ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ
1956
Αριθ. εισ. 401/1959
ΔΩΡΕΑ Ίντ. Τσούπε Ίν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

τῦ Χρυσοστόμυ Εἰς τὸ κτ̄ Ματθαῖον

εὐαγγέλιον ὁμιλία α.

ΔΕΙ μὴ ἡμᾶς μηδὲ δειᾶς τῆς ἀπὸ τῦ γεγραμμάτων βεπθείας, ἀλλ' ὅτω βίον πρέχεσθαι καθαρὸν, ὡς τὸ πνεύματος τὴν χάριν ἀντὶ βιβλίων ἐγγράφθαι ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς· καὶ καθάπερ ζωῦτα ἀγράμματος, ὅτω ταῖς καρδίαις τὰς ἡμετέρας ἀγράπτους πνεύματος ἐκλεγράφθαι. ὅπερ ὁ τῶτων διεκρουσάμενος τὴν χάριν, "φίρε καὶ τὸ δεύτερον ἀσπασώμεθα πλοῖον· ἐπεὶ ὅτι τὸ πρότερον ἄμεινον *, ἐξ οἷς ὤνητε, καὶ δι' ὧν ἐποίησεν, ἐδήλωσεν ὁ Θεός. καὶ γὰρ τῦ Νῶε, καὶ τῦ Ἀβραὰμ καὶ τοῖς "ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνυ, καὶ τῦ Ἰωβ, καὶ τῦ Μωϋσῆ * ἀγράμματοι διελέγετο, ἀλλ' αὐτὸς δι' ἑαυτῦ, καθαρὰν διείσκων αὐτῶν τὴν διάνοιαν. ὅπερ ὁ Εἷς αὐτὸν τῆς κακίας ἐνέπεσε τὸ πυθμένα ἅπας τῦ Ἑβραίων ὁ δῆμος, "ἀναλλάκτως λιπὸν γράμματα καὶ πλάκες, καὶ ἡ διὰ τῶτων ἐκκομιδὴ. καὶ ὅτε δὲ ὅλως τὸ ἐν τῇ παλαιᾷ ἀγάπων [μόνον], ἀλλὰ καὶ ὅτι τὸ ἐν τῇ καινῇ συμβαίνει ἰδεῖν πολλάκις. τοῦτο γὰρ τοῖς ἀποστόλοις ἐδωκέ ποτε γράψαι ὁ Θεός, ἀντὶ αὐτῶν τὸ τῦ πνεύματος ἐπηγγείλατο δώσειν χάριν. Ἐκεῖνος γὰρ ὑμᾶς ἀναμνήσει, φησί, πάντα. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι τοῦτο πολὺ ἄμεινον ἦν, ἄκουσον διὰ τῦ προφήτου τί φησι· Διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην καινήν, διδοὺς νόμους μου εἰς διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν γράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς θεὸς, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. πάντες διδακτοὶ Θεῦ. καὶ ὁ Παῦλος ὁ τοιαῦτα ἐνδεικνύμενος τὴν ὑπεροχὴν, ἔλεγεν Εἰληφέναι νόμον, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις. ὅπερ ὁ * τὸν χρόνον πρεσβύτερος ἐξώκειλεν, ἡ μὲν δόξαν ἔνεκεν, ἡ δὲ βίᾳ καὶ τρόπων, ἐδέησε πάλιν τῆς ἀπὸ τῦ γραμμάτων ὑποδιδάξεως. σύνοισον οὖν ἡλίκον ὄντι κακὸν, τοῖς ὅπως ὀφείλουσι ζῆν καθαρῶς ὡς μηδὲ δεῖσθαι γράμματος, ἀλλ' αὐτὴ "βιβλίον πρέχειν τὰς καρδίας τῦ πνεύματι, ὅπερ τὴν τιμιωτάτην ἀπωλέσαμεν ἐκείνην, καὶ κατέφημεν εἰς τὴν τῶτων χειρίαν, μηδὲ τῦ δευτέρυ πάλιν χειρῶσθαι φαρμάκυ εἰς δέον. Εἰ γὰρ ἔγκλημα, τὸ γράμματος δεηθῆναι, καὶ μὴ τῦ τῆς πνεύματος ὅπλα σώσασθαι χάριν, σκῆπτρον ἐλλείψεως κατηγορεῖα, τὸ μηδὲ μετὰ τὴν βοήθειαν ταύτην ἐθέλειν κερδαίνειν, ἀλλ' ὡς εἰκῇ καὶ μάτην χείμαρρα τὰ γράμματα τρέπεσθαι, καὶ μείζονα ὅπλα σώσασθαι τὴν κόλασιν. ὅπερ ἵνα μὴ πάθωμεν, πρόσχωμεν μετὰ ἀκριβείας τοῖς γεγραμμένοις, καὶ μάθωμεν πῶς μὲν ὁ

χρ. δεῖσθαι

πλοῖον,

χρ. ἐγγόνοις

* δὲ

χρ. πάντα

Ιω. ιδ. κς.

Ιερ. λα. λγ.

1. Κορ. γ. γ.

χρ. βιβλίον

* πολλῶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νόμος, πῶς ὁ * ἡ καινὴ διαθήκη. πῶς δὲ ὁ νόμος ἐκεῖνος ἐδόθη τότε, καὶ πότε, καὶ ποῦ; μετὰ τὰ Αἰγυπτίων ὀλεθρον, ὅτε τῆς ἐρήμου, ἐν ᾧ ὄρει Σινᾶ [καὶ τοῦ] καπνοῦ καὶ [τοῦ] πυρὸς ἀνιόντος ἀπὸ τοῦ ὄρους, σάλπιγος ἠχούσης, βροντῶν καὶ ἀστραπῶν γεμούσων, τοῦ Μωϋσέως εἰς αὐτὸν εἰσιόντος ⟨καὶ⟩ γνόφου. ἐν τῇ καινῇ οὐ, δὲ οὕτως. ὅτε γὰρ ἐν ἐρήμῳ, ὅτε ἐν ὄρει, ὅτε μετὰ καπνοῦ καὶ σκότους καὶ γνόφου καὶ θυέλλης, ἀλλ' ἐξεχρήσθη ἡμέρας, ἐν οἰκίαις πόλεων συναθροιζούσαις, μετὰ πολλῆς τῆς ἡμερότητος πάντα ἐγένετο. τοῖς μὲν γὰρ ἀληθεστέροις καὶ δυσπείοις σωματικῆς ἔδει φαντασίας, οἵᾳ ἐρημίας, ὄρους, καπνοῦ, σάλπιγος ἠχῆς, καὶ τῶν ἄλλων * τοιούτων· τοῖς δὲ ὑψηλοτέροις καὶ καταπεπιθόσι καὶ τὰ τοῦ σώματος ἐννοεῖν δυναμένοις, οὐδενὸς ἐοικότος τούτων χρεία. εἰ δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἦχος ἐγένετο, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ διὰ τοῦ πνεύματος Ἰουδαίους, δι' ὧν καὶ τοῦ πυρὸς ὤφθη γλῶσσαι. εἰ γὰρ μὴ τούτων ἕνεκεν, ὅτι γλῶσσαι μεμερισμένοι εἰσί, πολλῷ μᾶλλον, εἰ μηδὲν τούτων εἶδον, ταῦτα ἂν εἶπον. καὶ ὅτι μὲ τῆς παλαιᾶς Μωϋσέως ἀναβάντος, οὕτως ὁ Θεὸς κατέβη· ἐνταῦθα δὲ τῆς φύσεως τὴν ἡμετέραν εἰς τὸ ὕψος, μᾶλλον δὲ εἰς τὸ θεῖον τὸ βασιλικὸν ἀνενεχθείσης, οὕτω τὸ πνεῦμα καὶ τοῦτο. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα ἔλαττον, οὐκ ἂν μείζονα ἐκεῖνα καὶ θαυμαστότερα. καὶ γὰρ αἱ πλάκες αὗται πολλῷ βελτίους ἐκείνων, καὶ τὰ κατορθώματα λαμπρότερα. οὐ γὰρ ὄρος καπνίσαν φλόγας φέροντες λίθινας ὅτι τῶν χειρῶν οἱ ἀπόστολοι, καθάπερ Μωϋσῆς, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἐν τῇ διανοίᾳ τοσαῦτα φέροντες, καὶ θησαυρὸν πίνακα [καὶ] πλῆκτα [καὶ] δογμάτων καὶ χαρισμάτων καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀναβλύζοντες, οὕτω πανταχοῦ τοσαῦτα, βιβλία καὶ νόμοι * διὰ τῆς χάριτος ἐμφυχοι. οὕτω καὶ τοὺς τρισχιλίους, οὕτω καὶ τοὺς πενταχισχιλίους, οὕτω τοὺς τῆς οἰκουμένης ἐπεστάσαντο δήμους, τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐκείνων γλώττης τοῖς τοσοῦτοις ἅπασι διαλεγομένου. ἀφ' ὧν καὶ ὁ Ματθαῖος τὸ πνεύματος ἐμπλησθεὶς, ἔγραψεν, ἅπερ ἔγραψε, Ματθαῖος ὁ τελώνης. οὐ γὰρ ἀφυμώμαι καλῶν αὐτὸν ἀπὸ τῆς τέχνης, ὅτε τοῦτον, ὅτε τοὺς ἄλλους. τοῦτο γὰρ μάλιστα δείκνυσι καὶ τὴν τοῦ πνεύματος ἰσχύν, καὶ τὴν ἐκείνων ἀρετήν. εὐαγγέλιον δὲ αὐτὸ τὸ τοσοῦτον εἰκότως ἐκάλεσε. καὶ γὰρ καλάσεως ἀναίρεσιν, καὶ ἀμνηστίαν λύσιν, καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἁγιασμόν, καὶ ἀπολύτρωσιν, καὶ υἱοθεσίαν, καὶ κληρονομίαν, τὴν οὐρανῶν, καὶ συγκάθισιν τοῖς ⟨ἐν⟩ υἱὸν τοῦ Θεοῦ πᾶσιν ἤλθεν ἀπαγγέλλων, τοῖς ἐχθροῖς, τοῖς ἀγνώμοσι, τοῖς ἐν σκότῳ * καθημένοις. Τί ποτ' οὖν ἴσον τῶν εὐαγγελίων τούτων γένοιτ' ἄν; Θεὸς ἐπὶ γῆς, ἄνθρωπος ἐν οὐρανῷ, καὶ πάντα ἀναμίξ*, ἄγγελοι συνεγείρουσιν ἄνθρωποις, ἄνθρωποι τοῖς ἀγγέλοις συνοικοῦσι διὰ τὰς ἄλλας ταύτας ἄνω δυνάμεσι. καὶ ἵνα ἴδῃς ⟨τὸν⟩ χρόνιον λυθέντα πόλεμον, καὶ καθάπερ ἀγὰς Θεοῦ πρὸς τὴν ἡμετέραν γεγενημένας φύσιν, δρόμον αἰσχυρόμυθον, δαίμονας δραπετεύοντας, θάνατον δεδεμένον, παῤῥησίαν ἀνοιγόμενον, καταφρονηθέντα, ἁμαρτίαν ἐκποδὼν γεγενημένην, πλάνην ἀπεληλαμένην, ἀλήθειαν ἐπουσιωθεῖσαν, τῆς δυσσεβείας τὸ λοιπὸν καταπεσεῖν μένον καὶ κομᾶν, τὴν τῶν ἄνω πολιτείαν ἐπὶ τῆς γῆς πεφυτευμένην, μετὰ ἀδείας καὶ δυνάμεις ἀνθρωπίνας ὁμιλούσας ἡμῖν, καὶ τὴν γῆν συνεχῶς ἀγγέλους ἐπιχωριάζοντας, καὶ πολλὴν ὡσαύτως τῶν μηνύντων τὴν ἐλπίδα οὖσαν. διὰ τοῦτο εὐαγγέλιον τὴν ἰσοείδη ἐκάλεσεν· ὡς γοῦν ἄλλα πολλά, ῥήματα μόνον ὄντα ἔρημα, οἷς χρημάτων περιουσία, δυναστείας μέγεθος, καὶ ἀρχαὶ καὶ δόξαι καὶ τιμαί, ἃ καὶ ἄλλα ὅσα ὧδε ἀνθρώποις ἀγαθὰ εἶναι νομίζεται· τὰ δὲ ὧδε τῶν ἀνθρώπων ἀπαγγελθέντα, γυμνοῦς τε καὶ κενοὺς εὐαγγέλια ἂν καλοῖντο· ἐκεῖ δὲ βέβαια καὶ ἀκίνητα μόνον ὄντα ἀγαθά, καὶ γὰρ τὰ ἀξίωμα τὰ ἡμετέραν, ἀλλ' ὅτι μετ' εὐκολίας ἁπάσης ἡμῖν ἐδόθη. οὐδὲ γὰρ πονήσαντες καὶ ἱδρώσαντες, ἢ καμόντες καὶ παλαιπωρηθέντες, ἀλλ' ἀγαπηθέντες ὧδε τοῦ Θεοῦ μόνον, ἐλάβομεν ἅπερ ἐλάβομεν. καὶ τί δήποτε, ποσῶν ὄντων τῶν μαθητῶν, δύο γράφουσιν ἐκ τῶν ἀποστόλων μόνοι, καὶ δύο ἐκ τῶν τούτοις ἀκολούθων; (ὁ μὲν γὰρ Παύλου, ὁ δὲ Πέτρου μαθητὴς ὢν, μετὰ Ἰωάννου καὶ Ματθαίου τὰ εὐαγγέλια ἔγραψαν) ὅτι οὐδὲν τοῖς φιλοτιμίᾳ ἐποίουν, ἀλλὰ πάντα τοῖς χρείαν.

ν. ἢ
χ. ἐγένετο.
* οἷς
χ. ἄνω
χ. τοῦτο
χ. κίνησιν.
χ. ἐπαγγ.
χ. ἢ καμόντες
χ. τολαπωρήσαντες,
χ. ἔλαβον ἅπερ ἐλάβομεν
χ. μόνον,

χρείαν. τί οὖν; οὐκ ἦρκει εἰς εὐαγγελισμὸς πᾶσα εἰπεῖν; ἦρκει μὲν· ἀλλὰ καὶ τὰ παραμένοντα γράφοντες ὧσι, μήτε κοπὸν αὐτοῖς χαρᾶς, μήτε ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις, μήτε συνελθόντες καὶ διαλεχθέντες ἀλλήλοις, εἶτα ὥσπερ ἀφ' ἑνὸς στόματος πάντα φθέγγεσθαι), μεγίστη τῆς ἀληθείας ἀπόδειξις τοῦτο γίνεται. καὶ μὴν θαυμαστόν συνέβη, φησί. πολλαχοῦ γὰρ διαφωνοῦντες ἐλέγχονται. ἀλλ' οὖν τοῦτο μέγιστον δεῖγμα τῆς ἀληθείας ἐστίν. εἰ γὰρ πάντα συνεφώνησε, μετὰ ἀκριβείας καὶ μέχρι χαρᾶς, καὶ μέχρι τόπου, καὶ μέχρι ῥημάτων αὐτῶν, ἔδοξεν ἂν ἐπιτῆδευσις τοῦτο ἐξεῦρεν, ὅτι μὴ συνελθόντες ἀπὸ συνθήκης τινὸς ἀνθρωπίνης ἔγραψαν, ἅπερ ἔγραψαν. καὶ γὰρ εἰ τὸ ἁπλότητος τοσαύτην συμφωνίαν. νυνὶ δὲ καὶ ἡ δοκοῦσα ἐν μικροῖς εἶναι διαφωνία, πάσης ἀπαλλάττει αὐτοὺς ὑποψίας, καὶ λαμπροὺς ἀπέφηνε τοὺς γράψαντας ἀπολογεῖται. εἰ δέ τι περὶ χαρᾶς ἢ τόπων διαφόρως ἀπήγγειλαν, οὐδὲν βλάπτει τὸ εἰρηνικὸν τῆς ἀληθείας. καὶ ταῦτα δέ, ὡς ἂν ὁ Θεὸς προσέχῃ, πειρασόμεθα περιόντες ἀποδεῖξαι· ἐκεῖνο μέντοι τῶν εἰρηνικῶν ἀξιοῦντες ὑμᾶς θαυμάσαι, ὅτι ἐν τοῖς κεφαλαίοις καὶ συνέχουσιν ἡμῶν τὸ ζωικὸν δὲ τὸ κήρυγμα συνέχουσιν, οὐδαμοῦ τις αὐτῶν οὐδὲ μικρὸν διαφωνήσας εὑρεθείσεται). τίνα δέ ταῦτά ἐστιν; εἰ, ὅτι ὁ Θεὸς ἀνθρωπος ἐλήλυθεν, ὅτι θαύματα ἐποίησεν, ὅτι ἐσταυρώθη, ὅτι ἐτάφη, ὅτι ἀνέστη, ὅτι ἀνῆλθεν, ὅτι μέλλει κρίνειν, ὅτι ἔδωκε φοβερωτέρας ἐντολάς, ὅτι οὐκ ἐναντίον τῇ παλαιᾷ νόμον εἰσήνεγκεν, οὐ μοιχός, οὐ πόρνος, οὐ μονοξύλης, οὐ γήσιος, οὐ τὰ αὐτὰ ἀσεβῆ τοῖς πατράσι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. περὶ γὰρ ταῦτα πολλὴν εὑρήσομεν τὴν* ἀκρίβειαν συμφωνίαν. εἰ δὲ ἐν τοῖς θαύμασι μὴ πάντες πάντα εἶπον, ἀλλ' ὁ μὲν ταῦτα, ὁ δὲ ἕτερα, τοῦτό σε μὴ θορυβείτω. Εἴτε γὰρ εἰς πάντα εἶπε, πολλοστὸς ἦν ὁ τῶν λοιπῶν ἀριθμός· εἴτε πάντες ἐξηλλαγμένα καὶ κατὰ διαφόρους ἔγραψαν, οὐκ ἐφαίνη τῆς συμφωνίας ἡ ἀπόδειξις. ἀλλ' ὅτι καὶ κοινῇ πολλὰ διελέχθησαν, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἰδίον τι λαβὼν εἶπεν, ἵνα μή τι περιττὸς εἶναι δόξῃ δὲ περιεργίᾳ φθάσαι ἁπλῶς, καὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων ἀκριβῶς ἅψηται τὴν βάσανον ἡμῖν. ὁ μὲν οὖν Λουκᾶς καὶ τὴν αἰτίαν φησὶ, δι' ἣν ὅτι ὁ γράφων ἔρχεται. Ἵνα ἔχῃς γάρ, φησὶ, περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν τούτεστιν, ἵνα συνεχῶς ὑπομιμνησκόμενος, τὴν ἀσφάλειαν ἔχῃς, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ μένῃς. ὁ δὲ Ἰωάννης, αὐτὸς μὲν ἐσίγησε τὴν αἰτίαν· ὡς δὲ λόγος ἔχει ἀνῶθεν* ἐκ πατέρων εἰς ἡμᾶς καταβάς, οὐδὲ αὐτὸς ἁπλῶς ὅτι ὁ γράφων ἦλθεν, ἀλλ' ὅτι τοῖς πρώτοις ἀπαντήσασι τὴν τῆς οἰκονομίας ἐνδιατείνας λόγῳ, καὶ ὅτι τῆς θεότητος ἐκινδύνευεν ἀποσιωπᾶσθαι δόγματα, τὸν Χριστὸν κινήσαντος αὐτὸν λοιπόν, ὅπως ἦλθεν ὅτι τὴν διαγγελικὴν συγγραφήν. καὶ ὅτι δῆλον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἱστορίας, καὶ τῶν τοῦ εὐαγγελίου προοιμίων. οὐδὲ γὰρ ὁμοίως τοῖς λοιποῖς κάτωθεν ἄρχεται, ἀλλ' ἀνωθεν, ὡς ὅπερ ἠπείγετο, καὶ ἐξ' τοῦτο τὸ πᾶν βιβλίον συνέθηκεν. οὐκ ἐν τοῖς προοιμίοις δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ' πρώτου τοῦ εὐαγγελίου, τῶν ἄλλων ἐστὶν ὑψηλότερος. λέγει δὲ καὶ Ματθαῖος, τῶν ἐξ Ἰουδαίων πιστευσάντων προσελθόντων αὐτῷ καὶ παρακαλεσάντων, ἅπερ εἶπε διὰ ῥημάτων, ταῦτα ἀφῆναι διὰ γραμμάτων λοιπὸς, καὶ τὴν τῶν Ἑβραίων φωνὴν σωθεῖναι δὲ εὐαγγέλιον· καὶ Μάρκος δὲ ἐν Αἰγύπτῳ, τοῦ μαθητοῦ παρακαλεσάντων αὐτὸν, αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. διὰ δὴ τοῦτο ὁ μὲν Ματθαῖος, ἅτε Ἑβραίοις γράφων, οὐδὲν πλέον ἐζήτησε δεῖξαι, ἢ ὅτι ἀπὸ Ἀβραὰμ καὶ Δαβὶδ ἦν· ὁ δὲ Λουκᾶς, ἅτε κοινῇ πᾶσι διαλεγόμενος, * ἀνωτέρω τοῦ λόγου ἀναγαγὼν, μέχρι τοῦ Ἀδὰμ περιῆλθε. καὶ ὁ μὲν ἀπὸ τῆς γενέσεως ἄρχεται. (οὐδὲν γὰρ τοῦτο ἀτόπημα τοῦ Ἰουδαίου, ὡς δὲ μαθεῖν αὐτὸν, ὅτι τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Δαβὶδ ἔκγονος ἦν ὁ Χριστὸς) ὁ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἑτέρων πλειόνων μέμνηται προαγμάτων, καὶ τότε ὅτι τὴν θεολογίαν περιέθηκεν. τὴν δὲ συμφωνίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης θαυμάσομεν τὰ δόξαντα τοῖς εἰρηνικοῖς. καὶ αἱ μὲν πρῶται κατεδέξαντο τὰ λεγόμενα, αἱ δὲ μέρη τῶν εἰρηνικῶν ἀποκόψασαι τῶν λοιπῶν, ὅτε παρ' ἑαυτοῖς ἔχουσιν. εἰ δὲ μάχη τις ἦν τοῖς εἰρηνικοῖς,

χ. ὑπομνήσῃς
χ. φαίνεται.
χ. πάντα
χ. μήτε
Λουκ. α. δ.
χ. φησὶν, καὶ
χ. ἔγνω θ-

μηνίοις, ὅτ' δὲ αἱ ταὐτὰ λέγουσαι ἅπαντα αὖ ἐδέξαντο, ἀλλὰ μέρος ὃ δακτῶ αὐταῖς ζωγραφεῖν· ὅτ' δὲ αἱ μέρος ἀπολαβοῦσαι διελέχθησαν ἀπὸ τῶν μέρους, ὡς μηδὲ τὰ κόμματα αὐτὰ λαθεῖν, ἀλλὰ βοᾷν τὸ πᾶς ὃ ὅλον σῶμα συπένειμε. ὃ καθάπερ δὲ ἀπὸ πλουσίας λαβοῦσα μέρος, καὶ ἐν ᾧ μέρει τὰ πολλὰ θύρησεις, ἀφ' ὧν ὃ ὅλον ζῷον ζωγράφηκε, ὑδωρ, καὶ φλέβας, καὶ ὀστᾶ, καὶ ἀρτηρίας, καὶ αἷμα, καὶ ὁλοκλήρου, ὡς αὖ εἴποι τις, ὕφους ἅπαντος δεῖγμα· οὕτω καὶ ὅπου τὸ γραφὴν ἔστιν ἰδεῖν, ἐν ἑκάστῳ τῶν εἰρηνίων μέρει τοῦ τὸ παντὸς συμβόλου δηλοφανομένου. εἰ δὲ διεφώνουν, ὅτ' αὖ τοῦτο ἐδέχθη, καὶ αὐτὸ πάλαι δὲ διελύθη ὃ δόγμα. Πᾶσα γὰρ βασιλεία, φησὶν, ἐφ' ἑαυτὴ μερισθεῖσα, οὐ σταθήσεται. νικᾷ δὲ καὶ τύπῳ τὸ πνεύματος ἡ ἰχθὺς λάμπει, πείσασα τοὺς ἀνθρώπους τοῖς τὰ ἀναλγητότερα καὶ κατεπείγοντα γνωρίζουσι, μηδὲν ἀπὸ τῶν μικρῶν τούτων ὠφελεῖσθαι. ἔνθα μὲν ὃν ἕκαστος διαπεφώνηκεν, ὁ σφόδρα ἡμῖν δῆλα ποιεῖ διὰ πάσης τῆς γραφῆς περιεργάζεται ἀποδείξαι. σὺ δὲ ταὐτὸν ποιῆς, διαφωνίαν αἰτιώμενος, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ῥήματα τὰ αὐτὰ σκέλυδες εἶπεν, καὶ ὄψεις λέξεων. καὶ οὕτω λέγω ὅτι καὶ οἱ μέγα ὅτι ῥητορικῇ καὶ φιλοσοφίᾳ κομπάζοντες, πολλοὶ πολλὰ βιβλία γράψαντες περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων, ὁ μόνον ἁπλῶς διεφώνησαν, ἀλλὰ καὶ ἐναντίως ἀγνόησεν εἶπον (ὃ γὰρ ἕτερόν ἐστι διαφόρως εἰπεῖν, καὶ μαχομένως εἰπεῖν) ἀλλ' οὐδὲν τούτων λέγω· μή μοι γένοιτο σκιᾶς ἐκείνων πρᾶσις ζωγρεῖναι τοῦ ἀληθοῦς. οὐδὲ γὰρ ἀπὸ ψεύδους τοῦ ἀληθοῦς συσῆσαι βούλομαι. ἀλλ' ἐκφοβοῦδέως ἂν ἐρεῖμεν, πῶς ἐπιστεύθη τὰ διαφωνοῦντα, πῶς ἐκρέτησε; πῶς ἐναντία λέγοντες ἐμαχόμαζοντο, ἐπιστεύοντο, ἀνεκηρύττοντο πᾶσι τῆς οἰκουμένης; κρίνει πολλοὶ οἱ μάρτυρες τῶν λεγομένων ἦσαν, πολλοὶ γὰρ οἱ ἐμφρονεῖς καὶ πολέμιοι. ὁ γὰρ ἐν γωνίᾳ μιᾷ γράψαντες αὐτὰ κατώρυξαν, ἀλλὰ πᾶσα τῆς [τῆς] γῆς καὶ θαλάττης ἥπλωσε τοῦτο ταῖς πᾶσιν ἀκοαῖς. καὶ ἐμφρόνων πρόσωπον ζῶντα ἀνεγινώσκετο, καθάπερ καὶ νῦν· καὶ ὁδέναι ὁδὸν τῷ εἰρηνεύοντι ἐσκανδάλιστε· καὶ μάλα εἰκότως. θεία γὰρ δυνάμις ἦν ἡ πᾶσα ἐπιοῦσα καὶ κατορθοῦσα πάντα πᾶσιν. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο ἦν, πῶς ὁ τελώνης καὶ ὁ ἁλιεὺς καὶ ὁ ἀγραμμάτως πεπαιδευμένος ἐφιλοσόφει; ἃ γὰρ ὐδὲ ὄναρ οἱ ἔξωθεν φαντασθῆναι ἠδυνήθησάν ποτε, ταῦτα ὅτι μὴ πολλῆς τῆς πληροφορίας καὶ ἀπαρέλλιστος καὶ πείθιστος ὃ καὶ ζῶντες μόνον, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντες· οὐδὲ δύο καὶ εἴκοσιν αἰῶσιν, οὐδὲ ἑκατὸν ὃ χιλίοις καὶ μυρίοις, ἀλλὰ πόλεις καὶ ἔθνη καὶ δήμους, καὶ γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ Ἑλλάδα καὶ βάρβαρον, καὶ τὴν οἰκουμένην καὶ τὰ ἀοίκητον, καὶ περὶ πραγμάτων σφόδρα τὴν ἡμετέραν καταφρονούντων φύσιν. τὰ γὰρ λῶ ἀφέντες, πάντα περὶ τῶν ἐν ἀέρσοις διαλέγονται, ἑτέραν ἡμῖν ζωὴν εἰσαγαγόντες, καὶ βίον ἄλλον καὶ πλοῦτον, καὶ πενίαν· καὶ ἐλευθερίαν, ὃ δουλείαν· καὶ ζωὴν, καὶ θάνατον· ὃ κόσμον καὶ πολιτείαν, πάντα ἐξηλλαγμένα· ὁ καθάπερ Πλάτων ὁ τὴν καταγέλαστον ἐκείνην πολιτείαν ζωγραφεῖς, καὶ Ζήνων, καὶ εἴ τις ἕτερος πολιτείαν συνέγραψεν, ἢ νόμους ζωνέθηκε. καὶ γὰρ αὐτόθεν ἅπαντες ἐδείκνυντο ὅτι, ὅτι πνεῦμα πονηρὸν, καὶ δαίμων τις ἄγριος πολεμῶν ἡμῶν τῇ φύσει, καὶ σωφρονισμὸς ἐχθρὸς, καὶ σωτηρίας πολέμιος, πάντα ἄνω καὶ κάτω ποιῶν, ἐνήχησεν αὐτῇ τῇ ψυχῇ. ὅταν γὰρ κενὰς πᾶσι ταῖς γνώμαις ποιῶσι, καὶ πρόθυμους γυμνώσαντες ὅπλων τὰ παλαίστρας ἀγῶνα ὅπου θέαν ἀνθρώπων, ὃ λαθρίους καταστήσωσι γάμους, πάντα ὁμοῦ πράγματα μιγνύντες καὶ ζωπυροῦντες, ὃ τοῦ ὅρους τῆς φύσεως ἀνατρέποντες, τί ἕτερόν ἐστιν εἰπεῖν; ὅτι γὰρ δαιμόνων σκῆνα ἄπαντα εὑρήματα, καὶ τοῦτο φύσιν τὰ λεγόμενα, ὃ αὐτὴ μαρτυρήσειεν ἂν ἡμῖν ἡ φύσις, οὐκ ἀναρμόδιον τῶν εἰρηνίων· καὶ ταῦτα δὲ μυρίων διωγμῶν, καὶ μυρίων κινδύνων, καὶ μυρίων πολέμων, ἀλλὰ μυρίας ἀδείας καὶ ἐλευθερίας ἀπάσης γραφόντων, ὃ πολλοῖς πολλαχόθεν κεκωμῳδημένων. τὰ γὰρ ἁλιέων ἐλαννομένων, μαστιζομένων, κινδυνευόντων, καὶ ἰδιῶται καὶ σοφοὶ, καὶ δοῦλοι ὃ ἐλεύθεροι, καὶ βασιλῆς καὶ στρατιῶται, καὶ βάρβαροι καὶ Ἕλληνες μυρίας πάσης ἐδέξαντο τὰ ἐννοίας. καὶ οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὅτι ὀλίγα τὰ μικρὰ εἰς ταῦτα καὶ χαμαίζηλα,

Λεκ. 12. 17.

χ. ἐδέλθη, χ. ἑαυτῆς

χ. διϊσχυείναντο.

χ. πλαγρού

χ. ποιοῦσα

χ. ἔγραψεν,

χ. τοῖς

χ. γρήματα χ. ζωπυροῦντες,

χ. πλῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λα. ἀπεῖσθ. κ]α

λα, "οὐ πᾶσι δέδεικται γέγονεν ἅπασι. καὶ γὰρ πολλῷ ταῦτα ἐκείνων ὑψηλότερα. πᾶσι γὰρ ἐκεῖνοι οὔτε ὄναρ οὔτε ὄνομα ἐφυτάσθησαν, οὔτε ἀκτημοσύνης, οὔτε νηστείας, οὔτε ἄλλου

χ. τῶν ἄλλων

" ἀλλὰ τῶν ὑψηλῶν. ⓐ ὃ πᾶσι ἡμῖν ἐστὶ ἐπιθυμῆσαι ἔξοχον μόνον, οὔτε περιττὴν κεκλή-
ζοισιν, ἀλλὰ καὶ ὄψιν ἀκόλαστον, καὶ ῥήματα ὑβριστικὰ, καὶ γέλωτα ἀτακτον, καὶ ἀχῆμα, καὶ βάδισμα,

γ. περιαγ. αὐτῶν

καὶ κεφυλὴν, καὶ μέχρι τῶν μικροτάτων " περιάγειν τὴν * ἀκρίβειαν, ἣ τὴν οἰκουμένην ἅ-
πασαν τῆς τῆς παρθενίας ἐνέπλησαν φυτῆς. καὶ πῶς Θεοῦ ταῦτα φιλοσοφῆσαι πείθεις, ἢ τὸν
ἐν ἐρήμοις περαγμῷ, ἃ μηδεὶς μηδέποτε ἐκείνων μηδὲ εἰς νοῦν λαβεῖν ἴσχυσε. πῶς γὰρ,
ⓐ κυνοδάλων καὶ θηρίων χαμαὶ ἑρπόντων καὶ ἑτέρων ἀτιμοτέρων εἰκόνας θεοποιησάντες; ἀλλ'
ὅμως καὶ ἐδέξθη ἢ ὑπεστάθη τὰ ὑψηλὰ ταῦτα δόγματα, ἢ καθ' ἑκάστην αὐθεῖ τὴν ἡμέραν,

χ. ἀπελίσε-σον

ἢ ὑπισχνεῖσθαι τὰ ὄντα ἐκείνων οἴχεται καὶ ἀπόλωλεν, ἀρχαίων " ἀνοικοδόμητον ἀφυιστάμενα. καὶ
μάλα εἰκότως. δαίμονες γὰρ ταῦτα διηγόρευον. διὸ καὶ μετὰ τῆς ἀσελγείας καὶ πολιτείαν ἔχει ⓦ

χ. τὸν πόνον.

ζόφον, καὶ πλέον " ὁ ἄτοπον. τί γὰρ ἂν γένοιτο καταγελαστότερον τῆς πολιτείας ἐκείνης, ἐν ᾗ
μετὰ τῶν ἐρημιτῶν μυείας ἀνάγωσα σίτησις ὁ φιλόσοφος, ὥστε διωκτὸν δείξαι τί ποτέ ἐστι
τὸ δίκαιον, μετὰ τῆς μακροβιότητος, καὶ ἀσαφείας πολλῆς τὰ εἰρημένα ἐνέπλησεν; ὅταν εἰ καί
τι συμφέρον εἶχε, σφόδρα ἀγρηστον ἔμελλεν εἰς τὰ νῦν ἀνθρώπων βίον. εἰ γὰρ ὁ γεωργὸς, ἢ
ὁ χαλκοτύπος, ἢ ὁ οἰκοδόμος, καὶ ὁ κυβερνήτης, καὶ ἕκαστος ἀπὸ τῆς τῶν χειρῶν τεχνόμενος ἐργα-
σίας, μέλλοι τῆς τέχνης μὲν ἀφίστασθαι καὶ τῶν δικαίων πόνων, ἀνάγκην ἔτη τόσα καὶ τόσα, ὥστε

χ. φθάσαι

μαθεῖν τί ποτέ ἐστι τὸ δίκαιον, καὶ πρὶν μαθεῖν, πολλάκις φθάσῃ λιμῷ διαφθαρεὶς, ἢ ἀπε-
λθὼν, μηδὲ τὸ δίκαιον τοῦτο, μήτε τῶν ἄλλων τῶν χρησίμων μηδὲν μαθών, καὶ βιαίῳ θανάτῳ κα-
ταλύσας ⓦ βίον. ἀλλ' ὑπὲρ ἡμέτερα τοιαῦτα· ἀλλὰ τὸ δίκαιον καὶ τὸ πρέπον καὶ τὸ συμφέρον
ἢ πᾶσαν τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐν βραχέσι καὶ σαφέσι συλλαβὼν ῥήμασιν ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ

χ. πότε

Χριστός " ποτὲ μὲν λέγων, Ὅτι ἐν δυσὶν ἐντολαῖς ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται, τουτέστι, Ματθ. κβ μ.

χ. τότε

τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης καὶ τῆς τοῦ πλησίον· " ποτὲ δὲ λέγων, Ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄν- Ματθ. ζ. ιβ.
θρωποι, ἢ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. ἔστι γὰρ ὅτε ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. ὥσπερ καὶ γυναῖκα καὶ οἰ-
κέτην καὶ γυναικὶ χήρᾳ, καὶ παιδὶ αὐτῷ, καὶ ᾧ σφόδρα ἀνοήτῳ δοκοῦντι εἶναι), πάντα εὐσυνό-
ητα καὶ ῥᾴδια καταμαθεῖν. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῆς ἀγνείας. ἢ μάρτυρες τῶν προσταγμάτων τὸ
τέλος. πάντες γοῦν ἔμαθον τὰ προσκτέα· καὶ οὐκ ἔμαθον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐζήλωσαν· καὶ οὐκ
ἐν ταῖς πόλεσι μόνον, οὐδὲ ἐν μέσαις ταῖς ἀγοραῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρῶν. καὶ γὰρ
ἐκεῖ πολλὴ ἐνῆν τοῦ φιλοσοφεῖν ὁδός, καὶ χοροὶ ἀγγέλων ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι λάμπον-
τας, καὶ τὴν τῶν ἀρετῶν πολιτείαν ἐνδεικνύμενοι. καὶ γὰρ καὶ πολιτείαν ἔχρηζαν ἡμῖν οἱ
ἁλιεῖς, οὐκ ἀπὸ παίδων κελεύσαντες λαμβάνεσθαι, καθάπερ ἐκεῖνοι, οὐδὲ τοσῶν καὶ τοσῶν ἐτῶν

χ. τὸν

νομοθετουμένους ἐᾷ) " τὸ εὐάρεστον, ἀλλ' ἁπλῶς πᾶσι διαλεγόμενοι ἠλικίαις. ἐκεῖνα μὲν γὰρ
παίδων παίγνια· ταῦτα δὲ, προσταγμάτων ἀληθεία. καὶ τόπον δὲ ἀπέδωκεν τῇ πολιτείᾳ ταύ-

χ. τῇ τέχνῃ αὐτῆς τὸ Θεὸν εἰσηγεῖτο, μεμάθηκεν,

τῃ, ⓦ ὄρεσιν, καὶ " τειχίτῃ αὐτὸ τὸ Θεὸν εἰσήγαγον, καὶ νομοθέτῃ τῶν ὅλων * νόμων, ὥσπερ
δὴ καὶ ἐγερτῶ. τὰ δὲ ἔπαθλα τῆς πολιτείας, οὐ φύλλα δάφνης, οὐδὲ κότινος, οὐδὲ ἡ ἐν παρ(α-
νείῳ σίτησις, οὐδὲ εἰκόνες χαλκαῖ, τὰ ψυχρὰ ταῦτα καὶ εὐτελῆ· ἀλλὰ ζωὴ τέλος οὐκ ἔ-
χουσα, καὶ τὸ Θεοῦ γλυφῆναι παῖδας, καὶ τὸ μετ' ἀγγέλων χορεύειν, καὶ τῶν θρόνων πρεσβεύειν τῶν

* καὶ τῆς βασι-λείας

βασιλικῶν, καὶ διηνεκῶς ἐᾷ) μετὰ τοῦ Χριστοῦ. δημαγωγοὶ δὲ τῆς πολιτείας * εἰσὶ ταύτης, τε-
λῶναι, ἁλιεῖς, καὶ σκηνοποιοὶ, οὐκ ἐν χρόνῳ ζήσαντες ὀλίγῳ, ἀλλὰ διαπαντὸς ζῶντες. διὰ τοῦτο
καὶ μετὰ τελευτὴν, τοῦ πολιτευομένους τὰ μέγιστα ὀνήσαι δυνάμει. αὕτη τῇ πολιτείᾳ πόλε-
μος καὶ παρὰ ἀνθρώπους, ἀλλὰ παρὰ δαίμονας καὶ τὰς ἀσωμάτους δυνάμεις ἐκείνας ἔστι· διὸ
καὶ στρατηγὸς αὐτοῖς, οὐκ ἀνθρώπων, οὐδὲ ἀγγέλων οὐδείς, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεός· καὶ τὰ ὅπλα δὲ τῆς
στρατιᾶς τούτων μιμεῖται τὸ πολέμου τὴν φύσιν. οὐδὲ γὰρ ἀπὸ δέρματος καὶ σιδήρου κατε-
σκευασμένα εἰσὶν, ἀλλ' ἐξ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης καὶ πίστεως καὶ φιλοσοφίας ἁπάσης. ἐπὶ τὰν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν τῆς πολιτείας ταύτης ἡ ὃ βιβλίον ὅτι γέγραπται, ἡ ἡμῖν τοιχεῖ) νῦν εἰπεῖν, τοῦτο σ-
κέψωμθα ἀκριβῶς τὴν Ματθαίου τῶν ταύτης τρόπους διαλεγομθύου. ὁ γὰρ αὐτὸ, ἀλλὰ τὸ
τῆς πολιτείας νομοθετήσαντος Χριστοῦ, πρώτα ὅστι ταῦτα λεγόμθνα. τοῦτο σκέψωμθα ὄ, ἵνα καὶ
ἐλευθερίαν διωκῶμθν εἰς αὐτὰ, ἡ λάμψαι μὴ τῶν ἤδη πολιτευσαμένων, ἢ τοὺς ἁμαρ-
τάντας ἐκείνους ἐκδεχομένων τεφαίας. καίτοιγε πολλοῖς δύκολος ὁ λόγος ἔστ εἰ) δοκεῖ, 5
ταῦτ ὄ τῶν τοιούτων δυσκολίαν ἔχειν. ἀλλὰ ἡ τοῦτο ἀγνοοιῶντων ὅστι ὁ βάθος τῶν ἐναποκει-
μένων ἀθρόις νοημάτων. διὸ παρακαλῶ μὴ πολλῆς ἡμῖν ἐπισχεῖν τῆς ἀκουσῆς, ὥστε εἰς
αὐτὸ ὁ πέλαγος τῶν γεγραμμένων εἰσελθεῖν, τὸ Χριστοῦ τοιηθυμθύου ταύτης ἡμῖν τ
εἰσόδου. ὥστε ὁ δύνασθαι τοιέσθαι τὸν λόγον, δεόμθα ἡ παρακαλοῦμθν, ὅσον ἡ ὅπου
τῶν ἄλλων γραφῶν πεποιήκαμθν, τοῦ λαμβάνειν τὴν τοιχυσιν τῆς γραφῆς, ἵν ἂν μέλ- 10
λωμθν ἐζητεῖσθαι, ἵνα τῆ" γνώσει ἡ ἀνάγνωσις τοῦ δυνάχου γένηται) χρ. ἀναγνώσει
πολλὴν παρέχοι τὴν δύκολίαν ἡμῖν. ἡ γὰρ ζητούμενα, πολλὰ ἡ ἐπάλληλα. ὅσα γὰρ
δύθεως ἐν τοιοιμίοις τὰ δυσκελίαν αὐτὰ, πόσα ἂν τις ἐπαπορήσειε. τοῦτον μὲ, τίνος ἕνε-
κεν ὁ Ιωσὴφ ἠμνηστεῦσθαι, ὅτι ἐν τῆ Χριστοῦ πατρίδι. δεύτερον ὄ, πόθεν ἔσται δῆλος ἡμῖν ἀπὸ
τοῦ Δαβὶδ καταγων ὁ ἅγιος, τῆς Μαρίας, ἀφ ἧς ἐτέχθη ὁ Χριστὸς, τ τοιούτων ἀγνοημέ- 15
νων. ὁδὲ γὰρ ἐμνηστευθὴ ἡ παρθένος. τρίτον, τίνος ἕνεκεν ὁ μὲ Ιωσὴφ, ὁ μηδὲν ζωτελοῦν
τοιὸς τ ἅγιον, ἠμνηστεῦσθαι ἡ ὁ παρθένος, ἡ ἡ μήτηρ ἠμουθὴ, οὐ δείκνυται τίνων πατέρων
ἡ πάππων ὢ" ὅπου πάππων ὄστ. μὴ ὁ τοῦτο ἄξιον κακοῦ ζητῆσαι, τί δήποτε ἀφ τῶν χρ. τοιούμενον
ἀνδρῶν τοιούτων τὴν ἠμνηστείαν, ἐμνηθὴ ἡ γυναικῶν. ἡ ὅπῳ τοῦτο δήπου" αὐτῷ ἔδο- χρ αὐτὸ
ξεν, ὁδὲ πάσας τέτευκε ταύτας γυναῖκας· ἀλλὰ ταύτας εὐδοκίμους παρέδραμεν, οἷς τὴν Σάρραν, 20
τὴν Ρεβέκκαν, ἡ ὅσαι τοιαῦται, ταύτας ὅπου κακίας βεβοημθύας, ταύτας εἰς μέσον ἤγαγε μόνον,
οἷς εἴ τις πόρνη ἡ μοιχαλὶς, εἴ τις ὁκ ἀνώνυμον ἦμεν, εἴ τις ἀλλόφυλος ἡ βάρβα-
ρος ἦν. ἐκ γὰρ τῆς τοῦ Ουρίου [ὃ] ἡ τῆς Θαμὰρ ἡ τῆς Ρουθ ἐμνημόνθυσεν· ὧν ἡ μὲ ἀλλο-
γλώσσος ἦν, ἡ ὁ πόρνη, ἡ ὁ τῶν κυνῶν τροσεφθάρη, ἡ τοῦτο νόμῳ γάμου, ἀλλὰ κλέψασα
τὴν μίξιν, καὶ πόρνης τοιηθεῖσα τροσωπεῖον ἑαυτῆ. ἡ τὴν τοῦ Ουρίου ὃ τοιθεῖσ ἀγνοῆ 25
δρᾶ τὴν τοιοφόνθν τοῦ πλημήματος. ἀλλ ὅμως πάσας ταύτας ἄλλας ἀφεὶς ὁ εὐαγγελιστὴς,
ταύτας ἐνέθηκε τῇ γενεαλογίᾳ μόνας. καίτοι εἰ μνησθῆναι γυναικῶν ἔδει, πασῶν ἐχρῆν·
εἰ ὃ μὴ πασῶν, ἀλλ ἐνίων, τῶν ἐν ἀρετῇ, ἡ τῶν ἐν ἁμαρτήμασι βεβοημθύων. εἶδετε πό-
σης ἡμῖν δεῖ τοιοχῆς ἐν τοῖς τοιοιμίοις δύθεως, καίτοι δοκεῖ σαφέστερον εἶ) τῶν ἄλλων
ὃ τοιοίμιον· τάχα ὃ τοιοῖς ἡ τοιασὸν, δρᾷ ὃ ὀνομάτων ἀριθμὸν εἶ) μόνον. μὴ τοῦτο 30
ἄξιον κακοῦ ζητῆσαι, τίνος ἕνεκεν τρῆς τοιέδραμε βασιλῆς. εἰ γὰρ ὡς σφόδρα ἀσεβῶν
ἀπεσιώπησε τὴν τοιονηρείαν, οὐδὲ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων μνησθῆναι ἔδει. ἡ γὰρ ἡ
τοῦτο ἕτερόν ἐστι ζήτημα. δεκατέσσαρες γὰρ εἰσὶν ἡμεαὶ, ἐν τῇ τείτῃ μερίδι τ ἀριθ-
μὸν ἡ διέσωσε. ἡ τίνος ἕνεκεν ὁ μὲ Λουκᾶς ἑτέρων ἐμνημόνθυσεν ὀνομάτ", ἡ ἡ μόνον ἡ τ αὐτῶν
ἀπὸ τῶν, ἀλλὰ ἡ πολλῷ πλειόνων· ὁ ὃ Ματθαῖος, ἡ ἐλαττόνων, ἢ ἑτέρων· καίτοιγε εἰς τ 35
Ιωσὴφ ἡ αὐτὸς τελευτήσας, εἰς ὃν ἡ ὁ Λουκᾶς κατέληξεν. ὁρᾶτε ὅσης ἀγχινοίας ἡμῖν
χρεία, ὁκ εἰς ὃ λῦσαι μόνον, ἀλλὰ ἡ εἰς ὃ μαθεῖν, ἵνα χρὴ λῦσαι. ὁδὲ γὰρ τῦτο μι-
κρόν, ὃ τὰ ἀμφιβαλλόμθνα διωκθῶναι βίβλῳ. ἐκ γὰρ ἡ ὁκ ἦν ἄποροι, πῶς ἡ Ελισάβετ ἀπὸ
τῆς Λευϊτικῆς φυλῆς ὖσα, συγγενὴς ἦν τῆς Μαρίας.

ΗΘΙΚΟΝ Αλλ ἵνα μὴ καταχώσωμθν ὑμῶν τ μνήμιον πολλὰ ζωείροντες, ὁ ἐκ τοῦ τέως τ λόγον 40
φήσωμθν. ἀρκεῖ γὰρ" ὑμῖν εἰς ὃ διεληθθῶναι, ἡ *τὰ ζητούμενα ὁ ἐκ τοῦ μαθεῖν. εἰ ὃ ἡ τ λύσεως χρ. ἡμῖν
ἐρᾶτε, ἡ τοῦτο περὶ τῶν λόγων τῶν ἡμετέρων ὑμεῖς κύριοι. φ" μὲ γὰρ ἴδω διεληθόντας ἡ ὅπο- * τὸ
θυμοιοῦντας μαθεῖν, πειράσομαι ἡ τὴν λύσιν ἐπαγαγεῖν. φ" ὃ χασμωμθύους, ἡ μὴ προσέ-
Ματθ. ζ. ε. χοντας, ἀποφύσομαι ἡ τὰ ζητήματα ἡ τ λύσιν, θείῳ νόμῳ πειθόμθνος. Μὴ δότε γάρ,

φησι,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φησι, τὰ ἅγια τοῖς κυσί, μηδὲ ῥίψητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, ἵνα μὴ καταπατήσωσι τοῖς ποσὶν αὐτῶν. Τίς δέ ἐστιν ὁ καταπατῶν; ὁ μὴ τίμια ζῶντα ἡγούμενος ἐκ σεμνά. καὶ Τίς ὅπως ἀθλιος, φησιν, ὡς μὴ σεμνὰ ζῶντα καὶ πρώτων ἡττᾶσθαι δυνάμενα; ὁ μηδὲ τοσαύτην πρόνοιαν ἀνθρώποις σχολῇ, ὅσην ταῖς πόρναις γυναιξὶν οἱ τοῖς σατανικοῖς θεάτροις. ἐκεῖ μὲν γὰρ καὶ διημερεύουσιν οἱ πολλοί, καὶ πολλὰ τῆς οἰκίας προσοδεύασι, διὰ τὸ ἀκοῦσαι ἀσελγῶν ᾀδῶν ταύτην, καὶ μὴ ἀκριβείας ὅσαπερ ἀν ἀκούσωσι, κατέχουσι, καὶ ζῶντα διὰ λύμης τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς φυλάττοντες. οὐ τοῦ Θεοῦ δὲ τοῦτο ἡμῶν ἕνεκα προμήθεια ἐστὶν, οὐδὲ μικρὸν ἀνέχον ὠφέλημα χρόνον. Διὰ τοι τοῦτο οὐδὲν καινὸν ἔχομεν πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀλλὰ μέχρι ῥημάτων ἡμῖν ἡ πολιτεία. καίτοιγε καὶ γέεννάν διὰ τοῦτο ἀπείλησεν ὁ Θεὸς, οὐχ ἵνα ἐμβάλῃ, ἀλλ' ἵνα πείσῃ φυγεῖν τὴν ἀλεπῆ ταύτην διατριβὴν, δι' ὧν ἀκούομεν. ἡμεῖς δὲ τἀναντίον ποιοῦμεν. ἀκούομεν, καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς τὸ σῶμα φέρωμεν ἰδεῖν πρέχομεν καὶ οὐ Θεοῦ κελεύοντος μὴ μόνον ἀκοῦσαι, ἀλλὰ καὶ ποιῆσι τὰ λεγόμενα, οὐδὲ ἀκοῦσαι ἀνεχόμεθα. πότε οὖν προσέξομεν, εἰπέ μοι, τὰ κελευόμενα, καὶ τῶν ἔργων ἀφόμεθα, ὅταν μηδὲ τοῦτ' ἰσχὺν τούτων λόγοις ἀκούειν ἀνεχώμεθα, ἀλλὰ καὶ ἀχαλλωμεθα καὶ ἀλυώμεθα πρὸς τὸ ἐν ταῦτα διατρίβω, καίτοι βεβαίαν ἔδραν σφόδρα; εἶτα ἡμεῖς μὲν πρὸς ψυχρῶν διαλεγόμενοι προσωπάτων, ἂν τοῦτ' συνίκα θημένους μὴ προσέχειν ἴδωμεν, οὐδὲν τὸ πρᾶγμα φαμεν· Θεὸν δ' οὐχ ἡγούμεθα πρόξενον, ὅταν αὐτῷ πρὸς τοιούτων διαλεγομένου, καταφρονήσαντες τὰ λεγόμενα, ἑτέρωσε βλέπωμεν; ἀλλ' ὁ μὲ γεγηρακὼς ἐς πολλὰ ἐπελθὼν χρῶ, καὶ σταδίων ἀριθμὸν, καὶ πόλεων θέσεις, καὶ σήματα καὶ λιμένας καὶ ἀγορᾶς μετ' ἀκριβείας ἡμῖν ἀπαγγέλλῃ πάσης· αὐτὸς δὲ, οὐδὲ ὅσον ἀπέχομεν τῆς ἐν τοῖς οὐρανοῖς πόλεως ἴσμεν. ἢ γὰρ ἂν καὶ ἐσπουδάσαμεν ὅπως μεῖνον τὸ μῆκος, εἰ τὸ διάστημα ἐγνώμεν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμῶν ἀφέστηκεν ἡ πόλις ἐκείνη, ὅσον οὐρανοῦ πρὸς τὴν γῆν τὸ μέσον, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον, ἐὰν ἀριθμῶμεν· ὥσπερ οὖν ἐὰν σπουδάζωμεν, καὶ ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ ὅπου τὰς πύλας αὐτῆς ἔχομεν. οὐ γὰρ μήκει τόπων, ἀλλὰ γνώμῃ ὅπων τὰ διαστήματα ταῦτα ὥρισται. συνῆκα μὲν τὰ τοῦ βίου πράγματα μετ' ἀκριβείας οἶδας, καὶ τὰ νέα καὶ τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ παλαιά, καὶ ἀρχόντας ἀριθμεῖν δυνάσαι, οἷς ἐστρατεύσω ἔμπροσθεν χρόνοις, καὶ ἀγωνοθέτας, καὶ ἀθλοφόρους, καὶ στρατηγούς, τὰ μηδέν σοι διαφέροντα. Τίς δ' ἄρχων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γέγονεν ἢ πρῶτος ἢ δεύτερος ἢ τρίτος, ἢ πόσον ἕκαστος χρόνον, ἢ Τί κατορθώσας καὶ ἐργασάμενος, οὐδὲ ὄναρ ἐφαντάσθης ποτέ. νόμων δὲ τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κειμένων, οὐδὲ ἑτέρων λεγόντων ἀκοῦσαι καὶ προσέχειν ἐσπούδακας. πῶς οὖν, εἰπέ μοι, προσδοκᾷς πυθέσθαι τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, μηδὲ τοῖς λεγομένοις προσέχων; ἀλλ' εἰ μὴ πρότερον, νῦν γοῦν τοῦτο ποιῶμεν. εἰς γὰρ εἰς πόλιν μέλλομεν εἰσιέναι, ἐὰν ὁ Θεὸς ἐπιτρέπῃ, χρυσῆν, καὶ χρυσοῦ πάντος τιμιωτέραν. καταμάθωμεν οὖν αὐτῆς τὰ θεμέλια, τὰς πύλας τὰς ἀπὸ παντοίου λίθου συγκειμένας. καὶ γὰρ ἔγραψεν ἄνωθεν χιεροσολύμων, τὸ Ματθαῖον. Διὰ γὰρ τῆς αὐτῆς πύλης εἰσιμεν νῦν, καὶ δεῖ πολλῆς ἡμῖν τῆς σπουδῆς. δύο γὰρ ὁδοὶ πυκνὰ μὴ προσέχοντα, ἐκβάλλει τῆς πόλεως. καὶ γὰρ ὅτι βασιλικωτάτη ἡ πόλις καὶ φιλάνθρωπος, οὐχ ὥσπερ αἱ παρ' ἡμῖν, εἰς ἀγορὰν καὶ βασίλεια διῃρημένη, ἀλλὰ πάντα βασίλεια τὰ ἐκεῖ. διαπετάσωμεν τοίνυν τὰς πύλας τῆς διανοίας, διαπετάσωμεν τὸν ἀκοὴν, καὶ μὴ φείσης πολλῆς, μέλλοντες ἐπιβαίνειν τῶν πρώτων, προσκυνήσωμεν ἐν αὐτῇ βασιλέα. καὶ γὰρ θέατρον ἡ προφητικὴ προσβολὴ καταπλῆξαι δυνάσαι τὸν θεατήν. κεκλεισμέναι μὲν νῦν εἰσιν ἡμῖν αἱ πύλαι· ὅταν δὲ ἴδωμεν αὐτὰς διαπεταθείσας (τοῦτο γὰρ ἐστιν ἡ τῶν ζητημάτων λύσις) τότε ὀφόμεθα πολλὴν ἔνδον τὴν ἀστραπήν. ἐς γὰρ τοὺς τοῦ πνεύματος ὁδηγουμένους ἐνθυμημοῖς πάντα σοι ἐπαγγέλλεται δεικνύων ὁ τελώνης οὗτος, πού μὲ ὁ βασιλεὺς κάθηται, καὶ ποῖα αὐτῷ τῶν στρατευμάτων πρέπῃ καὶ, καὶ πού μὲ ἄγελοι, πού δὲ ἀρχάγγελοι, καὶ τίς τοῦ νέου πολίτου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τόπος ἀφώρισται, καὶ ποία ἡ ἐκεῖ φερομένη ὁδός, καὶ ἵνα ἐλα-

χρ. ὅσαπερ

χρ. πυθησόμεθα

χρ. ἀγγέλ.

χρ. θαλλοφόρους

χρ. τίνα κατώρθωσε καὶ εἰ χάσατο,

ἴσ. πυθέσθαι

χρ. πόνος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βον λῆξιν ⓐ ϖεῶτον" πολιτθυσάμθοι ἐκῆ, ϗ ⓐ μετ' ἐκείνους, ϗ ⓐ μῦ τύτους, Ϛ ὅσα τῶ δήμων ἐκείνων πάγμαλα, ϗ ὅσα τῆς βουλῆς, Ϛ πόσαι ἀξιωμάτων δ|αφοραί. μὴ τοίνυν μῦ θορύβου καὶ ταραχῆς Ϭισίωμθυ, ἀλλὰ μῦ σιγῆς μυσικῆς. εἰ γὰρ ὅπῃ ϑεάτρου πολλῆς σιγῆς γιυομθύης, τότε τὰ τῦ βασιλέως ἀναγινώσκε) χράμμαλα, πολλῷ μᾶλλον ὅπῃ τῆς πόλεως ταύτης ἀπθμύσας δεῖ κατεσάλθαι, ϗ " ὀρθὰς ταῖς ψυχαῖς ϗ ταῖς ἀκοαῖς ἑσάναι. ὁ γὰρ ὅπηγείτ γινὸς, ἀλλὰ τῦ τῶ ἀγέλων δεσπότ τὰ χράμμαλα ἀναγινώσκεσθαι μέλλει, αὖ ὕτως ἑαυτὸν ῥυθμίσωμθυ, Ϛ αὐτὴ τῦ πνθύματος ἡ χάρις ὁδηγήσει μῦ πολλῆς ἀκριβείας ἡμᾶς, καὶ ϖρὸς αὐτὸν ἥξομθυ τὸν ϑρόνον τὸν βασιλικόν, ϗ πάντων ὅπιτευξόμεθα τῶ ἀγαθῶν, χάριτ καὶ φιλανθρωπίᾳ τῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα ϗ ὸ κράτος ἅμα τῷ ἁγίῳ πνθύματι, νῦν ϗ ἀεὶ, ϗ Ϭἰς τὸν ἀῶνας τῶν ἀώνων. Ἀμήν.

χ. πολιτευόμθοι

χ. ὀρθὸν

Ομιλ. β. 1 ΒΙΒΛΟΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ὑοῦ Δαβὶδ, ὑοῦ Αβραάμ.

Ρα μέμνησθε τῆς ϖαῤῥησίας, ἣν ϖροϊσάμθα ϖρὸς ὑμᾶς, ϖαῤῥησαλθιῶτες μῦ σιγῆς ἁπάσης ϗ μυσικῆς ἡσυχίας ἀκθύειν τῶν λεγομένων ἀπθύτων; ϗ " νῦν μέλλομθυ τῶν ἱερῶν σήμερον ἐπιβαίνειν ϖρεσβύρων· διὸ ϗ τῆς ϖαῤῥησίας ἐμνήμνησα. Εἰ γὰρ Ιουδαῖοι κεκαυμθύῳ ὄρει ϗ πυρὶ ϗ γνόφῳ ϗ σκότῳ ϗ θυέλλῃ ϖροσιέναι μέλλοντες (μᾶλλον δὲ ϖροσιέναι, ἀλλὰ πόῤῥωθεν ταῦτα ϗ ὁρᾶν ϗ ἀκθύειν) ϖρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐκελθύοντι γυναικὸς ἀπέχεσθαι, ϗ ταῖ ἱμάτια ἀποπλυῶαι, ϗ ὀν ϑέμω ἦσαν ϗ φόβῳ Ϛ ἀῤῥᾳ, Ϛ μετ' ἐκείνων Μωϋσῆς· ϖολλῷ μᾶλλον " ὑμᾶς τοιούτων μέλλοντας " ἀκθύειν λόγων, ϗ ὐ ϖαῤῥω ὁρᾶς ἑστῶας καπνίζομθυς, ἀλλ' Ϭἰς αὐτὸν Ϭισιέναι τ' ὐρανόν, πλείονα χρὴ ἐπιδείκνυσθαι φιλοσοφίαν, ὐχ ἱμάτια ἀποπλυόντας, ἀλλὰ τὴν ϖολλὴν τ ψυχῆς ἀποσμήχοντας, ϗ ϖάσης βιωτικῆς ἀπαλλαττομθυς μίξεως. ὐ γὰρ γνόφον ὄψεσθε, ϑεὸν δὲ καπνὸν, ϑεὸν δὲ θυέλλαν· ἀλλ' αὐτὸν ⓦ βασιλέα καθήμθυον ἐπὶ τῦ ϑρόνυ τ ἀπορρήτυ δόξης ἐκείνης, ϗ ἀγγέλους ϗ ἀρχαγγέλους ϖάρεστῶτας αὐτῷ, ϗ τὸν δήμυς τῶν ἀγγέλων μῦ τ' ἀπείρων μυριάδων ἐκείνων. τοιαύτη γὰρ ἡ " τότε ϖόλις, νῦν ἐκκλησία ἔχουσα τῶν ϖρωτοτόκων, τὰ ϖνεύματα τῶν δικαίων, νῦν ϖανήγυεν τῶν ἀγγέλων, τὸ αἷμα τῦ ῥαντισμύ, δι' ὃ " ϖόττα Ϛωὴ φθέγγεται, ϗ θρανὸς ἐδέξατο τὰ ἀϖὸ τῆς γῆς, ϗ γῆ τὰ ἀϖὸ τῦ θρανύ, ϗ ἡ ϖάλαι ϖοθυμθύη ϗ ἀγγέλοις ϗ ἁγίοις ϖαῤῥησιάζεται Ϭἰρωύη. ἐν ταύτῃ τὸ ξύλον ἔστι τῦ σταυρύ τὸ λαμπρὸν ϗ ϖεφανές, τὰ λάφυρα τῦ Χριστύ, τὰ ἀκρογώνια τῆς φύσεως ἡμετέρας, τὰ σκῦλα τὰ τῦ βασιλέως ἡμῶν. ταῦτα γὰρ ἄϖθυτα ἀϖὸ τ βυαγγελίων Ϭισόμθα μῦ ἀκριβείας. κἂν " ἀκολουθῆς μῦ ἡσυχίας τῆς ϖροσηκούσης, δυνησόμθά σε ϖρεσαγαγεῖν ϖόθυ ταχύ, ϗ δεῖξαι, ϖοῦ μὲν ὁ θάνατος ἀνεσκολοπισμένος κεῖται· ϖοῦ δὲ ἡ ἁμαρτία κρεμαμένη· ϖῶς δ' τὰ ϖολλὰ ϗ ϖαῤῥάδοξα ἀϖὸ ϖοῦ ϖολέμυ τούτυ, ἀϖὸ τῆς μάχης ταύτης [τὰ] ἀναθήματα. ὅϖλα καὶ ⓦ τύραννον ἐν ταύτῃ δεδεμένον, καὶ τῶν αἰχμαλώτων τὸ ϖλῆθος ἑπόμθυον, ϗ τὴν ἀκρόϖολιν ἀφ' ἧς ὁ μισηὸς δαίμων ἐκῆνος ἀϖόθυτα καθέδραμε ⓦ ἔμϖροσθεν χρόνου· ὅϖλα ϖοῦ λησταὶ ταῖς καταδύσεις ϗ τὰ ϖανήλια διερράγησαν λοιϖὸν καὶ ἀναϖεϖαμθύα. Ϛ γὰρ καὶ ἐκῆ ϖρεσθύετο ὁ βασιλεύς. ἀλλὰ μὴ ἀϖοκάμνης, ἀγαϖητέ. οὐδὲ γὰρ Ϭἰ ϖολέμου τις διηγεῖτο αἰθητὸν ϗ ϑέαμα καὶ νίκας, κόρην" ἐλαμβάνες ἀῶ· ἀλλ' οὐδὲ ϖιϑῶν" οὐδὲ ϖοταῶν ϖερὶ ταύτης ἀῶ ἔχυ τῆς ἱστορίας. Ϭἰ δὲ ὁ ἐκείνη" ϖοθητὴ ἡ διήγησις, ϖολλῷ μᾶλλον αὕτη. ἐνόησον γὰρ ἡλίκον ὄφελος ἀκθόσαι, ϖῶς μὲν ἐκ τῶν ἀγγελων ϗ τῶν ϑρόνων δυνασῶν τῶν βασιλικῶν, Ϛ Ϭἰς ταὐτὸν γῶν ϗ Ϭἰς αὐτὸν ⓦ ἄδλω

χ. ἡμ
χ. ἀκούσῃς
χ. τῦ Θεοῦ
χ. τὰ ϖαῦτα
χ. ἀκολουθήσῃς
χ. ἔλαβες
χ. ἢ
χ. ϖοθεινὴ ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φόλων ἤλαυνε ὁ Θεός, ἢ ὅτι τῆς ἀγγελικῆς τάξεως ἐστι· πῶς γὰρ Θεῷ ἀντεπεξάγειν ὁ διάβολος, μᾶλλον δὲ ἀνθρώπῳ γυμνῷ, ἀλλὰ Θεῷ ἀνθρωπίνη κρυπτομένῳ φύσει. Καὶ τοῦτο θαυμαστέον, ὅτι θανάτῳ θάνατον ὤφελε λυόμενον, καὶ καταφανῶν ἀφανιζόμενόν καταράᾳ, καὶ δι' ὧν ἔβλαψεν ὁ διάβολος, διὰ τούτων αὐτὸν καταλυομένων τὴν τυραννίδα. Διὰ τοῦτο, καὶ μὴ καθεύδωμεν. ἰδοὺ γὰρ ὁρῶ τὰς πύλας ἡμῖν ἀνοιγομένας· ἀλλ' εἰσίωμεν μετὰ εὐταξίας ἁπάσης καὶ σεμνότητος, τῶν προθύρων αὐτῶν εὐτάκτως ἐπιβαίνοντες. Ἵνα δὲ ἴδητε ταῦτα τὰ προθυρα; βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. τί λέγεις; περὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ διαλέξασθαι ἐπηγγείλω, καὶ τοῦ Δαβὶδ μνημονεύεις, ἀνθρώπου μὲν μυρίας γενεὰς γενομένου, καὶ αὐτὸν εἰς φῆς καὶ πατέρα καὶ προγονον; ὑπάρχει, καὶ μὴ πόρρω ἀνθρώπου ζητεῖ μαθεῖν, ἀλλ' ἡρέμα καὶ σχολῇ μικρόν. ἐν γὰρ τοῖς προθύροις ἔστηκας ἐπὶ πύλῃ αὐτὰ τὰ προπύλαια. τί τοίνυν καθεύδεις πρὸς τὰ ἄδυτα; ὅπου τὰ ἔξω καλῶς κατώπτευσας ἅπαντα. Οὐδὲ γὰρ ἐκείνῳ σοι τέως διηγούμεθα τὴν γένησιν· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὰ μὲν ταῦτα. ἀνέκφραστος γὰρ καὶ ἀπόρρητος καὶ αὕτη. καὶ περὶ ἐμοῦ σοι τοῦτο ὁ προφήτης εἶπεν Ησαΐας. ἀναχηρύτων γὰρ αὐτοῦ τὸ πάθος καὶ τὴν οἰκουμενικὴν κατὰ μοναρχίαν, καὶ σκληπτὸ μῦθος, τίς αὐτῶν ἡ γένεσις, καὶ ποῦ κατέβη, αἰσθάνεσθε μέγα καὶ λαμπρὸν ὅτι λέγω· Τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; Ησ. νγ. ιδ. ἆρ' οὐκοῦν καὶ περὶ ἐκείνης ἡμῖν ὁ λόγος νῦν, ἀλλὰ περὶ ταύτης τῆς κάτω, τῆς ἐν τῇ γῇ γενομένης, τῆς μυρίων μυρίων μαρτύρων. καὶ περὶ ταύτης ἐστί, ὡς ἡμῖν δυνατὸν εἰπεῖν διὰ τὴν τοῦ πνεύματος χάριν, ὅτω διηγησόμεθα. Οὐδὲ γὰρ ταύτην μυρίας ἀσαφείας πάσης περιῃρημένην ἐστὶ· ἐπεὶ δὲ αὕτη σαφεστάτη. μὴ τοίνυν μικρὰ νόμισῃς ἀκούειν, ταύτην ἀκούειν τὴν γένησιν· ἀλλ' ἀνάστασόν σε τὴν διάνοιαν, καὶ οὐρανοῦ φρίξον; ἀκούσας ὅτι * Θεὸς ὅτι * γῆς ἦλθεν. ὅτω γὰρ τοῦτο θαυμαστὸν καὶ περιδόξου ἐστίν, ὡς καὶ ἀγγέλους χορεύειν ὑπὲρ τούτου ποιῆσαι τὸν ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης ὅτι τούτοις δυσωπεῖσθαι· καὶ διὰ τοῦτο προφήτας δύσθεν τοῦτο ἐκπληττεσθαι, ὅτι ὅτι τῆς γῆς ὤφθη, καὶ Βαρ. γ. κγ. τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη. καὶ γὰρ καὶ σφόδρα περιδόξου ἀκούσαι, ὅτι ὁ Θεὸς ὁ ἀπερίτμητος, καὶ ἀνέκφραστος, καὶ ἀπερινόητος, καὶ τῷ πατρὶ ἴσος, διὰ μήτρας ἦλθε παρθενικῆς, καὶ γενέσθαι ἐκ γυναικὸς κατεδέξατο, καὶ χρεῖν προγόνου τὸν Δαβὶδ καὶ τὸν Ἀβραάμ. καὶ τί λέγω τὸν Δαβὶδ καὶ τὸν Ἀβραάμ; ὃ γὰρ δὴ φεικωδέστερον, ταῖς γυναιξὶ ἐκείναις ταῖς πόρναις, ὧν ἄρτιος ἐμνήσθημεν. Ταῦτα ἀκούων ἀνάστηθι, καὶ μηδὲν ταπεινὸν ὑποπτεύσῃς· ἀλλὰ διὰ τοῦτο αὐτὸ μάλιστα θαύμασον, ὅτι υἱὸς ὢν τοῦ ἀναρχου Θεοῦ, καὶ γνήσιος υἱός, ἠνέσχετο ἀκούσαι διὰ Δαβὶδ υἱός, ἵνα σε ποιήσῃ καὶ Θεοῦ υἱόν· ἠνέσχετο πατέρα αὐτῷ γενέσθαι δοῦλον, ἵνα σοι τῷ δούλῳ πατέρα ποιήσῃ τὸν δεσπότην. Εἶδες ἐκ προοιμίων βύθεως οἷα καὶ εὐαγγέλια; Εἰ δὲ ἀμφιβάλλεις περὶ τῶν σῶν, ἀπὸ τῶν ἐκείνου καὶ ταῦτα πίστευε. πολὺ γὰρ δυσχωλώτερον, ὅσον ἐστὶ δυθεώπινον λογισμόν, Θεὸν ἀνθρωπον γενέσθαι, ἢ ἀνθρωπον υἱὸν Θεοῦ χρηματίσαι. ὅταν οὖν ἀκούσῃς, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, υἱὸς τοῦ Δαβὶδ ἐστὶ καὶ τοῦ Ἀβραάμ, μὴ ἀμφιβάλλε λοιπόν, ὅτι καὶ σὺ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀδάμ, υἱὸς ἔσῃ τοῦ Θεοῦ. Οὐδὲ γὰρ εἰκῇ καὶ μάτην τοσοῦτον ἑαυτὸν ἐταπείνωσεν, εἰ μὴ ἔμελλεν ἡμᾶς ἀνυψοῦν. ἐδυνήθη [μὲν] γὰρ καὶ σάρκα, ἵνα σὺ γένηται καὶ πνεῦμα· ἐδυνήθη ἐκ γυναικός, ἵνα σὺ παύσῃ γυναικὸς ὢν υἱός. διὰ τοῦτο διπλῆ γέγονεν ἡ γένησις, καὶ ἑαυτὸν ἡμῖν, καὶ ἐκβαίνουσα τὴν ἡμετέραν φύσιν. Τὸ μὲν γὰρ ἐκ γυναικὸς γενέσθαι, ἡμῖν συνέβαινε· τὸ δὲ μὴ ἐξ αἵματος, μηδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἢ σαρκός, ἀλλ' ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐκβαίνουσαν ἡμᾶς καὶ τὴν μέλλουσαν περιφανῶς γένεσιν; ἵνα ἡμῖν ἔμβιον ἐκ πνεύματος χαρίζεσθαι· καὶ πολλὰ δὲ τὰ ἄλλα τοιαῦτα ἰδεῖν. καὶ γὰρ τὸ λουτρὸν τοιοῦτον ἐστί. Εἶχε γάρ τι καὶ τὸ παλαιόν, εἶχέ τι καὶ τὸ νομικόν." τὸ μὲν" γὰρ ἐκάθαιρε τὸ σῶμα βαπτιζόμενον, τὸ παλαιὸν ἐλύκνου· "πνεῦμα δὲ τὸ πνεῦμα κατελθεῖν, τὸ νέον ἐπέγραφε. καθάπερ τις ἐν μεταχμίῳ σὰς δύο λι-

νὰς

νῶν ἀλλήλων διεστηκότων, ἀμφοτέρας ἁπλώσας τὰς χεῖρας ἑκατέρωθεν λαβεῖν ζωὰ-
ψειεν· ὅτω γὰρ αὐτὸς ἐποίησε, τὴν παλαιὰν τὴν χαμηλὴν ζωαπλῶν, τὴν θείαν φύσιν τὴν ἀνθρω-
πίνην, τὰ αὐτὰ τοῖς ἡμετέροις. Εἶδες τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόλεως, ὅση σε ἐκ προοιμίων κα-
τηύγασε τὴν λαμπηδόνι; πῶς σοι Ⓦ βασιλέα ἔδειξεν ἀνθρώπου ἐν τῷ σῷ ἡήματι, ὡσανεὶ ἐν
τῷ στρατοπέδῳ; οὐδὲ γὰρ ἐκεῖ τὴν οἰκείαν ἀξίαν φαίνεται ἔχων διὰ παντὸς ὁ βασιλεύς, 5
ἀλλὰ τὴν ἀλυσιδωτὴν ἀφεὶς καὶ ὃ ἀνάθημα, στρατιώτου ῥῆμα γέγονε πολλάκις. ἀλλὰ
ἐκεῖ μέν, ἵνα μὴ γνώριμος γένηται ἐφ' ἑαυτὸν ἑλκύσῃ τοὺς πολεμίους· ἐνταῦθα δὲ τοὐ-
ναντίον, ἵνα μὴ γνώριμος γένηται, φυγεῖν παρασκευάσῃ τῆς πρὸς αὐτὸν συμπλοκῆς Ⓦ
ἐχθρόν, ἐκ τοῦ οἰκείου μαραθέξῃ πάντας. σῶσαι γάρ, οὐκ ἐκπλῆξαι ἐσπούδασε. διὰ τοῦ-
το καὶ βαθέως αὐτὸν ἀπὸ ταύτης ἐκάλεσε τῆς προσηγορίας, Ἰησοῦν προσειπών. Ὁ γὰρ Ἰησοῦς 10
τοῦτο ὄνομα, οὐκ ἔστιν Ἑλληνικόν, ἀλλὰ τῇ Ἑβραίων φωνῇ οὕτω λέγεται Ἰησοῦς· ὅ ἐστιν Εἰς
τὴν Ἑλλάδα γλῶτταν ἑρμηνευόμενον, σωτήρ· σωτὴρ δέ, ἀπὸ τοῦ σῶσαι Ⓦ λαὸν αὐτοῦ.
Εἶδες πῶς ἀνεπιτήρωσε τὸν ἀκριατὴν, τὰ τε ἐν ζωηδείᾳ φθεγξάμενος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ ὑ-
περ ἐλπίδα; πᾶσαν ἡμῖν ἐμφύσας; καὶ γὰρ ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων τούτων πολλὴ ἡ γνώ-
σις παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις [ἦν]. ὅπερ γὰρ παράδοξα ἦν τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ Ⓠ τῶν ὀνομά- 15
των προέδραμεν τύπος, ὥστε δύνασθαι πάντα καινοπρεπείας παρεληλυθυῖαν θόρυβον. καὶ
γὰρ Ἰησοῦς ὁ μὲν Μωϋσέα εἰσαγαγὼν Ⓦ λαὸν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας λέγει). Εἶδες τὸν
τύπον, βλέπε καὶ τὸν ἀληθῆ. ἐκεῖνος εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, οὗτος εἰς τὸν οὐρανὸν
καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀγαθά· ἐκεῖνος μὲν τὸ τελευτῆσαι Μωϋσέα, οὗτος μὲν τὸ παύσασθαι
τὸν νόμον· ἐκεῖνος ὡς δημαγωγός, οὗτος ὡς βασιλεύς. Ἀλλ' ἵνα μὴ Ἰησοῦ ἀκούσας, μετὰ τὸν 20
ὁμωνυμίαν πλανηθῇς, ἐπήγαγεν· Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβίδ· ἐκεῖνος μὲν οὐκ ἦν τοῦ Δαβίδ,
ἀλλ' ἑτέρας φυλῆς. τίνος οὖν ἕνεκεν βίβλον αὐτὸν γενέσεως καλεῖ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καί τοι γε
οὐ τοῦτον ἔχει μόνον τὸν γενάρχην, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν; ὅτι πάσης τῆς οἰκονομίας ὁ
κεφάλαιον τοῦτον, καὶ ἀρχὴ καὶ ῥίζα πάντων ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν γέγονεν. ὥσπερ οὖν βίβλον οὐρα-
νοῦ καὶ γῆς καλεῖ Μωϋσῆς, καίτοιγε οὐ περὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς διαλεχθεὶς μόνον, ἀλλὰ δὲ περὶ 25
τῶν ἐν μέσῳ πάντων· οὕτω καὶ οὗτος, ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου τῶν κατορθωμάτων ὁ βιβλίον ἐκά-
λεσε. τὸ γὰρ ἐκπλήξεως μέγεθος καὶ ὑπὲρ ἐλπίδα καὶ παρρησίαν πᾶσαν, ἀνθρώπου νομίσαι
θεόν. τούτου οὖν χάριν ὀνομάζει, καὶ μετὰ ταῦτα ἅπαντα καὶ λόγων καὶ ἀκολουθίαν ἔπεται. Τίνος
οὖν ἕνεκεν οὐκ εἶπεν, υἱοῦ Ἀβραάμ, καὶ τότε υἱοῦ Δαβίδ; ἆρα, ὡς τινες οἴονται, κατωθεν ἄνω
βαθμηδὸν ἐλθεῖν ἐπιχειρῶν ἐποίησεν ἄνω, ὅπερ δὲ ὁ Λουκᾶς. ναὶ οὖν τοιοῦτον ποιεῖ. Τίνος οὖν ἕνεκεν 30
πρῶτον τὸν Δαβὶδ ἐμνημόνευσεν; ἐν τοῖς πάντων στόμασιν ὁ ἀνθρωπος ἦν, ἀπό τε τῆς προ-
φανείας, ἀπό τε τοῦ χρόνου. ὁ μὲν γὰρ παλαιὸν τελειωτικῶς, ὥσπερ ὁ Ἀβραάμ. εἰ δὲ ἀμφοτέροις ἐ-
πιτρέπεται ὁ Θεός, ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνο μέν, ὡς παλαιὸν ἐσιγᾶτο, τοῦτο δὲ ὡς πρόσφατον καὶ
νέον ἀπὸ πάντων προφέρεται. αὐλοὶ γοῦν λέγουσιν· Οὐκ ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ κ.λδ'
Ἰω ζ.μβ'. ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν Δαβὶδ, ἔρχεται ὁ Χριστός; καὶ σοβεῖς αὐτὸν υἱὸν Ἀβρα- 35
ὰμ, ἀλλὰ πάντες υἱὸν Δαβὶδ ἐκάλουν. καὶ γὰρ διὰ τὸν χρόνον, ὡς ἔφθην εἰπών, καὶ διὰ
τὴν βασιλείαν μᾶλλον ἐν μνήμῃ πᾶσιν ἦν. ὅτω γοῦν, καὶ ὃς ἐπίμων βασιλέως μετ'
ἐκεῖνον, ἐξ ἐκείνου ἅπαντας ἐκάλουν καὶ αὐλοὶ καὶ ὁ Θεός. καὶ γὰρ καὶ Ἰεζεκιήλ, ἕτεροι δὲ
πρόφηται λέγουσιν αὐλοῖς προσγίνεσθαι Δαβὶδ καὶ ὑμνῆσθαι· ἀλλ' οὐκ ἐκείνου λέγον-
τες τὸ τετελευτηκότος, ἀλλὰ τὴν ζηλωτῶν τὴν ἀρετὴν τὴν ἐκείνου. Ὁ δὲ Θεὸς τῷ Ἐζεκίᾳ δὲ 40
δ Βασ. ιθ. λδ. φησιν· Ὑπερασπιῶ τῆς πόλεως ταύτης διὰ ἐμὲ καὶ διὰ Δαβὶδ Ⓦ παῖδά μου. καὶ τῷ
γ. Βασ. ια. λδ. Σολομῶντι δὲ ἔλεγε· Ὅτι διὰ τὸν Δαβὶδ οὐ διέρρηξα ζῶντος αὐτοῦ τὴν βασιλείαν. πολλὴ γὰρ χ. Σολομῶντι
ἡ δόξα τοῦ ἀνδρὸς ἦν καὶ παρὰ Θεῷ καὶ παρὰ ἀνθρώποις. διὰ τοῦτο βαθέως ἐκ τοῦ γνωριμωτέ-
ρου τὴν ἀρχὴν ποιεῖται, καὶ τότε ὅτι Ⓦ πατέρα ἀνατρέχει, πείθων ἡμᾶς μύθους, ὅσον παρὸς
Ἰουδαίους,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χε. αἰαγαῖ Ιουδαίοις, δυώτερω (ω) λόγον " ἀναγκεῖν. ὅτοι γὰρ μάλιστα ἦσαν (η) θαυμαζόμενοι, ὁ μὲν, ὡς προφήτης ἢ βασιλεύς· ὁ δ', ὡς πατριάρχης καὶ προφήτης. καὶ πόθεν δῆλον ὅτι ἐκ τοῦ Δαβίδ ἐστι, φησιν; Εἰ γὰρ ἐξ ἀνδρὸς οὐκ ἐγεννήθη, ἀλλ' ἀπὸ γυναικὸς μόνον, ἡ δὲ παρθένος ἀληθεύεται, πῶς εἰσόμεθα ὅτι τοῦ Δαβίδ ἐκγονος ἐστί; δύο γὰρ ἐστὶ τὰ ζητούμενα· χε. κοῦ ἀν ἔχον Τίνος τε ἕνεκεν ἡ μήτηρ ἀληθεύεται, καὶ τί δήποτε ὁ Ιωσὴφ, ὁ μηδὲν " συντελῶν πρὸς τὴν γέννησιν, μνημονεύεται παρ' αὐτῶν. δοκεῖ γὰρ τὸ μὲν περιττὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀναγκαῖον. ποῖον οὖν προτερον ἀναγκαῖον εἰπεῖν; πῶς ἐκ τοῦ Δαβίδ ἡ παρθένος. πῶς οὖν εἰσόμεθα ὅτι ἐκ τοῦ Δαβίδ; ἀκουσον τοῦ Θεοῦ λέγοντος τῷ Γαβριὴλ ἀπελθεῖν πρὸς τὴν παρθένον μεμνηχε. παρ. λοιπὸν ἀκούσας, στευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ιωσὴφ, ὄντι ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ. Τί τοίνυν βούλεται τοῦτο " σα- λνκ. α. κζ. φέστερον, ὅταν μὴ ἀκούσῃς, ὅτι ὄντι ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ ἐστὶν ἡ παρθένος; ὅθεν δῆλον, ὅτι καὶ ὁ Ιωσὴφ ἐκεῖθεν ἐστίν. καὶ γὰρ νόμος ἐστὶν, ὁ κελεύων μὴ ἐξεῖναι γαμεῖν ἀλλοθεν, ἀλλ' ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς. καὶ ὁ πατριάρχης ὁ Ιακὼβ ἀπὸ τῆς Ιούδα φυλῆς διαστῆσεσθαι αὐτὸν προεῖ- γεν μθ. ι. λεγεν, ὅταν λέγων· Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ιούδα, οὐδὲ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ, ᾧ ἀπόκειται καὶ " αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. ἡ γὰρ προφητεία αὕτη, ὅτι μὲν ἐκ χε. ὅπως; τῆς φυλῆς Ιούδα γέγονε δηλοῖ· ὅπως δ' καὶ ἐκ τοῦ γένους Δαβίδ, οὐκέτι. ἆρ' οὖν τῇ φυλῇ Ιούδα καὶ γένος ἓν ἐστὶ μόνον τὸ τοῦ Δαβίδ; ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἕτερα· καὶ συνέβαινε τῆς μὲν φυλῆς εἶναι τοῦ Ιούδα, οὐκ ἔτι δὲ καὶ γένους Δαβίδ. ἀλλ' ἵνα μὴ τοῦτο λέγῃς, ἀνάγκη σε τῷ εὐαγγελίῳ τούτῳ ὁ εὐαγγελιστὴς, εἰπών· ὅτι καὶ ὄντι ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς ἐστὶ Δαβίδ. Εἰ δέ καὶ ἐπέρωθεν ὅτου βούλει μαθεῖν, ἀδεὲς ἑτέρας ἀποκρίσεως ἀποδείξεως. ἡ γὰρ δὴ μόνον ἀπὸ φυλῆς οὐκ ἐξεῖναι ἑτέρας, ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ πατριᾶς ἑτέρας, τοῦτ' ἔστι συγγενείας, γαμεῖν. ὥστε καὶ τὴν παρθένον ὄντα ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ ἁρμόσωμεν, ἔσται ὃ εἰρημένον· διά τε τὸν Ιωσὴφ, διὰ ἐκείνου καὶ τοῦτο κατασκευάζεται. Εἰ γὰρ ἐξ οἴκου Δαβίδ καὶ πατριᾶς ἦν ὁ Ιωσὴφ, οὐκ ἂν ἄλλοθεν ἔλαβε τὴν γυναῖκα, ἢ ὅθεν καὶ αὐτὸς ἦν. Τί οὖν Εἰ παρέβη (ω) νόμον, φησίν; ἀλλὰ διὰ τοῦτο προλαβὼν ἐμαρτύρησεν, ὅτι δίκαιος ἦν ὁ Ιωσὴφ, ἵνα μὴ τοῦτο λέγῃ· ἀλλὰ μα- χε. εἰδῶς. ἀλ. ἴδης; θὼν αὐτὸ τὴν ἀρετὴν, κἀκεῖνο " εἴδῃς, ὅτι οὐκ ἂν παρέβη (ω) νόμον. ὁ γὰρ ὅταν " φιλάν- χε. φιλόξενος θρωπος καὶ πάνυ ἐκτὸς, ὡς μηδὲ ἐποφλιες ἀναγκαζούσης βουληθεῖναι ὅπως χειρήσαι κολάσαι τὴν παρθένον, πῶς ἂν δι' ἡδονὴν παρέβη (ω) νόμον; ὁ γὰρ νόμον φιλοσοφήσας (καὶ γὰρ τὸ ἀφιέναι, καὶ λάθρα ἀφιέναι, νόμον φιλοσοφοῦντος ἦν) πῶς ἂν " παρέ- χε. παρέβη νόμον νομον ἑαυτὸν ἐξέδυ, καὶ ταῦτα οὐδὲ μιᾶς ἀναγκαζούσης αἰτίας; ἀλλ' ὅτι μὲν ἐκ τοῦ γένους τοῦ Δαβίδ ἦν ἡ παρθένος, ἐκ τούτων δῆλον. Τίνος ἕνεκεν αὐτὴν οὐκ ἐθεραπεύσεν, ἀλλὰ " Ιωσὴφ, ἀναγκαῖον εἰπεῖν. Τίνος οὖν ἕνεκεν; οὐκ ἦν νόμος τοῖς Ιουδαίοις θεραπεύεσθαι γυναῖκας. ἵν' οὖν ὁ ἔθος φυλάξῃ καὶ μὴ δόξῃ παραχαράττειν οὐκ ἀποιμίαν, καὶ τὴν κόρην ἡμῖν γνωρίσῃ, διὰ τοῦτο τοὺς γονεῖς αὐτῆς σιγήσας, " Ιωσὴφ ἐθεραπεύσεν. Εἴτε γὰρ διὰ τῆς παρθένου τοῦτο ἐποίησεν, ἔδοξεν ἂν ἐγκωμιάζειν· εἴτε (ω) Ιωσὴφ ἐσίγησεν, οὐκ ἂν ἐγκωμίαζε τῆς παρθένου τοὺς γονεῖς. ἵν' οὖν μάθωμεν τὴν Μαρίαν, τίς ἦν, καὶ πόθεν, καὶ τὰ τῶν νόμων ἀκίνητα μείνῃ, τὸν μνηστῆρα [αὐτῆς] ἐθεραπεύσεν, καὶ ἔδειξεν ὄντα ἐκ τῆς οἰκίας Δαβίδ. τοῦτο γὰρ ἀποδειχθέντος, καὶ τὸ συναποδέδεικται, ὃ καὶ τὴν παρθένον ἐκεῖθεν εἶναι, διὰ τὸ (ω) δίκαιον τοῦτον, καθάπερ ἔφθημεν εἰπόντες, μὴ δυναμένου ἑτέρωθεν " ἀγαγέσθαι χε. ἀγαγεῖν γυναῖκα. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον λόγον εἰπεῖν μυστικώτερον, δι' ὃν ἐσιγήθησαν (η) τῆς παρθένου γονεῖς· ὅπερ οὐκ ἀνέχομαι νῦν ἐκκαλύπτειν διὰ τὸ πολλοὺς εἶναι τοὺς ἐπήρειας.

ΗΘΙΚΟΝ

Διόπερ ἐνταῦθα στήσαντες (ω) περὶ τῶν ζητημάτων λόγον, κατίδωμεν τέως μὴ ἀκρι- βείας διὰ ἐκκαλυφθέντα ἡμῖν· οἷον, διατί τοῦ Δαβίδ ἐμνήσθη προφήτου· διατί τὸ βι- βλίον, γραφέως ἐκάλεσε βιβλίον· διατί εἶπεν Ιησοῦ Χριστοῦ· πῶς ἡ γέννησις καινή, καὶ ἡ καινή· πόθεν ὅτι ἡ Μαρία ἐκ τοῦ Δαβίδ ἦσαν ἐδείχθη· καὶ τίνος ἕνεκεν ὁ Ιωσὴφ ἐθεραπεύθη,

σιγηθέντων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

σιγηθέντων τ̃ ἐκείνης τροφόνων. δῦ μ̃ γὰρ φυλάξητε τοῦτα, τροθύμοτέρους ἡμᾶς ἢ τρὸς τὰ μέλλοντα ἐργάσεσθε· αὖ δ̃ ἀποπίσητε ἢ ἐκβάλητε αὐτὰ τ̃ ψυχῆς, ἢ τρὸς τὰ λοιπὰ ὀκνηρότερον διακείσόμθα. ὁδὲ γὰρ γῆς τὰ τρότερα διαφθειρόσης ἀπέρματα, ἐλείῖ δ̃ ὑπ' ἀμελήσαντος γεωργοῦ. δ̃ τὰ τοιαῦτα τρέφει. ἀπὸ γὰρ ὧν τὰ τοιαῦτα μεμνᾶσι μέγα τι τῆ ψυχῆ ἢ σωτήριον ἐγίνε) ἀγαθόν. ὃ γὰρ καὶ τῷ Θεῷ δωσόμθα ἀρέσαι τοῦτα φεύγοντες, καὶ ὕβρεων ἢ αἰσχρολογίας ἢ λοιδορίων τὰ στόματα καθαρὰ ἔσαι, πνευματικὰ μελετῶντα ῥήματα· ἢ δαίμοσιν ἐσόμθα φοβεροί, καθοπλίζοντες ἡμῶν τ̃ γλῶτταν τοιούτοις ῥήμασι· ἢ τ̃ Θεοῦ τιμᾶ χαίειν ὑπὲρ ἀσόμθα μᾶλλον, ἢ δ̃ θερατικώτερον ἡμῖν ἐργάσητε [μᾶλλον] τὸ ὄμμα. καὶ γὰρ ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ στόμα, ἢ ἀκοὴ δ̃ τοῦτο ἡμῖν ἐνέθηκεν, ἵνα αὐτῷ πρὸς ἃ δουλεύῃ· ἵνα τὰ αὐτ̃ φυλάττωμθα· ἵνα τὰ αὐτ̃ τροσκτώμθα· ἵνα ἀδωρήμθα αὐτῷ ὕμνους" διὰ παντὸς ἀνεκλείστους· ἵνα βυθμίσεως ἀναπέμπωμθα, ἢ δ̃ τούτων τὸ ζωτικὸν ἑαυτῷ" ἐκκαθαίρωμθα. ὥσπερ γὰρ σῶμα ἀέρος ἀπολαῦον καθαροῦ ὑγιεινότερον ἔσαι· οὕτω ἢ ψυχὴ φιλοσοφωτέρας τοιαύτης" ἀντιλαμβάνῃ μελέτης. οὐχ ὁρᾶς ἢ τοῦ τ̃ σώματος ὀφθαλμοὺς, ὅταν μ̃ ἐν καπνῷ τις ἀναστείλῃ, δ̃ πάντος δακρύοντας· ὅταν δ̃ ἐν ἀέρι λεπτῷ ἢ λιμπρῷ καὶ πηγαίᾳ ἢ τοταμοείσοις, ὀξυτέρους τε γινομένους καὶ ὑγιεστέρους; τοιοῦτος καὶ ὁ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμός. δ̃ μ̃ γὰρ ἐν τῷ λειμῶνι τῷ πνευματικῷ βόσκηται λογίων, καθαρὸς ἔσαι καὶ διαυγὴς καὶ ὀξυδερκής· δ̃ δ̃ εἰς τὸν καπνὸν τῶν βιωτικῶν ἀπίῃ τραγμάτων, δακρύσει) μοι καὶ κλαύσεται, καὶ νῦν, καὶ τότε. καὶ γὰρ καπνῷ ἔοικε τὰ δυσφορώτατα τραγμάτα. δ̃ τοῦτο καὶ" ὅτις ἔλεγεν· Ἐξέλειπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου. ἀλλ' ἐκεῖνος μ̃ τρὸς τὸ ὀλιγοχρόνιον ἰδὼν καὶ ἀνύποστατον· ἐγὼ δ̃ οὐκ εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ" ταραχώδες ἐμποιεῖ αὖ δεῖν ἐκλαμβάνειν τὰ εἰρημένα. οὐδὲν γὰρ οὕτω λυπεῖ ψυχῆς ὀφθαλμὸν καὶ θολοῖ, ὡς ὁ τῶν βιωτικῶν φροντίδων ὄγκος, καὶ ὁ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐσμός. ταῦτα γὰρ τὸ καπνοῦ τοῦτο τὰ ξύλα. καὶ καθάπερ τὸ πῦρ, ὅταν ὑγρᾶς καὶ βαρείας τινὸς ὑπολάβηται ὕλης, πολὺν ἀνάπτει καπνόν· οὕτω καὶ ἡ ἐπιθυμία ἡ σφοδρὰ αὕτη καὶ φλογώδης, ὅταν ὑγρᾶς τινος καὶ βαλελυμένης ὑπολάβῃ) ψυχῆς, πολὺν ἢ αὐτὴ τίκτει τὸν καπνόν. δ̃ τοῦτο χρεία τ̃ δρόσου τ̃ πνεύματος καὶ τῆς αὔρας ἐκείνης, ἵνα τὸ πῦρ σβέσῃ, καὶ τ̃ καπνὸν διαχύσῃ, καὶ πλουτὸν ποιήσῃ ἡμῖν τ̃ λογισμόν. ὃ γὰρ ὅστιν, οὐκ ἔστι τοσούτοις βαρυνόμθοις κακοῖς τρὸς ὑγιεινὸν ἀναπλῶσαι, δ̃ ἀγαπητὸν βύζάνοις ἡμᾶς ὄντας, δωνὴ θλῶσι ταύτῃ τεμεῖν τ̃ ὁδόν· μᾶλλον δ̃ οὐδὲ ὅταν ἕωσιν, δ̃ μὴ τ̃ πνεύματος λάβωμθ τὸ πτερόν. εἰ τοίνυν ἢ κούφης ἡμῖν διανοίας ἢ πνευματικῆς χάριτος δεῖ, ἵνα διαβαίνωμθ εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο, ὅταν μηδὲν τούτων, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐφελκώμθα, ἢ βάρος σαρκικὸν, πῶς δυνησόμθα διαπτῆναι, τοσούτῳ βαρεῖ καθελκόμθοι; ἢ γὰρ εἴ τις ὥσπερ ἐν διχάμοις σαθμοῖς τοῦτ' ἔστι λογισμοὺς ἡμῶν ἔσαν ὑπὸ χειρίστων, ἐν μυρίοις ταλάντοις βιωτικῶν λόγων μόλις εὑρήσει δηναρίαν ἑκατὸν ῥημάτων πνευματικῶν· μᾶλλον δ̃ οὐδὲ ὀκτὼ δέκα. ἆρ' οὖν οὐκ αἰσχύνη ἐ γέλως ἔσατος, οἰκέτας μ̃ ἔχοντας, τὰ πλείονα εἰς τὰ ἀναγκαῖα χεῖρας αὐτῷ τρέφοντας ἀπτ̃ σώματα· σῶμα δ̃ κεκτημένους, μηδὲ οἰκέτῃ ὁμοίως τροσφέρεσθαι τῷ μέλει τῷ ἡμετέρῳ, ἀλλ' ἀδιαφόρως εἰς ἀνάγκην ἢ τρέλκοντα τρόσματα; ἢ εἶτα εἰς τρέλκοντα μόνον· νυνὶ δ̃ εἰς σωτηρία ἢ βλάβεσθαι, ἢ εἰς οὐδὲν ἡμῖν χρήσιμα. εἰ γὰρ ἐῶ ἡμῖν χρήσιμα, ἃ ἐφιλούμθα, ἢ τῷ Θεῷ πάντως φίλα ἐῶ τὰ λεγόμθα. νυνὶ δ̃ ἅπερ ἀῦ ὁ διάβολος ὑποβάλλῃ, πάντα φιλούμθα, νυνὶ μ̃ γελῶντες, νυνὶ δ̃ ἀσελγεῖα λέγοντες· νυνὶ μὲν καταρώμενοι ἢ ὑβρίζοντες, νυνὶ δ̃ ὀμνύοντες ἢ ψευδόμενοι ἐμπορκοῦντες· ἢ νυνὶ μ̃ ἀπειλοῦντες, νυνὶ δ̃ βασκαίνοντες, ἢ χαϊδίων ληρούντων πλέον, τὰ μηδὲν τρὸς ἡμᾶς πάντα εἰς μέσον φέροντες. Τίς γὰρ ὑμῶν, εἰπέ μοι, τῶν ἐνταῦθα ἑστηκότων, ψαλμὸν ἕνα ἀπαγγεῖλαι εἰπεῖν δύναται· ἀῦ, ἢ ἄλλο τι μέρος τῶν θείων γραφῶν; οὐκ ἔστιν οὐδείς. ἢ ὃ τοῦτο μόνον

δεῖ

ιγ. -ρέσαι
ιγ. -λεῖσθαι
ιδ. -σι ται
ιε. ἀδιαφόρως
ιε. ἐκκαθαίρω-μθα.
ιζ ἐνεργούμθα
ψλμ. ρα δ.
ιζ. ὁ Δαβὶδ
ιζ. ἀεραχῶδες
ιθ. λογισμοὺς

δεῖ δ' δεινόν, ἀλλ' ὅτι πρὸς τὰ πνευματικὰ ἀναπεπταικότες ὦτα, πρὸς τὰ σατανικὰ πυκνότερα σφοδρότερα. καὶ γὰρ ἐβουλήθη τις ὑμᾶς ᾠδὰς ἀξιπίστους ἀφροδισιακὰς, καὶ πορνικὰ καὶ κατακεκλασμένα μέλη, πολλοὶ ἂν ῥήσει μὴ ἀκριβείας ταῦτα εἰδότες, καὶ μὴ πολλῆς αὐτὰ ἀπαγγέλοντας τῆς ἡδονῆς. ἀλλὰ τίς ἡ ἀπολογία τῶν ἐγκλημάτων; οὐκ ἐμί, φησι, τῷ μοναχῶν, ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἔχω καὶ παιδία, καὶ οἰκίας ὀφείλω μέλειν. τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ πάντα ἐλυμήνατο, ὅτι ἐκείνοις μόνοις νομίζετε προσήκειν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων γραφῶν, πολλῷ πλέον ἐκείνων ὑμεῖς δέομενοι. τοῖς γὰρ ἐν μέσῳ τρεφομένοις, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν πραύματα δεχομένοις, τούτοις μάλιστα δεῖ φαρμάκων. ὥστε τὸ μὴ ἀναγινώσκειν, πολλῷ χεῖρον δὲ καὶ ἀσεβὲς εἶναι τὸ προσταττόμενον νομίζειν. ταῦτα γὰρ σατανικῆς μηχανῆς τὰ ῥήματα. οὐκ ἀκούετε Παύλου λέγοντος· ὅτι πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν ταῦτα πάντα ἐγράφη; σὺ δὲ μοι μὴ βαναύσιον δέξασθαι δόξῃ, χερσὶν ἀνίπτοις οὐκ ἂν ἔλαιον τοῦτο ποιῆσαι· ταῖς δὲ ἔνδον ἐγκείμενα ψυχῆς σφόδρα· ἀναγκαῖον εἶναι; ἀφ' οὗτο πάντα αὖ καὶ κάτω γέγονεν. εἰ γὰρ βούλει μαθεῖν ὅσον τὸ γραφῶν τὸ κέρδος, ἐξέτασον σαυτόν, τίς μὴ γίνῃ ψαλμῶν ἀκούων, τίς δὲ σατανικῆς ᾠδῆς καὶ πῶς ἀφήκειας ἐν ἐκκλησίᾳ ἀφατείσων, καὶ πῶς ἐν θεάτρῳ καθήμενος καὶ ὄψει πολὺ τὸ μέσον ταύτης κἀκείνης τῆς ψυχῆς, καίτοιγε μιᾶς ὔσης. διὰ τοῦτο Παῦλος ἐλεγε· Φθείρουσιν ἤθη χρησθ' ὁμιλίαι κακαί. ἀφ' οὗτο συνεχῶν ἡμῖν δεῖ τῶν ἀπὸ τῶν πνευμάτων ἐπῳδῶν. τοῦτο δὲ πολλά ἐστιν, ὧν τὰ ἀλόγων πλεονεκτοῦμεν, ὡς τῶν τε ἄλλων ἕνεκεν καὶ σφόδρα αὐτῶν ἐλαπτούμεθα. τοῦτό ἐστι τὸ σῶφρον ψυχῆς, τοῦτο κόσμος, τοῦτο ἀσφάλεια· ὥσπερ οὖν τὸ μὴ ἀκούειν, λιμὸς καὶ φθορά. δώσω γάρ, φησιν, αὐλοῖς οὐ λιμὸν αὐτῶν, οὐδὲ δίψαν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγου Κυρίου. τί γὰρ οἶσθ' ἂν ὠφελιώτερον, ὅταν ὅταν ὁ Θεὸς ἐν ταῖς καρδίαις χολέσεως ἀπειλῇ, τοῦτο αὐθαιμάτως σὺ κατὰ τῆς σαυτοῦ κεφαλῆς ἕλκης τὸ κακόν, λιμόν τινα χαλεπὸν ἐπεισάγων τῇ ψυχῇ, καὶ πάντων αὐτῶν ἀσθενεστέραν ποιῶν; ἀπὸ γὰρ λόγων καὶ φθείρεσθαι καὶ σώζεσθαι πέφυκε. καὶ γὰρ εἰς ὀργὴν τοῦτο αὐτὸν ἀγάγοι, καὶ παράνοιαν τὸ αὐτὸ τοῦτο πάλιν· καὶ ὥσπερ ἀνθρωπίνων ἀξιόπιστα ῥήματα αἴρεσιν, καὶ εἰς σωφροσύνην ἄγαγε λόγος στομώτητος γέμων. εἰ δὲ λόγος ἁπλῶς τοσαύτην ἔχει τὴν ἰσχύν, πῶς τῶν γραφῶν καταφρονῆς, εἰπέ μοι; εἰ γὰρ ᾠδαὶ νέσεις τοσαῦτα δύνανται, πολλῷ μᾶλλον ὅταν μὴ πνεύματος ὦσιν αἱ ᾠδαὶ νέσεις. καὶ γὰρ πυρὸς μᾶλλον τὴν πεπωρωμένην μαλάττει ψυχήν, καὶ πρὸς ἅπαντα ὑπερτηδείαν κατασκευάζει τὰ καλὰ λόγος ἀπὸ τῶν θείων εἰσηκουσμένος γραφῶν. οὕτω καὶ Κορινθίους πεφυσιωμένους λαβὼν ὁ Παῦλος ἐφλεγμαίνοντας, κατέσειλε καὶ ὑπεικεστέρους ἐποίησε. καὶ γὰρ ἐφ' οἷς αἰσχύνεσθαι ἔδει καὶ ἐγκαλύπτεσθαι, ὑπὲρ τούτοις μέγα ἐφρόνουν. ἀλλ' ὅπερ τὴν ὑπερηφανίαν ἐδέξαντο, ἀκουσον αὐτῶν τὴν μεταβολήν, ὡς αὐτὸς ὁ διδάσκαλος αὐτῶν ἐμαρτύρησεν, οὕτω λέγων· Αὐτὸ γὰρ τοῦτο ὃ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην εἰργάσατο ἐν ὑμῖν σπουδήν; ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ὄκνον, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. οὕτω καὶ οἰκέτας, καὶ παῖδας, καὶ γυναῖκας καὶ φίλους ῥυθμίζομεν, καὶ τοὺς ἐξωθεν φίλους ποιοῦμεν· οὕτω καὶ οἱ μεγάλοι ἄνδρες [καὶ] τῷ Θεῷ φίλοι * βέλτιστοι ἐγίνοντο. καὶ γὰρ ὁ Δαβὶδ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, ὅπερ λόγων ἀπήλαυσε, τότε ἐπὶ τὴν καλλίστην ἐκείνην ἦλθε μετανοίαν· καὶ οἱ ἀπόστολοι οὕτω γεγόνασιν οἷοπερ γεγόνασι, καὶ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἐπεστήσαντο. καὶ τί τὸ κέρδος, φησίν, ὅταν ἀκούσῃ τις, καὶ μὴ ποιῇ τὰ λεγόμενα; ὦ μικρὸν μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως ἔσται τὸ κέρδος. καὶ γὰρ καταγνώσεται ἑαυτοῦ καὶ τενάξει, καὶ ἥξει ποτὲ καὶ ὅτι τὰ ποιῶν τὰ λεγόμενα· ὁ δὲ μηδὲ ὅτι ἡμάρτηκεν εἰδὼς, πότε ἀποστήσεται τῆς πλημμελείας; πότε καταγνώσεται ἑαυτοῦ; μὴ τοίνυν καταφρονῶμεν τῆς ἀκροάσεως τῶν θείων γραφῶν. σατανικῆς γὰρ ταῦτα ἀφροσύνης, ὅταν ἀφιείσης τὸν θησαυρὸν ἰδεῖν, ἵνα μὴ τὸν πλοῦτον κερδάνωμεν. ἀφ' οὗτο δὲ ἔνεν εἶναί φησι τὴν ἀκρόασιν τῶν θείων νόμων, ἵνα μὴ τὴν πρᾶξιν ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως ἴδῃ προσγινομένην ἡμῖν. εἰδότες τοίνυν τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶ πονηρᾶν ταύτην αὐτῆ τέχνην, πόθεν ἐαυτὴν ἀποτειχίζωμεν· ἵνα τοῖς ὅπλοις τοῖς θείοις φραξάμενοι, αὐλοί τε θύραυλοι μένωμεν, καὶ τὴν σκηνὴν βάλωμεν κεφαλήν, καὶ ὅταν λαμπρᾶς τὰ νικητήρια ἀναδησάμενοι, τῶν μισθῶν ἀπολαύσωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. ἀποτειχίζωμεν·

Ομιλ. γ. ΒΙΒΛΟΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ.

Δοὺ πάλιν ἀγάλεξις, καὶ τὰ ὄντα προοιμίοις οὐδέπω διελυσάμεθα. Οὐκ ἄρα μάτην ἔλεγον, ὅτι πολὺ τὸ βάθος ἔχει τῶν νοημάτων τούτων ἡ φύσις. Φέρε δὴ τὰ λειπόμενα σήμερον εἴπωμεν. τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ ζητούμενον νῦν; ὅτινος ἕνεκεν ὁ Ἰωσὴφ μνηστεύεται, οὐδὲν πρὸς τὴν γέννησιν συντελῶν. καὶ μίαν μὲν αἰτίαν εἰρήκαμεν ἤδη· ἀναγκαῖον δὲ καὶ τὴν ἑτέραν εἰπεῖν τὴν μυστικωτέραν καὶ ἀπορρητοτέραν ἐκείνης. Τίς οὖν ὅστις αὕτη; ὅτι ἐβούλετο τοῖς Ἰουδαίοις κρύβδην" τοῦτο τὸν τῶν ὠδίνων καιρὸν, ὅτι οὐκ ἄνευ γάμου γεγένηται ὁ Χριστός. ἀλλὰ μὴ θορυβεῖσθε πρὸς τὸ παράδοξον τοῦ λεγομένου. οὐδὲ γὰρ ἐμὸς ὁ λόγος, ἀλλὰ πατέρων ἡμετέρων θαυμαστῶν καὶ ὁσίων ἀνδρῶν. Εἰ γὰρ πολλὰ ἐσωφρόνισεν ὀξ ἀρχῆς, ἵνα μὴ θηλυφρόνως καλῶν ἑαυτὸν, καὶ οὐδὲ τὸ πρὸς Ⓜ πατέρα ἰσότιμα φθεγγόμενος ἅπαντα ἡμῖν ἐξεκάλυψε, τί θαυμάζεις εἰ καὶ τοῦτο ἐσωφρόνισε τέως, θαυμαστὸν ἵνα καὶ μέγα οἰκονομῇ; ἐπὶ ποῖον θαυμαστόν, φησι; τὸ διαφυλάξαι τὴν παρθένον, ἵνα μὴ ἐπαλλαγῶσι πονηρᾶς. Εἰ γὰρ τοῦτο ὀξ ἀρχῆς τοῖς Ἰουδαίοις ἔλεγεν κατάδηλον, "κἂν κατέλθωσιν τὴν παρθένον, κακουργήσουσιν ᾧ λεγομένῳ, καὶ μοιχείας αὐτὴν ἔγκλημα δώσει. Εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὧν πολλάκις καὶ ἐπεισόδεισμα εἶχεν ἐν τῇ παλαιᾷ, φανερὸς ἐναισχύνων (καὶ γὰρ ὅπου δαίμονας ἐξέβαλε, δαιμονῶντα ἐκάλουν, καὶ ὅπου ἐν σαββάτῳ ἐθεράπευσεν, ἀντίθεον εἶναι ἐνόμιζον· καίτοι πολλάκις καὶ πρότερον ἐλύθη τὸ ὑπόβαθρον)· τί οὐκ ἂν εἶπον τοῦτο λεγθέντος; καὶ γὰρ εἶχον πρόφασιν τὸν περὶ τούτου ζηλοτυπούμενον αὐτοῖς κρείττω, οὐδέποτέ τι τοιοῦτον ἐνεγκόντα. Εἰ γὰρ μὴ τοσαῦτα σημεῖα ἐπὶ αὐτὸν τὸν Ἰωσὴφ ἐκάλουν [ὑόν,] πῶς ἂν περὶ τῶν σημείων ἐπίστευσαν ὅτι [καὶ] ἐκ παρθένου ἦν; δρᾷ δὴ τοῦτο ὡς ἀληθευόμενον, καὶ μνηστεύεται τὴν παρθένον. ὅπου γὰρ ὁ Ἰωσὴφ, καὶ δίκαιος ὢν καὶ θαυμαστὸς ἀνὴρ, πολλῶν ἐδεήθη ὥστε δέξασθαι τὸ γεγεννημένον, καὶ ἀπέλυσε, καὶ τῆς δι' ὀνείρατων ὄψεως, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν προφητῶν μαρτυρίας, πῶς ἂν Ⓐ Ἰουδαῖοι, ὡς σκαιοὶ ὄντες ὡς διεφθαρμένοι, καὶ πολεμίως οὕτω πρὸς αὐτὸν ἔχοντες, τοῦτο ἂν προσεδέξαντο τὸ ἐπώνοιαν; σφόδρα γὰρ αὐτοὺς ἔμελλε θορυβεῖν τὸ ξένον καὶ καινὸν, ὡς τὸ μηδέποτε τι τοιοῦτον μηδὲ ἀκοῇ παραδεδέχθαι ὅτι τῶν προγόνων συμβεβηκός. ὁ μὲν γὰρ ἅπαξ πεισθεὶς ὅτι τοῦ Θεοῦ ὑός ἐστιν," οὐδὲν πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἀμφισβητεῖν εἶχεν· ὃ δὲ καὶ πλανᾶσθαι καὶ ἀντίθεον αὐτὸν εἶναι νομίζων, πῶς οὐκ ἂν ἀπὸ τούτου καὶ ἐσκανδαλίσθη μειζόνως, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ὠδηγήθη τὴν ἐπώνοιαν; διὰ τοῦτο οὐδὲ Ⓐ ἀπόστολοι παρὰ τὴν ἀρχὴν εὐθέως τοῦτο λέγουσιν· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῆς ἀναστάσεως πολλὰ ἀφῆκεν) καὶ πολλάκις, ὅπου ταύτης ἐπωδείγματα ἦν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, εἰ καὶ μὴ ταῦτα. ὅτι δὲ οὐκ παρθένου γέγονεν, ἀεὶ συνεχῶς λέγουσιν· ἀλλ' οὐδὲ αὐτὴ ἡ μήτηρ ἀξιοῖ τοῦτο ἐπολμησεν. ὅρα γοῦν καὶ πρὸς αὐτὸν τί φησιν ἡ παρθένος· Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ σου ἐζητοῦμέν σε. Εἰ γὰρ τοῦτο ἐπεπιθώμην, οὐδ' ἂν τοῦ Δαβὶδ λοιπὸν ἐνομίσθη υἱός· ταῦτα δὲ μὴ νομισθέντος, πολλὰ ἂν ἐτέθη καὶ ἕτερα κατ' αὐτοῦ. ἀφῆκε τοῦτο οὐδὲ Ⓐ ἄγγελοι πᾶσι τούτοις λέγουσιν· ἀλλὰ τῇ Μαρίᾳ μόνῃ καὶ

χρῶμαι τειχίζομαι· — Δεκ. β. μ.π. — χρῶμαι

τῶν Ιωσὴφ διεσάφησαν· τοῖς δὲ παιμέσιν διαπελιζόμενοι τὸ γενηθὲν μῦθον, οὐκέτι τοῦτο προσέθηκαν. διὸς δὲ ἕνεκεν μνησθεὶς τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ ἐπῶν, ὅτι

γρ. καὶ ἐμνημόνευσε τῆς διαθήκης αὐτοῦ.

2 Ἐγέννησε Ισαὰκ, ὁ δὲ Ισαὰκ Ιακώβ, "Οὐκ ἐμνημόνευσε τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν· ὅτε δὲ εἰς Ιακὼβ ἦλθε, καὶ τοῦ Ιούδα καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ τοῦτον μέμνηται; πόσες μὲν οὖν φασι, διὰ τὸ δύστροπον τοῦ Ησαῦ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πατέρων. ἐγὼ δὲ" οὐκ ἂν τοῦτο φαίην. εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, πῶς μικρὸν ὕστερον τοιούτων μέμνηται γυναικῶν; ἀπὸ γὰρ τῶν ἀναπτίων ἀνθρώπων ἡ δόξα αὐτῶν φαίνεται, οὐκ ἀπὸ τοῦ μεγάλους ἔχειν τοὺς γόνους, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ μικροὺς καὶ εὐτελεῖς. τοῦ γὰρ ὑψηλῶν δόξα πολλή, τὸ δυνηθῆναι ταπεινωθῆναι σφόδρα. τίνος οὖν ἕνεκεν οὐκ ἐμνημόνευσεν; ὅτι κοινὸν οὐδὲν εἶχον ἀνδρῶν πρὸς τὸν Ισαάκ.

γρ. Αἰθίοπι,

Ἐνταῦθα γὰρ τὸν τῶν Ἰουδαίων λοιπὸν χαρακτηρίζεται γένος.

3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησε Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θαμάρ.

* παλαιὸς καὶ σπουδαῖος.

Τί ποτε, ὦ ἄνθρωπε, ἰσοτιμίας ἡμᾶς ἀναμιμνήσκων * πρόκειται μίξιν ἐχούσης; καὶ τί δῆτα, φησὶν; εἰ μὲν γὰρ ἀνθρώπου καταλέγεται γένος φιλοσόφου, εἰκότως ἂν" ταῦτά τις ἐποίησεν. εἰ δὲ Θεοῦ σαρκωθέντος, ὃ μόνον οὐ σιγᾶν, ἀλλὰ καὶ ἐκπομπεύειν αὐτὰ χρή, δεικνύοντα αὐτοῦ τὴν κηδεμονίαν ἐπὶ τῷ δωρήματι. διὰ γὰρ τοῦτο ἦλθεν, οὐχ ἵνα φύγῃ τὰ ὀνείδη τὰ ἡμέτερα, ἀλλ' ἵνα αὐτὰ ἀνέλῃ. ὥσπερ οὖν οὐκ ὄκνησε ἀπέθανεν, ἀλλ' ὄκνησε ἐσταυρώθη, μᾶλλον θαυμάζειν), καίτοι ἐπονείδιστον τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὅσῳ ἐπονείδιστον τὸ πρᾶγμα, τοσούτῳ φιλανθρωπίαν αὐτοῦ δείκνυσιν· οὕτω καὶ ὅτι τῆς γενήσεως ὄκνος ἐστὶν εἰπεῖν, οὐκ ὄκνησε σάρκα ἀνέλαβε καὶ ἂν ἄνθρωπος ἐγένετο, θαυμάζειν αὐτὸν δίκαιον μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ τοιούτοις συγγενῆς κατηξίωσεν ἔσεσθαι, οὐδαμοῦ καὶ ἡμέτερα ἐπαισχυνόμενος κακά. καὶ τοῦτο δὲ αὐτῶν τῆς γενήσεως σκήπτεται τῶν προοιμίων, ὅτι οὐδὲν ἐπαισχύνεται τῶν ἡμετέρων, παιδιῶν καὶ ἡμᾶς διὰ τοῦτων μηδέποτε ἐγκαλύπτεσθαι ὅτι τῇ τῶν προγόνων κακίᾳ, ἀλλ' ἓν μόνον ὀπτίζηται, τὴν ἀρετήν. ὁ γὰρ τοιοῦτος, κἂν ἀλλόφυλον ἔχῃ πρόγονον, κἂν πεπορνευμένων μητέρα, κἂν οἱονοῦν ἕτερον ᾖσαν, οὐδὲν τούτων βλαβήσεται. εἰ γὰρ αὐτὸν πόρνον μεταβληθέντα οὐδὲν ὁ πρότερος αἰσχρὸς βίος, πολλῷ μᾶλλον τὸν πόρνης καὶ μοιχαλίδος ἀπάρετον ὄντα, οὐδὲν ἡ τῶν προγόνων κακία καταισχύνει δύναται. οὐχ ἡμᾶς δὲ μόνον ταῦτα παιδεύων ἐποίει· ἀλλὰ καὶ Ἰουδαίων κατασκέλλων τὸ φύσημα. ὅπου γὰρ τῆς ψυχῆς ἀρετῆς ἀμελοῦντες ἐκεῖνοι, Αβραὰμ ἄνω καὶ κάτω περιφέρον, νομίζοντες ἔχειν ἀπολογίαν, τὴν τῶν προγόνων ἀρετὴν, δείκνυσιν ἐξ αὐτῶν τῶν προοιμίων, ὅτι οὐκ ὀπτέον τούτοις αὐχεῖν δεῖ, ἀλλ' ὅτι τοῖς οἰκείοις κατορθώμασι. μὴ τοῦτο δὲ ἕτερον καταισχύνει, τὸ δεῖξαι πρώην ἐναντιώσεις ἁμαρτήμασιν οὔσας, καὶ τοὺς προγόνους αὐτοῦ. ὁ γοῦν πατριάρχης αὐτῶν καὶ ὁμώνυμος, ὃ μικρὸν φαίνεται ἡμαρτηκώς. καὶ γὰρ ἐφέστηκεν ἡ Θαμὰρ κατηγορεῦσα αὐτοῦ τὴν πορνείαν. καὶ ὁ Δαυὶδ δὲ ἀπὸ τῆς πορνευθείσης γυναικὸς Σολομῶνα ἐκτήσατο. εἰ δὲ ἀπὸ τῶν μεγάλων ὁ νόμος οὐκ ἐπληρώθη, πολλῷ μᾶλλον * ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων. εἰ δὲ οὐκ ἐπληρώθη, πάντες ἤμαρτον, καὶ ἀναγκαῖα γέγονεν ἡ τοῦ Χριστοῦ παρουσία. διὰ τοῦτο καὶ τῶν δώδεκα πατριαρχῶν ἐμνημόνευσε, καὶ ἐντεῦθεν πάλιν ὃ ὅτι τῇ τῶν προγόνων εὐγλωσσίᾳ φύσημα καταπαύων. καὶ γὰρ πολλοὶ τούτων ἀπὸ δουλίδων ἦσαν τεχθέντες γυναικῶν· ἀλλ' ὅμως ἡ τῶν γενέων διαφορὰ, διαφορὰν τοῖς τεχθεῖσιν οὐκ ἐποίησε. πάντες γὰρ ὁμοίως ἦσαν καὶ πατριάρχαι καὶ φύλαρχοι. τοῦτο γὰρ τῆς ἐκκλησίας ὄντι τὸ προτέρημα, αὕτη τῆς πρὸ ἡμῶν εὐγλωσσίας ἡ παρεσορία, ἐνῶσθαι τὸν τόπον λαμπρύνουσα. ὥστε, κἂν δοῦλος ᾖς, κἂν ἐλεύθερος, οὐδέν σοι πλέον, οὐδὲν ἔλαττον ἐντεῦθεν γίνῃ, ἀλλ' ἓν ἐστὶ τὸ ζητούμενον,

τούμβυον, ἡ γνώμη καὶ ὁ τῆς ψυχῆς ζῆπος. ἔστι δὲ καὶ μετ' αὐτῶν εἰρημένων καὶ ἕτερον, δι' ὃ καὶ τῆς ἱστορίας ταύτης ἐμνημόνευσεν. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς παρεισέρριπται τὰ περὶ Φαρὲς ὁ Ζαρά. καὶ γὰρ προέλκων ἐστὶν καὶ παράτασιν τοῦ Φαρὲς μεμνημένον, ἀφ' οὗ τοῦ Κύριον ἔμελλε γενεαλογεῖν, καὶ τοῦ Ζαρὰ μνημονεῦσαι πάλιν. τίνος οὖν ἕνεκεν ἐμνήσθη; ἵνα καὶ ἔμελλεν αὐτοῖς τίκτειν ἡ Θάμαρ, τῶν ὠδίνων αὐτὴν ἀναγκαζουσῶν, ἐξανέσχε· πρῶτον ὁ Ζαρὰ τὴν χεῖρα· εἶτα ἡ μαῖα θαυμαστὸν τοῦτο, ὥστε γνώσιμον εἶναι τὸ πρῶτον, κεκκίνωται τὴν χεῖρα ἔδησεν. ὡς δὲ ἔδέθη, συνέστειλε τὸ παιδίον τὴν χεῖρα, καὶ συστείλαντος ἐκείνου προῆλθεν ὁ Φαρές, καὶ τότε ὁ Ζαρά. ταῦτα ἰδοῦσα ἡ μαῖα, φησίν· Τί διέκοπη διὰ σὲ φραγμός; θέσις μυστηρίων αἰνίγματα; ἃ γὰρ ἁπλῶς ταῦτα ἡμῖν διατέτραπται. ἀδὲ γὰρ ἱστορίας ἄξιον ἦν τὸ μαθεῖν, τί ποτε ἐφθέγξατο ἡ μαῖα· οὐδὲ διηγήσεως, τὸ γνῶναι, ὅτι τὴν χεῖρα προέκαλε πρῶτος ὁ δεύτερος ἐξελθών. τί δ' ἔστι τὸ αἴνιγμα; πρῶτον ἀπὸ τῆς προσηγορίας τοῦ παιδίου μαθητέον τὸ ζητούμενον. ὁ γὰρ Φαρές, διαίρεσίς ἐστι καὶ διάκοπή. εἶπεν δὲ αὐτὸ ἐπὶ συμβάντος. ἀδὲ γὰρ φυσικῆς ἀκολουθίας ἦν, τὴν χεῖρα ἐκβαλόντα συστεῖλαι πάλιν δεθέντα. οὐδὲ γὰρ κινήσεως ἦν λογικῆς ταῦτα, "οὐδὲ ἀπὸ φυσικῆς τέτοκεν ἀκολουθίας." προεκπεσούσης μὲν γὰρ τὴν χεῖρα ἑτέραν προελθεῖν, ἴσως φυσικόν· τὸ δὲ συστεῖλαι ταύτην, καὶ ἑτέρᾳ δοῦναι πρόοδον, οὐκ ἐπὶ τῶν νομοθετουμένων νόμον ἦν, ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις πρῶτον τοῖς παιδίοις ταῦτα οἰκονομοῦσα, καὶ εἰκόνα ἡμῖν ἵνα τῶν μελλόντων ἐπιφέρουσα δι' αὐτῶν. τί οὖν φασίν τινες τὰ ταῦτα ἀκριβῶς ἐξετακότων; ὅτι τὸ δύο λαῶν τύπος ἐστὶ ταῦτα τὰ παιδία. εἶτα ἵνα μάθῃς, ὅτι τὸ δεύτερου λαοῦ ἡ πολιτεία προεξέλαμψε τῆς τοῦ πρωτέρου γενήσεως, τὴν χεῖρα ἐκτεινομένην ἔχον τὸ παιδίον, οὐχ ὁλόκληρον ἑαυτὸ δείκνυσιν, ἀλλὰ καὶ αὖ τὴν συστέλλει πάλιν· καὶ μὴ τὸ ὁλόκληρον ἐξολισθῆσαι τὸν ἀδελφόν, τότε καὶ αὐτὸς ὅλος φαίνεται· ὅπερ καὶ ὅτι τῶν λαῶν ἀμφοτέρων γέγονε. τῆς δὲ πολιτείας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν τοῖς τοῦ Ἀβραὰμ χρόνοις φανείσης, εἶτα ἐν τῷ μέσῳ συγκαλείσης, ἦλθεν ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς καὶ ἡ νομικὴ πολιτεία, καὶ τότε ὁλόκληρος ὁ νέος ἐφάνη λαὸς μετὰ τοῦ αὐτοῦ νόμων. διὰ τί δὲ ἡ μαῖά φησιν· Τί διέκοπη διὰ σὲ φραγμός; ὅτι τὴν ἐλευθερίαν τῆς πολιτείας ἐπεισελθεῖν ὁ νόμος διέκοψε. καὶ γὰρ φραγμὸν αἰεὶ τὸν νόμον ἡ γραφὴ καλεῖ εἴωθεν. ὥσπερ καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ φησι· Καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτοῦ, καὶ τυγχάνουσιν αὐτοῦ πάντες οἱ παροδεύοντες τὴν ὁδὸν· καὶ [ὁ Ἡσαΐας, Καὶ] φραγμὸν αὐτῇ προσέθηκα· καὶ ὁ *Παῦλος, Καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας. ἄλλοι δέ, Τί διέκοπη διὰ σὲ φραγμός; ὅτι τοῦτό φασιν εἰρῆσθαι λαοῦ. ἔστι γὰρ παροδεύομενος τὸν νόμον κατέλυσεν. ὁρᾷς ὡς οὐκ ὀλίγων οὐδὲ μικρῶν ἕνεκεν ἐμνημόνευσε τοῦ Ἰούδα ἱστορίας ἀπάσης; διὰ τοῦτο δὲ τὴν Ρουθ καὶ τὴν Ραὰβ μέμνηται, τῆς μὲν ἀλλοφύλου, τῆς δὲ πόρνης, ἵνα μάθῃς, ὅτι πάντα ἦλθε τὰ κακὰ λύσων τὰ ἡμέτερα. ὡς γὰρ ἰατρὸς, οὐχ ὡς δικαστὴς παρεγένετο. ὥσπερ οὖν πόρνας ἔλαβον γυναῖκας υἱοί· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τὴν φύσιν τὴν ἐκπορνεύσασαν ἡρμόσατο ἑαυτῷ. ὁ καὶ προφῆται αἰνίττεσθαι πρὸ τοῦ Χριστοῦ γεγονέναι. διὰ ἐκείνη μὲν ἀγνώμων γεγένηται πρὸς Χριστοῦ· ἡ δὲ ἐκκλησία ἅπαξ ἀπαλλαγεῖσα τῶν πατρῴων κακῶν, ἔμεινεν ἀσπάζομένη τὸν νυμφίον. ὅρα γοῦν καὶ τοῦτο τῆς Ρουθ μίμημα ἐοικὸς τοῖς ἡμετέροις. αὕτη γὰρ ἀλλόφυλός τε ἦν, καὶ εἰς ἑκάτερα κατεκρίθη πενίαν. ἀλλ' ὅμως ἰδοῦσα αὐτὴν ὁ Βοὲζ, ὅτε τῆς πενίας κατεφρόνησεν, οὔτε τὴν δυσγένειαν ἐβδελύξατο· ὥσπερ οὖν καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν δεξάμενος, καὶ ἀλλόφυλον, καὶ ἐν πενίᾳ πολλῇ, τῶν μεγάλων ἀγαθῶν ἔλαβεν αὐτὴν κτίνωνόν. ἀλλ' ὥσπερ αὕτη εἰ μὴ πρότερον ἀφῆκε πατέρα, καὶ πάτριδα καὶ συγγενεῖς, οὐκ ἂν ἐπέτυχε τῆς ἀγχιστείας ταύτης· οὕτω καὶ ἡ ἐκκλησία τὰ πατρῷα ἔθη καταλιποῦσα, τότε ἐπέρασε τὸν νυμφίον. ὅπερ οὖν καὶ ὁ προφήτης [αὐτὴ] διαλεγόμενος φησιν· Ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου, καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου· τοῦτο καὶ ἡ Ρουθ ἐποίησε. διὰ τοῦτο καὶ μήτηρ

Γεν. λη. κθ.

χ. ἐκβαλόντα τὰ χ. ἀλλ' ἡ τοῦ προεξελθόντος·

ψαλ. πθ. ια. ιβ.
Ησ. ε. β.
Ερ. β. ιδ.

ζ. αὐτὴν

* παύσαρος

χ. μν.

Ψαλμ. μδ. ιβ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μήτηρ ἐγίνετο βασιλέων, ὥσπερ οὖν καὶ ἡ ἐκκλησία. ὁ γὰρ ἐκ ταύτης ἔσται ὁ Δαβίδ. ἀφ' ἧς οὖν τούτων πρώτων ἀντέστησαν αὐτοῦ, καὶ πείθων μὴ μέγα φρονεῖν, πῶς τὸ ψυχαγωγίαν ταύτας εἰς μέσον ἤγαγε. καὶ γὰρ τὸν βασιλέα τὸν μέγαν αὐτὴ ἀφ' ὧν μέσων ἐγέννησε. καὶ οὐκ αἰσχύνεται ὁ Δαβίδ· ὅτι τούτοις. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ὅτε ἐξ ἀρετῆς, ὅτε ἀπὸ κακίας τεκνόνων εἴη ἀπευδάμων, ἢ φαῦλον, ἢ ἄσημον, ἢ λαμπρόν· ἀλλ' ἐὰν χρὴ καὶ τὸ δόξαν εἰπεῖν, οὐκ ἔνι μείζονος, ὁ μὴ [οὐκ] ἐκ ἀπευδάμων τεκνόνων ὤν, γνώριμος ὁ ἀγαθός. χ. λάμπει

Μηδεὶς τοίνυν ἐπὶ τούτοις μέγα φρονείτω· ἀλλ' ἐννοήσας τὸ δεσπότην αὐτοῦ τεκνόνας, ΗΘΙΚΟΝ
φύσημα ἀπόβλ κενούτω, καὶ ἐπὶ κατορθώμασι μέγα φρονείτω· μᾶλλον δὲ μηδ' ἐπὶ τούτοις.
κ' 5 ὅτω γὰρ καὶ ὁ Φαρισαῖος τὸ τελώνου γέγονεν ὕστερος. εἰ γὰρ βούλει μέγα δεῖξαι τὸ κατόρθωμα, μὴ μέγα φρόνει, ἀλλὰ τότε τοῦτο μεῖζον ἀποφαίνων· μὴ νομίσῃς τι πεποιηκέναι, καὶ τὰ πάντα ἐργάσῃ. εἰ γὰρ, ὅταν ἁμαρτωλοὶ ὦμεν, οὐ νομίσωμεν τοῦτο εἶναι ὅταν ἐσμὲν, δίκαιοι γενόμεθα, ὥσπερ οὖν καὶ ὁ τελώνης· πόσῳ μᾶλλον, ὅταν δίκαιοι ὄντες ἁμαρτωλοὺς ἑαυτοὺς εἶναι νομίζωμεν; εἰ γὰρ ἐξ ἁμαρτωλῶν δικαίους ποιεῖ τὰ ταπεινοφρονεῖν (καίτοιγε οὐδὲ ταπεινοφρονεῖν ἐστὶν οὗτος, ἀλλ' ὑπνωμοσωνεῖν) εἰ οὖν ὑπνωμοσωνεῖν τοσοῦτον δύναται ὅτι ἁμαρτωλοὺς, ἢ ταπεινοφρονεῖν σκέψασθε ὅτι δικαίους ἢ οὐκ ἐργάσεται; μὴ τοίνυν λυμήνῃ τοὺς πόνους, μηδὲ ἐκστόμιζε τοὺς ἱδρῶτας, μηδὲ εἰκῇ δράμῃς, μηδὲ τοὺς μυρίους ἀγῶνας πάντα κενοῖ τὸν πόνον. καὶ γὰρ σου μᾶλλον οἶδε τὰ κατορθώματα ὁ δεσπότης τὰ σά. κἂν ποτήριον ψυχροῦ δῷς, οὐδὲ τοῦτο παρορᾷ· κἂν ὀβολὸν καταβάλῃς, κἂν γενάξῃς μόνον, μετὰ πολλῆς πάντα δέχεται τῆς διανοίας, καὶ μέμνηται, καὶ μεγάλοις αὐτοῖς οἶδε μισθούς. τίνος οὖν ἕνεκεν ἐξεπάζεις τὰ σά, καὶ φέρεις ἡμῖν εἰς μέσον διαπαντός; οὐκ οἶδας, ὅτι καὶ ἐπαινέσῃς σαυτὸν, οὐκ ἔστι σε ὁ Θεὸς ἐπαινέσεται; ὥσπερ οὖν, ἂν ταπεινώσῃς [σαυτὸν,] οὐ παύσεταί σε ὑψῶν πᾶσιν ἀνακηρύττων. οὐδὲ γὰρ βούλεταί σου τοὺς πόνους ἐκπεσεῖν καὶ τί λέγω ἐκπεσεῖν; πάντα μᾶλλον οὗτος ποιεῖ καὶ θεραπεύεται, ὥστε καὶ ἀπὸ μικρῶν σε φανῆναι καὶ τοιούτοις προφάσεις ζητῶν, δι' ὧν δυνήσῃ ἀπαλλαγῆναι τῆς γεέννης. ἀφ' οὗ καὶ ἐνδεκάτην ὥραν ἐργάσῃ τῆς ἡμέρας, ὁλόκληρον τὸν μισθὸν δίδωσι. κἂν μηδεμίαν ἔχῃς ἀφορμὴν σωτηρίας, φησὶ, δι' ἐμὲ ποιῶ, ὅπως μὴ τὸ ὄνομά μου βεβηλωθῇ. κἂν γενάξῃς μόνον, κἂν δακρύσῃς, ἁρπάζει ταῦτα πρόθυμα ταχέως· εἰς ἀφορμὴν τῆς σῆς σωτηρίας αὐτός. μὴ τοίνυν ἐπαιρώμεθα· ἀλλὰ [καὶ] λέγωμεν ἑαυτοῖς ἀχρεῖοι, ἵνα γενώμεθα χρήσιμοι. ἂν μὲν γὰρ σὺ εἴπῃς σαυτὸν εὔδοκιμον, γέγονας ἄχρηστος, κἂν εὔδοκιμος ᾖς· ἂν δὲ ἀχρεῖον ὀνομάσῃς, γέγονας εὔχρηστος, κἂν ἀδόκιμος ᾖς. διὸ ἀναγκαῖον ἐπιλαθέσθαι κατορθωμάτων. καὶ πῶς δυνατὸν τοῦτό, φησιν, ἅπερ ἐπράξαμεν, ταῦτα μὴ εἰδέναι; τί λέγεις; παροξύνων διαπαντὸς τὴν δεσπότην τυφλὰς καὶ γελᾷς, καὶ οὐδὲ οἶδας ὅτι ἠμύρτες, λήθην παιδοῖς πρόσταττε κατορθωμάτων ἢ ἃ δύνασαι σκεδάσαι τὴν μνήμην; καὶ πῶς ἰσχυρότερον ὁ φόβος. ἡμεῖς ἢ τοὐναντίον ποιοῦμεν. καθ' ἑκάστην μὲν [γὰρ] ἡμέραν παροξύνοντες οὐδὲ εἰς νοῦν βαλλόμεθα· ἂν ἢ μικρὸν ἐγκύκλιον πέσῃ δῶμεν, ἄνω καὶ κάτω τὸν τρέχομεν· ὅπερ ἑκάστης ἐστὶν ἀνοίας, καὶ μεγίστη τοῦ συλλέγοντος ζημία. ἀσφαλὲς γὰρ τὰμισθὸν κατορθωμάτων, λήθη κατορθωμάτων. ὥσπερ γὰρ ἱμάτια καὶ ὁ χρυσὸς, ὅταν μὲν ἐπ' ἀγορᾶς ταῦτα πωλῶμεν, πολλοὺς ἐπαιτοῦμεν τοὺς ἐπαιτοῦντας, ἂν δ' ἀποθώμεθα χ. ἐπαιτοῦμεν
40 δα οἴκοι καὶ κατακρύψωμεν, ἐν ἀσφαλείᾳ κατατιθέμεθα ἀπόθετα· οὕτω δὴ καὶ τὰ κατορθώματα, ἂν μὴ συνεχῶς ἐπὶ τῆς μνήμης φέρωμεν, προξενοῦμεν τῷ δεσπότῃ, τὸ ἐμπρόσθεν ἁπλίζοντες, ἐπὶ τὸ κλοπιμαῖον κεκλοφότες· ἂν δὲ μηδεὶς εἰδῇ αὐτὰ, ἀλλ' οὐκ εἰδέναι χρὴ μόνον, ἐν ἀσφαλείᾳ κεῖσε). μὴ τοίνυν ἀπείσφρεφε συνεχῶς, ἵνα μή τις αὐτὰ ἀφέληται, μηδὲ πάθῃς ὃ καὶ ὁ Φαρισαῖος ἔπαθεν, ἐπὶ τῆς γλώττης αὐτὰ ἀπειφέρων. ὅταν καὶ ἥρπασαν αὐτὰ ὁ χ. ἀπειφέρων

δελέασθος· καὶ πῶς μὴ" ἀνυπερισίας αὐτῶν ἐμέμνητο, καὶ ὃ πολὺ ἀνέθηκε τῷ Θεῷ. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἠρκέσεν αὐτῷ. ὁ γὰρ" ἀνυπερισίας ὃ ὀνειδίζειν ἑτέροις, ὃ φιλοπημεῖσθαι ὅτι πολλῶν, ὃ κατεξανίσασθαι τῶν πεπλημμεληκότων. εἰ γὰρ ἀνυπαιτίους τῷ Θεῷ, ἠρκέθη τι μόνον αὐτῷ, καὶ μὴ ἐξενέγκης εἰς ἀνθρώπους, μηδὲ καταδικάσῃς ὡς πλησίον. ὁ γὰρ ὅτι τοῦτο" ἀνυπερισίας. βούλει μαθεῖν ἀνυπερισίας λόγους; ἄκουσον τῶν τελωνῶν παίδων λεγόντων· ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, δίκαιος εἶ, Κύριε, ὅτι πᾶσιν οἷς ἐποίησας" ἡμῖν, ὅτι οὐ ἀληθινῇ κρίσει πάντα ἐπήγαγες. ὃ γὰρ οἶδα ἁμαρτήματα ὁμολογῶ, τοῦτό ἐστιν ἀνυπερισεῖν τῷ Θεῷ ὁμολογοῦντα, ὅπερ δείκνυσιν μείζονα μὲ αὐτὸν ὄντα καὶ ἀνθρώπινον, οὐκ ἀπαιτοῦμενον ἢ τιμῶ ἀξίαν δίκην. ὅσῳ μᾶλλόν ἐστιν ὁ ἐπαινετῶν. φυλαξώμεθα οὖν τὸ πρὸς ἑαυτὸν τι λέγειν. τοῦτο γὰρ οὐ πρὸς ἀνθρώπους μισητούς, καὶ πρὸς Θεῷ" βδελυκτοὺς ἐργάζεται. ὅταν τοῦτο ὅσῳ ἂν μεγάλα κατορθώσωμεν, τοσούτῳ μικρὰ περὶ ἑαυτῶν λέγωμεν. οὕτω γὰρ μείζω καρπωσόμεθα δόξαν, καὶ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ πρὸς Θεῷ· μᾶλλον ἢ δὲ δόξαν μόνον πρὸς Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ μισθὸν καὶ ἀντίδοσιν μεγάλην. μὴ τοίνυν ἀπαίτει μισθόν, ἵνα λάβῃς" μισθόν. χάριν ὁμολόγει σώζεσθαι, ἵνα σοι αὐτὸς ὀφειλέτην ἑαυτὸν ὁμολογήσῃ, οὐχὶ τῶν κατορθωμάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς τοιαύτης ἀγνωμοσύνης. ὅταν μὲν γὰρ κατορθῶμεν, τῶν κατορθωμάτων ὀφειλέτην ἔχομεν μόνον· ὅταν ἢ" μὴ κατορθώμεν, καὶ κατάρθωκέναι, καὶ ἀξιοῦσθαι τοῦ ἄπτεσθαι, καὶ μείζονος ἢ οἰκείων. ὥστε ἀντίρροπον τῶν κατορθωμάτων τοῦτο ἔστιν. ἀνυπαιτίους γὰρ μὴ τοῦτο πρᾶξαι*, οὐδὲ οὕτω φανῆναι μεγάλα. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς οἰκέται ἔσμεν, τότε αὐτῷ μάλιστα ἀποδεχόμεθα, ὅταν πολλὰ μετ' ἀνοίας διακονησάμενοι, μηδὲν ἡγῶνται πεποιηκέναι μέγα. ὥστε εἰ βούλει καὶ σὺ μεγάλα σε ποιῆσαι τὰ κατορθώματα, μὴ νόμιζε αὐτὰ εἶναι μεγάλα, καὶ τότε ἔσται μεγάλα. οὕτω καὶ ὁ ἑκατοντάρχης ἔλεγεν· Οὐκ εἰμὶ ἱκανός ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. διὰ τοῦτο ἄξιος ἐνομίσθη, καὶ ὑπὲρ πολλοὺς Ἰουδαίους ἐθαυμάζετο. οὕτω καὶ Παῦλος λέγων, Οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διὰ τοῦτο πασῶν πολὺ ἐβλέπετο. οὕτω καὶ Ἰωάννης, Οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι αὐτοῦ τὸ ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος, διὰ τοῦτο καὶ φίλος μᾶλλον τοῦ νυμφίου, καὶ τῆς χάριτος, μᾶλλον ἀναξίαν ἑαυτὸν ἔφησεν εἶναι τῶν ὑποδημάτων, τοῦτ' ἔστιν ὁ Χριστὸς ὅτι τὴν κεφαλὴν ἐπίλαυσε τῆς ἑαυτοῦ. οὕτω καὶ ὁ Πέτρος ἔλεγεν· Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι*. διὰ τοῦτο θεμέλιος τῆς ἐκκλησίας γέγονεν. οὐδὲν γὰρ οὕτω τῷ Θεῷ φίλον, ὡς ὃ μὴ τῶν ἑαυτῶν ἁμαρτωλῶν ἑαυτὸν ἀριθμεῖν. τοῦτο φιλοσοφίας πάσης ἀκρον. ὁ γὰρ* τεταπεινωμένος καὶ συντετριμμένος οὐ κενοδοξήσει, οὐκ ὀργισθήσεται, οὐ φθονήσει τῷ πλησίον, οὐκ ἄλλο τι δέξεται πάθος. οὐδὲ γὰρ χεῖρον συντετριμμένου, κἂν μυριάκις φιλονεικήσωμεν, εἰς ὕψος ἀνέξει δυνησόμενα. ἂν τοίνυν καὶ τὴν ψυχὴν οὕτω συντρίψωμεν, κἂν μυρία αὐτὴν ἐπέλθῃ φυσῶντα [τὰ] πάθη, οὐδὲ μικρὸν ἀρθῆναι δυνήσεται. εἰ γὰρ ὑπὸ βιωτικῶν τις πνεύματος, πολὺ μᾶλλον ὑπὸ ἁμαρτιῶν τοῦτο ποιῶν, ἀπολαύσεται τῆς φιλοσοφίας. καὶ τίς οὕτω δυνήσεται συντρίψαι τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, φησίν; ἄκουσον τοῦ Δαβὶδ τοῦ διὰ τοῦτο μάλιστα λαμπροῦ, καὶ" Εἴδωμεν αὐτοῦ τὴν συντριβὴν τῆς ψυχῆς. μὴ γὰρ μυρία κατορθώματα καὶ παιδεία καὶ οἰκίας, καὶ αὐτῆς μέλλων ἐκπίπτειν τῆς ζωῆς, πρὸς αὐτὸν ὡς καιρὸν τῆς συμφορᾶς, τραπώτω. βοτελῆ καὶ ἀπερρίμμενον ὁρῶν ἐπεμβαίνοντα αὐτοῦ τῷ καιρῷ καὶ λοιδορούμενον, οὐ μόνον οὐκ ἀντελοιδόρησεν, ἀλλὰ καὶ τῶν στρατιωτῶν ἵνα βουλόμενον αὐτὸν ἀνελῇ διεκώλυσεν, εἰπών· Ἄφετε αὐτόν, ὅτι ὁ Κύριος ἐτείλατο αὐτῷ. καὶ πάλιν, τῶν ἱερέων ἀξιούντων μετὰ αὐτοῦ τὸν κλωστὸν συμπαραφέρειν, "οὐ κατεδέξατο· ἀλλὰ τί" φησιν; Ἀποστρέψον τὸν κλωστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν πόλιν, καὶ καθήσατο εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. ἐὰν εὕρω χάριν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἀπαλλάξῃ με τῶν ἐν χερσὶ δεινῶν ὁ Θεός, ἵνα μὴ τὸ δυσωρέπειαν αὐτῆς· ἂν ὃ εἴπῃ μοι, ὃ πεθύλη-

κα. κε. 9. Matth. γ. 14

Luk. ε. 8.

Κύριε.

ὅτου

καὶ

καὶ σε, ἰδοὺ ἐγὼ, ποιείτω μοι ὃ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. Ὃ γ' ὅπερ τῷ Σαοὺλ ἡ ἀπαξ καὶ δὶς ἢ ἡ πολλάκις μεμνημένον, ποίαν σὺν ἐνδείκνυται φιλοσοφίαν ἐπιβολήν; Ἢ τὸ [ἡ] τῷ παλαιῷ ἐπιβρέπει νόμον, ἡ τὴν ἀποστολικὴν ἐπὶ ὑψηλοτέρων ἐλπίδων ἐγείρει προσαγμάτων. Διὰ τοῦτο πολλὰ "ἑστηκε τοῖς τοῦ διαστόλου, ἃ δικαίως τοῖς μονομύθοις· ἀλλ' ἓν μόνον ἀποδιάζουσι, πολυπραγμονεῖν πείθεσθαι καὶ ἕπεσθαι τοῖς πρὸ αὐτοῦ χειμένοις νόμοις. καὶ ὁρᾶν μὴ τοσαῦτα αὐτῶν κατορθώματα τὸν πύργωνον, τὸν πατριάρχην, τὸν ἀδελφοκτόνον, τὸν ὑβριστὴν, τὸν μοιχόμυθον αὖτ' αὐτοῦ τοῦ αὐτοῦ ἐχόντα βασιλείαν, οὐδὲ ὅτως ἐσκανδαλίζετο· ἀλλ', ἀφ' ὧν Θεῷ τοῦτα δοκεῖ, φησὶν, ἐμὲ μὴ ἐλαύνεσθαι [ἢ πλανᾶσθαι] ἢ φθύειν, σκῆνον ὃ εἰ) ἐν ὑμῖν, τέρπω καὶ δέχομαι, καὶ χάειν ἔχω τῶν μειόνων αὐτοῦ κακῶν· ἢ ὡς πολλοὶ τῶν ἀναιμώτων καὶ ἰατρῶν, οὐδὲ ὃ πολλοστὸν κατορθοῦντες τῶν ἐκείνου κατορθουμένων," αὖ ἔλαθον ὑμᾶς ἐν ὑμνεσίαις ὄντας, ἑαυτοὺς ὃ μικρὰν ὑποπεύσαντες ἀθυμίαν, μείζους ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς ἀπολλύσι βλασφημίας. Ἀλλ' οὐχ ὁ Δαβὶδ τοιοῦτος, ἀλλὰ πᾶσαν ἐπεδείκνυτο ἐπιείκειαν. διὸ καὶ ἔλεγεν ὁ Θεός· Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου. τοιαύτην καὶ ἡμᾶς κλησώμεθα ψυχὴν, καὶ ὅπερ δὴ πάθωμεν, οἱονοῦν ῥᾳδίως, καὶ πρὸς τῆς βασιλείας ἐπεύξασθαι καρπωσώμεθα τῆς ταπεινοφροσύνης τὴν πρόσοδον. Μάθετε γάρ, φησὶν, ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ἵν' οὖν ἀπολαύσωμεν ἀναπαύσεως καὶ ἐν ταύτῃ καὶ ἐκεῖ, μὴ πολλῆς [τῆς] ἀπουσίας τῶν πόνων μητέρα τῶν ἀγαθῶν, τὴν ταπεινοφροσύνην λέγω, ἐν ταῖς ἑαυτῶν φυτεύσωμεν ψυχαῖς. οὕτω γάρ καὶ ὁ τοῦ βίου τούτου πέλαγος χωρεῖς κυμάτων δυσπόντων ἀμφιβιώσαι, καὶ εἰς τὸν γαλήνιον ἐκεῖνον κατάπλεύσαι λιμένα, χαίρει καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ψαλμ. οθ. γ. κ.

Ματθ. ια. κθ.

Ομιλ. ιζ. ΠΑΣΑΙ ΟΥΝ ΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΑΠΟ ΑΒΡΑΑΜ

ἕως Δαβὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

Ις τρεῖς διῆλε μερίδας τὰς γενεὰς ἁπάσας, δεικνὺς ὅτι "οὐδὲ τῶν πολιτειῶν μεταβληθεισῶν ἐγίνοντο βελτίους· ἀλλὰ καὶ ἀειστοχοῦντόμενοι, καὶ βασιλευόμενοι, καὶ ὀλιγαρχούμενοι, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἦσαν κακοῖς· καὶ ὅτε δημαγωγοῦντο, ὅτε ἱερέων, ὅτε βασιλέων αὐτοὺς διεπόντων, ἔχον τι πλέον εἰς ἀρετῆς λόγον. τίνος γ' ἕνεκεν ἐν μὲν τῇ μέσῃ μερίδι τρεῖς πρὸ ἑβδόμης βασιλεῖς ἐν δὲ τῇ ἑκάτῃ δώδεκα θεὶς γενεάς, δεκατέσσαρας αὐτὰς [εἶ)] ἔφησε; Τὸ μὲν πρότερον ὑμῖν ἀφίημι ζητεῖν (οὐδὲ γὰρ πρόσφατον ἐπιλύειν ὑμῖν ἀναγκαῖον, ἵνα μὴ ἀναπέσητε) τὸ δὲ δεύτερον ἡμᾶς ἐρωτῶμεν. ἐμοὶ γὰρ ἐν ταύτῃ δοκεῖ καὶ τὸν χρόνον τῆς αἰχμαλωσίας ἐν τάξει γενεᾶς λαθέναι, καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, πόσα παθόντα ζωοποιῆσαι ἡμῖν αὐτόν. ἀναμιμνήσκει δὲ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκείνης καλῶς, δηλῶν ὅτι οὐδὲ ἐκεῖ κατελθόντες, ἐβούλοντο σωφρονέστεροι· ὥστε πρόσθεν ἀναστῆσαι φρυάττειν καὶ αὖθις προυσίδιν. τί οὖν ὁ Μάρκος, φησὶν, ὁ ποιῆσαι τοῦτο, οὐδὲ γενεαλογεῖ τὸν Ἰησοῦν, ἀλλ' ὑποτόμως ἅπαντα φθέγγεται); ἐμοὶ δοκεῖ ὁ μὲν Ματθαῖος, πρὸς τῶν ἄλλων ἤρχθαι τοῦ εὐαγγελίου, διὰ τὴν γενεαλογίαν αἰτίαν μὴ ἀκριβείας, καὶ πρὸς τὰ κατεπείγοντα "ἵστασθαι· ὁ δὲ Μάρκος μετ' ἐκεῖνον. διὰ τοῦτο Ζωτικὸν ἦλθεν ὁδὸν, ἅτε τοῖς ἤδη λελαθεῖσι καὶ δήλοις γεγενημένοις ὑποχειρίαν. πῶς οὖν ὁ Λουκᾶς καὶ γενεαλογεῖ, καὶ διὰ πλειόνων τοῦτο ποιεῖ; ἅτε τοῦ Ματθαίου πρόοδοποιήσαντος, βλέπεται τι τῶν εἰρημένων διδάξαι πλέον ἡμᾶς. Ἐκάστας

σος ὃ ὁμοίως ὢν διδάσκαλον ἐμιμήσαντο· ὁ μὲν τὸν Παῦλον ὑπὲρ τοῦ παταμὸς ῥέοντα· ὁ δὲ τὸν Πέτρον, βεκχυλοπίας ἐπιμελούμενον. Ὥστε διὰ τοῦτο ὁ Ματθαῖος οὐκ εἶπεν, ὥσπερ οἱ λοιποὶ προφῆται· ὅρασις ἰδοὺ εἶδον, καὶ ὁ λόγος ὁ γινόμενος πρὸς μέ; ὅτι πρὸς βιαιοτέρους ἔγραφε καὶ σφόδρα αὐτῶν προσέχοντας. καὶ γὰρ καὶ τὰ γινόμενα θαύματα ἐδόα, καὶ οἱ δεχόμενοι σφόδρα ἦσαν πιστοί. διὰ δὴ τοῦτο προφητῶν, ὅτε θαύματα ἰδεῖν τοσαῦτα αὐτοῦ δυνάκενοι, καὶ πολὺ ὁ τῶν ψευδοπροφητῶν ἐκαίνισεν ὄχλος; οἷς καὶ μᾶλλον προσεῖχεν ὁ τῶν Ἰουδαίων δῆμος. διόπερ ἀναγκαῖος ἦν τῶν προοιμίων ὁ τόπος ἰδεῖν πρὸς αὐτούς. Εἰ δέ ποτε καὶ ἐθαύμασε σημεῖα, τῶν βαρβάρων ἕνεκεν ἐγίνετο, ὥστε πολλοὺς γνέσθαι τοῦ προσηλύτους; καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως, εἴ ποτε αὐτοῦ καὶ πολέμιοι λαβόντες, ὡς τῶν πρὸς αὐτοὺς θεῶν ἰσχυρῶν ὄντων, ἐνόμιζε κεκρατηκέναι· καθάπερ ἐν Αἰγύπτῳ, ὅθεν καὶ πολὺς ὁ σύμμικτος ἀνέβη λαός· καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Βαβυλῶνι, πολλάκις τὸ κάμινον καὶ τὰ ὀνείρατα. ἐθαύμασε δέ, καὶ ἰδίᾳ καθ' ἑαυτοὺς ἦσαν, σημεῖα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθάπερ καὶ ἐφ' ἡμῶν. καὶ γὰρ καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἰδίᾳ τῆς πλάνης" ἐξήλθομεν, πολλὰ θαύματα ἐδείχθη. μετὰ δὲ ταῦτα ἔστη, τῆς "βδελυρείας παύσασθαι φυτευθείσης. Εἰ δὲ καὶ μετὰ ταῦτα γέγονεν, ὀλίγα καὶ ἀποκρύβδην· οἷον, ἰδίᾳ ὁ ἥλιος ἔστη τὸν δρόμον, καὶ πάλιν ἀνεχαίτισεν εἰς τὰ ὀπίσω· ἴδοι δ' ἄν τις τοῦτο πάλιν καὶ ἐφ' ἡμῶν γεγενημένον. καὶ γὰρ [καὶ] ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ὅτε τὸν πολέμου ἀσέβειαν νικήσαντος Ἰουλιανοῦ, πολλὰ καὶ ἀποκρύβδην ἔπραξε. καὶ γὰρ τῶν Ἰουδαίων τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν ἀνάσπασαι ἐπιχειρούντων, πῦρ τῶν θεμελίων" ἐκπηδῆσαν ἀπέκαυσε διεκώλυσε· καὶ ὅτε διὰ τὰ σκηνὴ τὰ ἱερὰ τῶν ἁγίων" παρανίαν ἐπεδείξατο ὁ τε ταμίας, ὁ τε θεῖος καὶ" ὁμώνυμος ἐκείνῳ, ὁ μετὰ σκωληκόβρωτος ἡμόμενος ἐξέψυξεν, ὁ δὲ" ἐλάθησε μέσος. καὶ τὸ τὰ πηλὰς δὲ ὀπαλιπεῖν θυσιῶν ἐκεῖ ἡμομένων, καὶ τὸ μετ' αὐτὸν τὸ βασιλέως τὸν λιμὸν εἰς τὰς πόλεις ξιφεμπεσεῖν, σημεῖον μέγιστον ἦν. ἔθος γὰρ ἐστὶ θεοῦ, ὅταν αὐξηθῇ τὰ κακά, καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν κακουμένους ἰδεῖν, τοὺς δὲ ἐναντίους σφόδρα τῇ κατ' αὐτῶν τυραννίδι μεθυόντας, τότε τὴν οἰκείαν ἐπιδείκνυσθαι δυναστείαν· ὃ καὶ ἐν Περσίδι πεποίηκεν ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων. ὅπου μὴν οὐκ ἀπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχε ποιῶν εἰς τρεῖς μοίρας τοὺς προγόνους διένειμε τοῦ Χριστοῦ, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων. σκόπει δὲ καὶ πόθεν ἀρχὴ, καὶ ποῦ τελευτᾷ. Ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ εἰς τὸν Δαβίδ· ἀπὸ τοῦ Δαβὶδ εἰς τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος· ἀπὸ ταύτης εἰς αὐτὸν τὸν Χριστόν. καὶ γὰρ [καὶ] προφήτης τοὺς δύο τέθεικεν ἐφεξῆς, τόν τε Δαβὶδ καὶ τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἀναπεφαλαιούμενος ἀμφοτέρων ἐμνημόνευσεν ὁμοίως. καὶ γάρ, ὅπερ ἔφθημεν εἰπών, πρὸς αὐτοὺς ἦσαν αἱ ἐπαγγελίαι γεγενημέναι. τί δήποτε δέ, ὥσπερ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἐμνήσθη, οὐκ ἐμνήσθη καὶ τῆς καθόδου τῆς εἰς Αἴγυπτον; ὅτι ἐκείνους μὲν οὐκέτ' ἐδεδοίκεσαν, τούτους δὲ ἕτερον ἦν· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἦν, τὸ δὲ νεαρὸν καὶ ἀρτιγενόμενον· καὶ οὐ μὴν ἀλλὰ διὰ ἁμαρτήματα κατηνέχθησαν, ἐν ταύτῃ δὲ δι' ἀνομίας ἀπήχθησαν. Εἰ δέ τις καὶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν τὰς ἑρμηνείας μεταβαλεῖν ἐπιχειρήσει, πολλὰ εὑρήσει καὶ ἐν ταύτῃ τὴν θεωρίαν οὖσαν, καὶ μεγάλα πρὸς τὴν χάριν" συντελοῦσαν ἀφορμήν· οἷον, ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ, ἀπὸ τοῦ Ἰακώβ, ἀπὸ τοῦ Σολομῶντος, ἀπὸ τοῦ Ζοροβαβέλ. οὐ γὰρ ἁπλῶς ταῦτα αὐτοῖς ἐπετέθετο τὰ ὀνόματα. ἀλλ', ἵνα μὴ δόξωμεν πολὺ μῆκος ποιοῦντες ἐνοχλεῖν, ταῦτα παρέντες ὅπερ τὰ κατεπείγοντα ἴωμεν. εἰπὼν τοίνυν τοὺς προγόνους ἅπαντας, καὶ τελευτήσας εἰς τὸν Ἰωσήφ, οὐκ ἔστι μέχρι τούτου, ἀλλὰ προσέθηκεν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, δεικνὺς ὅτι δι' ἐκείνου καὶ τοῦτον ἐθαυμαλόγησεν. Εἶτα, ἵνα μὴ ἀκούσας ἄνδρα Μαρίας, τοῦ κοινοῦ νομίσῃς τετεύχθαι τῆς φύσεως νόμου, σκόπει πῶς αὐτὸ διορθοῦται τῇ ἐπαγωγῇ. ἤκουσάς, φησιν, ἄνδρα, ἤκουσας μητέρας, ἤκουσας ὄνομα τοῦ παιδίου τεθέν· ἄκουε καὶ τὸν τρόπον τῆς γεννήσεως.

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν.

Ποίας

γρ. ἐκίμπαζεν ἀντὶ τοῦ ἐπικαίρα-ζεν

γρ. ἡμᾶς.

γρ. ἐξίπτωσιν

γρ. ἀλαβείας

* ταύτῃ

γρ. ἀναπαλῆσαι

γρ. παρφίνοι αν γρ. ἐπαίνυμος γρ. ἐλακίνη

γρ. ἀλλοίχ: δηλ. γρ. ἀφῆσαι τὴν θεωρίαν ἐν ἐπιδεῖν ἔδει, γρ. συντελοῦσα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ποίαν [μοι] ψήνησιν λέγεις, εἰπέ μοι; καίτοιγε σὺν πεφηνόσεις εἶπας· ἀλλὰ βούλομαι καὶ τὸν τρόπον τῆς ψηνήσεως εἰπεῖν. εἶδες πῶς ἀμφέστησε τῷ ἀκροατῇ; ὡς γὰρ μέλλων τι καινότερον ἐρᾷν, ἐπαγγέλλεται καὶ τὸν τρόπον λέγων. καὶ σκόπει τῷ εἰρημένων ἀκολουθήσαν ἀρίστην. οὐδὲ γὰρ αὐθέως ὅτε τὴν ψήνησιν ἦλθεν, ἀλλ' ἀναμιμνήσκει πρῶτον ἡμᾶς, πόσος ἐως ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ, πόσος ἀπὸ τοῦ Δαβίδ, πόσος ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, καὶ τὸν ἀκριβῆ λόγον τούτων ἀκροατὴν εἰς ὄρεξιν ἐμβάλλει τῷ χρόνων, δεικνὺς, ὅτι οὗτός ἐστιν ἐκεῖνος ὁ Χριστός, ὁ λόγῳ τῶν προφητῶν κηρυχθείς. ὅταν γὰρ ἀριθμήσῃς τὰς ψυχὰς, καὶ μάθῃς ἀπὸ τοῦ χρόνου, ὅτι ὄντως ἐκφνός ἐστιν, εὐκόλως δέξῃ καὶ τὸ ῥῆμα τὸ περὶ τῆς ψήνησιν συμβαλών. ὅπερ γὰρ ἔμελλε μέγα ὠφελεῖσθαι, ὅτι ἐκ παρθένου ἐτέχθη, πρὶν ἢ μὲν ἀριθμῆσαι τὸν χρόνον, συσκιάζει ὁ εἰρημένον, ἀνδρα Μαρίας εἶπών, μᾶλλον δὲ καὶ σιωπέμνει τὴν διήγησιν ἀπὸ τῆς ψηνήσεως. ἀριθμεῖ δὲ τὰ ἔτη λοιπόν, ἀναμιμνήσκων τὸν ἀκροατήν, ὅτι οὗτός ἐστιν, οὗ ὁ πατριάρχης Ιακὼβ, ὅτε λειπόντων λοιπὸν τῶν Ιουδαίων ἀρχόντων, παρέσεσθαι ἔφησεν· οὗ ὁ προφήτης Δανιὴλ μὲν τὰς ἑβδομάδας τὰς πολλὰς ἐκφνας εἶναι προανεφώνησε. καὶν ἐθέλῃσῃ τις καὶ ἔτη τούτων τὰ ἐν ἑβδομάδων ἀριθμῷ πρὸς τὸν ἀπὸ τοῦ ἀναβολὴν εἰρημένα τῷ Δανιὴλ ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τῆς πόλεως ἀριθμῶν, καταλείπων εἰς τὸν αὐτὸν ψήνησιν, εὕρηται τούτων τὰ ἐκείνοις συμφωνοῦντα. πῶς οὖν ἐψηνήθη εἰπέ;

Μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας. Οὐκ εἶπεν, παρθένου· ἀλλ' ἁπλῶς μητρός, ὥστε δύο πρόδηλον ψεύσασθαι τὸν λόγον. δεῖ πρότερον πρόδηλα πιθανάσαι πρὸς δόξαν τὸν ἀκροατὴν ἀκούσεσθαί τι τῶν ζωηθέντων, καὶ καταχὼν τοῦτο, τότε ἐκπλήττει τῇ τοῦ πρόδηλου δόξῃ προσήγματος ἐπαγωγῇ, λέγων·

Οτι πρὶν ἢ ζωελθεῖν αὐτοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου.

Οὐκ εἶπε, πρὶν ἢ ἀγθῶσαι αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ νυμφίου. καὶ γὰρ ἔνδον ἐῶν. ἔθος γὰρ τοῖς παλαιοῖς ὡς τὰ πολλὰ ἐν οἰκίᾳ τὰς μεμνηστευμένας ἔχειν, ὅπου τε καὶ νεῶν τοῦτο γινόμενον ἴδοι τις ἄν· καὶ Ἰωσὴφ γαμβρὸς ὢν τοῦ Λὼτ ἔνδον ἦσαν μετ' αὐτοῦ. ἔνδον οὖν καὶ αὐτὴ μετὰ τοῦ Ἰωσὴφ ἐῶν. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐ πρὸ τῆς μνηστείας ἐκύησεν; ἵνα, ὅπερ ἔφθημεν εἰπόντες [ὀξέως ἐξήχθης,] συσκιασθῇ ὁ γενόμενον τέως, καὶ ἵνα πᾶσαν πονηρὰν ἀφαφύγῃ ἡ παρθένος ὑποψίαν. ὅταν γὰρ ὁ ζηλοτυπεῖν ὀφείλων μάλιστα πάντων, φαίνῃ μὴ μόνον μὴ ἐκπομπεύων αὐτὴν, μηδὲ ἀτιμάζων, ἀλλὰ καὶ δεχόμενος καὶ θεραπεύων μετὰ τοῦ κύησιν, σύδηλον ὅτι, εἰ μὴ σαφῶς ἐῶν πεπεισμένος ἑαυτὸν, ὅτι ἐκ τῆς τοῦ πνεύματος ἐῶν ἐνεργείας ὁ γεγεννημένον, οὐκ ἂν κατέσχε, καὶ πάλαι πάντα ὑπηρέτησε. καιρίως γὰρ σφόδρα καὶ ὁ εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα τέθεικεν· ὅσαι γὰρ τῶν προδόξων καὶ πρὸ ἐλπίδα πᾶσαν ἐκβαινόντων, καὶ ἃ προσδοκωμένων λέγεσθαι εἴωθε. μὴ τοίνυν περαιτέρω χώρει, μηδὲ ζήτει πλέον τι τῶν εἰρημένων, μηδὲ λέγε, καὶ πῶς ὁ πνεῦμα εἰργάσατο τοῦτο ἐκ παρθένου; εἰ γὰρ, τῆς φύσεως ἐργαζομένης, ἀδύνατον ἐνομίσθησαν τῆς ἀπλάστου τὸν τρόπον πῶς, τοῦ πνεύματος θαυματουργοῦντος, δυνησόμεθα ταῦτα εἰπεῖν; ἵνα γὰρ μὴ σκώπτῃς τὸν εὐαγγελιστὴν, μηδὲ ἐνοχλῇς ζητῶν ταῦτα ἐρωτῶν, εἰπὼν τὸ ἐργασάμενον ὁ ῥῆμα, ἀπηλλάγη. οὐδὲν γὰρ οἶδα, φησι, πλέον, ἀλλ' ἢ ὅτι ἐκ πνεύματος ἁγίου γέγονε τὸ γεννηθέν. αἰνιττόμενος τὸν ἄνω προεργαζόμενοι γένεσιν. εἰ γὰρ ταύτην τὴν μυρίους ἔχουσαν μάρτυρας, καὶ προ τοσούτων ἀνακηρυχθεῖσαν χρόνων, καὶ φανεῖσαν καὶ ψηλαφηθεῖσαν, οὐδεὶς ἐρμηνεύσαι δυνάται, ποίαν καταλείπουσι μωρίας ὑπερβολὴν τὸ ἀπόρρητον ἐκείνου προεργαζόμενοι καὶ πολυπραγμονοῦντες; οὐδὲ γὰρ ὁ Γαβριὴλ, οὐδὲ ὁ Ματθαῖος ἐδυνήθησαν τι πλέον εἰπεῖν, ἀλλ' ἢ ὅτι ἐκ πνεύματος μόνον· τὸ δὲ, πῶς ἐκ πνεύματος, καὶ ἵνα τί τοῦτο, οὐδεὶς τῶν ἡρμήνευσεν. οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ἦν. μὴ δὲ νομίσῃς τὸ πῶς μεμαθηκέναι, ἐκ πνεύματος ἀκούων. καὶ γὰρ πολλὰ ἀγνοοῦμεν ἔτι, καὶ τοῦτο μανθάνοντες, ὅτι· "πῶς ὁ ἄπειρος ἐν μήτρᾳ" ἐστὶν πῶς ὁ πρῶτος ἄνθρωπος

ἐκ Μαρίας ἰσ. τούτῳ

κ. ἔτας κ. χίλιας

ἔχων

ἐχων κυοφορήσαι ὑπὸ γυναικός· πῶς τίκτει ἡ παρθένος, καὶ μένει παρθένος· πῶς ἔπλασεν,
εἰπέ μοι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σκήνος· πῶς οὐ πᾶσαν τὴν σάρκα ἀπὸ τῆς μήτρας ἔλαβεν,
ἀλλὰ μέρος αὐτῆς, καὶ ηὔξησε καὶ διετύπωσεν. ὅτι μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς σαρκὸς τῆς παρθένου πρω-
Τῆ. δ. ς. ἦλθεν, ἐδήλωσεν εἰπών· Τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθέν· καὶ ὁ Παῦλος, Γενόμενον ἐκ γυναικός. γε. γενόμενον
ἐκ γυναικός φησιν, ἐπισημαίνων τοῦ λέγοντος, ὅτι ὥσπερ δι' ἑνὸς τινος σωλῆνος πρῆλθεν ὁ
Χριστός. Εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, τίς χρεία τῆς μήτρας; Εἰ τοῦτο ἦν, οὐδὲν εἶχε κοινὸν πρὸς ἡμᾶς·
ἀλλ' ἄλλη τίς ἐστιν ἐκείνη ἡ σάρξ, οὐ τὸ φυράματος τὸ ἡμετέρου. πῶς οὖν ἐκ τῆς ῥίζης χ. μαθία;
Ἰεσσαί; πῶς δὲ ῥάβδος; πῶς δὲ γόνος ἀνθρώπου; πῶς δὲ μήτηρ ἡ Μαριάμ; πῶς δὲ ἐκ σπέρ-
ματος Δαβίδ; πῶς δὲ μορφὴν δούλου ἔλαβε; πῶς δὲ ὁ λόγος ἐγένετο σάρξ; πῶς δὲ Ρωμαίοις
Ρω. θ. ε. φησὶν ὁ Παῦλος· Ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεός; ὅλη μὲν οὖν ἡμῶν
καὶ τὸ φυράματος τὸ ἡμετέρου, καὶ τῆς μήτρας τῆς παρθενικῆς, ἦλθεν ἐκ τούτων καὶ ἐξ ἑτέρων χ. μηκέτι
πλειόνων· τὸ δέ, πῶς, οὐκέτι ἦλθεν. Μὴ τοίνυν μηδὲ σὺ ζήτει, ἀλλὰ δέχου τὸ ἀποκαλυ-
φθέν, καὶ μὴ περιεργάζου τὸ σιγηθέν. 19 Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς δίκαιος ὤν, φησί, καὶ
μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. Εἰπὲ δή μοι
ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου, καὶ ζωοποιᾷ, καὶ ἑτέρωθεν καταπυνθάνῃ τοῦ λόγου. ἵνα
γὰρ μή τις λέγῃ, πόθεν τοῦτο ἦλθε; τίς εἶδε, τίς ἤκουσε τοιοῦτόν τι ποτὲ συμβεβηκός; μὴ δὲ ὑ-
ποπτεύσῃς τὸ μαθητήν, ὡς χαριζόμενον τῷ διδασκάλῳ [καὶ] ταῦτα πλάττοντα, εἰσάγει
τὸν Ἰωσήφ, δι' ὧν ἔπαθε, πρὸς τὸν τῶν ἐρημιῶν ζωοποιοῦντα πίστιν, μονονουχὶ λέγων
δι' ὧν ἀπατᾶται· εἰ ἀπιστεῖς ἐμοί, καὶ ὑποπτεύῃς μου τὸν μάρτυρα, πίστευσον τῷ ἀνδρί.
Ἰωσὴφ γάρ, φησίν, ὁ ἀνὴρ αὐτῆς δίκαιος ὤν. δίκαιον οὖν ταῦτα, καὶ ἀνάρετον οὐ πᾶσι λέγει. 20
ἔστι μὲν γὰρ δικαιοσύνη, καὶ ὃ μὴ πλεονεκτεῖν· ἔστι δὲ καὶ ἡ καθόλου ἀρετή. καὶ μάλιστα ὅτι τοῦτο
τῇ τῆς δικαιοσύνης προσηγορίᾳ κέχρηται ἡ γραφή, ὡς ἔστιν εὑρεῖν· Ἄνθρωπος δίκαιος, ἀ-
Λουκ. α. ς. ληθινός· καὶ πάλιν, ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι. δίκαιος οὖν ὤν, τοῦτ' ἔστι χρηστὸς καὶ ἐπιεικής,
ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ συμβαίνων τῆς γνώσεως, ἵνα μὴ
ἀπιστήσῃς τοῖς μὴ τὸν γνῶσιν πεπληρωμένοις. καίτοιγε τὸ παραδειγματισμοῦ μόνον ἦν τὸ βού-
θημα τοιαύτη, ἀλλὰ καὶ κολάζεσθαι αὐτὸν ὁ νόμος ἐκέλευεν. ἀλλ' ὁ Ἰωσὴφ τὸ μὲν μόνον τὸ
μεῖζον ἐκένωσε, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔλαττον συνεχώρησε, τὸν αἰσχύνην. τὸ γὰρ μόνον τὸ κολάσαι, ἀλλ'
οὐδὲ παραδειγματίσαι ἐβούλετο. Εἶδες φιλόσοφον ἀνδρα καὶ πάθους ἀπηλλαγμένον τοῦ
τυραννικωτάτου; ἵστε γὰρ ἡλίκην ζηλοτυπία. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος σαφῶς εἰδὼς ἔλεγε·
Πρ. ε. λβ. Ασμ. π. ε. Μεσὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρός [αὐτῆς,] ὃ φείσεται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· καὶ, Σκληρὸς ὡς ᾅδης 30
ζῆλος. καὶ ἡμεῖς δὲ πολλοὺς ἴσμεν τὸν ψυχὴν ἐλεηθέντας πρεσβεῦσαι μᾶλλον, ἢ εἰς ζηλοτυ-
πίας ἐκτοπίαν ἐμπεσεῖν. ἐν ταύτῃ δὲ οὐδὲ ἐκτοπία ἦν, ὅτι τῆς γαστρὸς ὄγκου διελέγχε-
τος. ἀλλ' ὅμως οὕτως ἦν πάντες κατανοεῖς, ὡς μὴ θελῆσαι μηδὲ ἐν τοῖς μικροτάτοις λυπῆ-
σαι τὴν παρθένον. ὅπερ γὰρ τὸ μὴ κατέχειν ἔνδον, παρανομίας εἶναι ἐδόκει· τὸ δὲ ἐκπο-
μπεύειν καὶ εἰς δικαστήριον ἄγειν, θανάτῳ παραδοῦναι ἦν ἀναγκαῖον, οὐδὲν τούτων ἐποίει, ἀλλ' χ. ποιεῖ;
ἐκρίνομεν ἤδη πολιτεύεται. ἔδει γὰρ, τῆς χάριτος παραληλυθυίας, πολλὰ λοιπὸν εἶναι τὰ σημεῖα τῆς ὑψηλῆς πολιτείας. καθάπερ γὰρ ὁ ἥλιος καὶ μηδέπω ταῖς ἀκτῖσι δείξας, πόρρωθεν τοῖς φωτὶ καταγγέλλει τῆς οἰκουμένης τὸ πλέον· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς μέλλων ἀνίσχειν ἀπὸ τῆς μήτρας ἐκείνης, καὶ πρὶν ἢ ὀφθῆναι, τὴν οἰκουμένην κατέλαμψεν ἅπασαν. διὰ [τοῦ] τοὺς ὠδίνων προφήτας ἐσκίρτων, καὶ γυναῖκες τὰ μέλλοντα προεῖλεγον, καὶ Ἰωάννης ὅπου τῆς 40
νηδύος προῆλθεν, ἀπὸ τῆς μήτρας αὐτῆς ἐπήδα· ἐντεῦθεν δὲ δῆλον πολλαχοῦ ἀνεδείκνυτο χ. ἐπιδείκνυ
φιλοσοφίαν. ὅτε γὰρ ἀνεκάλεσεν, ὅτε ὠνείδισεν· ἀλλ' ἐκόλαζεν ἐπεχείρησε μόνον. ἐν τού-
τῳ τοίνυν τῶν πραγμάτων ὄντων, καὶ πάντων ἐν ἀμηχανίᾳ καθεστώτων, προσγίνεται [ὁ] ἄγ-
γελος πάντα λύων καὶ ἀπορα. ἄξιον δὲ ἐξετάσαι, διὰ τί μὴ πρὸ τούτου ἔπεμψεν ὁ ἄγγελος, χ. ἔλαθεν
πρὸ

περὶ τῆς ἀγνοηθείσης Μ ἀνδρὸς τούτου· ἀλλ' ὅπερ ἐνεθυμήθη, τότε ἀφικνεῖται. Τοῦτο γὰρ αὐτὸς, φησιν, ἐνθυμηθέντος, ὁ ἄγγελος ἦρχε· καίτοιγε αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ συλλαβεῖν διαγελίζεται, ὃ καὶ αὖθις πάλιν ἐπέσχεν ἀποδείαν ἔχει. Εἰ γὰρ καὶ ὁ ἄγγελος οὐκ εἶπε, τίνος ἕνεκεν ἡ παρθένος ἐσίγησεν, ἀκούσασα περὶ τοῦ ἀγγέλου, καὶ Μ μηκέτι ὁρῶσα θορυβούμενον, οὐκ ἔλυσεν αὐτὸς τὴν ἀπορίαν. Τίνος οὖν ἕνεκεν περὶ τοῦ θορυβηθῆναι αὐτὸν ὁ ἄγγελος οὐκ εἶπε; καὶ γὰρ ἀναγκαῖον ἦν πρότερον λῦσαι περὶ τούτου. Τίνος οὖν ἕνεκεν οὐκ εἶπεν; ἵνα μὴ ἀπιστήσῃ, καὶ πάθῃ τὸ αὐτὸ τῷ Ζαχαρίᾳ. ὁρωμένου μὲν γὰρ τοῦ πράγματος, οὐκαλὸς ἡ πίστις λοιπόν· μηδέπω δὲ ἀγγέλου λαβόντος, οὐχ ὁμοίως οὐ πάνδεκτον ἦν τὸ λεγόμενον. Διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν ἐξ ἀρχῆς ὁ ἄγγελος· καὶ ἡ παρθένος δι' ἧς αὐτῆς ἕνεκεν αἰτίας ἐσίγησεν. οὐ γὰρ ἐνόμιζε πιστεύεσθαι περὶ τοῦ μνηστῆρος, πρᾶγμα ἀπαγγέλλουσα ξένον· ἀλλὰ καὶ προσωμάλλον μᾶλλον αὐτὸν, ὡς ἁμάρτημα γεγωμωμένου συσκιάζουσα. Εἰ γὰρ αὐτὴ ἡ ὑποδέχεσθαι μέλλουσα τοσαύτην τὴν χάριν, δύσφημόν τι πάσχει, καὶ φησι, πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖνος ἀμφέβαλεν ἄν, καὶ μάλιστα περὶ γυναικὸς ἀκούων τῆς ὑποπτοθυμούσης. Διὰ τοῦτο ἡ παρθένος μὲν οὐδὲν αὐτὸς λέγει, ὁ δὲ ἄγγελος τὸ καιρὸν καλεῖ τοῦτο ἐφίσασθαι. Τίνος οὖν ἕνεκεν, φησιν, ἠχὶ ὅτι τῆς παρθένου τοῦτο ἐποίησε, καὶ μὴ τὴν κύησιν αὐτῇ εὐηγγελίσατο; ἵνα μὴ ἐν ταραχῇ ᾖ καὶ Μ φόβῳ πολλῷ. Ἐ γὰρ εἰκὸς ἦν, ὃ σαφὲς οὐκ εἰδυῖα, καὶ βουλεύσασθαι περὶ ἑαυτῆς ἄτοπον, καὶ ὅτι βέβηλον ἐλθεῖν Ἐ ὅτι ξίφος, οὐ φέρουσαν τὴν αἰσχύνην. καὶ γὰρ ἦν μαστὴ ἦν ἡ παρθένος, καὶ δείκνυσιν αὐτῆς τὴν ἀρετὴν ὁ Λουκᾶς, λέγων· ὅτι, ὅπερ Μ ἀπασμὸν ἤκουσεν, οὐκ εὐθέως ἑαυτὴν ἐξέλεγεν, οὐδὲ ἐδέξατο ὃ λεχθέν· ἀλλ' ἐπανέρχεται ζητοῦσα, ποταπὸς εἴη ὁ ἀπασμὸς οὗτος. καὶ ὅτως ὅσα διηκριβωμένη, καὶ ἐξέσῃ τῇ ἀθυμίᾳ, τὴν αἰσχύνην λογιζομένη, καὶ οὐ προσδοκῶσα, ὅσα δὴ λέγει, πείσειν τινὰ τῶν ἀκουόντων, ὅτι οὐ μοιχεία ὃ γεγωμωμένον. Ἵν' οὖν τοῦτα μὴ γένηται, ἦλθε περὶ τῆς συλλήψεως ὁ ἄγγελος. καὶ γὰρ ἔδει ταραχῆς ἐκτὸς εἶναι τὴν νηδὺν ἐκείνην, ἣν ὁ πάντων δημιουργὸς ἐπέβη· καὶ πάντως ἀπηλλάχθαι θορύβου τὴν ψυχὴν, τὴν καταξιωθεῖσαν τοιούτων γένεσθαι μυστηρίων. Διὰ τοῦτα τῇ μὲν παρθένῳ περὶ τῆς κυήσεως, ᾧ ὃ Ἰωσὴφ ἐν τῷ χωρῷ τῶν ὠδίνων Διαλέγεται). "Ὅ πολλοὶ τῶν ἀφελεστέρων οὐ ζητοῦσι, διαφωνίαν ἔφασαν εἶναι· διὰ δὲ Μ Λουκᾶς λέγει, ὅτι τῇ Μαρίᾳ θυγατέρι ἐστὶ· Μ ὃ Ματθαῖον, ὅτι τῷ Ἰωσὴφ, οὐκ εἰδότες, ὅτι ἀμφότερα λέγεται· ὅπερ ἀναγκαῖον ἦν πᾶσαν τὴν ἱστορίαν διατηρῆσαι. καὶ γὰρ πολλὰς ἄν τις λύσωμεν ἀπορίας Διαφωνίας. ἔρχεται τοίνυν ὁ ἄγγελος θορυβουμένου τὸν Ἰωσήφ. Ἐ γὰρ καὶ τῶν εἰρημένων ἕνεκεν, καὶ ἵνα φανῇ αὐτοῦ ἡ φιλοσοφία, ἀναβάλλεται τὴν παρουσίαν. Ὅπερ ὃ ἔργον ἐμιμήσατο ἐκβαίνειν, διαγίνεται λοιπόν.

Ταῦτα ὃ αὐτὸς ἐνθυμηθέντος, ἄγγελος κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ. Ὅρα τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἐπιείκειαν· οὐ μόνον ὅτι οὐκ ἐκόλασεν, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ ἐξήτασέ τινα, οὐδὲ αὐτῇ τῇ ὑποπτευομένῃ, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν ἐλογίζετο, καὶ " αὐτῇ τῇ παρθένῳ σπουδάζων κρύψαι τὴν αἰτίαν. Οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἐκβαλεῖν αὐτὴν ἤθελεν, ἀλλ' ἀπολῦσαι. τοσοῦτον ἦν ἥμερος Ἐ ἐπιεικὴς ὁ ἀνήρ. Ταῦτα ὃ αὐτὸς ἐνθυμουμένου, κατ' ὄναρ φαίνεται) ὁ ἄγγελος τῷ Ἰωσήφ. καὶ διὰ τί μὴ φανερὸς, καθὼς τοῖς ποιμέσι καὶ τῷ Ζαχαρίᾳ, καὶ τῇ παρθένῳ; σφόδρα πιστὸς ἦν ὁ ἀνὴρ, Ἐ οὐκ ἐδεῖτο τῆς ὄψεως ταύτης. ἡ μὲν γὰρ παρθένος, ἅτε πολὺ μέγα θαυμαζομένη, Ἐ τοῦ Ζαχαρίου μεῖζον, καὶ περὶ τοῦ πράγματος ἔχουσα καὶ τὴν δόξαν ὄψεως· Ⓜ ὃ ποιμένες, ἅτε ἀγροικικώτεροι Διακείμενοι. οὗτος ὃ μὲν Μ τόκων, τῆς ψυχῆς λοιπὸν" ἀπὸ τῆς πονηρᾶς ἀπονοίας κατεληφθείσης καὶ ἑτοίμου οὔσης περὶ τὰ ἀργὰ μεταθέσθαι ἐλπίδας, εἰ φανείη τις ὁ περὶ τούτου ὁδηγῶν, " ἀκόλουθος δέχεται τὴν ἀποκάλυψιν. διὰ μὲν τὴν ἀπονοίαν διαγελίζεται· ἵνα αὐτὸ τοῦτο λάβῃται αὐτοῦ τῶν λογισμῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γεμάτων ἀπόδειξις. τὸ γὰρ μηδενὶ ἐξεῖπεῖν," φησὶν ἀ κτ' ἐμφάνειαν ἐνεθυμήθη, ταῦτα ἀκούσας λέγοντος τοῦ ἀγγέλου, ἀναμφισβήτητον αὐτῷ παρέχε σημεῖον τὸ τοῦ* Θεοῦ* λέγοντα ἀφίεσθαι. αὐτὸ γὰρ μόνου τοῦ ἀπόῤῥητα τῆς καρδίας εἰδέναι ἐστίν. ὅρα γοῦν πόσα γίνεται; καὶ ἡ τοῦ ἀνδρὸς φιλοσοφία ἐμφανέστατον· καὶ τοῖς τοῦ πίστιν αὐτῷ συμβάλλεται ὁ ἀγγέλος ἀσφαλέστερον· καὶ ὁ λόγος ἀνύποπτος ἦν, δεικνὺς ὅτι ἔπαθεν ἅπερ εἰκὸς ἦν παθεῖν ἀνδρα. πῶς οὖν αὐτῷ πιστεύσαι ὁ ἄγγελος; ἄκουσον καὶ θαύμασον τὴν σοφίαν τοῦ εἰρηκότος. ἐλθὼν γάρ φησιν·

Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου.

Εὐθέως αὐτὸν ἀναμιμνήσκει τοῦ Δαβὶδ, ὅθεν ὁ Χριστὸς ἔμελλεν ἔσεσθαι, καὶ οὐκ ἀφίησιν αὐτὸν ἐμφανεστέραν ποιῆσαι, ἐμφανεστέραν τῆς τῶν προγόνων εὐγενείας τῆς ἐπαγγελίας τῆς πρὸς τὸ ὅλον γένος γενομένης ἀναμνήσας. ἐπεὶ τίνος ἕνεκεν * υἱὸν Δαβὶδ αὐτὸν καλέσει; μὴ φοβηθῇς. καίτοιγε ἄλλαχού ὁ Θεὸς οὐχ οὕτω ποιεῖ, ἀλλὰ βουλευομένου τινὸς τοῦ γυναικὸς τοῦ Ἀβραὰμ ὅπερ οὐκ ἔδει, ὑπεπληκτικώτερον καὶ μετ' ἀπειλῆς τοῦ λόγου κέχρηται· καίτοιγε τὸ πρᾶγμα ἦν οὐκ ἀγνοίας ἴσως. οὐδὲ γὰρ εἰδὼς ἔλαθε τὸν Σάῤῥου σύνυφος, ἀλλ' ὅμως ἐπέπληξεν. οὐ τοῦτο δὲ ἡμερώτερον. πολὺ γὰρ τὸ μέγεθος τῶν οἰκτιρομένων ἴσως, καὶ τὸ μέσον ἑκατέρων τῶν ἀνδρῶν. διόπερ οὐδὲ ὑπεπλήξεως ἔδει. εἰπὼν δέ, μὴ φοβηθῇς, δείκνυσιν αὐτὸν δεδικότα, μὴ προσκρούσῃ τῷ Θεῷ, ὡς μοιχαλίδα ἔχων. ὡς εἰ μὴ τοῦτο ἴσως, ὅσῃ δὴ συνενόησεν σκάλαν. διὰ πάντων τοίνυν δείκνυσιν, ὅτι παρὰ τοῦ Θεοῦ ὁ ἄγγελος ἦκει, καὶ ἅπερ συνένοησε καὶ ἅπερ ἔπαθε τῇ διανοίᾳ" ἅπαντα, εἰς μέσον συμφέρων καὶ προπηδεῖς. εἰπὼν δὲ αὐτῆς τὸ ὄνομα, οὐκ ἔστι μεῖζον τοῦτο," ἀλλ' ἐπήγαγε· τὴν γυναῖκά σου, οὐκ ἀνόητα καλέσας, εἰ διέφθαρτο. γυναῖκα δὲ συνεζεύχθαι τὴν μνηστὴν λέγει· ὥσπερ οὖν καὶ γαμβρὸς εἴωθεν ἡ γραφὴ λέγειν καὶ τὸν γαμοῦντα οὐ μνηστῆρας. Τί δέ ἐστι φοβηθῇς; ἔνδον κατέχειν. ἤδη γάρ" αὐτῇ τῆς διανοίας ἀπολέλυτο." Ταύτην τὴν ἀπολελυμένην, φησί, κράτει, ἵνα σοι πάλιν ἀποδῷ ὁ Θεός, οὐχ ᾧ γέγηθε. πάλιν δέ, οὐκ εἰς γάμον, ἀλλ' εἰς τὸ συνοικεῖν· καὶ πάλιν διὰ φωνῆς τῆς ἐμῆς. ὥσπερ οὖν καὶ αὐτὴν ὁ Χριστὸς ὕστερον προέδωκε τῷ μαθητῇ, ὅτε γνῶναι τὸν Ἰωσήφ. εἶτα καὶ τὴν ἀπόθεσιν αἰνίττεται, τὴν μὴ πονηρὰν ἀποφίαν οὐκ εἶπε· σεμνότερον δὲ καὶ πρεπωδέστερον" τῇ τῶν ὠδίνων αἰτίᾳ κἀκείνην ἀνῆκε, δεικνὺς ὅτι, διόπερ ἐδεδοίκει καὶ σκάνδαλον ἦν, διὰ τοῦτο μὴ οὖν τοῦτο καὶ λαβεῖν καὶ κατασχεῖν ἔνδον ἂν εἴη δίκαιος, ἐκ πολλοῦ πόνου λύων τὴν ἀγωνίαν. οὐ γὰρ μόνον παρανόμου, φησὶν, ἀπήλλαξεν μίξεως· ἀλλὰ δὲ καὶ φύσιν κατ. μὴ τοίνυν φόβον σκλύσῃς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑφεσίνου μείζονος.

Τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν οὐκ ἀνθρώπου ἐστὶν ἀλλὰ πνεύματος ἁγίου. Παραδέξου δὲ εἰρηκότος, ἀπροσδόκητον ἀνθρώπινον λογισμόν, καὶ ἀνώτερον τῶν τῆς φύσεως νόμων. πῶς οὖν" πιστεύσει ὁ τούτων ἄπειρος τῶν δογμάτων αὐτῶν; "ἀπὸ τῶν προελθόντων, φησίν, ἀποκαλύψεως. διὰ γὰρ τοῦτο τὰ ἐν τῇ διανοίᾳ ἅπαντα ἐξεκάλυψεν, ἅπερ ἔπαθεν, ἅπερ ἐδίδοσαν, ἅπερ ποιῆσαι" ἐβουλεύσατο· ἵνα δὲ ἐκείνων καὶ τοῦτο πιστώσηται. μᾶλλον δὲ, οὐκ ἀπὸ τῶν παρθένων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μνηστήρων αὐτὸν ἐπάγει).

21 Τέξεται δέ, φησιν, υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Μὴ γάρ, ὅπερ οὐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου, νομίσῃς ἀλλότριόν σε τῆς διαφυγίας εἶναι τῆς κατὰ τὴν οἰκονομίαν. εἰ γὰρ καὶ εἰς τὴν γένησιν οὐδὲν συνεπελάβετο, ἀλλ' ἀνέπαφος ἔμεινεν ἡ παρθένος, ὅμως ὅπερ ἐστὶ παρὸς ἴδιον, ὃ λυμαινόμενον τῆς παρθενίας ἀξίωμα, τοῦτό σοι δίδωμι, τὸ ὄνομα ἐπιθεῖναι τῷ παιδίῳ. σὺ γὰρ αὐτὸν καλέσεις. εἰ γὰρ καὶ μὴ σὸς ὁ τόκος, ἀλλὰ παρὸς ὀφείλει σὸς εἶναι παρ' αὐτόν. διὰ τοῦτό σε καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ ὀνόματος θέσεως αὐθέως οἰκειοῦται λυμαινόμενος εἶναι, ἵνα μὴ πάλιν ἐκ τούτου πατέρα τις αὐτὸν ὑποπτεύσῃ, ἄκυρον τὰ ἑξῆς πῶς μετ' ἀκριβείας λύσῃ. "τέξεται γάρ, φησιν, υἱόν· οὐκ εἶπε, τέξεταί σοι, ἀλλ' ἁπλῶς τέξεται· διὰ μειζόνων

γρ. ἀλλὰ κτ' διαίσιαν ἐνθυμηθῶμεν ταῦτα, καὶ ἀκόπως λέγομεν
* τοῦ
* υἱὸν

γρ. βουλομένου

γρ. ὑπεπλήξεως ἔδει.

γρ. ταῦτα, γρ. ἀλλὰ καὶ ἐπήγαγε.

γρ. αὐτῷ γρ. ἀλλὰ τ.

γρ. καὶ

γρ. ἵνα πιστεύσῃ ἀπὸ τῶν προελθόντων, φησίν, ἀπὸ τῶν ἀποκαλύψεως.
γρ. ἐβούλετο.

γρ. τέξεται μείζονα αὐτῷ θεσις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πέωρον αὐτὸ τέθεικεν. ὑ γὰρ αὐτῷ ἐπικίλεν, ἀλλὰ τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ. διὰ τοῦτο ἡ ὄνομα οὐκ
ἦν ὑ ἐρανὸν ἦλθε χαμίζων ὁ ἄγγελος, ἀ ἐντεῦθεν δείκνυσι θαυμαστὸν ὄντα τὸν τόκον, ὃν τὸν Θε-
ὸν εἰ τὸν τοῦ προσηγείου δῶρον πέμποντα διὰ τοῦ ἀγγέλου ὃν Ιωσήφ. οὐδὲ γὰρ, οὐδὲ
τοῦτο ἁπλῶς ἰῶ, ἀλλὰ μείζονα ἀγαθῶν ἡσαυρός. διὰ ἡ ἑρμηνεύει τοῦτο ὁ ἄγγελος, ἡ
χ. ἐπλουῦ χρήσας ὑποστείνας ἐλπίδας, ἡ ταύτῃ προὸς πίστιν αὐτὸν ἐπαγόμενος. προὸς γὰρ ταῦτα ἐ-
χ. ὑποστείνας. ἀλλ. ἐγεν πιρρεπέστερον εἰώθαμεν ἔχειν· διὰ ἡ μᾶλλον αὐτοῖς πιστεύειν φιλοῦμεν. ἀπὸ πρώτων τοί-
χ. ἐπιθυμοῦμεν. νυν κατασκευάσας τὴν πίστιν, ἀπὸ τῶν παρελθόντων, ἀπὸ τῶν μελλόντων, ἀπὸ τῶν ἐνεστώ-
των, ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὸν ἡμῆς, εἰσάγει ἡ τὸν προφήτην δι' ἡχαίρως τούτοις ἅπασι ψηφιζό-
μενον. πρὶν ἢ ἡ αὐτὸν εἰσαγαγεῖν, τὰ μέλοντα τῇ οἰκουμένῃ δι' αὐτοῦ συμβήσεσθαι ἀγαθὰ
προδιαφωνεῖ. ἵνα ἡ ταῦτά ἐστιν; ἁμαρτιῶν ἀπαλλαγὴ ἡ αἱρεσις.

χ. ἰῶ ἡ

Αὐτὸς γὰρ σώσει, φησί, τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

Καὶ ἐνταῦθα τὸ προσδόξον ἐνδείκνυται. ὑ γὰρ πολέμων ἀφθονῶν, οὐδὲ βαρβάρων,
ἀλλ' ὁ πολλῷ τούτων μεῖζον ἰῶ, ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγὴ θαυμαστὸν ἐστι· ὁ μηδενί ποτε
ἐμποδισθὲν ἐλθεῖν δυνατόν. ἡ τίνος ἕνεκεν, φησί, τὸν λαὸν αὐτοῦ εἶπε, ἡ οὐχὶ καὶ τὰ ἔθνη
προσεδέχετο; ἵνα μὴ ποιήσῃ τὸν ἀκροατὴν τέως. τῷ γὰρ ζωηρῶς ἀκροωμένῳ ἡ τὰ ἔθνη ἡ-
νίξατο. λαὸς γὰρ αὐτοῦ, ὐχ Ⓘ Ιουδαῖοι μόνον, ἀλλὰ ἐ πάντες Ⓘ προσιόντες καὶ δεχόμενοι
τὸν πρὸ αὐτοῦ γνῶσιν. σκόπει ὅ πῶς αὐτοῦ ἡ τὸ ἀξίωμα ἡμῖν παρῴκοιξε, λαὸν αὐτοῦ καλῶν
τὸν δῆμον τὸν Ιουδαϊκόν. τοῦτο γὰρ οὐδὲν ἄλλο δεικνυῶς ἐστιν, ἢ ὅτι Θεοῦ παῖς ὁ λιχιόμενος;
ἡ ποῖ τοῦ τῶν ὅλων βασιλέως ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῷ. οὐδὲ γὰρ ἁμαρτήματα ἀφιέναι ἑτέρας ἐστὶ
δυνάμεως, ἀλλ' ἢ τῆς ὑσίας μόνης ἐκείνης.

ΗΘΙΚΟΝ

Επεὶ οὖν τοσαύτης ἀπελαύσαμεν δωρεᾶς πρῶτα ποιῶμεν ὥστε μὴ τῶν ἐναντίων" κα-
χ. ξυβρίσαι [τὸν] τοσαύτην. εἰ γὰρ ἐ προὸς τῆς ἡμῆς ταύτης ἀξίας κολάσεως ἄξια γινόμε-
να ἰῶ, πολλῷ μᾶλλον μὴ τὸν ἄφατον ταύτην ἐναργείαν. ἡ ταῦτα ὑχ ἁπλῶς λέγω
νῦν, ἀλλ' ὅτι πολλοὺς ὁρῶ μὴ ὃ βάπτισμα ῥᾳθυμότερον τῶν ἡμετέρων διατελοῦντας, ἡ
ὐδὲν ἔλαττον ἴδιον γνώρισμα πολιτείας. διὰ τοι τοῦτο οὐκ ἐν ἀγορᾷ, οὐκ ἐν ἐκκλησίᾳ
δυνατὸν εἰδέναι ταχέως, τίς μὲ ὁ πιστὸς, τίς ὃ ὁ" μὴ πιστός· πλὴν εἴ τις ἡ τὸν χαρακτῆρα ἐ-
χ. ἄπιστε πιστιᾴη τῶν μυστηρίων, ἡ ἴδοι τοὺς μὴ ἐκβαλλομένους, τοὺς ὃ ἔνδον μένοντας. ἐ ζητῶ ὃ οὐκ ἀ-
πὸ τοῦ τόπου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ βίου γνωρίζεσθαι. τὰ μὲ γὰρ τῶν ἔξωθεν ἀξιώματα εἰκότως ἀ-
πὸ τῶν ἔξωθεν προκειμένων τεκμηρίων δῆλα· τὰ ὃ ἡμέτερα ἀπὸ τῆς ψυχῆς εἰ
γνώρισμα χρή. Ⓦ γὰρ πιστὸν οὐκ ἀπὸ τῆς δωρεᾶς χρὴ φαίνεσθαι μόνον, ἀλλὰ ἐ ἀπὸ τῆς
ζωῆς τῆς χρηῆς. Ⓦ πιστὸν φωτῆρα δεῖ εἶ τοῦ κόσμου ἡ ἅλας. ὅταν ὃ μηδὲ σαυτῷ φαί-
νῃς, μηδὲ τοῖς οἰκείοις σπεδόνα ὑπισφίγῃς, πόθεν σε εἰσόμεθα λοιπόν; ὅτι τῶν ναμάτων ἐπέ-
χεις τῶν ἱερῶν; ἀλλὰ τοῦτό σοι κολάσεως ἐφόδιον ἔχεις. ἡμῆς γὰρ μέγεθος τοῖς οὐκ ἀξίως τ
τιμῆς ζῆν προαιρουμένοις, προσθήκη ἡμωρίας ἐστί. Ⓦ γὰρ πιστὸν, οὐκ ἀφ' ὧν ἔλαβε πα-
ρὰ τοῦ Θεοῦ μόνον, ἀλλὰ ἡ ἀφ' ὧν αὐτὸς εἰσῴκησε, λάμπειν δίκαιον, ἡ πανταχόθεν
τῶν εἶ γνώριμον, [ἡ] ἀπὸ τοῦ βαδίσματος, [ἡ] ἀπὸ τοῦ βλέμματος, [ἡ] ἀπὸ τοῦ ἡήματος, [ἡ] ἀπὸ
τ φωνῆς. ταῦτα ὃ εἶπον, ὐχ ἵνα τοὺς ὑπέδειξιν, ἀλλ' ἵνα τοὺς ὠφελήθω τ ὁρώντων ἑαυτοὺς
ῥυθμίσωμεν. νυνὶ ὃ ὅταν δὲ ζητήσω σε ἐπιγνῶναι, πανταχοῦ σε ἀπὸ τ ἐναντίων θεύσομαι φαινό-
μενον. αἵ τε γὰρ ἀπὸ τοῦ τόπου βληθῆσε καταμαθεῖν, ἐν ἱπποδρομίαις ἡ θεάτροις ἡ θορυβου-
μένοις ὁρῶ διημερεύοντα, ἐ πονηροῖς συλλόγοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ, ἡ δυσθέατον ζωὴν διε-
φθαρμένων· αἵ τε ἀπὸ τοῦ ἡήματος τῆς ὄψεως; διακαγχάζοντα βλέπω διϊωχῶς ἡ ὁρω-
μένον, καθάπερ [" δυσκόλου ἔχουσ ὃ τόμα] σεσηπυῖαν ἐταιρείδα ἡ ἀπολελυμένην·
χ. ἀνιχτὸν αἵ τε ἀπὸ τῶν ἱματίων, τῶν ὅτι σκηνῆς οὐδὲν ἄμεινον θεαχείρωτον ὁρῶ· αἵ τε ἀπὸ τῆς ἐ-
πομένων, τῶν ὁσίτους προφέρεις ἐ κόλακας· αἵ τε ἀπὸ τῆς ῥημῆς, ὐδὲν ὑμὲς οὐδὲ δύατ-
χῃ ω

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

χαῖον ὑδὲ συνέχον ἡμῶν τ̃ ζωὴν ἀκούω φθεγξάμενον· ἀῶ τε ἀπὸ τ̃ τραπέζης, μείζων ἐντεῦθεν ἡ κατηγορία φαίνεται. πόθεν οὖν, εἰπέ μοι, δυνήσομαί σε ὑπιγνῶναι τ̃ πιστὸν, τ̃ εἰρημένων ἀπάντων παντάπασι φηφιζομένων; ἢ τί λέγω τ̃ πιστόν; οὐδὲ γὰρ, εἰ ἀῶ θεσπέσιος εἶ, σαφῶς δύναμαι μαθεῖν. ὅταν μὲ γὰρ λαγνίζῃς μὲ ὥσπερ ἵππος, σκιρτᾶς ὃ ὥσπερ ταῶς, χρεμετίζῃς ὃ ὅτι γυναῖξὶν ὥσπερ ἵππος· ὅταν μαργυρᾶς μὲ ὥσπερ Ἄρκλος, παίνης ὃ τ̃ σάρκα ὥσπερ ἡμίονος, μυσιχαρῆς ὃ ὥσπερ κάμηλος· ἢ ἁρπάζῃς μὲ ὡς λύκος, ὀργίζῃ ὃ ὡς ὄφις, πλήττῃς ἢ ὡς σκορπίος, ὕπουλος ὃ [ῆς] ὥσπερ ἀγάπη, ἰὸν ὃ πονηρίας διαπνεῖς ὥσπερ ἀσπὶς ἢ ἔχις; πολεμῇς ὃ τ̃ ἀδελφῶν ὥσπερ ὁ πονηρὸς δαίμων ἐχθρός· πῶς δυνήσομαί σε μὴ τ̃ ἀνθρώπων ἀριθμεῖν, ὃ χ ὁρῶν ἐν σοὶ τ̃ τοιαύτης φύσεως σοῦ χαρακτῆρας; κατηχουμένῳ γὰρ ἢ πιστοῦ διαφορὰν ζητ̃, χωδυνῶμαι μηδὲ ἀνθρώπου ἢ θείᾳ δυνάμει διαφορὰν. τί γάρ σε εἴπω; θεῖον; ἀλλὰ τὰ θηρία ἐνί τ̃ τῶν τ̃ ἐλαττωμάτ̃ κατέχει· σὺ δ' ὁμοῦ συμφορήσας πάντα, πορρωτέρω τ̃ ἐκείνων ἀληθείας ὁδεύεις. ἀνθρώπου σε προσείπω; ἀνθρώπων δ' τε χαρὸς διαλύει τυραννίδι, δ' τε χειμάρρου ἐρᾷ. ὅταν δ' ἢ θείων ἢ δαιμόνων ἐλαττώματα πλείονα ἔχῃς, πῶς σε ἄνθρωπον καλέσωμεν, εἰπέ μοι; εἰ δ' ἄν, θεσπέσιον σε ὐκ ἔστιν εἰπεῖν, πῶς σε προσερεῖσθαι πιστόν; ἢ δὲ χαλεπώτερον, ὅτι δ' τα διακείμενοι κακῶς, δὲ ἐννοοῦμεν τῆς ψυχῆς ἡμῶν τὴν ἀμορφίαν, οὐδὲ καταμανθάνομεν αὐτῆς τ̃ δυσειδές. ἀλλ' ὡς κουρείῳ μὲ καθήμενος ἢ τὴν κόμην ἀποκείρων, [ὡς] τ̃ κάτοπτρον λαβὼν προσισχνεῖς μ̃ ἀκριβείας τὴν τῶν τριχῶν ζωήσιν, ἢ σὺν πρόσχαρας ἐρωτᾷς, ἢ ⟨ΨΨ⟩ ἀποκείραντα αὐτὸν, εἰ καλῶς τὰ πρὸς τὰ μετώπῳ ζωνέθηκε, ἢ γέρων ὢν πολλάκις σὺν αὐχμηρᾷ νεωτερικαῖς φαντασίαις ὑπομαινόμενος· τῆς δ' ψυχῆς ἡμῶν σὺν ἀμόρφου μόνον, ἀλλὰ ἢ θηριομόρφου, καὶ σκύλλης πινὸς ἢ χιμαίρας κατὰ ⟨ΨΨ⟩ ἔξω μῦθον γελωμένης οὐδὲ μικρὸν ἀφιστάμεθα. καίτοιγε καὶ ἐν ταύτῃ κάτοπτρόν ὄντι πνευματικόν, καὶ πολλῷ βέλτιον ἐκείνου καὶ χρησιμώτερον. οὐδὲ γὰρ δείκνυσι τὴν ἀμορφίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ μεταπίθησιν αὐτὴν πρὸς κάλλος ἀμήχανον, ἂν θέλωμεν. τοῦτο δέ ἐστιν, ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν μνήμη καὶ τῆς μακαρίας ζωῆς αὐτῶν ἱστορία, ἡ τῶν γραφῶν ἀνάγνωσις, ⟨Ψ⟩ πρὸς τὸ Θεοῦ δοξάντας νόμοι. κἂν βουληθῇς ἅπαξ μόνον ἰδεῖν εἰς ταύτην ἐκείνων εἰκόνας, ἐξ ὧν δυσειδὴς ὀφθῇ τῆς ψυχῆς σου· ἢ ἰδὼν οὐδένος δεήσῃ λοιπὸν ἑτέρου εἰς ὑπομνηματισμὸν τῆς αἰσχρότητος ταύτης. ἢ γὰρ εἰς τοῦτο χρήσιμον ἡμῖν ὁ κάτοπτρον, ἢ ῥᾳδίαν ποιεῖ τὴν μετάθεσιν. μηδεὶς τοίνυν ἐν τῇ τῶν ἀλόγων μύεσθω μορφῇ. εἰ γὰρ ὁ δοῦλος εἰς τὴν οἰκίαν τὴν παρὰ σὸν εἰσέρχεται, ὅταν αὐτὸς ἢ θείαν ὀφθῇ, πῶς δυνήσῃ τῶν πρόσθυρον ἐπιβαίνειν ἐκείνων; ὑ τί λέγω θείαν; θείου μὲ πολλοὺς χαλεπώτερος ὁ τοιοῦτός ἐστιν. ἐκεῖνα μὲ γὰρ, κἂν τῇ φύσιν [ὄντα] ἄγρια, δὲ θεσπέσιος ἀπολαύσαντα τέχνης πολλάκις "ἥμερα γίνεται· σὺ δ' ὁ τὴν ἐκείνων θηριωδίαν τὴν τ̃ φύσιν εἰς τὴν τῶν φύσιν ἡμερότητα μεταβαλών, ποίαν ἕξεις ἀπολογίαν τὴν σεαυτ̃ ὠμότητα τὴν τ̃ φύσιν εἰς τὴν τῶν φύσιν θηριωδίαν ἐξαγαγών; ἢ δὲ μὲ ἄγριον φύσει "δεικνὺς ἥμερον, σαυτ̃ δ' ⟨ΨΨ⟩ ἥμερον φύσει τῶν φύσιν ἄγριον ἰσᾷς; ἢ λέοντα μὲν θηρατεύων ἢ χειρούμενος ποιῶν· τ̃ δ' ὑμᾶς τ̃ τὸν λέοντος ἀγριώτερον κατασκευάζω; καί τοι δύο ἐκεῖνα κωλύματα, ἢ δὲ λογισμοῦ ἑστηκέναι τὸ θηρίον, ἢ τὸ πρόσωπον ἔξω δυμωδέστερον· ἀλλ' ὅμως τῇ σοφίᾳ τῆς τῶν τοῦ Θεοῦ δοθείσης σοι σοφίας, δ τῆς φύσεως κρείττης. ὁ τοίνυν ὅτι τῶν θηρίων ἢ τὴν φύσιν νικᾷς, πῶς ὅτι σαυτὸν μ̃ τῆς φύσεως ἢ τὸ τῆς προαιρέσεως προσίδιον καλόν; καὶ εἰ μὴ ἄλλον ἐκέλευον δοῦναι σοφὸν ποιῆσαι σοφὸν, οὐδὲ ὅτι μὴ ἀδυνάτου ἔδοξα δοῦναι ὑπάγειν· πλὴν ἀλλ' ἐάω σοι προσήκειν τὸ μὴ κύριον εἶναι τῆς ἑτέρου γνώμης, μηδὲ ὅτι σοὶ κεῖσθαι τὸ πρᾶον. νυνὶ δ' τὸ σαυτὸν λέγω ποιῆσαι θηρίων ἥμερον, καὶ δ' πρᾴου κύριος εἶ. ἵνα οὖν ἔχεις ἀπολογίαν, τῆς φύσεως μὴ κρατῶν; "ἵνα δ' προφάσιν ἀπροσώπητον προβάλλεσθαι δυνήσῃ, λέοντα μὲν ποιῶν δοῦναι σοφὸν, σαυτὸν

χ. ἄρκτ.

χ. ὑῶ

χ. ὑῶ

χ. ἔξωθεν

χ. ἥμερα γέγονε.

χ. πτηνῶν

χ. ποίαν

τὸν ὃ πανουργῶν ἐξ ἀνθρώπου γινόμενον λέοντα; κἀκεῖνο μὴν τὰ ὑπὲρ φύσιν ἐργαζόμενος, σαυτὸν ὃ ὑδὲ τὰ κατὰ φύσιν τηρῶν· ἀλλὰ τοῦτο μὴν ἀγελίας ἦτερας ὡς τὴν ἡμετέραν φιλανθρωπίαν ἐπάγειν δύνηται, σαυτὸν ὃ ἀπὸ τοῦ θείου τῆς βασιλείας καταστρέφων, καὶ εἰς τὴν μανίαν ἐξωθῶν τὴν ἐκείνων; νόμισον γάρ, εἰ βούλει, καὶ θυμὸν θεῖον εἶναι· καὶ ὅσην πάντως τοῦτο λέοντα ἕτερον, τοσαύτην σὺ πάντως σαυτὸν ἐπιδείξασθαι τοῦ ἀπωλείᾳ· καὶ πίσσης μέσης καὶ πάρεργον εἶναι τοιοῦτον λογισμόν. καὶ γὰρ οὕτως χαλεπὸς ὀδόντας ἔχει καὶ ὄνυχας· καὶ μὴ ἡμερώσης αὐτόν, πάντα ἀπολεῖ. οὐδὲ γὰρ ὅτου λέοντα καὶ ἔχεις τὰ σπλάγχνα ἀφαρπάσαι δύναται, ὡς θυμός, τοῖς σιδηροῖς ὄνυξι διαπαντὸς τοῦτο ποιῶν. καὶ γὰρ δὴ ὁ σῶμα λυμαίνεται μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τῆς ψυχῆς ἀφαιρεῖται τὴν ὑγίειαν, καταθέων, ἀπαρέσκων, ἀφαιρούμενον τὴν δύναμιν αὐτῆς ἅπασαν, καὶ ἄχρηστον ὡσεὶ πάντα πηγείς. εἰ γὰρ σκώληκάς τις ἐν τοῖς ἐγκάτοις τρέφων, οὐδὲ δύναιτ' ἂν δειπνῆσαι, πάντως τὴν ἔνδον αὐτοῦ διαφθαρμένων· πῶς ὄφιν ἡμέρας τηλικοῦτον ἔχοντες καταπατήσονται πάντα; καὶ ἔνδον, τὸν θυμὸν λέγω, δειπνοῦμεν καὶ ἡνίαν τοιαύτην; πῶς οὖν ταύτης ἀπαλλαγησόμεθα τῆς λύμης; ἂν πίωμεν ποτὸν νεκρώσιμον δυνάμενον τὸν ἔνδον σκώληκας καὶ τοὺς ὄφεις. καὶ ποῖον δή; εἰπὲ δὲ ποτόν, φησί, δι' οὗ τὸν ἐμὸν ταύτην ἔχον; ὃ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εἰ μὴ πᾶσι ῥησίας ληφθείη (πᾶσαν γὰρ νόσον σβέσαι δύναται) τοῦτο) καὶ μὴ ἀκριβείας ἀκρόασις, ἀλλ' ἐλεημοσύνη τῇ ἀκροάσει παρασκευαζομένη. ἀφ' ὧν γὰρ τὰ τῶν πάντων δύναται) νεκρωθῆναι καὶ λυμαίνομένα τὸν ψυχὴν ἡμῶν πάθη· καὶ ὅτε ζησόμεθα μόνον. ὡς νῦν γε οὐδὲν τῶν τεθνεώτων διαμένομεν ἀφελείᾳ· ἐπεὶ καὶ ἔστι ζώντων ἐκείνων καὶ ἡμᾶς ζῆν, ἀλλ' ἀνάγκη ἡμᾶς ἀπολέσθαι." ἂν γὰρ μὴ φθάσωμεν αὐτὰ ἀποκλείσαντες ἐνταῦθα, ἐκεῖ πάντως ἡμᾶς [αὐτὰ] ἀποκλείσει· μᾶλλον ὃ καὶ ἐκείνου τοῦ θανάτου τὴν ἑκάστου ἡμᾶς καὶ ἐνταῦθα ἀπαιτήσει δίκην. ἕκαστον γὰρ τῶν παθῶν τῶν τοιούτων, καὶ ὠμὸν καὶ τυραννικὸν καὶ ἀχόρευτον, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμᾶς ἐάθιον τὴν ἡμέραν οὐδέποτε ἴσασι. ὀδόντες γὰρ λέοντος ἡ ὀδόντες αὐτῶν, μᾶλλον ὃ καὶ πολλῷ χαλεπώτεροι. ὁ μὲν γὰρ λέων ὁμοῦ τε ἐκορέσθη, καὶ ἀπέστη τοῦ" ἐσθιομένου αὐτῷ σώματος· ταῦτα ὃ τὰ πάθη, ὅτε ἐμπίμπλανται, ὅτε ἀφίσανται, ἕως ἂν ἐγὼ τὸ ἀβέβαιον φήσῃ τὸν ἀλάστορα ἀνθρωπον. τοσαύτη γὰρ αὐτῶν ἡ δύναμις, ὡς τὴν δουλείαν, ἵνα ὁ Παῦλος ὡσεὶ τὸν Χριστὸν ἐπιδείκνυτο, καὶ γεέννης καὶ βασιλείας δι' αὐτὸν καταφρονεῖν, τὴν αὐτὴν καὶ πολλὰ τῶν ἀλόντων ἀπαιτῶν. ἀνὴρ τε γὰρ σωμάτων ἔρωτι, αἵ τε χρημάτων, ἀνήρ τε δόξης ὡσεὶ πεσὼν ἵνα, καὶ γεέννης καταγελᾷ λοιπόν, καὶ βασιλείας καταφρονῇ, ἵνα τοῦ θέλημα τούτων ἐργάσηται). μὴ τοίνυν ἀπιστῶμεν Παύλῳ λέγοντι, ὅτι τὸν Χριστὸν οὕτως ἐφίλησεν. ὅταν γὰρ εὑρεθῶσί τινες τοῖς πάθεσιν οὕτω δουλεύοντες, πῶς ἄπιστον σκῆνος δόξει εἶναι λοιπόν; καὶ γὰρ δὴ τοῦτο ὁ ὡσεὶ τοῦ Χριστοῦ πόθος ἀθανέστερος, ὅπου πᾶσα ἡμῶν ἡ δύναμις εἰς τοῦτον καταπαύεται τὸν ἔρωτα, καὶ ἁρπάζομεν, καὶ πλεονεκτοῦμεν, καὶ δόξῃ δουλεύομεν κενῇ· ἧς τί ἄν ποιοῦντες ἀνύτελέστερον; καὶ γὰρ μοιχείας γένη ὡσεὶ βλέπεις, οὐδὲν τῶν ἀτόπων ἔστι βδελυκτόν· ἀλλὰ δι' αὐτὸ μὲν οὕτω τοῦτο καὶ ἀπαράτητον. ὅταν γὰρ βουλόμενοί σε δοξάζειν καὶ λαμπρὸν ἀποδεικνύναι, διὰ αὐτὸ τοῦτό σε γελῶσιν, ὅτι τῆς παρ' αὐτῶν ἐπιθυμεῖς δόξης, πῶς οὐκ εἰς ὃ ἐναντίον" ὡσεὶ τρεπόμενοί σοι τὰ τῆς τοιαύτης ἀνοίας; καὶ γὰρ τῶν κατηγορούντων ὃ παράγματά ἐστιν. ὥσπερ γὰρ ὡς ἐπιθυμοῦντα μοιχεύειν ἢ πορνεύειν ἀν' ἑπαινῇ τις καὶ κολακεύῃ, αὐτῷ τούτῳ μᾶλλον κατήγορος γίνῃ, ἢ ἐπαινέτης τοῦ καὶ τοιαῦτα ἐπιθυμοῦντος· οὕτω καὶ τὸν δόξης ἐπιθυμοῦντα ὅταν ἐπαινῶμεν ἀπάντες, κατήγοροι μᾶλλόν ἐσμεν, ἢ ἐπαινέται τῶν βουλομένων δοξάζεσθαι. εἰ τοίνυν ἐφέλκεις ὃ παράγμα, ἀφ' οὗ ὃ ἐναντίον σοι συμβαίνειν εἴωθεν; εἰ [γὰρ] δοξάζεσθαι βούλῃ, καταφρόνει δόξης, καὶ πάντων ἔσῃ λαμπρότερος. εἰ πάσχεις ὅπερ ἔπαθεν ὁ Ναβουχοδονόσορ; καὶ γὰρ σκῆνος εἰκόνα ἔστησαν, ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ" τῆς ἀναισθήτου μορφῆς ὡσεὶ θεὸν νομίζων

χ. ἀγαγεῖν
χ. τῷ σώματι
χ. ποιῶν.
χ. πᾶ τῶν
χ. ἀπῷ.
χ. τὸν
χ. τοῦτο
χ. τῇ ψυχῇ
χ. κἂν μὴ
χ. παρεμπεσόντος
χ. δέσται
χ. ὡς δὲ

νομίζων ἑαυτῷ ποιεῖν εὐφημίας, καὶ ὁ ζῶν ἀπὸ τῶ μὴ ζῶντος λαμπροτέρος ἤθελε φαίνεσθαι. Εἶδες τῆς μανίας τὸν ὑπερβολήν; δοκῶν γὰρ ἑαυτὸν τιμᾶν, μᾶλλον ἀξύβεισεν. ὅταν γὰρ φαίνῃ τῷ ἀψύχῳ θαρρῶν μᾶλλον, ἢ ἑαυτῷ καὶ τῇ ἐν αὐτῷ ζώσῃ ψυχῇ, καὶ δῆλον ὅτι ὃ ξύλον ὅτι τοσαύτην ἀγνοιαν παρεδρίδει, πῶς οὐκ ἂν εἴη γέλωτος ἄξιος, οὐκ ἀπὸ ξύλων, ἀλλ' ἀπὸ σανίδων καλλωπίζεσθαι ἀθύδων; ὥσπερ αἱ εἰ̈λες δῆλον ὅτι βαθὺ θεμέλιον ὃ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ δῆλον τὸν κλίμακα καλὸν ὅσαν ἀξιοῖ μᾶλλον, ἢ δῆλον ὅτι ἀνθρωπος εἶ), σκαριώσεσθαι. τοῦτον καὶ ἐφ' ἡμῶν πολλοὶ μιμοῦνται νεῶ. ὥσπερ γὰρ σκῆνος ἀπὸ τῆς εἰκόνος· ὅτως ἀπὸ τῶν ἱματίων ἕτεροι, καὶ ἀπὸ οἰκίας ἄλλοι, καὶ ἀπὸ ἡμιόνων καὶ ὀχημάτων, καὶ ἀπὸ κιόνων τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀξιοῦσι θαυμάζεσθαι. ὅτῳ γὰρ ὃ ἀνθρωποι εἶ) ἀπώλεσαν, προσέρχονται συνεσθέντες ἑαυτοῖς ἑτέρωθεν τὸν πολλῶ γέλωτος γέμουσαν δόξαν. ἀλλ' οὐχ ⑭ γυμναῖοι καὶ μεγάλοι τῶ Θεοῦ θεραπόντες ἐντεῦθεν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἔδει μάλιστα, ἐκ τούτων ἐλάμπον. καὶ γὰρ [καὶ] αἰχμάλωτοι, καὶ δοῦλοι, καὶ νέοι, καὶ ξένοι, καὶ πρώτων τῶν οἴκοθεν ὄντες ἔρημοι, τῶ πρώτα προσεσελημμένου ζῶντα σεμνότεροι πολλῷ τότε ἐφαίνοντο. καὶ τῷ μὲ Ναβυχοδονόσορ, ἐκ εἰκὼν τοιαύτη, ὁ σατράπαι, ὁ στρατηγοὶ, ὁ στρατόπεδα ἄπειρα, ὁ χρυσοῦ πλῆθος, ἐκ ἄλλη φαντασία προσῆν τὸν ὑπηγμένον ἤρκεσε καὶ ὃ δεῖξαι μέγεθος· τούτοις ὁ τούτων πρώτων γεγυμνασμένοις ἤρκεσεν ἡ φιλοσοφία μόνον, καὶ οὐ τὸ πρόσθημα καὶ τὸν πορφυρίδα ἔχοντος καὶ πιαῦτα προσεσελημμένου τῶν ἐκεῖ τούτων κεκλημένοις λαμπροτέρους ἀπέφηνε, ζοῦτον, ὅσον ὁ ἥλιος ὅσι" μὴ χάρτ λαμπροτέρος. καὶ γὰρ ἐν μέσῳ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἦσαν, νέοι τε ὄντες καὶ αἰχμάλωτοι καὶ δοῦλοι, καὶ φανέντων δηλέως ὁ βασιλεὺς πῦρ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡφίει, καὶ στρατηγοὶ, καὶ ὕπαρχοι, καὶ ὑπήκοοι, καὶ ἅπαν τὸ Μηδικὸν τὸ θεάτρον προσέφηκεν, καὶ φωνὴ συρίττων" πάντα ἐχθεν καὶ σαλπίγγων καὶ πάσης μουσικῆς προσῆς ⑮ ἀρχαῖον φερομένη προσήκει ἐκ ἐκείνων ἀκοάς· καὶ κάμινος αἰθαλέστερος προσῆν ἔμφυσις ἀπειρος, καὶ αὐτῶν ἡ φλὸξ ἥπτετο τῶν νεφελῶν, καὶ πάντα φόβου καὶ" ἐκπλήξεως ἐν δυνάμεσι. ἀλλ' ἐκείνους σοῦν τούτων" ἐξέπληξεν· ἀλλ' ὥσπερ" παίδων παίζόντων καταπλήσαντες, τὸν ἀνδρείαν καὶ τὸν" ὑπείκειαν ἐπεδείκνυντο, καὶ τῶν σαλπίγγων ἐκείνων λαμπροτέρων ἀφιέντες φωνὴν ἔλεγεν· Γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ. οὐδὲ γὰρ μέχρι ῥήματος ὑβρίσαι ἐβούλοντο ⑯ τύραννον, ἀλλὰ τὸν εὐσέβειαν ὑπεδείξασθαι μόνον. διὸπερ οὐδὲ μακροῖς" ἀπετείνατο λόγοις, ἀλλ' ὃν βραχεῖ πάντα ὑπεδείκνυνται. ἔστι γάρ, φησι, Θεὸς ὁ δυνατὸς ἐξελέσθαι ἡμᾶς. Τί μοι τὸ πλῆθος δεικνύεις; Τί μοι τὸν κάμινον; "τί μοι τὰ ξίφη τὰ ἠκονημένα; Τί σοῦ φοβερὰς δορυφόρους; πάντων τούτων ἀσθενέστερος ἡμῶν ὁ δεσπότης καὶ δυνατώτερος. Εἶτα, συνοίσαντες ὅτι συμβαίνει ⑰ Θεοῦ βουληθῆναι καὶ συγχωρῆσαι αὐτοῦ καυθῆναι, ἵνα μὴ τοῦτο νομισθῇ δόξωσι ψευδῆ λέγειν, προσεπιθέασι καὶ τοῦτο, λέγοντες· ὅτι ἐὰν μὴ τοῦτο γένηται, γνωστὸν ἔστω σοι, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν. Εἰ γὰρ εἶπον, ὅτι δι' ἁμαρτήματα οὐ ῥύεται), κἂν μὴ ῥύσηται, ἠπιστήθησαν ἄν. διὰ τοῦτο ἐν τοῦτο μὴ τοῦτο σιγῶσι· λέγουσι γὰρ αὐτὸ ὅτι τῆς καμίνου, ἀλλ' ὡς καὶ πρὸ τὰ ἁμαρτήματα προσδοκώμενοι· ὅτι γὰρ βασιλέως οὐδὲν τοιοῦτον, δηλονότι καὶ μέλλωσι, τὸν εὐσέβειαν οὐ προσδώσουσιν. οὐ γὰρ ἐπ' ἀμοιβαῖς καὶ ἀντιδόσεσιν ἐπροσκύνουν ἀπερ ἐπροσκύνουν, ἀλλ' ὀφ ἀγάπης μόνης· καίτοιγε ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἦσαν καὶ ἐν δουλείᾳ, καὶ οὐδενὸς ἀπολελαυκότες χρηστοῦ. καὶ γὰρ καὶ πατρίδος, καὶ ἐλευθερίας, καὶ τῶν ὄντων πρώτων ἐξέπεσον. μὴ γάρ μοι ταῦτα ἐν ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς εἴπῃς ὑμᾶς. ὅσοι γὰρ ὄντες καὶ ἰδιῶται, μυριάκις δὴ εἵλοντο πρὸ σαυτοῦ οἴκοι, καὶ τὸν ἐν τῷ ναῷ καλῶν ἀπολαύειν. Ἐξελέξαμην γάρ, φησι, προσραπίσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ μᾶλλον, ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν· καὶ, χρείττων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου ὑπὲρ χιλιάδας. μυριάκις [οὕτω] δὴ εἵλοντο ἀπερρίφθαι οἴκοι, ἢ βασιλεύειν ἐν Βαβυλῶνι. καὶ ὅτι δῆλον ἐξ ὧν καὶ ἐν τῇ καμίνῳ δηλοῦσι,

χ. ξαίπμία·

χ. βορβόρω

χ. παίπδιον

χ. φείκις
χ. ἐφόζησπν·
χ. πιδίων
χ. φιλοσοφίαι
ὑπδείκνυπ Θ.

Δαν γ. ιπ.

χ. ἀπόπινον

χ. πί τι ξίφη πά

ψαλμ πγ. ιδ.

δηλώσει, βαρούμενοι τὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν. Εἰ γὰρ ἡ αὐλὴ πολλῆς ἀπέλαυον ὑμῖν, ἀφ' ὧν ἄλλων ὁρῶντες συμφορὰς σφόδρα ἐδάκνοντο. ὅπερ μάλιστά ἐστιν ἀγαθὸν ἴδιον, μὴ δόξῃ, μὴ ὑμῖν, μηδὲν ἄλλο τοιοῦτον ἀντὶ τῆς τοῦ πλησίον σωτηρίας. ὅσα γοῦν, πῶς ἂν καμίνῳ ὄντες, ὥσπερ τοῦ δήμου πάντος τὴν ἱκετηρίαν ἐποιοῦντο· ἡμᾶς ὁ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ὄντας, τὴν ἀδιάφθορον μνημονεύομεν. ἡ ἰώνικα ὁ τὰ ἐνύπνια ἐξήτουν, ἀλλ' ὃ ἑαυτῷ ἐσκόπουν, ἀλλ' τὸ τῶν πολλῶν. ὅτι γὰρ θανάτῳ καταφεύγουσι, δῆλον πολλοὶ μὴ τοῦτο ἔδειξαν. πάντα χρὴ ἑαυτοὺς παραβάλλοντα, καὶ Θεὸν δυσωπῆσαι βουλόμενοι. Εἶτα ὅπου οὐδὲ ἑαυτοὺς ἐκφεύγειν ἠνάγκασε, ὅπου τοὺς πατέρας καταφεύγουσιν· αὐλὴ ὁ οὐδὲν πλέον ἔφασαν εἰσφέρειν, ἀλλ' ἢ πνεῦμα ζωντεταμμένον. τούτους δὴ καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν. καὶ γὰρ καὶ νῦν ἔσχεν εἰκὼν ζεύσῃ, ἢ τὸ μαμωνᾶ τυραννίς. ἀλλὰ μὴ παραστέλλωμεν τοῖς τυμπάνοις, μηδὲ νῖς αὐλοῖς, μηδὲ ταῖς κιννύραις, μηδὲ τῇ λοιπῇ τοῦ πλούτου φαντασίᾳ· ἀλλὰ καὶ εἰς καμίνον ἐμπεσεῖν δεῖ πενίας, ἐλώμεθα ὥστε μὴ παρασκιωπῆσαι ἐκείνῳ· καὶ ἔσαι δρόσος ἐν μέσῳ φλογὸς αἰζοῦσα. μὴ τοίνυν φείδωμεθα, πενίας ἀκούοντες καμίνου. καὶ γὰρ καὶ τότε, οἱ μὴ ἐμπεσόντες εἰς τὴν καμίνον ἀπεδείχθησαν λαμπρότεροι· οἱ παρασκιωπήσαντες δὴ ἠρέθησαν. ἅμα τότε μὲν ὁμοῦ πάντα ἐγίνετο· νῦν ὁ τὰ μὲν ἐνταῦθα ἔσαι, τὰ ὁ ἐκεῖ, τὰ ὁ καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ἡμέρᾳ. οἱ μὲν γὰρ ὁ μὴ παρασκιωπήσαντες τὸ μαμωνᾶ πενίᾳ ἐλόμενοι, καὶ ἐνταῦθα καὶ τότε ἔσονται λαμπρότεροι· οἱ ὁ πλουτοῦντες ἐνταῦθα ἀδίκως, τότε τὴν ἑκατὸν δώσουσι δίκην. ἀπὸ ταύτης καὶ ὁ Λάζαρος τῆς καμίνου ἁρπάζεται, τῶν παίδων ἐκείνων οὐχ ἥττον λαμπρός· ὁ ὁ ἐν τῇ πάλαι τῷ παρασκιωπήσαντι τὴν εἰκόνα πλούσιος, ἐν γεέννῃ καλεδιπάζετο. καὶ γὰρ τὰ εἰρημένα τύποι ἐκείνων. ὥσπερ οὖν ἐνταῦθα, οἱ μὴ ἐμπεσόντες οὐδὲν ἔπαθον, οἱ ὁ ἔξω καθήμενοι μὴ πολλῆς ἁρπάσαντες τὸ σφοδρότητος· οὕτω καὶ τότε ἔσαι, οἱ μὴ ἅμα τῷ ποταμῷ τῷ πυρὶ βαδίζοντες οὐδὲν πείσονται ἀνδρὶ, ἀλλὰ ἐν φαιδροὶ φανοῦνται· οἱ ὁ τὴν εἰκόνα παρασκιωπήσαντες, ὅμοιον ὁ πῦρ αὐλῆς θείου χαλεπώτερον πάντος βάπτοντος ἐν καθέλκειν ἔνδον. ὥστε εἴ τις ἁρπάσει τὴν γεέννην, ταύτην ἰδὼν τὴν καμίνον, ἀπὸ τῶν παρόντων πιστευέτω τοῖς μέλλουσι, καὶ μὴ φοβείσθω πενίας καμίνον, ἀλλὰ ἀμύρτιας καμίνον. τοῦτο μὲν γὰρ φλόξ καὶ ὀδυνᾶν, ἐκεῖνο ὁ δρόσος καὶ ἄνεσις· κἀκείνην μὲν τὴν καμίνον πῦρ ἔσχεν ὁ Ἀβραάμ, ταύτην ὁ ἄγγελοι, ἵνα ἀναπαύοντες τὸν φλόγα. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ πλουτοῦντες, οἱ τὴν καμίνον τὴν πενίας ἀναπαύοντες. ἐκείνους μὲν γὰρ οὐδὲν βλάψουσι, τὴν δρόσου περιχυθομένης αὐλῆς· ἑαυτοὺς ὁ εὐχειρώτους ἐργάσονται τῇ φλογί, ἵν' ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀνῆφλαν χειρῶν. τότε μὲν οὖν ἄγγελος συγκατέβη τοῖς παισὶν ἐκείνοις· νῦν ὁ ἡμεῖς τοῖς ἐν καμίνῳ πενίας οὖσι συγκαταβῶμεν, καὶ σβέσωμεν τῆς ἐλεημοσύνης ἐργασώμεθα δρόσον, καὶ ἐκλιναξώμεθα [τὸν] φλόγα, ἵνα δὲ τῶν φανέντων αὐτῶν ἀγαθῶν μεθώμεθα κοινωνοί· ἵνα καὶ τὸν φλόγα τῆς γεέννης καὶ τοῦ Χριστοῦ βασιλείας φωνὴ ἡ λέγουσα· Πεινῶντα γὰρ ἐμὲ εἴδετε καὶ ἐθρέψατε. Ματθ. κε. λδ. λε. αὕτη γὰρ ἡ φωνὴ τότε αὐτὶ δρόσου παρέξεται ἡμῖν, ἀφ' ὅσης συείζουσα τῆς φλογός. καὶ πέλθωμεν τοίνυν μὴ ἐλεημοσύνης εἰς τὸν τῆς πλουσίας καμίνον· ἴδωμεν τοῦ φιλοσοφοῦντα βασίζοντα ἐν αὐτῇ, καὶ τοὺς Ἀβραὰμ πατοῦντα· ἴδωμεν δὲ θαῦμα δὲ καινὸν καὶ παράδοξον, ἀνθρακας πατοῦντα ἐν καμίνῳ φλέγοντα, ἀνθρακας ἐν πυρὶ ὑπερεκαιόμενα, πενίας βεβασανισμένον ἑκάστῃ, καὶ πολλῷ φέροντα τὸν ὑφημίδα τοῦ Χριστοῦ. καὶ γὰρ τοῖς παισὶν ἐκείνοις ἴσοι γίνονται οἱ πενίαν μετὰ ὑπερβολῆς φέροντες. καὶ γὰρ πυρὸς φοβερώτερον ἡ παρρησία, καὶ μᾶλλον ἐμπιπράναι εἴωθεν· ἀλλὰ τοὺς παῖδας οὐκ ἐνέπρησεν ἐκείνους, ἀλλ', ὅπου χαίρειν ὡμολόγησαν τῷ δεσπότῃ, καὶ τὰ δεσμὰ ὑπῆκεν αὐτοῖς διελύετο. οὕτω καὶ νῦν, αὐ ἐμπεσὼν εἰς πενίαν ἐυχαριστήσῃς, καὶ τὰ δεσμὰ λύει), καὶ ἡ φλὸξ σβέννυται). κἂν μὴ σβεσθῇ, ὃ πολλῷ ἦν μαστότερον, ἀλλὰ φλογὸς πηγὴ γένῃ. ὁ δὴ καὶ τότε ζωγρεῖ καὶ ἐν τῇ καμίνῳ μέσῃ δρόσου καθαρᾶς ἀπέλαυον. τὸ μὲν γὰρ πῦρ οὐκ ἔσβεστο, τὸ ὁ καυθῶν τοῦ ἐμβληθέντος διεχώλυσε.

χ. τὰ
χ. τὰ

χ. πενίαν

χ. ἐκπιόντες

χ. ἀπιστῇ

χ. ἐπὶ

χ. ὑμαυχένας
χ. Θεῷ.
χ. ὁ καὶ δῆλον ὅτι φιλοσοφοῦντα οὐκ ἰδεῖν, ὅπου ἐν πενίᾳ, τῶν πλουσίων ἀνδρέστερον διακειμένου, καὶ ἐν καμίνῳ μέσῃ δρόσου καθαρᾶς ἀπολαύοντα, ὅπερ καὶ πάσχει ζωγρεῖσθαι τὸν μὲν γὰρ πῦρ οὐ κατέσβεσε, τὸν δὲ καυθῆναι τοῦ ἐμβληθέντας διεκώλυσε. τοίνυν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διεκώλυσε. τοῦτο καὶ ὅπι τῶν φιλοσοφούντων ἐστὶν ἰδεῖν. καὶ γὰρ ἡ πενία τῶν πλουτούντων ἀδεέστερον διάκειται). μὴ τοίνυν ἔξω τῆς καμίνου καθεζώμεθα, δυνάμεως τοὺς τὸν πόνον ἔχοντας, ἵνα μὴ πάθωμεν ὅπερ ἔπαθον τότε ἐκεῖνοι. ἂν μὲν γὰρ καταβαὶς τοὺς αὐτοὺς εὕρῃς μετὰ τῶν παίδων, οὐκέτι σε τοσοῦτον ἐργάσεται τὸν δεινὸν τὸ πῦρ· ἐὰν δὲ ἄνω καθήμενος τοιοῦτος αὐτοὺς ἐν τῇ φλογὶ τῆς πενίας, κατακαύσει σε ἡ φλόξ. καταβῆθι τοίνυν εἰς τὸ πῦρ, ἵνα μὴ κατακαῇς ὑπὸ τοῦ πυρός· μὴ καθίσῃς ἔξω τοῦ πυρός, ἵνα μή σε ἁρπάσῃ ἡ φλόξ. δυσμενὴς γὰρ ἴδῃ σε μετὰ τῶν πενήτων, ἀποκτενεῖ σε· ἂν δὲ ἀλλοτριούμενον αὐτῶν, ὑπισφαμεῖται σοι ταχέως, καὶ ἁρπάσεταί σε. μὴ τοίνυν ἀποσῇς αὐτῶν ἐμβληθέντων. ἀλλ' ὅταν ὁ ἁμαρτωλὸς κελεύῃ σοὶ μὴ προσκινῆσαι τῷ χρυσῷ βαλόντι εἰς τὸν κάμινον τῆς πενίας, μὴ τοῦτον ἐμβαλλόντων, ἀλλὰ τῶν ἐμβαλομένων μόνον· ἵνα μὴ τῶν σωζομένων καὶ μὴ τῶν κολαζομένων. ὁ γὰρ μεγίστη δρόσος, ὁ μὴ κατασχεθεὶς ὑπὸ ἐπιθυμίας πλούτου, ὁ πένησιν ὁμιλῶν. ὅτοι πτωχῶν εἰσὶν εὐπορώτεροι, τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλούτου καταπατήσαντες· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι καταφρονήσαντες τότε τοῦ βασιλέως, ἐλάμπουσι τοῦ βασιλέως λαμπρότεροι. καὶ σὺ τοίνυν ἂν ὑπεροφθῇς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων, τοῦ κόσμου πάντος ἔσῃ λαμπρότερος, καὶ τοῦ ἁγίους ἐκείνους, ὧν οὐκ ἐστὶν ἄξιος ὁ κόσμος. ἵν' οὖν ἄξιος γένῃ τῶν ἀγαθῶν, καταγέλασον τῶν πρόσκαιρων. οὕτω γὰρ καὶ ἐν ζωῇ ἔσῃ λαμπρότερος, καὶ τῶν μελλόντων ἀπολαύσεις ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ε΄. ιχ. λβ.

Ομιλ. ε. 22 ΤΟΥΤΟ ΔΕ ΟΛΟΝ ΓΕΓΟΝΕΝ, ΙΝΑ ΠΛΗΡΩΘΗ Ὃ ἐῤῥέθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

23 Ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. χ. καλέσεις

Ὅλων ἀκούω λεγόντων, ὅτι πένητες μὲν ὄντες τῆς ἀκροάσεως ἀπολαύοντες, συχνολύμβα· ἐξελθόντες δὲ ἑτέροις πάλιν δοῦλοι ἑτέρων γινόμεθα, τοῦ πῦρ τῆς προθυμίας σβεννύοντες. τί οὖν δοῦλοι γίνεσθε, ὅπως τοῦτο μὴ γένηται; σκοπήσωμεν ὅθεν γίνεται. πόθεν οὖν γίνεται ἡμῖν ἡ τοσαύτη μεταβολή; ἀπὸ τῆς ἀμελείας τοῦ μὴ προσέχειν, καὶ τῆς τῶν πονηρῶν δαιμόνων. Σωτηρίας γὰρ ἐγκλῶ ἀπὸ τῆς Σωτῆρος ἀναχωρεῖν εἰς τὰ μὴ προσήκοντα τῇ Σωτῆρι ἐμβάλλειν ἑαυτὸν πράγματα· ἀλλ' αὐθέως οἴκαδε ἐλθόντας τὸ βιβλίον μεταχειρίζεσθαι, καὶ τὸν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία πρὸς τὴν καθημερινὴν τῶν ἱερῶν κανόνων συλλογὴν, καὶ τότε τῶν βιωτικῶν ἀπάντων προσάψασθαι. εἰ γὰρ ἀποβαλοίμεθα ὅλα ἂν ἕλοιτο εἰς ἀγορὰν ἐμβάλλειν, ὥστε μὴ τί ἐκεῖθεν αἴρεσιν λυμεῖσθαι τοῖς ἐν ἀγορᾷ πράγμασι· πολλῷ μᾶλλον ἀπὸ Σωτῆρος δεῖ τοῦτο ποιεῖν ἐμοὶ νῦν ἢ τοὐναντίον ποιῶμεν. διὰ δὴ τοῦτο καὶ πάντα ἀπολλύμεθα. ὅπου γὰρ τῆς ὠφελείας τῶν λεχθέντων παντάπασι καλῶς, ἡ πολλὴ ῥᾳθυμία τῶν ἔξωθεν προσιόντων πάντα ἀπολωλεκέναι οἶδε). ἵν' οὖν μὴ ταῦτο γένηται), ἀπὸ Σωτῆρος ἀναχωρῶν, μηδὲν ποιῶ τῶν εἰρημένων συλλογῆς ἀναλαμβάνοντες. καὶ γὰρ ἑκάστης ἀγρυπνοσιωπῆς δεῖ εἶναι, πέντε καὶ ἓξ ἡμέρας τοῖς βιωτικοῖς ἀπονέμοντας, τοῖς πνευματικοῖς μηδεμίαν ἡμέραν, μᾶλλον δὲ μηδὲ μικρὸν τῆς ἡμέρας μέρος" διδόναι. οὐχ ὁρᾶτε τὰ παιδία καὶ ἡμέτερα, ὅτι τὰ μαθήματα, ἅπερ δεῖ δέξασθαι), καθ' ὅλης μελετῶσι τῆς ἡμέρας; τοῦτο δὴ καὶ ἡμεῖς ἐργασώμεθα· ἐπεὶ πλέον οὐδὲν ἡμῖν ἔσται τῆς ἐντεῦθεν ἀφίξεως, εἰς πίδακα τετρημένον δαπανῶσι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ μηδὲν τοσαύτην προσχούσης σπουδὴν τῇ τῶν ἱερῶν φυλακῇ, ὅσην περὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐπιδεικνύμεθα. δῆλον γὰρ μὲ χ. ὁμιλίας. χ. ἐμβαλλόντων χ. ἐλθόντας χ. ἂν αἱρήσοιτο χ. ἀναχωρεῖν, χ. ἐκεῖθεν χ. ἐκπ.

γὰρ τις ὀλίγα λαβών, καὶ εἰς βαλλάντιον ἀποθέτο), καὶ σφεγγίδα ἀπιτήδειον· ἡμεῖς δὲ
χρ. ἀργυρίῳ "χρυσίου καὶ λίθων πολυτελῶν πλειότερα δεξάμενοι λόγια, καὶ τοῦ τῶ πνεύματος ἐπαοδὰ-
χόμενοι θησαυροὺς, οὐκ εἰς τὰ ταμιεῖα τῆς ψυχῆς ἀποτιθέμεθα· ἀλλ' ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυ-
χεν ἐάσμεν τῆς ἡμετέρας διανοίας ἐκπεσεῖν. τίς οὖν ἡμᾶς ἐλεήσει λοιπὸν, ὀλιγαλιοῦντας ἐ-
5 αυτοῖς, καὶ εἰς τοσαύτην ἐμβάλλοντας πενίαν; ἵν' οὖν μὴ τοῦτο γένη), χρὰ ψωμὸν ἑαυτοῖς νό-
μον ἀκίνητον, καὶ ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἡμετέροις, μίαν τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν "ταύ-
χε ταύτην ὅλην δυνατὴν τῇ ἀκροάσει καὶ τῶν ἀκουσθέντων τῇ συλλογῇ. οὕτω γὰρ καὶ θύμαθέστε-
ρον τοὺς τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι ἀπομνήσομεν, καὶ ἡμῖν ἐλαφρὸν ὁ πόνος ἔσται, καὶ ὑμῖν ὁ
χ. ἀπολαβεῖν κέρδος πλέον, ὅταν τὰ τοσαῦτα εἰρημένα φέροντες ὀπὶ μνήμης, οὕτω τὰ μετ' ταῦτα ἀκού-
10 ητε. οὐ γὰρ μικρόν τι καὶ τοῦτο συντελὲς τοὺς τῶν λεγομένων σωθῆναι, τὸ τὴν ἀκολου-
θίαν εἰδέναι μετ' ἀκριβείας τῶν περὶ ἡμῶν φαινομένων ὑμῖν νοημάτων. ὅπερ οὐκ ἔνι ποιῆσαι
χ. καταλαβεῖν ἐν μιᾷ "καταβαλλόμενον ἡμέρᾳ, διὰ τὸ πολλαῖς ὑμῖν ἡμέραις καταπεφθάναι τὴν τῆς μνήμης συνε-
χείαν, ὥσπερ σιαγόνα τινὰ ποιήσαντες, οὕτω δὴ καὶ πεπεῖσθαι τῇ ψυχῇ, ὥστε ὁλόκληρον φαίνεσθαι τὸ
σῶμα τῶν γεγραμμένων. δυναμνήσαντες τοίνυν τὸν ἔναγχος εἰρημένων ἑαυτοὺς, οὕτω καὶ σήμερον ὀπὶ τὰ
15 προκείμενα ἴωμεν. ἵνα δὲ ὅτι τὰ προκείμενα σήμερον; ὅτι ὁ ὅλον γέγονεν, ἵνα πλη-
χ. ἄξιον ρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. ἀξίως δὲ θαύματος, ὡς αὐτοῦ δυνα-
τὸν ὢν, δύνεδόησεν, εἰπών· ὅτι ὁ ὅλον γέγονεν. ὁπόθεν γὰρ εἶδε τὸ πέλαγος καὶ τὴν ἀβυσσον τῆς φιλανθ-
ρωπίας τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ μηδέποτε ἐλπισθὲν εἰς ἔργον ἐλθὸν, καὶ φύσεως λυθείσας νόμους, καὶ καλλα-
λαγὰς γνωμὰς, καὶ τῶν πόλεων ἀνώτερον τοὺς τῶν πόλεων κατώτερον κατιόντα, καὶ τὰ με-
20 σότοιχα λυόμενα, καὶ τὰ κωλύματα διαῤῥηγνύμενα, καὶ πολλῷ πλείονα τούτων ἕτερα γινόμενα,
ἑνὶ ῥήματι τὸ θαῦμα προέτεινεν, εἰπών· τοῦτο γὰρ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ
Κυρίου. μὴ γὰρ νομίσῃς, φησὶν, ὅτι νεῦν τοῦτο ἔδοξε· πάλαι προετυπώθη. ὅπερ καὶ ὁ
Παῦλος πολλαχοῦ δείξας ἐσπούδασε. καὶ προσκέκληται τὸν Ἰωσὴφ τὸν Ἡσαΐαν λοιπὸν· ἵνα
καὶ τῷ αὐτοῦ ῥήματι ἐπιληφθῇ) ἀφυπνισθεὶς, ἅτε προεφητεύθη εἰρηνῶν, τῷ προφητεύ-
χ. Συναγε- σθαι, οἷς "συναγεται φη, διὰ πολλοὺς δυναμνησθεὶς, καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενα κατέσχεν. καὶ
γραφη, τῇ μὲν γυναικὶ οὐδὲν τούτων εἶπεν, ἅτε κόρῃ οὔσῃ καὶ ἀπείρως τούτων ἐχούσῃ· τῷ δὲ ἀνδρὶ,
ἅτε δικαίῳ [τε] ὄντι καὶ μηδενί τι προφάσει, συνεσθεν διαλέγεται). καὶ προσ μὲν τοῦτο Μα-
ειάμ τὴν γυναῖκά σου λέγει· συνῳδὰ δὲ ὅτε προφήτῃ εἴλκυσεν εἰς τὸ μέσον, τότε
χ. ἀπεσχόθ αὐτῷ πιστεύει τὸ τῆς παρθενίας ὄνομα. καὶ γὰρ ἂν ἄπιστος ἐλθὼν, παρθένον παρ' αὐτοῦ
30 ἀκούων, εἰ μὴ προφήτου δὲ τοῦ Ἡσαΐου. καὶ γὰρ οὐδὲν ξένον; ἀλλὰ τὸ ζωὴς καὶ τὸ ἐν πολλῷ
χρόνῳ μεμετεωρισμένον ἔμελλεν ἀκούσεσθαι παρὰ προφήτου. διὰ τοῦτο ποιεῖ δὲ παραδέξεσθαι τὸ εἰ-
ρημένον ὁ ἄγγελος, παραπέμπει εἰς μέσον τὸν Ἡσαΐαν. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἴστα) · ἀλλ' ἐπὶ τὸν Θεὸν ἀναφέ-
ρει τὸν λόγον. οὐ γὰρ αὐτοῦ φησιν εἶναι τὸ εἰρημένον, ἀλλὰ τοῦ παντὸς Θεοῦ. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν·
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου, ἀλλὰ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου. τὸ μὲν γὰρ σῶμα ἦν Ἡσαΐου· ὁ
35 ὁ χρησμὸς ἀνωθεν ἐφέρετο. τί οὖν φησιν ὁ χρησμός; Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τε- Ησ.ζ.ιδ.
ξεται) υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. πῶς οὖν οὐκ ἐκλήθη, φησὶ, τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Ἐμμανουήλ, ἀλλὰ Ἰησοῦς Χριστός; οὐκ οὐκ εἶπε, καλέσεις, ἀλλὰ καλέσουσιν, ἐπὶ ὄχλου τοῦτ'
χ. τὸ συμβαῖνον ἔστι, καὶ ἐπὶ τῶν προφητῶν ἔκβασις· ἐνταῦθα γὰρ τὸ Συμβαίνον ὄνομα τίθησι. καὶ ἔθος τοῦτο τῇ γρα-
χ. φησὶ φῇ, τὰ συμβαίνοντα πράγματα αὐτὰ ὀνομάζειν. οὐδὲν οὖν ἄλλο δηλοῖ τὸ, καλέ-
40 σουσι Ἐμμανουήλ, ἢ ὅτι ὄφον) Θεὸν μετ' ἀνθρώπων. ἀεὶ μὲν γὰρ γέγονε μετ' ἀνθρώπων,
οὐδέποτε δὲ οὕτω σαφῶς. εἰ δὲ ἀναμφιβόλων Ἰουδαῖοι, ἐρησόμεθα αὐτούς· πότε παιδίον
ἐκλήθη, ταχέως σκύλευσον, ὀξέως προνόμευσον; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν. πῶς οὖν ὁ
νε- νομὴ καὶ σκύ- προφήτης ἔλεγε· Κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ταχέως σκύλευσον, ὅτι γυνηθέντος αὐτῷ, προ- Ησ.η.γ.
λου. ε. ανομ. νομὴ σκύλων ἐγένετο ἡ προνομὴ, διὰ τοῦτο τὸ ἐπ' αὐτοῦ πρᾶγμα συμβεβηκὸς, εἰς ὄναμα

αὐτοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτ᾽ ἠθησι. καὶ ἡ πόλις δέ, φησι, κληθήσετ᾽ πόλις δικαιοσυνης, μητρόπολις πιστὴ Σίων. ἵν᾽ ἀδαμοῦ βεβαιοτερον μάθωμεν ὅτι "δικαιοσυνη ἐκλήθη ἡ πόλις, ἀλλ᾽ ἔμεινεν Ιερουσαλημ καλουμένη. χε. νης
ἀλλ᾽ ὅπως τοῦτο ἐξέβη πρὸς τὸ βέλτιον αὐτῆς μεταβληθείσης, δηλῶν τοῦτο αὐτοῖς ὅτω καλῶ- χε ἔρη.
σαν "ἔφησεν. ὅταν γὰρ ἡ συμβῆ πρᾶγμα, ὁ τῆς προφητείας σαφέστερον γνωρίζει τ᾽ κατορθοῦσα αὐτὸ, ἢ ἀπολακοῦσα αὐτ᾽, ὄνομα αὐτῷ φησιν εἶ) τὸ πράγματος τοῦ ἀ- 5
λήθειαν. Εἰ δ᾽ ἐντεῦθεν ὑπονοηθέντες ἕτερον ζητοῖεν τὸ πρὸ τῆς παρθενίας λέχθεν, καὶ προ-
βάλλοιντο ἡμῖν ἑτέρως ἑρμηνεῦσαι λέγοντες, ὅτι οὐκ" εἶπον παρθένον, ἀλλὰ νεᾶνιν· προσ- χε. εἶπε
τον νῦν ἐκεῖνο ἐροῦμεν, ὅτι τῶν ἄλλων μᾶλλον ἀπόντων τὸ ἀξιόπιστον ⓐ ἑβδομήκοντα ἔχειν
ἂν δικαίως. οἱ μὲν γὰρ μετὰ τοῦ τῶ Χεισοῦ παρουσίαν ἡρμήνευσαν, Ιουδαῖοι μείναντες,
καὶ δικαίως ἂν ὑποπτεύοιντο, ἅτε ἀπειθείᾳ μᾶλλον εἰρηκότες, καὶ "τὰ προφητείας συσκι- 10 χε. δικαίως
άζοντες ὑπάτιδες· ⓐ ἡ ἑβδομήκοντα προ ἑκατὸν ἢ καὶ πλειόνων ἐτῶν τῆς τῶ Χεισοῦ παρ-
σίας ὑπὸ τοῦτο ἐλθόντες, καὶ τοσοῦτοι ὄντες, πάσης τοιαύτης εἰσὶν ὑποψίας ἀπηλλαγμένοι, καὶ
δηλ. ⓜ χρόνου καὶ δηλ. τοῦ πλήθους καὶ δηλ. τοῦ συμφωνίαν μᾶλλον ἂν εἶεν πιστεύεσθαι δίκαιοι.
εἰ δ᾽ καὶ τῶν ἐκείνων προσῆκεν μαρτυρίαν, καὶ οὕτω τοῦ νικητήρια παρ᾽ ἡμῖν. καὶ γὰρ τὸ τῆς "νεα- χε. νεάνιτ⊖
νιότητος ὄνομα ὑπὲρ τῆς παρθενίας εἴωθεν ἡ γραφὴ τίθεναι, οὐκ ὑπὲρ γυναικὸς [ὃ] μόνον, ἀλ- 15
λὰ καὶ ὑπὲρ ἀνδρῶν. νεανίσκοι γάρ, φησι, ⊛ παρθένοι, πρεσβύτεροι μετὰ νεωτέρων. καὶ "ὑπὲ κόρης χε. ⊛εἶ
ὃ ὑποδεδυομένης δηλεγομένη πάλιν φησίν· ἐὰν φωνήσῃ ἡ νεᾶνις, τυτέσιν ἡ παρθένος. καὶ
τὰ περὶ τούτου εἰρημένα, τοῦτον ⓜ λόγον ζωώσουσιν. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς εἶπεν, ἰδοὺ ἡ παρ-
θένος ἐν γαστρὶ ἕξει· ἀλλὰ πρότερον εἶπων, ἰδοὺ δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον, τότε
ἐπήγαγεν, ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει. καί τοι εἰ μὴ παρθένος ἦν ἡ μέλλουσα τίκτειν, ἀλ- 20
λὰ νόμῳ γάμου τοῦτο ἐγίνετο, ποῖον ἂν εἴη σημεῖον τὸ γινόμενον; τὸ γὰρ σημεῖον θαυ-
μάζειν δεῖ τὴν τῶν πολλῶν ἀκαλουθίαν, καὶ ξένον εἶ) καὶ παρήλλαγμένον. ἐπεὶ πῶς ἂν
εἴη σημεῖον;

24 Διεγερθεὶς δ᾽ ὁ Ιωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυ-
ρίου. Εἶδες ὑπακοὴν, καὶ καταπειρᾶν δόξαν; εἶδες ψυχὴν διεγηγερμένην καὶ ἐν ἅ- 25
πασιν ἀδέκαστον; ὅτε γὰρ ἐώρα ἐπιτιμήσαντα ἀγγέλου καὶ ἄτοπον, καταφρονεῖν οὐκέτι τῶν
παρθένον· "οὐδὲ ὅπως" ταύτης ἁπηλλάγη τῆς ὑποψίας, ἐκβαλεῖν ὑπέμεινεν, ἀλλὰ καὶ χε. ἔτη
κατέχει καὶ δέχεσθαι τὴν οἰκονομίαν πάσην.

Καὶ προσέλαβε [γὰρ φησι] Μαριὰμ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

Εἶδες πῶς συνεχῶς τὸ λίθησι ὃ ὄνομα ὁ εὐαγγελιστὴς, οὐ βουλόμενος ἐκκαλυφθῆναι 30
τὸ μυστήριον ἐκεῖνο τέως, καὶ τὴν ποινὴν ἣ ἐκείνῳ ἀναιρεῖν ὑποψίαν; προδιδάσκων
ἡμᾶς αὐτῷ,

25 Οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον.

Τὸ ἕως, ἐν ταύτῃ εἴρηκεν, οὐχ ἵνα ὑποπτεύσῃς ὅτι μετὰ ταῦτα αὐτὴν ἔγνω, ἀλλ᾽ ἵνα
μάθῃς, ὅτι περὶ τῶν ὠδίνων πάντως ἀνέπαφος ἦν ἡ παρθένος. Τίνος οὖν ἕνεκεν, φησι, τὸ ἕ- 35
ως πέφευγεν; ὅτι ἔθος τῇ γραφῇ τοῦτο πολλάκις ποιεῖν, καὶ τὴν ῥῆσιν ταύτην μὴ ὅτι διωρισμέ-
Γεν. κ. ζ. νον τίθεναι χρόνον. καὶ γὰρ καὶ ὅτι τῆς κιβωτοῦ φησιν, Οὐκ" ἐπέστρεψεν ὁ κόραξ ἕως οὗ ἐξεπέσ- χε. ὑπέστρεψεν
Ψαλμ. πθ. β. χησαν τὰ ὕδατα· καίτοιγε οὐδὲ μετὰ ταῦτα ὑπέστρεψε. καὶ περὶ τοῦ Θεοῦ δ᾽ ἀφαλεσμένη φησίν,
Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως οὗ αἰῶνος σὺ εἶ, οὐχ ὁρᾷς ὑπεῖσα ἐνταῦθα. καὶ πάλιν διαπελιζομένη καὶ
λέγουσα· Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης ἕως οὗ ἀντάναι- 40
ρεθῇ ἡ σελήνη· οὐ πέρας δίδωσι τοῖς καλῷ τούτῳ στοιχείῳ. οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα τὸ ἕως εἶ-
πε, "τὰ περὶ τῶν ὠδίνων ἀσφαλιζομένη, τὰ δ᾽ μετὰ ταῦτα* σοι καταλιμπανούσης συλλο- χε. τὸ *εἰσάγιστα
γίζεσθαι. ὁ μὲν γὰρ ἀναγκαῖον ἦν πρὸ αὐτοῦ σε μαθεῖν, ὅτε αὐτὸς εἴρηκεν, ὅτι ἀνέπαφος ἦν
ἡ παρθένος ἕως τοῦ τόκου· ὃ δ᾽ ἐκ τῶν εἰρημένων ἀκόλουθόν τε ἐφαίνετο καὶ ὁμολογημένον, τοῦτο

σοι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σοι λοιπὸν ἀφίκηται ζωοδόχον· οἷον, ὅτι οὐδὲ μετὰ ταῦτα τοῦ οὕτω θρυλουμένου μητέρα, καὶ χιλιάνδρων ὠδίνων καὶ ξένων καταξιωθεῖσαν λοχευμάτων, οὐκ ἀνέδην δίκαιος ὢν ἐκόλουε· ἀλλ' ἐμεινε λοιπὸν γνώναι. Εἰ γὰρ ἔγνω αὐτοῦ, καὶ ἐν παίδει γυναικὸς εἶχε, πῶς ὡς ἀνεπιτήδευτον αὐτοῦ καὶ οὐδένα ἔχουσαν τῶν μαθητῶν προσήκεται, καὶ κελεύει αὐτοῖς εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ λαβεῖν; πῶς οὖν, φησιν, ἀδελφοὶ αὐτοῦ χρηματίζουσιν ⓐ οὐδὲ ἰάκωβον; ὥσπερ καὶ "Ἰωσὴφ" ὀνομίζετο ὑπὸ τῆς Μαρίας. πολλὰ γὰρ ἐθεώρει τὰ προπετάσματα, ὥστε συσκιαθῆναι τέως τὸ τοιοῦτον τόκου. διὸ καὶ ὁ Ἰωάννης ὕστερος αὐτοὺς ἐκάλει λέγων· Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ὅμως ⓐ μὴ πιστεύοντες πρότερον, θαυμασταὶ καὶ προφανεῖς γεγόνασιν ὕστερον. ὅτε γοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνῆλθον οἱ περὶ Παῦλον δογμάτων ἕνεκεν, πρὸς Ἰάκωβον βαδέως εἰσῆλθον. ὕστερον γάρ ἐστι θαυμαστός, ὡς καὶ τὸν ὀπισθοτόνον ἐγχειρισθῆναι προφήτου. Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ σκληραγωγίᾳ προσέχειν τοσαύτῃ, ὡς καὶ τὰ μέλη νεκρωθῆναι ἄπρωτα, καὶ ἀπὸ τῆς ζωηρᾶς βυρσῆς καὶ τῆς διηνεκοῦς πρὸς τὸ ἔδαφος ὁμιλίας τὸ μέτωπον ὕπως αὐτῷ κατεσκληκέναι, ὡς μηδὲν ἀμείνον χαμαιπετῶν χαμαὶ βαδίζεσθαι τῆς ἀντιτυπίας ἕνεκεν αὐτῆς. Οὗτος καὶ ⓐ Παῦλον μετὰ ταῦτα πάλιν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀνελθόντα ῥυθμίζει λέγων· Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶ τῶν πεπιστευκότων; τοσαύτη καὶ αὐτοῦ ἡ ζωὴ ἦν ὁ ζῆλος· μᾶλλον δὲ τοσαύτη ἡ τοῦ Χριστοῦ δύναμις. ⓐ γὰρ βλασφημοῦντες αὐτὸν ζῶντα, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ὕστερον ἀνέδην μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας· ἄνωθεν μάλιστα δείκνυσι τῆς ἀναστάσεως τὴν ἰσχύν. διὰ γάρ τοι τοῦτο τὰ λαμπρότερα ὕστερον ἐτηρεῖτο, ἵνα ἀναμφισβήτητος αὐτῶν ἡ ἀπόδειξις γένηται. Εἰ γὰρ ἐν τῇ ζωῇ θαυμαζομένων πρὸ ἡμῶν ἀπελθόντων ὅπου λανθανόμενα, πῶς ⓐ ζῶντα διαπαντὸς ἐκόμισαν, εἰ μὴ πολλῶν εἷς ἦν ὁ Χριστός; πῶς δ' ἂν ἀνέδην καὶ σφαγῆναι κατεδέξαντο, εἰ μὴ σαφῆ τῆς ἀναστάσεως ἔλαβον τὴν ἀπόδειξιν;

Ταῦτα δὴ οὐχ ἵνα ἀκούσητε μόνον λέγομεν, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὴν τε ἀνδρείαν, τὴν τε πρόρρησιν, τὴν τε διηνεκῆ σιωπὴν ἅπασαν, ἵνα μηδεὶς ἑαυτὸν ἀποτυγχάνῃ, καὶ μὴ τούτου ῥᾳθύμως ἔχῃ, ἵνα εἰς μηδὲν ἕτερον ἔχῃ τὰς ἐλπίδας μετὰ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἰς ἀρετὴν οἰκείαν. Εἰ γὰρ ὅτοι τῆς τοιαύτης οὐδὲν ἀπώναντο συγγενείας καὶ οἴκου, καὶ πατρικῆς αὐτῆς ὄντες τῷ Χριστῷ, ἕως ἀρετὴν ἐπεδείξαντο, τίνος δωσόμεθα ἀπολαῦσαι συγγνώμης ἡμεῖς, συγγενεῖς καὶ ἀδελφοὶς δικαίως προσαλλόμενοι, ἂν μὴ σφόδρα ὦμεν ὑπεικεῖς καὶ ἐν ἀρετῇ βεβιωκότες; καὶ γὰρ ὁ προφήτης αὐτὸ ὅτο αἰνιττόμενος ἔλεγε· Ἀδελφοὶς καὶ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος; καὶ Μωϋσῆς ἦν, καὶ Σαμουὴλ, καὶ Ἱερεμίας. ἄκουσον γοῦν τί φησι πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός· Μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαί σου. καὶ τί θαυμάζεις εἰ σοῦ οὐκ ἀκούω; καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς, φησιν, εἰ προῆλθε καὶ Σαμουὴλ, οὐκ ἂν αὐτοῖς ἐδωρεάμην τὴν ὑπὲρ τούτων ἱκετηρίαν. καὶ Ἰεζεκιὴλ ἦν ὁ προφητεύων, ἀκούσεται, ὅτι ἐὰν ᾖ Νῶε καὶ Ἰὼβ καὶ Δανιὴλ, υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας οὐ μὴ ἐξελοῦνται· καὶ Ἀβραὰμ ὁ πατριάρχης ἦν ὑπὲρ τῶν σφόδρα ἀνίατα νοσούντων καὶ μὴ μεταβαλλομένων δεόμενος, ἀπελθόντα ὁ Θεὸς αὐτὸν καταλιμπάνων, ὥστε μὴ δέξασθαι τὴν ὑπὲρ τούτων φωνήν. καὶ Σαμουὴλ πάλιν ἦν ὁ ὅτο ποιῶν, ἐρᾷ πρὸς αὐτὸν, μὴ πένθει περὶ τοῦ Σαοὺλ. καὶ ὑπὲρ ἀδελφῆς τις προσκαλεῖ μὴ προσποιοῦντος, ἀκούσεται) πάλιν ὅταν Μωϋσῆς· Εἰ ἐμπτύων ἐνέπτυσεν ὁ πατὴρ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς. μὴ δὴ πρὸς ἑτέρους ὦμεν χεχλωότες. ἐχθροὶ μὲν γὰρ δυνάμεθα αἱ ψυχαὶ τῶν ἀλλοτρίων μεῖζον· ἀλλ' ὅταν ἡμεῖς μεταπροσώπωμεν καὶ γινώμεθα βλητέοι. ἐπεὶ καὶ Μωϋσῆς ⓐ ἀδελφὸν τε ἑαυτοῦ καὶ μυριάδας ἑξήκοντα τῆς φυλῆς τοῦ Ζαβουλὼν ὀργῆς ἐξαρπάσας, τῷ ἀδελφῷ οὐκ ἴσχυσεν ἀξελέσθαι· καίτοιγε οὐκ ἴσον τὸ ἁμάρτημα ἦν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ⓐ Μωϋσέα ὕβρισαν· οὗτος δὲ ἀσέβεια εἰς τὸ πνεῦμα.

Ἀλλὰ

χ. παρελθεῖν; χ. αὐτός

χ. ὡς αὐτοῦ λέγει

Ιωαν. ζ. ε.

Πραξ. κα. ιγ.

ΗΘΙΚΟΝ

χ. μιμήσησθε

χ. τοσοῦτος

Ψαλμ. μη. ζ.

Ησ. ιβ. ιδ.

Ε'ζ. ιδ. ιδ.

α. Βασ. ιε. α

Λευϊ. ιβ. ιδ.

χ. τὸ τε

χ. τὸ μηνικαὸν

ἀλλ᾽ ταῦτα μὲν ὑμῖν ἀφίημι τὸ ζήτημα· τὸ δὲ ἐπὶ τούτῳ χαλεπώτερον ὑπέλαβον πεῖσαι. τί γὰρ χρὴ λέγειν τῷ ἀδελφῷ; ὁ γὰρ τοσοῦτον δήμου τοῖς ἑαυτοῦ δεσπόταις, ἑαυτὸν ἀρκέσαι οὐκ ἴσχυεν, ἀλλὰ μυρίους πόνους καὶ ἁπάσας ἀλγηδόνας, καὶ τὸν ἐν τοσούτοις ἑστῶτα ἔτεσι τοσούτοις δεσπότῃ, ἐκωλύετο τῆς γῆς ὑπερβαίνειν, ἐπειδὴ τοσαύτας καὶ τοιαύτας ἔσχεν ἐπαγγελίας τοσαύτας καὶ τοιαύτας ἐποιήσεις. τί οὖν τὸ αἴτιον; οὐκ ἰσχὺν λυσιτελοῦσαν ἡμῖν αὕτη, ἀλλὰ βάρος πολὺ τὸ βραβεῖον ἔχουσα, καὶ πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων ἐποσκελίζειν ἔμελλεν. εἰ γάρ, ὅπερ τῆς Αἰγύπτου μόνης ἀπηλλάγησαν, Θεοῦ ἀφέντες, Μωϋσέα ἐζήτουν, καὶ αὐτῷ τῷ προφήτῃ ἐλοιδόρουν, εἰ καὶ εἰσαγαγόντα εἶδον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, πολλῷ οὐκ ἂν ὤκνωσε κακίας; ὅθεν καὶ τοῦτον οὐδὲ ὁ τάφος αὐτοῦ κατάδηλος γέγονε. καὶ Σαμουὴλ μὲν Σαοὺλ οὐκ ἴσχυσεν ἀπαλλάξαι τῆς δίκης ὀργῆς· τοῦτο δὲ Ἱερεμίας Ἰουδαίοις οὐκ ἤρκεσεν· ἕτερον δέ τινα ἐκάλυψεν ἐν τῇ προφητείᾳ καὶ ὁ Δανιὴλ τοῦτο μὲν βαρβάροις ὠφέλησε σφαττομένοις· τοῦτο δὲ Ἰουδαίοις οὐκ ὠφέλησε μὴ ἀλοιφὴν ἐπιτιθεμένοις. καὶ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις δὲ ὁρῶμεν οὐκ ἐφ᾽ ἑτέρων, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀμφότερα ταῦτα γινόμενα· καὶ τὸν μὲν οἴκοθεν ἀρκέσαντα ἑαυτῷ, νεκρὸν δὲ προσδεδεμένον. ὁ γὰρ τὰ μυρία πάλαι ὀφείλων, καὶ ὠφείλετο ἑαυτὸν τοῦ κινδύνου δικαίως, καὶ πάλιν οὐκ ἴσχυσεν. ἕτερος δὲ ἀντιστρόφως προσέτι ἑαυτὸν προσδούς, ὕστερον τὰ μέτρια ἑαυτῷ βοηθῆσαι ἴσχυσε. τίς δὲ οὗτός ἐστιν; ὁ τὸν πατρῷον καταφαγὼν οἶκον. ὥστε ἐὰν μὲν ῥᾳθυμῶμεν, οὐδὲ δι᾽ ἑτέρων δυνησόμεθα σώζεσθαι· ἐὰν δὲ ἐννήφωμεν, καὶ δι᾽ ἑαυτῶν τοῦτο ἰσχύσομεν, καὶ δι᾽ ἑαυτῶν μᾶλλον, ἢ δι᾽ ἑτέρων. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῖν μᾶλλον δυνῶται βούλεται τὸν χαλεπὸν, ἢ ἑτέρους ἐφ᾽ ἡμῖν· ἵνα καὶ παῤῥησίας ἀπολαύωμεν, καὶ βελτίους γινώμεθα, ἀπουδάζοντες· αὐτοὶ λύσαι τὸν ὀργήν. οὕτω τὸν Χανανταίαν ἠλέησεν· ὅτε τὸν πόρνον ἔσωσεν· οὕτω καὶ λῃστὴν, εὐθέως γενόμενον μεσίτην τοῦ παραδείσου. ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα μὴ ἱκετεύωμεν τοὺς ἁγίους, ἀλλ᾽ ἵνα μὴ ῥᾳθυμῶμεν, μηδὲ ἀναπίπτοντες αὐτοὶ καὶ ῥαῳδοῦντες, ἑτέροις τὰ καθ᾽ ἡμᾶς ἐπιτρέπωμεν μόνοις. καὶ γὰρ εἴποι τις ἡμῖν φίλους, ἃ μέχρι τούτου ἐστὶ μόνον, ἀλλὰ προστέθηκεν, οὐκ ἐκ τοῦ ἀδίκου μαμωνᾶ· ἵνα πάλιν σὺν τοῖς κατορθώμασι λήψηται. εὐθέως γὰρ ἕτερον, ἢ ἐλεημοσύνῃ ἐνταῦθα νικᾶσαν. καὶ τοῦ θαύματος, ὅτι "εὐθέως ἀκριβολογεῖται πρὸς ἡμᾶς, ἐὰν ἀποστῶμεν τῆς ἀδικίας. ὁ γὰρ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· "σκληρῶς καὶ κακῶς ἀπώλεσον καλῶς." συνέλεξας ἀδίκως; σκόρπισον δικαίως. καίτοιγε πρὸς τοῦτο ἀρκεῖ τοῦ οὐκ ἐκ τῶν τοιούτων δίδοναι; ἀλλ᾽ ὅμως ὁ Θεὸς φιλάνθρωπος ὤν, καὶ μέχρι τούτου "συγκαταβαίνει· κἂν ὅτῳ ποιήσωμεν, πολλὰ ἡμῖν ἐπαγγέλλεται ἀγαθά· ἀλλ᾽ ἡμεῖς εἰς τοσοῦτον ἀναισθησίας ἤλθομεν, ὡς μηδὲ οὐκ τοῦ ἀδίκου δίδοναι· ἀλλὰ μυρία ἁρπάζοντες, ἀν᾽ πολλοστὸν μέρος καταβάλλομεν, οὗ πάντων νομίζομεν πεπληρωκέναι. οὐκ ἤκουσας Παύλου λέγοντος, Ὅτι ὁ ἀπείρων φειδομένως, φειδομένως δὲ θερίσει; τίνος οὖν ἕνεκεν φείδῃ; μή γὰρ ἀνάλωμα τοῦτό ἐστι; μὴ γὰρ δαπάνη; τοσοῦτός ἐστι καὶ ἐμπορεία. ὅπου γὰρ σπόρος, ἐκεῖ καὶ ἀμητός· ὅπου ἐμπορεία, ἐκεῖ καὶ πλεονασμός. σὺ δέ, εἰ μὲν γῆν λιπαρὰν καὶ βαθεῖαν, καὶ πολλὰ ἑνταμβεῖον δέξασθαι σπέρματα γεωργεῖν ἔμελλες, καὶ τὰ ἔνδον ἂν ἐξέβαλες, καὶ παρ᾽ ἑτέρων ἂν ἐδανείσω, ζημίαν τοῦτο ἐν τοῖς τοιούτοις φειδὼ νομίζων εἶναι· καὶ ὁ μέλλων γεωργεῖν, καὶ οὐδὲ μιᾶς ἀνωμαλίας αἴρων ἐποχεῖται, ἀλλὰ πρώτως ἀποδώσοντα μετὰ πλείονος προσθήκης τὸ καταβαλλόμενον, ἐκεῖθεν καὶ ἀναδύεται, καὶ οὐκ ἐννοεῖς ὅτι ἔστι φειδόμενον ἀπολέσαι, καὶ μὴ φειδόμενον κερδᾶναι; σκόρπισον τοίνυν, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς· μὴ κατάσχῃς, ἵνα κατάσχῃς· ἔκβαλε, ἵνα φυλάξῃς· ἀνάλωσον, ἵνα κερδάνῃς. καὶ φυλάξαι αὐτὰ δεῖ, μὴ σὺ φύλαττε (πάντως γὰρ [αὐτὰ] ἀπολεῖς) ἀλλὰ "ἐπίτρεψον τῷ Θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἐκεῖθεν ἁρπάζει. μὴ σὺ πρόσεχε τοῖς ἐπιβουλεύουσι (οὐδὲ γὰρ οἶδα κερδαίνειν) ἀλλὰ δάνεισον τὸ πλέον τοῦ κεφαλαίου τῷ τὸκον παρέχοντι· δάνεισον, ἔνθα μὴ δεῖς φθόνος, ἔνθα μηδεμία κατηγορία, μηδὲ ἐπιβουλή, μηδὲ φόβος,

Δαυ. ε. λε. α. Βασ. ιε. α.
Δαν. ϛ.
Ματθ. ιη.
Λευκ. ιε.
β. Κορ. θ ε.
χ. δη
" ἁ
" ἀ
χ. καταβαίνει
γ. ἐπίτρεψε ἀλλ. ἄφες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Cος. δλύεισον ὦ μηδενὸς δεομθύω, ϗ χρείαν ἔχοντι δλῳ σέ· ὦ πάντας τρέφοντι, ϗ πεινῶντι, ἵνα σὺ μὴ λιμῴξῃς· ὦ πενομθύω, ἵνα σὺ πλουτίσῃς. δλύεισον, ὅθεν οὐκ ἔστι θάνατον, ἀλλὰ ζωὴν ἀντὶ θανάτου καρπώσασθαι. ὅτοι μὲν γὰρ βασιλείαν, οὐδένοι ἂν γένναν τοιοῦτον ἀξενοῦσιν ἀ ζῶοι. ἀ μὲν γὰρ φιλαργυρείας*, ἀ δὲ φιλοσοφίας εἰσί· καὶ ἀ μὲν ὠμότητος, ἀ δὲ φιλανθρωπίας. τίνα οὖν ἔξομθν ἀπολογίαν, ὅταν καὶ πλείονα ἔξον λάβῃ, ϗ μὴ ἀσφαλείας, ϗ ἐν χαρᾷ ὦ τοσούτων, ϗ ἐν ἐλθυθερίᾳ πολλῇ, ϗ σκομμάτων χωρὶς ϗ φόβων ϗ κινδύνων, ἀφέντες ταῦτα κερδᾶναι, διώκομθν οὐδένα ταῦτα ἀφαιρούμενα ϗ αὐτελῆ ϗ σφαλερά, καὶ δραπέτην ὄντα, ϗ πολλοὺς τοιούτους τοὺς ἐνταῦθα τούτων αἰσχροτέρους, οὐδὲν ὠμότερον. ταῦτα γὰρ ἀλλοτρίας ὀθονίου τοσαῦτα μετατίθεται συμφορᾶς, ϗ τοσοῦτον πλοῦτον ἑτέρου ἐλεήμων τὸ βέλτιον, ϗ ἐπὶ τοσοῦτον τὸν "ἑταίρου δυσημερίαν ποιῆται, καὶ μισθὸν ἀπαιτεῖ φιλανθρωπίας, ϗ καθάπερ δεδικαίωκε μὴ" αὐτελεήμων φανῇ, τοσούτῳ φιλανθρωπίας βαθύτερον ὀρύσσει" ⓦ βόθρον, ἐν τῷ βοηθεῖν ὑπερβάλλων τὸν πένητα, ϗ ἐν τῷ χεῖρα ὀρέγειν ὠφελοῦντα, ϗ δεξάμενος μὲν ὡς εἰς λιμένα, ναυαγίῳ ἐοικέναι, ὡς ἐν σκοπέλῳ ϗ ὑφάλῳ καὶ ἀσταθεῖ τόπῳ. ἀλλὰ τί κελεύεις, φησί; τὸ συλλεχθὲν ἀργύριον ϗ ἐμοὶ χρήσιμον ἑτέρῳ διδόναι εἰς ἐργασίαν, ϗ μηδένα μισθὸν ἀπαιτεῖν; ἄπαγε· οὐ φημὶ τοῦτο ἐγώ, ἀλλὰ ϗ σφόδρα βούλομαί σε μισθὸν λαβεῖν, οὐ μὴν βραχὺν ϗ μικρόν, ἀλλὰ πολλῷ μείζονα. δύο γὰρ χρυσίου, ⓦ ἑκατὸν βάλλομαί σε τόκον λαβεῖν. τί οὖν εἰς πολυτελείαν σεαυτὸν κατακλείεις, τοσοῦτον τὸν χρῶν συρόμενος, ϗ μικρὰ δοῦλα μεγάλων ἀπαιτῶν; τοῦτο γὰρ οὐκ εἰδότος ὅστι πλουτεῖν. ὅταν [γὰρ] ὁ μὲν Θεὸς δύο ἀντὶ χρημάτων ὀλίγων ἐπαγγέλληται στεφάνους ἀγαθούς· σὺ δὲ λέγῃς, μή μοι σῶς, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ στεφάνου χρυσοῦν τὸ ἀπολλύμενον, τοῦτο βουλομένου μᾶλλον ἐστὶν ἐν πενίᾳ· ὡς ὅταν ὑπερθυμῶν πλοῦτον ϗ εὐπορείας τὰ μένοντα τοσοῦτον ἀπολλυμένων, τὰ ἀέναα τοσοῦτον διαφθειρομένων, τὰ πολλὰ τοσοῦτον ὀλίγων, τὰ ἀκήρατα τοσοῦτον φθειρομένων αἱρήσεται. ὅτω γὰρ καλὸν ἔνεστι. ὁ μὲν γὰρ τοῦ χρῶν ζητῶν, ϗ τοῦ στεφάνου ζητῶν, ϗ ταύτης ἐκπεσεῖται πάντως· ὁ δὲ ἐκεῖνον ταύτης τοσοῦτον ἀμφοτέρων ἀπολαύσεται μὴ πολλῆς τῆς "ὑστερολογίας. ὅπερ ἵνα ϗ ἐφ' ἡμῶν γένηται, καταφρονήσαντες τοῦ ἐνταῦθα πάντων, ἐλώμθα τὰ μέλλοντα ἀγαθά. ὅταν γὰρ ϗ τούτων κἀκείνων τυχόμθα γένοιτο καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα ϗ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ϛ. 1 ΤΟΥ ΔΕ ΙΗΣΟΥ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΕΝ ΒΗΘ- ϡζ β.
λεὲμ τῆ Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ηρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ιερουσάλημα, 2 λέγοντες· ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ ⓦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, ϗ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Ολλῆς ἡμῖν δεῖ τῆς ἀγρυπνίας, πολλῶν τῶν δύο, ὥστε ῥωννυθῆναι ἐπεξελθεῖν τῷ προκειμένῳ, ϗ μαθεῖν τίνες ἀ μάγοι ἦσαν, ϗ πόθεν ἦλθον, ϗ πῶς, ϗ τίνος αὐτοὺς πεισαντος, ϗ τίς ὁ ἀστὴρ. μᾶλλον δὲ, εἰ βούλεσθε, πρότερον ἃ φασιν ἀ τῆς ἀληθείας ἐρασταί, ταῦτα εἰς μέσον ἀγάγωμεν. ϗ γὰρ τοσοῦτον κατ' αὐτῶν ἐπηύξησεν ὁ διάβολος, ὥστε ϗ ἐντεῦθεν αὐτοὺς ἐπιχειρῆσαι ὁπλίζειν κατὰ τῆς ἀληθείας λόγων. τί οὖν φασιν; ἰδού, φησι, ϗ τοῦ Χριστοῦ γεννηθέντος, ἀστὴρ ἐφάνη, ὅπερ ἐστὶ σημεῖον τοῦ ἀστρολογίαν εἶναι βεβαίαν. πῶς οὖν, εἰ κατ' ἐκεῖνον ἐτέθη ⓦ νόμον, ἀστρολογίαν ἔλυσε, ϗ εἰμαρμένην ἀνῆλε, ϗ δαίμονας ἐπεστόμισε, ϗ πλάνην διέσκεδασε, ϗ πᾶσαν τοιαύτην

τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν μαχδωνείων ἀνέτρεφε; Ἢ" δαὶ γὰρ οἱ μάγοι προῆλθον τὸν ἀστέρα αὐτοῦ μαθηταὶ γενόμενοι; ὅτι βα- χ.δ
σιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ἐγεννήθη; Ἐμοὶ δὲ ταύτης ἐγένετο τῆς βασιλείας βασιλεύς, καθὼς καὶ τῷ Πι-
Ἰωαν. ιη. λε. λάτῳ ἔλεγον· Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. οὐδὲν γοῦν ἐπεδείξατο τοιοῦτον. οὐδὲ γὰρ ἀδρυφόρους, ὅτε ἐσώσατο, ὅτε ἵππους, ὅτε ἡνιόχων ζεῦγος, ὅτε ἄλ-
λο τι τοιοῦτον ἔχρησεν ἑαυτόν· ἀλλὰ τοὐναντίον τοῦτον βίον καὶ πτωχὸν μετῄει, δώδεκα αὐ- 5 χ. ἀπὸ
τελεῖς ἀναθεφότας μεθ' ἑαυτοῦ προσειφέρων. Εἰ δὲ καὶ βασιλέα ἤδεισαν ὄντα, τίνος ἕνεκεν προσε-
κύνουν; οὐ γὰρ δὴ τοῦτο ἀστρονομίας ἔργον ἐστίν, ἀπὸ τῶν ἄστρων εἰδέναι τοὺς πλουτοῦντας,
ἀλλ' ἀπὸ τῆς ὥρας τῶν πλουτούντων προαναφωνεῖ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, ὡς φασιν. ὅτοι δέ,
" ὅτε ὠδίνουσι τὴν μητέρα πρῆσαι, ὅτε καιρὸν ἔγνωσαν, καθ' ὃν ἐτέχθη, ὅτε ἀντεῦθεν χ. ἐπ
λαβόντες τὸν δρόμον, ἐνεθήκαν ἀπὸ τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι· 10
ἀλλ' ἀνιστρόφως, ἀστέρα προ πολλοῦ τὸν χρόνον θεασάμενοι φαινόμενα ὅπου τῆς αὐτῶν χώρας,
ἔρχονται ὀφόμενοι καὶ πεσόντα· ὅπερ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ προτέρημα σοφόδρα ἀπορώτερον ἂν εἴη.
τίς γὰρ αὐτοὺς ἔπεισε λόγος, ποίων ἀγαθῶν ἐλπὶς καὶ οὐκ τοσούτου χρήματος προσκυνῆ-
σαι βασιλέα; Εἰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβούλευε βασιλεύειν, μᾶλλον μὲν οὐδὲ ὅτου λόγον εἶχε τὸ
γινόμενον. καὶ γὰρ εἰ μὲν ὑπὸ βασιλικῆς αὐλαῖς ἐτίκτετο, καὶ παῖς αὐτῷ βασιλέως πρόκειτο, 15
εἰκότως ἂν τις ἔφη τούτοις, βουλομένοις πατέρα θεραπεῦσαι, προσκυνῆσαι τὸ τεχθὲν
παιδίον, καὶ ταύτῃ πολλαπλοῦν ἑαυτοῖς ἐπιτήσιον προαποθέσθαι βύνοιας. νυνὶ δὲ μὴ αὐτῶν
προσδοκῶντες ἔσεσθαι βασιλέα, ἀλλ' ἔθνους ἀλλοκότου καὶ πολὺ τῆς αὐτῶν ἀφεστηκότος
χώρας, ὅτε ἄνδρα ὁρῶντες ἤδη γηρῶντα, τίνος ἕνεκεν τοσαύτην φέλλονται ἀποδημίαν, καὶ δῶ-
ρα προσφέροισι, καὶ ταῦτα μέλλοντες μετὰ κινδύνων ἀπάντα προάξειν; καὶ γὰρ καὶ Ἡρῴ- 20 χ. συμβ.
δης ἀκούσας διεταράχθη, καὶ ὁ δῆμος ἅπας ἐθορυβήθη, ταῦτα ἀκούσαντες περὶ αὐτοῦ. ἀλλ' ἐ
προσῆδεσαν ὅτοι ταῦτα; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι λόγον. εἰ γὰρ καὶ σοφόδρα ἦσαν ἀνόητοι, τοῦτο οὐκ ἀν
ἠγνόησαν, ὅτι εἰς πόλιν βασιλευομένην ἐλθόντες, καὶ τοιαῦτα κηρύξαντες, καὶ βασιλέα ἕτερον
παρὰ πατρὸς δείξαντες, οὐχὶ μυρίοις καθ' ἑαυτῶν ἂν ἐπεσπάσαντο θανάτους; τί
δὲ ὅλως καὶ προσκυνοῦσιν ἐν ἀπορρήτοις ὄντα; Εἰ μὲν γὰρ ἀνὴρ ἦν, εἶχεν ἂν τις εἰπεῖν, 25 χ. λω
ὅτι προσδοκῶντες παρ' αὐτοῦ βοήθειαν εἰς προῦπτον ἑαυτοὺς ἔρριψαν κίνδυνον· ὅπερ
καὶ αὐτὸ τῆς ἐκάστης ἀληθείας ἐστίν, Πέρσαι," βάρβαρον, καὶ οὐδὲν κοινὸν ἔχοντα πρὸς χ. καὶ
τὸ Ἰουδαίων ἔθνος, βούλεσθαι μὲν τῆς οἰκείας * ἀφίστασθαι, καὶ πατρίδα καὶ συγγενεῖς καὶ " οἰ- * ἡμῶν
κείους ἀφῆναι, ἑτέρᾳ δὲ ἑαυτοὺς ὑποβάλλειν βασιλείᾳ. Εἰ δὲ τοῦτο ἀνόητον, τὸ μὲν τοῦτο ἀ- χ. εἶναι ἀφ'
νοητότερον πολλῷ πλέον. ποῖον δή τοῦτο; τὸ μαχρὰν ὅπως ἀποδημίαν ἐλθόντας, καὶ προσ- 30
κυνήσαντας καὶ θεραπεύσαντας πρῶτα, ἀπελθεῖν αὖθις. τί δὲ ὅλως καὶ βασιλείας συμβολον
εἶδον, καὶ λύδιον καὶ φάτνιον, καὶ παιδίον ἐν ἀπορρήτοις, καὶ μητέρα πτωχὴν ἰδόντες; τίνι δὲ
καὶ [τὰ] δῶρα προσέφερον; καὶ τίνος ἕνεκεν; ἆρα νόμος ἦν καὶ ἔθος, τοὺς πλουτοῦντας
βασιλέας ὅπως θεραπεύειν; καὶ πόσαν προεῖπεσαν ἀεὶ τὴν οἰκουμένην, ὡς ἤδη ἐσο-
μένους βασιλέας ἀπὸ μικρῶν καὶ αὐτελῶν, πρὶν ὅτι τὸν θρόνον τὴν βασιλικὴν ἀναδῆσαι, προσκυ- 35
νοῦντες; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι τις ὅτου εἰπεῖν. τίνος δὲ ἕνεκεν καὶ προσκυνοῦσι; εἰ μὴ τὰ παρόντων ἕνε-
κεν, καὶ τί προσδοκῶν παρὰ παιδίου καὶ μητρὸς αὐτελοῦς λήψεσθαι; Εἰ δὲ τῶν μελλόντων
ἕνεκεν, καὶ πόθεν ᾔδεσαν ὅτι ἀπομνημονεύσει τῶν τότε γεγομένων ὁ παῖς, ἐν παργαίοις προσ-
κυνηθείς; Εἰ δὲ καὶ ἡ μήτηρ ἔμελλεν ἀναμιμνήσκειν αὐτόν, οὐδὲ ὅτω τιμῆς, ἀλλὰ καταφρο- 40
νῆσαι ἄξιοι, εἰς προῦπτον ἐμβάλλοντες αὐτὸν κίνδυνον. ἐντεῦθεν γοῦν ὁ Ἡρῴδης ταρ-
αχθείς, καὶ ἐζήτει καὶ προεμηχάνατο, καὶ ἀνελεῖν ἐπεχείρει. καὶ πάντα δὲ ἦ, ὁ μέλλοντα βα-
σιλεύειν καταδηλον ποιῶν, οὐκ προῆκτο ἡλικίας ἰδιώτην ὄντα, οὐδὲν ἕτερον ἢ σφαγὴν προ-
δίδωσι, καὶ μείζους ἀνάπτει πολέμους αὐτῷ. Εἶδες" πόσα τὰ ἄτοπα φαίνεται, εἰ χρὴ ἀνθρω- χ. ἔσται
πίνῳ ἀκολουθίαν καὶ κοινῷ συμπαθείαν ταῦτα ἐξετάσαι μόνον; οὐδὲ γὰρ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ

πλείονα

πλείονα τούτων σὺν ἐμοὶ εἰπεῖν, ζήτησιν ἔχοντα" πλείω τῶν ἐρημούντων. ἀλλ' ἵνα μὴ ζημιώσωμεν ἀποδείας ἀποδείαις ἰλιγγιᾶν ὑμᾶς ποιῶμεν, φέρε δὴ λοιπὸν ἐπὶ τὴν λύσιν τῶν ζητουμένων ἔλθωμεν. ἄρχωμαι τῆς λύσεως ἀπὸ τοῦ ἀστέρος αὐτοῦ ποιούμενοι. ἀνὴρ γάρ τις ὁ ἀστὴρ, καὶ ποταπὸς, καὶ εἰ τῶν πολλῶν εἷς, ἢ ξένος παρὰ τοὺς ἄλλους· καὶ εἰ φύσει ἀστὴρ, ἢ ὁρᾶται μόνον ἀστὴρ, εὐκόλως καὶ τὰ ἄλλα πάντα εἰσόμεθα. πόθεν οὖν τοῦτο ἔσται δῆλα; ἀπὸ τῶν γεγραμμένων αὐτῶν. ὅτι γὰρ ὑπὲρ τῶν πολλῶν εἷς ὁ ἀστὴρ οὗτος ἐστὶ· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἀστὴρ (ὡς ἐμοί γε δοκεῖ)· ἀλλὰ δυνάμεις τις ἀόρατος εἰς τοῦτο" μεταχηματισθεῖσα τῷ ὄψει, προῆλθεν ἀπὸ τῆς πορείας αὐτῆς δῆλον. ὑ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἀστὴρ" τις τοιοῦτος βαδίζων τὴν ὁδὸν· ἀλλὰ καὶ ἥλιον ἕπεται, καὶ σελήνην, καὶ οὐδὲ ἄλλους ἀπλανεῖς ἀστέρας, οἳ μυριάκις μυρίων ὑπὲρ δύσιν ὁρῶνται χωρούντων· ἀλλὰ οὗτος ἐπὶ μικρὸν" προῆλθε μεσημβρίαν" ἐφέρετο. οὕτω γὰρ ἡ Παλαιστίνη πρὸς τὴν Περσίδα κεῖται. δεύτερον δὲ ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦτο ἔστιν ἰδεῖν. ὑ γὰρ ἐν νυκτὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ" λάμποντος ἡλίου· ὅπερ οὐκ ἐστὶ δυνάμεως ἀστέρος, μὴ οὐδὲ σελήνης. ἡ γὰρ τοσοῦτον πάντων ὑπερέχουσα τῶν ἀστέρων, τῆς ἀκτίνος φανείσης τῆς ἡλιακῆς κρύπτεται· οὐδὲ ἡ τῆς οἰκείας λαμπρότητος ὑπερβολὴ, καὶ τὰς ἀκτίνας ἐνίκησε τὰς ἡλιακάς, φανότερος ἐκείνων φανείς, ἐν τοσούτῳ φωτὶ μεῖζον λάμψας. τεῖνον, ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι, καὶ πάλιν κρύπτεσθαι. τῷ μὲν γὰρ ἕως Παλαισίνης ὁδὸν ἐφαίνετο χειραγωγῶν. ὅτε δὲ ἐπέβησαν τῶν Ιερουσολύμων, ἔκρυψεν ἑαυτόν. εἶτα πάλιν" ὅτε Ⓦ Ηρῴδου ἀφέντες, καὶ διδάξαντες αὐτὸν ὑπὲρ ὧν ἦλθον, ἔμελλον ἀπιέναι, δείκνυσιν ἑαυτόν· ὅπερ οὐκ ἔστιν ἄστρου κινήσεως, ἀλλὰ δυνάμεώς τινος λογικωτάτης. οὐδὲ γὰρ ἰδίαν τινὰ πορείαν εἶχεν· ἀλλ' ὅτε μὲν ἔδει βαδίσαι αὐτόν, ἐβάδιζεν· ὅτε δὲ στῆναι, ἵστατο, πρὸς τὸ δέον πάντα οἰκονομῶν· καθάπερ ὁ σύλος τῆς νεφέλης, καθίζων καὶ ἐγείρων τὸ στρατόπεδον τῶν Ιουδαίων, ὡίκα ἐκέλευε. τέταρτον, ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς δείξεως τοῦτο αὐτὸ ἵνα καταμάθοι σαφῶς. ὑ γὰρ ἄνω μόνων Ⓦ τόπον ἐδείκνυ (οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ὡς Εξοδ. 13. Λευϊ. 8. αὐλοῖς οὕτω μαθεῖν) ἀλλὰ κάτω καταβαίς τοῦτο ἐποίει. ἴστε γὰρ ὅτι τόπον οὕτω μικρὸν καὶ ὅσον εἰκὸς καλύβῃ καταχεῖν, μᾶλλον ἢ ὅσον εἰκὸς σῶμα παιδίου μικροῦ" κατέχειν, οὐχ οἱόντε ἀστέρα γωρεῖν. ὅθεν γὰρ ἀπειρον τὸ ὕψος, οὐκ ἤρκει οὕτω στενὸν τόπον χαρακτηρίσαι καὶ γνωρίσαι τοῖς βουλομένοις ἰδεῖν. καὶ τοῦτο ἀπὸ τῆς στελλούσης ἴδοι τις ἄν· ἡ τοσοῦτον" ὑπερφερὴς οὖσα τῶν ἄστρων, ὅσοι τοῖς κάτω τῶν οἰκουμένων οἰκοῦσι, καὶ εἰς τοσοῦτον πλάτος γῆς ἐκτεταμένοις ἅπασιν ἐγγὺς εἶναι δοκεῖ. πῶς οὖν ὁ ἀστὴρ, εἰπέ μοι, τόπον οὕτω στενὸν φάτνης καὶ καλύβης ἐδείκνυ, εἰ μὴ τὸ ὑψηλὸν σκῆνος ἀφεὶς, κάτω κατέβη καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἔστη τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδίου; ὅπερ οὖν καὶ ὁ ἀγγελιστὴς αἰνιττόμενος ἔλεγεν· ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ προῆγεν αὐτούς, ἕως * ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ὁρᾷς δὲ ὅσων δείκνυσι; ὑ τῶν πολλῶν εἷς ὢν οὗτος ὁ ἀστὴρ, οὐδὲ τῇ τοῦ ἀκολουθῆσαι τοῖς ἔξω γνωρίσεως δείκνυσιν ἑαυτόν; καὶ τίνος ἕνεκεν ἐφάνη; ὥστε καθαιρεθῆναι τῆς Ιουδαίων ἀναισθησίας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς ἀποκλεισθῆναι" ἀπολογίας ἀφορμὴν ἀγνωμοσύνης. ὅθεν γὰρ ὁ προσδοκώμενος, τοῦ μὲν παλαιοῦ" ἀναπαύειν ἔμελλε πολιτεύματος, τοῦ δὲ οἰκουμένου" εἰς τοὺς αὐτοὺς προσοικίσειν κλήρους, καὶ ἐν γῇ καὶ ἐν θαλάττῃ προσοικοδομεῖσθαι πᾶσι, καὶ προσοιμίων εὐθέως τοῖς ἔθνεσιν ἀνοίγειν τὴν θύραν, ἀλλὰ τῶν ἀληθεστέρων τοὺς οἰκείους παιδεύσας θέλων. ὅθεν γὰρ τῶν προφητῶν συνεχῶς ἀκούοντες λεγόντων περὶ τῆς αὐτοῦ παρουσίας ὑ σοφὸν προσεῖχον, ἐποίησε καὶ βαρβάρους ἐλθεῖν ἀπὸ γῆς μακρᾶς, Ⓦ πρὸ αὐτοῖς βασιλέα ὀπτασιοποιήσας, καὶ προσὰ Περσικῆς προφήτης φωνῆς μανθάνουσιν, ἃ προσὰ τῶν προφητῶν μαθεῖν οὐκ ἠθέλησαν· ἵνα αὐ μὲν ὑγιῶς μονώσωσι, μεγίστην ἔχωσι τοῦ πείθεσθαι προφάσιν· ἐὰν δὲ φιλονεικῶσι, πάσης ὧσιν ἀπεστερημένοι λοιπὸν ἀπολογίας. τί γὰρ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν, μὴ δεξάμενοι Ⓦ Χριστὸν μετὰ τοσούτους προφήτας, ὅταν ἴδωσι μαθητὰς ἀπὸ ὄψεως ἑνὸς ἀστέρος τοσούτους δεξαμένους, καὶ προσκυνήσαντας Ⓦ φανέν-

χ. μείζω

χ. ζημιαπαιδεῦσα

χ. εἰς τὰλλὰ τὰ αὐτῶν

χ. εἰς χ. ἀφαίνετο.

χ. φαίνοντος

χ. ἐπαιδεῦ

χ. καταχεῖν,

χ. ὑπερβαίνουσα τὴν ἄστρων, χ. μῆκος

χ. ἀπολογίαν ἀγνωμ. χ. παιδεύειν χ. ἐπὶ

τα; ὅπερ [οὖν] ὅτι τῶν Νινθιτῶν ἐποίησε, πέμψας τὸν Ιωνᾶν, καὶ ὅπερ ὅτι τῆς Σαμαρείτι-
Matth. 12, με. Luc. 11, λα. δος καὶ τῆ Χαναναίας, ὅτε καὶ ὅτι τῶν μάγων. διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγλε· Ανδρες Νινθιται ἀναστήσον-
ται καὶ κατακρινοῦσι, καὶ βασίλισσα νότου ἀναστήσεται καὶ κατακρινεῖ τὴν γενεὰν ταύτην· ὅτι ἐκεῖνοι μὲν τοῖς
ἐλάττοσιν ὑπέστευσε, οὗτοι δὲ οὐδὲ τοῖς μείζοσι. καὶ τίνος ἕνεκεν διὰ τοιαύτης αὐτοὺς εἵλκυσεν ὀφεώς,
φησίν; ἆρα πῶς ἐχρῆν; προφήτας πέμψαι; ἀλλ' οὐκ ἦν τοῦτο· οἱ μάγοι προφῆται οὐκ ἦσαν. ἀλλὰ φω- 5
νὴ διὰ τῶν ὀφεων; ἀλλ' οὐκ ἦν τοιοῦτον. ἀλλ' ἄγγελον ἀποστεῖλαι; ἀλλὰ καὶ οὗτον αὖ πάλιν
ἔδραμον. διὰ δὴ τοῦτο πάντα σκῆνα ἀφεὶς ὁ Θεὸς διὰ τῆς Ζωοθήων αὐτοὺς καλεῖ, σφόδρα συγ-
κατα βαίνων, καὶ δείκνυσιν ἄστρον μέγα καὶ ἐξηλλαγμένον· ὥστε καὶ ᾧ μετέθει καὶ ᾧ κάλλει τὸ ὀφεως
αὐτοὺς ἐκπλῆξαι, καὶ ᾧ δείπω τὴν πορείας. ταῦτα καὶ ὁ Παῦλος μιμούμενος ἀπὸ βωμῶν τοῖς
Ελλησι διαλέγεται, καὶ ποιητῶν μαρτυρίας παραβάλλει εἰς μέσον, καὶ μετὰ πολιτικῆς τοῖς Ιουδαίοις· δη- 10 κ. ἄγνι
μηγορεῖ, καὶ ἀπὸ θυσιῶν πρὸς αὐτοὺς ἐν νόμῳ ζωῆς τὴν ἀρχὴν ποιεῖται τῆς διδασκαλίας. ἐ- κ. ἐδημηγόρει,
πειδὴ γὰρ ἐκάστῳ ταῖς Ζωοθήαις φίλα, καὶ ὁ Θεὸς καὶ ⓐ περὶ αὐτῶν πεφθέγγετο διὰ θεσπεσίου πρὸς
τὴν τῆς οἰκουμένης σωτηρίαν, οὕτω καὶ τὰ πράγματα μεταχειρίζουσι. μὴ τοίνυν ἀνάξιον εἶ-
ναι νομίσῃς αὐτὸ, ὃ διὰ ἑτέρου αὐτοὺς καλέσας· ἐπεὶ οὕτω καὶ ταῖς Ιουδαϊκαῖς πάντα διαβαλής,
καὶ ταῖς θυσίαις, καὶ τοῖς καθαρμοῖς, καὶ ταῖς νεομηνίαις, καὶ τῷ κιβωτῷ, καὶ ⓦ ναῷ ᾧ αὐτῷ. καὶ 15
γὰρ τῆς Ελληνικῆς πολλῷ τὰ πολλὰ ἔλαβε τῷ λόγῳ. ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς διὰ τῶν
πλανωμένων σωτηρίαν ἐμηχανᾶτο διὰ τούτων θεραπεύσας, δι' ὧν ⓐ ἔξωθεν δαίμονας ἐθε-
ράπευον, μικρὸν παραλλάξας αὐτά· ἵνα αὐτοὺς κἂν μικρὸν τῆς Ζωοθείας ἀποσπάσας, ὅτι
τῷ ὑψηλῷ· ἀγάπῃ φιλοσοφίαν· ὁ δὲ καὶ ὅτι τὰ μάγων ἐποίησε, διὰ ὄψεως ἄστρου καλέ- ζ. ἀναγάγῃ
σας αὐτοὺς ἀναγόμενος, ἵνα λοιπὸν ὑψηλοτέρας ἐργάσῃ). ἐπεὶ οὖν ἦγαγε καὶ ἐκπεραγώγη- 20
σε καὶ πρὸς τὸν Φάτνην ἔστησεν, οὐκ ἔτι διὰ ἄστρου, ἀλλὰ διὰ ἀγγέλου λοιπὸν αὐδῆς διαλέγε- χ.-λων
α. Βασ. θ. ται· ὅτω κἂν μικρὸν βελτίους ἐγένοντο. τοῦτο καὶ ὅτι τῶν Ἀσκαλωνιτῶν καὶ Γαζαίων ἐποίησε. καὶ
γὰρ αἱ πέντε πόλεις σκῆνας, ὅθεν τῆς κιβωτοῦ παραλογισθεῖσαι ἐπλήγησαν καρεῖον πλη-
γὴν, καὶ ἀπαλλαγὴν ὁδεμίαν εὕρισκον τῶν ὑπεκειμένων κακῶν, τοὺς μάντεις καλέσαντες,
α. Βασ. ε. καὶ σκηνὴν Ζωαγαγόντες, ἐζήτουν λύσιν διὰ τῆς θεηλάτου πληγῆς σκείνης. εἶτα 25
τῶν μαντέων σκείνων εἰπόντων, ὅτι δαμάλεις ἀδαμάστους καὶ πρωτοτοκούσας ὑποζευχθῆ-
ναι τῇ κιβωτῷ χρή, καὶ μηδενὸς χαλιναγωγοῦντος ἀφῆναι βαδίζειν· ὅτω γὰρ ἔσαι καταδηλον, εἴ-
τε θεήλατος ἦν ἡ πληγή, εἴτε σὺν παρεμφερὴς τις ἡ νόσος. διὰ μὲν γὰρ, φησι, ⓦ ζυγὸν
ὑπὸ τῆς ἀπειρίας Ζωτείψωσιν, ἢ πρὸς τὰς δαμάλεις μυκωμένας ὑπεναφῶσι, συν-
τυχία τὸ γεγονὸς ἂν εἴη· αἱ δὲ ὀρθὰ βαδίσωσι, καὶ οὔτε πρὸς ⓦ μυκηθμὸν τῶν παιδίων 30
πάθωσί τι, ὅτε ὑπὸ τῆς ἀγνοίας τῆς κιβωτοῦ ἐδὸν πλανηθῶσιν, δῆλον ὅτι ἡ τοῦ Θεοῦ χεὶρ
ἐστιν ἡ ἀναμένη τῶν πόλεων τούτων. ἐπεὶ οὖν ταῦτα τῶν μάντεων εἰπόντων ἐπείθησαν ⓐ
τὰς πόλεις οἰκοῦντες σκείνας, καὶ ἐποίησαν ὡς σκελεύσθησαν· καὶ ὁ Θεὸς τῇ τῶν μαντέων ἠ-
κολούθησε γνώμῃ, συγκαταβαίνων πάλιν, καὶ οὐκ ὠμόσεν ἀναξίων εἶ) αὐτοῦ τῶν αὐτῶν μάν- 35
τεων τὸν προῤῥήσιν εἰς ἔργον ἄξαγαγεῖν, καὶ ποιῆσαι πιστοὺς εἶ) δοκεῖν, ἐν οἷς τότε εἰρήκα-
σι. καὶ γὰρ μεῖζον ὃ κατορθούμενον ἦν, τὸ καὶ ἀθεῖς τοὺς ἐναντίους μαρτυρῆσαι τῇ τοῦ Θεοῦ
δυνάμει, καὶ τὸν προεῖ αὐτοῦ ψῆφον τοὺς αὐτῶν διδασκάλους δεδεγμένους. καὶ ἕτερα δὲ πολλὰ
α. Βασ. κη. ταῦτα ἴδοι τις ἂν οἰκονομούμενα ⓦ Θεοῦ. ὃ γὰρ καὶ ὅτι τῆς ἐπαγριμένου τούτῳ προσέ-
οικε τῆς οἰκονομίας τοῦ δείπω, ὃ καὶ ὑμεῖς λοιπὸν ἀπὸ τῶν εἰρημένων ὅπλασαι δυνήσεσθε.
τοῦ μὲν οὖν ἀγέρως ἕνεκεν πρὸς μὲν ἡμῶν ταῦτα εἴρηται· πρὸς δὲ "ὑμᾶς καὶ πλείονα λε- 40 κ. ὑμῖν
Παρ. θ. ζ. γομένα δυνατὰ ἂν. Δίδου γὰρ, φησι, σοφῷ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσαι. δεῖ δὲ λοι-
πὸν ὅτι καὶ τὸν ἀρχὴν τῶν ἀναγνωσθέντων ἐλθεῖν. πῆς δὲ ἡ ἀρχή; τοῦ δὲ Ιησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθ-
λεέμ τῆς Ιουδαίας, ἐν ἡμέραις Ηρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπ' ἀνατολῶν ἔρ-
χονται εἰς Ιεροσόλυμα. μάγοι μὲν ἀγέρως καταρχοντος ἠκολούθησαν, ὅτοι δὲ οὐδὲ προ-
φητῶν

διεπαρέξθη. καὶ τοῦτο μὲ πολλάκις ὄντα ἰδὼν αὐτὸν ποιοῦντα, γελᾶντα ὃ ὐδαμοῦ· ἀλλ' οὐδὲ μειδιῶντα ἠρέμα. Οὐκοῦν τῶν εὐαγγελιστῶν οὐδεὶς τοῦτο εἴρηκε. ἀλλὰ τοῦτο δὲ Παῦλος ὅτι μὲ ἐδάκρυσε, καὶ πεντετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν τοῦτο ἐποίει, καὶ αὐτὸς πρὸς ἑαυτόν, καὶ ἕτερος πρὸς αὐτὸν τοῦτο λέγουσιν ὅτι ὃ ἐγέλασεν, ὐδαμοῦ ὅτε αὐτὸς εἴρηκεν, οὐδὲ ἄλλος, οὐδὲ εἷς τῶν ἁγίων, ὅτε πρὸς ἀλλ" αὐτοὺς, οὔτε πρὸς ἕτερόν τινος τοιοῦτον· "ἀλλ' ἢ πρὸς Σάρρας μόνης ὅτο εἴρη"), ἵνα μὴ ἐπιτιμήθη· καὶ πρὸς τοῦ γοῦ Νῶε, ὅτε αὐτὸ ἐλθὼν ἐξω ἔλεγε. καὶ ταῦτα λέγω, ὁ ⓦ γέλωτα σκυθρωπὸν, ἀλλὰ πολὺ" Διάλυσιν ἀναιρῶν. τίνος γὰρ ἕνεκεν, εἰπέ μοι, ἀθρύπτῃ καὶ ἀβρρέεις τοσαύτας ὐθυμίας ἐνοχος ὢν ἔπι, καὶ φοβερῷ μέλλων" παεῖσθαι δικαστηρίῳ, καὶ πάντων πρέχειν λόγον μὴ ἀκριβείας τῶν ἐνταῦθα γελημυθίων; καὶ Ματθ. ι λγ. Λυκ. ιβ.θ.
γὰρ ὧν ἑκόντες καὶ ὧν ἄκοντες ἡμάρτομεν, δώσομεν λόγον. Ος γὰρ δὺ ἀρνήσεταί με, φησιν, ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, κἀγὼ ἀρνήσομαι αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ παρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. καίτοιγε ἀκούσιος ἡ τοιαύτη ἀρνησις, ἀλλ' ὅμως ὐ δικαίως τιμὼ κόλασιν, ἀλλὰ καὶ ταύτης δίδομεν ὐθυμίας, καὶ ὧν ἴσμεν, καὶ ὧν οὐκ ἴσμεν (Ουδὲν γὰρ ἐμαυτῷ συνοιδά, φησιν, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι) καὶ ὧν κὺ ἀγνοοῦμεν, καὶ ὧν κὺ γνῶσιν. Μαρτυρῶ γὰρ Α.Κορ.δ'. δ. Ρωμ.β.β.
ἀνθρώποις, φησιν, ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν· ἀλλ' ὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀρκῆ τοῦτο εἰς ἀπολογίαν ἀνθρώποις καὶ Κορινθίοις ὑπερφέλλων ἔλεγε· Φοβοῦμαι μή πως ὡς ὁ ὄφις Ευαν ἐξ- Β.Κορ.ια.γ.
ηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ ἀνθρώπου, ὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς Εἰς τὸν Χριστόν. Τοσούτων τοίνυν μέλλων δίδοναι ὐθυνας, κάθη γελῶν, καὶ ἀργεῖα λέγων, καὶ τρυφῇ παρεσχῶν; δὺ γὰρ μὴ ταῦτα ποιήσω, φησίν, ἀλλὰ πενθήσω, τί ὄφελος; μέγαν μὲν οὖν, καὶ τοσοῦτον, ὅσον οὐδὲ τις ἂν λόγῳ παράσχοι δυνατόν. ὅτι μὴ γὰρ τῶν ἔξωθεν δικαστηρίων, ὅσα δὺ δακρύσῃς, οὐκ ἀνοφεύξῃ τιμὼ κόλασιν μὴ τιμὼ ἀποφασιν· ἐνταῦθα δὲ, ἂν συγκάσῃς μόνον, ἔλυσας τιμὼ ψῆφον, καὶ συγγνώμης ἀπήλαυσας. Διὰ τοῦτο πολλὰ περὶ πένθους ἡμῖν ὁ Χριστὸς διαλέγεται, καὶ μακαρίζει τοὺς πενθοῦντας, καὶ θαλαντίζει τοὺς γελῶντας. ὐ γὰρ ἔστι τὸ θάττον τοῦτο γέλωτος, οὐδὲ διὰ τοῦτο ζημιόμεθα, ἵνα ἀναπαυχαίζωμεν, φησ' ἵνα τρυφήσωμεν καὶ βασιλείαν οὐκ τοῦ τρυφᾶν τοῦτο κληρονομήσωμεν. σὺ δὲ βασιλέως μὲν πρέπως, οὐδὲ ἁπλῶς μειδιάσας ἀνέχῃ· ⓦ δὲ τῶν ἀγγέλων δεσπότου ἔχων ἐνοιχθεν, οὐχ ἕστηκας "τρέμων καὶ μὴ σωφρονισθῆς τῇ τιμωρίᾳ, ἀλλὰ γελᾷς, αὖθ πολλάκις ὀργιζόμενος, ἐ οὐκ οἶσθ ὅτι τῶν ἁμαρτημάτων ταύτῃ μειζόνως προξενεῖς αὐτόν; ὐ γὰρ ὅτω σοὺ ἁμαρτάνοντας, ὡς σοὺ μὴ τιμὼ ἁμαρτάνειν μὴ συγκαλυπτόμενος ἀποτρέφεσθαι Εἴωθεν ὁ Θεός. ἀλλ' ὅμως ὅτως εἰσὶν ἀναισθήτως ἔχοντες ἀκηκοότες, ὡς ὐ μὴ ταῦτα τὰ ῥήματα λέγειν· ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο δακρύσαι ποτέ, ἀλλὰ δῴη μοι γελᾶν ἐ παίζειν ὁ Θεός πρὸς τὸν χρόνον. ὐ τί ταύτης παραδοκώτερον τῆς Διανοίας γένοιτ' ἄν; ὐ γὰρ ὁ Θεός δίδωσι παίζειν, ἀλλ' ὁ διάβολος. ἄκουσον γοῦν ⓘ παίζοντας τί ἔπαθον. Εκάθισε, φησὶν, ὁ λαὸς ⓘ Εξοδ.λβ.ς.
φαγεῖν καὶ πῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. τοιοῦτοι ἦσαν ⓘ ἐν Σοδόμοις, τοιοῦτοι ⓘ ὅτε τὸν κατακλυσμόν. καὶ γὰρ καὶ τοῦτοι ἐκείνων φησὶν, ὅτι ἐν ἀφροσύνῃ καὶ ἐν ὐθυμίαις καὶ ἐν πλησμονῇ ἄρτων ἐσθιόντων· καὶ ⓘ τὸν Νῶε ὄντες τὸ κιβωτὸν ὅτι "τοσοῦτον ὁρῶντες καταισκυαζόμενον "χρόνον, ἀδιανοήτως ὐφαίνοντο, μηδὲν τῶν μελλόντων προορώμενοι. διὰ ὅτο καὶ πολλοὺς αὐτοὺς ἐπελθὼν πρέσυρεν ὁ κατακλυσμός, καὶ τὸ κοινὸν τῆς αἰχμαλώτου ναυάγιον τότε εἰργάσατο. μὴ τοίνυν αἴτει παρὰ τοῦ Θεοῦ ταῦτα, ἃ παρὰ τοῦ Διαβόλου λαμβάνεις. τοῦ γὰρ Θεοῦ ὅτι δοῦναι σωτετειμένου καρδίαν καὶ πεταπεινωμένον, νήφουσαν, σωφρονοῦσαν καὶ κατεσταλμένον, μετανοοῦσαν καὶ κατανενυγμένον. ταῦτα ἐκείνου τὰ δῶρα· ὃ δὲ τούτων ἡμῖν χρεία μάλιστα. καὶ γὰρ ἀγὼν ἐφέστηκε χαλεπὸς, καὶ πρὸς ταῖς ἀοράτοις ἡμῖν δυνάμεις ἡ πάλη, πρὸς ταῖς πνευματικαῖς τῆς πονηρίας ἡ μάχη, πρὸς ταῖς ἀρχαῖς, πρὸς ταῖς ἐξουσίας ὁ πόλεμος, καὶ ἀγαπητὸν ἀπουδάζοντας ἡμᾶς καὶ νήφοντας καὶ διεγηγερμένους δυνα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ϑεῶν τὴν ἀγρίαν" ἐκείνων φάλαγγα ἐνεγκεῖν. διὸ ὃ γελάσωμεν, καὶ παίζωμεν, καὶ διαπαντὸς ῥαθυμῶμεν, καὶ τοσοῦτον τῆς συμβολῆς ἐκποδὼν τῆς οἰκείας καταπεσούμεθα ῥαθυμίας. ὁ τοίνυν ἡμέτερον ὃ γελᾶν διαπαντὸς καὶ ἡδύπαθειαν καὶ τρυφᾶν, ἀλλὰ τὸν ὅτι σκηνῆς, τῶν πορνευομένων γυναικῶν, τῶν εἰς τοῦτο ἐξευρημένων ἀνδρῶν, τῶν τοιχωρύχων, τῶν κολάκων· οὐ τῶν ὅπλα κατὰ τοῦ ἀντιπάλου κεκλημένων, οὐ τῶν εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν ἐπεγραμμένων, οὐ τῶν ὅπλα βαστάζοντων πνευματικά, ἀλλὰ τῶν τοῦ διαβόλου τελουμένων. ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ἐκεῖνος ὁ καὶ τὸν τοῖχον ὃ τοσοῦτον ποιήσας, ἵνα τοὺς τραπώσας ἐλκύσῃ τοῦ Χριστοῦ, καὶ μαλακώτερα αὐτῶν ποιήσῃ τὰς τοσοῦτον. διὰ τοῦτο καὶ θέατρα ᾠκοδόμησεν ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ τοὺς γελωτοποιοὺς ἐκείνους ἀσκήσας, διὰ τῆς ἐκείνων λύμης κατὰ τὴν πόλεως ἁπάσης τὸ τοιοῦτον ἐγείρει λοιμόν, ἃ φεύγειν ὁ Παῦλος ἐκέλευσε, τὴν μωρολογίαν, καὶ τὴν βωμολοχίαν [φημί,] ταῦτα διώκειν ἀναπείθων· καὶ τὸ δι' ἁλιεπώτερον τούτων, ἢ τοῦ γελωτός ἐστιν ἐκποδισθῆναι. ὅταν μὲν γὰρ βλάσφημόν τι εἴπωσιν ἢ αἰσχρὸν οἱ μίμοι τῶν γελοίων ἐκείνων, ὅτε πολλοὶ τῶν αἰσθητοτέρων γελῶσι καὶ τέρπονται, ὥσπερ ὧν αὐτοὺς λιθάζειν ἐχρῆν, ὥσπερ τούτων κροτοῦντες, καὶ τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς διὰ τῆς ἡδονῆς ταύτης κατὰ τῆς ἑαυτῶν ἕλκοντες κεφαλῆς. οἱ γὰρ ἐπαινοῦντες τοὺς τοιαῦτα λέγοντας, ὅτοι μᾶλλόν εἰσιν οἱ λέγειν ἀναπείθοντες. διὰ καὶ τῆς κολάσεως τῆς ὅτι τούτοις κείμενης, δικαιότερον ἂν εἶεν ὑπεύθυνοι. εἰ γὰρ μηδεὶς ἦν ὁ τὰ τοιαῦτα θεώμενος, οὐδ' ἂν ὁ ἀγανιζόμενος ἦν. ὅταν δὲ ἴδωσιν ὑμᾶς ἐξ ἐργασίαν καὶ τέχνας καὶ τὴν ἐκ τούτων εἰσοδον, καὶ πάντα ἁπλῶς ὑπὲρ τῆς ἐκ διαστολῆς ἀφέντας, μείζονα δέχονται τὴν εὐθυμίαν, καὶ πλείονα εἰς ταῦτα ποιοῦνται σπουδήν. ἐξ ταῦτα οὐκ ἐκείνους ἀπαλλάττων ἐγκλημάτων λέγω, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς μάθητε, ὅπλα τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ῥίζαν τῆς τοιαύτης παρανομίας ὑμεῖς μᾶλλόν ἐστε οἱ "πρὸ ἐχόντες, οἱ τὴν ἡμέραν ἅπασαν εἰς ταῦτα" ἀναλίσκοντες, καὶ τὰ σεμνὰ τῶν γάμων θεάματα ἐκπορνεύοντες, καὶ τὸ μυστήριον τὸ μέγα παραδειγματίζοντες. οὐδὲ γὰρ εἴποις ἐκεῖνος ὁ ταῦτα ὑποκρινόμενος ἐστὶν ὁ πλημμελῶν, ὡς περὶ ἐκείνου σύ, ὁ ταῦτα κελεύων ποιεῖν· μᾶλλον δὲ οὐ κελεύων μόνον, ἀλλὰ καὶ σπουδάζων καὶ βιαζόμενος, καὶ τελῶν, ἐξ ἐπαινῶν τὰ "νόμιμα, καὶ πολυτρόπως ἐξέπω συγκροτῶν τὰ τοιαῦτα ἐργαστήρια τῶν δαιμόνων. ποίοις οὖν ὀφθαλμοῖς, εἰπέ μοι, λοιπὸν τὴν γυναῖκα ὅτι τῆς οἰκίας ὄψῃ, ἰδὼν αὐτὴν ὑβριζομένην ἐκεῖ; πῶς δὲ οὐκ ἐρυθριᾶς ἀναμιμνησκόμενος τῆς συνοίκου, ἵνα καὶ αὐτὴν φύσιν αὐτῆς παραδειγματιζομένην ἴδῃς; μὴ γάρ μοι τοῦτο εἴπῃς, ὅτι ὑποκρισίς ἐστι τὰ νόμιμα. ἡ γὰρ ὑποκρισις αὕτη πολλοὺς εἰργάσατο μοιχούς, καὶ πολλὰς ἀνέτρεψεν οἰκίας. καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα φείδω, ὅτι "οὐδὲ δοκεῖ πονηρὸν εἶναι τὸ νόμιμον· ἀγελαῖ καὶ κρότοι, καὶ κραυγή, καὶ γέλως πολύς, μοιχείας παλαμωμένης τοσαύτης. τί λέγεις; ὑποκρισις τὰ νόμιμα; διὰ αὐτὸ μὲν οὖν τοσοῦτο μυρίων ἂν εἶεν ἐκεῖνοι θανάτων ἄξιοι, ὅτι ἃ φεύγειν οἱ νόμοι κελεύουσιν ἅπαντες, ταῦτα μιμεῖσθαι ἐσπουδάκασιν ἐκεῖνοι. εἰ γὰρ αὐτὸ κακόν, καὶ ἡ μίμησις τούτου κακόν. καὶ οὔπω λέγω, πόσους ἐργάζονται μοιχοὺς οἱ [τὰ] τοιαῦτα τῆς μοιχείας ὑποκρινόμενοι δράματα· πῶς ἰταμοὺς καὶ ἀναιδεῖς καταστήσαντες τοὺς τῶν τοιούτων θεωμένους. οὐδὲν γὰρ πορνικώτερον οὐδὲ "ἰταμώτερον ὀφθαλμοῦ τοιαῦτα βλέπειν ἀνεχομένου. σὺ δὲ ἐν ἀγορᾷ μὲν οὐκ ἂν ἕλοιο γυναῖκα γυμνουμένην ἰδεῖν· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐν οἰκίᾳ, ἀλλὰ καὶ ὑβρεῖν ὃ τοσοῦτον καλεῖς· ὅτι δὲ ὃ θεάτρου ἀναβαίνεις, ἵνα τὸ κοινὸν τῶν ἀνδρῶν ἐξ τῶν γυναικῶν ἐνυβρίσῃς ἅπασι, καὶ τοῖς σαυτοῦ αἰσχύνῃς ὀφθαλμοῖς; μὴ γὰρ δὴ τοῦτο εἴπῃς, ὅτι πόρνη ἐστὶν ἡ γυμνουμένη, ἀλλ' ὅτι ἡ αὐτὴ φύσις, καὶ τὸ σῶμα τὸ αὐτὸ καὶ τῆς πόρνης καὶ τῆς ἐλευθέρας. εἰ γὰρ οὐδὲν ἄτοπον τοῦτο, ἵνα ἕνεκεν ἐπ' ἀγορᾶς ἂν ἴδῃς τοῦτο νόμιμον, καὶ αὐτὸς ἀποπηδᾷς, καὶ τὴν ἀσημονοῦσαν ἐλαύνεις; ἢ "ὅταν μὲν διηρημένοι ὦμεν, τότε ἄτοπον τὸ τοιοῦτον· ὅταν δὲ ζωσμένοι καὶ πάντες ὁμοῦ καθήμενοι, οὐκ ἐπὶ ὁμοίως

Ep. 5 ad.

χ. ἐκείνων

χ ἐκκόπτει

χ ἢ μᾶς

χσ. παρανάλισκοντες

χ λεγόμενα
χ. τίσιν

χ. δοκεῖς

χ. ὅτι

φητῶν ἀπηχούντων ὑπέφευσαν. Τίνος ὁ ἕνεκεν ἡμῖν ὁ Χς γόνον λέγει ὁ τόπον, ἐν Βηθλεέμ εἰπών, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις Ηρώδου τοῦ βασιλέως; Τίνος ὁ ἕνεκεν καὶ ὁ ἀξίωμα προσέθηκε; ὁ ἀξίωμα μὲν, ὅτι ὁ ἕτερος ἐστὶ Ηρώδης, ὁ Χς Ιωάννου φονέως. ἀλλ' ἐκεῖνος τετράρχης ἦν, οὗτος ὁ βασιλεύς. Χς Τόπον ὁ ὁ Χς γόνον δίδωσι, προφητείας ἡμᾶς ἀναμιμνήσκων παλαιᾶς· ὧν πάλαι μὲν ὁ Μιχαίας προεφήτευσε λέγων· Καὶ σὺ Βηθλεὲμ γῆ Ιούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ιούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ισραήλ. Μιχ. ε. β.

Χ. τὸ μία καὶ παράδοξον τῆς αὐτῆς

ἡμῖν χαρακτηρίζων τὸν χρόνον, καὶ μέγα τὸ προάσημον τῆς αὐτοῦ παρουσίας δίδωσιν. Οὐκ ἐκλείψει γάρ, φησιν, ἄρχων ἐξ Ιούδα, οὐδὲ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. ἄξιον ὁ κἀκεῖνο ζητῆσαι, πόθεν εἰς διαύτειν ἦλθον ἔννοιαν, καὶ τίς αὐτοῦς εἰς τοῦτο διήγειρεν; ἡ γὰρ δὴ τοῦ ἀστέρος ἐμοὶ δοκεῖ τὸ ἔργον εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν κινήσαντος τῷ ψυχῷ· ὅπερ καὶ ὑπὲρ Κύρου πεποίηκε, προδιδάσκων αὐτὸν ἀφῆναι τοὺς Ιουδαίους. οὐχ ὅτως μέντοι τοῦτο εἰργάσατο, ὥστε τὸ αὐτεξούσιον λυμήνασθαι· ἐπεὶ καὶ Παῦλον καλέσας ἀνῶθεν διὰ φωνῆς, καὶ τὴν αὐτοῦ χάριν καὶ τὴν ἐκείνου προαγωγὴν δήλον ἐποίησε. καὶ τίνος ἕνεκεν μὴ πᾶσι τοῖς μάγοις τοῦτο, φησιν, ἀπεκάλυψεν; ὅτι οὐδὲ πιστεύειν ἔμελλον, ἀλλ' ὅτι τῶν ἄλλων ἦσαν ὑποτιθειότεροι· ἐπεὶ τὰ μυρία ἔθνη ἀπώλοντο, καὶ Νινευίτας ὁ προφήτης ἐπέμπετο μόνοις· καὶ δύο ἦσαν λῃσταὶ ἐν ταῖς σταυροῖς, καὶ ὁ εἷς διεσώθη μόνος ὅσα γε τούτων τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἀφ' ὧν ἦλθον, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ὧν παῤῥησιάζονται. καὶ γὰρ ἵνα μὴ δόξωσιν ὑποβολιμαῖοί τινες εἶναι, λέγουσι τὰ ὁδηγήσαντα, τὴν τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος, καὶ τὴν παῤῥησίαν ἐνδείκνυνται (ἦλθομεν γάρ, φησι, προσκυνῆσαι αὐτῷ) καὶ ὅτε τοῦ δίκαιον θυμοῦ, οὔτε τοῦ βασιλέως τὴν τυραννίδα ἐδεδοίκεισαν. ὅθεν ἐμοί γε δοκοῦσιν ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι διδάσκαλοι ῥᾳθυμεῖσθαι τῶν ἐγχωρίων. ἐνταῦθα γὰρ ἐντεῦθεν μὴ προσκυνήσαι μόνον τὸν εἰπεῖν, πολλῷ μᾶλλον εἰς τὸν αὐτὸν ἐπαῤῥησιάσαντο, ἅτε καὶ ἐκ προνοίας τοῦ ἀγγέλου λαβόντες, καὶ τὴν προφήτου μαρτυρίαν.

Χ. οἰκεῖοι

Χ. ὁ βασιλεὺς

3 Ἀκούσας δὲ [ὁ] Ηρώδης *, φησὶν, ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ιεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ.

Χ. ἐντῦθα

Ὁ μὲν Ηρώδης εἰκότως, ἅτε βασιλεὺς ὢν, καὶ δεδοικὼς τὸν ἐκ τε αὐτοῦ καὶ τῶν παίδων· τί δὲ Ιεροσόλυμα τίνος ἕνεκεν; καὶ τοίνυν σωτῆρα καὶ εὐεργέτην καὶ ἐλευθερωτὴν ἀνῶθεν αὐτὴν ὁ προφῆται προεῦλεγον. τίνος οὖν ἕνεκεν ἐταράχθησαν; ἀπὸ τῆς αὐτῆς γνώμης, ἀφ' ἧς καὶ ἐμπροσθεν καὶ τὸ Θεοῦ εὐεργετοῦντα ἀπεστρέφοντο, καὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἐμέμνηντο κρεῶν, τοσαύτης ἀπολαύοντες ἐλευθερείας. σὺ δέ μοι σκόπει τὸν προφήτην τὸν ἀκρίβειαν. καὶ γὰρ καὶ αὖθις ὅτε προεφώνησεν ὁ προφήτης ἀνῶθεν λέγων· Θελήσουσιν, εἰ ἐγνώσθησαν, πιεῖσθαι ὅτι παιδίον ἐγνώσθη ἡμῖν, καὶ υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν. ἀλλ' ὅμως παρελθόντες, καὶ ζητοῦσι τὸ συμβὰν ἰδεῖν, καὶ δὲ τοῖς μάγοις ἀκολουθοῦσι καὶ προσεργάζονται. ὅπως ὁμοῦ καὶ φιλόνεικοι καὶ ῥᾳθυμοι μάλιστα πάντων ἦσαν. δέον γὰρ αὐτοὺς καὶ ἐγκωμιαστικῶς, ὅτι πρὸ αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἐτέθη, καὶ τὴν Περσῶν εἵλκυσε χώραν, καὶ μέλλουσιν ἔχειν ἀπαντᾶν ὑποχειρίους, ἅτε τῶν προαγγελθέντων, ὅτι τὸ βέλτιον προελθόντων, καὶ ἀπὸ προοιμίου λαμπρᾶς ὅπου τῆς ἀρχῆς ὁρμωμένης, οὐδὲ ταύτην γνόντες) ἀμείνους. καὶ τοι ἀρτι τῆς αἰχμαλωσίας ἦσαν τῆς ἐκεῖθεν ἀπαλλαγέντες, καὶ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ἐννοεῖν, εἰ καὶ μηδὲν τῶν ἀπορρήτων καὶ ὑψηλῶν ᾔδεσαν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πρόντων γοῦν ἐψηφίσαντο μόνον, ὅτι εἰ παιδίνα ὅτω τρέμουσιν ἡμῶν τὸν βασιλέα, πολλῷ μᾶλλον αὐξηθέντα φοβηθήσονται καὶ ὑποχεισουσι, καὶ τῶν βαρβαρικῶν ἔσαι λαμπρότερα καὶ ἡμέτερα. ἀλλ' οὐδὲν τούτων αὐτοὺς ἐφαντάσθη. τοσαύτη ἦν αὐτῶν ἡ νωθεία, μᾶλλον δὲ τοσαύτη ἡ βασκανία.

Χ. ἐννοεῖν

Χ. ψηφίσαντο

Χ. τὸ βαρβαρικὸν

Χ. φανερώτερα

Χ. κατ' αὐτῆς

Ἀλλ' ἀμφότερα δεῖ μετ' ἀκριβείας ἐξετάζειν τῆς ἡμετέρας διανοίας, καὶ πυθέσθαι σφοδρότερον μέλλοντα ὑπὲρ τῆς τοιαύτης παραπλήξεως ἰσασθαι. διὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγε· Πῦρ

ΗΘΙΚΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν. τί θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθη; καὶ τὸ πνεῦμα ἐν πυρὶ ἁγίῳ τοῦτο φαίνεται. ἀλλ' ἡμεῖς πέφευγας ψυχρότεροι γεγόναμεν, καὶ τῶν τεθνηκότων νεκρότεροι· καὶ ταῦτα Παῦλον ὁρῶντες ἐπὶ τοῦ θεάτρου ἐπαλαίοντα, καὶ τὸν θεατὴν ἐπάλαιον τοῦ θεατοῦ, καὶ φλοιὸς ἀπάσης σοφοδρότερον ἅπαντα νικᾶν καὶ ἐπαίρεσθαι, τὰ κάτω, τὰ ἄνω, τὰ πρόσω, τὰ μέλλοντα, τὰ ὄντα, τὰ οὐκ ὄντα. εἰ δὲ μεῖζόν σε σκῆνος ὁ ἀπόστολος, μᾶλλον μὴ οἶδεν καὶ ἐπὶ πλείονι γνώσεως ὁ λόγος. τί γὰρ σε πλέον εἶχεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἀδυνατον τοῦτο σκῆνος σοφῆς εἰς ζῆλον; πλὴν ἀλλ' ἵνα μὴ φιλονεικῶμεν, τὸν Παῦλον ἀφέντες, σὺν προθυμίᾳ πιστεύσαντας ἐννοήσωμεν, οἱ καὶ χρήματα, καὶ κτήματα, καὶ φροντίδα, καὶ ἀφιστεῦσι ἅπασαν βιωτικὴν ἐξέβαλον, καὶ ὅλους ἑαυτοὺς διέθηκαν τῷ Θεῷ, καθ' ἑκάστην νύκτα καὶ ἡμέραν τῇ τοῦ λόγου διδασκαλίᾳ προσεδρεύοντες. τοιοῦτον γὰρ ὁ πῦρ ὁ πνευματικόν, ὁδεμίαν ἔτι θυμίαν ἀφίησιν ἔχειν τῶν ἐνταῦθα, ἀλλ' εἰς ἕτερον ἡμᾶς μεθίστησιν ἔρωτα. ἀφ' τοῦτο ὁ τοιοῦτων ἐρῶν προαγμάτων, κἂν τὰ ἴσα προσέσθαι δέῃ, κἂν πενίᾳς, κἂν δόξης καταγελάσαι, κἂν αὐτῇ σκάνδαλα τῇ ψυχῇ, μᾶλλον πάσης δυκολίας πάντα ταῦτα ποιεῖ. ἡ γὰρ τοῦ πνεύματος ἐκείνου θερμότης εἰς τὴν ψυχὴν εἰσιοῦσα, πᾶσαν σκιδάλλει νωθείαν, καὶ πρόσω ποιεῖ κινουμένην τὰ ἀόρατα, καὶ πάντων τῶν ὁρωμένων ὑπεροράν. λοιπὸν ὁ τοιοῦτος ἐν κατηφείᾳ μόνῃ διατελεῖ, πηγὰς δακρύων ἀφιεὶς δακρύων, καὶ πολλῆς ἐπιδέεται καρπούμενος τῆς ἡδονῆς. οἶδεν γὰρ ὅτως συλλαλεῖ καὶ ἑνοῖ τῷ Θεῷ, ὡς τὰ τοιαῦτα δάκρυα. ὁ τοιοῦτος κἂν ἐν μέσαις πόλεσιν ᾖ κατοικῶν, ὡς ἐν ἐρημίᾳ ἀφανίζει καὶ ὄρεσι καὶ ἀοικήτοις, ὅλῃ ἕνα τὸν πρόσοντων ὁρᾷ, οὐδὲ κόρον τῶν τοιούτων λαμπόντων θεαμάτων, ἀνίεται ἑαυτῷ, ἀνίεται τῶν ἑτέρων πεπληρωμένων δακρύων. ἀφ' τοῦτο τοῖς ἄλλοις τοῦτοις ἐμακάρισεν ὁ Θεὸς, Μακάριοι οἱ πενθοῦντες λέγων. καὶ πῶς ὁ Παῦλός φησι, Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε; τῶν ἐκ τῶν δακρύων τούτων λέγων ἡδονῶν. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀφ' κόσμου χαρὰ, λύπην ἔχει συγκεκλημένην· οὕτω καὶ τοῦ Θεοῦ δάκρυα χαρὰν βλαστάνει διηνεκῆ καὶ ἀμύθητον. οὕτω καὶ ἡ πόρνη πρόθυμον ἐλύετο σεμνοτέρα, τούτῳ καθαρθεῖσα τῷ πυρί. ὅπερ γὰρ διεθερμάνθη τῇ μετανοίᾳ, ἐξεβακχεύθη λοιπὸν ὡς πρὸς τὸν Χριστὸν πάντα, καὶ τείχας λύουσα, καὶ τοὺς ἀγίους αὐτοῦ βρέχουσα πόδας τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ ἀπομάττουσα κόμαις, καὶ τὸ μύρον κενοῦσα. καὶ ταῦτα μὲν ἄπορα ἔξωθεν ἐγίνετο· τὰ δὲ ἐν τῇ διανοίᾳ τελούμενα, πολλῷ τούτων θερμότερα ἦν, ἃ μόνος αὐτὸς ἔβλεπεν ὁ Θεός. ἀφ' δὴ τοῦτο ἕκαστος [ἡμῶν] ἀκούων, συγχαίρει τε αὐτῇ, καὶ συμφαίνεται τοῖς ἐκείνης κατορθώμασι, καὶ πρώτων ἀπαλλάττει τὸν ἔγκλημα αὐτῶν. εἰ δὲ ἡμεῖς οἱ πονηροὶ ταύτην φέρομεν τὴν ψῆφον, συνόησον, ὅπως ἀπήλαυσε τοσούτου φιλανθρώπου Θεοῦ, καὶ πόσα καὶ τοῦ Θεοῦ δωρεῶν ἀπὸ τῆς μετανοίας ἐκαρπώσατο τὰ ἀγαθά. καθάπερ γὰρ, ὑετὸς καθαρὰν ῥαθῦτος σφοδρὸν, αἰθέρα ἔστησε καθαρὸν· ὅτω καὶ δακρύων καταφερομένων, γαλήνη ἔστη καὶ βυθία τῇ ψυχῇ, καὶ ὁ ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἀφανίζει σκότος. καὶ ὥσπερ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, ὅτως ἀπὸ δακρύων καὶ ἐξομολογήσεως καθαιρόμεθα πάλιν, ἂν μὴ πρὸς ἐπίδειξιν τοῦτο ποιῶμεν καὶ τοῦ φιλοτιμίαν. τὸ γὰρ ὕτω δακρύσαι τῆς καλλωπιζομένης ἐν ἐπιτρίμμασι μᾶλλον κατηφείας φαίην ἂν εἶναι δίκτυον. ἐγὼ γὰρ σκῆνα ζητῶ τὰ δάκρυα τὰ μὴ τοῦ ἐπίδειξιν, ἀλλὰ τοῦ κατάνυξιν γινόμενα· τὰ λάθρα καὶ ἐν τοῖς ταμιείοις καὶ μηδενὸς ὁρῶντος, ἀλλ' ἢ ῥέμα καὶ ἀψοφητὶ φέροντα· τὰ ἀπὸ βάθους διανοίας· τὰ ἐν ᾧ θλίβεται καὶ ὀδυνᾶται· τὰ ἀφ' ἑνὸς Θεοῦ [μόνου] γινόμενα, οἷα καὶ ἡ Ἄννης ἦν. τὰ γὰρ χείλη αὐτῆς, φησιν, ἐκινοῦντο, καὶ ἡ φωνὴ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο· ἀλλὰ τὰ δάκρυα μόνα σάλπιγγος λαμπροτέραν ἠφίει φωνήν. ἀφ' δὴ τοῦτο καὶ τοῦ μήτρας ἠνέῳξεν ὁ Θεὸς, καὶ τῶν σκληρὰν πέτραν ἀπαλὴν ἄρδειν εἰργάσατο. οὕτω καὶ αὐτὸς δακρύσῃς, μιμητὴς τοῦ δεσπότου σου γένῃ. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐδάκρυσε, καὶ ὑπὲρ Λαζάρου, καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἰούδα διεταράχθη.

Λεκ. 12. μθ.

χ. εἰς

χ. βάπτισμα

χ. πεπληρωμένων

* ὅπ αὐτοῦ προσκληθήσονται

Μαθ ε. δ. φιλ. θ. δ.

α. Βασ. 1ε.

Ἰσ. λε. Δεκ. 10. μα.

τὸν ὕμνους ᾠδὴν, ἀκουσον τί φησιν ὁ προφήτης· Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κα- Ψα. μ. ιι. ϛ. γ.
τηρτίσω αἶνον. καὶ πάλιν, ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανοὺς ἔργα τῶν δακτύλων σου· ὅταν δημιουργὸν αὐ-
τὸν δείκνυσι τοῦ παντὸς ὄντα. ϗ ἡ μὲν τοῦ ἀναλήψεως ἡμῶν μαρτυρεία τοῦ προς Ⓦ
πατέρα ὁμότιμον δηλοῖ. Εἶπε γάρ, φησιν, ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Ψαλμ. ρθ. α.
ϗ ὁ Ησαΐας δέ φησιν· Οτι ὁ αἰσχύμμυος ἀρχὴν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι. πῶς δέ Ησ. ιβ. ι.
φησι τοῦ Βηθλεὲμ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ιούδα (οὐκ εἶ) ἐλαχίστη; οὐδὲ γὰρ ἐν Παλαιστίνῃ
μόνον, ἀλλὰ ϗ ἐν τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ περίβλεπτος γέγονεν ἡ χώρα. ἀλλὰ τέως προς Ιου-
δαίους ὁ λόγος. διὸ ϗ ἐπήγαγε, ποιμανῶ Ⓦ λαόν μου Ⓦ Ισραὴλ, κείσομαι τοῦ οἰκουμέ-
νου ἐποίμανεν. ἀλλ' * ὅπερ ἔφην, ὁ βουλεύσαμενος τέως, Ⓦ περὶ τῶν ἐθνῶν
* ὅμως χρ. καλύπτων ὁ " ἐγκαλύπτων λόγον. ϗ πῶς οὐκ ἐποίμανέ, φησι, τὸν λαὸν τὸν Ιουδαϊκόν; μάλιστα μὲν ϗ αὐ-
τὸ γέγονε." τὸν γὰρ Ισραὴλ ἐνταῦθα εἶπεν, οὐκ αὐτῷ πεπιστευκότας ἐξ Ιουδαίων ἠνίξα- Ρ'. ο. ξ.
το. ϗ τοῦτο ἑρμηνεύων ὁ Παῦλος ἔλεγεν· Οὐ γὰρ πάντες Ⓐ οἱ ἐξ Ισραὴλ, οὗτοι Ισραὴλ, Ρ'. θ. ξ.
ἀλλ' ὅσοι ἐξ πίστεως ⓒ ἐπαγγελίας ἐγνώσθησαν. Εἰ δὲ μὴ πάντας ἐποίμανε, τοῦτο αὐτῷ
ἔγκλημα ϗ κατηγορία. δέον γὰρ αὐτοὺς πρεσκυνῆσαι μὲν τῷ μάγων ⓒ δοξάσαι τὸν Θεόν,
χρ. λύσων χρ. ἦκεν, ὅπ ἐπέσχε χαμερὴς τοιοῦτος πάντα " λύων αὐτῶν τὰ ἁμαρτήματα (ϗ γὰρ οὐδὲν πρὸς δικαστη-
ρίων " ἦκουε, οὐδὲ βυθιῶν, ἀλλὰ πρὸς ἡμέρου ϗ πράου ποιμένος) τοιωδὶ τὸν τοιοῦσι, ϗ
ταραττόμενοι, ϗ δορυφοροῦσι, ϗ μυρίας μὲν ταῦτα καταπυθαίζουσιν ὀπισθολάβοι.

7 Τότε Ηρῴδης καλέσας λάθρα τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ
φαινομένου ἀστέρος·

Επιχειρῶν διελθεῖν ὃ πέπονθεν, ὅπερ ἑκάστης ἱστορίας ἴδιον, δεῖ μανίας μόνον. ⓒ γὰρ τὰ εἰρημένα ϗ
τὰ γεγραμμένα ἱκανὰ ἦν ἀποφῆσαι αὐτὸν πάσης [τοῦ] τοιαύτης ἐπιχειρήσεως. οὐδὲ γὰρ κεῖ δύ-
σθεφτον ἦν τὰ συμβάντα. ὃ γὰρ ἀστέρα καλέσαι τοὺς μάγους δύνασθαι, ϗ ὃ βαρβάροις δύ-
νασθαι τοσαύτην ἀποδημίαν εἰσάξαι, ὥστε προσκυνῆσαι τὸν ἀπαρχαίοις ϗ φάτνῃ κείμενον,
ϗ ὃ προφήτας ἐᾶν δύνασθαι ταῦτα πάντα προσμαφωνεῖν, ϗ τὰ ἄλλα πάντα, μείζονα ἢ κεῖ
δύσθεφτον ἦν. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν τούτων κατεῖχε. τοιοῦτον γὰρ ἡ πονηρία· ἑαυτῇ πρεπί-
πλει, ϗ ἀνυπούτοις ἀεὶ προφάσεσιν ἐπιχειρεῖ. σκήπτει δ' αὐτὸν. εἰ μὲν ἐπίστευε τῇ προφη-
χρ. ἀδύνατός ἐπιχείρει τείᾳ, ϗ ἀκίνητον αὐτὸν εἶ) ὑπέμενεν, οὐδηλον ὅτι "ἀνυπούτοις ἐπιχειρεῖ προφάσεσιν. Εἰ δ'
ἠπίστει πάλιν, ⓒ οὐ προσεδόκα σκηνώσεσθαι τὰ λεγόμενα, δεδοικέναι ϗ φοβεῖσθαι οὐκ ἐ-
χρῆν, οὐδὲ δι' ἃ τοῦτο ἐπιβουλεύειν. ὥστε ἑκατέρωθεν πειστὸς ὁ " ἅλλος ἦν. ϗ τοῦτο δ' ἀ-
χρ. λόγος χρ. αὐτῷ νοίας ἑκάστης, ὃν νομίσας τοὺς μάγους " αὐτῷ προπεμήσειν τοῦ πεμφθέντος, ὑπὸ δ' τοσαύτῳ
ἦλθον ἀποδημίᾳ. Εἰ γὰρ πρὶν ἰδεῖν ὅτως ἦσαν σκηνοκαυμένοι τῷ πόθῳ, μὴ ὀφεῖσαι τῆς ϗ
πίστεως ταῦτα τῆς προφητείας, πῶς ἤλπιζεν αὐτοὺς πεῖσαι προσδοκῶν ὁ παι-
δίον αὐτῷ; ἀλλ' ὅμως ϗ τοσούτων ὄντων τῷ ἀπαγόντων αὐτὸν, ἐπεχείρει· ϗ καλέσας λάθρα
τοὺς μάγους, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν. ϗ γὰρ ἐνόμιζεν Ιουδαίους κηδεσθαι τοῦ παιδίου· ϗ
χρ. διὰ τοῦτον οὐκ ἀν προσεδόκησεν εἰς τοῦτο μανίας ἐξολισθαίνειν αὐτούς, ὡς [" διὰ τοῦτο] τὸν προσού-
τιον ϗ σωτῆρα ϗ ἐπ' ἐλευθερίᾳ τοῦ ἔθνους βαπτιζόμενον βουλεύσασθαι σκιδεῖναι τοῖς ἐ-
χθροῖς. διὰ δὲ τοῦτο ϗ λάθρα καλεῖ, καὶ ζητεῖ τὸν χρόνον, οὐ τοῦ παιδίου, ἀλλὰ τοῦ ἀστέρος, οὐκ
ὀλλῆς τῆς περιουσίας πίστις ὁ θαῦμα. ϗ γὰρ περὶ πολλοῦ χρόνου δοκεῖ μοι ὁ ἀστὴρ φαίνε-
σθαι. διὸ γὰρ πολλῷ ϗ τῷ ὁδοιπορεῖν ἔμελλον διαλείπειν χρόνοι Ⓐ μάγοι, ἵνα βαθέως
ὀπισθῶσι τῷ πεμφθέντι (ἔδει γὰρ ἐν αὐλοῖς προσκυνηθῆναι τοῖς ἀπαρχαίοις αὐτοῦ, ὥστε ὃ θαυ-
μαστὸν ϗ παράδοξον φανῆναι τοῦ σήματος) περὶ πολλοῦ τοῦ χρόνου δείκνυσιν ἑαυτὸν ὁ
ἀστήρ. Εἰ γὰρ ἰσχνὰ ἐπέμφθη ἐν Παλαιστίνῃ, ὅτε αὐλοῖς ὤφθη ἐν τῇ ἀναπλῇ, πολλῷ ϗ τὸ
ὁδοιπορεῖν διαστείλοντες χρόνον, οὐκ ἂν ἐν ἀπαρχαίοις εἶδον αὐτὸν προσκυνούμενοι. Εἰ
δὲ ἀποδιετοῦς ἀναιρεῖ ϗ κατωτέρω, μὴ θαυμάσωμεν. ὁ γὰρ θυμὸς ϗ τὸ δέος ἐπὶ πλεί-

ονος

ονος ἀσφαλείας καὶ πλείονα" προσεπθῆ χρόνον, ὥστε μηδένα δύναφυγεῖν. καλέσας οὖν αὐτοὺς, φησι· χ. προσεπθοι

8 Πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. Εἶδες πῶς ἀνοιδῶ; Οἱ μὲν γὰρ ἐξ ἀληθείας ταῦτα λέγῃς, ἵνος ἕνεκεν * λάθρα ἐρωτᾷς; Εἰ δὲ ἐπιβουλεύσας βουλόμενος, πῶς οὐ βλέπεις ὅτι σὺ τοῦ λάθρα ἐρωτᾶν δώσουσιν; βλέπε δὲ μάθοι τὸν δόλον; Ἀλλ', ὅπερ ἔφην, ψυχὴ τοῦ πονηρίας ἀλόντα, πάντων ἀνοητότερα γέγ. καὶ οὐκ εἶπεν, ἀπελθόντες μάθετε περὶ τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ περὶ τοῦ παιδίου. οὐδὲ γὰρ τὸ ὄνομα τῆς ἀρχῆς καλέσαι ἠνέσχετο. Ἀλλ' ἃ μάθοι τούτων οὐδὲν βλέποντες, τοῦ πολλῆς βύλασείας (οὐ γὰρ ἂν προσεδόκησαν, ὅτι εἰς" τοσοῦτον πονηρίας ἐξῆλθεν αὐ ἀνήρ, καὶ ὅτω θαυμαστῇ οἰκονομίᾳ ἐπιβύλλουσαν" ἐπιχειρήσειεν) ἀπέρχον) τούτων ὑδὲν ὑφορώμενοι, ἀλλ' οὐ τῷ καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὰ τῶν ἄλλων σοφὰ ἐμοὶ ἀπόντα. χ. τοῦτο χ. ἐπιχείρησιν

9 Καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς.

Διὰ γὰρ τοῦτο ἦ σκηνὴ, ἵνα ἀπολέσαντες Ⓦ χειραγωγῶνται, εἰς ἀνάγκην ἐμπέσωσιν ἐρωτῆσαι τοὺς Ἰουδαίους, καὶ πᾶσι καταδηλον ὃ πεπόμα γένῃ). ὅπερ γὰρ ἠρώτησε, καὶ διδασκάλους ἔχον τοὺς Ἰουδαίους, φαίνεται πάλιν αὐτοῖς. Ἐσκόπει ἀκηλουθῆσαι ἀρίστην γνωμένην. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ ἀστέρος δέχεται αὐτοὺς ὁ τῶν Ἰουδαίων δῆμος καὶ ὁ βασιλεύς, καὶ τοῦ προφήτου εἰσάγουσι διδάσκοντα ὃ φαινόμενον. ἀπὸ δὲ τοῦ προφήτου πάλιν ἀγγέλους αὐτοὺς παραλαβὼν πάντα ἐδίδαξε. πέως δὲ ἀπὸ Ἱερουσολύμων εἰς Βηθλεέμ ἀφ' οὗ ἀστέρος βαδίζουσιν. ὁ γὰρ ἀστὴρ πάλιν καθῆγεν προσκυνῆσαι· ἵνα μάθῃς καὶ ἐντεῦθεν ὅτι οὐ τοῦ πολλοῦ εἰς ἰῶ ἔστ. οὐδὲ γὰρ ἔχει τοιοῦτον τινὰ φύσιν ἀστὴρ οὐδὲ εἷς. ἦ οὐχ ἁπλῶς ἐβάδιζεν, ἀλλὰ προῆγεν αὐτοὺς ἕλκων καὶ χειραγωγῶν ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ. καὶ τί τοῦ ἀστέρος τοῦτον ἔδει, φησί, λοιπὸν, τοῦ χωρίου γνωρισθέντος; ἵνα καὶ ὁ παιδίον ὀφθῇ. οὐδὲ γὰρ ἰῶ τι ὃ δηλοῖ αὐτό· ὅπερ μηδὲ ἡ οἰκία προεφάνης ἰῶ, μήτε ἡ μήτηρ λαμπρὰ ἦ ἐπίσημος. ἔδει τοίνυν τοῦ ἀστέρος ὑ ὑπερῆσαντος" αὐτοὺς τῷ τόπῳ. διὸ καὶ ἀπὸ Ἱερουσολύμων ὑξελθοῦσι φαίνεται, καὶ ὑ προτερον ἵσαται, ἕως τοῦ φάτνου κατέλαβε, ἐ φαῦμα ἐνῆν τῷ φαύματι. ἦ γὰρ ἀμφότερα προὔδοξα ἰῶ, καὶ ὃ τοὺς μάγους προσκυνῆν, ἐ ὃ Ⓦ ἀστέρα" προσάγειν, καὶ ἐκεῖνα καὶ τοὺς σφόδρα λιθίνους ἐπιπάσασθαι. Εἰ μὲν γὰρ εἶπον Ⓖ μάγοι, ὅτι προφητῶν ἤκουσαν ταῦτα λεγόντων, ἢ ὅτι ἄγγελοι κατ' ἰδίαν αὐτοῖς διελέχθησαν, κἂν ὑπεπείσθησαν· νῦν δὲ τῆς ὄψεως τοῦ ἀστέρος ἄνωθεν φαινομένης, καὶ Ⓖ σφόδρα ἀναπεπταμένοις ἐπεσομίζοντο. Εἶτα ὅπερ ἐπέτη τοῦ παιδίου, ἔστη πάλιν ὁ ἀστὴρ· ὅπερ καὶ αὖθ" μείζονος δυνάμεως, ἢ καθ' ἑαυτὸν ἰῶ, ὃ νῦν μὴ κρύπτεσθαι, νῦν δὲ φαίνεσθαι, καὶ φανέντα ἵστασθαι. ἐντεῦθεν κἀκεῖνοι προσηκόντως πίστεως ἐλάμβανον. διὰ τοῦτο καὶ ἐμήνυσαν, ὅτι ὃ ζητούμενον εὗρον, ὅτι ἀγγέλοι ἀληθείας γεγόνασιν, ὅτι οὐκ εἰκῇ τοσαύτην ἦλθον ὁδόν. ὅτω πολλοῦ τινα πόθον περὶ Ⓦ Χριστὸν εἶχον. καὶ γὰρ ἐλθὼν, κατ' αὐτῆς ἔστη τῆς κεφαλῆς, δεικνὺς ὅτι θεῖόν ἐστι ὃ γύμημα· καὶ σαθεὶς, ὅτι τοῦ προσκυνῆσαι ἀλλ, ὑχ ἁπλῶς βαρβάρους, ἀλλὰ τοὺς σοφωτέρους παρ' ἐκείνοις. ὁρᾷς ὅτι εἰκότως ἀστὴρ ἐφαίνη; ἦ γὰρ ἦ μὴ τοῦ προφητεύειν, καὶ μὴ τοῦ τῶν ἀρχιερέων καὶ γραμματέων ὑζήτησιν, ἔστι τούτῳ προσεῖχον. χ. μεῖζον ἢ

ΗΘΙΚΟΝ Αἰσχυνέσθω Μαρκίων, αἰσχυνέσθω Παῦλος ὁ Σαμοσατεύς, μὴ βουληθέντες ἰδεῖν ἅπερ Ⓖ μάγοι εἶδον, Ⓖ τῆς ἐκκλησίας προέχοντοι (οὐδὲ γὰρ αἰσχύνομαι οὕτως αὐτοὺς καλεῖν) αἰσχυνέσθω Μαρκίων, ὁρᾶν Θεὸν ἐν σαρκὶ προσκυνοῦμενον· αἰσχυνέσθω ὁ Παῦλος, ὁρᾶν οὐχ ὡς ἄνθρωπον προσκυνούμενον ἁπλῶς. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐν σαρκὶ, τὰ παράγγελμα δείκνυσι καὶ ἡ φάτνη· ὅτι δὲ οὐχ ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον προσκυνοῦσιν, δηλοῦσιν ἐν ἀώρῳ τῆς ἡλικίας τοιαῦτα

ως αἰσχρόν; Ἀλλὰ γέλως ταῦτα καὶ ὄνειδος, ⸂καὶ⸃ ἑκάστης ⸂ἂν⸃ δικαίας ῥήματα· καὶ βέλτιον πολλῷ ⸂καὶ⸃ βορβόρῳ τὸν ὅλον ἀναχεάσας πᾶσαν, ἢ τοιαύτην θεωρῆσαι ⸂ἀνομίαν⸃. ὅτε γὰρ ὕπνος ὀφθαλμῷ βλαβὴν βόρβορος, ὡς ἀκόλαστος ἔμφυσις καὶ γεγυμνωμένης γυναικὸς θεωρία. ἀκούσον γοῦν πῶς τὴν γύμνωσιν ἐποίησεν ἐξ ἀρχῆς, καὶ φοβήθητι τῆς ἀδημοσιώτης τῆς τοιαύτης τὴν ⸂κατάθεσιν⸃. Ἡ οὖν ἐποίησε τὴν γύμνωσιν; ἡ ⸂ἀνομία⸃, ⸂καὶ⸃ ἡ τοῦ διαβόλου συμβουλή. ὅτως αἰῶνα ⸂καὶ⸃ ἐξ ἀρχῆς ἐκείνου τοῦτο γέγονε [ὃ] ἐπιτήδευμα. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν καὶ ἠγνόουν γυμνοὶ ὄντες· ὑμεῖς δὲ ⸂καὶ⸃ ἐγκαλλωπίζεσθε, καὶ ὃ ἀποστολικὸν ἐκεῖνο, ἐν τῇ αἰσχύνῃ τὴν δόξαν ἔχοντες. πῶς οὖν ὄψεταί σε λοιπὸν ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐπιφωνηθέντα ⸂ἀνομίας⸃; πῶς δέξεται; πῶς ⸂ἀνέξεται⸃, ὅτως ἀτίμως ⸂τὸ⸃ κοινὸν τῆς γυναικείας φύσεως, καὶ δοῦλον γεγυμνούμενον τῆς παρεληλυθείσης γυναικός; εἰ δὲ ἀλλείτε ταῦτα αἰσχύνοντες, χάριν ὑμῖν ἔχω πολλήν. τίς γάρ ἐστιν ὁ σὺ φειδόμενος με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; μὴ δὴ παύσασθέ ποτε γένοντες ὅπως τούτοις καὶ ⸂δακνόμενοι⸃. καὶ γὰρ ⸂ἀνέξιμον⸃ ὑμῖν ἔσται τῆς ὅπως ὃ κρεῖττον μεταβολῆς ἢ ἐκ τῶν τοιούτων ὀδυνῶν. διὰ τοῦτο κἀγὼ σφοδρότερον ⸂ἐπιμένω⸃ λόγον ἐποιησάμην, ἵνα βαθυτέραν δοὺς τὴν τομήν, ἀπαλλάξω τῆς σαπρεδόνος ταύτης ⸂μεθυσκόντων⸃ ὑμᾶς, ἵνα ⸂πρὸς⸃ καθαρὸν ἐπαναγάγω ψυχῆς ὑγείαν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ⸂ἀπολαύσαντας⸃ διὰ πάντων, καὶ τῶν κειμένων ἐπάθλων τοῖς κατορθώσασι τοῦτοις ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. παρανοίας

χ. ⸂μεθυόντων⸃ χ. καὶ

χ. δακρυόμενοι.

20 Ομιλ. ζ. 4 ΚΑΙ ΣΥΝΑΓΑΓΩΝ ΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΑΡΧΙερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. 5 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας.

χ. Ἰουδαϊκὸν ⸂καὶ⸃ γραφαρικόν,

χ. ἐγγινομένην

Ἴδες ἀπάτην εἰς ἔλεγχον γινόμενα ⸂Ἰουδαίων⸃; ἕως μὲν γὰρ αὐτὸν ἠκ ⸂ἐθεώρουν⸃, οὐδὲ ⸂ἐπὶ⸃ τῆς βασιλείας ἠλίσκοντο, μὴ ἀληθείας τὰς μαρτυρίας διηλέγχουν. ὅτε δὲ εἶδον τὰ ἀπὸ τῶν θαυμάτων ⸂ἐπιγινομένην⸃ δόξαν, ⸂ἐπὶ⸃ τὸ φθόνου καταχεθέντες λοιπὸν ⸂ἐψεύδοντο⸃ τὴν ἀλήθειαν. Ἀλλ' ἡ ἀλήθεια διὰ πάντων ἥρετο, καὶ ⸂ἐπὶ⸃ τῶν ἐχθρῶν μείζονας ⸂ἐπεκρολίστο⸃. ὁρᾷς γοῦν καὶ ἐνταῦθα πῶς θαυμαστὰ ⸂καὶ⸃ ⸂παράδοξα⸃ οἰκονομεῖται πράγματα. ὁμοῦ τε γὰρ ⸂καὶ⸃ μανθάνουσί τι πλέον παρ' ἀλλήλων, καὶ διδάσκουσιν ἀλλήλους, οἵ τε βάρβαροι καὶ ⟨ἡ⟩ Ἰουδαῖοι. ⟨ἡ⟩ μὲν γὰρ Ἰουδαῖοι ⸂παρὰ⸃ τῶν μάγων ἤκουον, ὅτι ἡ ἀστὴρ αὐτὸν ἐπὶ τῆς Περσῶν ⸂ἐκήρυξε χώρας⸃· ⟨ἡ⟩ δὲ μάγοι ⸂παρὰ⸃ τῶν Ἰουδαίων ἐμάνθανον, ὅτι τοῦτον, ὃν ὁ ἀστὴρ ⸂ἀνεκήρυξε⸃, καὶ προφῆται πρὸ πολλῶν ἄνωθεν διηγόρευον χρόνων. ⸂καὶ⸃ τῆς ἐρωτήσεως ἡ ⸂κατάθεσις⸃, διδασκαλίας σαφεστέρας τε καὶ ἀκριβεστέρας ἑκατέρους ἀπέδειξιν γήνετο· καὶ ⟨ἡ⟩ τῆς ἀληθείας ἐχθροὶ τὰ ⸂κατὰ⸃ τῆς ἀληθείας καὶ ἄκοντες ἀναγκάζονται διαγινώσκειν γράμματα, καὶ τὴν προφητείαν ⸂ἑρμηνεύειν⸃, ⸂εἰ καὶ⸃ μὴ πᾶσαν. ⸂εἰπόντες γὰρ⸃ τὴν Βηθλεέμ, καὶ ὅθεν ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται ὁ ποιμαίνων ⟨ω⟩ Ισραὴλ, λοιπὸν οὐκ ἐθέλουσι προσέτι ἧκειν ὃ ἐξῆς, κολακεύοντες ⟨ω⟩ βασιλέα. τί δήτα ἐστίν; Ὅτι αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. καὶ ἵνος ἕνεκεν, φησίν, ⸂εἰ⸃ ἐκεῖθεν ἔμελλε ⸂Μιχ. ε.β.⸃ θαυμάζεσθαι, ἐν Ναζαρὲτ μὴ ⟨ω⟩ τόκον δίνηε, καὶ ⸂προφητείαν⸃; καὶ μὴν οὐ ⸂προσέσχασιν⸃, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ⸂ἐξεκάλυψε⸃. ὃ γάρ, ⸂ἐκ⸃ τῆς μητρὸς οἰκείας ἐξελθὸν πάντως, ἐν Βαιθλεὲμ ⸂γεννηθῆναι⸃, δείκνυσιν ἐξ οἰκονομίας τὸ πρᾶγμα γινόμενον. διὰ τί τοίνυν οὐδὲ βουλῆς τηλικῆς ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, ἀλλ' ἐποίησεν ἡμέρας πολλὰς ἐκεῖνα, τοῖς βουλομένοις ⸂προσεργάζεσθαι⸃ δοὺς μὴ ἀκριβείας ἐξετάζειν ἅπαντα. καὶ γὰρ πολλὰ ἐν τοῖς

χ. ἐκήρυξε,

ἑρμηνεύουσι.

χ. προσέσχασιν

κινοῦντα

κινοῦντα τοὺς τὴν τοιαύτην ζήτησιν, εἰ γε τοσοῦτον ἐβούλοντο. καὶ γὰρ ἐλθόντων τῶν μάγων, ἐτεταράχθη πᾶσα ἡ πόλις, καὶ μετὰ τῆς πόλεως ὁ βασιλεύς· καὶ ὁ τοσοῦτος εἰς μέσον παρῆκτο, καὶ δικαστήριον μέγιστον συνεκροτεῖτο· καὶ ἕτερα δ' πλείονα γέγονεν αὐτόθι, ἅπερ ὁ Λουκᾶς μετ' ἀκριβείας διηγεῖται ἅπαντα· οἷς, τά τε τοῦ Ἀννου καὶ τοῦ Συμεὼν καὶ τοῦ Ζαχαρίου, καὶ τοῦ Ἀγγέλου, καὶ τοῦ ποιμένος, ἅπερ ἅπαντα τοῖς τοσούτοις ἱκανὰ ἦν σαφεῖς ἀφορμὰς δοῦναι γενέσθαι θύρας. εἰ γὰρ ἀπὸ Περσίδος ἐλθόντες οἱ μάγοι οὐκ ἠγνόησαν τὸν τόπον, πολλῷ μᾶλλον οἱ ἐκ Παλαιστίνης ὄντες ταῦτα μαθεῖν ἠδύναντο. ἔδειξε μὲν οὖν ἑαυτὸν ἐξ ἀρχῆς διὰ πολλῶν θαυμάτων. ὅπερ δ' οὐκ ἠθέλησαν ἰδεῖν, κρύψας τὸν μέλλοντα χρόνον ἑαυτὸν πάλιν ἐξ ἑτέρας ἀπεκάλυψε παραπετάσεως ἀρχῆς. οὐδὲ γὰρ οἱ μάγοι λοιπόν, οὐδὲ ὁ ἀστήρ, ἀλλ' ὁ πατὴρ αὖθις ἀνεκήρυττεν ὅτι τῶν Ἰορδανείων ῥείθρων, καὶ ὃ πνεῦμα ἐπεφοίτα, τῷ φωνῇ ἐκείνῃ ἔλεγον ὅτι τῷ κεφαλῷ τοῦ βαπτιζομένου· καὶ Ἰωάννης μετὰ παῤῥησίας ἀπάσης πάντα χοῦ τῆς Ἰουδαίας ἐβόα, τῷ οἰκουμένῃ, τῷ ἀοίκητον τῆς τοιαύτης διδασκαλίας πληρῶν. καὶ ἡ τῶν θαυμάτων δ' μαρτυρία· καὶ γῆ, καὶ θάλαττα, καὶ ἡ κλίσις ἅπασα παραπετάννυσιν ὑφ' αὐτὸ φωνῇ. οὐδὲ δ' τι χαίρει τῶν ὠδίνων τοσαῦτα ἐγίνετο, ὅσα ἦν εἰκὸς πρᾶγμα δεῖξαι τὸν τοιοῦτον γενόμενον. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι οὐκ ἴσμεν πότε ἐτέχθη, οὐδὲ ἐν ποίῳ χωρίῳ, τά τε κατὰ τοῦτο μάγους πάντα ὡχρονόμηθη, καὶ τὰ ἄλλα, ἅπερ εἰρήκαμεν, ὥστε οὐδεμίαν αἰτίαν αὐτοῖς ἔχοιεν εἰπεῖν, μὴ ζητήσαντες τὸ γεγονὸς σκῆπτει δ' καὶ τῆς προφητείας τῷ ἀκρίβειαν. ὃ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐν Βηθλεέμ μόνῃ, ἀλλ' ἐξελεύσεται. ὥστε καὶ τοῦτο προφητείας ἦν, τὸ γεννηθῆναι οὐκ μόνον. εἶνες δ' αὐτῷ ἀναγκαιοτάτης φασὶ τοῦ Ζοροβάβελ ταῦτα εἰρῆσθαι. καὶ πῶς ἂν ἔχοιεν λόγον; ὃ γὰρ δὴ αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. πῶς δ' ὃ ἐν ἀρχῇ λεχθέν, ὅτι οὐκ ἐξελεύσεται, ἁρμόσειεν ἂν ἐκείνῳ; ὃ γὰρ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ Βαβυλῶνι ἐτέχθη· ὅθεν καὶ Ζοροβάβελ ἐκλήθη, ἐξ' ὃ οὐκ ἀπαρτίας· καὶ ὅσοι τῶν Σύρων ἴσασι γλῶτταν, ἴσασι τὸ λεγόμενον. μετὰ δ' τῶν εἰρημένων καὶ ὁ μετὰ ταῦτα χρόνος ἅπας ἱκανὸς συνῆψαν τῷ μαρτυρίᾳ. τί γὰρ φησιν;

6 Οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα.

Καὶ τῷ αἰτίᾳ τοσοῦτον τῆς προφητείας, λέγων, Οὐκ ἐν σοὶ ἐξελεύσεται).

Οὐδεὶς δ' ἕτερος" παραπετὰς καὶ προφανὲς οὕτω τὸ χωρίον ἐποίησεν, ἀλλ' ἢ μόνος αὐτός. μετὰ γοῦν τὸν τόκον οὗτον, ἀπὸ τῶν πεφάτων τῆς οἰκουμένης ἔρχονται) ὀφόμενοι τῷ φάτνῃ ἐκ τῆς καλύβης τὸν τόπον· ὅπερ αὖθεν ὁ προφήτης προσημαίνεσε λέγων· καὶ Οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· τουτέστιν, ἐν τοῖς φυλάρχοις. τοῦτο δ' εἶπεν, καὶ τῷ Ἱερουσαλὴμ προσέλαβεν. ἀλλ' οὐδὲ ὅπου προσεῖχον, καί τοι τῆς ὠφελείας εἰς αὐτοὺς διαβαινούσης. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο Οὐδαμοῦ τῆς ἀξίας αὐτοῦ ἐλαττοῦνται οἱ προφῆται ἐν ἀρχῇ τοσοῦτον, ὅσον πρὸς τῆς εὐεργεσίας τῆς παρ' αὐτοῦ γινομένης εἰς αὐτούς. καὶ γὰρ ἰδίᾳ καὶ ἐτικτεν ἡ παρθένος, καλέσεις, φησί, τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· καὶ ἐπάγει λέγων, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ οἱ μάγοι δ' οὐκ ἔλεγον, ποῦ ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. καὶ ἐν ταῦτα πάλιν οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐν σοὶ ἐξελεύσεται ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,

Ἀλλ' ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

Εδει γὰρ καὶ συγκαταβατικώτερον διαλέγεσθαι ἐν τοσούτοις, ἵνα μὴ σκανδαλίζωνται, καὶ τὰ περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν κηρύττειν, ἵνα τούτῳ μᾶλλον ἐπάγωνται). ὅσαι γοῦν τοσοῦται προφέρονται μαρτυρίαι, καὶ ὧν οὐθένος τοσούτου ἄξιον ἦν, οὐδὲν μέγα οὐδὲ ὑψηλὸν περὶ αὐτοῦ λέγουσιν, οὐδὲ οἷς αἱ μετὰ τῶν σημείων ἐπιδείξιν." ἐκείναις γὰρ πρανέστερον περὶ τῆς αὐτοῦ ἀξίας διαλέγονται. ὅτε γοῦν μετὰ πολλὰ θαύματα, παιδία εἰς αὐτὸν

ταῦτα δῶρα προσάγοντες, ἃ Θεῷ προσάγειν εἰκὸς ἦν. ἀρχωνέαθωσαν μετ' αὐτῶν καὶ Ἰουδαῖοι, βαρβάρους καὶ μάγους ὁρῶντες αὐτοὺς φθάνοντας, καὶ οὐδὲ μετ' ἐκείνους ἐλθεῖν ἀνέχόμενοι. ὁ γὰρ τύπος ἦν τῶν μελλόντων καὶ τότε γινόμενα, ὃ δὲ αὐτῶν τῶν προοιμίων ἐδηλοῦτο, ὅτι φθάσει ⓦ δῆμον τ' " ἐκλεκτὸν τὰ ἔθνη. καὶ πῶς, φησιν, οὐκ ἀξιοῖς, ἀλλὰ μεχ.οὐκοῦν
τὰ ταῦτα ἔλεγε, παροθύνων μαθητεύσαι πάντα τὰ ἔθνη; ὅτι τὸ μέλλοντος (ὅπερ ἔφην) γίνεσθαι τύπος ἦν ὁ συμβαῖνον ὁ προαναφώνησίς τις. ὁ μὲν γὰρ ἀκόλουθον ἦν, Ἰουδαίους προσελθεῖν προφήτας· ἐπειδὴ δ' ἐκόντες προὐδώκαν τὴν οἰκείαν εὐεργεσίαν, ἀντιτρόφως τὰ πράγματα γέγονεν. ἐπεὶ οὐδὲ ἐνταῦθα πρὸς τῶν Ἰουδαίων ἔδει τοὺς μάγους ἐλθεῖν, οὐδὲ τοὺς ἐκ τοσούτου διαστήματος προσλαβεῖν τοὺς πρὸ αὐτοῦ τὴν πόλιν καθημένους, οὐδὲ τοὺς οὐδὲν ἀκηκοότας φθάσαι τοὺς προφητείας ζωτραφέντας τοσαύτας. ὅπερ δ' μὲν ἐβαρβολῆς τὰ οἰκεῖα ἠγνόησαν καλά, ⓐ ἀπὸ Περσίδος τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις προλαμβάνουσιν. ὅπερ οὖν καὶ ὁ * Παῦλός φησιν· Ὑμῖν [ἐστὶν] ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι ⓦ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· ὅπερ δ' ἀναξίους ἑαυτοὺς κρίνατε, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. εἰ γὰρ καὶ μὴ πρὸ τούτου ἐπείθοντο, πολλῷ γοῦν τῶν μάγων ἀκούσαντας ἔδει δραμεῖν. ἀλλ' οὐκ ἠθέλησαν. διὰ τοῦτο καταψευδόντων ἐκείνων ὅτι πρὸς ἔχθραν. ἀκολουθήσωμεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς τοῖς μάγοις, καὶ τῆς βαρβάρου ζωηθείας ἀπαλλαγῶμεν, καὶ πολὺ τὸ μάθημα ποιήσωμεν, ἵνα ἴδωμεν ⓦ Χριστόν. ἐπεὶ καὶ ἡμῖν, εἰ μὴ μακρὰν τῆς αὐτῶν ἐκλύοντο χώρας, οὐκ ἂν αὐτὸν εἶδον. ἀποστῶμεν τῶν γηΐνων πραγμάτων. καὶ γὰρ ⓐ μάγοι, ἕως μὲν ἦσαν ἐν τῇ Περσίδι, τὴν ἀστέρα ἐώρων· ὅτε δ' ἀπέστησαν τῆς Περσίδος, ⓦ ἥλιον τῆς δικαιοσύνης ἐθεάσαντο· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὸν ἀστέρα εἶδον αὖ, εἰ μὴ πρόθυμως ἐκεῖθεν ἀνέστησαν. ἀναστῶμεν οὖν καὶ ἡμεῖς· κἂν πάντες παρακάπτωνται, ἡμεῖς ὅτι τὴν οἰκίαν τοῦ παιδίου πρέχωμεν. κἂν βασιλεύς, κἂν δῆμοι, κἂν τύραννοι τὴν ὁδὸν ταύτην ἐκκόπτωσι, μὴ καταλύωμεν τὸν πόθον. οὕτω γὰρ πάντα τὰ ὑπεικείμενα καταφρονοῦμεν δεινά. ἐπεὶ καὶ ὅτοι, εἰ μὴ τὸ παιδίον εἶδον, οὐκ ἂν τὸν κίνδυνον ἐξέφυγον τὸν παρὰ τοῦ βασιλέως. πρὶν ἢ τὸ παιδίον ἰδεῖν, φόβοι καὶ κίνδυνοι καὶ παραχαὶ πάντοθεν ἐπέκειντο· μετὰ δὲ τὴν προσκύνησιν, γαλήνη καὶ ἀσφάλεια, καὶ οὐκ ἐπὶ ἀέρι, ἀλλ' ἀγγέλου αὐτοὺς δέχεται, ἱερέας ἀπὸ τῆς προσκυνήσεως γνωμένους. καὶ γὰρ καὶ δῶρα προσέφερον. ἀφεὶς τοίνυν καὶ σὺ ⓦ Ἰουδαϊκὸν λαόν, τὴν παροικομένην πόλιν, τὸν φοινίσσοντα τύραννον, τὴν βιωτικὴν φαντασίαν, σπεῦσον ὅτι τὴν Βηθλεέμ, ὅπου ὁ οἶκος τοῦ ἄρτου τοῦ πνευματικοῦ. κἂν γὰρ ποιμὴν ᾖς, καὶ σὺ ταῦτα ἔλθῃς, οὐκέτι ὁ παιδίον ἐν καταλύματι· κἂν βασιλεὺς ᾖς, καὶ μὴ προσκυνήσῃ, οὐδέν σοι τῆς πορφυρίδος ὄφελος· κἂν μάγος ᾖς, οὐδέν σε " κωλύσει τοῦτο, μόνον δὲ ὅτι ταχὺ πρήσας ἐλθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, καὶ μὴ καταπατῆσαι τὸν ὑιὸν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μετὰ δόξης καὶ χαρᾶς τοῦτο ποιῆς. ἔστι γὰρ ταῦτα ὁμοῦ ζωηθῆναι ἀμφότερα. ἀλλ' ὄρα μὴ κατὰ τὸν Ἡρῴδου ζῆλον, καὶ εἴπῃς· ὅπως ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ, καὶ ἐλθὼν ἀνελεῖν βουληθῇς. τοῦτο γὰρ εἰσῆκασιν ⓐ τῶν μυστηρίων ἀναξίως μετέχοντες. Ἔνοχος γὰρ ὁ ζιοῦδος ἔσται, φησί, τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου. καὶ γὰρ ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸν τύραννον ἀληθῶς τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἐκείνου τοῦ Ἡρῴδου παρανομώτερον, μαμωνᾶν. ἐξὸν γὰρ βούλεται κρατῆσαι, καὶ πέμπει τοὺς οἰκείους τοὺς ἑαυτῷ προσκυνήσοντας μὲ χρήματι, σφάττοντας ὃ ἐν τῇ προσκυνῇ. φοβηθῶμεν τοίνυν μή ποτε χρῆμα μὲ " ἱκετῶ καὶ προσκυνητὴν ἔχωμεν, ἐν ᾧ τὴν ἔργῳ τὰ ἐνδύτια " ὑποδειξώμεθα· καὶ πάντα ἀπὸ τῶν χειρῶν ῥίψωμεν, προσκυνῶν μέλλοντες. κἂν χρυσὸν ἔχωμεν, αὐτῷ προσενέγκωμεν, καὶ μὴ κατορύξωμεν. εἰ γὰρ ⓐ βάρβαροι τότε ἐκλύοντο εἰς πρόθυμον προσκύνησιν, τίς ἔσται μηδὲ τῷ χρείαν ἔχοντι δίδοὺς; εἰ ἐκλύοντο τοσαύτην ἦλθον ὁδόν, ἵνα πυθέντα ἴδωσι, ποίαν ἕξεις ἀπολογίαν σύ, μήτε ξενωτὸν ἕνα ἀπιών, ἵνα " ἀρρωστοῦντας ἐπισκέψῃ καὶ " δεδεμένους; καίτοιγε κάμνοντας καὶ δεδεμένους, καὶ τοὺς ἐξῃρῦς ἐλεοῦμεν· σὺ δ' οὐ

δ΄

δὲ ⓦ διερετίζω τὸν κύριον; κάκεῖνοι μὲν χρυσίον προσιόντα εἶδον, σὺ δὲ αὐτὸν μόλις δίδως; ἐκεῖνοι εἶδον ⓦ ἀστέρα, καὶ ἐχάρησαν· σὺ δὲ αὐτὸν ὁρᾷν τὸν Χριστὸν ξένον ὄντα καὶ γυμνόν, οὐκ ὀπτάζῃ; τίς γὰρ ὑμῶν ἔδωκε τὸν Χριστὸν τοσαύτην ἀποδημίαν ἀπεδήμησε τῶν μυρίων διεργετηθέντων, ὅσων ἐκεῖνοι ⓐ βαρβαροι, μᾶλλον δὲ ⓐ φιλοσόφων φιλοσοφώτεροι; καὶ τί λέγω τοσαύτην ὁδόν; πολλαὶ γὰρ τῶν γυναικῶν ὅτως ἡμῖν μαλακίζονται, ὡς μηδὲ ἀμφοδον ἐν ἐμπορίῳ καὶ ἰδῆν αὐτὸν ὀπτὶ * τῆς πνευματικῆς [τραπέζης], εἰ μὴ ἡμιόνων ὀπτιλάβοιντο. ἕτεροι δὲ ὀπτῶ βαδίζειν ἔχουσιν, ⓐ μὲν βιωτικῶν προσμάτων ὄχλον, ⓐ δὲ θέατρα τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεως προτιθέασι. τὸ ⓐ μὲν βαρβαροι πρὶν ἰδεῖν αὐτὸν, τοσαύτην ἐώσαν ὁδὸν δι' αὐτὸν· σὺ δὲ οὐδὲ μετὰ τὸ ἰδεῖν, ἐκείνης ζηλοῖς· ἀλλ' ἀφεὶς αὐτὸν μετὰ τὸ ἰδεῖν, πρέχεις ἵνα τὸν μίμον ἴδῃς (τῶν γὰρ αὐτῶν ἀπολομεθα πάλιν ὢν καὶ πρόφιλος) τὸ κείμενον τὸν Χριστὸν ὁρῶν ὀπτὶ τῆς φάτνης καταλιμπάνεις, ἵνα γυναῖκας ὀπτὶ σκιωῆς ἴδῃς. πόσων οὐκ ἄξια ταῦτα σκηπτῶν; εἰπὲ γάρ μοι, εἴ τίς σε εἰς βασίλεια εἰσαγαγὼν ἐπηγγέλλετο, καὶ δείξειν τὸν βασιλέα καθήμενον, ἆρα ἂν εἶλου τὸ θέατρον αὐτὶ τούτων ἰδῆν; καίτοιγε οὐδὲν ὅτε ἐκεῖ κερδῶναι ἔμελλον ἐνταῦθα ὁ πηγὴ πυρὸς πνευματικὴ ἀπὸ ταύτης διαβλύζει τῆς τραπέζης· καὶ σὺ ταύτην ἀφεὶς, καταπατεῖς εἰς τὸ θέατρον ἰδῆν γυναικάρια γυναῖκας, φύσιν τῶν δαιμονίων μιμούμενον, καταλιπὼν τὸν Χριστὸν τῶν ἐπὶ τοῦ πηγοῦ καθήμενον; καὶ γὰρ καὶ νεῦν τῶν ἐπὶ τοῦ πηγοῦ καθῆται, ὁ Σαμαρείτης ἐμαλεγόμενος, ἀλλ' ὁλοκλήρῳ πόλει; Ioan. 4. c. ταῦτα ὁ καὶ νεῦν Σαμαρείτῃ μόνῃ. οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ πάρεστιν οὐδὲ νεῦν· ἀλλ' ⓐ μὲν τοῖς σώμασι μόνον, ⓐ δὲ οὐδὲ αὐτοῖς. ἀλλ' ὅμως αὐτὸς οὐκ ἀναχωρεῖ, ἀλλὰ πηγὴν ἐμοῦ καὶ πηγὴν ἡμῶν αἰτεῖ πιεῖν, οὐχ ὕδωρ, ἀλλ' ἀκουσιότητα. τὰ γὰρ ἅγια τοῖς ἁγίοις δίδωσιν. οὐδὲ γὰρ ὕδωρ ἀπὸ ταύτης ἡμῖν πρέχει τῆς πηγῆς, ἀλλ' αἷμα ζῶν. καὶ μιὸν θανάτου ὄντα σύμβολον, ἀλλὰ ζωῆς γέγονεν αἴτιον. σὺ δὲ ἀφεὶς τὸν πηγὸν τοῦ αἵματος, ὃ ποτήριον ὃ φεικώδες, εἰς τὸν πηγὸν ἀφῆκε τὸν δρυκολικιὸν, ὥστε νηχομένῳ πόριον ἰδῆν, καὶ ναυάγιον ἐπορμῆναι ψυχῆς. ὃ γὰρ ὕδωρ ἐκεῖνο πέλαγος ἀσελγείας ὄντων, καὶ σώματα ποιοῦν ἐπιβρύχια, ἀλλὰ ψυχῶν ναυάγια ἐργαζόμενον. ἀλλ' ἡ μὲν νήχεται γυμνουμένη τὸ σῶμα, σὺ δὲ ὁρῶν καταπονπίζῃ πρὸς τὴν τῆς ἀσελγείας βυθόν. τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ δρυκόλου σαγήνη· οὐκ εἰς αὐτὸ κατιόντας τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ δῶθεν καὶ θημῶνας ἐκεῖ καλινδουμένων μᾶλλον ὑποβρυχίους ποιεῖ, καὶ χαλεπώτερον ἀποπνίγει Φαραώ, καὶ μὴ τὸν ἵππων καὶ τὸν ἁρμάτων καταποντισθέντος τότε. καίτοι εἴτε ἦν ψυχὰς ἰδῆν, πολλὰς δῶν ὑμῖν ἔδειξα ὀπτιπλεύσας τοῖς ὕδασι τούτοις, ὥσπερ τὸν Αἰγυπτίων τότε τὰ σώματα. ἀνιᾷ δὲ χαλεπώτερον ἐκεῖνό ὅτιν, ὅτι καὶ τέρψιν τοιαύτην πονηρὰν καλοῦσι, καὶ δὲ πέλαγος τὸν ἀπωλείας ἡδονῆς θεῖπον ὀνομάζουσι· καίτοιγε θυηλώτερον ἂν τις δὲ Αἰγαῖον εἰ δὲ Τυρρηνικὸν πελάγη μετὰ ἀσφαλείας, ἢ τὸν θαλασσίδιον ταῦτα. πρῶτον μὲν γὰρ δι' ὅλης νυκτὸς πρόσκαιρός ἐστιν ἡ τῆς θαλάσσης ταύτης ψυχαγωγία· εἶτα, δείξας δὲ πρόσκαιρον, ἔδησεν θυηλοῦ καὶ αἰσχυντηλώτερον ἐποίησε. μὴ γὰρ ὀπτῶ μὴ ἐμίγης τῇ πόρνῃ, καθαρὸς εἶ νομίσῃς τῆς ἁμαρτίας. τῇ γὰρ προθυμίᾳ δὲ πολὺ ἀπήρισας. εἰ μὲν γὰρ ἐπὸ ὀπτιθυμίας κατέσχη, μείζονα τὸν φλόγα ἀνῆψας. εἰ δὲ οὐδὲν παρὰ πρὸς τὸ ὁρώμενα, μείζονος εἶ ἄξιος κατηγείας, ἑτέρως σκανδαλον γινόμενος, καὶ τῇ τῶν θεαμένων πρόσοψιν καὶ τὸν σεαυτοῦ καταισχύνων ὄψιν, καὶ μετὰ τῆς ὄψεως τὸν ψυχήν. ἀλλὰ γὰρ ἵνα μὴ μόνον ὀπτιμεμφθῶμεν, φέρε καὶ ἕτερον ὀπτινοήσωμεν διόρθωσιν. τίς οὖν ὁ τρόπος ἔσται; τῆς γυναικὸς ὑμᾶς προσδοῦναι βούλομαι ταῖς ὑμετέραις, ἵνα αὐταὶ ὑμᾶς παιδεύσωσιν. ἔδει" μὲν, κατὰ ⓦ τὸν Παῦλον "νόμον, ὑμᾶς εἶναι σὺν διδασκάλους· ὀπτῶ δὲ ἡ τάξις ἀνέτρεψε διὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἄνω μὲν τὸ σῶμα, κάτω δὲ ἡ κεφαλὴ γέγονε, καὶ ταῦτην ἐλεεῖσθαι τὸν ὁδόν. εἰ δὲ αἰσχύνη διδάσκαλον ἔχων γυναῖκα, φύγε τὸν ἁμαρτίαν, καὶ δεινὴν ταχέως ὀπτὶ ⓦ δεδόκηται ἀνάβασιν ⓦ πρὸς τὸν Θεὸν σοι δοθέντα. ὡς ἕως ἀν πλημμελῆς,

χ. σοφώτεροι;
χ. τῆς φάτνης;
χ. ἐπηγγείλατο,
χ. ἐκεῖθεν;
χ. - κεῖ
χ. ὑποβρ.
χ. καταμέμφῃ,
χ. κλέπτων;

μῆς, ἀχὶ πρὸς" γυναῖκας μόνον, ἀλλὰ χὴ πρὸς ἀλογά σε" ἐυτελέσατα πέμπει ἡ γραφή· χὴ οὐκ αἰσχύνεται τ' ταῖς λόγῳ τελιμηλύον ὦ μύρμηκι πέμπουσα μαθητεύ. ὁ γὰρ τῆς γραφῆς τῦτο κατηγορία, ἀλλὰ τῶν ὕπω τὸν ἑαυτῶν εὐηλύειαν προδιδόντων. τῦτο δὴ χὴ ἡμεῖς ποιήσομεν, ἐς νεῦ μεύ σε τῇ γυναικὶ προδεδώσομεν. ἀν ὃ ταύτης καταφρονήσης, καὶ εἰς τὸ τῶν ἀλόγων διδασκαλεῖον ἀποστελοῦμεν, χὴ δείξομεν πόσοι μὲν ὄρνιθες, πόσοι δ' ἰχθύες, πόσα δ' τετράποδα χὴ ἑρπετὰ σὺν σεμνότερα χὴ σωφρονέστερα φαίνεται. εἰ δ' αἰσχύνη χὴ ἐρυθριᾷς τὸν σύγκρισιν, ἀνάβηθι πρὸς τὸν οἰκείαν εὐηλύειαν, χὴ τὸ τῆς γεέννης πέλαγος, χὴ τὸν τῦ πυρὸς ποταμὸν" λαβὼν κῆ νοεῦ, φεῦγε τὸν ἐν τῷ θεάτρῳ κολυμβήθραν. αὕτη γὰρ ἡ κολυμβήθρα σκῶλον τὸ πέλαγος προξενεῖ, χὴ τὸν ἄβυσσον ἐκείνην ἀνάπτει τῆς φλογός. εἰ γὰρ ὁ ἐμβλέπων εἰς γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίχευσεν, ὁ ὦ γυμνὸν ἀναλαβόμενος ἰδεῖν, πῶς ὐ μυριάκις ἁμαρτάνει; οὐχ ὕπως ὁ ἐπὶ τοῦ Νῶε κατακλυσμὸς τὸν τῶν ἀνθρώπων ἀπώλεσε γένος, ὡς αὕτη αἰσχρότητα ἀπόλλυσι τῆς ψυχῆς; σκῶλον μὲν γὰρ ὁ μέτος, εἰ χὴ θάνατον εἰργάσατο σώματος, ἀλλὰ τὸν τῆς ψυχῆς κακίαν ἀνέκλειπεν· ἔστι δ' τοιοῦτον ποιεῖ τῶν σωμάτων μόνον, τὸν ψυχὴν ἀπόλλυσιν. ὑμεῖς δ', ὅταν μὲν εὐφροσύνης ἡ λόγος, ἀξιοῦτε τῆς οἰκουμένης προκαθῆσθαι πάσης, ὅπου πέφυκεν ἡ πόλις ἡμῶν τὸ τῶν χριστιανῶν ἀνεδήσατο ὄνομα· ἐν ὃ ὦ τῆς σωφροσύνης ἀγῶνι, χὴ τῶν ἀγελικωτέρων πόλεων ἐλάττον φέροντες οὐκ αἰσχύνεσθε; ναί φησι. χὴ τί οὖν κελεύεις ποιεῖν; ταῖς ὄρη καταλαμβάνειν χὴ μοναχοῖς γίνεσθαι; δεῖ γὰρ τῦτο φεύγω, ὅτι μόνοις ἐκείνοις ἠγείσθε ἁρμόζειν κοσμιότητα χὴ σωφροσύνη· κἀκτοῖς ὁ Χριστὸς χωρὶς τῦ νόμους ἔθηκε. χὴ γὰρ ὅταν λέγῃ· Ἐάν τις ἐμβλέψῃ γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ὐ ὦ μοναζοντι λέγει, ἀλλὰ χὴ ὦ γυναῖκα ἔχοντι. χὴ γὰρ τὸ ὄρος ἐκεῖνο ὅτε, πόλεων τῶν τοιούτων πεπληρωμένον ἦν. ἐννόησον τοίνυν ἐκεῖνο τὸ θέατρον, καὶ μίσησον τῦτο τὸ διαβολικόν, καὶ μὴ καταγνῷς τῦ λόγυ βαρύτητα. οὐδὲ γὰρ κωλύω γαμεῖν, οὐδὲ ἐμποδίζω τέρπεσθαι· ἀλλὰ μὴ σωφροσύνης τῦτο βούλεσθαι γίνεσθαι, ὐ μὴ αἰσχύνης καὶ κατηγορίας χὴ μυρίων ἐγκλημάτων. ὐ νομοθετῶ ταῖς ὄρη καταλαμβάνειν ὐδ' ταῖς ἐρημίαις, ἀλλὰ χρηστὸν εἶ) χὴ ἐπιεικῆ ὐδὲ σώφρονα, μέσον οἰκοῦντα τὴν πόλιν. χὴ γὰρ πόρνα ἡμῖν ταῖς τῶν νόμων κοινὰ πρὸς τοὺς μοναχοὺς ἐστι, πλὴν τῦ γάμου. μᾶλλον δ' χὴ ἐν τύτῳ κελεύει ὁ Παῦλος ἐν ἅπασιν δόξιον εἶναι αὐτοῖς, λέγων· Παρέρχεται [γὰρ] τὸ σχῆμα τῦ κόσμου τύτου, ἵνα χὴ ὦ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν. ὥστε ὐ κελεύω ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων καταλαμβάνειν. ἐβουλόμην μὲν γὰρ, δεῖ τὸ ταῖς πόλεις μιμεῖσθαι τὰ ἐν Σοδόμοις γινόμενα· πλὴν ὐ καταναγκάζω τῦτο. μένε οἰκίαν ἔχων ὦ παιδία χὴ γυναῖκα· ἀλλὰ μὴ ὑβρίζε τὴν γυναῖκα, μηδὲ παραδειγμάτιζε τὰ παιδία, μηδὲ εἴσαγε εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἀπὸ τῶν θεάτρων λύμην. οὐκ ἀκούεις Παύλου λέγοντος· ὁ ἀνὴρ τῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή, χὴ κοινὸς ἀμφοτέροις ὑπέντος νόμος; σὺ δ', ὃν μὲν εἰς σκληρίαν συνεχῶς ἐμβάλῃ ἡ γυνή, βαρὺς κατήγορος γένῃ· αὐτὸς δ' εἰς θέατρα δι' ἡμερῶν, ὐχ ἡνῆ κατηγορίας ἄξιος εἶ); ἀλλὰ πρεῖ μὲν τὴν τῆς γυναικὸς σωφροσύνην ὕπως εἶ ἀκριβὴς, ὡς χὴ πρεσβύτερος εἶ) χὴ ἄμεμπτος, χὴ μηδὲ ταῖς ἀναγκαίας ἐξόδοις συγχωρῇς, σαυτῷ δ' νομίζεις πόρνα δόξαν. ἀλλ' οὐκ ἐπιτρέπει σοι Παῦλος, ὁ χὴ τῇ γυναικὶ τὴν αὐτὴν δόξιν ἀποδιδύς. ποία οὖν αὕτη ἡ τιμή, ὅταν ἐν τοῖς κακείοις αὐτὴν ὑβρίζῃς, χὴ τὸ σῶμα αὐτῆς ταῖς πόρναις παρέχῃς; (τὸ γὰρ σὸν ἐκείνης σῶμά ἐστιν) ὅταν θορύβους χὴ πολέμους εἰσάγῃς εἰς τὴν οἰκίαν; ὅταν τοιαῦτα ποιῇς ἐν ἀθρᾷ, ἃ διηνεκῶς ἐν οἰκίᾳ, καταισχύνεις μὲν τὴν ἀκούσαν γυναῖκα, αἰσχύνεις δὲ τὴν πρόδοσαν θαλαττέρα, χὴ πρὸ γε ἐκείνων σαυτόν. ἀνάγκη γὰρ ἢ σιγᾶν, ἢ τοιαῦτα ἀκηκοέναι, ἐφ' οἷς χὴ σὺν οἰκέτας φθεγγομένους μαίζεσθαι δίκαιον. τίνα οὖν ἔξεις

κε. γυναῖκα
κε. = λέκτρα

κε. εὐνοεῦχος
ἀλ. εὐνοῆτας
φαῖη

Ματθ. ε. κη.

α. Κορ. ζ. κθ.

ἀπολογίαν, Εἰπέ μοι, ἄ μὴ δὲ εἰπεῖν καλόν, ταῦτα βλέπων μετὰ πολλῆς τῆς ἀσυδησίας; ἄ μὴ δὲ διηγήσασθαι δυνατόν, ταῦτα πρὸ τῶν γάμων προπηδεῖς; τέως μὲν οὖν, ὥστε μὴ γλυκάθαι φορτικώτερος, ἀνταῦθα καταλύσω τὸν λόγον· ἐὰν δὲ τοῖς αὐδιοῖς ἐπιμείνητε, ὀξύτερον τὸ σιδήριον ποιήσας, βαθυτέραν δώσω τὴν τομήν· καὶ γὰρ παύσομαι, ἕως ἂν ἀμφισεβάσας τὸ ἀγαθόλογον τὸ θέατρον, καθαρὸν ποιήσω τῆς ἐκκλησίας τὸν σύλλογον. ὅταν γὰρ καὶ τῆς παρούσης ἀμαχίας ἀπαλλαγησόμεθα, καὶ τὴν μέλλουσαν καρπωσόμεθα ζωήν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ια. 11 ΚΑΙ ΕΙΣΕΛΘΟΝΤΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑΝ, ΕΥΡΟΝ ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΝ ΜΕΤΑ ΜΑΡΙΑΜ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ. εἰσελθόντες χ. εὗρον

Λουκ. β. ζ.

Ὡς οὖν φησιν ὁ Λουκᾶς, ὅτι διὰ τῆς φάτνης κείμενον ἴδοι; ὅτι πεκοσμημένη μὲν βασιλέως αὐτὸ κατέκλινεν οἰκία. ἄτε γὰρ πολλῶν ζωγράφων διὰ τὴν ἀπογραφὴν, οὐκ ἴδοι οἰκίαν θύραν. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Λουκᾶς ἐπισημαίνεται λέγων· ὅτι διὰ τὸ μὴ εὑρεῖν τόπον, ἀνέκλινεν αὐτόν. μετὰ δὲ ταῦτα δὲ ἀνείλετο, καὶ ὅπου τῶν γονάτων εἶχεν. ὁμοῦ τε γὰρ ἐπέβη τῆς Βηθλεέμ, καὶ τὰς ὠδῖνας ἔλυσεν· ἵνα μάθῃς κἀντεῦθεν τὴν οἰκονομίαν ἅπασαν, καὶ ὅτι οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχε ταῦτα ἐγίνετο· ἀλλὰ κατὰ προνοίαν ἵνα πεῖσθῇ καὶ προφητείας ἀκολουθήσῃ ταῦτα πάντα ἐπληροῦτο. ἀλλὰ τί τὸ πεῖσαν αὐτοὺς προσκυνῆσαι; οὔτε γὰρ ἡ προφητικὸς ὑπισμὸς ἦν, οὔτε ἡ οἰκία προφανής, οὔτε ἄλλο τι τῶν ὁρωμένων ἱκανὸν ἦν συνελεῖν καὶ ὑπαισθέσθαι. ἀλλ' ὅμως οὐ μόνον προσκυνοῦσιν,

Ἀλλὰ καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, δῶρα προσφέρουσι·

Καὶ δῶρα, οὐχ ὡς ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ὡς Θεῷ. ὁ γὰρ λιβάνωτος καὶ ἡ σμύρνα τοῦτο σύμβολον ἦν. τί οὖν τὸ πεῖσαν αὐτούς; τὸ προσκυνῆσαι οἴκοθεν ἀναστῆναι καὶ τοσαύτην ἐλθεῖν ὁδόν; τοῦτο γὰρ ἦν, ὁ τε ἀστὴρ, καὶ ἡ προφητεία τοῦ Θεοῦ ἡμερώσασα τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐλλαμψις, καὶ μικρὸν αὐτοὺς πρὸς τὴν τελειοτέραν ὁδηγήσασα γνῶσιν. οὐδὲ γὰρ δή, εἰ μὴ τοῦτο ἦν, τῶν φαινομένων ἀτελῶν ὄντων ἀπιστοῦντων, τοσαύτην ἐπεδείξαντο ῥᾳδιουργίαν. διὰ τοῦτο οὐδὲν τῶν ἀληθῶν μέγα ἦν ἐκεῖ, ἀλλὰ φάτνη, καὶ καλύβη, καὶ μήτηρ πτωχή· ἵνα γυμνὴν τῶν μάγων ἴδῃς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ μάθῃς, ὅτι οὐχ ὡς ἀνθρώπῳ φιλῶ, ἀλλ' ὡς Θεῷ προσήεσαν καὶ Εὐεργέτῃ. διόπερ οὐδενὶ τῶν ὁρωμένων ἔξωθεν ἐσκανδαλίζοντο, ἀλλὰ καὶ προσεκύνουν καὶ δῶρα προσῆγον, τῆς μὴ Ἰουδαϊκῆς ἀπηλλαγμένα παχύτητος (οὐδὲ γὰρ προέβαινε μόγις ἔθυσαν) τῆς δὲ ἐκκλησιαστικῆς ἐγγὺς οὔσης φιλοσοφίας. ὑπῆγον γὰρ καὶ ἐστοχάζοντο καὶ ἀγάπων αὐτῷ προσῆγον. καὶ δώρων

12 Χρηματισθέντες δὲ καθ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Θέα καὶ ἐντεῦθεν τὴν πίστιν αὐτῶν, πῶς οὐκ ἐσκανδαλίσθησαν, ἀλλ' εἰσὶν εὐλαβεῖς καὶ εὐγνώμονες, καὶ ὑπὲρ δόξαν ὑπείκοντες, καὶ μὴ ἐξετάζοντες πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· καὶ μέγα τὸ παιδίον ὄντως τοῦτο καὶ ἔχει τινὰ ἰσχύν, ὡς χρεία φυγῆς καὶ ἀναχωρήσεως; καὶ τί δήποτε φανερῶς ἐλθόντας ἡμᾶς, καὶ μετὰ παῤῥησίας καὶ πρὸς δῆμον τοσοῦτον καὶ πρὸς βασιλέως μανίαν στάντας, ὡς δραπέτας καὶ φυγάδας σκέπεται ὁ ἄγγελος τῆς πόλεως; ἀλλ' οὐδὲν τούτων οὔτε εἶπον, οὔτε ἐνενόησαν. τοῦτο γὰρ μάλιστα πίστεως, τὸ μὴ ζητεῖν ἀνθρωπίνως τὰ προστεταγμένα, ἀλλὰ πείθεσθαι τοῖς ὑπερκοσμίοις μόνον. καθαρὸν χ. ἀληθῶς χ. λαμπρὸν

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ λέγων, ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον.

Ἄξιον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἄξιον ἐνταῦθα θαυμάσαι καὶ τῆς μάγων, καὶ τοῦ παιδίου. Εἰ γὰρ καὶ ἐκφυοι μὴ ἐθορυβήθησαν, ἀλλὰ μετὰ πίστεως πάντα ἐδέξαντο, ἡμᾶς ἄξιον ζητῆσαι, διὰ τί μὴ πρότερον σώζονται ἐκφυοι καὶ τὸ παιδίον, ἀλλ' ὅτε εἰς Περσίδα, τότε εἰς Αἴγυπτον φυγαδεύεται μετὰ τῆς μητρός; ἀλλὰ τί; ἔδει αὐτὸν ἐμπεσεῖν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ηρῴδου, καὶ ἐμπεσόντα μὴ καταπολεμεῖσθαι; ἀλλ' οὐκ ἂν ὠμολογεῖτο σάρκα ἀνειληφέναι, οὐκ ἂν ὑπεστεύθη τῆς οἰκονομίας τὸ μέτρος. Εἰ γὰρ τούτων θαυμάζων, καὶ πολλῶν ἂν θεσπίνοις οἰκονομουμένων, ἐτόλμησαν εἰπεῖν τινες, ὅτι μῦθος ἡ τῆς σαρκὸς ἀνάληψις, πόσῳ οὐκ ἂν ἐξέπεσαν ἀσεβείας, εἰ πάντα θεοπρεπῶς καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐποίησε; σοῦ γὰρ μάγους ἐκπέμπει ταχέως, ὁμοῦ μὲν διδασκάλους ἀποστέλλων τῆς Περσῶν χώρας, ὁμοῦ δὲ ἐκκόπτων τοῦ τυράννου τὴν μανίαν, ἵνα μάθῃ ὅτι ἀνικήτοις ἐπιχειρεῖ πράγμασι, καὶ θυμοῦ σβέσῃ, καὶ τῆς ματαιοπονίας αὐτὸν ἀπαγάγῃ ταύτης. οὐ γὰρ δὴ τὸ μὴ προρρήσεως θεωρηθέντος τῶν ἐθνῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ μετ' εὐκολίας αὐτοῦ ἀπαντᾶν, τῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἄξιον. ὅτω γοῦν καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ὅτι τῶν Ιουδαίων ἡπάτησε, καὶ δυναμένους φανερῶς τὸ ἐκείνων πλοῦτον εἰς τὰς τῶν Εβραίων μεταῤῥῆσαι χεῖρας, λάθρᾳ καὶ μετὰ κλοπῆς τοῦτο ποιῆσαι· ὅπερ οὐκ ἔλαττον τῶν ἄλλων σημείων φοβεροῦ αὐτὸν ἔδειξε τοῖς ἐναντίοις ἐποίησεν. Καὶ γοῦν Ασκαλωνῖται, καὶ Γαζαῖοι πρῶτοι, νίκας τινὰς κιβωτὸν ἔλαβον, καὶ πληγῶν λοιπὸν προῆκαν τοῖς οἰκείοις μὴ πολεμεῖν, μηδὲ ὀξὺ ἐναντίας ἴσασθαι, μετὰ τῶν ἄλλων θαυμάτων καὶ τοῦτο εἰς μέσον ἤγαγε, λέγοντες· Ινα τί βαρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν, καθὼς ἐβάρυνεν Αἴγυπτος καὶ Φαραώ; οὐχ, ὅτε ἐνέπαιξεν αὐτοῖς, τότε ἐξαπέστειλε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν; ταῦτα δὲ ἔλεγον, τῶν ἄλλων σημείων τῶν φανερῶς γινομένων οὐκ ἔλαττον καὶ τοῦτο νομίζοντες εἶναι εἰς τὴν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τῆς μεγαλωσύνης ἀπόδειξιν. ὁ δὲ καὶ ἐνταῦθα γέγονεν, ἱκανὸν ἐκπλῆξαι τὸν τύραννον ἐκεῖνον. σὺ γὰρ οἶμαι πάσχειν εἰκὸς ἐκεῖνον τὸν Ηρῴδην, καὶ πῶς ἀποπνίγεσθαι ἀπατηθέντα τοὺς τῶν μάγων καὶ ὅτω καταγελασθέντα. τί γάρ, εἰ μὴ γέγονε βελτίων; οὐ τοῦτο οἰκονομήσαντος ἔγκλημα, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου μανίας ἡ ὀργή, μηδὲ τοῖς δυναμένοις αὐτὸν θεραπεῦσαι καὶ ἀποτῆσαι τῆς πονηρίας ἔχουσι, ἀλλ' ἐπεξιόντος περαιτέρω, ἵνα καὶ χαλεπωτέραν δέξηται δίκην τὴν "Τοσαύτης ἀνοίας. καὶ τίνος ἕνεκεν, φησίν, εἰς Αἴγυπτον τὸ παιδίον πέμπει; μάλιστα μὲν ὁ εὐαγγελιστὴς τὴν αἰτίαν εἰρηκεν· ἵνα πληρωθῇ γάρ, φησίν, Οπ ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. ἅμα δὲ καὶ χρειῶν θεοίμια λοιπὸν ἐλπίδων τῇ οἰκουμένῃ θεοφανεφωνητο. ἐπειδὴ γὰρ Βαβυλὼν καὶ Αἴγυπτος μάλιστα τῆς γῆς ἁπάσης τῇ φλογὶ τῆς ἀσεβείας ἦσαν ἐκκεκαυμέναι, ἐκ θεοσημείων δείκνυσι ὅτι ἀμφοτέρας διορθώσεται, καὶ βελτίους ποιήσει, καὶ πείθων διὰ τούτων καὶ θεὶ τῆς ἕλης οἰκουμένης τὰ χρηστὰ θεσδοκᾶν, τῇ μὲν τοῦ μάγους ἀπέστειλε, τῇ δὲ αὐτὸς ἐπέβη μετὰ τῆς μητρός. θεὸς δὲ τοῖς Εἰρηναίοις καὶ ἑτέρου "ἐντεῦθεν παιδεύόμεθα, οὐ μικρὸν εἰς φιλοσοφίαν ἡμῖν ζωτεῖνον. ποῖον δή τοῦτο; ὃ ἐκ θεσημείων θεσπεσμοὺς θεσδοκᾶν καὶ ὑπερβολάς. ὅρα γοῦν καὶ ἀπὸ τῶν ἀναργύρων βύθεως τοῦτο γινόμενον. καὶ γὰρ πηδήσαντος αὐτοῦ, καὶ τύραννος μάθεται, καὶ φυγὴ καὶ μετάστασις γένοιτο θεὸς τὴν ἀσεβείαν, εἰ σοφὴν ἀδικήσασα ἡ μήτηρ, εἰς τὴν τῶν βαρβάρων φυγαδεύεται χώραν· ἵνα σὺ ταῦτα ἀκούων, ὅταν καταξιωθῇς μαχήσασθαί τινι πνευματικῷ θεσήμαίνει, εἶτα δὲ ἴδῃς σαυτὸν πάσχοντα τὰ δύσκολα καὶ μείζονα ὑπομένοντα κινδύνους, μὴ θαυμάσῃς, μηδὲ ἐκπέσῃς, εἰ ποτε τοῦτο ἔστι· καὶ μᾶλλον θεφανοῦσθαί με ἔδει εἰ δυσκηρύκτεσθαι, καὶ λαμπρὸν εἶναι καὶ θεὶ φανῆ," θεσάγμα πλεῖστα δεσποτικόν· ἀλλ' ἔχων οὕτω τὸ ὑποδειγμα, φέρῃς πάντα γενναίως, εἰδὼς ὅτι μάλιστα αὕτη τῶν πνευματικῶν ἡ ἀκολουθία ἐστί, τὸ πάντα χοῦ πειρασμοὺς συγχεχυμένους ἔχειν. ὅρα γοῦν οὐκ ὅτι τῆς μητρὸς τοῦ παιδίου οὗτος γινόμενον μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῶν βαρβάρων ἐκείνων. καὶ γὰρ ἐκφυοι λάφυρα ἀναθεσθοῦν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χωρεῖσιν ἐν τάξει φυγάδων· καὶ αὖτη πάλιν ὑπὲρ ἐκείνην γενομένη, μαχαίρᾳ τὸν τῆς ἀσεβείας ὁδὸν διορύττειν κελεύει), διὰ τοῦτο μάστιγα τὸν λόγον καὶ τὰς πνευματικὰς ὠδῖνας. καὶ θέα τοῦ θεοδόξου πάλιν. Παλαισίνη μὲν ὑπεβάλλετο, Αἴγυπτος δὲ ὑποδέχεται καὶ διασώζει τὸν ὑπεισελθόμενον. οὐ γὰρ δὴ μόνον ὅτι τῶν παίδων τὸν πατριάρχου τυποῖ σωέβαινον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δεσπότου. πολλὰ γοῦν, διὰ τοῦτο ἐκ αὐτοῦ γινομένων ὅτε, τοσοῦτον ἐκπύστου τοῦ ὕστερον συμβαίνειν μηνύοντος· ὅπερ οὖν καὶ ὅτι τῆς ὄνου καὶ ὅτι τοῦ πώλου γέγονε. Φανεὶς οὖν ὁ ἄγγελος, οὐχὶ τῇ Μαρίᾳ, ἀλλὰ τῷ Ἰωσὴφ διαλέγεται· καὶ τί φησιν; ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ. σὺ παῖδα οὐκ εἶπε λέγει, τὴν γυναῖκά σου, ἀλλὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ. ὅπου γὰρ ὁ τόκος ἄδηλος, καὶ ἡ σωφροσύνη ἐλύθη, καὶ ὁ ἀνὴρ ὑποπτεύθη, μετὰ παῤῥησίας λοιπὸν παραλέγει ὁ ἄγγελος, οὔτε παιδίον, οὔτε γυναῖκα αὐτοῦ καλῶν· ἀλλά, τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον. καὶ τὴν αἰτίαν λέγει τῆς φυγῆς. Μέλλει γὰρ [ὁ] Ἡρῴδης, φησί, ζητεῖν τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰωσὴφ, οὐκ ἐσκανδαλίσθη, οὐδὲ εἶπεν, αἴνιγμα τὸ παράγγελμα ἐστί. σὺ παρὰ μὲν ἔλεγες, ὅτι σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ· καὶ νῦν οὐδὲ ἑαυτὸν σώζει, ἀλλὰ φυγῆς ἡμῖν χρεία, καὶ ἀποδημίας καὶ μακρᾶς μετοικεσίας; ἀλλὰ τῇ ὑποκρίσει τὰ γινόμενα. ἀλλ' οὐδὲν τούτων λέγει (πιστὸς γὰρ ἦν ὁ ἀνήρ) οὐδὲ παρεργάζεται τῆς ἐπωδοῦ τὸ χρέον, καὶ ταῦτα τοῦ ἀγγέλου ἀδιορίστως αὐτὸν πεπεικότος. Εως γὰρ ἂν εἴπω σοι, ἴσθι σκοτός.

Ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὡς τοῦτο ἐπάρκησεν, ἀλλ' ὑπακούει καὶ πείθεται), πάντας μὲν χαρᾶς τοὺς πορισμοὺς ὑπομένων. καὶ γὰρ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς τοῖς ὑπομένουσι τούτοις καὶ ἡδέα δυέμιξεν. ὅπερ καὶ ὅτι πολλῶν τῶν ἀγίων ποιεῖ, ὅτε μὲν κινδύνους, ὅτε δὲ δυέσεις συνεχεῖς λύει, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων καὶ δι' ἐκείνων ὑφαίνων τὸν τῶν δικαίων βίον· ὃ δὴ καὶ ἐν τούτῳ πεποίηκε. σκήπτει γάρ. εἶδε κοῦσαν τὸ παιδίον· εἰς παροργισμὸν αὐτὸν ἐκβάλλει τοῦτο καὶ ὁ ἕλκων. ὅτι μοιχείᾳ γὰρ τὴν κόρην συνῴκησεν. ἀλλ' εὐθέως ἐπέσχε ὁ ἄγγελος, τοῦ τε ὑποψίαν λύων, καὶ φόβον ἀναιρῶν τοῦτον· καὶ ὃ παιδίον τεχθὲν ὁρᾷς, χαρὰν ἐκαρπώσατο μεγίστην. πάλιν τοῦ χαρᾶν ταύτην κίνδυνος οὐ μικρὸς παραδέχεται, τῆς πόλεως παραπομπῆς, καὶ τοῦ βασιλέως μηνομοῦ, ὃς τὸν τεχθέντα ἐζήτουν. ἀλλὰ τὸν θόρυβον τοῦτον ἐτέρα πάλιν διεδέξατο χαρά· ὁ ἀστὴρ, ὃς ἦν τῶν μάγων προσκύνησις. πάλιν μὲν τοῦ ἡδονὴν ταύτην φόβος καὶ κίνδυνος. ζητεῖ γάρ, φησιν, Ἡρῴδης τοῦ ψυχὴν τοῦ παιδίου. καὶ πάλιν ὁ ἄγγελος μύει καὶ φυγεῖν καὶ μεταναστῆσαι δυθεωρεῖ. θαυματουργεῖν γὰρ τέως οὐκ ἔδει. Εἰ γὰρ ἐκ προφήτης ἡλικίας θαύματα ἐπεδείξατο, πῶς δὴ ἐνομίσθη δυθεος εἶναι). ἀλλά τοι ἔτι, οὐδὲ ἁπλῶς ναὸς πλάττει), ἀνὰ καὶ κύησις ἦν, καὶ συνεκμυούμενος χρόνος, καὶ ὠδῖνες δὲ τόκος, καὶ μαλακὸν ἐφόρει, καὶ μέχρι πολλοῦ ἡσυχία τοῦ χρόνου, δὲ δυναμένη τοῦ ἀνδράσι πρέπουσαν ἡλικίαν· ἵνα μέχρι πόντων δυσθεώρητον ἦν τῆς οἰκονομίας τὸ μυστήριον. Ἵνος οὖν ἕνεκεν καὶ ταῦτα τὰ σπάργανα ἐγένετο, φησιν, ἐξ ἀρχῆς; μέχρι τοῦ μητέρα, μέχρι Ἰωσὴφ, μέχρι τῶν "Συμεών μέλλοντα ἀπιέναι λοιπὸν, μέχρι τῆς ποιμένας, μέχρι τοὺς μάγους, μέχρι τῆς Ἰουδαίους. Εἰ γὰρ ἐβούλοντο προσέχειν μὲν ἀκριβείας τοῖς γινομένοις, καὶ μικρὰ καὶ ἐντεῦθεν αὖ πρὸς τὰ μέλλοντα ἐκαρπώσαντο. Εἰ δὲ μὴ λέγουσιν οἱ προφῆται τὰ πρὸ τοῦ μάγων, μὴ θορυβηθῇς. ὅτε γὰρ πρῶτα προφῆται, ὅτε πρῶτα ἐσιώπησαν. ὥσπερ γὰρ ὃ, μηδὲν ἀκούσαντας ἰδεῖν προσδοκώμενα τὰ παράλογα, πολλοῦ ἐποίει τοῦ ἔκπληξιν καὶ τὸν θόρυβον· οὕτω καὶ ὃ πρῶτα μαθεῖν, καθεύδειν παρεσκεύαζε τὸν ἀκροατοῦ, καὶ τοῖς διαλείψεσιν οὐδὲν ἦφιει πλέον. Εἰ δὲ διὰ τῆς προφητείας ἀμφιβάλλουσιν Ἰουδαῖοι λέγοντες, ὃ δὲ Αἰγύπτου κάλεσα τὸν υἱόν μου, μὴ ἐπ' αὐτὸν εἰρῆσθαι, εἰ ποιμὴν δὲ πρὸς ἄλλοις ὅπου καὶ οὗτος προφητείας νόμος, ὃ πολλὰ πολλάκις λέγεσθαι μὲν ἐπ' ἄλλων, πληροῦσθαι δὲ ἐφ' ἑτέρων, δῆλον ὃ ὅτι τῶν Συμεὼν καὶ Λευὶ εἰρημένον ἐστί· Διαμεμερισμένοι γὰρ αὐτοὺς, φησιν, ἐν Ἰακὼβ,

χ. ἐπισκότη, τοῦ ἀποκόπτει αὐτό.

χ. μεταφάσεως, χ. κίνδυνον.

χ. κίνδυνος.

χ. ωδίσασα

χ. ἵνα μὴ ἐπ' εἰρῆσθαι;

τον. μθ. ζ

Ιακὼβ, ⁊ ὡς ἀφ' ἑτέρω αὖθις ἐν Ισραὴλ. καίτοιγε οὐκ ἐπ' αὐτῷ τῶν γέγονεν, ἀλλ' ὅτι τῶν ἐκγόνων. ἡ δ' ὅτι τῷ Χαναὰν ἡ πρὸς τῷ Νῶε λεχθεῖν, εἰς τοὺς Γαβαωνίτας τοὺς ἐκγόνους τῷ Χαναὰν ἥκειν· ⁊ δ' ὅτι τῷ Ιακὼβ οὕτως ἴδοι τις ἂν συμβάν. αἱ γὰρ βλασφημίαι ἐκφαναὶ αἱ λέγουσαι· Γίνῃ κύριος τῶν ἀδελφῶν σου, ἡ προσκυνησάτωσάν σε οἱ υἱοὶ τῆς πατρός σου, οὐκ ἐπ' αὐτῷ τέλος ἔχοι (πῶς γὰρ, εἴ δεδικότος ⁊ τρέμοντος, ἡ μυριάκις αὐτὸν προσκυνούντων;) ἀλλ' ὅτι τῷ ἐκγόνων τῶν αὐτῶν. ὁ δὴ καὶ ἐν τούτοις εἴποι τις ἄν. πῆς γὰρ ἀληθέστερον ὑπὸ Θεοῦ λεχθεῖη· ὁ μόσχων προσκυνῶν καὶ ᾧ Βεελφεγὼρ τελούμενος, καὶ τοῖς υἱοῖς θύων τοῖς δαιμονίοις, ἢ ὁ φύσει υἱός, καὶ τ' ἀληθινὰ πρὸ μικροῦ; ὥστε εἰ μὴ προεῖλετο σῶσαι, οὐκ ἂν ἡ προφητεία τέλος ἔλαβε τὸ προσῆκον. ὅρα γοῦν πῶς αὐτὸ καὶ ὁ ἄγγελος αἰνίττεται λέγων· ἵνα πληρωθῇ, δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἂν ἐπληρώθη, εἰ μὴ προῆλθεν. ὡς οὖν ἔτυχε τὴν παρθένον λαμπρὰν τοῦτο ποιῆσαι καὶ θεοφανῆ. ὅπερ γὰρ εἶχεν ὁ δῆμος ἅπας ἐν ἐγκωμίου τάξει, τοῦτο καὶ αὐτὴ λοιπὸν ἔσχεν ἰδιωτικῶς. ὅθεν γὰρ μέγα ἐφρόνουν ὅτι τῶν ἀνελήφθη ἐξ Αἰγύπτου, ⁊ ἐκόμπαζον (ὅπερ οὖν καὶ ὁ προφήτης αἰνιττόμενος ἔλεγεν, Οὐχὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἀνήγαγεν ἐκ Καππαδοκίας, ⁊ τοὺς Ασυρίους ἐκ βόθρου;) ποῖς καὶ τῆς παρθένου τὸ προτέρημα τοῦτο [εἶ].] μᾶλλον ἢ καὶ ὁ λαὸς καὶ ὁ πατριάρχης καταβάντες ἐκεῖ, καὶ ἀναβάντες ἐκεῖθεν, τὸν τῆς ἀνόδου ταύτης τύπον ἐπλήρωσαν. καὶ γὰρ ἔκλαυσαν θάνατον φυγόντες τὸν ἀπὸ τῆς λιμοῦ, κατῆσαν· καὶ ἔστι θάνατον τὸν ἐξ ἐπιβουλῆς. ἀλλ' ἔκλαυσαν μὴ ἐλθόντες ἐκ τοῦ λιμοῦ τότε ἀπηλλάγησαν· ἔστι δὲ καταβάς, πλὴν χώραν πᾶσαν ἔξω τῆς ἐπιβάσεως ἡγίασεν. σκότει γοῦν πῶς μεταξὺ τῶν ταπεινῶν, καὶ τὰ τῆς θεότητος ἐκκαλύπτεται. ⁊ γὰρ ὁ ἄγγελος εἰπὼν, φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, οὐκ ἐπηγείλατο αὐτοῖς ζωοδιπορεῖν, ὅτε καθίσουσιν, ὅτε ἀναστήσουσιν, ἀνιτόμενος ὅτι μέγαν ἔχουσι ζωοδιπορεῖν, τὸ τεχθὲν παιδίον· ὃς καὶ τὰ θεάγματα πάντα μετέβαλεν ὁμοῦ φανείς, καὶ τὰς ἐλπίδας πρεσκύασε πολλὰ θεὸς τὴν οἰκονομίαν ἀφικνήσασθαι ταύτην. καὶ γὰρ μάλιστα καὶ βαρβάροι τὴν παρ' ὧν δυσδαιμονίαν ἀφέντες, ἔρχονται προσκυνήσοντες, καὶ ὁ Αὔγουστος ἐπανορθοῦται τὰ ἐν Βηθλεὲμ τόκῳ ἀφ' τοῦ θεάγματος τῆς ἀπογραφῆς, ἡ Αἴγυπτος ἀφικνεῖται δι' ἓξ ἁμάρτυρα φθόγγοντα καὶ ἐπιβουλεύόμενον, καὶ λαμβάνει ἵνα τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεως ἀφορμήν· ἵν', ὅταν μέλλῃ κηρυττόμενον αὐτὸν ἀκούειν πᾶσι τοῖς ἀποστόλων, καὶ ὅτι τούτων καλλωπίζηται, ἅτε αὐτὸν δι' ἁμάρτυρη θεφότη. καὶ μὴν τῆς Παλαιστίνης ἴδιον τὸ προτέρημα τοῦτο μόνης, ἀλλ' αὕτη θερμοτέρα ἐκείνης γέγονε.

Καὶ συνιὼν ἐλθὼν εἰς τὴν ἔρημον τῆς Αἰγύπτου, πᾶσα δεῖσα πομπὴ βλέπω τὴν ἔρημον ΗΘΙΚΟΝ
ταύτην ὄφεσι γεμομένην, καὶ χορεῖα ἀγέλαι μυρίαι ἐν ἀνθρώπῳ ἁγίασματι, καὶ δήμοις μυρίοις, καὶ συλλόγοις παρθένων· καὶ πᾶσαν μὲν τὴν Αἰγύπτου τὴν τερατείαν καταλελυμένην, τὴν δὲ τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν λαμπρύνουσαν· καὶ τὴν ποιητὴν καὶ φιλοσόφων καὶ μάγων μητέρα, καὶ τὴν πᾶσι εἴδος μαθητείας βύθισαν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι δόξαν, ταύτην ὀφιναίαν ὅτι τοῖς ἀλιεῦσι καλλωπιζομένην, καὶ ἐκείνων μὲν καταφρονοῦσαν ἀπλήστων, τὸν δὲ τελώνην καὶ σκηνοποιὸν πάντα χρὸς θεοφέρουσαν, καὶ τὸν σαυτῆς θεοβαλλομένην. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν ταῖς πόλεσι μόνον τὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ δὲ ἐν ταῖς ἐρήμοις μᾶλλον ἢ ἐν ταῖς πόλεσι. καὶ γὰρ ἔστιν ἰδεῖν πάντα χρὸς τῆς χώρας ἐκείνης τὸ Χριστοῦ τὸ στρατόπεδον, καὶ τὴν βασιλικὴν ἀγέλην, καὶ τὴν τῶν ἄνω δυναμένων πολιτείαν· καὶ ταῦτα οὐκ ἐν ἀνθρώποις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν γυναικείᾳ φύσει κρατοῦντα βύθοι τις ἄν. καὶ γὰρ καὶ γυναῖκας ἀνδρῶν ἦν φιλοσοφοῦσιν· οὐκ ἀσπίδα λαμβάνουσαι καὶ ἀναβαίνουσαι ἵππον, καθάπερ οἱ σημνοὶ τῶν Ελλήνων κελεύουσι νομοθέται ⁊ φιλόσοφοι, ἀλλ' ἑτέραν πολὺ χαλεπωτέραν δεχόμεναι μάχην. κοινὸς γὰρ αὐταῖς καὶ ἀνδράσιν ὁ πόλεμος πρὸς τὸν διάβολον καὶ ταῖς ἐξουσίας τοῦ σκότους. καὶ ὅλαμοῦ δὲ τῆς φύσεως ἀπαλὸν ἐμπόδιον γίνεται ταῖς τοιαύταις συμβουλαῖς

ὐ γὰρ σωμάτων φύσει, ἀλλὰ ψυχῆς προαιρέσει ταῦτα κρίνεται τὰ παλαίσματα. ἀφ' τούτου καὶ γυναῖκες ἀνδρῶν μᾶλλον ἠγωνίσαντο πολλάκις, καὶ" φανερότερα βραβεῖα ἔσπασαν. οὐχ ὕτως ὅτι λαμπρὸς ὁ οὐρανὸς τῷ ποικίλῳ τῶν ἄστρων χορῷ, ὡς ἡ ἔρημος Αἰγύπτου ταῖς σκιωραῖς πανταχόθεν ἡμῖν δεικνύουσα τῶν μοναχῶν. Εἰ τις τὴν παλαιὰν Αἴγυπτον σκείνην τὴν θεομάχον & μαινομένην, τὴν τῶν αἰλύρων δήλην, τὴν κρόμμυα δεδοικῦαν καὶ τρέμουσαν" ἴδεν, ἂν ἔστηκε χαλκοῦς τὸ Χριστοῦ πλοῦ ἑκμύ. μᾶλλον δ' ἡ χρεία ἡμῖν παλαιῶν διηγημάτων. ἔτι γὰρ καὶ νῦν τῆς ἀνόητου σκείνης λείψανα μένει πρὸς ἀπόδειξιν τῆς προτέρας μανίας. ἀλλ' ὅμως ὅτοι ⓐ τὸ παλαιὸν πάντες πρὸς τοσαύτην" ἀπορραθύτες μανίαν, πρὸς ἀθανοῦ καὶ τῶν ὑπὲρ Ⓦ ἀθανάτου φιλοσοφοῦσι προαιρέσεων, καὶ καταγελῶσι τῶν πατρώων ἐθῶν, καὶ τοῦ προγόνοις ταλανίζοισι, καὶ τῶν φιλοσόφων οὐδένα ποιοῦνται λόγον. ἐμαθον γὰρ ἀφ' τῶν προαιρέσεων αὐτῶν, ὅτι ταῦτ' ἐκείνων, γραϊδίων μεθυόντων ὅστιν εὑρέματα· ἢ ὄντως" σοφία καὶ τῶν ἀθανάτων ἀξία αὕτη ὅστὶν ἡ ἀφ' τῶν ἁλιέων αὐτῆς καταγελθεῖσα. ἀφ' δὴ τοῦτο μᾶ τῆς τοσαύτης ἀκριβείας τῶν δογμάτων, καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ βίου πολλὼ" ἐπιδείκνυνται ἀπουδῶ. τὰ γὰρ ὄντα ἀποδυσάμενοι πάντα, καὶ τῷ κόσμῳ ταυρωθέντες παντὶ, καὶ περαιτέρω πάλιν ἐλαύνοισι, τὸν τοῦ σώματος ἐργασίαν προῖς τὸν τῶν δεομένων ἀποχρώμενοι θεφιῶ. οὐδὲ γὰρ, ὅπερ νηστεύοισι & ἀγρυπνοῦσιν, ἄγειν μᾶ ἡμέραν ἀξιοῦσιν· ἀλλὰ ταῖς μὲ νύκτας τοῖς ἱεροῖς ὕμνοις καὶ ταῖς παννυχίσι, ταῖς δ' ἡμέραις εἰς εὐχάς τε ὁμοῦ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν χειρῶν ἐργασίαν καταμερίζοισι, Ⓦ ἀποστολικὸν μιμούμενοι ζῆλον. Εἰ γὰρ ἐκεῖνος, τῆς οἰκουμένης προῖς αὐτὸν βλεπούσης, ἵνα τοῦ δεομένοις διακονέφη, καὶ ἐργαστήριον κατέλαβε, καὶ τέχνῃ μετεχείρησε, καὶ οὐδὲ ταῖς νύκτας σκάνδυδε τοῦτο ποιῶν· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς, φησι, τοῦ ἔρημον κατειληφότας, καὶ οὐδὲν κοινὸν προῖς τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι θορύβους ἔχοντας, τῇ τῆς ἡσυχίας σχολῇ Εἰς ἐργασίαν πνευματικὴν καταχρήσασθαι δίκαιον. αἰσχυνώμεθα τοίνυν ἅπαντες & ⓐ πλουτοῦντες καὶ Ⓐ πενόμενοι, ὅταν σκῆνοι μᾶ μηδὲν ὅλως ἔχοντες, ἀλλ' ἡ" σῶμα μόνον & χεῖρας, βιάζων") & φιλονεικῶσι προῖσοδον τοῖς δεομένοις ἐντεῦθεν θύρᾳ· ἡμεῖς δ', μυρίων ἔνδον ἀποκειμένων, μηδὲ τῶν προτέρων Εἰς ταῦτα ἀπιώμεθα. ποίαν οὖν ἔξομεν ἀπολογίαν, Εἰπέ μοι; ἵνα δ' συγγνώμην; καίτοιγε σύνισον, πῶς ὁ παλαιὸν ἦσαν ὕτοι καὶ φιλοπονήματα, καὶ γαστρίμαργοι μᾶ τῶν ἄλλων κακῶν. σκῆ γὰρ ἦσαν ⓐ λέβητες τῶν κρεῶν, ὧν ⓐ Ἰουδαῖοι μέμνηνται· σκῆ ἡ πολλὴ τῆς γαστρὸς τυραννίς. ἀλλ' ὅμως ὅταν ἐβλήθησαν, μετεβάλοντο, καὶ ὁ πῦρ τὸ Χριστοῦ δεξάμενοι, πρὸς Ⓦ ἀθανὸν ἀθεῖον" μεταρμίσαντο· καὶ θερμότεροι τῶν ἄλλων ὄντες, & πρὸς ὀργὴν & προῖς ἡδονὴν σωμάτων προπετέστεροι, ταῖς ἀσωμάτοις δυνάμεις τὴν ὑπεικείαν καὶ τὴν λοιπὴν τῆς φιλοσοφίας ἀπαθείαν μιμοῦνται. καὶ Εἰ τις ἐν τῇ χώρᾳ γέγονεν, οἶδεν ἃ λέγω. Εἰ δέ τις οὐδέποτε ἐπέβη τῶν σκιωρῶν ἐκείνων, ἐννοείτω Ⓦ μέχρι νῦν ἐν τοῖς ἀπαύστοις τόμοις ὄντα, οὐ μᾶ τοῦ ἀποστόλου ὁ Αἰγυπτίος ἤνεγκε, Ⓦ μακάριον καὶ μέγαν Ἀντώνιον· καὶ λογιζέσθω ὅτι καὶ τοῦτ' ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ γέγονεν, ἐν ᾗ καὶ Φαραώ· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν πρέβλαβεν, ἀλλὰ & θείας ἀφέως κατηξιώθη, καὶ τοιοῦτον ἐπεδείξατο βίον, οἷ ⓐ τοῦ Χριστοῦ νόμοι ζητοῦσι. & τοῦτο Εἰδέναι τις μᾶ ἀκριβείας ἐντυχὼν τῷ βιβλίῳ τῷ τὴν ἰσοδείαν ἔχοντι τῆς ἐκείνου ζωῆς, ἐν ᾧ καὶ πολλὼ ὤφελεται τὸν προφιλείαν. καὶ γὰρ πρὸς τῶν τὰ Ἀρείου νοσούντων προφανεφώνησέ τε, καὶ Εἶπε τὸν ὃς ἐκείνων μέλλουσαν βλάβην γίνεσθαι, τοῦ Θεοῦ δείξαντος αὐτῷ τότε, καὶ προῖς τῷ ὀφθαλμῷ τὰ μέλλοντα ὑποφαίνοντος ἅπαντα. ὃ δὴ μάλιστα μᾶ τῶν ἄλλων τῆς ἀληθείας ὅστὶν ἀπόδειξις," τῷ μηδένα τῶν ἔξωθεν αἱρέσεων ἄνδρα τοιοῦτον ἔχειν. ἀλλ' ἵνα μὴ πρὸς ἡμῶν ταῦτα ἀκούσητε, τοῖς γράμμασιν ἐγκύψαντες τοῖς τοῦ βιβλίου, πάντα μαθήσεσθε μᾶ ἀκριβείας, καὶ πολλὼ παρθυμήσεσθε τὸν φιλοσοφίαν σκῆθεν. τοῦτο ὃ προσκαλῶ, ὑχ ἵνα

χ. σφοδρ. τ εα ἀλφαιο

χ. εἶδεν.

χ. ἀποφήνα γοιῶτις

χ. φιλοσοφ

χ. σπιλλύν.

χ. σώματα

Β' ῥοδ. ις.

χ. μεθαρ σαντο

χ. ζ

χ. παρέλθω. ῶμεν
χ. ἀναστρέψω

ἵνα " ἐπέλθωμεν τὰ γεγραμμένα μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ ζηλώσωμεν, καὶ μήτε χάρεν, μήτε " ἀναστρέψει, μήτε τοσοῦτον πονηρίαν τοσοῦδε φυγώμεθα. διὸ δὴ θέλωμεν ἑαυτοῖς τοσοῦτον τεῖχος, τοσοῦδε τούτων ἡμῖν ἔσαι κώλυμα. ἐπεὶ καὶ Αβραὰμ ἀσεβῆ πατέρα εἶχεν, ἀλλ' ὁ διεδέξατο τοιοῦτον ὡδηγούμεθα. καὶ ὁ Εζεκίας Ⓜ Αχάζ, ἀλλ' ὅμως ὅστις φίλος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο. καὶ ὁ Ιωσηφ ὁ ἐν μέσῃ τότε Αἰγύπτῳ τοῦ τῆς σωφροσύνης ἀνεδήσατο στεφάνους. καὶ Ⓓ παῖδες [ὁ] Ⓓ πρὸς ἐν Βαβυλῶνι μέσῃ, καὶ ἐν οἰκίᾳ μέσῃ, συβαριτικῆς τοιαύτης παρασκευῆς τραπέζης, τὴν ἄκραν ἐπεδείξαντο φιλοσοφίαν. Ⓒ Μωϋσῆς ὁ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ὁ Παῦλος ἐν τῇ οἰκουμένῃ καὶ οὐδεὶς τούτων ἐγένετο κώλυμα τοῖς Ⓜ τῆς ἀρετῆς δρόμον. Ταῦτ' οὖν καὶ ἡμεῖς πάντα συνοοῦντες, ἂν μὴ τοσαῦτα ταύτας σκήψεις καὶ τοσοῦτον μέσα " ποιησώμεθα· τοιοῦτον γὰρ τῆς ἀρετῆς ἰσχύσαν " ἀφώμεθα. ὅταν γὰρ καὶ Ⓜ Θεὸν ὅτι μείζονα ὑπαναστώμεθα βύνοιαν, καὶ πείσομεν συνεφάπτεσθαι τοιοῦτον ἀγώνων ἡμῖν, καὶ τοιοῦτον αἰωνίων ἀπολαύσομεν " στεφάνων· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπάρχειν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ἅμα τῷ πατρὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. ποιησώμεθα.
χ. ἀφώμεθα.
χ. ἀγαθῶν.

Ομιλ. θ. 16 ΤΟΤΕ ΗΡΩΔΗΣ ΙΔΩΝ ΟΤΙ ΕΝΕΠΑΙΧΘΗ ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν.

χ. ἀνοήτοις

Κἀγὼ μὲν οὐκ ἐγκρίνω θυμωθῆναι, ἀλλὰ φοβηθῆναι δὲ συγχωρῶ, καὶ ἰδεῖν ὅπως " ἀνοήτοις ἐπιχειρήσασιν. ἀλλ' ὁ καταγέλαστος. ὅταν γὰρ ἀγνώμων ἡ ψυχὴ καὶ ἀνίατος, οὐδενὶ εἴκει τῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ δεδομένων φαρμάκων. ὅρα γοῦν καὶ τοῦτον τοῖς προτέροις ἐπαγωνιζόμενον, καὶ φόνῳ " φόνον ζωάπτοντα, καὶ κατὰ χρημάτου πάντα χεῖρα φερόμενον. ὥσπερ γὰρ ὑπό τινος δαίμονος, τῆς ὀργῆς ταύτης καὶ τῆς βασκανίας ἐκβακχευθείς, οὐδενὸς ποιεῖται λόγον· ἀλλὰ δὲ κατὰ τῆς φύσεως αὐτῆς μαίνεται, καὶ πρὸ ὀργῆς πρὸ τῶν ἐμπαιζάντων μάγων, κατὰ τῶν οὐδὲν ἠδικηκότων παίδων ἀφίησι, συνήθης δρᾶμα τῶν ἐν Αἰγύπτῳ " πεποιημένων τότε ἐν Παλαιστίνῃ τολμῶν.

χ. φόνους
χ. ῥωμαίων

Ἀποστείλας γάρ, φησιν, ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον, οὗ ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων.

Ἐντεῦθά μοι μετ' ἀκριβείας προσέχετε. καὶ γὰρ πολλοὶ πολλὰ φλυαροῦσιν ὑπὲρ τῶν παίδων τούτων, ἀδικίαν ἐγκαλοῦντες τοῖς γεγονόσιν. καὶ Ⓓ μὴ ἐπεικέστερον ὑπὲρ αὐτῶν διαπορῶσιν· Ⓓ ἢ θρασύτερον καὶ μανικώτερον. ἵν' οὖν τοῦτο μὴ τῆς μανίας, τοῦτο δὲ τῆς ἀπειρίας ἀπαλλάξωμεν, διδάχθητε μικρὸν διαλεγομένων ἡμῶν " περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Εἰ γὰρ δὴ τοῦτο ἐγκαλοῦσιν, ὅτι προεώφθη τὰ παιδία ἀναιρεύμενα, ἐγκαλέσωσιν καὶ τῇ τῶν τριπλῶν σφαγῇ, τῶν τὸν Πέτρον φυλαττόντων.

χ. ὠφθη.
χ. φυγόντος

ὥσπερ γὰρ ἐν ταῦθα τὸ παιδίου " φυγόντος, ἕτερα παιδία ἀντὶ τοῦ ζητουμένου καταισφάττεται, οὕτω δὴ τότε καὶ τὸν Πέτρον τοῦ δεσμωτηρίου καὶ τῶν ἁλύσεων ἀπαλλάξαντος τὸ ἄγγελου, ὁμώνυμός τις τοῦ τυράννου τούτου καὶ ὁμόζηλος, ζητήσας αὐτὸν καὶ οὐχ εὑρών, τοὺς τηρούσας αὐτὸν τραπόντας ἀπέκτεινεν ἀντ' ἐκείνου. Ⓒ τί τοῦτό φησι; τοῦτο γὰρ οὐ λύσις, ἀλλὰ τοσαύτη τοῦ ζητουμένου. οἶδα κἀγώ, καὶ διὰ τοῦτο εἰς μέσον πάντα φέρω τὰ τοιαῦτα, ἵνα πᾶσι μίαν ἐπαγάγω τὴν λύσιν.

χ. ἔχοιεν
χ. τῶν;

πῆς οὖν ἔστι τούτων ἡ λύσις; καὶ πῶς ἂν " ἔχοιμεν λόγον δοτοσοῦτον εἰπεῖν; ὅτι οὐχ ὁ Χριστὸς τῆς σφαγῆς" αὐτοῖς αἴτιος γέγονεν, ἀλλ' ἡ ὠμότης τοῦ βασιλέως· ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἐκείνοις ὁ Πέτρος, ἀλλ' ἡ ἄνοια τοῦ Ηρῴδου. Εἰ μὴ γὰρ τοῖχον διορυχθὰν εἶδεν, ἢ θύρας ἀνατραπείσας, εἶχεν ἴσως ῥᾳδιουργίαν ἐγκαλέσαι τοῖς φυλάττουσι τὸν ἀπόστολον τραπώτας· νυνὶ δὲ πάντων ὅπλα μενόντων, καὶ τῶν θυρῶν ἀποκεκλεισμένων, καὶ τῶν ἁλύσεων ταῖς χερσὶ τῶν φυλαττόντων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φυλακῆόντων συμβεβλημθίων (καὶ γὰρ ἦσαν αὐτῷ ζωνδεδεμθύοι) ἠδωάτο συλλογίσασθαι ἐκ τ᾽ ὄντων (εἶγε ὀρθῶς ἐδίκαζε τοῖς ἡμομθίοις) ὅτι οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως ἐῶ, οὐδὲ κακουργίας ὃ γινόμθον, ἀλλ᾽ θείας τινὸς ἐξ οὐρανοδρόμου δυνάμεως, καὶ προσκιωπῆσαι τ᾽ ποιήσαντα ζῶντα, ἀλλ᾽ ὑ πολεμῆσαι τοῖς φυλάκουσιν. ὅπω γὰρ ὁ Θεὸς ἐποίησεν, ἅπερ ἐποίησεν, ἅπθυτα, ὡς μὴ μόνον τοὺς φύλακας μὴ προδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τ᾽ βασιλέα δι᾽ αὐτῶν χειραγωγῆσαι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. εἰ δ᾽ ἀγνώμων ἐκεῖνος ἐφαίνη, τί πρὸς τ᾽ σοφὸν τῶν ψυχῶν ἰατρὸν, καὶ πρώτα ἐπ᾽ εὐεργεσίᾳ προγματευόμθυον, τῆς τοῦ κάμνοντος ἀταξίας; ὃ δὴ καὶ ἐν ζῶσι δοκεῖ εἶπον. τίνος γὰρ ἕνεκεν ἐθυμώθης, ὦ Ἡρῴδη, τοῖς τῶν μάγων ἐμπαίζειν; οὐκ ἔγνως ὅτι θεῖος ὁ τόκος ἦν; οὐ σὺ τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκάλεσας; οὐ σὺ τοὺς γραμματέας συνήγαγες; οὐχὶ κληθέντες ἐκεῖνοι καὶ τ᾽ προφήτην μεθ᾽ ἑαυτῶν ἦγαγον εἰς τὸν σὸν δικαστήριον ζῶντα αὖθις προφανοῦντα; οὐκ εἶδες τὰ παλαιὰ τοῖς νέοις συμφωνοῦντα; οὐκ ἤκουσας ὅτι καὶ αἱρήσει τούτοις δικηθήσεται; οὐκ ἠδέσθης τῶν βαρβάρων τ᾽ ποιμένα; οὐκ ἐταύμασας αὐτῶν τὴν πρόρρησιν; οὐκ ἔφειξας τ᾽ προφήτην τὴν ἀλήθειαν; οὐκ ἐνενόησας ἀπὸ τῶν προτέρων καὶ τὰ ἔκατα; τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐλογίσω κἀ σεαυτὸν ἐκ τούτων ἀπθύτων, ὅτι οὐ τῆς ἀπάτης τ᾽ μάγων ἐῶ ὃ γινόμθον, ἀλλὰ θείας δυνάμεως πθύτα προῆς τὸ δέον οἰκονομούσης; εἰ δ᾽ καὶ ἠπατήθης ὡς τῶν μάγων, τί πρὸς τὰ παιδία τὰ οὐδὲν ἠδικηκόλα; ναί φησιν. ἀλλὰ τ᾽ μὲ Ἡρῴδην καλῶς ἀπεστέρησας τῆς ἀπολογίας, καὶ μιαφόνον ἔδειξας· οὐδέπω δ᾽ τ᾽ πρὸ τῆς ἀδικίας τῶν γεγονημθίων ἔλυσας λόγον. εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἀδίκως ἔφαγε, τίνος ἕνεκεν ὁ Θεὸς ἐχώρησε; τί οὖν ἐθύμωσε πρὸς τοῦτο; ὅπερ ἀεὶ ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐν ἀγορᾷ, καὶ πθύτα χοῦ λέγων ὑ᾽ πάθομαι, ὃ καὶ ὑμᾶς βούλομαι μετ᾽ ἀκριβείας διατηρῆσαι. κανὼν γάρ τίς ἐστι πρὸς ἅπασαν ἡμῖν τοιαύτην ἀρμόθιον ἀποδίδου. τίς οὖν ὅτός ἐστιν ὁ κανών, καὶ τίς ὁ λόγος; ὅτι ὧν ἀδικθώντες πολλοί, ὁ δ᾽ ἀδικηθύμενος ὑδὲ εἷς. καὶ ἵνα μὴ ὅτι πλέον ὑμᾶς ὃ ἄπιγμα ταράξῃ, καὶ τὴν λύσιν ἐπαγάγω ταχέως. ὅταν γὰρ ἀν πάθωμθυ ἀδίκως πρός τινος, ἢ εἰς ἀμαρτημάτων διάλυσιν ὁ Θεὸς ἡμῖν λογίζεται τὴν ἀδικίαν ἐκείνου, ἢ εἰς μισθῶν ἀντιπόδοσιν. καὶ ἵνα σαφέστερον γένηται ὃ λεγόμθυον, ὅτι ὑποδείγματος ⟨ω⟩ λόγον ἀγάγωμθυ. θαύμθυ γὰρ εἶναί τινα οἰκέτην πολλὰ ὀφείλοντα τῷ δεσπότῃ χρήματα· εἶτα πρὸς ἀδίκων ἀνδρῶν ἐπηρεασθῆναι ⟨ω⟩ οἰκέτην ἕτερον, καὶ ἀφαιρεθῆναί τινα τῶν αὐτ. διὰ τοίνυν ὁ δεσπότης ὁ κωλύσας διαμθύνος ⟨ω⟩ ἁρπαγὰ καὶ πλεονέκτην, ἵνα μθὴ μὴ ἀποκαταστῇ τὰ χρήματα, εἰς ἃ τὰ ὀφειλόμθυα αὐτῷ πρὸς τ᾽ δούλου λογίσηται τὰ ἀφαιρεθέντα, ἆρα μὴ ἠδίκηται ὁ οἰκέτης; ἠδικῆσθαι. πῶς, αὖ καὶ πλείονα ἀποδῷ; ἆρα οὐχὶ καὶ μείζονος ἐκέρδανε; πάντ᾽ που δῆλον. τ᾽ τοίνυν καὶ ἐφ᾽ ὧν ἡμεῖς πάσχομθυ, λογισώμθυα. ὅτι γὰρ ὑπὲρ ὧν αὖ πάθωμθυ κακῶς, ἢ ἁμαρτήματα διαλυόμθυα, ἢ λαμπροτέρους λαμβανόμθυ στεφάνους, αὖ μὴ ἁμαρτήματα τοσαῦτα ἔχωμθυ, ἄκουσον τ᾽ Παύλου λέγοντος πρὸς ⟨ω⟩ πεπορνευκότας· Παραδόντα τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ. καὶ τί τοῦτό φησι; περὶ γὰρ τῶν ἀδικηθύντων πρὸς ἑτέρων ὁ λόγος ἦν, ἀ περὶ τῶν διδασκάλων διορθουμθύων. μάλιστα μὲν οὖν τὸ μέσον. τὸ γὰρ ζητούμθυον ἦν τοῦτο ἦν, εἰ ὃ πάθῃ κακῶς οὐκ ἔστιν ἐπήρεια ᾧ πάσχοντι. ἀλλ᾽ ἵνα καὶ πρὸς τὸ ἐνδοτέρω τὸ ζητούμθυον ἀγάγω ⟨ω⟩ λόγον, ἀναμνήσθητι τ᾽ Δαβὶδ, ὃς τὸν Σεμεεὶ τότε ὁρῶν ἐπικείμθυον καὶ ἐνδηλόμθυον αὐτῷ τὴν συμφοράν, καὶ μυρίοις αὐτὸν ὀνείδεσι πλιώοντα, βουλομθύων ἀνελεῖν τῷ στρατηγῷ, διεκώλυσε λέγων· Ἄφετε αὐτὸν "καταράσασθαι, ὅπως ἴδῃ Κύριος τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ ἀνταποδῷ μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς καταράς" ταύτης ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. καὶ ἐν τοῖς ψαλμοῖς ᾄδων ἔλεγεν· Ἴδε σὺ ἐχθρούς μου ὅτι ἐπληθύνθησαν, καὶ μῖσος ἀδίκων ἐμίσησάν με, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. καὶ ὁ Λάζαρος ᾄδει τοῦτο ἀπόλαυστον ἀνέσεως, ὅτῳ μετὰ τὸν βίον πολὺν ἔπαθε κακόν.

οὐκ

κ.Κορ.ι.ε.

χ.ἐσόπτας

χ.ἐσόπτας

χ.ἰῶ

χ.Σεμεῖ

β.Βασ.ιϛ.ια. 13.

χ..ράξῃ

Ψ.ιδ.ιθ.

χ.αὐτῶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐκ ἄξια ἠδίκηται ⓐ ἀδικηθέντες, ἐὰν γνησίως ἐνέγκωσιν ἅπερ πάσχουσιν ἄπιστα, δηλα-
κερδήσωσι· καὶ μειζόνως " κερδανοῦσιν, αἵ τε ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ πλήττων), ἄν τε ὑπὲρ τοῦ διαβόλου μαι-
σχύνωνται. καὶ ποίαν εἶχον ἁμαρτίαν τὰ παιδία, φησίν, ἵνα ταύτην " ἀφανίσωνται; πρὸ μὲν
γὰρ τῶν ἐν ἡλικίᾳ γνωμῶν καὶ πολλὰ πεπλημμεληκότων εἰκότως ἂν τις ταῦτα εἴποι· ⓐ
5 ἢ ἄφωρον ὄντως ὑποπεσόντες τελευτήσαντες, ποῖα ἁμαρτήματα, δι' ὧν κακῶς ἔπαθον, ἀπέδεν-
το; οὐκ ἤκουσάς μου λέγοντος, ὅτι καὶ ἁμαρτήματα μὴ ᾖ, μαθῶν " ἀνταπόδοσις εἰσεῖ· καὶ
τοῖς πάσχουσι κακῶς ἐνταῦθα; τί τοίνυν ἐλήφθη τὰ παιδία ἀναιρεθέντα ὑπὸ τοιού-
τῳ, καὶ πρὸς τὸν ἀκύμονα ταχέως ἀπενεχθέντα λιμένα; ὅτι πολλὰ καὶ μεγάλα [πολ-
λαχοῦ], φησίν, ἐμέλλον ζήσαντες κατορθοῦν. ἀλλὰ διὰ τοῦτο μὲν μικρὸν αὐτοῖς προαποτίθε-
10 ται τὸν μισθὸν τὸ ὑπὲρ ὑποφέρειν τοιαύτην καταλύσαι τὸν βίον. ἄλλως δέ, μᾶλλον ἂν εἴασεν, εἰ
μεγάλοι τινὲς ἔμελλον ἔσεσθαι ⓐ παῖδες, προαναρπασθῆναι. εἰ γὰρ ὅτι ἐν πονηρίᾳ
μέλλουσι ζῆν διηνεκῶς, μὴ μακροθυμίας φέρει τοσαύτης, πολλῷ μᾶλλον τούτους οὐκ
ἂν εἴασεν ὑπὲρ ἡμῶν ἀπενεχθῆναι, εἴ τινα μεγάλα προσήδει λύσουσι. καὶ ὅτι μὲ ⓐ πρὸ
" ἡμῶν λέγει, μάθε ἅπαντες ὅτοι, ἀλλ' εἰσὶ καὶ τούτων ἀπορρητότερόν τι ἕτερον, ὃ μὴ ἀκρι-
15 βείας οἶδεν ὁ ταῦτα οἰκονομῶν αὐτός. ἀναχωρήσαντες τοίνυν αὐτοῦ τῆς ἀκριβεστέρας ἐν τού-
τῳ καταλήψεως, ἣν ἐξῆς ἡμῖν ἐροῦμεν, καὶ ἐν ταῖς ἑτέρων συμφοραῖς παιδευώμεθα πρᾳό-
τατα φέρειν γενναίως. καὶ γὰρ ὁ μικρὸς τότε κατέλαβε τὰ ἀγωνία τοῦ Βηθλεέμ, τῶν παίδων
ἁρπαζομένων ἀπὸ τῆς θηλῆς τῶν μητέρων ὑπὲρ τοῦ ἄδικον ταύτην ἀγομένων σφαγήν.
ἀ. τάξις Εἰ δὲ ἔπι μικροψυχεῖς, καὶ ἐλάττων εἶ τῆς ὑπὲρ" τοιούτοις φιλοσοφίας, μάθε τὰ ταῦτα πολ-
20 μήσαντος ὁ τέλος, καὶ μικρὸν ἀνάπνευσον. ταχέως γὰρ αὐτὸν ἀφ' τούτων κατέλαβε δίκη, ὑπὲ
τοῦ μιάσματος τούτου τοῦ προσήκουσαν ἐδίδου δικαίαν, θανάτῳ χαλεπῷ ὑπὲ τοῦ νεοῦ πολ-
λοστοῦ ἐλεεινοτέρῳ καταλύων ⓦ βίον, ὑπὲ ἕτερα μυρία πάσχων κακά· ἅπερ εἴσεσθε, τοῦ
κ. Ἰωσήπου " Ἰωσίππου γὰρ τούτων ἱστορίαν ἐπελθόντες· ἰοῦ, ἵνα μὴ μακρὸν ποιησώμεθα ⓦ λόγον καὶ τοῦ
Συνέχοντος ἀμαχόθωμεν, οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι νομίσαντες τοῖς παροῦσιν ἐνθεῖναι.
κ. ὡσὸ 25 17. Τότε ἐπληρώθη ὃ ῥηθὲν " διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος·

18 Φωνὴ ἐν Ραμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς ὑπὲ ὀδυρμός πολύς· Ραχὴλ κλαίουσα τὰ
τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

Επειδὴ γὰρ φείκης ἐνέπλησε τὸν ἀκροατήν, ταύτην διηγησάμενος τὴν σφαγὴν τὴν
βιαίαν, τὴν ἄδικον, τὴν ὠμοτάτην, τὴν παράνομον, παράμυθεῖται πάλιν αὐτὸν λέγων,
ὅτι οὐκ ἀδυνατοῦντος τοῦ Θεοῦ κωλύσαι, ταῦτα ἐφίεται, οὐδὲ ἀγνοοῦντος, ἀλλὰ καὶ προ-
ειδότος καὶ προαναπαύοντος διὰ τοῦ προφήτου. μὴ τοίνυν θορυβηθῇς, μηδὲ καταπέσῃς,
εἰς τὴν ἀπόρρητον αὐτοῦ προνοίαν ἀφορῶν, ἣν καὶ δι' ὧν οἶδεν, καὶ δι' ὧν συγ-
χωρεῖ μάλιστα ὅστις ἐστίν. ὅπερ οὖν καὶ ἄλλοθι τοῖς μαθηταῖς διαλεγόμενος ἠνίξα-
κ. ὑπαγωγάς, το· ὅπου γὰρ τὰ δικαστήρια καὶ τὰς " ἀπαγωγάς, καὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης πολέμους καὶ τὴν
ἀπαυδον μάχην αὐτοῖς προανεκήρυττεν, ἀνέχων αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καὶ παραμυθούμενος,
φησίν· Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ὅπι τὴν γῆν ἄ- Matθ. ι. κθ.
νευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ταῦτα γὰρ ἔλεγε, δεικνὺς ὅτι οὐδὲν ἀγνοοῦντος αὐτοῦ γίνε-
ται, ἀλλ' εἰδότος μὲν ἅπαντα, οὐ μὴν πάντα ἐνεργοῦντος. μὴ τοίνυν, φησί, ταπεινόφρονες, μη-
δὲ θορυβώδεις. ὁ γὰρ εἰδὼς ἃ πάσχετε, καὶ κωλύσαι δυνάμενος, εὐδόκησεν ὅτι προνοῶν ὑμῶν
κ. προνοεῖν καὶ κηδόμενος οὐ κωλύει. ὅπερ καὶ ὅτι τῶν πειρασμῶν τῶν ἡμετέρων " ἐπινοῆσαι δεῖ· καὶ ἐνθυμεῖ-
σθαι ληφθέντα τὴν ὑπόθεσιν. καὶ τί κοινὸν τῇ Ραχὴλ πρὸς τὴν Βηθλεέμ, ἴσως εἴ-
ποι τις ἄν; Ραχὴλ γάρ, φησι, κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς. τί δὲ τῇ Ραμᾶ πρὸς τὴν Ρα-
χήλ; ἡ Ραχὴλ μήτηρ ἦν τοῦ Βενιαμὶν τελευτήσασαν δὲ αὐτὴν ἔθαψαν εἰς τὸν ἱππόδρομον
τὸν πλησίον ὄντα τοῦ χωρίου τούτου. ἐπεὶ οὖν ἡ ταφὸς πλησίον, καὶ ὁ κλῆρος τοῦ παιδίου

τούτου

τούτου ἀπὸ τῆς Βενιαμὶν (ἡ γὰρ Ραμᾶ τῆς Βενιαμίτιδος ἦν φυλῆς) ἀπὸ τε τῆς φυλῆς, ἀπό τε τοῦ τόπου τῆς ταφῆς εἰκότως αὐτῆς τὰ παιδία τὰ σφαγιασθέντα καλῇ. Εἶτα δείκνυς ὅτι ἀνίατον ἦν τὸ συμβὰν ἕλκος ἐν ὠμῷ, φησὶν· Οὐκ ἤγελε φωνὴ ἀκουσθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. πάλιν καὶ ἐντεῦθεν παραβύομβά τινα, ὅπερ ἐμπροσθεν ἔλεγεν, τὸ μηδέποτε θορυβεῖσθαι, ὅταν τῇ τοῦ Θεοῦ οἰκονομίᾳ τὰ γινόμενα ἐναντία ᾖ. ἰδοὺ γοῦν φωνὴ ἀκουσθεῖσα αὐτῶν ὅτι σωτηρία τοῦ λαοῦ, μᾶλλον δὲ ὅτι σωτηρία τῆς οἰκουμένης, οἷα γέγονε τὰ πρόσφορα; Οὐ φύγῃ ἡ μήτηρ, συμφορᾶς δὲ δυσχερεστέρας ἡ πατρὶς ἀπείληφε, καὶ τολμᾶται φόνος πάντων φόνων ὁ πικρότατος, καὶ ἄγριος καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, καὶ οἰμωγαὶ πάντα. ἀλλὰ μὴ ταράχθῃς. εἰωθὼς γὰρ ἀεὶ ἀπὸ τῶν ἐναντίων τὰς οἰκονομίας τὰς ἑαυτῆς πληρῶ, μείζω ἐντεῦθεν τῆς αὐτοῦ δυνάμεως προφερόμενος ἡμῖν τὴν ἀπόδειξιν. ὅπου καὶ τὸν μαθητὰς ἐνήγαγε τοὺς ἑαυτοῦ, καὶ καταρρεῖν πάντα προσκυλίοντες, ἀπὸ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία οἰκονομῶν, ἵνα μεῖζον τὸ θαῦμα γένηται. μαστιζόμενοι γοῦν κἀκεῖνοι καὶ ἐλαυνόμενοι, καὶ μυρία πάσχοντες δεινά, οὕτω τῶν μαστιζόντων καὶ ἐλαυνόντων ἐφιεμένου.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ηρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ*, *ἐν Αἰγύπτῳ,

20 Λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ισραήλ. Οὐκέτι φησὶ, φεῦγε, ἀλλὰ πορεύου. Εἶδες πάλιν μετὰ τὸ πειρασμὸν ἄνεσιν, εἶτα μετὰ τὴν ἄνεσιν κίνδυνον πάλιν. τῆς μὲν γὰρ εὐπορείας ἀφείθη καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπανῆλθε χώραν, καὶ τὸ φονεῦσαι τῶν παίδων σφαγιασθέντα εἶδεν. ὑπεδάς δὲ τῆς οἰκείας, πάλιν λείψανα τῶν πρότερον βλέπεται κινδύνων, τοῦ μὲν τεθνηκότος ζῶντα, καὶ βασιλεύοντα. καὶ πῶς Αρχέλαος ἐβασίλευσε τῆς Ιουδαίας, Ποντίου Πιλάτου ἡγεμονεύοντος; πρόσφατος ἦν ἡ τελευτὴ τότε, καὶ ἔτι ἐν πολλοῖς ἦν θορυβούμενα ἡ βασιλεία· ἀλλ' ὡς ἅπαξ καταλύσαντος ἐκείνου τὸν βίον, πάσης ὁ υἱὸς τῆς ἀρχῆς κατεῖχεν ἀντὶ Ηρῴδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ γὰρ καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τοῦτο ὄνομα ἦν. Διὰ τοῦτο προσέθηκεν ὁ εὐαγγελιστής,

22 Ἀντὶ Ηρῴδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἀλλ' εἰς τὴν Ιουδαίαν ἐδεδοίκει, φησὶ, καταλαβὼν Διὰ Ἀρχέλαον, ἔδει καὶ τὴν Γαλιλαίαν Διὰ Ἡρῴδου φοβηθῆναι. Ἀλλ' εἰ τὸ χωρίον ἠμείψω, τὸ πρᾶγμα ζωπυρεῖ λοιπόν. ἡ γὰρ ὁρμὴ πᾶσα καὶ τῆς Βηθλεὲμ καὶ τῶν ἐκείνων αὐτῆς. τῆς τοίνυν σφαγῆς γενομένης, ᾤετο λοιπὸν ὁ παῖς Αρχέλαος ἐμπεπλῆναι τέλος τὸ πρῶτον, καὶ ἐν τοῖς πολλοῖς καὶ ζητούμενον ἀναιρεθῆναι. ἄλλως τε καὶ πατέρα ὅτε καταλύσαντα βίον ἰδών, καὶ λαβεστέρας τὰς ὁρμὰς τότε ἐλθεῖν ἐγνώκει, καὶ ἐπαγωνίσασθαι τῇ τυραννίδι. ἔρχεται τοίνυν ὁ Ἰωσὴφ εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὁμοῦ τε καὶ κίνδυνον φεύγων, ὁμοῦ τε ἐμφιλοχωρῶν τῇ πατρίδι· ἵνα μᾶλλον θαρρῇ, καὶ χρηματισμὸν δέχεται καὶ τοῦτο τοῦ ἀγγέλου περὶ τούτου. καὶ μὲν ὁ Λουκᾶς οὐ φησι τὸν "χρηματισμὸν ἐληλυθέναι αὐτὸν ἐκεῖ, ἀλλ' ὅτι "καθαρισμὸν πληρώσαντες πάντα, ἐπέστρεψαν εἰς Ναζαρέτ. τί οὖν ἐστιν εἰπεῖν; ὅτι χρόνον περὶ τῆς καθόδου τῆς εἰς Αἴγυπτον ἱστορῶν ὁ Λουκᾶς ταῦτα λέγει. οὐδὲ γὰρ δι' τοῦτο κατέλαβε αὐτοὺς ἐκεῖσε, ὥστε μηδὲν ἡμέσθαι παράνομον, ἀλλ' ἔμενε καθαρθῆναι καὶ ἐλθεῖν εἰς Ναζαρέτ, καὶ τότε καταβῆναι εἰς Αἴγυπτον· εἶτα μετὰ τὸ ἀνελθεῖν, κελεύει ἀνιέναι εἰς τὴν Ναζαρέτ ἐλθεῖν. περὶ δὲ τούτου οὐκ ἦσαν χρηματισθέντες ἐκεῖσε ἐλθεῖν, ἀλλ' ἐμφιλοχωροῦντες τῇ πατρίδι, αὐθαιμάτως τοῦτο ἐποίουν. ὅθεν γὰρ δι' οὐδὲν ἕτερον, ἢ διὰ τὴν ἀποσφαγὴν ἀνέβησαν, καὶ "οὐδέ που ἦναγε εἶχον, πληρώσαντες δι' ὅπερ ἀφῆλθον, κατέβησαν εἰς τὴν Ναζαρέτ. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὁ ἄγγελος αὐτοῦ λοιπὸν ἀναπαύων ἀποδίδωσι "τῇ οἰκίᾳ· καὶ οὐδὲ τοῦτο ἁπλῶς, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μετὰ προφητείας ποιῶ.

23 Ἵνα πληρωθῇ γὰρ, φησι, τὸ ῥηθὲν "διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

κεφ.β'. χ. φεύγει

κεφ.γ'. χ. οἰκίας

κεφ.δ'. χ. ἀναιρεῖς.

κεφ.β'. χ. ἐν πόλει

κεφ.β'. χ. ἀναστὰς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ

κεφ.β'. χ. καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θήσεται. Καὶ ποῖος προφήτης τῶν ἐλπε; μὴ προσεργάζου, μηδὲ πολυπραγμόνει. πολλὰ γὰρ τῶν προφητικῶν ἠφάνισαι βιβλίων. ἃ τοίνυν ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν παλαιοτομιῶν ἴδοι τις ἄν. ῥᾴθυμοι γὰρ ὄντες καὶ εἰς ἀσέβειαν συνεχῶς ἐμπίπτοντες, καὶ μὴ ἀφίεσαν ἀπόλυσθαι, καὶ οὐδὲ κατέκαιον καὶ κατέκοπτον. καὶ τὸ μὲ Ιερεμίας διηγεῖται· τὸ δὲ ὁ τὼ τελαρτὼ συνιθεὶς τῶν βασιλέων, λέγων μὴ πολιὸν χρόνον μόλις τὸ δυστερονόμιον ῥῆσθαι" κατορωρυγμένον που καὶ ἠφανισμένον. Εἰ δὲ ὄντος βαρβάρου, ὅπου γε βιβλία προσῦδωκεν, πολλῷ μᾶλλον τῶν βαρβάρων ἐπελθόντων. ἐπεὶ ὅτι γε προεῖπον Ⓦ προφῆται, καὶ Ⓦ ἀπόστολοι πολλαχοῦ Ναζωραῖον [αὐτὸν] καλοῦσι. τοῦτο οὖν συνεπιάζετω προφητείαν, φησί, τὼ περὶ τῆς Βηθλεέμ; οὐδαμῶς· ἀλλ' αὐτὸ μὲ οὕτω τοῦτο μάλιστα σκίνει, καὶ πρὸς τὼ ἔρωτημα διήγαρε τῶν περὶ αὐτοῦ λεγομένων. ὅπου γοῦν ὁ Ναθαναὴλ πρὸς τὼ ζήτησιν ἔρχε) τὼ περὶ αὐτοῦ, λέγων· Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶ); καὶ γὰρ ἐκεῖ βύτελες τὸ χωρίον· μᾶλλον δὲ οὐδὲ χωρίον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄπαν τὸ μέρος τῆς Γαλιλαίας. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν Ⓦ φαρισαῖοι· Ἐρεύνησον, καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγήγερται.

Ἀλλ' ὅμως αὐτὸς οὐδὲ ἐκεῖθεν ἐπαισχύνεται καλεῖσθαι, δεικνὺς ὅτι οὐδενὸς δεῖται τῶν ἀνθρωπίνων. καὶ τοὺς μαθητὰς ὁ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ἐκλέγε), πόντιχον τὰ σκήπτρα περιέκοπεν τῶν ῥᾳθυμεῖν βουλομένων, καὶ δεικνὺς ὅτι οὐδενός ἡμῖν τῶν ἔξωθεν δεῖ, ἐὰν ἀρετὴν ἀσκήσωμεν. Διὰ τοῦτο οὐδὲ οἰκίαν ἐκλέγε)· Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, φησίν, οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ· καὶ Ηρώδου ἐπιβουλεύοντος φεύγει, καὶ ἐν φάτνῃ τεθεὶς ἀνακλίνε), καὶ ἐν καταλύματι μένει, καὶ μητέρα βύτελῆ λαμβάνει, διδάσκων ἡμᾶς μηδὲν τούτων ἀγαθὸν εἶ) νομίζειν, καὶ Ⓦ ἀνθρώπινον καταπατῶν ἐκ προοιμίων τύφον, καὶ μόνης εἶ) τῆς ἀρετῆς κελεύων. Εἰ γὰρ ὅπου παιδία μέγα φρονεῖς, ὅταν πάσης τῆς οἰκουμένης ξένον εἶναί σε κελεύω, φησίν; ὅταν δέῃ σοι πλανᾶσθαι τοιοῦτον, ὡς Ⓦ κόσμου ἅπαντα μὴ εἶναί σου ἄξιον; ὅπου γὰρ τοῦτα "οὐκ ἀποφεύγουσι, ὡς μηδὲ πρὸς τοῖς φιλοσόφοις τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦσθαι λόγου τινὸς, ἀλλὰ τὰ ἐκτὸς καλεῖσθαι, καὶ τὴν ἐσχάτην χώραν κατέχειν. καίτοιγε ὁ Παῦλος καταδέχεται, φησίν, ὅταν λέγων· Καταξιωθεὶς τῆς ἐκλογῆς ἀναπαυτοὶ δίχα τοῦ παρέρχεσθαι. ἀλλ' εἰπέ, πότε, καὶ περὶ τίνων, καὶ παρὸς τίνας Διαλεγόμενος; παρὸς [γὰρ] τοὺς ἐξ ἐθνῶν" μέγα φυσῶντας ἐπὶ τῇ πίστει, καὶ τῶν Ιουδαίων καταξιωσαμένους, καὶ τούτῃ μειζόνως αὐτοὺς ἀπορρηγνῦντας, καταστέλλων μὲ ἐκείνων τὸ φύσημα, τύτους ἐφελκόμενος καὶ πρὸς Ⓦ αὐτὸν διεγείρων ζῆλον. ἐπεὶ ὅταν περὶ τῶν ἡνιαίων ἐκείνων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν λέγῃ, ἄκουσον πῶς φησιν· Οἱ γὰρ τοιοῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. καὶ Εἰ μὲ ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· νυνὶ δὲ ἑτέρας κρείττονος ὀρέγονται. καὶ πάλιν· Κατὰ πίστιν ἀπέθανον ἅπαντες, μὴ κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι. καὶ Ιωάννης ὁ τοῖς προσερχομένοις ἔλεγε· Μὴ δόξητε λέγειν, ὅτι πατέρα ἔχομεν τὸν Αβραάμ. καὶ ὁ Παῦλος πάλιν· Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ισραὴλ, οὗτοι Ισραήλ, οὐδὲ τὸ σπέρμα τῆς σαρκός, τοῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ. Εἰ γὰρ Ⓦ ὁ Σαμουὴλ ἀπὸ νήπιος παῖδες, εἰπέ μοι, τῆς βουλήσεως τοῦ παιδὸς, μὴ θελόντων τῆς ἀρετῆς τοῦ παιδὸς κληρονόμοι; Εἰ δὲ Ⓦ τοῦ Μωϋσέως ἐκέρδησαν, μὴ ζηλώσαντες αὐτοῦ τὸν ἀκρίβειαν; σκοπῶ οὐδὲ διεδέξαντο τὸν θρόνον· ἀλλ' "ὅτι μὲν αὐτὸν ἐπεγράφοντο πατέρα, ἡ δημαγωγία πρὸς ἕτερον μετέβαινε, Ⓦ κατ' ἀρετὴν αὐτοῦ θηρώμενον υἱόν. Εἰ δὲ ὁ Τιμόθεος παιδὸς ἕλληνος ὢν ἐλάβεν; Εἰ δὴ αὖ πάλιν ὁ Ναὲ υἱὸς ἐκέρδανε ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς ἀρετῆς, δοῦλος αὐτ' ἐλευθέρου ἠνόμηνος; Εἶδες πῶς οὐκ ἀγκᾶ πατρὸς εὐγένεια τοῖς ἠνομημένοις εἰς προσασίαν; ἡ γὰρ κακία τῆς προαιρέσεως τοῦ τῆς φύσεως ἐνίκησε νόμους, καὶ οὐ μόνον αὐτὸν τῆς εὐγενείας τῆς πρὸς Ⓦ γεγονυῖαν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐξέβαλε.

Ιω.α.μς. Ιω.ζ.νβ. ΗΘΙΚΟΝ Λυκ.θ.νπ. Ρω.ια.κπ. Εβρ.ια.ιδ. Εβ.ια.ιγ. Λυκ.γ.π. Ρω.θ.γ.π.

κε. καταρυγμένον

κε. τοιοῦτον ἄλλ. τοιούτων

κε. σοι κε. καταφεύγουσι

κε. μεγάλε

κε. αὐτοῦ

Οὐ" ὃ γὰρ καὶ ὁ Ησαῦ υἱὸς ἦν τοῦ Ισαὰκ, καὶ ⟨ΩΝ⟩ ἠμνήσαντο εἶχε πρόφασιν αὐτά; καὶ γὰρ ⟨ΣΤΟΥ⟩ ὁ πατὴρ ἐκωλύσατο καὶ ἐπεθύμει μεταχεῖν" αὐτὸν τῆς εὐλογίας, καὶ αὐτὸς ⟨ΣΩΡ⟩ τούτου τὰ κελευσθέντα πάντα ἐποίει· ἀλλ' ὅμως ὕστερον καιρὸς ἦν, οὐδὲν αὐτὸν τούτων ὠφέλησεν· ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει" πρεσβύτερος ὤν, ⟨ΣΤΟΥ⟩ πατέρα μὲν ἐαυτῷ πάντα ⟨ΣΩΡ⟩ τοῦτο προκάμοντα ἔχων, ἐπειδὴ ⟨ΩΝ⟩ Θεὸν οὐκ εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, πάντων ἐξέπεσε. καὶ τί λέγω σοὶ ἀνθρώπους; υἱοὶ τοῦ Θεοῦ γενόμενοι ⟨Α⟩ Ιουδαῖοι, καὶ οὐδὲν ἀπὸ τῆς εὐγλωσσίας ταύτης ὠφέλησαν. Εἰ γὰρ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τις γνήσιος, ἀν μὴ τῆς εὐγλωσσίας ἀρετὴν ⟨ΔΕΙΞΗ⟩ ἀξίαν λόγου, καὶ κολάζε⟨ΤΑΙ⟩ μειζόνως, τί μοι προγόνων καὶ πάππων εὐγλωσσίαν προφέρεις εἰς μέσον; οὐδὲ γὰρ ἐν τῇ παλαιᾷ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καινῇ τοῦτο κεχαρακτικός ἐστι πᾶς. Ὅσοι γὰρ ἔλαβον αὐτόν, φησιν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι· ἀλλ' ὅμως τῶν τέκνων τούτων πολλοὺς ἔφησε μηδὲν ὠφελήσεσθαι διὰ τὸν πατέρος ὁ Παῦλος. Ἐὰν γὰρ μετανοήσωσι, φησι, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν" ὠφελήσει. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐδὲν ὠφελήσει τοὺς μὴ βουλομένους ἑαυτοῖς προσέχειν, πῶς αὖ θεσπίσειε"); μή τοίνυν μήτε ἐπ' εὐγλωσσίᾳ, μήτε ἐπὶ πλούτῳ μέγα φρονῶμεν, ἀλλὰ καταφρονῶμεν τούτου ἁπάντων· μήτε ἐπὶ πενίᾳ καταπίπτωμεν, ἀλλ' ἐκεῖνον ζητῶμεν ⟨ΩΝ⟩ πλοῦτον, ⟨ΩΝ⟩ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς· ἐκείνου φεύγωμεν τὴν πενίαν, τὴν ἐν κακίᾳ καθιστῶσαν ἡμᾶς, δι' ἣν καὶ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος πένης ἦν· διὸ περ οὐδὲ σαρκὸς ἐτύγχανε κύριος, ἀλλὰ ταῦτα πολλοῦ δεῖ ἱκετεύωμεν. καὶ τοι τίς ἂν εἴποι πένης παρ' ἡμῖν, ὡς καὶ ὕδατος πρὸς ἀπόλαυσιν ἄπορος; οὐκ ἔστιν οὐδείς. καὶ γὰρ [καὶ] ⟨Α⟩ ἐσχάτῳ λιμῷ τηκόμενοι, σαρκὸς ἀπολαῦσαι δυνάμενοι· καὶ οὐδὲ σαρκὸς μόνης, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείονος ἄλλης τρυφωμένης. ἀλλ' οὐκ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ μέχρι τούτου πένης ἦν· ὃ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι οὐδὲ τρυφῆσαι ποθεν τὴν πενίαν" ἠδυνήθη. τί τοίνυν παθεῖν χρήματα κεκτήμεθα, ὅταν εἰς ⟨ΩΝ⟩ οὐρανὸν ἡμᾶς μὴ" εἰσαγῇ; εἶπέ γάρ μοι· εἰ βασιλεύς τις τὸν ὑπὸ γῆς εἶπεν, ὅτι τὸν πλουτοῦντα ἀμὴ χθόνιον ἐν βασιλείοις λάμψαι, ἢ ἡμῖν ἀπολέσαί τινος, ἆρα οὐκ ἂν ἅπαντες ἀπιμάσαντες ἐρρίψατε τὰ χρήματα; εἶτα, ἂν μὲν τῆς ἐν τοῖς κάτω βασιλείοις τιμῆς ἡμᾶς ἐκβάλλῃ, εὐκαταφρόνητα ἔσται· τὸν δὲ τῶν οὐρανῶν βασιλέως καθ' ἑκάστην ἡμέραν βοῶντος καὶ λέγοντος, ὅτι δύσκολον μετ' αὐτῶν ὑπερβῶναι τῶν προθύρων ἐκείνων τὸν ἱερῶν, ἃ προησόμεθα πάντα, καὶ ἀποστησόμεθα πάντων τῶν ὄντων, ἵνα μὴ παῤῥησίας εἰς τὰ βασιλεῖα εἰσέλθωμεν; καὶ ποίας ἀξίοι συγγνώμης ἐσμέν, τὰ ἀποτειχίζοντα τὴν ἐκείνου" εἴσοδον μὴ πολλῆς προσκαλλόμενοι σπουδῆς, καὶ ὃ μόνον οὐ κυβωτίοις, ἀλλὰ ⟨Ε⟩ ἐν γῇ κατακρύπτοντες, παῤ ὃν τὴν τῶν οὐρανῶν" φυλάξωμεν θησαυρὸν Φυλακήν; ὡς νεὼς γε ὁ αὐτὸ ποιῶν, οἵῳ ἂν εἴ τις γεωργὸς σῖτον λαβὼν ὥστε σπεῖραι * λιθάρια αἴρειεν, ἀφεὶς τὴν αἴρουσαν, εἰς λάκκον τὸν σῖτον πάντα κατορύξῃ, ἵνα μήτε αὐτὸς ἀπολαύσῃ, καὶ ὁ σῖτος διαφθαρεὶς ἀπόλῃ). Ἀλλά τίς ὁ πολὺς λόγος αὐτῶν, ὅταν ταῦτα ἐγκαλῶμεν ἡμῖν; ὡς μικρόν τινα θησαυρίζω, φησί, φέρει δὲ εἰδέναι, ὅτι μὴ ἀσφαλείας ἡμῖν ἀπόκειται ἔνδον ἅπαντα. Τὸ μὴ εἰδέναι μὲν οὖν, ὅτι ἀπόκειται, θησαυρός. Εἰ γὰρ καὶ μὴ λιμὸν δέδιεν, ἀλλ' ἕτερα χαλεπώτερα διὰ τὴν ἀποθήκην ταύτην δεδοικέναι ἀνάγκη, θανάτους, πολέμους, ἐπιβουλάς. Εἰ δὲ λιμὸς ποτε καταλάβοι, πάλιν ὁ δῆμος ὑπὸ τῆς γαστρὸς καταναγκαζόμενος, τὴν δεξιὰν ὁπλίζει κατὰ τῆς * οἰκίας· μᾶλλον δέ, ὅταν ταῦτα ποιῇς, σὺ καὶ τὸν λιμὸν" εἰσφέρεις εἰς τὰς πόλεις, καὶ τὸ λιμοῦ χαλεπώτερον τυτὶ τὸ βάραθρον τὴν σὴν καταπιόμενον οἰκίαν. λιμοῦ μὲν γὰρ ἀνάγκη οὐκ οἶδά τινας τετελευτηκότας ταχέως (καὶ γὰρ ἔστι πολλὰ πολλαχόθεν ἐπινοῆσαι πρὸς τὸ καιρὸν τοῦτο θησαυρίσαι) ὧν δὲ χρήματα καὶ πλοῦτον καὶ τοιαύτας παγγραπείας, πολλοὺς αἰωνίους δείκνυμι, σοὶ μὲ λαθρα, τοῦ δὲ δημοσίᾳ. καὶ πολλῶν μοι τοιούτων θησαυρισμάτων γέμουσιν αἱ ὁδοί, πολλῶν δὲ τὰ δικαστήρια καὶ αἱ ἀγοραί. καὶ τί λέγω τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ δικαστήρια καὶ τὰς ἀγορὰς; καὶ γὰρ τὸ θάλαττον

χρ. ἀδικῶν
χ. ἀπῆ
χ. ἀφελῆ.
χρ. ἀδικάτου
χ. εἰσαγάγῃς
χ. οὐδὲν
χρ. προσθωπεῖται αὐτὰ φυλ.
* οἷς
χ. οἰσαγάγῃ

θαλαπήλω αὐτῶν ὄψει τῶν τοιούτων αἱμάτων ἐμπεπλησμένῳ. οὐ γὰρ δὴ γῆς ἐκρέπτησε μόνον ἡ τυραννὶς αὕτη, ἀλλὰ καὶ εἰς ὃ πέλαγος μετὰ πολλῆς εἰσεκώμασε τῆς παρρησίας. καὶ ὁ μὲν πλοῦτος χρυσοῦν, ὁ δὲ σφάττεται δι' αὐτὸ τοῦτο πάλιν· καὶ ἡ αὐτὴ τυραννὶς, ⟨ℵ⟩ μᾶλλον ἔμπορον ἐποίησε, τὸν δὲ ἀνδροφόνον. Οὐ τοίνυν ἀπιστότερον ἡγοῦντ' αὐτοῦ μαμωνᾶ, ὅταν δι' αὐτὸν ἀποδημῇ καὶ κινδυνεύῃ καὶ σφάττηται; Ἀλλὰ τίς ἐλεήσει, φησίν, ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκτον; ἐδεῖ γὰρ εἰδέναι τὴν ὠμὴν τυραννίδα, φθύγγου δουλείαν, καὶ καταλῦσαι τὸν χαλεπὸν ἔρωτα. καὶ πῶς, φησι, τοῦτο δυνατόν; μὴ ἕτερον εἰσαγάγῃς ἔρωτα, τὸν τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ ἐπιθυμῶν βασιλείας, καταπλάσει πλεονεξίας, ὁ ἡδόμενος τοῦ Χριστοῦ δοῦλος, οὐκ ἔσται δοῦλος τοῦ μαμωνᾶ, ἀλλὰ δεσπότης. τὸν μὲν γὰρ φθύγγοντα, διώκειν εἴωθε· τὸν δὲ διώκοντα, φθύγγου· οὐχ οὕτω τὸν διώκοντα τιμᾷ, ὡς τὸν καταφρονοῦντα αὐτοῦ· οὐδενὸς οὕτω καταγλᾷ, ὡς τῶν ἐπιθυμούντων αὐτοῦ· οὐ καταγλᾷ δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ μείζοις αὐτὸν εὐεργέτημα δεσμοῖς. λύσωμεν οὖν ὀφὲ ποτε τὰς χαλεπὰς ταύτας σειρὰς. τί καταδουλοῦς τῷ λογικῷ ψυχῇ τῇ ἀλόγῳ ὕλῃ, τῇ μητρὶ τῶν μυρίων κακῶν; ἀλλ' ὦ τοῦ γέλωτος; ἡμεῖς μὲν γὰρ αὐτῷ πολεμοῦμεν λόγοις, αὐτὸς δὲ ἡμῖν πολεμεῖ δι' αὐτῶν τῶν ἔργων, καὶ ἀγαπᾷ τοὺς καὶ εὐεργέτηκε, καθάπερ ἀργυρωνήτους καὶ μαστιγίας ἀπιμάζων· οὐ τί γοῦν ἀνάξιόν τε καὶ ἀπιμότερον; εἰ γὰρ ὑλῶν δυναστῶν οὐκ εὐεργετούμεθα, πῶς τὸν ἀσωμάτων εὐεργετούμεθα δυνάμεων; εἰ δὲ τῆς αὐτελοῦς [ὕλης] οὐ καταφρονοῦμεν καὶ λίθων ἀπορριμμένων, πῶς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ὑποτάξομεν; πῶς σοφρονισθήσομεν; εἰ γὰρ ἄργυρος καταλάμπων ἡμᾶς ἐκπλήττει, πότε κάλλος ὄψεως δυνησόμεθα καταδραμεῖν; καὶ γὰρ οὕτω τινὲς ἐκδεδιμένοι τοὺς τοιούτους εἰσὶ τὴν τυραννίδα, ὡς καὶ τοὺς αὐτὴ πάσχειν τὸ τοῦ χρυσίου τοῦ ὄφιν, καὶ χρεμετιζόμενοι λέγειν, ὅτι καὶ ὀφθαλμοὺς ὠφελεῖ νόμισμα χρυσοῦν φαινόμενον. ἀλλὰ μὴ παίζε τοιαῦτα, μὴ θέρπε. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀδικεῖ ὀφθαλμοὺς, καὶ τοῦ σώματος ὅλου τῆς ψυχῆς, ὡς ἡ τούτων ἐπιθυμία. τοῦτ' γοῦν ὁ χαλεπὸς ἔρως τῶν παρθένων ἐκείνων τὰς λαμπάδας ἔσβεσε, καὶ τὸν νυμφῶνος ἐξέβαλεν. αὕτη ἡ ὄψις, ἡ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὠφελοῦσα, καθὼς ἔφης, ⟨ℵ⟩ ἄθλιον Ἰούδαν οὐκ ἀφῆκεν ἀκοῦσαι τῆς διακοσμητικῆς φωνῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς βόρβορον ἤγαγε, καὶ μέσον λακκῆσαι πεποίηκε, καὶ μετ' ἐκφυλα πράγματα, εἰς γέενναν παρέπεμψε. τί τοίνυν τούτης τοιαύτης ἀδαιμονέστερον ἡγοῦ; μᾶλλον δὲ τί οὐ φεικωδέστερον; οὐ τῆς ὕλης τῶν χρημάτων λέγω, ἀλλὰ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν τῆς ἀκαθάρτου καὶ μανικῆς. καὶ γὰρ αἱμάτων μὲν θεσπίνων ἅπτεται, καὶ φόνου βλέπει, καὶ θηρίου πάντος ὄντι χαλεπωτέρα, καὶ ἀπαραίτητον τοὺς ἐμπεσόντας, καὶ ὁ πολλῷ χεῖρόν ἐστιν, οὐδὲ τῶν ἀπαραιτήτων ἀφίησιν αἰσθάνεσθαι τούτων. δεῖ γὰρ οὕτω τοὺς τοιαῦτα πάσχοντας, καὶ τοὺς τοῦ πλησίον χεῖρα ἐκτείνειν καὶ εἰς συμμαχίαν καλεῖν· ⟨ℵ⟩ ὃ καὶ ἐφ' ἡμῖν ἔχοιεν τούτων τῶν ἑλκηθρῶν· ὃ τί γὰρ οὐκ ἂν ἀθλιώτερον; ταῦτα οὖν ἅπαντα ἐννοοῦντες, φύγωμεν τὸν δυσίατον νόσον, θεραπεύσωμεν αὐτῆς τὰ* δήγματα, καὶ μακρὰν ἀποστῶμεν τῆς τοιαύτης λύμης· ἵνα καὶ ἐνταῦθα ἀσφαλῆ καὶ ἀπέραντον ζήσωμεν βίον, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν θησαυρῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Σειρ. 18. 11.

* Λείπει.

Ομιλ. ι.

1 ΕΝ ΤΑΙΣ ΗΜΕΡΑΙΣ ΕΚΕΙΝΑΙΣ ΠΑΡΑΓΙΝΕΤΑΙ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, κηρύττων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας,
2 Καὶ λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οίαις ἡμέραις ἐκείναις; οὐδὲ γὰρ τότε, ἰωΐνα παῖς ἰῶ, ἡ εἰς Να-
ζαρὲτ ἦλθεν, ἀλλὰ μὴ τελάκοντα ἔτη πεπληρώσθαι τὸν Ἰωάννην,
καθὼς ὁ Λουκᾶς μαρτυρεῖ. πῶς οὖν φησιν, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί-
ναις; ἔθος ἀεὶ τῇ γραφῇ τοῦτο κεχρῆσθαι τοῦ ἔθνους· οὐχ ὅταν τὰ
ἐν τῇ ἑξῆς χρόνῳ συμβαίνοντα λέγῃ μόνον, ἀλλ' ὅταν ἡ τὰ πολλοῖς
ὕστερον ἔτεσιν ἐκβησόμενα. οὕτω γοῦν ἡ ἰωΐνα ὅτε τὴν ὁδὸν τὴν ἐ-
λαιῶν αὐτῷ καθημένῳ προσῆλθον οἱ μαθηταί, ἡ περὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ μαθεῖν ἐζήτουν, ἡ τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἀλώσεως· καίτοιγε ὅσον τὸ μέσον ἑκατέρων τῶν χρόνων. εἰπὼν γὰρ τὴν κατασκαφὴν τῆς μητροπόλεως, ἡ περὶ τούτων ἀποκρίσας λόγον, ἡ μέλλων εἰς περὶ τῆς συντελείας ἐκβαίνειν, ἐπήγαγε· τότε δὲ ταῦτα ἔσται· ὁ σωτὴρ τοὺς χρόνους παρὰ τότε εἰπεῖν, ἀλλ' ἐκβὰν μόνον δηλοῖ περὶ, ἐν ᾧ ταῦτα συμβήσεσθαι ἔμελλεν. ὅπερ ἡ νῦν ποιῶ, λέγων· ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. οὐ γὰρ ταύτης δηλοῖ, τοῦτο τέθεικεν, ἀλλ' ἐκείνας, ἐν αἷς ταῦτα συμβαίνειν ἔμελλεν, αἳ διηγήσασθαι προεκυβάζετο· ἡ ἵνος ἔνεκεν μὴ τελάκοντα ἔτη, φησίν, ὅτε ὁ βάπτισμα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς; λύει νόμον ἔμελλε μὴ ὁ βάπτισμα τοῦτο λοιπόν. διὰ τοῦτο μέχρι ταύτης τῆς ἡλικίας τῆς πολλὰ δεχομένης τὰ ἁμαρτήματα, μηδὲ αὐτὸν πληρῶν ἄπαντα, ἵνα μηδεὶς λέγῃ, ὅτι διὰ τὸ μὴ δυνάσθαι αὐτὸν πληρῶσαι ἔλυσεν. οὐδὲ γὰρ ἀεὶ πάντα ἡμῖν ὑπῆρξε τὰ πάθη· ἀλλ' ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ ἡλικίᾳ πολὺ ὃ δύσκοπτον ἡ μικρόψυχον· ἐν ᾗ τῇ μετ' ἐκείνην σφοδροτέρα ἡ ἡδονή· ἐν μὲν ταύτην πάλιν, ἡ τῶν χρημάτων ὑπῆρξε ἐπιθυμία. διὰ τοῦτο πάσαν τὴν ἡλικίαν δυναμένας, ἡ διὰ πάσης πληρώσας αὐτὸν, ὅπως ὑπὸ τὸ βάπτισμα ἔρχεται, ὕστερον αὐτὸ ὑπαντῆσαι τῇ τῶν ἄλλων ἐντολῶν ἐκπληρώσει. ὅπερ γὰρ τοῦτο ἕκατον ἐν αὐτῷ κατόρθωμα τῶν νομίμων, ἄκυρον τί φησιν· ὅτω γὰρ πρέπον ἡμῖν ὅτι πληρώσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ὁ ἂν λέγῃ, τοιοῦτόν ὅτι· πάντα ἰώσαμεν τὰ νομικά, οὐδεμίαν παρέβημεν ἐντολήν. ἐπεὶ οὖν ὅτο πρεῖλεπε μόνον, δεῖ ἡ ὅτο προσθεῖναι, ἡ ὅτω πᾶς πληρώσωμεν τὴν δικαιοσύνην. δικαιοσύνη γὰρ ἐν τούτῳ τὴ ἐκπλήρωσιν καὶ τῶν ἐντολῶν ἁπασῶν. ἆρ' ὅτι μὴ ὁ Χριστὸς διὰ ὅτο ὅτι τὸ βάπτισμα ἦλθε, δῆλον ἐκ τούτου. ἵνος ἂν ἕνεκεν τὸ βάπτισμα αὐτοῦ ἐπενοήθη τοῦτο; ὅτι μὴ γὰρ οὐκ οἴκοθεν ὁ Ζαχαρίου παῖς, ἀλλὰ θεοῦ κινήσαντος αὐτὸν, ὅτι τοῦτο ἦλθε, φησὶ ὁ Λουκᾶς αὐτὸ δηλοῖ λέγων· Ῥῆμα Λουκ. γ. β.
Θεοῦ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν, τουτέστι, προσταγμα. ἡ αὐτὸς δέ φησιν· Ὁ ἀποστείλας με βαπτίζειν ἐν Ιωαν. α. λγ.
ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον, ὡσεὶ περιστερὰν, ἡ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἵνος οὖν ἕνεκεν ἐπέμφθη βαπτίζειν; πάλιν δὲ τοῦτο ὁ βαπτιστὴς δῆλον ἡμῖν ποιῶ, λέγων· Οτι ἐγὼ οὐκ ἤδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ Ιωαν. α. λα. χ.
τῷ Ισραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐν ὕδατι βαπτίζων. εἰ δὲ αὕτη ἦν μόνη ἡ αἰτία, πῶς φησιν ὁ Λουκᾶς, ὅτι ἦλθεν εἰς τὴν περίχωρον τοῦ Ιορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· καίτοιγε οὐκ εἶχεν ἄφεσιν, ἀλλὰ τοῦτο τὸ δῶρον τοῦ μὴ ταῦτα δεδέν-τος βαπτίσματος ἦν; ἐν τούτῳ γὰρ συναπέφηνεν, ἡ ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος τότε συνεσταυρώθη, ἡ περὶ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου φάνεται ἄφεσις ὅσα. πάντα γοῦν τοῦ ἁμαρτεῖν αὐτοῦ τοῦτο λογίζεται. καὶ ὁ Παῦλος δέ φησιν· Ἀλλ' ἀπελούσασθε, ἀλλ' ἡγιάσθητε, οὐ διὰ τοῦ βαπτίσματος Ιωάννου, ἀλλ' ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἡ ἀλλαχοῦ δέ φησιν· Ἰωάννης μὲν ἐκήρυξε βάπτισμα μετανοίας (καὶ τοῦτο λέγω ἄφέσεως) ἵνα πιστεύσωσιν εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν. ὅτω γὰρ τῆς ψυχῆς προσενωμένης, οὐδὲ τοῦ πνεύματος καταδύτος, οὐδὲ τῆς ἁμαρτίας λυθείσης, οὐδὲ τὸ ἐχθρὸς ἀπηρημένης, οὐδὲ τῆς κατάρας ἀφανισθείσης, πῶς ἔμελλεν ἄφεσις γίνεσθαι; ἡ οὖν ὅτι τὸ, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν; ἀγνώμονες ἦσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ἡ τῶν οἰκείων οὐδέποτε ἠθάνον-

τω

τὸ ἁμαρτημάτων, ἀλλὰ τοῖς ἑαυτοῦ ὄντες ἀνθρώποις κακοῖς, ἐδικαίουν ἑαυτοὺς πάντα-
χοῦ· ὅπερ αὐτοὺς μάλιστα ἀπώλεσε καὶ τῆς πίστεως ἀπήγαγε. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Παῦλος ἐλ-
καλῶν αὐτοῖς ἔλεγεν· Οτι ἀγνοοῦντες τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες Ρω.ι.γ.
στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. καὶ πάλιν, Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ Ρω.θ.λ.
διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνη· Ισραὴλ δέ, διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς
νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε; διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων. ἐπεὶ οὖν τοῦ-
το ἦν τὸ αἴτιον τῶν κακῶν, τί ποιεῖ ὁ Ἰωάννης, οὐδὲν ἕτερον ποιῶν, ἢ εἰς ἔννοιαν αὐτοὺς ἄγων
τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων. τοῦτο γοῦν καὶ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ἐδήλου, μετανοίας εἶναι ἐξομολο-
γήσεως οὖν· τοῦτο δὲ τὸ κήρυγμα ἐδείκνυ. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔλεγεν, ἀλλ' ἢ, ὅτι ποιήσατε καρ-
πους ἀξίους τῆς μετανοίας. ἐπεὶ οὖν τὸ μὴ καταγινώσκειν τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων, ὡς καὶ
ὁ Παῦλος ἐδήλωσεν, ἀποστεροῦσιν αὐτοὺς ἐποίησε τοῦ Χριστοῦ· τὸ γὰρ ἐπιθυμοῦν καθίστησι τοῦ Ⓦ λυτρωτοῦ ἐπιζητεῖν καὶ τῆς ἀφέσεως ἐπιθυμεῖν, τοῦτο ἦλθε
κατασκευάζων Ἰωάννης καὶ πείθων αὐτοὺς μετανοεῖν· οὐχ ἵνα κολασθῶσιν, ἀλλ' ἵνα τῇ μετα-
νοίᾳ γενόμενοι εὐπειθέστεροι, καὶ καταγνόντες ἑαυτῶν, εἰς τὸ λαβεῖν τὴν ἄφεσιν θεράπωσιν. ὃ-
τι δὲ οὕτω πῶς αὐτοῦ τέθεικεν ἀκριβῶς. εἶπων γάρ, ὅτι ἦλθε κηρύττων βάπτισμα μετανοί-
ας ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ιουδαίας, ἐπήγαγε, εἰς ἄφεσιν· ὡσανεὶ ἔλεγε, διὰ τοῦτο αὐτοὺς ἔπειθον
ὁμολογεῖν καὶ μετανοεῖν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν· οὐχ ἵνα κολασθῶσιν, οὐδ' ἵνα δύσκολώτερον τὴν
μετὰ ταῦτα ἄφεσιν δέξωνται. εἰ μὴ γὰρ κατέγνωσαν ἑαυτῶν, οὐκ ἂν οὐδὲ τὴν χάριν ἐζήτη-
σαν· μὴ ζητοῦντες δέ, οὐκ ἂν οὐδὲ τῆς ἀφέσεως ἔτυχον. ὥστε τοῦτο ἐκείνῳ προοδοποιεῖ
τὸ βάπτισμα. διὰ τί δὲ ἔλεγεν, ἵνα πιστεύσωσιν εἰς Ⓦ ἐρχόμενον μετ' αὐτόν, μετὰ τῆς εἰρημένης
καὶ ταύτην ἑτέραν αἰτίαν ἴδοις τοῦ βαπτίσματος. οὐδὲ γὰρ ἴσον ἦν προσιέναι τῇ οἰκίᾳ, καὶ προσιέναι Ⓦ Χριστοῦ τῆς χειρός" λαβόμενον, καὶ λέγειν, εἰς τοῦτον πιστεύσατε, καὶ πρώτων προφη- λαμβανο-
τῶν καὶ ὁρώντων τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἐνεδείξατο φωνήν, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τελεσθῆ- μένου,
ναι ἄμφω. διὰ τοῦτο ἔρχεται ὁπὸ τὸ βάπτισμα. καὶ γὰρ ἡ τοῦ "Βαπτίζοντος ἀναλημψις, καὶ ἡ βαπτίσμα-
τοῦ προφήτου κατάθεσις, πᾶσι τὴν πόλιν εἶλκε, καὶ πρὸς Ⓦ Ιορδάνην ἐκάλει, καὶ θέα-
τρον ἐγίνετο μέγα. διὰ τοῦτο αὐτοῦ καὶ προφητεύει, καὶ πείθει μηδὲν μέγα
περὶ ἑαυτῶν φαντάζεσθαι, δεικνὺς τὴν ἐκείνων ὄντας ἀνθρώπους κακούς, εἰ μὴ μετανοή-
σαιεν, καὶ τοῦ προφήτου ἀφέντες καὶ τὸ ἐπ' ἐκείνοις ἀγάλλεσθαι, δέξωνται "τὸ προφητευόμενον. καὶ Κυρίου
γὰρ ἐκοινώνησαν τοῦ τοῦ Χριστοῦ τέως, καὶ ἐδόκει τεθηνάναι προφὴ πολλοῖς διὰ τὴν εἰς Βηθ- φωνῆς
λεὲμ γεγενημένην σφαγήν. εἰ γὰρ καὶ δώδεκα ἐτῶν γενόμενος ἐξέφηνεν ἑαυτὸν, ἀλλὰ
ταχέως καὶ ἐσωπήσαν πάλιν. διὰ δὴ τοῦτο λαμπρᾶς ἔδει τὴν προοιμίων καὶ ὑψηλο-
τέρας ἀρχῆς. διὰ καὶ προῆλθε τότε, ἃ μηδέποτε ἤκουσαν Ιουδαῖοι, μήτε προφήτου,
μήτε ἄλλου τινός, αὐθαιρέτῳ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ, τὴν ὑπεροχὴν καὶ τῆς ἐκείνου βασιλείας
μεμνημένος, * οὐδὲν τῆς γῆς λέγων λοιπόν. βασιλείαν δὲ ἐνταῦθα, τὴν παρουσίαν
αὐτοῦ τὴν τε πρώτην καὶ τὴν ἐκείνην λέγει. καὶ τί τοῦτο πρὸς Ιουδαίους, φησίν; οὐδὲ γὰρ
ἴσασι τί λέγεις. διὰ γὰρ τοῦτο ὅτε λέγω, φησίν, ἵνα ἐκ τῆς ἀσαφείας τῶν λεγομένων
διεγερθέντες, ἔλθωσιν εἰς τὸ ζητῆσαι τὸ κηρυττόμενον. ὅτων τῶν αὐτοὺς ἐπῆρε τὸ χρηστὸς ἐλπίσι
προφητευόμενον, ὡς καὶ τελώνας καὶ σταυρώσαι πολλοὺς ἐρωτᾶν, τί δεῖ ποιεῖν, καὶ πῶς τὸ ἑαυτῶν
βίον οἰκονομῆσαι. ὅπερ ἦν σημεῖον τοῦ βιωτικῶν λοιπὸν ἀπηλλάχθαι προσκλήσεως, καὶ πρὸς ἕτερα
μείζονα ὁρᾶν, καὶ τὰ μέλλοντα ὀνειροπολῆσαι. καὶ γὰρ ἅπαντα αὐτοῦ, καὶ τὰ ὁρώμενα καὶ τὰ λεγόμενα,
εἰς ὑψηλὸν ἦτε φρόνημα. ἐννόησον γοῦν ἡλίκον ἦν ἰδεῖν ἀνθρώπων μὴ πεπαίκοντα ἔτη κατα- κατοι-
βαίνοντα ἀπὸ τῆς ἐρήμου, ἀρχιερέως υἱὸν γεγενημένον, μηδὲν δεηθέντα τοῦ ἀνθρωπίνου" πώπο- κοντα
τε, καὶ πόθεν ὄντα αἰδέσιμον, καὶ τὴν Ησαΐαν ἔχοντα μᾶλλον ἑαυτοῦ. πρὸ γὰρ τοῦ "βαπτίσαι αὐτὸν ἀνακη-
ρύττων, καὶ λέγων· οὗτός ἐστιν, οὗ προέσεσθε ἔφιπποι βοῶντα, καὶ τὴν ἔρημον λαμπρᾷ τῇ φωνῇ κα- ρύττοντα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρύθμοντα ἀπόνοια. Ταυτὴν γὰρ ἀπουσὴν τοῖς προφήταις περὶ τούτων ἐλύετο τῶν προσμάτων, ὡς μὴ τῷ δεσπότῃ τ' ἑαυτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ μέλοντα αὐτῷ διακονεῖσθαι ὄχλου προσμαρτυρεῖν τὸ χρόνο· καὶ μὴ μόνον αὐτ' λέγειν, ἀλλὰ τ' τόπον, ἐν ᾧ διατρίβειν ἔμελλε, καὶ τ' τὸ κηρύγματος τόπον, οὗ διδάξαι προῃρεῖτο ἦλθε, καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ συμβαῖνον κατόρθωμα. ὅρα γοῦν πῶς ἐπ' αὐτῶν ἔρχονται τῶν νοημάτων, εἰ καὶ μὴ ἐπ' αὐτῶν τῶν ῥημάτων, ὅ τε προφήτης, καὶ ὁ βαπτιστής. ὁ μὲν γὰρ προφήτης φησὶν, ὅτι πρέσαι λέγων,

3 Ετοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

Ησ. μ. γ. Αὐτὸς δὲ προσῃρεῖτο ἔλεγε· Ποιήσατε καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, ὅπερ ἴσον ἔστι τῷ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου. ὁρᾷς ὅτι καὶ διὰ ὧν ὁ προφήτης εἶπε, καὶ διὰ ὧν αὐτὸς ἐκήρυττεν, ἓν τοῦτο δηλοῦσθαι μόνον, ὅτι προοδοποιᾶν παρεσκεύαζε καὶ προετοιμάζων, καὶ τὴν δωρεὰν χαριζόμενος, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἄφεσις, ἀλλὰ προσδιδάσκων τὰς ψυχὰς τῶν μελλόντων δέχεσθαι τὸν ὅλων Θεόν. ὁ δὲ Λουκᾶς καὶ πλέον τί φησιν. καὶ γὰρ ὃ προείπομεν εἶπών, ἀπηλλάγη, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τίθησι τὴν προφητείαν. Πᾶσα γὰρ φάραγξ, φησὶ, πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας, καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Εἶδες πῶς προλαβὼν ὁ προφήτης πάντα εἶπε, καὶ τὴν τοῦ δήμου ζωοτροφίαν, καὶ τὴν τῶν προσμάτων ὅπῃ τὸ βέλτιον μεταβολὴν, καὶ τὴν τοῦ κηρύγματος εὐκολίαν, καὶ τὴν αἰτίαν τῶν γινομένων ἀπάντων, εἰ καὶ ὑποκάτερον ταῦτα τέθεικε. καὶ γὰρ ἐν προφητείᾳ τὸ λεγόμενον. ὅταν γὰρ εἴπῃ, πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσονται αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας, καὶ τοῦτ' ταπεινοῖς ὑφουμένοις δείκνυσι, καὶ τοῦτ' ἀπονενοημένους ταπεινουμένους, καὶ τὴν τοῦ νόμου δυσχολίαν εἰς εὐκολίαν πίστεως μεταδημουμένου. οὐκ ἔστι γὰρ ἱδρῶτες καὶ πόνοι, φησὶν, ἀλλὰ χάρις καὶ συγχώρησις ἁμαρτημάτων, πολλὴν προέχουσα τῆς σωτηρίας τὴν εὐκολίαν. Εἶπε δὲ αἴτιον τούτων τίθησι, λέγων· ὅτι ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. οὐκ ἐπὶ Ιουδαίοις καὶ προσηλύτοις μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσα γῆ καὶ θάλασσα, καὶ ὅλη τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις. Διὰ γὰρ τῶν σκολιῶν, πάλιν διεφθαρμένον βίον ἠνίξατο, τελώνας, καὶ πόρνους, καὶ ληστάς, καὶ μάγους, οἵτινες ὄντες διεστραμμένοι πρότερον, τῇ ὁρθῇ ὕστερον ἐβάδισαν ὁδόν· ὅπερ οὖν καὶ αὐτὸς ἔλεγλε, Ὅτι τελῶναι καὶ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐπίστευσαν. καὶ διὰ ἑτέρων δὲ ἐδήλωσε ῥητῶς ὁ προφήτης πάλιν ὃ αὐτὸ τοῦτο, ὅτω λέγων· Τότε λύκοι καὶ ἄρνες ἅμα βοσκηθήσονται). ὥσπερ γὰρ ἐνταῦθα διὰ τῶν βουνῶν καὶ φαραγγίων, ὃ ἀνώμαλον ἦθος εἰς μίαν φιλοσοφίας ἰσότητα κίρναθαι ἔφησεν· ὅτω καὶ ἐκεῖ διὰ τοῦ τῶν ἀλόγων ἤθους τοὺς διαφόρους τῶν ἀνθρώπων ἐμφαίνων τρόπους, πάλιν εἰς μίαν αὐτοὺς εὐσεβείας συμφωνίαν συναθροίσθαι ἔλεγε· καὶ ἐκεῖ πάλιν τὴν αὐτὴν πίθεις· αὕτη δέ ἐστιν. Εσαι γάρ, φησὶν, ὁ αἰσθάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν· ὅπερ οὖν καὶ ἐνταῦθα ἔλεγλε, ὅτι ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ· πανταχοῦ δηλονότι τοῖς πράγμασι τῆς οἰκουμένης χωρήσεται τῶν εὐαγγελίων τούτων ἡ δύναμις καὶ ἡ γνῶσις, ἀπὸ θηριώδους τρόπου καὶ σκληρότητος γνώμης εἰς ἡμερότητα πολλὴν καὶ ἀπαλότητα μεταβάλλουσα τῶν ἀνθρώπων τὸ ἦθος.

Ματθ. καλα. Ησ. ξε. κε. Ησ. ια. ι.

4 Οὗτος δὲ ὁ Ιωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. Εἶδες πῶς τὰ μὲν τῶν προφητῶν προεῖπον, τὰ δὲ τοῖς εὐαγγελισταῖς κατέλιπον; ὅπερ καὶ ὁ Ματθαῖος καὶ τὰς προφητείας ἔθηκεν, καὶ τὰ περὶ ἑαυτοῦ προσέθηκεν, οὐδὲ τοῦτο παρέργως ἠρεύνησεν εἰ, τὸ δεῖ τῆς ζώνης εἰπεῖν τοῦ δικαίου. καὶ γὰρ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι τοσαύτην καρτερίαν ἰδεῖν· ὃ δὴ καὶ τοὺς Ιουδαίους μᾶλλον ἐφείλκετο, τὸν μέγαν Ηλίαν ἐν αὐτῷ βλέποντας, καὶ πρὸς τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν τῶ μακαρίου μνήμιον ἐκείνου τῶν ἀπεπομπόμενον ἐκ τῶν ὁρωμένων τότε· μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς πλείονα ἐκπλήξιν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐν πόλεσι, καὶ ἐν οἰκίαις ἐτρέφετο, οὗτος δὲ δι' ὅλου τὴν ἔρημον ᾤκησεν ἐκ παιδαρίων αὐτήν. ἔδει γὰρ τὸν τοῦ δρόμου τῶ μέλλοντος τὰ παλαιὰ λύειν ἄπωτα (οἷς, τὸν πόνον, τὴν κάθαρσιν, τὴν λύπην, τὸν ἱδρῶτα) ἔχειν ὑγιᾶ καὶ αὐτὸν σύμβολα τῆς τοιαύτης δωρεᾶς, καὶ δυνατέρω γενέσθαι λοιπὸν τῆς καταδίκης ἐκείνης. ὅτε γοῦν γλῶ ἤρεσεν, ὅτε αὐλακα ἔτεμνεν, οὐκ ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου τὸν ἄρτον ἐφαγεν, ἀλλ' ἐν ἐκδιασμένη αὐτῶ ἡ τράπεζα, καὶ εὐκολωτέρα τῆς τραπέζης ἡ πρόσοψις, ἢ ἀποσαγμονεστέρα τῆς πρόσοψης ἡ οἴκησις. ὅτε γὰρ σέγης, ὅτε κλίνης, ὅτε τραπέζης, ὅτε ἄλλου τινὸς τούτων ἐδεήθη· ἀλλὰ ἀγγελικὸν ἦνα βίον ἐν τῇ σαρκὶ ταύτῃ ἐπιδείκνυτο. ὅθεν δὲ τεῖχον ἱμάτιον αὐτῶ ἐν, ἵνα ὅθεν τὸ σήματος παυθῇ τὸν ἀνθρώπινον ἀφίσταται, ἢ μηδὲν κενὸν ἔχειν πρὸς τὸν γλῶ, ἀλλ' ὅπου τὸν πρότερον ἐπόνα πτέχθη εὐηθέστερον, ἐν ᾗ ἦν πρὶν ἢ δεηθῶσι ἱματίων καὶ πρόσοψης ὁ Ἀδάμ. ὅτω καὶ βασιλείας καὶ μετουσίας εἶχε σύμβολα τὸ σῆμα ἐκεῖνο. καὶ μή μοι λέγε, πόθεν αὐτῶ τεῖχον ἱμάτιον ἢ ζώνη, ἢ ἔρημον οἰκοῦντι; εἰ γὰρ τοῦτο μέλλοις διαπορεῖν, καὶ ἕτερα πλείονα ζητήσεις· πῶς ἐν τοῖς χειμῶσι, πῶς ἐν τοῖς καύμασι διέτριβεν ὅπου τῆς ἐρημίας, καὶ ταῦτα ἐν ἀπαλῶ σώματι καὶ ἀώρῳ ἡλικίᾳ· πῶς ἤρκεσεν ἡ τῆς παιδικῆς σαρκὸς φύσις δύο μαλίᾳ ἀέρων τοσαύτη, καὶ τραπέζῃ ὅπως ἐξηλλαγμένῃ, καὶ τῇ ἄλλῃ τῇ ἀπὸ τῆς ἐρημίας ἀλαζονείᾳ. ποῦ γοῦν εἰσιν οἱ τῶν Ἑλλήνων φιλόσοφοι, οἱ εἰκῇ καὶ ματαίως τὴν κωμικὴν αἰσχρολογίαν ζηλώσαντες; οἳ γὰρ ὄφελος τὸν καταγελᾶσθαι ἐν πόθῳ, καὶ τοιαῦτα ἀσελγαίνειν ὕστερον; οἱ καὶ δακτυλίους, καὶ φιάλας, καὶ θεράποντας, καὶ θεραπαινίδας, καὶ πολλὴν ἄλλην τρυφὴν ἐπιδεδεμένοι, καὶ κλῶθον φαντασίαν, εἰς ἑκατέραν ἀμετρίαν ἐκπίπτοντες. ἀλλ' οὐκ ἔστι τοιοῦτος· ἀλλ' ὥσπερ οἱ θρασεῖς, τὴν ἔρημον ᾤκησε, πᾶσαν ἀκριβῆ φιλοσοφίαν ἐπιδεικνύμενος, καὶ κλῶθεν, ὡς ἀγγέλους ἴδοις ἂν θρασεῖς, "ὅτι τὰς πόλεις κατέβαινεν, ἀθλητὴς εὐσεβείας ὤν, καὶ τῆς οἰκουμένης στεφανίτης, καὶ φιλόσοφος τῆς τῶν θρασεῖς ἀξίας φιλοσοφίας. καὶ ταῦτα μὲν, ὅπου τῆς ἀμπρίας λυθείσης, ὅπου τοῦ νόμου παυσαμένου, ὅπου τοῦ θανάτου δεθέντος, οὔπω τῶν χαλκῶν πυλῶν κατακλασθεισῶν, ἀλλ' ἔτι τῆς παλαιᾶς κρατούσης πολιτείας. τοιοῦτον ὄντι γυναῖα ψυχὴ καὶ διεγηγερμένη. καὶ γὰρ πάντα χοῦ περισσά, καὶ τὰ κείμενα ὑπερβαίνει σκάμματα· καθάπερ καὶ ὁ Παῦλος ὅτι τῆς κοινῆς ἐποίει πολιτείας. ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν, φησι, καὶ ζώνη μὴ τὸ ἱματίου ἐχρήσατο; ἔθος τοῦτο τοῖς παλαιοῖς ἦν, πρὶν εἰς ὃ μᾶλλον τοῦτο καὶ σφρέον σῆμα ἐξελθεῖν. ὅτω γοῦν καὶ ὁ Πέτρος φαίνεται ἐζωσμένος, καὶ ὁ Παῦλος. Τὸν γὰρ ὦδρα, φησίν, ὅ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη. καὶ ὁ Ἠλίας ὁ ὅτως ἦν ἐσταλμένος, καὶ τῶν ἁγίων ἕκαστος, ὅθεν δὲ εἴη ἐν ἔργῳ διαπεπαίγμενος, ἤτοι ὁδοιπορίας, ἤτοι * ἑτέρου τινὸς τῶν ἀναγκαίων πονουμένους καὶ ἀσχολάζοντας· ὃ ὅθεν τοῦτο ὃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅθεν δὲ καλλωπισμὸν ἅπαντα καταπατεῖν, καὶ σκληραγωγίαν ἅπασαν μετιέναι. ὅπερ οὖν καὶ αὐτὸς μέγιστον ἀρετῆς ἐγκώμιον εἶναί φησιν ὁ Χριστός, ὅτω λέγων· Τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἀνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδού, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. εἰ δὲ σκῆνος ὁ καθαρὸς ὅτω, καὶ τὸν οὐρανὸν λαμπρότερος ἦν, καὶ ὑπερφυεῖς πτώσεις, καὶ ὃ μείζων θαῦμα ἐλύετο, καὶ παῤῥησίαν ἔχων τοσαύτην, ὅτως ἑαυτὸν ἐσκληραγώγει, τὸν μὲν παῤῥέουσαν τρυφὴν ἀτιμάζων μετὰ πολλῆς τῆς εὐσεβείας, ὅτι δὲ σκληρὸν τὸν ἀγῶνα βίον ἑαυτὸν, ἵνα ἔχωμεν ἀπολογίαν μετὰ τοσαύτην ὑπερβασίαν καὶ τὰ μύρια φορτία τῶν ἁμαρτημάτων, μηδὲ ὁ πολλοστὸν μέρος τῆς ἐξομολογήσεως ὑπεδείκνυτο τῆς ἐκείνου, ἀλλὰ μεθύοντες καὶ γαστρίζόμενοι καὶ μύρων ὄζοντες, καὶ τῶν ἐν τῇ σκηνῇ πορευομένων χωρὶς θαῦμα ἀμείνονα παρεχόμενοι, πόθεν ἑαυτοὺς καταμιαλακίζοντες, καὶ βυχειρώτας τῶν διαβόλω ποιοῦντες;

ἐπιμάς

χ. ποῦ εἰσὶν

χ. καὶ κλῶθες

χ. ὅτως ἦν

χ. εἰς

ς. πέρας,

ς. ἀπλόστ-
ρ. αὐτὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

5 Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ Ἱεροσόλυμα, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου,

6 Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Ὁρᾷς πόσον ἴσχυσεν ἡ παρουσία τοῦ προφήτου; πῶς πάντα ⟨ω⟩ δῆμον ἀνέστρεψε; πῶς αὐτοῦ εἰς ἔννοιαν ἤγαγε τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων; καὶ γὰρ θαύματος ἄξιον καὶ ἰδεῖν ἐν ἀνθρωπίνῳ σχήματι τοιαῦτα ἐπιδεικνύμενον αὐτὸν καὶ τοσαύτην κεχρημένον τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ πρώτων, ὡς παίδων, καλεξανιστάμενον, καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοῦ προσώπου τὸ χαίειν ἔχοντα ἀποκαθαίροντα. Ζωντελεῖ δὲ εἰς ἔκπληξιν, καὶ ὃ ἀφ' πολλοῦ τοῦ χρόνου προφήτου φανεῖσα (καὶ γὰρ ἐνέλιπεν αὐτοῖς τὸ χάρισμα, καὶ ἀφ' μακροῦ προῆς αὐτοὺς ἐπεμπήλθε τοῦ χρόνου) καὶ ὁ τοῦ κηρύγματος ὄγκος, ξένος καὶ παῤῥησιαζόμενος. Οὐδὲν γὰρ τῶν Ζωνήθων ἦχθυον, οἷς, πολέμους καὶ μάχας, καὶ νίκας καὶ κάτω, καὶ λιμοὺς καὶ λοιμούς, καὶ *Βαβυλωνίους, καὶ Πέρσας, καὶ πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ Ζωνήθη· ἀλλ' ἀφανὴς καὶ τεῖον ἐκφ βασιλείαν, καὶ τὸ ἐν τῇ γεέννῃ κόλασιν. ἀφ' οἱ τοιαῦτα, καὶ τῶν κτ τεῖον ἔρημον ἀποστατῶν σφαλμάτων πρώτων καὶ προ πολλοῦ τοῦ χρόνου, τῶν μετ' Ἰούδα καὶ Θευδᾶ, οὐκ ἐθέλοντο ὑπηκόοι εἶναι τοῖς τεῖον ἔξοδον τεῖον ἐκφστε. οὐδὲ γὰρ ὅτι τοῖς αὐτοῦ ἐκάλει, οἷς, ὅτι τυραννίδι καὶ ἀποστασίᾳ, καὶ νεωτερισμοῖς ἀλλ' ὥστε τοῖς τεῖον δοῦλον χειραγωγῆσαι βασιλείαν. ἀφ' ὅπερ οὐδὲ κατεῖχεν ἐν τῇ ἐρήμῳ μόνον ἑαυτῷ προφέρων· ἀλλὰ βαπτίζων, καὶ τοῦ περὶ φιλοσοφίας παιδεύων λόγους, ἀπέλυε· διὰ πάντων αὐτοῖς διδάσκων, τῶν μὴ ἐν τῇ γῇ πάντων ὑπερορᾶν, προῆς τὰ μέλλοντα αἴρεσθαι, καὶ καθ' ἑκάστην ἐπείγεσθαι τεῖον ἡμέραν.

ΗΘΙΚΟΝ Τοῦτον δὴ καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν, καὶ τὰς τρυφὰς καὶ τεῖον μέθην ἀφέντες, ὅτι ⟨ω⟩ Ζωνεσταλμένον μεταθώμεθα βίον. καὶ γὰρ ἐξομολογήσεως ὁ καιρὸς, καὶ τοῖς ἀμυήτοις καὶ τοῖς βαπτισθεῖσι· τοῖς μὲν, ἵνα μετάνοησαντες, τῶν ἱερῶν τύχωσι μυστηρίων, τοῖς δὲ, ἵνα ἀπονιψάμενοι ἐν τῷ βαπτίσματι τὰς κηλῖδας, καθαρῷ Ζωνεδύτῃ τῇ τραπέζῃ προσέλθωσιν. ἀποστῶμεν τοίνυν τοῦ ὑγροῦ τούτου καὶ θαλερυμένου βίου. ὃ γὰρ ὄντως ἐστὶν, οὐκ ἔστιν ὁμοῦ καὶ ἐξομολογεῖσθαι καὶ τρυφᾶν. καὶ ταῦτα διδασκέτω ὑμᾶς ὁ Ἰωάννης, ἀπὸ τοῦ ἐνδύματος, ἀπὸ τῆς τροφῆς, ἀπὸ τῆς οἰκίας. τί οὖν; ὅτι τὸ κελεύεις ἡμᾶς καταβῆναι, φησίν; ὅτι κελεύω, ἀλλὰ συμβουλεύω καὶ παραινῶ. εἰ δὲ μὴ δυνατὸν ὑμῖν τοῦτο, κἂν ἐν ταῖς πόλεσιν ὄντες ἐπιδείξώμεθα τεῖον μετάνοιαν. καὶ γὰρ ὅπου θύρας ὁ δικαστήριον. εἰ δὲ καὶ μακροτέρω μοῦ, οὐδὲ οὕτω θαῤῥεῖν ἔδει. τὸ γὰρ ἑκάστου πέρας τῆς ζωῆς, τῆς σωτηρίας ἐπέχει δύναμιν παρ' ἡμῶν. ὅτι δὲ καὶ ὅπου θύρας, ἄκουσον τοῦ Παύλου λέγοντος· Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικε. καὶ πάλιν· Ἥξει γὰρ ὁ ἐρχόμενος, καὶ οὐ χρονιεῖ. Ζ γὰρ τὰ σημεῖα λοιπὸν ἀπήρτισαι, τὰ καλούμενα τεῖον ἡμέραν ἐκείνου. Κηρυχθήσεται γάρ, φησι, τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. προσέχετε μὴ ἀκριβείας τῷ λεγομένῳ. οὐκ εἶπεν, ὅταν πιστευθῇ πρὸς πάντων ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅταν κηρυχθῇ πρὸς πᾶσι. διὰ τοῦτο Ζ ἐλέγχω, εἰς μαρτύριον * τοῖς ἔθνεσι· δείκνυς, ὅτι οὐκ ἀναμένει πιστεῦσαι πάντας, Ζ τότε προσελθεῖν. τὸ γὰρ εἰς μαρτύριον, τοῦτό ἐστιν, εἰς κατηγορίαν, εἰς ἔλεγχον, εἰς κατάκρισιν τῶν μὴ πιστευσάντων. ἀλλ' ἡμεῖς ταῦτα ἀκούοντες καὶ ὁρῶντες, καθεύδομεν καὶ ὀνείρατα βλέπομεν, καθάπερ ἐν βαθυτάτῃ νυκτὶ, μέθῃ κεκαρωμένοι. οὐδὲν γὰρ ὀνείρατων ἀμεινον τὰ παρόντα πράγματα, κἂν χρηστὰ ᾖ, κἂν λυπηρά. διὸ δὴ παρακαλῶ λοιπὸν ἀφυπνιωθῆναι, καὶ πρὸς ⟨ω⟩ ἥλιον τῆς δικαιοσύνης ἀπιδεῖν. ὑδεὶς γὰρ καθεύδων ἥλιον ἰδεῖν δύναται, οὐδὲ ὀφθαλμὸς τὰς ὄψεις τοῦ κάλλους τῆς ἀκτῖνος ἀλλ' ἂν δῶ ἴδῃ, πάντα ὡς ἐν ὀνείρῳ βλέπει. διὰ τοῦτο πολλῆς ἡμῖν δεῖ τῆς ὁμολογήσεως Ζ πολλῶν τῶν δακρύων, καὶ ὅτι ἀνθρώπου ἐσμὲν πλημμελοῦντες, καὶ ὅτι μεγάλα τὰ ἁμαρτήματα καὶ συνεχῶς μείζονα· καὶ ὅτι ὑ ψευδόμεθα, μάρτυρες ⟨ω⟩ πλείους τῶν ἀκουόντων.

Ρωμ. ιγ. ιβ. Εβρ. ι. λζ.

Ματθ. κδ. ιδ.

* πᾶσι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀκουόντων. ἀλλ' ὅμως εἰ δὲ συνήνωμεν μείζονα, μετανοήσωμεν, καὶ τεφλῶν ἀπολαυσώμεθα. μετάνοιαν ὃ λέγω, οὐ τὸ τῶν τοιούτων ἀποστῆναι κακῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄμεινον, ὅπερ διέξεισιν ἀγαθά. ποίησατε γάρ, φησι, καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας. πῶς οὖν ποιήσωμεν; δεῖ σοι ἐναντία τοιούτων ἐπιτηδεῖα. οἷον τι λέγω· ἥρπασας σοι ἀλλότρια; δὸς καὶ σοὶ λοιπόν. πολλὰ ἐπόρνευσας χρόνον; ἀπόσχου καὶ τῆς γυναικὸς τῆς σῆς ὠρισμένας ἡμέρας, ἄσκησον ἐγκράτειαν. ὕβρισας καὶ ἐτύπτησας παιδίσκας; βούλου λοιπὸν σοῦ ὑβρίζουσι, καὶ ὑπηρέτει σοῦ πλήττουσι. καὶ γὰρ ἔρχεῖ εἰς ὑγείαν ἡμῖν ὁ βέλος ἕξελεῖν μόνον, ἀλλὰ δεῖ καὶ ταῖς πληγαῖς φάρμακα ἐπιθεῖναι. ἐτύφωσας καὶ ἐμεθύσθης ἔμπροσθεν χρόνου; νήφευε καὶ ὑδροποτεῖ· πρόσεχε, ἵνα μὴ ὑδροποσία πρόσχες, ἵνα μὴ ὕπνος σοι ἐπὶ ταῖς ὀφθαλμοῖς κάλλος ἀλλότριον; μηδὲ ὅλως ἴδῃς γυναῖκα λοιπόν, ἵν' μὴ ἐν πλείονι κατα- ψαλ. λζ. κη. ψῆς ἀσφαλείᾳ. Ἐκκλινον γάρ, φησιν, ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν. καὶ πάλιν, Παῦ- ψαλ. λγ. ιγ. σον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη σου μὴ λαλῆσαι δόλον. ἀλλ' εἰπέ μοι καὶ τὸ ψαλ. λγ. ιδ. ἀγαθόν. Ζήτησον εἰρήνην, καὶ δίωξον αὐτήν· οὐ τὴν πρὸς ἀνθρώπους λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς Θεόν. καὶ καλῶς εἶπε, δίωξον. ἀπελήλαται γὰρ καὶ ἐκβέβληται, καὶ τὴν γῆν ἀφῆσα, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπεδήμησεν. ἀλλὰ δυνάμεθα πάλιν αὐτὴν ἐπανάγειν, ἐὰν θέλωμεν, ἀπονοίαν καὶ ἀλαζονείαν τὰ πόντα τὰ κύματα αὐτῆς ἐκβάλοντες, τὸν σώφρονα τοῦτον καὶ λιτὸν διάγειν βίον. οὐδὲν γὰρ ὀργῆς χαλεπώτερον καὶ θρασύτητος. αὕτη γὰρ καὶ τετυφωμένους καὶ δουλοπρεπεῖς ἐργάζεται, δι' ἐκείνου μὲν καταπτήσσοις, ἀφ' ἑτέρου δὲ μισητοὺς ποιοῦσα, καὶ ἐναντίας εἰσάγουσα κακίας, ἀπονοίαν τε καὶ κολακείαν, ἀλλ' ἐὰν τὴν πλεονεξίαν τοῦ πάντως ἀποκόψωμεν, καὶ τὰ πτηνὰ μὴ ἀκριβείας, καὶ ὑψηλοὶ μὴ ἀσφαλείας ἐσόμεθα. καὶ γὰρ καὶ ἐν τοῖς σώμασι τοῖς ἡμετέροις ἀπὸ πλεονεξίας αἱ δυσκρασίαι γίνονται· καὶ ὅταν οἱ κενοὶ ὄρεξις ἀφέντα τὰ στοιχεῖα εἰς ἀμετρίαν ἐξέλθῃ, τότε αἱ μυρίαι νόσοι (καὶ ὁ χαλεπὸς πίναξ) θάνατοι. ὅταν δὲ ὅτι τῆς ψυχῆς συμβαίνον ἴδοις καὶ σύ. ἀποκόψωμεν τοίνυν τὴν ἀμετρίαν, καὶ τὸ σωτήριον τῆς συμμετρίας πάντες φάρμακον, μόνωμεν ὅτι τῆς ὀλιγαρκείας τῆς ἐσηκούσης, καὶ ταῖς εὐχαῖς μὴ ἀκριβείας προσέχωμεν. κἂν μὴ λάβωμεν, ὑπομείνωμεν ἵνα λάβωμεν· κἂν λάβωμεν, ὅπως ἐλάβομεν, μὴ ἀποχώμεν. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς βούλεται αἰσθάνεσθαι τὴν δόσιν, ἀλλὰ τῇ μνήσει τὴν προσεδρίαν ἡμῶν σοφίζεται). διὰ τοῦτο καὶ ἐνεφυτεύθη τὴν αἴτησιν, ὡς πειρασμὸν συγχώρησ πολλάκις ἐπελθεῖν, ἵνα συνεχῶς πρὸς αὐτὸν καταφεύγωμεν, καὶ καταφεύγοντες μένωμεν. ὅπου καὶ πατέρες φιλόστοργοι ποιοῦσι, καὶ μητέρες φιλόπαιδες. ἐπειδὴ γὰρ ἴδωσι τὰ παιδία τὴν πρὸς αὐτοὺς συνουσίαν ἀφέντα, ὡς μὴ τῶν ὁμηλίκων παίζοντα, πολλὰ τοὺς οἰκέτας ὑποκρίνασθαι προσδιαζόντας φόβερά, ὥστε ὑπὸ τοῦ δέους καταναγκασθῆναι πρὸς μητρικὸν κόλπον καταφυγεῖν. ὅπου καὶ ὁ Θεὸς ἀπειλεῖ πολλάκις ἀπειλήν, οὐχ ἵνα ἐπαγάγῃ, ἀλλ' ἵνα πρὸς αὐτὸν ἐφελκύσῃ). ὅταν γοῦν ἐπανέλθωμεν πρὸς αὐτόν, λύει φόβον εὐθέως· ὡς εἴτε ὁμοίοι ἦμεν ἐν πειρασμοῖς καὶ ἐν ἀνέσει, οὐδὲν ἐδίωσε πειρασμόν. καὶ τί λέγω ἦμεν; καὶ γὰρ τοῖς ἁγίοις ἐκείνοις πολὺς ἐπῆλθεν ὁ σωφρονισμός. διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης λέγει· Ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με. καὶ αὐτὸς δὲ τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγεν· Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε. καὶ ὁ Παῦλος τοῦτο αὐτὸ αἰνίττεται, ὅταν λέγῃ· Ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος Σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ. διὰ δὲ δεηθεὶς ἀπαλλαγῆναι τοῦ πειρασμοῦ, οὐκ ἐπέτυχε, διὰ τοῦτο πολλοῦ ἄξιος αὐτοῦ τὸν ὠφέλιμον ἐστενάξαι. ἐὰν οὖν καὶ τοῦ Δαβὶδ τὸν βίον ἐπέλθωμεν ἅπαντα, εὑρήσομεν αὐτὸν ἐν τοῖς κινδύνοις λαμπρότερον ὄντα, καὶ αὐτὸν, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς κατ' ἐκεῖνον. καὶ γὰρ ὁ Ἰωὴλ τότε μείζονως ἐλάμψε, καὶ ὁ Ἰωσὴφ ὅπως ὅτι πλέον εὐδοκίμησε, καὶ ὁ Ἰακὼβ ὁ, καὶ ὁ τούτου πατὴρ, καὶ ὁ ἐκείνου, καὶ πάντες, ὅσοι ποτὲ ἔλαμψαν καὶ λαμπρότεροι ἀνεδείχθησαν τῶν φύ-

σεων,

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

νοες, ἀπὸ θλίψεων καὶ πειρασμῶν καὶ ἐστεφανώθησαν καὶ ἀνεκηρύχθησαν. ἄκρᾳ πάντα
Σειρ. β. ι. Σωειδότες, κ τὸν σοφὸν λόγον, Μὴ κατεύδωμεν ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς, ἀλλ' ἓν μόνον ἑαυτοὺς παιδεύσωμεν, τὸ φέρειν πάντα γενναίως & μηδὲν πολυπραγμονεῖν, μηδὲ κακιεργάζεσθαι τῶν γινομένων. τὸ μὲν γὰρ εἰδέναι πότε δεῖ λυθῆναι τὰς θλίψεις, τοῦ συγχωρήσαντος αὐτὰς παραστελλειν Θεοῦ· τὸ δὲ ἐπενεχθείσας μετὰ πάσης φέρειν εὐχαριστίας, τῆς ἡμῶν εὐγνωμοσύνης λοιπὸν ἔργον ἐστίν. ὅπερ ἐμοὶ γνώσῃ), πάντα ἕνεκεν τῶν ἀγαθῶν. ἵν' οὖν τοῦτο ἐπιτύχωμεν, τὴ δοκιμώτεροι μὲν γενώμεθα, πάντως δὲ τεροι δὲ σκέψασθε γενώμεθα, πάντως, ὁ ἐμοὶ ἐπενεχθῇ, δεχώμεθα, χάριν εἰδότες ὥσπερ πάντων τῶν εἰδότι μᾶλλον ἡμῶν τὸ συμφέρον, τὴ τῶν γενναιοτέρων σφοδρότερον ἡμᾶς φιλοσοφῆσαι· τὴ τούτους ἀμφοτέρους τοὺς λογισμοὺς καθ' ἕκαστον τῶν δεινῶν ἑαυτοῖς ἐπάδοντες, καταστέλλωμεν τὴν ἀθυμίαν, τὴ δοξάζωμεν ἐν πᾶσι τὸν πάντα ὥσπερ ἡμῶν ποιοῦντα τὴ πραγματευόμενον Θεόν. ὅταν γὰρ τὴ τὰς ἐπιβουλὰς διαχρουσώμεθα ῥᾳδίως, τὴ τὴν ἀκηράσιον ἐπιτυγχάνωμεν στεφάνων· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τὴ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, κράτος, τιμή, σὺν ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, τὴ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁμιλ. ια. 7 ΙΔΩΝ ΔΕ ΠΟΛΛΟΥΣ ΤΩΝ ΣΑΔΔΟΥΚΑΙΩΝ τὴ Φαρισαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς.

Ὡς οὖν φησιν ὁ Χριστὸς, ὅτι οὐκ ἐπίστευσε Ἰωάννης· ὅτι δὲ οὐκ ἐπίστευσε, δῆλον ἐκ τοῦ πιστεῦσαι, τὸν κηρυττόμενον ὑπ' αὐτοῦ μὴ δέξασθαι. ἐπεὶ τὴ τοῖς προφήταις ἔδοξεν προστεθηκέναι καὶ τῷ νομοθέτῃ· ἀλλ' ὅμως χ. προσέχειν ἔφησεν αὐτοὺς μὴ προστεθηκέναι, ἀλλὰ τὸν περὶ ἐκείνων προφητευόμενον οὐκ ἐδέξαντο. Εἰ γὰρ ἐπιστεύσατε, φησι, Μωϋσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί. ἐμοὶ δὲ ἐρωτωμένοις παρὰ τοῦ Χριστοῦ, Ἰωαν. ε. μ. ς. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν· ἔλεγον, ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, ἀπὸ γῆς, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· Ματ. κα. κε. κς ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἀπ' οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, πῶς οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ὥστε ἐξ ἀπορρήτων τούτων δῆλον, ὅτι προεκρίνοντο μὴ τὴ βαπτισθῆναι· τὸ μὲν ἐμεινεν ὑπὲρ τοῦ πίστεως τοῦ κηρύγματος. Ἰω. α. κα. κβ. τὴ γὰρ ὁ Ἰωάννης δείκνυσιν αὐτοῦ τὸ πονηρὸν, ἐξ ὧν πρὸς τοὺς βαπτιζομένους ἔπεμπον, λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ Ἠλίας; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; δῆλον ἐπήγαγον· οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι ἦσαν οὐκ ἀπὸ Φαρισαίων. Τί δήν; μὴ τὴ οἱ ὄχλοι τοῦτο ἐνόμιζον; ναί, ἐνόμιζον. ἀλλὰ διὰ μὲν ὄχλοι ἀπὸ γνώμης ἁπλοῦ τοῦτο ὑπώπτευον· οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἐπιλαβέσθαι βουλόμενοι. ἐπεὶ γὰρ ὡμολόγητο ἀπὸ τοῦ χώματος τοῦ Δαβὶδ ἔρχεσθαι τὸν Χριστὸν, ἐξ οὗ δὲ ἀπὸ τοῦ Λευϊτικῆς φυλῆς ἦν, ἐνόμιζον ἐλέγχειν αὐτοῦ ἐρωτήσεως· ἵνα, εἴ τι τοιοῦτον εἴποι, ταχέως ἐπιθῶνται. τοῦτο γοῦν καὶ τῶν ἐξῆς ἐδήλωσε. μηδὲν γὰρ ὧν προσεδόκησαν ὁμολογήσαντος, τὴ ὅτως ἐπιλαμβάνονται λέγοντες· Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστός; τὴ ἵνα μάθῃς, ὅτι ἑτέρα μὲν ἦν Φαρισαῖοι, ἑτέρα δὲ ὁ δῆμος προεκρίνοντο γνώμη, ἄκυρον πῶς τὴ ὁ εὐαγγελιστὴς τοῦτο ἐδήλωσε· προεὶ μὲν τοῦ δήμου λέγων, ὅτι προεγίνοντο, τὴ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· προεὶ δὲ τῶν Φαρισαίων οὐκ ἐπὶ ὁμοίως, ἀλλ' ὅτι ἰδὼν πολλοὺς τῶν Σαδδουκαίων τὴ Φαρισαίων ἐρχομένους ἔλεγε· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; βαθεῖαν τῆς μεγαλονοίας. πῶς δικαίως προεῖτο πρὸς δυσθεράπευτα αἱμάτων ἀεὶ διψῶντας προφητικῶν, τὴ ὀφέων οὐδὲν ἀμείνων δικαιοῦσθαι; πῶς τὴ αὐτὸς τὴ τοῦ γενναιοτέρου μετὰ πολλῆς διαβάλλει τῆς παῤῥησίας; ναί φησιν· ἀλλ' ἡ μὲν παῤῥησία πολλή· τὸ δὲ ζητούμενον, εἰ λόγον ἔχει καὶ ἡ παῤῥησία αὕτη. οὐδὲ γὰρ ἁμαρτωλοὺς εἶδεν, ἀλλὰ μεταβαλομένους·

χ. ἔνεδρα δὲ ἐπὶ. οὐκ τοῦ προφήτου ἐρωτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νως· διὸ οὐδὲ εἰκαλέσαι ἐχρῆν, ἀλλὰ καὶ ἐπαγγέσαι καὶ ἀποδέξασθαι, ὅτι πόλιν ἀφέντες καὶ οἰκίας, ἔδραμον ἀκροάσθαι τοῦ κηρύγματος. Τί οὖν ἂν εἴποιμι; ὅτι οὐ τοῖς πρώτοις, οὐδὲ τοῖς γνωσθεῖσιν προσεῖχον· ἀλλὰ τὰ ἀπόρρητα τῆς διανοίας αὐτῶν ἠπίστατο, τοῦτο σκανδαλυφανθὲν τοῦ Θεοῦ. ἐπεὶ οὖν μέγα ἔφρόνουν ὅτι τοῖς προγόνοις, καὶ τοῦτο αἴτιον αὐτοῖς τῆς ἀπωλείας ἐγένετο. Εἰς ῥαθυμίαν ἐνέβαλε, τὴν ῥίζαν τῆς ἀνοίας προεικόπει. διὰ τοῦτο δὲ Ησαΐας ἄρχοντας Σοδόμων καλεῖ, καὶ λαὸν Γομόρρας. καὶ ἕτερος προφήτης φησὶν, Οὐχ ὡς υἱοὶ Αἰθιόπων ὑμεῖς ἐστε; καὶ πάντες αὐτοὶ ταύτης ἀπάγουσι τῆς ὑπολήψεως, τὸ φύσημα αὐτῶν κενοῦντες, τὸ μυρίων αὐτοῖς αἴτιον γενόμενον κακῶν. ἀλλ' ἡμῶν προφῆται, φησὶν, εἰκότως (ἀμφοτέρων γὰρ ἑώρων) ἐνταῦθα ὁ ζῆλος ἔνεκεν καὶ διαφορᾶς, πεισθησόμενος ἐρῶ, τοῦτο αὐτὸ ποιεῖ; ἵνα ἀπαλωτέρους ἐργάσηται. εἰ δέ τις μὴ ἀκριβείας προσέχει τοῖς λεγομένοις, καὶ ἐν κωμῳδίᾳ τὴν ὑπόμνησιν ἐκφέρουσι. θαυμάζων γὰρ αὐτοὺς, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν ποτε τὰ ἀδυνάτα ἀπ' αὐτοῖς φεύγειν εἰ) δοκοῦντα ἠδυνήθησαν, ταῦτα ἔλεγεν. ἐφρόνουν τοίνυν αὐτοὺς μᾶλλον ὄντων ἡ ὑπόμνησις, καὶ θαυμασιολόγους ἀνδρῶπους. ὅταν γὰρ φαίνηται σκληρότερόν τι, καὶ τὴν ἔμπροσθεν δείκνυσιν αὐτῶν πονηρίαν πολλὴν οὖσαν, καὶ τὴν μεταβολὴν θαυμαστὴν καὶ παράδοξον. Τί γὰρ γέγονε, φησὶν, ὅτι παῖδες ὄντες σκεῖνων, καὶ ὕστερον τραφέντες κακῶς, μετενέσησαν; πόθεν ἡ τοσαύτη γέγονε μεταβολή; Τίς ὁ τραχὺς τῆς γνώμης ὑμῶν κατεμάλαξε; τίς διώρθωσε τὸν αἰσχρόν; καὶ ὅρα πῶς αὐτοὺς βαθέως ἀπὸ τῶν προοιμίων ἐξέπληξε, τὰς περὶ τῆς γεέννης καταδήλους λόγους. οὐ γὰρ εἶπε τὰ εἰωθότα· Τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυτεῖν τὰς πολέμους, τὰς τῶν βαρβάρων ἐφόδους, τὰς αἰχμαλωσίας, τὰς λιμοὺς, τὰς λοιμοὺς; ἀλλ' ἄλλως πως κόλασιν προημερύετο μηδέποτε αὐτοῖς φανερὰν γενησομένην, ὅπερ λέγων· Τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; καλῶς ὁ αὐτὸς καὶ γλυπτὰ ἐχιδνῶν ἐκάλεσε. καὶ γὰρ ἐκεῖνο τὸ θηρίον" ἀμφοτέρᾳ τὴν ὠδῖνα σαν, καὶ ἀμφοτέρων τὴν γαστέρα αὐτῆς, οὕτω λέγεται προϊέναι εἰς φῶς. ὅπερ καὶ οὗτοι ἐποίουν, πατραλοίαι δὲ μητραλοίαι γινόμενοι, καὶ τὰς διδασκάλους ταῖς ἑαυτῶν ἀμφοτέροις χερσίν. ἀλλ' οὐχ ἵσταται μέχρι ταύτης τῆς ὑπολήψεως, ἀλλὰ καὶ συμβουλὴν εἰσάγει.

8 Ποιήσατε, φησὶ, καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας. Οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸ φυγεῖν τὴν πονηρίαν, ἀλλὰ καὶ ἀρετὴν δεῖ πολλὴν ἐπιδείξασθαι. μὴ γὰρ μοι τὰ ἀνομία καὶ σωπήσῃ· ὅτι πολλοῖς χρόνον" ζωγραλμένοι χρόνον, πολὺς τὴν αὐτὴν ἐπῳκοδόμησε πονηρίαν. καὶ γὰρ ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἀναστρεφόμενοι, ὡς καὶ ἐμπροσθεν προφῆται. ἐξηλλαγμένα γὰρ τὰ παρόντα καὶ ὑψηλότερα· ἐπεὶ [καὶ] αὐτὸς ἀναβαίνει λοιπὸν ὁ κριτὴς, αὐτὸς ὁ τῆς βασιλείας δεσπότης, πολὺς μείζονα ἄγων φιλοσοφίαν, εἰς τὸν ἀρχαῖον καλῶν, καὶ πολὺς ἀπὸ προπετείας ἀνέλκων. ἀμφὶ τοῦτο καὶ τὸν περὶ τῆς γεέννης" ἀνακαλύπτω λόγον. καὶ γὰρ ἐστὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ λυπηρὰ, ἀθάνατα. μὴ τοίνυν τοῖς αὐτοῖς ἐμμένετε [κακοῖς,] μηδὲ τὰ εἰωθυίας προβάλλεσθε προφάσεις, Αβραάμ, Ισαὰκ, Ιακὼβ, τῶν προγόνων τὴν δύναμιν. ταῦτα δὲ ἔλεγεν, ὁ κωλύων αὐτοὺς λέγειν ἐξ ἐκείνων εἶναι τῶν ἁγίων, ἀλλὰ κωλύων μὴ τούτῳ θαῤῥεῖν, τῆς ψυχικῆς ἀρετῆς ἀπολλυούσης, καὶ τὰ διανοίᾳ εἰς μέσον ἐκφέρων, καὶ τὰ μέλλοντα προφηθύων. καὶ γὰρ μὴ ταῦτα φαίνοντας λέγοντες· Ημεῖς πατέρα ἔχομεν τὸν Αβραάμ, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε. ἐπεὶ οὖν τοῦτο ἐῶ, ὁ μάλιστα αὐτοὺς εἰς ἀπόνοιαν ἦρε καὶ ἀπώλεσε, πρῶτον αὐτὸ καθαιρεῖ. ὅρα δὲ πῶς μὴ τὸ εἰς τὸν πατριάρχην τιμῆς, τὴν ἐκ τούτων ποιᾶται διόρθωσιν. Εἰπὼν γὰρ,

9 Μὴ δόξητε λέγειν ὅτι πατέρα ἔχομεν τὸν Αβραάμ, Οὐχ εἶπεν, οὐδὲν γὰρ ὑμᾶς ὁ πατριάρχης ὠφελῆσαι δυνήσεται· ἀλλ' ἡμερώτερόν πως καὶ προσηνέστερον αὐτὸ τοῦτο ἠνίξατο, εἰπών· Δυνατὸς γάρ ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Αβραάμ. Τινὲς μὲν οὖν φασιν, ὅτι πρὸς τὴν ἐθνῶν ταῦτα λέγει, λίθους αὐτοὺς μεταφορικῶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φοεικῶς καλῶν· ἐγὼ ὃ δὲ ἕτερον ἐννοιῶ τὸ εἰρημένον φημὶ ἔχειν. ποίαν δὴ ταύτην; μὴ νομίζετέ, φησιν, ὅτι, ἐὰν ὑμεῖς ἀπόλησθε, ἀπαιδα ποιήσετε τὸν πατριάρχην. οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι. τῷ γὰρ Θεῷ δυνατόν ἐστιν ἀπὸ λίθων τούτων ἀναθεφποις αὐτῷ δοῦναι, καὶ εἰς τοῦτο συντείνων ἐκείνων ἀγαγεῖν, ἐπεὶ καὶ ἐξ ἀρχῆς οὕτως ἐγένετο. τὸ γὰρ ἐκ λίθων ἀναθεφποις γενέσθαι, ὁμοιον ἦν τῷ ἀπὸ τῆς μήτρας ἐκείνης τῆς σκληρᾶς προσδοκᾶν παιδίον. ὅπερ οὖν 5

Ησ. να. καὶ ὁ προφήτης αἰνιττόμενος ἔλεγεν· Ἐμβλέψατε εἰς τὸν τρυπητὸν πέτραν, ἐξ ἧς ἐλατομήθητε, καὶ εἰς τὸν βόθυνον τῆς λάκκου, ἐξ οὗ ὠρύγητε· ἐμβλέψατε εἰς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ὑμῶν, καὶ εἰς [τὴν] Σάρραν τὴν ὠδίνουσαν ὑμᾶς. Ταύτης τοίνυν τῆς προφητείας αὐτοὶ ἀναμιμνήσκων, ἵνα δείκνυσι ὅτι ἐξ ἀρχῆς οὕτω θαυμαστῶς αὐτὸν ἐποίησε πατέρα ὡσανεὶ ἐκ λίθων αὐτὸν ἐποίησε, φησὶ δυνατὸν καὶ νῦν τοῦτο γενέσθαι. καὶ ὅρα πῶς καὶ φοβεῖ, καὶ ἐκκόπτει. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἤγειρεν ἤδη, ἵνα μὴ ἀπογνῶσιν ἑαυτούς· ἀλλ' ὅτι δύναται ἐγεῖραι. καὶ οὐκ εἶπεν, ὅτι δύναται ἀναθεφποις ποιῆσαι ἀπὸ λίθων, ἀλλ' ὃ πολλῷ μεῖζον ἦν, καὶ συνένεις καὶ παῖδας τῷ Ἀβραάμ. Εἶδες πῶς τέως ἀπέσησεν αὐτοὺς τῆς περὶ τὰ σωματικὰ φαντασίας, καὶ τῆς εἰς τοὺς προγόνους καταφυγῆς, ἵνα ἐν τῇ οἰκείᾳ μετανοίᾳ καὶ σωφρονούσῃ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἔχωσιν; Εἶδες πῶς τὴν τῆς σαρκὸς ἐκβάλλων συγγένειαν, τὴν ἀπὸ τῆς πίστεως εἰσάγει; σκόπει δίνων πῶς ἡ ἀφ' ἧς ἐξῆς αὔξει τὸν φόβον, καὶ ἐπιτείνει τὸν ἀγωνίαν. Εἰπὼν γὰρ, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ, ἐπήγαγεν· 10 Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται, Διὰ πολλῶν τὸν λόγον φοβερὸν ποιῶν. καὶ γὰρ καὶ ἀπὸ τοῦ βίου τὴν παρρησίαν εἶχε, καὶ ἐκεῖνοι σφοδρᾶς ἐδέοντο τῆς ἐπιπλήξεως, πολλῷ ἤδη χρόνῳ σωθέντες χρόνον. Τί γὰρ λέγω, φησίν; ὅτι Ἀποκόπτειν μέλλετε τῆς πρὸς τὸν πατριάρχην συγγενείας, καὶ ἑτέρους ὁρᾶν τοὺς ἀπὸ λίθων εἰς τὴν ὑμετέραν εἰσαγομένους πρεσβείαν; οὐδὲ γὰρ μέχρι τούτου τὰ τῆς ὠμότητος ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ πρωτέρω προβήσεται τὰ τῆς κακίας. ἤδη γάρ, φησιν, ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. οὐδὲν φοβερώτερον τούτης τῆς λήξεως τῆς ἐσπῆς. Οὐκέτι γὰρ ἀρέπτωμον πεδίλωμον, οὐδὲ φραγμοῦ καθαίρεσις, οὐδὲ τὸ καταπατεῖσθαι τὸν ἀμπελῶνα· ἀλλὰ ἀξίνη σφόδρα ἀκμάζουσα, καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ ἐπὶ θύραις αὐτῇ. ὅθεν γὰρ τοῖς προφήταις συνεχῶς ἀπιστοῦντες ἔλεγον· Πῦ ἐστιν ἡ ἡμέρα Κυρίου; καὶ, ἐλθέτω ἡ βουλὴ τοῦ ἁγίου Ἰσραήλ, ἵνα γνῶμεν; Δῆλον τὸ μὴ πολλὰ πολλάκις ἔτη συμβαίνειν τὰ λεγόμενα, καὶ ταύτης αὐτοῖς ἀπαλλαγὴν τῆς ῥᾳθυμίας, ἐγγὺς αὐτοῖς ἵστησι τὰ δεινά. καὶ τοῦτο ἐδήλωσε τῷ εἰπεῖν, ἤδη, καὶ τῷ τῇ ῥίζῃ αὐτὴν προσαγαγεῖν. Οὐδὲν γὰρ τὸ μέσον λοιπόν, φησιν· ἀλλ' αὐτὴ γὰρ ἐπίκειται τῇ ῥίζῃ. καὶ οὐκ εἶπε, τοῖς κλάδοις, οὐδὲ τοῖς καρποῖς, ἀλλὰ τῇ ῥίζῃ· δεικνὺς αὐτοῖς, εἰ ῥᾳθυμήσαιεν, ἀνίατα πεισομένους δεινά, καὶ οὐδὲ ἐλπίδα ἔχοντας θεραπείας. Οὐδὲ γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶν ὁ ῥᾳθυμοῦντος, ὡς τὸ προτέρου· ἀλλ' αὐτοῦ ὁ τῶν ὅλων δεσπότης, σφοδρὰν ἐπάγων τὴν τιμωρίαν καὶ δυναστικήν. ἀλλ' ὅμως καὶ φοβήσας πάλιν αὐτοὺς, οὐκ ἀφίησιν εἰς ἀπόγνωσιν ἐμπεσεῖν· ἀλλ' ὥσπερ ἀνωτέρω οὐκ εἶπεν, ὅτι ἤγειρεν, ἀλλ' ὅτι δύναται ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ, φοβῶν τε ὁμοῦ καὶ ῥᾳθυμοῦντας, ὅπου καὶ ἐνταῦθα οὐκ εἶπεν, ὅτι ἤφατο τῆς ῥίζης, ἀλλ' ὅτι ἐπίκειται καὶ ὁμιλεῖ τῇ ῥίζῃ. καὶ οὐδεμίαν ἀναβολὴν ἐνδείκνυται, πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐλπίς αὐτοῖς ἀγαθὴ, ὑμᾶς κυρίους ποιῆσαι τῆς τομῆς. ἂν μὲν γὰρ μεταβάλησθε καὶ γένησθε βελτίους, ἀπελεύσεται μηδὲν ἐργασαμένη ἡ ἀξίνη αὕτη· ἂν δὲ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμείνητε, προσρίζον ἀναπαύσει τὸ δένδρον. Διό τοι τοῦτο οὔτε ἀφῆκε τῆς ῥίζης, οὔτε ἐπιχειρήσῃ τέμνειν· τὸ μὲν, ἵνα μὴ ἀπαπήσητε, τὸ δὲ, ἵνα μάθητε ὅτι δυνατὸν καὶ ἐν [τῷ] βεβαχεῖ χρόνῳ μεταβαλομένους σωθῆναι· διὰ δὲ πρώτου ἀφεῖναι τὸν φόβον, διεγείρων αὐτοὺς καὶ ὠθῶν πρὸς μετάνοιαν. καὶ γὰρ [καὶ] τὸ τῶν προγόνων ἐκπεσεῖν, καὶ τὸ ἑτέρους ἀντεισαχθῆναι,

καὶ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ τὸ ὅτι θύραις ἔοικε πᾶσι δεινά, καὶ τὸ αὐτὴκεσα πείσεσθαι (ἅπερ ἀμφότερα δηλοῖ τῆς ῥίζης καὶ τῆς ἀξίνης ἐδήλωσεν) ἵκμαλιῶ δὲ τοὺς σφόδρα ἀναπεπωκότας δηναστῆσαι καὶ ἀναγωνίοις ἐργάσασθαι. τοῦτο γοῦν δὲ ὁ Παῦλος δηλῶν ἔλεγεν· Ὅτι λόγον ζωντετ μηνθύον ποιήσει Κύριος ὅτι τοῖς οἰκοδομοῦσι ὅλιν. Ἀλλὰ μὴ φοβηθῆς, μᾶλλον δὲ φοβήθητι μὲν, μὴ ἀπογνῶς δέ. ἔστι γὰρ ἔχεις ἐλπίδα μεταβολῆς. ὁ γὰρ αὐστελὴς ὁ ἀπόφασις, οὐδὲ ὅτι τὸ μὴ πέμψειν ὁ ἀξίνη ἦλθεν (ἐπεὶ τί ἐκώλυεν αὐτὴν τεμεῖν ὁμιλοῦσαν τῇ ῥίζῃ;) ἀλλ' ὅτι τὸ σε δὲ φόβῳ τοῦτο ποιῆσαι βελτίονα; καὶ ὠδαμοδυάσας καρπὸν ἐνεγκεῖν. δηλοῖ τοῦτο ἐπήγαγε,

Πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

Ὅταν δὲ εἴπῃ, πῶς, ἐκβάλλει πάλιν τὴν ἀπὸ τῆς θλίψεως παρεδρίαν. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτ' Αβρααμ ἔκτισος ἦς, φησι, καὶ μυρίους ἔχεις ἀριθμὸν πατριάρχας, διπλοῦν ἐποίησε τὴν κόλασιν, ἄκαρπος μένων. ἀπὸ τούτων τῶν ῥημάτων, καὶ τελώνας ἐφόβησε, καὶ στρατιώτας δηλοῖ ἀναίσχυντα κατέστησεν, ὅτε εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβαλεῖν, καὶ ῥᾳθυμίας ἀπαλλάττειν ἁπάσης. μετὰ γὰρ τοῦ φόβου καὶ πολλὴν παράκλησιν ἔχει τὸ εἰρημένον. ταῦτα γὰρ εἰπὼν, μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἔδειξεν ὅτι τὸ ποιοῦν καλὸν, πάσης ἀπήλλακται ὑμωείας. καὶ πῶς δωνησόμεθά, φησι, ποιῆσαι καρπὸν, τῆς τομῆς ἐπικειμένης, καὶ τοῦ χρόνου ὑπερνοοῦντος, καὶ τῆς παρθησίας ζωντετ μηνθύσης; δωνήσῃ, φησίν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἔστι καρπὸς, οἷος ὁ τῶν δένδρων, χρόνον ἀναμένων πολὺν καὶ ὥρων δουλεύων ἀνάγκαις, καὶ πολλῆς ἑτέρας δεόμενος παρασκευῆς· ἀλλ' ἀρκεῖ θελῆσαι, καὶ τὸ δένδρον εὐθέως ἐβλάστησεν. ὁ γὰρ ἡ φύσις τοῦ ῥίζης μόνον *, ἀλλὰ καὶ ἡ τέχνη τοῦ γεωργοῦ παρέσχε τοῦτο τὰ μέλλοντα ζωτελεῖν τοῦτο καρποφορίαν. δηλοῖ γάρ τοι τοῦτο, ἵνα μὴ ταῦτα λέγωσιν, ὅτι φορυβεῖς ἡμᾶς καὶ κατεπείγεις καὶ ἀγχεις, ἀξίνην τε ὑπτιθεὶς καὶ τομὴν ἀπειλεῖς, καὶ παρεσκευάσεις ἐν χαρᾷ ὑμωείας αὐτῶν, ἐπήγαγε, δεικνὺς τοῦτο εὐκολίαν τῆς καρποφορίας·

11 Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι *· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μου ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ὑμᾶς ἵμαντα τοῦ ὑποδήματος λῦσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Διὰ τούτων δεικνὺς, ὅτι γνώμης μόνης δεῖται καὶ πίστεως, οὐ πόνων καὶ ἱδρώτων· καὶ ὥσπερ εὔκολον βαπτισθῆναι, οὕτως εὔκολον μεταβληθῆναι καὶ γενέσθαι ἀμείνους. καταστείσας τοίνυν αὐτῶν τὴν δόξαν διὰ φόβου τῆς κρίσεως, καὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς καλάσεως, διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς ἀξίνης, καὶ τῇ ἀποβολῇ τῶν προγόνων, καὶ τῇ εἰσαγωγῇ τῶν ἑτέρων τέκνων, καὶ τῇ διπλῇ ὑμωείᾳ, τῇ ἐκτομῇ καὶ διὰ ἐμφρησμοῦ, καὶ πρώτοθεν αὐτῶν καταμαλάξας τὸ σκληρὸν, καὶ καταστήσας εἰς ἐπιθυμίαν τῆς ἀπαλλαγῆς [τῶν] τοσούτων κακῶν, τότε εἰσάγει διὰ τοῦ Χριστοῦ λόγου· διὰ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς εὐσταλείας. εἶτα δὲ μέσον αὐτοῦ καὶ ἐκείνου τίθησι, ἵνα μὴ δόξῃ χαριζόμενος τοῦτο λέγειν, ἀπὸ τῆς συγκρίσεως τῶν παρ' ἑκατέρου διδομένων τοῦτο κατασκευάζει. ὁ γὰρ βάπτισμα εἶπεν, οὐκ εἰμὶ ἄξιος αὐτοῦ λῦσαι τὸ ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος, ἀλλὰ πολὺ τοῦτο μεῖζον δὲ ἐαυτῷ θησι, καὶ δείξας ὡς οὐδὲν πλέον ἔχει τοῦ μετόχου ἄλλως ἀγαγεῖν (οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι ὕδατι ἀφέσεως, ἀλλὰ μετοχοίας) τίθησι καὶ δὲ αὐτοῦ, τὸ τῆς ἀφάτου δωρεᾶς γέμον. ἵνα γὰρ μὴ ἀκούσας, φησίν, ὅτι μετ' ἐμὲ ἔρχεται, καταφρονήσῃς αὐτοῦ ὡς ὑστέρου παραλυομένου, μάθε αὐτοῦ τῆς δωρεᾶς τὸ δυνάμιν, δὲ εἶσι σαφῶς, ὅτι οὐδὲν ἄξιον εἰρηκα, οὐδὲ μέγα, εἰπὼν [ὅτι] οὐκ εἰμὶ ἄξιος λῦσαι ἵμαντα τοῦ ὑποδήματος. ὥστε, ὅταν ἀκούσῃς, ὅτι ἰσχυρότερός μου ἐστι, μὴ νομίσῃς τὴν σύγκρισιν με τοῦ εἰρηκέναι. οὐδὲ γὰρ εἰς δούλους ἄξιος εἰμι τάττεσθαι ἐκείνου, οὐδὲ εἰς δούλους ἑκάστου, οὐδὲ τὰ ὑπηρεσίας τῆς διακονίας ἀναδέξασθαι μέρος. δηλοῖ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς εἶπε, τὰ ὑποδήματα, δηλοῖ οὐδὲ ἵμαντα, ὅπερ ἔλαττον πάντων ἐδόκει εἶναι). εἶτα, ἵνα μὴ νομίσῃς ταπεινοφροσύνης εἶναι τὰ εἰρημένα, ἐπήγαγε τοῦτο ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀποδεῖξαι. ἐκεῖνος γὰρ ὑμᾶς, φησι, βαπτίσει

Ησ. ι. κγ. Ρω. θ. κη.

χ. μὴ φόβῳ

χ. ωπλιω

χ. καρπὸν, χ. ἀπαλλάττει χ. στενῶ ὅρτω

* ἀρκεῖ,

χ. ἐλέγχεις,

* εἰς μετάνοιαν.

χ. ἰκανὸς τοῦ ὑποδήματα βαστάσαι.

χ. τῆς τε ἐκτομῆς καὶ τῆς ἐμφυσημοῦ

χ. ὑστέρου

σει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. εἶδες πόση ἡ βαπτισοῦσα σοφία; ὅταν γὰρ αὐτὸς κηρύττῃ, τὰ φοβερὰ πάντα λέγει καὶ ἀγωνίαν ἐμβάλλοντα· ὅταν δὲ πρὸς σκῆνος πέμπῃ, τὰ χρηστά, καὶ ἃ δύναται ἰσχύειν. ἐγὼ μὲν οὖν, φησίν, ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι, οὐδὲ τὸ δένδρον τὸ σκιαποιοῦν καὶ καρποφοροῦν, εἰς πῦρ βαλλόμενον, οὔτε τὸν μέλλουσαν ὀργὴν εἰς μέσον ἄγει· ἀλλ' ἁμαρτημάτων ἄφεσιν, εἰ ὑμφείας ἀναίρεσιν, καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἁγιασμόν, καὶ ἀπολύτρωσιν, καὶ υἱοθεσίαν, καὶ ἀδελφότητα, καὶ κληρονομίας κοινωνίαν, καὶ πνεύματος ἁγίου δαψιλῆ χορηγίαν. ταῦτα γὰρ πάντα ἠνίξατο, εἰπών, βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἀντὶ τῆς μεταφορᾶς τῆς λέξεως τὸ δαψιλὲς τῆς χάριτος ἐμφαίνων. οὐ γὰρ εἶπε, δώσει ὑμῖν πνεῦμα ἅγιον· ἀλλὰ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ τῇ ἐπιξηγήσει δ πυρὸς πάλιν τὸ σφοδρὸν καὶ ἀκαθεκτον τῆς χάριτος "ἐνδεικνύμενος. ἐνόησον γοῦν πῶς ἵνας εἰκὸς ἰδεῖν ἀκούοντας, λογίζονται δὲ μεγάλοις σκεύεσι. δεῖ γάρ τοι ἔθνος ἡ πυρὸς ἐμφανίσαι, ἵνα εἰς ἔννοιαν αὐτοὺς τῆς μυήσεως σκεύεσιν ἀγάγῃ. καὶ γὰρ ὅσαι σχεδὸν αἱ ζῶσαι ὀφεις ἐφάνησαν, αἱ πλείους διὰ πυρὸς ἐφάνησαν. ἵνα δὲ Μωσῆς διελέχθη ἐν τῇ βάτῳ ὁ Θεός· οὕτω δὲ δήμου πρωτὶ ἐν ὄρει Σινᾶ· ἵνα δὲ Ἰεζεκιὴλ ὅτι πᾶν χρυσοῦν ἱμάτιον ὁ Θεός· οὕτω δὲ δήμου πρωτὶ ἐν ὄρει Σινᾶ· ἵνα δὲ Ἰεζεκιὴλ ὅτι πᾶν χρυσοῦν ἱμάτιον σκέπει ὃ πως ἡ διεγείρει Ⓦ ἀκροατὴν, πρότερον μὲ θεὶς ὁ μὴ πᾶν ἔμελλε γνώσεσθαι. ἔδει γὰρ σφαλῶσαι τὸ ἀμυδρὸν, καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἀφανισθῆναι, καὶ καταλυθῆναι τὴν ἕξιν, καὶ τὴν ἀφὶν γνῶναι λοιπὸν, καὶ τότε τὸ πνεῦμα προσγνώσεσθαι. ἀλλὰ τούτων καὶ τὴν αἰτίαν γνῶναι βούλει; ἄκουσον τοῦ λέγοντος· ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι, ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. καὶ μεγάλα" ἐνταῦθα ἐπήγαγε δηλῶν, ἵνα μὴ ἀπιστήσῃς τῶν προτέρων ἀπάντων ἀφεθέντων, ἐπήγαγε τὸ πῦρ, καὶ τὴν ἁγίαν ταύτην χάριν ἐμφανισθῆναι. μὴ γὰρ δὴ νομίσῃς, φησὶν, ἀρκεῖν τὸ βάπτισμα, εἰ φαῦλοι μὴ ταῦτα γνοίατε. δεῖ γὰρ ἡμᾶν καὶ ἀρετῆς καὶ πολλῆς τῆς φιλοσοφίας. ἀφ' οὗτο εἰς μὲν τὴν χάριν τὸ λαβεῖν ἀπὸ τῆς ἀξίνης αὐτοὺς ὠθεῖ· μὴ δὲ τὴν χάριν, ἀπὸ τοῦ πῦρ καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου φοβεῖ. καὶ τὴν μὲ ποιεῖ τοῦ βαπτίσματος ταύτην ποιῆσαι διάκρισιν, ἀλλ' ἁπλῶς. Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, φησὶ, τοὺς ἀπίστους ἀπειλῶν καλάζων· μὴ δὲ τὸ βάπτισμα διαιρεῖ ἵνα ἐργάζεται, ὅτι πολλοὶ τῶν πιστευσάντων αἰτίαν ἔμελλον τῆς πίστεως ὑποδέξεσθαι βίον. μηδεὶς τοίνυν νωθρὸς ἀκουέτω, μηδεὶς ὀλιγόπιστος ἔστω, μηδεὶς πονηρᾶς ὑποθυμίας προσκείσθω, πάντα ῥᾳδίως ἐπ' αὐτῇ διαρρήξας ὁρμῶν. διὰ μὲ γὰρ μείωσις σίτου, καὶ πειρασμὸς ἐπενεχθῇ, οὐδὲν πεῖσμα δεινὸν (ἡ γὰρ κτῆσις ἡ ἄλωσις οἱ θησαυροὶ οἱ πρισπερευόμενοι Ⓦ σῖτον ὑ διακτέμνουσιν) διὰ τοῦτο εἰς ἀκρίβειαν μεταπίσης ἀθέτειαν, καὶ ἐνταῦθα διήκεσα πεῖσμα κρεμάμενος ὑπὸ πολλῶν, καὶ σκῆψιν ἀδιάφορον ἐπιζητήσῃ κόλασιν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι πολῖται καὶ τοσοῦτον σκῆψιν καμένου θεφὴν τοῖς ἀλόγοις γόνου) ἐνταῦθα παθεῖν, ὥσπερ ὁ ἄκρεμνον τοῖς ἀλόγοις ζῴοις καὶ σκῆψιν πάλιν ὕλην καὶ θεφὴν τοῦ πυρί. τὸ μὲ οὖν εἰπεῖν ἐξ ὑθείας, ὅτι αὐτὸς δικαίωσι τοῖς γνησίοις, οὐχ ὕπως ἐποίει ὑποδεδεκλον τὸν λόγον· τὸ δὲ δυναμίξαι τὸν ὑποβολὴν καὶ σκῆψιν ταύτης κατασκευάσαι τὸ πρῶν, μᾶλλον ἐπειθε, καὶ μὴ πλείονος ὑποδικίας ἐφείλκετο Ⓦ ἀκροατήν. διὰ δὲ τὰ πλείονα ὕπως αὐτὸς αὖθις σκῆψιν λέγεται, ἄλωνα, καὶ ἀμητὸν, καὶ ἀμπελῶνα, καὶ λιμὸν, καὶ ἄρπαγα, δὲ σαγήνην, καὶ ἁλιείαν, καὶ πάντα τὰ ζωνυθὲν δὲ ἐν οἷς" ἐστρέφοντο, τοῖς λόγοις μιγνὺς τοῖς αὐτοῦ. ὅπερ οὖν καὶ ὁ βαπτιστὴς ἐνταῦθα πεποίηκε, καὶ ἐπίδειξιν μείζω πρέσχετο τῶν ἑρμηνέων, τὴν τοῦ πνεύματος δόσιν. ὁ γὰρ τοσαῦτα δυνάμενος, ὡς δὲ ἁμαρτημάτα ἄφεσιν, καὶ πνεῦμα δοῦναι, καὶ ταῦτα πολλῷ μᾶλλον δωρήσεται, φησιν. εἶδες πῶς ἤδη τὸ μυστήριον" προκατεβάλλετο ἀκολούθως τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς κρίσεως. καὶ τίνος ἕνεκεν, φησιν, οὐκ εἶπε τὰ ὑθέως ἐσόμενα πρὸ αὐτοῦ σημεῖα καὶ τέρατα; ὅτι τοῦτο μεῖζον ἀπάντων ἦν, καὶ ὅλως τοῦτο πάντα ἐκφανὲς ἐγίνετο. τὸ γὰρ κεφάλαιον θεὶς, πάντα προεῖλκε, θανάτου" λύσιν, ἁμαρτημάτων αἴρεσιν, κατάρας ἀφανισμὸν, τῶν χρονίων πολέμων ἀπαλλαγὴν, τὴν εἰς Ⓦ προσδέξασθαι εἴσοδον, τὴν εἰς ἀφανεῖς ἄνοδον, τὴν μετ' ἀγγέλων πολιτείαν, τὴν τῶν μηνύντων ἀγαθῶν κοινωνίαν· δὲ γὰρ οὗτοι ἀῤῥαβὼν ἐκείνων ὄντων. εἰπὼν τοίνυν τοῦτο, εἶπε καὶ τὴν τῶν σωμάτων δύασιν, καὶ τὴν τῶν ἐνταῦθα σημείων ὑπόδειξιν, καὶ τὴν τῆς βασιλείας κοινωνίαν, καὶ τὰ ἀγαθὰ, Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ ἃ οὐκ ἤκουσε, καὶ ὅτι καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. ταῦτα γὰρ πάντα δι' ἐκείνου τὸν χρείσματος

καταναύσει τοῦ ἀπίστου ὄζας. Εἰ τοίνυν σκῆψιν πίστει, καὶ τοῦτο πάντως. Διὰ γὰρ τοῦτο ἐφεξῆς τοὺς δύο προῤῥήσεις τέθηκεν, ἵνα ἀπὸ τῆς ἤδη γνωσθείσης καὶ τὴν μηδέπω συμβᾶσαν πίστωσιν. καὶ γὰρ [καὶ] ὁ Χριστὸς πολλαχοῦ τοῦτο ποιεῖ, πολλάκις μὲ ὅπου τῶν αὐτῶν προσημάτων, πολλάκις δὲ ὅπου τῶν ἀναγκαίων, δύο λήξεις προσφητείας· καὶ τὴν μὲ ἐνταῦθα πρόεμένος, τὴν δὲ ἐν τοῖς μέλλοντι ἐπαγγελούμενος, ἵνα ἀπὸ τῆς ἤδη γνωσθείσης καὶ τὴν μηδέπω γνωσθείσην πίστεύσωσιν Ⓓ φιλονεικότεροι. καὶ γὰρ πᾶς δὲ αὐτὸν ἀποδυσωθοῦσι τὰ ὄντα πάντα, ἑκατονταπλασίονα ἐπαγγέλεται δώσειν ἐν τοῖς πρόσκαιρον βίῳ, καὶ ζωὴν αἰώνιον ἐν τοῖς μέλλοντι, ἀπὸ τῶν ἤδη δοθέντων καὶ τὰ μέλλοντα" ἀξιόπιστα καθίστα. ὁ δὴ καὶ Ἰωάννης ἐνταῦθα πεποίηκε δύο θεὶς· ὅτι καὶ βαπτίσει πνεύματι ἁγίῳ, καὶ καταναύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Εἰ τοίνυν μὴ ἐβάπτισεν [ἐν] πνεύματι τοὺς ἀποστόλους καὶ πάντας καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοὺς βουλομένους, "ἔχοις δὴ καὶ τοῦτο ἐκείνων ἀμφιβάλλειν· εἰ δὲ μεῖζον καὶ δυσκολώτερον ἦν δοκοῦν καὶ πάντα ἐπαρθάνον λόγον, καὶ γέγονε, καθ' ἑκάστην γοῦν, πῶς δὲ οὐχὶ καὶ τοῦτο λόγον νομόμενον δ φησὶ ἦν; ὅπου γὰρ ἔλεγεν, ὅτι βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ, καὶ μεγάλα" ἐνταῦθα ἐπήγαγε δηλῶν, ἵνα μὴ ἀπιστήσῃς τῶν προτέρων ἀπάντων ἀφεθέντων, ἐπήγαγε τὸ πῦρ, καὶ τὴν ἁγίαν ταύτην χάριν ἐμφανισθῆναι. μὴ γὰρ δὴ νομίσῃς, φησὶν, ἀρκεῖν τὸ βάπτισμα, εἰ φαῦλοι μὴ ταῦτα γνοίατε. δεῖ γὰρ ἡμᾶν καὶ ἀρετῆς καὶ πολλῆς τῆς φιλοσοφίας. ἀφ' οὗτο εἰς μὲν τὴν χάριν τὸ λαβεῖν ἀπὸ τῆς ἀξίνης αὐτοὺς ὠθεῖ· μὴ δὲ τὴν χάριν, ἀπὸ τοῦ πῦρ καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου φοβεῖ. καὶ τὴν μὲ ποιεῖ τοῦ βαπτίσματος ταύτην ποιῆσαι διάκρισιν, ἀλλ' ἁπλῶς. Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, φησὶ, τοὺς ἀπίστους ἀπειλῶν καλάζων· μὴ δὲ τὸ βάπτισμα διαιρεῖ ἵνα ἐργάζεται, ὅτι πολλοὶ τῶν πιστευσάντων αἰτίαν ἔμελλον τῆς πίστεως ὑποδέξεσθαι βίον. μηδεὶς τοίνυν νωθρὸς ἀκουέτω, μηδεὶς ὀλιγόπιστος ἔστω, μηδεὶς πονηρᾶς ὑποθυμίας προσκείσθω, πάντα ῥᾳδίως ἐπ' αὐτῇ διαρρήξας ὁρμῶν. διὰ μὲ γὰρ μείωσις σίτου, καὶ πειρασμὸς ἐπενεχθῇ, οὐδὲν πεῖσμα δεινὸν (ἡ γὰρ κτῆσις ἡ ἄλωσις οἱ θησαυροὶ οἱ πρισπερευόμενοι Ⓦ σῖτον ὑ διακτέμνουσιν) διὰ τοῦτο εἰς ἀκρίβειαν μεταπίσης ἀθέτειαν, καὶ ἐνταῦθα διήκεσα πεῖσμα κρεμάμενος ὑπὸ πολλῶν, καὶ σκῆψιν ἀδιάφορον ἐπιζητήσῃ κόλασιν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι πολῖται καὶ τοσοῦτον σκῆψιν καμένου θεφὴν τοῖς ἀλόγοις γόνου) ἐνταῦθα παθεῖν, ὥσπερ ὁ ἄκρεμνον τοῖς ἀλόγοις ζῴοις καὶ σκῆψιν πάλιν ὕλην καὶ θεφὴν τοῦ πυρί. τὸ μὲ οὖν εἰπεῖν ἐξ ὑθείας, ὅτι αὐτὸς δικαίωσι τοῖς γνησίοις, οὐχ ὕπως ἐποίει ὑποδεδεκλον τὸν λόγον· τὸ δὲ δυναμίξαι τὸν ὑποβολὴν καὶ σκῆψιν ταύτης κατασκευάσαι τὸ πρῶν, μᾶλλον ἐπειθε, καὶ μὴ πλείονος ὑποδικίας ἐφείλκετο Ⓦ ἀκροατήν. διὰ δὲ τὰ πλείονα ὕπως αὐτὸς αὖθις σκῆψιν λέγεται, ἄλωνα, καὶ ἀμητὸν, καὶ ἀμπελῶνα, καὶ λιμὸν, καὶ ἄρπαγα, δὲ σαγήνην, καὶ ἁλιείαν, καὶ πάντα τὰ ζωνυθὲν δὲ ἐν οἷς" ἐστρέφοντο, τοῖς λόγοις μιγνὺς τοῖς αὐτοῦ. ὅπερ οὖν καὶ ὁ βαπτιστὴς ἐνταῦθα πεποίηκε, καὶ ἐπίδειξιν μείζω πρέσχετο τῶν ἑρμηνέων, τὴν τοῦ πνεύματος δόσιν. ὁ γὰρ τοσαῦτα δυνάμενος, ὡς δὲ ἁμαρτημάτα ἄφεσιν, καὶ πνεῦμα δοῦναι, καὶ ταῦτα πολλῷ μᾶλλον δωρήσεται, φησιν. εἶδες πῶς ἤδη τὸ μυστήριον" προκατεβάλλετο ἀκολούθως τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς κρίσεως. καὶ τίνος ἕνεκεν, φησιν, οὐκ εἶπε τὰ ὑθέως ἐσόμενα πρὸ αὐτοῦ σημεῖα καὶ τέρατα; ὅτι τοῦτο μεῖζον ἀπάντων ἦν, καὶ ὅλως τοῦτο πάντα ἐκφανὲς ἐγίνετο. τὸ γὰρ κεφάλαιον θεὶς, πάντα προεῖλκε, θανάτου" λύσιν, ἁμαρτημάτων αἴρεσιν, κατάρας ἀφανισμὸν, τῶν χρονίων πολέμων ἀπαλλαγὴν, τὴν εἰς Ⓦ προσδέξασθαι εἴσοδον, τὴν εἰς ἀφανεῖς ἄνοδον, τὴν μετ' ἀγγέλων πολιτείαν, τὴν τῶν μηνύντων ἀγαθῶν κοινωνίαν· δὲ γὰρ οὗτοι ἀῤῥαβὼν ἐκείνων ὄντων. εἰπὼν τοίνυν τοῦτο, εἶπε καὶ τὴν τῶν σωμάτων δύασιν, καὶ τὴν τῶν ἐνταῦθα σημείων ὑπόδειξιν, καὶ τὴν τῆς βασιλείας κοινωνίαν, καὶ τὰ ἀγαθὰ, Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ ἃ οὐκ ἤκουσε, καὶ ὅτι καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. ταῦτα γὰρ πάντα δι' ἐκείνου τὸν χρείσματος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ματος ἡμῖν προέκειτο. ἀφετέον τοίνυν ἐκεῖνα τὰ σημεῖα εἰπεῖν τὴν βύθεως ἐκβησομένων, καὶ τὴν ἀλλοκρινομένων· ἀλλ' ὑπὲρ ἐκείνων ἔδει ἀληθεῦσαι, ὧν ἀμφέβαλον· οἷς, ὅτι ὑὸς Θεοῦ ἐστιν, ὅτι ὑπερέχων τοῦ Ἰωάννου ἀσυγκρίτως, ὅτι αἴρει τὰ ἁμαρτήματα τοῦ κόσμου, ὅτι δικαίως ἅπαντάσει τῶν πεπραγμένων, ὅλη οὐ μέρει τοῦ προσώπου καὶ ἡμέτερα, ἀλλ' ὅλῃ τῇ ἀξίᾳ ἕκαστος ὑποστήσεται τιμωρίαν. ταῦτα γὰρ ὀλίγῳ πρόσθεν ἔφην ἐκ τοῦ ἰῶτα.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτα οὖν εἰδότες, πολλῇ τῇ σπουδῇ χρώμεθα ἕως ἂν ὦμεν ἐν τῇ ἄλωνι. ἡ γὰρ ἔξεσι [καὶ] ἐνταῦθα οὖσι καὶ ἐξ ἀχύρου μεταβάλλεσθαι εἰς σῖτον, ὥσπερ οὖν καὶ ἀπὸ σίτου πολλοὶ γεγόνασιν ἄχυρον. μὴ τοίνυν ἀμελήσωμεν, μηδὲ ἀνέμῳ πολλῷ προφερώμεθα, μηδὲ τὴν ἀδελφὴν ἀποκλείωμεν τῆς ἡμετέρας, κἂν μικροὶ δοκῶσιν εἶναι· ἡ γὰρ τελείως· ἐπεὶ καὶ ὁ σῖτος τοῦ ἀχύρου πολὺ μέσον, ἐλάττων, καὶ ἡ τοῦ φύσει, βελτίων. μὴ δὴ τοίνυν ἔξωθεν φαντασίας ἴδῃς (τοῦ πυρὸς γὰρ εἰσι προσκυνασμέναι) ἀλλὰ τῷ καὶ Θεὸν ταπεινότητα, τῷ σεμνῷ τούτῳ καὶ ἀσχάλυτον, καὶ τιμηθῶμεν μὴ δυναμένῳ, μηδὲ ἐκεῖ τὸ πυρὸς καμωμένῳ. ἀλλὰ γὰρ τούτου καὶ τοῦ ἀχύρου μακροθυμεῖ, ἵνα ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὸν ὁμιλίας βελτίους γένωνται. διὰ τοῦτο ὕπου κεῖσαι, ἵνα κοινῇ πάντες σεφανωθῶμεν, ἵνα ἀπὸ πανηγύρεως πολλοὶ μεταβληθῶμεν εἰς ἀρετήν. φείξωμεν τοίνυν τῆς παραβολῆς ταύτης ἀκούοντες. καὶ γὰρ ἀσβεστόν ἐστιν ἐκεῖνο τὸ πῦρ. καὶ πῶς ἀσβεστόν, φησιν; οὐχ ὁρᾷς τοσοῦτον ἥλιον καιόμενον ἀεί, καὶ μηδέποτε σβεννύμενον; οὐκ εἶδες τὸν βάτον καιόμενον, καὶ μὴ κατακαιόμενον; εἰ τοίνυν καὶ αὐτὸς βούλει διαφυγεῖν τὸ φλέγμα, τὸν ἀβγεμοσιώλιον" προσαπόθου, καὶ ὅτως οὐδὲ πείσεται λήψῃ τοῦ πυρὸς ἐκείνου. ἂν μὲν γὰρ ἐνταῦθα πιστεύσῃς τοῖς λεγομένοις, οὐδὲ ὄψει τὸν καιόμενον ταύτην ἀπελθὼν ἐκεῖσε· ἐὰν δὲ ἀπιστήσῃς αὐτῇ νῦν, ἐκεῖ διὰ τῆς πείρας εἴσῃ καλῶς, ὅτι ὅτε διαφυγεῖν δυνατόν. καὶ γὰρ ἀπράγμων ἡ κόλασις τοῖς οὐκ ὀρθὸν ὑποδεδειγμένοις βίον. οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ τὸ πιστεῦσαι μόνον, ἐπεὶ καὶ δαίμονες φείσεται Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτω διωρθωμένοι διὰ πολλῆς ἡμῖν τῆς καὶ βίον ὑπομονῆς δεῖ. διὰ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα ὑμᾶς σωζομένους σωζόμεθα, οὐχ ἵνα εἰσέλθητε μόνον, ἀλλ' ἵνα τὴν καρπώσησθε ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς. ἂν δὲ παραγένησθε μὴ ἀεί, μηδὲν δὲ ἐντεῦθεν καρπούμενοι ἀναχωρῆτε, "οὐδὲ τῆς εἰσόδου καὶ παρεδρίας ἔσται τι πλέον. εἰ γὰρ παιδία πρὸς διδασκάλους πέμποντες, ἂν ἴδωμεν ἐκεῖθεν μηδὲν καρπούμενα, σφόδρα κατηγοροῦμεν τῶν διδασκάλων γινόμενα, καὶ πρὸς ἑτέρους αὐτὰ μεθιστάμεθα πολλάκις· ἵνα ἔξωθεν ἀπολογήσωμαι, μηδὲ, ὅσην ἐν τοῖς γηΐνοις τούτοις, τοσαύτην τῆς ἀρετῆς προσέχοντες τὸν νοῦν, ἀλλὰ κενὰς ἀεὶ ταῖς ψυχαῖς οἰκαδε φέροντες· καὶ τι καὶ πλείους καὶ μείζους ἐνταῦθα ⟨ὁ⟩ διδάσκαλοι; ἐκ γὰρ προφήτας καὶ ἀποστόλους καὶ πατριάρχας καὶ δικαίους ἀπήντησε καὶ ἑκάστῳ ὑμῶν ἐφιστῶμεν ἐκκλησίαν διδασκάλους· καὶ οὐδὲ ὅτου γίνεται τὸ πλέον· ἀλλὰ δύο ψαλμοὺς ἢ τρεῖς ὑποκρινάμενοι, καὶ ταῖς σωφρόνοις ψυχαῖς ἁπλῶς ἐκ ὡς ἔτυχε ποιούμενοι ἀκροατήν, νομίζετε ἀρκεῖν τοῦτο εἰς σωτηρίαν ὑμῖν. οὐκ ἠκούσατε τοῦ προφήτου λέγοντος, μᾶλλον ὑπὲρ Θεοῦ καὶ τοῦ προφήτου, Ὅτι ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ; ἵν' οὖν τοῦτο μὴ γένηται καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἐξαλείφωμεν τὰ γράμματα, μᾶλλον δὲ τὰ χαράγματα, ἅπερ ὁ διάβολος ἐνετύπωσέ σου τῇ ψυχῇ, καὶ φέρε μοι καρδίαν βιωλικὴν ἀπηλλαγμένην θορύβων, ἵνα μετὰ ἀδείας, ἂν βούλωμαι, ἐγγράψω. ὡς νῦν γε οὐδὲν ἕτερόν ἐστι γινώσκειν, ἢ τὰ ἐκείνου γράμματα, ἁρπαγάς, πλεονεξίας, φθόνον, βασκανίαν. διὰ δὴ τοῦτο, ὅταν τὰ ἄλλα λάβωμεν ὑμετέρας, οὐδὲ ἀναγνώναι δυνάμεθα. οὐ γὰρ βλέπουσι τὰ γράμματα, ἅπερ ἡμεῖς τῷ κυριακῷ ἐγγράφοντες ὑμῖν ἀφίεμεν· ἀλλ' ἕτερα καὶ ἑτέρων, ἄσημα καὶ διεσταλμένα· εἶτα, ὅταν "ἐξαγείραντες αὐτά," γράψωμεν τὰ ἀπὸ τοῦ πνεύματος, ἀπελθόντες ὑμεῖς, καὶ ταῖς διαβολικαῖς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λικῆς ἐνεργείας δόντες τὰς καρδίας ὑμῶν, πρόσεχετε ἐκείνῳ πάλιν τὰ ἑαυτοῦ ἀντεισφέρειν ὑμῖν. Τί οὖν ἔσται τούτων τὸ πέρας; κἂν ἐγὼ μὴ λέξω, τὸ ἐκάστου συνειδὸς οἶδεν. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ παύσομαι τὸ ἐμαυτοῦ ποιῶν, καὶ τὰ ὀρθὰ γράμματα ἐπιδεικνύων. Εἰ δ' ὑμεῖς λυμαίνεσθε ἑαυτοὺς τῷ ἀκουσθῆναι, ἡμῖν μὲν ὁ μισθὸς ἀκίνητος· ὑμῖν δὲ οὐ μικρὸς ὁ κίνδυνος. ἀλλ' ὅσον βάλλομαι φορτικὸν εἰπεῖν· ἀλλὰ δέομαι πάλιν καὶ παρακαλῶ, κἂν τῶν παίδων τῶν μικρῶν μιμήσασθε τοὺς τοῦτα ἀκούοντας. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ῥᾳδίως μὲν τὸν τύπον μανθάνουσι τῶν στοιχείων· ἐπειδὰν διεγραμμένα αὐτὰ γνώσεται μαθητῶν· καὶ τότε καὶ ὑπὸ τῆς ἀναγνώσεως ὁδῷ βαδίζουσι τῇ ἐκείνων. οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς ποιῶμεν· διελόμενοι τοὺς ἀρετὴν, μανθανώμεν σωφρονεῖν· ὃ μὴ ὀμνύειν, μηδὲ ὑποκρίνειν, μηδὲ κατηγορεῖν· εἶτα, ἐπ' ἄλλο στοιχεῖον ἐλθόντες, ὃ μὴ βασκαίνειν, μηδὲ σωμάτων ἐρᾶν, μὴ μαστίζεσθαι, μὴ μεθύσκεσθαι· μὴ ὠμοί, μὴ νωθεῖς, ἵνα ἀπὸ τούτων πάλιν εἰς τὰ πνευματικὰ μεταβάντες, μηκέτι τῶμεν ἐγκράτειαν καὶ γαστρὸς εὐροφίαν, σωφροσύνην, διαφυσιώσεως, τὸ δίκης εἶναι κρείττονας, καὶ ὑπερεκεῖνα, καὶ τῇ διανοίᾳ διαπεπτερωμένους, καὶ σωφρονοῦντας τοῦτα ἀλλήλοις, καὶ ἐγγενόμενον ἡμῶν τῇ ψυχῇ. καὶ τοῦτα ὑπὲρ τῆς οἰκίας, ὑπὲρ τῶν φίλων, ὑπὲρ τῆς γυναικός, ὑπὲρ τῶν παίδων γυμνάζωμεν ἄπονα· καὶ τέως ἀπὸ τῶν προφανῶν ἀρχώμεθα τῶν εὐκολωτέρων, οἷ ἀπὸ τοῦ μὴ ὀμνύειν, καὶ τοῦτο συνεχῶς μελετῶμεν τὸ στοιχεῖον ὑπὲρ τῆς οἰκίας. καὶ γὰρ πολλοὶ διὰ ἐμποδίζοντες οἶκοι τῇ μελέτῃ ταύτῃ. καὶ γὰρ οἰκέτης προξενεῖ, καὶ γυνὴ λυπηθεῖσα εἰς ὀργὴν ἐμβάλλει, καὶ παιδίον ἀμαθαῖνον καὶ ἀτακτοῦν εἰς ἀπειλὴν καὶ ὀργὴν ἐξάγει. ἂν τοίνυν ὑπὲρ τῆς οἰκίας συνεχῶς ἀπὸ τούτων παρακινῶμεν, κατορθώσωμεν δὲ μὴ παρασύρεσθαι εἰς ὀργὰς, δυσκόλως ἂν ὑπὲρ τῆς ἀγορᾶς δυνηθείημεν ἀνάλωτοι. ἀλλὰ μοὶ δὲ τὸ μὴ ὑβρίζειν κατορθώσεις, μήτε τὴν γυναῖκα ὑβρίζων, μήτε τὸν οἰκέτην, μήτε τῶν ὑπὲρ τῆς οἰκίας ἕτερόν τινα. καὶ γὰρ γυνὴ πολλάκις ἐπαινέσασα τὸν δεῖνα καὶ παλαίσασα ἑαυτὴν, ἐξάγει εἰς τὸ κακῶς εἰπεῖν. ἀλλὰ σὺ μὴ ἀναγκασθῇς κατηγορῆσαι τὸν ἐπαινούμενον, ἀλλὰ φέρε πρᾴως γενναίως. κἂν δοῦλοι οἰκέται ἕτεροι ἐπαινοῦνται δεσπόται ἴδιοι, μὴ ταραχθῇς, ἀλλὰ ζῆθι γενναῖος. ἀγὼν ἔστω καὶ παλαίστρα ἀρετῆς ἡ οἰκία, ἵνα εἰς καλῶς γυμνασάμενος, μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιστήμης τοῖς ἐν ἀγορᾷ προσβάλλῃς. τοῦτο καὶ ὑπὲρ τῆς κενοδοξίας ποιεῖ. ἂν γὰρ μελετήσῃς μὴ κενοδοξεῖν ὑπὲρ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων καὶ τῶν οἰκετῶν, ἐπ' ἀνδρὸς λοιπὸν ἑτέρου ῥᾳδίως ἀλώσῃ τούτῳ τῷ πάθει. πανταχοῦ μὲν γὰρ ὁ νόσημα τοῦτο χαλεπὸν καὶ πυρετικόν, μάλιστα δ' ὅταν γυνὴ πρόφῃ. ἂν τοίνυν εἰς καταλύσωμεν αὐτὸ τοῦτο ἐνταῦθα, ῥᾳδίως αὐτὸ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀποκτείνομεν. καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων δὲ παθῶν τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιῶμεν, ὑπὲρ τῆς οἰκίας γυμναζόμενοι κατ' αὐτῶν, καὶ καθ' ἑκάστην ἀλειφόμενοι τοῦ ἡμέραν. καὶ ἵνα εὐκολωτέρα ἡμῖν ἡ γυμνασία γένηται, καὶ ὑπόμνημα καθ' ἑαυτῶν εἰσφέρωμεν, ὅταν τι τῶν προκειμένων πράττωμεν. ἔστω δὲ καὶ τοῦτο ὑπόμνημα πάλιν, μὴ ζημίαν, ἀλλὰ μισθὸν ἔχον, καὶ κέρδος προσηνοῦν μέγιστον. τοῦτο δέ ἐστιν, ἂν νηστείας ὑπερπαίσωμεν ἑαυτοὺς καταδικάζωμεν καὶ χαμευνίας, καὶ ἑτέρας τοιαύτης σκληραγωγίας. οὕτω γὰρ πόρρωθεν ἡμῖν πολλὰ ἥξει τὰ κέρδη· καὶ ἐν τούτοις ἡδέως τῆς ἀρετῆς βιωσόμεθα βίον, καὶ τῶν μελλόντων ὑπερτυχόμεθα ἀγαθῶν, καὶ τοῦ Θεοῦ διηνεκῶς ἐσόμεθα φίλοι. ἀλλ' ὅπως [ἂν] μὴ τὰ αὐτὰ γένηται πάλιν, καὶ θαυμάσαντες ἐν τούτοις τὰ εἰρημένα, ἀπελθόντες ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τοῦ δέλτον τῆς διανοίας ὑμῶν ῥίψαντες, προσέχητε τοῦ διδασκάλου τούτου ἀκούειν, διαζήσαντες οἰκαδε ἕκαστος καλείτω πρὸς γυναῖκα τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ἀπαγγελλέτω τοῦτα καὶ παρακαλείτω βοηθὸν καὶ ἀπὸ τοῦ σήμερον ἡμέρας εἰς τὸν καλὸν τούτου εἰσίτω παλαίστραν, ἐλαίῳ τῆς τοῦ πνεύματος χορηγίας. κἂν ἅπαξ, κἂν δίς, κἂν πολλάκις καταπέσῃ γυμναζόμενος, μὴ ἀπογνῷς, ἀλλὰ ζῆθι πάλιν καὶ πάλαιε, καὶ μὴ στέρηθι ἀποζῆν, ἕως ἂν λαμπρὸν ἀναδήσῃ τοῦ στέφανον, καὶ ἐν ἀσύλῳ θησαυρῷ λοιπὸν τῆς ἀρε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἀπέθη τῷ κίνησιν. ἂν γὰρ ἐν σωφροσύνῃ τῆς καλῆς ταύτης σαυτὸν καταχήσῃς φιλοσοφίας, οὐδὲ ῥᾳδίως λοιπὸν δυνήσῃ σφαλῶναί τι τῶν ὑπεναντίων, τῆς σωφροσύνης τὴν τῆς φύσεως μεμιγμένης ταραχότητα. ὥσπερ γὰρ ὁ καθεύδειν βούλων, καὶ ἐσθίειν ὁ πίνειν καὶ ἀναπνεῖν, ὅτως ἔσται καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς ἡμῖν ῥᾴδια, ἂν τῷ εἰλικρινῆ καρπωσόμεθα ἡδονήν, ἐν ἀκυμάντῳ λιμένι καθήμενοι, καὶ γαλήνης διηνεκοῦς ἀπολαύοντες, καὶ μὴ πολλῶν φόρτον τὸ πλοῖον εἰς ἐκεῖνον ὁρμίζοντες τὸν πόλιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἂν τῶν ἀκηράτων ἐπιτύχωμεν θεωρῶν. ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. ιγ. ὑμῶν

Ομιλ. ιβ. 13 ΤΟΤΕ ΠΑΡΑΓΙΝΕΤΑΙ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΑΠΟ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. 10 ιδ. ἐπὶ

ΜΕτὰ τῶν δούλων ὁ δεσπότης, μετὰ τῶν ὑπηκόων ὁ κριτὴς ἔρχεται βαπτισθησόμενος. ἀλλὰ μὴ θορυβηθῇς. ἐν γὰρ τοῖς ταπεινοῖς τούτοις μάλιστα ἀφανίζεται αὐτοῦ τὸ ὑψηλόν. ὁ γὰρ κυοφορηθῆναι τοσοῦτον χρόνον ἐν μήτρᾳ καταδεξάμενος παρθενικῇ, καὶ τραφῆναι ἐκ φθορᾶς μετὰ τῆς ἡμετέρας φύσεως, καὶ ῥαπισθῆναι καὶ σταυρωθῆναι *, καὶ τὰ ἄλλα παθεῖν ἅπερ ἔπαθε, πῶς οὐ μάζεις εἰ καὶ τὸ "βαπτισθῆναι κατεδέξατο, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐλήλυθε πρὸς τὸν δοῦλον; ὃ γὰρ ἐκπλῆξαι ἐκεῖνο ἰδεῖν, ὃ θεῖον ὄντα βλησθῆναι ψεύσασθαι δυνάμενον. τὰ δὲ ἄλλα [λοιπὸν] μετὰ λόγου ἔπεται ἀπόντα. διὰ τοι τοῦτο καὶ ὁ Ἰωάννης προλαβὼν, ἔλεγεν ἐκεῖνα ἀπὸ εἶπεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἄξιος λῦσαι τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα· ἵνα, ὅτι κριτής ἐστι, καὶ κατ' ἀξίαν ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ, καὶ πνεῦμα πρόεξῃ δαψιλὲς ἅπασιν· ἵνα, ὅταν ἴδῃς αὐτὸν ὅτι τὸ βάπτισμα ἐρχόμενον, μηδὲν ταπεινὸν ὑποπτεύσῃς. διὰ τοῦτο καὶ πρόεισι

14 Αὐτὸν διακωλύει λέγων· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;

Ἐπειδὴ γὰρ τὸ βάπτισμα μετάνοιας ἦν, καὶ εἰς κατηγορίαν τῶν πεπλημμεληκότων ἐτέθη, ἵνα μή τις νομίσῃ, ὅτι καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς τοιαύτης γνώμης ὅτι Ἰορδάνην ἔρχεται, προσδιορθοῦται "αὐτὸ, παρά τε ἀμφοῖν καλέσας, καὶ λυτρωτὴν τῆς τῶν οἰκουμένων ἁμαρτίας ἁπάσης. ὁ γὰρ τὰ πρωτότοκα τῶν ἀνθρώπων ἀμαρτήματα δυνάμενος ἀνελεῖν, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς ἀναμάρτητος ἦν. διὰ δὴ τοῦτο οὐκ εἶπεν· ἴδε ὁ ἀναμάρτητος· ἀλλ' ὁ πολλῷ πλέον ἦν, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ἵνα "μὴ τοῦτο κἀκεῖνο μὴ πάσης δέξῃ πληροφορίας, καὶ δεξάμενος ἴδῃς, ὅτι ἑτέρᾳ τινὰ οἰκονομίᾳ, ὅτι τὸ βάπτισμα ἔρχεται· διὸ καὶ ἐλθόντι αὐτῷ ἔλεγεν· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; καὶ οὐκ εἶπε, καὶ σὺ βαπτίζῃ ὑπ' ἐμοῦ (καὶ γὰρ [καὶ] τοῦτο ἔδειξεν εἰπεῖν) ἀλλὰ τί; καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; τί οὖν ὁ Χριστός; ὅπερ ὅτι τῷ Πέτρῳ πεποίηκεν ὕστερον, τοῦτο καὶ τότε ἐποίησε. καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος διεκώλυεν αὐτὸν νίψαι τοὺς πόδας· ἀλλ', ἐπεὶ ἤκουσεν, ὃ ποιῶ νῦν, σὺ οὐκ οἶδας, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα, καὶ, ὅτι οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ, ταχέως ἀπέστη τοῦ τόνου, καὶ πρὸς τὸ ἐναντίον μετέστη. καὶ τοῦτο ὁμοίως πάλιν, ἀκούσας, * καὶ ταφῆναι, χ. βαπτισθῆς χ. ἐμοῦ, χ. ἀπὸ

15 Ἄφες ἄρτι· ὅταν γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην,

Εὐθέως ὑπήκουεν. ὁ γὰρ ἀμέτρως ἦσαν φιλόνεικοι· ἀλλὰ καὶ τῷ ἀγάπην ἐπιδείκνυσθαι, καὶ τῷ ὑπακοὴν, καὶ πάντα πείθεσθαι ἐμελέτων τὸν διδάσκαλον. σκόπει δὲ πῶς ἐντεῦθεν αὐτὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὸν ἀναγκ, ἀφ' ὧν μάλιστα ἐπιτιμᾶται ὁ νομοθέτης. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅτι δίκαιόν ἐστιν, ἀλλ' ὅτι πρέπον ἐστίν. ὅπερ γὰρ ἀναίσχυντον αὐτὸ μάλιστα "εἰ" ἐνόμιζε τοῦτο, ὁ καὶ τὸ δοῦλου βαπτισθῆναι, τοῦτο μάλιστα τέθεικε ὁ καὶ ἐκ τοῦ δυσχεραίνοντος. ὡσανεὶ ἔλεγεν· οὐχ ὡς ἀπρεπὲς τοῦτο φεύγεις καὶ παραιτῇ; "παρὰ τοῦτο μὴ οὕτω ποίησον ἄφες, ὅτι καὶ μάλιστα πρέπον ἐστί. καὶ οὐχ ἁπλῶς εἶπεν, ἄφες· ἀλλὰ ὅ, φησί, προσέταξεν. οὐ γὰρ διὰ τοῦτο ἔσται, φησίν, ἀλλ' ὅτι με ἐν τούτοις οἷς ἐπιθυμῶ· αὐτὸ μόνον ὑπόμεινον τοῦτο. εἶτα καὶ δείκνυσι πῶς τοῦτο πρέπον ἐστί. πῶς οὖν πρέπον ἐστίν; ὅτι πάντα νόμον πληροῦμεν ἅπαντα· ὅπερ οὖν δηλῶν, ἔλεγε, πᾶσαν δικαιοσύνην. δικαιοσύνη γάρ ἐστιν ἡ τῶν ἐντολῶν ἐκπλήρωσις. ἐπεὶ οὖν πάσας τὰς ἄλλας ἐντολὰς λύσαντες, φησι, τοῦτο μόνον "οὐκ ἀπολείπεται μόνον, ἵνα προσέλθωμεν καὶ τοῦτο. καὶ γὰρ ἦλθεν ἵνα πάντα τὸν ἀρχαῖον τὸν ὑπὸ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου κειμένου. δεῖ οὖν καὶ ἡμᾶς πάντα πληρώσαντας, καὶ ὀφειλόμενον ὑμᾶς τῆς καταδίκης, οὕτως αὐτὸν ἀναπαῦσαι. πρέπον οὖν ἐστίν ἐμοὶ πληρῶσαι πάντα νόμον ἅπαντα· ὅπερ καὶ πρέπον ἐστὶ πᾶσαν ἀναπληρῶσαι τὸν καθ' ὑμᾶς" ὅτι τῷ νόμῳ μεμιγμένην καὶ πάθος. ἀφ' οὗ τοῦτο καὶ σάρκα ἀνέλαβον, καὶ παθεῖν ἤμελλον.

Τότε ἀφίησιν αὐτόν. 16 Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος. καὶ ἰδοὺ, ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον, ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Ἐπειδὴ γὰρ πολλῷ μείζονα αὐτὸν Ἰωάννου "εἶναι" ἐνόμιζον, ἀφ' οὗ μὴ ἐν "ἐρήμῳ πάντα παραφῦναι τὸν χρόνον, καὶ ἐγγὺς ἐφιλοσόφει, καὶ τοιαύτῃ, καὶ πρὸς ἅπαντας ἐπὶ τὸ βάπτισμα καλεῖν, καὶ ἀπὸ τερέας τετάχθαι· Ἰησοῦν καὶ ἀπὸ βυτελοῦς κώμης "εἶναι" (οὐ γὰρ τῆς πατρίδος ἔτυχε πάσι καταδήλως ἴσως) καὶ ἀφεῖναι τὸν οἰκίαν παραφῦναι, καὶ μὴ πάντων" ἀναστρέφεσθαι, καὶ τῷ κοινῷ τούτῳ ἅπαντα προσκεῖσθαι, ἐλάττονα αὐτὸν "εἶναι" ὑπώπτευον, οὐδὲν οὐδέπω τῶν ἀπορρήτων εἰδότες ἐκείνων. συνέβη δὲ καὶ βαπτισθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου (ὅπερ τούτῳ μᾶλλον ἐβεβαίου τὴν ὑπόνοιαν, εἰ καὶ μηδὲν τῶν προτέρων ἴσως. ἐνενόουν γὰρ ὅτι ἔστι μὲν τῶν πολλῶν ἐξαίρετος· ἂν δὲ γὰρ, εἰ μὴ τῶν πολλῶν ἐξαίρετος, οὐκ ἂν μὴ τῶν πολλῶν ὄντι ὁ βάπτισμα ἦλθεν· ἐκεῖνος δὲ μείζων αὐτὸν καὶ πολλῷ θαυμαστότερος) ἵν' οὖν μὴ αὐτὴ κρατήσῃ πᾶσι τοῖς πολλοῖς ἡ δόξα, καὶ οὐρανοὶ ἀνοίγονται βαπτισθέντος αὐτοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα κάτεισι, καὶ φωνὴ μὴ τοῦ πνεύματος κηρύττουσα τοῦτο τὸ μονογενοῦς τιμῆς ἀξίαν. ὅπερ γὰρ ἡ φωνὴ ἡ λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, πᾶσι τοῖς πολλοῖς μᾶλλον ἁρμόσειν ἐδόκει τῷ Ἰωάννῃ (καὶ γὰρ προσέθηκεν, οὗτός ὁ βαπτίζομενος, ἀλλ' ἁπλῶς οὗτος· καὶ τὸ ἀκροατὴν ἕκαστον πρὸς τὸ βαπτίζοντος μᾶλλον, ἢ τοῦ βαπτιζομένου εἰρῆσθαι αὐτὸν ὑπονοεῖν, ἅμα τε αὐτὸ τὸ βαπτισθῆναι τὸ ἀξίωμα, ἅμα τε τὰ εἰρημένα ἀπορίαν) ἦλθε τὸ πνεῦμα οὐ πρὸς τὸν ἀκούοντα, τὴν φωνὴν ἔλεγχον ὅτι Ἰησοῦν, καὶ πᾶσι δῆλον ποιοῦν, ὅτι οὗτός, οὐ πρὸς Ἰωάννου τὸ βαπτίζοντος, ἀλλὰ πρὸς Ἰησοῦν τὸ βαπτιζομένου εἰρῆσθαι. καὶ πῶς, φησιν, οὐκ ἐπίστευσαν τούτων γενομένων; ὅτι καὶ ὅτι Μωϋσέως πολλὰ γέγονε θαύματα, εἰ καὶ μὴ ἴσασι, καὶ μὴ πάντα ἐκεῖνα καὶ τὰς φωνὰς καὶ τὰς σάλπιγγας καὶ τὰς ἀστραπὰς, καὶ μόγον "ἐκεῖνα λέγειν, καὶ ὃ Βεελφεγὼρ ἐπελέσθησαν. καὶ αὖθις ὅτι ὅτοι τότε πρόντες, καὶ Λάζαρον ἀνασάντα ἰδόντες, τοσοῦτον ἀπέχον πίστεως τῶν ταῦτα ἐργασαμένου, ὅτι καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐπεχείρησαν πολλάκις. εἰ τοίνυν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁρῶντες νεκροὺς ἀνάστασιν, οὕτως ἦσαν πονηροὶ, τί θαυμάζεις, εἰ φωνὴν οὐκ ἐδέξαντο φερομένην ἄνωθεν; ὅταν γὰρ ἀγνώμων ᾖ ἡ ψυχὴ καὶ διεστραμμένη, καὶ πρὸς τῆς βασκανίας κατεχομένη νοσήμασι, οὐδενὶ εἴκει τούτων. ὥσπερ οὖν ὅταν ἀγνώμων" ᾖ, μὴ πίστεως ἅπαντα δέχεται, καὶ τούτων οὐ σφόδρα δῆλον. μὴ τοίνυν τοῦτο εἴπῃς, ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν· ἀλλ' ὁπόσον ζητεῖ, εἰ μὴ πάντα γέγονεν ἀφ' ὧν αὐτοὺς πιστεῦσαι ἐχρῆν. καὶ γὰρ δῆλον τοῦτο καὶ τοῦ ὑπὲρ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀπόντων τούτων ζωπυρῆσαι Ἰησοῦ τὸν Θεόν. ὁ-

χε. ἐνομίζετο

χε. ἐμοὶ

χε. ἐστὶ

χε. ἀπολείπεσθαι

χε. ἐρημίᾳ

χε. ἀναστρέφεσθαι,

χε. βαπτισμὸν

χε. ἐπελέσθησαν

χε. ἀγνώμων ᾖ. πιστεῦσαι. πάντων

Ησ ε.

πειδὴ γὰρ ἀπόλυσθαι ἔμελλον Ιουδαῖοι καὶ ἐκάτη παιδεύεσθαι καλῶς, ἵνα μὴ ὡς ἀπὸ τῆς ἐκείνων πονηρίας τὴν αὐτὴν βλασφημίαν περιοιδῶ, φησιν· Οτι τί με δεῖ ποιῆσαι τῷ ἀμπελῶνι τούτῳ, καὶ οὐκ ἐποίησα; τοῦτο δὴ καὶ ἐν τοῖς θαύμασι σκόπει· Τί ἔδει γνῶναι καὶ οὐκ ἔγνων; Εἰ ποτε ἦλθον γνῶναι παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας, τούτῳ κέχρησο τῷ ὑποδείγματι τῆς ἀπολογίας πρὸς σοῦ ἀπὸ τῆς "πολλῆς κακίας βλασφημεῖν αὐτὴν ἐπιχειροῦσας. ὁρᾷς πῶς πολλῶν ὀφλήσω, οἷα παραδόξα ἔργα, καὶ τῶν μελόντων προοίμια. οὐκ ἐπὶ γὰρ παραδείσου, ἀλλ' ἐρημικοῦ διοίγεται. ἀλλ' ὁ μὲν πρὸς Ιουδαίους λόγος Εἰς ἕτερον ἡμῖν ὑπερκείσθω καιρὸν, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος ἡμῖν, ὅπως καὶ τὰ προκείμενα φθάσωμεν λόγον ἀγαγεῖν. καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ιησοῦς, εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί. Τίνος οὖν ἕνεκεν ἠνεῴχθησαν οἱ οὐρανοί; ἵνα μάθῃς, ὅτι καὶ σὺ βαπτιζόμενον τοῦτο βλέπῃς, πρὸς τὴν ἀῤῥω πατρίδα τοῦ Θεοῦ σε καλοῦντος, καὶ πείθοντος μηδὲν κοινὸν ἔχειν πρὸς τὴν γῆν. Εἰ δὲ μὴ ὁρᾷς, μὴ ἀπίστησης. καὶ γὰρ ἐν προοιμίοις ἀεὶ τῶν παραδόξων καὶ πνευματικῶν πραγμάτων ἀφανεῖς φαίνονται αἱ ὄψεις καὶ σημεῖα τοιαῦτα, δι' ἃ σοῦ ἀποπτότερον βλέποντος καὶ χειραγωγοῦντος ὄψεως ἀφανοῦς, καὶ μηδεμίαν ἔννοιαν ἀσωμάτου φύσεως λαβεῖν δυναμένους, πρὸς ἃ πρὸς ὁρατὰ μόνον ἐπτοημένους· ἵνα, κἂν μὴ ταῦτα μὴ γνῶ τις, ταῦτα δι' αὐτῶν δηλωθέντα ἀπαλλαγῇ καὶ ἐν ἀσφαλεῖ τῇ πίστει. καὶ γὰρ ὅτι τῶν ἀποστόλων ἦχος ἐγένετο πνοῆς βιαίας, καὶ ὄψεις γλωσσῶν πυρίνων ἐφάνησαν· ἀλλ' οὐ διὰ σοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ διὰ σοῦ παρῆγε τότε Ιουδαίους. ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ μὴ αὐτὰ γῆν σημεῖα, τὰ δι' αὐτῶν δηλωθέντα ἀπαλλαγὴν καταδεχόμεθα· ἐπεὶ καὶ ἡ περιστερὰ διὰ τοῦτο τότε ἐφάνη, ἵν' ὥσπερ διά τινος δακτύλου τινὸς δείξῃ τοῖς προοῦσι καὶ τῷ Ιωάννῃ τὸν τοῦ Θεοῦ· οὐ μόνον δὲ διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἵνα καὶ σὺ μάθῃς, ὅτι καὶ ὅτι σὲ βαπτιζόμενον τὸ πνεῦμα ἔρχεται. λοιπὸν δὲ ἡμῖν αὐτῆς οὐ χρεία ὄψεως, τῆς πίστεως ἀντὶ πάντων ἀρκούσης. τὰ γὰρ σημεῖα οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς "ἀπιστοῦσι. διὰ τί δὲ ἐν εἴδει περιστερᾶς; ἵμερον τοῦ ζῴου καὶ καταστοργήν. ἐπεὶ οὖν καὶ τὸ πνεῦμα παράτητος ὄντος πνεῦμα, διὰ τοῦτο ἐν τούτῳ φαίνεται· ἄλλως δέ, καὶ παλαιὰς ἡμᾶς ἀναμιμνήσκει ἱστορίας. καὶ γὰρ ναυαγίου ποτὲ κοινοῦ τὸν οἰκουμένῳ καταλαβόντος ἅπασαν, καὶ τοῦ γένους ἡμῶν κινδυνεύοντος ἀφανισθῆναι, ἔστε ἐφάνη τὸ ζῷον, καὶ τὸν λύσιν τὸ χειμῶνος ἔδειξε, καὶ κλάδον φέρον ἐλαίας, τὸν κοινὸν τῆς οἰκουμένης γαλήνιον εὐηγγελίσατο· ἀπὸ πάντα τύπος τῶν μελλόντων ἦν. καὶ γὰρ τότε πολλῷ χεῖρον τὰ τῶν ἀνθρώπων διέκειτο, καὶ πολλῷ μείζονος λιμαίας ἄξιοι ἦσαν. ἵν' οὖν μὴ ἀπογνῷς, ἀναμιμνήσκει σε τῆς ἱστορίας ἐκείνης. καὶ γὰρ τότε τῶν πραγμάτων ἀπογνωσθέντων, γέγονε λύσις ἐκ διόρθωσις· ἀνὰ τότε λιμαίας, νῦν δὲ ἀνὰ χάρις καὶ δωρεᾶς ἀφάτου. διὰ τοῦτο καὶ ἡ περιστερὰ φαίνεται, οὐ κλάδον ἐλαίας φέρουσα, ἀλλὰ τὴν πάντων τῶν κακῶν ἐλευθερωτικὴν ἡμῖν δεικνύουσα, καὶ χρησιμοποιοῦσα τὰς ἐλπίδας. οὐδὲ γὰρ ἀπὸ κιβωτοῦ ἀνθρώπων ὀξὰν ἕνα, ἀνὰ πάντων οἰκουμένην ἀπαρχὴν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναγαγοῦσα, καὶ ἀντὶ "κλάδου ἐλαίας τὴν ὑποδεσίαν τοῦ κοινοῦ τῆς οἰκουμένης κομίζει λόγου. συνοήσας τοίνυν τὸ μέγεθος τῆς δωρεᾶς, μὴ δὲ ἐλαφρὸν αὐτὸν τὴν ἀξίαν νομίσῃς εἶναι, διὰ τοῦ ἐν τοιαύτῃ φαντασίᾳ ὄφεως. καὶ γὰρ ἀκούω τινῶν λεγόντων, ὅτι ὅσον ἀνθρώπου καὶ περιστερᾶς τὸ μέσον, τοσοῦτον τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ πνεύματος ἐδείχθη· ὁ μὲν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φύσει, τὸ δὲ ἐν ὄφει περιστερᾶς ἐφάνη. Τί οὖν πρὸς ταῦτα ἐροῦσιν εἰπεῖν; ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ Θεοῦ φύσιν ἀνθρώπου ἀνέλαβε· τὸ δὲ πνεῦμα οὐ φύσιν ἀνέλαβε περιστερᾶς. διὰ τοῦτο καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐν φύσει περιστερᾶς, ἀλλ' ἐν εἴδει περιστερᾶς. οὐκοῦν οὐδὲ μέχρι ταῦτα ὤφθη ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, διὰ τότε μόνον. εἰ δὲ διὰ τοῦτο ἐλάφηνα αὐτὴν τὴν ἀξίαν φῂς εἶναι, εὑρεθήσεται καὶ τὰ χερουβὶμ καὶ τὰ σεραφὶμ λόγῳ τοῦτον ἀμείνω πολλῷ, καὶ τοσοῦτον, ὅσον περιστερᾶς ἀετός· καὶ γὰρ εἰς "ταύτην κἀκεῖνα ἐσχημάτισθη τὴν ὄψιν. καὶ ὁ ἄγγελοι ἦ ἀμείνους πάλιν· καὶ γὰρ ἐν σχήματι ἀνθρώπων πολλάκις ἐφάνησαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐφάνησαν. Ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι. ἡ γὰρ ἕτερον οἰκονομίας ἀλήθεια, καὶ οὕτως τοῦ καιροῦ συγκατάβασις. μὴ τοίνυν ἀχθόμενός τινος τοῦ Ⓦ φιλανθρώπου, μηδὲ τοῖς ἐνδυτοῖς ἀμείβου Ⓦ τὸν πτωχόν σοι τῆς μακαριότητος δωρησάμενον. ὅπου γὰρ ὑποθέσεως ἀξίωμα, ἐκεῖ καὶ ἡ τῶν καλῶν φυάιρεσις, καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀπρόσιτον δόσις. διὰ δὴ τοῦτο, ὁ μὲν Ἰουδαϊκὸν παύεται βάπτισμα, ὃ δὲ ἡμέτερον ἀρχὴν λαμβάνει· καὶ ὅπερ ὅτι τοῦ πάθους γέγονε, τοῦτο καὶ ὅτι τοῦ βαπτίσματος συμβαίνει. καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ ἀμφότερα μεταλθών, ὁ μὲν ἀνέπαυσε, τοῦ δὲ ἀρχὴν δέδωκε· καὶ ἐνταῦθα πάλιν πληρώσας ὁ Ἰουδαϊκὸν βάπτισμα, ὁμοῦ καὶ τοῦ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θύρας ἀνοίγνυσιν, ὥσπερ ἐν μιᾷ τραπέζῃ τότε, ὅπως ἐν ἑνὶ πο- γρ. σεσπδείς. ταμῷ νῶν καὶ τὸν σκιὰν ἐκποδὼν ἀράμενος, καὶ τὸν ἀλήθειαν" σεσωθείς. πνεύματος γὰρ χάριν τοῦτο ἔχει ὃ βάπτισμα μόνον· ὃ δὲ Ἰωάννου, τούτης ἔρημον τῆς δωρεᾶς ἦν. διὰ δὴ τοῦτο ὅτι μὴ τῶν ἄλλων τῶν βαπτιζομένων σοφὸν τοιοῦτόν ζωγρεῖ, ὅτι ὁ αὐτὸς μόνου τοῦ μέλλοντος ὑπὸ γρ. βαπτίσμα- τος. τοῦ δίδοσθαι· ἵνα μὴ τῶν ἐνηρμένων καὶ τοῦτο μάθῃς, ὅτι οὐχ ἡ καθαρότης τοῦ "βαπτίζοντος, ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ βαπτιζομένου τοῦτο ἐποίησε. Τότε γοῦν καὶ Ⓐ οὐρανοὶ ἀνεῴχθησαν, καὶ ὁ πνεῦμα ἐπῆλθεν. Ἀπὸ γὰρ τῆς παλαιᾶς λοιπὸν ὅτι τὸν καινὸν ἐξάγει πολιτείαν ἡ- μᾶς, καὶ τὰς πύλας ἡμῖν ἀνοίγνυς καὶ δύω, ὁ πνεῦμα πέμπων ἐκεῖθεν, καλοῦν εἰς τὴν ἐκείνην πατρίδα· καὶ οὐχ ἁπλῶς καλοῦν, ἀλλὰ καὶ μετ' ἀξιώματος τοῦ μείζονος. οὐ γὰρ ἀγγέλοις καὶ ἀρχαγγέλοις ἐποίησεν, ἀλλὰ υἱὸς Θεοῦ καταξιώσας ὁ ἀγαπητός, ὥστε ἕλκει τοῦτο ἐκείνῳ τῷ λῆξιν ἡμᾶς.

Ταῦτ' οὖν ἐννοήσας ἅπαντα, καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ καλοῦντος, καὶ τῆς πολιτείας τῆς ἐκεῖ, ΗΘΙΚΟΝ καὶ τῆς τιμῆς τῆς δοθείσης ἀξίων δεῖξαι βίον, τοῦ κόσμου φαυλισθεὶς καὶ φαυλώσας αὐτὸν γρ. ἑαυτῷ. "σαυτῷ, τῷ τῶν οὐρανῶν πολιτεύου πολιτείαν μετ' ἀκριβείας ἁπάσης· μηδὲ, ὅπερ ὁ σώμασι μὴ μετέχει τοῖς Ⓦ οὐρανόν, νομίσῃς ἔχειν τι κοινὸν τοῖς γῆν. τῷ γὰρ κεφαλαίῳ αἰσχρὸν ἔχεις καὶ ἀηδῆ τὸν. καὶ διὰ τοῦτο ὁ τοσοῦτον ἀνθρωπος ὁ δεσπότης, καὶ τοὺς ἀγγέλους ἀγαπῶν, ὅτι σε ἀνθρακῶν ἀπῆλθεν ἐκεῖ· ἵνα δὲ τοῦ τῆς ἀνόδου τῆς ἐκεῖσε μάθῃς, ὅτι δυνατόν σοι τῷ γῆν ὡς Ⓦ οὐρανὸν οἰκεῖν. μεταθῶμεν τοίνυν τὸν εὐγλωττον τη- θυιῶντες, ἵνα ἐδόξαμεν δὲ ἀρχῆς, καὶ τὰ ἐκεῖ βασίλεια καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ὑπιζητῶ- μεν, καὶ πόθῳ τὰ ἐνταῦθα σκιὰν ὡς ὄναρ εἶναι νομίζωμεν. οὐδὲ γὰρ, εἰ βασιλεύς τις τῶν ὑπὸ τῆς γῆς πλουσίων ὄντα ὡς τοσαυτοπλάσια λαθὼν, μόνον ἐξαφνὶς ἐποίησατό σε, τὴν κοιλίαν γρ. οἰκίας. καὶ τὴν ὑπέλειψιν τῆς "κοιλίας τῆς σῆς φανέντας αὖ· καίτοιγε ὁ πολὺ τὸ μέσον ἐκεῖ. μὴ τοίνυν μηδὲ ἐνταῦθα λογίζου τι τῶν τοιούτων. καὶ γὰρ ὑπὸ πολλῷ μείζοσιν ἐκλήθης. "ὅταν γὰρ ὁ κοιτῶν, ὁ τῶν ἀγγέλων δεσπότης" ᾖ, τὰ μὲν διδόμενα ἀγαθὰ, καὶ λόγον καὶ διάνοιαν ἐπαρκέσαι πᾶσαν (ὁ γὰρ ἀπὸ γῆς εἰς γῆν σε μεθίστησι, καθάπερ ὁ βασιλεύς, ἀλλ' ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν, καὶ ἀπὸ φύσεως ἧττης εἰς ἀθανάτου δόξαν καὶ ἀρρήτου, ὅτε δυνατὸν μόνον φανεῖναι καλὸν, ὅταν αὐτῆς ἀπολαύσωμεν) τοιού- των τοίνυν μέλλων μετέχειν ἀγαθῶν, χρημάτων μοι μέμνησαι καὶ τῶν ἐνταῦθα φαντασίας ἀνθέκτης καὶ ὁ νομίζεις ἅπτεσθαι καὶ ὁρᾶσθαι τῶν τοσαυτοπλασίων ῥακίων ὑπολείπεσθαι καί) ; καὶ πῶς ἄξιος φανήσῃ ταύτης τῆς τιμῆς ; ποίαν δὲ ἕξεις ἀπολογίαν εἰπεῖν ; μᾶλλον δὲ ποίαν οὐ δώσεις δίκην, μὴ τοσαύτην δωρεὰν ὑπὲρ τὸ τοσοῦτον ἔμετον τρέχων ; οὐκ ἔστι γὰρ ὡς αὐθέντος ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς υἱὸς Θεοῦ ἀνθρώπων κολάζῃ, καὶ γένεται σοι ὁ τῆς ὑμῶν μέγεθος, ἐφοδιον μείζονος τιμωρίας. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς οὐχ ὁμοίως δούλους ἀνθρώπους, καὶ υἱὸς ὁ αὐτὸ πλημμελοῦντας κολάζομεν· καὶ μάλιστα, ὅταν μεγάλα πρὸς ἡμᾶς "διεργασάμενοι τυγχάνωσιν. γρ. εὐεργετη- θέντες πλεί- ονα. Εἰ γὰρ ὁ τοσοῦτον δεσπότης λαχὼν, διὰ μίαν καὶ δευτέραν τοσαύτην μετὰ τὴν ἡμετέραν ἐπιδημίαν, Ⓐ Ⓦ οὐρανὸν ἀπολαβόντες ἡμεῖς, καὶ τοῦ μονογενοῦς γνώριμοι συγκληρονόμοι, ἵνα ἐξομοιωθῶμεν συνηνωμένοι, διὰ ὄφει μετὰ τὴν δευτέραν ταύτην παρουσίαν ἐκπεσεῖν παρατρέχοντες ; οὐκ ἔστι γὰρ, Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. γρ. γῆ. γῆν.

γλῶ ἀπελθύσι, ϗ ἐργᾶ τῳ γλῶ, ϗ τὰ πρότερα ἀκαθάρτα σκάφα, ἀλλὰ τὰ πολλῷ τῶν χαλεπώτερα, ὃ σκότος ὃ ἐξώτερον, τὰ δεσμὰ τὰ ἄλυτα, ⓦ σκώληκα ⓦ ἰοβόλον, τὸ βρυγμὸν τῶν ὀδόντων· ϗ μάλα εἰκότως.. ὁ γὰρ μηδὲ θυέργασία τοσαύτη χιόμβος βελτίων, δικαίως δὴ τῳ ἐκάτῳ ϗ χαλεπωτέρᾳ" δοίη δίκῃ. ἤνοιξέ ποτε ϗ ἔκλεισε ⓦ ὑέρανόν ὁ Ηλίας, ἀλλ' ὥστε ὑετὸν κατενεγκεῖν ϗ δῦσαι τῖλαι· σοι γ' οὐχ ὕτως δυοίτεται ὁ ὑέρανος, ἀλλ' ὥστε δυαβλῶσαί σε σκᾶ. ϗ ὃ δὴ μεῖζον, οὐχ ὥστε ἀναβλῶσαι, ἀλλ' ὥστε ϗ ἑτέρους δυαγαγεῖν, ἐαὶ βουληθείης. τοσαύτην σοι παῤῥησίαν ϗ ἐξουσίαν ἐν τοῖς" ἐαυτῶ ἐδωκεν ἅπασιν. ἐπεὶ οὖν σκᾶ ἡμῶν ἡ οἰκία, σκᾶ πάντα τὰ ἀποθώμεθα, ϗ μηδὲν ἐνταῦθα καταλείπωμεν, ἵνα μὴ αὐτὰ ἀπολέσωμεν. ἐνταῦθα μὲν γὰρ κἂν" κλαῦσαι θῆς, κἂν θύρας ϗ μοχλοὺς, κἂν μυρίας ἐπιστήσῃς οἰκέτας, ἐ πάντων ἀσυλήτη τῶν κακούργων, ϗ σὺν τῶν βασκάνων δρᾶφύγῃς ὀφθαλμούς, κἂν σὺν σῖτας, κἂν τῳ ἀπὸ τοῦ χρόνου γινομένῳ ἀπώλειαν (ὅπερ ἀδύνατον)" γοῦν θάνατον ὑ δραφεύξῃ ποτέ, ἀλλ' ἀφαιρεθήσει) ἅπαντα σκᾶ ἐν μιᾷ ῥοπῇ ϗ σὺκ ἀφαιρεθήσει) μόνον, ἀλλὰ ϗ εἰς τὰς τῶν ἐχθρῶν πολλάκις ἀναπέμπῃς χεῖρας. διὸ ἐ εἰς ἐκεῖνα ἀναπέμψῃς τὴν οἰκίαν, πάντων ἀνώτερος ἔσῃ. ὅτε γὰρ κλαῦσαι οὔτε θύρας ϗ μοχλοὺς ἐπιθεῖναι δρᾷ. τοιαύτη τῆς πόλεως ἐκείνης ἡ δυνάμις· ὥστως ἀσυλον ὃ χωρίον ἐστί, ϗ φθορᾶ καὶ πομπεία πάσῃ ἄβατον τοῦτο ὑφέστηκε. πῶς οὖν σὺκ ἐκάστης αἰολίας, ἔνθα μὴ" ἀπόλλυ) ϗ διαφθείρεται τὰ ἀποτιθέμενα, σωρεύειν ἅπαντα· ἔνθα ἐ μὲν παφάνιον ϗ πλεῖον ἔστ, ἐνταῦθα μηδὲ ὃ πολλοστὸν ἀποβάλεσθαι μέρος· ϗ ταῦτα ⓦ ἅπαντα μέλλοντας ἐκεῖ βιώσασθαι χρόνου; διὰ τοῦτο ϗ ἕλληνες ἀπιστοῦσι τοῖς παῤ ἡμῶν λεγομένοις. ἀφ' ὧν γὰρ πειθόμεθα, σὺκ ἀφ' ὧν λέγομεν, τῳ παῤ ἡμῶν ἀπόδειξιν λαμβάνειν ἐθέλουσι· ϗ ἐπειδὴ ἴδωσιν οἰκίας οἰκοδομουμένους λαμπρὰς, ϗ ἀνδριάντας κατασκευάζοντας, ϗ λουτρὰ ἐ ἀγρεῖς ὠνουμένους, σὺκ ἐθέλουσι πιστεύειν, ὅτι πρὸς ἑτέραν παῤεσκευασάμεθα πόλεως ἀποδημίαν. εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, φασιν, ἅπαντα τὰ ἐνταῦθα ἂν ἐξαργυρισάντες, σκᾶ πρὸς ἀπήεσαν. ϗ τοῦτο ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα γινομένων σοφίζονται. ϗ γὰρ ὁρῶμεν σὺν σφόδρα θυπόπτους ἐν ἐκείναις μάλιστα τὴν πόλεσιν οἰκίας ϗ ἀγρεῖς ϗ τὰ" ἀγαπῶντας πάντα κεκτημένους, ἐν αἷς διατρίβειν μέλλουσιν. ἀλλ' ἡμῖς τοῦναντίον ποιοῦμεν· καὶ τῳ μὴ γῆ, ἐῶ μικρὸν ὕστερον ἀφιέναι μέλλομεν, μὴ πολλῆς κλώμεθα τῆς σπουδῆς, οὐχὶ χρήματα μόνον, ἀλλὰ ϗ σῶμα αὐτὸ πρὸς ἱέρμους ὑπὲρ πλέθρων γῆς ϗ οἰκημάτων ὀλίγων· ὑπὲρ ὃ τοῦ ⓦ ὑέρανου" θριάσασθαι, σὲ τὰ πρὸς τὰ τῆς χρείας ἀνεχόμεθα δρᾶν, καὶ ταῦτα ὀλίγης αὐτὸν μέλλοντες ὠνεῖσθαι ὥρας, καὶ δρᾶ πάντος ἔχειν, εἴγε αὐτὸν ὠνησάμεθα. δρᾶ τοι τοῦτο τῳ ἐκάτῳ δώσομεν δίκην, γυμνοὶ ϗ πένητες ἀπιόντες ἐκεῖ· μᾶλλον ὃ οὐχ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας μόνης, ἀλλὰ ϗ ὑπὲρ ὧν ἄλλους τοιούτους ποιοῦμεν, τὰς ἀπηκέστους ὑποστησόμεθα συμφοράς. ὅταν γὰρ ἴδωσιν ἕλληνες σὲ ταῦτα σπουδάζοντας σὺν τοσούτων ἀπολαύσαντας μυστηρίων, πολλῷ μᾶλλον αὐτοὶ τῶν παρόντων αὐτὲξονται, καὶ πολὺ ϗ σύντομον ὅτι τῳ ἡμετέραν κεφαλὴν σωρεύοντες πῦρ. ὅταν γὰρ ⓓ διδάσκειν αὐτοὺς ὀφείλοντες ὑπερορᾶν τῶν φαινομένων ἁπάντων, αὐτοὶ μάλιστα πάντων αὐτοὺς εἰς τὸ τούτων ἐμβάλλωμεν ἐπιθυμίαν, πότε δυνησόμεθα σωθῆναι, τῆς ἑτέρων ἀπωλείας ταῖς θυσίαις ὑπερέχοντες; σὺκ ἀκούεις τοῦ Χριστοῦ λέγοντος, ὅτι πυρὶ ἁλοῦναι ϗ λαμπάδων ἀφῆκεν ἡμᾶς εἰ) ὁ Χριστὸς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· ἵνα ϗ ἐῶ διαῤῥέοντας ὑπὸ τρυφῆς ὑποσφίγξωμεν, ϗ ἐῶ τῇ μελλούσῃ τῶν πραγμάτων ἐκστησομένους φωτίζωμεν; ὅταν οὖν ϗ εἰς σκότος αὖθις ἐμβάλλωμεν πλεῖον, ἐ χαυνοτέρους ποιῶμεν, πῶς ἔσται σωτηρίας ἡμῖν ἐλπίς; σὺκ ἔστιν εὐθυμία· ἀλλ' οἰμῴζοντες ϗ ἐῶ ὀδόντας βρύχοντες, ϗ δεδεμένοι πόδας ϗ χεῖρας εἰς ἃ τῆς γεέννης" ἀπελευσόμεθα πῦρ, μὴ ὃ κατεργασθῆναι καλῶς ταῖς τοῦ πλούτου φροντίσι. ταῦτ' οὖν ἐννοήσαντες ἅπαντα, τὰ δεσμὰ λύσωμεν τῆς τοιαύτης ἀπάτης, ἵνα μηδὲ

χ. δῶσει

χ. ἀνοῖξε

χ. κλῆς

χ. ἀπολλωτα ϗ διάφθαρτα.

χ. πταῖσε.

χ. ἀνάγκη οἰμῴζοντας ϗ τὰ ἑξῆς.

χ. ἀποπέμψαι

μηδὲ εἰς ἐκφυλα ἐμπέσωμεν τοῦ πνεύματος διδόντα ἡμᾶς τῷ ἀσθενεῖ. ὁ μὲν γὰρ χρήμασι δουλεύων, καὶ πᾶς ἐντεῦθεν ἀλύσεσι καὶ πᾶσι ἐκεῖ διωκόμενος ἔσται· ὁ δὲ ταύτης ἀπηλλαγμένος τῆς ἐπιθυμίας, ἑκατέρας τυγχάνει τῆς ἐλευθερίας· ἧς ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐπιτύχωμεν, καὶ χαλεπὸν τῆς φιλοχρηματίας ζωστειλάμενοι ζυγὸν, περώσωμεν ἑαυτοὺς πρὸς τὸ ἐρεινόν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ιγ'. 1 ΤΟΤΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΑΝΗΧΘΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι [ὑπὸ τοῦ Διαβόλου.]

ΤΟΤΕ· πότε; μετὰ τὸ τοῦ πνεύματος καθοδον, μετὰ τὸ φωνὴν τὴν ἐνεχθεῖσαν ἄνωθεν καὶ λέγουσαν· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ ηὐδόκησα. καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν, ὅτι ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου. τοῦτο γὰρ αὐτὸν ἐνταῦθά φησιν ἀνάγειν. ὅπως γὰρ πρώτως τοὺς διδασκαλίᾳ ἡμῶν ἐπαρθέντες καὶ ὑπομείνωσι, ἀνέχεται καὶ τῆς ἐκείνου ἀναγωγῆς, καὶ τῆς πρὸς τὸν Διάβολον πάλης, ἵνα ἕκαστος τῶν βαπτιζομένων, εἰ μὴ τὸ βάπτισμα μείζονας ὑπομείνειε πειρασμοὺς, μὴ ταραχθῇ, ὡς παρὰ προσδοκίαν τῆς παραμυθίας γινομένης, ἀλλὰ μᾶλλον ἡδέως πρὸς φέρων, ὡς κατὰ ἀκολουθίαν ταῦτα συμβαίνοντος. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο ἔλαβες ὅπλα, οὐχ ἵνα ἀργῇς, ἀλλ' ἵνα πολεμῇς. διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐπιτίθεσθαι κωλύει τοῦτον πειρασμὸς ὁ Θεός· πρόσεχον μοι, ἵνα μάθῃς, ὅτι πολλῷ μείζονας ἰσχυρότερος ἔπειτα, ἵνα μάθῃς μετειλήφεις, [καὶ] μηδὲ τῷ μεγέθει τῶν δωρεῶν ἐπαρθῇς, τῶν πειρασμῶν συστέλλειν σε δυναμένων· πρὸς τούτοις, ἵνα ὁ πονηρὸς δαίμων ἐκεῖνος, "ὁ τέως ἀμφιβάλλων περὶ τῆς σῆς" ἀποστάσεως, ἀπὸ τῆς βασάνου τῶν πειρασμῶν πληροφορηθῇ, ὅτι τέλεον αὐτὸν ἐγκαταλιπὼν ἀπέστης· [δ] τέταρτον, ἵνα ἰσχυρότερος καὶ σιδήρου πάντος δυνατώτερος ταύτῃ κατασκευασθῇς· πέμπτον, ἵνα ἀποδείξῃ λαβὴς σαφὴς τῶν πιστευθέντων σοι θησαυρῶν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπῆλθεν ὁ Διάβολος, εἰ μή σε ὄντα μείζονι ἠμύνατο εἶδε λιμῇ. ἀντεῦθεν γοῦν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐπαίρεται τῷ Ἀδάμ, ὅπως πολλῆς αὐτὸν εἶδεν ἀπολαύσαντα τῆς ἀξίας. διὰ τοῦτο προσεδέξατο πρὸς τὸν Ἰώβ, ὅπως φανερώτερον αὐτοῦ καὶ ἀνακηρυττόμενον ἐπαίσατο παρὰ τοῦ ὅλων Θεοῦ. Ὦ πῶς οὖν, φησι, εὔχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν; διὰ τοῦτο οὐκ δύνονται αὐτὸν ἁπλῶς δεικνύειν ὅτι τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ἀναγόμενον κατὰ τὸν τῆς οἰκονομίας λόγον, ἀμυνόμενος διὰ τοῦτον, ὅτι αὐτοῦ οὐκ ἐπιθυμίαν ἔχει, ἀλλ' ἑλκόμενος ἑκόντα ἡμῶν. καὶ ὅρα πόσ' ἔλαβον αὐτὸν τὸ πνεῦμα ἀνήγαγε· οὐκ εἰς πόλιν καὶ [εἰς] ἀγορὰν, ἀλλ' εἰς τὴν ἔρημον. ὅπως γὰρ τὸν διάβολον ἐπιπαίσασθαι ἐβούλετο, ἃ διὰ τῆς πείνης μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ τόπου δίδωσιν αὐτῷ λαβάς. τότε γὰρ μάλιστα ἐπιβάλλεται ὁ διάβολος, ὅταν ἴδῃ μεμονωμένους καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὄντας. διὸ καὶ τῇ γυναικὶ πρὸς τὸν ὄφιν" ἐπέθετο, μόνῃ αὐτὴν ἀπολαβών, ὡς τῶν ἀνδρὸς χωρὶς οὖσαν εὐρών. ὅταν μὲν γὰρ μὴ ἑτέρων ὄντας ἴδῃ καὶ συνεχεστέρως ἀλλήλοις ὁμοίως θαρροῦντας, οὐδὲ ἐπεισι. διὸ χρὴ μάλιστα καὶ διὰ τοῦτο μετ' ἀλλήλων ἀπτεσθαι συνεχῶς, ὥστε μὴ εὐχειρώτους εἶναι τῷ Διαβόλῳ. οὐρῶν τοίνυν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐρήμῳ οὔσῃ τότε (ὅτι γὰρ τοιαύτη ἡ ἔρημος ἦν, ὁ Μάρκος ἐδήλωσεν εἰπών, ὅτι μετὰ τῶν θηρίων ἦν) ὅρα μοι ὅσης προσέρχεται κακουργίας καὶ πονηρίας καὶ ποίων πολεμητηρίων. οὐδὲ γὰρ νηστεύοντι, ἀλλὰ πεινῶντι προσέρχεται· ἵνα σὺ μάθῃς, ἡλίκον ἡ νηστεία κακὸν, καὶ πῶς ὅπλον ἐστὶ τοῦ Διαβόλου μέγιστον, καὶ ὅτι μὴ τὸ λογισθῇ ὑ πνευφῇ καὶ μέθῃ καὶ τραπέζῃ πλησθῶσι, ἀλλὰ νηστείᾳ προσέχειν δεῖ. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐνήστευσεν, ὑκ αὐτὸς ταύτης δεόμενος, ἀλλ' ἡμᾶς παιδεύων. ὅπως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅπερ γὰρ τὰ ἁμαρτήματα τὰ τοῦ λαοῦ, τὸ χαρὶ δουλεύειν εἰσήγαγε· ὥσπερ ἂν εἴ τις νοσοῦντα ὑγιῆ ποιήσας, κελεύοι μὴ ποιεῖν σκέλη, ἐξ ὧν ἡ νόσος γέγονεν, ὅτω δὴ κἀνταῦθα καὶ αὐτὸς μὴ τὸ λαμπρὸν νηστείαν εἰσήγαγε. καὶ γὰρ καὶ τὴν Ἀδὰμ ἡ ἀκρασία τῆς χαρᾶς ἐξέβαλε τοῦ παραδείσου, καὶ τὸν κατακλυσμὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ Νῶε αὕτη πεποίηκε, καὶ τὸν Σοδόμων χέραμβα αὕτη κατήγαγεν. Εἰ γὰρ ἐκ πορνείας ἔγκλημα ἦν, ἀλλ' ὅμως ἑκατέρας τῆς κολάσεως ἡ ῥίζα ἐντεῦθεν ἐφύη. ὅπερ καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ αἰνιττόμενος ἔλεγε· Πλὴν τοῦτο τὸ ἀνόμημα Σοδόμων, ὅτι ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ πλησμονῇ ἄρτων καὶ ἐν εὐθηνίᾳ ἐπαπάλων. ὅτω καὶ Ἰουδαῖοι τὰ μέγιστα εἰργάσαντο κακὰ, ἀπὸ τῆς μέθης καὶ τῆς τρυφῆς ὅτι πλεῖον ἀνομίαν ἐξοχείλαντες. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ αὐτὸς νηστεύει πεντεκαίδεκα ἡμέρας, ἡμῖν τὰ φάρμακα τῆς σωτηρίας δεικνύς· καὶ ἐπ' ὀλίγον περιέρχεται περαιτέρω, ὥστε μὴ πάλιν τῇ ὑπερβολῇ τοῦ θυμάτος ἀπιστωθῆναι τῆς οἰκονομίας τὸν ἀληθῆ λόγον. νῦν μὲν γὰρ τοῦτο οὐκ ἀνέχεται, ὅπερ καὶ Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας παραλαβόντες εἰς τοσοῦτον ἦλθον ἐξελθεῖν μήκους, τῇ τοῦ Θεοῦ χειροτόνητοι δυνάμει. Εἰ δὲ περαιτέρω προέβη, πολλοῖς ἂν καὶ ἐντεῦθεν ἄπιστος ἔδοξεν εἶναι ἡ τῆς σαρκὸς ἀνάληψις.

Ἰεζ. ιε. μη.

2 Νηστεύσας τοίνυν τεσσεράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας τοσαύτας, ὕστερον ἐπείνασε, λαβὼν αὐτὸν πτέρυγον εἰς τὸ παρεισελθεῖν, ἵνα συμπλακεὶς δείξῃ πῶς δεῖ παρεισφρέειν δὲ νικᾶν. ὅτω δὴ καὶ ἀθληταὶ ποιοῦσι. τοὺς [γὰρ] μαθητὰς τοὺς ἑαυτοῦ διδάσκοντες παρεισφρέεσθαι δὲ νικᾶν, ἐκόντες ἐν ταῖς παλαίστραις συμπλέκονται ἑτέροις, ἐν τοῖς τῶν ὑπερπάλων σώμασι πτέρυγον τύποις θεωρεῖν, καὶ παιδεύεσθαι τῆς νίκης ᾧ τρόπῳ· ὁ δὴ καὶ τότε ἐφύλαττε. ὅπερ γὰρ ἐβούλετο αὐτὸν ὑπερασπάσασθαι εἰς τέλος, καὶ ὃ πεινῆν αὐτῷ καταδηλον ἐποίησε, καὶ παρεισελθόντα ἐδέξατο, καὶ δεξάμενος, ἅπαξ καὶ δὶς καὶ τρὶς αὐτὸν κατέρρηξε μετ' εὐκολίας τῆς αὐτῷ παρεσκευάσης. ἀλλ' ἵνα μὴ παρατείνοντες ταῦτα νίκας ταύτας, λυμαινώμεθα ὑμῶν τὸ ὠφέλειμον, ἀπὸ τῆς παρούσης ἀρξάμενοι παρεσβολῆς, ἐκεῖθεν μετ' ἀκριβείας ἐξετάζωμεν. ὅπερ γὰρ ἐπείνασε, φησί·

3 Προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. Ἐπειδὴ γὰρ ἤκουσε φωνῆς ἄνωθεν φερομένης καὶ λεγούσης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἤκουσε δὲ καὶ Ἰωάννου τοσαῦτα περὶ αὐτοῦ μαρτυρομένου, εἶτα εἶδε πεινῶντα, ἐν ἀμηχανίᾳ λοιπὸν ἦν καὶ ὅτε ὅτι ἄνθρωπος μὲν ψιλὸς πιστεύσας ἠδύνατο διὰ τὰ περὶ αὐτοῦ λεχθέντα, δύναται δὲ πάλιν παραδέξασθαι ὅτι υἱὸς ἦν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸ βλέπειν αὐτὸν πεινῶντα· ὅθεν ἐν ἀμηχανίᾳ γινόμενος, ἀμφιβόλως ἀφίησι φωνάς. καὶ ὥσπερ τῷ Ἀδὰμ προσελθὼν παρὰ τὴν ἀρχὴν πλάτη τὰ μὴ ὄντα, ἵνα μάθῃ τὰ ὄντα, ὅτω δὴ καὶ ἐνταῦθα, οὐκ εἰδὼς σαφῶς τὸ ἀπόῤῥητον τῆς οἰκονομίας μυστήριον, τὸ Εἰ τίς ποτέ ἐστιν ὁ πρὸ ὤν, ἕτερα ὑπὸ χειρὸς πλέκειν δίκλυα, δι' ὧν ᾄσεται εἰστεθαι τὸ κεκρυμμένον καὶ ἀσαφές. Τὸ Εἰ φησιν; Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. οὐκ εἶπεν, ὅπερ πεινᾷς, ἀλλ' Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, νομίζων ὑποκλέπτειν αὐτὸν τοῖς ἐγκωμίοις. διὸ καὶ τῷ πεῖνῃ ἐσίγησεν, ἵνα μὴ δόξῃ προσφέρειν αὐτῷ τοῦτο καὶ ὀνειδίζειν. καὶ γὰρ εἰδὼς τῶν οἰκονομιῶν τὸ μέγεθος, αἰσχρὸν αὐτῷ ὅτω ἐνόμιζεν εἶναι διὰ κολακείων αὐτὸν, ὑποῦλως τὸ ἀξίας μέμνηται μόνης. τί οὖν ὁ Χριστός; ᾧ τύφον αὐτοῦ καθαίρων, καὶ δεικνὺς οὐκ αἰσχύνης ἄξιον ὂν τὸ συμβαν, οὐδὲ ἀνάξιον τῆς αὐτοῦ σοφίας, ὅπερ κολακεύων αὐτὸν ἐκεῖνος ἀπεσίγησε, τοῦτο εἰς μέσον αὐτὸς προφέρει καὶ λέγων·

χ. κολάσει

χ. ἀφανεῖ

χ. καθαίρων

4 Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος· Ὅθεν ἄρχεται ἀπὸ τῆς χρείας τοῦ γαστρὸς ἀνάγκης. σὺ δέ μοι σκόπει τὸ πονηρὸν δαίμονος ἐκείνου τοῦ κακουργίαν, καὶ πόθεν ἄρχεται τῶν παλαισμάτων, καὶ πῶς τῆς οἰκείας οὐκ ἐπιλανθάνεται τέχνης. ἀφ' ὧν γὰρ καὶ τὸ πρῶτον ἐξέβαλεν ἄνθρωπον, καὶ ἑτέρους μείζοις προσέβαλε κακοῖς, ἀπὸ τούτων καὶ ἐνταῦθα

χ. ἐπίκειται μὲν ἐκεῖνος πολλοῖς πολεμεῖ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γα πλέκῃ τὸν δόλον, τῆς χ̄ῡ τιὼ γαστέρα ἀκρασίας λέγω. πολλῶν γοιῶ ⟨ε νεῶν ὄντων ἀκόλουθον ἀμυθήτων λεγόντων τὰ μυρία σχῆ. τιὼ κιλίαν κακῶ· ἀλλ' ὁ Χριστὸς δείκνυς ὅτι τ' εὑάρεστον θεῷ αὐτὴ ἡ τυραννὶς καταναγκάζει τι τῶν μὴ θεοσεβούντων ποιῆν, καὶ πεινᾶν, ⟨ε ὑχ ὑπακούει τῷ ἐπιτάγματι, παιδεύων ἡμᾶς ὲν μηδενὶ πείθεσθαι τῷ διαβόλῳ. ὅπου γὰρ ὁ θεῖος ἀνὴρ θεσπέσιος ἀντεῖπεν καὶ τῷ Θεῷ θεοσεχρῶσε καὶ νόμον πρέπον, ὐκ εὐσεβείας σε διδάσκει, καὶν μὴ πεισθῆσαι ἢ τὸ πρὸς αὐτὸν κελευόμενον, μηδὲ οὕτω πείθεσθαι. ⟨ε ἵ λέγω πεισθῆσαν; καὶν γὰρ τι χρήσιμον λέγωσιν ⓐ δαίμονες, φησι, μηδὲ οὕτω " θεοσεχ αὐτοῖς. οὕτω γοιῶ ⟨ε ὅτ' δαίμονας ἐπεστόμισεν ἐκείνης, κηρύττοντας αὐτὸν " γὸν Θεοῦ· καὶ ὁ Παῦλος ὁ πάλιν αὐτὸ τοῦτο βοᾶσιν ἐπεῖμησε, καίτοι τὸ λεγόμενον χρήσιμον ὢν. ἀλλ' ὐκ εὐσεβείας ἀτιμάζων αὐτοὺς, καὶ ἀποτειχίζων τιὼ καθ' ἡμῶν ἐπιβουλιὼ, καὶ σωτήρια δόγματα κηρύττοντας ἤλαυνεν, ἐμφράττων αὐτῶν τὰ στόματα καὶ σιγᾶν κελεύων. [καὶ] ἀμέτρητο οὐδὲ ἐνταῦθα τοῖς λεγομένοις ἐπένδυσεν· "ἀλλά τί φησιν; ὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος (ὃ ὁ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι δεῖται) ὁ Θεὸς καὶ ῥήματι θρέψαι τ' πεινῶντα) ἀπὸ τῆς παλαιᾶς φέρων αὐτῷ μαρτυρίαν γραφῆς, ⟨ε παιδεύων, καὶν λιμοκτονῶμεν, καὶν ὁτιοῦν πάσχωμεν, μηδέποτε ἀφίστασθαι τῶν δεσπότου. εἰ ὁ λέγοι τις, [ὅτι] ⟨ε μιὼ ἐπιδείξασθαι ἐγγύᾳ, ἐγγίμιω αὐ αὐτὸν, ἵνος ἕνεκεν καὶ διατί; οὐδὲ γὰρ ἵνα πιστεύσῃ, ζῶντα ἐλέγχω ἐκεῖνος, ἀλλ' ἵνα ὡς ᾠήθη [ἐκ] ἀπιστίαν ἐλέγξῃ· ἐπεὶ καὶ τοὺς προφήτας ὕτως ἠπάτησε καὶ ἤλεγξεν, ὰ σφόδρα πιστεύοντας τῷ Θεῷ. ἐναντία γὰρ ὧν ⟨ἶπεν ὁ Θεὸς, ἐκφυὲς ἐπορθρίζοντος, καὶ κενᾶς αὐτοῦ φυσήσας ἐλπίσι, ⟨ε ⟨ἰς ἀπιστίαν ἐμβαλὼν, ὕτω καὶ ὧν ⟨ἶπεν ἀγαθῶν ἐξέβαλεν. ἀλλ' ὁ Χριστὸς δείκνυσιν ἑαυτὸν μήτε τοῦτο τότε, μήτε ὕστερον τοῖς τὰ αὐτοῦ φρονοῦσιν Ιουδαίοις σημεῖα αἰτοῦσιν ἐπινεύοντα, πολυταχοῦ παιδεύων ἡμᾶς, καὶν δυνώμεθά τι ποιῆν, μηδὲν προσάπτειν ἐκείνῃ καὶ μάτην, μηδὲ ἀνάγκης ἐπικειμένης πείθεσθαι τοῦ διαβόλῳ. τί οὖν ὁ μακάριος οὗτος ἠπειθεῖς, καὶ πεῖσαι μὴ δυνηθεὶς ὃ κελευόμενον ποιῆσαι, καὶ ζῶντα πεῖνης ἐπικειμένης τοσαύτης; ἐφ' ἕτερον προέισι, λέγων·

6 Εἰ υἱὸς ⟨ἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε. Τί δήποτε καθ' ἑκάστῳ πεῖραν τοῦτο προσέθηκεν, Εἰ υἱὸς ⟨ἶ ὃ Θεοῦ;" ὅπερ ἐπὶ τῶν προτέρων ἐποίησε, τοῦτο ⟨ε νεῶν ποιῆ. ὥσπερ γὰρ τότε διέβαλε τὸν Θεὸν, λέγων, ὅτι ἢ δὺ ἡμέρᾳ φάγητε, διανοιχθήσονται ὑμῶν ⓐ ὀφθαλμοὶ, διὰ τούτων δεῖξαι βουλόμενος, ὅτι ἠπάτηται καὶ προλογίσασαν, καὶ οὐδὲν ⟨ἰσιν εὐπραγετημένοι· οὕτω δὴ ⟨ε ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ τοῦτο αἰνίττεται, λέγων, ὅτι ⟨ἰκῇ σε σκάλεσεν υἱὸς καὶ ἠπάτησε τῇ δωρεᾷ. ἐπεὶ ⟨ἰ μὴ τοῦτο ἦν, προσῆκεν ἡμῖν ἀποδεῖξαι τοῦ τῆς δυνάμεως ἦ) ἐκείνης. ⟨ἶτα, ὅπου ἀπὸ γραφῶν αὐτῷ διελέχθη, καὶ αὐτὸς τοῦ προφήτου παρέχῃ μαρτυρίαν. πῶς οὖν ὁ Χριστὸς οὐκ ἠναπάκλησεν," οὐδὲ προξενώθη, ἀλλὰ μυ πολλῆς τῆς ἐπιτειχείας πάλιν ἀπὸ τῶν γραφῶν αὐτῷ διαλέγε), λέγων,

7 Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον ⓦ Θεόν σου; Παιδεύων ἡμᾶς, ὅτι τοῦ διαβόλου οὐ διὰ σημείων, ἀλλὰ δι' ἀνεξικακίας καὶ μακροθυμίας προσήνεσθαι χρή, καὶ μηδὲν προσῆκε ἐπιδείξῃ ποιῆν καὶ φιλοτιμίαν ἁπλῶς. σκόπει ὁ αὐτοῦ τὸ αὐτὸν καὶ ἀπὸ τῆς μαρτυρίας αὐτῆς ἧς προήγαγε. αἱ μὲν γὰρ προφητῶν Κυρίου προενεχθεῖσαι μαρτυρίαι σφόδρα ἀριμοδίως ἀμφότεραι ⟨ἴρηνται· αἱ ὁ πρὸς ἐκείνου, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, καὶ κατὰ τοῖς προσκόμμοις τὸ προσῆκον " αὐτεπέπτεν. ὃ γὰρ δὴ τὸ γεγράφθαι, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, προφαινεῖ ῥίπτειν" ἑαυτὸν ⟨ε κρημνίζειν· ἄλλως ὁ, οὐδὲ προσῆκε τῷ Κυρίου τοῦτο ⟨ἰρημμόν ἐστιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τέως οὐκ ἤλεγξε, καίτοιγε ὑβριστικῶς αὐτοῦ χρησαμένου πρὸς λόγῳ καὶ σφόδρα ἐναντίως. οὐδεὶς γὰρ προφήτῃ υἱοῦ ὃ Θεοῦ ζῶντα αἰτεῖ, ἀλλὰ " προφήτην καὶ δαιμόνων τὸ βάλλειν ἑαυτὸν κάτω· [ὃ] Θεοῦ ὁ καὶ πεὶς κειμένους ἀνίστᾶν. εἰ γὰρ δύνα-

μαι

μεν ὑπεδείξαθαι ἔδει, ὄχ ἑαυτὸν ῥιπτοιῶτα εἰχῇ καὶ χρημνίζοντα, ἀλλ' ἑτέρους σώζοντα. ὃ δὲ "ἑαυτοὺς ῥίπτειν εἰς φάσκειας καὶ χρημνούς, τῆς ἐκείνου φαλακρότητος ἐστιν· οὕτω γοῦν ὁ [πρὸς ἀλήθειαν] πλάνος ποιεῖ πανταχοῦ. ἀλλ' ὁ Χριστὸς καὶ τούτων εἰρηκώς, οὐδέπω ἑαυτὸν ἐκκαλύπτει, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς πέως αὐτῷ προσέλεγε". ὃ γὰρ εἰπεῖν, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἀνθρωπος, καὶ ὃ, οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ὑ σφόδρα ἑαυτὸν ἐκκαλύπτοντος ἦν, ἀλλ' ἕνα τῶν πολλῶν διακρούσηται. μὴ θαυμάσῃς γὰρ, εἰ τῷ Χριστῷ προσέλεγόμενος πολλάκις. καθάπερ γὰρ οἱ πυκλεύοντες, ὅταν καιρίας δέξωνται πληγὰς, αἵματι περιρρέόμενοι πολλῷ καὶ σκοτόμενοι περιφέρονται· οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς πρώτερας καὶ δευτέρας πληγῆς σκοτωθεὶς, ἁπλῶς τὰ ὑπόντα φθέγγεται, καὶ πρόεισιν ἐπὶ τὸν τείτον πρόσβολον. 8 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν εἰς ὄρος ὑψηλὸν, δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας *, 9 Καὶ φησι· πάντα ταῦτά σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. 10 Τότε λέγει αὐτῷ*· ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ. γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

* τὴν κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν.
* ὁ Ἰησοῦς.

Ἐπειδὴ γὰρ λοιπὸν εἰς τὸν πατέρα ἠμύρτανε, τὰ ἐκείνου πάντα αὐτὸ λέγων εἶναι, καὶ Θεὸν ἐαυτοῦ ἔλαζεν ἑαυτὸν ἀποφῆναι, ὡς δημιουργὸν τῶν πάντων, τότε ἐπετίμησε καὶ οὐδέπω τότε μετὰ σφοδρότητος, ἀλλ' ἁπλῶς, ὕπαγε [ὀπίσω μου] Σατανᾶ· ὅπερ καὶ πρόσταγμα μᾶλλον ἦν, ἢ ἐπιτίμησις. ὁμοῦ τε γὰρ εἶπεν αὐτῷ, ὕπαγε, καὶ δραπετεύσαι αὐτὸν ἐποίησεν. ὅτε γὰρ ἑτέρους πειρασμοὺς προσῆγαγε. καὶ πῶς ὁ Λουκᾶς φησιν, ὅτι πάντα συνετέλεσε πειρασμόν; ἐμοὶ δοκεῖ τὰ κεφάλαια τῶν πειρασμῶν εἰπών, πάντα εἰρηκέναι, ὡς ἐν τῶν ἄλλων ἐν τούτοις προειλημμένων. τὰ γὰρ μικρὰ συνέχοντα κακὰ, ταῦτά ἐστι, τὸ μαστὶ δουλεύειν, τὸ προῖξ κενοδοξίαν ποιεῖν, τὸ χρημάτων μανίᾳ ὑποβύθιον εἶναι. ὅπερ οὖν καὶ ὁ μακάριος Δαυὶδ συνιδὼν, τὸ πάντων ἰσχυρότερον ὕστερον τέθεικε, τὸν τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν, ἀνωθεν μὲν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὠδίνων ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτον, ἔχειν ὑπὸ τῶν πολλῶν, ὡς τῶν ἄλλων δυνατώτερον ὄν. καὶ γὰρ δοκεῖ αὐτῷ τῆς πάλης ὁ νόμος· τὰ δυνάμενα μᾶλλον ὑποσκελίζειν, ταῦτα προσαίτει ἔχειν· ὅπερ καὶ ὁπὶ τοῦ Ἰωὺ ἐποίησε. δεῖ δὲ καὶ ἐν τούτῳ ἀπὸ τῶν δοκούντων βυτελεστέρων εἶναι καὶ ἀσθενεστέρων ἀρξάμενος, ἐπὶ τὸ ἰσχυρότερον προέρχεται. πῶς οὖν τοῦτο προειλῆφθαι δῆλον; ὅτι ὡς ὁ Χριστὸς ἐπαίδευσεν, ὅτι τῷ Θεὸν καταφρονοῦντας καὶ μήτε ἐν λιμῷ ταπεινοῦσθαι, πιστεύοντας τῷ δυναμένῳ καὶ δι' λόγου τρέφειν· μήτε ἐν οἷς ἂν λαμβάνωσιν ἀγαθοῖς, πειράζειν τὸν δεδωκότα, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τῇ ἄνωθεν δόξῃ, τῆς ἀνθρωπίνης οὐδένα ποιουμένους λόγον, καὶ πάντα χρὴ τῆς χρείας τὸ προσῆκον ἀπαιτεῖν. οὐδὲν γὰρ οὕτω δι' ἀβολῶ ἀποπίπτειν ποιεῖ, ὡς τὸ τοῦ πλείονος ἐφίεσθαι καὶ πλεονεξίας ἐρᾶν. καὶ τοῦτο καὶ ἀπὸ τῶν νεῶν γνωρίζων ἔστιν ἰδεῖν. καὶ γὰρ καὶ νεῶν εἰσιν οἱ λέγοντες, ταῦτά σοι πάντα δώσομεν, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς *, ἄνεμοι μὲν ὄντες τῇ φύσει, ὄργανα δὲ ἐκείνου γενόμενοι. ἐπεὶ καὶ τότε οὐ δι' ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ἑτέρων αὐτῷ προσῆει. ὅπερ καὶ ὁ Λουκᾶς δηλῶν ἔλεγεν, ὅτι ἕως καιροῦ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ, δηλῶν ὅτι μὴ ταῦτα διὰ τῶν οἰκείων αὐτῷ ὀργάνων προσῆει.

* διὰ τοῦτο μοι.

11 Καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ. Ἡνίκα γὰρ τὰ τῆς προσβολῆς ἐλήγετο, οὐκ ἐάσασιν αὐτοὺς φανῆναι, ὥστε μὴ ταύτῃ σωθῆναι τὸν ἄνδρα. ὅπου γὰρ αὐτὸς ἅπασιν ἠλέγξε καὶ δραπετεύσαι προεσκεύαζε, τότε φαίνονται ἐκφοβοι· ἵνα μάθῃς σὺ, ὅτι καὶ σὲ μὴ ταῖς κατ' ἐκείνων νίκαις ἄγγελοι δέξονται, προτοιῶτες καὶ διορυφορῶντες ἐν ἅπασιν. ὅπου καὶ τὸν Λάζαρον, μετὰ τὸν κάμινον τῆς θλίψεως καὶ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ξενιτείας ἀπάσης, ἄγγελοι λαβόντες ἀπῆλθον. ὅπερ γὰρ ἔφθην εἰπών, πολλὰ ὁ Χριστὸς ὑπεδείκνυται νεῦσι, ὧν καὶ ἡμεῖς ἀπολαύειν μέλλομεν.

ΗΘΙΚΟΝ Ἐπεὶ οὖν ταῦτα πάντα δι' σὲ γέγονε, ζήλωσον καὶ μίμησαι τὸν νίκην. κἂν προσ-

ἐλθῃ

ἐλθῃ σοί πις τῶν τῦ δαίμονος ἐκείνου θεραπόντων ἢ τὰ ἐκείνυ φρονοῦντων, ὀνειδίζων καὶ
λέγων, Εἰ θαυμασὸς εἶ ἢ μέγας, μετάπεσον δ' ὄρος, μὴ ταραχθῇς μηδὲ θορυβηθῇς· ἀγ-
κ. ὅπερ λὰ [καὶ] μᾶ ὑποκρίσεως ἀπόκριναι ἢ εἰπέ, "ὥσπερ τῦ δεσπότυ συ ἤκυσας λέγοντος· ἢκ
ἐκπεφόβησαι Κύριον Ⓦ Θεόν συ. κἂν ἐκφύσᾳ δέξασα ἢ δυναστείαν προβαλλόμενος καὶ
κ. κελεύῃ 5 χρημάτων πλῆθος ἀπείρυ," κελεύσῃ προσκυνεῖν, φῆσι πάλιν γλυκαίως. Οὐδὲ γὰρ ὅτι τῦ
κόσμου δεσπότυ πάντων ἡμῶν τῦτο πεποίηκεν ὁ διάβολος μόνον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέ-
κ. ἄλλᾳ ραν ἐφ' ἑκάστου τῶν ἐκείνυ δούλων ταῦτα προσάγει τὰς μηχανάς, οὐκ ἐν ὄρεσι μόνον" ἢ
ἐν ἐρημίαις, ἀλλὰ ἢ ἐν πόλεσι, ἢ ἐν ἀγορᾶις, ἢ ἐν δικαστηρίοις· καὶ οὐδὲ δι' ἑαυτῦ, ἀλλὰ ἢ
διὰ τῶν συγγενῶν ἡμῖν ἀνθρώπων. Τί οὖν δεῖ ποιῆν; ἀπιστεῖν αὐτῷ καθόλυ, ἢ τὰς ἀκο-
10 ὰς ἀποφράττειν, ἢ κελεύοντα μισεῖν, ἢ ὅταν μείζονα ἐπαγγέλληται, τότε μείζονως ἀποστρέ-
φεσθαι. ἐπεὶ δὲ τῷ Ἰώβ, ὅτε μάλιστα ἐπῆρε τὰς ἐλπίσι, τότε κατέβαλε, καὶ τὰ μέγιστα
κ. ἐδέξατο εἰργάσατο κακά. καὶ γὰρ ἐχθρός ἐστιν ἀκοίμητος, ἢ πόλεμον ἀκήρυκτον" ἀνεδέξατο πρὸς
ἡμᾶς· ἢ ὐχ ὕπως ἡμᾶς παυσάμενος ὑπὲρ τῆς ἑαυτῦ σωτηρίας, ὡς ἐκείνος ὑπὲρ τῆς
ἀπωλείας τῆς ἡμετέρας. Ἀποσφαδάζωμεν τοίνυν αὐτῦ, μὴ ῥήμασι μόνον, ἀλλὰ ἢ ἔργοις,
15 μὴ διανοίᾳ, ἀλλὰ καὶ πράξεσι, καὶ μηδὲν ποιῶμεν τῶν ἐκείνῳ δοκούντων. ὕτω γὰρ πάντα
ποιήσομεν τὰ τῷ Θεῷ δοκοῦντα. Εἰ γὰρ ἢ ἐπαγγέλλεται πολλά, ὐχ ἵνα δῶμεν, ἀλλ' ἵνα λάβῃ ἐπαγ-
γέλλεται δι' ἁρπαγῆς, ἵνα ἀφέλῃται Βασιλείαν ἢ δικαιοσύνην· ἢ τί φησιν, ὥσπερ τινὰς παγίδας
ἢ θήρατρα, θησαυρὸς ἐν τῇ γῇ, ἵνα ἢ τύτων καὶ τῶν ἐν τοῖς ὄρεσι ἀποστερήσῃ θησαυρῦς·
* ἡμᾶς Εἰ βούλει) * ἐνταῦθα πλουτῆσωμεν, ἵνα μὴ πλυτήσωμεν ἐκεῖ. κἂν μὴ δυνηθῇ διὰ πλού-
20 τυ τῆς ἐκείνυ λήξεως ἡμᾶς ἐκβαλεῖν, ἑτέραν ἔρχεται τῷ διὰ τῆς πενίας ὁδόν· ὥσπερ ὅτι τῶν
Ἰώβ πεποίηκεν. ὅθεν γὰρ εἶδεν, ὅτι οὐδὲν αὐτῶν ὁ πλοῦτος ἠδίκησε, διὰ τῆς πενίας πλέ-
κει τὰ δίκτυα, ἐκεῖθεν αὐτῦ πειράσεσθαι προσδοκῶν· ὃ τί ἦν χαλεπώτερον; ὁ γὰρ
πλοῦτον δυνηθεὶς ἐνεγκεῖν σωφρόνως, πολλῷ μᾶλλον πενίαν οἴσει γενναίως· Εἰ ὁ πρόντων
κ. πήσει. οὐκ ὀπτυμένων χρημάτων, οὐδὲ ἀπόντα" ζητήσειεν. ὥσπερ οὖν οὐδὲ ὁ μακάριος τότε ἐ-
25 κείνος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πενίας λαμπρότερος ἐγένετο πάλιν. Τὰ μὲν γὰρ χρήματα ἥρπασεν ἀ-
φελέσθαι ὁ πονηρὸς δαίμων ἐκεῖνος· τῷ δ' ἀγάπῃ τῷ πρὸς Ⓦ Θεὸν οὐ μόνον ἀφε-
λεῖν οὐκ ἠδυνήθη, ἀλλὰ ἢ δυνατωτέραν ἐποίησε, καὶ πάντων αὐτὸν γυμνώσας, πλείο-
σιν ἐποίησε κομᾶν ἀγαθοῖς· διὸ ἢ ἐν ἀμηχανίᾳ ἦν. ὅσῳ γὰρ πλείους ἐπήγαγε πληγάς,
τοσύτῳ τότε δυνατώτερον ἐώρα γινόμενον. διὸ δὴ πάντα ἐπελθὼν Ἰδ διακωδωνίσας,
30 ὅθεν πλέον οὐδὲν ἴσχυσεν, ὅτι τὸ παλαιὸν ὅπλον ἔθραυε, τῇ γυναικὶ, ἢ τοσοῦτον ὑ-
ποδύεται κηδεμονίας, καὶ τὰς συμφορὰς ἐκτραγῳδεῖ τὰς ἐκείνου σφόδρα ἐλεεινὰς, καὶ
κ. γυν. τοσαύτης ὑπάρ ἀπαλλαγῆς τῶν ἐκείνου κακῶν τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην" Εἰσάγειν
συμβυλίαν. Ἀλλ' οὐδὲ ὕτως ἐκράτησε. Τί γὰρ ἔσωσεν αὐτὸν τὸ δέλεαρ ὁ θαυμασὸς
ἐκεῖνος ἀνήρ, Τί μὴ πολλῆς τῆς ἰσχύος τῆς ἐκείνυ φθεγομένῃ γυναῖκα ἐπεσόμε-
35 σεν· ὁ δὲ ἢ ἡμᾶς χρὴ ποιῆν· κἂν ἀδελφόν, κἂν φίλον γνήσιον, κἂν γυναῖκα, κἂν ὁντινα-
οῦν τῶν ἀναγκαιοτάτων ἡμῖν ὑπάρχοντας, φθέγηταί τι τῶν ὑβριζόντων, μὴ ἀπὸ τῦ πρό-
σπου τῦτο ταῦτα λέγοντος δέχεσθαι τὴν συμβουλήν· ἀλλ' ἀπὸ τῆς συμβουλῆς τῆς ὀλε-
θρίας τὸν ταῦτα λέγοντα ἀποστρέφεσθαι. καὶ γὰρ ἢ νῦν πολλὰ τοιαῦτα ποιῆ, ἢ συμπα-
θείας προβάλλεται πρόσωπον· καὶ δοκεῖ μὲ βύνους εἶναι, τὰ δ' ὀλέθρια καὶ διαβολικώτερα
40 λαλεπώτερα εἶναι ῥήματα. Τὸ μὲν γὰρ ὅτι βλάβην κολάζειν, ἐκείνου· τὸ δ' ὅτι δεῖ συμ-
φέρυσι παιδεύειν," Θεοῦ. μὴ δὴ προδιαλογιζώμεθα, μηδὲ ὑπὸ τῦτο Ⓦ" δύνατον
κ. ἐκπ. ὑπολαμβάνωμεν βίον. οὐ γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει, φησίν. ὥστε ὅταν ἀπιστίας ἀπο-
κ. ἀπίστου λαύωμεν ἐν πονηρίᾳ ζῶντες, τότε μάλιστα ἀλγῶμεν. ἀεὶ μὲν γὰρ ἁμαρτάνοντας δεδι-
κέναι χρή· μάλιστα δ', ὅταν μηδὲν πάσχωμεν δεινόν. ὅταν μὲν γὰρ τῆς μέσης ἀπαιτῇ τὰς

ὑμωείας ὁ Θεός, κηύφιω ἡμῖν" ποιῆται τὴν ὑπὲρ τούτων ἐκδίκησιν· ὅταν γὴ ἐφ' ἑκάστου τῶν πλημμελημάτων μακροθυμῇ, εἰς μεγάλην ἡμᾶς τοῖς" αὖθις ὑπομένομεν ταμιεύεται δίκην. εἰ γὰρ τοῖς" καταφρονοῦσιν ἀναγκαῖον ἡ ἔκλειψις, πολλῷ μᾶλλον τοῖς ἀμαρτάνουσιν. ὅρα γοῦν πόσης μακροθυμίας ἀπολαύσας ὁ Φαραὼ, ἐκάτην ὕστερον ὑπὲρ" ἁπάντων ἔδωκε δίκην· πόσα ὁ Ναβουχοδονόσορ πλημμελήσας, ὡς τῷ τέλει τὸ πᾶν ἐξέπιε. καὶ ὁ πλούσιος, ἐπεὶ μηδὲν ἔπαθεν ἐνταῦθα δεινόν, διὰ αὐτὸ τοῦτο μάλιστα γέγονεν ἄθλιος, ὅτι τυφόμενος ἐν τῷ πρόσκαιρῳ βίῳ, ἀπῆλθεν ἐκεῖ πάντων κύτων δώσων δίκην, ἔνθα οὐδὲ παραμυθίαν ἔστι βύρδην τοῦ κακοῦ. ἀλλ' ὅμως εἰσί τινες οὕτω ψυχροὶ καὶ ἀνόητοι, ὡς τὰ ἐνταῦθα ὑπιζητεῖν" ἀεὶ μόνον, καὶ τὰ καταγέλαστα ἐκεῖνα λέγειν ῥήματα· ἀπολαύσω τῶν πρόντων τέως πάντων, ἐς τότε" σκέψομαι τοῦτο τῶν ἀθλίων· χαείσομαι τῇ χαρᾷ, δουλεύσω ταῖς ἡδοναῖς, τρυφήσομαι καὶ τῷ παρόντι βίῳ· δίδου μοι τὸν σήμερον, καὶ λάμβανε τὸν αὔριον. ὦ ὑπερβολῆς ἀνοίας· καὶ τί πεάγων καὶ χοίρων ἃ ταῦτα λέγοντες διαφέρουσιν; εἰ γὰρ οὐχ ὅτι τὴν γαστέρα τὸ πλησίον χρεμετίζοντα οὐκ ἀφίησιν ὁ τοῦ φήτης ἀνθρώπους νομίζεσθαι· τίς ἡμῖν ἐγκαλέσει τούτους πράγους καὶ χοίρους καὶ ὄνων ἀνοητοτέρους εἶναι νομίζουσιν, οἱ τὰ τῶν ὁρωμένων" φανερώτερα, ταῦτα ἄδηλα εἶναι νομίζουσιν; εἰ γὰρ μηδενὶ τῶν ἄλλων πιστεύεις, τοῖς δαίμοσι μαρτύρομαι τοῖς ὑπὸ [τὴν] βλάβην τὴν ἡμετέραν ἅπαντα καὶ λέγειν καὶ πράττειν μεμελετηκόσιν. οὐ γὰρ διὰ τοῦτο μόνον· ὅτι οὐ πάντα ὥστε αὐξῆσαι τὴν ῥαθυμίαν ἡμῶν πράττουσι, καὶ τῆς γεέννης σκιδσαι φόβον, καὶ ἀπιστηθῶσι τὰ ἐκεῖ δικαστήρια. ἀλλ' ὅμως ταῦτα βουλόμενοι, βοῶντες καὶ ὀλολύζοντες πολλάκις τοὺς ἐκεῖ βασάνοις δυσκηρύττουσι. πόθεν οὖν ταῦτα λέγουσι, καὶ ἐναντία ὧν βούλονται φθέγγονται; ὕδαμόθεν ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τοῦ πλείονα ἁμαρτάνειν δύσκολον. οὐ γὰρ ἂν ἠβουλήθησαν ἑκόντες ὁμολογεῖν, ὑσὶ" ὅτι κενοὺς νεκροὺς δαίμονας βασανίζονται, ὑσὶ" ὅτι ὅλως παίζουσί τι δεινόν. πόθεν τί οὖν μοι ταῦτα εἴρηται; ὅτι δαίμονες ὁμολογοῦσι γέενναν, ἃ βουλόμενοι ἀπιστεῖσθαι γέενναν· σὺ γὴ ὁ τοσαύτης ἀπολαύων ἀμνηστείας μυστηρίων, οὐδὲ ἐκείνους μιμῇ, ἀλλὰ καὶ τούτων ἀγνωμονέστερος γέγονας; καὶ τίς ἦλθεν ἐκ τοῦ ἀδου, φησί, καὶ ταῦτα ἀπήγγειλεν; ἀπὸ γὰρ τῶν θεάνων τίς πρεσβεύσει; καὶ εἶπεν ὅτι Θεός ἐστιν ὁ τὰ πάντα δημιουργήσας; ὅθεν γὴ ψυχὴν ἔχομεν· πόθεν δῆλον; εἰ γὰρ διὰ τοῖς ὁρωμένοις μέλλεις πιστεύειν, καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἀγγέλων, καὶ τοῦ καὶ τοῦ ψυχῆς" ἀμφιβάλλεις, καὶ οὕτω σοι πάντα οἰχήσεται τὰ τῆς ἀληθείας δόγματα. κρίνοιτε εἰ τοῖς φανεροῖς πιστεύειν βούλει, τοῖς ἀοράτοις μᾶλλον, ἢ τοῖς ὁρωμένοις πιστεύειν δεῖ. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο δόξαν ἔχρημένον, ἀλλ' ὅμως ἀληθές, καὶ τοῖς νοῦν ἔχουσι σφόδρα ὡμολογημένον. ἃ μὲν γὰρ ὀφθαλμοὶ πολλὰ σφάλλονται, οὐκ ἐν τοῖς ἀοράτοις" μόνοις (ἐκεῖνα γὰρ οὐδὲ ἴσασιν) ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς οἷς δοκοῦσιν ὁρᾶν, καὶ σχήματος, καὶ ἄεος, καὶ σχάνοίας ἀλλοτρίου πεφαντασμένης, καὶ θυμοῦ, καὶ φθονερίδος, καὶ μυρίων ἑτέρων ἐμποδιζόντων αὐτῇ τὴν ἀκρίβειαν· ὁ γὴ τῆς ψυχῆς λογισμός, ἂν δὲ φῶς δέξηται τῶν θείων γραφῶν, ἀκριβέστερον καὶ ἀνεξαπάτητον τῶν ὄντων ἔσται κριτήριον. μὴ δὴ μάτην· ἐὰν οὖν ἀπατῶμεν, μηδὲ πρὸς τὴν ῥαθυμίαν τοῦ βίου τὴν σχέσιν τῶν τοιούτων δικαιούμεν δογμάτων, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν δοκούντων χαλεπώτερον ἑαυτοῖς ὑποσωρεύσωμεν πῦρ. εἰ γὰρ μὴ ἔστι κρίσις, μηδὲ εὐθύνας δώσομεν τῶν πεπραγμένων, οὐδὲ τιμὰς τῶν πεπονημένων ληψόμεθα, σύνησον" οἵ τείνει τὰ τῆς βλασφημίας ὑμῶν, ὅταν λέγητε ἄδικον Θεὸν καὶ φιλάνθρωπον καὶ ἡμέραν τοσούτους πόνους καὶ ἱδρῶτας ὑπερορᾶν. καὶ πῶς ἂν ἔχοι ταῦτα λέγειν; εἰ γὰρ ἐξ μηδαμόθεν ἄλλοθεν, ἀπὸ γοῦν τῆς τῆς τοῦ οἰκίαν τοῦ ζῶντα" συλλογίζου, καὶ τότε ὄψῃ τὸ ἄτοπον. κἂν γὰρ μειράκιος ἦς αὐτὸς ὢν καὶ ἀπρόνοητος ἐξ ἀνθρώπων αὐτῶν" ἀγελαιότερος, οὐκ ἂν ἔλαθε οἰκέτην εὔνοιαν ἠμυθμένον τελευτῶν ἀφύλακτον, ἀλλὰ καὶ ἐλευθερίας ἠμείψεις καὶ χρημάτων δωρεᾶς. καὶ ὅτῳ" αὐτὸς λοιπὸν ἀπιστῶν οὐδὲν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χ. κληρονόμοις τῆς οὐσίας

δοῦλον δυνάσαι εἰς αὐτὸν ἐργάσασθαι ἀγαθόν. Τοῖς μέλλουσι σου "κληρονομεῖν τὴν οὐσίαν βπισκιάζεις· ἐκεῖ γὰρ αὐτὸ, δεόμενος, παιδαγωγὸν, πάντα ποιῶν, ὥστε μὴ μείναι αὐτὸν ἀγάθεασον. Εἶτα σὺ μὲν ὁ πονηρὸς, ὅταν χρηστὸς καὶ φιλάνθρωπος γένηται θεὸς ⓦ οἰκέτην· ἡ δὲ ἀπειρος ἀγαθότης, ὁ Θεὸς, ἡ ἄφατος φιλανθρωπία, ἡ τοσαύτη χρηστότης, σὸν οἰκέτας σὸν ἑαυτῆς σὸν παῖδες Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, σὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν δι' αὐτὸν λιθαζόμενος, δεσμούμενος, μαστιζόμενος, καταπονιαθέντας, ἀπειλοῖς παραδοθέντας, ἀποθνήσκοντας, τοσαῦτα παθόντας, ἃ μηδὲ" ἀριθμῆσαι ἔνι, ἀτεφανώτους παρεῖναι; καὶ ὁ μὲ" ἀγωνοθέτης ⓦ Ολυμπιονίκαν ἀναγορεύει καὶ στεφανοῖ, καὶ ὁ δεσπότης τ" οἰκέτην, καὶ ὁ βασιλεὺς τ" στρατιώτην, καὶ ἕκαστος ἁπλῶς τὸν θεραπεύσαντα αὐτὸν, οἷς δύνα"), "ἀμείβεται κἀμοῖς· ὁ δὲ Θεὸς μόνος μ" τὰς τοσούτους ἱδρῶτας καὶ πόνους, καὶ μικρὰν, καὶ μεγάλην αὐτοῖς ἀγαθὴν ἀποδίδωσιν· ἀλλ' οἱ δίκαιοι καὶ εὐσεβεῖς ἐκεῖνοι, καὶ πᾶσ" ἀρετ" ἐπελθόντες, ἐν τοῖς αὐτοῖς κείσον") τοῖς μοιχοῖς, καὶ πορνοβοσκοῖς, καὶ ἀνδροφόνοις, ἐ" πονηροῖς; καὶ" πῶς ἔστιν ἐκεῖ γὰρ μηδὲν μ" τ" ἐντεῦθεν ἀποδημίας ὄντες, ἀλλὰ μέσοι τῶν πρότερον τὰ ἡμέτερα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐκεῖνοι τόποι· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς. εἰ γὰρ καὶ μ" ταῦτα ἐν τοῖς αὐτοῖς κ" τ" σὺν λόγον, ἀλλ' ἐνταῦθα ἐν ἀνέσει μᾶλ" ὄντες, ἐν κολάσει δ' ἐκεῖνοι τ" πρώην γενόμενοι χρόνον. Ἐ πῶς τοῦτο γένοιτο," ἴσως ὑμῖς ἂν εἴποιεν καὶ ἀπιστήσαιτε ἂν τῶν αὐτῶν ποτε ἐβουλεύσατο θεραπόντων καὶ ἐκπώμων; Εἶδες τῆς ἀγάπης τὸ ὑπερβολὴν, καὶ ποῦ τελευτᾷ ὁ λόγος ἔρ"; Σκόπει δὲ καὶ μηδαμόθεν ἄλλοθεν βούλῃ, ἀπὸ τούτων τῶν λογισμῶν παίδευθείς, ἀπαλλάγηθι τῆς πονηρᾶς ταύτης ὑπονοίας, καὶ φεύγε κακίαν, καὶ τ" ὑπὲρ [τῆς] ἀρετῆς ἀντίτεχνον πόνον. Ἐ ὅτε εἶσι σαφῶς, ὅτι τὰ μέλλοντος βίου ἐκεῖ ἡμέτερα ἔσται. καίν τις ἔρηται σε· Πῶς ἐλθὼν ἐκεῖθεν ἀπήτησε τὰ ἐκεῖ; Εἰσὶ πολλοὶ αὐτὸν· ἀνθρώπων μὲ οὐδεὶς (οὐ γὰρ δὴ, καὶ ἀπιστήθη πολλάκις, ἀλλὰ παίζων καὶ ἐπαίνων ὅ τοιοῦτον) ὁ δὲ τῶν ἀγγέλων δικαστὴς, πολλὴ μ" ἀκριβείας ἐκεῖ ἀπαιτήσει. Ἐ ἀλλὰ ἡμῖν δεῖ δύθρώπου, τὸ μέλλοντος ἡμᾶς οὐθενὸς ἀπαλλάξαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὅτι ἐὰν, ὅτι καὶ γέενναν ἡτοίμασε, καὶ βασιλείαν προεσθύσατο, καὶ τούτων ἡμῖν ἀποδείξεις τὸ ἐναντίον ἀφῄσει γὰρ μηδὲν ἐκεῖνον, οὐδ' αὖ ἐνταῦθα δίκαιον ἀπήτησε. Ἐ γὰρ ἐστὶ τοῦτο πῶς δύ ἔχοι λόγον, ὃ τ" πονηρὸν τοῦτ' μ" κολάζεσθαι, τοὺς δὲ μὴ κολάζεσθαι; εἰ γὰρ μὴ προσωποληπτῶν ὄντων ὁ Θεὸς (ὥσπερ οὖν οὐκ ἔστ' ὄντ) τί δήποτε ⓦ μὲ ἀπήτησε δίκαιον, ⓦ δὲ ἀφῆκεν ἀπαιτήτον ἀπελθεῖν; τοῦτο γὰρ τὸ προσωπολήπτου πάλιν ὄντος ἀπορώτερον. ἀλλ' εἰ βούλεσθε μετ' εὐγνωμοσύνης ἀκούειν τῶν λεγομένων, καὶ ταύτην ἀμελύσομεν τὴν ἀπορίαν. τίς οὖν ὁ λύσις; ἔστ' πρόσθεν ἐνταῦθα ἀπαλλαγῆναι δίκαιον, ἵνα μὴ ἀπογνῶς τὴν σὴν ἕξιν, καὶ ἀπιστίας τὴν κείνου, ὡς πρώτων ἐνταῦθα διδόντων λόγον· ἔστι πρόσθεν ἀφίσιν ἁμαρτιῶν ἀπελθεῖν, ἵνα μὴ πάλιν ἀπροσωπόληπτα εἶ) τὰ πρώτα νομίσῃς· ἀλλὰ καὶ κολάζει, Ἐ ὃ κολάζει δι' ὧν μὲ κολάζει, δείκνυσι ὅτι καὶ ἐκεῖ· ἐὰν δὲ κολασθέντας ἐνταῦθα ἀπαιτήσει λόγον· διὸ καὶ ὃ κολάζει, παιδαγωγῶν σε πιστεύειν, ὅτι ἐστί τι μ" τὸν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν κρεῖττον φοβεῖσθαι. Εἰ δὲ καθ' ὅλου τῶν προτέρων ἡμᾶς, ἐπὶ δὲ σκόλασεί τινας ἐνταῦθα, καὶ μὴ ἐὰν ὑπηρέτησε. νυνὶ δὲ ὁρᾷς αὐτὸν μυρία σε Ἐ ἐρανὸν τείνοντα, καὶ ἥλιον φωτίσαντα, καὶ γῆν ἐμβιωσῶτα, καὶ θάλατταν χέουσα, καὶ ἀέρα ἁπλουῦσα, καὶ στελλόμενα πάσης ὁρμὰς, Ἐ πᾶς τοῦτο ἔτος ἀκινήτους ἰδόντα νόμους, καὶ τὰ ἄλλα ὁ ἅπαντα τοῦ" νόμου τοῦ ἐκείνου ⓦ ἐκείνου μ" ἀκριβείας φύοντα δρόμου. καὶ γὰρ ἡ φύσις ἡ ἡμετέρα, καὶ ἡ τῶν ἀγγέλων, τῶν ἐρπόντων, τῶν βαδιζόντων, τῶν πετομένων, τῶν νηχομένων, τῶν ἐν λίμναις, τῶν ἐν πηγαῖς, τῶν ἐν ποταμοῖς, τῶν ἐν ὄρεσι, τῶν ἐν νάπαις, τῶν ἐν οἰκίαις, τῶν ἐν ἀέρι, τῶν ἐν πεδίοις, καὶ φυτὰ, καὶ σπέρματα, Ἐ δένδρα, πάντα ἄγρια, πάντα ἡμερα, πάντα ἴσκαρπα, καὶ πάντα ἁπλᾶ καὶ σύνθετα" ἀκροάματα κινούμενα χωρὶς ἐκείνης, τῆς ἡμετέρας οἰκονομῆς ζωλῶ, οὐ πρὸς ζημίαν

χ. πνεύματι

χ. ἀκινήτως

χρείαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦς φιλοτιμίαν τὴν διδασκάλων ἡμῖν δεῖξαι αὐτῶν πρεχέμενα. τοιαύτην τοίνυν ὁρᾶν εὐλαβείσθω (κἂν τοιγε σοὶ δὲ τὸ πολλοστὸν εἰπεῖν μέρος) τολμᾶς εἰπεῖν, ὅτι ὁ σωσάτω καὶ τηλικαῦτα ἐργασάμενος δεῖ σε, ἐν οἷς κακείοις σε πρόφασιν, καὶ μὴ τῶν ὄνων καὶ τῶν χειρῶν" ἀφίπι τελευτήσαντα κεῖσθαι; καὶ δώρω σε λυπήσας σώσατω, παῦσαι τῆς εὐσεβείας, ᾧ καὶ τῶν ἀγγέλων ἐποίησεν ἴσον, ἀεὶ ὀφείλοντα σε μὴ σὺν μυρίοις πόνοις καὶ ἱδρῶσι; καὶ πῶς ἂν ἔχοι ταῦτα λέγειν; σῶσαι γὰρ καὶ ἡμᾶς σιγήσωμεν, οἱ λίθοι κεκράξονται· ὅπου σαφῆ καὶ δῆλα, καὶ τὰ ἀκριβῆ αὐτὰ" μᾶλλον. ταῦτα οὖν ἀπωθούμενοι, καὶ πείσαντες τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν, ὅτι μὴ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν, καὶ βήματι φοβερῷ, καὶ λόγον δώσομεν τῶν πεπραγμένων ἀπάντων, καὶ δικαίως ὑφέξομεν καὶ δίκην κατακεισόμεθα, ἂν μὴ ὦμεν πλημμελεῖς· καὶ σφαίρας" ἀποκαυσόμεθα καὶ ἀγαθῶν ἀπορρήτων, ἃ μικρὸν ἑαυτοῖς προσέχειν βουληθῶμεν, τοὺς τε ἀνυπευθύνους ὅπως τούτους ὑπισχνίζωμεν, καὶ αὐτοὶ τὴν τῆς ἀρετῆς ὁδὸν ἐλθώμεν, ἵνα μὴ παῤῥησίας τῆς προσκύσεως εἰς σκῆνος τὸ δικαστήριον ἀπελθόντες ὑπευθύνωμεν τῶν ἐπιτελεσθέντων ἡμῖν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. ἀφήσει

ἰσ. φανώτερα.

χ. ἀπολωσόμεθα.

Ομιλ. ιδ. 12 ΑΚΟΥΣΑΣ ΔΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΟΤΙ ΙΩΑΝΝΗΣ παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Τίνος ἕνεκεν ἀνεχώρησε πάλιν; παιδεύων ἡμᾶς μὴ ὁμόσε χωρεῖν τοῖς πειρασμοῖς, ἀλλ' εἴκειν καὶ παραχωρεῖν. ὁ γὰρ ἐγκλημα ἂν μὴ ῥίπτειν ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον, ἀλλὰ δι' ἐμπεσόντα μὴ ζῆναι γενναίως. τοῦτο τοίνυν διδάσκων, καὶ (Α) φθόνον (Α) Ἰουδαϊκὸν παραμυθούμενος, ἀναχωρεῖ εἰς τὴν Καπερναούμ, ὁμοῦ μὲν τὴν προφητείαν πληρῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τοὺς διδασκάλους τῆς οἰκουμένης ἁλιεῦσαι παιδεύων, ὅθεν δεῖ διὰ τέχνου τὴν τέχνην χρῶνται. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς πάντα χρὴ μέλλων ὅπου τὰ ἔθνη ἀπίεναι, παραὶ Ἰουδαίων λαμβάνει τὰς ἀρχάς. καὶ γὰρ οὐκ ἄκαιρα ὅπου βουλεύσαντες ὡς προδρόμῳ, καὶ εἰς δεσμωτήριον ἐμβαλόντες, ὥρυσσον αὐτὸν εἰς τὴν Γαλιλαίαν τῶν ἐθνῶν. ὅτι γὰρ ὅτε ἀπὸ μέρους λέγει τὸ ἔθνος τὸ Ἰουδαϊκὸν, ὅτε πάσας αἰνίττεται τὰς φυλάς, σκόπει πῶς δηλοῖ τὸ χωρίον σκῆνος ὁ προφήτης, ὅταν λέγων·

15 Γῆ* " Νεφθαλὶμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,

16 Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, φῶς εἶδε μέγα·

Σκότος ἐνταῦθα τὸ ἀφανὲς καλῶν, ἀλλὰ τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀσέβειαν. δεῖ καὶ ἐπήγαγε,

Τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

Ἵνα γὰρ μάθῃς, ὅτι ὅτε φῶς οὐτε σκότος ἀφανὲς φησι, τοῦτ' ἐστὶ τὸ φωτὸς μεγαλύνων οὐχ ἁπλῶς φῶς ἐκάλεσεν, ἀλλὰ φῶς μέγα, ὅπερ ἀλληγορῶν ἀληθινὸν φησι· τὸ δὲ σκότος ἐπεξηγούμενος, σκιὰν θανάτου ὠνόμασεν. εἶτα, δείκνυς ὅτι οὐκ αὐτοὶ ζητήσαντες ηὗρον, ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτοῖς ἄνωθεν ἐπεφάνη, φησὶ, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς· τουτέστιν, αὐτὸ τὸ φῶς ἀνέτειλε καὶ ἔλαμψεν, οὐκ αὐτοὶ προέτρεψαν τῷ φωτὶ προσελθεῖν. καὶ γὰρ οὐκ ἐξ ἑκάστου ἦν ἀνθρώπου ἰδεῖν τὸν προφήτην τῆς Χριστοῦ παρουσίας. οὐδὲ γὰρ ἐβάδιζον ἐν σκότει, ἀλλ' ἐκάθηντο ἐν σκότει· ὅθεν σημεῖον ἦν, τὸ μηδὲ ἐλπίζειν αὐτοὺς ἀπαλλάξεσθαι. ὥσπερ γὰρ οὐδὲ εἰδότες τὸ δεῖ προέβαινον, ὅτε καταλιπόντες τὸ σκότος ἐκάθηντο, μὴ δυνάμενοι μηδὲ ζῆναι λοιπόν.

χ. ἀπολωσόμεθα.

ἰσ. φανώτερα.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀπὸ τότε· πότε; ὅτε ὁ παραβληθῇ Ἰωάννης. καὶ διατί μὴ ἀπ' ἀρχῆς αὐτοῖς ἐκήρυξε;

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκήρυξε; Οὐ γὰρ ὅλως Ἰωάννου ἔδει, τῆς τοῦ ἔργων μαρτυρείας αὐτὸν κηρυττούσης; ἵνα καὶ ντεῦθεν μάθῃς αὐτοῦ τὴν ἀξίαν, ὅτι καθάπερ ὁ πατὴρ, ὅτω καὶ αὐτὸς προφήτας ἔχει· ὥσπερ δὲ ὁ Ζαχαρίας ἔλεγε, Καὶ σὺ παιδίον προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· καὶ ἵνα μηδεμίαν τοῖς ἀναισχύντοις αἰτίαν καταλείπῃ Ἰουδαίοις. ὥσπερ οὖν καὶ αὐτὸς τέθηκε λέγων· Ἦλθεν Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσι, δαιμόνιον ἔχει· ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν· καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἄλλως δέ, καὶ ἀναγκαῖον ἦν περὶ ἑτέρου προτερον λεχθῆναι καὶ τότε αὐτοῦ, καὶ μὴ περὶ αὐτοῦ. εἰ γὰρ καὶ μετὰ τοσαύτας καὶ τηλικαύτας μαρτυρίας τε καὶ ἀποδείξεις ἔλεγεν, σὺ μαρτυρεῖς τότε σεαυτῷ, ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής· εἰ, μηδενὸς εἰρηκότος Ἰωάννου, προελθὼν εἰς μέσους προῆτος αὐτὸς ἐμαρτύρησε, διὰ τί οὐκ ἀφῆγξατο; ἀλλὰ τοῦτο ὅτε κηρύττε προ ἐκείνου, ὅτε ἐβαπτίζησεν, ἕως ἐπέπεσεν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐκεῖνος, ἵνα μὴ ταύτῃ τὸ πλῆθος σχίζηται. ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲ σημεῖον οὐδὲν ἐποίησεν Ἰωάννης, ἵνα καὶ ἀντοῦθεν τὸ πλῆθος τῷ Ἰησοῦ προσκολλῶ, τῶν θαυμάτων προς ἐκεῖνον ἐλκόντων αὐτούς. Εἰ γὰρ ἦν τοσούτων οἰκονομηθέντων καὶ προ τοῦ δεσμωτηρίου, καὶ μὴ τὸ δεσμωτήριον, ζηλοτύπως προς αὐτὸν εἶχον οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, καὶ οἱ πολλοὶ ὃ ἦλθε αὐτὸν, δηλαδὴ τῷ Ἰωάννῃ· σταυρώθητον δὴ τῷ Ἰησοῦ, Εἰ μηδὲν τούτων ἐλύπει, διὰ τί οὐκ ἐπίστευσαν διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ματθαῖος ὑπομιμνήσκεται, ὅτι ἀπὸ τότε ἤρξατο κηρύσσειν· καὶ ἀρξάμενος τὸ κήρυγμα, ὃ ἐκεῖνος ἐκήρυττε, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐδίδασκε, καὶ οὐδὲν οὐδέπω περὶ ἑαυτοῦ κηρύττων λέγει. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τέως ἀγαπητὸν ἦν θαυμάζεσθαι, ἐπεὶ μηδέπω τὴν περὶ αὐτοῦ δόξαν εἶχον. διὰ τοῦτο καὶ ἀρχόμενος οὐδὲ φορτικὴν τὴν φωνὴν καὶ ἐπαχθῆ, οἵαν ἐκεῖνος, ἀφίησιν, καὶ δένδρον κατακόπτομαι, καὶ πῦρ καὶ ἄλωνος καὶ πυρὸς ἀσβέστου μεμνημένος· ἀλλὰ χρηστὰ προοιμιάζεται, τὰς οὐρανοὺς καὶ τὴν βασιλείαν τὴν ἐκεῖ τοῖς ἀκούουσιν εὐαγγελιζόμενος.

* ὁ Ἰησοῦς

18 Καὶ περιπατῶν* παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς· Σίμωνα τὸν καλούμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν (ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς)

19 Καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

* εὐθέως

20 Οἱ δὲ* ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ τί Ἰωάννης φησὶν ἕτερος αὐτοῦ κεκλῆσθαι; ὅταν δῆλον ὅτι δευτέρα αὕτη ἡ κλῆσις ἦν, καὶ πολλαχόθεν τοῦτο δῆλον τις ζητήσει. ἐκεῖ μὲν γὰρ φησιν, ὅτι οὔπω βληθέντος Ἰωάννου εἰς τὴν φυλακὴν προσῆλθον· ἐνταῦθα δὲ μετὰ τὸ ἐμπεσεῖν αὐτόν. καὶ ἐκεῖ μὲν ὁ Ἀνδρέας καλεῖ Πέτρον· ἐνταῦθα δὲ ἀμφοτέρους ὁ Ἰησοῦς. καὶ Ἰωάννης μὲν φησιν, ὅτι ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς Σίμωνα ἐρχόμενον λέγει· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὅ ἑρμηνεύεται Πέτρος· ὁ δὲ Ματθαῖος φησιν, ὅτι ἤδη τοῦτο ἦν κεκλημένος ὄνομα. ἰδὼν γάρ, φησι, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον. καὶ ἀπὸ τότε ὅτε κληθῆναι, καὶ πολλαχόθεν ἄλλοθεν αὖ τις τοῦτο συνίδοι, καὶ οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἐπακούσαι, καὶ οὐκ ἂν τὰ πρῶτα ἀφῆναι. ἤδη γὰρ ἦσαν προπαιδευθέντες καλῶς. ἐκεῖ μὲν γὰρ εἰς τὴν οἰκίαν φαίνεται ὁ Ἀνδρέας ἐρχόμενος καὶ πολλὰ ἀκούων· ἐνταῦθα δὲ φιλὸν ῥῆμα ἀκούσαντες εὐθέως ἠκολούθησαν. καὶ γὰρ εἰκὸς ἀκολουθήσαντας ὅλης ἀφῆναι πάλιν, τόν τε Ἰωάννην ἰδόντας εἰς δεσμωτήριον ἐμπεσόντα καὶ αὐλὶς δυναχωρήσαντας, καὶ ὅτι τὴν οἰκείαν πάλιν τέχνην ἐπεμελοῦντο. ὅτω γοῦν αὐτοὺς εἰσεισι ἁλιεύοντας. αὐτὸς δὲ οὔτε βαλομένους δυαχωρῆσαι τὴν ἀρχὴν ἐκώλυσεν, οὔτε ἀναχωρήσαντας εἰς τέλος ἀφῆκεν· ἀλλ' εὐθὺς ὅτε ἀπεπήδησαν, ἐρχέ) πάλιν αὐλὶς ἀνακλήσεμενος· ὅπερ μέγιστος ὅρος ἁλιείας ὅδε. σκόπει δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπακοήν. καὶ γὰρ ἐν μέσοις τοῖς ἔργοις ὄντες (ἴσως δὲ πῶς λίχνον ἡ ἁλιεία) ἀκούσαντες αὐτοῦ κελεύοντος, οὐκ ἀνεβάλοντο,

Matth. ια. ιη. Λυκ. α.

κ. κληθεὶς

κ. προσεκαλεσάμενος

κ. αὐτὸν ἀναχωρεῖν τὰ δὲ τὴν οἰκείαν πάλιν τέχνην ἀπολαβεῖν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοντο, οὐχ ὑπερέθεντο, οὐκ εἶπον, ὑποστρέψαντες οἴκαδε διαλεχθῶμεν τοῖς προσήκουσιν· ἀλλὰ πάντα ἀφέντες εἵποντο, καθάπερ καὶ Ἐλισσαῖος ἐποίησεν ἐπὶ Ἠλίου. τοιαύτην γὰρ ὁ Χριστὸς ὑπακοὴν ζητεῖ παρ' ἡμῶν, ὥστε μήτε ἀκαριαῖον ἀναβάλλεσθαι χρόνον, κἂν σφόδρα τι τῶν ἀναγκαιοτάτων ἡμᾶς κατεπείγῃ. διὸ καὶ ἕτερόν τινα προσελθόντα καὶ ἀξιοῦντα θάψαι τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ποιῆσαι ἀφῆκε, δεικνὺς ὅτι πάντων τὴν ἀκολούθησιν τὴν ἑαυτοῦ προτιμᾶν δεῖ. εἰ δὲ λέγοις, ὅτι μεγίστη ἡ ὑπόσχεσις· καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα αὐτοὺς θαυμάζω, ὅτι μηδὲν μηδέπω σημεῖον ἰδόντες, μεγέθει τοσούτῳ ἐπαγγελίας ἐπίστευσαν, καὶ πάντα δεύτερα ἔθεντο τῆς ἀκολουθήσεως ἐκείνης. καὶ γὰρ δι' ὧν ἡλιεύθησαν λόγων, ἐπίστευσαν ὅτι καὶ ἑτέρους διὰ τούτων ἁλιεύειν δυνήσονται. τούτοις μὲν οὖν τοῦτο ὑπέσχετο· τοῖς δὲ περὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην οὐδὲν τοιοῦτόν φησιν. ἡ γὰρ τῶν φθασάντων ὑπακοὴ προωδοποίησε λοιπὸν τούτοις· ἄλλως δὲ, καὶ πολλὰ ἦσαν πρότερον ἀκηκοότες περὶ αὐτοῦ. θέα δὲ πῶς καὶ τὴν πενίαν αὐτῶν ἡμῖν μετὰ ἀκριβείας αἰνίττεται. εὗρε γὰρ αὐτοὺς ῥάπτοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν. τοσαύτη ἦν τῆς πτωχείας ἡ ὑπερβολὴ, ὡς τὰ πεπονηκότα διορθοῦν, μὴ δυναμένους ὠνήσασθαι ἕτερα. οὐ μικρὰ δὲ τέως καὶ αὕτη ἔνδειξις ἀρετῆς, τὸ πενίαν φέρειν εὐκόλως, τὸ ἀπὸ δικαίων πόνων τρέφεσθαι, τὸ συνδεδέσθαι ἀλλήλοις τῇ τῆς ἀγάπης δυνάμει, τὸ τὸν πατέρα ἔχειν μεθ' ἑαυτῶν καὶ θεραπεύειν. ἐπειδὴ τοίνυν αὐτοὺς ἡλίευσε, τότε ἄρχεται παρόντων θαυματουργεῖν, δι' ὧν ἐποίει, τὰ ὑπὸ Ἰωάννου περὶ αὐτοῦ εἰρημένα βεβαιῶν. συνεχῶς δὲ ταῖς συναγωγαῖς ἐπεχωρίαζε, καὶ ἐντεῦθεν αὐτοὺς παιδεύων, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀντίθεός τις καὶ πλάνος, ἀλλὰ συμφωνῶν τῷ πατρὶ παραγέγονεν. ἐπιχωριάζων δὲ, οὐκ ἐκήρυττε μόνον, ἀλλὰ καὶ σημεῖα ἐπεδείκνυτο. καὶ γὰρ πανταχοῦ, εἴ πού τι ξένον γίνεται καὶ παράδοξον καὶ πολιτείας τινὸς εἰσαγωγὴ, σημεῖα ποιεῖν εἴωθεν ὁ Θεὸς, ἐνέχυρα τῆς αὐτοῦ δυνάμεως παρέχων τοῖς τοὺς νόμους δέχεσθαι μέλλουσιν. οὕτω γοῦν ὅτε τὸν ἄνθρωπον ποιεῖν ἔμελλε, τὸν κόσμον ἔκτισεν ἅπαντα, καὶ τότε αὐτῷ τὸν νόμον ἐκεῖνον ἔδωκε τὸν ἐν τῷ παραδείσῳ. καὶ ὅτε τῷ Νῶε νομοθετεῖν ἔμελλε, πάλιν μεγάλα ἐπεδείξατο θαύματα, δι' ὧν ἅπασαν ἀνεστοιχείου τὴν κτίσιν, καὶ τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο πέλαγος ἐπ' ἐνιαυτὸν ὁλόκληρον ἐποίει κρατεῖν, καὶ δι' ὧν ἐν τοσαύτῃ ζάλῃ τὸν δίκαιον ἐκεῖνον διέσωσε. καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀβραὰμ δὲ πολλὰ σημεῖα παρέσχετο· οἷον, τὴν νίκην τὴν ἐν τῷ πολέμῳ, τὴν πληγὴν τὴν κατὰ τοῦ Φαραὼ, τὴν ἐκ τῶν κινδύνων ἀπαλλαγήν. καὶ Ἰουδαίοις νομοθετεῖν μέλλων, τὰ θαύματα ἐκεῖνα καὶ μεγάλα τεράστια ἐπεδείξατο, καὶ τότε τὸν νόμον ἔδωκεν. οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα μέλλων ὑψηλήν τινα εἰσάγειν πολιτείαν, καὶ ἃ μηδέποτε ἤκουσαν λέγειν αὐτοῖς, τῇ τῶν θαυμάτων ἐπιδείξει βεβαιοῖ τὰ λεγόμενα. ἐπειδὴ γὰρ ἡ κηρυττομένη βασιλεία οὐκ ἐφαίνετο, ἀπὸ τῶν φαινομένων τὴν ἄδηλον ποιεῖ φανεράν. καὶ σκόπει τὸ ἀπέριττον τοῦ εὐαγγελιστοῦ, πῶς οὐ καθ' ἕκαστον ἡμῖν διηγεῖται τῶν θεραπευομένων, ἀλλὰ βραχέσι ῥήμασι νιφάδας παρατρέχει σημείων.

γρ. προφθασάντων

γρ. κόσμον

24 Προσήνεγκαν γὰρ αὐτῷ, φησι, πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικοὺς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

Ἀλλὰ τὸ ζητούμενον ἐκεῖνό ἐστι, τί δήποτε παρ' οὐδενὸς αὐτῶν πίστιν ἐπεζήτησεν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὃ μετὰ ταῦτα φαίνεται λέγων· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; ὅτι οὐδέπω τῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἀπόδειξιν ἦν δεδωκώς· ἄλλως δὲ, καὶ αὐτῷ τῷ προσιέναι καὶ προσαγαγεῖν, οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπεδείκνυντο πίστιν. καὶ γὰρ πόρρωθεν αὐτοὺς ἔφερον, οὐκ ἂν ἐνεγκόντες, εἰ μὴ μεγάλα ἦσαν περὶ αὐτοῦ πεπεικότες ἑαυτούς.

γρ. ἰῶ, γρ. ἐπεζήτησεν. γρ. προσά

ΗΘΙΚΟΝ

Ἀκολουθήσωμεν τοίνυν αὐτῷ καὶ ἡμεῖς. καὶ γὰρ νοσήματα πολλὰ ἔχομεν ψυχῆς, καὶ ταῦτα προηγουμένως βούλεται θεραπεύειν. διὰ γὰρ τοῦτο κἀκεῖνα διορθοῦται, ἵνα ταῦτα ἐξορίσῃ τῆς ψυχῆς τῆς ἡμετέρας. προσέλθωμεν τοίνυν αὐτῷ, καὶ μηδὲν βιωτικὸν αἰτῶμεν·

ἀλλ'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλ' ἁμαρτημάτων ἄφεσιν. καὶ γὰρ δίδωσι καὶ νῦν, ἐὰν ἀπορραίζωμεν. τότε μὲν γὰρ εἰς τὴν
Συρίαν ἐξῆλθεν αὐτοῦ ἡ ἀκοή· νῦν δὲ εἰς τὴν οἰκουμένην ὅλην. καίτοι μὲν ἀκούσαντες, ὅτι
δαιμονᾶν ἔφασαν ἐξεφύπνισε, ζωὴν ἔχον· σὺ δὲ πολλῷ πλείονα πεῖραν αὐτοῦ λαβὼν τῆς δυ-
νάμεως καὶ μείζονα, καὶ θαυμάσας καὶ τρέχεις; ἀλλ' οἰκεῖοι μέν εἰσι καὶ πατρίδα ἀφῆκεν, καὶ φί-
λους, καὶ συγγενεῖς· σὺ δὲ οὐδὲ οἰκίαν ἀφῆναι ἠνέσχη ὑπὲρ ἧς παρεστάλθη, καὶ πολλῷ μείζονων τυ-
χεῖν; μᾶλλον δὲ οὐδὲ τοῦτο ἀπαιτοῦμεν παρὰ σοῦ· ἀλλὰ ζωὴν ἄφες πονηρὰν μόνον, καὶ
μηδὲν οἴκοι μὴ τῶν σεαυτοῦ, δυνήσῃ ῥᾳδίως. νῦν δὲ ἂν μὲν σωματικὸν ἔχωμεν πάθος,
πάντα ποιοῦμεν καὶ παραμαλθυόμεθα, ὥστε ἀπαλλαγῆναι τοῦ λυποῦντος ἡμᾶς· τῆς δὲ ψυ-
χῆς ἡμῶν κακῶς διακειμένης, μέλομεν οὐδὲ ἀναδυόμεθα. ὅρα τοῦτο οὐδὲ ἐκείνων ἀπαλλασ-
σόμεθα. διὰ τί; ἐὰν μὲν ἀνάληψιν ἡμῖν πέρδικα γένηται, ἐὰν δὲ πέρδικα ἀνάληψιν, καὶ τὴν παγίδα
τῶν κακῶν ἀφέντες, οὐδὲ ῥύακας ἐκκαθαίρειν ἐθέλομεν. ὅτι γὰρ τῶν ἐν τῷ σώματι κακῶν
ἡ πονηρία τῆς ψυχῆς αἰτία, καὶ ὁ παραλελυμένος τεθέαται καὶ ὁπλίτης, καὶ ὁ ὅρα τὰ γένεια
χαλασθείς, οὐ μὴν τούτων ἕν ὁ Καΐν ἐδήλωσε. καὶ πολλαχόθεν ἕν ἑτέρωθεν τοῦτο δύ' ἴσις ἴδοι.
ἀνέλωμεν τοίνυν τῶν κακῶν τὴν πηγήν, καὶ πάντα ἡσυχάσει τῶν νοσημάτων τὰ ῥεύματα. ἐὰν γὰρ
ὁ παραλελύσθαι μόνον, νόσημα, ἀλλὰ καὶ ὁ ἁμαρτάνειν· καὶ τοῦτο μᾶλλον, ἡ ὄψις, ὅσῳ καὶ
ψυχὴ σώματος ἀμείνων. παρελθωμεν τοίνυν αὐτῷ καὶ νῦν, καὶ παρακαλέσωμεν ἵνα σφίξῃ
τὴν ψυχὴν ἡμῶν παραλελυμένην, καὶ τὰ βιωτικὰ ἀφέντες πάντα, ὑπὲρ τῶν πνευματι-
κῶν μόνον ποιώμεθα λόγον. εἰ δὲ καὶ τούτων ἀμελοῦμεν, μετ' ὀκνηρίας αὐτῶν φερόμεθα. μηδὲ
ὅτι οὐκ ἀγεῖς ἁμαρτάνων καταφεύγει, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μᾶλλον τοῦτο μάλιστα σπεύδωμεν, ὅπως
οὐκ ἀμαθαίνῃ τῆς ὀδυνης τῶν πλημμελημάτων. ἐὰν γὰρ παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὴν ἁμαρτίαν
τοῦτο γίνεται, ἀλλὰ παρὰ τὸ ἀναίσθητον εἶναι τὴν πλημμελοῦσαν ψυχήν. σκόπησον γοῦν αὐ-
τοὺς ἀμαθυνομένους τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων, πῶς τῶν τεμνομένων καὶ καιομένων πικρότερον ὀ-
λολύζουσι; πόσα παραίτησιν; πόσα πάροδον; πόσα πενθοῦσι καὶ ὀδύρονται, ὥστε ἀπαλλα-
γῆναι τῆς πονηρᾶς ζωειδότος; ὅταν γὰρ οὐκ ἀναίσθητον ἐποίησαν, εἰ μὴ σφόδρα ἤλγησεν καὶ ψυχή.
τὸ μὲν οὖν ἄμεινον, τὸ μηδὲ ὅλως ἁμαρτάνειν· τὸ δὲ μετ' ὀκνηρίας, τὸ ἁμαρτάνοντας ἀμαθύ-
νεσθαι καὶ διορθοῦσθαι. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἐθέλομεν, πῶς δεησόμεθα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄφεσιν αἰτησό-
μεθα ἁμαρτημάτων, ἢ τούτων μηδένα ποιούμενοι λόγον; ὅταν γὰρ σὺ αὐτὸς ὁ πεπλημ-
μεληκώς, μηδὲ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ἥμαρτες, ἐπιδείκνυσθαι ἐθέλῃς, πῶς ποίων δεηθήσεσθε Θε-
οὺν πλημμελημάτων; πῶς ὧν οὐκ οἶδας; καὶ πῶς ἔσῃ τῆς συγγνώμης τὸ μέγεθος; εἶπέ
μοι σου τὰ πλημμελήματα κατ' εἶδος, ἵνα μάθῃς τίνων λαμβάνεις συγχώρησιν, ἵν' ὅπως
εὐγνώμων ἡμῖν περὶ Θεοῦ εὑρεθῇς. σὺ δὲ ἂν θέσπιν μὲν προσεύχῃ, καὶ φίλους, καὶ γείτονας,
καὶ θυρωρὸν δεήσῃ, καὶ χρήματα διαπέμψῃς, καὶ πολλὰς ἀναλίσκῃς ἡμέρας παρόντων
καὶ δεόμενος· κἂν ἀπαλθῇς, κἂν δίς, κἂν μυριάκις σε ἀπαυθάδιαστον ὁ προσευχόμενος, οὐκ ἀ-
ναπαύῃ· ἀλλ' ἀγωνίως μᾶλλον ἡμόμενος, πλείονα τοῦ ἱκετεύειν ἴδῃς· τὸ δὲ τῶν ὁ-
λων Θεοῦ προσευχομένου, χασμώμεθα, καὶ ἀναπαυόμεθα, καὶ πτυφόμεθα, καὶ μεθυόμεθα, καὶ
τὰ κατὰ ζωὴν πάντα παραπέμπομεν· καὶ πότε αὐτὸν δυνησόμεθα ἵλεων ποιῆσαι; πῶς δὲ
οὐκ αὐτῷ τούτῳ μειζόνως προσευχόμεθα αὐτόν; τὸ γὰρ ἁμαρτάνειν τὸ μηδὲ ὁπωσοῦν ἁμαρ-
τάνοντας μᾶλλον ἀγανακτῆσαι αὐτὸν ποιεῖ καὶ ὀργίζεσθαι. διόπερ εἰς αὐτὸν λοιπὸν ἄξιον κα-
ταδῦναι τὸν νοῦν, καὶ μηδὲ τὸν ἥλιον ὁρᾶν τοῦτον, μηδὲ ἀναπνεῖν ὅλως, ὅτι ὅπως λυπατάλλαχ-
θεν δεσπότην ἔχοντες, προσευχόμεθά τε αὐτὸν, καὶ προσευχόντες οὐδὲ μετανοοῦμεν· καίτοιγε
αὐτὸς, ἂν ὅταν ὀργίζηται, μισῶν καὶ ἀποστρεφόμενος ἡμᾶς τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ' ἵνα καὶ ὅπως ἡ-
μᾶς ὅπως παύσηται πρὸς ἑαυτόν. εἰ γὰρ ὑβριζόμενος διηνεκῶς ἐνεργεῖται, μᾶλλον ἂν
κατεφέρησαν. ἵν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται, ἀποτρέπεται πρὸς ὀλίγον, ἵνα δῷ πάντως στέ-
ξαι μεθ' ἑαυτοῦ. θαρρήσωμεν τοίνυν αὐτῷ τῇ φιλανθρωπίᾳ, καὶ μετανοίαν ὑπαδειξώμεθα

μεμε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεμεεμνημθώμω, πρὶν ἢ τὴν ἡμέραν ἐλθεῖν ἐκείνην τὴν οὐκ ἐούσαν ἡμᾶς κερδῆσαι ἐκ τούτου. νῦν μὲν γὰρ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ πολλῶν κρατῆσαι· τότε δὲ, ὁ δικάζων μόνος τῆς ψήφου γίνεται κύριος. πρὸ φθάσωμθν οὖν καὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, κλαύσωμθν, θρηνήσωμθν. ἂν γὰρ δυνηθῶμθν προκαλέσασθαι τὸν δικαστὴν περὶ τῆς κρίσεως ἀφεῖναι ἡμῖν τὰ ἁμαρτήματα, οὐδὲν εἰσόδου χρεία λοιπόν· ὥσπερ οὖν ἐὰν μὴ τοῦτο γένηται, δημοσία τῆς οἰκουμένης παρούσης, ἕκαστος ἡμῶν εἰσαχθήσεται, καὶ οὐδεμία ἡμῖν ἔσται λοιπὸν συγγνώμης ἐλπίς. οὐδεὶς γὰρ τῶν ἐνταῦθα, μὴ διαλυσάμενος τὰ ἁμαρτήματα, ἀπελθὼν ἐκεῖ δυνήσεται τὰ ὅπλα τούτοις βοηθεῖν ἀλλ' ὥσπερ ἀπὸ τῶν δεσμωτηρίων τούτων μὴ τῶν λύσεων προσάγονται εἰς τὸ δικαστήριον· οὕτω καὶ ψυχαὶ πᾶσαι, ὅταν ἐντεῦθεν ἀπέλθωσι, τὰ ποικίλα περικείμενα σειρὰς τῶν ἁμαρτημάτων, ὅπου τὸ βῆμα ἄγηται τὸ φοβερόν. καὶ γὰρ δεσμωτηρίου οὐδὲν ἀμεινον ὁ παρὼν βίος διάκειται. ἀλλ' ὥσπερ εἰς τὸ οἴκημα εἰσελθόντες ἐκεῖνο, πολλὰ ὁρῶμθν "λύσεις περικειμένους, οὕτω καὶ νῦν, ἂν τῆς φαντασίας τῆς ἔξωθεν ἑαυτοὺς ἀποσήσαντες, εἰς τὸν ἐκείνου βίον εἰσέλθωμθν, εἰς τὴν ἐκείνου ψυχήν, ὀφόμθα σιδήρου χαλεπώτερα δεσμὰ περικειμένην, καὶ μάλιστα, ἂν εἰς τὰς τῶν πλουσίων εἰσέλθῃς ψυχάς. ὅσῳ γὰρ αἱ πλείονα ὦσι περιβεβλημέναι, τοσούτῳ μᾶλλόν εἰσι δεδεμέναι. ὥσπερ οὖν δεσμώτην, ἐπειδὴν ἴδῃς καὶ ὅπου τὰς "τραχήλου καὶ ὅπου τῶν χειρῶν, πολλάκις ὃ καὶ ὅπου τῶν ποδῶν στενοχωρουμένον, ὅρᾳ τοῦτο μάλιστα τηλαυγίζεις· οὕτω καὶ πλούσιον, ὅταν θεάσῃ μείζοσι περιβεβλημένον κοσμήμασι, μὴ ὅρᾳ ταῦτα πλούσιον, ἀλλὰ δι' ἃ μὴν ὧν ταῦτα ἀθλιον νόμιζε. μᾶλλον γὰρ τῶν δεσμῶν τούτων, καὶ δεσμοφύλακα ἔχει χαλεπόν, καὶ πονηρὸν ἔρωτα τῶν χρημάτων· ὃς οὐκ ἀφίησιν ἀναβλέψαι τοῦτο τὸ δεσμωτήριον, ἀλλὰ μείζοσι αὐτὸ κατασκευάζει πέδαις καὶ φυλακαῖς, καὶ θύραις, καὶ μοχλοῖς· καὶ εἰς τὸ ἐνδοτέραν αὐτὸν ἐμβεβλημένον φυλακεῖν, πείθει καὶ ἡδέα δοκεῖν τοῖς δεσμοῖς τούτοις, ἵνα μηδὲ ἐλπίδα ἴνα ἀπαλλαγῆς σύρῃ τῶν περικειμένων κακῶν καὶ ἀποκαλύψῃς τῷ λογισμῷ τὸν ψυχὴν τὸν ἐκείνου, οὐ δεδεμένην μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐχμῶσαν καὶ ῥυπῶσαν καὶ φθειρῶν γέμουσαν ὄψει. οὐδὲν γὰρ ἐκείνων ἀμείνους αἱ τῆς τρυφῆς ἡδοναί, ἀλλὰ βδελυρώτεραι, καὶ μᾶλλον τὸ σῶμα αὐτῶν λυμαίνονται καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ τούτῳ καὶ ἐκείνη μείζας ἐπιφέρουσι νοσημάτων πληγάς. ὅρᾳ δὴ ταῦτα πάντα, καὶ λυτρωτὴν τῶν ψυχῶν τῶν ἡμετέρων προκαλέσωμθν, ἵνα καὶ τὰ δεσμὰ διαρρήξῃ, καὶ χαλεπὸν ἡμῶν τοῦτον ἀποσήσῃ φύλακα, καὶ τὸ φορτίον τῶν σιδηρῶν ἐκείνων ἀλύσεων ἀπαλλάξας, πτερορυφοτέρους ἡμῖν ποιήσῃ τοὺς φρένημα. προκαλεσώμεθα οὖν, καὶ τὰ πρὸς ἑαυτοὺς εἰσενέγκωμθν, ἀπορυδήσωμεν καὶ γνώμθν καὶ προθυμήθωμεν ἀγαθήν. ὅπου γὰρ δυνησόμθα καὶ ἐν βραχεῖ χαίρειν τὸν κατεχόντων ἡμᾶς ἀπαλλαγῆναι κακῶν, καὶ μαθεῖν ἐν οἷς ἦμθν τὸ πρότερον, καὶ τῆς προσπαθείας ἀπολαβέσθαι ἐλευθερίας· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χξζ ε. Ομιλ. ιε. 1. ΙΔΩΝ ΔΕ [Ο ΙΗΣΟΥΣ] ΤΟΥΣ ΟΧΛΟΥΣ, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος. καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων.

ΟΡα τὸ ἀφιλότιμον καὶ ἀκόμπαστον. ὁ γὰρ προῆλθε αὐτὸς μὲν ἑαυτῷ· ἀλλ' ὅτε μὲ θεραπεῦσαι ἔδει, αὐτὸς προῆλθε πόλεις καὶ χώρας διοδεύων· ὅτε δὲ πόλεις ὄχλος γέγονεν, ἐν ἐνὶ καθέζεται χωρίῳ, καὶ οὐκ ἐν πόλει δὲ ἀγορᾷ μέσῃ, ἀλλ' ἐν ὄρει καὶ ἐρημίᾳ, παιδεύων ἡμᾶς μηδὲν προπετὲς ἐπιδείκνυσθαι ποιεῖν, καὶ τῶν ἐν μέσῳ θορύβων ἀπαλλάττεσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν φιλοσοφεῖν δέῃ, καὶ πρὸ ἀναγκαίων ἀφίστασθαι πραγμάτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσώπων. διὰ δὴ τοῦτο ὁ αὐτὸς καθίσαντος, προσῆλθον οἱ μαθηταί. Εἶδες αὐτῶν τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀρετῆς, καὶ πῶς ἀεὶ θέρον βελτίους ἐγίνοντο; οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ τῶν θαυμάτων ἦσαν θεαταί, ὅτοι δὲ καὶ ἀκουσταί τι λοιπὸν ἐπεθύμουν μέγα καὶ ὑψηλόν· ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸν καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν ἐνέβαλε, καὶ τῶν λόγων ἄρξασθαι τότε ἐποίησεν. Οὐδὲ γὰρ σώματα ἐθεράπευε μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς διώρθου, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς τῶν ἐπιμελείας ἐπὶ τὴν ἐκείνων μετέβαινεν ἐπιμέλειαν, ποικίλλων τὰ ὁμοῦ τὴν ὠφέλειαν, καὶ ἄλλοτε τῇ λόγων διδασκαλίᾳ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων ἐπίδειξιν, καὶ ἅμα θαύματα τῶν μεγίστων ἐπιδεικνύμενα σώματα, δι' ὧν ἑκατέρας οὐσίας ἐκράτει, δεικνὺς ὅτι ὁλοκλήρου τοῦ ζώου αὐτὸς ἐστι δημιουργός. διὸ καὶ πολλῆς ἑκατέρᾳ τῇ φύσει μεταδίδου προσοχῆς, νῦν μὲν ἐκείνῳ, νῦν δὲ τῷ τῶν διορθουμένων· ὃ δὴ καὶ τότε ἐποίει. ἀνοίξας γάρ, φησι, τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς. Τί γὰρ ἔνεκεν προσκειται δὲ, ἀνοίξας δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ, ἵνα μάθῃς ὅτι οὐ σιγῶν ἐπαίδευεν, οὐχὶ φθεγγόμενος μόνον· ἀλλὰ νῦν μὲν δὲ τὸ στόμα αἰσίγων, νῦν δὲ τῶν ἀπὸ τῶν ἔργων ἀφιεὶς φωνήν. ὅταν δὲ ἀκούσῃς ὅτι ἐδίδασκεν αὐτούς, μὴ τοῖς μαθηταῖς αὐτὸν νόμιζε διαλέγεσθαι μόνοις, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείνων ἅπασιν. ὥσπερ γὰρ ὁ πλοῦτος δημοσίους ἀεί, ἐπὶ τοῖς τῶν χαμαὶ ἑρπόντων, τοὺς μαθητὰς θέρων ἐποιήσατο, πρὸς ἐκείνους ποιήσας τοὺς λόγους, ἐν τῇ πρὸς αὐτοὺς διαλέξει καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασι τοῖς σφόδρα ἀποδέουσι τῶν λεγομένων, ἀνεπαισθήτως γίνεσθαι παιδαγωγὸν τῆς φιλοσοφίας τὴν διδασκαλίαν. ὅπερ δὴ καὶ ὁ Λουκᾶς σημαίνων ἔλεγεν, ὅτι λόγον ἀπέστρεφε πρὸς αὐτούς· καὶ ὁ Ματθαῖος ὁ αὐτὸ τοῦτο δηλῶν ἔφη, ὅτι προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐδίδασκεν. Ὅτι γὰρ καὶ οἱ λοιποὶ προσέχειν ἐμέλλον προθυμότερον, ἢ εἰ πρὸς ἅπαντας ἀπετείνατο αὐτόν. πόθεν δῆλα ἔσται, καὶ ποῖα θεμέλια θήσει τῆς καινῆς πολιτείας ἡμῖν; ἀκουσώμεθα μετ' ἀκριβείας τῶν λεγομένων. Εἴρηται μὲν γὰρ πρὸς ἐκείνους, ἐγράφη δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἅπασιν ἐφ' ἡμᾶς· ἀλλ' ἐπὶ τοῦτο "προσέχει μὲ τοῖς μαθηταῖς δημηγοροῦν· οὐκ εἰς ἐκείνους ἀπέβλεπεν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ ἀδιορίστως "προσάγῃ τοὺς μακαρισμοὺς ἅπασι. διὸ καὶ εἶπε, μακάριοι ἐστε ὑμεῖς, ἐὰν πτωχοὶ ἦτε, ἀλλὰ μακάριοι οἱ πτωχοί. καὶ τοι δὲ εἰ "ἐκείνοις εἴρηκεν, κοινὰ τὰ τῆς συμβουλῆς ἐθέλει γίνεσθαι. καὶ γὰρ ὅταν λέγῃ, Ἰδοὺ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, οὐ πρὸς ἐκείνους ἀφελεῖ μόνους, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείνων πρὸς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν. καὶ ὅταν αὐτοὺς μακαρίζῃ διωκομένους δὲ ἐλαυνομένους καὶ τὰ ἐναντία πάσχοντας, οὐκ ἐκείνοις μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς τὰ αὐτὰ καρτεροῦσι πλέκει στέφανον. πλὴν ἀλλ' ἵνα καὶ σαφέστερον τοῦτο γένηται). καὶ μαθὴς ὅτι καὶ πρὸς σὲ ἔχει κοινωνίαν πολλὴν τὰ λεγόμενα, καὶ πρὸς τὴν φύσιν ἣν ἅπασαν τὴν ἀνθρωπίνην, εἰ βούλοιο προσέχειν, ἄκουσον πῶς τὴν θαυμασίων τούτων ἄρχεται λόγων.

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν

"Τί ἐστιν, οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι; οἱ ταπεινοὶ καὶ συντετριμμένοι τὴν" ψυχήν. πνεῦμα γὰρ ἐνταῦθα, τὴν ψυχὴν καὶ τὴν προαίρεσιν εἴρηκεν. ὅθεν δὴ καὶ οἱ πολλοὶ ταπεινοὶ οὐκ ἐκόντες, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων ἀνάγκης βιαίως ὁμιλοῦντες, οὐδὲ ἐκείνους (οὐδὲ γὰρ" ἂν εἴη τοῦτο ἐγκώμιον) τοὺς ἀπὸ προαιρέσεως ἑαυτοὺς ταπεινοῦντας καὶ καταστέλλοντας μακαρίζει προθύτους. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εἶπεν, οἱ ταπεινοί, ἀλλ' οἱ πτωχοί; ἔτι τοῦτο ἐκείνου πλέον. τοὺς γὰρ κατεπηγμένους ἐν ταῖς φρεσὶ καὶ τὰ τῶν θεοσεβῶν ἐπιτάγματα, ὡς καὶ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου σφόδρα ἐπαινοῦντος ὁ Θεὸς ἔλεγε· Ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντας τοὺς λόγους μου; καὶ γὰρ πολλοὶ τῆς ταπεινοφροσύνης οἱ τόποι· καὶ ὁμοῦ ὁ τοῦ ταπεινοῦσθαι μετρίως ὁ μὲν ὑπερβολῆς ἁπάσης. Οὕτω καὶ ὁ μακάριος προφήτης ἐπαινῶν τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ τὴν ἁπλῶς κατεσταλμένην ἡμῖν ἐμφαίνων· ἐπαινῶν φησιν, ἀλλὰ τὴν σφόδρα συντριβομένην

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ψαλμ. ν. ιη. ἠρασμένῳ, δι' ὧν φησι· Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένον ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει. καὶ οἱ παῖδες δὲ οἱ τρεῖς ταύτην ἀντὶ θυσίας μεγάλης προσάγουσι τῷ Θεῷ, λέγοντες· Ἀλλ' ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείημεν. Ταύτην καὶ ὁ Χριστὸς μακαρίζει νῦν. ὅπου γὰρ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἐστι τὴν οἰκουμένην" λυμεῶνόμενα ἅπασιν ὤφελε πολὺ ἀπονοίας εἰσῆλθεν (ὁ τε γὰρ Ἀβραὰμ οὐκ ὢν περὶ τούτου τοιοῦτος, ὅτε Ἀβραὰμ γέγονεν· ὅπερ οὖν καὶ ὁ Παῦλος δηλῶν ἔλεγεν, Ἵνα μὴ τυφωθεὶς, εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ Ἀβραὰμ· ὁ τε περὶ τούτου ἀνθρωπος ταύτης τῆς ἐλπίδος, ἐξέστη καὶ ἐξέστη καὶ ἐγένετο. περὶ σοῦ γὰρ ἔστω Θεός, καὶ ἄνθρωπος εἶχεν ἀπώλεσεν. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Θεὸς ὀνειδίζων αὐτῷ, καὶ τὴν ἀνοίαν αὐτοῦ καυμῳδῶν ἔλεγεν· ἰδοὺ, Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν. καὶ ἕκαστος ὁ τὴν μὴ ταῦτα ἐντεῦθεν εἰς ἀσέβειαν ἐξώκειλεν, ἰσοθεΐαν φαντασθείς) ἐπεὶ οὖν αὕτη ἡ ἀκρόπολις τῶν κακῶν ἐστι, καὶ ῥίζα καὶ πηγὴ τῆς πονηρείας ἁπάσης, τοῦ νοσήματος ὃ κατάλληλον κατασκευάζων φάρμακον, ὥσπερ θεμέλιον ἰσχυρὸν ἵνα καὶ ἀσφαλῆ, τοῦτον προῆκεν" κατεβάλετο τὸν νόμον. Ταύτης γὰρ ὑποκειμένης, μὴ ἀσφαλείας ἅπαντα τὰ ἄλλα διαπίπτουσιν οἰκοδομήματα. Ταύτης δὲ ἀνηρημένης, κἂν μέχρι τῶν οὐρανῶν φθάσῃ πολυτελὴς, ἅπαντα ὑποσύρεται ῥᾳδίως, καὶ εἰς χάλεπον καταφέρει τέλος. κἂν νηστείαν, κἂν δύχνους, κἂν ἐλεημοσύνην, κἂν σωφροσύνην, κἂν ἄλλο τι οὗν ἀγαθὸν, ταπεινοφροσύνης χωρὶς ἀπόλυται ἅπαντα· ὅπερ οὖν καὶ ὅτι τὸ Φαρισαίου γέγονε. καὶ γὰρ μὴ ὁ φθάσας εἰς αὐτὸν τὸν κορυφαῖον, πολλὰ ἀπολέσας κατέβη, ὅτι τὸν μισθὸν τῶν ἀγαθῶν οὐκ εἶχεν. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀπόνοια πηγὴ κακίας ἁπάσης ἐστὶν, οὕτως ἡ ταπεινοφροσύνη φιλοσοφίας ἁπάσης ἀρχή· διὸ καὶ ἐντεῦθεν ἄρχεται, προῤῥίζον ἀνάπαυσιν τὴν ἀλαζονείαν ἐκ τῆς τῶν ἀκουόντων ψυχῆς. καὶ τί τοῦτο πρὸς σοῦ μαθητάς, φησι, σοῦ πρότερον εὑρὼν ταπεινούς; οὐδὲ γὰρ εἶχεν ἀφορμὴν ἀπονοίας ἵνα, ἁλιεῖς ὄντες καὶ πένητες, καὶ ἄσημοι καὶ ἰδιῶται. Εἰ καὶ μὴ πρὸς σοῦ μαθητὰς ταῦτα, ἀλλὰ πρὸς γε σοῦ πρόσεχε τότε," καὶ σοῦ μὴ ταῦτα μέλλοντας ἀνασχέσθαι, ἵνα μὴ δι' ταῦτα αὐτὴν καταφρονῶσι· μᾶλλον δὲ καὶ πρὸς σοῦ μαθητὰς παῦτα. Εἰ γὰρ καὶ μὴ τότε, ἀλλ' ὕστερον ἔμελλον δεῖσθαι τῆς ὠφελείας" ταύτης μὴ τὰ σημεῖα καὶ τὰ θαύματα, καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἁμαρτίαν καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν παῤῥησίαν. ὅτε γὰρ πλοῦτος, ὅτε δυναστεία, οὐκ αὐτὴ ἡ βασιλεία ὅπως ἐπάξεται ἱκανή, ὡς τὰ ἐκείνοις ἀνάρξαντα ἅπαντα. ἄλλως δὲ, καὶ πρὸς τῶν σημείων εἰκὸς ἦν αὐτοὺς καὶ τότε ἐπῤῥωθῆναι, ὁ πλῆθος ὁρῶντας καὶ τὸ θέαμα ἐκεῖνο τὸ παράδοξον διδάσκαλον, καὶ παθεῖν τι ἀνθρώπινον. διὸ περ αὐτῶν βύθιος κατασέλλει τὸ φρόνημα. καὶ οὐκ εἰσάγει ἀνάπαυσιν" ὡδαμινέστερα τὰ λεγόμενα καὶ ὑπὲρ παραμάτων, ἀλλ' ἐν πάθει μακαρισμοῦ, ἀνεπαχθέστερον λέγων πᾶσιν ἀνοίγων δὲ τῆς διδασκαλίας πάθιον. καὶ γὰρ εἶπεν, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἀλλ' οἱ πάντα ποιοῦντες μακάριοι πάντες. ὥστε, κἂν δοῦλος ᾖς, κἂν πλούσιος, κἂν πένης, κἂν ξένος, κἂν ἰδιώτης, οὐδὲν ἐστὶ τὸ κωλῦον ἔσεσθαί σε μακάριον, ἂν τὴν ἀρετὴν ταύτην ζηλώσῃς. ἀρξάμενος τοίνυν ἐντεῦθεν, ὅθεν μάλιστα ἐχρῆν, προέρχεται ἐφ' ἕτερον ἐντολὴν," ἀπενδυτίας δικαιοῦ τὴν τῆς οἰκειότητος ψῆφον. ἁπάντων γὰρ οὗν χαλεπώτατα ζηλωτὴς ἐστὶ νομιζόντων, οὗν ὃ ἐν ἀθυμίᾳ καὶ πενίᾳ καὶ πένθει ἀθλίους, αὐτὸς τυχὸν δὺτ' ἐκείνων μακαρίζει, λέγων ὅτι·

4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες. Καίτοιγε πάντες αὐτοὺς ταλανίζουσι. Διὰ γὰρ τοῦτο προλαβὼν τὰ σημεῖα εἰργάσατο, ἵνα τοιαῦτα νομοθετῶν ἀξιόπιστος ᾖ. ἐν ταύτῃ δὲ πάλιν οὐκ ἁπλοῦς οὗν πενθοῦντας τέθεικεν, ἀλλὰ οὗν ἐπὶ ἁμαρτήμασιν τοῦτο ποιοῦντας· ὡς τοίγε ἕτερον καὶ σφόδρα ὅτι κεκωλυμένον, ὃ ὅτι ἕνεκα τῶν βιωτικῶν ἀρίωσιν. ὅταν οὖν

καὶ

καὶ ὁ Παῦλος ἐδήλωε λέγων· Οπι ἡ μὲν τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται· ἡ δὲ κατὰ Θε- β.Κορ. ζ.ι.
οὐ λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται. τούτους τοίνυν ὁ αὐτὸς ἐνταῦθα μακαρίζει τοὺς ὅπω λυπουμένους· καὶ οὐδὲ ἁπλῶς τοὺς λυπουμένους τέθεικεν, ἀλλὰ τοὺς μετὰ ἐπιπάσεως. διόπερ οὐδὲ εἶπεν, ⓐ λυπούμενοι, ἀλλὰ ⓐ πενθοῦντες.
καὶ γὰρ [ⓒ] αὕτη πάλιν ἡ ἐντολὴ πάσης ὅτι φιλοσοφίας διδάσκαλος. Εἰ γὰρ ⓐ παίδευε καὶ γυμνάζει, ἢ ἄλλου τινὰ τῶν περισκόντων ἀπελθόντα" πενθοῦντες, ὑ χρημάτων, ὑ σωμάτων ἐρῶσι κατ' ἐκφυσιν τῆς ὀδυνης ⓦ κωλύει, ὑ δόξης ἐφίεται), οὐκ ὄρεξι προξυνοῦσι), ὑκ ἐπὶ βασκανίας ἀλίσκεται), ὑκ ἐπὶ ἄλλου πολιορκεῖται τινος πάθους, ᾧ πένθους γινόμενοι μόνον· πολλῷ μᾶλλον ⓐ τὰ ἁμαρτήματα πενθοῦντες τὰ ἑαυτῶν, ὡς πενθεῖν ἄξιον, μείζονα ταύτης ἐπιδείξονται) φιλοσοφίαν. Εἶπα, τί δὲ ἔπαθον αὐτοῖς; πενθοῦντες.

Οπι αὐτοὶ παρακληθήσονται, φησιν. Εἰπέ μοι, που παρακληθήσονται) οὗτοι; καὶ ἐνταῦθα, καὶ ἐκεῖ. ὅπου γὰρ τὸ ἐπίταγμα σφόδρα ἐστὶ φορτικὸν καὶ ἐπαχθές, ὃ μάλιστα αὐτοὺς κᾶφον ἐποίει, τοῦτο ἐκεῖνος ἔλεγετο δώσειν. ὥστε εἰ θέλεις παρακληθῆναι, πένθει. καὶ μὴ νομίσῃς αἴνιγμα εἶναι τὸ εἰρημένον. ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς παρακαλῇ, κἂν μυρίαι ψιφάδες ἐπέλθωσι λυπηραὶ, πάντων ἀνώτερος ἔσῃ. καὶ γὰρ πολλῷ μείζους ἀεὶ δίδωσι τῶν πόνων ὁ Θεὸς τὰς ἀμοιβάς· ὃ δὴ καὶ ἐνταῦθα πεποίηκε, μακαρίους ἀποφαίνων τοὺς πενθοῦντας, οὐ κατὰ τὸ τοῦ πράγματος ἀξίαν, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ φιλανθρωπίαν· ὅπερ ἐπὶ τῆς τοῦ πράγματος ἀξίας, ἀλλὰ τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας ἐστίν. ⓐ γὰρ πενθοῦντες. πλημμελήματα πενθοῦσι· τοῖς δὲ τοιούτοις ἀρκεῖ [ⓒ] ὁ συγκόμης ἀπολαῦσαι καὶ ἀπολογίας τυχεῖν. ἀλλ' ὅπου αὐτὸς σφόδρα ἐστὶ φιλανθρωπος, οὐδὲ ἐν τῇ τῶν κολάσεων δυνάμει, οὐδὲ ἐν τῇ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγῇ τὸ αὐτὸ δύνασθαι ἴσχυσιν· ἀλλὰ καὶ μακαρίους ποιεῖ, ⓒ πολλῆς μεταδίδωσι παρακλήσεως. πενθεῖ δὲ ἡμᾶς οὐκ ἐπὶ τῶν οἰκείων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλοτρίων κελεύει πλημμελημάτων· οἷαι τῶν ἀγγέλων ἦσαν αἱ ψυχαί, οἷα ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως, οἷα καὶ τοῦ Παύλου, οἷα καὶ τοῦ Δαβίδ. καὶ γὰρ ⓒ ὅτοι πάντες ἀλλότρια πολλάκις ἐπένθησαν κακά.

5 Μακάριοι ⓐ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

Ποίαν γῆν, εἰπέ μοι; τὴν νοητὴν φασιν· ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο. οὐδαμοῦ γὰρ εὑρίσκομεν ἐν τῇ γραφῇ γῆν νοητήν. ἀλλὰ τί ποτέ ἐστι τὸ εἰρημένον; ἀληθῆ τίθησιν ἔπαθον," ὥσπερ καὶ ὁ Παῦλος. εἶπεν γὰρ, ἵνα ⓦ πατέρα σε καὶ τὴν μητέρα σε, ἐπήκουσεν· ὥστε γὰρ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ αὖθις τῷ λῃστῇ πάλιν· σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. ὥστε γὰρ ἀπὸ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν πρέπει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων, ἀφὸ τοῦ παχυτέρους τῶν ἀκροωμένων, ἐπὶ τῶν μελλόντων ἐκεῖνα ζητοῦντας. ἀφὸ τούτου γοῦν καὶ παρεῖναι, ἔλεγεν· ἵνα ἐννοήσῃ τὴν ἀνάπαυσιν σου. Εἶπα τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας ὃ ἔπαθον λέγει, καὶ φησι· μή ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ. ὁρᾷς πόθεν ἐφόβησεν; ἀπὸ τῶν ἀληθῶν, ἀπὸ τοῦ παρὰ πόδας συμβαίνοντος. καὶ πάλιν· ὃς ἐὰν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ. καὶ ὁ Παῦλος ὃ ἀληθῆ τίθησιν ἔπαθε, πολλὰς ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων παρῃτεῖτο. οἷ, ὡς ὅταν παρὰ φύσιν λέγῃ). ὅδεν γὰρ παρὰ τῶν ἀρχαίων εἴποι τις ἂν, [ἀλλ'] ἀπὸ τῶν παρόντων ἀνάγκη, λέγων, ἀφὸ τοῦ συνεχοῦς ἀνάγκη· καὶ ἐγὼ ὃ ὑμῶν φείδομαι· καὶ, θέλω ὃ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι). οὕτω δὴ καὶ ὁ Χριστὸς τοῖς πνευματικοῖς τὰ ἀληθῆ ἀνέμιξεν. ὅπου γὰρ νομίζεται ὁ πραὸς ἀπόντα ἀπολωλέναι τὰ ἑαυτοῦ, ὃ ἐνδυσίον ἐστὶ φησὶ, λέγων· ὅτι ἐκεῖ μοῦ ἐστιν ὁ μὴ ἀσφαλείας τὰ ὄντα κεκτημένος, ὁ μὴ ἁρπασὺς; μηδὲ ἁμαρτάνων· ὁ δὲ τοιοῦτος, καὶ τῶν παρόντων ἐκπέσοι πολλάκις, καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς. ἄλλως δὲ, καὶ ὅπου ἐν τῇ παλαιᾷ συνεχῶς ὁ προφήτης, ⓐ γὰρ πραεῖς κληρονομήσουσι τὴν γῆν, ἔλεγεν, ἀπὸ τῶν ζώντων αὐτοῖς ῥημάτων· ἐνταῦθα δὲ λέγων, ὥστε μὴ πονηρὸν ξενοφωνήσαι.

ᾧ. θρηνοῦντες,

ᾧ. ὥσπερ δὴ καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ. εἶπε.

ᾧ. καὶ ὁ Π. ᾧ πολλάκις αἰσθητὰ ἐπιθυμητὴν ἔπαθε καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων προηγέσθαι.

αθαι. Ταῦτα δὲ λέγει, οὐ μέχρι τῶν πρότερον ἰσχύσας ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ μέχρι τούτων κἀκεῖνα πρόσεχον. αὖ τε γὰρ πνευματικὸν εἴπῃ τι, οὐκ ἀφαιρήσεται τὸ ἐν τῷ πρόσθε βίῳ· Ματθ. ε. λγ. αὖ τε τῷ ἐν τῷ βίῳ τι πάλιν ἐπάρηται, ὃ μέχρι "τούτου τοῦ ἐπιτάχεσιν ἴσθι. Ζη- χ. τούτων
Ματθ. ιθ. κθ. τεῖτε γὰρ, φησι, τοῦ βασιλείου τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. καὶ πά-
Μαρ. ι. κθ. λιν· Ὅστις ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀ- 5
γρούς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, καὶ ἐν τῷ μέλ-
λοντι ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην.

Ποίαν δικαιοσύνην; ἢ τὴν καθόλου φησὶν ἀρετὴν, ἢ τὴν μερικὴν ταύτην τὴν ἀπε- χ. δείκνυσι
νδυτίας τῆς πλεονεξίας κειμένην. Ὅπερ γὰρ μέλλει περὶ ἐλεημοσύνης ὑποτάττειν, "δείκνυσι 10
πῶς ἐλεεῖν χρή (οὐ, ὅτι οὐκ ἐξ ἁρπαγῆς, οὐδὲ ἐκ πλεονεξίας) μακαρίζει τοὺς δικαιο-
σύνης" ἀντιποιουμένους. Ὃ ὅρα μοι ὅσης αὐτὸ πίπτησι τῆς ἐπιβολῆς. ὃ γὰρ εἶπε, μα- χ. ἀντεχομέ-
κάριοι οἱ δικαιοσύνης ἀντεχόμενοι, ἀλλὰ μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο- νους.
σύνην· ἵνα μὴ ἁπλῶς, ἅπαξ μὴ ὑπομονῆς ἀπαύστου αὐτὴν μετέρχωμαι. Ὅπερ γὰρ τοῦτο
μάλιστα ἴδιον τῆς πλεονεξίας ἐστὶ, καὶ ἀεὶ ἔχει τὸ μὴ πλεονεκτεῖν μεταθεῖναι ἐκέλευσεν. εἶ- 15
τα πάλιν αὖθις τὸ ἔπαθλον ὁρίζει, λέγων·

Ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Διὰ γὰρ τὸ νομίζεσθαι τὴν πλεονεξίαν εὐπόρους ποιεῖν τοὺς πολλοὺς, λέγει ὅτι τοὐναντίον μᾶλλόν ἐστιν. ἡ γὰρ δικαιοσύνη τοῦτο ἐργάζεται. μὴ τοί- νυν δίκαια προσάπτων φόβου πενίαν, μηδὲ τρέμε λιμόν. οἱ γὰρ ἁρπάζοντες, ὅτοι μάλιστα 20
εἰσὶν οἱ πλούτων ἐκπίπτοντες· ὡς ὁ μὴ δικαιοσύνης ἐρῶν, ἀλλὰ "πλοῦτα αὐτὸς ἔχει μετ' χ. πλούτων
ἀσφαλείας. Εἰ δὲ οἱ τὰ ἀλλοτρίων μὴ ἐφιέμενοι, τοσαύτης ἀπολαύουσιν εὐπορίας, πολ-
λῷ μᾶλλον οἱ τὰ αὑτῶν προϊέμενοι.

7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες. Ἐνταῦθα δὲ οὐδὲ ἀφὴ χρημάτων ἐλεοῦντας μόνον ἐ- μοὶ δοκῇ λέγειν, ἀλλὰ καὶ οὐδὲ ἀφὴ προσχημάτων. ποικίλος γὰρ ὁ τῆς ἐλεημοσύνης τρόπος, 25
καὶ πλατεῖα αὐτῆς ἡ ἐντολή. τί οὖν αὐτῆς τὸ ἔπαθλον;

Ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Καὶ δικεῖ μοι ἀντίδοσις εἶναι τις ἴσον· ἔστι δὲ πολὺ μεῖζον τοῦ καταρθώματος. αὐτοὶ μὲν γὰρ ἐλεοῦσιν ὡς ἄνθρωποι· ἐλεοῦνται δὲ παρὰ τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ. οὐκ ἔστι δὲ ἴσον αἰθερίου ἔλεος καὶ θείου, ἀλλ' ὅσον πονηρίας καὶ ἀγαθότητος τὸ μέ- 30
ζον, τοσοῦτον οὗτος ἐκείνου διέστηκε.

8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται). Ἰδοὺ πάλιν πνευ- ματικὸν τὸ ἔπαθλον. καθαροὺς δὲ ἐνταῦθά φησιν, ἤτοι τοὺς καθολικῶς ἀρετὴν κεκτημέ- νους, καὶ μηδὲν ἑαυτοῖς ζυγοδοῦντας πονηρόν, ἢ τοὺς ἐν σωφροσύνῃ διαζῶντας. οὐδενὸς γὰρ
Εβ. 12. 14. ἡμῖν οὕτω δεῖ πρὸς τὸ (Ϣ) Θεὸν ἰδεῖν, ὡς τῆς ἀρετῆς ταύτης. διὸ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε· Εἰ- ρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ (Ϣ) ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται (Ϣ) Κύριον. ὄψιν δὲ ἐν- ταῦθά φησιν, ἣν ἀνθρώπῳ δυνατὸν ἰδεῖν. Ὅπερ γὰρ πολλοὶ ἐλεοῦσι μὲν, καὶ οὐχ ἁρπά- ζουσιν, οὐδὲ πλεονεκτοῦσι, πορνεύουσι δὲ καὶ ἀσελγαίνουσι, δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἀρκεῖ τὸ προτερον, χ. ἁπασῶν
καὶ τοῦτο προσέθηκεν· "ὅπερ δὴ καὶ ὁ Παῦλος Μακεδόσιν ἐμαρτύρησε, Κορινθίοις ἐπιστέλλων, ὅτι οὐ μόνον ἐλεημοσύνῃ ἐπλούτουν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ. Εἰπὼν γὰρ περὶ τῆς φιλο- τιμίας αὐτοῖς τῆς ἐν τοῖς χρήμασι, φησὶν ὅτι καὶ ἑαυτοὺς ἔδωκαν τῷ Κυρίῳ καὶ ἡμῖν. 40

9. Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί. Ἐνταῦθα δὲ τὸ μὴ στασιάζειν" ἑαυτοῖς μόνον καὶ ἀ- χ. ἑαυ
πεχθάνεσθαι προσῆλθε πολλῆς δυάρχης, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι πλέον ὑπέζητε, ἵνα καὶ ἑτέρους στα-
σιάζοντας ζωσάγωμεν. καὶ πάλιν πνευματικὸν ἐπάγει τὸ ἔπαθλον. ποῖον δὴ τοῦτο;

Ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται). Καὶ γὰρ τοῦ μονογενοῦς ἔργον ἐνόμιστο τοῦτο, ζωσαγω-

γεῖν

γειν τὰ διεξῶτα, ⁊ καταλλάξαι τὰ σκπεπολεμωμένα. Εἶτα, ἵνα μὴ νομίσῃς, ὅτι πάντα χαλεπὴ εἰρήνη καλόν, ἐπήγαγε·

10 Μακάριοι ⓐ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· Τουτέστι, τῆς ἀρετῆς ἕνεκεν, τῆς ὑπὲρ ἑτέρων πρᾶξασίας, τῆς εὐσεβείας. διωκόμενοι γὰρ εἴωθεν ἀεὶ τὴν ἄσκησιν λέγειν τῆς ψυχῆς φιλοσοφίαν.

11 Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς ⁊ διώξωσι, ⁊ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. 12 Χαίρετε ⁊ ἀγαλλιᾶσθε. Οἷον, κἂν χήρας, κἂν πλούσιους, κἂν λυμεῶνας, κἂν οἱονοῦν ἕτερον καλέσωσι, μακάριοί ἐστε, φησι. Τί τούτων κερδαλεώτερον γένοιτ' ἂν τῶν ἐπιταγμάτων, ὅταν τὰ τοῖς ἄλλοις φλυκτίδα, ταῦτα πόθεν ἔχῃ λέγῃ; Ὁ πλανεύειν λέγω ⁊ πεισθῆν ⁊ διώκεσθαι ⁊ κακῶς ἀκούειν. Ἀλλ' ὅμως ⁊ εἶπε, ⁊ ἔπεισεν, ⁊ χιλίοι δύο ⁊ δέκα καὶ εἴκοσι ⁊ ἑκατὸν καὶ χιλίας ἀνέθεσποις, ἀλλὰ τῷ οἰκουμένῳ ἅπασαν. ⁊ ἀκούοντες τὰ φορτικὰ ⁊ ἐπαρθῆ ⁊ ἀπενδυτίας τῇ τῶν πολλῶν ζωηθείᾳ, ἐξεπλήττοντο ⓐ ὄχλοι· Τοσαύτη ἡ τοῦ λόγου δύναμις ἰῶ. πλοῦ ἀλλ' ἵνα μὴ νομίσῃς, ὅτι ⁊ κακῶς ἀκούειν ἁπλῶς μακαρίους ποιῇ, δύο τέθεικε διορισμούς· ὅταν ⁊ δι' αὐτὸν, ⁊ ψευδῆ ⁊ τὰ λεγόμενα. ἐπεὶ ἐὰν μὴ ταῦτα πάσχῃ, ἁμαρτάνει μόνον οὐ μακάριος, ἀλλὰ καὶ ἄθλιος ὁ κακῶς ἀκούων. Εἶτα ὅρα ⁊ ἔπαθον πάλιν· Οτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Συὶ ⁊ εἰ ⁊ μὴ καθ' ἕκαστον τῶν μακαρισμῶν βαπλείαν ἀκούεις δωρουμένην, μὴ ἀθύμει. εἰ γὰρ καὶ διαφόρως ὀνομάζει τὰς ἀμοιβάς, ἀλλὰ πάντας εἰς τὴν βασιλείαν εἰσάγει. καὶ γὰρ ὅταν εἴπῃ, πάντας κληθήσονται ⓐ πενθοῦντες, καὶ ἐλεηθήσονται ⓐ" ἐλεοῦντες, καὶ ⓦ Θεὸν ὄψονται ⓐ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ⁊ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται ⓐ εἰρηνοποιοί, οὐδὲν ἄλλο, ἢ τὴν βασιλείαν δείκνυσι τούτων ἁπάντων αἰτίαν). ⓐ γὰρ τούτων ἀπολαύοντες, ἐκείνης ἀπολαύσονται πάντως. μὴ τοίνυν τῶν τραυμάτων μόνων νόμιζε εἶναι ὃ ἔπαθον, ἀλλὰ ⁊ τῶν πεινώντων τὴν δικαιοσύνην, ⁊ τῶν θεάων ⁊ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀπαξαπλῶς. Διὰ γὰρ τοῦτο ὅτι πάντων ⓦ μακαρισμὸν ἔθηκεν, ἵνα μηδὲν ἀγαθὸν ἀναμένῃς. οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη μακάριος ὁ ἐν τούτοις τεφανούμενος, ἂν τῷ πόνῳ συγκαταλύεται βίῳ, ⁊ σκιᾶς ταχύτερον ἀπολεῖται. εἰπὼν γὰρ, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, ἐπήγαγε ⁊ ἑτέραν παράκλησιν, λέγων· Οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. Επειδὴ γὰρ ἐκεῖνο ἔμελλε, τὸ τῆς βασιλείας, ⁊ ἐν ἐλπίσιν ἰῶ, ἐντεῦθεν αὖθις πρέπεται τὴν παραμυθίαν, ἀπὸ τῆς κοινωνίας τῶν πρὸ αὐτῶν πεπονθότων κακῶς. μὴ γὰρ νομίσητε, φησιν, ὅτι ἐνθάδε ἵνα λέγοντες ⁊ νομοτεθοῦντες ταῦτα παράσχετε ἢ ὅτι πονηρῶν δόγματ' ὄντες διδάσκαλοι, μέλλετε ἐλαύνεσθαι πρὸς αὐτῶν. ⁊ γὰρ τῆς πονηρίας τῶν λεγομένων, ἀλλὰ τῆς κακίας τῶν ἀκουόντων αἱ ὀφθαλμοὶ ⁊ ⓐ κίνδυνοι· ὅθεν οὐδὲ" ὑμᾶς τοὺς κακῶς πάσχοντας διαβάλλουσιν, ἀλλὰ τοὺς κακῶς ποιοῦντας ἐκείνους. καὶ μάρτυρες τούτοις ἅπας ὁ ἔμπροσθεν χρόνος. ὁ δὲ γὰρ τοῖς προφήταις παλαιομένων ⁊ ἀπίθανον φέρημα ἐγκαλοῦντες, τοὺς μὲν ἐλίθαζον, τοὺς δὲ ἤλαυνον, τοὺς δὲ μυρίοις ἑτέροις προσέβαλλον κακοῖς. μὴ δὴ τοίνυν θορυβείτω ὑμᾶς· ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ γνώμης ⁊ τὰ νῦν ἅπαντα πράττουσιν. εἶδες πῶς τὰ φρονήματα αὐτῶν ἀνέφηνεν, ἐγκλείσας τοὺς πρὸ Μωϋσέα ⁊ Ηλίαν φήσας αὐλοῦς; ὅπου ⁊ ὁ Παῦλος Θεσσαλονικέας γράφων, φησὶν· Υμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ιουδαίᾳ. ⁊ γὰρ ⁊ ὑμεῖς τὰ αὐτὰ ἐπάθετε ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθάπερ κἀκεῖνοι ὑπὸ τῶν Ιουδαίων, τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ιησοῦν, καὶ τοὺς ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, ⁊ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων. ὁ δὴ ⁊ ἐνταῦθα" κατεσκύλασεν ὁ Χριστός. ⁊ ὅτι μὲν τῶν ἄλλων μακαρισμῶν ἔλεγε, μακάριοι ⓐ πτωχοὶ ⁊ ⓐ ἐλεήμονες· ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἀληθείας αὐτὸ τέθεικεν, ἀλλὰ πρὸς αὖθις πρέπει τὸν λόγον, λέγων· μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς ⁊ διώξωσι ⁊ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆ-

μα

ε. λόγου

ε. ἐλεήμονες,

ε. ὑμᾶς

ε. παρεσκεύασεν

ΕΣ. ιαι.

α. Θεσσ. β. ιδ.

μα καθ' ὑμᾶς, δεικνὺς ὅτι αὐτῷ τοῦτο μάλιστα ἀξιάρετόν ἐστι, καὶ οὐχ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, τῶν διδασκάλων ἴδιον τοῦτο. ὁμοῦ δὲ καὶ ὃ αὐτὸς ἀξίωμα ἐνταῦθα ἀνίθεται, καὶ τιμὴ πρὸς τὸν γενέθλιον ὁμοπάτορα ὁμοτιμίαν. ὥσπερ γὰρ ὅταν φησὶν, ὅτι καὶ ὑμεῖς δι' ἐμὲ ταῦτα πείσεσθε. ὅταν δὲ εἴπῃ, τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν, δείκνυσι καὶ αὐτοὺς προφήτας ἤδη γενομένους. εἶτα, δηλῶν ὅτι τοῦτο μάλιστα αὐτοῖς ὠφελῆ καὶ ποιεῖ λαμπροτέρους, οὐκ εἶπεν, ὅτι κακῶς μὲ ἐρεῦσι καὶ διώξουσιν, ἐγὼ γὰρ κωλύσω τοῦτο. ὁ γὰρ ἐν ᾧ μὴ ἀκούειν κακῶς, ἀλλ' ἐν τοῖς κακῶς ἀκούουσι φέρειν γενναίως, καὶ δι' αὐτὸν ἐλέγχειν, πολὺ ἀσφαλέστερον αὐτοῖς βουλεύ) εἶ). πολλῷ γὰρ τοῦτο ἐκείνου μεῖζον· ὥσπερ τὸ μὴ πλήττεσθαι, ὃ (ϰ) πλημμύρου μηδὲν παρὰν δεινὸν πολλῷ μεῖζόν ἐστιν. οὐκοῦν μὴ οὕτω φησὶν, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὁ γὰρ Λουκᾶς καὶ ὑπερτερωτέρως καὶ πλείονος αὐτὸν ποιεῖται τὴν μακαριότητος τοῦτο εἰρηκέναι φησίν. ὁ γὰρ δὴ μόνον τοὺς κακῶς δι' αὐτὸν ἀκούοντας μακαρίζει, ἀλλὰ καὶ τοὺς καλῶς ἀκούοντας παρακαλεῖ. ὁμοίως γὰρ ὑμῖν, φησιν, ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες ἄνθρωποι. καίτοι καὶ τοὺς ἀποστόλους καλῶς ἔλεγον· ἀλλ' οὐ πάντες. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν, ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν ἅπαντες ἄνθρωποι, ἀλλ' ὅταν πάντες. οὐδὲ γὰρ δυνατὸν τοὺς ἐν ἀρετῇ ζῶντας παρὰ πάντων ἀκούειν καλῶς. καὶ πάλιν φησίν· ὅταν ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, χαίρετε καὶ σκιρτήσατε. οὐδὲ γὰρ τῶν κινδύνων μόνον ὢν ἐπαίνιον, ἀλλὰ καὶ τῆς κακηγορίας πολλῷ θεῖζει τὸν ἀγῶνα. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν, ὅταν ἐλάσωσιν ὑμᾶς καὶ ἀποκλείνωσιν· ἀλλ' ὅταν ὀνειδίσωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρόν. μάλιστα γὰρ τῶν τοιούτων αὐτῶν χαλεπώτερον δάκνουσιν αἱ κακηγορίαι. ἐν μὲν γὰρ τοῖς κινδύνοις πολλὰ τὰ κουφίζοντα τὸν πόνον ἐστίν· οἷον, ὅ τε παρὰ πάντων ἀλείφεσθαι, ὅ τε πολλὰς ἔχειν τὰς κρονιώσας καὶ στεφανοῦσας καὶ ἀνακηρύττοντας· ἐν δὲ τῇ κακηγορίᾳ, ἅπαντα ταῦτα ἀνῄρηται καὶ παρὰ μικρὰ ἐστὶ ὃ καταφρονεῖται, καὶ μᾶλλον τῶν κινδύνων δάκνει τὸν ἀγωνιζόμενον. πολλοὶ γοῦν καὶ ὑπὲρ βέλτιον ἦλθον, πονηρὰν οὐ φέροντες δόξαν. ἐπὶ τί θαυμάζεις "ὅτι τῶν ἄλλων; τὸν γὰρ παρόντα σκῆνον, τὸν ἀνάλγητον καὶ μιαρὸν, καὶ παρὸς πάντα ἀπερυθριάσαντα ἁπλῶς, τοῦτο μάλιστα ὑπὲρ βέλτιον ὁρμῆσαι προσκύσαι. καὶ ὁ Ἰωβ δέ, ὁ ἀνδράμας, καὶ πέτρας στερρότερος, ἐπειδὴ μὲ τὰ χρήματα ἀφῆρητο, καὶ τὰ δώματα ἔπαθε δεινά, καὶ ἅπαντες ἐξαίφνης ἐθρύφθησαν, καὶ πληγὴ σκωλήκων τὸ σῶμα ἀνάλυον ἑώρα, καὶ τὴν γυναῖκα* ὑπεκειμένην, διεκρούσατο μετὰ βδελυρίας ἅπαντα· ὅτε δὲ εἶδε τοὺς φίλους ὀνειδίζοντας καὶ ἐπεμβαίνοντας, καὶ πονηρὰν δόξαν παρὰ αὐτῶν ἐχόντας, καὶ λέγοντας οὐχὶ ἁμαρτημάτων ταῦτα πάσχειν, καὶ κακίας δίδοναι δίκην, τότε ἐθορυβήθη, τότε ἐταράχθη ὁ γενναῖος καὶ μέγας "ἀνήρ. καὶ ὁ Δαβὶδ δὲ πάντα ἀφεὶς ἅπερ ἔπαθεν, διὰ τῆς κακηγορίας "μόνης ἀμοιβὴν ἐζήτει παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ἄφες γὰρ αὐτὸν καταράσασθαι, φησὶν, ὅτι Κύριος συνετίλατο αὐτῷ, ὅπως ἴδῃ Κύριος τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ ἀνταποδῷ μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας τῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. καὶ ὁ Παῦλος δὲ οὐχὶ τοὺς κινδυνεύοντας μόνον, οὐδὲ τοὺς ἀφανεστέρους ταῦτα ὄντα, ἀλλὰ καὶ τούτους ἀνακηρύττει οὕτω λέγων· Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰ πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατιζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. διὰ δὴ τοῦτο δὲ τὸ μισθὸν πολὺν τέθηκεν ὁ Χριστός. εἶτα ἵνα μή τις λέγῃ, ἐνταῦθα οὐκ ἀμοιβὰς οὐδὲ ἀπορράπτεις αὐτῷ τὰ σώματα, καὶ κεῖ μισθὸν δίδωσι τέθηκε, τοὺς προφήτας, δεικνύς, ὅτι οὐδὲ σκῆψιν ἡμῖν ὁ Θεός. εἰ δὲ ὅπου πολλὰς ἡδονὰς ἀπολαύσεις, ἐκεῖ τὸν μισθὸν ἔθηκε· πολλῷ μᾶλλον νῦν, ὅτε πανωτέρα αὕτη γέγονεν ἡ ἐλπὶς, καὶ μείζων ἡ φιλοσοφία. θέα δὲ καὶ πόσας ἐντολὰς αὐτὸ τέθηκεν. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς αὐτὸ πεποίηκεν, ἀλλὰ δηλῶν ὅτι οὐκ ἔνι τὸν μὴ πᾶσιν ἐκείνοις κατεσκευασμένον καὶ συγκεκροτημένον παρὰς τούτους ἐκδιῶναι τοὺς ἀγῶνας. διὰ τι δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς προτέρας

χρ. παῤῥησίας

χρ. -εἶχεν αὐτὸν, φησὶν, ἀλλὰ

χρ. -νίζειν.

χρ. ἐκεῖ τ.

* εἶχεν

χρ. ἀθλητὰς. χρ. ἐκείνους

β. Βασ. ις. ια.

ε. β. ι. λβ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρ. πνα χρυσοῦν

ἐφης ἀεὶ τῇ ὑπουσῃ προσοδοποιῶν ἐντολῇ, σειρὰν ἡμῖν ἐκ χρυσοῦ ὕφηνεν. ὅτε γὰρ ζημειωτὴς, καὶ τὰ οἰκεῖα πάντως πενθήσει ἁμαρτήματα· ὁ πενθῶν, καὶ πρᾶος ἔσαι καὶ ὑπήκοος καὶ ἐλεήμων· ὁ ἐλεήμων, καὶ δίκαιος καὶ κατηυγασμένος πάντως καὶ καθαρὸς τὴν καρδίαν· ὁ δὲ τοιοῦτος, καὶ εἰρηνοποιός· ὁ δὲ πάντα ταῦτα κατορθώκως, καὶ πρὸς κινδύνους ἔσαι πάντοτε παρεσκευασμένος, καὶ ὑ θαρρήσεται ἀκηράτων κακῶν· καὶ τὰ μυρία πάσχων δεινά. πρόσκεισας τοίνυν ἀ προσῆκε, πάλιν ἀναπαύει τοὺς ἐγκωμίοις αὐξύς. ὅπερ γὰρ ὑψηλὰ τὰ ὑπερτάγματα ἰῶ, καὶ πολλῷ μείζονα τὴν ἐν τῇ παλαιᾷ, ἵνα μὴ θορυβῶνται καὶ ταραττέσθωσαν καὶ λέγωσι· πῶς δυνησόμθα ταῦτα καλορθοῖν; ἄκουσον τί φησιν·

χρ. καὶν μυρ.

13 Υμεῖς ἐστε ὁ ἅλας τῆς γῆς, Δεικνὺς ὅτι ἀναγκαίως ταῦτα ὑπετάτθη. ἐὰν γὰρ τῆς καθ' ἑαυτὸν ζωῆς, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς οἰκουμθύης, φησίν, ἁπάσης ὁ λόγος ἔσαι ὑμῖν. οὐδὲ γὰρ εἰς δύο πόλεις, οὐδὲ δέκα καὶ εἴκοσιν, οὐδὲ εἰς ἓν ἔθνος ὑμᾶς ἀποστέλλω, καθάπερ τοὺς προφήτας, ἀλλ' εἰς γῆν καὶ θάλατθαν καὶ τὴν οἰκουμθύην ἅπασαν, καὶ ταύτην κακῶς διακειμθύην. "ὅ γὰρ εἶπεν, ὑμεῖς ἐστε ὁ ἅλας τῆς γῆς, ἐδείξε μυρολογθεῖσαν ἅπασαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ καπνισαπῆσαν ὑπὸ τῶν ἁμαρτημάτων. δέῃ τοι τοῦτο ταύτας πρὸς αὐτῶν" ὑπιζητήσεις ἴσως, αἱ μάλιστα πρὸς τὴν τῶν πολλῶν ὑπημέλειαν εἰσιν ἀναγκαῖαι καὶ χρήσιμοι. ὅ τε γὰρ πρᾶος καὶ ὑπήκοος καὶ ἐλεήμων καὶ δίκαιος οὐκ εἰς αὐτὸν συγκλείει τὰ κατορθώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν [τ]ἑτέρων ὠφέλειαν ἕλκει καλὰς ταύτας ὑπερχείλους πηγὰς προχεόμενος. ὁ δὴ αὖ καθαρὸς τὴν καρδίαν καὶ εἰρηνοποιός, καὶ ἐλαιηφόρος ὑπὸ τῆς ἀληθείας, πάλιν πρὸς τὸ κοινὴ συμφέρον βίον καθίσαται. μὴ τοίνυν νομίσητε, φησίν, ὅτι τοὺς τυχόντας ἀνῶνας ἐλκεσθαι, μηδὲ ὑπὲρ μικρῶν λιμνῶν εἰς τὸν λόγον ὑμῖν· ὑμεῖς ἐστε ὁ ἅλας τῆς γῆς. τί οὖν; τὰ στόματα αὐλοὶ διώρθωσαν; ὑδαμῶς. οὔτε γὰρ δυνατὸν τὰ διεφθορότα ἤδη ὑπὸ πάσης ἅλας ὠφελῆν· ὅ δὴ τοῦτο ἐποίουν· ἀλλὰ δυανεωθέντα προτέρων καὶ πολλὴν ἀπαλλαγθύτα σκιάν, τότε ἤλιζον, κατέχοντες καὶ διατηροῦντες ἐν τῇ νεοφύτῳ ταύτῃ, καὶ πολλὴ τὸ διαστὸν προσέλαβον. ὃ μὲν γὰρ ἀπαλλαγὲν τῆς σηπεδόνος τῶν ἁμαρτημάτων, τὸ Χριστοῦ κατόρθωμα γέγονε· ὃ δὲ αὖ πάλιν μηκέτι ἐπὶ σκιὰν ἐπιστραφῆν, τῆς τούτων ἀσυδῆς καὶ ταλαιπωρίας ἔργον ἰῶ. ὁρᾷς πῶς καὶ μικρὸν δείψωσι καὶ τὴν προφητὴν ὄντας βῆμα; οὐ γὰρ τῆς Παλαιστίνης διδασκάλους εἶναί φησιν, ἀλλὰ τῆς γῆς ἁπάσης· καὶ οὐχ ἁπλῶς διδασκάλους, ἀλλὰ καὶ φοβερούς. τὸ γὰρ δὴ θαυμαστὸν τοῦτο ἔστιν, ὅτι οὐ κολακεύοντες, οὐδὲ θεραπεύοντες, ἀλλ' ὑπηφόντες, ὥσπερ ὁ ἅλας, ὅπου πυρῶσαι πᾶσι γεγόνασι. μὴ τοίνυν θαυμάσητε, φησίν, εἰ τοὺς ἄλλους ἀφεὶς, ὑμῖν προσλέγομαι, καὶ πρὸς τοσούτους ἕλκω κινδύνους. σύνοισατε γὰρ ὅσας πόλεσι καὶ δήμοις καὶ ἔθνεσι μέλλω πέμπειν ὑμᾶς ὑπερτάττας. δέῃ τοῦτο οὐχ ὑμᾶς εἰς βούλομαι φρονίμους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους τοιούτους ποιῆν. τοὺς δὲ τοιούτους πολὺ δεῖ (σωθῆναι εἰς), οἷς ἡ τῶν ἄλλων κινδυνεύεται σωτηρία, καὶ τοσούτοις ἀνδράσι τὴν ἀρετὴν, ὡς καὶ ἄλλοις μεταδιδόναι τῆς ὠφελείας. εἰ γὰρ τοιοῦτοι μὴ γένησθε, οὐδὲ ὑμῖν ἀνδρὶς ἀρκέσουσι. μὴ τοίνυν δυσχεράνητε, ὡς ἐπιπόνων ὄντων τῶν λεγομένων. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις μετρίοις δυνατὸν ἐπανελθεῖν δι' ὑμῶν· ὑμεῖς δὲ, εἰ τοῦτο πάθοιτε, μὴ ἑαυτῶν καὶ ἑτέρους προσαπολεῖτε. ὥστε ὅσῳ μεγάλης ἐγκλείζεσθε παραγγέλματα, τοσούτῳ καὶ μείζονος δεῖσθε ἀσυδοῦς. διὰ φησιν·

χρ. ἐνδέει

χρ. παραγγέλματα.

40 Ἐὰν δὲ ὁ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι μυριάκις πίπτοντες, δύανται τυχεῖν συγνώμης· ὁ δὲ διδάσκαλος, ἐὰν τοῦτο πάθῃ, πάσης ἀπεστέρηται ἀπολογίας, καὶ τὴν ἐσχάτην δώσει ζημίαν. ἵνα γὰρ μὴ ἀκούσαντες, ὅταν ἐνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν,

μῶν, δειλιάσωσιν εἰς μέσον προελθεῖν, λέγε ὅτι, διὰ μὴ τοὺς τοιούτους ἦτε ὑβριστὰι γεγενημένοι, εἰκῆ ἐξελέγητε. οὐ γὰρ ὃ κακῶς ἀκούειν χρὴ δεδοικέναι, ἀλλὰ ὃ ὑπουποκρινομένους φαίνεσθαι. τότε γὰρ μᾶλλον πάσχεσθε καὶ καταπατήσεσθε. ἐὰν δὲ μὴ ἦτε "αὐτοὶ ἐπιτυφόντες, εἶτα κακῶς ἀκούητε, χαίρετε. τοῦτο γὰρ ἀλὸς ἔργον ἐστί, τὸ δάκνειν καὶ λυπεῖν τοὺς ἀκούοντας. ὥστε ἀναγκαίως ἡ κακηγορία ἕπεται τοῖς ὑμᾶς βλάπτουσα, ἀλλὰ καὶ λυτελοῦσα ὑμῖν τῇ ἀρετῇ. αἰ δὲ φοβηθέντες αὐτὴν, προδῶτε τὴν προσήκουσαν ὑμῖν σφοδρότητα, πολλῷ χαλεπώτερα πείσεσθε, καὶ κακῶς ἀκούοντες καὶ καταφρονούμενοι παρὰ πάντων. ἕτοιμα γὰρ ἐστὶ καταπατήσεσθε. εἶτα ἐφ' ἕτερον ὑψηλότερον ἄγει προάδειγμα. 14 Ὑμεῖς ἐστὲ ὁ φῶς τοῦ κόσμου. Πάλιν τοῦ κόσμου, οὐκ ἐθνους ἑνὸς, οὐδὲ εἰκοσι πόλεων, ἀλλὰ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης· καὶ φῶς νοητὸν, καὶ τῆς ἀκτῖνος ταύτης πολὺ βέλτιον, ὥσπερ οὖν καὶ ἄλλας πνευματικόν. καὶ πρότερον ἄλας, καὶ τότε φῶς· ἵνα μαθῇς ἡλίκον τὸ κατεσυμμένων ῥημάτων ὁ κέρδος, καὶ τῆς σεμνῆς διδασκαλίας ὁ ὄφελος. καὶ γὰρ σφίγγει, καὶ οὐκ ἀφίησι διαῤῥεῦσαι, καὶ διαβλέψαι ποιεῖ πρὸς ἀρετὴν χειραγωγοῦσα.

Οὐ δυνατὸν πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· 15 Οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑποκάτω τοῦ μόδιου. Πάλιν αὖ διὰ τούτων εἰς ἀκρίβειαν ἄγει βίου, παιδιῶν ἀναγκάζει, ὡς ὑποκάτω τοῖς ἀπόντων ὀφθαλμοῖς κειμένης, ἢ ἐν μέσῳ τῷ τῆς οἰκουμένης ἀγωνιζομένης θεάτρῳ. μὴ γὰρ δὴ τοῦτο "εἴδητε, φησιν, ὅτι ἐν ταύτῃ καθήμεθα νῆσῳ, καὶ ἐν μικρῷ γωνίας ἐσμὲν μέρει· οὕτω γὰρ καταδήλοι ἔσεσθε πᾶσιν, ὡσανεὶ πόλις ὑπὲρ κορυφῆς ὄρους κειμένη, ὡσανεὶ λύχνος ἐν οἰκίᾳ ὑπὲρ τῆς λυχνίας φαίνων. ποῦ νεῦσι τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ λαμπρυνῶντες; ἀκουέτωσαν ταῦτα, καὶ τῆς προφητείας τὴν δύναμιν ἐκπλαγήτωσαν, προσκυνείτωσαν αὐτοῦ τὴν ἰσχύν. ἐννόησον γὰρ ἡλίκα ὑπέσχετο τοῖς οὐδέπω ἐν τῇ χώρᾳ γνωρίμοις ὄσι τῇ αὐτοῦ· ὅτι γῆ καὶ θάλαττα αὐτοῦ ἔσεται, καὶ πρὸς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ἥξουσι τῇ φήμῃ· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τῇ φήμῃ, ἀλλὰ καὶ τῇ τῆς δυνάμεως ἐνεργείᾳ. οὐδὲ γὰρ ἡ φήμη φέρουσα πανταχοῦ δήλους αὐτοὺς ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ὄψις τῶν ἔργων ὑπέδειξε. καθάπερ γὰρ ὑποπίπτουσι τοῖς ὁρωμένοις, τῆς ἀκτῖνος στοιβρότερον τοῦ γοῦ ἐπέδραμον ἅπασαν, ἀπείργοντες τῆς βυσσείας τὸ φῶς. ἐνταῦθα δέ μοι ἀδύνατος καὶ ῥᾳδία παῤῥησίαν ἀλείφειν δοκεῖ. τὸ μὲν γὰρ εἰπεῖν, οὐ δυνατὸν πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη, τὴν αὐτοῦ δυνάμιν δεῖν ἐμφαίνοντος. ὥσπερ γὰρ ἐκείνου κρυβῆναι μὴ χρῆναι, οὕτω τὸ κήρυγμα ἀδύνατον σιγηθῆναι καὶ λαθεῖν. ὅπου γὰρ εἶπε διωγμοὺς καὶ κακηγορίας καὶ ὑβρίσθαι καὶ πολέμους, ἵνα μὴ νομίσωσιν ὅτι ταῦτα αὐτοὺς ὑπισχνεῖται δυνήσειν, θαῤῥύνων αὐτοὺς, φησιν, ὅτι οὐ μόνον οὐ λήσετε, ἀλλὰ καταλήψεται τὴν οἰκουμένην ἅπασαν· καὶ σὺ αὐτὸ μὲν οὕτω τοῦτο ἔσονται λαμπροὶ καὶ ὑπέρφαντοι. τοιοῦτο μὲν οὖν τὴν ἑαυτοῦ δυνάμιν ἐνδείκνυται, τῷ δὲ ἑξῆς τὴν παῤῥησίαν ἀπαιτεῖ τὴν πρὸς αὐτὸν, οὕτω λέγων· οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν ὑποκάτω τοῦ μόδιον,

Ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ· 16 Οὕτω λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ἐγὼ μὲν γὰρ ἤλπιζον τὸ φῶς, φησὶ· τὸ δὲ μεῖναι καιόμενον, τῆς ὑμετέρας προαιρέσεως ἀσυλλήπτου· τὸ δὲ ὑμᾶς αὐτοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς μέλλοντας "τῆς αὐγῆς ἀπολαύειν ταύτης, καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν χειραγωγεῖσθαι. τὸ γὰρ δὴ δυνήσονται αἱ κακηγορίαι συσκιάσαι ὑμῶν τὸν λαμπηδόνα, ἐὰν ὑμεῖς ἦτε μὴ ἀκριβείας βιοῦντες, καὶ ὥστε, ὡς μέλλοντες ἅπασαν ὑπερφέρειν τὴν οἰκουμένην. ἄξιον τοίνυν τῆς χάριτος ἐπιδείξασθε βίον, ἵν', ὥσπερ ἐκείνη πανταχοῦ κηρύττεται, οὕτω καὶ αὕτη ἐκείνην ζωντέχῃ. εἶτα καὶ ἕτερον κέρδος εὑρήσει μὴ τῆς

τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας, ἱκανὸν αὐτοὺς ἀναγωνίους ποιῆσαι καὶ εἰς πᾶσαν ἀγαγεῖν ἀσυδιώ. ὁ γὰρ δι' ὀικουμένου διορθώσεται, φησι, μόνον ὀρθῶς βιοιῶτες, ἀλλὰ δι' Θεόν δοξάζεσθαι σωζησκυάσετε· ὥσπερ οὖν τὰ ἐναντία ποιοιῶτες, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπολεῖτε, δι' τὸ Θεοῦ τὸ ὄνομα βλασφημεῖσθαι ποιήσετε. δι' πῶς, φησιν, ὁ Θεὸς δοξασθήσεται δι' ἡμῶν, εἶγε μέλλοιεν ἡμᾶς οἱ ἀνθρωποι κακηγορεῖν; ἀλλ' οἱ πάντες, καὶ κεῖνοι ὁ αὐτὸς ἀπὸ βασκανίας· δι' οἱ τὸν βασκανίᾳ τοῦτο ποιοιῶτες, καὶ τὸ ζωοποιὸς ὑμᾶς θαυμάσονται καὶ ἀποδέξον) · ὥσπερ οὖν οἱ φανερῶς κολακεύοντες τοὺς ἐν πονηρίᾳ ζῶντας, καὶ νοσῶ διαβάλλουσι. Πῶς οὖν κελεύεις; πρὸς ἐπίδειξιν ἡμᾶς ζῆν καὶ πρὸς φιλοτιμίαν; ἀπαγε, οὐ τοῦτό φημι· οὐδὲ γὰρ εἶπον, ἀσυδάζετε ὑμεῖς εἰς μέσον φέρειν τὰ κατορθώματα ὑμῶν, οὐδὲ εἶπον, δείξατε αὐτά, ἀλλὰ λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν, τουτέστι, πολλὴ ἔστω ἡ ἀρετή, δαψιλὴς ἔστω τὸ πῦρ, καὶ τὸ φῶς ἄφατον. ὅταν γὰρ τοιαύτη ᾖ ἡ ἀρετή, ἀδύνατον αὐτὴν λαθεῖν, κἂν μυριάκις ὁ μελιῶν αὐτὴ συσκιάσῃ. ἀληθῶν τοίνυν ἑαυτοῖς σωζήσεσθε βίον, καὶ μηδεμίαν ἐχέτωσαν ἀληθῆ κατηγορίας ἀφορμήν· καὶ, κἂν μυρίοι κατηγορῶσιν ὧσιν, οὐδεὶς ὑμῖν ἐπισκιάσαι δυνήσεται. καὶ καλῶς εἶπε, τὸ φῶς. οὐδὲν γὰρ ὕτως ἐπίσημον ἀνθρωπον ποιῇ, κἂν μυριάκις λανθάνειν βάλληται, ὡς ἀρετῆς ἐπίδειξις. ὥσπερ γὰρ αὐτὴν τὴν ἀκτῖνα σωζεβεληκότος, ὕτως αὐτῆς φαιδρότερος λάμπει, οὐκ εἰς γῆν σὰς μύρμυγας ἀφιείς, ἀνὰ δὲ αὐτὸν ἀναβαίνων καὶ ἥλιον. ἐντεῦθεν καὶ σωζαμυθεῖται αὐτοὺς μείζονος. Εἰ γὰρ ἀλιτεῖτέ, φησι, βλασφημούμενοι, ἀλλ' ἕξετε πολλοὺς τοὺς δι' ὑμᾶς θαυμάζοντας καὶ Θεόν. ἑκατέρωθεν ὁ μισθὸς ὑμῖν συλλέγεται, καὶ δοξαζομένου τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς, καὶ βλασφημουμένων ὑμῶν διὰ καὶ Θεόν. ἵνα γὰρ μὴ ἐπιπολύωμεν κακῶς ἀκούειν, μαθόντες ὅτι μισθὸν ἔχει τὸ σωζῆγμα, ὅτε σκῆνος ἀπλῶς πῆχεν, ἀλλὰ μὴ δύο εἰσφέρωμεν· οἷς, ὅταν ψευδῆ λέγηται, καὶ ὅταν διὰ καὶ Θεόν· δι' δείκνυσιν, ὅτι σὰκ σκῆνος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καλῶς ἀκούειν πολὺ φέρει τὸ κέρδος, τῆς δόξης εἰς καὶ Θεὸν ἀναφερούσης· καὶ χρήσας αὐτοῖς παρεῖναι τὰς ἐλπίδας. καὶ γὰρ τοιοῦτόν, φησιν, ἐστὶ καὶ ἡ κακηγορία τῶν πονηρῶν, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπισκῆψαι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ φῶς. ὅταν γὰρ μωραίνητε, τότε ὑμᾶς καταπατήσουσι μόνον, οὐχ ὅταν τὰ ὀρθὰ σωζάπτοντες διαβάλλησθε. τότε γὰρ καὶ πολλοὶ ἔσονται οἱ θαυμάζοντες, οὐχ ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς καὶ καὶ πατέρα καὶ ὑμέτερον. καὶ σὰκ εἶπε, καὶ Θεόν, ἀλλὰ καὶ πατέρα, τῆς μισγούσης δίδοσθαι αὐτοῖς εὐγλωττίας ἤδη σωζεκαταβάλλων τὰ σπέρματα. Εἶπα, δείκνυς τὸ ὁμότιμον, ἀνωτέρω μὲ ἔλεγε, μὴ λυπεῖσθε ὅταν κακῶς ἀκούητε (ἀρκεῖ γὰρ ὑμῖν τὸ δι' ἐμὲ ταῦτα ἀκούειν) ἐν ταύτῃ ᾖ καὶ πατέρα ὑψῶσι, πάντας τὸ ἴσον δηλῶν.

Εἰδότες τοίνυν τὸ ἀπὸ τῆς ἀσυδησίας ταύτης κέρδος, καὶ τὴν ῥᾳθυμίας τὸ κίνδυνον (τὸ γὰρ ἡμετέρας ΗΘΙΚΟΝ ἀπωλείας πολλῷ χεῖρον τὸ τῆς δεσπότην τὸ ἡμέτερον βλασφημεῖσθαι δι' ἡμᾶς) ἀναβησόμεθα καὶ Ιουδαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, τὸν [τὸ]βίον ἡλίου λαμπρότερον παρεχόμενοι, καὶ μὴ βάλη) κακηγορεῖν, μὴ τὸ καλῶς ἀκούειν ἀγνοοῦντες, ἀλλὰ τὸ διημαρτημένως ἀκούειν καλῶς. οὐ μὰ γὰρ ἐν πονηρίᾳ ζῶμεν, καὶ μηδεὶς ὁ κακηγορῶν ᾖ, πρώτων ἐσμὲν ἀθλιώτατοι· οὐ γὰρ ἀρετὴν ἐπιμελούμεθα, καὶ ἡ οἰκουμένη λέγει κακῶς, τότε πρώτων ἐσόμεθα ζηλωτότεροι καὶ πρώτως ἐπιτασόμεθα τοῦ σώζεσθαι πεφροντικότες. οὐδὲ γὰρ τῇ κακηγορίᾳ τῶν πονηρῶν, ἀλλὰ τῇ ἀρετῇ τοῦ βίου πεποίθοισι. καὶ γὰρ σάλπιγγος ἀπάτης λαμπροτέρα ἡ δι' ἔργων ἐπίδειξις, καὶ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ* φανερώτερος βίος καθαρὸς, καὶ μυρίοι καὶ διαβάλλοντες ὦσιν. οὐ γὰρ τὰ πεφευρημένα ἄπαντα ἔχωμεν, καὶ πτωχοὶ, καὶ ταπεινοὶ καὶ ἐλεήμονες ὦμεν, καὶ καθαροὶ καὶ εἰρηνοποιοὶ, καὶ κακῶς ἀκούοντες μὴ ἀνθυβρίζωμεν, ἀλλὰ καὶ χαίρωμεν, τῶν σημείων σὰν ἔλαττον ἐπιτασόμεθα τοὺς θεραπεύοντας ἡμᾶς, καὶ ἡδέως ἄπαντες προσέρχωνται ἡμᾶς ἕξουσι, κἂν θηρίον, κἂν δαίμων ᾖ τις, κἂν ὁτιοῦν. εἰ δ' εἶέν τινες καὶ κακηγορεῖν

Chrysost. tom. 2. I 3 μηδὲν

γρ. ὁ χειρὸς

γρ. ἀπ. βασκ. ἀλλ' ὅμως καὶ οἱ βασκ.

γρ. τί ἂν; πρ. ὀπίδ. κελεύεις ἡμ.

γρ. φησιν·

γρ. ἂν

* καθαρώτερος ὁ καὶ γρ. ἓν

μηδὲν θορυβηθῆς ἀντεῖδεν, μηδ' ὅτι σε δημοσίᾳ ὑβρίζοισιν ἴδῃς, σὺ δ' ἐξέτασον αὐτῶν τὸ ζωηδές, καὶ ὅλως κροτοιῶντάς σε καὶ θαυμάζοντας, καὶ μυρίας ἀριθμοῦντας ἐπαίνους. ὅρα γοῦν πῶς ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπαινεῖ τοὺς παῖδας τοὺς ἐν τῇ καμίνῳ, καίτοιγε ἐχθρὸς ὢν καὶ πολέμιος· ἀλλ' ὅτι εἶδε γυναικὸς ἐσῶντας, ἀνακηρύττει καὶ σεφνοῖ· διὰ ἕτερον μὲν οὐδέν, ὅτι ὁ αὐτὸς πεῖσας, καὶ τὸν νόμον ἤκυσαν τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ διάβολος ὅταν ἴδῃ ἑαυτὸν μηδὲν ἀνύοντα, ἀφίσταται λοιπόν, δεδοικὼς μὴ πλειόνων ἡμῖν στεφάνων αἴτιος γένηται· ἐκείνου δὲ ἀποστάντος, κἂν μιαρός τις καὶ διεφθαρμένος, γνώσεται τὴν ἀρετήν, τῆς ἀχλύος ἐκείνης ἀναιρεθείσης. ἀν' ὃ καὶ ἀνθρωποι θαυμαζόμενοι, παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔξεις τὸ ἔπαινον ἢ ὃ θαῦμα μείζον. μὴ τοίνυν ἄλγει, μηδὲ κατάπιπτε· ἐπεὶ καὶ οἱ ἀπόστολοι, τοῖς μὲν ὁσημὴ θανάτου ἦσαν, τοῖς δὲ ὁσημὴ ζωῆς. αὖ γὰρ σὺ μηδεμίαν παρὰ σοὶ λαβὼν, πάντων ἀπήλλαξαι τῶν ἐγκλημάτων, μᾶλλον δὲ μακαριώτερος γέγονας. λάμπε τοίνυν τῷ βίον, καὶ τῶν ἀκουόντων μηδένα ποιοῦ λύπην. ὃ γὰρ ὄντως ἐστὶν ἀρετῆς· ὃ τιμώμενον μὴ πολλοὺς ἔχειν ἐχθρούς· ἀλλ' οὐδεὶς τοῦτο τὸ ἀνάρεστον. ὅσῳ γὰρ τῶν τοιούτων λαμπροτέρους ἔσαι μείζονας. ταῦτ' οὖν ἐννοοῦντες, ἐν μόνον σκοπῶμεν, τὴν ἀκριβείαν τὴν ἑαυτῶν οἰκονομεῖν βίον. ὕτω γὰρ τοὺς τῶν ἐκεῖ χειραγωγήσομεν ζωὴν οὐκ ἐν σκότῳ καὶ μεμένους. τοιαύτη γὰρ τοῦ φωτὸς τούτου ἡ δυνάμις, ὡς μὴ ἐνταῦθα μόνον λάμπειν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἐφοδηγεῖν τοὺς ἐπομένους. ὅταν γὰρ ἴδωσι πάντων τῶν πρόσθεν καταφρονοῦντα, καὶ τοὺς δὲ μέλλον παραδυναζομένους, τοῦ λόγου πάντως τῇ ἔργοις ἡμῶν πεισθήσονται. τίς γὰρ ὕτως ἀνόητος, ὡς ὁρῶν τὴν ἡδὺν καὶ τρυφῶντα καὶ πλουτοῦντα, πάντα ἀποδυόμενον καὶ πεινῶντα, καὶ τοὺς λιμὸν καὶ πενίαν, καὶ τοὺς σκληραγωγίαν ἅπασαν, καὶ τοὺς κινδύνους καὶ τοὺς αἷμα, καὶ τοὺς σφαγὰς καὶ τοὺς πάντα τὰ δοκοῦντα εἶναι δεινὰ παρατεταγμένον, μὴ σαφῶς λαβὼν τῶν μελλόντων ἐντεῦθεν ἀπόδειξιν; ἀν' ὃ τοῖς πρόσθεν ἑαυτὸν ἐμπλέκωμεν, [καὶ ἐνδοτέρω ὠθῶμεν,] πῶς δυνησόμεθα πεισθῆναι, ὅτι τοὺς ἀποδημίαν ἐπειγόμενα ἑτέραν; τίς ὃ ἡμῖν ἔσαι ἀπολογία λοιπόν, ὅταν, ὅσον ἴσχυεν ἡ ἀνθρωπίνη δόξα παρὰ τοῖς ἑλλήνων φιλοσόφοις, μὴ ἰσχύσῃ πρὸς ἡμῖν ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος; καὶ γὰρ ἐκείνων λύχνοι καὶ ῥήματα ἀπέδυσαντο, καὶ θανάτου κατεφρόνησε, ἵνα ἀνθρώποις ὑπιδείξωνται· διὸ καὶ κεναὶ γεγόνασιν αὐτῶν αἱ ἐλπίδες. τίς οὖν ἡμᾶς ἐξαιρήσεται λόγος, ὅταν, τοσούτων παρεκειμένων, καὶ τοσαύτης τῆς φιλοσοφίας ἡμῖν ἀνοιχθείσης, μηδὲ τὰ αὐτὰ δυνηθῶμεν ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὺς καὶ ἑτέρους παρασαπόλλυμεν; οὐδὲ γὰρ ὕτω βλάπτει ἕλλην παράνομα παρόντων, ὡς χριστιανὸς ταῦτα ποιῶν· καὶ μάλα εἰκότως. ἐκείνων μὲν γὰρ διεφθαρμένη ἡ δόξα· ἡ δ' ἡμετέρα δι' τὸν τοῦ Θεοῦ χάριν, καὶ παρὰ τοῖς ἀσεβέσι σεμνὴ καὶ περιφανής. διὸ ὅταν μάλιστα ἡμῖν ἀνειδίσαι βούλωνται, καὶ τὴν ἀκηδείαν αὐξῆσαι, τοῦτο ἐπιλέγουσιν· οἵ, ὁ χριστιανὸς (οὐκ ἀν εἰπόντες, εἰ μὴ μεγάλην περὶ τὸ δόγματος ἔχον ὑπόνοιαν) οὐκ ἤκουσας πόσα ὁ Χριστὸς ἐπέταξε καὶ ἤλιπε; πότε οὖν δυνήσῃ μίαν ἐκείνων ἀνῦσαι τὴν ἐντολήν, ὅταν πάντα ἀφεὶς περιέρχῃ τόκους συλλέγων, δανείσματα ῥᾳθύμως, πραγματείας ζωπθείς, ἀτέλειας ἀνύφαπόδων ὠνούμενος, ἀργυρᾶ σκεύη κατασκευάζων, ἀγρούς καὶ οἰκίας καὶ ἕππλα ἀγαθὰ ζῶα μυρία; καὶ εἶτα τοῦτο μόνον· ὅταν δὲ τῆς ἀκαίρους ταύτας ἀπουδαῖς καὶ ἀδικίαν περιστῇς, γλῶ ἀποτεμνόμενος, οἰκίας ἀπασῶν, πενίαν ὑπερτείνων, λιμὸν ἄυζων, πότε δυνήσῃ τὴν θυρὰν ὑπιδεῖν τούτων; ἀλλ' ἔστιν ὅτι καὶ πένητας ἐλεεῖς· οἶδα κἀγώ. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ πολλὴ πάλιν ἡ λύμη. ἢ γὰρ μετὰ τύφου, ἢ μετὰ κενοδοξίας τοῦτο ποιεῖς, ἵνα μηδὲν ὦν τοῖς ἀγαθοῖς κερδήσῃς· εἰ δὲ ἦν ὅτε ἀν ἀθλιώτερον, ὅταν καὶ ἐν τῷ λιμῷ ναυαγῇς; ἵν' οὖν μὴ τοῦτο γένῃται, ποιήσας τι καλὸν, μὴ ζήτει παρ' ἐμοῦ τὴν χάριν, ἵνα τὸν Θεὸν ἔχῃς ὀφειλέτην. Δανείζετε γάρ, φησί, παρ' ὧν μὴ προσδοκᾶτε λήψεσθαι. ἔχεις χρεώστην· εἰ ἐκεῖνον ἀφεὶς, ἐμὲ ἀπαίτεις, ἀνάθεμα πένητα καὶ ταλαίπωρον; μὴ

Δαν. γ.

β. Κορ. β. ιε.

Λυκ. ς. λε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὴ γὰρ ἀγανακτεῖ ὁ χρεώστης ἀπαιτούμενος; μὴ γὰρ πένης ἐστί; μὴ γὰρ οὐ βούλεται καταθεῖναι; οὐχ ὁρᾷς αὐτοῦ τοὺς ἀφάτους θησαυρούς; οὐχ ὁρᾷς τὴν ἀνεκδιήγητον φιλοτιμίαν; αὐτὸν τοίνυν κάταξε καὶ " ἀπαίτησον. οὕτω γὰρ ἀπαιτούμενος χαίρει. σὺ γὰρ ἕτερον ἀπαιτούμενον ἴδῃ αὐτὸ ὧν αὐτὸς ὀφείλει, ὡς ὑβριωθεὶς οὕτω χαρήσεται, καὶ οὐκέτι σοι ἀποδίδωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλεῖ δικαίως. ποίαν γὰρ μοι ἀγνωμοσύνην κατέγνως, φησί; ποίαν μοι πενίαν ζωΐδας, ὅτι σωφρόνως ἐμὲ, ἐφ' ἑτέρους ἔρχῃ; ἀλλως ἐδημοσίευσας, καὶ ἄλλον ἀπαιτεῖς; εἰ γὰρ καὶ σὺ ἀνέθηκας ὑπερεδέξατο, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐκέλευσε καταβαλεῖν· καὶ αὐτὸς καὶ σωφρόνως ὀφειλέτης, εἰ ἐπιτηδεῖ βούλεται, μυρίας σοι πρέχων ἀφορμὰς τοῦ πρωτοθεν αὐτὸν ἀπαιτεῖν. μὴ δὴ οὖν τοσαύτην εὐχολίαν καὶ εὐποιΐαν ἀφεὶς, πρὸς ἐμοῦ ζήτει λαβεῖν τὰ μηδὲν ἔχοντος. ἵνος γὰρ ἕνεκεν ἐμοὶ ὑπεδείκνυσας ἐλεεῖν πένητα; μὴ γὰρ ἐγώ σοι εἶπον, δός; μὴ γὰρ πρὸς ἐμοῦ ἦκουσας, ἵνα καὶ πρὸς ἐμοῦ ἀπαιτήσῃς; αὐτὸς εἶπεν, Ὁ ἐλεῶν πένητα, δανείζει Θεῷ. Θεῷ ἐδάνεισας, αὐτὸν " ἀπαίτει. ἀλλ' οὐκ ἀποδίδωσι τὰ πρῶνιῶν καὶ τῶν· ἴσως σὺ ποιεῖς. τοιοῦτος γὰρ ὁ ὀφειλέτης· οὐχ ὡς πολλοὶ τὰ δανειθέν ταπεινάζουσιν ἀποδοῦναι μόνον, ἀλλ' ὥστε καὶ τὰ δοθέν σὺν ἀσφαλείᾳ καταθεῖναι, πρώτα τραγματεύεται καὶ ποιεῖ. δέχεται τὰ μὴ σὺν τοῖς καταβάλλειν, τὰ ὑπὲρ ἐκεῖνα μιμεῖται). ταῦτ' οὖν εἰδότες πολὺν ποιῶμεν τὸν " ἔλεον, καὶ πολλὴν τὴν φιλανθρωπίαν ὑπεδειξώμεθα, καὶ δέχεται " χρημάτων, καὶ δέχεται τραγμάτων, κἂν ἰδωμεν ἵνα κακῶς πάσχοντα καὶ τυφλόμενον σὺν ἀγρᾷ, κἂν ἀργύριον δυνατὸν καταβαλεῖν, ποιῶμεν· κἂν λόγοις δυνατὸν παραλύσαι, μὴ ὀκνῶμεν. ἔστι γὰρ καὶ λόγου μισθὸς, μᾶλλον δὲ καὶ στεναγμῶν. καὶ τοῦτο ὁ μακάριος Ἰὼβ ἔλεγεν· Ἐγὼ δὲ ἔκλαυσα ὅτι πονηρὰ ἀνδρὶ δυνάτῳ, ἐστέναξα δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐν ἀνάγκαις. Εἰ δὲ δακρύων καὶ στεναγμῶν ἐστί μισθὸς, ὅταν καὶ λόγοι καὶ ταπεινὴ, καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα, συνίσησιν ἡλίκη ἡ ἀνάπαυσις γίνεται. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς ἐχθροὶ ἦμεν τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μονογενὴς ἡμᾶς κατήλλαξε, μέσον ἑαυτὸν ἐμβαλών, καὶ πληγὰς ὑπὲρ ἡμῶν ἐδέξατο, καὶ θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν ὑπέμεινας. ταπεινάσωμεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς τὸν ἐμπίπλοντας μυρίων ἀπολαύειν κακῶν, ἀλλὰ μὴ ὡς νῦν ποιοῦμεν, ἐπιδιδόντες ἰδωμεν ἵνας συγχρωμένους καὶ συρρηγνυμένους ἀλλήλοις, " ἰσάμενοι καὶ βυθιζομένους ταῖς ἑτέρων ἀδημοσίαις, καὶ θέατρον παρεχόντων ἀβουλικόν· ἢ τί γὰρ μᾶλλον ἐστὶ " ὠμότερον; ὁρᾷς κακῶς ἀκουόντας, ἁρπαζομένους, καταπινομένους τὴν ἐσθῆτα, συγχεομένους τὸ πρόσωπον, καὶ ταπεινὴν ἡσυχῇ πρεσβεύειν; μὴ γὰρ ἀρκτός ἐστιν ὁ μαχόμενος; μὴ γὰρ θηρίον; μὴ γὰρ ὄφις; ἀνθρωπός ἐστιν ὁ πονηρὸς σοι χαίνων, ἀδελφός ἐστι, μέλος ἐστί. μὴ θεώρει, ἀλλὰ δάκνε· μὴ τέρπου, ἀλλὰ δάκρυε· μὴ ἑτέρως πρόσκαιρε ὑπὲρ τῆς ἀδημοσύνης, ἀλλὰ καὶ τοὺς ζωηλεγμένους ἀποστόμωσον καὶ δάκνε. δυαρεσκούσων γὰρ καὶ οἰκετείαν τὸ χαίρειν τοῖς τοιαύτοις συμφοραῖς, καὶ καθαρμὸς καὶ ὄνειδος ἀλόγων. ὁρᾷς ἀνθρώπου ἀδημονοῦντα, καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπου ἀδημονοῦντα, καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπου ἀδημονοῦντα, καὶ οὐ μὴν αὐτὸς ἀδημονῇς, οὐδὲ εἰσέρχῃ μέσος καὶ διασκεδάζεις τὸν δράκοντα τὰ φάλαγγα, καὶ τὰ δυνάμενα δάκνειν κακεῖ; ἵνα καὶ αὐτὸς πλησθῇς λαβεῖν, φησί, καὶ σὺ τοῦτο κελεύεις; μάλιστα μὲν οὐδὲ τοῦτο πεῖσον. δυνατὸν δὲ καὶ τοῦτο παθεῖν, μαρτύριόν σοι τὸ τραῦμα ἔσται. δάκνε γὰρ ὡς Θεὸν ἔπαθες. Εἰ δὲ πληγὰς ὀκνεῖς λαβεῖν, συνίσησον ὅτι ὁ διαστὰς σου φανερὸν οὐκ ὤκνησεν ὑπομεῖναι δάκνε σέ. ὀκνηροὶ μὲν γὰρ μύωσι καὶ ἐσκότωνται, τοῦ θυμοῦ τυφωνιῶντος καὶ τραπηναιῶντος αὐτοῖς· δέονται δὲ ἵνος ὑγιαίνοντος τοῦ βοηθήσοντος αὐτοῖς, ὁ τε ἀδικῶν, " ὁ τε ἀδικούμενος· ὁ μὲν, ἵνα ἀπαλλαγῇ πάσχων κακῶς, ὁ δὲ, ἵνα παύσηται ποιῶν κακῶς. πρόσχωμεν τοίνυν καὶ χεῖρα ὄρεξον, ὁ νήφων τοῖς μύουσι. ἔστι γὰρ καὶ ὀργῆς μέθη, καὶ τῆς ἐκ τοῦ οἴνου χαλεπωτέρα. οὐχ ὁρᾷς τοὺς ναύτας, [οἱ] ὅταν ναυαγίῳ ἵνας πρεσβεύοντας ἴδωσι, πῶς τὰ ἴσια πεπασαντες μετὰ πολλῆς ἀνέχονται ἀσυδησίας, ὥστε τοὺς ὁμοτέχνους ἁρπάσαι τοῦ κλύδωνος; εἰ δὲ τέχνης κοινωνοὶ τοσαύτην ὑπεδείκνυσαν) πρεσβείαν, " πόσῳ μᾶλλον τοὺς τῆς φύσεως κοινωνοὺς ζῶντα πρώτα ποιεῖν ἔδει; καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ναυαγίου ἐστὶν

ἐκείνου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χε. ἐπαίτησον.

χε. ὠφείλετες.

χε. ῥημάτων,

χε. ἐστὶ καμὸν

χε. οὐκοῦν τότε-ρον;

χε. καὶ ὁ

χε. πολλῷ

σκείνου χαλεπώτερον. ἢ γὰρ ἐβλασφήμησεν ἐπηρεασθείς, ἢ πρὸ τοῦ σκένωσεν· ἢ ὑπισχνήσατο, εἶτα τῷ θυμῷ συναπνεύσθη, καὶ πάλιν εἰς γέενναν ἐνέπεσεν· ἢ πληγὴν δίδωσι καὶ φόνον ἐργάζεται, καὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο πάλιν ναυάγιον. ἀπελθε τοίνυν, φησὶ τὸ κακόν, καὶ καταποντιζόμενος ἀνάσσατον, εἰς αὐτὸ τῆς ζάλης τὸ πέλαγος καταβάς, καὶ σβέσας τὸν σβεβόλον τοῦ διαβόλου, καὶ κατ' ἰδίαν λαβὼν ἕκαστον, ἀνάδεινον, κατάστειλε τὰ φλόγα, καὶ τὰ κύματα κοίμισαν. εἰ γὰρ μείζων ἡ πυρά, καὶ χαλεπωτέρα ἡ καύσις ἡ κάμινος, μὴ φοβηθῇς. πολλοὺς γὰρ ἔχεις τοὺς ζωσφαπομένους καὶ χεῖρα ὀρέγοντας, αὐ ἀρχὴν ἀνάσχῃς μόνον, καὶ σοῦ γε πρώτων ἁπτῆς τῆς εἰρήνης Θεός. καὶν σφοδρὸς ᾖ ὁ πνεύσας τὰ φλόγα, πολλοὶ καὶ ἕτεροι ἀκολουθήσουσι, καὶ τῶν ἀπ' ἐκείνων κατορθωμάτων αὐτὸς λήψῃ μισθόν. ἄκουσον τί προῆκεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς χαμαὶ ἕρπουσιν· αὐ τὸ ἀπὸ ζύγιον ἴδῃς τοῦ ἐχθροῦ σου, φησὶ, καταπίπτον, μὴ παραδράμῃς, ἀλλὰ ἀνάστησον. κἀκεῖ τοῦ κείμενον ἀπὸ ζύγιον ἀνάστησας, πολὺ κουφότερον τὸ μαχόμενον ἀνθεφθεῖς διαλύσας καὶ διαλλάξας. εἰ γὰρ ἐχθρὸν ὄνον, πολλῷ μᾶλλον φίλων ψυχάς· ἀνδιάνασον χρή· καὶ μάλιστα, ὅταν χαλεπώτερον ᾖ τὸ πάθημα. ὁ γὰρ εἰς βόρβορον αὐτὰ πίπτοισιν, ἀλλ' εἰς τὸ τῆς γεέννης πῦρ, τὸ φορτίον ὁ φέρουσα τοῦ θυμοῦ. σὺ γὰρ ὁρᾷς ἀδελφὸν ἀπὸ τὸν γόμον κείμενον, καὶ διάβολον ἐφεστῶτα καὶ τῷ πυρᾷ ἀνάπτοντα, παραστέχεις ὠμῶς καὶ ἀνιλεῶς· ὅπερ οὐδὲ ἐπ' ἀλλογενῶν ποιῆσαι ἀκίνδυνον. καὶ ὁ μὲν Σαμαρείτης τραυματίαν ἰδὼν ἀγνοίᾳ καὶ οὐδὲν αὐτῷ προσήκοντα, καὶ ἐπέσπ, καὶ ὅπερ τὸ ἀπὸ ζύγιον ἀνεβίβασε, καὶ εἰς τὸ πανδοχεῖον κατήγαγε, καὶ ἀλλὰ ἐμισθώσατο, καὶ τὰ μὲν ἔδωκεν ἀργύριον, τὰ δὲ ἐπέμεν. σὺ δὲ λῃστῶν προπεσόντα βλέπων, ἀλλὰ δαιμόνων φάλαγγι καὶ θυμοῦ πολιορκίᾳ, οὐκ ἐν ἐρημίᾳ, ἀλλ' ἐν ἀγορᾷ μέσῃ, καὶ χρήματα ἀναλίσκειν μέλλων, οὐδὲ ἀπὸ ζύγιον μισθοῦσθαι, οὐδὲ μακρὰν πέμπειν ὁδὸν, ἀλλὰ ῥήματα φθέγξασθαι μόνον, ὀκνεῖς καὶ ἀναβῆναι, καὶ παραστέχεις ὠμῶς καὶ ἀνιλεῶς; καὶ πῶς παρεσδοκᾷς, ὦ Θεὸν καλῶν, ἵλεώ ποτε ἕξειν; εἶπον δή μοι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἀδημονοῦντας δημοσίᾳ, πρὸς ὦ ἐπηρεάζοντα καὶ ἀδικοῦντα· πληγὰς ἐντείνεις, εἶπέ μοι, καὶ λακτίζεις καὶ δάκνεις; οὐς ἄγελος ἐθήλυνον, καὶ ὄνος ἄγελος; καὶ οὐκ αἰσχύνῃ, οὐδὲ ἐρυθριᾷς ἐκθηλυνόμενος, καὶ τὴν οἰκείαν ἀνδρίαν παρεδίδους; εἰ γὰρ πένης εἶ, ἀλλ' ἐλεύθερος· εἰ γὰρ χειροτέχνης εἶ, ἀλλὰ χρυσιανός. διὰ αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο ὅτι πένης εἶ, ἀναλγῆσαι οὐ χρή. πολλῶν γὰρ πλουτούντων ὅτι δὲ μάχεσθαι, καὶ πενήτων, πολλῶν πλουτούντων, πολλὰς ἐχόντων ἀνάγκας πολέμων. σὺ δὲ τὴν ἡδονὴν οὐκ ἔχων τὴν πλοῦτον, καὶ καλὰ τοῦ πλούτου παρέρχῃ ζωάγων σεαυτῷ, ἔρωτας, καὶ φιλονεικίας, καὶ μάχας, καὶ ἀποπλήξας τὸν ἀδελφὸν καὶ "ἄγχεις, καὶ καταβάλλῃς δημοσίᾳ ἁπάντων ὁρώντων· καὶ οὐχ ἡγῇ αὐτὸς μᾶλλον ἀδημονῶν, τῶν ἀλόγων μιμούμενος τὰς ὁρμάς, μᾶλλον δὲ καὶ κάτω τῶν ἀλόγων; πάντα γὰρ ἐκείνοις κοινά, καὶ συναγελάζονται ἀλλήλοις καὶ συμβαδίζουσιν· ἡμῖν δὲ οὐδὲν κοινόν, ἀλλὰ πάντα ἄνω καὶ κάτω, μάχαι, [καὶ] φιλονεικίαι, λοιδορίαι, καὶ ἀπιστίαι καὶ ὀργαί. καὶ ὅτε τὸ ἀνώτερον αἰδούμεθα, εἰς ὃν συνηθημεν κοινῇ ἅπαντες, οὐδὲ τὴν γλῶ, ὦ κοινὴν πᾶσιν ἄνθρωπον, οὐκ αὐτὴν τὴν φύσιν· ἀλλὰ πάντα ὁ θυμὸς καὶ ὁ τῶν ἀγρίων ἔρως διαφύσας οἴχεται. οὐκ εἶδες σκῦλον τὰ μυρία ζάλαντα ὀφείλοντα, εἶτα μὴ τὴν ἐκείνων ἄφεσιν ἀποπίπτοντα τὰ ἑαυτῶν ζωδιλον; οὐ ἑκατὸν δηναρίων, ἴσα ἐστὶ καὶ, καὶ πῶς ἀνανάτῳ πεδόθη κολάσει; ὁ δέδοικας τὸ ἀπόδειγμα; οὐ φοβῇ μὴ καὶ αὐτὸς τὰ αὐτὰ πάθῃς; καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν τῷ δεσπότῃ πολλὰ καὶ μεγάλα ὀφλήματα· ἀλλ' ὅμως ἀνέχεται καὶ μακροθυμεῖ, καὶ οὐδὲ ἐπίκειται, καθάπερ ἡμεῖς τοῖς ζωδούλοις, ὅτε ἀγχεῖ καὶ ἀποπίπτ· κἀκεῖνος εἰ καὶ ὃ πολλοστὸν μέρος αὐτῶν ἡμᾶς ἐβουλήθη ἀπαιτῆσαι, πάλαι ἂν ἀπολώλειμεν. ταῦτ' οὖν ἐννοοῦντες, ἀγαπητοί, ταπεινωθῶμεν, καὶ χάριν ἔχωμεν τοῖς ὀφείλουσιν ἡμῖν. γίνονται γὰρ ἡμῖν, ἂν φιλοσοφῶμεν, "ἀφορμαὶ συγχωρήσεως

χ. ἀπὸ

χ. ἀπὸ

χ. Σωαναστήσον.

χ. διανασῆσαι

χ. -λόγῳ

χ. παρεπέμπειν

χ. ἀπτείνεις, χ. συγγίνειαν

χ. ἀπάγχ-

χ. -εσι;

χ. κοινὰ

Ματθ. ιη. κη.

συγχωρήσεως μεγίστης, καὶ ὀλίγα δόντες, πολλὰ ληψόμεθα. ἢ τίνων ἀπαλλάξῃ μᾶλλον βίας, δέον, εἰ καὶ ἐκεῖνος ἐβούλετο δοῦναι, αὐτὸν συγχωρῆσαι, ἵνα μηδὲ τοῦ Θεοῦ δόξῃς πρῶτος λάβοις; νυνὶ δὲ πάντα ποιεῖς, καὶ βιάζῃ καὶ φιλονεικεῖς, ὥστε σοι μηδὲν ἀφεθῆναι τῶν σῶν· καὶ δοκεῖς μὲν ἐπηρεάζειν τῷ πλησίον, καὶ δὲ σαυτοῦ δὲ ξίφος ὠθεῖς, αὔξων τὴν ἐν τῇ γεέννῃ κόλασιν. Εἰ δὲ μικρὸν ἐνταῦθα φιλοσοφήσεις, ἡμέρους σαυτῷ τὰς βυθιώδεις ποιεῖς. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς δι' τοῦτο ἡμᾶς βούλεται ἄρχεσθαι τῆς τοιαύτης φιλοτιμίας, ἵνα ἀφορμὴν λάβῃ τοῦ πλείονα ἡμῖν ἀποδοῦναι. ὅσους τοίνυν ὀφειλέτας ἔχεις καὶ χρεμπτὴν καὶ ἁμάρτημα, πάντας ἀφεὶς ἐλευθέρους, τὸν Θεὸν ἀπαίτει τῆς τοιαύτης μεγαλοψυχίας τὸν ἀμοιβήν. ἕως μὲν γὰρ αὐτοὶ σοι μὴ ὦσιν ὀφειλόντες, οὐκ ἔξεις τὸν Θεὸν ὀφλέτην· ἐὰν δὲ ἐκείνους ἀφῇς, δώσει τὸν Θεὸν καταχεῖν καὶ ἀπαντῆσαί σοι πολλῆς τῆς φιλοτιμίας τῆς τοσαύτης φιλοσοφίας τὴν ἀμοιβήν. Εἰ γὰρ δοῦλόν σου πρόβατον καὶ ἰδόν σε τὸν δεσπότην κατέχοντα, καὶ κελεύσας ἐκεῖνον μὴ ἀφεῖναι, ὅσους δ' αὐτὸν ἔχειν τὸν ἐκείνου λόγον, οὐκ ἂν ἔλθοι ἀγνωμονῆσαι μετὰ τὴν ἄφεσιν ("ἄτε ἐφ' ἑαυτὸν τὸ πᾶν" μεταθεὶς) πῶς ὁ Θεὸς δὲ πολλαπλασίονα καὶ μυριοπλασίονα ἀποδώσει, ὅταν δι' τὸ αὐτὸ πρόσταγμα τοὺς συνδούλους ἡμῖν ὄντας, μὴ μικρόν, μὴ μέγα ἐγκαλέσαντες, ἀφῶμεν ἀπελθεῖν ἀνθυβώτους γλυκεῖς; μὴ δὴ τὸν προσκαιρον ἐννοῶμεν ἡδονὴν τὴν ἐγγινομένην ἡμῖν ἐκ τοῦ τοὺς συνδούλους ἀπαλλάξαι, ἀλλὰ τὴν ζημίαν, ὅσην εἰς τὸ μέλλον ἐντεύξεται συμπνοῦμεν, ἐν τοῖς ἀθανάτοις [ἀγαθοῖς] ἑαυτοὺς καταβλάπτοντες. πάντων οὖν ἀνώτεροι γινώμεθα, χρησώμεθα καὶ χρήματα καὶ πλημμελήμασι τοῖς ὑπευθύνοις ἡμῖν, ἵνα ἡμέρους αὐτοῖς ἡμῖν τὰς βυθιώδεις κατασκευάσωμεν· καὶ ὅπερ οὐκ ἰσχύσαμεν δι' ἕτερα ἄλλης ἀρετῆς αἴσθησαι, τοῦτο δι' τοῦτο μὴ μνησικακῆν τοῖς πλησίον ὑπτυχέντες, τῶν αἰωνίων ἀπολαύσωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ις'. 17 ΜΗ ΝΟΜΙΣΗΤΕ ΟΤΙ ΗΛΘΟΝ ΚΑΤΑΛΥΣΑΙ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ Ἢ ΤΟΥΣ ΠΡΟΦΗΤΑΣ.

Τίς γὰρ τοῦτο ἐπαώρθωσεν; ἢ τίς ἐπεκάλεσεν, ἵνα πρὸς τοῦτο ποιήσηται ἀπάντησιν; οὐδὲ γὰρ ἐκ τῶν εἰρημένων τοιαύτη τις ὑπόνοια εἰσῆκτο. Τί γὰρ κελεύειν πράους εἶναι καὶ ὑπεικτικοὺς καὶ ἐλεήμονας, καὶ καθαρεύειν τὴν καρδίαν, καὶ ἐπὶ δικαιοσύνης ἀγωνίζεσθαι, οὐδὲν τοιοῦτον ἐνεδείκνυτο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον ἄπαν. Τί δήποτε οὖν τοῦτο εἴρηκεν; οὐκ ἁπλῶς οὐδὲ εἰκῇ, ἀλλ' ὑπὲρ μείζονα τῶν παλαιῶν ἐμελλε νομοθετεῖν πολιτείαν (λέγων· ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μηδὲ ὀργίζεσθε) καὶ θείας ὁδοὺς καὶ ἐπουρανίου πολιτείας τέμνειν ὁδόν, ἵνα μὴ τὸ ξένον ταράξῃ τῶν ἀκουόντων τὰς ψυχάς, καὶ διατάξειν πολεμοῦσι πρὸς τὰ λεγόμενα, ταύτῃ κεχρῆ) τῇ προσθήκῃ τοῦτο. Εἰ γὰρ καὶ μὴ ἐπλήρωσε τὸν νόμον, ἀλλ' ὅμως πολλῆς κατεῖχοντο πρὸς αὐτὸν ζηλωτικῆς, καὶ τοῖς προγόνοις καθ' ἑκάστην αὐτὸν προβαλλόμενοι τὴν ἡμέραν, τὰ γράμματα ἤθελον μόνον ἀκίνητα, καὶ μηδένα προσθεῖναι πλέον αὐτοῖς· μᾶλλον δὲ προσιθέντων μὴ ἠνείχοντο τῶν ἐρχόντων, οὐχ ὅτι τὸ χρήσιμον ἦν, ἀλλ' ὅτι τὸ χεῖρον. καὶ γὰρ τὴν εἰς τοὺς γονέας τιμὴν ὕστερον προέλυσαν ταῖς ἑαυτῶν προσθήκαις, καὶ ἕτερα δὲ πλείονα τοῦ εἰκειμένου ἐξέλυσαν τοῖς ἀκριβεστάτοις πλεονασμοῖς. ἐπεὶ οὖν ὁ Χριστὸς ὕστερον ἐξ ἱερατικῆς φυλῆς ἐτύγχανεν ὤν, καὶ ἀνάγκη ἐμελλεν εἰσηγεῖσθαι, προοδοποιεῖ τις ἦν, ὑ μὴν ἐλαττοῦσα, ἀλλ' ἐπιτείνουσα τὴν ἀρετὴν, πρεπωδῶς ἀμφότερα ταῦτα μέλλοντα αὐξῆσαι τοὺς ἀκούοντας, πρὶν ἢ τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἐγκρατῆναι νόμου, ἐκβάλλει τὸ μέλλον αὐτοῦ ὑφορμεῖν τῇ διανοίᾳ. ἢ δὲ ἵνα

χ. αὖ
χ. μεταπέμψῃς.

ἴσ. τοῦτε

χ. ἐξαγνίσῃ

χ. διασπάσῃ

ἦν δὲ ὑφορμοῦ καὶ δυτυχοῦς ἐνόμιζον αὐτὸν ταῦτα λέγοντα, ἐπ' ἀναιρέσει τῶν παλαιῶν νομίμων ποιεῖν. ταύτῃ τοίνυν ἰᾶται τὴν ὑπόνοιαν· καὶ οὐκ ἐναντίον μόνον δεῖκνυσι τοῦτο ποιῶν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρωθι πάλιν. ὅπερ γὰρ καὶ αὐτόθεν ἐντεῦθεν αὐτὸν ἐνόμιζον εἶναι, ἀπὸ τοῦ τὸ σάββατον μὴ τηρεῖν, θεραπεύων αὐτοῦ τὴν διαύτῃ ὑπόνοιαν, καὶ πάλιν ἀθῴοσιν ἀπολογίας, ταῖς μὲν ἑαυτὸν παρεπούσας· ὥσπερ ὅταν λέγῃ, Ὁ πατήρ μου ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι· ταῖς δὲ πολὺ δὲ συγκαταβατικὴν ἐχούσαις· οἷον, ὡς ὅταν εἰς μέσον τὸν δαιμονιάζοντα παράγαγῃ παρέβαινεν ἀπολλύμενον ἐν σαββάτῳ, καὶ δεικνὺς διὰ τοῦ ἐκείνου σωτηρίαν τὸν νόμον κινούμενον, καὶ παρεισομῆς μνημονεύων τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιούσης πάλιν. διὰ δὲ τὰ παρεπόμενα φθέγγεται πολλάκις ῥήματα, ἵνα δὲ δοκεῖν εἶναι ἀπίθανος ᾖ. διὰ τοῦτο ὁ μισθὸς νεκρὸν ἐπίτηδες λέγω μόνον, ἰδίᾳ τὸν Λάζαρον ἐκάλει, καὶ θυμοῦ παρεστήκει. εἶτα, ἵνα μὴ τοῦτο ἐλαττοῦντα αὐτὸν δείξῃ τὸ μεγαλοψύχου, διορθούμενος τὴν ὑπόνοιαν, ἐπήγαγε· ὅτι ταῦτα εἶπεν διὰ τὸν ὄχλον τὸν παρόντα, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ οὔτε πάντα ὡς ἀνθρώπου ἐργάζεται, ἵνα τὴν ἐκείνων ἀθέειαν διορθώσηται· οὔτε πάντα θυμούμενος ποιεῖ, ἵνα μὴ τοῖς μὴ ταῦτα καταλίπῃ πονηρᾶς ὑπονοίας ὑπόθεσιν, ὡς ἀθεεῖν καὶ ἀδυνάτως ἔχων, δηλαδὴ μίγνυσι ταῦτα ἐκείνοις, κἀκεῖνα τούτοις. καὶ οὐδὲ τοῦτο ἁπλῶς ποιεῖ, ἀλλὰ μὴ τῆς αὐτοῦ παρεσπαρμένης συνέσεως. τὰ γὰρ μείζονα ἐξουσιαστικῶς ποιεῖν, ἐν τοῖς ἐλαττώσιν εἰς τὸ ὑφαιρεῖν ἀναβλέπει. ἀμαρτήματα μὲν γὰρ λύων, καὶ τὰ ἁπόῤῥητα ἀποκαλύπτων, καὶ παῤῥησίαν δυσώνυμον, καὶ δαίμονας ἀπελαύνων, καὶ λεπροὺς καθαρίζων, καὶ θάνατον χαλινῶν, καὶ νεκροὺς ἐγείρων μυρίους, ἐξ ἐπιτάγματος πάντα ἐποίει· ἰδίᾳ δὲ, ὁ πολλῷ τούτων ἐλαττον ἰῶ, αὖθις ἐξ ὀλίγων πολλοὺς προσπαίζειν πηγάζειν, ὅτι εἰς οὐρανὸν ἀνέβλεπε, δεικνὺς ὅτι ὁ ὀλιγοδυνάμου τοῦτο ἐργάζεται. ὁ γὰρ τὰ μείζονα δωρηθεὶς μετ' ὀξύτητος ἀπάσης ποιῆσαι, πῶς ἂν ἐν τοῖς ἐλαττοῖσιν ὀκνηρὸς ἐφάνη; ἀλλ' ὅπερ ἔφθην εἰπών, ἵνα ἐκείνων ἐπισκοπῇ τὸν ἀναμάρτητον, τοῦτο ποιεῖ. ὁ αὐτὸ τοίνυν καὶ ἐν τοῖς ῥήμασιν, ὅταν ἀκούσῃς αὐτοῦ ταπεινὰ φθεγγομένου, λογίζου. ἐκ γὰρ πολλῆς τῶν ῥημάτων καὶ τῶν πραγμάτων τῶν τοιούτων εἰσὶν αἱ αἰτίαι· οἷον, ὁ μὴ νομίζεσθαι ἀλλότριον εἶναι τοῦ Θεοῦ, ὁ πάντα παιδεύειν αὐτὸν καὶ θεραπεύειν, ὁ ταπεινοφρονεῖν διδάσκειν, τὸ σάρκα φορεῖσθαι, ὁ μὴ δύνασθαι Ἰουδαίους πάντα ἀθρόως ἀκούειν, τὸ διδάσκειν μηδὲν μέγα περὶ ἑαυτοῦ φθέγγεσθαι. διὰ τοῦτο πολλὰ ταπεινὰ αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ πολλάκις εἶπεν, καὶ μεγάλα ἐντεῦθεν ἀφίησι λέγειν. αὐτὸς μὲν γὰρ Ἰουδαίοις διαλεγόμενος, ἔλεγε· Πρὶν τὸν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι. ὁ μαθητὴς δὲ αὐτοῦ οὐχ οὕτως· ἀλλ', Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. πάλιν, ὅτι οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ θάλατταν αὐτὸς ἐποίησε, καὶ τὰ ὁρώμενα καὶ τὰ ἀόρατα πάντα, αὐτὸς μὲν ὑδαμοῦ σαφῶς εἴρηκεν· ὁ δὲ μαθητὴς μὴ πολλῆς τῆς παῤῥησίας ὑδὲν ὑποτιθέμενος, καὶ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις τοῦτό φησι, Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν· καὶ, ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο. καὶ τί θαυμάζεις εἰ ἕτερα μείζονα περὶ αὐτοῦ εἰρήκασιν, ὧν αὐτὸς εἴρηκεν ὅπου γε πολλὰ διὰ τοῦ παῤῥησιαστικοῦ, διὰ τοῦ ῥητοῦ σαφῶς οὐκ ἔλεγεν; ὅτι γὰρ τὸν υἱὸν αὐτὸς ἐποίησεν, ἔδειξε σαφῶς καὶ διὰ τοῦ τυφλοῦ. ἰδίᾳ δὲ περὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ πλάσεως ὁ λόγος ἦν αὐτοῦ, οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐγὼ ἐποίησα· ἀλλ' ὁ ποιήσας, αὐτὸν καὶ θηλυ ἐποίησεν αὐτούς· πάλιν, ὅτι τὸν κόσμον ἐδημιούργησε καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, διὰ τοῦ οἴνου, διὰ τῶν ἄρτων, διὰ τῆς χαλεπῆς τῆς ἐν τῇ θαλάσσῃ, διὰ τῆς ἀκίνου, ἧς ἀπήτραψεν ἐν τῷ ὕδατι, διὰ πλείστων ἑτέρων ἀπέδειξε· ῥήμασι δὲ ὑδαμοῦ τοῦτο σαφῶς εἶπεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ συνεχῶς τοῦτο φθέγγονται, καὶ Ἰωάννης, καὶ Παῦλος, καὶ Πέτρος. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι νύκτωρ καὶ μετ' ἡμέραν ἀκούοντες αὐτοῦ διαλεγομένου, καὶ τῶν μαρτυρούντων βλέποντες, καὶ οἷς κατ' ἰδίαν πολλὰ ἐπέλυσε, καὶ τοσαύτην ἔδωκε δύναμιν, ὡς καὶ νεκροὺς ἐγεῖραι, καὶ ὕδατος ἀπηρ-

ιωμένους

Ιω. ε. ιζ. Ματθ. ιβ.

ιζ. πονέσης

Ιω. ια. μα. μβ.

ιθ. ἀποβλέπει.

Ιω. ι. ιη. Ιω. α. α.

Ιωαν. α. γ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζωμένους εἰργάσαντο, ὡς πάντα ἀφῆναι δι' αὐτόν, μᾶλλον τὴν τοσαύτην ἀρετὴν καὶ φιλοσοφίαν οὐκ ἴσχυον τὰ πάντα βασάσαι διὰ τῆς τοῦ πνεύματος χορηγίας· πῶς δῆμος Ἰουδαϊκὸς καὶ ζωέσεως ἄμοιρος, καὶ τῆς τοσαύτης ἀρετῆς ἀπολιμπανόμενος, καὶ οὐκ τοῦ παραυτίκα τοῦ παρανόμου τοῖς νομιμοῖς ἢ τοῖς λεγομένοις ποτέ, μὴ ἀλλότριον αὐτὸν εἶναι τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ ἐπείθη, εἰ μὴ συγκαταβάσει τοσαύτῃ διὰ παύτων ἐχρήσατο; διὰ γάρ τι τοῦτο, καὶ ὅτε τὸ σάββατον ἔλυεν, οὐ παρεμυθεύετο τὴν τοιαύτην εἰσῆγε νομοθεσίαν, ἀλλὰ ποικίλας καὶ πολλὰς παρέτεινε ζωτίθησιν ἀπολογίας. Εἰ γὰρ μέλλω ἀντολλὴν μέλλων ἀπολύειν, τοσαύτῃ χέχρηται λόγων οἰκονομίᾳ, ἵνα μὴ πλήξῃ τοὺς ἀκούοντας, πολλῷ μᾶλλον παρεισθεὶς ὁλοκλήρῳ τῷ νόμῳ ὁλόκληρον ἑτέραν νομοθεσίαν, πολλῆς ἐδεῖτο τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς θεραπείας, ὥστε μὴ θορυβῆσαι τοὺς ἀκροωμένους τότε. Διὰ δὴ τοῦτο οὐδὲ παρεῖ τῆς θεότητος τῆς ἑαυτοῦ πάντα χαρακτῆρα φαίνεται σαφῶς παιδεύων. Εἰ γὰρ ἡ τοῦ νόμου παρεθήκη τοσοῦτον αὐτοῦ ἐθορύβει, πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸν ἑαυτὸν ἀποφαίνειν. διὰ τοῦτο πολλὰ καταδεέστερα τῆς οἰκείας φθέγγεται ἀξίας· ἡ ἐνταῦθα, μέλλων ἀναιρεῖν εἰς τὴν τοῦ νόμου παρεθήκην, πολλῇ τῇ παρορθώσει χέχρηται. οὐδὲ γὰρ ἄπαξ εἶπεν, ὅτι οὐ λύω τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ δεύτερον αὖθ' ἀνέλαβε. πάλιν καὶ ἕτερον παρεστήκει μεῖζον. Εἶπων γάρ· μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον, ἐπήγαγεν· Οὐκ οὐκ ἦλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. Τοῦτο ἦν οὐκ Ἰουδαίων ἐμφορήσαι τὸν αἰσχυντίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπορρήτα καὶ σώματα, τὰ ἐκ τοῦ παλαιοῦ λεγόμενα εἰς τὰ παλαιά. Εἰ γὰρ καταλύσαι τὸν ἐκείνου τυραννίδα πρὸς ἐλήλυθε ὁ Χριστός, πῶς καὶ τὸν οὐ μόνον οὐ καταλύει, ἀλλὰ καὶ πληροῖ; οὐ γὰρ μόνον εἴρηκεν, ὅτι οὐ καταλύω (καίτοι ἦρκει τοῦτο) ἀλλ' ὅτι καὶ πληρῶ· ὅπερ οὐ μόνον οὐκ ἀνατρέπουσά ἐστι, ἀλλὰ καὶ συγκροτοῦντος αὐτόν. καὶ πῶς οὐ καταλύσει, φησί; πᾶς γὰρ ἐπλήρωσεν, ἢ τὸν νόμον, ἢ τοὺς προφήτας; Εἰς προφήτας μέν, διὰ ὧν τὰ περὶ αὐτοῦ λεχθέντα ἀπόρρητα τοῖς ἔργοις ἐβεβαίωσε. διὸ καὶ καθ' ἕκαστον ὁ βαπτιστὴς ἔλεγεν· Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου, καὶ ἵνα ἐτέθη, καὶ ἵνα Λευκ.κα.κβ. Λευκ.κδ.μδ. πάντα παιδία τὸν θαυμαστὸν ὕμνον ᾖδεν εἰς αὐτόν, καὶ ἵνα ὅτι τῆς ὄνου ἐκάθισε, καὶ ἐφ' ἑτέρων γ' πλειόνων ὁ αὐτὸ τοῦτο ἐπλήρωσεν· ἅπερ πάντα ἀπλήρωτα ἔμενον εἰ, Εἰ μὴ παρεῆν. ὁ νόμον οὐχ ἑνὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ ἐπλήρωσε τρόπῳ. ἑνὶ μέν, ὧν μηδὲν παραβαίνων τῶν νομίμων. ὅτι γὰρ πάντα αὐτὸν ἐπλήρωσεν, ἄκουσον τί φησι τοῦ Ἰωάννου· Οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. καὶ Ἰουδαίοις γ' ἔλεγε, Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; καὶ τοῖς μαθηταῖς γ' πάλιν· Ἔρχεται ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. καὶ ὁ προφήτης γ' αὖθις ἔλεγεν, ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν. ἑνὶ μὲν οὖν αὐτὸν ἐπλήρωσε τούτῳ τῷ τρόπῳ· ἑτέρῳ γ', τῷ καὶ δι' ἡμᾶς τοῦτο ποιῆσαι. Τὸ γὰρ θαυμαστόν τοῦτο ἐστιν, ὅτι οὐ μόνον αὐτὸς ἐπλήρωσεν, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἐχαρίσατο τοῦτο· ὅπερ δὲ ὁ Παῦλος δηλαδὴ ἔλεγεν· Ὅτι τέλος νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. καὶ τὴν ἁμαρτίαν γ' αὐτὸν ἔλεγε κρῖναι ἐν τῇ σαρκί· Ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσι. καὶ πάλιν· Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἱστῶμεν. ὅτι γὰρ ὁ νόμος τοῦτο ἐπαιδαγώγει δίκαιον ποιῆσαι ἄνθρωπον, ἠπόρει γ', ἐλθὼν αὐτὸς καὶ ἐν τρόπῳ εἰσαγαγὼν δικαιοσύνης διὰ τῆς πίστεως, ἔφησε τοῦ νόμου τὸ βούλημα· καὶ ὅπερ οὐκ ἴσχυσε διὰ γραμμάτων σκιᾶς, τοῦτο αὐτὸς διὰ τῆς πίστεως ἐποίησε. Διὰ τοῦτό φησιν, οὐκ ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον. Εἰ δέ τις ἀκριβῶς ἐξετάσειε, καὶ ἕτερον τέταρτον τρόπον εὑρήσει καθ' ὃν τοῦτο γέγονε. ποῖον γ' τοῦτον; τῆς μυστηρίου νομοθεσίας, ὃν ἔμελλεν παραδιδόναι. ἡ γὰρ ἀναίρεσις τῶν παρόντων, ἀλλ' ὑπάρχοντος καὶ πλήρωσις καὶ τὰ λεγόμενα. τὸ γὰρ μὴ φονεύειν, οὐκ ἀναίρεσις τοῦ μὴ ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ πλήρωσις καὶ πλείων ἀσφάλεια, καὶ ὅτι τῶν ἄλλων ἁπάντων. διὰ δὴ καὶ τὰ σπέρματα τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χε. ἀναπαύειν,
χε. λέγων.
χε. μείζων

των τοιχοκαταβαλόμενος δύυπόπτως, τότε, ὅτε ζαφέστερον ἔμελλεν ἐκ τῆς ὠδῆς θέσεως τῶν παλαιῶν καὶ νέων νομίμων δήπου ἀναπτύσσειν καὶ ἀποπλύνεσθαι, τῇ τοιαύτῃ νιγματωδῶς μὲν γὰρ αὐτὰ καὶ ἤδη κατεβάλετο διὰ τῶν ἐπιόντων. ὁ γὰρ, μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ζωῶν ὅστι τῷ μὴ ὀργίζεσθαι· καὶ ὁ, μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ζωῶν ὅτι τῆς γῆς, τῷ μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ζωοδοσεῖ· καὶ ὁ πεινᾶν καὶ διψᾶν τὴν δικαιοσύνην, διὰ τῷ μὴ ἐμπλησθῆναι εἰς γαστέρα τοὺς ὑπερυμίδων· καὶ ὁ μὴ θησαυρίζειν θησαυρὸς ὑπὲρ τῆς γῆς, τῷ μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ζωοδοσεῖ· καὶ ὁ πενθεῖν ἢ καὶ ὁ διώκεσθαι ζ ὀνειδίζεσθαι, ἴσον ὅστι τῷ διὰ τῆς στενῆς πύλης εἰσιέναι· καὶ ὁ πεινᾶν καὶ διψᾶν τὴν δικαιοσύνην, οὐδέν ἐστιν ἕτερον ὅστιν, ἀλλ' ἢ ἐκεῖνο, ὃ μετὰ ταῦτά φησιν, ὅτι ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· καὶ ⓜ εἰρηνοποιοὶ μακαρίσας, πάλιν ὁ αὐτὸ σχεδὸν ἐστὶν, ἀλλ' ἡ ἐκεῖνο, ὃ μετὰ ταῦτά φησιν, ὅτι ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν ⓐ μιμήσου, ζ ὁ αὐτὸ τῷ μὴ ποιούτων ζωὰς ὑμφείας. διόπερ ἐκεῖ μὲν τὰ ἔπαθλα τῶν καρτερούντων ἔθηκεν· ἐνταῦθα ὁ τὴν μὴ ποιούτων ζωὰς ὑμφείας. διόπερ ἐκεῖ μὲ ἔλεγεν· ὅτι ⓐ πραΰς κληρονομήσουσι γῆν· ἐνταῦθα ὁ, ὁ μακάριοι οἱ ⓜ ἀδελφοὶ αὐτῷ, ἕνοχος ἔσται τῇ γεέννῃ τὸ πυρός. καὶ ἐκεῖ μὲ, ὅτι ⓜ Θεὸν ὄψονται ⓐ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ἐνταῦθα ὁ, ὅτι μισῶ ὅστιν ἀπηρτισμένος ὁ ἀκολάστως ἰδών· καὶ ὃν εἰρηνοποιοὺς ὑοὺς Θεοῦ καλέσας ἐκεῖ, ἐνταῦθα ὁ ἑτέρωθεν φοβῆ, λέγων· μὴ ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ· ὅτω καὶ τοὺς διωκομένους μακαρίζων ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἐνταῦθα ὁ αὐτὸ τοῦτο καὶ τοὺς διωκομένους μακαρίζων ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἐνταῦθα ὁ ταπεινοφρονοῦντας, ἀπώλειαν ἀπειλεῖ τοῖς μὴ ζωῶτιν ἐρχομένοις τὴν ὁδόν. ⓐ γὰρ ὄλῳ τῆς πλατείας βαδίζοντες, φησιν, ἐκεῖ καταφέρουσι. καὶ ὃ δ' δυνάσθαι Θεῷ δουλεύειν ζ μαμωνᾷ, ἴσον εἶναί μοι δοκεῖ, τῷ μακάριοι ⓐ ἐλεήμονες καὶ ⓐ πεινῶντες τὴν δικαιοσύνην. ἀλλ' ὅπερ ἔφθημεν εἰπών, ὅτι μέλλει ἁπλούστερον αὐτὰ λέγειν, καὶ ὁ ἁπλούστερον μόνον, ἀλλὰ καὶ πλείονα τῶν εἰρημένων προσιδέναι πάλιν (οὐκέτι γὰρ ἐλεήμονα ζητῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ χαπίσασθαι δέεσθαι κελεύει· οὐδὲ πρᾶον ἁπλῶς, ἀλλὰ ζ τὸν ἕτερον σιαγόνα τρέφειν τῷ βουλομένῳ ῥαπίζειν) τὸν δοκοῦσαν αὐτάρκειαν εἶ) προσθέτερον δύωμαι. διὸ δὴ τοτο, ὅπερ ἔφθημεν εἰπών, οὐδὲ ἅπαξ τοῦτο εἰρηκεν, ἀλλὰ καὶ δεύτερον. εἰπὼν γάρ, μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι, ἐπήγαγε· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι, [πάλιν φησίν.]

18 Ἀμὴν [γὰρ] λέγω ὑμῖν, "ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ * τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὃ λέγει, τοιοῦτόν ὅστιν· ἀμήχανον ἀτέλεστον" μένειν, ἀλλὰ καὶ ὃ βραχύτατον αὐτῶν πληρωθῆναι δεῖ· ὅπερ αὐτὸς ἐποίησε, μὴ ἀκριβείας αὐτῶν ἀπάσης ἀπαρτίσας. ἐνταῦθα ὃ ἡμῖν αἰνίττεται, ὅτι καὶ ὁ κόσμος ἅπας" μεταγραμματίζεται. ζ οὐκ ἁπλῶς αὐτὸ τέθεικεν, ἀλλ' ἵνα "ἐπὶ ⓜ ἀκροατὴ, καὶ δείξῃ δικαίως ἑτέραν εἰσαγαγὼν πολιτείαν· εἶγε μέλλοι καὶ ἀπὸ τῆς κλίσεως ἅπαντα μεταγραμματίζεσθαι, ζ ὃ τῶν ἀνθρώπων ἦθος πρὸς ἑτέραν καλεῖσθαι πατρίδα, καὶ βίου ἀγγελικοῦ" ὑψηλοτέρου.

19 Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσε) ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Ἐπειδὴ γὰρ ἀπήλαυνεν ἑαυτῶν τῆς πονηρᾶς" ὑποψίας, καὶ τοὺς βουλομένους ἀπελέγχειν ἐπεστόμισε· τότε λοιπὸν καὶ φοβῆ, καὶ ἀπειλεῖ ὡς ἔθος μειζόνως ὑπὲρ τῆς μηδούσης νομοθεσίας. ὅτι γὰρ οὐχ ὑπὲρ τῶν παλαιῶν νόμων τοῦτο εἰρηκεν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἔμελλε νομοθετεῖν, ἄκουσον τῶν ἑξῆς.

20 Λέγω γάρ, φησιν, ὑμῖν· ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλέον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Εἰ δὲ περὶ τῶν παλαιῶν ἠπείλει νόμων, πῶς ἔλεγεν· ἐὰν μὴ περισσεύσῃ; τοὺς γὰρ τὰ αὐτὰ ποιοῦντας,

ποιοῦντας, ἅπερ ἐκεῖνοι ἐποίουν, οὐκ ἐᾷ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δικαιοσύνης λόγον. ἀλλὰ ποῖον ἐᾷ τὸ περισσόν; τὸ μὴ ὀργισθῆναι, τὸ μηδὲ ἐμβλέψαι εἰς γυναῖκα ἀκολάστως. Διὰ τίνος οὖν ἔνεκεν ἐλαχίστας αὐτὰς ἐκάλεσε, καίτοι οὕτω μεγάλας καὶ ὑψηλὰς οὔσας; ὅπερ αὐτὸς τὴν νομοθεσίαν εἰσάγων ἔμελλεν. ὥσπερ γὰρ ἑαυτὸν ἐταπείνωσε, καὶ μέτεισι περὶ ἑαυτῶν πολλαχοῦ φησί· καὶ "περὶ αὐτῆς τῆς ἑαυτῶν νομοθεσίας, παιδεύων ἡμᾶς κἂν τούτῳ πάνυ μετριάζειν. ἄλλως γ', ἢ ὅπερ καινοτομίας ἐδόκει ἡ ὑποψία εἶ), ὑπεξαιρούμενος τέως κέχρηται τῷ λόγῳ. ὅταν γ' ἀκούσῃς ἐλάχιστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μηδὲν ἄλλο ὑποπτεύθω, ἢ γέενναν καὶ κόλασιν. βασιλείαν γὰρ οἶδεν ἀεὶ τὴν ἀπόλαυσιν μόνον λέγων, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ τῆς διαφθορᾶς, καὶ τὴν πορισόμενα σκεύη τὴν φοβερὰν. ἐπεὶ πῶς ἂν ἔχοι λόγον, τὸν μὴ εἰπόντα ⓜ ἀδελφὸν μωρὸν, καὶ μίαν ῥῆμα ὀνειδίσαντα σὺν ἀλόγῳ εἰς τὴν γέενναν ἐμπεσεῖν· τὸν ὅλας λύοντα, καὶ ἑτέρους εἰς τοῦτο συναγόντα εἰς τὴν βασιλείαν εἶ); ἀλλ' ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χαμηλῷ ἐλάχιστος "ἔσται, τουτέστιν ἀπορρίμμυθος, ἔξοπτος. ὁ δὲ ἕκαστος πολίτης εἰς τὴν γέενναν ἐμπεσεῖται τότε. ζ γὰρ Θεὸς ὤν, προσηδεῖ τὴν τῶν πολλῶν ῥαθυμίαν, ζ ὅτι μέλλουσί τινες ὑπερβολὴν νομίζειν εἶ) τὰ εἰρημένα μόνης, καὶ συλλογίζεσθαι· οὐ νόμος, καὶ λέγῃ· ἐὰν οὖν τις μοιχὸν καλέσῃ, κολάζεται; ἐὰν οὖν τις ἴδῃ τινὰ ἁπλῶς, μοιχὸς γίνεται; διὸ δὴ τούτων προσημαίνει τὴν ὁλιγωρίαν, ἀπειλῶν τέθηκε μείζονα ἑκατέρων, καὶ τοῖς προσθαμένοις, καὶ τοῖς ἑτέρους εἰς τοῦτο συνάγουσιν. "ἰδόντες τοίνυν τὴν ἀπειλὴν, μήτε αὐτοὶ προσθαμώμεθα, μήτε τοὺς βουλομένους τοῦτα φυλάττειν κωλύωμεν. ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, φησί, μέγας κληθήσεται. ὁ γὰρ ἑαυτοῖς δεῖ χρήσιμος εἶ) μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις. οὐδὲ γὰρ ἴσος ὁ μαθὼν τὰ ἑαυτοῦ καταρθοῦντι, καὶ τὰ μὴ ἑαυτῷ ἕτερον προσθήκην. ὥσπερ γὰρ ὁ διδάσκων φῶς τὸ ποιῆν κρίνει τὸ διδάσκοντα (ὁ γὰρ διδάσκων, φησίν, Ro. C. xii. ἕτερον, σεαυτὸν δὲ διδάσκεις;) ὅτω ὁ ποιῆν μὲ, ἑτέροις δ' μὴ ὑφηγεῖσθαι; ἑκάστοι τὸ μαθόν. δεῖ τοίνυν ἐν ἑκατέροις ἄκρον εἶ). καὶ προτέρου ἑαυτὸν κατορθώσαντα, ὅτω καὶ ὅδε τὸν τῶν ἄλλων ἐκβάλλειν ὀπτεύθω. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ αὐτὸς τὸν ποιῆσαι πρὸ τῆς διδασκαλίας ἔθηκε, δεικνὺς ὅτι ὅτω μάλιστα τις διδάξαι δύναιτο), ἑτέρως δ' ἀδύνατος. ἀκούσω) γὰρ, ἰατρέ, θεράπευσον σαυτόν. ὁ γὰρ ἑαυτὸν διδάξαι μὴ δυνηθείς, καὶ ἑτέρους ἐπιχειρῶν διορθοῦν, πολλοὺς ἑαυτῷ κωμῳδοὺς ἄγει· μᾶλλον δ' οὐδὲ διδάξαι ὁ τοιοῦτος δυνήσεται, τῶν προσκρούντων ἀνιαφθεγκτούντων αὐτῷ. ἂν δ' ἑκατέρωθεν ἀπηρτισμένος ᾖ, μέγας κληθήσε) ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω γὰρ ὑμῖν· ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλέον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ἐνταῦθα δικαιοσύνην τὴν πᾶσι πρεπτὴν λέγει, ὥσπερ καὶ περὶ τοῦ Ἰωὴβ Σαλεγόμενος ἐλέγετο· ὃ ἐν οὐδὲ δόλος ἐμέμπετο, δίκαιος. κἀκεῖνο μὲν ὁ Παῦλος δὲ σημαινόμενον δίκαιον ἐκάλεσεν, ὧ μηδὲν κεῖσθαι νόμον ἔλεγε. Δικαίῳ γὰρ, νόμος οὐ κεῖται, φησι. καὶ πολλαχοῦ ἄλλαχοῦ τοῦτο δὲ ὄνομα ὅπου τῆς ἀρετῆς τῆς καθόλου κείμενον θέσει λέγει. σὺ δέ μοι σκόπει τῆς χρείας τὸν ὅπισθεν, ὅπου σοῦ μαθητὰς σοῦ νεηλύδας τῶν ἐν τῇ παλαιᾷ διδασκάλων κρείττους εἶ) βάλλεται. γραμματέων γὰρ ἐνταῦθα καὶ φαρισαίων, οὐχ ἁπλῶς εἶπε τῶν νόμων, ἀλλὰ τῶν καταρθούντων. οὐ γὰρ εἰ μὴ κατόρθουν, ἔφησεν αὐτοὺς ἔχειν δικαιοσύνην, οὐδὲ δὴ προέβαλε τὸν οὐκ ὄντα τῇ ὄντι. ὅρα δὲ ἐνταῦθα πῶς ζωώσησι τὸν παλαιὸν, σύγκρισιν ποιούμενος ζωότης πρὸς ἐκείνου· ὅπερ δείκνυσιν ὁμόφυλον αὐτὸν ὄντα καὶ συγγενῆ. τὸ γὰρ πλέον καὶ ἔλαττον, τῶν αὐτῶν ἤθους ὄντων. οὐ τοίνυν ἀφαβάλλει τὸν παλαιὸν, ἀλλ' ὅπισθεν ἀναβιβάζει καὶ τοῦτον βάλλεται. Εἰ δ' ὁ πονηρὸς, οὐκ ἂν τὸ πλέον ἐζήτησεν, οὐδ' ἂν αὐτὸν διώρθωσεν, ἀλλ' ὄντα ἔβαλεν ἄν. καὶ πῶς, φησιν, Εἰ τοιαύτη ὅστιν, εἰς τὴν βασιλείαν οὐκ εἰσάγει νεῦ; οὐκ εἰσάγει τοὺς μὴ τὸν τῶν Χριστοῦ πρᾶσιν πολιτευομένους, ἀλλ' ὅπου πλείονος ἀπολαυκότας δυνάμεως, καὶ μείζονα ὀφείλοντας ἀγωνίζεσθαι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ματθ. ιι. ια. Ασκ. ιε. ἐπεὶ τὸς γε αὐτῆς ζοφίμους εἰσάγλ ἀπὸ τῶν. Καὶ γὰρ πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσί, φησι, καὶ ἀνακλιθήσονται εἰς τοὺς κόλπους Αβραὰμ & Ισαὰκ καὶ Ιακώβ. & ὁ Λάζαρος τῶν μεγάλων ἀπολαύων ἐπάθλων, ἐν τοῖς ἐκείνου κόλποις φαίνε) διαλαμπόμενος· καὶ πάντες ὅσοι μετ' ὀλβολῆς ἔλαμψαν ἐν τῇ παλαιᾷ, διὰ ταύτης ἔλαμψαν ἅπαντες. καὶ ὁ Χριστὸς γὰρ, εἰ πονηρά τις ἦν καὶ ἀλλοτρία, οὐκ ἂν αὐτῇ ἐπλήρωσεν ἐλθὼν ἅπαντα. εἰ γὰρ τοῖς Ιουδαίοις ὀπταπάσαλο τὸ ἐποίει μόνον, καὶ οὐχ ὥστε δεῖξαι συγγενῆ ταύτην διὰ τῆς χαμῆς καὶ συμβαίνοσαν, λίνος ἕνεκεν οὐχὶ καὶ τοῖς ἐλλιῶσιν ἐπλήρου νόμιμά τε καὶ ἔθη, ἵνα καὶ ἑλλιῶσιν ὀπταπάσῃ); ὥστε πολλαχόθεν δῆλον, ὅτι διὰ τὸ πονηρὰν εἶ) οὐκ εἰσάγλ, ἀλλὰ διὰ τὸ μείζονα ἐντολὴν εἶ) χαιρόν. εἰ δὲ ἀτελεστέρα ὄντι τῆς χαμῆς, ὅθεν τοῦτο δείκνυσιν αὐτὴν πονηράν· ἐπεὶ τί τοῦτο καὶ ἡ χαμὴ ὃ αὐτὸ τοῦτο πείσε). καὶ γὰρ ἡ ταύτης γνῶσις τοῖς τότε μέλλουσαν συγκρινομένη, μεσιὴ τίς ὄντι & ἀτελής, καὶ καταργεῖται ἐκείνης ἐλθούσης. Οταν γὰρ ἔλθῃ, φησί, τὸ τέλφον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται· ὅπερ ἔπαθεν ἡ παλαιὰ διὰ τῆς χαμῆς. ἀλλ' ἡ διὰ τοῦτο αὐτὴν διαβαδιζόμεθα· καί τοι καὶ αὕτη ὑπερεξίσαται, ὅταν τῆς βασιλείας ὀπιτύχωμεν (τότε γὰρ τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται, φησιν) ἀλλ' ὅμως μεγάλην αὐτὴν εἶναί φαμεν. ἐπεὶ οὖν & μείζονα καὶ ἔπαθλα, καὶ πλείονα ἡ τῶν διὰ τὸ πνεύματος δυνάμεις, εἰκότως καὶ μείζονα ἀπαιτῆς καὶ χαρίσματα." οὐκ ἔλι γὰρ γῆ ῥέουσα γάλα & μέλι, οὐδὲ γῆρας λιπαρόν, οὐδὲ πολυπαιδία, οὐδὲ σῖτος καὶ οἶνος, & ποίμνια καὶ βυκόλια· ἀλλ' οὐρανὸς καὶ ἅ ἐν" οὐρανοῖς ἀγαθά, καὶ υἱοθεσία, καὶ ἀδελφότης ἡ πρὸς Ⓦ μονογενῆ, καὶ κοινωνία κληρονομίας, & τὸ ζωοδοχεῖον καὶ συμβασιλεύσαι, καὶ τὰ μυεῖα ἐπαθλα ἐκείνα. Ρω. η. α. ὅλι γὰρ πλείονος βοηθείας ἀπελαύσαμεν, ἀκούσαν τοῦ Παύλου λέγοντος· Οὐδὲν ἄρα κατάκριμα νῦν τοῖς ἐν Χριστῷ Ιησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ἀπειλήσας τοίνυν τοῖς παλαιοῖς, καὶ μεγάλα ἐπαθλα θεὶς τοῖς καπηλεύσι, καὶ δείξας ὅτι δικαίως πλέον ἡμᾶς ἀπαιτῆς τῶν προτέρων μέτρων, ἄρχεται τῆς νομοθεσίας λοιπόν, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ κατὰ σύγκρισιν τῶν παλαιῶν νομίμων· δύο ταῦτα δεῖξαι βουλόμενος, ὅτι τε οὐ μαχόμενος τοῖς προτέροις, ἀλλὰ καὶ σφόδρα συμφώνων ταῦτα νομοθετῇ· καὶ ὅτι εἰκότως καὶ σφόδρα δικαίως τὰ δεύτερα ἐκείνοις προσέθηκεν. ὅπερ ἵνα καὶ σαφέστερον γένηται, ἀκούσωμεν τοῦ νομοθέτου ῥημάτων. Τί οὖν αὐτὸς φησιν;

21 Ηκούσατε ὅλι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις.

Καί τοι ὁ καὶ σκῶλα δοὺς αὐτὸς ὢν· ἀλλὰ πέως ἀπροσώπως αὐτὰ τίθησιν. Εἴτε γὰρ εἶπεν, ὅτι ἠκούσατε ὅτι εἶπον τοῖς ἀρχαίοις, δυσαπαράδεκτος ὁ λόγος ἐγίνετο, καὶ πᾶσιν ἀν' προσέχειν τοῖς ἀκούσιν· εἴτε αὖ πάλιν εἶπών, ὅτι ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις τοῦτο τοῖς ἐμοῖς μαθηταῖς· ἐγὼ γὰρ λέγω, μείζων ἀν' ἔδοξεν εἶ) ὁ αὐθαδιασμός. διὸ δὴ ἁπλῶς αὐτὸ πέφηκεν, ἓν μόνον ἀπ' αὐτοῦ κατασκευάζων, ὃ δεῖξαι ὅτι εἰς καιρὸν ἦλθε Ⓦ προσήκοντα ταῦτα λέγων. Τὸ γὰρ εἰπεῖν, ὅλι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, ἐνέφηνε πολιτῶν Ⓦ χρόνον, ἐξ οὗ τὴν ἐντολὴν ταύτην ἔλαβον. τοῦτο γὰρ ἐποίησεν, ἵνα ἐντρέψῃ Ⓦ ἀκροατὴν τὸν ἀναδυόμενον πρὸς τὰ ὑψηλότερα ἐκβιῶσαι τῶν ὑπαγομένων· ὡσανεὶ διδάσκαλος παιδίῳ ῥᾳθυμοῦντι λέγοι, οὐκ οἶδα πόσον δὴ πάλαι σοι συλλαβὰς μεμελέτηκα; τοῦτο δὴ καὶ αὐτὸς ἀμφιπόμενος ὡς τῶν ἀρχαίων ὀνόματι, ἐκκαλεῖται λοιπὸν αὐτοὺς πρὸς τὰ μείζονα τῶν διδαγμάτων, ὡσανεὶ ἔλεγε· πρόκοπτα ἔχετε τὸν χρόνον ταῦτα μελετῶντες, καὶ διὰ λοιπὸν πρὸς τὰ ὑψηλότερα τούτων ἐπείγεσθε. Οὐ γὰρ & ὃ μὴ συγχεῖν τὴν τάξιν τῶν ἐντολῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτέρας ἀρξάσθαι πρώτου, ἀφ' ἧς καὶ ὁ νόμος ἤρξατο. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο δεικνύοντος ὅτι τὴν συμφωνίαν.

χε. ὀπὶ τῷ

χε. ἐκ εἶσι

χε. -νῷ

χε. χρόνιον ἄλλ. κρείττω χε. προτέρας

22 Εγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρίσει. Εἶδες ἐξουσίαν ἀπηρτισμένην; Εἶδες ῥῆμα νομοθέτην πρέπον; Τίς γὰρ προφήτων ἅπαξ ποτὲ ἐφθέγξατο; Τίς δικαίων; Τίς πατριαρχῶν; Οὐδείς· ἀλλὰ, ἃ δὲ λέγει Κύριος. Ἀλλ' ἰσχὺς ὁ τρόπος οὗτος. Σκόπει γὰρ τὸ τοῦ δεσπότου διήγελον, ἐξ ὧν τὰ τοῦ παιδός. ὅταν γὰρ εἴπῃ τὸ τῷ παιδί, τὰ αὐτῷ λέγω. Τὸ γὰρ ἐμόν, φησί, σόν ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά. καὶ ἐν μὲν τοῖς παλαιοῖς [ἔλεγον]· ὁ δὲ τοῖς αὐτοῦ δούλοις συνομοθετεῖ. ἐρωτήσωμεν τοίνυν τὸν νομοθέτην, τί τὸν νόμον καταβάλλομεν, ὃ μὴ ὀργίζεσθαι τῷ μὴ φονεύειν εὐκολώτερον, ἢ μᾶλλον ἐκείνου τελειώσεως τοῦτο καὶ κατασκευὴ σαφὴς ἦν ὅτι τοῦτο ἐκείνου πλήρωσις καὶ μεῖζον τούτου ἕνεκεν. ὁ γὰρ τοῦ ὀργίλου οὐκ ἐκφεύξεται κρίσιν, πολλῷ μᾶλλον φόνου ἀφέξεται· καὶ ὁ θυμὸν χαλινῶν, πολλῷ μᾶλλον καὶ χεῖρας κατέξει πρὸς ἑαυτόν. ῥίζα γὰρ τοῦ φόνου ὁ θυμός. ὁ τοίνυν τὴν ῥίζαν ἐκκόπτων, πολλῷ μᾶλλον διαρρήσει τοῦ κλάδους μᾶλλον δὲ καὶ φιλίαν τὴν ὀργὴν ἐάσει. Οὐκοῦν οὐκ ἐπ' ἀναιρέσει τοῦ νόμου, ἀλλ' ὑπὲρ πλείονι ταῦτα συνομοθετεῖ φυλακῇ. Τί γὰρ βουλόμενος ὁ νόμος ταῦτα ἐπέταξεν; ἵνα μηδεὶς φονεύῃ τὸν πλησίον; ἵνα τοῦτο μαθόντες τῷ νόμῳ τὸ κελεύειν φονεύειν ἦν. Τὸ δὲ φονεύειν τί μὴ φονεύειν ἐστὶν ἐναντίον. εἰ δὲ μηδὲ ὀργίζεσθαι ὑπῆκται, οὗπερ ὁ νόμος ἐβούλετο, τοῦτο μᾶλλον ἴσχυσεν. ὁ γὰρ ὁμοίως ἀφέξεται φόνου ὁ μηδὲ μὴ φονεύειν τῷ τὸ ὀργίλον ἀνῃρηκότι. πορρωτέρω γὰρ ἔστησε τοῦτο τὸ πλημμελήματος. ἵνα δὲ καὶ ἕτερος αὖ τοῦτο ἕλωμεν, εἰς μέσον ἃ λέγουσιν ἀγάγωμεν ἄπορα. Τίνα οὖν ἐστιν ἃ φασι; λέγουσιν ὅτι ὁ τὸν κόσμον ποιήσας Θεός, ὁ τὸν ἥλιον ἀνατέλλων ὑπὲρ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, ὁ βρέχων ὑπὲρ δικαίους καὶ ἀδίκους, πονηρός τίς ἐστιν. οἱ δὲ ἑπτακέστεροι δῆθεν αὐτῶν, τὸν μὲν πατέρα πεφαντασιῶσθαι, δίκαιον δὲ αὐτὸν λέγοντες εἶναι), ἀποστεροῦσι τοῦ εἶναι ἀγαθόν· ἕτερον δέ τινα τοῦ ὄντα, ὅστις ποιήσαντά τι τῶν ὄντων, πατέρα διδόασι τῷ Χριστῷ. καὶ τὸν μὲν οὐκ ὄντα ἀγαθὸν * ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μύθοις, καὶ τὰ ἑαυτοῦ ἀγαπητά, φασὶ τὸν δὲ ἀγαθὸν τῶν ἀλλοτρίων ἐφίεσθαι, καὶ ὧν οὐκ ἐβούλετο δημιουργός, τούτων ἁρπάζειν βάλεσθαι, ἡμέσθαι σωτῆρα. Εἶδες τοῦ διαβόλου τὰ τέκνα, πῶς ἀπὸ τῆς πηγῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν φθέγγονται, ἀλλοτριοῦντες τοῦ Θεοῦ τὴν δημιουργίαν, τοῦ Ἰωάννου βοῶντος, ὅτι εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ ὅτι ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο; Εἶπα νόμον ἀξιοπαράζοντες ἐν τῇ παλαιᾷ, τὸν κελεύοντα ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος ἐκβάλλειν, ἐπεμβαίνουσιν εὐθέως λέγοντες· καὶ πῶς ἂν δύναιτο ἀγαθὸς εἶναι ὁ ταῦτα λέγων; Τί οὖν τοῖς ταῦτα φαμέν; ὅτι μέγιστον εἶδος φιλανθρωπίας ἐστίν. οὐ γὰρ ἵνα τοὺς ἀλλήλων ἐκκόπτωμεν ὀφθαλμοὺς νόμον ἔθηκε τοῦτον· ἀλλ' ἵνα φόβῳ τοῦ μὴ παθεῖν ὑφ' ἑτέρων, ἀπεχώμεθα τοῦ δρᾶσαί τι τοιοῦτον ἕτερος. ὥσπερ οὖν τοῖς Νινευίταις ἠπείλησε καταστροφήν, οὐχ ἵνα αὐτοὺς ἀνέλῃ (εἰ γὰρ τοῦτο ἐβούλετο, σιγᾶν ἐχρῆν)· ἀλλ' ἵνα τῷ φόβῳ βελτίους ποιήσας, παύσῃ τὴν ὀργήν· οὕτω καὶ τοῖς τοιαύτης χειρὸς ὑπεύθυνοι τοῖς ἑτέρων ὀφθαλμοῖς ὑμοιώθημεν ἔθηκεν, ἵνα, κἂν ἀπὸ τοιαύτης αἱρέσεως ἀγαθῆς μὴ βούλωνται ἀπέχεσθαι τῆς ὠμότητος, ἀπὸ τοῦ φόβου κωλυθῶσι λυμαίνεσθαι ταῖς τῶν πλησίον ὄψεσιν. Εἰ δὲ σκῆνος ὠμότητος, καὶ τὸ κατέχεσθαι ἀνδροφόνον, καὶ τὸ κωλύεσθαι μοιχόν. ἀλλ' ἀνόητα ταῦτα τὰ ῥήματα, καὶ τῶν ἐσχάτων μανιῶν. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον δέω ταῦτα ὠμότητος εἶδος λέγειν, ὡς τοὐναντία τούτοις φάναι τοῦ νόμου καὶ ἀνθρώπινον λογισμόν. σὺ μὲν γὰρ λέγεις, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ ἐκβάλλειν ἐκέλευσε, δῆλον τοῦτο ὡμός· ἐγὼ δὲ λέγω, ὅτι εἰ μὴ τοῦτο ἐκέλευσε, τότε ἂν ἔδοξε καὶ τοῖς πολλοῖς τοῦτο εἶναι), ὃ σύ φῃς. Θαῦμα γὰρ λέγω λελύσθαι τοῦ νόμου ἅπαντα, καὶ μηδένα τὴν ἐκ τούτου δεδιέναι ὑμωρίαν, ἀλλ' ἀδεῖαν τοῖς πονηροῖς ἅπασι μετ' ἀδείας ἁπάσης τοῖς ἑαυτῶν κεχρῆσθαι "ζήλοις, καὶ τοῖς μοιχοῖς, καὶ τοῖς ἀνδροφόνοις, καὶ τοῖς κλέπταις, καὶ τοῖς ἐπιόρκοις, καὶ τοῖς πανταλοίαις· ἆρα οὐκ ἂν πολλὰ ἄνω καὶ κάτω γένοιτο, καὶ μυρίων μιασμάτων καὶ φόνων πόλις, καὶ ἀγοραί, καὶ οἰκίαι, καὶ γῆ καὶ θάλαττα, καὶ πᾶσα ἐνεπλήσθη ἂν οἰκουμένη; πολλοῦ που δεῖν

κ. κήρυγμα

κ. ὅτος.

κ. πῷ

* ἀλλὰ δίκαιον

κ. αὐτῶ
κ. αὐτῶ

κ. ἐτέρους.

κ. ὠμότης,
κ. δίδειχε

κ. αὐτῷ
κ. τῷ ζήτει,

γὰρ νόμων ὄντων καὶ φόβου καὶ ἀπειλῆς, μόλις αἱ πονηραὶ ἐπέχονται γνῶμαι· εἰ δὲ αὐτὴ αἰτήρι-
ος ἡ ἀσφάλεια, τί ὃ κωλύον " ἀρεῖσθαι τὴν κακίαν ; πόσοι γὰρ οὐκ ἂν εἰσεκώμασεν εἰς τὸν χε. αἴρεῖσθαι
ἀνθρώπινον βίον [ἡ] λύμη; σοὶ δὲ γὰρ τοῦτο ὠμότητος μόνον, ὃ συγχωρῶ τοῖς κακοῖς ἀβού- ἀλλ. αἴρεσθαι
λονται προσάπτειν· ἀλλὰ καὶ ἕτερον οὐκ ἐλάττων τούτου, ὃ Ⓦ ἠδικηκότα μὲν οὐδέν, κακῶς δὲ
πάσχοντα εἰκὸς καὶ μάτην προϊεμένων ἀποφυόμενον. εἰπὲ γάρ μοι, εἴ τις ἀνθρώπους μι- 5
σανθρωπίᾳ πονηρίᾳ λόγων ζωναγωγῶν καὶ ξίφεσιν ὁπλίσας ἐκέλευσε [κτ] τὴν πόλιν προϊέναι
πᾶσι, καὶ τοὺς ἀποφυτεύοντας καταφάπειν ἀπόντας, ἆρα ἂν ἐμοῦ τί τούτου φιλανθρωπότερον ; τί
δ' εἴ τις ἕτερος τοῦτο μὲν οὐκ ἐκείνου καθοπλισθέντας ἔδησε καὶ καθεῖρξε μετὰ σφοδρότητος
πάσης, τοὺς δὲ ἀποσφάττεσθαι μέλλοντας τῶν ἀνόμων ἐκείνων ἐξήρπασε χειρῶν, ἆρα οὐκ ἐμοῦ 10
τι τούτου φιλανθρωπότερον ; ταῦτα τοίνυν καὶ ὅπερ Ⓦ νόμον μετάθες ἐπὶ τὰ ὑποδείγματα. ὁ
μὲν γὰρ κελεύων ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ ἐξορύττειν, ὥσπερ τινὰ δεσμὸν ἐμβλέπει, Ⓦ φόβον
ταῖς τῶν πονηρῶν ἐνέβαλε ψυχαῖς, καὶ κεῖνο ποιεῖ ὃ καὶ οὗτος ξιφήρεις ἐκείνους καθειργνύντι·
ὁ δὲ μηδεμίαν αὐτοῖς ἐμφύεσθαι τιθεὶς, μονονουχὶ ὁπλίζει τὴν ἀδεΐαν, καὶ κεῖνον μιμεῖται Ⓦ ἐγ- χε. ὠμότητος
χειρίσαντα αὐτοῖς τὰ ξίφη, καὶ κτ τῆς πόλεως ἀφέντα πάσης. ὁρᾷς πῶς οὐ μόνον οὐκ " ὠ-
μότητος, ἀλλὰ καὶ πολλῆς φιλανθρωπίας δεῖται τὰ ὑπὸ σοῦ βαρυνθέντα ; εἰ δὲ βαρυνθήσῃ καὶ 15
ταῦτα Ⓦ νομοθέτην καὶ φορτικὸν, ποῖον ὑπιδόντες, εἰπέ μοι, καὶ βαρύτερον ; ὃ μὴ
φονεύειν, ἢ ὃ " μηδὲ ὀργίζεσθαι ; τίς σφοδρότερος, ὁ τὸ φόνου δίκας ἀπαιτῶν, ἢ καὶ ὁ τῆς ὀρ- χ. μὴ
γῆς ; ὁ Ⓦ μοιχὸν μὲν τὴν σωφρονοῦσαν ἐκκαλλωπίζων τῇ ὑμφείᾳ, ἢ ὁ δὲ τῆς ὑπερθυμίας αὐτῆς
κελεύων δίκας διδόναι καὶ δίκας ἀθυμάτους ; ὁρᾶτε ὅπως εἰς τοιοῦτον αὐτοῖς ὁ λόγος προε-
κάπη ; καὶ ὁ μὲν τῆς παλαιᾶς Θεὸς, ὃν φασιν ὠμὸν εἶναι, εὑρέθη ἥμερος καὶ πρᾶος· ὁ δὲ τῆς 20
ἡμῶν, ὃν ἀγαθὸν ὁμολογοῦσι, φορτικὸς καὶ βαρὺς κτ τὴν ἐκείνων ὑπόθεσιν ; ἡμᾶς γὰρ ἕνα δὲ
Ⓦ αὐτὸν φαμὲν ἑκατέρων τῶν διαθηκῶν νομοθέτην, πρὸς τὸ δέον πρᾶγμα οἰκονομήσαντα,
καὶ τῇ τῶν καιρῶν διαφορᾷ τὴν διαφορὰν ἑκατέρας τῆς νομοθεσίας ἁρμόσαντα. οὕτω καὶ
ὅτε ἐκόπια ὠμὰ τὰ ὑπερβάλλοντα, ὅτε ταῦτα ἐπανῆκε φορτικά, ἀλλὰ μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς
κηδεμονίας ἅπαντα. ὅτι γὰρ καὶ τὸν παλαιὸν αὐτὸς δέδωκεν, ἀκουσον οὗ φησιν ὁ προφήτης· 25
μᾶλλον δὲ οὗ, χρὴ λέγειν, ἐκεῖνος δὲ οὗτος. " Διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην καινήν, οὐ κτ τὴν τρ. δ. κε.
διαθήκην ἣν διεθέμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν. εἰ δὲ δέχεται ταῦτα ὁ τὰ Μανιχαίων νοσῶν, χ. -σν
ἀκουέτω τοῦ Παύλου λέγοντος τὸν αὐτὸν τοῦτον πάλιν· Ἀβραὰμ γὰρ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς
παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ταῦτα δέ ἐστι δύο διαθῆκαι. ὥσπερ οὖν ἐκεῖ διαφο-
ροῦσι μὲν αἱ γυναῖκες, εἷς δὲ ὁ ἀνήρ· οὕτω καὶ ἐνταῦθα, δύο μὲν αἱ διαθῆκαι, εἷς δὲ ὁ νομοθέ- 30
της. ἵνα μάθῃς, ὅτι μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμερότητος ἐστὶν, καὶ κεῖνό φησιν, ὀφθαλμὸν ἀντὶ
ὀφθαλμοῦ· ἐνταῦθά φησι, ἐάν τίς σε ῥαπίσῃ εἰς τὴν σιαγόνα τὴν δεξιάν, στρέψον αὐτῷ καὶ
τὴν ἄλλην. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ τῷ φόβῳ τοῦ πάθους σωφρονίζει Ⓦ ἀδικουμένους· οὕτω καὶ ἐν-
ταῦθα. καὶ πῶς, φησιν, ὁ κελεύων αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην παρέχειν ; καὶ τί τοῦτο ; ἆρα γὰρ Ⓦ φόβου
ἐκλύων τοῦτο ἐπέταξεν, ἀλλὰ αὐτῷ κελεύων παρέχειν τοῦ πάσχειν ἐμφορᾶσθαι· οὐδὲ εἶπεν, 35
ὅτι ἀπιμφρήτους ἐκείνους μᾶλλει, ἀλλὰ σὺ μὴ κολάσῃς· ὁμοῦ καὶ τὸ πλήττοντα μειζόνως φοβοῦ
ὑπιμένοντα, καὶ Ⓦ πλημμύρημον παραμυθούμενος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς ἂν τίς ἐν πρόδηλῳ
περὶ πασῶν εἴποι τῶν ἐντολῶν, ἡμῖν εἰρήσθω. ἀναγκαῖον δὲ ὑπὲρ τοῦ παρακείμενον ἐλθεῖν, καὶ
τῆς ἀκολουθίας ἔχεσθαι τῶν ἐμπροσθεν εἰρημένων. ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰ-
κῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει, φησίν. οὐ γὰρ πάντη τὸ πρᾶγμα λύσει· πρῶτον μὲν, ὅτι οὐκ ἔ- 40
στιν ἀνθρώπου ὄντα, παθῶν ἀπηλλάχθαι· ἀλλὰ κρατεῖν μὲν δυνατὸν, ἐκτὸς δὲ αὐτῶν πάν-
τελῶς εἶναι ἀμήχανον. ἔπειτα δὲ, ὅτι οὐ χρήσιμον " τούτου τὸ πάθος, ἀν μὴ τὸ προσήκον- ἴσ. τοῦτ
τος οἴδαμεν αὐτῷ χρῆσθαι καιρῷ. σκόπει γοῦν ἡλίκα ἐργάσατο ἀγαθὰ ἡ τοῦ Παύλου
ὀργὴ ἡ κτ Κορινθίων τότε γλυκυθεῖσα (οὐ γὰρ οὐ κεῖνος αὐτὴν μεγάλης λύμης ἀπήλλαξε) καὶ
δὲ

ὁ Γαλατῶν ὁ ἔθνος ταύτην πάλιν σκιρτησιν ἐξεκτήσατο, καὶ ἑτέρους ὁ πλείους τούτων. Πῶς οὖν ὁ περισσὸν τῆς ὀργῆς καιρός; ὅταν μὴ ἑαυτοῖς ἀμυνώμεθα, ἀλλ' ἑτέρους σκιρτᾶν ἀγνώμεθα, καὶ ῥᾳθυμοῦντας ὑπερφρονῶμεν. Πῶς δὲ ὁ μὴ περισσὸν; ὅταν ἑαυτοὺς σκληρύνωμεν τοῦτο ποιοῦντες (ὅπερ οὖν καὶ ὁ Παῦλος κωλύων ἔλεγε· Μὴ ἑαυτοὺς σκληρύνητε, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ) ὅταν περὶ χρημάτων μαχώμεθα. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο ἀμύνεται ἐκεῖνον· Διατί οὐ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; Διατί οὐ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ὥσπερ γὰρ αὐτὴ περιτμή, οὕτως ἐκείνη ἀναγκαία καὶ λυσιτελής. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ τοὐναντίον ποιοῦσιν, ἐκθηλύνομοι μὲν, ἵνα μὴ ἀδικῶνται· σκληρύνομοι δὲ καὶ μαλακιζόμενοι, ἵνα ἀνέτερον ἐπηρεαζόμενον βλέπωσιν· ἄκρα ἀμφότερα ἀπονενοητίας ὄντα τοῖς νόμοις τοῖς εὐαγγελικοῖς. οὐ τοίνυν δὸς ὀργίζεσθαι, παραινῶ, ἀλλὰ δὸς ἀκαίρως τοῦτο ποιεῖν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης ἔλεγε· Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε.

Ος δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ Συνεδρίῳ.

Συνέδριον συνῆγεν, ὃ δικαστήριον τῶν Ἑβραίων φησί. τέθεικε δὲ αὐτὸ νῦν, ἵνα μὴ πάντα χρόνον δίκην ξενίζειν καὶ καινοτομεῖν. ὃ δὲ ῥακά πολύτιμον, οὐ μεγάλης ὄντος ὕβρεως ῥῆμα, ἀλλὰ μᾶλλον καταφρονήσεως καὶ ὀλιγωρίας τινὸς τοῦ λέγοντος. καθάπερ γάρ ἡμεῖς, ἢ οἰκέτας ἢ τισι τῶν καταδεεστέρων ὑβριστοῦντες λέγομεν, "ἄπελθε σύ, ἢ εἰπὲ τῷ δεῖνι σύ· οὕτω δὲ καὶ τῇ Σύρων χερσαιοτέρᾳ γλώττῃ ῥακὰ λέγουσιν, οὐδὲν τοῦτο, σὺ, πολὺ ὑφέντες. ἀλλ' ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς καὶ μικρότατα ἀνακαινίζει, καὶ θηκόντως ἡμᾶς κεχρῆσθαι ἀλλήλοις κελεύων καὶ μετὰ τῆς περισσούσης ἡμερότητος, καὶ ἵνα διὰ τούτων καὶ μείζονα δυνηθῶμεν.

Ος δ' ἂν εἴπῃ, μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

Πολλοῖς τοῦτο βαρὺ καὶ φορτικὸν ἔδοξεν εἶναι τὸ πρόσταγμα, εἴ τε ῥήματος φειδοῦς τοσαύτην μέλλομεν δώσειν "ἡμῶν εὐθύνην· καί τινες αὐτῶν [καὶ] σφόδρα ὀλιγοχρόνως μᾶλλον εἰρῆσθαί φασιν. Ἀλλὰ δέδοικα μὴ λόγοις ἑαυτοὺς συνταῦθα ἀπατήσαντες, ταῖς ἔργοις συνῆτην ἑαυτῶν "ἀποκρύψωμεν ἡμῶν εὐθύνην. Διατί γάρ, εἰπέ μοι, φορτικὸν εἶναι δοκεῖ τὸ πρόσταγμα; οὐκ οἶδα, ὅτι αἱ πλείους τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἀπὸ ῥήματος ἔχουσι τὴν ἀρχήν; καὶ γὰρ διὰ ῥημάτων βλασφημίαι, καὶ ἐρωτήσεις διὰ ῥημάτων, καὶ λοιδορίαι, καὶ ὕβρεις, καὶ ὀπτορκίαι, καὶ τὸ ψευδομαρτυρεῖν [καὶ ἐπιορκεῖν·] μή τοίνυν ὅτι ῥῆμα φαύλον ἐστὶν ἴδῃς· ἀλλ' εἰ μὴ πολὺν ἔχει κίνδυνον, τοῦτο ἐξέταζε. ἢ ἀγνοεῖς, ὅτι ἐν τῷ τῆς ἔριδος καιρῷ, τῆς ὀργῆς ἐκκαιομένης καὶ τῆς ψυχῆς ἐμπιπραμένης, καὶ τὸ μικρότατον μέγα φαίνεται, καὶ τὸ μὴ λίθου ὑβριστικοὶ, φορτικὸν εἶναι δοκεῖ; καὶ πολλάκις τὰ μικρὰ ταῦτα καὶ φόνον ἔτεκε καὶ πόλεις ὁλοκλήρους ἀνέτρεψεν. ὥσπερ γὰρ φιλίας οὔσης καὶ ἑπαινεῖται, κοῦφα· ὕπως ἔριδος ὑποκειμένης, καὶ τὰ μικρὰ, ἀφόρητα φαίνεται· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, μετὰ πονηρᾶς διανοίας εἰρῆσθαι νομίζεται. καὶ καθάπερ ὅτι πυρός, ἂν μὲν μικρὸς ᾖσιν σπινθὴρ ᾖ, καὶ μηδεὶς τοῦτον ὑποκέηται ξύλα, ῥᾳδίως αὐτὸν ἐπιλαμβάνεται· ἂν δὲ σφοδρὰ καὶ ὑψηλὴ γένηται ἡ φλόξ, οὐ ξύλων μόνον, ἀλλὰ καὶ λίθων καὶ πάσης βιάιου τῆς ἐμπεσούσης ὕλης ἀντέχεται· καὶ δεῖ ὧν εἴωθε σβέννυσθαι, διὰ τούτων ἀνάπτεται· μειζόνως (τινὲς γάρ φασιν, ὅτι τὸ τεθνηκὸς, οὐχὶ ξύλα μόνον καὶ ζωοπρεπὲς καὶ τὰ ἄλλα τὰ καυστικὰ, ἀλλὰ καὶ ὕδωρ ἐξακοντιζόμενον μᾶλλον αὐτῆς ἀναῤῥιπίζει τὸ δυνάμιν) οὕτω δὴ καὶ ὅτι τῆς ὀργῆς, ὅπερ ἂν φθέγξηταί τις, ἔφη γέγονεν διάθεσις τῆς πονηρᾶς ταύτης πυρᾶς. ἅπερ ἅπαντα προενοήσατο ὁ Χριστός, καὶ λύων ὀργιζόμενον εἶναι, κατεδίκασε τῇ κρίσει (Διὰ τοῦτο καὶ εἴρηκεν, ὁ ὀργιζόμενος ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει) καὶ ὃ λέγοντα ῥακά, τῷ Συνεδρίῳ. ἀλλ' οὕπω ταῦτα μεγάλα. ἐνταῦθα γὰρ αἱ ὕβρεις. Διὰ τοῦτο δὴ καὶ μωρὸν ὀνομάζοντι τὸ τῆς γεέννης προσέθηκε πῦρ, νῦν προσθεὶς ὄνομα γεέννης εἶναι. πρότερον γὰρ πολλὰ περὶ βασιλείας Διαλεχθεὶς, τότε ταύτην ἐμνήσθη, δείκνυς, ὅτι ἐκείνη μὲν τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας καὶ γνώμης ἐστὶν, αὕτη δὲ τῆς ἡμετέρας

χ. εἰ ἐχωμεν, ἀλλ. ἐπέχωμεν,

Ρω. ιβ. ιθ.

α. Κορ. ε. ζ.

χ. ἴδωσιν·

Ψαλ. δ'. ε.

χ. ἄπελθε ἔν, εἰπὲ

χ. δίκλω·

χ. καινομεῖν· χ. δοκεῖς

χ. καὶ ἀναπτεται·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡμετέρας ῥᾳθυμίας. ἢ ὄρα πῶς κἂν μικρὸν προθεῖσιν ἐν ταῖς ἡμωείαις, μονονοχὶ ἀπολογεύμενός σοι ἡ δείκνυσι, ὅτι αὐτὸς μὲν οὐδὲν βάλεται τοιοῦτον ἀπειλῶν, ἡμεῖς δ' αὐτὸν εἰς ταὐτὰ τοιαῦτα ἕλκομεν ἀποφάσεις. σκόπει γάρ· εἶπον, φησι, μὴ ὀργαθῇς μάτην, ἐπεὶ ἔνοχος ἔσῃ τῇ κρίσει. κατεφρόνησας τοῦ πρώτου; * ὄρα τί ἔτεκεν ἡ ὀργή· εἰς ὕβριν σε βύθεως ἐξήγαγε. ῥακὰ γὰρ ἐκάλεσας Ⓦ ἀδελφόν. πάλιν ἐθηκα ἑτέραν ἡμωείαν, τὸ συνέδριον. δὺ ἡ ταύτην πρώτην, ὅτι τὸ χαλεπώτερον προσέλθῃς, οὐκ ἔτι σε τοῖς συμμέτροις τούτοις ἡμφοδόμει, ἀλλὰ τῇ τῆς γεέννης ἀθανάτῳ κολάσει, ἵνα μὴ λοιπὸν ἡ πρὸς φόνον ἀποπηδήσῃς. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὕβρεως ἀφορητότερον, ἡ ὃ μάλιστα δωίαται δάκνειν ἀνθρώπου ψυχήν. ὅταν γὰρ ἐς αὐτὸ τὸ ῥῆμα τῆς ὕβρεως πληκλικώτερον ἡ, διπλῆ ἡ πυρά. μὴ τοίνυν τὸ τυχὸν νομίσῃς εἶναι, τὸ καλέσαι μωρόν. ὅταν γὰρ ὧν ἀπολωλεκαμεν, καὶ ὧν μάλιστα ἔσμεν ἀνθρωποι, παῤ ὧν καὶ τὴν ζωὴν ἐσμεν, τούτων ἀφέλῃ τὴν ἀδελφόν, πάσης αὐτὴν ἀπεστέρησας τὴν ὑβρεως. μὴ δὴ τοῖς ῥήμασιν ἁπλῶς προσέχωμεν, ἀλλ' ὅτι τὴν προαιρεσιν αὐτῶν ἠβουλήθησαν, λογισώμεθα ὅσον ἐργάζεται τὸ ῥῆμα ἕκαστον πληγήν, καὶ εἰς ὅσον πρόεισι κακόν. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος οὐ τοὺς μοιχοὺς μόνον καὶ τοὺς μαλακοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιδόρους τῆς βασιλείας ἐξέβαλε· καὶ μάλα εἰκότως. ὁ γὰρ ὑβριστὴς τὸ τῆς ἀγάπης" κάλλος λυμαίνεται, καὶ μυρίοις Ⓦ πλησίον προσβάλλει δεινοῖς, καὶ διαπαντὸς ἀπειθείας ἐργάζεται, καὶ τὰ τοῦ Χριστοῦ ἀγαπᾷ μήλη, καὶ τῷ παῤ Θεῷ ποιμνίῳ εἰρωνίᾳ καθ' ἑκάστην ἀπελαύνει τῶν ἡμέρων, πολλῷ παῤ ἀμφοτέρων διδοὺς τῷ θηρυχωείῳ, καὶ ἰσχυρότερον σκῆνος ποιῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τὰ νεῦρα τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἐκκόπτων, τοῦτον Ⓦ νόμον εἰσήγαγε. καὶ γὰρ πολὺς αὐτῷ τῆς ἀγάπης ὁ λόγος. ἡ γὰρ τῶν ἀγαθῶν μήτηρ ἀπάντων, καὶ τὸ τῶν μαθητῶν γνώρισμα, καὶ ἡ πάντα συνέχουσα καὶ καθ' ἡμᾶς, αὕτη μάλιστα πάντων ἐστίν. εἰκότως οὖν ταῖς ῥίζαις τῆς λυμαινομένης αὐτῷ ἀπειθείας καὶ ταῖς πηγαῖς μυρίας ἀναιρεῖ τῆς σφοδρότητος. μὴ τοίνυν ὑπερβολῆς τινος εἶναι νόμιζε τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ἐννοήσας τὰ ἐξ αὐτῶν κατορθούμενα, θαύμασον τῶν νόμων τούτων τὴν ἡμερότητα. οὐδὲν γὰρ οὕτω τὸν Θεὸν προσαπούδασεν, ὡς τὸ ἡνῶσθαι καὶ συνδεδέσθαι ἡμᾶς ἀλλήλοις. διὰ τοῦτο καὶ διὰ ἑαυτοῦ καὶ διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐν τῇ καινῇ, καὶ τῶν ἐν τῇ παλαιᾷ, πολλαχοῦ ὑπὲρ τῆς ἐντολῆς ταύτης ποιήσεται τὸν λόγον, καὶ σφοδρός ἐστιν ἐκδικος καὶ τιμωρὸς τῶν τοῦ πλησίον καταφρονούντων. καὶ γὰρ οὐδὲν οὕτω τὴν πορνείαν εἰσάγει πᾶσαν καὶ ῥίζοι, ὡς ἡ τῆς ἀγάπης αἵρεσις. διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν· Ὅταν πληθυνθῇ ἡ ἀνομία, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. οὕτως ὁ Καὶν ἀδελφοκτόνος ἐγένετο· οὕτως [ὁ] Ησαῦ· οὕτως Ⓐ τοῦ Ιωσὴφ ἀδελφοί· οὕτω τὰ μυρία ἐστενώμασε κακὰ, ταύτης διαπαντὸς ἐκλυθείσης. διὰ δὴ τοῦτο καὶ αὐτὸς τὰ λυμαινόμενα ταύτην μυρίας πόλεσι ἀναιρεῖ τὰς ἀκριβείας. καὶ οὐδὲ μέχρι τῶν εἰρηνικῶν ἴσα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας τῶν εἰρηνικῶν ἐπάγει πλείονα, δι' ὧν δείκνυσιν ὅσον αὐτῆς ποιεῖται λόγον. ἀπειλήσας γὰρ διὰ τοῦ συνεδρίου καὶ τῆς κρίσεως καὶ τῆς γεέννης, ἐπήγαγεν ἑτέρα πάλιν συνῳδὰ τοῖς πρώτοις, ὅτι λέγων·

23 Ἐὰν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, 24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἄπελθε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ὡς τῆς ἀγαθότητος, ὡς τῆς φιλανθρωπίας τὸ πάντα λόγον ὑπερβαινούσης. τὸ εἰς αὐτὴν καταφρονῆσαι ἡμᾶς ὑπὲρ τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης, δείκνυσιν ὅτι οὐδὲ τὰ πρότερα, ἅπερ ἠπείλησεν, ἐπὶ ἀπειθείας ἑνὸς, οὐδὲ ὀργῆς ἀπειλήσεως ἠπείλησεν, ἀλλὰ φιλοτιμίας πολλῆς. εἰ γὰρ ἂν ἠβούλοντο τούτων ἡμερώτερον τὸν ῥήμονα; "ἐγκοπήσεσθε, φησὶν, ἡ ἐμὴ λατρεία, ἵνα ἡ σὴ ἀγάπη μείνῃ· ἐπεὶ καὶ τοῦτο θυσία, ἡ προσὸς Ⓦ ἀδελφὸν καταλλαγή. διὰ γὰρ τοῦτο οὐκ εἶπε, μὴ δὸς προσενεγκεῖν, ἢ πρὶν ἢ προσενεγκεῖν· ἀλλ' αὐτὸ τὸ δῶρον χειμάρρου, καὶ τῆς θυσίας

ἄρχου

πρ. ε'
* ὕβρισας;

πρ. κάλλος

πρ. ἀκακοῦσι

Ματθ. κδ'. ιβ.

πρ. ὕπαγε.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρχὴν ἐχούσης, πέμπει διάλλαγησόμενον τῷ ἀδελφῷ· ἐὰν δέ τε ζημιοῦται τὰ προσκείμενα, δέ τε ὠφέλειαν, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ κειμένης κελεύει τρέχειν ἐκέλευε. Τίνος δὲν ἕνεκεν δέτε κελεύει τοῦτο ποιεῖν, καὶ ἄλλοτε; δύο ταῦτα, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, διὰ τούτων αἰνίττόμενος καὶ κατασκευάζων· ἓν μέν, ὅπερ ἔφην, δεῖξαι θέλων ὅτι πολλοῦ ἄξιόν ἐστι τὸ ἀγαπᾶν, καὶ ταύτην μεγίστην ἡγεῖται εἰσφορὰν τὴν θυσίαν, καὶ ταύτης αὐτὸν τοῦτο ἐκείνῳ προσδέχεται· ἕτερον δέ, ἀναγκαῖον ὑπολαβεῖν ἀναγκαίτητον τῆς καλλιγαμίας. ὁ γὰρ κελευσθεὶς μὴ προσέχειν προσενεγκεῖν, ἕως ἂν καλλιγαμῇ, κἂν μὴ διὰ τοῦτον τὸν πλησίον ἀγαπᾷ, διὰ γοῦν τὸ μὴ κεῖσθαι ἀτέλεστον, ἐπειγήσεται δραμεῖν πρὸς (ν) λελυπημένον καὶ καταλύσαι τὴν ἔχθραν. διὰ τοῦτο καὶ "ἐμφανιζώτατα ἀπάντων εἴρηκε, φοβῶν αὐτὸν καὶ διεγείρων. Εἰπὲ γάρ· ἄφες τὸ δῶρόν σου, οὐκ ἔστι μέχρι τούτου, ἀλλ' ἐπίσταλμαι· ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου πάλιν εἰς φείκιον αὐτὸν ἐμβιβῶν, εἶτα ἄπελθε. καὶ οὐχ ἁπλῶς εἶπεν, ἄπελθε, ἀλλὰ προσέθηκε, πρῶτον, καὶ τότε ἐλθὼν προσφέρε τὸ δῶρόν σου, διὰ πάντων "τούτων δηλῶν, ὅτι οὐ δέχεται θεὸς ἀπεριέργως πρὸς ἀλλήλους ἔχοντας αὐτὴ ἡ τράπεζα. κοινωνεῖτωσαν (ι) μεμυημένοι, ὅσοι μὴ ἕξωθεν προσέρχονται· ἀκουέτωσαν (ια) ἀμύητοι. καὶ ἡ προσευχὴ ἔχει τι καινὸν ὁ λόγος. προσάγουσι γὰρ καὶ αὐτοὶ δῶρον καὶ θυσίαν λέγω καὶ ἐλεημοσύνην. ὅπερ γὰρ καὶ τοῦτο θυσία, ἄκουσον τί φησιν ὁ προφήτης· καινὸν μοι ποίησον, Ψαλμ. ιδ. νέστεως δόξασέ με. καὶ πάλιν· Θύσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως· καὶ, ἐπιδέξεται θυσία εὐαρεστήσει. ὥστε κἂν βύλῃ μετὰ τοιαύτης γνώμης προσάγῃς, βέλτιον εἶναι τὴν βύλῃ, καὶ διὰ τὴν καταλλαγὴν ἐλθεῖν τὸν ἀδελφόν, καὶ τότε τὴν βύλῃν προσφέρειν. διὰ γὰρ τοῦτο πολλοὺς ἐδίδου· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς δυσθεφπος γέγονε, καὶ πολλὰ σκῆνα ἐπροσαγορεύσατο, ἵνα ἡμᾶς σώσαι ἀγάπῃ. σὺ τοίνυν μὴ οὕτω τὸν ἠδικηκότα πέμπει πρὸς τὸν ἠδικημένον· ἐν ᾗ τῇ δύχῃ, τὸν ἠδικημένον ἀγὰ πρὸς τὸν ἠδικηκότα, καὶ καταλλάττει. σκῆνα γάρ φησιν· Ματθ. ε. ν. Ἄφετε τοῖς δυσθεφποις τὰ ὀφλήματα αὐτῶν· σὺ τοίνυν ἄν, ἐὰν ἔχῃ τι κατ' σοῦ, ἀπέλθε πρὸς αὐτόν. μᾶλλον δὲ κἂν ταῦτά μοι δοκεῖ (ν) ἠδικημένον ἀποστέλλειν. διόπερ οὐδὲ εἶπεν, καταλλάξον σεαυτὸν τῷ ἀδελφῷ σου, ἀγάπα, καλλιγάμησον· ἀλλὰ δοκεῖ μὲν ὑπὲρ ἄν λελυπηκότος εἶναι τὸ λεγόμενον· τὸ δὲ πολλῷ ὑπὲρ ἄν λελυπημένου ἐστίν. ἂν γὰρ ἐκείνῳ καταλλαγῇς, φησί, διὰ τοῦτο εἰς σκῆνον ἀγάπης καὶ ἐμὲ ἕξεις ἵλεων, καὶ μετὰ πολλῆς δωρήσῃ τῆς παῤῥησίας τὴν θυσίαν προσαγαγεῖν. Εἰ δὲ "φλεγμαίνοις ἔτι, σύνοισον ὅτι κἀγὼ ἡδέως τὰ ἐμὰ καταφρονεῖσθαι κελεύω, ἵνα ὑμεῖς φίλοι γένησθε. καὶ ταῦτα σοι γέγραφα παῤῥησίᾳ τῆς ὀργῆς. καὶ οὐκ εἶπεν, ὁπόταν σὺ μεγάλα ἠδικημένος ᾖς, τότε καταλλάγηθι· ἀλλα κἂν τὸ τυχὸν ἔχῃ τι κατ' σοῦ. καὶ οὐ προσέθηκεν, εἴτε δικαίως, εἴτε ἀδίκως· ἀλλ' ἁπλῶς, ἐάν τι ἔχῃ κατ' σοῦ. κἂν γὰρ δικαίως, οὐδὲ οὕτως ὀφείλειν δεῖ τὸν ἕτερον· ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς δικαίως ἡμῖν ὠργίζετο, ἀλλ' ὅμως ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἐξέδωκεν εἰς σφαγὴν, μὴ λογισάμενος [ἡμῖν] σκῆνα τὰ παραπτώματα. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἑτέρῳ τρόπῳ ὑπὲρ τοῦ καταλλαγὰς ἐπείγων ἡμᾶς, ἔλεγεν· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ ἐντεῦθεν ἀπὸ τῆς θυσίας ὁ Χριστὸς· οὕτως ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκεῖ σωφρονεῖ πρὸς τὸ αὐτὸ τοῦτο ὁ Παῦλος. καὶ γὰρ δέδοικε τὴν νύκτα, μήποτε μόνον ἀπολαβοῦσα τὸ πεπληγὸς, μείζονα τὸ ἕλκος ἐργάσηται. ἐν ἡμέρᾳ μὲν γὰρ πολλοὶ (ια) παρασαίνοντες καὶ ἀνθελκόντων· ἐν νυκτὶ δέ, ἐπειδὴ μόνος γένηται, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἀναλογίζηται, ἐγκείται τὰ κύματα, καὶ μείζων ἡ ζάλη γίνεται. Διὰ τοῦτο οὖν πρὸ καταλαμβάνων ὁ Παῦλος, καταλλαγὴν βούλεται προδιδοῦναι τῇ νυκτὶ, ἵνα μηδεμίαν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀφορμὴν ἔχῃ λοιπὸν ὁ διάβολος εἰς τὸ τὸν κοιμώμενον ἀνάπτειν τῆς ὀργῆς καὶ ποιῆσαι σφοδρότερον. ὅπου καὶ ὁ Χριστὸς οὐκ ἀφίησιν οὐδὲ μικρὸν ὑπερτίθεσθαι, ἵνα μὴ, τῆς θυσίας πληρωθείσης, ῥᾳδιώτερος ὁ τοιοῦτος γένηται, ἡμέραν ὀλὴν ἡμέρας ἀναβαλλόμενος. οἶδε γὰρ τὸ πάθος πολλῆς δεόμενον τῆς θεραπείας. ἐπειδὴ καθάπερ σοφὸς ἰατρὸς οὐ μικρὸν

μοιον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μόνον τὰ περιφυλακτικὰ τῶν νοσημάτων ποιῆσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ διορθωτικὰ [δείκνυσιν.] ὅπου καὶ αὐτὸς ποιεῖ. τὸ μὲν γὰρ κωλύειν καλὸν μισθόν, περιφυλακτικὸν ὄντι τῆς ἕξεως· τὸ δὲ κελεύειν καταλλαγῆναι, τῶν μετὰ τὴν ἕξιν γινομένων νοσημάτων ἀναιρετικόν. καὶ ὅρα ἑκάτερον πῶς μετὰ σφοδρότητος κεῖται. ὀργὴ μὲν γὰρ γέεννάν ἠπείλησεν, ἐνταῦθα δὲ τὸ δῶρον καὶ δέησιν παρὰ τῆς καταλλαγῆς, πολλῷ ἐνδεικνύμενος τὸν ὀργὸν, καὶ ὅσῳ τούτων πονηρότερον καὶ τὴν ῥίζαν καὶ τὸν καρπὸν ἀναιρῶν. καὶ περιττὸν μέν φησι, μὴ ὀργίζου· μετὰ δὲ ταῦτα, μὴ λοιδόρει. καὶ γὰρ ἀμφότερα ταῦτα δι' ἀλλήλων αὔξει· ἀπὸ τῆς ἕξεως, ἡ λοιδορία· ἀπὸ τῆς λοιδορίας, ἡ ἕξις. ὅσῳ δὴ τοῦτο νῷν μέν τὴν ῥίζαν, νῷν δὲ τὸν καρπὸν ἴασται, κωλύων μὲν καὶ φυῶσαι τὸ κακὸν τὸν ὀργίλον αὖ δ' ὅσα βλαστήσῃ καὶ καρπὸν ἐνέγκῃ πονηρότατον, πόθεν" αὖθις καταχαίων μείζονος. ὅσῳ τοίνυν τοῦτο καὶ κρίσιν εἰπὼν καὶ Γιωένδιον γέεννάν, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ θυσίας διαλεχθείς, καὶ ἑτέρωσε περισπᾷ πάλιν, οὕτω λέγων· χ. αὐτὸν

25 Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ.

Ἵνα γὰρ μὴ λέγῃς· τί οὖν, ἀδικῶμαι; τί οὖν, οὐκ ἁρπάζωμαι καὶ εἰς δικαστήριον ἕλκωμαι; καὶ ταύτῃ ἀνῆλε τὴν ἀφορμὴν ἡ τοῦ φόβου. κελεύει γὰρ μηδὲ ὅτιοῦν ἐνθυμεῖσθαι. εἶτα, ὅπως τοῦτο μέγα ᾖ τὸ ἐπίταγμα, ἀπὸ τῶν παρόντων πίστιν τῷ συμβουλεύοντι, ἀ[κ]ριβοῦς παιδεύσεως μᾶλλον τῶν μελλόντων κατέχειν εἰώθει. Τί γὰρ λέγῃς, φησίν; ὅτι δυνατώτερός ἐστι καὶ ἀδικῇ; ὀκνοῦντά σε μᾶλλον ἀδικήσει, ἐὰν μὴ καταλύσῃς, φησὶν, ἀναγκασθῆς εἰς δεσμωτήριον ἐλθεῖν. ὅτε μὲν γὰρ χρημάτων ἀποστᾷς, τὸ σῶμα ἔξεις ἐλεύθερον· ὅταν δὲ τῇ ψήφῳ ἡττώμενος τοῦ δικαστοῦ, καὶ δεσμευθήσῃ, καὶ τὴν ἐσχάτην δώσεις δίκην. ἂν δὲ φύγῃς τὸν ἐκεῖ μάχην, δύο καρπώσῃ καλά· καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν ἀνδρὸς, καὶ τὸ σὸν ἡμέρωσαι τὸ κατόρθωμα λοιπὸν, καὶ μηκέτι τῆς ἐκείνου βίας. Εἰ δὲ βούλει πειθοῖ μὴ τοῖς λεγομένοις, ὄκνει ἐκεῖνον" ἀδικήσεις γοῦν τοσοῦτον, ὅσον σαυτόν. ὅρα δὲ καὶ ταῦτα πῶς αὐτὸ" ἐπάγει. Εἰπὼν γάρ, ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου, ἐπήγαγε, ταχύ. καὶ οὐκ ἠρκέσθη τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ταύτης τῆς ταχυτῆτος ἑτέραν ἐζήτησεν ὀπίτασιν, εἰπών· ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, ὅσα τούτων ὠθῶν αὐτὸ καὶ κατεπείγων μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος. οὕτω γὰρ ὅταν βίον διατρέπει τὸν ἡμέτερον, ὡς ὀλίγου δεῖν ἀπαλλαγῆναι ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν ἐργασίᾳ. πολλάκις γοῦν τοῦτο καὶ σκώπτουσιν ἡμᾶς τὰ πράγματα ἐποίησεν· ὥσπερ οὖν καὶ ὁ Παῦλός φησι· πρὶν ἢ τὸν ἥλιον δῦναι, λύσον τὴν ἕξιν· καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς τὴν πορνείαν" ἀποτίσαι, καταλλάγηθι. οὕτω καὶ ἐνταῦθά φησι, ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, πρὶν ἐπὶ τὰ θύρας ἐλθεῖν τοῦ δικαστοῦ, πρὶν ἢ τῷ βήματι παραστῆναι, καὶ γενέσθαι λοιπὸν ὑπὸ τὴν τοῦ δικάζοντος ἐξουσίαν. περὶ μὲν γὰρ τῆς εἰσόδου, σὺ κύριος εἶ τοῦ πράγματος· ἐὰν δὲ ὀπίσω τῶν θυρῶν, ὁδὸν σφόδρα στενοχωρίαν παρὰ καθ' ἑαυτὸν, ὡς βούλει, διαθεῖναι, ὑπὸ τὸν ἑτέρου γενόμενος ἀνάγκην. Τί δέ ἐστιν εὐνοῆσαι; ἢ τοῦτό φησιν, ὅτι καταδέχου μᾶλλον ἀδικεῖσθαι, ἢ ὅτῳ δίκαιον τὴν δίκην, ὡσανεὶ τὸν ἐκείνου ζῆλον ἔχων, ἵνα μὴ τῇ φιλαυτίᾳ τὸ δίκαιον διαφθείρῃς, ἀλλ' ὡς" περὶ οἰκείου, τοῦ ἀλλοτρίου βουλόμενος πράγματος, ἵνα ταύτην ἐξενέγκῃς τὴν ψῆφον. Εἰ δὲ μέγα τοῦτο, μὴ θαυμάσῃς. διὰ γὰρ τούτων πανταχόθεν ἐκείνοις ἔθηκε τοὺς μαχαιρισμούς, ἵνα περιελεύσῃ καὶ περιῳδήσασθαι τοῦ ἀκροατοῦ τὴν ψυχὴν, ὑπὲρ τηλικαύτης ἐργάσηται περὶ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς νομοθεσίας ταύτης ἁπάσης. Τινὲς μὲν οὖν τοῦτο διαβόλου αὐτοῦ ἀνίστασθαι φασι τῆς τοῦ ἀντιδίκου περισπουδίας, καὶ κελεύειν μηδὲν ἔχειν τῶν ἐκείνου (τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ εὐνοῆσαι αὐτῷ) ὡς οὐκ ἄλλως ἀπαλλαγησομένου μὴ τὴν ἐντεῦθεν" ἀπαλλαγὴν, τῆς ἀναγκαιοτάτης λοιπὸν ἐκδεχομένης ἡμᾶς κολάσεως. ἐμοὶ δὲ περὶ τῶν ἐνταῦθα δοκεῖ λέγειν δικαστῶν, καὶ τῆς" ὑπὲρ τὸ δικαστήριον ὁδοῦ, καὶ τοῦ δεσμωτηρίου τούτου. ὑπὲρ γὰρ ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων" ἐνεργάζεται καὶ τῶν μελλόντων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ᾧ πρόκειται βίῳ φοβεῖ. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Παῦλος ἐργάζεται, ἀπὸ

χ. ἀδικεῖς
χ. ἐπίγει.
χ. ἀπαρτιάσῃ,
χ. ὡσανεὶ
χ. ἀποδημίαν,
χ. εἰς τὸ δικαστήριον
χ. ἐπικρεμάμενος

τε

τε τῶν μηνόντων, ἀπό τε τῶν πρόντων ἀναγών τ̄ ἀκροατήν· οἷ ὡς ὅταν ἀπάγων καχίας,
χ. δείκνυσι πῶς πορνεύομεν, χ. ἑκόντες
τ̄ ἀρχοντα ὁπλιζόμενον" δεικνύη ὦ πονηρευομένῳ, ὅτω λέγων· Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φο- Ρω. ιγ. δ.
βοῦ. ὁ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορᾷ· Θεοῦ γὰρ" ἄγγελός ἐστι. καὶ πάλιν κελεύων ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ, ὁ τ̄ τοῦ Θεοῦ φόβον ἡμῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπειλὴν τὴν ἐκείνου καὶ τὴν
5 κηδεμονίαν. ἀνάγκη γὰρ ὑποτάσσεσθαι, ὁ μόνον ἀγαθὸν τὴν ὀργήν, ἀγαθὸν καὶ τὴν ζωοποιὸν δημιουργίαν. ὅτι γὰρ ἀληθεστέρας, ὅπερ ἔφθην εἰπών, ταῦτα μᾶλλον εἰδῶτε διορθοῦσθε καὶ φαινόμενα ὡς ἀγαθὰ πάσχας. διὰ καὶ ὁ Χριστὸς οὐ γεέννης μόνον ἐμνημόνευσεν, ἀλλὰ καὶ δικαστηρίου
χ. ἀπαγωγῆς καὶ" ἀπαγωγῆς καὶ δεσμωτηρίου, καὶ τῆς ἐκεῖ ταλαιπωρίας ἀπάσης, ἀγαθὰ πάντων τούτων ταῖς ῥίζας ἀναιρῶν τῶν φόνου. ὁ γὰρ μήτε λοιδορούμενος, μήτε δικαζόμενος, μήτε τὴν ἔσθραν
10 ἐκτείνων, πῶς φονεύσει ποτέ; ὥστε καὶ ἐντεῦθεν δῆλον, ὅτι ἐν τῷ τῶν πλησίον συμφέροντι ὁ ἡμέτερον κεῖται συμφέρον. ὁ γὰρ τῷ ἀντιδίκῳ βοηθῶν, πολλῷ" μείζονα ἑαυτὸν ὠφελήσει, δικαστηρίων καὶ δεσμωτηρίων καὶ τῆς ἐκεῖ ταλαιπωρίας ἑαυτὸν ἀπαλλάττων.
χ. μεῖζον

Πειθώμεθα τοίνυν τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ φιλονεικῶμεν, μηδὲ φιλονεικῶμεν. μάλιστα μὲν ΘΕΙΚΟΝ
γὰρ ὡς τοῦτ̄ ἐπάθλων ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τ̄ ἡδονὴν καὶ τ̄ ὠφέλειαν ταῦτα τὰ ὑπάγματα ταῦτα. εἰ
15 δ' τοῖς πολλοῖς ἐπαχθῆ εἶναι δοκεῖ καὶ πολὺ προέχειν τ̄ πόνον, ἐννόησον ὅτι διὰ τ̄ Χριστὸν ταῦτα ποιεῖς, ὡς ὃ λυπηρὸν ἔσαι ἡδύ. ἐὰν γὰρ τ̄ λογισμὸν ὕτον ἔχωμεν διαπαντός, ὑδενὸς πειρασόμεθα φορτικῶ, ἀλλὰ πολλῷ πρόθυμον χαρπωσόμεθα τ̄ ἡδονήν. ὁ γὰρ πόνος ἐκεῖ ἐπὶ πόνος φαίνεται
χ. ἐκουσίως ἀλλ' ὅσῳπερ αὖ ὑπερτείνῃ, τοσούτῳ γλυκύτερος ὡς ἡδίων ἔσται. ὅταν τοίνυν" ὑπομονὴ ἡ ζημιῶσά σε τ̄ κακὸν χορηγοῦσα, καὶ ἡ τῶν χρημάτων ὑπερφυία, ἀνιχράτουσαν αὐτὴν τ̄ λογισμὸν
20 ἐκεῖνον ⟨ω⟩ λέγοντα, ὅτι πολλῷ πλουτήσομεν ⟨ω⟩ μαθὸν τῆς παρούσης καταφρονήσαντες ἡδονῆς· καὶ εἶπε πρὸς τὴν ψυχήν, [πόνου]· ἀθυμεῖς, ὅτι σε ἡδονῆς ἀποστερῶ· * ἀλλ' εὐ- *) ἀλλὰ μὴ ἀθύμει,
φραίνου, ὅτι σοι τ̄ ὄντως πρόξενον ποιῶ· καὶ δὲ δύσφορον ποιεῖς, ἀλλὰ διὰ τὸν Θεόν. ἀνάσχου τοίνυν μικρόν, καὶ ὄψῃ τὸ κέρδος ἡλίκον· καρτέρησον τὸν παρόντα βίον, καὶ πλοῦτον παρέσεσθαι
ἄφατον. οὐ γὰρ τοιαῦτα αὐτὴν διαλεγόμεθα, ὡς μὴ μόνον τὸ φορτικὸν ἀποδύσασθαι τῆς ἀρε-
25 τῆς, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς λαμβάνειν στέφανον, ταχέως αὐτοῦ καταφρονήσομεν ἀπάσης. εἰ γὰρ ὁ διάβολος δεινὸς τὸ μὴ ἡδὺ ποιῆσαι, τὸ δ' ὀδυνηρὸν διαπεκές, ὅμως ἰσχύει καὶ πείθει· ὅταν οὐκοῦν ἀνιχρόφως περὶ ἡμῶν ταῦτα φαίνῃ, τὸ μὲν ὀπίπονον, ποιήσαμεν, τὸ δ' ἡδὺ καὶ χρήσιμον, ἀθάνατον, οἷς ἡμῖν" ὄντι λόγος μὴ μεποδοῦσιν ἀρετῆς μετὰ τοσαύ-
χ. ἔσται
30 της ῥᾳδιουργίας; ἔρχεται γὰρ ἡμῖν ἀντὶ πόνων ἡ τῶν πόνων ἀποθεσις, καὶ τὸ πεπεῖσθαι σαφῶς, ὅτι διὰ τὸν Θεὸν ὑπομένομεν ταῦτα πάντα. εἰ γὰρ τὸν βασιλέα ἔχειν τις ὀφειλέτην, ἀρκοῦσαν εἰς πάντα νομίζει τὸν βίον ἀσφάλειαν ἔχειν· ἐννόησον ἡλίκης ἐστὶν ὁ τὸν φιλάνθρωπον καὶ ἀεὶ ζῶντα Θεὸν, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων κατορθωμάτων χρεώστην ἑαυτῷ κατασήσας. μὴ τοίνυν ποιήσωμεν μοι πόνους καὶ ἱδρῶτας. οὐδὲ γὰρ τῇ τῶν μηνόντων ἐλ-
35 πίδι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέρῳ τρόπῳ κρύφιον τὴν ἀρετὴν ἐποίησεν ὁ Θεός, ζωοφαπτόμενος ἡμῶν πρωταρχὴ καὶ ζωοδημιουργὸς ἁμαρτάνοντος. κἂν βλασφημῇς μόνον ὁλίγιον εἰσενεγκεῖν ποιήσωμεν, καὶ ἄλλα πάντα ἕπεται. διὰ γὰρ τοῦτο βάλεται καὶ σε μικρὰ πονῆσαι, ἵνα καὶ σὺ νίκης γεύσηται. καὶ καθάπερ βασιλεὺς βάλεται μὲν ⟨ω⟩ ἑαυτοῦ παῖδα πρᾶξαι ἐπὶ τῆς παραξέως, καὶ τοξεύειν, καὶ φαίνεσθαι, ὥστε αὐτῷ λογισθῆναι τὸ ἔργαστον, ὃ γὰρ πᾶν αὐτὸς ἀνύει· ὅτω καὶ ὁ
Θεὸς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ κατὰ τοῦ διαβόλου ποιεῖ. ἓν γὰρ ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ μόνον, ὥστε ἔχ-
χ. παύσῃ χ. ὀργῆς φλέγῃ, χ. -μία, χ. αὖ ἴδῃ σε ταχέως
40 θρὸν ποιῆς σκῆνος ὑπαδείξασθαι γνησίαν· κἂν" ταῦτα αὐτῷ παράσχῃς, αὐτὸς πάντα ἀνύει ⟨ω⟩ πόλεμον. κἂν" ὀργὴ φλεγμαίνῃ, κἂν χρημάτων" ὑπερφυία, κἂν ὁτιοῦν ἕτερον πάθος τυραννικὸν παραγίνηται," ταχέως, αὖ ἴδῃ σε μόνον ποιοῦντα αὐτὸν ἀποδυόμενον καὶ πρεσβευόμενον, καὶ ῥᾴδια πάντα ποιεῖ, καὶ ἀνώτερον ἵστησι τῆς φλογός, καθάπερ οὖν παῖδας πότε ἐκείνους ὑπὸ τῆς Βαβυλωνίας καμίνου. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πλέον παρὰ τῆς γνώμης ἐδείκνυ-

κάμ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χαν. ἵν' οὖν ⸌ ἡμεῖς, πᾶσαν κάμινον ἡδονῆς ἀ⸌άκλου καταλύσαντες ἐν ταύτῃ, τῷ ἐκεῖ
ἀμφιγωμῷ γέεννάν, ⸌ῶντα καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ βλυθώμεθα καὶ μεμψώμεθα καὶ χ. βυλόμεθα
προσπτώμεν, τῇ τε πρὸς τὰ ἀγαθὰ προσθέσει, καὶ ταῖς πυκναῖς εὐχαῖς τὸν Θεὸν τὴν εὔνοιαν
ὑπισχνώμενοι. ὅπου γὰρ καὶ τὰ δυσκολώτατα ἀφορμὴ εἰ νεῦρα ἔσαι ⸌ κοσφα καὶ ἐπέρασα.
ἕως μὲν γὰρ ἐν τοῖς παθήσιν ὦμεν, τραχεῖαν καὶ δύσκολον καὶ ἀνάντη τὴν ἀρετὴν εἶ νομί- χ. ἐναντίαν
ζομεν, τὴν ὁδὸν κακίαν ποιοῦμεν καὶ πλατύνωμεν· ἂν δὲ μικρὸν ἀποχωρήσωμεν τούτων, τότε κἀκείνη φα-
νεῖται βδελυρὰ καὶ δυστριβής, καὶ αὕτη ῥᾳδία καὶ εὔκολος καὶ ποθεινή. καὶ ταῦτα ἐκ τῶν κα-
τορθωκότων ⸌ σαφῶς μαθεῖν. ἄκουσον γοῦν πῶς ὁ Παῦλος ἐκείνην μὲν καὶ μετὰ τὴν ἀπαλ-
λαγὴν αἰσχύνεται, λέγων· Τίνα γὰρ καρπὸν εἴχετέ τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; Ρω. ϛ. κα.
ταύτην δὲ καὶ μετὰ πόνου κτᾶσθαί φησι, δι' ὧν ἐδιώκετε τῆς θλίψεως καὶ ὑπὲρ τοῦ ὑπὲρ πόνου ἐ-
λαφρὰν κρίνων, καὶ χαίρων ἐν τοῖς παθήμασι, καὶ ἀγαλλόμενος ἐν ταῖς θλίψεσι, καὶ μέγα
φρονῶν ἐπὶ τοῖς στίγμασι τοῖς ἀπὸ Χριστοῦ. ἵν' οὖν καὶ ἡμεῖς ἐν ταύτῃ καθαστῶμεν τῇ ἕξει,
τοῖς εἰρηνικοῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἑαυτοὺς ῥυθμίζοντες, καὶ τῶν μὲν ὀπισθεν ὑπιλανθανόμε-
νοι, τοῖς δὲ τὰ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι, διώκωμεν ὑπὲρ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως·
οὗ γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπάρξαι τυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ιζ. 27 ΗΚΟΥΣΑΤΕ ΟΤΙ ΕΡΡΕΘΗ ΤΟΙΣ ΑΡ-
χαίοις, οὐ μοιχεύσεις. 28 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ
"ἐμβλέπων γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι" αὐτὴν, ἤδη ἐμοίχευσεν 20 χ. βλέπων γυναῖκα
αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. χ. αὐτῆς.

Παρτίσας * τὴν πρώτην ἐπιστολὴν, ⸌ εἰς "ἄκρον φιλοσοφίας αὐ- * πίνων
τὴν ἐπτείνας, ἐνταῦθα ⸌ ταῖξει προβαίνων, λοιπὸν ὅτι τὴν δευτέ- χ. ἄκραν φι-
ραν πρόσεισι, καὶ ταῦτα τῷ νόμῳ πειθόμενος. καὶ μὴν οὐ δευτέ- λοσοφίαν
ραν αὐτὴν φασιν, ἀλλὰ τρίτην. οὐ γὰρ πρώτην ἐστὶν, οὐ φονεύσεις· 25
ἀλλὰ Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστι. διὰ τί ζητῶν ἄξιον, ἵνος
ἕνεκεν οὐκ ἐκβαλὼν ἤρξατο. τίνος οὖν ἕνεκεν; ὅτι ἀρχὴν ἔσωθεν ἔκβαλε, ἔ-
δει τε αὐτὴν αὐξῆσαι, καὶ ἑαυτὸν ζωοποιῆσαι ἀγαγεῖν. οὕτω γὰρ καιρὸς ἦν τοῦτο ἑαυτῷ διδάσκειν τι
τοιοῦτον· ἄλλως δὲ, τὸ μὲν ἡδικὸν τοῦ πάθους ἐγύμναζε λέγειν, ἐντεῦθεν βουλόμενος πρῶτον, τὸ δὲ 30
τῶν θαυμάτων πεῖσαι σοῦ ἀκούσασθαι, ὅτι υἱὸς ἦν τοῦ Θεοῦ. ⸌ μὲν οὖν εὐθέως, πρὶν ἢ τι φθέγ-
ξασθαι καὶ ποιῆσαι, λέγει· ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου, τὸ
πλοῦτο ἐμοῦ οὐκ ἔστιν ἄλλος, ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν τὸ ἐμὲ προσκυνῶν ὡς ἐκβάλλον, ἐποίει πολλοὺς
ὡς μισοῦντα ἐμὲ προσέχειν αὐτῷ. Εἰ γὰρ τὸ μὴ τὴν διδασκαλίαν τὰ τοσαῦτα σημεῖα
Ιω. η. νβ. ⸌ι. κ. ⸌δὲ πω φανερὰς αὐτοῦ τότο λέγοντος, δαιμονῶντα ἐκάλουν, εἰ πρὸ τούτων ἀπόντων 35
ἐπεχείρησέ τι τοιοῦτον εἰπεῖν, τί ⸌ κὰν δὴ εἶπον; τί ⸌ κὰν δὴ ἐνενόησαν; τῷ δὲ καιρῷ τῷ
προσόντι τὴν πρὸς τοῦτον τηρῆσαι διδασκαλίαν, εὐπρόσδεκτον ἐποίει τοῖς πολλοῖς γίνε-
σθαι τὸ δόγμα. διὸ περ καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐκάθισε, ἀπὸ τῶν σημείων αὐτὸ πρότερον καταπι-
στώσασθαι τὴν ἀρίστης διδασκαλίας· ὕστερον δὲ αὐτὸ τῇ διὰ ῥημάτων ἐξεκάλυψε. καὶ μὴν
καὶ τῇ τῶν σημείων ὑπεδείξει τὸ αὐτῷ τῆς διδασκαλίας τὸ βάρος μικρὸν καὶ ῥᾴδιον αὐ- 40
τὸ "προδείκνυσι. τὸ γὰρ μετ' ἐξουσίας τὰ τοιαῦτα νομοθετεῖν καὶ διορθοῦν, χ.' παρανομί-
Ματθ. ζ. κθ. τοὺς ἐχθροὺς καὶ νοσοῦντας "δυνήσεται καὶ τὸ τῶν δόγματος λόγον. Ἐξεπλήττοντο γὰρ νυσι.
Μαρκ. α. κβ. αὐτὸν, φησὶν, ὅτι οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν ἐδίδασκεν. Ἐξαλλόμενος γὰρ ἀπὸ τῶν γε- χ. ἐνῆν ἀλ-
νικωτάτων ἐν ἡμῖν παθῶν, θυμοῦ λέγω καὶ ἐπιθυμίας (ταῦτα γὰρ ὅτι μάλιστα τὰ τυραν- λομένα
νοῦντα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νοῶτα ἐν ἡμῖν, καὶ τῶν ἄλλων ὄντα φυσικώτερα) μὴ πολλῆς τῆς αὐθεντίας καὶ ὅσης νομοθέτη πρεπῶν ἦν, διώρθωτέ τε αὐτά, καὶ μὴ πάσης "ἐκόσμησε τῆς ἀκριβείας. Οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅτι ὁ μοιχὸς κολάζεται μόνον, ἀλλ' ὅπερ ἐποίησεν ὅτι τῶν φονεύοντος, τοῦτο ἐν ζῶν- κ. ἐκόλασε]
θα ποιῆ, καὶ τὴν ἀκόλαστον ἔξιν" κολάζων, ἵνα μάθῃς ὃ πλέον τῶν γραμματέων καὶ φα- κ. κολάζει,
5 ῥισαίων. διόπερ φησίν· ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· τουτέστιν, ὁ ποιούμενος ἔργον τὸ τὰ λαμπρὰ σώματα περιεργάζεσθαι, καὶ τὰς εὐμόρφους ὄψεις θηρᾶν, καὶ ἑστιᾶν τὴν θέαν τῷ ψυχῇ, καὶ προσπλοῦν τοῖς ὁμοίοις τοῖς καλοῖς προσώποις. οὐ γὰρ τὸ σῶμα ἦλθεν ἀπαλλάξαι τῶν πονηρῶν πραγμάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν περὶ ἐκείνου. ὅθεν γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ τὸ πνεῦμα δεχόμεθα χάριν, αὐ-
10 τὴν ἐκκαθαίρει προφῆται. καὶ πῶς δυνατὸν ἐπιθυμίας, φησίν, ἀπαλλαγῆναι; μᾶλιστα μὲν, κ. παύσαι
Εἰ βουληθείημεν, δυνατὸν καὶ" αὐτὴν νεκρωθῆναι καὶ ἀνενέργητον μεῖναι· ἄλλως δ' ἐν ταύτῃ κ. ἐγγινο-
οὐκ ἁπλῶς τὴν ἐπιθυμίαν φυγεῖν, ἀλλὰ τὴν ἐκ τῆς ὄψεως "ἐπιγινομένην ἐπιθυμίαν. μένων
ὁ γὰρ ἀσυδάζων ὁρᾶν τὰ εὐμόρφους ὄψεις, αὐτὸς μᾶλιστα τὴν κάμινον φυλάττει τοῦ πά-
θους, καὶ τὴν ψυχὴν ἀχμαλώτον ποιεῖ, καὶ ταχέως δ' ὅτι τὴν προῆξιν ἔρχεται. ὅθεν καὶ ὁ κ. αὖ
15 τοῦτο εἶπεν, ὃς "ἐὰν ἐπιθυμήσῃ πρὸς τὸ μοιχεῦσαι· ἀλλ', ὃς ἂν ἴδῃ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆ-
σαι. καὶ ὅτι μὲν τῆς ὀργῆς ὑφεισμένον ἵνα τέθηκεν, ἐπαγαγὼν καὶ εἰπὼν ὃ εἶχεν· ἐνταῦθα δὲ
οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καθάπαξ τὴν ἐπιθυμίαν ἀνῄρε. καίτοιγε ἀμφότερα ἔμφυτα, καὶ χρη-
σίμως ἡμῖν ἀμφότερα ἔγκειται, καὶ ὀργὴ καὶ ἐπιθυμία· ἡ μὲν, ἵνα τοὺς πονηροὺς κολάζωμεν
καὶ τοὺς ἀκοσμοῦντας διορθώμεθα· ἡ δὲ, ἵνα παιδοποιώμεθα καὶ τὸ γένος ἡμῖν συγκεκτῆται ταῖς
20 τοιαύταις ἀμαθοχαῖς. Ἕνεκεν οὖν ἐνεκεν οὐκ ἐθήκε διεισμὸν καὶ ἐνταῦθα; μείζονα μὴ οὖν, κ. κείμενον.
ἐὰν προσέχῃς, ὅλα καὶ ἐνταῦθα διεισμὸν "ἐγκείμενον. ὁ γὰρ ἁπλῶς εἶπεν, ὃς ἂν
ἐπιθυμήσῃ (ἐπεὶ ἔστι καὶ ἐν ὄρεσι καθήμενον ἐπιθυμῆν) ἀλλ' ὃς ἂν ἐμβλέψῃ πρὸς τὸ ἐπι-
θυμῆσαι· τουτέστιν, ὁ ἑαυτὸν τῇ ἐπιθυμίᾳ συλλέγων, ὁ μηδενὸς ἀναγκάζοντος τὸ ἀηδὲς
ἐπεισάγων ἠρεμοῦντι τῷ λογισμῷ. τοῦτο γὰρ οὐκ ἐπὶ τῆς φύσεως ἦν, ἀλλὰ τῆς σῆς ῥα-
25 θυμίας. τοῦτο καὶ ἡ παλαιὰ διορθοῦται ἀνώθεν λέγουσα· Μὴ καταμάθανε κάλλος ἀ- Σημ. θ.α.
λότριον. Εἶπα, ἵνα μή τις λέγῃ· Τί οὖν, ἐὰν [καὶ] καταμάθω, καὶ μὴ ἁλῶ; κολάζει τὴν
ὄψιν· ἵνα μὴ τῇ ἀδείᾳ ταύτῃ θαῤῥῶν, καταπέσῃς ποτὲ εἰς τὸ ἁμαρτάνειν. Τί οὖν, ἐὰν ἴ-
δω, φησί, καὶ ἐπιθυμήσω μόνον, μηδὲν ἄλλο" προσάξω πονηρόν; καὶ ὅτω μὴ τῶν μοιχῶν ἔστηκας. κ. διαπροάξω
ἀπεφήνατο γὰρ ὁ νομοθέτης, καὶ οὐδὲν δεῖ περιεργάζεσθαι πλέον. ἀπαλλάττει γὰρ καὶ δίς καὶ τρὶς ἀλ. διαπρά-
30 ὅπως ἴδῃς, ἴσως δυνήσῃ κρατῆσαι· ἂν δ' ἅπαξ συνεχῶς ἕλκῃ ποιῇς καὶ ἀνάπτῃς τὴν κάμινον, ἀλώσῃ πάν- ξομαι
τως. ὃ γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπίνης ἔστηκας φύσεως. ὥσπερ ὅταν ἡμᾶς, ἐὰν ἴδωμεν παιδίον μάχιμον
καλέχον, κἂν μὴ πληγὴν ἴδωμεν, μαστιγοῦμεν καὶ ἀπαγριαίνομεν αὐτὸ μηδέποτε αὐτὴν καλαφεῖν·
ὅτω καὶ ὁ Θεὸς τὴν ἀκόλαστον ἕξιν καὶ πρὸ τῆς προάξεως ἀναιρεῖ, μήποτε καὶ εἰς προῆξιν ἐμ-
πέσῃ. ὁ γὰρ τὴν φλόγα ἀνάψας ἅπαξ, καὶ, ἀπούσης τῆς ὀφθείσης γυναικὸς, πλάττει πρὸ ἑαυτῷ
35 διὰ συνεχῶς εἴδωλα προαιρέσεως, καὶ ἀπ' αὐτῶν πολλάκις καὶ ὅτι τὸ ἔργον προείσι. διὰ τοῦτο
δὲ τὸ διὰ τῆς καρδίας συμπλοκὴν ὁ Χριστὸς ἀναιρεῖ. Τί τοίνυν ἐποίουν ἂν αἱ Σαμ. Σωοίκης
Σωοικοῦσαι ἔχουσαι πρὸ γένους; ἀπὸ γὰρ τῆς τοῦ νόμου θέσεως μισεῖν ἂν εἶεν μοιχεῖαν ἐσπουδάκασι,
καὶ θ' ἑκάστην ἡμέραν μὴ ἐπιθυμίας ὁρᾶντες αὐτάς. διὰ τοῦτο καὶ ὁ μακάριος Ἰὼβ τοῦτον Ἰὼβ ιγ.α.
ὃν ἔθηκε τρόπον ἐπὶ τῷ νόμον, ἀποτειχίζων ἑαυτὸν πρόπαλαι τοῦ" τοιαύτου θεωρήμα. καὶ κ. ποιῶ-
40 γὰρ μεῖζον ὁ ἀγὼν μὴ τὸ ἰδεῖν, καὶ μὴ ἀπολαῦσαι τῆς ἐρωμένης· καὶ τοσαύτην ἀπὸ τῆς ὄ-
ψεως καρπούμεθα τὴν ἡδονὴν, ὅσην ἀπὸ τοῦ τὴν ἐπιθυμίαν αὐξῆσαι ταύτην· ἰσοῤῥοπούμε- κ. ἰσχυότερον
μεν τοῦ λύμου," ἰσχυρὸν ποιοῦντες τὸν ἀνταγωνιστὴν, καὶ πλείονα δίδοντες τοῦ θυμηδίαν
τῷ διαβόλῳ, καὶ οὐκ ἐπὶ ἰσχύοντες αὐτὸν ἀποκρούσασθαι, ὅταν εἰς τὰ σύνδετα εἰσαγά-
γωμεν καὶ ἀναπετάσωμεν αὐτῷ τὴν διάνοιαν. διὰ τοῦτό φησι, μὴ μοιχεύσῃς τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ

κ᾽ μοιχεύσεις τῇ διανοίᾳ. ἔστι γὰρ κ᾽ ἄλλως ἰδεῖν, ὡς ④ σώφρονες βλέπουσι. διὰ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς τοῦ ὄψει αὐτὴν, ἀλλὰ τοῦ μὴ ἐπιθυμίας ὄψιν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἐβούλετο, εἶπεν ἂν, ὁ βλέπων γυναῖκα ἁπλῶς· νυνὶ δὲ οὐχ οὕτως εἶπεν, ἀλλ᾽ ὁ βλέπων πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ὁ βλέπων ὥστε πεῖραι τοῦ ὄψει. οὐδὲ γὰρ εἰς τοῦτό σοι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐποίησεν ὁ Θεὸς, ἵνα διὰ τούτων μοιχείαν εἰσαγάγῃς, ἀλλ᾽ ἵνα αὐτοῖς τὰ κτίσματα βλέπων θαυμάζῃς τὸν δημιουργόν. ὥσπερ οὖν ὅτε ἔστιν εἰκὸς ὀργίζεσθαι, οὕτως ἔστιν εἰκὸς ὁρᾶν, ὅταν πρὸς ἐπιθυμίαν τοῦτο ποιῇς. εἰ γὰρ βούλει ὁρᾶν κ᾽ πάσχειν ἀπὸ σαυτοῦ γυναῖκα, καὶ ταύτης ἔρα διηνεκῶς· οὐδεὶς κωλύει νόμος. ἐπὶ δὲ τὰ ἀλλότρια μέλλεις προσεργάζεσθαι κακὰ, κἀκείνῃ ἀδικῇς ἁμαρτὸν μετεωρίζων τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ταύτῃ, ὦ ἐλεύθερε, ἀπολόμενος αὐτῆς προσκυνόμως. εἰ γὰρ κ᾽ μὴ ἥψω τῇ χειρὶ, ἀλλ᾽ ἐφαπλώσασα τοῖς ὀφθαλμοῖς. διὰ τοῦτο καὶ τὰ μοιχεία νενόμισαι, κ᾽ πρὸ τῆς κολάσεως ἐκείνης κόλασιν κ᾽ τοῦ τυχοῦσ᾽ ἐπάγει. κ᾽ γὰρ θορύβου καὶ ταραχῆς πάντα τὰ ἔνδον πληροῦται, καὶ πολλὴ μὲν ἡ ζάλη, χαλεπωτάτη δ᾽ ἡ ὀδύνη, καὶ τῶν αἰχμαλώτων κ᾽ δεδεμένων χεῖρον ἄμεινον ὁ ταῦτα παθὼν διακείσεται. κ᾽ ἡ μὲν τὸ βέλος ἀφεῖσα πολλάκις ἀπέσβη, ἡ δὲ πληγὴ κ᾽ οὕτω μένει· μᾶλλον δὲ" οὐδὲ ἐκείνη τὸ βέλος ἀφῆκεν, ἀλλὰ σὺ καιρίαν ἔδωκας ἑαυτῷ τοῦ πληγοῦ ἀκολάστως ἰδών. καὶ ταῦτα λέγω, ἵνα σωφρονοῦσαι ἀπαλλάττωσι τῆς κατηγορίας. ὡς εἴγε ἦς καλλωπίζοιτο καὶ καλοῖ πρὸς ἑαυτὴν τοὺς" ἀπρύτων ὀφθαλμοὺς, κἂν μὴ πλήξῃ τ" ἐντυχόντα, δίκαιον δώσει τοῦ ἑκάστου. ὁ γὰρ φαρμακὸν ἐκέρασε, καὶ τὸ κώνειον κατεσκεύασεν, εἰ καὶ μὴ τοῦ κύλικα προσήνεγκε· μᾶλλον δὲ καὶ τοῦ κύλικα προσήνεγκ᾽, εἰ καὶ μηδεὶς ὁ πίνων διῃρέθη. τί οὖν; οὐχὶ καὶ πρὸς αὐτὰς διαλέγεται, φησιν; ὅτι κοινοὺς τοὺς νόμους πάντας τίθησιν, "εἰ καὶ πρὸς τὰς ἀνδρας ἀποτείνεσθαι δοκεῖ μόνους. τῇ γὰρ κεφαλῇ διαλεγόμενος," κοινῇ κ᾽ πρὸς τὸ σῶμα ἅπαν ποιεῖται τοὺ προσλόγους. γυναῖκα γὰρ κ᾽ ἄνδρα ἓν οἶδε ζῶον, κ᾽ οὐδαμοῦ διαιρεῖ ὁ νόμος. εἰ δὲ κ᾽ ἰδίως ἀκοῦσαι βούλει τῆς κατ᾽ αὐτὴν ἐπιπλήξεως, ἄκουσον τοῦ Ησαΐου πολλαχοῦ πρὸς αὐτὰς ἀποτεινομένου, κ᾽ κωμῳδοῦντος αὐτῶν τὸ σχῆμα, τὸ βλέμμα, τοὺ βάδισιν, τοὺ συρομένους χιτῶνας, τοὺ παίζοντας πόδας, τοὺς διακλωμένους τραχήλους· ἄκουσον μετ᾽ ἐκείνου κ᾽ τοῦ μακαρίου Παύλου πολλοὺς αὐτοῖς ἐπιτιθέντος νόμους, κ᾽ ἐπὶ ἱματίων, κ᾽ ἐπὶ χρυσίων, κ᾽ ἐπὶ τειχῶν πλοκῆς, κ᾽ ἐπὶ ἀπατάλης, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων σφοδρῶς ἐπιτιμῶντος τῷ ἁμαρτήματι τούτῳ. ⑤ ὁ Χριστὸς δὲ διὰ τῶν ἐξῆς αἰνιγματωδῶς ἀπὸ τοῦτο ἐνέφηνεν. ὅταν γὰρ λέγῃ, ἔξελε κ᾽ ἔκκοψον ⑥ σκανδαλίζοντα, τοὺ πρὸς ἐκείνας ὀργὴν ἐνδεικνύμενός φησι. διὰ τοῦτο κ᾽ ἐπήγαγε.

Ησ. γ. 16.

a. Τιμ. ε.

29 Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζῃ σε, ἔξελε αὐτὸν κ᾽ βάλε ἀπὸ σοῦ.

Ινα γὰρ μὴ λέγῃς· τί οὖν, ἐὰν συγγενὴς ᾖ; τί οὖν, ἐὰν ἄλλως μοι προσῇ; διὰ τοῦτο" τοῦτο προσέταξεν, ὁ πρεῖ μελῶν διαλεγόμενος, ἅπαντ· οὐδαμοῦ γὰρ τῆς σαρκὸς τὰ ἐγκλήματα εἶναί φησιν, ἀλλὰ πάντα τῆς γνώμης τῆς πονηρᾶς ἡ κατηγορία. ὁ γὰρ ὀφθαλμός ἐστιν ὁ ὁρῶν, ἀλλ᾽ ὁ νοῦς κ᾽ ὁ λογισμός. πολλάκις γοῦν ἀλλαχοῦ πεπαμμένον ἡμῶν ὁ ὀφθαλμὸς τὰς πόρνας οὐ βλέπει· ὥστε οὐκ ἔστιν αὐτοῦ τῆς ἐνεργείας ὁ πόνος. εἰ γὰρ πρεῖ μελῶν ἔλεγε, οὐκ ἂν πρεῖ ἑνὸς εἶπεν ὀφθαλμοῦ, οὐδ᾽ ἂν τοῦ δεξιοῦ μόνου, ἀλλὰ πρεῖ ἀμφοτέρων. ὁ γὰρ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ σκανδαλιζόμενος, δῆλον ὅτι κ᾽ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὁ αὐτὸν πείσεται. διὰ τοῦτο οὖν ἕνεκεν τοῦ δεξιὸν ὀφθαλμὸν ἔθηκε, κ᾽ τὴν χεῖρα προσέθηκεν; ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐ πρεῖ μελῶν ὁ λόγος, ἀλλὰ πρεῖ τῶν οἰκείως προσκειμένων ἡμᾶς ἐχόντων. διὰ γὰρ τοῦτο φιλῆς, φησιν, ὡς ὀφθαλμὸν δεξιὸν ὀφθαλμοῦ, ἢ οὕτω χρήσιμον εἶναι νομίσῃς, ὡς ὀφείλει ἔχειν χειρὸς, κ᾽ βλάπτει σε τὴν ψυχὴν, κ᾽ τοῦτον ἀπότεμε. κ᾽ ὅρα τὴν ἐμφασιν. οὐ γὰρ εἶπεν, ἀπόσπα· ἀλλὰ" πολὺ χρεισμὸν ἐμφαίνων, ἔξελε, φησὶ, κ᾽ βάλε

χ. ἐκ

χ. αὐθρώπου

χ. ἐντυγχάνοντα, δίκαιον δίδωσι τοῦ

χ. κἂν

χ. κοινοὺς

χ. πάντα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λε ἀπ' σοῦ. Εἶπα, ὅτι ἀποτόμως σκέλλυσε, δείκνυσι καὶ ὁ κέρδος ἑκατέρωθεν, ἀπό τε τῶν ἀγαθῶν, ἀπό τε τῶν κακῶν, ὑπομιμνήσκων τῆς μεταφορᾶς.

Συμφέρει γάρ σοί, φησιν, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. Οταν γὰρ μήτε ἑαυτὸν ἀφελῆσαι, καὶ σὲ πεῖσαι πολλὴν, ποία φιλανθρωπία ἀμφοτέροις καταπονίζεσθαι, ἀξιον χειμαζόντων καὶ ἕνα σωθῆναι; Τί οὖν ὁ Παῦλος Ρω. θ. γ.
ῥ. μηδένα· ῥ. ἀμφοτέρους ἔλεγε, φησιν, δύο ἁθρόα γίνεσθαι; οὐχ ὥστε μηδὲν κερδᾶναι, ἀλλ' ὥστε ἑτέρους σωθῆναι. ἐνταῦθα ἓν ἀμφοτέρων ἡ βλάβη ἦν. διὸ οὐκ εἶπεν, ἔξελε μόνον· ἀλλά, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, ὥστε μηκέτι λαμβάνειν, ἐὰν τοιοῦτος μένῃ. οὕτω γὰρ καὶ ἧττον μείζονος ἀπαλλάξεις ἐγκλήματος, καὶ σαυτὸν ἀπωλείας ἐλευθερώσεις. ἵνα δὲ καὶ σαφέστερον ἴδῃς τὸν νόμον ὃ κέρ- ῥ. ὡς
δος, εἰ δοκεῖ, καὶ ὅτι σώματος καθ' ὑπόθεσιν ἔξεπάσωμεν τὸ εἰρημένον. εἰ γὰρ αἵρεσις παρεῖχετο καὶ ἀνάγκη ἦν ἢ Ⓦ ὀφθαλμὸν ἔχοντα ἐμβληθῆναι εἰς ὄρυγμα ἢ ἀπολέσθαι, ἢ ἐξελόντα τὸ λοιπὸν σῶσαι σῶμα, ἆρα οὐκ ἂν τὸ δεύτερον ἐδέξω; πρωτί που δῆλόν ἐστιν. οὐ γὰρ μισοῦντος ἦν τοῦτο Ⓦ ὀφθαλμόν, ἀλλὰ τὸ λοιπὸν φιλοῦντος σῶμα. τοῦτο δὴ καὶ ἐπ' ἀνδρῶν λογίζου καὶ γυναικῶν. εἰ γὰρ ὁ βλάπτων σε τῇ φιλίᾳ ἀνίατος μένοι, καὶ σὲ λύμης ἀπαλλάξει πάσης σκηπτόμενος οὕτω, καὶ αὐτὸς τῶν μειζόνων ἀπαλλαγήσεται ἐγκλημάτων, ὑπὲρ μὴ τῶν αὐτῶν κακῶν καὶ τῆς σῆς ἀπωλείας Ⓦ λόγον ἔχων. ἴδε ὅσης ἡμερότητος ὁ νόμος γέμει καὶ κηδεμονίας, καὶ ἡ δοκοῦσα τοῖς πολλοῖς ἀπειρία εἶναι, πόσων ἐνδείκνυται φιλανθρωπίαν. ἀκούσατε τούτων Ⓐ τῶν τὰ θέατρα κατιόντες, καὶ μοιχεῖς ἑαυτοὺς καὶ ἑκάστην ποιοῦντες τὴν ἡμέραν. Εἰ γὰρ Ⓦ οἰκειωθέντα ὅτι βλάβη σκηπτειν ὁ νόμος κελεύει, ἵνα ἂν ἔχοιεν ἀπολογίαν, Ⓐ σὺ οὐδέπω γλυκυμύθους γνωρίμους ἀφ' τῆς ἀφειδεστέρας καὶ ἑκάστην ὑπακούοντες τὴν ἡμέραν, καὶ μειρακίοις καταστυγάζοντες ἑαυτοῖς ἀπωλείας ἀφορμάς; οὐ γὰρ μόνον ἀκολασίας ἰδίαν ἡ συγχώρησις λοιπόν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν ἐκ τοῦ πράγματος ἔδειξε βλάβην, καὶ ἐπιτείνει Ⓦ νόμον πρεσβύτου, σκηπτόμενον κελεύων καὶ ἀποτέμνειν καὶ πόρρω ποῦ βάλλειν. καὶ πάντα ὁ μειρακίοις πρεσβύτης κινήσας λόγους νομοθετῆς, ἵνα ἑκατέρωθεν αὐτὸν μάθῃς τὴν φύσιν, καὶ πῶς πεπαιδεύθαι τὸ σοὶ συμφέρον ζητῆς. ῥ. τοῦτο

31 Ἐρρέθη δέ, * Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου. * ὅτι ῥ. ἀποστάσιον.

32 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι· καὶ ὃς ἂν ἀπολελυμένῃ γαμήσῃ, μοιχᾶται. ῥ. μοιχᾶσθαι·

30 Ουπρότερον ὅτι καὶ ἐμπροσθεν πρέπει, ἕως καὶ πρότερα σκηναθάρη καλῶς. ἰδοὺ γὰρ καὶ "ἕτερον δείκνυσιν ἡμῖν πάλιν μοιχείας εἶδος. τί δέ τοῦτο ἐστι; νόμος ἐστὶν [κείμενος] παλαιὸς, Ⓦ μισοῦντα τὴν γυναῖκα τὴν ἑαυτοῦ ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας, μὴ κωλύεσθαι σκεβάλλειν, καὶ ἑτέραν αὐτῇ σκείνης εἰσάγειν. οὐ μὴν τοῦτο ἁπλῶς ποιεῖν ὁ νόμος σκέλλυσιν, ἀλλὰ δόντα βιβλίον ἀποστασίου τῇ γυναικί, ὥστε μὴ εἶναι κυρίαν πάλιν ἐπ' αὐτὸν ἐπανελθεῖν, ἵνα καὶ ὁ χῆμα μένῃ τοῦ γάμου. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἐπέτασσεν, ἀλλ' ἐξεῖναι σκεβάλλειν τε αὐτὴν καὶ ἑτέραν λαμβάνειν, εἶπα τὴν πρότερον ἐπανάγειν, πολλὴ ἡ σύγχυσις ἔμενεν ἄν, συνεχῶς καὶ ἀλλήλων λαμβανόντων ἀπόντων, καὶ μοιχεία τὸ πρᾶγμα λοιπὸν ἦν σαφῶς. διὸπερ οὐ μικρὸν ἐπενόησε πρᾶγμα θὲς τὸ βιβλίον τοῦ ἀποστασίου. ἐνῆν δὲ καὶ ἑτέραν πολλῷ μείζονα κακίαν. εἰ γὰρ ἠνάγκασε καὶ μισοῦντα κατέχειν ἔνδον, ἔσφαλεν ἂν ὁ μισῶν. Ἰουδαίων γὰρ τὸ "ἔθνος. οἱ γὰρ παίδων μὴ φειδόμενοι, καὶ πρόφασις δυσεσιῶντες, καὶ ὡς ὕδωρ αἷμα σκχέοντες, πολλῷ μᾶλλον γυναικῶν οὐκ ἂν ἐφείσαντο. Διὰ τοῦτο τὸ ἔλαττον συνεχώρησε, τὸ μεῖζον σκκόπτων. ἐπεὶ ὅτι οὐ" πρόφασις ἦν ὁ νόμος ἐστὶν, ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος· Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψε Matth. 19. v.
ταῦτα ἔγραψεν, ἵνα μὴ "ἔνδον σφάπητε, ἀλλ' ἔξω σκβάλλητε. ὅτῳ δὲ αὐτὸς τὴν ὀργὴν πᾶ- ῥ. ἔθνος. ῥ. γυναικῶν ῥ. ἔνδ. παύτας φυλάξητε, ἀλλ. σαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σαν ἀγξλεν, οὐχὶ Ⓦ φόνον μόνον, ἀλλὰ ϗ τὸ ἁπλῶς θυμοδαϯαι κωλύσας, μετ' εὐκολίας ϗ τῶτον ἐισάγᾳ Ⓦ νόμον. διχὰ τῶτο ϗ τῶ πρεσϐυτέρων ἀεὶ ῥημᾶ δυαμιμνήσκει, ἵνα δείξῃ ὅτι σὸκ ἐναντία ἐκείνοις, ἀλλὰ συμϐαίνοντα λέγᾳ, ὑπτείνων αὐτὰ, σὸκ ἀνατρέπων· ϗ διορθυμθμος, οὐ λύων. ὅρα ὃ αὐτὸν πρωταχοῦ τῷ ἀνδρὶ διαλεγόμθνον. ὁ γὰρ ἀπολύων, φησὶ, τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ποιᾷ αὐτὴν μοιχευθῆναι· ϗ ὁ γαμῶν ἀπολελυμθνίν, μοιχᾶται. ὁ μὲν γὰρ, καὶν ἑτέραν μὴ λάϐῃ, τούτῳ αὐτῷ κατέστησεν ἑαυτὸν ἐγκλήματος ἐσόμθνον, μοιχαλίδα ποιήσας ἐκείνην· ὁ δὲ, τῷ τὴν ἀλλοτρίαν λαϐεῖν, μοιχὸς γέγονε πάλιν. μή γάρ μοι τοῦτο εἴπῃς· ὅτι ἐξέϐαλεν ἐκείνος. ϗ γὰρ ϗ ἐκϐληθεῖσα ῥιφεῖσα τοῦ ἐκϐάλλοντος ἦσα γυνή. εἶτα, ἵνα μὴ ὅλον ὅτι τὴν ἐκϐάλλοντα ῥίψας, αὐθαδεστέραν ἐργάσῃ τὴν γυναῖκα, ϗ ταῦτα τοῦ δεχομθνου μὴ ταῦτα ἀπέκλεισεν αὐτῇ θύρας, ὥ μοι εἰπεῖν, ὃς δι' ἀπολελυμθνην γαμήσῃ, μοιχᾶται, τὴν γυναῖκα ϗ ἀκουσῆ σωφρονίζων, ϗ τὴν πρεσϐύτερον αὖθρα πάντως ἀποτειχίζων εἴσοδον αὐτῇ, καὶ σὸκ ὑπτιέπων ἀφορμὰς πρὸς ἔχθραν μικροψυχίας. ἡ γὰρ παθοῦσα ὅτι πᾶσα ἀνάγκη ἡ τὴν ἐξ ἀρχῆς κληρωθέντα ἔχειν, ἢ τῆς οἰκίας σκηπεσθῆ ἐκείνης, μηδεμίαν ἑτέραν ἔχειν καταφυγήν, ϗ ἀκουσα ἠναγκάζετο τέρψιν τὴν ζώσαν. εἰ δὲ μηδὲν αὐτῇ πρὸς τοῦτον διαλέγῃ, μὴ θαυμάσῃς. ἀσθενέστερον γὰρ ἡ γυνή. διχὰ ὅτο αὐτὴν ἀφεὶς, ἐν τῇ τῶ ἀνδρῶν ἀπειλῇ τὴν αὐτῆς διορθοῦται ῥαθυμίαν. ὥσπερ ἂν εἴ τις παῖδα ἄσωτον ἔχων, σκῦλον ἀφεὶς, τοῖς ποιοῦσιν αὐτὸν τοιοῦτον ὑπιπλήττοι, κἀκείνοις ἀπαγορεύοι μὴ συνίνεσθαι μηδὲ πλησιάζειν αὐτῷ. εἰ δὲ φορτικὸν τοῦτο, ἀναμνήσθητί μοι τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων, ἐφ' οἷς ἐμακάρισε τοὺς πενθοῦντας, ϗ ὅλως πολὺ δυνατὸν ϗ εὔκολον ὄν. ὁ γὰρ πρᾶος ϗ εἰρηνοποιὸς ὡς πολλάκις τῷ πνεύματι ϗ ἐλεήμων πῶς σκληρὸς τὴν γυναῖκα; [ϗ] ὁ ἕτερος καταλαλᾶσθαι, πῶς αὐτὸς διαφθαρήσεται πρὸς τὴν ἑαυτοῦ; ϗ ταύτῃ δὲ μόνον, ἀλλὰ ϗ ἑτέρῳ τρόπῳ κακὸν ἐποίησε Ⓦ νόμον. ϗ γὰρ ϗ τοῦτο καταλιμπάνει τρόπον ἕνα ἀφέσεως, εἰπὼν, πορνείας λόγου πορνείας· ἐπεὶ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ πρεῖσατο. εἰ γὰρ ἐκέλευσε ϗ πολλοῖς συνοικοῦσιν κατέχειν ἔνδον, πάλιν εἰς μοιχείαν τὸ πρᾶγμα κατέστρεφεν. ὁρᾷς πῶς συμϐαίνουσι ταῦτα τοῖς ἔμπροσθεν; ὁ γὰρ μὴ βλέπων ἑτέραν γυναῖκα ἀκολάστοις ὀφθαλμοῖς, οὐ πορνεύσει· μὴ πορνεύων δὲ, οὐ πρόξει [τὸν ἀνδρὶ] ἀφορμὴν ἐκϐαλεῖν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα. διχὰ δὴ τοῦτο λοιπὸν μετ' ἀδείας ἐπισφίγξει ϗ Ⓦ φόϐον ὑπτιεχίζῃ, μέγαν ὑπτοσείων τῷ ἀνδρὶ Ⓦ κίνδυνον, εἰ ἐκϐάλοι. τῆς γὰρ μοιχείας τῆς ἐκείνης ἐσκευθωρὸν ἑαυτὸν ποιᾷ. ἵνα γὰρ μὴ ἀκούσας, ἕξελε Ⓦ ὀφθαλμὸν, νομίσῃς ὡς πρεῖ γυναικὸς ταῦτα λέγεσθαι, εὐκαίρως ἐπήγαγε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἑνὶ ζήτῳ μόνῳ συγχωρῶν ἐκϐάλλειν αὐτὴν, ἑτέρῳ δὲ οὐδενί.

33 Πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, σὸκ ὑπορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου· 34 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως.

Τίνος ἕνεκεν σὸκ εὐθέως ἦλθεν ὅτι τὴν κλοπὴν, ἀλλ' ὅτι τὴν ψευδομαρτυρίαν, ἐπάρθας ἐκείνην τὴν ἐντολήν; ὅτι ὁ μὲν κλέπτων ἔστιν ὅτε ὡς ὁμνύῃ· ὁ δὲ μήτε ὀμνὺς μήτε ψευδεται εἰδώς, πολλῷ μᾶλλον σὐχ ἁρήσεται κλέπτειν· ὥστε διχὰ ταύτης καὶ ἐκείνην ἀνέτρεψε τὴν ἀμαρτίαν· τὸ γὰρ ψεύδος ἀπὸ τοῦ κλέπτειν. Τί δέ ἐστιν, ἀποδώσεις τοῦ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου; τουτέστιν, ἀληθεύσεις ὀμνύς. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως. εἶτα πρὸς αὐτὸν ἀπάγων τοῦ Θεοῦ ὀμνύειν, φησί·

Ἐξοδ. κ. Δευτ. ϛ.

Μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· 35 μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως, Ἀπὸ τῶν προφητικῶν ἔτι φερόμθνος, ὡς δεικνὺς ἑαυτὸν σὐκ ἐναντιούμθνον τοῖς παλαιοῖς· ὡς γὰρ ἔθος εἶχον εἰς τοῦτον ὀμνύειν ϗ δείκνυσι πρὸς ὃ τέλει τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο τὸ ἔθος. σὺ δέ μοι θέα πόθεν ἐπαίρῃ τὰ στοιχεῖα, σὐκ ἀπὸ τῆς οἰκείας φύσεως, ἀλλ'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλ' ἀπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ προς αὐτὰ φύσεως τῆς χ̄ς συγκαταβάσιν εἰρημένης. ὅπου γὰρ πολλὴ ἡ τῆς εἰδωλολατρείας τυραννὶς ἦν, ἵνα μὴ δόξῃ τὰ στοιχεῖα δι' ἑαυτὰ εἶναι θεία, ταύτην τέθεικε τὴν αἰτίαν ἐφ' ἧς εἰρήκαμεν, " καὶ πάλιν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν διέξαινεν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅπου κόσμος καὶ μέγας ὁ οὐρανός· οὐδέ, ὅπου χρησίμη ἡ γῆ· ἀλλ', ὅπου τοῦ Θεοῦ ὁ μόνου ἐστὶν θρόνος, ἢ ὃ ὑποπόδιον, πόθεν αὐτοῦ ὅτι ⓦ δεσπότην ζωγραφῶν.

ιβ. ἢ

36 Μήτε " χ̄ς τὴν κεφαλήν σου, φησίν, ὅτι οὐ δυνάσαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν.

ιβ. ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι

Πάλιν ἐνταῦθα οὐ θαυμάζων ⓦ ἀλλ' ἀθροπον, ἐπήγαγε δὲ μηδὲ χ̄ς τῆς κεφαλῆς ὀμνύναι (οὐ γὰρ ἂν ἐς αὐτὸς προστεθείη) ἀλλὰ τὴν δόξαν ὅτι ⓦ Θεοῦ ἀνάγων, καὶ δεικνὺς ὅτι οὐδὲ σαυτοῦ ἐστὶ κύριος· οὕτω οὐδὲ τῶν χ̄ς τῆς κεφαλῆς ὅρκων. εἰ γὰρ ὁ παιδίον οὐκ ἂν τις δοίη ὃ ἑαυτοῦ ἑτέρῳ· πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς ὃ ἔργον ὃ ἑαυτοῦ οὐ προήσεταί σοι. Εἰ γὰρ καὶ σὴ ἡ κεφαλή, ἀλλ' ἑτέρου τὸ κλῆμα· καὶ τοσοῦτον ἀφέστηκας τοῦ κύριος ὡς, ὅτι οὐδὲ τὸ πάντων ἕκαστον ἐργάσασθαι ἐν αὐτῇ δυνήσῃ. οὐ γὰρ εἶπεν, οὐ δυνάσαι ἐξενεγκεῖν τρίχα· ἀλλ' οὐδὲ ἀλλάξαι αὐτῆς τὴν ποιότητα. Εἰ οὖν, ἂν ἁπαντῇ τις ὅρκον, φησί, καὶ ἀνάγκην ἐπάγῃ, ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος τὴν ἀνάγκης ἐστὶν δυνατώτερος. ἐπεὶ, Εἰ μέλλοις τοιαύτας προβάλλεσθαι προφάσεις, οὐδὲν φυλάξεις τῶν ὑπεσχημένων. καὶ γὰρ ὡς ὑπὲρ τὴν γυναικὸς ἐρᾷς· τί οὖν; ἐὰν μάχιμος ᾖ καὶ δαπανηρά; καὶ ὅτι οὐ ὀφθαλμοῦ οὐ δεξιοῦ· Τί οὖν; " ἐὰν ἀφέλω αὐτόν, καὶ μαχόμεθα; καὶ ὅτι τῆς ὄψεως τῆς ἀκριβοῦς· Τί οὖν; δύναμαι μὴ ὁρᾶν; καὶ ὅτι τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὀργῆς· Τί οὖν, ἐὰν προπετὴς ὦ καὶ μὴ δύνωμαι γλώττης κρατῆσαι; καὶ πάντα ἁπλῶς οὕτω καταπατήσεις τὰ εἰρημένα. κρίτηρον ὅτι τῶν νόμων τῶν ἀνθρωπίνων οὐδαμοῦ τοῦτο τολμᾶς προβάλλεσθαι, οὐδὲ εἰπεῖν, Τί οὖν, ἐὰν τὸ ὡς τό; ἀλλὰ καὶ ἐκὼν καὶ ἄκων κατάδεχη τὰ γεγραμμένα· ἄλλως γ', οὐδὲ ἀνάγκην ὑποστήσῃ ποτέ. ὁ γοῦν τῶν ἐμπροσθεν μακαρισμῶν ἀκούσας, καὶ ποιοῦτον ἑαυτὸν παρασκευάσας, οἷς ἐπέταξεν ὁ Χριστός, οὐδεμιᾶς πρὸς οὐδενὸς ὑποστήσεται τοιαύτην ἀνάγκην, αἰδέσιμος ὢν παρὰ πᾶσι καὶ σεμνός.

37 Ἐγὼ γὰρ ὁ λέγων ὑμῖν [τὸ] ναί, ναί, [καὶ τὸ] οὔ, οὔ· τὸ γὰρ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστί.

Τί οὖν ἐστὶ τὸ περισσὸν τῶν ναὶ καὶ οὔ; ὁ ὅρκος, ἀλλὰ τὸ ἐπιορκεῖν. ἐκεῖνο γὰρ ἐξ ὡμολογημένου ἐστί, καὶ οὐδεὶς δεῖται μαθεῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστί, καὶ οὐ περιττόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον· τὸ γὰρ περιττόν, τὸ πλέον ἐκ περιουσίας προσκείμενον, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὅρκος. Τί οὖν, φησίν; ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν; καὶ εἰ ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, πῶς νόμος ἦν; τὸ αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ περὶ τῆς γυναικὸς ἐρᾷς· πῶς μοιχεία ποτὲ νενόμισαι τὸ προτερον ἐπιτετραμμένον; Τί οὖν πρὸς ταῦτά ἐστιν εἰπεῖν; ὅτι τῆς ἀσθενείας τῶν δεχομένων τοὺς νόμους ἕνεκα τὰ λεγόμενα τότε. ἐπεὶ καὶ τὸ κτίσαντι προσπαθεῖν σφόδρα ἀνάξιον Θεοῦ, ὥσπερ καὶ τὸ φιλαργυρεῖν ἀνάξιον φιλοσόφου. μοιχεία τοίνυν ὁμοίαθι ποτὲ τὸ τοιοῦτον, ἐκ τοῦ πονηροῦ ὂν ὁμνύναι, ὅτε ἐπέδωκε " τὰ τῆς ἀρετῆς. εἰ γὰρ ἐβαβόλυε ταῦτα ὅτε ἀρχῆς ἦσαν νόμοι, οὐκ ἂν τοσοῦτον κατώρθωσε. τὸ γὰρ ἐν μὴ σκάφει πρότερον προέδραμεν, οὐκ ἂν ὕστερος εὐκόλως ἐδέξατο τὰ ποτὲ. μὴ τοίνυν αὐτῷ ἀπαίτει τὴν ἀρετὴν, ὅτε προῆλθεν αὐτῷ ἡ χρεία· ἀλλὰ τότε, ὅτε ὁ καιρὸς αὐτὰ ἐκάλει· μᾶλλον γ', ἐὰν βλάπτῃ, καὶ ποτέ. ὃ γὰρ καὶ ποτὲ ἡ ἀρετὴ αὐτὴν δείκνυται, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα περὶ αὐτῶν διαβάλλεται. ὃ γὰρ ταῦτα αὐτὰ φαίνεσθαι ποτέ, ἐγκώμιον αὐτῶν μέγιστόν ἐστιν. Εἰ γὰρ μὴ καλῶς ἡμᾶς ἔθρεψε, καὶ πρὸς τὴν τῶν μειζόνων ὑποδοχὴν ἀπαιδεύτους ἐποίησεν, οὐκ ἂν ἐφάνη τοιαῦτα. ὥσπερ οὖν ὁ μαστὸς, ὅταν ὃ αὐτὸ πληρώσῃ πάλιν, καὶ πρὸς τὴν τελειοτέραν τράπεζαν ὃ παιδίον διαπέμπει, λοιπὸν ἄχρηστος φαίνεται, καὶ ⓐ προτερον ἀναγκαῖον αὐτὴν εἶναι νομίζοντες τῷ παιδίῳ γονῆς, μυρίοις αὐτὴν διαβάλλουσι σκώμμασι· πολλοὶ γοῦν καὶ ῥήμασιν αὐτὴν μόνον διαβάλλουσιν, ἀλλὰ καὶ πτυσὶν ὑπερχεῖσι φαρμάκοις, ἵν', ὅταν μὴ ἰσχύσῃ τὰ ῥήματα τὴν ἀχαριν ἐκεῖ αὐτὸν διάθεσιν ἀνελθεῖν τοῦ παιδίου, τὰ προσώματα σβέσῃ τὸν πόθον· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐ τοῦ πονηροῦ ἔφησεν αὐτὰ εἶναι, οὐχ ἵνα δείξῃ τὸν διάβολον τὸν παλαιὸν ὄντα, ἀλλ'

ιβ. ὀμνύειν

ιβ. πάντως

ιβ. ἐν τῇ ἐμαυτοῦ, ιβ. εἰς ἐκ σάλυμα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλ' ἵνα μὴ πολλῆς τῆς ὑποβολῆς ἀπαγάγῃ τῆς παλαιᾶς τελειότητος. καὶ τοῖς μὲν ἀνδράσι ταῦτα λέγω· ὅτι ὁ τῶν δυναθέντων Ἰουδαίων καὶ ἐπιμηνόντων τοῖς αὐλοῖς, καθάπερ πικρίᾳ τινὶ, τῆς ὠμότητος φόβῳ τινὶ πόλιν τοσαύτην ἐξεῖλεν, ἄδακτον ἐποίησεν. ὅπερ οὐδὲ τοῦτο ἴσχυσεν αὐλοῖς κατέχειν, ἀλλὰ πάλιν αὐτοῖς ἐπεθύμουν ἰδεῖν, ὥσπερ παιδίον ὅτι τῷ θηλῷ καταπεφθέντες, τέλεον αὐτοῖς ἀπέκρυψε, καθελών τε αὐτοὺς καὶ οὐ πλείονας πόρρω ταύτης ἀπαγαγών· καθάπερ ὅτι τὰς βοῶν πολλοὶ τὰς δαμάλεις ἀποκλείοντες, τῷ χρόνῳ πείθουσιν ἀποστῆναι τῆς παλαιᾶς τῶν γάλακτος ζωοτροφίας. εἰ δὲ τῶν ὑποβολίων ἡ παλαιά, οὐκ ἂν τῆς εἰδωλολατρείας ἀπήγαγε· ἀλλὰ τοὐναντίον ἂν ἦγε αὖ εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐνέβαλε. τοῦτο γὰρ ὁ ὑποβολεὺς ἤθελε. νῦν δὲ τοὐναντίον ὁρᾶται τῆς παλαιᾶς γινόμενον. καὶ αὖθ' δὲ τοῦτο ὁ ὅρκος ὃν παλαιὸν ὑφ' τοῦ νομοθετήθη, ἵνα μὴ τῶν εἰδώλων ὀμνύωσιν. Ὀμεῖσθε γάρ, φησι, τὸν Θεὸν τὸν ἀληθινόν. ὑ τοίνυν μικρὰ κατόρθωσεν ὁ νόμος, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μεγάλα. ὃ γὰρ ἐπὶ τοῖς τρεφαὶ αὐλοῖς ἐλθὼν ἔφθη, τῆς ἐκείνου ἀσυδησίας γέγονεν ἔργον. τί οὖν; ὑχὶ τοῦ πονηροῦ, φησίν, ὅτι ὃ ὀμνύειν; καὶ σφόδρα μὲν οὖν τοῦ πονηροῦ· ἀλλὰ νῦν μὲν τοῖς τοσούτοις φιλοσοφίᾳ, τότε οὐ δ'. καὶ πῶς δὴ ὃ αὐλὸς ἠδύνατο, φησι, νῦν μὲν καλὸν, νῦν δὲ οὐ καλόν; ἐγὼ δὲ τοὐναντίον λέγω· πῶς δὲ οὐκ ἂν ἠδύνατο καλὸν καὶ οὐ καλόν, τῶν τραπεζῶν ἀπόντων αὐτοῖς βοῶντων, τῶν τειχῶν, τῶν καρπῶν, τῶν ἄλλων ἀπόντων; ὅρα γοῦν ὅτι τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας αὐτὸ τοῦτον συμβαῖνον. ὃ γὰρ βασάζεσθαι ἐν μὲν τῇ τοιαύτῃ ἡλικίᾳ καλὸν, μὴ ὂν ταῦτα ὀλέθριον· ὃ μεμασημένῳ ἔφηβον ἐᾶσαι, ἐν μὲν τοιούτοις τῆς ζωῆς ἡμῶν καλὸν, μὴ ὂν ταῦτα βδελυγμίας γέμει· ὃ γαλακτοτροφεῖσθαι καὶ τοῖς τοιούτοις φιλεῖν, ἐν ἀρχῇ μὲν χρήσιμον καὶ σωτήριον, μὴ ὂν ταῦτα ὀλέθριον καὶ βλαβερόν. ὁρᾷς πῶς τὰ αὐτὰ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν χωρῶν καλὰ, καὶ ὑ διαπαντὸς φαίνεται πάλιν; καὶ γὰρ ὃ ἱμάτιον φορεῖν παιδικὸν, μειρακίῳ μὲν ὄντι καλὸν, ἀνδρὶ δὲ γενομένῳ πάλιν αἰσχρόν. βούλει δὲ καὶ τῶν ἐναντίων μαθεῖν· πῶς τῷ παιδὶ ταῦτα ἀνδρὸς ἁρμόσει πάλιν; δὸς τῷ παιδὶ ἱμάτιον ἀνδρικὸν, καὶ πολὺς ἔσται ὁ γέλως, καὶ μείζων ὁ κίνδυνος ἐν τῷ βαδίζειν οὕτω τοιούτοις πολλάκις. δὸς αὖθις μεταχειρίζειν τοῖς πράγματα πολιτικὰ, καὶ ἐμπορεύεσθαι καὶ ταξιάρχειν καὶ ἀμᾶσθαι, καὶ πάλιν πολὺς ἔσται ὁ γέλως. καὶ τί λέγω ταῦτα; ὁ γὰρ φόνος ὁ τοῦδε πᾶσιν ὁμολογημένος βάρεμα ἦν τοῦ πονηροῦ, ἐπὶ ἐπιβαλόμενος καιροῦ τοιούτου πονηροῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐργασάμενον αὐτὸν Φινεὲς ἱερωσύνῃ ἀμοιβῆναι ἐποίησεν. ὅτι γὰρ ὁ φόνος ἔργον ἐκείνου, ἄκουσον τί φησιν· Ὑμεῖς πατὴρ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν· ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς. ἀλλ' ἐβούλετο αὖ ἀνθρωποκτόνος ὁ Φινεές, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, φησίν. ὁ δὲ Ἀβραὰμ οὐκ αὖ ἀνθρωποκτόνος μόνον, ἀλλὰ καὶ παιδοκτόνος (ὁ πολλῷ χεῖρον ἦν.) ἠθύμησε, μειζόνως ἐδοκίμησε πάλιν. καὶ ὁ Πέτρος δὲ ἁπλοῦν εἰργάσατο φόνον, ἀλλ' ὅμως πνευματικὸν ὃ ἠθύμησεν ἦν.

ΗΘΙΚΟΝ Μὴ τοίνυν ἁπλῶς τὰ τοιαῦτα ἐξεπάζωμεν· ἀλλὰ καὶ καιρὸν, καὶ αἰτίαν, καὶ γνώμην, καὶ προσώπων διαφοράν, καὶ ὅσα δὴ αὐλοῖς ἕτερα συμβαίνοι πολλὰ μὴ ἀκριβείας ζητῶμεν (οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἕτερος ἐφικέσθαι τῆς ἀληθείας) καὶ ἀσυδαζώμεν, εἰ βουλοίμεθα βασιλείας ἐπιτυχεῖν, πλέον τι τῶν παλαιῶν ἐπιδείξασθαι ἐπιτηδευμάτων, ὡς οὐκ ἔνι ἄλλως ἐπιλαβέσθαι τῶν ἀρχαίων. δεῖ γὰρ εἰς τὸ αὐτὸ μέτρον τῶν παλαιῶν φθάσωμεν, ἔξω τοῦ προθύρου τυγχάνοντες. ἂν γὰρ μὴ περιουσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλέον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ δυνήσεσθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, φησίν. ἀλλ' ὅμως καὶ τοσαύτης ἀπειλῆς χειμῶνος, εἰσί τινες, οἱ οὐ μόνον οὐχ ὑποβαίνουσι τῷ δικαιοσύνῃ ἐκείνῃ, ἀλλὰ καὶ ὑστεροῦσιν αὐτῆς. οὐ γὰρ μόνον ὅρκους οὐ φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπορκοῦσιν· οὐ μόνον ἀκόλαστοι ὀφθῆναι οὐκ ἐκκλίνουσι, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πορνεῖαν ἐμπίπτουσι πρᾶξιν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀδιηγήτως τὰ κεκωλυμένα τολμῶσιν, ἓν μόνον δυναμένοντες, τῆς κολάσεως

ἱσ. παιδία

Ἱερ. δ. ε.

χρ. λυείας

χρ. ἐὰν ἀ πλῶς ἐπιλ ἐάσω τῶν ἐ σιῶν.

χρ. ὁ δικαι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λάσεως τιὼ ἡμέραν, ἢ πότε τιὼ ἑκάστω τῶν πεπλημμεληκότων δώσουσι δίκιω· ὁ τῶν ἐν πονηρίᾳ καταλυσάντων ⟨ω⟩ βίον ὅτι μόνον. ἐκείνους γὰρ ἀπογινώσκειν χρὴ, καὶ μηδὲν ἕτερον, ἢ τιὼ κόλασιν λοιπὸν ἀναμένειν. ⟨ι⟩ γὰρ ἐν ταύτῃ ὄντες ἔτι, καὶ μαχόμενοι δυνήσονται, καὶ νικήσαντες καὶ στεφανωθῆναι ῥᾳδίως. μὴ τοίνυν ἀναπέσῃς, ὦ θερμότατε, μηδὲ τὴν καλιὼ καταλύσῃς τῆς θυμίαν. σὺ δὲ γὰρ φορτικὰ τὰ ὑπιστάλματα. ποῖος πόνος, εἰπέ μοι, ὅρκον φυγεῖν; μὴ γὰρ χρημάτων δαπάνη ἐστί; μὴ γὰρ ἰδρὼς καὶ ταλαιπωρία; ἀρκεῖ θελῆσαι μόνον, καὶ τὸ πᾶν γέγονεν. εἰ δὲ τὴν Σωσάννα μοι προβάλλῃ, δι' αὐτὸ μὲ δεῖν τοῦτο μάλιστα εὐκόλως εἶναί φημι τὸ κατόρθωμα. διὰ γὰρ εἰς ἑτέρου σαυτὸν κατασήσῃς Σωσάννα, τὸ πᾶν κατώρθωσας. ἐννόησον χρεὼν ὅτι πᾶσι ἔλλησι πολλοὶ, ⟨ι⟩ μὴ ἰσαυλίζοντες, μελέτῃ πολλῇ χαλλύουσαν αὐτοῖς τὴν γλαῦκαν διόρθωσιν· ⟨ι⟩ δὲ οὖν ὑμεῖς ἁπάντως ἀναφερομένους καὶ κυμαινομένους Σωσεχῶς, ξίφος ὑπερτιθέντες ἀπέσῃς. ὅπερ γὰρ ἀπὸ σφαφὴν οὐ πίθεσθε, ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἀναγκάζομαι ἐντρέπειν. τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς πρὸς Ιουδαίους ἐποίει λέγων· Πορεύθητε εἰς νῆσους Χεττιείμ, καὶ εἰς Κηδὰρ ἀποστείλατε, καὶ γνῶτε εἰ ἀλλάξονται ἔθνη θεοὺς αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσὶ θεοί. καὶ πρὸς τὰ ἄλογα ⟨ι⟩ πέμπει πολλάκις ὕστερον λέγων· Ἴθι πρὸς ⟨ω⟩ μύρμηκα, καὶ, ὦ ὀκνηρέ, καὶ ζήλωσον τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ πορεύθητι πρὸς τὴν μέλισσαν. τοῦτο τοίνυν καὶ ἐγὼ νῦν ὑμῖν ἐρῶ· ἐννοήσατε οὖν ἑλλιῶν φιλοσόφους, καὶ τότε εἴσεσθε πόσης εἰσὶν ἄξιοι κολάσεως ⟨ι⟩ τῶν νόμων τῶν θείων καταφρονοῦντες· ὅταν ἐκφύσι μὲν ἀκαθημοσιώνης δυθεσπίνης μοῖα ὥστε πεπονηκότες, ὑμᾶς δὲ μηδὲ ἀπὸ τῶν ἀρσενίων τιὼ αὐτιὼ πρέχεσθε ἀσυδωῖ. εἰ δὲ καὶ μὴ ταῦτα λέγοις, ὅτι δεινόν ἡ Σωσάννα κλέψαι καὶ σὺν σφόδρα ἀσυδάζουσαν, ὁμολογῶ μὴν τοῦτο καὶγώ. πλὴν κἀκεῖνο μὴ τοῦτο φημί, ὅτι ὥσπερ δεινὸν ἁπατῆσαι, οὕτω καὶ οὐκολον διορθωθῆναι. δυνατὸν γὰρ ὑπισήσῃς ὅτι τῆς οἰκίας πολλοὺς σαυτῷ φύλακας, οἷς, ⟨ω⟩ οἰκέτιν, τιὼ γυναῖκα, ⟨ω⟩ φίλον, ῥᾳδίως κατὰ πηύτων Σωσηθυμίδος τε καὶ Σωσελευκόρθμος ἀποσήσῃ τῆς πονηρᾶς Σωσηθείας. κἂν δέκα ἡμέρας μόνον αὐτὸ κατορθώσῃς, οὐκ ἔτι δεήσῃ λοιπὸν ἑτέρου χρόνου, ἀλλὰ κείσονταί σοι μετ' ἀσφαλείας τὸ πᾶν, τῇ τε χαλλίσῃ Σωσηθείας περρότητι πάλιν ῥιζωθέν. ὅταν οὖν ἄρξῃ τοῦτο διορθοῦν, κἂν ἅπαξ, κἂν δεύτερον παραβῇς τὸν νόμον, κἂν τρίτον, κἂν εἴκοσιν, μὴ ἀπογνῷς· ἀλλὰ πάλιν ἀνάψηθι καὶ ὑπιλαβοῦ τῆς αὐτῆς ασυδῆς, καὶ πείσεσθε πηύτως. οὐδὲ γὰρ τὸ τυχὸν ἐστὶ κακὸν ἡ ὑπορχία. εἰ δὲ τὸ ὀμνύειν τοῦ πονηροῦ, τὸ ὑπορκῆσαι πόσῳ οἴσει τιὼ ὀμνύειν; ἐπηνέσατε τὴν Εἰρηνθία; ἀλλ' ἐμοὶ κρότων οὐ δεῖ, οὐδὲ θορύβων, οὐδὲ ἠχῆς· ἓν βούλομαι μόνον, μὴ ἡσυχίας καὶ ὑπισήμης ἀκούσασθαι ποιῆσαι τὰ λεγόμενα. τοῦτό μοι κρότος, τοῦτο ἐγκώμιον. ἂν δὲ ἐπαινῆς μὲν τὰ Εἰρηνθία, μὴ ποιῇς δὲ ἅπερ ἐπαινεῖς, μείζων μὲν ἡ κόλασις, πλείων δὲ ἡ κατηγορία, καὶ ἡμῶν αἰσχύνη καὶ γέλως. οὐδὲ γὰρ θεατρόν ἐστὶ τὰ πρόσωπα, οὐ τραγῳδοὶ καθήσθε θεώμενοι νεῶ, ἵνα κροτῆτε μόνον· διδασκαλεῖόν ἐστὶ τὰ συνάξια πνευματικόν. διὸ καὶ τὸ ἀσυδαζόμενόν ἐστιν ἐν, ὥστε κατορθῶσαι τὰ Εἰρηνθία, καὶ διὰ τῶν ἔργων ὑπιδεῖξαι τιὼ ὑπακολουθοῦντα. τότε γὰρ τὸ πᾶν ἐσόμεθα ἀπειληφότες· ὡς νεῶ γε καὶ ἀπηγορεύσαμεν λοιπόν. καὶ γὰρ [ἡ] τοῖς ἰδίοις ζωτυγχάνουσιν ἃ διέλιπον ταῦτα παραινῶ, ἡ ὑμῖν κοινὴ ἁγαλεόμενος, καὶ οὐδὲν ὅμοιος ὁρᾶ μεμνημένον πλέον, ἀλλ' ἢ τῶν προτέρων ὑμᾶς ἐχομένους στοιχείων· ὥσπερ ἐκεῖνον ὡς διδάσκοντα πολιὼ σιθεῖναι τὸν ὄκνον. ὅσα γὰρ ἡ Παῦλον ἁγιάζει τοῦτο δυσανασχετοῦσι, ὅτι πολιὼ χρόνον τοῖς προτέροις συνδιέτριβον μαθήμασιν ⟨ι⟩ ἀκροαταί. Καὶ γὰρ Ε.β.ε.ιβ. ὀφείλοντες εἶναί, φησι, διδάσκαλοι διὰ ⟨ω⟩ χρόνον, πάλιν ἔχετε τὴν διδάσκεσθαι ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ. διὸ καὶ ἡμεῖς ἀφιεροῦμεν καὶ ὑσυεύμεθα. κἂν ὑπιωθίσωσί ἴδω, " ἀπαγορεύσω λοιπὸν ὑμῖν τῶν ἱερῶν τούτων ὑπιδεῖξαι προθύρων, καὶ τῶν ἀθανάτων μεταφεῖν μυστηρίων, ὥσπερ τοῖς πορνεύουσι καὶ μοιχεύουσι καὶ ὑπὸ φόνοις ἐγκαλυμμένοις. ἐπὶ γὰρ βέλτιον μὲν δύο καὶ τρισὶν οὐδὲ τοῦ Θεοῦ φυλαττόντων νόμους τὰς συν-

χ. φερομένους

χ. ἐσμὲν

χ. ἐκφανῶν

χ. ὑλ. κθ.

χ. ταύτῃ

χ. ὅλως

χ. χρόνων δεῖν

χ. -ρδίω

Ιερ.β.ι.

Παρ.ς.ς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡθῆς ἀνὰφέρειν δίκας, ἢ πλῆθος ὑπισύρεσθαι παρανομούντων τὴ τοὺς ἄλλους ἀμαφθέγκτων. μὴ μοί τις πλούσιος, μὴ μοί τις δυνάστης ἐνταῦθα φυσάτω τὰς ὀφρῦς ἀνασπάτω· πάντα μοι ταῦτα μῦθος τὴ σκιὰ τὴ ὄναρ. οὐδεὶς γὰρ τῶν νῦν πλουτούντων ἐκφεύξεται, ὅταν ἐγκαλῶμαι τὴ κατηγοράμαι, ὡς μὴ μετὰ τῆς προσηκούσης σφοδρότητος τοῦ τοῦ Θεοῦ διεκδικήσας νόμους. τοῦτο γὰρ, τοῦτο καὶ τὸν μακαρίτην ἐκεῖνον προσεύξεται, ἐκεῖνον τὸν Ἡλὶ λέγω; ἀπώλεσε, καὶ τοὺ βίου πρόεχόμενον ἄληπτον· ἀλλ' ὅμως ὅτε τοῦ τοῦ Θεοῦ νόμους παρεμύθιον ἐποίησεν, ἐκολάζετο μετὰ τῶν παίδων, τὴ τῇ χαλεπῇ ἐδίδου ψυχείᾳ. Εἰ γὰρ ἔνθα τοσαύτη τῆς φύσεως ἰσχὺς ἡ τυραννὶς, ὁ μὴ μετὰ τῆς προσηκούσης ἀνδρείας τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ χρησάμενος, οὕτω χαλεπῶς ἔδωκε δίκην· ἵνα ἔξομεν συγγνώμην ἡμεῖς, καὶ τῆς τυραννίδος ἐκείνης ἀπηλλαγμένοι, τὴ κολάκειαν τὸ πρῶν ἀμαφθειρόντες; ἵν' οὖν μὴ τὴ ἡμᾶς τὴ ὑμᾶς αὐτοὺς προσαπολέσητε, πείθητε, παρακαλῶ, καὶ μείζονος δέξεται τὴ λογισμὸς ἑαυτοῖς καταφήσαντες, ἀπαλλάγητε τῆς τῶν ὅρκων ζημίας· ἵνα ὁλῷ προσβαίνοντες, ἐντεῦθεν καὶ τῷ ἄλλῳ ἀρετῷ μετ' εὐκολίας κατορθώσητε πάσης, καὶ τῶν μελλόντων ἀπολαύσητε ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπὲρ τυχεῖν, χάριτι τὴ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα τὴ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, τὴ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. ἐγκαλέσομαι τὴ κατηγορήσω,

Ὁμιλ. ιη. 38 ΗΚΟΥΣΑΤΕ ΟΤΙ ΕΡΡΕΘΗ, ΟΦΘΑΛΜΟΝ ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, τὴ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. 39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· 40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον.

Ὁρᾷς ὅτι οὐ περὶ ὀφθαλμῶν τὰ πρότερα ἐλεγεν, ἵνικα νομοθετεῖ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκόπτειν τὸν σκανδαλίζοντα· ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν φιλίας βλάπτοντος ἡμᾶς, καὶ εἰς τὸ τῆς ἀπωλείας ἐμβάλλοντος βάραθρον; ὁ γὰρ τοσαύτην ἐνταῦθα ποιούμενος τὴν παρβολὴν, καὶ μηδὲ ἑτέρου δεξιοῦ ὄντος τὸν ὀφθαλμὸν ὑπισχνούμενον ἐκκόψαι τὸν ἐκείνου, πῶς ἂν τὸν ἑαυτοῦ ἐκκόπτειν νομοθετήσειεν; Εἰ δέ τις τῶν παλαιῶν κατηγορεῖ νόμων, ὡς τὸ κελεύειν ἴσους ἀμύνεσθαι, σφόδρα μοι δοκεῖ σοφίας νομοθέτην παρεπούσης ἀπείρως ἔχειν, καὶ χαίρων δύναμιν ἀγνοεῖν καὶ συγκαταβάσεως κέρδος. ἀλλὰ γὰρ ἐννοήσωμεν, τίνες ἦσαν οἱ ταῦτα ἀκούοντες, καὶ πῶς ὠφελούμενοι, καὶ πότε τὸν νομοθέτην ἐδέξαντο τοιοῦτον, σφόδρα ἀποδέξῃ τὸν νομοθέτην τὴν σοφίαν, καὶ εὑρήσεις ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ὁ ἐκεῖνα καὶ ταῦτα νομοθετήσας ἐστὶ, καὶ σφόδρα χρησίμως ἑκάτερα καὶ μετὰ τῶν προσηκόντων γράψας καιρῶν. καὶ γὰρ, εἰ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὰ ὑψηλὰ ταῦτα καὶ ὑπερβάλλοντα εἰσήγαγε πρόσταγματα, ὅτε δὲ ταῦτα ἐδέξαντο, ὅτε ἐκεῖνα· νῦν γὰρ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι ἑκάτερα δέδεκται, τὴν οἰκειότητα δὲ ἀμφοτέρων κατάρθωσεν ἅπασαν. ἄλλως δὲ καὶ τοῦτο ἐκέλευσεν, οὐχ ἵνα τοὺς ἀλλήλων ἐκκόπτωμεν ὀφθαλμοὺς, ἀλλ' ἵνα πρὸς ἑαυτοὺς τὰς χεῖρας κατέχωμεν. ἡ γὰρ ἀπειλὴ τοῦ παθεῖν, τὴν ὅτι τὸ δρᾶσαι ὁρμὴν διεκώλυε· τὸ γοῦν δὶς πολλὴν ἥρεμα ἐποίησε τῇ φιλοσοφίᾳ, ὅπου γε παθόντα τοῖς ἴσοις ἀμύνεσθαι ἐκέλευεν· καὶ τοι γε μείζονος κολάσεως ἄξιος ἦν ὁ τῆς παρανομίας ταύτης κατάρξας, καὶ τοῦτο ὁ τοῦ δικαίου λόγος ἅπαντες. ἀλλ' ὅπου γε φιλανθρωπίαν ἐβούλετο χαρίσασθαι τῷ δικαίῳ, μείζονα πλημμελήσαντα ἐλάττονι τῆς ἀξίας καταδικάζει ζημίᾳ, παιδεύων καὶ ἐν τῷ πάσχειν πολλὴν ἐπιδείκνυσθαι τὴν ὑπείκειαν. Εἰ τοίνυν τὸν παλαιὸν νόμον, καὶ αἰσχροὺς αὐτὸν ἅπαντα,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πθητα, δείκνυσι πάλιν οὐ ⟨ω⟩ ἀδελφὸν ὄντα τ̃ τ̃ ταῦτα ἐργαζόμενον, ἀλλὰ τ̃ πονηρόν. Διὰ
ὅτο καὶ ἐπήγαγε· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ. Οὐκ εἶπε μὴ ἀντιστῆναι τῷ
ἀδελφῷ, ἀλλὰ τῷ πονηρῷ, δεικνὺς ὅτι ἐκείνου κινοῦντος ταῦτα τολμᾶται, καὶ ταύτῃ δὲ πο-
λὺ τῆς ὀργῆς τῆς πρὸς τ̃ πεποιηκότα χαλᾶν καὶ ἐπιτεμνόμενος τῷ τῶν ἀτόπων ἐφ' ἑ-
5 τερον μεταθεῖναι. τί οὖν; ὁ χρὴ ἡμᾶς ἀνθίστασθαι τῷ πονηρῷ, φησι; δῆλον, οὐ τούτῳ δὲ
χ. αὐτὸν τρόπῳ· ἀλλ' ὡς αὐτὸς ἐπέταξε, τῷ παρέχειν " ἑαυτὸν παθεῖν κακῶς· ὅτω γὰρ αὐτῷ
πρέπει. Οὐδὲ γὰρ πυρὶ σβέννυται πῦρ, ἀλλ' ὕδατι πῦρ. ἵνα δὲ μάθῃς ὅτι καὶ ἐν τῷ παλαιῷ
νόμῳ ὁ παθὼν κρατεῖ μᾶλλον, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ στεφανούμενος, ἐξέτασον αὐτὸ δὲ νῦν ῥηθέν, καὶ
ὁρᾷς πολλῷ αὐτῷ τῷ πρέπει " ἐναντία ὄντα. ὁ μὲν γὰρ ἄρξας χειρῶν ἀδίκων, ἀμφοτέρους αὐ-
10 τοὺς ἔβλαψε διπλοῦς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τ̃ τῦ πλησίον, καὶ τ̃ αὐτῦ. διὰ δὲ μισεῖται πολ-
χ. μοιχάλις λῶν δικαίως, καὶ " μοιχὸς βάλλε⟩ κατηγορίας· ὁ δὲ ἠδικημένος, καὶ μὴ δὲ τοῖς ἴσοις ἀμύνε-
σθαι δεῖν ἔβλαψε δεινὸν πεποιηκώς. διὰ δὲ πολλοὺς ἔχει τοὺς ζημιωσῶσαι, ἅτε καθαρὸς ὢν
καὶ μὴ δὲ ποιήσας ταύτης τῆς πλημμελείας. καὶ ταὶ μὲν τῆς συμφορᾶς ἴσα ἀμφοτέρους· ταὶ
δὲ τῆς δόξης οὐκ ἴσα, οὐδὲ πρὸς Θεῷ, οὐδὲ πρὸς ἀνθρώποις· διόπερ λοιπὸν ὅτε τὰ τ̃ συμ-
15 φορᾶς ἴσα. Ἐρχόμενος μὲν οὖν ἔλεγεν· ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτῦ εἰκῇ, καὶ ὁ μωρὸν
καλῶν, ἔνοχος ἔσται τῇ γεέννῃ τῦ πυρός· ἐνταῦθα δὲ καὶ πλείονα ἀπαιτεῖ φιλοσοφίαν, οὐ
μόνον κελεύων ἡσυχάζειν τ̃ πάσχοντα κακῶς, ἀλλὰ δὲ καὶ ἀντιφιλοτιμεῖσθαι μειζόνως τῷ ἑ-
τέραν πρέχοντα σιαγόνα. ὅτο δὲ λέγει, οὐ περὶ τῆς τοιαύτης πληγῆς νομοθετῶν μόνον, ἀλλὰ
δὲ τῶν ἐν ἅπασι τοῖς ἄλλοις ἀνεξικακίαν παιδεύων ἡμᾶς. ὥσπερ γὰρ ὅταν λέγῃ, ὅτι ὁ κα-
20 λῶν τ̃ ἀδελφὸν αὐτῦ μωρὸν, ἔνοχος ἔσται τῇ γεέννῃ τῦ πυρός, οὐ περὶ τῦ ῥήματος τούτου λέ-
γει μόνον, ἀλλὰ περὶ λοιδορείας ἁπάσης· ὅτω δὴ καὶ ἐνταῦθα, οὐχ ἵνα ῥαπιζόμενοι μόνον
φέρωμεν γενναίως νομοθετῇ, ἀλλ' ἵνα καὶ πρὸ ὁμοίου πάσχοντες μὴ θορυβώμεθα. διὰ τοῦτο καὶ
τ̃ ἐξάπτειν ὕβρεως ἐπαλέξατο, καὶ ἐνταῦθα τῷ μάλιστα δοκοῦσαν ἔχειν πληγὴν ἐπονείδι-
στον, τ̃ ὀπὶ σιαγόνος, καὶ πολλὴν ἔχουσαν τῷ ὕβρει τέθηκε. κελεύει δ' ὅτε, ὥσπερ τε τῦ
25 πλήκτοντος, ὥσπερ τε τῦ πληττομένου ⟨ω⟩ λόγον ποιούμενος. ὅ τε γὰρ ὑβρισμένος, οὐδὲν ἡγή-
σεται⟩ πάσχειν δεινὸν ὅτω προκεκαυσμένος φιλοσοφίᾳ (οὐδὲ γὰρ τῆς ὕβρεως ἄξιον λήψε-
ται, ἅτε ἀγωνιζόμενος μᾶλλον ἢ τυπτόμενος) ὅ τε ἐπηρεάζων καταγνωσθεὶς. Οὐκ ἐπὶ δεῦ-
τέραν ἐπάξει πληγήν, κἂν θηρίου πάντος χαλεπώτερος ᾖ, ἀλλὰ καὶ ὅπῃ τῇ πρώτῃ
σφόδρα ἑαυτῷ καταγνώσεται. Οὐδὲν γὰρ ὅτω κατέχει τοῦ ἀδικεῖσθαι, ὡς δὲ φέρειν τοὺς ἀ-
χ. πορρωτέρω 30 δικουμένους ὅπειχῶς ταὶ γινόμενα. ὁ κατέχει ὃ μόνον τῆς " πρώτου ῥύμης, ἀλλὰ δὲ ὅπῃ
τοῖς φθάσασι μετανοῆσαι πρὸς ἀσχολίαν τῷ ὅπειχαιδν διαχωρῆν, καὶ
οἰκειοτέρους καθίστησι, καὶ δούλους, οὐχὶ φίλους μόνον, ἀντὶ ἐχθρῶν καὶ πολεμίων πιστ' ὥσπερ οὖν
δὲ ἀμύνεσθαι, ταὶ ἐναντία ἄπτυτα. ἀμφοτέρους τε [γὰρ] καταγνώσει, καὶ χεῖρας κατασκυ-
άζει, καὶ τῷ ὀργῷ εἰς μείζονα διάπτωμα φλόγα, καὶ πολλάκις ὃ καὶ εἰς θάνατον καταστρέφει
35 πρᾶγμα. τοῦτο δὲ δεινὸν πρόβλημα. διὰ τοῦτο δὲ μόνον ῥαπιζόμενον ἐκέλευσε μὴ ὀργίζεσθαι, ἀλ-
λὰ καὶ ἑτοίμως αὐτῦ τ̃ ὅπτιον ἐπέταξεν, ἵνα μηδὲ δὲ πρόσχημα δόξης ἄκων ἐπισυ-
χ. εἶαν μερδηνήσῃ. ὅτω γὰρ δὲ ἀναίσχυντον οὖσα " κτῆσις δυνήσῃ πλῆξαι " πληγὴ μᾶλλον, ἢ
χ. γλῶ εἰ τῇ χειρὶ ἔπληξας, καὶ δυσχερὲς τότερον ὄντα ὅπειχέστερον ποιήσεις. ᾧ θέλοντί σοι κρι-
θῆναι καὶ ⟨ω⟩ χιτῶνά σε λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ δὲ ἱμάτιον. Οὐδὲ γὰρ ὅπῃ " πληγῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ
χ. γῆς 40 ὅπῃ χρημάτων ζημίας βούλεται τῷ τοιαύτῳ ἀνεξικακίαν πρέχεσθαι. διὰ πάλιν τ̃ αὐ-
τῷ τίθησιν· ἐπισχολῶν. ὥσπερ γὰρ σκῆψ κελεύει νικᾶν ἐν τῇ πάσχειν, ὅτω καὶ ἐν ταῦθα δὲ
χ. πλεονεκτῆ ἁφαρπάσθαι πλείονα, ὧν ὁ " πλεονεκτῆσαι θέλων προσεδέησε. πλὴν οὐχ ὅτως ἁπλῶς αὐ-
τὸ τέθεικεν, ἀλλὰ μετὰ προσθήκης. ὁ γὰρ εἶπε, δὸς τῷ αἰτοῦντί σε ἱμάτιον, ἀλλὰ τῷ θέ-
λοντί σοι κριθῆναι· τουτέστιν, ἐὰν εἰς δικαστήριον ἔλκῃ καὶ πράγματά σοι παρέχῃ. καὶ

ὥσπερ

ὥσπερ Θεὸπών μὴ καλεῖν μηδὲ ὀργίζεσθαι εἰκῇ, πρεῖττον πλέον ἀπήτησεν, ἰωΐκα ἐκέλευσε τὴν δεξιὰν σιαγόνα πρέχειν· ὅτω καὶ ἐνταῦθα, Θεὸπών λύοφν τῷ ἀντιδίκῳ, πάλιν ὑπτείνει τὸ ὑπίταγμα. οὐ γὰρ δὴ μόνον ἀ βούλε῀ λαβεῖν, κελεύει διδῶαι, ἀλλὰ καὶ πλείονα ὑπιδείξασθαι φιλοτιμίαν. Τί οὖν; γυμνὸς μέλλω περιέναι, φησίν; οὐκ ἀλλ' ἡμῶν γυμνοί, εἰ τούτοις ἐπειθόμεθα μὴ ἀκριβείας· ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείονα" ἀπαιτοῦντων ἀλλ' ἡμῶν περιβεβλημένοι. περῶτον μὲν γὰρ οὐδεὶς αὐ' ὅπω ἀμαχειμῶνοις ἐπέθετο· δεύτερον ὅ, εἰ καὶ ἔτυχέ τις ὅπως ἄγριος ὢν καὶ ἀνήμερος, ὡς καὶ μέγε. τοσοῦτο περιελθεῖν· ἀλλὰ πολλῷ πλείους ἂν ἐφόβησαν ἅ ὅτω φιλοσοφοῦντα οὐχ ἱματίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ σαρκὶ τῇ ἑαυτῶν, εἴγε οἷόν τε ἦν, περιβάλλοντες. Εἰ δὲ ἐχεῖν γυμνὸν περιέναι ἀμφοτέρων φιλοσοφίαν, δῆλον ὅτως αἰσχρὸν ἦν· ἐπεὶ καὶ ὁ Ἀδὰμ γυμνὸς ἦν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ οὐκ ἠμύετο· καὶ ὁ Γεν. β. Ησαΐας γυμνὸς καὶ ἀνυπόδητος, καὶ πάντων Ἰουδαίων λαμπρότερος ἦν· καὶ ὁ Ἰωσὴφ δέ, ὅτε Ισ. κ. γ. ἀπεδύσατο τότε μάλιστα ἔλαμψεν. οὐ γὰρ τὸ ὕτω γυμνοῦσθαι κακόν, ἀλλὰ τὸ ὕτως ἐνδύεσθαι, καθάπερ νῦν ἡμεῖς, ἱματίοις πολυτελέσι, τοῦτο καὶ αἰσχρὸν καὶ καταγέλαστον. Διὰ τοῦτο τοίνυν μὲν ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε, τούτοις δὲ ἐγκαλεῖ, καὶ διὰ προφητῶν καὶ δι' ἀποστόλων. μὴ τοίνυν ἀδεῶμεν ἐπὶ νομίζωμεν τὰ ἐπιτάγματα. καὶ γὰρ μὴ τὸ συμφέροντος σφόδρα ἐστὶν εὔκολα, ἐπαινήσωμεν· καὶ τοσοῦτον ἔχει τὸ κέρδος, ὡς μὴ μόνον ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους οὓς ἐπηρεάζοντας τὰ μέγιστα ὠφελεῖν. καὶ τοῦτο μάλιστα αὐτῶν ὅτι τὸ ἀγαθόν, ὅτι πείθοντες ἡμᾶς πάσχειν κακῶς, διὰ τῶν αὐτῶν καὶ τοῦτο ποιοῦντας διδάσκουσι φιλοσοφεῖν. ὅταν γὰρ ἐκεῖνος μὴ ἡγῆται μέγα τὸ τὰ ἑτέρων ἁρπάζειν, σὺ δ' αὖτε δείξῃς, ὅτι σοὶ κοσφον καὶ ἀ μὴ αὐτῆς δοῦναι, καὶ ἀντίρροπον φιλοτιμίαν εἰσαγάγῃς τῆς ἐκείνου πλεονεξίας, ἐννόησον ὅσης ἀπολαύσεις διδασκαλίας, οὐ διὰ ῥημάτων, ἀλλὰ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν παιδεύσωμεν καταφρονεῖν μὲν κακίας, ἐφίεσθαι δὲ ἀρετῆς. οὐδὲ γὰρ ἑαυτοῖς χρησίμους ἡμᾶς εἶ μόνον βούλε῀ ὁ Θεὸς, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλησίον ἅπασι. διὸ μὴ οὕτω δῶμεν καὶ μὴ δικάσῃ, ἵ σαυτὸ συμφέρῃ ἐζήτησας μόνον· ἂν δὲ πρὸς ἑτέρου, κἀκεῖνον ἐργάτιν ποιήσας δεξιέπεμψας. τοιοῦτόν ἐστι τὸ ἄλας, ὅπερ αὐτοῖς εἶ βούλεται. καὶ γὰρ ἑαυτὸ συγκροτεῖ, καὶ τὰ ἄλλα διακρατεῖ σώματα οἷς ἂν ὁμιλήσῃ." τοιοῦτός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· καὶ γὰρ ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις φαίνει. ἐπεὶ οὖν ἐνταῦθα σε τούτων κατέστησεν, ὠφέλησον καὶ τὸν σὸν σκότῳ καὶ ζημίῳ, καὶ δίδαξον αὐτὸν ὅπου οὐδὲ τὸ " πρότερον βία ἔλαβε· πεῖσον ὅπου οὐκ ἐπηρέασεν. ὕτω γὰρ καὶ αὐτὸς ἀδεσιμώτερος ἔσῃ καὶ σεμνότερος, ἐὰν " δείξῃς ὅτι ἐφείσω, καὶ οὐχ ἁρπάγης. ποίησον τοίνυν αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν διὰ τῆς σῆς ὑπιεικείας φιλοτιμίαν σεαυτοῦ. Εἰ δὲ μέγα τοῦτο εἶ νομίζεις, ἀνάμεινον, καὶ ὄψῃ σαφῶς, ὅτι οὐδέπω πρὸς τὸ τέλος ἀπεώτηκας. οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα ἴσασί σοι ὁ σὸν πρεῖ ἀνεξικακίας ὑγιεῖς νόμους, δηλαδὴ καὶ περαιτέρω πρέσειν, ὕτω λέγων·

41 Ἐάν τίς σε ἀγγαρεύσῃ μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.

Εἶδες γὰρ βουλόμενον φιλοσοφίας; μὴ χιτῶνα καὶ τὸ ἱμάτιον, οὐδὲ εἰ γυμνῷ σῶμα περιέσθαι βούλοιτο ὁ ἐχθρὸς πρὸς " ταλαιπωρίας καὶ πόνους, οὐδὲ ὅτως αὐτὸν ἐᾶν κωλύειν, φησί. πάντα γὰρ βούλε῀ κεκλῆσθαι ἡμᾶς κοινά, τὰ σώματα καὶ τὰ χρήματα, καὶ τοῖς δεομένοις παρέχειν καὶ τοῖς ὑβριζομένοις. τὸ μὲν γὰρ ἀνδρείας, τὸ δὲ φιλανθρωπίας ὅτι. Διὰ τοῦτο ἔλεγον· ἐὰν τίς σε ἀγγαρεύσῃ μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο, ἀνωτέρω σε ἀνάγων πάλιν, καὶ τὴν αὐτὴν φιλοτιμίαν ἐπιδείκνυσθαι κελεύων. Εἰ γὰρ, ἅπερ ἐγχώμιον ἔλεγεν ἐλάττονα ὄντα τούτων πολλῷ, τοσούτους ἔχει μισθαποδοσίας, σύγκρισον οἷα λῆξις οὐρανῶν καταρθουμένας ἀναμένει, καὶ οἵνες τοῖς ἐπάθλοις γίνονται, ἐν ἀνθρώπῳ σώματι καὶ παθητῷ ἀπαθῆ καὶ ἄφθαρτον καταρθοῦντες. ὅταν γὰρ μηδὲ ὕβρεσι καὶ πληγαῖς, μήτε χρημάτων ἀφαιρέσει δάκνωνται, μήτε ἄλλῳ μηδενὶ εἴκωσι τοιούτῳ, ἀλλὰ καὶ ὑπιδαψιλεύωνται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὦ πάθη μᾶλλον, σκόπησον οἷα αὐτοῖς κατασκευάζει ἡ ψυχή. διὰ δὴ τοῦτο ὅπερ ὅτι τῶν πλησίον, ὅπερ ὅτι τῶν χρημάτων, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα ἐκέλευσε ποιεῖν. Τί γὰρ λέγω, φησίν, ὕβρεις καὶ χρήματα; κἂν αὐτῷ τῷ σώματί σου βούλῃ εἰς πόνον χρήσασθαι καὶ κάματον, καὶ τοῦτο ἀδίκως, πάλιν νίκησον καὶ ὑπερβολὴν τιμῶ ἀδικίαν ὑπεριυμίαν ἐκείνου. τὸ γὰρ ἁρπαγεῖσαν, τοῦτο ἐστι, τὸ ἀδίκως ἐλκῦσαν, καὶ ἄνθρωπον λύπης ὕβρεως, καὶ ἐπηρεάζοντα. ἀλλ' ὅμως καὶ ὡς ἐκ τοῦτο ἔσο ὑποτεταγμένος, ὥστε πλέον πάσχειν, ἢ ἐκεῖνος βούλεται ποιῆσαι.

42 Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ τὸ θέλοντα δανείσασθαι ἀπὸ σοῦ μὴ ἀποστραφῇς.

χ. ἀναμίγνυσι Ταῦτα ἐκείνων ἐλάττονα· ἀλλὰ μὴ θαυμάσῃς. τοῦτο γὰρ εἴωθεν ἀεὶ ποιεῖν· ἀναμίγνυσι τοῖς μεγάλοις τὰ μικρά. Εἰ γὰρ ταῦτα μικρὰ ποιεῖς ἐκεῖνα, ἀκριβέστερον καὶ τὰ ἑτέρων λαμβάνοντες, καὶ πόρνας τὰ ἑαυτῶν ἀναμένοντες καὶ διπλοῦν ἑαυτοῖς ἀνάπλουν ποιοῦν, καὶ διὰ τῆς ποιότητα τῆς ἀδίκου, καὶ διὰ τῆς δαπάνης τῆς ὀλεθρίας. δανίσασθαι γὰρ ἐνταῦθα, οὐ τὸ μὴ τῶν τόκων λέγει συμβόλαιον· ἀλλὰ τοῦ χρῆσιν ἁπλῶς. ἀλλαχοῦ γὰρ αὐτὸ καὶ ὁ ὅπου τείνει, λέγων ἐκείνοις δίδοναι, παρ' ὧν δ ποιήσω ἀπολαμβάνειν.

χ. λαμβάνειν.

43 Ηκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου· Λε. 19. ιζ.

15 44 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων καὶ διωκόντων ὑμᾶς· ὅπως γένησθε τοῦ καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς,

χ. ὑμᾶς

45 Οπως γένησθε ὅμοιοι τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ὅτι πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ὅτι δικαίους καὶ ἀδίκους. Οσα τῶν χρωνίδα τῶν ἀγαθῶν πῶς ἐπέδειξεν ἑκάτερα. διὰ γὰρ τοῦτο παιδεύει μὴ μόνον ῥαπιζομένους φέρειν, ἀλλὰ καὶ προσέχειν τῇ δεξιᾷ σιαγόνι· μηδὲ μόνον τὸν χιτῶνα τὸ ἱμάτιον προσθεῖναι, ἀλλὰ καὶ δύο χιλιοδύναμα μίλια παρ' ἐν ἀγγαρεύοντι, ἵνα τὸ πολλῷ πλέον τούτων μεθ' εὐκολίας δέξῃ πάσης. καὶ τί τούτων πλέον ἐστί, φησι; τὸ ποιοῦντα ταῦτα μηδὲ ἐχθρὸν ἔχειν· μᾶλλον δὲ καὶ τοῦτο ἕτερόν τι πλέον. διὰ γὰρ εἶπε, μὴ μισήσῃς, ἀλλὰ καὶ ἀγάπησον. ὅτε εἶπε, μὴ ἀδικήσῃς, ἀλλὰ καὶ καλῶς ποίησον. Εἰ δέ τις ἀκριβῶς ἐξετάσειε, καὶ τούτων αὐτῶν ἕτερον ὄψεται προθυμίᾳ πολλῷ μείζονα τούτων. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς ἐκέλευσεν ἀγαπᾶν, ἀλλὰ καὶ εὔχεσθαι. Εἶδες ὅσους ἀνέβη βαθμοὺς, καὶ πῶς εἰς αὐτὸ ἡμᾶς τὸ κορυφαῖον ἔστησε τῆς ἀρετῆς; σκόπει δὲ ἄνωθεν ἀριθμῶν· πρῶτος ὅστις βαθμὸς, μὴ ἄρχειν ἀδικίας· δεύτερος, μὴ τὸ ἄρξαι, ἀλλὰ ἀδικουμένους τοῖς ἴσοις μὴ ἀμύνεσθαι· τρίτος, μὴ θρᾶσαι ἐπηρεάζοντα τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἐπαθεῖν, ἀλλ' ἡσυχάσαι· τέταρτος, τὸ καὶ προσέχειν ἑαυτὸν εἰς τὸ παθεῖν κακῶς· πέμπτος, τὸ καὶ πλέον προσέχειν ἢ σκῆνος βούλεται ὁ ποιήσας· ἕκτος, τὸ μὴ μισῆσαι τὰ τοιαῦτα ἐργαζόμενον· ἕβδομος, τὸ καὶ ἀγαπῆσαι· ὄγδοος, τὸ καὶ εὐεργετῆσαι· ἔνατος, τὸ καὶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν προσκαλεῖν. Εἶδες ὕψος φιλοσοφίας; διὰ τοι τοῦτο καὶ λαμπρὸν τὸ ἐπαθλον ἔχει. ὅπου γὰρ μέγα ἰῶ τὸ ὁπότερον καὶ νεανικῆς δεῖται ψυχῆς καὶ πολλῆς τῆς σοφίας δεῖς, καὶ μισθὸν αὐτῷ τίθησι τοιοῦτον, οἷ οὐδενὶ τῶν προτέρων. ὅ γὰρ γῆς ἐνταῦθα μέμνηται, καθάπερ ὅτι τῶν ὡρῶν· ὅτε προσκλήσεως ἐλέους, καθάπερ ὅτι τῶν πενθούντων καὶ ἐλεημόνων· ὅτε βασιλείας οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ πάντων τούτων ἰῶ φεικώδεστερον, τὸ γενέσθαι ὁμοίους τῷ Θεῷ, ὡς ἀνθρώποις γενέσθαι εἰκός. ὅπως γένησθε, φησίν, ὅμοιοι τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Εἰ δέ μοι προσκόπτει, πῶς οὐδὲ ἐνταῦθα, οὐδὲ ἐν τοῖς ἑπομένοις θεν πατέρα ἐμοῦ καλῶ· ἀλλ' ὅταν μὲν Θεὸν τὸ βασιλέα μέγαν, ὅτε προσῆκεν ὅρκων διελέγετο· ἐνταῦθα δὲ πατέρα αὐτῶν. ποιῶ δὲ τοῦτο, τῷ προσήκοντι καιρῷ τοῦτο προσῆκεν τούτων τηρῶν λόγους. Εἶτα ἐπεξηγούμενος τὴν ὁμοιότητα, ἐπάγει, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ὅτι πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ὅτι δικαίους καὶ ἀδίκους. καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ μόνον ὁ μισεῖ, φησὶν, ἀλλὰ καὶ ὑπερτείνει τοῦτο ὑπερβάλλοντας· καίτοιγε ὁ δαιμονῶν τὸ νενομισμένον ἴσον, ὁ μόνον διὰ τὴν τῆς διαφορᾶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γεσίας ἐπιβολιῶ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῆς ἀξίας ἐπιμέλειαν. σὺ μὲν γὰρ τῷ ὁμοδούλῳ καταφρονῇς, ἐκεῖνος δὲ τῷ δούλῳ δεσπότῃ· καὶ σὺ μὲν ῥήματα χρείζῃ ὠχρώμενος ἐπ' αὐτῷ, αὐτὸς δὲ πράγματα πολὺ μεγάλα καὶ θαυμαστά, τὴν ἥλιον ἀναπολῶν, δὲ τοῦ ἐτησίους ὁμβρους διδοὺς. ἀλλ' ὅμως δὲ ὅταν δίδωμι ἴσον εἶ), ὡς ἄνθρωπον εἴχωρς εἶ). μὴ τοίνυν μίσει τὴν πονηρίαν κακῶς, ζηλούτων ὄντα σοι πρόξενον ἀγαθῶν, καὶ εἰς τοσαύτην ἄγοντά σε ὠφέλειαν. μὴ καταρῶ τῷ ἐπηρεάζοντι· ἐπεὶ καὶ μὲν πόνον ὑπέστης, τὸν δὲ καρπὸν ἀπεστέρησας· καὶ τὴν μὲν ζημίαν οἴσεις, τὴν δὲ μισθὸν ἀπολεῖς· ὅσῳ ἑκάστης ἐστὶν ἀρετῆς, τοσούτῳ χαλεπώτερον ἐπομένην τὸ ἐλαττον τοῦτο μὴ φέρειν. καὶ πῶς ἔνι τοῦτο ὠφελεῖσθαι, φησί; Θεὸν ἰδὼν ἀνθρωπον ἐλεήμονα, καὶ τοσοῦτον καταδαπανῶντα, δὲ τοσαῦτα παθήματα δι' σὲ, ἐρωτᾷς ἐπὶ καὶ ἀμφιβάλλεις, πῶς δυνατὸν τοῖς ὁμοδούλοις ἀφεῖναι τὰς ἀδικίας; οὐκ ἀκούεις αὐτοῦ ἐν τῷ φανερῷ λέγοντος, Λκε. κγ. λδ. Ρω. ιι. λδ. Ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν; οὐκ ἀκούεις Παύλου λέγοντος, Οτι ὁ διάβολος φῶν καὶ δήμιος ἐν δίκῃ, ἐπιτυγχάνει ἡμῶν; οὐχ ὁρᾷς ὅλη καὶ μετ' φανερὸν καὶ μετὰ τὴν ἀναλυσιν τοὺς αἱμοβόρους Ιουδαίους ἐπέμπε τοὺς ἀποστόλους τὰ μέλη οἴοντας ἀγαθά; καὶ ταῦτα μέλλοντας μέλη πρὸς αὐτὸν πάσχειν δεινά; ἀλλὰ σὺ μεγάλα ἠδίκησας; καὶ τί τοιοῦτον πέπονθας, οἵ ὁ σὸς δεσπότης, δεσμούμενος, ῥαπιζόμενος, μαστιζόμενος, τοὺς οἰκέτας ἐμπιπόμενος, θάνατον ὑπομένων, καὶ θάνατον τῶν θανάτων ἀπόνων αἴσχιστον, μετὰ μέλη ἀνέργεσίας; εἰ δὲ μεγάλα ἠδίκησας, καὶ δίκαι τοῦτο μάλιστα εὐεργέτησον, ἵνα καὶ σαυτῷ λαμπροτέραν ποιήσῃς τὴν σφαγὴν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τῆς ἑκάστης ἀπαλλάξῃς ὀργῆς. ἐπεὶ καὶ (ἀ) ἰατροὶ, ὅταν λακτίζωνται καὶ δάκνωσι) τοὺς μαινομένων, τότε μάλιστα αὐτοὺς ἐλεοῦσι καὶ προσιόντας ἐπὶ τὰ ἐκείνων διάρθρωσιν, εἰδότες ὅτι τῆς ἐπιβολῆς τοῦ νοσήματος ἡ ὕβρις ἐστί. καὶ σὺ τοίνυν τοῦτον τὸν ὑπερβαλλόντων ἕνεκα γνώμην, καὶ ὅταν κέχρησο τοῖς ἀδικοῦσιν. ἐκεῖνοι γὰρ ἐπὶ μάλιστα (ἀ) νοσοῦντες καὶ τὰ βίᾳ ἐπομένοντες [ἅπασαν.] ἀπάλλαξον τοίνυν αὐτοὺς τῆς χαλεπῆς ταύτης ἐπηρείας, καὶ δὸς ἀφεῖναι τὰ ὀργιζομένῳ, καὶ δαίμονος ἐλευθέρωσον χαλεποῦ, τοῦ θυμοῦ. καὶ γὰρ δαιμονῶντας ἐαυτοὺς ἰδόντες, δακρύομεν· καὶ ἐπὶ αὐτοῖς οὐ συμφορὰζομεν δαιμονᾶν. τοῦτο καὶ νῦν ποιῶμεν ὅπερ ἐπὶ τῶν ὀργιζομένων. καὶ γὰρ ἐκείνοις ἐοίκασιν (ἀ) θυμούμενοι, μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνων εἰσὶν ἀθλιώτεροι, μετὰ ἀφροσύνης μαινόμενοι· διὰ καὶ ἀσύνετος αὐτῶν ἡ πλημμέλεια. μὴ τοίνυν ἐπέμβαινε κειμένῳ, ἀλλὰ καὶ ἐλέει. καὶ γὰρ ἀν' ὑποχολῆς ἵνα ἐποχλούμενον καὶ σκυθρωπάζοντα καὶ ἐμέσαι ἐπειγόμενον (ἀ) πονηρὸν τοῦτον χυμὸν ἴδωμεν, χεῖρα ὀρέγομεν καὶ ἀναβαστάζομεν· ἀπαρεσκόμενον, κἂν ὀλίγα ῥυπαίνωμεν, οὐκ ἀποστρεφόμεθα· ἀλλ' ἕν μόνον ζητοῦμεν, ὅπως ἐκείνου ἀπαλλάξωμεν τῆς χαλεπῆς ταύτης ἀηδίας. τοῦτο τοίνυν καὶ ὅπερ τούτων ποιῶμεν, καὶ ἀναβαστάζωμεν ἐμοιοῦντες καὶ ἀπαρεσκόμενοι· μὴ δὴ πρότερον ἀφῶμεν, ἕως ἂν ἅπασαν ἀποθῆται τὴν πικρίαν· καὶ τότε σοι χάριν εἴσεται μεγίστην, ἐπειδὰν παύσηται, τότε γνώσεται σαφῶς, ὅσης αὐτὸν ἀπήλλαξας ταραχῆς. καὶ τί λέγω τὴν πρὸς ἐκείνου χάριν; ὁ γὰρ Θεὸς σε δώρεαις στεφανώσει καὶ μείζοις ἀμείψεται καλοῖς, ὅτι σὸν (ἀ) ἀδελφὸν νοσήματος ἠλευθέρωσας χαλεποῦ· καὶ ἐκεῖνος ὡς δεσπότην τιμήσει, καὶ πάντας ἀπολύσει σε τὴν ὀφειλήν. οὐχ ὁρᾷς τοὺς ἐλεήσαντας γυναῖκας, πῶς δάκρυσι τοὺς πρεσβύτας, καὶ οὐκ ἀληθῶς ἐκείνους; μᾶλλον δὲ ἀληθῶς μέν, φέρουσι δὲ ψευδῶς, καὶ ζωοθηθῶσι ταῖς ὀδυνωμέναις καὶ θλασπομέναις ὑπὸ τῆς ὠδῖνος. ταύτας καὶ σὺ ζήλωσον, καὶ μὴ μόνον σὺ μαλακώτερος γυναικῶν. ἐπειδὴ γὰρ τέκωσιν αἱ γυναῖκες αὗται (γυναικῶν γὰρ εἰσι μικροψυχότεραι) τότε σε (ἀ) ἄνδρα εἶσονται· εἰ δὲ βαρέα τὰ ἐπιτάγματα, σύνησον ὅτι διὰ τοῦτο πρόκειται ὁ Χριστὸς, ἵνα ταῦτα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καταφυτεύσῃ διανοίᾳ, ἵνα δὲ ἐχθροῖς καὶ φίλοις χρήσιμος κατασκευάσῃ. διὰ τοῦτο καὶ ἑκατέρων τούτων ἐπιμεληθῆναι κελεύει· τὸν μὲν ἀδελφὸν, ἵνα μὴ λέγῃ, ἐμὸν προσφέρεις δῶρον σου· τὸν δὲ ἐχθρὸν, ἐπειδὴ νομοθετῇ φιλῶν

τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τι ϗ ἐυχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν. ϗ οὐκ ἀπὸ τῦ ὑποδείγματος τῦ κῦ τ̃ Θεοῦ σιάγε μόνον εἰς τῦτο, ἀλλὰ ϗ ἐκ τῦ ἐναντίου.

46 Ἐαν γὰρ ἀγαπήσητε, φησι, τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ἵνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ Εβ.ιβ.δ.
οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ [τοῦτο] ποιοῦσι; Τοῦτο γὰρ ὁ Παῦλός φησιν· Οὕτω μέχρις αἱ-
ματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. αὖ μὲν οὖν τοῦτο ποιῆς, μετὰ
τῦ Θεοῦ ἔσηκας· ἂν δ' ἐγκαταλιμπάνῃς αὐτά, μετὰ τῶν τελωνῶν. Εἶδες πῶς οὐ τοσοῦτον τῶν
ἁμαρτολῶν τὸ μέγεθος, ὅσον τῶν προσώπων τὸ διάφορον; μὴ τοίνυν τοῦτο λογιζώμεθα, ὅτι χ. μίσον.
δυσχερές τὸ ἐπίταγμα, ἀλλὰ ϗ τὸ ἔπαθλον σκοπῶμεν, ϗ λογισώμεθα τίνος ὁμοιοι γινόμεθα
καταρθώσαντες, ἢ τίνος ἴσοι διαμαρτάνοντες. ταῦτα μὲν οὖν ἀδελφῷ κελεύει καταλλάτ-
τεσθαι, ϗ μὴ πρότερον ἀφίσασθαι, ἕως αὐτὴν ἔλθωμεν διελώμεθα· ὅταν δὲ πρὸς πρώτων διαλέ-
γῃ, οὐκ ἐπὶ ταύτῃ ἡμᾶς ὑποβάλλει τῇ ἀνάγκῃ, ἀλλὰ τὰ πρὸ ἡμῶν ἅπαντα μόνον, βί-
αιον ϗ ταύτῃ ποιῶν τὸν νόμον. ὅπου γὰρ εἶπεν ὅτι ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν,
ἵνα μὴ διὰ ταῦτα αὐτὰ ἀνδρῶς πρὸς αὐτοὺς ἔχωσι, κελεύει μὴ μόνον φέρειν ταῦτα ποιῶντας,
ἀγαπᾶν ϗ ἀγαθοποιεῖν. ὁρᾷς πῶς προέρριζον τὸν θυμὸν ϗ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν πρὸς τὰ σώματα, τὴν
πρὸς τὰ χρήματα, τὴν πρὸς τὴν δόξαν, τὴν πρὸς τὸν πρόσκαιρον βίον διαιρεῖ; τοῦτο γὰρ ἐποίησε
μὲν διὰ δόξης, πολλῷ πλέον δὲ νῦν. ὁ τε γὰρ πλοῦτος ϗ ὁ πρᾶος ϗ ὁ πενθῶν κενοῖ τὴν ὀργήν· ὅ τε
δίκαιος ϗ ἐλεήμων κενοῖ τῶν χρημάτων ἐπιθυμίαν· ὁ καθαρὸς τὴν καρδίαν ἀπήλλακ-
ται ἐπιθυμίας πονηρᾶς· ὁ δεδιωγμένος καὶ φέρων τὰς ὕβρεις ϗ κακῶς ἀκούων πᾶσαν ἀ-
σκεῖ λοιπὸν τὴν τῶν πρόσκαιρων προαιρέσεων ἀποφοίτησιν, ἢ τύφου ἢ κενοδοξίας ὄντι καθα-
ρός. λύσας τοίνυν τῶν δεσμῶν τούτων τὸν ἀκροατὴν ϗ εἰς τοὺς ἀγῶνας ἀλείψας, πάλιν ἑ-
τέρως ἀναπαύει ταῦτα τὰ πάθη, ἢ μετὰ πλείονος τῆς ἀκριβείας. ἐξαίφνης γὰρ ἀπὸ τῆς ὀρ-
γῆς καὶ πόρρωθεν ἐκκόψας τὰ πάθη τούτου τὰ νεῦρα, καὶ εἰπών, ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελ-
φῷ [αὐτοῦ,] ϗ ὁ μωρὸν καλῶν, ἢ ὁ ῥακά, κολασθέσθω· ϗ ὁ προσφέρων τὸ δῶρον μὴ πρό-
τερον προσάτω τῇ τραπέζῃ, ἕως ἂν καταλύσῃ τὴν ἔχθραν· ϗ ὁ ἀντίδικον ἔχων, πρὶν ἢ τὸ
δικαστήριον ἰδεῖν, φίλον ποιείτω τὸν ἐχθρόν, ὅπερ τὴν ἐπιθυμίαν μεταβαίνει πάλιν. ϗ Τί φη-
σιν; ὁ ἐμβλέπων γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, μοιχὸς γέγονε καρδίᾳ· ὁ σκανδαλιζόμενος ὑπὸ
γυναικὸς ἀκολάστου ἢ ὑπὸ ἀνδρός, ἢ ὑπὸ ἄλλου τινὸς τῶν αὐτῷ προσηκόντων, ἀποκό-
πτειν κελεύει τοιούτους· ὀνόμασι γὰρ μέρη κατέχων γυναῖκα, μηδέποτε αὐτὴν ἐκβαλλέτω ϗ χ. μηδέπω
πρὸς ἑτέραν βλεπέτω. ἐκεῖ γὰρ τούτων τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας τὰς ῥίζας ἀνέλεν. Εἶτα ἀπ-
έσθω τῶν χρημάτων τὴν ἔρωτα ἀναιρεῖν, κελεύων μήτε ὀμνύειν, μήτε ψεύδεσθαι, μήτε χ. φείδεσθαι
αὐτὸ ἀνθρώπου προσχωνίσαι, εἰ ἄν τις ἐνδεδυμένος τύχῃ· ἀλλὰ ϗ τὸ ἱμάτιον προσίε-
σθαι δὲ βουλομένῳ, ϗ τὴν τοῦ σώματος χρῆσιν, ἐκ πολλῆς περιουσίας τὴν περὶ τὰ χρήματα ἀ-
ναιρῶν πόθον· ϗ τότε μετὰ ταῦτα πρώτα καὶ τὴν ποικίλην τῶν βαπτισμάτων τούτων σφαγὴν
ἐπάγει, λέγων· Οὐχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, ἐπ' αὐτοῦ ἄνω τοῦ ἀκροτάτου τῆς
φιλοσοφίας ἀνάγων [τοῦ] κορυφοῦ. ὥσπερ γὰρ τοῦ πρᾶον εἶναι μεῖζον τὸ ῥαπίζεσθαι, ϗ τοῦ χ. θεοῦς
ἐλεήμονα εἶναι τὸ ϗ τὸ ἱμάτιον προσίεσθαι μετὰ τὴν χιτωνίσκου, καὶ τὸ δίκαιον εἶναι τὸ καὶ ἀδικού-
μενον φέρειν, καὶ τοῦ εἰρηνοποιὸν εἶναι τὸ καὶ ῥαπιζόμενον καὶ ἁρπαζόμενον ἐπεσθαι· οὕ-
τω ϗ τὸ διώκεσθαι τὸ διωκόμενον δίκαιον λογεῖν. ὁρᾷς πῶς κῦ μικρὸν εἰς αὐτὰς ἡμᾶς ἀνάγει
τὸ οὐρανοῦ τὰς ἐλπίδας; τίνος οὖν ἂν εἰκότως ἀξιοι, τοὺς τὸν Θεὸν κεκτημένους τὸν χ. τῶν ὑπερ-
ζῆλον ἔχειν, καὶ τὰ μηδὲν τῶν τελωνῶν γινόμενοι ἴσοι; εἰ γὰρ τὸ φιλεῖν τοὺς φιλοῦντας, ἀνῶν
τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν καὶ ἐθνικόν· ὅταν μηδὲν τοῦτο ποιῶμεν (οὐ γὰρ ποιοῦμεν αὐτὸ βα-
σκαίνοντες δυσκολοῦσι τοῖς ἀληθοῖς) ποίαν ἔχ ὑποστησόμεθα δίκην, ὑπερβαίνειν τοὺς χ. λέα,
γραμματεῖς κεκτημένοι, ϗ τὴν ἐθνικὴν ἐσώτες κατάπτερον; πῶς οὖν ὀψόμεθα βασιλείαν, χ. ὐδέ
εἰπέ μοι; πῶς ὑπερβησόμεθα τὴν ἱερὰν προθύρων ἐκείνων, τὸν τῶν τελωνῶν ἀμείνους νο-
μόμενοι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νόμφοι; τὸν γὰρ ἡνίξαν εἰπών· ὑχὶ ϗ Ⓐ πελώναι ὃ αὐτὸ ποιοῦσιν; ὃ ϗ μάλιστα θαυμάσαι αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας ἐστίν· ὅτι πρωταχοῦ τὰ ἔπαθλα τῶν ἀγώνων λίθεις μὴ πολλῆς τῆς οὐσίας, οἷον ϗ ὁ Ⓦ Θεὸν ὁρᾶν, ϗ βασιλείαν οὐρανῶν κληρονομεῖν; ϗ ὁ υἱὸς Θεοῦ γενέσθαι, ϗ τὸ ὁμοίοις Θεοῦ, ϗ τὸ ἐλεεῖσθαι, ϗ τὸ σὺν ἁγίοις ἐν-χειν πολιτῶν μισθόν· εἶπου ϗ ϗ λυπρῶν μνησθῆναι ἔδει, ὑφειμένως τοῦτο ποιῆ. τὸ μὲν γὰρ τῆς γεέννης ὄνομα ἅπαξ ἐν τοσούτοις τέθεικε λόγοις· ϗ ἑτέρωθι δέ ποτε ὑπτιασάμενος ϗ ἐντρεπτικώτερον μᾶλλον, ἢ ἀπειλητικώτερον χεχρημένος τῷ λόγῳ, διορθοῦται τὴν ἀκροατὴν λέγων· Οὐχὶ ϗ Ⓐ πελώναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; ϗ, Ἐὰν τὸ ἅλας μωρανθῇ· καὶ, Ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ἔστι δ' ὅπου ϗ τὰ ἀμύρτήματα αὐτὴ κολάσεως λήθησι, τὸ φορτικὸν τῆς κολάσεως τῇ ἀκροατῇ διδοὺς ζωιδφν. ὡς ὅταν λέγῃ· ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· ϗ ὁ ἀπολύων ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι· ϗ τὸ φορτικὸν τοῦτο τὸ πονηρὸν ὄντι. τοῖς γὰρ νοῦν ἔχουσιν αὐτὴ τὸ τῆς κολάσεως ὀνόματος ἀρκεῖ ϗ τὸ τῆς ἁμύρτίας μέγεθος εἰς σωφρονισμόν. διὸ δὴ ϗ ἐν τοῖς τῶν ἐθνικοὺς καὶ τοὺς τελώνας εἰς μέσον ἄγει, τῇ ποιότητι τοῦ προσώπου Ⓦ μαθητὴν ἐντρέπων. ὁ ϗ ὁ Παῦλος ἐποίει λέγων· Μὴ λυπεῖσθε ὡς ϗ Ⓐ λοιποὶ Ⓐ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα· ϗ πάλιν, καθάπερ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν. ϗ δείκνυσι ὅτι σφόδρα ἐπαχθοῦς ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ μικρῷ πλέον τοῦ εἰωθότος, φησίν· οὐχὶ ϗ Ⓐ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ἀλλ' ὅμως οὐχ ἵστησιν ἐνταῦθα τὸν λόγον· ἀλλ' εἰς τὰ ἔπαθλα αὐτὸν καταλύει καὶ τὰς χρηστὰς ἐλπίδας, λέγων·

ΗΘΙΚΟΝ 48 Γίνεσθε οὖν τέλειοι, ὡς ϗ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Καὶ πολὺ ὃ τῶν οὐρανῶν ὄνομα διαπείρει πρωταχοῦ, ϗ ἀπὸ τοῦ τόπου τὰ φρονήματα αὐτῶν διεπείρων. τέως γὰρ ἀθενέστερον ἐν παχυτέρῃ πως ἦσαν διακείμενοι. Ἀπρεπτα οὖν ἐννοιοῦντες τὰ εἰρημένα, πολλῷ ϗ μᾶλλον ἐν ἡμῖν ἐμβριθοῦς ἐπιδιεξώμεθα τῷ ἀγάπῳ· ϗ ὃ καταγέλαστον ἐκεῖνο ἔθος ἐκβάλωμεν, ὅπερ πολλοὶ τῶν ἀλογωτέρων ὑπομένουσιν, αἰνιττόμενοι τοῦ ἀπρεπτα θεάτας μᾶλλον θεᾶσθαι, ἢ μὴ ἔχει πολλὴν μανίαν, μὴ ζηλοῦντες, ὃ δέδοκται καταγέλαστον, τοῦτο διώκοντες. Ἵνος οὖν ἕνεκεν ὁ μισθὸς αὐτῇ μισθὸς; ὅπερ ὅτι δύναμιν, φησίν. σκοπῶ δὴ αὐτὸ τοῦτο μάλιστα ὑπόπτλαν ἔδει, ἵνα σὺ λάβῃς Ⓦ τέρμονα. ὅ, φησίν· ὅπερ τοῦτο ἐπαύδαχε. ϗ Ἰδοὺ τῆς ἀρετῆς χεῖρον ἡμῖν ἐστι δύο; ὅπερ γὰρ τοῦτο ἐπαύδαχε, φησί, μαθοῦ μοι γενέσθαι μισθός, οὐ βούλομαι ὑπολαβεῖν τῆς ἐντολῆς ταύτης. διὸ μὴ οὖν σκῆνός σε μισθοτείπῃ μισθός, οὐδὲν σοι γίγ πλέον ϗ μισθοτείποντι· ἐὰν ϗ σὺ μισθὸς ὑπομείνῃς τῇ μισθοῖ, ἐπαγγαλοῦσω τὸν τύφον σκείνου, καὶ διαφιλῇ ἵνα σὲ τῆς ἀπονοίας αὐτοῦ τὸ καρπὸν ἐξύγησας. πῶς οὖν οὐκ ἐκάτης ἀνοίας τοσαῦτα μηδένας καρποῦσθαι ἀπὸ φιλῶν ῥημάτων, μισθοδοῦναι ὃ κέρδος, ϗ καταγινώσκοντας αὐτοῦ, τοῖς αὐλοῖς μὴ πείθεσθαι; Εἰ γὰρ διὰ τοῦτον αὐτὸν αἰτιᾶ, ὅτι μισθὸς αἰνιττόμενος τὸν πρὸς ἕτερα μισθοῦσθαι, ἵνος ἕνεκεν ζηλοῖς ὅσῳ ἐγκαλεῖς, ϗ ὅσῳ ἔφης εἶναι πονηρόν, τοῦτο ὡς ἀγαθὸν μιμεῖσθαι ἐπαύδαχας; ὁρᾷς πῶς οὐδὲν ἀνθρώπου κακίας συζῶντος ἀνοητότερον; διὸ μισθαλᾶ, φύγωμεν ὃ πονηρὸν τοῦτο ἔθος ϗ καταγέλαστον. ϗ γὰρ μοιχείας αἰτίαν φιλίας ὃ νόσημα τοῦτο, ϗ πολλὰς ἔριδας εἰργάσατο. διὰ δὴ τοῦτο φθάνωμεν αὐτοῦ ἡμεῖς. Ⓐ γὰρ ῥαπίζεσθαι ϗ ἀγαρεύεσθαι ϗ γυμνοῦσθαι πρὸς ἐχθρῶν κελεύομεν, καὶ φέρειν, ποίας αἰ εἰσήμεν συγνώμης ἄξιοι, ἐν προσρήσει φιλῇ τοσαύτῃ ἐπιδεικνύμενοι φιλονεικίαν; ἀλλὰ καταφρονοῦμεθά, φησι, ϗ διαπτύομεθα, ὅταν αὐτοῦ χρείαν ἔχωμεν τοῦτο. καὶ ἵνα μὴ καταφρονήσῃ αὐθέρπος, προσκρούεις Θεῷ; καὶ ἵνα μὴ καταφρονήσῃ σε ὁ μισθὸς ὁμόδουλος, καταφρονῇς τοσούτου, τοσαῦτά σε αὐεργετηκότος; Εἰ γὰρ ἄτοπον ὃ καταφρονῆν σου Ⓦ ὁμότιμον, πολλῷ μᾶλλον τὸ σε καταφρονῆν τοῦ σε πεποιηκότος Θεοῦ. μὴ ὃ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο σκόπει, ὅτι ὅταν σε καταφρονήσῃ, τότε στι μείζονος μισθοῦ γίγ προξενος.

Μαρ. θ. γ. Λικ. ιδ. λδ. Ματθ. ε. ιθ.

α. Θεσσ. δ. λζ.

ΗΘΙΚΟΝ

Διὰ

χ. τ. αὐτῆ νῦ μον ἤκουσας.

χ. ἀγαθῶν

χ. ποιῶ ὑμᾶς * τούτων,

χ. καὶ τοῦτο δὲ πισιν ὑπερεσήσατο ὡς καὶ ἐντρεπτικώτερον

χ. θεραπῶν

χ. προσπατάλοντες.

χ. ἀθυμίας,

χ. κενοδοξίαν

χ. λύπεσθε

χ. ἀεργετήσαντος;

χ. προκρούει,

χ. ἀπολογίαν

ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν τοιούτων ἀπολαύσεις, ὅπου τοὺς ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων νόμων ἤκουσας. τοῦτο γὰρ ποίας οὐκ ἂν εἴη μισθῆς ἀνταξίον; πόσων ἀφαιρεῖ; ἐμοὶ δοκοῦσι δὲ ὑβρίζεσθαι καὶ καταφρονεῖσθαι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, οἱ μισθοὺς τοὺς ἀπὸ βασιλέων ἀπόντων. οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν τῆς δόξης ἐκείνης ἴσον. τούτων τοίνυν διώκωμεν ἅπαντες, ὡς αὐτὸς ἐκέλευσε, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μηδένα ποιούμενοι λόγον, ἀλλὰ τὴν ἀκριβῆ φιλοσοφίαν ἐπιδεικνύμενοι ἀπὸ πόντων *, ἵνα καὶ ἑαυτῶν βίον οἰκονομῶμεν. καὶ γὰρ τῶν ὑφεστώτων καὶ τῶν ἐκείνης στεφάνων ἐντεῦθεν ἤδη καρπωσόμεθα τὰ ἀγαθά, ὡς ἄγγελοι μὴ τῶν ἀνθρώπων βαδίζοντες, ὡς αἱ τῶν ἀγγέλων δυνάμεις ἐν τῇ γῇ πάντα ἐκπολιτευόμενοι, καὶ πάσης μὲν ἐπιθυμίας, πάσης δὲ ἐκτὸς μένοντες τοῦ σαρκικοῦ· καὶ μὴ τούτων δὲ πόντων, καὶ τὰ ἀπόρρητα ἀπολαύσωμεν ἀγαθά· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ ἀγαθῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ιθ. 1 ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ΤΗΝ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΝ ΥΜΩΝ μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς. κβ 5.

ΤΟ τυραννικώτερον πόντων λοιπὸν ὀξύνει πάθος, τὴν λύσσαν καὶ τὴν μανίαν τὴν περὶ τὴν κενὴν δόξαν ἐπινοούμενοι τοῖς κατορθοῦσιν. ἐξ ἀρχῆς μὲν γὰρ οὐδὲν περὶ αὐτοῦ διελέχθη. ἐγὼ γὰρ ἐῶ περιττὸν, πρὶν ἢ πεῖσαι ποιεῖν τι τῶν δεόντων, περὶ τοῦ πῶς δεῖ ποιεῖν αὐτὰ καὶ μετέπειτα διδάσκειν. ὅπου γὰρ εἰσῆλθε εἰς φιλοσοφίαν, ὅτε λοιπὸν καὶ τὴν πρόφασιν ἀπὸ τῆς καθαίρας λύμιλον. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς πέπτωκε τοῦτο τὸ νόσημα, ἀλλ' ὅταν πολλὰ κατορθώσωμεν τῶν ἐπιζημιούντων. ἔδει τοίνυν πρότερον φυτεῦσαι τὴν ἀρετὴν, καὶ τότε τὸ ἐπιτηρεάζον αὐτῆς ἐκκαρπὸν ἀνελεῖν πάθος. ἐκ ὅρα πόθεν ἄρχεται. ἀπὸ νηστείας καὶ δυσχῆς καὶ ἐλεημοσύνης. τούτοις γὰρ μάλιστα ἐμφιλοχωρεῖ ἐκεῖνα τοῖς κατορθώμασιν. ὁ γοῦν Φαρισαῖος ἐντεῦθεν ἐφυσᾶτο, λέγων· Νηστεύω δὶς τῆς ἑβδομάδος, ἀποδεκατῶ πάντα καὶ ὅσα κτῶμαι· ἐκ ἐν αὐτῇ δὲ ἐκενοδόξει τῇ δυσχῇ, ἀλλὰ πρὸς ἐπίδειξιν αὐτοῦ ποιούμενος. ὅπου γὰρ οὐδεὶς ἄλλος πρόσεστιν, παρὰ τελώνη ἐκεδείκνυτο, λέγων· οὐκ εἰμὶ ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. καὶ σκόπει πῶς ἤρξατο, ὡς περὶ θηείου τινὸς δυσφορωτάτου διαλεγόμενος, καὶ δεινοῦ κλέμμα τὴν μὴ σφόδρα ἐγκηπευθῆναι. προσέχετε γάρ, φησι, τῇ ἐλεημοσύνῃ ὑμῶν. οὕτω καὶ ὁ Παῦλος λέγει Φιλιππησίοις· Βλέπετε τοὺς κύνας. καὶ γὰρ λάθρα ἐπεισέρχεται τὸ θηείον, καὶ πόντα ἐκφυσᾷ ἀφοφητί, καὶ δύεπαισθήτως ἐκφέρει τὰ ἔνδον ἄπαντα. ἐπεὶ δῶν πολὺ περὶ τὴν ἐλεημοσύνης ἐποίησατο λόγον, καὶ τὴν Θεοῦ εἰς μέσον ἤγαγε, τὴν ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον ὅτι πονηρούς καὶ ἀγαθούς, καὶ πόθεν ἐνθένδε προέτρεψεν εἰς τοῦτο, καὶ κομᾷν ἔπεισε τῇ διαφιλείᾳ τῆς χορηγίας, ἀναιρῶν λοιπὸν καὶ τὰ ἐνοχλοῦντα τῇ καλῇ ταύτῃ ἐλαίᾳ πόντα. διὸ φησι, προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. ἐκείνη γὰρ ἡ ἔμπροσθεν εἰρημένη, ἣ Θεοῦ ὄντι ἐλεημοσύνη. καὶ εἶπεν, μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἐπάγαγε, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς. καὶ δοκεῖ μὲν πρότερον εἰρῆσθαι τὸ αὐτὸ· δῶ δὲ ἂν τις ἀκριβῶς προσέχῃ, οὐκ ἔστι τὸ αὐτὸ, ἀλλ' ἕτερον ὄν, καὶ ἕτερον σκῆνος, καὶ πολλῷ ἔχει τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἄφατον τῆς κηδεμονίας ἐκ τοῦ φειδοῦς. ἔστι γὰρ καὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ποιοῦντα, μὴ πρὸς τὸ θεαθῆναι ποιεῖν· καὶ μὴ ποιοῦντα [πάλιν] ἔμπροσθεν, πρὸς τὸ θεαθῆναι ποιεῖν. διόπερ οὐχ ἁπλῶς τὸ γινόμενον, ἀλλὰ τῷ γνώμῃ κολάζει καὶ τεφρωσοῖ. εἰ γὰρ μὴ αὕτη ἡ ἀκρίβεια περισκέμμη ἦν, πολλοὶ ἂν τοῦτο ὀκνηρότερον ἐποίησε πρὸς τὴν τῆς ἐλεημοσύνης δόσιν, διὰ τὸ μὴ πάντα τὸν

πάμπαχυ πάντως ἐνωατὸν εἶ) λανθανόντως ποιῆν. διὰ τοῦτο ἀπολύων σε τῆς ἀνάγκης ταύτης, ὑ τῷ τέλει τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τῇ προαιρέσει τοῦ ποιοῦντος καὶ τῷ ζημίαν καὶ τ' μισθὸν ὁρίζει. ἵνα γὰρ μὴ λέγῃς, τί γὰρ ἐγὼ πάθω, ἂν ἕτερος ἴδῃ; οὐ τοῦτο ζητῶ, φησιν, ἀλλὰ τῷ διδόναι τὸν ζῆλον, καὶ τ' ἔμπονον τοῦ γινομένου. τῷ γὰρ ψυχῷ ἅμα πλάσαι βούλεται, καὶ πάντως ἀπαλλάξαι νοσήματος. ἀπαγορεύσας τοίνυν ὁ προφὴς ἐπιδείξειν ποιῆν, καὶ τῷ ὀνόματι ζημίαν διδάξας, ὁ μάτην καὶ εἰκῇ τοῦτο ποιῆν, πάλιν αὐτῷ ἐγκαίρει τὰ φρονήματα, τοῦ παθόντος ἀναμνήσας καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἵνα μὴ τῇ ζημίᾳ μόνῃ καθάψηται, ἀλλὰ καὶ τῇ μνήμῃ τοῦ μεγέθους ἀντέχῃ. χ. νοήματα.

Οὐκ ἔχετε γὰρ μισθόν, φησι, παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν οὐρανοῖς. Καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἔστι, ἀλλὰ καὶ περαιτέρω προέρχεται, καὶ διὰ ἑτέρων πολλῷ τοῦ ἀποστόλου ἐργαζόμενος. ὥσπερ γὰρ ἀνωτέρω τελώνας καὶ ἐθνικοὺς τέθεικε, τῇ ποιότητι τοῦ προσώπου καταισχύνων τοὺς μιμουμένους· οὕτω καὶ ἐνταῦθα τοὺς ὑποκριτάς.

2 Ὅταν οὖν ποιῆς, φησιν, ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταί. Οὐχ ὅτι σάλπιγγας εἶχον ἐκεῖνοι, τοῦτο λέγει, ἀλλὰ τῷ πολλῷ αὐτῷ ἐπιδεῖξαι βούλεται μανίαν, τῇ λέξει τῆς μεταφορᾶς ταύτης κωμῳδῶν καὶ ἐκπομπεύων αὐτούς. καὶ καλῶς ὑποκριτὰς εἶπε. τὸ μὲν γὰρ προσωπεῖον, ἐλεημοσύνης ἐστί· ἡ δὲ κενοδοξία, ὠμότητος καὶ ἀπανθρωπίας. οὐ γὰρ διὰ τοῦτο οἱ πλησίον ἐλεοῦσι πτωχοί, ἀλλὰ διὰ τὸ δόξης ἀπολαύειν αὐτούς· ὅπερ ἑκάστης ἐστὶν ὠμότητος, ἑτέρᾳ λιμῷ διαφθειρομένου φιλοτιμίαν ζητοῦν, καὶ μὴ λύειν τὸν συμφορᾶν. οὐκ ἄρα τὸ δοῦναι ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ τὸ, ὡς χρή, δοῦναι ἔστι τὸ ζητούμενον, καὶ διὰ τοῦτο δοῦναι. κωμῳδήσας τοίνυν αὐτοὺς ἱκανῶς, καὶ καθάπαξ αὐτῶν, ὡς καὶ αἱρεῖν θέλων τοὺς ἀκροατὰς, διορθοῦται πάλιν τὸν τοιαῦτα νοσοῦσαν γνώμην, καὶ εἰπὼν πῶς δεῖ μὴ ποιῆν, δείκνυσι πάλιν πῶς δεῖ ποιῆν. πῶς οὖν δεῖ ποιεῖν; χ. πῶς

3 Μὴ γνώτω, φησὶν, ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου. Πάλιν ἐνταῦθα ὑ χεῖρες αἰνίττεται, ἀλλ' ὑπερβολικῶς αὐτὸ τέθεικεν. Εἰ γὰρ οἷόν τε ἦν, φησι, καὶ σεαυτὸν ἀγνοῆσαι, πεποιήκαμεν ἔγωγε σοι τοῦτο, καὶ ἂν αὐτὰς δοῦναι· ἢ τὰς διακονουμένας χεῖρας λαθεῖν· οὐχ ὡς λυπεῖν φασιν, ὅτι τοὺς σκαιοὺς δεῖ κρύπτειν ἀνθρώπους. πόθεν γὰρ ἐνταῦθα λανθάνειν ἐκέλευσεν. Εἶτα καὶ ὁ μισθὸς ἐπίσησον ὅσος. ὅθεν γὰρ εἶπε τὸν ἐκεῖθεν κόλασιν, δείκνυσι καὶ τὸν ἐντεῦθεν ἡμῖν, ἑκατέρωθεν αὐτοὺς ὠθῶν καὶ εἰς ὑψηλὰ ἄγων διδάγματα. καὶ γὰρ πείθει ἐνδείκνυται, ὅτι πάντα χρή ἐστιν ὁ Θεός, καὶ ὅτι οὐ μέλει τοῦ παρόντος βίου ἔσχε τὰ ἡμέτερα, ἀλλὰ καὶ φοβερώτερον ἡμᾶς ἐντεῦθεν ἐκδέξεται δικαστήριον, καὶ αἱ τῶν πεπραγμένων αὐθαίρετα ἀπάντων καὶ ἀμαὶ καὶ κολάσεις, καὶ ὅτι οὐδὲν, ἢ μικρὸν, ἢ μέγα ἡμῖν ποιῶν λήσεται, καὶ ἂν δόξῃ τοῦτο ἀνθρώποις λανθάνειν. Ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἠνίξατο εἰπών, χ. ἐνταῦθα χ. ἀπάγων

4 Ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ· Μέγα δὲ σεμνὸν αὐτῷ καθίζων θέαζον, καὶ ὅπερ ἐπιθυμεῖ, τοῦτο μὴ πολλῆς αὐτῷ διδοὺς τῆς παρουσίας. Τί γὰρ βούλει, φησίν; ἐκεῖ θεατὰς ἔχειν τῶν γινομένων ἀνάγκη; ἰδοὺ τοίνυν ἔχεις, οὐχὶ ἀπέλθοις καὶ ἐξαπέλθοις, ἀλλὰ τὸν ὅλων Θεόν. Εἰ δὲ καὶ δι' ἐπιθυμῆς ἐπιθυμεῖς ἔχειν θεωρούς, οὐδὲ ταύτης σε ἀποστερῶ τῆς ἐπιθυμίας χαίρων τῷ παρόντι, ἀλλὰ καὶ μὴ πλείονός σοι αὐτὸ παρέχει τῆς ὑποκρίσεως. νῦν μὲν γὰρ δι' ἐπιδείξῃ, δέκα καὶ εἴκοσιν, ἢ καὶ ἑκατὸν διὰ ἐπιδείξασθαι δυνήσῃ μόνοις· διὰ δὲ σπουδάζῃς νῦν λανθάνειν, τότε σε αὐτὸς ὁ Θεὸς διακηρύξει, τῆς οἰκουμένης παρούσης ἅπάσης. ὥστε μάλιστα, εἰ βούλει ἀνθρώπους ἰδεῖν σου τὰ κατορθώματα, κρύπτον αὐτὰ νῦν, ἵνα μὴ πλείονος ὄμμης τότε αὐτὰ πάντες θεάσωνται, τοῦ Θεοῦ φανεροῦ ποιοῦντος καὶ ἐπαίροντος καὶ τοῦδε πᾶσιν ἀνακηρύττοντος. νῦν μὲν χ. ἐχεις χ. ἐδῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὴ γάρ σε ϗ καταγνώσονται ⓐ ὁρῶντες, ὡς κενοδόξως τεφανούμενον ἢ ἰδόντες, οὐ μόνον ϗ καταγνώσονται, ἀλλὰ ϗ θαυμάσονται ἅπαντες. ὅταν οὖν ϗ μισθὸν ᾖ λαβῇν, ϗ θυμα χαρπώσασθαι μεῖζον, ὀλίγην ἀναμείναντα χρόνον, ἐννόησον ἡλίκης ἀνοίας ἐστὶν ἀμφοτέρων ἐκπεσεῖν τούτων, ϗ τῷ θεῷ τῷ θεοῦ ⓦ μισθὸν αἰτιώσασθαι, καὶ τὸν θεοῦ ὁρῶντος, τοὺς ἀνθρώπους καλῶν τοιοῦτον ὑποδείξειν τῶν γνωμῶν. Εἰ γὰρ ὑποδείκνυσθαι δεῖ, ᾧ πατρὶ τοσούτων ὑποδείκνυσθαι χρή· καὶ μάλιστα, ὅταν καὶ τὸν τεφανώσαι μέλλῃ κύριος ὁ πατήρ ἡμῶν. καίτοι εἰ καὶ ζημία μηδεμία ἦν, οὐκ ἔδει τοσοῦτον τοῦτο ἀφιέναι, ἀνταλλάξασθαι θέλοντας τῶν ἀνθρώπων, ⓦ τῆς δόξης ὑπερθυμοῦντα. Τίς γὰρ οὕτως ἀθλιος, ὡς τὸν βασιλέως ἀπεύδοντος ὑπὲρ τοῦ θεωρεῖν τὸν αὐτοῦ κατορθωμάτων ἐλθεῖν, σκήνους μὲν ἀφιέναι, ἀπὸ δὲ τῶν τοιχῶν καὶ τῶν τεθεαμένων καθίζειν αὐτοῦ τὸ θέαθρον; Διὰ δὴ τοῦτο, οὐχὶ μόνον οὐκ ὑποδείκνυσθαι κελεύει, ἀλλὰ καὶ ἀπαυδάζειν λανθάνειν. σοὶ γὰρ ἔστιν ἴσον, μὴ ἀπαυδάσαι φιλοτιμίαν, ϗ ἀπαυδάσαι λαθεῖν.

5 Καὶ ὅταν τεθεσεύχησθέ, φησιν, οὐκ ἔσεσθε ὥσπερ ⓐ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς ϗ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες τεθεσεύχεσθαι, ὅπως δοξωθῶσι τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, * ἀπέχουσι ⓦ μισθὸν αὐτῶν. *ὅτι

6 Σὺ δέ, ὅταν τεθεσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, τεθέσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ.

Πάλιν ϗ τούτους ὑποκρίσεως καλῶ· ἐὰν μάλα εἰκότως, ὅτι θεῷ τεθεσανοιούμενοι τεθεσεύχεσθαι, ἀνθρώπους τεθεισκοποῦσιν, οὐχ ἱκετῶν τεθεικείμενοι ῥῆμα, ἀλλ' ἀνθρώπων καταγελάστων. ὁ γὰρ μέλλων ἱκετεύειν, ἅπαντας ἀφεὶς, τεὸς ἐκεῖνον μόνον ὁρᾷ ⓦ κύριον ὄντα δοῦναι τὴν αἴτησιν. ἂν δὲ τοῦτον ἀφεὶς, τεριέρχῃ πλανώμενος ἐν πανταχοῦ τεριφέροντας ὀφθαλμούς, κενὰς ἀπελεύσῃ χρεῶν. τοῦτο γάρ αὐτὸς ἐδιδάξατο. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν, ὅτι ὑ λήψονται μισθὸν ⓐ τοιοῦτοι, ἀλλ' ὅτι ἀπέχουσι· τετέλεσται, ὅτι λήψονται μὲν, πρὸς ὧν δὲ ὑπερθυμοῦσιν αὐτοί. οὐ γὰρ ὁ θεὸς τοῦτο βουλόμενος, ἀλλ' αὐτὸς μὲν τὴν πρὸς ἑαυτὸν πρόσχεσιν ἤθελεν ἀμοιβήν· σκήνους δὲ τὴν τεθὸς τὸν ἀνθρώπων ζητοῦντας, σκιᾶς ἂν εἶεν δίκαιοι λαβεῖν πρὸς ἐκείνου, οἷς οὐ σοφῶς πεποιήκασι. σὺ δέ μοι σκόπει τοῦ θεοῦ τὴν φιλανθρωπίαν, ὅταν γε, ὑφ' ὧν αἰτῆται πρὸς ἡμῶν ἀγαθῶν, ἐπαγγέλληται μισθὸν πρὸς ἔξειν. Διαβαλὼν τοίνυν τοὺς ὑποκρινομένους τῷ τεθέματι χρωμένους, καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου, ϗ ἀπὸ τῆς διαθέσεως, ϗ δείξας σφόδρα καταγελάστους ὄντας, εἰσάγει τὸ ἄριστον τῆς τεθεσευχῆς τρόπον, ϗ πάλιν τὸν μισθὸν δίδωσιν, εἰπών· Εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου. Τί οὖν; ἐν ἐκκλησίᾳ, φησίν, ὑ δεῖ τεθεσεύχεσθαι; καὶ σφόδρα μὲν οὖν, ἀλλὰ μὴ γνώμης τοιαύτης. πανταχοῦ γὰρ ὁ θεὸς τὸν σκοπὸν ζητεῖ τῶν γνωμῶν· ἐπεὶ, κἂν εἰς τὸ ταμιεῖον εἰσέλθῃς, ϗ ἀποκλείσας τεὸς ὑποδειξιν αὐτῷ ἐργάσῃ, οὐδέν σοι τῶν θυρῶν ὄφελος. ὅρα γοῦν ϗ ἐνταῦθα πῶς ἀκριβῶς τὸν διορισμὸν τέθεικεν, εἰπών, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. ὥστε, κἂν ταῖς θύραις ἀποκλείσῃς, τοῦτο τεὸς τῆς τῶν θυρῶν ἀποκλείστως κατορθῶσαί σε βούλεται, καὶ ταῖς τῆς διανοίας ἀποκλείειν θύραις. κενοδοξίας γὰρ πανταχοῦ μὴ ἀπαλλάξῃ καλῶν, μάλιστα ὑ ἐν εὐχῇ. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτο χωρὶς πλανώμεθα ϗ τεριφερόμεθα, ἀλλ' ἐν καὶ ταύτῃ εἰσερχώμεθα τὴν νοῦν ἔχοντες, πολὺ ἀκουσόμεθα τῶν πρὸς ἡμῶν λεγομένων· Εἰ δὲ ἡμεῖς ⓐ δεόμενοι ϗ προσκαλούμενοι δι' ἀκούομεν, πῶς τὸν θεὸν ἀξιοῦμεν ἀκούειν; ἀλλ' ὅμως εἰσί τινες, ⓐ μὴ τοιαῦτα ϗ τοσαῦτα τεθαμπέλεματα ὕστως ἀθημονοῦντες ἐν [τῇ] εὐχῇ, ὡς ϗ τοῦ σώματος κρυπτομένου διὰ τῆς φωνῆς πᾶσι καταδήλους ἑαυτοὺς ποιῶν, συρφετωδῶς βοῶντες, ϗ τῷ θέματι καὶ τῇ φωνῇ καταγελάστους ποιοῦντες ἑαυτούς. οὐχ ὁρᾷς ὅτι ϗ ἐν ἀγορᾷ, δι' μὴ τοιαῦτα τεροσελθή τις ποιῶν ϗ μὴ βοῶν ἱκετεύων," σωθήσεται τὸν ἱκετευόμενον· διὰ δὴ ἡσυχῆ ϗ μὴ τὸν τεθορύβου τοῦ θέματος, τότε ὅτι πάντας μᾶλλον ⓦ δυναμένου δοῦναι τὴν ἄφιν; μὴ τοίνυν τὸν θέματι

ρήματι τῦ σώματος, μηδὲ τῇ κραυγῇ τῆς φωνῆς, ἀλλὰ τῇ προθυμίᾳ τῆς γνώμης ταύ-
ταις ποιώμεθα, μήτε μετὰ φόβου καὶ ἠχῆς καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, ὡς καὶ τὰς πλησίον ἐκκρούειν, γρ. ἐγκρούειν
ἀλλὰ μετὰ ἐπιεικείας πάσης καὶ τῆς μετὰ σιγῆνον δακρύων τῶν ἔνδοθεν. ἀλλ'
ἀλγεῖς τὴν ψυχήν, καὶ οὐκ ἂν δύναιο μὴ βοᾶν; ἐμοὶ τὰ στόματα ἀλγεῖν ἔοικε, ὃ οὕ-
τως ἔλεγε καὶ παλαι ὥσπερ εἶπον· ἐπεὶ καὶ Μωϋσῆς ἤλγει, ἐπὶ ἅπασι ἤγχετο, καὶ ἠκούετο. 5
Ἐξ. 14. 15. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός· Τί βοᾷς πρός με; καὶ ἡ Ἄννα ἐκεῖ πάλιν, τῆς φωνῆς
α. Βασ. α. αὐτῆς οὐκ ἀκουομένης, πάντα ἐδήλωσεν ὅσα ἠβούλησεν, ὅτι καὶ ἡ καρδία αὐτῆς ἐβόα. ὁ δὲ
Γεν. δ. 10. Ἄβελ καὶ σιγῶν, ἀλλὰ καὶ τελευτήσας ἔτι ἐκέκραγε, καὶ ὁ αἷμα αὐτοῦ σάλπιγγος λαμπροτέραν ἀ-
Ἰωὴλ ς. 17. φίει φωνήν. τέταλται τοίνυν καὶ σὺ οὕτως ὡς ὁ ἄγγελος σκηνοῦν· οὐ κωλύω· Διάῤῥηξον, ὡς ὁ
προφήτης ἐκέλευσε, τὴν καρδίαν σου, καὶ μὴ τὰ ἱμάτια σου. ἐκ βαθέων κάλεσον τὸν Θεόν. 10
Ψαλμ. ρκθ. α. Ἐκ βαθέων γάρ, φησιν, ἐκέκραξά σοι, Κύριε. κἀκεῖθεν ἀπὸ τῆς καρδίας σου ἔλκωσον φω-
νήν, μυστήριον ποίησον σὸν τὸν εὐχήν. οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις θόρυβος ἐκποδὼν
ἅπας, καὶ πολλὴ πάντα χώρα ἡ σιγή; καὶ σὺ τοίνυν ὡς ἐν βασιλεία ἐνίσιον, οὐ τὰ ἐν τῇ γῇ,
ἀλλὰ τὰ πολλῷ φερεκοδέστερα τούτων, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, πολλὴν ἐπιδείκνυσο τὴν εὐημ-
μοσύνην. καὶ γὰρ ἐκ ἀγγέλων ἐστὶ συγχορευτὴς, καὶ ἀρχαγγέλων κοινωνὸς, καὶ μετὰ τῶν σεραφὶμ 15 γρ. συγκοινω-
ἁδεῖς. πάντες γοῦν οἱ θεῖοι ἅγιοι πολλὴν ἐπιδεικνύμενοι τὴν εὐταξίαν, μετὰ πολλῆς τῆς φει- νὸς,
δοῦς τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο μέλος καὶ τοῦ ἱεροῦ ὕμνους ᾄδοντες τῷ βασιλεῖ τῶν ὅλων Θεῷ. τού- γρ. τὰ
τοις τοίνυν ἐγκαταμίξον σαυτὸν εὐχόμενος, καὶ τῷ μυστικῷ αὐτῶν ζήλωσον κόσμον. οὐδὲ
γὰρ δυνατὸν ἐνθέοις εὐχῇ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ πάντα κρατοῦντι, τῷ καὶ τοῦ τῆς φωνῆς
ἀκούοντι, τῷ καὶ ἀπόῤῥητα τῆς διανοίας ἐπισταμένῳ. αὐτὸν οὕτως εὔχῃ, πολλὴν ἀπολήψῃ 20
τὸν μισθόν.

Ὁ πατήρ σου, φησὶν, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

Οὐκ εἶπε, χαρίσεταί σοι, ἀλλ' ἀποδώσει σοι. ἐμὲ γὰρ χρεώστην ἑαυτοῦ σοι κατέστησε, καὶ
μεγάλην σοι ἐντεῦθεν ἐπίμησε μισθήν. ὅπερ γὰρ αὐτός ἐστιν ἀόρατος, καὶ τὸν εὐχόμενόν σου ἐν
αὐτῷ εἰ βούλεται. Εἶτα λέγει καὶ τὰ ῥήματα αὐτὰ τῆς εὐχῆς. 25

7 Προσευχόμενοι γάρ, φησὶ, μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοὶ ποιοῦσιν.

Ὅτε μὲν γὰρ περὶ τῆς ἐλεημοσύνης διελέγετο, τὸν ἀπὸ τῆς κενοδοξίας λύμην ἀπέκλεισε
μόνον, καὶ οὐδὲν πλέον προσέθηκεν, οὐδὲ εἶπε πόθεν ἐλεημοσύνην δεῖ ποιεῖν, οἷς ἀπὸ δι-
καίων πόνων, ἀλλὰ μὴ ἐξ ἁρπαγῆς, μηδὲ ἀπὸ πλεονεξίας· καὶ γὰρ σφόδρα ἦν ὁμολογη-
μένον παρὰ πᾶσι. καὶ ἀμφοτέρων ὁμοῦ τούτων προσδιεκάθαρεν, ὅτε οὐ πεινῶντας καὶ διψῶντας 30
τὴν δικαιοσύνην ἐμακάρισεν. ὅπερ ὁμοίως τῆς θύρας καὶ ἑτέρου τινὸς προσέθηκε πλέον, ὃ μὴ βατ-
τολογεῖν. καὶ ὥσπερ ἐκεῖ οὐ κατακρίσας, ἅτινα ἐνταῦθα οὐ ἐθνικοὺς κωμῳδεῖ, πάντα χοῦ
τὴν τῶν προσώπων θυτελείαν μάλιστα ἐντρέπων καὶ ἀκροώμενον. ὅπερ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ
τούτου μάλιστα δάκνει καὶ καθάπτεται, ὃ δοκεῖν ἀπειρημένοις μὲν ἐθνικοῖς ἔξομοιοῦ-
σθαι, ἐντεῦθεν αὐτοὺς ἀποτρέπει, βαττολογίαν ἐνταῦθα τὴν φλυαρίαν λέγων· οἷς ἔστιν 35
τὰ μὴ προσήκοντα αἰτεῖσθαι παρὰ τοῦ Θεοῦ, δυναστείας καὶ δόξας, καὶ ὅτι τῶν ἐμπροσθεν προτε-
νέσθαι, καὶ χρημάτων περιουσίας, καὶ ἁπλῶς τὰ μηδὲν ἡμῖν συμφέροντα. οἶδε γάρ, φησὶν,
ὧν χρείαν ἔχετε. μετὰ τούτων δοκεῖ μοι κελεύειν ἐνταῦθα μηδὲ μακρὰς ποιεῖσθαι τὰς
εὐχάς· μακρὰς γὰρ οὐ τῷ χρόνῳ, ἀλλὰ τῷ πλήθει καὶ μήκει τῶν λεγομένων. παραπλήσιον
Ρω. 16. 18. μὲν γὰρ καὶ τὰ αὐτὰ αἰτοῦσιν. Τῇ δὲ εὐχῇ, φησὶ, προσκαρτερεῖτε. καὶ αὐτὸς οὖν ἀφ' 40
τοῦ παραδείγματος ἐκείνου τοῦ κατὰ τὸν χήρεαν, ἢ τὸν ἀνελεῆ καὶ ὠμὸν ἐπέκαμψεν ἀρχόντα τῇ
συνεχείᾳ τῆς ἐντεύξεως, καὶ τοῦ κατὰ τὸν φίλον τὸν ἀωρὶ τῶν νυκτῶν παραγινόμενον καὶ τὸν κα-
θευδοντα ἀπὸ τῆς κλίνης ἀναστήσαντα καὶ ἀφ' τὸν φιλίαν ἀλλὰ διὰ τὸν προσεδρίαν, καὶ
δὲν ἕτερον ἢ τὸ συνεχῶς ἐντυγχάνειν αὐτῷ ἀπαιτῶν ἐνομοθέτησεν, καὶ μικρὸν μείζονα ἴσχων
εὐχὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐχὴν ζωλιθέντας αὐτῷ προσεύχεσθαι καὶ ἀπαγγέλλειν ἁπλῶς κελεύει. τοῦτο γὰρ ἐνίξατο εἰπών·

Δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται·

8 Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Καὶ εἰ οἶδε, φησὶν, ὧν χρείαν ἔχομεν, τίνος ἕνεκεν βύχεσθαι δεῖ; οὐχ ἵνα διδάξῃς, ἀλλ' ἵνα ὑπακούσῃς, ἵνα οἰκειωθῇς τῇ συνεχείᾳ τῆς εὐτυξέως, ἵνα ταπεινωθῇς, ἵνα ἀναμνησθῇς τῶν ἁμαρτημάτων τῶν σῶν.

9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς, φησὶ· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Οὐρανὸν πῶς οὐθέως ἀνέῳξε τὸν ἀκροατὴν, καὶ πάσης ἀνέμνησε τῆς ὑπερτείας ἐν προοιμίοις. ὁ γὰρ πατέρα εἰπὼν τὸν Θεὸν, καὶ ἁμαρτημάτων ἄφεσιν, καὶ κολάσεως ἀναίρεσιν, καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἁγιασμὸν, καὶ ἀπολύτρωσιν, καὶ υἱοθεσίαν, καὶ κληρονομίαν, καὶ ἀδελφότητα τὴν πρὸς τὸν μονογενῆ, καὶ πνεύματος χάριτα δι' αὐτῆς τῆς μιᾶς ταύτης ὁμολογήσεως προσηγορίας. οὐδὲν γὰρ δυνατὸν καλέσαντα πατέρα τοῦ Θεοῦ, μὴ πάντων ἐκείνων ἐπιτυγχάνειν τῶν ἀγαθῶν. διπλῆν τοίνυν αὐτῶν διατείνει τὸ φάσκημα, καὶ τὴν ἀξιώματι τοῦ καλουμένου, καὶ τὴν μεγέθη τῶν εὐεργετημάτων ὧν ἀπέλαυσαν. τὸ δὲ, ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅταν εἴπῃ, οὐκ ἐκβάλλει τοῦ Θεοῦ συγκλείων τοῦτό φησιν· ἀλλὰ τῆς γῆς ἁπάντων τὸν εὐχόμενον, καὶ τοῖς ὑψηλοῖς προσηκόντων χωρίοις καὶ ταῖς ἀνω διατριβαῖς. παιδεύει δὲ καὶ κοινὴν ἔχειν τῶν ἀδελφῶν ποιεῖσθαι τὴν εὐχήν. οὐ γὰρ λέγει, ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἀλλ' ὁ πατὴρ ἡμῶν, ἔχων τὸ κοινὸν σώματος τὰς δεήσεις ἀναφέρων, καὶ οὐδαμοῦ σκοπῶν τὸ ἑαυτῷ, ἀλλὰ πανταχοῦ τὸ τοῦ πλησίον. ἀπὸ δὲ τούτου καὶ ἔρωτα ἀναιρεῖ, καὶ ἀπόνοιαν καταστέλλει, καὶ βασκανίαν ἐκβάλλει, καὶ τὴν μητέρα τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων τὴν ἀγάπην εἰσάγει, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν ἀνθρωπίνων διορθοῖται πράγματα, καὶ πολλὴν δείκνυσι τὴν βασιλέως τοῦ πλουτοῦ τὴν ὁμοτιμίαν. εἴτε ἐν τοῖς μυρίοις καὶ ἀναγκαιοτάτοις κοινωνοῦμεν ἅπαντες. τί γὰρ βλάβος ἐκ τῆς κάτω συγγενείας, ὅταν καὶ τὴν ἄνω ἅπαντες ὦμεν ζωσμένοι, καὶ μηδεὶς ἕτερον πλοῦτον ἔχῃ μηδὲν, μήτε ὁ πλούσιος τοῦ πένητος, μήτε ὁ δεσπότης τοῦ δούλου, μήτε ὁ ἄρχων τοῦ ἀρχομένου, μήτε ὁ βασιλεὺς τοῦ ταπεινοῦ, μήτε ὁ φιλόσοφος τοῦ βαρβάρου, μήτε ὁ σοφὸς τοῦ ἰδιώτου; πᾶσι γὰρ μίαν ἔθεσαν εὐγλωττίαν, πάντων ὁμοίως κληθέντων καταξιώσας πατρὸς. ἀναμνήσας τοίνυν τῆς εὐγλωττίας ταύτης καὶ τῆς ἄνωθεν δωρεᾶς, καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ὁμοτιμίας καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς γῆς ἁπτόμενος, καὶ τοῖς οὐρανοῖς προσομιλήσας, ἴδωμεν τί κελεύει λοιπὸν αἰτῆσαι. μάλιστα μὲν γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ λέξις ἱκανὴ πᾶσης ἀρετῆς διδασκαλίαν ἐνθεῖναι. ὁ γὰρ πατέρα καλέσας τοῦ Θεοῦ, καὶ πατέρα κεκτημένος, δίκαιος ἂν εἴη τοιαύτην ἐπιδείκνυσθαι πολιτείαν, ὡς μὴ τῆς εὐγλωττίας ταύτης ἀνάξιος φανῆναι, καὶ ἴσως τῇ δωρεᾷ παρέχεσθαι τὴν ἀκουστήν. πλὴν ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν προστίθησιν, ὅτω λέγων·

Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἄξιόν τοῦ Θεοῦ προσκαλοῦντος ἡ εὐχὴ, τὸ μηδὲν αἰτῆσαι πρὸς τῆς τοῦ παρόντος δόξης, ἀλλὰ πάντα δεύτερα ἡγεῖσθαι τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐφημίας. τὸ γὰρ ἁγιασθήτω, τοῦτό ἐστι, δοξασθήτω. τὴν μὲν γὰρ οἰκείαν ἔχει δόξαν πεπληρωμένην, καὶ ὡσαύτως ἀεὶ μένουσαν· ἀξιοῖ δὲ ὃ κελεύει τὸν εὐχόμενον καὶ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτὸν δοξάζεσθαι ζωῆς. ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν ἔλεγε· λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ τὰ σεραφὶμ δοξάζοντα οὕτως ἔλεγεν· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος· ὥστε τὸ, ἁγιασθήτω, τοῦτό ἐστι, δοξασθήτω. καταξιώσον γάρ, φησὶν, ἡμᾶς βιοῦν καθαρῶς, ὡς δι' ἡμῶν ἅπαντα δοξάζειν σε δοξάζειν· ὅπερ πάλιν ἀπηρτισμένης ἐστὶ φιλοσοφίας, τὸ οὕτω βίον ἀνέγκλητον παρέχεσθαι ἐν πᾶσιν, ὡς ἕκαστον τῶν ἐρώντων τῆς δεσπότου τὴν χάριν τούτων ἀναφέρειν εὐχαριστίαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10 Ελθέτω ἡ βασιλεία σου. Καὶ τοῦτο πάλιν παιδὸς εὐγνώμονος τὸ ῥῆμα, τὸ μὴ προσπλῶσθαι τοῖς ὁρωμένοις, μηδὲ μέγα ἡγεῖσθαι τὰ παρόντα ἡμῖν, ἀλλ' ἐπείγεσθαι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ τῶν μελλόντων ἐφίεσθαι· ὅπερ ἀπὸ Ζωσιδότου ἀγαθοῦ γίνεται, καὶ ψυχῆς ἀπαλλαγμένης τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Παῦλος καθ' ἑκάστην ἐπεθύμει τὴν ἡμέραν. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε· Ὅτι ἐν αὐτῇ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ὁ γὰρ τοῦτον ἔχων τὸν ἔρωτα, οὔτε ὑπὸ τῶν χρηστῶν τοῦ βίου τούτου δύναται φυσιωθῆναι, οὔτε ὑπὸ τῶν λυπηρῶν ταπεινωθῆναι· ἀλλ' ὡς ἐν αὐλαῖς βασιλέων τοῖς εὐφροσύνοις, ἑκατέρας ἀπήλλακται τῆς ἀνωμαλίας. Ρω. η. κγ.

Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Εἶδες ἀκριβῆ τὴν εἰκόνα; ἐπιθυμῶ μὲν γὰρ ἐκείνους τῶν μαθητῶν, καὶ πρὸς ἐκείνην ἐπείγεσθαι τὴν ἀποδημίαν ἕως οὗ δῶ τοῦτο μὴ γένηται), καὶ ἐνταῦθα βασιλέως τέως ἀσυδαίζειν τὴν αὐτὴν τοῖς ἄνω πολιτείαν ἐπιδείκνυσθαι. ἐπιθυμῶ μὲν γὰρ δεῖ τῶν οὐρανῶν, φησι, καὶ τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· πλὴν καὶ πρὸς τὸ οὐρανοῦ τὴν γῆν οὐρανὸν ἐκέλευσε ποιῆσαι, καὶ ἐν αὐτῇ βασιλέως ὄντας, ὡς ἐκεῖ πολιτευομένους, οὕτω πρᾶττα ποιεῖν καὶ λέγειν, ὡς καὶ ὑπὲρ τούτων παρακαλεῖν τὸν δεσπότην. Οὐδὲν γὰρ τοῦ κωλύον φθάσαι τὴν τῶν ἄνω δυναμένων ἀκρίβειαν βασιλεῦσαι τοῦ γῆν οἰκεῖν· ἀλλ' ἵνα καὶ ἐνταῦθα βασιλεύοντα, ὡς ἄνω γινόμενον ἤδη, πρᾶττα ποιεῖν. ὃ λέγει τοίνυν, "τοιοῦτόν ἐστιν· ὥσπερ ἐκεῖ πρᾶττα ἀκωλύτως γίνεται, καὶ ὅ τι μὴ ὑπακούσιν οἱ ἄγγελοι, τὰ ὑπακούσιν, ἀλλὰ πρᾶξαι ἔσχυσι καὶ πεῖθον") (δύναται γάρ, φησιν, ἰσχύϊ, ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ) οὕτω καὶ ἡμᾶς καταξίωσον τοῦ ἄνω θεσπεσίως μὴ δεῖν ἡμισείας τὸ θέλημά σου ποιεῖν, ἀλλὰ πάντα, καθάπερ θέλεις, πληροῦν. Εἶδες πῶς καὶ μετεωρίζειν ἐδίδαξε, δηλώσας ὅτι οὐ τῆς ἡμετέρας ἀσυδησίας ἡ ἀρετὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄνωθεν χάριτος; καὶ πάλιν τὴν ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης προθυμίαν ἕκαστον ἡμῶν τῶν προσδυσωπούντων ἀναδέχεται ἐπιτείνει. Οὐδὲ γὰρ εἶπε, γενηθήτω τὸ θέλημά σου ἐν ἐμοί, ἢ ἐν ἡμῖν· ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς γῆς, ὥστε λυθῆναι τὴν πλάνην, καὶ φυτευθῆναι τὴν ἀλήθειαν, καὶ σκληθῆναι κακίαν ἅπασαν, καὶ ἐπανελθεῖν ἀρετήν, καὶ μηδὲν ταύτῃ διαφέρειν λοιπὸν οὐρανοῦ τῆς γῆς. Εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, φησιν, οὐδὲν διοίσει τὰ κάτω τῶν ἄνω, εἰ καὶ τῇ φύσει διέστηκεν, ἀγγέλους ἑτέρους τῆς γῆς ἡμῖν ὑπεδείκνυσθαι. χ. ὑπεδημ. αν. χ. τοῦτ.

11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Τί ἐστι, τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον; τὸν ἐφήμερον. Ἐπεὶ γὰρ εἶπεν, ὥστε γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνθρώπους ὄντας σαρκὸς παρεκειμένους, καὶ ἀνάγκη φύσεως ὑποκειμένους, καὶ οὐ δυναμένους τὴν αὐτὴν ἔχειν ἀπάθειαν τοῖς ἀγγέλοις· διὰ τοῦτο ἐπάγματα ὁμοίως κελεύει γίνεσθαι καὶ παρ' ἡμῶν, καθάπερ αὐτὰ κἀκεῖνοι πληροῦσι· συγκαταβαίνει ὁ τῇ τῆς φύσεως ἀσθενείᾳ λοιπόν. ἀκρίβειαν μὲν γάρ, φησι, πολιτείας ἀπαιτῶ τοσαύτην, ἣν μὴν ἀπαθείαν. Οὐδὲ γὰρ ἐπιτρέπει τῆς φύσεως ἡ συγγνώμη. δείται γὰρ τροφῆς τῆς ἀναγκαίας. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς καὶ ἐν τοῖς σωματικοῖς πολὺ τὸ πνευματικόν. Οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ χρημάτων, οὐδὲ ὑπὲρ πλούτου, οὐδὲ ὑπὲρ πολυτελείας ἱματίων, οὐδὲ ὑπὲρ ἄλλου οὐδενὸς τῶν τοιούτων ἀλλ' ὑπὲρ ἄρτου μόνον ἐκέλευσε τὴν δέησιν ποιεῖσθαι, καὶ ὑπὲρ ἄρτου τοῦ ἐφημέρου, ὥστε μὴ ὑπὲρ τοῦ ἄνωθεν μεριμνᾶν. διὰ τοῦτο προσέθηκε, τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον, τουτέστι, τὸν ἐφήμερον. Καὶ οὐδὲ τούτῳ ἠρκέσθη τῷ ῥήματι, ἀλλὰ καὶ ἕτερον μεῖζον τοῦτο προσέθηκεν, εἰπών, δὸς ἡμῖν σήμερον· ὥστε μὴ περαιτέρω ζωοτρέφειν ἑαυτοὺς τῇ φροντίδι τῆς ὑπάρξεως ἡμέρας. ἧς γὰρ σὺ οἶδας εἰ ὁ δεσπότης ἐνέμεινεν ὑποσχέσεις τὴν μέριμναν; τοῦτο καὶ προοίμιον διὰ πλειόνων ἐπέτεινε, λέγων· μὴ μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον. καὶ γὰρ βουλεται πάντοθεν ἡμᾶς θεοφόρους εἶναι καὶ ἐπουρανίους, τοσοῦτον εἰκάζεται τῇ φύσει, ὅσον ἡ τῆς χρείας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ας ἀνάγκη πρὸ ἡμῶν ἁπαντᾷ. Εἶπα, ὅπερ συμβαίνει καὶ μὴ τὸ λαθεῖν τῆς παλιγγενεσίας ἁμαρτάνειν, πολλοῦ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ φιλανθρωπίᾳ αὐτοῦ ἐπιδεικνύμενος, κελεύει πρὸ τῆς τῶν ἁμαρτημάτων [τῶν] ἀφέσεως προσεύχεσθαι τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ, καὶ λέγειν ὅτως·

12 Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

Εἶδες φιλανθρωπίας ὑπερβολήν; μὴ τοσούτων κακῶν ἀναίρεσιν καὶ δωρεᾶς μέγεθος ἀφατον, πάλιν ἁμαρτάνοντας ἀξιοῖ συνιέναι. ὅτι γὰρ πιστοῖς αὐτὴ ἡ προσευχὴ προσήκει, καὶ οἱ νόμοι τῆς ἐκκλησίας διδάσκουσι, καὶ τὸ προοίμιον τῆς βύβλου. ὁ γὰρ ἀμύητος οὐκ ἂν δύναιτο πατέρα καλεῖν Θεόν. Εἰ τοίνυν πιστοῖς προσήκει ἡ βύβλος, λύπην ὅτοι ἁμαρτήματα ἑαυτοῖς ἀφεθῆναι δεόμενοι, δῆλον ὅτι οὐδὲ μὴ τὸ λουτρὸν ἀνίπτῃ τῆς μετανοίας τὸ κέρδος. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἐβούλετο δεῖξαι, οὐδ' ἂν τοῦτο ἐνομοθέτησεν βύβλος. ὁ δὲ ἁμαρτήματα ἀναμιμνήσκων, καὶ κελεύων αὐτῶν ἄφεσιν, καὶ διδάσκων ὅπως ἂν ἐπιτύχωμεν τῆς ἀφέσεως, καὶ βύβλον ταύτην ποιῶν τὴν ὁδὸν, δῆλον ὅτι εἰδὼς καὶ δεικνύς, ὅτι καὶ μὴ τὸ λουτρὸν ἐστιν ἀπονίψασθαι τὰ πεπλημμεληκότα, τοῦτον τῆς ἱκετηρίας νόμον εἰσήγαγε· τὸν μὲν ὑπομνήσαντα τῶν ἁμαρτημάτων, μετεωρίζειν πείθων· τὸν δὲ ἑτέρως ἀφεῖναι κελεύσαντα, μυρίας ἀπάσης ἀπαλλάττων ἡμᾶς. ᾧ δὴ καὶ τοῦτον καὶ ἡμῖν ἐπαγγέλλεσθαι συγχωρεῖν, χρηστὰς ὑποτείνων ἐλπίδας, καὶ πρὸς τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας φιλοσοφῆν ἡμᾶς παιδεύων. ὃ δὴ μάλιστα χρὴ προσκατηρτῆσθαι, τοῦτο ἐστιν· ὅτι καθ' ἕκαστον τῶν εἰρημένων ὀλοκλήρου μνημονεύσας τῆς χρεστῆς, καὶ ταύτῃ δὲ τὸ μνησικακεῖν πρὸς ἀλλήλους (καὶ γὰρ τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ ὄνομα, ἀπηρτισμένης ὅσῃ πολιτείας ἀκρίβεια· καὶ τὸ γλυκὺ τοῦτο θέλημα αὐτοῦ, τοῦτο πάλιν [δηλοῖ]· καὶ τὸ πατέρα δυνάσθαι καλεῖν Θεόν, ἀμφότερα πολιτείας ὑπερβολῆς ἐστιν· ἐν οἷς ἅπασι (συνείληπται καὶ τὸ δεῖν ἀφεῖναι τοῖς πεπλημμεληκόσι τὴν ὀργήν) ἀλλ' ὅμως οὐκ ἠρκέσθη τούτοις, ἀλλὰ δεῖξαι βουλόμενος ὅσῳ ὑπερτέρα προσεύγματος ποιεῖται τὴν σπουδήν, καὶ ἰδικῶς αὐτὸ λέγει, καὶ μὴ τὴν βύβλον παρελθεῖν ἐντολῆς μέμνηται ἢ ταύτης, οὕτω λέγων· ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει ὑμῖν καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. ὥστε πρὸ ἡμῶν ἡ ἀρχή, καὶ κύριοι τῆς κρίσεως τῆς περὶ ἡμῶν ἡμεῖς. ἵνα γὰρ μηδὲ τῶν δυναμένων μηδεὶς ἐγκαλεῖν ἔχῃ δικαζόμενος, μὴ μικρὸν, μὴ μέγα, σὲ φησιν ὑπεύθυνον κύριον ποιεῖ τῆς ψήφου· καὶ ὡς δοῦλος ἐδίκασας σαυτῷ, φησιν, ὕστερον δικάζω κἀγώ. κἂν ἀφῇς τῷ συνδούλῳ, καὶ πρὸς ἐμοῦ τῆς αὐτῆς τεύξῃ χάριτος· καὶ τοιγε οὐκ ἴσον τοῦτο ἐνείνῳ. σὺ μὲν γὰρ δεόμενος ἀφίης, ὁ δὲ Θεὸς μηδενὸς χρείαν ἔχων· σὺ τῷ ὁμοδούλῳ, ὁ δὲ Θεὸς τῷ δούλῳ· σὺ μὲν ὑπόδικος ὢν μυρίοις κακοῖς, ὁ δὲ Θεὸς δυναμάρτητος ὤν. ἀλλ' ὅμως καὶ ὕστερον τὴν αὐτὴν φιλανθρωπίαν ἐπιδεικνύμενος. ἠδικήκαμεν μὲν γὰρ καὶ χρείς τοῦτο πρῶτα σοι ἀφεῖναι τὰ πεπλημμεληθέντα, ἀλλὰ βούλεταί σε καὶ ἐντεῦθεν ἐνεργετεῖσθαι, μυρίας σοι πρωτοτύπους ἔχων ἡμερότητος καὶ φιλανθρωπίας ἀφορμάς, καὶ δὲ ἐν σοὶ θηριώδεις ἐκβάλλων, καὶ ὡς θυμὸν σβέννυς, καὶ πρωτοτύπου θεν σε συγκόλλων τῷ μέλει τῷ ζῷ. Τί γὰρ ἂν ἔχοις εἰπεῖν; ὅτι ἀδίκως ἔπαθές τι κακὸν παρὰ τὸ πλησίον; ταῦτα γάρ ἐστι τὰ ἁμαρτήματα· ὡς εἰ δικαίως, οὐδὲ ἁμάρτημα τὸ προσκεκλημένον ἐστίν. ἀλλὰ καὶ σὺ τοιούτων προσέρχῃ λημφόμενος ἄφεσιν, καὶ πολλῷ μειζόνων. καὶ προὶ τῆς ἀφέσεως ἣν δὲ μικρᾶς ἀπήλαυσας δωρεᾶς, διδασκόμενος δὲ θεοπρεπέστερον ἔχειν φυσικῶν, καὶ πᾶσαν παιδευόμενος ἡμερότητα, καὶ μὴ τούτων ἢ καὶ μιαθὸς σοι μέγας κείσεται ἐκεῖ, τὸ μηδενὸς ἀπαντηθῆναι λόγον τῶν πεπλημμεληκότων. ποίας οὖν οὐκ ἂν εἴημεν κολάσεως ἄξιοι, ὅταν τὴν ἐξουσίαν λαβόντες, προσδῶμεν ἡμῶν τοῖς σωτηρίαν; πῶς ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις προσέγμασιν ἀξιώσομεν ἀκούεσθαι, αὐτοὶ μὴ θέλοντες, ἐν οἷς ἐσμὲν κύριοι, φείδεσθαι ἑαυτῶν;

13 Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ· ὅτι σοῦ ἐστιν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

Ἐνταῦθα ἡμᾶς τὸν ἡμέτερον παιδεύει σαφῶς ἐντέλλεσθαι, καὶ καταστέλλει τὸ φύσημα, διδάσκων" μήτε θορυβεῖσθαι τοὺς ἀγῶνας," μήτε μὴν ὑπτιάζειν. οὕτω γὰρ καὶ ἡμῖν ἡ νίκη λαμπροτέρα ἔσται, καὶ ἡ ἧττα τῶν διαβόλων καταπαστοτέρα. ἐλκυσθέντας μὲν γὰρ δεῖ γενναίως ἐξάγειν· μὴ καλυμβύους ὄν, ἡσυχάζειν καὶ τὸ καιρὸν ἀναμένειν τῶν ἀγώνων, ἵνα καὶ ὁ ἀκεκόδοξον καὶ ὁ γενναῖον ἐπιδείξωμεθα. πονηρὸν δ' ἐνταῦθα τὸ διάβολον καλεῖ, κελεύων ἡμᾶς ἀσπονδον τοὺς αὐτὸν ἔχειν πόλεμον, καὶ δεικνὺς ὅτι οὐ φύσει τοιοῦτός ἐστιν. οὐ γὰρ τῶν ἐκ φύσεως, ἀλλὰ τῶν ἐκ προαιρέσεως ἐπιθυμούντων ἐστὶν ἡ πονηρία. κατ' ὀξυμὸν δ' οὕτως ἐκφώνως καλέσας, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακίας, καὶ ὅπως μηδὲν πρὸς ἡμῶν ἀδικηθείς, ἀσπονδον τοὺς ἡμᾶς ἔχει πόλεμον. διὰ τοῦτο οὐδὲ εἶπε, ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν πονηρῶν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πονηροῦ· παιδεύων ἡμᾶς μηδαμοῦ τοὺς τοῦ πλησίον ἀνδρας ἐχθροὺς νομίζειν, ἐν οἷς οὐ πάσχομεν πρὸς αὐτῶν κακῶς, ἀλλ' ἀπὸ τούτων τοὺς ἐκφύσιον μεταθεῖναι τὴν ἔχθραν, ὡς πρώτων αὐτὸν αἴτιον τῶν κακῶν ὄντα. ἀναγνίους οὖν ποιήσας τῇ μνήμῃ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὴν ῥαθυμίαν ἡμῶν ἅπασαν ἐκκόψας, πάλιν θαρρύνει καὶ ἀνίστησι φρονήματα, τοῦ βασιλέως ἀναμνήσας ὑφ' ᾧ ταττόμεθα, καὶ δείξας πρώτων αὐτὸν ὄντα δυνατώτερον. σοῦ γάρ ἐστί, φησιν, ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα. οὐκοῦν εἰ αὐτοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, οὐδένα δεδοικέναι χρή· ἅτε οὐδενὸς ὄντος τοῦ ἀνθισταμένου, καὶ τοὺς αὐτὸν τὸν ἄρχοντα διαφθείροντος. ὅταν γὰρ εἴπῃ· σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, δείκνυσι καὶ ἐκφύσιον τὸν πολεμοῦντα ἡμῖν" ὑποτεταγμένον, καὶ οὐ ἀνατιθέσθαι δοκῇ τοῦ Θεοῦ συγχωρουντος τέως. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς τῶν δούλων ἐστίν, εἰ καὶ τῶν ἠτιμωμένων καὶ προσκεκρουκότων. καὶ οὐκ ἂν τολμήσειεν οὐδενὶ τῶν ὁμοδούλων ἐπιθέσθαι, μὴ πρότερον ἀνῶσιν τὴν ἐξουσίαν λαβόν. καὶ τί λέγω τῶν ὁμοδούλων; οὐδὲ χοίρων κατατολμῆσαι ἐπέμεινεν, ἕως ὅτε αὐτὸς ἐπέτρεψεν, οὔτε ποιμνίων, οὔτε βουκολίων, ἕως ὅτε τὴν ἐξουσίαν ἀνῶσεν ἔλαβε καὶ τὴν δύναμιν. οὐκοῦν κἂν μυριάκις ἀθυμῇς ἤς, δίκαιος ἂν εἶης, θαρρῶν τοσοῦτον ἔχων βασιλεύοντα, πρώτα βουκόλως καὶ ἐξ οὗ κατορθοῦν δυνάμενον. καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. οὐδὲ γὰρ" ἀπολαύσει τῶν ὑπόντων δεινῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔνδοξον δώσαται ποιῆσαι καὶ λαμπρόν. ὥσπερ γὰρ ἡ δύναμις αὐτοῦ πολλή, οὕτω καὶ ἡ δόξα ἀφατος, καὶ τὰ πρώτα ἀπέραντα, καὶ τέλος αὐτῶν οὐδέν. εἶδες πῶς πρωταχόθεν ἤλειψε τὸν ἀθλητὴν καὶ θαρρεῖν προεσκεύασεν; εἶτα," ὥσπερ ἔφθημεν εἰπόν, δείξας βουλόμενος ὅτι πρώτων μάλιστα μνησικακίαν ἀποστρέφεται καὶ μισεῖ, καὶ μάλιστα πρώτων τὸν ἐνδυόμενον [τὴν κακίαν] ταύτην ἀποδέχεται ἀρετὴν, καὶ μὴ τὸν θυμὸν πάλιν αὐτοῦ τοῦ κατορθώματος ἐπέμνησε, καὶ ἀπὸ τῆς χειμώνος κολάσεως, καὶ ἀπὸ τῆς ὠφελουμένης ἡμῖν ἀκροατὴν ἐπάγων εἰς τὸν τῆς ἀντολῆς ταύτης ἐπαθλον.

14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε, φησι, τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει ὑμῖν·

15 Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε, οὐδὲ αὐτὸς ὑμῖν ἀφήσει.

Διὰ τοῦτο τὸν οὐρανὸν πάλιν καὶ τοῦ παιδὸς ἐμνημόνευσεν, ὥστε καὶ τούτῳ ἀκροατὴν ἐπεσπάσατο· εἴγε τοιοῦτος παιδὸς ὢν ἐκπαιδευόμενος μέλλοι, καὶ τοὺς τὸν οὐρανὸν κληθεὶς, γήινόν τι καὶ βιωτικὸν ἔχειν φρόνημα. οὐ γὰρ δὴ χαρίζεται γήινας παῖδας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. ὅδεν ὅπως ὁμοιοι τῷ Θεῷ, ὡς ὁ τοῖς πονηροῖς καὶ τοῖς ἀδικοῦσιν εἰ συμπαθὴς καὶ συμπαθὴς· ὥσπερ δὴ καὶ ἔφθη διδάξας, "ὡς ἔοικε καὶ ἐλέγετο τὸν ἥλιον ἀνατέλλειν ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς. διὰ δὴ τοῦτο καὶ καθ' ἑκάστην τὴν ῥημέραν κοινὰς κελεύει ποιεῖσθαι εὐχὰς, πατὴρ ἡμῶν λέγων, καὶ γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον, καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς, πρωταγὼν τῷ πληθυντικῷ ῥήματι τοῦτῳ κελεύων ἀγαπᾶν, ἵνα μηδεὶς ἔχθος ὀργῆς τοῦτο πλησίον ἔχωμεν.

Πόσης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πόσης οὖν ἂν εἶεν κολάσεως ἄξιοι οἱ μὴ ταῦτα πράττοντες μὴ μόνον αὐτοὶ μὴ ἀφέντες, ΗΘΙΚΟΝ
ἀλλὰ καὶ τὸν Θεὸν ὅτι τὴν ἁμαρτίαν τῶν ἐχθρῶν καταγελῶντες, καθάπερ οὐκ ἀμαθοῦς τινος νόμον τοῦτον καταβαίνοντες· καὶ ταῦτα αὐτοῦ πάντα ποιοῦντος καὶ παραγματευομένου, ὥστε μὴ ἀφιστάναι ἡμᾶς πρὸς ἀλλήλους; ὅπερ γὰρ ῥίζα πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐστιν ἡ ἀγάπη, καὶ λυμαίνόμεθα αὐτὴν ἀναιροῦντες πάντοθεν ἡμᾶς πρὸς ἀλλήλους [συνάγει] συνέχουσαν. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν οὐδείς, κἂν πατὴρ ᾖ, κἂν μήτηρ, κἂν φίλος, κἂν ὅστις οὖν, ὃς οὕτως ἡμᾶς ἠγάπησεν, ὡς ὁ ποιήσας ἡμᾶς Θεός. καὶ τοῦτο μάλιστα καὶ ἐξ ὧν ὑβρίζετε καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ἐξ ὧν ὅπως πάθει, δῆλον. Εἰ γὰρ λύπας μοι λέγεις καὶ τὰς ὁδυνάς καὶ τὰ τοῦ βίου κακά, συνόησον ὅσα αὐτῷ προσκρούεις καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ οὐκ ἔπι ψαμάθοις, κἂν πλείονα τούτων ἐπέλθῃ κακά· ἀλλ' αὖ ἀγαθοῦ ζήλος ἀπολαύσῃς, τότε καὶ ψαμάθοις καὶ συμπλαγήσῃ. νυνὶ δὲ εἰς μὲν τὰς συμφορὰς ὁρᾶτε τὰς ὁπούσας καὶ τὰ τοῦ βίου κακά, τὰ δὲ προσκρούσματα, ἃ καθ' ἑκάστην προσκρούομεν τῇ ἡμέρᾳ, οὐκ οἴεσθε· ὅθεν τοῦτο ἀλύομεν. ὡς εἴγε μιᾶς ἡμέρας μόνον μετὰ ἀκριβείας τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν ἐλογισάμεθα, τότε δὴ ἐγνώμεθα καλῶς πόσων αὖ εἰμεθα τὸν θεὸν ἀθύμιοι καὶ ὀργίλοι. καὶ ἵνα τὰ ἄλλα ἀφεὶς τὰ ἰδίᾳ πεπλημμεληκότα ἑκάστῳ, τὰ σήμερον εἴπω γινόμενα (καίτοιγε οὐκ οἶδα τί ποτ' ἔχασος ἡμῶν ἥμαρτεν, ἀλλ' ὅμως τοσαύτη ἡ προκειμένη τῶν πλημμεληκότων, ὡς μηδὲ ὁ ἀκριβῶς ἅπαντα εἰδὼς δυνάσθαι καὶ ἐκ τούτων ἑλεῖν) τίς οὖν ἡμῶν οὐκ ἐρραθύμησεν ἀκόλουθος; τίς οὐκ ἀπενοήθη; τίς οὐκ ἐκενοδόξησε; τίς οὐ καλῶς εἶπε τὸ ἀληθές, οὐδὲ ἐδέξατο πονηρὸν ἐπιθυμίαν; οὐκ εἶδεν ἀκολάστοις ὀφθαλμοῖς; οὐκ ἐμνήσθη μὴ πάντες ἐχθροί, καὶ οἰδάνειν τὴν καρδίαν ἐποίησεν; εἰ δὲ ἐν ἐκκλησίᾳ ὄντες, καὶ ἐν καιρῷ δεδεγμένῳ τοσούτοις ἐπαθύμιοι γεγόναμεν κακοῖς, τίνες ἐσόμεθα ἐξελθόντες ἐντεῦθεν; εἰ δὲ τὰ λιμνὴν τοσαῦτα τὰ κύματα, ὅταν ἐξέλθωμεν εἰς τὸ εὔπορον τῶν καθ' ἡμᾶς, τὴν ἀγορὰν λέγω; καὶ τὰ πολιτικὰ πράγματα, καὶ τὰς ἐν οἰκίᾳ φροντίδας, ἃς ἑαυτοῖς γοῦν ἐπιγεννᾶν δυνησόμεθα; ἀλλ' ὅμως τῆς τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγῆς ἐδωκεν ἡμῖν ῥᾴστην καὶ ῥᾳδίαν ὁδὸν καὶ πάντας ἀπαλλαγμένῳ πόνου ὁ Θεός. ποῖος γὰρ πόνος ἀφεῖναι τὰς λελυπηκότας; "πόνος μὲν οὖν, τὸ μὴ ἀφεῖναι, ἀλλὰ κατέχειν τὸν ἐχθρὸν· ὡς τόγε ἀπαλλαγῆναι θυμοῦ, καὶ ἄνεσιν πολλὴν ἐμποιεῖ, καὶ σφόδρα εὔκοπον τῷ βουλομένῳ. οὐδὲ γὰρ πέλαγος διαβῆναι δεῖ, οὐδὲ ὁδὸν ἀποδημῆσαι μακρὰν, οὐδὲ ὀρῶν ὑπερβῆναι κορυφάς, οὐδὲ χρήματα δαπανῆσαι, οὐδὲ καταπονῆσαι τὸ σῶμα· ἀλλ' ἐγκρατὲς τὸ θελῆσαι μόνον, καὶ πάντα λέλυται τὰ ἁμαρτήματα. ἀλλ' οὐ μὴ μόνον αὐτὸς μὴ ἀφῇς, ἀλλὰ καὶ τῷ Θεῷ κατ' αὐτοῦ ἐντυγχάνῃς, ἵνα λοιπὸν ἔξεις σωτηρίας ἐλπίδα, ὅταν, ἡνίκα δέοιτό σου δίκη, καὶ τότε αὐτὸν πρόξενον, ἱκέτην μὲν χρῆμα παρεισφέροντα, φιλίου δὲ φωνὰς ἀφιεῖς, καὶ καθ' ἑαυτὸν τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ ἐξακοντίζων ἐκείνα; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος οὐχὶς μεμνημένος, οὐδὲν ὅτως ἐξεζήτησεν ὡς τῆς ἐντολῆς ταύτης τὴν φυλακήν. Ἐπαίρονται γὰρ ὅσοις χεῖρας, φησι, χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Εἰ γὰρ ὅτε ἐλέους χρείαν ἔχεις, οὐδὲ τότε ἀφίης τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα αὐτῆς μέμνησαι, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι κἂν σταυρῷ τὸ ξίφος ᾖς, πότε δυνήσῃ γενέσθαι φιλάνθρωπος, καὶ πονηρὸν ἀποβαλοῦσα τῆς πονηρίας ταύτης ἰόν; εἰ δὲ οὐδέπω τῆς ἀτοπίας ταύτης εἶδες τὸ μέγεθος, ἐπ' ἀνθρώπων αὐτὸ λογίζου γινόμενον, καὶ τότε ὀφλῇ τῆς ὕβρεως τὴν ἐκδίκησιν. Εἰ γὰρ ἀνθρώπῳ σοι ὄντι προσπλακείς τις ἀξιῶν ἐλεηθῆναι, εἶτα μεταξὺ κείμενος ὅτι τῆς γῆς εἶδεν ἐχθρὸν, καὶ ἀφεὶς σε ἱκετεύουσαν, ἐκεῖνον ἐτύπτησεν, ἆρα οὐκ ἂν μείζονα ἐποίησε τὴν ὀργήν; τοῦτο λογίζου καὶ ὅτι τοῦ Θεοῦ συμβαίνειν. καὶ γὰρ καὶ σὺ Θεὸν ἱκετεύων, μεταξὺ τὴν ἱκετηρίαν ἀφεὶς, τὸν ἐχθρὸν τοῖς ῥήμασι τύπτεις, καὶ τοὺς τοῦ Θεοῦ νόμους ὑβρίζεις, τὸν νομοθετήσαντα πᾶσαν ὀργὴν ἀφιέναι καὶ τὰ λελυπηκότων καλῶν, καὶ ἀξιῶν ἐναντία τοῖς ἑαυτοῦ προσάγμασι ποιεῖν. Οὐκ ἄρα ἔρχεῖ εἰς

χ. τοῦτο

χ. ὑμῖν

χ. γνῶναι

χ. πόνος

α. Τιμ. ς. ιι.

χ. ἐποίησας

ἡμᾶς ἐλεε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ωφελείας σοι λόγον, ὅτι σὺ παραβαίνεις τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τοῦτον παρανόμους ποιῶν; μὴ γὰρ ἐπελάθετο ὧν ἐπέταξε; μὴ γὰρ ἀνθρωπός ἐστιν ὁ ταῦτα εἰπών; Θεός ἐστιν ὁ τὰ πάντα εἰδώς, καὶ μετὰ ἀκριβείας ἁπάσης τοὺς ἑαυτοῦ βουλόμενος φυλάττεσθαι νόμους, καὶ σοῦτον ἀπέχων τοῦ ποιῆσαι ταῦτα, ἅπερ ἀξιοῖς, ὅτι καὶ σὲ τὰ ταῦτα λέγοντα καὶ ὑπὲρ τοῦ λέγειν μόνον ἀποτρέφει) καὶ μισεῖ καὶ δίκαιον ἀπαιτεῖ τὸν ἐκάστου. πῶς οὖν ἀξιοῖς παρ' αὐτοῦ τυχεῖν, ὧν αὐτὸς μετὰ πολλῆς ἀπέχεσθαί σε κελεύει παρρησίας; ἀλλὰ γάρ εἰσί τινες, οἱ δὲ εἰς τοσοῦτον ἀλογίας ἥκασιν, ὡς μὴ μόνον τοῖς ἐχθροῖς κατεύχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τέκνοις ἐπαρᾶσθαι τοῖς ἐκείνων, δι' αὐτοῦ, εἴγε οἶμαι, ἀποχρώσης τοῦ σαρκὸς μεταιρεῖσθαι, μᾶλλον δὲ καὶ ἀπολλύμενοι. μὴ γάρ μοι τοῦτο εἴπῃς, ὅτι τοὺς ὀδόντας σου ἐνέπηξας τῷ σώματι τοῦ λελυπηκότος. πολὺ γὰρ χαλεπώτερον ἐποίησας, τούτῳ εἰς σὲ ἦκον, ἀξιῶν δίκην ὀργῆς ἐπενεχθῆναι κατ' αὐτοῦ, καὶ ἀθανάτῳ παραδοθῆναι κολάσει, καὶ μετὰ τῆς οἰκίας ἀναπαπῆναι ἁπάσης. ποίων γὰρ ταῦτα χαλεπώτερα δίκη; ποίων βελῶν οὐ πικρότερα; οὐ ταῦτά σε ἐπαίδευσεν ὁ Χριστός, οὐχ οὕτω τὸ σῶμα αἱμάττειν ἐκέλευσε. καὶ γὰρ ἡμαγμένων σοι μετὰ σαρκὸς δυνάμεων χαλεπώτεραι αἱ τοιαῦται γλαφύραι. πῶς οὖν ἀπάσῃ τὸν ἀδελφόν; πῶς ἅψῃ τῆς θυσίας; πῶς ἀπολύσῃ τὸ αἷμα τοῦ δεσποτικοῦ, τοσοῦτον ἔχων ὀφλήσας τῆς μανίας ὄφλον; ὅταν γὰρ εἴπῃς, καταῤῥάξον αὐτόν, καὶ τὴν οἰκίαν ἀνάτρεψον, καὶ πάντα ἀπόλεσον, καὶ μειρίοις αὐτοῦ ὀλέθρεις κατάχῃ, οὐδὲν ἀνθρωποκτόνου διενθυμοχαρᾷς, μᾶλλον δὲ ἀνθροφάγου θηρίου. παυσώμεθα τοίνυν τῆς νόσου ταύτης καὶ τῆς μανίας, καὶ τὴν φιλοφροσύνην, ἣν ἐνέδυσεν, ἐπιδειξώμεθα τοῖς τοῦ λελυπηκότος, ἵνα γνώμεθα ὅμοιοι τοῦ παρ' ἡμῶν τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. παυσόμεθα δέ, ἀνθ' ὧν οἰκείων ἀναμνησθῶμεν ἁμαρτημάτων, ἀνθ' ὧν μετὰ ἀκριβείας ἅπαντα ἐξεπάσωμεν τὰ πεπλημμεληκότα ἡμῶν, τὰ ἔνδον, τὰ ἔξω, τὰ ἐν ἀγορᾷ, τὰ ἐν ἐκκλησίᾳ. εἰ γὰρ μηδενὸς ἕτερα, τῆς γοῦν ἐπαθλα ὀλιγωρείας τοῦ ἐκάστου ἀξιοί ἐσμεν δίκην ὑποσχεῖν. καὶ γὰρ πορνῶν φαλλόντων, καὶ ἀποστόλων ὑμνουμένων, καὶ Θεοῦ παρανομουμένου, ἔξω πλανώμεθα, καὶ βιωτικῶν πραγμάτων ἐπεισαγόμεθα θόρυβον· καὶ οὐδὲ τοσαύτην ἀπενέμομεν τοῖς τοῦ Θεοῦ νόμοις τὴν ἡσυχίαν, ὅσην τοῖς τοῦ βασιλέως γράμμασιν ἐν τοῖς θεάτροις οἱ θεαταὶ παρέχουσι τοῦ σιγᾶν. ἐκεῖ μὲν γὰρ τῶν γραμμάτων τούτων ἀναγινωσκομένων, καὶ ὕπατοι, καὶ ὕπαρχοι, καὶ βουλὴ καὶ δῆμος ὀρθοὶ ἑστῶτες ἐσήκασι μὲν ἡσυχίας ἀκούοντες τῶν λεγομένων· κἂν μεταξὺ τῆς ἡσυχίας τῆς βαθυπάτης ἐκείνης ἀνθρώπου [τινὸς] πηδήσας καταβοήσῃ, ἅπας εἰς τὸν βασιλέα ὑβρικώς, τοῦ ἐκάστου δίδωσι δίκην. ἐνταῦθα δέ, τῶν ἐκ τῶν θείων γραμμάτων ἀναγινωσκομένων, πολὺς πανταχόθεν ὁ θόρυβος γίνεται· καὶ ὁ πέμψας τὰ γράμματα πολὺ τοῦ βασιλέως τούτου μείζων ὑπάρχει, καὶ ὃ θεασόμεθα σεμνότερον (οὐ γὰρ ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγγέλων ἐστὶ) καὶ τὰ ἐπινίκια ταῦτα, ἃ τὰ γράμματα βραβεύει), πολλῷ τῷ ἐν τῇ γῇ φρικωδέστερα. διόπερ οὐκ ἀνθρώποι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄγγελοι, καὶ ἀρχάγγελοι, καὶ τὰ τῶν θείων δῆμοι, καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ πάντες θύφημνῦ κελευόμεθα. Εὐλογεῖτε γάρ, φησι, Κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. καὶ γὰρ ἁμαρτάνομεν καταρθούμενα, ἀλλὰ πάντα ὑπερβαίνει λόγον καὶ νοῦν καὶ ἀνθρώπινον. καὶ ταῦτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκηκούσῃσιν οἱ θεαταὶ, διαφόρως ἕκαστος τὸ λαμπρὸν τοῦτο βραβεῖον διανέμουσιν. ὁ μὲν γὰρ, Ἀνέβης εἰς ὕψος, φησίν, ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις· καὶ, Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατὸς ἐν πολέμῳ. ὁ δὲ φησι, τῶν ἰαμβῶν μεμιγμένα τὰ σκύλα. καὶ γὰρ ὅλα τοῦτο ἦλθεν, ὥστε κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν. ὁ δὲ τῇ θανάτου τοῦ ἐπινίκιον ἀλαλάζων· ᾠδὴν ἐλεγε Ποῦ σου, θάνατε, τὸ νῖκος; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ κέντρον; ἕτερος δὲ [αὖ] πάλιν τὸ βαθυπάτου εἰρωνείαν διαπελιζόμενος ἔλεγε· Σιωτείψουσι τὰ μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα, καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα. καὶ ὁμοῦ τοῦ Ἱερουσαλὴμ καλεῖ, λέγων, Χαῖρε σφόδρα

Ψαλμ. ρβ. κβ.
Ψαλμ. ξη. ιη.
Ἐξοδ. δ. ιι.
Ψαλμ. κγ. η.
ε. Κορ. ιε. νε.
Ὡσ. ιγ. ιδ.
Ἰωὴλ. γ. ι.
Ζαχ. θ. θ.

χ. ἐπισάγμεθα

χ. μισεῖ

χ. φωνῶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

* χήρευσε, θύγατερ Ιερουσαλήμ,

δρα θύγατερ Σιών, * ὅπ ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σε ἔρχεταί σοι πραΰς, ὑπεξεβηκώς ὅτι ἐπωζύγιον ἐπ πῶλον νέον· ὁ ὃ ἡ τῶν δύο τέχνων αὐτῆ μαρτυρεῖ πρόσοψιν, ὅτω λέγων· Ηξει Κύριος οὗ ὑμεῖς ζητεῖτε, ἡ ὡς ἐπορμεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; Σκιρτήσατε ὡς μοσχάρια ἐκ δεσμῶν ἀνειμένα. ἡ ἕτερος πάλιν τοιαῦτα ἐκπληττόμενος ἔλεγεν· οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ λογισάσθω ἕτερος πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' ὅμως ἡ τούτων ἐπ πολλῷ πλειόνων λεγομένων, δέον φείδειν ἐπ μηδὲ ὅπη γῆς νομίζειν ἔτι· ὡς ἐν ἀγορᾷ μέσῃ θορυβουμένῃ, ἐκ ἐσπουδάζομεν, ἐκ μηδὲν πρὸς ἡμᾶς ὄντα διαλεγόμενοι ἀπόντα ἀναλίσκομεν τῆς ζωπαίας ὥ χρόνον. ὅτοι οὖν ἡ ἐν μικροῖς ἡ ἐν μεγάλοις, ἡ ἐν ἀκροάσει, ἡ ἐν προσέξει, ἡ ἔξω, ἡ ἔνδον ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτως ὦμεν ῥᾳθυμοι, ἡ μὴ τούτων ἁπάντων ἡ κατ' ἐξοχὴν βοηθήματα, πόθεν ἔξομεν σωτηρίας ἐλπίδα, τοῖς τοσούτοις ἁμαρτήμασι προσθήκην ἑτέραν χαλεπὴν καὶ τούτων ἀνήρροπον, τὴν προκειμένην ταύτην προσιθέντες βίχλην; Εἶτ' οὖν θαυμάζειν δίκαιον, ἂν συμβῇ τι τῶν ἀδοκήτων ἡμῖν καὶ λυπηρῶν; δέον ὅταν μὴ συμβῇ θαυμάζειν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν προσταγμάτων ἀκριβείας· τοῦτο δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐστὶν ἡ προσδοκίαν. ἐπ γὰρ ἐπ' ἐκείνοις, ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὄντας ἡ προσήκοντας αὐτὸν ἀπολαύειν ἡλίου καὶ ὑετῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἂν θεάσῃ τις θηρίων ὠμότητα νικῶντας ἐπ κατ' ἀλλήλων ἰσαμένους, ἡ τοῖς τῆς πλησίον δήγμασι τὴν γλῶτταν ἁμάττοντας, μὴ τὴν πρᾶξαν τὴν πνευματικὴν ἡ τὰς τοσαύτας εὐεργεσίας καὶ τὰ κηρύγματα ταῦτα ἐννοοῦντες ἐμέσωμεν τὸν ἰόν, καταλύσωμεν τὰς ἔχθρας, καὶ τὰς ἡμῖν προσπούσας εὐχὰς ποιώμεθα, ἀντὶ δαιμόνων ἀγγελικὰς ἀναλέλων λαβόντες ἡμερότητα, καὶ ὅσα ἂν ὦμεν ἠδικημένοι, τὰ αὐτῶν ἡμέτερα ἐννοήσαντες, καὶ ἐπ ταύτης τῆς ἐντολῆς κείμενον ἡμῖν μισθόν, μακροθυμήσωμεν τῇ ὀργῇ, καταστείλωμεν τὰ κύματα, ἵνα καὶ τὸν παρόντα βίον ἀπραγμόνως διέλθωμεν, καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οἷς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

χ. ἐλαφρὸν,

χ. φορτίον.

Ομιλ. κ. 16 ΟΤΑΝ ΔΕ ΝΗΣΤΕΥΗΤΕ, ΜΗ ΓΙΝΕΣΘΕ, ὥσπερ ἐπ οἱ ὑποκριταί, σκυθρωποί. ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες.

χ. ἀνοιμῶξαι

χ. ἀλογίας

Καλὸν ἐστὶν ἐνταῦθα τενάξαι μέγα καὶ ἀνοιμῶξαι πικρόν. ὁ γὰρ μόνον οὐχὶ ὑποκρίσει μιμούμεθα, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους προσελκύσαμεν. οἶδα γὰρ, οἶδα πολλοὺς, οὐχὶ νηστεύοντας καὶ ὑποδεικνυμένους μόνον, ἀλλὰ καὶ μὴ νηστεύοντας καὶ τὰ τῶν νηστευόντων προσωπεῖα προσειλημένους, καὶ ἀπολωλότα χείρονα τῆς ἁμαρτίας προσδοκωμένους. ἵνα γὰρ μὴ σκανδαλίσω, φησὶ, τοὺς πολλοὺς, τοῦτο ποιῶ. Τί λέγεις; νόμος ὑπὸ θείος ὁ ταῦτα κελεύων, καὶ σκανδάλου μέμνησαι; καὶ φυλάττων μὴ αὐτὸν σκανδαλίζειν νομίζεις προσβαίνειν ἢ ἀπαλλάττειν σκανδάλου; καὶ τί ταύτης τῆς ἀπολογίας χεῖρον γένοιτ' ἄν; καὶ ταῦτα

παύσῃ ϗ τῶν ὑποκριτῶν χείρων γινόμενος, ϗ διπλῶν τιμὼ ὑποκρισιν ἐργαζόμενος, καὶ πολλῷ τῆς κακίας ταύτης τιμὼ ἀσφαλείαν ἐνοεῖν; οὐκ αἰσχυνθήσῃ τῆς λέξεως ταύτης τιμὼ ἔμφασιν; οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅτι ὑποκρίνονται ἁπλῶς· ἀλλὰ δὲ μειζόνως καθάπαξ θαυμάσαι βουλόμενος, φησὶν· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν, τουτέστι, διαφθείρουσιν, ἀπολλύουσιν. εἰ δὲ τοῦτο ἀφανισμὸς προσώπου, τὸ πρὸς κενοδοξίαν ὠχρὸν φαίνεσθαι, τί δὴ εἰποιμεν πρὸς τὴν ὑπερέμμασι ϗ ὑποχαφάς διαφθείρουσιν τὰ πρόσωπα γυναικῶν, ὑπὲ λύμης τῶν ἀνθρώπων νέων; ἐκείνοι μὲν γὰρ ἑαυτοὺς βλάπτουσι μόνον· αὗται δὲ καὶ ἑαυτὰς ϗ τοὺς ὁρῶντας· διὸ χρὴ φεύγειν ϗ ταύτην κἀκείνην τὴν λύμην ἐκ πολλοῦ τοῦ προθύμου. οὐδὲ γὰρ μόνον μὴ ὑπὲ δείκνυσθαι, ἀλλὰ ϗ συνδάζειν λανθάνειν ἐκέλευσεν· ὅσπερ ϗ ἐμὲ πρόσθεν ἐποίησε. ϗ ὅπὲ μὲν τῆς ἐλεημοσύνης οὐχ ἁπλῶς αὐτὸ τέθεικεν, ἀλλ' εἰπὼν, προσέχετε μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, προσέθηκε, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· ὑπὲ δὲ τῆς νηστείας ϗ τῆς προσευχῆς οὐδὲν τοιοῦτον διώρισε. τί δήποτε; ὅτι ἐλεημοσύνῃ μὲν ἀδύνατον πρότερα λαθεῖν, βούλομαι δὲ ϗ νηστείαν δυνατόν. ὥσπερ οὖν εἶπον, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, οὐ πρὸς χάριν ἔλεγεν, ἀλλὰ πρὸς τὸ δεῖν * μετ' ἀκριβείας ἅπαντας λανθάνειν· ϗ κελεύσας εἰς τὸ ταμιεῖον εἰσιέναι, οὐ πρόπους, οὐδὲ προσευχομένους οὐκ μόνον ἐπέταξεν εὔχεσθαι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πάλιν ἡνίξατο· διὸ ϗ σταθεὶς ἀλείφεσθαι κελεύσας, ὑχ ἵνα ἀλήφωμεθα πάντως νομοθετήσαι (ἐπεὶ πάντες εὑρεθησόμεθα ⓦ νόμον τοῦτον παραβαίνοντες τοῦτον, ϗ πρό τε πόνων ⓤ μάλιστα αὐτὸν φυλάττειν ἐσπουδακότες, ⓤ τῶν μοναχῶν δῆμοι, ⓘ τὰ ὄρη κατειληφότες) ὑ τοίνυν τοῦτο ἐπέταξεν, ἀλλ' ὅτι τοῖς παλαιοῖς ἔθος ἀλείφεσθαι (συνεχῶς ἐν εὐφημονμένοις ϗ χαίρουσι (ϗ τοῦτο ἀπὸ τοῦ Δαυὶδ ϗ ἀπὸ τοῦ Δανιὴλ ἄν τις καταδιδασκόμενος) εἶπεν ἀλείφεσθαι· ὑχ ἵνα πάντως τοῦτο ποιῶμεν, ἀλλ' ἵνα δείξῃ πάντων σπουδάζωμεν μετ' ἀκριβείας πολλῆς κρύπτειν τὸ κλῆμα τοῦτο. ὡς ἵνα μάθῃς ὅτι τοῦτό ἐστιν, αὐτὸς τοῦτο, ὅπερ δείξῃ τῶ λόγων ἐπέταξε, δείξῃ τῶ ἔργων ὑπόδειγμα ἔθηκε, ϗ νηστεύσας τεσσαρακοντα ἡμέρας, ϗ μετὰ τοῦ λαθεῖν νηστεύσας, ὅτε ἠλείψατο, ὅτε ἐνίψατο· ἀλλ' ὅμως δὲ ταῦτα μὴ ποιήσας, μάλιστα πάντων χωρὶς κενοδοξίας τὸ πᾶν ἐπύσεν. ὃ δὴ ϗ ἡμῖν ὑπαπαίτει, ϗ σὺν ὑποκρίσει εἰς μέσον ἀγαγὼν, ϗ διπλῆ τὴν ἀκροατὴν ἀπεργασάμενος· ϗ ἕτερόν τι δείξῃ τῆς προσποιήσεως ταύτης ἡνίξατο, τῆς τῶν ὑποκριτῶν λέγω. ὑ γὰρ μόνον τὸ πρᾶγμα εἰ) καταγέλαστον, οὐδὲ τὴν ζημίαν ἔχειν ἐφάπτειν, ἀλλὰ ϗ τὴν προσποίησιν δεῖξαι τοιαύτῃ ἀπάτῃ, ἀπὸ τῆς πονηρᾶς ὑπερβολῆς. ὁ γὰρ ὑποκριτὴς μέχρι ὅτε φαίνεται λαμπρὸς, ἕως ἂν ὁ θεατὴς καθῆται· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τότε πρὸς πάσιν. ἴσασι γὰρ ⓐ πλείονες τῶν θεωμένων, ὡς ὧν τίνα ὑποκρίνεται· πλὴν ἀλλὰ τὸ θεατὴν λυθέντος, σαφέστερον ἅπασιν ἐκκαλύπτεται. ὅπερ τοίνυν ϗ τοὺς κενοδόξους ὑποπτεύειν ἀνάγκη πάσα. ϗ ὑπαὶ μὲν γὰρ τοῖς πλείοσίν εἰσι καταδηλοι, ὅτι οὐκ εἰσὶ τοῦτο ὅπερ φαίνονται, ἀλλὰ προσωπεῖον πρόκειται μόνον· πολλῷ δὲ πλέον μετ' ταῦτα ἀλώσονται, ὅτε πρώτα γυμνὰ ϗ τετραχλισμένα φαίνεται. καὶ ἑτέρωθεν δὲ πάλιν αὐτοὺς ἀπάγει τῶν ὑποκριτῶν, ὃν δείξαι κοῦφον ὃ ὑπόταγμα ὄν. ὑ γὰρ τὴν νηστείαν ὑπετείνει, οὐδὲ μείζονα ὑπεδείξασθαι κελεύει· ἀλλὰ μὴ ⓦ δὲ αὐτῆς ἀπολέσαι τερφθῆναι [ἀσφαλίζεται.] ὥστε ὁμὶ δοκεῖ φορτικὸν εἶ), κοινὸν ἡμῖν ϗ τοῖς ὑποκριταῖς (νηστεύουσι γὰρ κἀκεῖνοι) ὃ δὲ ἔστι κουφότατον, ὃ κάμνοντας μὴ ἀπολέσαι ⓦ μαθὸν, τοῦτο ἔστιν ὃ κελεύω, φησί· τοῖς μὲν πόνοις οὐδὲν προσιθεὶς, τοῦτο δὲ μαθοὺς ἡμῖν" ζημιώσων μετ' ἀσφαλείας ἁπάσης, δὲ οὐκ ἀφιεὶς ἀστεφανώτους ἀπελθεῖν, καθάπερ ἐκείνους. δὲ οὐδὲ τοῦτο ἐν τοῖς ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι παλαίοντας μιμεῖσθαι ἐθέλεισιν, οἱ, τοσοῦτον καθημένου δήμου ϗ ἀρχόντων τοσούτων, ἑνὶ βούλονται δρέσαι τῷ βραβεύοντι τὴν νίκην αὐδεῖς, καίτοι πολλῷ ὀλίγῳ καταδεεστέρῳ· σὺ δὲ διπλοῦν ἔχων τὸν ἀφορμὼν τοῦ τὸν νίκην ὑποδείκνυσθαι ἐκείνῳ, ᾧ ϗ

χε. ἔστι τῆς κακίας ταύτης ἡ ὑποκρισις

χε. διαφθείρουσιν

* συνδάζειν

α. Βασ. 15.

χε. λαμπρὸς τερος.

χε. ἐκεῖνοι

χε. ταμιεῖον

καὶ αὐτὸν εἶδεν βεβρωθόντα, καὶ ὃν πάντων ἀσυγκρίτως ὑπερέχειν τῶν ἐν ᾅδου θαπτέντων καὶ θημένων, ἑτέροις ὑποδείκνυσιν τοῖς μόνον οὐδὲν ὠφελουσιν, ἀλλὰ καὶ μέγιστά σε βλάπτουσι. πλοῦτόν σοι τοῦτον κωλύω, φησὶν· ἀλλ' εἰ καὶ δι' ἀθέων ὑποδείξασθαι βούλει, ἀναμένων, καὶ ἐγώσοι καὶ τοῦτον μὴ πλείονος ποιήσομαι τῆς εὐσεβείας καὶ πολλοῦ τοῦ κέρδους. νεῦε μὴ γάρ σε ἀποῤῥήψωσι τῆς εἰς ἐμὲ δόξης τοῦτον, ὥσπερ οἶμαι συνέβαλλε τὸ τούτων ὑποφορᾶν· τότε γὰρ πάντων ἀπολαύσῃ μετὰ ἀδείας ἁπάσης, καὶ μικρὸν καὶ παρὰ ἐκείνων καὶ ἐνταῦθα καρπωσόμενος, τὸ πᾶσαν καταπατῆσαι τὴν διὰ θεάτρων δόξαν, καὶ τῆς χαλεπῆς τῶν διὰ θεάτρων ἐλευθερωθῆναι δουλείας, καὶ νήσιον νομίσαι τῆς ἀρετῆς ἐργάτην· ὡς νεῦε γε ὅτω διακείμενος, διὰ ἐν ἐρημίᾳ μὴν, πάσης ἔρημος ἔσῃ τῆς ἀρετῆς, οὐκ ἔχων τοῦ θεωρεῖσθαι. ὁ δὲ αὐτὴν ὑβρίζοντος ὅτι τὴν ἀρετὴν, εἶγε μὴ δι' αὐτὴν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἐπαινοτρόφον, καὶ τὸν χαλκοτύπον, καὶ τὸν πολὺν τῶν ἀγοραίων δῆμον μέλλοις αὐτὴν μετιέναι· ἵνα δὲ καὶ καὶ τὴν πόρρω ταύτης ὄντες σε θαυμάσωσι, δὲ τοῦ ἐμφρονεῖς αὐτῆς καλῆς ὑπὲρ τὴν ὑποδειξιν αὐτῆς δὲ τὴν θεωρίαν· ὥσπερ διὰ εἴ τις σωφρονήσειν ἔλοιτο, μὴ διὰ τὸ τῆς σωφροσύνης κέρδος, ἀλλ' ἵνα ὑποδείξηται τοῖς πλησίον. καὶ σὺ τοίνυν μὴ αὐ ἕνεκα τὴν ἀρετὴν, εἰ μὴ διὰ τοῦ ἐμφρονεῖς τῆς ἀρετῆς· δεῖ αὐτὴν καὶ ἐντεῦθεν θαυμάσαι, ὅτι καὶ τοῦ ἐμφρονεῖς ἐπαινέτας ἔχει· θαυμάσαι δ', ὡς ἔχει, μὴ δι' ἑτέρας, ἀλλὰ δι' αὐτήν· ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς ὁτὲν μὴ δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ δι' ἑτέρας φιλοῦμεθα, ὕβριν τὸ πρᾶγμα νομίζοντα. τοῦτο τοίνυν καὶ ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς λογίζου, καὶ μηδὲ δι' ἑτέρους αὐτὴν δίωκε, μήτε δι' ἀνθρώπους ἀκουε τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοῦ δι' ἀνθρώπους· ὡς δὲ τὸ ἐναντίον ποιῆς, κἂν μετέπειτα δοκῇς ἀρετὴν, ὁμοίως τοῦ μὴ μετιόντι πρόῳξιμος. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος τοῦ μὴ ποιῆσαι πρόῳκονσεν, οὕτω καὶ σὺ τοῦ παρανόμως ποιῆσαι.

19 Μὴ θησαυρίζητε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐπειδὴ τὴν τῆς κενοδοξίας ἐξέβαλε νόσημα, δικαίρως λοιπὸν καὶ τὴν περὶ ἀκτημοσύνης εἰσάγει λόγον. οὐδὲν γὰρ οὕτω χρημάτων ἐρᾶν παρασκευάζει, ὡς ἡ τῆς κενοδοξίας ἔρως. διὰ τοῦτο καὶ τὸ τῶν ἀνδριάντων ἀγέλας, καὶ τὸν ἐσμὸν τῶν δινούχων, καὶ τοὺς χρυσοφορεσίας ἵππους, καὶ τὰς ἐργυρᾶς τραπέζας, καὶ τὰ ἄλλα τὰ καταγελαστότερα ὑπομένουσιν οἱ πλούσιοι, οὐχ ἵνα χρείαν πληρώσωσιν, οὐδὲ ἵνα ἡδονῆς ἀπολαύσωσιν, ἀλλ' ἵνα τοῖς πολλοῖς ὑποδείξωσιν). ἀνωτέρω μὲν οὖν, ὅτι ἐλεᾶν διὰ μόνον ἐλέγομεν· ἐνταῦθα δὲ καὶ πόσον ἐλεᾶν χρὴ δείκνυσιν, εἰπὼν, μὴ θησαυρίζητε. ὑπὲρ γὰρ οὐκ οἰκεῖον ἦν ἀθρόον τοῦτο τῆς ἐπιφωνίας τῶν χρημάτων εἰσαγαγεῖν λόγον διὰ τοῦ τραυματίου τοῦ πάθους, καὶ μικρὸν αὐτὸν διαστρέψας καὶ ἐλευθερώσας, ἐνίησιν ἐν τῇ τοῦ ἀκροατοῦ διανοίᾳ, ὥστε εὐπαράδεκτον γενέσθαι. διὰ δὴ τοῦτο πρῶτον μὲν ἔλεγε, μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· καὶ ὃ τοῦτο, ἵνα δύνωσιν τὰ δυπαρέχωσι· εἶτα πάλιν, ἐὰν τίς σοι θέλει κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σε λαβεῖν, δὸς αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· ἐνταῦθα δὲ τὸ πολλῷ μεῖζον πάντων ἐκείνων. ἐκεῖ μὲν γὰρ εἶπεν, ὅτι αὐτὸν δίκαιον ἴδῃς ὑποκειμένον, τοῦτο ποίησον (τὸ γὰρ μάχεσθαι ἔχοντα βέλτιον τὸ μὴ ἔχοντα ἀπηλλάχθαι μάχης) ἐνταῦθα δὲ οὔτε δικαίως, οὔτε κρινόμενον θεὶς, οὔτε ἄλλου τινὸς τοιοῦτον μνημονεύσας, αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν διδάσκει τὸν τῶν χρημάτων καταφρονεῖν, δεικνὺς ὅτι καὶ διὰ τοῦ ἐλεουμένους τοσοῦτον, ὅσον διὰ τὸν δίδοντα ταῦτα νομοθετεῖ, ἵνα κἂν μηδεὶς ᾖ ὁ ἀδικῶν καὶ ἕλκων εἰς δικαστήριον, καὶ οὕτω καταφρονῶμεν τῶν ὄντων, πρέχοντες αὐτὰ τοῖς δεομένοις. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα τὸ ὅλον τέθεικεν, ἀλλὰ δὲ ἐνταῦθα ῥῆμα· κἀπειγε τοὺς ἀγῶνας τοὺς περὶ τούτων μὴ πολλῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς καρδίας ὑποδείξαμένους. ἀλλ' ὅμως καὶ πίθηται τοῦτο, οὐδὲ εἰς μέσον ἄγει (οὐδέπω γὰρ ἐκκαλύψαι καιρὸς ἦν) ἀλλὰ λογισμοὺς ἐξετάζει τέως, συμβούλου μᾶλλον ἢ νομοθέτου τάξιν ἐν τοῖς περὶ τούτων φυλάττων λόγοις· εἰπὼν γὰρ, μὴ θησαυρίζητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπήγαγεν·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁπου σὶς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύττουσι καὶ κλέπτουσι.

Τέως δείκνυσι τῷ σπουδῇ θησαυροῦ τὴν βλάβην, καὶ τὸ σκῆ τὴν ὠφέλειαν, καὶ ἀπὸ ἑ τόπου καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιφερομένων. ἐ οὐδὲ μέχρι τούτου ἵσταται, ἀλλὰ ἐ ἕτερον ἐπάγει λογισμόν. ἐ πρῶτον, ἀφ' ὧν μάλιστα δεδοίκασιν, ἀπὸ τούτων αὐτοὺς πειρᾶται. Τί γὰρ δέδοικας, φησι; μὴ ἀναλωθῇ τὰ χρήματα, ἐὰν ἐλεημοσύνην δῷς; Οὐκοῦν δὸς ἐλεημοσύνην, καὶ ὅτε οὐκ ἀναλωθήσεται· καὶ ὃ δὴ μεῖζον, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἀναλωθήσεται, ἀλλ' ὅτι καὶ προσθήκην λήψεται πλείονα. καὶ γὰρ οἱ τοῖς ἀργυρίοις προσιέμενοι. ἀλλὰ τέως αὐτὸ λέγει, ἀλλ' ὕστερον αὐτὸ δείκνυσι. τέως ὃ μάλιστα αὐτοὺς προσῆγε πιθανὸν, τοῦτο εἰς μέσον ἄγει, ὃ μηδεὶς ἀνάλωτον αὐτοῖς τὸν θησαυρὸν, καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῖς ὠφέλειαν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐὰν δῷς ἐλεημοσύνην, τηρεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ ὃ ἐνδυτὸν ἀπείληφεν· ὅτι καὶ ἐὰν μὴ δῷς, ἀπόλλυται. ἐ ὅρα τὸν ἄφαλον ζωὴν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐ ἑτέρωσε αὐτὰ καταλιμπάνεις (ἐπεὶ καὶ τοῦτο πολλάκις πάσχουσι τοῖς ἀνθρώποις) ἀλλ' ἑτέρωθεν αὐτοὺς φοβεῖ, δεικνὺς ὅτι οὐδὲ τούτου τυγχάνουσι. κἂν γὰρ ἄνθρωποι μὴ ἀδικήσωσιν, εἰσὶν ἃ ἀδικοῦντες πάντως, οἷς σὶς καὶ ἡ βρῶσις. εἰ γὰρ καὶ σφόδρα βέβαιος εἴη δόξα αὕτη ἡ λύμη, ἀλλ' ὅμως ἀμαχός ἐστι ἐ ἀκαθεκτος. κἂν οπωσοῦν ὑπενδῷς, πάντα ποιήσει σοῦτον ὑπερβαλεῖν τὴν βλάβην. Τί οὖν; τὸ χρυσίον σὶς ἀφανίζει; εἰ καὶ μὴ σὶς, ἀλλὰ κλέπται. τί οὖν; ἄπαντες ἐσυλήθησαν; εἰ καὶ μὴ πάντες, ἀλλ' ἃ πλείους. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἕτερον, ὅπερ ἔφθην εἰπών, ἐπάγει λογισμόν, λέγων·

21 Ὅπου * ὁ θησαυρός σου τὰ ἀνθρώπου, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ.

Κἂν γὰρ μηδὲν τούτων γένηται, φησιν, ὦ μιχθὲν ὑποφήσῃ βλάβην, τοῖς κάτω προσηλωμένος, καὶ δούλης ψυχῆς ἐλεύθερα νοήματα, καὶ τῶν ἀγρίων ἐκπίπτων, καὶ μηδὲν τοῦ ὑψηλὸν ἐννοῆσαι δυνάμενος, ἀλλὰ πάντα χρήματα ἐ ὄντως καὶ ἀνείσματα καὶ κέρδη καὶ καπηλείας ἀνελευθέρους, ἃ τί γένοιτ' ἂν ἀηδιώτερον; καὶ γὰρ ὑδραπόδου πάντος ὁ Ἰούδας διαφέρειν) χεῖρον, τυραννίδα χαλεπωτάτην ὑπομένων, καὶ ὃ πάντων χαμερπέστατον προδοὺς, τὴν φιλαργυρίαν τοῦ δεσπότου καὶ τὴν ἐλευθερίαν. ὅσα γὰρ αὖ τις σοι διαλέγεται, τὰ διανοίας προσηλωμένης τοῖς χρήμασιν, οὐδὲν ἀκούσαι δυνήσῃ πρὸς σοῦ προσηκόντων· ἀλλ', ὥσπερ κύων Ἄφρω, προσδεδεμένος ἀλύσεως ἀπάσης χαλεπώτερον τῇ τοῦ χρήματος τυραννίδι, καὶ τῶν προσόντων ἀπόντων ὑλακῶν, ἓν ἔργον τοῦτο ἔχεις διώκειν, ὃ τηρεῖν ἑτέρους τὰ κείμενα, ἃ τί γένοιτ' ἂν ἀηδιώτερον; ἀλλ' ὅμως ὑπὲρ τοῦτο ὑψηλότερον ἰὼ τῆς τοῦ ἀκροωμένων διανοίας, καὶ οὔτε ἡ βλάβη αὐτοῦ τοῖς πολλοῖς εὐσυνόπτος, ὅτε ὃ κέρδος φανερὸν, διὰ τοῦτο καὶ φιλοσοφωτέρας ἐδεῖτο γνώμης, ὥστε ἑκάτερα τοῦτα ζητεῖν· τέθεικε μὲν αὐτὸ μετ' ἐκεῖνα τὰ δῆλα, εἰπών· ὅπου ὁ θησαυρὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ· ποιεῖ δὲ αὐτὸ [τοῦτο] σαφέστερον πάλιν, ἀπὸ τῶν νοητῶν ὅτι τὰ αἰσθητὰ δεύτερα τίθησι, καὶ λέγων·

22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός.

Ὃ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· μὴ καταρύξῃς χρυσίον ἐν τῇ γῇ, μηδὲ ἄλλο τι τῶν τοιούτων μηδέν. τῷ γὰρ σπεῖραι καὶ τῇ βρώσει καὶ τοῖς κλέπταις αὐτὰ ζωάγρει. ἐὰν δὲ καὶ ταῦτα διαφύγῃς τὰ βλάβη, ὃ δουλωθεῖσά σε τῇ καρδίᾳ καὶ προσηλωθεῖσαν τοῖς κάτω πᾶσιν ἀδιαφεύξῃ. ὅπου γὰρ ἂν ᾖ ὁ θησαυρός, ἐκεῖ ἐ ἡ καρδία σου. ὥσπερ οὖν εἰς ἀγρὸν ἀποτεθέλμενος, οὐ τοῦτο καρπούσασθαι μόνον ὃ τυχεῖν τῶν ὑπὸ τούτοις ἐπάθλων, ἀλλ' ἀντεῦθεν ἤδη μισθὸν λαμβάνειν, ἐκεῖ μεθορμιζόμενος καὶ τὰ ἐκεῖ φρονεῖν καὶ ὑπὲρ τὸ ἐκεῖ μεμνῆσθαι (ὅπου γὰρ ἀπέθου τὸ θησαυρόν, εὐδηλον ὅτι καὶ τὴν διάνοιαν ἐκεῖ μεταπέμψῃς) οὕτως δὴ ὑπὲρ τῆς γῆς τοῦτο ποιήσῃς, πάναπτα πείσῃ. εἰ δὲ ἀσαφές σοι ὃ εἰρημένον, ἀκουσον τῶν ἑξῆς.

Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·

23 Ἐὰν

* γρ' ἐστὶν

γρ. λυομένων ἀλλ. λυμαινομένων.

γρ. μείζονα.

γρ. ὑμῶν, γρ. ὑμῶν. γρ. ἡδονῆς γρ. ἐργασίαν ἴσ. πάντοτε γρ. τοιοῦτον χαλεπωτάτων ὑπομένων τὴν δουλείαν

γρ. πάφῳ,

γρ. δ γρ. καρπώσασθαι γρ. ἄθλων,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

23 Εαν ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον; Επὶ τὰ αἰσθητότερα ἀξάγει τὸν λόγον. ὅπως γὰρ ἐμνημόνευσε τῶν νοῦ; ὡς καταδουλουμένου καὶ αἰχμαλωτιζομένου, τῶν δὲ πολλοῖς εὐσυνόπτων ὄντων, ἐπὶ τὰ ἔξω καὶ πρὸς τὴν ὀφθαλμὴν κείμενα τὴν διδασκαλίαν μετατίθησιν, ἵνα ἀπὸ τούτων καὶ πρὸς ἐκείνων νοήσωσιν. Εἰ γὰρ μὴ οἶδα, φησι, τί ποτέ ἐστι βλέφαρον, πόθεν τὴν σωματικὴν ταύτην καταμάθωμεν. ὅπερ γάρ ἐστιν ὀφθαλμὸς τῷ σώματι, τοῦτο ὁ νοῦς τῇ ψυχῇ. ὥσπερ οὖν οὐκ ἂν εἴποις χρυσοφορεῖν τὸν σκεπασθέντα ἱματίοις καὶ πεπυρωθαί σου τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ τὴν ὑγείαν τὴν τούτων ἀπάσης τῆς τοιαύτης πολυτελείας πολυτελεστέραν εἶναι νομίζεις (καὶ γὰρ αὐτὴν ἀπολέσης καὶ διαφθείρῃς, οὐδέν σοι τῆς λοιπῆς ὄφελος ζωῆς. ὥσπερ γὰρ τῶν ὀφθαλμῶν τυφλωθέντων, τὸ πολὺ τῆς τῶν λοιπῶν μελῶν ἐνεργείας οἴχεται, τοῦ φωτὸς αὐτοῖς σβεσθέντος· οὕτω καὶ τῆς διανοίας διαφθαρείσης, μυρίων ἂν ζωὴ σου κακῶν ἐμπλησθήσεται) καθάπερ οὖν ἐν σώματι τοῦτο σκοπουμεν, ὡσὲ τὸν ὀφθαλμὸν ἔχειν ὑγιῆ, οὕτω δὲ ἐν τῇ ψυχῇ τὸν νοῦν. διὸ δὴ τοῦτον πυρώσωμεν καὶ τοῖς ἄλλοις παρέχειν ὀφείλοντα τὸ φῶς, πόθεν διαβλέψωμεν λοιπόν; ὥσπερ γὰρ ὁ τὸν πηλὸν ἀνελών, καὶ τὸν ποταμὸν ἐξήρανεν, οὕτως ὁ τὸν νοῦν ἀφανίσας, πᾶσαν αὐτὸν τὴν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ παρέξειν ἐβόλωσε. διό φησιν, Εἰ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος, τὸ σκότος πόσον; ὅταν γὰρ ὁ κυβερνήτης ὑποβρύχιος γένηται, καὶ ὁ λύχνος σβεσθῇ, καὶ ὁ πηδαλίου αἰχμάλωτος γένηται, ποία λοιπὸν ἔσται τοῖς ἐμπλεουσιν ἐλπίς; Διὰ δὴ τοῦτο ἀφεὶς εἶπεν οὐ τὰ διὰ τοῦ πλούτου, τὰς μάχας, τὰς δίκας (ἠνίξατο μὲν γὰρ αὐτὰς ὠμότερον εἰπών, ἀλλὰ δώσει σε ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ) τὰ πολὺ χαλεπώτερα τούτων συμβαίνοντα πολλοῖς, οὕτως ἀπάγει τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας. τὸ γὰρ τὸ δεσμωτήριον οἰκῆσαι, πολλῷ χαλεπώτερον τοῦ δεδουλῶσθαι τῷ νοσήματι τούτῳ. καὶ τὸ μὲν οὐ πολλοῖς συμβαίνει, ὃ δὲ ἐφεξῆς συγκεχλήρωται τῇ τῶν χρημάτων ἐπιθυμίᾳ. διόπερ αὐτὸ μετ' ἐκεῖνο τέθηκεν, οὐ τὸ χαλεπώτερον ὄν, καὶ πολλοῖς συμβαῖνον. ὁ γὰρ Θεός, φησιν, ἔδωκεν ἡμῖν νοῦν, ἵνα τὸν ἀγνοιὰν διασκεδάσωμεν, καὶ τὸν τῶν πραγμάτων κρίσιν ὀρθὴν ἔχωμεν, καὶ πρὸς τὰ λυποῦντα πόνα καὶ ἐπιβλαβῆ, τούτῳ ὥσπερ ὅπλῳ τινὶ καὶ φωτὶ χρώμενοι, μόνων ἐν ἀσφαλείᾳ· ἡμεῖς δὲ προδίδομεν τὴν δωρεὰν διὰ τὰ πρόσκαιρα καὶ ἀνόητα. τί γὰρ ὄφελος στρατιωτῶν χρυσοφορούντων, ὅταν ὁ στρατηγὸς αἰχμάλωτος γένηται; τί δὲ κέρδος νηὸς καλλωπιζομένης, ὅταν ὁ κυβερνήτης ὑποβρύχιος γένηται; τί δὲ σώματος ὄγκου πλέον, ὅταν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ὄψεως ὦσιν ἐκκεκομμένοι; ὥσπερ οὖν ἰατρὸν δεῖ ὀφείλοντα ὑγιάνειν, ἵνα λύῃ τὰς νόσους, μὴ εἰς ἐμβαλὼν εἰς νόσον, εἰς ἀργυρᾶν κελεύσῃ κλίνην καθῆσθαι καὶ χρυσοῦν θάλαμον, οὐδὲν ὄφελος ἔσται τοῖς κάμνουσιν· οὕτως καὶ τὸν νοῦν διαφθείρας δυνάμενον λύειν τὰ πάθη, φησαυρῷ προσκαθίσῃς, οὐ μόνον οὐδὲν ὠνήσας, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ἐζημίωσας καὶ πᾶσαν ἔβλαψας τὴν ψυχήν. Εἶδες πῶς σοι ὧν μάλιστα ἐπιθυμοῦσιν οἱ θεῖοι τῆς πονηρείας πόνηρον, διὰ τούτων αὐτοὺς μάλιστα ἐκείνης ἀπάγει, καὶ πρὸς ἀρετὴν ἐπανάγει; Τίνος γὰρ ἕνεκεν ἐπιθυμεῖς χρημάτων, φησίν; οὐχ ἵνα ἡδονῆς ἀπολαύσῃς καὶ τρυφῆς; ὅτου μὲν οὖν μάλιστα οὐκ ἔσται σοι ἐντεῦθεν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἄπεστι. Εἰ γὰρ ὀφθαλμοῦ ἐκκοπέντος οὐδενὸς αἰσθανόμεθα τῶν ἡδέων διὰ τὸ συμφερόντως ἐκεῖθεν· πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ τοῦ νοὸς διαστροφῇ καὶ πηρώσει τοῦτο πεισόμεθα. Τίνος δὲ ἕνεκεν καταρύπτεις τὴν γῆν, ἵνα φυλάξῃς μὴ ἀσφαλείας; ἀλλὰ καὶ ταῦτα πάλιν τοὐναντίον, φησίν. ὥσπερ οὖν νηστεύοντα καὶ ἐλεοποιοῦντα καὶ προσευχόμενον πρὸς κενοδοξίαν, ἀφ' ὧν ἐπιθυμεῖ μάλιστα, ἀπὸ τούτων αὐτὸν ἐπαπάσατο εἰς τὸ μὴ κενοδοξῇ (τίνος γὰρ ἕνεκεν οὕτως οὐχὶ καὶ ἐλεᾷς, φησιν; ἵνα τῆς παρὰ τῶν ἀνθρώπων δόξης ἐραῖς; ὄκνοιμι μὴ οὕτως οὐχὶ, φησί, καὶ τότε αὐτῆς τεύξῃ καὶ τὴν ἡμέραν τὴν μέλλουσαν) οὕτω καὶ φιλάργυρον,

κ. τῶν κ. πηρωθέντων,

κ. ἄγνοια,

κ. ἔλκη τοῦ;

κ. ἀπεσπάσατο

ἀφ' ὧν μάλιστα ἐκπονδάκνει, ἀπὸ τούτων εἶλε. τί γὰρ βούλει, φησί; τὰ χρήματα; "Οι φυλάττεσθαι; οὐ δῆλον ὅτι τὸ περιφανῶς καὶ δοξάζεσθαι καὶ ἡδονῆς ἀπολαύειν; Ταῦτα οὖν ἀμφότερα περιέξομεν μὴ πολλῆς τῆς εὐσεβείας, ἐὰν ἐκεῖ καταθῆ τὸ χρυσίον, ὅπου κελεύω. σαφέστερον μὲν οὖν ἐν τοῖς μὴ ταῦτα τοῦ τοῦ νοῦ βλάβην τοῦ" ἐντεῦθεν γινομένην ἐπέδειξεν, ὅτε τὴν ἀκαιρίαν ἐμνημόνευσε· τέως δὲ καὶ ἐν ταύτῃ οὐκ ὡς ἔτυχε τοῦτο ἠνίξατο, δείξας" ἐσκοτωμένον τὸν ἄνθρωπον καὶ περὶ ταῦτα μεμενημένον. καὶ καθάπερ οἱ ὄντες ἐν σκότῳ τοῦτον οὐδὲν ὁρῶσι σαφές, ἀλλὰ αἰ τε ὄψεις ἴδωσιν, ὅμιν εἶ νομίζουσιν, αἵ τε ὄρη καὶ φάραγγας, ἀποτεθηκασι τὴν δέει· οὕτω δὲ" ὅτοι, τὰ μὴ φοβερὰ τοῖς ὁρῶσι, ταῦτα δι' ἀσωφίας ἔχουσι. καὶ γὰρ πενίαν τέμνουσι· μᾶλλον δὲ οὐκ πενίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν τυχοῦσαν ζημίαν. ἐὰν γὰρ μικρόν τι ἀποβάλωσι, τὴν τῆς ἀναγκαίας ἀποστιώτων ἔφης μᾶλλον ἀληθῶσι καὶ δικαιότατοι. πολλοὶ γοῦν τὴν πλουτούντων [τούτων] καὶ ὅτι βέλτιον ἦλθον, τοιαύτην οὐκ ἐνεγκόντες δυσημερίαν. ἐὰν δὲ ὑβρίζεσθαι ἢ καὶ τὸ ἐπηρεάζεσθαι ὅπως ἀφόρητον αὐτοῖς εἶ δοκῇ, ὡς καὶ δικαίου τοῦ πάλιν τῆς προύσης πολλοῦ" ἀπαλλαγῆναι ζωῆς. τοσοῦτον γὰρ πάντα μαλακοὺς αὐτοὺς ὁ πλοῦτος ἐποίησε, πολλὴ τῆς αὐτοῦ δικαιονίας. ὅταν γὰρ" αὐτῷ δηλεύειν κελεύῃ, καὶ φόνων καταπλήσῃ, καὶ μαστίγων δὲ ὀνειδῶν, καὶ αἰχμῆς ἀπάσης, ὅπερ τῆς ἑκάστης ἐστὶν ἀθλιότητος, ἐν μὲν οἷς δῆ φιλοσοφεῖν, πάντων εἶ μαλακώτεροις· ἐν ᾧ οἷς εὐλαβεστέροις εἶ ἐχεῖν, ἀναισχυντοτέροις πάλιν καὶ ἀναιδεστέροις γίνεσθε. καὶ γὰρ ὃ αὖθ' συμβαίνει τούτοις, οἷς δὴ" ἐπὶ ὅλης παῖδοι τὰ ὄντα πάντα ἀναλώσασι εἰς τὰ μὴ δέοντα. ὁ γὰρ τοιοῦτος τοῦ χαλεποῦ τῆς ἀναγκαίας δαπάνης ἀπαίσαντος, οὐδὲν ἔχων ἀποδοῦναι, τὰ ἀνήκεστα πάσχει δεινά, πάντων τῶν αὐτοῦ προσαναλωθέντων κακῶς. καθάπερ οἱ ὅπου τῆς σκηνῆς τὰ πονηρὰς τέχνας εἰδότες σκείνας, ἐν μὲν ταύταις πολλὰ τῶν παραδόξων καὶ ἀπικινδύνων ἐπιδείκνυνται, ἐν ᾧ" ἑτέροις χρησίμοις καὶ ἀναγκαίοις προάγμασι πάντων εἰσὶ καταγελαστότεροι, οὕτω δὲ οὗτοι. καὶ γὰρ οἱ ὅπου ἀρίνδα τεταμένης βαδίζοντες, τοσαύτην ἀνδρείαν [ἐν σκείνῃ] ἀποδεικνύμενοι, ὡίκα αἴ τι τῶν ἀναγκαίων τόλμαν ἀπαιτῇ καὶ ἀνδρείαν, οὐδὲ ἐννοῆσαί τι δύνανται), ἢ ἀνέχεται) τοιοῦτον. οὕτω δὴ καὶ οἱ πλουτοιῶντες, πάντα ἐπὶ χρημάτων τολμῶντες, ἐπὶ τοῦ φιλοσοφεῖν ὑ μικρόν, οὐ μέγα τι τοιοῦτον ἐπομένην ἀνέχονται. καὶ καθάπερ σκῆνοι καὶ σφαλερὸν καὶ ἀκερδὲς πρᾶγμα μεταχειρίζουσιν· οὕτω δὲ ὅτοι κινδύνοις μὲν ἐπομένοις πολλοῖς καὶ χρημνοῖς, εἰς οὐδὲν ἢ χρήσιμον ἀπάντων τέλος, καὶ διπλοῦν ἐπομένοις σκότος, ἀπό τε τῆς τοῦ νοῦ διαστροφῆς πεπηρωμένοι, ἀπό τε τῆς τῶν φευκτίδων ἀπάτης πολλῷ τῷ ἀχλυῖ ἐπομένοντες· διόπερ οὐδὲ διαβλέψαι ῥᾳδίως δύνανται. ὁ μὲν γὰρ ἐν σκότει ὤν, μόνον [τοῦ] ἡλίου φανέντος ἀπαλλάττει) τοῦ σκότους· ὁ ᾧ ἐκ ὀψὶς πεπηρωμένος, οὐδὲ ἡλίου φανέντος· ὃ δὴ καὶ ὅτοι πεπόνθασιν. οὐδὲ γὰρ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης λάμψαντος δὲ παραινοῦντος ἀκούουσιν, ἀποκλείσαντος αὐτοῖς οὐδὲ ὀφθαλμοὺς τοῦ πλούτου. διὸ καὶ διπλοῦν σκότος ἐπομένοις, ὃ μὲν ἐξ" αὐτῶν, ὃ ᾧ ἐκ τοῦ μὴ προσέχειν τοῦ διδασκάλου.

ΗΘΙΚΟΝ Προσέχωμεν οὖν αὐτῷ μετ' ἀκριβείας, ἵνα ὀφείλωμεν ποτε ἀναβλέψωμεν. καὶ πῶς ἀναβλέψαι δυνατόν; ἐὰν μάθῃς πῶς ἐτυφλώθης. πῶς οὖν ἐτυφλώθης; ἀπὸ τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας. καθάπερ γὰρ κόρη [ὀφθαλμοῦ] καθαρᾶ χυμὸς ἐπιρρεύσας πονηρός, ὁ τῶν χρημάτων ἔρως, τυφλὸν τοῦτον ἐποίησεν· ἀλλὰ δὲ δικαιοσύνη καὶ" ῥᾳδίως τοῦτον ἐφιστᾶσι τοῦ νεφέλιον ταύτην ῥᾴδιον, ἐὰν τοῦτον ἀκτῖνα τῆς τοῦ Χριστοῦ δόξης ὦμεν διδασκαλίας· ἂν ἀκούσωμεν αὐτοῦ παραινοῦντος καὶ λέγοντος, μὴ θησαυρίζητε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ τί μοι, φησί, πλέον ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως, ὅταν τοῦτο τῆς ἐπιθυμίας κατέχωμεν; μάλιστα μὲν οὖν καὶ τοῦτον ἡ συνεχὴς ἀκρόασις καταλύσαι δυνήσεται. ἂν δ' ἄρα ἐπιμένῃς κατεχόμενος, ἐννόησον ὅτι οὐδὲ ἐπιθυμία ὃ προάγμα ἐστί. ποία γὰρ ἐπιθυμία, χαλεπῶς δουλεύειν καὶ ἐπικρᾶσθαι τυραννίδι, καὶ δεδεᾶσθαι πανταχόθεν, καὶ ἐν σκότῳ

ζῆν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δχετεύειν, καὶ θορύβου γέμειν, καὶ πόνοις ἐπορθοῦσθαι ἀχερδεῖς, καὶ ἑτέροις φυλάττειν τὰ χρήματα, πολλάκις ἢ καὶ ἐχθροῖς; ποίας τοῦτο ἐπιθυμίας ἄξια; ποίας ἢ φυγῆς καὶ δρόμων; ποία ἐπιθυμία θησαυρὸν ἀποτεθαι μεταξὺ κλεπτῶν; εἰ γὰρ ὅλως ἐπιθυμεῖς χρημάτων, μετάθες ἔνθα δυνατὰ μηδὲν ἀσφαλῆ καὶ ἀνεπηρέαστα. ὡς ἄγε νῦν ποιῆς, ἐπιθυμοῦντός ἐστιν, ἀλλὰ δουλείας, καὶ ἐπηρείας, καὶ ζημίας, καὶ ὀδυνῶν διϊσχυρός. σὺ δὲ μὴ μόνον ἵνα μὴ θεάσηται ἐπὶ τῆς γῆς τόπον ἀνεπηρέαστον [σοι] δείξῃ, κἂν εἰς αὐτὸν ἐξαγάγῃ τὸν ἔρημον, ἐπορθόμενος ἀσφάλειαν τῇ φυλακῇ τῶν χρημάτων, καὶ κατοκνῆς οὐδὲ ἀναδύῃ, ἀλλὰ καὶ ἐμπίπτεις καὶ ἐνβάλλεις ἐκεῖ τὰ χρήματα· τὸν Θεὸν δὲ οὐκ ἀναθήσεις ὑπὲρ σοῦ μόνον, καὶ ἐπὶ τὴν ἔρημον, ἀλλὰ μετὰ ἀγαθοῦ τοῦ ἐνδιαιτήματος, τὰ ἐνδύτια καταδέχη. κἂν τοίνυν καὶ μυριάκις ἐν ἀσφαλείᾳ κεῖται κἀκεῖ, τῆς φειδοῦς ἐκείνης οὐδέποτε ἐλεύσεσθαι δυνήσεται. κἂν γὰρ μὴ ἀπολέσῃς, τῷ φειδοῦς οὐδέποτε ἀπαλλαγήσῃ. ἐκεῖ δὲ οὐδὲν ἐπορφύρησεν τοῦτον. καὶ δὲ δὴ πλέον, ὅτι καὶ καταρύπτεις δὲ χρυσίον μόνον, ἀλλὰ καὶ φυτεύεις. δὲ γὰρ αὐτὸ καὶ θησαυρός ἐστι καὶ σπόρος· μᾶλλον δὲ ἑκατέρων τούτων πλέον. ὁ μὲν γὰρ σπόρος οὐ μόνον ἀφὲ πόντου, εἶτα δὲ μόνον διϊσχυρός. πάλιν ὁ θησαυρὸς οὐ βλαστάνει, οὗτος δὲ ἀθανάτους σοι φέρει καρπούς. εἰ δέ τι χρόνον μοι λέγεις καὶ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀποδόσεως, ἔχω μὲν καὶ ἐγὼ δεῖξαι καὶ εἰπεῖν, ὅσα καὶ ἐνταῦθα ἀπολαμβάνεις· χρεὶς δὲ τούτων, καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν βιωτικῶν σε ἐλέγξαι πειράσομαι μάτην ταῦτα προφασιζόμενον. πολλὰ γὰρ καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ κατασκευάζεις, ὧν μέλλεις αὐτὸς ἀπολαύειν· κἂν ἐγκαλῇ τις, οὐ παῖδας καὶ οὐκ ἐκείνων παῖδας προφασιζόμενος, ἱκανὴν δίκην δώσεις τῶν πρώτων πόνων. ὅταν γὰρ ἐν ἑκάστῃ ἡλικίᾳ γήρᾳ γλυκυθυμῆς λαμπρὰς οἰκίας, ὧν προῖκα τὸ τέλος ἀπελεύσῃ πολλάκις, δένδρα φυτεύῃς, ἃ μὴ πολλὰ ἔτη καρπὸν οἴσει· ὅταν φυτεύῃς ἐν χωρίῳ δένδρα, ὧν μὴ μικρὰ ἔτη ὁ καρπὸς ἥξει, δουλείας καὶ κλήσεις, ὧν μὴ πολλῶ δεῖται χρόνον τὴν δεκαοκτάετίαν, καὶ ἕτερα πολλὰ τοιαῦτα φιλοπονῇς, ὧν οὐκ ἀπολαύσῃ τὸν ἀπόλαυσιν, ἆρα δῆλα σεαυτόν, ἢ δῆλα οὐ μὴ ταῦτα ποιεῖς; πῶς ἂν οὐκ ἐράτης δίκας, ἐνταῦθά μὲ μηδὲν ἀλύειν προῖκα τὸν τοῦ χρόνου μέλλησιν, καὶ ταῦτα μέλλοντας ἐκ τῆς μηνύσεως ταύτης, ἀπάσης τῶν πόνων ἐκπίπτειν τῆς ἀμοιβῆς· ἐκεῖ δὲ δῆλα τὸν ἀναβολὴν ναρκᾷν, καὶ ταῦτα πλέον σοι φερούσης τὸ κέρδος, καὶ οὐκ εἰς ἑτέρους παραπεμπούσης τὰ ἀγαθά, ἀλλά σοι χορηγούσης τὰς δωρεάς; χρεὶς δὲ τούτων οὐδὲν ἡ ἀναβολὴ πολλή. καὶ γὰρ ὅτι θύραις τὰ προάγματα, καὶ οὐκ ἴσμεν μή ποτε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γενεᾷ τέλος ἕξει τὰ καθ' ἡμᾶς ἅπαντα, καὶ ἡ φοβερὰ κἀκείνη ἡμέρα ἐκείνη, τὸ φεισάσθαι ἡμῶν ἐνδεικνυμένη καὶ ἀδέκαστον δικαστήριον. καὶ γὰρ τὰ πλείονα τῶν σημείων ἀπήρτισαι, καὶ τὸ εὐαγγέλιον λοιπὸν πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης κεκήρυκται, καὶ τὰ τῶν πολέμων, καὶ τὰ τῶν σεισμῶν, καὶ τὰ τῶν λιμῶν ἐξέβη, καὶ οὐ πολὺ τὸ μέσον. ἀλλ' οὐκ ὁρᾷς τὰ σημεῖα; καὶ τοῦτο αὖθις μέγιστον σημεῖον. οὐδὲ γὰρ Νῶε εἶδον προοίμια τῆς πανωλεθρίας ἐκείνης, ἀλλὰ μεταξὺ παίζοντες, ἐσθίοντες, γαμοῦντες, τὰ ζωόθεν προσπίπτοντα ἅπαντα, ὅπου κατελήφθησαν ἀπὸ τῆς φοβερᾶς δίκης ἐκείνης. καὶ ἐν Σοδόμοις ὁμοίως, τρυφῶντες καὶ οὐδὲν ὑποφορώμενοι τῶν γεγενημένων, ἀπὸ τῶν κεραυνῶν κατεφλέχθησαν τῶν τότε κατενεχθέντων. ἅπερ οὖν ἅπαντα ἐννοοῦντες, ἐπιστρέφωμεν ἑαυτοὺς πρὸς τὸν τὸ ἐντεῦθεν ἀποδημίας παρασκευήν. καὶ γὰρ ἡ καινὴ τῆς ζωντελείας ἡμέρα μηδέπω ἐπέλθῃ, ἐκάστου τέλος ἐπὶ θύραις, καὶ γεγηρακώς τις ᾖ, καὶ νέος. καὶ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν ἀπελθόντας ἄτε ἔλαιον παρὰ τοῦ λοιποῦ, ἄτε δεηθέντας ἐπιτυχεῖν συμπαθείας, καὶ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν, καὶ Νῶε, καὶ Ἰὼβ, καὶ Δανιὴλ. ἕως οὖν καιρὸν ἔχωμεν, προαποθώμεθα ἑαυτοῖς πολλὴν τὴν παῤῥησίαν, ζωαγάγωμεν ἔλαιον δαψιλές, μεταθῶμεν ἅπαντα εἰς οὐρανούς· ἵνα ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι καὶ οἷς μάλιστα αὐτῶν δεόμεθα, πάντων ἀπολαύσωμεν. χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ

χ. ἐμβάλλ.
χ. χρήσιμα
χ. μέλλοντα
χ. χριτήριον.
χ. μηδέποτε
χ. παρακαλέμεθα
χ. Ἰακώβ,
χ. ὅτε

θεοπία τ̃ Κυρίου ἡμ̃ Ἰησ̃ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος, νυ̃ καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τ̃ν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁμιλ. κα. 24 ΟΥΔΕΙΣ ΔΥΝΑΤΑΙ ΔΥΣΙ ΚΥΡΙΟΙΣ

δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τ̃ ἑτέρου καταφρονήσει.

ΟΡᾶς πῶς κατ' μικρὸν τ̃ν ὄντων ἀφίστησι, καὶ ἀπὸ πλούτου τ̃ν περὶ τῆς ἀληθοσύνης εἰσάγει λόγον, καὶ τὴν τ̃ς φιλαργυρίας καταστέλλει τυραννίδα; οὐδὲ γὰρ ἠρκέθη τοῖς εἰρημένοις, καίτοι πολλοῖς καὶ μεγάλοις ὄσιν· ἀλλὰ καὶ ἕτερα προσέθηκε πλείονα καὶ φοβερώτερα. Τί γὰρ τ̃ν νυ̃ εἰρημένων φοβερώτερον, εἴτε μέλλοιμεν τ̃ς τοῦ Χριστοῦ δουλείας ἐκπίπτειν ἀπὸ τῶν χρημάτων; τί δὲ πρόσθετον, εἴτε μέλλοιμεν αὐτ̃ν ὑπεροπτικῶς ἀκριβῶς τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν ἔχειν καὶ τὴν ἀγάπην; ὅπερ γὰρ ἀεὶ λέγω, τοῦτο καὶ νυ̃ ἐρῶ· ὅτι δι' ἑκατέρων ὠθεῖ τ̃ ἀκροατὴν εἰς τὴν ὑπακοὴν τ̃ λεγομένων, καὶ ἀπὸ τ̃ν ὠφελίμων καὶ ἀπὸ τ̃ν βλαβερῶν· καθάπερ ἰατρὸς ἀριστος, καὶ τὴν ἐκ τ̃ς ἀπροσεξίας νόσον, καὶ τὴν ἀπὸ τ̃ς ὑπακοῆς ὑπόδικον ἐνδεικνύμενος. Ὅρα γοῦν πάλιν δείκνυσι τὸ κέρδος τοῦτο, καὶ πῶς κατασκευάζει τὸ συμφέρον ἀπὸ τ̃ν ἐναντίων ἀπαλλαγῆς. Ἃ γὰρ τοῦτο μόνον ὑμᾶς βλάπτει, φησίν, ὁ πλοῦτος, ὅτι ληστὰς ὁπλίζει καθ' ὑμ̃ν· οὐδ' ὅτι τὸν νοῦν σχετικὸν μετ' ὀπτασίας ἀπάσης· ἀλλ' ὅτι καὶ τ̃ς δουλείας ὑμᾶς ἐκβάλλει τοῦ Θεοῦ, ἀφθόνως τ̃ν ἀψύχων χρημάτων ποιῶν, καὶ ἑκατέρωθεν βλάπτων, τ̃ τὴν δούλωσιν ποιεῖν ὧν κρατῆσαι δεῖ, καὶ τ̃ τ̃ς δουλείας ἐκβάλλειν τοῦ Θεοῦ, ᾧ μάλιστα πάντων δουλεύειν ἀναγκαῖον ὑμῖν. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ διπλοῦν ἔδειξε τὸν βλάβον, τ̃ καὶ ἐνταῦθα ληθέναι, ὅπου σὴς ἀφανίζει, καὶ ἐκεῖ μὴ ληθέναι, ἔνθα ἀνάλωτος ἡ φυλακή· οὕτω καὶ ἐνταῦθα διπλοῦν δείκνυσι τὸν ζημίαν, καὶ δι' ὧν ἀφέλκει τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' ὧν ἐποτάττει τ̃ μαμωνᾷ. ἀλλ' οὐκ εὐθέως αὐτὸ πάντων φησίν, ἀλλ' ἀπὸ κοινῶν αὐτ̃ προσ̃τον κατασκευάζει λογισμῶν, ὅτω λέγων· οὐδεὶς δυσὶ κυρίοις δουλεύειν, δύο τοὺς ἐναντία διατάττοντας λέγων ἐνταῦθα. ἐπεὶ, εἰ μὴ τοῦτο εἶπη, οὐδὲ δύο ἂν εἶεν. Καὶ γὰρ τοῦ πλήθους τ̃ν πιστευσάντων ἓν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία· καίτοι εἰς πολλὰ σώματα ἦσαν διηρημένοι, ἀλλ' ὅμως ἡ ὁμόνοια τοὺς πολλοὺς ἓν ἐποίησεν. Εἶτα διατείνων αὐτὸ, φησὶν· ἃ μόνον ἂν δουλεύσει, ἀλλὰ καὶ μισήσει καὶ ἀποστραφήσεται. ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, φησί, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ τοῦ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τ̃ ἑτέρου καταφρονήσει. καὶ δοκεῖ μὲν δεύτερον εἰρῆσθαι τὸ αὐτό· οὐ μὴν ἁπλῶς οὕτως αὐτὸ συνέθηκεν, ἀλλ' ἵνα δείξῃ ῥᾳδίαν οὖσαν τὴν διάτι τὸ βέλτιον μεταβολήν. ἵνα γὰρ μὴ λέγῃς, ἐδουλώθην ἅπαξ, ἐτυραννήθην ὑπὸ τ̃ν χρημάτων, δείκνυσιν ὅτι δυνατὸν μεταθέσθαι, καὶ ὥσπερ ἐκεῖθεν διὰ τοῦτο, ὅτω καὶ ἐντεῦθεν ἐστὶ ἐλθεῖν. Εἰπὲ τοίνυν μοι ἀληθέστατε, ἵνα πείσῃ καὶ ἀκροατὴν ἀδέκαστον κριτὴν γενέσθαι τ̃ν λεγομένων, καὶ ἀπ' αὐτ̃ τ̃ν πραγμάτων τ̃ς φύσεως τὸ ψῆφον ἐξενέγκῃ, ὅτε ἕλκει αὐτὸν συμφωνοῦντα, τότε καὶ ἑαυτὸν ἀποκαλύπτει. ἐπήγαγε γοῦν·

Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

Φέρωμεν ἐννοήσαντες τί προσεπυάσαμεν τ Χριστὸν εἰπεῖν, καὶ μὴ Θεοῦ θεῖναι τὸ χρυσόν. εἰ γὰρ τοῦτο φέρει, ὁ μὲν τ̃ ἔργων γένεσις καὶ προπαίδευσις τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ τὸν τ̃ χρυσοῦ τυραννίδα πολλῷ φερεκωδέστερον. Τί οὖν; ὅτι τ̃ν παλαιῶν οὐκ ἰῶ τοῦτο δυνατόν; οὐδαμῶς. πῶς οὖν ὁ Ἀβραάμ, φησι, πῶς ὁ Ἰὼβ εὐδοκίμησε; μή μοι τοὺς πλουσίους εἴπῃς, ἀλλὰ τοὺς δουλεύοντας. ἐπεὶ καὶ ὁ Ἰὼβ πλούσιος ἰῶ· ἀλλ' οὐκ ἐδούλευε τ̃ μαμωνᾷ,

χ. καταβάλλει ἀλ. ἐκβάλλει

χ. ἰῶ,

χ. αὐτά, χ. δουλεύει

χ. ἀφεύκτως

χ. μαμμωνᾷ. χ. ἐννοοῦντες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μωνᾶ, ἀλλ' εἶχεν αὐτὸν καὶ ἐκρέτει, καὶ δεσπότης, οὐ δοῦλος, λοιπόν. ὥσπερ οὖν οἰκονόμος ὢν χρημάτων, ὅπου πλοῦτα ἐκεῖνα ἐκέκλητο· ὁ μόνον τὰ ἑτέρων οὐχ ἁρπάζων, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια προϊέμενος τοῖς δεομένοις· καὶ ὃ δὴ μεῖζον, ὅτι καὶ πρόσθεν ἔχαιρεν. ὁ καὶ ἐδήλωσε λέγων· Εἰ καὶ δύφερόμην πολλοῦ πλούτου μοι γινομένου. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν ἀπελ- Ιώς λε.
5 θόντος. ἀλλ' οὐχὶ νεῦρα τοιοῦτοι ⓐ πλουτοῦντές εἰσιν, ἀλλὰ δι' πάντος ἀνδραποδώδη χεῖρον δουλεύοντες, καθάπερ τυφλοῦσιν ὑπὸ φόρους ἄγοντες. ὥσπερ γὰρ ἀκρόπολίν τινα αὐτῶν καταλαβὼν τὴν ἀφόνοιαν ὁ τῶν χρημάτων ἔρως, διὰ πάσης τυραννοῦσα γέμοντα ἐπιτάγματα ἐκεῖθεν αὐτοῖς καθ' ἑκάστην πέμπει ποιῶν τὴν ἡμέραν, καὶ ὁ τυραννούμενος ὑπείκει. μὴ τοίνυν φιλοσοφῶμεν. καὶ γὰρ ἀπεφήνατο ἅπαξ ὁ Θεός, καὶ εἶπεν ἀδύνατον εἶναι
10 ταύτην καὶ ἐκείνην συμβιῶσαι τὴν ἀληθείαν. μὴ τοίνυν σὺ λέγε, ὅτι δυνατόν. ὅταν γὰρ ὁ μὲν ἁρπάζειν κελεύῃ, ὁ δὲ διὰ ὄντα ἀποδύεσθαι· ὁ μὲν σωφρονεῖν, ὁ δὲ πορνεύειν· ὁ μὲν μεθύειν καὶ τρυφᾶν, ὁ δὲ γαστρὸς κατέχειν· ὁ μὲν ὑπερορᾶν τῶν ὄντων, ὁ δὲ προσπλώσασθαι τοῖς πλούσιοις· ὁ μὲν θαυμάζειν μάρμαρα καὶ τοίχους καὶ ὀρόφους, ὁ δὲ παῦσαι ἀπιμάζειν, ἵνα μὴν δὲ φιλοσοφίαν, πῶς δυνατὸν ταῦτα συμβιῶσαι; κύριον δὲ ἐνταῦθα ⓝ μαμωνᾶν ἐκάλεσεν, ἀλλὰ
15 τὴν οἰκείαν φύσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν ὑποκλινομένων αὐτῷ ἀλαζονείαν. ὅπου δὲ τὴν κοιλίαν θεὸν κέκληκε, οὐκ ἀπὸ τοῦ τῆς δεσποίνης ἀξιώματος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν δουλευόντων ἀθλιότητος· ὁ πάσης κολάσεως χεῖρον ὄντι, καὶ τοῦ τῆς κολάσεως ἰχμὴν ἵνα μὴ ὑπομεῖναι τὰ ἀλόγητα. ποίων γὰρ καταδίκων οὐκ ἂν εἶεν ἀθλιώτεροι ⓐ ⓝ Θεὸν δεσπότην ἔχοντες, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας βασιλείας ἐκείνης ὑπὸ τὴν καλεπτὴν ἀνθρωποκτονοῦντες τυραννίδα, καὶ
20 ταῦτα τοσαύτης ἀπὸ τοῦ παραδείγματος βλάβης καὶ ἐνταῦθα γινομένης; καὶ γὰρ ζημία ἄφατος ἀπὸ τοῦ παραδείγματος, καὶ δίκη, καὶ ἐπήρεια, καὶ ἀγῶνες, καὶ πόνοι, καὶ ψυχῆς πόρωσις, καὶ ὃ πάντων χαλεπώτερον, ὅτι τῶν ἀγαθῶν "ἐκπίπτομεν ποιᾷ τῶν δωρεῶν τὰ τοῦ μαμωνᾶ δουλεία. δείξας τοίνυν διὰ πάντων ὃ συμφέρον τῆς τοῦ" χρημ[ατ]ιστικοῦ προφάσεως καὶ τοῦτο αὐτὸν τῶν χρημάτων τὸν φυλακικὸν, καὶ τοῦτο τὸν τῆς ψυχῆς ἡδονικὸν, καὶ τοῦτο τὸν τῆς
25 φιλοσοφίας κλῆσιν, καὶ τοῦτο τὸν τῆς εὐσεβείας ἀσφάλειαν, κατασκευάζει λοιπὸν ὅτι καὶ δυνατὴ αὕτη ἡ παραίνεσις. τοῦτο γὰρ μάλιστα νομοθεσίας ἀρίστης, ὃ μὴ τὰ συμφέροντα μόνον ὑποτάττειν, ἀλλὰ καὶ δυνατὰ αὐτὰ ποιεῖν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπάγει λέγων·

χ. ἐκπίπτει τὸ αὐτάτου, ὅπερ ὄζει ἡ τοῦ Θεοῦ δουλεία. διελάξας τοίνυν χ. χρησίμων

25 Μὴ μεριμνήσητε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε.

Ινα γὰρ μὴ λέγωσι, τί οὖν; αὖ πάντα ῥίψωμεν, πῶς δυνησόμεθα ζῆσαι; τοῦτο τοίνυν λοιπὸν ἴσασι τὴν ἀνθίσθησιν σφόδρα εὐκαίρως. ὥσπερ γὰρ εἰ τοῦτό τινι ἀρχὴν εἶπε, μὴ μεριμνήσητε, ἐδόκει βαρὺς εἶναι ὁ λόγος· ὅπως, ὅπου ἐδίδαξε τὴν λύμην τὴν ἐπιπολάζουσαν ἀπὸ τῆς φιλαργυρίας, εὐπαράδεκτον λοιπὸν ποιεῖ τὴν παραίνεσιν. διόπερ οὐδὲ νεῦρα ἁπλῶς εἶπε, μὴ μεριμνήσητε, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν προσθείς, ὅτι τοῦτο ἐπέτρεψε. μὴ γὰρ ὃ εἶπεῖν, ὑμᾶς δουλεύειν δὲ μαμωνᾷ, ἐπήγαγε· διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνήσητε. τοῦτο, ποῖον; ὃ τῆς ζημίας ἄφατον. οὐδὲ γὰρ ἂν χρήμασι μόνον ὑμῖν ἡ βλάβη, ἀλλὰ καὶ ἂν τοῖς κρείττοσι τὴν πληγὴν, καὶ τὴν τῆς ὑποτιμίας ὑμῶν διαβοπὴν. τὰ γὰρ ποιήσαντος ὑμᾶς καὶ κηδομένου καὶ φιλοτίμου ἐκβάλλει Θεοῦ. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνήσητε. ὅπου γὰρ τὴν βλάβην ἔδειξεν ἄφατον, ὅπιτεῖνε λοιπὸν ὃ ὑπόταγμα. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς κελεύει ῥίπτειν μόνον, ἀλλὰ μηδὲ ὑπὲρ τῆς ἀναγκαίας μεριμνᾶν ἔφησε, λέγων· μὴ
40 μεριμνήσητε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε. οὐκ ὅπως ἡ ψυχὴ ἔφησε δεῖται (ἀσώματος γὰρ) ἀλλὰ κεῖται τὴν κοινὴν ἐφθέγξατο ζωὴν ἔχειν. εἰ γὰρ δὲ μὴ δεῖται ἔφησε, ἄλλως οὐκ ἂν ἀνάρριπτο μᾶλλον ἐν τῷ σώματι, ἀλλ' ἢ τρεφομένου αὐτῆς. καὶ τοῦτο εἶπεν, ἵνα καὶ ἐνταῦθα λογισμοὺς ἀνακινῇ· οὐκ μὲν ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων ἡμῖν ἤδη, οὐδὲ ἐξ ἑτέρων προαιρεῖται. ἀπὸ μὲν τῶν ἀναγκαίων, ὅπου λέγων·

Οὐχὶ

Οὐχὶ πλεῖόν ἐστιν ἡ ψυχὴ τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;

Ὁ τοίνυν τὸ μεῖζον δούς, πῶς τὸ ἔλαττον οὐ δώσει; ὁ τὴν πρεσβυτέραν πλάσας, πῶς τὴν τροφὴν οὐ παρέξει; διόπερ οὐδὲν ἁπλῶς εἶπε, μὴ μεριμνήσητε τί φάγητε καὶ τί ἐνδύσησθε, ἀλλὰ ὧν σώματι καὶ τῇ ψυχῇ· ὅπερ ἀπ' αὐτῶν ἔμαθε τὰς ἀποδείξεις ποιήσασθαι, καὶ σύγκρισιν Ⓜ λόγων προσάγων. ἀλλὰ τὴν μὲν ψυχὴν ἄπαξ ἔδωκε, καὶ μηδὲν τοιοῦτον· τὸ δὲ σῶμα καθ' ἑκάστην ὑπεδίδωσι τὴν ἡμέραν. ἄπερ οὖν ἀμφότερα ἐστὶ δεικνύμενος, καὶ τῆς μὲν τὸ ἀθάνατον, τοῦ δὲ τὸ ὑπάρχειν, ἐπήγαγε λέγων· Τίς δύναται ἐξ ὑμῶν προσθεῖναι ὅτι τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; καὶ τὴν ψυχὴν σιγήσας, ἅτε καὶ λαμβανούσαν ὑπάρξουσιν, ὡσεὶ τοῦ σώματος διελέξθη μόνου· ἀπὸ τούτου καὶκεῖνο δηλῶν, ὅτι οὐχ ἡ τροφὴ αὐτὸ αὔξει, ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ
α. Κορ. γ. ζ. προνοία. ὁ καὶ διὰ ἄλλων ὁ Παῦλος δηλῶν ἔλεγεν· Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων, οὔτε ὁ ποτίζων ἐστί τι, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. Ἀπὸ μὲν οὖν τῶν ὑποκειμένων οὕτω προέτρεψεν· ἀπὸ δὲ ἑτέρων παραδειγμάτων,

26 Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, λέγων. Ἵνα γὰρ μὴ λέγῃ τις ὅτι ὠφελούμεθα μεριμνῶντες, καὶ ἀπὸ τοῦ μείζονος καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος αὐτοὺς ἀποτρέπει· τοῦ μείζονος μέν, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· τοῦ ἐλάττονος δέ, τῶν πετεινῶν. Εἰ γὰρ τὴν σφόδρα καταδεεστέραν τοσοῦτος λόγος αὐτῷ, πῶς ὑμῖν οὐ δώσει, φησί; καὶ πρὸς μὲν τοῦτους ἅπαξ (ὀχλος γὰρ ἦν τότε δημώδης) τῷ Σαμβόλῳ δέ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις; οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνον ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ὅτι πᾶσι ῥήμασι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. ἐνταῦθα δὲ τῶν ὀρνίθων μέμνηται, καὶ σφόδρα ἐπιτερπικῶς· ὅπερ μείζονα εἰς παραίνεσιν λόγον ἔχει τοῖς ἀκούουσι. Ἀλλὰ γὰρ εἰς τοσοῦτον ἀνοίας ἦλθόν τινες τῶν ἀσεβῶν, ὡς καὶ ὑπολαβέσθαι τι παραδείγματος. οὐ γὰρ ἔδει, φησί, τοιαύτας αἱρέσεις ἀλείφουσας, ἀπὸ φυσικῆς πλεονεκτημάτων· εἰς τοῦτο ἀνάγειν. ἐκείνοις γὰρ τοῦτο κατὰ φύσιν προέστηκε, φησὶ. τί οὖν πρὸς τοῦτο ἐροῦμεν; ὅτι εἰ καὶ κατὰ φύσιν ἐκείνοις προέστηκεν, ἀλλὰ δυνατὸν καὶ παρὰ προαιρέσεως προσγενέσθαι τοῦτο. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐμβλέψατε ὅτι πέτεται, ὅπερ ἀδύνατον ἦν ἀνθρώπῳ· ἀλλ' ὅτι πτέρυγες μεμίμηνται, ὅπερ, καὶ ἡμῖν εὔκολον κατορθωθῆναι. καὶ τοῦτο ἔδειξεν Ⓐ διὰ τῶν ἔργων αὐτὸ δυύσαντες. διὸ καὶ ἄξιον μάλιστα θαυμάσαι τὸν τοῦ νομοθέτου ζῆλον, ὅτι ἐξ ἀνθρώπων ἔχων ὑποδείγματα προσάγειν, καὶ δυνάμενος εἰπεῖν τὸν Ἠλίαν καὶ τὸν Μωϋσέα καὶ Ⓜ Ἰωάννην καὶ ἑτέρους τοιούτους μὴ μεμνήσατο, ἵνα αὐτῶν καθάψηται μᾶλλον, τῶν ἀλόγων ἐμνημόνευσεν. Εἰ μὲν γὰρ εἶπε τοὺς δικαίους ἐκείνους, εἶχον ἄν τινες λέγειν, ὅτι οὐδέπω κατ' ἐκείνους ἐγένετο. νυνὶ δὲ σιγήσας αὐτοὺς, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ προάγων, πᾶσαν αὐτῶν ἐξέκοψε πρόφασιν, καὶ ἐνταῦθα παλαιὸν μεμούμενος νόμον. καὶ γὰρ ἡ παλαιὰ διαθήκη εἰς πολὺ μᾶλλον πέμπει, καὶ πρὸς Ⓜ μύρμηκα, καὶ πρὸς τὸν τζυρόνα, καὶ πρὸς τὴν χελιδόνα. οὐ μικρὸν δὲ καὶ τοῦτο δεῖγμα ἡμῖν, ὅταν ἅπερ ἐκεῖνα ἀπὸ φύσεως ἔχῃ, ταῦτα δυνώμεθα ἡμεῖς κατορθοῦν τῇ προαιρέσει. Εἰ τοίνυν τοῖς δι' ἡμᾶς τοσαύτην ποιεῖται πρόνοιαν, πολλῷ μᾶλλον ἡμῶν· εἰ τῶν δούλων, πολλῷ μᾶλλον τοῦ δεσπότου. διὰ τοῦτο ἔλεγεν, ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινά. καὶ οὐκ εἶπεν, ὅτι οὐ κοπιῶσιν, οὐδὲ ἐμπορεύονται (ταῦτα γὰρ τῶν σφόδρα ἀπειρημένων ἦν)

" Ἀλλ' ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσι. Τί οὖν; οὐ διὰ σπείρειν, φησίν; οὐκ κατὰ ἀλλὰ
εἶπεν, ὅτι σπείρειν οὐ διά, ἀλλ' ὅτι μεριμνᾶν οὐ διά· οὐδὲ ὅτι ἐργάζεσθαι οὐ χρή, ἀλλ' ὅτι μικρόψυχον εἶ καὶ καταλείπεις ἑαυτὸν ταῖς φροντίσιν ὑπὲρ χρή. ἐπεὶ καὶ πρόφασιν ἐκέλευσεν, ἀλλὰ μὴ μεριμνᾶν. Τοῦτον καὶ ὁ Δαβὶδ ἀνῶθεν προσκαλεῖται Ⓜ λόγον αἰνιγματωδῶς οὕτω λέγων· Ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας. καὶ πάλιν, Τῷ διδόντι τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων τοῖς ὑπακαλουμένοις αὐτόν. τίνες οὖν οὐκ ἐμεμέμνησαν, φησιν; οὐκ ἤκουσας πόσους προῆγαγεν τῶν διχάνων;

δικαίων; ὐχ ὁρᾶς μετ' ἐκείνων Ⓦ Ιακὼβ [ἀπὸ] τῆς παιτρώας οἰκίας γυμνὸν ἀπηλύτων ἀναχωρεῖ-
ῶντα; οὐκ ἀκούεις αὐτῦ βοῶντος καὶ λέγοντος· Εδὼ δῶρη μοι Κύριος ἄρτον φαγεῖν Γεν. κη. κ.
κ. αὐτοῦτο- καὶ ἱμάτιον περιβαλέσθαι; ὅταρ ὐχὶ μεμιμνῶντος, ἀλλὰ πρῶτα τῦ Θεοῦ ὃ πρῶ" ζητοιῶ-
τος λαῦ. τῦτο δὲ Ⓐ ἀπόστολοι κατώρθωσαν, ἅπαντα ῥίψαντες καὶ μὴ μεμιμνήσαντες·
καὶ Ⓐ πεντακισχίλιοι, καὶ Ⓐ τρισχίλιοι. εἰ γὰρ οὐκ ἀνέχη τοσύτων ἀκούων ῥημάτων ἀπο-
λῦσαι σαύτὸν τῶν χαλεπῶν τούτων δεσμῶν, ὃ ἀγώνιτον τῦ πράγματος ἐνόησας, κατά-
λυσον τὴν φρενῖτιδα.

27 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, φησι; μεμιμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
αὐτῦ πῆχυν ἕνα; Ιδε πῶς ἀπὸ τ῀ φανεροῦ καὶ ὃ ἀφανὲς κατάδηλον ἐποίησεν. ὥσπερ
γὰρ τῷ σώματι, φησιν, οὐδὲν μικρὸν προσθεῖναι δύνηται μεριμνῶν· ὕτως οὐδὲ τῇ φρονήσει συν-
αγαγεῖν, εἰ δ' οὕτω νομίζεις. ἀπὸ τούτου δῆλον ὅτι οὐχὶ ἡ ἡμετέρα ἀσυδή, ἀλλ' ἡ τῦ Θεοῦ
προνοια καὶ ἐν οἷς δοκοῦμεν ἐνεργεῖν ὃ πᾶν ἀνύει· ὡς γὰρ [εἰ] ὄκλος ἡμᾶς ἐγκαταλίπῃ, οὐ
φρονῆς, ἀ μέριμνα, οὐ πόνος, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδὲν φανῆναί ποτε, ἀλλὰ πάν-
τα οἰχήσεται.

Μὴ τοίνυν νομίζωμεν ἀδύνατα εἶναι τὰ ἐπιτάγματα· πολλοὶ γάρ εἰσιν Ⓐ κατορθοῦν- ΗΘΙΚΟΝ
τες αὐτὰ καὶ νῦν. Εἰ δ' ἀγνοῆς, θαυμαστὸν οὐδέν· ἐπεὶ καὶ Ηλίας ἐνόμιζεν εἷς μόνος, ἀλλ' ἠ-
κουσεν, Οτι κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας. ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ νῦν πολλοί εἰσιν Ⓦ γ. Βασ. ιθ. ιη.
ἀποστολικὸν ἐπιδεικνύμενοι βίον, καθάπερ καὶ Ⓐ τρισχίλιοι τότε, καὶ Ⓐ πεντακισχίλιοι. Εἰ Ρω. ια. δ.
δὲ πιστεύομεν, οὐ πρὸς τὸ μὴ εἶναι τοὺς κατορθοῦντας, ἀλλὰ πρὸς τὸ πολὺ τῦ πράγματος
ἀπέχειν. ὥσπερ οὖν ὁ μεθύων οὐκ ἂν ῥᾳδίως πιστεύσειεν ὅτι ὅστις ἂν ἄθεος τὸν ἕνα θεὸν
ἀποκαλούμενος, καίτοιγε καὶ τῦτο πολλοὶ κατώρθωσαν ἐφ' ἡμῶν μοναχοί· καὶ ὁ μειρακιῶν
γωνιξὶ μιγνύμενος, ὅτι ῥᾳδίως πορνεύει· οὕτω ὁ τὰ ἀλλότρια ἁρπάζων, ὅτι καὶ τὰ
αὐτῦ τις ῥᾳδίως προήσεται· ὕτως [οὐδὲ] Ⓐ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μειρακίοις φρονοῦσιν ἑαυτοὺς
κ. κατατεί- "κατατήκοντες, οὐκ ῥᾳδίως ἂν ὕστο" πρὸς ἀνέξοιντο. ὅτι μὴν οὕτω πολλοὶ Ⓐ τῦτο κατορθω-
νοντες, κ. δέξωνται. κότες εἰσὶν, ἀπ' αὐτῶν δυνατὸν ἡμῖν σῆξαι τῶν ταῦτα φιλοσοφούντων καὶ ὅτι τῆς ἡμετέ-
ρας ἡμέρας. ἀλλ' ὑμῖν πέως ἀρκῇ ὃ μὴ πλεονεκτῆν μαθεῖν, καὶ ὅτι καλὸν ἡ ἐλεημοσύνη, καὶ
ὃ εἰδέναι ὅτι χρὴ τῶν ὄντων μεταδιδόναι. ταῦτα γὰρ ἂν κατορθώσῃς, ἀγαπητὲ, ταχέως καὶ
ἐπ' ἐκεῖνα βαδίῆς. πέως τοίνυν τῷ πολυτελείᾳ ἀποθώμεθα τῷ περιττῷ, καὶ ῥυσώ-
μεθα τῆς συμμετοχείας, καὶ μάθωμεν ἀπὸ δικαίων πόνων κλᾶσθαι ἅπαντα, ἅπερ μέλλομεν
ἔχειν. ἐπεὶ καὶ ὁ μακάριος Ιωάννης ὅτε διελέγετο τοῖς περὶ τὸν τελωνίου ἐκολάκευε καὶ τοῖς Λυκ. γ.
κ. περισσότατ- στρατευομένοις, ἀρκεῖσθαι τοῖς ὀψωνίοις" ἐπέταττεν. ἐβούλετο μὲν γὰρ καὶ ἐφ' ἑτέραν μεί-
τεν. ζονα αὐτοὺς ἀγαγεῖν φιλοσοφίαν· ὅπῃ δ' ἂν οὐδέπω πρὸς ταῦτα ἦσαν ὑποπίδειοι, τὰ ἐλάτ-
τονα λέγει· ὡς εἰ τὰ ὑψηλότερα τούτων εἶπεν, οὐτ' ἂν ἐκείνοις προσέσχον, καὶ τούτων ἀξέ-
πεσον ἄν. διὰ δὴ τοῦτο δὲ ἡμεῖς ἐν τοῖς καταδεεστέροις ὑμᾶς γυμνάζομεν. καὶ γὰρ πέως ἴσ-
μεν, ὅτι μεῖζον ὑμῶν τῆς ἀκτημοσύνης τὸ φορτίον, καὶ ὅσον ἀφέστηκεν ὁ οὐρανὸς τῆς γῆς, τοσοῦ-
τον ὑμῶν ἡ φιλοσοφία ἐκείνη. οὐκοῦν κἂν τῶν ἐλάττων ὑποπεσώμεθα ὑποταγμῷ· οὐδὲ
γὰρ αὕτη μικρὰ κατόρθωμα. καίτοιγε πολλοὶ Ἕλληνες καὶ τοῦτο κατώρθωσαν, εἰ καὶ μὴ μετὰ
τῆς προσηκούσης γνώμης, καὶ τὰ ὄντα ἅπαντα ἀπεδύσαντο. ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς ἐρκούμεθα
ἐφ' ὑμῶν τοῦ τὴν ἐλεημοσύνην δαψιλῆ παρ' ἐκείνων παρ' ὑμῶν. ταχέως γὰρ καὶ ἐπ' ἐκεῖνα
ἥξομεν, ἂν οὕτω προσαγάγωμεν. εἰ δ' μηδὲ οὕτω ποιῶμεν, τίνος ἂν εἰκότως συγγνώμης ἀξιοι, Ⓐ
τὸν ἐν τῇ παλαιᾷ διαβεβῶσαν κελεύοντες, καὶ τῶν παρ' ἕλλησι φιλοσόφων ἐλάττους φαι-
νόμενοι; τί ἂν εἰ ποιῶμεν ὅταν ὀφείλοντες εἶναι ἄγγελοι καὶ υἱοὶ Θεοῦ, μηδὲ τὸ ἄνθρωποι εἶναι δια-
τηρῶμεν; τὸ γὰρ ἁρπάζειν καὶ πλεονεκτῆν, οὐ τῆς ἀνθρώπων ἡμερότητος, ἀλλὰ τῆς τῶν θη-
ρίων ὠμότητος. μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνων χείρεις Ⓐ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιθυμοῦντες· τοῖς μὲν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὰρ δικαίοις ἀπὸ φύσεως τοῦτο προσέστιν· ἡμᾶς δὲ ἃ λέγω μιμηθέντες, καὶ πρὸς τὴν παρὰ φύσιν κατάπτωσιν δυσχωρείαν, τίνος ἀπολαυσόμεθα συγγνώμης; ἐννοήσαντες τοίνυν τὰ μέτρα τῆς προκειμένης ἡμῖν φιλοσοφίας, κἂν εἰς τὰ μέσα φθάσωμεν, ἵνα καὶ τῆς μιγούσης ἀπαλλαγῶμεν κολάσεως, καὶ ὁδῷ προβαίνοντες, ἐπ' αὐτὴν ἔλθωμεν τὴν κορυφὴν τῶν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κϛ. 28 ΚΑΤΑΜΑΘΕΤΕ ΤΑ ΚΡΙΝΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΥ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. 29 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

ΕΙπὼν περὶ τῆς ἀναγκαίας τροφῆς, καὶ δείξας ὅτι ἀδύνατον ταύτης χωρὶς μεριμνᾶν, ὅτι δὲ κουφότερον μεταβαίνει λοιπόν. οὐδὲ γὰρ ὅτως ἀναγκαῖον ἔνδυμα, ὡς τροφή. τίνος οὖν ἕνεκεν οὐ λέγηται ἐν ταὐτῷ τῷ αὐτῷ ὑποδείγματι τῷ τῶν ὀρνίθων, οὐδὲ λέγῃ τὰ ὄνα ἡμῖν, καὶ τὰ κύκνον, καὶ τὸ περδίκιον; καὶ γὰρ πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἐκεῖθεν ἐῶ λαβεῖν. ὅπερ βούλεται ἑκατέρωθεν δεῖξαι τὴν ὑπερβολὴν, ἀπό τε τῆς αὐτελείας τῶν τῆς τοιαύτης μεταχόντων εὐπορείας, ἀπό τε τῆς φιλοτιμίας τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς δαψιλείσης τοῖς κρίνοις. εἶχε τοῦτο ὅτε αὐτὰ κατεσκεύασεν, οὐδὲ κρίνα αὐτὰ καλῆ λοιπόν,

30 Αλλὰ χόρτον ἀγρού. Καὶ ἵν' ὃ παρ' ὀνόματι ἔσχηται τούτῳ, ἀλλὰ πάλιν ἕτερον αὐτέλειαν παρεσήμηνεν, εἰπών, Σήμερον ὄντα· Καὶ αὖθις εἶπεν,

Αυριον Οὐκ ὄντα, ἀλλὰ τῷ πολλῷ πάλιν καταδεέστερον,

Εις κλίβανον βαλλόμενον. Καὶ αὖθις εἶπεν, ἁπλῶς ἀμφιέννυσιν·

Αλλ' οὕτως ἀμφιέννυσιν. Ορᾷς πανταχοῦ πολλὰς, καὶ ὑπερβολὰς καὶ ὑπερβάσεις; ποιᾷ οὖν τούτου, ἵνα αὐτὴν καθάψηται. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἐπήγαγεν·

Ου πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς; Καὶ γὰρ πολλῷ καὶ τοῦτο ἔχει τὸ ἔμφασιν. τὸ γὰρ, ὑμᾶς, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἀνθρωπολογούμενον, ἢ τὸ πολυτίμητον καὶ περιπόθητον τοῦ θεοῦ· ὡσανεὶ ἔλεγεν, ὑμᾶς, οἷς ψυχὴν ἔδωκεν, οἷς σῶμα διέπλασε, δι' οὓς τὰ ὁρώμενα ἅπαντα ἐποίησε, δι' οὓς προφήτας ἔπεμψε καὶ νόμον ἔδωκε, καὶ τὰ μυρία εἰργάσατο ἀγαθά· δι' οὓς τὸν μονογενῆ παῖδα ἐξέδωκε, καὶ τὰ μυρία δι' αὐτὸν χαρίσματα ἐδωρήσατο. ὅπως δὲ ἀπέδειξε σαφῶς, τότε καὶ ὑπερπλήττει, λέγων· Ολιγόπιστοι. Τοιοῦτον γὰρ ὁ συμβουλεύων· οὐ μόνον παραινεῖ, ἀλλὰ καὶ καθάπτεται, ἵνα διεγείρῃ πλέον πρὸς τὴν πεῖραν τῶν λεγομένων. ἀπὸ τούτων δὲ ἡμᾶς οὐχὶ μὴ μεριμνᾶν διδάσκει μόνον, ἀλλὰ μηδὲ ἐπαίρεσθαι πρὸς τὴν πολυτέλειαν τῶν ἱματίων. χλόης γὰρ ἡ εὐπρέπεια, καὶ πόας ὁ κάλλος, μᾶλλον δὲ καὶ μικρότερος ὁ χόρτος τῆς τοιαύτης ὕλης. εἰ τοίνυν μέγα φρονῇς, ἐν οἷς τὰ νικητήρια παρὰ τῇ βοτάνῃ μὴ πολλῆς τῆς περιουσίας; καὶ ὅρα πῶς ἀπὸ τῶν παρόντων ἀνάγει, καὶ ἀφ' ὧν δεδοίκασιν, ἀπὸ τούτων ἀπάγων. εἶπων γὰρ· καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, ἐπήγαγεν· οὐ κοπιῶσιν. ὥστε κόπων ἡμᾶς ἀπαλλάξαι βουλόμενος ταῦτα ἐκέλευσεν. εἰ τοίνυν τὸ μὴ μεριμνᾶν ταῦτα πόνος, ἀλλὰ τὸ μεριμνᾶν. καὶ καθάπερ εἶπων, οὐ παρῆγουσιν, εἰ τὸν παρόντα ἀνέτρεψεν, ἀλλὰ τὴν φροντίδα· οὕτως εἶπων, οὐ κοπιῶσιν, οὐδὲ νήθουσιν, οὐ τὸ ἔργον ἀνεῖλεν, ἀλλὰ τὴν μεριμνάν. εἰ δὲ Σολομὼν ἠπατήθη τοῦ κάλλους αὐτῶν, καὶ οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δίς, ἀλλὰ δι' ὅλης τῆς βασιλείας αὐτοῦ (οὐδὲ γὰρ ἔχει τις εἰπεῖν ὅτι νεὼν μὲν τοιαῦτα περιεβάλετο, μετὰ δὲ ταῦτα οὐκέτι; ἀλλὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλὰ σοβεῖ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὕττως ἐκθηωπίσατο. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν εἰπών, ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ) ϗ οὐχ ὑπὸ τούτου μὴ πεπόηθη τὸ αὐτὸς, ὃ ἕτερον ἐμιμήσατο, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοῦ προεχώρησε, διὸ ϗ καὶ ἔλεγεν, ὡς ἓν τούτων (ὅσον γὰρ τῆς ἀληθείας πρὸς τὸ ψεῦδος, τοσοῦτον τῶν ἱματίων ἐκείνων ϗ τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὸ μέσον) εἰ τοίνυν ὁλικῶς ὡμολόγησε τινὶ πεῖσθαι, ὁ πρώτων βασιλέων τῷ πώποτε γνωρισθέντα λαμπρότερος, πόσῳ σοὶ πρέπει πείθεσθαι δικαίως, μᾶλλον δ' ἐκεῖνος ψεύσασθαι" κἂν μικρὸν τῆς τοιαύτης διαφορᾶς; ἀπόβλητον ἡμᾶς παιδεύει μηδ' ὅλως ἐφίεσθαι τοῦ τοιούτου καλλωπισμοῦ. ὅρα γοῦν αὐτοῦ τὸ τέλος· μετὰ τινὰ νίκια εἰς κλίβανον βάλλει). Εἰ δὲ πρὸς τὰ βύτελῆ καὶ σφόδρα εὐτελῆ λόγου ἄξια, ϗ τὰ τυχόντα προσέχομεν χρείαν τοσαύτην πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπεδείξατο," πῶς σε προσήκει) τὸ πρώτων" ἀναγκαιότερον ζῶον; τίνος οὖν ἕνεκεν ὕττω καλὰ αὐτὰ ἐποίησεν; ἵνα τὴν αὐτοῦ σοφίαν ἐπιδείξῃ) καὶ τὴν προνοίαν τῆς δυνάμεως, ἵνα πάντα χρήσῃ αὐτοῦ τὴν δόξαν μάθωμεν. οὐ γὰρ Ⓐ ὑρανοὶ μόνοι διηγοῦνται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ γῆ. καὶ τοῦτο ὁ Δαβὶδ δηλῶν ἔλεγεν· Αἰνεῖτε Ⓦ Κύριον ξύλα καρποφόρα ϗ πᾶσαι κέδροι. πάντα γὰρ ὄφελος τοῦ καρποῦ, ϗ ὃ ὄφελος τοῦ μεγέθους, ϗ ὃ ὄφελος τοῦ κάλλους ἀναπέμπει τῷ ποιήσαντι τὴν εὐφημίαν. πολλῆς γὰρ ϗ ὕττω σοφίας καὶ προνοίας σημεῖον, ὅταν ϗ εἰς τὰ σφόδρα βύτελῆ (τί γὰρ βυτελέστερον τοῦ σήμερον ὄντος ϗ αὔριον οὐκ ὄντος;) τοσοῦτον ἐκχέῃ τὸ κάλλος. Εἰ τοίνυν τῷ χόρτῳ τὸ μὴ ἐν χρείᾳ δέδωκε (τί γὰρ αὐτοῦ τὸ κάλλος πρὸς τὸν πυρὸς ζῆφον ζωτελῆ;) πῶς σοι τὸ ἐν χρείᾳ ὢ" δίδωσιν; Εἰ τὸ πρώτων βυτελέστερον ἐκθηώπισεν ἐκ προνοίας, καὶ ταῦτα ὑ προὸς χρείαν, ἀλλὰ προὸς φιλοτιμίαν τοῦτο ποιῶν· πολλῷ μᾶλλόν σε τῶν ἀπρώτων διαφορώτερον ἐν τοῖς ϗ τὴν χρείαν" τιμήσει. ὅπερ τοίνυν ἀπέδειξε πολλαχοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν προνοίαν ὅσαν, ϗ ἔδει Ⓒ ὅτι πλῆξαι λοιπόν, Ⓒ ἐνταῦθα κέχρηκε) τῇ φειδοῖ, οὐκ ἀπιστίαν, ἀλλ' ὀλιγοπιστίαν αὐτοῖς ἐγκαλῶν. Εἰ γὰρ Ⓦ χόρτον, φησί, τὸν ἀγρὸν ὁ Θεὸς ἵστησιν, πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. καίτοιγε ταῦτα πρώτα αὐτὸς ἐργάζε) πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, Ⓒ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν· ἀλλ' ὅμως ὑδαμοῦ ἑαυτῷ μέμνηται τέως. ἤρκει γὰρ εἰς τὸ δεῖξαι τὴν αὐθεντίαν τέως, τὸ λέγειν καθ' ἑκάστην τὴν στολήν, ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν. μὴ τοίνυν θαυμάσῃς, ὅταν ϗ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα κρύπτῃ ἑαυτὸν, ἢ ταπεινόν τι περὶ ἑαυτοῦ φθέγῃ). ἐν γὰρ ἑαυτοῦ διδάσκε τέως, οὐ πρὸς δέκτον. αὐτοῖς ἐλέγετο Ⓦ λέγων, ϗ ὃ πάντων ἀποδείξαι ὅτι θεότητός ἐστιν ὄντα, ἀλλ' ὁμονοοῦντα ϗ συμβαίνοντα τῷ πατρί· ὃ δὴ Ⓒ ἐνταῦθα ποιεῖ. τοσούτους γὰρ ἀναλώσας λόγους συνεχῶς αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ ὑβρίσει, τὴν σοφίαν αὐτοῦ θαυμάζων, τὴν προνοίαν, τὴν κηδεμονίαν, τὴν ὃ πάντων, ϗ τῶν μεγάλων καὶ τῶν μικρῶν. ϗ γὰρ ὅτε περὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἔλεγε, τὴν πόλιν τοῦ μεγάλου βασιλέως αὐτὸ καλέσας· ϗ ὅτε τοῦ ὑρανοῦ ἐμνημόνευσε, θρόνον πάλιν ὠνόμασε τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅτε περὶ τῆς Ⓦ κόσμου οἰκονομίας διελέγετο, αὖθις πάλιν ὑ πρῶ ἀνατέλλει, λέγων· ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηρὸς καὶ ἀγαθοὺς, Ⓒ βρέχει ὑπὲρ δικαίους ϗ ἀδίκους. ϗ ἐν τῇ δύχῃ ὃ ἐδίδασκε λέγειν, ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, ϗ ἡ δυνάμις, καὶ ἡ δόξα. Ⓒ ἐνταῦθα περὶ τῆς προνοίας αὐτοῦ Ἀμαλεκιτόμυθος, ϗ δείκνυς πῶς ϗ ἐν τοῖς μικροῖς ἀεικοτέχνης ὢν, φησιν, ὅτι Ⓦ χόρτον τὸν ἀγρὸν ἀμφιέννυσι· Ⓒ ὑδαμοῦ ἑαυτῷ πατέρα καλεῖ, ἀλλ' ἑκείνων, ἵνα ϗ τῇ ὑμῇ καθάψηται, Ⓒ ὅταν" ἑαυτῷ λέγῃ πατέρα, μηκέτι ἀγδμακτῶσιν. Εἰ δ' ὁ σωτὴρ φιλοῦν ϗ ἀναγκαίων ὑ ὃ μεμνᾶται, τίνος ἂν ἕνεκεν ἄξιοι συνιόμενοι Ⓘ ὁ σωτὴρ τῶν πολυτελῶν μεμνῆσθαι; μᾶλλον δ' τίνος δὲν ἕνεκεν συνιόμενοι ἄξιοι Ⓛ μηδὲ καθεύδοντες, ἵνα τὰ τῶν ἄλλων λάβωσι;

31 Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ Τί πίωμεν, ἢ Τί περιβαλώμεθα;

32 Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη [τοῦ κόσμου] ἐπιζητεῖ.

Εἰδὼ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἶδες πῶς πάλιν αὐτοὺς ⸀ ⸀ἀνέτρεψε μειζόνως, ⸀ καὶ προεδήλωσεν ὅτι οὐδὲν φορτικὸν, οὐδὲ ἐπαχθὲς ἐπέταξεν; ὥσπερ οὖν ὅτε ἔλεγεν, ἐὰν ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, οὐδὲν μέγα ποιεῖτε (⸀ γὰρ ⸀ ἐθνικοὶ ⸀ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν) ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν ἐθνικῶν αὐτοὺς διήγειρε πρὸς τὸ μεῖζον· ὕτω ⸀ νῦν ἐκείνους εἰς μέσον ἄγει, καθαπτόμενος ⸀ δεικνὺς ὅτι ἀναισχύντου ἀπαιτεῖ πρᾶξιν ἡμῶν ὀφείλημα. Εἰ γὰρ τῶν γραμματέων ⸀ φαρισαίων πλέον δικαιοσύνην δεῖ ἐπιδείξασθαι καὶ, ἵνος δὴ ἐστὶν ἡμῶν ἄξιοι, ⸀ μὴ μόνον ἐκείνους μὴ ὑπερβαίνοντες, ἀλλὰ ⸀ καὶ ἐν τῇ τῶν ἐθνικῶν βδελυρίᾳ μένοντες, ⸀ καὶ τὴν αὐτῶν μακροψυχίαν ζηλοῦντες; ⸀ μὲν γὰρ τῆς ὑπερπλήξεως ἔστι, ἀλλὰ καθαρμάτων ἐστὶν ἔσθιν ⸀ καὶ διεγείρας αὐτὸς ⸀ ἐντρέπας μὴ ὑπερβολῆς ἅπασης, ⸀ ἑτέρωθεν πάλιν ἀναχαλᾷ λέγων·

Οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.

Οὐκ εἶπεν, οἶδεν ὁ Θεός, ἀλλ' οἶδεν ὁ πατήρ, ὥστε αὖθις εἰς μείζονα ἐλπίδα ἀγαπᾷν. Εἰ γὰρ πατήρ ἐστι, ⸀ καὶ πατὴρ τοιοῦτος, οὐ διωκτέον ⸀ παρεῖδεν τοὺς ἡμετέρους ἐν ἑκάστοις ὄντας κακοῖς· ὥστε οὐδὲ μὴν δεσποτικὸν ὄντας τοῦτο ὑπομένουσι. ⸀ καὶ ἕτερον ⸀ μὴ τοῦτο πάλιν ἐπάγει λογισμόν. ποῖον δὴ τοῦτον; ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων. ὃ ⸀ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι. μὴ γὰρ παρεῖται ταῦτα, ἵνα καταφρονήσῃ; κἀκεῖνο οὐδὲ ἐν τοῖς παρεῖσοῖς καταφρόνησεν, ὅτι τὰ χρήσιμα· νυνὶ ⸀ δὲ καὶ ἀναγκαῖά ἐστιν· ὥστε ὁ νομίζεις ἄμουν εἶναί σοι τῆς φροντίδος, τοῦτο ἱκανὸν εἶναί φησι τῆς φροντίδος σε ῥᾳθυμεῖν ἀπαγορεύειν. Εἰ ⸀ δὲ λέγεις, ὅτι καὶ τοῦτό με χρὴ μεμνᾶσθαι, ὅτι ⸀ καὶ ἀναγκαῖά ἐστι, τοιοῦτον ἐγώ φημι· ὅτι σὺ μὲν οὖν τοῦτο μὴ μεμνήσῃς, ἐπειδὴ ἀναγκαῖά ἐστιν. Εἰ γὰρ παρεῖται ἐᾷ, ἀδιάπτωτος ἂν φυλαχθείην, ἀλλὰ θαρρῶν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν χορηγίας ἐρεῖ· ὅτι ⸀ καὶ ἀναγκαῖά ἐστι, διὰ τοῦτο ἀμφιβάλλειν δεῖ. ποῖος γὰρ ἐστι πατὴρ, ὃς ὑπομενεῖ μηδὲ τὰ ἀναγκαῖα παρέχειν τοῖς παισίν; ὥστε ⸀ καὶ ἀπὸ τούτου πρόεξε ὁ Θεός. ⸀ γὰρ δημιουργὸς τῆς φύσεως αὐτός ἐστι, ⸀ τὴν χρείαν αὐτῆς μετ' ἀκριβείας αὐτὸς ὥρισται. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὅτι πατὴρ μὲν ἐστι ⸀ καὶ ἀναγκαῖά ἐστι τὰ ζητούμενα, ἄγνοεῖ ⸀ ὅτι οὐ χρείᾳ αὐτῶν καθεστήκαμεν. ὁ γὰρ τὴν φύσιν αὐτὴν εἰδώς, ⸀ δημιουργὸς αὐτῆς γεγονὼς, ⸀ καὶ τοιαύτην αὐτὴν διαπλάσας, οὐδηλον ὅτι ⸀ τὴν χρείαν αὐτῆς ὥρισται σὲ μᾶλλον τὸ ⸀ χρείᾳ" αὐτὸ καθεστῶτος. ⸀ γὰρ αὐτῷ τοῦτο ἔδοξεν, ὥστε οὐ τοιαύτη χρείᾳ ἐστὶ αὐτῷ. ⸀ τοίνυν ἀναλωσάτω οἷς ἠθέλησε, καταστήσας μὲν οὐκ ἀνάγκη" τοσαύτην τῆς χρείας, ὑποστρωννύς ⸀ δὲ πάλιν τῆς χρείας ⸀ τὸ ἀναγκαῖον αὐτῷ. μὴ τοίνυν φροντίζωμεν. οὐδὲν γὰρ ἡμῖν περιέσται πλέον, ἢ ὃ καταπτύειν ἑαυτούς. ὅταν γὰρ ⸀ μεμνώμεθα ἡμῶν ⸀ μὴ μεμνώμενοι πρέχῃ, ⸀ μᾶλλον μὴ μεμνώμενοι, οἱ σοι πλέον ἀπὸ τῆς φροντίδος, ἢ τὸ δίκαιον σαυτῷ περιποιῶ ἀπαλλάξῃ; ⸀ δὲ γὰρ ὅτι δαψιλὲς ἀπόκειται μέλλοντι ἀμείβεσθαί τις, ὑπὲρ τοῦ ἔφης ἀνέξεται ⸀ μεμνῆσθαι· οὐδὲ ὅτι πτωχὸν βαδίζων, ὑπὲρ οὗ πίνειν φροντίζῃ. μὴ τοίνυν μηδὲ ἡμεῖς, ⸀ πτωχῆς ἁπάσης ⸀ καὶ μυρίων δεόντων πρεσκυσαμένων δαψιλεστέραν ἔχοντες χορηγίαν ⸀ τοῦ Θεοῦ τὴν πρόνοιαν, ⸀ μεμνώμεθα μηδὲ μίκρον ὑπὲρ τῶν εἰρημένων ⸀ ἕτερον λογισμὸν πάλιν ὑπὲρ τῆς παρρησίας ποιούμενοι τῶν τοιούτων αἰτήσει, λέγων·

33 Ζητεῖτε* τὴν βασιλείαν" τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ⸀ ὑμῖν.

Ἐπειδὴ γὰρ ἀνῆκε τῆς φροντίδος τὸν ψυχὸν, τότε καὶ τῶν οὐρανῶν ἐμνημόνευσε. καὶ γὰρ τὰ παλαιὰ ἀναλύσων προσάγεται, καὶ προὸς μείζονα καλέσων πατρίδα. διὰ τοῦτο πάντα ποιεῖ, ὥστε τῶν παρεῖσθαι ἡμᾶς ἀπαλλάξῃ καὶ τῆς προὸς τὸν γλῶν συμπαθείας. διὰ τοῦτο καὶ τῶν ἐθνικῶν ἐμνημόνευσεν, εἰπὼν ὅτι τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ ταῦτα, οἷς ὁ πόνος ἅπας καὶ ⸀ πρόκειται βίου, οἷς λόγος οὐδεὶς παρεῖται μαθόντων, οὐδὲ ἔννοια τῶν οὐρανῶν· ὑμῖν ⸀ οὐχὶ ταῦτά ἐστι τὰ προκείμενα, ἀλλ' ἕτερα. οὐ γὰρ διὰ τοῦτο ἐληλύθαμεν, ἵνα φάγωμεν καὶ πίωμεν καὶ παρεισαγώμεθα· ἀλλ' ἵνα ἀρέσωμεν τῷ Θεῷ, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν. ὥσπερ οὖν ἐν τῇ σαουλῇ πρέπει ταῦτα, οὕτω καὶ ἐν τῇ αἰτήσει πρέπει ἐνταῦθα.

τοῦτο

* δὲ προσθοῦσιν οἱ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ

τοῦτο καὶ ἔλεγε· ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.
ἴσ. μέσα καὶ οὐκ εἶπε, δοθήσεται, ἀλλά, προστεθήσεται, ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐδὲν μετὰ τὴν διδομένων τὰ πρόσοντα ὅσῳ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν μελλόντων. διὰ δὴ τοῦτο οὐδὲ αὐτὴν αὐτὰ κελεύει· ἀλλ' αὐτὴν μὲν ἕτερα, θαρρῶν ὡς καὶ τούτων ἐκείνοις προστιθεμένων. ζήτει τοίνυν τὰ μέλλοντα, καὶ
5 λήψῃ καὶ τὰ πρόσοντα· μὴ ζήτει τὰ ὁρώμενα, καὶ πάντως αὐτὴν ἐπιτεύξῃ. καὶ γὰρ αἰτίζει σε
χ. ὑπὲρ ὃ" πρὸς τοιούτων προσιέναι τῷ δεσπότῃ. ὁ γὰρ τὴν ἅπασαν οἰκουμένην καὶ τὴν μέλιμναν ὑπὲρ τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν ἐκείνων ὀφείλων ποιεῖσθαι, σφόδρα σεαυτὸν καταισχύνεις, εἰς τὴν τῶν ῥεόντων προσαγμὸν ἐπιθυμίαν καταμαλίσκων σαυτόν. πῶς οὖν, φησιν, ἐκέλευσε Ⓦ ἄρτον αὐτὴν; ἀλλὰ Ⓦ ἐπιούσιον προσέθηκε, καὶ τότε πάλιν ὃ σήμερον· ὅπερ
10 οὖν καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ. οὐ γὰρ εἶπε, μὴ μεριμνήσητε, ἀλλὰ μὴ μεριμνήσητε ὑπὲρ τῆς
χ. πάντοις. αὔριον, ὁμοῦ καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἡμῖν πρέχων, καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν προσπολῶν τοῖς ἀναλγητοτέροις. καὶ γὰρ ἐκεῖνα αὐτὴν διὰ τοῦτο ἐκέλευσεν, οὐχ ὡς τοῦ Θεοῦ δεομένου τῆς πρὸ ἡμῶν ἐπιμελείας, ἀλλ' ἵνα μάθωμεν ὅτι μετὰ τῆς αὐτοῦ βοηθείας κατορθοῦμεν, ἅπερ ἂν κατορθώσωμεν, καὶ ἵνα οἰκειωθῶμεν τῇ ζωοτόκῳ πηγῇ διὰ τούτων αἰτήσει. εἶδες πῶς καὶ ἐντεῦθεν ἔπει-
15 σεν ὅτι λήψονται τὰ πρόσοντα πάντως; ὁ γὰρ τὰ μείζω πρέχων, πολλῷ μᾶλλον τὰ ἐλάττω δώσει. οὐ γὰρ διὰ τοῦτό, φησιν, εἶπον μὴ μεριμνᾶν μηδὲ αὐτὴν, ἵνα ῥαθυμοῦντες καὶ γυμνοὶ προέρχησθε, ἀλλ' ἵνα καὶ τούτων ἐν ἀφθονίᾳ ἦτε· ὁ δὴ μάλιστα πάντων ἐγκαίρων ἐστὶν αὐτοῖς ἐφελκύσασθαι. ὥσπερ οὖν ὅτι τῆς ἐλεημοσύνης ἀποτρεπτέον αὐτοὺς ὑπεδείκνυτο τοῖς ἀνθρώποις, τούτῳ μάλιστα ἐπειθε τῷ μὴ πλείονος ἀξιοῦν πρέχειν τῆς φιλοπο-
20 μίας αὐτοῖς (ὁ γὰρ πατὴρ σοῦ, φησιν, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ)
χ. αὐτὸ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀφέλκων αὐτοὺς τοῦ μὴ ζητεῖν" αὐτὰ, τούτῳ μάλιστα πείθει τῷ μὴ ζητοῦσι μὴ πλείονος ἐπιμελεῖσθαι πρέχειν τῆς περιουσίας. διὰ γὰρ τοῦτο κελεύει, φησί, μὴ ζητεῖν, οὐχ ἵνα μὴ λάβῃς· ἀλλ' ἵνα λάβῃς δαψιλῶς· ἵνα λάβῃς μετὰ τοῦ σοι προσήκοντος ἡδέ-
χ. ἁμαρτιζόμενος ματος, μετὰ τῆς ἁρμοζούσης σοι λυσιτελείας· ἵνα μὴ μεριμνῶν μηδὲ ἁρπάζων εἰς τὴν
25 τῶν φροντίδα δυάζιον σαυτὸν καὶ τῶν καὶ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν· ἵνα μὴ ταλαιπωρίαν περιπλέκῃ ἐπομένης, καὶ τοῦ προκειμένου πάλιν ἐκπέσῃς.

χ. εἰς τὴ αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς· ἀρκεῖ. χ. προσέθηκε
34 Μὴ οὖν μεριμνήσητε" περὶ τῆς αὔριον· ἀρκετὸν [γὰρ] τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς· Γεν. γ. ιϐ.
Τουτέστιν, ἡ ταλαιπωρία [αὐτῆς,] ἡ ζωτειρά. οὐκ ἀρκεῖ σοι ὃ, Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου ἐσθίειν Ⓦ ἄρτον [σου]; τί καὶ ἑτέραν" προσυθεῖς τὴν ἀπὸ τῆς φροντίδος ταλαιπωρίαν, μέλλων λοιπὸν καὶ τῶν προτέρων ἀπολύεσθαι κόπων; κακίαν οὖν ἐνταῦθά φησιν, οὐ τὴν πονηρίαν (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ τὴν ταλαιπωρίαν καὶ Ⓦ πόνον δὲ ταῖς συμφοραῖς, ὥσπερ οὖν καὶ ἀλλαχοῦ φησιν· Εἰ ἔστι κακία ἐν πόλει, ἃ Κύριος οὐκ ἐποίησεν; οὐχ ἁρπαγὰς Αμ. γ. ϛ.
* λέγων οὐδὲ" πλεονεξίας, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδέν, ἀλλὰ ταῦτ' ἐνταῦθα φησὶ τὰ Ησα. με. ζ.
χ. δυσκασείας, χ. ὃ πληγάς. δὲ πάλιν, Ἐγώ, φησι, ποιῶν εἰρήνην καὶ κτίζων κακά. " οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα τὴν κακίαν φησὶν, ἀλλὰ τὴν λιμὸν καὶ τὸν λοιμὸν, τὰ δοκοῦντα εἶναι κακὰ μόνα τοῖς πολλοῖς. ἔξω γὰρ τοῖς πολλοῖς ταῦτα λέγειν κακά. οὕτω γοῦν καὶ Ⓐ τὴν πέντε σατραπειῶν ἐκεί- α. Βασ. ϛ.
νων ἱερᾶς καὶ μιᾶς, ἵνα μὴ τὰ βοῦς ἐπιζεύξαντες τῇ κιβωτῷ χωρεῖς τὴν δαμάλεων ἀφῆκεν βαδίζειν, κακίαν ταύτην θεηλάτους ἐκάλεσε πληγὰς ἐκείνας, καὶ τὴν δι' αὐτῶν ἀθυμίαν καὶ ὀδυνίαν ἐγκινδύνους αὐτοῖς. τοῦτο τοίνυν καὶ ἐνταῦθα δηλοῖ, λέγων, ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ
χ. ὃ ἡ κακία αὐτῆς. οὐδὲν γὰρ ὅπως ἀλγυνεῖ ψυχὴν, ὡς μέλιμνα δὲ φησὶ οὕτω καὶ *Παῦλος εἰς Τιμόθεον ἐπάγων ζωοβούλου, λέγων· θέλω δ' ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὅταν δ' λέγῃ, ὅτι ὁ αὐτὸν μεριμνήσει περὶ ἑαυτῆς, οὐχ ὡς τῆς ἡμέρας μεριμνώσης ταῦτά φησιν, ἀλλ' ὅπως πρὸς δῆμον ἀπελέσεσεν ὁ λόγος ἦν αὐτῷ, βαλόμενος ἐμφανεστέρων ποιῆσαι δ λεγόμενον, προσωποποιήσας Ⓦ καιρὸν, καὶ τὴν τῶν πολλῶν ζωοτόκον φθεγόμενος πρὸς αὐ-

Λεκ. ι. δ. τάς. ᾗ ὁ Χριστὸς μὴ συμβουλεύει πρεσβεύειν ἢ αὖθις ᾗ νομοθετῶν λέγων· Μὴ κτήσησθε χρυσίον, μηδὲ ἄργυρον, μήτε πήραν εἰς ὁδόν. ὅπου γὰρ καὶ τῶν ἔργων αὐτὸ ἐπεδείξατο, τότε λοιπὸν ᾗ τῶν ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ εἰσάγει νομοθεσίαν βύτινωτέραν, ὅτε ᾗ βύωδάδικλος ὁ λόγος ἐχθρὸν, τοῖς ἔργοις τοῖς ἑαυτοῦ πρότερον βεβαιωθείς. ποῦ οὖν ἔδειξε διὰ τῶν ἔργων; ἀκούσον αὐτοῦ λέγοντος· Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει πῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀρκεῖται μόνῳ· ἀλλὰ ᾗ ἐν τοῖς μαθηταῖς πρέπεται τὴν ὑπὲρ τούτων ἀπόδειξιν, ᾗ αὐτοῦ ὅτε σημαίνας, ᾗ οὐκ ἀφεὶς οὐδένος διενθῦναι. σκόπει ὅ αὐτὸ ᾗ τὴν κηδεμονίαν, πῶς πάντος παῖδος ὑπερβαίνει φιλοτεχνίαν. τοῦτο γὰρ κελεύω, φησί, σὴν ἑτέραν μὴ οὐδὲν, ἵνα ὑμῶν ἀπαλλάξω πολλῶν φροντίδων. καὶν γὰρ σήμερον μεριμνήσῃς ὑπὲρ τῆς αὔριον, ᾗ πάλιν αὔριον μεριμνήσεις. τί οὖν τὸ πολλόν; τί καταναγκάζεις τὴν ἡμέραν πλέον τῆς συγκεκληρωμένης αὐτῇ ταλαιπωρίας καταδέχεσθαι; ᾗ μὴ τῶν οἰκείων πόνων καὶ τὸ τῆς ὑποψίας προστιθεὶς αὐτῇ φορτίον. Ἐ. ταῦτα δὲν τὴν ἑτέραν μέλλων ἀπὸ τῆς προσθήκης τῆς μεριμνῆς ὑποκρίζειν, ἀλλὰ πλεονεξίαν μόνον προβεβλημένος πόνων; ἵνα γὰρ μείζονος αὐτῶν καθάψηται, μονονουχὶ καὶ κελεύειν αὐτὸν ψυχῶσας, ὡς ἀδίκου μένον εἰσάγει καὶ καταδοῦναι αὐτῶν· ὑπὲρ τῆς προστιθείσης ἐπηρείας. καὶ γὰρ ἔλαβες τὴν ἡμέραν; ἵνα τὰ αὐτῆς φροντίζῃς. τίνος οὖν ἕνεκεν ᾗ τὰ τῆς ἑτέρας αὐτῇ προστιθεὶς; μὴ γὰρ σὺ ἀρκοῦν ἔχει φορτίον τὴν ἑαυτῆς φροντίδα; τί τοίνυν βαρύνεις αὐτὴν μείζονος;

ΠΟΙΚΟΝ Ὅταν ᾗ ὁ νομοθέτης ταῦτα λέγῃ καὶ ὁ μέλλων ἡμῖν δικάζειν, ἀνάπαυσιν πᾶσι ἡμῖν χορηγὰς ὑπὸ τίνει ταῖς ἐλπίδας, ὅταν αὐτὸς μάρτυρη ὅτι ταλαίπωρος ὁ βίος οὗτος ὁ βιωτικὸς, ὡς ᾗ τὴν τῆς μιᾶς ἡμέρας φροντίδα ἀρκεῖν εἰς ὃ κακοῦν ἡμᾶς ᾗ σωτεῖρειν. ἀλλ' ὅμως "τοιούτων εἰρημένων ᾗ τηλικούτων, ἡμεῖς ὑπὲρ μὲ τούτων μεριμνῶμεν, ὑπὲρ ᾧ τῶν ὄν τοῖς οὐρανοῖς σὸν ἔτι, ἀλλ' ἀντερέψαμεν τὴν ταῖξιν, ἑκατέρωθεν μαχόμενοι τοῖς λεγομένοις. σκόπει γὰρ· μὴ ζητεῖτε τὰ πρόσωπα, φησί, καλῶς· ἡμεῖς ᾗ ζητοῦμεν ταῦτα διηνεκῶς. ζητεῖτε τὰ ἐπουράνια, φησιν· ἡμεῖς ᾗ οὐδὲ μικρὰν ὥραν σκῆνα ζητοῦμεν, ἀλλ' ὅσον ὑπὲρ τῶν βιωτικῶν ὑπιδεικνύμενα τὴν μεριμνῶν, τοσαύτην ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἐγχορεύομεν τὴν ὀλιγωρίαν, μᾶλλον ᾗ πολλῷ πλείονα. ἀλλ' οὐκ ἀεὶ ταῦτα προσχωρεῖ, οὐδὲ ἀεὶ ταῦτα ἀνέχει). ἰδοὺ δέκα ἡμέρας καταφρονοῦμεν· ἰδοὺ εἴκοσι· ἰδοὺ ἑκατόν. οὐκ ἀνάγκη πάντως ἀπέχθειαν ἐμπεσεῖν εἰς τὰ δικάζοντος χέρας; ἀλλ' ἔχει τινὰ ἀμοιβὴν ἡ ἀνάπαυσις. ᾗ ποία τοσαύτη ἀμοιβὴ καθ' ἑκάστην ἡμέραν προσδοκᾶν κόλασιν ᾗ χειμῶνα; εἰ γὰρ βούλει τοσαύτην λαβεῖν ἵνα ἀπὸ τῆς ἀνάπαυσης ταύτης, λάβε τὴν ἀπὸ τῆς μετανοίας καρπούμενος διόρθωσιν. ᾗ γὰρ εἰ ὃ μέλλειν τὴν χειμῶνα τοσαύτην ἵνα εἰ νομίζεις, πολλῷ μᾶλλον κέρδος τὸ μὴ" πεσεῖν τῇ χειμῶνα. καταχρησώμεθα τοίνυν τῇ μνήμῃ ταύτῃ πρὸς τὸ ἀπαλλαγῆναι πάντελῶς τῶν ἐπικειμένων δεινῶν. οὐδὲ γὰρ φορτικὸν ἐστὶ ἐπαρθὲς ἢ τῶν ἐπιταχθέντων ἐστίν· ἀλλ' οὕτως εὔκολα πάντα ᾗ ῥάδια, ὡς προαίρεσιν μόνον εἰσενεγκόντας γνησίαν πάντα δυνηθῆναι αὐδσαν, καὶν μείζονα ὦμεν ὑπὸ θηνοι πλημμελημάτων. Ἐ. γὰρ ὁ Μανασσῆς μιάσματα ἄπειρα ἐπὶ τετολμηκώς. Ἐ. γὰρ κατὰ τῶν ἁγίων τὰς χεῖρας ἐξέτεινε, ᾗ τὰ βδελύγματα εἰς τὸν ναὸν εἰσήγαγε, ᾗ φόνων τὴν πόλιν ἐνέπλησε, ᾗ πολλὰ ἕτερα εἰργάσατο συνηνώμενα μείζονα· ἀλλ' ὅμως μετὰ τοσαύτην ᾗ τηλικαύτην πονηρίαν, ἅπαντα ἀπενίψατο σκήνα. πῶς, ᾗ λέγω; μετανοίᾳ ᾗ γνώμῃ. ᾗ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἁμάρτημα, ὅπερ οὐκ ἔχει ᾗ ταύτην χωρεῖν τὴν τῆς μετανοίας δυνάμει, μᾶλλον ᾗ τὴν τοῦ Χριστοῦ χάριν. ᾗ γὰρ δὴ μετανοήσωμεν μόνον, αὐτὸν ἕξομεν συνεφαπτόμενον ἡμῖν. καὶν θελήσῃς γνώσεσθαι καλῶς, σαυτὸς ὁ κωλύων· μᾶλλον δὲ οὐδὲ μὲ ὁ κωλύων ὁ διάβολος, ᾗ μὴν ᾗ ἰσχύει, σοῦ γὰρ ἄκοντος προσαρμόζει, ᾗ ταύτῃ Θεὸν ὑπακουομένου πρὸς συμμαχίαν. σὺ ᾗ σὺ μὴ βουληθῇς, ἀλλ' ἀποπηδήσῃς, πῶς σε προσήσει);

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ϛήσε᾽) ; οὐδὲ γὰρ ἀνάγκη ϰαὶ βία, ἀλλ᾽ ἐϰόντα βούλεται σώζεσθαι. Εἰ γὰρ αὐτὸς οἰϰέτην ἔ-
χων μισοῦντά σε ϰ᾽ ἀποστρεφόμενον ϰ᾽ ζωεχῶς ἀποπηδῶντα ϰαὶ φθόγγον. οὐϰ ἂν ἔλοιο
ϰατέχειν, ϰ᾽ ταῦτα δέοντος αὐτοῦ τῆς ζημίας· πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεός, ὁ μὴ ζημίαν τινὸ οἰ-
ϰείαν ζητῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν σὴν σωτηρίαν πάντα ποιῶν, οὐϰ ἂν ἔλοιτό σε τοῦς βίου ϰα-
τέχειν· ὥσπερ οὖν ἐϰεῖ τοῦ αἱρεῖσθαι ἀπαιδείξη μόνον, οὐϰ ἂν ἔλοιτό σέ ποτε τοῦτο πρᾶξαι, διὰ τοῦτο οὐδὲ ὁ διάβολος ποιῶν. ὥστε ἡμᾶς αἰτίους τῆς ἀπωλείας τῆς ἡμετέρας ἐσμέν. οὐδὲ γὰρ
προσερχόμεθα αὐτῷ, οὐδὲ ἀντυγχάνομεν, οὐδὲ προσαναλοῦμεν, ὡς χρὴ· ἀλλὰ ϰαὶν παρο-
ἐλθωμεν, τὸν ποιοῦμεν· οὐχ ὡς ὀφείλοντες λαβεῖν, οὐδὲ μὴν τῆς προσηϰούσης πίστεως, οὐ-
δὲ ὡς ἀπαιτοῦντες, ἀλλὰ χασμώμενοι ϰ᾽ ἀναπεπτωϰότες πάντα ποιοῦμεν. ϰαίτοιγε βού-
λεται ἀπαντᾶσθαι πᾶν ἡμῶν ὁ Θεός, ϰ᾽ χάριν ἔχει σοι τοῦτο πολλήν. μόνος γὰρ οὗτος ὁ χρε-
ώστης, ὅταν ἀπαιτῆται, χάριν ἔχει, ϰ᾽ ἃ μὴ ἐδυνείσαμεν δίδωσι. ϰαὶν μὴ σφοδρῶς ἴδῃ ἐ-
πιϰείμενον τὰ ἀπαιτούμενα, ϰ᾽ ἃ μὴ ἔλαβε πᾶν ἡμῶν ϰαταβάλλει· ϰαὶν ὀλίγως, ϰ᾽ αὐτὸς διά-
ϰαβάλλει), ϰ᾽ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι δοῦναι, διὰ τοῦτο οὐδὲ ϰατὰ μιϰρὸν ἔχει ἀπαιτᾶσθαι.
διὰ τοῦτό σοι ϰ᾽ τὸ ὑπόδειγμα εἶπεν ἐϰείνου τοῦ φίλου τοῦ νύϰτωρ προσελθομένου ϰαὶ αἰ-
τοῦντος αὐτοὺς τρεῖς ἄρτους, ϰαὶ τοῦ διϰαστοῦ τοῦ τὸν Θεὸν μὴ φοβουμένου, μηδὲ αἰδουμένου
ϰ᾽ οὐϰ ἔστι μέχρι τοῦ παραδείγματος, ἀλλὰ ϰ᾽ ἐπ᾽ αὐτῶν αὐτὸ τοῦτο τῶν ἔργων ἔδειξεν, ἵνα ϰαὶ τὴν
Φοίνισσαν ἐϰείνην γυναῖϰα τῆς μεγάλης δωρεᾶς ἐμπλήσας ἀπέπεμψε. διὰ μὲν γὰρ ταύ- Μαρ. ζ. ϰζ.
της, ὅτι ϰαὶ μὴ προσήϰοντα τοῖς ἀπαιτοῦσι σφοδρῶς δίδωσιν, ἔδειξεν. Οὐ γὰρ ϰαλὸν
ἐστι, φησι, λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέϰνων, ϰ᾽ βαλεῖν τοῖς ϰυναρίοις· διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐδώϰεν, ὅτι
σφόδρα αὐτὴ ἀπῄτησε. διὰ δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐδήλωσεν, ὅτι τοῖς ῥᾳθυμοῦσιν οὐδὲ ϰαὶ αὐτὰ
δίδωσιν. οὐϰοῦν ἔλαβον ἐϰεῖνοι· οὐδέν, διὰ τὸ ἀπαιτεῖν· ἀλλὰ ϰαὶ τὰ ἀλλότρια ἴσχυσεν ἐϰδιϰῆσαι, ϰαὶ τὰ τῶν τέϰνων ἔλαβε τὸ ϰυναρίοις. Τοιοῦτον ἡ προσευχὴ ἀγαθόν. ϰαὶν
γὰρ ϰύων ᾖς, προσευχῶν προσπιπτήσῃ τῷ τέϰνου ῥᾳθυμοτέρου. ὅσα γὰρ οὐϰ ἀνύει ἡ φι-
λία, πάντα ἐπανύσει ἡ προσευχή. μὴ τοίνυν λέγε, ὅτι ἐχθρός μοῦ ἐστιν ὁ Θεός, ϰαὶ οὐϰ
ἐπαϰούσεταί μου. εὐθέως σοι ἀποϰρίνεται· ζωεχῶς ἐνοχλοῦντι, εἰ ϰαὶ μὴ διὰ τὸ μὴ εἶναι
φίλον, ἀλλὰ διὰ τὸ προσευχεῖσθαι· ϰαὶ ὅτε ἡ ἔχθρα, ὅτε ἡ ἀϰηδία, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἐμπο-
ϰώλυμα. μὴ εἴπῃς, οὐϰ εἰμὶ ἄξιος ϰαὶ οὐϰ εὔχομαι. ϰαὶ γὰρ ἡ Συροφοίνισσα τοιαύ-
την ἴσως. μὴ εἴπῃς ὅτι πολλὰ ἥμαρτον, ϰαὶ οὐ δύναμαι προσϰαλέσασθαι τὸν ὡρισμένον. ὁ γὰρ
τὰ ἀξίαν ὁ Θεὸς σϰοπεῖ, ἀλλὰ τὴν γνώμην. Εἰ γὰρ τὰ ἁμαρτήματα τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενον
ϰαὶ οὐδὲ θεσπίσιον μὴ αἰδούμενον ἐϰαμψεν ἡ χήρα· πολλῷ μᾶλλον τὰ ἀγαθὸν ἐπιπάσεται
ἡ ζωεχὴς ἐντυξις. ὥστε ϰαὶν μὴ φίλος ᾖς, ϰαὶν μὴ διὰ ὀφλήματα ἀπαιτῇς, ϰαὶν διὰ πατρῷα
ϰατεδηδοϰώς ᾖς ϰαὶ ϰατημαλωϰώς, ϰαὶ πολὺν χρόνον δέξ, ὅπως γνώμονος, ϰαὶν ἄπιμος,
ϰαὶν πάντων ἔσχατος, ϰαὶν ὀργιζομένῳ, ϰαὶν ἀγανακτοῦντι προσέλθῃς· θέλησον μόνον θύ-
ξαθαι ϰ᾽ ἐπιμεληθῆναι, ϰ᾽ πάντα ἀπολήψῃ, ϰ᾽ τὸν ὀργιλὸν ϰ᾽ τὸν ϰαταδίϰον σεαυτοῦ θύρας εὐθέως.
ἀλλ᾽ ἰδοὺ εὔχομαι, φησί, ϰ᾽ οὐδὲν χρῆζω πλέον. οὐ [γὰρ] εὐχὴ ϰατ᾽ ἐϰείνους· οἷς τὸν Συρο-
φοίνισσαν λέγω, ϰ᾽ Ⓜ φίλον τὰ ἀναιδῆ προσαναγνόμενον, ϰ᾽ τὸν χήραν τὰ ζωεχῶς ἐνοχλοῦσαν
Ⓜ δίϰαστήν, ϰ᾽ τὸν υἱὸν Ⓜ τὰ πατρῷα ϰατημαλωϰότα. Εἰ γὰρ ὅτως ἠύχου, ταχέως ἐ-
πετύγχανες. ϰαὶ γὰρ Εἰ δὲ ὑβείσθη, πατὴρ ὄντι· ϰ᾽ Εἰ ὠργίσθη, φιλόπαις ὄντι· ϰ᾽ ἓν ζη-
τῆσαι μόνον, διὰ δίϰην λαβεῖν τῶν ὑβρεων, ἀλλ᾽ ἰδοὺ σε· μεταδαμόμενον ϰ᾽ προσϰαλούμενα. ὀ- μ. μεταμελό-
φειλον δὲ ἡμᾶς οὕτω διεϰειμαι σθῆναι, ὡς ϰἐϰεῖνα τὰ σπλάγχνα ποιῆσαι τὸν ἀγαπῶν ζημίω- μενον
σαντα τὸν ἡμέτερον. ἀλλ᾽ ἀφορμὴν ὑπόσχητε μόνον τοῦτο τὸ πῦρ· ϰαὶν μιϰρὸν αὐτῷ πα- μ. αὐθάδεις
ρασχῆτε ἀπενθῆσαι, ὁλόϰληρον· ἀνάπαυσιν φλόγα ἐνεργεσίας. οὐδὲ γὰρ ὅπου ὑβείσθαι, ἀ-
γανακτεῖ, ἀλλ᾽ ὅπου σὺ ὁ ὑβείζων εἶ, ϰ᾽ ταύτην γινόμενος πρόφασιν. Εἰ γὰρ ἡμᾶς πονηροὶ ὄν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες τ παίδων ὑβριζόντων ὑπερ ἐκείνων ἀληθεύομεν, πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεός, ὁ μηδὲ ὑβριαθῆναι δυνάμενος, ὑπερ σε τ ὑβρικότος ἀγωνιᾷ. Εἰ ἡμεῖς ⓐ φύσει ἀγαπῶντες, πολλῷ μᾶλλον ὁ ὑπερ φύσιν φιλόστοργος. Εἰ γὰ ⓒ "ὀπισθεν θλίβοντι χιών, φησι, τὰ "ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ὀπλήσομαί σε, λέγει Κύριος. προσέλθωμεν τοίνυν αὐτῷ, καὶ εἴπωμεν· Ναί Κύριε· καὶ γὰ καὶ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης "τῆς κυρίων αὐτῶν. προσέλθωμεν θαρρούντως, ἀκαίρως· μᾶλλον δὲ οὐδέποτε ἔστιν ἀκαίρως προσελθεῖν. ἀκαιρεῖν γὰρ ὃ μὴ διὰ ῥᾳθυμίαν προσιέναι. ⓦ γὰρ ὀπιθυμοῦντα "δίδοναι εἴωθε πάντως θύραθεν αὐτῷ. ὥσπερ γὰ ὃ αἰσχύνην οὐδέποτε ἀκαιρεῖν· οὕτως οὐδὲ ὃ αὐτῷ, ἀλλὰ ὃ μὴ αὐτῷ, ἀκαιρεῖν. καὶ γὰ καθάπερ τῆς ἀναπνοῆς δεόμεθα ζώντες· οὕτω καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν βοηθείας. κἂν θέλωμεν, ῥᾳδίως αὐτὸν ὀπιπασώμεθα. καὶ τοῦτο δηλοῖ ὁ προφήτης καὶ δείκνυσι τῆς φύσεως ὃ ἀεὶ προκυμαινόμενον, ἐλεῶν· Ἕτοιμος ὀρθὴν ἑτοιμον εὑρήσομεν αὐτόν. ὁσάκις γὰ αὖ προσέλθωμεν, ἀναμιγνύοντα τὰ πρὸς ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν. Εἰ δὲ οὐδὲν ἀπὸ τῆς παιζούσης αὐτῷ χρείας ἔχομεν, ἡμέτερον ὃ ἔγκλημα ἄπαν. ὅτι γὰρ καὶ Ἰουδαίοις ἐγκαλῶν ἔλεγε· ὃ δὲ ἔλεος μου, φησὶ νεφέλη πρωϊνὴ, καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ παραπορευομένη. οὐ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἐγὼ μὲ τὰ πρὸς ἐμαυτὸν ἅπαντα πρέχων· ὑμεῖς δέ, ὥσπερ ἥλιος θερμὸς ὄντων καὶ τὴν νεφέλην καὶ τὴν δρόσον ἀφανίζουσι· δὸς ἐπιχύσεως, ὅτι διὰ τῆς πολλῆς πονηρίας τὸν ἄφατον ἀνεκτείνατε φιλανθρωπίαν· ὁ καὶ αὐτὸ πάλιν προνοίας ἐστίν. ὅταν γὰ ⓒ ἀναξίους ἴδῃ τοῦ παθεῖν δι', ἐπέχει τὰς ὀργήσεις, ἵνα μὴ ῥαθύμους ἡμᾶς ἐργάσηται· διὸ δὴ μεταδιώκομεν μικρὸν, καὶ τοσοῦτον ὅσον γνῶναι ὅτι ἡμῶν τομὴν, ὑπερ τὰς πηγὰς ἀναβλύζει, ὑπερ τὸ πέλαγος χεῖται· καὶ ὅσῳ δὲ πλείονα λάβῃς, τοσούτῳ μᾶλλον χαίρει· καὶ ταύτῃ προῒς "τὸ πλείονα δοῦναι φαντάζεται πάλιν. καὶ γὰ πλοῦτον οἰκεῖον τὴν ἡμετέραν ἡγεῖται σωτηρίαν, καὶ τὸ δοῦναι ἀφθόνως τοῖς αὐτοῦσιν. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Παῦλος δηλῶν, ἔλεγε· Πλουτῶν εἰς πάντας καὶ ὑπὲ πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. ὅταν γὰ μὴ αἰτήσωμεν, τότε ὀργίζεται· ὅταν μὴ αἰτήσωμεν, τότε ἀπειρέφεται· διὰ τοῦτο ἐπαύσευσεν, ἵνα ἡμᾶς πλουσίους ἐργάσηται· διὰ τοῦτο πάντα ὑπέστη ὀκνηλέσηται, ἵνα ἡμᾶς ὀκνηλέσηται πρὸς τὸ αἰτεῖν. μὴ τοίνυν ἀπογνῶμεν· ἀλλ' ἔχοντες τοσαύτας ἀφορμὰς καὶ χρησὰς ἐλπίδας, κἂν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ἁμαρτάνωμεν, προσίωμεν θαρροῦντες, δεόμενοι, τὴν ἄφεσιν τῶν πλημμελημάτων αἰτούμενοι. οὕτω γὰρ ⓒ πρὸς τὸ ἁμαρτάνειν ὀκνηρότεροι λοιπὸν ἐσόμεθα, καὶ ⓦ διὰ βίου ἀποστησόμεθα, ⓒ τοῦ Θεοῦ τὴν φιλανθρωπίαν ὀκνηλεσόμενα, καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐπιτυχόμεθα, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

κεφ ζ. Ομιλ. κγ. ΙΙ. ΜΗ ΚΡΙΝΕΤΕ, ΙΝΑ ΜΗ ΚΡΙΘΗΤΕ.

ΤΙ οὖν; οὐ χρὴ τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἐγκαλεῖν; καὶ γὰρ ὁ Παῦλος ὃ αὐτὸ τοῦτό φησι· μᾶλλον δὲ καὶς ὁ Χριστὸς διὰ Παύλου, λέγων· σὺ τί κρίνεις ⓦ ἀδελφόν σου; καὶ σὺ τί ἐξουδενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; καὶ σὺ τίς εἶ, ὁ κρίνων ⓦ ἀλλότριον οἰκέτην; καὶ πάλιν· ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος. πῶς οὖν "ἑτέρωθι φησιν· ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον; καὶ πάλιν, σὺν ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε; καὶ ὁ Χριστὸς δὲ τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σου καὶ αὐτοῦ μόνου· καὶ παρακούσῃ, καὶ ἕτερον σαυτῷ πρόσθες· διὰ δὲ μηδὲ οὕτως ἐνδῷ, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ "κατάπεμψον· καὶ τοσούτους ἐπέστησε τοῦ ὀπιπαύειν, καὶ οὐ μόνον τοῦ ὀπιπαύειν, ἀλλὰ καὶ κολάζοντας. ⓦ γὰρ ὀφθεὶς τούτων ἀκούσαντα ἐκέλευσεν ὡς ἐθνικὸν εἶ ⓒ τελώνην. πῶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὴ αὐτοῖς ἢ τοῦ κλῆρος ἔδωκεν; Εἰ γὰρ μὴ μέλλουσι κρίνειν, ἀπόντων ἔσονται ἀκυρωτοι, ἢ μάτην τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν ἢ τοῦ λύειν εἰλήφασι. Ὡς ἄλλως ὅ, Εἰ τῶν κρατήσειν, ἀπόντα οἰχήσεται, καὶ τοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὡς τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι, ἢ τοῦ ἐν ταῖς οἰκίαις. ἢ γὰρ ὁ δεσπότης (W) οἰκέτην, ἢ ἡ δέσποινα τὴν θεραπαινίδα, καὶ ὁ πατὴρ (W) υἱόν, ἢ ὁ φίλος (W) φίλον ἐὰν μὴ κρίνωσιν, ὑποδώσει τοῦ τῆς κακίας. ἢ τί λέγω ὁ φίλος (W) φίλον; αὐτὸν ἐξόρους ἐὰν μὴ κρίνωμεν, οὐδέποτε καταλύσαι δυνησόμεθα τὴν ἔχθραν, ἀλλ' ἄνω ἢ κάτω ποιοῦντα ἡμᾶς). Τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ Εἰρηκέναι; ὡς ἐπεχωρήσαμεν μὴ ἀκριβείας, ἵνα μὴ τοῦ φαρμακα τῆς σωτηρίας ἢ τοῦ τῆς Εἰρήνης νόμιμα νομίζῃ τις ἀναίσχυντος εἶναι ἢ συγχύσεως νόμους. μάλιστα μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐνεδείξατο τοῖς νοῦν ἔχουσι τοῦ νόμου τούτου τὴν ἀρετήν, εἰπών· Τί βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου· τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; Εἰ δὲ πολλοῖς τῶν ῥᾳθυμοτέρων τὸ Εἰρημένον ἀσαφέστερον ἔτι εἶναι δοκεῖ, ἄνωθεν αὐτὸ ἀφηλίσας πειράσομαι. ἐν τούτοις γὰρ, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, οὐχ ἁπλῶς ἁπάντων τὰ ἁμαρτήματα κελεύει μὴ κρίνειν, οὐδὲ ἁπλῶς* ἀπαγορεύει τοῦτο ποιεῖν· ἀλλὰ τοῖς μειζόσι γέμουσι κακοῖς, ἢ ἄλλοις ὑπὲρ τῶν τυχόντων ἐπεμβαίνουσι. δοκεῖ δέ μοι ἢ Ἰουδαίους ἐν τούτοις αἰνίττεσθαι, ὅτι πικροὶ τῶν πλησίον ὄντες κατήγοροι μικρῶν ἕνεκεν ἢ ὑδαμινῶν, αὐτοὶ τὰ μεγάλα ἀνεπαισθήτως ἡμάρτανον· ὁ ἢ πρὸς ὃ τέλει ὑπεισιζων αὐτοὺς ἔλεγχε· Ὅτι δεσμεύετε φορτία βαρέα ἢ δυσβάστακτα, ὑμεῖς δὲ τῷ δακτύλῳ οὐ θέλετε κινῆσαι αὐτά· ἢ, Ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ καταλείψατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ (W) ἔλεον καὶ τὴν πίστιν. δοκεῖ μοὶ οὖν καὶ πρὸς τούτους ἀποτείνεσθαι, πρὸς ἀναστέλλων αὐτοὺς ἐν οἷς ἐμέμφετο τῶν μαθητῶν κατηγορεῖν. Εἰ γὰρ καὶ μηδὲν ἥμαρτον ἐκεῖνοι τοιοῦτον, ἀλλ' ὅμως ἐκείνοις πλημμελήματα ἐνομίζετο εἶναι, οἷς, Τὸ σάββατον μὴ τηρεῖν, Τὸ χερσὶν ἀνίπτοις ἐσθίειν, Τὸ μὴ τελωνῶν κατακεῖσθαι. ὁ ἢ ἀλλαχοῦ φησιν· (W) κώνωπα διϋλίζοντες, ἢ τὴν κάμηλον καταπίνοντες. πλὴν καὶ κοινὸν (W) πρὸς τούτων τίθησι νόμον. καὶ Κορινθίοις ὁ Παῦλος οὐχ ἁπλῶς ἐκέλευσε μὴ κρίνειν, ἀλλὰ τοῦτον ὑπὲρ ἑαυτοῦ μὴ κρίνειν, καὶ δι' ὑπόθεσιν ὡμολογημένων, [ἀλλὰ πρὸς τὰ κρυπτὰ ἢ ἀδήλων,] οὐχ ἁπλῶς τοῦτ' ἀμαρτάνοντας μὴ διορθοῦ. ἢ οὐδὲ ἀδιορίστως ἅπασι τότε ἐπετίμα, ἀλλὰ μαθητὰς πρὸς διδασκάλων τῶν τοιούτων ἐπεπλήκτο, καὶ τοὺς μειζόνων κακῶν ὑπευθύνους ὄντας καὶ τοὺς ἀνευθύνους ἀφιέναι ἐκέλευσεν. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Χριστὸς ἐν τούτοις ᾐνίξατο· καὶ οὐχ ἁπλῶς ᾐνίξατο, ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐπέσεισε (W) φόβον καὶ τὴν κόλασιν ἀπαραίτητον.

Ματθ. κγ. δ.

2 Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, φησι, κριθήσεσθε.

Οὐ γὰρ ἐκεῖνον καταδικάζεις, * φησὶν, ἀλλὰ σαυτὸν, ἢ φοβερόν σοι ποιεῖς τὸ δικαστήριον, ἢ ἀκριβῆ τὰ εὐθύνας. ὥσπερ οὖν ἐν τῇ τῶν ἁμαρτημάτων ἀφέσει πρὸς ἡμᾶς αἱ ἀρχαί, οὕτω δὲ ἐν ταύτῃ τῇ κρίσει πρὸς ἡμᾶς τὰ μέτρα τῆς καταδίκης τίθεται. Οὐδὲ γὰρ ὀνειδίζειν δεῖ οὐδὲ ἐπεμβαίνειν, ἀλλὰ νουθετεῖν· ἢ οὐκ ἀκηκόαμεν, ἀλλὰ συμβουλεύειν· οὐδὲ μὴ ἀπονοίας ὑπευθύνεσθαι, ἀλλὰ μὴ φιλοσοφίας διορθοῦν. ἢ γὰρ ἐκεῖνον, ἀλλὰ σαυτὸν" τοῦ δώσεις ἑκάστῃ ἡμέρᾳ, μὴ φειδόμενος αὐτοῦ, ἰδίᾳ δὲ δεήσῃ ψηφίζεσθαι τοῦ τῶν πεπλημμεληθότων" αὐτοῦ. ὁρᾷς πῶς αὗται αἱ δύο ἐντολαὶ ἢ κοσμία ἢ μεγάλων αἰτίαι ἀγαθῶν τοῖς πειθομένοις, ὥσπερ οὖν ἢ κακοῦ τοῖς μὴ προσέχουσιν; ὁ τε γὰρ ἀφιεὶς τοῦ πλησίον, ἑαυτὸν ποιεῖ τοῦ ἐγκλήματος ἀπήλλαξεν, οὐδὲν χαμαί· ὁ τε μὴ φειδὸς ἢ συγγνώμης τοῦ πεπλημμεληθότα ἑτέρους ἐξετάσας, πολὺ ἑαυτοῦ τῆς συγγνώμης (W)" ἔρανον ἀπὸ τῆς ψήφου προσαπέθετο. Τί οὖν, δὴ πορνεύῃ, φησὶ, μὴ εἴπῃ ὅλη κακὴ ἡ πορνεία, μηδὲ διορθώσομαι (W) ἀσελγαίνοντα; διόρθωσον μὲ, ἀλλὰ μὴ ὡς πολέμιος, μηδὲ ὡς ἐχθρὸς ἁπάντων δικάσω, ἀλλ' ὡς ἰατρὸς φάρμακα κατασκευάζων. οὐδὲ γὰρ εἶπε, μὴ παύσῃς ἁμαρτάνοντα, ἀλλὰ μὴ κρίνῃς· τουτέστι, μὴ πικρὸς γίνου δικαστής. ἄλλως δὲ, οὐδὲ τοῦ μεγάλου ἢ ἀπαρ-

* πᾶσιν

* κρίνων,

κ. κατακρίσει
κ. κατηγορεῖν,
κ. παραδίδως

κ. αὐτῷ.

κ. ἔλεον

ἀπηχθυμμένων, ὅταν ἔφθιον εἴπω, ἀλλὰ ὡς τῶν σφόδρα δοκιμωτάτων εἶναι πλημμελημάτων ἔστιν εἰρηκώς. διὰ τοῦτο ἔλεγε·

3 Τί βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου;

Καὶ γὰρ καὶ πολλοὶ νῦν τοῦτο ποιοῦσι. κἂν ἴδωσι μοναχὸν ὡς ἐπὶ πολὺ ἱμάτιον ἔχοντα, τὸν νόμον αὐτῷ προσβάλλουσι· τὸν δεσποτικὸν, αὐλοὺς μυρία ἁρπάζοντες καὶ καθ' ἑκάστην πλεονεκτοῦντες τὴν ἡμέραν· κἂν ἴδωσι δαψιλεστέρας τροφῆς ἀπολαύοντα, περίεργον κατηγοροῦσι, καθ' ἡμέραν αὐλοὺς μεθύοντες καὶ κραιπαλῶντες, οὐκ εἰδότες ὅτι μιᾷ τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων μεῖζον ἑαυτοῖς ἐντεῦθεν ξυνάγουσι τὸ πῦρ, καὶ πάσης ἑαυτοὺς ἀποστεροῦσι τῆς ἀπολογίας. ὅτι μὲν γὰρ δεῖ μιᾷ ἀκριβείας ἐξετάζειν τὰ σά, σὺ προῆκτος νόμων ἔθηκας, ὅτου τοὺς τοῦ πλησίον δικάσας. μὴ τοίνυν βαρὺ εἶναί νόμιζε, εἰ καὶ αὐτὸς μέλλεις τοιαύτας ἐπισπέχειν εὐθύνας.

5 Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὸ δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου.

Ἐνταῦθα τὸν ὀργὸν ἐνδείξασθαι βούλεται τὸν πολλὸν, ὧν ἔχει πρὸς οὓς τὰ τοιαῦτα ποιοῦσας. καὶ γὰρ ὅπουπερ ἂν βουληθῇ δεῖξαι τὸ ἁμάρτημα μέγα ὄν, καὶ πολλὴν τὴν ἐπ' αὐτῷ κόλασιν καὶ ὀργὴν, ἀπὸ ὑβρεως ἄρχεται. ὥσπερ οὖν καὶ πρὸς ἐκεῖνον τὰ ἑκατὸν Ματθ. ιη. λβ. δηνάρια ἀπαιτοῦντα ἀγανακτῶν ἔλεγε, Πονηρὲ δοῦλε, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι· ὅτου καὶ ἐνταῦθα, ἔκβαλε πρῶτον τὸ δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου. ὁ γὰρ κηδεμονίας καὶ τοιαύτην ψῆφος, ἀλλὰ μισανθρωπίας ἐστί. καὶ γὰρ πρόσωπεῖον μὲν φιλανθρωπίας προβάλλεται, ἔργον δὲ ἑκάστης πονηρίας πληροῖ, ὑνείδη πρόφασιν καὶ ἐγκλήματα προφερόμενος τοῖς πλησίον, καὶ διδασκάλου πάσχων ἁρπάζων, οὐδὲ μαθητὴς ἄξιος ὢν εἶναι. διὰ καὶ ἔκβαλε πρῶτον τὸ δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου. ὁρᾷς, ὅτι οὐ κωλύει τὸ κρίνειν, ἀλλὰ κελεύει ἐκβαλεῖν πρῶτον τὸ δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ τότε τὰ τῶν ἄλλων διορθοῦν; καὶ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ μᾶλλον οἶδεν, ἢ τὰ ἑτέρων· τὰ μείζονα μᾶλλον ὁρᾷ, ἢ τὰ ἐλάττω· καὶ ἑαυτὸν μᾶλλον φιλεῖ, ἢ τὸν πλησίον. ὥστε εἰ κηδόμενος ποιεῖς, σαυτῷ κήδου πρότερον, ἵνα καὶ σαφέστερον καὶ μείζονα τὸ ἁμάρτημα. εἰ δὲ σαυτῷ καταφρονεῖς, δῆλον ὅτι καὶ τὸν ἀδελφόν σου ὁ κηδόμενος κείνεις, ἀλλὰ μισῶν καὶ ἐκπομπεύσαι βουλόμενος. εἰ γὰρ καὶ δέοι τοῦτον κεῖνεσθαι, πολλῷ τῷ μᾶλλον τοιοῦτον ἁμαρτάνοντος, ὡς σοῦ. ὅπου γὰρ μεγάλαι καὶ ὑψηλαὶ φιλοσοφίας ἐνέθηκε δόγματα· ἵνα μὴ τις λέγῃ, ὅτι τὰ τοιαῦτα φιλοσοφεῖν λόγοις εὔκολον, δεῖξαι βουλόμενος τὴν παρρησίαν, καὶ δι' μηδενὶ τῶν εἰρημένων ἐστὶν εὔθυνον εἶναι, ἀλλὰ πάντα κατορθωκέναι, οὕτω εἶπε τὸν παρακολουθοῦντα. Ματθ. κγ. ιδ. καὶ γὰρ ὁ αὐτὸς ἐμέμψατο κείνοις μὴ ταῦτα, Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, λέγων. ἀλλ' οὐκ ἴσως ὑπὲρ εὔθυνος τοῖς εἰρημένοις. ὅτε μὲν γὰρ κάρφος ἐξέβαλεν, ὅτε δοκὸν εἶχεν ὅτι τῶν ὀμμάτων, ἀλλὰ πάντων τούτων ὢν καθαρός, ὥστε τὰ πάντων διορθοῦν πλημμελήματα. οὐδὲ γὰρ δεῖ, φησι, κείνειν ἑτέρους, ὅταν μὴ τις τῶν αὐτῶν ὑπεύθυνος ᾖ. καὶ τί θαυμάζεις, εἰ τὸν νόμον τοῦτον αὐτὸς ἔθηκεν, ὅπου γε καὶ ὁ λῃστὴς "αὐτὸν ἐλίπωσεν ὅτι τῷ σταυρῷ, τῷ ἑτέρῳ λῃστῇ λέγων· Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι ἐσμεν; τὰ αὐτὰ τῷ Χριστῷ" νοήματα λέγων. σὺ δὲ τὴν μὲν σαυτοῦ δοκὸν ὁ μόνον οὐκ ἐκβάλλεις, ἀλλ' οὐδὲ ὁρᾷς· τὸ δὲ ἑτέρου κάρφος ὁ μόνον ὁρᾷς, ἀλλὰ καὶ κρίνεις καὶ ἐκβαλεῖν ἐπιχειρεῖς; ὥσπερ εἴ τις ὑδέρῳ ζωγρήσας χαλεπῷ, ἢ καὶ ἑτέρῳ τινὶ νοσήματι δυσιάτῳ, τοῦτον μὲ ἀμελήσῃ, ἐγκαλεῖν δὲ ἑτέρῳ φυσήματος ἀμβλωπὶ μικροῦ. εἰ δὲ κακὸν, τὸ μὴ ὁρᾶν τὰ ἑαυτοῦ ἁμαρτήματα, διπλοῦν καὶ τριπλοῦν κακὸν, τὸ καὶ" ἑτέροις δικάζειν, αὐτοὺς ἀναλήπτους ὄντας τῷ ὀφθαλμῷ πρεσφέρουσι τὰ δοκοί. καὶ γὰρ δοκοῦ βαρύτερον ἁμάρτια. ὁ τοίνυν ἀπελθὼν ἀπὸ τῶν εἰρημένων τοῦτο ἔστι, τῷ ὑπεύθυνον ὄντα μυρίοις κακοῖς μὴ πικρὸν εἶναι

δικαστὴν

δικαστὴν τῶν ἑτέρων πλημμελημάτων, ἢ μάλιστα ὅταν μικρὰ ταῦτα ᾖ· οὐ δὲ ἐλέγχειν, οὐδὲ δὲ διορθοῦν ἀνέπεπτον, ἀλλὰ δὲ τῶν οἰκείων ἀμελῆν κωλύων, ἢ * τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπάλλεσθαι. ᾗ γὰρ εἰς μεγάλων ὀπτασίαν ἐκκλίνειν ἐποίει θεόν, διπλοῦν πονηρίαν εἰσάγων. ὁ γὰρ μελετήσας ἀμελῆν μὴ τῶν ἑαυτῷ μεγάλων ὄντων, ὀξετάζειν ᾗ τὰ ἑτέρων πικρὰ μικρὰ ὄντα ᾗ εὐτελῆ, διπλῆν διεφθείρετο, ταῦ τε τῶν οἰκείων καταφρονεῖν, καὶ τὸ ἕλκος ᾗ ἀπεριθείας τοὺς ἀπόντας ἀναδέχεσθαι, ᾗ εἰς ἐκάτερον ὠμότητα ᾗ δὲ ἀσυμπαθὲς καθ' ἑκάτερον ἀλείφεσθαι τὴν ἡμέραν. Ταῦτ' οὖν ἄπαντα ἀνελὼν ἀφ' ἑαυτῆς καλῆς ταύτης νομοθεσίας, ἐπήγαγε πάλιν ἕτερον παράγγελμα, λέγων·

6 Μὴ δῶτε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ, μηδὲ ῥίψητε τοὺς μαργαρίτας [ὑμῶν] ἔμπροσθεν τῶν χοίρων. Καίτοιγε προφῆται ἐκέλευσε, φησι, [ᾗ] Ἠκούσατε εἰς δὲ ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, κηρύξατε ὅτι τῶν δομῶν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐναντίον ὅτι τοῖς προτέροις. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖ πᾶσιν ἁπλῶς ἐπέταξεν εἰπεῖν, ἀλλ' οἷς δεῖ εἰπεῖν, μετὰ παρρησίας εἰπεῖν. κωλύει ᾗ ἐνταῦθα, τοὺς ἐν ἀσεβείᾳ ζῶντας ἀνιάτως ᾗ μετανοίας τῆς ὅτι δὲ χρήσιμον οὐκ ἔχοντας· ἐλπίδα ἡνίξατο, καὶ χοίρους τοὺς ἐν ἀκηλήτῳ βίῳ διατρίβοντας ἀφ' ἑαυτοῦ, ὥσπερ ἀπόντας ἀναξίους ἔφησεν εἶ) τῆς τοιαύτης ἀκροάσεως. Τὸ γειῶν ᾗ ὁ Παῦλος δηλοῖ, ἐλεγε· Ψυχικὸς ᾗ ἄνθρωπος ὁ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι. ᾗ πολλαχοῦ ᾗ ἑτέρωθι βίου διαφθορὰν αἰτίαν φησὶν εἶ) τοῦ μὴ δέχεσθαι τὰ τελειότερα δόγματα· διὸ κελεύει μὴ ἀναπεπάσας ταῖς θύραις αὐλίζεσθαι. καὶ γὰρ θρασύτεροι γίνονται μᾶλλον ὁ μαθεῖν. τοῖς μὲν γὰρ εὐγνώμοσι καὶ νοῦν ἐχθροῖς ἐκκαλυπτόμενα, σεμνὰ φαίνεται· τοῖς ᾗ ἀναισθήτοις, ὅταν ἀγνοῶνται μᾶλλον. ὅπου οὖν ἀπὸ τῆς φύσεως ἡ δυσωπία αὐτὰ κατὰ μάθειν, καλυπτέσθωσαν, φησιν, ἵνα κἂν ἀπὸ τῆς ἀγνοίας αἰδεσθῶσιν. οὐδὲ γὰρ ὁ χοῖρος οἶδε τί ποτέ ἐστι μαργαρίτης. ὁμοίως ὅπου οὐκ οἶδε, μηδὲ ὀρεχθῶ, ἵνα μὴ καταπατήσῃ ἃ ἐκ οἶδεν. οὐδὲν γὰρ τοῦ πλέον, ἢ βλέπει μείζων τοῖς ὕπω διανοητικοῖς ἢ ἀκούσι. ἢ γὰρ τὰ ἅγια ἐμπροσθεῖται τοῖς ἐκείνων οὐκ εἰδόσιν τίνα ἐστὶ ταῦτα, ᾗ ἐκφύσι μᾶλλον ἐπαίρονται ἢ ὀπλίζονται καθ' ἡμῶν. τοῦτο γάρ ἐστι, Μὴ καταπατήσωσι, ᾗ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

Καὶ μέντοι ἐκ τοῦτο ἱκανὸν ἔδει εἶναι, φησιν, ὡς καὶ μὴ δὲ μαθεῖν ἀναλῶσαι μόνον, καὶ μὴ προσέχειν ἑτέροις λαβοῦσι καθ' ἡμῶν. ἀλλ' οὐκ ἐκφύσι προσέχει, ἀλλὰ δὲ χοίρους εἶ) τοῦτο· ὥσπερ οὖν ᾗ ὁ μαργαρίτης καταπατούμενος, ἐκ ὅπου εὐκαταφρόνητός ἐστι, καταπατεῖται, ἀλλ' ὅπου εἰς χοίρους ἐνέπεσε. ἢ καλῶς εἶπε, στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. ἐπικρίνον γὰρ ὑπείκειαν, ὥστε μαθεῖν· εἶτα ἐπειδὴ μάθωσιν, ἕτεροι ἀνθ' ἑτέρων θορυβώδεις κωμῳδοῦσι, χλευάζουσι, "γελῶσιν ὡς ἀπατηθέντας ἡμᾶς. διὸ τοῦτο ᾗ ὁ Παῦλος ἔλεγε τῷ Τιμοθέῳ· Οὗ ᾗ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις. καὶ πάλιν ὁ λαχνοῦ· Τοὺς τοιούτους ἐπιστέφε· καὶ, Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ. ὁ τοίνυν περὶ ἐκείνων ὀπλίζονται, ἀλλ' ἀνθρωποι αὐτοὶ ταύτην γίνονται), πλεῖονος "ἀπονοίας πλήρωμοι. διὸ τοῦτο ὁ μικροῦ κέρδους, τὸ ἐν ἀγνοίᾳ μένειν αὐτοὺς. "εὐδὲ γὰρ οὕτω καταφρονοῦσιν. ἀνὴρ ᾗ μάθωσι, διπλῆν ᾗ ζημίαν. αὐτοί τε γὰρ ἐπεσθεν οὐδὲν κερδήσουσιν), ἀλλὰ ἢ βλαβήσονται μείζονος, ᾗ σοὶ μυστήρια παρέξουσι καταγέλαστα. ἀκουέτωσαν ἃ πᾶσιν ἀναιδῶς συμπλεκόμενοι ᾗ τὰ σεμνὰ βυκταφεύγοντα ποιοῦντες. καὶ γὰρ τὰ μυστήρια διὰ τοῦτο ταῖς θύραις" κλείσαντες ὑπεπλάσθησθε, ᾗ οὐκ ἀμυήτους ἔρχεσθε, ὅπου ἀνθενείαν." κατέγνωμεν τῶν πλησίον, ἀλλ' ὅπου ἀτελέστερον ἃ πολλοὶ τοὺς αὐτὰ ἐπὶ διάκεινται. διὰ δὴ τοῦτο ᾗ" αὐτὸς ὁ καταβολῆς πολλὰ τοῖς Ἰουδαίοις διελέγετο, ὅπου βλέποντες οὐκ ἔβλεπον. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐκέλευσεν εἰδέναι, πῶς δεῖ ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 Αἰτεῖτε, ἢ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, ᾗ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

Ἐπειδὴ

* τὸ ὑσ. εἰσάγον.

χ. ὑβρίσας

χ. ἀναπτῶδαι

χ. καταγελῶσιν

χ. ἀνοίας

χ. ὕπω δυνατοῖς κτ.

χ. κλείοντες

χ. ἔγνωμεν

χ. αὐτοῖς

Ματθ. ι. ιδ.

α. Κορ. β. ιδ.

β. Τιμ. δ. ιε.

Τιτ. γ. ι.

Επειδὴ γὰρ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἐπήγγειλε, καὶ πάντων ἀνέλευστον τὴν παθὼν εἰς οὐρανὸν ἀνωτέρω, καὶ πρὸς αὐτὸν ἤγαγε τὸν ἄνθρωπον, καὶ σοφιστὰς ἐποίησε, οὐκ ἀπέλθοις οὐδὲ ἀφιλοσόφους, ἀλλ' αὐτὴν τὴν τῶν ὅλων διατριβὴν, κατὰ τὸ ἐγχωροῦν, ὁμοίους γίνεσθαι, χρ. τῶν ἀγγέλων
οὐ μαθητὰς οὐκ αὐτοῦ μόνους ταῦτα κατορθοῖ, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους διορθοῖ ἀνέλυσε, καὶ διακρίνειν οὐ πονηροὺς καὶ οὐ τοιούτους, οὐ κωφοὺς καὶ οὐ κωφούς (πολὺ γὰρ τὸ ὑπικρυμμένον ἐν ἀνθρώποις) ἵνα μὴ λέγωσιν ὅτι χαλεπὰ ταῦτα καὶ ἀφόρητα (καὶ γὰρ ἐν τοῖς
Ματθ. ιθ. 1. μὴ ταῦτα ὁ Πέτρος ἐφθέγξατό τι τοιοῦτον, εἰπών· Τίς δύναται σωθῆναι; καὶ πάλιν· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου, οὐ συμφέρει γαμῆσαι) ἵνα οὖν μὴ ταῦτα λέγωσι καὶ νῦν, μάλιστα μὲν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἀπέδειξεν οὐκ ὀλίγα ὄντα, λογισμοὺς ἀθρεῖς πολλοὺς καὶ ζωηρεῖς, οὐ δυναμένους πεῖσαι· λοιπὸν καὶ τὴν κορωνίδα ἐπάγει τῆς εὐκολίας, οὐ τὴν τυχοῦσαν ὑπόνοιαν παρρησίαν τοῖς πόνοις, τὴν ἀπὸ τῶν εὐχῶν τῶν ὑπὲρ μόνων συμμαχίαν. οὐ γὰρ χ. χαρτεικῶν
αὐτοῦ ἀνύσαι δι' μόνους, φησὶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄνωθεν καὶ δι' βοήθειαν, καὶ πάντως ἥξει καὶ πρέσαι καὶ ζωοφάνταν τῶν ἀγώνων ἡμῖν, καὶ πάντα ποιήσει ῥᾴδια. Διὰ τοῦτο καὶ αἰτεῖν ἐκέλευσε, καὶ τὴν δόσιν ἐνεδείκνυτο. πλὴν οὐχ ἁπλῶς αἰτεῖν ἐκέλευσεν, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς πολλῆς καὶ εὐτονίας. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, ζητεῖτε. καὶ γὰρ ὁ ζητῶν, πάντα ἐκβαλὼν τῆς διανοίας, πρὸς ἐκεῖνο τὸ μόνον τὸ ζητούμενον, καὶ οὐδένα τῶν πρόντων ἐννοεῖ. καὶ ἴσασι τοῦτο ὃ λέγω, ὅσοι ἢ χρυσίον ἢ οἰκέτας ἀπολέσαντες ὑπὲρ ζητοῦσιν. ἀπὸ μὲν οὖν τοῦ ζητεῖν, τοῦτο· ἀπὸ δὲ τοῦ κρούειν, τὸ μετὰ σφοδρότητος πολυπόνου καὶ θερμῆς διανοίας ἐδήλωσε. μὴ τοίνυν καταπέσῃς, ἀδελφὲ, μηδὲ ἐλαφρόνα ὑπόδειξῃ πρὸς τὴν ἀρετὴν σπουδὴν πρὸς τὰ χρήματα ὑπερβολὴν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ πολλάκις ζητήσας οὐχ εὗρες· ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι ἂν πάντως εὑρήσεις, πάντα κινεῖς ἐρεύνης τρόπον· ἐνταῦθα δὲ ἐπαγγελίαν ἔχων ὅτι λήψῃ πάντως, οὐδὲ τὸ πολλοστὸν τῆς σπουδῆς ἐκείνης ὑπόδειγμα μέρος. εἰ δὲ μὴ εὐθέως λαμβάνεις, μηδὲ οὕτως ἀπογνῷς. Διὰ γὰρ τοῦτο εἶπε, κρούετε, ἵνα δείξῃ, ὅτι κἂν εὐθέως μὴ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, παραμένειν δεῖ. Εἰ δὲ ἀπιστεῖς μοι τῇ ἀποφάσει, κἂν τῷ ὑποδείγματι πίστευσον.

9 Τίς γάρ ἐστιν ἐξ ὑμῶν, φησὶ, πατὴρ, ὃν ἐὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ αἰτήσῃ ἄρτον, μὴ λίθον ὑπιδώσει αὐτῷ; Επ' ἀνθρώπων μὲν γὰρ ἀνέχως τοῦτο ποιῆς, καὶ ὀχληρὸς καὶ βαρὺς εἶναι δοκῇς· ὅτι γὰρ τοῦ Θεοῦ ὅταν μὴ τοῦτο ποιῇς, τότε προξενεῖς μειζόνως. αὖθις δὲ ὑπομείνῃς αὐτὸν, κἂν μὴ εὐθέως λάβῃς, λήψῃ πάντως. Διὰ γὰρ τοῦτο κέκλεικε ἡ θύρα, ἵνα σε εἰς τὸ κρούειν ἀναγάγῃ· Διὰ τοῦτο οὐκ εὐθέως ὑπανοίγει, ἵνα αἰτήσῃς. μᾶλλον τοίνυν ταῦτα ποιῶν, καὶ λήψῃ πάντως. ἵνα γὰρ μὴ λέγῃς· Τί οὖν ἀνῆκε αἰτήσω, καὶ μὴ λάβω; ἐπιτείνισέ σοι τὴν παραβολὴν, λογισμοὺς πάλιν λύσεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων πρὸς ἐμὲ εἰς τὸ πρέπον τῶν θαρρῆσαι ἀνάγων, * δεικνὺς διὰ τούτων, ὅτι οὐκ αἰτοῦν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγαπᾶν αὐτούς. Τίς γάρ ἐστιν ἐξ ὑμῶν πατὴρ, οὗ ὁ υἱὸς αὐτοῦ αἰτήσει ἄρτον, μὴ λίθον ὑπιδώσει αὐτῷ; ὥστε ἂν μὴ λάβῃς, ἐκεῖνο λίθον αἰτεῖς, ὃ λαμβάνεις. Εἰ γὰρ καὶ υἱὸς ἐστὶ, οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο εἰς τὸ λαβεῖν· ἀλλὰ καὶ αὖθις μὲν οὖν τοῦτο κωλύσῃ τὸ λαβεῖν, τὸ μὴ ὂν ὄντα, καὶ μὴ συμφέρῃ, αἰτεῖν. καὶ σὺ τοίνυν μηδὲν αἰτήσῃς κοσμικὸν, ἀλλὰ πνευματικὰ πάντα, καὶ λήψῃ πάντως. καὶ γὰρ ὁ Σολομὼν, ἐπειδὴ σοφῶς ᾐτήσατο ἅπερ αἰτῆσαι ἐχρῆν, ὅσα πᾶς τις χρέος ἔλαβε. δύο τοίνυν ἐστὶ χρὴ σῶν εὔχομαι, καὶ τὸ αἰτεῖν σφοδρῶς, καὶ τὸ ἀρκεῖ αἰτεῖν. ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς, φησὶ, κἂν πατέρες ἦτε, μάθετε αἰτῆσαι τοὺς υἱούς· κἂν ἀσύμφορόν τι παρ' ὑμῶν αἰτήσωσι, κωλύετε τὴν δόσιν· ὥσπερ ἂν ἐμὲ συμφέρον, ὑπανοίγετε καὶ πάρεχετε. [τοίνυν] σὺ ταῦτα ἐννοῶν, μὴ ἀποκάμῃς, ἕως ἂν λάβῃς, ἕως ἂν εὕρῃς, μὴ ἀναχωρήσῃς, μὴ καταλύσῃς τὴν σπουδὴν, ἕως ἂν ἀνοιχθῇ ἡ θύρα. ἐὰν γὰρ μετὰ ταύτης εἰσέλθῃς τῆς διανοίας, καὶ εἴπῃς, ἐὰν μὴ λάβω, οὐκ ἀπέρχομαι, λήψῃ πάντως, ἐὰν τοιαῦτα αἰτῇς, οἷα καὶ τῷ αἰτοῦντί σε δοῦναι πρέπει, καὶ σοὶ τῷ αἰτοῦντι συμφέρει.

Ἵνα

ἵνα δὲ ὅτι ταῦτα; τὸ τὰ πνευματικὰ ζητεῖν ἅπαντα· τὸ ἀφέντα τοὺς πεπλημμεληκόσιν ὅτω τοιαύτην τὴν ἄφεσιν αὐτοῖς τὰ· τὸ χωρὶς ὀργῆς καὶ λογισμῶν χεῖρας ἐπαίρειν ὁσίους. δι' ὅτως "αἰτῶμεν, ληψόμεθα· ὡς νεῦσε γέλως ὅτιν ἡ αἴτησις ἡμῶν, καὶ μεθυόντων δυνάμεθα πιεῖν, ἢ νηφόντων. Τί οὖν, φησιν, ὅταν καὶ πνευματικὰ αἰτήσω, καὶ μὴ λάβω; ἢ μὴ ἀσυνέσεως ἐκφυσας πάντως, ἢ σαυτὸν ἀνάξιον παρεσκεύασας τοῦ λαβεῖν, ἢ ταχέως "ἀπέστης. καὶ τίνος ἕνεκεν, φησι, μὴ εἶπεν ἃ χρὴ αἰτεῖν; καὶ μικρὸν εἶπεν ἄνωτοις ἔμπροσθεν, καὶ ἔδειξεν ὑπερβάλλον χρὴ τοιαύτην. μὴ τοίνυν λέγε, ὅτι προσῆλθον, καὶ οὐκ ἔλαβον. πάντα γὰρ "τῷ Θεῷ τὸ μὴ λαβεῖν, ἢ ὅτω φιλονικῶν, ὡς καὶ πατέρας νικήσας, καὶ τοσοῦτον νικήσας, ὅσον τὴν πονηρίαν ταύτην ἡ ἀγαθότης.

10 11 Εἰ γὰρ ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος;

Ταῦτα ἦ ἔλεγεν, ἵνα βλασφήμων τὴν δυσσεβῆ φύσιν (ἄπαγε) οὐδὲ κακίζων τὸ γένος· ἀλλὰ πρὸς αὐτὴν ἀναισχυντίαν τῆς ἀγαθότητος τῆς αὐτοῦ, τὴν φιλοσοργίαν τὴν πατρικὴν πονηρίαν καλῶν. τοσαύτη αὐτοῦ τῆς φιλανθρωπίας ἡ ὑπερβολή. Εἶδες λογισμὸν ἀνανταπόδοτον, ἵκανὸν καὶ σφόδρα ἀπεγνωκότα πρὸς χρηστὰς διανοηθῆναι ἐλπίδας; ἐνταῦθα μὲ οὖν ἀπὸ τῶν πατέρων τὴν ἀγαθότητα δείκνυσιν· ἐν ᾧ τοῖς ἔμπροσθεν ἀπὸ τῶν μειζόνων ὧν ἔδωκεν, ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τοῦ σώματος. καὶ ὅταν μὲν τὰ κεφάλαια τῶν ἀγαθῶν δίδωσιν, οὐδὲν εἰς μέσον προβάλλεται τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν. ὁ γὰρ ὅτω καὶ υἱὸν πρὸς σφαγὴν ἑτοίμην "ἀπεύσας, πῶς ἂ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; οὐδέπω γὰρ ἦν ἐκβεβηκός. ἀλλ' Ρω. η. λϛ.
20 ὁ μὲν Παῦλος τοῦτο πέφηνεν, οὕτω λέγων· Ὃς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; αὐτὸς ὃ ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων αὐτὸς ἔτι λαμβάνεται. Εἶτα δείκνυσιν ὅτι οὔτε ψυχῆ δεῖ παρρησίᾳ ἀμβλοῦσθαι τῶν καθ' ἑαυτοὺς, οὔτε ἀσυνδέτως τῇ οἰκείᾳ μόνον πιστεύειν ἀσυνδέτῳ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄνωθεν ἐπιζητεῖν βοήθειαν, καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὸν συνεισφέρειν, ζωοποιῶν τοῦτο κἀκεῖνο φέρουσι. καὶ γὰρ προσηνέσατο πολλὰ, καὶ εὔχεσθαι ἐδίδαξε,
25 καὶ διδάξας εὔχεσθαι, πάλιν ὅτι τὴν προσήνεσιν τῶν προσκλέων ἦλθεν· εἶτα ἀπ' ἐκείνου πάλιν ὅτι δεῖ εὔχεσθαι ζωοποιῶν· αἰτεῖτε καὶ ζητεῖτε καὶ κρούετε· καὶ ἐντεῦθεν πάλιν ὅτι δεῖ καὶ αὐτοὺς ἀσυνδέτους εἶναι.

γὰρ, 12 Πάντα "οὖν, φησιν, ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς,

30 Εν βραχεῖ πάντα ἀνακεφαλαιούμενος, καὶ δεικνὺς ὅτι ζωτικὸν ἡ ἀρετὴ καὶ ῥᾴδια καὶ πᾶσι γνώριμος. καὶ οὐδὲ ἁπλῶς εἶπε, πάντα ὅσα ἂν θέλητε, ἀλλὰ πάντα οὖν ἵσα ἂν θέλητε. Τὸ γὰρ, οὖν, τοῦτο οὐχ ἁπλῶς προσέθηκεν, ἀλλ' ἀνυπόμονος· Εἰ βούλεσθε, φησιν, ἀκούεσθαι, μετ' ἐκείνων ὧν εἶπον ταῦτα ποιεῖτε. ποῖα δὴ ταῦτα; ὅσα ἂν βούλησθε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι. Εἶδες πῶς ἔδειξε καὶ ἐντεῦθεν ὅτι μετὰ τῆς ἀκριβοῦς δεῖ; καὶ οὐκ εἶπεν, πάντα "ὅσα ἂν θέλῃς γνώσεσθαί σοι πρὸς τὸν Θεὸν, ταῦτα ποίει εἰς· ὅτω πλησίον, ἵνα μὴ λέγῃς, καὶ πῶς δυνατόν; ἐκεῖνος Θεὸς, ἐγὼ δὲ ἄνθρωπος· ἀλλ' ὅσα ἂν θέλῃς γνώσεσθαί σοι πρὸς τὸν ὁμοδούλου, ταῦτα καὶ αὐτὸς πρὸς ὅτω πλησίον ἐπιδείκνυσο. Τί τούτου κουφότερον; τί δικαιότερον; εἶτα καὶ τὸ ἐγκώμιον πρὸ τῶν ἐπάθλων μέγιστον. ὅσα θέλῃς

40 Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

Οθεν δῆλον, ὅτι κατὰ φύσιν ἡμῖν ἡ ἀρετὴ, καὶ οἴκοθεν τὰ δέοντα ἅπαντες ἴσμεν, καὶ οὐκ οἴόντε εἰς ἄγνοιαν ὀφθῆναι ποτε καταφυγεῖν.

13 Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς·

14 Καὶ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14 Καὶ στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. κε. ὅτι

Καὶ μὴν μέτρια ἔλεγεν· ὁ ζυγὸς μὲν γὰρ στενός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι· καὶ ἐν τοῖς ἔναγχος ὁ Ἱερεμίου τὸ αὐτὸ ἠνίξατο. πῶς οὖν ἐνταῦθα στενὴν αὐτὴν εἶναί φησι καὶ τεθλιμμένην; μάλιστα μὲν, ἐὰν τις ἐξετάσῃς, καὶ ἐνταῦθα δείκνυσι πολὺ κοῦφον ὂν καὶ ῥᾴδιον καὶ εὔκολον. καὶ πῶς, φησίν, ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη, ῥᾳδία; ὅτι ὁδός ἐστι καὶ πύλη· ὥσπερ οὖν καὶ ἡ ἑτέρα καλὴ πλατεῖα" καὶ εὐρύχωρος," καὶ αὐτὴ ὁδὸς καὶ πύλη· τούτων δὲ οὐδὲν μόνιμον, ἀλλὰ πάντα παροδεύει), καὶ τὰ λυποῦντα καὶ τὰ χρηστὰ τοῦ βίου. καὶ οὐ ταύτῃ μόνον ῥᾴδια τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τῷ τέλει πάλιν εὐκολώτερα ἔστιν. οὐ γὰρ τὸ" παροδεύειν" τοῦ πόνου καὶ τοῦ ἱδρῶτος, ἀλλὰ τὸ εἰς χρηστὸν τέλος" ἀπενεγκεῖν (εἰς ζωὴν γὰρ τελευτᾷ) ἱκανὸν ἦν ἡδέως μισθοῦσθαι τοὺς ἀγωνιζομένους. ὥστε καὶ τὸ ἐξεταστικὸν τῶν πόνων, καὶ τὸ διηνεκὲς τῶν φαύλων, καὶ τὸ ταῦτα μὴ εἶναι ἐᾷν τὰ, ἵνα μὴ ταῦτα, μέγιστα τῶν πόνων· ἡδύοιτ' ἂν ἡδέως μισθοῦσθαι. διὸ καὶ ὁ Παῦλος ἐλαφρὰν τὴν θλῖψιν ἐκάλεσεν, οὐ διὰ τὴν φύσιν τῶν γινομένων, ἀλλὰ διὰ τὴν προαίρεσιν τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα. τὸ γὰρ * ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως, φησι, [καθ' ὑποβολὴν] αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται, μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. εἰ γὰρ τὰ κύματα καὶ τὰ πελάγη τοῖς ναύταις, καὶ αἱ σφαγαὶ καὶ τὰ τραύματα τοῖς στρατιώταις, καὶ αἱ χειμῶνες καὶ αἱ κρυμοὶ τοῖς γεωργοῖς, καὶ τοῖς πυκλοῦσιν αἱ ἀριμφαγαὶ πληγαὶ, καὶ φορτία καὶ πάντα διὰ τὴν ἐλπίδα τῶν ἐπάθλων τῶν ὑπερόρων καὶ ἀπολυμένων· πολλῷ μᾶλλον, ὅταν ὁ ὑπερφυὴς στεφανίτης ᾖ, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα ἀγαθὰ, καὶ τὰ ἀθάνατα ἔπαθλα, οὐδενὸς ἂν ἀθήσει τῶν παρόντων δεινῶν. εἰ δέ τινες αὐτὴν καὶ ὕπνου βαρύτερον εἶναι νομίζουσι, τῆς αὐτῆς ῥᾳθυμίας καὶ ἀνοίας μόνον. ὁρᾷς γοῦν πῶς καὶ ἑτέρωθεν αὐτὴν εὔκολον ποιεῖ, κελεύων μὴ συμπλέκεσθαι τοῖς κυσὶ, μηδὲ σκιδνᾶναι ἑαυτὸν τοῖς χοίροις, καὶ φυλάττεσθαι ἀπὸ τῶν ψευδοστεφάνων, καὶ πανταχόθεν αὐτὸν σταγονίοις ἐργαζόμενος. καὶ αὖθις ὁ θεὸν καλέσας, μέγιστον εἰς ὃ ποιῆσαι αὐτὴν εὔκολον ἔμελλε. νήφειν γὰρ αὐτὸν παρεσκεύαζεν. 25

Εφ. ε. 18. ὥσπερ οὖν ὁ Παῦλος, ὅταν λέγῃ, Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα· ἵνα μὴ καταβάλῃ, ἀλλ' ἵνα διεγείρῃ τὰ φρονήματα τῶν γραπτῶν τοῦτο ποιεῖ· ὕπνῳ δή τῳ αὐτὸς ἀφυπνίζων τὸν ὀδοιπόρον, τραχεῖαν ἐκάλεσε τὴν ὁδόν. καὶ οὐ ταύτῃ μόνον νήφειν παρεσκεύασεν, ἀλλὰ καὶ τῷ παρεθεῖναι, ὅτι πολλοὶ ἔχθρας ὑποσκελίζοντας καὶ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι οὐδὲ φανερῶς πρόσκαλλουσιν, ἀλλὰ κρύπτοντες ἑαυτούς. τοιοῦτον γὰρ τὸν ψευδοστεφῆ ὁ ἰὸς. ἀλλὰ μὴ τοῦτο ἴδῃς, φησὶν, ὅτι τραχεῖα καὶ στενὴ, ἀλλὰ ποῦ τελευτᾷ· μηδ' ὅτι πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ἀπάντησις, ἀλλὰ ποῦ καταφέρει. ταῦτα ὁ πολλαχοῦ λέγει, διεγείρων ἡμῶν τὴν προθυμίαν· ὥσπερ οὖν καὶ ἀλλαχοῦ ἔλεγεν, Ὅτι βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. ὁ γὰρ ἀγωνιζόμενος, ἐπειδὴ ἴδῃ σαφῶς τὸν ἀγωνοθέτην θαυμάζοντα τὸ ὑπὲρ τὸν ἀγωνισμάτων, προθυμότερος γίνεται. μὴ τοίνυν ἀλύωμεν, ὅταν πολλὰ ἡμῖν ἐντεῦθεν συμβαίνῃ λυπηρά. τεθλιμμένη γὰρ ἡ ὁδὸς καὶ στενὴ ἡ πύλη, ἀλλ' οὐχ ἡ πόλις. διὰ δὴ τοῦτο οὐδὲ ἐνταῦθα δύσεις χρὴ προσδοκᾶν, οὐδὲ ἐκεῖ λυπηρὸν τι λοιπὸν ἐκδέχεσθαι. εἰπὼν δέ, ὅτι ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτὴν, πάλιν καὶ ἐνταῦθα τὴν τῶν πολλῶν ῥᾳθυμίαν ἐδήλωσε, καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπαίδευσε μὴ ταῖς τῶν πολλῶν εὐημερίαις προσέχειν, ἀλλὰ τοῖς τῶν ὀλίγων πόνοις. οἱ γὰρ πλείους, φησὶν, ὑμῶν μόνον αὐτὴν ὑποβαστάζουσιν, ἀλλ' οὐδὲ αἱρεῖσθαι, ὅπερ ἐκάστης" ἀνοίας ἐστίν. ἀλλ' ὑμεῖς τοῖς πολλοῖς δεῖ προσέχειν, οὐδὲ ἐνταῦθεν θορυβεῖσθαι, ἀλλὰ ζηλωτὰς τοὺς ὀλίγους, καὶ πανταχόθεν ἑαυτοὺς συγκροτοῦντας, ὅπως αὐτὴν βαστάζειν. καὶ γὰρ πρὸς τοῦ στενὴν αὐτὴν εἶναι, πολλοὶ καὶ οἱ ὑποσκελίζοντες εἰσὶ τὴν εἰσιοῦσαν" εἴσοδον. διὸ καὶ ἐπῆγαγε·

15 Προσέχετε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

15 Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν. ἐλεύσονται γὰρ πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων· ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. Ἰδοὺ μὴ τῶν κυσὶν ἢ χοίρων ἕτερον εἶ-
χε. ἐκείνου. δος ἐνέδρας ἢ ὑποβουλῆς πολὺ χαλεπώτερον" ἐκείνων. ⓐ μὲν γὰρ ὡμολογημένοι ἢ φανεροί, ὅτι ἢ ζωσεκιασμένοι. διὰ ἢ ἐκείνων μὲν ἀπέχεσθαι ἐκέλευσε· τούτους ἢ ἢ διδασκέ-
πλεῖν μὴ ἀκριβείας, ὡς οὐκ ἐνὸν ἐκ προφητῶν αὐτοὺς ἰδεῖν προσβολῆς. διὰ ἢ ἔλεγε· προσέχετε, πρὸς τὴν διάγνωσιν αὐτῶν ἀκριβεστέρας ποιῶν. Εἶτα, ἵνα μὴ γενικῶ ἀκούσαντες ἢ τεθλιμμένῳ, ἢ ὅτι ἐναντία τοῖς πολλοῖς διαβάζειν, ἢ χοίρους φυλάττεσθαι ἢ κυσὶν, ἢ μὴ τούτων ἢ ἑτέρων πονηρότερον ᾖμος τοῦτο ἢ τῶν λύκων· ἵνα μὴ τῷ πλήθει τῶν λυ-
πραῖν καταπίσωσι, μέλλοντες καὶ τὴν ἐναντίαν τοῖς πολλοῖς ἴεναι, καὶ μὴ τούτων πάλιν ἢ
10 τὴν ἀρχὴν τούτων ἔχειν φροντίδα, ἀνέμνησε τῶν ὅπως τοὺς πατέρων αὐτῶν ᾖμολόγουν, ψευδο- Λεκ. κα.
προφήτας καλέσας. ἢ γὰρ ἢ τότε τοιαῦτα ἐγένετο. μὴ τοίνυν θορυβεῖσθε, φησιν. διδάσκαλον γὰρ κρεῖττον οὐδὲ ξένον συμβήσεται. τῇ γὰρ ἀληθείᾳ πρυφίσησιν ἀεὶ τὰ ἀπάτην ὁ διάβολος. ψευδοπροφήτας ἢ ἐνταῦθα, διὰ τοὺς αἱρετικοὺς αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ, ἀλλὰ τοὺς βίου μὲν ὄντας διεφθαρμένου, προσωπεῖον ἢ ἀρετῆς περικειμένους, ὃς τῇ τῶν ὑπηκόων προσ-
15 ηγείᾳ καλῶν ἐνίωθασιν ⓐ πολλοί. διὰ ἢ ἐπήγαγε λέγων·

16 Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

Παρὰ γὰρ αἱρετικοῖς ὅστι πολλάκις ἢ βίον θύρειν· πῶς ἢ τούτοις οἷς εἶπον, δύναμαι. τί οὖν, φησιν, δεῖ ἢ ἐν τούτοις ἀποκρίνων"); ἀλλὰ ἀλώσονται ῥᾳδίως. τοιαύτη γὰρ ἡ τῆς ὁ-
χε. λυπηρά. δοῦ [ταύτης] φύσις, ἵνα ἐκέλευσα βαδίζειν, ὑπήκοος ἢ μοχθηρά· ὁ ἢ ἀποκριτὴς πονεῖν
20 οὐκ ἀνέλοιτο, ἀλλ' ὑποδείκνυσθαι μόνον. διὰ ἢ ἐλέγχεται ῥᾳδίως. ὑπῆρ γὰρ εἶπεν, ὅτι ὀλίγοι εἰσὶν ⓐ εἰσιόντες αὐτῇ, ἐκκαθαίρει πάλιν αὐλοὺς ἀπὸ τῶν μὴ εἰσιόντων μὲν, ὑποκρινομένων ἢ, κελεύων μὴ τοὺς ἁπλῶς προσωπεῖα περικειμένους μόνον ὁρᾶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς μὴ ἀληθείας μετέχοντας αὐτοῦ. καὶ ἵνος ἕνεκεν οὐ καταδήλους αὐτοὺς ἐποίησε, φησιν, ἀλλ' ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρευναν ἐκέλευσεν; ἵνα χρηστοήθειαν καὶ ἀναγωνίους ἀφῇ πάντας ὧδε, μὴ τοὺς
χε. ὅπερ 25 φανεροὺς μόνους, ἀλλὰ ἢ τοὺς κρυπτομένους ἐχθροὺς φυλαττόμενοι. Ὅπερ οὖν καὶ ὁ Παῦ- Ρω. ιε. ιη.
λος ἀγωνιῶντος ἔλεγε· Οτι τῇ χρηστολογίᾳ ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. μὴ τοίνυν θορυβῶμεν, ἐπειδὴ πολλοὶ τοιούτους καὶ νῦν ὄντας ἴδωμεν. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο πρόφην ἀνωθεν ὁ Χριστός. ἢ ὅρα τὴν ἡμερότητα. οὐδὲ γὰρ εἶπε, κολάσατε αὐτοὺς, ἀλλὰ μὴ βλαβῆτε πρὸς αὐτῶν, μὴ ἀφύλακτοι αὐλοῖς προπέσητε. Εἶτα, ἵνα μὴ λέγῃς ὅτι ἀδύνατον ὑπο-
30 μεῖναι τοιούτους, πάλιν λογισμὸν ἀπὸ παραδείγματος ἀνθρωπίνου ᾔτησιν, οὕτω λέγων·

χε. καρυλάξῃς Μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν" σταφυλὴν; ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;

17 Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ ἢ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ.

35 18 Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηρὸς ποιῆν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Ο ἢ λέγει τοιοῦτόν ὅστιν· οὐδὲν ἔχουσιν ἥμερον, οὐδὲ γλυκὺ μέτρει τῆς
χε. ἐνδυάζῃς δρεπῆς τὸ πρόσωπον· διὰ ἢ εὔκολος ἡ διάγνωσις. καὶ ἵνα μὴ [ἢ] τὸ τυχὸν" ἐνδιαίζῃς, φυσικῆς ἀνάγκης πᾶσαν παραλλάττει τὰ ὄντα ἐγχωρεῖν τὰ ἄλλως γένεσθαι. ὅπερ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε, Τὸ [γὰρ] φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος. τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ὑποτάσσεται· Ρω. η. ε.
40 οὐδὲ γὰρ δύναται). Εἰ ἢ δεύτερον τὸ αὐτὸ πῆσιν, οὐκ ἔστι παλιγγενεσία. ἵνα γὰρ μή τις εἴπῃ, ὅτι τὸ πονηρὸν δένδρον φέρει μὲν καρποὺς πονηρούς, φέρει ἢ τὰ ἀγαθούς, καὶ δύσκολον ποιῆ τὴν διάγνωσιν διπλῆς τῆς φορᾶς ὕσης, οὐκ ἔστι, φησὶ, τοῦτο. πονηρὸν γὰρ φέρει μόνον, καὶ ἀγαθοὺς οὐκ ἂν ποτε ἐνέγκοι· ὥσπερ οὖν καὶ τὸ ἀνάπαλιν. τί οὖν; οὐκ ἔστιν ἀνὴρ ἀγαθὸς, γινόμενος πονηρός; ἢ τοὐναντίον πάλιν ὅστι, ἢ πολλαὶ ὁ βίος τοιούτων γέμει παραδειγμάτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ο ὁ Χριστὸς οὐ τοῦτο λέγει, ὅτι ⟨ΝΝ⟩ πονηρὸν ἀμήχανον μεταβάλλεσθαι, ἢ ⟨ΝΝ⟩ ἀγαθόν· ἀδύ- χρ. ἐκ ἔνι
νατον μεταπεσεῖν· ἀλλ' ὅτι ἕως ἂν ἡ πονηρία συζῶν, ἀδύνητον καρπὸν ἀγαθὸν ἐνεγκεῖν.
μεταβάλλειν μὲν γὰρ εἰς ἀρετὴν δυνατὰ πονηρὸς ὤν· μὴ ὄντων δὲ ἐν πονηρίᾳ, καρπὸν οὐκ
οἷόν τε καλόν. Τί οὖν; ὁ Δαβὶδ ἀγαθὸς ὢν οὐ πονηρὸν καρπὸν ἤνεγκεν; ἀλλὰ μοιχῶν ἀγαθός, χρ. πῶς·
ἀλλὰ μεταβληθείς· ὡς, εἴγε ἔμεινεν ὅπερ ἦν διὰ παντὸς, οὐκ ἂν καρπὸν τοιοῦτον ἤνεγκεν.
ὁ γὰρ διὰ μοιχίαν ἐν τῇ πράξει τῆς ἀρετῆς ἐτόλμησεν· ἅπερ ἐτόλμησε. Ταῦτα δὲ καὶ τοὺς χρ. ἔξει
ἁπλῶς ἁμαρτάνοντας ὀπισθοδρομεῖν ἔλεγε, καὶ τὴν ἀκαιρόφωνα χαλινὰν τὰ στόματα. ὅπερ γὰρ χρ. ὅσῳ
πολλοὶ τὰς ἀγαθοὺς ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀποστρέφουσι, πάσης ἀποστερῶν αὐτοὺς ἀπολο- χρ. ἐπέλυσε
γίας τοῦτο εἴρηκεν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὅτι ἠπάτημαι πρὸς λογισμοῦ. ἐγὼ γὰρ ἀ- κέχειται δὲ
κριβῶς σοι πρὸ ἔργων δηλώσω, πρὸ τοῦ βαδίζειν ὅπου θέλεις, καὶ πρὸ τοῦ λόγου ὅμως μὴ καὶ τοὺ ἀ-
μὴ πρῶτα ἁπλῶς ζωγραφῆσαι. εἶτα ὅπως κωλύειν μὲν αὐτὰς οὐκ ἐκέλευσε, φυ- πλέοντας καὶ
λάττεσθαι δὲ μόνον, ὁμοῦ δὲ τοὺς ἐπηρεαζομένους πρὸς αὐτῶν ἐδημιούργησε λύκους, καὶ κεῖνας φο- τοὺ ἁπλῶς
βῶν καὶ μεταβάλλων, ἐπετείχισεν ἀνδρὶ τὸν πρὸς αὐτὸν κόλασιν, εἰπών· χρ. κατηγόρων
χρ. παρέχῃ

19 Ὅτι πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

Εἶτα ἀνεπαθέστερον ποιῶν ⟨ΝΝ⟩ λόγον, ἐπήγαγε·

20 Ἄρα οὖν ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

Ἵνα [ὃ] μὴ πρεσηνεμένῳ τὸ ἀπειλητὸν δόξῃ εἰσάγειν,* ἐν τάξει παραινέσεως καὶ συμ- * ἀνά·
βουλῆς καταστεῖλαι αὐτὸ τὸ διανοηθῆναι δεῖ, τοιούτους καρ- χρ. -στεῖλαι
πούς ἐπιδεικνυμένους. διὸ καὶ τὸ Ἰωαδίνου ῥημάτιον ἐνέμνησε, διὰ τὸ αὐτὸ ὀνομάτιον τὴν ἐλαιο-
παν αὐτοῖς ἐπιγράψας. καὶ γὰρ ὁ ἐκεῖνος ταῦτα ἔλεγε, ἀξίνης, καὶ δένδρου κατορθοῦσθαι, καὶ
πυρὸς ἀσβέστου πρὸς αὐτοὺς μεμνημένος.

ΗΘΙΚΟΝ Καὶ δοκῶ μία τις εἶναι ἡμῖν ἡ παροιμία, ὃ καταπαίζομεν· εἰ δέ τις ἀκριβῶς ἐξετάσειε, δύο αὐτὴ καλάσεις ἔχουσιν. ὁ γὰρ κακόμοιρος καὶ τῆς βασιλείας ἐκπίπτει πάντως· αὐτὴ δὲ ἐκείνης χαλεπωτέρα ἡ ἀμαρτία. καὶ οἶδα μὲν ὅτι πολλοὶ τὴν γέενναν μόνον πεφείκασιν· ἐγὼ δὲ τὴν ἐκπτωσιν τῆς δόξης ἐκείνης πολὺ τῆς γεέννης κόλασιν πικροτέραν εἶναί φημι. εἰ δὲ μὴ δυ- χρ. ὅτε
νατὸν παραστῆσαι τὰ λόγῳ, θαυμαστὸν οὐδέν. οὐδὲ γὰρ ἴσμεν ἐκείνων τὸν ἀγαθὸν τὴν μακαριότητα, ἵνα καὶ τὴν ἀθλιότητα τὴν ἀπὸ τῆς στερήσεως αὐτῶν σαφῶς εἰδῶμεν· ἐπεὶ καὶ χρ. μηδέποτε
Παῦλος ὁ ταῦτα σαφῶς εἰδὼς, οἶδεν ὅτι ὃ ἐκπεσεῖν τῆς δόξης τὸ Χριστοῦ πάντων ἐστὶ χαλεπώτερον. καὶ τοῦτο καὶ ἡμᾶς εἰσόμεθα τότε, ὅταν εἰς αὐτὴν τὴν πεῖραν ἐμπέσωμεν. χρ. ὅταν
ἀλλὰ μή ποτε τοῦτο παθοιμεν, ὦ μονογενὲς τοῦ Θεοῦ παῖ, μηδὲ λαβοιμεν ποτὲ ἵνα πεῖ- χρ. μηδέποτε
ραν τῆς ἀνηκέστου ταύτης κολάσεως. ὅσον γὰρ ὅτι κακὸν ἐκπεσεῖν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, σα- φῶς μὲν εἰπεῖν οὐκ ἔνι· πλὴν, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, βιάσομαι καὶ φιλονεικήσω δι' ὑποδείγμα- τος ὑμῖν αὐτὸ καὶ κἂν μικρὸν ποιῆσαι φανερόν. ὑποδείγματα γὰρ εἰς παιδίον θαυμαστὸν, καὶ χρ. ὑποδείγμα
μὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν βασιλείαν τῆς οἰκουμένης ἔχειν, ἐξ ὅτου εἰς ἀνάρετον πάντα ταῦτα, ὡς χρ. ἄπαντα
δυνάσθαι ἀπάντων ἐκ φιλοστοργίας πατρικῆς καταῤῥῆσαι διάθεσιν. Τί τοίνυν οὐκ ἂν οἴεσθε ⟨ΝΝ⟩ πατέρα ⟨ΝΝ⟩ τοῦτο παθεῖν ἂν ἡδέως, ὥστε μὴ ἐκπεσεῖν αὐτὸν τῆς οἰκείας; Τί δ' ἂν μικρὸν ἢ μέγα κακὸν οὐκ ἂν δέξασθαι, ὥστε ὁρᾶν καὶ ἀπολαύειν αὐτόν; τοῦτο τοίνυν καὶ ὅπερ τῆς δόξης ἐκείνης λαμβάνομεν. οὐ γὰρ οὕτω πατὴρ παιδίον, κἂν μυριάκις ἀνάρετον ᾖ, πολλῷ χρ. ἐπέρασεν
οὕτως καὶ ἐπέρασεν, ὡς τὸν ἀγαθὸν ἡ λῆξις ἐκείνων, ἃ δὲ ἀνάλυσαι καὶ ζωὴ Χριστῷ δεῖ. ἀ- φόρητον καὶ ἡ γέεννα καὶ ἡ κόλασις ἐκείνη. πλὴν κἂν μυρίας τις θῇ γεέννας, οὐδὲν τοιοῦτον ἐ- ρεῖ, οἷ ὃ τῆς μακαρίας ἐκείνης ἐκπεσεῖν δόξης, ὃ μισηθῆναι παρὰ τοῦ Χριστοῦ, ὃ ἀκοῦ- σαι, ὅτι οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ὃ ἐγκληθῆναι ὅτι πεινῶντα αὐτὸν ἰδόντες οὐκ ἐθρέψαμεν. καὶ γὰρ βέλτιον μυρίους ὑπομεῖναι κεφαυνοὺς, ἢ ὃ τοιοῦτον πρόσωπον ἐκεῖνο ὃ ἡμέρᾳ ἰδεῖν ἀποστρεφόμενον ἡμᾶς, καὶ ⟨ΝΝ⟩ χαλκοῦν ὀφθαλμὸν οὐκ ἀνεχόμενον εἰς ἡμᾶς βλέπειν. εἰ γὰρ αὐτὸς ἐθρόν

ἵνα

ὄντα με ϗ μισοιῶντα αὐτ᾽ ϗ ἀποστρεφόμενον ὕτως᾽ ἐδοξίωσατο, ὡς μηδὲ ἑαυτῷ φείσασθαι, ἀλλ᾽ ἐκδῦναι ἑαυτ᾽ εἰς θάνατον ὅτε μὴ πόντα σκεῦνα᾽ μηδὲ ἄρτα ἀξιώσω αὐτ᾽ λιμώττοντα, ποίοις λοιπὸν αὐτ᾽ ὀφθαλμοῖς ὀφομαι; σκόπει ὃ αὐτῷ ϗ σὺν θεῷ τ᾽ ἡμερότητα. ὐδὲ γὰρ κατάλεγε ταῦ θυερτείας, ὐδ᾽ ὅτι τ᾽ τοσαῦτα ὠφελήσαντα᾽ ὑπερῆδες. ὐδὲ γὰρ λέγε, ἐμὲ τ᾽ ἐκ τῦ μὴ ὄντος εἰς τ᾽ εἶναι σε παράγαντα, τ᾽ ψυχὴν ἐμπνεύσαντα ϗ ὑπερήσαντά σε πᾶσι τοῖς ἐν τῇ γῇ, τ᾽ σῶμά σε γῆν ϗ ὑδρωπὸν ϗ θάλασσαν ϗ ἀέρα ϗ πόντα τὰ ὄντα ποιήσαντα, τ᾽ ἀτιμασθέντα παρ᾽ σοῦ, ϗ τῦ σῶματος ἀτιμότερον εἶναι δοξάσαντα, ϗ μηδὲ ὕτως ἀποσάντα, ἀλλὰ μυρία μετ᾽ ταῦτα ὑπενόησαντα, τ᾽ ἐλόμενον ψυχὰς δοῦλον, τ᾽ ῥαπισθῆναι ϗ ἐμπυσθῆναι, τ᾽ σφαγῆναι ϗ ἀποθανόντα τ᾽ αἰῶνιον θάνατον, τ᾽ ϗ αὖθις ὑπὲρ σῦ ἀντυχόντα, τ᾽ πρῦμά σοι χαριζόμενον, τ᾽ βασιλείας σε καταξιοῦντα, τ᾽ τοιαῦτα ἐπαγγελόμενον, τ᾽ κεφαλαιῶ σε βεληθέντα εἶναι), ϗ νυμφίον, ϗ ἱμάτιον, ϗ οἶκον, ϗ ῥίζαν, ϗ ταφὴν ϗ πόμα, ϗ ποιμένα ϗ βασιλέα, ϗ ἀδελφόν, ϗ κληρονόμον ϗ συγκληρονόμον σε ἐλόμενον, τ᾽ ἀπὸ σκότους εἰς δόξαν φωτὸς σε ἀγαγόντα (ταῦτα γὰρ ϗ πλείονα τούτων ἔχων εἰπεῖν, ὐδὲν τούτων λέγε) ἀλλὰ τὴν μόνον αὐτῦ ἀμάρτημα. ϗ σὺν ταῦτ᾽ δείκνυσι τ᾽ ἀγάπην, ϗ τ᾽ πόθον, οἷ ἔχε πρὸς σε, ἐνδείκνυ). ὐδὲ γὰρ εἶπε, πορεύεσθε εἰς τ᾽ πῦρ τ᾽ ἡτοιμασμένον ὑμῖν, ἀλλὰ [τ᾽ ἡτοιμασμένον] τ᾽ διαβόλῳ ϗ τοῖς ἀγγέλοις αὐτῦ. ϗ πρότερον λέγε ἀ ἠδικηθ᾽, ϗ ὐδὲ ὕτως ὑπομνῆσ πόντα εἰπεῖν, ἀλλ᾽ ὀλίγα. ϗ πρὸ τούτων ἐκείνως καλῆς τῦ κατορθωκότας, ἵνα δείξῃ ϗ σὺν θεῷ ὅθεν ἁμάρτημα ἔσχαλεν. πόσης ὖν χολάσεως τὰ ῥήματα ταῦτα οὐ χαλεπώτερα; εἰ γὰρ ἄνθρωπόν τις βυερτίτην λιμώττοντα ἰδών, ϗκ ἀνῆ θρέψαι, εἰ ϗ μὴ θρέψαι, ὀφθαλμὸς ἔλοιτο μᾶλλον καταδῦναι εἰς τ᾽ γῆν, ἢ ὅπῃ δύο ἢ [τρεῖς] τρεῖς φίλων ταῦτα ἀκούσας, τί πεισόμεθα ἡμεῖς ὅπῃ τ᾽ οἰκουμένης ἁπάσης ταῦτα ἀκούοντες, ἃ παρ᾽ ὐδ᾽ ἂν τότε εἶπεν, εἰ μὴ ὑπὲρ τ᾽ καθ᾽ ἑαυτ᾽ ἀπολογήσασθαι ἔσπευδεν; ὅτι γὰρ ϗκ ὠφέλιζον αὐτὰ προέφερεν, ἀλλ᾽ ἀπολογούμενος, καὶ ὑπὲρ τ᾽ δεῖξαι ὅτι ὐ μάτην ὐδὲ εἰκῇ πρὸς αὐτὸν ἔλεγε, πορεύεσθε ἀπ᾽ ἐμοῦ, δῆλον ἐκ τ᾽ ἀφάτων βυέργεσιῶν. εἰ γὰρ ἐβούλετο ὠφέλησαι, πάντα ἂν ἐκεῖνα εἰς μέσον ἤγαγε νυνὶ ϗ ἀπὸ ἔπαθε λέγε μόνον. φοβηθῶμεν τοίνυν, ἀγαπητοί, ὃ ταῦτα ἀκούσαντα τὰ ῥήματα. ϗκ ἔστι παίγνιον ὁ βίος· μᾶλλον ϗ ὁ μὴ πρὸς ὧν βίος παίγνιον, τὰ ϗ μέλλοντα ϗ παίγνια. ταῦτα ϗ ὐδὲ παίγνιον μόνον ὁ βίος, ἀλλὰ ϗ τούτου χεῖρον. ϗ γὰρ εἰς γέλωτα τελευτᾷ, ἀλλὰ ϗ πολλῶ φέρει τ᾽ βλάβην τοῖς μὴ μετ᾽ ἀκριβείας τὰ καθ᾽ ἑαυτὸς οἰκονομοῦσι βλαμμένοις. τί γὰρ παίδων, εἰπέ μοι, διεσκαμμένων τ᾽ παίζόντων καὶ οἰκίας οἰκοδομούντων ἡμᾶς ⓐ ταῦτα λαμπρᾶς οἰκίας οἰκοδομοῦντες; τί ϗ ἀρίστου ποιημένων αὐτ᾽ ἡμᾶς οἱ πεφωνότες; ὐδέν, πλὴν ὅσον μετ᾽ κολάσεως ταῦτα ῥαδίως ἀπόλλυ. εἰ ϗ ὐδέπω σωζόμεθα τ᾽ εὐτελεστάτων γινομένων, θαυμαστὸν ὐδέν. ὕπω γὰρ ἀνδρες γεγόναμεν· ὅταν ϗ γενώμεθα, εἰσόμεθα ὅτι πόντα ταῦτα παιδικά. ἐπεὶ ϗ ἐκείνως γινόμενοι ἄνδρες καταγελῶμεν παῖδες ϗ ὄντες νομίζομεν θεῖα ὐδαῖα εἶναι), ϗ ὄστρακα ϗ πηλὸν συναράττοντες, τ᾽ σὺν μεγάλης αἰτιώντων θεοβόλως ὐκ ἔλαττον φερνῶν. ἀλλ᾽ ὅμως θυθέως ἀπόλλυ) ϗ καταπίπτῃ, ϗ ὅτε ἐξῶπά πω χρήσιμα γίνοιτ᾽ ἂν ἡμῖν ὥσπερ ὖν ὐδὲ αὖ) αἱ λαμπραὶ οἰκίαι. τ᾽ γὰρ τ᾽ ἀρχὴν πολίτην ὐκ ἂν δύναιντο δέξασθαι, ὅσοι ἂν ἀνάγκη μείναι ἐν αὐτ᾽ οἱ τὰ πατρίδα ἔχοντες· ἀλλ᾽ ὥσπερ ἡμᾶς τοῖς ποσὶ ταῦτα καθαιρῶμεν, ὅτω καὶ κύνες ϖ φρονήματι καταφρέφῃ ϗ καθάπερ ἡμᾶς τ᾽ παίδων ἐπὶ τῇ καταγροφῇ κλαιόντων καταγελῶμεν· ὅπω ϗ ὅτοι, ταῦτα ὀδυρομένων ἡμῶν, ϗ γελῶσι μόνον, ἀλλὰ ϗ κλαίουσιν. ὅπῃ δ᾽ ϗ συμπαθῆ αὐτ᾽ τὰ σαλάγχα, ϗ πολλὴ ἐντεῦθεν ἡ βλάβη. γινώμεθα τοίνυν ἄνδρες· μέχρι τίνος χαμαὶ συρώμεθα, ὅπῃ λίθοις ϗ ξύλοις μέγα φερνοῦντες; μέχρι τίνος παίζομεν; ϗ εἴθε μόνον ἐπαίζομεν· νυνὶ δ᾽ ϗ τ᾽ ἑαυτ᾽ προδίδομεν σωτηρίαν. ϗ καθάπερ τὰ παιδία, ὅταν τ᾽ ἐν τούτοις σχολὴν ἄγῃ τ᾽ γραμμὴν ἀμελήσαντα, ἐκάστας ὑπομένουσι πληγὰς ὕπω ϗ ἡμεῖς ἐν τούτοις ἅπαξ τ᾽ ἀσυδωλὶ καταναλίσκοντες, ϗ τὰ πνευματικὰ ἀπαίλθμενοι μαθήματα τότε διὰ τ᾽ ἔργων, ϗ ὐκ ἔχοντες παράσχειν, τ᾽ ἑκάστῳ ὑμωρίαν δώσομεν· ϗ ὑδεὶς ὁ ῥυσόμενος, κἂν πατὴρ ᾖ, κἂν ἀδελφός, κἂν ὁστισοῦν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἰχήσετ᾽) πόντα, ἢ ὃ ἐξ αὐτ᾽ γνωμένη βάσανος, ἀθάνατος μένει ϗ διηνεκής· ὥσπερ ὖν ϗ ὅπῃ τ᾽ παίδων γέλως, τὰ μὲν παιδικὰ ἀθύρματα τ᾽ παίζόντων ἀπ᾽ τ᾽ ῥαθυμίαν αὐτ᾽ τέλεον ἀφανίζοντος, αὐτοὺς δ᾽ εἰς τ᾽ διηνεκῶς κλαίειν καθιῶντος· ϗ ἵνα μάθῃς, ὃ λέγω, ταῦτα τὰ ὄντα, ὁ μάλιστα πόντων εἶναι δοκεῖ θεῖα καὶ ὐδαῖα, τ᾽ πλοῦτον εἰς μέσον ἀγάγωμεν, ϗ αὐτ᾽ ἐπιδείξω αὐτὸ ψυχῆς ἄρετ᾽ ἢν ἂν θέλῃς, ϗ τότε αὐτὸ μάλιστα ὀφθ᾽ τ᾽ ὠτίλφαν. θεώμεθα τοίνυν αὐτὸ εἶναι) δύο (ϗ ὕπω λέγω θεῖ πλεονεξίας, ἀλλὰ θεῖ δικαίᾳ πλοῦτα τίνος) ϗ τ᾽ δύο τούτων, ὁ μὲν πρῶτος

χ. ἐδίωξεν, χ. μήτε

χ. λέγει χ. θεοεῖδες.

χ. τὸν

χ. μετουσίαν

χ. ἀνθρώπων

χ. ἀγάγῃ χ. ἅπαξ

χ. ὀξὺ πρ.

γέτω χρήματα, ἢ πλείτω θάλαττάν, ἢ γεωργείτω γῆν, ἢ πολλοὶς ἑτέρας ἐμπορίας βυσιάτω τρόπους (κἀμοὶ γὰρ οὐκ οἶδα εἰ ταῦτα ποιῶν δύναι) δικαίως κερδαίνειν, πλὴν ἀφ' ἑτέρων, ἢ ὑποκείσθω δίκαια κέρδη κερδαίνειν αὐτῷ) ἢ ἀγορὰς ὠνείσθω εἰς ἀνδράποδα εἰς ὅσα τοιαῦτα, ἢ μηδεμία τούτοις ἀδικία· ὁ δὲ ἕτερος [ὡς] τοσαῦτα κεκλημένος, πωλείτω ἀγοράς, πωλείτω οἰκίας, ἢ σκεύη χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ, ἢ πρεχέτω τοῖς δεομένοις, ἐπαρκείτω τοῖς πενομένοις, θεραπευέτω νοσοῦντας, τοὺς ἐν φυλακῇ λυέτω, τοὺς ὑπὸ δεσμὰ ἐκδεχομένους, τοὺς ἐν μετάλλοις ἐλευθερούτω, τοὺς ὅπου βρόχον καλαιτέτω, τοὺς αἰχμαλώτους λυέτω τῆς ὠμωρίας. τίνος οὖν βλέπεται μείζους εἰσίν; ἢ τὰ μέλλοντα, ἀλλὰ τοῦτο τὰ ἐνταῦθα εἰρήκαμεν. τίνος οὖν εἰσὶ βλέπεται; συναίροντος χρείαν, ἢ λύοντος συμφοράς; τοὺς ἀγορὰς ὠνουμένους, ἢ λιμοῦντα καλασιφυάζοντος ἑαυτὸν τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει; τὸ πολὺ περιβεβλημένον χρυσίον, ἢ μυρίας δυσημίας ἐσφιλοσοφηκός; οὐχ οὕτω· ἀλλ' ἑνὶ τινὶ προσοίκειεν ἐξ οὐρανοῦ καταβάντι προσὼν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων διόρθωσιν· ὁ δὲ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ παιδίῳ τινὶ μάτην εἰς ἄπλως πρώτα συναίρεται; εἰ δὲ δικαίως χρηματίζεται ὅπως καταγέλαστον ἢ ἀνοίας ἐσχάτης· ὅταν μηδὲ τὸ δικαίως προσῇ, πῶς ἂν πρώτων ἀθλιώτερος ὁ τοιοῦτος; εἰ γὰρ ὁ πλοῦτος τοσοῦτος, ὅταν ἢ τέχνα προσῇ ἢ βασιλείας ἐκπίπωσις, πόσων ἂν εἴη θρήνων ἄξιος ἢ ζωὴ ἢ τελευτή; δηλαδὴ ἢ ἕτερον, εἰ βλέποι, τὸ ἀρετῆ μεταχαριζόμενα μέρος. ἵνα οὖν αὖθις ἀγάγωμεν [πάλιν] ἕτερον ἄνθρωπον ἐν δυναστείᾳ ὄντα, πᾶσιν ἐπιτάττοντα, ἀξίωμα προβεβλημένον μέγα, κήρυκα ἔχοντα λαμπρὸν ἢ ζωηρὸν ἢ ῥαδιουργίας, ἢ πολλῶν τὸ θεραπείας χρεών, ἢ χὶ δοκεῖ ἔστω μέγα εἶναι; εἰς μεγαρισον; φέρε οὖν ἢ τοῦτο ἀνατρέψωμεν πάλιν ἕτερον, τὸν ἀνεξίκακον ἢ πρᾶον ἢ ταπεινὸν ἢ μακροθυμοῦντα, ἢ δεῖ ὑβρίζεσθαι, τυπτέσθαι, ἢ φερέτω δι' ὀκόλως, ἢ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας δι' ὀλίγου. ἵνα οὖν ὁ θαυμαστὸς, εἰπέ μοι, ὁ πεφυσιωμένος ἢ φλεγμαίνων, ἢ ὁ κατεσκληκὼς; οὐχὶ ὁ μὲν ἔοικε πάλιν τὸ αὖ δυνάμενος, τὸ πολλῷ ἐλαύσας τὸ ἀπάθειαν ὁ δὲ φύσει σωφρονῶν, ἢ ὕδατος ἀνθρώπῳ ἔχοντι ἢ πολλὴν τὸ φλεγμονήν; ἢ ὁ μὲν ἰατρῷ πνευματικῷ, ὁ δὲ τὰ ναύθοις φυσῶντι παιδίῳ καταγέλας ᾧ; ἵνα γὰρ μέγα φρονῇς, ἄνθρωπε; ὅτι ὑφηλὸς ὅπου ὀχήματος φέρη; ὅτι σε ζεύγους ἡμιόνων ἕλκει; ἢ τί ὄφελος; τὸ γὰρ ἢ ὅπου ξύλων ἢ ὅπου λίθων γινόμενον ἴδοι τις ἄν. ἀλλ' ὅτι ἱμάτια καλὰ προβέβληκας; ἀλλ' ὅσα τὰ αὐτὰ ἱματίων ἐνδεδυμένον, καὶ ὁμοῦ σαυτὸν μὲ χόρτῳ ἐοικότα σπορμένῳ· ἐκεῖνον δένδρῳ θαυμαστὸν φέροντι καρπὸν, ἢ πολλὴν τοῖς ὁρῶσι παρέχοντι τὸ εὐφροσύνην. σὺ μὲν γὰρ ζοφὴν σκωλήκων προφέρεις ἢ σηπεδόνα, ἂν ὀπτήσωνταί σοι, ταχέως σε γυμνὸν ποιήσαντα τὸ κόσμου τούτου. ἢ γὰρ ἢ ἱμάτια ἢ χρυσὸς ἢ ἄργυρος, τὰ μὲν σκωλήκων νήματα, τὰ δὲ γῆ ἢ κόνις, εἰς πάλιν γῆν εἰς πλέον οὐδέν· ὁ δὲ ἀρετὴν προβεβλημένος, τοιαύτην ἔχει στολήν, ἣν οὐ μόνον σῆτες, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς ὁ θάνατος λυμήνασθαι δύναι) εἰς μάλα εἰκότως. οὐ γὰρ ἀπὸ γῆς ἔχουσι τὸ ἀρχὴν αὖ) τὸ ψυχῆς αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ πνεύματός εἰσι καρπός· διὸ οὐδὲ σκωλήκων ὑπόκεινται) σώμασι. ἢ γὰρ ἐν οὐρανῷ τὰ ἱμάτια τοῦτα ὑφαίνον), ὅπου οὐδὲ σὴς, οὐδὲ σκώληξ, οὐκ ἄλλο τι τοιοῦτων οὐδέν. ἵνα τοίνυν, εἰπέ μοι, βέλτιον; πλουτῇν, ἢ πένεσθαι; ἐν δυναστείᾳ εἶναι, ἢ ἐν ἀτιμίᾳ; ἐν τρυφῇ, ἢ ἐν λιμῷ; οὐδηλον ὅτι ἐν τιμῇ ἢ τρυφῇ ἢ πλούτῳ. οὐκοῦν εἰ τὰ τοιαῦτα βάλει ἢ μὴ τὰ ὀνόματα, τὴν γῆν ἀφεὶς ἢ τὰ ἐν αὐτῇ, μεθορμίζου πρὸς τὸν οὐρανόν. τὰ μὲν γὰρ ἐνταῦθα, σκιά· τὰ δὲ ἐκεῖ, πραγματα ἀκίνητα εἰς πεπηγότα ἢ πᾶσιν ἀχείρωτα. ἐλώμεθα τοίνυν αὐτὰ μετ' ἀκριβείας ἁπάσης, ἵνα εἰς τοῦ θορύβου τούτου ἀπαλλαγῶμεν, ἢ πρὸς τὸν γαλήνιον ἐκεῖνον καταπλεύσαντες λιμένα, μετὰ πολλῆς τῆς φορτίων φιλοσοφίας εἰς ἀφάτου τῆς ἐλεημοσύνης πλούτου· οὗ γένοιτο πάντας ἡμᾶς [πληρεῖς ὄντας τοῦ φοβεροῦ βήματος πραγματεύσασθαι, ἢ τῆς οὐρανῶν βασιλείας] ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κδ'. 21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

Ἰνατί μὴ εἶπεν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τὸ ἐμόν; ὅτι πολὺ ἀγαπητὸν ἐμοὶ [ἢ] τῶν πατέρων δέξασθαι. ἢ γὰρ πολὺ μᾶλλον ἐμὸν τὸ ἀθέτησιν τὴν ἐκείνων. ἄλλως ὅ ἢ διὰ ἐκεῖνα ἠνίξατο. μετὰ τοῦτον καὶ ἑτέρωθι εἰπεῖν ὅτι οὐδὲ ἐστὶ θέλημα ἕτερον τοῦ ἐμοῦ τοῦτο πατρός. ἐνταῦθα δέ μοι τὸ Ἰουδαίων μᾶλλον καθάπτεται δοκεῖ ἐν τοῖς δόγμασι διαφθειρόντων τὸν, ἢ τὸ βίου πρόνοιαν ἐπιδεικνυμένων. διὸ ἢ [ὁ] Παῦλος αὐτοῖς ἐγκαλεῖ, λέγων· Ἰδε, σὺ Ἰουδαῖος

Ρω. β. 17.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ιούδας ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ, καὶ γινώσκῃς τὸ θέλημα· ἀλλ'
οὐδέν σοι πλέον ἐντεῦθεν, ὅταν μὴ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα ἐπιδείξῃ μὴ προσῇ. αὐτὸς γὰρ [ὁ] μέγας
τούτων ἔστι, ἀλλὰ καὶ τὸ πολλῷ πλέον εἶπε. 22 Πολλοὶ γάρ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ,
Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; Οὐ γὰρ δὴ μόνον, φησίν, ὁ πίστιν ἔχων, τὸν βίον
μὴ μεμιασμένον, τὸν οὐρανὸν ἐκβάλλει, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς πίστεως σημεῖα πολλὰ πεποιηκώς ᾖ, καὶ οὐδὲν
ἀγαθὸν ἐργασάμενος, ὅμοιος ἔσται ὁμοίως τοῖς ἱερὰν εἰρτε προσῆλθον ἐκείνων. πολλοὶ γὰρ ἐροῦσί μοι ἐν ἐ-
κείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; ὁρᾷς πῶς λαμπρὰν ἐπανόντως
ἑαυτῶν συνεισάγει λοιπόν, ὅθεν τὴν πᾶσαν ἀπήρτισε δημηγορίαν, καὶ δείκνυσιν ἑαυτὸν ὄντα κριτήν;
ὅτι μὲν γὰρ κόλασις ἐκδέξεται τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔδειξε· τίς γὰρ ὁ κολάζων,
ἐνταῦθα λοιπὸν ἐκκαλύπτει. καὶ οὐκ εἶπε φανερῶς, ὅτι ἐγώ εἰμι· ἀλλὰ πολλοὶ ἐροῦσί μοι, τὸ αὐτὸ
τοῦτο πάλιν καταισχύνων. εἰ γὰρ μὴ αὐτὸς ἦν ὁ κριτής, πῶς ἂν πρὸς αὐτοὺς εἶπε· 23 Καὶ
τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ, οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς; Οὐχὶ μόνον ἐν τῷ χαίρῳ
τῆς χρίσεως· ἀλλ' οὐδὲ τότε, ἵνα μὴ ἐναντιολογεῖτε, φησί. διὰ τοῦτο καὶ τοῖς μαθηταῖς ἔλεγε· Μὴ Λεκ. ι. κ.
χαίρετε ὅτι τὰ δαιμόνια ὑμῖν ὑποτάσσεται, ἀλλ' ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς
οὐρανοῖς. καὶ πολλαχοῦ πολλαχοῦ κελεύει τὸν βίον σεμνοῦσθαι ποιεῖσθαι. οὐ γάρ ἐστιν ἀνθρωπον ὀρθῶς
βιοῦντα, καὶ πάντων ἀπηλλαγμένον τῶν παλαιῶν ἁμαρτιῶν ποτε· ἀλλὰ κἂν πλανώμενος τύ-
χῃ, ταχέως αὐτὸν ὁ Θεὸς ὁρᾷ τὸν ἀληθῆ βίον ἀπατώσης. ἀλλ' εἰσί τινες οἱ φασιν, ὅτι ψευδόμενοι
οὗτοι τοῦτα ἔλεγον· διὰ τοῦτο δὲ ἐσώθησαν, φησιν. οὐκοῦν ὁ ἐναντίον τῷ βίον βλέπει καταισχύνει.
καὶ γὰρ βλέπει ἐνταῦθα δείκνυσιν, ὅτι ἡ πίστις οὐδὲν ἰσχύει χωρὶς τῶν ἔργων· εἶτα ἐπιπλείονα λέγει, τὸ σε-
ἔθηκε καὶ τὰ σημεῖα· δηλονότι ὅτι οὐ μόνον ἡ πίστις, ἀλλ' οὐδὲ ἡ τῶν σημείων ἐπίδειξις ἀνίησί τι τῶν
θαυμαστουργούντων ἀφεῖναι χωρεῖ. εἰ δὲ μὴ ἐποίησε, πῶς ἂν ἐδυνήθη τοῦτα συστῆναι ἐνταῦθα; ἄλ-
λως δέ, οὐσῆς αὐτῷ ἐπόλμησεν ὁ χρίστεως προύσης πρὸς αὐτὸν ταῦτα εἰπεῖν. ἢ αὐτὸ δὲ ἡ ἀποκρι-
σις, καὶ ὃ καὶ ἐρώτησιν λέγει, δείκνυσιν αὐτοὺς πεποιηκότας. ὅθεν γὰρ ἐναντίον τῇ προσδοκίᾳ
τὸ τέλος εἶδον, καὶ ἐνταῦθα μὴ θαυμασοὶ ἦσαν πρὸς πάσι θαυματουργοῦντες, ὅπερ ὁ ὁρῶσιν
ἑαυτοὺς λοιπὸν κολαζομένους, ὡς ἐκπληττόμενοι καὶ θαυμάζοντες λέγουσι· Κύριε, Κύριε, οὐχὶ
ἐν τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; πῶς οὖν ἡμᾶς ἀποστρέφῃ νῦν; Τί βούλεται τὸ ξένον καὶ
παράδοξον τοῦτο τέλος; ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν θαυμάζουσιν, ὅτι ταῦτα θαυματουργήσαντες ἐκολά-
σθησαν· σὺ δὲ μὴ θαύμαζε. ἡ γὰρ χάρις πᾶσα τοῦ δεδωκότος δωρεᾶς· ἐκεῖνοι δὲ ἑαυτοὺς εἰσήνεγκαν. διὰ καὶ κολάζεσθαι δίκαιοι, ὅτι τοσοῦτα ἁμήσαντα, ὡς καὶ ἀναξίοις δοθῆναι τοῦ
χάριν, ἀγνώμονες πεφάνησαν καὶ ἀναίσθητοι. τί οὖν, φησίν; ἐργαζόμενοι τὰ δυνάμεις τοιαῦτα ἐποίουν;
ἔνιοι μέν φασιν, ὅτι οὐκ ἐν τῷ χαίρῳ, ἐν ᾧ ταῦτα ἐθαυματούργουν, καὶ ὠόμην, ἀλλ' ὕστερον με-
τεβάλοντο, καὶ τὰ δυνάμεις ἐποίουν. ἀλλ' ἐὰν τοῦτο ᾖ, πάλιν ὁ ἀναθεματιζόμενον οὐκ ἴσα). ὁ γὰρ
δεῖξαι ἐσπούδακε, τοῦτο ἔστιν· ὅτι οὔτε πίστις, οὔτε θαύματα ἰσχύει, βίον μὴ πρόποντος. ὅπερ οὖν καὶ ὁ
Παῦλος ἔλεγεν· Ἐὰν ἔχω πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, α. Κορ. ιγ. β.
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι. Ἔνιες. ἂν εἰσιν οἵτοι, φησι; πολλοὶ τῶν πιστευσάντων ἐλαβον χαρίσ-
ματα, οἷος ἦν ὁ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων καὶ οὐκ ὢν μετ' αὐτῶν, οἷος ἦν ὁ Ιούδας. καὶ γὰρ καὶ ἦσε πονηρὸς
ὢν χάρισμα εἶχε. καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ δὲ τὸν εὕροι τις ἄν, εἰς ἀναξίους τὴν χάριν ἐνεργήσασαν πολλάκις,
ἵνα ἑτέρους εὐεργετήσῃ. ὅθεν γὰρ οἱ πάντες πρὸς πάντα ἐπιτηδείως εἶχον, ἀλλ' οἱ μὲν καθαρὸν βίον
καθαρῶν, πίστιν δὲ οὐ τοσαύτην εἶχον, οἱ δὲ τοὐναντίον· καὶ ἐκείνους δὲ τούτων προτρέπει, ὥστε πολ-
λὴν ἐπιδείξασθαι πίστιν, καὶ τούτους δὲ τὴν ἀφάτου ταύτης δωρεᾶς ὥστε μεταβῆναι πρὸς ἐξεκαθαρτο.
διὰ καὶ μετὰ πολλῆς [τῆς] ἀσφαλείας τὴν χάριν ἐδίδου. δυνατὰ μέν γάρ, φησι, πολλὰς ἐποίησεν· ἀλλ'
ὁμολογήσω αὐτοῖς τότε, ὅτι οὐκ οἶδα ὑμᾶς. νῦν μὲν γὰρ νομίζουσιν εἶναι φίλοι· ὅτε δὲ εἶσουν),
ὅτι οὐχ ὡς φίλοις ἔδωκα. καὶ πῶς θαυμάζεις εἰ ἀνδράσι πεπιστευκόσι μὲν εἰς αὐτὸν, βίον δὲ οὐκ
ἔχουσι τῇ πίστει συμβαίνοντα, τὰ χαρίσματα δέδωκεν· ὅπερ καὶ εἰς τοὺς ἀμφοτέρων τ...ν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αρ. κθ. ἐκπεπωκόσας δυείσκεται ἐνεργῶν; ἐ γὰ ὁ Βαλαὰμ ἢ πίστεως ἢ πολιτείας ἀείσπις ἀλλό-
πειος ἰῶ· ἀλλ' ὅμως ἐπήργησεν εἰς αὐτὸν ἡ χάρις δι' ἑτέρων οἰκονομίαν. ἢ ὁ Φαραὼ
Γεν. ιδ. ποιοῦτος· ἀλλ' ὅμως καὶ ἐκείνῳ τὰ μέλλοντα ἔδειξε. ἢ ὁ Ναβουχοδονόσορ θαυμασίστατος· καὶ
Δαν. ζ. τούτῳ πάλιν τὰ μὴ πολλὰς ὕστερον ἐσόμενα γλυεὰς ἀπεκάλυψε· ἐ ὦ παιδί πάλιν ὢ ἐ-
κείνου νικῶντι ⓦ πατέρα τῇ θαυμασίᾳ τὰ μέλλοντα ἔδειξε, θαυμαστὰ ἢ μεγάλα οἰκονο- 5
μῶν θεάματα. ἐπεὶ οὖν ἢ τότε ἀρχὰς ὁ κήρυγμα εἶχε, ἢ πολλῶν ἔδει γλυεᾶς τῆς
δυναμέως αὐτοῦ τὸν ὑπόδειξιν, πολλοὶ ἐ τῶν ἀναξίων δῶρα ἐλάμβανον. ἀλλ' ὅμως ἀπὸ
τῶν σημείων τούτων οὐδὲν ὠκέρδαινον ἐκεῖνοι, ἀλλὰ ἐ μᾶλλον ἠλάζονται. διὰ ἐ τὸ φοβερὸν
ἐκεῖνο ῥῆμα εἶπεν αὐτοῖς· οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς. πολλοὺς γὰ ἐ ἐντεῦθεν ἤδη μισεῖ, καὶ
τῆς κρίσεως ἀποστρέφεται. φοβηθῶμεν τοίνυν, ἀγαπητοί, καὶ πολλὴν ὑπιμέλειαν 10 χρ. κολάσεως
ποιησώμεθα βίου, μηδὲ νομίζωμεν ἔλαττον ἔχειν, ὑπὲ σημεῖα οὐ ποιοῦμεν νῦν. οὐδὲν γὰ
ἐκ τούτου πλέον ἔσται ἡμῖν ποτε, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἔλαττον ἐκ τοῦ μὴ ποιεῖν, ἐὰν ἀρετῆς ἐ-
πιμελώμεθα πάσης. τῶν μὲν γὰ σημείων οὐκ αὐτοῖ ὀφείλεται ἐσμέν, τοῦ ἢ βίου ἢ τῶν θεά-
ξεων ⓥ Θεὸν ἔχομεν ὀφειλέτην. ὑπὲ τοίνυν πάντα ἀπήρτισε, ἢ θεῖ ἀρετῆς διελέ-
χθη μετ' ἀκριβείας ἁπάσης, ἐ οὗ ὑποκρινομένους αὐτὸν ἔδειξε διαφόρους ὄντας, τούς τε 15
νηστεύοντας θεὸς ὑπόδειξιν ἢ εὐχομένους, τούς τε ἐν δορᾷ θεοβάτων θαυμαζομένους, τούς τε
λυμαινομένους αὐτῷ, οὓς ἐ χήρους ἐ κυνὰς ἐκάλεσε, δεικνὺς λοιπὸν πόσον μὲν ἡ ἀρετῆς
ἢ ἐναντίου ὁ κέρδος, πόσον ὑπὲ τῆς κακίας ὁ βλάβος, φησί. 24 Πᾶς οὖν, ὅστις
ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, ἐ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ.

Οἱ μὲ γὰ μὴ ποιοῦντες, κἂν σημεῖα ἐργάζωνται, πείσονται ἃ ἀκηκόατε. διὰ ὑμᾶς εἰ- 20 χρ. ἃ μὲ γὰ οἱ μὴ π.
δέναι ἐ ξένων ⓐ πειθόμενοι τοῖς ἑρημίοις ἅπασιν ἀπολαύσουσι), οὐκ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶ-
νι μόνον, ἀλλὰ ἐ ἐνταῦθα. πᾶς γὰ, φησιν, ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, ἢ ποιῇ αὐ-
τούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ. εἶδες πῶς ποικίλλει τὸν λόγον, ποτὲ μὲ λέγων· ὁ πᾶς
ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, ἢ ἑαυτὸν ἀνακαλύπτων· ποτὲ ὑ λέγων, ὁ ποιῶν ὁ θέλημα ὁ πα-
τός μου, ἢ πάλιν κρίτην ἑαυτὸν εἰσάγων; πολλοὶ γὰ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύ- 25
ριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; ἐ ἐρῶ, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ἢ ἐνταῦθα πά-
λιν δείκνυσιν ἑαυτὸν τὴν ἐξουσίαν ἔχοντα τοῦ πάντος. διὰ ἢ ἔλεγεν· ὅστις ἀκούει μου τοὺς λό-
γους τούτους. ὑπὲ γὰ πάντα προῆλθε τῶν μαθόντων διελέχθη, ἢ βασιλείαν λέγων ἢ μισθὸν
ἄφατον, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ὅσα τοιαῦτα, βουλεύ) ἐ ἐντεῦθεν αὖθις δεικνὺς τοὺς καρποὺς, ἢ
"δείξω πόσην ἢ ἰσχὺν τῆ πρόντα βίου ἡ ἰσχὺς τῆς ἀρετῆς. τίς οὖν ἐστιν ἡ ἰσχὺς τῆς ἀρετῆς; ἐ 30 χρ. δείξ. προσοίκουσαν τῷ παρόντι βίῳ ἡ ἰσχύν, ἡ ἀρετῆς
μὴ ἀσφαλείας ζῆν, τὸ μηδενὶ τῶν δεινῶν δύχειρωτον εἶ), τὸ πάντων αὐθέντερον εἶναι τῶν
ἐπηρεαζόντων· ἢ τί γένοιτ' ἂν ἴσον; τοῦτο γὰ οὐδὲ αὐτὸς ὁ τὸ διάδημα προσειληφὼς ἐαυτῷ
"κεκοσκυλάσαι δυνατ' ἂν, ἀλλ' ὁ ἀρετὴν μετιών. αὐτὸς γὰ μόνος μὴ πολλῆς τοῦτο ἡ ἀρετῆς
κέκληται τῆς περιουσίας, ἐν τῷ τῶν πρόντων δυείπῳ προσγραμάτων πολλῆς ἀπολαύων χρ. καπηλεῖον
γαλήνης. τὸ γὰ δὴ θαυμαστὸν τοῦτο ἐστιν, ὅτι οὐκ ὐδίας ὄντος, ἀλλὰ σφοδροῦ τοῦ χειμῶ- 35
νος, ἢ πολλῆς τῆς θαλάττης, καὶ "πολλῶν τῶν πειρασμῶν, αὐτὸς οὐδὲ μίκρον σαλευθῆναι χρ. συνεχῶν
δυνάται.

25 Κατέβη γὰ, φησιν, ἡ βροχή, ἦλθον ⓐ ποταμοί, ἐπνεύσαν ⓐ ἄνεμοι, ἐ προσέπε-
σαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, ἢ οὐκ ἔπεσε. τεθεμελίωτο γὰ ὑπὲ τὴν πέτραν.

Βροχὴν ἐνταῦθα ἐ ποταμοὺς ἢ ἀνέμους μεταφορικῶς θεὰ ἀνθρωπίνας λέγων συμ- 40 χρ. ἀποζολάς
φορὰς καὶ δυστραγίας· οἷ, συκοφαντίας, ὑπουλασάς, πένθη, θανάτους, οἰκείων "ἀπωλεί-
ας, ἀλλοτρίων ἐπηρείας, πάντα ὅσα ἂν εἴποι τις θεὸν ἐν τῷ πρόντι βίῳ κακά. ἀλλ' οὐδενὶ
ἔοικεν, φησίν, ἡ τοιαύτη ψυχή· ὃ ὑ ἄτοπον, ὅτι ὑπὲ τῆς πέτρας πεθεμελίωται, πέτραν ὑ τὸν
ἀσφάλειαν τῆς ἑαυτῶ διδασκαλίας "καλεῖ. ἢ γὰ πέτρας ἰσχυρότερα θεὰ στερράμναζε χρ. καλῶν.
αὐτῶ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῷ, " ὑψηλότερον πάντων ποιοῦντα τῶν ἀνθρώπων κυμῖν. ὁ γὰρ ταῦτα μὴ ἀκριβείας φυλάττων, οὐκ ἀνθρώπων ἀθετεῖ μόνον ἐπηρεάζοντων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν δαιμόνων ἐπιβουλευόντων αὐτῷ. καὶ ὅτι ὁ κόμπος " τὰ εἰρηνικά, μάρτυς ἡμῖν ὁ Ἰώβ, πάσας ἀνθρώπους τῇ ἀγαθόλυ ταῖς εὐσχολίας, καὶ μείνας ἀκίνητος· μαρτυρήσειαν δὲ ἀνθρώπων ἀπάντων κυμῖν τῆς οἰκουμένης εὐσεβησάντων αὐδῶν, καὶ δήμων, καὶ πυρσῶν, καὶ οἰκείων, καὶ ἀλλοτρίων, καὶ δαιμόνων, καὶ ἀγαθόλου, καὶ πάσης μηχανῆς κινηθείσης, πάντας τερπότερον πάντα ἀγαλύσαντας. Τί τοίνυν τοῦ βίου τούτου μακαριώτερον ἡγοῦντ' ἂν; τοῦτο γὰρ ὁ πλοῦτος, οὐ σώματος ἰσχύς, ἡ δόξα, ἡ δυναστεία, οὐκ ἄλλο οὐδὲν ἐστοχάσθαι δυνήσεται, ἀλλ' ἡ τῆς ἀρετῆς κλῆσις μόνη. ἡ γὰρ ὄντως, οὐκ ἔστι βίον ἀμεῖνον ἕτερον καθ' ὁντινοῦν ἐλεύθερον ἁπάντων, ἀλλ' ἢ τοῦτον μόνον. καὶ μάρτυρές ὑμῖν, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις ἐνίοτε γενόμενοι, καὶ τοὺς θορύβους καὶ τὰς ταραχὰς ταύτας ἐν ταῖς τῶν πλουτούντων οἰκίαις. ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς ἀποστόλοις τοιοῦτον οὐδέν. Τί οὖν; οὐδὲν γέγονε τοιοῦτον, ἀλλ' ἔπαθόν τι δεινὸν πρὸς ἀνδρὸς δεινὸς εἶναι; ὃ γὰρ θαυμαστὸν τοῦτο μάλιστα πάντων ἐστίν, ὅτι πολλαὶ μὲν ἐπεμείναν ἐπιβουλαί, καὶ πολλοὶ κατεράγησαν ἐπ' αὐτούς καὶ χείμαρροι, πλὴν ἦν ψυχὴ αὐτῶν ἀλλ' ἐπάγη, οὐδὲ εἰς ἀθυμίαν ἐνέβαλον· ἀλλὰ καὶ γυμνοῖς σώμασι παλαίοντες ἐκράτησαν καὶ περιεγένοντο. καὶ σὺ τοίνυν, ἐὰν θέλῃς ταῦτα ποιῆν μὴ ἀκριβείας, πάντων κατισχύσῃς. κἂν γὰρ ἦς ὠχυρωμένος τῇ τῶν ἀνθρωπίνων τούτων φιλοσοφίᾳ, οὐδέν σε λυπῆσαι δυνήσεται. Τί γάρ σε βλάψῃ ὁ βουλόμενος ἐπιβουλεύειν; " χρήματά σου ἀφαιρεθήσεται; ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπειλῆς τῆς ἐκείνου ἐκείνου καταφρονῆν, καὶ μὴ τοσαύτης ἀπέχεσθαι τῆς ἐπηρείας, ὡς μηδὲ τῶν δεσμωτῶν τι ποτε τοιοῦτον αὐτῆν. ἀλλ' εἰς δεσμωτήριον ἐμβάλλει; ἀλλὰ τοῦ δεσμωτηρίου ὕστερον ἐκείνου, ὡς καὶ πάντα ἐξαυρῆσθαι τῶν κόσμῳ. ἀλλὰ λέγε κακῶς; ἀλλὰ καὶ ταύτης ἀπήλλαξέ σε τῆς ὀδύνης ὁ Χριστός, πολλοῖς σοι ἐπονητὶ τῆς ἀνεξικακίας ἐπαγγελλόμενος μισθόν, καὶ ὅπου σε καθαρὸν τῆς ἐντεῦθεν ἐργῆς καὶ λύπης ποιήσας, ὡς καὶ κελεύσαι ἐπαρῆναι εὐχεσθαι. ἀλλ' ἐλαύνει, καὶ μυρίοις σε τοιούτοις; ἀλλὰ λαμπρότερόν σοι ποιῆ στέφανον. ἀλλ' δύναμις καταφάτῃ; καὶ ἀγαθὸν τοῦτο μέγιστόν σε ὠφελῆ πάλιν, τὰ τῶν μαρτύρων σοι ἐπαθλα καταστεφανοῦν, καὶ ταχύτερον εἰς ἀκύμαντον λιμένα διαπέμπων, καὶ μείζονος ἀμοιβῆς ἐπιθήσειν σοι πρέχων, καὶ τὴν κοινὴν δίκην τοιαύτην ἐπιτελέσαι σε διασκευάζων. ὃ δὴ καὶ μάλιστα πάντων ἐστὶ θαυμαστότερον· ὅτι ὁ μόνον οὐδὲν διαβλάπτουσιν ἐπιβουλεύοντες, ἀλλὰ καὶ εὐδοκιμωτέρους ποιοῦσι τοὺς ἐπηρεαζομένους· ἢ τί ἦν ἴσον, τοιοῦτον ἐλέσθαι βίον, οἷος μόνος ἔστιν ὅδε ἐστίν; ὅπου γὰρ εἶπε πενίαν καὶ τεθλιμμένην τὴν ὁδόν, καὶ ἐντεῦθεν διαμυθούμενος τοὺς πόνους, δείκνυσι πολλὴν αὐτῆς οὖσαν τὴν ἀσφάλειαν, πολλὴν τὴν ἡδονήν· ὥσπερ οὖν καὶ τῆς ἐναντίας πολλὴν τὴν σαθρότητα καὶ τὴν ζημίαν. καθάπερ γὰρ τῆς ἀρετῆς καὶ ἐντεῦθεν ἔδειξε καὶ ἔπαθλα, οὕτω καὶ τῆς κακίας καὶ ὑπῆρξε. καὶ γάρ ὅπερ ἀεὶ λέγω, τοῦτο καὶ νῦν ἐρῶ, δι' ἀμφοτέρων πανταχοῦ κατασκευάζει τὴν ἀκροατὴν τῆς σωτηρίαν, ἀπό τε τοῦ ζήλου τῆς ἀρετῆς, ἀπό τε τοῦ τῆς κακίας μίσους. οὕτω γὰρ ἐμελλον μᾶλλον εἴ), καὶ μὴ λεγόμενα θαυμάζοντες, πλὴν ἀπὸ τῶν ἔργων ὑπερέχοντες ὑπέδειξεν, τοσοῦτον καταλαμβάνων αὐτοὺς φοβεῖ, λέγων· ὅτι εἰ καλὰ καὶ εἰρημένα, οὐκ ἀρκεῖ εἰς ἀσφάλειαν ἡ ἀκρόασις, ἀλλὰ δεῖ καὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων ὑπακοῆς, ἐν ᾧ πάντα ἐν τούτῳ μάλιστά ἐστι. καὶ ἐνταῦθα καταλύει λέγων, τὸν φόβον αὐτοῖς " ἀναμίζοντα ἀφείς. ὥσπερ γὰρ ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς, οὐκ ἀπὸ τῶν μελλόντων τοσοῦτον μόνον, βασιλείαν εἰπὼν ἐν οὐρανοῖς, καὶ μισθὸν ἄφατον καὶ ἀπόκλησιν, ἐν τὰ μέλλα ἀγαθά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων, ὃ τερπνὸν ἐν ἀκίνητον ἐνδειξάμενος τῆς πέτρας· οὕτω καὶ ὑπὲρ τῆς κακίας, οὐκ ἀπὸ τῶν τοσοῦτον φόβου μόνον, οἷον, τὸν κατακαιομένου δένδρου καὶ τὸν πυρὸς ἐκβαλλόμενον, καὶ τὸν μὴ ἐνεγκεῖν εἰς τὴν βασιλείαν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οι λείαν, ἢ τοῦ λέγειν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ἀλλὰ ἢ ἀπὸ τῶν παρόντων, τῆς τῶν ὡσεως λέγω τῆς τοῦ οἰκίου. δῆλον δὲ ἐμφατικώτερον (ΑΥ) λέγον ἐποίησεν ὅτι σφόδρα ὀλιγωρῆς αὐτὸν γυμνάζων. σὺ δὲ γὰρ ἴσως εἰπεῖν ἴσον, ὅτι ἀχείρωτος ἔσται ὁ ἀναρέτος, ἢ βάλωτος ὁ πονηρός, καὶ πέτρα θεῖναι, καὶ οἰκίαν, καὶ ποταμούς, δὲ βρέχειν, ἢ πνεῦμα, ἢ ὅσα τοιαῦτα.

26 Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, φησί, καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον.

Καλῶς ὁ μωρὸν ἐκάλεσε τοῦτον. Τί γὰρ ἂν ἦν ἀνοητότερον τοῦ οἰκίαν οἰκοδομοῦντος ἐπὶ τῆς ἄμμου, καὶ τὸν μὲν πόνον ἐπομένου τοῦ ὄρους καὶ τῆς ἀναπαύσεως ἀποστερουμένου, καὶ διὰ τοῦτο κόλασιν ἐπομένου; ὅτι γὰρ καὶ (Α) κακίαν μετιόντες κάμνουσι, πολλοί που δῆλόν ἐστι. καὶ γὰρ καὶ ὁ ἅρπαξ, δὲ ὁ μοιχὸς, ἢ ὁ συκοφάντης πολλὰ ποιοῦσι καὶ παλαιπωροῦσι, ὥστε τὴν αὐτὴν κακίαν εἰς τέλος ἀγαγεῖν· ἀλλ' οὐ μόνον οὐδὲν ἀπὸ τῶν πόνων τούτων καρποῦνται * κέρδος, ἀλλὰ δὲ πολλῷ ἐπομένουσι τὴν ζημίαν. Γαλ. 5. 11. ἐπεὶ δὲ ὁ Παῦλος "ὃ αὖθις ἀνιπτόμενος ἔλεγεν· Ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ θερεῖσι φθορὰν. τούτῳ ἐοίκασι" καὶ οἱ ὅτι τὸ ἅμμον οἰκοδομοῦντες· οἷς οἱ ὅτι πορνείᾳ, οἱ ὅτι ἀσελγείᾳ, οἱ ὅτι μέθῃ, οἱ ἐπὶ θυμῷ, οἱ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι. τοιοῦτος ἦν ὁ Ἀχαάβ, ἀλλ' ἢ τοιοῦτος ὁ Ἠλίας. καὶ γὰρ σφόδρα ἐλλιπεῖς ἦσαν τὰ ἀρετὰ καὶ τὰ κακίαν, ἀκριβέστερον εἰσόμεθα δὲ διαφορὰν. ὁ μὲν γὰρ ὅτι τὸ πέτρας ᾠκοδόμησεν, ὁ δὲ ὅτι τὸ ἅμμου· διὰ καὶ βασιλεὺς ὢν ἐδεδοίκει καὶ ἔτρεμε (ΑΥ) τοὺς φήτας, (ΑΥ) τὸν μηλωτὸν ἔχοντα μόνον. Τοιοῦτοι (Α) Ἰουδαῖοι, ἀλλ' οὐχ (Α) ἀπόστολοι. διὰ καὶ ὀλίγοι ὄντες δὲ δεδεμένοι, τῆς πέτρας ἐνεδείκνυντο δὲ τὸ ἐρρόν· ἐκεῖνοι δὲ καὶ πολλοὶ καὶ ὡπλισμένοι, τὸ ἅμμου δὲ ἀσθενές*. καὶ γὰρ ἔλεγεν, Τί πεισόμεθα τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὁρᾷς ὅτι ἀπορίας ὄντας, οὐ τοῦ ἐπιχειροῦντος δὲ δεδεμένους, ἀλλὰ τοῦ κατέχοντας καὶ δεσμοῦντας· οὐ τί ἂν ἦν ἀνηκοότερον; σὺ κατέχεις, καὶ δέχῃ πορρω; καὶ μάλα εἰκότως. ὅπου γὰρ ὅτι τὸ ἅμμου [πολύτα] ᾠκοδόμηται, δέχεται οὐ καὶ ἀσθενέστεροι πολύτων ἦσι. δέχεται οὐ πάλιν ἔλεγεν· τί ποιῆτε βουλόμενοι ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς δὲ αἷμα τὸ ἀνθρώπου τούτου; τί φησι; σὺ μαίζεις, καὶ σὺ φοβῇ; σὺ ἐπηρεάζεις, καὶ σὺ" δέδιας; σὺ κρίνεις, καὶ σὺ τρέμεις; οὔτως ἀσθενὴς ἡ κακία. ἀλλ' (Α) ἀπόστολοι οὐχ οὕτως· * οὐ δυνάμεθα ἡμεῖς ἃ" εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. Εἶδες φρόνημα ὑψηλόν; Εἶδες πέτρας κορυφὰς καταγόμενον; Εἶδες οἰκίαν ἀσειστον; καὶ ὃ δὴ πάντων μαστέτερον, ὅτι οὐ μόνον οὐδὲ ἐκίνουν αὐτοὺς διωγμοὶ δι' ὧν ἐπεβάλλοντο, ἀλλ' ὅτι δὲ πλεῖον ἐλάμβανον θάρσος, κἀκείνους εἰς μείζονα ἐνέβαινον ἀγωνίαν. καὶ γὰρ ὁ (ΑΥ) ἀδάμαντα πλήττων, αὐτὸς ὅστιν ὁ πληττόμενος· καὶ ὁ τὰ κέντρα λακτίζων, αὐτὸς ὅστιν ὁ κεντούμενος δὲ τὰ χαλεπὰ δεχόμενος τραύματα· καὶ ὁ τοῖς ἀναρέτοις ἐπιβαλλόμενος, αὐτός ὅστιν ὁ κινδυνεύων. οὐ γὰρ κακία τοσούτῳ μᾶλλον ἀσθενεστέρα γίνεται, ὅσῳπερ μᾶλλον τοῖς ἀρετὴν προσβάλλῃται. καὶ καθάπερ ὁ πῦρ ἐν ἱματίῳ δεσμοῦ, τὸν μὲν φλέγα οὐκ ἔσβεσε, δὲ ἱμάτιον ἐδαπάνησεν· οὕτως ὁ τοῖς ἀναρέτοις ἐπηρεάζων, δὲ κατέχων, καὶ δεσμεύων, ἐκείνους μὲν λαμπροτέρους εἰργάσατο, ἑαυτὸν δὲ ἠφάνισε. καὶ γὰρ ὅσα ἂν δεινὰ πάθῃς ὑπ' ἐκείνων ζῶν, τοσούτῳ γέγονας ἰσχυρότερος. ὅσῳ γὰρ μᾶλλον "ὑπετείνωμεν τὴν φιλοσοφίαν, τοσούτῳ μᾶλλον ἐκείνοι δεινὸν ἐμαίνοντο· καὶ ὅσῳ ἂν μηδενὸς δεινοῦ πάσχωμεν, τοσούτῳ μᾶλλον ἰσχυροὶ γινόμεθα καὶ πολὺν ἀνώτεροι. "οὕτως ἐστὶν ὁ Ἰωάννης· διὰ ἐκεῖνον μὲν οὐδεὶς ἐλύπει, αὐτὸς δὲ ἐλύπει (ΑΥ) Ἡρῴδην· καὶ ὁ μὲν μηδὲν ἔχων, κατεξανέστη τῶν κρατούντων· ὁ δὲ σφόδρα καὶ ἀλυσιτελῶς καὶ μυρίαν φαντασίαν παρεβεβλημένος, τρέμει καὶ δέδοικε (ΑΥ) πάντων γεγυμνωμένον, καὶ οὐδὲ ἀποτετμημένον τὴν κεφαλὴν ἀδεῶς ἰδεῖν" ἐτόλμησε. ὅτι γὰρ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἀνεμάζοντα εἶχε (ΑΥ) φόβον, ἄκουσον τί φησιν· Οὗτός ἐστιν [ὁ] Ἰωάννης, οὓς ἀνεῖλον ἐγώ. δὲ δέ, ἀνεῖλον, οὐκ ἐπαιρομένου ἐμοῦ, ἀλλὰ (ΑΥ) φόβον παρεμπεσόντος, καὶ πείθοντος τὴν ψυχήν τὴν ταραττομένην ἀναμνησθῆναι, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν ἔσφαξε. Τοσαύτη τῆς ἀρετῆς ἡ ἰσχύς,

ὅτι

* τὸ
χ. τοῦτο
χ. καὶ ὅτι
χ. ἡ ἅμμου
χ. πονοῦσι
χ. ἀπάγειν
χ. οἰκίαν
χ. πιμῶμεν
χ. τοιοῦτος
χ. δύνασθαι
* ἀλλὰ πῶς
χ. οὐ δυνάμεθα
* εἶχον.
χ. λέγειν;

ὅτι καὶ μὴ πλουτοῦσι τῶν ζώντων ἐστὶ δυνατώτερα. διὰ δὴ τοῦτο καὶ, ἵνα ἔχῃ, ἃ τὰ πολλὰ κεκτημένοι χρήματα τοῖς αὐτὸν ἐρχόμενοι ἔλεγον· τί ποιήσομεν; τοσαῦτα ἔχετε, καὶ διὰ τοῦ μηδὲν ἔχοντος βούλεσθε μαθεῖν τῆς ὑμετέρας εὐπορείας τὴν ὁδόν; διὰ τοῦτο πένητος ἃ πλουτοποιοῦντες; διὰ τοῦτ' οὐδὲ οἰκίαν ἔχοντος ἃ στρατευόμενοι; τοιοῦτος καὶ ὁ Ηλίας ἦν· διὸ καὶ μὴ τῆς αὐτῆς παῤῥησίας τοῖς δήμοις διελέγετο. ὁ μὲν γὰρ ἔλεγε, μνημήματα ἐμοὶ ὄψεσθε, Ἕως πότε χωλαίνετε ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις ὑμῶν; καὶ ὁ μὲν ἔλεγεν· Ἐφόνευσας καὶ ἐκληρονόμησας; ὁ δὲ ἔλεγεν· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου. Εἶδες τὴν πέτραν; Εἶδες τὴν φάραγγα πῶς δυσκόλως καταπίπτει; πῶς εἶκει ταῖς συμφοραῖς; πῶς ῥᾳδίως πέπτωκε, καὶ μὴ βασιλέως, καὶ μὴ πλήθους ὄντος, καὶ μὴ δυναστείας; ἁπάντων γὰρ τούτων μειζόνως αὐτὴν ἀναισθητοτέρους ποιεῖ καὶ οὐδὲ ἁπλῶς καταπίπτειν, ἀλλὰ μὴ πολλῆς τῆς συμφορᾶς.

γ. Βασ. ιη. κα. γ Βασ. ιη. Ματθ. ιδ. δ.

27 Καὶ [γὰρ] οὐαί, φησιν, ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη [σφόδρα.]

ΗΘΙΚΟΝ

Οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ τῶν τυχόντων ὁ κίνδυνος, ἀλλ' ὑπὲρ ψυχῆς, ὑπὲρ ἐκπτώσεως ἀρετῶν καὶ τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ἀγαθῶν· μᾶλλον δὲ καὶ περὶ ἐκείνων πάντων ἀθλιώτερον ὁ τοὺμὸν διώκων βιώσεται βίον, ἀθυμίαις διηνεκέσι, δειλίαις, φροντίσιν, ἀγωνίαις συζῶν· ὅπερ οὖν καὶ ὁ τῆς ζοφὸς ἀπειλούμενος ἔλεγε, Φεύγει ἀσεβὴς, οὐδενὸς διώκοντος. ὁ γὰρ τοιοῦτος τοῖς σκιαῖς τρέμουσι, τοὺς φίλους ὑποπτεύουσι, τοὺς ἐχθροὺς, τοὺς οἰκείους, τοὺς εἰδότας, τοὺς οὐκ εἰδότας αὐτούς, καὶ περὶ τῆς κολάσεως ἐνταῦθα τοῖς ἑκάστοις λίνουσι κόλασιν. καὶ ταῦτα πάντα δηλῶν ὁ Χριστὸς ἔλεγε· καὶ οὐαὶ ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη [σφόδρα,] εἰς ὃ προσῆκον τέλος καταλείων τὰ καλὰ ταῦτα παραπέλματα, καὶ τοὺς σφόδρα ἀπίστους πείθων ἀπὸ τῶν παρόντων φυγεῖν κακῶν. εἰ γὰρ καὶ μείζων ὁ περὶ τῶν μελλόντων λόγος, ἀλλὰ τοῦτο παχυτέρους τοὺς μᾶλλον ἰσχύοις [ἂν] καταπλῆξαι καὶ ἀπαγαγεῖν τῆς ποινῆς. διὸ καὶ εἰς αὐτὸν κατέληξεν, ὥστε ἔναυλον εἶναι τὴν ὠφέλειαν αὐτοῖς. πάντα τοίνυν ταῦτα ζητοῦντες, καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα, φύγωμεν [τὴν] κακίαν, ζηλώσωμεν ἀρετὴν, ἵνα μὴ μάτην μηδὲ εἰκῇ κάμνωμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐνταῦθα ἀπολαύσωμεν ἀσφαλείας, καὶ τῆς ἐκεῖ μεταλάχωμεν δόξης· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

γ. καλῶν· ἀλ. σεφαίων· χ. δίκλω. χ. ἐναίρων ἀπὸ

30 Ομιλ. κε.

28 ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΟΤΕ ΕΤΕΛΕΣΕΝ Ο Ἰησοῦς * τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήττοντο ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

* πάντας

ΚΑΙ μὴν ἀκόλουθον ἦν αὐτοὺς τοῖς εἰρημένοις, καὶ ἀναρκᾶν τοῖς τοῦ ὕψους τῶν ἐπιτεταγμένων· νῦν δὲ τοσαῦτα ἡ ἰσχὺς τοῦ διδάσκοντος ἦν, ὡς πολλοὺς αὐτῶν καὶ ἕλκειν, καὶ εἰς θαῦμα μέγιστον ἐμβαλεῖν, καὶ πεῖσαι διὰ τὴν ἡδονὴν τῶν εἰρημένων μηδὲ παυσαμένου τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ στόματος λοιπὸν. οὐδὲ γὰρ ὅπως εἶχε τὰ ὄψεις κατέβη, ἀπέστησαν καὶ ἀκροαταί, ἀλλὰ καὶ ἔνθεν τὸ θέατρον ἅπαν ἠχολούθησε· τοσοῦτον ἐνέθηκεν αὐτοῖς τῶν εἰρημένων ἔρωτα. ἐξεπλήττοντο δὲ αὐτοῦ μάλιστα τὴν ἐξουσίαν. οὐ γὰρ εἰς ἕτερον ἀνέφερον, ὡς ὁ προφήτης * Μωϋσῆς, ἔλεγεν, ἅπερ ἔλεγεν, ἀλλὰ πάντα χορὸν ἑαυτὸν ἐνδεικνύμενος εἶναι καὶ τὸ κῦρος ἔχοντα. ὁ γὰρ νομοθετῶν προφήτης, ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· καὶ τῆς ἡμέρας ἀναμιμνήσκων ἐκείνης, ἑαυτὸν ἐδείκνυ δικάζοντα εἶναι, καὶ περὶ τῶν κολάσεων, ὁ δὲ περὶ τῶν ἀμοιβῶν. καίτοι καὶ ἐντεῦθεν θορυβηθῆναι ἐ-

35 χρὴν

χ. παυσαμένου

* καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κὸς ἰῶ. Εἰ γὰρ δι' ἃ ἔργων ὁρῶντες ὑπεδείκνυτο αὐτὸν τὴν ἐξουσίαν ἐλίθαζον ⓐ γραμματεῖς καὶ πλαυνον, ὅπου ῥήματα [ἰῶ] μόνον τοῦτο ἐμφαίνοντα, πῶς οὐκ εἰκὸς ἰῶ αὐτοὺς σκωδαλίζεσθαι, [ὲ] μάλιστα ὁπότε ἐν τοῖς ἱεροῖς τοιαῦτα ἐλέγετο, καὶ πρὶν ἢ πεῖραν αὐτὸν δεδωκέναι τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως; ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τούτων ἔπασχον. ὅταν γὰρ ψυχὴ καὶ διάνοια δύνωμαι ἢ, ῥᾳδίως πείθε) τοῖς τῆς ἀληθείας λόγοις. διὰ δὴ τοῦτο ἐκεῖνοι μὲν καὶ τῶν σημείων φανερυπόντων αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐσκωδαλίζοντο· ὅτοι ὁ "λόγον ἀκούοντες "φιλοῦ, ἐπείθοντο καὶ ἠκολούθουν. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ διαγελιστὴς αἰνιττόμενος ἔλεγε· ὅτι ἠκολούθησε αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· οὐχὶ τῶν ἀρχόντων τινὲς οὐδὲ τῶν γραμματέων, ἀλλ' ὅσοι κακίας ἦσαν ἀπηλλαγμένοι, καὶ γνώμην εἶχον ἀδέκαστον. διὰ τοῦτο ὁ τοῦ διαγελίου τούτους ὁρᾷς αὐτῷ προσηλωμένους. καὶ γὰρ ἰώμενα ἔλεγε, μετὰ σιγῆς ἤκουον, οὐδὲν προπερδάλλοντες οὔτε διακόπτοντες τὴν ἀκολουθίαν, οὐδὲ ἀποπειρώμενοι καὶ λαβεῖν ὑπιθυμοῦντες αὐτοῦ, καθάπερ οἱ Φαρισαῖοι· καὶ μετὰ τὴν δημηγορίαν ἠκολούθουν πάλιν θαυμάζοντες. σὺ δέ μοι σκόπει τὴν δεσποτικὴν σύνεσιν, πῶς ποικίλλει τὴν ὠφέλειαν τῶν παρόντων, ἀπὸ θαυμάτων εἰς λόγους "ἐμβαίνων, καὶ πάλιν ἀπὸ τῶν λόγων διδασκαλίας εἰς θαύματα μεταβαίνων. καὶ γὰρ πρὶν ἢ διαβῆναι εἰς τὸ ὄρος, πολλοὺς ἐθεράπευσε, προοδοποιῶν τοῖς λεγομένοις, καὶ μετὰ τὸ τὴν μακρὰν ταύτην ἀπαρτίσαι δημηγορίαν, πάλιν ὅπου θαύματα ἔρχεται, βεβαιῶν ἐκ τῶν γινομένων τὰ εἰρημένα. ἐπειδὴ γὰρ

29 Ὡς ἐξουσίαν ἔχων ἐδίδασκεν,

Ἵνα μὴ νομισθῇ κόμπος εἶ) καὶ αὐθαδιασμὸς ὅλη τῆς διδασκαλίας ὁ τρόπος, ἐν οἷς ἔργοις τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιῇ, καὶ ὧν ἐξουσίαν ἔχων "θεραπεύει, ἵνα μηκέτι θορυβῶνται ὁρῶντες αὐτὸν οὕτω διδάσκοντα, ὁπότε καὶ τὰ θαύματα ὅπως ἐποίει.

κεζ η. 1 Καταβάντι γὰρ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί.

2 Καὶ προσῆλθε λεπρὸς λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

Πολλὴ ἡ ἰσχὺς τοῦ προσελθόντος. οὐ γὰρ διέκοψε τὴν διδασκαλίαν, οὐδὲ ἔτεμε τὸ θέαθρον, ἀλλ' ἀνέμεινε ⓦ προσάντα καιρὸν, καὶ καταβάντι αὐτῷ προσέρχεται· καὶ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ [καὶ] μετὰ πολλῆς τῆς θερμότητος, καὶ "προσκυνεῖ αὐτόν, δεικνὺς τὴν ὑπὲρ τὰ γόνατα αὐτοῦ δόξαν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἐὰν ἀξιώσῃς ⓦ Θεόν, οὐδὲ, ἐὰν εὔξῃ· ἀλλ' ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι· οὐδὲ εἶπε· Κύριε, καθάρισον, ἀλλ' αὐτῷ τὸ πρᾶγμα ἐπιτρέπει, ὡς κύριον "ποιήσαι τῆς διορθώσεως, καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ μάρτυρι ἅπασαν. τί οὖν, φησιν, εἰ ἐσφαλμένη ἡ δόξα τοῦ λεπροῦ καταλύσαι αὐτὴν ἐχρῆν καὶ ὑπερβῆναι καὶ διορθῶσαι. ἆρ' οὖν τοῦτο ἐποίησεν; οὐδαμῶς· ἀλλὰ ὡς τὸν ἀπόν, καὶ συνίστησι καὶ βεβαιοῖ τὸ εἰρημένον. διὰ τοι τοῦτο οὐδὲ εἶπε, καθάρθητι·

3 Ἀλλὰ, θέλω, καθαρίσθητι, Ἵνα μηκέτι τῆς ὑποψίας τῆς ἐκείνου, ἀλλὰ τῆς γνώμης τῆς αὐτοῦ τὸ δόγμα γένηται. ἀλλ' οὐχ ⓐ ἁπόστολοι οὕτως· ἀλλὰ πῶς; ὅπου ὁ δῆμος ἐξεπλήττετο ἅπας, ἔλεγον· τί προσέχετε ἡμῖν, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ ἐξουσίᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ὁ δὲ δεσπότης, καίτοι πολλὰ μέτεια φθεγξάμενος πολλάκις καὶ καταδεέστερα τῆς αὐτοῦ δόξης, ὥστε πῆξαι τὸ δόγμα ἐν τούτοις τοῖς ἐκπλησσομένοις αὐτὸν ὅτι τῇ ἐξουσίᾳ, [εἰ] φησι; θέλω, καθαρίσθητι. καίτοι τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ποιήσας σημεῖα, ὑδρωπικοῦ φανέν) τοῦτο εἰρηκὼς ὃ ῥῆμα· ἐνταῦθα μόνοι ὥστε κυρῶσαι τὴν ὑπόνοιαν καὶ τοῦ δήμου πάντος καὶ τοῦ λεπροῦ τὴν περὶ τῆς ἐξουσίας, διὰ τοῦτο προσέθηκε, θέλω. καὶ οὐκ εἶπε μὲν τοῦτο, οὐκ ἐποίησε δ'· ἀλλὰ καὶ ὃ ἔργον εὐθέως ἠκολούθησεν. εἰ δὲ μὴ καλῶς ἔλεγε, ἀλλὰ βλασφημία ἦν ὃ εἰρημένον, ἔδει διαπτῦσαι ὃ ἔργον· νυνὶ δὲ καὶ εἶξεν ἡ φύσις ἐπιταπομένη, καὶ μετὰ τοῦ προσόντος τάχους, καὶ μείζονος ἢ ὁ διαγελιστὴς εἶπε. ἐὰν γὰρ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ θ᾽ θέως, πολὺ βεβαιότερόν ἐστι τὸ τῆς ἰσχύος τοῦ κτίσαντος τὸ ἔργον πεφυτευμένου. οὐχ ἁπλῶς ὁ εἶπε, θέλω, καθαρίσθητι· ἀλλὰ καὶ

Τὴν χεῖρα ἐκτείνας ἥψατο αὐτοῦ· Ὁ δὴ μάλιστα ἄξιον ζητήσεως. Τίνος γὰρ ἕνεκεν θελήματι καθαίρων αὐτὸν καὶ λόγῳ, τὴν τῆς χειρὸς προσέθηκεν ἁφήν; ἐμοὶ δοκεῖ δὲ ἑτέρων, ἀλλ᾽ ἵνα δείξῃ καὶ ἐντεῦθεν ὅτι οὐχ ὑποκείμενος τῷ νόμῳ, ἀλλ᾽ ὑπερκείμενος· καὶ ὅτι τῷ καθαρῷ λοιπὸν οὐδὲν ἀκάθαρτον. Διὰ δὴ τοῦτο Ἐλισσαῖος μὲν οὐδὲ ἐώσα Ⓦ Νεεμὰν, ἀλλὰ καὶ σκανδαλισθέντα ἰδὼν, ὅπως μὴ ὄξηλθε· μηδὲ ἥψατο, τηρῶν τὸ νόμιμον τὴν ἀκρίβειαν οἰκεῖον μύθῳ, καὶ πέμπει πρὸς Ⓦ Ἰορδάνην αὐτὸν λουσόμενον· ὁ δὲ δεσπότης, δεικνὺς ὅτι οὐχ ὡς δοῦλος ἀλλ᾽ ὡς Κύριος θεραπεύει, καὶ ἅπτεται. οὐ γὰρ ἡ χεὶρ ἀπὸ τῆς λέπρας ἐγίνετο ἀκάθαρτος, ἀλλὰ τὸ σῶμα τὸ λεπρὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς ἁγίας καθίστατο καθαρόν. οὐ γὰρ δὴ μόνον σώματα πεφεύγετο θεραπεύσων, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν Εἰς φιλοσοφίαν ἀνάξων. ὥσπερ οὖν [καὶ] χερσὶν ἀνίτοις ἐαθέντα οὐκ ἔτι λοιπὸν σκώλυε, Ⓦ ἄνισον σκῆνος εἰσάγων νόμον, Ⓦ πρὸς τῆς τῶν βρωμάτων ἀδιαφορίας· οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα [λοιπὸν] παραδύων ὅτι τῆς ψυχῆς ὑπομελητέον καὶ τῶν ἔξωθεν ἀπαλλαττόμενος καθαρμῶν σκεύεσιν ἀποσμήχειν καὶ τὴν αὐτῆς λέπραν δεδοικέναι μόνον, ὅπερ ἐστὶν ἁμαρτία (τὸ γὰρ λεπρὸν εἶδος οὐδὲν κώλυμα εἰς ἀρετὴν) προῆτος αὐτὸς ἅπτεται τοῦ λεπροῦ, καὶ οὐδεὶς ἐνεκάλει. Οὐδὲ γὰρ ἐν διεφθαρμένοις τὸ δικαιότερον, οὐδὲ ὑπὸ φθόνου κατεχόμενοι Ⓐ ἀκροαταί. ἀλλὰ τοῦτο οὐ μόνον οὐκ ἐπέσκηψαν, ἀλλὰ καὶ ἐξεπλάγησαν τὸ θαῦμα καὶ πρεσβεύσαντες, ἀπό τε τῶν εἰρημένων, ἀπό τε τῶν γινομένων τὴν ἀμήχανον αὐτοῦ δυναμιν προσκυνήσαντες. θεραπεύσας ποιεῖ αὐτοῦ τὸ σῶμα, κελεύει

4 Μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ δεῖξαι ἑαυτὸν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ προσενεγκεῖν τὸ δῶρον ὁ προσέταξε Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Τινὲς μὲν οὖν φασιν, ὅτι Διὰ τοῦτο ἐκέλευσε μηδενὶ μηδὲν εἰπεῖν, ἵνα μὴ κακουργήσωσι πρὸς τὴν ἀφάρτιν, τὸ καθαρμὸν, σφόδρα δυσκόλως τοῦτο ἐκπορευόμενοι. ὁ γὰρ ὕστερος ἐκάθηρεν, ὡς καὶ ἀμφισβητήσιμον εἶναι τὸν καθαρμόν· ἀλλὰ μηδενὶ εἰπεῖν κελεύει, διδάσκων τὸ ἀκόμπαστον καὶ ἀφιλόπρωτον. καίτοιγε ἤδει ὅτι οὐ πειθήσεται σκῆνος, ἀλλ᾽ ἀνακηρύξει Ⓦ συεργέτην· ἀλλ᾽ ὅμως τὸ αὐτοῦ ποιεῖ. πῶς οὖν ἀγαθὸς κελεύει εἰπεῖν, φησιν; οὐχ ἑαυτῷ πειθόμενος οὐδὲ ἀνθυπούμενος, ἀλλὰ παραδύων βιγνώμονας εἶναι). Οὐδὲ γὰρ ἐκεῖ ἀνακηρύττειν ἑαυτὸν ἐκέλευσεν, ἀλλὰ δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ· διὰ μὲν τοῦτο λεπροῦ τότε, ἀτύφους ἡμᾶς ἀπαιτῶν καὶ ἀκενοδόξους, διὰ δὲ ἐκεῖνο, εὐγνώμονας εἶναι), καὶ παραδύων πρόσχημα τῶν νομίμων τὴν εὐφημίαν ἀναφέρειν τῷ δεσπότῃ. ὅπως γὰρ, ὡς τὰ πολλὰ, Ⓐ δύσθεοι νοσοῦντες μὲν μέμνηνται τοῦ Θεοῦ, τῆς δὲ ἀρρωσίας ἀπαλλαγέντες ῥᾳθυμότεροι γίνονται), κελεύων διηνεκῶς καὶ νοσοῦσαν καὶ ὑγιαίνουσαν προσέχειν τῷ δεσπότῃ, φησί· δὸς δόξαν τῷ Θεῷ. τίνος δὲ ἕνεκεν καὶ δεῖξαι ἑαυτὸν ἐκέλευσε τῷ ἱερεῖ καὶ δῶρον προσενεγκεῖν; πάλιν Ⓦ νόμον ἐνταῦθα δυσπληρῶν. Οὐδὲ γὰρ πρωταρχοῦ αὐτὸν προέλυεν, ὥσπερ οὐδὲ πρωταρχοῦ ἐφύλαττεν· ἀλλὰ ποτὲ μὲν τοῦτο ἐποίει, ποτὲ δὲ σκῆνος· ἵνα μὲν τῇ μιγάδι φιλοσοφίᾳ προσοδοποιῶν, ἐκεῖνο δὲ τὸν δυσίαχμον τῶν Ἰουδαίων τόνον κατέχων γλωττῶν, καὶ συγκαταβαίνων αὐτῶν τῇ ἀσθενείᾳ. καὶ τί θαυμάζεις εἰ γε ἐν προοιμίοις αὐτὸς τοῦτο ἐποίησεν· ὅπου καὶ Ⓐ ἀποστόλοι μετὰ τὸ κελευσθῆναι εἰς ἔθνη ἀπελθεῖν, καὶ τὰς ὁδοὺς δυοιγνῦναι τῆς κατὰ τὸν οἰκουμένην διδασκαλίας, καὶ Ⓦ νόμον σκυλευθῆναι, καὶ δυνατωθῆναι τὰ προσκώμματα, καὶ τὰ παλαιὰ παυσάμενα ἀπόντα, φαίνονταί ποτὲ μὲν τηροῦντες Ⓦ νόμον, ποτὲ δὲ αὐτὸν προσκρούοντες; καὶ τί τοῦτό, φησι, πρὸς τὸν τοῦ νόμου ζωοτελῆ φυλακὴν, τὸ εἰπεῖν, δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ; καὶ τὸ τυχόν. καὶ γὰρ νόμος ἦν παλαιὸς, Ⓦ λεπροὺν καθαρθέντα μὴ ἑαυτῷ τὴν δοκιμασίαν ὑπερτείνειν τοῦ καθαρισμοῦ, ἀλλὰ φαίνεσθαι τῷ ἱερεῖ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῖς ἐκείνου προσέχειν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πῦ ἔχειν τὼ ἀπόδειξιν, ϗ ἀπὸ τῆς ψήφου ζωὴν ἐγκρίνεσθαι τοῖς καθαροῖς. Εἰ γὰρ μὴ εἶπεν ὁ ἱερεὺς ὅτι "κεκαθάρισαι ὁ λεπρὸς, ἐπὶ μὴ τῶν ἀκαθάρτων ἐλήλυθεν ἔξω τῆς παρεμβολῆς. δὸ φησι, δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε ὃ δῶρον ὁ προσέταξε Μωϋσῆς. οὐκ εἶπεν, ὁ" προσάσω ἐγὼ, ἀλλὰ τέως προσπέμπει τῷ νόμῳ," πόθεν ἀπορράπτων αὐτῷ τὰ στόματα. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν, ὅτι τῶν ἱερέων τὼ δόξαν ἥρπασε, ὃ μὴ ἔργον αὐτὸς ἐπλήρωσε, τῷ δοκιμασίαν ἐκείνοις ἐπέτρεψε, ϗ κρίσιν αὐτοῦ ἐκάθισε τῶν οἰκείων θαυμάτων. τοσοῦτον γὰρ ἀπέχω" μάχεσθαι, φησὶν, ἢ Μωϋσῆ ἢ τοῖς ἱερεῦσιν, ὅτι ϗ τοῦ πρὸ ἐμοῦ διεργετηθείσας εἰς ὃ πείθεσθαι ἐκείνοις" ἐκάλω. τί δέ ἐστιν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς; εἰς ἔλεγχον, εἰς ἀπόδειξιν, εἰς κατηγορίαν, εἰ ἀγνωμονοῦσιν. ὅπερ γὰρ ἔλεγεν· ὡς πλανῶν ϗ ἀπατεῶνα διώκομεν, ὡς δυσπίστων ϗ δαίμονα, σύ μοι μαρτυρήσεις, φησὶ, κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅτι ὐ δαίμονος ἐγώ. ϗ γὰρ θεραπεύσας σε προσπέμπω τῷ νόμῳ ϗ τῇ τῶν ἱερέων δοκιμασίᾳ· ὅπερ διμάρτος ἰῶτ νόμον, καὶ θαυμάζοντος τὸν Μωϋσέα, ϗ ὐκ ἀναθυμούμενον τοῖς παλαιοῖς δόγμασιν. Εἰ ὃ μηδὲν ἔμελλον κερδαίνειν, καὶ τοῦτον μάλιστα τῷ πεῖσαι τὸν νόμον αὐτῷ καταμαθεῖν ὅτι διμάτου, ὅτι καὶ πρόφασιν ἂν ἔσχεν καρπωσομένους, τὰ αὐτῷ πάντα ἐπλήρω. ϗ γὰρ προσῆκεν τοῦτο αὐτὸ καὶ προσῆν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, εἰς διόρθωσιν αὐτῶν, οὐδὲ εἰς διδασκαλίαν· ἀλλ', εἰς μαρτύριον αὐτοῖς, τουτέστιν, εἰς κατηγορίαν ϗ εἰς ἔλεγχον ϗ εἰς μαρτυρίαν, ὅτι σοι πρὸ ἐμοῦ πάντα" ἐγίνετο· ϗ προφάσεως ἀδιορθώτους μενούσας, οὐδὲ ὅτως ἀνέλειπον ἅπερ ποιοῦσαι ἐγκλῶ· ἐκεῖνοι ὃ τῷ οἰκείῳ ἐ-
Ματθ. κδ. ιδ. μόνον ζηλωτεύοντες κακίαν. τοῦτο γοῦν ϗ ἄλλαχοῦ. Κηρυχθήσετ) γάρ, φησὶ, τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. τοῖς ἔθνεσι, τοῖς οὐχ ὑπακούσασι, τοῖς οὐ πεισθεῖσιν. ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ, καὶ τίνος ἕνεκεν πᾶσι κηρύττεις, "Εἰ μὴ πάντες μέλλουσι πείθεσθαι; ἵνα τὰ" ἐμοῦτῦ πάντα φανῇ πεποιηκώς, ϗ μηδεὶς ἔχῃ μὴ τὰ ζῶντα ἐγκαλεῖν ὡς οὐκ ἀκηκοώς. καταμαρτυρήσει γὰρ αὐτῷ αὐτὴ ἡ κήΨαλμ. ιη. δ. ρυξις, ϗ οὐκ ἀν ἔσχεν μὴ τὰ ζῶντα εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἠκούσαμεν. Πρὸς γὰρ τὰ θαύματα τῆς οἰκουμένης ὁ λόγος ἐξῆλθε τῆς εὐσεβείας.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτα οὖν ἐννοοῦντες ϗ ἡμεῖς, τὰ πρὸ ἑαυτῶν ἀπόντα πληρωθῆναι εἰς τοὺς πλησίον, ϗ τῷ Θεῷ συμπάντος εὐχαριστῶμεν. ϗ γὰρ ἄτοπον, ἔργῳ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ καθ' ἑκάστην ἀπολαύοντας τὴν ἡμέραν, μηδὲ λόγῳ τὴν χάριν ὁμολογεῖν, ϗ ταύτης τῆς ὁμολογίας "πολλὴν ἡμῖν τὴν ὠφέλειαν φερούσης. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς δεῖται τῶν ἡμετέρων ὕμνων, ἀλλ' ἡμεῖς δεόμεθα τῶν ἐκείνου ἀπόντων. ϗ γὰρ ἡ εὐχαριστία ἐκείνῳ μὲν οὐδὲν προσίθησιν· ἡμᾶς δὲ οἰκειοτέρους αὐτῷ καταστήσει. Εἰ γὰρ καὶ θεατὰς ἐν μνήμῃ λαβόντες εὐεργεσίας, θερμαινόμεθα μείζονας τῷ φίλτρῳ· πολλῷ μᾶλλον τὸ δεσπότην μεμνημένοι διηνεκῶς τῶν κατορθωμάτων τῶν εἰς ἡμᾶς, ἀσυδαμόθεν πρὸς τὰς ἐντολὰς τὰς ἐκείνου ἐσόμεθα. Διὰ τοῦτο ϗ ὁ Παῦλος ἔλεγε· εὐχάριστοι γίνεσθε. Φυλακὴ γὰρ εὐεργεσίας εὐχάριστία, ἡ τῆς εὐεργεσίας μνήμη ϗ ἡ διηνεκὴς εὐχαριστία. Διὰ δὴ τοῦτο ϗ τὰ φρικώδη μυστήρια ἐν πολλῆς γέμοντα τῆς σωτηρίας, τὰ καθ' ἑκάστην τελούμενα [λέγω] ζωὰξιν, εὐχαριστία καλεῖται, ὅτι πολλῶν ὄντων ἐνεργετημένων δυνάμεως, ϗ τὸ κεφάλαιον τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἐνδείκνυται, ϗ διὰ πάντων προσκυνεῖσθαι *εὐχαριστεῖν. Εἰ γὰρ τὸ γνωσθῆναι οὐκ πρὸ ἦν, θαῦμα μέγα, καὶ ἐκπληττόμενος ὁ εὐαγγελιστὴς ἔλεγε, τοῦτο ὃ ὅλον γέγονε· τὸ καὶ σφαγῆναι προσδήσομαι, εἰπέ μοι; Εἰ γὰρ τὸ γνωσθῆναι, τοῦτο ὅλον καλεῖται, τὸ σταυρωθῆναι καὶ τὸ αἷμα ἐκχεῖν δι' ἡμᾶς καὶ τὸ ἑαυτὸν δοῦναι ἡμῖν εἰς ἐσθίειν καὶ ἐυσχίδη πνευματικὴν, "τί δὴ κληθείη; εὐχαριστῶμεν τοίνυν αὐτῷ διηνεκῶς, καὶ ῥημᾶτ καὶ ἔργων τῶν ἡμετέρων προσπείσθω τοῦτο. εὐχαριστῶμεν ὃ, μὴ ὑπὲρ τῶν οἰκείων μόνων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀλλοτρίων ἀγαθῶν. ὅτω γὰρ ϗ τὴν βασκανίαν ἀμβλύνομεν, καὶ τὴν ἀγάπην ἐπισφίγξομεν

χ. κεκάθαρ
χ. προσέπαξα
χ. πανταχόθεν
χ. μάχης
χ. ἀνάγω.
χ. γέγονε·
χ. ἐπεὶ
χ. ἐμοὶ
χ. πάλιν
χ. ἐξέβη
χ. πῶνα

σφίξαι καὶ γνησιωτέραν ποιῆσαι. Οὐδὲ γὰρ δυνήσῃ βασκῆναι λοιπὸν ἐκείνοις, ὑφ' ὧν εὐ-
ηρεστεῖς τῷ δεσπότῃ. Διὰ δὴ τὴν ἱερὰν ὑφ' ἧς οἰκοδομῆς, ὑφ' ἧς τοιχωρυχίας, ὑφ'
ἧς νεώ, ὑφ' ἧς γλυπτῶν ἐμποδισθέν, ὑφ' ἧς μὴ ζῶντα ἐσωμάτων [εἰς] ἡμᾶς εὐ-
ηρεστεῖν κελεύῃ, τῆς θυσίας τοιχειωθείσης ἐκείνης. τοῦτο γὰρ ἡμᾶς ἡ τῆς γῆς ἀπαλλάττῃ,
καὶ τοὺς (ν) ἀέρινον μεταλήψεσι, καὶ ἀγγέλους ἐξ ἀνθρώπων ποιῇ. καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνοι χορὸν συ-
στήσουσι, ὑφ' ἧς εἰς ἡμᾶς ἀγαθῶν εὐηρεστοῦσι τῷ Θεῷ, λέγοντες· Δόξα ἐν ὑψίστοις Λουκ.β.14.
Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. καὶ πῶς ἡμᾶς, φησι, σὺν τοῖς ἐπὶ
γῆς, οὐδὲ ἀνθρώπους; μάλιστα μὲν οὖν τοὺς ἡμᾶς. ὅτω γὰρ ἐπαινεῖν ἔμαθον σὺν Ζωσιμᾶ
λᾶς φιλῶ, ὡς καὶ τοῖς ἐκείνων ἀγαθοῖς ἡμέτερα εἶναι νομίζειν. διὰ τοῦτο Παῦλος πάντας τῶν
ἐπισολῶν ὑφ' ἧς τῆς οἰκοδομῆς εὐηρεστεῖ καταρτιζ. καὶ ἡμεῖς τοίνυν ὑφ' ἧς οἰ-
κείων, καὶ ὑφ' ἧς ἀλλοτρίων, καὶ ὑφ' ἧς μικρῶν δὲ ὑφ' ἧς μεγάλων διωκεχῶς εὐηρεστῶμεν.
κἂν γὰρ μικρὸν ᾖ τὸ δοθέν, μέγα ἔσται τοῦτο παρὰ τοῦ Θεοῦ διδόντος (μᾶλλον γὰρ οὐδὲν μικρὸν τὸ παρ'
ἐκείνου) καὶ τοῦτο παρ' ἐκείνου μόνον παρεκτός, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ φύσει. καὶ ἵνα τὰ ἄλλα πάντα παρῶ,
ἀπὸ τοῦ ἄμμου νικᾷ τὸ πλῆθος· τί ἴσον τῆς ὑφ' ἡμῶν ἡμομένης οἰκονομίας; ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ
τιμιώτερον ἀπάντων, ὁ μονογενὴς παῖς, τοῦτον ἔδωκεν ὑφ' ἡμῶν τῶν ἐχθρῶν· καὶ οὐκ ἔδωκε
μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ δοῦναι, τράπεζαν ἡμῖν αὐτὸν παρέθηκε, πάντα αὐτὸς καὶ ὑφ' ἡμῶν
ποιῶν, καὶ τὸ δοῦναι, τὸ εὐηρέστους ὑφ' ἡμῶν ποιῆσαι. ὅπου γὰρ ὡς καὶ πολλὰ ἀχρεί-
ους ὄντας ὁ δεσπότης, πάντα μοι αὐτὸς ἀναδέχεται καὶ κατασκευάζει τὰ ὑφ' ἡμῶν· καὶ ὅ-
περ ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων ἐποίησεν, ἀπὸ ὄπων καὶ χοίρων καὶ ἑορτῶν αἰνιγματώδων αὐτοὺς τῶν
εὐεργεσιῶν, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα εἰργάσατο, ἀπὸ τοῦ ἔθους τὴν θυσίαν εἰς διωκεχῆ τῆς ὑφ'
ταύτων εὐεργεσίας μνήμην ἡμᾶς ἐμβάλλων. ὅτως οὐδεὶς ἐπαύδαχε δοκίμους γνῶσθαι
καὶ μεγάλως καὶ Ἀληθῶς πάντων εὐγνώμονας, ὡς ὁ ποιήσας ἡμᾶς Θεός. Ἀληθῶς τοῦτο καὶ ἀ-
νυσταζόντας ἡμᾶς εὑρεῖν πολλάκις, καὶ ἀγνοοῦντας τὰ πλείονα. Εἰ δ' θαυμάζεις ὅ εἰρηκώτον,
οὐκ ὀπὶ τῶν τυχόντων τινός, ἀλλ' ὀπὶ τοῦ μακαρίου Παύλου δείκνυμί σοι τοῦτο συμβάν.
καὶ γὰρ ὁ μακάριος οὗτος πολλὰ κινδυνεύων καὶ θλιβόμενος, πολλάκις παρεκάλεῖ τὸν Θε-
όν ἀποστῆναι αὐτοῦ τοὺς πειρασμούς· ἀλλ' ὅμως οὐ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ, ἀλλὰ τῇ λυσιτελείᾳ
προσεῖχεν ὁ Θεός· καὶ τοῦτο δεικνὺς ἔλεγεν, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν β. Κορ.ιβ.θ.
ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ὥστε πρὶν εἰπεῖν αὐτὸν τὴν αἰτίαν, ἄκοντα εὐεργετεῖ καὶ οὐκ εἰδότα.
τί οὖν μέγα αἰτεῖ δυτὶ τῆς τοσαύτης κηδεμονίας εὐχαρίστως κελεύων εἶναι; ταῦτα θώμεθα τοίνυν,
καὶ πάντα τοῦτο Ἀληθεύομεν. καὶ γὰρ σὺν Ἰουδαίοις οὐδὲν ὅτως ἀπώλεσεν, ὡς ὃ ἀ-
σθενείσους εἶναι, καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ ἐπαλλήλους ἐκείνας πληγὰς οὐδὲν ἕτερον ἢ τοῦτο ἐπήγαγε·
μᾶλλον γὰρ καὶ τοῦ πληγῶν τὴν ψυχὴν αὐτῶν τοῦτο ἀπώλεσε καὶ διέφθειρεν. Ἀσθενείου Σοφ.ιε.κθ.
γὰρ ἐλπὶς, ὡς παροιμιῶν χειμαζομένοις, φησιν. ὅτω καρκᾶν καὶ νεκροῦσθαι τὴν ψυχὴν ποιῇ, ὥσπερ ἐ-
κείνη τὰ σώματα. τοῦτο ὃ ἔστιν ἐξ ἀπονοίας καὶ τὸ νομίζειν ἑαυτὸν ἄξιον εἶναί τινος. ὁ δὲ Ζωσι-
πατρομένος, οὐχ ὑφ' ἁγαθῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑφ' ὧν ἀνάξιον ἀδικημάτων ἔλαβεν, εὐηρε-
σίας ἔσεται τῷ Θεῷ, καὶ ὅσα δὴ πάθῃ, οὐδὲν ἡγήσεται ἀνάξιον πεπονθέναι. καὶ ἡμεῖς τοί-
νυν, ὅσῳ δὴ πρὸς ἀρετὴν ὀπιδῶμεν, τοσούτῳ μᾶλλον ἑαυτοὺς Ζωπυρεῖν ὀφείλωμεν· ἐπεὶ καὶ
τοῦτο μάλιστα ἀρετή. ὥσπερ γὰρ ὅσῳ αἰ ὀξύτερον ἴδωμεν, τοσούτῳ μᾶλλον μανθάνομεν
ὅσον διεσήκαμεν τοῦ δέοντος· οὕτως ὅσῳ δὴ ὀπιδῶμεν πρὸς ἀρετὴν, τοσούτῳ μᾶλλον πάν-
δυόμεθα εἰδέναι τοῦ Θεοῦ τὸ μέσον τοὺς ἡμᾶς. οὐ μικρὸν ὁ μέρος τοῦτο φιλοσοφίας,
διωνθῶναι Ζωσιμᾶν τὴν ἀξίαν τὴν ἡμετέραν. οὗτος γὰρ μάλιστα ἔστιν ὁ ἑαυτὸν εἰδώς, ὁ
μηδὲν εἶναι ἑαυτὸν νομίζων. Ἀληθῶς δὴ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ καὶ Ἀβραάμ, ὅτε πρὸς τὴν ἄκραν Γεν.ιη.κζ.
αἴρεσιν τῆς ἀρετῆς κορυφὴν, τότε μάλιστα τοῦτο κατώρθωσαν. καὶ ὁ μὲν γῆν καὶ σποδὸν, Ψαλ.κα.ς.
ὁ δὲ σκώληκα ἑαυτὸν καλεῖ· καὶ πάντες ὅ(ι) ἅγιοι ὁμοίως τούτοις ἑαυτοὺς ἐλαχίζοισιν· ὡς

ὅ, τι

ὑγε τοῦς ἀλαζονείαν αἰρόμενος, σκληρός ἐστιν ὁ μάλιστα πάντων ἑαυτὸν ἀγνοῶν. διὸ καὶ τὴν τοιαύτην ζωὴν ἔξωθεν ἡμῖν λέγων τοῦ τῶν Φαρισαίων, οὐκ οἶδεν ἑαυτόν, ἀγνοῶν ἑαυτόν. ὁ δὲ ἑαυτὸν ἀγνοῶν, ἵνα γνώσεται; ὥσπερ γὰρ ὁ ἑαυτὸν εἰδώς, ἅπαντα εἴσεται· οὕτως ὁ τοῦτο μὴ εἰδώς, οὐδὲ τὰ ἄλλα εἴσεται. τοιοῦτος ὢν σκληρός, ὁ λέγων· ἐπάνω τῶν ὀφθαλμῶν θήσω θρόνον μου. ὅταν γὰρ ἠγνόησεν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἠγνόησεν. ἀλλ' οὐχ ὁ Παῦλος * · ἀλλ' ἐκτρωμα ἑαυτὸν καὶ τῶν ἀγίων ἔλαττον ἐκάλει, καὶ οὐδὲ τῆς προσηγορίας ἄξιον ἑαυτὸν εἶναι ἐνόμιζε τῶν ἀποστόλων μὴ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα κατορθώματα. τοίνυν ζηλώσωμεν καὶ μιμησώμεθα. μιμησόμεθα δέ, οὐ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν τῇ γῇ ἀπαλλαττόμενοι πράγματι. οὐδὲν γὰρ ὅτως ἀγνοεῖ ἑαυτὸν ποιεῖ, ὡς ὁ τοῖς βιωτικοῖς προσπλεκόμενος· οὐδὲν ὅτω πάλιν τοῖς βιωτικοῖς προσπλέκεσθαι πράγμασι δυσωπεῖ, ὡς ὁ ἀγνοῶν ἑαυτόν. ἀλλήλων γὰρ ταῦτα ἐξήρτηται. ὥσπερ γὰρ ὁ τῆς δόξης ἐραστὴς τῆς ἔξωθεν, καὶ μεγάλα καὶ πρόντα ἡγούμενος, κἂν μικρὰ φιλονεικῇ, καὶ συγχωρεῖται ἑαυτὸν καταβιβάζειν· οὕτως ὁ τούτων ὑπεροράν ῥᾳδίως ἑαυτὸν εἴσεται· ἑαυτὸν δὲ μαθών, οἶδε καὶ ὅτι τὰ ἄλλα πάντα βαδιεῖται μέρη τῆς ἀρετῆς. ἵν' οὖν τοῦ καλοῦ τούτου μάθωμεν ἐπιστήμονες, ἀπαλλαττόμενοι τῶν ὑπερόντων ἁπάντων τῶν πολλοὺς ἐν ἡμῖν ποιούντων τοὺς φλόγα, καὶ μαθόντες ἑαυτῶν τὴν οὐσίαν, πᾶσαν ὑπιδείξωμεθα σπουδὴν καὶ φιλοσοφίαν, ἵνα καὶ τῶν προόντων καὶ τῶν μελλόντων ὑπερτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, κράτος, τιμὴ σὺν τῷ ἁγίῳ καὶ ἀγαθῷ [καὶ ζωοποιῷ] πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

* ὅτως.

Ομιλ. κς'.

5 ΕΙΣΕΛΘΟΝΤΙ ΔΕ ΑΥΤΩ ΕΙΣ ΚΑΠΕΡΝΑΟΥΜ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν,

6 Καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλελυμένος, δεινῶς βασανιζόμενος.

ΟΜὲν λεπρὸς καταβαὶν ἀπὸ τοῦ ὄρους προσῆλθεν· ὁ δὲ ἑκατόνταρχος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καπερναούμ. τίνος οὖν ἕνεκεν ὅτε οὐκ οὗτος σκληρὸς εἰς τὸ ὄρος ἀνέβησαν; καὶ σφόδρα ῥᾳθυμίαν (καὶ γὰρ ἀμφοτέρων ἡ πίστις θερμὴ) ἀλλ' ὥστε μὴ ἐγκόψαι τὴν διδασκαλίαν. προσελθὼν δέ, φησὶν· ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς, δεινῶς βασανιζόμενος. τινὲς μὲν [οὖν] φασιν, ὅτι ἀπολυθύμησε καὶ τὴν αἰτίαν εἶπεν, διὰ τοῦτον οὐκ ἠξίωσε (οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ἦν, φησι, παραλελυμένον καὶ βασανιζόμενον καὶ πρὸς ἐφάπαξ ὄντα ἀνάπνοιας φορᾶδην κομίζειν. ὅτι γὰρ καὶ ἀποπνεῖν ἔμελλεν, ὁ Λουκᾶς φησιν, ὅπου καὶ ἔμελλε τελευτᾶν) ἐγὼ δὲ τοῦτο μεγάλου αὐτὸν ἔχειν πίστιν τοῦτο σημεῖον εἶναι φημι, καὶ πολλῷ μείζονα τῶν διὰ τοῦ τέγους χαλασάντων. ὅτι γὰρ ἤδει σαφῶς, ὅτι καὶ ἐπίταγμα ἀρκεῖ μόνον εἰς τὸ ἀνάσασιν τοῦ κακοῦ, πρεπόντως εἶπεν ἡγήσατο αὐτὸν ἀναγκαῖον εἶναι. διὰ τί οὖν ὁ Ἰησοῦς; ὁ μηδαμοῦ πρότερον ἐποίησεν, ἐνταῦθα ποιεῖ. πανταχοῦ γὰρ ἐπόμενος τῇ προαιρέσει τῶν ἱκετευόντων, ἐνταῦθα καὶ ὑπερβάλλει· καὶ οὐχὶ θεραπεύσας ἐπαγγέλλεται μόνον, ἀλλὰ καὶ προσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν. ποιεῖ δὲ τοῦτο, ἵνα μάθωμεν τὴν ἀρετὴν τοῦ ἑκατοντάρχου. οὐ γὰρ μὴ τοῦτο ἐπηγείλατο, ἀλλ' εἶπεν· ὕπαγε, ἰαθήτω ὁ παῖς σου, ὡδὲ δι' οὗ τοῦτον ἐγνωμεν. τοῦτο γοῦν καὶ ὅτι τῆς Φοινίσσης ἀπεναντίας ἐποίησε γυναικὸς, ἐνταῦθα μὴ καλούμενος εἰς τὴν οἰκίαν αὐτεπάγγελτος φησιν ἦξεν, ἵνα μάθῃς τοῦ ἑκατοντάρχου τὴν πίστιν καὶ τὴν πολλὴν ταπεινοφροσύνην· ὅτι δὲ τῆς Φοινίσσης καὶ ἀρνεῖται τὴν δόσιν, καὶ ὑπομένουσαν ἀξιοπορεῖ. σοφὸς γὰρ ὢν καὶ φιλόμηχανος ἰατρὸς, διὰ τοῦ ἐναντίου τὰ ἐναντία κατα-

χ. ὅτι

χ. ἐναλλάττεται

χ. ἐμπονήν.

χ. παραλυτικὸς,

χ. ἀμφοτέρων ἦν ἡ πίστις θερμή.

χ. ἀνακόψαι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καταπαύζειν οἶδε. ᾗ ἐνταῦθα μὲ δηλ. τῆς αὐτεπαγγέλτου προαιρέσεως, ἐκεῖ δὲ δηλ. τῆς ὑπο-
κ. ἐγκαλύπτει τεταμένης ὑπερβάσεως ᾗ παραιτήσεως τὴν πίστιν ἐκκαλύπτει τῆς γυναικός· οὕτω ᾗ ὑπὲρ
τοῦ Αβραὰμ ποιεῖ λέγων· οὐ μὴ κρύψω ἀπὸ τοῦ παιδός μου Αβραάμ, ἵνα μάθῃ σκεῖνος τὴν
* τοῦ φιλοξενίαν ἣν τὸν * ὑπὲρ Σοδόμων ἐποίησεν. ἐπὶ τοῦ Λὼτ δὲ γέγονεν* εἰσελθεῖν πρὸς
κ. πάλαι Θ. αὐτὸν ἀγγέλους περιφθέντες, ἵνα τοῦ δικαίου μάθῃς τῆς φιλοξενίας τὸ μέγεθος. τί οὖν ὁ ἑκατον-
ταρχὸς φησιν;

8 Οὐκ εἰμὶ ἱκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς.

Ἀκούσωμεν ὅσοι ἀγαθοὶ Χριστὸν μέλλομεν ὑποδέχεσθαι (δυνατὸν γὰρ αὐτὸν ὑποδέχε-
κ. πάντες. σθαι καὶ νῦν) ἀκούσωμεν καὶ ζηλώσωμεν, καὶ μὴ τοσαύτης δεξώμεθα τῆς ἀσυνεσίας. καὶ γὰρ ἐ-
10 τὴν πένητα ὑποδέξῃ πεινάντα καὶ γυμνόν, ἐκεῖνον [καὶ] ὑποδέξῃ καὶ ἐνδύσεις.

κ. λόγον Ἀλλ' εἰπὲ μόνον, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

Ὅρα καὶ τοῦτον, ὥσπερ ἀγαθοὺς λειτουργοὺν, τὸν τοῦ σπουδαίου παρὰ αὐτοῦ δόξαν ἔχοντα. οὐδὲ γὰρ
εἶπε, παράκαλεσον, οὐδὲ εἶπεν, δύξαι καὶ ἱκέτευσον, ἀλλ' ὑπόταξον μόνον. εἶπα δεδοικὼς μὴ μετεωρίζων ἀναιδίσῃ, φησί·

15 9 Καὶ γὰρ καὶ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ
λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίη-
σον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Καὶ τί τοῦτό φησιν, Εἰ ὁ ἑκατοντάρχης ὑπερωρώπευσεν οὕτως;
κ. ἀπεδέξατο Ὃ γὰρ ζητούμενον, εἰ ὁ Χριστὸς τοῦτο ἀπεφήνατο καὶ σκύρωσε. καλῶς καὶ σφόδρα συνε-
τῶς λέγεις. σκοπῶ ἰδωμεν τοῦτο αὐτό. καὶ [γὰρ] εὑρήσομεν, ὅπερ ὑπὲρ τοῦ λειτουργοῦ γέ-
20 γονε, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα γεγυμνασμένον. ὥσπερ γὰρ ὁ λειτουργὸς εἶπεν, ἐὰν θέλῃς (καὶ οὐκ
ἀπὸ τοῦ λειτουργοῦ διαμειζόμεθα μόνον τὴν ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ φω-
νῆς. οὐ γὰρ μόνον οὐ κατέλυσε τὴν ὑπόνοιαν, ἀλλὰ καὶ ἐβεβαίωσε μειζόνως, ὁ πρότερον εἰπὼν
εἰσελθεῖν προθυμούμενος, καὶ εἰπών, θέλω, καθαρίσθητι, ἵνα κυρώσῃ τὸ δόγμα τὸ ἐκείνου) οὕτω δὴ καὶ
ἐνταῦθα σκοπεῖν δίκαιον, εἴ τι τοιοῦτον γέγονε. καὶ γὰρ εὑρήσομεν τὸ αὐτὸ τοῦτο πάλιν συμβεβηκός.
κ. τοσαῦτα 25 Τοιαῦτα γὰρ τοῦ ἑκατοντάρχου εἰρηκότος καὶ μαρτυρήσαντος ἐξουσίαν τοσαύτην, οὐ μόνον οὐκ ἐνε-
κ. αὐ καλεσεν, ἀλλὰ καὶ ἀπεδέξατο, καὶ πλέον τι ἐποίησεν ἢ ἀπεδέξατο. οὐδὲ γὰρ εἶπεν ὁ εὐαγ-
γελιστὴς ὅτι ἐπῄνεσε τὸ εἰρημένον μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπέταξεν δηλῶν τοῦ ἐπαίνου, φησίν·

10 Ὅτι καὶ ἐθαύμασε· Καὶ οὐδὲ ἁπλῶς ἐθαύμασεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ δήμου πολὺς
πρόντος, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποδείγμα δέδωκεν ὥστε αὐτὸν ζηλοῦν. ὁρᾷς πῶς ἕκαστος τῶν μαρ-
30 τυρησάντων αὐτῷ ἐξουσίαν θαυμάζεται; καὶ ἐξεπλήττοντο ὃ καὶ ὀχλεῖ ὅτι τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,
ὅτι ὡς ἐξουσίαν ἔχων ἐδίδασκε. καὶ οὐ μόνον οὐκ ἐνεχάλεσεν, ἀλλὰ καὶ λαβὼν αὐτὸν κατέλα-
βε, καὶ δι' ὧν ἐσκάνδαλεν, σκύρωσεν αὐτῷ τοῖς γνώμοις. πάλιν ἔλεγε σκῆνος·
ἐὰν θέλῃς, δυνάσαί με καθαρίσαι καὶ οὐ μόνον οὐκ ἐπετίμησεν, ἀλλὰ καὶ θεραπεύων αὐ-
τὸν οὕτως, ὡς σκῆνος εἶπεν, σκάνδηρε. πάλιν ὁ ἑκατοντάρχης οὕτω φησίν· Εἰπὲ λόγῳ
35 μόνον, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

Καὶ θαυμάζων αὐτὸν ἔλεγε, οὐδὲ ἐν τῷ Ισραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.

Ἵνα ᾗ μὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου τοῦτο μάθῃς, ὅτι ἡ Μάρθα τούτων οὐδὲν εἶπεν, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν δώσει σοι, οὐ μόνον οὐκ ἐπῄνεθη, καὶ τοι [καὶ] γνώεμος οὖσα
καὶ ἀγαπητὴ καὶ τοῦ σφόδρα φίλει αὐτὸν ἐσουσδαχότων, ἀλλὰ ἐπετιμήθη καὶ διωρθώ-
40 θη πρὸς αὐτοῦ, ὡς οὐκαλῶς εἰρηκῖα. καὶ γὰρ ἔλεγεν αὐτῇ· οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι, ἐὰν πιστεύσῃς,
ὄψῃ τοῦ δόξαν τοῦ Θεοῦ; ὡς μηδέπω πιστευσάσῃ ἐγκαλῶν. καὶ πάλιν, ὅπερ ἔλεγον· [ὅτι]
ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν δώσει σοι, ἀπάγων τῆς τοιαύτης ὑπονοίας αὐτοῦ, καὶ διδάσκων ὅτι
κ. δεῖται πρὸς ἑτέρου δεήσεως λαβοῦν, ἀλλ' αὐτός ἐστιν ἡ πηγὴ τοῦ ἀγαθοῦ, φησίν· ἐγώ εἰμι ἡ ἀνά-
στασις καὶ ἡ ζωή· τουτέστιν, οὐκ ἀναμένω δεξασθαι συνεργείαν, ἀλλ' οἴκοθεν πάντα ἐργάζο-

μη. ὅθεν τ̃ μ̀ ἑκατονταάρχλω καὶ θαυμάζει, ϗ τ̃ δ᾽μω πάντὸς ποεστίθησι, καὶ τ̃ῆ τ̃ης βασιλείας δόσει ὑμᾶ, καὶ τ̃ο᾽ ἄλλυς ἐἰς τὸν αὐτ̃ὸν ζ̃ῆλον" καλ̃ᾷ. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅὐ δι᾽ χ. ἐνάγει.
τ̃ο ζ̃ῶπα εἶπεν, ἵνα καὶ τ̃ο᾽ ἄλλους παιδεύσῃ πιστεύειν ὕτως, ἄκυσον δ᾽ εὐαγγελιστ̃ο᾽ τ̀ ἀκρίβ̃ειαν, πῶς αὐτὸ ἠνίξατο. γραφεὶς γὰρ, φησιν, ὁ Ἰησ̃ο᾽ς, εἶπε τ̃οῖς ἀκολουθ̃ουσιν αὐτ̃ῷ· οὐδὲ ἐν τ̃ῷ Ἰσραὴλ τοσαύτλω πίστιν εὗρον. ἄρα τὸ μεγάλα ποεῖ αὐτ̃ὸ᾽ φαντάζεσθαι, τ̃ο᾽ μάλιστα πίστεως, ϗ βασιλείας, καὶ τ̃ῶ᾽ ἄλλων ποέξενον ἀγαθ̃ῶν. οὐδὲ᾽ γὰρ μέχρι λόγων αὐτ̃ῷ γέγονεν ὁ ἔπαινος, ἀλλὰ καὶ τ̃ὸν νοσοῦ̃ντα ὑγι̃ῆ ἀπέδωκεν ἀντὶ τ̃ῆς πίστεως, καὶ λαμπρὸν πλέκει αὐτ̃ῷ τ̀ στέφανον, ϗ μεγάλας ἐπαγγέλλε᾽ται δωρεάς, οὕτω λέγων·

11 Πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολ̃ῶν ϗ δυσμ̃ῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται" μ̃ετ̀ Ἀβραὰμ καὶ χ. εἰς κόλπους
Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ·

12 Οἱ δ̃ὲ υἱοὶ τ̃ῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται" ἔξω. Ἐπειδὴ γὰρ πολλὰ ἐπεδείξατο θαύματα, μ̃ετ̀ πλείονος λοιπὸν αὐτ̃οῖς παρ̃ρησίας. Εἶτα, ἵνα μή τις νομίσῃ κολακείας εἶ᾽ναι τὰ ῥήματα, ἀλλὰ μανθάνωσιν ἅπαντες ὅτι οὕτω διέκειτο ὁ ἑκατοντάρχης, φησίν· Ὕπαγε, ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Καὶ αὐθ̃ήμως τὸ ἔργον ἠκολούθησε μ̃αρτυρω̃ν τ̃ῇ ποαιρέσει. χ. εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον.

13 Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτ̃ο᾽ ἀπὸ τ̃ῆς ὥρας ἐκείνης· Ὅπερ ϗ ἐπὶ τ̃ῆς Συροφοινίσσης ζωμεν. ϗ γὰρ φησιν ἐκείνη· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις, γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Ϗ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτ̃ῆς. ὅπ̃ῃ δ̃ὲ ϗ ὁ Λουκ̃ᾶς τ̃ῦτο τὸ θαῦμα ἀπαγγέλλων παρεντίθητιν ἕτερα πλείονα, ἃ δοκ̃ῇ θαυμαστὴν ἐμφαίνειν, ἐπιλύσαι ϗ ζ̃ῶπα ἀναγκαῖον" ὑμι̃ῖν. Τί οὖν φησιν χ. ὑμῖν.
ὁ Λουκ̃ᾶς; ἔπεμψε πρεσβυτέρους τ̃ῶν Ἰουδαίων πρὸς αὐτὸν, παρακαλῶν αὐτὸν ἐλθεῖν· ὁ δ̃ὲ Ματθ̃αῖός φησιν, ὅτι αὐτὸς προσελθὼν ἔλεγεν, ὅτι οὐκ εἰμὶ ἄξιος. καὶ ἵνες μὴν φασιν, ὅτι οὐκ ἔστιν οὗτ̃ος ἐκεῖνος, εἰ ϗ πολλὰ ἔχει ἐοικότα. πρὸ μ̀ γὰρ ἐκείνου φησὶν, ὅτι ϗ *συναγωγὴν ἡμῖν ὠκοδόμησε, ϗ τὸ ἔθνος ἀγαπᾷ· πρὸ δ̃ὲ τ̃ούτ̃ου αὐτὸς φησιν ὁ Ἰησ̃ο᾽ς, οὐδὲ ἐν τ̃ῷ Ἰσραὴλ τοσαύτλω πίστιν εὗρον· καὶ ἐπ᾽ ἐκείνου μ̀ οὐκ εἶπεν, ὅτι πολλοὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολ̃ῶν *, ὅθεν εἰκὸς Ἰουδαῖον αὐτὸν εἶ᾽ναι). Τί οὖν ἐρῶμεν; ὅὐ μ̀ αὕτη εὐκόλως ἡ λύσις· τὸ δ̃ὲ ζητούμενον, εἰ ἀληθ̃ής. ἐμοὶ γὰρ δοκ̃ῇ οὐ᾽κ ἐκεῖνος εἶ᾽ναι). πῶς οὖν, φησιν, ὁ μὲν Ματθ̃αῖος λέγει, ὅὐ αὐτὸς εἶπεν, οὐκ εἰμὶ ἄξιος, ἵνα μὲ ὑπὸ τὸν στέγην εἰσέλθῃς· ὁ δ̃ὲ Λουκ̃ᾶς ὅὐ ἔπεμψεν ἵνα ἔλθῃ; ἐμοὶ δοκεῖ τὸν κολακείαν τ̃ῶν Ἰουδαίων τ̃ῶν αἰτ̃ήσεσθαι ἡμῖν ὁ Λουκ̃ᾶς· ϗ ὅὐ ϕ ἐν συμφορᾷ ἀκαπάστοι ὄντες πολλὰ μεταβουλεύονται. εἰκὸς γὰρ τ̃ὸν ἑκατόνταρχον βουλόμενον ἀπελθεῖν κωλυθ̃ῆναι ὑπὸ τ̃ῶν Ἰουδαίων, κολακευόντων αὐτὸν καὶ λεγόντων, ὅὐ ἡμ̃ῖς ἀπελθόντες ἄξομεν αὐτόν. ὅπερ γοῦν αὐτ̃ῷ καὶ τ̃ῶν παρακλησιν κολακείας μεστὸν ἦσαν. ἀγαπᾷ γὰρ τ̀ ἔθνος ἡμ̃ῶν, φησι, ϗ τὸν συναγωγὸν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν· οὐδὲ ἴσασιν ὅθεν ἐπαινοῦσι ϖ ἄνδρα. δέον γὰρ εἰπεῖν, ὅτι ἐβουλήθη μ̀ αὐτὸς" ἐλθεῖν καὶ παρακαλέσαι, ἡμ̃ῖς δ̃ὲ ἐκωλύσαμεν, τ̃ῷ συμφορὰν" ἴδοντες ϗ τ̀ πάθος τ̀ ὅτι τ̃ῆς οἰκίας χείμαρρον, ϗ ὕτω παρεξῆσαν τ̃ῆς πίστεως αὐτ̃ο᾽ τ̀ μέγεθος· τ̃ῦτο μ̀ οὐ λέγουσιν (οὐδὲ γὰρ ἤθελον δι᾽ ὃ βασκαίνειν ἐκκαλύψαι τ̃ὸ ἀνδρὸς τ̀ πίστιν) ἀλλ᾽ ἠρώτων μᾶλλον συσκιάσαι τ̀ ἀρετ̀, ὡσπ̃ερ τ̃ὸ ἱκεσίαν ἦλθον ποιησόμενοι, ἵνα μὴ δόξῃ μέγας τις εἶ᾽ναι ὁ παρακαλούμενος, ἢ τ̃ὴν πίστιν αἰσχυνθέντες τ̀ ἐκείνου ἀνῦσαι ὕπο, διόπερ ἦσαν ἀφιλόψυοι. ἱκανὸν γὰρ βασκανία πτρῶσαι διάνοιαν. ἀλλ᾽ ὁ ϗ ἀπόῤῥητα εἰδὼς, ϗ ἀκόντων αὐτ̃ῶν ἐκεῖνον ἀνεκήρυξε. ϗ ἐπ᾽ ὕπο ἔστιν ἀληθ̃ές, ἄκυσον αὐτ̃ῶ ὕ Λουκ̃ᾶ πάλιν αὐτὸ ἑρμηνεύοντος. αὐτὸς γὰρ ὕτω φησὶν· ὅτι ὑ μακρὰν ἀπέχοντος αὐὑ ἔπεμψε λέγων· ὦ Κύριε, μὴ σκύλλ. ὑ γὰρ εἰμὶ ἄξιος, ἵνα μὲ ὑπὸ τ̃ὴν στέγην εἰσέλθῃς. ὅτε γὰρ ἀπηλλάγη τ̃ῆς ἐπαρθείας αὐτ̃ῆς, τότε πέμπει λέγων· μὴ νομίσῃς ὅτι σοὶ ὄκνον ὑ παρεγενόμην, ἀλλ᾽ ἐμαυτὸν ἀνάξιον εἶ᾽ναι ἐνόμισα τ̃ῦ δέξασθαί σε ἐν τ̃ῇ οἰκίᾳ. Εἰ δ̃ὲ ὁ Ματθ̃αῖος φησι μὴ δι᾽ τ̃ῶν φίλων, ἀλλά σοὶ ἐμαυτ̃ῷ τ̃ῦτο αὐτὸν εἰρηκέναι, οὐδὲν τ̃ῦτο ποιῇ. τὸ γὰρ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὰρ ζητούμενον, εἰ τὴν προθυμίαν ἑκάτερος προέσπισε τοῦ ὑδρὸς, καὶ ὅπη τὴν προσήκουσαν περὶ τοῦ Χριστοῦ δόξαν εἶχεν. εἰκὸς ἦν καὶ αὐτὸν μὴ τὸ πέμψαι τοῦτ' φίλως προθυμούμενον ταῦτα εἰπεῖν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο εἶπεν ὁ Λουκᾶς, ἀλλ' οὐδὲ σκῆνος ὁ Ματθαῖος· ὅπερ ἡ μαχομένων ἑαυτοῖς ἦν, ἀλλὰ τοῦτ' ἀλλήλοιν προδιαλειπόμενα ἀναπληρούντων μᾶλλον. ὅρα δὲ αὐτὸ πῶς καὶ ἑτέρωθεν τὴν πίστιν ἀνεκήρυξεν ὁ Λουκᾶς εἰπών, ὅτι ἔμελλε τελευτᾶν ὁ παῖς. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τοῦτο εἰς ἀπόγνωσιν αὐτὸν ἐνέβαλεν, οὐδὲ ἀπελπίσαι προεκαλέσατο· ἀλλὰ δεῖ οὕτως ἤλπισε πιστεύεσθαι. εἰ δὲ ὁ μὲν Ματθαῖος φησι τὴν Χριστὸν εἰρηκέναι, οὐδὲν ὧν Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον, καὶ ταύτην δηλοῖ οὐκ ἐν τοῖς αὐτὸν Ἰσραηλίταις· ὁ δὲ Λουκᾶς, ὅτι ᾠκοδόμησε τὴν συναγωγὴν, οὐδὲ τοῦτο ἐνδοιαστόν. δυνατὸν γὰρ καὶ Ἰουδαῖον οὐκ ὄντα, καὶ τὴν συναγωγὴν οἰκοδομῆσαι, καὶ τὸ ἔθνος ἀγαπᾶν. οὐ δέ μοι μὴ ἁπλῶς δέξασθε τὰ εἰρημένα πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ προσίδητε, καὶ τότε ὄψεσθε τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός. καὶ γὰρ πολεμούμενος ὁ τύφος τὴν ἐν ἀρχαῖς ὄντων, καὶ οὐδὲν ἐν συμφοραῖς καταβαίνοντων. ὁ γοῦν Ἰωάννης κείμενος ἔλκει αὐτὸν πρὸς τὴν οἰκίαν, καὶ φησι· καταβηθι· μέλλει γάρ μου τὸ παιδίον τελευτᾶν. ἀλλ' οὐχ ἵνα οὕτω, ἀλλὰ καὶ ἐκείνου καὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἑξῆς καθέντων τὴν κλίνην πολὺ βᾴων. ὁ γὰρ σωματικὴν προῖσθαι ζητῶν, οὐδὲ ἑπτὰ τοῦ ἰαθῆναι καμνοντα ἐνέγκειν, ὅπερ οὐ μικρὰ φανταζόμενον ἐμοὶ δοκεῖ αὐτῷ· ἀλλὰ θεραπεῦσαι τὴν διάνοιαν ἔχων φησίν, εἰπὲ λόγῳ μόνον· καὶ ὁ δὲ ἐν ἀρχῇ λέγει, εἰπὲ λόγῳ, ἀλλὰ μόνον τὸ παῖς διηγεῖται. οὐδὲ γὰρ προσεδόκησεν ἀπὸ πολλῆς ταπεινοφροσύνης εὐθέως ὑπενεύσειν τὸν Χριστὸν, ἐν τοῖς οἰκίαν ὑποζητήσειν. διὰ τοῦτο ὅτε ἤκουσεν αὐτοῦ λέγοντος, ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτὸν, τότε φησίν, εἰπὲ λόγῳ. καὶ οὐδὲ τὸ πάθος αὐτὸν ἐνόησεν· ἀλλὰ καὶ ἐν συμφορᾷ φιλοσοφῇ, ὁ πρὸς τὴν ὑγείαν τοσοῦτον ὁρᾶν τοῦ παιδὸς, ὅσον πρὸς τὸ μὴ δόξαι μηδὲν ἀνευλαβὲς ποιῆσαι. κἀπειγε οὐκ αὐτὸς ἠνάγκασεν, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἐπηγείλατο· ἀλλὰ διὰ τί οὕτω δίδοικε μήποτε δόξῃ τὴν ἀξίαν ὑπερβαίνειν τὴν ἑαυτοῦ, καὶ βαρὺ πρᾶγμα ἐφέλκεσθαι. εἶδες αὐτοῦ τὴν σύνεσιν; σκόπει τοῦ Ἰουδαίων τοὺς αἰῶνα λεγόντων, ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει τοῦτο ἐγκρίνειν. δεῖ γὰρ ὅπη τὴν φιλανθρωπίαν καταφυγεῖν τοῦ Ἰησοῦ· ἢ ὃ τὴν ἀξίαν τούτου προβάλλονται), καὶ οὐδὲ ὅλως προβάλλεσθαι δεῖ, ἴσασιν. ἀλλ' οὐκ σκῆνος οὕτως, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἑαυτὸν ἀνάξιον ἔφη εἶναι, ὁ μόνον τῆς ὑπερβασίας, ἀνδρὸς καὶ τοῦ τὴν οἰκίαν δέξασθαι τὸν Κύριον. διὰ τοῦτο καὶ εἰπών, ὁ παῖς μου βέβληται, οὐκ ἐπήγαγεν, εἰπὲ, δεδοικὼς μὴ ἀνάξιος εἴη τοῦ τυχεῖν τῆς δωρεᾶς· ἀλλὰ τὴν συμφορὰν ἀπήγγειλε μόνον. ὅπου γε εἶδε τὸν Χριστὸν φιλοτιμούμενον, ὁ δὲ οὕτως ἐπεπήδησεν, ἀνεπιμύει τὸ ἑαυτοῦ προσῶπον διαπεραν μέσον. εἰ δὲ λέγοι τις, τίνος ἕνεκεν οὐκ αὐτεπήμεινεν αὐτὸν ὁ Χριστός; σκῆνος ἀν εἴποιμεν, ὅτι σφόδρα αὐτὸν ἀντετίμησε· προσῆκον μὲν τὴν δεῖξαι τὴν γνώμην, ὅπερ οὐκ τὸ μάλιστα μὴ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἐφθόνει· δοῦτερον δὲ, τὴν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτὸν εἰσαγαγεῖν, καὶ προεπιμῆσαι πάντως τοῦ ἔθνους τοῦ Ἰουδαϊκοῦ. ὅπου γὰρ καὶ τὸν δέξασθαι Χριστὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἀνάξιον ἑαυτὸν ἔφη εἶναι, πόσῳ μᾶλλον εἰς τὴν βασιλείαν; γέγονεν ἄξιος, καὶ τοῦ τῶν καλῶν ὑπερτυχεῖν, ὧν ἀπέλαυσεν ὁ Ἀβραάμ. καὶ τίνος ἕνεκεν ὁ λεπρὸς, φησι, μείζονα τούτων ὑπεδεξάμενος οὐκ ἐπηνέθη; οὐδὲ γὰρ εἶπεν. σκῆνος, εἰπὲ λόγῳ, ἀλλ' ὁ πολλῷ μεῖζον ὢν, θέλησον μόνον· ὁ περὶ τοῦ παραλύτου φησὶν ὁ προφήτης, Ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν. ἀνεπιμύει καὶ σκῆνος ἐπηνέθη. ὅταν γὰρ εἴπῃ, προσέτεινε τὸ δῶρον ὁ προστάξας Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς, οὐδὲν ἕτερόν φησιν, ἢ ὅτι σὺ κατηξιώθης αὐτῶν δέξ ὧν ὑπέσχου. ἄλλως δὲ, οὐκ ἦν ἴσον Ἰουδαῖον ὄντα πιστεῦσαι, καὶ ἔξωθεν [ὄντα] τοῦ ἔθνους. ὅτι γὰρ οὐκ ἦν Ἰουδαῖος ὁ ἑκατοντάρχης, καὶ ἀπὸ τῆς ἑκατοντάρχης εἴη· δῆλος ἦν, καὶ ἀπὸ τῆς εἰρῆσθαι, οὐδὲν ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. καὶ [πολὺ] μέγα ἦν ἄνθρωπον ἐκτὸς ὄντα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ καταλήψει τοσαύτην λαβεῖν ἔννοιαν. εἰ γὰρ ἐφυλάχθη, ὡς ἔμοιγε δο-

κς. πεπαλιμπαιδούμενα

κς. -λον

ψλγ. ριγ. ια.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κφ, ζωὴ ἐν οὐρανῷ γραπαὶς· ἢ ὅτι αὐτῷ τὰ πάθη ὕπως ὄφελον ὑποτεταγμένα, καὶ θάνατος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ὡς αὐτῷ ἀναγραπῶται. διὸ δὲ ἔλεγε· καὶ γὰρ ἐγὼ ἀνθρωπός εἰμι ὑποκείμενος ἐξουσίαν ἀποθανεῖν· τοῦτέστι, σὺ θεὸς, ἐγὼ ἄνθρωπος· ἐγὼ ὑποκείμενος ἐξουσίαν, σὺ δὲ οὐχ ὑποκείμενος ἐξουσίαν. εἰ τοίνυν ἐγὼ ἄνθρωπος, καὶ ὑποκείμενος ἐξουσίαν ὤν, τοσαῦτα δυνάμεις· πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς, ὁ καὶ θεὸς ὤν" καὶ οὐχ ὑποκείμενος ἐξουσίαν. μετὰ γὰρ παρρησίας θέλει αὐτὸν πεῖσαι, ὅτι οὐχ ὡς ὅμοιον διδοὺς ὑποδείγμα ταῦτα λέγει," ἀλλὰ σφόδρα ἀναγκάζων. εἰ γὰρ ἐγὼ ἀμότιμος ὢν τοῖς ἐπιπαθήμασι, φησὶ, καὶ ὑπ' ἐξουσίαν ὤν, ὅμως διὰ τὴν μεγάλην τῆς ἀρχῆς ὑπεροχὴν τοσαῦτα δυνάμεις, καὶ σεισμὸς ἀνέστησε, καὶ ἄνεμον ἐπέπαυσα, ταῦτα γίνεται, καὶ διάφορα τὰ ἐπιτάγματα (λέγω γὰρ τούτῳ, πορεύου, καὶ πορεύεται), καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρχεται)) πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς δυνήσῃ. ἵνες ὅ καὶ ὕπως ἀναγινώσκουσι τοῦτο· ὃ χρεῖον· εἰ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπος ὤν, καὶ μεταξὺ σίξυλες ἐπάγουσιν, ὑπὸ ἐξουσίαν ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας. σὺ δέ μοι σκόπει, πῶς ἔδειξεν ὅτι καὶ θανάτου κεφαλὴν δυνατὸς) ὡς δοῦλον, καὶ ἐπιτάττειν ὡς δεσπότης. ὅταν γὰρ εἴπῃ [ὅτι] ἔρχου, καὶ ἔρχεται), καὶ πορεύου, καὶ πορεύεται), ὅτε λέγει, ὅτι ἐὰν κελεύσῃς μὴ ἐλθεῖν τὸν τελευτῶντα ἐπ' αὐτόν, οὐχ ἥξει. εἶδες πῶς ὠφέλιμος; ὁ γὰρ ἔμελλεν ἅπασιν ὕστερον φανερὸν ἔσεσθαι, τοῦτο αὐτὸς ἤδη καταδηλον κατέστησεν, ὅτι δὲ θανάτου καὶ ζωῆς ἐξουσίαν ἔχει, δὲ" καταγὰν εἰς πύλας ᾅδου, δὲ" ἀνάγειν. καὶ οὐ περὶ στρατιωτῶν εἶπε μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ δούλων, ὧν ὡς μείζονος ἐπιτακτής. ἀλλ' ὅμως δὲ τοσαύτην πίστιν ἔχων, ἐπ' ἀναξίοις ἑαυτὸν εἰ) ἐνόμιζεν.. ὁ δὲ Χριστὸς δεικνὺς ὅτι ἄξιος ὢν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, πολλῷ μείζονα ἐποίησε, θαυμάζων αὐτὸν, καὶ ἀναπαύων, καὶ πλείονα δίδοὺς ὧν ἤτησε. καὶ γὰρ ἦλθεν ὑγίειαν ζητῶν τῷ παιδὶ σωματικὴν, δὲ βασιλείαν λαῶν ἀπῆλθεν. εἶδες πῶς ἤδη ἐπεπλήρωτο δ', ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν; ἐπεὶ γὰρ πολλὴν πίστιν ἐπεδείξατο καὶ ταπεινοφροσύνην, καὶ τὸν οὐρανὸν ἔδωκε, καὶ τὴν ὑγίειαν αὐτῷ προσέθηκε· καὶ οὐ τοῦτο μόνον ἐτίμησεν, ἀλλὰ καὶ τῆς δείξεως ὧν ἐκδημησόντων αὐτὸς εἰσάγεται. καὶ γὰρ ἀπιόντων ἤδη λοιπὸν πᾶσι ποιεῖ γνώριμον, ὅτι οὐκ ἀπὸ πίστεως ἡ σωτηρία, οὐκ ἀπὸ ἔργων τῶν κατὰ νόμον. διόπερ οὐκ Ἰουδαίοις μόνοις, ἀλλὰ καὶ ἔθνεσι δῶρεᾶς ταύτης προσκείσεται· καὶ ἐκείνοις μᾶλλον, ἢ τούτοις. μὴ γὰρ δὴ νομίσητέ, φησιν, ὅτι ὑπὲρ τούτου γέγονε τοῦτο μόνον· καὶ γὰρ καὶ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης ἅπασης τοῦτο ἔσται. τοῦτο δ' ἔλεγε περὶ τῶν ἐθνῶν προφητεύων, καὶ χρησιν αὐτοῖς ἀπὸ τοιούτων ἐλπίδας. καὶ γὰρ ἦσαν καὶ ἀπὸ Γαλιλαίας ἀναλυθοῦντες τῆς τῶν ἐθνῶν. ταῦτα δ' ἔλεγε, τούς τε ἐθνικοὺς οὐκ ἀφιεὶς ἀπογνῶναι, τῶν τε Ἰουδαίων" καθαιρῶν τὰ φρονήματα. ὥστε δ' μὴ" προσδοκᾶν ὃ λεγόμενον τοῖς ἀκούουσι, μηδὲ προσδέχεσθαι αὐτοῖς λαοῖς μηδεμίαν, ὅτε προσηνυσμένως τὸν τῶν ἐθνῶν εἰσάγει λόγον, ἀλλ' ἀφορμὴν λαῶν ἀπὸ τοῦ ἑκατοντάρχου, ὅτε γυμνὸν τὸ ὄνομα τῶν ἐθνῶν ἴδωσιν. οὐ γὰρ εἶπε, πολλοὶ τῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν· ὅπερ ἦν δηλοῦντος τὰ ἔθνη. καὶ προσίσατο δ' ὅτω τοῖς ἀκούουσι. συνεσκιασμένον γὰρ ἦν τὸ λεχθέν. καὶ τοῦτο δ' μόνον προμηθεῖται τὴν δοκοῦσαν εἰ) τῆς διδασκαλίας καινοτομίαν, ἅμα καὶ τῶν τοῦ κόλπους Ἀβραὰμ φύσει τῆς βασιλείας εἰπεῖν. · σαφὲς γὰρ σκῆνος γνώριμον αὐτοῖς τὸ ὄνομα ἦν· καὶ μειζόνως αὐτοῦ ἐδάκρυεν ὁ Ἀβραὰμ εἰς τὸ μέσον πεθείς. διὸ καὶ ὁ Ἰωάννης καὶ οὐθέως προεῖπεν γεέννης εἶπεν· ἀλλ' ὁ μάλιστα αὐτοῦ ἐλύπει φησὶ, μὴ δόξητε λέγειν ὅτι" πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. μετὰ τούτων δὲ ἕτερον κατασκευάζει, τὸ μὴ δόξαι σαπρίλος εἶναι τῇ παλαιᾷ πολιτείᾳ. ὁ γὰρ τοῦ πατριάρχας θαυμάζων, καὶ λῆξιν ἀγαθῶν τοὺς ἐκείνων κόλπους καλῶν, οὐκ πολλῆς τῆς προνοίας καὶ ταύτην ἀναιρεῖ τὴν ὑπόνοιαν. μηδεὶς οὖν μίαν εἰ) νομιζέτω τὴν ἀπειλήν. διπλῆ γάρ ἐστι τοῖς τούτοις ἡ κόλασις, καὶ ἐκείνοις ἡ βύθρωσιν· τούτοις μὲν, οὐχ ὅτι ἐξέπεσον, ἀλλ' ὅτι τῶν ἰδίων ἐξέπεσον· ἐκείνοις δὲ, οὐχ ὅτι ἐπέτυχον, ἀλλ' ὅτι καὶ ὧν οὐ προσεδόκων ἐπέτυχον. καὶ τρίτη μετὰ τούτων, ὅτι καὶ ἐκείνων

χ. καὶ ἐξουσίαν ὑποκείμενος. χ. ἀνὴρ ὡς

χ. καταγαγεῖν. χ. ἀνάγειν.

χ. καθαίρων ὑσ. προσπίπτων

χ. παῖδίς ἐστιν οὗτος;

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκείνων ἔλαβον ὅτοι. γοῦς ὃ βασιλείας φησίν, οἷς ἡ βασιλεία ἰῶ ἤτοι μασμένη· ὃ καὶ μάλιστα αὐτοὺς ἔδακνε. δείξας γὰρ ἐις κόλπους οὐρα τῇ ἐπαγγελίᾳ, καὶ τῇ ὑποσχέσει, τότε ἐξάγει. εἶτα ὀπῷ ἀπόφασις ἰῶ τὸ εἰρημένον, πιστοῦται αὐτὸ ὧ σημείῳ· ὥσπερ οὖν καὶ τὰ σημεῖα ἀπὸ τ προφητείας τῆς νῦ ταῦτα γεγενημένης δείκνυσιν. ὁ τοίνυν ἀπιστῶν τῇ ὑγιείᾳ τῇ γνομένῃ τῷ παιδὶ τότε, ἀπὸ τῆς προφητείας τῆς ἐξελθούσης σήμερον πιστευέτω καὶ ἐκείνῳ. καὶ γὰρ ἡ προφητεία καὶ ἡ τῆς ἐκβάσεως ἀπὸ τ σημείου τ τότε δῆλη πᾶσιν ἐγένετο. ἵνα τοι τ τότε μὲν ταῦτα προφωνήσας, τότε δὲ θαυμαζόμενον ἀνέῃσεν, ἵνα τὰ μέλλοντα ἀπὸ τ̄ν πρόντων πιστώσηται, καὶ τὸ ἔλαττον ἀπὸ τ μείζονος. τὸ μὲ γὰρ ἀναρέτους ἀπολαύειν τ̄ν ἀγαθῶν, καὶ τοὺς ἀναισίους τὰ λυπηρὰ ὑποφέρειν, οὐδὲν ἀπεικός, ἀλλὰ [καὶ] νῦ λόγου καὶ νῦ ἀκολουθίαν νόμον ἐγένετο· τὸ δὲ πρόφθασον σφίγξαι καὶ νεκρὸν ἀναζῆσαι, μεῖζον ἢ νῦ φύσιν ἰῶ. ἀλλ' ὅμως ἐις τὸ μέγα ὅτο καὶ θαυματοῖ, οὐ μικρὸν καὶ ὁ ἑκατοντάρχης ζωφοιῶ ἐγκεν. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Χριστὸς δηλῶν ἔλεγεν· ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. εἶδες πῶς ἐκίνησεν ἡ τ παιδὸς ὑγίεια καὶ τῶ Χριστοῦ δύναμιν, καὶ τῶ τ ἑκατοντάρχου πίστιν, καὶ τὸ μέλλον ἐπίστωσατο; μᾶλλον ὃ πρῶτα τῶ τ Χριστοῦ δύναμιν ἀνεκίνησεν. οὐ γὰρ τὸ σῶμα διορθώσατο μόνον τοῦ παιδός· ἀλλὰ καὶ τῶ τοῦ ἑκατοντάρχου ψυχῶ ἐις τὴν πίστιν δι' τ̄ν θαυμ̄ν αὐτὸς ἐφελκύσατο. σὺ δὲ μὴ τ τὸ σκόπει μόνον ὅτι οὐτ ἐπίστευσε, καὶ ὅτι ἐκ ξένος ἰάθη, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τ̄ν λόγων θαύμασον. τὸ γὰρ τ τὸ δηλοῖ ὁ εὐαγγελιστὴς ἔλεγε· καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ· ὥσπερ οὖν καὶ ὅτι δ λεπτοῦ εἶπεν, ὅτι εὐθέως ἐκαθαρίσθη. οὐδὲ γὰρ ὧ θεραπόντι, ἀλλὰ καὶ τῷ παραδόξως ὅτο ποιῆσαι καὶ ἐν ἀκαρεῖ ῥοπῇ, τ δύναμιν ἐπεδείκνυτο. καὶ οὐ τούτῳ μόνον ὠφέλᾳ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ζωντας ἐν τῇ τ̄ν θαυμ̄ν ὑποδείξει τοὺς περὶ τῆς βασιλείας θαρρεῖν λόγους, καὶ πῶς ἐκ ἐφέλκεσθαι πρὸς αὐτόν. καὶ γὰρ ὅς ἐκβάλλει ἠπείλᾳ, οὐχ ἵνα "ἐκβάλλῃ ἠπείλᾳ, ἀλλ' ἵνα τῷ φόβῳ πρὸς αὐτ ἕλκῃ τ̄ν ῥημ̄ν ὑπισχόσηται. εἰ δὲ [μηδὲν] μηδὲ ἐντεῦθεν ἐκέρδαινον, αὐτ̄ν τὸ ἔγκλημα ἄπεφ, καὶ πάντων τ̄ν τοιαῦτα νοσούντων. "οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ Ἰουδαίων μόνον τ τὸ σωμβαὶν ἴδοι τις ἄν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τ̄ν πιστευσάντων. καὶ γὰρ ὁ Ἰούδας γός βασιλείας ἰῶ, καὶ ἤκουσε μὲ τ̄ν μαθητ̄ν, ὅτι δώδεκα θρόνους καθίζεσθε, ἀλλὰ γέγονεν γὸς γεέννης ὁ δὲ Αἰθίοψ, βάρβαρος [ἀνθρωπος] ὤν, τ ἀπὸ ἀνατολ̄ν καὶ δυσμ̄ν, μὲ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἀπολαύσεται τ̄ν φρόνων. τ̄ν δὲ ἑφ' ἡμῖν νῦν. Πολλοὶ γὰρ ἔσονται, φησι, πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. τοῦτο ὃ ἔλεγεν, ἵνα μήτε ὀκνοῦντες ῥαθυμήσωσιν, ὡς οὐ δυνάμενοι "ἐπαναπαύεσθαι, μήτε ὅτοι θαῤῥήσωσιν, ὡς "ἐσῶτες. ὅτο καὶ ὁ Ἰωάννης ἄνωθεν προεφώνει ἔλεγε· δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τ̄ν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ὅπερ γὰρ ὁ ἐμοῦ γίνεσθαι, προεφανερύπετο πόῤῥωθεν, ὥστε μηδένα τῷ ξένῳ τῶ προφήματος θορυβηθῆναι. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲ ὡς ἐνδεχόμενον αὐτὸ λέγει ("ἄνθρωπος γὰρ ἰῶ) ὁ Χριστὸς ὡς πρώτως ἐσόμενον, τῷ ἀπὸ τ̄ν ἔργων ἀποδείξει πρέχων.

Μὴ τοίνυν θαῤῥῶμεν ἔσῶτες, ἀλλὰ λέγωμεν ἑαυτοῖς, ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ· μηδὲ ἀπογινώσκωμεν κείμενοι, ἀλλὰ λέγωμεν ἑαυτοῖς· μὴ ὁ πεσὼν οὐκ "ἀνίσται); καὶ γὰρ πολλοὶ εἰς αὐτ τ κορυφῶ ἀνελθόντες τ ὄρους, καὶ πᾶσαν τ χαρτερήσαντες, ὅτι δειλιάσαντες, καὶ τὰς ἐρήμους κατειληφότες, καὶ οὐδὲ γυμν̄ κατ' "εἶδότες, ῥαθυμήσαντες μικρὸν ὑπεσκελίσθησαν, καὶ πρὸς αὖθις ἦλθον τ κακίας ὃ βάραθρον. ἕτεροι δὲ πάλιν ἐκβάντες πρὸς τ ὄρεινὸν ἀνέδησαν, τ πολιτικ̄ν τ σκιρ̄ν καὶ ἀπὸ τ ὀρχήστρας πρὸς τῶ ἀγελαιοτρόφῳ μετεπάξαντο πολιτείαν· καὶ τοσαύτην ἐπεδείξαντο [τῶ] ἀρετῶ, ὡς δαίμονας ἀπελάσαι καὶ πολλὰ ἄλλα σημεῖα τοιαῦτα ἐργάσασθαι. καὶ τούτων μὲ πλήρεις εἰσὶν αἱ γραφαί, πλήρης δὲ ὁ βίος τ̄ν θαυμαζομέν̄ ἡμῖν· καὶ πόρνοι καὶ μαλακοὶ τὰ Μανιχαίων ἐμφράττουσι τόματα,

χ. τῆς μὴ ταῦτα γεγενημένα

χ. ἀνεκίνησεν

χ. ἐκ βάλλῃ

χ. ἐ

Ματθ. κ. ιϛ.

χ. ἀπελθεῖν, χ ἐνεστῶτες.

χ. προεφ̄τος

ΗΘΙΚΟΝ

χ. ἀναστήσεται;

χ. ἰδόντες,

τα, ⓐ τὴν κακίαν ἀκίνητον εἶ) φασι, τῷ Διαβόλῳ τελοῦμενοι, καὶ τὰς τῶν ασωμάτων βελομένων χεῖρας σκλύοντες, καὶ τὴν ζωὴν ἅπασαν ἀνατρέποντες. ⓐ γὰρ ζῶντα πείθοντες, καὶ τοὺς τὰ μέλλοντα προλέγειν μόνον, ἀλλὰ δὲ σκοπεῖν ἄνω καὶ κάτω πολλὰ πιοῦσι, τότε αὐτῶν μέσος. πότε γὰρ ἐπιμνήσεται τις ἀρετῆς τῶν ἐν κακίᾳ ζώντων, ὅταν ἀδυνατον τὴν πρὸς ἐκείνων ἐπανόδον εἶ) νομίζῃ καὶ τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολήν; εἰ γὰρ νῦν καὶ νόμων ὄντων δὲ κολάσεων ἠπειλημένων, καὶ δόξης τοῦ πολλοὺς " διεπερᾶσαι, καὶ γέενης πρόσδοκωμένης, καὶ βασιλείας ἐπηγγελμένης, δὲ τῶν κακῶν ἀνειδιζομένων, καὶ τῶν καλῶν ἐγκωμιαζομένων, μόλις αἱρῶνται τινες τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἱδρῶσαι, τί ταῦτα πάντα αἴρεσις, εἰ τὸ κωλύον τὰ πάντα ἀπολέσθαι καὶ Διαφθαρῆναι; ζωοειδοτες οὖν τὴν κακευρίαν τὴν διαβολικήν, καὶ ὅτι καὶ τοῖς ἔξω νομοθέταις, δὲ τοῖς τὰ Θεοῦ χρησμοῖς, καὶ τοῖς τῆς φύσεως λογισμοῖς, καὶ τῇ κοινῇ πάντων δυνάμεσι δόξῃ, καὶ βαρβάροις, καὶ Σκύθαις, καὶ Θραξὶ, καὶ ὅσον ἁπλῶς ἀπονοίας ὅτι καὶ ⓐ τὰ τῆς Ἐμβρυθμίας δόγματα νομοθετεῖν ὑπ' ἐκείνων τῶν Φρυγῶν, νηφωλιῶν, ἀγαπητοί, καὶ πᾶσιν ἐκείνοις " ἐρρωμένοις εἰπόντες, ἐδυσωπήθη διὰ τῆς ἐκείνης ὁδοῦ, καὶ θαρρούντες καὶ δεδικότες· δεδοικότες μὲν, διὰ τοὺς ἑκατέρωθεν κρημνούς· θαρροῦντες δὲ, διὰ ⓦ τὸν ἐπὶ μύθων ἡμῶν Ἰησοῦν· ἐδυσωπήθη νήφοντες καὶ ἐγκηρότες. κἂν γὰρ μικρόν τις ἀποναυάξῃ, κατὶ ἐμπεσεῖται ταχέως. καὶ γὰρ ἔσμεν ἀκριβέστεροι τοῦ Δαβὶδ, ὃς μικρὸν ὀλιγωρήσας πρὸς αὐτὸ κατακρημνίσθη τῆς ἁμαρτίας τὸ βάραθρον, ἀλλ' αἰσθητὰ ταχέως. μὴ τοίνυν ὅτι ἡμάρτηκεν ἴδῃς μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἀπενίψατο. διὰ γὰρ τοῦτο τὴν τοῦ ἱστοῦ ἐκείνου δύναμιν ἔγραψεν, οὐχ ἵνα πεσόντα θεάσῃ, ἀλλ' ἵνα αἰσθόμενα θαυμάσῃς, ἵνα μάθῃς ἐπιδιδοὺς πέσῃς, πῶς αἴσθεσθαι χρή. καθάπερ γὰρ ⓐ ἰατροὶ τῶν νοσημάτων τὰ χαλεπώτατα σκληρύνοντες τοῖς βίβλοις ἐπέχουσι, καὶ τῆς τοιαύτης διηρθρώσεως τὴν μέθοδον διδόασιν, ἵνα οἱ τοῖς μείζοσι γυμνασάμενοι, ῥᾳδίως τὰ ἐλάττονα καθέλωσιν· ὅτω δὴ καὶ ὁ Θεὸς τὰ μέγιστα τῶν ἁμαρτημάτων εἰς μέσον ἤγαγε, ἵνα καὶ ⓐ τὰ μικρὰ καθαίροντες οἱ ἐκείνων ῥᾳδίως τὴν τούτων διόρθωσιν εὕρωσιν. εἰ γὰρ σκῶλα ἐφεῦρέ σιν, πολλῷ μᾶλλον τὰ ἐλάφρονα. ἰδωμεν τοίνυν πῶς καὶ ἠρώησε, πῶς καὶ ἀνέστη Ζαχαίας ὁ μακάριος σκῶλος. τίς οὖν τῆς ἀρρωσίας ὁ ἔξωθεν ἰός; ἐμολύνθη καὶ ἐφόβησεν. οὐδὲ γὰρ ἐγκαλύπτομαι λαμπρᾷ ταῦτα ἀνακηρύττων τῇ φωνῇ. εἰ γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐκ ἐνόμισεν ἀρμοῖον ταύτην ἀναθεῖναι πᾶσαν τὴν ἱστορίαν, πολλῷ μᾶλλον οὐδὲ ἡμᾶς συσπαίζειν χρή. διόπερ οὐ μόνον αὐτὰ ἀνακηρύττω, ἀλλὰ καὶ ἕτερον προστίθημι. καὶ γὰρ ὅσοι ταῦτα κρύπτουσιν, ὅτοι μάλιστα τὴν ἀρετὴν συσπαίζουσι τὴν ἐκείνου. καὶ ὥσπερ ⓐ ⓦ πόλεμον σιγῶντες τὸ Γολιὰθ οὐ μικρὸν αὐτὸν ἀποστεροῦσι στεφάνων· οὕτω καὶ ⓐ ταύτην παραιτέχοντες τὴν ἱστορίαν. ἆρα οὐ δοκεῖ παράδοξον εἶ) τὸ λεγόμενον; σὺ μοῦ μικρὸν ἀναμείνατε μικρόν, καὶ τότε εὖ ἴστε οὗτι δικαίως ταῦτα ἡμῖν εἴρηται). Διὰ γὰρ τοῦτο αὔξω τὸ ἁμάρτημα καὶ παράδοξότερον ποιῶ τὸ λόγον, ἵνα μὴ πλείονος παιδεύσεως τὰ φάρμακα κατασκευάσω. τί οὖν ἐστιν ὃ προστίθημι; " τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός· ὁ μεῖζον ποιῇ [καὶ] τὸ ἔγκλημα. ὁ γὰρ ὁμοίως πάντα ὑπὲρ πάντων κεῖνε). Δυνατοὶ γάρ, φησι, δυνατῶς ἐτάφησαν) · καὶ, Ο εἰδὼς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ποιῶν, δαρήσεται) πολλάς· ὥστε ἡ πλείων γνῶσις πλείονος κολάσεως ὑπόθεσις. διὰ δὴ τοῦτο ὁ ἱερεὺς τὰ αὐτὰ τοῖς ἀρχομένοις ἁμαρτάνων, οὐ τὰ αὐτὰ πείσεται), ἀλλὰ τὰ πολλῷ χαλεπώτερα. τάχα ὁρῶντες τὴν κατηγορίαν αὐξομένην τρέμετε καὶ δεδοίκατε καὶ θαυμάζετέ με ὡς τῶν κρημνῶν ἐρχόμενον. ἀλλ' ἐγὼ οὕτω θαρρῶ διὰ τοῦτο δικαίως, ὅτι καὶ ἑαυτὸν προείμι· ὅσῳ γὰρ ἂν αὐξήσω τὸ ἔγκλημα, τοσούτῳ μᾶλλον δείξω δυνήσομαι τὸ ἐγκώμιον τοῦ Δαβίδ. καὶ τί τούτων πλέον ἐστὶ, φησιν, εἰπεῖν; πάνυ τε πλέον. ὥσπερ γὰρ ὅτι τοῦ Καΐν, οὐ φόνος μόνον τὸ ἠνύσμενον ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν φόνων χεῖρον (τὸ γὰρ ἀλλόκοτον, ἀλλ' ἀδέσποτον, οὐκ ἠδικηκότα, ἀλλ' ἠδικημένον ἐφό-

γε. ἐκκαλυμμένης.

γε. Χριστοῦ

γε. ἔρρωσθε

α. Βασ. ιβ.

Λευ. ιε. μζ.

γε. ἢ ἀρετὴ

ἐφόνευσεν, οὐ μὴν πολλοὺς φονέας, ἀλλὰ πρῶτος ὁ μῖσος εὑρών) οὕτω δὴ καὶ ὁ Κάϊν ὁ φόνος
χ. ἔγκλημα ἐκεῖνο μόνον ὃν τόλμημα (ὁ γὰρ ὁ τυχὼν ἦν ἀνὴρ ὁ πεποιηκώς, ἀλλὰ προφήτης) ἢ ὁ τὴν ἀδικηκότα,
ἀλλὰ τὴν ἠδικημένον ἀναιρῶν· καὶ γὰρ ἠδίκησε τὴν τοῖς κρείττοις τὴν γνωμικὸς ἀρπαγείσης· ἀλλ' ὅμως
μετὰ σκήπτου καὶ τοῦτο πρᾶξαι πέπονθεν. εἴδετε πῶς ἀκριβῶς τὴν δικαίαν; πῶς οὐδὲ μεθ' ὑπο-
5 στολῆς λίαν εἶπον ἃ πεπλημμελημένα αὐτῷ, ἀλλ' ὅμως ὅπως ὑπὲρ τὴν ἀπολογίας φαίνεται, ὅτι
μὴν τοσοῦτον ὄγκον τὸ ἁμάρτημα ἐξουλέμενον πρᾶξαι καὶ Μανιχαίους. οὐ μάλιστα ταῦτα
κωμῳδοῦσι, καὶ τὰς τοῦ Μαρκίωνος νοσοῦσι, ἵνα σκηπτέσεως αὐτῷ ἐμφράξω τὰ στόματα. σκῆπτον μὲν γὰρ λέγουσιν, ὅτι ἐφόνευσε καὶ ἐμοίχευσεν· ἐγὼ δὲ οὐ τοῦτο λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ
διπλοῦν φόνον ἀπέφηνα, ἀπό τε τοῦ ἠδικημένου, ἀπό τε τῆς πιότητος τοῦ προσώπου τοῦ
10 πεπλημμεληκότος. οὐ γὰρ ἔστιν ἴσον πνεύματος ἀξιωθέντα καὶ τοσαῦτα ἐνεργετηθέντα, καὶ
τηλικαύτην ἐγκόπτα προῖσθαι, καὶ ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ τοιαῦτα τολμᾶν, καὶ τούτων πρώτων
χωρεῖς τὸ αὐθάδες τοῦτο ποιῆσαι. ἀλλ' ὅμως καὶ ταύτῃ μάλιστα θαυμαστός ἐστιν ὁ θρυλλούμενος ἐκεῖνος
ἀνήρ, ὅτι εἰς αὐτὸν τοῦ πνεύματος τῆς κακίας καταπεσόν, οὐκ ἀνέπεσεν, οὐδὲ ἀπέγνω, οὐδὲ
ἔρριψεν ἑαυτὸν ὕπτιον, οὕτω πρὸς τοῦ μεγάλου κυμάτου λαβὸν πληγὴν, ἀλλὰ ταχέως,
15 μᾶλλον δὲ σὺν τάχει, καὶ μὴν πολλῆς τῆς σφοδρότητος κρείττονα ἔδωκεν ἢ ἔλαβε τὴν πλη
γήν. καὶ ταῦτ' ἐχρῆν, εἰ μὴ ἐν πολέμῳ καὶ παρατάξει βαρβάρου τινὸς εἰς ἀνεῳγότος
καρδίαν ἐμπήξαντος δόρυ, ἢ κατὰ τὸ ἧπατος ἀφέντος βέλος, καὶ δόντος ἐν τῷ τετρῶσθαι πρῶμα
χρ. πραυμαπ- "τερον ἐκείνου κρεῖττον, πεσὼν δὲ ἅμα πολλῷ τῷ ἐρρεόμενος πρώτου μὲν ὁ ταῖς
σθέντος χρ. περιδέδηθος χαλεπὰς ταύτας λαβὰς πλήγας, καὶ ἀναπαὶς ταχέως, καὶ δόρυ κατὰ τοῦ τοξεύσαντος ἀφεὶς, νε-
20 κρὸν ἐπὶ τῷ πεδίου στίζειν εὐθέως. ὅτω δὴ καὶ ἐν ταύτῃ, ὅσῳ ἂν μείζονα εἴπῃς τὴν πλη
γὴν, τοσούτῳ θαυμαστότερον δείκνυσι τὸ πληγέντος τὴν ψυχὴν, ὅτι ἅπαξ μὲν ὁ χαλεπὸν
τοῦτο τραῦμα καὶ ἀναστεῖλαι καὶ στῆσαι ἐν αὐτῇ τῇ τῆς φάλαγγος μεσότητι, καὶ πεσόντα
κατενεγκεῖν. τοῦτο δὲ ἥλιον ἐστιν, ὅσοι μάλιστα, ὅσοι χαλεπαῖς περιπίπτουσιν ἀμαρτίαις οὐ
χρ. βαδίζειν καὶ δι' ὅλου πέ- γὰρ οὕτω γενναίας καὶ ἀκαμπεῖς ἔστι ψυχῆς ὀρθὰ βαδίζοντα διὰ ὁδοῦ πεσεῖν (ἔχει γάρ) ὁ τοι-
χειν χρ. ἡ τοιαύτη χρ. ὑπομείναι- σαν
25 οὗτος ὑποδυσπόητον τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα, ἀλείφουσαν, διεγείρουσαν, ῥωννύουσαν, προθυ-
μότερον ἐργαζομένην) ὡς οὐ μὴν οὐδὲ μείζοσι σφαίροις καὶ τὰ πολλὰ σφάλλεται καὶ ταῖς νί-
καις, τὴν ἑκατὸν "ὑπερβάλλοντα ζημίαν, διωρθώσατο πάλιν ἐπιλαβέσθαι τῆς αὐτῆς δρό-
μων. καὶ ἵνα σαφέστερον ὃ λέγω γένηται, καὶ ἕτερον ὑδὲν ἔλαττον ἢ προτέρου προδείγμα-
τος εἰς μέσον ὑμῖν ἀγαγεῖν πειράσομαι. ἐννόησον γάρ μοι τινα κυβερνήτην μείζονα δέχε-
30 σθαι πελάγη, μὴ τὸ τὴν θάλασσαν ἅπασαν, μὴ οὐ πολλοὺς χειμῶνας
καὶ οὐ σκηπτοὺς καὶ τὰ κύματα, πολὺν ἔχοντα φόρτον, ἐν αὐτῇ καταπονιζόμενον τῇ σαμάλι
χρ. κυνηγῶν τῷ λιμένος, καὶ γυμνῷ μόλις τῇ σαμάλι τὸ χαλεπὸν τοῦτο διαφυγόντα "ναυάγιον. πῶς
πρὸς τὴν θάλασσαν διακεῖσθαι εἰκός, καὶ τὴν ναυτιλίαν καὶ οὐ τοιούτους πόνους; ἆρα
χρ. σειρᾶς αἱρήσεταί ποτε ὁ τοιοῦτος, εἰ μὴ σφοδρὰ "χειμῶνος εἴη ψυχῆς, αἰτιάσηται ἰδεῖν, ἢ πλοῖον, ἢ λι-
χ. καὶ μένα; οὐκ ἔγωγε οἶμαι· ἀλλ' ἐγκαλυφάμενος κεῖσεται νύκτα "τὴν ἡμέραν ὁρῶν, καὶ πρὸς
πόντια ἀπαγορεύων· καὶ μᾶλλον αἱρήσεται πρὸ σαυτοῦ τὴν ζῆν, ἢ τὸν αὐτὸν ἀναλαβεῖν πόνον.
ἀλλ' οὐχ ὁ μακάριος οὗτος τοιοῦτος· ἀλλὰ τοιοῦτον ναυάγιον ὑπομείνας μυρίοις οὐ
πόνοις καὶ οὐ ἱδρῶσι κρείττοσι, οὐκ ἔμεινεν ἐγκεκαλυμμένος, ἀλλὰ καὶ τὸ πλοῖον κα-
θειλκύσατο, καὶ τὰ ἱστία πετάσας, καὶ τὸ πηδάλιον μεταχειρίσας, τὸν αὐτὸν ἔπλευσε πόντον, εἰς πλεί-
* ὅτου ονα τῶν πρόσθεν πλοῦτον εἰργάσατο [πάλιν.] εἰ γὰρ τὸ σφῆναι θαυμαστὸν *, καὶ τὸ μὴ
κεῖσθαι δι' ὅλης πεσόντα, καὶ τὸ ἀναστῆναι καὶ τοιαῦτα ἐργάζεσθαι, πόσῳ οὐκ ἂν εἴη τε-
φθὲν ἄξιον; καὶ ποσάκις πολλὰ ἰῶ τε εἰς ἀπόγνωσιν αὐτὸν ἐμβάλλοντα. καὶ πρῶτον, τὸ μέ-
γεθος τοῦ ἁμαρτήματος· δεύτερον, τὸ μὴ ἐν προοιμίοις τῆς ζωῆς, ὅτε καὶ πλείους αἱ ἐλπί-
δες, ἀλλὰ πρὸς τῷ πέλει ταῦτα παθεῖν. οὐδὲ γὰρ ὁ ἔμπορος ἀπὸ λιμένος ἐξελθὼν εἰς

ναυάγιον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναυάγιον βυθέως ὑποφεύγας ὁμοίως ἀλιτεῖ τῷ μὴ μυείας ἐμποιείας τοῖς ἀκούουσι σκοπέλῳ. τέτον, ὃ πολιὼ πάθη ζημειλοῦντα πλοῦτον, τῦτο παθεῖν. ἡ γὰρ μικρὰ ἀπέκειτο αὐτῷ φορτία τότε, οἷς ἐπὶ τῷ τοῖς ἑπτὰ ἡλικίᾳ, ὡίκα ἐποίμαινε, ἐπὶ Ⓦ Γολιάθ, ὅτε ὁ λαμπρὸν βῆμα ἔστησε, ἐπὶ τῇ φιλοσοφίαν τῷ ὅτι τῦ Σαούλ. ἡ γὰρ τῷ βυ- 5
ασιλικῷ ἐπεδείκνυτο μακροθυμίᾳ, μυειάκις Ⓦ ἐλθρὸν εἰς χεῖρας ἑλὼν καὶ φείσαμε-
νος διὰ παντὸς· ἡ μᾶλλον ἑλόμενος σκῆπτεσθαι πατρίδος ἐλευθερίας καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς, ἢ Ⓦ ἀδίκως ἐπιβελεύοντα ἀνελεῖν. ἡ μὴ τῷ βασιλείᾳ ἢ ἡ μικρὰ ἐκ αὐτῷ ἐπ' κατορ- χ. κατορθώ-
θώματα· μὴ ἡ τῶν εἰρηνικῶν, ἡ ἡ πρὸ τῶν πολλῶν κατάληψις, ὃς ὁ λαμπρὸς ὅτω μάτων
δόξης σκῆπτεσθαι, ἡ Ⓦ τυραννίδα ἐποίει φόβερον. ὡδὲ γὰρ ὅτως αὐτὸν σκοπῶπιζεν ἡ πορφύ-
ρα, ὡς κατέχειν ἡ τῆς ἁμαρτίας ταύτης κηλίς. ἵστε ἡ πάντως ἡλίκον ἐστὶν ἁμαρτήματα
σκοπεῖσθαι, ἡ πῶς μεγάλης δεῖται ψυχῆς ὁ τοιῦτος, ὥστε μὴ τῶν πολλῶν κατη-
γορείαν ἡ τὸ μάρτυρας ἔχειν τοσύτες τῶν οἰκείων πλημμελημάτων μὴ δυσωπεσθαι. ἀλλ' ὅμως
ἀπαντᾷ ταῦτα ὁ γενναῖος σκῆνος τῆς ψυχῆς ὀξελκύσας τὰ βέλη, ὅτως ἐλαμψε μὴ ταῦ-
τα, ὅτως ἔσμηξε τῷ κηλῖδα, ὅτως ἐγένετο καθαρὸς, ὡς τῶν σκηνούντων τῶν αὐτῷ ἡ τελευ- χ. ἐγγόνων
τήσας τὰ ἁμαρτήματα μᾶλλον ἐπαθε. * ἡ ὅσῳ ἐλέγετο τοῖς τῦ Αβεσαλὰμ, ἡ τοῖς χ. πάσαιτ'
τύτοις φαίνεται ὁ Θεὸς λέγων· μᾶλλον ἢ πολλῷ πλέον τοῖς τύτοις. ὅτι μὲν γὰρ τῦ πα- σασθαι.
τριάρχου φησίν· ὅτι ἐμνήσθη τῆς Διαθήκης τῆς πρὸς Ⓦ Αβρααμ· ἐνταῦθα ἢ ὁ τῆς Διαθήκης φησίν, ἀλλὰ πῶς; Διὰ Δαβὶδ Ⓦ παῖδά μου ἐσωσα τῆς πόλεως * διὰ
ταύτης. ὡς Ⓦ Σολομῶνα ἢ διὰ τὴν πρὸς σκῆνον βύνοιαν οὐκ ἀφῆκε τηλικαύτην ἁμαρ-
τήσαντα ἁμαρτίαν τῆς βασιλείας σκῆψαι. ὡς τοσαύτη ἐστὶν ἡ δόξα τῦ ἀνδρός, ὥστε Ⓦ
Πάσχει μὲν τοσαῦτα ἔτη πρὸς Ἰουδαίους δημηγορῶν ὅτω λέγει· Ἐξὸν εἰπεῖν μὴ Ἰσαΐ. β. κθ.
παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη. καὶ ὁ Χει-
ρὸς ἡμῶν πρὸς Ἰουδαίους Διαλεγόμενος, δείκνυσιν αὐτὸν μὴ τῷ ἁμαρτήματος πνεύματος ἠζιω- χ. τοῖς Ἰουδαί-
μένον τοσύτε, ὡς ἐκ περὶ τῆς αὐτῆς θεότητος ἀξιωθῆναι προφητευσαι πάλιν· ἐκ ἐντεῦθεν οις
αὐτὸν ἐπισημαίζων ἔλεγε, πῶς οὖν ὁ Δαβὶδ ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλῇ, λέγων·
Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου; καὶ ὅτι ἐπὶ τῦ Μωϋσέως γέγονε, τῦτο
καὶ ἐπὶ τῦ Δαβίδ. καθάπερ γὰρ τῷ Μαρίᾳ καὶ ἀνάντος τῦ Μωϋσέως ἐκόλασεν ὁ χ. ἀνέβαινε
Θεὸς διὰ τῷ εἰς Ⓦ ἀδελφὸν ὑβρεν, ὅθεν σφόδρα ἐφίλει Ⓦ ἄνθρωπον· ὅτω καὶ τότε
πρὸς τὸ παιδὸς ὑβριζόντα ταχέως ἤμυνε, καὶ ταῦτα μὴ βουλομένῳ. ἐκμανὰ μὲν οὖν καὶ ταῦ-
τα, μᾶλλον ἢ περὶ τῶν ἄλλων ταῦτα ἐκμανὰ δεῖξαι τῷ ἀρετῷ τῦ ἀνδρός. ὅταν γὰρ ὁ
Θεὸς ψηφίζηται, οὐδὲν δεῖ περιεργάζεσθαι πλέον. Εἰ ἢ βάλεσθε καὶ κατ' εἶδος αὐτὸ
τῷ φιλοσοφίαν μαθεῖν, ἔξεστιν ὑμῖν ἐπελθοῦσι τῷ ἱστορίαν τῷ μὴ τῷ ἁμαρτήμα ἰδεῖν
αὐτὸ τῷ παρρησίαν τῷ πρὸς Ⓦ Θεὸν, τῷ βύνοιαν, τῷ τῆς ἀρετῆς ἐπίδοσιν, τῷ εἰς
ἑκάστας δυσπνοὰς ἀκρίβειαν. Ταῦτα οὖν ἔχοντες τὰ παραδείγματα, νήφωμεν καὶ ασυδά-
ζωμεν μὴ καταπίπτειν· Εἰ δέ ποτε καὶ πέσοιμεν, μὴ κεῖσθαι. ὡδὲ γὰρ ἵνα ὑμᾶς εἰς ρα- χ. ἐμβάλω
γυμίαν ἐμβάλω, τὰ τῷ Δαβὶδ ἁμαρτήματα εἶπον· ἀλλ' ἵνα πλείονα φόβον ἐργάσω-
μαι. Εἰ γὰρ ὁ δίκαιος σκῆνος ῥαθυμήσας μικρὸν τοιαῦτα ἐδέξατο [πάθη καὶ] τραύματα·
Τί πεισόμεθα ἡμεῖς, Ⓦ καθ' ἑκάστην ὀλιγωρήσαντες; μὴ τοίνυν ὅτι ἔπεσεν ἴδῃς, καὶ ῥαθυ-
μήσῃς· ἀλλ' ἐννόησον πόσα καὶ μὴ ταῦτα εἰργάσατο, πόσας θρίνους ἐπεδείξατο, πόσῳ
μετεμέλετο, τὰς νύκτας ταῖς ἡμέραις προστιθείς, πηγὰς δακρύων ἀφιείς, τῷ κλίνῃ λέγων χ. ἀφιείς
τοῖς δάκρυσι, πρὸς τὸ τοῖς σάκκοις περιβαλλόμενος. Εἰ ἢ σκῆνος τοσαύτης ἐδεήθη τῆς ἐπι-
τροφῆς, πότε δυνησόμεθα σωθῆναι ἡμεῖς μὴ τοσαῦτα ἁμαρτήματα ἀνάγκης ἔχειν-
μενοι; ὁ μὲν γὰρ πολλὰ ἔχων κατορθώματα, ῥᾳδίως ἂν καὶ ἐντεῦθεν τὰ ἁμαρτήματα συ-
σκιάσειεν· ὁ ἢ γυμνὸς, ὅπου ἂν δέξῃ βέλος, χαμαὶ δέχεται πληγήν. ἵν' οὖν μὴ τῦτο
γένηται,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γλήπται, ὁπλίσωμθ ἑαυτοὺς ἀγαθοῖς ἔργοις· καὶ ὡς σγλήπταί τι πλημμθήμα, ἀπονιψώμεθα· ἵνα καταξιωθῶμθ, εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ ζήσαντες τὸν πρόσθεν βίον, τῆς μθγούσης ἀπολαῦσαι ζωῆς· ἧς γλύσοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπάρχειν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κζ. 14 ΚΑΙ ΕΛΘΩΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημθένην καὶ πυρέσσουσαν· 15 Καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ.

κ. αὐτοῖς.

"Δὲ Μαρκος καὶ, βυθέως," φησί, βουλόμθνος καὶ χρόνον δηλῶσαι· ἐστὶ γὰρ μόνον τὸ σημεῖον πῆξαι, καὶ χρόνον οὐκ ὀλίγον μηνάμενος. καὶ ἵνα μὲ ἄλλοι φασὶν, ὅτι δὲ παρεκάλεσεν αὐτὴν ἡ κατακειμθένη, ἐστὶ γὰρ καὶ τοῦτο ἐσίγησε. τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι διαφωνίας· ἀλλὰ τὸ μὲν σιωπῆσαι, τὸ γὰρ ἀκριβοῦς ἐζητήσεως. Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πέτρου; ἐμοὶ δοκεῖ θεφῆς μεταληφόμθνος τοῦτο χαριῶ ἐδήλωσεν εἰπών· διήκονει αὐτῷ. καὶ γὰρ τοῖς μαθηταῖς κατήγετο, ὡσπερ καὶ καὶ Ματθαίῳ, ὅτε αὐτὸν ἐκάλεσε, ἵνα μᾶλλον αὐτοῦ καὶ προθυμοτέρους ταύτη ποιῶν. σὺ δέ μοι σκόπει καὶ ἐνταῦθα τοῦ Πέτρου τὴν αἰδῶ τὴν πρὸς αὐτόν. ἔχων γὰρ τὴν πενθερὰν οἴκοι κειμθένην καὶ πυρέσσουσαν σφοδρῶς, οὐκ εἴλκυσεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλ' ἀνέμθνε τῆς διδασκαλίας ἀπρομαθίαν, καὶ τοῦ ἄλλους θεραπευθῆναι πάντας, καὶ τότε αὐτὸν εἰσελθόντα" παρεκάλεσεν. ὅτως δὲ ἀρχῆς ἐπαιδεύετο τὰ πρὸς ἄλλων ἐαυτῷ προσφέρειν. οὐκοῦν οὐκ αὐτὸς αὐτὸν εἰσάγει, ἀλλ' αὐτὸς αὐθομάτως ἐπέβη μὴ τὸ εἰπεῖν καὶ ἐναβάτην ἄρχον, οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς, δείκνυσι. ὅσον ἐφείζετο τῶν μαθητῶν. καὶ τοι συνόησον οἷα ἐν τοῖς δώμασι τῶν ἀληθῶν τούτων· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀπηξίου ὑπὸ τὰς καλύβας αὐτῶν εἰσιέναι τὰς ὑπελεῖς, παιδεύων σε ἐν πάντων" καὶ ἀνθρώπινον καταπατῆν * τύφον. καὶ ποτὲ μὲν λόγοις θεραπεύει μόνον, ποτὲ δὲ καὶ τὴν χεῖρα ἐκτείνει· ποτὲ δὲ ἀμφότερα ταῦτα ποιῇ, εἰς ὄφελος ἄγων τὴν ἰατρείαν. ὁ γὰρ ἐβούλετο ἀεὶ μὲν ὑποβολῆς θαυματουργεῖν. ἔδει δὲ πέως λανθάνειν, καὶ μάλιστα ὅτι τῶν μαθητῶν. καὶ γὰρ οὐκ ὀλίγης ἡδονῆς πάντα ἀν ἐκήρυξαν· καὶ τοῦτο δῆλον ἐξ ὧν μὴ τὸ ἐλθεῖν εἰς τὸ ὄρος ἐδέησε τοῦ θαυμάσαι αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν. ἄψαλμος τοίνυν τοῦ σώματος, οὐχὶ πυρετὸν ἔσβεσε μόνον, ἀλλὰ καὶ καθαρὰν τὴν ὑγείαν ἀπέδωκεν. ὅπερ δὲ καὶ τὸ νόσημα ἀτελὲς ἐῶ, τῷ τρόπῳ τῆς ἰατρείας τὴν δύναμιν ἐπεδείκνυτο· ὅπερ οὐκ ἂν εἰργάσατο τέχνη ἰατρική. ἴστε γὰρ ὅτι δὲ μὴ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ πυρετοῦ πολλοῦ δεῖ χρόνου πάλιν τοῖς καμνουσιν, ὥστε εἰς τὸ πρότερον ὑγείαν ἐπανελθεῖν. ἀλλ' ὅτε ὁμοῦ πάντα ἐγίνετο· καὶ οὐκ ἐνταῦθα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅπι τῆς θαλάττης. οὐδὲ γὰρ οὐκ οὖν ἀνέμους ἔπαυσε μόνον καὶ χειμῶνα, ἀλλὰ καὶ σάλον βυθέως ἔστησεν, ὅπερ καὶ τοῦτο ξένον ἐῶ. εἰ γὰρ δὲ ἡ ζάλη λήξειε, μένει πολλοῦ μυεῖ τὰ ὕδατα σαλευόμενα. ἀλλ' οὐκ ὅπι τοῦ Χριστοῦ ὕτως· ἀλλ' ὁμοῦ πάντα ἐλύετο. ὅπερ οὖν καὶ ὅπι τῆς γυναικὸς γέγονε. καὶ τὸ ἐμφανὲς ὁ βυαγγελιστὴς ἔλεγε· διήκονει αὐτῷ· ὃ τῆς τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας σημεῖον ἐῶ, καὶ τὸ ἀναθέσεως τῆς γυναικός, ἵνα δεῖ Χριστὸν ἐπεδείκνυτο. καὶ ἕτερόν δέ μοι τούτων ἐντεῦθεν αὖ καταδιωμθ, ὅτι καὶ τῇ ἑτέρων πίστει χαρίζεται) ὁ Χριστὸς τὴν ἑτέρων διόρθωσιν (καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἕτεροι αὐτὸν παρεκάλεσε, ὡς καὶ ὅπι τοῦ παιδὸς τοῦ ἑκατοντάρχου) χαρίζεται ὅ, ὅτε μὴ ἀπιστῇ ὁ θεραπεύεσθαι μέλλων, ἀλλ' ἢ αὐτὸς νόσου μὴ δυνῇ) πρὸς αὐτὸν ἰέναι, ἢ

κ. μὲ κ. παρεκάλεσε.

κ. παρακαλέσαι.

κ. τῶν ἀνθρωπίνων * τ.

δι

δι' ἄγνοιαν μηδὲν μέγα περὶ αὐτοῦ φαντάζηται, ἢ δι' ἀπιστίαν ἄφεσιν.

16 Ὀψίας δὲ γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς, καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα [αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν] λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν,

17 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου Ησαΐου λέγοντος, ὅτι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀνέλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

Εἶδες τὸ πλῆθος εἰς πίστιν" αὐξόμενον λοιπόν. Οὐδὲ γὰρ τοῦ καιροῦ καταπείροντος ἀναχωρῆσαι ἠνείχοντο, οὐδὲ ἄκαιρον ἦν ἑτέρᾳ προσάγειν τοὺς ἀῤῥώστους" αὐτῷ. σὺ δέ μοι σκόπει πόσον πλῆθος θεραπευομένων παραπέχουσιν ἡμῖν διαγελᾶσαι, οὐχὶ καθ' ἕνα λέγοντες ἡμῖν καὶ διηγούμενοι, ἀλλ' εἰς ῥήματα πέλαγος" ἄφατον θαυμάζοντες καὶ βαίνοντες. Εἶτα ἵνα μὴ πάλιν τὸ μέτρος τῶν θαυμάτων εἰς ἀπιστίαν ἐμβάλῃ, εἶπε δῆμον τοσοῦτον καὶ ποικίλα νοσήματα ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ ἔλυσε καὶ διώρθωσεν, ἐπάγει τῷ προφήτῃ μαρτυρούσῃ τοῖς γινομένοις, μεγάλῃ πάντα χρῶν τὴν ἀπὸ τῶν γραφῶν ἀπόδειξιν ἡμῖν εὐθὺς δεικνύς, καὶ τῶν σημείων αὐτῶν οὐκ ἐλαττόνα, καί φησιν· Ὅτι καὶ Ησαΐας ταῦτα εἶπεν, Ὅτι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν. Οὐκ εἶπεν, ἔλυσεν, ἀνῆλε ἔλαβεν, καὶ ἐβάστασεν. ὁ περὶ ἁμαρτιῶν μᾶλλον εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ τῷ προφήτῃ συμφώνως Ἰωάννῃ τῷ λέγοντι· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. πῶς οὖν περὶ νοσημάτων αὐτὸ οὐκ ἂν φαίη τις ὁ εὐαγγελιστής; ἢ κατ' ἰσοτιμίαν" τὴν μαρτυρίαν ἀναγινώσκων, ἢ δηλαδὴ ὅτι τὰ πλείονα τῶν νοσημάτων ἐξ ἁμαρτημάτων ἐστὶ γινόμενα. εἰ γὰρ ὁ θάνατος ἐξ ἁμαρτίας εἶχε τὴν ῥίζαν καὶ τὴν ὑπόθεσιν, πολλῷ μᾶλλον καὶ τῶν νοσημάτων τὰ πολλά· ἐπεὶ δὲ αὐτὸ ὁ παθητὸς ἡμᾶς ὅλῳ θᾶττον ἔπαυσεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλους πολλοὺς περὶ αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.

Εἶδες πάλιν ὁ ἀκόρεστον; οὐ γὰρ ἄλλοι φασίν, ὅτι τοῖς δαίμοσιν ἐπετίμα, ἵνα μὴ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν· ἔδει δέ φησιν, ὅτι τοῦ ὄχλους διωχθῆναι. ἐποίει δὲ τοῦτο, ὁμοῦ τε μετεωρίζειν ἡμᾶς παιδεύων, ὁμοῦ τε φόβον παραμυθούμενος Ἰουδαϊκόν, καὶ διδάσκων ἡμᾶς μηδὲν πρὸς ὑπόδειξιν ποιεῖν. οὐ γὰρ δὴ σώματα ἐθεράπευε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν διώρθου καὶ φιλοσοφεῖν ἐπαίδευε, δι' ἀμφοτέρων ἑαυτὸν δεικνύς, καὶ τὰ λύπην τὰ νοήματα, καὶ τῷ μηδὲν πρὸς ὑπόδειξιν ποιεῖν. καὶ γὰρ ἦσαν αὐτῷ προσπλαθόμενοι, φιλιοῦντες αὐτὸν καὶ θαυμάζοντες, καὶ ὁρᾶν εἰς αὐτὸν ἀεὶ βουλόμενοι. Πῶς γὰρ ἂν ἀπέστη τοιαῦτα θαυματουργοῦντος; πῶς δ' οὐκ ἂν καὶ τὸ πρόσωπον ἠθέλησεν ἁπλῶς ἰδεῖν, καὶ τὸ σῶμα τὸ τοιαῦτα φθεγόμενον; οὐδὲ γὰρ θαυματουργὸν ἦν θαύματος μόνον, ἀλλὰ καὶ φαινόμενος ἁπλῶς πολλῆς ἐγέμε χάριτος. καὶ τῶν ὁ προφήτης δηλαδὴ ἔλεγε· Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Εἰ δὲ ὁ Ησαΐας λέγει, Οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος, ἢ πρὸς τὴν τῆς θεότητος δόξαν τὴν ἀπόῤῥητον καὶ ἀφεῖσαν τοῦτο φησιν· ἢ τάχα ἐν ᾧ παθῇ συμβαλὼν διηγούμενος, εἰς τὴν ἀτιμίαν ἐκείνην ἐνέμεινεν ἐν ᾗ καιρῷ τοῦ σταυροῦ, καὶ τὴν εὐτέλειαν ἐκείνην πρὸ πολλῶν Βίον ἐπεδείξατο πρὸ πάντων. οὐ προέτρεψε δὲ ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν, ἕως δὲ ἐθεράπευσεν. ἢ γὰρ ἂν οὐδὲ ἐκώλυσεν. ὥσπερ οὖν ἐν ᾧ ὄρει οὐχὶ διημερεύσιν παρέμενον μόνον, ἀλλὰ καὶ σιγῆς οὔσης ἠκολούθουν· οὕτω δὲ ἐνταῦθα οὐχὶ θαυματουργοῦντι προσήρχοντο, ἀλλὰ καὶ παυσαμένῳ πάλιν, διὰ τοῦ προσώπου πολλὴν τὴν ὠφέλειαν δεχόμενοι. Εἰ γὰρ Μωϋσῆς δεδοξασμένον τὸ πρόσωπον εἶχε, καὶ Στέφανος ὡς ἀγγέλου, ἐνόησεν καινόν τινα τοιοῦτον οἷος εἰκὸς ἦν φαίνεσθαι τότε. διὰ πολλοὶ νῦν εἰς ὑπομνήσιν ἐνέπεσον τῆς εἰκόνα ἐκείνου ἰδεῖν· ἀλλ' ἂν ἐθέλωμεν, πολλῷ βελτίονα ὀφθῆναι ἐκείνης. ἂν γὰρ μὴ παῤῥησίας πρόσωπα διαφυσώμεθα βίον, ὅπερ τῶν ἀγγέλων αὐτὸν δοξόμεθα, ἀπαντήσαντες ἐν ἀθανάτῳ καὶ ἀφθάρτῳ σώματι. θέα δὲ πῶς αὐτοῦ καὶ ἁπλῶς ἐλαύνει, ἵνα μὴ πλήξῃ. οὐ γὰρ εἶπεν, ἀναχωρήσατε, ἀλλ' εἰς τὸ πέραν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν, προσδοκίαν διδοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διδοὺς τῶ πρώτως ἤξιν ὀκφ. . ἢ ⓐ μὴ ὄχλοι τοσαύτῳ ἐπεδείκνυντο τὴν ἀγάπην, ἢ μὴ πολλῆς ἠκολούθουν τῆς μαθήσεως· εἷς δέ τις χρημ͞ατ δοῦλος καὶ πολλὴν ἔχων τὴν ἀ-
πόνοιαν

19 Πορευθεὶς, φησὶ διδάσκειν, ἀκολουθήσω σοι ὅπου δ' ἂν ἀπέρχῃ. Εἶδες πό-
5 σος ὁ τύφος; ἆρα γὰρ οὐκ ἀξιοῦν μὴ τῶ ὄχλω ἀριθμεῖσθαι, ἀλλ' ἐνδεικνύμενος ὅτι ἐκεῖ σὺν πολλοί εἰσιν αὐτὸς, ὅπου παρέσεσι. τοιαῦτα γὰρ καὶ ἦν τὰ Ἰουδαϊκὰ, ἀκαίρως παῤῥησίας ἔστιν ἀναπλέα. ὅτω καὶ ἄλλος μὴ τῶν τὰ πρώτων σιγώντων [αὐτὸς] ἀναπηδήσας, φησί· Ποία σύντολή σε φέρει; ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐπετίμησεν ὁ δεσπότης τῇ ἀκαίρῳ παῤῥησίᾳ, παρ- Ματθ. κϛ. λϛ.
δύων ἡμᾶς καὶ σὺν τοιούτοις φέρειν. ἀφ' οὗτο οὐκ ἐλέγχει φανερῶς σὺν πονηρὰ βουλομέ-
κ. ἀπόνοιαν 10 νους· ὡς εἰς ἦν τὴν ἀπόνοιαν αὐτῆ ἀποκρίνεται, μόνοις αὐτοῖς καταλιμπάνων εἰδέναι τ' ἔλεγχον, καὶ διπλῆ αὐτοῖς ὠφελῶν, ὧν τε δηλῶσαι ὅτι οἷόν τε οὐ φ͞ ζωὴ δότι, καὶ ὧ μὴ τὴν ὑπόδειξιν ταύτην χρείσασθαι ὃ λαθεῖν, καὶ δοῦναι πάλιν, εἰ βούλοιντο, ἑαυτὸν ἀνακλήσασθαι· ὃ δὴ καὶ ὅτι τοῦτο ποιεῖ. σοῦ γὰρ ἰδὼν τὰ πολλὰ σημεῖα καὶ πολλοὺς ὑπισχνουμένους, ὡς σὺ δώκησε χρηματίζεσθαι οὐκ ἂν τοιούτων ῥαιμάτων· διόπερ καὶ ἀκολουθῆσαι ἐ-
15 κατευδε. [καὶ] πόθεν τοῦτο δῆλον; ἀπὸ τῆς ἀποκρίσεως ἧς ὁ Χριστὸς ποιεῖται, ὃ ὡς πρὸς τὴν ἐρώτησιν τὴν ῥηθεῖσαν, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὸ γνώμην τῆς ἀφανοίας ἀποκρίνεται. Τί γὰρ φησι; χρήματα ὡς σὺ δοκεῖς ἀκολουθεῖν ἐμοὶ συλλέγειν; Εἶτα, οὐχ ὁρᾶς ὅτι ὕτε καταγώγιόν μοί ἐστιν,
κ. τοῖς οὐδὲ τοσοῦτον ὅσον" τοῖς ὄρνισιν;

20 Αἱ γὰρ ἀλώπεκες, φησὶ, φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τὸ οὐρανοῦ κατασκηνώ- Δευτ. θ. ιη.
κ. κλίνη. 20 σεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν" κλῖναι.

Ταῦτα δὲ οὐκ ἦν ἀποτρεπομένου, ἀλλ' ἐλέγχοντος μὲν τὴν πονηρὰν γνώμην, παῤῥέχοντος δὲ εἰ βούλοιτο μὴ τῆς τοιαύτης ὡς σὺ δοκίας ἀκολουθεῖν. καὶ ἵνα μάθῃς αὐτοῦ τὴν πονηρίαν, ὅ-
σα οἱ ποιεῖ. ἀκούσας ταῦτα καὶ ἐλεγχθεὶς οὐκ εἶπεν, ἕτοιμός εἰμι ἀκολουθῆσαι. ὃ πολλαχοῦ δὲ ἀλλαχοῦ τοῦτο φαίνεται ποιῶν ὁ Χριστός. Φανερῶς μὲν οὐκ ἐλέγχει, ἀπὸ δὲ τῆς ἀπο-
25 κρίσεως δηλοῖ τὴν γνώμην τὴν ὡς σὺ οὖσαν. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τῷ λέγοντι, διδάσκαλε ἀγαθὲ, καὶ ὡς σὺ δοκήσαντι ἀφ' ὧν ἔπραττε τὰ σημεῖα αὐτὸν ὑπολαμβάνεσθαι, ὡς πρὸς τὴν γνώμην ἀπεκρίνατο, λέγων· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός. καὶ ὅτε ἔλεγον αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ζητοῦσί σε, ὑπῆρ͞ ἀνθρώπινόν τι ἐπαγόν, οὐκ ἀκούσας τὴν Ματθ. ιϛ. μϛ.
τῶν χρησίμων βουλόμενοι, ἀλλ' ὑπιδείξασθαι ὅτι ὡς σὺ κωσιν αὐτῷ καὶ ταύτῃ κενοδοξήσαι, ἀ-
30 κουσον τί φησι· Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ αὖθις πάλιν τοῖς ἀδελ- Ματθ. ιϛ. μη.
φοῖς λέγουσιν αὐτῷ· Φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ, καὶ βουλομένοις σὺν τοῦθεν κενοδοξεῖν, ἐλέγχει· Ὁ ὑμέτερος καιρὸς, φησιν, ἀεί ἑτοιμος, ὁ δὲ ἐμὸς οὔπω πάρεστι. καὶ ἀπὸ τῶν σύνδυτων δὲ Ἰω. ζ. ζ. η.
τοῦτο ποιεῖ, ὡς ὅτι τὸ Ναθαναὴλ λέγων· Ἰδὲ ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. καὶ Ἰω. α. μζ.
πάλιν, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε. οὐδὲ γὰρ σύνοιδεν ὡς πρὸς τὰ Λυκ. ζ. κϛ.
35 ῥήματα, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴν γνώμην τὸ πέμψαντος ἀπεκρίνατο. ὃ τῷ δήμῳ δὲ πάλιν ὁμοίως ὡς πρὸς ὃ ζωειδὸς Ἡρῴδην λέγων· Τί ἐξήλθετε ἰδεῖν εἰς τὴν ἔρημον; ὅπῳ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ὡς πρὸς βύκολα καὶ εὐεπίστου τινὸς" Ἡρῴδειαθαι τὸ Ἰωάννου, ταύτην διορθούμενος τὴν ὑπόνοιαν, φησί· Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον ἰδεῖν; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σα-
κ. λογίζεσθε λευόμενον; ἢ ἀνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; δι' ἀμφοτέραν δηλοῦν, ὅτι ὕτε
κ. ὥστε ὅταν ἐσθίῃ καὶ πίνῃ, ἀπ' ἐναντίας τῷ Ἰωάννῃ ποιεῖ, καὶ ὅταν φαίνηται λέγων, καὶ 40 οἰκεῖόν ἐστιν εὐεπίστου, οὔτε ἀπὸ τρυφῆς τινος μαλακισθήσεται. οὕτω τοίνυν καὶ σύνοιδεν τρόπος τὴν γνώμην τὴν ἀπόκρισιν ποιῆται. καὶ ὅρα πῶς καὶ ἐν τούτῳ πολὺ τὸ μέτριον ἐνδείκνυται. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἔχω μὲν, καταφρονῶ δέ· ἀλλ' ὅτι οὐκ ἔχω. Εἶδες ὅσῃ μὴ τῆς συγκαταβάσεως ἡ ἀκρίβεια; ὡς ὅτου ἐσθίῃ καὶ πίνῃ, ὅτου φαίνηται ἀπ' ἐναντίας τῷ Ἰωάννῃ ποιῶν, καὶ τοῦτο τῆς τῶν Ἰουδαίων σωτηρίας ἕνεκεν ποιῶν, μᾶλλον δὲ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης, ὁ-

μοῦ

ὁμοῦ μὲ τῶν αἱρετικῶν ἐμφορέπων τὰ τόμαπα, ὁμοῦ ὃ καὶ " σὺ τότε ὁκ ἐβουλόμην ἐπιπαύσαθαι. χ. τότε.

21 Ἕτερος δέ τις, φησιν, εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. Εἶδες ὃ ἐζήτουν, καὶ πῶς ὁ μὲν " ἀναισχύντως φησιν, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ· σὺ δὲ ὃ καὶ μᾶλλον ὅτιον πρᾶγμα αὐτῷ, " φησιν ἐπίτρεψόν μοι, ἀλλ' οὐκ ἐπέτρεψεν· ἀλλὰ τί φησιν; χ. ἀναίσχυντος ἀλλ. ἀναισχυντῶν χ. ὅμως ἀξιῶ λέγων, χ. -σαντες

22 Ἄφες σὺ τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, σὺ δέ μοι ἀκολούθει. Πάνταχοῦ γὰρ τὴν γνώμην πρόσεχε. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐπέτρεψέ, φησιν; ὅτι καὶ ἡ σκηνὴ " πληρώσοντες ἦσαν, καὶ οὐκ ἔμελλεν ἄλαφος μένειν· καὶ τοῦτον τῶν ἀναγκαιοτέρων ἀπάγεσθαι οὐκ ἐχρῆν. Εἰπὼν ὃ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτοῦ νεκρός. καὶ γὰρ τῶν ἀπίστων, ὡς ἔγωγε οἶμαι, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ τετελευτηκώς. Εἰ δὲ θαυμάζεις τὸν νεανίσκον, ὅτι τοσοῦτον πρόσκαιρος " ὄντως ἀναγκαίου τοῦ Ἰησοῦ ἠρώτησε, καὶ οὐκ " αὐθωμάτως ἀπῆλθε, πολλῷ " πλέον θαύμασον, ὅτι ὁ κωλυτὴς ἔμεινεν. ἆρ' οὖν, οὐκ ἐκεῖ ἀγχεμισίας ἐχάτης, φησί, τὸ μὴ συναχθέσθαι θαπτομένου τὸν πατέρα; Εἰ μὲν ἀπὸ ῥᾳθυμίας ἐποίησεν, ἀγχεμισίας ἐκεῖ· εἰ δὲ ὥστε μὴ ἐγκόψαι ἔρχεσθαι ἀναγκαιότερον, τὸ ἀπελθεῖν μᾶλλον ἀγνωμοσύνης ἐκεῖ τῆς ἐχάτης. ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐκώλυσεν αὐτὸν ἀχρὶ καταφρονεῖν τῆς ἐκ τοῦ γεγενημένου αἵματος κελεύων, ἀλλὰ δεικνὺς ὅτι οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἡμῖν ἀναγκαιότερον εἶναι χρή, ὁ ὅτι μὴ πανταχοῦ τούτων ἀπάσης ἔχεσθαι δεῖ, ὁ οὐδὲ μικρὸν ἀνάβαλλεσθαι, κἂν σφόδρα ἀναβολὴν τὰ κατεπείγοντα ἢ τὰ ἐφέλκοντα. τί γὰρ ἀναγκαιότερον τοῦ ἐκεῖ θάψαι τὸν πατέρα; τί δὲ ἀνιαρότερον; οὐδὲ γὰρ χρόνον πολὺν ἀνάλωσαν ἐκεῖνοι. χ. ποτὲ αὖ.

ΗΘΙΚΟΝ Εἰ δὲ μηδὲ ὅσον ἐκ παρέργου χρὴ ἀνάλωσαι δεῖ, οὐδὲ τοσοῦτον ἀπολιμπάνεσθαι τῶν πνευματικῶν ἀσφαλές, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκείνου ἄξιοι, ἃ πολλοὶ τῶν χρόνον ἀφισάμενοι τῶν τῆς ζωῆς ὧν προσηκόντων πραγμάτων, ἐκ τοῦ σφόδρα βιαίως τῶν ἀναγκαίων προπηδήσαντες, ὁ μηδενὸς καταπείσαντος ῥᾳθυμοῦντες. ἐκ δὲ τούτου ἦν τῆς διδασκαλίας τὸν φιλοσοφίαν θαυμάζειν χρὴ, ὅτι σφόδρα αὐτὸν πρόσκαιρος ἐποίησε τοῦ λόγου· ἐκ μὴ " τοῦτο καὶ μυρίων ἀπήλλαξε κακῶν, οἰήσεως καὶ πένθους ἐκ τῶν ἐντεῦθεν ἐκδεχομένων. μὴ γὰρ ὃ θάψαι, ἀνάγκη λοιπὸν ἦν καὶ ἀφεθῆναι πρέσβεσθαι, καὶ κληρονομῆσαι, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τούτοις ἕπεται ἅπαντα· καὶ ὥστε κύματα ἐκ κυμάτων αὐτὸν ἀνεδέχετο πορρωτάτω τοῦ τῆς ἀληθείας ἀπήγαγε λιμένος. ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸν ἔλκει καὶ ἑαυτοῦ πρόσκαιρος εἶναι· εἰ δὲ ἐπὶ θαυμάζεις καὶ θορυβῇ, ὅτι δ' ἐκεχωρήθη πάντα τῇ ἀφῇ τοῦ παιδός, ἐννόησον ὅτι πολλοὶ σὺν κακῶς ἔχουσι (κἂν πατὴρ, κἂν μήτηρ ᾖ, κἂν παιδίον, κἂν ἄλλος ὁτιοῦν τῶν προσηκόντων ὁ τετελευτηκώς) οὐκ ἀφιᾶσι μαθεῖν, οὐδὲ ὅτι ὃ μνῆμα ἀκολουθῆσαι· ἐκ οὐκ ἐγκαλοῦμεν " ταύτῃ αὐξῆσαι ὠμότητα, οὐδὲ ἀπαναθεωρῶμεν· καὶ μάλα εἰκότως. τοιοῦτον γὰρ ἐστὶν ὠμότητος εἶδος, ὃ ὅταν ἀλλοτρίοις ὀδύνηται· " ὃ πένθος ὀξάτειν. Εἰ δὲ ὃ σὺν προσήκοντας πενθῆσαι ἐκ ἐπιτρέπων τῷ ἀφανοῦν, κακὸν, πολλῷ μᾶλλον ὃ τῶν πνευματικῶν ἀπάτεσθαι λόγων. ἀλλὰ δὴ τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ ἐλεγχθήτω· Οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν " εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. καὶ γὰρ πολλῷ βέλτιον βασιλείαν οὐρανῶν ἁρπάσαι καὶ ἑτέρους ἀνασῶσαι ἀπὸ θανάτου, ἢ τοῦτον ὠφελοῦμεν νεκρὸν θάψαι· καὶ μάλιστα ὅταν ὦσιν ἐκεῖνα " πληρώσοντες ἅπαντα. οὐδὲν οὖν ἕτερον ἐντεῦθεν μεμαθήκαμεν, ἀλλ' ἢ ὅτι οὐδὲ τυχόντα χρεὼν προέσθαι χρή, κἂν μυρία τὰ κατεπείγοντα ᾖ· ἀλλὰ πάντων καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων τὰ πνευματικὰ προτίμησαι, καὶ ἐνίσχυσαι, ἵνα μὴ ζωὴ, ἵνα ὃ θάνατος. πολλοὶ γὰρ καὶ τῶν ζῆν δοκούντων, νεκρῶν εὐδὲν διαφέρουσιν, ὅταν ὦσι κακίᾳ ζῶσι μᾶλλον ἢ καὶ ἐκείνων ὕπνοι χαίρεις. " Ὁ μὲν γὰρ ἀποθανὼν, φησι, δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας· ὃ δὲ δουλεύει τῇ ἁμαρτίᾳ· μὴ γάρ μοι τοῦτο Ανκ. 9. ξβ. Ρω. 5. ζ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῦτο εἶπης ὅλη ὑπὸ σκωλήκων ὀυ κατεσθίεται, ὀδὲ ὲν λάρναξι κεῖται, ὀδὲ ἀπέκλεισε ὀδὲ ὀφθαλμοὶς, ὀδὲ χειρίας δέδεται. καὶ γὰρ τὰ χαλεπώτερα ὑπομένῃ τῦ τετελευτηκότος· ὀυ σκωλήκων αὐτὸν κατεσθιόντων, ἀλλὰ ἀηδείων σφοδρότερον τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς αὐτὸν ἀπεργαζόντων. Εἰ γὰρ ἀνέῳξάσιν ⓐ ὀφθαλμοὶ, καὶ τῦτο πολὺ χεῖρον πάλιν τῦ μεμενέναι. ⓐ μὴ γὰρ τῦ νεκροῦ ὀδὲν ὁρῶσι πονηρόν· ὀῦτος γὰρ μυείας ἑαυτῷ ζημίαν νόσος, ἀνεωγμένων αὐτῷ τῶν ὀφθαλμῶν. καὶ ὁ μὲν ὲν λάρναξι κεῖται, πρὸς πᾶν ἀκίνητος ὢν· ὀῦτος γὰρ ὲν τῷ τάφῳ μυείων κατορώρυκται νοσημάτων. ἀλλὰ τὸ σῶμα αὐτῷ σπόμενον ὀυχ ὁρᾷς· καὶ τί τῦτο; πρὸς γὰρ τὸ σώματος αὐτῷ ἡ ψυχὴ διέφθαρται καὶ ἀπόλωλε, καὶ πλείονα ὑπομένῃ τὰ σπέδονα. ὁ μὲν γὰρ δέκα ὄδωδεν ἡμέρας· ὀῦτος δὲ πόσα ⓦ βίον δυσωδίας ἀποπνέῃ, σῶμα ἔχων ὀχετῶν ἀκαθαρτότερον. ὥστε πολλῦ διενήνοχεν ὀκτὼ, ὅσον ὁ μὲν τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως ὑπομένῃ μόνον ζαφθορὰν· ὀῦτος δὲ μετ' ἐκείνης καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀσωτίας ἐπεισάγει σπέδονα, μυείας καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὀπώρας ὑποθέσεις διαφθορεᾶς. ἀλλ' ἐφ' ἵππου φέρεται; καὶ τί τῦτο; καὶ γὰρ ὀκῆνος ὀπὶ κλίνης· καὶ τὸ δὶ χαλεπώτερον, λυόμενον μὲ ὀκῆνον καὶ σπόμενον ὀδεὶς ὁρᾷ, ἀλλ' ἔχει τὰ λάρναξ ὡς πέπαυμαι· ὀῦτος δὲ ζῶν καὶ ὀδωδὼς πρὸ τάχους ὡς εἰπεῖν, καθάπερ ὲν τάφῳ τῷ σῶμα τὰ νενεκρωμένῳ ψυχὴ ὡς ἐφέρων. καὶ εἶπα ἰδοὺ ψυχὴ· ἰδοῦ ὑδρὸς πεῦφη καὶ κακία· σὺ ζῶντος, εἶδες δὺ ὅτι πολὺ βέλτιον ὲν τάφῳ κεῖσθαι δεδεμένον, ἢ ταῖς τῶν ἁμαρτιῶν σφίγγεσθαι σειραῖς, καὶ λίθον ἔχειν ὑπερκείμενον, ἢ ὃ βαρὺ τῆς ὑναισθησίας πῶμα. διὰ δὴ μάλιστα τοὺς τῦτοις προσήκοντας τοῖς νεκροῖς, ὅταν οὕτως ἀνηγμένους ζάκεινται, παρουσίαν δηλῶσαι αὐτῶν τῶν Ιησῦ, καθάπερ ἡ Μαρία τότε ἐποίησεν ὅτε Λαζάρῳ. κἂν ὀδωδὼς ᾖ, κἂν πταρτὸς ᾖ, μὴ ἀπογνῷς, ἀλλὰ παρελθε, καὶ ⓦ λίθον ἄρον πρῶτον. καὶ γὰρ τότε ὅλη κείμενον ὥσπερ ὲν τάφῳ, καὶ ταῖς χειρίας δεδεμένον. καὶ Εἰ βούλεσθε, τῶν μεγάλων [τούτων] ἵνα καὶ ὠφελείας εἰς μέσον ἀγάγωμεν. ἀλλὰ μὴ δείσητε. ἀνωνύμως γὰρ ἐρῶ ὃ ὑποδείγμα· μᾶλλον δὲ Εἰ καὶ τὴν παρρησίαν ἔλεγεν, ὀδὲ ὕτω δεδοικένα ἐλέγχειν. τίς γὰρ ποτε νεκρὸν δέδοικε; καὶ γὰρ ὅσα δὴ παράξῃ, μένει νεκρὸς ὢν· νεκρὸς δὲ ζῶντα οὐ μικρὰ, οὐ μέγα ἀδικῆσαι δύναται). ἴδωμεν τοίνυν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν δεδεμένην. ἐ γὰρ ὅταν μεθύωσι διὰ παντὸς, καθάπερ ⓐ νεκροὶ τοῖς πολλοῖς ὑπολήμασιν ἐκείνοις ἐ ταῖς κακίαις, ὕτω πολλὰ τὰ ἀγαθητήρια ἀποκλείεται καὶ δεσμεῖται. Εἰ δὲ βούλει καὶ χεῖρας ἰδεῖν, ὁρᾷς καὶ αὐτὰς τῇ γαστρὶ παρασδεδεμένας, καθάπερ τῶν οἰκετῶν, καὶ παρεσφιγμένας οὐ κακίαις, ἀλλ' ὁ πολλῷ χαλεπώτερόν ὅτι, τοῖς τῆς πλεονεξίας δεσμοῖς. οὐ γὰρ ἀφίησιν αὐτὰς ἐκτανθῦσαι πρὸς ἐλεημοσύνην ἐκείνη, ὀδὲ πρὸς ἄλλο τι τῶν τοιούτων κατορθωμάτων, ἀλλὰ τῶν νενεκρωμένων ἀχρηστοτέρας ἐργάζεται. βούλει καὶ τοὺς πόδας ἰδεῖν ζωσδεδεμένους; ὅρα πάλιν αὖθις παρεσφιγμένοις φρονῦσι, καὶ δρᾷ τῦτο ὀδέποτε δυναμένους εἰς οἶκον Θεοῦ δραμεῖν. Εἶδες ⓦ νεκρὸν, βλέπε καὶ ⓦ ἐνταφιαστήν. Τίς οὖν ὅστιν ὁ ἐνταφιαστὴς τῦτων; ὁ Ζαβόλος, ὁ ἀκριβῶς αὖθις παρεσφίγων, καὶ ὀκ ἀφιεὶς λοιπὸν ⓦ ἀνῆφθαι μὴ ἀνῆφθαι φαίνεται, ἀλλὰ ξύλον ξηρόν. ὅπου γὰρ ὀκὶ ὀφθαλμὸς, ὀῦ χεῖρες, ἡ πόδες, ὀδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων ὀδέν, πῶς ἂν ὁ ζιοῦς ἀνῆφθαι φανείη; ὕτω καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐπαργυρωμένην ὅτι ἰδεῖν, καὶ εἴδωλον μᾶλλον ἢ ψυχὴ ὄντα. ἐπεὶ οὖν ἀναθήτως αὐτοὶ ζάκεινταί πως νεκροὶ γεγυμνωμένοι, πρὸς ἐλθωμεν ὡς αὐτὸν τὸν Ιησοῦ, καὶ παρακαλέσωμεν ἀναστῆσαι, ἀνέλωμεν ⓦ λίθον, λύσωμεν ζὰς χειρίας. σὺ γὰρ ⓦ λίθον ἀνέλης, ἵστησι τὴν ἀναθησίαν τὴν ὑπὸ τοῖς κακοῖς, ζαχέως ἐ ὀξαγαγεῖν αὖθις δυνήσῃ τὸ μνήμα τος· ὀξαγαγὼν γὰρ, βύκολώτερον τῶν δεσμῶν ἀπαλλάξεις. Τότε σε Εἴσεται ὁ Χριστὸς, ὅταν ἀναστῆς, ὅταν λυθῆς, τότε σε καὶ ὑπὸ ζὰ δεῖπνα καλέσῃ τὰ ἑαυτῦ. ὅσοι τοίνυν τὸ Χριστοῦ φίλοι, ὅσοι μαθηταὶ, ὅσοι ⓦ ἀπελθόντα φιλῆτε, πρὸς ἐλθετε τῷ Ιησοῦ, καὶ δεήθητε. Εἰ γὰρ

γ. αὐτῦ
γ. αὐτῦ
γ. αὐ απεῖ,
γ. ζῶντος,
γ. πῶμα ἀλ. σῶμα.
γ. ὅτοι
γ. ἀποκλείονται καὶ δεσμεῦται.
ἴσ. κελίσει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ μωλίας γέμῃ τῆς δυσωδίας, ἀλλ' ὅμως τὸς προσιόντας οὐδὲ ὕπνος αὐτὸν καταλιμπάνειν χρή, ἀλλὰ ζοῦτον μᾶλλον προσίεναι, [ὁπόσον ἡ φλογὰ ὑπιδίδωσιν] (ὅπερ οὖν ἢ αἱ ἀδελφαὶ Λαζάρου τότε ἐποίησαν) ἢ μὴ προέσθαι ἀφίσα αὖ τὸ δακαλωῶσα, δεομένους, ἱκετεύοντας, ἕως ἂν αὐτὸν ζῶντα λάβωμεν. διὰ γὰ ὕπνος τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐς τὰ τῶν πλησίον διοικῶμεν, ἢ τῆς μελλούσης ταχέως ὑπιτυξόμεθα ζωῆς· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κη. 23 ΚΑΙ ΕΜΒΑΝΤΙ ΑΥΤΩ ΕΙΣ ΤΟ ΠΛΟΙΟΝ,

ἠκολούθησε αὐτῷ ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ. 24 Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. σ. σεισμῶν

ΟΜεί[οῦν] Λουκᾶς ἀπαλλάττων ἑαυτὸν τοῦ ἀπαιτῆσθαι τὴν χρόνων τάξιν, ὅτως εἶπεν· ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον καὶ ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ὁ Μάρκος ὁμοίως. οὐδὲ γὰρ ἦν ὅτως, ἀλλὰ καὶ ἀκολουθίαν ἐνταῦθα διατηρεῖ. οὐδὲ γὰρ ὅτω πρότερον [πρότα] ἔγραφον. ταῦτα δέ μοι καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται, ἵνα μὴ τὴν παραλειφθεῖσαν διαφωνίαν τις εἰσφέρῃ νομίσῃ. τοὺς μὲν οὖν ὄχλους προέπεμψε, τοὺς δὲ μαθητὰς μεθ' ἑαυτοῦ ἔλαβε. καὶ γὰρ τοῦτο σκῆνοι λέγουσι. πῶς ἔλαβε δὲ οὐ μάτην, οὐδὲ εἰκῇ, ἀλλ' ὥστε πιῆσαι θεατὰς τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι θαύματος. καθάπερ γάρ τις παιδοτρίβης ἄθλητὰς εἰς ἀμφότερα αὐτοὺς ἤλειφεν, εἴς τε τὸ ἀκροβολίζεσθαι ἐν τοῖς δεινοῖς, εἴς τε τὸ μετεπαίζειν ἐν ταῖς ὑμάσι. ἵνα γὰρ μὴ μέγα φρονῶσιν ὅτι τοὺς ἄλλους σκηπέμψας αὐτοῖς κατέχει, ἀφίησι κλυδωνισθῆναι, τοῦτό τε κατορθῶν, καὶ γυμνάζων πειρασμοὺς φέρειν ἀνδρείως. μεγάλα μὲν γὰρ ἐστὶ καὶ πρότερα θαύματα ἰδεῖν· ἀλλὰ τοῦτο καὶ γυμνασίαν ἀνὰ εἶχεν ὁ μικρόν, καὶ τὸ παλαιὸν συνήθεις σημεῖον ἰδεῖν. ἔλαβε τοῦν μόνους τοὺς μαθητὰς ἀλλὰ μὴ ἑαυτοῦ. εἶτα μὲν γὰρ ἦν μεθ' ὑπόδειξις ἰδεῖν, καὶ ⓦ δίκαιον ἀφίησι πρῆξαι· ἔνθα δὲ πειρασμοῦ καὶ φόβου ἐπάναγκες ἐστὶ τοὺς ἀθλητὰς τῆς οἰκειωθῆναι, ὃς γυμνάζειν ἐβούλετο, τούτους παραλαμβάνει μόνους. ὁ μὲν Ματθαῖος ὅτι ἐκάθευδεν εἶπεν ἁπλῶς· ὁ δὲ Λουκᾶς, ὅτι ἐν προσκεφαλαίῳ φησί, δεικνύς τε ὃ ἄτυφον, καὶ πολλοῦ ἐντεῦθεν ἡμᾶς παιδεύων φιλοσοφίαν. τοῦ κλυδωνίου τοίνυν διεληλύθοντος, καὶ τῆς θαλάσσης μαινομένης,

25 Διεγείρουσιν αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα.

Ο ὐ δὲ αὐτοῖς ἐπετίμα πρὸ τῆς θαλάσσης. ἢ γὰρ, ὥσπερ ἔφην, γυμνασίας ἕνεκεν ταῦτα συνεχώρησε, καὶ τύπος ἦν τῶν μελλόντων καταλήψεσθαι αὐτοὺς πειρασμῶν. καὶ γὰρ καὶ μετὰ ταῦτα πολλάκις ἀφῆκεν αὐτοὺς εἰς χαλεπωτέρους χειμῶνας πρᾳγμάτων ἐμπεσεῖν, καὶ ἐμακροθύμησε. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγεν· Οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν· ὃς ἐκ τηλικούτων θανάτων ἐρρύσατο ἡμᾶς. "δεικνὺς τοίνυν ἐντεῦθεν, ὅτι θαρρεῖν χρὴ, κἂν μεγάλα διεγείρηται τὰ κύματα, καὶ ὅτι πάντα συμφερόντως οἰκονομεῖ, σφόδρα αὐτοῖς ὀπτιμᾷ. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ θορυβηθῆναι, συμφερόντως ἐγένετο· ὥστε μεῖζον φανῆναι τὸ θαῦμα, καὶ διαμεκπλεῦσαι τοῦ συμβαίντος τὴν μνήμην. ὅταν γὰρ παραδόξου τι γένεσθαι μέλλῃ, πολλὰ προκατασκευάζεται πρότερον μνήμης ποιητικά, ἵνα μὴ μετὰ τὸ παρελθεῖν τὸ θαῦμα εἰς λήθην ἐμπέσωσιν. ὅτω δὲ Μωϋσῆς πρότερον φοβεῖται ⓦ εἶπεν, καὶ φοβεῖται σ. ἔχει σ. νομίζοι. σ. ἐξίστασθαι σ. καὶ τοῦτο κατασκευάζεται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φοβηθηναι ὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἀφ' ὑπερβολῆς τῆς ἀγωνίας, ἀφ' ὅτε ὁρᾷ τὸ παράδοξον ἐκεῖνο γινόμενον. ὅπως ἀφ' ὅτου, προσδοκήσαντες ἀπόλλυσθαι πρότερον, ὅτε ἐσώθησαν· ἵνα ὁμολογήσαντες ⓦ κλύδωνι, μάθωσι τὸ θαύματος τὸ μέγεθος. Διὰ τοῦτο ἀφανίζει. Εἰ γὰρ ἐγρηγορότος ἐλύετο, ἢ οὐκ ἂν ἐφοβήθησαν, ἢ οὐκ ἂν προσεκάλεσαν, ἢ οὐδ' ἂν ὠόμοσαν αὐτὸν δυνάσθαι τοιοῦτόν τι ποιῆσαι. διὰ τοῦτο καθεύδει, δίδους χώραν τῇ δειλίᾳ, ἵνα πρόσωπον αὐτῶν ποιῶν τὴν αἴσθησιν τῶν γινομένων. οὐ γὰρ ὁμοίως τις ὁρᾷ τὰ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις σώμασι γινόμενα, καὶ τὰ ἐν ἑαυτῷ. ἐπεὶ οὖν πολλοὺς εἶδον διερεθισθέντας, ἑαυτοὺς ἢ σεσηπότας ἀπολελαυκότας, καὶ ὑπνοῦντας ἦσαν (ὅτε γὰρ χολὴ, ὅτε ἄλλο τι τοιοῦτον νόσημα ἔχοντες ἦσαν) ἔδει ἡ αὐτὸν διὰ τῆς οἰκείας αἰσθήσεως ἀπολαῦσαι τῆς διεργασίας· συγχωρεῖ ⓦ χειμῶνα, ἵνα διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς σαφεστέραν λάβωσιν αἴσθησιν τῆς διεργασίας. διὰ τοῦτο οὐδὲ παρόντων τῶν ὄχλων τοῦτο ποιεῖ, ὥστε μὴ καταγνωσθῆναι ὀλιγοπιστίας· ἀλλ' αὐτὸν μόνους λαβεῖν διορθοῦται, καὶ πρὸ τοῦ χειμῶνος τῶν ὑδάτων ⓦ χειμῶνα τῆς ψυχῆς αὐτῶν λύει, ὑπομιμνῄσκων καὶ λέγων,

25 Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι, Καὶ παιδιῶν ὁμοῦ, ὅτι ⓦ φόβου ὐχ ἡ τῶν πειρασμῶν ἐργάζεται ἐπαγωγή, ἀλλὰ τὸ τῆς διανοίας ἀθενές. Εἰ γὰρ λέγοι τις, ὅτι δειλίας οὐκ ἰῶ, οὐδὲ ὀλιγοπιστίας τὸ προστελθόντας ἐπεῖσαι, ἐκεῖνο ἀνεῖπον, ὅτι τοῦτο αὐτὸ μάλιστα σημεῖον ἰῶ τὸ μὴ τῷ προσήκουσαν περὶ αὐτὸ δόξαν ἔχειν. ὅτι μὲν γὰρ δυνατὸς ὑπερτιμᾶν ἐλήλυθεις, ἠίδεισαν· ὅτι δὲ καθεύδων, οὐδέπω. καὶ τί θαυμάζεις, εἰ νῦν, ὅπου γε καὶ μὴ πολλὰ ἕτερα θαύματα ἀπελέσειεν ἂν διέκεινο; διὰ καὶ ὑπομένουσι πολλάκις, ὡς ὅταν λέγῃ· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; μή πω νῦν θαυμάσῃς, εἰ τῶν μαθητῶν ἀπελέσειεν διακειμένων ⓐ ὄχλοι οὐδὲν μέγα περὶ αὐτὸ ἐφαντάζοντο.

27 Εθαύμαζον γὰρ λέγοντες· ποταπός ἐστιν οὗτος; ὅτι καὶ ἡ θάλασσα καὶ ⓐ πνεύματα αὐτῷ ὑπακούουσιν; Ο δὲ Χριστὸς οὐκ ἐπετίμησεν ὅτι ἀνθρωπον αὐτὸν ἐκάλεσαν, ἀλλ' ἀνέμενε διὰ τῶν σημείων αὐτὸν διδάσκων, ὅτι πεπλημμεληκότες εἰς αὐτὸν ἡμάρτανον. 25 πόθεν δὲ ἄνθρωπον αὐτὸν ὑπόμιζον; ἀπὸ τε τῆς ὄψεως, ἀπό τε τοῦ ὕπνου, καὶ τοῦ πλοίου κεχρῆσθαι. διὰ δὴ τοῦτο εἰς ἀμηχανίαν ἐξέπιπτον λέγοντες, ποταπός ἐστιν οὗτος; ὁ μὲν γὰρ ὕπνος

ℵ. καὶ τὸ φανόμενον ἐδείκνυ τῆς ἀνθρωπότητος· ἡ δὲ ℵ. ἐνέφαινεν.

" καὶ ὁ φανόμενον, ἄνθρωπον ἐδείκνυ· ἡ δὲ θάλασσα καὶ ἡ γαλήνη Θεὸν " ἐνέφαινεν. ὅπερ γὰρ καὶ Μωϋσῆς ἐποίησέ τι τοιοῦτον ποτε, καὶ ἐντεῦθεν δείκνυσι τὸν ἀνθρωπον. καὶ ὅτι ὁ μὲν ὡς δοῦλος, ὁ δὲ ὡς δεσπότης ἐθαυματούργει. ὐ γὰρ ῥάβδον ἔτεινεν, ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐδὲ χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς ⓦ ὕδωρ, οὐδὲ θυμὸς ἐδείκνυτο· ἀλλ' ὥσπερ εἰκὸς δεσπότην ὑπάττοντα θεραπαινίδι, καὶ δημιουργὸν κτίσματι, ὕπνῳ αὐτὸν κατέσειε τε καὶ ἐχαλίνωσε λόγῳ καὶ ἐπιτάγματι μόνον· καὶ πᾶσα θύελλα ἐλύετο ἡ ζάλη, καὶ οὐδὲ ἴχνος ἀπέμεινε τῆς ταραχῆς. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν ὁ εὐαγγελιστὴς, εἰπών·

Καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Καὶ ὁ πρὸ τοῦ πάθους ὡς μέγα εἴρητο, τοῦτο αὐτὸς τοῖς δι' αὐτοῦ ἔργων ἐπεδείξατο πάλιν. τί γὰρ εἴρητο πρὸ αὐτοῦ; Εἶπε, φησι, καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος· ὅπως καὶ σωζώμεθα, εἶπε, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. διὰ μάλιστα καὶ ἐθαύμαζον ⓐ ὄχλοι αὐτὸν, οὐκ ἂν θαυμάσαντες, εἰ καθ' ὅτιοῦν ἐποίησεν, ὡς " ἐκεῖνος. ὅπερ ἡ ἀπέβη τῆς θαλάσσης, δι' ὃ δὲ χρὴ θαῦμα ἕτερον φοβερώτερον. δαιμονῶντες γὰρ, καθάπερ δραπέται πονηροὶ, δεσπότην ἰδόντες, ἔλεγον·

ℵ. Μωϋσῆς. Ψαλμ. ρζ. κθ.

ℵ. ὁμολόγησε

29 Τί ἡμῖν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

Επειδὴ γὰρ αὐθέντην αὐτὸν " ἔλεγον ⓐ ὄχλοι, ἦλθον ⓐ δαίμονες τὴν θεότητα αὐτοῦ ἀνακηρύττοντες· καὶ ⓐ τῆς θαλάσσης κυμαινούσης καὶ πάλιν ἡσυχαζούσης οὐκ ἀκούσαντες, ἤκουον τῶν δαιμόνων ταῦτα βοώντων, ἅπερ ἐκείνη διὰ τῆς γαλήνης ἔκραζεν. Εἶτα ἵνα μὴ δόξῃ κολακείας τὸ πρᾶγμα εἶναι, ἀπὸ τῆς πείρας τῶν πραγμάτων βοᾶσι, λέγοντες· ἦλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θες ὧδε περὶ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; διὰ δὴ τοῦτο πρότερον ὁμολογεῖται ἡ ἕδρα, ἵνα μὴ ὕποπτος αὐτῷ ἡ ἱκετηρία ᾖ. ⁘ γὰρ ἐμαστίζοντο ἀφράτως, ⁘ τῆς θαλάττης ἐχειμάζοντο μᾶλλον κεντούμενοι καὶ ἐμπιπραμένοι, ⁘ τὰ δύσκεσα πάσχοντες ἀπὸ τῆς πονηρίας ἐκείνης. ὅπου γὰρ οὐδεὶς αὐτοῦ προσενεγκεῖν ἐτόλμα, αὐτὸς πρὸς αὐτὸν ἀφῆκεν ὁ Χριστός. καὶ ὁμοίως Ματθαῖος φησιν αὐτοῦ εἰρηκέναι· ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; ⁘ οἱ ἄλλοι προσέθηκαν, καὶ ὅτι πρὶν ἐκβάλειν αὐτοὺς ⁘ ὥρισεν, ἵνα μὴ εἰς τὴν ἄβυσσον αὐτοὺς ἐμβάλῃ. ἐνόμισαν γὰρ ἤδη τὴν κόλασιν ἀῤῥῆτοις ἐφεστάναι, καὶ ἔδεισαν ὡς ἤδη εἰς τιμωρεῖον ἐμπεσούμενοι. εἰ δὲ ⁘ πρὸ τοῦ Λουκᾶς ἕνα φασὶν αὐτὸν εἶναι, οὔτε δύο, οὐδὲ ἕν τὸ διαφωνοῦν ἐμφαίνει. εἰ μὲν γὰρ εἶπεν, ὅτι εἷς μόνος ἦν, ἕτερος δὲ οὐκ ἦν, ἐδόκει ἀμφισβάλλειν τῷ Ματθαίῳ· εἰ δέ, ὁ μὲν πρὸ ἑνὸς, ὁ δὲ πρὸ τῶν δύο διελέξατο, ἡ μάχης ὁ ἐξηρμένον, ἀλλὰ διαφορὰ διηγήσεως. καὶ γὰρ ἕμοιγε δοκεῖ, τὸ χαλεπώτερον τούτων ὁπλέξαμενος ὁ Λουκᾶς εἰρηκέναι. διὰ δὲ τραγικώτερον ἀπαγγέλλει τὴν συμφοράν· οἷ, ὅτι τὰ δεσμὰ καὶ τὰς ἀλύσεις διαῤῥήξαντες τὴν ἔρημον ἐπλανᾶτο· ὁ δὲ Μάρκος, ὅτι ⁘ τοῖς λίθοις ἑαυτὸν ἔκοπτε, φησί. καὶ τὰ ῥήματα δὲ αὐτοῦ ἰχνηλατῶ ὁ ἀτίμως καὶ ὁ δυάσμυτον ὁπιδείξασθαι. ἦλθες γὰρ ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς, φησίν; ὅτι μὲν γὰρ ὥρᾳ ἦν πρώτον, οὐκ εἶχον εἰπεῖν· ἀξιοῦσι δὲ μὴ πρὸ καιροῦ δοθῆναι τὴν δίκην. ὅπου γὰρ κατέλαβεν αὐτοὺς τὰ αἰσχρὰ δεινὰ καὶ ὠδύνατα σκάνδαλα ἐργαζομένους, καὶ ὁ πλάσμα ὁ ἑαυτῷ πανταχοῦ διαφθείροντας δέους καὶ τιμωρουμένους, καὶ ἐνόμιζον αὐτὸν δι' ὑποβολὴν τῶν ἡμερωμένων οὐκ ἀναμένειν ⁘ καιρὸν τῆς κολάσεως, διὰ τοῦτο πρὸ ἐκάλουν ⁘ ἐδέοντο· καὶ ⁘ μηδὲ δεσμῶν ἀνεχόμενοι σιδηρῶν, ἔρχονται δεδεμένοι, καὶ ⁘ τὰ ὄρη καταπτέχοντες, εἰς τὰ πεδία ἔξεσαν, καὶ ⁘ τοὺς ἄλλους κωλύοντες διαβαίνειν, ⁘ ἀποτειχίζοντα τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ἰδόντες, ἔστησαν. Τί δήποτε δὲ καὶ τοῖς πάθεσιν ἐμφιλοχωροῦσιν; ὀλέθριον δόγμα τοῖς πολλοῖς ἐνθεῖναι βουλόμενοι, οἷ, ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀπελθόντων δαίμονες γίνονται· ὁ μηδέποτε ἡμῖν μηδὲ μέχρις ἐννοίας λαβεῖν. Τί οὖν, φησιν, ἂν εἴποις, ὅταν πολλοὶ τῶν γονέων [καὶ] παῖδας λαβόντες ἀποσφάττωσιν, ὥστε αὐτοῖς μὴ ταῦτα συμπροσφάττουσαν τὴν ψυχὴν ἔχειν; καὶ πόθεν τοῦτο δῆλον; ὅτι μὲν γὰρ ἀποσφάττουσι, πολλοὶ λέγουσιν· ὅτι δὲ αἱ ψυχαὶ τῶν σφαγέντων μετ' αὐτῶν εἰσι, πόθεν ἔγνως, εἰπέ μοι; ἀλλὰ, φησιν, ⁘ δαιμονῶντες βοῶσιν, ὅτι ψυχὴ τοῦ δεῖνος ἐγώ. ἀλλὰ καὶ τοῦτο σκιώδη τις καὶ ἀπατηλὴν ὑποβολήν. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ τοῦ τετελευτηκότος ἐστὶν ἡ βοῶσα, ἀλλ' ὁ δαίμων ὁ ὑποκρινόμενος ταῦτα, ὥστε ἀπατῆσαι αὐτοὺς ἀκούοντας. Εἰ γὰρ εἰς δαίμονος οὐσίαν ἀσωμάτου ψυχὴ εἰσελθεῖν, πολλῷ μᾶλλον εἰς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτῆς· ἄλλως δὲ, οὐδὲ ἔχοι λόγον τὴν ἠδικημένην ψυχὴν συμπροσάπτειν τῷ ἠδικηκότι· ἢ δύνασθαι δοῦναι δοῦναι ἀσώματον εἰς ἕτερον μεταβαλεῖν οὐσίαν. Εἰ γὰρ ὅπου τῶν σωμάτων τοῦτο ἁμάρτημα, καὶ οὐκ ἂν τις ἀνθρώπου σῶμα ὄνου σῶμα ἐργάσαιτο· πολλῷ μᾶλλον ὅπου τῆς ἀοράτου ψυχῆς τοῦτο ἀδύνατον, ⁘ οὐκ ἂν τις ἰσχύσειεν εἰς δαίμονος οὐσίαν αὐτὴν μετενεγκεῖν. ὥστε γελοίων μεθυόντων ταῦτα τὰ ῥήματα, καὶ παίδων μορμολυκεῖα. οὐδὲ γὰρ ἕνι ψυχὴν ἀπορραγεῖσαν τοῦ σώματος ἐνταῦθα πλανᾶσθαι λοιπόν. Ψυχαὶ γὰρ δικαίων ἐν χειρὶ Θεοῦ. Εἰ δὲ αἱ τῶν δικαίων, καὶ αἱ τῶν παίδων (οὐδὲ γὰρ σκῆνας πονηρὰς) καὶ αἱ τῶν ἁμαρτωλῶν ὁπόθεν ἀπέστησαν. καὶ δῆλον ἀπὸ τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ πλουσίου. Ἄλλα. ιβ. κ. καὶ ἄλλαχοῦ δέ φησιν ὁ Χριστός· Σήμερον τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ. ⁘ οὐχ οἷόν τε ψυχὴν ἐξελθοῦσαν τοῦ σώματος ἐνταῦθα πλανᾶσθαι· καὶ μάλα εἰκότως. εἰ γὰρ ἐν γῇ βαδίζοντες τῇ ζωῇ καὶ γνωείμῳ, τῷ σῶμα περικείμενοι, ὅταν ξένην ὁδὸν ὁδεύωμεν, ποίαν ἐλθεῖν δεῖ, οὐκ ἴσμεν, ἂν μὴ τις χειραγωγῶν ἔχωμεν. πῶς ἡ τοῦ σώματος ἁπαρτισθεῖσα ψυχὴ τῆς ζωῆς ἐξελθοῦσα πάσης, εἴσεται ποῦ δεῖ βαδίζειν αὐτὴν τοῦ καθοδηγοῦντος αὐτῇ; καὶ πολλαχόθεν ἑτέρωθεν ἂν τις κατίδοι, ὅτι οὐκ ἔνι ψυχὴν ἐξελθοῦσαν ἐνταῦθα μεῖναι.

χε. μέλ. ις.
χε. ἔξιν,
χε. ἐναντία λέγειν
χε. μάχη
χε. τὸ
χε. ἀναιδὲς
χε. ἐνδείξ.
χε. εἰς ἕπερ σῶμα ψυχὴ δυνατὸν εἰσελθεῖν,
χε. οὐκ ἂν ἄν
χε. ἐργάσατο
χε. ποιεῖ
χε. ἐκεῖσε

Σοφ. γ. α.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναι. καὶ γὰρ ὁ Στέφανός φησι· Δέξαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ὁ Παῦλος, Τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι πολλῷ μᾶλλον κρεῖττον. καὶ πῶς οὖν πατριάρχου δίψαν ἡ γραφή· Καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, τεφεὶς ἐν γήρᾳ καλῷ. ὅτι γὰρ οὐκ αἱ τῶν ἀμείνονα λαχοῦσαι ψυχαὶ ἀφατεῖσθαι ἐνταῦθα δυνάμενται, ἄκουσον τοῦ πλουσίου πολλὰ ὑπὲρ τούτου πάσχοντος καὶ οὐκ ἐπιτυγχάνοντος. ὡς, εἴτε ἐκεῖ δυνατὸν, αὐτὸς ἀπῆλθε καὶ ἀπῃτήσατο τὰ ἐκεῖ γεγυμνάσθαι. ὅθεν δῆλον, ὅτι μὴ τῷ ὑστεῖσθαι ἀποδημίαν, εἰς χώραν τινὰ ἀπαίρειν αἱ ψυχαί, οὐκ ἐπ' εὐεία οὖσαι ἐπανελθεῖν, ἀλλὰ τῷ τῆς οἰκείου ἡμέρας ἀναμένουσαι. εἰ δέ τις λέγοι τις, τί ποτε ἔνεκεν, ὅπερ ἠξίωσαν οἱ δαίμονες, ἐποίησεν ὁ Χριστός, Πρ. ζ. ν'. Φιλιπ. α. κγ'. Ιερ. λε. ιι. ἀπήγγειλε καλοῦντος καὶ οὐκ ἐπιτυγχάνοντος

31 Εἰς τὸν ἀπέλθειν τῶν χοίρων ὑπεκρέψας αὐτοῖς ἀπελθεῖν,

Ἐκεῖνο δὲ ἐρῶ μοι· ὅτι οὐκ ἐκείνοις πειθόμενος τοῦτο ἐποίησεν, ἀλλὰ πολλὰ ὑστεῦθεν οἰκονομῶν· ἓν μὲν, ὃ διδάξας τοὺς ἀπαλλαγὴν τῶν πονηρῶν τοιούτων ἐκείνων τὸ μέγεθος τῆς λύμης τῶν ὑπεβληθέντων αὐτοῖς· δεύτερον δὲ, ἵνα μάθωσι πάντες, ὅτι οὐδὲ χοίρων καταπολεμῆσαι, εἰ μὴ αὐτὸς συγχωρήσειε· τρίτον, ὅτι χαλεπώτερα τῶν χοίρων ἐκείνους δὲ εἰργάσαντο, εἰ μὴ καὶ ἐν τῇ συμφορᾷ πολλῆς ἀπήλαυον τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας. ὅτι γὰρ ἡμᾶς τῶν ἀλόγων μᾶλλον μισοῦσι, πάντι που δῆλόν ἐστιν. ὥστε οἱ τῶν χοίρων μὴ φεισάμενοι, ἀλλ' ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ πάντας αὐτοὺς κατακρημνίσαντες, πολλῷ μᾶλλον ἂν τοὺς ἀνθρώπους ζῶντα εἰργάσαντο, ὃς εἶχον, ἐπ' ἐρημίας ἄγοντες καὶ ἀπάγοντες, εἰ μὴ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τυραννίδι πολλὴ ἦν ἡ τοῦ Θεοῦ κηδεμονία, χαλινοῦσα καὶ ἐπέχουσα τὴν περαιτέρω ῥύμην αὐτῶν· ὅθεν δῆλον, ὅτι οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὃς οὐκ ἀπολαύει τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας. εἰ μὴ πάντες ὁμοίως μηδὲ καθ' ἕνα ἕτερον, καὶ τῶν προνοίας μέτρον εἰδότες. προνοεῖ γὰρ ὁ ἑκάστῳ λυσιτελοῦν, καὶ ὃ τῆς προνοίας ὑπερβαίνων. προνοεῖ δὲ τοῖς ἐρημίοις ὡς ἕτερον οὐ τοῦτο μανθάνομεν, ὅτι ὑ κενὴ πάντων προνοεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἰδίᾳ ἑκάστου. ὁ καὶ ὅτι τῶν μαθητῶν ἐδήλωσεν εἰπών· Ὑμῶν δὲ* αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσὶ ὡς ἀπὸ τῶν δαιμονώντων δὲ τούτων δῆλον ἦν τοῦτο καὶ δι' ὧν ἐποίησαν, οἱ πάλαι δυνάμενοι ἀπεπνίγησαν, εἰ μὴ πολλῆς τῆς οἰκουμένης ἀπήλαυον. ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο ἐπέτρεψεν ἀπελθεῖν αὐτοῖς εἰς τοὺς ἀγέλους τῶν χοίρων, ἵνα καὶ τὰ χοῖρα οἰκοῦντες ἐκεῖνα, μάθωσιν αὐτοῦ τὴν δύναμιν. ἔνθα μὲν γὰρ πολὺ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐστιν, οὐ σφόδρα ἐπιδείκνυται· ἔνθα δὲ μηδεὶς αὐτοῦ οἶδεν, ἀλλ' ἐπὶ ἀναιθήτως διάκεινται, ἐκλάμπειν ἐποίει τὰ θαύματα, ὥστε αὐτοῖς εἰς τοὺς ἑαυτῶν θεογνωσίαν ὑπαπάτασθαι. ὅτι γὰρ δυάθητοί τινες ἦσαν οἱ τοῦ πόλεμοι ἐκείνων οἰκοῦντες, δῆλον ἀπὸ τοῦ τέλους. δέον γὰρ αὐτοὺς προσκυνῆσαι καὶ θαυμάσαι τοὺς δυνάμεις· οἱ δὲ ἀπέπεμπον,

Ματθ. ι. λ.

34 Καὶ παρεκάλουν ἀπελθεῖν" ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἠθέλησαν τοὺς χοίρους οἱ δαίμονες; πάντα χοῦν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἀνυμνῳδίαν ἐμβάλλῃ οἱ δαίμονες ἐσπουδάκασι, καὶ πάντα δὲ χαίρουσι τῇ αὐτῶν ἀπωλείᾳ. ὅπερ γοῦν ὁ διάβολος ὅτι τοῦ Ἰὼβ ἐποίησε. καὶ τοι ἐκεῖ ὁ Θεὸς ἐπέτρεψεν· ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖ πειθόμενος τῷ διαβόλῳ, ἀλλὰ τὸν αὐτοῦ θεράποντα θέλων ἀποφῆναι λαμπρότερον, καὶ τῷ δαίμονι πᾶσαν ἀναισχυντίας ἐκκόπτων πρόφασιν, καὶ εἰς τὸ αὐτοῦ πρόσωπον κεφαλιῶν τὰ κατὰ τοῦ δικαίου μηνύματα. ἐπεὶ καὶ νῦν ἐκεῖνο, ὅπερ ἤθελον ὅτοι, γέγονε. καὶ γὰρ ἡ τοῦ Χριστοῦ δυνάμις λαμπρῶς ἀνεκηρύχθη, καὶ ἡ πονηρία τῶν δαιμόνων, ἧς ἀπηλλάγη τοὺς ἐπ' αὐτῶν κατεχομένους. ἔφθη δὲ καὶ διεδείκνυτο, καὶ ὅτι οὐδὲ χοίρων εἰσὶν ἀπιστεῖσθαι κύριοι, μὴ τοῦ τῶν ὅλων ἐπιτρέποντος Θεοῦ. εἰ δέ τις καὶ ἀναισχυντεῖ ταῦτα ἐκλέγοι, ὁ κωλύων οὐδείς. ἡ μὲν γὰρ ἱστορία αὕτη. δεῖ δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὡς οἱ χορηγοῦντες τῶν ἀνθρώπων δυεπιχείρητοι ταῖς τῶν δαιμόνων ἐνεργείαις εἰσί. καὶ αἰνιττόμενοι μὲν ὄντες οἱ ταῦτα πάσχοντες, δυνάμενοι καὶ ἐκφεύγεσθαι πολλάκις· δι' ὃ χαίρουσι ὅλον ἡλιωνται, οὐ δαιμονίζονται μόνον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βερροιας

μένον, ἀλλὰ καὶ καταχρημνίζονται. καὶ ἄλλως ἴδοι, ἵνα μὴ τὶς σκιωλὼν εἰ νομίσῃ τὰ γλώμματα, ἀλλὰ πιστεύσῃ σαφῶς ὅτι ἐξῆλθεν ὁ δαίμων, ἀπὸ τῦ σπαράττειν τῶν χοίρων ἵστο γῆς καταδηλον. σκόπει ἄνωθεν καὶ ὅ πρᾶον μετὰ τῆς δυνάμεως. ὅπου γὰρ διαστάσεις ἐνεργεστηθέντες ἀπήλαυνον αὐτὸν τῆ χώρᾳ οἰκειῶτες ἐκείνῃ, οὐκ ἀντέτεινεν, ἀλλὰ [καὶ] ἀνεχώρησε· τὸς δὲ ἀναξίως ἀποφήναντας ἑαυτοὺς τῆς αὐτῦ διδασκαλίας κατέλιπε, τὸς ἐλευθερωθέντας τῶν δαιμόνων δοῦς διδασκάλους καὶ τὸς συσώσας, ὥστε μὴ ἐκείνων μαθεῖν πρῶτα τὰ πεπλημμένα, καὶ αὐτὸς ἀναχωρήσας φόβον ἀφίησιν αὐλοῖς συνακμάζοντα. καὶ γὰρ τῆς ζημίας ὁ μέτεστος διεδίδου τῦ πεπλημμένου τῆ φήμῃ, καὶ καθικνῆτο τῆς ἀγνοίας αὐτῶν ὁ συμβάν. καὶ πολλαχόθεν ἐφέρετο φωναὶ, ἀνακηρύττουσαι τῦ ἡώματος τὸ παράδοξον· ἀπὸ τῶν θεραπευθέντων· ἀπὸ τῶν καταποντισθέντων· ἀπὸ τῶν δεσποτῶν τῶν χοίρων· ἀπὸ τῶν ποιμαινόντων ἀνθρώπων αὐτούς. χ. ἐξῆλθον οἱ δαίμονες, χ. ἀγνοίας χ. παραχρῆμα

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτα καὶ νῦν γινόμενα ἴδοι τὶς ἄν, καὶ πολλοὺς ἐν τοῖς μνημείοις δαιμονιζομένους, ὓς οὐδὲν κατέχει τῆς μανίας, ὑ σίδηρος, ὑχ ἅλυσις, οὐκ ἀνθρώπων πλῆθος, οὐ παράδειγμα, οὐ νουθεσία, οὐ φόβος, ὐκ ἀπειλὴ, ὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. ἐγὼ γὰρ ὅταν τὶς ἀκόλαστος ἢ πρὸς πόρνα σώματα ἐπιορμένος, ὑδὲν διενίσχει τὸ δαιμονῶντος· ἀλλὰ γυμνὸς ὢν ὡς κύων πολλάκις ἔρχεται, ἱμάτια μὴ ἐνδεδυμένος, τὸ δὲ ἀληθῶς παρεκβολῆς ἀπεστερημένος, ἐν τῷ αὐτῷ παρασκευῇ δόξης γεγυμνωμένος· οὐ λίθοις ἑαυτὸν κόπτων, ἀλλὰ ἀμβλυτήμασι πολλῶν λίθων χαλεπωτέροις. τίς οὖν τὸ τοιοῦτον δῦσαι δύναιτο; καὶ παῦσαι ἀγημονοῦντα καὶ οἰκτρούμενον καὶ ὑδέποτε ἐν ἑαυτῷ γινόμενον, ἀλλ' ἀεὶ παράδηλα τὰ μνήματα φοιτῶντα; τοιαῦτα γὰρ τὰ πόρνων καταγώγια πολλῆς τῆς δυσωδίας γέμοντα, πολλῆς τῆς σηπεδόνος. τί οὖν ὁ φιλάργυρος; οὐχὶ τοιοῦτος; τίς δὲ αὐτὸν ἰσχύει δῦσαί ποτε; ὑχὶ φόβοι καὶ ἀπειλαὶ καθημεριναὶ, καὶ παραινέσεις καὶ συμβουλαί; ἀλλὰ πολλὰ τοῦτα ἀλγύνει τὰ δεσμά. κἂν ἔλθῃ τὶς αὐτὸν ἀπαλλάξαι τῶν δεσμῶν, ὀρκίζει ὥστε μὴ ἀπαλλαγῆναι, βάσανον ἡγούμενος εἶναι μείζονα, τὸ μὴ εἶναι ἐν τῇ βασάνῳ· οὐ γὰρ ἠθέλετο χαλεπώτερον; ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὁ δαίμων, εἰ καὶ ἀνθρώπων κατεφρόνησεν, ἀλλὰ τῷ παρόντι ἔσχε τὸν Χριστὸν, καὶ ταχέως ἀπεπήδησε τῦ σώματος. οὗτος δὲ οὐδὲ ᾧ παρόντι ἔχει. ἰδοὺ γοῦν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκούει αὐτῦ λέγοντος· οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ, καὶ γέενναν ἀπειλοῦντος, καὶ βασάνους ἀνηκέστους κολάσεις, καὶ δ' πείθεται· οὐχ ὅτι ἰσχυρότερός ἐστι τῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ὅτι ἀγαπᾷ ἡμᾶς ὁ Χριστὸς οὐ σωφρονίζει. ἀλλὰ τῦτο ὡς ἐν ἐρήμοις καὶ τοιούτοις συμβαίνοι, κἂν ἐν μέσαις πόλεσιν ὦσι. τίς γὰρ ἂν ἑλοιτο νοῦν ἔχων τοιούτοις συνδεθῆναι ἀνθρώποις; μᾶλλον δ' ἐγὼ τοῦτο καταδέξαιμι μὴ μυρίων δαιμονώντων οἰκεῖν, ἢ μετ' ἑνὸς τοιούτου νοσοῦντος τὴν νόσον. καὶ ὅτι οὐ σφάλλομαι ταῦτα λέγων, δῆλον ἐξ ὧν ἑκάτεροι πάσχουσιν. ὅτοι μὲν γὰρ οὐδὲν ἠδίκηκότα ἐζήτουν ἠμύνατο, καὶ βούλονται καὶ δοῦλον λαβεῖν τὸν ἐλευθέρων ὄντα, ἐν μυρίοις παραλλοῖς κακοῖς· οἱ δὲ δαιμονῶντες οὐδὲν ἄλλο ἐργάζονται, ἀλλ' ἐν ἑαυτοῖς τὴν νόσον τρέφουσι· καὶ ὅτοι μὲν πολλὰς οἰκίας δυναστεύουσι, καὶ ὄνομα τῦ Θεοῦ βλασφημεῖσθαι παρασκευάζουσι, καὶ λύμη πόλεως καὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης εἰσίν· οἱ δὲ ἐκτὸς δαιμόνων ἐνοχλούμενοι, ἐλεεῖσθαι μᾶλλόν εἰσιν ἄξιοι καὶ δακρύεσθαι. καὶ μὲν ἐν ἀναισθησίᾳ πλείονα παρέχουσιν· οἱ δὲ μετὰ λογισμοῦ παραιτοῦσιν, ἐν μέσαις πόλεσι βακχευόμενοι καὶ κραυγάζοντες μανίαν. τί γὰρ τοιοῦτον ἐργάζονται οἱ δαιμονῶντες ἄνθρωποι, οἷ Ἰούδας ἐτόλμησε, τῷ ἑκάστῳ παραπλησίαν ἐπιδείξαμενος; καὶ πάντες δὲ οἱ σκῆνος ζηλωτοῦντες, καθάπερ θηρία χαλεπὰ ἀπὸ χαλεπάνδρας φυγόντα, τὰς πόλεις θορυβοῦσιν οὐδενὸς κατέχοντος. εἶκειται μὲν γὰρ καὶ τούτοις δεσμὰ πολυτελῆ· οἷ, ὁ τῶν δικαστῶν φόβος, ἡ τῶν νόμων ἀπειλὴ, ἡ παρὰ τῶν πολλῶν κατάγνωσις, καὶ ἕτερα πλείονα τούτων· ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα παρρησιαστὰ πολλαχοῦ καὶ κάτω ποιοῦσι. καὶ εἰ τὶς αὐτὰ τέλεον αὐτῶν ἀφέλοι, τότε δὴ ἔγνω σαφῶς τὸ ἐν αὐλοῖς δαίμονα, πολύ· χ. τίς χ. ποῖον χ. ἀπεδίωκεν χ. ἐδίωκεν χ. βασάνους

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολὺ τῶ νεῶ ὀξυθόντος ἀγειώτερον ὄντα καὶ μανικώτερον. ἀλλ' ὅπερ τῶτο ὀκ ἔνι, φ λόγω τέως " ἀῶ ὑποδώμεθα, καὶ πάσας αὐτῶ ἀφελώμθα τὰς αἰτίας· καὶ τότε αὐτῶ σαφῶς ἐπιδώμθα τὴν λαμπρὰν μανίαν. ἀλλὰ μὴ δείσητε τὸ θηρίον, ὅταν ἀῶ ὑκκαλύψωμθ. ὐ γὰ τῷ λόγω ἡ σκηνή, ὀκ ὐ τῇ ἀληθείᾳ τὸ πρᾶγμα. ἔστω δίνιω τις ἄνθρωπος πῦρ ἀπὸ τ ὀφθαλμῶν ἀφιείς, μέλας, ἐξ ἑκατέρων τ ὠμων δράκοντας αὐτὶ χειρῶν ἔχων ὀξυρτημένους· ἔστω δ' αὐτῷ καὶ σῶμα, αὐτὰ μὲ ὀδόντων ξίφη ὀξέα ἔχον ἐμπεπηγότα, ἀντὶ δὲ γλώσσης ἰοῦ ἡ θηλυτηρίου φαρμάκου πηγὴ ἀναβλύζουσαν· χαρὰ δὲ, καὶ μίνου πάσης δαπανητικωτέρα, καὶ ἐμβαλλόμενα ἀναλίσκουσα ἄπαντα· ὐ πόδες ὑποδεεστεροί τινες καὶ φλαῦροι ἀπάσης σφοδρότεροι· ὐ τὸ πρόσωπον δ' αὐτῷ ἀπὸ κυνὸς ἡ λύκου κατεσκευασμένον· ἡ φιλαργυρία μηδὲν αἰδεσθῆναι, ἀλλ' ἁπλοῦς ἡ ἀνδρεῖος ἡ φοβερόν· ἐχέτω δ' ὐ ἐν χερσὶ φλόγα. ταῦτα φοβερὰ δοκεῖ εἶ) ὑμῖν τὰ ἐνύπνια· ἀλλ' οὐδέπω κατ' ἀξίαν αὐτὸν ἐσκηματίσαμθ. μᾶ γὰ τούτων, ὐ ἕτερα δεσποτείνας. ἡ γὰ ἡ τοῦ ἀπορωτέρας σφαττέτω, κατεσθιέτω, τὴν ἀρχὴν αὐτῆ ἀπειλείσθω. ἀλλὰ ἡ τούτα πολλῷ χαλεπώτερος ὁ φιλάργυρος, πᾶσιν ὅπερ ὠμῶν ὠμότερος ἅδης, " πάντα καταπίνων, κοινὸς πολέμιος ὠφελήμενος τῶ τῶν ἀνθρώπων γένους. ἡ γὰ βούλε) μηδένα ἀνθρωπον εἶ), ἵνα τὰ πάντα κατέχῃ. ἡ ὐδὲ ὐ ζῶσθαι ἴσα παῖ· ἀλλ', ὅταν πρὸς ἀπολέσῃ τῇ ἐπιθυμίᾳ, ἡ τῆς γῆς τὴν οὐσίαν ἀφανίσαι ἐπιθυμεῖ, ἡ χρυσὸν αὐτὴν οὖσαν ἰδεῖν· οὐ τὴν γῆν δ' μόνον, ἀλλὰ ὐ ἵρη ἡ νάπας ἡ πηγὰς, ὐ πάντα ἁπλῶς τὰ φανόμενα. ἡ ἵνα μάθητε ὅτι ὐδέπω τὴν μανίαν προεσήσαμθ τ ἐκείνου, μηδεὶς ἔστω ὁ ἐγκαλῶν ὐ δεδιπλόμενος· ἀλλ' ἄγε τ ὐκ τ νόμων φόβον τῷ λόγῳ τέως, ἡ ὃν ἐξ αὐτὸν ξίφος ἁρπάσαντα καὶ πάντας ἀναχρώμενον καὶ ὑὸν ἑνὸς φιλτάτων, οὐ φίλον, οὐ συγγενοῦς, ὀκ ἀδελφοῦ, ὀκ αὐτοῦ τῆς γεννησάσης. μᾶλλον δὲ ὐδὲ ὑποθέσεως ἀνθρώπου χρεία· ἀλλ' ἐρώμθα αὐτὸν, εἰ μὴ διαύταις πλάττει ἀεὶ καθ' ἑαυτὸν φαντασίας, ἡ πάντας ἔπεισεν ἀναιρεῖν ὡς λογισμῷ, ὐ φίλους καὶ συγγενεῖς ἡ αὐτοὺς τοὺς γεννησάσας. μᾶλλον δὲ ὐδὲ ἐρωτήσεως χρεία. καὶ γὰ πάντες ἴσασιν, " ὅσοι τούτῳ κατὰ τῶ νοσήματι εἰσὶ τῷ νοσήματι, ὅτι καὶ χῆρας βαρυνόμενα παῖδας, καὶ τὸ γλυκὺ καὶ πᾶσιν ἐπιτερπὲς τὸ παῖδας ἔχειν, βαρὺ δ' ἐπαθὲς εἶ) νομίζουσι. πολλοὶ γοῦν ἡ ἀτοκίαν ἀπεφήναντο, καὶ τὴν φύσιν ἐπήρωσαν, ὀκ ἀνελόντες [μόνον] παθένας τοὺς παῖδας, ἀλλὰ μηδὲ φιλῶ τὴν ἀρχὴν συγχωρήσαντες. μὴ τοίνυν θαυμάσητε εἰ ⓦ φιλάργυρον οὕτως ἐσκηματίσαμθ (καὶ γὰ πολὺ χεῖρον ὄντ τῶν ἐνυπνίων) ἀλλὰ σκοπήσωμθ πῶς τοῦ δαίμονος αὐτὸν ἀπαλλάξωμθ. πῶς οὖν ἀπαλλάξομθ; εἰ μάθοι σαφῶς ὅτι [ἡ] φιλαργυρία τρεπὸς αὐτὸ τοῦτο μάλιστα " ἡμῖν ἐνδυπόδυται, τρεπὸς τὸ ποιεῖσθαι χρήματα. ἀεὶ γὰ ⓐ τὰ μικρὰ κερδαίνειν βουλόμθοι, μεγάλας ὑποπτώσουσι ζημίας· ὅθεν δὴ ἡ πτωχομία εἰς αὐτὸ τοῦτο ὀξενεώκλα. πολλοὶ γοῦν πολλάκις ὅπου μεγάλοις δαμῶσαι βουλόμθοι ὑχὶς τῇ τρεπσδοκίᾳ τοῦ κέρδους ὀκ ἐξετάσαντες τοὺς λαβόντας, μᾶ " τῶν ὄκων καὶ τοῦ κεφαλαίου πάντος ἐξέπεσαν. πάλιν εἰς κινδύνους τρεπεσόντες ἕτεροι, καὶ οὐ βουληθέντος ὀλίγα τρεθέσθαι, καὶ τὴν ψυχὴν μᾶ τῆς οὐσίας ἀπώλεσαν· καὶ πρὸν πάλιν, ἡ ἀξιώματα κερδαλέα, ἡ ἄλλο ἡ τοιοῦτον ὠνήσασθαι, " μικρολογησάμθοι ὃ πάντ ἀπώλεσαν. ὅπερ γὰ ὀκ ἴσασι σοφοὶ, ἀλλ' ἀεὶ * πλείζειν μεμελετήκασι, καὶ τοῦ ἀμπτοῦ ζωσχῶς ἐκπίπτουσιν. ὁ δὲ ἀεὶ " πλείζειν δυνάμ), ὥσπερ ὁ δὲ ἀεὶ " κερδαίνειν. ἐπεὶ οὖν οὐ βούλοντας δαπάνᾳ, ὁ δὲ κερδαίνειν ἴσασι· ἀλλὰ καὶ γινώσκειν δεῖ λαβεῖν, πάλιν ὃ ὠφελοῦντος ὑποφέρουσιν. ἡ γὰ ἐξεπατήθησαν ἄπορον αὐτὸ εὑπόρου λαβόντες, ἡ πλουσίους ὄντας χαλόντες καὶ μικρῶν γέμουσαν ἐλαττώμᾶ, πλείονα πάλιν τὴν ζημίαν ὑπέμειναν. οὐ γὰ ἡ περιουσία, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ ⓦ πλοῦτον ἐργάζεται. ἡ γὰ ὄφελος τοῦ πλούτου, ὅταν δαπάνημα ᾖ καὶ ἄσωτος, καὶ πάντα ἀνέμου σφοδρότερον " ὑποφορῆς; ἡ ὃ, αὐ ἀσελγὴς καὶ μυρίους ἐφ-

ἑτέρ

χ. αὐτὴν ἀποδώμεθα,

χ. αὐτῷ αὐτὸ μ. ὀδ. ξίφ. ὀξ. πεπηγότα,

χ. πάντας

χ. ὡς οἱ τούτῳ κατ. τῷ νοσή. ἡ γῆρ.

χ. αὐτῷ

χ. τῶν τέκν

χ. μικρολογήσαντες, * ἀεὶ

χ. κερδαίνειν

χ. πλείζειν.

χ. βούλοιντο

χ. ὑπερέρης

σας ἐφέλκηται; τί γ', ἀν μέθυσος; οὐ πολλῶν ταχέως πενέστερον ⟨W⟩ ἀνδρα ἐργάσεται; οὐ γαμοῦσι γ' μόνον, ἀλλὰ καὶ οἰκοῦσι ὑποφαλῶς, κατὰ τῆς ὑπομονῆς τῆς πολλῆς οὐ ταῖς σπουδαίαις τῶν ἀνδρα πόδων, ἀλλὰ ταῖς βύσσαις ἐπιεργαζόμενοι. ταῦτ' οὖν ἅπαντα ἀναλογισάμενοι (τῶν γὰρ περὶ τῆς γεέννης καὶ τῆς βασιλείας οὐδὲ πω λόγων ἀκούειν ἀνέχεσθε) καὶ ταῖς ζημίαις συνοπαντες, ἃς ὑπομεμένατε πολλάκις ἀπὸ τῆς φιλοχρηματίας, καὶ ἐν δημοσίοις, καὶ ἐν οἰκίοις, καὶ ἐν γάμοις, καὶ ἐν πανηγύρεσι, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ἀπόφητε τὴν χρημ[illegible]ἐραν. οὕτω γὰρ δυνησεσθε καὶ ⟨W⟩ πρόντα βίον μετ' ἀσφαλείας ζῆν, καὶ μικρὸν ὑποδόντες καὶ τῶν περὶ φιλοσοφίας ἀκούσαι λόγων, καὶ μικρὸν ἀναβλέψαντες, εἰς αὐτὸν τὸν δημιουργὸν ἰδεῖν τὸν ἥλιον, καὶ τὴν ἐπιγειλομένων ἀγαθῶν πρὸς αὐτὸ ὑπιτυχεῖν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. χ. ὑπὸ χ. σοφίας καὶ καταβλέψατες, εἰς

κζ η. Ομιλ. κθ. 1 ΚΑΙ ΕΜΒΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΛΟΙΟΝ ΔΙΕΠΕ-
ρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. 2 Καὶ ἰδοὺ προσέ-
φερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν
πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· θάρσει, τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁ-
μαρτίαι σου.

Δίδυμον αὐτὸν πόλιν οἰκοῦντα τὴν Καπερναούμ λέγει. ἡ μὲν γὰρ ὠνόμασεν αὐτὸν, ἡ Βηθλεεμ· ἡ δὲ ἔνεγκεν, ἡ Ναζαρέτ· ἡ δὲ εἶχεν οἰκοῦντα*, ἡ Καπερναούμ. ὁ μὲν τοι παραλυτικος ἕτερος ἐστὶν ἐκεῖνος τοῦ ἐν τῇ Ἰωαννίνῃ κείμενον. ὁ μὲν γὰρ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ κατέκειτο, ἐκεῖνος δὲ ἐν τῇ Καπερναούμ· καὶ ὁ μὲν τριακονταοκτὼ εἶχεν ἔτη, ὥστε τοῦτον δὲ οὐδὲν τοιοῦτον εἴρηται· ἐκ ὁ μὲν ἐν ἐρημίᾳ τῶν περισσοτέρων ἦν, ἐκεῖνος δὲ εἶχε τοὺς ὑπομένοντας, οἳ καὶ βαστάζοντες αὐτὸν ἔφερον. καὶ τοῦτο μὲν φησι, τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἐκείνῳ δὲ [φησι,] θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; καὶ ⟨W⟩ μὲν ἐν σαββάτῳ ἐθεράπευε, τοῦτον δὲ οὐκ ἐν σαββάτῳ. οὐ γὰρ ἂν ἐνεκάλεσαν καὶ τοῦτο Ἰουδαῖοι. καὶ ὅτι τοῦτο μὲ ἐσίγησαν, ἐπ' ἐκείνου δὲ ἐπέκειντο διώκοντες. ταῦτα δέ μοι δοκῶ ἁπλῶς εἴρηται, ἀλλ' ἵνα μή τις διαφωνίαν εἶναι νομίζῃ, ἕνα καὶ ⟨W⟩ αὐτὸν ἐκπλύσας παραλυτικόν. σὺ δέ μοι σκόπει ὃ ἄτοπον καὶ ὃ ὑπεικὲς τοῦ διασπορᾶς. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τοὺς ὄχλους διεκρούσατο, καὶ ἐκ τῶν ἐν Γαδάρεσι δὲ ἐκβληθεὶς οὐκ ἀντέτεινεν, ἀλλ' ἀνεχώρησε μὲν, οὐ μὴν δὲ μαχόμενος. καὶ πάλιν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβὰς διέβαινε, διὰ πολλοῦ καὶ πεζῇ διαβαίνειν. οὐ γὰρ ἀεὶ παραδόξοποιῶν ἐζητεῖτο, ὥστε μὴ τοῦ τῆς οἰκονομίας λυμήνασθαι λόγου. ὁ μὲν οὖν Ματθαῖος φησιν, ὅτι προσέφερον αὐτόν· Ⓐ δὲ ἄλλοι, ὅτι καὶ τῶν στέγων διορύττοντες, αὐτὸν καθῆκαν καὶ προσῆκαν τοῦ Χριστοῦ ⟨W⟩ κάμνοντα, λέγοντες μὲν οὐδὲν, αὐτῷ δὲ τῷ πρᾶγματι ὑπερέποντες. ἐν ἀρχῇ μὲν γὰρ καὶ αὐτὸς εἶπεν, καὶ οὐ τοσαύτην παρὰ τῶν προσιόντων ἠτεῖτο τὴν πίστιν· ἐνταῦθα δὲ, καὶ προσῆγον ἐπὶ πίστιν ἀπηνοῦντο. ἰδὼν γάρ, φησι, τὴν πίστιν αὐτῶν, τουτέστι τῶν βαλλόντων. οὐ γὰρ πάντως καὶ παρὰ τῶν κάμνοντων μόνον ζητεῖ τὴν πίστιν· οἷς, ὅταν παραπαίωσιν, ἢ ἑτέρως ἐκ τοῦ νοσήματος ὦσιν ἐξεστηκότες. μᾶλλον δὲ ἐν ταύτῃ καὶ τοῦ κάμνοντος ἦν ἡ πίστις. οὐ γὰρ ἂν ἠνέσχετο βαλλόμενος μὴ πιστεύων. ἐπεὶ οὖν τοσαύτην ἐπεδείξατο πίστιν, ὑπεδείκνυτο δὲ αὐτὸς τὴν αὐτοῦ δύναμιν, μεθ' ἑξουσίας ἁπάσης λύων τὰ σώματα, καὶ δεικνὺς διὰ πάντων ὅτι ὁμοπαθής ἐστι τοῖς πάσχουσι. σκόπει δὲ καὶ αὖθις ἔδειξε διὰ τῆς διδασκαλίας, ὅτε ἐδίδαξεν αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων· διὰ τοῦ λέγειν, ὅτε εἶπε, θέλω, καθαρίσθητι· διὰ τοῦ ἑκατοντάρχου, ὅτε εἶπόντα, εἰπὲ λόγῳ μόνον,

χ. ὑπὸ

χ. ἐκεῖνος

χ. σου

χ. ἀναχωρεῖν.

χ. ἐπολυέλεος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νον, ϗ ἰαθήσεται ὁ παῖς μϰ, ἐϕ' ἡμᾶσε δὲ ὑπὲρ πάντας αἰσχύνῃ ἀϕ' ἑαυτῆς ἁλώσῃς, ὅτε αὐτῷ ἐναλίνωσε λόγῳ μόνῳ· ἀϕ' ὧν δαιμόνων, ὅτε αὐτὸν κριτὴν ὁμολόγοιμι, ϗ μὴ πολλῆς τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐξέβαλεν. ἐν τούτῳ πάλιν ἑτέρῳ μείζονι δείγματι τοὺς ἐχθροὺς" αὐτοῦ
κατηναγκάζει ὁμολογῆσαι τὴν ὁμοτιμίαν, ϗ ἀϕ' ἑαυτοῦ τὸ σώματος αὐτῷ αὐτὸ καθίστησι φανε-
ρόν. αὐτὸς μὲν γὰρ τὸ ἀφιλότιμον δείκνυσι (ϗ γὰ[ϗ] πολὺ παρεισέρχεται τὸ θεατὸν τὴν εἴσοδον ἀποτειχίζον, διὸ ϗ αὐτὸν καθῆκεν) οὐκ ἐπέδραμεν βοήθειαν τῷ σώματος θεραπείᾳ τοῦ φαινομένου, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνων λαμβάνει τὴν ἀφορμὴν· δὲ τὸ ἀδηλον παρῆκεν ἐθεράπευσε, τὴν ψυχήν, τὰ ἁμαρτήματα ἀφείς· ὅπερ ἐκεῖνον μὲν ἔσωζεν, αὐτοὺς δ' ὑ πολλῶν τὴν δόξαν ἔφερεν. ἐκεῖνοι μὲν γὰ ἐπὶ πονηρίᾳ" ἐνοχλούμενοι, δὲ ὑπισχνῆσθαι βουλόμενοι, ἐκλάμψαι τὸ γεγυμνωμένον καὶ ἀγαγεῖν προσεβιάσαντο. ϗ μὴ χρυσὸς ὢν αὐτὸς, τῇ βασκανίᾳ αὐτῶν εἰς τὴν τοῦ σημείου φανέρωσιν" ἀπεχρήσατο. ἐπεὶ οὖν ἐθορυβοῦντο, δὲ ἔλεγεν·

παρακινούμενοι, ἐπεχρ.

3 Οὗτος βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

Ἰδωμὲν τί φησιν αὐτός. ἆρα ἀνέπλασε τὴν ὑποψίαν; καίτοιγε εἰ μὴ ἴσος ἦν, ἐλέγχειν εἰ-
πεῖν· Τί μοι" παρασκάπτετε μὴ παρασκευάσαντι ὑπόληψιν; πόρρω τούτης ἐγὼ τῆς δυνάμεως. νυνὶ γὰ τούτων μὲν οὐδὲν εἶπε, τοιαυτηνὶ γὰ ἄπαν καὶ ἐβεβαίωσε ϗ ἐκύρωσε, τῇ τε πρὸς ἑαυτὸν φωνῇ, καὶ τῇ τοῦ ϑαύματος ἐπιδείξει. ὅπερ γὰ τὸ αὐτὸν εἶναι παρεῖ ἑαυτὸν λίαν ἐδόκει παρασίασθαι τοῖς ἀκροωμένοις, ἀϕ' ὧν ἄλλων βεβαιοῖ τὰ παρεῖ" ἑαυτὸν ϗ τὸ δὴ ϑαυμαστὸν, ὅτι οὐ ἀϕ' ὧν φίλων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀϕ' ὧν ἐχθρῶν. τοῦτο γὰρ ἡ παρουσία τῆς αὐτοῦ
Σοφίας. ἀϕ' ὧν μὲν φίλων, ὅτε εἶπε, θέλω, καθαρίσθητι, καὶ ὅτε εἶπεν, * οὐδὲ ἐν πᾶ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρεν· ἀϕ' ὧν δὲ ἐχθρῶν νυνί. ὅπερ γὰρ εἶπον, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός, ἐπήγαγον·

* ὅτι

6 Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρτίας ὅτι τῆς γῆς, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἔγειρε τὸν κράβαττόν σου" ϗ κατάβαινε, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

ἀπὸ κλίνης,

Οὐκ ἐν τούτῳ δὲ μόνον, ἀλλὰ δὲ" ἄλλοχοί πάλιν αὐτῶν λεγόντων, Περικαλοῦ ἔργου δ' λιθάζομέν σε, ἀλλὰ παρεῖ βλασφημίας, ϗ ὅτι σὺ, ἄνθρωπος ὤν, ποιεῖς" σαυτὸν Θεόν, οὐδὲ ἐκεῖ τοῖς δόξαν τούτοις καπέλυσεν, ἀλλὰ πάλιν" αὐτοῖς ἐκύρωσεν, εἰπών· Εἰ μὴ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μή πιστεύετέ μοι· Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ δ' πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε. ἐν τούτῳ μὲν τοι ϗ ἕτερον σημεῖον τῆς ἑαυτοῦ θεότητος δείκνυσιν δ' μικρὸν, ϗ τῆς παρὸς
πατέρα ὁμοτιμίας. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἔλεγον, ὅτι * λύειν ἁμαρτήματα, Θεοῦ μόνου" ἐστὶν· οὗτος δὲ δ' λύει μόνον ἁμαρτήματα, ἀλλὰ ϗ παρὰ τούτου ἕτερόν τι ἐπιδείκνυται, ὃ Θεοῦ μόνου ἰδεῖν, τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ ἀπόρρητα ἐκφέρειν. οὐδὲ γὰρ ἐξεμέσαμεν εἰς μέσον ὅπερ ἐνενοήσαμεν.

Ἰδοὺ γὰρ τινες τῶν γραμματέων, φησὶν, ἐν ἑαυτοῖς εἶπον· οὗτος βλασφημεῖ. 4 Καὶ
ἰδὼν" εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν," εἶπε· τί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Ὅτι γὰ Θεοῦ μόνου ἐστὶ τὰ ἀπόρρητα εἰδέναι, ἀκουστέον τί φησιν ὁ προφήτης· Συ' ἐπίστασαι καρδίας μονώτατος· δὲ πάλιν, Ἐπάζων καρδίας ϗ νεφρούς ὁ Θεός. ϗ ὁ Ἱερεμίας δέ [φησι·]" Βαθεῖα ἡ καρδία παντὸς πάντα· ϗ, Ἄνθρωπος ἐστί, ϗ τίς γνώσεται αὐτόν; ϗ, Ἄνθρωπος ὄψεται εἰς τὸ πρόσωπον, ὁ γὰ Θεὸς εἰς καρδίαν.· ϗ ἀϕ' ὧν πολλῶν ἐστὶν ἰδεῖν ὅτι Θεοῦ μόνου ἐστὶ" τὰ τῆ ἀφάνειαν εἰδέναι. "δείκνυσι τοίνυν ὅτι Θεός ἐστιν ἴσος παρὰ γεγυμνικότι, ἅπερ ἐν ἑαυτοῖς ἐλογίζοντο (ἐσκοτισμένοι γὰρ τὸ πλῆθος, οὐκ ἐτόλμων αὐτῷ τῷ γνώμῳ εἰς τὸ μέσον ἐξενεγκεῖν)" ταῦτα ἐκκαλύπτει ϗ" δῆλα ποιεῖ, πολὺ ϗ ἐνταῦθα τὸ ἀνεπαχθὲς ἐνδεικνύμενος. ἵνα τί γὰρ, φησὶν, ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; καίτοιγε εἰ ἀγαναισθήσας ἐλεγεν," τὰ κρύπτοντα ἀγανακτήσας ἔδει ὡς" δὴ ἀπατηθέντα,

Ιω. ι. λγ.

Ιω. ι. λζ.

β. Παρ. ε. λ. Ψαλμ. ζ. ι. Ιερ. ιζ. θ. ι. α. Βασ. ιϛ. ζ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θέτα, καὶ εἰπεῖν· ἕτερον ἦλθον θεραπεῦσαι, καὶ ἕτερον διορθοῦσαι; πόθεν γὰρ δῆλον, ὅτι ἀφέωνταί μου αἱ ἁμαρτίαι; νυνὶ δὲ οὐδὲν φθέγεται τοιοῦτον, ἀλλὰ δίδωσιν ἑαυτὸν τῇ τοῦ θεραπεύοντος ἐξουσίᾳ· ὅταν δὲ πονηροὶ ὄντες καὶ βάσκανοι, τῆς ἑτέρων ἐπιβουλεύουσι συντριβῆς. διὸ ἐπισκήπτει μὴ ἀνθρώπῳ, μετ' ἐπιεικείας δὲ πάσης. εἰ γὰρ ἀπιστεῖτε, [φησι,] τῷ προτέρῳ, καὶ κόμπον εἶναι νομίζετε τὸ λεχθέν, ἰδοὺ καὶ ἕτερον* ἐκείνῳ προσέθη- * σημεῖον
μι, ὃ τὰ ἀπόρρητα ὑμῶν ἐκκαλύψαι· καὶ μετ' ἐκεῖνο πάλιν ἕτερον. ποῖον δὴ τοῦτο; Ὃ σφίγξαι τὸ σῶμα τοῦ παραλελυμένου. καὶ ὅτε μὲν εἶπε τῷ παραλυτικῷ, οὐ σαφῶς τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἑαυτοῦ δηλοῦν ἔλεγεν. οὐ γὰρ εἶπεν, ἀφίημί σοι τὰς ἁμαρτίας, ἵνα ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ὅπερ ἐκεῖνοι ἠνάγκασαν, τραπεζεῦσαν αὐτοῦ δείκνυσι τὴν ἐξουσίαν, λέγων· ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας. ὁρᾷς ὅ- 10
σον ἀπέχει τοῦ μὴ θέλειν νομίζεσθαι ἴσος τῷ πατρί; οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅτι δέδοται ἕτερός υἱὸς παρὰ ἀνθρώπου, ἢ ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ ἐξουσίαν, ἀλλ' ὅτι ἐξουσίαν ἔχει. καὶ οὐδὲ ἁπλῶς προὴς φι- χε. θεῖον.
λοτιμίαν λέγει· ἀλλ' ἵνα ὑμᾶς πείσω, φησίν, ὅτι οὐ βλασφημῶ, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ πα- 15
τρί. πῶς γάρ; ἀπόδειξιν βούλει; πρέπει σαφῆς καὶ ἀναντιῤῥήτως, ὡς ὅταν λέγῃ· ὕπαγε, σαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ· καὶ τὴν προσταχθεῖσαν Μωσέως δεικνύει δέχασθαι, καὶ τοῦ χείρους
ἐπιτείνει καὶ παραμυθεῖται. οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα, τῆς μὲν τῶν ἁμαρτημάτων ἀφέσεως τεκ- 20
μήριον, τὴν τοῦ σώματος σφίγξιν ποιεῖται· τῆς δὲ σφίγξεως, τὸ βασάσαι κράβαττον, ὥστε μὴ νομισθῆναι φαντασίαν εἶναι τὸ γεγονός. καὶ οὐ προτέρου τοῦτο ποιεῖ, ἕως αὐ- χε. ἐυκοπώτε-
τοῦ ἠρώτησε. ρον

5 Τί γάρ, φησίν, εὐκολώτερόν ἐστιν εἰπεῖν, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, ἆ- 25
ρον κράβαττόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς οἶκόν σου; Ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι. Τί δοκεῖ ῥᾷ- χε. παρειμένου
ον ὑμῖν εἶναι; σῶμα σφίγξαι διωκισμένον, ἢ ψυχὴς ἁμαρτήματα λῦσαι; οὐδηλον ὅτι σῶμα σφίγξαι. ὅσῳ γὰρ ψυχὴ σώματος ἐστὶ κρείττων, τοσούτῳ καὶ τὰ ἁμαρτήματα λῦσαι τούτου μεῖζον. ἀλλ' 30
ὅπερ ἐστὶ καὶ φανερόν, οὐ τοῦτο ἐνεργῶν, παρεσκεύασται τοῦτο πραγματεύεσθαι μᾶλλον, φανερώτερος δὲ· ἵνα καὶ ἐμὲ ἔχῃ καὶ τοὺς ἄλλους μάρτυρας τούτου λαβὼν τὴν ἀπόδειξιν, ἀλλὰ τοῦ ἔργου παρακαλῶν τὴν ἀπόδειξιν, ἀλλὰ τοῦτο λαβὼν τὴν ἀπόδειξιν, ἀλλὰ τοῦ ἔργου παρακαλῶν 35
πῶς ἀπόδειξιν ἔχει τοῦ Ἡσαΐου εἰρημένον, ὅτι αὐτὸς αἴρει τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. ἀναστή- χε. σύροντα.
σας τοίνυν αὐτόν, εἰς τὴν οἰκίαν πέμπει, πάλιν ἐνταῦθα ὃ ἄτυφον δεικνύς, καὶ ὅτι οὐ φαν- ἑλόντες δ' αὐ-
τασίᾳ τοῦτο ἐποίησε τὸ εἰρημένον. ἐδόξασαν γὰρ τῆς ἀρρωστίας μάρτυρας, τοῦτον ποιοῦντα καὶ τῆς ὑγείας. τοὺς ἐχθροὶ ἐδόξα- 40
ἐγὼ μὲν γὰρ ἐβουλόμην, φησί, καὶ τὸ σὸν πάθος καὶ σὲ δοκεῖν ὑγιαίνειν, νοσοῦντας ὁρᾶν τὸν μαζὸς καὶ ἐβλέ-
ἄνθρωπον. ἀλλ' ὅπερ ἐστὶ δοῦναι· ὅπερ δὲ οὐ βούλονται, ἀπιθι οἶκαδε σοῦ σκληρὸς ὁ διορθωσόμενος. ὁρᾷς πῶς ἀνίησι τὴν ψυχὴν καὶ σώματος αὐτὸν ὄντα δημιουργόν; ἐκατέρας γὰρ οὐσίας τὸ θαῦμα ἰᾶσαι, καὶ δεῖξαι σκληρὸν τὸν φθονερὸν ἐκεῖνον ποιῆσαι· ἀλλ' ὅμως ἐπὶ γαμαὶ σύρον).

8 Ἐδόξασαν γὰρ τὸν Θεόν, φησι, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

Γέγονε γὰρ ἀθλίως ἡ σάρξ· αὐτὸς ὁ ἀθλίως οὐκ ἐπετίμα, ἀλλ' ἀπεῖπε διὰ τῶν ἔργων ἐνεῖραι αὐτοῦ καὶ ὑπηλὸν τὸ φρόνημα ποιῶν. πέως γὰρ οὐκ ἂν μικρὸν ὃ νομίζεσθαι πεῖσαι [τὸν] ἀνθρώπων εἶναι μεῖζον, καὶ τοῦ [τοῦ] Θεοῦ ἦκειν. εἰ γὰρ ταῦτα καλῶς ἐ- ἴσ. προελθεῖν
βεβαίωσαν πρὸ ἑαυτῶν, οὐδὲν προσδοκῶντες ἔγνωσαν ἀν' ὅτι καὶ Θεοῦ υἱός ἐστιν. ἀλλ' οὐ κατέ- χε. ὅπως οὐκ
χουν ταῦτα σαφῶς· διὰ τοῦτο οὐδὲ προελθεῖν ἠδυνήθησαν. ἔλεγον γὰρ πάλιν, οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ· πῶς ἔστιν οὗτος παρὰ τοῦ Θεοῦ; καὶ ζωοτρόφως αὐτοὺς ἐ- τρεφον, τὴν οἰκείων παθῶν ταῦτα προσκαλύμματα προσκαλύμματα.

ΗΘΙΚΟΝ Ὁ πολλοὶ καὶ νῦν ποιοῦσι, καὶ τῶν Θεὸν δοκοῦντες ἐκδικεῖν, οἰκεῖα πληροῦσι πάθη, δέον μετ' ἐπιεικείας ἅπαντα μετιέναι. καὶ γὰρ ὁ τῶν ὅλων Θεός, σκηπτοὶ δυνάμενος ἀφιέναι ὅπου τοὺς βλασφημοῦντας αὐτὸν, τὸν ἥλιον ἀνατέλλει, καὶ τοῖς ὁμβροις ἀφίησι, καὶ τἄλλα πάντα μετὰ δαψιλείας παρέχει· οὐκ ἐχρῆν δὲ ἡμᾶς μιμεῖσθαι τοὺς παρακαλοῦντας, παραινοῦντας, νουθετεῖν μετὰ ὠμότητος, ὀργιζομένους,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀργιζομένους, οὐδὲ ἐκ θελουμένους. οὐδὲ γὰρ βλάβη τις εἰς Θεὸν ἀπὸ τῆς βλασφημίας ἐκβαίνει, ἵνα θυμωθῇς· ἀλλ' ὁ βλασφημήσας αὐτὸς ἑ αὐτὸ πεποίηκε. σκόπει τέλος, θρήνησον. καὶ γὰρ δακρύων ἄξιον τὸ πάθος, καὶ Θεοῦ πεπονθότα ἢ οὐδὲν οὕτως ὡς ὑπείκεια θεραπεύσαι δύναται). ὑπείκεια γὰρ πάσης βίας δυνατώτερα. ὅρα γοῦν πῶς ἡμῖν αὐτὸς ὁ ὑβρισμένος προσελήλυθε), καὶ ὑπὲρ τῆς παλαιᾶς καὶ ὑπὲρ τῆς καινῆς· ἐκεῖ μὲν λέγων, Λαός μου, τί ἐποίησά σοι; ἢ τί σοῦ ἔ, Σαῦλε, Σαῦλε, τί με διώκεις; καὶ ὁ Παῦλος ἢ ἐν παρόντι κελεύει παιδεύειν τοὺς ἀντιλογικοὺς. ἑ αὐτὸς ἦ, ἵνα καὶ τοὺς σήσαν μαθητὰς ἀξιοῦντες πῦρ καταβῆναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Σφόδρα ἐπετίμησεν αὐτοῖς λέγων· οὐκ οἴδατε ποίου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. καὶ ἐν τούτῳ ἦ οὐκ εἶπεν, ὦ μιαροὶ καὶ ζητεῖς ὑμεῖς, ὦ βάσκανοι καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἐχθροί· ἀλλά, τί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; δεῖ τοίνυν μετ' ἐπιεικείας ἀφαίρειν τὸ νόσημα. ὁ γὰρ φόβῳ θυμοῦσθαι ἀνθρώπινον βήτιον, ταχέως ἐπανήξει τοὺς τοῦ πονηροῦ πάλιν. διὰ τοῦτο καὶ ζιζάνια ἀφεθῆναι ἐκέλευσε, διδοὺς πολλὴν μετάνοιαν. πολλοὶ γοῦν ὕστερον μετανόησε, καὶ γεγόνασι σοφοὶ, πρότερον ὄντες φανλοι· οἷ, ὁ Παῦλος, ὁ τελώνης, ὁ ληστής. καὶ γὰρ ζιζάνια ὄντες, ὕστερον σῖτος γεγόνασιν ὠφέλιμος. ὑπὲρ μὲν γὰρ τοῦτο ἀμήχανον· ὑπὲρ ἦ τῆς προαιρέσεως, ῥᾴδιόν τε καὶ θύκολον. ὁ γὰρ φύσεως ὀρθὸς αὐτὴ δέδεται, ἀλλ' ἐλευθερίᾳ προαιρέσεως τετίμηται. ὅταν τοίνυν ἴδῃς ἐχθρὸν τῆς ἀληθείας, θεράπευσον, ὑπομείνασα, προσέλκυσαι ἐπιεικείᾳ· βίον ὑποδεικνύμενος ἄριστον, καὶ λόγον παρεχόμενος ἀκατάγνωστον, πρᾶξαι καὶ κηδεμονίαν πρόσχων, πολὺ τοῦ κινδύνου διορθώσεως, οὐ δρίστης τῶν ἰατρῶν μιμούμενος. οὐδὲ γὰρ σκαφεῖοι καθ' ἕνα τόπον θεραπεύοισι μόνον· ἀλλ' ὅταν ἴδωσιν ὅτι ἔλκος τοῦ ἕτερον φαρμάκῳ, προσπάσαι ἑτέρῳ, καὶ μετὰ σμικρὸν πάλιν ἄλλο· καὶ νεῦρα μὲν τέμνουσι, νεῦρα ἦ ὑποδέσμοισι. καὶ σὺ τοίνυν ψυχῶν ἰατρὸς γενόμενος, πολλὰ κίνει θεραπείας τρόπον κατὰ τὰ Χριστοῦ νόμιος· ἵνα καὶ τῆς σεαυτοῦ σωτηρίας καὶ τῆς ἑτέρων ὠφελείας λάβῃς μισθόν, εἰς δόξαν Θεοῦ πολλὰ πειθῶ, ᾧ τούτῳ καὶ αὐτὸς δόξαζόμενος. Τοὺς δοξάζοντάς μοι δοξάσω, φησι, καὶ οἱ ἐξουθενοῦντές με ἐξουθενωθήσονται. πολλὰ τοίνυν εἰς δόξαν αὐτοῦ προσπάσωμεν, ἵνα τῆς μακαρίας ἐκείνης ὑπερτύχωμεν λήξεως· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπερτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Μιχ. ε. γ. Πρ. θ. δ.

Λυκ. θ. νε.

Ματθ. ιγ. κθ.

κ. αὐτῷ

κ. ἔπει

κ. προσελθόντος

κ. δεσμῶσι.

κ. ἀξιοπιστώμεθα

α. Βασ. Ε.

30 Ομιλ. λ. 9 ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΚΕΙΘΕΝ, εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

Οἰκήσας τὸ θαῦμα οὐκ ἐπῄνεσεν, ἵνα μὴ ζῆλον ἐξάψῃ πλέον ὁ ῥώμυθος· ἀλλὰ χρείζεται αὐτοῖς, ὡς χωρὶς καὶ τὸ πάθος σφοδρυνόμενος. τοῦτο δὴ καὶ ἡμεῖς ποιῶμεν, μὴ ὁμόσε χωροῦντες τοῖς ἐπιβουλεύουσιν, ἀλλὰ σφοδρυνόμενοι αὐτοῦ τὸ ἕλκος, ἐνδιδόντες καὶ χαλῶντες αὐτοῦ τὸν τόνον. ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ὁ μὲν Πέτρου καὶ Ἰωάννου καὶ τῶν ἄλλων ἐκάλεσεν αὐτόν; ὥσπερ οὐκ ἦν τότε προῃρεῖτο, ὅτε ἤδει τοὺς ἀνθρώπους πειθησομένους· ὅτε καὶ Ματθαῖον τότε ἐκάλεσεν, ὅτε ἤπίστατο ἕξοντα. διὰ δὴ τοῦτο δὲ Παῦλον μετὰ τοῦ δύασαν ἠλέησεν. Ὁ γὰρ τὰς καρδίας ἐπιστάμενος, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα τῆς ἑκάστου διανοίας εἰδώς, ἤδει καὶ πότε ἕμελλεν ἕκαστος τοῦτον ὑπακούσεσθαι. διὰ τοῦτο οὐκ ἐν προοιμίοις αὐτὸν ἐκάλει, ὅτε σκληρότερον ἔτι διέκειτο, ἀλλὰ μετὰ μυρία θαύματα, καὶ πολλῷ πρεῖττον αὐτοῦ φήμην, ὅτε καὶ ἐπιτηδειότερον ἦδει

Ρω. η. κζ.

πρὸς

τοὺς τὸν ἀκολουθήσαντα. ἄξιον ὃ καὶ τοῦτο ἀποστόλου θαυμάσαι τὸν Ἰησοῦ, πῶς οὐκ ἀπεκρύψατο αὐτοῦ τὸν ἔμπορον βίον, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα προῆκεν, τῶν ἄλλων κρυφθέντων καὶ τοσαύτην ἑτέραν. τίνος ὃ ἕνεκεν εἶπεν, ὅτι ὅτε τελώνιον καθήμενον; δεικνὺς τοῦτο καλέσαντος τὸν δυνάμενον, ὅτι δὲ καταλήξαντα οὐδὲ ἀποσάντα τῆς πονηρᾶς ταύτης καπηλείας, ἀλλ' ἐκ μέσων αὐτὸν ἀνέσασε τῶν κακῶν· καθάπερ οἶμαι καὶ Παῦλον μαινόμενον καὶ λυπαῦντα καὶ πῦρ ἀφιέντα μετέστησεν. ὅπερ οὖν καὶ αὐτὸς δεῖγμα ποιούμενος τῆς τοῦ καλέσαντος δυνάμεως, φησὶ Γαλάταις· Ἠκούσατε τὸν ἐμὸν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὸν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. καὶ οὐκ ἀλιέας ὃ ἐν μέσοις τοῖς ἔργοις οὕτως ἐκάλεσεν. ἀλλ' ἐκείνων μὲν τέχνης ἦν ἀβελτηρίας μὲν, ἀνθρώπων δὲ ἀργοτέρων ἁλιέων καὶ ἀμίκτων καὶ πολὺ τοῦ ἀφελεστέρων· τοῦτο δὲ ὀβολοστάθμια ἀναγκαῖα ἦν καὶ ἰταμότητος, καὶ κέρδος οὐκ ἔχον πολλὴν ὕλην, καὶ ἐμπορία ἀναγκαία, καὶ ἁρπαγὴ χρῆμα ἔχουσα ἔννομον. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τούτων ἐπηκολούθησεν ὁ καλέσας. καὶ τί λέγω ὅτι τελωνίου οὐκ ἐπαυχμώσεται, ὅπου γε οὐδὲ πορνίου γυναῖκα μόνον καλέσας οὐκ ἐπηκολούθησεν, ἀλλὰ καὶ φιλήσας τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ βραβεῖα τοῖς δάκρυσι προέσχεν αὐτῇ; καὶ γὰρ καὶ τοῦτο προσεγένετο, οὐχ ἵνα σῶμα γε καθύσῃ μόνον, ἀλλ' ἵνα ψυχῆς κακίαν ἰάσηται. ὅθεν καὶ ὅτι τοῦ προφητικοῦ πεποίηκε· καὶ δείξας σαφῶς ὅτι δυνάτας ἀφιέναι ἁμαρτίας, ὅτε ὅτι τοῦτον ἔρχεται, ἵνα μηκέτι θορυβῶνται, τελώνια ὁρῶντες καὶ τοῦ μαθητοῦ ἐγκρινόμενον χορόν. ὁ γὰρ κύριος ὢν λόγων καὶ πεπλημμεληκότα πάντα, τί θαυμάζεις εἰ καὶ τοῦτον ἀπόστολον ποιεῖ; ἀλλ' ὥσπερ εἶδες τὸν καλέσαντος τὸν δυνάμενον, οὕτω καταμάθωμεν καὶ τοῦ κληθέντος τὸν ἀκολουθοῦντα. καὶ γὰρ δύτετειναν, οὐδὲ ἀμφισβητοῦντα εἶπε, τί τοῦτο; ἆρα μὴ ἀπατηλὴν κλήσει ἐμὲ τοιοῦτον καλεῖ; καὶ γὰρ ἀκμῆς αὐτὴ πάλιν ἡ ταπεινοφροσύνη· ἀλλ' οὕτως ἀκολουθεῖ, ὡς οὐδὲ οἶκαδε ἀπελθεῖν ἠξίωσε καὶ τοῖς αὐτοῦ τοὺς τούτων κοινωνῆσαι, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἁλιεῖς· ἀλλ' ὃν ἕτερον ἐκείνοις δίκλινον καὶ τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα, οὕτω δὲ ὅτος τοῦ τελωνείου καὶ τὸ κέρδος ἀφεὶς εἵπετο, προεσκευασμένως πρὸς ἅπαντα τὸν γνώμιον ὑπιδεικνύμενος, καὶ πάντων ἀνθρώπων ἐαυτὸν ἀπορρήγνυς τῶν βιωτικῶν, ἐμμαρτύρῃ τῇ θυσίᾳ τοῦ καλέσαντος διὰ τῆς ἀπαρτισμένης ἀκοῆς. καὶ τί δήποτε, φησίν, οὐχὶ καὶ τοὺς τῶν ἄλλων εἶπεν ἡμῖν, πῶς, καὶ ἵνα ζῆλον ἐκλήθησαν, ἀλλὰ τοὺς Πέτρου καὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου καὶ Φιλίππου, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων ἀδαμοῦ; ὅτι οὗτοι μάλιστα ἦσαν ἐν τοῖς ἀπόροις καὶ ταπεινοῖς ὑπιτιθέμασιν. ὅτε γὰρ τελωνείας τι χεῖρον, ὅτε ἁλιείας βυτελέστερον. ὅτι δὲ καὶ Φίλιππος τῶν σφόδρα ἀσήμων ἦν, ἀπὸ τῆς πατρίδος δῆλον. ἀφ' οὗτοι τοίνυν μάλιστα αἱ αἱρετικοὶ* μὲν τὰ ὑπιτιθέμενα, δηλοῦντες ὅτι καὶ ἐν τοῖς λαμπροῖς τὰ δίπτυχα χρή. εἰ γὰρ τὰ δοκούντων ἐπουσιδίων εἶ μηδὲν ἀφέλιμοι παραλιπεῖν, ἀλλὰ περὶ τὰ ἄλλων ταῦτα μὲν ἀκριβείας ἀναπρύπτοντες, καὶ ὅτι τὸ διδασκάλου καὶ ὅτι τὰ μαθητοῦ, πῶς ἂν εἶεν ὅτι τὰ σεμνῶν ὑποπτοι· καὶ μάλιστα, ὅτου σημεῖα μὲν πολλὰ καὶ θαύματα παραστέχουσι, τὰ δὲ ὅτι ἧττον ἀναγκαῖα ἐστὶν εἰδὼς μὲν ἀκριβείας βοσοῦσι καὶ τῶν μαθητῶν τὰ ὑπιτιθέμενα καὶ τὰ ἐλαττώματα, καὶ τὸ διδασκάλου τοὺς περιόντους ὅτις ὅτι ἁμαρτήμασι [καὶ ταπεινότητι] βεβοσπιθίους λαμπρᾷ ἐκκαλύπτοισι τῇ φωνῇ; ὅθεν δῆλον ὅτι πολλοῦ τῆς ἀληθείας ἐποιοῦντ [ὡς] λόγου, καὶ οὐδὲν περὶς ἐμέ, οὐδὲ περὶς ὑπόδειξιν ἔγραφον. καλέσας τοίνυν αὐτὸν, [καὶ] τιμῇ μεγίστῃ τετίμηκε, τραπέζης αὐτοῦ κοινωνήσας οὕτως. Οὕτω γὰρ αὖ καὶ τῶν μαθητῶν βέλτιον ἐποίει, καὶ εἰς πλείονα προῆσιεν οἰκίαν. ὁ γὰρ χρόνῳ μακρῷ, ἀλλ' ἀθρόον ἰάσατο τὸν κακίαν· καὶ οὐκ αὐτοῦ ζωπαιάκειται μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις πολλοῖς. καὶ τοι καὶ τοῦτο ἐδόκει αὐτοῦ ἔγκλημα εἶ), ὅτι οὐκ ἀπεσόβησε τοὺς ἁμαρτωλούς. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο κρύπτοισιν, " οἷα ὑπισκήπτειν ὑπχειρόδοι τοῖς περὶ αὐτοῦ νομοθέτοις. συνέρχονται

γρ. ἀναγκαιοτέρου

γρ. φιλοσοφίαν,

γρ. ἐκείνου

γρ. ἁρπαγῆς

γρ. σώματος

γρ. ἵνα καὶ τῶν κακῶν

* ἡμῶν

γρ. θαύματα

γρ. ἐκκαλύπτουσι

ἐρχονται ὁ ⓐ τελῶναι ὡς καὶ οἱ ἁμάρτωλοι. ἐγκαλλωπιζόμενος γὰρ τῇ εἰσόδῳ τῇ τοῦ Χριστοῦ πῶς αὐτοὺς ζωοποιήσειε. καὶ γὰρ πολλὴ εἴδους ἀφελείας ὁ Χριστὸς ἐκλύει· οὐ γὰρ ἁμαρτωλοὺς μόνον, οὐδὲ ἀφελομένους, οὐδὲ ἁρπαγῶν ἐλέγχων αὐτοὺς ἐζήτει, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἁρπαγῶν διώρθου πολλοὺς τῶν κακῶς ἁμαρτόντων, ἀφ' ὧν διδάσκων ἡμᾶς, ὅτι πᾶς κερδὸς καὶ πολὺ ἔργον δικαίας ἀμοιβῆς ἔχειν ἡμῖν [τὸν] ὠφέλιμον. καίτοιγε τὰ προσκείμενα τότε οὐκ ἀδικίας ἦν καὶ πλεονεξίας, ἀλλ' ὑπ' ἀπιστίας ὁ Χριστὸς αὐτῶν μεταγεῖν, ὅπως μέγα ὂν κέρδος ἀντεῦθεν ἔρχηται γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὁμοεδρίους καὶ ὁμοτραπέζους τοὺς τοιαῦτα πεπλημμεληκότας." τοιοῦτος γὰρ ὁ ἰατρός· οὐ μὴ ἀναδέχηται τὴν σπουδὴν τῶν χαμαιπετῶν, οὐκ ἀπαλλάττει τῆς ἀρρωστίας αὐτούς. καίτοιγε πονηρὸν ἀντεῦθεν ἔλαβε δόξαν, ὡς τὰ μετ' αὐτοῦ φαγεῖν, ὡς τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἐκείνου, καὶ τὰ μὴ πολλῶν τελωνῶν. ὅρα" γὰρ αὐτοὺς τοῦτο ὀνειδίζοντας· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. ἀκουέτωσαν ὅσοι μεγάλων ὑπὲρ νηστείας δόξαν ἑαυτοῖς περιτιθέναι σπουδάζουσι, καὶ ἐννοείτωσαν ὅτι ὁ δεσπότης ἡμῶν φάγος καὶ οἰνοπότης ἐκλήθη, καὶ οὐκ ἠρνεῖτο, ἀλλὰ πολλῶν ἀπολαύειν τῶν, ἵνα τὸ προσκείμενον λύσῃ· ὅπερ οὖν καὶ ἐγίνετο. καὶ γὰρ καὶ μετεβάλετο ὁ τελώνης, καὶ βελτίων ἄνθρωπος ἐγίνετο. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι μέγα τοῦτο λύουσε τὸ κοινωνῆσαι αὐτῷ τῆς τραπέζης, ἄκουσον τί φησιν ὁ Ζακχαῖος ἕτερος πάλιν τελώνης. ὅπερ γὰρ ἤκουσε τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Σήμερον ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι, ἀπὸ τῆς ἡδονῆς προερωτεῖ, Τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων" μοι δίδωμι πτωχοῖς, φησι, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι" τετραπλάσιον. καὶ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς φησι· σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο. οὕτω δι' ἁμαρτωλῶν ἔνεστι παιδεύειν. καὶ πῶς ὁ Παῦλός, φησι, κελεύει, Ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν; μάλιστα μὲν οὖν ὅπως δῆλον, εἰ καὶ διδασκάλοις ταῦτα προσκοπῆς, ἀλλ' οὐχὶ ἀδελφοῖς μόνοις. ἔπειτα, ὅτοι ὅπως τῶν ἀπηρτισμένων ἦσαν, οὐδὲ ἀδελφῶν ἐγκληθήσων. πρὸς γὰρ τούτοις, ὁ Παῦλος καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐγκληθήσεσθαι κελεύει, ὅταν μὴ ἐπιθήσωσιν· ὅτοι γ' ἦσαν παυσάμενοι λοιπὸν καὶ μεταδιδόμενοι. ἀλλ' οὐδὲν τούτων τοῖς φαρισαίοις ἐνέτρεφεν, ἀλλ' ἐγκαλοῦσι τοῖς μαθηταῖς, λέγοντες·

χ. ὅτω καὶ ἰατρὸς ποιεῖ. αὖ δὲ μὴ

χ. χαῖρε

χ. μου χ. πλοῦτε.

Λυκ. ιθ. ε.

Λυκ. ιθ. η.

α. Κορ. ε. ια.

11 Διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Καὶ ὅταν μὲν "αὐλοὶ δοκῶσιν ἁμαρτάνειν, αὐτῷ συντυγχάνουσι, λέγοντες· Ἰδοὺ ⓐ μαθηταί σου ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ· ἐνταῦθα ὡς πρὸς αὐτὸν αὐτὸν διαβάλλουσιν· ἅπερ πάντα καταγνωσθέντων καὶ βουλομένων ἀπορρῆξαι τοῦ διδασκάλου ⓦ χρεὼν τῶν μαθητῶν. τί οὖν ἡ ἄπειρος σοφία;

Ματθ. ιβ. β.

χ. οἱ μαθηταί

12 Οὐ χρείαν ἔχουσί, φησιν, ⓐ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Ὅρα πῶς αὐτῶν εἰς τοὐναντίον περιέτρεψε ⓦ λόγον. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ "ἔγκλημα ἐποιοῦντο, ὃ συνῆνεσθαι αὐτὸν τούτοις· αὐτὸς δὲ τοὐναντίον φησίν, ὅτι ὃ μὴ συνῆνεσθαι, δίκαιον αὐτὸ καὶ τὸ αὐτὸ φιλανθρωπίας· καὶ οὐ μόνον ἐγκλήματος ἐκλύει, ὃ τοῦ τοιούτους διορθοῦν, ἀλλὰ προσηκόμενον καὶ ἀναγκαῖον καὶ μυρίων ἄξιον ἐπαίνων. εἶτα, ἵνα μὴ δόξῃ καταισχύνειν τοὺς κληθέντας τὰ λεχθέν, ⓐ κακῶς ἔχοντες, ὅρα πῶς αὐτὸ προσμυθεῖται πάλιν, ἐπιτιμῶν αὐτοῖς καὶ λέγων·

χ. ἐγκλήματα

13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν.

Τοῦτο δὲ ἔλεγε τὴν τῶν γραφῶν ἄγνοιαν αὐτοῖς ὀνειδίζων. διὸ δὲ πλημμελοῦντες χαίρεται τὰ λεχθέντα, οὐχὶ αὐτὸς ὀργιζόμενος (μὴ γένοιτο) ἀλλ' ὡς ἐκείνους μὴ ἐξαπορηθῆναι. καίτοιγε ἠδύνατο εἰπεῖν· οὐκ ἐνενοήσατε πῶς ἔλυσα τὰς ἁμαρτίας τοῦ παραλυτικοῦ; πῶς δὲ σῶμα ἔσφιγξα; ἀλλ' οὐ λέγει τούτων οὐδέν· ἀλλ' ἀπὸ τῶν κοινῶν λογισμῶν προέτεινε αὐτοῖς διαλέγεσθαι· καὶ πότε ἀπὸ τῶν γραφῶν. εἰπὼν γὰρ, ὃ χρείαν ἔχουσιν ⓐ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' ⓐ κακῶς ἔχοντες, καὶ λαθανόντως δείξας ἑαυτὸν ὄντα ⓦ ἰατρόν, τότε εἶπε, πορευθέν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες μάθετε τί ἐστιν, ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν. οὕτω καὶ ὁ Παῦλος ποιῶ. πρότερον [γὰρ] ἀπὸ
α. Κορ. θ. ζ. τῶν κοινῶν παραδειγμάτων τὸν λόγον κατασκευάσας καὶ εἶπών· Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις
α. Κορ. θ. θ. ποτε; τίς ἀμπελῶνα φυτεύει καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; τότε καὶ τὰς γραφὰς ἐπήγαγε, λέγων· Ἐν γὰρ τῷ νόμῳ Μωϋσέως γέγραπται, οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα· καὶ πάλιν, ὅτως ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. πρὸς δὲ τοὺς μαθητὰς οὐχ ὅτως· ἀλλὰ τῶν σημείων ἀναμιμνήσκει, ὅτω λέγων· ὅτε μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; ἀλλ' ὁ πρὸς Τιμόθεον ὅτως· ἀλλὰ τῆς ἀθενείας δυναμιμνήσκει τῆς κοινῆς, καὶ δείκνυσι καὶ αὐτοὺς ὄντας τῶν ἀθενούντων, οἱ γε οὐδὲ τὰς γραφὰς ἠδεισαν, καὶ πάσης τῆς λοιπῆς ἀμελοῦντες ἀρετῆς ἐν ταῖς θυσίαις τὸ πᾶν ἐτίθεντο. ὁ καὶ σφόδρα αὐτοὺς
Ωσ. ε. ε. ἀνιᾶτο μος, τὸ δι' ὧν τῶν προφητῶν πρώτων εἰρημένον ἐν βραχεῖ πιθησι, λέγων· Μάθετε τί ἐστιν, ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν. δι' ἃ γὰρ τούτων δείκνυσιν, ὅτι αὐτὸν ὄντα τ' προσκυνοῦντα, ἀλλ' ἐκείνους· ὡς δὴ εἰ ἔλεγε, τίνος ἕνεκεν ἐγκαλεῖτέ μοι; ὅτι ἀμαρτωλοὺς διαρρήδην; οὐκ-
Ιωαν. ε. ιζ. οὖν καὶ τοῦ πατρί μου τοῦτο ἐγκαλέσετε. ὅπερ οὖν καὶ ὑπαινισσόμενος κατασκευάζων ἔλεγεν· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι· καὶ ἐντεῦθα πάλιν, παρθυθέντες μάθετε τί ἐστιν, ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος τοῦτο βούλεται, φησιν, ὅτω καὶ ἐγώ. ὁ-
ρᾷς πῶς ἐκεῖνα μὲν προτιθεῖ, ταῦτα δὲ ἀναγκαῖα; οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἔλεον θέλω καὶ θυσίαν, ἀλλ' ἔλεον θέλω, ἢ οὐ θυσίαν. τὸ μὲν γὰρ ἐνέκρινε, ὃ δὲ ἐξέβαλε· καὶ ἀπέδειξεν ὑμῶν οὐ μόνον οὐ κεκωλυμένον ὅπερ ἐνεκάλουν, ἀλλὰ καὶ νενομοθετημένον, καὶ μᾶλλον [ἢ] τῆς θυσίας· καὶ τὴν παλαιὰν αὐτοῖς εἰσάγει διαθήκην τούτων φθεγγόμενος καὶ νομοθετῶν. καθαίρων τὸ πί-
νειν αὐτῶν καὶ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐπιδειγμάτων καὶ ἀπὸ τῶν γραφῶν, ἐπάγει λέγων·

Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετανοίαν.

Γεν. γ. κδ. Ταῦτα δὲ εἰρωνευόμενος πρὸς αὐτούς φησι· λέγει· ὡς ὅταν λέγῃ, Ἰδοὺ, Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς
Ψαλμ. μθ. ιγ. ἐξ ἡμῶν· καὶ πάλιν, Εἰπὲ πεινάσω, οὐ μή σοι εἴπω. ὅτι γὰρ οὐδεὶς δίκαιος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
Ρω. γ. κγ. Παῦλος ἐδήλωσεν εἰπών· Πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. τοῦτο δὲ καὶ ἐκείνους προεμυθήσατο τοὺς κεκλημένους. τοσοῦτον γὰρ ἀπέχω, φησί, τοῦ βδελύξασθαι ἁμαρτωλούς, ὅτι καὶ δι' αὐτοὺς παραγέγονα μόνους. εἶτα, ἵνα μὴ ὑπλουστέρως ἐργάσηται, εἶπεν ἁμαρτωλούς, οὐκ εἰσήγαγεν, ἀλλὰ προσέθηκεν, εἰς μετανοίαν. οὐ γὰρ ὥστε ἁμαρτωλοὺς μεῖναι προσημόμην, ἀλλ' ὥστε μεταβαλέσθαι καὶ γενέσθαι βελτίους. ἐπεὶ οὖν πόντοθεν ἐπεσόμισε, καὶ ἀπὸ τῶν γραφῶν, καὶ ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ἀκολουθίας, καὶ οὐδὲν εἶχον εἰπεῖν, εὐσεβοῦσι [τοῖς] ἐγκλήμασιν, οἷς ἐπήγαγεν αὐτοῖς, φανέντες, καὶ ἐνάγοντες τῷ νόμῳ καὶ τῇ παλαιᾷ, ἀφέντες αὐτὸν πάλιν ὅτι τοῦ μαθητοῦ τὸ ἔγκλημα μεταφέρουσι. καὶ ὁ μὲν Λουκᾶς φησιν, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι εἶπον· τοῦτ' ἔστιν, ὅτι οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου. εἰκὸς δὲ καὶ ἀμφοτέρους ταῦτα εἰρηκέναι. ἐξαπορηθέντες γὰρ ἐκείνους ὡς εἰκὸς μᾶλλον ἑαυτῶν λαμβάνουσιν, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ὕστερον ἐποίησαν. καὶ γὰρ ζηλοτύπως ἀεὶ πρὸς αὐτὸν εἶχον οἱ Ἰωάννου μαθηταί, καὶ ἀπενθυτίας αὐτῷ διελέγοντο, τότε μόνον παπεινωθέντες, ὅτε ἐν ἀρχῇ τὸ δεσμωτήριον ᾤκησεν [ὁ] Ἰωάννης. ἐλθόντες γοῦν τότε ἀνήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ· μᾶλλον δὲ ταῦτα ὅπου πρὸ τοῦ πρότερον ἐπεμπήλθον βασκανίᾳ. τί οὖν ὅτοί φασι;

14 Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά· οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι;

Τοῦτο ἔστι τὸ νόσημα, ὃ πάλαι ἐξέκοπεν ὁ Χριστὸς λέγων· ὅταν νηστεύῃς, ἄλειψόν σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀπολούμενα κακὰ πρόσεισιν. ἀλλ' οὐδὲ τούτοις ὅπιπμαι, οὐδὲ λέγει· ὦ κενόδοξοι καὶ πρόπετοί· ἀλλὰ μετ' ὀπιφείας ἀπαίσης αὐτοῖς διαλέγεται, λέγων· 15 Οὐ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος νηστεύειν, ἕως ὅταν ἡ μετ' αὐτῶν ὁ νυμφίος. Ὅτε μὲν γὰρ ὑπὲρ ἑτέρων αὐτοῖς ὁ λόγος ἦν, τῶν τελωνῶν λέγω, ἵνα αὐτῶν πολλαπλασιασθῇ πλείονα τὴν ψυχήν, σφοδρότερον ἐπετίμησε τοῖς ὀνειδίσασιν· ἔνθα δὲ αὐ-

τὸν

κ. τούτοις

κ. αὐτῷ

κ. ἀπολέσθαι

κ. μὴ δύν. ἡ. τ. ν. πεῖν ἐφ' ὅσ. μετ' αὐτ. ὁ νυμφίος

τὸν ϗ σὸν μαθητὰς ἐσκωπτον, μὴ ὑπειρείας ἁπάσης ποιήσαντὸν ἀπόστολον. ὁ ὃ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ἔχω, σύ, φησιν, ὡς ἰατρὸς ταῦτα ποιῶ· τί ϗ οἱ μαθηταὶ ὃ νηστεύων ἀφέντες [τοὺς] τοιούτους τραπέζας τοσούτον ἰσχύουσιν; Εἶτα, ἵνα μείζω ποιήσωσι τὴν κατηγορίαν, τοσούτους ἑαυτοὺς διδάσκει, ὡς τότε τοὺς φαρισαίους, τῇ συγκρίσει ὃ ἔγκλημα αὐξήσας βδελυμοί. ϗ γὰρ ὡς ἡμῖς, φησι, ὡς οἱ φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά. ϗ γὰρ [ϗ] σὺ νήστευον, οἱ μὲν ἀπὸ Ἰωάννου μαθόντες, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ νόμου. ὥσπερ οὖν ϗ ὁ φαρισαῖος ἔλεγε· Νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου. Λεκ. ιη. ιβ.
τῆς ἑβδομάδος. Τί οὖν [φησιν] ὁ Ἰησοῦς; μὴ δυνάμεθα οἱ τοῦ νυμφῶνος νηστεύειν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ποιητέον μὲν ἃ ἐβουλήθην ἑαυτὸν σκάλεσεν, ἐνταῦθα δὲ νυμφίον, πάντα ἀπόῤῥητα μυστήρια ἀφ' ὧν ὀνομάτων τούτων σκοπὸν ἀνακαλύπτων. κἀκεῖνο ἐνῆν "ὑπὸ πλείονος ἐμοῦ" ὑπὸ πλειόνων ἀκούσεσθε. ϗ. πλειόνων
χώτερον τοὺς αὐτοὺς εἶπεῖν· ὅτι οὐκ ἐξὸν τούτων ὑμᾶς κύριοι, ὥστε τοιαῦτα νομοθετεῖν. Τί γὰρ ὄφελος τῆς νηστείας, ὅταν μὴ πονηρίας ᾖ ἡ ἀφορμὴ γένωσι; ὅταν ἑτέρους ἐγκαλῶμεν; ὅταν κατακρίνωμεν, δακνοὶ μᾶλλον ἐσόμεθα ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ϗ πρὸς ὑπόδειξιν πολλὰ ποιῶμεν; πρὸ γὰρ τούτων ἁπάντων κενοδοξίαν ἐκβάλωμεν ἐντεῦθεν, ϗ τὰ ἄλλα κατορθοῦμεν ἅπαντα, ἀγάπην, πραότητα, φιλαδελφίαν. Ἀλλ' οὐδὲν τούτων φησίν, ἀλλὰ μετ' ὑπερβολῆς πάσης· ϗ δύνανται οἱ τοῦ νυμφῶνος νηστεύειν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος, δυναμιμνήσκων αὐτοὺς τῶν Ἰωάννου ῥημάτων, δι' ὧν ἔλεγεν· Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου Ιωαν. γ. κθ.
ὁ ἑστηκὼς ϗ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· χαρᾶς ὁ παρὼν καιρὸς ϗ εὐφροσύνης· μὴ τοίνυν ἐπείσακτα τὰ σκυθρωπά. ϗ γὰρ σκυθρωπὸν ἡ νηστεία, ϗ τῇ φύσει, ἀλλ' ἐκείνοις τοῖς ἀσθενέστερον ἔτι διακειμένοις· ὡς τοῖς γε φιλοσοφεῖν ἐθέλουσι ϗ σφόδρα ἡδὺ ὃ πρᾶγμα ϗ ποθητόν. ὥσπερ γὰρ τοῦ σώματος ὑγιαίνοντος, πολλὴ ἡ εὐφροσύνη· οὕτω τῆς ψυχῆς εὖ διακειμένης, μείζων ἡ ἡδονή. ἀλλὰ πρὸς τὴν ὑπόνοιαν ἐκείνων ταῦτά φησιν. οὕτω δὲ Ησαΐας πρὸς αὐτοὺς διαλεγόμενος, ταπεινοῦσιν ψυχὴν αὐτοῦ καλεῖ· ϗ Μωϋσῆς ὁμοίως. οὐ μόνον ἐντεῦθεν αὐτοὺς ἐπισκοπίζειν, ἀλλὰ δὲ ἑτέρωθεν λέγων· Ησ. νη. Αρ. λ.

Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, ϗ τότε νηστεύσουσι.

Διὰ γὰρ τούτων δείκνυσιν, ὅτι οὐ γαστριμαργίας ὁ νομοθέτης ἐστίν, οὐδὲ οἰκονομίας τινὸς θαυμαστῆς· ἅμα ϗ ἐν ᾧ πρὸς τὰ πάθη προκαταβάλλεται λόγον, ἐν ταῖς πρὸς ἑτέρους ἀνεπιλογίας παιδεύων τοὺς μαθητάς, ϗ γυμνάζων μᾶλλον ἤδη ἐν τοῖς δοκοῦσιν εἶναι σκυθρωποῖς. πρὸς μὲν γὰρ αὐτοὺς ἤδη τοῦτο εἰπεῖν φορτικὸν ἦν δὲ ἐπαχθές, ὅπερ ϗ μὴ ταῦτα λεχθὲν αὐτοὺς ἐθορύβησε· πρὸς ϗ ἑτέρους λεγόμενον, ἀνεπαχθέστερον τοῖς μᾶλλον ἐγίνετο. ὑπὲρ ϗ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ϗ ὑπὲρ ᾧ πάθει Ἰωάννου μέγα φρονεῖν, ϗ τοῦτο ἐντεῦθεν καταγέλαστον τὸ φύσημα. ᾧ μάλιστα τοι πρὸς τῆς ἀναισχύντου ὕπαρ" προστίθησι λόγον· οὐδέπω γὰρ ἦν καιρός. τοῦτο μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἦν, τὸ ἀνθρώπων νομιζόμενον εἶναι· ἀποβαλεῖν, σκεῦος ϗ. πρὸς. ϗ. ἐπαίνοις,
δὲ φύσιν. Εἶτα ὅπερ ἔμπροσθεν ἐποίησε, τοῦτο ϗ ἐνταῦθα ποιεῖ. ὥσπερ γὰρ ὑπὲρ χειροτονῶν τοὺς αὐτὸν δεῖξαι ἐγκλήμασιν οὖσι θαυμάσιον τὸν μὴ ἁμαρτωλὸν ἑαυτὸν εἶπεν ὑπὲρ τοιούτου, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἔγκλημα, ἀλλὰ δὲ ἔπαινος τὸ νομόθετον· οὕτω ϗ ἐνταῦθα βουλόμενος αὐτοῦ ἀποφῆναι αὐτὸν ὅτι οὐκ οἶδε χαλεπαίνειν τοῖς μαθηταῖς, δείκνυσιν ὅτι τὸ ταῦτα λέγειν οὐκ εἰώθοτων ἐστὶ χαλεπαίνειν τοῖς "ἐπομένοις, ἀλλ' ἁπλῶς ἐγκαλοῦσι. ϗ. ἐπαίνοις,

16 Οὐδεὶς γὰρ ἐπιβάλλει, φησίν, ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ.

Πάλιν ἀπὸ τῶν κοινῶν ὑποδείγματος κατασκευάζει ᾧ λόγον. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· οὕτω γεγόνασιν ἰσχυροὶ οἱ μαθηταί, ἀλλ' οὐ πολλῆς δέονται [τῆς] συγκαταβάσεως· οὕτω διὰ τῶν πυθμάτος ἀνεκινήθησαν. ὅτω ὃ διακειμένοις ὁ χρὴ βαρὸς ὑποτιθέναι ὑποτιμητὴς. Ταῦτα δὲ ἔλεγε, νόμους "ὑποτιθεὶς ϗ κανόνας τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, ἵν', ὅταν μέλλωσι μαθη- ϗ. πδεῖς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ λαμβάνειν τὰς ἐκ τῆς οἰκουμένης ἀπάντας, μὴ πολλῆς αὐτοῖς προσφέρων τῆς ἡμερότητος. ἰσ. ἀπάσης,

17 Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς.

Εἶδες καὶ ὑποδείγματα τῆ παλαιᾷ ἐοικότα; Τί μάτιον; τὰς ἀσχύς; ἡ γὰρ ὁ Ἱερεμίας προσείζωμα (W) λαὸν φησὶ καὶ πάλιν ἀσκῶν μέμνηται καὶ οἴνου. ὅπου γὰρ προσεισαγριμβρίας ἰῶ ὁ λόγος καὶ τραπέζης, ἀπὸ τούτων λαμβάνει τὰ ὑποδείγματα. ὁ δὲ Λυκᾶς καὶ πλέον τί φησιν, ὅτι καὶ ὃ χαλὸν ἀλλοιοῦται, ἐὰν ὑπερβάλῃς αὐτὸ τοῦ παλαιῷ. ὁρᾷς ὅτι ἀ μόνον οὐδὲν γίνεται ὄφελος, ἀλλὰ καὶ πλείων ἡ ζημία; καὶ λέγει μὲν ὃ παλαιὸν, προσδυαφωνῆ δὲ τὸ μέλλον· οἱ, ὅτι χαλοὶ μὲν ἐστε). ἕως δὲ ἀπὸ τούτου ἦν), οὐδὲν αὐστηρὸν αὐτοῖς ὑπετίθει χρὴ καὶ βαρύ. ὁ γὰρ προσὼν χαλεπὸν ζητῶν, φησι, τὸ προσοίκειον τοῦτο ὑφηγεῖται· σπουδέναι δόγματα, οὐδὲ τὸ χαλεπὸν καλοῦντος λοιπὸν ἐπιτηδείοις θύρησι, ἀνεχήτοις ἐργασάμενος ἀπαλῆ. τοῦτο δὲ οὐ προσὼν (W) οἶνον συμβαίνει, οὐδὲ προσὼν τὸν ὑποδεχόμενον ἀσκοὺς, ἀλλὰ προσὼν τὴν ἀχρειότητα τῶν ἐμβεβηκότων. ὑπεδίδου ἡμᾶς καὶ τὴν αἰτίαν ἐδίδαξε τὸ ταπεινὸν ῥήματος, ὧν ζωοποιῶν τοὺς αὐτοῦ διελέγετο. δεῖ γὰρ τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν πολλὰ ἔλεγε καταδεέστερα τῆς ἀξίας τῆς ἑαυτοῦ. ὅθεν οὖν καὶ ὁ Ἰωάννης ἐνδεικνύμενος αὐτὸν εἰρηκέναι, φησὶ· Πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. ἵνα γὰρ μὴ νομίσωσι τοῦτα εἶναι μόνον ἃ εἶπεν, ἀλλὰ καὶ ἕτερα πολλῷ μείζονα φυσταζόμενα, τὰ ἀσθένειαν αὐτῶν εἰς τὸ μέσον τέθηκεν, ἐπαισχυνόμενος, ὅταν λέγωσι ἰουδαῖοι, καὶ εἶναι ἐρεῖν· ὅπερ οὖν καὶ ἐν τοῦτοις φησιν· ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσι. μὴ τοίνυν μηδὲ ἡμεῖς πρὸ τὰ προσόντων ἀπαιτῶμεν ἐν προοιμίοις, ἀλλ' ὅσα δύναται καὶ χαλεπὸς καὶ ἐπ' ἐκεῖνα ἤδομεν. εἰ δὲ ἐπείγῃ καὶ σπουδεῖς, δι' αὐτὸ τοῦτο μὴ ἐπείγου, ἵνα μὴ σπουδεῖς. εἰ δὲ ἀμύγμα σοι ὃ εἰρημένον δοκεῖ εἶναι, ἀπ' αὐτῆς αὐτὸ τῆς προαιρέσεως μάνθανε τῆς φύσεως, καὶ ὅτε ὅλα αὐτὸ τὸ δύναμιν πᾶσαν· καὶ μηδείς σε τῆ ἀκαίρως ἐγκαλοῦντων κινείτω· ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς Φαρισαῖοι (A) ἐγκαλοῦντες ἦσαν, καὶ μαθηταὶ (A) ὀνειδίζόμενοι. ἀλλ' ὅμως ὐδὲν τούτων ἔπεισε (W) Χριστὸν μεταθεῖναι τὸ δόξαν, οὐδὲ εἶπεν, ἀμελῶν δεῖ τούτους νηστεύειν καὶ τούτους μὴ νηστεύειν· ἀλλ' ὥσπερ ὁ ἄριστος κυβερνήτης οὐ τοῖς παραπομπίμοις κύμασιν, ἀλλὰ τῆ οἰκείᾳ τέχνῃ προσέχει· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς τότε ποιεῖ· καὶ γὰρ ἀμελῶν ἦν, ἃ τὸ μὴ νηστεύειν αὐτοῖς, ἀναγκαῖα δὲ τὰ νηστείαν ἐν τοῖς χαλεποῖς πληγῶν καὶ παραχαθῶν καὶ διαῤῥαγῶν. ἰσ. πᾶσι τούτων· ἰσ. εἰπεῖν, ἰσ. ἐποίησε· ἰσ. ἀποχρησθῶσι

ΠΟΙΚΟΝ Ὥσπερ οὖν καὶ ἡμεῖς ἐννοοῦντες, οὕτω τοῖς οἰκείοις χρώμεθα πᾶσι, κἂν γυναῖκα φιλόκοσμον ἔχῃς, προσπείμματα κεχηνῦῖα [καὶ διατερωμένα] καὶ πολλὴ τρυφῆ διαχεομένην καὶ λάλον καὶ ἀνόητον. καίτοιγε οὐκ ἐν τούτοις πρὸς γυναῖκα μέλλει συμπεσεῖν· πολλὰ γὰρ διαπλάσωμεν ὦ λόγῳ τοιαύτην γυναῖκα. τί οὖν ὅτι γυναῖκα, φησι, καὶ οὐχὶ ἄνδρα διαπλάττεις; εἰσὶ καὶ ἄνδρες τοιοῦτοι χείρους τῆς γυναικός. ἀλλ' ὅπου ἀνδράσιν ἡ ὑπεροψία ἐγχειρεῖται, διὰ τοῦτο γυναῖκα διαπλάττομεν πρὸς, ἵνα ὡς ἐκ τῆς κακίας πλεονασμὸς. πολλὰ γὰρ καὶ ἀνδράσιν ἔστιν ὕβρεις, ἃ πολλοὶ γυναιξὶν οὐκ ἔστιν οἷς, ἀνδροφονίαι, τυμβωρυχίαι, θεομαχίαι, καὶ πολλὰ τοιαῦτα. μὴ τοίνυν νομίσητε τὸ γένος ἡμᾶς ἐξουθενίζοντας τοῦτα ποιεῖν (οὐκ ἔστι τοῦτα, οὐκ ἔστιν) ἀλλ' ἵνα χρήσιμον πρὸς ὑπογραφὴν τὴν εἰκόνα. προσοικείσθω τοίνυν ἡμῖν γυνὴ τοιαύτη, καὶ προσδαπανάτω πρὸς ὕβριν αὐτῆ διορθούσῃ ὁ ἀνήρ. πῶς δὲ αὐτὴ διορθώσεται; μὴ πόντια ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὰ κουφότερα προστερνίζει καὶ οἷς καὶ σφίδρα κατέχει). ἀνὴρ γὰρ ὃ πᾶν ἐπείξῃς αὐτῆ καταρθῶσαι δεῖ ἀρχῆς, ὃ πᾶν ἀπώλεσας. μὴ τοίνυν προσιέλης τὰ χρυσία βύθιος, ἀλλ' ἄφες ἔχειν καὶ προσκεῖσθαι τέως. δοκεῖ γάρ ὅ-τι ἔλαττον εἶναι) κακὸν τῶν ἐπιτιμάτων καὶ τῶν ἀπορραφῶν. προστέρνισον τοίνυν σκῆνα ἀναιρείσθω· καὶ μηδὲ σκῆνα φόβῳ καὶ ἀπειλῇ, ἀλλὰ πειθοῖ καὶ προσηνείᾳ καὶ διὰ τῆς ἑτέρων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρων κατηγορίας, καὶ δέξαι τῆς σῆς ψήφου καὶ γνώμης· καὶ λέγε τοῖς αὐτὴν ζωγράφοις, ὅτι σοι οὐκ ἔστιν ἐπέρασος [ἡ] ὄψις οὕτω καλλωπιζομένη, ἀλλὰ καὶ σφέδρα ἀηδής· καὶ πεῖθε, ὅτι σε μάλιστα τοῦτο λυπεῖ. καὶ μὴ τὴν ζωὴν ψῆφον καὶ τὴν πρὸ ἑτέρων δόξαν εἴσαγε, καὶ λέγε, ὅλη καὶ ζαὶ βύμορφος τοῦτο ἀφανίζειν εἴωθεν, ἵνα ὁ πάθος ἐξέλῃς· καὶ μηδὲν
κ. κβ 5 μηδέπω τοίνυν γέεννης εἴπῃς, μηδὲ τοίνυν βασιλείας (εἰκῇ γὰρ ταῦτα ἐρᾷς)" ἀλλὰ πεῖσον αὐτὴν, ὅτι σε τέρπει μᾶλλον γυμνὸν ὑπιδεικνύσα τοῦ Θεοῦ τὸ ἔργον· ἢ ὃ βασανίζουσα τὴν ὄψιν κατατείνουσα καὶ κνισῶσα, ὃ δὲ πολλοῖς φαίνεται καλὴ καὶ εὐειδής. τοιοῦτον ὃ πολλαπλῶς τοῖς κοινοῖς λογισμοῖς καὶ ταῖς πάντων ψήφοις τὸ νόσημα ἔκδηλόν ἐστιν· καὶ ὅταν τύπτοις καὶ μαλάξῃς τοῖς λόγοις, καὶ ἐκεῖνα τοιοῦτον. κἂν ἅπαξ εἴπῃς καὶ μὴ πείσῃς, κἂν
κ. κἂν 10 δεύτερον "καὶ τρίτον" καὶ πολλάκις ταὐτὰ ἐπιτιθῇς ῥήματα, μὴ ἀποκάμῃς· μὴ μοί τοι μὴν" ἐπαρθείας τινὸς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀμελεντισμοῦ· καὶ νεῶν μὲν ἀποστρέφου, νεὼν δὲ κολάκευε
κ. ἀπειθείας καὶ θεράπευε. οὐχ ὁρᾷς τοὺς ζωγράφους πόσα ἐξαλείφοντες, πόσα παρεγγράφοντες, ἕως ὅταν ὄψιν ποιῶσι καλήν; μὴ γένοιτο τοίνυν ἐκείνων χείρων. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι σώματος εἰκόνα γράφοντες τοσαύτην κέχρηνται φιλοτιμίαν τῇ τοιαύτῃ
κ. πολλῷ 15 τέχνῃ, πόσῳ μᾶλλον ἡμᾶς ψυχὴν ἀμφιπλάττοντας τὴν πᾶσαν δεῖ εἶναι δίκαιον κινεῖν μηχανήν; αὐτὴ γὰρ καλῶς τῆς ψυχῆς ταύτης ἀμφιπλάσης
κ. εἰκόνα, κ. ἀμυμονεύντος τὴν" ὄψιν, οὐκ ὄψει τὸ τοῦ σώματος" ἀμυμονοῦν πρόσωπον, οὐδὲ ἠμαγμένα χείλη, οὐδὲ στόμα αἵματι πεφοινιγμένῳ παρεοικός, οὐδὲ ἡσβολωμένας ὀφρῦς ὡς ἀπὸ χύτρας ἰωνός, οὐδὲ κεχηνιασμένας παρειὰς κατὰ τοίχους τῶν ζαφῶν. πάντα γὰρ ταῦτα, ἀσβόλη καὶ τέφρα καὶ κόνις, καὶ ἑκάστης δυσωδίας γνωρίσματα. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδα πῶς ἔλαθον εἰς τοιούτους ἐξ-
20 ενεχθεὶς τοὺς λόγους, καὶ ἑτέρῳ πράγματι ὧν ἔδει διδάσκειν μετ' ὀπτικείας, αὐτὸς εἰς ὀργὴν ἐξεκυλίσθην. ὥστε ἐπανίωμεν πάλιν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πρᾶξιν, καὶ πανώπλια φέρωμεν τὰ ἐλαφρώματα τῶν γυναικῶν, ἵνα κατορθώσωμεν ὃ βουλόμεθα. οὐχ ὁρᾷς πῶς τὰ παιδία φέρουσιν κλαίοντα, ὅταν αὐτὰ τῆς θηλῆς ἀπάγειν βουλώμεθα, καὶ πανώπλια ὑποτιθέμεθα δι' ἐκείνου μόνου, ἵνα αὐτὰ πείσωμεν κατασφενδονῆσαι τῆς μητέρας ῥαπίζης; ὅταν
25 δὲ ἐν ταύτῃ ποιῶμεν· πανώπλιαν ἀνεχόμεθα τῶν ἄλλων, ἵνα τοῦτο κατορθώσωμεν. ὅταν γὰρ τοῦτο διορθωθῇ, εἶτα καὶ ὃ ἕτερον" ὁδῷ προβαίνον, καὶ ὅπως ἂν χρυσία [πάλιν] ἤξεις, καὶ τῶν αὐτῶν τούτῳ δὲ τρόπῳ δὲ καὶ τούτων ὁμοίως ἀφαιρήσῃ· καὶ ὅταν μικρὸν ῥυθμίζων τὴν γυναῖκα, ἔσῃ ζωγράφος" κάλλιστος, δοῦλος πιστὸς, γεωργὸς" ἄριστος. μὴ ὃ τούτων ἁπάντων μεμνησκε
κ. καὶ ὅπως ὁδῷ προβαίνων, καὶ κ. ἄριστος, κ. βέλτιστος. κ. Σάρρας, ἰσ. δείκνυε αὐτὴν καὶ τῶν παλαιῶν γυναικῶν, τῆς" Σάρρας, τῆς Ρεβέκκας, καὶ τῶν βυμόρφων, καὶ τῶν οὐ
30 τοιούτων, καὶ" δείκνυ πάσας ὁμοίως σωφρονούσας. καὶ γὰρ Λεία ἡ τοῦ πατριάρχου γυνὴ οὐκ ἦσαν βύμορφος; οὐκ ἰωαγκάθη τοιοῦτον οὐδὲν ὑπενόησαν, ἀλλὰ καὶ δυστειδὴς ἦσα καὶ ὁ σφόδρα" φιλουμένη παρὰ τοῦ ζωοποιοῦντος, ὅτε ἐπενόησέ τι τοιοῦτον, ὅτε τὴν ὄψιν διέφθειρεν, ἀλλ' ἔμεινεν" ἀκέραιον διατηροῦσα ⟨Ⓦ⟩ χρακὶ πύρα, καὶ ταῦτα ὑπὸ ἐλλιώνων τραφεῖσα.
κ. ποθουμένη κ. ἀκεραίους διατηροῦσα τὰς χαρακτῆρας, σὺ δὲ ἡ πιστὴ, ἡ ⟨Ⓦ⟩ Χριστὸν ἔχουσα κεφαλὴν, σατανικῷ ἐπεισάγῃς ἡμῖν μηχανῇ; καὶ οὐκ
35 ἀναμιμνήσκῃ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐκλυσαντός σε τὴν ὄψιν; τῆς θυσίας τῆς κοσμούσης σου τὰ χείλη; τοῦ αἵματος τοῦ φοινίξαντός σε τὴν γλῶτταν; ἀλλὰ γὰρ ταῦτα πάντα ὑπονόησις, κἂν μυριάκις" φιλόκοσμος ᾖς, ὑπολήψεται οὐδεὶς ἀνέξῃ ⟨Ⓦ⟩ κοιλοτόν σου τὴν τέφραν ὑπενεγκάσθαι. μάθε ὅτι τῷ Χριστῷ ἁρμόσθης, καὶ ἀπόστηθι τῆς ἀκαθαρσίας ταύτης. οὐδὲ γὰρ τέρπεται τοῖς χρώμασι τούτοις, ἀλλ' ἕτερον ὑπιζητεῖ κάλλος, ὃ καὶ σφοδρὸς ὄντως ἐραστής, ὃ ὃν
40 τῇ ψυχῇ λέγω. τοῦτό σοι καὶ ὁ σοφώτατος ἀσκεῖν ἐκέλευσε, καὶ ἐπέλεγε· Καὶ ἐπιθυμήσει Ψαλμ. μδ. ι'.
ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου. μὴ τοίνυν ἀπειθῶμεν ἀκαθαρσίαν. οὐδὲ γὰρ ἀτελές τι τῶν ἔργων ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ διορθώσεως δεῖται τῆς παρὰ σοῦ. οὐδὲ γὰρ εἰ βασιλικήν τις εἰκόνι μὲν ὑβρίσας ἀπειλεῖται ὑπομένειν τὰ πρὸς ἑαυτὸν, ἀσφαλὴς ἡ ὑπόθεσις [ἔσται,] ἀλλὰ ⟨Ⓦ⟩ ἔλαττον ὑποστήσεται κίνδυνον. εἶτα, ἀνόητος μὲν ἐργάζεται, ἀλλ' ὅμως θεὸς θεὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θεὸς ὁ ἐργάζε), ἢ σὺ διῤῥηῦσαι; ⁊ οὐκ οἶνοεῖς τ' γεέννης ὃ πῦρ; οὐκ οἶνοεῖς τῆς ψυχῆς τ' ἐρημίαν; διὰ γὰρ ὅτο ἠμέλη) ἐκείνη, ὅπῳ πᾶσα εἰς τ' σάρκα ἡ σπουδὴ κενοῦται. ἢ τί λέγω τ' ψυχήν; ἢ γὰρ αὐτῇ τῇ σαρκὶ πάναντία συμβαίνει ἅπαντα ὧν ἐσπουδάκατε. σκόπει δέ· βύλει καλὴ φαίνεσθαι; ὅτο σε ἀμορφον δείκνυσι. βύλῃ ἀρέσαι ⟨ῳ⟩ ἀνδρί; ὅτο αὐτὸν μᾶλλον λυπεῖ· ⁊ οὐκ αὐτ' μόνον, ἀλλὰ ἢ τὰς ἔξω κατηγόρους παρασκευάζῃ ἡμέας. βύλῃ νέα φαίνεσθαι; ὅτό σε ταχέως εἰς γῆρας ἄξει. βύλει καλλωπίζεσθαι; τοῦτό σε αἰσχύνεσθαι ποιεῖ. ἡ γὰρ τοιαύτη οὐχὶ ταῖς ὁμοτίμοις μόνον, ἀλλὰ ἢ τ' θεραπαινίδων ταῖς ζωοεδύαις ἢ τ' οἰκετ' τοῦ βαπτισμένοις αἰσχύνεται, ἢ πρὸ γε πάντων ἑαυτῇ. ἀλλὰ τί δεῖ ταῦτα λέγειν; τὸ γὰρ πολύτων χαλεπώτερον πρᾶγμα νῦν, ὅτι τῷ Θεῷ προσκρούεις, ὅτι σωφρονοῦσιν ἐπορύτεις, ὅτι ζηλοτυπίας ἐπανάπαυσις φλόγας, ὅτι ταῖς βπὶ τὰ τέγνης ζηλοῖς πορνευομένας γυναῖκας. ταῦτ' οὖν ἅπαντα ἐννοοῦσα καταγελάσατε τῆς σατανικῆς πομπῆς ⁊ τῆς διαβολικῆς τέχνης, καὶ ⟨ῳ⟩ κόσμον τὸν ἀφεῖσαν (μᾶλλον ὃ τὸ ἀκοσμίαν) ὃ κάλλος ἐκεῖνο καταskευάσατε ἐν ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς, ὃ καὶ ἀγγέλοις ἐπέρασον, καὶ Θεῷ πρῶνον, ⁊ τοῖς ζωοικοῦσιν ἤδη, ἵνα καὶ τῆς μελλούσης καὶ τῆς μηγούσης βπιτύχητε δόξης· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς βπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τ' Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

πορνευομένας γυναῖκας

Ομιλ. λα. 18 ΤΑΥΤΑ ΑΥΤΟΥ ΛΑΛΟΥΝΤΟΣ*, ΙΔΟΥ ἄρχων εἰσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν βπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ζήσε). 19 Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ, ⁊ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. *αὐτοῖς,

Ατέλαβε τοὺς λόγους ὃ ἔργον, ὥστε πλέον τοῦ φαρισαίους βπισομιαθῆσαι. καὶ γὰρ ὁ ἐλθὼν ἀρχισυνάγωγος ἦν, ⁊ ὃ πένθος δεινόν. ⁊ γὰρ μονογενὲς ἦν τὸ παιδίον, ⁊ ἐτῶν δώδεκα γεγονός, αὐτῇ τῆς ἡλικίας ἄγον τὸ ἄθος· διὰ δὴ μάλιστα καὶ θύρεως αὐτὴν ἀνέστησεν. Εἰ γὰρ ὁ Λουκᾶς λέγει, ὅτι ἦλθον λέγοντες, μὴ σκύλλε ⟨ῳ⟩ διδάσκαλον, τέθνηκε γάρ, σκληρὸν ἐφαίνετο, ὅτι τὸ ἄρτι ἐτελεύτησε, σφαλερὸν ἦν ἀπὸ τ' καιρὸν τῆς ὀλιγοψυχίας, ἢ αὔξοντος τὸν συμφορῶν. ⁊ γὰρ ἔθος τοῖς δεομένοις ἐπαίρειν τὸν λόγον ταῖς οἰκείαις κακαῖς, καὶ πλέον τι τῶν ὄντων λέγειν, ὥστε μᾶλλον βπιπασάσασθαι τοὺς ἰκετηριμένους. ὅρα γὰρ αὐτοῦ τὴν παχύτητα. δύο γὰρ ἀπαιτεῖ παρὰ τ' Χριστοῦ, ⁊ παρακληθέσθαι αὐτὸν, ⁊ τὴν χεῖρα βπιθεῖναι, ὅπερ σημεῖον ἦν τ' καταλιπεῖν αὐτὴν ἐμπνέουσαν ἔτι. τοῦτο καὶ ὁ Σύρος σκῆνος ὁ Νεεμὰν ⟨ῳ⟩ προφήτην ἀπῄτει. ἔλεγε γὰρ, ὅτι καὶ ἐξελθύσεται, καὶ τὴν χεῖρα βπιθήσει αὐτῷ. ⁊ γὰρ ⁊ ὄψεως δέονται καὶ αἰσθητῶν προσλήμψεων οἱ παχύτεροι σκηνοῦντες. ⁊ ὁ μὲν Μάρκος φησὶν, ὅτι τοῖς τρισὶ ἔλαβε μαθηταῖς, ⁊ ὁ Λουκᾶς· ὁ δὲ ὁ ἁπλῶς φησι τοῖς μαθηταῖς. τίνος οὖν ἕνεκεν ⟨ῳ⟩ Ματθαῖον ὁ πρῶτον ἔλαβε, καίτοιγε ἄρτι προσεληλύθοντα; εἰς πλείονα αὐτὸν βπιθυμίαν ἐμβάλλων, ⁊ διὰ τ' ἀτελέστερον ἔτι σκηνοῦντα. διὰ γὰρ τοῦτο ἐκείνοις τιμᾷ, ἵνα ὅτοι κατ' ἐκείνους γλώσσηται. τοῦτο ὃ ἦρκει τοῖς τὸ κῦ τὸν αἱμορροοῦσαν ἰδεῖν, καὶ τὸ τραπέζῃ τιμηθῆναι καὶ κοινωνίαν ἀλῶν. ἀπασάντι ὃ ἠκολούθησαν πολλοί, ὡς βπὶ ἁπλοῦ ματι μεγάλῳ, καὶ διὰ τ' προσώπου τ' παραγενομένου, ⁊ ὅτι πλείους παχύτερον διακείμενοι, οὐχ ὅτω ψυχῆς βπιμελήσθαι, ὡς σώματος ἰατρείαν ἐζήτουν. ⁊ ζωέρρεον, οἱ μὴ κατὰ τῶν οἰκείων ζωοθούμενοι παθῶν, οἱ ὃ τῆς τ' ἀλλοτρίων διορθώσεως θεραπεύοντες ἠνείχοντο· λόγων ὃ ἕνεκεν καὶ διδασκαλίας προσηνυμένως ὀλίγοι οἱ πρὸς αὐτὸν φοιτῶντες ἦσαν τότε. ἀ μὲν Ἔλασεν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ τοὺς μαθη-

χ. παχύτερον

χ. ὄψεων

χ. κοινωνῆσαι

χ. αὐτῷ

δ. Βασ. ε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρ. διακρ. ζας μόνον, ϗ οὐδὲ τύτυς πρώζας, πόσα χρὴ παιδίων ἡμᾶς τὴν ἀρχὴν τῶν πολλῶν ἀποκρούεσθαι δόξαν.

20 Καὶ ἰδοὺ γυνή, φησιν, ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα ἔτη ἔχουσα προσῆλθεν ὄπισθεν, ϗ ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

5 21 Ελεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, ἐὰν ἅψωμαι μόνον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.

Τίνος ἕνεκεν ὁ μὲν παῤῥησίας αὐτῷ προσῆλθεν; ἠσχύνετο δηλονότι ὁ πάθος, ἀκάθαρτος εἶναι νομίζουσα. Εἰ γὰρ ἡ ἐν καταμιλίοις ὕσα οὐκ ἐδόκει εἶναι καθαρά, πολλῷ μᾶλλον ἡ τοιαῦτα νοσοῦσα τοῦτο δὴ ἐνόμισε. ϗ γὰρ πολλὴ προσῆλθε τὸν νόμον ἀκαθαρσίαν τοῦτο εἶναι ὁ πάθος ἐνομίζετο. διὸ τοῦτο λανθάνει ϗ κρύπτεται. ἄλλως τε ὐδέπω οὐδὲ αὐτὴ τὸν προσῆκουσαν ϗ ἀπηρτισμένην περὶ αὐτοῦ δόξαν εἶχεν· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐνόμισε λανθάνειν. ϗ προσῆλθε προσερχεται δημοσίᾳ * αὕτη ἡ γυνή. Ὁ γὰρ ἤκουσεν ὅτι καὶ γυναῖκας θεραπεύει, καὶ ὅτι ὁπὸ τὸ ζυγάτριον ἀφῖκται τὸ τετελευτηκός. καὶ εἰς τὴν οἰκίαν μὴ αὐτὸν καλέσας οὐκ ἐτόλμησε, [καίτοιγε δύπορος ὕσα·] ἀλλ' ὅτε δημοσίᾳ προσῆλθε, λάθρᾳ ἅψασθαι μὴ πίστεως τῶν ἱματίων ἥψατο. οὐδὲ γὰρ ἀμφέβαλεν, οὐδὲ εἶπεν ἐν ἑαυτῇ· ἆρα ἀπαλλαγήσομαι τοῦ νοσήματος; ἆρα οὐκ ἀπαλλαγήσομαι; ἀλλὰ θαρσήσασα περὶ τῆς ὑγιείας οὕτω προσῆλθεν. ἔλεγε γάρ, φησιν, ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ϗ γὰρ εἶδεν οὐκ ποίας ὀξήλθεν οἰκίας, τῆς τῶν τελωνῶν· ϗ τίνες ἦσαν ⓐ ἐπόμβοι, ἁμαρτωλοὶ ϗ τελῶναι· ϗ ταῦτα πάντα δύελπιν αὐτὴν ἐποίησε. Τί οὖν ὁ Χριστός; οὐκ ἀφῆκεν αὐτὴν λαθεῖν, ἀλλ' εἰς μέσον ἀγαγὼν ϗ δήλην καθίστησι πολλῶν ἕνεκεν. καίτοιγέ τινες τῶν δυναθήτων φασὶ δόξης αὐτὸν ἐρᾶν τοῦτο ποιῶν. Διατί γάρ, φησιν, οὐκ ἀφῆκεν αὐτὴν λαθεῖν; τί λέγεις, ὦ μιαρὲ ϗ παμμίαρε; ὁ κελεύων σιγᾶν, ὁ μυρία θαύματα ἐργαζόμενος, δόξης ἐρᾷ; τίνος οὖν ἕνεκεν εἰς μέσον ἀγαγὼν προῆγον λύει τὸ δέος τῆς γυναικός, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ ζωοδότου χειρωθῇ, καθάπερ κεκλοφῶσα τὴν δωρεάν, ἐν ἀγωνίᾳ διατείνῃ· δεύτερον, αὐτὴν διορθοῦται, ὅπως ἐνόμισε λανθάνειν· τρίτον, πᾶσι τὴν πίστιν αὐτῆς ὑποδείκνυται, ὥστε ϗ τοὺς ἄλλους ζηλῶσαι· ϗ τοῦ ῥήσσαι ζωὰς πηγὰς τοῦ αἵματος οὐκ ἔλαττον σημεῖον προέχεται, τὸ δεῖξαι ὅτι πάντα ὑπίσχει). ἔπειτα, ⓦ ἐρχόμενον ἀγωνιᾶν μέλλοντα διαπίστειν, καὶ ζωὴν τὸ πᾶν διαφθείρειν, καταρρεῖ διὰ τῆς γυναικός. Ὁ γὰρ ⓘ ἐλθόντες ἔλεγον, μὴ σκύλλε ⓦ διδάσκαλον, ὅτι τέθνηκε τὸ κοράσιον· ϗ ⓘ ἐν τῇ οἰκίᾳ καταγέλων αὐτοῦ εἰπόντος ὅτι καθεύδει, ϗ εἰκὸς ἦν ϗ ⓦ πατέρα τοιοῦτόν τι πεπονθέναι. διὸ τοῦτο προσερρηγνύμενος ζωὴν τὸν ἀθένειαν, ἀγαγὼν τὸ γυναῖον εἰς μέσον. ὅτι γὰρ τὸ σφόδρα παχυτέρων σκήνος ἦν, ἄκουσον τί φησι πρὸς αὐτόν· μὴ φοβοῦ, [σὺ] μόνον πίστευε, ϗ σωθήσεται). ϗ γὰρ τὸν θάνατον ὑπέτυπτες ἤμελλεν ἐπελθεῖν, ϗ τότε προσκαλεῖσθαι, ὥστε ζωὴν γενέσθαι τὴν δύασάσεως τὴν ἀπόδειξιν. διὸ τοῦτο ϗ χρονιώτερον βαδίζει, ϗ διαλέγεται τῇ γυναικὶ πλείονα, ἵνα συγχωρήσῃ τελευτῆσαν ἐκείνῳ, ϗ προσκαλεσάμενος τοὺς ζωὴν ἀπαγγέλλοντας ϗ λέγοντας, μὴ σκύλλε ⓦ διδάσκαλον. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ ἀναγέλιστὴς ἀγνιτόμενος ἐπισημαίνεται λέγων· ὅτι ἐλθὼν λαλοῦντος αὐτοῦ, ἦλθον ⓘ ἀπὸ τῆς οἰκίας λέγοντες· τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μὴ σκύλλε ⓦ διδάσκαλον. ἐβούλετο γὰρ πιστευθῆναι ⓦ θνήσκοντα, ἵνα μὴ ὑποπτευθῇ ἡ δύασις. ϗ τοῦτο πολυτρόπως ποιεῖ. οὕτω ϗ ὅτι τὸν Λαζαρον, ϗ μίαν ϗ δευτέραν ϗ τρίτην ἡμέραν ἔμεινε. διὸ δὴ ζωὴν πάντα ἀγαγὼν αὐτὴν εἰς μέσον, καὶ φησι·

40 22 Θάρσει, θύγατερ, Ωσπερ [ϗ] τὸν σωτηρικῶν ἔλεγε· θάρσει, τέκνον. καὶ γὰρ προσδοκᾶς ἦν ἡ γυνή· διὸ τοῦτό φησι, θάρσει, καὶ θυγατέρα καλεῖ. ἡ γὰρ πίστις αὐτὴν θυγατέρα ἐποίησεν. Εἶτα ὁ τὸ ἐγκώμιον·

Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Οὗ Λουκᾶς καὶ πλείονα τούτων ἡμῖν ἕτερα ἀπαγγέλλει περὶ τῆς γυναικός. ὅπως γὰρ προσῆλθέ, φησι, καὶ τὴν ὑγίειαν ἔλαβεν, οὐκ αὐθέως αὐτὴν Λευκ. ιι. μθ.

τὴν ἐκάλεσεν ὁ Χριστός, ἀλλὰ πρότερόν φησι, τίς ἐστιν ὁ ἁψάμενός μου; εἶτα τῶν Πέτρου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ λεγόντων· ἔπεσάτα, ὦ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις, τίς ὁ ἁψάμενός μου; (ὃ μέγιστον ἦν σημεῖον τοῦ καὶ σάρκα αὐτὸν ἀληθῶς πρόσεικέναι, καὶ πηγὴν τύφον καταπατῆν. οὐδὲ γὰρ πόρρωθεν εἶπόντο, ἀλλὰ" συνεῖχον πηγόθεν αὐτὸν") αὐτὸς δὲ ἐπέμενε, φησι, λέγων· ὅτι ἥψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δυνάμιν ἐξ ἐμοῦ ἐξελθοῦσαν, πρὸς τὴν ἀνοησίαν τῶν ἀχθομένων παχύτερον ἀποκρινόμενος. ταῦτα δὲ ἔλεγεν, ἵνα καὶ ἐκείνην ἀφ' ἑαυτῆς ὁμολογήσασαν πείσῃ. ἐξῆν γὰρ τοῦτο οὐδὲ εὐθέως αὐτὴν ἤλεγξεν, ἵνα δείξας ὅτι πηγὴ οἶδε σαφῶς, αὐτόματον πείσῃ πηγὴν ἐξειπεῖν, καὶ αὐτὴν δυσκηρύξας τὸ γεγονὸς προσδοκῆσαι, καὶ μὴ λέγων ὑποπτος εἶ δόξῃ. εἶδες τῆς ἀγχιστώμης γνώμης βελτίονα τὴν γυναῖκα; οὐ κατέσχεν, οὐκ ἐκράτησεν· ἀλλ' ἄχρις τοῖς δακτύλοις ἥψατο μόνον, καὶ ὑστέρα ἐλθοῦσα, προτέρα θεραπευθεῖσα ἀπῆλθε. καὶ ἐκεῖνος μὴ ὅλον ἦγε τὸν ἀξένα εἰς τὴν οἰκίαν, ταύτην δὲ ἤρκεσε καὶ ἁφὴ μόνον. εἰ γὰρ καὶ τῇ πάθῃ ἰῶ σωσεδεδεμένη, ἀλλὰ τῇ πίστει ἰῶ ἐπιερωμένη. σκόπει δὲ πῶς αὐτὴν προμυθεῖται λέγων· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· καίτοιγε εἰ ἐπιδείξεως ἕνεκεν αὐτὴν εἴλκυσεν εἰς τὸ μέσον, οὐκ ἂν οὕτω προσέθηκεν· "ἀλλὰ παιδίον τὸν ἀγχιστώμην πεπεισμένην, ταῦτά φησι, καὶ τὴν γυναῖκα δυσκηρύπτων, καὶ οὐκ ἐλάττω τῆς τοῦ σώματος ὑγείας ἀφ' ἧς ῥημεῖ τούτων πρέχων αὐτῇ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ὠφέλειαν. ὅτι γὰρ ἐκείνην δοξάσαι βουλόμενος, ταῦτα ἐποίει, καὶ ἑτέρους διορθῶσαι, ἀλλ' οὐχ ἑαυτὸν ἀποφῆναι λαμπρόν, δῆλον ἐντεῦθεν. αὐτὸς μὲν γὰρ ὁμοίως ἔμελλεν εἶτε θαύματος καὶ τούτου χωρεῖς (οὐδὲν γὰρ τοιαῦτα αὐτὸν ἐπέρρᾳ τὰ θαύματα· καὶ πολλῷ" τούτων μείζονα ἐξειργάσατο καὶ ποιῆσαι ἔμελλεν) ἢ ὃ γυνή; εἰ μὴ τοῦτο γέγονε, λαθοῦσα δὴν ἀπῆλθε, τὴν μεγάλων τούτων ἀπεστερημένη ἐπαίνων. ἀφ' οὗ τοῦτο αὐτὴν εἰς μέσον ἀγαγὼν ἀνεκήρυξε, καὶ ὃ δέος ἐξέβαλε (καὶ γὰρ τέμουσα προσῆλθε, φησι) καὶ θαρρῆσαι αὐτὴν προσκύσασε, καὶ μετὰ τῆς ὑγείας τοῦ σώματος καὶ ἕτερα αὐτῇ δέδωκεν ἐφόδια, εἶπών, πορεύου εἰς εἰρήνην.

23 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον,

24 Ἐλεγεν· ἀναχωρεῖτε. οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Καλόν γε τὸν ἀγχιστωμόνων τὰ τεκμήρια, μετὰ δὲ ἀποθανεῖν αὐλοὶ καὶ κύμβαλα θρήνων ἐγείροντες. τί οὖν ὁ Χριστός; τοὺς μὲν ἄλλους ἀπωθεῖται ἐξέβαλε, τοὺς δὲ γεγενηκότας εἰσήγαγε, ὥστε μὴ ἐγκαλεῖσθαι εἰπεῖν ὅτι ἄλλος ἐθεράπευσε. καὶ πρὸς τῆς δυσκόλου ἐπείρει τὸν λόγον, λέγων, οὐ τέθνηκε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει· καὶ πολλαχοῦ δὲ τοῦτο ποιεῖ. καὶ ὥσπερ ὅτι τῆς θαλάττης ὕπνον μᾶς τοῖς μαθηταῖς προεῖπον· οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα, τὸν θόρυβον ἐκβάλλει τῆς ἀθυμίας τῶν παρόντων, ὁμοῦ καὶ δεικνὺς ὅτι ῥᾴδιον αὐτῷ τοῦτο τεθνηκότας ἐγεῖραι (ὃ δὴ καὶ ὅτι τοῦ Λαζάρου πεποίηκε λέγων· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται) καὶ ἅμα παιδίων μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον. οὐ γὰρ εἶπε θάνατον αὐτόν, ἀλλ' ὕπνον "λοιπὸν γεγονέναι. ὅπερ γὰρ καὶ αὐτὸς ἔμελλεν ἀποθνήσκειν, ἐν τοῖς ἑτέρων σώμασι" προσδοκᾶζει τοὺς μαθητὰς θαρρεῖν καὶ φαύλως φέρειν τὸν τελευτὸν. καὶ γὰρ αὐτὸς προσδοκώμενον λοιπὸν ὕπνος ὁ θάνατος ἦν. διὰ τοῦτο ὅμως κατεγέλων αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ οὐκ ἠνέσχετο ἀπιστούμενος, ἐφ' οἷς μικρὸν ὕστερον ἔμελλε θαυματουργεῖν· οὐδὲ ἐπετίμησε τοῖς γέλωσι, ἵνα καὶ αὐτὸς, ὦ αὐλοὶ, καὶ τὰ κύμβαλα, καὶ τὰ ἄλλα πηγὴ ἀπόδειξις ἦμεν θανάτου. ὅπερ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ μετὰ τὸ γενέσθαι τὰ θαύματα ἀπίστουσιν οἱ ἄνθρωποι, προκαταλαμβάνει ταῖς οἰκείαις ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ· ὃ δὴ καὶ ὅτι τοῦ Λαζάρου γέγονε, καὶ ὅτι τοῦ Μωϋσέως. ὁ γὰρ Μωϋσῆς φησι· Τί τοῦτο τὸ ὂν τῇ χειρί σου; ἵν', ὅταν ἴδῃ ὄφιν γεγονότα, μὴ ὑπολάβῃ ὅτι ῥάβδος ἦν πρότερον, ἀλλὰ τῆς οἰκείας ἀναμνησθεὶς φωνῆς, ἐκπλαγῇ τὸ γενόμενον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γινόμενον. καὶ ὅπου τὸν Λαζάρου φησί· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; ἵνα Ⓖ εἰπόντες, Ερχου καὶ Ιωαν. ια. λθ.
ἴδε, καὶ ὅτι ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστι, μηκέτι ἀπιστεῖν ἔχωσιν ὅτι νεκρὸν ἀνέστησεν. ἰδὼν τοίνυν
ταῦτα κύμβαλα καὶ τὰς ὄχλους, ὀξήκαλλε ἀπάτας, καὶ πρόσωπον τῶν γενέων θαυματοῦργει· οὐχ
ἑτέραν ἐπεισάγων ψυχήν, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ὀξύθυμον ἐπανάγων, καὶ ὥσπερ ἐξ ὕπνου δι-
5 εγείρων. κατέχει γὰρ τῆς χειρὸς πληροφορῶν τὰς ὁρᾶσθαι, ὥστε παροδοποιῆσαι διὰ τῆς
χ. μειζόνως ὄψεως τῇ πίστει τῆς ἀναστάσεως. ὁ μὲν γὰρ πατὴρ ἔλεγεν, ὀπίθες τὴν χεῖρα· αὐτὸς δέ" τι
πλέον ποιεῖ. οὐ γὰρ ὀπισθήσιν, ἀλλὰ καὶ καταχὼν ἀνίστησι, δεικνὺς ὅτι πάντα αὐτῷ ἕτοιμα·
καὶ οὐκ ἀνίστησι μόνον, ἀλλὰ καὶ σοφὸν κελεύει δοῦναι, ἵνα μὴ δόξῃ φάντασμα εἶναι τὸ γε-
γηγερμένον· καὶ οὐκ αὐτὸς δίδωσιν, ἀλλ' ἑκείνοις κελεύει· ὥσπερ καὶ ὅπου τὸν Λαζάρου λέγει,
10 λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν, καὶ μὴ ζῶντα κοινωνὸν ποιεῖ τῆς τραπέζης. καὶ γὰρ ἀμ-
φότερα ἀεὶ κατασκευάζειν ἐθέλει, καὶ τὴν θνατὴν τὴν ἀπόδειξιν καὶ τῆς ἀναστάσεως μὴ ἀ-
κριβείας ἀπάσης ποιούμενος. σὺ δέ μοι μὴ τὴν ἀνάστασιν σκόπει μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ πρόηγ-
χ. μηδὲν γειλε" μηδενὶ εἰπεῖν, καὶ τοῦτο μάλιστα δεῖ πάντων" παιδεύων δὲ ἀτυφον καὶ ἀκενόδοξον·
χ. παιδεύει καὶ μὴ" τοῦτο καίτοι μανθάνε, ὅτι τὰς κραυγὰς ἔξω τῆς οἰκίας ἐξέβαλε καὶ ἀναίσχυντος τῆς
χ. τάτου
χ. ἵνα μένῃς 15 τοιαύτης θεωρίας ἀπέφηνε· καὶ μὴ ὀξέλθῃς μὴ" τῶν αὐλητῶν," ἀλλὰ μᾶλλον μὴ Πέτρου
καὶ Ιωάννου καὶ Ιακώβου. Εἰ γὰρ τότε ὀξέβαλεν ἐκείνους ἔξω, πολλῷ μᾶλλον δὲ νῦν. τότε μὲν
γὰρ ἄπω δῆλος ὁ θάνατος ὢν ὕπνος γεγηγερμένος· νῦν δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἡλίου τοῦτο φανερώτερον.
χ. ἀλλ' ἐχείρ πάντως, καὶ ἀλλ' οὐκ ἤγκρέ σου ὁ θυγάτριον νῦν;" ἀλλὰ πάντως ἐστρφ, ὡς μὴ πλείονος τῆς δόξης ἐκφ-
νον μὲν γὰρ ἀναίσαν πάλιν ἀπέθανεν· ὁ δὲ σὸν ἐὰν ἀναστῇ, μηκέτι λοιπὸν ἀθάνατον.

20 Μηδεὶς τοίνυν κοπτέσθω λοιπὸν, μηδὲ θρηνείτω, μηδὲ ὁ κατόρθωμα τοῦ Χριστοῦ ἀφα- ΗΘΙΚΟΝ
χ. δεῖ καλλέτω. ὡς γὰρ ἐνίκησε Ⓦ θάνατον. τί τοίνυν εἰσπηδᾷ θρηνῆς; ὕπνος ὁ στεῖγμα πέ-
πνε, τί ὀδύρῃ καὶ κλαίῃς; τοῦτο γὰρ Εἰ καὶ ἕλλειμες ἐποίουν, κατεγελᾶν" ἔδει· ὅταν δὲ ὁ πι-
στὸς ἐν τούτοις ἀζημιωθῇ, ποία ἀπολογία; τίς ἔσαι συγγνώμη τοιαῦτα μανθάνουσι, καὶ ζῶντα
μὴ χρόνον τοσοῦτον, καὶ σαφῆ τῆς ἀναστάσεως ἀπόδειξιν; σὺ δὲ ὥσπερ αὐξήσας ὁ ἔγκλημα
χ. πάθος, 25 σωθῆναι, καὶ θρηνῳδοὺς ἡμῖν ἀγαγὼν ἑλληνίδας γυναῖκας, ὀξαπλῶν τὸ" πένθος, καὶ τὸν κάμ-
μενον διεγείρων, ὡς οὐκ ἀκούεις τοῦ Παύλου λέγοντος· Τίς συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βε- β. Κορ. γ. ιε.
λίαρ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μὴ ἀπίστου; καὶ παῖδες μὲν ἑλλιῶν Ⓖ μηδὲν πρὸς ἀναστάσεως εἰ-
δότες, ὅμως δυσίσχυσι λόγοις σωφρονίας λέγοντες, φέρε γυναῖκας. καὶ γὰρ ἀναλύσαι τὸ
γεγηγερμένον οὐκ ἐνῆν, οὐδὲ διορθώσασθαι τοῖς θρήνοις. σὺ δὲ ὁ φιλοσοφώτερος καὶ χρηστότε-
30 ρος τούτων ἀκούων, οὐκ αἰσχύνῃ μείζονα ἐκείνων ἁμαρτάνων; οὐδὲ γὰρ λέγεται, φέρε γυναῖ-
κες, ὅτι τὸ γεγηγερμένον ἀνάλυσαι οὐκ ἐνῆν· ἀλλὰ φέρε γυναῖκες· καὶ γὰρ ἀνάστησεν πάντως. καθεύδει τὸ παιδίον, οὐ τέθνηκεν· ἠσυχάζει, οὐκ ἀπόλωλεν. ἀνάστασις γὰρ αὖθ' ἁρπα-
δέξεται καὶ ζωὴ αἰώνιος, καὶ ἀθανασία καὶ λῆξις ἀγγελική. οὐκ ἀκούεις τοῦ ψαλμοῦ λέγον- Ψαλμ. ριθ. ζ.
τος, Επίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐεργέτησέ σε; εὐεργετεῖ δὴ ὁ Θε-
35 ὸς τὸ στεῖγμα καλῇ, καὶ σὺ θρηνῇς; καὶ τί πλέον ἂν ἐποίησας, εἰ πολέμιος καὶ ἐχθρὸς τοῦ
τετελευτηκότος ἦς; Εἰ γὰρ σὴ θρηνεῖν, Ⓦ ἁρμόζοντ δεῖ θρηνεῖν. ἐκφνος κοπτέσθω· ἐ-
κεῖνος ὀδυρέσθω, ὅτι στερεῖται μείζονα ὁδοῦρμον ἀγαθά. τῆς ἐκείνου πονηρίας ἀξία αὕ-
τη ἡ οἰμωγή, καὶ σοὶ δὲ στεφανοῦται μέλλοντος ὡς ἀναπαύεται. καὶ γὰρ λιμὸν βίαιος ὁ θάνατος.
χ. ὅσων σκόπει γοῦν" πόσων γέμει κακῶν ὁ πρὸ βίος ἐννόησον" ποσάκις αὐτὸς κατηρᾶσω τὴν πρᾶξίν
χ. ὁσάκις 40 ζωήν. καὶ γὰρ ὅπου τὸ χεῖρον ἐστὶ στεῖγματα στεφάνοις, καὶ ὅξ ἀρχῆς ἦν ὑ μικρᾷ σιωπλανηρώθης
καταδίκη. Εν γὰρ λύπαις τέξῃ τέκνα, φησί, καὶ ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φάγῃ τὸν ἄρτον σου, καὶ Γεν. γ. ις.
Εν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε. ἀλλ' οὐ στεῖν τοιοῦτον οὐδὲν εἴρηται, ἀλλὰ τοὐναντίον Ιωαν. ις. λγ.
ἄπαν, ὅτι ἀπέδρα ὀδυνη, λύπη, καὶ στεναγμός· καὶ ὅτι ἀπὸ ἀνατολῶν ὡς δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀ-
ναπλησθήσονται εἰς τοὺς κόλπους Αβραὰμ καὶ Ισαὰκ καὶ Ιακώβ· καὶ ὅτι ὁ νυμφὼν τοῦ ἐκφ
πνυμφικὸς,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πνθμαπικὸς, ἡ φαιδραὶ λαμπάδες, ⁊ μετάσασις ὡρεὸς ⟨ΝΝ⟩ ὄρεινόν. τί τοίνῦν καταγμύεις τὸν ἀπελθόντα; ἵ ὡδασκυδάζεις τὸς ἄλλυς δειδίπεσθαι θάνατον ἡ τρέμειν; τί ποιῆς πολλοὺς κατηγορῆν τῦ Θεοῦ, ὡς μεγάλα ἐργασαμθύου δεινά; μᾶλλον ὄ τί μῦ ζῶντα πείθεις καλῆς, ἡ ὡδακαλῆς ἱερέας βύξασθαι; ἵνα ⁊ἰς ἀνάπαυσιν ἀπέλθῃ, φησίν, ὁ τετελυτηκώς, ἵνα ἵλεως σχῆ τὸν δικαστήν. ⁊ἐπὶ τύτων οὖν θρηνῆς ⁊ ὀλολύζεις; Οὐκοῦν σαυτῷ 5 χε. ἀυτῷ
μάχῃ ἡ πολεμεῖς, ⁊ἐπ' ὧν ⁊ἰς λιμθύας ἀπῆλθεν ἐκεῖνος, χειμθύας αὐτῷ καταισχυνάζων. ἡ τί πάθω, φησί; ποιόν ἡ φύσις. Οὐκ ἔστι φύσεως ὃ ἔγκλημα, οὐδὲ τῆς τῦ σωφρήματος ἀκηλουσίας· ἀλλ' ἡμεῖς ⟨ΔΔ⟩ πρώταμῶ ἡ κάτω ποιοῦντες ἐσμεν ⟨ΔΔ⟩ καταμαλακιζόμθυοι, ἡ τοῖ οἰκείῳ σωφρονίζοντες ἀνθρώπῳ, ἡ τοῖς ἀπίστοις χείρους ποιοῦντες. πῶς γὰρ ἑτέρῳ σωφρονίσεις ἀθανασίας ⁊ἀλεξόμθυα; πῶς πείσομθυ τὸν ἐθνικόν, ὅταν μᾶλλον ⁊κείνῦ τὸν 10
θάνατον φοβώμθυα ἡ φείπωμθυ; πολλοὶ γοῦν πρὸ ἡμῶν ἕλληνι, κἀκεῖνοι οὐδὲν σωφρονίσεις ἀθανασίας εἰδότες, ἐξεφανώθησαν τῶν παίδων αὐτῶν ἀπελθόντων, ἡ λθυχειμονοῦντες ἐφαίνοντο, ἵνα τὸν πρόσθεν καρπώσωνται δόξαν· σὺ γὰρ οὐδὲ ἐλπὶς τοῖ μέλλυσαν παύῃ χμαχιζόμθυος καὶ κοπτόμθυος. ἀλλὰ κληρονόμον οὐκ ἔχεις, οὐδὲ ἐλπὶς δόξαν τῶν ὄντων; ἡ τί μᾶλλον ἐβούλου, τῶν σῶν αὐτὸν εἶναι κληρονόμον, ἢ τῶν ὑπαρχόντων; ἵ ὃ ἐπεθύμεις, τὰ ἀπολλύμθυα αὐτὸν ⁊ἁμαρτάνεσθαι, ἃ ⁊ μικρὸν ὕστερον ἀφίενται ἔμθυνεν, ἢ τὰ μθύοντα ἡ ἀκίνητα; οὐκ ἔχες κληρονόμον αὐτὸν, ἀλλ' αὐτὰ σὺ ἔχεις αὐτὸν ὁ Θεός· οὐκ ἐβούλετο τῶν ἀδελφῶν τῶν ἰδίων συγκληρονόμος, ἀλλ' ἐβούλετο τῦ Χριστοῦ. ἡ τίνι, φησί, τὰ ἱμάτια; ἵνι τὰ οἰκήματα; ἵνι τὰ ὑδραύποδα ἡ τὰς ἀγρὰς καταλιμπάνομθυ; αὐτῷ πάλιν, ἡ ἀσφαλέστερον, ἢ ⁊ἰ ἔζη. Ὃ γὰρ κώλυον ὑδέν. ⁊ἰ γὰρ [ἡ]βάρβαροι συγκαταικίοισι τοῖς ἀπῄδοσι τὰ ὄντα, πολλῷ μᾶλλόν σε ζωαποσείλαι ὦ τετελυτηκότι δίκαιον τὰ αὐτῦ· οὐχ ἵνα πέφρα ἧπται, καθάπερ ⁊κεῖνα, ἀλλ' ἵνα πλείονα τύτῳ σωβιβάλῃ δόξαν· ⁊ ⁊ἰ μὴ ἀμῥτωλὸς ἀπῆλθεν, ἵνα τὰ ἁμῥτήματα λύσῃ· ⁊ἰ ὃ δίκαιος, ἵνα σωθήκην ἧπται μισθοῦ καὶ ἀντιδόσεως. ἀλλ' ἰδεῖν αὐτὸν ὄπθυμεῖς; Οὐκοῦν τ' αὐτ' αὐτῷ βίου βίον, ἡ ταχέως ἀπολήψῃ τῷ ἱερεῖ ⁊κείνῳ ὄψιν. μῦ ὃ τύτων κἀκεῖνο λογίζου, ὅτι κἂν ἡμῶν μὴ ἀκύσῃς, ⁊ὃ χρόνῳ πρώτως πειθήσῃ. ἀλλ' οὐδὲὶς τότε σοι ὁ μισθὸς (τῦ γὰρ πλήθους τῶν ἡμερῶν ⁊ἐγὼ ἡ σωδαιμθύα) ἀν ὃ νῦν βυληθῆς φιλοσοφεῖν, δύο κερδανεῖς τὰ μέγιστα· ἡ σαυτὸν τῶν ⁊ν μέσῳ κακῶν ἀπαλλάξεις, καὶ σωδὲ τῦ Θεοῦ λαμπρότερον ἀναδήσῃ τὸν στέφανον. ἡ γὰρ ἐλεημοσύνης ἡ τῶν ἄλλων πολλῷ μείζον, ὃ τραχέως συμφορὰν ⁊νεγκεῖν. ⁊ννόησον ὅτι ἡ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀπέθανε· ⁊ ἐκεῖνος μὲν δέδεκέ σε, σὺ ὃ δέδεκαι σαυτόν. ἡ ⁊ἶπών, Εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τῦτο, ἡ λυπηθεὶς ἡ ἀγωνιάσας, ὅμως οὐ παρέδραμε τὸν τελυτὴν, ἀλλὰ ἡ μῦ πολλῆς αὐτὸν ⁊πέσχε τῆς τραγῳδίας. ὅδε γὰρ ἁπλῶς θάνατον ⁊φόβησεν, ἀλλὰ τ' αἰσχρὸν, ἡ τοῦ θανάτυ μάστιγας, ἡ τῶν μαστίγων ὀνείδη ἡ σκώμματα ἡ λοιδορίας, σὲ παθύων πάντα φέρειν ἐδυνάμως. ἀλλ' ὅμως ἀπέθανεν καὶ τὸ σῶμα ἀπεθέμθυος, πάλιν αὖθ' ἁνέλαβε μᾶλλον δόξης, καὶ ⁊νταῦθά σοι χρηστὰς ⁊ποστείνων ἐλπίδας. ζῶντα ⁊ἰ μὴ μῦθος, μὴ θρῆνει· ζῶντα ⁊ἰ πιστὰ νομίζεις εἶναι, μὴ δάκρυε· εἰ ὃ δακρύεις, πῶς δυνήσῃ πείσας τὸν ἕλληνα ὅτι πιστεύεις; ἀλλὰ ἡ ὅτως ἀφόρητον ἔτι σοι φαίνεται τὸ συμβάν; οὐκοῦν δι' αὐτὸ τῦτο ὑκ ἄξιον ⁊κείνου θρηνῆν. πολλῶν γὰρ τοιούτων ἀπηλλάγη συμφορῶν ⁊κεῖνος. μὴ τοίνυν αὐτῷ φθόνει μηδὲ βάσκαινε. Ὃ γὰρ ⁊'' ἑαυτῷ μθυὶ θανάτον αἰτεῖν δέδεκε τὸν ἄνωθεν αὐτὸν τελυτὴν, πενθεῖν ὃ ⁊κεῖνον ὅτι μὴ ἔζη, ἵνα πολλὰ ⁊τι μείνῃ τοιαῦτα, φθονοῦντος μᾶλλόν ὅστις ἡ βασκαίνοντος. μὴ δὴ τῦτο ⁊νόει, ὅτι οὐκ ἔτι ἐπιμαρτύρεται ⁊ἰς τὸν οἰκίδιον, ἀλλ' ὅτι ἡ αὐτὸς ἀπελθὼν μικρὸν ὕστερον σωὸς αὐτόν. μὴ τῦτο λογίζου ὅτι οὐκ ἔτι ἐπανέρχεται ⁊νταῦθα· ἀλλ' ὅτι οὐδὲ αὐτὰ ζῶντα τὰ ὁρώμθυα μθύει τοιαῦτα, ἀλλὰ ἡ ζῶντα μεταχημαπίζεται. ἡ γὰρ ἡ ὐρανὸς ἡ γῆ ⟨ΔΔ⟩ θάλαττα ἡ πρώτα'' μεθαρμόζεται, ἡ '' τότε ἀπολήψῃ

Ματθ. κε. λθ. Λυκ. κβ. μβ.

χε. ἀυτῷ

χε. πρωθήσῃ.

χε. αὐτὸν μὲν θανόντα ἀλγεῖν δεῖ χε. μεθορμίζεται, χε. τότε τοῦτα ἀπολήψεσθε σου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σω δ᾽ παιδίον μ᾽ πλείονος δόξης. ᾗ εἰ μ᾽ ἀώρτωλὸς ἀπῆλθεν, ἔξει τὰ τῆς καχίας (ὁ-
χε. -σε φ δὲ γὰρ δι᾽ εἰ μεταβολὴν ὁμόνοον ὁ Θεὸς ἤδει, πρεμαιήρπασεν᾽ δι᾽ τῆς μετανοίας) εἰ ὁ δί-
καιος ὢν κατέλυσεν, ἐν ἀσφαλείᾳ τὰ ἀγαθὰ κεκλη᾽) · ὅθεν δῆλον, ὅτι οὐκ ἔστι φιλοστοργί-
ας σω τὰ δάκρυα, ἀλλὰ πάθους ἀλογίστου. ἐπεὶ εἰ Ⓦ ἀπελθόντα ἐφίλεις, χαίρειν ἔδει καὶ
5 εὐφραίνεσθαι, ὅτι τῶν πρὸ ὀντων ἀπηλλάγη κυμ᾽. τί γὰρ τὸ πλέον, εἰπέ μοι; τί δ᾽ τὸ ξέ-
νον ᾗ καινόν; ἀχὶ τὰ αὐτὰ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ὁρῶμεν ἀνακυκλούμενα; ἡμέρα ᾗ νύξ, νὺξ ᾗ
ἡμέρα· χειμὼν ᾗ θέρος, θέρος ᾗ χειμών, οὐ πλέον σθένει. ᾗ ταῦτα μ᾽ ἀεὶ τὰ αὐτά, τὰ δὲ
χε. ὁρᾷν καὶ ξένα οὐ καινότερα. ταῦτα οὖν αὐτὸν᾽ ἀνθλεῖν καθ᾽ ἑκάστην ἐβούλου τὴν ἡμέραν καὶ
μένειν ἐν τῷδε, ᾗ νοσεῖν, οὐ πενθεῖν, ᾗ δεδοικέναι, ᾗ τρέμειν· ᾗ τὰ μὴ ὑπομένειν τὴν δεινάν,
10 τὰ δ᾽ μήποτε ὑπομείνῃ φοβεῖσθαι; σὺ δὲ γε ἐκεῖνο δι᾽ ἔχοις εἰπεῖν, ὅτι τὸ μακρὸν τοῦτο
διαπλέοντα πέλαγος, δυνατὸν ἦν ἀθυμίας καὶ φροντίδων οὐ τ᾽ ἄλλων ἀπηλλάχθαι τ᾽ τοι-
χε. τοῦτο κἀ- ούτων. μ᾽ ὑ᾽ τούτων λογίζῃ, ὅτι οὐκ ἀθάνατον ἔτεκες, καὶ ὅτι εἰ μὴ νῦν ἐτελεύτησε,
κεῖνο πρὸν ὕστερον αὖ τοῦτο ὑπέμεινεν. ἀλλ᾽ οὐκ ἐνεπλήσθης αὐτῆ; ἀλλὰ ἀπολαύσῃ πολύτως
ἐκεῖ. ἀλλὰ ᾗ ἐνταῦθ᾽ ὀπτάνεσθαι ὁρᾶν; καὶ τί τὸ κωλύον; ἔξεστι γὰρ καὶ ἐνταῦθα, ἐὰν νήφῃς.
15 ἡ γὰρ ἐλπὶς τῶν μηνόντων ὀφθῆναι φανερωτέρα. σὺ δ᾽ εἰ μὴ ἐν βασιλείοις ἦν, οὐκ ἂν ποτε
χε. ἐπιζήτ. αὐτὸν᾽ ἐζήτησας ἰδεῖν, ἀκούσας εὐδοκιμοῦντα· τοιγὰρ ὁλίγου χρόνου μικροψυχεῖς, καὶ ταῦτα ἔχουσα ἀντ᾽ ἐκείνου Ⓦ ζωοποιοῦν-
τα; ἀλλ᾽ οὐκ ἔχεις ἀνδρα; ἀλλ᾽ ἔχεις τὸν δημιθήν, Ⓦ πατέρα τ᾽ ὀρφανῶν καὶ κριτὴν τ᾽
χε. χήρων. ἀκούσον καὶ Παύλου ταύτην μακαρίζοντος τὴν᾽ χηρείαν καὶ λέγοντος· Η ὑ᾽ ὄν- α. Τιμ. ε. ε.
20 τως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπισεν ὅτι Κύριον. καὶ γὰρ εὐδοκιμωτέρα ἡ τοιαύτη φανεῖται,
πλείονα ὅτι δεικνυμένη τὴν ὑπομονήν. μὴ τοίνυν θρηνεῖ ὑπὲρ ἧς τεθνήκασα, ὑπὲρ
χε. ἧ, χε. ἀσύλφ ἧς μισθὸν ἀπαιτεῖς. καὶ γὰρ ἀπέδωκας τὴν παρακαταθήκην, "εἰ, ὅπερ ἐνεπιστεύθης,
πρέσπσας. μηκέτι φροντίζε λοιπόν, ἐν᾽ ἀληθεύτῳ τὸ κλῆμα ἀποθεμένη θησαυρῷ. εἰ
ὑ᾽ καὶ ῥαθυμεῖς τὴν μὲν ὁπωρῶν βίον, ἧς ὑ᾽ ἡ μέλλουσα ζωή, καὶ ὅτι σκιὰ μὲν ἀρχή ᾗ σκιά,
25 τὰ ὑ᾽ ἐκεῖ πρώτα ἀκίνητα καὶ ἀθάνατα, οὐ δεῖσθαι λοιπὸν ἑτέρων λόγων. νῦν μὲν γὰρ πάσης
τὸ παιδίον ἀπήλλακται᾽) μεταβολῆς· ἐνταῦθ᾽ ὑ᾽ ὤν, ἴσως μὲν χρηστός, ἴσως ὑ᾽ οὐ τοιοῦτος ἐλθὼν
αὖ. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅσοι σὺν ἑαυτῶν ἀποκηρύττουσι παῖδας; ὅσοι τῶν ἀποκηρυττομένων χείρας ὄν-
τας ἀναγκάζον᾽) οἴκοι κατέχειν; ταῦτ᾽ οὖν ἄπονα λογιζόμενοι φιλοσοφῶμεν. ὅταν γὰρ
ᾗ τῷ τετελευτηκότι χαίρειν μάθωμεν, καὶ τῶν δ᾽ ἀνθρώπων πολλῶν ἀπολαύσομεν τ᾽ ἐπαίνων,
30 ᾗ τῶν τοῦ Θεοῦ σὺν μεγάλοις τῆς ὑπομονῆς ἀπολαμψόμεθα μισθοῖς, ᾗ τῶν αἰωνίων
ἐπιτευξόμεθα ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τ᾽ Κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τ᾽ αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. λβ. 27 ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΙ ΕΚΕΙΘΕΝ ΤΩ ΙΗΣΟΥ,
35 ἠκολούθησαν [αὐτῷ] δύο τυφλοὶ κράζοντες ᾗ λέγοντες· ἐλέησον ἡ-
μᾶς, υἱὲ Δαβίδ. 28 Ελθόντι ὑ᾽ αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλ-
θον αὐτῷ Ⓐ [δύο] τυφλοὶ, ᾗ λέγει αὐτοῖς [ὁ Ιησοῦς·] πιστεύετε ὅτι δύνα-
μαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ, ναὶ Κύριε. 29 Τότε ἥψατο
τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν·
40 30 Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν Ⓐ ὀφθαλμοί.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΙ δήποτε προσέλκει αὐτοὺς κραζόντας; πάλιν ἐνταῦθα παιδεύων ἡμᾶς τοῦ μὴ τοῦ πολλοῦ διωθεῖσθαι δόξαν. ὅπου γὰρ πλησίον ἐστὶν ἡ οἰκία, ἄγει αὐτοὺς ἐκεῖ, κατ' ἰδίαν θεραπεύσων. καὶ τοῦτο δῆλον ἐξ ὧν καὶ προσέταξε μηδενὶ εἰπεῖν. ὑπὸ μικρᾶς γὰρ αὕτη τῶν Ἰουδαίων κατηγορεῖα, ὅταν ὅτοι μὲν, τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῖς ἐκκεκομμένων, ἐξ ἀκοῆς μόνης τοῦ πίστιν δέχωνται· ἐκεῖνοι δὲ θεωροῦντες τὰ θαύματα, καὶ τοῦ ὑψηλοῦ μάρτυρα ὄντα τοῖς νενομικόσιν ἔχοντες, τὰ ἐναντία πάντα ποιοῦσιν. ὅρα δὲ αὐτῶν καὶ τοῦ προαιρέσεως, καὶ ἀπὸ τῆς κραυγῆς, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐντεύξεως. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς προσῆλθον, ἀλλὰ μεγάλα βοῶντες, καὶ οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ἢ· Ὃ ἐλέησον προσδοκώμενοι· ἡ δὲ 10 κε. ἔλεον
Δαβὶδ ἐκάλεσεν, ὅπερ δὲ ὄνομα πηλίκης εἰδέναι ἔδοκει. πολλαχοῦ γοῦν καὶ οἱ προσῆκαν αὐτοὺς βασιλέας, ὃς ἐβούλοντο πηλίκην καὶ μεγάλως ἀποφαίνειν, ὅπως ἐκάλεσεν. καὶ ἀγαγὼν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδὲ τέρατα ἐρώτησεν προσαιτεῖ. πολλαχοῦ γὰρ ἐποίουν ἱκετευόμενος [illegible] σθαι, ἵνα μή τις νομίσῃ δι' φιλοτιμίαν αὐτὸν τοῖς θαύμασιν ὑποπτεύειν. ὃ οὐ δι' τοῦτο μόνον, ἀλλ' ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ ἄξιοι ἦσαν θεραπείας· καὶ ἵνα μή τις λέγῃ, ὅτι εἰ ἐλεεῖν μόνον ἔσω- 15
ζε, πῶς σώζεσθαι ἔδει. ἔχει γὰρ οὕτω καὶ ἡ φιλανθρωπία λόγον, ὃν ἀπὸ τῆς πίστεως τῶν σωζομένων. ὁ δι' ταῦτα οὐ μόνον τοῦ πίστιν αὐτοῦ ἀπαιτῆς, ἀλλ' ὅπερ εἶπον, ἐπὶ Δαβὶδ, ἀνάγων αὐτοὺς ὅτι τὸ ὑψηλότερον, καὶ παιδεύων ἃ χρὴ περὶ αὐτοῦ φαντάζεσθαι, φησί· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; οὐκ εἶπεν, ὅτι πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦ καλέσαι ὃν πατέρα μου, ὅτι δύναμαι δόξασθαι· ἀλλ' ὅτι ἐγὼ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι. Οἱ οὖν ἐ- 20
κφνοι; ναί Κύριε. οὐκ ἔτι Δαβὶδ μὲν αὐτὸν καλοῦσιν, ἀλλ' ὑψηλότερον ἀνίστανται, καὶ τοῦ δεσποτείαν ὁμολογοῦσι. καὶ τότε λοιπὸν καὶ αὐτὸς ἅπτεται τοῦ χείρα, λέγων· κατὰ τοῦ πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. πιστὸν τοῦτο τοῦ πίστιν αὐτοῦ ῥωννύς, καὶ δεικνὺς μεμιγμένας οὔσας αὐτοῦ κατορθώματος, καὶ μάρτυρα ὅτι οὐ κολακείας τὰ ῥήματα ἦν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, δυνηθήτωσαν ὑμῶν ὀφθαλμοί, ἀλλὰ κατὰ τοῦ πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν· ὃ πολλοῖς τῶν προσελθόντων 25
λέγει, προτρέπων τὴν τῶν σωμάτων ἰατρείας τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ πίστιν προδυσκηρύξαι αὐτοῦ, ὥστε ἐκείνους εὐδοκιμωτέρους ποιῆσαι, καὶ ἑτέρους ἀνυσιμωτέρους καταστῆσαι. ὕτω καὶ ὅτι τοῦ πολυτίμου. καὶ γὰρ προτρέπων τοῦ σφίγξαι τὸ σῶμα, τοῦ ψυχοῦ εὐτονίαν κειμένου, λέγων· θάρσει, τέκνον, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ τὸ κεφάλαιον ὃ ἀναζήσας κατέλαβε, καὶ δι' τῆς τραπέζης ἐδίδαξεν αὐτοῦ δύεργέτου· καὶ ὅτι τοῦ ἑκατοντάρχου ὃ ὁμοίως ἐ- 30
ποίησε, τῇ πίστει τὸ πολὺ ὑποτρέψας· καὶ τοῦ μαθητοῦ ὃ ἀπαλλάττων τὸ χειμάζοντος τῆς θαλάσσης, τῆς ὀλιγοπιστίας προτέρου ἀπήλλαττεν. ὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα. ἤδει μὲν γὰρ τὸ τῆς ἐκείνων φωνῆς αὐτοὺς τὰ ἀπόῤῥητα τῆς δι' αὐτοῦ· ἵνα ὁ καὶ ἕτερους εἰς ὃν αὐτὸν ζῆλον ἀγάγῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις καταδήλους αὐτοὺς ποιῇ, διὰ τὸ τέλους τῆς ἰατρείας τοῦ κρυπτομένου αὐτοῦ πίστιν δυσκηρύττων. εἶτα μετὰ τοῦ ἰατρείαν κελεύει μηδενὶ εἰπεῖν· καὶ οὐχ ἁπλῶς 35
κελεύει, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλῆς τῆς σφοδρότητος.

Ἐνεβριμήσατο γὰρ αὐτοῖς, φησὶν, ὁ Ἰησοῦς, λέγων· ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω. 31 Οἱ δὲ ἐξελθόντες, διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Οὐ μὴν ἠνέσχοντο σιγῆσαι, ἀλλ' ἐκήρυττον καὶ διαγελιζαί· καὶ κελευόμενοι κρύπτειν τὸ γεγονὸς μᾶλλον, οὐκ ἠνέσχοντο. Εἰ δὲ ἀναχορεῖ φαίνεται λέγων· ἀπελθὲ, καὶ δίηγησαι τοῦ δόξαν τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἔστιν ἐναντίον σιγῆσαι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ σφόδρα συμβαῖνον. παιδεύει γὰρ ἡμᾶς αὐτοὺς μὴ περὶ ἑαυτῶν μηδὲν λέγειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς βουλομένους ἡμᾶς ἐγκωμιάζειν κωλύειν· εἰ δὲ εἰς τὸν Θεὸν ἡ δόξα ἀναφέρεται, μὴ μόνον μὴ κωλύειν, ἀλλὰ καὶ παρακελεύεσθαι τοῦτο ποιεῖν. κε. φέρεται,

32 Τούτων ἀπελθόντων, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον.

Οὐ

Οὐ γὰρ τῆς φύσεως ἰῶ τὸ πάθος, ἀλλὰ τῦ δαίμονος ἡ ἐπιβουλή· διὰ ϗ ἑτέρων δεῖται τῶν προσαγόντων. ϰαὶ γὰρ δι' ἑαυτῦ προσκαλέσας ἠδύνατο ἀφωνος ὤν, ϰαὶ ἑτέρους ἱκετεῦσαι τὸ δαίμονος δύσαντος τὴν γλῶτταν, ϗ τὴν ψυχὴν μετὰ τῆς γλώττης πεδήσαντος. διὰ τῦτο ϰαὶ ἀπαιτεῖ πίστιν αὐτῶν, ἀλλ' ὑγιέως διορθοῦται τὸ νόσημα.

5 33 Ἐκβληθέντος γὰρ τῦ δαίμονος, φησιν, ἐλάλησεν ὁ ϰωφός. Ⓐ ὁ ὄχλοι ἐθαύμαζον, λέγοντες· ϰαὶ δέποτε ἐφάνη ὕτως ἐν Ⓘσραήλ. Ὁ δὲ μάλιστα ἰδίᾳ τῦ Φαρισαίῳ, ὅτι πρώτων αὐτὸν προσῆλθεσαν, ϗ τῶν τότε ὄντων, ἀλλὰ ϗ τῶν πώποτε γεγενημένων. προσῆλθεσαν γάρ, ϗχ ὅτι ἐθεραπεύθη, ἀλλ' ὅτι ῥᾳδίως ϗ ταχέως, ϗ ἄπειρα νοσήματα ϗ δυσιάτους ἔχοντα. Ⓒ ὁ μὲν δῆμος ὕτως· " Ⓐ Φαρισαῖοι δὲ τοιῶνδε λίον ἄπρων. ϗ γὰρ μόνον Ⓑαβάλλεσι τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ Ⓒ ἐναντία λέγοντες ἑαυτοῖς οὐκ αἰσχύνονται. τοιοῦτον γὰρ ἡ πονηρία. Τί γὰρ φασιν;

ℵ. ἐκεῖνοι

34 Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· Οὗ πῶς ἂν ἀνοητότερον; μάλιστα μὲν γὰρ ὁ ϗ θεοῖον φησιν, ἀμήχανον δαίμονα ἐκβάλλειν δαίμονα (τὰ γὰρ ἑαυτῦ συγχροτεῖν Ⓔἴωθεν," οὐκ ἀναλύειν ἐκεῖνος) αὐτὸς ὁ ϗ τὰ δαίμονας ἐξεβαλε μόνον, ἀλλὰ ϗ λεπρους ἐκάθηρε ϗ νεκροὺς ἤγειρε, ϗ θάλατταν ἐχαλίνου, ϗ ἁμαρτήματα ἔλυε, ϗ βασιλείαν ἐκήρυττε, ϰαὶ τῷ πατρὶ προσῆγε· ἅπερ ὅτι μὴ ἔλοιτό ποτε δαίμων, ὅτι ἂν δυνηθείη ποτὲ ἐργάσασθαι. Ⓐ γὰρ δαίμονες Ⓔἰδώλοις προσάγουσι, ϗ Θεοῦ ἀπάγουσι, ϗ τῇ μιγούσῃ ζωῇ ἀπιστεῖν πείθουσιν· ὁ δαίμων ὑβριζόμενος ὐκ ἀνέχεται, ὅπου γε Ⓒ μὴ ὑβριζόμενος βλάπτει τοὺς θεραπεύοντας αὐτὸν ϗ ὠμῶς. αὐτὸς γὰρ τοιοῦτον ποιῆ. μετὰ γὰρ τὰς ὕβρεις τιμᾶς Ⓒ τὰ λοιδορίας

ℵ. ὁ ϰαταλύων

35 Περιῆγε, φησι, τὰς πόλεις πάσας ϗ τὰς ϰώμας, διδάσκων ἐν ταῖς Ⓢυναγωγαῖς αὐτῶν, ϗ ϰηρύσσων τὸ ἀνάγγελιον τῆς βασιλείας, ϗ θεραπεύων πᾶσαν νόσον ϗ πᾶσαν μαλαϰίαν *. Καὶ ὁ μόνον αὐτοῦ τοῦ ϰόλασιν ἀναθησομένους, ἀλλ' οὐδὲ ἁπλῶς ἐπετίμησεν· ὁμοῦ τε τὴν ὠμότητα ἐπιδεικνύμενος, ϗ τῦτον τὸν ϰακοηθείαν ἐλέγχων· ὁμοῦ τε βουλόμενος Ⓐ ἀφ' ὧν ἔξης σημείων πλείονα προσάγειν τὴν ἀπόδειξιν, ϗ τότε ϗ Ⓦ ἀπὸ τῶν λόγων ἔλεγχον ἐπάγειν. περιῆγε τοίνυν ϗ ἐν πόλεσι, Ⓒ ἐν ϰώμαις, Ⓒ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, παιδεύων ἡμᾶς ὕτως ἀμείβεσθαι τοὺς ϰακοηθοῦντας, ϗ ϰακοηθείαις ἑτέραις, ἀλλ' εὐεργεσίαις μείζοσιν. Εἰ γὰρ μὴ δι' ἀνθρώπους, ἀλλὰ δι' αὐτὸν Θεὸν εὐεργετεῖς τοὺς ὁμοδούλους, ὅσα ἂν ποιῶσι, μὴ ἀποσῇς εὐεργετῶν, ἵνα μείζων ὁ μισθός ἡ. ὡς ὅταν μετὰ τῶν ϰακοηθείαν ἀφισάμενος τῆς εὐεργεσίας, δείκνυσιν ὅτι διὰ Ⓦ ἐκείνων ἔπαινον, ἀλλ' ϗ διὰ Ⓦ Θεὸν τῆς τοιαύτης ἐπιλαμβάνεται ἀρετῆς. διὰ τῦτο ὁ Χριστὸς παιδεύων ἡμᾶς ὅτι ἐξ ἀγαθότητος μόνης ἐπὶ τῦτο " ἦλθε, ϗ μόνον οὐκ ἀνέμβλεπε πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν τοῦ ϰάμνοντας, ἀλλὰ ϗ αὐτὸς πρὸς ἐκείνους ἠπείγετο, δύο τὰ μέγιστα αὐτοῖς ϰομίζων ἀγαθά· ἓν μὲν, τῆς βασιλείας τὸ ἀνάγγελιον· ἕτερον δὲ, τὴν πρώτων τῶν νοσημάτων διόρθωσιν. ϰαὶ οὐδὲ πόλιν πρεσβυτέραν, οὐδὲ ϰώμην πρότερον ἔλεγχεν, ἀλλὰ πρώτην ἐπῆλθε τόπον· ϗ οὐδὲ μέχρι τῦτο ἴσατο, ἀλλὰ ϗ ἑτέραν προσῳκοδόμησε διδασκαλίαν.

ℵ. ἐκλελυμένους

36 Ἰδὼν γὰρ, φησι, τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν " ἐσκυλμένοι ϗ ἐρριμμένοι, ὡς προβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.

37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς· ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, Ⓐ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.

38 Δεήθητε οὖν τοῦ ϰυρίου τοῦ θερισμοῦ, ἵνα ἐκβάλῃ ἐργάτας Ⓔἰς Ⓦ θερισμὸν αὐτοῦ.

Ὁρα πάλιν τὸ ἀνεπίδοξον. ἵνα γὰρ μὴ ἀπρονόητος πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπάσηται, ἐκπέμπει τοὺς μαθητάς. ϗ διὰ τῦτο ἐ μόνον, ἀλλ' ἵνα αὐτοὺς ϰαὶ παιδεύσῃ, ϰαθάπερ ἐν ϰινι παλαίστρᾳ, τῇ Παλαισίνῃ μελετήσαντας, ὕτω πρὸς τοὺς ἀγῶνας τῆς οἰϰουμένης ἀποδύσασθαι. διὰ δὴ τῦτο ϗ μείζονα τὰ γυμνάσια τῶν ἀγώνων ἐποίησι, [ϗ] ὅσον Ⓔἰς τὸν αὐτῶν ἦκεν ἀφε-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῳ, ἵνα εὐκοπώτερον τῶν ψυχῶν τὰ ἀγῶνα ἄρωνται, καθάπερ πνας νεοττοὺς ἀπαλοὺς πρὸς τὸ πτίλωσιν προάγων ἤδη· καὶ τέως αὐτοὺς ἁπλοῦς σωμάτων ποιῶ, ὕστερον ἁμιλλώμενος τὴν τῆς ψυχῆς διόρθωσιν τῷ προσηγμένῳ. καὶ σκόπει πῶς εὔκολον τὸ προῆγμα δείκνυσι καὶ ἀναγκαῖον. Τί γάρ φησιν; ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. εὐχόμεθα οὖν τὸν κύριον τοῦ θερισμοῦ ἐκβαλεῖν ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐδένα αὐτοῖς προσέθηκεν; ὅπου δὲ δώδεκα ὄντας πολλοὺς ἐποίησε λοιπόν· οὐχὶ τοῦ ἀριθμοῦ προσθεὶς, ἀλλὰ δυνάμεως χορηγήσας. Εἶτα δείκνυσι· πλείονα δὲ δῶρον ὅτι, φησὶ· δεήθητε [οὖν] τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, καὶ λανθανόντως ἑαυτὸν ἐμφαίνει τὸ κῦρος ἔχοντα. Εἰ γὰρ, δεήθητε τοῦ κυρίου θερισμοῦ, οὐδὲν δεηθέντων αὐτῶν οὐδὲ ὀξαμβλύνων, αὐτὸς αὐτοῖς ὑφίστησι, δυναμιωσάμενος αὐτοὺς καὶ τῇ Ἰωάννου ῥιμῇ, καὶ τῆς ἄλω, καὶ τοῦ λικμοῦ, καὶ τοῦ ἀχύρου καὶ τοῦ σίτου· ὅθεν δῆλον ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ γεωργὸς, αὐτὸς ὁ τοῦ θερισμοῦ κύριος, αὐτὸς ὁ τῶν προφητῶν δεσπότης. Εἰ γὰρ θερίζειν ἔπεμψε, δῆλον ὅτι οὐ τὰ ἀλλότρια, ἀλλ' ἃ ὤφειλε τῶν προφητῶν ἔσπειρεν. οὐ ταύτην μόνον αὐτοὺς προδιαῤῥώσας τῷ θερισμὸν καλέσαι τὴν αὐτῶν ὀφειλομένην, ἀλλὰ καὶ ὃν ποιῆσαι δυνατοὺς πρὸς τὴν ὀφειλομένην. χ. αὐτῶν

κεφ. ι. 1 Καὶ προσκαλεσάμενος, φησὶ, τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε αὐτὰ ἐκβάλλειν, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Καὶ τοι οὔπω ἐκεῖνο πνεῦμα δεδομένον· οὔπω γὰρ ἦν, φησὶ, πνεῦμα ἅγιον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. πῶς οὖν ἐξέβαλλον τὰ πνεύματα; ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς τῆς αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας. σκόπει δέ μοι καὶ τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς. οὐ γὰρ ἐκ προοιμίων αὐτοὺς ἔπεμψεν· ἀλλ' ὅτε ἱκανῶς τῆς ἀκολουθήσεως ἦσαν ἀπολελαυκότες, καὶ εἶδον καὶ νεκροὺς ἐγηγένται, καὶ θάλασσαν ὑπὸ πνεῦμα μηδεῖσαν, καὶ δαίμονας ἐλαθέντας, καὶ παράλυτικὸν σφριγῶντα; καὶ ἀμῤῥήματα λυθέντα, καὶ λεπροὺς καθαρθέντα, καὶ ἐρχομένην αὐτοῦ τῆς δυνάμεως ἀπόδειξιν ἐναργῆ καὶ δι' ἔργων καὶ δι' ἐργασίας λόγων, τότε [καὶ] αὐτοὺς ἐκπέμπει. καὶ οὐκ εἰς ὑποκίνδυνα πράγματα (οὐδεὶς γὰρ ἐν Παλαιστίνῃ πόσος κίνδυνος ἦν, ἀλλὰ πρὸς κακηγορίας ἔδει ἑαυτοὺς γυμνάσασθαι μόνον) πλὴν διὰ τοῦτο αὐτοῖς προλέγει τὰ περὶ τῶν κινδύνων, προπαιδαγωγῶν αὐτοὺς καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ, καὶ ἀναγωνίους ποιῶν τῇ συνεχεῖ περὶ τούτων προῤῥήσει. Εἶτα, ἐπειδὴ δύο συζυγίας ἡμῖν εἶπεν ἀποστόλων, τοῦ Πέτρου καὶ Ἰωάννου, καὶ μετ' ἐκείνους τὸν Ματθαῖον ἔδειξε κληθέντα, περὶ οὗ τῆς τῶν ἄλλων ἀποστόλων κλήσεώς τε καὶ προσηγορίας οὐδὲν ἡμῖν διελέχθη, διὰ ταῦτα ἀναγκαίως τὸν καταλογὸν αὐτῶν τὸν τὸν ἀριθμὸν ποιῆσαι. καὶ τὰ ὀνόματα δῆλα ποιεῖ, λέγων ὅτω·

2 Τῶν δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος. Καὶ γὰρ ἕτερος Σίμων ἦν, ὁ λεγόμενος Κανανίτης· καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, καὶ Ἰούδας ὁ Ἰακώβου· καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου. ὁ μὲν οὖν Μάρ-

Ιωαν. δ. λη.

χ. Ἰουδαῖος

χ. ὅτι

χ. ἀπλῶ

κος

χος δὲ κατ' ἀξίαν αὐτὸς ζήτησι. μᾶ γὰρ τὸς δύο κορυφαίους τότε τ̃ Ανδρέαν ἀριθμεῖ· οὐδὲ ὃ ὄχ ὕτως, ἀλλὰ διαφόρως, μᾶλλον ὃ κὴ Θωμᾶν ⓦ πολὺ καταδέεστερον ἑαυτ̃ ποιῆσιν. ἀλλ' ἴδωμεν" αὐτ̃ν ἀνωθεν τ̃ κατάλογον. Πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, κὴ Ανδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτ̃. Ου μικρὸν κὴ τοῦτο τὸ ἐγκώμιον. ⓦ μᾶ γὰρ ἀπὸ τ̃ς ἀρετ̃ς, τ̃ ὃ ἀπὸ τ̃ς" οἰκειότητος τ̃ς κ̃τ ⓦ ἔθνον" ἐπῄνεσεν.

Εἶτα Ιάκωβος ὁ τ̃ Ζεβεδαίου, κὴ Ιωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτ̃. Ορᾶς πῶς ὄκ̃τ τὴν ἀξίαν ζήτησιν; ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ ὁ Ιωάννης οὐχὶ τ̃ν ἄλλων μόνον, ἀλλὰ κὴ τ̃ ἀδελφοῦ μείζων εἶ). Εἶτα εἰπών,

3 Φίλιππος κὴ Βαρθολομαῖος, ἐπήγαγε· Θωμᾶς κὴ Ματθαῖος ὁ τελώνης.

Αλλ' οὐχ ὁ Λουκᾶς ὕπως· ἀλλ' αὐτιτρόφως, κὴ ποιᾶ τ̃ξιν αὐτὸν τ̃ Θωμᾶ.

Εἶτα Ιάκωβος ὁ τ̃ Αλφαίου. Ην γὰρ, ὡς ἔφθην εἰπών, καὶ ὁ τ̃ Ζεβεδαίου.

Εἶτα εἰπὼν Λεββαῖον τ̃" καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα ⓦ Ζηλωτὴν, οὐ καὶ Κανανίτην καλῇ, Επὶ ⓦ ποδότην ἔρχεται. καὶ οὐχ ὡς ἐχθρὸς ὢν πολέμιος, ἀλλ' ὡς ἰσοείδων χαίρων ὕτω διηγήσατο. Οὐκ εἶπεν, ὁ μαρὸς καὶ παμμίαρος, ἀλλ' ἀπὸ τ̃ς πόλεως αὐτὸν μόνον ἐκάλεσεν, Ιούδας ὁ Ισκαριώτης. ὧ γὰρ κὴ ἕτερος Ιούδας ὁ Λεββαῖος, ὁ καὶ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος, οὐ Ιακώβου φησὶν εἶ) ὁ Λουκᾶς. ἀπὸ τούτου ποίνιον αὐτὸν δέχεσθαι, φησὶν·

4 Ιούδας ὁ Ισκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν. Καὶ οὐκ αἰσχύνεται λέγων, ὁ κὴ παραδοὺς αὐτόν. ὕτως οὐδὲν οὐδέποτε ὠφελεῖ τ̃ν δοκούντων ἐπονειδίστων εἶ) ἀπέκφυγον. φορτὸς ὃ πρώτων δὲ κορυφαῖος, ὁ ἀγράμματος κὴ ἰδιώτης. ἀλλ' ἴδωμεν πού, κὴ ποῖς ὀνόμασιν αὐτοὺς πέμπει.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα, φησὶν, ἀπέστειλεν ὁ Ιησοῦς. Ποίους τούτους; τοὺς ἁλιέας, τοὺς τελώνας. κὴ γὰρ τέσσαρες ἦσαν ἁλιεῖς, κὴ δύο τελῶναι, Ματθαῖος κὴ Ιάκωβος ὁ δὲ Εἷς κὴ ποδότης. κὴ τί ποῖς αὐτοῖς φησιν; Εὐθέως παραγγέλλει αὐτοῖς λέγων· εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, κὴ Εἰς πόλιν Σαμαρειτ̃ν μὴ εἰσέλθητε·

6 Πορεύεσθε ὃ μᾶλλον πρὸς τὰ ποιμνία τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ισραήλ. Μὴ γὰρ δὴ νομίσητε, φησὶν, ἐπειδή με ὑβρίζουσι κὴ δαιμονῶντα καλοῦσιν, ὅτι μισῶ αὐτοὺς κὴ ἀποστρέφομαι. κὴ γὰρ ποιητοὺς αὐτοὺς διεπαιδαγώγησα ἐκπαιδεύσας, κὴ πάντων ὑμᾶς ἀπάντων τ̃ν ἄλλων, τούτοις πέμπω διδασκάλους κὴ ἰατροὺς· κὴ οὐ μόνον ποιὰ τούτων ἄλλοις καταπεῖσαι κωλύω, ἀλλ' οὐδὲ ὁδοῦ ἅψασθαι τ̃ς ἐκεῖ φερούσης ὑπαγορεύω, μηδὲ Εἰς πόλιν" τοιαύτην εἰσελθεῖν. δὲ γὰρ δὲ ⓐ Σαμαρεῖται ἐναντίως ποιοῦσι Ιουδαίοις ἔχειν)· κἀκείνοις ὧ (" πολὺ γὰρ ὑπευθυνότερον ποιᾶ τὴν πίστιν εἶχον) κὴ ὑμῖν χαλεπώτερα. ἀλλ' ὅμως ὑπὲρ τὰ δυσκολώτερα πέμπει, τὴν πανδημονίαν τὴν ποιᾶ αὐτοὺς ἐνδεικνύμενος, κὴ τὰ τέλματα τ̃ν Ιουδαίων" ἀποφεύγων, κὴ ποιοδοποιῶν τῇ διδασκαλίᾳ τ̃ν ἀποστόλων, ἵνα μὴ πάλιν" ἐγκαλῶσιν, ὅτι ποῖς ἀκροβύστοις [Ακροβύστοις] Εἰσῆλθον, κὴ δικαίαν δόξωσιν ἔχειν αἰτίαν τὸ φεύγειν αὐτοὺς κὴ ἀποστρέφεσθαι. δὲ ποιᾶ αὐτοὺς καλεῖ ἀπολωλότα, τοῦτ" ἀποπεπηδήσαντα, πάντα τρόπον συγχώμιον αὐτοῖς ὑπονοῶν, κὴ ἐφελκόμενος αὐτ̃ν τὴν γνώμην.

7 Πορευόμενοι δὲ, φησὶ, κηρύττετε λέγοντες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τ̃ν οὐρανῶν.

Εἶδες μεγαλοψυχίας μέγεθος; Εἶδες ἀποστόλων ἀξίωμα; οὐδὲν αἰσθητὸν κελεύονται λέγειν, οὐδὲ οἷ ⓐ ποιεῖ Μωϋσέα κὴ τοὺς ποιφήτας τοὺς ἔμπροσθεν, ἀλλά καινά τινα κὴ παράδοξα. οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐκήρυττον ἐκεῖνοι, ἀλλὰ γῆν καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ ἀγαθά· ⓐ ὃ βασιλείαν οὐρανῶν, κὴ τὰ ἐκεῖ ἄπορρητα. Οὐκ ἐντεῦθεν ὃ μόνον ὅτι μείζους, ἀλλὰ κὴ ἐκ τ̃ς ἐναντίας. οὐδὲ γὰρ ἀναδύον) οὐδὲ ὀκνοῦσι, καθάπερ ⓐ "παλαιοὶ, ἀλλὰ χάριν κινδύνους κὴ πολέμους

χ. αὐτὸν
χ. συγγενείας
χ. ὠνόμασεν.
χ. ἐπικληθέντα
χ. Σαμαρειτῶν
χ. πολλῷ
χ. ἐμφεύγτων,
χ. ἐγκαλοῦντες ὧσιν,
χ. ἀποδημήσαντας
χ. ἄλλοι,

πολέμους δὲ τὰ ἀφόρητα ἀκούοντες κακὰ, μὴ πολλῆς δέχονται τῆς πειθοῦς τὰ ὑπατικὰ ῥήματα, ἅτε βασιλείας κήρυκες ὄντες. ἢ τί θαυμαστόν, φησὶν, εἰ μηδὲν σκυθρωπὸν κηρύττοντες ἢ χαλεπὸν, εὐκόλως ὑπήκουσε; τί λέγεις; ἡδὺν χαλεπὸν ἐπεπαίησαν; οὐκ ἀκούεις τῶν δεσμωτηρίων; τῶν ἀπαγωγῶν; τῶν πολέμων τῶν ἐμφυλίων; τοῦ παρὰ πάντων μίσους; ἅπερ ἅπαντα μικρὸν ὕστερον αὐτοῖς ἀπαντήσεται ἐλεγθ. ἑτέροις μὲν γὰρ μυρίων ἐσομένοις ἀγαθῶν προξένοις καὶ κήρυξι ἔπεμπεν· αὐτοῦ δὲ αἰτήκεσα δεινὰ πείσεσθαι ἔλεγε καὶ προσημαίνει. Εἶπα, ποίων αὐτοῦ ἀξιοπίστους, φησίν· χ. αὐτοὺς ὑποπτεύσεται

8 Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαίρετε, * δαιμόνια ἐκβάλλετε, δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Ὅρα πῶς τῶν ἠθῶν αὐτῶν ἅπτεται, καὶ οὐκ ἔλαττον ἢ τῶν σημείων, δεικνὺς ὅτι τὰ σημεῖα τούτων χωρὶς οὐδέν ἐστι. Καὶ γὰρ τὰ φρονήματα αὐτῶν καταστέλλει λέγων, δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε, καὶ φιλοχρηματίας καθαρεύειν παρασκευάζει. Εἶπα, ἵνα μὴ νομισθῇ αὐτῶν εἶναι κατόρθωμα, καὶ ἐπιδῶσιν ἀπὸ τῶν [ἀνομβρίων] σημείων, φησί· δωρεὰν ἐλάβετε· οὐδὲν χρείζεσθε τοῖς δεχομένοις ὑμᾶς. Καὶ γὰρ μισθοῦ ταῦτα ἐλάβετε, οὐδὲ πονέσαντες. ἐμὴ γὰρ ἡ χάρις· ὅτως οὖν καὶ ἐκείνοις δότε. οὐδὲ γὰρ ὅστι τιμὴν ἀξίαν αὐτῶν λύειν. Εἶπα τὴν ῥίζαν τῶν κακῶν βύθεως δυσαρῶν, φησί· χ. νεκροὺς ἐγείρετε, χ. ἐδὲ

9 Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν,

10 Μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον.

Οὐκ εἶπε, μὴ λάβητε μὴν ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρωθεν δεξῆ λαβεῖν, φύγε δὲ πονηρὸν νόσημα. καὶ γὰρ πολλὰ διὰ τοῦτο κατώρθου· ἓν μὲν, δυσπόποις ποιεῖ τοὺς μαθητάς· δεύτερον δὲ, πάσης αὐτοὺς ἀπαλλάττων φροντίδος, ὥστε [τῷ] σχολαίῳ πᾶσαν τὴν λόγων παρέχειν πεῖσιν, διδάσκων αὐτοὺς τὴν ἑαυτῶν δυσωπίαν. τοῦτο γοῦν αὐτοῖς ἐλέγει μὴ κτήσησθε· μή τινος ὑστερήσατε, ὅτε ἔπεμψα ὑμᾶς γυμνοὺς καὶ δυσποδήτους; καὶ οὐκ ἀθρόως λέγει, μὴ κτήσησθε, ἀλλ' ὅτε εἶπε, λεπροὺς καθαίρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε, τότε εἶπε, μηδὲν κτήσησθε, τότε ἐπήγαγε, δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε, ἐκ τοῦ συμφέρον δηλονότι τοῖς μαθηταῖς, καὶ τὸ πρέπον αὐτοῖς καὶ τὸ δυνατὸν προσεχόμενος. ἀλλ' ἴσως εἴποι τις ἄν, ὅτι διὰ μὲν ἄλλα λόγον ἂν ἔχοι· τὸ δὲ μηδὲ πήραν ἔχειν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μὴ ῥάβδον, μηδὲ ὑποδήματα, τίνος ἕνεκεν ἐπέταξεν; εἰς πᾶσαν αὐτοὺς ἀκρίβειαν ἀσκῆσαι βουλόμενος· ἐπεὶ καὶ ἀνωτέρω, οὐδὲ ἀργύριον ἐπιούσης ἡμέρας μεριμνᾶν ἐπέτρεψε. καὶ γὰρ τῇ οἰκουμενικῇ διδασκαλίᾳ ἐμύησεν ἀποφέλειν. δηλονότι τοῦτο καὶ ἀπέλθοις αὐτοὺς ἐξ ἀνθρώπων, ὡς εἶπεῖν, καταστυλάζει, πάσης ἀπολύων φροντίδος βιωτικῆς, ὥστε μιᾷ κατέχεσθαι φροντίδι μόνῃ, τῇ τῆς διδασκαλίας· μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνης αὐτοὺς ἀπολύει λέγων, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσετε. ὥστε ὁ δοκεῖ σφόδρα φορτικὸν εἶναι καὶ ἐπαχθές, τοῦτο μάλιστα εὐκολον αὐτοῖς ἀποφαίνει καὶ ῥᾴδιον. οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐθυμεῖσθαι ποιεῖ, ὡς τὸ φροντίδος ἀπηλλάχθαι καὶ μεριμνῆς· καὶ μάλιστα, ὅταν ἐξῇ τούτοις ἀπηλλαγμένοις μηδενὸς ἐλαττοῦσθαι, τὰ Θεοῦ πρὸ ὄντος δὲ ἀντὶ πάντων αὐτοῖς χορηγοῦντος. χ. μηδὲν Εἶπα ἵνα μὴ λέγωσι, πόθεν οὖν τῆς ἀναγκαίας ἀπολαύσομεν τροφῆς, καὶ λέγει αὐτοῖς, ὅτι ἠκούσατε ὃν εἶπον ὑμῖν ἔμπροσθεν, ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ (ἅπερ δυνατοὶ τὸ ἐπίταγμα τοῦτο ὑπὲρ τῶν ἔργων ὑποδεῖξαι) ἀλλὰ τὸ πολὺ τοῦτο καταδεέστερον ἐπήγαγε, λέγων· Ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστι,

Δηλονότι τοῦ μαθητὰς αὐτοὺς τρέφεσθαι δεῖ, ἵνα μήτε αὐτοὶ μέλα φρονῶσι τῶν μαθητευομένων, ὡς πάντα προέχοντες καὶ μηδὲν λαμβάνοντες παρ' αὐτῶν, μήτε ὀκνῶσι πάλιν ἀπορράπτειν χορηγούμενοι παρὰ τούτων. Εἶπα, ἵνα μὴ λέγωσι, τοσαυτομόχθους οὖν ἡμᾶς κελεύεις ζῆν, καὶ αἰσχύνωνται τοῦτο, δείκνυσι τὸ πρᾶγμα ὀφειλόμενον, ἐργάτας τε αὐτοὺς καλῶν, καὶ τὸ διδόμενον μισθὸν ὀνομάζων. μὴ γὰρ, ὅπερ ἐν λόγοις ἡ ἐργασία, φησὶ, νομίσητε μικρὰν εἶναι τὴν εὐεργεσίαν τὴν παρ' ὑμῶν. χ. ἔστι, χ. παρέχοντες χ. νομίζων

λοις·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοις· ⁊ ὅπερ αὐ δῶσιν ⓐ διδασκόμενοι, ϗ χρείζομενοι πρέχρισιν, ἀλλ' ἀμοιβὴν ἀποδιδόντες. ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης" τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. ϗ τοῦτο ἦν εἰρηκεν, οὐ τοσούτου δεῖν ἀποστολικοὺς ἀποφαίνων πόνους ἀξίους (ἅπαγε, μὴ γένοιτο) ἀλλὰ ϗ ἐκείνοις νομοθετῶν μηδὲν πλέον ζητεῖν, ϗ τοὺς παρέχοντας πείθων ὅτι ϗ φιλοτιμία ὃ γινόμενον πρὸς αὐτοῦ ἐστιν, ἀλλ' ὀφειλή.

χ. τ' ξφῆς

11 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε," ἐρωτήσατε τίς ἄξιος ἐν αὐτῇ ἐστι, κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. Οὐδὲ γὰρ, ὅπερ ἔφην, ἄξιος ὁ ἐργάτης" τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι, τοσούτων ἕνεκα πόνων ὑμῖν ἀνέωξα· ἀλλὰ ϗ ἐνταῦθα πολλοῦ κελεύω ποιεῖσθαι τὴν ἀκρίβειαν. τοῦτο γὰρ ⁊ εἰς δόξαν ὑμᾶς ὠφελήσει, ϗ εἰς αὖθις τὸ πρέφεσθαι. εἰ γὰρ ἄξιός ἐστι, πάντως δώσει ξφῆς· ⁊ μάλιστα, ὅταν μηδὲν πλέον τῶν ἀναγκαίων" αἰτῆτε.

χ. ἐξεπόσεσθε. χ. τῆς ξφῆς. χ. αὐτεῖται. χ. μήτε

ϗ μόνον δὲ ἄξιος κελεύει ζητεῖν, ἀλλὰ μηδὲ οἰκίαν ἐξ οἰκίας ἀμείβειν, ὥστε" μηδὲ ⓐ δεχόμενον λυπεῖν, μήτε αὐτὸν δόξης κακοῦν ματαιοπονίας ⁊ εὐκολίας. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν εἰπών, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε. ⁊ τοῦτο ϗ ἐκ τῶν ἄλλων εὐαγγελιστῶν ἔστι κατα μαθεῖν. εἶδες πῶς αὐτὸν ϗ τούτῳ σεμνοὺς ἐποίησε, ϗ τὸν δεχομένους ἀναγωνίως, δείξας ὅτι αὐτοὶ μᾶλλόν εἰσιν ⓐ κερδαίνοντες ⁊ εἰς δόξαν ϗ εἰς ὠφελείας λόγον; εἶπα αὐτὸ ἔτο πάλιν ἐπεξιών, φησιν·

12 Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν.

13 Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Ὁρᾷς μέχρι νῦν ϗ προσκαιρεῖται δίκαιος; ϗ μάλα εἰκότως. ἀθλητικὴ γὰρ εὐσεβείας ϗ κήρυκας κατεσκεύαζε τῆς οἰκουμένης, ϗ τοῦτο ϗ μετεωρίζειν αὐτοὺς προσκυλίων, ⁊ ἐπερείσεις ποιῶν, φησί·

14 Καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τῶν λόγων ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας, ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε ⓐ τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

χ. -ρων

15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων ϗ Γομόρρας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Μὴ γὰρ ὅπερ διδάσκετε, φησὶ, διὰ τοῦτο προσμένετε πρὸς ἑτέρων ἀπαίδευτοι εἶναι, ἀλλὰ προσηκόντως" τῆς ἡμῶν. Εἶπα δείκνυς ὅτι οὐκ ἀπάσασμός τοῦτο ἐστι ψιλὸς, ἀλλὰ βλάβη, ἐὰν μή, φησιν, ἀξία ἡ οἰκία, ἥξει ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ ὑβρίζῃ, προφάσει μὴ κόλασις, ὃ μὴ ἀπόνασθαί τι τῆς εἰρήνης· δεύτερα δὲ, ὅτι τὰ Σοδόμων πείσεται. καὶ τί πρὸς ἡμᾶς, φησιν, ἡ ἐκείνων κόλασις; ἔξετε τὰς τῶν ἀξίων οἰκίας. Εἰ δὲ βούλει; ὃ, ἐκτινάξατε ⓐ τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν; ἢ ὥστε σημῆναι ὅτι οὐδὲν ἔλαττον πρὸς αὐτοὺς, ἢ ὥστε εἰς μαρτύριον αὐτοῖς γενέσθαι τῆς μακρᾶς ὀδοιπορίας, ἣν ἐτείλαντο δι' αὐτούς. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς οὐδέπω τὸ πρῶτον αὐτοῖς δίδωσιν. οὐδὲ γὰρ προέγνωσαν πέως αὐτοῖς χρείζεται, ὥστε μαθεῖν, εἰς ἄξιος, ⁊ εἰς οὔ τοιοῦτος· ἀλλὰ προεργάζεται ϗ τοῦ πείθειν δυναμένου κελεύει. πῶς οὖν αὐτὸς προδέ τελώνην ἔπεμψεν; ὅτι ἄξιος γέγονεν ἐκ τῆς μεταβολῆς. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς πρώτων αὐτοῖς γυμνώσας πρῶτα αὐτοῖς ἔδωκεν, ὑπερέφας ἐν ταῖς τῶν μαθητευομένων μυεῖν οἰκίαις, ⁊ οὐδὲν ἔχοντας εἰσιέναι. ὅτω γὰρ ϗ αὐτοῖς τῆς φερντίδος ἀπαλλάττοντο, κἀκείνους ἐπειθον ὅτι διὰ τοῦ αὐτοῦ προδιατείνασι σωτηρίαν μόνον, ϗ τὸ μηδὲν ὑπερέφεσθαι, ϗ τὸ μηδὲν πλέον αὐτὸν ἁπαιτῆν τῶν ἀναγκαίων, ϗ τὸ μὴ πέως πρῶτας ἁπλῶς εἰσιέναι. οὐδὲ γὰρ ἀπὸ τῶν σημείων αὐτοῖς ἐβούλετο φαίνεσθαι λαμπροῖς μόνον, ἀλλὰ ϗ πρὸ τῶν σημείων ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρετῆς. οὐδὲν γὰρ οὕτω θραυτικὸν φιλοσοφίας, ὡς τὸ ἀπείρητον ⁊ κατὰ τὸ ἐγχωροῦν ἀνδρεῖον. τοῦτο ϗ ⓐ ψευδαπόστολοι ἤδεσαν. διὰ τοῦτο ϗ Παῦλος ἔλεγε· ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσιν ὡς ϗ ἡμεῖς. Εἰ δὲ ὅτι ξένης ὄντας καὶ πέως ἀγνώτας ἀπιόντας οὐδὲν δεῖ πλέον ζητεῖν τῆς ἐφημέρου ξφῆς, πολλῷ μᾶλλον οἴκοι μένοντας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτα μὴ ἀκούωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ μιμώμεθα. οὐ γὰρ περὶ τῶν ἀποστόλων εἴρηται μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἁγίων. ἡμεῖς δέ ἐσμεν αὐτῶν ἄξιοι τῆς ἀποδοχῆς. ἀπὸ γὰρ τῆς γνώμης τῶν ἀποδεχομένων ἡ εἰρήνη ἔρχεται αὐτοῖς, καὶ ἀφίσταται πάλιν. ὥσθ' ἡμῖν οὐ μόνον ἀπὸ τῆς τῶν διδασκόντων παῤῥησίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς τῶν λαμβανόντων ἀξίας τὸν ἀγῶνα. μηδὲ μικρὰν νομίζωμεν εἶναι ζημίαν, τὸ μὴ ἀπολαῦσαι τοιαύτης εἰρήνης. 5

Ναυμ.α.ιε. Ρω.ι.ιε. "Ταύτην γὰρ καὶ ὁ προφήτης ἀνῶθεν προανεφώνει λέγων· Ὡς ὡραῖοι ἐπὶ ὄρεσι πόδες τοῦ εὐαγγελιζομένου εἰρήνην. εἶτα αὐτῆς τὸ ἀξίωμα ἑρμηνεύων ἐπήγαγε· τοῦ εὐαγγελιζομένου τὰ ἀγαθά. Ταύτην δὲ ὁ Χριστὸς μεγάλην ὅταν ἀπέφηνεν, εἰπών· Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. καὶ σὺ πρόσεχε ποίαν, ὥστε αὐτῆς ἀπολαύειν, καὶ ἐν οἰκίᾳ δὲ ἐν ἐκκλησίᾳ. καὶ γὰρ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ προεδρεύων δίδωσιν εἰρήνην. καὶ ὅταν ἐκείνου τύπος ᾖ, καὶ σὺ μετὰ πάσης αὐτὴν δέχεσθαι τῆς προθυμίας, τῇ γνώμῃ πρὸ τῆς τραπέζης. εἰ γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς τραπέζης μὴ μεταδιδόναι φορτικόν, τὸ μὴ λέγοντα δέχεσθαι, πόσῳ μᾶλλον ἀφορτικώτερον; Διὰ σὲ κάθηται ὁ προεδρεύτερος, διὰ σὲ ἔστηκεν ὁ διάκονος πονῶν καὶ ταλαιπωρούμενος. Ἵνα οὖν ἔχεις ἀπολογίαν, μηδὲ πλὴν ἐκ τῆς ἀκροάσεως αὐτῷ παῤῥέχων ὑποδοχήν; καὶ γὰρ οἰκία κοινὴ πάντων ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, καὶ προσλαβόντων ὑμῶν εἰσιόντες ἥμεις, τὸν ἐκείνων τύπον διατηροῦντες. διὰ τοῦτο καὶ κοινῇ πᾶσι τοῖς εἰρηνεύουσι βοῶμεν εἰσιόντες εὐθέως, καὶ νόμον ἔκδικον. μηδεὶς τόπων ἔχων ῥᾳθυμίαν, μηδεὶς μετέωρος, εἰσελθόντων τῶν ἱερέων καὶ "λεγόντων. Θὲς δὲ μικρὸν ὅτι τούτῳ κεῖται κόλασις. καὶ γὰρ βουλοίμην ἂν ἔγωγε μυριάκις εἰς οἰκίαν τινὸς ὑμῶν εἰσελθὼν ἀδιαπρήκτως ἀπελθεῖν, ἢ ἐνταῦθα λέγων μὴ "ἀκουσθῆναι. τοῦτο ἐμοὶ φορτικώτερον ἐκείνου· ὅσῳ καὶ κινδυνωτέρα αὕτη ἡ οἰκία. καὶ γὰρ τὰ μεγάλα ἡμῶν ἐνταῦθα κεῖται κτήματα, ἐνταῦθα ἡμῶν αἱ ἐλπίδες πᾶσαι. τί γὰρ ὄχι ἐνταῦθα μέγα καὶ φοβερώτερον; καὶ γὰρ ἡ τράπεζα αὕτη πολλῷ ἀμείνων ἐκείνης δὲ ἁπλουστέρα, καὶ ἡ λυχνία τῆς λυχνίας· καὶ ἴσασιν ὅσοι μετὰ πίστεως καὶ διαθέσεως ἐλαίῳ χρισάμενοι νοσήματα ἔλυσαν· δὲ τὸ κιβώτιον ὃ τοῦτο ἐκείνου τοῦ κιβωτίου πολλῷ βέλτιον καὶ ἀναγκαιότερον (καὶ γὰρ ἱμάτια, καὶ ἐλεημοσυνῶν ἔχει συγκεκλεισμένων, εἰ καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ κεκλημένοι ἐνταῦθα) καὶ κλίνη ἐκείνης βραχείας. καὶ γὰρ τῶν θείων γραφῶν ἀνάπαυσις πάσης κλίνης ἁπλουστέρα ἐστί. καὶ εἰ καλῶς λέω ἡμῖν τὰ τῆς ὁμονοίας καταρθωθήσεται, οὐ τοσοῦτον ἑτέραν ἐκτήσατο τοῦδε ταύτην οἰκίαν. καὶ ὅτι οὐ φορτικὸν τὸ εἰρημένον, μάρτυρες οἱ τρισχίλιοι καὶ οἱ πεντακισχίλιοι, καὶ οἰκίαν καὶ τράπεζαν καὶ ψυχὴν ἔχοντες μίαν. Τοῦ γὰρ πλήθους τῶν πιστευσάντων, φησίν, ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία. ὅπερ ἐστὶ πολὺ τῆς ἐκείνων ἀποδέουσα ἀρετῆς, καὶ διωχίσμεθα καὶ τὰς οἰκίας, καὶ, οἶκα, ἐνθάδε συλλεγόμεθα, καὶ προθυμίας τοῦτο ποιοῦμεν. εἰ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις πάντοτε καὶ πένητες ἐσμεν, ἀλλ' ἐν τούτοις πλούσιοι. διὰ καὶ ἐνταῦθα δέξασθε μετὰ ἀγάπης εἰσιόντας ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἵστω εἶπω, εἰρήνη ὑμῖν, εἶτα εἶπητε, καὶ τῷ πνεύματί σου, μὴ τῇ φωνῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ γνώμῃ λέγετε· μὴ τῷ σώματι, ἀλλὰ καὶ τῇ διανοίᾳ. καὶ ὃ ἐνταῦθα μὴ λέγῃς, εἰρήνη καὶ τῷ πνεύματί σου· ἔξω δέ μοι πολεμῆς διαπαντὸς καὶ κακηγορῶν, μυρίοις λοιδορίαις πλειόνων ὀνείδεσι, ποίαν εἰρήνην αὕτη; ἐγὼ μὲν γὰρ, κἂν μυριάκις κακηγορήσῃς, μὴ καθαρᾶς καρδίας τὴν εἰρήνην σοι δίδωμι, μὴ εἰλικρινοῦς γνώμης, καὶ πονηρὸν ὄντα δυνάμει ποτὲ πρὸς σὲ εἶπον. καὶ ἀνάγκη γὰρ ἔχω πατρικὴ. κἂν ὁπωσοῦν ποτε, κηδόμενος τοῦτο ποιῶ. σὺ δὲ λοιδορίαν διώκων δὲ μὴ δεχόμενός με ἐν τῇ δεσποτικῇ οἰκίᾳ, δέδοικα μὴ πάλιν μοι τὴν ἀθυμίαν αὔξῃσῃς· ὁπόταν ὑβρίσας, ὅταν ἐξέβαλες, ἀλλ' ὅταν τὴν εἰρήνην ἀπεκρούσω, καὶ τὴν χαλεπὴν ἐκείνην ἐπεισάγω κόλασιν. κἂν γὰρ μὴ ἐκπλήξω καὶ κονιορτὸν ἐγὼ, κἂν μὴ ἀποστραφῶ, τὰ δὲ ἀπειλῆς ἀκίνητα μένει. ἐγὼ μὲν γὰρ ὅπου λέγω πολλάκις ὑμῖν εἰρήνην, καὶ ἀεὶ τοῦτο λέγων οὐ παύσομαι· ἂν "δὲ καὶ μετὰ τῶν ὕβρεών με δέξησθε, ὥστε καὶ κονιορτὸν ἐκτινάξω ὅπου

Ιωαν.ιδ.κζ.

γρ. τοιαύτην

γρ. διδάσκοντων.

γρ. ἐξακουσθῆναι.

Πρ.δ'.λβ.

γρ. ὑμετ' ἐδ. καὶ μὴ δέξ.

ὀπίσω προσκυνῶ τῷ δεσπότῃ, ἀλλ' ὀπίσω σφόδρα ὑμῶν σκηνώμεν. ἄλλως γ', οὐδὲ ἔπαθόν τι σὺν ὑμᾶς, ὅτε μακρὰν ἦλθον ἀποδημίαν, οὐδὲ μετ' τὸ ἱμάτιος ἐκείνου ἢ τῆς ἀκτημοσύνης ἦλθον (ἀλλὰ τοῦτο προτέρων ἑαυτοῖς ἐπεκαλεσάμην) οὐδὲ χωρὶς ὑποδημάτων καὶ δευτέρου χιτῶνος· ἀλλὰ τοῦτο ἔλαχε τὰ παρ' ὑμῶν ἐλιμπάνετε. πλὴν ἀλλ' οὐκ ἔχει ὕπο τοῦ ὑμῖν εἰς ἀπολογίαν· ἀλλ' ἡμῖν μὲν τὸ κρίμα μέζον, ὑμῖν γὰ συγγνώμης οὐ μεταδίδωσι. τότε αἱ οἰκίαι σκηναὶ ἦσαν, νυνὶ γ' ἡ σκηνὴ οἰκία γέγονεν. οὐδὲν γὰρ τότε σὺν οἰκίᾳ θαλάσσης βιωτικόν· οὐδὲν ὅτι νυνὶ σὺν σκηνῇ πνευματικόν εἰσιν, ἀλλὰ καὶ ἐκ ταύτης ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐπειράτητε, καὶ τοῦ Θεοῦ δοκοῦντος ἀφέντες τὸ σιγῇ τῶν λεγομένων ἀκούειν, πάντα φέροντες ἐμβάλλετε ῥήματα. καὶ εἴθε γὰ ὑμέτερα· νυνὶ γ' τὰ μηδὲν ὑμῖν προσήκοντα καὶ λέγετε καὶ ἀκούετε. ἀλλὰ ταῦτα θρηνῶ, καὶ θρηνῶν ἀ παύσομαι. οὐδὲ γὰρ εἰμι κύριος τινὶ οἰκίᾳ ἀμείψαι ταύτην, ἀλλ' ἀναγκαῖα μένειν, ἕως ἂν ἐκ τοῦ παρόντος ἐξέλθωμεν βίου, χαρίσασθε τοίνυν ἡμᾶς, καθὼς ὁ Παῦλος ἐκέλευσεν. οὐδὲ γὰρ τράπεζης ἀκοὴ ὃ εἰρηνεύον ἐστὶ αὐτοῖς, ἀλλὰ πρᾶγμα ἐστὶ δικαιοσύνης. τοῦτο καὶ ἡμεῖς παρ' ὑμῶν ζητοῦμεν, τὴν ἀγάπην, τὴν φιλίαν τὴν θερμὴν ἐκείνην καὶ γνησίαν. εἰ γ' οὐδὲ τοῦτο δύνασθε, καὶν ὑμᾶς αὐτοὺς φιλήσατε τὴν παροῦσαν ἀποδημοῦντες ῥᾳθυμίαν. ἀρκεῖ τοῦτο εἰς προμήθειαν ἡμῖν, αὐ ἰδωμεν εὐδοκιμοῦντας καὶ ἡμῶν βελτίους ὑμᾶς. οὕτω καὶ αὐτὸς μείζονα ἐπιδείξομαι τὴν ἀγάπην, εἰ καὶ πρεσβύτερον ἀγαπῶν ἦτον ἀγαπῶμαι. καὶ γὰρ πολλαί ἡμᾶς ἐστὶ παραίτησις· μία τράπεζα πρόκειται πᾶσιν, εἷς ἐλύτρωσεν ἡμᾶς πατήρ, εἷς αὐτὸς πάντες ἐλύσαμεν ὠδῖνας, εἷς αὐτὸ πατὼν ἄπαντα δέδοται· μᾶλλον γ' ἢ μόνον ὃ αὐτὸ ποτόν, ἀλλὰ καὶ ἄξ ἑνὸς ποτηρίου. ὁ γὰρ πατὴρ βουλόμενος ἡμᾶς εἰς φιλοσοφίαν ἀγαγεῖν, καὶ τοῦτο ἐμηχανήσατο, ἓξ ἑνὸς ποτηρίου πίνειν ποιήσας ἡμᾶς· ὅπερ ὑπόπτευσιν ἔχον ἀγάπης. ἀλλ' οὐκ ἐσμὲν ἄξιοι τῶν ἀποστόλων ἡμεῖς. ὁμολογῶ καὶγώ, καὶ οὐκ ἀν ποτε ἀξιωθείην. οὐ γὰρ μόνον ἐκείνων, ἀλλ' οὐδὲ τῆς σκιᾶς ἄξιοι τῆς ἐκείνων ἡμεῖς. ἀλλ' ὅμως τὰ παρ' ὑμῶν* ἡμέσθω· οὐδὲν ὑμᾶς τοῦτο καταισχύναι δυνήσεται, ἀλλὰ ὠφελῆσαι μείζονας. ὅταν γὰρ καὶ πρεσβύτεροι ποσαύτην ἐπιδείξησθε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπακοήν, τότε μείζονα λήψεσθε τὴν ἀντιπόδοσιν. οὐδὲ γὰρ ἐγὼ ἡμέτερα λέγομεν (ἐπεὶ μηδὲ ὅτι ἡμῖν διδάσκαλος ὅτι τῆς γῆς) ἀλλ' ἃ παρελάβομεν, καὶ διδάσκομεν, καὶ διδόντες οὐδὲν πλέον ὑπιζητοῦμεν παρ' ὑμῶν, ἀλλ' ἢ τὸ φιλεῖσθαι μόνον. εἰ γ' ἀνάξιοι καὶ τούτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς φιλῆς ὑμᾶς ἄξιοι ταχέως ἐσόμεθα. καίτοιγε προστεταγμένον μὴ τὸν φιλοῦντας φιλεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθρούς. τίς οὖν ὕπνος ἀπίστου, τίς οὕτως ἄγριος, ὃς τοιοῦτον δεξάμενος νόμον, καὶ τὸν φιλοῦντας ἀποστραφήσεται καὶ μισήσει, κἂν μικρὸν κακὸν ἀνάμεστος ᾖ; κοινωνήσαμεν τραπέζης πνευματικῆς· κοινωνήσωμεν καὶ ἀγάπης πνευματικῆς. εἰ γὰρ λησταὶ, κοινωνήσαντες ἀλλήλοις, ἐπιλανθάνονται τῆς ὕβρεως, ἵνα ἔχωμεν ἀπολογίαν ἡμεῖς, σώματος [ἀεὶ] διασποικοῦ μετέχοντες, καὶ οὐδὲ τινὶ ἐκείνων μιμούμενοι ἡμεῖς ἐσμεν; καίτοιγε πολλοῖς καὶ τράπεζα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ πόλεως εἷς μᾶς ἦρκεσεν εἰς φιλίαν· ἡμεῖς γ', ὅταν καὶ πόλιν τινὰ αὐτὴν ἔχωμεν, καὶ οἰκίαν τινὰ αὐτὴν, καὶ τράπεζαν, καὶ οἶνον, καὶ θύραν, καὶ ῥίζαν, καὶ ζωὴν, καὶ κεφαλὴν, καὶ ποιμένα τὸν αὐτὸν, καὶ βασιλέα, καὶ διδάσκαλον, καὶ κριτὴν, καὶ δημιουργὸν, καὶ πατέρα, καὶ πόνους ἡμῖν ἡ χεὶρ, ἵνος δὲ ἐλπίδα συγγνώμης ἄξιοι ἀπ' ἀλλήλων δικαιούμενοι; ἀλλὰ ταῦτα σημεῖα ὑπὸ ζητεῖτε, ἅπερ εἰστήκοντες ἐποίουν σκῆνοι, τοὺς λεπροὺς τοὺς καθαιρομένους, καὶ τοὺς δαίμονας τοὺς ἐλαυνομένους, καὶ τοὺς ἐγειρομένους νεκρούς; ἀλλὰ καὶ τοῦτο [καὶ] τῆς δυσμενείας ὑμῶν μέγιστον δόγμα καὶ τῆς ἀγάπης, ὃ μὴ μετ' ἐπιχύρων πιστεύειν παρ' Θεῷ. καὶ γὰρ καὶ διὰ τοῦτο, καὶ δι' ἕτερον τὰ σημεῖα ἔπαυσεν ὁ Θεός. εἰ γὰρ, οὐ γινομένων σημείων, οἱ πλεονεκτήμασιν ἑτέροις κεκομψευμένοι, οἷονεὶ λόγου σοφίᾳ, ἢ βλαβείας ὑπόδειξει, κενοδοξοῦσιν, ἐπαίρονται, ἀπ' ἀλλήλων

* ὑμῶν ὑμῖν

χ. ὑμῖν

χ. ἐκβάλλετε

χ. οὐ λόγῳ σοφίας,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λων χάζονται· Εἰ γὰρ σημεῖα ἐγένοντο, ποῦ ὀκ ἂν ἐλύετο ῥήγματα; καὶ ὅτι ὁ τοῦ χασμὸς ὁ εἰρημένον, μάρτυρούσι Κορίνθιοι εἰς πολλὰ διατεμνόμενοι μέρη. μὴ δὴ σημεῖα ζήτει, ἀλλὰ ψυχῆς ὑγείαν· μὴ ζήτει νεκρὸν ἕνα ἰδεῖν ἐγηγερμένον. καὶ γὰρ ἔμαθες ὅτι ὀλόκληρος ἡ οἰκουμένη ἀνίσταται). μὴ ζήτει τυφλὸν ἰδεῖν θεραπευόμενον, ἀλλ' ὅρα πόσας ἀναβλέποντας νεῶν τὴν βελτίω καὶ χρησιμωτέραν ἀνάβλεψιν, καὶ μάθε καὶ σὺ σωφρόνως ὁρᾶν; καὶ διήρθωσαί σε ⟨ℵ⟩ ὀφθαλμόν. καὶ γὰρ εἰ πόντες ὡς ἐγρηγορῶς ἐζῶμεν, μᾶλλον ἂν τῶν θαυματουργούντων ἐθαύμασαν αἱ ἡμᾶς ἐλλιῶν παῖδες. τὰ μὲν γὰρ σημεῖα, καὶ φαντασίας ὑπόνοιαν ἔχει πολλάκις, καὶ ἑτέρων πονηρῶν ὑποψίαν, εἰ καὶ τὰ ἡμέτερα ἀ τοιαῦτα· βίος ὁ καθαρὸς ἀδεμίαν τοιαύτην ἐπήρειαν διώκει) δέξασθαι· διὰ πόντων ἐμφαίνει τὰ σώματα τῆς ἀρετῆς ἡ κλῆσις. Ταύτης τοίνυν ἐπιμελώμεθα. πολὺς γὰρ αὐτῆς ὁ πλοῦτος καὶ τὸ θαῦμα μέγα. αὕτη τῶν ὄντως ἐλευθερίαν παρέχει, καὶ ἐν τῇ δουλείᾳ θεωρεῖσθαι ταύτην παρασκευάζει, ὀκ ἀπαλλάττουσα τῆς δουλείας, διὰ δούλης μόνον ἐλευθέρων ἀποφαίνουσα σεμνοτέρας, ὃ τῶν δοκούντων ἐλευθερίαν πολλῷ πλέον ἐστίν· οὐ ποιοῦσα πλουσίους ⟨ℵ⟩ πένητας, διὰ μόνον πένητας, ἀλλὰ πλουσίου ὑπερώτερον ἀποφαίνουσα. Εἰ δὲ καὶ σημεῖα βούλει ποιῆσαι, ἀπαλλάγηι πλημμελημάτων, καὶ τὸ πρῶτον ἰώμενος. καὶ γὰρ μέγας δαίμων ἡ ἁμαρτία, ἀγαπητέ. κἂν ταύτην ἐξέλῃς, τῶν μυρίων δαιμόνων ἐλαυνόντων μεῖζον

α. Κορ. ιε. λε. ἐἰργάσω. ἄκουσον Παύλου λέγοντος, καὶ τὸν ἀριστέα τῶν θαυμάτων παρεπιτένοντος· Ζηλοῦτε δέ, φησι, τὰ χαρίσματα τὰ πνευματικά· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. καὶ μέλλων λέγειν τὸν ὁδὸν ταύτην, ὅτε νεκρῶν εἶπεν ἔγερσιν, ὅ λεπρῶν κάθαρσιν, ὀκ ἄλλο τῶν τοιούτων ὀνόμασεν· ἀλλ' ἀντὶ πάντων τούτων τὸν ἀγάπην τέθεικεν. ἄκουσον καὶ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Μὴ χαίρετε ὅτι τὰ δαιμόνια ὑμῖν ὑποτάσσεται), ἀλλ' ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν γέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ πρὸ τούτου πάλιν, Ἐροῦσί μοι πολλοὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅτι τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν· καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐκ οἶδα ὑμᾶς. καὶ ὅτε ἔμελλε χαίρειν, καλέσας τοὺς μαθητὰς ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐν τούτῳ γνώσονται) πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ὀκ ἐὰν δαίμονας ἐκβάλητε, ἀλλ' ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. καὶ πάλιν, ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι σύ με ἀπέστειλας, οὐχὶ αἱ νεκροὺς ἐγείρωσιν ὅτοι, ἀλλ' ἐὰν ὦσιν ὅτοι ἕν. τὰ μὲν γὰρ σημεῖα πολλάκις ἕτερον μὲν ὠφέλησε, ⟨ℵ⟩ ὃ ἔχοντα ἀπέβλαψεν, εἰς ὑπόνοιαν ἐμπίπτοντα καὶ κενοδοξίαν· ὅπερ ὃ τῶν ἔργων ὀδὲν τοιοῦτον ὑποπτεύσαι ἔνι, ἀλλὰ καὶ τοὺς μετιόντας αὐτὰ ἐτέρους πολλοὺς ὠφελεῖ. Ταῦτα τοίνυν μὴ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας ἐργασώμεθα. διὰ γὰρ δὲ ἀπάνθρωπίας εἰς ἐλεημοσύνην μεταβάλλει, ξηρὰν τὴν χεῖρα οὖσαν δέξετείνας· διὰ θεάτρων ἀποστὰς, ὅτι τῶν ἐκκλησιῶν εἰσίης, χωλεύοντα ⟨ℵ⟩ πόδα διώρθωσας· αὖ ἀποσήσις τοὺς ὀφθαλμοὺς σε ἀπὸ πόρνης καὶ κάλλους ἀλλοτρίου, τυφλοὺς ὄντας ἀνέῳξας· ἐὰν δὲ τι σατανικὸν ὠδῶν ψαλμοὺς μάθῃς πνευματικούς, κωφὸς ὢν ἐλάλησας. Ταῦτα τὰ θαύματα μέγιστα, ταῦτα τὰ σημεῖα τὰ δόξα. αὖ ταῦτα τὰ σημεῖα ποιοῦντες διατελῶμεν, καὶ αὖθις μεγάλοι γινώμεθα καὶ θαυμασιοὶ διὰ τοῦτον ἐσόμεθα, καὶ τὰς πονηρὰς ὑπεραστόμεθα πάντας εἰς ἀρετὴν, καὶ τῆς μελλούσης ἀπολαύσομεν ζωῆς· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπερτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς [ἀτελευτήτους] τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λγ. 16 ΙΔΟΥ, ΕΓΩ ΑΠΟΣΤΕΛΛΩ ΥΜΑΣ, ΩΣ ΠΡΟΒΑΤΑ ΕΝ ΜΕΣΩ ΛΥΚΩΝ. ΓΙΝΕΣΘΕ ΟΥΝ ΦΡΟΝΙΜΟΙ ΩΣ Ο ΟΦΕΙΣ, ΚΑΙ ΑΚΕΡΑΙΟΙ ΩΣ ΑΙ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΙ.

Ἐπειδὴ

Επειδὴ δὲ τῆς ἀναγκαίας ἐποίησεν αὐτοὺς ἀπαρρεῖν τροφῆς, καὶ τὰς πόλεων ἀνέῳξεν αὐτοῖς οἰκίας, καὶ σεμνὸν τὴν εἴσοδον αὐτῶν ῥῆμα πεποίηκεν, οὐχ ὡς ἀληθὰς καὶ πεισαρχὰς εἰσιέναι κελεύων, ἀλλ' ὡς τὸν ὑποδεχομένων πολλῷ σεμνοτέρους (τοῦτο γὰρ ἔδειξε διὰ ὧν ἔλεγεν· ἄξιος ὁ ἐργάτης τῆς μισθοῦ αὐτοῦ, καὶ διὰ ὧν ἐκέλευσεν ἐρωτᾶν τίς ἄξιος, καὶ ἐκεῖ μένειν, καὶ ἀποστομοῦσθαι τοὺς δεχομένους προστάττει, καὶ διὰ ὧν τοῖς μὴ δεχομένοις καὶ ἀνήκεστα ἐκείνα ἠπείλησε κακὰ) ὅπερ ἀεὶ ποιῶν Χριστὸς αὐτὴν τὴν φύσιν καθώπλισεν ὑπομονῆς, καὶ σιδηροῦς ἅπαντας καὶ ἀδαμαντίνους ἐργάσασθαι, πόλεων ἀπαλλάξας τὴν βιωτικὴν, καὶ πάσης ἐλευθερώσας ὑπερόγκου μερίμνης ἀνθρώπους, λέγω λοιπὸν καὶ τὰ μέλλοντα συμπίπτειν αὐτοῖς κακά· καὶ τὰ μικρὸν ὕστερον συμβησόμενα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μετὰ μακρὸν ἐσόμενα χρόνον, ἄνωθεν καὶ πρὸ πολλοῦ τῶν πρὸς Ἕλληνας πρὸ παρασκευάζων αὐτοὺς πολέμων. καὶ γὰρ πολλὰ ἐντεῦθεν κατορθοῦσθαι· καὶ πρῶτον, ὃ μαθεῖν τῆς προγνώσεως αὐτοῦ τὴν δύναμιν· δεύτερον δέ, ὃ μηδένα ἐκπλήττεσθαι, ὅτι διὰ ἀσθένειαν τοῦ διδασκάλου ταῦτα ἔπαθεν τὰ δεινά· τρίτον, ὃ τοὺς ὑπομένοντας ταῦτα μὴ ἐκπλήττεσθαι τῷ ἀπροσδοκήτως καὶ παρ' ἐλπίδας συμβαίνειν· τέταρτον, ὃ μὴ παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τὰ προφανῆ ταῦτα ἀκούοντας θορυβηθῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἔπαθον τοῦτο αὐτὸ τότε, ὅτε καὶ ὠνείδιζον "Ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, πόθεν ἔρχομαι. κρείττον δὲν οὐδέπω πρὸς ἐμοῦ" λέγω· οἶδ, ὅτι δεδίσεται καὶ μισήσουσι) καὶ ἀναιρεθήσεται, ὥστε μὴ καὶ ταύτην ἀπροσδόκητον αὐτῶν τὴν ἔφοδον· ἀλλὰ πέρας ταῦτα ἀπειλοῦσι· συμβησόμενα προφανῆς. Εἶπα, ἵνα "μάθωσιν ὅτι κρείττων ἐστὶν ὁ τοῦ πολέμου νόμος, καὶ προσδόκητος ὁ τῆς παρατάξεως τρόπος, γυμνοὺς πέμπων καὶ μονοχίτωνας καὶ ἀνυποδήτους, ἐξ ἀμαχείας ῥᾳδίου, καὶ ἀπὸ ζώνης καὶ πήρας, ἐξ ὧν πολλὰ τῶν δεχομένων κελεύων πέφευγεν, οὐδὲ ἐνταῦθα λέγων ἐπίσεν· ἀλλὰ δεικνὺς αὐτοῦ τὴν ἄφατον δύναμιν, φησὶ καὶ ὕπτιος ἀπιόντας τὴν τῶν βαπτῶν ἡμερότητα ἐπιδείκνυσθε, καὶ ταῦτα πρὸς λύκους ἰέναι μέλλοντες· καὶ οὐχ ἁπλῶς πρὸς λύκους, ἀλλὰ καὶ "ἐν μέσῳ λύκων. καὶ τὸ πραΰτατον ἡμερότητα μόνον ἔχειν κελεύει, ἀλλὰ καὶ τῆς πρεσβυτέρας ὂ ἀκέραιον. ὅτω γὰρ μάλιστα τὴν ἐμὴν ἐνδείξομαι ἰσχύν, ὅταν πρόβατα λύκων πρείττω ᾖ, καὶ ἐν μέσῳ τῶν λύκων ὄντα ἐξ μυρία λαμβάνοντα δήγματα, μὴ μόνον μὴ καταβάλῃ· ὁ πολλῷ θαυμαστότερόν ἐστι καὶ μᾶζον τὸ ἀνελεῖν, ὂ μεταθεῖναι τὴν γνώμην καὶ μεταῤῥυθμίσαι τὴν ἐκείνων· ἐξ ταῦτα δώδεκα ὄντας μόνον, τῆς οἰκουμένης πᾶν λύκων ἐμπεπλησμένης. ἀφεμιῶμεν τοίνυν πάντα ποιοῦντες, ὡς λύκοι τοῖς ἐχθροῖς ὑπιόντες. ἕως μὲν γὰρ ἂν ὦμεν πρόβατα, νικῶμεν· κἂν μυρίοι περισχίσωσι λύκοι, περιγινόμεθα καὶ κρατοῦμεν· ἂν δὲ γενώμεθα λύκοι, ἡττώμεθα. ἀφίσαται γὰρ ἡμῶν ἡ τοῦ ποιμένος βοήθεια. ὁ γὰρ λύκος, ἀλλὰ πρόβατα ποιμαίνει, καὶ καταλιμπάνει σε καὶ ἀναχωρεῖ· οὐδὲ γὰρ συγχωρεῖ αὐτοῦ δι' ἡμῶν τὴν δύναμιν. ἂν μὲν γὰρ πάσχων κακῶς, ἡμερότητα ὑπιδείξῃ, αὐτῷ λογίζεται ἀπὸ τοῦ ἔργου· ἂν δὲ ἐπεξίῃς καὶ πυκτεύῃς, ὑπισχνεῖται τὴν νίκην. σὺ δέ μοι σκόπει λύκους εἶναι τοὺς πρὸς τοιούτων ἀκούοντας τῶν σκληρῶν καὶ ὑπερόγκων. οἱ δειλοὶ καὶ ἰδιῶται, οἱ ἀγράμματοι καὶ ἀμαθεῖς, οἱ πρόθεν * ἄσημοι, οἱ μηδέποτε τοῖς ἔξωθεν" ἐντραφέντες νόμοις, οἱ μὴ ταχέως εἰς ἀγορὰς ἐμβάλλοντες ἑαυτοὺς, οἱ ἀλιεῖς, οἱ τελῶναι, οἱ μυρίων γέμοντες ἐλαττωμάτων. εἰ δὲ καὶ σοὶ ὑψηλοὺς καὶ μεγάλους ἰχθῦς ταῦτα θορυβῶσαι λέγει, σοὶ πρότερον ἀπείρους καὶ σοφοὺς καὶ ποτὲ φαντασθέντας γυναῖκα πεῖσαι καταβαλεῖν καὶ ἐκπλῆξαι; ἀλλ' οὐ κατέβαλε· καὶ μάλα εἰκότως. καὶ ἴσως εἴποι τις ἄν· ἔδωκε γὰρ αὐτοῖς δύναμιν

ποιεῖν

κ. πρὸ πολλοῦ
κ. ἐπιπλήττεσθαι
κ. ἐλπίδας
κ. αὐτὸν
Ιωαν. ιϛ. ϛ.
κ. ἰδίᾳ εἰρηνικῶς
κ. συμπεσούμενα
κ. μέλλοντα
κ. εἰς μέσον
κ. καταβάλῃ
κ. θεωρημάτων
κ. ἐπιμόνων. ἢ ὄντες
κ. γραφέντες

ὑσίαν λεπρούς καθαίρειν, καὶ δαίμονας ἐλαύνειν. ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν εἴποιμι, ὅτι αὐτὸ μὲν οὕτω τοῦτο μάλιστα αὐτοὺς ἐκίνησεν ὡς θορυβῆσαι, ὅτι καὶ νεκροὺς ἐγείροντες, καὶ δαίμονας ἐλαύνοντες, ταῦτα ἐμίγνυον ὑπερηφάνειαν, καὶ δικαιοσύνα, καὶ ἀπαγωγάς, καὶ τοῦτο πολλῶν πόνων πολέμους, καὶ τὸ κοινὸν τῆς οἰκουμένης μῖσος, καὶ τοιαῦτα αὐτοὺς θαυματουργοῦντας δυναμένην δεινά. Τίς οὖν ἡ τούτων πόνων ἀπόκλησις; ἡ τοῦ πέμποντος δύναμις. Διὸ δὲ τοῦτο πολλῶν πόνων τέθεικε, λέγων· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς. Ἄρκει τοῦτο εἰς παραμυθίαν ὑμῖν· ἄρκει τοῦτο εἰς τὸ θαρρῆσαι, καὶ μηδένα δεδοικέναι τῶν ἐπόντων. Εἶδες αὐθεντίαν; Εἶδες ἐξουσίαν; Εἶδες δύναμιν ἀμαχον; Οὐ λέγω τοιοῦτόν ἐστι· μὴ θορυβηθῆτε, φησίν, ὅτι μεταξὺ λύκων πέμπω ὑμᾶς πολλάκις, καὶ ὡς πρόβατα, καὶ ὡς πτωχοὺς εἰς κέλευσιν. ἐδυνάμην μὲν γὰρ ποιῆσαι τοὐναντίον, καὶ μηδὲν ὑμᾶς ἀφῆναι δεινὸν ὑποπτῆσαι, μηδὲ ὡς πρόβατα ὑποτεθῆναι λύκοις, ἀλλὰ λεόντων ἐργάσασθαι φοβερωτέρους· ἀλλ' οὕτω συμφέρει γενέσθαι. τοῦτο γὰρ ὑμᾶς λαμπροτέρους ποιεῖ, τοῦτο δὲ τῷ ἐμῷ ἀνακηρύττει δυνάμει. τοῦτο καὶ πρὸς Παῦλον ἔλεγεν· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ἐγὼ τοίνυν οὕτως ὑμᾶς ἐποίησα εἰπών. ὅταν γὰρ εἴπῃ· ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα, τοῦτο αἰνίττεται· μὴ τοίνυν καταπέσητε. οἶδα γάρ, οἶδα σαφῶς ὅτι ταύτῃ μάλιστα πᾶσιν ἀχείρωτοι ἔσεσθε. Εἶτα, ἵνα τι καὶ πρὸς ἑαυτὸν εἰσφέρωσι, καὶ μὴ πάντα τῆς χάριτος εἰπόντος δοκῇ, μηδὲ εἰκῇ καὶ μάτην στεφανοῦσθαι νομίζωνται, φησί· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. καὶ τί δυνατὸν ἦν ἡμετέρα φρόνησις, φησίν, ἐν τοσούτοις κινδύνοις; πῶς γὰρ ὅλως δυνησόμεθα φρόνησιν ἔχειν, τοσούτων περιστοιχούντων ἡμᾶς; ὅσον * δύνηται φρόνιμον πρόβατον, μεταξὺ λύκων ὄν καὶ λύκων τοσούτων, τί δυνήσεται πλέον αὐδεσα; ὅσον δύνηται ἀκέραιος ἡ περιστερά, τί ὠφελήσει τοσούτων ὑπεκειμένων ἱεράκων; ὅτι μὲν γὰρ τῷ λόγῳ, οὐδέν· ὅτι δὲ ὑμῶν, καὶ μεγάλα. ἀλλ' ἴδωμεν ποίαν φρόνησιν ἐνταῦθα αὐτὸς ἀπαιτεῖ. τίνα τὸ ὄφεώς φησι. καθάπερ γὰρ ὄφις καὶ πρόβατα περιέπει, κἂν αὐτὸ δέῃ τὸ σῶμα ἀποτμηθῆναι, ὑπὲρ σφόδρα αὐτὸ ἔχεται αὐτοῦ, ὥστε τὴν κεφαλὴν ἁρπαγῆσαι· οὕτω δὲ σύ, φησι, πλὴν τῆς πίστεως πρόβατα ὄκνιδου, κἂν χρήματα, κἂν τὸ σῶμα, κἂν αὐτὴν τὴν ψυχὴν ὄκνιδουναι δεῖ. Ἐκείνη γὰρ ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ ῥίζα· καὶ ἐκείνης ἁρπαγεισῆς κἂν πάντα ἀπολέσῃς, ἀπόβαλε ἀνακλήσῃ πάλιν μετὰ πλείονος τῆς περιφανείας. ὅρα δὲ μὴ τοῦτο ὅτε ἁπλοῦν ἵνα εἴπῃ δὲ ἀφελῆ περιστεράν, ὅτε φρόνιμον μόνον, ἀλλ' ἐκέρασε ταῦτα ἀμφότερα, ὥστε μὴ ἁπλῆ ἀπὸ ἀρετῆς· τὴν μὲν φρόνησιν τοῦ ὄφεως, εἰς τὸ μὴ πλημμεληθῆναι ἐν τοῖς καιροῖς, παραλαβών· τὸ δὲ ἀκέραιον τῆς περιστερᾶς, εἰς τὸ μὴ ἀμύνασθαι τὴν ἀδικουμένας, μηδὲ τιμωρεῖσθαι τοὺς ὑποβουλεύοντας. ἐπεὶ πάλιν οὐδὲν ὄφελος τῆς φρονήσεως, ἂν μὴ ἔστω τοιοῦτον. Τί τοίνυν τούτων δυσκολώτερον ἂν εἴη τῶν ὑποταγμάτων; οὐ γὰρ ἤρκει τὸ παθεῖν κακῶς; οὐχί, φησίν· ἀλλ' οὐδὲ ἀγανακτῆσαί σοι συγχωρῶ (τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ περιστερά) ὥσπερ ἂν εἰ λίς καλάμην εἰς πῦρ ἐμβαλὼν κελεύῃ μὴ καίεσθαι, ἀλλὰ σβέννυσθαι τὸ πῦρ. ἀλλὰ μὴ θορυβώμεθα. καὶ γὰρ ἔξεσται ταῦτα δὲ τέλος ἔλαβε, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐδείχθη τῶν ἔργων, καὶ φρόνιμοι γεγόνασιν ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί, οὐκ ἄλλης ὄντες φύσεως, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἡμῖν. μὴ τοίνυν ἀδύνατα νομιζέτω τις εἶναι καὶ ὑπάγματα. πρὸ γὰρ τῶν ἄλλων ἁπάντων αὐτὸς οἶδε τὴν τῶν προσταγμάτων φύσιν· οἶδεν ὅτι θρασύτης, οὐ θρασύτητι, ἀλλ' ὑπακοῇ σβέννυται). Εἰ δὲ ὅτι τῶν προσταγμάτων τὸ γινόμενον ἰδεῖν ἐθέλοις, ἀνάγνωθι τῶν πράξεων τῶν ἀποστόλων τὸ βιβλίον, καὶ ὄψῃ ποσάκις τὸ δήμου τῶν Ἰουδαίων καταξανασάντος καὶ τὰς ὀδύνας θηγόντος, τὴν περιστερὰν ὅτοι μιμουμένους, καὶ μὴ τὸ πρεπούσης ὑπεικείας ἀποκρινομένους, κατέλυσαν τῶν ἐκείνων θυμόν, ἔσβεσε τὴν μανίαν, ἐξέλυσαν τὴν ὁρμήν. Διὰ τί γὰρ ἔλεγεν· οὐ παιδιᾶς πρόκειται καιρὸν ὑμῖν μὴ λαλεῖν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ; καίτοι μυρία δυνάμενοι θαυματουργεῖν, πρὸ μὲν τούτου

ὅτε

ὅτε εἶπον οὔτε ἐποίησαν, μὴ τραχότητος ἢ πάσης ἀπειλητικῆς λέγοντες· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε. Εἶδες ὃ ἀκέραιον τῆς πίστεως; βλέπε καὶ ὃ φρόνιμον τοῦ ὄφεως. ἡμᾶς γὰρ δυνάμεθα ἀοίδιμοι καὶ ἀκούσασθαι μὴ λαλῆν. Εἶδες πῶς πρυτανεύεται ἀκριβωμένους εἶναι, ὥστε "μὴ ὑπὸ κινδύνων ταπεινοῦσθαι," μηδὲ ὑπὸ θυμοῦ προπετεύεσθαι; ὀξὺ τοῦτο καὶ ἔλεγε·

κε. μήτε
κε. μήτε:

17 Προσέχετε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς,

18 Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσι. Πάλιν νήφειν αὐτοὺς παρασκευάζει, πρυτανεύσας μὴ παθεῖν κακῶς αὐτοῖς διδοὺς, ὃ ἐποίησαν ἕτεροις ἀφιεὶς, ἵνα μάθῃς ὅτι ἐν τῷ παθεῖν κακῶς ἡ νίκη, καὶ τὰ λαμπρὰ ἐντεῦθεν ἔστηκε βραβεῖα. ὑδὲ γὰρ εἶπε, πυκλάζετε καὶ ὑμεῖς, ἐὰν ἀνθίσασθε τοῖς ἐπηρεάζειν βουλομένοις ὑμῖν, ἀλλ' ὅτι τὰ ἔσχατα πείσεσθε μόνον. βαβαί, πόσην τοῦ λέγοντος ἡ δύναμις; πόσην τῶν ἀκουόντων ἡ φιλοσοφία; ἐγὼ γὰρ σφόδρα ἄξιον θαυμάζειν, πῶς οὐκ ἀθρόως ἀπεπήδησαν ταῦτα ἀκούοντες, ἄνθρωποι φοβοδεεῖς, καὶ τῷ λίμνῃ "οὐδέπω ὑποβρύχιοι" ἑαυτοὺς σκεπάσαντες, ἐκεῖσε ἐφεῖλκον ἡλίβιον· πῶς γὰρ οὐκ ἐνενόησαν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπον, καὶ ποῦ φθυσόμεθα λοιπόν; τὰ δικαστήρια καθ' ἡμῶν· ἡ βασιλεὺς καθ' ἡμῶν· ἡ ἡγεμόνες*, αἱ συναγωγαὶ τῶν Ἰουδαίων· ἡ δῆμοι τῶν ἑλλιμένων, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι (ἐντεῦθεν γὰρ οὐχὶ μόνον τῷ Παλαιστίνῃ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ κακὰ προφανεφώνησεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῆς οἰκουμένης πρῳώιοιξε πολέμους, εἰπών· ὅτι βασιλεῖς ἀχθήσεσθε καὶ ἡγεμόνας, δεικνὺς, ὅτι καὶ τοῖς ἔθνεσι μὴ ταῦτα κήρυκας αὐτοὺς ἔμελλε πέμπειν) τῷ οἰκουμένῳ ἡμῖν ὀξεπολέμωσας, τοῖς τῷ γλῶ οἰκειωθεῖσι ἀπάντας ὡπλισας καθ' ἡμῶν, δῆμους, τυράννους, βασιλεῖς. καὶ ὃ ἑξῆς ἢ πολὺ φρικωδέστερον, ὅταν καὶ ἀδελφοκτόνοι καὶ παιδοκτόνοι καὶ πατροκτόνοι οἱ ἡμᾶς μέλλωσιν ἡ ἄνθρωποι γίνεσθαι. παραδώσει γάρ, φησιν, ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα γονεῦσι, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. πῶς οὖν ἡ λοιποί, φησι, πιστεύσουσιν, ὅταν ἴδωσι τοὺς ἡμᾶς παῖδας ὑπὸ πατέρων δωρεμένους, καὶ ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφῶν, καὶ μιασμοῖς τὰ πρῶτα πλημμύρια; ὁ γὰρ ὡς δαίμονας ἀλάσεσθαι, οὐχ ὡς ἀναγκῆς καὶ τῆς οἰκουμένης λυμεῶνας ἀπελάσουσιν ἡμᾶς πρώτους, αἱμοῖς συγκεκριμένῳ τῷ γλῶ πλημμυρίῳ ὁρῶντες καὶ φόνων τοιούτων;" καλὴν γε τῷ εἰρήνῃ εἰς τὰς οἰκίας εἰσαγόντες δώσομεν, τοσούτων αὐτὰς ἐμπιπλῶντες σφαγῶν. Εἰ γὰρ πολλοί τινες ἦλθον, καὶ μὴ δώδεκα· εἰ γὰρ μὴ ἰδιῶται" καὶ ἀγράμματοι, ἀλλὰ σοφοὶ καὶ ῥήτορες καὶ δεινοὶ λέγειν· μᾶλλον ἢ εἰ βασιλεῖς αὐτοὶ, ἐκ τραπέδας ἔχοντες καὶ χρημοῖς πειθοῖσιαν· πῶς ἂν ἰσχύσαμεν πεῖσαί τινας, ἐμφυλίους πολέμους καὶ ἀπωλείας, καὶ ἐμφυλίων πολλῷ χαλεπωτέρους; καὶ γὰρ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας καταφρονήσωμεν, τίς ἡμῖν τῶν ἄλλων προσέξει; ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὅτε ἐνενόησαν, ὅτε εἶπον, ὅτε βυθοὺς ἀπήτησαν τὸν ὁπλιταγωγοῖς, ἀλλ' εἶχον καὶ ἐπείσθησαν μόνον. τοῦτο ἢ ὅ τῆς αὐτῶν ἀρετῆς [ἰδιώματος μόνον,] ἀλλὰ [καὶ] τῆς τοῦ διδασκάλου σοφίας. ὁρᾷς γὰρ πῶς ἑκάστῳ τῶν δεινῶν προμηθίαν προέβαλε. καὶ ὅτι [μὲν] τῶν μὴ δεχομένων αὐτοὺς ἔλεγεν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. καὶ ἐνταῦθα πάλιν εἶπον, ὅτι ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε, ἐπήγαγεν, ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. οὐ μικρὰ ἢ αὕτη παράκλησις, τὸ [δι'] ἐμὲ τὸν Χριστὸν ταῦτα πάσχειν, καὶ εἰς ἔλεγχον ἐκείνων. ὁ γὰρ Θεὸς, κἂν μηδεὶς προσέχῃ, τὰ αὐτοῦ προτρέχοντα φαίνεται ποιῶν. Ταῦτα ἢ αὐτοὺς παρεκάλει, ἐκεῖ ὅπου τῆς ἑτέρων ἐπεθύμουν τιμωρίας, ἀλλ' "ὅπου θαρρεῖν εἶχον, ὅτι τοῦναντίον αὐτὸν ἕξουσι συμπαρόντα, καὶ τοσαῦτα καὶ τοσοῦτα ταῦτα, καὶ ὅτι οὐχ ὡς πονηροὶ καὶ λυμεῶνες ταῦτα πείσονται. μὴ δὲ τούτων, ἃ μικρὰ καὶ ἑτέραν" προσῆψησιν αὐτοῖς προσάκλησιν, λέγων·

κε. ἵνα θαῤῥ. ἔχωσιν, ὅπ
κε. προπάθ.

19 Οταν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

19 Οταν δὲ παραδώσωσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς, ἢ τί λαλήσητε. δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε.

20 Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Ινα γὰρ μὴ λέγωσι, πῶς πεῖσαι δυνησόμεθα τοιούτων γινομένων παράγματα; καὶ παρὰ τῆς ἀπολογίας κελεύει θαρρεῖν. καὶ ἀλλαχοῦ μέν φησιν, ἐγὼ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν· ἐνταῦθα δέ, τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν ἐστι τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν, εἰς τὸ τῶν παρόντων ἀκροατῶν ἀνάγων ἀξίωμα. διὰ τοῦτο ὅτε εἶπε τῷ δυσὶ μόνοις τῷ δεδεμένῳ, τότε καὶ τὰ δεινὰ ἐπήγαγε, τοὺς φόνους καὶ τὰς σφαγάς.

21 Παραδώσει γὰρ ἀδελφὸς ἀδελφόν, φησιν, εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. χρ. ἐπανασ.

Καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἔστη, ἀλλὰ καὶ τὸ πολὺ φιλανθρωπότερον παρεσκεύακε καὶ πέτρᾳ ἰσχυρὸν διασαλεῦσαι,

22 Οτι καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων. Καὶ ἐνταῦθα μὲν πάλιν ὑπὲρ θύραθεν ἡ παράκλησις. Διὰ τὸ ὄνομά μου γάρ, φησι, ταῦτα πείσεσθε. καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ἕτερον· Ο δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλως ἰσχυρὰ ἦν πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν τὰ φορτήματα, εἴγε τοσαύτη τοῦ κηρύγματος ἔμελλεν ἀνάπτεσθαι [ἡ] δύναμις, ὡς φύσιν ἀπειλίζεσθαι, καὶ συγκύπτειν ἐκβάλλεσθαι, καὶ παρεπιμᾶσθαι πάντων τὸν λόγον, ἐν κέντρου πάντα ἐλαύνοντα. εἰ γὰρ φύσεως τυραννὶς οὐκ ἰσχύει παρὰ τὰ λεγόμενα δύπτιώσαι, ἀλλὰ διαλύεται καὶ καταπατεῖται, πῶς ἕτερον ὑμῶν παρενηνέσθαι δύναιτο; καὶ μὴν ὅπερ ταῦτα ἔσται, σὺν ἀδείᾳ ὑμῖν ἔσται ὁ βίος, ἀλλὰ καὶ κτήνεσιν ἔξεστι πολεμίοις καὶ ἐχθροῖς τοῦ τῶν οἰκουμένων οἰκοδόμου. ποῦ νῦν Πλάτων; ποῦ Πυθαγόρας; ποῦ τῶν Στωϊκῶν ὁ ὅρμαθός; καὶ γὰρ πολλῆς ἀπολαύσας σκηνῆς ὑμῖν, ὅπως ἠλέγχετο, ὡς καὶ ἀπεμπολησθῶσι, καὶ μηδὲν ὧν ἐβούλετο κατορθώσαι, οὐδὲ ἐφ' ἑνὸς τυράννου· ὁ δὲ τοῦ μαθητοῦ παρεδόθη, ἐλεεινῶς βίον κατέλυσε. καὶ τὰ Κυνικὰ καθάρματα, ὥσπερ ὄναρ καὶ σκιαὶ πρῆλθον. καίτοιγε οὐδέποτε τοιοῦτον οὐδὲν [ὂν] σκείνοις ζωὴ πέπεσεν, ἀλλὰ καὶ λαμπροὶ δοκοῦντες τῇ φιλοσοφίᾳ τῇ ἔξωθεν εἶναι ἐδόκουν, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς δὲ ἐθαυμάσθησαν δημοσίᾳ Αθηναῖοι τὰς Πλάτωνος παρὰ Διονυσίου πεμφθείσας, καὶ ὧν ἀνέσει πολλὰ δίκην χρόνον, καὶ χρήμασιν ἐπλούτουν οὐκ ὀλίγοις. ὅπου γοῦν ὁ μὲν Αρίστιππος πόρνας ἠγόραζε πολυτελῶς· ὁ δὲ Διογένης ἔγραφεν, ἐν τυχόντα κλῆσιν καταλιμπάνων· ὁ δὲ τῶν μαθητῶν γενόμενος ἑαυτὸν, φεύγων ἐδίδιζε· τὸν δὲ Σινωπέα φασὶ καὶ δημοσίᾳ ἀφανισθῆναι ὑπὸ τῆς ἀγορᾶς. ταῦτα γὰρ αὐτῶν τὰ σεμνά. ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ἐνταῦθα, ἀλλ' ὑπέτεται μὴν σωφροσύνη καὶ κοσμιότης ἀκριβεστάτη, καὶ πόλεμος πρὸς τὸν οἰκουμένην ἅπασαν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς εὐσεβείας, καὶ ὃ καθ' ἑκάστην σφάττεσθαι τὴν ἡμέραν, καὶ μηδὲν τὰ ἔπαθλα τὰ λαμπρά. ἀλλ' εἰσί τινες, φησι, καὶ στρατηγικοὶ πρὸς αὐλῆς· οἷς, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Περικλῆς. ἀλλὰ καὶ ταῦτα παίδων ἀθύρματα πρὸς τὰ τῶν ἀληθῶν. τί γὰρ ἂν ἔχοις εἰπεῖν; ὅτι σὺν Αθηναίοις ἔπεισεν ὑπισχνεῖσθαι τῶν πλοίων, τὸν Ξέρξην τῆς Ελλάδος ἐλαύνοντος; ἐνταῦθα δὲ οὐ Ξέρξου ἐλαύνοντος, ἀλλὰ τοῦ Διαβόλου μετὰ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης καὶ τῶν ἀπείρων δαιμόνων μετὰ τῶν δώδεκα τούτων ὑπιόντος, οὐκ ἐν ἑνὶ χωρίῳ, ἀλλὰ διὰ πάντος τοῦ βίου, πανοπλίαν καὶ σκέπασιν· καὶ ὃ δὴ θαυμαστόν, οὐκ ἀπελθόντες τοὺς ἐναντίους, ἀλλὰ μεταβαλόντες καὶ μεταρρυθμίσαντες. τοῦτο γὰρ μάλιστα διὰ παντὸς παράδοξον, ὅτι οὐκ ἀνεῖλον οὐδὲ ἠφάνισαν τοὺς ὑπεναντιουμένους αὐτοῖς· ἀλλὰ δαιμόνων λαβόντες ἴσους, ἀγέλων ἐποίησαν ἐφαμίλλους, τῇ μὲν ἀνθρωπίνῃ φύσιν τῆς πονηρᾶς ταύτης ἐλευθερώσαντες τυραννίδος, τοῦ δὲ ἀλιτηρίου ἐκείνους καὶ πολεμίους ταραττόντων δαίμονας, οὐ μέσων ἀγορῶν καὶ οἰκιῶν, μᾶλλον δὲ αὐτῆς ἀπελάσαντες τῆς ἐρημίας.

χρ. ἐξ

χρ. -

χρ. ὑμῖν
χρ. ὑμῶν ἔσται

χρ. ἀφ'
χρ. ἀλλὰ
* παίπτ

ισ. πατὴρ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐρημίας. καὶ μάρτυρεῖν ⓐ τῶν μοναχῶν χορούς, οὓς κατεφύτευσαν πόλεσιν ὅροι, οὐ τῷ οἰκουμένῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀοίκητον ἐκκαθάραντες. καὶ δὲ δείξαι μᾶλλον, ὅτι οὐκ ἐκ παραπάξεως ἴσης ταῦτα ἐποίουν· ἀλλ' ἐν ταῖς πάλαι κακῶς πόλεσι λύουν. καὶ γὰρ εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ, δώδεκα δυσθέρμους ἰδιώτας, δέροντες, δεσμεύοντες, μαστίζοντες, ἀγόντες, ὠθοῦντες, ἕλκοντες, οὐκ ἴσχυον ὑπομεῖναι· ἀλλ' ὥσπερ τῷ ἀκτῖνα δῆσαι ἀδύνατον, οὕτω καὶ τῷ γλῶτταν τῶν ἐκείνων. ὃ δὲ πάντων οὐκ ἀδικεῖ ἦσαν ⓐ λαλοῦντες, ἀλλ' ἢ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ὅτω γοῦν καὶ ὁ Παῦλος ἐνίκησε τοὺς ὑπὸ Λιβέρτῳ, καὶ ⓦ κακίαν νικήσαντα πόλεως δυσθέρμους Νέρωνα. Ὁ γὰρ Κύριός μοι πρέσβευε, φησί, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, καὶ ἐρρύσατό με ἐκ στόματος λέοντος. σὺ δὲ καὶ αὐτοὺς θαύμαζε, πῶς ἀκούσαντες, μὴ μεμνήσῃντε, καὶ ἐπίστευσαν καὶ κατεδέξαντο, καὶ οὐδὲν ἄλλοις τῶν φοβερῶν ἐζέπληξεν. Εἰ δὲ λέγοις, ὅτι ἱκανῶς αὐτοῖς δέδωκε παράκλησιν, τῷ εἰπεῖν, ὅτι ὁ πνεῦμα τοῦ παρὸς ὑμῶν ἔσαι ὃ λαλῶν, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἐκπλήττομαι αὐτούς, ὅτι οὐκ ἀμφέβαλλον οὐδὲ ἐζήτησαν ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν· καὶ ταῦτα δύο, οὐ τεία ἔτη μέλλοντες ταῦτα πάσχειν, ἀλλὰ παρὰ πάντα ⓦ βίον. τὸ γὰρ εἰπεῖν, ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται, τοῦτο ἔστιν ἀνιτηρόν. βούλεται γὰρ μὴ τὰ πρὸς αὐτὸν μόνον εἰσφέρεσθαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτῶν γίνεσθαι τὰ κατορθώματα. σκόπει γοῦν ἄνωθεν, πῶς τὰ μὲν αὐτὸς, τὰ δὲ τῶν μαθητῶν γίνεται. ὃ μὲν γὰρ σημεῖα ποιεῖν, αὐτός· ὃ δὲ μὴ κλῆσαι μηδένα, ἐκείνων. πάλιν, ὃ τὰς οἰκίας ἀνοίξαι πάσας, τῆς ἄνωθεν χάριτος· ὃ δὲ μηδὲν πλέον τῆς χρείας ἀπαιτῆσαι, τῆς αὐτῶν φιλοσοφίας. ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης, φησι, τῆς μισθοῦ αὐτοῦ. ὃ τὸν εἰρωνίαν χαρίσασθαι, τῆς τοῦ Θεοῦ δωρεᾶς· τὸ δὲ τοὺς ἀξίους ὑπιζητεῖν, καὶ μὴ τοὺς πολλοὺς ἁπλῶς εἰσιέναι, τῆς αὐτῶν ἐγκρατείας. πάλιν, ὃ κολάζειν τοὺς μὴ δεχομένους αὐτούς, αὐτός· τὸ δὲ μετ' ὑπεικείας ἀναχωρεῖν ἐκ τόπων, μὴ λοιδορουμένους μηδὲ ὑβρίζοντας, τῆς τῶν ἀποστόλων ἠμῶν ὡραιότητος. τὸ δοιῶναι πνεῦμα καὶ μὴ ποιῆσαι μεμνᾶσθαι, τοῦ πέμποντος ἡμᾶς· τὸ δὲ ὡς τοσοῦτον γίνεσθαι καὶ τοιοῦτος, καὶ φέρειν πολλὰ γυμνοῖς, τῆς τούτων διανοίας καὶ ζωῆς. τὸ μισεῖσθαι, καὶ μὴ καταπίπτειν καὶ τὸ ὑπομένειν, αὐτῶν· τὸ ὑπομείναντας σῶσαι, τοῦ πέμποντος. διὰ καὶ ἔλεγε· ὁ [δὲ] ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ἔθος γὰρ εἰώθασιν ⓐ πολλοὶ, ὅταν μὲν τοῖς τοιούτοις ἐπὶ σφοδροὶ, μὴ δὲ ταῦτα σκιρτᾶσθαι, διὰ τοῦτο φησιν, ὅτι τὸ τέλος ἐπιζητῶ. Πῶς γὰρ ὄφελος ἀνέρμιξ, πρὸς μὲν τὸν ἀρχὴν ἀνδρούμενον, μικρὸν δὲ ὕστερον μαραινόμενον; διὰ τοῦτο διὰ μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς πρὸς αὐτὸν ἀπαιτεῖ. ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ ὅτι τὸ πρῶτον αὐτὸς ἐποίησε, καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, τοιούτοις ἐκείνοις χαλεπὸν πάσχοντας φορτικοῖς, διὰ τοῦτό φησιν αὐτοῖς, ὅτι καὶ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν χρεία. κἂν γὰρ τῶν πρώτων ἀναρπάσω κινδύνων, ἑτέροις χαλεπωτέροις τηρεῖ, καὶ μετ' ἐκείνους πάλιν ἕτεροι διαδέξονται· καὶ οὐ τηνικαῦτα ὑπαναπαύσεσθε ὑπαναπαυόμενοι, ἕως ἂν ἐμπνέητε. τοῦτο γὰρ χαίρειν ἐποίησεν· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. διὰ δὴ τοῦτο καὶ εἶπεν, μὴ μεμνήσῃντε, ἵνα λαλήσητε, ἀλλαχοῦ φησιν· ἕτοιμοι γίνεσθε πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος. ὅταν μὲν γὰρ μεταξὺ φίλων ὁ ἀγὼν ᾖ, κελεύει καὶ ἡμᾶς μεμνᾶσθαι· ὅταν δὲ δικαστήριον φοβερὸν, καὶ δῆμοι μαινόμενοι, καὶ φόβος πανταχόθεν, τῶν πρὸς αὐτὸν προσέχειν ῥοπὴν, ὥστε θαρρῆσαι καὶ φθέγξασθαι, καὶ μὴ καταπλαγῆναι, μηδὲ προσδοκᾶν τὸ δίκαιον. καὶ γὰρ πολὺ μέγα τοῦτο, ἀνέλεγκτον παρὰ λίμνας ἀκολουθοῦντα καὶ δέρματα καὶ τελωνείαν, τυφόμενον καθημένων, καὶ σατράπων πρεσβυτῶν καὶ δορυφόρων, καὶ τῶν ξιφῶν γεγυμνωμένων, καὶ πάντων μετ' ἐκείνων ἑστώτων, εἰσελθόντα μόνον, δεδεμένον, κάτω κύπτοντα, δυνηθῆναι δέρεσθαι σῶμα. καὶ γὰρ οὐδὲ λόγου οὐδὲ ἀπολογίας αὐτοῖς μετεδίδοσαν τῶν δογμάτων ἕνεκεν, ἀλλ' ὡς κοινοὺς τῆς οἰκουμένης λυμεῶνας, οὕτως ἀποτυμπανίζειν ἐπεχείρουν. ⓐ γὰρ τὴν οἰκουμένην, φησίν, ἀνάστατον ἔθηκε τὰ πάρεσι.

παρεισι. καὶ πάλιν· ἀναιδείᾳ τοῖς Καίσαρος δόγμασι" προσβάλοισι, λέγοντες εἶναι βασιλέα χρ. ἀναίδεια,
Ἰησοῦν Ἰησοῦν. καὶ πῶς ταχὺ τὰ δικαστήρια προσκατείληπται τοῖς τοιούτοις ἀτοπίαις, καὶ
πολλῆς ἔδει τῆς ἄνωθεν ῥοπῆς εἰς ὃ ἀμφότερα δεῖξαι, καὶ τὸ δόγμα ἀληθὲς ὄν, ὅπερ ἐ-
παρέσυρον, καὶ ὅτι δὲ λυμαίνονται τοῖς κοινοῖς νόμοις, καὶ μήτε ἀσυδαίζοντας εἰπεῖν πρὸς τὸ
δόγματος, ἐμπεσεῖν εἰς ἀτοπίαν τῆς τῶν νόμων ἀναῤῥοπῆς, μηδ' αὖ πάλιν ἀσυδαί- 5
ζοντας δεῖξαι, ὅτι οὐκ ἀνατρέπουσι τὴν κοινὴν πολιτείαν, ἀλλὰ φθείρουσι τὴν τῶν δογμά-
των ἀκρίβειαν. ἅπερ ἅπαντα ὁ μὲν καὶ πρὸς Πέτρῳ καὶ πρὸς Παῦλῳ καὶ πρὸς τοῖς λοιποῖς ἅπα-
σι λύει τῆς παρεπούσης ζωῆσεως καταῤῥωμένα. οὐ γὰρ ὡς σασιασταὶ καὶ νεωτεροποιοὶ καὶ
καινοτόμοι πάντα ταχὺ τῆς οἰκουμένης ἀνεκαλοῦντο. ἀλλ' ὅμως καὶ ταύτην ἀπεκρούσαντο
τὴν ἀτοπίαν, καὶ τὴν ἀναιδίαν ἑαυτοῖς παρεῖδηκαν, ὡς φορτίον καὶ κηδεμόνες καὶ 10
ὑπέρογκα πᾶσι ἀνακηρυττόμενοι. ταῦτα δὲ πάντα διὰ τῆς πολλῆς καταῤῥουν
ἀτοπονῆς. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγε· καθημέραν ἀποθνήσκω, καὶ μέχρι τέλους κινδυ-
νεύων διέμεινε.

ΗΘΙΚΟΝ Τίνος οὖν ἂν εἴημεν ἄξιοι, τοσαῦτα ἔχοντες ἀτοπα δείγματα, καὶ ἐν εἰρωνείᾳ μαλακιζό-
μενοι δὲ καταπίπτοντες; σὺ δενὸς γὰρ πολεμοῦντος, σφαττόμεθα· σὺ δενὸς διώκοντος, ἀκ- 15
λυόμεθα· ἐν εἰρωνείᾳ σωθῆναι κελευόμεθα, καὶ σὺ δὲ τοῦτο δυνάμεθα. καὶ ἐκεῖνοι μὲν, τῆς οἰ-
κουμένης καμούσης, καὶ τῷ γλῶ ἅπασαν τῆς πυρᾶς ἀναπομπῆς, εἰσιόντες ἔνδοθεν, ἀκ
μέσης ἥρπαζον τῆς φλογὸς οὐ ἐμπιπραμένους· σὺ δὲ σαυτὸν ἀφατηρῆσαι δυνά-
σαι. τίς οὖν ἡμῖν ἔσαι παῤῥησία; ποία συνήθεια; ἢ μάστιγες, ἢ δεσμωτήρια, οὐκ ἀῤχον-
τες, ἢ ζημιώσεις, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐπήκειται, ἀλλὰ τὸ τοὐναντίον ἅπαν· ἡμεῖς 20
ἀῤχόμεθα καὶ κρατούμεθα. οὐ γὰρ βασιλῆς εὐσεβῆς, καὶ ἅμα πολλαχοῦ χριστιανοῖς, καὶ προεδρίαι
καὶ δόξαι, καὶ ἀνέσεις· οὐ δὲ ὅπου προσκυνούμεθα. ἀλλ' ὀκνοῦμεν ἀπαγόμενοι καθ' ἡμέραν, καὶ
διδάσκοντες καὶ μανθάνοντες, οὐ μυρίους μάλωπας ἔχοντες καὶ ζωηρὰ στίγματα, τῶν ἐν φαδεί-
σῳ φαιγόντων μᾶλλον ἐπεύφων· ἡμεῖς γὰρ δὲ ὅλαρ τοιοῦτόν τι τοπομείναντες, κηρὸν
πάντοθεν ἐσμεν μαλακώτεροι. ἀλλ' ὀκνοῖ, φησιν, ἐθαυματούργουν. ἀφ' τοῦ γὰρ οὐκ 25
ἐμαστιγοῦτο; ἀφ' τοῦ οὐκ ἠλαύνοντο; καὶ γὰρ τοῦτο ἔστι τὸ παράδοξον, ὅτι οὐ παρὰ τῶν βύ-
εργετουμένων πολλάκις τοιαῦτα ἔπασχον· καὶ οὐδὲ ὅπως ἐθορυβοῦντο, καὶ ἀντὶ ἀγαθῶν
ἀπολαμβάνοντες. σὺ γὰρ, ἀν τινα βύερετήσῃς μικρὰν τινα βύεργεσίαν, εἶτα λυπηρὸν τινος
ἀπολαύσῃς, θορυβῇ, ταραττῇ, καὶ ὅτι ταχὺ τεθνηκότα μετανοᾷς. εἰ τοίνυν γένοιτο (ὁ μὴ 30
γένοιτο, μηδὲ συμβαίη ποτὲ) γένεσθαι πόλεμον ὀκλήσεών καὶ διωγμόν, ἐννόησον πόσος ἔσαι
ὁ γέλως, πόσα τὰ ὀνείδη· καὶ μάλα εἰκότως. ὅταν γὰρ ἐν τῇ παλαίστρᾳ μηδεὶς γυμνάζη-
ται, πῶς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἔσαι λαμπρός; ποῖος γὰρ ἀθλητὴς," παιδοτρίβου οὐκ εἰδώς, χρ. παιδοτρί-
δυνήσεται, καλουμένων τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, μέγα τι καὶ γλυκὺ ὀπτασίαζα τοῖς βεῖν
ἀνταγωνιστάς; ἢ γὰρ ἐξελοῦ καθ' ἑκάστην ἡμέραν παλαίειν ἡμᾶς καὶ πυκτεύειν καὶ πέσσειν;
οὐχ ὁρᾶτε τοὺς λεγομένους πενταθλους, ἐπειδὴ μηδένα ἔχουσι βεῖν ἀνταγωνιστάς, πῶς ἀ- 35
λαλαγὴν ἄμμου χεμίσαντες [πολλῆς] καὶ κρεμάσαντες, οὐκ τὴν ἐμὴν γυμνάζουσιν ἅπασαν;
εἰ δὲ τούτων νεώτεροι, ἐν τοῖς τῶν ἑτέρων σώμασι μαθητῶσι τὴν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς μάχην;
τούτους καὶ σὺ ζήλωσον, καὶ μάθε τῆς φιλοσοφίας τὰ παλαίσματα. καὶ γὰρ εἰς θυμὸν
πολλοὶ προξύνουσι, καὶ εἰς ἐπιθυμίαν ἐμβάλλουσι, καὶ πολλὴν ἀνάπαυσιν τὴν φλόγα.
ζῆλε τοίνυν καὶ τῶν παθῶν, φέρε" γυναῖκας τὰς καὶ ὀφθαλμοὺς ὁδηγούσας, ἵνα καὶ τὰς τοῦ σώματος 40 χρ. ἀναλγήτους
ἀνέγκης. καὶ γὰρ ὁ μακάριος Ἰὼβ, εἰ μὴ καλὰς εἶχε γυμνασάμενος περὶ τῶν ἀγώνων,
οὐκ ἂν ὅπου λαμπρὸς ὀπτὴ τῶν ἀγώνων ἔλαμψεν· εἰ μὴ μεμαθητήκει πάσης" ἀθυμίας χρ. ἀθαθυμίας
ἐκτὸς εἶναι, εἶπεν ἂν τι πολυπειθὲς τῶν παίδων ἀποθνόντων. νυνὶ δὲ πρὸς πάντα ἔστι τὰ
παλαίσματα, πρὸς χρημάτων ἀπώλειαν καὶ περιουσίας τοσαύτης ἀφανισμὸν, πρὸς παίδων
ἀποβολὴν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποβολιῶ, τοὺς γυναικὸς συμπάθειαν, τοὺς σώματος μάστιγας, τοὺς ὀνείδη φίλων, τοὺς λοιδορίας οἰκετῶν. Εἰ γὰρ θέλεις καὶ τὰ γυμνάσια αὐτῆ ἰδεῖν, ἄκουσον αὐτῆ λέγοντος πῶς κατεφρόνει χρημάτων· Εἰ γὰρ ἐβουλόμην, φησί, πολλοῦ πλούτου μοι ἐνομίζετο, εἰ δὲ ταῦτα χρυσίον εἰς χοῦν, εἰ λίθῳ πολυτελῆ ἐπεποίητο. ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲ ἁρπαζόντων αὐτῶν ἐθορυβήθη, ὅτι καὶ πρότερον οὐκ ἐπεθύμει. ἄκουσον πῶς καὶ τὰ τοῦ παίδευμα διέφυγε· ὁ καταμαλακιζόμενος τοῦτο δέον, ὥσπερ ἡμεῖς, ἀλλὰ πᾶσαν ἀκρίβειαν περὶ αὐτῶν ἅπαντων. ὁ γὰρ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀδήλων φύσιν διαφέρων, ἐννόησον πῶς ἂν ἀκριβὴς τῶν φανερῶν δικαστής. Εἰ δὲ καὶ τοῦ περὶ σωφροσύνης ἀγῶνας ἀκοῦσαι βούλει, ἄκουσον αὐτῆ λέγοντος· Διαθήκην διεθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου τοῦ μὴ κατανοῆσαι εἰς παρθένον· καὶ τοῦτο αὐτὸν ὁ κατέκλασεν ἡ γυνή. ἐφίλει μὲν γὰρ αὐτὴν ὡς τοῦ τότου· ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ τὸ μέτρον, ἀλλ' ὡς εἰκὸς γυναῖκα· ὅθεν μοι δοκεῖ θαυμάσαι ἔπεισι, πόθεν ἐπῆλθε τῷ Δαβὸλῳ εἰδότι αὐτῆ τὰ γυμνάσια κινῆσαι τοῦτον ἀγῶνας. πόθεν οὖν ἐπῆλθε; πονηρὸν ὅτι τὸ ἡδύ, καὶ οὐδέποτε ἀπογινώσκει· ὃ μέγιστον ἡμῖν κατάκριμα γίνεται, ὅτι ἐκεῖνος μὲν οὐδέποτε ἡμῶν ἀπελπίζει τὴν ἀπώλειαν, ἡμεῖς δὲ τὴν ἑαυτῶν ἀπογινώσκομεν σωτηρίαν. ἀλλὰ καὶ σώματος πόρωσιν καὶ λώβην σκέπει πῶς ἐμηχάνατο. ὅτι γὰρ αὐτὸς οὐδέποτε τι τοιοῦτον ἐνέμεινεν, ἀλλ' ἐν πλούτῳ καὶ πενίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ περιφανείᾳ διετέλεσε ζῶν, καὶ ἀλλοτρίας καθ' ἑκάστην ὀνειροπολῆ συμφοράς. καὶ τοῦτο δηλῶν ἔλεγε· Φόβος γάρ, ὃν ἐφοβούμην, ἦλθέ μοι, καὶ ὃν ἐδεδοίκειν, ἐπῆλθέ μοι. καὶ πάλιν· Ἐγὼ γὰρ ὅτε πρώτῃ ἀδυνάτῳ ἐκλαυσα, καὶ ἐξενάλεξα ἰδὼν ἄνδρα ἐν ἀνάγκῃ. ἀλλὰ δὴ τοῦτο ἀδὲν αὐτὸν ἐθορύβει τῶν περιστατικῶν τῶν μεγάλων ἐκείνων καὶ ἀφορήτων. μὴ γάρ μοι τὴν ἀπώλειαν εἴπῃς τῶν χρημάτων, μηδὲ τὴν τῶν παίδων ἀφαίρεσιν, μηδὲ τὴν πληγὴν ἐκείνην τὴν ἀνίατον, μηδὲ τὴν τῆς γυναικὸς ὀπισθουλίαν· ἀλλὰ τὰ πολλῷ τούτων χαλεπώτερα. καὶ τί τούτων χαλεπώτερον, φησίν, ἔπαθεν ὁ Ἰώβ; πολλὰ γὰρ τῆς ἰσοτείας ἀδὲν πλέον τινὰ πων μανθάνομεν. ὅτι καθεύδομεν, ἃ μανθάνομεν· ὡς ὅγε μεμνῆσθαι καλῶς διηρθρωμένος, πολλῷ πλείονα τούτων εἴσεται. τὰ γὰρ χαλεπώτερα καὶ ἰσχυρὰ μείζονα ἐνίοτε θορύβου, ἕτερα ἐστὶ καὶ τοιοῦτον, ὃ μηδὲν εἰδέναι τοὺς βασιλείας ἔρωτας καὶ ἀναστάσεως γραφάς· ὅταν οὖν καὶ θρηνῶν ἐλέγχῃ· ἃ γὰρ εἰς ἀγῶνα ζήσομαι, ἵνα μακροθυμήσω. δεύτερον, ὃ πολλὰ ἑαυτῷ συνειδέναι καλά. τρίτον, ὃ μηδὲν συνειδέναι πονηρόν. τέταρτον, ὃ τοὺς Θεοῦ νομίζειν ταῦτα ἐπανορθοῦσθαι· εἰ δὲ τοὺς Δαβόλου, καὶ τοῦτο ἰσχυρὸν ὡς αὐτὸν σκανδαλίσαι. πέμπτον, ὃ ἀκούειν τῶν φίλων ὅτι καλὰ Δαβαλλόντων αὐτόν· οὐκ ἄξια γάρ, φησιν, ὧν ἠμάρτες μεμαστίγωσαι. ἕκτον, τὸ τὰς ἐν πονηρίᾳ ζῶντας μὴ πάσχοντας ὁρᾶν καὶ ἐπιτελοῦντας αὐτά. ἕβδομον, τὸ μὴ ἔχειν εἰς ἕτερον ἰδεῖν τοιαῦτα πεπονθότα ποτέ. καὶ εἰ βούλει μαθεῖν ἡλίκα ταῦτά ἐστιν, ἐννόησον τὰ παρόντα. εἰ γὰρ νῦν βασιλείας τοσοδοκωμένης, καὶ ἀναστάσεως ἐλπιζομένης καὶ τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν, καὶ μυρία συνειδότες ἑαυτοῖς κακά, καὶ τοσαῦτα ἔχοντες τοῦ βαδίσματα, καὶ τοσαύτης μετέχοντες φιλοσοφίας, μὴ ὀλίγον χρυσίον ἀπολέσωσί τινες, καὶ τοῦτο πολλάκις ἁρπάσαντες, ἀβίωτον τὸν βίον εἶναι νομίζουσιν, οὐ γυναικὸς ὀπισθουμένης, οὐ παίδων ἀφαιρεθέντων, οὐ φίλων ὀνειδιζόντων, οὐκ οἰκετῶν ἐπεμβαινόντων, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ὄντων τῶν τοῦ καλοῦ ἀντιποιουμένων, τῶν μὲν ἀφ' ἡμῶν, τῶν δὲ ἀπὸ τοῦ παρόντος βίου· πόσον οὐκ ἄξιος ὄνειδος μὴ εἶναι τοῦ φθόνου, τὰ δὲ δικαίων πόνων συλλεγόμενα ὁρᾶν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἁρπαζόμενα, καὶ μὴ πολλὰ ὄνειδος μυρίας ἐπιτιμήσεις πειρασμοῦ νικῆσαι, καὶ ἀφ' ὑπνώτων ἀκίνητος μένειν, καὶ τὴν τοσαύτην ἀναφέρων τοῦ δεσπότου περὶ τούτων διάνοιαν; ἀνὴρ γὰρ μηδὲν τῶν ἄλλων μηδεὶς εἶπῃ, τὰ τῆς γυναικὸς μόνον ῥήματα καὶ πέτρας ἰσχυρὰ ἀφανίσαι. ὅρα γοῦν αὐτοῦ τὴν κακουργίαν. ἃ μὲν γὰρ ἐχθρῶν, ἃ μὲν καμήλων καὶ ποιμνίων καὶ βουκολίων (σημαίνει γὰρ τοῦ ὕδατος τὸ ὅτι

Ἰωὴλ κα. κβ.

Ἰωὴλ κα. α.

Ἰωὴλ γ. κβ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Πειραιώς

τῶν φιλοσοφίαν) ἀλλὰ τῶν πόνων τούτων φορτικωτέρους, τῶν παίδων λέγω, καὶ πλατυτέρᾳ τινὶ τραγῳδίᾳ, καὶ ζημίᾳ ἑαυτῆς παρεσκεύασαν. Εἰ γὰρ ἦν ἀνθρωπίνη φύσις ἀνδρὸς καὶ μηδὲν πάσχουσα, ἀνδρὸς πολλὰ πολλάκις ἔπεισαν γυναῖκες· σκόπησον πῶς ἡ ψυχή, μετὰ τοσούτων ὅπλων αὐτὴν ἐπελθοῦσαν ἀποκρουσαμένη, καὶ δύο τὰ τυραννικώτατα πάθη καταπατήσασα, ἐπιθυμίαν καὶ ἔλεον. καὶ τοι πολλοὶ τῶν κρατησάντων ἐπιθυμίας, ὑπὸ ἐλέου ἐκαμφθησαν. οὕτω γοῦν γυναῖος σκῆνος Ἰωσὴφ τῆς μὲν τυραννικωτάτης ἡδονῆς κατέσχε, καὶ τὴν βαρβάρων γυναῖκα ἐκείνων διεκρούσατο μειδιάσαι παρασκευάσουσαν μηχανήματα· δακρύων γὰρ οὐ κατέσχεν, ἀλλ' ἰδὼν αὐτὸν ἀδελφοῖς ὁμοῦ ἠδικημένοις συνεπάθη τοῖς πάθεσι, καὶ ὁ "παρασωπεῖον ζωχέως" ῥίψας, ὁ δρᾶμα ἀπεκάλυψεν. ὅταν γὰρ γυνὴ ᾖ, καὶ ἐλεεινὰ λέγῃ, καὶ Ⓦ καιρὸν ἔχῃ συμπαθῆσαι, καὶ τὰ πάθη, καὶ τοὺς μώλωπας, καὶ τὰ μειδιάματα τῶν συμφορῶν, πῶς ὁσὸν δύναις δικαίως ἀδάμαντος πέτρου τερπρότερον τὸν τοῦδε; καὶ τοσούτου χειμῶνος παρασῆσαι ψυχὴν εἰ ἀπεφήνατο; ὅθεν μοι μὴ παρρησίας ἐπιπεῖν, ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων, εἰ μὴ μείζων, ἀλλ' οὐδὲ ἐλάττων ὁ μακάριος οὗτος ἰώ. ἐκείνους μὲν γὰρ παρεμυθεῖτο, ὁ δὲ Ⓦ Χριστὸν πάσχειν *, καὶ ὅτω τοῦτο ἐνόμιζον ἰῶ ὁ Φαρμακὸν καὶ ἐκάστην ἡμέραν αὐτοὺς ἀναστῆσαι, ὡς πάντα χοῦ αὐτῷ ῥιζέναι Ⓦ διαστάσιν, δι' ἐμὲ καὶ ἕνεκεν ἐμοῦ λέγοντα, καὶ, Εἰ ἐμὲ Ⓦ οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν. ἐκῆνος δὲ ταύτης ἔρημος ἰῶ τῆς παραμυθίας, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν σημείων, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς χάριτος. οὐδὲ γὰρ εἶχε τοσαύτην πνεύματος δύναμιν. καὶ ὃ δὴ μεῖζον, ὅπερ ἐν πολλῇ τυφῇ παφεὶς, οὐκ ἐξ ἀλιέων καὶ τελωνῶν ὢν καὶ τῶν αὐτελῶς βεβιωκότων, ἀλλὰ τοσαύτης ἀπολελαυκὼς τιμῆς, ἔπαθεν ἅπερ ἔπαθεν ἄπαντα. καὶ ὅπερ φορτικώτατον ὅτι τῶν ἀποστόλων εἷς ἐδόκει, "ὃ αὐτὸς καὶ αὐτὸς ἐπέμφθη, οὐδὲ φίλων, οὐδὲ οἰκετῶν, πρὸ ἐχθρῶν μισούμενος, οὐδὲ τῶν οὐ πεπονθότων· καὶ τὴν ἱερὰν ἄγκυραν, καὶ Ⓦ ἀκύμαντον λιμένα (τοῦτο γὰρ ἰῶ ὁ τοῖς ἀποστόλοις εἰρημένον, τὸ, ἕνεκεν ἐμοῦ) τοῦτον ἰδεῖν οὐκ εἶχε. θαυμάζω καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας, ὅτι "κατεκαλλίμησαν καμίνου, ὅτι κατεξηνέχησαν πυρός· ἀλλ' ἄκουσον τί λέγουσι· Τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἣν ἔστησας οὐ προσκυνοῦμεν· ὅπερ μεγίστη παραμυθία αὐτοῖς ἰῶ, ὁ σαφῶς εἰδέναι ὅτι ὁ Ⓦ Θεὸν πάντα πάσχουσιν, ἅπερ δὴ πάθωσιν· οὐδὲ γὰρ ἤδει ὅτι ἀγωνίσματα ταῦτα ἰῶ καὶ πάλη. Εἰ γὰρ ἤδει, οὐκ ἂν ἠθέτει τῶν ἠμυθιῶν. ὅτε γοῦν ἤκουσεν, ὅτι ἄλλως με οἴει σοι χεχειμακέναι, ἵνα ἀναφανῇς δίκαιος; σκόπησον πῶς θύρεως ἀπὸ φιλοτιμήματος αὐτὸν ἔπνιξε· πῶς ὀξυτέλισεν ἑαυτόν· πῶς οὐδὲ πεπονθέναι ἐνόμισεν ἅπερ ἔπαθεν, οὕτω λέγων· Τί ἔτι κρίνομαι καὶ τὸ μῶμος ὁ ἔλεγχόμενος παρὰ Κυρίου, ἀκούων ταῦτα οὐδὲν ὧν ἐγώ; καὶ πάλιν· ἕως μιᾶς ὥρας ἤκουσεν σου ὁ πρότερον· νυνὶ δὲ καὶ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε· διὸ ἐφαύλισα ἐμαυτὸν καὶ ἐτάκην· ἤγημαι δὲ ἐμαυτὸν χοῦν καὶ σποδόν. Ταύτην τοίνυν τὴν ἀνδρείαν, ταύτην τὴν ὑπεικειδῆ καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν, ἵνα μὴ νόμον καὶ χάριν, τὰ περὶ νόμου καὶ χάριτος ἡμολυσμένοι, ἵνα καὶ τῶν ἀγωνίσματος αὐτῶν δυνηθῶμεν κοινωνῆσαι σκιωνῶν· ὧν ἡμοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λδ'. 23 ΟΤΑΝ ΔΕ ΔΙΩΚΩΣΙΝ ΥΜΑΣ "ΕΚ ΤΗΣ πόλεως ταύτης, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰπὼν

Ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνα τὰ φοβερὰ καὶ φρικώδη καὶ ἀδάμαντα ἰσχυρὰ ἀφῆλθεν, τὰ μὴ τὸν σωτῆρα καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπάλειψιν αὐτῶν συμβησόμενα, ἀλλὰ πάλιν τὸν λόγον ὅτι τὰ ἡμερώτερα, διδοὺς ἀναπνεῦσαι τοῖς ἀθληταῖς, καὶ πολλὴν αὐτοῖς παρέχων τὴν ἄδειαν. οὐδὲ γὰρ ἐκέλευσε διωκομένους ὁμόσε χωρεῖν, ἀλλὰ φεύγειν. ὅπου γὲ καὶ ἀνοχὴ τέως ἦν καὶ παραίμια, συγκαταβαλὼν ἐκέλευσεν τὸν λόγον. οὐδὲ γὲ παρὰ τὴν μέλλουσαν φησι διωγμὸν, ἀλλὰ παρὰ τὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος καὶ τῶν πάντων. καὶ τοῦτο ἐδήλωσε λέγων· ἀμὴν γὲ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἵνα γὲ μὴ λέγωσι· τί οὖν ἐὰν διωκόμενοι φεύγωμεν, καὶ πάλιν ἐκεῖ καταλαβόντες ἐλαύνωσι; τοῦτον ἀναιρῶν τὸν φόβον, φησίν· ἀ" φθάσετε περιέλθοντες τὴν Παλαιστίνην, καὶ βοήθειαν ὑμᾶς καταλήψομαι. ἡ θέα πῶς καὶ ἀνέχεται ἀμὴν λύει τὰ δεινά, ἀλλὰ παύεται τοῖς κινδυνοῖς. ἀμὴν γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐξαρπάσομαι καὶ λύσω τοῦτο διωγμούς· ἀλλὰ τί; ἀμὴν μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ γὰρ ἦρκει εἰς παραμυθίαν αὐτοῖς τὸ ἰδεῖν αὐτὸν μόνον. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς ἀπαλλαχῶν πάντα ὑπερτρέπει τὴν χάριν, ἀλλὰ τί καὶ περὶ αὐτῶν εἰσφέρεται κελεύει. εἰ γὰρ φοβεῖσθε, φησι, φεύγετε, καὶ μὴ φοβεῖσθε. καὶ οὐκ αὐτοῖς παρῆτος ἐκέλευσε φεύγειν, ἀλλ' ἐλευθερωμένους ἐποχωρεῖν· καὶ οὐδὲ πολὺ τὸ διάστημα δίδωσιν, ἀλλ' ὅσον παρελθεῖν τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ. εἶτα πάλιν παρὰς ἕτερον αὐτοῖς ἀλείφει μέρος φιλοσοφίας· παρέτεινον μὲν, τὴν μεμνῆσαι τῆς ἐντολῆς ἐκείνης· δεύτερον δὲ, τὸν τῶν κινδύνων φόβον· νυνὶ δὲ τὸν τῆς κακοηθείας. ἐκείνης μὲν γὰρ ἀπήλλαξε τῆς φροντίδος, εἰπών· Ἀξιος ὁ ἐργάτης τῆς μισθοῦ αὐτοῦ, καὶ δείξας ὅτι πολλοὶ αὐτοῖς ἐποδέξονται· τὸν δὲ κινδύνων *, εἰπών· Μὴ μεμνήσησθε πῶς, ἢ τί λαλήσητε, Ματθ. ιδ. ιγ. καὶ ὅτι ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅπου δὲ μὴ τούτων εἰκὸς ἦν αὐτοῖς ἡ πονηρὰν δόξαν λαβεῖν, ὅπερ πολλοῖς πόνων φορτικώτερον ἦν δοκεῖ, ὅρα πόθεν αὐτοῖς καὶ ἐντεῦθεν παραμυθίαν ἀπὸ τῶν παρ' ἑαυτῷ καὶ τῶν παρὰ τοῦ πατρὸς τιθεῖς, ὅπερ ἴσον ἐστὶν εἰπεῖν· ὥσπερ γὰρ εἶπεν ἐκεῖ, ὅτι ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων, καὶ προσέθηκε, διὰ τὸ ὄνομά μου· ὅτω καὶ ἐνταῦθα καὶ ἑτέρως αὐτοῖς παραμυθεῖται, ἕτερον μετ' ἐκείνου τιθεὶς. ποῖον δή τοῦτο;

24 Οὐκ ἔστι μαθητὴς, φησιν, ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.

25 Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος, ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν δεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ;

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. Ὅρα πῶς ἑαυτὸν ἐκκαλύπτει τῶν πόνων καὶ δεσπότην καὶ Θεὸν καὶ δημιουργόν; τί οὖν; οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ; ἕως ἂν μὴ ἡ μαθητὴς καὶ δοῦλος, οὐκ ἔστι τῆς τιμῆς φύσιν. μὴ γάρ μοι τὰ ἀσημίζοντα ἐνταῦθα λέγε, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πλειόνων " δίκην τὸν λόγον. καὶ ὅ λέγει, πόσῳ μᾶλλον τοὺς δούλους, ἀλλὰ τοὺς οἰκειακοὺς αὐτοῦ, πολλὴν παρὸς αὐτοῖς " ἡμερότητα ὑποδεικνύμενος. καὶ σημαχῶ ὃ ἔλεγον· Οὐκέτι καλῶ ὑμᾶς δούλους, ὑμεῖς δὲ φίλους μου εἴρηκα. Ιω. ιε. ιε. καὶ οὐκ εἶπεν, Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην ὕβρισαν καὶ ἐκακηγόρησαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δὲ εἶδος τῆς ὕβρεως τίθησιν, ὅτι Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν. εἶτα καὶ ἑτέραν ἑαυτοῦ οὐκ ἐλάττονα δίδωσι παραμυθίαν. ἵνα μὲν γὰρ μείζων ἡ αὕτη. ὅπου γὲ τοῖς οὐδέπω φιλοσοφοῦσι καὶ ἑτέρως ἔδει τῆς μάλιστα αὐτοῖς ἀνακλήσασθαι δυναμένης, καὶ ἑαυτοῦ τίθησι· καὶ ὃ μὲν ῥῆμα τῶν λεγομένων καθολικὸν δοκεῖ τὴν ἀπόφασιν ἔχειν· πλὴν ὅτι περὶ πόνων [πόνων] πραγμάτων, ἀλλὰ περὶ τῶν παρακαλούντων εἴρηται μόνον. τί γάρ φησι; μὴ φοβηθῆτε αὐτούς· Οὐδὲν γὰρ ἔστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· οὐδὲ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσε-

χρ. φοβηθήσεσθε

* τοῦτο γὲ ἐδήλωσεν εἰπών, φεύγετε,

χρ. ὀκ ἐν ἄλλων·

* ἕνεκεν,

χρ. παρ' ἑαυτῷ

χρ. τὸν χρ. ὄντα

χρ. λέγε

χρ. οἰκειότητα ἀντὶ χρηστότητα

τω*. Ο δὲ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν. ἀρκεῖ μὴ ὑμῖν εἰς φῶ δαμωνίου, τὸ καὶ ἐμὲ κοινωνῆσαι τῆς αὐτῆς λοιδορείας" ὑμῖν, ⟨ω⟩ διδάσκαλον καὶ ⟨ω⟩ διαπόντιον· εἰ γὰρ ἐπ' ἀγελείτε ταῦτα ἀκούοντες, σπουδάζετε καὶ ἐκεῖνο, ὅπι καὶ ταύτης μικρὸν ὕστερον ἀπαλλαγήσεσθε τῆς ὑποψίας. πόσος γὰρ ἔνεκεν ἀληθῆ ταῦτα ἀκούοντες; ὅτι ῥήξας ὑμᾶς καλοῦσι καὶ πλούσιους; ἀλλ' ἀναμείνατε μικρόν, καὶ σωτῆρας ὑμᾶς ⟨ε⟩ εὐεργέτας τῆς οἰκουμένης προσερροῦσιν ἅπαντες. καὶ γὰρ ἀποκαλύπτει ἅπαντα ὁ χρόνος τὰ ζωγραφισμένα, καὶ τῶν ἐκείνων συκοφαντίαν ἐλέγξει, καὶ δήλων ποιήσει τὴν ὑμετέραν ἀρετήν. ὅταν γὰρ ἀφ' ὧν προσαγορεύω φαίνησθε "φωστῆρες καὶ εὐεργέται καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἐπιδεικνύμενοι, καὶ τοῖς ἐκείνων προσέξουσι λόγοις ⟨ω⟩ μὴ θέλοντες, ἀλλὰ τῇ τῶν προσαγορευμάτων ἀληθείᾳ. καὶ ⟨ω⟩ μὴ συκοφάνται καὶ ψεῦσαι καὶ κακίστοροι· ὑμᾶς ὃ νῦν φανήσεται λαμπροτέρους, τὸ μακρὸν χρόνου ἐκκαλύπτοντος ὑμᾶς ⟨ε⟩ ἀνακηρύττοντος, καὶ σάλπιγγος λαμπροτέραν φωνὴν ἀφιέντος, ⟨ε⟩ μαρτυρίας ἀπάσας τῆς ὑμετέρας τοιούτου ἀρετῆς. μὴ τοίνυν τὰ λεγόμενα νῦν ὑμᾶς ταπεινούτω, ἀλλ' ἡ ἐλπὶς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἀνορθούτω. ἀμὴ χάριν γὰρ κρυβῶμεν τὰ καθ' ὑμᾶς. εἶπα, ὅτι πάσης αὐτὸς ἀπήλλαξεν ἀγωνίας καὶ φόβου καὶ μερίμνης, καὶ ὑψηλοτέρους ἐποίησε τῷ ἐνειδῶν, τότε λοιπὸν εἰς καιρὸν αὐτοῖς καὶ ὠφελείας ἐν τῷ κηρύγματι παῤῥησίας ἀφελέσθαι.

27 Ο λέγω γὰρ ὑμῖν, φησιν, ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν ⟨ω⟩ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ὅπι τῶν δωμάτων.

Καίτοιγε οὐκ ἐκ σκότους ἰσχνὰ ταῦτα ἔλεγεν, οὐδὲ εἰς τὸ οὖς αὐτοῖς διελέγετο, ἀλλὰ μεθ' ὑπερβολῆς κέχρηται τῷ λόγῳ. ὅθεν γὰρ μόνοις αὐτοῖς διελέγετο καὶ ἐν μικρᾷ γωνίᾳ τῆς Παλαιστίνης, ἀφ' τοῦτο εἶπεν, ἐν τῇ σκοτίᾳ, καὶ εἰς τὸ οὖς, ὡσεὶ τιὼ μὴ ταῦτα παῤῥησίαν ἐσομένην, ἵνα ἔμθεν αὐτοῖς δοθῆναι, ⟨ω⟩ ζήλου τῆς ἀφελείας ἀντιδιατείνων" ἐκείνης. καὶ γὰρ μιᾷ καὶ δύο ⟨ε⟩ πόλεσι, ἀλλὰ τῇ οἰκουμένῃ κηρύξατε πάσῃ, φησί, γῆν καὶ θάλατταν ὑπούντες, καὶ οἰκουμένην καὶ ἀοίκητον, καὶ τυφλοὺς καὶ δήμους, καὶ φιλοσόφοις καὶ ῥήτορσι γυμνῇ τῇ κεφαλῇ καὶ μὴ παῤῥησίας πάσης πολὺ λείποντες. ἀφ' τοῦτο εἶπεν, ὅπι τῶν δωμάτων, καὶ ἐν τῷ φωτί, τουτέστι, χωρὶς ὑποστολῆς τινος, καὶ μὴ ἐλευθερίας ἀπάσης. καὶ ἀφ' τί μὴ εἶπε, κηρύξατε ὅπι τῶν δωμάτων, καὶ εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ προσέθηκεν, ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε; ἐπαίρων αὐτῶν τὰ φρονήματα. ὥσπερ οὖν ὅτε ἔλεγεν, Ο πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· οὕτω δὴ καὶ ἐν ταύτῃ, δείκνυσι ὅτι "πάντα ἐξ αὐτῶν ἐργάσεται, καὶ πλέον ἢ δι' ἑαυτοῦ, τοῦτο τέθεικε. τιὼ μὲν γὰρ ἔρχομαι ἐγὼ δέδωκα, φησί, καὶ τὰ προσοίμια· τὸ δὲ πλέον δι' ὑμῶν δώσειν βούλομαι. τοῦτο δὲ οὐκ ὀφειλόντος ἐστὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον προσδιαφωνοῦντος καὶ θαῤῥοῦντος τοῖς λεγομένοις, καὶ δεικνύοντος ὅτι πάντων κρατήσουσι, καὶ τῆρεμα καὶ τιὼ [ὡσεὶ τῆς] κακηγορείας ἀγωνίαν πάλιν ὑποῤῥυέντος. ὥσπερ γὰρ τοῦτο τὸ κήρυγμα "λανθάνον τέως πολὺ ἐπελθόσεται, οὕτω καὶ ἡ ποινὴ τῶν Ιουδαίων ὑπόληψις ἀπολεῖται ταχέως. εἶπα, ὅτι ἐπῆρεν αὐτοὺς καὶ ὕψωσε, προσαναφωνῶ πάλιν καὶ τοῦτο κινδυνεύοντας, διαπειρῶν αὐτῶν τιὼ διάνοιαν καὶ ὑψηλοτέρους πάντων ποιῶν. Τί γάρ φησι;

28 Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τιὼ δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. Εἶδες πῶς πάντων αὐτοὺς ἔστησεν ἀνωτέρους, οὐχὶ φρονήσεως μόνον, οὐδὲ κακηγορείας, οὐδὲ κινδύνων καὶ ἐπιβουλῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ πάντων ἐσχατίου φοβερωτάτου θανάτου πείθων καταφρονεῖν; καὶ οὐδὲ ἁπλῶς θανάτου, ἀλλὰ καὶ βιαίου. καὶ οὐκ εἶπεν, ὅτι ἀναιρεθήσεσθε· ἀλλὰ ⟨ε⟩ μετὰ τῆς αὐτοῦ προσηκούσης μεγαλοπρεπείας "τὸ πρῶτον ἐδήλωσε, μὴ φοβηθῆτε λέγων ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τιὼ δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι.

Φοβήθητε δὲ μᾶλλον ⟨ω⟩ ⟨ε⟩ ψυχὴν καὶ σῶμα δυναμένην ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.

Οπερ

* καὶ εἰς φανερὸν ἐλθη. ις. ὑμῖν,

ις. σωτῆρας

ις. ἐκείνοις.

Ιωαν. ιδ. ιβ.

ις. τὸ πρῶ

ις. λανθάνον τως

ις. τῦτο παρ. δήλωσε,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οπερ αἰ "ποιῆ*, εἰς τοιωυτον ωδε τρέπων ⟨W⟩ λέγει. Οὐ γὰρ φησι: δεδοίκατε ⟨W⟩ θάνατον, ἢ διὰ τοῦτο οκνῆτε κηρύσσειν; δι' αὖθις μὴ οὕτω τοῦτο κηρύξατε, ὅπως δεδοίκατε θάνατον. τοῦτο γὰρ "ὑμᾶς ἐξαιρήσεται τοῦ ὄντως θανάτου. Εἰ γὰρ καὶ μέλλουσιν ὑμᾶς ἀναιρεῖν, ἀλλὰ τοῦ κρείττονος ἀφέσουσι), κἂν μυρία φιλονεικήσωσι. διὰ τοῦτο οὖν εἶπε, τὴν ψυχὴν οὐκ ἀποκτεινόντων, ἀλλὰ μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. κἂν γὰρ ἐξ ὑγιείας σώσωσιν, ἀφέσουσιν· ὥστε εἰ δέδοικας κόλασιν, ἐκείνην φοβοῦ τὴν πολλῷ χαλεπωτέραν. ὁρᾶς πῶς πάλιν οὐκ ἐπαπειλεῖ αὐτοῖς ἀπαλλαγὴν θανάτου, ἀλλ' ἀφίησιν ἀποθανεῖν, μείζονα ἐφιεῖσα ὁμιλοῦντας, ἢ εἰ μὴ ζωεχώρησε τοῦτο παθεῖν; τοῦ γὰρ ἀπαλλάξαι θανάτου τὸ πεῖσαι καταφρονῆσαι θανάτου πολλῷ μεῖζόν ἐστιν. οὐ τοίνυν εἰς κινδύνους ἐμβάλλει αὐτοῖς, ἀλλ' "ἀνωτέρους ποιεῖ κινδύνων, ἢ ἐν βεβαίῳ λέγω τὸ ἀθανασίας ψυχῆς ἐν αὐτοῖς πήγνυσι δόγματα· ἓν ἐν δυσὶ" ἢ πεῖσαι λέξεσι δόγμα σωτήριον καταφυτεύσας, ἢ ἀπὸ λογισμῶν αὐτοῦ ἑτέρων παραμυθεῖται. ἵνα γὰρ μὴ νομίσωσιν αἰωρούμενοι ἢ σφαπόμενοι, ὡς ἐγκαταλιμπανόμενοι, τοῦτο πάσχειν, πάλιν ⟨W⟩ ὡδὶ τῆς διανοίας τοῦ Θεοῦ εἰσάγει λέγον, οὕτω λέγων·

29 Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται" εἰς παγίδα ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ὄντος ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

30 Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. Τί γὰρ αὐτελέστερον ἐκείνων, φησίν; ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ἐκεῖνα ἀλόγητα ἀγνοοῦντος τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ τοῦτό φησιν, ὅτι αὐτοῦ ἐνεργοῦντος πίπτει (τοῦτο γὰρ ἀνάξιον Θεοῦ) ἀλλ' ὅτι οὐδὲν αὐτὸν λανθάνει τῶν γινομένων. Εἰ τοίνυν ἄγνοος οὐδὲν τῶν συμβαινόντων, ὑμᾶς δὲ φιλεῖ παῖδας γνησιώτερον, καὶ οὕτω φιλεῖ, ὡς καὶ τὰς τρίχας ἠριθμημένας, οὐ χρὴ δεδοικέναι. τοῦτο δὲ ἔλεγεν, οὐχ ὅτι τὰς τρίχας ὁ Θεὸς ἀριθμεῖ· ἀλλ' ἵνα τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν καὶ τὴν πολλὴν προνοίαν τὴν περὶ αὐτοὺς ἐνδείξηται. Εἰ τοίνυν καὶ οἵδε πονηρὰ τὰ γινόμενα, καὶ δυνάται σῴζειν ὑμᾶς, καὶ βούλεται, ὅσα ἂν πάθητε, μὴ νομίσητε ἐγκαταλιμπανόμενοι πάσχειν. οὐδὲ γὰρ ἀπαλλάξαι ὑμᾶς βούλεται τῶν δεινῶν, ἀλλὰ πεῖσαι καταφρονῆσαι τῶν δεινῶν· ὅπερ τοῦτο μάλιστα ἀπαλλαγὴ τῶν δεινῶν.

31 Μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Ορᾶς ἤδη ⟨W⟩ φόβου αὐτῶν" κατακρατήσαντα; καὶ γὰρ ἦδει τὰ ἀπόῤῥητα τῆς διανοίας. διὰ τοῦτο ἐπήγαγε, μὴ οὖν φοβεῖσθε αὐτούς. κἂν γὰρ κρατήσωσι, τοῦ καταδεεστέρου κρατήσουσι, τοῦ σώματος λέγω· ὃ κἂν μὴ οὗτοι ἀποκτείνωσιν, ἡ φύσις λαβοῦσα ἀπαιτήσει πάντως· ὥστε οὐδὲ τοῦτο οὗτοι γεγόναισι κύριοι, ἀλλ' ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτὸ ἔχουσιν. Εἰ δὲ τοῦτο δέδοικας, πολλῷ μᾶλλον δὲ μείζονα δεδιέναι χρὴ, καὶ φοβεῖσθαι ⟨W⟩ δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἐν γεέννῃ ἀπολέσαι. καὶ οὐ λέγει φανερῶς ἑαυτὸν εἰ) ⟨W⟩ δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι· διὰ ὧν δὲ ἔμαθεν" ἐνέφηνε, κρίτην ἑαυτὸν ὄντα ἐδήλωσεν. ἀλλὰ νῦν τοιωυτόν" ποιοῦμεν. ⟨W⟩ μὲν γὰρ δυνάμενον ψυχὴν ἀπολέσαι (τυτέστι, κολάσαι) οὐ φοβούμεθα· οὐδὲ δὲ σῶμα δυναμένους ὡς περὶ πολλοῦ ποιούμεθα. καίτοιγε ὁ μὲν μετὰ τῆς ψυχῆς καὶ τὸ σῶμα διαφθείρει. ⟨W⟩ δὲ οὐ μόνον οὐ τὴν ψυχὴν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ σῶμα κολάσαι δυνάμενος· κἂν μυρίας" ἀνέλωσιν, ἀλλὰ καὶ λαμπροτέρους οὕτω ποιοῦσιν αὐτό. Εἶδες πῶς δείκνυσι τοὺς ἀγῶνας εὐχερεῖς; καὶ γὰρ σφόδρα ὁ θάνατος κατέστησεν αὐτῶν τὴν ψυχὴν, φοβερὸν τέως ἐμπνέων, τῷ μηδέπω γεγηθῆσθαι δικαταγώνιστος, μηδὲ τοῦτο μέλλοντας αὐτὸν καταφρονῆσαι τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀπολελαυκέναι χάριτος. ἐκβαλὼν τοίνυν ⟨W⟩ φόβον καὶ τὴν ἀγωνίαν τὴν κατασείσασαν αὐτῶν τὴν ψυχὴν, καὶ διὰ τῶν ἑξῆς πάλιν, φόβῳ φόβον ἐκβάλλων· καὶ οὐ φόβῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπαθλον ἐλπίσι μεγάλων, καὶ μετὰ πολλῆς ἀπειλῆς τῆς ἐξουσίας, καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοὺς τρέπων εἰς τὸν τόπον τῆς ἀληθείας παρρησίᾳ, καὶ ἐπαγγελίᾳ λέγων·

32 Πᾶς

χε. ἐποίει, * καὶ ἐνταῦθα δεικνὺς καὶ χε. ὑμᾶς

χε. -τέρων

χε. ὅση * γε

χε. κρατήσαντα;

χε. ἀπέφηνε, χε. γίνεται.

χε. κολάσωσιν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

32 Πᾶς ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

33 Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἐναντίων ὠφεῖ, καὶ εἰς τὰ σκυθρωπὰ καταλήγει. καὶ σκόπει τοῦτο ἀκριβέστερον. οὐκ εἶπεν ἐμέ, ἀλλ' ἐν ἐμοί, δεικνὺς ὅτι οὐκ οἰκείᾳ δυνάμει, ἀλλὰ τῇ ἄνωθεν βοηθούμενος χάριτι ὁμολογεῖ ὁ ὁμολογῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀρνούμενον, οὐκ εἶπεν ἐν ἐμοί, ἀλλ' ἐμέ. ἔρημος γὰρ γίνεται τῆς δωρεᾶς, ὅταν ἀρνήσηται. Τίνος οὖν ἕνεκεν ἐγκαλεῖται, φησίν, εἰ ὁ ἐγκαταλειφθεὶς ἀρνήσηται; ὅτι οὐ ἐγκαταλειφθῆναι, ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἐγκαταλιμπανόμενον. Τίνος δὲ ἕνεκεν οὐκ ἀρκεῖται τῇ τοῦ Δεσπότου πίστει, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ σώματος ὁμολογίαν ἀπαιτεῖ; Εἰς παῤῥησίαν ἡμᾶς ἀλείφων καὶ πλείονα ἀγάπην καὶ ἔκστασιν, καὶ ὑψηλοὺς ἐργαζόμενος· διὸ καὶ ταῖς ἀπωλείαις προσλέγεται· καὶ οὐδὲ τῷ προσώπῳ τῶν μαθητῶν κέχρηται μόνον. οὐ γὰρ αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν ἤδη κατασκευάζει γενναίους. ὁ γὰρ τοῦτο μαθών, οὐ διδάξει μόνον μετὰ παῤῥησίας, ἀλλὰ καὶ πείσεται πρόθυμος καὶ μετὰ προθυμίας. τοῦτο γοῦν πολλοὺς τῶν ἀποστόλων προσῆγαγε, τὸ πιστεῦσαι τῇ ῥήμασι τούτῳ. καὶ γὰρ καὶ ἐν τῇ κολάσει πλείων ἡ ὠμότης, καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς μείζων ἡ ἀντίδοσις. ὅθεν γὰρ τῷ ζημιοῦσθαι πλεονεκτεῖ ὁ κατορθῶν, καὶ τῇ ἀναβολῇ τῆς ὠμότητος νομίζει κερδαίνειν ὁ ἁμαρτάνων, ἀντίρροπον, μᾶλλον δὲ πολλῷ μείζονα πλεονεξίαν εἰσήγαγε, τοῦ προσθήκην τῶν ἀντιδόσεων. ἐπλεονέκτησάς, φησι, τῷ προστρέχειν μοι ὁμολογοῦντα ἐνταῦθα; πλεονεκτήσω σε κἀγώ, φησι, τῷ μείζονά σοι δοῦναι, καὶ ἀφάτως μείζονα. οὐχ ὁρᾷς οὐχ ὡς τὰ ἀγαθὰ, ὡς τὰ κακὰ ταμιεύομαι; τί τοίνυν ταπεινοῖς καὶ ἐπείγῃ; Τί δὲ ζητεῖς ἐνταῦθα τὰς ἀμοιβὰς ἐλπίζων σωθεὶς; ὅρα δὴ τοῦτο κἂν ποιήσῃς τι χρηστὸν, καὶ μὴ λάβῃς αὐτοῦ τοῦ ἀντιδόσιν ἐνταῦθα, μὴ ταραχθῇς. μετὰ γὰρ προθυμίας ἐν τῷ μέλλοντί σε χαρᾷ ἀνάμενε τούτων ἡ ἀμοιβή. κἂν ποιήσῃς τι πονηρὸν, καὶ μὴ δῶς δίκην, μὴ ῥᾳθύμει. οὐχ ὡς σε οὐκ δέξεται ἡ ὠμότης, ἂν μὴ μεταβάλῃ καὶ γένῃ βελτίων. Εἰ δὲ ἀπιστεῖς, ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα κατασκόπει τὰ τῶν μελλόντων. Εἰ γὰρ ἐν τῇ χαρᾷ τῶν ἀγώνων ὅτως εἰσὶ λαμπροὶ οἱ ὁμολογιῶται, ἐν τῇ χαρᾷ τῶν στεφάνων ἐννόησον πῶς ἔσονται; Εἰ οἱ ἐνθροὶ ἐνταῦθα "κροτοῦσιν, ὁ πάντων πατὴρ φιλοστοργότερος πῶς θαυμάσεταί σε καὶ ἀνακηρύξει; τότε γὰρ [ἡμῶν] εἰσὶ καὶ τῶν ἀγαθῶν αἱ δωρεαὶ, καὶ τῶν κακῶν αἱ ὠμότητες. ὥστε οἱ μὲν ἀρνούμενοι, καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ βλαβήσονται· ἐνταῦθα μὲν μετὰ πονηρᾶς ζωῆς ζῶντες, καὶ μὴ ποτε ἀποθάνωσιν, ἀποθανοῦνται πάντως· καὶ ἐκεῖ [δὲ] τοῦ ἑκάστου "στοχάσονται δίκην. οἱ δὲ ἕτεροι, καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ κερδανοῦσι, καὶ θάνατον ἐνταῦθα προσγματευόμενοι, καὶ τῶν ζώντων ταύτῃ λαμπροτέρου γινόμενοι, καὶ ἐκεῖ τῶν ἀπορρήτων ἀπολαύοντες ἀγαθῶν. οὐ γὰρ δὴ τοῦτο τὸ κολάζειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ εὐεργετεῖν ἕτοιμος ὁ Θεός· καὶ τοῦτο μᾶλλον, ἢ τοῦτο ἐκεῖνο. ἀλλὰ Τίνος ἕνεκεν τοῦτο μὲν ἅπαξ εἴρηται, ἐκεῖνο δὲ δίς; οὐδὲ μᾶλλον τοῦτο τοῦ ἀκούοντας σωφρονιζομένους. διὰ τοῦτο εἰπών· Φοβήθητε τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἐν γεέννῃ ἀπολέσαι, πάλιν λέγει, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγώ. οὕτω καὶ Παῦλος ἐποίει, συνεχῶς τῆς γεέννης "μεμνημένος. ἀλείφας τοίνυν τὸν ἀκροατὴν διὰ πολλῶν (καὶ γὰρ τὸν οὐρανὸν ἀνέῳξεν αὐτῷ, καὶ τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο ἐπέστησε τὸ φοβερόν, καὶ τὸ θέαμα ἔδειξε τῶν ἀγγέλων, καὶ τοῦ ἐν τούτοις ἀνακηρύξαι τὰ στεφάνων πολλῷ ἐντεῦθεν προσοδοποιοῦσαν τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας τοῦ εὐκολίαν) λοιπὸν ἵνα μὴ δειλαῖον * ἡμῶν ἐμποδίσῃ τὰ εὐσεβείας τὸ κήρυγμα, καὶ πρὸς αὐτὰς ἀσφαλὰς αὐτοὺς προσκαθίζεσθαι κελεύει· ἵνα μάθωσιν, ὅτι ἐν τῇ πλάνῃ πλούτοντες, καὶ τὰ τούτων ὑπερβούλης δώσουσι δίκην.

ΠΘΙΚΟΝ Καταφρονῶμεν τοίνυν θανάτου, κἂν μὴ πρῇ καιρὸς ὁ τοῦτον ἀπαιτῶν· καὶ γὰρ

χ. -σθῆναι γίνεται τοῦ ἐγκαταλιμπανομένων.

χ. ἁμαρτάνων

χ. ὑστέρως

χ. στοχάζονται τοῦ

χ. κρατῆρες

χ. μεμνημένου.

* αὐτῶν

γὰρ εἰς πολλῷ βελτίονα" ἀναστησόμεθα ζωήν. ἀλλὰ φθείρεται τὸ σῶμα· καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα χαίρειν δεῖ, ὅτι ὁ θάνατος φθείρεται καὶ ἡ ἀποθνῄσκειν ἀπόλλυσι, καὶ οὐχ ἡ οὐσία τοῦ σώματος. οὐδὲ γὰρ, εἰ ἀνδριάντα ἴδοις χαλκοῦν ὂν, ἀπώλειαν ὑποστῆναι τὸν χαλκὸν, ἀλλὰ βελτίω κατασκευήν· τοῦτο δὴ καὶ ὅτι τοῦ σώματος λογίζου, καὶ μὴ θρηνεῖ. τότε γὰρ ἔδει θρηνῆσαι, εἰ ἔμενεν ἐν τῇ κολάσει. ἀλλ' ἔδει, φησί, χωρεῖν τὰ φθείρεσθαι τὰ σώματα τοῦτο γίνεται, καὶ ὁλόκληρα μένειν αὐτά. εἰ δὲ τοῦτο ἦν τοὺς ζῶντας ἢ τοὺς ἀπολωλότας ὠνῆσεν ἄν; μέχρι πότε φιλοσώματοι, μέχρι πότε τῇ γῇ προσπλανώμενοι πρὸς τὰ σκιὰς κεχήνατε; τί γὰρ τοῦτο ὠφέλησεν ἄν; μᾶλλον δὲ τί οὐκ ἂν ἔβλαψεν; εἰ γὰρ μὴ ἐφθείρετο τὰ σώματα, πρῶτον τὸ πρώτων μεῖζον τῶν κακῶν ὁ τύφος πολλοῖς ἔμενεν ἄν. εἰ γὰρ καὶ τότε γινόμενοι καὶ σκωλήκων παιζόντων πολλοὶ θεοὶ" νομισθῆναι ἐφιλονείκησαν, τί οὐκ ἂν ἐγίνετο τότε μενόντος; δεύτερον, οὐκ ἂν ἐπιστεύθησαν ἀπὸ γῆς εἶναι. εἰ γὰρ τοῦ τέλους μαρτυρούντος ἀμφισβητοῦσιν ἔτι τινὲς, τί οὐκ ἂν ἐπανωρθώθησαν, εἰ μὴ τοῦτο ἑώρων; τρίτον, σφόδρα ἂν ἐφιλήθη τὰ σώματα, καὶ οἱ πλείους θρηνικώτεροι καὶ παχύτεροι ἐγίνοντο ἄν. εἰ δὲ καὶ νῦν τινες τοῖς πάθεσι συμπλέκονται τοῖς" τοῦ σώματος ἀφωσιωθέντων ἐκείνων, τί οὐκ ἂν ἐποίησαν, εἰ τὴν εἰκόνα εἶχον διαπεφυμμένην; τέταρτον, οὐκ ἂν σφόδρα ἐπόθησαν τὰ μέλοντα. πέμπτον, ὅτι τὸν κόσμον ἀθάνατον εἶναι λέγοντες, μᾶλλον ἂν ἐβεβαιώθησαν, εἰ οὐκ ἂν" ἔφασαν τὸν Θεὸν εἶναι δημιουργόν. ἕκτον, οὐκ ἂν ἐγνώσαν τῆς ψυχῆς τὴν ἀρετὴν, καὶ πόσον ἐστὶ πρᾶγμα σώματος ψυχή. ἕβδομον, πολλοὶ τῶν ἀποθνῃσκόντων τοὺς οἰκείους, τὰς πόλεις ἀφέντες, τὰ" σώματα ἔμενον οἰκεῖν, καὶ τοῦ παλαιστοῦ γίνεσθαι τοῖς νεκροῖς τούτοις αὐτοῦ διηνεκῶς διαλεγόμενοι. εἰ γὰρ καὶ νῦν εἰκόνας" πλάττοντες αὐθρωποι (ὅπου τὸ σῶμα καταλείπουσιν οὐκ ἔχουσιν· οὐδὲ γὰρ δυνατόν, ἀλλὰ καὶ ἀκόντων αὐτῶν ῥεῖ καὶ ἀποπηδᾷ) προσπλανώμενοί τε σανίσιν εἰσὶ, τί οὐκ ἂν τότε ἐπενόησαν ἄτοπον; ἐμοὶ" δοκεῖν καὶ ναοὺς δὴ τοῖς τοιούτοις σώμασιν" ᾠκοδόμησεν [ἂν] πολλοὶ, "καὶ πείσαι δαίμονας φθέγγεσθαι δι' αὐτῶν καὶ τοιαῦτα μαίνεσθαι δεινοὶ, ὅπουγε καὶ νῦν τὰς νεκυομαντείας ζηλοῦντες, πολλὰ τούτων ἀτοπώτερα ὑπισχνοῦνται, οἵ γε μυῖαν καὶ τὸν κόνιν καὶ τὸν τέφραν ταῦτα ποιεῖν ἐπὶ φιλονεικίᾳ. πόσας ἂν οὐκ ἂν δι' εἰδωλολατρείας εἰσήγαγεν ἑλκύσθην ἐλθόντος; πρῶτα ποίνιον ἀναιρῶν ὁ Θεὸς τὰ ἄθυτα, καὶ παιδεύων ἡμᾶς ἀφίσασθαι τῶν γηίνων ἀπρώτων, ἀφανίζει τὸ σῶμα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἡμετέρων. καὶ γὰρ ὁ φιλοσώματος, καὶ πρὸς κόριν ἐσπουδακὼς εὔμορφον, εἰ μὴ βάλοις μαθεῖν παρὰ λόγῳ τὸ εἰδεχθὲς τῆς οὐσίας, δι' αὐτῆς αὐτὸ τῆς ὄψεως εἴσεται. καὶ γὰρ πολλαὶ τῆς ἐρωμένης ὁμιλίκες, πολλάκις ἤδη καὶ λαμπροτέραν ἀποθανοῦσαν, μίαν καὶ δευτέραν ἡμέραν δυσωδίαν πρόσεχον καὶ ἰχῶρα καὶ σηπεδόνα σκωλήκων. σὺ νόησον τίνων οἷς κάλλος φίλης, καὶ πρὸς ποίαν ἐστόησας εὐμορφίαν. εἰ δὲ μὴ ἐφθείρετο τὰ σώματα, οὐκ ἂν τοῦτο ἐγνώσθη καλῶς. ἀλλ' ὥσπερ οἱ δαίμονες τοὺς τάφους πρέχουσιν· οὕτω καὶ πολλοὶ τῶν ἐρώντων τοῖς μνήμασι προσκαθήμενοι διηνεκῶς δαίμονας δὴ ἐδέξαντο τῇ ψυχῇ, καὶ τῇ χαλεπῇ ταύτῃ ταχέως ἂν ἐνεπέσανον μανίᾳ. νῦν δὲ μυρίων τῶν ἄλλων ἀπρύτων καὶ τοῦτο προσπαθεῖται τὸν ψυχὸν, τὸ μὴ φαίνεσθαι τὴν εἰκόνα, καὶ εἰς λήθην ἐμβάλλει τοσούτους. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἦν, οὐδ' ἂν μνήματα ἦν, ἀλλὰ πάντες πάλαι ἂν δι' ἀριθμῶν νεκροὺς ἐχώσας, ἑκάστου ἑαυτῷ βλέπειν ἐπιθυμοῦντος· καὶ πολλὴ ἂν ἐγίνετο συγχύσις ἐκεῖθεν, καὶ οὐδεὶς ἂν τῶν πολλῶν ψυχῆς ἐπεμελήσατο, οὐκ ἂν πρέχωρησε τοῦ περὶ ἀθανασίας ἐπεισελθεῖν λόγου. καὶ ἕτερα δὲ πολλὰ ἂν ἀτοπώτερα τούτων ἐγίνετο, εἰ μὴ δὲ εἰπεῖν" καλόν. διὰ τοῦτο σπέπτεται θεός, ἵνα ἴδῃς γυμνὸν τῆς ψυχῆς τὸ κάλλος. εἰ γὰρ" ἐκείνη τοσούτου κάλλους καὶ τοσαύτης ζωῆς" προέξενος, πολλῷ μᾶλλον αὕτη βελτίων ἂν εἴη· εἰ δὲ ὕστερος εἰδεχθὴς καὶ δυσειδὴς διακεῖται, πολλῷ μᾶλλον ἑαυτοῦ. ὁ γὰρ τὸ σῶμα ὂν τὸ καλὸν, ἀλλ' ἡ διάπλασις, καὶ τὸ ἄνθος ὅσον τὸ τῆς ψυχῆς ὑπερχώννυται τῇ οὐσίᾳ.

φίλη

μεταστησόμεθα

εἶναι

τοῖς σωφροσύναις

ἐφαντάσθησαν

μνήματα

διαπλάττ.

δοκοῦσι

οἰκοδομῆσαι

ὥστε πείσαι

λεῖν

σπέπτεται

ἐκεῖνο

ἀξιοῖ; ἀλλ. ἄξιον,

φίλει τοίνυν σκεύος τὴν κάκεῖνο τοιοῦτον ποιοῦσαν φαίνεσθαι. ἵνα δέ μὴ λέγω ⟨W⟩ θάνατον· ἡ γὰρ ἂν αὐτῇ τῇ ζωῇ δείκνυμί σοι πῶς πρώτα αὐτῆς ὄντα κακά. ἂν μὲν γὰρ ἀσθῇ, ῥᾴδια κατέπαυσε τὰ πρεῖα· ἂν δ' ἀληθήσῃ, ὁ κάλλος λαβοῦσα σκῆνος μεγάλην σολὴν ὁ πρῶν περιέβαλε· καὶ ὑφεκίνησε διωκεκῶς, γέγονεν ἀπαθὲς σῶμα· ἂν δ' ἀληθήσῃ, ἀεσθενέστερον ἰσχυότερόν τε καὶ ἀσθενέστερον ἐποίησεν· ἂν γυμνωθῇ, πάλιν πεποίηκεν [αὖθ'] ἁπλοῦν ἐξ ἁπλοῦ· ἂν καλλιόν ὀφθαλμὸν δείξῃ, πολὺ [ὁ] κάλλος ἐξῄρεισαν· ἂν βασκήνῃ, πολλὴν τὴν ὠφέλειαν ἐν τῷ τηκεδόνα δέδεκται· ἂν ἀγαπήσῃ, πολλὴν τὴν βύμορφίαν ἐδωρήσατο. οὕτω γοῦν πολλαὶ σὺν ὄσαι βύμορφοι τὴν ὄψιν, χάριν πολλὴν ἀπὸ ψυχῆς ἔλαβον· ἕτεραι [πάλιν] λάμπουσαι τῇ ὥρᾳ, ὅπερ ψυχὴ ἀχάριν ἔχουσι, ἐλυμήναντο τὴν βύμορφίαν. σκόπησον πῶς ἐρυθραίνει τὸ πρόσωπον λευκὸν ὄν, καὶ τῇ τοῦ χρώματος ποικιλίᾳ πολλὴν ἐργάζεται τὴν ἡδονήν, ὅταν αἰσχύνεσθαι δέῃ ἐρυθριᾷν· ὥσπερ οὖν ἐὰν αὐάσχυντος ᾖ, θηρίου πρωτὸς ἀηδέστερον τὴν ὄψιν δείκνυσιν· οὕτως ἡ αἰδήμων, ἥμερον καὶ εὐφδῆ τὴν ὄψιν ἐργάζεται. οὐδὲν γὰρ ψυχῆς καλῆς ὡραιότερον, οὐδὲ ἥδιον. ὅπου μὲν γὰρ τῶν σωμάτων, μετ' ἀληθινοῦ ὁ πόθος· ὅπου δὲ τῶν ψυχῶν, καθαρὰ καὶ ἀκύμαντος ἡ ἡδονή. Τί τοίνυν ⟨W⟩ βασιλέα ἀφεὶς, πρὸς ⟨W⟩ κήρυκα ἐπλόησας; τί ⟨W⟩ φιλόσοφον καταλιπὼν, κέχηνας πρὸς ⟨W⟩ ἑρμηνέα; εἶδες καλὸν ὀφθαλμόν, κατάμαθε τὸν ἔνδον· καὶ μὴ ᾖ καλὸς σκῆνος, καταφρόνησον καὶ τοῦτο. οὐδὲ γὰρ, εἰ γυναῖκα εἶδες ἄμορφον πρόσωπεῖον εἰκειμένον καλὸν, ἔπαθες δὲ τὰ πρὸς αὐτὴν· ὥσπερ οὖν οὐδὲ εὐφδῆ καλὸν ἐχούσῃ ἀνακρύπτεσθαι τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ πρείλεω αὐτὸ, γυμνὸν δὲ ἠθέλησας τὴν ὥραν ἰδεῖν. τοῦτο δὴ καὶ ὅπου τῆς ψυχῆς ποιᾷ, καὶ αὐτὴν καταμάθανε πρόσωπον. ἐν προσώπου γὰρ χώρᾳ ὁ σῶμα πρείκειται. ὅθεν δὲ μάλιστα ποιοῦσι τοῦτο ἐστίν· σκεῦος ᾖ, κἂν ἄμορφος ᾖ, ταχέως δύναται γλυφθῆναι καλή· κἂν ὀφθαλμὸν ἔχῃ δυσειδῆ δὲ ταχὺ καὶ σκληρὸν, δύναται γλυφθῆναι καλὸς, ἥμερος, γαλεώδης, μειλίχιος, προσωπικός. Οὕτω τοίνυν τὴν εὐμορφίαν ζητῶμεν, οὕτως τὴν κοσμοπλαστικὴν ὄψιν· ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ἐπιθυμήσας τοῦ ἡμετέρου κάλλους, μεταδῷῃ ἡμῖν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λε. 34 ΜΗ ΝΟΜΙΣΗΤΕ ΟΤΙ ΗΛΘΟΝ ΒΑΛΕΙΝ

Εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. 35 Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς· καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς. 36 Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ.

χε. πρώτη

χε. εὐπαθὲς
χε. ἀν ῥᾳδυμήσῃ,

χε. κόσκινα

χε. βύμορφον

χε. καλλωπίζωμεν ἢ ὄψ.

χε. χῃ
χε. χῃ
χε. οἰκειακοί

Ἀλλὰ ταῦτα φορτικώτερα πάθωσι, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας· καὶ ὅπερ ἔμπροσθεν ἀνθυποστρέφειν, τοῦτο πρόσθεν. ἵνα γὰρ μὴ ταῦτα ἀκούοντες λέγωσι, διὰ τοῦτο οὖν προσηγάγετο, ὥστε καὶ ἡμᾶς ἀνελεῖν καὶ τοὺς ἡμῖν πεισθησομένους, καὶ πολέμια τῷ γένει ἐμπλῆσαι; πρότερος αὐτὸς φησιν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν. πῶς οὖν αὖθις ἐπέταξεν εἰς ἅπασαν οἰκίαν εἰσιοῦσιν εἰρήνην ἐπιλέγειν; πῶς δὲ καὶ ἐποίησε τοῦτο; Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη; πῶς δὲ καὶ προσῆλθε πρότερον τοῦτο εὐηγγελίζοντο; ὅτι τοῦτο μάλιστα εἰρήνη, ὅταν ὁ νενοσηκὼς ἀποτέμνηται, ὅταν ὁ σαπρὸν χωρίζηται. οὕτω γὰρ δυνατὸν τὸ ὑγιὲς τῇ γῇ συναφθῆναι. ἐπεὶ καὶ ὁ ἰατρὸς οὕτω τὸ λοιπὸν σῴζει σῶμα, ὅταν τὸ δυσιάτως ἔχον ἐκτέμῃ· καὶ στρατηγὸς, ὅταν κακῶς ὁμονοοῦντας εἰς σῴζουσιν ἀγάγῃ· οὕτω καὶ ὁ τοῦ πύργου γέγονεν ἐκείνου. τὸ δὲ

Λεκ. β. 14.

Γεν. ια.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιος

γὰρ κακὼ Εἰρωύλω ἡ καλὴ ἁρμονία ἔλυσε καὶ ἐποίησεν Εἰρωύλω. ὅτω καὶ Παῦλος οὗτος
κατ' αὐτῶ συμφωνοῦντας" ἔφλεν. ὅτι ὁ τῶ Ναβουθὲ πολέμω πρωτὸς ἡ συμφωνία τότε Πρ. κγ. ε.
χ. διέχυσεν. ἐκείνη χαλεπωτέρα γέγονεν. ὁ γὰρ πρωταρχὸς ὁμόνοια καλόν, ἐπεὶ καὶ ληστὰι συμφωνοῦσιν.
οὐκ ἄρα οὕτω τῆς αὐτῶ προθέσεως ὃ ἔργον, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων γνώμης ὁ πόλεμος. αὐ-
τὸς μὲν γὰρ ἐβούλετο πρὸς ὁμονοῆν Εἰς τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον· ὅθεν ὁ ἐχθροὶ διεσπασία-
ζον, πόλεμος ἦν. ἀλλ' οὐκ εἶπεν ὅτως· ἀλλά τί φησιν; οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρωύλω, ἐ-
κείνους προμηθούμενος. μὴ γὰρ νομίσητέ, φησιν, ὅτι ὑμᾶς αὐτοὶ τύπτων· ἐγώ εἰμι ὁ ταῦτα
κατασκευάζων, ὅθεν ὅτω διέκειντο. μὴ τοίνυν θορυβεῖσθε, ὡς προφάσεων τῶν
προφητῶν γινομένων. διὰ τοῦτο ἦλθον, ὥστε πόλεμον ἐμβαλεῖν. τοῦτο γὰρ ἐμόν ἐστι τὸ θέ-
λημα. μὴ τοίνυν θορυβεῖσθε, ὡς πολεμουμένης, ὡς ὑπὸ βουλομένης τῆς γῆς. ὅταν γὰρ
ἀποκλεισθῆ τὸ χεῖρον, τότε λοιπὸν τῶ κρείττονι ζωὰ ὑπάρχειν ὁ θεράπων. ταῦτα δὲ λέγω πρὸς
χ. πίνων τὴν πονηρὰν συνήθειαν τῶν" πολλῶν αὐτοῦ ἀλείφων. καὶ οὐκ εἶπε πόλεμον, ἀλλ' ὁ πολ-
λῶ τοῦτο χαλεπώτερον ἰοῦ, μάχαιραν. εἰ δὲ φορτικώτερον εἴρηται ταῦτα καὶ κακεμ-
φάτως, μὴ θαυμάσῃς. βουλόμενος γὰρ αὐτῶν γυμνάσαι τὴν τραχύτητα τῶν ῥημάτων τὴν
ἀκοὴν, ἵνα μὴ ἐν τῆ δυσκολία τῶν προσταγμάτων ἀποπηδήσωσιν, οὕτω τὸ λόγον ἐσκληράπ-
σει. καὶ ἵνα μή τις λέγῃ, ὅτι κολακεύσας ἔπεισε καὶ τὰ δυσχερῆ κρύψας, διὰ τοῦτο καὶ ζωὰ ἕτερος
χ. φοβερώ- ὀφείλοντα λεχθῆναι, ἐπαληθέστερον ἡρμήνευσε δὲ" φορτικώτερον. βέλτιον γὰρ ὅτι τῶν
τερον. προσταγμάτων τὴν ἡμερότητα ἰδεῖν, ἢ ὅτι τῶν ῥημάτων. διὰ τοῦτο οὐδὲ τούτοις ἠρκέθη, ἀλ-
χ. τοῦτο λὰ καὶ ἀναπλώσας αὖθις τὸ πόλεμον ὃ εἶδος, δείκνυσι καὶ" τὸ ἐμφυλίου πολλῶ χαλεπώ-
χ. ὂν, τερον" ὄντα, καὶ φησιν· ἦλθον διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς
χ. ἀδελ μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς ἐν τοῖς οἰκείοις ὁ πόλεμος *, ἀλλ' ἐν
* ἰοῦ, τοῖς φιλτάτοις καὶ τοῖς σφόδρα ἀναγκαίοις· ὃ μάλιστα αὐτοῦ τὴν δυνάμιν δείκνυσιν, ὅτι
ταῦτα ἀκούοντες καὶ αὖθις κατεδέχοντο, καὶ σοῦ ἄλλως ἔπειθον. καίτοιγε οὐκ αὐτὸς ταῦτα
ἐποίει, ἀλλ' ἡ ἐκείνων πονηρία· ἀλλ' ὅμως αὐτὸς ταῦτα λέγει ποιῆσαι. τοιοῦτον γὰρ τὸ γρα-
φῆς ὃ ἔθος. καὶ γὰρ ἀλλαχοῦ φησιν· Εδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν. ἐν- Ιεζ. ιϛ. ϛ.
ταῦθα δὲ οὕτω φησίν· ἵν', ὅπερ ἔφθην εἰπών, μεταθέντες ἐν τοῖς ῥήμασι τούτοις, μὴ θορυ- Ιωαν. ιϛ. μ.
βῶνται ὀνειδιζόμενοι καὶ ὑβριζόμενοι. Εἰ δέ τινες φορτικὰ ταῦτα εἶ) νομίζουσιν, ἀναμνη-
σθήτωσαν παλαιᾶς ἱστορίας. καὶ γὰρ ἐν τοῖς αὖθις χρόνοις τοῦτο ζωώσει, ὃ μάλιστα δείκνυσι τὴν
παλαιὰν τῆ καινῆ συμφωνῆν, ὃ ⓦ ταῦτα λέγοντα τοῦτον ὄντα τὸν καὶ σκῆνα ὑπαντήσαντα. καὶ
γὰρ καὶ ὅτι τοῖς Ιουδαίοις ὅτε ἕκαστος" πλησίον ἀνεῖλε, τότε τὴν ὀργὴν αὐτοῦ Εἶασε· καὶ Εξοδ. λϛ. κη.
ὅτε" μόσχον ἐποίησαν, ὃ ὅτε τῶ Βεελφεγὼρ ἐτελέσθησαν. ποῦ τοίνυν Εἰσὶν ⓐ λέγοντες,
ὅτι πονηρὸς σκῆνος ὁ Θεός, σοῦ ὁ ἀγαθός; ἰδοὺ γὰρ συγγενικῶν αἱμάτων τὸ οἰκτιρμὸν ἐπλή- Αριθ. κε.
ρωσεν. ἀλλ' ὅμως πολλῆς καὶ τοῦτο φιλανθρωπίας ἔργον εἶ) φαμεν. Διὰ δὴ τοῦτο δεκανὺς
αὐτὸν ὄντα" καὶ σκῆνα ἀποδεξάμενον, καὶ προφητείας μέμνη), Εἰ δὲ μὴ Εἰς τοῦτο Εἰρη-
μένης, ἀλλ' ὅμως ὃ αὖθις ἐμφαινούσης. Τίς οὖν αὕτη ὅστις ἐστίν; ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου ⓐ οἰκεια-
κοὶ αὐτοῦ. καὶ γὰρ καὶ ὅτι τῶν Ιουδαίων τοιοῦτοι τὴν ζωὴν. ἦσαν γὰρ προφῆται καὶ ψευδο-
προφῆται, καὶ ὁ δῆμος ἐμίζετο, καὶ αἱ οἰκίαι διηρεθίζοντο· καὶ ⓐ μὲν τούτοις ἐπίστευον, ⓐ δὲ ἐ-
κείνοις. διὰ τοῦτο πρόφημι ὁ προφήτης, λέγων· Μὴ πιστεύετε ἐν φίλοις, μηδὲ ἐλπίζετε ἐπὶ
χ. καὶ ἄλλος σοφός, ἡγουμένοις" Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι τοῦ λαλῆσαί τι αὐτῆ, ὅπως ἐχθροὶ τοῦ
ἀνθρώπου ⓐ ἄνδρες ⓐ ἐν τῶ οἴκω αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ ἔλεγε, ⓦ μέλλοντα δέχεσθαι ⓦ λόγον
χ. κφ. ταυτ. πρώτων ἀνώτερον εἶ) προσκυλάζων. ὁ γὰρ ὁ ἀποθανὼν, κακὸν, ἀγαθὸν ἀποθανών.

διὰ

δ/χ̀ τοῦτο ϗ ἔλεγε· πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν. Τοῦτο γ̀ ἔλεγε τὴν σφοδρότητα ϗ θερμότητα δηλῶν τῆς ἀγάπης, ἣν ἀπῄτει. ὅπῳ γὰρ αὐτὸς ἡμᾶς σφόδρα ἠγάπησεν, ὅτω ϗ ἀγαπᾶσθαι βούλεται πρὸς ἡμῶν. Ταῦτα γ̀ ἐκ τούτου ἔλειφε τὰ ῥήματα, ϗ ὑψηλοτέρους ἐποίει. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι μέλλουσι, φησι, συνέσεων ϗ παίδων ϗ γονέων κατα φρονεῖν, σὺ νόησον ἡμᾶς σοῦ διδασκάλους ὁποίους εἰκὸς ἦν σε χρῆσθαι· σὲ γὰρ μέχρις ὑμῶν τὰ δυσχερῆ στήσεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἁμαρτήσεται. ὅπῳ γὰρ μεγάλα κομίζων ἦλθον ἀγαθά, μεγάλων ἀπαιτῶ ϗ τὴν ὑπακοὴν ϗ τὴν δόξαν. χε. ϗ γυναικῶν

Ο φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος·

37 Καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.

38 Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ϗ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.

Εἶδες ἀξίωμα διδασκάλου; Εἶδες πῶς δείκνυσιν ἑαυτὸν γνήσιον τοῦ γεγυμνικότος υἱόν, πόθεν κελεύων ἀφῆναι κἀκεῖ, ϗ τὴν ἀγάπην τὴν αὐτοῦ τοσαύτην; ϗ τί λέγω, φησί, φίλεις ϗ συνέσεις; καὶν τὴν ψυχὴν τὴν σαυτοῦ τοσαύτην ἐμοῦ ἀγάπης, πόρρω τῶν ἐμῶν ἔσῃ μαθητῶν. τί οὖν; οὐκ ἀνώτερα ταῦτα τῆς παλαιᾶς; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ϗ σφόδρα ἐκεῖνα ἀνάδοτα. ϗ γὰρ ἐκεῖ τοῦ ἐκδωλοθρεῦσαι οὐχὶ μισεῖ μόνον, ἀλλὰ ϗ λιθάσαι κελεύει. Δ΄ Βασ. κγ. θ. ἐν ᾧ δὲ δευτερονομίῳ γ̀ τούτους θαυμάζων, φησίν· Ὁ λέγων τῷ πατρὶ ϗ τῇ μητρί, οὐχ ἑώρακά σε, ϗ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ οὐκ ἔγνω, ϗ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἀπέγνω, ἐφύλαξε τὰ λόγιά σου. Εἰ γ̀ ὁ Παῦλος πολλαχοῦ γονέων ἀμφαπτόμενα, ϗ πόθεν λύει κελεύει, μὴ θαυμάσῃς. Εἰς ἐκεῖνα γὰρ μόνα φησὶν ὑπακούειν, ὅσα μὴ ἀναβλάπτει τὴν εὐσέβειαν. ϗ γὰρ ὅσον τὴν ἄλλην αὐλῆς ἅπασαν ἀποδιδόναι θεμιτόν· ὅταν γ̀ πλέον τῆς ὀφειλομένης ἀπαιτῶσιν, ϗ δεῖ πείθεσθαι. ἀμφότερα ὁ Λουκᾶς φησιν· Εἴ τις ἔρχεται πρὸς μέ, Λουκ. ιδ. κς. ϗ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ ϗ τὴν μητέρα ϗ τὴν γυναῖκα ϗ τὰ τέκνα ϗ τοὺς ἀδελφούς, ἔτι γ̀ ϗ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι· οὐχ ἁπλῶς μισῆσαι κελεύων, ἐπεὶ τοῦτο σφόδρα ἀνόμου, ἀλλ', ὅταν βούληται πλέον ἐμοῦ φιλεῖσθαι, μίσησον αὐτὸν πρὸς τοῦτο. τοῦτο γὰρ ἐστὶ φιλοῦμενον ϗ φιλοῦντα ἀπόλλυσι. Ταῦτα γ̀ ἔλεγε, ϗ τοὺς παῖδας ἀνδρειοτέρους ἐργαζόμενος, ϗ τοὺς πατέρας τοὺς μέλλοντας κωλύειν ῥᾳθυμοτέρους ποιῶν. ὁρῶντες γὰρ ὅτι τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει δύναμιν, ὡς ἀποκτείνειν αὐτῶν τὰ τέκνα, ἅτε ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦντες, ϗ ἀφίσασθαι ἔμελλον. διὰ δὲ τοῦτο ἀφεὶς, πρὸς ἐκείνους ποιεῖται τὸν λόγον, τοῦτους παιδεύων μὴ ἐπιχειρεῖν, ἅτε ἀμηχάνοις ἐπιχειροῦντας. Εἶτα ἵνα μὴ ἀγωνιῶσιν ἐκεῖνοι μηδὲ δυσχεραίνωσιν, ὅρα πόθεν πρόεισι τὸν λόγον. Εἰπὼν γὰρ, ὃς δὲ μισεῖ πατέρα ϗ μητέρα, ἐπήγαγε, ϗ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. τί γὰρ μοι λέγεις τοῦτο γενναῖόν, φησὶ, ϗ ἀδελφοὺς ϗ ἀδελφὰς ϗ γυναῖκα; ψυχῆς οὐδὲν οἰκειότερον οὐδενί· ἀλλ' ὅμως ἂν μὴ ϗ ταύτην μισήσῃς, πάναντία τοῦ φιλοῦντος ποιήσεις πάθη. ϗ οὐδὲ ἁπλῶς αὐτὴν μισῆσαι ἐκέλευσεν, ἀλλ' ὥστε ϗ εἰς πόλεμον ϗ εἰς μάχας αὐτὴν ἐκδιδόναι ϗ εἰς σφαγὰς ϗ αἵματα. ὃς γὰρ ἂν βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ϗ ἔρχεται ὀπίσω μου, ἂν δύναταί μου, φησί, μαθητὴς εἶναι). οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς εἶπεν, ὅτι πρὸς θάνατον δεῖ παρατίθεσθαι, ἀλλ' ὅτι ϗ πρὸς θάνατον βίαιον, ϗ ἂν πρὸς θάνατον βίαιον μόνον, ἀλλὰ ϗ ἐπονείδιστον. ϗ οὐδὲν οὐδέπω πρὸ τοῦ οἰκείου παραλέγει πάθους, ἵνα τέως ἐν τούτοις παιδευθέντες βιαιοτέρου τοῦ πρὸς ἐκείνου δέξωνται λόγον. ἆρα οὖν οὐκ ἄξιον ἐκπλαγῆναι, πῶς ταῦτα ἀκούοντων αὐτῶν οὐκ ἀπέστη ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, πόθεν παρρησίαν τῶν μὴ λυπρῶν ἐν χερσὶν ὄντων, τῶν γ̀ χρηστῶν ἐν ἐλπίσι; πῶς οὖν οὐκ ἀπέπτη; πολλὴ γὰρ ἡ τοῦ λέγοντος δυνάμεως, ϗ ἡ τῶν ἀκουόντων ἀγάπη. διὰ πολλῷ φορτικώτερα ϗ ἐπαχθέστερα τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀκούοντες ἀνδρῶν τῶν περὶ Μωϋσέα ϗ Ἱερεμίαν, ἔμενον πειθόμενοι ϗ οὐδὲν ἀντιλέγοντες. χε. ἀπέστη χε. ἀπέστη

39 Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, φησιν, ἀπολέσει αὐτήν, ϗ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν.

κ. φιλημόνων
κ. μισημόνων

ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. Εἶδες πόσον τῶν κακῶν ὁ δέον" φιλοτίμων ὁ βλάβος; πόσον τῶν" μισοπόνων ὁ κέρδος; ὅπου γὰρ ἁπάγματα φορτικὰ ἰῶ, ἐκεῖ γονέας, καὶ παῖδας, καὶ φύσιν, καὶ συγγένειαν, καὶ τὴν οἰκημονίαν, καὶ ἐκεῖ αὐτὴν τὴν ψυχὴν κελεύοντος αὐτοῦ κατατάπεσθαι, τίθησι καὶ τὸ ὄφελος, μέγιστον ὄν. ὁ γὰρ δὴ μόνον οὐ βλάπτει, φησί, ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ὠφελήσει τὰ μέγιστα, τὴν ἀντίαν ἢ κακοβλάβειαν· ὅπερ πάντα χορὸν ποιεῖ, ἀφ' ὧν ἐπιθυμοῦσιν, ἀπὸ τούτων ἀνάγων. διατί γὰρ οὐ βούλει καταφρονῆσαί σε τῆς ψυχῆς; ὅπου φιλεῖς αὐτήν; οὐκοῦν διὰ τοῦτο καταφρόνησον, καὶ τότε αὐτὴν τὰ μέγιστα ὀνήσεις, καὶ τὰ τοῦ φιλοτίμου ἐπιδείξῃ. καὶ σκόπει χιώσειν ἄφατον. ὁ γὰρ ἐπὶ τῶν γονέων γυμνάζει κατὰ λόγον τοῦτον, οὐδὲ ἐπὶ τῶν παίδων μόνον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς πάντων οἰκειοτέρας ψυχῆς· ἵνα σκῆνος ἐντεῦθεν ἀναμφισβήτητον γένῃ), καὶ μάθωσιν ὅτι καὶ ἐκείνους οὕτω τὰ μέγιστα ὠφελήσουσιν, ὅπου γε καὶ ἐπὶ τῆς πάντων ἀναγκαιοτέρας ψυχῆς τοῦτο συμβαίνει. ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα εἰ καὶ ταῦτα πείσαι δέχεσθαι τοὺς μέλλοντας" αὐτοὺς θεραπεύειν. εἰς γὰρ τοὺς ἀπὸ τῶν γραμμάτων καὶ "ἀειστεύοντας, καὶ καθάπερ λέοντας τὴν οἰκουμένην διεξερχομένους, καὶ πάντων καταφρονοῦντας τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἵν' ἕτερα σωθῶσιν, οὐκ ἂν ἐδέξατο θεραπείας παῖς; ἀλλ' ὅμως καὶ ἕτερον μαθὸν πίπτουσι, δείκνυσι ὅτι τῶν ξενοδοχούντων φορτίζει μᾶλλον ὁ τόπος, ἢ τῶν ξενιζομένων. καὶ δίδωσι μὴ θεραπεύειν λέγων·

κ. ἑαυτοὺς
κ. ἀειστέας,

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· Οὐ πολύ γε οὖν ἴσον, τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ὑποδέχεσθαι; ἐπαγγέλλεσθαι μὴ τοῦτο καὶ ἑτέρων ἀμοιβάς.

41 Ὁ δεχόμενος γάρ, φησι, προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται.

Καὶ ἀνωτέρω μὲν κόλασιν ἀπειλῶν τοῖς μὴ δεχομένοις, ἐνταῦθα δὲ καὶ ἀνέσιν εἰσάγει ἀγαθήν. ἵνα μάθῃς ὅτι "τούτων φορτίζει μᾶλλον, οὐχ ἁπλῶς εἶπεν, ὁ δεχόμενος προφήτην "ἢ ὁ δεχόμενος δίκαιον, ἀλλ' ἐπήγαγεν, εἰς ὄνομα προφήτου, καὶ εἰς ὄνομα δικαίου· τουτέστιν, ἐὰν μὴ διὰ βιωτικὴν προφασίαν, μηδὲ σχῆμα ἄλλο τι τῶν ὑπεκκαύτων δέξηται, ἀλλ' ὅτι προφήτης ἐστίν, ἢ δίκαιος, μισθὸν προφήτου καὶ μισθὸν δικαίου λήψεται· ἢ οἷον εἰκὸς προφήτην ἢ δίκαιον δεξάμενον λαβεῖν· ἢ οἷς σκάνδαλον μέλλει λαμβάνειν. ὅπερ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε· Τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα. Εἶτα, ἵνα μηδὲ πενίαν τις προβάλληται, φησίν·

κ. αὐτοῦ
κ. ἢ

β. Κορ. η. 14.

42 Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Κἂν ποτήριον "ψυχροῦ ὕδατος δῷς, ἔνθα οὐδὲν ὄφελος, ἐκεῖ δαπάνην ἔσεσθαι, καὶ τοῦτο κείσεταί σοι μισθός. διὰ γὰρ ὑμᾶς ἄπαντα ποιῶ τοὺς δεχομένους. Εἶδες πῶς ὅσων ἔπεισε, τοσαύτας οἰκίας ἀνέῳξε τῆς οἰκουμένης ἁπάσης; καὶ γὰρ ἔδειξε διὰ πάντων ὀφειλέτας αὐτῶν ὄντας· προσέτι, εἰπών· ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ· δεύτερον, τῷ μηδὲν ἔχοντας ἐκπέμψαι· τρίτον, ὡς εἰς πολέμους καὶ μάχας ὑπὲρ τῶν δεχομένων ἐκδοῦναι· τέταρτον, ὡς καὶ σημεῖα αὐτοῖς "ἐγχειρίσαι· πέμπτον, ὡς τῶν πάντων ἀγαθῶν αἰτίαν εἰρήνην διὰ τοῦ στόματος αὐτῶν εἰς τοὺς τῶν δεχομένων "εἰσάγειν οἰκίας· ἕκτον, ὡς χαλεπώτερα Σοδόμων ἀπειλῆσαι τοῖς μὴ δεχομένοις αὐτούς· ἕβδομον, ὡς δεῖξαι καὶ αὐτὸν καὶ τὸν πατέρα δεχομένους τοὺς "ποδεχομένους αὐτούς· ὄγδοον, ὡς καὶ προφήτην καὶ διμαθοῦς" ἐπαγγέλλεσθαι· ἔνατον, ὡς καὶ ποτηρίου ψυχροῦ μεγάλας "ποινὰς ἔχεσθαι τοὺς ἀμοιβάς. τούτων δὴ ἕκαστον καθ' ἑαυτὸ ἱκανὸν ἦν αὐτοὺς διαπαύσασθαι. Εἰς γὰρ, εἰπέ μοι, στρατηγὸν μυρία τραύματα ἔχοντα καὶ ἠμαγμένον ὁρῶν, καὶ μὴ τὰ πολλὰ ἐκπαλαι ἀπὸ πολέμου καὶ μάχης ἐπανιόντα, οὐκ ἂν ἐδέξατο, τοὺς ἴσους αἰσχύνας τῆς οἰκίας ἁπάσης; καὶ τίς νῦν τοιοῦτος, φησί; "Διὰ τοῦτο προσέθηκεν, εἰς ὄνομα προφήτου καὶ μα-

κ. φιλημόνων
κ. μισημόνων
κ. ποτὲ
κ. χεῖ δῶς
κ. ῥῆσαι·
κ. εἰσαγαγεῖν
κ. χιλιαδῶς·
κ. ποδέχεσθαι
κ. διὰ αὐτῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐντολὴ γὰρ δικαίᾳ, ἵνα μάθῃς ὅτι ὁ τῇ ἀξίᾳ τῶν ἀφελημένων, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ τοῦ ξενίζοντος τὸν μισθὸν λαμβάνει.

ΠΘΙΚΟΝ Ἐνταῦθα μὲν γὰρ οὐκ εἰσὶ πορφυροῖ καὶ δικαίων καὶ μαθητῶν φησιν· ἀλλαχοῦ δὲ καὶ σφόδρα ἀπερρίμμενος ἐστὶ δέχεσθαι κελεύει, καὶ τοῦτο μὴ ἐστὶ δεχομένους καλάζει. ἐφ' ὅσον γὰρ οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τῶν ἐλαχίστων τούτων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε· καὶ τοιοῦτον πάλιν ὅτι τῶν αὐτῶν λέγει." κἂν γὰρ μηδὲν ἡ χαρᾶσθαι τοιοῦτον, ἀνάγκη φησὶ ὅτι (ν) αὐτὸν σοι κόσμον οἰκῶν, (ν) αὐτὸν ἥλιον ὁρᾶν, τοῦ αὐτοῦ ψυχοῦ, (ν) αὐτὸν ἔχων δεσπότην, τῶν αὐτῶν σοι κεχοινωνηκὼς μυστηρίων, ὅτι (ν) αὐτὸν σοι καλούμενος οὐρανόν, ἔχων μέγα δικαίωμα, τοῦ πενίᾳ, καὶ τὸ δεῖσθαι τῆς ἀναγκαίας τροφῆς. νῦν (ἀ) μὲν ὀξυπνίζοντες μετ' αὐλῶν καὶ συρίγγων ἐν χειμῶνος ὥρᾳ, καὶ εἰκῇ καὶ μάτην ἐνοχλοῦντες, ξένια πολλὰ λαβόντες τροφὰ σὺ ἀναχωρεῦσι· καὶ (ἀ) χελιδόνας παραφέροντες καὶ ἠσβολωμένοι καὶ πτῶσας κακηγοροῦντες, μισθὸν τὰ τετραπλάσια τούτων λαμβάνουσιν· ἂν δὲ παρελθῇ πένης ἄρτον δεόμενος, μυρίαις κακηγορίαις, καὶ ὀφρυώσει, καὶ ἀργίας ἐγκλήματα, καὶ λοιδορίας, καὶ ὕβρεις καὶ σκώμματα· καὶ ὁ λογιζῇ παρ' ἑαυτόν, ὅτι καὶ σὺ ἀργεῖς, καὶ ὅμως ὁ Θεὸς τοσαῦτ' ἐμοῦ σοι δίδωσι. μὴ γάρ μοι τοῦτο εἴπῃς, ὅτι παρέπεις τι καὶ αὐτός· ἀλλ' ὑγιά μοι δεῖξον, εἰ τῶν ἀναγκαίων τι ποιῇς καὶ μεταχειρίζῃ. εἰ δὲ λέγῃς μοι χρηματισμοὺς καὶ καπηλείας καὶ τὰ τοιαῦτα ὄντων ὀπιμέλειαν καὶ προθήκην, εἰποιμι ἄν σοι καὶ αὐτός, ὅτι ταῦτα οὐκ ἂν εἴη ἔργα, ἀλλ' ἐλεημοσύνη καὶ δίκαι καὶ τὰ ἀδικουμένων παρῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὧν οὐκ ἀργία ζωὴ μᾶλλον ἀκηράτου. ἀλλ' ἵμως ἡμῖν οὐδέποτε εἶπεν ὁ Θεὸς, ὅτι ἀργεῖς, οὐκ ἀνάγω σοι (ν) ἥλιον, ὅτι ὑδὲν παρέπεις τὰ ἀναγκαῖον, τοῦ σελήνην σβεννύω, πηρῶ τὰ χαλκέρα τῆς γῆς, κωλύω τὰ λίμνας, τὰς πηγὰς, τοὺς ποταμοὺς, ἀφανίζω τὰ ἀέρα, ἐπέχω τὰς ἐτησίας ὑετούς· ἀλλὰ πάντα μετ' ἀφελείας ἡμῖν πρέχει· ἐνίοις δὲ ὑ μόνον ἀργοῦσιν, ἀλλὰ καὶ πονηρὰ παρέχοισι τούτων χάριν τὰ ἀπόλαυσιν. ὅταν τοίνυν ἴδῃς πένητα, καὶ εἴπῃς, ἀποπίπτημα, ὅτι νέος ὢν καὶ ὑγιὴς, ὑδὲν ἔχων, βούλεται πρέφεσθαι τὰ ἀργὸν, οἰκέτης που καὶ δραπέτης ὤν, καὶ τὸν ἑαυτῷ δεσπότην καταλιπών. ταῦτα ἅπερ εἶπον εἰπὲ πρὸς ἑαυτὸν, μᾶλλον δὲ ἐκείνῳ δὸς αὐτὰ μετ' παῤῥησίας εἰπεῖν πρὸς σὲ, καὶ δικαιότερον ἐρᾷ, ὅτι ἀποπίπτημα, ὅτι ὑγιὴς ὢν ἀργεῖς, καὶ ὑδὲν παρέπεις ὧν ἐπέταξεν ὁ Θεὸς, ἀλλὰ δραπετεύσας ἀπὸ τὰ ὀπισταγμοῦ τοῦ δεσπότου, πρὸς ἐρχῃ, καθάπερ ἐν ἀγοδαπῇ, τῇ κακίᾳ διαῤῥίζων, μεθύων, κραιπαλῶν, κλέπτων, ἁρπάζων, τὰ ἑτέρων ἁμαρτάνων οἰκίας. καὶ σὺ μὲν ὑπὲρ ἀργίας ἐγκαλεῖς ἐγὼ δὲ ὑπὲρ ἔργων πονηρῶν, ὅταν ὀβριοῦλεύῃς, ὅταν ὀμνύῃς, ὅταν ψεύδῃ, ὅταν ἁρπάζῃς, ὅταν μυρία τοιαῦτα ποιῇς. ταῦτα δὲ λέγω, οὐ νομοθετῶ ἀργεῖν (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ καὶ σφόδρα βουλόμενος πάντας ἐν ἔργοις εἶναι. πᾶσαν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία. παραιτοῦμαι δὲ μὴ αἰνιλεῖς εἶναι μηδὲ ὠμοὺς. ἐπεὶ καὶ Παῦλος μυρία μεμαθήκως καὶ εἶπεν, Εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω, οὐκ ἔστι μέχρι τούτου, ἀλλὰ προσέθηκεν· ὑμεῖς δὲ μὴ ἐγκακήσητε καλὸν ποιοῦντες. καὶ μὴν ταῦτα ἐνδυτά ἐστιν. εἰ γὰρ εἰσέλθουσας αὐτοὺς μὴ ἐσθίειν, πῶς ἡμῖν παραινεῖς διδόναι; ναί φησι, καὶ εἰσέλθουσα αὐτοὺς ἀποστρέφεσθαι καὶ μὴ ἀναμίγνυσθαι, καὶ πάλιν εἶπον, μὴ ἐξόρκιζε, ἀλλὰ νουθέτει τε, οὐκ εἰσαγαγὲ νομοθετῶ, ἀλλὰ καὶ πάνυ παραδοῦναι. σὺ γὰρ σὺ πρὸς ἔλεον ἕτοιμος ἦς, κἀκεῖνος ταχέως ὁ πένης τῆς ἀργίας ἀπαλλαγήσεται, καὶ σὺ τῆς ὠμότητος. ἀλλὰ ψεύσεται πολλὰ καὶ πλάσεται, φησιν. ἀλλὰ καὶ εἰντεῦθεν ἄξιος ἐλεῆσαι, ὅτι εἰς τοιαύτην κατέπεσεν ἀνάγκην, ὡς καὶ τοιαῦτα ἀναγκασθῆναι. ἡμεῖς δὲ οὐ μόνον οὐκ ἐλεοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὠμὰ εἰκῆ πρεσβεύοντα ῥήματα, οὐκ ἔλαβες ἄπαξ καὶ δίς, λέγοντες; τί οὖν; ἂν δόξῃ πραφῶσαι πάλιν, ὅτι ἄπαξ ἐπράφη; ἕλκει μὴ καὶ τὴν σαυτοῦ χαρὰ τούτοις ζητεῖς οὖν νόμους, καὶ λέγεις* · ἐπεπλήσθης ἡδὺς καὶ πρὸ τῆς ἡδύς, καὶ μὴ ζήτει νῦν; ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ ὑπὲρ ὃ μέλλεν ἁμαρτήσεσθαι, τοῦτον ὃν καὶ τὰ συμμετρα

* πρὸς αὐτὸν

ἀπαιτοῦντα

ἀπαιτοιῶτα ἀποστρέφῃ, ὀφείλων δι' ἃ τοῦτο αὐτὸν ἐλεῆσαι, ὅτι καθ' ἑκάστην ἀναγκάζεταί σοι προσιέναι τὴν ἡμέραν. Εἰ γὰρ καὶ μηδαμόθεν ἑτέρωθεν ὀπτικάμπτῃ, διὰ τοῦτο αὐτὸν ἔδει σε ἐλεῆσαι. "ἡ γὰρ τῆς πενίας" ἀνάγκη ταῦτα βιάζεται καὶ ποιεῖ· καὶ σὺν ἐλεεῖς αὐτὸν, ὅπου τοιαῦτα ἀκούων σὺκ αἰσχύνῃ). ἡ γὰρ ἀνάγκη δυναστεύει. σὺ δὲ μόνον σὺκ ἐλεεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐκπομπεύεις· καὶ ὃ Θεὸς κελεύσαντος λάβρα δίδοναι, ἔστηκας δημοσιεύων τὸ προσελθόντα καὶ ὀνειδίζων, ὑφ' ὧν ἐλεεῖν ἐχρῆν. Εἰ γὰρ μὴ βούλει δοῦναι, τί καὶ ἐγκαλεῖς καὶ συκοφαντεῖς τὴν ταλαίπωρον καὶ ἀθλίαν ψυχήν; ἦλθεν, ὡς εἰς λιμένα, τὰς σὰς χεῖρας ὀπτήσουσα· τί κύματα ἐγείρεις καὶ χαλεπώτερον Ⓦ χειμῶνα ἐργάζῃ; τί καταγινώσκεις ἀνελθυθερίαν; μὴ γὰρ, εἰ προσεδύσατο τοιαῦτα ἀκούσεσθαι, προσῆλθεν δή; Εἰ δὲ καὶ ταῦτα προθύμως προσῆλθε, διὰ τοῦτο ἄξιον καὶ ἐπὶ σὲ ἐλεῆσαι, καὶ τὴν ζημίαν φεῖσθαι ὠμότητα· ὅπου γοῦν οὕτως, ἀπροσκόπτως ὀπτήσεται ὁρᾶν ἀνάπτουσαν, ἡμερώτερος γένῃ. οὐδὲ [γὰρ] ἀνεκτὸν αὐτὴν νομίζεις εἰς ἀπόνοιαν "τῆς ἀναισχυντίας" ὃ τοῦ λιμοῦ δέος, ἀλλ' ἀναισχυντήσαν ἐλεῆσαι· καίτοι μείζονα αὐτὸς ἀναισχύντησας πολλάκις, καὶ ὑπὲρ χαλεπῶν προσαγμένος. ἐνταῦθα μὲν γὰρ καὶ συγνώμην ἡ ἀναισχυντία φέρει, ἡμεῖς δὲ πολλάκις κολάσεως ἄξια προσπίπτοντες ἀναιδευόμεθα· καὶ δέον ἐννοοῦντας ἐκφυγεῖν ταπεινοὺς γενέσθαι, καὶ ἐπεμβαίνομεν τοῖς ταλαιπωρήσεις τούτοις, καὶ φάρμακα αὐτοῖς τραύματα προσφέρομεν. Εἰ γὰρ μὴ βούλει δοῦναι, τί σὲ πλήττεις; Εἰ μὴ βούλει χορεῖσθαι, τίνος ἕνεκεν καὶ ὑβρίζεις; ἀλλ' οὐκ ἀνέχεται ἀπὸς ἰῶναι ἕτερος. οὕτω, ὡς ἐκέλευσεν ὁ σοφὸς ἐκεῖνος, οὕτω ποίησον· ἀποκρίθητι αὐτῇ ἐν παραύτῃ εἰρωνικά. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνα τοσαῦτα ἀναισχυντεῖ. ὁ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἁπλῶς βουλόμενος" αἰσχύνεσθαι· κἂν μυρία ὦσιν" φιλονεικήσωσιν, οὐκ ἂν ἀναισχύμων ἐγὼ πεισθείην ποτε, ὅτι ἄνθρωπος ἐν ἀφθονίᾳ ζῶν ἕλοιτο ἂν ἐπαιτεῖν. μηδεὶς τοίνυν ἡμᾶς παραλογιζέσθω, ἀλλὰ, κἂν λέγῃ Παῦλος, Εἴ τις θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω, πρὸς ἐκείνους λέγει· πρὸς ὑμᾶς δὲ τοῦτο λέγῃ, ἀλλὰ τοιοῦτον, ὃ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῆτε. οὕτω καὶ ἐν οἰκίᾳ ποιοῦμεν ἡμεῖς· ὅταν δύο γυναῖκες μάχωνται πρὸς ἀλλήλας, κατ' ἰδίαν ἑκάστην λαβόντες παραινοῦμεν· τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐποίησε, καὶ Μωϋσῆς. πρὸς μὲν γὰρ Ⓦ Θεὸν ἔλεγε, Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· Εξοδ.λβ.λα. "ἐπεὶ, καὶ μὲ ἐξάλειψον· αὐτοῖς δὲ ἐκέλευε καταφάτειν ἀλλήλας καὶ σὺν προσήκοντας ἀπωλείας. καί τοι ταῦτα ἐναντία ἐστὶν, ἀλλ' ὅμως εἰς ἓν ἀμφότερα ἔβλεπε τέλος. πάλιν ὁ Θεὸς φησὶ μὲν Μωϋσεῖ, Ἰουδαίων ἀκουόντων, ἔλεγε· ἄφες με, καὶ ἐκτρίψω τὸν λαὸν (εἰ γὰρ καὶ μὴ πρῆναν, ταῦτα λέγοντος τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἔμελλον αὐτὰ ἀκούσαντες ὕστερον) καὶ ἰδίαν ἦλθε συναυλίαν τούτων αὐτῇ παρασχεῖν. καὶ ταῦτα Μωϋσῆς ἀναγκασθεὶς ὕστερον ἐξελάλησεν, οὕτω λέγων· Μὴ Λευιτ.ια.ιβ. γὰρ ἐγὼ αὐτοῦ ἐν χαρᾷ ἔλαβον, ὅπου λέγεις μοι, [ὅτι] ἄφες αὐτὸν, ὡς ἂν ἀρῇ ὀλέθριος Ⓦ [θεὸν] ἐπιπλάζοντα εἰς τὸ κόλπον αὐτῆς; ταῦτα καὶ ἐν οἰκίαις γίνεται, καὶ πολλάκις πατὴρ, τῷ μὲν παιδαγωγῷ ὑβρίσαντι Ⓦ παῖδα, κατ' ἰδίαν ὀπτιμᾷ λέγων, μὴ ἔσο πρᾶος μηδὲ σκληρός· τῷ δὲ νέῳ τὰ ἐναντία λέγει, κἂν ἀδίκως ὑβρίζῃ, φέρε, ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἔνια [δ'] χρήσιμον ζωάγων. οὕτω καὶ Παῦλος, τοῖς μὲν ὑγιαίνουσι καὶ σωφρονοῦσιν ἔλεγε, Εἴ τις θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω, ἵνα αὐτοῦ εἰς ἔργον ἐμβάλῃ· τοῖς δὲ ἐλεεῖν δυναμένοις, ὑμεῖς δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῆτε, ἵνα αὐτοῦ εἰς ἐλεημοσύνην ἀγάγῃ. οὕτω καὶ νῦν τοῖς ἐξ ἐθνῶν πρήνει ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους ὀπτιστολῇ μὴ ὑψηλοφρονεῖν κατὰ τῶν Ἰουδαίων, καὶ τὴν ἀγελαίαν πρήναλλε εἰς μέσον, καὶ ἄλλα μὲν τούτοις, ἄλλα δὲ ἐκείνοις φαίνεται λέγων. μὴ τοίνυν εἰς ὠμότητα ἐκπέσωμεν, ἀλλ' ἀκούσωμεν Παύλου λέγοντος, Τὸ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῆτε· ἀκούσωμεν τοῦ δεσπότου λέγοντος, πρωτὴν αἰτοῦντί σε δίδου· ἵνα, γίνεσθε οἰκτίρμονες, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν. καίτοι πολλὰ εἶπεν, οὐδαμοῦ δὲ τέθεικεν, ἀλλ' ὀπτὴν τοῦτον οἰκτιρμονα μόνον. οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς ἴσους Θεῷ ποιεῖ, ὡς τὸ εὐεργετεῖν. ἀλλ' οὐδὲν ἀναλογεστέρον,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναγδέτερόν, φησι, πένητος. Διατί [εἰπέ μοι] τῶν καλῶ; ὅτι ὑπερέχων καταβοᾷ βλέπει οὖν δείξω ὅτι ἐκείνων ἡμῖς ἐσμεν ἀναγκαιότεροι, καὶ σφόδρα ἀναγκαῖς; ἀναμνήσθητί μοι νῦν ἐν χαρᾷ τῆς ὑπατείας, ποσάκις περιπέζης τῶν ἀχειμάτων ἐν ἑτέρᾳ, [καὶ] ⟨ΝΝ⟩ ὑπερπετόντα οἰκέτην καλέσας, ἵνα σχολαιότερον βαδίσῃ, πρῶτα ἀνέτρεψας, λακτίζων, ὑβρίζων, λοιδορούμενος ὑπὲρ ἀναβολῆς μόνον μικρᾶς, χάριν σφόδρα εἰδώς, ὅτι καὶν μὴ θύγειας, ἀλλὰ μικρὸν ὕστερον" ἀπολαύσῃ τῆς ἐδωδῆς; Εἶτα σαυτὸν μὲν ὑπὲρ τοῦ μηδενὸς ὀνησιλούμενον καὶ καλῆς ἀναίρεσιν, ⟨ΝΝ⟩ ὃ πέντε ⟨ΝΝ⟩ ὑπὲρ τῶν μειζόνων δεδικότα δὲ τρέμοντα (οὐδὲ γὰρ περὶ μηνήσεως, ἀλλὰ περὶ λιμοῦ πᾶς ὁ φόβος αὐτῷ) ὕστερον καὶ ἰταμόν καὶ ἀναίδη δὲ ἀναίρεσιν καὶ πάντα τοιοῦτον καὶ αἴσχιστα; καὶ πῶς οὐκ ἐκάτερα τοῦτο ἀναίρεσιν πάσας; ἀλλ' οὐκ ἐνοοῦμεν ταῦτα· διατί τοῦτο ἐπαρθεῖς ἐκείνους εἶναι νομίζομεν· ὡς ἐγὼ καὶ ἡμέτερα δέχεσθαι ζόμεθα δὲ προβαλλόμεθα τοῖς ἐκείνων, οὐκ ἀν' αὐτοῦ ἐνομίσαμεν εἶναι φορτικοί. μὴ δὴ γένοιτο πικρὸς δικαστής. καὶ γὰρ ἐν πάντων ἁμαρτημάτων ἦς ἀπαλλαγμένος," ὃ δὲ οὕτω σοι ἐπέτρεπεν ὁ τοῦ Θεοῦ νόμος ἀκριβῶς γνῶναι ἐξετάσαι τῶν ἀλλοτρίων. Εἰ γὰρ ὁ Φαρισαῖος διατί τοῦτο ἀπώλετο, ποίας τυχόμεθα ἀπολογίας ἡμῖς; Εἰ τοῖς [καλῶς] καπηλεύουσιν οὐκ ὑπερέπει πικρῶς ἐξετάζειν τὰ ἑτέρων, πολλῷ μᾶλλον τοῖς ἐπαγγελλομένοις. μὴ τοίνυν ὠμοί, μηδὲ ἀπηνεῖς, μὴ ἀσπονδοι, μηδὲ ἀστοργοι, μὴ ἀνελεήμονες ὦμεν. καὶ γὰρ πολλοὶ εἰς τοῦτο οἶδα ἀνελεημοσύνης ἐλθόντας, ὡς διὰ ὄκνον [ὃ] μικρὸν λιμώττοντας θεωρᾶν, καὶ ταῦτα λέγοντας τὰ ῥήματα· οὐ πρέπει οἰκέτης ἐμοὶ νῦν, πόρρω τῆς οἰκίας ἐστω, τραπεζίτης οὐδεὶς ὅστις μοι γνώριμος. ὦ τῆς ὠμότητος. Ὃ μεῖζον" ἰώμενος, καὶ Ὃ ἔλαττον οὐκ ἀνύεις; ἵνα σὺ μὴ βαδίσῃς μικρὸν, ὀκνῶ λιμῷ διαφθείρεσθαι; ὦ τῆς ὕβρεως, ὦ τοῦ τύφου. Εἰ γὰρ δέκα σταδίαν βαδίσαι ἐχρῆν, ὠκνήσατε ἔδει; οὐδὲ ἐνοεῖς ὅτι μείζων ὁ μισθός σοι οὕτω γίνεται; ὅταν μὲν γὰρ δῶς, ὑπὲρ τοῦ διδόντος λαμβάνεις μισθὸν μόνον· ὅταν δὲ καὶ αὐτὸς βαδίσῃς, καὶ τοῦτο σοι κεῖται πάλιν ἀμοιβή. ἐπεὶ καὶ ⟨ΝΝ⟩ πατριάρχαι διατί τοῦτο θαυμάζομεν, ὅτι αὐτὸς ὑπὸ ταῖς βοαῖς ἔδραμε καὶ Ὃ μοσχάριον ἥρπασε, καὶ ταῦτα τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτὼ οἰκογενεῖς ἔχων. νῦν δὲ τοσούτου τινὲς εἰσὶ τύφου πεπληρωμένοι, ὡς διατί παίδων ταῦτα ποιεῖν, καὶ μὴ αἰσχύνεσθαι. Ἀλλὰ δι' ἐμαυτοῦ μὲν ταῦτα κελεύεις ἀνύειν, φησί, καὶ πῶς δ' δόξω κενοδοξεῖν; ἐγὼ μὲν οὖν καὶ δι' ἑτέρων κενοδοξίαν τοῦτο ποιεῖς, αἰσχυνόμενος ὀφθῆναι πένητι διαλεγόμενος. Ἀλλ' οὐδὲν ὑπὲρ τούτων ἀκριβολογοῦμαι· μόνον δίδου, εἴτε διατί σαυτοῦ, εἴτε δι' ἑτέρων τοῦτο βούλει ποιεῖν καὶ μὴ ἐγκαλεῖ, μὴ πλήττε, μὴ λοιδόρει. Φαρμάκων γὰρ, οὐ τραυμάτων δεῖται ὁ τοιοῦτος· ἐλέου, οὐ ξίφους. Εἰπέ γάρ μοι, εἴ τις λίθῳ βληθεὶς καὶ τραῦμα λαβὼν κατὰ τῆς κεφαλῆς, οὐδὲ ἄλλος ἀφεὶς ἄπωθεν, προσέδραμέ σου τοῖς γόνασι καταῤῥέοντος τοῦ αἵματος, ἄρα ἑτέρῳ λίθῳ πατάξας, προσέθηκας ἂν αὐτῷ ἕτερον τραῦμα; οὐκ ἔγωγε οἶμαι, ἀλλὰ καὶ" αὐτὸ ἐπεχείρησας ἂν διορθῶσαι. τί οὖν ὅτι τῶν πενήτων ποιεῖς τὰναντία; οὐκ οἶδας ὅσον δυνατὸν καὶ καὶ αἰσχῦναι καὶ καθελεῖν λόγος; κρεῖττον γάρ, φησι, λόγος ἢ δόσις. καὶ λογίζῃ ὅτι κατὰ σαυτοῦ Ὃ ξίφος ὠθεῖς, καὶ χαλεπώτερον τραῦμα λαμβάνεις, ὅταν λοιδορηθεὶς ὀκνῆς ἀναχωρῆσαι σιγῇ πένητα καὶ πολλὰ δακρύων; καὶ γὰρ τοῦτο Θεοῦ πέμπεται πρὸς σέ. ἐννόησον οὖν ὑβρίζων αὐτὸν, ποῦ διαβαίνεται ὑβρεν, ὅταν ὀκνῆς μὴ πέμπῃ πρὸς σε, καὶ σοὶ δοῦναι κελεύῃ· σὺ δὲ μὴ μόνον μὴ δῷς, ἀλλὰ καὶ ὑβρίσῃς ἐλθόντα· Εἰ δὲ ἀγνοῆς τοῦτο ὑπερβολὴν τῆς ἀτοπίας, ἐπ' ἀνθρώπων αὐτὸ σκέψασαι, καὶ τότε εἴσῃ καλῶς Ὃ μέγεθος τῆς ἁμαρτίας. Εἰ γὰρ σὸς οἰκέτης τοῦτο σοῦ κελεύσαντος πρὸς ἕτερον ἀπελθεῖν οἰκέτην ἀργύριον ἔχοντα σὸν λαβὼν, οὐ μόνον κενὰς ἐπανῆλθε χεῖρας, ἀλλὰ καὶ ὑβρισθείς, τί οὐκ ἂν ἐποίησας ⟨ΝΝ⟩ ὑβριστικόν; πόσου οὐκ ἂν δίκαιον ἀπῄτησας, εἶτε λοιπὸν αὐτὸς ὢν ὁ ὑβρισμένος; πόσῳ καὶ μᾶλλον τοῦ Θεοῦ λογίζου. Ὃ γὰρ αὐτὸς πέμπει πρὸς ἡμᾶς σὸν πένητα, καὶ τὰ" αὐτοῦ δίδομεν, ἂν ἃ ἔχομεν δῶμεν· ἂν Ὃ πρὸς πᾶν μὴ δοῦναι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναι ϗ ὑβεισθέντας ἐκπέμψωμεν, ἐννόησον πόσων σκηπτῶν, πόσων κεραυνῶν ἄξιον τοῦτο ῥῆμα ποιοῦμεν. ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι, ϗ τὴν γλῶτταν χαλιώσωμεν, ϗ τὴν ἀπόνοιαν ἐκβάλλωμεν, ϗ τὴν χεῖρα τοῦ ἐλεημοσύνου ἐκτείνωμεν, ϗ μὴ χρήμασι μόνον, ἀλλὰ ϗ ῥήμασι τὸν λιμὸν θεραπεύωμεν τῶν δεομένων· ἵνα ϗ τὴν ἀπὸ τῆς λοιδορίας κό- κ. ἐκφύγ.
λασιν φύγωμεν, ϗ τὴν ἀπὸ τῆς βλασφημίας ϗ τῆς ἐλεημοσύνης βασιλείαν κληρονομήσωμεν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λς. 1 ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΟΤΕ ΕΤΕΛΕΣΕΝ Ο ΙΗ- κεζ ια.
ΣΟΥΣ ΔΙΑΤΑΣΑΜΕΝΟΣ ΤΟΙΣ ΔΩΔΕΚΑ ΜΑΘΗΤΑΙΣ ΑΥΤΟΥ, ΜΕΤΕΒΗ ΕΚΕΙΘΕΝ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΕΙΝ ΚΑΙ ΚΗΡΥΣΣΕΙΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΟΛΕΣΙΝ ΑΥΤΩΝ.

Πειδὴ [γὰρ] αὐλοὺς ἔπεμψεν, ὡς ἐξήλαγε λοιπὸν ἑαυτὸν, δηλονότι χώ- κ. ὃ
ρειν αὐλοῖς καὶ χαρὰν ποιᾷν ἅπερ ἐπέταξεν. "οὐδὲ γὰρ αὐτὸν" παρόντος ϗ θεραπεύοντος ἠθέλησεν ἀνθρώποις ἐκείνοις προσελθεῖν. κ. διάνοιαν
2 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰωάννης ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν*, 3 Εἶπε αὐτῷ, λέγων· σὺ εἶ κ. Ιησου, * αὐτοῦ.
ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; Ὁ δὲ Λουκᾶς φησιν, ὅτι ϗ αὐλοὶ ἀπήγγειλαν τὰ σημεῖα τῷ Ἰωάννῃ, ϗ τότε ἔπεμψεν αὐλούς. πλὴν ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀπο-
εἶδεν οὐδεμίαν ἔχει, ἀλλὰ θεωρίαν μόνον. τὴν γὰρ ζηλοτυπίαν αὐτῶν ϗ τοῦτο ἐμφαίνει τοῦ πρὸς αὐτόν· ὃ δὲ ἐξῆς, σφόδρα δεῖ τῶν ζητουμένων. ποῖον δὴ τοῦτο; Τὸ εἰπεῖν, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ὁ γὰρ πρὸ τῶν σημείων εἰδὼς αὐτὸν, ὁ πρὸ τοῦ πνεύματος μαθών, ὁ πρὸ τοῦ παιδὸς ἀκούσας, ὁ ὅτι πρώτων μυστικηρύξας, νῦν πέμπει, πρὸς αὐτὸν μαθησόμενος, εἴτε αὐτὸς εἶη, εἴτε μή· καίτοι εἰ μὴ οἶδεν ὅτι αὐτός ἐστι σαφῶς, πῶς σεαυτὸν ἀξιόπιστον εἶ) νομίζεις, ἀποφαινόμενος ταῦτα τῶν ἀγνοουμένων; Ⓦ γὰρ ἑτέροις μάρ- κ. δοκεῖ.
τυρήσοντα, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸ ἀξιόπιστον εἶ)" ἔδει. ϗ σὺ ἔλεγες, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι Λουκ. γ. ιϛ.
αὐτοῦ Ⓦ ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος; ϗ σὺ ἔλεγες, Ὅτι οὐκ ἤδειν αὐτὸν, ἀλλ' ὁ πέμψας με Ἰωαν. α. λγ.
βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ϗ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ; οὐκ εἶδες τὸ πνεῦμα ἐν εἴδει περιστερᾶς; οὐ-
χὶ τῆς φωνῆς ἤκουσας; ϗ χὶ διεκώλυες αὐτὸν λέγων, ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, ϗ σὺ ἔρχῃ πρός με; ϗ χὶ ϗ τοῖς μαθηταῖς ἔλεγες, ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι; οὐχὶ Ⓦ δῆμον ἐδίδασκες ἅπαντα, ὅτι αὐτὸς αὐτοὺς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ ϗ πυρί; ϗ ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου; οὐχὶ πρὸ τῶν σημείων ταῦτα πάντα ϗ [πρὸ] τῶν θαυμάτων ἀνεκήρυξας; πῶς οὖν νῦν, ὅτε δῆλος πᾶσιν ἐγίνετο καὶ
πάντα σχεδὸν διῆλθεν αὐτοῦ ἡ φήμη, ϗ νεκροὶ ἠγέρθησαν, ϗ δαίμονες ἀπηλάθησαν, ϗ σημείων Λουκ. α. μα.
τοσούτων ἐπίδειξις γέγονε, τότε πέμπεις μανθάνων παρ' αὐτοῦ; τί δὴ γέγονεν; ἀπάτη τις ἦν πάντα ἐκεῖνα τὰ ῥήματα; σκιὰ ϗ μῦθος; ϗ πῶς ἂν ταῦτα νοεῖν ἔχων εἴποι; οὐ λέγω, Ἰωάννης, ὁ ἐν τῇ μήτρᾳ σκιρτήσας, ὁ πρὸ τῶν ὠδίνων αὐτὸν ἀναχηρύξας, ὁ τῆς ἐρήμου πολίτης, ὁ τὴν ἀγγελικὴν ἐπιδειξάμενος πολιτείαν· ἀλλ' εἰ ϗ τῶν πολλῶν ἕνεκα ϗ καὶ τῶν σφόδρα
ἀπερρίμμενων, οὐκ ἂν μετὰ τοσαύτας μαρτυρίας ϗ τὰς πρὸς ἑαυτὸν ϗ τὰς πρὸς ἑτέρων ἀνε-
φέδωκεν. ὅτεν δῆλον, ὅτι οὐδὲ ὧν ἀμφισβητῶν ἔπεμπεν, οὐδὲ ἀγνοῶν ἠρώτα. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, ὅτι ἤδει μὲν σαφῶς, ἀλλ' ὁ δεσμωτήριον διειλότερος γέγονεν. οὐδὲ γὰρ ἀπαλλαγήσεσθαι ἐντεῦθεν προσεδόκα, οὐδὲ, εἰ προσεδόκα, προσυδωκεν ἂν τῇ δυσε-
βείᾳ ὁ πρὸς θανάτου παραπεμπόμενος. οὐδὲ γὰρ ἄν, εἰ μὴ πρὸς τοῦτο ἐκ προθυμα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μῶς, πρὸς δῆμον ὁλόκληρον ἅμματα μελετήσαντα ἐκχέειν πρὸς φητικά, τοσαύτην δὺ ἐπεδείξατο τὴν ἀνδρείαν· οὐκ αὖ τὸν ὠμὸν τύραννον ἐκφυγὸν μὴ τοσαύτης ἠλεγξε τὴν παῤῥησίας ἐν μέσῃ πόλει καὶ ἀγορᾷ, καθάπερ παιδίον μικρὸν, σφόδρα ὅπως μὴ ἀκουόντων " ἀπωτέρων. χ. πολλῶν.
Εἰ δὲ καὶ δειλότερος γέγονε, πῶς τοῦτο μαθητὰς οὐκ ἠμύνετο τοῦτο ἑαυτῷ, ἐφ' οἷς αὐτὸς τοσαῦτα ἐμαρτύρησεν, ἀλλὰ δι' αὐτῶν ἠρώτα, ὀφείλων δι' ἑτέρων ; καίτοιγε ἤδει σαφῶς, ὅτι καὶ ἐζη- 5
λοτύπουν αὐτόν, ὡς λαβεῖν ἵνα ὄῤῥησιν ἐπεθύμουν. πῶς δὲ ὁ δῆμον τὸν Ἰουδαϊκὸν οὐκ ἠρυθρίασεν, ἐφ' ὃ τοσαῦτα ἐκήρυξε ; Εἰ δὲ αὐτὸς καὶ εἰς τὸν ἀπαλλαγὴν τῶν δεσμῶν οὐτοσὶ πλέον ἐγένετο ; οὐδὲ γὰρ διὰ τὸν Χριστὸν ἐμισεβλημήθη, οὐδὲ διὰ τὸ ἀνακηρύξαι αὐτὸν τῇ δυνάμει, ἀλλὰ διὰ τὸν ἔλεγχον τὸν ὅτι τὸν γαμὸν ἐμοίχευε. ποίου δὲ παιδίου ἀνώτερα, ἵνος δὲ ἀνθρώπου μαινομένου οὐκ αὖ ἑαυτὸν δόξαν περιέθηκε ; Εἰ οὖν ὅτι ὁ κα- 10
τασκευαζόμενον ; ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν Ἰωάννου τὰ ἀμφισβητούμενα ταῦτα, ἀλλ' οὐδὲ τὸν τυχόντος, οὐδὲ τὸν σφόδρα ἀνοήτου καὶ παιδαρίου τινὸς, οὐκ ἂν ἐρημίων δῆλον. διὰ δὲ λοιπὸν τὴν λύσιν ἐπαγαγεῖν. Τίνος οὖν ἕνεκεν ἔπεμψεν ἐρωτῶν ; ἐπεπήδων τῷ Ἰησοῦ οἱ Ἰωάννου μαθηταὶ (καὶ τοῦτο πολλοῦ δῆλον ὅτι) καὶ ζηλοτύπως ἀεὶ πρὸς αὐτὸν εἶχον. καὶ δῆλον ὡς ὧν πρὸς τὸν διδάσκαλον ἔλεγον· ὃς γὰρ ὦν, φησι, μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ με- 15
μαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. καὶ πάλιν ζήτησις ἐγίνετο Ἰουδαίων μετὰ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου περὶ καθαρισμοῦ, καὶ αὐτοὶ πάλιν προσελθόντες ἔλεγον·
Ματθ. θ. ιδ. Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι νηστεύομεν [πολλά,] οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν ; ὅπου γὰρ ἦσαν εἰδότες, ὅτι ὡς ὁ Χριστός· ἀλλὰ τῷ μὲν Ἰησοῦ ἀνθρώπῳ ψιλῷ ὄντι πλουτοῦντες, τὸν δὲ Ἰωάννου μείζονα ἢ κατ' ἄνθρωπον, ἐδάκνοντο ὑπερδοκιμοῦντα ὑπὸ ὁρώντες, σκῶν ἦν καθὼς εἶ- 20
πε, λοιπὸν λήψονται. καὶ τοῦτο αὐτοῖς σκώλυε προσελθεῖν, τῆς ζηλοτυπίας ἀφαπτιζούσης τοῦ προσοδον. ἕως μὲν οὖν ὡς Ἰωάννης μετ' αὐτῶν, παρεκάλει συνεχῶς καὶ ἐδίδασκε· καὶ ὅδε ὅπως ἔπειθεν. ὅπου δὲ λοιπὸν ἔμελλε τελευτᾶν, πλείονα ποιεῖται τοῦ σπουδὴν. καὶ γὰρ ἐδεδοίκει μὴ καταλίπῃ πονηρὸν " δόγματος σκοτόθεσιν, καὶ μείνωσιν ἀῤῥήγμονοι τοῦ Χρι- χ. σχίσμα-
στοῦ. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐσπούδαζε καὶ πρὸ τοῦ ἐρχομένου αὐτὸν " προσάγειν ἀπόστασις οὖσαν αὐτὸν· χ. προσαγ-
ὅπου δὲ οὐκ ἔπειθε, τελευτῶν λοιπὸν πλείονα ποιεῖται τὴν προθυμίαν. Εἰ μὲν γὰρ εἶπεν, ὅτι ἀπέλθετε πρὸς αὐτόν, αὐτὸς μὲν βελτίων ἐστὶν, οὐκ ἂν ἔπεσε δυσαποπαύστως ἔχοντας· ἀλλὰ καὶ ὑπωμοσίαν μετεωρίζων * ταῦτα " λέγει, καὶ μᾶλλον ἂν αὐτὸν προσηλώθησαν. Εἰ δὲ * αὐ
ἐσίγησε, πάλιν οὐδὲν πλέον ἐγίνετο. Τί οὖν ποιεῖ ; ἀναμένει πρὸς αὐτῶν ἀκοῦσαι, ὅτι " θαυ- χ. λέγων,
μαστὰ ἐργάζεται). καὶ οὐδὲ ὅπως αὐτοῖς προσῆλθε, οὐδὲ πρώτας πέμπει, ἀλλὰ δύο τινὰς, ἵνα μὴ δι- χ. θαύματα
δεῖ ἴσως τῶν ἄλλων εὐπειθεστέρους ὄντας, ἵνα ἀνυπόπτως ἡ ἐρώτησις γένηται, ἵνα πρὸς τὸ παραλ-
λάξαι μάθωσιν αὐτῶν τὸ μέσον τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐκείνου· καὶ φησιν· ἀπέλθετε, καὶ εἴπατε, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν ; ὁ δὲ Χριστὸς τὸν γνώμιον εἰδὼς τὸν Ἰωάννου, οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐγώ εἰμι (πάλιν γὰρ ἂν προσέσχε τοῖς ἀκούουσι, καίτοι ὅτι ἀκόλουθον ἦν εἰπεῖν) ἀλλὰ ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτὸν ἀφίησι μανθάνειν. λέγει γάρ, ὅτι προσελ- 35
θόντων αὐτῷ τούτων, τότε πολλοὺς ἐθεράπευσε. καίτοι ποία ἀκολουθία ἦν ἐρωτηθέντα, Εἰ σὺ εἶ, πρὸς μὲν τοῦτο μηδὲν εἰπεῖν, θεραπεύσαντα δὲ οὕτως αὐτὸν κακῶς ἔχοντας, Εἰ μὴ ὅτι ἐβούλετο κατασκευάσαι ὅπερ εἶπον ἐγώ ; καὶ γὰρ τὸ ἀπὸ τῶν πραγμάτων μαρτυρεῖσθαι πιστοτέραν καὶ μᾶλλον ἀνύποπτον ἦν) " νομίζετε τῆς ἀπὸ τῶν ῥημάτων. εἰδὼς τοίνυν, ἅτε Θε- χ. -ζον
ὸς ὤν, τὸν σχοινοῖδη μῦν ἧς αὐλοὺς ἔπεμψεν ὁ Ἰωάννης, οὕτως ἐθεράπευσε τυφλοὺς, χωλοὺς, καὶ ἑτέρους πολλοὺς, οὐκ ἐκφυγὸν διδάσκων (πῶς γὰρ τὸ πεπρωμένον ;) ἀλλὰ τούτους αὐτὸν ἀμφιβάλλοντας. καὶ θεραπεύσας φησί·

4 Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·

5 Τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, καὶ λεπροὶ καθαίζονται, καὶ κωφοὶ ἀ-

κούουσι,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κούουσι, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ πρόσκομμα ἐν ἐμοί. 6 Καὶ μακάριος, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ

Δείκνυσ ὅτι τὰ ἀπόρρητα τῆς Ἀγαπούσας αὐτῷ οἶδεν. Εἰ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ προσέτι ἀν, ὅπερ ἔφθασε εἰπών, τοῦτο αὐτῆς, ἢ ἐνενόησαν ἄν, εἰ καὶ μὴ εἶπον, ὅπερ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτὸν ἔλεγον· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· οὐκ ἀληθὴς ἡ μαρτυρία σου. Ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸς μὲν οὐ λέγει τοῦτο· ἀπὸ δὲ τῶν ἔργων αὐτοῖς ἀφίησιν αὐτοὺς πόθεν μαθεῖν, ἀνύποπτον τὴν διδασκαλίαν ποιούμενος καὶ σαφεστέραν. Ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἔλεγχον αὐτῶν λανθανόντως ἐπήγαγε. Ὅτε γὰρ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ, ὃ πάθος αὐτῶν ἀνακηρύξας, καὶ τῷ ζωηρότατι αὐτῶν μόνῳ τοῦτο καταλιπών, καὶ οὐδένα μάρτυρα τῆς κατηγορίας ταύτης ποιησάμενος, ἀλλ' ἢ μόνους ἐκείνους τοὺς τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ μύθους, μειζόνως αὐτοὺς καὶ ταύτῃ ἐπεσπάσατο, εἰπών· μακάριος, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. καὶ γὰρ αὐξεῖς αἰνιττόμενος ταῦτα ἔλεγε. ἵνα δὲ μὴ τὰ περὶ ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ ἑτέρων λεγόμενα θέντες εἰς μέσον, σαφεστέραν ὑμῖν ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν λεγομένων ποιήσωμεν τὴν ἀληθείαν, ἀναγκαῖον καὶ ἐνταῦθα εἰπεῖν. Τί οὖν φασί τινες; ὅτι οὐκ αὐτή ἐστιν ἡ αἰτία ἡ περὶ ἡμῶν εἰρημένη, ἀλλ' ἣν φησὶν ὁ Ἰωάννης. φησὶν δὲ ὁ πᾶς, ἀλλ' ὅτι μὲ αὐτὸς ἔφη ὁ Χριστός, ἡδέως· εἰ δὲ καὶ ὀλίγον ἀνεβλέψαντες ἔμεμψε τελευτᾶν, οὐκ ἤδει. Ἀλλὰ τοῦτο εἶπε, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος; τουτέστιν, ὁ εἰς ᾅδου μέλλων καταβαίνειν; ἀλλ' οὐκ ἀνὴρ ἔχει τοῦτο λόγον. ὁ γὰρ Ἰωάννης οὐδὲ τοῦτο φησίν. "τοῦτο γοῦν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐκήρυττε, καὶ πρῶτον ὅτε ἐμαρτύρησεν. ἴδε γάρ, φησίν, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. ἀμνὸν δὲ καλέσας, τὸ ἡμερον καὶ ἀκακον αἴρων· καὶ τὸ εἰπεῖν δέ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, οὐ μόνον τοῦτο ἐδήλωσεν. οὐ γὰρ ἕτερος, ἀλλ' ἢ αὐτὸς τοῦτο ἐργάσατο· ὁ δὲ Παῦλος ἔλεγε, Καὶ οὐ χειρόγραφον, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρεν ἐκ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ. καὶ οὐ λέγει δέ, ὅτι ἐν πνεύματι βαπτίσει ὑμᾶς, καὶ μὴ τὴν ἀνάστασιν προφητεύοντος ἐνταῦθα. ἀλλ' ὅτι μὲ ἀναστήσεται, φησίν, ἡδέως, ἂν δώσει πνεῦμα ἅγιον· ὅτι δὲ σταυρωθήσεται, οὐκ ἤδει. πῶς οὖν ἐλθὼν ἀνίσα ὁ μὴ παθὼν μηδὲ σταυρωθείς; πῶς δὲ μείζων προφήτης οὗτος, ὁ μηδὲ τὴν προφητικὴν ὑπισχνούμενος; ὅτι γὰρ μείζων προφήτης ἐνταῦθα, καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐμαρτύρησεν· ὅτι δὲ τὸ πάθος ἠνέσχετο, πανταχοῦ δῆλόν ἐστι. καὶ γὰρ Ἡσαΐας φησίν· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος. καὶ περὶ τῆς ἀναστάσεως δὲ ταύτης φησί· Καὶ ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Εἶτα τὸ πάθος λέγων καὶ τὴν ἀπ' αὐτοῦ δόξαν, ἐπήγαγε· καὶ ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ τιμή. καὶ μόνον δὲ ὅτι σταυρωθήσεται προεῖλεν οὗτος, ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡνῶν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, φησί· καὶ οὐδὲ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ ἀπολογήσεται). Οὐδὲ γάρ, φησίν, οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. καὶ ὅτι ἀδίκως κατακριθήσεται· ἐν τῇ ταπεινώσει γὰρ αὐτοῦ, φησίν, ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. καὶ περὶ τούτου δὲ [αὐτοῦ] ὁ Δαβὶδ καὶ τοῦτο λέγει, ὃ δὴ καὶ δικαιότερον ἐπιγράφει· Ἵνα τί γάρ, φησίν, ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ὅτι ὁ αὐτός, κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Ἀλλαχοῦ δὲ καὶ τὸν τύπον [αὐτοῦ] λέγει τοῦ σταυροῦ *, ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου· καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐξηρίθμησαν· τὸ μεμνῆσθαι προσίδιον μὲν ἀκριβείας ἁπάσης. Διεμερίσαντο γάρ, φησί, τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. ἀλλαχοῦ δὲ καὶ ὅλως ὅσος προσωνείδισεν αὐτῷ λέγει· Ἐδωκάν γάρ, φησίν, εἰς τὰ βρώματά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. Εἶτα μὲν προφήτην τοσούτων ἐπῆν καὶ τὸ δικαιότερον, καὶ τὴν καταδίκην, καὶ τὸ σταυρωθῆναι μετ' αὐτοῦ λέγουσι, καὶ τῶν ἱματίων τὴν διανομὴν καὶ τὸν ἐπ' αὐτῶν κλῆρον, ἃ πολλῷ πλείονα ἔστερξε (οὐδὲ γὰρ πάντα ἀναγκαῖον προδηλῶσαι ἦν, ὥστε μὴ μακρὸν ποιῆσαι τὸν λόγον) οὗτος δὲ ὁ μείζων ἐκείνων ἁπάντων, ἄπιστα ταῦτα ἡγοῦνται; καὶ πῶς ἂν ἔχοι τινὰ λόγον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γεν; Τίνος ὃ ἕνεκεν ὠκ ἔλεγε, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος εἰς τ' ᾅδου, ἀλλ' ἁπλῶς, ὁ ἐρχόμενος;" ἀλλὰ ἡ ὃ πολλῷ καταγελαστέρων τότε ἐκεῖνο ἂν εἴη. Φασὶ γὰρ ὅτι διὰ τοῦτο ταῦτα ἔλεγεν, ἵνα καὶ εἰς ἅπελθὼν κηρύξῃ· ὥστε οὐδὲν οὔκουν ἔμελλεν εἰπεῖν· Ἀδελφοὶ, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε. ὁ μὲν γὰρ πρῶην βίος πολιτείας ὅσι καιρὸς· μᾶλλον δὲ τὴν τελευτὴν, κρίσις καὶ κόλασις. Εἰ γὰρ ὦ ἀδελφὴ, φησὶ, τίς ὁμολογήσεται σοι; πῶς οὖν συνετρίβησαν πύλαι χαλκαῖ, καὶ μοχλοὶ σιδηροῖ ζωοθλάσθησαν; διὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε γὰρ ἔδειξεν σῶμα ἀθάνατον καὶ ἄφθαρτον τοῦ θανάτου τὴν τυραννίδα. ἄλλως δὲ, τοῦτο δείκνυσι τοῦ θανάτου τὴν ἰσχὺν ἀνῃρημένην, καὶ τῶν ἐκ τῆς προσοικίας αὐτοῦ τετελευτηκότων τὰ ἁμαρτήματα λελυμένα. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, φασὶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐμπροσθεν ἀπῆγεν ἀπολλαξε γεέννης· πῶς φησὶν, Ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ [γῇ] Γομόρρας; τοῦτο γὰρ ὡς καὶ ἐκείνων καθαιρεθησομένων εἴρηται, ἡμερώτερον μὲν, καθαιρεθησομένων δὲ [οὖν] ὅμως. καίτοιγε καὶ δίκαιον ἐνταῦθα ἔδοσαν τοῦ ἐγκλήτου· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τοῦτο αὐτοῖς ἐξαρκήσει). εἰ δὲ τούτους, πολλῷ μᾶλλον τοὺς μηδὲν πεπονθότας. Οἱ οὖν, φησὶν, ἠδικήθησαν ὑπὸ τῆς προσοικίας αὐτοῦ; οὐδαμῶς. ἐκεῖ γὰρ καὶ μὴ ὁμολογήσαντας Χριστὸν τότε σωθῆναι. καὶ γὰρ τοῦτο ἀπῄτειτο παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ μὴ εἰδωλολατρεῖν, καὶ τὸ τ' ἀληθινὸν Θεὸν εἰδέναι. Κύριος γάρ, φησὶν, ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστι. διὰ τοῦτο καὶ Μακκαβαῖοι ἐθαυμάζοντο, ὅτι ὑπὲρ τῆς τοῦ νόμου φυλακῆς ἔπαθον ἅπερ ἔπαθον, καὶ παῖδες ὑπὸ τεχῆς, καὶ ἕτεροι δὲ πολλοὶ δι' Ἰουδαίοις βίον ἄριστον ἐπιδειξάμενοι, καὶ τὸ μέγα τῆς γνώσεως ταύτης διατηρήσαντες, οὐδὲν ἀπῃτήθησαν πλέον. Τότε μὲν γὰρ εἰς ὑποτείνου ἦρκει, καθάπερ ἔφθην εἰπών, τὸ τ' Θεὸν εἰδέναι μόνον· νυνὶ δὲ οὐκέτι, ἀλλὰ διὰ καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γνώσεως. διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν· Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχον· νυνὶ δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ὅτω καὶ ὅτι τῆς πολιτείας· τότε μὲν ὁ φόνος ἀπολλύων ἐπὶ τ' ἐργασάμενον, νυνὶ δὲ καὶ ὁ ὀργίζεσθαι· καὶ τότε μὲν ὁ μοιχεύειν καὶ μίγνυσθαι ἀλλοτρίᾳ γυναικὶ κόλασιν ἔφερε· νυνὶ δὲ καὶ ὁ ἀκολάστοις ἰδεῖν ὀφθαλμοῖς. ὥσπερ γὰρ ἡ γνῶσις, οὕτω καὶ ἡ πολιτεία ἐπιτέταται νῦν· ὥστε οὐδὲν ἔδει προσθήκης ἐκεῖ. ἄλλως δὲ, εἰ μέλλοιεν μὴ ὁ ἀποθανὼν πάντες ἄπιστοι πιστεύοντες σώζεσθαι, οὐδεὶς ἀπολέσθαι ποτε. πάντες γὰρ μεταγνώσονται τότε καὶ προσκυνήσουσι. καὶ ὅτι τοῦτο ἐστιν ἀληθὲς, ἄκουσον Παύλου λέγοντος· Ὅτι πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται, καὶ πᾶν γόνυ κάμψει ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· καὶ ὅτι Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. ἀλλ' οὐδὲν ὄφελος τῆς ἀναστάσεως ἐκείνης, εἰ γὰρ προαιρέσεώς ἐστιν ἀγώνισμα, ἀλλὰ τῆς τοῦ προαγμοῦ, ὡς δὲ εἴποι τις, λοιπὸν ἀνάγκης. μὴ δὴ τοιαῦτα λοιπὸν εἰσάγωμεν δόγματα γραώδη καὶ μύθους Ἰουδαϊκοὺς. ἄκουσον γοῦν τί περὶ τούτων ὁ Παῦλός φησιν· Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται), περὶ τοῦ ἐν τῷ τοῦ νόμῳ χρόνῳ διαλεγόμενος· καὶ, ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται, περὶ τοῦ μετὰ Μωϋσέα λέγων ἀπόντων· καὶ, ὅτι ἀποκαλύπτεται ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ὅτι πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων· εἶτα, θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ θλῖψις καὶ στενοχωρία ὅτι πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κακοῦ, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος. καίτοι μείζονα" τότε ἔπαθον Ἕλληνες κακά. καὶ τοῦτο εἶτα τοῦ ἴσου ἀφαιρεῖ τοῦ πρὸς ἡμᾶς. Τίς γὰρ ἂν δικήσεται τοὺς τῶν Βαβυλωνίων στρατιώτας, ἢ τοὺς τῶν Αἰγυπτίων; ὅτι οὐ καὶ Χριστὸν οὐκ ἐγνωκότες περὶ τῆς ἐνσάρκου προνοίας, εἰδωλολατρείας ἀποστάντες, καὶ Θεὸν προσκυνήσαντες μόνον, εἰς πολιτείαν ὑπεδεξάμενοι ἀρίστην, ἀπολοῦνται τῶν ἀγαθῶν, ἄκουσον τί φησι· Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. ὁρᾷς ὅτι [καὶ] ἀγαθῶν ἀμοιβαὶ πολλαὶ τούτοις εἰσὶ, καὶ κολάσεις καὶ τιμωρίαι πάλιν τοῖς εἰς ἐναντία πεποιηκόσι;

χρ. καίτοι πολλ.

χρ. σώματος

χρ. ἀυτῆ

χρ. σώματι

χρ. ἐντεῦθεν

Πολ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ποῦ τοίνυν εἰσὶν ⁘ τῇ γεέννῃ ἁμαρτωλοὶ; εἰ γὰρ ⁘ ἐκτὸς τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, ⁘ μηδὲ ὄνομα γεέννης ἀκηκόασιν μηδὲ ἀναστάσεως, ⁘ ἐν ταύτῃ κολασθέντες, κἀκεῖ δώσουσι δίκην· πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς ⁘ τοιούτοις ἐντραφέντες λόγοις φιλοσοφίας; πῶς εὐλογόν, φησι, τοῦτο μηδὲν περὶ γεέννης ἀκούσαντας εἰς γέενναν ἐμπεσεῖν; ἐρῶ γάρ, ὅτι εἰ ἠπείλησας γέενναν, μᾶλλον ἂν ἐφοβήθημεν καὶ ἐσωφρονήσαμεν. πάντως γάρ, ὡς ἡμᾶς βιοῦμεν νῦν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκούοντες τοῦτο περὶ γεέννης λόγους, καὶ οὐδὲ ὕστερον τοιοῦτοι ἐσόμεθα. χωρὶς δὲ τούτων, κἀκεῖνό ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι ὁ τοῦτο πάσχων πόδας μὴ κατεχόμενος πληγείας, πολλῷ μᾶλλον ἐκείνας οὐ καταφεύγησεν. τοῦτο γὰρ ἀληθέστερόν καὶ παχύτερον ἐμφαινόμενον, καὶ ἐν χερσὶ μᾶλλον καὶ βύθεως συμβησόμενα εἰώθασι σωφρονίζειν, ἢ τὰ μακροῖς ὕστερον ἐκβησόμενα χρόνοις. ἀλλ' ἡμῖν, φησι, μείζων ἐπεκρεμάσθη ὁ φόβος, καὶ ὅτι οὐκ ἴσμεν οὐκ οἴδαμεν. τοῦτον μὲν γὰρ οὐ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐκείνοις σκάμματα ἡμῖν καὶ ἐκείνοις, ἀλλὰ πολλῷ μείζονα ἡμῖν. τοῦτο μείζονας ἀναδέξασθαι πόνους, μείζονος δεῖ βοηθείας ἀπολαῦσαι. βοήθεια δὲ οὐ μικρά, τὸ αὐξῆσαι τὸν φόβον. εἰ δὲ πλεονεκτοῦμεν αὐτῶν τῷ τὰ μέλλοντα εἰδέναι, πλεονεκτοῦσιν ἡμῶν κἀκεῖνοι τῷ σφοδρότερα φέρεσθαι [σφοδρὰς] τὰς πληγείας αὐτῶν. ἀλλ' ἕτερόν τι καὶ τοῖς ταῦτα λέγουσιν ⁘ πολλοί. ποῦ γάρ, φησί, τὸ δίκαιον τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἐν ταύτῃ τις ἁμαρτὼν καὶ ἐν ταύτῃ καὶ ἐκεῖ κολάζηται; βούλεσθε οὖν ὑμᾶς ἀναμνήσω τῶν ὑμετέρων λόγων, ἵνα μηκέτι κόπτησ ἡμῖν παρέχητε, ἀλλ' οἴκοθεν φέρητε τὴν λύσιν; ἐγὼ πολλῶν ἤκουσα δι' ἀθέων ἡμετέρων, εἴποτε μάθοιεν ἀνδροφόνον ἀπολωλεκέναι ἐν δικαστηρίῳ, δυσχεραινόντων καὶ ταῦτα λεγόντων τὰ ῥήματα· τεσσαράκοντα φόνους ὁ μιαρὸς οὗτος καὶ σκαιὸς τολμήσας, ἢ καὶ πολλῷ πλείους, ἵνα μόνον αὐτὸς ὑπομείνῃ θάνατον; καὶ ποῦ τὸ δίκαιον; ὥστε ὑμᾶς αὖθις ὁμολογεῖτε, ὅτι οὐκ ἀρκεῖ θάνατος εἷς εἰς ἁμαρτίαν. πῶς οὖν τὰ ἐναντία ψηφίζεσθε πάλιν; ὅτι ἄλλος ἑτέρους, ἀλλ' ὑμῖν αὖθις δικάζετε. τοσοῦτον ἡ φιλαυτία τοῖς κάλυμμα εἰς τὸ * σιωπᾶν τὸ δίκαιον. μὴ γὰρ τοῦτο, ὅταν μὲν ἑτέροις κρίνωμεν, μετ' ἀκριβείας ἅπαντα ἐξετάζομεν· ὅταν δὲ ἡμῖν αὖθις δικάζωμεν, ἐσκοτώμεθα. ὡς ἐὰν δὲ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ταῦτα ἐξετάζωμεν, ὥσπερ καὶ ὅτι τῶν ἄλλων, ἀδέκαστον τὴν ψῆφον οἴσομεν. ἔστι γὰρ καὶ * ἡμῖν ἁμαρτήματα, καὶ δύο καὶ τρία, ἀλλὰ μείζονα θανάτου ἄξια. καὶ ἵνα τἆλλα πρῶτον, διαμνησθῶμεν ἑαυτῶν ὅσοι τῶν μυστηρίων μετέχομεν ἀναξίως· ⁘ οἱ τοιοῦτοι ἔνοχοι τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματός εἰσι τοῦ Χριστοῦ. ὥστε ὅταν ⁘ ἀνδροφόνον λέγῃς, ἐπὶ σεαυτὸν λογίζου. σκῆπτρον μὲν γὰρ ἀνθρώπου ἐφόνευσε, σὺ δὲ τῆς σφαγῆς τοῦ βδελυκτοῦ καὶ ἀκαθάρτου· κἀκεῖνος μὲν, καὶ μεταξὺ μυστηρίων, ἡμᾶς δὲ τραπέζης ἀπολαύοντας ἱερᾶς. τί δὲ ⁘ τοῖς ἀδελφοῖς δάκνοντες καὶ κατεσθίοντες καὶ πολιὼ ἀφιέντες ⁘ ἴον; πῖ δὲ ὁ τὴν ἐμφιὼ τοῦ πενήτου ἁρπάσας; εἰ γὰρ ὁ μὴ μεταδιδοὺς τοιοῦτός ἐστι, πολλῷ μᾶλλον ὁ τὰ ἀλλότρια λαμβάνων. πόσων λῃστῶν ⁘ πλεονέκται χείρους εἰσί; πόσων ἀνδροφόνων ⁘ ἁρπαγες; πόσων τυμβωρύχων; πόσοι δὲ μετ' ὀδόντας, καὶ αἱμάτων εἰσὶν ἐπιθυμοῦντες; ἅπαντ' μὴ γένοιτο, φησί. νῦν λέγεις, μὴ γένοιτο. ὅταν ἐξοδον ἔχῃς, τότε εἰπέ, μὴ γένοιτο, ἐν μέσῳ τῶν εἱρημένων, καὶ βίον ἐπιδείκνυσο πολλῆς μέλοντα ἀκριβείας, ἵνα μὴ ἐν ἡμᾶς τὰ Σοδόμων μείνῃ· ἵνα μὴ τὰ Γομόρρων πάθωμεν· ἵνα μὴ τὰ Τυρίων ὑπομείνωμεν καὶ τὰ Σιδωνίων κακὰ μᾶλλον δέ, ἵνα μὴ τοῦ Χριστοῦ στερηθῶμεν, ὅπερ ἁπάντων ἐστὶ χαλεπώτερον [καὶ φοβερώτερον.] εἰ γὰρ καὶ τοῖς πολλοῖς ἡ γέεννα φοβερὸν εἶναι δοκεῖ, ἀλλ' ἐγὼ μὲν παύσομαι συνεχῶς * βοῶν, ὅτι τοῦτο * γεέννης καὶ χαλεπώτερον καὶ φοβερώτερον· καὶ ὑμᾶς οὕτω διακεῖσθαι βούλομαι. οὕτω γὰρ καὶ τῆς γεέννης ἀπαλλαγησόμεθα, καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀπολαύσομεν δόξης· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἰσ. ζωντας φέντες
Ἰσ. σοφίας;
Ἰσ. ἔχει λόγον,
Ἰσ. ὅλως
Ἰσ. δώσομεν.
* ἐν
Ἰσ. ἐκ δὲ μεταξὺ ἐκ ἀπάλαυστα μυστηρ.
* τοῦτο
* πάσης

7 Τούτων

Ομιλ. λζ. 7 ΤΟΥΤΩΝ ΔΕ ΠΟΡΕΥΟΜΕΝΩΝ, ΗΡΞΑ-
το ὁ Ιησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ιωάννου· Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φορούντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. 9 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

ΤΟ μὲν τοῦ μαθητοῦ Ἰωάννου ὠφελήθη καλῶς, καὶ βεβαιωθέντες ἀπῆλθον ἀπὸ τῶν παραυτίκα θορυβούντων σημείων· ἔδει γὰρ λοιπὸν καὶ τὰ περὶ τὸν διδάσκαλον ἰάσασθαι. σκῶμμα μὲν γὰρ οὐδὲν ἀνώφελον εἰσῆλθεν περὶ τοῦ ἑαυτῶν διδασκάλου· ὁ δὲ πολὺς ὄχλος ἐκ τῆς ἐρωτήσεως τῶν Ἰωάννου μαθητῶν, πολλὰ μὲν ἄτοπα ὑπενόησεν, οὐκ εἰδὼς τὴν γνώμην μὴν ἧς ἔπεμψε τοὺς μαθητάς. καὶ εἰκὸς ὡς ἀμφιβάλλει, εἴτε οὗτός ἐστιν εἴτε ἕτερος εἰσὶν ὁ ἐρχόμενος; ἆρα μὴ σασαίζων περὶ τοῦ Ἰησοῦν ταῦτα λέγει; ἆρα μὴ δειλότερος ὑπὸ δεσμωτηρίου θορύβους; ἆρα μὴ μάτην καὶ εἰκῇ τὰ πρότερα εἰρηκεν; ἐπεὶ οὖν πολλὰ τοιαῦτα εἰκὸς ὡς αὐτὸν ὑποπτεύειν, ὅρα πῶς αὐτοῦ διορθοῦται τὴν ἀθένειαν, καὶ ταύτας αἰωρεῖται ὑποψίας. παρευθύνων γὰρ αὐτῶν ἤρξατο λέγειν τοῖς ὄχλοις. διατί παρευθύνων αὐτῶν; ἵνα μὴ δόξῃ κολακεύειν ᾧ μὲν θεσπον. διορθούμενος δὲ ᾧ δῆμον, οὐκ ἄγει εἰς μέσον αὐτῶν τὴν ὑποψίαν, ἀλλὰ τὴν λύσιν μόνον ἐπάγει τῶν περὶ Ἰωάννην θορυβούντων αὐτὸν λογισμῶν, δείκνυς ὅτι ἤδει τὰ ἀπόρρητα ἀπάντων. οὐδὲ γὰρ λέγει, καθάπερ τοῖς Ιουδαίοις· Τί ἐνθυμεῖσθε πονηρά; εἰ γὰρ καὶ ἐνενόησαν, οὐκ ἀπὸ πονηρίας ἐλογίζοντο ταῦτα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν εἰρημένων ἀγνοίας. διὰ τοῦτο οὐδὲ ὑπιπληκτικῶς αὐτοῖς διαλέγεται, ἀλλὰ διορθούμενος αὐτῶν μόνον τὴν διάνοιαν, καὶ ἀπολογεῖται ὑπὲρ Ἰωάννου· καὶ δείκνυσιν, ὅτι οὐ μετέπεσε τῆς προτέρας δόξης, οὐδὲ μεταβέβληται. οὐδὲ γὰρ ἔστιν οὕτως αἰθρηλος καὶ ἀνεπίστος, ἀλλὰ πεπηγὼς καὶ βέβαιος, καὶ οὐ τοιοῦτος, ὡς καὶ προδιῶμαι τὰ ἐμπεπιστευμένα. ταῦτα δὲ καταισχύνων, οὐκ ἐκ τῆς οἰκείας ἀποφάσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐκείνων προτέρων ταῦτα καταισχύνει μαρτυρίας· οὐ δι' ὧν εἶπον μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν ἐποίησαν," δείξας αὐτοὺς μαρτυροῦντας αὐτῷ τῇ τερατώδει. διὸ φησι· Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον ἰδεῖν; καλαμον ἀνεμιζόμενον; διατί τὰς πόλεις ἀφέντες καὶ τὰς οἰκίας, ζωοπλήθετε εἰς τὴν ἔρημον ἀπαντες; ἵνα οἰκτον ἴνα ἴδητε ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις; ἀλλ' οὐκ ἐν αὐτῇ ἔχοι λόγον. οὐ γὰρ τοῦτο δείκνυσι, φησιν, ἡ ταπεινὴ σκηνή, καὶ ὁ πάντας συρρέειν εἰς τὴν ἔρημον. οὐ γὰρ ἐν δῆμος τοσοῦτος καὶ πόλεις τοσαῦται μιᾶς τοσαύτης προθυμίας εἰς τὴν ἔρημον καὶ ᾧ Ιορδάνῃ ποταμὸν ὑπεξέθησαν ἂν τότε, εἰ μὴ μέγα ἴνα καὶ θαυμαστὸν καὶ πέρας τερατώδεστερον ὑφεσθαι προσεδοκήσατε. οὐ γὰρ δὴ κάλαμον ἐξήλθετε ἰδεῖν ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον. ἡ γὰρ ὕλη καὶ ῥᾳδίως προφερόμενοι, καὶ νῦν μὲν ταῦτα, νῦν δὲ σκῆνα λέγοντες καὶ ὅτι μηδενὸς ἐχόντες, τούτῳ μάλιστα ἐοίκασι. καὶ ὅρα πῶς, πᾶσαν πονηρίαν ἀφεὶς, ταύτῃ μάλιστα ὑφορμᾶται ἀπὸ τῆς ὕλης τὴν ὑποψίαν. ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ ἡ τὰ μαλακὰ φορούντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι οἰκόθεν οὐκ ἦν ὑπεῖπος, καὶ τοῦτο ἐδηλώσατε διὰ τῆς σπουδῆς ὑμῶν. οὐ μὴν οὐδὲ σκῆνος ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, ὡς τερατῶδες μὲν ἦν, πυφὴ δὲ δουλεύσας ὕστερον χαιρὸς γέγονε. τῶν γὰρ ἀνθρώπων ᾧ μὲν οἰκοθεν εἰσὶ τοιοῦτοι, ᾧ δὲ γίνονται· οἷς, ὁ μὲν ἔστιν ὀργίλος φύσει, ὁ δὲ εἰς ἀρρωστίαν ἐμπεσὼν μα-

χεάν

7. τοῦτον δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8. Ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. 9. Ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

ΤΟ μὲν τοῦ μαθητοῦ Ἰωάννου ὠφελήθη καλῶς, καὶ βεβαιωθέντες ἀπῆλθον ἀπὸ τῶν παραυτίκα θορυβούντων σημείων· ἔδει γὰρ λοιπὸν καὶ τὰ περὶ τὸν διδάσκαλον ἰάσασθαι. σκῶμμα μὲν γὰρ οὐδὲν ἀνώφελον εἰσῆλθεν περὶ τοῦ ἑαυτῶν διδασκάλου· ὁ δὲ πολὺς ὄχλος ἐκ τῆς ἐρωτήσεως τῶν Ἰωάννου μαθητῶν, πολλὰ μὲν ἄτοπα ὑπενόησεν, οὐκ εἰδὼς τὴν γνώμην μὴν ἧς ἔπεμψε τοὺς μαθητάς. καὶ εἰκὸς ὡς ἀμφιβάλλει, εἴτε οὗτός ἐστιν εἴτε ἕτερος εἰσὶν ὁ ἐρχόμενος; ἆρα μὴ σασαίζων περὶ τοῦ Ἰησοῦν ταῦτα λέγει; ἆρα μὴ δειλότερος ὑπὸ δεσμωτηρίου θορύβους; ἆρα μὴ μάτην καὶ εἰκῇ τὰ πρότερα εἰρηκεν; ἐπεὶ οὖν πολλὰ τοιαῦτα εἰκὸς ὡς αὐτὸν ὑποπτεύειν, ὅρα πῶς αὐτοῦ διορθοῦται τὴν ἀθένειαν, καὶ ταύτας αἰωρεῖται ὑποψίας. παρευθύνων γὰρ αὐτῶν ἤρξατο λέγειν τοῖς ὄχλοις. διατί παρευθύνων αὐτῶν; ἵνα μὴ δόξῃ κολακεύειν ᾧ μὲν θεσπον. διορθούμενος δὲ ᾧ δῆμον, οὐκ ἄγει εἰς μέσον αὐτῶν τὴν ὑποψίαν, ἀλλὰ τὴν λύσιν μόνον ἐπάγει τῶν περὶ Ἰωάννην θορυβούντων αὐτὸν λογισμῶν, δείκνυς ὅτι ἤδει τὰ ἀπόρρητα ἀπάντων. οὐδὲ γὰρ λέγει, καθάπερ τοῖς Ιουδαίοις· Τί ἐνθυμεῖσθε πονηρά; εἰ γὰρ καὶ ἐνενόησαν, οὐκ ἀπὸ πονηρίας ἐλογίζοντο ταῦτα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν εἰρημένων ἀγνοίας. διὰ τοῦτο οὐδὲ ὑπιπληκτικῶς αὐτοῖς διαλέγεται, ἀλλὰ διορθούμενος αὐτῶν μόνον τὴν διάνοιαν, καὶ ἀπολογεῖται ὑπὲρ Ἰωάννου· καὶ δείκνυσιν, ὅτι οὐ μετέπεσε τῆς προτέρας δόξης, οὐδὲ μεταβέβληται. οὐδὲ γὰρ ἔστιν οὕτως αἰθρηλος καὶ ἀνεπίστος, ἀλλὰ πεπηγὼς καὶ βέβαιος, καὶ οὐ τοιοῦτος, ὡς καὶ προδιῶμαι τὰ ἐμπεπιστευμένα. ταῦτα δὲ καταισχύνων, οὐκ ἐκ τῆς οἰκείας ἀποφάσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐκείνων προτέρων ταῦτα καταισχύνει μαρτυρίας· οὐ δι' ὧν εἶπον μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν ἐποίησαν," δείξας αὐτοὺς μαρτυροῦντας αὐτῷ τῇ τερατώδει. διὸ φησι· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον ἰδεῖν; κάλαμον ἀνεμιζόμενον; διατί τὰς πόλεις ἀφέντες καὶ τὰς οἰκίας, ζωοπλήθετε εἰς τὴν ἔρημον ἅπαντες; ἵνα οἶκτον ἴνα ἴδητε ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις; ἀλλ' οὐκ ἐν αὐτῇ ἔχοι λόγον. οὐ γὰρ τοῦτο δείκνυσι, φησιν, ἡ ταπεινὴ σκηνή, καὶ ὁ πάντας συρρέειν εἰς τὴν ἔρημον. οὐ γὰρ δὴ δῆμος τοσοῦτος καὶ πόλεις τοσαῦται μιᾶς τοσαύτης προθυμίας εἰς τὴν ἔρημον καὶ ᾧ Ιορδάνῃ ποταμὸν ὑπεξέθησαν ἂν τότε, εἰ μὴ μέγα ἴνα καὶ θαυμαστὸν καὶ πέρας τερατώδεστερον ὑφεσθαι προσεδοκήσατε. οὐ γὰρ δὴ κάλαμον ἐξήλθετε ἰδεῖν ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον. ἡ γὰρ ὕλη καὶ ῥᾳδίως προφερόμενοι, καὶ νῦν μὲν ταῦτα, νῦν δὲ σκῆνα λέγοντες καὶ ὅτι μηδενὸς ἐχόντες, τούτῳ μάλιστα ἐοίκασι. καὶ ὅρα πῶς, πᾶσαν πονηρίαν ἀφεὶς, ταύτῃ μάλιστα ὑφορμᾶται ἀπὸ τῆς ὕλης τὴν ὑποψίαν. ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι οἰκόθεν οὐκ ἦν ὑπεῖπος, καὶ τοῦτο ἐδηλώσατε διὰ τῆς σπουδῆς ὑμῶν. οὐ μὴν οὐδὲ σκῆνος ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, ὡς τερατῶδες μὲν ἦν, πυφὴ δὲ δουλεύσας ὕστερον χαιρὸς γέγονε. τῶν γὰρ ἀνθρώπων οἱ μὲν οἰκοθεν εἰσὶ τοιοῦτοι, οἱ δὲ γίνονται· οἷς, ὁ μὲν ἔστιν ὀργίλος φύσει, ὁ δὲ εἰς ἀρρωστίαν ἐμπεσὼν μα-

χεάν

τοῦτον δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8. Ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. 9. Ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

ΤΟ μὲν τοῦ μαθητοῦ Ἰωάννου ὠφελήθη καλῶς, καὶ βεβαιωθέντες ἀπῆλθον ἀπὸ τῶν παραυτίκα θορυβούντων σημείων· ἔδει γὰρ λοιπὸν καὶ τὰ περὶ τὸν διδάσκαλον ἰάσασθαι. σκῶμμα μὲν γὰρ οὐδὲν ἀνώφελον εἰσῆλθεν περὶ τοῦ ἑαυτῶν διδασκάλου· ὁ δὲ πολὺς ὄχλος ἐκ τῆς ἐρωτήσεως τῶν Ἰωάννου μαθητῶν, πολλὰ μὲν ἄτοπα ὑπενόησεν, οὐκ εἰδὼς τὴν γνώμην μὴν ἧς ἔπεμψε τοὺς μαθητάς. καὶ εἰκὸς ὡς ἀμφιβάλλει, εἴτε οὗτός ἐστιν εἴτε ἕτερος εἰσὶν ὁ ἐρχόμενος; ἆρα μὴ σασαίζων περὶ τοῦ Ἰησοῦν ταῦτα λέγει; ἆρα μὴ δειλότερος ὑπὸ δεσμωτηρίου θορύβους; ἆρα μὴ μάτην καὶ εἰκῇ τὰ πρότερα εἰρηκεν; ἐπεὶ οὖν πολλὰ τοιαῦτα εἰκὸς ὡς αὐτὸν ὑποπτεύειν, ὅρα πῶς αὐτοῦ διορθοῦται τὴν ἀθένειαν, καὶ ταύτας αἰωρεῖται ὑποψίας. παρευθύνων γὰρ αὐτῶν ἤρξατο λέγειν τοῖς ὄχλοις. διατί παρευθύνων αὐτῶν; ἵνα μὴ δόξῃ κολακεύειν ᾧ μὲν θεσπον. διορθούμενος δὲ ᾧ δῆμον, οὐκ ἄγει εἰς μέσον αὐτῶν τὴν ὑποψίαν, ἀλλὰ τὴν λύσιν μόνον ἐπάγει τῶν περὶ Ἰωάννην θορυβούντων αὐτὸν λογισμῶν, δείκνυς ὅτι ἤδει τὰ ἀπόρρητα ἀπάντων. οὐδὲ γὰρ λέγει, καθάπερ τοῖς Ιουδαίοις· Τί ἐνθυμεῖσθε πονηρά; εἰ γὰρ καὶ ἐνενόησαν, οὐκ ἀπὸ πονηρίας ἐλογίζοντο ταῦτα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν εἰρημένων ἀγνοίας. διὰ τοῦτο οὐδὲ ὑπιπληκτικῶς αὐτοῖς διαλέγεται, ἀλλὰ διορθούμενος αὐτῶν μόνον τὴν διάνοιαν, καὶ ἀπολογεῖται ὑπὲρ Ἰωάννου· καὶ δείκνυσιν, ὅτι οὐ μετέπεσε τῆς προτέρας δόξης, οὐδὲ μεταβέβληται. οὐδὲ γὰρ ἔστιν οὕτως αἰθρηλος καὶ ἀνεπίστος, ἀλλὰ πεπηγὼς καὶ βέβαιος, καὶ οὐ τοιοῦτος, ὡς καὶ προδιῶμαι τὰ ἐμπεπιστευμένα. ταῦτα δὲ καταισχύνων, οὐκ ἐκ τῆς οἰκείας ἀποφάσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐκείνων προτέρων ταῦτα καταισχύνει μαρτυρίας· οὐ δι' ὧν εἶπον μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν ἐποίησαν," δείξας αὐτοὺς μαρτυροῦντας αὐτῷ τῇ τερατώδει. διὸ φησι· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον ἰδεῖν; κάλαμον ἀνεμιζόμενον; διατί τὰς πόλεις ἀφέντες καὶ τὰς οἰκίας, ζωοπλήθετε εἰς τὴν ἔρημον ἅπαντες; ἵνα οἶκτον ἴνα ἴδητε ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις; ἀλλ' οὐκ ἐν αὐτῇ ἔχοι λόγον. οὐ γὰρ τοῦτο δείκνυσι, φησιν, ἡ ταπεινὴ σκηνή, καὶ ὁ πάντας συρρέειν εἰς τὴν ἔρημον. οὐ γὰρ δὴ δῆμος τοσοῦτος καὶ πόλεις τοσαῦται μιᾶς τοσαύτης προθυμίας εἰς τὴν ἔρημον καὶ ᾧ Ιορδάνῃ ποταμὸν ὑπεξέθησαν ἂν τότε, εἰ μὴ μέγα ἴνα καὶ θαυμαστὸν καὶ πέρας τερατώδεστερον ὑφεσθαι προσεδοκήσατε. οὐ γὰρ δὴ κάλαμον ἐξήλθετε ἰδεῖν ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον. ἡ γὰρ ὕλη καὶ ῥᾳδίως προφερόμενοι, καὶ νῦν μὲν ταῦτα, νῦν δὲ σκῆνα λέγοντες καὶ ὅτι μηδενὸς ἐχόντες, τούτῳ μάλιστα ἐοίκασι. καὶ ὅρα πῶς, πᾶσαν πονηρίαν ἀφεὶς, ταύτῃ μάλιστα ὑφορμᾶται ἀπὸ τῆς ὕλης τὴν ὑποψίαν. ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι οἰκόθεν οὐκ ἦν ὑπεῖπος, καὶ τοῦτο ἐδηλώσατε διὰ τῆς σπουδῆς ὑμῶν. οὐ μὴν οὐδὲ σκῆνος ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, ὡς τερατῶδες μὲν ἦν, πυφὴ δὲ δουλεύσας ὕστερον χαιρὸς γέγονε. τῶν γὰρ ἀνθρώπων οἱ μὲν οἰκοθεν εἰσὶ τοιοῦτοι, οἱ δὲ γίνονται· οἷς, ὁ μὲν ἔστιν ὀργίλος φύσει, ὁ δὲ εἰς ἀρρωστίαν ἐμπεσὼν μα-

χεάν

ιγ. λεικῶ

ιδ. ζωοπλήθειν

ιε. ὑφορμᾶσθαι
ιε. αὐτοῖς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κεφὴν τῦτο κλᾶται τὸ νόσημα. πάλιν δύκολοι κὴ κοῦφοι ⓐ μὲν ἐίσι φύσει, ⓐ ὃ ἀπὸ τῦ τευφᾶν δουλεύειν κὴ μαλακίζεσθαι τῦτο γίνονται. ἀλλ' ὁ Ιωαννης, φησὶν, ὅτε φύσει τοιοῦτος ἰῶ (οὐδὲ γὰρ κάλαμον ὀξήλθετε ἰδεῖν) ὅτε τευφᾶν δοκεῖ ἑαυτῦ, ἀπώλεσεν, ὅπερ ἔίχε, πλεονέκλημα· ὅτι γὰρ οὐκ ἐδούλευσε τευφᾶν, δείκνυσιν ἡ κολὴ κὴ ἡ ἐρημία ⓒ τὸ δεσμωτήριον. εἰ μὲν ἐβούλετο μαλακὰ φορᾶν, οὐκ ἂν τῶ ἔρημον ᾤκησεν, οὐκ ἂν τὸ δεσμωτήριον, ἀλλὰ τὰ βασίλεια. ὀξιῶ γὰρ αὐτὸν σιγήσαντα μόνον μυρίας ἀπολαῦσαι λιμῆς. ὅπου γὰρ ⓒ ἐλέγξαντα κὴ δεδεμένον ὕτως ἠνέσχο ὁ Ηρῴδης, πολλῷ μᾶλλον σιγήσαντα οὐκ ἂν ἐσκόλασεν· ἀλλ' ἔργῳ τοίνυν τῆς αὐτῦ φερρότητος τὸ βάθος κὴ τῆς καρτερείας, πῶς ἂν ἔίη δίκαιος ὁπὶ τοιούτοις ἐπιτιθέσθαι; κὴ ἀπὸ τῦ τόπυ τοίνυν, ⓒ ἀπὸ τῶν ἱματίων, κὴ ἀπὸ τῆς ζωφρονῆς ὃ ἦθος αὐτῦ χαρακτηρίσας ἐπάγει λοιπὸν ⓒ ⓦ τοῖς φήτλυ. Εἰπὲ γὰρ, τί ἐξήλθετε; τοῖς φήτλυ ἰδεῖν; ναὶ λέγω ὑμῖν, κὴ περισσότερον τοῖς φήτυ, φησίν.

10 Οὗτος γάρ ἐστι, περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἀποστέλλω ⓦ ἄγελόν μυ πρὸ προσώπυ συ, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν συ ἔμπροσθέν συ. Πρότερον τὴν τῦ Ιουδαίων μαρτυρίαν θεὶς, τότε τὴν τῶν προφητῶν ἐφαρμόζει. μᾶλλον γὰ, πρῶτον μὲν τὴν ψῆφον λίθησι τὴν Ιουδαϊκὴν, ἥπερ μεγίστη γίνοιτ' ἂν ἀπόδειξις, ὅτον πρὸ ἐμφανῶς ἡ μαρτυρία φέρηται· δεύτερον, ⓦ βίον τε τῦ ἀνδρός· τρίτον, τὴν ἑαυτῦ κρίσιν· τέταρτον, ⓦ προφήτλυ, πόθεν αὐτὸν βαπτισμίζων. Εἶτα, ἵνα μὴ λέγωσι, τί οὖν εἰ τότε μὲν τοιοῦτος ἰῶ, νυνὶ δὲ μεταβέβληκε; ἐπήγαγε κὴ τὰ μετ' ἐκῶνα, τὰ ἱμάτια, τὸ δεσμωτήριον, κὴ μετ' αὐτῶν τὴν προφητείαν. Εἶτα, εἰπὼν ὅτι μείζων προφήτυ, δείκνυσι κὴ κατὰ πόσον μείζων. κατὰ τί τοίνυν μείζων; κατὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι τῦ προφητευομένου. ἀποστελῶ γάρ, φησι, ⓦ ἄγελόν μυ πρὸ προσώπυ σου, τυτέστιν, ἐγγύς σε. καθάπερ γὰρ ὅταν οἱ βασιλέων ⓐ ἐπὶ τῦ ὀχήματος ἐλαύνοντες, ὕταν τῶν ἄλλων ἔσοι λαμπρότεροι· ὕτω δὴ κὰ ὁ Ιωαννης ἐγγὺς αὐτῆς φαίνεται τῦ πορσοίας ἐλαύνων. ὅρα πῶς κὴ ἐντεῦθεν τὴν ὑπεροχὴν ἔδειξε· κὴ οὐδὲ ἐνταῦθα ἵσατα, ἀλλὰ κὴ τὴν πρὸ ἑαυτῦ λοιπὸν ἐπάγει ψῆφον, λέγων·

11 Αμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ιωάννου τῦ Βαπτισοῦ. Ο τί λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὐκ ἔστιν γυνὴ τοῦτο μείζονα. κὴ ἀρκεῖ μὲν κὴ ἡ ἀπόφασις· εἰ δὲ βούλει κὴ ἀπὸ τῶν προσωμάτων μαθεῖν, ἐννόησον αὐτῦ τὴν τράπεζαν, τὴν διαγωγὴν, τῆς γνώμης τὸ ὕψος. ὥσπερ γὰρ ἐν ὀρανῷ, ὕτω δεῖ, κὴ τῶν τῆς φύσεως ἀναγκῶν ἀνωτέρω γινόμενος, ξένην τινὰ ὁδὸν εὗρε ὁδὸν, ἐν ὕμνοις κὴ ᾠδαῖς ⓦ πολὺν διάγων χρόνον, καὶ μηθενὶ πώποτε μὲν ὁμοίῳ, Θεῷ δὲ ὁμιλῶν μόνῳ διηνεκῶς. οὐδὲ γὰρ εἶδέ τινα τῶν ὁμοδούλων, ὅτε ὤφθη τινὶ τούτων, ὐκ ἐταλαιπώρησε φήσῃ, ὐ κλίνης, οὐ στέγης, οὐκ ἀγορᾶς, οὐκ ἄλλου τινὸς ἀπέλαυσε τῶν ἀνθρωπίνων· κὴ ὅμως ἥμερος ἦν ὁμοῦ κὴ σφοδρός. ἄκουσον γοῦν πῶς μετ' ὀπτικείας τοῖς ἑαυτῦ μαθηταῖς διαλέγε), πῶς μετ' ἀνδρείας παρ' ἡμῶν τῶν Ιουδαίων, πῶς μετ' ἐπιεικείας τῦ βασιλέως. ὅρα τοῦτο κὴ ἔλεγχε· οὐκ ἐγήγερ) ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ιωάννου τῦ βαπτισοῦ. ἀλλ' ἵνα μὴ πάλιν ἡ ἀκριβολὴ τῶν ἐγκωμίων τέχνη τινὰ ἀτοπίαν, ἐπιφέρων αὐτὸν τῦ Χριστοῦ τῶν Ιουδαίων, σκόπει πῶς κὴ ὕτο διορθοῦται. καθάπερ γὰρ ὅταν ὠκοδομοῦντο ⓐ μαθηταὶ, ἐλαττοῦντο ⓐ ὄχλοι, δύκολον αὐτὸν εἶναι νομίζοντες· ὕτω κὴ ὅταν ἐθεραπεύοντο ⓐ ὄχλοι, μείζων δὲ ἐνομίζετο ἡ βλάβη, σεμνοτέρου τῦ Χριστῦ λαμβανόντων αὐτῶν ἀκοὴν ἢ τῶν εἰρηνευόντων. διὸ κὴ τῦτο διορθοῦται λέγων· Ο μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ὀρανῶν, μείζων αὐτῦ ἐστι·

Μικρότερος κατὰ τὴν ἡλικίαν, ⓒ κατὰ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν. ⓒ γὰρ ἔλεγον αὐτὸν φάγον κὴ οἰνοπότην· καὶ, οὐχ ὗτός ἐστιν ὁ τῦ τέκτονος υἱός; κὴ πονηρὸν αὐτὸν ἐξελυτέλιζον. Τί οὖν, φησι, κατὰ τὴν σύγκρισιν τῦ Ιωάννου μείζων ἰῶ; ἄπαγε. οὐδὲ γὰρ Ιωαννης, ὅτον λέγῃ, ἀμυθότερός μυ ὅστι, συγκρίνων λέγει· οὐδὲ Παῦλος, ὅτον Μωϋσέος μεμνημένος γράφῃ,

Εβρ. γ. γ. φη, Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ Μωϋσέως ἠξίωται, συγκρίνων γράφει. ϗ αὐτὸς ὤ, ἰδοὺ πλέον Σολομῶνος, ὧδε λέγων, οὐχὶ συγκρίνων φησί. Εἰ δ' ἄρα διέτριψε ϗ πρὸς σύγκρισιν εἰρῆσθαι πρὸς αὐτὸ τοῦτο, οἰκονομικῶς ἐγένετο διὰ τὴν τῶν ἀκουόντων ἀσθένειαν. ϗ γὰρ σφόδρα ἦσαν πρὸς αὐτὸν κεχηνότες ⓐ ἀνθρωποι· τότε ὤ λαμπρότερον αὐτὸν ϗ ὃ δεσμωτήριον ἐποίησε, ϗ ἡ πρὸς ⓦ βασιλέα παρρησία, ϗ ἀγαπητὸν ἦν τέως τοῦτο δεικνύναι παρὰ τοῖς πολλοῖς. ϗ γὰρ καὶ ἡ παλαιὰ οἶδεν ὅταν διορθοῦν βούληται τὰ πεπλημμελημένα ψυχάς, βούλεται ἀσύγκριτα ϗ σύγκρισιν παραβάλλουσα· ὡς ὅταν λέγῃ, Οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς, Κύριε· ϗ πάλιν, οὐκ ἔστι Θεὸς, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Τινὲς δέ φασιν, ὅτι πρὸς τὴν ἀποστόλων τοῦτο εἴρηκεν ὁ Χριστὸς, ἕτεροι ὤ πρὸς ἀγγέλων· καλῶς. ὅταν γὰρ τῆς ἀληθείας τινὲς ἐκτραπῶσι, πολλὰ πλημμελῆσαι εἰώθασι. ποία γὰρ ἀκολουθία, ἢ πρὸς ἀγγέλων ἢ πρὸς τῶν ἀποστόλων εἰπεῖν; ἄλλως ὤ, Εἰ πρὸς τῶν ἀποστόλων ἔλεγε, τί κωλύει ὀνομαστὶ παραγαγεῖν; πρὸς μὲν γὰρ ἑαυτὸν λέγων, εἰκότως κρύπτει τὸ πρόσωπον διὰ τὴν ὑπόνοιαν, ϗ τὸ μὴ δόξαι πρὸς ἑαυτὸν μέγα τι λέγειν. ϗ γὰρ πολλαχοῦ φαίνεται τοῦτο ποιῶν. τί δέ ἐστιν, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἢ τοῖς χ ⓦ ὑρμὸν ἅπασι. ἢ τὸ εἰπεῖν ὤ, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου, διϊσχυρίζεσθαι τοῦ ἐαυτῷ ⓦ Ἰωάννῃ, ϗ ὕστερος ἑαυτὸν ὑποτεταγμένως. Εἰ γὰρ ϗ "ἐν γεννητοῖς γυναικὸς τοῦ αὐτὸς, ἀλλ' οὐχ ὕστερος, ὡς ὁ Ἰωάννης. οὐ γὰρ φιλὸς αὐθέντης τοῦ, οὐδὲ" ὁμοίως αὐθέντῃ ἑτέρῳ, ἀλλὰ ξένον τινὰ τόκον ϗ παράδοξον.

γρ. οἱ δὲ

γρ. ἔτι κρείσσων

γρ. γεννητὸς τοῦ αὐτὸς, ἐκ γυναικὸς

γρ. ὅμοιος

12 Ἀπὸ ὤ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, φησὶν, ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. Καὶ ποίαν ταύτην ἀκολουθίαν ἔχει τοῦτο ἐρωτῆσαι εἰρηνικά; πολλοῦ μὲν οὖν ϗ σφόδρα ζωπυροῦσαν. ϗ γὰρ ὠθεῖ ϗ ἐπείγει λοιπὸν αὐτοὺς ϗ ἀντιῶθεν εἰς τὴν πίστιν τὴν ἑαυτοῦ· ἅμα ὤ ϗ τοῖς ἐρωτῶσιν εἰρηνικοῖς παρὰ Ἰωάννου ζωπυρεῖ. Εἰ γὰρ μέχρι Ἰωάννου πεπλήρωται πάντα, ἐγώ εἰμι ὁ ἐρχόμενος.

13 Πάντες γὰρ, φησὶν, ⓐ προεφήτευσαν ϗ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν.

Οὐ γὰρ ἀνῆκεν ⓐ προφῆται, Εἰ μὴ ἦλθον ἐγώ. μηδὲν τοίνυν προσδοκᾶτε" φησὶ, μηδὲ ἕτερόν τινα μένετε. ὅτι γὰρ ἐγώ εἰμι, δῆλον ϗ ἐκ τοῦ τοῦ προφήτου φωνῆς, ϗ ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην ἁρπαζόντων [τὴν] ἡμέραν τὴν πίστιν τὴν εἰς ἐμέ. ὅτι γὰρ δῆλη ἐστὶ ϗ ἐμφανὴς, ὡς ϗ πολλοὶ ἁρπάζειν αὐτήν. ϗ τίς ἥρπασεν, εἰπέ μοι; πάντες ⓐ μὲν ἀνυδρίᾳ προσιόντες. Εἶτα ϗ ἕτερον τεκμήριον λέγει, λέγων·

γρ. παρέστηρωσι,

14 Εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ηλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.

Μαλ. δ. 6. Ἀποστελῶ γὰρ, φησὶν, ὑμῖν Ηλίαν ⓦ Θεσβίτην, ὃς ἐπιστρέψει καρδίαν πατρὸς ἐπὶ τέκνα. οὗτός ἐστιν Ηλίας, ἐὰν προσέχητε μετὰ ἀκριβείας, φησί. ϗ γὰρ ἀποστελῶ, φησι, ⓦ ἀγγελόν μου πρὸ προσώπου σου. ϗ καλῶς εἶπεν, Εἰ θέλετε δέξασθαι, τὸ αἰδέσιον δεικνύει. ὁ γὰρ ἀναγκάζω, φησί. τοῦτο ὤ ἔλεγεν, οὐγνώμονα ἁπάντων δηλονότι, ϗ δηλοῖ, ὅτι οὗτός ἐστιν, καὶ οὗτος οὗτός. ἀμφοτέροις γὰρ μίαν ἀμαχανίαν ἀνεδέξατο· ϗ προφῆται γεγόνασιν ἀμφοτέροις. διόπερ οὐδὲ ἁπλῶς εἶπεν, οὗτός ἐστιν Ηλίας, ἀλλ', Εἰ θέλετε δέξασθαι *, οὗτός ἐστι, τουτέστιν, Εἰ μὴ οὐγνώμονες ἁμαρτίας προσέχοιτε τοῖς γνωμικοῖς. καὶ οὐδὲ ἐν τούτῳ ἔστι, ἀλλὰ δεικνὺς ὅτι ζωστέως χρεία, προσέθηκε πρὸς ὃ, οὗτός ἐστιν Ηλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι,.

* αὐτὸν,

15 Ο ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Τοσαῦτα ὤ αἰνίγματα ἐπῆγε, διεγείρων αὐτοὺς εἰς ἐρώτησιν. Εἰ ὤ οὐδὲ ὅτως ὀξυπνίζοντο, πολλῷ μᾶλλον εἰ δῆλα ἦν ϗ σαφῆ. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἐπόλμων ἐρωτᾶν, ϗ ὅτι δυσπρόσιτος ἦν. ⓐ γὰρ ὑπὲρ τῶν τυχόντων αὐτὸν ἐρωτώντες ϗ πειράζοντες, ϗ μυριάκις ὀπισομαθέντες ϗ οὐκ ἀποσάντες,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποςάντες, πῶς δὴ ὑμᾶς τῶν ἀναγκαίων οὐκ ἐπύθοντο ἢ ἠρώτησαν, εἶτε μαθεῖν ἐπεθύμουν; εἰ γὰρ ὑμᾶς τῶν νομίμων ἠρώτων, ποία ἐντολὴ παρέστη, ἢ ὅσα τοιαῦτα, κἀντεῦθεν ἀδεμία ἦν ἀνάγκη ταῦτα εἰπεῖν, πῶς τῶν περὶ αὐτοῦ λεγομένων, ὧν ἢ ταῖς ἀποκρίσεσι μᾶλλον ὑποβάθιος ἦν, οὐκ ἂν ἠξίωσαν τιμὴν ἀξίαν· καὶ μάλιστα, ὁπότε αὐτὸς ἦν ὁ παρεπτερέπων εἰς τοῦτο ἢ ἐφελκόμενος; Ὃ γὰρ εἰπεῖν, βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν, εἰς παθημίαν ἀῤῥεῖς διεπέρει· καὶ Ὃ εἰπεῖν, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω, Ὃ ἀῤῥ᾽ ὅτου ποιεῖ.

ℵ. ἐξίπτασθε

16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην, φησίν; ὁμοία ἐστὶ παιδίοις καθημένοις ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, καὶ λέγουσιν,

17 Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

Παλιν ταῦτα δοκεῖ μὲ ἀπορῆσαι τῶν παρόντων, σφόδρα δέ ἐστιν ἀῤῥεῖς ἀκόλουθα. καὶ γὰρ ἓν τὸ κεφάλαιόν ἐστι τὸ αὐτό, καὶ τὸ δεῖξαι βιάζεσθαι αὐτῶν παρόντα Ιωάννην, εἰ καὶ γινόμενα ἐναντία ἦν, ὥσπερ οὖν καὶ ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεως· καὶ δείκνυσιν ὅτι οὐδὲν ἦν ὄφελος ἦλθεν εἰς σωτηρίαν αὐτῶν, ἢ παρελείφθη· ὁ παρὼν ℣ ἀμπελὼν φησιν ὁ παρὼν φήτης, Τί ἔδει με ποιῆσαι τῷ ἀμπελῶνί τούτῳ, καὶ οὐκ ἐποίησα; τίνι γάρ, φησιν, ὁμοίωσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδίοις καθημένοις ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, καὶ λέγουσιν· ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

ℵ. ἔτι ποιήσω

Isa. 5. 4.

18 Ηλθε γὰρ Ιωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσι, δαιμόνιον ἔχει·

19 Ηλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· ἴδου ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Ο γὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἐναντίαν ἐκατέρας ἦλθομεν ὁδόν, ἐγὼ καὶ Ιωάννης· καὶ ταύτην ἐπιτήσαμεν, οἷς ὧν εἴ τινες θεραταὶ ζαλον δυσθήρατον ἀφ᾽ δύο μέλλον ἐμπιστεῦσαι ὁδῶν εἰς τὰ θηρατήρια, ἑκατέραν ἕκαστος ἀποκλαδῶν ὁδὸν ἐλαιώδη ἐξενδυτίας ἐσῶς τῶν ἑτέρων, ὥστε πάντως εἰς θατέρων ἐμπεσεῖν. σκόπει γοῦν ἄπαν ὃ τῶν ἀνθρώπων γένος, ὅπως παρὸν ὃ τῆς νηστείας ἐπαίνου θαῦμα καὶ ℣ σκληρὸν τὸν καὶ φιλόσοφον βίον. ἀφ᾽ τοῦτο φιλονόμητο οὐκ παρόντος κλησίας ὅπως τραφῶσαι ℣ Ιωάννην, ὥστε καὶ ἐντεῦθεν ἀξιόπιστα γένεσθαι τὰ λεγόμενα περὶ αὐτοῦ. ἃ τίνος ἕνεκεν οὐκ αὐτός, φησι, ταύτην εἵλετο τὴν ὁδόν; μάλιστα μὲ οὖν καὶ αὐτὸς ταύτην ἦλθεν, ὅτε ταῖς τεσσαρακοντα ἡμέραις ἐνήστευσε, καὶ παρὼν διδάσκων καὶ οὐκ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ· πλὴν ἀλλὰ ἕτερος ὁ αὐτὸς τῶν κατεσκεύαζε, καὶ ὃ ἐντεῦθεν φέρομεν κέρδος. τὸ γὰρ ἐλθεῖν αὐτὸν τὴν ὁδὸν ταύτην, ταυτὸν ἦν, ἢ καὶ πολλῷ μεῖζον, ἢ τὸ τῶ ἐλάττονος μάρτυρος. ἄλλως δέ, ὁ μὲν Ιωάννης οὐδὲν πλέον ἐπεδείξατο, πλὴν τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας· Ιωάννης γάρ, φησιν, οὐδὲν ἐποίησε σημεῖον· αὐτὸς δὲ καὶ τῶν σημείων, καὶ τῶν ἀπὸ τῶν θαυμάτων μαρτυρίαν εἶχεν. ἀφεὶς τοίνυν Ιωάννην ἀπὸ τῆς νηστείας λάμπειν, αὐτὸς τὴν ἐναντίαν ἦλθε, καὶ εἰς τραπέζας εἰσιὼν τελωνῶν, καὶ ἐσθίων, καὶ πίνων. ἐρώμενα τοίνυν Ιουδαίοις· καλὸν ἡ νηστεία καὶ θαυμαστόν; οὐκοῦν ἔδει πείθεσθαι Ιωάννῃ καὶ ἀποδέχεσθαι αὐτόν, καὶ πιστεύειν τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένοις. ὅτω γὰρ ὑμᾶς ἔμελλεν ἐκφανῆ τὰ ῥήματα παρασκευάζειν τοῦ Ιησοῦ. ἀλλὰ φορτικὸν ἡ νηστεία καὶ ἐπαχθές; οὐκοῦν ἔδει πείθεσθαι τοῦ Ιησοῦ, ἢ πιστεύειν αὐτῷ τὴν ἐναντίαν ἐλθόντι. δι᾽ ἑκατέρας μὲν ὁδοῦ εἰς τὴν βασιλείαν ἐμέλλετε ἐμπίπτειν· ἀλλ᾽ ὥσπερ θηρίον δύστροπον, ἑκατέρωσε σκάζον. οὐκ ἄρα τὸ ἔγκλημα τῶν μὴ πιστευθέντων, ἀλλ᾽ ἡ κατηγορία τῶν μὴ πιστευσάντων ἦν. οὐδὲν γὰρ ποτε τὰ ἐναντία καθίζειν ἔλαθεν, ὥσπερ ἤδη ἐπανῆλθον. οἵ τι λέγω· ὁ ℣ φαῦλον ἀποδεχόμενος ἀνθρωπον καὶ ἀνειμένον, ℣ σκυθρωπὸν καὶ ℣ βάρβαρον οὐκ ἀποδέξεται· ὁ ℣ σκυθρωπὸν ἐπαινῶν, τὸ φαῦλον οὐκ ἐπαινέσει. ἀμήχανον γὰρ ἦν ταύτην καὶ ἐκείνην πεφυκέναι τὴν ψῆφον. ἀφ᾽ τοῦτο καὶ αὐτὸς φησιν· ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· τουτέστι, τὸ ἀνειμένου βίου ὑπέδειξα, καὶ οὐκ ἐπείσθητε· καὶ ἐθρηνήσαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε· τουτέστιν, Ιωάννης τὸ σκληρὸν καὶ

ℵ. ἀμφοτέρας δὲ ὁδοῦ

ℵ. βαρεῖ

ℵ. ἐπέδειξα,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βαρυ μετ᾽ ἐλθε βίον, καὶ ὑ προσέχετε. καὶ ὑ λέγω, ἐκεῖνος τοῦτον, κἀγὼ τοῦτον· ἀλλ᾽ ὑπὲρ μιᾶς γνώμης ἑκατέρων ἰῶ, εἰ καὶ τὰ ὑπεναντία ῥήματα ἐναντία, ἀφ᾽ τοῦτο κοινὰ τὰ ἐγκλήματα φησὶν εἶ). καὶ γὰρ καὶ ὁ τὴν ἐναντίαν ἐλθεῖν ὁδὸν, ἀπὸ συμφωνίας ὑπερεπλήσθη ἐλθεῖν, ὑ προῆς ἐν βλεπούσης τέλος. ποίαν οὖν χρὴ τε λοιπὸν ἀπολογίαν ἀφ᾽ τοῦτο ὑ ἐπήγαγε·

Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς. Τουτέστιν, εἰ ὑμῖς οὐκ ἐπείσθητε, ἀλλ᾽ ἐμοὶ λοιπὸν ἐγκαλεῖν οὐκ ἔχετε· ὁ προῆ τοῦ παρόντος φησὶν ὁ προφήτης, ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου. ὁ γὰρ Θεὸς, κἂν μηδὲν δύνῃ πλέον ἀπὸ τῆς προῆ ἡμᾶς κηδεμονίας, τὰ πρὸς ἑαυτὸν πάντα πληροῖ· ὥστε τοῖς δυναμένοις βουλομένοις μηδὲ σκιὰν [ὕλης] καταλιπεῖν ἀγνώμονος ἀμφιβολίας. εἰ δὲ τὰ παραδείγματα βέλτιον ὑ κακέμφατα, μὴ θαυμάσῃς. προῆς γὰρ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκουόντων διελέγετο. ἐπεὶ ὑ ὁ Ἰεζεκιὴλ πολλὰ λίαν παραδείγματα αὐτοῖς προέφερε, ὑ τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλωσύνης δύναξα. ἀλλὰ ὑ τὰν μεγίστων ἄξιον αὐτοῦ τῆς κηδεμονίας. σκόπει δὲ αὐτὸς ἐκ ἑτέρωθεν εἰς ἐναντίας περιενεγκὼν δόξας. εἰπόντες γὰρ προῆ Ἰωνάν, ὅτι δαιμόνιον ἔχει, οὐκ ἔφησαν μέχρι τούτου· ἀλλὰ ἐκ προῆ αὐτοῦ τὰ ἐναντία ἀφεμνήμου ἐκ ἀνθ᾽ τοῦτο εἶπον πάλιν. ὅτως εἰς μαχρόθυμίας ἀεὶ προσεφέροντο δόξας. ὁ δὲ Λουκᾶς μᾶλλον τούτων ὑ ἑτέραν μείζονα ὑβριν αὐτῶν κατηγορίαν, εἰπών· ⓐ γὰρ τελῶναι ἐδικαίωσαν ⓦ Θεόν, δοξάσαντες ἐκ βάπτισμα Ἰωάννου. τότε λοιπὸν ὀνειδίζει τὰς πόλεις, ὅτε ἐδικαιώθη ἡ σοφία, ὅτε ἀπέδειξε πάντα πεπληρωμένα. ὅπερ γὰρ οὐκ ἔπεισε, ταλαιπωρεῖ λοιπὸν, ὁ τὸ φοβῆσαι πλέον ὄν. ἐκ γὰρ τῶν ἀπὸ τῶν λόγων διδασκαλίαν ἐπεδείξατο, ὑ τ᾽ ἀπὸ τ᾽ σημείων θαυματουργίαν. ὅπερ ἐ ἔμεινεν ὅτι τῆς αὐτῶν ἀπειθείας, ὀνειδίζει λοιπόν. 20 Τότε γὰρ, φησὶν, ὁ Ἰησοῦς ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλείσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι ὑ μετενόησαν, λέγων· χ. ἀποστασίαν

21 Οὐαί σοι Χοραζείν· οὐαί σοι Βηθσαϊδά. Εἶτα, ἵνα μάθῃς σὺ ἀπὸ φύσεως αὐτοὺς τοιούτους ὄντας, ἵλησι δὲ ὄνομα τῆς πόλεως, ἀφ᾽ ἧς πέντε προῆλθον ἀπόστολοι. ὁ τε γὰρ Φίλιππος ὑ αἱ δύο ξυλοειδεῖς σκάφαι τῶν χρυσοφόρων ἐντεῦθεν ἦσαν.

Ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ ὑ Σιδῶνι ἐγένοντο, φησὶν, αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ ὑ σποδῷ μετενόησαν.

22 Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ ὑ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν.

Λουκ. ι. ιγ.

23 Καὶ σὺ Καπερναούμ, μὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως [τοῦ] ᾅδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.

24 Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί.

Καὶ τὰ Σόδομα ὃ αὐτοῖς οὐχ ἁπλῶς προῆλθησαν, ἀλλ᾽ αὖξων τὴν κατηγορίαν. ὑ γὰρ μεγίστη κακίας ἀπόδειξις, ὅταν μὴ τῶν τότε ὄντων, ἀλλὰ ὑ τῶν πώποτε γενομένων πονηρῶν φαίνωνται χεῖρες ἐκεῖνοι. ὅπου ὑ ἄλλο τοιοῦτον σύγκρισιν, ἀφ᾽ Νινευιτῶν αὐτοὺς κατακρίνων, ἐ ἀφ᾽ τῆς βασιλίσσης τοῦ νότου. ἀλλ᾽ ἐκεῖ μὲν, ἀφ᾽ τῶν κεκωρυγμένων· ἐνταῦθα δὲ, ἀφ᾽ τῶν ἡμαρτηκότων, ὁ πολὺ βαρύτερον ἰῶ. τοῦτον ὑ ὁ Ἰεζεκιὴλ οἶδε τῆς κατακρίσεως ⓦ νόμον· ἀφ᾽ καὶ ἔλεγε τῇ Ἱερουσαλήμ, Ἐδικαίωσας τὰς ἀδελφάς σου ἐν πάσαις τ᾽ ἀνομίαις σου. οὕτω πολυτρόπου τῇ παλαιᾷ ἐμφιλοχωρῆσαι ἔθους. ὑ δὲ ἐνταῦθα ⓦ λόγον ἴσχυσιν· ἀλλὰ ὑ ⓦ φόβον ὑπερτείνει λέγων, ὅτι ταλαιπώτερα πείσονται Σοδομιτῶν ὑ Τυρίων, ὥστε πολυτρόπως αὐτοὺς ἀναγαγεῖν, καὶ ἀπὸ τ᾽ ταλαιπωρεῖν, καὶ ἀπὸ τοῦ φοβῆσαι.

Ἰεζ. ιϛ.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτα δὴ καὶ ἡμῖς ἀκούωμεν. οὐδὲ γὰρ τοῖς ἀπίστοις μόνον, ἀλλὰ ὑ ἡμῖν ταλαιπωτέραν ὤρισε κόλασιν Σοδομιτῶν, εἰ μὴ δεξόμεθα τὸν εἰσιόντα πρὸς ἡμᾶς ξένον, ὅτε καὶ ⓦ κυνηγετῶν ἐκπεπάξαι ἐκέλευσε· καὶ μάλα εἰκότως. σκῆνοι μὲν γὰρ εἰ καὶ πρόσ-

χ. προσήλθον· χ. κατηγορία· χ. προσέβαλε·

νομα

νομα ἠμῶν τον, ἀλλα᾽ ωϑ᾽ τῦ νόμυ ϗ τῆς ϑφίτος· ἡμᾶς δὲ μᾶ τὴν τοσαύτην ὑπιμέλειαν
ἀμᾶ τιμῶντες, ἵνος δῦ Ειπλῦ συνζνώμης ἄξιοι, μισοξενίαν τοσαύτην ὑπιδειχνύμενοι, ϗ
τοῖς δεομένοις τᾶς θύρας ἀποκλείοντες, Ϲ ωϑ᾽ τῶν θυρῶν τὰς ἀκοάς· μᾶλλον δὲ ὐ τοῖς πέ-
νησι μόνον, ἀλλα᾽ ϗ αὐτοῖς τοῖς ἀποσόλοις; ὅϑεν γὰρ τῦτο ϗ τοῖς πένησιν, ὅπερ ϗ τοῖς ἀ-
5 ποσόλοις. ὅταν γὰρ ἀναγινώσκῃ Παῦλος, ϗ σὺ μὴ ωϑοσέχῃς· ὅταν κηρύτῃ Ιωάννης,
ϗ σὺ μὴ ἀκούῃς, πότε δέξῃ πένητα, ἀπόσολον μὴ δεχόμενος; ἵνα οὖν Ϲ τῦτοις αἱ οἰκίαι, κἀ-
κείνοις αἱ ἀγοραὶ διλωεκῶς ἀνεωγμέναι ὦσιν, ἀποκαθαίρωμεν τ᾽ ῥύπον ἀπὸ τῶν τῆς ψυχῆς ὠ-
των. καθάπερ γὰρ ῥύπος ϗ πηλὸς ϗ ὦτα τῆς ϑρχῆς, ὕτω τὰ πορνικὰ ᾄσματα, ϗ ϗ βιω-
τικὰ διηγήματα, ϗ ϗ χρέα, ϗ τὰ ωϑὶ τόκων ϗ δλωεισμᾶ, ῥύπου πολλῦ χαλεπώτερον
10 ἐμφράττει τῆς Διανοίας τὸ ἀκῦον· μᾶλλον δ᾽ οὐκ ἐμφράττει μόνον, ἀλλα᾽ ϗ ἀκάθαρ- ϗ. ποιοῦντα.
τον ποιᾷ. ϗ γὰρ κόπτειν ἀναγκάζει ὑμᾶς τὰς ἀκοάς Ⓐ ταῦτα διηγούμενοι. ϗ ὅπερ ὁ
βάρβαρος ἠπείλει, λέγων, φάγεσθε τὸ κόπτειν ὑμᾶς ϗ ϗ ἑξῆς, τῦτο ϗ ὅταν ὐ λέ-
γω, ἀλλα᾽ ϑπ᾽ τῶν ἔργων ὑμᾶς ἀναγκάζειν ποιοῦσι· μᾶλλον δὲ ϗ πολλῷ χαλεπώτερον.
ϗ γὰρ ϗ τῦτον ἀνδέξεσθε ϑκῆνα τὰ ᾄσματα, Ϲ ὃ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἐ-
15 νοχλεῖσθαι νομίζετε τῦτων ἀκούοντες, ἀλλα᾽ ϗ γελᾶτε, δέον βδελύτ᾽εσθαι ϗ φεύγειν. εἰ
δ᾽ οὐ βδλύκται, καπάδηθι εἰς τὸ ὀρχήτρδν, ζήλωσον ὅπερ ἐπαινῶ· μᾶλλον δὲ βάδισον
μόνον μᾶ τῦτο τ᾽ κινοῦντος τ᾽ γέλωτα ϑκῆνον. ἀλλ᾽ ὐκ ἂν δύαιο. Πῶς οὖν τοσαύτην ἀπο-
νέμεις αὐτῷ τιμήν; ϗ Ⓐ μὲν νόμοι Ⓐ ωϑὶ τ᾽ ἑλλιῶν γραφέντες ἀτίμους αὐτὸν εἶ-
ϗ. βκλάτὰς βούλοντ᾽· σὺ δὲ αὐτὸν ὅλη τῇ πόλει δέχῃ, ὥσπερ ᾽ωρεσβύτας ϗ στρατηγούς, ϗ ἀπόλαυσας
20 συγκαλῶν ἵνα σλέξωνται κόπτειν τᾶς ἀκοᾶς. ϗ ὁ μὲν οἰκέτης αἰσχρόν τι φθεγξόμενος, ἀ-
κούοντός συ, μυρίας λήψεται μάσιγας· ϗὰν υἱός, ϗὰν γνώμη, ϗὰν ὁτιοῦν αὐτὸν ποιή-
σῃ, ὕβρεως δ᾽ ωϑάγμα καλῶς· σὺ σλὲ δοῦλοι μασιγίαν ϗ πειρωβολιμαῖοι καλέσουσί σε
τ᾽ αἰσχρῶν ἀκροώμενον ῥημᾶ, ὐ μόνον ὐκ ἀγανακτῶν, ἀλλα᾽ ϗ χαίρεις Ϲ ἐπαινῶν. ϗ τί τοιῦ-
χ. χεῖσιν της τῆς ἀλογίας ᾽ἴσον ἠμύνατ᾽ ἄν; ἀλλ᾽ αὐτὸς ὐ φθέγξῃ τοιᾶτα αἰσχρα τοῦτα· ϗ τί δ᾽ κέρδος;
25 μᾶλλον δ᾽, ϗ αὐτὸ τ᾽ πόθεν δῆλον; Εἰ γὰρ μὴ ἐφθέγξου, οὐκ ἂν οὐδὲ ἀκῦων ἐπῆλθες, ὐδ᾽
ἂν᾽ μᾶ τοσαύτης ασυδῆς ἐδραμες ὅτι τὸ καταγμύουσάν σε φωνῶ. Εἰπέ γὰρ μοι,
χαίρεις ἀκούων βλασφημιῶντων, ἀλλ᾽ οὐχὶ φείδεις ϗ τοῦτα ἐμφράττεις; ἔγωγε οἶμαι.
Πῶ δήποτε; ὅτι οὐδὲ αὐτὸς βλασφημῶ. ὕτω δὴ Ϲ ὅτι τῆς αἰσχρολογίας ποιεῖ· ϗ εἰ βούλῃ
χ. φθέγγεσθ, δεῖξαι σαφῶς ἡμῖν, ὅτι οὐ χαίρεις αἰσχρα᾽ φθεγξόμενος, μηδὲ ἀκῦειν ἀνέχου. πότε γὰρ δωιήσῃ
χ. ἐνστρεφ. 30 γλέσθαι ασυδαῖος τοιῦτοις ᾽ἐντρεφόμενος ἀκούσμασι; πότε οὖν ᾽ωρ σωφρονισθῆς ἱδρω-
θᾶς ἐνεγκῶν ἀνέξῃ κᾶ μικρὸν ᾽ωορρέων ἀπὸ τ᾽ γέλωτος ϗ τῶν ᾀσμάτων ϗ τῶν αἰσχρῶν
ῥημᾶ τῦτων; ϗ γὰρ ἀναπτὸν ἀπῶτων τῦτων καθαρθοῦσαν ψυχὴν, δωιηθῆναι γε-
χ. ἐνστρεφ. νέσθαι σεμνὴν ϗ σώφρονα, μή τι γε τοῖς τοιούτοις ἀκούσμασιν ᾽ἐντρεφομένην. ἢ οὐκ ἴστε
ὅτι ωρὸς κακίαν ὑπιῤῥέπτερον ἔχομεν; ὅταν οὖν ϗ τέχνην αὐτὸ ποιησώμεθα ϗ ἔργον, πότε
35 διαφθυξόμεθα τὸ κάμνον ϑκεῖνο; οὐκ ἤκουσας τί φησιν ὁ Παῦλος; χαίρετε ἐν Κυρίῳ·
ὐκ Εἶπεν, ἐν Διαβόλῳ. πότε οὖν ἀκῦσαι δωιήσῃ Παύλου; πότε αἴσθησιν λαβοῦσ᾽ τῶν πε-
πλημμελημένων, μεθύων ἀεὶ ϗ διλωεκῶς ἀπὸ τῆς θεωείας ϑκείνης; ὅτι γὰρ ωδαγέλασας
ἐνταῦθα, ὐ θαυμαστὸν ϗ μέγα· μᾶλλον δ᾽ θαυμαστόν. ἐνταῦθα μὲν γὰρ ϗ ἁπλῶς ϗ ἀ-
φοσιώμενος ωδαγίνῃ· ϑκεῖ δ᾽, μᾶ ασυδῆς ϗ θρόμυ ϗ πολλῆς τῆς ωεθυμίας. ϗ δῆ-
40 λον δ᾽ ἐξ ὧν οἴκαδε φέρεις ϑκεῖθεν ἀναχωρῶν. ϗ γὰρ Ⓦ βόρβορον ἅπαντα Ⓦ ϑκυθέντα
ὑμῖν ϑκεῖ ϑπ᾽ τ᾽ ῥημάτων, ϑπ᾽ τῶν ᾠδῶν, ϑπ᾽ τ᾽ γέλωτος, εἰς τὸ οἰκίαν ἕκαστος Ϲωάγοντες
φέρετε· μᾶλλον δ᾽ ὐκ εἰς τὸ οἰκίδν μόνον, ἀλλα᾽ ϗ εἰς τὸ ϑκῖνοιδν ἕκαστος τὸ ἑαυτ᾽.
ϗ ϗ μὰ ὐκ ἄξια τ᾽ βδελύτ᾽εσθαι ἀποστρέφῃ, τὰ δ᾽ βδελυκτὰ ὐ μισεῖς, ἀλλα᾽ ϗ ἀγα-
πᾷς. πολλοὶ γοῦν ἀπὸ μὰ τάφων ἐπάνελθόντες ἐλύσαντο· ἀπὸ δ᾽ θεάτρων ἀναχωροῦντες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες οὐκ ἐξέναξεν, οὐδὲ ἐξέχεεν δακρύων πηγάς. καίτοιγε ὁ μὲν νεκρὸς οὐκ ἀκάθαρτον ἦν ὑπὲρ ἁμαρτίαν τοσαύτην" σὺ δὲ πόσα κηλῖδα, ὡς μηδὲ μυείας πηγὰς οἰκεῖαν ἔχειν ταύτην δυνάσθαι, ἀλλὰ μόνοις δάκρυσι καὶ ἐξομολογήσεσιν. ἀλλ' οὐδεὶς ὁ ἀφανισμὸς τῆς κηλῖδος ταύτης. ὅπερ γὰρ ἀεί ποτε φοβούμεθα, ἐξ' τοῦτο ἀεὶ μὴ γένηται δεδοίκαμεν. Τίς ὁ πάταγος; Τίς ὁ θόρυβος, ἢ αἱ σατανικαὶ κραυγαὶ καὶ αἱ διαβολικαὶ φήμαι καὶ ἄσωμαι; ὁ μὲν γὰρ ὅπισθεν ἔχει κόμην νέος ὤν, καὶ τῇ φύσει ἐκπεπλωκώς, καὶ τῷ βλέμματι, καὶ τῷ φήματι, καὶ τοῖς ἱματίοις, καὶ πᾶσιν ἁπλῶς, εἰς εἰκόνα κόρης ἀπαλῆς ἐκβεβῶσαν φιλονεικεῖ· ἄλλος δέ τις γεγενημένος ἐπὶ ἐναντίας τούτῳ ταῖς τείχεσι ξυρῷ παρελών, καὶ ἐζωσμένος ταῖς πλυνεσι, καὶ τῶν τειχῶν ἐκλεμμένων τῷ αἰδοῖ, καὶ ὃ ῥαπίζεσθαι ἕτοιμος ἔσηκε, πρόσωπα καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν προσκυνασμένος. αἱ δὲ γυναῖκες, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἀπηρυθριασμέναι καὶ δῆμον ἑαυτὰς ποιήσασαι βλεπόμεναι, τοσαύτῃ μιγέντες δυσχωρίας πιοὺμεναι, καὶ πᾶσι ἰταμότητα καὶ ἀσέλγειαν εἰς ταῖς τῶν ἀκουόντων ἐκχέουσαι ψυχάς, καὶ μία ἀπουδὴ, πᾶσαν ἐκβάθεν δυνασάσαι τῷ σωφρονισμῷ, καταχώσαι τῇ φύσει, ἐμπλῆσαι τὸ πονηρὸν δαίμονος τῆς ἐπιθυμίαν. καὶ γὰρ καὶ ῥήματα αἰσχρὰ αὐτόθι, καὶ φήματα καταπέλασα, καὶ κουφολοιαύτη, καὶ βάδισις" ὁμοία, καὶ στολὴ, καὶ φωνὴ, καὶ μιγῶν σχήκλασις, καὶ ὀφθαλμῶν ἐκτροφαὶ, καὶ σύριγγες, καὶ αὐλοὶ, καὶ δράματα, καὶ ἐπιθέσεις, καὶ πόρνα ἁπλῶς ἓν ἑκάστης ἀσελγείας ἀνάμεσα. πότε οὖν ἀφανήσῃς, εἰπέ μοι, τοσοῦτον σοι πορνείας ἄχεα τὸν ἐγχέοντος τοῦ διαβόλου, τοσαύτας ἀκολασίας κύλικας κεραννύτος; καὶ γὰρ καὶ μοιχείαι, καὶ γάμων ἐκεῖ κλοπαὶ, καὶ γυναῖκες ἐκεῖ πορνεύόμεναι καὶ ἄνδρες ἠπατημένοι, καὶ νέοι μαλακιζόμενοι, πόρνα τραγῳδίας μεσά, πόρνα τετραγωδίας, πόρνα αἰσχύνης. οὐκ ἄρα γελᾶν ὅτι τούτοις οὐ καθημένους ἐχεῖν, ἀλλὰ δακρύειν καὶ στένειν πικρόν. Τί οὖν; ἀποκλείσομεν τὴν ὀρχήστραν, φησί, καὶ τῷ λόγῳ τῷ σῷ πόρνα ἀνατεσπίσεται; ναὶ μὴ οὖν πόρνα ἀνατέτραπται. πόθεν γὰρ ⓐ τοῖς γάμοις ἐπιβουλεύοντες, εἰπέ μοι; οὐκ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ταύτης; πόθεν ⓐ οὐ ξαλάμους διορύττοντες; οὐκ ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας ἐκείνης; οὐκ ἐντεῦθεν ⓐ ἄνδρες ταῖς γυναιξὶ φορτικοί; οὐκ ἐντεῦθεν τοῖς ἀνδράσιν αἱ γυναῖκες ἀνακαφέ-νητοι; οὐκ ἐντεῦθεν ⓐ πλείους μοιχοί; ὥστε ὁ τὰ πόρνα ἀνατρέπων ὁ τοῦ θεάτρου βασίζων ἐστὶν, ὁ τυραννίδα χαλεπωτέραν ἐπεισάγων. Οὐχί, φησιν, ἀλλὰ τὴν τῶν νόμων ἀταξίαν τῶν δικῶν. ἐμοὶ δὲ γυναῖκας ἀφαιρεῖν, καὶ παῖδας ὑβρίζειν νέους, καὶ οἰκίας ἀνατρέπειν, τῶν ταῖς ἀκροπόλεις καταιλημένων ἐστί. καὶ τίς μοιχὸς, φησιν, ἀπὸ τῶν θεαμάτων τούτων γέγονε; τίς γὰρ οὐ μοιχός; καὶ εἶτα ἵνα ὀνόματα νῦν εἴπω, ἔδειξα ἂν ὅσους ἄνδρας ἀπέλεσαν γυναῖκες, ὅσους ἔλαβον αἰχμαλώτους αἱ πόρναι σκῆναι, οὐ μὴ ἀπ' αὐτῆς ἀναπήσασαι τῆς βύνης, οὐδὲ τὸν ἐρχιτὸν ἀφεῖσαι ὁμιλῆσαι γάμῳ. Τί οὖν, εἰπέ μοι, οὐ νόμους ἀνατρέψομεν ἁπάντως; καὶ μὴν τοῦτο ἀνατρέψαι, ταῦτα λύουσι τὰ θέατρα. ⓐ γὰρ ταῖς πόλεσι λυμαινόμενοι οὐκ τούτων εἰσίν· ἐντεῦθεν γοιῶν σάσεις καὶ ταραχαί. ⓐ γὰρ ἀπὸ τῶν ὀρχουμένων τρεφόμενοι, καὶ χαρὰ τὴν ἑαυτῶν πωλοιῶντες φανερῶ, οἷς ἔργον βοῶσα καὶ παράξαι πῦρ ἄπορον, ὅτι μάλιστα εἰσὶν ⓐ οὐ δήμους ἀναρριπίζοντες, ⓐ τὰ ταραχὰς ἐμπιοιῶντες ταῖς πόλεσι. νεότης γὰρ ἀργίας ὑπλαβομένη, καὶ τοσούτοις ἐντρεφομένη κακοῖς, θηείου πάντος ἀγριωτέρα γίνεται. ⓐ δὲ γέροντες, εἰπέ μοι, πόθεν; οὐκ ἐντεῦθεν; ἵνα δῆμον ἀναπερώσωσιν εἰκῇ χορεύζοντα, καὶ οὐ ὀρχουμένους πολλῶν ἀπολαύσασι πιπόσοι θρυλλῶν, καὶ τὰ πορνευομένας γυναῖκας ταῖς σωφρονούσαις ὑπεισιχόσωσιν. εἰς τοῦτο γὰρ ἔρχονται μανίας, ὡς μηδὲ τὰ ἱερὰ τῶν κατοιχομένων" κινῆν ἐκεῖνοι. οὐκ ἐντεῦθεν, ὅταν μυεῖα ἀναγκάζωνται εἰς ⓦ πανηγὺν ἐκφέρειν τὸ σῶμα τοῦ διαβόλου χορὸν ἀναλίσκειν; ἢ ὃ ἀσέλγεια πόθεν, καὶ τὰ μυεῖα κακά; ὁρᾷς ὅτι σὺ μὲν ⓦ βίον ἀνατρέπεις, ὅτι ταῦτα ἔλκων, ἐγὼ δὲ συγχορταῖ καταλύων; καθέλωμεν οὖν τὴν ὀρχήστραν, φησίν; εἴθε καθελεῖν δυνατὸν ἦν, μᾶλλον δὲ

χ. πάθησι

χ. τοιαύτη

χ. μὲν ἐν ἑ νυκτὶ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀὺ ἐθέλητε, ὃ ἡμέτερον μέρος καθήρηται ϗ κατέσκαπται. πλὴν ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο κελεύω. Ἀλλ' ἐξῶτα ποιήσατε ἄκυρα, ὅπερ μεῖζόν ἐστιν ἐγκώμιον τοῦ καθελόντος. Εἰ ϗ μηδένα ἕτερον, τοὺς γοῦν βαρβάροις ζηλώσατε. Ἐ γὰρ πάσης τοιαύτης σκῆνοι καθαρεύουσι θεωρίας. τίς οὖν ἡμῖν ἔσται ἀπολογία λοιπὸν, ὅταν ἡμᾶς ὁ τῶν ἀγγέλων πολίτας ϗ τοὺς χοροὺς συγχορευτὰς, ϗ τοῦ ἀγγέλων κοινωνοὺς τοῦ βαρβάρων χείροσι ταύτῃ γνώμῃ, ϗ ταῦτα ἐξὸν μυείας ἑτέρας τυχόντας βλέπωμεν τέρψεις εὑρόντας; Εἰ γὰρ βούλει ψυχαγωγεῖσθαι, βάδιζε εἰς τὰ δαιδείσους, ὅπου τὰ ῥέοντα ποταμοὶ ϗ λίμνας, κατάμαθε κήπους, ἄκουε πετεινῶν ἀδόντων, ὅπου χωρίζει σηκοὺς μύρτους, ὅπου σώματος ὑγεία καὶ ψυχῆς ὠφέλεια, καὶ βλάβος οὐδὲν, οὐδὲ μετάνοια μετὰ τὴν ἡδονὴν, καθάπερ ἐν τοῖς ἔχεις γυναῖκα, ἔχεις παιδία· τί τούτης τῆς ἡδονῆς ἴσον; ἔχεις οἰκίαν, ἔχεις φίλους· τοῦτα τὰ τερπνά, πολὺ μετὰ [τῆς] σωφροσύνης καὶ ὁ κέρδος προέρχεται. τί γὰρ παίδων γλυκύτερον, εἰπέ μοι; τί δὲ γυναικὸς τῆς σωφρονῆς βουλομένης; λέγειν δεῖ βαρβαρικόν τι ῥῆμα φιλοσοφίας γέμον. ὡσεὶ γὰρ τῶν θεάτρων τούτων ἀκούσαντες τῶν ὠδείων, καὶ τῆς ἀκαίρου τέρψεως, Ρωμαῖοι γάρ, φησὶν, ὡς οὐδὲν ἔχοντες παίδας ϗ γυναῖκας, οὕτω ταύτας ἐπεισήσαντο τὰς ἡδονὰς, δεικνύοντες ὅτι οὐδὲν παίδων γλυκύτερον ϗ γυναικὸς, ἐὰν σεμνῶς ἐθέλῃς βιοῦν. τί οὖν ἐὰν δείξω, φησὶ, μηδὲν βλαβέντας ἐκ τῆς ἐκείθεν; μάλιστα μὲν καὶ αὐτὸ τοῦτο βλάβος, ὃ εἰκὸς μάτην καιρὸν δαπανᾶν, ϗ ἑτέρως γίνεσθαι σκώληκα. καὶ γὰρ οὐ μὴ βλαβῇς, ἕτερόν τι ποιῆς εἰς τοῦτο ἀποδεδιότερον. πῶς δὲ ϗ αὐτὸς οὐ βλαβήσῃ, πρέχων ἀφορμὰς τοῖς γνωμένοις; ϗ γὰρ ὁ γάμος, ϗ ὁ πορνεύομενος παῖς, καὶ ἡ πορνευομένη γυνὴ, ϗ πάντες ἐκεῖνοι δαιμονικοὶ χοροὶ, ὅτι τοῦ σοῦ κεφαλὴν τοῦ αὐτοῦ τῶν γινομένων φέρουσιν. ὥσπερ γὰρ εἰ μὴ ἦσαν θεατρικῶς, οὐκ ἂν ἦσαν ταῦτα μετιόντες· ὅτως ἐπειδὴ εἰσὶ, ϗ αὐξεῖ μείζονα τῶν γινομένων ὁ πῦρ. ὥστε καὶ εἰς σωφροσύνην μηδὲν προβλάβῃς, ὅπερ ἀμήχανον, ἀλλὰ τῆς ἀπωλείας τῆς ἑτέρων χορηγὸς δώσεις ὑπηρεσίας, ϗ τῶν θεατρικῶν, ϗ τῶν αὐτοῖς ζωγράφων· ϗ εἰς σωφροσύνην ἂν μείζονα ἀνέρθωνες, εἰ μὴ σκῆπτρ ἐβάδιζες. Εἰ γὰρ ϗ νῦν εἶ σώφρων, σωφρονέστερος ἂν ἐγένου ταῦτα τοιαύτας φεύγων θέας. μὴ τοίνυν προφασιζώμεθα φιλονεικοῦντες, μηδὲ ἀνοήτους ἀπολογίας ἐπινοῶμεν. μία γὰρ ἀπολογία, ὃ φυγεῖν τοῦ κάμινον τοῦ Βαβυλωνίου, ὃ πόρρω γενέσθαι τῆς Αἰγυπτίας πόρνης, κἂν γυμνὸν δέῃ τὰς ἐκείνης χεῖρας διαφυγεῖν. οὕτω γὰρ ϗ ἡδονῆς πολλῆς ἀπολαυσόμεθα, τῶν ζωοδότου ϗ κατηξιωμένοι ἡμεῖς, ϗ τὰ μὴ ὄντα μετὰ σωφροσύνης βιωσόμεθα βίον, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτυχόμεθα ἀγαθῶν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λη.

25 ΕΝ ΕΚΕΙΝΩ ΤΩ ΚΑΙΡΩ ΑΠΟΚΡΙΘΕΙΣ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ Κύριε τοῦ οὐρανοῦ ϗ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν ϗ συνετῶν, ϗ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. 26 Ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐμπροσθέν σου.

ΟΡα δὲ πόσων αὐτὸν ἀνάγῃ εἰς τὴν πίστιν. προσῆλθον, φησὶ, τῷ ἐγκωμίων τοῦ Ἰωάννου. δείξας γὰρ αὐτὸν μέγαν ϗ θαυμαστὸν, ἀξιόπιστα καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ πάντα ἀπέφηνε, δι' ὧν εἰς τὸν αὐτοῦ γνῶσιν αὐτὸν ἐφείλκετο. δεύτερον, ᾧ εἰπεῖν, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, ϗ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. τοῦτο γὰρ ἦν ἐπαίνου ϗ ὠφελείας. τρίτον, ὅτι τοῦ δεῖξαι ὅτι ἀπρόσκοπτοι πάντες ἀπηρτίωντο. Ἐ γὰρ

ϗ. ἐδὲν τούτων
ϗ. νῦν
ϗ. λόγος
ϗ. ἀρχαγγ.
ϗ. φανερώθη,
ϗ. καταμάθε
ϗ. θεωρίας.
ϗ. ἀπολαύσωμεν
ϗ. ἀπολαυσόμεθα
ϗ. φεύγειν
ϗ. ἀνοήτους

ἐ τῦτο ἐδήλου αὐτὸν εἶ) ⓐ δι' ἐκείνων πεφανερωνούμενον. τέταρτον, δηλῶ τῦ δεῖξαι ὅτι πάντα ὅσα ἐχρῆν γνέσθαι πρὸ αὐτῦ, πάντα γέγονεν, ὅτε γὰρ τῆς παραβολῆς τῶν παίδων ἐμνημόνευσε. πέμπτον, δηλῶ τῦ ὀνειδίσαι τοὺς μὴ πιστεύοντας καὶ φοβῆσαι ἐ ἀπειλῆσαι μεγάλα. ἕκτον, δηλῶ τῦ βυλθεμισῆσαι τῶν πιστευσάντων. ὃ γὰρ, δέξομαι τὸν ἐμὴν ζωὴν ἐ βυλθεμιστῶ ὄντι. βυλθεμιῶ, φησιν, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν. Οἱ οὖν; ἐπ' ἀπωλείᾳ χαίρει, καὶ τῷ μὴ μαθεῖν ἐκείνους ταῦτα; ὐδαμῶς· ἀλλ' αὐτὸ τὸ σωτηρίας ὁδὸς ἀρίστη, ὃ τοὺς δηλαδὴ ζηλωτὰς καὶ μὴ βουλομένους δέχεσθαι τὰ λεγόμενα μὴ καταμαγκάζειν· ἵν', ὅταν τῷ κληθῶσι βλέπωσι τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἀλλ' ἀνέπεσον καὶ κατεφρόνησε, τῷ ἐκλεκτῶν εἰς ὀπτυμίαν τῶν ἐμπέσωσιν. ὅπω γὰρ καὶ ⓐ προσέχοντες ἀσυνδαστότερον γίνεσθαι ἔμελλον. ὃ μὲν γὰρ ἀποκαλυφθῆναι τούτοις, ἄξιον χαρᾶς· τὸ δὲ κρυβῆναι ἀπὸ ἐκείνων, οὐκ ἔτι χαρᾶς, ἀλλὰ δακρύων ἄξιον. τοῦτο γοῦν καὶ ποιᾷ δακρύων τὴν πόλιν. ὁ δεῖνα δηλῶ τοῦτο χαίρει, ἀλλ' ὅτι ἃ σοφοὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἔγνωσαν νήπιοι. ὡς ὅταν λέγῃ Παῦλος, Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. ὁ δεῖνα οὕτε Παῦλος δηλῶ τοῦτο χαίρει, ὅτι ἦσαν δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ἀλλ' ὅτι ὄντες τοιοῦτοι τοιούτων ἀπέλυσαν. σοφοὶ δὲ ἐνταῦθα τοὺς γραμματέας φησὶ καὶ τοὺς φαρισαίους. ταῦτα δὲ λέγει, τοὺς μαθητὰς παρηγορῶν, καὶ δηλῶν τίνων κατηξιώθησαν ⓐ ἁλιεῖς, ὧν ἐκεῖνοι πάντες ἀξιέπεσον. εἶπων δὲ σοφὸς, ἐ τὸν ὀνηθέντα σοφίαν λέγει καὶ ἐπαινετὸν, ἀλλὰ ταύτην ἣν ἐδόκουν ἀπὸ δεινότητος ἔχειν. δηλῶ τῦτο οὐδὲ εἶπεν, ἀπεκάλυψας μωροῖς, ἀλλὰ νηπίοις, ἁπλουστέροις, φησὶν, ἀφελέσι. καὶ δείκνυσιν ὐ μόνον πρὸ ἀξίαν σὰν ἀπολαύσαντας τούτων, ἀλλὰ ἐ κατ' ὀλίγον ἐπαιδεύθησαν ἡμᾶς, ἀπονοίας μὲν ἀπαλλάξαι, ἀφέλειαν δὲ ζηλωτῶ. δηλῶ τῦτο καὶ Παῦλος αὐτὸ ἔλεγε μὴ πλείονος τῆς παρρησίας, ὅταν γράφων· Εἴ τις δοκεῖ ἐν ὑμῖν σοφὸς εἶναι ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ὅταν γὰρ δείκνυται ἡ τῦ Θεοῦ χάρις. δηλῶ δὲ ὁ βυλθεμιεῖται τῷ πατρὶ, καίτοιγε αὐτὸς αὐτὸ ἐποίησεν; ὥσπερ ἀλλαχοῦ βύλεται καὶ ἐντυγχάνῃ τῷ Θεῷ, ἐ πολλῶ ἀγαπᾶν τὸν σωτῆρα ἡμᾶς ἐνδεικνύμενος· ὅταν καὶ ἐνταῦθα ποιῇ. πολλῆς γὰρ καὶ τῦτο ἀγάπης. καὶ δείκνυσιν, ὅτι ὐ πρὸς αὐτὸ δέξέπεσον μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ παθεῖν. ὅπερ γὰρ εἶπε τοῖς μαθηταῖς λέγων, Μὴ βάλητε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ, τῦτο πεποιηκόσιν αὐτὸς ἐποίησεν. εἶτα δείκνυσιν ὃν τούτων καὶ ὃ αὐτὸ πεπηγύμενον θέλημα, ἐ ὃ τὸ παθεῖν. αὐτὸ μὲν γὰρ ὃ βυλθεμιεῖν καὶ χαίρειν ὅτι τῷ ἡμομένῳ· τὸ παθεῖν δὲ, ὃ δείκνυσιν, ὅτι οὐδὲ ἐκείνος πρόκλησιν τῦτο ἐποίησεν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς οἰκόθεν ὁρμηθείς. ὅταν γὰρ, φησὶν, ἐλθέτω βύδοκία ἔμπροσθέν σε· τοῦτέστιν, ὅταν θεὶ ἦτε. καὶ τί δὲ ἀπεκρύβη ἀπ' ἐκείνων, ἄκουσον Παύλου λέγοντος· Οὐ ζητοῦντες τὰ ἑαυτῶν δικαιοσύνην ἔστησαν, τῇ δικαιοσύνῃ τῦ Θεοῦ ὐκ ὑπετάγησαν. σύνοισον τοίνυν τί ἐκείνος εἶ) τοὺς μαθητὰς ταῦτα ἀκούσας, ὅτι ἃ σοφοὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὅτοι ἔγνωσαν· καὶ ἔγνωσαν μείναντες νήπιοι, καὶ ἔγνωσαν τὸ Θεοῦ ἀποκαλύψαντος. ὁ δὲ Λουκᾶς φησιν, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὅτε ἦλθον ⓐ ἑβδομήκοντα ἀπαγγέλλοντες τὰ ἐπὶ τοῖς δαιμόνων, τότε ἠγαλλιάσαν, καὶ εἶπε ταῦτα, ἅπερ μὴ τῦ ἀσυνδιαστέρους αὐτοὺς ποιῆσαι καὶ μετεωρίζειν παρεσκεύαζεν. ὅθεν γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς μέγα φρονῆσαι ὅτι τοῖς δαίμονας ἐλαύνειν, καὶ ἐντεῦθεν αὐτοῦ καταστέλλει. ἀποκάλυψις γὰρ ἦν ὃ γινόμενον, ὐκ ἐκείνων ἀσυνδιάστων. δηλῶ καὶ ⓐ γραμματεῖς ἐ ⓐ σοφοὶ δοκοῦντες εἶ) πρὸς ἑαυτοὺς, δέξέπεσον δηλῶ τὸ οἰκεῖον τῦ φθόνου. ὁμοίως εἰ δηλῶ τὸ "ἔδοξε αὐτῷ ἀπεκρύβη, φοβηθῆτε, φησὶ, καὶ ὑμεῖς καὶ μείνατε νήπιοι. τὸ γὰρ ὑμᾶς ἐποίησε δ' ἀποκαλύψεως ἀπολαῦσαι, ὥσπερ οὖν καὶ "ἐκείνους ὃ ἐναντίον ἀποστερηθῆναι. οὐδὲ γὰρ, ὅταν λέγῃ, ἀπέκρυψας, δ' Θεὸς ὃ πρὸ εἶ) φησὶν, ἀλλ' ὥσπερ ὅταν λέγῃ Παῦλος, Οτι πρὸ ἐδόκει αὐτοῦ εἰς ἀδόκιμον νῦν καὶ ἐτύφλωσεν αὐτῶν τὰ νοήματα, ὐκ αὐτὸν εἰσάγων ταῦτα ἐνεργοῦντα τῦτο φησιν, ἀλλ' ἐκείνους τοῦ τὴν αἰτίαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὴν παρέχοντας· οὕτω γὰρ ἂν θαυμασθήσῃ φησὶ δ, ἀπεκάλυψας. εἶτα, ὅπερ εἶπεν, ἐξομολογοῦμαί σοι ὅτι ἀπέκρυψας, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις, ἵνα μὴ νομίσῃς, ὅτι ὡς αὐτὸς ἀπεστερημένος τῆς δυνάμεως ταύτης καὶ μὴ δυνάμενος αὐτὸ κατορθῶσαι οὕτως βλασφημεῖ, φησί·

27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Πρὸς ὃ τοὺς χαιρομένους, ἐπὶ τοῖς δαιμόνια αὐτοῖς ὑπακούειν. Τί γὰρ θαυμάζετέ, φησιν, ὅτι δαίμονες ὑμῖν ὑπείκουσιν; ἐμοὶ πάντα δέδοται, πάντα μοι παρεδόθη. ὅταν γὰρ ἀκούσῃς, παρεδόθη, μηδὲν ἀνθρώπινον ὑπονοήσῃς. ἵνα γὰρ μὴ δύο θεοὺς ἀγεννήτους νομίσῃς, ταύτῃ τῇ λέξει πέφηνεν. ἐπεὶ ὅτι ὁμοῦ τε ἐγεννήθη καὶ πάντων δεσπότης ἐστίν, πολλαχόθεν δὲ ἀλλαχόθεν δηλοῖ. Εἶτα λέγει τί καὶ τοῦτο μεῖζον, "ἀνοίγων σου τὸ στόμα".

κ. ἀνοιξῶν
κ. καὶ
* πς.

Καὶ οὐδεὶς γινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ·" οὐδὲ τὸν πατέρα ἐπιγινώσκει*, εἰ μὴ ὁ υἱός. Καὶ δοκεῖ μὲν ἀπηρτῆσθαι τῶν ἔμπροσθεν τοῖς ἀγνοοῦσι, πολὺ δὲ ἔχει τὸ σύμφωνον. ὅπερ γὰρ εἶπε, πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, ἐπάγει· καὶ τί θαυμαστόν, φησιν, εἰ πάντων εἰμὶ δεσπότης, ὅπουγε καὶ ἕτερόν τι μεῖζον ἔχω, τὸ εἰδέναι τὸν πατέρα καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας ἐστί); καὶ γὰρ καὶ τοῦτο λανθανόντως δείκνυσιν ἐκ τοῦ μόνος αὐτὸν "οὕτως εἰδέναι. ὅταν γὰρ εἴπῃ· οὐδεὶς γινώσκει τὸν πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱός, τοῦτό φησιν. Ἐξ οὗ" πότε λέγει ταῦτα· ὅτε δηλαδὴ τῶν ἔργων τῆς δυνάμεως ἔλαβον αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν, οὐχὶ θαυματοργοῦντα ἰδόντες μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ τοσαῦτα δυνηθέντες. εἶτα, ὅπερ εἶπεν, ὅτι ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις, δείκνυσι καὶ τοῦτο αὐτοῦ ὄν. Οὐδὲ γὰρ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, φησιν, εἰ μὴ ὁ υἱός, Καὶ ᾧ ἂν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι·

κ. μόνον
κ. οὕτως
κ. τότε

Οὐχ ᾧ ἂν ἐπιπάπτηται, οὐδὲ ᾧ ἂν κελεύηται. εἰ δὲ σκῆπτρον ἀποκαλύπτει, καὶ ἑαυτόν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὡς ὡμολογημένον ἀφῆκεν· σκῆπτρον δὲ τέθεικε. καὶ πάντα χοῦ τοῦτό φησιν, ὡς ὅταν λέγῃ· Οὐδεὶς δύναται πρὸς Ⓜ πατέρα ἐλθεῖν, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ὅρᾳ δὲ τοίνυν καὶ Ιωαν. ιδ. ς.
* δεῖξαι ὅτι
κ. δεῖ
ἄλλο κατασκευάζει, ὃ * σύμφωνος αὐτῷ" ἐστὶ καὶ ὁμογνώμων. Τοσοῦτον γάρ, φησιν, ἀπέχω τοῦ μάχεσθαι αὐτῷ καὶ πολεμεῖν, ὥστε οὐ δυνατὸν πρὸς ἐκεῖνον ἐλθεῖν τινα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ὅπερ γὰρ τοῦτο μάλιστα αὐτοὺς ἐσκανδάλιζε, τὸ δοκεῖν μάχιμον αὐτὸν εἶναι. Ἀφ' ὧν πάντων τοῦτο ἀναιρεῖ, καὶ τῶν σημείων οὐκ ἔλαττον, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον πρὸ τούτου ἐπαύδασκεν. ὅταν γὰρ λέγῃ, οὐδὲ Ⓜ πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, οὐ τοῦτο φησιν, ὅτι πάντες αὐτὸν ἠγνόησαν, ἀλλ' ὅτι τὴν γνῶσιν, ἣν αὐτὸς αὐτὸν οἶδεν, οὐδεὶς" αὐτῷ ἐπίσταται· ὃ καὶ πρὸ τοῦ" μοῦ ἐστὶν εἰπεῖν. οὐδὲ γὰρ πρὸ ἀγνώστου τινὸς Θεοῦ καὶ μηδενὶ γνωρίμου ταῦτα ἔφασκεν, ὡς φησιν ὁ Μαρκίων, ἀλλὰ τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν ἐνταῦθα αἰνιττόμενος· ἐπὶ οὐδὲ τοῦτο μέν ἴσμεν, ὡς χρὴ εἰδέναι. καὶ τοῦτο γοῦν αὐτὸ Παῦλός φησιν ἔλεγεν· Ἐκ μέρους γινώσκομεν, α. Κορ. ιγ. ιβ.
καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. Εἶτα καταπήσας ὁρᾷ τῶν εἰρημένων εἰς ἐπιθυμίαν αὐτοῖς, καὶ δείξας αὐτοῦ τὴν δυνάμιν ἀῤῥητον, τότε καλεῖ λέγων·

κ. αὐτὸν
κ. χειροῦ

28 Δεῦτε πρός με πάντες Ⓜ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Οὐχ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἀλλὰ πάντες Ⓜ ἐν φρονήσει, Ⓜ ἐν λύπαις, Ⓜ ἐν ἁμαρτίαις. δεῦτε, οὐχ ἵνα ἀπαιτήσω ὀφειλάς, ἀλλ' ἵνα λύσω τὰ ἁμαρτήματα· δεῦτε, οὐκ ὅπερ δέομαι ὑμῶν τῆς δόξης, ἀλλ' ὅπερ δέομαι ὑμῶν τῆς σωτηρίας. ἐγὼ γάρ, φησιν, ἀναπαύσω ὑμᾶς. οὐκ εἶπε, σώσω μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ πολλῷ πλέον ἐστί, ἐν ἀδείᾳ καταστήσω πάσῃ.

29 Ἄρατε Ⓜ ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.

30 Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν.

Μὴ τοίνυν φοβηθῆτέ, φησι, ζυγὸν ἀκούοντες· χρηστὸς γάρ ἐστι. μὴ δείσητε, ὅπερ φορτίον εἶπον· ἐλαφρὸν γάρ ἐστι. Ἐξ πῶς ἐμπροσθεν ἔλεγε, στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδός; ὅταν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅταν ῥᾳθυμος ᾖς, ὅταν ἀναπεπτωκώς· ὡς ἐὰν καταρᾳθυμῇς καὶ ἐξημιωθῇς, ἐλαφρὸν ἔσται τὸ φορτίον. διὰ τοῦτο καὶ ἀνέβλεψε. πῶς δὲ καταρᾳθυμεῖται; ἀνελαπεινὸς γένῃ καὶ ῥᾳθυμος καὶ ὑπτιακός. αὕτη γὰρ μήτηρ ἐστὶν ἡ ἀρετὴ φιλοσοφίας ἁπάσης. διὰ τοῦτο ἀρξάμενος τῶν θείων ἐκ εἰνων νόμων, ἐντεῦθεν ἤρξατο· καὶ ἐνταῦθα πάλιν τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιῆς, καὶ μέγιστον πήσῃ [τὸ] ἐπαθλον. καὶ γὰρ ἑτέρωθεν χρήσιμος μόνον, ἀλλὰ καὶ σωτὴρ πάντων ἀναπαύσεις, φησίν. εὑρήσετε γὰρ ἀναπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. καὶ πρὸ τῶν μαθητῶν ἐντεῦθεν δίδωσί σοι τὴν ἀμοιβήν, καὶ ὃ βραδέως ἤδη πρόσεχε, καὶ ταύτην καὶ σὲ ἑαυτὸν ἐπιδείγμα θεῖναι εἰς μέσον ἁπάντων ποιῶν τοῦτο λέγει. τί γὰρ δέδοικας, φησι; μὴ ἐλαττωθῇς ταπεινὸς ὤν; ἐμὲ σκόπει, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα· ἀπ' ἐμοῦ μάνθανε, καὶ τότε εἴσῃ σαφῶς ἡλίκον ἔστι τὸ ἀγαθόν. ὁρᾷς πῶς διὰ πάντων αὐτὸν ἐνάγει εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην; ἀφ' ὧν 10

Ματθ. ια. κθ. αὐτὸς ἐποίησε (Μάθετε γὰρ ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι) ἀφ' ὧν αὖθις κερδαίνειν μέλλοσιν (εὑρήσετε γάρ, φησιν, ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν) ἀφ' ὧν αὖθις χρείζεται (ἀναπαύσω γὰρ ὑμᾶς κἀγώ, φησιν) ἀφ' ὧν χεῖρον αὐτὸ κατεσκεύασεν. ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον

Β. Κορ. δ. ιζ. μου ἐλαφρόν ἐστιν. ὅτω καὶ Παῦλος πείθει λέγων· Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται. καὶ πῶς ἐλα- 15

Λουκ. ιδ. κς. κζ. φρόν, φησι, τὸ φορτίον, ὅταν λέγῃ· Ἐὰν μή τις μισήσῃ πατέρα καὶ μητέρα· καὶ, ὃς οὐ λαμ- χρ. οὐκ ἄξιον

βάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ μοι, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής· ὅταν κελεύῃ δὲ αὐτὸν ἀποφρέφεσθαι χρ. ἐκ δοθέν

Ρωμ. η. λε. τὸν ψυχικόν; διδάσκει σε Παῦλος λέγων, Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις; ἢ στενοχωρία; ἢ διωγμός; ἢ λιμός; ἢ γυμνότης; ἢ κίνδυνος; ἢ μάχαιρα; καὶ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. διδάσκει πάντα σε ὁ τὸν ζωηρὸν τῶν ἰχθύων μετὰ μυείας μάγειρα ὑποτρέφοντες, καὶ χαίροντες ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀπαθῆναι. εἰ δὲ εἶ δειλὸς καὶ φείδεις, ὡς ζυγὸν καὶ τὸ φορτίον ἀκούων, καὶ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος ὁ φόβος, ἀλλὰ τῆς σῆς ῥᾳθυμίας. ὡς δὲ ἧς πρόσκλισμένος καὶ προθυμίαν ἔχων, πάντα σοι ῥάδια ἔσται καὶ κοῦφα. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς δείκνυσιν ὅτι δεῖ καὶ ἡμᾶς αὐτοῦ πονῆσαι, καὶ τὰ χρηστὰ μόνον εἶπε, καὶ ἐσίγησεν, καὶ τὰ φορτικὰ μόνον, ἀλλ' ἑκάτερα τέθεικε. καὶ γὰρ ζυγὸν εἶπε, καὶ χρηστὸν ἐκάλεσε, καὶ φορτίον ὠνόμασε, καὶ ἐλαφρὸν προσέθηκεν· ἵνα μήτε ὡς ὑπτίονα φύγῃς, μήτε ὡς σφόδρα βύκολων καταφρονῇς. εἰ δὲ καὶ μετὰ ταῦτα πάντα δύσκολον ἡ ἀρετὴ εἶναί σοι δόξῃ, ἐννόησον ὅτι δυσκολώτερον ἡ κακία. ὅπερ δὲ καὶ αὐτὸ ἀηδιῶδες, καὶ πρότερον εἶπε, λάβετε ζυγόν μου· ἀλλὰ πρῶτον, δοῦτε ὑποπαίοντες καὶ περφορτισμένοι, δείκνυσιν ὅτι ἡ ἁμαρτία κόπον ἔχει καὶ φορτίον ὄντι βαρὺ καὶ δυσβάστακτον. οὐδὲ γὰρ κεκραγότες εἶπε μόνον, ἀλλὰ καὶ πεφορ-

Ψαλμ. λζ. δ. Ζαχ. ε. ζ. τισμένοι. καὶ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης ἔλεγε, τὴν φύσιν αὐτὴν ὑποτραφών· Ὡσεὶ φορτίον γάρ, φησι, βαρὺ ἐβαρύνθη ἐπ' ἐμέ. καὶ ὁ Ζαχαρίας ὑποτραφὼν αὐτὴν, Μολίβδου τάλαντον αὐτὴ εἶ, φησὶ καὶ τοῦτο καὶ ἡ πεῖρα αὐτὴ δείκνυσιν. οὐδὲν γὰρ οὕτω βαρὺ τὸν ψυχὴν, οὐδὲν οὕτω πτερωτὸν διανοίᾳ καὶ πτέρυξι κάπω, ὡς ἁμαρτίας ζωηδὸς· οὐδὲν οὕτω πτερωτὸν καὶ μετέωρον ποιῆς, ὡς δικαιοσύνης κλῆσις καὶ ἀρετή. σκόπει δέ. τί φορτικώτερον, εἰπέ μοι, τοῦ μηδὲν κεκλῆσθαι; τοῦ γρέψαι τὸ σιαγόνα, καὶ τυπτόμενον μὴ ἀντιτύπτειν; τὸ ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ; ἀλλ' ὅμως ἐὰν φιλοσοφήσωμεν, πάντα ταῦτα κοῦφα καὶ ῥάδια καὶ ἡδονῆς ποιητικά. ἀλλὰ μὴ θορυβηθῆτε, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν μετ' ἀκριβείας ἐξετάσωμεν μεταχειρίσαντες. καὶ, εἰ βούλεσθε, τὸ πρῶτον καὶ τὸ πολλοῖς ὑπτίονον καὶ βαρὺ εἶναι δόκει. πότερον οὖν, εἰπέ μοι, βαρὺ καὶ ἐπαχθές, τὸ μίαν γαστέρα μεμισηκέναι, ἢ τὸ μυείων φροντίζειν; τὸ ἓν πρόσωπον ἐλεῆσαι ἱμάτιον καὶ μηδὲν πλέον ὑπτιάσαι, ἢ τὸ πολλὰ ἔνδον ἔχοντα, καὶ ἐκάστῳ ἡμέραν καὶ νύκτα κόπτεσθαι, δεδοικότα, τρέμοντα ὑπὲρ τῆς φυλακῆς, ἀλγοῦντα καὶ ἀγρύπνουν ὑπὲρ τῆς ζημίας; μὴ σκυθρωπὸν γένῃ, μὴ

χρ. μᾶς γαστρός

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὴ οἰκέτης ἀφελόμενος ἀπέλθῃ; πλεῖόν ἐστι· ὅσα δὲ εἶπον, οὐδὲν τούτων ὠφελήσει ὁ λόγος τοιοῦτον, οἷ᾽ ἡ τῶν πραγμάτων πεῖρα. διὸ ἐθελήσωμεν ἀπὸ τῶν εἰς ἐκεῖνον φθασάντων τὸν
χρ. ἀρετὴν χρυσοῦν τῆς φιλοσοφίας πλοῦτον ἡμῖν, καὶ τότε σαφῶς δὴ εἴσεσθε τὸ πρᾶγμα τὸν ἡδονῶν. ἐκ τοιούτοις δὲ ἐδέξαντο ἐκείνων τὸν ἐρώντων ἀκήμοσιώτης, μυρίων πλουχρ. ἃς ἐκ ἂν πις ἀνεδέξατο ἐκ- χρ. κατεδ. τεῖν. ὅτοι γ᾽ ἐδέξαντο δὴ ποτε γλυκέα πίνοντες, φησι, καὶ ῥίψαντες τὰς φερνίδας ἂς ἔχεσι; καὶ τί τοῦτο; τῆς γὰρ δυοῖν ἀὐτῶν ἐκ τοῦ χαλεποῦ νοσήματος τοῦτο δεῖγμα, καὶ τοῦ τὸ πρᾶγμα ἥδιον εἶναι. καὶ τοῦτο καὶ αὐδεὶς μάρτυρήσαιεν ἂν ἡμῖν, ἀφ᾽ ἑκάστης ὥρας ἀπορυόμενοι τὴν φερνίδα, καὶ βίον ἀβίωτον εἶναι νομίζοντες. ἀλλ᾽ οὐκ ἐκφύσει ὕτως, ἀλλὰ γελῶσι, σκιρτῶσι, καὶ τὸ δεδημα πρεικειμένων μᾶλλον ἐπὶ τῇ πενίᾳ καλλωπίζονται. πάλιν τὸ τρέψαι τὸν σιαγόνα τὸν πλῆξαι ἕτερον, κρεῖττόν τοι πρᾶγμα ἐστίν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἔρχεται ὁ πόλεμος λαμβάνει, ἐνταῦθα δὲ λύσιν· καὶ ἐκείνῳ μὲν ἐκ τὸν ἑτέρου πυρὸν δύνασθαι, τούτῳ δὲ καὶ τὸν σαυτοῦ φλόγα ἔσβεσαι. ὅπου δὲ τὸ μὴ καίεσθαι τοῦ καίεσθαι ἥδιον, πάντι που δῆλόν ἐστιν. εἰ δὲ ὅτι σωμάτων τοῦτο, πολλῷ μᾶλλον ὅτι ψυχῆς. τί δὲ κουφότερον; ἀγωνίζεσθαι, ἢ τεφρωσθαι; πυκτεύειν, ἢ δὲ βεβαίου ἔχειν; κυμάτων ἀντέχεσθαι, ἢ εἰς λιμένα καταφέρειν; ἐκοιοῦν καὶ δὲ ἀποθανεῖν τοῦ ζῆν βέλτιον. τοῦτο μὲν γὰρ δέδοικε τὸν χρυσῶνων καὶ τὸν κινδύνων· ἐκεῖνο δὲ προσέτι, ἐκ ἐνθύμιον ποιεῖ μυρίας ἐπιβουλὰς καὶ ἀνάγκης, διὰ ἃς ἀβίωτον εἶναι τὸν βίον νόμισας. εἰ δὲ ἀπιστεῖς τοῖς λεγομένοις, ἀκουσον τῶν ἑωρακότων τὰ πρόσωπα· τῶν μαρτύρων ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἀγώνων, πῶς μαστιζόμενοι καὶ ξεόμενοι καὶ ἐκδικούμενοι ἦσαν καὶ φαιδροί, ἐκ τῶν ἐπὶ ῥοδωνιᾶς κατακεχυμένων ἐπὶ τηγάνων προσκείμενοι μᾶλλον ἐχαιρον καὶ ἐφρόνουν. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγε, μέλλων ἐντεῦθεν ἀπιέναι καὶ καταλύειν βιαίῳ θανάτῳ τὸν ζωήν, Χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. τοῦτο γὰρ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι. φιλιπ. β. ιζ. ιη.
χρ. σωφρονύνης εἴδες μοι ὅσης ἐκβολῆς τὸν οἰκημάτων ἅπασαν ὅτι τὴν καινοτέραν τῆς θυμοσοφίας καλῆς; χρ. ὅτω φοβ. ὅτω μέγα ἀγαθὸν ἤδει τὸν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν ὖσαν, ὅτω ποθητὸν ἀὐτὸν καὶ φοβερὸν θάνατον, καὶ ἐπέρασον δὲ θύραις ἄξιον. ἀλλ᾽ ὅτι μὲν ἡδὺς καὶ κερδαλέος ὁ τῆς ἀρετῆς ζυγός, δὲ ἐδεῖξε πολλαχόθεν δῆλον. λοιπὸν γ᾽, εἰ δοκεῖ, καὶ τῆς ἀμαρτίας ἴδωμεν τὰ φορτία. ἐκοιοῦν δὴ πλεονέκτας εἰς μέσον ἀγάγωμεν, καὶ τοὺς καπήλους καὶ παλιγκαπήλους τῶν ἀναιρούντων συμβολαίων. τί οἷον φορτικώτερον τῆς τοιαύτης πραγματείας ἠμοιτ᾽ ἄν; πόσας λύπας; χρ. ἀναισχυντίας πόσας φερνίδες; πόσα πραγμάτια; πόσοι κίνδυνοι; πόσας ἐπιβουλαὶ καὶ πόλεμοι καθ᾽ χρ. ἀμαρτίας ἑκάστην ἡμέραν τοῦτοις φύονται τοῖς κέρδεσι; πόσοι θόρυβοι καὶ ταραχαί; ὥσπερ γὰρ τὴν θαλάττην ἐκ ἔστιν ἰδεῖν ποτε κυμάτων χωρεῖς· ὕτως ἐνταῦθα τὸν τοιαύτην ψυχὴν φερνίδος καὶ ἀθυμίας καὶ φόβου καὶ ταραχῆς ἐκτὸς, ἀλλὰ τὰ μὲν πρότερα καταλαμβάνει τὰ δεύτερα, καὶ πάλιν ἕτερα ἔπεισι, καὶ τούτων ἀδέπω παυομένων ἕτερα κορυφοῦται. ἀλλὰ τῶν λιθίδρων καὶ τῶν ἀκροχόλων βούλει τὰς ψυχὰς ἰδεῖν; καὶ τί τῆς βασάνου ταύτης χρεῖον; τί τῶν πραμάτων ἐν ἔχουσιν ἔνδον; τί τῆς καμίνου τῆς διωκεκαυμένης καμωδίας, καὶ τῆς φλογὸς τῆς μηδέποτε σβεννυμένης; ἀλλὰ τῶν φιλοσωμάτων καὶ τῇ προύσῃ πρεπτικότων ζωῇ; καὶ τί ταύτης τῆς δουλείας χαλεπώτερον; τοῦ Καϊνὸν βίον ζῶσι, ἐμῷ διωκεῖ συζῶντες καὶ φόβῳ, καὶ καθ᾽ ἕκαστον τῶν τελευτώντων μᾶλλον τῶν ἐκείνοις πρεσκόντων, τὸν οἰκείαν θρηνοῦντες τελευτήν. τί δὲ τῶν πεφυσιωμένων ταραχωδέστερόν τε καὶ μανικώτερον; μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ἀπρώτων γὰρ μήτηρ τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀνεξικακία. μὴ τοίνυν φοβηθῇς, μηδὲ ἀπιπηδήσῃς χρ. κουφίζων ἀπρώτων σε τούτων" κωφίζονται ζυγοί, ἀλλ᾽ ὑπελθὲ μὲν προθυμίας ἁπάσης ἀνῆκον, καὶ ὅτε αὐτῶν εἶσῃ ταφῶς τὸν ἡδονῶν. τοῦτο γὰρ πείσει σε ἀνένα, ἀλλ᾽ ἀνταξίας ἐνεγκεῖν ἐπίκειται μόνης, καὶ τὸ πεῖσαι βαδίζειν εὔρυθμα, καὶ προὸς τὸν βασιλικὸν σε ὁδὸν ἀγαγεῖν, καὶ τῶν ἐκατέρωθεν ἀπαλλάξαι κρημνῶν, καὶ ποιῆσαι μετ᾽ εὐκολίας τὸν στενὸν βα-

δίσαι

δίσαι ὁδόν. ἐπεὶ οὖν τοσαῦτα αὐτῷ τὰ ἀγαθά, τοσαύτη ἡ ἀσφάλεια, τοσαύτη ἡ εὐφροσύνη, πάσῃ" ψυχῇ, πάσῃ κατουδῇ τῶν ἑλκωμένων Ⓦ ζυγόν· ἵνα καὶ ἐνταῦθα ἀνάπαυσιν εὕρωμεν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, καὶ τῶν μηνόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. χ. ταπεινώσεως.

κεφ. ιϛ. Ομιλ. λθ. 1 ΕΝ ΕΚΕΙΝΩ ΤΩ ΚΑΙΡΩ ΕΠΟΡΕΥΘΗ Ο Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. 2 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. 3 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαβὶδ ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; 4 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς Ⓦ οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, οὓς οὐκ ἔξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; 5

Δὲ Λουκᾶς φησιν, ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ. Τί δέ ἐστι, δευτερόπρωτον; ὅταν διπλῆ ἡ ἀρχὴ ᾖ, καὶ τὸ σαββάτου τοῦ Κυρίου, καὶ ἑτέρας ἑορτῆς ἐμπεσούσης. σάββατον γὰρ ἑκάστην ἀρχὴν καλοῦσι. καὶ τί δήποτε ἐκάθητο αὐτοὺς ἤγαγεν ὁ πρώτα προφάσεως, εἰ μὴ ἐβούλετο λυθῆναι τὸ σάββατον; ἐβούλετο μέν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς. διὸ καὶ οὐδέποτε χωρὶς αἰτίας αὐτὸ λύει. ἀλλὰ διδοὺς προφάσεις ὑλάτους· ἵνα καὶ Ⓦ νόμον ἀναπαύσῃ, καὶ ἐκείνους μὴ πλήξῃ. ἔστι δὲ ὅπου καὶ προφασιζόμενος αὐτὸ λύῃ, διὰ μὴ προσισάστεως· ὡς ὅταν "τὰ πλοῖα ἔρχεται τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ τυφλοῦ· ὡς ὅταν λέγῃ, Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. ποιεῖ δὲ ταῦτα, τύπτων μὲν δοξάζων τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, ἐκείνῳ δὲ τῷ ἀσθενείαν τῶν Ἰουδαίων προσαμβλύνων· ὁ δὲ καὶ ἐνταῦθα κατασκευάζει, τῷ τῆς φύσεως ἀναγκαίῳ προσδιδόμενος· καίτοιγε καὶ ὅτι τῶν ἁμαρτημάτων τῶν ὁμολογημένων οὐκ ἂν ἦν ποτε ἀπολογία. ὅτε γὰρ ὁ φονεύων Ⓦ θυμὸν οὐ χρὴ προσδοκᾶν, ὅτε ὁ μοιχεύων τῷ ἐπιθυμίᾳ, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἄλλην αἰτίαν οὐδεμίαν εἰπεῖν· ἐνταῦθα δὲ τῷ πεῖναν εἰπόντων, πάντως ἀπήλλαξεν αὐτοὺς ἐγκλήματος. σὺ δέ μοι φαῦλον τοὺς μαθητάς, τοὺς ὕστερον ζηλωτὰς καὶ μηδένα τῶν σωματικῶν ποιουμένους λόγον, ἀλλὰ πέρυσιν ὑθεμένους τῷ τῆς ἐρκὸς πράξει, καὶ λιμῷ" ἀγχομένους διατελεῖ, καὶ οὐδὲ ὕδατος ἀφισαμένους. Εἰ γὰρ μὴ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς σφόδρα ὁ πεινῆν, οὐκ ἂν οὐδὲ τοῦτο ἐποίησαν. Τί οὖν Ⓐ Φαρισαῖοι; ἰδόντες, φησίν, εἶπον αὐτῷ· ἰδοὺ Ⓐ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ· ἐνταῦθα μὲν οὐ πάνυ σφοδροί· καίτοιγε ἀκόλουθον ἦν τοῦτο, ἀλλ' ὅμως οὐ σφόδρα προξενοῦνται, ἀλλ' ἐγκαλοῦσιν ἁπλῶς. ὅτε δὲ τὴν χεῖρα τὴν ξηρὰν ἐξέτεινε καὶ διώρθωσε, τότε οὕτως ἐξεθηριώθησαν, ὡς καὶ περὶ σφαφῆς αὐτοῦ βουλεύεσθαι καὶ ἀναιρέσεως. ἐνταῦθα μὲν οὐδὲν τοιοῦτον μέγα καὶ θηναῖον, ἡσυχάζουσιν· ἐνταῦθα δὲ ὁρῶσί τινας σωζομένους, ἀγελαίουσι δὲ καὶ ἐκπίπτοντας καὶ πάντων εἰσὶ φορτικώτεροι. ὅτως ἐχθροὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας εἰσί. πῶς οὖν ἀπολογεῖται περὶ αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς; οὐκ ἀνέγνωτε, φησί, τί ἐποίησε Δαβὶδ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ πάντες; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, οὓς οὐκ ἔξὸν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν; ὅταν μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν μαθητῶν ἀπολογῆται, τὸν Δαβὶδ εἰς μέσον παράγει· ὅταν δὲ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, τὸν πατέρα. καὶ ὅρα πῶς ὑπιπλακικῶς· οὐκ ἀ-

ἀνέγνωτε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νέγνωτε τί ἐποίησε Δαβίδ; ἡ γὰρ πολλὴ τῦ πεφήτυ ἰῶ ἡ δόξα, ὡς δὲ Πέτρον μὴ ταῦτα ἀπολογούμενον πρὸς Ιουδαίους ὅτως εἰπεῖν· Εξὸν εἰπεῖν μὴ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς πρὸ τῦ πατριάρχου Δαβίδ· ὅτι ἡ ἐτελεύτησε δὲ ἐτάφη. Διατί γὰρ αὐτὸν οὐχὶ μὴ τῦ ἀξιώματος καλῆ ὅτε ἐνταῦθα, ὅτε μὴ ταῦτα; ἴσως ὀφεῖ ἐκεῖθεν ὁ ἡμῶς κατηγῆ. Εἰ μὲν οὖν" βύγνωμονικοί τινες ἦσαν, ὅτι τὸ πάθος δῦ τῆς πείνης ⟨ν⟩ λόγον ἤγαγε· ὀφεῖ γὰρ ἀπολωλέναι, δὲ ἰσοείδη αὐδεῖς δύαγινώσκει. ὁ γὰρ Μάρκος ὅτι Αβιάθαρ τῦ ἀρχιερέως φησὶν, οὐκ" ἐναντία λέγων τῇ ἰσοεία, ἀλλὰ δεικνὺς ὅτι διώνυμος ἦν· δὲ πρόσθησιν ὅτι ἐκῆνος ἔδωκεν αὐτῷ· δεικνὺς γὰρ ἐντεῦθεν μεγάλω ὄσαν ἀπολογίδ, ὅπουγε καὶ ὁ ἱερεὺς ἐπέτρεψε· καὶ ὄ μόνον ἐπέτρεψεν, ἀλλὰ καὶ δίηκησάτο. μὴ γάρ μοι λέγε, ὅτι πρόφήτης ἦν ὁ Δαβίδ. οὐδὲ γὰρ ὅτως ἀξιῶ, ἀλλὰ τῦ ἱερέων ἰῶ τὸ πρόστιμα· δι᾽ ὃ καὶ προσέθηκεν, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις. Εἰ γὰρ καὶ μυριάκις ἰῶ πρόφήτης, ἀλλ᾽ οὐχ ἱερεύς. Εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνος πρόφήτης, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ ⟨ν⟩ μετ᾽ αὐτῦ. καὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις ἔδωκε. Τί οὖν φησιν; ἴσον Δαβὶδ καὶ ὅτι; Τί μοι λέγεις ἀξίαν, ὅπου νόμω πρόβάσεως εἰ) δοκῆ," καὶ φύσεώς ὄστιν δύάγκη; καὶ γὰρ καὶ ταύτῃ μᾶλλον αὐτὸν ἀπήλλαξε τῆς ἐγκλημῆς, ὅτε ὁ μείζων φαίνῃ) ὃ αὐτὸ πεποιηκώς. καὶ Τί τοῦτο πρὸς τὸ ζητούμενον, φησιν; οὐ γὰρ δὴ σάββατον ἐκῆνος πρέβη· τὸ μεῖζόν μοι λέγῃς, δι᾽ ὃ μάλιστα δείκνυσι τῦ Χριστοῦ τὴν σοφίαν, ὅτι τὸ σάββατον ἀφεὶς, ἕτερον ὑπόδειγμα φέρει τῦ σαββάτου μεῖζον. οὐδὲ γὰρ [ἰῶ] ἴσον πρόβαβεῖν ἡμέρων, καὶ τῆς ἱερᾶς ἐκείνης ἄψασθαι τραπέζης, ἧς μηδενὶ θέμις ἰῶ. τὸ μὲν γὰρ σάββατον καὶ ἐλύθη πολλάκις, μᾶλλον δὲ ἀεὶ λύε), καὶ ἐν τῇ περιτομῇ, καὶ ἐν ἑτέρους πλείοσιν ἔργοις, καὶ ἐν τῇ Ιεριχῶ δὲ τὸ αὐτὸ ἠμύνθυν ἴδοι τις δ᾽. τοσοῦτο δὲ τότε μόνον ἐλλύετο· ὥστε ἀπὸ τοῦ πλείονος ἡ νίκη. πῶς οὖν οὐδεὶς ἐνεκάλεσε τῷ Δαβὶδ, καίτοι καὶ τούτου μεῖζον ἕτερον ἔγκλημα ἰῶ, τὸ τοῦ φόνου τῶν ἱερέων ἐντεῦθεν λαβόν τὴν" ἀρχήν; ἀλλ᾽ ὁ Χριστὸς αὐτό. πρὸς γὰρ τὸ προκείμενον ἱκανὸς μόνον. Εἶτα πάλιν καὶ ἕτερος αὐτὸ λύει. ἐν ἀρχῇ μὲν γὰρ ⟨ν⟩ Δαβὶδ πρήγατε, τῷ ἀξιώματι τῦ προσώπου καταφέλλων αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν· ὅπερ δὲ αὐτὸς ἐπεσόμισε, καὶ τὴν ἀλαζονείαν καθῆλε, τότε καὶ τὴν κυριωτέραν ἐπάγῃ λύσιν. ποία δὲ ἰῶ αὕτη;

5 Οὐκ οἴδατε, ὅτι ἐν τῷ ἱερῷ ⟨ν⟩ ἱερεῖς τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; Εκεῖ μὲν γάρ, φησιν, ἡ πρόφασις τὴν λύσιν ἐποίησεν· ἐνταῦθα δὲ καὶ χωρὶς πρόφάσεως ἡ λύσις. ἀλλ᾽ οὐκ εὐθέως ὅπως ἔλυσεν· ἀλλὰ προφῆναι καὶ συγκινῶμίν, εἶτα καὶ ἔνεσιν. Τὸ γὰρ ἰσχυρότερον ὕστερον ἐπάγειν ἐθέλω, καίτοιγε καὶ τὸ πρότερον τὴν οἰκείαν εἶχε δύναμιν. μὴ γάρ μοι λέγε, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπολλάττεσθαι ἐγκλήματος τὸ καὶ ἕτερον τὸ αὐτὸ ἀμύρτημόντα εἰς μέσον ἐνεγκῆν. ὅταν γὰρ μὴ ἐγκαλῆται ὁ πεποιηκώς, νόμος ἀπολογίας ἦν τὸ τολμηθέν. πλὴν ὅτι ἠρκέθη τότῳ, ἀλλὰ τὸ κυριώτερον ἐπάγῃ, λέγων· ὅτι οὐδὲ ἀμύρτημά ἐστι τὸ γεγυμνωμένον· ὅπερ μάλιστα λαμπρᾶς νίκης ἰῶ, τὸ δεῖξαι ⟨ν⟩ νόμον ἑαυτῦ πρὸς λύοντα, καὶ διπλῆ τῦτο ποιοῦντα, καὶ ἀπὸ τῦ τόπου καὶ ἀπὸ τῦ σαββάτου· μᾶλλον δὲ καὶ τετραπλῆ, τῷ καὶ διπλοῦν τὸ ἔργον γίνεσθαι· δὲ μὴ τότε καὶ ἕτερον, τὸ ἀπὸ τῶν ἱερέων. καὶ τὸ δὴ μεῖζον, τὸ καὶ μὴ ἔγκλημα εἶ). ἀναίτιοι γάρ, φησὶν, εἰσὶν. εἶδες πόσα τέθηκε; τὸν τόπον· ἐν τῷ ἱερῷ γάρ φησι. τὸ πρόσωπον· ⟨ν⟩ γὰρ ἱερεῖς. τὸ χρόνον· τὸ σάββατον γάρ φησι. τὸ πρᾶγμα αὐτό· βεβηλοῦσι γάρ. οὐδὲ γὰρ εἶπε, λύουσιν, ἀλλὰ τὸ φορτικώτερον, βεβηλοῦσι· τὸ μὴ μόνον μὴ δίκαιον δόξαι, ἀλλὰ καὶ αἰτίας ἀπολλάττεσθαι. ἀκέραιοι γάρ, φησὶ. μὴ νομίσητε τῦτο ὅμοιον εἶ)" τῶν πρότερον. ἐκεῖνο μὲν γὰρ καὶ πάνυ μέγα ἦν, καὶ οὐχ ὑπὸ ἱερέων, δὲ ἀνάγκης ἰῶ· Διὰ τῦτο καὶ συγκινῶμης ἐνόμιζον ἄξιοι. τῦτο δὲ καθ᾽ ἕκαστον σάββατον, καὶ ὑπὸ ἱερέων, καὶ ἐν ἱερῷ, καὶ κατὰ νόμον· διόπερ οὐδὲ κατὰ συγκινῶμίν μόνον, ἀλλὰ δὲ κατὰ νόμον εἰσὶν ἀπολλαγμένοι τῶν ἐγκλημάτων. οὐδὲ γὰρ ἐγκαλῶν ταῦτα εἶπόν, φησὶν,

Πρ. C. κθ.

Μαρ. C.

Ιησ. ς.

ΑΡΙ

σιν, οὐδὲ κτ συνηώμλω αὐτοῖς αἰτίας ἀπαλλάτ̃ων, ἀλλὰ κτ Ⓦ τ̃ δικαίου λόγου· ℭ δοκεῖ μ̃ι γὰρ ἐκείνων ἀπολογεῖσθαι, τ̃τους ὡ̃ ἐλευθερῶ τῶν ἐγκλημάτων. ὅταν γὰρ εἴπῃ· αἰτίαι εἰσὶν ἐκφνοι, πολλῷ μᾶλλον ὅτοί φησιν. ἀλλ' οὐκ εἰσὶν ἱερ̃ς· ἀλλ' ἱερέων μείζους. αὐτὸς γὰρ πάρεστιν ἐν τοῖς τ̃ ἱεροῦ δεσπότης· ἡ ἀλήθ̃α, οὐχ ὁ τ̃πος. διὰ τ̃το καὶ ἔλεγε·

6 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι μεῖζον τ̃ ἱερ̃ ὅδε. Ἀλλ' ὅμως τηλικαῦτα ἀκούσαντες, οὐδὲν εἶπον. οὐδὲ γὰρ ἰω̃ σωτηρία αὐτ̃ῶν τὸ προσκείμενον. εἶτα, ὅπερ βαρὺ τοῖς ἀκούσιν ἐδόκει εἶ), ταχέως αὖθ' ὑπεκφλυ̃ψε, πάλιν ὅτι συνηώμλω Ⓦ λόγου ἄγων, ℭ μ̃ι ὑπερπλήξεως, κ̃ ὅτω λέγων·

7 Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ὅστιν, ἔλεον θέλω, ℭ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. Εἶδες πῶς πάλιν ὅτι συνηώμλω ἀλλ' τ̃ λόγου, κ̃ πάλιν συνηώμενος ἀποφαίνει; ἀ γὰρ ἂν κατεδικάσατέ, φησι, τοὺς ἀναιτίους. τὸ μὲν προτερον τῶν ἱερέων ὑπωπτεύσατε * τὸ αὖθ' λέγων, ἀναίτιοί εἰσι· τ̃το δὲ ἀφ' ἑαυτ̃ ἔλυπεῖ· μᾶλλον δὲ καὶ τ̃το ἀπὸ τοῦ νόμου· προφητικῶ γὰρ ἀνέγνω ῥ̃ητον. εἶτα κ̃ ἀλλῶ αὐτὸν λέγ̃.

8 Κύριος γὰρ [, φησίν,] ὅστι τ̃ σαββάτου ὁ υἱὸς τ̃ ἀνθρ̃που. Περὶ ἑαυτ̃ λέγων. ὁ δὲ Μάρκος κ̃ πρὸ τῆς κοινῆς φύσεως αὐτὸν τ̃το εἰρηκέναι φησίν. ἔλεγε γὰρ· τὸ σάββατον διὰ Ⓦ ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. Ἵνος οὖν ἕνεκεν ἐσχολάζετο ὁ παρ' ξύλα ζωάγων; ὅτι εἰ ἔλυον κ̃ ἐν ἀρχῆ καταφθ̃ναι Ⓓ νόμοι, σχολὴν γ' ἂν ὕστερον ἐφυλάξησαν. κ̃ γὰρ πολλὰ ὠφέλει πρὸς τὴν ἀρχὴν τὸ σάββατον κ̃ μεγάλα· οἷον, ἡμέρας ἐποίει πρὸς τοὺς οἰκείους εἶ) κ̃ φιλανθρώπους· ἐδίδασκεν αὐτοὺς τ̃ Θεοῦ τ̃ πρόνοιαν κ̃ τὴν δημιουργίαν, ὅπερ φησὶν ὁ Ἰεζεκιήλ· ἐπαίδ̃υσεν αὐτοὺς κτ μικρὸν ἀπέχεσθαι πονηρίας, ℭ τοῖς πνευματικοῖς προσέχειν προσκύαζεν. ὅτ̃ γὰρ Ⓦ νόμον δίδωσι Ⓦ τοῦ σαββάτου, εἰ εἶπε, τὰ μὲν ἀγαθὰ πράττετε ἐν τ̃ σαββάτῳ, τὰ δὲ κακὰ μὴ ποιῆτε, οὐκ ἂν ἠνέσχετο· ἀπόντων ὁμοίως ἀπεῖργε. μηδὲν γὰρ ποιήσητέ, φησι· ℭ οὐδὲ ὅτω κατεῖχοντο. αὐτὸς δὲ κ̃ " Ⓦ νόμον δίδωσι Ⓦ τ̃ σαββάτου, ℭ ὅτως ἠνέξατο, ὅτι τῶν πονηρῶν αὐτοὺς ἀπέχεσθαι βούλε) μόνον. μηδὲν γὰρ ποιήσητέ, φησι, πλὴν ὧν ποιηθήσεται ψυχή. κ̃ ἐν τ̃ ἱερῷ δὲ πρῶτα ἐγίνετο, κ̃ μ̃ πλείονος τ̃ς ταπεινῶσεως, κ̃ διπλασίονος τ̃ς ἐργασίας. ὅτω κ̃ διὰ αὐτ̃ς τ̃ς " σκιᾶς τὴν ἀλήθειαν αὐτοῖς προῳκονόμει. τοσοῦτον οὖν κέρδος, φησίν, ἔλυσεν ὁ Χριστός; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ κ̃ σφόδρα ἐπέτ̃νε. κρείττονος γὰρ ἰω̃ διὰ τὴν ὑψηλοτέρων αὐτοὺς πρᾶξαι παιδεύεσθαι, κ̃ οὐκ ἔδει δεδιέναι, ἅτε χεῖρας τ̃ πονηρίας μὴ ἀπηλλαγμένους, πρὶν ἂν τὰ ἀγαθὰ πρᾶξαι ἐπιτρεφομένους, οὐδὲ ἐντεῦθεν μανθάνειν ὅτι ὁ Θεὸς ἅπαντα ἐποίησεν, οὐδὲ ἐντεῦθεν ἡμᾶς εἰ) εἰς τοῦτο πρὸς αὐτὸν τ̃ Θεοῦ τ̃ς φιλανθρωπίας τὴν μίμησιν καλυμμένους (κρίνεται γάρ, φησιν, οἰκτίρμονες, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος) οὐδὲ μίαν ἡμέραν ἑορτάζειν τοὺς πάντα Ⓦ βίον ἑορτὴν ἄγλν κελευσμένους. Ἑορτάζωμεν γάρ, φησι, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας ℭ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας κ̃ ἀληθείας. ὃ οὖν γὰρ πρὸς κιβωτὸν ἐσάνω κ̃ θυσιαστήριον χρυσοῦν τοὺς αὐτὸν τὸν πάντων δεσπότην ἐνοικεῖν ἐκέλευσε κ̃ διὰ πάντων ὁμιλοῦντα αὐτῷ, κ̃ δι' ὄψεως, κ̃ διὰ προσφορ̃ς, καὶ διὰ γραφῆς, κ̃ δι' ἐλεημοσύνης, καὶ διὰ τ̃ ἔνδον ἐνεῖν αὐτόν. τί τοίνυν σαββάτου χρεία τῷ διὰ πάντως ἑορτάζοντι, τῷ πολιτευομένῳ ἐν οὐρανῷ;

ΗΘΙΚΟΝ Ἑορτάζωμεν τοίνυν διὰνεκῶς, καὶ μηδὲν πονηρὸν προσπαίζωμεν (τ̃το γὰρ ἑορτή) ἀλλ' ὑποτεινέσθω μὲν τὰ πνευματικά, κ̃ παραχωρείτω τὰ ὑπόλοιπα, κ̃ ἀργῶμεν ἀργίαν πνευματικὴν, τὰς χεῖρας [ὀκ] πλεονεξίας ἀφιστῶντες, ὃ σῶμα τῶν πονηρῶν κ̃ ἀνονήτων ἀπαλλάττοντες κακῶν, καὶ ὧν ἐν Αἰγύπτῳ τότε ἐκράτησεν ὁ τ̃ Ἑβραίων δῆμος. οὐδὲν γὰρ διαφέρομεν Ⓓ χρυσίον ζωάγοντες τῶν τὰ πηλῷ προσδεδεμένων, κ̃ τὴν πλίνθον ἐκείνην ἐργαζομένων,

κ. Κορ. ε. ιι.

κ. κ̃ τ̃ γὰρ ἐν ἐκκλησίᾳ τὸ σαββατίζειν τύπον ἔτ. κ. αἰτίας

γαζομένων, καὶ ἄγχεα συλλεγόντων καὶ μαγειζομένων. καὶ γὰρ καὶ νεῶ ὁ ἀμέλουλος ὑπετάγη πλημμυρεῖν, καθάπερ τότε ὁ Φαραώ. Τί γάρ ἐστιν ἄλλο ὁ χρυσίον ἢ πηλός; τί δ' ἄλλο ὁ ἐργύριον ἢ ἄχυρον. ὡς ἄχυρα γοῦν, ἀνάπτει τῆς ἐπιθυμίας τὸ φλόγα· ὡς πηλός, ὕτω ῥυποῖ (ν) ἔχοντα ὁ χρυσός. διὰ τοῦτο ἔπεμψεν ἡμῖν ὁ Μωϋσέα ἐξ ἐρήμου Αἰγύπτου, ἀγ-
5 λαὸν (ν) γὰρ ἐξ ἐναντίου. ἀν' τοίνυν ᾖ μετ' ὀλίγον εἰπεῖν αὐτὸν μείνης ἐν Αἰγύπτῳ, πείσῃ τὰ τῶν Αἰγυπτίων· ἀν' δὲ ἐκείνου ἀφεὶς ἀναδῆς μετὰ τοῦ πνευματικοῦ Ἰσραὴλ, ὄψῃ τὰ θαύματα ἄπαντα. πλοῦ σοὶ δὲ τοῦτο ἀρκεῖ εἰς σωτηρίαν. οὐδὲ γὰρ ἐξ Αἰγύπτου σοὶ μόνον ἀπαγλαγλῶναι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐπαγγελίαν εἰσελθεῖν. ἐπεὶ καὶ Ἰουδαῖοι, καθὼς ὁ Παῦλός φησι, καὶ διὰ τῆς ἐρυθρᾶς διῆλθον, καὶ μάννα ἔφαγον, καὶ πόμα πνευματικὸν ἔπιον, ἀλλ' ὅμως
10 πάντες ἀπώλοντο. ἵν' οὖν μὴ ⟨ἃ⟩ ἡμᾶς τὰ αὐτὰ πάθωμεν, μὴ ὀκνῶμεν, μηδὲ ἀναδυώμεθα· ἀλλ' ὅταν ἀκούσῃς πονηρὸν καὶ νεῶ κατασκόπων διαβαλλόντων τὴν γενεὰν καὶ τεθλιμμένην ἐροῦν, καὶ λεγόντων ἄφρ εἶπον τότε ὀκνηροὶ (ι) κατάσκοποι, μὴ τὸν δῆμον τὸν πολεμοῦ, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν ζηλώσωμεν, τὸν Χάλεβ τὸν Ἰεφονῆ παῖδα, καὶ μὴ πρότερον ἀποξήνῃς, ἕως ἂν ἐπιλάβῃ τῆς ἐπαγγελίας καὶ τῆν γενεὰν ἐπιβῇς· μηδὲ δύσκολον τὴν ὁδοιπορίαν νομίσῃς Ἰησ. ιδ. καὶ ις.
15 εἶναι. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα. ἀλλὰ γενεὰ καὶ τεθλιμμένη, φησίν, ἡ ὁδὸς αὕτη. διὰ τί δὲ πρότερα, διὰ τί διῆλθες, καὶ γενεὰ καὶ τεθλιμμένη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄβατος καὶ θηρίων ἀγέλαις γέμουσα. καὶ ὥσπερ οὖν ἐκεῖ διὰ τῆς ἐρυθρᾶς διαβαίνων θαλάσσης, εἰ μὴ τὸ θαῦμα ἐνῆν ἐγγύς, οὐπὰς ἂν ἐκεῖ ἐν ᾧ πρότερον βίᾳ μείναντας εἰς τὴν ἀνατολὴν ἀνελθεῖν, εἰ μὴ τὸ βάπτισμα μέσον ἐφαίνη. Εἰ γὰρ τὸ ἀδύνατον
20 γέγονε δυνατόν, πολλῷ μᾶλλον τὸ δύσκολον ἔσται ῥᾴδιον. ἀλλ' ἐκεῖνο, φησι, χεῖρίτος μόνης ἦν. διὰ γὰρ τοῦτο μάλιστα δίκαιος ἂν εἴης θαρρεῖν. Εἰ γὰρ ἔνθα χεῖρις ἦν μόνη, σωπήσαι, ἔνθα καὶ πόνος ἐπιδείκνυσθε, οὐ πολλῷ μᾶλλον συμπράξει; Εἰ ἀργυρίου τὰ ἔσωσεν, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐργαζομένῳ βοηθήσει; ἀνωτέρω μοι δοκῶ ἔλεγον, ὅτι ἀπὸ τῶν ἀδυνάτων καὶ τοῖς δυσκόλοις ὀφείλεις θαρρεῖν· νενίκηκε γὰρ ἐκεῖνο, ὃν ἐγὼ νικήσω, οὐδὲ δύσκολα ταῦτα
25 ἔσται. ὅρα γάρ· θανάτου πεπάτηται, διάβολος κατέπεσεν, ὁ νόμος τῆς ἁμαρτίας ἐσβέσθη, τὸ πνεύματος ἡ χάρις ἐδόθη, ἡ ζωὴ εἰς ὁλίγον ζωοποιήσαι, τὰ φορτικὰ ὑπετέθη μηνύματα. καὶ ἵνα μάθῃς ταῦτα ⟨ἃ⟩ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν, σκόπει πόσοι ὑπεκρίθησαν τὰ προφητεύματα τοῦ Χριστοῦ· σὺ γὰρ καὶ ὁ μέγιστον αὐτὸ δέδοικας. ποίαν οὖν ἕξεις ἀπολογίαν, ὅταν ἑτέρων ὑπὲρ τὰ σκάμματα πηδώντων ὀκνῇς προσιέναι τὰ νενομισμένα αὐτοῖς; ⟨εἰ μὲ γὰρ⟩ παιδαι-
30 νεύθημεν ἐλεημοσύνην διδόναι ἀπὸ τῶν ὄντων, ἕτερος ἂν τὰ ὄντα ἅπαντα ἀπέδυσαν· σὲ σωφρόνως ζῆν ἀξιοῦμεν μετὰ τῆς γυναικός, ἕτερος ἂν οὐδὲ ὁμίλησε γάμου· καὶ σὲ μὲ παρακαλοῦμεν μὴ βάσκανον εἶναι, ἕτερον ἂν ἔχομεν καὶ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ ἀγάπης ὑπαδιδόντα τῷ ἑαυτοῦ· καὶ σὲ μὲ παρακαλοῦμεν συνήνωμονικὸν εἶναι καὶ μὴ βαρὺν τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἄλλος ἂν ῥαπίζόμενος καὶ τὴν ἑτέραν ἔστρεφε σιαγόνα. τί οὖν ἐροῦμεν, εἰπέ μοι; τί ἂν ἀπολογη-
35 σόμεθα μηδὲ ταῦτα ποιοῦντες, ἑτέρων τοσοῦτον ὑπερβαινόντων ἡμᾶς; * οὐκ ἂν ὑπ' ἐρέσιναν, εἰ μὴ πολλὴ τοῦ πράγματος ἦν ἡ εὐκολία. τίς γὰρ τήκεται, ὁ φθονῶν τοῖς ἑτέρων ἀγαθοῖς, ἢ ὁ σωφρονῶν καὶ χαίρων; τίς ὑποπτεύει πλοῦτα καὶ τρέμει διωκόμενος, ὁ σώφρων, ἢ ὁ μοιχεύων; τίς ἐν ἐλπίσιν εὐφραίνεται χρηταῖς, ὁ ἁρπάζων, ἢ ὁ ἐλεῶν καὶ τῶν αὐτοῦ μεταδιδοὺς τῷ δεομένῳ; ταῦτ' οὖν ἐννοοῦντες, μὴ ναρκῶμεν πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀρε-
40 τῆς δρόμους, ἀλλὰ μετὰ θυμίας ἁπάσης ἀποδυσάμενοι πρὸς τὰ καλὰ ταῦτα παλαίσματα, ὀλίγον κάμωμεν χρόνον, ἵνα τοῦ διωκομένου λάβωμεν στεφάνους· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπάρχειν χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ⟨ἃ⟩ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. μ. 9 ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣ ΕΚΕΙΘΕΝ, ΗΛΘΕΝ ΕΙΣ τὴν συναγωγὴν αὐτῶν· 10 Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος ὢν ξηρὰν χεῖρα ἔχων ξηράν.

ΑΛΛ' ἐν σαββάτῳ θεραπεύει, ὑπὲρ τῶν τοῦτο τῶν μαθητῶν γενομένων ἀπολογούμενος. καὶ ἀναγκαίως μὲν ἄλλοι διαπελισαί φασιν, ὅτι ἔστησε τὸν ἄνθρωπον μέσον, καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς, εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι. διὰ τὴν δυσαλγχίαν τὴν δεσπότου. ἔστησεν αὐτὸν μέσον, ἵνα τῇ ὄψει αὐτοῦ ὀπτικὴν, ἵνα καταπλαθέντες τῇ θέᾳ τὴν πονηρίαν ἐκβάλωσι, τὸν τὸν ἄνθρωπον αἰδεσθέντες παύσωνται τῆς ἀμειλίας. ἀλλ' ἀπίθανοι καὶ μωραὶ ἄνθρωποι μᾶλλον αἰσθῶνται τὴν Χριστοῦ βλάβην τὴν δόξαν, ἢ τὸ τὸν ἰδεῖν σωζόμενον, ἑκατέρωθεν ἐνδεικνύμενοι τὴν πονηρίαν, καὶ τὴν πολεμίαν τὴν Χριστῷ, καὶ τὴν μετὰ φιλονεικίας τοσαύτης, ὡς καὶ τὰς ἑτέρων εὐεργεσίας ἐπηρεάζειν. ἀλλὰ οὖν ἄλλοι εὐαγγελισταί φασιν, ὅτι αὐτὸς ἠρώτησεν· οὗτος ὅτι ἠρωτήθη.

Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, φησι, λέγοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Εἰκὸς ἀμφότερα γενέσθαι. μαινομένους γὰρ ὄντας, καὶ εἰδότας ὅτι ἥξει πρώτως ὅτι τὴν ἰατρείαν, τῇ πράσει τοσαύτῃ καταλάβῃ αὐτὸν ἔκστασιν, τοσοῦτον θαύματι" κωλύειν. διὰ τὴν ἠρώτων, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεῦσαι· οὐχ ἵνα μάθωσιν, ἀλλ' ἵνα κατηγορήσωσι. κατοικεῖ ἦρχεν ὁ ἔργον, εἴγε ἐβούλοντο κατηγορεῖν· ἀλλὰ καὶ διὰ ῥημάτων ἤθελον λαβεῖν εὑρεῖν, ἀφορμὴν ἑαυτοῖς λημμάτων τοσοῦτον διαβάλλοντες. ὁ δὲ φιλάνθρωπος καὶ τοῦτο ποιεῖ, καὶ ἀποκρίνεται, ἐμφαίνων τὴν οἰκείαν ἡμερότητα, καὶ εἰς αὐτοὺς τοσοῦτον ὃ πᾶν, καὶ δείκνυσι αὐτῶν τὴν ἀπάνθρωπίαν. καὶ ἵστησι τὸν ἄνθρωπον μέσον· οὐχ δεδοικὼς αὐτοὺς, ἀλλ' ὠφελῆσαι σπεύδων, καὶ εἰς ἔλεον ἐμβάλῃ. ὡς ὁ δὲ ὅτως ἐπέκαμψε, ὅτε ἐλυπήθη, καὶ ὠργίσθη αὐτοῖς διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ φησι·

11 Τίς ὅστις ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;

12 Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. Ἵνα γὰρ μὴ ἔχωσιν αἰτιάσασθαι μηδὲ πρόφασιν ἐγκαλεῖν πάλιν, συλλογίζεται ἀπὸ τοῦ διὰ τοῦ παραδείγματος τούτου. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς ποικίλως καὶ καταλλήλως πανταχοῦ διὰ ἀπολογίας ἐπάγει, διὰ περὶ τῆς λύσεως τοῦ σαββάτου. ὅπου μὲν γὰρ τοῦ τυφλοῦ οὐδὲν ἀπολογεῖται αὐτοῖς, ὅτε ἐποίησε (καίτοι καὶ τότε ἐνεκάλουν) ἀλλ' ἦρχεν τῆς δημιουργίας ὁ τόπος δεῖξαι τὸν νόμον τοῦ δεσπότου· ὅπου δὲ τοῦ παραλύτου, πρόφασιν τοῦ κλίνην ἐβάστασε, καὶ ἐνεκάλουν· νῦν μὲν ὡς Θεὸς, νῦν δὲ ὡς ἄνθρωπος ἀπολοῦεται· ὡς ἄνθρωπος μὲν, ὅταν λέγῃ, ἐν περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος· καὶ οὐκ εἶπεν, ἵνα ὠφεληθῇ ἄνθρωπος, ἐμοὶ γὰρ δῆλον ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα· ὡς ὁ Θεός, ὅταν λέγῃ, ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. ὑπὲρ δὲ τοῦ μαθητοῦ ἐγκαλούμενος ἔλεγε· οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ *, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τοῦ θεοῦ οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγε; καὶ τοῖς ἱερεῦσι εἰς μέσον προῆλθ. καὶ οὐκοῦν πάλιν, "ὅτι ἔξεστιν ἐν σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; τίς [γὰρ] ἐξ ὑμῶν ἕξει πρόβατον ἕν; ἤδει γὰρ αὐτῶν τὸ φιλοχρήματον, ὅτι τοῦτο μᾶλλον ἦσαν ἢ φιλάνθρωποι. καίτοι ὁ ἄλλος εὐαγγελιστὴς φησιν, ὅτι καὶ προσελέγετο ταῦτα ἐρωτῶν, ὥστε καὶ τοῖς ὄμμασι αὐτοὺς ὅπι παιδεύσασθαι. ἀλλ' οὐδὲ ὅτως ἐγένοντο βελτίους·

* ἐν τῷ σαββάτῳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζίοις· καὶ τοι ἐν ταύτῃ φθέγξεται μόνον, ἀλλαχοῦ δὲ πολλαχοῦ καὶ χεῖρας ἐπιτιθεὶς θεραπεύει. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν τούτων ἐποίει τραῦμα· ἀλλ' ὁ μὲν ἀνθρωπος ἐθεραπεύετο, ἐκεῖνοι δὲ ἀφ' ἧς ὑγιείας τῆς τότε χείρους ἐγίνοντο. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐβούλετο τοῦ ἐκείνου θεραπεῦσαι· ἐκείνους, καὶ μείζους ἐκίνησε θέρμους ἰατρείας, καὶ δι' ὧν ἔμπροσθεν ἐ-
χ. αὐτοῦ, ποίησε, καὶ δι' ὧν εἶπεν, ὅπως δύνατα λοιπὸν σώσωσι, ὅπερ ἔργον ἐχάρησε.

13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ ἔξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ὑ-
χ. βελτίον δὲ γιὴς, ὡς ἡ ἄλλη. Τί οὖν ἐκεῖνοι; ἔξέρχονται, φησι, καὶ συμβούλιον ἐποιοῦντο, ἵνα ἀνέ-
λωσιν αὐτόν.

14 Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι, φησιν, ἐξελθόντες συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Οὐδὲν ἀδικηθέντες ἀνελεῖν ἐπιχείρουσι. Τοσοῦτον ἡ βασκανία κακόν. οὐ-
δὲ γὰρ τοῖς ἀλλοτρίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς οἰκείοις ἀεὶ πολεμεῖ. ὁ δὲ Μάρκος φησίν, ὅτι μετὰ τῶν Ηρωδιανῶν τοῦτο ἐβουλεύσαντο. Τί οὖν ὁ ἥμερος καὶ πρᾶος; ἀνεχώρησε ταῦ-
τα μαθών.

15 Ο δὲ Ιησοῦς γνοὺς ταῦτα ἀνεχώρησε, φησιν, ἐκεῖθεν.

15 Ποῦ τοίνυν εἰσὶν οἱ λέγοντες, ὅτι σημεῖα γίνεσθαι ἔδει; διὰ γὰρ τούτων ἔδειξεν, ὅτι ἡ ἀγνω-
μων ψυχὴ οὐδὲ ἐντεῦθεν πείθεται, καὶ ἐδήλωσεν ὅτι καὶ τοῖς μαθηταῖς εἰκῇ ἐπεκάλουν. ἐκεῖ-
νο μοῦ τοι φαίνεται ζητεῖν, ὅτι μάλιστα πρὸς ταῦτην πλησίον ἀγελαίοις ἐστὶ διεργασίας· καὶ ὅταν ἴδωσί τινα ἢ νοσήματος ἢ κακίας ἀπαλλαττόμενον, τότε καὶ ἐγκαλοῦσι καὶ ἐνθυμοῦνται. καὶ γὰρ ὅτε τὸν πόρνον σώζειν ἔμελλε, διέβαλλον αὐτόν, καὶ ὅτε μετὰ τελωνῶν ἔφαγε, καὶ νῦν πάλιν ὅτε τὸν χεῖρα ἀποκατασταθεῖσαν εἶδον. σὺ δέ μοι σκόπει, πῶς καὶ τοὺς τοῦ ἀῤῥώ-
στους κηδεμονίας ἀφίσασι, καὶ τῶν ἐκείνων ἐδραμάτισε φθόνον.

Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας·
χ. μὴ 16 καὶ ἐπετίμησε τοῖς θεραπευθεῖσιν, ἵνα μηδενὶ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν.

Οἱ μὲν οὖν ὄχλοι πάντοθεν καὶ θαυμάζουσι καὶ ἀκολουθοῦσιν· ἐκεῖνοι δὲ τῆς πονηρίας
χ. φοβηθῆς οὐκ ἀφίστανται. Εἶτα, ἵνα μὴ φορυβηθῇς ἐπὶ τοῖς γινομένοις, καὶ ὃ δοξάζω τῆς ἐκείνων μανίας, εἰσάγει καὶ τοῦτο προφητικῶς παραναφωνοῦντα. Τοσαύτη γὰρ ἐστὶ τῶν προ-
φητῶν ἡ ἀκρίβεια, ὡς μηδὲ ταῦτα παραλιπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς μεταβάσεις προφητεύειν, καὶ τὸν γνώμονα ᾧ ἧς ταῦτα ἐποίει· ἵνα μάθῃς, ὅτι πάντα πνεύματι ἐφθέγ-
γοντο. Εἰ γὰρ τὰ ἀνθρώπων ἀπόῤῥητα ἀμήχανον εἰδέναι, πολλῷ μᾶλλον τὰ Χριστοῦ τὰ
χ. εὐαγγε- λιστὴς ; ἐπήγ- γειλεν. ὅπως χ. ἐπήγαγε, φησίν. σκοπὸν ἀδυνάτων ἦν μαθεῖν, μὴ τοῦ πνεύματος ἀποκαλύψαντος. Τί οὖν ὁ προφήτης φη-
σίν; ἐδήλωσεν, ἐπαγαγών·

17 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ησαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·

18 Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ἡρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦ-
μά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀναγγελεῖ·

19 Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ·

20 Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκ-
βάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν *,
* αὐτῆς,

21 Καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι. Τὴν πραότητα αὐτοῦ δὲ τὴν δυνα-
μιν τὴν ἄφατον τούτοις ἀνύμνει, καὶ θύραν τοῖς ἔθνεσιν ἀνοίγουσι μεγάλην καὶ ἐνεργῆ, καὶ τὰ
κατάληψόμενα τῶν Ιουδαίων προλέγει κακά, καὶ δείκνυσιν αὐτοῦ τὴν ὁμόνοιαν τὴν πρὸς τὸν
πατέρα. ἰδοὺ γάρ, φησιν, ὁ παῖς μου, ὃν ἡρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή
μου. Εἰ δὲ ἡρέτισεν, οὐχ ὡς ἐναντιούμενος λύει τὸν νόμον, οὐδὲ ὡς ἐχθρὸς ὢν τοῦ νομοθέτου, ἀλλ'
χ. αὐτοῦ. ὡς ὁμογνώμων καὶ τὰ αὐτὰ πρεσβεύων. Εἶτα τὴν πραότητα αὐτοῦ ἀνακηρύττων, φησίν·
οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐβούλετο θεραπεύειν ἐπ' αὐτούς· ὅπερ ὁ ἀπε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρούοντο, οὐδὲ πρὸς τοῦτο ἀντέτεινε. καὶ δείκνυς καὶ τῷ αὐτοῦ ἰχνει καὶ τῷ ἐκείνων ἀσθενείᾳ, φησὶ· κάλαμον σεσηπεσμένον οὐ κατεάξει. καὶ γὰρ ὡς ῥᾴδιον ἅπαντας αὐτοὺς ὥσπερ κάλαμον διακλάσαι, οὕτω δὲ ἁπλῶς κάλαμον, ἀλλ' ἤδη σεσηπεύσης. καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει. ἐν τούτοις καὶ τὸν ἐκείνων θυμὸν τὸν ἀνάπτοντα πρὸς ἔριδα, καὶ τῷ "τοῦτο ἰχνει ἰχνος οὐσαν καταλύσαι τὸν θυμὸν αὐτῶν καὶ καταβέσαι μετὰ δυκολίας ἁπάσης· ὅθεν ἡ πολλὴ ἐπιείκεια δείκνυται. Τί οὖν; ἀεὶ ταῦτα ἔσται, καὶ οὕτως διὰ τέλους διαῦτα ἐπιβαλλόντας καὶ μεμνημένους; ἄπαγε· ἀλλ' ὅταν τὰ αὐτοῦ ἐπιδείξηται, τότε καὶ ἐκβάλλει ἐργάσεται. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν εἰπών· ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὸν κρίσιν, καὶ ᾧ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι. καθάπερ ὁ Παῦλός φησιν· Ἕτοιμοι ὄντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. Τί δέ ἐστιν, ὅταν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὸν κρίσιν *; ὅταν τὰ πρὸς ἑαυτὸν πληρώσῃ πάντα, φησί, τότε τὸν ἐκδίκησιν ἐπάξει, καὶ ἐκδίκησιν τελείαν· τότε τὰ δεινὰ πείσονται, ὅταν λαμπρὸν ἡ "φησὶ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ νικήσῃ τὰ πρὸς "αὐτὸν δικαιώματα, καὶ μηδὲ ἀνάγκην αὐτοῖς καταλίπῃ ἀπολογίας παρέχεσθαι. οἶδε γὰρ κρίσιν τὴν δικαιοσύνην λέγων. ἀλλὰ οὐκ ἐν τούτῳ φησὶ πάντα τῆς οἰκονομίας, ἐν τῷ καλαθῶσαι τοὺς ἀπιστήσαντας μόνον· ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν. διὸ καὶ ἐπήγαγε· καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Εἶτα ἵνα μάθῃς ὅτι καὶ τοῦτο κατὰ νόμιν ἐστὶ τοῦ παιδός, ἐν τῷ παραβολῇ ὁ παρὼν καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἐμπαιχθέντων ἐνεδείξατο εἰπών· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου. "ὁ γὰρ ἀγαπητός, εὔδηλον ὅτι κατὰ νόμιν τοῦ "φιλανθρώπου ταῦτα ποιεῖ.

β. Κορ. 1. 5.

22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενον, τυφλὸν καὶ κωφόν, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Ὢ πονηρία δαίμονος. ἑκατέραν εἴσοδον ἐνέφραξε δι' ἧς ἐμελλε πιστεύειν ἔκφυος, καὶ ὄψει καὶ ἀκοῇ· ἀλλ' ὅμως "ἑκατέραν ὁ Χριστὸς ἀνέῳξε.

23 Καὶ ἐξίσαντο πάντες λέγοντες· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ "υἱὸς Δαβίδ;

24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι εἶπον· οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. καίτοι τί μέγα ἐφθέγξαντο; ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τοῦτο ἠνέγκαμεν. ὅπως, ὅπερ ἔφθασεν εἰπών, ἀεὶ ταῖς τῶν πλησίον δόξαις διεργασίας, καὶ οὐδὲν αὐτοὺς ὅτου λυπεῖ, ὡς ἡ τῶν ἀνθρώπων σωτηρία. καίτοι καὶ ἀνεχώρησε, καὶ λοιφῆσαι ἔδωκε τῷ πάθει· ἀλλὰ πάλιν αἰτήσεται κακόν, ὅπου πάλιν διεργασία ἐγίνετο, ἐμᾶλλον τοῦ δαίμονος ἠναγάκαιον. ἔκφυος μὲν γὰρ καὶ ἐξίσαντο τοῦ σώματος ἐν "ἀνεχώρει καὶ ἐδραπέτευε μηδὲν φθεγξόμενος· ὅμοι δὲ νεῦμα μὲν ἀνελεῖν ἐπεχείρουν, νεῦμα δὲ ἐμβαλεῖν. ὅπου γὰρ ἐκεῖνο οὐ προσεχώρει, τὴν δόξαν ἤθελον βλάψαι.

ΗΘΙΚΟΝ Τοιοῦτον ἡ βασκανία, ἧς οὐκ ἂν γένοιτο κακία χείρων. ὁ μὲν γὰρ μοιχὸς, καὶ ἡδονὴν καρπούσεται ἴσως, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἁμαρτίᾳ ἁπτόμενος τῆς ἑαυτοῦ· ὁ δὲ βάσκανος πρὸς τὴν φθονερὰν ἑαυτὸν κολάζει ἐν ἅπασι, καὶ οὐδέποτε παύεται τῆς ἁμαρτίας, ἀλλ' ἐν τῷ πράττειν αὐτὴν ὅτι διώκεται. καθάπερ γὰρ θῆρες βορβόρῳ, ἐν δαίμονες βλάβῃ τῇ ἑαυτῶν· οὕτω καὶ οὗτοι τοῖς τῶν πλησίον χαίρει κακοῖς. καὶ γένηταί τι ἀνδρὸς, ὅτε ἀναπαύεται καὶ ἀναπνεῖ, ἂν ἀλλοτρίας συμφορᾶς οἰκείας ἀθυμίας ἡδύνοντος, καὶ οἰκεῖα κακὰ τὰ τῶν ἄλλων ἀγαθὰ· καὶ ὅταν τί αὐτῷ ἥδιον ἀκούσῃ, ἀλλ' ἢ τὰ τῶν πλησίον λυπηρά. τοῦτος οὖν καταλύειν καὶ ἀποτυμπανίζειν ἄξιον, ὡς κτίσεως λυμαίνεται, ὡς δαίμονας ἀληθεστέρας, ὡς αὐτοῦ ἐκείνης; καθάπερ γὰρ ἐν ἥδονται τρέφοντα τὴν κόπρον, ὅταν καὶ ὅτοι τῶν ἑτέρων δυσημερίαις, κοινοὶ ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι τῆς φύσεως ὄντες. καὶ ἐν μὲν ἄλλοι καὶ ἄλογον σφαπόμενον ἐλεοῦσι· σὺ δὲ ἄνθρωπον ὁρῶν διεφθαρμένον, ἐκθηριοῦσαι καὶ τρέμεις καὶ ὠχριᾷς; καὶ τί τοῦτης τῆς μανίας χεῖρον γένοιτ' ἄν; ἀλλ' οἶμαι τοῦτο πόρρω μὲν καὶ τελέως εἰς βασιλείαν

στιλείδω ἠδωνήθησαν εἰσελθεῖν· ⓐ ὃ βάσκανοι ἔνδον ὄντες, ἀξεβλήθησαν. ⓐ γὰρ μοί τὰ
χ. ἐξῆλθον. βασιλείας, φησίν, ἔξω βληθήσῃ). καὶ εἶνοι μὲν τῆς ἐν χερσὶν ἀπαλλαγῆτε πονηρείας,
ὧν ἀδέποτε παρεσεδέησαν ἐπέτυχον· ὅτοι γὰρ ἀεὶ ἐζῆλον ἀγαθὰ ἀπώλεσαν· καὶ μάλα εἰ-
κότως. τῶν γὰρ διαβόλων ἀξ αὐθέφτα ποιῆ· τῶν δαιμόνια ἄγειον ἀπεργάζε)· ὅπως
ὁ παρῶτος φόνος ἐγένετο· ὅπως ἡ φύσις ἠγνοήθη· ὅπως ἡ γῆ ἐμολύνθη· οὕτω καὶ τοῦτα ὃ
τομὲ ἀνοίξασα ἡ γῆ, ζῶντας κατεδέξατο καὶ ἀπώλεσε τοὺς περὶ Δαθὰν ⓒ Κορὲ καὶ Ἀβειρών καὶ Γεν. δ.
ⓦ δῆμον ὀκφνον ἄπονα. ἀλλὰ ὃ μὲν κατηγορῆν βασκανίας, εἶποι τις ἂν ῥᾴδιον εἶναι· διῆ
χ. σκοπεῖν ὃ" εἰπεῖν καὶ ὅπως ἀπαλλαγησόμεθα τῆς πονηρίας. πῶς οὖν ἀπαλλαγησόμεθα τῆς πονηρίας ταύτης; Αριθ. 15.
ἂν ἐννοήσωμεν ὅτι ὥσπερ τοῖς πεπορνευκόσι οὐ θέμις εἰσελθεῖν εἰς τὸν ὀκκλη-
σίαν, οὕτως οὐδὲ τοῖς βασκαίνουσι· καὶ πολλῷ μᾶλλον τούτῳ ἢ ἐκείνῳ. νῦν μὲν γὰρ καὶ ἀδιά-
φορον εἶναι δοκεῖ (διὰ καὶ ἠμέληται) διὸ ὃ φανερὸν γέγονεν πονηρὸν ὄν, ἀποκτιννύμενα ῥᾳδίως.
κλαυσον τοίνυν καὶ στέναξον· ἱκέτευσον δὲ παρακάλεσον ⓦ Θεόν· μάθε ὡς ἐκεῖ ἀμβρτή-
ματος χαλεποῦ ἀπαλλαγῆναί σε, καὶ μετανόει. κἂν οὕτω διατεθῇς, ταχέως ἀπαλλαγήσῃ τοῦ
νοσήματος. δὲ τίς ἀγνοεῖ, φησιν, ὅτι πονηρὸν ἡ βασκανία; ἀγνοεῖ μὲν οὐδείς· οὐ μὴν τὴν
αὐτὴν ἐκεῖ πορνείας καὶ μοιχείας ἔχουσι δόξαν, καὶ ἐκεῖ τὰ πάντες τοῦτο. πότε γοῦν ἑαυτῆς
τις κατέγνω πικρῶς βασκαίνας; πότε ⓦ Θεὸν ἠξίωσεν ὑπὲρ τούτου τοῦ νοσήματος εὐχῆς γε-
χε. πιστεύσει νέσθαι αὐτῷ ἵλεων; οὐδεὶς οὐδέποτε. ἀλλ' εἰ" νηστεύει καὶ πέντε δ' ὧ μικρὸν ἀζύμιον, κἂν
διῆ. νηστεύσει μυριάκις βάσκανος ᾖ, οὐδὲν ἡγεῖται πεποιηκέναι δεινόν, τῷ πάντων μιαρωτέρῳ κατεχόμε-
νος πάθει. πόθεν γοῦν ὁ Καὶν ζηλοτὸς ἐγένετο; πόθεν ὁ Ησαῦ; πόθεν ⓐ ὁ Λάβαν παῖδες;
πόθεν οἱ τοῦ Ιακὼβ υἱοί; πόθεν ⓐ περὶ Κορὲ καὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών; πόθεν Μαρία; πόθεν Αα-
ρών; πόθεν αὐτὸς ὁ διάβολος; μὴ τούτων κάκεινο σὺνοὺ, ὅτι οὐ ⓦ φθονουμένου ἀδικῆς, ἀλλὰ
χε. αὐτοῦ μὴ σαυτοῦ δὲ ξίφος ὠθεῖς. Τίνα δὲ ⓦ Αβελ ἠδίκησεν ὁ Καίν; *ὀκφνον μὲν [γὰρ] ταχύτερον δὲ
ἄκων εἰς βασιλείαν πρέπεμψεν· ἑαυτὸν δὲ μυρίοις περιέπειρε κακοῖς. τί ⓦ Ιακὼβ ἔβ-
λαψεν ὁ Ησαῦ; οὐχὶ ὁ μὲν ἐπλούτει καὶ μυρίων ἀπέλαυσεν ἀγαθῶν· αὐτὸς δὲ ἦν τῆς πα-
τρῴας οἰκίας ἐξεπίτομος, καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ ἐπλανᾶτο μὴ τὴν ὀπισοῦλιὸ ἐκείνου; τί δὲ ⓐ
παῖδες τούτου τὸν Ιωσὴφ ἐποίησαν χείρω, καὶ ταῦτα μέλεις αἵματος ἐλθόντες; οὐχὶ οὗτοι μὲν
καὶ λιμὸν ὑπέμειναν καὶ περὶ τῶν ἑκάτων ὀκινδύνευσαν, ὀκφνος δὲ βασιλεὺς γέγονε τῆς
χε. γίνῃ μᾶλ- Αἰγύπτου ἁπάσης; ὅσῳ γὰρ αὖ φθονῆς, τοσούτῳ" μᾶλλον μειζόνων περίξενος ἀγαθῶν τοῦ
λον δ' μειζό- φθονουμένου. Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ταῦτα ἐφορῶν· καὶ ὅταν ἴδῃ ⓦ σὲ μὲν ἀδικοῦντα ἀδικούμε-
νως
νον, αὐτὸν μᾶλλον ἐπαίρει μᾶλλον καὶ ποιεῖ λαμπρὸν τῇ τιμῇ, σὲ δὲ κολάζει. Εἰ γὰρ τοὺς ἐφηδο-
μένους τοῖς ἐχθροῖς οὐκ ἀφῆκεν ἀτιμωρητὶ παρελθεῖν (Μὴ ἐπιχαίρε γάρ, φησιν, ἐπὶ πτώματι Παρ. κδ. ιζ.
χε. θεοῦ ἐχθρῶν σου, μή ποτε ἴδῃ ὁ Θεὸς, καὶ οὐ μὴ ἀρέσῃ αὐτῷ) πολλῷ μᾶλλον τοὺς βασκαίνοντας
τοῖς οὐδὲν ἠδικηκόσιν. σκοπῶμεν τοίνυν τὸ πολυκέφαλον θηρίον. δὲ γὰρ πολλαὶ αἱ εἴδη
τῆς βασκανίας· εἰ γὰρ ὁ ⓦ φιλοπτωχῶν καὶ ἀγαπῶν οὐδὲν πλέον ἔχει τῶν τελωνῶν, ὁ ⓦ οὐδὲν
ἀδικοῦντα μισῶν ποῦ ἕσεται; πῶς ὃ ὀκφοβύξεται τὴν γέενναν, τῶν ἐθνικῶν χείρων γινόμε-
νος; δὲ καὶ σφόδρα ὀδυνῶμαι, ὅτι ⓐ τοὺς ἀγγέλους, μᾶλλον δὲ καὶ τῶν ἀγγέλων ⓦ δεσπό-
την μιμεῖσθαι κελευόμενοι, τὴν βασκανίαν ζηλοῦμεν. καὶ γὰρ πολλὴ καὶ ἐν τῇ ὀκκλησίᾳ ἡ βα-
σκανία· μᾶλλον δὲ ἐν ἡμῖν, ἢ ἐν τοῖς ἔξωθεν. διὰ καὶ ἡμῖν αὐλεῖς διαλεκτέον. Τίνος γὰρ ἕ-
νεκεν, εἰπέ μοι, βασκαίνεις τῷ πλησίον; ὅτι ὑμᾶς ἀποκαλοῦντα βλέπεις καὶ ἔξωθεν ῥημ; ;
Εἶτα οὐκ ἐννοεῖς πόσον φέρουσι κακὸν αἱ ὑμαὶ τοῖς μὴ προσέχουσιν; εἰς κενοδοξίαν αἴρου-
σαν, εἰς τύφον, εἰς ἀπόνοιαν, εἰς ὑπερφίαν, ῥᾳθυμοτέρους ποιοῦσαν· καὶ μὴ τούτων ἢ
κακῶν καὶ μύραίνονται ῥᾳδίως. ὃ γὰρ δὴ χαλεπώτατον τοῦτο, ὅτι τὰ μὲν ἐξ" αὐτῶν κακὰ
χε. διαμένει· ἀθάνατα" μένει· ἡ δὲ ἡδονὴ, ὁμοῦ τε ἐφάνη καὶ ἀπέσβη. διὰ ταῦτα οὖν βασκαίνεις, εἰπέ μοι;
ἀλλ' ὄζουσάν ἔχει τὴν κεφαλὴν πολλήν, καὶ ἀγλὺ καὶ φέρει πανταχοῦ ὅποι θέλει, καὶ οὐ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσκρούσας λυπεῖ, καὶ σὺν κολακεύοντας βύεται, καὶ πολλὴν ἔχει δύναμιν. βιωτικῶν προσώπων ταῦτα τὰ ῥήματα, καὶ τῶν τὴν γῆν προσπλωόντων καὶ θεάτρων ὄντι. ⟨Ϟ⟩ γὰρ πνευματικὸν οὐδὲν λυπῆσαι δυνήσεται. Τί γὰρ" αὐτῷ ἐργάσεται δεινόν; ἀποχειροτονήσει τῆς ἀξίας; καὶ τί τοῦτο; ἀλλ' μὴ γὰρ δικαίως, καὶ ὠφελήσει (οὐδὲν γὰρ ὕπω προξενεῖ Θεόν, ὡς ὃ πρὸ ἀξίαν ἱερᾶσθαι) ἀλλ' ἢ ἀδίκως, ὃ ἔγκλημα πάλιν ἐπ' ἐκεῖνον, ὅτι ὅτι τοῦτον χωρεῖ. ὁ γὰρ ἀδίκως τι παθὼν καὶ ὀνειδισθεὶς" ἐνεγκών, πλείονα ταύτην κτᾶται πρὸς τὸν Θεὸν τὴν παῤῥησίαν. μὴ τοίνυν τοῦτο σκοπῶμεν, ὅπως ὦμεν ἐν δυνασταίαις καὶ ἐν τιμαῖς καὶ ἐν ἐξουσίαις· ἀλλ' ὅπως ὦμεν ἐν ἀρετῇ καὶ φιλοσοφίᾳ. ὡς αἵ γε ἐξουσίαι πολλὰ τῷ ὄντι Θεῷ μὴ δεχομένων ποιῶν πείθουσι, καὶ σφόδρα νεανικῆς δεῖ ψυχῆς, ὥστε τῇ ἐξουσίᾳ εἰς δέον χρήσασθαι. ὁ μὲν γὰρ ἀπεστερημένος αὐτῆς, καὶ ἑκὼν καὶ ἄκων φιλοσοφεῖ· ὁ δὲ ἀπολαύων αὐτῆς, τοιοῦτόν τι πάσχει, οἷ δ' ἂν εἴ τις κόρη ἐμπεπλεγμένη διαιδεῖ καὶ καλὴ, νόμους δέξαιτο μηδέποτε εἰς αὐτὴν ἰδεῖν ἀκηλάφητος. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἐξουσία. διὰ πολλοὺς καὶ ἄκοντας εἰς ὃ ὑβρίζειν ἐνέβαλε, καὶ θυμὸν ἦγρε, καὶ χαλινὸν γλώττης ἄφηλε, καὶ ὄρεξιν ἀνέπασε σώματος, ὥσπερ τινὰ πνεύματος τὴν ψυχὴν ἀναῤῥιπίζουσα, καὶ εἰς ⟨Ϟ⟩ ἔκστατον τῶν κακῶν βυθὸν καταποντίζουσα ὃ σκάφος. ⟨Ϟ⟩ οὖν ἐν τοσούτῳ κινδύνῳ θαυμάζεις, καὶ ζηλωτὸν εἶναι φῂς; καὶ πόσης ταῦτα ἀνίας; ἐννόησον γοῦν μετὰ τῶν εἰρημένων, πόσας ἐχθρούς καὶ κατηγόρους, πόσους ὀλκὰς ἔχει πολιορκοῦντας αὐτόν; ταῦτ' οὖν, εἰπέ μοι, μακαρισμοῦ ἄξια; καὶ πῶς αὖ τοῦτο εἴποι; ἀλλὰ τῷ ὄντι ὃ λαῷ, φησὶν, βδελυκτεῖ. καὶ τί τοῦτο; ἆρ' οὖν ὁ λαὸς ὄντι ὁ Θεός, ᾧ μέλλει τὰς ἀθήνας ἐκδοῦναι. ὥστε ὅταν λαὸν εἴπῃς, οὐδὲν ἄλλο λέγεις, ἢ πορνόλοις ἑτέροις, καὶ σκηπτέλοις, καὶ ὑφάλοις, καὶ σπιλάδας. τὸ γὰρ εὐδοκιμεῖν ἐν δήμῳ ὅσῳ λαμπρότερον ποιεῖ, τοσούτῳ μείζους ἔχει σὺν κινδύνους, τὰς φθονερίδας, τὰς ἀθυμίας. ἀναπνεύσας γὰρ ὁ τοιοῦτος ἢ ξήνας ἂν δύναται ὅλως, ὅτι πικρὸν ἔχων δεσπότην. καὶ τί λέγω ξήνας ἢ ἀναπνεύσας; καὶν μυρία κατορθώματα ἔχῃ ὁ τοιοῦτος, δυσχόλως εἰς βασιλείαν εἰσέρχεται. οὐδὲν γὰρ ὕπως σκηπτραχηλίζειν εἴωθεν, ὡς ἡ τῶν τῶν πολλῶν δόξα, δειλοὺς, ἀψύχους, κόλακας, ὑποκριτὰς ποιοῦσα. Ἵνος γοῦν ἕνεκεν ⟨Φ⟩ φαρισαῖοι τὸν Χριστὸν ἔλεγον δαιμονᾶν; οὐκ ὅπως τῆς τῶν τῶν πολλῶν ἐπεθύμουν δόξης; πόθεν ὁ ⟨Φ⟩ πολλοὶ τὸν ὀρθὸν τρόπον αὐτῷ ἔφερον ψῆφον; οὐκ ὅπως τούτῳ ὑ κατείχοντο τῷ νοσήματι; οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν ὕπω ποιῇ τῶν δοκούντων καὶ δυσκόλους, ὡς τὸ τρὸς τὴν τῶν πολλῶν κεχηνέναι δόξαν· οὐδὲν εὐδοκίμως καὶ ἀδαμαντίνους, ὡς τὸ ταύτης ὑπερορᾶν. διὰ καὶ σφόδρα νεανικῆς δεῖ ψυχῆς τῷ μέλλοντι τρὸς τοσαύτην ἀντέχειν ῥύμην καὶ βίαν πνεύματος. καὶ γὰρ ὅταν εὐημερῇ, πάντων ἑαυτὸν τρέπεσθαι· καὶ ὅταν πανδαισία ὑποφαίνῃ, κατορύξαι ἑαυτὸν βούλεται· καὶ τοῦτο αὐτῷ καὶ γέεννα καὶ βασιλεία, ὅταν ὑποβρύχιος ὑπὸ τῶν πάθους γλυκὺ) τοῦτο. ταῦτα οὖν φθόνων ἄξια, εἰπέ μοι, ἀλλ' ἀχὶ θρήνων καὶ δακρύων; πόθεν δῆλον. σὺ γοῦν ταῦτον ποιῇς φθονῶν τῷ ὄντως εὐδοκιμοῦντι, ὥσπερ ἂν εἴ τις δεδεμένον ἰδὼν καὶ μεμαστιγωμένον καὶ ὑπὸ μυρίων ἑλκόμενον θηρίων ἐβόσκαινεν αὐτῷ τῶν τραυμάτων καὶ μαστίγων. καὶ γὰρ ὅσους ἂν ἀνθρώπους ὁ δῆμος ἔχῃ, τοσούτους καὶ τοῦτ δεσμούς, τοσούτους δεσπότας· καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ διαφόρων ἕκαστος τούτων γνώμην ἔχει, καὶ ταῦ ὀπτόντα τρὸς τὸ ἀναλύοντος αὐλοῖς ψηφίζονται πάντες, οὐδὲν βασανίζοντες, ἀλλ' ἅπερ ἂν τῷ δεῖνι δόξῃ καὶ ᾧ δεῖνι, ταῦτα καὶ αὐλοὶ κυρωῶντες. ποίων οὖν ταῦτα κυμάτων, ποίου κλύδωνος ἀχαλεπώτερα; καὶ γὰρ καὶ φυσᾶται ἀθρόον ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ὁ τοιοῦτος, καὶ βαπτίζεται βύκόλως πάλιν, ἐν δυσμαλίᾳ μὲν ἀεὶ, ἐν ἡσυχίᾳ δ' οὐδέποτε ὤν. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ θεάτρου, καὶ τῶν ἐν ᾧ λέγειν ἀγώνων, ἐν ἀγωνίᾳ καὶ δέους κατέχεται· μετ' δ' ὃ θεάσῃ, ἢ ἀποπέθνηκεν ὑπὸ τῆς ἀθυμίας, ἢ χαίρει πάλιν ἀμέτρως· ὅπερ λύπης ὄντι χαλεπώτερον. ὅτι γὰρ ἡδονὴ λύπης οὐκ ἐλαττόν ὄντι κακὸν, δῆλον ἀφ' ὧν τῷ ψυχῷ συμπίπτουσι. καὶ γὰρ καὶ κύ-

φω

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φίλων ποιῆ καὶ μετέωρον καὶ ἀνεπηρεμώλιον. καὶ τοῦτο καὶ ἀπὸ τῶν προτέρων ἀνδρῶν ἔστιν ἰδεῖν. πότε οὖν καλὸς ἦν ὁ Δαβίδ; ὅτε ἔχαιρεν, ἢ ὅτε ἐν στενοχωρίᾳ ἦν; πότε τῶν Ἰουδαίων ὁ δῆμος; ὅτε ἔστενον καὶ τῷ Θεῷ ἐκάλουν; ἢ ὅτε ἐχαίρομεν διὰ τῆς ἐρήμου, καὶ τὸ μάννα προσεκύνουν; διὰ καὶ ὁ Σολομὼν ὁ μᾶλλον πάντων εἰδὼς τί ποτέ ἐστιν ἡδονή, φησιν· Ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους, ἢ εἰς οἶκον πότου. διὰ δὲ ὁ Χριστὸς τοὺς μὲν μακαρίζει λέγων· μακάριοι οἱ πενθοῦντες· τοὺς δὲ μαλανίζει· οὐαὶ γάρ ὑμῖν οἱ γελῶντες, ὅτι κλαύσετε. καὶ μάλα εἰκότως. ἐν μὲν γὰρ πυρὶ χαυνοτέρα ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ μαλακωτέρα· ἐν δὲ πένθει σωφρονεστέρα δὲ σωφροσύνης, καὶ τὰ τῶν παθῶν δυσμοῦ πάντος ἀπήλλακται, καὶ ὑψηλοτέρα καὶ ἱκμαιοτέρα. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα εἰδότες, φεύγωμεν τὴν τῶν παρόντων δόξαν καὶ τὴν ὄζ αὐτῆς ἡδονήν, ἵνα τῆς ὄντως δόξης καὶ μονούσης ἀεὶ τύχωμεν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ecclus. ζ. γ.

χ. ἰδὼν Ομιλ. μα. 25 ΕΙΔΩΣ ΔΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΤΑΣ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημωθήσεται· πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. 26 Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;

* ἄρχοντι τῶν δαιμονίων Αἰ ἤδη τοῦτο κατηγόρησαν, ὅτι ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ * ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ ἐπετίμησε, διδοὺς αὐτοῖς ἀπό τε τῶν πλείστων σημείων γνῶναι αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ἀπό τε τῆς διδασκαλίας μαθεῖν αὐτοῦ τὴν μεγαλοπρέπειαν. Ὅθεν ὑπέμνησεν τὰ αὐτὰ λέγοντες, καὶ ὑπομιμνῄσκει λοιπόν· "σωφρόνως μὲν τοῦτο τὴν θεότητα ἐνδεικνύμενος τὴν αὐτοῦ, τῷ τὰ ἀπόρρητα αὐτοῦ εἰς μέσον ὀξαγαγεῖν· δευτέρῳ δὲ, αὐτῷ τῷ μετὰ βωμολοχίας τοὺς δαίμονας ἐκβάλλειν. καίτοι καὶ ἡ κατηγορία σφόδρα δυσμαχητος ἦν (ὅπερ γὰρ ἔφην, ὁ φθόνος ὑπὲρ ζητεῖ εἰπεῖν, ἀλλ' ἵνα εἴπῃ μόνον) ἀλλ' ὅμως ὑπὲρ οὕτω κατέφρόνησεν αὐτῶν ὁ Χριστός, ἀλλ' ἀπολογεῖται μετὰ τῆς αὐτῷ σωφροσύνης ὑπερβαλλούσης· καὶ ἐπιτίθησιν ἑαυτοῖς παραδόξως εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἐναντία λέγωσιν, ἃ μήτε "αὐτοῖς συνῆσαν ἡμῖν, μήτε τὸν τυχόντα ἔχει λόγον· μηδὲ θορυβεῖσθαι, μηδὲ ταράττεσθαι, ἀλλὰ μετὰ μακροθυμίας ἀπάσης παρέχειν αὐτοῖς βάθυμίαν· ὃ δὴ μᾶλλον καὶ τότε ἐποίει, δεῖγμα μέγιστον παρεχόμενος τῆς ψυχῆς εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ εἰρημένα. οὐδὲ γὰρ δαιμονιζόντος ἦν τοσαύτην ὑπιδείκνυσθαι ὑπεροχήν· οὐ δαιμονιζόντος δὲ τὰ ἀπόρρητα εἰδέναι. καὶ γὰρ καὶ διὰ τὸ σφόδρα δυσμάχητον εἰς τὴν τοιαύτην ὑποψίαν, καὶ διὰ τὴν τῶν πολλῶν φόβον, οὐδὲ ἐτόλμων δημοσιεύειν τὰ ἐγκλήματα ταῦτα, ἀλλ' ἐν διανοίᾳ ἔτρεφον. αὐτὸς δὲ δείκνυς αὐτοῖς ὅτι καὶ ἔνδια οἶδε, τὴν μὲν κατηγορίαν οὐ λύθησιν, οὐδὲ ἐκπομπεύει αὐτῶν τὴν πονηρίαν· τὴν δὲ λύσιν ἐπάγει, τῷ ζητεῖσθαι τῶν ἐρωτώντων καταλιμπάνειν τὸ ἔλεγχον. ἓν γὰρ αὐτῷ προεπαύδασεν ἦν μόνον, ὠφελῆσαι οὐ μαρτυρόμενος, ὅτι ἐκπομπεύσαι. καίτοι εἰ ἐβούλετο μακρὸν ἀποτείνας λόγον καταγελάσας ποιῆσαι, καὶ μὴ τούτων καὶ δίκην αὐτοῖς ἀπαιτῆσαι τὴν ἑκάστην, οὐδὲν ὃ κωλύον ἦν· ἀλλ' ὅμως ταῦτα πάντα παρεὶς εἰς ἓν ἔβλεπε μόνον, ὃ μὴ φιλονεικοτέρους ἐργάσασθαι, ἀλλ' ὑπακουστέρους, εἰς ταύτην προὴλθεν διόρθωσιν ὑπτιοδειοτέρους ποιῆσαι. πῶς οὖν αὐτοῖς ἀπολογεῖται; οὐδὲν ἀπὸ τῶν χαρακτήρων φησὶν (οὐδὲ γὰρ προσῆκεν, ἀλλὰ καὶ παρερμηνεύειν ἔμελλον) ἀλλ' ἀπὸ τῶν κοινῇ συμβαινόντων. πᾶσα γὰρ βασιλεία, φησὶν, ἐφ' ἑαυτὴν μερισθεῖσα οὐ σταθήσεται· καὶ πόλις καὶ οἰκία

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οἰκία δὺ σχοδὴ, ζα χέως ἀφαλύεται. οὐ γὰρ ὅπως ⓐ ἔξωθεν πόλεμοι, ὡς ⓐ ἐμφύλιοι ἀφανίζουσι. τοῦτο γὰρ κὴ ἐν σώμασι γίνε), τοῦτο κὴ ἐν ἅπασι πεφύκασιν. ἀλλὰ τέως ἀπὸ τῶν γνωσιμωτέρων ζα ὑποδείγματα λάβ. κήτοι ζὶ βασιλείας ὅπῃ τῆς γῆς δυνατώτερον; οὐδέν. ἀλλ' ὅμως ἀπόλλυ) ζασιάζουσα. εἰ δὲ καὶ τὸ ὄγκον τῶν πραγμάτων αἰτιᾶται ζις, ὡς ἑαυτῷ συρρηγνύμενον, τί δὺ πόλεως; ζί δὲ περὶ οἰκίας; καὶν γὰρ μικρόν ζι, καὶν μέγα ᾖ, πρὸς ἑαυτὸ ζασιάζον ἀπόλλυται. εἰ ζοίνυν ἐγὼ δαίμονα ἔχων δι' ἐκείνου ἐκβάλλω τοὺς δαίμονας, ζάσις κὴ μάχη μεταξὺ δαιμόνων ὅζι, κὴ κατ' ἀλλήλων ἵστανται· εἰ δὲ κατ' ἀλλήλων ἵστα), ἀπόλωλεν αὐτῶν ἡ ἰσχὺς κὴ διέφθαρται. εἰ γὰρ ὁ Σατανᾶς ⓦ Σατανᾶν ἐκβάλλει (ἐ σὺκ εἶπε τοὺς δαίμονας, δεικνὺς πολλὴν ἀδοῖς τροὸς ἀλλήλους συμφωνίαν ὄσαν) ἐφ' ἑαυτὸν ὅῶν ἐμερίσθη, φησίν. εἰ δὲ ἐμερίσθη, ἀσθενέστερος γέγονε κὴ ἀπόλωλεν. εἰ δὲ ἀπόλωλε, πῶς δυνά) ἕτερον ἐκβάλλειν; εἶδες πόσος τῆς κατηγορείας ὁ γέλως; πόση ἡ αὐτοία; πόση ἡ μάχη; οὐδὲ γὰρ ὅζι "τῶν αὐτῶν λέγω μὶ, ὅτι ἔσηκε κὴ ὅτι ἐκβάλλει τοὺς δαίμονας· λέγω δέ, ὅτι ἀφ' τοῦτο ἔσηκε, δι' ὃ εἰκὸς ἐῶ αὐτὸν καταλελύσθαι. ἐ πρόσθεν μὲν αὕτη ἡ λύσις· δευτέρα δὲ μετ' ἐκείνην, ἡ πρὸς τῶν μαθητῶν. οὐδὲ γὰ ἑνὶ μόνον αἰεὶ ἕπῃ, ἀλλὰ κὴ δευτέρῳ κὴ τείτῳ καταλύει ζας αἱρέσεις αὐτῶν, σὺκ ἐξουσίας ὑπισχνούμενος βουλόμενος αὐτὴν τὴν δύναμιν· ὅπερ κὴ ὅτε τὸ σαββάτου ἐποίησε, ⓦ Δαβὶδ φέρων εἰς μέσον, τοὺς ἱερέας, τὴν μαρτυρίαν τὴν λέγουσαν, ἔλεον θέλω κὴ οὐ θυσίαν, τὴν αἰτίαν τοῦ σαββάτου δι' ὃν γέγονε. ἀφ' [γὰ] ⓦ δεύτερον, φησί, τὸ σάββατον. τοῦτο δὴ κὴ ἐν ζαῦθα ποιᾷ. μᾶ γὰ τὴν πρότερον ὅτι δευτέραν ἔρχεται λύσιν τῆς προτέρας συμφερόντως.

27 Εἰ γὰ ἐγὼ, φησιν, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω ζὰ δαιμόνια, ⓐ οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Ορα καὶν ζαῦθα τὴν ὑπεῖκειαν. ὁ γὰ εἶπεν, ⓐ μαθηταί μου, οὐδὲ οἱ ἀπόστολοι· ἀλλ' ⓘ οἱ υἱοὶ ὑμῶν, ἵν', εἰ μὲν βουληθεῖεν ἐπιμελεῖν πρὸς τὴν αὐτῶν ἐκείνοις βλάβειαν, πολλὴν ἐντεῦθεν λάβωσι τὴν ἀφορμήν· εἰ δὲ ἀγωνιοῦεν κὴ ζοῖς ἀδοῖς ὑπομένοιεν, μηδὲ δυσχέρωτον λοιπὸν πρόφασιν ἔχωσιν εἰπεῖν. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ὅζιν· ⓐ ἀπόστολοι ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; ἐ γὰ ἦσαν ἐκβάλλοντες ἤδη ἀφ' ὃ λαβὼν ἐξουσίαν πρὸ αὐτῶν, κὴ οὐδὲν ἀδοῖς ἐνεκάλεσαν ὕστοι. ὁ γὰρ πρόσκομα, ἀλλὰ πρόσωπον μόνον ἐμάχοντο. θέλων τοίνυν δεῖξαι ὅτι φθόνου ἐῶ τὸ πρὸς αὐτὸν ζὰ ἐρημία μόνον, ἀγὰ τοὺς ἀποστόλους εἰς μέσον. εἰ γὰρ ἐγὼ ὅτως ἐκβάλλω, πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖνοι ⓐ πρὸ ἐμοῦ τὴν ἐξουσίαν λαβόντες. διὰ τί ὅμως οὐδὲν τοιοῦτον εἰρήκατε ἀδοῖς. πῶς δὲν ἐμοὶ ταῦ κἀκείνοις αἰτίῳ τὸ γινομένων, ζαῦτα ἐγκαλεῖτε, ἐκείνους ἀπολύοντες τῶν ἐγκλημάτων; ὁ μὲν τοῦτο ὑμᾶς ἐλευθερώσει τῆς μανίας, ἀλλὰ κὴ καταδικάσει μειζόνως. ἀφ' τοῦτο κὴ ἐπήγαγε·

Αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται. Οταν γὰ ἐξ ὑμῶν ὄντες, ἐ ζαῦτα μεμελετηκότες, κὴ πείθωνται ἐμοὶ κὴ ταῦτα ἀκούωσιν, δῆλον ὅτι κὴ καταχρινοῦσι τοὺς τὰ ἐναντία κὴ ποιοῦντας κὴ λέγοντας.

28 Εἰ δὲ ἐν πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Τί δέ ὅτιν ἡ βασιλεία; ἡ πρόνοια ἡ ἐμή. ὅρα πῶς πάλιν αὐτοὺς ἐφέλκεται κὴ θεραπεύει κὴ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γνῶσιν ὑπάγεται, κὴ δείκνυσιν ὅτι τοῖς οἰκείοις πολεμοῦσιν ἀγαθοῖς, κὴ φιλονεικοῦσι κτὲ τῆς ἑαυτῶν ζωτηρίας. δέον γὰ χαίρειν, φησί, κὴ σκιρτᾶν, ὅτι τὰ μεγάλα κὴ ἀπόῤῥητα σκῆνα πεδαγώγησα δωρούμενος, τὰ πάλαι πεφραγμένα προφήταις ἀδόμενα, κὴ τῆς βυθοφανίας ὑμῶν ἐφέστηκεν ὁ καιρός· ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον ποιεῖτε, κ μόνον οὐ δεχόμενοι τὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ κὴ βλασφημοῦντες δὲ ζωτιθέντες τὰ σὺκ ὄσας αἰτίας. ὁ μὲ οὖν Ματθαῖός φησιν· Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω· ὁ δὲ Λουκᾶς· εἰ δὲ ἐγὼ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, δεικνὺς ὅτι μετίστης δυνάμεως ἔργον ὅζι, τὸ δαίμονας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δαίμονας ἐκβάλλειν, ἢ ὑ τῆς τυχούσης ἐξόδου. ἢ βούλεται μὴ ἀπὸ τούτων συλλογίσασθαι ἢ εἰπεῖν· ὅτι εἰ ὃ τοῦτο ἔστιν, ἄρα ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ παρῆλθεν. ἀλλὰ τοῦτο μὴ οὐ λέγει· σωφρονισμένους ὃ ἢ ὡς ἐκείνοις δύσπαρδες ἰοῦ, ἀνίησεται αὖθ' λέγων· ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. εἶδες παρρησίαν σοφίας; δι' ὧν ἐνεκάλουν, δι' τούτων ἔδειξεν αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν ἐκλάμπουσαν. εἶπα, ἵνα ἐφελκύσῃ), οὐκ εἶπεν ἁπλῶς, ἔφθασεν ἡ βασιλεία, ἀλλ' ἐφ' ὑμᾶς· ὡσανεὶ ἔλεγεν, ὑμῖν ἦκει τὰ ἀγαθά. διατί οὖν παρὸς τὰ οἰκεῖα καλῶς ἀπόδως διάκειεσθε; διατί τῇ ὑμῶν αὐτῶν πολεμεῖτε σωτηρίᾳ; οὗτος ἐκεῖνος ὁ κύριος, ὃν πάλαι παρῄτουν ἀφεῖναι· τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς παρουσίας τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀδρομήν, ὃ" τῶν τὰ γίνεται θεία δυνάμει. ὅτι μὲν γὰρ γίνεται, ἢ ὑμεῖς ἴστε· ὅτι δὲ θεία δυνάμει ἦν, τὰ παράγματα βοᾷ. οὔτε γὰρ δυνατὸν Σατανᾶν ἰσχυρότερον εἶναι, ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσα ἀσθενῆ τὸν ὃ ἀσθενοῦντα οὐκ ἔστιν ὡς ἰσχυρὸν ἐκβάλλειν τὸν ἰσχυρὸν δαίμονα. τῶν ὃ ἔλεγε τῆς ἀγάπης δεικνὺς τὴν δύναμιν, ἢ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς φιλονεικίας τὴν ἀσθένειαν. διὸ καὶ αὐτὸς συνεχῶς τοῖς μαθηταῖς αὖθ καὶ κατὰ παρεῖ ἀγάπης πρήνει, ἢ ὅτι ὁ διάβολος ὑπὸ τῶν ταύτην ἀνελεῖν πάντα ποιεῖ. εἰπὼν τοίνυν τὴν δυσχ. τοσαῦτα
τέραν λύσιν, ἐπάγει καὶ τρίτην, ὅπου λέγων·

29 Πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε αὐτοῦ" τὰ σκεύη διαρπάσει; χ. τὴν οἰκίαν

Ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἐγχωρεῖ Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων· ὅτι δὲ οὐδὲ" ὅλως δυνατὸν ἐκβάλλειν, ἐὰν μὴ πρότερον ἐκείνου κρατηθῇ, καὶ τοῦτο πᾶσίν ἐστιν ὁμολογημένον. Τί οὖν ἐκ τούτων συνίσταται; Ὅ ἔμπροσθεν εἰρημένον μετὰ πλείονος τῆς πειθοῦς. τοσοῦτον γὰρ ἀπέχω, φησί, συμμάχῳ χρήσασθαι τῷ διαβόλῳ, ὅτι καὶ πολεμῶ* καὶ δεσμοὶ ἢ τούτου τεκμήριον, ὅ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι. ὅρα πῶς τὸ ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐπιχείρημα ἐκεῖνοι κατασκευάσαι, ἀποδείκνυται. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἐβούλοντο δεῖξαι, ὅτι οὐκ ἰδίᾳ δυνάμει ἐκβάλλει δαίμονας· αὐτὸς ὃ δείκνυσιν, ὅτι οὐ μόνον οὐδὲ δαίμονας, ἀλλὰ ἢ αὐτὸν ὃ ἀρχηγέτην μετὰ πολλῆς τῆς ἐξουσίας δεδεμένον ἔχει, ἢ ἐκείνῳ πρὸ τούτων ἐκράτησεν ἰδίᾳ δυνάμει· καὶ δῆλον ἀπὸ τῶν νομιμῶν. Εἰ γὰρ ὁ μὲν ἄρχων ὄντων, ἃ δὲ ὑποκείνται, πῶς ἄν, ἐκείνῳ μὴ" ἠπηθέντος μηδὲ ὑποκύψαντος, ὅτοι διηρπάγησαν; ἐνταῦθα δέ μοι ἢ προφητεία δοκεῖ ὃ λεγόμενον εἶναι. ἁ γὰρ δὴ μόνον ἃ δαίμονες σκεύη ἅ διάβολε, ἀλλὰ ἢ ἃ τὰ ἐκείνου πρόποντες ἄνθρωποι. δηλοῖ τοίνυν ὅτι ἁ δαίμονας ἐκβάλλει μόνον, ἀλλὰ ἢ τὴν πλάνην τῆς οἰκουμένης ἅπασαν ἀπελαύσει, ἢ τὰ μαγγανείας τοῦ διαβόλου καταλύσει, ἃ πρόπτα ἄρξησα ποιήσει τὰ ἐκείνου, ταῦτα εἴρηκε. ἢ οὐκ εἶπεν, ἁρπάσει, ἀλλὰ διαρπάσει, ὃ μετ' ἐξουσίας νομόμενον δηλοῖ. ἰσχυρὸν ὃ αὐτὸν καλῶ, οὐκ ὅτι τῇ φύσει τοιοῦτός ἐστι (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ τὴν ἔμπροσθεν δηλοῖ τυραννίδα, τοῦ ἐκ τῆς ῥᾳθυμίας τῆς ἡμετέρας γεγενημένην. χ. δεθέντος

30 Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· ἢ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.

Ἰδοὺ ἢ τετάρτη λύσις. Τί γὰρ ἐγὼ βούλομαι, φησί; τῷ Θεῷ προσάγειν, χρεία διδάσκειν, βασιλείαν καταγγέλλειν. Τί ὃ ὁ διάβολος καὶ ἃ δαίμονες; πάνδημα τέρατα. πῶς οὖν ὁ μὴ μετ' ἐμοῦ συνάγων, μηδὲ μετ' ἐμοῦ ὤν, ἐμοὶ συμπροσάπτειν ἔμελλε; ἢ τί λέγω συμπροσάπτειν; τοὐναντίον δέ, ἢ σκορπίζειν αὐτοῦ ἐπιθυμία τὰ ἐμά. ὁ τοίνυν μὴ μόνον μὴ συμπροσάπτων, ἀλλὰ ἢ σκορπίζων, πῶς ἂν τοσαύτην προσῆκε μόνοις ἐπεδείξατο, ὥστε μετ' ἐμοῦ οὐδὲ δαίμονας ἐκβάλλειν; ἔτι ὃ ἢ δεῖ τοῦ διαβόλου μόνον, ἀλλὰ ἢ αὐτοῦ πειρᾶσθαι εἰκὸς ἐνταῦθεύειν εἰρηκέναι, ὡς ἢ κατὰ τοῦ διαβόλου ὄντος ἢ σκορπίζοντος τὰ ἐκείνου. πῶς, φησίν, ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστιν; αὐτὸ τοῦτο ὃ μὴ συνάγων. εἰ ὃ ἦν ἀληθές· πολλῷ μᾶλλον ὁ καθ' αὑτοῦ ὤν. εἰ γὰρ ὁ μὴ συμπροσάπτων, ἐχθρὸς πολλῷ μᾶλλον ὁ πολεμῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λεμῶν. ζῶντα ὃ πρώτα λέγει, ἵνα δείξῃ πολλῷ αὐτῶ τοὺς (ν) Σαμάρειτας τὴν ἐλπίδα καὶ ἄφατον ὄσαν. Εἰπὲ γάρ μοι, εἰ δέοι τινὶ πολεμῆσαι, ὁ μὴ βουλόμενός σοι συμμαχῆσαι; αὐτῷ τούτῳ οὐκ ἔστι χῦ σοί; Εἰ δ' ἄλλαχοῦ φησιν, ὁ μὴ ὢν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἐναντίον τούτῳ. ἐνταῦθα γὰρ ἔδειξε κατ' αὐτῶν ὄντα· ὅταν δ' δείκνυσιν ἐν μέρει μεθ' αὐτῶν ὄντα. ἐν γὰρ τῷ ὀνόματί σου, φησίν, ἐκβάλλουσι τὰ δαιμόνια. ἐμοὶ δοκῆ ἐνταῦθα καὶ Ἰουδαίους αἰνίττεσθαι μετὰ τῶν Σαμαρέων φήσας αὐτούς. καὶ γὰρ καὶ αὗται κατ' αὐτῶν ἦσαν, καὶ ἐσκήπτιζον ἀπὸ Σωτήρος. ὅτι γὰρ καὶ αὐτοὺς ἠνίττετο, ἐδήλωσεν ὅτως εἶπών· Ματθ. ζ. κε.

31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. Ἐπειδὴ γὰρ ἀπελογήσατο διὰ τοῦ ἀντίθεσιν ἔλυσε καὶ ἀπέδειξεν ἀναισχύντους μάτην, φοβεῖ λοιπόν. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο συμβουλῆς μικρὸν μέρος καὶ διορθώσεως, ὁ μὴ μόνον ἀπολογεῖσθαι διὰ πείθει, ἀλλὰ καὶ ἀπειλεῖ, ὁ πολλαχοῦ ποιεῖ νομοθετῶν διὰ συμβουλῶν. καὶ δοκεῖ μοι ἀσάφειαν ἔχειν πολλὴν ὁ Εἰρηνεύων· ἐὰν γὰρ προσέχωμεν, οὐκ ὀλίγον ἔξει τὴν λύσιν. προέτεινε γὰρ αὐτοῖς ἐπαγωγὴν καλὴν τῇ ῥιζῇ. πᾶσά, φησιν, ἁμαρτία διὰ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. πρ. πᾶσα ἁμαρτία

Ἡ ὃ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσε(ται) αὐτοῖς.

32 Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσε(ται) αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κῦ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσε(ται) αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Τί τοίνυν ἐστὶν ὃ φησι; πολλὰ καὶ ἐμοῦ εἰρήκατε, οὐ πλάνος, οὐ ἀνθρωπος. ζῶντα ὑμῖν ἀφίημι μετανοοῦσι, εἰ δὲ οὐ παύσῃ" δίκας ὑμᾶς· ἡ ὃ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται οὐδὲ μετανοοῦσι. καὶ πῶς ἂν ἔχοι τοῦτον λόγον; καὶ γὰρ καὶ αὕτη "ἀφεθήσεται μετανοήσασι. πολλοὶ γοῦν τῶν ζῶντα εἰρηκότων ὕστερον ὕστερον, καὶ πρώτα αὖθις "ἀφείθη. Τί οὖν ἐστιν ὃ φησιν; ὅτι ὑπὲρ πρώτα αὕτη ἡ ἁμαρτία ἀσύγνωστος. Τί δήποτε; ὅτι αὐτὸν μὲν ἠγνόουν, ὅστις ποτὲ ἦν· τοῦ δὲ πνεύματος ἰσχυρῶς ἐλήφασι πεῖραν. καὶ γὰρ καὶ (α) προεφῆταν δι' αὐτοῦ πρώτα ἐφθέγξατο, ἀπὸ ἐφθέγξατο, καὶ πρώτος ὃ (α) ἐν τῇ παλαιᾷ μεγίστων ἐδέξατο αὐτοῦ ἔπαινον ἔννοιαν. ὁ τοίνυν λέγει τοῦτο ἐστιν· ἐγὼ, ἐμοὶ προσπαίσετε διὰ τὴν σάρκα τὴν προσκειμένην· μὴ καὶ προσ τοῦ πνεύματος ἔχετε εἰπεῖν, ὅτι ἀγνοοῦμεν αὐτό; διὰ δὴ τοῦτο ἀσύγνωστος ὑμῖν ἔσται ἡ βλασφημία, καὶ ἐνταῦθα διὰ ἐκεῖ δώσετε δίκην. πολλοὶ μὲν γὰρ ἐνταῦθα ἐκολάσθησαν μόνον, ὡς ὁ πεπορνευκώς, ὡς (α) ἀναξίως μεταλαβόντες μυστηρίων διὰ Κορίνθιοι· ὑμεῖς δ', καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ. ὅσα μὲν οὖν ἐβλασφημήσατε κατ' ἐμοῦ πρὸ τοῦ σταυροῦ ἀφίημι, καὶ αὐτὸ δὲ τοῦ σταυροῦ τὸ πλημμύρημα, διὰ ὑπὲρ τῆς ἀπιστίας δ' καταγνωσθήσεσθε μόνης. οὐδὲ γὰρ (α) πρὸ τοῦ σταυροῦ πιστεύσαντες πεπληρωμένην πίστιν εἶχον. καὶ πολλαχοῦ δὲ σημαίνει μηδενὶ κατάδηλον αὐτὸν ποιῆσαι πρὸ τοῦ πάθους· καὶ ἐν τῷ σταυρῷ ταύτην ἔλεγεν ἀφεθῆναι αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν. ἃ δὲ περὶ τοῦ πνεύματος εἰρήκατε, ταῦτα οὐκ ἔχει συγνώμην. ὅτι γὰρ περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτὸν εἰρηνεύων πρὸ τοῦ σταυροῦ φησιν ἅπερ λέγει, ἐπήγαγεν, ὃς δ' ἂν εἴπῃ λόγον κῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δὲ ἂν εἴπῃ κῦ τοῦ ἁγίου πνεύματος, οὐκ ἔτι. Διατί; ὅτι τοῦτο γνώριμον ὑμῖν ἐστι, καὶ πρὸς τὰ δῆλα ἀναισχυντεῖτε. Εἰ γὰρ καὶ ἐμὲ λέγετε ἀγνοῆν, ἀλλ' ἔδει κἀκεῖνο ἀγνοῆτε, καὶ ὅτι τὸ δαίμονας ἐκβάλλειν διὰ ἰάσεις ἐπιτελεῖν τοῦ ἁγίου πνεύματός ἐστιν ἔργον. οὐκ ἐμὲ ἐμὲ ὑβρίζετε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. διὰ καὶ ἀπροσδιόριστος ὑμῖν ἡ δίκη καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ. καὶ γὰρ τῶν αἱρετικῶν, (α) μὲν καὶ ἐνταῦθα κολάζονται καὶ ἐκεῖ· (α) δ' ἐνταῦθα μόνον· (α) δ' ἐκεῖ μόνον· (α) δὲ οὐδὲ ἐνταῦθα, οὐδὲ ἐκεῖ. ἐνταῦθα μὲν καὶ ἐκεῖ, ὡς αὐτοί (καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἔδοσαν δίκην, ὡνίκα ἔπαθον τὰ ἀνήκεστα ἐκεῖνα τῆς ὧδε πολέμου ἀλούσης· καὶ ἐκεῖ "χαλεπωτάτην ὑπομένουσιν) ὡς (α) Σοδόμων πολίται, ὡς ἕτεροι πολλοί· ἐκεῖ δὲ μόνον, ὡς ὁ πλούσιος ὁ ἀποτυγχάνων ὁμοίως καὶ οὐδὲ ταλαίπωρος κύριος ὤν· πρ. χαλεπώτερον

ἐνταῦθα

ἐν τούτῳ ἦ, ὡς ὁ πεπορνευκὼς τοῖς Κορινθίοις. ὅτε ἦ ἐν τούτῳ ὅτε ἐκεῖ, ὡς Ⓒ ἀπόστολοι, ὡς Ⓒ προφῆται, ὡς ὁ μακάριος Ἰώβ. ὁ γὰρ δι' ἀγαθότητα ἰῶ ἅπερ ἔπαθον, ἀλλ' ἀνάγκων Ⓒ παλαισμάτων.

Σπουδάσωμεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς τῆς τούτων ἀμοιβῆς τυχεῖν· εἰ δὲ μή τούτων, καὶ τῶν ΗΘΙΚΟΝ
ϰ. ἀποδυομένων
ϰ. ἀνίκητος
ἐν τούτοις ἀπολυομένων τὰ ἁμαρτήματα. καὶ γὰρ φοβερὸν ἐκεῖνο τὸ κριτήριον, καὶ ἀπαραίτητος ἡ ζημία, καὶ ἀφόρητος ἡ κόλασις. εἰ δὲ βούλει μηδὲ ἐν τούτοις δοῦναι δίκην, σαυτῷ δίκασον, ἀπαίτησον σαυτὸν ἀθῳώσας· ἄκουσον Παύλου λέγοντος, Οτι εἰ ἑαυτοὺς ἐκείνομεν, οὐκ ἂν ἐκεινόμεθα. ἀν τοῦτο ποιῇς, οὐδὲν πεπονθὼς καὶ δεδιὼς ἀπελεύσῃ. καὶ πῶς δικάσομεν, ἢ ἀπαιτήσομεν ἑαυτοὺς δίκην, φησί; θρήνησον, στέναξον πικρόν, ταπείνωσον σαυτὸν, κάκωσον, ἀνάμνησον τῶν ἁμαρτημάτων κατ' εἶδος. οὐ μικρὰ αὐτὴ βάσανος ψυχῆς. εἰ δὲ ἐν τοῖς κατηνύξει γέγονεν, οἶδεν ὅτι μάλιστα πάντων ἡ ψυχὴ τούτῳ κολάζεται. εἰ δὲ ἐνι γέγονεν ἁμαρτιῶν μνήμη, οἶδε τοῦτο ἐντεῦθεν ὀδυνᾶσθαι. διὰ τοῦτο καὶ δικαιοσύνην ἔπαθεν ὁ Θεὸς τῇ τοιαύτῃ μετανοίᾳ, λέγων· λέγε σὺ πρῶτος τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῇς. ὁ γὰρ ὄφις, οὐκ ἔστι μικρὸν εἰς διόρθωσιν, ὃ πάντα ζωαγορεῖ τὰ ἁμαρτήματα κατ' εἶδος, αὐτὰ φρέφειν ζωεχῶς καὶ ἀναλογίζεσθαι. ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν ὅτω κατανυγήσεται, ὡς μήτε τοῦ ζῆν ἄξιον ἑαυτὸν εἶναι νομίζειν· ὁ δὲ τοῦτο νομίζων, κηδεμὼν πάντως ἀπαλώτερος ἔσται. μὴ γάρ μοι πορνείας εἴπῃς μόνον, μηδὲ μοιχείας, μηδὲ ταῦτα τὰ δῆλα καὶ ὁμολογούμενα πᾶσι πᾶσιν· ἀλλὰ καὶ τὰς λαθραίους ὀπισθολάβους, καὶ τὰς συκοφαντίας, καὶ τὰς κακοηθείας, καὶ τὰς κενοδοξίας, καὶ Ⓦ φθόνον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ζώαγε. ὁρᾷς γὰρ ταῦτα μικρὰ οἴσει κόλασιν. καὶ γὰρ καὶ ὁ λοίδορος εἰς γέενναν ἐμπεσεῖται, καὶ ὁ μεθύων οὐδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς τὴν βασιλείαν, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν Ⓦ πλησίον, ὅτω προσκρούει Θεῷ, ὡς μηδὲ μάρτυρος αὐτὸ ὠφελῆσθαι· καὶ ὁ τῶν οἰκείων ἀμελῶν τὴν πίστιν ἥρνηται, καὶ ὁ πεπτωκὼς προῶν εἰς τὸ πῦρ πέμπεται. μὴ τοίνυν μικρὰ ταῦτα νόμιζε εἶναι, ἀλλὰ ζώαγε πάντα, καὶ ὡς ἐν βιβλίῳ γράφε. ἂν γὰρ σὺ γράψῃς, ὁ Θεὸς ἐξαλείφει· ὥσπερ οὖν ἐὰν σὺ μὴ γράψῃς, ὁ Θεὸς καὶ ἐπράφει καὶ δίκην ἀπαιτεῖ. πολὺ τοίνυν βέλτιον πρὸ ἡμῶν αὐτὰ γραφῆναι καὶ ἀνωθεν ἐξαλειφθῆναι, ἢ τοῖς ἀγγέλοις ἡμῶν ὀπισθοφυλάκων Ⓦ Θεὸν αὐτὰ προσκρούειν τῶν ὀφθαλμῶν ἐνεγκεῖν τῶν ἡμετέρων καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ἵν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται, πάντα μετ' ἀκριβείας ἀναλογιζώμεθα, καὶ ἐυρήσομεν πολλῶν ἑαυτοὺς ὑπευθύνους ὄντας. τίς γὰρ πλεονεξίας καθαρεύς; μὴ γάρ μοι τὸ μέγεθος εἴπῃς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τῷ μικρῷ τὴν αὐτὴν δώσομεν δίκην. τοῦτο ἐννοεῖ καὶ μετανοεῖ. τίς ὕβρεως ἀπήλλακται; τοῦτο δὲ εἰς γέενναν ἐμβάλλει. τίς λοιδορίαν Ⓦ πλησίον οὐκ ἐκακηγόρησε; τοῦτο δὲ βασιλείας ἀποστερεῖ. τίς οὐκ ἀπενοήθη; οὗτος δὲ πάντων ἀκαθαρτότερος. τίς οὐκ εἶδεν ἀχολάστοις ὀφθαλμοῖς; οὗτος δὲ μοιχὸς ἀπηρτισμένος. τίς οὐκ ὠργίσθη τῷ ἀδελφῷ εἰκῇ; οὗτος δὲ ἔνοχός ἐστι τῷ ζωεδρίῳ. τίς οὐκ ὤμοσε; τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ πονηροῦ. τίς οὐκ ὑπεώρησεν; οὗτος δὲ πλέον ἢ τοῦ πονηροῦ. τίς οὐκ ἐδουλεύθη τῷ μαμωνᾷ; οὗτος δὲ τῆς γνησίας ἐξέπεσε τοῦ Χριστοῦ δουλείας. ἔχω καὶ ἕτερα μείζονα τούτων εἰπεῖν· ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ταῦτα, καὶ ἱκανά τε μὴ λίθινον ὄντα μηδὲ σφόδρα δύσαθητον εἰς κατανύξιν ἀγαγεῖν. εἰ γάρ ἕκαστον αὐτῶν εἰς γέενναν ἐμβάλλει· πάντα ὁμοῦ ζωελθόντα τί οὐκ ἐργάσεται; πῶς οὖν ὅστις σωθῆναί, φησι; τὰ δυσίρροπα τούτων φαρμακα ὑποτιθέμεθα, ἐλεημοσύνην, δάκρυα, κατανύξιν, μετανοίαι, ταπεινοφροσύνην, ζωντετριμμένην καρδίαν, ὑπερφυῆ τῶν ὄντων. μυείας γὰρ ὁδοὺς σωτηρίας ἔτεμεν ὁ Θεὸς, ἐὰν ἐθέλωμεν προσέχειν. προσέχωμεν τοίνυν, ἵνα διὰ πάντων τὰ τραύματα ἐκκαθάρωμεν, ποιοιῶντες ἐλεημοσύνην, ὀργὴν τοῖς λελυπηκόσιν ἀφιέντες, δάκρυσι ζωντετριμμένοις ὑπὲρ πάντων τῶν Θεῶν, νηστεύοντες καὶ δι' ἡμέρων, εὐχόμενοι γνησίως, φίλους ἑαυτοῖς ποιοιῶντες ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας. ὅτω γὰρ δεδυνήσόμεθα καὶ συγ-

γνώμης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γκάμης ὅτι τοῖς πεπλημμεληκόσι ἐπολαύσαι, καὶ τῶν ἐπηγγελμένων τυχεῖν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μβ. 33 Η ΠΟΙΗΣΑΤΕ ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΚΑΛΟΝ, Ἢ ΤΟ ΚΑΡΠΟΝ ΑΥΤΟΥ ΚΑΛΟΝ· Ἢ ΠΟΙΗΣΑΤΕ ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΣΑΠΡΟΝ, ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΡΠΟΝ ΑΥΤΟΥ ΣΑΠΡΟΝ. ΟΚ ΓΑΡ ΤΟΥ ΚΑΡΠΟΥ ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΓΙΝΩΣΚΕΤΑΙ.

Ἄλλην ἑτέρως αὐτοῦ καταψηφίζεται, καὶ οὐκ ἀρκεῖται τοῖς προτέροις ἐλέγχοις. τοῦτο γοῦν ποιεῖ, οὐχ ἑαυτὸν ἀπαλλάττων τοῦ ἐγκλήματος (ἦρκει γὰρ ἡ τῶν προτέρων) ἀλλ' αὐτοὺς διορθῶσαι βουλόμενος. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ἐπείπερ ὑμῖν ὅτε ἐμέμφατο τοῖς θεραπευθεῖσιν [ὡς ἐν σαββάτῳ θεραπευθεῖσιν], ὅτε εἶπεν ὅτι ποιηρὸν τὸ δαίμονος ἐλθεῖν ἐστιν, ἐμὲ ἐλθεῖν. εἰ γὰρ ἡ σφόδρα ἐμαίνετο, οὐκ ἐδύνατο τοῦτο εἰπεῖν. ἐπεὶ οὖν τοῖς μὲ ἔργοις οὐκ ἐπέσκηπτον, τοῖς δὲ ἐμοῦ τὰ ἔργα ζώντος διέβαλλον, δείκνυσιν ὅτι καὶ ταῦτα οὐκ κοινοὺς λογισμοὺς καὶ ταῦτα τοῦ πνεύματος ἀκολουθίαν ἡ κατηγορία αὕτη· ὅπερ ὑπερπαμφίης ἐστὶν ἀναισχυντίας, οὐ μὴν μόνον πονηρεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐναντία ζωντι θέναι ἀ καὶ ταῦτα κενὰς ἐστὶν ἐννοίας. ἐχρῆν οὖν ἀφιλονείκητον. ἵνα γὰρ εἶπε, ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, ἵνα ὁ καρπὸς καλός, ἀλλὰ μὴν ἐπαφρολῆς αὖθις ὑπονομίζων, καὶ τοῦ ὑπεικέναι τοῦ αὐτὸ καὶ τοῦ ἀναισχυντίαν τοῦ ἐκείνων ἐνδεικνύμενος, φησὶν· εἰ γὰρ καὶ τῶν ἔργων βούλεσθε ὑπολαβέσθαι, οὐδὲν κωλύω· μόνον μὴ ἀσύμφωνα μηδὲ ἀνακόλουθα ἐγκαλεῖτε. ὅτων γὰρ ἀμφότερον ἀλύσκεσθαι ἔμελλον, τοὺς μὲ λίαν φανερὰ ἀναισχυντοῦντας· ὥστε εἰκῇ πονηρεύεσθε, φησί, καὶ ἀνακόλουθα ἑαυτοῖς λέγετε. καὶ γὰρ ἡ τοῦ δένδρου διάκρισις ἀπὸ τοῦ καρποῦ φαίνεται, οὐχ ὁ καρπὸς ἀπὸ τοῦ δένδρου· ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον ποιεῖτε. εἰ γὰρ καὶ ὁ δένδρον τοῦ καρποῦ αἴτιον, ἀλλ' ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου γνωστικός. ἐξ ἀκόλουθον ἦν, ἢ καὶ τὰ ἔργα διαβάλλειν ἡμᾶς ἀπιστοῦντες, ἢ ταῦτα ἐπαινοῦντας, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐργαζομένους τῶν ἐγκλημάτων ἀπαλλάττειν τούτων. νῦν δὲ τοὐναντίον ποιεῖτε. τοῖς γὰρ ἔργοις οὐδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες, ὅπερ ἐστὶν ὁ καρπός, τὴν ἐναντίαν ἐκ τοῦ δένδρου φέρετε ψῆφον, ἐμὲ δαιμονῶντα καλοῦντες, ὅπερ ἐσχάτης ἐστὶ μανίας. καὶ γὰρ ὅπερ ἔμπροσθεν εἶπε, ὅτι καὶ νῦν κατασκευάζει, ὅτι οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδ' αὖ τοὐναντίον πάλιν. ὥστε ταῦτα πᾶσαν ἀκολουθίαν ἐκ φύσιν αὐτῶν τὰ ἐγκλήματα. εἶτα, ὅπερ οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ πνεύματος ποιεῖται τὸν λόγον, καὶ καταφορικῶς κέχρηται τῇ κατηγορίᾳ λέγων·

34 Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες;

Τοῦτο γοῦν ὁμοῦ καὶ ἐγκαλοῦντός ἐστι, καὶ τῶν εἰρημένων τοῦ ἀπόδειξιν ἐξ ἐκείνων πρέπον. ἰδοὺ γὰρ ὑμεῖς, φησί, δένδρα ὄντες πονηρὰ δύνασθε φέρειν καρπὸν ἀγαθόν. οὐ τοίνυν θαυμάζω, ὅτι ταῦτα φθέγγεσθε. ἐξ γὰρ ἐτεάφητε κακῶς, πονηρῶν ὄντες πονηρῶν, καὶ ἐμοὶ δὴ κέκλησθε πονηροί. καὶ ὅρα πῶς ἀκριβῶς ἐξ χοϊκῆς λαβῆς ἁπάσης πέφηκε τὰ ἐγκλήματα. ἐγὼ γὰρ εἶπε, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν ῥήματα ὄντες ἐχιδνῶν; οὐδὲν γὰρ τοῦτο πρὸς ἐκεῖνο· ἀλλὰ πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ῥήματα ἢ ἐχιδνῶν αὐτοῦ εἴρηκεν, ὅπερ ἐπὶ τοῖς πρεσβύτοις ἤνεγκα. δείκνυσι τοίνυν ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς ἐντεῦθεν ὁ κέρδος, τῆς μὲ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ἐξέβαλεν αὐτοὺς συγγενείας· δίδωσι δὲ αὐτοῖς πρεσβύτους ὁμοίους τοῖς, τῆς ἐκεῖθεν πρὸς φαινείας γυμνώσας αὐτούς. Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας ὁ στόμα λαλεῖ. Εἰ ταῦτα πάλιν τὴν ἀκρότητα αὐτοῦ δείκνυσιν εἰδὼς ταῦ

χρ. τὸ σεσηπὸς ἐστιν,

χρ. διάβολος φασι

χρ. πεφυλαγμένοις

χρ. ὁμοιοῦται τοῖς,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἀπόρρητα· ἢ ὅτι οὐχὶ ῥημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ πονηρῶν ἐννοιῶν δώσουσι δίκην· ἢ ὅτι οἶδεν αὐτὰ ὁ Θεός· λέγει δέ, ὅτι καὶ δι' ἀθέσμους διωκτὸν ταῦτα εἰδέναι. Φύσεως γὰρ ἀκολουθία τοῦτο, τὸ ἐκφέρεσθαι ἔνδον τῆς πονηρίας ἐκχεῖσθαι ἔξω διὰ τοῦ στόματος καὶ ῥήματα. ὥστε, ὅταν ἀκούσῃς δι' ἀθέσμου πονηρὰ φθεγξαμένου, μὴ τοσαύτην νόμιζε πονηρίαν ἐγκεῖσθαι αὐτῷ, ὅσην καὶ ῥήματα ἐπιδείκνυται· ἀλλὰ πολλῷ πλείονα τοσάζε εἶναι τὴν πηγήν. τὸ γὰρ ἔξωθεν λεγόμενον, τὸ ταπεινόν ἐστι τοῦ ἔνδον. Εἶδες πῶς αὐτὴν καθήψατο σφοδρῶς; εἰ γὰρ τὸ λεχθὲν οὕτω πονηρόν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ δὲ βολοῦ τὴν γνώμης ἐστὶν, ἐννόησον ἡ ῥίζα ἡ πηγὴ τῶν ῥημάτων ἡλίκης συμβαίνει ἢ τοῦτο εἰκότως. ἡ μὲν γὰρ γλῶττα αἰσχυνομένη πολλάκις, οὐκ ἀθέσμου ἔχειν τὴν πονηρίαν· ἡ δὲ καρδία οὐδένα δι' ἀθέσμων ἔχουσα μάρτυρα, ἀδεῶς ὅσα δι' ἧλης δίκλει κακά. τοῦ γὰρ Θεοῦ δὲ παλὺς λόγος αὐτῇ. ἐπεὶ οὖν τὰ μὴ λεγόμενα εἰς ἔξετασιν ἔρχεται καὶ πᾶσι φανερὰ γίνεται, ἐκείνη δὲ ζημιοῦσθαι, διὰ τοῦτο τὰ μὲν ταύτης ἐλάττω, τὰ δὲ ἐκείνης πλείονα γίνεται. ὅταν δὲ πολὺ τὸ πλῆθος ᾖ τῶν ἔνδον, πολλῷ φορίζῳ τὰ τέως κρυπτόμενα φανερά. ἢ καθάπερ οἱ ἐμοιῶτες, διὰ μὲν τὴν ἀρχὴν βιάζονται ἔνδον κατέχειν ἐκπηδῶντας τοὺς χυμοὺς, ἐπειδὰν δὲ ἐκπιεσθῶσι, πολλὴν τὴν βδελυγμίαν φανερὰν ποιοῦνται· οὕτω καὶ οἱ τὰ πονηρὰ βουλεύματα ἔχοντες, καὶ τοὺς πλησίον κακηγοροῦντες.

35 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ, φησὶ, τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐκβάλλει τὰ πονηρά. Μὴ γὰρ δὴ νομίσῃς, φησὶν, ὅτι τῆς πονηρίας τοῦτο γίνεσθαι μόνον. καὶ γὰρ καὶ ὅτι τῆς ἀγαθότητος τοῦτο συμβαίνει. καὶ γὰρ καὶ ἔχει πλείων τὴν ἔξωθεν ῥιζαν ἔνδον ἡ ἀρετή· ἐξ ὧν ἐδείκνυ, ὅτι καὶ ἐκείνους πονηροτέρους ἐγὼ νομίζειν ἢ τὰ ῥήματα ἐδείκνυτο, ἢ αὐτὴν ἀγαθώτερον ἢ τὰ λεγόμενα ἐφάνη. θησαυρὸν δὲ φησι, τὸ πλῆθος ἐνδεικνύμενος. Εἶτα πάλιν πολλὴν ἐπιτιχίζει τὴν φόβον. μὴ γὰρ δὴ νομίσητε, φησὶ, μέχρι τούτου ἢ τῆς τῶν πολλῶν καταγνώσεως τὸ πρᾶγμα ἑστηκέναι. ἢ γὰρ τὴν ἐφάπτων δώσουσι δίκην ἅπαντες οἱ τοιαῦτα πονηρεύόμενοι. ἢ οὐκ εἶπεν, ὑμεῖς, ὁμοῦ μὲν τὸ κενὸν παιδίων ἦθος, ὁμοῦ δὲ ἀνεπαίσχυντον λόγων ποιῶν.

36 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ὃ ἐὰν λαλήσωσιν ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἀργὸν δέ, τὸ μὴ χρείας πράγματος κείμενον, τὸ ψευδές, τὸ συκοφαντίαν ἔχον, ὅτι. Τινὲς δέ φασιν, ὅτι καὶ τὸ μάταιον, οἷον, τὸ γέλωτα κινοῦν ἄτακτον, ἢ τὸ αἰσχρὸν καὶ ἀναίσχυντον καὶ ἀνήκεστον.

37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου κατακριθήσῃ.

Εἶδες πῶς ἀνεπαίσχυντος τὸ δικαστήριον; πῶς ἡμερεῖ αἱ βύθυναι; ὁ γὰρ ἐξ ὧν ἕτερος εἶπε πρὸς σοῦ, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς ἐφθέγξω, φησὶν ὁ δικαστὴς οἴσει, ὅπερ ἀπάντων ἐστὶ δικαιότατον. ἢ γὰρ σὺ κύριος εἶ ἢ τοῦ εἰπεῖν ἢ τοῦ μὴ εἰπεῖν.

35 Οὐκοῦν ἵνα κακηγοροῦμενοι ἀγωνίαν δῶμεν, ἀλλὰ ἵνα κακηγοροῦντας. ἵνα ΗΘΙΚΟΝ γὰρ ἐκεῖνοι ἀναγκάζονται ἀπολογεῖσθαι περὶ ὧν κακῶς ἤκουσαν, ἀλλ' ὅτοι περὶ ὧν κακῶς εἶπον, ἢ τούτοις ὑπερέκειται ὁ κίνδυνος ἅπας. ὥστε ἵνα μὴ κακῶς ἀκούσωμεν, ἀμελήσωμεν δεῖ (οὐ γὰρ πρὸ ἕξοισιν βύθυνας, ὧν ἕτεροι εἶπον κακῶς) ἵνα δὲ κακῶς εἰρηκότας ἀγωνίαν δῶμεν, ἅτε αὖθις μέλλοντας εἰς τὸ δικαστήριον περὶ τούτων ἕλκεσθαι. ἢ γὰρ βασιλικὴ αὕτη ἡ παλὶς, καὶ ἁρπία ἀνθρώπων ἴχθυσα ἡδονῇ, ἀλλὰ βλάβῃ μόνον. ἢ γὰρ πονηρὸν ἐν τῇ ψυχῇ θησαυρὸν ἀποτίθησι ὁ διάβολος. Εἰ δὲ ὁ χυμὸν πονηρὸν ἔχων, αὐτὸς καρποῦται πρῶτον τὴν νόσον· πολλῷ μᾶλλον ὁ τὸν χολῆς πάσης πικρότερον τὴν πονηρίαν ἐν ἑαυτῷ θησαυρίζων, καὶ ἕκαστα πίσει, χαλεπῷ ζωὰ, καὶ νόσον. ἢ δῆλον ἐξ ὧν ἐρρήθη. Εἰ γὰρ ἵνα ἄλλως οὕτω λυπῇ, πολλῷ μᾶλλον τὴν δίκλισαν αὐτὰ ψυχήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ γὰρ ὀπισθαλθών, ἑαυτ" ἀναιρῆ ωεῶτον. καὶ γὰ ὁ πῦρ "πατῶ, ἑαυτὸν καταναλίσκει· καὶ ὁ ἀ- χ. ἀπῶν.
δάμαντα παίων, ἑαυτῷ ἐπηρεάζει· καὶ ὁ ωαρὸς κέντρα λακτίζων, ἑαυτ" αἱμάτει. τοιοῦτον
γὰρ ἐ'στιν ὁ ἐιδὼς ἀδικεῖσθαι καὶ φέρειν ἡμναίως, καὶ ἀδάμας, καὶ κέντρα, καὶ πῦρ· ὁ δ' ἀδικῶν
μεμψιμοιρητικώς, πολλοῦ πάντος ἀσθενέστερος. οὐ δίκαιον δ' ἀδικεῖσθαι κακόν, ἀλλὰ δ' ἀδικεῖν,
καὶ δ' μὴ ἐιδέναι φέρειν ἀδικούμενον. πόσα γὰρ ὧν ἠδίκησε ὁ Δαβίδ; πόσα ἠδίκει ὁ Σαοὺλ; 5
τίς οὖν ἰσχυρότερος γέγονε καὶ μακροθυμότερος; πῆς δ' ἀθλιώτερος καὶ ἐλεεινότερος; οὐχ ὁ ἠδι-
κηκώς; σκόπει δέ. ωαρέσχετο ὁ Σαοὺλ, ἐὶ καθέλοι Ⓦ ἀλλόφυλον ὁ Δαβίδ, κηδεσὴν αὐ- χ. δεῖται
τ" λήψεσθαι, ἐ "δώσειν τὴν θυγατέρα αὐτῷ μ' πολλῆς τῆς χάριτος. καθεῖλε Ⓦ ἀλλό-
φυλον, παρέδη τὰ ζωθήκας σκῆνος· καὶ οὐ μόνον σὐκ ἐδίδου, ἀλλὰ καὶ φθεῖραι ἐπεχείρει.
πῆς οὖν γέγονε λαμπρότερος; οὐχ ὁ μὲ ἀπεπνίγετο ωαρὰ τῆς ἀθυμίας καὶ τὸ ποτηρὸν δαί- 10
μονος· ὁ δ' ωαρ' Ⓦ ἥλιον ἔλαμπε τοῖς ωαιδίοις ἐ τῇ ωρὸς Ⓦ Θεὸν βουλίᾳ; πάλιν ὅτι οὐ
χρεὸς τ' χιτωνίσκου, οὐχ ὁ μὲ ἀπηγχόνίζετο ὧ φθόνῳ· ὁ δ' τῇ σιγῇ πάντα φέρων, ἀπέθανε εἶ-
λε καὶ ἑαυτῷ ωροσέδησεν; ὅπῃ δ' καὶ αὐτὸς ἔλαβεν αὐτ" εἰς χρέας καὶ ἐφείσατο, τίς πάλιν ὁ
μακάριος ἰῶ; τίς δ' ὁ ἄθλιος; τίς δ' ὁ ἀσθενέστερος; τίς δ' ὁ δυνατώτερος; οὐχ ὅδε ὁ μηδὲ
δικαίως "ἐπεξιθών; καὶ μάλα εἰκότως. ὁ μὲ γὰρ στρατιώτας ὡπλισμένους, ὁ δ' τῷ δικαιο- 15 χ. ἐπεξελ-
συνῃ τῷ μυρίων στρατοπέδων ἰσχυρότερον εἶχε σύμμαχον καὶ βοηθόν. δῆλόν τοι δ' τὸ ὀπισθα- θών;
λθυθεὶς ἀδίκως, οὐδὲ δικαίως αὐτὸν ωαέμεινεν. ἤδη γὰρ ὐκ τ' ἔμωτροσθεν, ὁ'τι δ' τὸ ποι-
ῆσαι κακῶς, ἀλλὰ τὸ ωάσχειν κακῶς, δ' τὸ ποιῆσαι δυνατώτερος. δ' τὸ καὶ ὅτι τ' σωμ' ἔχει, τοῦτο δὲ
ὅτι δένδρων. τί δ' ὁ Ιακώβ; οὐκ ἠδικήθη ωρὸς δ' Λάβαν καὶ ἔπαθε κακῶς; πῆς οὖν ἰῶ ἰσχυ-
ρότερος, ὁ λαβὼν αὐ Ⓦ εἰς χρέας καὶ μὴ δόλῳ ἁλῶναι, ἀλλὰ δεδικαίωκαὶ τρέμων, 20
καὶ "ὅστις ὁ χωλὸς ὁ χλων καὶ" στρατιωτῶν μυρίων βασιλέων γυμνὸς αὐτῷ φοβερώτερος; χ. ὁ τοιοῦτος
ἵνα δ' καὶ ἑτέρου μείζονα ταύτης ἀποδείξω ὑμῖν ωαράδοξον τῶν εἰρημένων, ἐπ' αὐτὸ πά- χ. στρατοπέ-
λιν τ' Δαβίδ εἰς δίωνυμον τ' λόγον γυμνάσωμεν. ὁ γὰρ ἀδικηθεὶς ὅστις δ' ἰάσας, ἀ- δων.
δικήσας ὕστερον πάλιν ἀσθενέστερος γέγονεν. ὅτε γὰρ ἠδίκησε τ' Ουρίαν, μετέπη πάλιν ἡ C. Bas. 12a.
ζάξις, ἐ ἡ μὲ ἀσθένεια ωρὸς τ' ἀδικήσαντα, ἡ δ' δυνάμις ωρὸς τ' ἀδικηθέντα διέδη. νεκρὸς 25
γὰρ ὢν ἐπόρθει τῶν οἰκίαν τῶν ἐκείνου· καὶ αὐτὸς μὲν βασιλεὺς ὢν καὶ ζῶν οὐδὲν ἴσχυεν, ἐ-
κεῖνος δὲ καὶ γραπώτης ὢν καὶ σφαγεὶς, πάντα μᾶλλον ἐ κάτω πεποίηκε τὰ ἐκείνου. βούλεσθε
καὶ ἑτέρωθεν, ὃ λέγω, ποιήσω σαφέστερον; δέξεπάσωμεν ἐ τῶν δικαίως ἀμυνομένων. Ⓗ μὲ
γὰρ ἀδικοῦντες, ὅτι πάντων εἰσὶν αὐτελέστεροι τῇ ἑαυτῶν πολεμοῦντες ψυχῇ, πάντι που
δῆλόν ἐστιν. ἀλλὰ τίς, φησιν, ἠμύνατο δικαίως, καὶ μυρία μὲν ἄλλα κακὰ, καὶ πολλὰς ἑαυτὸν 30
ωρεπείρειρε συμφορὰς τε καὶ ὀδυνας; ὁ τ' Δαβὶδ στρατηγός. οὗτος γὰρ καὶ πόλεμον ζωεχρό-
τησε χαλεπὸν, καὶ μυρία ἔπαθε κακά· ὧν οὐδὲν ἐν μὲ ἐγένετο, εἶγε ἠπίσατο φιλοσοφῆν. φεύ-
γωμεν τοίνυν τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, καὶ μήτε ῥήμασι μήτε ωράγμασιν ἀδικῶμεν τὸν
πλησίον. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, *ἐαὶ" κακηγορήσῃς καὶ δικαστήριον καθίσῃς· ἀλλ' ἁπλῶς, ἐὰν * ἄλογος
χαλῶς εἴπῃς, καὶ χ' σαυτ', καὶ ὅτω τὴν ἐκάτην δώσεις δίκην. καὶ ἀληθὲς ἡ δ' εἰρημένον, 35 χ. κακουρ-
σὺ δὲ "κἂν πεπεισμένος εἴπῃς, καὶ ὅτω ὑμφρηθήσῃ. ὅ γὰρ δεῖ ὧν ἔωρεξεν ἐκεῖνος, ἀλλ' γος.
ἐξ ὧν εἶπες σύ, τὴν ψῆφον ὁ Θεὸς οἴσει. ἐκ γὰρ τῶν λόγων σε κατακρινθήσῃ, φησίν. οὐκ χ. μὴ πιστ-
ἀκούεις ὅτι καὶ ὁ φαρισαῖος πάλαι ἐφθέγξατο, καὶ τὰ πᾶσι καταδηλα εἶπεν, ὅ τὰ λανθά- ευομένος
νοντα σκαλύψας; ἀλλ' ὅμως τὴν ἐκάτην ἔδωκε δίκην. εἰ δὲ τῶν ὡμολογημένων οὐ δεῖ
κατηγορεῖν, πολλῷ μᾶλλον τῶν ἠμφισβητημένων. ἐ γὰρ ἐχθ" δικαστὴν ὁ πεπλημμε- 40 χ. δυνασῆν
λημένος. μὴ τοίνυν ἀρπάσῃς τ' ἀξίαν τ' μονομαχοῦς. ἐκείνῳ τῆς κρίσεως ὁ θρόνος τετύρη-
ται. ἀλλὰ βούλει δικάζειν; ἔστι σοι κριτήριον πολὺ δ' κέρδος ἔχον, καὶ οὐδὲν ἔγκλημα φέρον.
κάθισον ὅπῃ τ' ζωοδότος τ' δικάζοντα λογισμὸν, καὶ πάρεχε εἰς μέσον τὰ πεπλημμελη-
μένα σοι πάντα· ἐξέτασόν σε τὰ ἁμαρτήματα τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπαίτησ μ' ἀκριβείας τὰ βά-
θωνας,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θιώας, ϗ λέγε, δξατ' ϑ ϗ τό σοι τετόλμηται; καὶν ταῦτα μὴν φθύγῃ, ϗ δὲ ἑτέρων ὀξεταζῃ, λέγε πρὸς αὐτόν· οὐχ ὑπὲρ τούτων σε κρίνω, οὐχ ὑπὲρ τούτων εἰσῆλθες ἀπολογήσομαι. Τί γάρ, φῇ ὁ δξνα πονηρός; σὺ τίνος ἕνεκεν ὃ ἐς ὃ ἐπλημμέλησας; ἀπολογοῦ, μὴ κατηγόρει ϗ" σαυτῆς σκόπει, μὴ τὰ ἑτέρων· ϗ εὐθέως αὐτῷ εἰς ταὐτὸν ἐμέβαλε τ' ἀγανίαν. εἶπα, αἰ μηδὲν ἔχῃ λέγειν, ἀγὰ καταδύπαν, κατάξαμε μαείζων αὐτ', καθάπερ ἵνα θεραπαγίδα μετέωρον ϗ πορνευομένην, ϗ τοῦτο καθ' ἑκάστην ἡμέραν καθίζε ὃ δικαστήριον, ϗ ἐπαύχαφε τ' ποταμὸν ϑ πυρός, τ' σκώληκα τ' ἰοβόλον; ϗ ἀλλὰ βασανιστήρια· ϗ μὴ ἀφῆς αὐτ' συγγενέσθαι λοιπόν ὦ δξκβόλω, μηδὲ ἀνάσχῃ ἀναίσχυντα λεγούσης, ὅτι ἐκεῖνος πρὸς μὲ ἔρχεται, αὐτός μοι βπιβουλεύει· ἀλλ' εἰπὲ πρὸς αὐτόν· αἰ σὺ μὴ θέλῃς, πάντα ἐκεῖνα πρεπτά. καὶν λέγῃ πάλιν, ὅτι σώματι συμπέπλεγμαι, σάρκα ἐνδέδυμαι, κόσμον οἰκῶ, ἐν γῇ δξατρίβω· εἰπὲ πρὸς αὐτόν, ὅτι πάντα ταῦτα σκήψεις ἐς πρόφασις. ϗ γὰ ὁ δξνα σάρκα περίκειτο, ϗ ὁ δξνα κόσμον οἰκῶν ϗ ἐν γῇ δξατρίβων εὐδοκίμει· ϗ σύ γ' αὐτή, ὅταν βύπερβῇς, σάρκα περικειμένη τῶν ποιεῖς. καὶν ἀλγῇ ταῦτα ἀκούουσα, μὴ ἄρῃς τὴν χφεα. οὐ γὰ ἀποθανῇ ἐὰν παύξῃς, ἐκ θανάτου γ' αὐτὴν ῥύσῃ. καὶν λέγῃ πάλιν, ὅτι ὁ δεῖνα πρώξωνεν, εἰπὲ πρὸς αὐτόν, δῃ' ἐξεστί σοι μὴ προξιώεσθαι· πολλάκις γοῦν κατέχες ὀργῆς. ἐαὶ εἴπῃ, ὅτι ἡ βύμορφία * τ δξνος ἀνεπτέρωσέ με· εἰπὲ πρὸς αὐτ', ἀλλ' ἐδώκασο κρατῆν. πάρεχε τὸν πέλυμον, πάρεχε τὴν γυναῖκα τὴν πρόφτην, τὴν εἰπούσαν, ὁ ὄφις ἠπάτησέ με, καὶ ἐκ ἀπαλλαγῆσαν τῆς ἐγκλήματος. ὅταν γ' ταῦτα ἐξεταζῃς, μηδεὶς πρέσβυς, μηδεὶς θορυβείτω, ἀλλ' ὥσπερ ⓐ δικασταὶ ἐπὶ" ταῖς βδελυπτάσμασι καθεζόμενοι κρίνουσιν· ὕτω καὶ σύ, ἀντὶ βδελυπτασμάτων καιρὸν ζήτησον ἡσυχίας ϗ τόπον· ϗ ὅταν δειπνήσασα λύσῃς, ϗ μέλλῃς κατακλίνεσθαι, τότε ταῦτα δίκαζε. ἔστ' ὀφθαλμός σοι· τόπος γ', ἡ κλίνη ϗ ὁ θάλαμος. ἔστ ϗ ὁ πρόφτης ἐκέλευσεν εἰπών· Α λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ψαλ. δ. ε. ὅπ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε. ἐς τῶν μικρῶν μεγάλας βύθιώας ἀπαίτει, ἵνα τῶν μεγάλων μηδὲ ἐνὸς ἡβῇ ποτέ. ἂν τοῦτο ποιῇς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, μετ' παῤῥησίας ἐρεῖ" τῷ βήματι ἐκείνῳ τῷ φοβερῷ. ὅπως ὁ Παῦλος ἐλπίετο καθαρός. Διὰ τοῦτο γ' ἔλεγν· Εἰ γὰ ἑαυτοὺς ἐκείνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ὅπ τοὺς πολίδας ὀξεκάθαρεν ὁ Ἰωβ. ὁ α. Κορ. ια. λα. γὰ ὁ ἀβίλων θυσίας ἀναφέρων, πολλῷ μᾶλλον τῶν βίλων βύθιώας ἀπήτει. ἀλλ' ἡμεῖς ὐχ ὕπω πεπόμεθα, ἀλλὰ τὸ πεπονθὸς ἀπόν. ὁμοῦ τε γὰ κατεκλίθημεν, ϗ τὰ βιωτικὰ ἐκφέρομεν ἀπόντα· ϗ ⓐ μὴν ἀναθαρτοι" ἐπισάγουσι λογισμούς, ⓐ ὃ δδμείσματα ϗ συμβόλαια ϗ φεσπίδας ὑπακήεσυς. ϗ θυγατέρα μὴν ἔχοντες πρὸ ἡνθυομένην, ἀκριβῶς φυλάττομεν· ὃ ὃ θυγάθρ ἡμῖν ἀμείνων ἡ ψυχή, ταύτην ἐῶμεν πορνεύεσθαι ϗ μολύνεσθαι, μυρίας ἐπεισάγοντες ἐννοίας πονηρὰς αὐτῇ. καὶν [γὰ] ὁ τῆς πλεονεξίας ἔρως, καὶν ὁ τ πενφῆς, καὶν ὁ τῶν λαμπρῶν σωμάτων, καὶν ὁ τ δυμὸς, καὶν ἐσῆσιν ἕτερος ἐπεισελθεῖν βουλῇ"), ταῦτ θύρας ἀναπετάσαντες ἐλκόμεν ϗ καλοῦμεν, ϗ μετ' ἀδείας αὐτῇ πρέχομεν μίγνυσθαι· ὅ τι γένοιτ' ἂν βαρβαρικώτερον, τῶν πάντων ἡμῖν ἡμιωτέραν ψυχὴν ἐπὶ τοσούτων μοιχῶν ὑβριζομένην παρορᾶν, ἐς μέσον τοσοῦτον συρίνομένην, ἕως ἂν κορεσθῶσιν ἐκεῖνοι; ὅπερ οὐδέποτε ἔσται. Διὰ δὴ τοῦτο ὅταν ὕπνος καταλάβῃ, τότε μύσιον ἀφίσαν"). μᾶλλον γ' οὐδὲ τότε. ϗ γὰ ὀνείρατα ϗ αἱ φαντασίαι ταῦτα αὐτῇ φέρουσιν εἴδωλα· ὁ δὲν ϗ ἡμέρας γενομένης τοιαῦτα φαντάζομένη ψυχή, ϗ εἷς ὃ ἔρως τῶν φαντασιῶν ἐκείνων πολλάκις ἐξέπεσε. σὺ γ' τῇ μὴν κόρῃ τῶν ὀφθαλμῶν, οὐδὲ μικρὸν κόνιν ἐπεισελθεῖν ἐᾷς· "τὴν γ' ψυχὴν φορυτὸν τοσούτων κακῶν" ὑπισερομένην παρορᾷς; πότε οὖν τὴν κόπον ταύτην ἐξαντλήσαι δυνησόμθα, ἵν' καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποτιθέμθα; πότε ταῖς ἀκάνθαις ἐπέμψν; πότε τὰ σπέρματα καταβαλεῖν; οὐκ οἶδα ὅτι τῷ ἀμήτῳ λοιπὸν ἐφέστηκεν ὁ καιρός;

ϑ. ἑαυτῆς

* τῆς ὄψεως

ϑ. πορνευομένην

ϑ. ἐπεισάγοντι

ϑ. τὸ βῆμα ἐκεῖνο τὸ φοβερόν.

ϑ. πορνεύεσθαι

ϑ. τῇ ϑ ψυχῇ ϑ. ἐπιτυφομένην

καὶ σύ; ἡμᾶς μὲν οὐδὲ ἐνεώσαμεν διὰ πάντων τῶν ἀγρῶν. ἀλλ' οὖν παραχωρῶ) ὁ γεωργὸς καὶ ἐξκαλῇ, Πῶς ἐφυτεύθη; Πῶς δὲ ἀποκινούμεθα; ὅτι τὰ σπέρματα οὐδεὶς ἔδωκε; καὶ μὴν καθ' ἑκάστην καταβάλλεται τοῦτα τὴν ἡμέραν. ἀλλ' ὅτι τὰς ἀκάνθας οὐδεὶς ἐξέτεμε; καὶ μὴν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὴν δρεπάνην θηγόμεθα. ἀλλ' αἱ βιωτικαὶ περιέλκουσιν ἀνάγκαι; καὶ σχεδὸν μὴ ἐσαύρωσας σαυτὸν τῷ κόσμῳ; Εἰ γὰρ ὁ τὸ δοθὲν ἀποδιδοὺς μόνον πονηρός, ὅπερ μὴ ἐδιπλασίασεν, ὁ καὶ τὸ δοθὲν ἀφαφθείσης, τί ἀκούσεται; Εἰ σκῆνος δεθεὶς ἐξιωέσθη ὅπου ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ἡμᾶς τί πεισόμεθα, μυείων ἡμᾶς ἑλκόντων ἐπ' ἀρετὴν, ἀναδυόμενοι δὲ οἰκοιοῦντες; Πῶ γὰρ οὐκ ἰκανόν σε περιπεσεῖν; οὐχ ὁρᾷς τὸ βύτελες τοῦ βίου; τὸ ἀδηλον τῆς ζωῆς; πόνον ἐν τοῖς πράγμασι; ἱδρῶτα; μὴ γὰρ τὴν μὲν ἀρετὴν μὴ πόνῳ, τὴν δὲ κακίαν ἄνευ πόνων ἔστι μετελθεῖν; Εἰ οὖν καὶ σκῆνος, καὶ σκῆνος πόνος, ἵνα τί μὴ ταύτην εἵλου τὴν πολὺ δὲ κέρδος ἔχουσαν; μᾶλλον δὲ ἔστι ἵνα τῆς ἀρετῆς, ἃ μηδὲ πόνον ἔχει. ποῖος γὰρ πόνος, ὃ μὴ κακηγορῆν μηδὲ ψεύδεσθαι, τὸ μὴ ὀμνύειν, ὃ τὴν ὀργὴν ἀφιέναι τῷ πλησίον; τοὐναντίον μὲν οὖν ὃ ταῦτα ποιῶν ὀπίσω καὶ πολλῷ φέρει τὴν φροντίδα. Πῶς οὖν ἡμῖν ἔσται ἀπολογία; ποία συγνώμη, μηδὲ ταῦτα κατορθοῦσιν; ἀπὸ γὰρ τούτων δῆλον ὅτι καὶ τὰ ὀπισθότερα ἀπὸ ῥᾳθυμίας ἡμᾶς διαφθύει καὶ ὄκνου. ἀνὴρ ἁπάντα ἐννοήσαντες, φύγωμεν κακίαν, ἐλώμεθα ἀρετὴν· ἵνα καὶ τῶν πρόντων καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, [ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὀπιτυχεῖν] χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μγ. 38 ΤΟΤΕ ΑΠΕΚΡΙΘΗΣΑΝ [ΑΥΤΩ] ΤΙΝΕΣ τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. 39 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.

ΑΡα τι γένοιτ' ἂν αἰσχύτερον τούτων καὶ ἀσεβέστερον, οἱ μετὰ τοσαῦτα σημεῖα, ὡς οὐδεὶς ἑωρακώς, λέγουσι, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν; Τίνος οὖν ἕνεκεν τοῦτο ἔλεγον; ἵνα ἐπιλάβωνται πάλιν. ὅθεν γὰρ ἀπὸ τῆς ῥήμης αὐτοῦ ἐπεσόμισε, καὶ ἄπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις καὶ τὴν δυσάρεστον ἔφραζε γλῶτταν, ὅτι τὰ ἔργα πάλιν ἔρχονται· ὅπερ καὶ θαυμάζων πάλιν ὁ εὐαγγελιστὴς ἔλεγε· τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων, σημεῖον αἰτοῦντες. τότε· πότε; ὅτε ἐσκοτώθησαν ἐχθροί, ὅτε θαυμάζει, ὅτε ἐκπλήττεσθαι καὶ θορυβεῖσθαι, τότε τῆς πονηρίας οὐκ ἀφίστανται. ὁρᾷς γὰρ καὶ τὰ ῥήματα κολακείας γέμοντα καὶ εἰρωνείας. προσεδόκων γὰρ αὐτὸν ὑπακούσεσθαι διὰ τούτων. καὶ νῦν μὲν ὑβρίζουσι, νῦν δὲ κολακεύουσι, νῦν μὲν δαιμονῶντα καλοῦντες, νῦν δὲ διδάσκαλον· ἀμφότερα ἀπὸ πονηρᾶς γνώμης, εἰ καὶ ἐναντία ταῦτα λεγόμενα. διὰ τοῦτο αὐτὸν καὶ σφόδρα καθαίρεται. καὶ ὅταν μὲν αὐτὸν ταχέως ἠρώτων καὶ ὑβριζον, ὑπεικῶς αὐτοῖς διελέγετο· ὅτε δὲ ἐκολάκευον, ὑβριστικῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς σφοδρότητος, δεικνὺς ὅτι ἑκατέρα τοῦ πάθους ἐστὶν ἀνώτερος, καὶ οὔτε ὅταν εἰς ὀργὴν ἐξάπτηται, οὔτε νῦν ὑπὸ κολακείας μαλακίζεται. ὅρα δὲ καὶ τὴν ὕβριν, οὐχ ἁπλῶς λοιδορίαν οὖσαν, ἀλλ' ἀπόδειξιν ἔχουσαν τῆς πονηρίας αὐτῶν. Τί γὰρ φησι; γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ. ὃ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· Τί θαυμαστόν, εἰ ἐπ' ἐμοῦ ταῦτα ποιεῖτε τοῦ τέως ἀγαθοποιοῦντος ὑμῖν, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν πατέρων, ἃ τοσαῦτα ἐλάβετε παρ' αὐτοῦ πράγματα, ἃ αὐτοῦ τοῦτο πεποιήκατε. καταλιπόντες γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τοὺς δαίμονας ἐτράπεσθε, ἐρασταὶ ἐπιορκοῦντες πονηροί· ὃ συνεχῶς αὐτοῖς καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ ὠνείδιζε. Ἰεζ. 15.

ταῦτα

ταῦτα ἦ ἔλεγε, δεικνὺς ἑαυτὸν τῷ πατρὶ συμφωνοῦντα, καὶ τύπτειν οὐδὲν ξένον ποιοῦντας, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα αὐτῶν ἐκκαλύπτων, ὅτι μὴ ἐκκρίτους ὡς ἐχθροὺς ἦτοιμε. διὰ τοῦτο αὐθις εἶπε θρυλῶν πονηρὸν, ὅτι ἀγνώμονες ἀεὶ γεγόνασι περὶ τοὺς βιαστάς, ὅτι δὲ πάσχοντες λύονται χείρους, ὅπερ ἑκάστης ἐστὶ ποινείας. μοιχαλίδα ἦ ἐκάλεσε, ὡς τὴν παρθένον καὶ τὴ προδοῦσαν ἀπιστίαν δηλῶν· ὅθεν δείκνυσιν ἑαυτὸν πάλιν τῷ πατρὶ ἴσον, εἴ γε καὶ ὁ μὴ πιστεύσας αὐτῷ μοιχαλίδα ποιεῖ. εἶτα ὑβρίσας, τί φησι; καὶ σημεῖον δὲ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ιωνᾶ τοῦ προφήτου. ἤδη Ⓦ περὶ τῆς ἀναστάσεως προφανεστέραν λέγων, καὶ πρόσωπον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τύπου. τί οὖν; ἐδόθη αὐτῇ σημεῖον, φησιν; οὐκ ἐδόθη αὐτοῖς. ὁ γὰρ ὥστε αὐτοὺς ἀναγκάσαι ἐποίει τὰ σημεῖα (ἤδει γὰρ πεπωρωμένους) ἀλλ' ὥστε ἑτέρους διορθοῦν. τοῦτο οὖν ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον οὐ λήψονται σημεῖον, οἷ' ἐκεῖνο. σημεῖον γὰρ αὐτοῖς γέγονεν, ὅτε διὰ τῆς οἰκείας κολάσεως ἔγνωσαν αὐτοῦ τὴν δύναμιν. ἐντεῦθεν τοίνυν ἀπειλῶν λέγει, καὶ τοῦτο αὖθις ἀνιπτόμενος, ὡς ἂν εἰ ἔλεγε· μυρίας διεργεσίας ἐπεδειξάμην· οὐδὲν τούτων ὑμᾶς ἐπεσπάσατο, οὐδὲ ἠθελήσατε πρόσκωπόν μου τὴν δύναμιν. * γνώσεσθε τοίνυν διὰ τῶν ἐναντίων τὴν ἰσχὺν τὴν ἐμὴν, ὅταν τὴν πόλιν μου ἐρημωμένην ἴδητε, ὅτε τὰ τείχη πρόσπτωμα, ὅτε Ⓦ ναὸν ἐρείπιον γεγενημένον, ὅταν καὶ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐκπέσητε τῆς προτέρας, καὶ "πάλιν οἰκήσει καὶ φυγάδες πόντου χορὸν πρέπουσιν." πάντα γὰρ ταῦτα μετὰ Ⓦ φανερὸν γέγονε. ταῦτα οὖν ὑμῖν ἀντὶ σημείων." ἔσται μεγάλων. καὶ γὰρ σφόδρα μέγα σημεῖόν ἐστι, τὸ ἀκίνητα αὐτῶν μένειν τὰ κακὰ, τὸ μειζόνων ἐπιχειρησάντων μηδένα δυνηθῆναι διορθῶσαι τὴν ἅπαξ κατ' αὐτῶν ἐξενεχθεῖσαν δίκην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦ λέγει· καταλιμπάνει δὲ ὃν μετὰ ταῦτα χρόνον μένεσθαι αὐτοῖς ἀφῆ. πρὸς δὲ Ⓦ περὶ τῆς ἀναστάσεως γυμνάζει λόγον, ὃν ἔμελλον ἔσεσθαι, δι' ὧν ἔμελλον ὕστερον ἐπανορθοῦσθαι.

Ὥσπερ γὰρ ἐπὶ Ιωνᾶ, φησὶν, ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Φανερῶς μὲν γὰρ οὐκ εἶπεν ὅτι ἀναστήσει (ἐπεὶ δὲ καὶ κατεγέλασαν) ἠνίξατο ἦ οὕτως, ὡς ἐκείνους πιστεῦσαι ὅτι περὶ ἑαυτοῦ. ὅτι γὰρ ἤδεσαν, λέγει πρὸς Ⓦ Πιλάτον· εἶπέ, φησὶν, ὁ πλάνος ἐκεῖνος ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσομαι· καίτοιγε Ⓐ μαθηταὶ τοῦτο ἠγνόουν. ἦσαν γὰρ ἀσυνετώτεροι αὐτῶν ἐμπροσθεν ὄντες. διὰ καὶ αὐθις ἀκριτοί γεγόνασιν ὄντες. ὅρα ἦ πῶς ἡ ἀνιπτόμενος ἀκριβῶς αὖθις ἅπτεται. ὁ γὰρ εἶπεν, ἐν τῇ γῇ, ἀλλ' ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς· ἵνα καὶ Ⓦ πάθος δηλώσῃ, καὶ μηδεὶς δόκησιν ὑποπτεύσῃ. καὶ τρεῖς ἦ ἡμέρας διὰ τοῦτο ὑπεχώρησεν, ἵνα πιστευθῇ ὅτι ἀπέθανεν. ὁ γὰρ τῷ σαρκὶ αὐτῷ μόνον βεβαιοῦται, καὶ τῇ πάντων ὄψει, ἀλλὰ καὶ ᾧ χρόνῳ τῶν ἡμερῶν. τῇ μὲν γὰρ ἀναστάσει, πᾶς ὁ μετὰ ταῦτα ἔμελλε μαρτυρήσειν χρόνος· ὁ σαρκὸς ἦ, εἰ μὴ τότε πολλὰ ἔχει τὰ μαρτυρήσοντα αὐτῷ σημεῖα, καὶν ἠπιστήθη· τοῦτο ἦ ἀπιστηθέντος, καὶ ἡ ἀνάστασις οὐ διηπιστήθη. διὰ τοῦτο καὶ σημεῖον αὐθὶ καλεῖ. εἰ δὲ μὴ ἐσαρκώθη, οὐκ ἂν ἐδόθη τὸ σημεῖον. διὰ τοῦτο καὶ Ⓦ τύπον φέρει εἰς μέσον, ἵνα πιστευθῇ ἡ ἀλήθεια. εἰπέ γάρ μοι, φαντασία ἦν Ιωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις τοῦτο εἰπεῖν. οὕτω καὶ οὐδὲ ὁ Χριστὸς ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς. ὁ γὰρ δήπου ὁ μὲν τύπος ἐν ἀληθείᾳ, ἡ ἦ ἀνάστασις ἐν φαντασίᾳ. διὰ τοῦτο τὸν παλαιὸν τοῦ θανάτου αὐτὸν καταγέλωμεν, καὶ ἐν ταῖς μυστηρίοις, καὶ ἐν τῷ βαπτίσματι, καὶ ἐν ταῖς ἄλλοις ἅπασι. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λαμπρᾷ βοᾷ τῇ φωνῇ· Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ. ὅθεν δῆλον ὅτι τέκνα τοῦ Διαβόλου εἰσὶν Ⓐ τὰ Μαρκίωνος νοσοῦντες, ταῦτα δὲ ἀφανίζοντες, ἅπερ ὥστε μὴ ἀφανισθῆναι, μυρία ἐποίησεν ὁ Χριστὸς, καὶ ὥστε ἀφανισθῆναι, μυρία ἐποίησεν ὁ διάβολος, Ⓦ σταυρὸν λέγω καὶ τὸ πάθος. διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ ἀλλαχοῦ· Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν· καὶ, ἔσονται ἡμέραι ὅταν

* ἐντεῦθεν τοίνυν ἀπειλῶν λέγει·

Ματθ. κθ.

Ιωαν. ς. ιθ.

ὅτε μὲ ἀπέξηλθε ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος. Ἐν ἐκείνοις δὲ ἐνήστευσαν; αὐτὴ σημεῖον, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου, ἢ ὅτι ὑμῶν αὐτῶν πείσει; δηλοῖ, ἐν ὅτι οὐδὲν κερδήσουσι. Τοῦτο γὰρ μὴ ἐκεῖνα ἐδήλωσεν, ἀλλ' ὅμως ἐν ταῦτα εἰδὼς ἀπέθανε. Τοσαύτη ἦν αὐτοῦ ἡ κηδεμονία. Ἵνα γὰρ μὴ νομίσῃς ὅτι καὶ τὰ ἐξῆς ἐκεῖνα ἔσται ὅτε τῶν Ἰουδαίων, οἷα ὅτε τῶν Νινευϊτῶν, ἢ ὅτι προφήσουν; ἢ καθάπερ ἐκείνοις στενοχωρῶν τὴν πόλιν ἔστησε, ἢ ἐπὶ βαρβάρους ἐπέστρεψεν· ὅπου ἢ ὅτι μὴ τὴν ἀνάστασιν ὑπισχνοῦσιν, ἀκουσον πῶς τοιοῦτόν ἐστιν δηλοῖ ὅτι γὰρ οὐδὲν καρπώσουν; ἐντεῦθεν εἰς τὴν οἰκείαν διέρτεσθαι, ἀλλὰ καὶ δύσκεσα πείσουν; ἢ τῶν ἐξῆς ἐδήλωσε δι' ὧν τῷ Χ̄ῳ̄ δαίμονα προσδείγματος. τέως γὰρ ὧν μέλλοισι πάσχειν μὴ ταῦτα ἀπολογεῖται, δεικνὺς ὅτι δικαίως πείσουν; ταῦτα μὲν γὰρ συμφορὰς αὐτῶν ἢ τὴν ἐρημίαν, ἀπὸ τοῦ προσδείγματος ἐκείνου ἦν ἔσπασε. τέως γὰρ δείκνυσιν, ὅτι δικαίως ταῦτα πάντα ὑπομένουσιν· ὅπερ ἐν ὅτι τῆς παλαιᾶς ἐποίει. ἢ γὰρ τὰ Σόδομα μέλλων καθαιρεῖν, ἀπελογήσατο τῷ Ἀβραὰμ πρότερον, τὴν ἐρημίαν δείξας ἢ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀρετῆς, ὅπου γε οὐδὲ δέκα εὑρέθησαν ἄνδρες ἐν πόλεσι τοσαύταις σωφρόνως ζῆν προηρημένοι. ἢ ὦ Λὼτ ὃ ὁμοίως δείξας τὴν μισοξενίαν ἢ οὐδὲ ἀπόπτυσε αὐτῶν ἐρωτᾷ, τότε ἐπάγει τὸ πῦρ. ἢ ὅτι τὸ κατακλυσμοῦ ὃ ὃ αὐτὸ τοῦτο ἐποίησε, διὰ τῶν ἔργων ἀπολογησάμενος τῷ Νῶε. ἐν ὦ Ἰεζεκιὴλ ὃ ὁμοίως, ὅτε ἐν Βαβυλῶνι διάγοντα ἐν Ἱεροσολύμοις ἰδεῖν ἐποίησε κακά. ἢ ὦ Ἱερεμίας ὃ πάλιν, ὅτε ἔλεγε, μὴ προσεύχου*, ἀπολογούμενος ἔλεγε· ἢ οὐχ ὁρᾷς τί ὅτοι ποιοῦσι; ἢ πάντα χοῦ ὃ αὐτὸ τοῦτο ποιῶ, ὃ δὴ ἢ ἐνταῦθα. Τί γὰρ φησιν;

41 Ἄνδρες Νινευΐται ἀναστήσονται ἢ κατακρινοῦσι τὴν γενεὰν ταύτην· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ. ἢ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Ὁ μὲν γὰρ δοῦλος, ἐγὼ δὲ δεσπότης· ἢ ὁ μὲν οὐκ κήτους ὤφθη, ἐγὼ δὲ οὐκ θανάτου ἀνίστημι· ἢ ὁ μὲν καταφρονῶν ἐκήρυξεν, ἐγὼ δὲ βασιλείαν ἦλθον εὐαγγελιζόμενος. ἐν ᾧ μὲν χρείας σημείου ὑπέστρεψαν· ἐγὼ δὲ πολλὰ σημεῖα ἐπεδειξάμην· ἐν ᾧ μὲν οὐδὲν πλεῖον ἤκουσαν τῶν ῥημάτων ἐκείνων, ἐγὼ δὲ πᾶσαν ἐκίνησα φιλοσοφίας ἰδέαν· ἢ ὁ μὲν ἀλαζονούμενος προεῖπεν, ἐγὼ δὲ αὐτὸς ὁ δεσπότης ἐν ὁ πάντων κύριος ἦλθον, οὐκ ἀπειλῶν, οὐκ ἀπαιτῶν εὐθύνας, ἀλλὰ συγχώρησιν κομίζων. ἢ ἐν μὲν βάρβαροι, ὅτοι δὲ προφήτας ψευδογράφησαν μυρίους· καὶ ἐκεῖ ἐκείνου μὲν οὐδεὶς προέφθε, ἐμοῦ δὲ ἅπαντες, καὶ τὰ ἔργα τοῖς λόγοις ψευδόμενα. κἀκεῖνος μὲν ἐφαπέτυσεν ἀπειλὴν μέλλων οὐ τὴν μὴ γενομένην· ἐγὼ δὲ οἶδα ὅτι καὶ φανήσομαι καὶ γενόμενος μέλλω, προεγνωκώς. καὶ οὐδὲν μὲν οὐδὲ ὀνειδισθῆναι ὑπέμεινεν οὐ τῶν σωζομένων· ἐγὼ δὲ καὶ θάνατον ὑπέμεινα, θάνατον ἐν αἴσχιστον, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἑτέρους ἀποστέλλω. καὶ ὁ μὲν ξένος ἦν ἐκεῖ καὶ ἀλλότριος καὶ ἄγνωστος· ἐγὼ δὲ συγγενὴς κατὰ σάρκα καὶ προγόνων τῶν αὐτῶν. καὶ πολλὰ δὲ ἕτερα μὲν ἦν ἐκεῖνος ἐπιζητῶν. αὐτὸς δὲ οὐδὲ ἐνταῦθα ἴσασιν, ἀλλὰ καὶ ἕτερον προσῆθησι προσδείγμα λέγων·

42 Ὅτι καὶ βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. Τοῦτο τὸ πρότερον πλέον ἐστί. ὁ μὲν γὰρ Ἰωνᾶς προσῆλθεν ἐκείνοις ἀπήλθεν· ἡ δὲ βασίλισσα τοῦ νότου οὐκ ἀνέμεινε τὸν Σολομῶνα προσελθεῖν αὐτὴν πρὸς αὐτὸν προεγνωκώς, καὶ γυνὴ καὶ βάρβαρος ὅσα, καὶ τοσοῦτον ἀφεστηκυῖα, οὐκ ἀπειλῆς ὑπεισελθούσης, ἀλλ' ἔρωτι ῥημάτων μόνον σοφῶν. ἀλλ' ἰδοὺ καὶ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἡ γυνὴ προεγνώκει· ἐνταῦθα δὲ ἐγὼ ἦλθον· καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀνέστη, ἐγὼ δὲ πόλεις καὶ κώμας περιέρχομαι. κἀκεῖνος μὲν οὐ δένδρων καὶ ξύλων διελέγετο, ἐνταῦθα δὲ μηδὲν μέγα ὠφελοῦσαν τὴν προσγνωμονοῦσαν διανοίαν.

* περὶ τύπων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μθνα· ἐγὼ γ᾽ ὑμᾶς ἀπορρήτων πραγμάτων καὶ μυστηρίων φιλοσοφωτάτων. ἐπεὶ οὖν αὐτοὺς κατέκρινε, δείξας ὃν πολλοῦ τοῦ πρείττονος ἀσύγκριτα ἀπολειπόμενος, καὶ τῆς αὐτῶν ἀγνωμοσύνης, καὶ τῆς τοῦ διδασκάλου ἀδυνατίας, τοῦ μὲν διδάσκαλου ὄντος, καὶ τοῦτο ἀπό τε ἄλλων πολλῶν, καὶ τῶν Νινευϊτῶν καὶ τῆς βασιλίσσης ἀποδείξας, ὅτε λέγει καὶ τοῦ καταληφομένου αὐτοὺ κόλασιν· αἰνιγματωδῶς μοὶ, λέγει γ᾽ ὅμως, πολιοῦ τὸν φόβον ἐμφαίνων τῷ διηγήματι.

43 Ὅταν γὰρ, φησιν, ἐξέλθῃ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, πορεύεται δι᾽ ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὑρίσκον,

44 Λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν, εὑρίσκει σχολάζοντα καὶ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.

45 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἕτερα ἑπτὰ πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ. Εντεῦθεν δείκνυσιν, ὅτι οὐκ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα χαλεπώτατα πείσονται. ὅπου γὰρ εἶπεν, ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει καὶ κατακρινοῦσι τὴν γενεὰν ταύτην· ἵνα μὴ δόξῃ τὴν τοῦ χρόνου μέλλησιν καταφρονήσωσι, καὶ ῥᾳθυμότεροι γένωνται), ἐντεῦθεν ἐφίσησιν αὐλοῖς τὰ δεινά. ὁ καὶ ὁ προφήτης Ωσηὲ αὐλοῖς ἀπειλῶν ἔλεγεν, Ὅτι ἔσονται ὥσπερ ὁ πρεξεσηκὼς ἀνθρωπος, ὁ πνευματοφόρος· τοῦτ᾽ ἔστιν, ὥσπερ οἱ μαινόμενοι καὶ οἱ βακχευόμενοι ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων οἱ ψευδοπροφῆται. προφήτην γὰρ ἐνταῦθα πρεξεσηκότα, τὸν ψευδοπροφήτην φησὶν, οἷοί εἰσιν οἱ μάντεις. τοῦτο δὴ καὶ ὁ Χριστὸς δηλῶν, φησιν· ὅτι τὰ ἔσχατα χεῖρον πείσονται). Εἶδες πῶς πανταχόθεν αὐτοὺς ἐπάγει; ὑποτίθησι δὲ τοῖς λεγομένοις; ἀπὸ τῶν παρόντων, ἀπὸ τῶν μελλόντων, ἀπὸ τῶν δοκιμησάντων (ἀπὸ τῶν Νινευϊτῶν λέγω καὶ τῆς βασιλίσσης) ἀπὸ τῶν προσηκροῦκότων Τυρίων καὶ Σιδονίων· ὁ καὶ οἱ προφῆται ἐποίουν, τοὺς υἱοὺς Ρηχαὶν προάγοντες, καὶ τὴν νύμφην τὴν οὐκ ὀπτανομένην τοῦ κόσμου τοῦτον οἰκείου Ισρ.λα. καὶ τῆς σηθοδεσμίδος, καὶ τὸν βοῦν τὸν εἰδότα τὸν κτησάμενον, καὶ τὸν ὄνον τὴν φάτνην ὑποτρεχόντα. ὅπου δὴ καὶ ἐνταῦθα, ἀπὸ συγκρίσεως προάγησας αὐτοὺς τὴν ἀγνωμοσύνην, λέγει τὴν ὑμετέραν λοιπόν. Ἵ ποτ᾽ οὖν ὅτι τὸ Εἰρημένον; καθάπερ οἱ δαιμονῶντες, φησιν, ὅταν ἀπαλλαγῶσι τῆς ἀῤῥωστίας ἐκείνης, δυῤῥαθυμότεροι γένωνται), χαλεπώτερον ὑποστρέφουσιν καθ᾽ ἑαυτὴν τὴν φαντασίαν· ὅπου καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν γίνεται. καὶ γὰρ καὶ ἐμπροσθεν κατεῖχεθε δαίμονι, ὅτε τὰ εἴδωλα προσεκυνεῖτε καὶ τοὺ ἱοὺς ὑμῶν ἐσφάττετε τοῖς δαιμονίοις, πολλὴν ὑποδεικνύμενοι μανίαν· ἀλλ᾽ ὅμως οὐκ ἐγκατέλιπον ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ὀξέως ὑμῶν τὸν δαίμονα ἐκβαλόν τῆς προφητῶν, καὶ δι᾽ ἐμοῦ πάλιν ἦλθον ὑποπλέον ἐκκαθᾶραι ὑμᾶς βουλόμενος. ἐπεὶ οὖν οὐ βούλεσθε προσέχειν, ἀλλὰ καὶ εἰς πλείονα ἀξιοκείλατε πονηρίαν (τοῦ γὰρ προφήτας ἀνελεῖν, πολλῷ μεῖζον καὶ χαλεπώτερον τοῦτο καὶ αὐτὸν κατασφάξαι) διὰ τοῦτο χαλεπώτερα πείσεσθε τῶν προτέρων, τῶν τὸν Βαβυλῶνα λέγω καὶ κατ᾽ Αἴγυπτον, καὶ τὸν Ἀντίοχον τὸν πρῶτον. τὰ γὰρ ὑπὸ Ουεσπασιανοῦ καὶ Τίτου συμβάντα αὐτοῖς πολλῷ μᾶλλον τούτων χαλεπώτερα. διὸ καὶ ἔλεγον· Ἔσται θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ μὴ ἔσται. οὐ τοῦτο δὲ μόνον δηλοῖ τὸ παράδειγμα, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ἀρετῆς ἀπάσης ἔσον) ἔρημοι καθήλου, καὶ τῆς τῶν δαιμόνων ἐνεργείας εὐεπιχείρητοι μᾶλλον ἢ πρότερον. Τότε μὲν γὰρ, εἰ καὶ ἠμάρτανον, ἀλλ᾽ ὅμως ἦσαν καὶ ἐν κατορθώσεσιν ἐν αὐλοῖς, καὶ πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ προνοίαν, καὶ τὴν τοῦ πνεύματος χάριν ὑπομιμνήσκοντες, διηρθρωμένην, καὶ πρὸ ἑαυτῆς ἅπαντα πληροῦσαν· νυνὶ δὲ καὶ ταύτης καθόλου ἐρημωθήσονται τῆς κηδεμονίας, φησὶν, ὥστε καὶ ἀρετῆς πλείονα ἀπώλειαν καὶ συμφορᾶς ὑπόστασιν, καὶ δαιμόνων ἐνέργειαν τυραννικωτέραν. ἵστε οὖν καὶ ὑπὲρ τῆς γενεᾶς τῆς ἡμετέρας, ὅτε ὁ πανώλης ἀσέβεια νικήσασα Ιουλιανὸς ἐξεβακχεύθη, πῶς μὲν τῶν ἐλλιπῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑλλιῶν ἑαυτὸν ἔπαιον, πῶς τὰ ἐκείνων ἐθεράπευον. ὥστε κἂν μικρόν τι δοκῶσι σωφρονεῖν νῦν, ἀλλ' ⓦ τὴν βασιλέων φόβον ἡσυχάζουσιν· ὡς εἰ μὴ τοῦτο ἦν, πολλῷ τῶν πρότερον χαλεπώτερα ἐτόλμησαν ἄν. ἐν" γὰρ τοῖς ἄλλοις πονηρῆς ἔργοις νικῶσι τὸν ἔμπροσθεν, ζηλοτυπίας, μανίας, ἀσελγείας * μὴ πολλῆς ὑπιδεικνύμενοι τῆς ὑπερβολῆς· καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὅ (καὶ τοι τοσούτῳ χαλινῷ κατεχόμενοι) πολλάκις ἐξεπίασαν, καὶ βασιλέων κατεξανέστησαν, ὡς καὶ τοῖς ἑκάστοις ἐπιτρίψαι κακοῖς. 28. ζηλοῦ * πάντα

ΗΘΙΚΟΝ Ποῦ νῦν εἰσιν ⓐ τὰ σημεῖα ζητοῦντες; ἀκηκόατε ὅτι γνώμης χρεία λυγνώμονος· κἂν μὴ αὐτὴ πρόῃ, σημείων οὐδὲν ὄφελος. ἰδοὺ γοῦν ⓐ μὲν Νινευῖται χωρὶς σημείων ἐπίστευσε· ὅτοι δὲ μετὰ τοσαῦτα θαύματα χείρους ἐγένοντο, καὶ δαιμόνων ἀπείρων οἰκητήριον ἑαυτοὺς κατέστησαν, καὶ μυρίας ἐπεσπάσαντο συμφοράς· καὶ μάλα εἰκότως. ὅταν γὰρ ἅπαξ τις ἐλευθερωθεὶς τῆς κακίας μὴ σωφρονισθῇ, πολλῷ χαλεπώτερα πείσεται τῶν πρότερον. διὰ γοῦν τοῦτο εἶπεν, ὅτι οὐχ εὑρίσκει ἀνάπαυσιν, ἵνα δείξῃ ὅτι πάντως καὶ ἐξ ἀνάγκης λήψεται ⓦ τοιοῦτον ἡ τῶν δαιμόνων ἐπιβουλή. καὶ γὰρ ἀπὸ δύο τούτων σωφρονισθῆναι ἔδει, ἀπό τε τοῦ παθεῖν χείρονα, ἀπό τε τοῦ ἀπαλλαγῆναι· μᾶλλον δὲ καὶ τρίτον προσῆν, ἡ τῶν χείρονα πείσεσθαι ἀπειλή. ἀλλ' ὅμως οὐδενὶ τούτων ἐνέμειναν βέβαιοι. ταῦτα δὲ μὴ πρὸς ἐκείνους μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς εἰρῆσθαι χρεὼν αὖ ἔχει, ὅταν φωτισθέντες καὶ τῶν πρότερον ἀπαλλαγῶμεν κακῶν, πάλιν τῆς αὐτῆς ἐχώμεθα πονηρίας. χαλεπωτέρα γὰρ λοιπὸν ἔσται ἡ κόλασις τῶν μετὰ ταῦτα ἁμαρτημάτων. διὰ τοῦτο καὶ παρ' ἡμῶν ὁ Χριστὸς ἐλέγετο· Ἰδοὺ ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται· καὶ ταῦτα πρὸς Ιωαν. ε. 14. ἀνθρωπον τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχοντα ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. καὶ τί χεῖρον ἐμοῦ, φησί, πείσεσθαι τούτων; πολλῷ χεῖρον καὶ χαλεπώτερον. μὴ γὰρ δὴ γένοιτο τοσαῦτα ἡμᾶς ὑποπτῶσαι, ὅσα δυνάμεθα παθεῖν. οὐδὲ γὰρ ἀπορεῖ τιμωρεῖν ὁ Θεός. κἂν γὰρ ὁ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, Ιεζ. ιε. 5. ὅτω καὶ ἡ ὀργὴ αὐτοῦ. ἐπὶ τούτου καὶ τῆς Ιερουσαλὴμ ἐγκαλῶν λέγει τοῦ Ιεζεκιήλ. Εἶδον γάρ σε, φησι, πεφυρμένην ἐν αἵματι, καὶ ἔλουσα καὶ ἔχρισα, ἐπὶ ἐνέδυτό σοι ὄνομα ἐν ᾧ κάλλει σε· καὶ ἐξεπόρνευσας, φησιν, ὅτι ὁμοιωθῆναί σοι· διὸ καὶ χαλεπώτερα ἀπειλῶ σοι ἁμαρτανούσῃ. ἐντεῦθεν οὖν μὴ τὴν κόλασιν λογίζου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπειλὴν τοῦ Θεοῦ μακροθυμίαν. "ποσάκις γοῦν τὴν αὐτὴν ἡμάρτανε κακίαν, καὶ ἔτι μακροθυμεῖ; ἀλλὰ μὴ θαῤῥῶμεν, ἀλλὰ φοβηθῶμεν. καὶ γὰρ ὁ Φαραὼ, εἰ ἐκ τῆς πρώτης πληγῆς ἐπαιδεύθη, οὐκ ἂν ἔλαβε πεῖραν τῶν ὑστέρων, οὐκ ἂν μετὰ ταῦτα ἅμα αὐτῷ τῷ στρατῷ κατεποντίσθη. ταῦτα δὲ λέγω ὅτι πολλοὺς οἶδα τῶν ⓦ Φαραὼ καὶ νῦν λέγοντας, οὐκ οἶδα ⓦ Θεόν, καὶ τῷ πλούτῳ καὶ τῇ πλησμονῇ τοῦ σπλούτου τούτους ὑποβυθίους. πόσοι τοῦ Θεοῦ κελεύοντος αὐλίσαι τὴν ἀπειλὴν, οὐδὲ ⓦ πόνον ἀνέχονται χαλάσαι; ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐρυθρὰν θάλατταν ἡμᾶς ποιῆσαι νῦν λοιπόν, ἀλλὰ πέλαγος ὅτι πυρός, πέλαγος οὐ τοιοῦτον οὐδὲ τοσοῦτον, ἀλλὰ πολλῷ μεῖζον καὶ ἀγριώτερον, οὐκ ἔχον τὰ πυρὸς ἔχον τὰ κύματα, πυρὸς ξένης ὕλης καὶ φερικώδους. ἄβυσσός ἐστιν οὐχὶ μεγάλη φλογὸς χαλεπωτάτης. πάντα γοῦν πῦρ τοσοῦτον ἔχον ὅσον ἰδεῖν, ἀγελίῳ ὕλῃ θηρίῳ ἐοικός. εἰ δὲ σὺ ταῦτα ὃ ἀθάνατον τοῦτο καὶ ὑλικὸν πῦρ, ὥσπερ θηρίον οὐκ ἐπεδήσαντο τῆς καμίνου, ἐφήλατο τοῖς ἔξω καθημένοις ὅτι τῶν τρισὶ παίδων, οὐκ ἐργάσεται σοῦ ἔμπεσοῦσα; ἄκουσον περὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης λεγόντων τῶν προφητῶν· 28. ἐμπεσόντας; Πσ. ιγ. 5. Ἡμέρα Κυρίου ἀνίατος, θυμοῦ καὶ ὀργῆς πλήρης. οὐδεὶς γὰρ ἔσται ὁ παρισάμενος, οὐδεὶς ὁ ἀξιοθύμητος, οὐδαμοῦ τὸ πρόσωπον ὃ ἥμερον καὶ γαληνόν. ἀλλ' ὥσπερ ⓐ τὰ μέταλλα ἐργαζόμενοι χαλεποῖς ὑποδιδόνται ἀνθρώποις, καὶ οὐδένα τῶν οἰκείων βλέπουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐφεστηκότας μόνους· ὅταν δὴ καὶ τότε, μᾶλλον δὲ οὐχ ὅπως, ἀλλὰ καὶ πολλῷ χαλεπώτερον. ἐνταῦθα μὲν γὰρ δυνατόν καὶ προσελθεῖν καὶ δεηθῆναι τοῦ βασιλέως, καὶ λῦσαι ⓦ καταδικασθέντα· ἐκεῖ δὲ οὐκ ἔστι. "οὐ γάρ" ἐφεῖται, ἀλλὰ μόνον 28. ἀφεθῇ ἡμ. ἐφίεσ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιν ἀποτηγανιζόμενοι, ἢ τοσαύτην ὀδυνὴν ἔχοντες, ὅσην οὐδὲ εἰπεῖν δυνατόν. εἰ γὰρ τῶν ἐνταῦθα κολαζομένων ταῖς δριμείαις ἀλγηδόσιν οὐδεὶς δύναται παραμεῖναι λόγος· πολλῷ μᾶλλον τῶν ταῦτα ἐκεῖ πασχόντων. ἐνταῦθα μὲν γὰρ, ἐν βραχείᾳ κατεσθίοντι ῥοπῇ ὁ πῦρ γίνεται· ἐκεῖ δὲ, κάμνεται μὲν, ἢ δαπανᾶται δὲ ὁ κάμινος. τί τοίνυν ποιήσωμεν ἐκεῖ; καὶ γὰρ πρὸς ἐμαυτὸν ταῦτα λέγω. ἢ εἰ σύ, φησὶν, ὁ διδάσκαλος, περὶ σεαυτοῦ ταῦτα λέγεις, οὐδὲν ἐμοὶ μέλει λοιπόν. τί γὰρ θαυμαστὸν ἐμὲ κολάζεσθαι; μὴ, παρακαλῶ, μηδεὶς ταύτην ζητείτω τὴν παραμυθίαν. ἢ γὰρ δεῖνα αὐτὴν παραψυχή. εἰπὲ γάρ μοι, ἢ χὶ ἀσώματος δύναμις ὧδε ὁ διάβολος; ἢ τῶν ἀνθρώπων βλητέων; ἀλλ' ὅμως ἐξέπεσεν. ἆρ' οὖν ἐστιν ὅστις παραμυθίαν ἐκ τοῦ μετ' ἐκείνου κολάζεσθαι λήψεται; ἢ δαιμῶν. τί δαί; ἐν Αἰγύπτῳ πολῖται; ἢ χὶ τοῦτ' ἐν ἀρχαῖς ἑώρων κολαζομένους, ἢ ἑκάστῳ οἰκεῖόν πένθος ἔχουσαν; ἆρ' οὖν ἐντεῦθεν * ἢ παρεκλήθησαν ἢ ἀνέπνευσαν; ἢ δῆτα. ἢ δῆλον ἐξ ὧν μετὰ ταῦτα ἐποίησαν, ὥσπερ τινὸς φλεγμονῆς μᾶζαν ὄντες, συνεπισάντες τῷ βασιλεῖ, ἢ ἀναγκάσαντες ἐκβαλεῖν τῶν Ἑβραίων τὸν δῆμον. ἐν γὰρ σφόδρα ψυχρὸς ἑαυτὸ ὁ λόγος, ὃν νομίζειν παραμυθίαν φέρειν τὸ μετὰ πολλῶν κολάζεσθαι· ὃ λέγω, ὡς πολῖται, καὶ ἐγώ. τί γὰρ χρὴ λέγειν τὴν γέενναν; συνόησόν μοι τοῦ τόπου τῆς ἀλγηδόνος, οἱ ὅταν τοῦ δριμείας ὀδυνῶν καταπίνωνται, κἂν μείζονας δείξῃς χαλεπωτέρα πάσχοντας, ἥδιον εἰς νοῦν λαμβάνουσι. τὸ γὰρ ὑπερτεταμένον τῆς ἀλγηδόνος ἢ συγχωρεῖ τῷ λογισμῷ ἀκριβῶς ἕνα ἔχειν, εἰς τὸ λογίσασθαι ἑτέρας καὶ παραμυθίαν εὑρεῖν. μὴ τοίνυν ταῖς ψυχρᾶς ταύταις ἐλπίσι πεφώμεθα. τὸ γὰρ δέχεσθαι παραμυθίαν ἐκ τοῦ πέλας κακῶν, ἐν τοῖς συμμέτροις ἔχει τῶν παθῶν· ὅταν δὲ ὑπερέχῃ ἡ βάσανος, ἢ ζάλης ἢ πρῶτα μεσὰ ἔνδον, καὶ μηδὲ ἑαυτοῦ εἰδέναι ἡ ψυχὴ λοιπὸν ἔχῃ, πόθεν καιρὸν πορίσεται παραμυθίαν; ὥστε γέλως πολῖται ταῦτα τὰ ῥήματα καὶ μῦθοι παίδων ἀνοήτων εἰσί. τότε γὰρ ὁ λέγεις ἐν ἀθυμίᾳ συμβαίνει, καὶ ἐν ἀθυμίᾳ συμμένει, ὅταν ἀκούσωμεν ὅτι ὁ δεῖνα ὃ αὐτὸ ἔπαθεν· ἔστι δ' ὅτε οὐδὲ ἐν ἀθυμίᾳ. εἰ δ' ἐκεῖ οὐδεμίαν ἰσχὺν ἔχει, πολλῷ μᾶλλον ἐν ὀδυνῇ καὶ πόνῳ ἀῤῥήτῳ, ὡς ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων δείκνυσι. καὶ οἶδα μὲν φορτικὸς ὢν καὶ λυπῶν ὑμᾶς ἅπαξ τὸ ῥηθέν· τῶν· ἀλλὰ τί πάθω; ἐγὼ γὰρ ἐβουλόμην ταῦτα λέγειν, ἀλλὰ διὰ ἐμαυτὸν καὶ πᾶσιν ὑμῖν ἀρετὴν ζημιώδεναι. ὅπου δ' ἂν ἁμάρτημά σοι ἐσμὲν πλείους, ἵνα δὲ μοι δοῖη ἀληθῶς δυνηθῆναι λυπῆσαι ὑμᾶς, καὶ καθικέσθαι τῆς διανοίας τῶν ἀκροωμένων; τότε δὲ ὕπνος ἀνέπαυσάμην· νῦν δὲ δέδοικα μή τινες καταφρονήσωσι τῶν λεγομένων, καὶ μείζων ἡ κόλασις ἀπὸ τοῦ ὀλιγωρεῖν τῆς ἀκροάσεως γένηται. οὐδὲ γὰρ, εἴ τις ἀπειλοῦντος τῶν ζωδύλων τις ἀκούων καταφρονεῖ τῆς ἀπειλῆς, ἀπιμφρηπὶ πρέδραμὼν αὐτὸν ὁ ἀγριωθεὶς, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ὑπόθηπος αὐτῷ κολάσεως ἀνήρηται μείζονος. διὸ παρακαλῶ, κατανύξωμεν ἑαυτοὺς τῆς γεέννης ἀκούοντες λόγων. οὐδὲν γὰρ ἥδιόν ἐστι τῆς ἀπαλλάξεως ταύτης, ὅπου τῶν πραγμάτων οὐδὲν πικρότερον. καὶ πῶς ἡδὺ ὃ περὶ γεέννης ἀκοῦσαι, φησὶν; ὅπου ἀνδρὸς ὃ εἰς γέενναν ἐμπεσεῖν, ὅταν ἀποκρουσθῶσι τὰ δοκοῦντα φορτικὰ εἶναι ῥήματα, καὶ πρὸς τοῦτο ἑτέραν ἀῤῥηξιν ἡδονήν. συντρέφει γὰρ ἡμῶν ταῖς ψυχαῖς, ἢ ἀνάπαυσιν ποιεῖ, ἢ μετανοίαν τῷ ἀγνοοῦντι, ἐν ἰατρεῖοις ὃ λογισμὸν, καὶ τὸν πονηρὸν τῶν ἐπιθυμιῶν ἐκβάλλει πολυορκίαν, ἐν ἰατρεία ὃ τὸ σῶμα γίνεται. διὰ δὴ τῆς κολάσεως δότε μοι καὶ τὸν ἀγαθὸν εἰπεῖν. καθάπερ γὰρ οὐ Ἰωνᾶς ἐν Νινευΐτῃ κατακρινοῦσι τότε, οὕτω καὶ ἡμᾶς πολλοὶ κατακρινοῦσι τῶν δοκούντων καταδεεστέρων νῦν. συνόησωμεν τοίνυν ὅσος ὁ γέλως, ὅση ἡ κατάγνωσις· συνόησωμεν καὶ βάλωμεν τινα ἀρχὴν καὶ νῦν, καὶ θύραν μετανοίας. πρὸς ἐμαυτὸν ταῦτα λέγω, πρῶτον ἐμαυτὸν ταῦτα παραινῶ· καὶ μηδεὶς ὀργιζέσθω ὡς κατακρινόμενος· ἀνοίγωμεν τῆς ὁδοῦ τῆς στενῆς. μέχρι πότε τυφλοὶ μένομεν πότε κλείσεις; οὐκ ἐπλήθυμεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλήθημεν ῥᾳθυμοῦντες; γελῶντες; ἀναβαλλόμενοι; ἢ τὰ αὐτὰ πάλιν ἔσται, τράπεζα, καὶ κύων, καὶ πολυτέλεια, καὶ κτήματα, καὶ κτίσεις, καὶ οἰκοδομαί; καὶ ἕως τοῦ τέλους; θάνατος. ἕως δὲ τέλους; τέφρα καὶ κόνις καὶ σποδὸς καὶ σκώληκες. ὅπι δειξώμεθα τοίνυν καμοὶ ἵνα ζῶμεν, ποιήσωμεν τὸν χρόνον ἐφάνην· ἐντεῦθεν δείξωμεν ἕλλησιν, ὅσων εἰσὶν ἀπεστερημένοι καλῶν. ὅταν γὰρ ἴδωσι καλῶς ἡμᾶς πολιτευομένους, τὸν ὄφιν αὐτὸν θεάσονται τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. ὅταν δὲ ἴδωσιν ὑπερηφάνους, ὀργῆς καθαρούς, ἐπιθυμίας πονηρᾶς, βασκανίας, πλεονεξίας, καὶ ἄλλα πάντα κατορθοῦντας, ἐρροῦσιν· εἰ ἐνταῦθα ἄγγελοι γενόμενοι ⓐ χειστιανοί, τί ἔσονται μετὰ τὸν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν; εἰ ἔνθα ξένοι εἰσίν, ὅταν λάμπουσιν, ὅταν τὸν παράδεισον αὐτῶν ἀπολάβωσιν, ἡλίκοι χρηστοὶ ἔσονται; ὅταν καὶ ὁ κόσμος βελτίων ἔσονται, καὶ ὁ λόγος τῆς εὐσεβείας διαφαιδρύνεται οὐκ ἐλάττων ἢ ὅτε τῶν ἀποστόλων. εἰ γὰρ δώδεκα ὄντες ὁκτώ, πόλεις ὁλοκλήρους καὶ χώρας ἐπέστρεψαν· εἰ πάντες χριστοὶ γενησόμεθα διδάσκαλοι διὰ τῆς μετὰ τὸν βίον ὑπομνήσεως, ἐννόησον ποῦ ἀφίξεται τὰ ἡμέτερα. οὐδὲ γὰρ ὅταν ⓦ ἕλλην ἀνεκρὸς ἀνίσταται, ὡς ἀνὴρ Θεσπέσιος φιλόσοφος. τοσοῦτος μὲν γὰρ ὁκτὼ ἐκπλαγήσεται, ἀπὸ τούτου κερδανῶ. ὁκτὼ γένηται καὶ πρῶτος, τοῦτο ζημιοῖ, καὶ διὰ πάντος αὐτὸ γεωργεῖ τὸν ψυχήν. ὑπομνησώμεθα τοίνυν ἡμῶν αὐτῶν, ἵνα καὶ ἐκείνους κερδανῶμεν. οὐδὲν γὰρ λέγω φορτικόν· οὐ λέγω, μὴ γάμει· οὐ λέγω, καταλίμπανε πόλεις καὶ ἀφίσασο πολιτικὴν τοσαγμένην· ἀλλ' ἐν τούτοις ὤν, δεῖξον τὸν ἀρετήν. καὶ γὰρ οὐδὲν ἐν μέσαις πόλεσι τρεφομένους βούλομαι μᾶλλον εὐδοκιμεῖν τῶν τὰ ὄρη κατειληφότων. διατί; ὅτι πολὺ τὸ κέρδος ἐντεῦθεν γίνεται. οὐδεὶς γὰρ κρίνει λύχνον, καὶ τίθησιν αὐτὸν ὑπὸ ⓦ μόδιον. διὰ τοῦτο βούλομαι ὑπὲρ τῆς λυχνίας κεῖσθαι τοὺς λύχνους ἀπολωλέναι, ἵνα πολὺ τὸ φῶς γένηται. ἀνάψωμεν οὖν τοίνυν αὐτὸ τὸ πῦρ, ποιήσωμεν οὐκ ἐν σκότῳ καθημένους ἀπαλλαγῆναι τὸ πλάνης· καὶ μή μοι λέγε, ὅτι γυναῖκα ἔχω, καὶ παιδία κέκτημαι, καὶ οἰκίας ὠκίσαμαι, καὶ οὐ δυνάμαι ταῦτα κατορθοῦν. κἂν γὰρ τούτων μηδὲν ἔχῃς, ῥᾴδιος εἶ ἧς, πρᾶγμα οἰκεῖον· κἂν ταῦτα πάντα ἧς ὠκειωμένος, ἀσυδάρος εἶ ἧς, ὠκείωσαι τῆς ἀρετῆς. ἐν γὰρ ὅστι τὸ ζητούμενον, γνώμης γενναίας ὠδρανθῆναι· καὶ ὅτε ἡλικία, ὅτε πενία, "καὶ πλοῦτος," οὐ πρᾶγμα ὠκείωσεν, οὐκ ἄλλο οὐδὲν ἐμποδίσαι δυνήσεται. καὶ γὰρ καὶ γέροντες, καὶ νέοι, καὶ γυναῖκας ἔχοντες, καὶ "παῖδας τρέφοντες, καὶ τέχνας μετα χειριζόμενοι, καὶ στρατευόμενοι κατώρθωσαν τὰ ὑπεναντία πάντα. καὶ γὰρ ὁ Δαμιὰλ νέος ἦν, καὶ ὁ Ἰωσὴφ δοῦλος ἦν, καὶ ὁ Ἀκύλας τέχνην μετεχειρίζετο, καὶ ἡ πορφυρόπωλις ἐργασηρίου ὠφειλήκει, καὶ ἄλλος δεσμοφύλαξ ἦν, καὶ ἄλλος ἑκατοντάρχης, ὡς ὁ Κορνήλιος, καὶ ἕτερος ἀθενὴς, ὡς ὁ Τιμόθεος, καὶ ἄλλος δραπέτης, ὡς Ονήσιμος· διὰ οὐδὲν οὐδενὶ τούτων γέγονε κώλυμα, ἀλλὰ πάντες εὐδοκίμησαν, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ νέοι καὶ γέροντες, καὶ δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι, καὶ στρατιῶται καὶ ἰδιῶται. μὴ τοίνυν ὠκειπάσκηται ὠμεθα, ἀλλὰ γνώμην ὠδρανθύσωμεν ἀρίστην. κἂν ὁπουοῦν ὦμεν, πάντως "ὑπομνησθώμεθα ἀρετῆς, καὶ τῶν μελλόντων "ὑπερτυχόμεθα ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μδ'. 46 ΕΤΙ ΔΕ ΑΥΤΟΥ ΛΑΛΟΥΝΤΟΣ ΤΟΙΣ ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ ⓐ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. 47 Εἶπε δέ τις αὐτῷ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ ⓐ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.
48 Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ, τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου; καὶ τίνες ⓐ ἀδελφοί μου; 49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ ⓐ ἀδελφοί μου, Ὅστις

χ. ὥστε
χ. ἵνα
χ. αὐτὸ
χ. ὅτε
χ. ὅτε
χ. παιδία
χ. -μόμεθα· χ. ὑπερτυχ. μεθ
χ. τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Περ ωφέλω ἔλεγεν, ὅτι ἀρετῆς ἀπούσης ἄπρακτα ωδε πτά, τοῦτο καὶ νῦν μὴ πολλῆς δείκνυ) τῆς ωδιοσίας. ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλεγεν, ὅτι καὶ ἡλικία, καὶ φύσις, καὶ τὸ ἔρημον οἰκεῖν, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀόητα, γνώμης οὐκ ὄσης ἀγαθῆς· σύμφερον δὲ καὶ πλέον ἕτερόν τι μανθάνομεν, ὅτι οὐδὲ τὸ κυοφορῆσαι τὸν Χριστὸν καὶ τὸν θηλάσαι σὺν ἰσχὺν τοῖς τεκεῖν, ἔχει τι κέρδος, ἀρετῆς οὐκ ὄσης. καὶ τοῦτο μάλιστα ἐντεῦθεν δῆλον· ἐπὶ γὰρ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, φησὶν, Εἶπέ τις αὐτῷ, ὅτι ἡ μήτηρ σου καὶ ⓐ ἀδελφοί σου ζητοῦσί σε. ὁ δὲ λέγει· Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες ⓐ ἀδελφοί μου; ταῦτα δὲ ἐλέγχων, οὐκ ἐπαγόμενος ὅτι τῇ μητρὶ, οὐδὲ ἀρνούμενος τὴν γεγενημένην (εἰ γὰρ ἐπιζητοῦσε, δῆλον ἦν ὅτι τῆς μήτρας ἐκείνης) ἀλλὰ δηλῶν ὅτι οὐδὲν αὐτῇ ὄφελος τοῦτο, εἰ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖ ἅπαντα. καὶ γὰρ ὅταν ἐπεχείρησε, φιλοτιμίας ἕνεκα ωδεῖτο. ἐβούλετο γὰρ ἐνδείξασθαι τῷ δήμῳ, ὅτι κρατεῖ καὶ αὐθεντεῖ τοῦ παιδὸς, οὐδὲν οὐδέποτε ωδεῖ αὐτοῦ μέγα φρονταζομένη. διὸ καὶ ἀκαίρως ωδοσῆλθεν. ὅσα γοῦν καὶ αὐτὸς καὶ ἐκείνων τὴν ἀπόνοιαν. δέον γὰρ εἰσελθόντας ἀκοῦσαι μὲν τοῦ ὄχλου, ἢ μὴ τοῦτο βλασφημίας φλεγμονὴν καταλῦσαι τὸν λόγον, καὶ τότε ωδοσελθεῖν· ⓐ ὃ ἔξω καλοῦσι αὐτὸν, καὶ ὅτι πρώτων ἕνεκα ποιοῦσι, φιλοτιμίαν ὄντως δείκνυσθαι ωδοπτῶν, καὶ δεῖξαι θέλοντες ὅτι μὴ πολλῆς αὐτῷ ὑποτάττοιτο τῆς ἐξουσίας· ὅπερ καὶ ὁ βαπτιστὴς δείκνυται ἐγκαλῶν. αὐλὸν γὰρ τοῦτο αἰνιττόμενος ὄντως ἔφησεν, ἐπὶ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις· ὡσανεὶ ἔλεγε· μὴ γὰρ οὐκ ἰῶ καιρὸς ἔστεως; μὴ γὰρ οὐκ ἰῶ κατ' ἰδίαν ἀφαλεῖν ἰῶαι; τί δὴ καὶ λαλῆσαι ἐβούλοντο; εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων, κοινὴ ταῦτα ωδοθεῖναι ἐχρῆν ⓒ ἐπὶ πάντων εἰπεῖν, ὥστε καὶ σὺν ἄλλως κερδᾶναι· εἰ δὲ ωδεῖ ἑτέρων τῶν αὐλῶν ἀφεφεόντων, οὐκ ἐχρῆν ὅτω κατεπεῖγον. εἰ γὰρ πατέρα θάλασσα οὐκ ἀφῆκεν, ἵνα μὴ ἀφανότῃ) ἡ ἀκολουθησις, πολλῷ μᾶλλον τὴν αὐλὸν δημιουργίαν καταλῦσαι οὐκ ἐχρῆν ὑπὲρ τῶν οὐδὲν ωδοσηκόντων. ὅθεν δῆλον ὅτι κενοδοξίας τοῦτο μόνον ἐπρίσιον· ὃ καὶ Ἰωάννης δηλῶν ἔλεγεν, Οτι οὐδὲ αὐλοὶ ⓐ Ιωαν. ζ. ε. ἀδελφοὶ αὐλοῦ ὄντες ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ⓒ τὰ ῥήματα ὑπὲρ αὐτῶν ἀπαγγέλλει τὰ πολλῆς γέμοντα ὠφελείας, λέγων, ὅτι εἶλκεν αὐτὸν ὄντα τὰ Ἱεροσόλυμα, δι' ἕτερον μὲν οὐδὲν, ἢ ἵνα αὐλοὶ δόξῃ ἀπὸ τῶν ἐκείνου σημείων καρπώσωνται. εἰ γὰρ ταῦτα ποιῇς, φησι, δεῖξον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. οὐδεὶς γάρ τι ποιῇ ἐν κρυπτῷ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς φανερὸς εἶναι· ὅτε καὶ " αὐτὸ αὐτοῖς ἐπέτρεψε, τὴν βραχεῖαν αὐτῶν ἀπιθυμίαν γνῶναι. ὅπερ γὰρ ⓐ Ιουδαῖοι ὠνείδιζον καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός, οὗ ἡμεῖς ἴσμεν ⓜ πατέρα καὶ τὴν μητέρα; καὶ ⓐ Ματθ. ιγ. νϛ. ἀδελφοὶ αὐτοῦ οὐχὶ πρὸς ἡμῶν εἰσι; τὴν αὐτὴν ἐκείναν βουλόμενοι τὴν ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀποκρύεσθαι, ὅτι τὴν τῶν σημείων αὐτὸν καλοῦσι δόξαν. διὸ τοῦτο αὐτοῦ διαφθείρει, ὃ πάθος αὐτῶν βουλόμενος ἰάσασθαι. ὡς εἶτε ἀρνήσασθαι ἤθελε τὴν μητέρα, ὅτε ὠνείδιζον, ὅτε δὲ ἠρνήσατο· νῦν δὲ φαίνεται τοσαύτην αὐτοῦ ποιούμενος πρόνοιαν, ὡς καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν σταυρὸν, τὸν πάντων μάλιστα πτοῦντα μαθητὴν παραθέσθαι αὐτῇ, ὃ πολλὰ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπέσχηται. ἀλλ' οὐχὶ νῦν τοῦτο ποιῇ, κηδόμενος αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν. ὅπερ γὰρ ὡς ἀνθρώπῳ προσετίχον φιλῶ ὃ κενοδόξου, ὃ νόσημα σκεδάλλει, οὐχ ὑβρίζων, ἀλλὰ διορθούμενος. σὺ δέ μοι μὴ τὰ ῥήματα ἐξέταζε μόνον τὰ ὑπὲρ τιμῶν ἔχοντα σύμμετρον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποπίαν καὶ τὴν τόλμαν τῶν ἀδελφῶν, ἃ ἐτόλμησαν, καὶ ⓜ ὑπομένοντα ὡς ἰῶ (οὐ οὐχὶ φιλὸς ἀνθρωπος, ἀλλ' ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ) καὶ τί βουλόμενος ἐπετίμα (οὐδὲ γὰρ ἐξαπορῆσαι θέλων, ἀλλ' ἀπαλλάξαι τοῦ τυραννικωτάτου πάθους, καὶ μικρὸν ἀναγαγεῖν εἰς τὴν προσήκουσαν περὶ αὐτοῦ ἔννοιαν, καὶ πεῖσαι ὅτι οὐχὶ υἱὸς αὐτῆς μόνον ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ δεσπότης) καὶ ὅσα σφόδρα παρέπουσαν καὶ αὐτῷ τὴν ἐπιτίμησιν,

μησιν, κ' ἐκείνη λειστελθοσαν, ἢ μ' τότων πολὺ ἢ ὃ ἥμερσν ἔχθσαν. Οὐδὲ γὰρ εἶπεν ἀπελθε, εἰπὲ τῇ μητρὶ, ὅτι οὐκ εἶ μν μήτηρ, ἀλλὰ τοῖς Ⓦ εἰπόντα ἀποτείνεται, λέγων· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μν; μετὰ τῶν εἰρημένων ἢ ἕτερόν τι κατασκευάζων. ποῖον δὴ τοῦτο; ὃ μήτε ἐκείνοις, μήτε "ἄλλοις συγγνείᾳ" θαῤῥοιῶμεν ἀρετῆς ἀμιγῆ. Εἰ γὰρ ζητοῦσιν οὐδὲν ὠφελῆ ὃ μητέρα εἶ), εἰ μὴ ἐκεῖνο εἴη, ὁρᾶτε ὃ ἕτερός τις ἀπὸ συγγνείας σωθήσεται. μία γάρ ἐστιν ἀγνεία μόνη, ὃ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιῆν. ἐστὶ τῆς ἀγνείας ὁ τρόπος βελτίων ἐκείνου ἢ κρείττων. ταῦτ' οὖν εἰδότες, μήτε ὅτι παισὶν ἀδοκίμοις μέγα φρονῶμεν, ἂν μὴ τοῦ ἀρετοῦ αὐτῶν ἐχώμεθα· μήτε ὅτι πατράσι ἀγναίοις, ἐὰν μὴ ὦμεν αὐτοῖς ὁμότροποι. ἔστι γὰρ ὃ Ⓦ γεννήσαντα μὴ εἶ) πατέρα, ἢ Ⓦ μὴ γεννήσαντα εἶ). Διὰ δὴ τοῦτο ἢ ἀλλαχοῦ γυναικὸς λίνος εἰπούσης, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, ἢ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας· οὐκ εἶπεν, οὐκ ἐβάστασέ με κοιλία, οὐδὲ, μαστοὶ οὐκ ἐθήλασα· ἀλλὰ "τοῦτο, "μιμοῦντε μακαρίοι Ⓠ ποιοῦντες ὃ θέλημα τοῦ πατρός μν. ὁρᾷς πῶς ἄνω ἢ κάτω σὰρξ καὶ αἷμα τὴν πρὸς Φύσιν συγγένειαν, ἀλλὰ τροφὴν τὴν κατ' ἀρετήν; ἢ ὁ τρέφων ὃ λέγων· γυνήματα ἐχιδνῶν, μὴ δόξητε λέγειν πατέρα ἔχομεν Ⓦ Ἀβραάμ, ἢ τοῦτο δείκνυσιν, ὅτι οὐκ ἦσαν οὐκ τοῦ Ἀβραὰμ κ' Φύσιν, ἀλλ' ὅτι οὐδὲν αὐτοῦ ὠφελῆ ὃ εἶ) οὐκ τοῦ Ἀβραάμ, εἰ μὴ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων συγγένειαν ἔχοιεν. ὁ καὶ ὁ Χριστὸς δηλῶν ἔλεγεν, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε· ἢ τῆς συγγενείας αὐτοῦ ἀποστερῶν τῆς κ' σάρκα, ἀλλὰ παιδεύων τὴν μείζονα ταύτης ἐπιζητεῖν. τοῦτο ὃ ἢ οὐ ταῦτα κατασκευάζει, ἀλλ' ἀνεπαθέστερον ἢ ἐμμελέστερον ἢ γὰρ τρὸς μητέρα ἰδοὺ ὁ λόγος αὐτῷ. Οὐδὲ γὰρ εἶπεν, οὐκ ἔστι μν μήτηρ, οὐδὲ ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι, ὅτῳ ἢ ποιῶσι τὸ θέλημά μν, οὐδὲ ἀπεφήνατο ἢ κατεδίκασεν· ἀλλ' ἐπιεικέστερον αὐτοῦ ἐποίει τοῦ βουλεύεσθαι, μετὰ τῆς αὐτῶ τροπτώσεως ὠφελουμένος.

Ο γὰρ ποιῶν, φησι, τὸ θέλημα τοῦ πατρός μν, οὗτός μν ἀδελφός ἢ ἀδελφὴ ἐστὶ μήτηρ ἐστίν. Ὥστε εἰ βούλονται εἶ), ταύτην ἐρχέσθωσαν τὴν ὁδόν. καὶ ἰδοὺ ἡ ἐβόησεν ἡ γυνὴ λέγουσα, μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, οὐκ εἶπεν, οὐκ ἔστι μν μήτηρ, ἀλλ' εἰ βούλεται μακαρία εἶ), ὃ θέλημα ποιείτω τοῦ πατρός μν. ὁ γὰρ Ἰωσὴφ, ἢ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ ἢ μήτηρ ἐστί. βαβαὶ τῆς ὑμῶν· βαβαὶ τῆς ἀρετῆς. εἰς ὅσων αἰνεσιν κορυφὴν ἐπιβάντα αὐτοῦ; πόσας γυναῖκες ἐμακάρισαν τὴν ἀγαθὴν πρόθυμον ἐκείνην ἢ τὴν ὑστέρων; ἢ οὐδενὸς τοιοῦτον γεγενῆσθαι μητέρες ἢ πρὸ τότε; τί τοίνυν ὃ κωλύον; ἰδοὺ γὰρ ὁδὸν ἑτέρων ὑμῖν ὁδὸν, ἢ ἔξεστιν ἐν γυναιξὶ μόνον, ἀλλὰ ἢ ἀνδράσιν ὅτι τῆς τοιαύτης ἐφάπτεσθαι τάξεως· μᾶλλον ὃ ἢ "ὅτι πολλῷ μείζονος. τοῦτο γὰρ πολλῷ μᾶλλον μητέρα ποιῆ, ἢ αἱ ὠδῖνες ἐκεῖναι· ὥστε εἰ μακαριστὸν ἐκεῖνο, πολλῷ μᾶλλον τοῦτο, ὅσῳ ἢ κρείττονον. μὴ τοίνυν ἁπλῶς ὑπολάβωμεν, ἀλλὰ ἢ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσάν σε ὅτι τὴν ὑπερβολὴν βάδιζε μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας. Ταῦτα τοίνυν εἰπὼν ἄξηλθεν ἐκ τῆς οἰκίας.

Εἶδες πῶς ἐπέπληξε, ἢ ἐποίησεν ὅπερ ἐκώλυσε; ὁ δὲ ὅτι τῷ γάμῳ ποιῆ. ἐπεὶ ἐκεῖνο ἐπετίμησεν ἀκαίρως αὐτοῦσι, ἐπὶ ὅμως οὐκ ἀνέτρεπε· τῷ μὲν προτέρῳ διορθούμενος τὴν ἀδόκιμον, τῷ δὲ δευτέρῳ τὴν πρὸ τοῦ μητέρα βύνοιαν ὑποδεικνύμενος. ὅτω δὴ ἢ οὐ ταῦτα, τῆς τε κενοδοξίας ὃ νόσημα ἰάσατο, ἐπὶ τὴν πρέπουσαν ὑμῶν τῇ μητρὶ ἀπέδωκε, κρίνων ἐπὶ ἀκριβῆ αὐτοῦσι.

κζ' ιε. 1 Ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ, φησὶν, ἐκείνῃ, ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. Εἰ γὰρ βούλεσθε, φησὶν, ἰσχὺν ἢ ἀκοῦσαι, ἰδοὺ ἐξέρχομαι ἢ διαλέγομαι. ὑπὲρ γὰρ σπερμάτων πολλὰ ἐποίησε, πάλιν τὴν ἐκ τῆς διδασκαλίας ὠφέλειαν παρέχῃ, ἢ κάθηται παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀλιβύων ἢ σαγηνευόντων τοὺς ἐν τῇ γῇ. ἐκάθισε ὃ παρὰ τὴν θάλασσαν οὐχ ἁπλῶς· ἐπὶ τοῦτο αὖθ' πέφυκεν αἰνιττόμενος ὁ εὐαγγελιστής. ἵνα γὰρ δείξῃ, ὅτι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅτι βουλόμενος μὴ ἀκριβείας συγκροτῆσαι τὸ θέατρον, τοῦτο πεποίηκε, ἵνα ὥστε μηδένα ἀφέναι κενὸν, ἀλλὰ πάντας ἀντιποιεῖσθαι ἔχειν.

2 Καὶ ζωοπηθησάν, φησι, τοὺς αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ, ὥστε αὐτὸν ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. Καθίσας δὲ ἐκεῖνος, ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλὰ ἐν παραβολαῖς φθέγγεται,.

3 Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς, φησι, πολλὰ ἐν παραβολαῖς. Καίτοιγε ἴσμεν ὅτι τὸν ὅρους οὐχ οὕτως ἐποίησεν, οὐδὲ ἤρξατο παραβολῶν τοιούτων τὸν λόγον ὑφῆνε. τότε γὰρ ὄχλοι μόνον ἦσαν καὶ δῆμος ἁπλοῦς· ἐνταῦθα δὲ, καὶ γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι. σὺ δέ μοι σκόπει ποίαν προτέραν λέγει παραβολὴν, καὶ πῶς καὶ ἀκολουθίαν αὐτὰ πάντα ὁ Ματθαῖος. ποίαν οὖν παραβολὴν λέγει; ἴσως μάλιστα παραβολὴν ἐκείνην εἶπεν, τὴν ποιοῦσαν τὸν ἀκροατὴν παρασκευαστικώτερον. ὅπερ γὰρ αἰνιγματωδῶς ἔμελλε διαλέγεσθαι, διανίστησι τὴν διάνοιαν τῶν ἀκουόντων παρὸν ἀπὸ τῆς παραβολῆς. ἀπὸ τούτου καὶ ἕτερος εὐαγγελιστής φησιν, ὅτι ἐπετίμησεν ἀσθενοῦσιν ὅτι καὶ νοσοῦσι, λέγων· πῶς οὐκ ἔγνωτε τὴν παραβολήν; καὶ ἀπὸ τούτου μόνον ἐν παραβολαῖς φθέγγεται, ἀλλ' ἵνα καὶ ἐμφατικώτερον τὸν λόγον ποιήσῃ, καὶ πλείονα τὴν μνήμην ἐνθῇ, καὶ ὥσπερ ὄψιν ἀγαγὴ τὰ πράγματα. οὕτω καὶ τὰ παραβολὰς ποιοῦσι. διὰ τί οὖν ἐστιν ἡ παραβολή; Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι, φησί. Πόθεν ἐξῆλθεν ὁ πάντα πανταχοῦ παρὼν, ὁ τὰ πάντα πληρῶν; ἢ πῶς ἐξῆλθεν; οὐ τόπῳ, ἀλλὰ χρείᾳ καὶ οἰκονομίᾳ τῇ περὶ ἡμᾶς, ἐπιτέρπεσθαι ἡμῖν ἠθέλησε διὰ τῆς τοῦ σαρκὸς παραβολῆς. ὅπερ γὰρ ἡμᾶς εἰσελθεῖν οὐκ ἐδύνατο, τὴν ἁμαρτίαν διαχωρίζοντων ἡμῶν τὸν εἴσοδον, αὐτὸς ἐξέρχεται πρὸς ἡμᾶς. καὶ τί ἐξῆλθεν; ἀπολέσαι τὸν ἰδίων ἀκουσάντων ἐμπορήσασθαι οὐ γεωργεῖ; ἀδαμάς· ἀλλὰ γεωργῆσαι καὶ ὀρυγῆναι, καὶ σπεῖραι τῆς εὐσεβείας τὸν λόγον. σπείρων γὰρ ἐνταῦθα τὸν διδασκαλίαν φησὶν· ἄρουραν δὲ, τὴν ἀνθρώπων ἑκάστου ψυχάς· σπορέα δὲ, ἑαυτόν. τί τοίνυν γίνεται ἀπὸ τοῦ σπέρματος τούτου; τὰ μὲν ἀπόλλυται μέρη, καὶ σώζεται τὸ ἕν.

4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε, φησι, παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. Οὐκ εἶπεν ὅτι αὐτὸς ἔρριψεν, ἀλλ' ὅτι ἔπεσεν,

χ. ἃ πίπτει. 5 Ἃ δὲ ὅτι τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλὴν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·

6 Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη.

7 Ἃ δὲ ὅτι τὰ ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.

8 Ἃ δὲ ὅτι τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

9 Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Τέταρτον μέρος ἐσώθη, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἐξίσης, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα πολλὴ ἡ διαφορά. ταῦτα δὲ ἔλεγε, δηλῶν ὅτι μετὰ ἀφθονίας ἅπασι διελέγετο. καθάπερ γὰρ ὁ σπείρων οὐ διαφθορᾷ τὴν ἀποκειμένην ἀρούρᾳ, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ ἀδιακρίτως βάλλει τὰ σπέρματα· οὕτω καὶ αὐτὸς, οὐ πλούσιον, οὐ πένητα διαφθορᾷ, οὐ σοφὸν, οὐκ ἀσοφον, οὐ ῥᾴθυμον, οὐ κακοδαίμονα, οὐκ ἀνδρεῖον, οὐ δειλὸν, ἀλλὰ πᾶσι διελέγετο, τὰ πολλὰ ἐμοὶ πληρῶν, καίτοι πρεπωδῶς τὰ ἑκάστοις· ἵνα ἔχῃ αὐτὸν λέγειν, τί με ἔδει ποιῆσαι, ἃ οὐκ ἐποίησα; καὶ ὃ μὲν πρὸς φῆναι ὡς πρὸς ἀμπέλου διαλέγονται" πρὸς τὸν δῆμον. Αμπελῶν Ησ. 5.

γὰρ ἐλλιπὴς ἦν, φησὶ, τῇ ἡμαπλιθύῳ· καὶ, ἄμπελον δὲ Αἰγύπτου μετῆρεν· αὐτὸς δὲ ὡς πρὸς σπέρμα. τί δήποτε δηλῶν; ὅτι ταχέως ἔσται νεκρὰ ἡ ἀκοὴ καὶ δυσκολωτέρα, καὶ οὐδένως καρπὸν δώσει. ὅταν δὲ ἀκούσῃς, ὅτι ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι, μὴ ταπεινολογίαν εἶναι νόμιζε. ἐξέρχεται γὰρ ὁ σπείρων πολλάκις καὶ ἐφ' ἕτερον πρᾶγμα· ἢ ὥστε νεῦσαι, ἢ ὥστε τὰς πονηρὰς ἐκλεμμὰς βοτάνας, ἢ ὥστε ἀκάνθας ἀναπαῦσαι, ἢ ἄλλο τι ἐπιμελήσασθαι τοιοῦτον· αὐτὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ ὅπου δ' σπείρει ἐξῆλθε. πόθεν οὖν, εἰπέμοι, ὁ πλέον ἀπώλετο τῶ σπείροντι; ὁ μὲν ἀπειράκις σπείρας, ἀλλὰ μὲν διὰ τὴν ἀκαθεκτομένην γῆν· τοῦτ' ἔστι, μὲν διὰ τὴν μὴ ἀκούσασαν ψυχήν. καὶ διὰ τοῦτο ἔνεκεν οὐ λέγει, ὅτι τὰ μὲν ἐδέξατο ἃ ῥᾴθυμοι, καὶ ἀπώλεσαν· τὰ δὲ ἃ πλάνοι, οὐκ ἀπέπιξαν· τὰ δὲ ἃ ζιζάνιοι, καὶ συνέπνιξαν; ὁ βούλεται αὐτῶν σφόδρα καθικέσθαι, ὡστε μὴ εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ καταλιμπάνει τὰ ζιζάνια τῶν ἀκανθῶν ἐλεγχειν. οὐχ ὁ σπόρος δὲ τοῦτο ἔπαθε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ σαγήνη. πολλὰ γὰρ καὶ ἐκείνη ἰώμενον ἄχρηστα. τοιοῦτον δὲ λέγει τὸν μαθητὰς ἀλείφων καὶ παιδεύων, κἂν πλείους τῶν δεχομένων λέγωσιν ἃ ἀπόλλυνται, μὴ καταπίπτειν. καὶ γὰρ καὶ ὅπου τοῦ διαυτὸν τόπον γέγονε· καὶ ὁ πρῶτος σπορεὶς δῆλον, ὅτι τοιοῦτα ἔσται, οὐκ ἀπέστη τοῦ σπείρειν. καὶ πῶς δὲ ἔχει λέγειν, φησίν, ὅπου τοὺς ἀκάνθας σπείρειν, ἐπὶ τὴν πέτραν, ὅπου τὴν ὁδόν; ὅπου μὲν τὴν σπερμάτων καὶ τῆς γῆς, οὐκ ἂν ἔχοι λέγειν· ὅπου δὲ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν διαλογισμάτων, καὶ πολλὴν ἔχει τὴν εὔπορον. ὁ μὲν γὰρ γεωργὸς εἰκότως ἂν ἐγκαλοῖτο ὅτου πιών. ὁ γὰρ ἐνὶ τῷ πέτρᾳ σπείρων τοῦτο τοῖς, οὐδὲ τὴν ὁδὸν μὴ εἰς ὁδὸν, οὐδὲ τοὺς ἀκάνθας μὴ εἰς ἀκάνθας. ὅπου δὲ τῶν λογικῶν οὐχ ὅτου. δυνατὸν γὰρ τὴν πέτραν μεταβληθῆναι, καὶ γλυκεῖαν γῆν· καὶ τὴν ὁδὸν μηκέτι καταπατεῖσθαι, μηδὲ προσκεῖσθαι τοῖς παριοῦσιν ἅπασιν, ἀλλ' εἰς ἄρουραν πίονα· καὶ τοὺς ἀκάνθας ἀφανισθῆναι, καὶ πολλῆς ἀπολαῦσαι ἀδείας τὰ σπέρματα. εἰ γὰρ μὴ ἐξῆν, οὐκ ἂν ἔσπειρεν ὁ θεός. εἰ δὲ μὴ ἐγίνετο ὅπου πολλῶν ἡ μεταβολή, οὐδὲ μὲν τὸ σπείραντα, ἀλλὰ μὲν διὰ τοῦτο μὴ βουλομένους μεταβληθῆναι. αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ αὐτὸν πεποίηκεν. εἰ δὲ ἐκείνοις τὰ πρὸ αὐτοῦ προσῆκεν, αὐλίθιος αὐτὸς ὁ τοσαύτην φιλανθρωπίαν ἐπιδειξάμενος. σὺ δέ μοι σκόπει, ὅτι οὐ μία τῆς ἀπωλείας ἡ ὁδός, ἀλλὰ διάφοροι καὶ ἀπολλύουσι διεγκλήματα. ἃ μὲν γὰρ τῇ ὁδῷ ἐοικότες εἰσίν, ἃ βαίαυσοι καὶ ῥᾴθυμοι καὶ ὀλίγωροι· ἃ δὲ ἐν τῇ πέτρᾳ, ἃ ἀδυνέστεροι μόνον. ὁ γὰρ ὅπου τὰ πετρώδη ἀπαρείς, φησίν, οὐκ ἔστιν ὁ τὸν λόγον ἀκοῦσαν καὶ δεξάμενον, ἀλλ' ἔχει τὴν ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· γνωμικῆς δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζεται. παντὸς, φησίν, ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς "Βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον" ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. οὐκ ἔστι δὲ ἴσον, μηδενὸς ἐπηρεάζοντος μηδὲ συμπνίγοντος, τὴν διδασκαλίαν μὴ παραδέξασθαι, καὶ πειρασμοῦ ἐπιχειμένου· καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβεστέρους, πολλῷ τούτων "συνετωτέρους. ἵν' ἂν μή τι τούτων πάθωμεν, ὑπερκαλυψώμεθα τῇ προθυμίᾳ τὰ λεγόμενα καὶ τῇ διηνεκεῖ μνήμῃ. εἰ γὰρ καὶ ἁρπάζει ὁ διάβολος, ἀλλ' ἡμᾶς κύριοι τοῦ μὴ ἁρπαγῆναι· εἰ καὶ ξηρανθείη τὰ σπέρματα, οὐ μὴν τὸ καύσωνα ἦν γῆς. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι διὰ τὸ καύσωνα ἐξηράνθη, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν. εἰ καὶ ἀποπνίγει τὰ λεγόμενα, οὐ μὴν τὰς ἀκάνθας, ἀλλὰ παρὰ ταύτας συγχωρῆσαι ἀναβῆναι ταύτας. ἔνεστι γάρ, ἐὰν θέλῃς, κωλύσαι τὴν πονηρὰν ταύτην βλάστην, καὶ ὡς πλούτῳ εἰς δέον χρήσασθαι. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν, ὁ αἰών, ἀλλ' ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος· οὐδὲ ὁ πλοῦτος, ἀλλ' ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου. μὴ τοίνυν τὰ πράγματα αἰτιώμεθα, ἀλλὰ τὴν γνώμην τὴν διεφθαρμένην. ἔστι γὰρ καὶ πλουτεῖν, ὡς μὴ ἀπατᾶσθαι· ὡς ὁ τῷ αἰῶνι ἐν τούτῳ, καὶ μὴ ἀποπνίγεσθαι τοῖς φροντίσι. καὶ γὰρ δύο ἐναντιώματα ὁ πλοῦτος ἔχει ἐναντία· ὁ μὲν, καταπίνον καὶ ὑπισχνούμενον· τὸ δὲ, μαλθακωτέρους ποιοῦν, τὴν πρᾶξιν. καὶ καλῶς εἶπεν, ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου. πολλὰ γὰρ τοῦ πλούτου ἀπάτης. ὀνόματα γὰρ μόνον ἐστὶν, οὐκ ὄντα πράγματα κείμενα. καὶ γὰρ ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ δόξα καὶ ὁ καλλωπισμὸς καὶ πάντα ταῦτα, φαντασία τίς ἐστιν, οὐ πράγματα ἀληθῆ. εἰπὲ τοίνυν σοῦ θρηνῶ τῆς ἀπωλείας, ὕστερον ὑμνήσει τὸν καλὸν γῆν, οὐκ ἀφιεὶς ἀπογνῶναι, ἀλλὰ διδοὺς ἐλπίδα μετανοίας, καὶ δεικνύς, ὅτι δυνατὸν ἐκ τῶν εἰρημένων εἰς ταύτην μεταβαλεῖν. καίτοι εἰ καὶ ἡ γῆ καλὴ, καὶ ὁ σπορεὺς εἷς, ἃ τὰ σπέρματα τὰ αὐτά, ἀλλὰ "ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἑξήκοντα. κ. ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ δὲ τεταχότα ἰώγκεν; ἐνταῦθα πάλιν οὐδαμοῦ τὴν φύσιν τῆς γῆς ἡ διαφορά. καὶ γὰρ ἔνθα δὴ καλὴ ἡ γῆ, πολλὴ ἐν αὐτῇ καὶ ἡ διαφορά. ὁρᾷς ὅτι οὐ γεωργὸν ἄπιστον ὄντα, οὐδὲ τὰ σπέρματα, ἀλλὰ τὴν δεχομένην χώραν; ἃ οὐδαμοῦ τὴν φύσιν, ἀλλὰ οὐδαμοῦ τὴν γνώμην. ἐνταῦθα δὲ πολλὴ ἡ φιλανθρωπία, ὅτι οὐχ ἓν ἀπαιτεῖ μέρος ὁ Θεὸς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς τεθέντας ἀποδέχεται, καὶ τοὺς δευτέρους οὐκ ἐκβάλλει, καὶ τοῖς τρίτοις δίδωσι χώραν. ταῦτα δὲ λέγω, ἵνα μὴ νομίσωσιν οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτῷ, ὅτι ἀρκεῖ ἡ ἀκρόασις εἰς σωτηρίαν. καὶ τίνος ἕνεκεν, φησὶν, ἦλθες, εἰ μὴ καὶ ἄλλας ἐδήλου πονηρίας· οἷον, ὅτι θυμοῦμαι ἁμαρτάνοντι, κενοδοξίαν; εἰ πρὸ τοῦ μέλλοντα τοὺς ἀγῶνας τούτους καὶ τὴν ἀπάτην τοῦ πλούτου, ἄπρακτα τέθεικε. καὶ γὰρ καὶ κενοδοξία καὶ ἄλλα ἄπρακτα, τοὺς ἀγῶνας τούτους καὶ τῆς τοῦ πλούτου ἀπάτης ὄντα· οἷον, ἡδονή, καὶ γαστριμαργία, καὶ βασκανία, καὶ κενοδοξία, καὶ ὅσα τοιαῦτα. προσέθηκε δὲ καὶ τὴν ὁδὸν καὶ τὴν πέτραν, δεικνὺς ὅτι οὐκ ἀρκεῖ χρῆναι ἁπλῶς μόνον, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἀσκεῖν. τί γὰρ δὴ χρήσιμος μὴ ἐλεύθερος ἦς, ἀνάνδρως δὲ καὶ μαλακός; ἢ δὲ εἰ ἀνάνδρως μὴ μὴ ἦς, ῥᾴθυμος δὲ καὶ ὀλίγωρος πρὸς τὴν ἀκρόασιν; οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ μέρος ἓν πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν, ἀλλὰ δεῖ πρῶτον μὲν ἀκροάσεως ἀκριβοῦς καὶ μνήμης διϊσχυρᾶς, εἶτα ἀνδρείας, εἶτα χρηστῆς εὐφροσύνης, καὶ τῆς τῶν βιωτικῶν ἀπρονοησίας. Ἀλλὰ γὰρ τοῦτό μοι πρῶτον λέγουσιν· ἐκεῖνο, ὅτι τούτου πρῶτον χρεία (Πῶς γὰρ πιστεύσουσιν, ἐὰν μὴ ἀκούσωσι; καθάπερ οὖν καὶ ἡμεῖς ἐὰν μὴ προσέχωμεν τοῖς λεγομένοις, οὐδὲ μαθεῖν δυνησόμεθα ἃ χρὴ ποιεῖν) εἶτα τὴν ἀνδρείαν, καὶ τὴν τῶν βιωτικῶν ἀπραγμοσύνην. Rom. 10. 14. Ἐκείνου τοῦ

Ταῦτ' οὖν ἀκούοντες, πάντοθεν ἑαυτοὺς τειχίζωμεν, προσέχοντες τοῖς λεγομένοις, καὶ βάθους ἀφιέντες τὰς ῥίζας, καὶ πάντων ἑαυτοὺς ἐκκαθαίροντες τῶν βιωτικῶν. οὐ γὰρ τὰ μὲν ποιήσωμεν, τῶν δὲ ἀμελήσωμεν, οὐδὲν ἡμῖν ἔσται πλέον. κἂν γὰρ μὴ θέλωμεν, ἀλλ' ἐκείνως ἀπολλύμεθα. τί γὰρ διαφέρει, οὐ μὴ διὰ πλοῦτον, ἀλλὰ διὰ ῥᾳθυμίαν· οὐ μὴ διὰ ῥᾳθυμίαν, ἀλλὰ δι' ἀνωφελῆ διαφθαρώμεν; ἐπεὶ καὶ ὁ γεωργὸς, οὐ τὸ οὕτως οὐ τὸ ἐκείνως ἀπολέσει τὸν σπόρον, ὁμοίως πενθεῖ. μὴ τοίνυν, ὅταν μὴ πᾶσιν ἀπολλύμεθα τοῖς ἔργοις, ἀναμενῶμεν ἐχώμεθα, ἀλλὰ ἀλγῶμεν, οἷα δὴ ἀπολλύμενα ἔργα, καὶ κατακλαίωμεν τὰς ἀκάνθας· καὶ γὰρ ἀποπνίγουσι τὸν λόγον. καὶ ἴσασι τοῦτο οἱ πλουτοῦντες, οἱ μὴ πρὸς ταῦτα μόνον, ἀλλὰ μηδὲ πρὸς ἕτερα ὄντες χρήσιμοι. δοῦλοι γὰρ καὶ αἰχμάλωτοι γεγόμενοι τῶν ἡδονῶν, καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ εἰσὶν ἄχρηστοι πράγματα. εἰ δὲ πρὸς σκῆνα, πολλῷ μᾶλλον πρὸς τὰ τῶν ἀρετῶν. καὶ γὰρ διπλῆ τοῖς λογισμοῖς ἐντεῦθεν ἡ λύμη γίνεται, ἀπό τε τῆς τρυφῆς, ἀπό τε τῆς φροντίδος. τούτων γὰρ ἓν καθ' ἑαυτὸ μὲν ἔκαστον ἱκανὸν κατακρημνίσαι τὸ σκάφος· ὅταν δὲ καὶ ἀμφότερα συνοφρύωσι, συννόησον ἡλίκον τὸ κλυδώνιον γίνεται. καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ πρὸς τρυφὴν ἀκάνθας σκάλεσε. σὺ μὲν γὰρ ἀγνοεῖς μεθύων τὸ πάθος· οἱ δὲ ὑγιαίνοντες ἴσασιν ὅτι ἀκανθῶδες μᾶλλον κενεῖ, καὶ τρυφὴ πλέον ἡ μέριμνα, ἵνα διαφορᾷ τὸν ψυχὴν, καὶ χαλεπωτέρας παρέχηται τὰς ὀδύνας καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ. οὐδὲ γὰρ ὅπως ὑπὸ φροντίδος τις πλήττεται, ὡς ὑπὸ πλησμονῆς. ὅταν γὰρ ἀγρυπνίαι, καὶ κροτάφων διατάσεις, καὶ καρηβαρίαι, καὶ σπλάγχνων ὀδύναι παρέχωσι τοιοῦτον, συννόησον πόσων ἀκανθῶν τοῦτο χαλεπώτερον. καὶ καθάπερ αἱ ἄκανθαι, ὅταν αὐξηθῶσιν, αἱμάτοις τὰς κατεχούσας αὐτὰς χεῖρας· οὕτω δὴ καὶ ἡ τρυφὴ, καὶ πόδας, καὶ χεῖρας, καὶ κεφαλὴν, καὶ ὀφθαλμοὺς, καὶ πάντα ἁπλῶς λυμαίνεται τὰ μέλη· καὶ ξηρὰ δὲ καὶ ἄκαρπός ἐστιν, ὥσπερ ἡ ἄκανθα, καὶ πολλῷ μείζονος ἐκείνης λυπεῖ, καὶ ἐν τοῖς χαμείοις. καὶ γὰρ καὶ γῆρας ἄκμηρον ἐπεισάγει, καὶ ἀμβλύνει τὰς αἰσθήσεις, καὶ σκοτοῖ τὸν λογισμὸν, καὶ πηροῖ τὸν νοῦν ὀξὺ βλέποντα, καὶ πλαδαρὸν τὸ σῶμα ποιεῖ, δαμαλιστέρων τῶν κόπων τὴν ἀποθήκην ἐργαζομένη, καὶ πολλῷ τῷ σωρείᾳ τῶν κακῶν συνάγουσα, καὶ μείζονα τὸν φορ-

ἅιον, ἢ ὑσφρογικον ποιῆται τῶν γάμων· ὅθεν ἢ πολλὰ ἐς ζημιωθῆναι, ἢ πυκνὰ βλάπτεται νοσήματα. Τί γὰρ λιπαίνεις, εἰπέ μοι, τὸ σῶμα; μὴ γὰρ καταθύσαί σε ἔχομεν; μὴ γὰρ παραθεῖναι τράπεζαν; ἆρα ὄρνις καλῶς παίνεις· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐκείνας καλῶς. ὅταν γὰρ πιαίνῃ ζῶσιν, ἄχρηστοι πρὸς ὑγιεινὸν εἰσὶ διαίτημα. Τοσοῦτον κακὸν ἡ τρυφή, ὡς ἢ ἐν ἀλγηδόσι τὴν λύμην ὑπεδείκνυσθαι. ἐκ γὰρ ἐκείνας τρυφώσας ἢ ἑαυτὰς ἢ ἡμῖν ἀχρήστους πεποίηκε. καὶ γὰρ βάρος τὸ σῶμα ἀκατέργαστα, ἢ ἡ ὑγρότερα σῆψις ἀπὸ τῆς πιμελῆς ἐκείνης γίνεται. Καὶ δὲ οὐχ οὕτω τρεφόμεθα, ἀλλ' ὡς δεῖ ἐπιστήμονα τρέφοντα, ἢ συμμέτρῳ δίαιτῃ, ἢ πονοῦντα ἢ καθαιρούμενα, ταῦτα ἢ ἑαυτοῖς ἐκ ἄλλοις χρησιμεύοντα ἢ πρὸς θεραφείαν ἢ πρὸς τὰ ἄλλα ἅπαντα. ἃ γὰρ οἱ σκῆνος στρούμενοι μᾶλλον ὑγιαίνουσιν· ἃ δὲ τρυφῶντες τρεφόμενοι, ὥσπερ ἐοίκασι νοσοῦσί τε ἢ ἐπίνοσοι γινόμενοι, ἢ δεσμὸν χαλεπώτερον ἐργαζόμενοι. Οὐδὲν γὰρ ὕπνου σώματι πολέμιον ἢ βλαβερόν, ὡς τρυφή· οὐδὲν ὕπνου διαρρήγνυσι ἐκ καταχώσεσιν αὐτῶν ἢ διαφθείρει, ὡς ἀσωτία. διὰ μάλιστα αὖ τις κἀντεῦθεν ἐκπλαγείη τῆς ἀνοίας αὐτοῦ, ὅτι οὐδὲ ὅσων ὑπὸ τῶν ἀσκῶν ἔχουσιν ἕτεροι τὸν φειδώ, τοσαύτῳ ἐφ' ἑαυτῶν θέλουσιν ὑπιδείκνυσθαι ὄγκον. ἐκείνους μὲν γὰρ ἃ τῶν οἴνων πορεῖα ἐσθίει πλέον τοῦ δέοντος βαλών, ὥστε μὴ διαρραγῶσι· τὸν δὲ ἀθλίαν ὄγκον ταύτης ἀξιοῦσι τῆς προνοίας· ἀλλ' ἐπειδὰν αὐτὸν ἐμπλήσωσι ἢ διαρρήξωσι, ἢ μέχρι τῶν ὤτων, μέχρι τῶν ῥινῶν, μέχρι τῆς φαρυγγος αὐτῆς πληροῦσι τοῦ οἴνου, διπλοῦν ἐντεῦθεν τῷ πνεύματι ἢ τῇ τοῦ ζῴου οἰκονομούσῃ δυνάμει καταπιβάζοντες τὸν γενοχοεῖδη. μὴ γὰρ διὰ τοῦτο σοι γέγονε φαρυγξ, ἵνα μέχρι τοῦ στόματος αἴρῃ σεσηπότος οἴνου ἢ τῆς ἄλλης ἀποπληρώσεις αὐτὸν διαφθορᾶς; ἀ διὰ τοῦτο, μὴ θεῖτε, ἀλλ' ἵνα προσηνυθμένως ἀδης τῷ Θεῷ, ἢ ταῖς ἱεραῖς ἀναπέμπῃς ὕμνοις, ἐ τοῦ θείας ἀναγνώσεως νόμου, ἐ τοῖς πλησίον ταῖς συμφέρουσι συμβουλεύῃς. σὺ δ' ὥσπερ διὰ τοῦτο αὐτὸν λαβών, ἐκείνῃ μὲν οὐδὲν μικρὸν ἐᾷς χαίρειν ὀρλαίζειν τῇ λειτουργίᾳ, πάντα δ' τὸν βίον τῇ πενίᾳ ταύτῃ αὐτὸν ὑποτάττεις δουλείᾳ. ἢ ὥσπερ εἴ τις κτήσαιτο λαβών, χρυσᾶς ἰδρεᾶς ἔχουσαν καὶ ἁρμοσμένην καλῶς, ἀντὶ τοῦ τὸν ὑπαρμόνιον μύγωδιν εἰς αὐτὴν ἀνακρούεσθαι, κόσφῳ πολλῇ καταχέσειε καὶ πηλῷ, οὕτω ἢ ὅταν ποιοῦσι. κἂν σφόδρα δ' οὐ τὸν ἐσθίοντα, ἀλλὰ τὸν τρυφῶντα ἐκάλεσα καὶ τὸν πολλὸν ἐκεῖνον ἀσέλγειαν. Ὃ γὰρ πλέον τοῦ δέοντος, οὐκ ἔστι τροφή, ἀλλὰ λύμη μόνον. ἢ γὰρ ἡ γαστὴρ μόνη διὰ τοῦ στόματος μόνον ἐκδέχεται· τὸ μὲν ἢ φαρυγξ καὶ ἡλωτὰ καὶ δι' ἑτέρας ἀναγκαιοτέρας τούτων· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἡ γαστὴρ διὰ στόματος ἐκδέχεται ἁπλῶς, ἀλλὰ διὰ στόματος ἐκδέχεται συμμέτρου. καὶ τοῦτο δηλοῖ, καταδοῶσα ἡμῶν μυεία, ὅταν ἐπηρεάσωμεν αὐτῇ διὰ τῆς πλεονεξίας ταύτης· ἃ καταδοᾷ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀμυνομένη τῆς ἀδικίας τὸ ἐχάτιον ἡμᾶς ἀπαιτεῖ δίκιον. καὶ πρῶτον, τοὺς πόδας πιμπρᾶσι, τοὺς βαστάζοντας καὶ ἀπάγοντας ἡμᾶς ὅπου τὰ πονηρὰ ἐκεῖνα συμπόσια· ἔπειτα, ταῖς χεῖρας ταῖς διαχειουμένας αὐτῇ ζωοδότησα, ἃ δ' ὧν ἔσαυτα καὶ τοιαῦτα προσῆγεν ἐδέσματα. πολλοὶ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ στόμα διέρρηξαι, καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ κεφαλήν. καὶ καθάπερ οἰκέτης, ὅταν ὑπαγῇ τι τῶν δυνάμεων ἐναντίον, ἀπονοηθεὶς ὑβρίζει εἰς τὸν ὑπάξαντα πολλάκις· οὕτω καὶ αὕτη, ἢ τὸν μηδὲν τοῦτον καὶ τὸν ἐγκέφαλον πολλάκις αὐτὸν βιασθεῖσα ἀπόλυσι καὶ διαφθείρει. καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὠκονόμησε καλῶς ἐκ τῆς ἀμετρίας τοσαύτην γίνεσθαι βλάβην· ἵν', ὅταν ἔχωμεν μὴ φιλοσοφῆς, κἂν ἀκόνῃ διὰ τὸν φόβον τῆς τοσαύτης διαφθορᾶς μετεκάζειν μάθῃς. Ταῦτ' οὖν εἰδότες, φεύγωμεν τρυφήν, ὑπομηνώμεθα συμμετρίας, ἵνα καὶ τῆς τοῦ σώματος ὑγιείας ἀπολαύσωμεν, ἢ τὴν ψυχὴν πάσης ἀπηλλάξωμεν ἀρρωστίας, τῷ μισόπονον ὑπομένοντα ἀγαθοῦ, χάριτι ἢ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ἢ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁμιλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. με. 10 ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΘΟΝΤΕΣ ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ, εἶπον αὐτῷ, Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.

ΑΞιον θαυμάσαι τὸν μαθητάς, πῶς καὶ ἐπιθυμοῦντες μαθεῖν, ἴσασι πότε ἐρωτῆσαι ἐμέλλων. οὐ γὰρ ὅτι πάντων τοῦτο ποιοῦσι. καὶ τοῦτο ἐδήλωσεν ὁ Ματθαῖος εἰπών, καὶ προσελθόντες. καὶ ὅτι οὐ σοχασμὸς ὃν Ἱερεμιοῦ, ὁ Μάρκος αὐτὸ σαφέστερον παρέστησεν, εἰπὼν ὅτι κατιδίαν προσῆλθον αὐτῷ. τοῦτο δὴ καὶ τὸν ἀδελφοὶ καὶ τὴν μητέρα ποιῆσαι ἐμέλλων, καὶ οὐχὶ καλέσας ἔξω ἐπιδείξασθαι. σκόπει δὲ αὐτῶν καὶ τὴν φιλοσοργίαν, πῶς πολλαχοῦ παρὰ τὴν ἄλλων ποιοῦνται λόγον, καὶ προέτερον τὰ ἐκείνων ζητοῦσι, καὶ ὅτε τὰ ἑαυτῶν. διὰ τί γάρ, φησιν, ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; οὐκ εἶπον, διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς ἡμῖν; καὶ γὰρ καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχῶς φαίνονται φιλοσόργως πρὸς ἀπορίαν διαχειμένοι, ὡς ὅταν λέγωσιν· ἀπόλυσον τὸν ὄχλους, καὶ ὅτι οἶδας ὅτι ἐσκανδαλίσθησαν. τί οὖν ὁ Χριστός; ὅτι ὑμῖν δέδοται, φησι, γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. τοῦτο δὲ εἶπεν, οὐκ ἀπάγκην εἰσάγων, οὐδὲ ἀποκληρώσιν τινα ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε γινομένην· ἀλλὰ δεικνὺς αὐτοὺς ἀπορίπτων αἰτίους ὄντας τῆς κακίας, καὶ προδιδοὺς θέλων, ὅτι δωρεὰ μὲν προέγνωσται καὶ χάρις αἴωθεν δεδομένη. οὐ μὴν ὅτῳ δωρεὰ, τούτῳ καὶ αὐτεξούσιον ἀνῄρηται· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξῆς δῆλον. ὅρα γοῦν πῶς, ἵνα μήτε ἐκεῖνοι ἀπογνῶσι, μήτε οὗτοι ῥᾳθυμήσωσιν ἀκούσαντες ὅτι δέδοται, δείκνυσι πρὸς ἡμῶν τὸν ἀρχὴν οὖσαν.

12 Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ πολλῆς μὲν ἀσαφείας γέμει τὸ εἰρημένον, ἄφατον δὲ διαφοσιώλιν ἐνδείκνυται. ὃ γὰρ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὅταν τις προθυμίαν ἔχῃ καὶ σπουδήν, δοθήσεται αὐτῷ καὶ τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἄφθονα· ὅταν δὲ τούτων κενὸς ᾖ καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὸν μὴ εἰσφέρῃ, οὐδὲ τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ δίδοται. ὃ γὰρ ὁ δοκεῖ ἔχειν, φησὶν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ· οὐ τοῦ Θεοῦ αἴροντος, ἀλλὰ μὴ καταξιοῦντος αὐτὸν τῶν αὐτοῦ. τοῦτο καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν. ὅταν ἴδωμέν τινα ἀκούοντα ῥᾳθύμως, καὶ πολλὰ παρακαλοῦντες προσέχειν μὴ πείθωμεν, σιγῶμεν λοιπόν. Εἰ γὰρ μέλλομεν ὠφελήσειν, ὠφελοῦμεν τὰ τῆς ῥᾳθυμίας· ἐν δὲ σπουδάζοντα μαθεῖν, ὠφελοῦμεν καὶ πολλά· ἐγχέομεν. καὶ καλῶς εἶπε, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν. οὐδὲ γὰρ αὐτῷ ὅτου ἔχει. εἶπε καὶ σαφέστερον ὅπερ εἶπεν, ἐποίησε, δεικνὺς τί ὅστι τὸ, τῷ ἔχοντι δοθήσεται, εἰπών· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

13 Διὰ τοῦτό, φησιν, ἐν παραβολαῖς λαλῶ αὐτοῖς, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ ξυνιοῦσιν. Οὐχοιῶ ἀνοῖξαι ἔδει, φησὶ, τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰ μὴ βλέπουσιν. ἀλλ' εἰ μὴ φύσεως ἡ πήρωσις ἦν, ἀνοῖξαι ἔδει· ὅπου δὲ ἐκουσία καὶ αὐθαίρετος ἡ πήρωσις, διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν ἁπλῶς, οὐ βλέπουσιν, ἀλλὰ βλέποντες οὐ βλέπουσιν· ὥστε τῆς αὐτῶν πονηρίας ἡ πήρωσις. Εἶδον γὰρ καὶ δαίμονας ἐξελαύνοντα, καὶ ἔλεγον· ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ἤκουσαν τοῦ Θεοῦ προσάντος αὐτοῖς καὶ πολλαχοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπιδεικνυμένου τὴν ὁμόνοιαν, καὶ λέγοντος· ὅτι οὐκ ἔστιν, οὐδὲ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. ἐπεὶ οὖν τὴν ἀνοίαν καὶ ὧν ἔβλεπον καὶ ὧν ἤκουον ἀπεφαίνοντο, διὰ τοῦτό, φησι, καὶ τὸ βλέπειν καὶ τὸ ἀκούειν ἀπ' αὐτῶν ἀφαιρῶ. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς ἐντεῦθεν πλέον ἦν, ἀλλὰ καὶ κρίμα πλέον. οὐ γὰρ μόνον ἠπίστουν, ἀλλὰ καὶ ἐπετίμων, καὶ κατηγόρουν,

εσω, καὶ ἐπεβούλευον. ἀλλ' οὐ λέγ τοῦτο. οὐ γὰρ βουλεῖ ἡ φορτικὸς κατηγορῶν. εὐκοσμῶ δὲς ἀρχῆς οὐχ οὕτως αὐλοῖς διελέχθη, ἀλλὰ μυ πολλῆς τῆς σαφηνείας. ὅπῳ ὁ διέτρεφον ἑαυτὸν, ὃν ϖαῤῥησίαις λοιπὸν φθέγξεται. εἶτα, ἵνα μὴ νομίσῃ τις κατηγορεῖν ἡ φιλεῖ τὰ ἐρημία, μηδὲ λέγωσιν, ὅτι ἐχθρὸς ἡμῶν ὢν ταῦτα αἰτιᾶται καὶ διαβάλλει, καὶ τὸ ϖροφήτου εἰσάγ τὰ αὐτὰ αὐτῷ ψηφιζόμενον. 5

14 Πλησθήσεται γὰρ ἐπ' αὐλοῖς, φησιν, ἡ ϖροφητεία Ησαΐου ἡ λέγουσα· ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ ζυνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Εἶδες καὶ ϖροφήτου μυ ταύτης τῆς ἀκριβείας κατηγορούντα; ϖόθεν γὰρ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οὐ βλέπετε, ἀλλὰ βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε· οὐδ' ὅτι οὐκ ἀκούσεσθε, ἀλλ' ὅτι ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ ζυνῆτε. ὥστε αὐλοὶ ἐκλυτὲς ἀφείλοντο ϖρόσωπον τὰ ὦτα βύσαντες, οὐδ' ὀφθαλμοὺς μύσαντες, τὴν καρδίαν παχύναντες. οὐ γὰρ μόνον οὐκ ἤκουον, ἀλλὰ καὶ 10 ἰσ. βλέψετι.

15 Βαρέως ἤκουον. Ἐποίησαν γὰρ τοῦτο, φησι, Μήποτε ὀπτῶσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς, Τὴν ὀπτεταμένην αὐτῷ λέγων ποινὴν, καὶ μυ ἀπορδῆς ἀποτροφήν. καὶ τοῦτο λέγει, ἐφθονήμενος αὐτοῦ καὶ ἐρεθίζων, καὶ δεικνὺς ὅτι, διὰ ὀπτῶσιν, ἰάσεται αὐτούς. ὥσπερ διὰ τοῦτο λέγει· οὐκ ἐβουλήθη με ἰδεῖν, ἵ ζημίαν ἔχω· εἰ γὰρ ἠξιώθην, διὰ τέως ἀνδιδύναι ἔμελλον. τοῦτο γὰρ λέγ, δεικνὺς πῶς διὰ καταλλαγείη. ὅτω δὲ καὶ ἐν τούτοις φησι· μήποτε ὀπτῶσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς, δεικνὺς ὅτι καὶ ὃ ὀπτῶν ἀφιῶν δυνατὸν, καὶ μετανοήσαντας ἕνα σωθῆναι· καὶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ αὐτὸ δόξαν, διὰ εἰς τὸ αὐτῷ σωτηρίαν ἀπάντα ἐποίει. Εἰ γὰρ μὴ ἐβούλετο αὐτοὺς ἀκοῦσαι καὶ σωθῆναι, σιγῆσαι ἔδει, Ιεζ.ιπ.κγ. διὰ ἐν ϖαῤῥησίαις λέγειν· νῦν δὲ αὐτῷ τούτῳ κινεῖ αὐλούς, ταῦ ζωοποιασμὸν λέγειν. Ο γὰρ Θεὸς διὰ βούλεται θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς ὀπτῶν καὶ ζῆν αὐτόν. ὅτι γὰρ οὐ φύσεως ὃ ἁμάρτημα, ϖόθεν δυνάγκης καὶ βίας, ἄκουσον τί φησι ϖρὸς τοὺς ἀποστόλους· 15 20

16 Υμῶν δὲ μακάριοι ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ ὦτα, ὅτι ἀκούει·

Οὐ ταύτην λέγων τὴν ὄψιν οὐδὲ τὴν ἀκοήν, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ διανοίας. ἦσαν γὰρ καὶ οὗτοι Ιουδαῖοι ἦσαν, καὶ ἐν τοῖς αὐλοῖς τεθραμμένοι· διὰ ὅμως οὐδὲν ϖροβλάβησαν ἀπὸ τῆς ϖροφητείας, ὅπῳ τὴν ῥίζαν τῶν ἀγαθῶν εἶχον οὗ διεκείρθησαν, τὴν ϖροαίρεσιν λέγω, καὶ τὴν γνώμην. ὁρᾷς, ὅτι ὃ, ὑμῖν δέδοται, οὐκ ἀνάγκης ἦν; οὐδὲ γὰρ ἂν ἐμακαρίσθησαν, εἰ μὴ αὐτῶν ἦν ὃ κατόρθωμα. μὴ γὰρ τοῦτο εἴπῃς, ὅτι ἀσαφῶς ἐλέγετο. ἠδύναντο γὰρ καὶ ϖροσελθεῖν καὶ ἐρωτῆσαι, καθάπερ οἱ μαθηταί· διὰ οὐκ ἠθέλησαν, ῥᾳθυμοι ὄντες καὶ ἀναπεπτωκότες. καὶ τί λέγω, οὐκ ἠθέλησαν; καὶ τὰ ἐναντία μᾶλλον ἐποίουν. οὐ γὰρ μόνον ἠπίστουν, οὐδὲ μόνον οὐκ ἤκουον, ἀλλὰ καὶ ἐπολέμουν καὶ σφόδρα ἀνδῶς εἶχον ϖρὸς τὰ λεγόμενα· ὅπερ ϖροφήτου εἰσάγει κατηγορούντα, ὡς λέγειν βαρέως ἤκουσαν. ἀλλ' οὐ κἀκεῖνοι Ιουδαῖοι· διὸ καὶ ἐμακάριζεν αὐτούς. καὶ ἑτέρωθεν δὲ αὐτοὺς βεβαιοῖ πάλιν λέγων· 15 20 25 30

17 Αμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, πολλοὶ ϖροφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν, Τὴν ϖρόνοιαν τὴν ἐμὴν, φησι, τὰ ῥήματα αὐτὰ, τὴν φωνὴν, τὴν διδασκαλίαν. ἐνταῦθα γὰρ οὐχὶ τῶν διεφθαρμένων τούτων, ἀλλὰ καὶ τῶν κατορθωκότων αὐτοὺς ϖροτίθησι. καὶ γὰρ καὶ ἐκείνων μακαριωτέρους αὐτοὺς εἶναί φησι. Τί δήποτε; ὅτι ἃ μόνον ἅπερ οἱ Ιουδαῖοι οὐκ εἶδον, βλέπουσιν οὗτοι, ἀλλὰ καὶ ἅπερ ἐκεῖνοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τῇ πίστει μόνον ἐθεάσαντο· οὗτοι δὲ καὶ τῇ ὄψει, καὶ πολλῷ σαφέστερον. Εἶδες πῶς πάλιν τὴν παλαιὰν ζωὰ ϖοιεῖ τῇ χαρᾷ, δεικνὺς οὐ μόνον ἰδόντας ἐκείνους τὰ μέλλοντα, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἐπιθυμοῦντας; οὐκ ἂν δὲ, εἰ ἀγαθοεργοῦ ζωὸς καὶ ἐναντίου Θεοῦ ἦσαν, ἐπεθύμησαν. 35 40

18 Υμεῖς οὖν ἀκούσατε τοῦ ϖαραβολῆ τοῦ σπείροντος, φησι·

Καὶ

Καὶ λέγει ἔμπροσθεν ἡμῶν Εἰρημία, καὶ πρὸ ῥαθυμίας δὲ ἀνυδρίας, καὶ πρὸ δειλίας καὶ ἀνυδρείας, καὶ πρὸ χειμῶν καὶ ἀκηδεμονίας, δείκνυσι τὸ ἐκεῖθεν βλάβος καὶ τὸ ἐντεῦθεν ὠφέλειαν. εἶτα καὶ τὸ ἀγρεῦσαι εἰσάγει δύο φόβους τρόπους. φιλάνθρωπος γὰρ ὢν, οὐ μίαν ἔτεμνε ὁδὸν, οὐδὲ εἶπεν, ἐὰν μή τις ἑκατὸν ποιήσῃ, ἀπέρπεσεν· ἀλλὰ καὶ ὁ τὰ ἑξήκοντα ποιῶν σώζεται· καὶ οὐχ εἷς μόνος, ἀλλὰ καὶ ὁ τὰ τριάκοντα. τοῦτο δὲ ἐποίησεν εὔκολον κατασκευάζων τὴν σωτηρίαν.

Καὶ σὺ τοίνυν οὐ δύνασαι πρᾳότητα ἀσκῆσαι; γάμησον σωφρόνως. οὐ δύνασαι ἡδέσθαι ἀκηδεμόνων; διὰ τί οὐκ ἐν τοῖς ὄντων. οὐ φέρεις ἐκφυὲς ὂν φορτίον; μέρισαι μετὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ ὑπάρχοντα. οὐ βούλει αὐτῷ συγχωρῆσαι ἁπάντων; καὶ τὴν ἡμίσειαν, καὶ τὴν τρίτην ἐλπίδος μοῖραν. ἀδελφός σοῦ ἐστι καὶ συγκληρονόμος· ποίησον αὐτὸν καὶ συγκληρονόμον· ὅσα αὐτὸς ἐκείνῳ δῷς, σαυτῷ δώσεις. οὐκ ἀκούεις τί φησιν ὁ προφήτης; σοῦ οἰκείοις τοῦ σπέρματός σου οὐκ ὑπερόψῃ. εἰ δὲ συζυγὸς ὑπεροράᾳ οὐ χρή, πολλῷ μᾶλλον ἀδελφοῦ, μετὰ τῆς δεσποτείας δὲ τῆς συζυγείας δικαίωμα προῆκε σε ἔχοντα, καὶ πολλῷ πλείονα ἕτερα. καὶ γὰρ καὶ μείζω σε ἐποίησε τοῦ αὐτοῦ, οὐδὲν προσῆκε σοῦ λαβεῖν, ἀλλὰ δὲ καταρξάσης τῆς ἁμαρτίας ταύτης διεργασίας. πῶς οὖν οὐκ ἐκάτερα αἰσχρά, οὐ μηδὲ τῇ δωρεᾷ ταύτῃ ἡδέσθαι φιλάνθρωπον, μηδὲ ἀμοιβὴν αὐτὴ χάριτος δοῦναι, καὶ ἐλάττονα αὐτὴ μείζονων; αὐτὸς μὲν γάρ σε τοῦ ἀρχαίου κληρονόμον ἐποίησε· σὺ δὲ αὐτὸν οὐδὲ τοῦ ἐν τῇ γῇ μεταδίδως; αὐτὸς σε οὐδὲν καταρθωκότα, ἀλλὰ καὶ ἐχθρὸν ὄντα καταλλάξε· σὺ δὲ οὐδὲ φίλον ὄντα καὶ διεργάτην ἀμείβῃ; καίτοιγε καὶ περὶ τῆς βασιλείας, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι χάριν δίκαιον ἔχειν αὐτόν. δὲ γὰρ καὶ οἰκέται δεσπότας ἐπ' ἄριστον καλοῦντες, οὐ πρέπειν, ἀλλὰ λαμβάνειν νομίζουσιν· οὕτω δὲ τὸ ποιοῦν γένος ἐστίν. οὐ γὰρ ὁ οἰκέτης τὸν δεσπότην, ἀλλὰ ὁ δεσπότης τὸν οἰκέτην [προῆκτος] ἐκάλεσεν ὅπου τοῦ αὐτοῦ πράττεσθαι. σὺ δὲ οὐδὲ μὲν τοῦτο καλεῖς; προῆκτός σε εἰς τοῦ αὐτοῦ τέκνου εἰσήγαγε· σὺ δὲ οὐδὲ δούλου; γυμνὸν ὄντα σε προσέβαλε· σὺ δὲ οὐδὲ μὲν ταῦτα ξένον ὄντα συνεισάγεις; προῆκτός σε ἐπότισε δὲ ἑαυτοῦ ποτήριον· σὺ δὲ οὐδὲ ψυχροῦ μεταδίδως ὕδατος; ἐπότισέ σε πνεῦμα ἅγιον· σὺ δὲ οὐδὲ τοῦ σωματικοῦ προσήκατο δίψαν; ἐπότισέ σε πνεῦμα, ἄξιον ὄντα κηλῖδος· σὺ δὲ καὶ διψῶντα προσορᾷς, δὲ ταῦτα οὐκ τοῦ αὐτοῦ μέλλοντα ἀπόντα ταῦτα ποιεῖ; δὲ [γὰρ] μέγα πηγὴν δὲ ποτήριον καταχεῖν, ἧς δ' πίνειν ὁ Χριστὸς μέλλει, καὶ προσάγειν τῷ στόματι; οὐχ ὁρᾷς ὅτι ἱερᾶς μόνῳ θέμις δὲ τοῦ αἵματος ὅπως διδόναι ποτήριον; ἐγὼ οὐδὲν τούτων ἀκριβολογοῦμαι, φησίν· ἀλλὰ κἂν αὐτὸς ὅπως δέχομαι· κἂν λαϊκὸς ᾖς, οὐ προσήκομαι, καὶ οὐκ ἀπαιτῶ εἰ ἔδωκα. οὐ γὰρ αἷμα ζητῶ, ἀλλ' ὕδωρ ψυχρόν. σύνοισον τίνα ποτίζεις, καὶ φείδου· σύνοισον ὅτι ἱερεὺς τοῦ Χριστοῦ γίνῃ σύ, ἰδίᾳ χειρὶ δίδοις, οὐ σάρκα, ἀλλ' ἄρτον, οὐχ αἷμα, ἀλλὰ ψυχροῦ ὕδατος ποτήριον. ἐνέδυσέ σε ἱμάτιον σωτηρίου, καὶ ἐνέδυσέ σε ἑαυτοῦ· σὺ καὶ πρὸς τοὺς παῖδας ἔνδυσον. ἐποίησέ σε ἔνδοξον ἐν οὐρανοῖς· σὺ τῆς φείσης ἀπάλλαξον, καὶ τῆς γυμνότητος καὶ τῆς ἀημοσύνης. ἐποίησέ σε ἀγγέλων πολίτην· σὺ καὶ τέκνης μετάδος μόνον. καὶ ὡς ὁ οἰκέτης ὁ σὸς οἰκίαν, οὐκ ἀποστρέφομαι τοῦτο τὸ κατηγόρημα, δὲ ταῦτά σοι τὸ οὐρανὸν ἀοίκησας ἀπόντα. ἀπάλλαξά σε φυλακῆς χαλεπωτάτης· ἐγὼ τοῦτο οὐκ ἀπαιτῶ, οὐδὲ λέγω, ἀπάλλαξόν με, ἀλλὰ σὺ ἴδῃς με μόνον δεδεμένον, ἀρκεῖ τοῦτο εἰς ἀμοιβὴν ἐμοί. νεκρὸν ὄντα σε ἀνέστησα ἐγώ· οὐδέ σοῦ οὐκ ἀπαιτῶ τοῦτο, ἀλλὰ λέγω, ἐπίσκεψαί με μόνον ἀρρωστοῦντα. ὅταν οὖν οὕτως ᾖ μεγάλα τὰ δεδομένα, καὶ πολὺ κέρδος τὰ ἀπαιτούμενα, καὶ μηδὲ ταῦτα προέχωμεν, πόσης οὐκ ἂν εἴημεν ἄξιοι γεέννης; εἰκότως εἰς δὲ πῦρ ἀπιμεν τὸ ἡτοιμασμένον οὐ διάβολῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, πέτρας ὄντες ἀναισθητότεροι. πόσης γὰρ ἀναισθησίας, εἰπέ μοι, τοσαῦτα λαβόντας, τοσαῦτα ληψομένους, χρημάτων δὲ δούλους, ὧν μικρὸν ὕστερον ἀποστησόμενα καὶ ἄκοντες; καὶ ἕτεροι μὲν καὶ τοῦ ψυχροῦ ἐπέδωκαν, δὲ τὸ αἷμα ἐξέχεαν· σὺ δὲ οὐδὲ τὰ

ΗΘΙΚΟΝ

χ. ψυχρόν.

τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ τῶν ὑσσώπων καὶ φαύλων; καὶ ποίας μὲν ἄξιος ἔσῃ συγγνώμης, τίνος ἀπολογίας, ἐν μὲ ᾧ πόρῳ τῆς γῆς πολλὰ ἡδέως προσιέμενος, καὶ ἐν ᾧ δαψιλεύειν αὐθέντοις σοφὸς φειδόμενος· ἐν ᾧ τῷ τρέφειν σε τὸν δεσπότην ἀφ' ὧν δεομένων, ὡμὸς καὶ ἀπρόθυμος ὤν; ταῦτ' οὖν ἅπαντα ἐννοήσαντες, καὶ λογισάμενοι ἀπὸ ἐλπίφαμεν, ἀπὸ λαμβάνειν μέλλομεν, ἀπὸ αἰτούμεθα, μὴ πολυπραγμονῶμεν ἐν τοῖς βιωτικοῖς ἐπιδεικνυώμεθα· γυμνώμεθα ποτε ἡμεῖς καὶ φιλόθεοι, ἵνα μὴ πολὺ ἀφόρητον δίκην ἑαυτοῖς ἐλκύσωμεν. τί γὰρ ἡμᾶς οὐχ ἑξομεν καταγνῶναι; τὸ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἀπολαῦσαι, τὸ μηδὲν μέγα αἰτεῖσθαι, τὸ τοιαῦτα αἰτεῖσθαι ἃ καὶ ἄκοντες ἐπαῦσθαι ἀπολείψομεν, τὸ πολλοῦ ἐν τοῖς βιωτικοῖς φιλοτιμίαν ἐπιδείκνυσθαι; τούτων γὰρ ἕκαστον καθ' ἑαυτὸ ἱκανὸν ἡμᾶς καταδικάσαι· ὅταν δ' ὁμοῦ τὰ πάντα συνέλθῃ, τίς ἔσται σωτηρίας ἐλπίς; ἵν' οὖν ἅπασαν ταύτην τὴν κατάκρισιν ἀφύγωμεν, ἐπιδειξώμεθά τινα δαψίλειαν περὶ τοὺς δεομένους. οὕτω γὰρ καὶ τῶν ἐνταῦθα καὶ τῶν ἐκεῖ ἁπάντων ἀπολαύσομεν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μς'. **24** ΑΛΛΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΠΑΡΕΘΗκεν αὐτοῖς λέγων· ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. **25** Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. **26** Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. **27** Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ σου; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; **28** Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; **29** Ὁ δὲ ἔφη, οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.
30 Ἄφετε οὖν συναυξάνεσθαι ἀμφότερα ἄχρι τοῦ θερισμοῦ, καὶ τότε ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια.

ΤΙ δὲ μέσον τούτης καὶ τῆς προτέρας παραβολῆς; ἐκεῖ μὲν ὅλως προσεταχέναι [αὐτὸν] φησιν, ἀλλ' ἀποπηδήσαντας καὶ τὸν σπόρον προσιεμένους· ἐνταῦθα δὲ, τῶν αἱρετικῶν λέγει τὰ συστήματα. ἵνα γὰρ μηδὲ τοῦτο τοὺς μαθητὰς θορυβῇ, καὶ τοῦτο προλέγει, μὴ δὲ διδάξαι αὐτοὺς ἀφ' ὧν ἐν παραβολαῖς λαλεῖ. ἐκείνη μὲν ἡ παραβολὴ, φησιν, ὅτι οὐκ ἐδέξατο· αὕτη δὲ, ὅτι καὶ φθορέας ἐδέξατο. ἐπεὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῆς τοῦ διαβόλου μισοδείας, τῇ ἀληθείᾳ ἀεὶ προσφαγεῖν τὸν πλάνον, πολλὰ ἐπιχειρουμένου αὐτῇ τὰ ὁμοιώματα, ὥστε εὐκόλως κλέπτειν τοὺς εὐεξαπατήτους. διὰ τοῦτο οὐκ ἄλλο τι σπέρμα, ἀλλὰ ζιζάνια καλεῖ, ὁ δὲ καὶ τὸν ὄψιν ἔοικέ πως τῷ σίτῳ. εἶτα λέγει καὶ πόθεν τῆς ἐπιβουλῆς. ἐν γὰρ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, φησίν. ἐν μικρὸν τοῖς ἄρχουσιν ἐνέδυεν ἐπιχρεμπτὸν καὶ κίνδυνον, τοῖς μάλιστα τῆς ἀκριβείας τοῦ φυλακικοῦ ἐμπεπιστευμένοις· ἐν τοῖς ἄρχουσι δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀρχομένοις. δείκνυσι δὲ καὶ τὸν πλησίον μὴ τὸν ἀληθῆ ὄντα, ὅπερ καὶ ἡ τῶν προσταγμάτων ἔκβασις μαρτυρεῖ. καὶ γὰρ μὴ τοὺς προφήτας, ἀλλ' ψευδοπροφήτας· καὶ μὴ τοὺς ἀποστόλους, ἀλλ' ψευδαποστόλους· ἀλλὰ μὴ τὸν Χριστὸν, ὁ ἀντίχριστος. ἀνάγκη μὴ ἴδῃ τι μιμήσηται ὁ διάβολος, ἢ ὅπως ἐπιβουλεύσῃ,

σῃ, ὅτε ὑπῆλθε, ὅτε οἶδε. καὶ νῦν τοίνυν, ὅπως εἶδεν, ὅτι ὁ μὲν ἐποίησεν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα, ἀλλ' ἐν ἄλλοις ἔρχεται [λοιπὸν] ὁδόν. ἐπεὶ γὰρ ἁρπάσαι οὐκ ἠδυνήθη τὸ ῥιζωθὲν, οὐδὲ ἀποπνίξαι, οὐδὲ καταφλέξαι, δι' ἑτέρας ἀπάτης ὑπεβουλεύσατο, πῶς ἐμβάλλων τὰ πρὸς ἑαυτόν. καὶ τί λέγουσιν οἱ καθεύδοντες, φησι, τῷ τὴν ὁδὸν μιμουμένῳ; ὅτι οὐκ εὐθέως ἥρπασεν (οὐδὲ γὰρ ῥιζωθῆναι ἀφῆκεν) ἀλλ' ἐνταῦθα ὤ, πλείονος ἐδεήθη τῆς μηχανῆς. ταῦτα ὧν λέγει ὁ Χριστὸς, παιδεύων ἡμᾶς ἁπάντοτε ἐκζητητικοὺς εἶναι. καὶ γὰρ οὐκείνας ἁπλῶς φύγης ἁμαρτίας βλέπεσθαι, φησὶν, ἐστὶ καὶ ἑτέρα βλαβή. ὥσπερ γὰρ οὐκ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ οἱ τῆς πέτρας καὶ τῶν ἀκανθῶν, ὅτου καὶ ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἡ ἀπώλεια γίνεται· ὥστε διπλοῦς φυλακῆς δεῖ. διὸ καὶ ἔλεγεν· Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. τοιοῦτόν τι γέγονε καὶ ὧδε. πολλοὶ γοῦν τῶν παρεσπαρμένων πονηρῶν εἰσάγοντες αἱρέσεις ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, αἱρεσιάρχας κρυπτομένους, πολλῷ εὐκολίαν τὴν τοιαύτην παρέσχον ἐπιβουλῇ. οὐδὲ γὰρ πόνων ἦν τῷ ἀπάτην βολὴν λοιπὸν, ὅταν οἰκείους εἰς μέσον φυτεύσῃ. καὶ πῶς δυνατὸν μὴ καθεύδειν, φησί; τοῖς μὲν οὖν φυσικὸν ὕπνον, οὐ δυνατὸν τοῖς δὲ τῆς παρεσπαρμένης, δυνατόν. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγε· Γρηγορήσατε, στήκετε ἐν τῇ πίστει. εἶτα δείκνυσι καὶ πρὸ τούτου ὁ παῦλος. Ματθ. ι. κβ. α. Κορ. ιε. ιγ.

μα, ἀλλὰ βλαβερὸν μόνον. μὴ γὰρ ὁ γεωργηθεὶς τὸν ἀγρὸν, καὶ μὴ χρείαν εἰδὼς μηδενὸς, τότε ἐπιτρέψει σπεῖραι; καθάπερ καὶ οἱ αἱρετικοὶ ποιοῦσιν, οἱ δὲ οὐδὲν ἕτερον, ἢ δόγμα κενοδοξίαν ἐμβάλλουσι τοῖς ἑαυτῶν ἰοῦ. οὐκ ἐπαύσθην δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς μὴ ζωῦσι μὴ ἀκριβείας αὐτοῖς ἐπιτρέφει τὸν σκοπὸν ἅπασαν. ὅταν γὰρ ἐβλάστησε, φησὶν, ὁ ἥλιος καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια· ὅπερ καὶ οὗτοι ποιοῦσι. τοῖς μὲν γὰρ τὸν δόγματα συσκιάζουσιν ἑαυτῶν· ἐπειδὰν δὲ πολλοὶ λάβωσι τὸν σπόρον, καὶ λάσῃ τὸν ἀνθρώπων μεταβῶ, ὅταν οἰκείους. Τίνος οὖν ἕνεκεν εἰσάγει τοὺς δούλους λέγοντας ὁ πεφυτευκὼς; ἵνα εἴπῃ, ὅτι καὶ ἀπὸ ἀναρχῆς αὐτοὺς. ἐβούλοντο μὲν ἀπὸ ἀρχῆς καλῶς, ἀλλὰ εἰς αἵρεσιν βλαβῆναι. ἡ μὲν γὰρ ἐπιμέλεια καθ' ἡμῶν· ἡ δὲ ἀφορμὴ τῆς ἐπιμελείας, οὐκ ἀπὸ τῆς εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς εἰς Θεὸν ἐλθούσης ἐγένετο. ὅτου δῆλον, ὅτι μᾶλλον ὁ Θεὸς ἡμᾶς φιλεῖ, ἢ ἡμεῖς ἑαυτούς. ὅρα δὲ ἑτέρωθεν τὴν ἀμβολὴν τοῦ κακουργήσαντος. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐπιτρέψαι, ὅπως μηδὲν εἶχεν ἀπολέσαι, ἀλλ' ὅτε ἐν ἀπόρῳ πεπληρωμένα, ἵνα τῇ ἀσυνθείᾳ λυμήνηται τοῦ γεωργοῦ. ὅπου γὰρ σκότος ἐξαρνοῦσθαι ἔχων πάντα ἐποίει. σκόπει δὲ καὶ τὴν οἰκείαν τοῦ φιλοσοφίαν. καὶ γὰρ ἐπείγονται ἤδη τὰ ζιζάνια ἀναπαῦσαι, εἰ καὶ μὴ διεσκεμμένως ποιοῦσιν. ὅπερ δείκνυσι τοῦ ἐπὶ τῷ αὐτῷ μένειν αὐτοὺς, ὡς πρὸς ἓν μόνον βλέποντας, ἀκριβῶς οἰκείους δῶ δίκαιον, ἀλλ' ὥστε τὰ καταβληθέντα μὴ ἀπολέσθαι. καὶ γὰρ δὴ τοῦτο ἔστι τὸ καὶ παιδεῦσαι. διόπερ ὅπως τὸ νόσημα τέως ἀξέλωσι, σκοποῦσι. καὶ οὐδὲ τοῦτο ἁπλῶς ζητοῦσιν. καὶ ἀκριβεῖς ὑπεξέπουσιν, ἀλλὰ τὸ δεσπότου τὸν γνώμιλον ἀναμένουσι λέγοντες· θέλεις; τί οὖν ὁ δεσπότης; κωλύει λέγων· μήποτε συλλέγοντες ἅμα ἀκριβεῖς τὸν σῖτον. τοῦτο δ' ἔλεγε, κωλύων πολέμους γίνεσθαι καὶ αἵματα καὶ σφαγάς. οὐ γὰρ διὰ ἀναρχῆν αἱρετικὸν, ἐπεὶ πόλεμος ἀσυνδος εἰς τὸν οἰκουμένην ἔμβλεπεν εἰσάγεσθαι. δύο τοίνυν τούτοις ἀκριβεῖς κατέχει τοὺς λογισμοὺς· ἑνὶ μὲν, τῷ μὴ σῖτον βλαβεῖναι· ἑτέρῳ δὲ, καταλήφθαι τὸ κόλασιν πάντως ἀκριβεῖς διαπαντὸς νοσοῦντας. ὥστε εἰ βούλει καὶ χλεύασαι αὐτὸν, καὶ χωρεῖς τὸ σῖτου βλάβης, ἀναμένων καιρόν. τί δ' ἄλλο διὰ τοῦ, μὴ συλλέγοντε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον, ἢ τοῦτό φησιν· ὅτι εἰ μέλλοιτε καὶ διὰ πλατεῖαν καὶ ἀκριβεῖς αἱρετικοὺς, ἀναγκαίως πολλοὺς καὶ τῶν ἁγίων συγκαταβάλλεσθαι, ἢ ὅτι ἀπ' αὐτῶν τῶν ζιζανίων πολλοὶ εἰκὸς μεταβαίνεσθαι καὶ γενέσθαι σῖτον; διὸ τοίνυν παραλαβόντες ἀκριβεῖς συλλέγοντε, λυμαίνεσθε τῷ μέλλοντι γίνεσθαι σίτῳ, ὃς ἐγχωρῆ μεταβαίνεσθαι καὶ γενέσθαι βέλτιος ἀναμενόντων. οὐ τοίνυν κατέχειν αἱρετικοὺς καὶ ὑπερορίζειν, καὶ συκοφαντεῖν αὐτῶν τὰ παρρησίαν, καὶ τὰς ζωοδόχους, καὶ τὰς ἀσωδὰς ἀφανίζειν κωλύει· ἀλλ' ἀναιρεῖν καὶ καταφαίνειν. σὺ δ' αὖ σκόπει τὴν ἡμερότητα,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εθτηια, πῶς ϲὸκ ἀποφαίνε) μόνον ϲὸδὲ κελεύει, ἀλλὰ λογιϲμούϲ ζήτηϲι. Τί οὖν ἀν μέ-
χρι τέλους μένῃ τὰ ζιζάνια; Τότε ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· ϲυλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζά-
νια, ϲὲ δήϲατε αὐτὰ* δεϲμὰς πρὸς τὸ κατακαῦϲαι αὐτά. Πάλιν ἀναμιμνήϲκῃ ἀνθρώ- * εἰς
που Ἰωάννου ῥήμα, τῶν κριτῶν αὐτὸν εἰϲαγόντων, καὶ φηϲιν· ὅτι ἕως μὲν ἐφύλαξεν ἐντὸϲ τοῦ οἴκου,
ϲείϲεται χρή (ἐγχωρεῖ γὰρ ἀνθρώπους ϲὲ σῖτον ζηλεύειν) ὅτανη ὁ μηδὲν κερδαίνοντες ἀπέλθωϲι, 5 χρ. γεγωνῶϲι.
ὅτε ἀνθρώπους ἀναγκάϲωϲ ἡ ἀνθρώπινος ϕιλανθρωπία) δίκη. ἐρῶ γὰρ τοῖς θερισταῖς, φηϲί, ϲυλλέξ-
ατε πρῶτον τὰ ζιζάνια. διατί πρῶτον; ἵνα μὴ ϕοβηθῶϲιν ὅτοι, ὡς ζιωπαγρηθέντων ἅμα
ἀνθρώπων τὸ σῖτον. καὶ δήϲατε αὐτὰ δεϲμάς, ὥϲτε κατακαῦϲαι αὐτά· χρ. πρὸς τὸ

Τὸν δὲ σῖτον ζιωαγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην. 31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθη-
κεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐϲτὶν ἡ βαϲιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ ϲινάπεως. Ἐπειδὴ γὰρ εἶ- 10
πεν, ὅτι ἀπὸ τῶν ϲωρῶν τρία μέρη ἀπόλλυται, καὶ ϲώζεται εἷϲ, καὶ ὀλίγοι εἰϲὶν οἱ ϲωζόμενοι
τοϲοῦτοι γίνονται βλαπτόμενοι, ἵνα μὴ λέγωϲι, καὶ τίνες καὶ πόϲοι ἔϲονται οἱ πιϲτοί; καὶ τὴν ὀξύρροπον τοῦ φό-
βου, διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ ϲινάπεως ἀνάγων εἰϲ [τὴν] πίϲτιν αὐτούϲ, καὶ δείκνυϲ ὅτι πολύ-
τιμοϲ ἐκτηϲάμενος ὁ κήρυγμα. διὰ τοῦτο τοῦ λαχάνου τὴν εἰκόνα εἰϲ μέϲον ἤγαγε ϕόβ-
δρα ἐοικυῖαν τῇ ἀνθρώπῃ. 15

32 Ὁ μικρότερον μέν, ϕηϲίν, ἐϲτι πάντων τῶν ϲπερμάτων· ὅτανη ὁ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λα-
χάνων ἐϲτί, καὶ γίνεται δένδρον, ὥϲτε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις
αὐτοῦ. Τοῦ γὰρ μεγέθους τὸ τεκμήριον ἐνδείξαϲθαι ἠβούλήθη. ὅτε δὴ καὶ ὁπότε τοῦ κη-
ρύγματος ἔϲαι, ϕηϲί. καὶ γὰρ ἀπόϲτολοι ἀθενέϲτεροι ἦϲαν μαθηταί, καὶ πάντων ἐλάττους·
ἀλλ' ὅμωϲ ὅτανη μεγάλη ἰϲχὺϲ ἐν αὐτοῖς δυνάμει, ἐξεπλώθη πανταχοῦ τῆϲ οἰκουμένης. 20
Εἶτα καὶ τὴν ζύμην ταύτῃ παρεϲήμηνε τῇ εἰκόνι, λέγων·

33 Ὁμοία ἐϲτὶν ἡ βαϲιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦϲα γυνὴ ἔκρυψεν εἰϲ ἀλεύρου
ϲάτα τρία, ἕωϲ οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

Καθάπερ γὰρ αὕτη ὁ πολὺ ἄλευρον μεθίϲηϲιν εἰϲ τὸν ἑαυτῆϲ ἰϲμόν, οὕτω ϲὲ ὑμεῖϲ ⓦ
πάντα κόϲμον μεταϲήϲετε. καὶ ὅρα ζιωπᾶϲιν. τὰ γὰρ τῆϲ ϕύϲεως πάντα, δείκνιϲ ὅτι ὥϲπερ ἐ- 25
κεῖνα ἀνεγχώρητον μὴ γενέϲθαι, οὕτω καὶ ταῦτα. μὴ γάρ μοι τοῦτο λέγε· πῶϲ δυνηϲόμεθα
δώδεκα ἀνθρωποι εἰϲ πλῆθοϲ ἐμπεϲόντες τοϲοῦτον; καὶ γὰρ τοῦτο μάλιϲτα ὑμῶν ποιεῖ τὸ
ἰϲχὺν ἐκλάμπαν, ὃ ἀναμιγνῦϲαι ταῖϲ πλήθει, καὶ μὴ ϕυγεῖν· ὥϲπερ καὶ ἡ ζύμη τότε ὃ ϕύ-
ραμα ζυμοῖ, ὅτανη εἰϲῆς γένηται τοῦ ἀλεύρου· καὶ οὐχ ἁπλῶϲ εἰϲῆϲ, ἀλλ' οὕτωϲ ὥϲτε καὶ μι- 30
γῆναι. ὁ γὰρ εἶπεν, ἔδηκεν ἁπλῶϲ, ἀλλ' ἔκρυψεν. ὅπω δὲ ὑμᾶϲ, ὅτανη κολληθῆτε καὶ ἑ-
νωθῆτε τοῖϲ πολεμοῦϲιν ὑμῖν, τότε αὐτῶν κρείϲϲεϲθε. καὶ καθάπερ ἐκείνη καταχώνυται μέν,
οὐκ ἀφανίζεται δέ, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν πρὸϲ τὸ ἑαυτῆϲ ἕξιν ἅπαντα μεταποιεῖ· ⓦ οὕτω δὴ
κἀκεῖνο καὶ ὅπερ τοῦ κηρύγματοϲ τοῦτο ϲυμβήϲεται. μὴ τοίνυν, ὅτανη πολλοὺϲ εἶπεν *ταῖϲ ἐπη- * ἐπ
ρείαϲ, ϕοβηθῆτε. ϲὲ γὰρ καὶ ὅπωϲ ἐκλάμψετε, καὶ ἀπόϲτολοι κρείϲϲεϲθε. τείαι δὲ πάϲαι ἐν-
ταῦθα, τὰ πολλὰ εἰρηκεν. οἶδε γὰρ ⓦ ἀριθμὸν τοῦτον ὅτι πλήθοϲ λαμβάνειν. μὴ θαυμά- 35
ϲῃϲ δέ, εἰ ϲπερὶ βαϲιλείαϲ διαλεγόμενοϲ, κόκκῳ καὶ ζύμῃ ἐμνήϲθη. διὰ θεῖοι γὰρ
διελέγετο ἀπείρεϲιν ϲὲ ἰδιώταιϲ ϲὲ δεομένοιϲ ἀπὸ τούτων μάλιϲτα. οὕτω γὰρ ἦϲαν ἀφελεῖϲ, χρ. ἐπείρως.
ὡϲ καὶ ἐξ ὧν ταῦτα πάντα δεηθῆναι ἐρμηνείαϲ πολλῆϲ. ποῦ τοίνυν ἑλλήνων παῖδεϲ εἰϲί;
μανθανέτωϲαν τοῦ Χριϲτοῦ τὴν δύναμιν, ὁρῶντεϲ τῶν ϲπερμάτων τὴν ἀληθῆ· καὶ ἐ-
κατέραθεν αὐτὸν περιϲκεψείπωϲαν, ὅτι καὶ ϲπέρμα τοϲοῦτον, καὶ ἐπλήρωϲε. καὶ γὰρ 40
αὐτόϲ ἐϲτιν ὁ τὴν δύναμιν ἐνθεὶϲ τῇ ζύμῃ. διὰ τοῦτο καὶ ἀνέμιξε ταῖϲ πλήθη τοὺϲ ἀπὸ πι-
τεύονταϲ, ἵνα μεταδῶϲιν ἀλλήλοιϲ τῆϲ ἡμετέραϲ ϲωτηρίαϲ. μηδεὶϲ τοίνυν ὀλιγότητα αἰ-
τιάϲθω. πολλὴ γὰρ τοῦ κηρύγματοϲ ἡ δύναμιϲ· καὶ ὃ ζυμοῦν ἅπαξ, ζύμη γίνεται τὰ
λοιπὰ πάλιν. καὶ καθάπερ ὁ ϲαπνὸϲ, ὅτανη ὑπολάβῃ ξύλων, τὰ ἤδη κατακαυθέντα
ποιήϲαϲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ποιήσας τῆς φλογὸς τοσοῦτον, οὗτα τοῖς ἄλλοις ἔπεισιν· οὕτω δὴ καὶ τὸ κήρυγμα. ἀλλ' οὐκ εἶπε πῦρ, ἀλλὰ ζύμην. τί δήποτε; ὅτι καὶ τοῦτο πυρός ἐστιν οἰκεῖον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀκανθωδῶν ξύλων· ἐνταῦθα γὰρ ὅλον ἡ ζύμη ἐργάζεται δι' ἑαυτῆς. εἰ γὰρ αἱ ἓξ τοσοῦτοι δώδεκα τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἐζύμωσαν, σκόπησον ὅσον ἦν τὸ κακὸν, ὅταν τοσοῦτοι ὄντες ἐξ ὅλου ἀποστολικὸν μὴ δυνηθῶμεν διορθοῦν, ὃς μείζοις κόσμοις ἀρκεῖν ἐχρῆν καὶ ἡμέραις ζύμην. ἀλλ' ἀκριβοῖ, φησὶν, ἀπόστολοι ἦσαν. καὶ τί τοῦτο; οὐχὶ τῶν αὐτῶν σοι μετεῖχον; οὐκ ἐν πόλεσιν ἐσκάφησαν; οὐ τῶν αὐτῶν ἀπέλαυσε; οὐχὶ τέχνας μετεχειρίσαντο; μὴ γὰρ ἄπειροι ἦσαν; μὴ γὰρ δεῦρο οὐρανοῦ κατέβησαν; ἀλλὰ τὰ σημεῖα, φησὶν, εἶχον. οὐ τὰ σημεῖα θαυμαστοὺς αὐτοὺς ἐποίησε.

Μέχρι πότε τοσοῦτον καλύμματι κεχρήμεθα τῆς ἡμετέρας ῥᾳθυμίας τοῖς θαύμασιν ἐκείνοις; [ἴδε ὃν χρὴ τῶν ἁγίων οὐ τοῖς θαύμασιν ἐκείνοις λαμπρύνεσθαι.] πολλοὶ γὰρ δαίμονας ἐκβάλλοντες, ὅπερ τὴν δύναμιν εἰργάσαντο, οὐκ ἐθαυμάσθησαν, οὐδὲ ἐκολάσθησαν. καὶ τί ποτ' οὖν ὅτι, φησὶν, ὁ μεγάλως αὐτοῦ ἔδειξε; τὸ χρῆμα καταφρονῶ· τὸ δόξης ἀφορῶ· τὸ πρᾶγμα ἀπηλλάχθαι βιωτικῶν. ὡς εἶγε μὴ ταῦτα εἶχον, δηλαδὴ δοῦλοι τῶν παθῶν ἦσαν, εἰ δὲ μείζους νεκροὺς ἤγειραν, οὐ μόνον οὐδὲν αὐτοῖς ὠφέλησαν, δηλαδὴ καὶ ἀπατεῶνες αὐτοὶ ἐνομίσθησαν ἄν). οὕτως ὁ βίος ἐστὶν ὁ πονηρὸς λάμπων, ὁ καὶ τοῦ πνεύματος τὴν χάριν ὑπασπώμενος. ποῖον σημεῖον Ἰωνᾶς ἐποίησεν, ὅτι πόλεις τοσαύτας ἀνήρτησαν; οὐδὲν γὰρ οὐδὲν ἐθαυματούργησεν, ἀκριβῶς τοῦ βαπτιστοῦ λέγοντος· Ὅτι Ἰωνᾶς μὲν ἐποίησε σημεῖον οὐδέν. πόθεν γὰρ θαυμαστὸς Ἠλίας ἐφαίνετο; οὐκ ἀπὸ τῆς προφητείας τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα; οὐκ ἀπὸ τοῦ ζήλου τοῦ πρὸς τὸν Θεόν; οὐκ ἀπὸ τῆς ἀκλημοσύνης; οὐκ ἀπὸ τῆς μηλωτῆς καὶ τοῦ σπηλαίου τῶν ὀρέων; ταῦτα γὰρ σημεῖα μὲν ταῦτα ἅπαντα ἐποίησε. τὸν δὲ Ἰωνᾶν ποῖον σημεῖον ὁρῶν ποιοῦντα ἔξεπλάγη ὁ ἀγγελος; σημεῖον μὲν οὐδὲν, βίον δὲ λαμπρὸν καὶ ἀποστολικὸν ἀδάμαντος στερρότερον ἐπιδεικνύμενον. ποῖον σημεῖον ὁ Δαβὶδ ἐποίησεν ἔτι νέος ὤν, ὡς εἶπεν τῷ Θεῷ, Εὗρον Δαβὶδ τὸν Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου; ὁ δὲ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ποῖον νεκρὸν ἤγειραν; ποῖον δὲ λεπρὸν ἐκάθηραν; οὐκ οἶδα ὅτι τὰ σημεῖα, ἐὰν μὴ νήφωμεν, καὶ βλάπτει πολλάκις; ὅτω [γὰρ] πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀπεχάθησαν ἀπ' ἀλλήλων· ὅτω πολλοὶ τῶν Ρωμαίων ἀπενοήθησαν· οὕτω Σίμων ἐξεβλήθη, οὕτως ὁ τῷ Χριστῷ τότε ἐπιθυμήσας ἀκολουθῆσαι ἀπεδοκιμάζετο, ἀκούσας ὅτι αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις. τούτων γὰρ ἕκαστος, ὁ μὲν χρημάτων, ὁ δὲ δόξης ἐφιέμενος τῆς ἀπὸ τῶν σημείων, ἐξέπιπτον καὶ ἀπώλοντο. βίου δὲ ἐπιμέλεια καὶ ἀρετῆς ἔρως, οὐ μόνον οὐ τίκτει τοιαύτην ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ καὶ ὄντων ἀναιρεῖ. ἐὰν αὐτὸς δὲ ὅτε ἐνομοθέτει τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, τί ἔλεγε; ποιήσατε σημεῖα, ἵνα ἴδωσιν οἱ ἄνθρωποι; οὐδαμῶς. ἀλλὰ τί; Λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὦ Πέτρῳ ὃ οὐκ εἶπεν, Εἰ φιλεῖς με, ποίει σημεῖα· ἀλλὰ ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. καὶ παντοῦ δὲ αὐτὸν προλιμῶν τῶν ἄλλων μὲν Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, πόθεν, εἰπέ μοι, προεπίμα; ἀπὸ τῶν σημείων; ἐπεὶ μὴν πάντες ἐμοίως ἐκάθαιρον τοὺς λεπροὺς, καὶ τοὺς νεκροὺς ἤγειρον, καὶ πᾶσιν ὁμοίως τὴν δόξαν ἔδωκε. πόθεν οὖν εἶχον τὸ πλέον οὗτοι; ἀπὸ τῆς ψυχικῆς ἀρετῆς. ὁρᾷς ὅτι πανταχοῦ βίου χρεία καὶ τὰ σημεῖα τῶν ἔργων ἐπιδείξεως; Ἀπὸ τῶν καρπῶν γὰρ αὐτῶν, φησὶν, ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. τί οὖν τὸν ζωὴν ζωὴν τὴν ἡμετέραν; ἆρα μὴ σημείων ἐπίδειξις, ἢ πολιτείας ἀρίστης ἀκρίβεια; οὐδεὶς ὃν ὅτι τὸ δεύτερον· τὰ γὰρ σημεῖα καὶ τὰ ἀφορμὰς ἐντεῦθεν ἔχει, καὶ εἰς τοῦτο καταλήγει τὸ τέλος. ὁ τε γὰρ βίον ἄριστον ἐπιδεικνύμενος, ἐπιπόνως τὴν ἑαυτοῦ τὴν χάριν· ὁ τε λαμβάνων τὴν χάριν, διὰ τοῦτο λαμβάνει, ἵνα τὸν ἑτέρων διορθώσῃ βίον. ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς τὰ θαύματα ἐσκήνα διὰ τοῦτο ἐποίησεν, ἵνα ἀξιόπιστος φανεὶς ἐντεῦθεν,

ΗΘΙΚΟΝ

Ιωαν. ι. μα.

Πρ. ιγ. κε.

Ματθ. ε. ιε.

Ιωαν. κα. ιε.

Ματθ. ζ. ιθ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκ

ϗ ὡς ἐς ἑαυτ῎ ἑλκύσας, ἀρετ῍ εἰς τ῎ βίον εἰσαγάγῃ. διὸ ϗ πλὴν πλείονα ὑπὲρ τούτου ποιῆται σπουδήν. οὐδὲ γὰρ πῖς σημείοις ἀρκεῖται μόνον, ἀλλὰ ϗ γέενναν ἀπειλῇ, ϗ βασιλείαν ἐπαγγέλλε῍), ϗ τοὺς παρθενίους ἐκείνους ζήτησι νόμους, ϗ πάντα ὑπὲρ τούτου πραγματεύε῍), ἵνα ἰσαγγέλους ἐργάσηται. ϗ τί λέγω, ὅτι ὁ Χριστὸς πάντα τοῦτον ἕνεκεν ποιῇ; οἱ γὰρ εἰ πις ἔδωκεν, εἰπέ μοι, ἄρρενα, νεκροὺς ἀναστήσας ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ἢ διὰ τοῦ ὄνομα αὐτοῦ ἀποθανῇ, τί δὲ ἐδέξω μᾶλλον; οὐκ οὖν ἦν δῆλον ὅτι τὸ δεύτερον; ϗ μᾶλλον τὸ μὴ σημεῖόν ἐστι, τὸ δὲ ἔργον. τί δέ, εἰ τις οἱ παρθένοι ἔθηκε ποιῆσαι χόρτον χρυσοῦν, ἢ δωρησάμενος πάντων τῶν χρημάτων ὡς χόρτον καταφρονῆσαι, οὐκ οὖν τοῦτο ἐδέξω μᾶλλον; ϗ μάλα εἰκότως. τοῖς γὰρ τοιούτοις τοῦτο οὐ μάλιστα ἐπιτάττει. εἰ μὴ γὰρ εἶδον τὸν χόρτον χρυσοῦν γινόμενον, καὶ ἐπεθύμησαν καὶ αὐτοὶ λαβεῖν τὴν δύναμιν, ὥσπερ ὁ Σίμων, ϗ ἠυξήθη αὐτοῖς ὁ τῶν χρημάτων ἔρως. εἰ δὲ εἶδον ὡς χόρτον τὸν χρυσὸν πάντας καταφρονοῦντας καὶ ὑπερορῶντας, πάλιν αὖ τῆς νόσου τούτης ἀπηλλάγησαν. ὁρᾷς ὅτι ὁ βίος μᾶλλον ὠφέλησε δυνάτην; βίον δὲ λέγω νῦν, οὐχὶ αὖ νηστείας, οὐδὲ δι᾽ σάκκου ϗ σποδὸν ὑποστρώσης· ἀλλ᾽ ἐὰν χρημάτων ὑπερίδῃς, ὡς ὑπερίδειν χρή· ἐὰν φιλοσοφήσῃς· ἐὰν δῷς πεινῶντι ϗ ἄρτον σου· ἐὰν θυμοῦ κρατήσῃς· ἐὰν κενοδοξίαν ἐκβάλῃς· ἐὰν βασκανίαν ἀνέλῃς. ὅπου ϗ αὐτὸς ἐπαίδευε. Μάθετε γάρ, φησιν, ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· [ϗ] οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐνήστευσα. καίτοι εἶχεν εἰπεῖν τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἀλλ᾽ οὐ λέγει τοῦτο· ἀλλ᾽ ὅτι πρᾶός εἰμι ϗ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. καὶ πάλιν πέμπων ἀγγέλους, οὐκ εἶπεν, ὅτι νηστεύετε· ἀλλὰ πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε. χρημάτων μοί τοι ἕνεκεν πολλοῦ ἀκρίβειαν ἀπῄτησε, λέγων· Μὴ κτήσησθε χρυσὸν ἢ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. ταῦτα δὲ λέγω, οὐχὶ νηστείαν κακίζων (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ σφόδρα ἐπαινῶ· ἀλλ᾽ ὅταν τῶν ἄλλων ἡμαρτημένων ταύτην νομίζητε ἀρκεῖν εἰς σωτηρίαν ὑμῖν, τὸ ἔσχατον τοῦ χορτοῦ τῆς ἀρετῆς ἔχουσαν μέρος. τὸ γὰρ μέγιστον, ἀγάπη ἐστὶ καὶ ἐλεημοσύνη, ἢ ϗ πρόγονοι ὑπερῆκόντισεν. ὥστε εἰ βούλει ἀποστόλων ζηλωτὴς εἶναι ἴσος, οὐδὲν ὁ κωλύων. ἀρκεῖ γὰρ ταύτην τὴν ἀρετὴν ἐπιμελῶς μόνον, μηδὲν ἔλαττον ἐκείνων ἔχειν. μηδεὶς τοίνυν εἰς σημεῖα δράσειν ἐλθέτω. ἀλλεῖ μὲν γὰρ ὅταν ἐξελαθῇ σώματος δαίμων· πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅταν ἁμαρτίας ἀπαλλαγῇ πολυθρύλλητον ἴδῃ ψυχήν. ϗ γὰρ αὕτη ἐστὶν ἡ δύναμις ἐκείνη ἡ μεγάλη. διὰ ταύτην ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς, ἵνα ταύτην καταλύσῃ. ϗ γὰρ αὕτη τὸν θάνατον εἰσήγαγε. διὰ ταύτην τὰ ἄνω κάτω γέγονεν. δεῦρο τοίνυν ταύτην ἐξέλῃς, ἐξέκοψας δὲ διὰ βόλου τὰ νοῦσα, ζωώτερος αὐτὸς τῇ κεφαλῇ, κατέλυσας αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν ἅπασαν, διέπασας δὲ στρατόπεδον, ἀπόντων σημείων ἐπεδείξω σημεῖον μεῖζον. οὐκ ἐμὸς οὗτος ὁ λόγος, ἀλλὰ τοῦ μακαρίου Παύλου. Εἰπὼν γὰρ, Ζηλοῦτε τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα, ϗ ἔτι καθ᾽ ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι, οὐκ ἐπήγαγε σημεῖον, ἀλλ᾽ ἀγάπην, τὴν πάντων ῥίζαν τῶν ἀγαθῶν. δεῦρο τοίνυν ταύτην ἀσκήσωμεν, ϗ τὴν οὐ ταύτης φιλοσοφίαν ἅπασαν, οὐδὲν δεηθησόμεθα σημείων· ὥσπερ οὖν ἐὰν μὴ ἀσκήσωμεν, οὐδὲν κερδανοῦμεν ἀπὸ τῶν σημείων. ταῦτ᾽ οὖν ἅπαντα συνοοῦντες, ἀφ᾽ ὧν ἔγενοντο οἱ ἀπόστολοι μεγάλοι, ταῦτα ζηλώσωμεν. πόθεν οὖν ἐγένοντο οὗτοι μεγάλοι; ἀκούσον λέγοντος Πέτρου· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, ϗ ἠκολουθήσαμέν σοι. τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ἄκουσον ϗ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος αὐτοῖς· ὅτι ὅταν δώδεκα θρόνους καθίσεσθε· ἐπὶ ὅλῃ πῆς ὅσις ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἑκατονταπλασίονα λήψεται ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ϗ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ἀπόντων τοίνυν ἑαυτοῦ ἀποστήσαντες τοῦ βιωτικοῦ, ἀναθώμεθα ἑαυτοὺς τῷ Χριστῷ, ἵνα ϗ τῶν ἀποστόλων γενώμεθα ἴσοι ϗ τὴν ἀπόφασιν τὴν αὐτοῦ, ϗ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπολαύσωμεν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ϗ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ.

Ματθ. ια. κθ. Λουκ. ι. δ. α. Κορ. ιβ. λα. Ματθ. ιθ. κζ. κπ. κθ.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. μζ. 34 ΤΑΥΤΑ ΠΑΝΤΑ ΕΛΑΛΗΣΕΝ Ο ΙΗ-
σοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει
αὐτοῖς· 35 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέ-
γοντος· ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐξερεύξομαι κεκρυμμένα
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Ὁ δὲ Μάρκος φησὶν, ὅτι καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν, ἐλάλει αὐτοῖς Μαρκ. δ. λγ.
λόγον ἐν παραβολαῖς. Εἶτα δεικνὺς οὐδὲν αὐτὸν κομψοτομοῦντα, εἰσά- χ. ἑαυτὸν
γει τὴν προφητείαν καὶ ὅτων προφωνοῦντα τὴν διδασκαλίαν Ἔφην. καὶ διδάσκων ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ τὴν γνώμην, ὅτι οὐκ ἵνα ἀγνοῶσιν, ἀλλ' ἵνα αὐτοὺς εἰς ἐρώτησιν ἄγῃ, οὕτω διελέγετο, ἐπῄναγε· καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς. καίτοιγε πολλὰ χωρὶς παραβολῆς εἶπεν· ἀλλὰ τότε οὐδέν. καὶ ὅμως οὐδεὶς αὐτὸν ἠρώτησε. καίτοιγε ὡς προφήτας πολλάκις ἠρώτων, ὡς τὴν Ἰεζεκιήλ, ὡς ἑτέρους πολλούς. ὅτοι γε οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίουν· καίτοιγε ἴνα μὰ τὰ Εἰρηνικὰ ἐν τῷ Εἰς ἀγωνίαν αὐτοὺς ἐμβάλῃ καὶ διεγείρειν πρὸς τὴν ἐρώτησιν. καὶ γὰρ κόλασιν μείζω ὑπείλησεν οἱ παραβολαί. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὅτως ἐκινήθησαν. διὰ καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἀπῆλθε.

36 Τότε γάρ, φησὶν, ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἀπῆλθεν Εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ οὐδεὶς ἔπεται τῶν γραμματέων· ὅθεν δῆλον, ὅτι διὰ οὐδὲν ἕτερον εἶπεν, ἢ ὥστε ὑπολαβέσθαι. ὅτι δὲ Σωῆναι τὰ λεγόμενα, εἶασεν αὐτοὺς λοιπόν.

Καὶ προσέρχονται οἱ μαθηταὶ αὐτῷ ἐρωτῶντες περὶ τῆς παραβολῆς τῶν ζιζανίων· Καίτοιγε ἔστιν ὅπου βουλόμενοι μαθεῖν καὶ δεδοικότες ἐρωτῆσαι. πόθεν οὖν ἐνταῦθα γέγονεν αὐτοῖς ἡ παῤῥησία; ἤκουσαν ὅτι ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐθαῤῥήσαν. διὰ καὶ ἰδίᾳ ἐρωτῶσιν, οὐ παῤῥησιαζόμενοι, ἀλλὰ τὸ δεσπότου τηροῦντες νόμον. τούτοις γάρ, φησὶν, οὐκ ἐδόθη. καὶ τί δήποτε τὴν τῆς ζύμης καὶ τὸ σινάπεως ἀφέντες παραβολὴν, περὶ ζιζανίων πιυθάνονται; ὡς σαφεστέρας ἐκείνας ἀφῆκαν· ταύτην δέ, ὡς ἐχούσαν σύγκρισιν πρὸς τὴν προειρημένην, καὶ πλέον τι ἐνδεικνυμένην ἐκείνης, μαθεῖν ἠθέλησαν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἐκ δευτέρου τὴν αὐτὴν εἶπεν ἐπιθυμοῦσι μαθεῖν. καὶ γὰρ ἑώρων πολλὴν ἐξ αὐτῆς ἐμφαινομένην τὴν ἀπειλήν. διὰ οὐδὲ ἐγκαλεῖ αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ διαπληροῖ τὰ Εἰρηνικά. καὶ ὅπου ἔλεγεν ἀεὶ, ὅτι ἐμὲ ὁ διάβολος οὐ δύναται τὴν ῥῆσιν ἐπεξιέναι δεῖ, ἐπεὶ πολλὰ τὰ ἄτοπα ἔλεγεν, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐνταῦθα παιδεύων ἡμᾶς, ὅπως δέχεσθαι τὸν διάβολον. οὐδὲ γὰρ λέγει, τίνες εἰσὶν οἱ δοῦλοι οἱ προσελθόντες· ἀλλὰ δεικνὺς ὅτι ἀκολουθίας τινὸς ἕνεκεν αὐτοὺς παρεῖληφε καὶ τὴν παραβολὴν, σκοπὸν ἀφεὶς ὃ μέσον, τὰ κατεπείγοντα ἑρμηνεύει καὶ συνέχοντα μάλιστα, καὶ διὰ ἃ ἡ παραβολὴ εἴρηται, δεικνὺς αὐτὸν ὄντα κριτὴν καὶ κύριον τοῦ πρωτος. χ. κτησιν

37 Καὶ ἀποκριθεὶς, φησὶν, εἶπεν αὐτοῖς· ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου·

38 Ὁ δὲ ἀγρός, ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια, οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ·

39 Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρων αὐτά, ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς ἐστὶν, ἡ συντέλεια τοῦ αἰῶνος· οἱ δὲ θερισταί, ἄγγελοί εἰσιν.

40 Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ καίεται· οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. 41 Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

42 Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

43 Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν, ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

Ὅταν γὰρ αὐτὸς ἢ ὁ πειρῶν καὶ ὁ ἀγορὰν τὰ ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ τῆς βασιλείας τῆς ἑαυτοῦ ζωάγῃ, δῆλον ὅτι καὶ ὁ παρὼν κόσμος αὐτοῦ ἐστι. σκέπει δὲ αὐτὸν φιλανθρωπίαν ἄφατον, καὶ δὲ πρὸς ὑπεργασίαν ἐπιρρέπες, καὶ δὲ πρὸς κόλασιν ἠλλοτριωμένον. ὅταν μὲν γὰρ πειρᾷ, δι' ἑαυτοῦ πειρᾷ· ὅταν δὲ κολάζῃ, δι' ἑτέρων, τουτέστι, τῶν ἀγγέλων. Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν, ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Οὐκ ἐπὶ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ἐπὶ τούτου τοῦ ἄστρου φανερώτερον οὐκ ἴσμεν ἕτερον, τοῖς γνωρίμοις ἡμῖν κέχρηται παραδείγματι.

Ιω. δ. λε. καὶ τοιγε ἀλλαχοῦ φησι τὸν θερισμὸν ἤδη πεπηγέναι, ὡς ὅταν λέγῃ πρὸς τοὺς Σαμαρείτας· Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμόν ἤδη. καὶ πάλιν,

Λουκ. ι. 6. Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. πῶς οὖν ἐκεῖ μὲν ἤδη τὸν θερισμὸν πεπηγέναι φησίν, ἐνταῦθα δὲ μέλλειν τὸν θερισμὸν εἶπε; καὶ ἄλλο σημαινόμενον. Ἐπὶ πῶς ἀλλαχοῦ εἰπών, [ὅτι] ἄλλος ἐστὶν ὁ πειρῶν, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων· ἐνταῦθα [δὲ] ἑαυτὸν φησὶν εἶναι τὸν πειρῶντα; ὅτι καὶ κεῖ οὐκ ἐαυτῷ, ἀλλὰ προφήταις ἀποστόλοις ἀνταγγελλόντων ἔλεγε, καὶ ὅτι τῶν Ἰουδαίων καὶ Σαμαρειτῶν. καὶ γὰρ καὶ τῶν προφητῶν αὐτὸς ἔπειρεν. ἔστι δὲ ὅπου καὶ θερισμὸν ἐπὶ κακοῦ αὐτὸ τοῦτο καλεῖ, πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο αὐτὸ ὀνομάζων. ὅταν μὲν γὰρ τὴν πειθὼ ἐπὶ τὴν ὑπακοὴν τῶν ὑπακουσάντων λέγῃ, θερισμὸν δὲ πρᾶγμα καλεῖ, ὡς δὴ πολὺν ἀπηρτίσας· ὅταν δὲ τὸν καρπὸν ὀπτίζητε τὴν ἀκροάσεως, καὶ ἐνταῦθα καὶ τὸν θερισμὸν τὸν τελειωτήριον λέγων. καὶ πῶς ἀλλαχοῦ φησιν·

α. Θεσσ. δ. 15. ὅτι πρόσεστι οἱ δίκαιοι ἁρπάζονται; ἁρπάζονται μὲν γὰρ προσηνωμένου τῷ Χριστοῦ· παραδίδονται δὲ ὅτι κολάσει, ἐπὶ τότε εἰς βασιλείαν ἀγαπᾶν ἀπέρχονται ἐκεῖνοι. ὅπου γὰρ ἐν ἀγαπῇ δεῖ αὐτοὺς εἶναι, ἐνταῦθα ὁ αὐτὸς ἥξει καὶ κρινεῖ πάντας ἀνθρώπους, δοὺς τὴν ἀπόφασιν τούτοις, καθάπερ οἱς βασιλεὺς φύσας μὴ τῶν φίλων αὐτοῦ, πρὸς τὴν μακαρίαν ἐκείνην λῆξιν αὐτοὺς ἄγων. Εἶδες διπλοῦν τὸν κόλασιν ὅσην, τῷ τε καταγέλαστον, τῷ τε τῆς δόξης ἐκπίπτειν ἐκείνης; Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν λοιπόν, χωρισθέντων ἐκείνων, καὶ αὐλοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖ; Εὐφυέστερον ἐκεῖνοι τοὺς Ἑβραίους ἐθήρευον, ὡς ἐπὶ ζωγρίαν. ἀμοιβαῖον γοῦν λέγει αὐλοῖς μὴ χαίρετε, συνήκατε χαίρετε πρώτοις; λέγουσιν αὐτῷ· ναὶ Κύριε. ὅτου μὴ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο κατώρθωσεν ἡ παραβολή, ὃ θεραπικωτέρους αὐτοὺς ποιῆσαι. Τί οὖν φησι πάλιν;

44 Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν ἀγρῷ, οὗ εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας·

46 Ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακεν ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Ὥσπερ ἐκεῖ ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως καὶ ἡ ζύμη μικρόν τινα ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας διαφοράν· ὅτου δὴ καὶ ἐνταῦθα αἱ δύο παραβολαὶ αὗται, ἥ τε τοῦ θησαυροῦ καὶ τοῦ μαργαρίτου. καὶ γὰρ τοῦτο δι' ἀμφοτέρων αἰνίττεται, ὅτι δεῖ τὸ κήρυγμα πάντων πρᾶγμα. καὶ ἐκεῖνο μὲν ἡ τῆς ζύμης καὶ τοῦ σινάπεως πρὸς τὴν δυνάμιν εἴρηται τοῦ κηρύγματος, καὶ ὅτι πρέπεται τῆς οἰκουμένης πάντας· αὕτη δὲ τὸ τίμιον καὶ πολυτελὲς ἐμφαίνουσιν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ὡς σίναπι, καὶ πρέπεται ὡς ζύμη· πολυτελὴς δέ ἐστιν ὡς μαργαρίτης, καὶ μυείαν πρέπει τὴν βαρέπειαν ὡς θησαυρός. Ἃ δὴ πάντα μόνον ἐστὶ μαθεῖν, ὅτι πάντα δεῖ καὶ ἄλλα ἀποδυσαμένους τὸ κηρύγματος ἔχεσθαι· ἀλλ' ὅτι καὶ μὴ χαρᾶς τοῦτο δεῖ πιεῖν καὶ ἀποκτάμενον καὶ ὄντα δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐμπορεία ἐστί, καὶ οὐχὶ ζημία. ὁρᾷς πῶς κέκρυπται καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κήρυγμα, καὶ ἐν τῷ κηρύγματι καὶ ἀγαθά; καὶ μὴ πωλήσῃς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λήσης πάντα, οὐκ ἀγθεφίζεις· καὶν μὴ ψυχὴν τοιαύτην ἔχῃς μεμεριμνημένην καὶ ζητοῦσαν, ἐυχ ὑρίσκῃς. δύο τοίνυν δεῖ παρεσκευάσθαι, καὶ ὃ τῶν βιωτικῶν ἀπέχεσθαι, καὶ ὃ ἐπιζητούμενον εἶ). ζητοῦντι γάρ, φησι, καλοὺς μαργαρίτας· ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον πέπρακε πάντα, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. μία γάρ ἐστιν ἡ ἀληθὴς καὶ οὐ πολυμερὴς. καὶ καθάπερ ὁ τὸν μαργαρίτην ἔχων, αὐτὸς μὲν οἶδεν ὅτι πλουτεῖ, τοῖς δὲ λοιποῖς οὐκ ἔστι γνώσιμος πολλάκις τῇ χειρὶ κατέχων (οὐ γάρ ἐστιν ὄγκος σώματος) οὕτω δὴ καὶ ὁ τὸ κηρύγματος· ⓐ μὲν αὐτὸ κατέχοντες ἴσασιν ὅτι πλουτοῦσιν· ⓑ δὲ ἀπιστοῦντα θησαυρὸν οὐκ εἰδότες τοῦτον, καὶ ⓒ πλοῦτον ἡμῶν ἀγνοοῦσιν. εἶπα ἵνα μὴ θαρρῶμεν τῷ κηρύγματι μόνον, μηδὲ ἀρκεῖ τὴν πίστιν μόνην νομίζωμεν εἰς σωτηρίαν ἡμῖν, λέγει καὶ ἑτέρωθι φοβερὸν τὸ βολίον. ποίαν δὴ ταύτην; τὴν τῆς σαγήνης.

47 Ομοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ·

48 Ἣν ἀνενέγκαντες εἰς τὸν αἰγιαλόν, καθίσαντες καὶ συλλέξαντες τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖον ἔβαλον, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Καὶ τί διέσηκεν αὕτη τῆς τῶν ζιζανίων παραβολῆς; ἐκεῖ γάρ οὐκ ⓐ μὲν σώζονται, ⓐ δὲ ἀπόλλυται· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖ πονηρῶν δογμάτων αἵρεσιν· ἐνταῦθα δὲ τούτου δέ, ἀλλὰ τὸ μὴ προσέχειν τοῖς λεγομένοις· οὗτοι δέ, ἀλλὰ βίου πονηρίαν· οἱ πρῶτον εἰσὶν ἀθλιώτεροι, τῆς μὲν γνώσεως ὑπερτυχόντες καὶ ἀληθοῦντες, οὐ δυνηθέντες δὲ οὐδὲ οὕτω σωθῆναι. καίτοι γε ἀμαχοῦ φησιν, ὅτι αὐτὸς ἀφορίζει ὁ ποιμήν· ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν ἀγγέλους τοῦτο ποιοῦ φησιν, ὡς ὅτι τῶν ζιζανίων. Τί οὖν ἐστι, ποτὲ μὲν αὐξῆς παχύτερον ἀφιέναι), ποτὲ δὲ ὑψηλότερον. καὶ ταύτην, οὐδὲ ἐρωτηθεὶς, τὴν παραβολὴν ἑρμηνεύει, ἀλλ' αὐτόματος ἀπὸ τῆς μέσης αὐτὴν ἐγνώρισε, καὶ τὸ φόβον ἤυξησεν. ἵνα γάρ μὴ ἀκούσας ὅτι τὰ σαπρὰ ἔβαλον ἔξω, ἀκίνδυνον εἶ) τὴν ἀπώλειαν νομίσῃς, ἀφ' τῆς ἑρμηνείας ἔδειξε τοῖς κόλασιν, εἰπών· ὅτι εἰς κάμινον βαλοῦσι, καὶ ⓒ βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, καὶ τὸ ὀδυνῶν ἄῤῥητον ὄσαν ἐνέφηνεν. Εἶδες πόσαι τῆς ἀπωλείας αἱ ὁδοί; ἡ μὲν τῆς πέτρας, ἡ δὲ τῶν ἀκανθῶν, ἡ δὲ τῆς ὁδοῦ, ἡ δὲ τῶν ζιζανίων, ἡ δὲ τῆς σαγήνης. οὐκ ἄρα ἀπεικότως ἔλεγεν, ὅτι ὀλίγοί ἐστιν ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν ⓐ" εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. Ταῦτα τοίνυν εἰπών, καὶ εἰς τὸ φοβερὸν καταπλείσας τὸν λόγον, καὶ πλείονα ταῦτα δείξας (μᾶλλον γὰρ ἀνδιέτεινε) φησί· Ματθ. ζ. ιγ. ιβ. ἀπερχόμενοι

51 Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναί, Κύριε. Εἶπα ὑμῖν συνῆκα, πάλιν αὐτοὺς ἐπανῆγε, λέγων·

52 Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

ἴσ. ἐκκλείει Διὸ καὶ ἀμαχοῦ φησιν· Ἀποστελῶ ὑμῖν σοφοὺς καὶ γραμματέας Εἶδες πῶς οὐκ ἐγκλείει τὸν παλαιὸν, ἀλλὰ καὶ ἐγκωμιάζει [καὶ δημιουργεῖ] θησαυρὸν αὐτὸν καλῶν; ὥστε Ματθ. κγ. λδ. ὅσοι τῶν θείων εἰσὶν ἄπειροι γραφῶν, οὐκ ἂν εἶεν οἰκοδεσπόται, ὅσοι μήτε αὐτοὶ ἔχουσι, μήτε παρ' ἑτέρων λαμβάνουσιν, ἀλλὰ περιορῶσιν ἑαυτοὺς λιμῷ φθειρομένους. οὐχ οὗτοι δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ⓐ αἱρετικοὶ ἐκτὸς εἰσὶ τοῦ μακαρισμοῦ τούτου. οὐ γὰρ ἐκβάλλουσι καινὰ καὶ παλαιά. οὐδὲ γὰρ ἔχουσι τὰ παλαιά, διὰ οὐδὲ καινά· ὥσπερ οὖν ⓐ καινὰ οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ παλαιὰ ἔχουσιν, ἀλλ' ἑκατέρων ἐστέρηνται. Ταῦτα γὰρ ἀλλήλων συνδέδεται καὶ συμπλέκεται.

Ἀκούσωμεν τοίνυν ὅσοι τῆς τῶν γραφῶν ἀμελοῦμεν ἀναγνώσεως, ὅσῳ ἐκκοπτόμεθα βλάβῃ, ὅσῳ πενίᾳ. πότε γὰρ τῆς διὰ τῶν ἔργων ὑπολειφθήμεθα πολιτείας, ⓐ μηδὲ αὐτὰς τοὺς νόμους εἰδότες, καθ' οὓς πολιτεύεσθαι χρή; ἀλλ' ⓐ μὲν πλουτοῦντες, ⓐ δὲ χρήματα μεμισηκότες, ζωεχῶς ὠνιάσουσιν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια, ὥστε μὴ σπουδαῖα γένεσθαι

ΗΘΙΚΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σὺ ὃ σιτὸς χοιρεπώτερον ὁρᾷν τὴν λιμηνομβίλιν σε τὸ ψυχίον, οὐκ ἀτυγχάνεις βδελλίοις, οὐ βραχρύῃ τὴν λύμβιν, ὁ καλλωπίζεις σε τὸ ψυχίον, οὐκ ἐπισκοπεῖς ζωεχῶς τὴ εἰκόνα τῆς ἀρετῆς, ἢ τὰ μέλη αὐτῆς καταμαθάνεις ἢ τὴν κεφαλίν; ἢ γὰρ ἢ κεφαλὴν ἔχει ἢ μέλη πάντος σώματος βέλτιον καὶ καλῶς ὑπερπέτερα. Διὸ φῶν ἡ κεφαλή,
Ματθ. ε. γ. φησι, τῆς ἀρετῆς; ἡ ταπεινοφροσύνη. διὰ τὰ ἀπ' αὐτῆς ἀρξεται ὁ Χριστὸς λέγων· Μακάριοι οἱ πτωχοί. αὕτη ἡ κεφαλὴ ὁ κόμας ἔχει ἢ βοστρύχους, ἀλλὰ κάλλος τοιοῦτον, οἷ τὸ
Ησ. ξς. α. β. Θεὸν ὑπαστάσασθαι. Επὶ τίνα γὰρ ἐπιβλέψω, φησίν, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πραῦν καὶ ταπεινὸν
Ψαλμ. λγ. ιη. καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους; καὶ, Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς δικαίους τῆς γῆς. καὶ, Εγγὺς Κύριος τοῖς
Ψαλμ. λδ'. ιθ. συντετριμμένοις τὴν καρδίαν. αὕτη ἡ κεφαλή, αὐτὴ τειχῶν καὶ κόμης, θύματα φέρει τῷ
Ψαλμ. ν. ιζ. Θεῷ κεχαρισμένα. βωμός ἐστι χρυσοῦς, καὶ θυσιαστήριον πνευματικόν. Θυσία γὰρ τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον. αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς σοφίας μήτηρ. διὰ ταύτην ἔχει τις, καὶ τὰ λοιπὰ ἕξει. Εἶδες κεφαλήν, οἵαν οὐδέποτε εἶδες; βούλει καὶ ὃ πρόσωπον ἰδεῖν, μᾶλλον δὲ μαθεῖν; σκοπῶ μάθε πέως αὐτὸ τὸ χρῶμα τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὑδατῆς καὶ πολλὴν ἔχον τὴν χάριν,
Σειρ. λβ. ια. καὶ μάθε πόθεν ζωίζεται. πόθεν οὖν ζωίζεται; ἀπὸ τῶν αἰσχύνεσθαι καὶ ἐρυθριᾶν. διὰ καὶ
Ματθ. ε. η. φησὶ· Πρὸ αἰσχυντηροῦ πρόσελθέτω χάρις. τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον πολὺ κατέχει τὸ κάλλος. κἂν μυρία μίξῃς χρώματα, οὐκ ἐργάσῃ τοιαύτην ὥραν. Εἰ δὲ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰδεῖν βούλει, ὁρᾷ κοσμιότητι καὶ σωφροσύνῃ μετ' ἀκριβείας ὑπογεγραμμένους. διὰ καὶ οὕτω καλεῖ καὶ ὀξυδερκῆ γίνου), ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Κύριον ὁρᾶν. Μακάριοι γάρ, φησίν, οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται). τόμα δὲ αὐτῆς, σοφία καὶ ζωάσεις, καὶ τὸ πνευματικοὺς ὕμνους εἰδέναι· καρδία δὲ, γραφῶν ἐμπειρία καὶ δογμάτων ἀκριβῶν διατήρησις καὶ φιλοθεοφρία τὸ κεντρότης. καὶ καθάπερ ταύτης μὴ σὺν ἔνι ζῆσαι, οὐδὲ ἐκείνης χωρὶς σωθῆναι ἔνι ποτέ. καὶ γὰρ ἐκεῖθεν πτῶτα λίκλε) καλά. Εἰσὶν αὐτῇ καὶ πόδες καὶ χεῖρες, τῶν ἀγαθῶν ἔργων αἱ ὑπιδείξεις· ἔστιν αὐτῇ καὶ ψυχή, ἡ εὐσέβεια· ἔστιν αὐτῇ καὶ σῶμα χρυσοῦν καὶ ἀδάμαντος στερρότερον, ἡ ἀνδρεία, τὸ πτῶτα ἀλῶναι οὐκ ἔθελον, ἢ τοῦτο περιβραγῶναι τὸ σῶμα. Τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἐν ἐγκεφάλῳ καὶ καρδίᾳ, ἡ ἀγάπη ἐστί. βούλει καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων δείξω σοι τὴν εἰκόνα; σύνοισόν μοι τὸν αὐτὸν τὸν εὐαγγελιστὴν καίτοι τὰ πτῶτα αὐτὰ βίον ἀνάγραπτον ἔχομεν, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐξ ὀλίγων "ἔνεστιν αὐτὰ τὴν εἰκόνα ἰδεῖν ὡραλαμπουσαν. ὅτι μὲν ταπεινὸς καὶ συντετριμμένος ἦν, ἄκουσον μετὰ τὸ εὐαγγέλιον τελώνου ἑαυτὸν καλοῦντα. ὅτι δὲ καὶ ἐλεήμων, ὅρα πτῶτα ἀποδυσάμενον καὶ ἀκολουθήσαντα τῷ Ιησῦ. ὅτι δὲ καὶ εὐσεβής, δῆλον ἀπὸ τῶν δογμάτων. καὶ τὴν συνέσεν δὲ αὐτὰ ἀφ' ὧν συνέθηκεν εὐαγγελίου ῥᾴδιόν ἐστιν ἰδεῖν, καὶ τὴν ἀγάπην (τῆς γὰρ οἰκουμένης ἐπεμελήσαντο) καὶ τὴν τῶν ἔργων τῶν ἀγαθῶν ὑπόδειξιν, ἀπὸ τοῦ θέλου ἐφ' ὃ μέλλει καθίζεσθαι· καὶ τὴν ἀνδρείαν δὲ, ἐξ ὧν χαίρων ὑπέστρεψεν ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου. ζηλώσωμεν τοίνυν τὴν ἀρετὴν ταύτην, καὶ μάλιστα πτώτων τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ ἐλεημοσύνην, ὧν ἄνευ σωθῆναι οὐκ ἔνι· καὶ δηλοῦσιν αἱ πέντε παρθένοι, καὶ μετ' ἐκείνων ὁ Φαρισαῖος. χωρὶς μὲν γὰρ παρθενίας, δυνατὸν βασιλείαν ἰδεῖν· χωρὶς δὲ ἐλεημοσύνης, ἀμήχανον. τῶν γὰρ ἀναγκαίων τοῦτο ἐστὶ καὶ συνεχόντων τὸ πᾶν. οὐκ ἄρα ἀπεικότως καρδίαν αὐτὸ κεκλήκαμεν ἀρετῆς. ἀλλ' ἡ καρδία αὕτη, ἐὰν μὴ πᾶσι χρηστὴ πνεῦμα, ταχέως σβέννυται· ὥσπερ οὖν καὶ ἡ πηγή, ἐὰν μὴ ἔχῃ συνεχῆ τὰ νάματα πρὸς ἑαυτῆς, σήπεται· οὕτω καὶ τὸ πλουτοῦντες, ὅταν πρὸς ἑαυτοῖς τὰ ὄντα κατέχωσι. διὰ τοῦτο ἐν τῇ κοινῇ συναθροίᾳ λέγομεν· πολλὴ ἡ σῆψις τοῦ πλούτου τοῦδε δεινή· καὶ ὁ λέγομεν, πολλὴ ἡ ἀφθονία, πολὺς ὁ θησαυρός. οὐ γὰρ σῆψίς ἐστιν, ὡς ἐπὶ τῶν κεκλεισμένων, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ πλούτου· οὐ γὰρ τὰ ἱμάτια κείμενα φθείρεται, καὶ τὸ χρυσίον ἰοῦται, ἐν ὁ σῖτος ἀναβιβρώσκεται, καὶ ἡ ψυχὴ ὁ τοῦτα ἔχοντος τούτων ἀπομύων μᾶλλον τῆς φθορᾶς καὶ ἰοῦται καὶ σήπεται). κἂν ἐλεήσῃς φιλαργύρου ψυχὴν

κβ. ἔστιν

κβ. βιβρώσκεται,

χλω εἰς τὸ μέσον ἐξενεγκεῖν, καθάπερ ἱμάτιον· οὐκ μυείων βρωτὴν σκωλήκων ἢ σὴς ἔχον οὐδὲν ὑγιές, ὅπως ἀρήσεις ὀφθ. τετευπημένω πρώτοθεν αὐτὴν οὐκ φερνίδων, οὐκ τῶν ἀμβρτημάτων σεσηπυῖαν ἢ ἰωμένω. Ἀλλ' ἀχρὶ τῶν πένητος τοιαύτη, τῶν πένητος τῶν ἐκόντος· ὃς ἀποσίλβει μὲν ὡς χρυσίον, λάμπει δ' ὥσπερ μαργαρίτης, φύσει δ' ὥσπερ ῥόδον. ὁ γὰρ ἔστιν
χ. ὥσπερ 5 ἐκεῖ σής, ὁ ἔστιν ἐκεῖ κλέπτης, ὁ ἔστι φερνὶς βιωτική· ἀλλ' ὡς ἄγγελοι οὕτω πολιτεύονται. βούλει τῆς ψυχῆς ταύτης τὸ κάλλος ἰδεῖν; βούλει τῆς πενίας τὸ πλοῦτον κατανοῆσαι; σὺκ ὀπτάνει ἀνθράκων, ἀλλὰ δαίμονιν ὀπτάνει· ὁ πρίσασθαι βασιλεῖ, ἀλλὰ πρέσβυς Θεοῦ ὁ στρατεύεται μὴ φονεύων, ἀλλὰ στρατεύεται μὴ ἀγγέλων· σὺκ ἔχει χιτῶνα καὶ δύο καὶ τρία καὶ εἴκοσιν, ἀλλὰ τοιαύτην ὑποείδει, ὡς τὸν κόσμον ἅπαντα μηδὲν εἶναι νομίζειν· σὺκ
10 ἔχει θησαυρόν, ἀλλὰ τὸν οὐρανόν· οὐ δοῦλος δούλων, μᾶλλον δ' ἔχει δούλους τοὺς πάντας, ἔχει δούλους τοὺς βασιλέων κρατούντας λογισμούς. ὁ γὰρ ὀπτάνων τὴν τοιαύτην ἀλυσίδα τὸν ἐκφεύγων, σὺκ αὐτὸν κατέπηγεν ὁ λογισμός, καὶ ἀνυπόβλεφα οὐ τολμᾷ. βασιλείαν δὲ καὶ χρυσὸν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, καθάπερ παίδων ἀθύρματα γελᾷ, καθάπερ ἔχεις τὰ ἀστραγάλους καὶ κεφαλὰς καὶ σφαίρας, ὅταν ταῦτα πάντα ἡγεῖται εἶναι οὐκ ἀναφέροντα. ἔχει γὰρ
15 κόσμον, οὐ σὺ δὲ ἰδεῖν ἐν τούτοις παίζοντες δυνάμεθα. Οἱ τοίνυν τὸν πένητος τούτου βέλτιον φρονοῦντ' οὐκ ἔδαφος γοῦν ἔχει τὸν οὐρανόν. Εἰ δὲ τὸ ἔδαφος τοιοῦτον, ἐννόησον τὸ ὄρφνος. ὃς δὲ σὺκ ἔχει ἵππους καὶ ὀχήματα. τί γὰρ αὐτοῦ τούτων χρεία, ὃς μέλλοντι ὅτι τῶν νεφελῶν ὀχεῖσθαι καὶ μετὰ τῶν Χερουβὶμ εἶναι; ταῦτ' οὖν ἐννοήσαντες, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, σκῆνος ζητῶμεν τὸ πλοῦτον καὶ τὴν ἀνάλωτον εὐπορίαν, ἵνα καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτύχωμεν,
20 χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μη. 53 ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΟΤΕ ΕΤΕΛΕΣΕΝ Ο Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν.

25

Τίνος ἕνεκεν εἶπε, ταύτας; ἵνα μὴ καὶ ἄλλας ἐμάνθανεν ἐρᾷν. Τίνος δὲ ἕνεκεν καὶ μεταβαίνει; πάντα γὰρ τὸν λόγον σπεῖραι βουλόμενος.

54 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν. Καὶ ποίαν πατρίδα αὐτοῦ καλεῖς; ἐμοὶ δοκεῖ, τὴν Ναζαρέτ. ὁ γὰρ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, φησίν· ἐν δὲ Καπερναούμ ἐποίησε σημεῖα. διὰ τί καὶ ἔλεγε· Καὶ σὺ Καπερναούμ, μὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ, τῶν αὐτῶν σημείων καθυφίησιν, ὥστε μὴ εἰς πλείονα αὐτοὺς φθόνον ἐκκαῦσαι, μηδὲ κατακρίναι μείζονος τῆς ἀπιστίας ὀπτεινομένης· διδασκαλίαν δὲ ποιεῖται), τῶν σημείων σὺκ ἔλαττον θαῦμα ἔχουσαν. ἃ γὰρ πάντα ἀνόητοι, δεῖν θαυμάσαι καὶ ἐκπλαγῆναι τῶν λεγομένων τὴν δύναμιν, ὅτοι δὲ τοὐναντίον ἐξυβτελίζουσιν αὐτὰ ἀπὸ τοῦ δοκοῦντος εἶναι παῤῥησίας, κἀντεῦθεν πολλὰ τούτων παραδείγματα ἔχοντες ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, καὶ πατέρων ἀσήμων γυναῖκας ἐσχηκότες παῖδας. ἢ γὰρ ὁ Δαβὶδ ὑπέλαβε πῶς ἐκ γεωργοῦ τοῦ Ἰεσσαὶ· ἢ ὁ Ἀμὼς, ἀπόλυε, ἢ [αὐτὸς] οὗτος ἀπόλλυε· ἢ ὁ Μωϋσῆς ἦ ὁ νομοθέτης, σφόδρα αὐτὸν ἀποδέοντα ἔχε πατέρα. δεῖν οὖν ἐννοήσαντα τοῦτο μάλιστα προσκεῖσθαι, καὶ ἐκπλήττεσθαι, ὅτι τοιούτων ὢν τοιαῦτα ἐφθέγγετο (οὐδηλον γὰρ, ὅτι σὰρξ ἐξ αὐτῆς ἐπιμιξίας ἦν, ἀλλὰ θείας χάριτος) καὶ ἀφ' ὧν ἔδει θαυμάζειν, ἀπὸ τούτων καταφρονοῦσι. Συνεχῶς δὲ τῆς συναγωγῆς ὀπτανομένης, ἵνα μὴ ἀπὸ πάντος ὅτι τῆς ἐρήμου ἐμπεσόντος αὐτὸν μᾶλλον κατηγορήσωσιν, ὡς

Matθ. ια. κγ. καὶ Λυκ. ι. ιε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποφιζοντος καὶ τῇ πολιτείᾳ μαχομένου. ἐκπλησσόμενοι τοίνυν καὶ ἐν ἀπορίᾳ ὄντες ἔλεγον·

Πόθεν αὕτη ἡ σοφία τούτῳ καὶ αἱ δυνάμεις; Ἤτοι τὰ σημεῖα δυνάμεις καλοῦντες, ἢ καὶ αὐτὸν τὸν σοφίαν.

55 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; Οὐκοῦν μεῖζον τὸ θαῦμα, καὶ μείζων ἡ ἔκπληξις. Οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαρία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας;

56 Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ, οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν τούτῳ ταῦτα;

57 Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁρᾷς ὅτι ἐν τῇ Ναζαρὲτ διελέγετο. οὐχὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, φησιν, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνά εἰσιν; καὶ πῶς τοῦτο; ἐντεῦθεν γὰρ ὑμᾶς μάλιστα εἰς πίστιν ἀναγεσθαι ἔδει. ἀλλὰ γὰρ πονηρὸν ὁ φθόνος, καὶ ἑαυτὸν ἀπατᾷ πολλάκις. ἃ γὰρ ἐγὼ παραδόξα καὶ θαυμαστὰ καὶ ἰσχυρὰ αὐτὸν ἐφελκύσασθαι, ταῦτα ἐκεῖνος ἐσκανδαλίζετο. Τί οὖν ὁ Χριστὸς πρὸς αὐτούς;

Οὐκ ἔστι προφήτης, φησίν, ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

58 Καὶ οὐκ ἐποίησε, φησι, δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. Ὁ δὲ Λουκᾶς φησι, καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ σημεῖα πολλά. καίτοι ποιῆσαι εἰκὸς ἦν. Εἰ γὰρ τὸ θαυμάζεσθαι αὐτὸν προῆγε μᾶλλον (καὶ γὰρ καὶ τότε ἐθαυμάζετο) τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐποίησεν; ὅτι οὐ προὸς ἐπίδειξιν ἔβλεπε τὸν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ προὸς τὸ ἐκείνοις συμφέρον. τοῦτο τοίνυν μὴ προσχωρῶντος, πῶς δὲ ἑαυτῷ, ὥστε μὴ τὴν κόλασιν αὐτοῖς αὐξῆσαι. καίτοι ὅσα μὴ πόσον προὸς αὐτοὺς ἦλθε χρόνον, καὶ πόσα σημείων ἐπίδειξιν. ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἀνέστρεψεν, ἀλλὰ πάλιν ἐξεκαίοντο τῷ φθόνῳ. τίνος οὖν ἕνεκεν καὶ ὀλίγα ἐποίησε σημεῖα; ἵνα μὴ λέγωσιν, ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν· ἵνα μὴ λέγωσι, πολέμιος ἡμῖν ἐστι καὶ ἐχθρὸς, καὶ τὸν οἰκείων διαφορᾷ· ἵνα μὴ λέγωσιν, ὅτι εἰ ἐγεγόνει σημεῖα, καὶ ἡμεῖς ἐπιστεύσαμεν ἄν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐποίησε καὶ ἐπέσχε· τὸ μὲν, ἵνα τὸ αὐτὸν πληρώσῃ· τὸ δὲ, ἵνα μὴ μείζονος κολάσεως καταξίωσῃ. Συνόλως δὲ τῶν λεγομένων τὴν δύναμιν, ὅπου τὸν καὶ τοῦ φθόνου κατεγέλων ὁμοίως ἐθαύμαζον. Ἀλλ' ὥσπερ ὅτι τῶν ἔργων τὸ γινόμενον μέμφονται), ἀλλ' αἰτίας πλάττουσιν οὐκ οὔσας, λέγοντες· Ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ὅτω καὶ ἐνταῦθα, τὸν διδασκαλίαν αἰτιῶνται, ἀλλ' ὅτι τὴν αὐτέλειαν καταφθόρησι τοῦ ἤθους. σὺ δέ μοι σκόπει τὴν ὑπεικείαν τοῦ διδασκάλου, πῶς αὐτοὺς οὐχ ὑβρίζει, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς ἡμερότητος φησιν· οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἔστι, ἀλλὰ προσέθηκε, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ἐμοὶ δοκεῖ καὶ τοῦτο αὐτοῦ αἰνιττόμενος τὸν ἑαυτοῦ τοῦτο προσεξεικένας. ἐν ᾧ τῷ Λουκᾷ καὶ παραδείγματα τούτου τίθησι, λέγων· Οτι οὐδὲ Ἠλίας ἦλθε προὸς οὐδὲ οἰκείους, ἀλλὰ προὸς τὴν ἀλλόφυλον χήραν· οὐδὲ ἐπὶ Ἐλισαίου ἄλλος τις ἐθεραπεύθη λεπρὸς, ἀλλ' ἢ ὁ ἀλλόφυλος Νεεμάν. Ἰσραηλῖται γὰρ οὔτε οὐκ ἔπαθον, οὔτε οὐκ ἐποίησαν, ἀλλ' ἀξιοι. Ταῦτα γὰρ λέγει, παντὸς δεικνὺς τὴν πονηρὰν αὐτῶν διανοίαν, καὶ ὅτι οὐδὲν ἐπ' αὐτοῦ γίνεται κακόν.

κεζ ιδ. 1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ.

Ὁ γὰρ βασιλεὺς Ἡρῴδης ὁ τούτου πατὴρ τετελευτηκὼς ἦν, ὁ τὰ παιδία ἀνελών. οὐχ ἁπλῶς γὰρ ὁ καιρὸς ἐπισημαίνει ὁ θαυμαστικὸς, ἀλλ' ἵνα μάθῃς τὸν φόβον τοῦ τυράννου καὶ τὴν ὀλιγωρίαν. οὐδὲ γὰρ ἐν προσοιμίοις ἐμαθε τὰ κατ' αὐτὸν, ἀλλὰ μετὰ χρόνον ἀπειρον. τοιοῦτοι γὰρ οἱ ἐν δυναστείαις καὶ πλούτῳ ὄγκον προσειληφότες· ὀλίγα ταῦτα μανθάνουσι, διὰ τὸ μὴ πολλοῦ αὐτῶν ποιεῖσθαι λόγον. σὺ δέ μοι σκόπει ἡλίκον ἡ ἀρετή· ὅτι καὶ τετελευτηκότα αὐτὸν δέδοικε, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ προὸς ἀνάστασιν φιλοσοφεῖ.

2 Εἶπε γάρ, φησι, τοῖς παισὶν αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάννης, ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· οὗτος ἠγέρθη ἐκ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκ τ̃ νεκρ̃ν· ⁊ διὰ τ̃το αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτ̣ῷ. Εἶδες τ̃ φόβον ἐπιτεταμμένον; οὐδὲ γὰρ τότε ἐξιπεῖν ἐτόλμησεν ἔξω, ἀλλὰ κ̀ τότε τοῖς οἰκέταις λέγ̀ τοῖς ἑαυτ̃. ἀλλ' ὅμως ⁊ αὕτη ἡ δόξα σαπωτικὴ κ̀ πολλ̃ν. κ̀ γὰρ κ̀ πολλοὶ διέσπασαν ἀπὸ νεκρ̃ν, κ̀ οὐδεὶς οὐδὲν τοιοῦτον ἐἰργάσατο. δοκ̣ῖ δέ μοι κ̀ φιλοτιμίας εἶ) κ̀ φόβ̀ τὰ ῥ̀ήματα. τοιοῦτον γὰρ αἱ ἄλογοι ψυχαί· ἐνδυτίων μίξιν δέχονται παθ̃ν πολλάκις. ὁ δ̃ Λουκ̃ς φησιν, ὅτι Ⓐ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν Ηλίας, ἢ Ιερεμίας, ἢ τ̃ν προφητ̃ν εἷς τ̃ν ἀρχαίων· Λουκ.θ.ζ.π. ⁊ εἰκ̃ς ἦ, ὡς δή τι τ̃ν ἄλλων σοφώτερον λέγων, τοῦτο εἴρηκεν. εἰκὸς δ̃ αὐτὸν προέτερον μὴ προὶ̃ λέγοντας αὐτὸν εἶ) Ⓦ Ιωάννου (πολλοὶ γὰρ κ̀ τ̃το ἔλεγον) ἀρνεῖσθαι κ̀ λέγειν, ὅτι ἐγὼ αὐτ̃ ἀπέκλεινα, φιλοτιμούμενον κ̀ ἀναβρυόμενον. τ̃το γὰρ κ̀ ὁ Μάρκος κ̀ ὁ Λουκ̃ς φησιν, ὅτι ἔλεγλν· ὅτι ἐγὼ Ιωάννου ἀπεκεφάλισα. τ̃ς δ̃ φήμης ἀρθείσης, λοιπὸν κ̀ αὐτὸς ⁊ αὐτὰ λέγ̀ τοῖς πολλοῖς. εἶτα κ̀ τὴν ἰσοτιμίαν ἡμῖν ὁ διαγγελιστ̃ς διηγεῖται. κ̀ τί δή ποτε ὁ προηγουμένως αὐτὴν εἰσήγαγλν; ὅτι κ̀ ἡ πᾶσα προαγματεία αὐτ̃ τὰ περὶ τ̃ Χριστοῦ εἰπεῖν· ⁊ οὐδὲν ἐποιοῦν τοῦτο πάρεργον ἕτερον, πλὴν εἰ μὴ πάλιν εἰς τὸ ἀνθ' ὁμοτελ̃ ἤμυνεν. ἔχουσι δή πού νυν ἐμνημόνευσαν τ̃ς ἰσοτιμίας, εἰ μὴ ⁊ Ⓦ Χριστόν, κ̀ ⁊ ὃ λέγλν Ηρώδην, ὅτι διέσπα ὀκ̀νος. ὁ δ̃ Μάρκος φησὶν, ὅτι σφόδρα ἐλύπα Ⓦ αὐτὸν ὁ Ηρώδης, ⁊ ζ̃ντα ἐλεγχόμενος. τοσοῦτόν ἐστιν ἡ ἀρετή. Εἶτα διηγούμενος ὅπ̃ φησίν· 3 Ο γὰρ Ηρώδης κρατήσας Ⓦ Ιωάννου, ἔδησεν αὐτ̃ ⁊ ἔθετο ἐν φυλακ̃, διὰ Ηρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τ̃ ἀδελφοῦ αὐτ̃.

4 Ελεγε γὰρ αὐτ̣ῷ ὁ Ιωάννης· οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν.

5 Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη Ⓦ ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. Καί τίνος ἕνεκεν οὐδὲν ἐκείνη διαλέγεται, ἀλλὰ τὰ ἀνδρί; ὅτι κυριώτερος ἦν ἐκ̃νος. ὅθεν ὃ πῶς ἀνεπαιδ̃ποιήτως τὴν κατηγορίαν, ὡς ἰσοτιμίαν διηγούμενος μᾶλλον, ἢ κατηγορίαν εἰσάγων. 6 Γενεσίων δὲ γινομένων τ̃ Ηρώδου, φησὶν, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τ̃ς Ηρωδιάδος ἐν τ̣ῷ μέσῳ, κ̀ ἤρεσε τ̣ῷ Ηρώδη. Ω συμποσίου διαβολικοῦ· ὡ θεάτρου σατανικοῦ· ὡ παρανόμου ὄρχησις, ⁊ μισθὸς ὀρχήστου παρανομώτερος. φόνος γὰρ ὁ πρώτων φόνων ἀναίτιος ἐτόλματο, κ̀ ὁ στεφανοῦσθαι κ̀ δυσκηρύτευτος ἄξιος, ἐν ᾧ μέσῳ κατεσφάγη, κ̀ τὸ τ̃ν δαιμόνων ἔμπαιγνον ὑπὸ τ̃ τραπέζης ἵστατο· κ̀ ὁ ἔμπος ἦ τ̃ς νίκης τ̃ν γινομένων ἄξιος. ὠρχήσατο γὰρ, φησιν, ἡ θυγάτηρ τ̃ς Ηρωδιάδος ἐν ᾧ μέσῳ, ⁊ ἤρεσε τ̣ῷ Ηρώδη· 7 Οθεν μ̃ ὅρκου ὤμοσεν αὐτ̃ δοῦναι, ὃ ἐὰν αἰτήσῃ).

8 Η δ̃ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τ̃ς μητρὸς· δός μοι, φησὶν [ὧδε] ὑπὲρ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ιωάννου τ̃ βαπτιστοῦ. Διπλοῦν τὸ ἔγκλημα, κ̀ ὅτι ὠρχήσατο, κ̀ ὅτι ἤρεσε, κ̀ ὅπως ἤρεσεν, ὡς κ̀ φόνον λαβεῖν τὸν μισθόν. Εἶδες πῶς ὠμὸς; πῶς ἀνάθεμος; πῶς δύσερως; ἑαυτ̃ μὲν γὰρ ὅρκον ὑπεύθυνον ποιεῖ· ἐκείνῳ δ̃ κυρίαν τ̃ς αἰτήσεως καθίστησιν. ὅπ̃ δὲ εἶδε τὸ κακὸν ὅτι δέδεται, ἐλυπήθη, φησί· καίτοιγε ἐξ ἀρχ̃ς ἔδησεν αὐτόν. Τίνος οὖν ἕνεκεν λυπεῖται; τοιοῦτον ἡ ἀρετή, κ̀ τοῖς πολλοῖς δακ̃μας κ̀ ἐπαίνων ἀξία. ἀλλ' ὦ τ̃ς μανιώδους. δέον αὐτὸν θαυμάζειν, δέον προσκυνεῖν, ὅτι ἡμῖν ὑπεριζωμένη· ἡ δὲ κ̀ συγκατασκευάζει τὸ δρ̃μα, ⁊ παῖδα αἰτεῖ, κ̀ αὖθις χάριν σατανικήν.

9 Ο δὲ ἔδωκε διὰ τοὺς ὅρκους, φησί, ⁊ τοὺς συνανακειμένους.

Καὶ πῶς τὸ χαλεπώτερον οὐκ ἔδεισας; εἰ γὰρ τὸ μ̃ρτυρας ἔχειν ἐπιορκίας ἐδεδοίκεις, πολλ̃ μᾶλλον φοβηθῆναι ἐχρ̃ν σφαγ̃ς ὅτου πάνυ μ̃ρτυρας ἔχειν τοσούτους. ὅπ̃ δὲ πολλοὺς ἠγωνίακε κ̀ τ̃ ἐκλησίαν, ὅθεν ὁ φόνος ἐτέχθη, τ̃ ὑποθέσιν ἀγνοε̃, αἰσχ̃νον κ̀ τ̃το εἰπεῖν, ἵνα μάθητε ὅ νομοθέτ̣ τ̃ σύνεσιν. Ὡς οὖν κ̀ τὸ παλαιὸς νόμος, ὃν κατεπάτησε μ̃ ὁ Ηρώδης, ἐξεδίκησε δὲ ὁ Ιωάννης; Τ̃ τελειώσαντος ἀπαιδος τ̃ γυναῖκα τ̃ ἀδελφ̃ διδοὺς ἔδιδ. Δάυτ.κα. ὅπ̃ γὰρ ἀνεβλάστησεν κακὸν ὁ θάνατος ἐκ̃νου, κ̀ πάντα ⁊ ζωῆς ἐσπαρμάτευτο, νομοθετ̃

γετ᾽ γαμεῖν ⟨Ν⟩ ζῶντα ἀδελφόν, ϗ ἐπ᾽ ὀνόματι τῦ τετελβυτηκότος ὃ τηλίκόμνον καλεῖν παιδίον, ὥστε μη δύνασθαι τὴν οἰκίαν τὴν ἐκείνου. Εἰ γὰρ μὴ παῖδας ἔλιπε καταλιμπάνειν ὁ τετελβυτηκώς, ὅπερ μεγίστη τῦ θανάτυ δίκη πᾶσιν ἔλιπεν εἰ) ὃ τέλος. Διὰ δὴ τῦτο ἐπενόησε τὴν πᾶσαν ψυχὴν ταύτην ὁ νομοθέτης τοῖς ἐκ φύσεως παίδων ἀπεστερημένοις, ϗ ὃ τηλίκόμνον ἐκέλευσεν ἐκείνῳ λογίζεσθαι · ἔστος ἢ παιδός, οὐκ ἔστ ἐφίεσθαι ὁ γάμος. Ἕνος ἕνεκεν, φησιν; Εἰ γὰρ ἑτέρῳ δέξῃ, πολλῷ μᾶλλον τῷ ἀδελφῷ. ὑδαμῶς. βούλε) γὰρ ἐκλείπεσθαι τὴν συγένειαν, ϗ πολλὰς εἰ) ταῖς ἀφορμαῖς τ πρὸς ἀλλήλους οἰκειώσεως. Διὰ τί οὖν ϗ ἀπαιδος τελβυτήσαντος οὐκ ἄλλος ἐγαμει; ὅτι οὐκ ἀν ὕτως ἐνομίσθη τῦ ἀπῃβῶντος εἰ) ὃ παιδίον · νιὸ ἢ τῦ ἀδελφοῦ ἀπείροντος, πιθανὸν ὃ σόφισμα ἐλάμβετο. ἄλλως ἢ, οὐδὲ ἀνάγκη Εἶχεν ἕτερος τὴν οἰκίαν ἔχειν τῦ τετελβυτηκότος · ἔστ ἢ ὃ ἀπὸ τῆς συγενείας ἐκέκτητο δίκαιωμα. ἐπεὶ οὖν ὁ Ηρώδης παιδίον ἔχουσαν τ γνησίαν τῦ ἀδελφοῦ ἔγημε, διὰ τῦτο ἐγκαλῆ ὁ Ιωάννης, ϗ ἐγκαλεῖ συμμέτρως, μ τ πλῆρσιας ϗ τ ὁπὶ εἰκὸς ὑπιδεικνύμνος. σὺ δέ μοι σκόπει ὅπως ὃ θεᾶθαι ὅλον σατάνικόν. ωφτον μ γὰρ ἀπὸ μέθης ϗ τυφῆς ζωειρήκει, ὅθεν οὐδὲν δῦ ἤμοιτο ὑγιές. δεύτερον, οὐ θεᾶθαι διεφθαρμένους εἶχε, ϗ τ ἑστάτερα ἀπάντων ἀπιμότερον. τρίτον, ἡ τέρψις ἡ ωδάλογος. τέταρτον, ἡ κόρη, δι᾽ ἣν ὁ νόμος ἐῶ ὁ γάμος, ἣν ϗ κρύπτεσθαι δεῖ ὡς ὑβριζομένης αὐτῆ τ μη ἔσης, ἢ ὃ ϗ ἐπεισέρχεται ἐμπομπεύουσα, ϗ πόρνας ἁπάσας ἀποκρύπτυσα ἡ πρῆνής. ὃ ὁ χαλεπὸς ἢ δ᾽ μικρὸν εἰς κατηγορίαν ζωτελῆ τ ωδαμονίας ταύτης. ὅτε γὰρ αὐτ᾽ διαφθεῖρειν ἐχρῆν τὴν Θεᾶν, ὅτι ϗ τὴν ἡμέραν ἐκείνην Εἰς φῶς αὐτὸν ἤγαγε, τότε τὰ ωδάνομα ἐκεῖνα τολμᾶται · ὅτε λύσαι ἐχρῆν δεδεμένον, τότε σφαγὴν τοῖς δεσμοῖς ωρστίθησιν. ἀκήκοατε τῶν πρῆνων, μᾶλλον ἢ ϗ τῶν γαμημένων ὅσαι ἐν τοῖς ἑτέρων γάμοις τοιαῦτα ἀδημονῆ καταδέχεσθε, ἀλλόμναι ϗ πηδῶσαι, ϗ τὴν φύσιν καταισχύνυσαι φύσιν. ἀκήκοατε ϗ ἄνδρες, ὅσοι τὰ πολυτελῆ συμπόσια ϗ μέθης γέμοντα διώκετε · ϗ δείσατε τὸν ἀγγέλου τὸ βαρα.θρον.. ϗ γὰρ ὅτω ϗ κρότος Εἶλε ⟨Ν⟩ ἄθλιον ἐκεῖνον τότε, ὡς ὀμόσαι ϗ τὰ ἥμίση δύναμ τῆς βασιλείας. τῦτο γὰρ ὁ Μαρκος φησίν · Οτι ὤμοσεν αὐτῇ, Μαρ.ς. κγ. ὅτι ὃ ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοι, ἕως ἥμίσους τῆς βασιλείας μ. Τοσῦτ τὴν ἀρχὴν ἐπιμᾶπο τὴν ἑαυτ᾽ ὕτω " καθάπαξ ἀϗχμαλωτος · ἀπὸ τῦ πάθης ἐγένετο, ὡς δ᾽ ὄρκοισιν αὐτῆς ωδαχωρῆσαι. ϗ Ἱ θαυμάζεις, Εἰ τότε ταῦτα ἐγένετο, ὁπόταν ϗ νῦν μ τοσαύτην φιλοσοφίαν ὀρκήσεως ἕνεκεν τῶν μαλακιζομένων τότων νέων πολλοὶ ϗ ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ὑπιδιδόασιν, οὐδὲ δι᾽ ἀνάγκην ἔχοντες ὅρκυ. ἀπὸ γὰρ τῆς ἡδονῆς ἀϗχμάλωτοι γινόμνοι, καθάπερ βοσκήματα ἄγονται, ἥπερ δ᾽ ὁ λύκος σύρῃ · ὁ δὴ ϗ τότε ἔπαθεν ὁ ωδαπλὴξ ἐκῆνος, δύο τὰ ἀϗχισα ωδαφονήσας, τ τε ἐκείνου κυρίαν ποιῆσαι ὕτω μαινομένην ϗ μεθύουσαν τῶν παθῶν, ϗ οὐδὲν πράγματι μᾶλλον · ὧ τε ἀνάγκη ὅρκυ καταδῦσαι τὸ ωρᾶγμα. διὰ ὕτως ὄντος ἐκείνου ωδανόμυ, ωδανομώτερον ἀπάντων ὃ γαμήσαν ἐῶ, ϗ τῆς κόρης ϗ τῦ τυράννου. ϗ γὰρ ἡ τῶν κακῶν ἀπάντων ἀρχιτέκτων ὃ τὸ πᾶν ὑφηνάσα δρᾶμα αὐτὴ ἐῶ, ἐῶ μάλιστα χάριν Εἰδέναι ἔχειν ὧ ωρφήτῃ. ϗ γὰρ ἡ θυγάτηρ αὐτῆ πειθαρχήσασα, ϗ ἠγημόνησε ϗ ὠρχήσατο ⟨Ν⟩ φόνον ἤτησε, ϗ ὁ Ηρώδης ἐπ᾽ αὐτῆς ἐσαγωδύθη. ὁρᾶς πῶς διὰ Ματθ. ι. λζ. χαίως ἔλεγχε ὁ Χριστός · Ο φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμε, οὐκ ἔστ μ ἄξιος. Εἰ γὰρ αὐτῆ τ νόμον τῦτον ἐτήρησεν, οὐκ ἂν τοσῦτος πρὸς ἔβη νόμος, οὐκ ἂν τὴν μιαφονίαν ταύτην ἐϗργάσατο. Ἱ γὰρ τῆς θηριωδίας ταύτης χεῖρες γένοιτ᾽ ἄν; φόνον ἐν χαρίτος αὐτὴν μέρη, φόνον ωδάνομον, φόνον μεταξὺ δείπνου, φόνον δημοσίᾳ ϗ ἀναισχύντως. οὐ γὰρ ἰδία ωρεσελθοῦσα διελέχθη ωρὸς τῦτον, ἀλλα δημοσίᾳ, ϗ τὸ ωρόσωπεῖον ῥίψασα, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, ϗ τ᾽ ὀχθολον λαβοῦσα ζωήτησεν, ὕτω φησὶν ὁ φησι. ϗ γὰρ ἐκῆνος ἐποίησεν αὐτῷ ϗ βδελυμήσας ὀργυμένῳ, ϗ ⟨Ν⟩ Ηρώδῃ ἐλθὼν τότε. ἔνθα γὰρ ὀργὴ σις, ἐκῆ καὶ ὁ ὀχθολος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀχέσολος. οὐδὲ γὰρ εἰς τοῦτο ἐδωκεν ἡμῖν πόδας ὁ Θεός, ἵνα ἀργῶμεν ἀλλ' ἵνα δρόμους βαδίζωμεν· οὐχ ἵνα κῦμ καὶ μήλους πηδῶμεν (οὐ γὰρ οὐ σκῆναι ἀνδρὸς ὀργούμεναι, μήτε δὲ γυναῖκες) ἀλλ' ἵνα ζῶ ἀπέλεις χορεύωμεν. Εἰ γὰρ τὸ σῶμα ἀργὸν τὸ διαυτὰ ἀγρυπνοῦν, πολλῷ μᾶλλον ἡ ψυχή. διαυτὰ ὀρχοῦνται ⓐ δαίμονες· διαυτὰ ὑπὸ πηδῶ-
5 ζουσιν ⓐ τῶν δαιμόνων ἀχέσκηνοι. σκόπει δ' αὐτοῦ τὴν αἴτησιν. δός μοι ὧδε ὑπὲ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Εἶδες τὴν ἀπηρυθριασμένην; τὴν ὅλην ὑ' ἀχθόλης πεφυσημένην; οὐ τοῦ ἀξιώματος μέμνηται), οὐ οὐδὲ ὅτως ἐγκαλύπτεται· ἀλλ' ὡς τῶν ἵππων ἐδέσματος ἀχολεσθέντος, ὅτω τὴν ἱερὰν σκεῦνον καὶ μακαρίαν αὐτοῦ κεφαλὴν ὑπὲ πίνακος εἰσενεχθῆναι. Ὁ οὐδὲ αἰτίαν πίφησιν (οὐδὲ γὰρ εἶχεν εἰπεῖν) ἀλλ' ἁπλῶς ὑμνηθῆναι
10 πᾶς ἑτέρων ἀξιοῖ συμφορᾶς. οὐ ὅκ εἶπεν, Εἰσάγαγε αὐτὸν ἐν ταῦτα καὶ κατάσφαξον. οὐδὲ γὰρ μέλλοντος τελευταῖν τὴν πρῆσιν ἤνεγκεν ὧν. καὶ γὰρ ἐδεδοίκει οὐ κατασφαπομένου τῆς φερούσης ἀκοὴν φωνῆς. οὐδὲ γὰρ ἀποτέμνεσθαι μέλλων ἐσίγησεν ἂν. ἀλλὰ τοῦτό φησι· δός μοι ὧδε ὑπὲ πίνακι· ἰδοὺ γὰρ ὑπεξυρημένη τὴν γλῶτταν ἐκείνου σιγῶ-
15 σαν. οὐδὲ γὰρ ἀπαλλαγὴν τῶν ἐλέγχων ἐπιτυδεμένον, ἀλλὰ οὐ ὑπεδέσθαι καὶ ὑπισχόμενον. ὁ δὲ Θεὸς ἠνέσχετο, καὶ ὅτε κεφαλὴν ἀφῆκεν αἴρεσθαι, οὐ τὸ ἀναίσχυντον καλέφλεξεν ὅλην· ὅτε τῇ γῇ δέσθαι ἐκέλευσε τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο συμπόσιον δέξασθαι, ὁμοῦ καὶ τὸ δίκαιον μείζονος τεφρωσαι, τοῖς μὴ ταῦτα ἀδίκως ἢ πάσχουσι πολλὴν καταλιμπάνων τοῦ θυμοῦ παραμυθίαν. ἀκούσωμεν οἶνον ὅσοι δεινὰ πάσχομεν ἐν ἀρετῇ ζῶντες τοῦ πονηρῶν ἀνθρώ-
20 πων. οὐ γὰρ οὐ τότε ὁ Θεὸς ἠνέσχετο τὸν ἐν ἐρήμῳ, τὸν ἐν τῇ ζώνῃ τῇ δερματίνῃ, τὸν ἐν τειχίνῳ ἱματίῳ, τὸν τοῦ φήτου, τὸν τῶν τοῦ φητῶν μείζονα, τὸν μηδένα μείζονα ἔχοντα ἐν γυναιξὶν γεννητοῖς γυναικῶν οὐ καταφαγοῦσαν ἐκ τοῦ κόρης ἀκολάστου οὐ διεφθαρμένης πόρνης, οὐ ταῦτα νόμοις ἀμειώντα θείοις. ταῦτα τοίνυν λογιζόμενοι, φέρωμεν πρᾴως γυναίως ὅσα δὴ πάσχομεν. Ὁ γὰρ καὶ τότε ἡ μαφόνος οὐ τοῦ δαίμονος αὐτοῦ, ὅσον ἀμείωσαθαι τὸν λελυπηκότα ἐπεθύμησε, τοσοῦτον ἔσχυσε, οὐ τὸν θυμὸν ἄπρωτα ἐνέπλησε, οὐ ὁ Θεὸς συνεχώρει. καίτοιγε
25 τοῖς αὐτοῦ οὐδὲν εἶπεν, οὐδὲ κατηγόρησεν, ἀλλὰ τοῦ ἀνδρὶ μόνῳ ἐνεκάλει. ἀλλὰ ὁ Συμεὼν πικρὸς κατήγορος ἦν. διὸ οὐ εἰς μείζονα ὀξεβακχεύετο κακοῖ, ἀλλ' ἡδυσα οὐ διακομιδῇ, οὐ κατέχωνεν ὁμοῦ πρὸς ἑαυτὸν, τὴν θυγατέρα, τὸν ἀπελθόντα ἄνδρα, τὸν ζῶντα μοιχόν, οὐ τοῖς προτέροις ἐπηγωνίζετο. Εἰ γὰρ ἀληθῆς, φησιν, ὅτι μοιχεύει, ἐγὼ αὐτὸν ἐργάζομαι οὐ ἀνδροφόνον, Ὁ ποιῶ σφαγέα τοῦ ἐγκαλουμένου. ἀκούσατε ὅσοι προῆς
30 γυναῖκας ἐστε ἐσπουδακότες τοῦτο τὸ δεῖον· ἀκούσατε ὅσοι ἐπ' ἀδήλοις ὅρκοις προστίνετε, οὐ ἑτέρους κυρίους ποιῆτε τῆς ὑμετέρας ἀπωλείας, οὐ βάραθρον ἑαυτοῖς κατορύττετε. οὐ γὰρ οὐ οὕτ' ὅτως ἀπώλετο. οὐ γὰρ προσεδόκησεν ἀξιόν τι αὐτῇ τῶν δείπνων αἰτήσειν, Ὁ κόριον ὄσαν, οὐ ἐν ἑορτῇ οὐ συμποσίῳ οὐ πανηγύρει χάριν" αἰτοῦσαν φανερὸν ἵνα οὐ ὑπὲ χάριν, ἀ μᾶλλον κεφαλὴν αἰτεῖν· οὐ ἁπατᾶται. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τούτων αὐτῇ προσήσεται. Εἰ γὰρ οὐ ἐκείνη θηλομάχων ἀνδρῶν ψυχὴν ἐκτήσαντο, ἀλλ' αὐτὸν τοῦ ἀλογίσασθαι οὐκ ἔδει, οὐδὲ τυραννικῆς ὅτω διαγωνίσασθαι ἐπιτάγμασι. προῶτον μὲν γὰρ ὡς οὐκ ἀνέφερε τὴν ἱερὰν ἐκείνου κεφαλὴν αἷμα σάζουσαν ὁρᾶν ὑπὲ δείπνου προκειμένου; ἀλλ' οὐχ ὁ τοῦ Ἡρῳδιάδος Ἡρῴδης, οὐδὲ ἡ ἀναιτιωτέρα τότε γυνή. διαυτὰ γὰρ αἱ πορνευόμεναι γυναῖκες, ἀπὸ πόρνων εἰσὶν ἰταμώτεραι οὐ ὠμότεραι. εἰ γὰρ ἡμεῖς ἀκούοντες ταῦτα φερόμεθα, τί εἰκὸς ἦν τὸν ὄψιν τότε ἐργάσασθαι; τί παθεῖν τοὺς συναναχειμάζοντας νεοσφαγεῖς κεφαλῆς αἷμα σάζον ὁρᾶν ἐν μέσῳ τοῦ συμποσίου; ἀλλ' οὐχ ἡ αἰμοβόρος ἐκείνη καὶ ἐσθιούσα ἀγριωτέρα ἔπαθέ τι πρὸς τὴν θεωρίαν ἐκείνην, ἀλλὰ οὐ ἐνεβρύετο· καίτοι εἰ οὐ μηδαμόθεν ἄλλοθεν, ἀπὸ τῆς ὄψεως μόνης εἰκὸς ἦν ναρκῆσαι λοιπόν. ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθεν ἡ μαφόνος οὐ αἱμάτων διψῶσα προφητικῶν. τοιοῦτον γὰρ ἡ πορνεία· οὐκ ἀστελγεῖς μόνον, ἀλλὰ οὐ μι-

μαφόνος

αμφόνους ποιῆς. αἰ γοῦν μοιχευθεῖσαι ὑπὸ μόσας, καὶ τοὺς σφαγεῖς εἰσι παρεσκευασμένας τῶν ἀδικημένων ἀνδρῶν· καὶ οὐχ ἕνα μόνον οὐδὲ δύο, ἀλλὰ καὶ μυρίους ἕτοιμας τολμῆσαι φόνους. καὶ τούτων πολλοὶ μάρτυρες τῶν δραμάτων εἰσίν. ὁ δὲ Ἡρῴδης ἐκεῖνα τότε ἐποίησεν, παρεσκευάσθαι λήσεσθαι λοιπὸν καὶ ἀποκρύψειν τὸ τόλμημα, ὅτι τοιωδὶ ὄρκῳ ἐξέβαινε. καὶ γὰρ μειζόνως μετ' ἐκεῖνα ἐβόησεν ὁ Ἰωάννης. ἀλλὰ παρὸν ἡ κακία μόνον ὁρᾶ, καθάπερ ἀετὸς πυρέποντες ὅταν ψυχὴν ἀκαίρως αἵματι. εἰ γὰρ εἰ μὴ ἐσφαξε τὴν κατήγορον, οὐκ ἂν οὕτως ἐξεκαλύφθη τὸ τόλμημα. ἀετὸς μαθηταί, ὅτε αὐτὸν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐνέβαλεν, οὐδὲν τοιοῦτον εἶπον· ὅτε δὲ ἀπέκλεινε, τότε ἠναγκάσθησαν καὶ τὴν αἰτίαν εἰπεῖν. τὴν γὰρ μοιχαλίδα κρύπτειν ἐβούλοντο, καὶ οὐκ ἤθελον ἐκπομπεύειν τὴν τῆς πλησίον συμφοράς. ὅπου δὲ εἰς ἀνάγκην ἐνέπεσον τῆς ἰσοτιμίας, τότε λέγουσι τὸ τόλμημα ἄπαν. ἵνα γὰρ μὴ πονηρόν τις ὑποπτεύσῃ τῆς σφαγῆς τὴν αἰτίαν, καθάπερ ὅτι Θυέστης καὶ Ἰούδας, ἀναγκάζονται καὶ τὴν τροφασιν εἰπεῖν τοῦ φόνου. ὥστε ὅσῳ ἂν βουληθῇς ἀμύητον συσκιάσαι τὸν ἔργον τοῦτον, τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν ἐκπομπεύεις. ἀμύητα γὰρ οὐκ ἀμύητα παρεθήκην κρύπτεται, ἀλλὰ μετοχὴν καὶ ἐξομολογήσει. θέα γοῦν εὐαγγελιστοῦ πῶς ἀκριβῶς πάντα διηγεῖται, καὶ ὡς οὐδ' τί ἐστιν αὐτῷ, καὶ ἀπολογίαν ζητοῦσιν. ὑπὲρ μὲν γὰρ τοῦ Ἡρῴδου φησί· διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους, καὶ ὅτι ἐλυπήθη· περὶ δὲ τῆς κόρης, ὅτι παρεβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρός, καὶ ὅτι ἐδόθη τῇ μητρὶ τὴν κεφαλήν· ὡσανεὶ ἔλεγεν, ἐκείνης τὸ παράγγελμα ἐπλήρωσεν. ὑπὲρ μὲν τῶν κακῶς πασχόντων, ἀλλὰ ὑπὲρ τῶν ποιούντων ἀπολογοῦσιν οἱ ἅγιοι πάντες, ὅπου καὶ ὅτοι μάλιστά εἰσιν οἱ κακῶς πάσχοντες. οὐδὲ γὰρ Ἰωάννης ἠδίκησε· ἀλλ' ὅτοι οἱ τοῦτο κατασκευάσαντες.

ΗΘΙΚΟΝ Τούτους καὶ ἡμᾶς μιμησώμεθα, καὶ μὴ ἐπεμβαίνωμεν ταῖς τῶν πλησίον ἁμαρτίαις· ἀλλ' ὅσον ἂν δέῃ, συσκιάζωμεν, ἀναλάβωμεν φιλόσοφον ψυχήν. καὶ γὰρ ὁ βαπτιστὴς ὑπὲρ πόρνης καὶ μοιχοῦ γυναικὸς διαλεχθεὶς ἐλύθη, ὡς οὐδ' τε ἦν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὑπὸ τῆς μοιχοῦ καὶ πόρνης· ἀλλὰ παρεβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρός, ἀπὸ τῶν βυθμοτέρων καλῶν ὀνομάτων. σὺ δὲ καὶ ὑβρίζεις καὶ "κατηγορεῖς" οὐ πλησίον, καὶ οὐκ ἀνάγκης ποτὲ λελυπηκότος ὅτου ἀδελφοῦ μνησθῆναι, ὡς ἐκεῖνος τῆς πόρνης· ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν ὀνειδῶν τῶν πονηρῶν, καὶ κακοῦργον, [καὶ πονηρόν,] καὶ ὕπουλον, καὶ ἀνίατον, καὶ πολλὰ ἕτερα χαλεπώτερα τούτων καλῶν. καὶ γὰρ ἐκφιλούμεθα μᾶλλον, καὶ ὡς περὶ ἀλλοτρίους ἂν θεάτρου διαλεγόμεθα, κακίζοντες, λοιδορούμενοι, ὑβρίζοντες. ἀλλ' οὐχ ἅγιοι ὅτου· ἀλλὰ θρηνοῦσι μᾶλλον οὐδὲ ἁμαρτάνοντας, καὶ καταράονται. τοῦτο δὲ καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν, καὶ δακρύομεν τὴν Ἡρῳδιάδα, καὶ οὐδὲ ἐκείνην ζηλοῦμεν. πολλὰ γὰρ καὶ νῦν τοιαῦτα συμπόσια γίνεται. κἂν γὰρ μὴ Ἰωάννης ἀναιρῇται· ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ μέλη, καὶ πολλῷ χαλεπώτερον. οὐ γὰρ κεφαλὴν αἰτοῦσιν ὅτι πίναξι καὶ νῦν ὀρχούμενοι, ἀλλὰ τὰς ψυχὰς τῶν συνανακειμένων. ὅταν γὰρ δούλους αὐλοὺς ποιῶσι, καὶ εἰς ὠδαρίων ἔρωτας ἄγωσι, καὶ πόρνας ὑποτιθέασιν, οὐχὶ τὴν κεφαλὴν ἀναιροῦσιν, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν σφάττουσι, μοιχοὺς ἐργαζόμενοι καὶ πανδοκίας καὶ πόρνης. οὐ γὰρ δὴ μοι ἐρᾷς, ὡς οἰνωμένος καὶ μεθύων, καὶ γυναῖκα ὀρχουμένην καὶ αἰσχρολογοῦσαν ὁρᾷς, οὐ πάσχεις τι περὶ αὐτὴν, οὐδὲ ἀνέρπει περὶ σωτῆρος ἀπὸ τῆς ἡδονῆς ἡττώμενος· καὶ πάσχει ἀνάγκη τὸ φαινόμενον, τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ μέλη" ἀπεργαζόμενος πόρνης. εἰ γὰρ καὶ μὴ πάρεστιν ἡ θυγάτηρ Ἡρῳδιάδος, ἀλλ' ὁ δι' ἐκείνης ὀρχησάμενος τότε διάβολος, καὶ διὰ τούτων χορεύει νυνὶ, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν συνακειμένων λαβὼν ἀπεισιν αἰχμαλώτους. εἰ δὲ ὑμεῖς δυνάσθε μέθης μένειν ἐκτὸς, ἀλλ' ἕτερας χαλεπωτάτης κεκοινωνήκατε ἁμαρτίας. καὶ γὰρ πολλῶν ἁρπαγῶν τὰ τοιαῦτα γέμει συμπόσια. μὴ γὰρ μοι τὰ "ὑπερείδμενα κρέα ἴδῃς, μηδὲ τοὺς πλακοῦντας· ἀλλὰ [καὶ πόθεν

χ. ἐβόησεν.
χ. ἀδικούντων
χ. τὰ τοιαῦτα
χ. δεῖ,
ἰσ. κακηγ. χ. ᾗ
χ. ποιῶν
χ. ὑπερκειμένα

πόθεν ζωειλεκίαν ἐννόει, ἢ ὅλως ὅτι ἐξ ἐπηρείας ἢ πλεονεξίας ἢ βίας ἢ ἁρπαγῆς. ἀλλ' ὅπερ ἔστιν ἐκ τούτων ζῶπά, φησι· μὴ γένοιτο. ἃ δὲ ἐγὼ βούλομαι. πλὴν εἰ ἢ τούτων καθαροί, ἃ δὲ ὕπως εἰκῆ μὴ (τὰ πολυτελῆ δηλονότι ἄπαντα ἀπήλλακται). ἄκουσον γοῦν πῶς ἢ χωλὸς τούτων ἐκάλεσε ὁ προφήτης ὅτε λέγων· Οὐαὶ οἱ πίνοντες τὸν διϋλισμένον οἶνον, ἢ τὰ πρῶτα μύρα χρίο- Αμ. ς. ς.
μενοι. ὁρᾶς πῶς ἢ τρυφῆς κατηγόρησε; ἃ δὲ γε πλεονεξίαν ἐνταῦθα αἰτιᾶται), φησὶ, σωτηρίαν μόνον. ἢ σὺ μὲν εἰς ἀμετρίαν ἐσθίεις, ὁ δὲ Χριστὸς ἃ δὲ εἰς χρείαν· σὺ μὲν [δὴ] πλακοῦντας ἀδιαφόρως,
ἴσ. ψυχῆς ἐκεῖνος ἢ τὸν ἄρτον ξηρόν· σὺ θαλάσσιον οἶνον, ἐκεῖνος ἢ τὸ πότιμον· ψυχρὸν ἐπέδωκας διψῶντι· σὺ μὲν ὀπτὸ τρωμένης ἀπαλῆς ἃ ποικιλμένης, ὁ δὲ ἐπὶ [τοῦ] κρυμνοῦ δηλαδὴ
χ. κρύμνου ρεται. δι' ἣν πλεονεξίας καθαρεύει τὰ δεῖπνα, καὶ ὅτως ἀναγκαῖα ὄντα, ὅτι σὺ μὲν ἐπὶ τῷ χρείαν πρώτην ποιεῖς· ἐκείνῳ δὲ τὸ τὴν χρείαν δίδως, καὶ ταῦτα ἀπευθῶν τοῖς αὐτά. ἀλλ' εἰ παιδὸς μὲν ἐπεξέπεσες, ἢ λαῶν τὰ αὐτὰ ποιεύσεως αὐτὸν ἐν τοῖς ἐλάττοις ὄντα, μείζους δὲ ἔχεις κατηγορίας, ἢ τὸ ἀπὸ τῶν νόμων ἔδωκας αὐτῷ δίκην· τὰ δὲ τοῦ Χριστοῦ λαῶν, καὶ οὕτω μάτην ἀνάλισκον, ἢ χρὴ δώσειν δίκας; ἃ ταῦτα ἢ τοῖς τὰς πόρνας τῆς τραπέζης αὐτῆς ἐπεισαγόντων λέγω (τοῖς γὰρ ἐκείνης οὐδείς μοι λόγος, ὥσπερ οὐδὲ τοῖς τοῦ κυνός) οὐδὲ τοῖς τὴν πλεονεκτούντων ἃ ἑτέρας γαστρίζοντων (ἀδελφὰ γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἐστί μοι κοινὰ τὰ, ὥσπερ οὐδὲ τοῖς τοὺς χοίρους καὶ λύκους) ἀλλὰ τοῖς τὴν ἀπολλυόν-
χ. ἀνάλι- σκόντων των μὲν τῆς ἰδίας οὐσίας, ἢ μεταδιδόντων οἷς ἑτέροις, τοῖς τὰ παρῴκα καταφαλισκόντων ἁπλῶς. οὐδὲ γὰρ ὅτοι κατηγορίας ἐκτός. πῶς γάρ, εἰπέ μοι, δηλαδὴ ἢ ἐγκλήματα, ὅταν ὁ μὲν πολλάκις σὲ γαστρίζῃ) ἢ ὁ κύων πολλάκις· ὁ δὲ Χριστὸς μηδὲ τὸ-
των ἀξίους σοι φαίνηται; ὅταν ὁ μὲν ὑπὲρ γέλωτος. τοσαῦτα λαμβάνῃ· ὁ δὲ ὑπὲρ βασιλείας οὐρανῶν οὐδὲ ὃ πολλοστὸν τούτων; ἢ ὁ μὲν ἵνα τι εἴπῃ ἀσεῖον ἐμπλησθεὶς ἀπῆλθεν· ἆρ' ἢ διδάξας ἡμᾶς, ἃ μὴ μαθόντες οὐδὲν ἂν τῶν κυνῶν διεφέρομεν, οὐδὲ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦται ἐκείνῳ; φείσεις ἀκούων; σκοπῶ φείξει ὅτι τῶν ἔργων. ἐκύησε τὰς πόρνας, ἢ ποίησον συγκατακλίθεσθαί σοι Χριστόν. ἀλλὰ κοινωνίαν ἢ τραπέζης, ἥμερος ἔ-
γαι ζι δικαίζων· οἶδεν αἰδεῖσθαι τράπεζαν. εἰ γὰρ λῃσταὶ ἴσασι, πολλῷ μᾶλλον ὁ δεσπότης. ἐννόησον γοῦν τὴν πόρνην ἐκείνην, πῶς ἀπὸ τραπέζης ἐποίησεν ἥμερον, καὶ Σίμωνι ὀνειδίζει λέγων· Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας. εἰ γὰρ μὴ ποιοῦντά σε ταῦτα τρέφει, Λευκ. ζ. με. ιε.
πολλῷ μᾶλλον ποιοῦντα ἀμείψεται. μὴ τοίνυν πένητα ἴδῃς, ὅτι ῥυπῶν προσέρχεται ἢ αὐχμῶν· ἀλλ' ἐννόησον ὅτι ὁ Χριστὸς δι' ἐκείνου βαπτίζεται τῆς σῆς οἰκίας, ἢ παύσας τὴν ὠ-
μότητος ἢ τὴν ἀπιστίαν ῥημάτων, οἷς ἀεὶ πλουσίους τοὺς προσιόντας, ἐπῄρθαι, ἐζῆσθαι, καὶ ἕτερα χαλεπώτερα τούτων καλεῖ· καὶ λογίζῃ ὅταν ταῦτα λέγῃς, ὦ πολύκοποι ποῖα ἔργα κατασκευάζεσι· ἵ' τὴν οἰκίαν ὠφελήσει τὴν σήν. ἤδη πάντως σοι ποιοῦσι ἄδειον; ἢ πῶς ἤδη, ῥαπίζόμενοι ἢ αἰσχρὰ λέγοντες; ἢ τί τοῦτο ἀνδρεῖον, ὅταν τ' καθ' εἰκόνα
Θεοῦ γλυπτὸν τύπῃς, ἢ ὅτ' εἰς σκῆνος ὕδρεως πέρψιν ἑαυτῷ ζωγράφῃς; πάσχειν ποιεῖν τ'
χ. ἐξωρυγμέ- νας οἰκίαν, ἢ μίμων πληρῶν ὃ συμπόσιον, ἢ τοὺς ὑπὸ σκηνῆς ἐξηρημωμένους μιμούμενος ὁ δυνάμενος ἢ ἐλθεῖν εἰς; ἢ γὰρ σκῆνος γέλως ἢ ῥαπίσματα. ταῦτα οὖν ἡδονὴν καλεῖς, εἰπέ μοι, ἃ πολλῶν ἄξια δακρύων ἐστίν; ἃ πολλῶν θρήνων ἢ οἰμωγῶν; ἢ δεῖν εἰς βίον ἄγειν ἐμβαθῆ καὶ ἀδάμαντα, δεῖν πεπαιδευμένον τὰ δέοντα· σὺ δὲ εἰς ὑπορχήσεις ἢ ῥήματα ἄτακτα σπάσας, ἢ πέρψιν ὁ παῖ-
μα καλεῖς; ἃ ὁ ξενίσας πρόξενον, ἡδονῆς ἕνεκα) τοιοῦτόν νομίζεις; ἃ γὰρ ὅταν ἀπορήσωσιν
ἀξείων ῥημάτων, ὅρκοις ἢ ὑπορχήσεως ὃ πολύ. ἁλαλύον). ταῦτ' οὖν γέλωτος ἄξια, ἀλλ' οὐκ ὀδυρμῶν ἢ δακρύων; ἢ τίς δὲ ταῦτα εἴποι νοῦν ἔχων; καὶ ταῦτα λέγω, ἵ' κωλύων τρέφεσθαι αὐτούς· ἀλλὰ μὴ ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ. φιλανθρωπίας γὰρ ἡ ἐνδεὴς τὴν τοιαύ-
χ. ἀμότητα· θησιν ἐχέτω, μὴ ὠμότητος· ἔλεον, μὴ ὕβριν. ὅτι πένης ἐστί, τρέφον· ὅτι Χριστὸς τρέφεται, τρέφον· μὴ ὅτι σατανικὰ εἰσάγῃ ῥήματα ἢ τὴν ἑαυτοῦ καταισχύνει ζωήν. μὴ ἴδῃς

αὐτὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὸν ἔξωθεν γελῶντα, ἀλλὰ ὁ Ζωοποιὸς "ἔξέπαζε, καὶ τότε ὅλῃ μυριάκις αὐτὸν ἑαυτῷ καταρώμενον καὶ ξένοντα ὡς ἐδυσώμενον. εἰ γὰρ οὐκ ἐπιδείκνυται, καὶ τοῦτο ἀφ' σέ. ἔσωθι τοίνυν ἄνθρωποι πάντες ὡς ἐλεύθεροι σύσπουδοι σε, μὴ ὑπόρκοι μηδὲ μίμοι. εἰ δὲ βούλει ὡς τῆς Σοφῆς ἀκούειν ἀμοιβὴν ἀπαιτῆσαι, κέλευσον, ἂν ἴδωσί σε τὰ ἀτόπων γινόμενον, ὑπομνῆσαι, ὡς μὴ πλησίον, ὡς μὴ τῷ οἰκίδιον ὑπομνήσεως, ὡς τῷ οἰκείῳ πρεσβείας. παιδία ἔχεις; κοινοὶ πατέρες ἔσωσαν ἐκείνων, μὴ σοῦ τῷ πρεσβεύσαντος ἀφανισθῆναι, κέρδη σοι φερέτωσαν τὰ τῷ Θεῷ φίλα, εἰς ἐμπορείαν ἀκούειν ἔμβαλε πνευματικήν. καὶν ἴδῃς τινὰ δεόμενον πρεσβείας, ὑπὲρ αὐτοῦ βοηθῆσαι *, κέλευσον ἀναπνεῦσαι. ἀφ' τούτων φήρυε τοὺς ξένους, ἀφ' τούτων ἔνδυε τοὺς γυμνούς, ἀφ' τούτων εἰς δεσμωτήριον πέμπε, ὡς ἀνάγκης λύε ὡς ἀλλοτρίας. ταῦτά σοι διδότωσαν τῆς Σοφῆς τοῦ ἀμοιβοῦ, τοῦ καὶ σὲ καὶ ἐκείνους "ὠφελῆσαι δυναμένου, καὶ σοὶ μίαν κατάγνωσιν ἔχουσαν. ἀφ' τούτων καὶ ἡ φιλία σφίγγεται μᾶλλον. νεῦμα γὰρ καὶν δοκῶσι φιλεῖσθαι, ἀλλ' ὅμως ἀχνύονται, ὡς εἰκῇ ζῶντες ἀφ' ἑαυτῶν. ἀνὴρ γοῦν τοῦτο ἀκούσῃ, καὶ ἀκοὴ ῥᾴδιον ἀκούσαι), καὶ σὺ ἥδιον θρέψῃς, ἅτε καὶ μάτην δαπανῶν, καὶ κεῖνοι μὴ πρήσιας ἑαυτῶν ἐσόμενοι, καὶ τῆς πρεσβείας ἐλευθερίας, καὶ ἡ οἰκία ἑαυτῶν θεάτρου ἐκκλησίας σοι γένοιτο), καὶ ὁ ἀκόλουθος δραπετεύσει, καὶ ὁ Χριστὸς εἰσελεύσεται καὶ ὁ τῶν ἀγγέλων χορός. ὅπου γὰρ ὁ Χριστός, ἐκεῖ καὶ ἄγγελοι, ἐκεῖ καὶ ὁ οὐρανός, ἐκεῖ φῶς, φῶς τοῦ ἡλιακοῦ τούτου φαιδρότερον. εἰ δὲ καὶ ἑτέρων βούλει δι' αὐτῶν καρποῦσθαι ἀφελήσεων, κέλευσον σχολεῖα ἄγειν βιβλία λαβόντας ἅγιον νόμον ἀναγινώσκειν. ἥδιον ἑαυτῶν ὑπηρετήσουσι), ἢ ἐκεῖνα. ταῦτα μὲν γὰρ καὶ σε καὶ ἐκείνους ποιεῖ σεμνοτέρους· ἐκεῖνα δὲ ἀπάγει ὁμοῦ καταχθόνιον· σὲ μὲν ὡς ὑβριστὴν καὶ πάρεργον, ἐκείνους δὲ ὡς ἀθλίους καὶ γαστριμάργους. ἂν μὲν γὰρ ἐφ' ὕβρει τρέφῃς, χαλεπώτερον, ἢ εἰ ἀνέλοις· ἂν δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ κέρδει, χρησιμώτερον πάλιν, ἢ εἰ ἀπαγωνώνως τοῦ ὅτι θανάτου ἐπάγοιτο. καὶ νεῦμα μὲν τῶν οἰκετῶν μᾶλλον αὐτοὺς καταχθόνιους, καὶ ἡ οἰκέτης πλείονα τούτων ἔχοιτο πρῆσιν καὶ ἐλευθερίαν Ζωοποιοῦ· τότε δὲ τῶν ἀγγέλων ἐργάσῃ ἴσους. καὶ τούτους τοίνυν καὶ σαυτῷ ἀπάλλαξον, καὶ ὄζελον ὃ τῶν ἀσπασίων "ὄνομα, συσπάσας κάλει, καὶ σκάλαν τοῦ τῶν χαλκέων, τοῦ τῶν φίλων ὑπόπτωσιν. ἀφ' τοῦτο καὶ ταῖς φιλίαις ἐποίησεν ὁ Θεός, οὐκ ὑπὲ κακῶν τῶν φιλαυτίων καὶ τῶν φιλαιτίων, ἀλλ' ἐπ' ἀγαθῷ καὶ χρησίμῳ. αὗται δὲ αἱ φιλίαι πάσης ἔχθρας εἰσὶ χαλεπώτεραι. ἀσπάζεσθαι μὲν γὰρ τῶν ἐχθρῶν, ἂν θέλωμεν, καὶ κερδαίνομεν· ἀσπάζεσθαι δὲ τούτων ἀνάγκη πᾶσα καὶ βλάπτεσθαι πολλάκις. μὴ δὴ κάτεχε φίλους, βλάβης διδασκάλους· μὴ κάτεχε φίλους τραπέζης μᾶλλον ἢ φιλίας ἐρασάς ὄντας. οἱ γὰρ τοιοῦτοι πολλάκις, ἂν τοῦ πτυφλοῦ καταλύσῃς, καταλύουσι καὶ τὴν φιλίαν· οἱ δὲ ἀγαπητοῦ Ζωοποιοῦντες, μυρίοις διώκειν, πᾶσαν φέροντες ἀνωμαλίαν. ὃ δὲ τῶν ἀσπασίων γένος, καὶ ἀμύνονταί σε πολλάκις, καὶ πονηρὸν ὄντα σὲ πεῖσθέντα δόξαν. ἐντεῦθεν γοῦν πολλοὺς τῶν ἐλευθέρων οἶδα πονηρὰς ὑπολήψεις λαβόντας καὶ οἱ μὲν ὑπὸ γοητείας, οἱ δὲ ὑπὸ μοιχείας καὶ παίδων ἀφθορᾶς διεβλήθησαν. ὅταν γὰρ μηδὲν ἔργον ἔχωσιν, ἀλλ' εἰκῇ οἱ ἑαυτῶν ζῶσι βίον, ὡς ταῦτα ἀκούειν μυρίοις τοῖς "πᾶσι, ἀφ' πολλῶν ὑποπτεύονται. καὶ δόξης τοίνυν ἑαυτοὺς ἀπαλλάττοντες πονηρᾶς, καὶ πρὸ πόρρω τῆς μελλούσης γεέννης, καὶ τῷ Θεῷ δοκοῦντα ποιοῦντες, τοῦ ἀφελοκινδύνου ταύτης Ζωῆς καὶ ἀπολαύσωμεν, ἵνα καὶ ἑστιόντες καὶ πίνοντες, πόρρω εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ ποιῶμεν, καὶ τῆς πρὸς αὐτοῦ ἀπολαύσωμεν δόξης· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπάρχειν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. ἐξέπασεν,

* θεραπεῦσαι,

χ. ὠφελῆσαι δυναμένου,

χ. νόσημα,

χ. καταλύουσι

χ. πᾶσι

Ομιλ.

Ομιλ. μθ. 13 ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΑΣ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΑΝΕΧΩΡΗσεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν, καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ * τῶν πόλεων.

* πεζῶν

ΟΡα πάντα χρὴ αὐτὸν διαχωρισθῆναι, καὶ ὅτε προεδόθη Ἰωαννης, καὶ ὅτε ἀνηρέθη, καὶ ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι ἤκουσαν ὅτι πλείους μαθητὰς ποιεῖ. τὰ γὰρ πλείονα αὐθεντικώτερον βούλεται διδάσκειν, σοβεῖται τὸ κενοδοξεῖν καὶ λοιπὸν" ἀπογυμνοῦσαν τὴν θεότητα σαφῶς. διὰ καὶ τοῖς μαθηταῖς ἔλεγε μηδενὶ εἰπεῖν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός. μήπω γὰρ τὴν δύναμιν [αὐτοῦ] ἐβούλετο τοῦτο γνώριμον· ὅθεν τοῖς τέως διαπεισθεῖσι τῶν Ἰουδαίων οὐ σφόδρα ὠμὸς βαρύς, ἀλλὰ καὶ συνήθως οἰκονομικός. διαχωρήσας οὖν οὐκ ἀπέστησεν εἰς πόλιν, ἀλλ' εἰς ἔρημον, καὶ ἐν πλοίῳ, ὥστε μηδένα ἀκολουθῆσαι. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λοιπὸν μᾶλλον ᾠκειώθησαν τῷ Ἰησοῦ. αὐτοὶ γὰρ εἰσιν οἱ ἀπαγγελκότες αὐτῷ τὸ γεγονὸς μήνυμα. καὶ γὰρ πάντα ἀφέντες, ἐπ' αὐτὸν καταφεύγουσι λοιπόν. ὥστε καὶ μικρὸν μὴ τῆς συμφορᾶς καὶ τὰ ἤδη πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς ἀποκρίσεως" ἐκείνης οἰκονομηθέντα κατώρθωσεν. ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν πρὶν ἢ ἀπαγγεῖλαι αὐτοῦ τὸν θάνατον, ἀνεχώρησε, καίπερ εἰδὼς καὶ πρὶν ἢ ἀπαγγεῖλαι τὸ γεγονὸς μήνυμα; δεικνὺς διὰ πάντων τῆς οἰκονομίας τὸν ἀληθινόν. οὐ γὰρ δι' μόνον τὴν ὄψιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις τοῦτο πιστοῦσθαι ἐβούλετο, διὰ τοῦτο εἰδὼς τὸν διαβολον τὸν κακοῦργον, καὶ ὅτι πάντα ἐργάσεται, ὥστε ζωὴν αὐτὸν ἀνελεῖν τὸν δοξαν. αὐτὸς μὲν οὖν διὰ τοῦτο ἀνεχωρεῖ· οἱ δὲ ὄχλοι οὐδὲ οὕτως ἀφίστανται, ἀλλ' ἕπονται) πεζοπλανημένοι, καὶ οὐδὲ τὸ δρᾶμα αὐτοὺς ἐφόβησε τὸ Ἰωάννου. τοσοῦτον ἐστὶ πόθος, τοσοῦτον ἀγάπη, ὥστε πάντα νικᾷ καὶ διακρούεται τὰ δεινά. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὸν ἀμοιβὴν εὐθέως ἀπελάμβανον.

14 Ἐξελθὼν γάρ, φησιν, ὁ Ἰησοῦς εἶδεν ὄχλον πολύν, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Εἰ γὰρ καὶ πολλὴ ἦν αὐτῷ ἡ πεζοπορία, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸν αὐτὸν λογισμὸν πάσης ἀσυδησίας ἐφρόντισεν ἀμοιβῆς. διὰ καὶ αἰτίαν τῆς τοιαύτης θεραπείας ἔλεον φησίν, ἔλεον ὀπτικὸν, καὶ θεραπεύει πάντας. καὶ οὐκ ἀπαιτεῖ πίστιν ἐνταῦθα. καὶ γὰρ τὸ" πεζοπορεῖν, καὶ τὸ διὰ πόλεις ἀφῆναι, καὶ τὸ μὴ ἀκριβείας αὐτὸν ζητῆσαι, καὶ τὸ θαυμάζειν καὶ τὸν λιμὸν καταπαγκάζοντος, πολὺ πίστιν ὑποδείκνυται τὴν αὐτῶν. μέλλει δὲ καὶ τρέφειν αὐτούς. καὶ οὐ ποιεῖ τοῦτο αὐθ' ἑαυτῷ, ἀλλ' ἀναμένει παρακληθῆναι, ὅπερ ἔφαμεν, πάντα χρὴ ὕστερον διακρῖναι, τὸ μὴ πεζοπορεῖν ὑπιπτεύειν τοῖς θαύμασιν, ἀλλὰ καλούμενος. καὶ διατί μηδεὶς τῶν ὄχλων πεζοπορῆσαι μετ' αὐτῶν" διελέχθη ἠδυνήθη αὐτὸν μόνον μετὰ χολῆς, καὶ οὐδὲ τῆς πείνης ἐλάμβανον αἴσθησιν διὰ πόθον τῆς πεζοπορίας. ἀλλὰ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ πεζοπορεῖν τες λέγουσι, διέλυσον αὐτούς (ἐπὶ γὰρ ἀπλέστερον διέκειντο) ἀλλὰ τί;

15 Ὀψίας δὲ γενομένης, φησί, προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν. ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. Εἰ γὰρ καὶ μὴ τὸ θαῦμα ἐπελάθοντο τοῦ γεγονότος, καὶ μὴ τὰ αὐτοῦ δυνάμεως ὑπόμιζον αὐτὸν" θεὸν ἄρτων λέγειν, ἵνα ἕνεκα ζύμης τῶν διδασκαλίαν τῶν Φαρισαίων ἐκάλεσε, πολλῷ μᾶλλον μηδέπω πεῖραν λαβόντες τινὸς σημείου, οὐκ ἂν προσεδόκησάν τι τοιοῦτον ἔσεσθαι. καίτοιγε προλαβὼν καὶ ἀῤῥώστους πολλοὺς ἐθεράπευσεν· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ἐντεῦθεν τὸ τῶν ἄρτων προσεδόκησαν· ὥστε ἦν ἁπλῆς πίστις. σὺ δέ μοι σκόπει τὴν διδασκαλίαν τῆς σοφίας, πῶς αὐτοὺς ἐκκαλεῖται σαφῶς πρὸς τὸ πιστεῦσαι. οὐδὲ γὰρ

Matth. 16.5.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὰρ εἶπεν εὐθέως, τρέφω ἀὐτοὺς (οὐδὲ γὰρ ἔμεινεν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας δέκα ὄν εἰ)) ἀλλὰ τί;

16 Οὐ γὰρ Ἰησοῦς, φησιν, εἶπεν ἀὐτοῖς· ὑμεῖς δότε αὐτοῖς τὰ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οὐκ εἶπε, δίδωμι αὐτοῖς· ἀλλὰ ὑμεῖς δότε. ἔτι γὰρ ὡς ἀὐθεφπῳ τροσοτεῖχον. αὐτοὶ γὰρ ἀσὶ ὅτω δεχανέσης, ἀλλ' ἔτι ὡς ἀὐθεφπῳ δεδιλέγθαι), λέγοντες·

17 Οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. Διὸ καὶ Μαρκος φησιν· Μαρ.ς.νε. Οτι ἀ ζωῆκεν τὸ λεχθέν. καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμένη. ἐπεὶ οὖν ἔτι χαμαὶ ἐσύροντο, ὅτε καὶ πρὸ ἑαυτῶν λοιπὸν εἰσάγει, καί φησι·

18 Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. Εἰ γὰρ καὶ ἔρημος ὁ τόπος, ἀλλ' ὁ τρέφων τὸν οἰκουμένην πάρεστιν. Εἰ δὲ καὶ ἡ ὥρα προῆλθεν, ἀλλ' ὁ μὴ ἐκκοπτόμενος ὥρας ὑμῖν δεδιλέγται). ὁ δὲ Ἰωάννης Ιωαν.ς.θ. καὶ χιλίους τοὺς ἄρτους εἶπε λέγει, ἀ προέργως τοῦτο διηγούμενος, ἀλλὰ τὸν τύφον τῆς πολυτελείας παιδεύων ἡμᾶς καταπατεῖν. τοιαύτη καὶ ἡ τῶν τροφητῶν τραπέζα ἐστί.

19 Λαβὼν τοίνυν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους, φησίν, ἀναπεσεῖν ἐπὶ τοὺς χόρτους, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις,

20 Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις.

21 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Διατί ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εὐλόγησεν; ἔδει πιστευθῆναι αὐτὸν, ὅτι "ἐκ τοῦ πατρός ἐστιν, καὶ ὅτι ἴσος ἐστί. Καὶ τούτων κατασκευαστικὰ ἀλλήλοις ἐδόκει μόρια εἶναι. τὸ μὲν γὰρ ἰσότητα, τῷ μετ' ἐξουσίας πάντα ποιεῖν ἐδείκνυ· τὸ δὲ τοῦ πατρὸς εἶναι, οὐκ ἂν ἑτέρως ἐπείθησαν, εἰ μὴ μετὰ πολλῆς τῆς ταπεινότητος, καὶ εἰς αὐτὸν πάντα ἀναφέρων ἐποίει, καὶ καλῶν αὐτὸν εἰς τὰ μυστήρια. ἐξαρχὴ δὲ τοῦτο οὐδὲ ταῦτα μόνα ποιεῖ, ἵνα ἀμφότερα βεβαιωθῇ· καὶ νῦν μὲν μετ' ἐξουσίας, νῦν δὲ ὑπηρέτου τάξιν ὑπομένων ἐνεργεῖ. Εἶτα, ἵνα μὴ δόξῃ πάλιν μάχη εἶναι τὸ γινόμενον, ἐν μὲν τοῖς ἐλάττοσιν ἀναβλέπει εἰς τὸν οὐρανόν· ἐν δὲ τοῖς μείζοσιν, ἀπ' ἐξουσίας πάντα ποιεῖ, ἵνα μάθῃς ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἐλάττοσιν οὐκ ἀνθρωπομύμενος ἐτέρωθεν, ἀλλὰ πρὸς τὸν γεγεννηκότα αὐτὸν" ὅτω ποιῶ· ὅτε γοῦν ἁμαρτήματα ἀφῆκε, καὶ τὸν παράδεισον ἐνέῳξε, καὶ τὸν ληστὴν εἰσήγαγε, καὶ τὸν παλαιὸν μὲν τῆς παρουσίας ἔλυσε νόμον, καὶ νεκροὺς" ἤγειρε μείζους, καὶ θαλάττην ἐχαλίνωσε, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα τῶν ἀνθρώπων ἐλέγξε, καὶ ὀφθαλμὸν ἐδημιούργησεν, ἃ Θεοῦ μόνου κατορθώματά ἐστι καὶ οὐδενὸς ἑτέρου, δῆλα μοῦ φαίνει) ἐνταῦθα ὅτε μὲν τοὺς ἄρτους πολλαπλασιάσας προσκεύασεν, ὁ πολὺ τούτων ἁπάντων ἔλαττον ἦν, τότε εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέπει· ὁμοῦ μὲν ταῦτα κατασκευάζων, ὁμοῦ δὲ, ἅπερ εἶπον, παιδεύων ἡμᾶς μὴ προτέρου ἀπτεσθαι τραπέζης, ἕως ἂν εὐχαριστήσωμεν τῷ τὴν ξενίαν ἡμῖν ταύτην προέχοντι. καὶ δῆτα ποῦ ἐκ μὴ ὄντων; ἐμφράττων" τὰ Μαρκίωνος καὶ Μανιχαίου" σώματα, τὴν τῶν κτίσιν ἀλλοτριούντων αὐτοῦ, καὶ δῆτα τῶν ἔργων αὐτῶν παιδεύων, ὅτι καὶ τὰ ὁρώμενα πάντα αὐτοῦ ἔργα καὶ" κτίσματά ἐστι· καὶ δεικνὺς, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ τοὺς καρποὺς διδοὺς, ὁ εἰπὼν ἐξ ἀρχῆς· Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου καὶ, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα" ψυχὰν ἑρπετῶν ζώντων. οὐδὲ γὰρ ἔλαττον τοῦ τῶν ἀνθρώπων κτίσμα ἐστὶν ἡ τῶν ἰχθύων φύσις, ἀλλ' ὅμως ἐξ ὕδατος. οὐκ ἔλαττον ἦν τὸ ἀπὸ γῆς δεῖξαι καρπὸν καὶ ἀπὸ ὑδάτων ἑρπετὰ ἔμψυχα ἢ ἀπὸ ἄρτων πέντε ποιῆσαι ἄρτους τοσούτους, καὶ ἀπὸ ἰχθύων πάλιν· ἆρα σημεῖόν ἐστιν, τὸ καὶ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάττης αὐτὸν κρατεῖν. ἐπεὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἀεὶ ἐποίει θαύματα, ποτὲ καθολικὴν εὐεργεσίαν, ἵνα μὴ δεωρεῖται μόνον ὁ πολλοῖς τῶν ἑτέροις συμβάντων ἴσος), ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τῆς δωρεᾶς ἀπολαύσωσι. καὶ ὅπερ ἐδόκει ἐπὶ τῆς ἐρήμου τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι θαυμαστὸν (ἔλεγον γοῦν, Μὴ καὶ ἄρτον δοῦναι δοῦναι, ἢ ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ;) τοῦτο δεῖξαι τῶν ἔργων" ἐπιδείκνυ). δεῖξαι τοῦτο καὶ εἰς ἔρημον Ψαλμ. οζ. κα.

χρ. ἰδ. ἐκ τῶν ἐλαττόνων.

χρ. ἐπιλέγει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μον αὐλοὺς ἀγαθ, ἵνα μὴ ὑποβολῆς αὐτοπτον ἢ ὁ ψαῦμα, & μηδεὶς νομίσῃ πλησίον κώμης μὴ προσκεισθαι ἐστενεγκεν τι εἰς τὴν τράπεζαν. διὰ τοῦτο γὰρ τῆς ὥρας μέμνηται, οὐχὶ τοῦ τόπου μόνον. γὰρ ἕτερον ὁ μαθητὴς μὴ, τὴν φιλοσοφίαν τῶν μαθητῶν τὴν ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίοις, γὰρ πῶς κατεφρόνουν τρυφῆς. δώδεκα γὰρ ὄντες πέντε ἄρτους εἶχον μόνους καὶ δύο ἰχθύας. οὕτω περιῆν αὐτοῖς τὰ σωματικά, & τῶν πνευματικῶν εἶχοντο μόνον. & οὐδὲ τῶν ὀλίγων ἀντείχοντο, ἀλλὰ γὰρ αὐτοὺς αἰτηθέντες ἔδωκαν· ὅθεν παιδεύεσθαι χρὴ, εἰ καὶ ὀλίγα ἔχομεν, καὶ αὐτὰ προΐεσθαι διὰ τοὺς δεομένους. κελευσθέντες γοῦν ἐνεγκεῖν τοὺς πέντε ἄρτους, οὐ λέγουσι, καὶ πόθεν ὧδε ἡμῖν ἔσαι ἡ διαβροφή; πόθεν γὰρ ἡμεῖς προσδεησόμεθα τῆς ἡμετέρας; ἀλλ' ἑτοίμως ἀκούουσιν εὐθέως. προὴς γὰρ τοὺς ἐρημικοὺς, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, διὰ τοῦτο οὐκ ἦν ἑτοιμοτέρους ποιῆ, ἵνα αὐλοὺς εἰς πίστιν ἀγάγῃ. ἔτι γὰρ ἀσθενέστερον διέκειντο· διὰ καὶ εἰς τὸ ὄρεινον ἀναβλέπει. τὰ μὲν γὰρ ἄλλων σημείων εἶχον πολλὰ ὑποδείγματα· τοῦτο δὲ οὐδέν. λαβὼν οὖν οὕτω διέκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, τοῦτο αὐλοὺς ἐμοὶ· οὐκ ἐμοὶ μόνον, ἀλλ' ἵν' ὅταν γένηται τὸ ψαῦμα, μὴ ἀπιστήσωσι, μηδὲ ὑπολάβωσι προελθόντος, τῶν χειρῶν αὐλοὺς μαρτυρούσων. διὰ καὶ οὐκ ὄχλοις ἀφίησι προέρχεσθαι τῆς πείνης αἴσθησιν λαβόντα, καὶ τοῦτο δυναμοῖ προέρχεσθαι προσελθὼν καὶ ἐρωτήσας, καὶ δι' αὐτῶν καταπλήττει, καὶ δι' αὐτῶν διανέμει, τὰς οἰκείας ὁμολογίας καὶ τοῖς ἔργοις προκαταλαβὼν βουλόμενος ἕκαστον. διὰ τοῦτο καὶ περὶ αὐτῶν λαμβάνει τοὺς ἄρτους, ἵνα πολλὰ τὰ μαρτύρια ᾖ τοῦ γινομένου, καὶ ὑπομνήματα τοῦ ψαύματος ἔχωσιν. εἰ γὰρ καὶ τούτων συμβάντων ἐπελάθοντο, τί ἂν οὐκ ἔπαθον, εἰ μὴ καὶ ταῦτα κατεσκεύασε; καὶ κελεύει ὁ αὐλὸς ὅτι σκληρὰς δυσπειθεῖς, φιλοσοφῆσαι τοὺς ὄχλους παιδεύων. γὰρ ἐθρέψατο τὰ σώματα μόνον ἐβούλετο, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν παιδεῦσαι. καὶ διὰ τοῦτο ποιεῖ, & διὰ τοῦ μηδὲν πλέον ἄρτων δυοῖν & ἰχθύων, καὶ διὰ πάσι τὰ αὐτὰ προθεῖναι καὶ πιεῖν κοινὰ, καὶ μηδὲν θατέρῳ θατέρου πλέον προσεῖναι, καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἐγκρατείᾳ καὶ ἀγάπῃ & ὁμοίως προὴς ἀλλήλους διακεῖσθαι καὶ τὰ κοινὰ πάντα νομίζειν ἐπαίδευε. καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς ὁ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. τοὺς πέντε ἄρτους κλάσας ἔδωκε, & πέντε ἐν ταῖς χερσὶ τῶν μαθητῶν ἐπήγαζον. & οὐδὲ μέχρι τούτου τὸ ψαῦμα ἵστη, ἀλλὰ καὶ περιαστῆσαι ἐποίησε· & περιαστῆσαι οὐχὶ ἄρτους μόνον, ἀλλὰ καὶ κλάσματα· ἵνα δείξῃ ὅτι ἐκείνων τῶν ἄρτων ταῦτα λείψανα ἦν, καὶ ὥστε τοὺς ἀπόντας μαθεῖν τὸ γεγονός. διὰ τοῦτο καὶ πεινᾶσαι ἀφῆκε τοὺς ὄχλους, ἵνα μή τις φαντασίαν εἰσφέρῃ νομίσῃ τὸ γεγονός. διὰ τοῦτο καὶ δώδεκα κοφίνους περιαστῆσαι ἐποίησεν, ἵνα & Ἰούδας βαστάσῃ. ἠδύνατο μὲν γὰρ καὶ σβέσαι τὴν πρᾶξιν, ἀλλ' οὐκ ἠθέλησε· ἐπεὶ καὶ ὅτι Ἡλίου τοῦτο γέγονεν. οὕτω γοῦν αὐτὸν ἐξεπλάγησε συντεθὲν Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ βασιλέα ἠθέλησαν ποιῆσαι· καίτοιγε ὅτι τῶν ἄλλων σημείων ἄδαμον τοῦτο ποιήσαντες. τίς οὖν παρασήσει; λέγε, πῶς ἐπήγαζον οἱ ἄρτοι; πῶς ἐπέρρεον ἐν τῇ ἐρήμῳ; πῶς τοσούτοις ἤρκεσαν; καὶ γὰρ πεντακισχίλιοι ἦσαν, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων, ὁ μέγιστον ἦν τοῦ ὄμμα ἐσχώμιον, ὅτι καὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες προσῄδρευον. πῶς οὖν λείψανα γέγονε; καὶ τοῦτο τῶν προτέρων οὐκ ἔλαττον. καὶ τοσαῦτα γέγονεν, ὥστε ἰσαρίθμους γενέσθαι τοῖς μαθηταῖς κοφίνους, καὶ μήτε πλείω, μήτε ἐλάττω. λαβὼν τοίνυν τὰ κλάσματα, οὐχὶ τοῖς ὄχλοις ἔδωκεν, ἀλλὰ τοῖς μαθηταῖς. καὶ γὰρ τῶν μαθητῶν ὁ ὄχλοι ἀτελέστερον διέκειντο. ποιήσας ὃ τὸ σημεῖον,

22 Εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον & προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Εἰ γὰρ καὶ πρὸ ἐδόκει φαντάζειν, ἀλλ' οὐκ ἀληθῆ πεποιηκέναι, διὰ τοῦτο καὶ ἀπών. διὰ τοῦτο ἀκριβῆ βασανίζει τὸ γεγονὸς ὑπερέπων, τοὺς τὰ ὑπομνήματα λαβόντας καὶ ἔλεγχον τῶν σημείων ἐκέλευσεν αὐτῷ χωρίζεσθαι.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰζεσθαι. ἢ ἄλλως ἴ, ὅταν μεγάλα ἐργάσηται, ἀποσβαίζει τοὺς ὄχλους ἢ τοὺς μαθητὰς, πείθων ἡμᾶς μηδαμοῦ τὸ τῶν πολλῶν δόξαν διώκειν, ἢ μὴ ὑποσύρεσθαι πλῆθος. ὅταν ἴ εἴπῃ, ἰὼ ἀγκάστρου πολλοῦ μαθητοῦ τοιούτου δείκνυσι. ἢ ἔπεμψε μὲ αὐτούς, ἵνα τοιαῦτα φάσι μὲ τὴν τῶν ὄχλων, αὐτὸς ἴ εἰς ὁ ὄρος βαλσάμενος ἀπαλλαγὴν ἐποίει ἴ τοῦτο, πάλιν παιδεύων ἡμᾶς, μήτε ὄχλοις ἀναμίγνυσθαι διηνεκῶς, μήτε φεύγειν ἀεὶ τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἑκάτερα χρήσιμα, καὶ ἔκαστον ἀναπαύσεως τοῖς τὸ δέον. μάθωμεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς τοιούτου καὶ τοῦ Ἰησοῦ· ἀλλὰ μὴ δι' ἃ τῶν αἰτημάτων δόσιν, ἵνα μὴ ὀνειδισθῶμεν καὶ τοῦ Ἰουδαίους. καὶ γὰρ ζητεῖτέ με, φησιν, οὐχ ὅτι εἴδετε τὰ σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. διὰ τοῦτο οὐδὲ ζωοποιεῖ τοιοῦτο τὸ σημεῖον, ἀλλὰ δοὺς ἐργον μόνον· ὥστε παιδεύεσθαι αὐτοὺς μὴ τῇ γαστρὶ δουλεύειν, ἀλλὰ τῷ πνευματικῷ ἕλκεσθαι διηνεκῶς.

ΗΘΙΚΟΝ Τούτων οὖν ἐχόμενα καὶ ἡμεῖς, καὶ ζητῶμεν ἄρτον ἐπουράνιον, καὶ λαβόντες πᾶσαν ἐκβάλωμεν φροντίδα βιωτικήν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι καὶ οἰκίας καὶ πόλεις καὶ συγγενεῖς καὶ πάντα ἀφῆκαν καὶ ἐν ἐρήμῳ διέτριβον, καὶ τὸ λιμοῦ κατεπαγκάζοντος οὐκ ἀνεχώρησαν· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς τοιαύτην χρὴ σπουδὴν παρέχειν πλείονα ἐπιδείκνυσθαι χρὴ φιλοσοφίαν, καὶ τῶν πνευματικῶν ἐρᾶν, καὶ τὰ αἰώνια μᾶλλον ζητεῖν· ἐπεὶ κἀκεῖνοι ἐνεκαλοῦντο, οὐχ ὅτι ἐζήτησαν αὐτὸν διὰ ἄρτον, ἀλλ' ὅτι διὰ τοῦτο μόνον αὐτὸν ἐζήτησαν, καὶ διὰ τοῦτο παρεπημελήθησαν. διὰ γὰρ τὸ τῶν μεγάλων μᾶλλον δώρων καταφρονῆ, τῶν δὲ μικρῶν ἔχηται, καὶ ὧν βούλεται καταφρονῇ αὐτὸν ὁ διδούς, καὶ ἐκείνων ἐκπίπτει· ὥσπερ οὖν ἂν ἐκείνων ἐραθῶμεν, καὶ ταῦτα παρέσται. καὶ γὰρ παρεσκεύασται ταῦτα ἐκείνων. ὅταν δὲ τελῇ ταῦτα καὶ μικρὰ πρὸς ἐκεῖνα ὀλίγα ἐσμὲν, κἂν μεγάλα ᾖ. μὴ τοίνυν περὶ ταῦτα σπουδάζωμεν, ἀλλ' ἀδιάφορον αὐτῶν εἶναι νομίζωμεν καὶ τὴν κλῆσιν καὶ τὴν ἀφαίρεσιν· ὥσπερ οὖν καὶ ὁ Ἰησοῦς ὅτε πρόσοντων ἠὐτείχετο, οὔτε ἀπόντα ἐζήτει. καὶ γὰρ χρήματα διὰ τοῦτο λέγεται, οὐχ ἵνα κατορύξωμεν, ἀλλ' ἵνα εἰς δέον αὐτοῖς χρησώμεθα. καὶ καθάπερ τῶν τεχνιτῶν ἕκαστος ἰδίαν ὑπόθημιν ἔχει· οὕτω καὶ ὁ πλουτῶν οὐκ οἶδε χαλκεύειν, οὐδὲ ναυπηγεῖν, οὐδὲ ὑφαίνειν, οὐδὲ οἰκοδομεῖν, οὐδὲ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδέν. μανθανέτω τοίνυν τῷ πλούτῳ κεχρῆσθαι εἰς δέον, καὶ ἐλεῆσαι τοὺς δεομένους, καὶ πάντων ἐκείνων εἴσεται βελτίονα τέχνην. καὶ γὰρ αὕτη τῶν τεχνῶν ἐκείνων ἀνωτέρα πασῶν. ταύτης τὸ ἐργαστήριον οὐ γεώφῳ φικοδόμηται· αὕτη οὐκ ἀπὸ σιδήρου καὶ χαλκοῦ τὰ ὁπλα ἔχει, ἀλλ' ἐξ ἀγαθότητος καὶ ἀπὸ γνώμης. ταύτης τῆς τέχνης ὁ Χριστὸς ἐστι διδάσκαλος, καὶ ὁ τούτου πατήρ. γίνεσθε γάρ, φησιν, οἰκτίρμονες, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν, ὅτι ὅπου τῶν ἄλλων ὅσα βελτίων, ἐκεῖ πόνου, οὐ χρόνου δεῖται πρὸς τὸ κατορθωθῆναι. ἔρκεῖ [γὰρ τὸ] θελῆσαι, καὶ τὸ πρᾶξαι ἰδοὺ ἔτοιμον ἢ καὶ τὸ τέλος αὐτῆς οἷόν ἐστι. τί οὖν ἐστιν αὐτῆς τὸ τέλος; ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀγαθά· ἡ δόξα ἡ ἀπόρρητος ἐκείνη· αἱ πνευματικαὶ παραδάσεις· [αἱ φαιδραὶ λαμπάδες·] ἡ μετὰ τοῦ νυμφίου διαγωγή· τὰ ἄλλα, ἃ μηδεὶς λόγος μηδὲ νοῦς παραστῆσαι δύναται· ὥστε κἀντεῦθεν πολλὴ παρὰ τὰς ἄλλας ἡ διαφορά. τῶν γὰρ τεχνῶν αἱ πλείους πρὸς τὰ πρόσκαιρα εἰσὶ χρήσιμοι· βίον μόνον ἡμῖν αὕτη ἴ καὶ πρὸς τὸν μέλλοντα ζωήν. εἰ δ' εἰς τὸ πρέπον ἡμῖν διαγωγὴν τεχνῶν τοσοῦτον διενηνόχεν, οἷ ἰατρικῆς λέγω καὶ οἰκοδομικῆς, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· πολλῷ μᾶλλον τὰ ἄλλων, ἂς εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάσειεν, οὐδὲ τέχνας ἂν εἴη φαίη· ὅθεν ἐγὼ τὰς ἄλλας τὰς ῥητὰς οὐδὲ τέχνας εἶναι μοι δοκῶ. ποῦ γὰρ ἡ ὑφαρτυτικὴ καὶ ἡ καρυκευτικὴ χρήσιμοι ἡμῖν; ἴδαμοῦ· ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀχρηστοι καὶ βλαβεραὶ, σώματι καὶ ψυχῇ λυμαινόμεναι, τὴν μητέρα τῶν νοσημάτων καὶ πάντων καὶ παθημάτων τὴν τρυφὴν μᾶλλον ἐπεισάγουσαι τῆς φιλοτιμίας. καὶ μόνον ἴ ταῦτας, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ζωγραφικὴν, οὐδὲ τὴν πικιλτικὴν εἶναι μοι δοκῶ τέχνην εἴη. εἰς γὰρ ἀπάτην μόνον ἐμβάλλουσι ῥητὴν· τὰ δὲ τέχνας

χ. παιδεύων

χ. ἀμφιεσῶν

χ. γρωῦ

ἴσ. παῦσαι

χ. χρόνον

χὰς τῶν ἀναγκαίων ἢ ζωοτρόφων τῶν ζωῶ περιλιχὰς εἶ) ἡδὺ ἢ καπασκευασιχάς. διὰ γὰρ τοῦτο ἡ σοφία ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς, ἵνα βίρωμεν μεθόδους, δι' ὧν διωκόμεθα τὸν βίον συγκροτεῖν καὶ ἡμέτερον. ὃ γὰρ ζῶδια γίνεται, ἢ ἐν τοίχοις, ἢ ἐν ἱματίοις, ποῦ χρήσιμον, εἰπέ μοι; διὰ τοῦτο ἢ τῶν ἐκκοσμητορράφων, ἡ τῶν ὑφαντῶν πολλὰ περιεκόπτειν ἔδει τὴν τέχνης. ἡ γὰρ ὅπου ὃ βλάπτουσι τὰ πλείονα αὐτῆς ζητήσαιμεν, ὃ ἀναγκαῖον αὐτῆς ἀφαιρεθείσης, τέχνη κακοτεχνίαν μίξαντες· ὃ δὴ καὶ οἰκοδομικὴ ἔπαθεν. ἀλλ' ὥσπερ ταύτην ἕως οὐ οἰκίαν οἰκοδομῇ, ἡ ὑ θεατὰ, ταῦτα ἀναγκαῖα, καὶ ὑ περιττὰ ἐργάζηται, τέχνην καλῶ· οὕτω καὶ τὴν ὑφαντικὴν, ἕως μὲν ἱμάτια ποιῇ καὶ ὑποδήματα, ἀγαθὴν μὴ τὰς ἀράχνας μιμῆται, καὶ πολλοῦ καταχέῃ γέλωτα καὶ τοῦ βλακείαν ἄφατον, τέχνην οὐκ ἂν καλέσαιμι. καὶ τοῦτο ἐπὶ τῶν ὑποδηματοποιῶν, ἕως ἂν ὑποδήματα ποιῇ, οὐκ ἐπιτρέπω ὃ τῆς τέχνης ὄνομα· ὅταν δὲ ἀνδρὸς εἰς ταῦτα γυναικῶν ἀξιολόγων ἁρμόσῃ σχήματα, καὶ μαλακίζεσθαι ποιῇ καὶ τὸν ὑποδήμενον, καὶ θρύπτεσθαι, μὴ τὸν βλάπτοντα καὶ περιττὸν αὐτοῦ ταῦτα ἀφαιρῶν, καὶ οὕτω τέχνην ἐρεσθαι. καὶ οἶδα μὲν ὅτι πολλοῖς ὀλιγολόγος εἶ) δοκῶ ταῦτα περιεργαζόμενος· ἀ μὴν ἀλλὰ τοῦτο ἀποφήσομαι. ὃ γὰρ πρώτων αἴτιον τῶν κακῶν τούτων, ὃ καὶ μικρὰ ταῦτα δοκεῖν εἶ) τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἀλλαχοῦ τοῦτο ἁμάρτημα. καὶ τί τοῦτο, φησίν, ὑποφέρεσθαι ἁμάρτημα ἡμῶν ἀνθρώπινον ἔχειν ὑποδήματα καὶ ἀπεσταλμένον καὶ ἀσπίλωτον καὶ τὰ ποδὶ περισπωμένον, εἴτε καὶ ἁμάρτημα τοῦτο καλῶν δοκῇς; βούλεσθε οὖν ἐπαφήσω τὸν γλαφυρὸν αὐτῷ, καὶ δείξω τὸν ἀκριβοσοφίαν ὅση, καὶ οὐκ ὀργίζεσθε; μᾶλλον ὀργίζεσθε, καὶ πολὺς μικλήρος. καὶ γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς τῆς ἀνοίας ταύτης, ἃ μηδὲ ἁμάρτημα εἶ) νομίζοντες. καὶ ἐντεῦθεν ἡμᾶς ἀναγκάζοντες εἰς τὸν κατηφείαν τῆς ἀσωτίας ἐμπεσεῖν ταύτης. φέρε δή, ἀνὰ ὀξετάσωμεν, καὶ ἴδωμεν ὁποῖόν ὅστι κακόν. ὅταν γὰρ τὰ νήματα ζυσειρὰ, ἃ μηδὲ ὀν ἱματίοις ὑφαίνεσθαι καλὸν, ταῦτα ἐν ἐκκοσμήμασι διαφράπτητε, πόσης ἐρεως, πόσου γέλωτος ταῦτα ἄξια; εἰ δὲ τῆς ἡμετέρας φήφου καταφέρῃς, ἄκουσον τῆς Παύλου φωνῆς μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος ταῦτα ἀπαιτούσης, καὶ τότε αἰδέσῃ τὸ γέλωτος. τί οὖν σκήνος φησὶ; Μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ. τίνος οὖν ἂν εἴης συνήθης ἄξιος, ὅταν τῇ γεγαμημένῃ μὴ ὑποτρέποντος Παύλου πολυτελῆ ἱμάτια ἔχειν, σὺ καὶ ὅπου ταῦτα ἐκκοσμήματα τὸν βλακείαν ταύτην ἐξάγῃς, καὶ μυεία καταπυθάζῃς ἐκεῖ τῆς καταγελάστου ὕβρεως; καὶ γὰρ καὶ ναῦς πήγνυται, καὶ ἁρεταὶ καταλέγονται καὶ κωφοῦς καὶ κυβερνήτης, καὶ ἱστοὶ ἀναπετάννυνται, καὶ πέλαγος πλεῖται, καὶ γυναῖκα ἐς παιδία καὶ παστάδα ἀφεὶς, καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν ὁ ἔμπορος ἐκδίδωσι κύμασι, καὶ εἰς τὸν βαρβάρων ἀφῖκται χώραν, καὶ μυρίους ἐκκολύει κινδύνους διὰ ταῦτα τὰ νήματα, ἵνα σὺ μὴ πρώτα ἐκεῖνα λαβὼν ὅπου τῶν ὑποδημάτων. διαφράψῃς, καὶ ὃ δέρμα καλλωπίσῃς. καὶ τί ταύτης τῆς ἀλογίας χεῖρον ἤκουσ' ἄν; ἀλλ' ὁ τὰ παλαιὰ ζητοῦντα, ἀγαλλόμενος ἀνδράσι πρέποντα. ὅθεν ἔγωγε προσδοκῶ, χρόνῳ προϊόντος, οὐ νέος οὐ πρὸς ὑμῖν καὶ γυναικῶν ὑποδήματα φήσειν, καὶ οὐκ αἰσχυνθήσεσθαι· καὶ ὃ χαλεπώτερον, ὅτι τὰ πατέρες ταῦτα ὁρῶντες οὐκ ἀγανακτοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἀδιάφορον ὃ πρᾶγμα εἶ) νομίζουσι. βούλεσθε εἶπω καὶ ὃ ἔτι χαλεπώτερον; ὅτι ἐν πενήτων ὄντων πολλῶν ταῦτα γίγνεται. βούλεσθε εἰς μέσον ἀγάγω Χριστὸν λιμώττοντα; γυμνόν; ἀλώμενον πρωτοτόκου; δεδεμένον; καὶ πόσων οὐκ ἂν εἴποιτε σκηπτῶν ἄξιοι, σκήνος μὲν θεοῦ ἀναγκαίας ἀπορριπτοῦντες, τὰ δέρματα δὲ μὴ τοσαύτης καλλωπίζοντες τῆς σπουδῆς; καὶ αὐτὸς μὲν ἰδίᾳ τοῖς μαθηταῖς ἐνομοθέτει, οὐδὲ ἁπλῶς ὑποδήματα ἔχειν ἐπέτρεπεν, ἡμεῖς δὲ οὐ μόνον γυμνοῖς ποσὶν οὐκ ἀνεχόμεθα βαδίζειν, ἀλλ' οὐδὲ ἀνυποδεδεμένοις ὡς ἀνυποδέτοις δεῖ. τί τοίνυν τῆς ἀκοσμίας ταύτης χεῖρον ἤκουσ' ἄν; τί τὸ γέλωτος; ὃ γὰρ ψυχῆς ὅστι μαλακώδης τὸ πρᾶγμα ὃ ἀπίστους καὶ ὠμῆς καὶ ἀπειράστου καὶ ματαιοπόνου. πότε γὰρ δυνήσεται ἀναγκαίῳ

χ. ὑποδηματοποιῆ,

χ. περιστρεμμένον,

χ. ὅσιον,

α. Τιμ. c. β.

χ. ἐξαγάγῃς,

ἀναγκάζω ὑμᾶς τοσοῦτον, ὁπόσα καὶ τὰ τῶν πενήτων ἀναλίσκω; πότε ἀνέξεται ὁ τοιοῦτος νέος ψυχῆς ἐπιμελήσασθαι, ἢ ἐννοῆσαι ὅτι καὶ ψυχὴν ἔχει; ἐγὼ γὰρ σμικρολογεῖσθαι καὶ τοιαῦτα θαυμάζειν ἀναγκάζομαι, ἐγὼ ὁμοίως ὁρῶ καὶ ταῦτα τῶν πλουσίων ἀμέλειαν, καὶ δέεσθαι ἔρημος ὁ πᾶσαν εἰς ταῦτα καταναλίσκων τὴν οὐσίαν. ὁ γὰρ νηπτὸς δέεται, ἐγὼ χρεμπτὸς ἄνθρωπος, καὶ τοὺς κλαυσμοὺς τοὺς ἀπὸ τῶν τοιούτων ὑφασμάτων περιεργαζόμενος, πότε εἰς τὸν οὐρανὸν δυνήσεται ἰδεῖν; πότε τὸ σκῆνωμα στεφανώσεται κάλλος, ὁ περὶ κάλλους ἐπιμελούμενος δερμάτων, καὶ χαμαὶ κύπτων; καὶ ὁ μὲν Θεὸς ἔτεινεν οὐρανόν, καὶ ἥλιον ἀνῆψεν, δύο σοι ταῦτ' ὄψις ἔλκων· σὺ δὲ κάτω σαυτὸν καὶ πρὸς τὴν γῆν κύπτων τοῦ χείρους νοῦν ἀναγκάζεις, καὶ τῷ διαβόλῳ πείθῃ. καὶ γὰρ ὁ πονηρὸς δαίμων τούτῳ ἐπενόησε τὴν ἀγημοσύνην, * ἐκείνου σε τὸν κάλλους ἀπάγων. διὰ τοῦτό σε συνταῦθα εἵλκυσε· καὶ προβουλεύεται Θεὸς οὐρανοῦ δεικνὺς κάτω διαβόλου δέρματα δεικνύοντος· μᾶλλον δὲ οὐδὲ δέρματα (καὶ γὰρ ταῦτα ἔργα Θεοῦ) ἀλλὰ βλακείαν καὶ κακοτεχνίαν. καὶ κάτω εἰς τὴν γῆν νοῦν ὁ νέος πρείσιν, ὁ τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς φιλοσοφῆν κελευσθείς, μᾶλλον ἐγκαταπιζόμενος τούτοις, ἢ εἰ τῶν μεγάλων τις κατορθωκώς εἴη, καὶ ἀκροβατῶν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, καὶ λύπας καὶ ἀθυμίας σύντεινον ἵκτων ἑαυτῷ πρεπάς· μὴ μολυνῇ τῷ πηλῷ χειμῶνος ὄντος, μὴ καλύψῃ τῷ κονιορτῷ θέρους ἐπισάντος. τί λέγεις, ἄνθρωπε; τὴν ψυχὴν ἅπασαν εἰς πηλὸν ἔρριψας σήν; ταύτης τῆς ἀσωτίας, καὶ χαμαὶ συνεσπειρῶν πρεσβύτας, καὶ πρὸς σκοπὸν τοσοῦτον ἔχεις ἀγῶνα; μάθε τὴν χρῆσιν αὐτῶν, καὶ αἰδέσθητι τὴν ψῆφον ἣν πρὸς αὐτῶν φέρεις. ὥστε γὰρ πηλὸν πατεῖν καὶ βόρβορον ἐγὼ πᾶσαν τὴν ὑπὸ τὸ ἐδάφους κηλῖδα, γένοιτο ταῦτα σκήμματα. εἰ δὲ σὺ μὲν ἐχῃ, λαβὼν ἀξάρτησον τὸν πραχήλου, ἢ τῇ κεφαλῇ πρόσθες. ἃ ὑμεῖς μὲν γλαῦκα ταῦτα ἀκούοντες· ἐμοὶ δὲ δακρύειν ἔπεισι τὴν τούτων μανίαν, καὶ τὴν πρὸς ταῦτα ἀσυνδοσίαν. ἐγὼ γὰρ ἡδύτερον ἂν ὕστοι σῶμα μολυσάμενον πηλῷ, ἢ ταῖς δέρμασι σκῆνος. μικρολόγοι μὲν οὖν ὕστω γίνονται, φιλοχρήματοι δὲ πάλιν ἕτερος. ὁ γὰρ πρὸς ταῦτα μάτην ἐσθῆτας καὶ ἀσυνδάζειν ἐθισθείς, καὶ ἐν τοῖς ἱματίοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασι, πολλῆς δεῖται δαπάνης καὶ πολλῆς τῆς περισσοῦ. κἂν μὲν φιλότιμον ἔχῃ πατέρα, μᾶλλον αἰχμάλωτος γίνεται, τὴν ἄτοπον ταύτην ὑπερτείνων ὑπεροψίαν· ἂν δὲ σμικρόλογον, ἀναγκάζεται ἕτερα ἀγοράζειν, ὥστε χρήσιμον εἰσαγαγεῖν εἰς ταῦτα τοιαύτας δαπάνας. ἐντεῦθεν πολλοὶ τῶν νέων καὶ τὴν ὥραν ἀπέδοντο, καὶ πορνείοις τοῖς ὑπὸ γῆς ἐνέμοντο, καὶ ἑτέρας δουλοπρεπεῖς ἐπεμείναν ἀγχόνας, αὐτὴ τούτων ἀνούμενοι τὰ τοιαύτας ὑπερθυμίας σκηπανήσιν. ὅπου μὲν οὖν καὶ φιλοχρήματος οὗτος ἔσται καὶ μικρολόγος, καὶ πρὸς τὰ ἀναγκαῖα πόνων ἀργότερος, καὶ πολλὰ ἀναγκασθήσεται ἁμαρτάνειν, δῆλον ἐκ τούτων. ὅπου δ' [καὶ] ὁμοῦ καὶ κενόδοξος, οὐδὲ τοῦτο τις ἂν τερπῇ· ὁμοῦ μὲν, ὅταν πένητα ἴδῃ, τῷ πάθει τὸ καλλωπισμοῦ μηδὲν ἐοικέναι δοκῇ, ἀλλὰ ταῦτα μὲν χρυσῷ καλλωπίζει, σκῆνος δὲ ἀπὸ λιμοῦ διαφθειρόμενον πρόσεται· κενόδοξος δέ, ὅταν καὶ ἐν τοῖς μικροῖς παιδίοις τὴν πρὸς τὴν τῶν ὁρώντων δόξαν θηρᾷ. ἐγὼ γὰρ οὕτως οἶμαι στρατηγὸν ὅτι τοῖς στρατοπέδοις καὶ πομπαίοις μέγα φρονεῖν, ὡς ἀκόλαστον νέον ὅτι τῷ καλλωπισμῷ τῶν ἀπορημάτων, ὅτι τοῖς συνεσκιασμένοις ἱματίοις, ὅτι τῇ χρυσῇ τῆς κεφαλῆς· καίτοιγε ταῦτα πρὸς τεχνίτου ἔργα ὄντα ἑτέρων. εἰ δὲ ὅτι τοῖς ἀλλοτρίοις οὐκ ἀφίστανται κενοδοξοῦντες, πότε ὅτι τοῖς ἰδίοις ἀποχήσονται; εἶπον καὶ ἕτερα τούτων χαλεπώτερα, ἢ καὶ ταῦτα ὑμῖν ἀπόχρη; ἀκοιῶ ἀνάγκη καταλῦσαι (ἣν) λόγον ἐντεῦθεν· ἐπεὶ καὶ ταῦτά μοι εἴρηται διὰ τοὺς φιλονείκους καὶ οὐδὲν ἄτοπον τὸ πρᾶγμα εἰς λέγοντας. καὶ οἶδα μὲν ὅτι πολλοὶ τῶν νέων οὐδὲ προσέξουσι τοῖς λεγομένοις, μεθύοντες ἅπαξ τῷ πάθει· ἀλλ' ἐμοὶ τοῦτο σιγῆσαι ἔδει. ἐὰν γὰρ νοῦν ἔχοντες πατέρες καὶ ὑγιαίνοντες πέρα καὶ ἀκούσωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν προσήκουσαν διάμοσιν ἐμβιβάσαι δυνήσονται. μὴ τοίνυν λέγε, οὐδὲν πρὸς τοῦτο, οὐδὲν πρὸς ἐκεῖνο. τοῦτο γὰρ, τοῦτο πολλὰ ἀπώλεσεν. ἔδει γὰρ καὶ ἐνταῦθα αὐτοὺς παιδεύειν, καὶ ἀπὸ τῶν δοκούντων

τῶν

των ἐκ) μικρῶν σεμνοὺς ποιῶν, μεγαλοψύχους, χρείττους χημ^{ι}. ὅτω γὰ αὐτοῦ ἡ ἐν τοῖς μεγάλοις εὑρήσομεν δοκίμους. Τί γὰρ τῆς τῶν στοιχείων μαθήτεως εὐτελέστερον; ἀλλ' ὅμως ἀπὸ τούτων οἱ ῥήτορες, οἱ σοφισταί, οἱ φιλόσοφοι γίνονται. καὶ ταῦτα ἀγνοήσωμεν, οὐδὲ σκοπεῖν ποτε ἐθίσομεν). Ταῦτα δὲ ἡμῖν οὐ τοὺς νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς γυναῖκας καὶ κόρας εἰρήνη) (καὶ γὰ καὶ αὗται τοῖς τοιούτοις ἐγκλήμασιν ὑποκείνται) καὶ πολλῷ μᾶλλον, ὅσῳ πρὸς θήλεως κοσμιότης ἐπιτήδειον. Τὰ δίνεω τοὺς σκείνους εἰρηνεύα καὶ τοὺς ὑμᾶς εἰρῆσθαι νομίζετε, ἵνα μὴ πάλιν τὰ αὐτὰ ἀκούσωμεν. καὶ γὰ ὥρα λοιπὸν αὐχῆ καθαρθῆναι Ⓦ λόγου. ἄπαντες δίνεω ἡμῖν ζωοῦσθε, ὡς τοὺ νέους, τοὺ τῆς ἐκκλησίας μάλιστα, δωνηθῆναι κοσμίως ζῆν, καὶ εἰς γῆρας ἐλθεῖν αὐδοῖς πρέπον (ὡς τοὺς γε οὐχ ὅτω ζῶντας, οὐδὲ εἰς γῆρας ἐλθεῖν καλόν) τοὺ ὃ καὶ νεότητι γεγηρακότας αὖθημα καὶ εἰς πολιὰν βαθυπάτιον ἐλθεῖν, καὶ πατέρας ἡγέσθαι παίδων δοκίμων, καὶ τοὺ γεγηνικότας αὐφείναν, καὶ τοὺς πρώτων Ⓦ πεποιηκότα αὐτοὺ Θεοῦ, καὶ πᾶσαν ἐξελάσαν νόσον, οὐ τὴν ἐν τοῖς ὑποδήμασιν, οὐδὲ τὴν ἐν τοῖς ἱματίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀλλὴν ἅπασαν. καὶ γὰ οἵ γε χερσαμένη, τοιοῦτόν ὅστι καὶ νεότης ἀμβουμένη, πολλὰς "πολλαχόθεν συμφέρουσα ταῖς ἀκάνθας. ἐπαφῶμεν τοίνεω τὸ πῦρ τὸ πνεύματος, καὶ καθαύσωμεν ταῖς πονηραῖς ταύταις ἐπιθυμίας, καὶ νεώσωμεν ταῖς ἀρούραις, καὶ ἑτοίμους τοὺς τὴν τοῦ σπόρου ποιήσωμεν ὑποδέχεσθαι, καὶ τοὺ νέους τοὺ πρὸς ἡμῶν τὴν ἀλλαχοῦ ἡθόντων ἀποδείξωμεν σωφρονεστέρους. καὶ γὰ τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ἔστιν, ὅταν ἐν νεότητι σωφρονῶσιν λάμπῃ· ὡς ὁ γε ἐν γήρᾳ σωφρονῶν οὐδὲ μισθὸν μεῖζον ἔχει πολλοί, [ἀκριβῆ] τὴν ἀπὸ τῆς ἡλικίας ἀσφάλειαν ἔχων. Τὸ δὲ καὶ ἔνδοξον, ἐν κώμαις γαλιλαίας ἀπολαύειν, ἢ ἐν καμίνῳ μὴ καταισχύνεσθαι, καὶ ἐν νεότητι μὴ ἀστοργαίνειν. Ταῦτ' οὖν ἐννοοῦντες ζηλώσωμεν Ⓦ μακάριον ἐκεῖνον Ιωσήφ, Ⓦ ἀφ' πασῶν λάμψαντα τούτων, ἵνα καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιτύχωμεν στεφάνων αὐτοῦ· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τοῦ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τοῦ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. ν. 23 ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΣΑΣ ΤΟΥΣ ΟΧΛΟΥΣ Ανέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. 24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ κυμάτων. ἦν γὰ ἐναντίος ὁ ἄνεμος.

Ινος ἕνεκεν εἰς τὸ ὄρος ἀναβαίνει; παιδεύων ἡμᾶς ὅτι καλὸν ἡ ἐρημία καὶ ἡ μόνωσις, ὅταν ἐντυγχάνειν δέῃ τῷ Θεῷ. διὰ τοῦτο συνεχῶς εἰς τὰς ἐρήμους ἄπεισι, καὶ διανυκτερεύει πολλάκις δυσθύμους, παιδεύων ἡμᾶς καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου ἀναχωρεῖν ἐν ταῖς θλίψεσιν ἀταραξίαν. ἡσυχίας γὰ μήτηρ ἡ ἔρημος, καὶ γαλήνη καὶ λιμὴν ἀπρόσκοπτον ἀπαλλάττουσα θορύβων ἡμᾶς. αὐτὸς μὲν οὖν διὰ τοῦτο ἀνέβαινεν ἐκεῖσε· οἱ δὲ μαθηταὶ κλυδωνίζονται πάλιν, καὶ χειμῶνα ὑπομένουσιν, οὐ τοσοῦτον. ἀλλὰ τότε μὲν ἔχοντες αὐτὸν ἐν τῷ πλοίῳ τοῦτο ἔπαθον· νυνὶ δὲ καθ' ἑαυτοὺς ὄντες μόνοι. καὶ γὰ ῥῆμα καὶ μικρὸν ὅτι τὰ μείζονα αὐτοὺς ἀνάγκη καὶ ἐμβριθάζει, καὶ εἰς τὸ φέρειν πρώτα ἡνιᾶσθαι. διὰ δὴ τοῦτο, ὅτε μὲν τοσοῦτον κινδυνεύειν ἔμελλον, πρὸ ὧν μὲν, ἐκάθευδε δὲ, ὥστε διὰ τοῦ παρόντος δοῦναι τοὺς τοσαῦτα μέλλοις· νυνὶ δὲ ὅτι μείζονα ἀγῶνα αὐτοὺς ὑπομονὴ οὐδὲ τοῦτο ποιῶ, ἀλλ' ἄπεισι, καὶ ἐν μέσῳ θαλάσσης συνεχωρῶ Ⓦ χειμῶνα διεγερθῆναι, ὡς μηδὲ τοσοῦτον προσδοκῆσαί ποθεν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ ὅλως τὴν νύκτα ἀφίνειν αὐτοὺς κλυδωνίζεσθαι, διεγείρων αὐτῶν, ὡς οἶμαι, πεπωρωμένον τὴν καρδίαν. καὶ γὰ τοιοῦτον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζιεῦτον ὁ φόβος, ὃν μὴ τὸ χειμῶνος ἢ ὁ καιρὸς ποιῇ. μὴ δὲ τῆς καταυξεως ἐις ἐπιθυμίαν μείζονα αὐξεις ἐνέσαγε τὴν αὐτὸ, ἢ εἰς μνήμην διωκῆ. ἀλλὰ δὴ τοῦτο οὐκ θύθεως αὐξῆς ἐπέση.

25 Τετάρτη γὰρ, φησι, φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἦλθε πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης, Παιδεύων αὐτοὺς μὴ ταχέως λύειν ὑπὲρ ζητῆν τῶν ζωγχρύπτων δεινῶν, ἀλλὰ φέρειν τὰ συμπίπτοντα γενναίως. ὅτε γοῦν πρεσεδόκησαν ἀπαγαγεσθαι, τότε ἐπετάθη πάλιν ὁ φόβος.

26 Ἰδόντες γὰρ αὐτὸν, φησιν, οἱ μαθηταὶ περιπατοῦντα ὑπὲρ τῆς θαλάσσης ἐταράχθησαν, λέγοντες Φάντασμα ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Καὶ γὰρ ἀεὶ τοῦτο ποιῇ. ὅταν μέλλει λύειν τὰ δεινὰ, ἕτερα ἐπάγει χαλεπώτερα καὶ φοβερώτερα· ὁ δὴ καὶ τότε ζωῆεν. μὴ γὰρ τοῦ χειμῶνος ἦν ἡ ὄψις αὐτοῦ ἐφορύζητε τοῦ χειμῶνος ἀρχὴ ἦτον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ σκότος ἔλυσεν, οὐδὲ φόβερὸν ἑαυτὸ διὰ τοῦτο ἐποίησεν, ἀλείφων αὐτοὺς, ὥσπερ εἶπον, ἐν τῇ ζωῆεία τῶν φόβων τούτων, καὶ παιδεύων εἰς καρτερικοὺς. τοῦτο καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἰωὴβ ἐποίησεν. ὅτε γὰρ ἔμελλε λύειν Ⓦ φόβον καὶ Ⓦ πειρασμὸν, ὅτι ὁ πόνος χαλεπώτερον ἐποίησε γενέσθαι· οὐ δὴ Ⓦ τῶν παίδων θάνατον λέγω καὶ τὰ ῥήματα τῆς γυναικὸς, ἀλλὰ δὴ τὰ ἀγρίδη τὰ τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν φίλων. καὶ ὅτε Ⓦ Ἰακὼβ ἐξαρπάζειν ἔμελλε τῆς ἐν τῇ ξένῃ ταλαιπωρίας, ἀφῆκε διεγερθῆναι ἢ μείζονα γενέσθαι Ⓦ θόρυβον. καὶ γὰρ ὁ κινδύνης καταληζεῶν θάνατον ἠπείλει, ἐς μετ' ἐκεῖνον ὁ ἀδελφὸς ἔμελλεν Ⓦ ἐκ τῶν ἑαυτὸν ἐπικρέμασθαι κινδύνων. ὅπου γὰρ οὐκ ἔνι ἢ ἐν μακρῷ χρόνῳ πειράζεσθαι ἢ σφοδρῶς, ὅταν μέλλωσιν ἀναβαίνειν οἱ ἀγῶνας οἱ δίκαιοι, βραδύνοντος αὐτοῖς πλέον κερδαίνειν, ὑπατείνει τὰ γυμνάσια· ὃ καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἀβραὰμ ἐποίησε, Ⓦ ἔμενον αὐθις, τ' τὸ παιδὸς θεῖς· οὕτω γὰρ καὶ φορτικὰ ἔσαι τὰ ἀφόρητα, ὅταν ὑπὲρ ὑγείας ἐπάγηται ἑτέρας ἔχοντα τὴν ἀπαλλαγήν. ὅπερ δὴ καὶ τότε ἐποίησε, καὶ ὁ πρότερον ἀπεκάλυψεν ἑαυτὸν [ὡσεῖς] ὁ Χριστὸς, ἕως ὅτε ἔκραξαν. ὅσῳ γὰρ ἐπετείνετο τὰ τῆς ἀγωνίας, τοσούτῳ μᾶλλον ἠσμενίζοντο αὐτοῦ τὴν παρουσίαν. Εἶτα, ὑπὲρ ἐδίωξαν, φησιν·

27 Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

Τοῦτο ὃ ῥῆμα Ⓦ φόβον ἔλυσε, καὶ θαῤῥῆσαι πρέπει ἐποίησεν. ὑπὲρ γὰρ αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὄψεως οὐκ ἐπεγίνωσκον ἢ διὰ τὸ παράδοξον τῆς βαδίσεως ἢ διὰ Ⓦ καιρὸν, ἀπὸ τῆς φωνῆς δῆλον ἑαυτὸν ποιῇ. τί οὖν ὁ Πέτρος, ὁ πρωτοκλήτου θερμὸς ἀεὶ τῶν ἄλλων προπηδῶν;

28 Κύριε, εἰ σὺ εἶ, φησι, κέλευσόν με πρὸς σὲ ἐλθεῖν ὑπὲρ τὰ ὕδατα.

Οὐκ εἶπεν, οὖξαι ἢ περιπάτησον, ἀλλὰ κέλευσον. εἶδες πίστιν θερμότητος; πίστιν πίστις; καίτοιγε οὐκ τότε πολλοῦ κινδυνεύει, οὐκ τὸ πέρα τῆς μίξεως ζητῆν. ἢ γὰρ καὶ οὕτω πολὺ μέγα ἐξέπησε, δι' ἀγάπην μόνον, ἢ δι' ὑπόδειξιν. πρὸς γὰρ εἶπε, κέλευσόν με βαδίσαι ὑπὲρ τὰ ὕδατα· ἀλλὰ τί; κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σέ. πρὸς γὰρ οὕτως ἐφίλει Ⓦ Ἰησοῦν. τοῦτο ἢ μὴ τὴν δύναμιν ἐποίησεν. οὐκ ἰσχυε μὴ τῶν ἄλλων ἐλθεῖν, ἀλλὰ προεπήδησεν. ἢ τὴν ἀγάπην δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πίστιν ὑπεδείκνυται. οὐ γὰρ μόνον ὑπέστησεν, ὅτι αὐτὸς δύναται περιπατεῖν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης, ἀλλ' ὅτι ἢ ἕτερος ἀναγκάν, ἐς ὑπεθυμῆ ταχέως ἐλθεῖν αὐτὸν ἐθέλει.

29 Ὁ δὲ εἶπεν, ἔλθε. ἢ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος, περιεπάτησεν ὑπὲρ τὰ ὕδατα, ἢ ἦλθε πρὸς Ⓦ Ἰησοῦν.

30 Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, ἢ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε λέγων· Κύριε, σῶσόν με.

31 Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο, καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Τοῦτο τοῦ πρότερου θαυμαστότερον. δῆλον τοῦτο μετὰ σκήνο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀκφνο τῦτο γέγ. ὁτε γὰ ἔδειξεν ὅλι κρατεῖ τῆς θαλάσσης, ὁτε δὲ ὅτι τὸ θαυμάσιότερον ἐξ-
ἀγε τὸ σημεῖον. ὁτι μὲν γὰ τοῖς ἀνέμοις ἐπετίμησε μόνον· νυνὶ δ' αὐτὸς βαδίζει, δ' ἑτέ-
ρῳ τοῦθ' ἁπλῶς τοῦτο ποιῶν· ὅπερ εἰ καθ' ἑαυτὸν ἐκέλευσε γενέσθαι, οὐκ ἂν ὁμοίως
κατεδέξατο Πέτρος· ἐπεὶ δὲ μηδέπω τοσαύτην κέκτηθαι πίστιν. Τίνος οὖν ἕνεκεν αὐτὸν ὁ
Χ. τί ἦν ὁ Χεισὸς ἐπέτρεψε. 5 Χριστὸς ἐπέτρεψε; καὶ γὰρ εἰ εἶπεν; ἠδύνασαι, πάλιν θερμὸς ὢν ἀντεῖπεν ἄν. ἀλλὰ τοῦτο
ἀπὸ τῆς παραγωγῆς αὐτὸν πείθει, ἵνα εἰς τὸ μέλλον σωφρονισθῇ. ἀλλ' οὐδὲ οὕτως αὐτὸν
κατέβαις τοίνυν κλυδωνίζεται: ἐφοβήθη γὰρ· καὶ τοῦτο δὲ κλυδώνιον ἐποίησε· τί δὲ
φόβου ὁ ἄνεμος εἰργάσατο. ὁ δὲ Ἰωάννης φησὶν, Ὅτι ἤθελον λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ Ιω. ς. κα.
εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο εἰς τὴν γῆν, εἰς ἣν ὑπῆγεν· τοῦτο δηλονότι. ὥστε
Χ. τῇ γῇ ἰσ. ἥκει, 10 μηδόντων αὐτῶν πρὸς τὴν γῆν φυέως ἐπέβη τοῦ πλοίου. καταβὰς τοίνυν ἀπὸ τοῦ πλοίου
πρὸς αὐτὸν εἶπε, Διὰ τί ἐφοβήθης; οὔπω δὲ πέπαυτο τὸ τῶν ὑδάτων, ὡς τοῦ πρὸς αὐτὸν ἔρωτος χάριν.
καὶ δὲ μείζονος πρόκειται θαύματος, ἀπὸ τοῦ ἐλαφροτέρου ἔμελλε παύσειν κακῶς, τὸ τοῦ ἀνέμου λέγω ῥύμης,
καὶ τῆς θαλάττης. τοιοῦτον γάρ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις· πολλάκις γὰρ μεγάλα κατορθοῦσα, ἐν τοῖς
ἐλαφροῖσιν ἐλέγχεται· οἷον ὁ Ηλίας ὅτι τοῦ Ιεζάβελ ἔπαθεν· οἷον ὁ Μωϋσῆς ὅτι τοῦ Αἰγυπτίου· οἷον
15 ὁ Δαβὶδ ὅτι τοῦ Βηρσαβεέ. ὥστε καὶ ὁ Θεός, ἐπὶ τοῦ φόβου σκληραίνοντος ὅπως ἐῶσαι τῶν ὑδάτων
ἐθαρρύνατο· πρὸς ὃ τοῦτο τοῦ ἀνέμου ἐμβολὴν σὸν ἔτι ἠδυνήθη στῆσαι, καὶ ταῦτα ἐγγὺς ὢν τοῦ
Χριστοῦ. ὥστε οὐδὲν ὠφελῆ ἐγγὺς εἶναι τοῦ Χριστοῦ μὴ πίστει ὄντα ἐγγύς. τοῦτο δὲ καὶ μέσον ἐ-
Χ. ἐνδείκνυ Χ. φθέγμυ σεῖται. δείκνυσι τοῦ διδασκάλου δὲ τοῦ μαθητοῦ, καὶ σὺν ἄλλοις προεμυθήσατο. Εἰ γὰ ὅτι τῶν δύο ἀ-
δελφῶν ἠγανάκτησαν, πολλῷ μᾶλλον ἐνταῦθα. ὥσπερ γὰρ ἦσαν πνεύματος ἠζιωμένοι.
20 μετὰ ταῦτα καὶ τοιοῦτοι. πανταχοῦ γὰρ τῶν προτέρων κατορθωσάντων τοῦ Πέτρου, δὲ ἐν
ταῖς δημιουργείαις αὐτῶν προσβάλλονται, καίτοιγε ἀγαθικώτεροι τῶν ἄλλων διακείμενον. καὶ
διατί οὐκ ἐπέτρεψε τοῖς ἀνέμοις παύσασθαι, ἀλλ' αὐτὸς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο
αὐτοῦ; ὅτι τῆς ἐκείνου πίστεως ἔδει. ὅταν γὰρ τὰ παρ' ἡμῶν ἐλλιμπάνῃ, καὶ τὰ παρὰ τοῦ
Θεοῦ ἴσαται. δείκνυσι τοίνυν ὅτι οὐχ ἡ τοῦ ἀνέμου ἐμβολή, ἀλλ' ἡ ἐκείνου ὀλιγοπιστία τὴν
25 πρὸς ἐφπτὸν εἰργάσατο, φησὶν· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ὥστε εἰ μὴ ἡ πίστις ἠσθένησε,
καὶ πρὸς (ιν) ἄνεμον ἂν ἔστη ῥαδίως. διατί τοῦτο καὶ ὑπελαμβάνομεν αὐτοῦ, (ιν) ἄνεμον ἐᾷ πνεῖν,
δείκνυσι ὅτι οὐδὲν ἐκείνοις προσβλάπτει, ὅταν ἡ πίστις ἡ περιουσία. καὶ καθάπερ νεοπτὸν προ-
Χ. ἐξελθόντα κειμένου τῆς καλιᾶς προελθόντα καὶ μέλλοντα καταπτῆναι ἡ μήτηρ ταῖς πτέρυξι διαβασά-
σασα, πάλιν ὅπου τὴν καλιὰν ἀγαγὼν· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἐποίησε.

30 32 Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν τοῦ πλοίου, τότε ἐπαύσατο ὁ ἄνεμος.

Πρὸ τούτου μὲν οὖν ἔλεγον· Ποταπός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅτι καὶ (ιν) ἄνεμοι καὶ ἡ θα- Matθ. η. κζ.
λάσσα αὐτῷ ὑπακούουσιν αὐτῷ; νυνὶ δὲ οὐχ οὕτως.

33 Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, φησὶν, ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς Θε-
οῦ υἱὸς εἶ. Ὁρᾷς πῶς κἀκ μικροῦ ὅτι δὲ ὑψηλότερον ἀπῆρται; ἦλθε γὰρ ἀπὸ τοῦ βα-
35 θίσαι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρῳ κελεῦσαι τοῦτο ποιῆσαι, καὶ κινδυνεύοντα δῆμοῦ-
σαι, πολλὴ λοιπὸν ἡ πίστις ἦν. τότε μὲν γὰρ ἐπετίμησε τῇ θαλάσσῃ· νυνὶ δὲ σὺν ὀλιγωρίᾳ, ἑ-
τέρως τὴν δυνάμιν αὐτοῦ δεικνύει μείζονος. διὸ καὶ ἔλεγον· ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ. Τί οὖν; ἐπετίμησε τοῦτο εἰρηκόσι; πολυσπλάγχνου μὲν οὖν ἄπαν, καὶ ἐβεβαίωσε δὲ λεχθέν, μετὰ μείζονος
δόξοσίας θεραπεύων σοῦ προσπόρευσιν, καὶ οὐχ ὡς ἔμπροσθεν.

40 34 Καὶ διαπεράσαντες, φησὶν, ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ.

35 Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν (ιν) ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περί-
χωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας,

36 Καὶ παρεκάλουν ἵνα ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, ἐ-
σώθησαν. Οὐδὲ γὰρ ὁμοίως ὡς πρότερον προσήεσαν, εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν ἕλκοντες,

καὶ

ϗ χειρὸς ἀφλῶ ὑπιζητοῦντες ϗ πρόσταγμα λαβεῖν ῥᾳδίως· ἀλλ' ὑψηλότερον, ϗ * φιλοσοφώτερον, ϗ μετὰ πλείονος τῆς πίστεως τὴν θεραπείαν ἐπεσπώμενοι. ἡ γὰρ αἱμορροοῦσα ἀπὸ μόνης ἐδίδαξε φιλοσοφεῖν. δεικνὺς ὁ βαλβῖδος, ὅτι ϗ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τοῖς μέρεσιν ἐπέβη, φησίν· ὅτι ὑπιγνόντες ⓐ ἄνδρες τὸν τόπον, ἀπέστειλαν εἰς τὸ πρόσχωρον, ϗ προσήνεγκεν αὐτῷ τοὺς κακῶς ἔχοντας· ἀλλ' ὅμως ὁ χρόνος οὐ μόνον οὐκ ἐξέλυσε τὴν πίστιν, ἀλλὰ ϗ μείζονα εἰργάσατο, ϗ ἀκμάζουσαν διετήρησεν.

ΠΟΙΚΟΝ Ἀφῶμεν τοίνυν ϗ ἡμᾶς τὸν κεφαλέα τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· μᾶλλον δέ, ἐὰν θέλωμεν, ὅλον αὐτὸν ἕλκωμεν. ϗ γὰρ ϗ τὸ σῶμα αὐτοῦ προσκείται νῦν ἡμῖν· οὐ τὸ ἱμάτιον μόνον, ἀλλὰ ϗ τὸ σῶμα· οὐχ ὥστε ἁψασθαι μόνον, ἀλλ' ὥστε καὶ φαγεῖν ϗ ἐμφορηθῆναι. προσερχώμεθα τοίνυν μετὰ πίστεως, ἕκαστος ἀθάνατον ἔχων. εἰ γὰρ ⓐ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἁψάμενοι τοσαύτην εἵλκυσε δύναμιν, πόσῳ μᾶλλον ⓐ ὅλον αὐτὸν κατέχοντες; τὸ δὲ προσελθεῖν μετὰ πίστεως, τί τὸ λαβεῖν ὅτι μόνον τὸ προσεικάσθημεν, ἀλλὰ ϗ τὸ μετὰ καθαρᾶς καρδίας ἁψασθαι, τὸ ὅπως ἁψασθαι, ὡς αὐτῷ προσοικεῖσθαι τῷ Χριστῷ. εἰ γὰρ εἰ μὴ φωνῆς ἀκούεις; ἀλλ' ὁρᾷς αὐτὸν κείμενον· μᾶλλον δὲ ϗ φωνῆς αὐτοῦ ἀκούεις, φθεγομένου αὐτοῦ διὰ τῶν εὐαγγελιστῶν. πιστεύσατε τοίνυν ὅτι ϗ νῦν ἐκεῖνο τὸ δεῖπνόν ἐστιν, ἐν ᾧ ϗ αὐτὸς ἀνέκειτο. οὐδὲν γὰρ ἐκεῖνο τούτου διενήνοχεν. οὐδὲ γὰρ τοῦτο μὲν ἀνθρώπου ἐργάζεται, ἐκεῖνο δὲ αὐτός· ἀλλὰ καὶ τοῦτο κἀκεῖνο αὐτός. ὅταν τοίνυν ⓜ ἱερεὺς ὑπιδιδῶτά σοι ἴδῃς, μὴ ⓜ ἱερέα νόμιζε τοῦτο ποιοῦντα, ἀλλὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ χεῖρα εἶναι τὸ ἐκτεινόμενον. ὥσπερ γὰρ ὅταν βαπτίζῃ, οὐκ αὐτός σε βαπτίζει, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὅστις ὁ κατέχων σου τὴν κεφαλὴν ἀοράτῳ δυνάμει, ϗ οὔτε ἄγγελος οὔτε ἀρχάγγελος, οὔτε ἄλλος τις ὁλμᾷ προσελθεῖν καὶ ἅψασθαι· οὕτω καὶ νῦν. ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς μόνος ᾖ νύμφας, αὐτὸς μόνου ἐστὶν ἡ δωρεά. οὐχ ὁρᾷς τοὺς ὑποπουμένους ἐνταῦθα, πῶς οὐ δούλοις ἐπιτρέπουσι τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' αὐτοῖς πρέσβεσι τῆς δικαιοσύνης; οὕτω καὶ ὁ Θεός, οὐκ ἀγγέλοις ἐπέτρεψε τὴν δωρεάν, ἀλλ' αὐτὸς πρέσβεσι κελεύων καὶ λέγων· μὴ καλέσητε πατέρα ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· οὐχ ἵνα ἀτιμάσῃ τοὺς γεννήσαντας, ἀλλ' ἵνα πρὸ τούτων ἐκείνων προσθῇς ⓜ ποιήσαντά σε ϗ ἐγεννηκότα σε εἰς τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας. ὁ γὰρ τὸ μεῖζον δοὺς, τοῦτέστιν ἑαυτὸν προσθεὶς, πολλῷ μᾶλλον οὐκ ἀπαξιώσει ϗ δέσποινα εἶναι τοῦ σώματος. ἀκούσωμεν τοίνυν, ϗ ἱερεῖς ϗ ἐκκλησίαν, τίνος κατηξιώθημεν· ἀκούσωμεν ϗ φείδωμεν. τὰ ἁγίων ἄρχων αὐτοῦ ἐμπλησθῆναι ἔδωκεν ἡμῖν, ἑαυτὸν προέθηκε τεθυμένον. τίς οὖν ἔσται ἀπολογία ἡμῖν, ὅταν τοιαῦτα σιτούμενοι, τοιαῦτα ἁμαρτάνωμεν; ὅταν ἀργίαν ἐσθίοντες, λύκοι γενώμεθα; ὅταν προβάτων σιτούμενοι, ϗ τοὺς λέοντας ἁρπάζωμεν; τοῦτο γὰρ τὸ μυστήριον, οὐ μόνον ἁρπαγῆς, ἀλλὰ ϗ φιλῆς ἕνεκεν καθαρεύειν κελεύει διὰ παντός. ϗ γὰρ εἰρωνίᾳ ὅστις μυσήριον. ὅταν τὸ μυστήριον ὑπὲρ ἀφέσεως δῶτε ποιεῖσθαι χρημάτων. εἰ γὰρ αὐτὸς ἑαυτὸν οὐκ ἐφείσατο δι' ἡμᾶς, τίνος ἂν εἴημεν ἄξιοι, χρημάτων φειδόμενοι ϗ ψυχῆς ἀφειδοῦντες, ὑπὲρ ἧς ἔκδυσις οὐκ ἐφείσατο ἑαυτοῦ; τοῖς μὲν Ἰουδαίοις καθ' ἑνιαυτὸν ἀνάμνημα τῶν οἰκείων εὐεργεσιῶν τὰς ἑορτὰς ἐνέδησεν ὁ Θεός· σοὶ δὲ καθ' ἑκάστην, ὡς εἰπεῖν, τὴν ἡμέραν, διὰ τούτων τῶν μυστηρίων. μὴ τοίνυν αἰσχύνῃ ⓜ σαυτόν. ταῦτα γὰρ ἡμῶν ὅστις τὰ σεμνά· ταῦτα ἡμῶν τὰ μυστήρια· τούτῳ κοσμούμεθα ὦ δώρῳ· τούτῳ καλλωπιζόμεθα. κἂν εἴπω, ὅτι ⓜ οὐρανὸν ἔτεινε ϗ τείχη χωῦ, ϗ τὴν θάλασσαν ἔπλωσε, προσφήτας ϗ ἀγγέλους ἔπεμψεν, οὐδὲν ἐρῶ ἴσον. τὸ γὰρ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν τοῦτό ἐστιν, ὅτι διὰ ἰδίου γόου οὐκ ἐφείσατο, ἵνα τοὺς ἀλλοτριωθέντας οἰκείους σώσῃ. μηδεὶς τοίνυν Ἰούδας τούτῃ προσίτω τῇ τραπέζῃ, μηδεὶς Σίμων. ϗ γὰρ ἀμφότεροι διὰ φιλαργυρίαν ἀπώλοντο οὗτοι. φύγωμεν τοίνυν τοῦτο τὸ βάραθρον, μηδὲ νομίζωμεν ἀρκεῖν ἡμῖν εἰς σωτηρίαν, εἰ χέρας ϗ ὀρφανοὺς ἀποδύσαντες, ποτήριον χρυσοῦν ϗ λιθοκόλλητον προσενέγκωμεν τῇ τραπέζῃ. εἰ γὰρ βούλει τιμῆσαι τὸν θυσιάσαντα, τῷ ψυχῷ προσένεγκε, δι' οὗ ϗ ἐτύθη· τούτῳ χρῦσιν ποίησον. δοῦ δὲ αὐτῇ μύρῳ πολυτίμῳ καὶ ὀστρά-

κου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χου χείρων, τὸ ὂν σκεῦος χρυσοῦν, εἰ τὸ κέρδος; μὴ ζήνιω τὸν σκηπτοῦχον, ὅπως χρυσᾶ σκεύη
χ. φέρωμεν " περισφέρωμεν μόνον, ἀλλ' ὅπως καὶ ἐκ δικαίων πόνων. Ταῦτα γὰρ ἔστι τὰ καὶ χρυσοῦν
ἡμιώτερα, τὰ χωρὶς πλεονεξίας. οὐ γὰρ χρυσοχοεῖον, οὐδὲ ἀργυρεμπορίόν ἐστιν ἡ ἐκ-
κλησία, ἀλλὰ πομπὴ ἀγγέλων· διὸ ψυχῶν ἡμῖν δεῖ. καὶ γὰρ καὶ ταῦτα δεῖ τὰ ψυ-
5 χὰς περσοῖς) ὁ Θεός. Ἐκ ἐκείνης γὰρ ἐξ ἀργύρου ἦν τὸ ποτήριον
χρυσοῦν, ἐξ οὗ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς ὁ Χριστὸς τὸ αἷμα τὸ ἑαυτοῦ· ἀλλὰ ἦμεν ἦν ἐκεῖνα πάν-
τα καὶ φειδοῦς, ὅτε πνεύματος ἔγεμε. Βούλει ἡμῖν σου τὸ σῶμα; μὴ περίϊδε
δης αὐτὸν γυμνόν, μηδὲ ἐν ταῦτα μὴ αὐτὸν σπερχοῖς ἱματίοις ἡμπίσης, ἔξω δὲ τοῦ κρυμοῦ
καὶ γυμνότητος δεῖ φροντίζοντα περίϊδης. ὁ γὰρ εἰπών, Τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα, καὶ Ματθ. κς. κε.
10 τῷ λόγῳ τὸ πρᾶγμα βεβαιώσας, οὗτός ἐστιν ὁ εἰπών· Πεινῶντά με εἴδετε, καὶ οὐκ ἐθρέψατε· Ματθ. κε. μδ.
καὶ, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Οὗτο μὲν γὰρ οὐ δεῖται
ἐπιβλημάτων, ἀλλὰ ψυχῆς καθαρᾶς· ἐκεῖνο δὲ πολλῆς δεῖται ἐπιμελείας. μάθωμεν τοί-
νυν φιλοσοφεῖν, καὶ τὸν Χριστὸν τιμᾶν, ὡς αὐτὸς βούλεται). Ὃν γὰρ ἡμφιάσωμεν ἐπὶ ἡδίστῃ, ἣν
αὐτὸς θέλει, οὐχ ἵνα ἡμεῖς νομίζωμεν. ἐπεὶ καὶ Πέτρος ἡμᾶς αὐτὸ ἔφετο τοῦ κωλύσαι νί- Ιωαν. ιγ. η.
15 ψαι τοὺς πόδας, ἀλλ' οὐκ ἵνα ἡμεῖς τοῦτο γινόμεθα, ἀλλὰ ζυναιτίου. οὕτω καὶ σὺ ταύτην αὐτὸν
τιμᾶ τὸν ἡμέτερον, ἵνα αὐτὸς ἐνομοθέτησεν, εἰς πένητας ἀναλίσκων τὸν πλοῦτον. οὐδὲ γὰρ σκευῶν
χρείαν ἔχει χρυσῶν ὁ Θεός, ἀλλὰ ψυχῶν χρυσῶν. καὶ ταῦτα λέγω, ἵνα κωλύων ἀναθήματα κα-
τασκευάζεσθαι διαῦτα· ἀξιῶ δὲ μὴ τούτων, καὶ παρὸ τούτων, τὰ ἐλεημοσύνην ποιῆν. δέχε-
20 ται γὰρ καὶ ταῦτα· πολλῷ μᾶλλον δὲ ἐκεῖνα. ἐν ταῦτα μὲν γὰρ ὁ περσὶ ἐνεγκὼν ἀφῄρηται
μόνον, ἐκεῖ δὲ καὶ ὁ λαβών. ἐν ταῦτα δοκεῖ καὶ φιλοτιμίας ἀφορμὴ τὸ πρᾶγμα εἶναι). ἐκεῖ
δὲ ἐλεημοσύνη καὶ φιλανθρωπία τὸ πρῶτον ἐστί. Τί γὰρ ὄφελος, ὅταν ἡ τράπεζα αὐτῷ
γέμῃ χρυσῶν ποτηρίων, αὐτὸς δὲ λιμῷ διαφθείρηται; περίστερον αὐτὸν ἔμπλησον πεινῶντα,
καὶ τότε ἐκ περιουσίας καὶ τὴν τράπεζαν αὐτοῦ κόσμησον. ποτήριον χρυσοῦν ποιεῖς, καὶ ποτή-
25 ριον ψυχροῦ οὐ δίδως; καὶ τί ὄφελος χρυσώματα ἐπιβλήματα κατασκευάζειν τῇ τραπέ-
ζῃ αὐτοῦ δὲ μηδὲ τὴν ἀναγκαίαν παρέχειν σκέπην; καὶ τί ὁ κέρδος ἐκ τούτου; Εἰπέ μοι γάρ
μοι· εἴ τινα ἰδὼν τῆς ἀναγκαίας ἐσπερωῶντα ἔσθητος, ἀφεὶς αὐτῷ λῦσαι τὸν λιμὸν τοῦ
τράπεζα ἀργύρου περιέβαλες μόνον· ἆρα δὲν ἔγνως σοι χάριν, ἀλλ' οὐχὶ μᾶλλον ἠγανά-
κτησε; τί δὲ εἰ ῥᾴδιον περιβεβλημένον ὁρᾶν καὶ κατακρυμοῦ πεπνυμένον, ἀφεὶς αὐτῷ δοῦ-
ναι ἱμάτιον χίονας κατασκευάζεις χρυσᾶς, λέγων Εἰς ἐκείνου τιμὴν ποιῶ, ἐκ δὲν σε καὶ
Εἰρωνεύεσθαι ἔφη, καὶ ὕβριν ἐνόμισε ταῦτην ἐκάστην; τοῦτο καὶ ὅτι τοῦ Χριστοῦ λογίζου,
ὅταν ἀλήτης καὶ ξένος περιέρχηται δεόμενος ὀρφῆς· σὺ δὲ αὐτὸν ἀφεὶς ἐπὶ δέξασθαι ἑδά-
φος καλλωπίζεις, καὶ τοίχους καὶ κιόνων κεφαλάς, καὶ ἀργυρᾶς ἀλύσεις ἀπὸ λαμπάδων ἐξ-
άπτεις, αὐτὸν δὲ ἐν δεσμωτηρίῳ δεδεμένον μηδὲ ἰδεῖν ἐθέλεις. καὶ ταῦτα λέγω, οὐχὶ κω-
λύων καὶ ἐν τούτοις φιλοτιμεῖσθαι· ἀλλὰ ταῦτα μετ' ἐκείνων, μᾶλλον δὲ ταῦτα πρὸ ἐ-
κείνων περιβαλλόντων ποιῶ. ἐπεὶ μὲ γὲ τὸ ταῦτα μὴ ποιῆσαι, οὐδεὶς ἐκεκλήθη ποτέ· ἐπεὶ
δὲ ἐκείνων, καὶ γέεννα ἠπείλη), καὶ πῦρ ἄσβεστον, καὶ ἡ μετὰ δαιμόνων ἡμερία. μὴ τοίνυν
οἶκον κοσμῶμεν, καὶ ἀδελφὸν θλιβόμενον περιόρα. ἔστι γὰρ ἐκείνου [ὁ] ναὸς περιώτερος. καὶ
ταῦτα μὲν καὶ βασιλεῖς ἄπιστοι, καὶ τύραννοι, καὶ λῃσταὶ δυνήσονται) λαβεῖν καὶ χειμήλια· ὅσα δὲ
δὲν εἰς ἀδελφὸν ποιήσῃς πεινῶντα καὶ ξένον ὄντα καὶ γυμνόν, οὐδεὶς ἐκβάλοι σε συλήσας δυ-
νήσεται), ἀλλ' ἐν ἀσύλῳ κείσεται θησαυρῷ. Τί οὖν αὐτός φησι· Τοὺς πτωχοὺς πάντοτε ἔ- Μαρ. ιδ. ζ.
χετε μεθ' ἑαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε; δεῖ γὰρ τοῦτο μάλιστα ἐλεεῖν ἡμᾶς, ὅτι οὐ πάντοτε ἔ-
χομεν αὐτὸν πεινῶντα, ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι βίῳ μόνον. Εἰ δὲ βούλει τὸν Εἰρηναῖον τιμᾶν
μᾶλλον πᾶς μαθεῖν, ἄκουσον, ὅτι τοῦτο οὐ περὶ τοῦ μαθεῖν Εἰρηναῖος) (εἰ δὲ οὕτω δοκεῖ) ἀλλὰ
περὶ τὴν ἀθέτησιν τῆς γυναικός. ὅπερ γὰρ ἀπελέγετο ἐπὶ δίκαιος, ἐκεῖνοι δὲ αὐτὸν ἀπο-

πέρσιν,

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πόρεως, ἀνακλώμενος αὐτὴν ταῦτα ἔλεγε. ὅτι γὰρ ἐκείνων πᾶσα μυρίων ταῦτα ἔ-
Μαρ. ιδ. ε. φη, ἐπήγατε· Τί κόπτεις τὴν γυναῖκα; ὅτι γὰρ ἐμὲ αὐτὸν ἀεὶ μεθ' ἡμῶν ἔχομεν, φησὶ· ιδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. ἐξ ὧν ἀπάν-
των δῆλον, ὅτι δι' οὐδὲν ἕτερον ἐλέγετο ταῦτα, ἀλλ' ἵνα τὴν πίστιν τῆς γυναικὸς, τὴν τότε βλαφθῆσαν, μὴ καταμύραιη ἡ τῶν μαθητῶν ἀποτιμησις. μὴ τοίνυν ταῦτα εἰς μέσον φέρωμεν νεῶν, ἃ δι' ἕτερα οἰκονομίαν εἴρηται· ἀλλὰ τοὺν νόμους ἀπάντας, τοὺς ἐν τῇ καινῇ, τοὺς ἐν τῇ παλαιᾷ τοῖς ἐλεημοσύνης αὐτῆς χειμῶνος ἀναγνόντες, πολλὴν ἐκφύ-
Λευκ. ια. μα. γματος τύτου ποιώμεθα κατανύξιν. τοῦτο γὰρ ἡ ἀληθείας καθαίρει (Διότι γάρ, φησιν, ἐλεημοσύνην, καὶ πάντα ὑμῖν ἔσται καθαρά) τοῦτο θυσίας μείζων (Ἔλεον γὰρ θέλω, καὶ οὐ θυσίαν) τοῦτο
Ματθ. θ. ιγ. τοὺς ὀρθρινοὺς ἀνοίγνυσιν (Αἱ δυσὶ γάρ σε καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σε ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον
Πεντ. ι. δ. ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ) τοῦτο πᾶσης ἀναγκαιότερον. ὅπου γὰρ ἀξεβλήθη τὸ νηφάλιον ἐκφώ-
Ματθ. κε. η. νημα· οὕτως αἱ ἄλλαι εἰσινεχθήσαν. ἅπερ ἅπαντα ζητοῦντες πειρώμεθα φιλοτίμως, ἵνα μὴ πλείονος δεηθῶμεν διαλλαγῆς, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι
* καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ζητ. εἰ σὴ χε
* ἢ οἰκτιρ
μοῖς

κεφ ιε. Ομιλ. ια. 1 ΤΟΤΕ ΠΡΟΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΩ ΙΗΣΟΥ ΟΙ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι λέγοντες· Διατί, καὶ τὰ ἑξῆς.

ΤΟτε, πότε; ὅτε τὰ μυρία σημεῖα εἰργάσαντο, ὅτε τὸν ἀῤῥώστους ἐθε-
ράπευσεν ἐκ τῆς ἀφῆς τὸ κρασπέδου. Διατί γὰρ τοῦτο ἡ εὐαγγελιστὴς ἐπισημαίνεται ⓦ χαίρων, ἵνα ἐνδείξηται τὴν ἀφατον αὐτοῦ πονηρίαν οὐδενὶ εἴκουσαν. Τί δέ ἐστιν, ⓖ Ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι; πόθεν γὰρ τῶν φυλῶν ἦσαν διεσπαρμένοι, καὶ εἰς δώδεκα διῃρημένοι μέρη· ἀλλ' ⓖ τὴν μητρόπολιν ἔχοντες, πανταχό-
θεν περὶ τῶν ἄλλων ἦσαν, ἅτε καὶ πλείονος ἀπολαύοντες τιμῆς, καὶ πολιτείᾳ κεκλημένοι ⓦ τύφου. Διὰ δέ μοι πῶς ⓒ ἀπὸ τῆς ἐρωτήσεως αὐτῆς ἁλίσκονται. οὐδὲ γὰρ λέγουσι, Διατί παραβαίνουσι ⓦ νόμον Μωϋσέως· ἀλλὰ τίνι παραδόσει τῶν πρεσβυτέρων. ὅθεν δῆλον, ὅτι πολ-
λὰ ἐκαινοτόμουν ⓖ ἱερᾶς· καίτοι Μωϋσέως μετὰ πολλοῦ τοῦ φόβου ⓒ μετὰ πολλῆς τῆς ἀ-
Δευτ. δ. β. πειλῆς ἐπισκήπτοντος, ὥστε μήτε προσθεῖναι μήτε ἀφελεῖν. Οὐ προσθήσετε γὰρ φησὶ τὸ ῥῆμα, ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον, καὶ οὐκ ἀφελεῖτε ἀπ' αὐτοῦ. ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ἐκαινοτόμουν· οἷς δὴ καὶ τοῦτο ἰῶ, ὃ μὴ δεῖν ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίειν, ὃ ποτήριον βαπτίζειν ⓒ χαλκεῖα, ὃ καὶ αὐλοὺς βαπτίζεσθαι. ὅτε γὰρ ἔδει λοιπὸν αὐλοὺς ἀπαλλαγῆναι τῶν παραπτήσεων τοῦ χρόνου προελθόντος, τότε αὐτοὺς μᾶλλον πλείοσιν ἔδησαν ταῖς παραπτήσεσι, δεδιότες μή τις αὐτῶν ἀφέληται τὴν ἀρχήν, καὶ φοβερώτεροι εἶεν βουλόμενοι, ὡς δὴ καὶ αὐλοὶ νομοθέ-
ται. Εἰς τοσοῦτον οὖν προῆλθε παρανομίας ὁ προσθήκη, ὡς ταῖς μὲν αὐτῶν φυλαττέσθαι ἐντολαῖς, ταῖς δὲ τοῦ Θεοῦ παραβαίνεσθαι· καὶ τοσοῦτον ἐκρύπτοιτο, ὥστε μὴ κατηγορεῖσθαι λοιπὸν ὁ προσθήκη εἶ). ὅπερ διπλοῦν κατ' αὐτῶν ἔγκλημα ἰῶ, ὅτι τε ἐκαινοτόμουν, καὶ ὅτι ὕ-
πους ἀρχεδίκους ταῖς ἑαυτῶν, τοῦ Θεοῦ οὐδένα ποιούμενοι λόγον. ⓒ ἀφέντες τὰ ἄλλα εἰπεῖν, τὸν ξέστας καὶ τὰ χαλκία (καταγέλαστα γὰρ ἰῶ) ὁ τῶν ἄλλων ἐδόκει μᾶλλον λόγον ἔχειν, τοῦ-
το εἰς μέσον προφέρουσι, ὕπως, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, εἰς ὀργὴν αὐτὸν ἀξάγειν βουλόμενοι. διὰ καὶ τῶν πρεσβυτέρων ἐμνημόνευον, ἵν' ὡς ἀξουδενῶν αὐτούς, πρόφαση καθ' ἑαυτῶν λαβωσί. ἄξιον δὲ προσέχειν ἐξετάσαι, διατί καὶ ⓖ μαθηταὶ χερσὶν ἀνίπτοις ἤσθιον. οὐκ ἐπιτηδεύοντες τοῦτο, ἀλλ' ὑπὸ ῥᾳθυμίας λοιπὸν τῶν πατέρων, καὶ τῆς ἀναγκαίας προσεχόντες, οὔτε δὲ νίπτεσθαι,

ὅτε

ὅτε ὃ μὴ νίπτεσθαι νόμον ἔχοντες, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἑκάτερον ποιοῦντες. ⓐ γὰρ καὶ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας ἐφῆς καταφρονοῦντες, πῶς ἔμελλον τῶν τοιούτων περιέσεσθαι ἔχειν; ἐπεὶ οὖν ἐμνήσθημεν πολλάκις τῶν ἀπὸ τοιούτου γίνεσθαι, οἷς ὡς ὅτε ἐν τῇ ἐρήμῳ ἤσθιον, ὡς ὅτε τοὺς ἀσταχύας ἔτιλλον, αὐτὸ ἐγκλήματος αὐτὸ περιβάλλονται, ⓐ τὰ μεγάλα ἀεὶ "παρα-
κε. παρελέ- πόντες, πέχοντες, ⓒ τῶν περὶ πολιὸν ποιούμενοι λόγον. Τί οὖν ὁ Χριστός; οὐκ ἔστι περὶς τοῦτο, οὐδὲ ἀπελογήσατο· ἀλλ' εὐθέως ὑστεγκαλῆ, καταισχῦν αὐτῶν τὴν πρόνοιαν, καὶ δεικνύς, ὅτι ⓦ μεγάλα ἁμαρτάνοντα ὑπὲρ μικρῶν περὶς ἑτέρους ἀκριβολογεῖσθαι οὐ χρή. δίον γὰρ ὑμᾶς ἐγκαλῆσθαι, φησί, καὶ ἐγκαλῶ. σὺ δὲ παρατηρεῖς, πῶς ὅταν τι βούληται λύσαι τῶν νομίμων, ἐν τάξει ἀπολογίας αὐτὸ ποιῇ, ὅπερ καὶ ὅτε ἐποίησεν. οὐδὲ γὰρ εὐθέως ὅπερ τὴν παράβασιν ἔρχεται, οὐδὲ λέγει, οὐδὲν ὅτι (ἢ γὰρ ἂν ἠφανιστέρεις εἰργάσατο) ἀλλὰ περὶ τοῦτον σκοπεῖ αὐτῶν τὴν ἀσθένειαν, ὃ πολλῷ μᾶλλον ἔγκλημα εἰς μέσον ἄγων, καὶ εἰς τὴν σκείνων περιέλκων κεφαλήν. καὶ ὅτε λέγει, ὅτι καλῶς ποιοῦσι παραβαίνοντες; ἵνα μὴ δῷ λαβὴν αὐτοῖς· ὅτε κακίζει τὸ ἀνόμημον, ἵνα μὴ βεβαιώσῃ ⓦ νόμον· ὅτε αὖ πάλιν κατηγορῇ τῶν περισσοτέρων, ὡς παρανόμων ⓒ μιαρῶν (ἢ γὰρ ἂν ὡς λοίδορον καὶ ὑβριστὴν ἀπεφράξησαν) ἀλλὰ πάντα τοῦτο ἀφείς, ἑτέραν ὁδὸν ἔρχεται. καὶ δοκῇ μὲ αὐτοῖς ὑποπτίαν τοῖς παρανομοῦσι, καθάπερ ἡ τῶν τοῦτο νομοθετησάντων, τῶν μὲν περισσοτέρων ὀδαμοῦ μνημονεύων, ἐν δὲ τῇ περὶς τούτους κατηγορίᾳ καὶ κείνους καταβάλλων, καὶ δεικνὺς ὅτι διπλοῦν τὸ ἁμάρτημα, ὅτι καὶ τῷ Θεῷ ὑπείκοντας, καὶ δι' ἀνθρώπους τοῦτο ποιοῦσιν· ὡσανεὶ ἔλεγε· τοῦτο γὰρ αὐτὸ ὑμᾶς κἀκείνους ἀπώλεσε, τοῦτο, ὃ πλούτα πείθεσθαι τοῖς περισσοτέροις. ἀλλ' ὃ λέγω ὅτω· τοῦτο δὲ αὐτὸ αἰνίττεται, ὅτως αὐτοῖς ἀποκριθείς·

3 Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο·

4 Τίμα ⓦ πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καί, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω· Ἐξοδ. κ. ιβ. Λεϊτ. κ. θ.

5 Ὑμεῖς δὲ λέγετε· ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς,

6 καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ ⓦ πατέρα καὶ τὴν μητέρα. καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. Καὶ οὐκ εἶπε, τῶν περισσοτέρων, ἀλλ' ὑμῶν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, καὶ οὐκ εἶπεν, ⓐ περισσότεροι, ὥστε ἀνεπαχθέστερον ποιῆσαι τὸν λόγον. ὅπου γὰρ παρανόμους ἠθέλησαν δεῖξαι τοὺς μαθητάς, δείκνυσιν αὐτοὺς τοῦτο ποιοῦντας, τούτους δὲ ἀπηλλαγμένους ἐγκλήματος. οὐ γὰρ δὴ νόμος ὃ κατὰ τῶν ἀνθρώπων ὑπεναντίον ὂν νόμῳ, τὸ κελεύειν τὰς χεῖρας νίπτειν, ἑτέραν παράδοσιν εἰς μέσον ἄγει, ἐναντιομένην τῷ νόμῳ. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ἐπαίδευσαν αὐτοὺς νέους δυσεβείας ῥήματι καταφρονεῖν τῶν πατέρων. πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; εἴ τις τῶν γονέων εἶπε τῷ παιδί· δός μοι ὃ προσόφειλόν σοι ὁ ἔχεις, ἢ τὸν μισθόν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ἔλεγον· δῶρόν ἐστι τοῦτο τῷ Θεῷ, ὃ θέλεις ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆναι, καὶ δὸς δοὺς λαβέ. καὶ διπλοῦν ἐντεῦθεν ἐγίνετο τὸ κακόν. ὅτε μὲν γὰρ τῷ Θεῷ προσῆγεν, καὶ τοὺς γονέας ὀνόματι τῆς προσφορᾶς ἀπεστέρουν, τούς τε γεννησάντας ἀφῃρέθησαν τιμῆς τοῦ Θεὸν ὑβρίζοντες, καὶ τὸν Θεὸν ἀφῃρέθησαν τούς γεννησάντας. ἀλλ' οὐ λέγει τοῦτο εὐθέως. ἀλλὰ πρότερον τὸν νόμον ἀναγνώσεται, δι' οὗ δείκνυσι σφόδρα βουλόμενον αὐτὸν τιμᾶσθαι γονέας. Τίμα γάρ, φησί, ⓦ πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἵνα ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. ⓒ πάλιν, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. ἀλλ' αὐτὸς σκῆπτρον ἀφείς, ὃ κεῖμενον ἔπαθλον τοῖς τιμῶσι τοὺς γονέας, ὃ φοβερώτερον εἶπεν, τὴν κόλασιν λέγω τὴν τοῖς ἀτιμάζουσιν ἠπειλημμένην, καὶ αὐτοὺς καταπλῆξαι βουλόμενος, καὶ τοῦτον νοῦν ἔχοντας ὑποπτεύσαι· καὶ δείκνυσιν ἐντεῦθεν θανάτου ἀξίους ὄντας. Εἰ γὰρ ὁ ῥήματι ἀτιμάζων κολάζεται,

λάζεται, πολλῷ μᾶλλον ὑμεῖς ⓐ ἔργῳ· ⓒ δ᾽ μόνον ἀπιμάζοντες, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους τοῦτο διδάσκοντες. ⓐ τοίνυν μηδὲ ζῆν ὀφείλοντες, πῶς ἐγκαλεῖτε τοῖς μαθηταῖς; ἢ οὐ θαυμαστόν, εἰ εἰς ἐμὲ ⓦ τέως ἀγνοούμενον τοιαῦτα ὑβρίζετε, ὅταν ⓒ εἰς ⓦ πατέρα φανέντα τοιαῦτα ποιοῦντες; πάνταχοῦ γὰρ καὶ λέγω καὶ δείκνυσιν, ὅτι ἐκεῖθεν τῆς ἀπονοίας ἦρξατο τοῦτης. ἵνες γὰρ καὶ ἕτερος ἐρμηνεύσῃ, ὃ δῶρον ἂν ἐάν μου ὠφεληθῇς, τοῦτέστιν, οὐκ ὀφείλω σοι λαμβάνειν, ἀλλὰ χαρίζομαί σοι, καὶ ἄφες σε λυμήνασθαι. ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ὁ Χριστὸς τοιαύτης ἐμνημόνευσεν ὕβρεως. καὶ ὁ Μαρκος δὲ σαφέστερον τοῦτο ποιεῖ λέγων· Κορβᾶν ὃ ἐάν μου ὠφεληθῇς, ὅπερ οὐκ ἔστι δῶρον καὶ θυσία, ἀλλὰ προσφορὰ κυρίως λέγεται. δείξας τοίνυν ὅτι οὐκ ἂν εἷεν δίκαιοι ἐγκαλεῖν παρανόμοις οὖσι πολὺ πρεσβυτέροις ⓐ ⓦ νόμου καταπατοῦντες, δείκνυσι τοῦτο αὖθις καὶ ἀπὸ τοῦ προφήτου. ὅπερ γὰρ αὖθις εἶπε σφοδρῶς, περαιτέρω προῆγεν· ὁ δὴ πάνταχοῦ ποιεῖ, τὰς γραφὰς εἰς μέσον ἄγων, καὶ ταύτῃ δικαιοῖ ἑαυτὸν συμβαίνοντα τῷ Θεῷ. ἵνα δαὶ ὁ προφήτης φησίν;

Μαρ. ζ. ια.

Ησ. κθ. ιγ.

8 Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ.

9 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

Εἶδες προφητείαν" συμβαίνουσαν τοῖς εἰρημένοις μὲν ἀκριβείας, καὶ αὖθις προαναφωνοῦσαν τὴν κακίαν; ὅπερ γὰρ ὁ Χριστὸς ἐνεκάλεσεν, τοῦτο καὶ ὁ Ησαΐας ἄνωθεν εἶπεν, ὅτι τὸ μὲν τοῦ Θεοῦ καταφρονοῦσι (μάτην γὰρ σέβονταί μέ φησι) τῶν δὲ ἰδίων πολὺ προτιμῶσι λόγον (διδάσκοντες γὰρ ἐντάλματα διδασκαλίας ἀνθρώπων) οἰκοθεν εἰκότως αὐτοὺς ἔτρεψεν. δεῦτε τοίνυν αὖθις καὶ ἐκεῖνα τὴν πλησμονὴν καὶ ἀπὸ τῶν γραμμάτων, καὶ ἀπὸ τῆς οἰκείας ψήφου, καὶ ἀπὸ τοῦ προφήτου τὴν καθηγεμονίαν αὐξήσας· ἐκείνοις μὲν οὐδὲν διαλέγεται ἀδιορθώτοις λοιπὸν ἔχουσι, τοῖς δὲ λόγου τρέπει πρὸς ἅπαν ὄχλον, ὥστε τὸ δόγμα εἰσενεγκεῖν ὑψηλὸν καὶ μέγα ὄν, καὶ πολλῆς φιλοσοφίας γέμον. καὶ λαβὼν ἀφορμὴν ἀπ᾽ ἐκείνου, τὸ μεῖζον ὑφαίνει λοιπόν, καὶ τὴν βρωμάτων διαστήρησιν ἐκβάλλει. ἀλλ᾽ ὅρα πότε. ὅτε τοῖς λεπροῖν ἐκάθαρεν, ὅτε τὸ σάββατον ἔλυσεν, ὅτε γῆς καὶ θαλάσσης βασιλέα ἑαυτοῖς ἀπέφηνεν, ὅτε ἐνομοθέτησεν, ὅτε ἁμαρτήματα ἀφῆκεν, ὅτε νεκροὺς ἤγειρεν, ὅτε πολλὰ δείγματα τῆς θεότητος αὐτοῖς παρέσχεν αὐτοῖς, τότε περὶ βρωμάτων διαλέγεται. καὶ γὰρ ὁ πᾶς Ιουδαϊσμὸς ἐν τούτῳ ζωὴν ἔχεται· καὶ τοῦτο μόνης, * ὃ πολλοῦ δεῖ. ἐντεῦθεν γὰρ δείκνυσιν, ὅλη καὶ περιτομὴ διαλύειν. ἀλλ᾽ αὐτὸς μὲν τοῦτο προηγουμένως οὐκ εἰσηγεῖται, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ἐντολῶν πρεσβύτερον ἦν, καὶ πλείονα εἶχε τὴν ἰσχύν· διὰ δὲ τῶν μαθητῶν" αὖθις νομοθετεῖ. ὅταν γὰρ μέγα ᾖ, ὅλη καὶ ⓐ μαθηταὶ μὲν τοσοῦτον χρόνον βουλόμενοι αὖθις ἀνελεῖν, πρότερον αὖθις μεταχειρίζονται, καὶ ὅταν καταλύουσιν. ὅρα δὲ πῶς εἰσάγει τὸν νόμον.

* καὶ

10 Προσκαλεσάμενος γὰρ τοὺς ὄχλους εἶπεν αὐτοῖς· ἀκούσατε καὶ συνίετε.

Οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς αὐτοῖς ἐποφαίνεται· ἀλλὰ τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῇ θεραπείᾳ πρότερον δι᾽ ἀποδεκτὸν ποιεῖ τὸν λόγον (τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν ὁ εὐαγγελιστὴς εἰπών, προσκαλεσάμενος) ἔπειτα καὶ τῷ καιρῷ. μὲν γὰρ τῶν ἐκείνων ἔλεγχον καὶ τὴν νίκην τὴν κατ᾽ αὐτῶν, καὶ τὸ δι᾽ ὧν τοῦ προφήτου κατηγορεῖν, τότε ἄρχεται τῆς νομοθεσίας, ὅτε καὶ δυνατώτερον" κατεδέχοντο τὰ λεγόμενα. καὶ οὐκ ἁπλῶς αὐτοῦ προσκαλεῖται, ἀλλὰ καὶ προσεκτικωτέρους ποιεῖ. συνίετε γάρ, φησὶ τοῦτέστι, νοήσατε, διανάστητε. τοιοῦτος γὰρ ὁ μέλλων γράφεσθαι νόμος. εἰ γὰρ αὖθις τὸν νόμον ἔλυσαν, καὶ πολὺ κρεῖττον διὰ τὴν ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ ἠκούσατε· πολλῷ μᾶλλον ἐμοῦ ἀκούειν χρὴ τοῦ κύριον τοσοῦτον ὅσῳ μείζονα ὑμᾶς ἄγγελος φιλοσοφίαν. καὶ οὐκ εἶπεν, οὐδέν ἐστιν ἡ παρατήρησις τῶν βρωμάτων, διὰ τοῦτο Μωϋσῆς κακῶς προσέταξεν, διὰ ὅτι συγκαταβαίνων· ἀλλ᾽ ἐν τάξει παιδαγωγίας καὶ συμβουλῆς, ⓒ ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως τὴν μαρτυρίαν λαβών, φησίν·

καὶ προσκαλεσάμενος τοῦτο

11 Ου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11 Ου τὰ εἰσερχόμενα εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τοῦ στόματος, Επὶ τῷ φύσιν αὐτῷ καταφύγων, καὶ νομοθετῶν ὡς ἀποφαινόμενος. καὶ ταῦτα ἀκούοντες οὐδὲν αὐτῶν εἶπον οἱ ἐκεῖνοι, οὐδὲ εἶπον, Τί λέγεις; τοῦ Θεοῦ μυρία παραλείλεκται περὶ βρωμάτων παραπηρήσεως, σὺ ποιαῦτα νομοθετεῖς; ἀλλ' ὅπερ σφόδρα αὐλοὶς ἐπετήδευον, οὐ τοῦ ἐλέγξαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ τὸν ὄλεθρον αὐτῶν εἰς μέσον ἀγαγεῖν, καὶ τοῦ τὸ λάθρα γινόμενον πρὸς αὐτῶν ἐκπομπεῦσαι, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα τῆς διανοίας αὐτῶν ἀνακαλύψαι, ἵνα παιδευθέντες ἀπαλλαγῶσι. σὺ δέ μοι σκόπει, πῶς οὐδέπω θαῤῥοῦντας σαφῶς κατολμῆσαι τῶν βρωμάτων. Διὰ τοῦτο οὐδὲ εἶπε τὰ βρώματα, ἀλλὰ τὰ εἰσερχόμενα οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ὅπερ εἰκὸς ἦν καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀνίπτων χειρῶν ἀποπηδῆσαι. αὐτὸς μὲν γὰρ περὶ βρωμάτων ἔλεγεν, ἐνοήθη δ' ἂν καὶ περὶ τούτων. Τοσαύτη γὰρ ἡ παραπήρησις τῶν βρωμάτων ἦν, ὡς καὶ μετὰ τὸν ἀνάστασιν τὸν Πέτρον εἰπεῖν· Οὐχί, Κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. εἰ γὰρ καὶ δι' ἑτέρους ταῦτα ἔλεγε, καὶ ὥστε καταλιπεῖν ἑαυτὸν ἀπολογήσασθαι τοὺς ἐγκαλοῦντας, καὶ ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ αὐτὸς, καὶ οὐδὲ οὕτω ζωγρηθήσῃ, ὅμως δείκνυσι πολλῷ ὂυσαν τοῦ πράγματος τὸν ἐπανόρθωσιν. Διὰ τι τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς οὐ φανερῶς εἶπε περὶ βρωμάτων· ἀλλὰ τὰ εἰσερχόμενα εἰς τὸ στόμα. καὶ πάλιν, ὅτε σαφέστερον ἔδοξεν ὑστερον λέγειν, ἀπὸ τέλους αὖθις ζωγρεῖσθαι εἰπών· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἵνα δόξῃ ἐντεῦθεν τὸν ἀρχὴν εἰληφέναι, καὶ περὶ αὐτοῦ διαλέγεσθαι τέως. Διὰ τοῦτο οὐκ εἶπε· τὸ δὲ βρώματα φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' ὡς περὶ ἐκείνου διαλεγόμενος, ἵνα μηδὲν ἔχωσιν αὐτῷ ἐκεῖνοι. Ταῦτα τοίνυν ἀκούσαντες ἐσκανδαλίσθησάν, φησιν, οἱ Φαρισαῖοι, οὐχ οἱ ὄχλοι.

12 Προσελθόντες γὰρ, φησιν, οἱ μαθηταὶ αὐτῷ εἶπον αὐτῷ· οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγων ἐσκανδαλίσθησ; Καίτοιγε οὐδὲν πρὸς αὐλοὺς εἴρητο. Τί οὖν ὁ Χριστός; οὐκ ἔλυσε δὲ σκάνδαλον ἐκείνοις, ἀλλ' ἐπετήμησε λέγων·

13 Πᾶσα φυτία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται.

Ps. 58 25 Οἶδε γὰρ καὶ καταφρονῆν σκανδάλων, καὶ μὴ καταφρονεῖν. Διὰ τοῦτο φησιν, ἵνα μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, βάλε ἄγκιστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἐν ταῦθα δέ φησιν,

* τυφλοὶ 14 Αφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι *τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται. Ταῦτα δὲ ἔλεγεν οἱ μαθηταί, οὐχ ὅτως ὑπὲρ ἐκείνων ἀγωνιῶντες μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐλοὶ πρέμα θορυβούμενοι. ὅπερ δὲ οὐκ ἐτόλμων εἰπεῖν ἐξ οἰ- 30 κείου προσώπου ὅτο, ἐν τῇ περὶ ἑτέρων διηγήσει τοῦτο μανθάνειν ἐβούλοντο. ὅτι γὰρ τοῦτο ἦν, ἄκουσον πῶς μετὰ ταῦτα ὁ θερμὸς καὶ πάντοτε προφθάνων Πέτρος προσελθὼν φησιν· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην, τὴν ἐν τῇ ψυχῇ θόρυβον ἐκκαλύπτων, καὶ φανερῶς μὲν οὐ πολμᾷ εἰπεῖν ὅτι σκανδαλίζομαι, ἀξιοῖ δὲ διὰ τῆς ἑρμηνείας ἀπαλλαγῆναι τοῦ θορύβου· διὸ καὶ ἐπετήμησε. Τί οὖν ὁ Χριστός φησι; πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ 35 πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. Τοῦτο περὶ τῶν νόμων φασὶν εἰρῆσθαι οἱ τὰ Μανιχαίων νοσοῦντες· ἀλλ' ὅπερ μίζει τὰ ἔμπροσθεν εἰρημένα αὐλοί. Εἰ γὰρ περὶ τοῦ νόμου ἔλεγε, πῶς δυνατώτερα ἀπολεῖται ταῦτα αὐτοῦ καὶ μάχεται λέγων· διὰ τί παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; πῶς δὲ (ω) προφήτην εἰσάγει εἰς μέσον λέγοντα· ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, καὶ τὰ ὄζης; ἀλλὰ περὶ αὐτῶν ἐκείνων καὶ τῶν παραδόσεων αὐτῶν ταῦτά φησιν. Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς εἶπε, τίμα (ω) πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, πῶς οὐκ ἔστι φυτεία Θεοῦ, ὃ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐρημένον; καὶ ὃ ὄζης δὲ δείκνυσιν, ὅτι περὶ αὐτῶν εἴρηται καὶ τῶν παραδόσεων αὐτῶν. ἐπήγαγε γοῦν· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. Εἰ δὲ περὶ τοῦ νόμου ἔλεγε τοῦτο, εἶπεν ἄν· ὁδηγός ὄζει τυφλὸς τυφλῶν. Ἀλλ' οὐχ ὅτως εἶπεν· ἀλλ' ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν, ἐκείνους μὲν ἀπαλλάττων τῆς κατηγορείας, εἰς ἑαυτοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὃ πηῶ ωδειέλκων. Εἶτα καὶ ὃ πλῆθος ἀποφλίζων αὐτῶ, ὡς μέλλον εἰς βαράθρον ἐμπίπτειν δι' αὐλύς, φησὶ τυφλὸς ὁ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῆ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται. μέγα μὲν κακὸν, ὁ τυφλὸν εἶ). ὃ δὲ καὶ τοιοῦτον ὄντα, μήτε ἔχειν ⓦ χειραγωγὸν, καὶ ὁδηγοῦ ζῆλον ἐπέχειν, διπλοῦν καὶ τριπλοῦν ἔγκλημα. Εἰ γὰρ ὃ μὴ ἔχειν ὁδηγὸν ⓦ τυφλὸν, βαθυσφαλὲς, πολλῶ μᾶλλον ὃ καὶ ἑτέρου τοῦτο βούλεσθαι εἶ). Τί οὖν ὁ Πέτρος; οὐ λέγει, Τί ποτε; Εἰς τί τοῦτο εἴρηκας; ἀλλ' ὡς ἀσαφείας γέμον τὸ ἐρωτᾶ. καὶ οὐ λέγει, διατί ωδάνομον εἶπας (ἐδεδοίκει γὰρ, ἵνα μὴ νομίσῃ αὐτὸν ἐσκανδαλίσθαι) ἀλλ' ὡς ἀσαφείας τὸ εἶ) φησιν. ὅτι ὃ οὐκ ἦν ἀσαφείας, ἀλλ' ἐσκανδαλίζετο, δῆλον. οὐδὲν γὰρ ἀσαφείας εἶχε. διὸ καὶ ὑπιπλήττει "αὐτοῖς λέγων· γρ. 'αὐτῶ

16 Ακμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; Οἱ μὲν γὰρ ὄχλοι οὐδὲ ζητῆσαι ἴσως τὸ λεχθὲν· αὐτοὶ δὲ ἦσαν ⓐ σκανδαλισθέντες. διὸ ωδὸν μὴν τὴν ἀρχὴν, ὡς ὑπὲρ τῶν φαρισαίων δῆθεν ἐρωτῶντες, ἐβούλοντο μαθεῖν. ὅπερ δὲ ἤκουσαν αὐτὸ μεγάλως ἀπειλῶν ἀπειλητῶτος καὶ λέγοντος· ὅτι πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται), καὶ, ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν, κατεσάλπισαν. ὁ δὲ πανταχοῦ θερμὸς οὐδέτως ἀνέχεται σιγῆσαι, ἀλλά φησι· φέρσον ἡμῖν τὴν ωδαβολὴν ταύτην. Τί οὖν ὁ Χριστός; σφόδρα ὑπιπλήκτως ἀποκρίνεται· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ὅπου νοεῖτε; ταῦτα δὲ ἔλεγε καὶ ἐπετίμα, ὥστε τὴν ωρόφην σκάλλειν. οὐ μὴν ἔστη μέχρι τούτου, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἐπάγει λέγων·

17 Οτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν χοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται·

18 Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

19 Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται) διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαὶ, βλασφημίαι, ψευδομαρτυρίαι,

20 Καὶ ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα ⓦ ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίειν, οὐ κοινοῖ ⓦ ἄνθρωπον. Εἶδες πῶς αὐτῶν σφοδρᾶς κέχρηται) καὶ ὑπερμυκτικῶς; Εἶτα κατασκευάζει τὸ εἰρημένον ἀπὸ τῆς κοινῆς φύσεως, καὶ ωρὸς τὴν θεραπείαν τὴν ἐκείνων. ὅταν γὰρ εἴπῃ, Εἰς τὴν χοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται, εἴη κἂν Ιουδαϊκὴν ταπεινότητα ἀποκρίνεται. λέγει γὰρ· ὅτι οὐ μιαίνει, ἀλλ' ἐξέρχεται. κἂν μὴ εἰ ἔμιανεν, οὐκ ἐποίει ἀκάθαρτον. ἀλλ' οὐδέπω δυνατοὶ ἦσαν τοῦτο ἀκοῦσαι. διὰ γοῦν τοῦτο ὁ νομοθέτης ζωσῶτον χρόνον ἀφίησιν, ὅσον ἀνέδην μένῃ· ὅταν ὃ ἐξέλθῃ, οὐκ ἔτι. ἐν ἑτέρᾳ γοῦν κελεύει λούεσθαι, καὶ καθαρὸν εἶ), τὴν καιρὸν τῆς πέψεως δυναμένων καὶ τῆς ἐκκρίσεως· τὰ ὃ τῆς καρδίας, φησὶν, ἔνδον μένει, καὶ ἐξελθόντα κοινοῖ, ἃ μένοντα μόνον. καὶ ωρότερον δέ φησι τοῦτο πονηροὺς διαλογισμούς, οὓς ἐν Ιουδαϊκὸν, καὶ οὐδέπω ἀπὸ τῆς τῶν ωραγμάτων φύσεως ποιεῖται τὸν ἔλεγχον, ἀλλ' ἀπὸ τῶν τῆς χοιλίας καὶ τῆς καρδίας, καὶ οὐ τῶν τὰ μὲν μένειν, τὰ ὃ μὴ μένειν. Τὰ μὲν γὰρ ἔξωθεν εἰσιόντα, ἔξω πάλιν ἀπειμι· τὰ ὃ ἔνδοθεν "πίλεται, καὶ ἐξελθόντα κοινοῖ, καὶ τότε μᾶλλον, ὅταν ἐξέλθῃ. ὅπου γὰρ ἦσαν δυνατοὶ, οὓς ἔφθη, ἀκοῦσαι μὴ τῆς ωροσηκούσης φιλοσοφίας ταῦτα. ὁ ὃ Μάρκος φησὶν, ὅτι "καθαρίζων τὰ βρώματα, ταῦτά ἐλεγεν. οὐ μὴν ἐνέφηνεν οὐδὲ εἶπε, ὃ ὃ βρώματα τοιάδε φαγεῖν, ἃ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον (οὔτε γὰρ ὠνείχοντο σαφῶς ὅπως αὐτὰ ἀκοῦσαι) διὰ καὶ ἐπήγαγε· τὸ ὃ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

"ἴσ. πίλωμεν γρ. καθαρίζοντα

ΗΘΙΚΟΝ Μάθωμεν τοίνυν τίνα ὅτι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· μάθωμεν, καὶ φύγωμεν. καὶ γὰρ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πιστὸν ὁρῶμεν ἔθος κρατοῦν ωδὲ τοῖς πολλοῖς, καὶ ὅπως μὴ καθαρεῖς εἰσελθοιεν ἱματίοις ἀπουδάζοντας, καὶ ὅπως τὰ χεῖρας νίψαιντο· ὅπως ὃ ψυχὴν καθαρὰν ωδαστίσαιεν

ωδιαφύσαμεν τῷ Θεῷ, ὡσὲνα ποιοῦμθν λόγον. καὶ ταῦτα λέγω, ὑ κωλύων ὥστε νίπτειν χεῖρας, ὡδὲ σῶμα· ἀλλὰ βουλόμθος οὕτω νίπτειν, ὡς πρέπει, οὐχ ὕδατι μόνον,
τσ. κακηγορία, ἀλλ' αὐτὴ τῷ ὕδατος τὴν ἀρετήν. ῥύπος γὰρ σώματος, κατηγορία, βλασφημία, λοιδορία, ὀργὴ ῥήματα, αἰσχρολογία, γέλως, βωμολοχία. Εἰ τοίνυν οὐνοίδας σαυτῷ μηδὲν τῶν φθειρομθων, μηδὲ ῥυπῶντι τὸν ῥύπον τοῦτον, προσελθε θαῤῥῶν. Εἰ δὲ μυριάκις ἐδέξω ταύτας ταὶς κηλῖδας, ἡ μαιομένης, ὕδατι μὴ πρόσεχε τῷ γλώττῃ, τὸν δὲ ὀλέθριον καὶ βλαβερὸν προσφέρων ἐν αὐτῇ ῥύπον; Εἰπὲ γάρ μοι, Εἰ κόπρον ἐν ταῖς χερσὶν εἶχες ἢ βόρβορον, ἆρα ἂν ἐπόλμησας ὄψασθαι; ὐδαμῶς. ἢ μὴν τοῦτο σόν ἐστι μία βλάβη· ἐκεῖνο δὲ ὄλεθρος. πῶς οὖν ἐν μὴ τοῖς ἀθλαφόρεσι βλαβῆς, ἐν δὲ τοῖς κεκωλυμθοις ῥάθυμος; ἢ οὖν; ὑ δῆτα προσεύχεσθαι, φησι; δεῖ μὴν· ἀλλ' ὑχὶ ῥυπῶντα, ὑδὲ τοιοῦτον ἔχοντα βόρβορον. τί οὖν, ἐὰν προσελθω, φησι; καθαρὸν σαυτόν. πῶς δῆ, καὶ τίνι τρόπῳ; κλαῦσον, στέναξον, δὸς ἐλεημοσύνην, ἀπολόγησαι τῷ ὑβρισμένῳ, καὶ ταῦτα μάλιστα διὰ τούτων, ἀπόσμηξον τὴν γλῶτταν, ἵνα μὴ μειζόνως πρόξενον Θεοῦ. ἢ γὰρ Εἰ τις κόπρον ταῖς χεῖρας πληρώσας, ὕτω σε καταβὰν τοὺς πόδας ἱκετεύων, εὐ μόνον. ὄζεις αὐ ἔκνισας, ἀλλὰ καὶ τῷ ποδὶ ἐλάκτισας. πῶς οὖν σὺ θελήσας ὕτω Θεῷ προσπέσαι; ἢ γὰρ χεὶρ ὄργανον ἡ γλῶττα τῶν εὐχομένων, ἢ δὶ αὐτῆς καταχθεὶς τὰ γόνατα τοῦ Θεοῦ. μὴ τοίνυν μολύνῃς αὐτὴν, ἵνα μὴ ἢ πρὸς σὲ Εἴπῃ· Εαὶ πληθύνητε τὴν δέησιν, οὐκ Εἰσακούσομαι. Καὶ γὰρ ὄν χειρὶ γλώσσης ζωὴ ἢ θάνατος· Καὶ ἀπὸ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, ἢ ἀπὸ τῶν λόγων σου κατακριθήσῃ μᾶλλον τοίνυν τῆς κόρης φύλαξε τὴν γλῶτταν. ἵππος* ὄζει βασιλικὸς ἡ γλῶσσα. ἀλλ' μὴν οὖν ὑπεθῆς αὐτῇ χαλινὸν, ἢ διδάξης βαδίζειν εὔρυθμα, ἐπήνεσαπαύσεται αὐτῇ δὲ ὑπακοῦσται ὁ βασιλεύς· ἀλλ' ἀχαλίνωτον ἀφῇς φέρεσθαι δὲ σκιρτᾷν, ἢ ἀβόλος ἢ τῶν δαιμόνων ὄχημα γίνῃ. σὺ δὲ ἀπὸ μὲν ζωγραίας ὧν τῆς σαυτοῦ γυναικός, ἢ τολμᾷς ἀψασθαι, κάπτουσα ὡδὲ ἐγκλημα τὸ· ἀπὸ δὲ λοιδορίας ὧν δὲ ὕβρεως, ὁ ἢ γέενναν παροξενῇ, πρὶν ἢ καθαρᾶναι σαυτὸν καλῶς, ἀναπτύνεις ταῖς χερσὶ; καὶ πῶς ἢ φείσῃ, Εἰπέ μοι; σὺκ ἤκουσας Παύλου λέγοντος, Οπ ζήμιος ὁ γάμος, δὲ ἢ κοίτη ἀμίαντος; εἰ δὲ ἀπὸ τῆς ἀμιάντου κοίτης ἀνίσταμθος ἢ τολμᾷς ἀψῇ προσελθεῖν, ἀπὸ τῆς κοίτης ὧν τῆς ἀβολικῆς πῶς καλῆς τὸ φερέκλειον ὄνομα ἐκφυγεῖν ἢ φοβερόν; καὶ γὰρ κοίτη ἀβολική, ὅ ἐν ὕβρεσι πλυνέσθαι δὲ λοιδορίας. ἢ καθάπερ ποινικῆς τις μοιχὸς, ὁ θυμὸς μὴ πολλῆς ἡμῖν συνίνεται τῆς ἡδονῆς, τὰ ὀλέθρια προσιέμθος ἐν ἡμῖν σπέρματα, ἢ τῷ ἀβολικῷ ποιῶν ἀποτίκτειν ἔβρυα, δὲ ἀπενθυτίας ὦ γάμῳ πόντα ἐργαζόμθος. ὁ μὲν γὰρ γάμος σὸν δύο ποιῇ σάρκα γνησίαν μίαν· ὁ δὲ θυμὸς σὸν ἰωμθον εἰς πολλὰ ἀβίρῃ μέρη, δὲ αὐτὸ καταχίζει ἢ κατατέμνει τῷ ψυχῷ. ἵν' οὖν μὴ πρόῤῥησίας τῷ Θεῷ προσίῃ, μὴ δέξῃ τὸν θυμὸν ἐπεισιόντα σε τῇ ψυχῇ, ἢ συνεπάλλοντα βαλόμθον· ἀλλ' ὥσπερ κύνα λυττῶντα ἀπέλασον. ὕτω γὰρ ἢ Παῦλος ἐκέλευσεν. Επαίσιον γάρ, φησι, ὁσίους χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς ἢ διαλογισμῶν. μὴ δὴ καταχθὴς τὴν γλῶτταν· ἐπεὶ πῶς ὑπὲρ σοῦ δεηθήσεται, ὅταν τὴν οἰκείαν πρόῤῥησίαν ἀπολέσῃ; ἀλλὰ κόσμησον αὐτὴν ὑπακοῇ, ταπεινοφροσύνῃ· ποίησον ἀξίαν τοῦ προκαλουμθου Θεοῦ, εὐλογίας αὐτὴν ἔμπλησον, ἐλεημοσύνης πολλῆς. ἔστι γὰρ ἢ διὰ ῥημάτων ἐλεημοσύνη ποιῆσαι (χρῆσον γὰρ λόγον, ἢ δόσις· δὲ, Αποκρίθητι τῷ πλησίον ἐν τοιαύτῃ Εἰρήνῃ) ἢ ἄλλον ὄν ἀπόντα χρόνον τῇ διηνεκεῖ τῶν θείων κατανύξει τὸν νόμον. Πᾶσα γὰρ ἡ διηνεκὴς σου ἔξω ἐν νόμῳ ὑψίστου. ὕτως ἑαυτὸν κοσμήσαντες, προσπέσωμεν τῷ βασιλεῖ, ἢ πίπτωμεν ὑπὲρ τῶν γονάτων, μὴ τῷ σώματι μόνον, ἀλλὰ ἢ τῇ διανοίᾳ. ἐννοήσωμεν τίνι προσίμεν, ἢ τίνων, καὶ τί βουλόμθοι αἰτῆσαι. Θεῷ προσίμεν, ὃν τὰ Σεραφὶμ ἑστῶτα ταῖς ὄψεσιν ἀπέστρεψεν ἀπὸ φέροντα τὸν λαμπηδόνα, ὃν ἡ γῆ βλέπουσα τρέμει· Θεῷ προσίμεν, τῷ φῶς οἰκοῦντι ἀπρόσιτον, ἢ προσίμεν ὑπὲρ γέεννης ἀπαλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαχῆς, ἐπὶ ἁμαρτημάτ᾽ ἀφέσεως, ἐπὶ τῶ λυθῆναι τὰ ἀφορήτως ἡμῖν ὑμφεία ἐκείνας, ἐπὶ τῶ τῆς θέσεως τυχεῖν, καὶ ἐπὶ τῆ ἀγαθῆ τῆ ἐκεῖ. παρασκεσώμεθα τοίνυν καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν ψυχὴν, ἵνα αὐτὸς ἀναστήσῃ καθαρούς· μὴ ὑπερηφανείας ἀλλοτρίωμεν καὶ ῥαθυμίας πάσης. καὶ τίς οὕτως ἀθλιος, φησι, καὶ ταλαίπωρος, ὡς ἐν εὐχῇ μὴ θέλειν ὑπερηφανίας; ὁ μὲν ἀργὸς βούλεται κενοδοξίας, καὶ θυμοῦ πλησαι ἑαυτὸν, καὶ τῆς ἐξόδου κατακοσαι. εἰ μὲν βούλει κατηγορῆσ, σαυτὸν κατηγόρει· εἰ βούλει τὴν γλῶτταν ἀκονᾶν καὶ θήγειν, κατὰ τῶν σῶν ἁμαρτημάτ᾽· καὶ μή τι ἕτερός σε ἐργάσατο κακὸν εἰπεῖν, ἀλλὰ τί σὺ σαυτὸν ἐργάσω. τοῦτο γὰρ μάλιστά ἐστι κακόν. οὐδὲ γὰρ ἕτερός σέ τις ἀδικῆσαι δυνήσεται, ἂν μὴ σὺ σαυτὸν ἀδικῇς. ὥστε εἰ κατὰ τῶν ἀδικούντων θέλεις βούλει, κατὰ σαυτοῦ παρέστελτε πρῶτον, οὐδεὶς ὁ κωλύων· ὡς ἂν κατ᾽ ἑτέρου παρασκέλθῃς, μείζονα ἀδικηθεὶς ἀπῆλθες. πίνα γὰρ ὅλως καὶ ἀδικίαν ἔχεις εἰπεῖν; ὅτι ὁ δῆμος ὕβρισε καὶ ἥρπασε καὶ κινδύνοις παρέβαλεν; ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἠδικῆσθαι, ἀλλ᾽, ἐὰν νήφωμεν, καὶ ὠφελῆσθαι τὰ μέγιστα. ὁ γὰρ ἠδικημένος, ὁ τὰ τοιαῦτα ποιήσας ἐστίν, οὐχ ὁ παθών. καὶ τοῦτο μάλιστά ἐστι τὸ πάντων αἴτιον τῶν κακῶν, ὅτι οὐδὲ ἴσμεν τίς ποτέ ἐστιν ὁ ἀδικούμενος. καὶ τίς ὁ ἀδικῶν. ὡς εἰ τοῦτο ἠδειμεν καλῶς, οὐκ ἂν ἑαυτοὺς ποτε ἠδικήσαμεν, οὐκ ἂν καθ᾽ ἑτέρου ἠυξάμεθα, μαθόντες ὅτι πρὸ ἑτέρου ἀδικῶν παθεῖν κακῶς. οὐδὲ γὰρ τὸ ἁρπάζεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἁρπάζειν, κακόν. ὥστε εἰ μὲ ἥρπασας, κατηγόρει σαυτοῦ· εἰ δ᾽ ἥρπαγης, τὸ δ᾽ οὐχ οὕτως τὸ ἥρπακότος, ὅτι σε τὰ μέγιστα ὠφέλησεν. εἰ γὰρ καὶ μὴ τοιαύτη ἡ γνώμη τοῦ πεποιηκότος, ἀλλὰ σὺ τὰ μέγιστα ὠφελήθης, ἂν γναίως ἐνέγκῃς. ἐκεῖνον μὲν γὰρ οἱ ἀνθρωποι καὶ οἱ θεῖοι ταλανίζουσι νόμοι· σὲ δὲ στεφανοῦσι καὶ στεφανοῦσι καὶ ἀνακηρύττουσιν. οὐδὲ γὰρ εἰ πυρέττων τις ἥρπασε τινος ἀργεῖον ὕδωρ ἔχον, καὶ ἐνεφορήθη τῆς βλαβερᾶς ἐπιθυμίας, στεφανοῦται ἐποίμεν δὲ ἠδικῆσθαι, ἀλλὰ τ᾽ ἁρπάσαντα. στεφανοῦ γὰρ πυρετὸν ἤυξησε, καὶ τὴν νόσον ταλεπωτέραν ἐποίησε. τοῦτο τοίνυν καὶ ἐπὶ τοῦ φιλοχρηματου καὶ φιλαργύρου λογίζου. καὶ γὰρ οὗτος πυρέττων πολλῷ ταλεπώτερον ἐκείνου, ἀφ᾽ ἧς ἁρπαγῆς ταύτης τὴν φλόγα δῴηκε τὴν ἑαυτοῦ. καὶ ξίφος εἴ τις μαινόμενος ἁρπάσας πρὸς ὀργὴν ἑαυτὸν διεχείσατο, τίς ἐρεῖ ὁ ἠδικημένος πάλιν; ὁ ἁρπασεὶς, ἢ ὁ ἁρπάσας; δῆλον ὅτι ὁ ἁρπάσας. οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς τῶν χρημάτ᾽ ἁρπαγῆς δ᾽ αὖ τοῦτο φιλοσοφίζωμεθα. ὅπερ γὰρ μαινομένῳ ξίφος, τοῦτο καὶ φιλαργύρῳ πλοῦτος· μᾶλλον δὲ καὶ ταλεπώτερον. ὁ μὲν γὰρ μαινόμενος, τὸ ξίφος λαβὼν καὶ ὠθήσας δι᾽ ἑαυτοῦ, τῆς τε μανίας ἀπηλλάγη, καὶ οὐκ ἐπὶ δευτέραν λαμβάνει πληγήν· ὁ δὲ φιλάργυρος μυρία ταλεπώτερα ἐκείνου τραύματα καθ᾽ ἑκάστην δέχεται τὴν ἡμέραν, οὐκ ἀπαλλάττων τῆς μανίας ἑαυτὸν, ἀλλ᾽ ἐπιτείνων μειζόνως· καὶ ὅσῳπερ δὲ λάβῃ πλείονα τραύματα, τοσούτῳ μᾶλλον ἐπόθησεν· ἑτέρας πρόσχει πληγῆς ταλεπωτέρας. ταῦτ᾽ οὖν ἐννοήσαντες, φύγωμεν τυτὶ τὸ ξίφος, φύγωμεν τὴν μανίαν· κἂν ὀφλέ ποτε νήψωμεν· καὶ γὰρ καὶ ταύτην τὴν ἀρετὴν σωφρονισθέντα δεῖ καλεῖν, οὐχ ἧττον ἐκείνης τῆς πρὸ πάσι νενομισμένης. ἐκεῖ μὲν γὰρ, πρὸς μίαν ἐπιθυμίας τυραννίδα ἡ πάλη ἦν· ἐνταῦθα δ᾽, πολλῶν καὶ πονηρῶν ἐπιθυμιῶν πρόσκειται· δεῖ. οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν ἀφεστέρηκε τὸν τῶν χρημάτ᾽ δοῦλον. δοκεῖ κρατεῖν, κρατούμενος· δοκεῖ κύριος εἶναι, δοῦλος ὤν· καὶ δεσμὰ πρόσκειται ἑαυτῷ, χαίρει· ταλεπώτερον τὸ θηρίον ἐργαζόμενος, ἐνφραίνει· καὶ ἀχμάλωτος γινόμενος, ἀγάλλεται καὶ πηδᾷ· καὶ ὁρᾶν κιὼν λυπᾶται καὶ ἐφαλλόμενον αὐτὸ τῇ ψυχῇ, δῆσαι δέον καὶ λιμῷ τῆξαι, ὁ δὲ ἀφθονον αὐτῷ πρόσκειται τὸν τροφὸν, ἵνα μειζόνως ἐφάλλῃ· καὶ φοβερός ἐστι. ταῦτα οὖν πάντα ἐννοοῦντες λύσωμεν τὰ δεσμά· ἀνέλωμεν τὸ θηρίον· ἀπελάσωμεν τὴν νόσον· ἐκβάλωμεν τὴν μανίαν ταύτην, ἵνα γαλήνης ἀπολαύσωμεν καὶ ὑγιείας καθαρᾶς, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἡδονῆς εἰς τὸν βύθιον καταπλεύσαντες λιμένα, τῶν αἰωνίων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου

ἡμῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ήμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. νβ. 21 ΚΑΙ ΕΞΕΛΘΩΝ ΕΚΕΙΘΕΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. 22 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα· ἐλέησόν με, Κύριε υἱὲ Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται.

Ὁ Μάρκος φησὶν, ὅτι οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν. Πῶς δαὶ ὅλως ἀπῆλθεν εἰς τὰ μέρη ταῦτα; ὅτι τῆς τῶν βρωμάτων ἀδιακρισίας αὐτὸν ἀπήλλαξε, ὅτε καὶ τοῖς ἔθνεσι θύραν δυσίν λοιπὸν, ὁδῷ πορευόμενον· ὥσπερ οὖν καὶ Πέτρος, πρότερον τὸν ὑπαγεὶς Πραξ. ι. λύσας τὸν νόμον, πέμπεται πρὸς τὸν Κορνήλιον. Εἰ δὲ λέγοι τις, πῶς οὖν τοῖς μαθηταῖς λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, ταύτην Ματθ. ι. ε. ἀπέρχεται; πορεύσεται; πρότερον μὲ σκῆνος αὐτὸν ἐποίμαινεν, ὅτι οὐκ ὥσπερ ἐπέταξε τοῖς μαθηταῖς, τότε καὶ αὐτὸς ἐπορεύθη ἐκεῖσε· δεύτερον δέ, ὅτε οὐδὲ ὡς κηρύξων ἀπῆλθεν. ὅθεν καὶ ὁ Μάρκος αἰτιᾶται, ὅτι καὶ ἐκρύβη καὶ οὐκ ἐλάθεν. ὥσπερ γὰρ τὸ μὴ δραμεῖν ἐπ' αὐτοὺς πρόφασις, τῆς ἀκαιρίας τῶν πραγμάτων ἕνεκα· ἵνα τὸ πρόσκαιρον διώκειν, ἀξιον αὐτὸ τῆς φιλανθρωπίας. Εἰ γὰρ σὺν φόβῳ διώκειν ἐκέλευε, πολλῷ μᾶλλον σὺν διώκοντας φόβον οὐκ ἔδει. ὅρα γοῦν πῶς ἐστὶν ὑπέρκεισα ἀπάσης ἀξία ἡ γυνή. Οὐδὲ γὰρ ἐτόλμησεν ἐλθεῖν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, φοβουμένη καὶ αἰκίαν ἑαυτῇ ἐπιφέρειν. ὅτι γάρ, εἰ μὴ τοῦτο ἦν, οὐκ ἂν προεβάλετο αὖ, δῆλον ἐκ τῆς προύσης σφοδρότητος, καὶ οὐκ ἂν τῶν ὁρίων αὐτῆς ἐξελθεῖν. Τινὲς δὲ καὶ ἀλληγορεῖν φασιν, ὅτι ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Ἰουδαίας ὁ Χριστὸς, ὅτε αὐτῷ προσελθεῖν ἐτόλμησεν ἡ ἐκκλησία, καὶ αὕτη ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῆς ἐξελθοῦσα. Επιλάθου γάρ, φησι, τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου. καὶ γὰρ ὁ Ψαλμ. μδ. ιζ. Χριστὸς ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῆς ἐξῆλθε, καὶ ἡ γυνὴ ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῆς· καὶ οὕτως ἠδυνήθησαν συντυχεῖν ἀλλήλοις. ἰδοὺ γὰρ γυνὴ Χαναναία, φησὶν, ἐξελθοῦσα ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῆς. κατηγορεῖ τῆς γυναικὸς ὁ εὐαγγελιστὴς, ἵνα δείξῃ τὸ θαῦμα, καὶ αὐτὴν ἀνακηρύξῃ μείζονος. καὶ γὰρ ἀκούσας Χαναναίαν, ἀναμνήσθητι τῶν πατρίων ἐκείνων ἐθνῶν, οἳ καὶ τοὺς τῆς φύσεως νόμους ἐκ βάθους ἀνέτρεψαν· μνησθεὶς οὖν αὐτῶν, συνόησον καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ προνοίας τὴν δύναμιν. Οὐ γὰρ ἐκβληθέντες, ἵνα μὴ διαστρέψωσιν Ἰουδαίους, ὅτοι τοσοῦτον ἐφάνησαν τῶν Ἰουδαίων ὑπερτεθειότεροι, ὡς καὶ ἐξιέναι ἐκ τῶν ὁρίων καὶ προσιέναι τῷ Χριστῷ, ἐκείνων καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐρχόμενον ἐλαυνόντων. προσελθοῦσα τοίνυν οὐδὲν ἕτερον φησιν, ἀλλ' ἐλέησόν με; καὶ πολὺ διαφέρει τῆς κραυγῆς προσίσησι τὸ θέαθρον. ἡ γὰρ ἐμὴ θύγατηρ ἐλεεινόν, γυναῖκα ἰδεῖν βοῶσαν μετὰ συμπαθείας τοσαύτης, ἡ γυναῖκα μητέρα, ἡ μητέρα θυγατρὸς δεομένην, ἡ θυγατρὸς οὕτω κακῶς διακειμένης. οὐδὲ γὰρ ἐτόλμησεν εἰς ὄψιν τοῦ διδασκάλου τὴν δαιμονῶσαν ἀγαγεῖν, ἀλλ' ἀφεῖσα οἴκοι κεῖσθαι αὐτὴ πέπεισε τὴν ἱκετηρίαν, καὶ λέγει τὸ πάθος μόνον, καὶ οὐδὲν πλέον προσέθηκεν, οὐδὲ ἔλκει Ⓦ ἰαθῆναι εἰς τὴν οἰκίαν, καθάπερ ὁ βασιλικὸς ἐκεῖνος, λέγων· Ἐλθὲ ὕπαγε τὴν χεῖρά σου, καὶ Ματθ. θ. ιη. πάθοι τι ἡ ἀποθάνῃ σὸν παιδίον μου· ἀλλὰ καὶ τὴν συμφορὰν δηλώσασα μόνην, καὶ τῆς νόσου τὴν ὑπόπτωσιν, Ⓦ ἔλεον τοῦ δεσπότου προσβάλλεται, ὃ χρῄζει μεγάλης· καὶ γὰρ λέγει, ἐλέησον μου θυγατέρα, ἀλλ' ἐλέησόν με. ἐκείνη μὲν γὰρ ἀνεπαίσθητος ὅτι τῆς νόσου· ἐγὼ δὲ ἡ τὰ μύρια πάσχουσα εἰμὶ δεινά, καὶ μετὰ αἰσθήσεως νοσοῦσα, καὶ μετὰ τοῦ εἰδέναι μαινομένη.

23 Ο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

23 Ο ὁ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Τί ὃ κωνὸν καὶ παράδοξον; σὺν μὲν Ιουδαίοις καὶ ἀγνωμονοῦσι συνάγει, καὶ βλασφημοῦσι παρακαλῶ, καὶ πειράζοντας οὐκ ἀφίνοσι· τὴν δὲ ἐπιτρέχουσαν αὐτῷ καὶ παρακαλοῦσαν καὶ δεομένην, καὶ ὅτε νόμῳ ὅτε προφήταις ἐντρεφομένην, καὶ τοσαύτην βλάβειαν ὑπιδεικνυμένην, ταύτην οὐδὲ ἀποκρίσεως ἀξιοῖ. Ἵνα οὐκ ἀεὶ ὅτο ἐσκανδάλισεν, ὁρῶντα τὰ σκάνδαλα τῇ φήμῃ γινόμενα; καὶ γὰρ ἤκουσαν, ὅτι προσῆτε τὰς κώμας περιπλέοντες· ταύτην δὲ ἐλθοῦσαν παρακούεται. Ἵνα δὲ οὐκ ἀεὶ ἐπέκλασε τὸ πάθος καὶ ἡ ἱκετηρία, ἵνα ἐποίησεν καὶ τῆς θυγατρὸς ὅτε καλῶς παρακινήσης; οὐδὲ γὰρ ὡς ἀξία ὅσα, οὐδὲ ὡς ὀφειλὴν ἀπαιτοῦσα, ὅτε προσῆλθεν, ἀλλ' ἐλεηθῆναι ἐδεῖτο, καὶ τὴν συμφορὰν τὴν οἰκείαν δεικνύουσα μόνον, καὶ οὐδὲ ἀποκρίσεως ἀξιοῦται. Τάχα πολλοὶ τῶν ἀκουόντων ἐσκανδαλίσθησαν· ἐκείνη δὲ οὐκ ἐσκανδαλίσθη. Καὶ τί λέγω, τῶν ἀκουσάντων; καὶ γὰρ οἶμαι καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοὺς παθεῖν τι προὸς τὴν συμφορὰν τῆς γυναικός, καὶ παραταραχθῆναι καὶ ἀγωνιᾶσαι. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ παρεληθέντες ἐτόλμησαν εἰπεῖν· δὸς αὐτῇ τὴν χάριν, ἀλλὰ Προσελθόντες οἱ μαθηταί, ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ὅταν βουληθῶμέν τινα πεῖσαι, τἀναντία πολλάκις λέγομεν· ὁ δὲ Χριστὸς λέγει, φησίν·

24 Οὐκ ἀπεστάλην, εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ισραήλ.

Τί οὖν ἡ γυνή; ὅπως ταῦτα ἤκουσεν, ἐσίγησεν; ἢ ἀπέστη; ἢ καθυφῆκε τῆς προθυμίας; οὐδαμῶς· ἀλλὰ μᾶλλον ἐπέκειτο. ἀλλ' οὐχ ἡμεῖς ὕπως· ἀλλ' ὅταν μὴ τύχωμεν, ἀφιστάμεθα, δέον δεῦρο τοῦτο ὑπακοεῖσθαι μᾶλλον. καίτοι ἵνα οὐκ ἂν ἐζητόρησε τοῦτο τότε ῥηθέν; ἵνα μὴ οὖν καὶ ἡ σιγὴ εἰς ἀπόγνωσιν αὐτὴν ἐμβάλῃ· ἡ δὲ ἀπόκρισις καὶ πολλῷ μᾶλλον [ἐποίει.] Ὁ γὰρ μὴ ἑαυτὸς τοὺς Ἰουδαίους ἐξαπορηθέντας ἰδεῖν, καὶ ὃ ἀκούσας, ὅτι * τὸ πρᾶγμα ἠμέλητο ἀμήχανον, εἰς ἄφατον ἀπειλὴν ἐνέβαλεν. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἠπορεῖτο ἡ γυνή· ἀλλ' ὅπου εἶδεν οὐδὲν ἰσχύοντας τοὺς προσιόντας, ἀπωμοσμώτισε καλῶ δυσμενεστάτῳ. πρὸς τοῦτο μὲν γὰρ οὐδὲ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν ἐτόλμα (κράζει γάρ, φησιν, ὄπισθεν ἡμῶν) ὅτε ὁ εἰκὸς ἦν αὐτὸν καὶ προτρέχοντα ἀπελθεῖν ἐξαπορηθέντα, ὅτε καὶ ἐπιτυχὼν ἔρχεται καὶ προσκυνεῖ λέγουσα·

25 Κύριε, βοήθει μοι. Τί τοῦτο, ὦ γύναι; μὴ γὰρ μείζονα παῤῥησίαν ἔχεις τῶν ἀποστόλων; μὴ γὰρ πλείονα ἰσχύεις; παῤῥησίαν μὲν καὶ ἰσχύει, φησίν, ὑδαμῶς, ἀλλὰ καὶ ἀνάγκην γέμει· ἀλλ' ὅμως αὐτῇ τῇ ἀναγκαιοτάτῃ ἀντὶ ἱκετηρίας προσβάλλομαι. αἰδεσθήσεταί μου τὴν παῤῥησίαν. καὶ τί οὖν; οὐκ ἤκουσας αὐτὸν λέγοντος· ὅτι οὐκ ἀπεστάλην, εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα ἀπολωλότα οἴκου Ισραήλ; ἤκουσά, φησιν, ἀλλ' αὐτὸς Κύριός ἐστι. διόπερ οὐδὲ ἔλεγε· προσκαλεσόν καὶ δεήθητι, ἀλλὰ βοήθει μοι. τί οὖν ὁ Χριστός; οὐδὲ ἐν τούτοις ἠρκέθη, ἀλλ' ὑπιτείνει τὴν ἀξιόπρησιν πάλιν λέγων· 26 Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ δοῦναι τοῖς κυναρίοις. Καὶ ὅτε ἠξίωσεν αὐτὸν λόγῳ, τότε μείζονος ἐπέπληξεν, ἢ διὰ τῆς σιγῆς. καὶ οὐκ ἔτι ἑφ' ἕτερον μεταφέρει τὴν αἰτίαν, οὐδὲ λέγει, οὐκ ἀπεστάλην· ἀλλ' ὅσῳ ἐπέτεινεν ἐκείνη τὴν ἱκετηρίαν, τοσούτῳ καὶ αὐτὸς τὴν προσβολὴν ὑπιτείνει· καὶ οὐκ ἔτι προβατα αὐτὰς καλεῖ, ἀλλὰ τέκνα, καὶ αὐτὴν κυναρίον. τί οὖν ἡ γυνή; ἀπ' αὐτῶν τῶν αὐτοῦ ῥημάτων πλέκει τὴν σωτηρίαν. Εἰ γὰρ κυναρίον ἐμί, φησιν, οὐκ εἰμὶ ἀλλοτρία. δικαίως ἔλεγεν ὁ Χριστὸς, εἰς κρίμα ἐγὼ ἦλθον. ἡ γυνὴ φιλοσοφεῖ, καὶ καρτερεῖν ὑπιδείκνυται πᾶσαν καὶ πίστιν, καὶ ταῦτα ὑβριζομένη· ἐκεῖνοι δὲ περιπλώμενοι καὶ διωκόμενοι, τοῖς ἐναντίοις ἀμείβονται. ὅπου μὲν γὰρ ἀναγκαία ἡ θεραπεία τοῖς τέκνοις, φησὶν, οἶδα κἀγώ· πλὴν οὐδὲ ἐγὼ κεκώλυμαι, κυναρίον ὄσα. εἰ μὲν γὰρ μὴ θέμις λαβεῖν, οὐδὲ τῶν ψιχίων μεταλαβεῖν θέμις· εἰ δὲ καὶ ἐκ μικροῦ δεῖ κοινωνεῖν, οὐδὲ ἐγὼ κεκώλυμαι, κἂν κυνάριον ὦ· ἀλλὰ καὶ ταύτης μάλιστα μετέχω, εἰ κυναρίου εἰμι. διὰ ταῦτα ἀνεβάλλετο

ἐάλλετο ὁ Χειστός. ἐεσῦσαν γὰρ ζωῦτα ἠδει. ἀλλ' ζωῦτα ἠρνεῖτο τὴν δόσιν, ἵνα δείξῃ αὐτῆς τὴν φιλοσοφίαν. εἰ γὰρ μὴ δοὺσαν ἔμελλεν, οὐδ' ἂν μὴ ζωῦτα ἔδωκεν, οὐδ' ἂν ἐπεσόμισεν αὐτὴν πάλιν. ἀλλ' ὅπερ ὅτι ἔ ἑκατονταρχου ἐποίησε λέγων· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν, ἵνα μάθωμεν ἐκείνου τὴν βλάβειαν, καὶ ἀκούσωμεν αὐτοῦ λέγοντος· οὐκ εἰμὶ ἄξιος, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· καὶ ὅρα ὅτι τῆς αἱμορροούσης ποιεῖ λέγων· Ἐγὼ οἶδα δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα καταδήλον αὐτῆς τὴν πίστιν ποιήσῃ· καὶ ὅπερ ὅτι τῆς Σαμαρείτιδος, ἵνα δείξῃ ὅτι οὐδὲ ἐλεγχομένη ἀφίσταται· οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα. οὐ γὰρ ἐβούλετο χρυσῶν τοσαύτην γυναικὸς ἀρετήν. ὥστε οὐχ ὑβρίζοντος ἐῶν ἅπερ ἔλεγεν, ἀλλὰ ἐκκαλυμμένου, καὶ ἐν ἀποκεκλεισμένῳ θησαυρῷ ἐγκαλύπτοντος. σὺ δέ μοι μετὰ τῆς Χαναναίας φερωνύμως ὅρα καὶ τὴν πίστιν. αὐτὸς μὲν γὰρ τέκνα ἐκάλεσε τοὺς Ἰουδαίους· αὕτη δὲ οὐκ ἠρκέσθη τούτοις, ἀλλὰ καὶ κυρίους ὠνόμασε. τοσοῦτον ἀπέχειν ἀλλήλων τοῖς ἑτέρων ἐγκωμίοις.

Ματθ. κ. ζ. Λευκ. κ. μς. Ἰωαν. δ.

27 Καὶ γὰρ ἡ κυρία, φησίν, ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Εἶδες γυναικὸς ζωσιν, πῶς οὐδὲ ἀντειπεῖν ἐτόλμησεν, οὐδὲ ἐδικάσθη τοῖς ἑτέρων ἐπαίνοις, οὐδὲ ἠγανάκλησε τῇ ὕβρει; Εἶδες αὐτονίαν; αὐτὸς ἔλεγεν, οὐκ ἔστι καλόν, αὕτη δὲ ἔλεγε, ναὶ Κύριε· αὐτὸς τέκνα ἐκάλει, αὕτη δὲ κυρίους· αὐτὸς κυνάρια ὠνόμασεν, αὕτη δὲ ἔργον τῶν κυναρίων ἐποιήσατο. Εἶδες ζωὴν τὴν ταπεινοφροσύνην; ἀκηκοὸν Ἰουδαίων μεγαληγορίαν. Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· καὶ οὐκ τῶν Θεοῦ γεγόναμεν. ἀλλ' οὐχ [ὅτως] αὕτη· ἀλλὰ κυνάριον ἑαυτὴν καλεῖ, καὶ κυρίους ἐκείνους. ἀλλὰ δὴ τοῦτο πάντες τέκνον. Οὐ θέλω ὁ Χειστός.

Ἰωαν. π. λγ.

28 Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις. Διὰ γὰρ τοῦτο ἀνεβάλλετο, ἵνα τοῦτο ἀναβοήσῃ τὸ ῥῆμα, ἵνα στεφανώσῃ τὴν γυναῖκα. Γενηθήτω σοι ὡς θέλεις.

Ὁ μὲν λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ἡ μὲν πίστις σου καὶ μείζονα τούτων ἀνῦσαι δύναται· πλὴν γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. αὕτη συνεπνίξε ἐκείνην τῇ φωνῇ τῇ λεχθείσῃ· Γενηθήτω ὁ θέλων, καὶ ἐγήγερται. Γεν. α. α.

Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Εἶδες πῶς ἀπὸ μικροῦ καὶ αὕτη εἰσιλύγχεν εἰς τὴν ἰατρείαν τοῦ θυγατρίου; ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐδὲ εἶπεν ὁ Χειστός, ἰαθήτω σου τὸ θυγάτριον· ἀλλά, μεγάλη σου ἡ πίστις, γενηθήτω σοι ὡς θέλεις· ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ κολακείας ἕνεκα τὰ ῥήματα, ἀλλὰ πολλὴ τῆς πίστεως ἡ δύναμις. τὴν γοῦν ἀκριβῆ βάσανον αὐτῆς καὶ ἀπόδειξιν τῇ τῶν πραγμάτων ἐπέτρεψεν ἐκβάσει. ἰάθη οὖν, φησι, τὸ θυγάτριον αὐτῆς αὐθέως. σὺ δέ μοι σκόπει, πῶς τῶν ἀποστόλων ἠπηφθέντων καὶ οὐκ ἀνυσάντων, αὕτη λύουσι. τοσοῦτόν ἐστι πρεσβεία βύβλος. καὶ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων πρὸς ἡμῶν βούλεται μᾶλλον τοὺς ὑπὲρ θυγατρίων ἀξιοῦσθαι, ἢ πρὸς ἑτέρων ὑπὲρ ἡμῶν. καίτοι μείζονα παῤῥησίαν εἶχον ἐκεῖνοι· ἀλλὰ πολλῷ καρτερείαν ἐπεδείξατο αὕτη. καὶ γὰρ ἡ τῶν πόλεως καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἀπελογήσατο τῆς ἀναβολῆς ἕνεκα, καὶ ἔδειξεν, ὅτι δικαίως, αὐτῶν ἀξιωσάντων, οὐκ ἐπένευσε.

χρ. σου

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας. καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ.

30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κυλλούς, κωφούς· καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ,

31 Καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς, ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. Ποτὲ μὲν αὐτὸς προῆκτο, ποτὲ δὲ κατεμύων τοὺς κάμνοντας, καὶ χωλοὺς εἰς τὸ ὄρος ἀνάγει. καὶ οὐκ ἐπ' ἄπλοιαν οὐδὲ τῷ ἱματίου, ἀλλ' ὅπως τὸ ὑψηλότερον αἰσθάνοιτο, ῥιπτούμενοι παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ διπλῶ τὴν πίστιν τὴν ἑαυτῶν ἐπεδείκνυντο, τῷ τε χωλεύοντες εἰς τὸ ὄρος ἀναβαίνειν, καὶ τῷ μηδενὸς δέεσθαι ἑτέρου, ἀλλὰ τοῦ ῥιφῆναι

χ. λεπρούς καθαριζόντας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φιῶαι τοὺς σοὺς πόδας μόνον. καὶ ἰδοὺ πολὺ τὸ θαῦμα καὶ τὸ παράδοξον, τοὺς φιλοσόφους τοὺς πατοιῶντας ἰδεῖν, τοὺς πηγοὺς βλέποντας, καὶ οὐ χρείαν ἔχοντας χειραγωγοῦντος. καὶ γὰρ ὁ πλῆθος τῶν θεραπευομένων, ἐκ τοῦ βύθους τῆς ἀπιστείας αὐτοὺς ἀνέσπασεν. εἶδες πῶς τὸ μὴ γυναῖκα μετὰ τοσαύτης μελλήσεως ἐθεράπευσε, τούτους δὲ βύθιος; οὐκ ὀφεῖλε βελτίους εἶναι ἐκείνης ὄντας, ἀλλ' ὀφεῖλε πιστοτέρα εἶναι ἐκείνη τούτων. ἀλλ' ὅμως ἐπ' ἐκείνης μὲν ἀναβάλλεται καὶ μέλλει, ὁ δὲ εὐτόνου αὐτῆς ἐνδεικνύμενος· τούτοις δὲ εὐθέως προέχεται· τοῖς δωρεαῖς, ἐμφράττων τὰ ἀπίστων Ἰουδαίων τὰ στόματα, καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἀνακόπτων ἀπολογίαν. ὅσῳ γὰρ δύ τις μείζονα ἐνεργετῆται, τοσούτῳ μᾶλλόν ἐστιν εὐσεβοῦς κολάσεως ἀγωνιστής, καὶ μηδὲ τῇ ἡμῇ νομίζεται βελτίων. διὰ δὴ τοῦτο καὶ οἱ πλουτοῦντες τῶν πενομένων μᾶλλον κολάζονται κακοὶ ὄντες, ὅτι μηδὲ ἐν εὐθυμίᾳ γενόμενοι ἡμέρᾳ. μὴ γάρ μοι λέγε, ὅτι ἔδωκα ἐλεημοσύνην. εἰ γὰρ μὴ κατ' ἀξίαν ἔδωκας τῆς οὐσίας, οὐδὲν οὕτω διαφθείρονται. οὐ γὰρ τῶν μέτρῳ τῶν διδομένων ἡ ἐλεημοσύνη κρίνεται, ἀλλὰ τῇ διαθέσει τῆς γνώμης. εἰ δ' ὅτι δίκαιον δίδασι, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὰ σεσηπότα κεκτημένοι, οἱ τειχόροφα καὶ τετραώροφα οἰκοδομοῦντες, τῶν δὲ πεινώντων καταφρονοῦντες· οἱ φιλαργυρείας μὲν ὑπομένοντες, ἐλεημοσύνης δὲ ἀμοιροῦντες.

ΗΘΙΚΟΝ Ἀλλ' ὅπερ τοῦ ἐλεημοσύνης λόγος ἐνέπεσε, φέρε δὴ καὶ λόγον ἀκροῦσον, ὃν τοῦ τελωνῶν ἡμερῶν τοῦ φιλανθρωπίας ποιούμενος ἀτέλεστον εἴασα, διαλαβεῖν σήμερον. μέμνησθε ὅτε πρώην τοῦ ἐπιθυμίᾳ τοῦ ἐργίας διελεγόμην, καὶ τῆς ματαιοπονίας ἐκείνης καὶ τῆς τῶν νέων βλακείας, ὅτε ἀπὸ ἐλεημοσύνης ἡμῖν εἰς ἀκροατὰς οἱ λόγοι ἐξέπεσε τὰ ἐγκλήματα. ἵνα οὖν ἐκεῖνα τὰ τότε κινούμενα; ὅτι τέχνη τίς ἐστιν ἡ ἐλεημοσύνη, ἐν οὐρανῷ τὸ ἐργαστήριον ἔχουσα, καὶ διδάσκαλον, οὐκ ἄνθρωπον, ἀλλὰ Θεόν. εἶτα ζητοῦντες, τί τέχνη καὶ τί οὐ τέχνη, εἰς ματαιοπονίας καὶ κακοτεχνίας ἐνεπέσομεν, ἐν αἷς καὶ τῆς τέχνης ταύτης ἐμνημονεύσαμεν τῆς τῶν τοκογλύφων. ἆρα ἀπεπλήσατε; φέρε οὖν καὶ τήμερον τὰ τότε εἰρημένα ἀναλαβόντες, καὶ δείξωμεν πῶς τέχνη ἐστὶ ἀμείνων πασῶν τεχνῶν ἡ ἐλεημοσύνη. εἰ γὰρ τέχνης ἴδιον, ὃ ποιός τι χρήσιμον πεπλουτᾶν, ἐλεημοσύνης ὑπάρχει μᾶλλον, εὑρήσομεν καὶ τέχνη, καὶ τεχνῶν ἁπασῶν αὕτη ἀμείνων. οὐ γὰρ τοκογλύφους ἡμῖν ἐργάζεται, οὐδὲ ἱματίων ὑφαίνει, οὐδὲ οἰκίας οἰκοδομεῖ τὰς πλησίας· ἀλλὰ ζωὴν αἰώνιον παρέχει, καὶ τῶν τοῦ θανάτου χειρῶν ἁρπάζει, καὶ ἐν ἑκατέρᾳ τῇ ζωῇ λαμπρούς ἀποφαίνει, καὶ οἰκοδομεῖ τὰς μονὰς τὰς ἐν οὐρανοῖς, καὶ τὰς σκηνὰς ἐκείνας τὰς αἰωνίους: αὕτη τὰς λαμπάδας ἡμῶν οὐκ ἀφίησι σβεσθῆναι, οὐδὲ ῥυπαρὰ ἔχοντας ἱμάτια φαιδρῶν ἐν τῷ γάμῳ, ἀλλὰ πλυνεῖ καὶ χιόνος καθαρώτερα ἐργάζεται. Ησ. α. ιη. Ἐὰν γὰρ ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ. οὐκ ἀφίησιν ἡμᾶς ἐμπεσεῖν ἔνθα ὁ πλούσιος ἔκλαυσε, οὐδὲ ἀκοῦσαι τῶν φοβερῶν ῥημάτων· Λευκ. ιϛ. κγ. διὰ τοῦτο εἰς κόλπους χειραγωγεῖ τὸν Ἀβραάμ. καίτοι τῶν τεχνῶν βιωτικῶν ἐν ἑκάστῃ ἀπολαύουσα ἔχει κατόρθωμα· οἷς ἡ γεωργία, ὁ τρέφειν· ἡ ὑφαντική, τὸ ἐνδύειν, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τοῦτο. οὐδὲ γὰρ ἔρχεται μόνη τὰ πρὸς ἑαυτὴν ἡμῖν συνεισενεγκεῖν. εἰ, εἰ βούλει, τὸ γεωργικὸν ἀσκήσωμεν πρότερον. ἀν γὰρ μὴ ἔχῃ τὸ χαλκευτικόν, ἵνα σκέλλῃ καὶ ὕνιον καὶ δρεπάνιον καὶ πέλεκυν, καὶ ἕτερα πλείονα δεήσεται πρὸς αὐτῆς· καὶ τὸ τεκτονικόν, ὥστε ἐκ ἀροῦσαν πῆξαι, καὶ ζεύγλιον κατασκευάσαι καὶ ἅμαξαν, ὥστε πέσειν ἀγαθὰς καὶ τὸ σκυτοτομικόν, ὥστε καὶ ὑποδήματα ἐργάσασθαι· καὶ τὸ οἰκοδομικόν, ὥστε καὶ τοῖς ἀροτριῶσι τοῖς βυσταίοις οἰκοδομῆσαι, ἐκ τοῖς ἀπείροις γεωργοῖς οἰκίαν· καὶ τὸ δρυμοτομικόν, ὥστε ξύλα παρέχειν· καὶ τὸ λιθοποιητικόν μὴ τοῦτα πρότα, ὑδάμου φαίνεται. οὕτω καὶ ἡ ὑφαντική, ὅταν τι ποιῇ, πολλὰς μεθ' ἑαυτῆς καλεῖ τέχνας, ὥστε αὐτὴν σωφάσθαι τὰ παρεκπεμπόμενα· κἂν μὴ παραγένωνται, καὶ χεῖρα ὀρέξωσιν, ἔσχε δὲ αὐτὴ καὶ ἐκείνων ἀπορεῖσθαι. καὶ ἑκάστη δὲ τῶν τεχνῶν τῆς ἑτέρας δεῖται. ὅταν δὲ ἐλέησαν δέῃ, οὐδενὸς ἡμῖν δεῖ ἑτέρου,

χ. ὕνιον

χ. φαίνεται

τέρου, ἀμαγνώμης δεῖται μόνον. Εἰ δ' λέτις, ὅτι χρημάτων δεῖται ἢ οἰκημάτων ἢ ἱματίων ἢ ὑποδημάτων, ἀναγνωθι τὰ ῥήματα τοῦ Χριστοῦ ὀκφνα, ἃ πρὸς τὴν χήραν εἶπε, καὶ λοιπὰ παῦται ταύτης τῆς ἀγωνίας. καὶν σφόδρα πένης ᾖς, ἢ τῶν προσαιτούντων [χείρων,] δύο λεπτὰ αὐ βάλῃς, ὃ πᾶν ἀπήρτισας· καὶν δλως μάζαν αρτου, ταύτην ἔχων μονον, προῇς ὃ τέλος ἦλθες τῆς τέχνης. ταύτην τοίνυν δδραμεθα τὴν ἐπιστήμην ἢ τέχνην, ἢ κατορθώσωμεν. ἢ γὰρ βέλτιον ταύτην εἰδέναι, ἢ βασιλέα εἶ; ἢ ἄμαθημα πρεπειδαι. ἀ γὰρ δὴ τοῦτό ἐστι ὃ πλεονέκτημα αὐτῆς μόνον, ὅτι ἀ δεῖται ἑτέρων· ἀλλ' [ὅτι] ἢ ποικίλων προσγμάτων ἐστὶν δυσιχή, ἢ πολλῶν ἢ πανοδαπῶν. ἢ γὰρ οἰκίας οἰκοδομεῖ ταῖς ἀεὶ μηνούσας ἐν ὑρεινοῖς, ἢ διδάσκει σὺν κατορθωκόσι αὐτὴν, πῶς δὴ ⸂ἀθάνατον⸃ θάνατον ἄμα φύγωσιν· ἢ ἡσαυρούς ταῖς δωρύσσαις μηδέποτε δαπανωμένους, ἀλλὰ πᾶσαν ἄμα φθόγγον βλέβω, ἢ τὴν ἀπὸ λιγῶν, ἢ τὴν ἀπὸ σκωλήκων, ἢ τὴν ἀπὸ σητῶν, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ χρόνου. καίτοιγε εἰ ὅπου πυρὸν φυλακὴν τοῦτο μόνον σέ τις ἐδίδαξε, τί οὐκ ἂν ἔδωκας ὥστε δύνασθῶναι ὅπου πολλοῖς ἔτεσιν ἀνάλωτον ἄμα τηρῆσαι ⸂σῖτον⸃; ἀλλ' ἰδού σε αὐτὴ οὐκ ὅπου πυρὸν μόνον, ἀλλ' ὅπου πάντων παιδεύει, ἢ πῶς δὴ ἢ ταῖς ⸂ἀρχούσαις⸃ ἢ ἡ ψυχὴ ἢ ὃ σῶμα ἀνάλωτα μηδοιεν δείκνυσι. ἢ τί δεῖ καθ' μέρος ἅπαντα λέγειν τῆς τέχνης ταύτης τὰ κατορθώματα; αὕτη γάρ σε διδάσκει, πῶς ἂν ἡμοιο Θεῷ ὅμοιος, ὃ πάντων ὄντι κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν. ὁρᾷς πῶς ἀχ ἓν αὐτῆς ὃ ἔργον, ἀλλὰ πολλά; ἀ δεομένη τέχνης ἑτέρας, οἰκίας οἰκοδομεῖ, ἱμάτια ὑφαίνει, ἡσαυρούς ἀδήλοτους κατασκευάζει, θανάτου περιγίνεσθαι ποιεῖ, ⸂κρατεῖν⸃, θεῷ κατασκευάζει ὁμοίους. Οὐ τοίνυν τῆς τέχνης ταύτης χρησιμώτερον ἡμοιτ' ἄν; αἱ μὲ γὰρ ἄλλαι μὲ τῶν ἐπιπλοίων ἢ ταῖς πρόντι συγκαταλύονται βίῳ, καὶ νοσουσῶν τῶν τεχνιτῶν οὐδαμοῦ φαίνονται), ἢ τὰ ἔργα αὐτῶν δρεπεπεῖν οὐκ ἰχύουσι, καὶ πόνου δέονται) ἢ χρόνου πολλοῦ, ἢ μειόων ἑτέρων· αὕτη δ' ὅταν ὁ κόσμος πρέλθῃ, τότε μάλιστα φαίνεται)· ὅταν ἀποθάνωμεν, τότε μάλιστα ἄμα λάμπει, ἢ τὰ ἔργα αὐτῆς τοῦ χειμῶνος δείκνυσι· ἢ οὔτε χρόνου, οὔτε πόνου, οὔτε ἄλλης τινὸς δεῖται ἐργασίας τοιαύτης· ἀλλὰ ἢ νοσοῦσίς σε ἐνεργεῖ, ἢ γεγηρακότος; ἐπεὶ τοῖς τὴν μέλλουσαν ζωὴν ζωποδομεῖ, ἢ οὐδέποτέ σε ἀπολιμπάνει. αὕτη σε ἢ σοφιστῶν ἢ ῥητόρων δυνατώτερον κατασκευάζει. ⓐ μὲ γὰρ ἐν ἐκείναις εὐδοκιμοῦντες ταῖς τέχναις, πολλοὺς ἔχουσι τοὺς φθονοῦντας· ⓐ ὃ ἐν ταύτῃ λάμποντες, μειόους τοὺς βλεπομένους. καὶκεῖνοι μὲ ἀνθρώπων πρεσβείαις βάμασι, ζωηρεσιῶντες τοῖς ἀδικουμένοις, πολλάκις ὃ ἢ τοῖς ἀδικοῦσιν· αὕτη ὃ βήματι πρέπουσα τοῦ Χριστοῦ, οὐ μόνον ζωηρεῖ, ἀλλὰ ἢ αὐτὸν ⸂δικάζοντα⸃ πείθουσα ζωηρεῖν τῷ χρινομένῳ, καὶ ταῖς ψήφοις ⸂ἐπ' αὐτῷ⸃ ἐκφέρειν· καὶν μειόα ἡμῖν τινικαῖα ᾖ, τεφανοῖ καὶ ἀναχηρύττει. Δότε γάρ, φησιν, ἐλεημοσιώτερον, ἢ πάντα ἔσται καθαρά. καὶ τί λέγω τὰ μέλλοντα; ἐν γὰρ τῷ πρόντι βίῳ εἰ τοῦτ' ἀνθρώπους ἐφίλουν, τί βούλονται) μᾶλλον, ὀφιστὰς ἂν) πολλοὺς καὶ ῥήτορας, ἢ ἐλεήμονας καὶ φιλανθρώπους, ἀκούσῃ δ' δύτερον αἱρεμένους· καὶ μάλα εἰκότως. ὑγλωττίας μὲ γὰρ ἀναρμοσίας, ὀδὲν ὁ βίος βλαβήσετ') (καὶ γὰρ καὶ παρὰ ταύτης ζωφεῖται χρόνον πολύν) ἐὰν ὃ ἐλεᾖ πρεπέλης, πάντα οἰκήσει) καὶ ἀπόλωλε. καὶ καθάπερ τὴν θάλατταν οὐκ ἔνι πλῆσθαι, λιμένων καὶ ὅρμων παρεσκευασμένων· ὅπως ὀδὲ ⸂βίον⸃ ζωοτροφείαν τοῦτον, ἂν ἔλεον καὶ συγγνώμην καὶ φιλανθρωπίαν ἀνέλῃς. δι' τοῦτο ὀδὲ λογισμῷ μόνον αὐτὰ ἐπέτρεψεν ὁ Θεός· ἀμὰ πολλὰ μέρη αὐτοῦ καὶ τῇ τῆς φύσεως ἀνέπειρε τυραννίδι. ὅπου καὶ πατέρες παῖδας ἐλεοῦσιν· ὅπου μητέρες· ὅπου τέκνα γονέας· οὐκ ὅπου ἀνθρώπων ὄν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅπου τῶν ἀλόγων ἀπάντων· ὅπου ἀδελφοὶ ἀδελφοί, ἢ συγγενεῖς παρασπόνδους· ὅπου ἄνθρωπος ἀνθρωπον. ἔχομεν γάρ τι καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως παρὸς ἔλεον ὑπερρέπες. δι' ἢ ⸂ὥσπερ⸃ τὰ ἀδικουμένων ἀμυνακτοῦμεν, ἢ σφαττομένους ὁρῶντες ὑπικαμπτόμεθα, ἢ πενθοῦντας βλέποντες διαχυόμεθα. ὑπὸ γὰρ σφό-

δρα

λέγει, Λυκ κα γ. δ.

Λυκ. ια. μα.

δρα βούλεται καταρτύσαι ὁ Θεός, ἐκέλευσε τῇ φύσει πολλὰ εἰς τοῦτο συνεισενεγκεῖν, δεικνὺς, ὅτι σφόδρα αὐτῷ τοῦτο ἐστὶ φιλοσοφώτατον. ταῦτ' οὖν ἐννοοῦντες, καὶ ἡμᾶς ἑαυτοὺς καὶ τὰ παιδία καὶ τοὺς περιόντας εἰς τὸ τῆς ἐλεημοσύνης ἀγαγώμεθα διδασκαλεῖον, καὶ τοῦτο παρὰ πάντων μάλιστα μανθανέτω, ὅπερ καὶ τοῦτο μάλιστα. μέγα γὰρ μάλιστα, καὶ πλούσιον ἀνὴρ ἐλεήμων· ὡς μάλιστα μὴ τοῦτο ἔχῃ, καὶ τὸ εἶναι μάλιστα δέσποτα. τοῦτο σοφοὺς ἐρ- 5
Λευ. ς. λς. γάζεται. καὶ τί θαυμάζεις εἰ τοῦτο μάλιστα δεσπότης; τοῦτο Θεός. Γίνεσθε γάρ, φησιν, οἰκτίρμονες, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν. μάθωμεν τοίνυν εἰ ἐλεήμονες ἀπάντων ἕνεκα· μάλιστα δ', ὅτι καὶ ἡμεῖς πολλοῦ δεόμεθα ἐλέους, καὶ μηδὲ ζῆν ἠνείχθημεν, εἰ μὴ ἐλεοῦμεν. ἐλε- Ἰσ. ἠνείχθη
ημοσύνην δὲ λέγω, τὴν πλεονεξίας καθαράν. εἰ γὰρ ὁ τοῖς αὐτοῦ ἀρκούμενος καὶ μηδενὶ με- 10
ταδιδοὺς, οὐκ ἐλεήμων· ὁ τὰ τῶν ἑτέρων λαμβάνων, πῶς ἐλεήμων, κἂν μυρία δῷ; εἰ γὰρ
ὁ ἀπολαύειν μόνον τῶν ὄντων, ἀπὸ δεσποτίας· πολλῷ μᾶλλον ὁ ἑτέρους ἀφαιρούμενος. εἰ
καὶ μηδὲν ἀδικήσαντες κολάζουσι; ὅτι δὲ μετέδωκεν, πολλῷ μᾶλλον καὶ τὰ ἑτέρων λαμ- κολάσουσι.
βάνοντες. μὴ τοίνυν τοῦτο εἴπῃς, ὅτι ἄλλος ἠδίκηται, καὶ ἄλλος ἐλέγεται. ὁ γὰρ δεινὸν τοῦτο
ἐστιν. ἔδει γὰρ καὶ ἀδικουμένου αὐτὸν εἶναι καὶ ἐλεούμενον· νυνὶ δὲ ἑτέρους σαυματίζων, ὡς 15
οὐκ ἐσαυμάτισας θεραπεύεις, δέον ἐκείνους θεραπεύειν, μᾶλλον δὲ μηδὲ σαυματίζειν.
φιλόθεος γάρ, οὐχ ὁ πλήττων καὶ θεραπεύων, ἀλλ' ὁ τοῦ περὶ ἑτέρων πληγὰς ἰώμε-
νος. ἐπὶ σαυτῷ τοίνυν ἴασαι κακά, μὴ τὰ ἑτέρα· μᾶλλον δὲ μηδὲ πλῆττε, μηδὲ κατάβαλλε
(τοῦτο γὰρ παίζοντός ἐστιν) ἀλλ' ἀνάστησον τοῦ καταβληθέντα. οὐδὲ γὰρ δυνατὸν τῷ
αὐτῷ μέτρῳ τῆς ἐλεημοσύνης θεραπεῦσαι τὸ ἀπὸ τῆς πλεονεξίας κακόν. δι' γὰρ πλεο- 20
νεκτήσας ὀδολοὺς, οὐχ ὀβολοὺς σοι δώσει πάλιν εἰς ἐλεημοσύνην, ἵνα ἀνέλῃς τὸ ἀπὸ τῆς πλεο-
νεξίας ἕλκος, ἀλλὰ ἐπιτείνῃς. διὰ τοῦτο ὁ κλέπτης ἀλλοῖς τετραπλάσιον καταβάλλει· ἢ
γὰρ κλέπτοντος ὁ ἁρπάζων χείρων. εἰ γὰρ ἐκεῖνον τετραπλασίονα δοῦναι δίδωσιν, ἐκλέψῃ,
ἁρπάζοντα δεκαπλασίονα καὶ πολλῷ πλέον· καὶ ἀγαπητὸν, εἰ καὶ ὅπως δυνηθεῖμεν τὴν ἀδικί-
αν ἐξιλεώσασθαι. ἐλεημοσύνης γὰρ οὐδὲν οὕτε λύπης καρπόν. διὸ τοῦτο ὁ Ζακχαῖος,
Λευ. ιθ. η. Ἀποτίσω, φησὶν, ὧν ἐσυκοφάντησα, τετραπλασίονα, καὶ τὰ ἡμίσια τῶν ὑπαρχόντων μου δώ- 25
σω τοῖς πτωχοῖς. εἰ γὰρ ἐν τῷ νόμῳ τετραπλασίονα δοῦναι δίδωσι, πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ χάριτι· εἰ
καὶ κλέπτοντα, πολλῷ μᾶλλον καὶ ἁρπάζοντα. μὴ γάρ τῆς ζημίας ἐνταῦθα καὶ ἡ ὕβρις
πολλή. ὥστε κἂν ἑκατονταπλασίονα δῷς, οὐδέπω τοσοῦτόν ἐδωκας. ὁρᾷς ὡς ὁ Ματθαῖος ἐ-
λεγεν, ὅτι καὶ ὀβολὸν ἁρπάσῃς καὶ βάλαντον, ὅπως δῷς, μόλις καὶ ὅπως θεραπεύεις; εἰ γὰρ τοῦτο
ποιῶν, μόλις ὅταν ἀνατρέψῃς τὴν τάξιν, καὶ ἁρπάσῃς μὴ οὐσίας ὁλοκλήρους, ὀλίγα γε παρέχῃς; 30
καὶ μηδὲ ἐκείνοις τοῖς ἀδικηθεῖσιν, ἀλλ' ἑτέροις ἀντ' ἐκείνων, ποίαν ἕξεις ἀπολογίαν; ἵ-
να συγγνώμης; ποίαν σωτηρίας ἐλπίδα; βούλει μαθεῖν ὅσον ἐργάζῃ κακὸν ὅπως ἐλεῶν;
Σειρ. λδ'. κβ. ἄκουσον τῆς γραφῆς λεγούσης· Ὡς ὁ ἀποκτείνων τὸν υἱὸν ἐνώπιον τοῦ πατρὸς, οὕτως ὁ
ποιῶν θυσίαν ἐκ χρημάτων πενήτων. ταύτην τοίνυν τὴν ἀπειλὴν ἐγκρύψαντες τῇ δι-
ανοίᾳ ἀπέλθωμεν, ταύτην ἐν τοῖς τοίχοις, [ταύτην ἐν ταῖς χερσὶ,] ταύτην ἐν τῷ συν- 35
εδρίῳ, ταύτην πανταχοῦ· ἵνα κἂν ὁ φόβος ἐκεῖ ἀκμάζων ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν κωλύῃ τὰς
χεῖρας ἡμῶν καθημένων φόνων. φόνου γὰρ ἁρπαγὴ χαλεπώτερον, καὶ μικρὸν τὸ πένητα
ἀναλίσκουσα. ἵν' οὖν καθαρθῶμεν τοῦ νοσήματος τούτου, μιμησώμεθα καὶ τοὺς ἑαυτοῦ καὶ
τοὺς ἀλλήλους ζηλοῦντα. οὕτω γὰρ καὶ τοὺς ἔλεον ἐσπουδακότερον, καὶ καθαρεῖς τοῦ
ὀπὸ ταύτης ληψόμεθα μισθοὺς, καὶ τῶν αἰωνίων ἀπολαύσομεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλαν- 40
θρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁ-
γίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁμιλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. νγ. 32 Ο ΔΕ ΙΗΣΟΥΣ ΠΡΟΣΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ τὸν μαθητὰς αὐτῦ, εἶπε· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μή ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.

Καὶ δυώτερόν ἐστι σημεῖον τῦτο μέλλων ποιεῖν, προῆγεν ἐθεράπευσε τὸν τὸ σῶμα πεπηρωμένους· καὶ ἐνταῦθα δὲ αὖθις τῦτο ποιεῖ. Ἀπὸ τῶν τυφλῶν καὶ χωλῶν ἰάσεως ἐπὶ τῦτο ἐμβαίνει καὶ πάλιν. Τί δή ποτε ὁ τότε μὲν εἶπον οἱ μαθηταί, ἀπόλυσον τὸν ὄχλον· νῦν δὲ οὐκ εἶπον, καὶ ταῦτα προῃρημένων τριῶν ἡμερῶν; ἢ ὅτι αὖθις βραχίους ἠγνόμενοι λοιπόν, ἢ ὅτι ἐκείνους ὁρῶντες ὑ σφόδρα ἀφθονομένους τῦ λιμοῦ. καὶ γὰρ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ὅτι τοῖς ξενομένοις. Ἀλλ' ὅρα πῶς καὶ νῦν ὐχ ἁπλῶς ὅτι τὸ θαῦμα ἔρχεται, ἀλλ' ἐκκαλεῖται αὐτὸν εἰς τῦτο. οἱ μὲν γὰρ ὄχλοι ὅτι ἰατρείαν ἐλθόντες, οὐκ ἐτόλμων τὸν ἄρτους αἰτῆσαι· αὐτὸς ὁ καὶ φιλάνθρωπος καὶ κηδεμών, καὶ οὐκ αἰτοῦσι δίδωσι, καὶ φησι τοῖς τὸν μαθητάς· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, καὶ ἀπολῦσαι αὐτὸν νήστις ὐ θέλω. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν, ὅτι ἐφόδια ἔχοντες ἦλθον, φησὶ· τρεῖς ἡμέρας ἤδη μοι προσκαθημένοισιν, ὥστε εἰ καὶ ἔχοντες ἦλθον, ἠνάλωσ' ταῦτα. Διὰ γὰρ τῦτο καὶ αὐτὸς οὐκ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ τῦτο πεποίηκεν, ἀλλ' ὅτε αὖθις ἀπῆμται ἀνάλωτο· ὥστε πρότερον αὖθις ἐν χερσὶ καταστάντας, μὴ πλείονος τῆς προθυμίας δέξασθαι τὸ γλυκὺ μνον. Διὰ τί φησιν, ἵνα μὴ ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ· δεικνὺς ὅτι καὶ πόρρωθεν ἀφεστήκασιν, καὶ οὐδὲν αὖθις ὑστολειμμνον ἔσῃ. καὶ εἰ μὴ θέλεις ἀπολῦσαι νήστις, ἵνος ἕνεκεν οὐ ποιεῖς τὸ σημεῖον; ἵνα ἐν τῇ ἐρωτήσει ταύτῃ καὶ τῇ ἀποκρίσει προστικλικωτέρους ποιήσῃ τὸν μαθητάς, τὴν πίστιν ἑαυτῶν ἐπιδεικνύσας, προσιόντας καὶ λέγοντας, ποίησον ἄρτους. Ἀλλ' οὐδὲ ὕπω ζωπυρῶ τῆς ἐρωτήσεως τὴν αἰτίαν. ὅθεν ὕστερον λέγει αὖθις, καθώς φησιν ὁ Μάρκος· Ἔτι ὕτως ἐστὶ πεπωρωμένα αἱ καρδίαι ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; ἐπεὶ εἰ μὴ τῦτο ἦν, ἵνος ἕνεκεν τοῖς μαθηταῖς λέγει, καὶ δείκνυσιν ἀξίους τῦ παθεῖν δι' τὸν ὄχλους, καὶ προσίσθησι καὶ τὸ ἔλεον τὸ περὶ αὐτῶν; ὁ γὰρ Ματθαῖός φησιν, ὅτι μετ' ταῦτα καὶ ἐπεπήμησεν αὖθις λέγων· Ὀλιγόπιστοι, οὔπω νοεῖτε οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; οὐδὲ τὸν ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; οὔπω ἀλλήλοις συμφωνοῦσιν οἱ εὐαγγελισταί. τί οὖν οἱ μαθηταί; ἔπι χαμαὶ ἕρπουσι· καίτοι μυρία ἐποίησεν, ὥστε μνημονεῦσαι ἐκεῖνο τὸ θαῦμα καὶ διὰ τὴς ἐρωτήσεως, καὶ διὰ τὴς ἀποκρίσεως, καὶ διὰ τὸ ποιῆσαι διακόνους αὐτὸν, καὶ διὰ τὸ ἐναπομεῖναι τὸν κοφίνους· ἀλλ' ἔπι ἀπλέστερον διέκειντο. διὸ καὶ λέγουσιν αὐτῷ·

33 Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρήμῳ ἄρτοι τοσοῦτοι; Καὶ πρὸ τύτου καὶ νῦν τῆς ἐρημίας μέμνηνται· αὖθις μὲν ἀσθενῆ λογισμῷ τῦτο λέγοντες, τὸ δὲ σημεῖον καὶ ἐντεῦθεν δύποπτον ποιοῦντες. ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ, ὅπερ καὶ ἤδη εἶπον, ὅτι ἀπὸ πλησίον τινὸς κώμης ὕστερον ἐλήλυθεν, ὁμολογεῖται ὁ τόπος, ἵνα πιστευθῇ τὸ θαῦμα. διὰ τοῦτο καὶ τὸ πρότερον σημεῖον ἐν τῦτο ἐν ἐρημίᾳ ποιεῖ πολὺ τῶν κωμῶν ἀπεχούσῃ. ὧν οὐδὲν ζητοῦντες οἱ μαθηταί ἔλεγον· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι; καὶ γὰρ ἐνόμιζον ταῦτα αὐτὸν εἰρηκέναι, ὡς αὖθις μέλλοντα ἐπιτάττειν διαπέμπειν αὐτούς· σφόδρα δυνάτως. Διὰ γὰρ τῦτο καὶ πρώην ἔλεγε· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν, ἵνα αὐτὸν εἰς ἀφορμὴν ἐμβάλῃ τῷ αὐτ[ῷ τρόπῳ τῦτο] προσκαλέσαι. νῦν δὲ οὐδὲ τῦτό φησι, δότε αὐτοῖς φαγεῖν· ἀλλὰ τί; σπλαγχνίζομαι [ἐπὶ τὸν ὄχλον] καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις ὐ θέλω, ἐπίτερον αὐτοὺς ἄγων καὶ ἐρεθίζων μᾶλλον, καὶ δι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δοις ἀφελέσθαι τοὺς ὃ πρὸ αὐτοῦ ταῦτα αἰτῆσαι. ἐ γὰρ δεικνύντος ἰῶ τὰ ῥήματα, ὅτι δυνάται μὴ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις, καὶ ἐμφαίνοντος τὴν ἐξουσίαν. ὃ γὰρ, θέλω, τοῦτό ἐστιν ἐνδεικνυμένου. ὅθεν ὁ τοῦ πλήθους ἐμνημόνευσαν λοιπὸν, καὶ τοῦ τόπου ἐ τῆς ἐρημίας (πόθεν γὰρ, φησιν, ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον;) καὶ οὐδὲ ὅτω ζωῆχων ὃ λεχθὲν, λοιπὸν αὐτὸς τὰ πρὸς ἑαυτὸν εἰσφέρει, καὶ φησιν αὐτοῖς· 5

34 Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ λέγουσιν, ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.

Καὶ οὐκ ἐπὶ λέγουσιν, ἀλλὰ ταῦτα τί ὄντα εἰς τοσούτους, ὥσπερ ἔμπροσθεν εἶπον. ὅτως εἰ μὴ ἐ τοῦ πρώτου ἐπελαμβάνοντο, ἀλλ' ὅμως ὑψηλότεροι καὶ μικρὰ ἐνόουν. ἐ γὰρ καὶ αὐτὸς ἀφ' τῶν ἑτέρων αὐτῷ τὴν ἀξίωσιν ὁμοίως ἐρωτᾷ, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἵνα καὶ τὴν ζέστην τῆς ἐρωτήσεως ἀναμνήσῃ αὐτοὺς τῶν ἤδη γεγενημένων. σὺ δὲ ὥσπερ εἶδες αὐτῷ ὁ ἀτελὴς ὢν τῶν, ὅτω καταμάθε καὶ τὸ φιλόσοφον τῆς γνώμης, καὶ θαύμασον ὁ φιλάνθρωπος, πῶς αὐτοὶ γεάφοντες, καὶ ἑαυτῷ κρύπτοντα ἐλαττώματα, καὶ ταῦτα μεγάλα ὄντα. οὐδὲ γὰρ τὸ τυχὸν ἰῶ ἔγκλημα, ἔναγχος τοῦ σημείου τούτου γεγενημένου ὅτως εὐθέως ὑπολαμβάνεσθαι. ἀφ' τούτου καὶ ὑπιτιμῶσιν. μὴ δὲ τῶν ἐ τὴν ἄλλην φιλοσοφίαν σκόπουν· πῶς ἦσαν γαστρὸς κρείττους· πῶς ἐπαιδεύοντο μὴ πολὺν ποιεῖσθαι τὸν περὶ τῆς λήξεως λόγον. ὂν ἐρημίᾳ γὰρ ὄντες, καὶ πρὸς ἡμέρας οὐκ ἀφιστάμενοι, ἑπτὰ ἄρτους εἶχον. καὶ μοι οὖν ἄλλα ὁμοίως ζῆς πολλαχοῦ ποιεῖ. καὶ γὰρ κατακλίνει αὐτοὺς ὑπὲ τὴν γῆν, ἐ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν μαθητῶν ποιεῖ πηγάζειν τοὺς ἄρτους.

35 Ἐκέλευσε γάρ, φησι, τοὺς ὄχλους ἀναπεσεῖν ὑπὲ τὴν γῆν·

36 Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς· οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. Τὸ δὲ τέλος οὐκ ἔστ ὅμοιον,

37 Ἔφαγον γὰρ πάντες, φησί, καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις.

38 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Matth. 15. 38. Ἀλλὰ ἀφ' τότε μὲν πεντακισχιλίων ὄντων, δώδεκα κόφινοι ἐπερίσσευσαν· ἐν ταύτῃ δὲ τετρακισχιλίων, ἑπτὰ σπυρίδες; Τίνος οὖν ἕνεκεν καὶ ἀφ' ἑπτὰ ἐλάττονα ἰῶ τὰ λείψανα, καίτοι οὐ τοσούτων ὄντων τῶν ἐσιωμένων; ἢ τοίνυν τοῦτό ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι αἱ σπυρίδες τῶν κοφίνων μείζους ἦσαν· ἢ εἰ μὴ τοῦτο, ἵνα μὴ πάλιν ἡ ἰσότης τοῦ σημείου εἰς λήθην αὐτὸν ἐμβάλῃ, τῇ ἀφαιρέσει τὴν μνήμην αὐτῶν διεγείρων, ἵνα ἐκ τοῦ περιλλαγμένου ἀναμνησθῶσι καὶ ἐκείνου καὶ τούτου. ἀφ' δὴ τοῦτο τότε μὲν τοῖς μαθηταῖς ἀριθμοὺς ποιεῖ τῶν κοφίνων τῶν λειψάνων· νυνὶ δὲ, τοῖς ἄρτοις ταῖς σπυρίδας, καὶ τούτῳ τὴν ἄφατον δύναμιν ἐνδεικνύμενος καὶ τὴν ἀνοχὴν τῆς ἐξουσίας, ὅτι αὐτῷ δυνατὸν ἐ ὅτω καὶ ἑτέρως ταῦτα θαυματουργεῖν. ὅτε γὰρ μικρᾶς δυνάμεως ἰῶ, ὃ ἐν ἀριθμὸν ἀφετηρήσας καὶ τότε καὶ νυνὶ, τότε μὲν πεντακισχιλίων ὄντων, νυνὶ δὲ τετρακισχιλίων· καὶ μήτε τότε τῶν κοφίνων, μήτε νυνὶ τῶν σπυρίδων μήτε ἐλάττονα μήτε πλείονα θέλεσθαι ἀφεῖναι τὰ λείψανα, καίτοιγε τοῦ πλήθους τῶν ἐσιωμένων ἀφορίζου ὄντος. καὶ ὃ τέλος οἱ ὅμοιον τῷ πρώτῳ. καὶ γὰρ καὶ τότε τοὺς ὄχλους ἀφεὶς ἀνεχώρησεν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ νυνί· καὶ ὁ Ἰωάννης οἱ τοῦτό φησιν. ὅθεν γὰρ οὐδὲν ὅτω σημεῖον ἀνηλουθεῖν αὐτῷ προεσκεύαζεν, ὡς τὸ τῶν ἄρτων θαῦμα· καὶ ὁ μόνον ἀνηλουθεῖν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα ποιεῖν ἐβούλοντο, τυραννίδος φεύγων ὑποψίαν ἀποπηδᾷ μὲν τὸ θαυματουργίαν ταύτην· καὶ οὐδὲ πέζῃ ἄπεισιν, ἵνα μὴ ἀνηλωθήσωσιν, ἀλλ' εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάς. Ioan. 6. 15.

39 Καὶ ἀπολύσας, φησί, τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

κεφ ιε. 1 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ σαδδουκαῖοι, πρώτων αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀξιοῦσι αὐτοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2 Ο δὲ φησιν· ὀψίας γὰρ ἡμέρας λέγετε εὐδία (πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός)

3 Καὶ πρωΐ· σήμερον χειμών (πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός) τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;

4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ιωνᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.

Ο μὲν Μάρκος φησίν, ὅτι προσελθόντων αὐτῷ καὶ συζητούντων, Ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; καίτοιγε ὀργῆς ἀξία ἡ ἐρώτησις καὶ ἀγανακτήσεως· ἀλλ' ὅμως ὁ φιλάνθρωπος καὶ ἡδέως ἂν ὀργίζεται, ἀλλ' ἔλεῳ καὶ παραμυθίᾳ χρῆται ἅπτε δυσὶ νοσοῦσι, καὶ μετὰ τοσαύτην ἀπόδειξιν τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως πειράζουσι αὐτόν. Οὐδὲ γὰρ ὥστε πιστεῦσαι ἐζήτουν, ἀλλ' ὥστε ἐπιλαβέσθαι. Εἰ γὰρ ὡς πιστεύσοντες προσῆλθον, ἔδωκεν ἄν. ὁ γὰρ τῇ γυναικὶ εἰπών, οὐκ ἔστι καλόν, καὶ μετὰ ταῦτα δοὺς, πολλῷ μᾶλλον ἂν τούτοις προέσχεν. ἀλλ' ἵνα μὲν ἃ πιστεύσαι ἐζήτουν, ἀφ' τούτου χωρίζεται· ἑτέρωθι καλῶν, ὅτι ἕτερα μὲν ἔλεγον, ἕτερα δὲ ἐφρόνουν. Εἰ γὰρ ἐπίστευσαν, ἂν ἠτήσαντο. καὶ ἐπέρωθεν δῆλον ὅτι οὐκ ἐπίστευον. ἐπιπεμφθέντες γὰρ ἐλεγχθέντες, ἃ προέμενον οὐδὲ εἶπον, οὐκ ἀγνοοῦμεν καὶ μαθεῖν ζητοῦμεν. Τί δὲ σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἤτουν; ἥλιον στῆσαι, ἢ σελήνην χαλινῶσαι, ἢ χειμῶνας κατενεγκεῖν, ἢ ὃ ἄρα μεταβαλεῖν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. τί οὖν αὐτὸς φησι; τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν· τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; ὁρᾶτε τὴν παράτασιν καὶ τὴν ἐπιείκειαν; οὐδὲ γὰρ ὡς πρότερον ἠρνήσατο μόνον καὶ εἶπεν, οὐ δοθήσεται αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν λέγει, διὰ τοῦτο οὐ δίδωσι, καίτοιγε οὐχ ὑπὲρ τοῦ μαθεῖν ἐρωτώντων αὐτῶν. Τίς οὖν ἡ αἰτία; ὥσπερ ὅτε τοῦ οὐρανοῦ φησιν, ἀλλο μοί σημεῖον τοῦ χειμῶνος, ἄλλο δὲ τῆς εὐδίας· καὶ οὐκ ἂν τις τὸ σημεῖον ἰδὼν τοῦ χειμῶνος γαλήνην ζητήσειεν, οὐδὲ ἐν γαλήνῃ εὐδίνῃ χειμῶνα· οὕτω καὶ ἐπ' ἐμοῦ λογίζεσθε χρή. ἄλλος γάρ ἐστι τῆς παρουσίας ὁ καιρός, ἄλλος δὲ ὁ μέλλων. νῦν χρεία τούτων τῶν σημείων τῶν ἐν τῇ γῇ, τὰ δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐκείνῳ πεταμίδυται τῷ καιρῷ· νῦν ὡς ἰατροῦ ἦλθον, τότε ὡς δικαστὴς παρέσομαι· νῦν μὲν ζητοῦσαν τὸ πεπλανημένον, τότε δὲ ἀπαιτοῦσαν θυσίας. Διὰ τοῦτο λαθὼν ἦλθον· τότε δὲ μὴ πολλῆς τῆς δημοσιεύσεως, τὸν οὐρανὸν ἐλίξω, τὸν ἥλιον ἀποκρύψω, τὴν σελήνην οὐκ ἀφείς δυνῶσαι τὸ φῶς. Ὅτε καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, καὶ ἀστραπὴ ἀθρόως πᾶσι φαινομένη μιμήσεται τῆς παρουσίας μου ἡ ἐπιφάνεια. ἀλλ' οὐχὶ νῦν τούτων ὁ καιρὸς τῶν σημείων. ἦλθον γὰρ ἀποθανεῖν, καὶ τοῦτο αἰσχρὸν παθεῖν. Οὐκ ἠκούσατε τοῦ προφήτου λέγοντος· Οὐκ ἐείσει, οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἔξω ἡ φωνὴ αὐτοῦ; καὶ ἑτέρου πάλιν· Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον; Εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ Φαραὼ λέγειν σοφὰ, πολεμίου τότε ἀπαλλαγὴν ἔδει, καὶ εἰκότως ἐκφὰ ἐγίνετο. ὡς γὰρ πρὸς φίλους ἐλθόντι τούτων οὐ χρεία τῶν σημείων. πῶς δὲ καὶ τὰ μεγάλα δώσω, τῶν μικρῶν μὴ πιστευομένων; μικρῶν ὡς πρὸς ἐπίδειξιν λέγω· ἐπεὶ τῇ δυνάμει πολλῷ τούτων ἐκείνων μείζονα ἐγώ. Τί γὰρ ἴσον δὴ εἶπε τοῦ ἁμαρτήματα λῦσαι, καὶ νεκροὺς ἀναστῆσαι, καὶ δαίμονας ἀπελάσαι, καὶ δημιουργῆσαι σῶμα, καὶ τὰ ἄλλα πάντα διορθῶσαι; σὺ δὲ αὐτῶν οὐδενὶ πεπωρωμένῃ καρδίᾳ, πῶς ἀκούσαντες, ὅτι δοθήσεται αὐτοῖς σημεῖον, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ιωνᾶ τοῦ προφήτου, οὐκ ἐρωτῶσι. καίτοιγε ἐγγὺς ἦν καὶ προφήτου εἰδότας, καὶ τὰ συμβάντα ἄπαντα, καὶ οὐκ ἀδυτέρᾳ τοῦτο ἀκούσαντας πυθέσθαι καὶ μαθεῖν τί ποτε ἐστὶ τὸ λεγόμενον. Ἀλλ' ὅπερ ἔφην, οὐκ ἐπιθυμίᾳ τοῦ μαθεῖν ταῦτα λέγουσι. διὰ δὴ τοῦτο καὶ αὐτοὺς ἀφεὶς αὖθις ἀπῆλθε.

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, φησιν, εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.

6 Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, καὶ Σαδδουκαίων. Διὰ τί μὴ εἶπε, προσέχετε ἀπὸ τῆς διδασκαλίας; σαφῶς βουλόμενος

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτοὺς ἀναμνήσας τῶν ἡμερῶν. ⸂οὐ γὰρ ἤδει⸃ τοὺς ἐπιλελησμένους. ἀλλὰ διὰ μὲν ἁπλῶς ἐγκαλέσας, οὐκ ἐδόκει λόγον ἔχειν· διὰ δὲ ἀφορμὴν ἀπ' αὐτῶν λαβόντας οὕτως ἐπιμῆσαι, διαβολὴν ἐποίει τὸ ἔγκλημα. καὶ διατί μὴ τότε ἐπεμέμψατο αὐτοῖς, ὅτε ἔλεγον· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι; καὶ γὰρ οὐκ ἐδόκει τότε τοῦτο λέγεσθαι, ἵνα μὴ δόξῃ ἐπιτρέχειν τῷ σημείῳ. καὶ ἄλλως δέ, οὐκ ἐβούλετο ἐπὶ τῶν ὄχλων αὐτοῖς ἐγκαλέσαι, οὐδὲ ἐπ' ἐκείνων φιλοτιμεῖσθαι. ⸂νῦν δὲ⸃ βουλητέρα ἡ κατηγορία, ὅτι διπλοῦ τοῦ θαύματος ἡμελημένου τοιοῦτοι ἦσαν. διὰ δὲ ἄλλο θαῦμα ποιήσας, τότε ἐπιμᾷ. ἃ γὰρ διελογίζοντο, ταῦτα εἰς μέσον φέρει. τί δὲ διελογίζοντο;

7 Ὅτι ἄρτους, φησίν, οὐκ ἐλάβομεν. Ἐπὶ γὰρ τοῖς κλάσμασι ἦσαν τοῖς Ἰουδαϊκοῖς ἐσπουδακόσι, καὶ τοῖς τῶν βρωμάτων διατηρήσεις. διὰ ἀπόντων ἔνεκεν καὶ σφοδρότερον αὐτοῖς ἐπιτίθεται, λέγων·

8 Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε;

9 Οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ὑμῶν ἐστιν ἡ καρδία; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ἔχοντες, οὐκ ἀκούετε; οὐ μνημονεύετε τοὺς πεντακισχιλίων τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;

10 Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε;

Εἶδες ἀναπαύλησιν ἐπιτετραμμένῳ; οὐδὲ γὰρ ⸂ἀναισχυντεῖ φαίνεται⸃ οὕτως αὐτοῖς ἐπιμήσας. τίνος οὖν ἕνεκεν τοῦτο ποιεῖ; ὥστε πάλιν τῷ περὶ τῶν βρωμάτων προσκρούσαι. διὰ γὰρ τοῦτο, ὅτε μὲν, οὐ νοεῖτε, μόνον εἶπεν, οὐδὲ συνίετέ φησιν· ἐνταῦθα δέ, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιπλήξεως, ὀλιγόπιστοί φησιν. οὐ γὰρ πανταχοῦ ἡ προσωπεία καλόν. ὥσπερ γὰρ μετεδίδου παῤῥησίας αὐτοῖς· ὅτε μὲν ἐπιμᾷ, τῇ πικρίᾳ ταύτῃ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν οἰκονομῶν. ὅταν δὲ μὲν ἐπιμήσῃ πολλῷ μᾶλλον ἐπείκειαν. μονονουχὶ γὰρ ἀπολογούμενος αὐτοῖς, ὑπὲρ ὧν ἐπετίμησεν αὐτοῖς σφοδρῶς, φησίν· ὅπου νοεῖτε τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; καὶ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; διὰ τοῦτο δὲ καὶ ⸂τὸν ἀριθμὸν τίθησι καὶ τῶν τραφέντων καὶ τῶν λειψάνων⸃, ὁμοῦ τε εἰς ἀνάμνησιν αὐτοὺς ἄγων τῶν προελθόντων, καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα προσεκτικωτέρους ποιῶν. καὶ ἵνα μάθῃς ὅσον ἴσχυσεν ἡ ἐπιτίμησις, καὶ πῶς διήγαγεν αὐτῶν καταδύδουσαν τὴν διάνοιαν, ἄκουσον τί φησιν ὁ Ματθαῖος. οὐδὲν γὰρ πλέον εἰπόντος τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ἐπιμήσαντος καὶ τοῦτο προσθέντος μόνον,

11 Πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν προσέχειν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων; Ἐπήγαγε λέγων·

12 Τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων,

Καὶ τί αὐτοῦ τοῦτο ἐρμηνεύσαντος. ὅρα πόσα ἀγαθὰ ἡ ἐπίμησις εἰργάσατο. καὶ γὰρ τῶν Ἰουδαϊκῶν αὐτοὺς ἀπήγαγε σφαγιασμῶν, καὶ ῥᾳθύμους ὄντας προσεκτικωτέρους εἰργάσατο, καὶ τῆς φιλοτιμίας δὲ ὀλιγοπιστίας ἀπήλλαξεν, ὥστε μὴ δεδοικέναι μηδὲ τρέμειν, εἴποτε ἄρτους φαίνοιντο ὀλίγους ἔχοντες, μηδὲ ὑπὲρ λιμοῦ φροντίζειν, ἀλλ' ὑπὲρ ἁπάντων τούτων πόνων. ἰσ. μὴ ἐρμηνεύ.

ΗΘΙΚΟΝ Μὴ τοίνυν μηδὲ ἡμεῖς πάντα μὲν κολακεύωμεν τοὺς ὑποκειμένους, μηδὲ κολακεύεσθαι παρὰ τῶν ἀρχόντων ζητῶμεν. καὶ γὰρ ἀμφοτέρων ἐστὶ καὶ τῶν δυθέντων ψυχὴ τῶν φαρμάκων τούτων. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὰ κατὰ τὸν οἰκονόμον ἅπασαν ὁ Θεὸς οὕτω διῆκε, ποτὲ μὲν τοῦτο, ποτὲ δὲ σκῆνος ποιῶν· καὶ ὅτε μὲ λησταὶ μένιμα, ὅτε τὰ λυπηρὰ καθ' ἑαυτὰ ἀφίσιν εἶναι. ὥσπερ γὰρ ποτὲ μὲν νύξ, ποτὲ δὲ ἡμέρα· ⸂καὶ ὅτε μὲν θέρος, ὅτε δὲ χειμών· οὕτω καὶ ἐν ἡμῖν, ποτὲ μὲν λύπη, ποτὲ δὲ ἡδονή· ποτὲ μὲν νόσος, ποτὲ δὲ ὑγίεια. μὴ τοίνυν θαυμάζωμεν ὅταν νοσῶμεν, ἐπεὶ καὶ ὅταν ὑγιαίνωμεν θαυμάζειν δεῖ· μηδὲ θορυβώμεθα, ὅταν ἀλγῶμεν, ἐπεὶ καὶ⸃ ὅταν

πρ. ποτὲ
πρ. ποτὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅτου χαίρωμεν θορυβεῖσθαι εἰκός. κ᾽ φύσιν γὰρ πάντα ἔχει καὶ κ᾽ ἀκολουθίαν. καὶ πῶς θαυμάζεις εἰ ὅπου σῶμα; καὶ γὰρ καὶ ὅπου τῶν ἀγίων ἐκείνων συμβαίνον τοῦτο ἴδοι τις ἄν. καὶ ἵνα τοῦτο μάθῃς, φέρε, ὃν νομίζεις μάλιστα βίον ἡδονῆς γέμειν καὶ ἀπολλάττειν πενίας, πόθεν εἰς μέσον ἀγάγωμεν. βούλει τοὺς Ἀβραὰμ τοῦ ζωὴν ἐξετάσωμεν ἐκ τῶν ποιμένων; τί οὖν οὗτοι θύρας ἤκουσαν; Ἐξῆλθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου. Εἶδες πένητα λυπηρὸν ὑπιστάμενον; ἀλλ᾽ οὐδὲ καὶ ὁ χρηστὸν ἀπεδέχετο. καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα. τί οὖν; ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν γῆν, καὶ ὁ λιμὸς ἐπεβάλετο, ἔστι τὰ λυπηρά; οὐδαμῶς. ἀλλὰ πάλιν ἕτερα χαλεπώτερα τῶν πενήτων διαδέχεται, λιμὸς καὶ μετάβασις εἰς γυναικὸς ἁρπαγή. καὶ μὴν πάντα χρηστὰ ἕτερα αὐτὸν ἐξεδέχετο, ἡ κ᾽ τοῦ Φαραὼ πληγή, εἰ ἡ ἄφεσις, εἰ ἡ ὕμνη, καὶ τὰ πολλὰ δῶρα ἐκεῖνα, καὶ ἡ πρὸς τὴν οἰκίαν ἐπάνοδος. καὶ τὰ ἑξῆς δὲ ἅπαντα τοιαῦτα ἔχει τὸν στερεόν, ἀπὸ χρηστῶν καὶ λυπηρῶν πλεκόμενον. καὶ ὅπου τῶν ἀποστόλων δὲ τοιαῦτα γινόμενα. διὸ εἰ Παῦλος ἔλεγεν· Ὁ πεδαγωγῶν ἡμᾶς ἐν πᾶσι τῇ θλίψει, εἰς τὸ δυνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει. Τί οὖν πρὸς ἐμέ, φησι, τὸ ἀεὶ ἐν λύπαις ὄντα; μὴ ἀγνώμων μηδὲ ἀχάριστος γίνου. καὶ γὰρ ἀμὴ χαρὰν ἵνα ἐν λυπηροῖς εἶ διηνεκῶς (οὐδὲ γὰρ ἔρχεται ἡ φύσις) ἀλλ᾽ ὅπου ἐν χαρᾷ βουλόμεθα εἶ ἀεί, διὰ τοῦτο ἐν λύπαις εἶ νομίζομεν ἀεί. οὐ διὰ τοῦτο δὲ μόνον· ἀλλ᾽ ὅπου τῶν μὴ χρηστῶν καὶ ἀγαθῶν βούλεως ὑπολαμβανόμενα, τῶν δὲ λυπηρῶν ἀεὶ μνημονεύομεν, διὰ τοῦτο καὶ ἀεὶ ἐν λύπαις εἶ φαμεν. οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ἡμᾶς ἤθεσπον ὄντα, ἀεὶ ἐν λύπαις εἶ). καὶ εἰ βούλεσθε, καὶ ἐν πυφῇ βίον ἐξετάσωμεν, τὸν ἀδεᾶ καὶ διαῤῥέοντα, καὶ τὸ φορτικὸν καὶ ἐπαχθῆ καὶ ὀδυνηρόν. ὑπιδείξομεν γὰρ ὑμῖν καὶ τοῦτον ἔχοντα λύπας, κἀκεῖνον αὖθις. ἀλλὰ μὴ θορυβεῖσθε. περιείσθω δὲ εἰς μέσον δεσμώτης ἄθεσπος, καὶ ἄλλος βασιλεὺς νέος ὀρφανὸς, οἱσίδηρον διαδεξάμενος μεγάλην· περιείσθω δὲ καὶ μισθωτὸς, δι᾽ ὅλης πονούμενος τῆς ἡμέρας, ὁ δὲ ἕτερος πυφὸν διηνεκῶς. βούλει καὶ ἐκείνου τὰς ἀθυμίας περιέλωμεν τοῦ πυφοῦντος; σὺ νόησον πῶς αὐτὸν εἰκὸς χειμάζεσθαι τὴν διάνοιαν, ὅταν δόξης ἐφίηται τῆς ὑπερβαινούσης αὐτόν· ὅταν καταφρονῆται παρὰ τῶν οἰκετῶν· ὅταν ὑπὸ τῶν ἐλαττόνων νικᾶσθαι· ὅταν μείζονος ἔχῃ κατηγόρους, καὶ οὐ διαβάλλοντας αὐτὸν τὴν πολυτέλειαν. καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα ἐν πλούτῳ τοιούτῳ συμβαίνειν εἰκὸς, οὐδὲ εἰπεῖν ἔνι, τὰς ἀπειθείας, τὰ περισκοπούμενα, τὰς κατηγορίας, τὰς ζημίας, τὰ παρὰ τῶν φθονούντων ὑπιβουλάς, οἳ, ἐπειδὴν τὸ ἐκείνου πλοῦτον εἰς ἑαυτοὺς ἐνεγκεῖν μὴ δυνηθῶσιν, ἕλκουσι, πανταχόθεν τὸ νέον, μείζονες ἐπίθεσιν χειμῶνας αὐτῷ. βούλει καὶ τοῦτο εἴπω τὴν ὀδύνην τοῦ μισθωτοῦ; ἀπόντων ἀπήλλακται τούτων. κἂν ὑβρίσῃ τις αὐτὸν, οὐκ ἀλγεῖ (οὐδεὶς γὰρ ἑαυτὸν ἡγεῖται μείζονα) οὐχ ὑπὸ χρημάτων δέδοικε, μὴ ἡδονῆς ἐάθει, μετ᾽ ἀφθονίας καθεύδει πολλῆς. οὐχ ὥσπερ οἱ τὸ θάσιον οἶνον πίνοντες πυφῶσιν, ὡς ἐκεῖνος ὅπου πηγὰς ἀπίων, καὶ τῶν ναμάτων ἀπολαύων ἐκείνων. ἀλλ᾽ ἐκείνου μὲν διαῤῥεῖται. εἰ δὲ ὅλως ἔχει σοι τὰ εἰρημένα, ἵνα μείζονα ποιήσω τὴν νίκην, φέρε, τὸν βασιλέα καὶ τὸν δεσμώτην συγκρίνωμεν. καὶ ὁρᾷ πολλάκις τὸν μὲν ἐν ἡδονῇ ὄντα καὶ παίζοντα καὶ πηδῶντα· ἐκεῖνον δὲ ἐν ἁμαρτήμασι καὶ πορφυρίδι ἀθυμοῦντα, καὶ μυρίας ἔχοντα φροντίδας, καὶ ἀποτεθνηκότα ᾧ δέδοται. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι βίον ἄλυπον οὐδὲ εἰς βύρσης, ἀλλ᾽ οὐδὲ ἡδονῆς ἄμοιρον. οὐδὲ γὰρ δὴ ἦρχεσεν ἡμῶν ἡ φύσις, καθάπερ ἔφθημεν εἰπόντες. εἰ δὲ ὁ μὲν χαίρει πλείονα, ὁ δὲ ἀγνεῖ πλείονα, τοῦτο πρὸς αὐτὸν τὸ ἀληθοῦτα συμβαίνει, ὅταν μικρόψυχος ᾖ, οὐ πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν. εἰ γὰρ βουλοίμεθα διηνεκῶς χαίρειν, πολλὰς ἕξομεν ἀφορμάς. δεῖ γὰρ ὑπολαβόντα ἀρετῆς, οὐδὲν ἔσαι ὃ λυποῦν ἡμᾶς λοιπόν. καὶ γὰρ ἐλπίδας ὑποτείνει χρηστὰς αὕτη τοῖς κεκτημένοις αὐτὴν, καὶ Θεῷ διαφέροντας ποιῇ, καὶ πρὸς ἀνθρώπους διδόχιμους, καὶ ἡδονὴν ἀνίησιν ἄφατον. εἰ γὰρ καὶ ἐν ᾧ κατορθοῦν πόνον

χ. θορυβεῖσθαι.

χ. ὑποτείνει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νον ἔχει ἡ ἀρετή, ἀλλὰ ὁ Ζωσιμᾶς πολλῆς πλησιῆ τῆς ὑφεσμώνης· καὶ τοσαύτην ἔνδον ἐντίθησι τὴν ἡδονὴν, ὥσιν οὐδὲν ἂν δυνήσεται λόγος. Τί γὰρ σοι δοκεῖ τὴν ἐν ᾧ παρόντι βίῳ εἶναι ἡδύ; πράπεζα πολυτελὴς, καὶ σώματος ὑγεία, καὶ δόξα, καὶ πλοῦτος; ἀλλὰ ταῦτα τὰ ἡδέα ἀν' ἐκείνης τῆς ἡδονῆς, πόνων ἐσαι πικρότερα πρὸς αὐτὴν συγκρινόμενα. οὐδὲν γὰρ ἥδιον Ζωσιμᾶτος ἀγαθοῦ καὶ ἐλπίδος χρηστῆς. καὶ Εἰ βούλεσθε τοῦτο μαθεῖν, ὃν μέλλοντα ἀπιέναι ἐντεῦθεν ἐξεπάσωμεν, ἢ ὃν γεγηραικότα· καὶ ἀναμνήσαντες αὐτὸν πράπεζης πολυτελοῦς ἧς ἀπέλαυσε, καὶ δόξης καὶ ὕμνης, καὶ ἀγαθῶν ἔργων ὧν εἰργάσατο ποτε καὶ ἐποίησεν, ἐρώμεθα ὅπῃ ἥσι γλύπται μᾶλλον, καὶ ὀφόμεθα ἐπ' ἐκείνοις μὴ αἰσχυνόμενον καὶ ἐγκαλυπτόμενον, ὅπῃ τούτοις ἢ πεπόνθμον καὶ σκιρτῶντα. Οὕτω καὶ Ἐζεκίας ὅτε ἐμαλακίθη, καὶ δόξης, καὶ βασιλείας, καὶ πράπεζης πολυτελοῦς ἐμνημόνευσεν, ἀλλὰ δικαιοσώνης. Μνήσθητι γάρ, φησι, Κύριε, ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου ἐν ἀληθείᾳ. ὅρα καὶ Παῦλον ἀπὸ τούτων σκιρτῶντα καὶ λέγοντα· Τὸν ἀγῶνα ὃν καλὸν ἠγώνισμαι, ὃν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. Τί γὰρ καὶ ἦχεν εἰπεῖν οὗτος, φησι; πολλὰ καὶ πλείονα τούτων· καὶ ὑμᾶς ἀς ἐπεμήθη, καὶ δρυφόρειαν ἧς ἀπέλαυσε, καὶ θεραπείαν πολλήν. ἢ οὐκ ἀκούεις αὐτοῦ λέγοντος, Ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν· καὶ, ὅτι Εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι· καὶ, ὅτι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὃν πράχηλον ὑπέθηκεν; ἀλλ' οὐδὲν ἐκείνων φέρει εἰς μέσον· ἀλλὰ τοὺς πόνους, καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἐφόβους. καὶ μάλα εἰκότως. Ταῦτα μὲν γὰρ ἐνταῦθα ἀφίεται· ἐκεῖνα δ' ἡμῖν ζωποδημεῖ· κἀκείνων μὲν δώσομεν λόγον, τούτων δ' μαθὸν ἀποτισόμεν. Οὐκ ἴσε ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τελευταίᾳ πῶς συντρέφει ψυχὴν ἀμύητήματα; πῶς κάτωθεν τὴν καρδίαν ἀνάκινε; Ὅτε τοίνυν ὅτε ταῦτα γίνεται, τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἡ μνήμη ἀναζώσασα, καθάπερ βύδια ἐν χειμῶνι, ἀναμυθεῖται τὴν τεθορυβημένην ψυχήν. αὖ μὴ γὰρ νήφωμεν, καὶ ζώσιν ἡμῖν ἀεὶ οὗτοι πρέσαι ὁ φόβος· ὅπῃ δ' ἀναθήσομεν, ὅταν ἐκδημήσωμεν ἐντεῦθεν, ὅπως ἔσεται πρώτους. ἐπεὶ καὶ ὁ δεσμώτης τότε μάλιστα ἀλγεῖ, ὅταν αὐτὸν ἄγαγόσιν ὅπῃ τὸ δικαστήριον· τότε μάλιστα τρέμει, ὅταν ἐκεῖ ἢ τοῦ βήματος; ὅταν δὴ ταῦτα εὐθυῶας δοιῶσι. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ δείματα τῶν πολλῶν τότε ὄντων ἀκούειν δικαζομένων, καὶ ὅλης φοβερᾶς, ὧν οὐδὲ τὴν θεωρίαν λοιπὸν φέροντες ἀπίοντες, καὶ τὴν κλίνην αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς ῥύμης ἀνάσσουσι κείμενοι, καὶ φοβερὸν ὁρῶσι τοῖς πρόσω, τῆς ψυχῆς ἔνδον ἑαυτὴν εἰσωθούσης, καὶ οἰκούσης ἀπορραγῶσαν τοῦ σώματος, καὶ τὴν ὄψιν τῶν ἐρχομένων ἀγέλων οὐ φερούσης. Εἰ γὰρ αἰσθόμενοι φοβερὸν ὁρῶντες δεδιτόμεθα, ἀγγέλους ἀπειληφόρους καὶ δυνάμεις ἀποτόμους τῶν παραγινομένων βλέποντες, τί οὐ πεισόμεθα, ἐλκομένης ἡμῖν ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς, καὶ συρομένης καὶ πολλὰ ἀποδυρομένης εἰκῇ καὶ μάτην; ἐπεὶ καὶ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος μετὰ τὸ ἀπελθεῖν, πολλὰ ἐπένθησεν, ἀλλ' οὐδὲν ἀπώνατο. Ταῦτα δὴ πάντα ἀναπλάττοντες πρὸ ἑαυτῶν καὶ διατρέχοντες, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς ταὐτὰ παθώμεν, ὃν ἐκ τούτων φόβον ἀκμάζοντα διατηρήσωμεν, ὅπως τῶν ἀπὸ τῶν πραγμάτων φύγωμεν κόλασιν, καὶ τῶν αἰωνίων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ πρέπει ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Δ. Βασ. κ. γ. καὶ Ησ. λε. γ. Β. Τιμ. δ. ζ. π. Γαλ. δ. ιδ.

Ομιλ. νδ. 13 ΕΞΕΛΘΩΝ ΔΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΙΣ ΤΑ ΜΕ-

ρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου· ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;

Τίνος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κ. ἐπίσα

ΤΙνος ἕνεκεν Ⓦ οἰκίας τῆς πόλεως ἐλήλυθεν; ἐπειδὴ ἔστι καὶ ἄλλη Καισάρεια, ἡ Στράτωνος. Ἐκεῖ γὰρ οὐκ ἐκείνη, ἀλλ' ἐν ταύτῃ αὐτοὺς ἐρωτᾷ, πόρρω τῶν Ἰουδαίων ἀπάγων, ὡς πάσης ἀπαλλαγὴν ἔχειν ἀγωνίας καὶ παῤῥησίας εἰπεῖν καὶ ἀκόλουθον ἀπόφασιν. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εὐθέως τὴν γνώμην αὐτῶν ἠρώτησεν, ἀλλὰ τὴν τῶ πολλῶν; ἵνα εἰπόντες τὴν ἐκείνων, εἶτα ἐρωτηθέντες, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι, ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς ἐρωτήσεως εἰς μείζονα αὐτοὺς ἀναβιβάσωσιν ἔννοιαν, καὶ μὴ εἰς τὴν αὐτῶν ταπεινότητα τοῖς πολλοῖς ἐκπεσόντες. διὰ δὴ τοῦτο οὐδὲ ἐν ἀρχῇ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν πιωθάνει· ἀλλ' ὅτε σημεῖα πολλὰ ἐποίησε, καὶ πολλῶν αὐτοῖς διελέξατο καὶ ὑψηλῶν δογμάτων, καὶ τῆς αὐτοῦ θεότητος, καὶ τῆς πρὸς Ⓦ πατέρα ὁμοιότητος πολλὰς ποιήσεις ἀποδείξεις, τότε τὴν πρᾶξιν αὐτοῖς προσάγει ταύτην. καὶ οὐκ εἶπε, ἵνα με λέγουσιν Ⓐ γραμματεῖς καὶ Ⓐ Φαρισαῖοι εἶναι (καίτοιγε ὅτι αὐτῷ πολλάκις προσῆσαν καὶ διελέγοντο) ἀλλ' ἵνα με λέγουσιν Ⓐ δοῦλοι εἶναι, τὴν τοῦ δήμου γνώμην τὴν ἀδέκαστον ἐξετάζων. κ. ὃ καὶ

Εἰ δὲ αὐτὴ πολλῷ ταπεινοτέρα τοῦ δέοντος ἦν, ἀλλ' ἀπονοίας ἀπήλλακτο· ἐκείνη δὲ πολλῆς ἐγέμε τῆς κακίας. καὶ δεικνὺς πῶς σφόδρα βούλεται τὴν οἰκονομίαν ὁμολογεῖσθαι, φησι· Ⓦ ἐγὼ τοῦ δούλου, τὴν θεότητα ἐντεῦθεν καλῶν· ὁ δὲ ἀλαζὼν πολλαχοῦ ποιεῖ φησὶ γάρ, Οὐδεὶς ἀνεβέβηκεν εἰς Ⓦ οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ δούλου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ πάλιν, Ὅταν δὲ ἴδητε Ⓦ τὸν τοῦ δούλου ἀναβαίνοντα, ὅπου ἦν τὸ πρότερον. Ιωαν. γ. ιγ. Ιωαν. ς. ξβ.
εἶτα, ὅπερ εἶπον·

14 Οἱ μὲν Ἰωάννην Ⓦ βαπτιστὴν, Ⓐ τὸν Ἠλίαν, Ⓐ τὸν Ἱερεμίαν, Ⓐ τὸν ἕνα τῶν προφητῶν,

Καὶ τὸν πεπλανημένων αὐτῶν δόξαν εἰς μέσον ἤγαγεν, τότε ἐπήγαγε,

15 Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἐκκαθαίρων λοιπὸν ἀπὸ τῆς δολερᾶς ἐρωτήσεως, εἰς ὃ μεῖζόν τι φθεγγεσθῆναι περὶ αὐτοῦ· καὶ ἐνδεικνύμενος αὐτοῖς, ὅτι ἡ πρότερα ψῆφος σφόδρα ἐστὶν ἀποδέουσα αὐτοῦ τῆς ἀξίας. διὸ πρὸς αὐτὴν ἑτέραν ἵστησιν, καὶ δολερὰν ἐπάγει πάλιν, ὑπὲρ τοῦ μὴ συμπεσεῖν τοῖς πολλοῖς, οἳ, ὅπερ μείζονα εἶδον τὰ σημεῖα ἢ κατὰ τὸν ἄνθρωπον, ἄνθρωπον μὲ ὑπέλαβον εἶναι, ἐξ ἀναστάσεως ἢ φθάντα, καθάπερ καὶ Ἡρῴδης ἔλεγεν. Ἀλλ' αὐτὸς ταύτης αὖθις ἀπάγων τῆς ὑπονοίας, φησὶν· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; τουτέστιν, Ⓐ ζῶντες ἀεὶ καὶ θαυματουργοῦντα βλέποντες, καὶ πολλὰς δυνάμεις δι' ἐμοῦ πεποιηκότες αὐτοί. Τί οὖν; ὁ τόμα τῶν ἀποστόλων ὁ Πέτρος, ὁ πάντα χορὸν θερμὸς, ὁ τοῦ χοροῦ τῶν ἀποστόλων κορυφαῖος, πρώτων ἐρωτηθέντων, αὐτὸς ἀποκρίνεται. καὶ ὅτι μὲν τὴν τοῦ δήμου γνώμην ἠρώτα, πρώτους εἶπον τοὺς ἐρωτηθέντας. ὅτε δὲ τὴν αὐτῶν, Πέτρος προπηδᾷ καὶ προλαμβάνει, καὶ φησι·

16 Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Τί οὖν ὁ Χριστός;

17 Μακάριος εἶ Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι.

ἴσ. γνῶσιν, ἢ, γνώσεως ὑὸν ἕνα

Καὶ μὴν εἰ μὴ γνῶσιν αὐτὸν ὡμολόγησε καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ παθεῖν ἐμνημόνευον, οὐκ ἦν ἀποκαλύψεως τοῦτο ἔργον· εἰ τῶν πολλῶν αὐτὸν εἶναι * ἐνόμιζεν, οὐ μακαρισμοῦ ἄξιον ἦν τὸ λεχθέν. ἐπεὶ καὶ τοῦτο εἶπον, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦσθ, Ⓐ ὃν οὐ πλοίῳ μόνῳ Ⓦ σάλον εἶδον, καὶ οὐκ ἐμακαρίσθησαν, καίτοι ἀληθῶς εἰπόντες. οὐ γὰρ τοιαύτην ὡμολόγησαν ὑπόστασιν, οἵαν ὁ Πέτρος· ἀλλ' ἕνα τῶν πολλῶν ἀληθῶς ἐνόμιζον εἶναι· ὅθεν πολλοῦ μὲν καὶ τοῦ πολλοῦ, οὐ μὴν τῆς οὐσίας αὐτῆς. καὶ ὁ Ναθαναὴλ ἔλεγε· Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, καὶ οὐ μόνον ἐμακαρίζετο, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐνδεέστερον πολλῷ τῆς ἀληθείας ἐλήγχετο παῤ αὐτοῦ· ἐπήγαγε γοῦν· Ὅτι εἶπόν σοι, ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς πιστεύεις· μείζονα τούτων ὄψει. τίνος οὖν ἕνεκεν οὖν Ιωαν. α. μθ. Ιωαν. α. ν.

σθῦ μακαρίζεις); ὅτι γνῶσιν αὐτὸν ὡμολόγησεν μόν. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐπ' ἐκείνων μὲν οὐδὲν τοιοῦτον εἴρηκεν· ὅτι ὁ τότε, ἡ Ⓦ ἀποκαλύψαντα δείκνυσιν. ἵνα γὰρ μὴ δόξῃ τοῖς πολλοῖς, ὅτι σφοδρὸς ἰῶ ἐραστὴς τοῦ Χριστοῦ, φιλίας καὶ κολακείας εἵ) τὰ ῥήματα, καὶ ἀληθέσεως αὐτῷ χαριζομένης, ἀλλ' εἰς μέσον Ⓦ εἰσηνέγκατο αὐτοῦ τῇ ψυχῇ· ἵνα μάθῃς, ὅτι Πέτρος μὲν ἐφθέγξατο, ὁ πατὴρ δὲ κατωρθωσε· καὶ μηκέτι δόξαν κενοδοξίαν, ἀλλὰ δόγμα εἶναι θεῖον τὰ εἰρημένα πιστεύσῃς. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ αὐτὸς ἀποφαίνεται, οὐδὲ λέγει· ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· ἀλλὰ διὰ τῆς αὐτοῦ ἐρωτήσεως κατασκευάζει τοῦτο, ἵνα δι' ἑτέρων ὁμολογήσας; ὅτι οὕτω καὶ αὐτῷ τότε πρεπωδέστερον ἦν καὶ ἀναγκαῖον, καὶ ἐκείνους μᾶλλον ἐφείλκετο πρὸς τὴν πίστιν τῶν λεγομένων. Εἶδες πῶς μόνον ἀποκαλύπτει πατήρ; πῶς πατέρα υἱός; Λυκ. ι. κβ. Οὐδεὶς γὰρ Ⓦ πατέρα τις ἐπιγινώσκει, φησίν, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἂν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. οὐκ ἄρα ἔνι πῶς ἕτερον μαθεῖν Ⓦ υἱόν, ἢ παρὰ αὐτοῦ τοῦ παρόντος· οὐδὲ πῶς ἑτέρου μαθεῖν Ⓦ πατέρα, ἢ παρὰ τοῦ υἱοῦ. ὥστε καὶ ἐντεῦθεν τὸ ὁμότιμόν τε καὶ ὁμοούσιον δῆλον. Τί οὖν ὁ Χριστός; σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς. ὅτι γὰρ ἐκήρυξάς μοι Ⓦ πατέρα, φησί, κἀγὼ Ⓦ γεγεννηκότα σε ὀνομάζω, μόνον οὐχὶ λέγων· ὅτι ὥσπερ σὺ τοῦ Ἰωνᾶ παῖς, οὕτω κἀγὼ τοῦ παρόντος ἐμοῦ. ἐπεὶ καὶ προῆλθεν ἐκεῖνο εἰπεῖν, σὺ εἶ ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· ἀλλ' ὅτι εἶπεν υἱὸν Θεοῦ, ἵνα δείξῃ ὅτι οὗτός ἐστιν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ ἐκεῖνος υἱὸς Ἰωνᾶ, τῆς αὐτῆς οὐσίας ᾧ γεγεννηκότι, διὰ τοῦτο τοῦτο προσέθηκε.

18 Καὶ ἐγώ σοι λέγω, σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν. Τουτέστι, τῇ πίστει τῆς ὁμολογίας. ἐντεῦθεν δείκνυσι πολλοὺς μέλλοντας ἤδη πιστεύειν, καὶ δώσειν αὐτοῦ τὸ φρόνημα, καὶ ποιμένα ποιεῖ.

Καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Εἰ γὰρ ἐκείνης οὐ κατισχύσουσι, πολλῷ μᾶλλον ἐμοῦ. ὥστε μὴ θορυβηθῇς, ἐπειδὴ μέλλεις ἀκούειν, ὅτι παραδοθήσομαι, καὶ σταυρωθήσομαι. Εἶτα καὶ ἕτερον λέγει πάλιν· κατισχ. κατισχ.

19 Καὶ ἐγώ σοι δώσω τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Τί ἐστι, καὶ ἐγὼ δέ σοι δώσω; ὥσπερ ὁ πατὴρ τοῖς ἔδωκε τὸ ἐμὲ γνῶναι, ὅτω καὶ ἐγώ σοι δώσω. καὶ οὐκ εἶπε, παρακαλέσω Ⓦ πατέρα (καίτοι πολλὴ ἦν τῆς ἀξιώσεως ἡ ἐνδειξις, καὶ τοῦ δώρου τὸ μέγεθος ἄφατον) ἀλλ' ἐγώ σοι δώσω. τί δίδως, εἰπέ μοι; τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν·

Ἰν' ὅσα ἂν δήσῃς ὅτι τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὅσα ἂν λύσῃς ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Πῶς οὖν οὐκ ἔστιν αὐτοῦ δοῦναι τὸ καθίσαι ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ὑψωμένῳ, τοῦ λέγοντος, ἐγώ σοι δώσω; Εἶδες πῶς καὶ αὐτὸς ἀνάγκη Ⓦ Πέτρον εἰς ὑψηλὸν τινα τόπον αὐτοῦ ἔννοιαν, καὶ ἑαυτὸν ἀποκαλύπτει καὶ δείκνυσιν υἱὸν ὄντα τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἐπαναστάντων τῶν δύο τούτων; ἃ γὰρ Θεοῦ μόνον ἐστὶν ἴδια, ὃ τε ἁμαρτήματα λύσαι, καὶ ὃ ἀπρεπέστατον τινὰ ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τοσαύτῃ κυμάτων ἐμβολῇ, καὶ δυθεφθον ἀλιέα πέτρας πάσης ἀποφανῶαι στερρότερον, τῆς οἰκουμένης πολεμούσης ἅπασης, ταῦτα αὐτῷ ἐπαγγέλλεται δώσειν. καθάπερ ὁ πατὴρ πρὸς Ⓦ Ἱερεμίαν ἀγαλεόμενος ἔλεγε· Ὡς σύλον χαλκοῦν, ὃς ὠσεὶ τοῖχος τείχει τιθησιν αὐτόν· ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν ἐνίκησεν, τοῦτον δὲ πάντα κρούσαντα τὴν οἰκουμένης. Ἱερ. α. ιη. ἐδεόμην οὖν ἐλαττῶν βουλομένους τὸν υἱὸν τὴν ἀξίαν, ποίαν μείζονα δῶρα, ἃ περ ἔδωκεν ὁ πατὴρ τῷ Πέτρῳ, ἢ ἃ περ ἔδωκεν ὁ υἱός; ὁ μὲν γὰρ τῷ Πέτρῳ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ υἱοῦ ἐχαρίσατο· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ παρόντος τὸν αὐτοῦ πάντα κρούσαντα τὴν οἰκουμένης ἐπαινεῖ, καὶ αὐθεφτῳ θηρατῇ τὸν τῷ θεοῦ θεσμῶν τὴν ἀξιοσίαν ἐνεχείρισε, καὶ κλεῖς αὐτῷ δοὺς, Διατ. κδ. κθ. ὃς τὴν ἐκκλησίαν πάντα κρούσαντος τῆς οἰκουμένης ἐξέτεινε, τὸν τοῦ θεσμοῦ ἰσχυροτέραν ἀπέφηνεν. Ὁ θεσμὸς γὰρ τὸν ἡ γῆ πρόβυσεται· Ⓦ ὃ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. πῶς οὖν ἐλάττων, ὁ τοιαῦτα δοὺς, ὁ τοιαῦτα καταρθώκως; καὶ ταῦτα λέγω, οὐ δυσχεραίνων τοῦ παρόντος καὶ τοῦ υἱοῦ τὰ ἔργα (πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν) ἀλλ' ὑποσημαίζων τὴν αἰσχυντον

ᾀμωτον γλωττῆμ τῶν τοιούτων τολμώντων. ὅσα ὁ ᾱγ̀ς πνῦτα αὐτὸ τοῖς ᾱξιοῖσιν· ἐγὼ σοι λέγω, σὺ εἶ Πέτρος· ἐγὼ οἰκοδομήσω τοῦ ἐκκλησίᾳμ· ἐγώ σοι δώσω τὰς κλᾶς τῆς οὐρᾳνῶν. κ̀ᾲ ὅτε τοῦτα εἶπεν,

20 Διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.

5 Καὶ τίνος ἕνεκεν διεστείλατο; ὥστε τῶν σκανδαλιζόντων ἐκ μέσου γενομένων, κ̀ᾲ τοῦ σωτῆρος τελεσθέντος, κ̀ᾲ τῶν ἄλλων ὧν ἔπαθεν ἀπηρτισθέντων, κ̀ᾲ μηδενὸς ὄντος λοιπὸν τοῦ ᾱγ̀κόπτοντος κ̀ᾲ θολοῦντος τὴν εἰς αὐτὸν τῶν πολλῶν πίστιν, καθαρὰν κ̀ᾲ ἀκίνητον ἐντυπωθῆναι τῶν ἀκουόντων τῇ ᾱληθείᾳ τὴν προσήκουσαν περὶ αὐτοῦ δόξαν. κ̀ᾲ γὰρ οὔπω σαφῶς ἐπεφάνᾳτο αὐτοῖς ἡ δυνᾳμις. ᾱγ̀ᾲ δὴ τοῦτο τότε ἐβούλετο ᾱνακηρύττεσθαι περὶ αὐτοῦ, ὅτε 10 κ̀ᾲ ἡ σαφὴς τῶν προφητῶν ᾱλήθεια, κ̀ᾲ ἡ τῶν ἁγίων ἰσχὺς ζωοποιεῖ τοὺς πᾶσᾲ τῶν ἀποστόλων λεγομένους. οὐδὲ γὰρ ἴσον ὁρᾶν νεκρὸν ἰδὼν ἐν Παλαιστίνῃ θαυματουργοῦντα, νεκρῷ ᾗ ὑβριζόμενον, ἐλαυνόμενον, κ̀ᾲ μάλιστα ὁπότε κ̀ᾲ ὁ σωτὴρ ἔμελλε ᾱγ̀ᾳδέχεσθαι τὰ θαύματα τὰ γινόμενα· κ̀ᾲ πάντᾳχοῦ τῆς οἰκουμένης προσκυνούμενον βλέπειν κ̀ᾲ πιστευόμενον, κ̀ᾲ μηδὲν ζημιοῦσθαι πάσχοντα λοιπὸν, οἷς ἔπαθε. ᾱγ̀ᾲ τοῦτό φησι μηδενὶ εἰπεῖν. τὸ μὲν γὰρ ῥιζωθὲν ἄπαξ, 15 εἶτα ἀναστᾳθὲν, δυσκόλως δὴ φυτευθὲν καταχεθεῖν πάλιν τοῖς πολλοῖς· τὸ δὲ μὴ παλαιᾶς ἀπαξ μείναν ἀκίνητον κ̀ᾲ μηδαμόθεν ἐπηρεαθὲν, ῥᾳδίως ἂν εἰσι τοὺς αὐξησιν ἐλπιδίδωσι μείζονα. εἰ γὰρ ᾱ̀ σημείων ἀπολελαυκότες πολλῶν, κ̀ᾲ τοσούτων μεταλάχοντες μυστηρίων ἀπορρήτων, ἐπτοήθησαν τῆς ἀκοῆς μόνης ἐσκανδαλίσθησαν· μᾶλλον ἂν οὐκ ἀνθρώπου μόνου, ἀλλὰ κ̀ᾲ ὁ πάντων κορυφαῖος Πέτρος· ἐννόησον δὲ καὶ πολλοὺς ἐκ τούτου εἰκὸς παθεῖν, μαθόντας μὴ 20 ὅτι υἱὸς Θεοῦ ἐστιν, ὁρῶντας δὲ σωρευόμενον κ̀ᾲ ἐμπνεόμενον, κ̀ᾲ τῶν μυστηρίων τούτων τὸ ἀπόρρητον οὐκ εἰδότας, οὐδὲ πνεύματος ἀποκαλυπτικοῦ ἁγίου. εἰ γὰρ τοῖς μαθηταῖς ἔλεγε· Πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνᾳσθε βαστάζειν ᾱρτι· πολλῷ μᾶλλον ὁ λοιπὸς δῆμος Ιωαν. ις. ιβ. κατέπεσεν ἄν, εἰ τοῦ κᾳιροῦ τοῦ προσήκοντος τὰ τῶν μυστηρίων τούτων ἀκρότατον αὐτοῖς ἀπεκαλύφθη. ᾱγ̀ᾲ δὴ τοῦτο κωλύει εἰπεῖν. κ̀ᾲ ἵνα μάθῃς πόσον ἐστὶ τὸ μὴ ταῦτα μαθεῖν 25 πλήρη τὴν διδασκαλίαν, τῶν σκανδαλιζόντων πρηχθέντων, ἀπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ κορυφαίου μαθητοῦ. αὐτὸς γὰρ οὗτός ὁ Πέτρος, ὁ μὴ τοσαῦτα σημεῖα ἑωρακὼς ἀθενῆς, ὡς δὲ ἀρνήσασθαι κ̀ᾲ κόρῳ βυτελῇ δῆσαι, ὅπῃ ὁ σωτὴρ ἀνεχώρησε, κ̀ᾲ τῆς ἀναστάσεως σαφεῖς ἔλαβε τὰς ἀποδείξεις, κ̀ᾲ οὐδὲν ἐστὶ λοιπὸν τὸ σκανδαλίζον αὐτὸν κ̀ᾲ θορυβοῦν, οὕτως ἀκίνητον κατέσχε τοῦ πνεύματος τὴν διδασκαλίαν, ὡς λέοντος στοδρότερον ἐμπεπηδᾶν τῷ δήμῳ τῶν 30 Ιουδαίων, κᾲὶ τοι κινδύνων κ̀ᾲ μυρίων θανάτων ἀπειλουμένων. πολλὰ γὰρ ἔχω λέγειν ὑμῖν, φησιν, ἀλλ' οὐ δύνᾳσθε βαστάζειν ᾱρτι. κ̀ᾲ τῶν Εἰρημένων ἃ πρὸ αὐτοῦ πολλὰ ἀγνοοῦσιν, ἃ οὐκ ἐποίησε σαφῆ περὶ τοῦ σωτῆρος· ὅτε γοῦν ἀνέστη, τότε ἔγνωσαν ἕνια τῶν λεχθέντων. εἰκότως τοίνυν ἐκέλευσε τοῖς πολλοῖς μὴ εἰπεῖν περὶ τοῦ σωτῆρος, ὅπου γε οὐδὲ αὐτοῖς τοῖς μέλλουσι διδάσκειν πάντα ἐνθῆναι ἐθάρρησε περὶ τοῦ σωτῆρος.

35 21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο αὐτοῖς δεικνύειν, ὅτι δεῖ αὐτὸν παθεῖν. Ἀπὸ τότε, πότε; ὅτε ἔπηξεν ἐν αὐτοῖς τὸ δόγμα· ὅτε τὴν ἐκκλησίᾳν τῶν ἐθνῶν εἰσήγαγεν. ἀλλ' οὐδὲ ὅτω σιωπᾶσαν τὸ λεγόμενον. ἵνα γάρ, φησι, κεκαλυμμένος ὁ λόγος ἀπ' αὐτῶν· κ̀ᾲ ὥσπερ ἐν ἀσαφείᾳ τινὶ ἦσαν, οὐκ εἰδότες ὅτι ἀνάγκη ἵνα αὐτὸν δεῖ. ᾱγ̀ᾲ τοῦτο δὲ σιδηρεῖ τοῖς δυσκερέσι, κ̀ᾲ ἐμπλατύνει τὸν λόγον, ἵνα ᾱνοίξῃ αὐτῶν τὴν διάνοιᾳν, κ̀ᾲ σιωπᾶσι πότε ἐστὶ τὸ 40 λεγόμενον. ἀλλ' οὐ σιωπήσω; ἀλλ' ἵνα τὸ ῥῆμα κεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν· καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐρωτῆσαι, ὑχὶ εἰ ἀποθανεῖται, ἀλλὰ πῶς κ̀ᾲ ἵνι ἔρχεται. κ̀ᾲ πότε ἐστὶ τοῦτο τὸ μυστήριον; οὐδὲ γὰρ ᾔδεσαν, πότε ἐστὶ τὸ ἀναστῆναι τοῦτο ἀλλ', κ̀ᾲ πολλῷ βέλτιον ἐνόμιζον εἶναι τὸ μὴ ἀποθανεῖν. ᾱγ̀ᾲ τοῦτο τῶν ἄλλων θορυβουμένων κ̀ᾲ ᾱγ̀ανακτούντων, πάλιν ὁ Πέτρος, θερμὸς ὤν, μόνος τολμᾷ περὶ τούτων ᾱγ̀ανακτῆσαι· κ̀ᾲ οὐδὲ οὗτος πρῴρησίᾳ, ἀλλὰ κηδεμονίᾳ λα-

ζῶν·

ζών· τυτέστι, τῶν λοιπῶν ἀποχίσας ἑαυτὸν μαθητῶν, καὶ φησιν· 22 Ἱλεώς σοι, Κύριε, οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. Τί ποτε τοῦτο ἐστιν; ὁ ἀποκαλύψεως τυχών, ὁ μακαριωθείς, οὗτος ὅπως ταχέως διέπεσε καὶ ἐσφάλη, ὡς φοβηθῆναι τὸ πάθος; καὶ τί θαυμαστόν, ⓦ οὐ δοξάσθων ἐν τούτοις ἀποκαλυφθῆ, τοῦτο παθεῖν; ἵνα γὰρ μάθῃς, ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνα οἴκοθεν ἐφθέγξατο, ὅρα πῶς ἐν τούτοις τοῖς οὐκ ἀποκεκαλυμμένοις αὐτῷ, πῶς θορυβεῖται καὶ ταράττεται), καὶ μανικὰς ἀκούων οὐκ οἶδε τί ποτέ ἐστι τὸ λεχθέν. ὅτι μὲν γὰρ υἱὸς Θεοῦ ἐστιν, ἔμαθεν· ὅ, τι ποτὲ δέ ἐστι τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως, οὐδέπω αὐτῷ δῆλον ἐγένετο. καὶ γὰρ ἐκεῖ φησιν, ἀπ' αὐτῶν ὁ λόγος κεκαλυμμένος. ὁρᾷς ὅτι δικαίως ἐκέλευσε τοῖς ἄλλοις μὴ δόξειπεῖν; εἰ γὰρ ὃς ἀναγκαῖον ἐκεῖ μαθεῖν, οὕτως ἐθορύβησε, τί οὐκ ἂν ἔπαθον ⓐ λοιποί; αὐτὸς μέντοι δεικνὺς ὅτι σοῦτον ἀπέχει ἄκων ἐλθεῖν ὅτι τὸ πάθος, καὶ ἐπετίμησε ⓦ Πέτρῳ καὶ Σατανᾶν ἐκάλεσεν. ἀκουσάτωσαν ὅσοι τὸ πάθος ἐπαισχύνονται τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ ὁ χρυσοῦς, καὶ ὧρᾳ ἢ πρώτα μαθεῖν σαφῶς, Σατανᾶς ἐκλήθη τοῦτο παθών, τίνα αὖ ἔχειν συγγνώμην ⓐ μὴ τοσαύτην ἐπιδείξειν τὴν οἰκουμένην ἅπασαν; ὅταν γὰρ ὁ οὕτω μακαριωθείς, ὁ τοιαῦτα ὁμολογήσας τοιαῦτα ἀκούῃ· ἐννόησον τίνα πείσουσι) ⓐ μὴ ταῦτα ἀγνοοῦντες τὸ σταυροῦ τὸ μυστήριον. καὶ οὐκ εἶπεν, ὁ Σατανᾶς ἐφθέγξατο ἀφ' σοῦ, ἀλλ' ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ. καὶ γὰρ ἐπιθυμία ἦν τοῦ αὐτικειμένου, "ὃ μὴ παθεῖν ⓦ Χριστόν. ἀφ' τοῦτο μὲν τοσαύτης σφοδρότητος ἐπετίμησεν αὐτῷ, ἵνα μὴ ἥδει μάλιστα καὶ αὐτὸν ὡς οἱ ἄλλοις τοῦτο φοβουμένοις καὶ οὐκ εὐκόλως αὐτὸ δεχομένους. ἀφ' τοῦτο καὶ ἀποκαλύπτει τὰ ἀπὸ τῆς ἀφροσύνης αὐτοῦ λέγων·

23 Οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. [Τί δέ ἐστιν, οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων;] σκληρὸς αὐθαδιάζῃ λογισμῷ καὶ γνώμῃ τὸ σταυροῦ πάθος ἀξιοπαθῶν, ἐνόμισεν αἰσχρὸν εἶναι) τοῦτο αὐτῷ καὶ ἀπρεπές. καθικνούμενος τίνων αὐτοῦ, φησιν· οὐ τὸ ἐμὲ παθεῖν ἀπρεπές, ἀλλὰ σὺ σαρκικῇ γνώμῃ τοῦτο ψηφίζῃ. ὡς εἰ καὶ Θεὸν ἤκουες τὰ λεχθέντα τῆς σαρκικῆς διανοίας ἀπαλλαγείς, ἤδεις ἂν ὅτι ἐμοὶ μάλιστα τοῦτο πρέπον ἐστί. σὺ μὲν γὰρ νομίζεις ὅτι ἀνάξιόν μού ἐστι τὸ παθεῖν· ἐγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι τὸ μὴ παθεῖν μου τῆς τοῦ διαβόλου γνώμης ἐστί. διὰ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ἐναντίοις καταστέλλων αὐτοῦ τὴν ἀγωνίαν. ὥσπερ γὰρ Ἰωάννου, ἀνάξιον αὐτοῦ νομίζοντα εἶναι τὸ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, βαπτίσαι ἔπεισεν εἰπών, Οὕτω πρέπον ἐστὶν ἡμῖν· καὶ αὐτῷ ὃ τοῦτο τῷ Πέτρῳ κωλύοντι" αὐτῷ νίψαι τοὺς πόδας εἶπεν· Οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ νίψω σου τοὺς πόδας· οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν ἐναντίων αὐτὸν κατέχει, καὶ τῇ τῆς ἐπιτιμήσεως σφοδρότητι ⓦ ὑπὲρ τοῦ παθεῖν φόβον κατέσεισε.

Ματθ. γ. ιε. Ἰωαν. ιγ. η. χ. αὐτῶν

ΗΘΙΚΟΝ Μηδεὶς τοίνυν αἱμωτέτω τὰ σύμβολα τῆς σωτηρίας ἡμῶν σύμβολα καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν, καὶ δι' ἃ ζῶμεν, καὶ δι' ὃ ἐσμεν· ἀλλ' ὡς τέθνιον, οὕτω περιφέρωμεν τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ. καὶ γὰρ πρώτα δι' αὐτοῦ τελεῖται τὰ καθ' ἡμᾶς. κἂν ἀναγινώσκῃ δέῃ, σταυρὸς προσημαίνεται· κἂν τραφῶμεν τὸ μυστικὸν" ἐκείνῳ τροφῷ· κἂν χειροτονῆσθαι, χ. πλέον 35 κἂν ὁποιονοῦν ἕτερον ποιῆσαι, πρώτα χρὴ τοῦτο τῆς νίκης ἡμῖν πρῖσαι σύμβολον. διὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ οἰκίας, καὶ ἐπὶ τῶν τοίχων, καὶ ἐπὶ τῶν θυρίδων, καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ ἐπὶ τῆς διανοίας μυρίας ἐπιτιθέμεθα αὐτὸν τῆς ασφαλείας. τῆς γὰρ ἡμῶν σωτηρίας, καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς κοινῆς, καὶ τῆς ἐπιεικείας ἡμῶν τοῦ δεσπότου, τοῦτο ἐστὶ τὸ σημεῖον. Ὡς πεφόβηται γὰρ ὅτι σφαγὴν ἤμελλε. ὅταν τοίνυν σφραγίζῃ, ἐννόει πᾶσαν τοῦ σταυροῦ τὴν ἰσχύσιν, καὶ σβέσον θυμὸν καὶ τὰ λοιπὰ πάθη· ὅταν σφραγίζῃ, πολλῆς ἐμπλησον τὸ μέτωπον παῤῥησίας, ἐλευθέραν τὴν ψυχὴν ποίησον. ἵστε οὖν πάντες τίνα ὄντα τὰ ἐλευθερίαν πρέχοντα. διὰ καὶ Παῦλος εἰς τοῦτο ἀγάγων ἡμᾶς, εἰς τὴν ἐλευθερίαν λέγω τὴν περιποιηθεῖσαν ἡμῖν, ὅπως ἀνῆγε, διὰ σταυροῦ καὶ τοῦ αἵματος ἀναμνήσας τοῦ δεσποτικοῦ. Τιμῆς γάρ, φησιν, ἠγοράσθητε·

Ησ. νγ. ζ. Πεντ. π. λγ. χ. πάλιν γ. Κορ. ε. κ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἠγορεάσητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. συνόησον, φησι, τὴν σὺν καλοκαγαθίᾳ ἡμῖν, καὶ σοφὸς τῷ ἀνθρώπων ἔσῃ δοῦλος, τὴν ἡμῖν, τὸν σωφρονοῦντα λέγων. σοφὸς γὰρ ἁπλῶς οὐ δακτύλῳ ἐγχαράττειν αὐτὸν δῷ, ἀλλὰ πρόθυμον τῇ προαιρέσει μὴ πολλῆς τῆς πίστεως. καὶν ὕπνος σύντυπώσῃς αὐτὸν τῇ ὀψῇ, σοφὸς ἐστὶν ὁ σώσας διυπνίσαι τῷ ἀκαθάρ-
χ. πνεύματων, 5 των δαιμόνων, ὁρῶν τὴν μαχαίρᾳν, ἐν ᾗ τὴν πληγὴν ἔλαβεν, ὁρῶν τὸ ξίφος, ᾧ τὴν χεῖρα ἐδέξατο πληγήν· εἰ γὰρ ἡμᾶς ὕσους ὁρῶντες, ἐν οἷς ἀποτόμνονται κεφάλια, φείσονται, συνόησον δὴ πῶς πείσουσι τὸν Ἰησοῦν ὁ Ἰούδας καὶ οἱ δαίμονες, τὸ ὅπλον ὁρῶντες δι' οὗ πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῶν ἔλυσεν ὁ Χριστός, καὶ τὴν τοῦ δράκοντος ἀπέτεμε κεφαλήν. μὴ τοίνυν ἐπαιχμωθῇς τοῦτον ἀγαθόν, ἵνα μή σε ἐπαιχμωθῇ ὁ Χριστός, ὅταν ἔρχηται μετὰ τῆς δόξης
χ. ὑπὸ τὴν ἀκλ. αὐτοῦ τὴν ἡλίου. 10 αὐτοῦ, καὶ τὸ σημεῖον ἐμπορεύσεται φανῇ) λαμπρότερον· ὑπὲρ αὐτὴν τὴν ἀκλίνα τοῦ ἡλίου. καὶ γὰρ ἔρχεται ὁ σταυρὸς τότε φωτὶ ἀφιεὶς διὰ τῆς ὄψεως, καὶ πρὸς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἀπολογούμενος. ὑπὲρ τοῦ δεσπότου, καὶ δικαίως· ὅτι σοβεῖν ἐκέλευε τοὺς εἰς αὐτὸν ἡκόντων. τοῦτο δὲ σημεῖον καὶ ὅτι τοὺς προγόνους ἡμῶν καὶ νεκροὺς θύρας ἀνέῳξε κεκλεισμένας· τοῦτο δηλητήρια ἔσβεσε φαρμάκων· τοῦτο κωνείου δύναμιν ἐξέλυσε· τοῦτο θηρίων δήγματα ἰοβόλων ἰάσα-
χ. ἐνεκρώνισεν, 15 το. Εἰ γὰρ ᾅδου πύλας ἀνέῳξε, καὶ ὑφειμένας ἀφίδας ἀνεπέτασε, καὶ τὸν Δαβὶδ εἰσόδου ἀνεκαίνισε, καὶ τὸν Ἀβραὰμ τοῦ νοῦν ἐξέκλυσε πλημμυροῦν, εἰ καὶ φαρμάκων δηλητηρίων, καὶ τῶν θηρίων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων κρείττων ἐστίν; τοῦτο τοίνυν ἐγκόλαψον τῇ διανοίᾳ τῇ σῇ, καὶ τὴν σωτηρίαν προεῖπυξαι τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. σοῦ γὰρ ὁ σταυρὸς τὴν οἰκουμένην ἔσωσε καὶ ἐπέστρεψε· τὴν πλάνην ἐξήλασε· τὴν ἀλήθειαν ἐπανήγαγε· τὴν γῆν οὐ-
20 ρανὸν ἐποίησε· σοὶ τῶν ἀνθρώπους ἀγγέλους εἰργάσατο. διὰ τοῦτον οἱ δαίμονες οὐκ ἔτι φοβεροί, ἀλλ' ἀνταφεῖνται· σοὶ ὁ θάνατος θάνατος, ἀλλ' ὕπνος. διὰ τοῦτον πάντα ἐρρίπται καμοὶ καὶ πεπάτηται τὰ πολεμοῦντα ἡμῖν. τί τοίνυν εἴπῃ σοί τις, τὸν ἐσταυρωμένον προσκυνεῖς; εἰπὲ φαιδρᾷ τῇ φωνῇ, γενηθήτω ταῦτα προσώπῳ, καὶ προσκυνῶ, καὶ οὐ παύσομαί ποτε προσκυνῶν. καὶ γελάσῃ, διάκρυσον αὐτὸν ὅτι μάνεται· συμβούλησον ταῦτα δεσπότῃ, ὅτι
25 τοιαῦτα ἡμᾶς εὐεργέτησεν, ἃ μηδεὶς μαθεῖν δύναταί τις χωρὶς τῆς ἄνωθεν ἀποκαλύψεως. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ σοὶ γελᾷ, Ὅτι ψυχικὸς ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος. ἔστιν καὶ παιδία τοῦτο πάσχει, ὅταν τι τῶν μεγάλων ἴδῃ καὶ θαυμαστῶν. καὶν εἰς μουσεῖον εἰσαγάγῃς παιδίον, γελάσεται). τοιοῦτοι καὶ ἕλληνες ἔοικασι τοῖς παιδίοις· μᾶλλον δὲ καὶ τούτων εἰσὶν ἀτελέστεροι. διὰ καὶ ἀθλιώτεροι, ὅτι οὐκ ἐν ὥρᾳ ἡλικίας, ἀλλ' ἐν τελείᾳ πάσχουσι
χ. μεγάλῃ καὶ ὑψηλῇ 30 νηπίων πάθεσι· ὅθεν οὐδὲ συγγνώμης εἰσὶν ἄξιοι. Ἀλλ' ἡμᾶς λαμπρὰ τῇ φωνῇ καὶ μεγάλῃ καὶ ὑψηλῇ βοᾶντες κράζωμεν καὶ λέγωμεν, καὶ ἑπτὰ πάντες πρὸς ἓν ἕλκοντες μετὰ πλείονος τῆς παῤῥησίας· ὅτι τὸ καύχημα ἡμῶν ὁ σταυρός, καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων, καὶ ἡ παῤῥησία καὶ ὁ στέφανος ἅπας. ἐβουλόμην δὲ μετὰ Παύλου δύνασθαι λέγειν, Ὅτι δὲ ἐμοὶ κόσ- Γαλ. ς. ιδ.
μος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ· ἀλλ' ὁ δύναμαι, ποικίλοις πάθεσι κατηγμένος. διὰ πα-
35 σαν καὶ ὑμῖν, καὶ τοῖς ὑμῶν καὶ ἐμοῦ τοῖς, σταυροῦσθαι τῷ κόσμῳ, καὶ μηδὲν κοινὸν ἔχειν πρὸς τὴν γῆν· ἀλλὰ τῆς ἄνω πατρίδος ἐρᾶν, καὶ τῆς ἐκεῖθεν δόξης καὶ τῶν ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ στρατιῶται ἐσμεν βασιλέως οὐρανίου, καὶ ὅπλα ἐνδεδύμεθα πνευματικά. τί τοίνυν τὰ κοσμικὰ καὶ ἀγυρτῶν, μᾶλλον δὲ σκωλήκων βίον μεταχειρίζομεν; ὅπου γὰρ ὁ βασιλεύς, ἐκεῖ καὶ στρατιῶται εἰσί) δηλονότι. καὶ γὰρ στρατιῶται γεγόναμεν, καὶ τῶν μακρὰν, ἀλλὰ τῶν ἐγγύς. ὁ μὲν γὰρ
40 ὅπου τῆς γῆς βασιλεὺς οὐκ ἀνάκειται πάντως εἰσὶ) σὺν τοῖς βασιλείοις, ἐκεῖ καὶ τὰ αὐτοῦ πλούσια· ὁ δὲ τῶν οὐρανῶν ἅπτεται πάντως ἐγγὺς εἰσὶ) βούλεται τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ. καὶ πῶς δυνατὸν συμβῆναι" ὄντας, φησί, περὶ σκήνους ἑστάναι τοῦ θρόνου; ὅτι καὶ Παῦλος ὅπου τῆς γῆς
χ. ὄντας, ἐκεῖ, ὅπου τὰ σεραφὶμ, ἐκεῖ, ὅπου τὰ χερουβὶμ, καὶ ἐγγύτερον τοῦ Χριστοῦ, ἢ ὅτοι ἡ ἀποστολικὴ τοῦ βασιλέως. οὗτοι μὲν γὰρ πολλαχοῦ τὰς ὄψεις παρέφερουσιν· ἐκεῖνον δὲ οὐδέν ἐφύ-

ταζεν,

ταζεν, οὐδὲ παρεῖλκεν, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν δίκαιοσιν αὐτῶ πρὸς τὸν βασιλέα Χριστὸν παραμυθίαν εἶχεν. ὥστε αἱ βουληθῶμεν, δυνατὸν ἡμῖν ἔστο. Εἰ μὴ γὰρ ὅπως διειρήκει, καλῶς ἠπόρει· εἰ γὰρ πάντας δεῖ παρεστῆναι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, πῶς οὐ δυσωπήσει τὸν ἀναμάρτητον εἶναι; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προ- κ. παραμυθ.
Ψαλμ. κβ. δ. φήτης ἔλεγεν· Οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ. καὶ αὐτὸς πάλιν ὁ Θεός·
Ιερ. κγ. κγ. Θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι, καὶ οὐχὶ Θεὸς πόρρωθεν. ὥσπερ οὖν ἀμύρτιαν διϊσῶσιν ἡμᾶς ἀπ' αὐ- 5
Ησ. νη. θ. τῶν, ὅτω δικαιοσύναν σωσάμενοι ἡμᾶς πρὸς αὐτόν. Επὶ γὰρ λαλουμένοις σοῦ, φησιν, " ἐρῶ, κ. φησί,
ἰδοὺ πάρειμι. ποῖος πατὴρ ὕτως ἀναγκάσειέ ποτε τοῖς ἐγγόνοις; ποία μήτηρ ὕτως ὀξὺ πρόσκαιρον ἐσκήνωσε, μή ποτε καλέσειεν αὐτὴν τὰ παιδία; οὐκ ἔστιν οὐδείς, οὐ πατήρ, οὐ μήτηρ. ἀλλ' ὁ Θεὸς διὰ παντὸς ἔσκηνεν ἀνάμεσον, εἴ τίς ποτε καλέσειεν αὐτὸν τῶν οἰκετῶν, καὶ οὐδέποτε, καλεσάντων ἡμῶν ὡς δεῖ, πρόσκαιρος. διὰ τοῦτό φησιν· ἔπι λαλουμένοις 10
σοι. οὐκ ἀναμένω σε πληρῶσαι, καὶ βύθεως ἀναγκάω. καλέσωμεν τοίνυν αὐτόν, ὡς κλη-
Ησ. νη. ε. θῆναι βούλεται. πῶς οὖν βούλεται; Λύε, φησί, πᾶσα " συνδεσμον ἀδικίας, διάλυσις κ. δεσμὸν
στραγγαλιὰς βιαίων συμβολαιμάτων, πᾶσαν συγχαρῶ ἀδικον διάταξιν· διάθρυπτε πει- 15
νῶντι (ω) ἄρτον σου, καὶ πτωχὸς ἀστέγους εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου· ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, περίβαλε· καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐκ ὑπερόψει. Τότε ῥαγήσεται πρωΐμον τὸ φῶς σου, καὶ τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελῶ, καὶ προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου ἡ δικαιοσύνη σου, καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ περιστελεῖ σε. Τότε βοήσεταί με, καὶ ἐισακούσομαί σου· ἔτι λαλουμένοις σου ἐρῶ, ἰδοὺ πάρειμι. καὶ τίς ταῦτα πρᾶτα δυνήσεται ποιῆσαι, φησι; τίς ὁ δυνάμενος, εἰπέ μοι; τί γὰρ δυσχερὲς τῶν εἰρημένων; τί ὁ ἐργώδες; τί ὁ ῥᾴδιον; οὕτω δέ ἐστιν οὐχὶ δυνατὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ εὔκολα, ὅτι πολλοὶ καὶ ὃ μεῖζον τῶν εἰρημένων ἐπανήκουσαν, οὐκ ἀδικα γραμματεῖα διασῶντες μόνον, ἀλλὰ καὶ ὀφλήματα ἀποδυσάμενοι πάντα· οὐ σεσηκὼς καὶ πεζὴ οὐδὲ πλουσίους δεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τοῦ σώματος ἱδρῶτι, καὶ κάμνοντες ὥστε αὐτοὺς διαθρέψαι, οὐ συσσιτεῖς μόνον, ἀλλὰ ἐξ ἔθρους βιαζόμενοι. Τί οὖν ὅλως δύσκολον τῶν εἰρημένων; οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἐπάνηκε τὸ ὄρος· διάσκαψον τὸ πέλαγος· διάσκαψον πλέθρα γῆς τόσα καὶ τόσα· ἄσιτος διάμεινε· σάκκον περίβαλε· ἀλλὰ μετάδος τοῖς οἰκείοις, μετάδος τῶν ἄρτων, τὰ ἀδίκως συγκείμενα γραμματεῖα διάῤῥηξον. Τί τούτων εὐκολώτερον, εἰπέ μοι; εἰ δὲ καὶ δύσκολα εἶναι νομίζεις, σκόπει μοι καὶ τὰ ἔπαθλα, καὶ ἔστι σοι ῥᾴδια. καθάπερ γὰρ (α) βασιλεῖς ἐν τῇ ἱπποδρομίας πρὸ τῶν ἀγωνιζομένων στέφανους καὶ βραβεῖα καὶ ἱμάτια σκηνοῦσιν· ὕτω δὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ τίθησι τῷ σταδίῳ τὰ ἔπαθλα, καθάπερ διὰ πολλῶν χρόνων, τῶν τοῦ προφήτου ῥημάτων ἐκλείνων αὐτά. καὶ (α) εἰ βασιλεῖς, κἂν μυριάκις ὦσι βασιλεῖς, ἂν τε δι' ὕπνου ὄντες, καὶ βύποδείκνυσθαι ἐγκλίνες, καὶ φιλοτιμίαν διαπεμπόμενον ἐγκλίνες, τὰ ὀλίγα πολλὰ φιλοτιμούμενα δεῖξαι (διὸ καὶ ἓν ἕκαστον ἑκάστῳ τῶν δήμων ἐγχειρίζοντες, οὕτως εἰσάγουσιν εἰς μέσον) ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος τἀναντίον. ἄπορα ὁμῶς συμφορήσας, ὅπου σφόδρα ἐστὶν εὔπορος καὶ οὐδὲν πρὸς ὑπόδειξιν ποιῆς, οὕτως εἰς μέσον προβάλλεται, ἅπερ ἐκλαθέσθαι ἀπείρους ἔστι, καὶ πολλῶν δέονται τῶν κατεχουσῶν χειρῶν. ἵνα μάθῃς τοῦτο, ἕκαστον αὐτῶν σκόπει μοι ἀκριβείας. τότε ῥαγήσεται πρωΐμον τὸ φῶς σου. ἆρα οὐ δοκεῖ * ἓν τί εἶ τὸ δῶρον τοῦτο; ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἕν. καὶ γὰρ πολλὰ ἔνδον ἔχει, * σοι.
καὶ βραβεῖα καὶ στέφανους, καὶ ἕτερα ἔπαθλα. καὶ, εἰ βούλεσθε, λύσαντες δείξωμεν τὸ πλοῦτον ἅπαντα, καθὼς οἷόν τέ ἐστιν ἡμῖν δεῖξαι· μόνον μὴ ἀποκάμητε. καὶ πρῶτον μάθωμεν τί ὅστι, ῥαγήσεται. οὐδὲ γὰρ εἶπε, φανῇ, ἀλλὰ, ῥαγήσεται, τὸ ταχὺ καὶ δαψιλὲς ἡμῖν ἐμφαίνων, καὶ πῶς σφόδρα ἐφίεται τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, καὶ πῶς ὠδίνει τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ προσθεῖναι, καὶ ἐπείγεται), καὶ οὐδὲν ἔστι τὸ κωλύον τὴν ἄφατον ῥύμην· δι' ὧν ἀπόρων τὴν δαψιλείαν αὐτῶν ἐνδείκνυται), καὶ τὸ ἄπειρον τῆς προθυμίας. τί δέ ἐστι, πρωΐμον; τουτέστιν, οὐ μὴ ὃ ἐν τοῖς πειρασμοῖς γινόμενον, οὐδὲ μὴ τὴν τῶν κακῶν ἔφοδον, ἀλλὰ καὶ προφθά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νφ. καθάπερ γὰρ ὅτι τῶν καρπῶν λέγομεν ὠφέλιμον ὃ πρὸς τὴν καρποῦ φύσιν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ὃ ζητοῦμεν πάλιν ἐμφαίνων οὕτως εἶπεν, ὥσπερ ἄνω ἔλεγον· ἐπὶ λαλοῦντός σου ἐρῶ, ἰδοὺ πρόβατον ἢ λέγω τὴν φωνήν; καὶ τί πολλάκις ἀντὶ τοῦ φωνή; οὐ τοῦτο τὸ αἰσθητόν, ἀλλ' ἕτερον πολλῷ βέλτιον, ὃ ⓦ οὐρανὸν ἡμῖν δείκνυσι, καὶ ἀγγέλους, τοὺς ἀρχαγγέλους, τὰ χερουβίμ, τὰ σεραφίμ, τὰς ἀρχάς, τὰς ἐξουσίας, καὶ θρόνους, τὰς κυριότητας, ἀντὶ τοῦ πρόσωπον ἄπον, τὰς αὐλὰς τὰς βασιλικάς, τὰς σκηνάς. διὰ γὰρ τῆς φωνῆς ἐκείνης καταξιωθῆς, καὶ ταῦτα ὄψει, καὶ ἀπαλλαγήσῃ γεέννης, καὶ τῆς σκώληκος τοῦ ἰοβόλου, καὶ τῆς βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων, καὶ τῶν δεσμῶν τῶν ἀλύτων, καὶ τῆς γενομένης, καὶ τῆς θλίψεως, καὶ τοῦ σκότους τοῦ ἀφεγγοῦς, καὶ τοῦ διχοτομηθῆναι, καὶ τῶν ποταμῶν τοῦ πυρός, καὶ τῆς καπνοῦ, καὶ τῶν τῆς ὀδύνης χωρίων· καὶ ἀπελεύσῃ ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη, ἔνθα πολλὴ ἡ χαρὰ καὶ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εὐφροσύνη καὶ ἡ τρυφή, ἔνθα ζωὴ αἰώνιος καὶ δόξα ἄῤῥητος καὶ κάλλος ἄφθαρτον, ἔνθα αἰώνιοι σκηναί, καὶ ἡ δόξα τοῦ βασιλέως ἡ ἀπόῤῥητος, καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ὅτι καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· ἔνθα ὁ νυμφὼν ὁ πνευματικὸς, καὶ αἱ παράδες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ πρόθυροι αἱ τῶν Φαιδρὰς ἐχουσαι λαμπάδας, καὶ ⓐ τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου ἔχοντες· ἔνθα πολλὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ δεσπότου, καὶ τὰ τάμφα καὶ βασιλικά. εἶδες ἡλίκα τὰ ἔπαθλα, καὶ ὅσα δι' μιᾶς ῥήσεως ἐπεδείξατο, καὶ πῶς πάντα Συνεφόρησεν; οὕτω καὶ τοῦ ἐξῆς ῥήσεων ἐκάστην ἀναπτύξαντες, πολλὴν εὑρήσομεν τὴν πρόοδον, καὶ πέλαγος ἀχανές. Τί οὖν ἀναβοηθῶμεν, εἰπέ μοι, καὶ ὀκνήσομεν ἐλεεῖν τοὺς δεομένους; μὴ πρόφασιν, ἄλλα, κἂν πάντα ῥίψαι δέῃ, κἂν εἰς πῦρ ἐμβληθῆναι, κἂν ξίφους κατατομῆσαι, κἂν τῶν μαχαιρῶν ἄλλεσθαι, κἂν ὁλοσυρῶν παθεῖν, πάντα φέρωμεν εὐκόλως, ἵνα τοῦ ἐνδύματος ἐπιτύχωμεν τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς ἀπορρήτου δόξης ἐκείνης· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. νε. 24 ΤΟΤΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΙΠΕ ΤΟΙΣ ΜΑΘΗΤΑΙΣ ΑΥΤΟΥ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω ⓦ σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.

ΤΟτε, πότε; ὅτε ὁ Πέτρος εἶπεν, ἵλεώς σοι, κύριε· οὐκ ἔσται σοι τοῦτο, καὶ ἤκουσεν, ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ. οὐδὲ γὰρ ἠρκέσθη τῇ ἐπιτιμήσει μόνον· ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀναισθήτου βουλόμενος δεῖξαι τὸν τε τοῦ Πέτρου ἐμπαθῶν ἀποπίαν, καὶ ὃ κέρδος ὃ ἀπὸ τοῦ πάθους, φησί· σύ μοι λέγεις, ἵλεώς σοι, οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο· ἐγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι καὶ μόνον ὃ ἐμὲ κωλῦσαι καὶ τῶν ἐμῶν παθῶν δυσχεραίνειν, ἐπιβλαβές σοι καὶ ὀλέθριον, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ σωθῆναι δυνήσῃ, ἐὰν μὴ καὶ αὐτὸς ἐγὼ ὃ ἀποθανὼν ἧς πεπιστευκὼς ἐμοῦ. ἵνα γὰρ μὴ ἀνάξιον αὐτὸν ὃ παθεῖν εἴ νομίσωσιν, καὶ δι' τῶν ἀκροτέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' τῶν ἐπαγομένων αὐτοῖς παραδύει τοῦ πράγματος τὸ κέρδος. ἐν μὲν οὖν τῷ Ἰωάννῃ φησίν· ἐὰν πεσὼν ὁ κόκκος τοῦ σίτου εἰς τὴν γῆν μὴ ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ἐνταῦθα δὲ ἐκ τοῦ ἀναισθήτου αὐτὸν γυμνάζων, οὐκ ἐφ' ἑαυτῷ πράγμα ⓦ λόγον μόνον ⓦ τοῦ δεῖν ἀποθνήσκειν, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἐκείνων. τοσοῦτον γὰρ τοῦ πράγματος τοῦτο τὸ κέρδος, ὅτι καὶ ἐφ' ὑμῶν, ὃ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν, δεινόν· τὸ δὲ ἕτοιμον εἶναι πρὸς τοῦτο, ἀγαθόν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δι' τῆς ἐξῆς δηλοῖ, τέως δὲ ἐξ ἑνὸς αὐτὸν γυμνάζει μέρους. καὶ ὅρα πῶς καὶ ἀκατάσχετον ποιεῖ ⓦ λόγον. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὃν κἂν βούληται, κἂν μὴ βούληται, δεῖ τοῦτο ὑμᾶς παθεῖν, ἀλλὰ πῶς; Εἴ τις θέλει ὀπίσω

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀπίσω μου ἐλθεῖν. οὐ βιάζομαι, οὐκ ἀναγκάζω· ἀλλ' ἕκαστον κύριον τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως ποιῶ. διὸ καὶ λέγω, Εἴ τις θέλει. ὅπου γὰρ ἀγαθὰ καλῶ, ἀνάγκη καὶ ἑκόντας, οὐκ ὅπου κόλασιν καὶ ζημιωσίαν, ἵνα καὶ ἀναγκάσω. καὶ γὰρ αὐτὴ τοῦ πράγματος ἡ φύσις ἱκανὴ ἐφελκύσασθαι. ταῦτα δὲ λέγων ἐπεστόμισε μειζόνως. ὁ μὲν γὰρ βιαζόμενος ἀποτρέπει πολλάκις· ὁ δὲ ἀφεὶς κύριον τὸν ἀκροατὴν εἰ, μᾶλλον ἐφέλκεται. βίας γὰρ δυναστότερον θεραπεία. διὸ καὶ αὐτὸς ἔλεγεν· Εἴ τις θέλει. μεγάλα γάρ ἐστιν ἃ δίδωμι ὑμῖν, φησίν, ἀγαθά, καὶ τοιαῦτα, ὡς καὶ ὑπερβαίνειν ἐκόντας. οὐδὲ γὰρ εἴ τις χρυσίον προῖκα ἔχει καὶ θησαυρὸν πεσόντα, μετὰ βίας ἐκάλεσεν ἄν. εἰ δὲ εἰς ἐκφορὰν νεκροῦ μετὰ βίας, πολλῷ μᾶλλον ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀρίστοις ἀγαθά. εἰ γὰρ μὴ ἡ τοῦ πράγματος φύσις πείθει σε δραμεῖν, ἀλλὰ λαβεῖν ἄξιος εἶ· νῦν δὲ λάβοις, εἶτα καλῶς ὃ λήψῃ. διὰ τοῦτο οὐκ ἀναγκάζει ὁ Χριστός, ἀλλὰ παρατίθησι φιλόθυλλον ἡμῖν. ὅπερ γὰρ ἐδόκουν πολλὰ διαθρυλλεῖν ἰδίᾳ, θορυβούμενοι πρὸς τὸ εἰρηνικόν, φησίν· οὐ χρεία θορύβου καὶ ταραχῆς. εἰ μὴ νομίζετε μυρίων ἀγαθῶν ἄπιον εἶναι τὸ εἰρηνικόν, καὶ ἐφ' ὑμῖν συμβαῖνον, οὐ βιάζομαι οὐδὲ ἀναγκάζω, ἀλλ' εἴ τις θέλει ἀκολουθεῖν, τοῦτον καλῶ. μὴ γὰρ δὴ τοῦτο νομίζετε εἶναι τὸ ἀκολουθῆσαι, ὃ ποιήσετε νῦν ἐπόμενοί μοι· πολλῶν ὑμῖν δεῖ πόνων, πολλῶν κινδύνων, εἰ μέλλοιτε ὀπίσω μου ἰέναι. καὶ γὰρ δὴ, ὦ Πέτρε, ὅπου νῦν ἐγὼ μὲ ὡμολόγησας Θεοῦ, διὰ τοῦτό μοι τὸν προσῆκον ὀφείλεις προφάσεις, καὶ νομίζειν εἰς σωτηρίαν ἀρκεῖ σοι τοῦτο, καὶ ἀδείας λοιπὸν ἀπολαύειν, ὡς τὸ πᾶν ἐργασάμενος. δυνάμεθα μὲν γάρ, ἅτε υἱὸς ὢν Θεοῦ, μηδὲ ἀφεῖναί σε πεῖσαι τῶν δεινῶν λαβεῖν· καὶ βουλόμεθά γε διὰ σέ, ἵνα καὶ αὐτὸς ἡ ζωοποιὸς ἐκκλησία καὶ δοκιμώτερος γένῃ. οὐδὲ γὰρ εἴ τις ἀγωνοθέτης εἶπε φίλτατον ἀθλητὴν ἔχοι, βουληθείη ἂν ἁρπάσαι αὐτὸν στεφανώσας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων πόνων, διὰ τοῦτο μάλιστα ὅπως αὐτὸν φιλῇ. οὕτω καὶ ὁ Χριστός· ὃς μάλιστα φιλεῖ, τούτους μάλιστα βούλεται καὶ οἴκοθεν ἀθυδοκιμεῖν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίας βοηθείας μόνης. ὅρα δὲ πῶς καὶ ἀνεπαχθῆ ποιεῖ λόγον. οὐδὲ γὰρ εἰς αὐτοὺς ἐπεῖσε μόνους τὰ δεινά, ἀλλὰ καὶ κοινὸν τὸ δόγμα τῇ οἰκουμένῃ ἐπέθηκε, λέγων· Εἴ τις θέλει· καὶ γυνή, καὶ ἀνήρ, καὶ ἄρχων, καὶ ἀρχόμενος, ταύτῃ ἐρχέσθω τῇ ὁδῷ. καὶ δοκεῖ μὲν ἓν τι εἰρηκέναι· τέσσαρα δέ ἐστι τὰ λεγόμενα, τὸ ἀπαρνήσασθαι ἑαυτόν, καὶ τὸ ἕπεσθαι φανερὸν αὐτῷ, καὶ τὸ ἀκολουθεῖτω μοι. τὰ μὲν δύο ζωῆς ἐστιν, τὸ δὲ ἓν καθ' ἑαυτὸ τέθηται. ἀλλ' ἴδωμεν ἐπέκεινα τί ποτέ ἐστι τὸ ἀρνήσασθαι ἑαυτόν. μάθωμεν ἐπέκεινα τί ἐστιν ἀρνήσασθαι ἕτερον, καὶ τότε εἰσόμεθα τί ποτέ ἐστιν ἀρνήσασθαι ἑαυτόν. τί οὖν ἐστιν ἀρνήσασθαι ἕτερον; ὁ ἀρνούμενος ἕτερον, ὅταν ἢ ἀδελφόν, ἢ οἰκέτην, ἢ συμπαίστην, καὶ μαστιζόμενον ἴδῃ, καὶ δεσμούμενον, καὶ ὁπωσοῦν πάσχοντα, καὶ προῖσται, οὐ βοηθεῖ, οὐκ ὀπισθάπτεται, οὐ πάσχει τι πρὸς αὐτόν, ἅτε ἄπαξ ἀπαλλοτριωθείς. οὕτω τοίνυν βούλεται τὸ σώματος ἀφεῖσθαι τὸ ἡμέτερον, ἵνα καὶ μαστίζωσι, καὶ ἐλαύνωσι, καὶ κτείνωσι, καὶ ὁπωσοῦν ποιῶσι, μὴ φείσώμεθα. τοῦτο γὰρ ἐστὶ φείσασθαι. ἐπεὶ καὶ οἱ πατέρες τότε φείδονται τῶν ἐκγόνων, ὅταν διδασκάλοις αὐτὰ παραδιδόντες, κελεύωσιν αὐτῶν μὴ φείδεσθαι. οὕτω καὶ ὁ Χριστός· οὐκ εἶπε μὴ φείσασθαι ἑαυτῶν, ἀλλ' ὑπερβαλλόντως, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, τουτέστι, μηδὲν ἐχέτω κοινὸν πρὸς ἑαυτόν, ἀλλ' ἐκδότω τοῖς κινδύνοις, τοῖς ἀγῶσι, καὶ ὡς ἑτέρου ταῦτα πάσχοντος, οὕτω διακείσθω. καὶ οὐκ εἶπεν, ἀρνησάσθω· ἀλλ' ἀπαρνησάσθω, καὶ τῇ μακρᾷ ταύτῃ προσθήκῃ πολλαχοῦ πάλιν ἐμφαίνων τὴν ὑπερβολήν. καὶ γὰρ πλέον τοῦτο ἐκείνου ἐστί. καὶ ὁρᾶτε φανερὸν αὐτῶν. τοῦτο δὲ ἐκείνου χαλεπώτερον. ἵνα γὰρ μὴ νομίσῃς ὅτι μέχρι ῥημάτων καὶ ὑπερβολῆς ὀνειδισμῶν ἡ ἀπαρνησαμένη ἑαυτὸν, λέγει καὶ μέχρι πόσου ἀπαρνήσεται ἑαυτὸν ἡ· τουτέστι, μέχρι θανάτου, καὶ θανάτου ἐπονειδίστου. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν μέχρι θανάτου, ἀλλ' ἀφάτου τινὸς φανεροῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπονειδίστου θανάτου δηλῶν· καὶ ὅτι οὐκ ἄπαξ, οὐδὲ δίς, ἀλλὰ διὰ παντὸς δεῖ βίου τοῦτο δεῖ ποιεῖν. διηνεκῶς γάρ, φησί, φερέτω τὸν θάνατον τοῦτον,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῦτον, ⁊ καθ' ἡμέραν ἕτοιμος ἔσο πρὸς σφαγήν. ὅπῳ γὰρ πολλοὶ χρημ͞ατ͞ι μὴ καταφρόνησαν καὶ πυφῆς καὶ δόξης, θανάτῳ ὃ ἠχ ὑπῆρξεν, ἀλλ' ἔδειξαν κινδύνῳ, ἐγὼ φησι καὶ μέλλεις αἵματος πάλαι εἶν ⓦ ἀγωνιστὴν βούλομαί τ' ἐμόν, καὶ ἕως σφαγῆς ⁊ σκάμματα γίνεσθε· ὥστε καὶν θάνατον ὑπομεῖναι δέῃ, καὶν θάνατον ⓦ ἐπονείδιστον, καὶν θάνατον τ' ἐπάρατον, καὶ ὅπῃ ποινρᾷ ὑπολήψῃ, πάντα δεῖ γίνεσθαι φέρειν, καὶ ⁊ αὐτὴ μᾶλλον ἀγάλλεσθαι. καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὅπῳ γὰρ ὅστι καὶ πάσχοντα μὴ ἀκολουθεῖν, ὅταν μὴ δι' αὐτὸν τις πάθῃ (καὶ γὰρ λήσεται πολλὰ [καὶ] χαλεπώτερα πάσχοντα, καὶ τυμβωρύχει καὶ γόητες) ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι ἔχει τῶν δεινῶν ἡ φύσις, προσέθηκε τὴν ὑπόθεσιν τῶν δεινῶν. Τίς δέ ἐστιν αὕτη; ἵνα ταῦτα ποιῶν ⁊ πάσχων αὐτῷ ἀκολουθῇς, ἵνα δι' αὐτὸν πάντα ὑπομένῃς, ἵνα καὶ τὴν ἀλλὴν ἀρετὴν ἔχῃς. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο δηλοῖ ⁊, ἀκολουθείτω μοι, ὥστε μὴ μόνον ἀνδρείαν τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς, ἀλλὰ καὶ σωφροσύνην καὶ ὑπεικείαν καὶ πᾶσαν ὑπεδείκνυσθαι φιλοσοφίαν. τοῦτο γάρ ἐστιν ἀκολουθεῖν ὡς χρή, τὸ καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ὑπομιμνῄσκει, καὶ ⁊ δι' αὐτὸν πάντα πάσχειν. Εἰσὶ γὰρ ⓦ τῷ ζηλοῦντι ἀκολουθοῦντες, καὶ ταῦτα πάσχοντες, καὶ δι' ἡδονὴν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἐκδίδασιν· ἀλλ' ἡμῖς διὰ τ' Χριστόν, μᾶλλον δὲ δι' ἡμᾶς αὐτούς. ἐκεῖνοι μὲν, ἵνα ἑαυτῶν βλάψωσι, καὶ σὺν αὐτῷ καὶ ἐκεῖ· ἡμεῖς δ' ἵνα κερδήσωμεν ἑκατέρωθεν τὸν ζωλόν. πῶς οὖν οὐκ ἐσχάτης βλακείας, μηδὲ τὸν αὐτὸν τοῖς ἀπολλυμένοις ὑπιδείκνυσθαι ἀνδρείαν, καὶ ταῦτα, τοσούτους μέλλοντας καρπώσασθαι φαίνεσθαι; καίτοιγε ἡμῖν μὲν ὁ Χριστὸς πάντ͞ες βοηθῶν, ἐκείνοις δὲ ἐναντίος. Εἶπε μὲν οὖν ἤδη καὶ τοῦτο τὸ ὑπίταγμα, ὅτε ἔπεμπεν αὐτοὺς λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε. Ἀποστέλλω γὰρ ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων ὡς πρόβατα, καὶ Ματθ. ι. ε. ὑπὲρ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε· νυνὶ δὲ ὑπὲρ τεταμένως μᾶλλον καὶ αὐστηρότερον. Λεκ. ι. γ. Τότε μὲν γὰρ θανάτου εἶπε μόνον· ἐνταῦθα δὲ καὶ σταυροῦ ἐμνημόνευσε, καὶ σταυροῦ διωκτοῦ. ἀρέσκω γάρ, φησι, τ' σταυρὸν αὐτοῦ· τοῦτέστι, βασταζέτω διωκτὸν καὶ φερέτω. καὶ ὅτι ποιεῖν εἴωθε πανταχοῦ, σὺν ὀργῇ σφόδρα οὐδὲ ἐν πρεσβείαις, ἀλλ' ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ⁊ μείζονα τῶν προσηγελμένων εἰσάγων, ἵνα μὴ ξενίζωνται ⓦ ἀκούοντες. Εἶτα, ὅπῳ στρατὸν ἐδόκει εἶναι τὸ εἰρημένον, ὅρα πῶς αὖθις ἀπὸ τῶν ἔξης προσαμυθεῖται, καὶ φήσιν ἔπαθλα ὑποβάλλοντα σὺν ἰσχύϊ· καὶ σὺν ἔπαθλα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς κακίας ὑπέχειρα. καὶ γὰρ τούτοις ἐνδυναμεῖ μᾶλλον, ἢ ἐκείνοις· ἐπειδήπερ ἠχ ὕπως ἡ τῶν ἀγαθῶν δόσις, ὡς ἡ τῶν αὐστηρῶν ἀπειλὴ σὺν πολλοῖς σωφρονίζειν εἴωθε. σκόπει δὴ πῶς καὶ ἐντεῦθεν ἄρχεται, ⁊ εἰς τοῦτο τελευτᾷ.

25 Ος γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος εὑρήσει αὐτήν.

26 Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν ⓦ κόσμον ὅλον κερδήσῃ, ⁊ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Ο δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· σὺν ἀφειδῶν ὑμῶν; ἀλλὰ καὶ σφόδρα φειδόμενος, ταῦτα ὑποτάττω. καὶ γὰρ ὁ φειδόμενος τοῦ παιδίου αὐτοῦ, ἀπόλλυσιν αὐτό· ὁ δὲ μὴ φειδόμενος, διασώζει. ὁ καὶ τις σοφὸς ἔλεγεν· Οτι ἐὰν παίσῃς ⓦ γόν σε ῥάβδῳ, σὺ μὴ ἀποθάνῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ σὺκ θανάτου Παροι. κγ. ιγ. ῥύσῃ. καὶ πάλιν, Ο φειδόμενος τ' γόν αὐτοῦ, καταδήσει πραύματα αὐτοῦ· τοῦτο καὶ ὑπὲ * τραπέδου γίνεται. ἀλλὰ γὰρ ὁ στρατηγὸς Φειδόμενος τῶν στρατιωτῶν, ἔνδον κελεύει μένειν διὰ πάντος, καὶ σὺν ἔνδον αὐλῆς πρόσαπολλύει. ἵνα οὖν μὴ καὶ ἐφ' ὑμῖν τοῦτο συμβαίνῃ, φησί· δεῖ πρὸς ⓦ δίωξιν θάνατον ὑμᾶς παρατάξαι. καὶ γὰρ καὶ πόλεμος ἁρπάζεσθαι μέλλει χαλεπός. μὴ τοίνυν καθίσῃς ἔνδον, ἀλλ' ἔξελθε καὶ πολέμει· καὶν πέσῃς ἐν τῇ παρατάξει, τότε ἔζησας. Εἰ γὰρ ὅπῃ τῶν ἀθλητῶν πολέμων ὁ παραταττόμενος εἰς σφαγήν, σὺτ τῶν ἄλλων εὐδοκιμώτερος μᾶλλον καὶ ἀνάλωτός ἐστι, καὶ τοῖς πολεμίοις φοβερώτατος, καίτοιγε μὴ θάνατον σὺκ ἰσχύοντος αὐτὸν ἀνάσῃσαι τὸ βασιλέως ἰσχὺν δ' ⁊ ὅπλα ἔχει θεται·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζεται· πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῶν πολέμων τούτων, ὅτε καὶ ἀναστάσεως ἐλπίδες τοσαῦται, ὁ τοσοῦτος ἀγὼν εἰς θάνατον τὸν ἑαυτοῦ ψυχὴν εὑρήσει αὐτόν· ἐνὶ μὲν τούτῳ, ὅτι οὐ ταχέως ἀπολώσεται· δευτέρῳ δὲ ὅτι, κἂν πέσῃ, ὅτι μείζονα αὐτὸν ἀπεργάσεται ζωήν. εἶτα ὅπως εἶπεν, ὅτι ὁ θέλων σῶσαι, ἀπολέσει αὐτόν, ὡς ἡ μὲν ἀπολέσῃ, σώσει, καὶ ἐκεῖ σωτηρίαν καὶ ἀπώλειαν καὶ ἐνταῦθα σωτηρίαν καὶ ἀπώλειαν τέθεικεν, ἵνα μὴ νομίσῃ τις ἴσην εἶναι τὴν ἀπώλειαν ταύτην καὶ ἐκείνην καὶ τὴν σωτηρίαν, ἀλλὰ μάθῃ σαφῶς ὅτι τοσοῦτον ἐκείνης τῆς σωτηρίας καὶ ταύτης τὸ μέσον, ὅσον ἀπωλείας καὶ σωτηρίας, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων καθάπαξ ἐπάγων ταῦτα κατασκευάζων. Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, φησίν, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; εἶδες πῶς ἡ τοῦ μὲν δέον αὐτῆς σωτηρία ἀπώλεια, καὶ ἀπωλείας ἀπάσης χείρων, ἅτε καὶ ἀνίατος οὖσα, τοῦ μηδὲν εἶναι λοιπὸν τὸ ἀζημιούμενον αὐτήν; μὴ γάρ μοι λέγε τοῦτο, φησίν, ὅτι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔσωσεν ὁ κινδύνοις ἀλλαφυγὼν τοιούτοις, ἀλλὰ μὴ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ θεὸς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν. καὶ τί τὸ πλέον ἐντεῦθεν αὐτῷ ἐκείνης ἀπολλυμένης; εἰπέ γάρ μοι, εἰ σοῦ οἰκέτας ἴδοις σοῦ σὲ ὑπερφῆ, σαυτὸν ὑπὸ σὺ καὶ χείροις ἑαυτοῖς, ἆρα κερδανεῖς ἐκ τοῦ δεσπότης εἶναι; οὐδαμῶς. τοῦτο τοίνυν καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς λογίζου· ὅταν τῆς σαρκὸς ὑπερφρονήσῃς καὶ πλουτήσῃς, αὐτὴν τὴν μέλλουσαν ἀπώλειαν ἀναμένει. Τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; πάλιν ὑπομένει ὦ αὐτός· μὴ γὰρ ἑτέραν ψυχὴν ἔχεις δοῦναι ἀντὶ ψυχῆς, φησίν; χρήματα μὲν γὰρ ἂν ἀπολέσῃς, δυνήσῃ δοῦναι χρήματα, κἂν οἰκίαν, κἂν ἀνδράποδα, κἂν ὁτιοῦν ἕτερον τῶν κτημάτων· ψυχὴν δ' ἂν ἀπολέσῃς, ἑτέραν οὐ δυνήσῃ ὑποδοῦναι ψυχήν. ἀλλὰ κἂν τὸν κόσμον ἔχῃς, κἂν βασιλεὺς τῆς οἰκουμένης ᾖς, οὐκ οἷός τε ἔσῃ τὰ τῆς οἰκουμένης πάντα καταδαπανῶν μίαν τῆς οἰκουμένης αὐτὴν ψυχὴν ἀγοράσαι μίαν. καὶ τί γάρ ματεύω, εἰ ὑπὲρ ψυχῆς ἕτερον συμβαίνει; καὶ γὰρ καὶ ὑπὲρ σώματος ἕτερον ἠρώτηται ἰδοὶ τίς ἂν καὶ μυρία δράγματα σωρεύσειεν ἧς, σῶμα δὲ ἔχῃς ἐπίνοσον φύσει καὶ ἀνίατως ἔχον, οὐ δυνήσῃ, κἂν τὸν βασιλείαν ἅπασαν ὑποδῷς, τὸ σῶμα διορθώσασθαι τοῦτο, κἂν μυρία σώματα καταθῇς καὶ πόλεις καὶ χρήματα. οὕτω τοίνυν καὶ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς λογίζου· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλέον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς, καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἀφεὶς, εἰς ταύτην ἅπασαν ἀνάλισκε τὴν σπουδήν. μὴ δὴ τῶν ἀλλοτρίων φροντίζων ἀμέλει σαυτοῦ καὶ τῶν σῶν· οὗτοι ἄπονοι ποιοῦσιν, ἐοικότες τοῖς τὰ μέταλλα ἐργαζομένοις. οὐδὲ γὰρ ἐκείνοις ὄφελος τῆς ἐργασίας ταύτης, οὐδὲ τοῦ πλούτου· ἀλλὰ καὶ πολὺ τὸ βλαβερὸς, ὅτι τε κινδυνεύουσιν εἰκῇ, καὶ ὅτι ἑτέρωις κινδυνεύουσιν, οὐδὲν ὄντων ἐκείνων καὶ τῶν θανάτων καρπούμενοι. τοῦτο καὶ νῦν εἰσι πολλοὶ (1) μεμυθυμένοι, (2) ἑτέρωις μεταλλεύοντες πλοῦτον, μᾶλλον δὲ καὶ τούτων ἀθλιώτεροι, ὅσῳ καὶ γέενναν ἡμῖν ἀναπλέκει μετὰ τούτου πόνους τούτους. ἐκείνους μὲν γὰρ ἴσῃσι τῶν ὀρύγων ἐκείνων ὁ θάνατος· ἡμῖν δὲ ἀρχὴ μυρίων κακῶν ὁ θάνατος γίνεται. εἰ δὲ λέγεις ὅτι "ἀπολλύεις τῶν σῶν πόνων πλοῦτον, δεῖξον τὸν ψυχὸν ἀφεθέντα, καὶ τότε πείθομαι. τῶν γὰρ ἐν ἡμῖν κρείττων ἡ ψυχή. εἰ δὲ τὸ σῶμα παίνει, τὴν ὀμορφίαν ἐκείνης, οὐδὲν αὕτη σε ὠφελεῖ ἡ βδυμία· ὥσπερ οὖν τῆς δούλης βδιαφθορείσης, οὐδὲν σοὶ τὸ δέσποιναν ἀπολλυμένην ἡ τῆς θεραπαινίδος βδιμεία, οὐδὲ ἡ τῆς σολῆς βδιαμία σοὶ τὸ τῆς σαρκὸς ἀσθένειαν· ἀλλ' ἐρῶ σοι πάλιν ὁ Χριστός· Τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μένω καὶ κάτω σοὶ ἐκείνην σε τρέφεσθαι κελεύων καὶ αὐτῆς μόνης ποιεῖσθαι λόγον. φοβήσας τοίνυν ἐντεῦθεν καὶ ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν προσαγαγών.

27 Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, φησὶν, ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα καὶ τὴν ποιᾶξιν αὐτοῦ.

Εἶδες πῶς δόξα μία πατρὸς καὶ υἱοῦ; εἰ γὰρ δόξα μία, δῆλον ὅτι καὶ οὐσία μία. εἰ γὰρ
α. Κορ. ιε. μα. ἐν οὐσίᾳ μιᾷ διαφορὰ δόξης (Ἄλλη γὰρ δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ, κἂν τοι μιᾶς ὄντες οὐσίας) πῶς δ' ἂν ἡ δόξα μία, ἡ οὐσία

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὐσία ἑτέρα νομισθῇ; οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἐν δόξῃ τοιαύτῃ οἵᾳ ὁ πατήρ, ἵνα πάλιν ᾠδὴν ναμηλὼ ἵνα ἰσοστασίαν· ἀλλὰ ὃ ἀπηριθμημένον δεικνύς, ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ δόξῃ, φησίν, ἥξει, ὡς μίαν αὐτὴν ἰσοστασίαν καὶ τὴν αὐτήν. Τί τοίνυν φοβῇ Πέτρε, φησί, θανάτου ἀκούων; ὅτε με γὰρ ὄψῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ παιδός. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν δόξῃ, καὶ ὑμεῖς. οὐδὲ γὰρ μέχρι τοῦ παρόντος βίου ταῦτα ὑμέτερα· ἀλλ' ἑτέρα τις ὑμᾶς ἀναδέξεται λῆξις ἀμείνων. ἀλλ' ὅμως εἰπὼν ταῦτα χρῆσαι, οὐκ ἔστι μέχρι τούτου, ἀλλὰ καὶ φοβερὰ ἀνέμιξε, τὸ δικαστήριον ἐκφύσα εἰς μέσον ἀγαγών, καὶ ταῖς εὐθυωρίαις ταῖς ἀποδοτικαῖς, καὶ τῷ ψῆφον τῷ ἀδέκαστον, καὶ τῷ κρίσιν τὴν ἀνεξαπάτητον. οὐ μὴν ἀφῆκε σκυθρωπὸν μόνον φαντάσαι τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ χρησταῖς ἀνέμιξεν ἐλπίσιν. οὐδὲ γὰρ εἶπε, τότε κολάσει τοὺς ἡμαρτηκότας, ἀλλ' ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. τοῦτο δὲ ἔλεγεν, οὐχὶ τοὺς ἡμαρτηκότας κολάσεως ἀναμιμνήσκων μόνον, ἀλλὰ τοὺς κατορθωκότας βραβείων καὶ στεφάνων.

χ. τὴν ψυχὴν

Ἀλλ' αὐτὸς μέν, ἵνα καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας ἀνακτήσηται, ταῦτα εἴρηκεν· ἐγὼ δὲ φείσομαι ΠΟΙΚΟΝ
ταῦτα ἀκούων. οὐ γάρ εἰμι τῶν στεφανουμένων. οἶμαι δὲ καὶ ἑτέρους ἡμῖν κοινωνῆσαι τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀγωνίας. ἵνα γὰρ οὐχ ἱκανὸν τοῦτο ποιῆσαι τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ Ζωειδὲς εἰσελθόντα τὸ ἐμοῦ, καὶ ποιῆσαι φρίττειν, καὶ πεῖσαι ὅτι σάκκον ἡμῖν χρεία, καὶ νηστείας ὀπίτεταμένης μᾶλλον, ἢ τῷ δήμῳ τῶν Νινευϊτῶν; οὐ γὰρ ἴσον καταστροφῆς πόλεως καὶ τῆς κοινῆς τελευτῆς ὁ λόγος ἡμῖν· ἀλλ' ἴσον τῆς κολάσεως τῆς αἰωνίου, καὶ τοῦ πυρὸς τοῦ μὴ σβεννυμένου. διὰ καὶ τοὺς τὰς ἐρήμους κατειληφότας μοναχοὺς ἐπαινῶ καὶ θαυμάζω, τῶν τε ἄλλων ἕνεκεν, καὶ διὰ ταύτην τὴν ῥῆσιν. ἐκφυσᾷ γὰρ μετὰ τὸ ἀριστοποιήσασθαι, μᾶλλον δὲ μετὰ τὸ δεῖπνον (ἀρίστου γὰρ οὐκ ἴσασί πω τὸ παράπαν)· καὶ γὰρ ἴσασιν ὅτι πένθους ὁ πρὼν καιρὸς καὶ νηστείας) μετὰ τὸ δεῖπνον λέγοντές τινας διαφθαρτηρίους εἰς τὸν Θεόν, καὶ ταύτης μέμνηται τῆς φωνῆς. καὶ εἰ βούλεσθε καὶ αὐτῶν ἀκοῦσαι τῶν ὑμνων, ἵνα καὶ αὐτοὶ λέγητε συνεχῶς, πᾶσαν ὑμῖν ἀπαστελῶ τὴν ᾠδὴν ἐκείνην τὴν ἱερᾶν. ἔχει τοίνυν τὰ ῥήματα αὐτῆς ὧδε· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ "
τρέφων με ἐκ νεότητός μου, ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί, πλήρωσον χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης "
τὰς καρδίας ἡμῶν, ἵνα πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύωμεν εἰς πᾶν ἔργον ἀ- "
γαθὸν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ σοὶ δόξα, τιμή, κράτος ζωοποιῷ πνεύματι "
εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. δόξα σοι Κύριε· δόξα σοι ἅγιε· δόξα σοι βασιλεῦ, ὅτι ἔδωκας "
ἡμῖν βρώματα εἰς εὐφροσύνην. πλῆσον ἡμᾶς πνεύματος ἁγίου, ἵνα εὑρεθῶμεν εὐώ- "
πιόν σου "εὐαρεστήσαντες καὶ μὴ αἰσχυνόμενοι, ὅτε ἀποδίδως ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. πάντα "

χ. εὐαρεστοῦντες

μεθ' οὗ σοὶ δόξα καὶ κράτος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. ὕμνον τοῦτον· μάλιστα δὲ τοῦτο τὸ τέλος. ὀλίγη γὰρ ἡ τράπεζα καὶ ἡ σοφὴ διδαχέειν εἰώθει καὶ βαρύνειν, καθάπερ ἵνα χαλινὸν τοῦ ῥῆσιν ταύτην ἐπιθέασι τῇ ψυχῇ, ᾠδὰς καὶ χαρᾶς τῆς ἀνέσεως τοῦ καιροῦ τῆς κρίσεως αὐτοῦ ἀναμιμνήσκοντες. ἐμαθον γὰρ οἱ ἔπαθον Ἰσραὴλ ἀπὸ τραπέζης πολυτελοῦς. Ἐφαγε γὰρ καὶ ἐπαχύνθη καὶ ἀπεβάκλισεν ὁ ἠγαπημένος· διὰ καὶ Μωϋσῆς ἔλεγε· Φαγών καὶ πιὼν ἐμπλησθείς μὴ ἐπιλάθῃ τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου. μετὰ γὰρ ἐκείνου τοῦ τραπέζου, καὶ ᾠδὰς ἐνόμισθη τότε ἐκεῖνα τολμήματα. σκόπει τοίνυν καὶ σύ, μὴ τοιοῦτόν τι πάθῃς. κἂν γὰρ μὴ λίθῳ θύσῃς μηδὲ ξύλῳ καὶ πυρὶ καὶ μάχαιρα, σκόπει μὴ θυμῷ θύσῃς τοῦ σαυτοῦ ψυχήν· μὴ πορνείᾳ θύσῃς τὸ σωτήριόν σου σῶμα· μὴ ἑτέρῃς τοιούτοις πάθεσι. δεῖ γάρ τι πάσχειν καὶ ἐκείνους τοὺς κριμνοὺς δεδοικότες τούτους, τραπέζης ἀπολαύσαντες, μᾶλλον δὲ νηστείας (καὶ γὰρ καὶ ἡ τράπεζα αὐτὴ νηστεία) τὸ φοβεροῦ δικαστηρίου, καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνης ἑαυτοὺς ὑπομιμνήσκουσιν. εἰ δὲ ἐκεῖνοι οἱ καὶ νηστείαις, καὶ χαμευνίαις, καὶ ἀγρυπνίαις, καὶ σάκκῳ, καὶ μυρίοις ἑαυτοὺς σωφρονίζοντες, ἔπτοηνται τὴν τοιαύτην δέον τὴν ὑπομνήσεως· ποτὲ δυνησόμεθα ἡμεῖς ἐπιδεικνύειν ζῆν, οἱ τραπέζας ᾠδαὶ θεούσας μυρίας ναυάγια φερούσας, καὶ μηδὲ ὅλως εὐχόμενοι, μήτε ἐν ἀρχῇ, μήτε ἐν τέλει; διὰ τοῦτο ἵνα τὰ ναυάγια ταῦτα λύσωμεν, τὸν ὕμνον ἐκεῖνον εἰς μέσον ἀγαγόντες ἀναπτύξωμεν πάντα·

Δευτ. λϛ. ιε. Δαν. ϛ. ιβ. ιϛ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἵνα ὃ δὲ αὐτῶ κέρδος ἰδόντες, ἢ αὐτοὶ ζωοχᾶς ἐπαίδωμεν αὐτὸν τῇ τραπέζῃ, ἢ τὰ σκιρτήματα τῆς γαστρὸς καταστέλλωμεν, ἢ τὰς ἡδονὰς τοὺς νόμους τῶν ἀγγέλων ἐκείνων εἰς τὰς οἰκίας εἰσάγοντες τὰς ἡμετέρας. ἔδει μὲν γὰρ βαδίζοντας ἐκεῖ, ταῦτα καρποῦσθαι· ὅπου δὲ βούλεσθε, κἂν διὰ τῶν ἡμετέρων λόγων ἀκούσατε τῆς πνευματικῆς ταύτης μαγῳδίας, ἢ ἕκαστος μὲν τὴν τραπέζαν ταῦτα λεγέτω τὰ ῥήματα, ἀρχόμενος ὕπνου· βλάσφημος ὁ Θε-
Κολ. γ. ιζ. ὸς. ⓦ γὰρ ἀποστολικὸν ἐκθέσεως πληροῦσι νόμον ⓦ κελεύοντα· Πᾶν ὅτι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ. εἶτα ἡ εὐχαριστία οὐχ ἁπλῶς τῆς μιᾶς ἡμέρας ἐκείνης μόνης, ἀλλ' ἁπλῶς πάντος τοῦ βίου ζητεῖ. ὁ τρέφων γάρ με, φησὶν, ἐκ νεότητός μου. ἡ διδασκαλία φιλοσοφίας ἐστὶ δεῦρο. ἡ γὰρ Θεοῦ τροφοντος, οὐ χρὴ μεριμνᾶν. εἰ γὰρ βασιλέως σοι ἑστιῶντος πάρεχειν ἐκ τῶν αὐτοῦ ταμείων τὴν καθημερινὴν τροφὴν, ἐθάρσησας ἂν λοιπὸν· πολλῷ μᾶλλον ὅταν ὁ Θεὸς πάρεχῃ, ἢ πάντα σοι ὥσπερ ἐκ πηγῶν ἁπλῶς ῥέῃ, πάσης φροντίδος ἀπηλλάχθαι δεῖ. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ταῦτα λέγεται, ἵνα καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἁπλῶς αὐτῶν μαθητευομένους πείσωμεν πᾶσαν φροντίδα ἀποδύσασθαι καὶ μεριμναν βιωτικήν. εἶτα, ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι ἁπλῶς ἑαυτῶν μόνων τὴν εὐχαριστίαν ταύτην ἀναφέρεσιν, ἐπάγουσι λέγοντες, ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί· ἁπλῶς πάντας εὐχαριστοῦντες τῷ κόσμου· καὶ καθάπερ πατέρες τῆς οἰκουμένης ἁπάσης, οὕτω τὰς ἁπλῶς ἁπάντων εὐφημίας ἀναφέρουσι, καὶ εἰς φιλαδελφίαν αὐτοὺς ἀλείφουσι μυσίαν. οὐδὲ γὰρ δυνάται μισεῖν ἐκείνους ἁπλῶς ὤν, ὅτι τρέφονται, εὐχαριστοῦσι τῷ Θεῷ. εἶδες καὶ τὴν ἀγάπην διὰ τῆς εὐχαριστίας εἰσαγομένην, καὶ μεριμνᾶν ἐκδεδομένην βιωτικήν, καὶ διὰ τῶν ἔργων διὰ τούτων; εἰ γὰρ πᾶσαν τρέφει σάρκα, πολλῷ μᾶλλον τοὺς ἀνακειμένους αὐτῷ· εἰ γὰρ τοὺς βιωτικῆς ἐνδεδυμένους τροφῆς, πολ- ἴσ. ἐνδεδυμένους
Λουκ. ιβ. ζ. λῷ μᾶλλον τοὺς τούτων ἀπηλλαγμένους. τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς καταπυθανόμενος ἔλεγε· Πόσῳ στρουθίων διὰ φέρετε ὑμεῖς; ταῦτα δὲ ἔλεγε, παιδεύων μὴ θαρρεῖν πλούτῳ καὶ γῇ καὶ σπέρμασιν. οὐ γὰρ ταῦτά ἐστι τὰ τρέφοντα· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. διὸ τούτων καὶ Μανιχαίους, καὶ τοὺς Ουαλεντίνου, καὶ πάντας τοὺς τὰ ἐκείνων φρονοῦντας βδελυττόμεθα. οὐ γὰρ δὴ καὶ πονηρός ἐστιν, ὁ πᾶσι τοῖς θελήσασι τὰ ἑαυτοῦ καὶ τοῖς βλασφημοῦσιν αὐτόν. εἶτα ἡ αἴτησις· πλήρωσον χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν· ποίας οὖν χαρᾶς λέγει; μὴ τῆς βιωλικῆς; μὴ γένοιτο. οὐ γὰρ ἂν, εἰ ταύτην ἤτησεν, ὁρᾶν κορυφὰς κατελάμβανον καὶ ἐρημίας, καὶ σάκκον περιεβάλοντο· ἀλλ' ἐκείνην λέγουσι τὴν χαρὰν, τὴν ὁποίαν εἶχουσαν οἱ ⓦ πρόσθεν βίον, τὴν τῶν ἀγγέλων, τὴν αἰωνίως καὶ ἀκλινῆ ἔχουσαν τοῖς ἁπλῶς αὐτὴν αἰτοῦσιν, ἀλλὰ μὴ πολλῆς τῆς χαρᾶς. οὐ γὰρ λέγουσι, δὸς, ἀλλὰ πλήρωσον· καὶ οὐ λέγουσιν ἡμᾶς, ἀλλὰ
Γαλ. ε. κβ. τὰς καρδίας ἡμῶν. αὕτη γὰρ μάλιστα καρδίας χαρά. Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος, ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη. ὅπου γὰρ ἡ ἀμοιρία λυπῶν εἰσπέπαται, ἀξιοῦσι διὰ τῆς χαρᾶς τὴν δικαιοσύνην αὐτοῖς ἐμφυτευθῆναι. οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἐγίνοιτο χαρά· ἵνα πλούτωσι· πᾶσαν αὐταρκειαν ἔχοντες περισσεύωμεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. ὅρα τὴν βαπτισικὴν ἐκείνην
Λουκ. ια. γ. πληρουμένην ῥῆσιν, τὴν λέγουσαν· Τὸν ἄρτον ἡμῶν ⓦ ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ταύτην ὃ αὐτὴν ζητοῦσα διὰ τὰ πνευματικά. ἵνα γὰρ περισσεύωμεν, φησὶν, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. οὐκ εἶπεν, ἵνα ὃ ὀφειλόμενον μόνον ποιῶμεν, ἀλλ' ἵνα καὶ πλέον τῶν ἐπιτεταγμένων. τοῦτο γάρ ἐστιν, ἵνα περισσεύωμεν. καὶ πῶς μὴ τοῦ Θεοῦ τὴν αὐτάρκειαν ζητοῦσιν οἱ πολλοὶ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις· ἀλλ' ὃ μὲν αὐταρκείας βούλονται τυγχάνειν μόνον, ἀλλὰ μὴ περισσείας πολλῆς, καὶ ἐν ἅπασι. τοῦτο δούλων ἐγκωμιάζειν, τοῦτο φιλοσόφων ἀνδρῶν, ὃ ἀεὶ δὲ ἐν πᾶσι περισσεύειν. εἶτα πάλιν ἀναμιμνήσκοντες ἑαυτοὺς τὴν οἰκείαν ἀσθένειαν, καὶ ὡς οὐδὲν ἄνθρωπος ἀνωθεν ῥοπῆς γινόμενον δυνάμεθα γενέσθαι, εἰπόντες, ἵνα περισσεύωμεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ἐπάγουσιν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' ὃ σοι δόξα, τιμὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὴ κ̀ κρᾶτος ἐις τ̃ὸν αἰῶνας ἀμὴν. ἴσον τῇ ἀρχῇ τ̃ὸ τέλος ὑφαίνοισι δι᾽ τ̃ῆς θυσίας. εἶτα πάλιν δοκοῦσι μ̃ὴ ὀκ ποιμίων ἄρχεσθαι, τ̃ὰ αὐτ̀ὰ ὄ᾽ ἔχοντας λόγου· ὥσπερ ⁊ ὁ Παῦλος ἐν ποιμένι ἐπισκοπῆς καταλύσας εἰς δοξολογίαν κ̀ εἰπών, Κατ̀ὰ τ̃ὸ θέλημα Γαϊ. α. δ. ε. τ̃ὸ Θεοῦ κ̀ παρ̀ὸς, ᾧ ἡ δόξα εἰς τ̃ὸν αἰῶνας ἀμὴν, ἄρχεται τ̃ῆς ὑποθέσεως πάλιν ὑπ̀ὲρ
Η. ἔγραφε. τ̃ῆς ⁑ ἔγραφε. κ̀ πάλιν ἄλλα χορ̀ὸν εἰπών· Εσεβάσθησ̀ κ̀ ἐλάτρευσαν τ̃ῇ κτίσει παρ̀ὰ τ̀ὸν κτί- Ρω. α. κε. κϛ.
Η. ἄρχεται σαντα, ὅς ὅστιν εὐλόγητος εἰς τ̃ὸν αἰῶνας ἀμὴν, ὀκ ἀπ̀ὴρτισε τ̀ὸν λόγον, ἀλλ᾽ ⁑ ἔχεται πάλιν. μὴ τοίνυν μηδὲ τ̀ύτοις ἐγκαλῶμεν τοῖς ἀγέλαις ὡς ἀτάκτως ποιοῦσιν, ὅτι καταλύσαντες τ̀ὸν λόγον εἰς δοξολογίαν, πάλιν ἄρχονται τ̃ῶν ὕμνων τ̃ῶν ἱερῶν. ἀποστολικοῖς γ̀ὰρ ἕπονται νόμοις, ἀπ̀ὸ δοξολογίας ἀρξάμενοι, ⁊ εἰς τ̀ὸν τελευτ̃ῶντες, κ̀ μ̃ετ̀ὰ τ̀ὸν τελευτ̀ὸν τ̀ὸν αὐτ̀ὸν ποιμαίζοντες πάλιν. δι᾽ τί λέγουσι· δόξα σοι Κύριε, δόξα σοι ἅγιε, δόξα σοι Βασιλεῦ, ὅτι ἔδωκας ἡμ̃ῖν βρώματα εἰς εὐφροσύνην. οὐδὲ γ̀ὰρ τ̀ὸν τ̃ῶν μεγάλων μόνον, ἀλλ̀ὰ κ̀ τ̀ὸν τ̃ῶν μικρ̃ῶν δεῖ εὐχαριστεῖν. εὐχαριστοῦσι δ᾽ κ̀ τ̀ὸν τ̃ύπον, καταχωννύοντες τ̀ὸν τ̃ῶν Μανιχαίων αἵρεσιν, κ̀ ὅσοι τ̀ὴν πρ̃ῶτον ζωὴν πονηρ̀ὰν εἶ᾽ λέγουσιν. ἵνα γ̀ὰρ μὴ δι᾽ τ̀ὴν ἄκρατον φιλοσοφίαν κ̀ τ̀ὴν ὑπερφυ῀ῆ τ̃ῆς γαστρ̀ὸς ὑποπτεύσῃς ταῦτ̀ὰ ὡς τ̀ὰ σῖτα βδελυττομένων, ὅ᾽ ταῦτ̀ὰ ἐκείνων τ̃ῶν ἀπαγχονιζόντων ἑαυτ̀ούς, δι᾽ τ̃ὰς εὐχ̃ὰς σε παιδεύοισιν, ὅτι οὐ βδελυττόμενοι τ̀ὰ κτίσματα τ̃οῦ Θεοῦ τ̃ῶν πλειόνων ἀπέχονται, ἀλλ̀᾽ ἡ φιλοσοφίαν ἀσκοῦντες. κ̀ ὅρα πῶς ἀπ̀ὸ τ̃ῆς εὐχαριστίας τ̃ῶν ἤδη δοθέντων, κ̀ ταῦτ̀ὰ τ̀ὰ μείζονα δυσωπο῀ῦσι, κ̀ οὐ μόνον ὅτι τ̀ὰ βιωτικ̀ὰ, ἀλλ̀ὰ κ̀ ἀναβαίνουσι πάλιν τ̀ὸν οὐρανοὺς, κ̀ φασι· ⁑ πλ῀ῆσον ἡμ̃ᾶς πνεύματος ἁγίου. οὐδὲ γ̀ὰρ ὅσ῀ιν εὐδοκιμεῖν, ὡς χρὴ, μὴ πλη- Η. πλήρωσον
ρωθέντα τ̃ῆς χάριτος ἐκείνης· καθάπερ ὀκ ἔστι γλυκαίνειν τι ποιῆσαι ἡ μέλι, μὴ τ̃ῆς τ̃οῦ Χριστοῦ ῥοπ̃ῆς ἀπολαύσαντα. ὥσπερ οὖν εἰπόντες, ἵνα πειστεύωμεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπήγαγον, ἐν Χριστῷ Ιησοῦ· οὕτω κ̀ ἐνταῦθα λέγουσι, πλ῀ῆσον ἡμ̃ᾶς πνεύματος ἁγίου, ἵνα Η. εὐαρεστοῦντες
εὑρεθῶμεν ἐνώπιόν σου ⁑ εὐαρεστήσαντες, κ̀ μὴ ἀχθομένου. οὐ γ̀ὰρ μέλει ἡμ̃ῖν τ̃ῆς παρ̀ὰ τ̃ῶν πολλ̃ῶν αἰσχύνης, φησίν· ἀλλ̀᾽, ὅσα ἂν ⁂ εἴπωσιν ⁂ ἀν̀ὴθροι πρὸς ἡμ̃ᾶς γελῶντες, ὀνειδίζοντες, οὐδὲ ἐπιστρεφόμεθα· ὁ δὲ ἀγὼν ἡμ̃ῶν ἅπας, ὥστε μὴ ὅτε αἰσχυνθῆναι. ὅταν ὄ᾽ ταῦτα εἴπωσι, κ̀ τ̀ὸ πυρὸς ἐπεισάγωσι ποταμὸν, κ̀ τ̀ὰ ἑρπετ̀ὰ κ̀ τ̀ὰ βρυχεῖα. ὀκ εἶπον, ἵνα μὴ καταισχυνθῶμεν, ἀλλ̀᾽ ἵνα μὴ αἰσχυνώμεθα. τ̃οῦτο γ̀ὰρ ἡμ̃ῖν πολὺ φοβερώτερον τεέννης, τ̀ὸ δόξαι ποσὶ κεχρουκέναι τ̀ὸν δεσπότην. ἀλλ̀᾽ ὅπ῀ῃ τ̀ὸν πολλ̀ὸν τ̀ὸ φοβ῀ῆ τ̃οῦτο κ̀ παχυτέρους, ἐπάγωσιν· ὅτε ἀποδίδωσ ἑκάστῳ κ̀ τ̀ὰ ἔργα αὐτ̃ῶν. εἶδες ἡλίκα ἡμ̃ᾶς ὠνήσαν ⁂ ξένοι κ̀ πάροικοι ὄ᾽τοι, ⁂ τ̃ῆς ἐρήμου πολίται· μ̃ᾶλλον ὄ᾽ ⁂ τ̃ῶν ἀστικ̃ῶν πολίται; ἡμεῖς μ̀ὲν γ̀ὰρ τ̃ῶν ἀστικ̃ῶν ξένοι, πολίται ὄ᾽ τ̃ῆς γῆς· ⁑ ὅπου ὄ᾽ τοίνυν τίον. μ̃ετ̀ὰ ὄ᾽ ⁂ ὕμνον τοιοῦτον πολλ̃ῆς ἐμπλησθέντες κατανύξεως κ̀ θερμ̃ῆς κ̀ πολλ̃ῶν δακρύων, ὥστε ὑπ̀ὸ τ̀ὸν ὕπνον βαδίζουσι, τοσ̃οῦτον ἐπιγνόντες, ὅσον μικρὸν ἀναπαύσασθ᾽· κ̀ πάλιν ταῖς νυκτὶ ἡμ̀έρας ποιοῦσιν, ὀν ἐυχαριστίας κ̀ ⁑ ὑμνῳδίας δι᾽άγοντες. ὀκ ἄνδρες ὄ᾽ μόνον, ἀλλ̀ὰ κ̀ Η. ψαλμῳδίαις
γυν̃αῖκες ταύτην ἀσκοῦσι τ̀ὴν φιλοσοφίαν, τ̀ὴν ἀληθεστάτην τ̃ῆς φύσεως τ̃ὴν ποικιλίαν τ̃ῆς ποθουμένης νικ̃ώσας. αἰσχυνθῶμεν τοίνυν τ̀ὴν ἐκείνων αὐτονοίαν ⁂ αὐτ̀ὸν ἡμ̃ᾶς, κ̀ παυσώμεθα τοῖς πρ̃ῶτοι ποσὶ κεχτικ̀ότες, τ̃ῇ σκι᾽ᾷ, τοῖς ὀνείρασι, τ̃ῷ κάπνῳ. κ̀ γ̀ὰρ τ̀ὸ πλέον τ̃ῆς ζωῆς ἡμ̃ῶν ὀν ἀναισθησίᾳ. ἥ τε γ̀ὰρ ποσ̀ὸτης ἡλικία πολλ̃ῆς ἐμ̀ὶ τ̃ῆς ἀνοίας· ἡ ὄ᾽ ποσὶς τ̀ὸ γ̃ῆρας ὁδεύουσα πάλιν πᾶσαν τ̀ὴν ὀν ἡμ̃ῖν αἴσθησιν καταμβράνει, κ̀ ὀλίγον δεῖ τ̀ὸ μέσον τ̀ὸ δωδέκατον μ̃ετ̀ὰ αἰσθήσεως πεφυῆς ἀπολαύσας· μ̃ᾶλλον ὄ᾽ οὐδὲ ὀκτὼ καθαρ̀ὸς τ̀ὸν μετ̀έχει, μυρίων φροντίδων ⁊ πόνων λυμαινομένων ⁑ αὐτ̀ὸν. δι᾽ * ὥσπερ κελαδοῦσ᾽ ἀκίνητα ⁊ ἀ- Η. αὐτῷ. κ̀
θάνατα ζητήσωμεν ἀγαθὰ, κ̀ τ̀ὴν ζωὴν τ̀ὴν οὐδέποτε γ̃ῆρας ἔχουσαν. ἔστι γ̀ὰρ κ̀ τ̀ὴν πόλιν οἰκοῦντα, τ̀ὴν τ̃ῶν μοναχ̃ῶν φιλοσοφίαν ⁑ ζηλώσας. ἔστι κ̀ γυν̃αῖκα ἔχοντα, κ̀ ὀν οἰκίᾳ τρεφόμενον κ̀ ⁑ εὔχεσθαι κ̀ νηστεύειν κ̀ κατάμενον θαι. ἐπεὶ ⁊ ⁂ ὧδε τ̀ὸ ἀρχαῖον ⁑ τοὺς τ̀ὸ ἀποστόλων Η. ζηλῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποστόλων κατηχηθέντες τὰς μὲν πόλεις φύγωσι, τὴν δὲ τὰς ἐρημίας κατειληφότων τὴν ἀλήθειαν ἐπεδείκνυντο· καὶ ἕτεροι δὲ πάλιν ἐργαστηρίων προεστηκότες, ὡς Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας. καὶ ⓐ προφῆται δὲ πρῶτοι καὶ χιλιάρχας εἶχον καὶ οἰκίας, ὡς ὁ Ησαΐας, ὡς ὁ Ιεζεκιήλ, ὡς ὁ μέγας Μωϋσῆς, καὶ σαφὲς ἀντεῦθεν εἰς ἀρετὴν προβεβλήσαν. τοῦτος δὴ καὶ ἡμᾶς ζηλώσαντες, ἀφ' ἁπάντων ἐκκρεμησώμεθα τοῦ Κυρίου, ἀφ' ἁπάντων ὑμνῶμεν αὐτὸν, καὶ σωφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐπιμελώμεθα, καὶ τὸν ἐν ταῖς ἐρημίαις φιλοσοφίαν εἰς τὰς πόλεις εἰσαγάγωμεν· ἵνα καὶ τοῦ Θεοῦ εὐαρέστοι, καὶ τοῖς μὲλλουσι δόκιμοι φανῶμεν, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτυχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ [Θεῷ καὶ] πατρὶ δόξα, τιμὴ καὶ μεγαλοπρέπεια, ἅμα τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. ἐρήμους

χ. φανησόμεθα,

χ. χρόνοις,

χ. τοῦ

Ομιλ. νε. 28 ΑΜΗΝ, ΑΜΗΝ, ΛΕΓΩ ΥΜΙΝ, ΕΙΣΙ ΤΙΝΕΣ τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι ⓦ τὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

Πειδὴ πολλὰ περὶ κινδύνων διελέξατο καὶ θανάτου καὶ τοῦ πάθους τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τῆς τῶν μαθητῶν σφαγῆς, καὶ τὰ αὐχηρὰ ἐπέταξεν ἀκριβῆ· καὶ τὰ μὲν ἐν τῷ παρόντι βίῳ καὶ ἐν χερσὶ, τὰ δὲ ἀγαθὰ ἐν ἐλπίσι καὶ προσδοκίαις· οἷς δὲ, σώζειν τὸν ψυχὴν δεῖ ἀπολλύοντας αὐτήν· καὶ ἔρχεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· τὸ ἀποδιδόναι τὰ ἕκαστα· βουλόμενος δὲ τὸν ὄχλον αὐτῶν πληροφορῆσαι, καὶ δεῖξαι, "τί ποτέ ἐστιν ἡ δόξα ἐκείνη, μεθ' ἧς μέλλει περιβάλλεσθαι, ὡς ἐγχωρεῖν ἐν ἀνθρώποις μαθεῖν καὶ τὸ ⓦ παρόντα βίον, δείκνυσιν ἀνθρώποις καὶ ἀποκαλύπτει τοῦτον· ἵνα μήτε ὅπου τὰ οἰκεῖα θανάτῳ μήτε ὅπου τὰ τοῦ δεσπότου λοιπὸν ἀλγῶσι, καὶ μάλιστα Πέτρος ὀδυνώμενος. καὶ ὅρα τί ποιεῖ. περὶ γεέννης καὶ βασιλείας σκληρᾶς (τὰ γὰρ εἰπεῖν, ὁ θυρεὸς τὸν ψυχὴν ἀνθρώπου ἀπολέσει αὐτὸν, καὶ ὃς δ' ἀπολέσει αὐτὴν ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτόν· καὶ τὰ εἰπεῖν, ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὸ πρᾶξιν αὐτοῦ, ἀμφότερα τοῦτα ἐδήλωσε) περὶ ἀμφοτέρων τοίνυν εἰπὼν, τὴν μὲν βασιλείαν τῇ ὄψει δείκνυσι, τὴν δὲ γέενναν οὐκ ἔτι. τί δήποτε; ὅτι εἰ μὲν ἄλλοι τίνες ἦσαν παχύτεροι, δυναγκαῖον καὶ τοῦτο ἦν· ὅτῳ δὲ οὗτοι δόκιμοι καὶ εὐγνώμονες, ἀπὸ τῶν χειροτέρων αὐτοῖς ἀνάγκη. οὐ σκοπὸς τοῦτο δὲ μόνον δείκνυσι τοῦτο, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτῷ τοῦτο [μᾶλλον] προεπωδέστερον ἦν. οὐ μὴν οὐδὲ ἀκριβὲς προσέχει τὸ μέρος, ἀλλ' ἔστιν ὅπου καὶ τὸν ὄψιν αὐτὰ φέρει τὰ σχήματα τῆς γεέννης, ὡς ὅταν τοῦ Λαζάρου τὴν εἰκόνα εἰσάγῃ, καὶ τοῦ ἑκατονταετοῦς ἀναισθησίαν ἀπαιτήσαντος μνημονεύῃ, καὶ τοῦ πλουσίου ἐνδεδυμένου ἱμάτια, καὶ ἑτέρων πλειόνων.

χ. ἐρήμαις

χ. φανησόμεθα

χ. κράτος,

χ. τοῦ

χ. πῶς ποτὲ

χ. αὐτὸ

Λουκ. ιε. Ματθ. ιη. Ματθ. κϛ.

κζ ιζ. 1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην.

Ετερος δέ τις φησιν, οὐκ ἀνυπούργητος τούτῳ, ἀλλὰ καὶ σφόδρα χαλεπῶν. ὁ μὲν γὰρ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐφθέγξατο, καὶ ἐκείνην καθ' ἣν ἀνήγαγε, εἶπεν· ὁ δὲ τὰ μεταξὺ τούτων μόνον. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς ὁ Ματθαῖος φιλόσοφος, οὐκ ἀποκρυπτόμενος τὰς ἑαυτοῦ προσπαθείας. τοῦτο δὲ καὶ ὁ Ιωάννης πολλαχοῦ ποιεῖ, καὶ ἐξαίρετα τοῦ Πέτρου ἐγκώμια μετὰ πολλῆς ἀναγράφων τῆς ἀληθείας. βασκανίας γὰρ καὶ δόξης κενῆς πολὺ κατωτέρω ἦν ὁ τῶν ἁγίων τούτων χορός. λαβὼν τοίνυν τοὺς χρυσαφίους, Αναφέρει εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν·

2 Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ ὅ

ϗ ἱμάτια αὐτ῀ γέγονε λευκά, ὡς ὁ φῶς: 3 Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς ϰαὶ Ἠ-
λίας συλλαλοῦντες μετ᾽ αὐτ῀.

Διὰ τί τούτους προλαμβάνει μόνους; ὅτι τῶν ἄλλων ἦσαν ὑπερέχοντες. ϗ ὁ μὲν Πέτρος ἐκ τῆς
σφόδρα φιλεῖν αὐτὸν ἐδήλου τὸν ὑπερχόμενον· ὁ δὲ Ἰωάννης ἐκ τοῦ σφόδρα φιλεῖσθαι· ϗ ὁ Ἰάκωβος Πρκ. ιβ. α.β.
ϗ ἀπὸ τῆς ἀποκρίσεως, ἣν ἀπεκρίνατο μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ λέγων, δυνάμεθα πιεῖν τὸ ποτήριον·
οὐκ ἀπὸ τῆς ἀποκρίσεως ἓν μόνον, ἀλλὰ ϗ ἀπὸ τῶν ἔργων, τοῦ τε ἄλλων, ϗ ἀφ᾽ ὧν ἐπλήρωσεν ἅπερ
Ἰ. μιχάλιον εἶπεν. οὕτω γὰρ ἦν σφοδρὸς ὁ βαρὺς Ἰουδαίοις, ὡς ϗ τὸν Ἡρῴδην τοῦτον δωρεὰν μεγίστην
νομίσαι κερδήσασθαι τοῖς Ἰουδαίοις, εἰ ἐκεῖνον ἀνέλοι. διὸ πάντα μὴ εὐθέως αὐτοὺς ἀνάγει· ὥ-
* αὐτῷ σπερ μηδὲν παθεῖν ἀνθρώπινον τοὺς λοιποὺς μαθητάς. Διὰ τοῦτο οὐδὲ τὰ ὀνόματα *λέγει
τῶν αἰτίαν μηνόντων. ϗ γὰρ σφόδρα ἀνεθυμήσαν ὁ οἱ λοιποὶ ἀκολουθήσαντες, τὸ ἀποδειγ-
μα μέλλοντες τῆς δόξης ἐκείνης ὁρᾶν, ὁ ἤλγησαν ἀνώς, ὡς προφθάντες. Εἰ γὰρ ϗ σωμα-
τικώτερον τοῦτο ἐδείκνυ, ἀλλ᾽ ὅμως πολλὴν ἐπεθυμίαν τὸ θεώραμα εἶχε. Τί δήποτε
οὖν ϗ προλέγει; ἵνα βέλτιον μάθητε οἱ τὴν θεωρίαν ἠγώνται, ἀφ᾽ ὧν προεῖπε, ϗ σφο-
δρότερος ἐν τῇ τῶν ἡμερῶν ἀριθμῷ τῆς ἐπιθυμίας ἐμπληθέντες, ὥστε νηφούσῃ ϗ μεμε-
λημμένῃ τῇ διανοίᾳ θεάσασθαι. Τίνος ἕνεκεν ϗ Μωϋσῆν ϗ Ἠλίαν εἰς μέσον ἄγει;
πολλὰς ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν αἰτίας· ὁ θεωρήσαντι μὲν τοῦτο, ὅτι ἐπὶ ὁ ὄχλοι ἔλεγον, ὁ μὲν
Ἠλίαν, ὁ δὲ Ἱερεμίαν, ὁ ἢ ἕνα τῶν ἀρχαίων προφητῶν, τοῦτο χρυσᾶς ἄγει, ἵνα τὸ μέ-
σον ϗ ἀντεύθεν ἴδωσι τῶν δούλων ϗ τὰ διαστήματα, ϗ πόσῳ καλῶς ἐπηνέθη
Ἰ. ἕτερον Πέτρος ὁμολογήσας αὐτὸν υἱὸν Θεοῦ. μετ᾽ ἐκείνου δὲ ἦν ἕτερον ἐστὶν εἰπεῖν. ὅπερ γὰρ συν-
Ἰ. πῦ εχῶς ἀνεκάλουν αὐτῷ τὸ προλαμβάνειν τὸν νόμον, ϗ βλάσφημον αὐτὸν εἰ ἐνόμιζον, ὡς στε- Ιωαν. ιβ. ιε.
ρεολζόμενον δόξαν ὑ προσηκούσαν αὐτῷ τῷ τῶν παίδων, ϗ ἔλεγον, Οὗτος οὐκ ἔστιν ὁ τοῦ
Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον ὑ τηρεῖ· ϗ πάλιν, Περὶ καλοῦ ἔργου ὑ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ Ιωαν. ι. λγ.
βλασφημίας, ϗ ὅτι ἀνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν· ἵνα δειχθῇ ὅτι βασκανίας ἀμ-
φότερα ἐγκλήματα, ϗ ἑκατέρων τούτων ὄντων ἀδύνατος, ϗ ὅτε νόμιμα προλάβοις τὸ νο-
μοθέτην, ὅτε δόξης στερεισμὸς τῆς μὴ προσηκούσης, τὸ λέγειν ἑαυτὸν ἴσον τῷ πατρί, οὐδὲ
Ἰ. Μωϋσεῖ ἐν ἑκατέρῳ λάμψαι τῶν τούτων εἰς μέσον ἄγει. ϗ γὰρ Μωϋσῆς ⓦ νόμον ἔδωκε, ϗ ἠ-
δυνήθητο λογίσασθαι Ἰουδαῖοι, ὅτι οὐκ ἀνθρώπου ἦν τοιούτου πατρόθυτον αὐτόν, ὡς ἐνόμιζον, ὅθ᾽ ἁνὴρ
προλαμβάνοντα αὐτὸν ϗ τῷ πεφύκοτι πολέμιον ὄντα ἐπεφάνην ἀνθρ. ϗ ἡ Ἠλίας δὲ ὑπὲρ τῆς
δόξης ἀνθρ τοῦ Θεοῦ ἐζήλωσε, ϗ οὐκ ἀνθρ, εἰ ἀνθρώπου ἦν, ϗ Θεὸν ἑαυτὸν ἐλεγεν, ἴσον ἑαυτὸν ποι-
ῶν τῷ πατρί, μὴ ὢν ὅπερ ἔλεγε, μηδὲ προσηκόντως τοῦτο ποιῶν, πῶς ἔστι ϗ αὐτὸς ϗ ὑπ᾽ ἠ-
κουσεν. ἔστι δὲ ϗ ἑτέραν αἰτίαν εἰπεῖν μετὰ τῶν εἰρημένων. ποίαν δὴ ταύτην; ἵνα μά-
θωσιν, ὅτι ϗ θανάτου ϗ ζωῆς ἐξουσίαν ἔχει, ϗ τῶν ἄνω ϗ κάτω κρατεῖ, διὰ τοῦτο ϗ τὸν
Ἰ. τετάρτην τετελευτηκότα, ϗ ⓦ τὸν ἐσόμενον τοῦτο παῦσαι ἐν μέσον ἄγει. τὴν δὲ πέμπτην αἰτίαν
(πέμπτη γὰρ αὕτη ὅτι προς τοὺς εἰρημένους) ϗ αὐτὸς ὁ εὐαγγελιστὴς ἀπεκάλυψε. τίς δὲ
ἐστὶν αὕτη; δεῖξαι τοῦ σταυροῦ τὴν δόξαν, ϗ προλαμβάνεσθαι τὸν Πέτρον ϗ ἐκείνους δε-
δοικότας τὸ πάθος, ϗ ἀναζῆσαι αὐτοὺς τὰ φοβήματα. ϗ γὰρ ἀναλισκόμενοι οὐκ ἐσίγων,
Ἰ. ἔξοδον, ἀλλ᾽ ἐλάλουν, φησί, τὴν δόξαν, ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ, τοῦτ᾽ ἔστι, τὸ πάθος Λουκ. θ. λα.
ϗ τὸν σταυρόν· οὕτω γὰρ αὐτὸ καλοῦσιν ἀεί. ὑ τοῦτο δὲ μόνον αὐτοὺς ἐλύπησεν, ἀλλὰ ϗ αὐτὴ
τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρῶν, ἣν μάλιστα πᾶς αὐτῶν ἐζήτει. ὅπερ γὰρ εἶπεν, Εἴ τις θέλει ὀπίσω
μοῦ ἐλθεῖν, ἀρνήσασθω ἑαυτὸν αὐτῷ, ϗ ἀκολουθείτω μοι, οὐκ μυριάκις ἀποθανόντας ὑπὲρ
τῶν τοῦ Θεοῦ δογμάτων ϗ δόγμα τὸ πιστευθέντος αὐτοῖς, τούτους εἰς μέσον ἄγει. ϗ γὰρ τούτων
ἕκαστος τὴν ψυχὴν ἀπολέσας, εὗρεν αὐτήν. ϗ γὰρ ϗ πρὸς τυράννους ἕκαστος ἐπαρρησιά-
σατο· ὁ μὲν πρὸς τὸν Αἰγύπτιον, ὁ δὲ πρὸς τὸν Ἀχαάβ, ϗ ὑπὲρ ἀγνωμόνων ἀνθρώπων ϗ
ἀπειθῶν· ϗ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν πρὸς αὐτῶν σωζομένων εἰς τὸ μὴ τῶν ἑκάτων ἡμᾶς κίνδυνον·

ϗ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὴ ἕκαστος αὐτῶν εἰδωλολατρείας ἀπαλλάξαι βυλόμενος, ἓ ἕκαστος αὐτ῀ ἰδιώτης ὢν, ὁ μὲ γὰρ βραδύγλωσσος ἢ ἰσχνόφωνος, ὁ δ᾽ ἓ αὐτὸς ἀγρικότερον δρακείλθυος· καὶ ἀκλημοσιώτης δ᾽ πολλὴ πρ᾽ ἑκατέρων ἡ ἀκρίβεια. ὅτε γὰ Μωϋσῆς τι σκέκτητο, ὅτε Ηλίας. τί γὰ εἶχε πλέον τῆς μιλωτῆς; ἢ ζώνα ἐν τῇ παλαιᾷ, ἢ σὰ χρὴν τοσαύτην λαβόντες σημείων. Εἰ γὰ ἢ θάλατταν ἔχετε Μωϋσῆς, ἀλλὰ ἢ Πέτρος ὅτι τῆς ὑγρᾶς ἐβάδισε, ἢ ὄρη μεταθεῖναι ἰσχὺς ἐῶ, ἢ νοσήματα σωμ᾽ διώρθου πάντοδαπά, ἢ δαίμονας ἤλασεν ἀγρίους, ἢ σκιᾷ σώματος τὰ μεγάλα σκήνα ἐθαυματούργ τερέστια, ἢ πὼ οἰκυμθύλιω μετέσησεν ἅπασαν. Εἰ ὃ ἢ Ηλίας νεκρὸν ἀνέστησεν, ἀλλ᾽ ὅτοι μυρίους, ἢ ζώντα μηδέπω πνεύματος καταξιωθέντες. ἀγὰ τοίνυν ἓ δρᾶτε τοῦτο εἰς μέσον. ἐβούλετο γὰ αὐτὸς ἢ ὁ δημαγωγικὸν ὃ ἐκείνων ζηλῶσαι, ἢ ὁ βύτονον ἢ ὁ ἀκαμπῆ, ἢ ἡμέας ὑπείκεις τ᾽ Μωϋσέα, ἢ ζηλωτὰ τ᾽ Ηλίου, ἢ κηδεμονικοὺς ὁμοίως. ὁ μὲ γὰ λιμὸν τειᾶν ἐπ᾽ ἰώβ ἐνεγκε ἐξ ὀρ᾽ δρᾶ δῆμον Ἰσδαϊκόν· ὁ δ᾽ ἔλεγε, Εἰ μὲ ἀφῆς αὐλοῖς τοῦ ἀμπτίου, ἄφες· ἐπεὶ, κἂν μὲ ἀξαλείψῃς ἐκ τῆς βίβλου, ἢς ἔγραψας. τούτων δ᾽ ἁπάντων ἀνεμίμνησκε δρᾶ τῆς ὀψεως. ἢ γὰ ἐν δόξῃ αὐτοῦ ἤμαλλον, ὐχ ἵνα μίσει τούτων σῶσιν, ἀλλ᾽ ἵνα ἢ ὑπερβαίνωσι τὰ σκάμματα. ὅτε γοῦν εἶπον· Εἴπωμθυ πῦρ καταβῶναι ἐκ τοῦ ὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσαν Ηλία ὡς τοῦτο πεποικότος, φησίν· οὐκ οἴδατε ποίου πνεύματός ἐστε, εἰς ἀνέξικακίαν αὐλοὺς ἀλείφων δρᾶ τῆς κ᾽ ὃ χρῖσμα διαφορᾶς. καὶ μή τις ἡμᾶς νομιζέτω καταγινώσκειν Ηλίου, ὡς ἀτελεῖς. ὑ τοῦτο φαμθυ. ἢ γὰ σφόδρα τέλειος ἰῶ, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς χαμεγῖς ὢν ἑαυτ᾽, ὅτε παιδικωτέρα ἡ τῶν ἀνθρώπων δρᾶνοια ἰῶ, καὶ ζώντης ἐδέοντο τ᾽ παιδαγωγίας. ἐπεὶ ἢ Μωϋσῆς κ᾽ τοῦτο τέλειος ἰῶ· ἀλλ᾽ ὅμως κἀκείνου πλέον ἀπαιτοῦνται ὑμᾶς τοι. Ἐὰ γὰρ μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλέον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, ὑ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴ βασιλείαν τῶν ὐρανῶν. ὑ γαρ εἰς Αἴγυπτον εἰσῆσαν, ἀλλ᾽ εἰς τὴ οἰκυμθύλιω ἅπασαν χαλεπώτερον Αἰγυπτίων δραπετεύσαντες· οὐδὲ τῷ Φαραὼ δραλεξόμθυοι, ἀλλὰ τῷ διαβόλῳ πυκλεύοντες, αὐτῷ τῷ τῆς κακίας τυράννῳ. καὶ γὰρ ἀγὼν ἰῶ αὐλοῖς κἀκεῖνον δῆσαι, ἢ τὰ σκεύη αὐτ᾽ δρπάσαι πάντα. καὶ ταῦτα ἐποίουν ὑ θαλάττην ῥηγνύοντες, ἀλλὰ βυθὸν ἀσεβείας δρᾶ τῆς ῥάδυ τῆς Ιεσαὶ πολλῷ χαλεπώτερα κύματα ἔχοντα. ὅρα γοῦν πόσα ἐφόβει τοὺς ἀνθρώπους, θανάτου, πενία, ἀδοξία, τὰ μυρία πάθη. καὶ μάλλον ταῦτα ἔτρεμον, ἢ τὸ πέλαγος ὅτε σκήνο Ⓖ Ιουδαῖοι· δὴ ὅμως ἁπάντων τούτων ἔπεισεν αὐλοὺς καταπολεμῆσαι, ἢ ὥσπερ δρᾶ ξηρᾶς δραβαίνειν μ᾽ ἀσφαλείας ἁπάσης. ὥσθ᾽ ταῦτα τοίνυν ἅπαντα αὐτοῦ ἀλείφων, πρ᾽ήγατε τοὺς ἐν τῇ παλαιᾷ λαμβάνειν. τί οὖν ὁ Πέτρος ὁ θερμός;

4 Καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶ). Ἐπειδὴ γὰρ ἤκουσεν, ὅτι δρᾶ αὐτὸν εἰς τὰ Ιεροσόλυμα ἀπέρχεσθαι καὶ παθεῖν, δεδοικὼς ἔτι ἢ τρόμων ὑπὸ αὐτ᾽ ἢ μ᾽ τοῦ ὄχλου πάντοθεν, ὥσθ᾽ εἰσελθεῖν μὲ ἢ εἰπεῖν ὃ αὖθ᾽ τοῦτο ὑ τολμᾷ πάλιν, ὅτι ἵλεώς σοι· ἀπὸ ὄ τοῦ φόβου ἐκείνου τὰ αὐτὰ πάλιν αἰνίττεται δι᾽ ἑτέρων ῥημάτων. ὅπ᾽ γὰρ εἶδεν ὄρος ὃ πολλῷ τοῦ ἀναχώρησιν ὃ τοῦ ἐρημίαν, ἐνόησεν ὅτι ἔχει πολλὴν ἀσφάλειαν τ᾽ ἀπὸ ὑ τόπου· ὑ μόνον ὄ τοῦ ἀπὸ τοῦ τόπου, ἀλλὰ ὃ ὑ μηκέτι ἀπελθεῖν αὐτὸν εἰς τὰ Ιεροσόλυμα. βύλε᾽ γὰρ αὐτὸν ἐκεῖ ἶ) διατελεῖν· δι᾽ ἢ σκηνῶν μέμνηται. Εἰ γὰρ τοῦτο ἠθέλετο, φησίν, οὐκ ἀναβησόμθυα εἰς τὰ Ιεροσόλυμα. Εἰ ὃ μὴ ἀναβαίνομθυ, οὐκ ἂν ἀποθανοῦμαι. ἐκεῖ γὰρ ἔφη τοῦ γραμματεῖς ὑπομεῖναι αὐτ᾽. ἀλλ᾽ ὅτω μὲ οὐκ ἐτόλμησεν εἰπεῖν· ταῦτα ὃ βυλόμθυος κατασκευάσαι, ἔλεγε σὺ ἀσφαλείᾳ, καλόν ἐστιν ἡμᾶς σὺ ταῦτα ἶ), ἐνθα ἢ Μωϋσῆς πρ᾽ἐστι ἢ Ηλίας, Ηλίας ὁ ὅτι τοῦ ὄρους πῦρ κατενεγκών, ἢ Μωϋσῆς ὁ εἰς Ⓦ νόφον εἰσελθὼν καὶ τῷ Θεῷ διαλεχθείς· καὶ ὑδεὶς οὐδὲ ἑστηκὼς ἐνθα ἐσμέν. εἶδες Ⓦ θερμὸν ἐρασὴν τοῦ Χριστοῦ; μὴ γὰρ δι᾽ τοῦτο ζήτει, ὅτι οὐκ ἰῶ ἐξεπασμένος ὁ ζῆλος τῆς παραβλήσεως, ἀλλ᾽

ὅπως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅπως θερμὸς ἰῶ, πῶς ἀδιενοήτο * τὸ Χριστοῦ. ὅτι γὰρ οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῆς τοσοῦτον πρέμων ζωῦ- * ὑπὲρ
πα ἐλεγεν, ἡνίκα αὐτὴ ⟨ω⟩ ἐσώμυον ἀποθνήσκειν ἠμελλούσε θάνατον ἢ τίνι ἔφοδον, ἄκουσον τί φησι· τὴν
ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. Καὶν δέῃ με σοὶ σὺν ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὅρα δὲ Μαρ.ιδ'.λα.
πῶς καὶ ἐν μέσοις αὐλῆις τοῖς κυνηγίοις παρεβάλλετο. τοσοῦτον χρόνον ἀδιεκρῶτος διῆγε δ'
μόνον οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ ἢ τὴν μάχαιραν ἀπαξάμενος ὁ ὠλίον ἀπέκοψε τοῦ δούλου δ' ἀρ-
χιερέως. ὅπως δ' ὁ καθ' ἑαυτὸν ἐσκόπει, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου ἔτρεχεν. Εἶτα δηλῶν
ἀποφορτικῶς ἐφ' ἑτέρᾳ, ὅπλαμβάνεται ἑαυτῆς, ὡς ἐννοήσας μὴ πάλιν ὅπλιμηθῆ, φησιν·

Εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωϋσεῖ μίαν, καὶ Ηλίᾳ μίαν.

Τί λέγεις, ὦ Πέτρε; ἵνα τοσοῦτον μικροῦ τῶν δούλων αὐτὸν ἀπήλλαξας; πάλιν μετὰ τῶν δού-
λων αὐτὸν ἀριθμεῖς; Εἶδες πῶς σφόδρα ἀτελὴς ἦσαν τοσοῦτον ἔτι ἑαυτοῦ, Εἰ γὰρ ἢ ἀπεκά-
λυψεν αὐτῷ ὁ πατήρ, ἀλλ' ἵνα διϊσχυρίσηται τὴν ἀποκάλυψιν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀγωνίας
ἐταράχθη, οὐχὶ ταύτης ἧς εἶπεν μόνης, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας τῆς ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐκείνης. ⟨ι⟩
ζητῶ ἕτερόν διαπελεύσαι τοῦτο δηλοῦντες, ἢ ὃ συλλογιζόμενον αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὧν ἧς ζητῶ-
τα ἐφθέγξατο, ἀπὸ τῆς ἀγωνίας ἐκείνης δεικνύοντες γεγονῆσθαι, ἔλεγεν, ὁ μὲν Μαρκος· Οὐκ Μαρ. θ.ς.
οἶδε γὰρ τί λαλήσῃ, ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο· ὁ δὲ Λουκᾶς, μὴ ὃ εἰπεῖν, τρεῖς σκηνὰς Λουκ. θ.λγ.
ποιήσωμεν, ἐπήγαγε, Μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. Εἶτα δηλοῖ ὅτι πολλῷ καλείχετο φίλῳ ⟨ω⟩ αὐτὸς ἢ
⟨ι⟩ λοιποί, φησι· βεβαρημένοι ἦσαν ὕπνῳ· ἀφιχνηθρήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ,
ὑπνοῦ ἐνταῦθα καλεῖ ⟨ω⟩ πολλὰ κρεῖττον τὸν ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐκείνης αὐτοῖς ἐγκοιμώμενον. κα-
θαιρεῖ γὰρ ὀφθαλμοὶ ἐξ ὑπερβαινούσης λαμπηδόνος σκοτοῦνται, οὕτω καὶ τότε ἔπαθον. καὶ γὰρ
δὴ νυξὶ ἦσαν, ἀλλ' ἡμέρα, καὶ ὃ τῆς αὐγῆς ὑπερέσχεν ἐκάρη τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀσθένειαν.
τί οὖν; αὐτὸς μὲν οὐδὲν φθέγεται, οὐδὲ Μωϋσῆς, οὐδὲ Ηλίας· ὁ δ' ἁπάντων μείζων καὶ ἀξι-
οπιστότερος ὁ πατὴρ φωνὴν ἀφίησιν ἐκ τῆς νεφέλης. Τί φησὶν ἐκ τῆς νεφέλης; ἔνυπνος ἀεὶ
φαίνεται ὁ Θεός. Νεφέλη γὰρ καὶ γνόφος κύκλῳ αὐτοῦ· καὶ πάλιν, Ὁ τιθεὶς νέφη τὸν ἐπίβασιν Ψαλμ.ξπ.δ.
αὐτοῦ· καὶ πάλιν, Κύριος καθήσεται ἐπὶ νεφέλης κούφης· καὶ, Νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτὸν ἀ- Ψαλμ.ρχ.γ.
πὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· ὡς, Ὡς ὑπὸ αἰθέρος ἐρχόμενος ἐπὶ τῶν νεφελῶν. ἵν' οὖν πι- Πρεξ.α.θ.
στεύσωσιν ὅτι τοῦ Θεοῦ ἡ φωνὴ φέρεται, ἐκ τοῦδε ἔρχεται· καὶ ἡ νεφέλη ἡ φωτεινή. Δαν. ζ.ιγ.

Ἐπὶ γὰρ αὐτοῦ λαλοῦντος, φησιν, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ φω-
νὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.

Οταν μὲν γὰρ ἀπειλῇ, σκληρὸν δείκνυσι νεφέλιον, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ Σινᾶ. Εἰσῆλθε γὰρ, Εξοδ. κδ. ιη.
φησιν, εἰς τὸν νεφέλιον καὶ εἰς ⟨ω⟩ γνόφον ὁ Μωϋσῆς, καὶ ὡς ἀτμὶς, οὕτως ἐφέρετο ὁ καπνός.
καὶ ὁ τραχὺς φησὶ τότε τῆς ἀπειλῆς αὐτοῦ Ἀβακούμ, Σκολιὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις Ψαλμ.ιζ.ιγ.
ἀέρων. ἐνταῦθα δὲ, ὅπου οὐ φοβῆσαι ἐβούλετο, ἀλλὰ διδάξαι, νεφέλη φωτεινή. καὶ ὁ μὲν
Πέτρος ἔλεγε, ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς· αὐτὸς δ' ἀχειροποίητον ἔδειξε σκηνήν. Ἀφ' τούτου
ἐκεῖ μὲν ὁ καπνὸς καὶ ἀτμὶς καμίνου, ἐνταῦθα δ' φῶς ἄφατον καὶ φωνή. Εἶτα ἵνα δειχθῇ ὅτι
οὐ τοῦ ἑνὸς ἁπλῶς τῶν τριῶν ἐλέχθη, ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ μόνου, ὅτε ἡ φωνὴ ἠνέχθη, ἐκ-
πεσόντες ἔκλινοντο ἐκεῖνοι. οὐδὲ γὰρ δύ, Εἰ τοῦτο ἦν αὐτῶν διελέγετο ἁπλῶς, οὐδ' οὕτω ἔμεινε
μόνος ἀποκαθέντων τῶν δύο. καὶ τί φησιν ἡ φωνή; οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός. Εἰ δὲ
ἀγαπητός, μὴ φοβοῦ Πέτρε. ἔδει μὲν γὰρ σε καὶ τὴν δυνάμειν αὐτοῦ ἤδη εἰδέναι, καὶ πεπλη-
ροφορῆσθαι τοῦ τῆς ἀναστάσεως· ὅπου γ' ἀγνοῆς, κἂν ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ παρόντος θαῤῥήσῃς. εἰ
γὰρ δυνατὸς ὁ Θεός, ὥσπερ οὖν ὡς δυνατός, δῆλον ὅτι καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως. μὴ τοίνυν δείδῃ
τὰ δεινά. Εἰ γὰρ οὐδέπω τοῦτο καταδέχῃ, κἂν ἐκεῖνο λογίζῃ, ὅτι καὶ υἱός, καὶ φιλῆται. οὗτος
γάρ ἐστι, φησιν, ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός. Εἰ γὰρ φιλῆται, μὴ φοβοῦ. οὐδεὶς γὰρ, ὃν ἀγαπᾷ,
κολάζεται. μὴ τοίνυν θορυβοῦ. κἂν μειράκιον αὐτὸν φιλῇς, οὐ φιλῆς αὐτὸν τοῦ γε-
γηνηκότος ἴσον. ἐν ᾧ εὐδόκησα. οὐ γὰρ ὅπου ἐγέννησε μόνον φιλεῖ, ἀλλ' ὅπου καὶ

ἴσος

ἴσος αὐτῷ κ τ̃ πόλα καὶ ὁμογνώμων ἐστίν, ὥστε διπλοιῶ τὸ φίλτρον, μᾶλλον δ̃ καὶ τετ-
πλοιῶ· ὅπῳ γός, ὅπῳ ἀγαπητός, ὅπῳ σὺν αὐτῷ ὐδόκησε. Τί δέ ἐστιν, σὺν ᾧ ὐδόκησα;
ὡσανεὶ ἔλεγλε, σὺν ᾧ ἀναπαύομαι, * ᾧ κρέσκομαι, ἀλλὰ τὸ κ τ̃ πάντα ἐξισῶσθαι τοῖς * ἐν
αὐτὸν μ τ̃ ἀκριβείας, ἡ βύλημα ἓν σὺν αὐτῷ εἶ ⟨ τῷ πατρὶ, ἡ μύονται γὸν κατὰ πόλα
ἓν εἶ⟩ τοῖς Ⓦ γεγυμνικότα. αὐτοῦ ἀκούετε· ὥστε κἂν φαυλωθῶμαι βουληθῇ, μὴ ἀπι- 5
πέσῃς.

6 Καὶ ἀκούσαντες, ἔπεσον ὅπι τοῖς πρόσωπον, ἡ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

7 Καὶ προσελθὼν ὁ Ιησοῦς ἥψατο αὐτῶν, ἡ εἶπεν· ἐγέρθητε, ⟨ μὴ φοβῆσθε.

8 Ἐπάραντες δ̃ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ Ⓦ Ιησοῦν μόνον.

Πῶς ταῦτα ἀκούσαντες κατεπλάγησαν; καίτοι ἡ προτ τοῦτο ἰωέρθη φωνὴ ὅπι τὸ Ιορ- 10
δάνου τοιαύτη, ἡ ὄχλος παρῆν, ἡ οὐδεὶς οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθε· ἡ μ τ̃ ταῦτα πάλιν, ὅτε καὶ
βεβαπτισμένος ἔλεγεν γεγονέναι· ἀλλ' οὐδὲ τότε τοιοῦτον οὐδὲν ⟨ πρὸ ἐμεινάν. πῶς οὖν σὺν τῷ ὄ-
ρει ἔπεσον; ὅτι ⟨ ἐρημία ἡ ὕψος ἡ ἡσυχία ἰῶ πολλή, ἡ μεταμόρφωσις φείκης γέμουσα, καὶ
φῶς ἄκρατον, ⟨ νεφέλη σκιερὰ μύη· ἅπερ ἅπαντα εἰς πολλὴν ἀγωνίαν αὐδεὶς σὺν ἔβαλε·
⟨ πάντα ταῦθεν ἡ ἔκπληξις ⟨ωνήγετο, ἡ ἔπεσον φοβηθέντες τε ὁμοῦ ἡ προσκυνήσαντες. 15
ὥστε δ̃ μὴ ὅτι πολὺ τὸ δέος μείναν σκιάσειν αὐτῶν τὴν μνήμην, εὐθέως ἔλυσεν αὐτῶν τὴν
ἀγωνίαν, καὶ ὁρᾶται αὐτὸς μόνος, ἡ συντέλλει αὐδεῖς μηδενὶ τῶν εἰπεῖν, ἕως δὴ σὺν νε-
κρῶν ἀνάσῃ.

9 Καταβαινόντων γὰρ αὐτῶν σὺν τῷ ὄρους, συνετίλαν αὐδεῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ ὅραμα,
ἕως δὴ σὺν νεκρῶν ἀνάσῃ. Οσῳ γὰρ μείζονα ἐλέγετο περὶ αὐτῷ, τοσούτῳ δυσαπειθέσ- 20
τερα ἰῶ τοῖς πολλοῖς τότε, καὶ ὃ σκάνδαλον δ̃ τὸ ἀπὸ τῶ φαυλοῦ ἐπετείνετο μᾶλλον· συ-
τεῦθεν. Διὰ τοῦτο κελεύει σιγᾶν, καὶ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ πάλιν τῶ παθους ἀναμιμνήσκων,
καὶ μονονοὺ καὶ τὴν αἰτίαν λέγων, δι' ἣν καὶ σιγᾶν συνέλυσεν. ὁ γὰρ δὴ Διὰ πάντος
σὺν ἔλυσε μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλ' ἕως ἀνάσῃ σὺν νεκρῶν. καὶ τὸ δυσχερὲς σιγήσας, τὸ χρηστὸν ἐμ- 25
φαίνει μόνον. Τί οὖν; μ τ̃ ταῦτα σὺν ἔμελλον σκανδαλίζεσθαι; ὐδαμῶς. τὸ γὰρ ζητού-
μενον ὁ προτ τῶ φαυλοῦ καιρὸς ἰῶ. μ τ̃ γὰρ ταῦτα καὶ πνεύματος κατηξιώθησαν, καὶ τὴν
ἀπὸ τῶν σημείων εἶχον φωνὴν ⟨ωνηγερθῆσαν αὐδεῖς, καὶ πάντα ὅσα ἔλεγεν λοιπὸν εὐπα-
ρεσκεύαζεν ἰῶ, σάλπιγος λαμπροτέρου τῶν προφητ μ τ̃ ἀνακηρυττόντων αὐτοῦ τ̃ ἰσχύν, καὶ
οὐδενὸς σκανδάλου τοιούτου μεσολαβοῦντος τὰ γινόμενα. οὐδὲν ἄρα τῶν ἀποστόλων μα-
καριώτερον, καὶ μάλιστα τῶν τειῶν, οἳ καὶ ἐν τῇ νεφέλῃ ὁμόφυλοι γνέσθαι κατηξιώ- 30
θησαν τοῦ δεσπότου.

ΗΘΙΚΟΝ Ἀλλ', ἂν θέλωμεν, ὑφόμβα ἡ ἡμεῖς Ⓦ Χριστὸν, οὐχ ὕπως, ὡς σκῆνοι τότε ἐν ᾧ ὤρᾳ, ἀλλὰ
πολλῷ λαμπροτέρους. ὁ γὰρ ὕπως ὕστερον ἦξε. τότε μὲν γὰρ τῶν μαθητῶν φιλόμυθος τό-
σων πρὸς ἰώοιξε μόνον τῆς λαμπρότητος, ὅσον ἠδυνάντο ἐνεγκεῖν· ὕστερον δ̃ ἐν αὐτῇ τ̃ πα-
ρόδῳ τῇ δόξῃ ἦξε, ὁ μ τ̃ Μωϋσέως ἡ Ηλία μόνον, ἀλλὰ μ τ̃ τῆς ἀπείρου τῶν ἀγγέλων στρα- 35
τιᾶς, μ τ̃ τῶν ἀρχαγγέλων, μ τ̃ τῶν χερουβίμ, μ τ̃ τῶν δήμων τῶν ἀπείρων ἐκείνων· ὁ νε-
φέλης γνομένης ⟨αφαίνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐδεὶς συστελλομένου τὸ ὄρεινοῦ.
καθάπερ γὰρ ὅπι τοῖς δικασταῖς, ὅταν δημοσίᾳ κρίνωσι, τὰ πραγματεύσματα ⟨ωνελκύσαν-
τες Ⓐ πρέσβεις πᾶσιν αὐτῶν δεικνύουσιν· οὕτω δὴ ἡ τότε καθήμενον αὐτὸν ἅπαντες ὁ-
φονται, ἡ πᾶσα ἡ δυσθεσπίνη πραγματεύσεται φύσις, ⟨ αὐτὸς αὐδεῖς δι' ἑαυτ̃ ἀποκρίνεται, ἡ 40
τοῖς μὲν ἐρῇ, δεῦτε Ⓐ εὐλογημένοι τ̃ πατρός μου· ἐπείνασα γὰρ, ⟨ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν·
τοῖς δ̃ ἐρῇ· ἓν δοῦλε πονηρὲ ἡ πιστέ· ὅτι ὀλίγα ἦς πιστὸς, ὅτι πολλῶν σε καταστήσω. ἡ πά-
λιν τὰ ἐναντία φθιζόμενος, τοῖς μὲν ἀποκρίνεται, πορεύεσθε εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοι-
μασμένον τῷ Διαβόλῳ ἡ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· τοῖς δ̃, πονηρὲ δοῦλε ἡ ὀκνηρέ. καὶ τὸν μὲν

διχοτομήσει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διχοτομήσει ὁ ῥαβδιδώσει τοῖς βασανισταῖς, τὰς χεῖρας καὶ πόδας εἰς
κ. ἐμβληθῆ- τὸ σκότος" ἐκβληθῶμεν τοῦ ἐξώτερον, ὁ μὴ πλὴν ἀξίων ἡ κάμινος ἀφαδέξεται, καὶ τὰ ἀπὸ
ναι τῆς σαγλώνης ῥιπτόμενα εἰκῆ ἐμπεσεῖται. Ὅτε ⓐ δίκαιοι εἰκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος· μᾶλ-
λον δὲ πλέον ἢ ὁ ἥλιος. Τοσοῦτον δὲ εἶρηκε, οὐκ ὅτι τοσοῦτον αὐτῶν μόνον ἔσται τὸ φῶς· ἀλλ'
ὅτι τοῦ ἄστρου τούτου φαιδρότερον οὐκ ἴσμεν ἕτερον, ἀπὸ τοῦ γνωρίμου ῥᾳδιῆσαι βουλό-
μενος τὸν μέλλουσαν λαμπηδόνα τῶν ἁγίων· ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ ὄρει εἶπεν, ὅτι ἔλαμψεν ὡς ὁ ἥ-
κ. δ λιος, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ἄθλον οὕτως εἴρηκεν. ὅτι" γὰρ τοῦ ὑποδείγματος μεῖζον ἐῶν τὸ φῶς,
ἔδειξεν ⓐ μαθηταὶ πεσόντες. Εἰ δὲ μὴ ἄκρατον ἐῶν τὸ φῶς, ἀλλὰ τῷ ἡλίῳ σύμμετρον,
οὐκ ἂν ἔπεσον, ἀλλ' εὐκόλως ἐνέγκαν ἄν. ⓐ μὴ οὖν δίκαιοι εἰκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἀλλ'
ὑπὲρ Ⓦ ἥλιον ὅτε· ⓐ δὲ ἁμαρτωλοὶ τὰ ἕκατα πείσονται. Ὅτε οὐχ ὑπομενεῖ δείκνυσι,
οὐκ ἐλέγχων, ἀλλὰ μάρτυρων. πρώτη γὰρ αὐτός ἐστιν ὁ δικαίζων, καὶ μάρτυς, καὶ ἔλεγχος, καὶ κρι-
τής. πρώτη γὰρ οἶδε σαφῶς. πρώτη δὲ γυμνὰ καὶ τετραχιλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐ-
τοῦ. ἀ πλούσιος, ἀ πένης, ἀ δυνάστης, οὐκ ἀσθενής, ἀ σοφός, οὐκ ἄσοφος, ἀ δοῦλος, οὐκ
ἐλεύθερος οὐδεὶς εἰκῆ φανῆται, ἀλλὰ τῶν προσωπείων τούτων ζωτειδέντων, καὶ τῶν ἔργων
ἐξέτασις ἔσται μόνη. Εἰ γὰρ ὅπου τοῖς δικαστηρίοις ὅταν ὑπὸ τυραννίδος τις κρίνηται, ἢ φόνου,
ὅπερ δυνῇ, καὶ ὕπαρχος, καὶ ὕπατος, καὶ ὁποιῶν οὖν ἀρχῇ, πολλὰ ἀφίσταται τὰ ἀξι-
ώματα, καὶ ὁ ἀλοὺς τῷ ἑκάστῳ δίδωσι δίκην, πολλῷ μᾶλλον εἰκῆ τοῦτο ἔσται. ἵν' οὖν μὴ
* γένηται τοῦτο, ἀποθώμεθα τὰ ῥυπαρὰ ἱμάτια, * ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός, καὶ ἡ δόξα
τοῦ Θεοῦ προεξελθήτω ἡμᾶς. Τί γὰρ ἡ φορτικὸν τῷ ὑπταγμῷ; τί δὲ ῥᾴδιον; ἄκοσον γοῦν
τοῦ προφήτου λέγοντος, καὶ ὅτε εἰσὶν τῇ οἰκολίαν. Οὐδὲ ἐὰν κάμψῃς ὡς κλοιὸν Ⓦ τὸν τρά- Isa. lvii. 4.
χηλόν σου, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσῃς, οὐδὲ οὕτω καλέσεις νηστείαν δεκτήν· ἀλλὰ
λύε πᾶσαν ἀδικίας, ἁρπαγὰς βιαίων διαλλαγῇ. ἕρα σοφὸν τὸν
προφήτου· δεῖ καὶ φορτικὰ πρότερον καὶ ἀνελεῖν, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀξιοῖ σώζεσθαι, δικαιοῖ
δὲ Θεὸς οὐ πόνων δεῖται, ἀλλ' ὑποκρίσεως. Εἶτα δείκνυσι ὅτι εὔκολον μὴ ἡ ἀρετή, βαρὺ δὲ
ἡ κακία, ἀπὸ τῆς ὀνομασίας γυμνῶν τοῦτο κατασκευάζει. ἡ μὲν γὰρ κακία, σώδεσμος καὶ
ἁρπαγαλιαί, φησίν· ἡ δὲ ἀρετή, τούτων ἀπόντων ἀπαλλαγή καὶ διάλυσις. πᾶσαν συγγραφὴν
ἀδίκων διάσασα, καὶ τὸ τόκων γραμματεῖα, καὶ τὸ ὀφλεισμάτων ὅτω καλῶν. ἀπόλυε τεθραυ-
σμένους ἐν ἀφέσει, τοὺς τεταλαιπωρημένους. τοιοῦτον γὰρ ὀργεώσης· ὅταν ἴδῃ τὸ ὀφλεις ὠύ,
κλᾶται αὐτὸ ἡ διάνοια, καὶ θηρίου μᾶλλον αὐτὸ δέδοικε. καὶ πῶς χρεὶ ἀτέκνους εἰσάγαγε εἰς τὸ
οἶκόν σου. ἐὰν ἴδῃς γυμνόν, περίβαλε, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων σου σπερμάτος σου οὐχ ὑποφύγῃς· ἐν μὲ
οὖν τῇ προφήτῃ ἡμῖν ἠνομάνῃ διαλέξει τὰ ἔπαθλα διηγούμενοι, τὸ πλῆθος ἐδείκνυμεν τῶν ἐκ
τούτων· νυνὶ δὲ ἴδωμεν, εἰ καὶ τῷ ὑπταγμῷ ὄντι δύσκολον, καὶ τοῖς ἡμετέραν ἐπιβάσιον
φύσιν. Ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον εὑρήσομεν, ἀλλὰ πάνυ ῥᾴδιον ἅπαν, ζεῦγα μὲν πολλῶν ἔχοντα
τοῖς θύραθεν, τὰ δὲ τῆς κακίας πολλῶν τὸ ἰδιώτατα. Τί γὰρ δύσκολόν ἐστιν τὸ ὀφλεῖζειν, καὶ
τόκων καὶ ζημιαγμῷ φεύγειν, καὶ ἐγκλήσεις ἀπαιτεῖν, καὶ δεδικέναι καὶ τέμενι ἐπὶ
ἐχύρων, ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, ἐπὶ τῶν γραμματείων, ἐπὶ τῶν τόκων, ἐπὶ τῶν ἐγ-
γυωμένων; τοιαῦτα γὰρ τὰ βιωτικά. αὕτη γὰρ ἡ δοκοῦσα καὶ ὑπονοουμένη ἀσφάλεια πάν-
των ὄντι σαθροτέρα καὶ ὑποπτος. Τὸ δὲ ἐλεεῖν ῥᾴδιον, καὶ πάσης ἀπαλλάττον φροντίδος. μὴ τοί-
νυν προγραμματευώμεθα τὰ ἀλλοτρίας συμφορᾶς, μηδὲ καπηλεύωμεν τὴν φιλανθρω-
πίαν. καὶ οἶδα μὲν ὅτι πολλοὶ τούτων ἀηδῶς ἀκούσονται τῶν λόγων· ἀλλὰ τί τὸ κέρδος τῆς σι-
γῆς; κἂν γὰρ σιγήσω καὶ μηδὲν εἰπω λυπήσω· ἀλλὰ ῥημάτων, ἀδυνάτου ὀφλεῖν τῆς σιγῆς ταύτης ἀ-
παλλάξαι τῆς κολάσεως ὑμᾶς· ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα ἄπαντα εἰπεῖν ἔξεστιν. ὑπτεύεται γὰρ
τὰ τῆς ὑμετέρας, καὶ οὐχ ὑμῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ προσήκειν τὸν κόλασιν ἡ τοιαύτη σιγή. Τίς
οὖν ἡ τῶν ῥημάτων χρεία, ὅταν εἰς τὰ ἔργα μὴ βοηθῇ, ἀλλὰ καταβλάπτῃ; τί δὲ κέρδος οὐ-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φεῖναι λέγω, ἢ λυπῆσαι τοσοῦτον; τέρψαι τὴν ἀκοήν, καὶ κολάσαι τὴν ψυχήν; διόπερ ἀναγκαῖον ἐνταῦθα λυπεῖν, ἵνα μὴ ἀμφοῖν δῶμεν δίκην. ὦ γὰρ δεινόν, ἀγαπητέ, δεινὸν καὶ πολλῆς δεομένου θεραπείας νόσημα εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐμπέπτωκεν. ⓐ γὰρ μηδὲ ὁκ δικαίων πόνων θησαυρίζειν κελευόμενοι, ἀλλὰ τὰς οἰκίας μοιχῶν τοῖς δεομένοις, τὴν ἑτέρων καρποῦνται πενίαν, οὐ τοσοῦτον ἁρπαγὴν, οὐ τοσαύτην πλεονεξίαν ἐπινοοῦντες. μὴ γάρ μοι λέγε σοῦ ἔξω νόμος· ἐπεὶ ὁ τελώνης νόμιον πληροῖ τὸ ἔξωθεν, ἀλλ' ὅμως κολάζεται· ὃ καὶ ἡμεῖς πεισόμεθα, ἐὰν μὴ ἀποσῶμεν σοῦ πένητας ἐπιτείνοντες, καὶ τῇ χρείᾳ καὶ τῇ ἀναγκαίᾳ ταύτῃ ἀφορμῇ εἰς καπηλείαν ἀναίσχυντον ἀποχωροῦντες. διὰ γὰρ τοῦτο χρήματα ἔχεις, ἵνα λύσῃς πενίαν, ὄχ ἵνα τοσαυτευσῃ πενίαν· σὺ δ' ὃν τοσαύτῃ χρήματι τοσαύτης ἐπιθυμίας μείζονα ἐργάζῃ τὴν σύμφορον, καὶ πολλῆς φιλανθρωπίας χρημάτων. πώλησον, ἃ κωλύω, ἀλλὰ βασιλείας οὐρανῶν· μὴ μικρὸν λάβῃς τιμὴν ἃ τοσούτου κατορθώματος, ὃν ἑκατοντάκις, ἀλλὰ τὸν ἀθάνατον ζωὴν ἐκείνην. ἵ πλουτεῖς εἰ δὲ πένης, ἵ μικρολόγος, ὀλίγου καὶ μεγάλα πωλῶν, χρημάτων ἀπολυμόρων, δέον βασιλείας ἀεὶ μενούσης *; ἵ ⓐ Θεὸν ἀφεὶς, ἃ θεωρεῖται κερδαίνεις κέρδη; ἵ τὸ πλουτοιῶντα παρὰ θεοῦ, τὸ ὄχ ἕξοντα ἀνοχλῆσ· καὶ τὸ ἀποδιδόντα καταλιπὼν, τῷ ἀγνώμονι συλλαλεῖς καὶ συμβάλλεις; ὄκφος ὑπομένει ἀποδοῦναι, ἕως ὃ δυσχεραίνει ἀποδιδούς· ἕως μόλις ἑκατοντάκις ἀποδίδωσιν, ὄκφος ὃ ἑκατονταπλασίονα, καὶ ζωὴν αἰώνιον· ἕως μὲν ὕβρεων καὶ λοιδοριῶν, ὄκφος μὲν ἐπαίνων καὶ εὐφημίας· ἕως σοι βασκανίαν ἐγείρει, ὄκφος ὃ καὶ τεφανους σοι πλέκει· ἕως μόλις ἐνταῦθα, ὄκφος ὃ καὶ ὄκφ, καὶ ἐνταῦθα. ἆρ' οὖν ὄκ ἐραστὴς ταῦτα αὐτοῖς, ὃ" μηδὲ εἰδέναι κερδαίνειν; πόσοι καὶ ἓ κεφάλαιον ἀπώλεσε διὰ τόκους; πόσοι κινδύνοις περιέπεσον διὰ τόκους; πόσοι καὶ ἑαυτοὺς καὶ ἑτέρους πενίᾳ περιέβαλον ἐραστὴ διὰ τὸν ἄφατον πλεονεξίαν; μή μοι τοῦτο εἴπῃς, ὅτι ἥδεται λαμβάνων, καὶ χάριν ἔχει τοῦ δανείσματος. τοῦτο γὰρ διὰ τὴν ζωώμοτητα ζημιοῖ. ἐπεὶ καὶ ὁ Αβραὰμ τὴν γυναῖκα ἐκδίδωσι τοῖς βαρβάροις, αὐτὸς κατεσκεύαζεν οὐ δεκάδελτον" γίνεσθαι τὴν ἐπιβολήν· ἀλλ' οὐχ ἑκών, ἀλλὰ διὰ τὸν φόβον τοῦ Φαραώ. ὥστε ὁ πένης, ὅταν μηδὲ τοῦτο ἄξιον αὐτὸν νομίζεις εἶναι, καὶ ὠμότητος ἀναγκάζεται χάριν εἰδέναι· σὺ δέ μοι δοκεῖς, καὶν κινδύνων ἀπαλλάξῃς, μισθὸν ἀπαιτεῖν τῆς ἀπαλλαγῆς ταύτης αὐτόν. ἀπαγέ, φησι, μὴ γένοιτο. ἵ λέγεις; τοσούτων ἀπαλλάττων ὃ βούλει χρήματα ἀπαιτεῖν, ὅταν ὃ τοσούτου ἐλάττονος τοσαύτην ἐπιδείκνυσαι τὴν ἀπονοθεσίαν; ὄχ ὁρᾷς ὅσον ἐν τοσούτῳ κεῖται μισθὸς ἀμοιβή; ὄκ ἀκούεις, ὅτι καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ τοῦτο κεκώλυται; ἀλλὰ τίς τῶν πολλῶν ὁ λόγος; λαβὼν τὸν ἔχον πένητι δίδωμί, φησιν. οὐφήμει, οὐθεμιτόν. ὃ βούλεται τοιαύταις θυσίαις ὁ Θεός. μὴ σοφίζου τὸν νόμον. βέλτιον μὴ δίδοναι πένητι, ἢ ἐντεῦθεν δίδοναι· ὅτι τὸ ὄκ δικαίων πόνων συλλεγὲν ἀργύριον πολλάκις ποιεῖ τοσοῦτον διὰ τὰ πονηρὰ ἡδυπάθεια· ὥσπερ ἂν εἴ τις ὑποδὺς καλῶς ἀναγκάζοι ὑκλεῖν σκορπίος. ἃ δὲ λέγω τοῦ Θεοῦ νόμου; ὄχὶ καὶ ὑμεῖς ῥᾴτωρ αὐτὸ καλεῖτε; εἰ δὲ ⓐ κερδαίνοντες ταῦτα ψηφίζεσθε, ἐννόησον τίνα ὁ Θεὸς τοσοῦτον ὑμῶν οἴσει τὸν ψῆφον. εἰ δὲ βούλει τοσοῦτον ἔξωθεν νομοθέτας ἐρέσθαι, ἀκούσῃ ὅτι καὶ κείνοις τῆς ἐραστῆς ἀναισχυντίας τοσοῦτον τοσοῦτον δεῖγμα δεῖναι δοκεῖ. τοσοῦτον γοῦν ἂν ἀξιώμασιν ὄντας, ἃ εἰς τὸν μεγαλίων τελωνῶν βούλιον, ἵν' συγκλητον καλέσωσιν, ὃ θέμις τοιούτοις κέρδεσι καταισχύνεσθαι· ἀλλὰ νόμος ὅτι πρὸς αὐτοῖς ὁ τοιαῦτα ἀπαγορεύων κέρδη. πῶς οὖν ὄκ ἄξιον φείκης, εἰ μηδὲ τοσούτων ἀπονέμοις τῇ τῶν οὐρανῶν πολιτείᾳ τιμὴν, ὁσίων τῇ βουλῇ τῶν Ρωμαίων ⓐ νομοθέτας· ἀλλ' ἔλαττον οἴσει τῆς γῆς ὁ οὐρανός, ἃ τοσοῦτον αὐτοῦ ἀξιώματος τὸ τοσοῦτον τοῦ ἀληθείας; τί γὰρ τοῦτο γένοιτ' ἂν ἀληθέστερον, ἀλλ' ἢ ὅταν τις χοῦς γῆς ἃ ὑετὸν ἃ ἀερόφυτα βιάζηται σπείρειν; διὰ τοῦτο ζιζάνια πλείοσι διὰ τὸν πυρὸν τοσαυτοδάπανα ⓐ τὸν πονηρὸν ταύτην ὑπονοήσαντες γεωργίαν. μὴ γὰρ ὄκ

Εἰσὶ

* ἀνθρωπίνης

Γεν. 16. γ.

23. γυναῖκα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἰσὶ δίκαιαι ἐμπορεῖαι πολλαί; αἱ τῶν ἀγρῶν, αἱ τῶν προμνίων, αἱ τῶν βουκολίων, αἱ τῶν θρεμμάτων, αἱ τῶν χειρῶν, αἱ τῆς ὀπαμβείας τῶν ὄντων; Ἵ μάθῃ καὶ τῶ Ἀβραὰμ εἶχε γεωργῶν ἀκριβῶς; ἀλλ' ἔχουσιν ἀποτυχίας ⓐ τῆς γῆς καρποὶ, καὶ χάλαζαν καὶ ἐρυσίβην καὶ ἐπομβείας. ἀλλ' ὅ τοσαῦτα, ὅσας καὶ ⓐ τόκοι. καὶ γὰρ ὅσα αὐξηθῆ διαδοτα, τῶν τῶν τοκ-
5 ὁδον ἡ ζημία, ὃ ὃ κεφάλαιον ἔσηκεν, ὁ ἀγρός· ἐν ταῦθα ὃ πολλοὶ πολλάκις ἐν τῷ κεφαλαίῳ ὃ ναυάγιον· ὧν ἐμεινάν, ὃ τοῦ τῆς ζημίας ὃ ἐν διωκεῖ εἰσιν ἀθυμία. οὐδέποτε γὰρ ἀπολαύει τῶν ὄντων ὁ δανειστής, οὐδὲ βύφαίνεται ὅτι τούτοις, ἀλλ' ὅταν ὁ τόκος ἐπεχθῇ, καὶ χαίρει ὅτι τοσοῦδος γέγονεν, ἀλλὰ λυπεῖται, ὅτι οὐδέπω ὃ κεφάλαιον ἔφθασεν ὁ τόκος. καὶ πρὶν ἢ τέλειον τεθῆναι ὃ κακὸν γλύκημα τοῦτο, καὶ αὖθ' τίκτειν ἀναγκάζει, τοὺς τόκους κε-
χ. τοσουτεν- 10 φάλαιον ποιῶν, καὶ βιαζόμενος τὰ ἀνάρκα ἀμβλωθρίδια " τοσουτενεγκεῖν γλυκήματα τῶν ἐχθρῶν. τοιοῦτον γὰρ ⓐ τόκοι· τῶν θηρίων ἐκείνων μᾶλλον κατεσθίοντι καὶ ἀπαρέσκοντι τὰ τῶν ἀθλίων ψυχάς. τοῦτο ζυγόδεσμος ἀδικίας, τοῦτο τραπεζιτικὰ βιαίων συναγωγμάτων. δίδωμι γάρ, φησιν, οὐχ ἵνα λάβῃς, ἀλλ' ἵνα πλείονα ἀποδῷς. καὶ ὁ μὲν Θεὸς ὅτε ὃ δίδομενον κελεύει λαβεῖν· Δίδοτε γάρ, φησι, πρὸ ὧν ὑ τοσοῦδε λάβῃτε· σὺ ὃ καὶ τὸ δεδομένου λαμ. ε. λε.
15 πλέον ἀπαιτεῖς, καὶ ὅπερ οὐκ ἔδωκας, τοῦτο ὡς ὀφλόμενον ἀναγκάζεις καταβῆναι ⓦ Εἰληφότα. καὶ σὺ μὲ νομίζεις τῷ οἰσίαν σε πλεονάζειν ἐντεῦθεν, ὡτὶ ὃ τῆς οἰσίας τὸ πῦρ ἀνάπτεις ὃ ἄσβεστον. ἵνα οὖν τοῦτο μὴ γένηται, ἐκκόψωμεν τῶν πονηρὰν νηδὺν τῶν τόκων, πτερώσωμεν τὰ τοῦ νόμους ὠδῖνας, ἀναλεξησάνωμεν τὸν ὀλέθριον τοῦτον γαστέρα, καὶ τὸ ἀληθῆ καὶ μεγάλα κέρδη διώκωμεν μόνα. Ἵνα ὃ τοῦτά ἐστιν; ἀκούσωμεν Παύλου λέγον-
20 τος, Ὅτι μέγας πορισμὸς ἡ εὐσέβεια μετ' αὐταρκείας. τοῦτον τοίνυν πλουτῶμεν τὸν πλοῦτον μόνον, ἵνα καὶ ἐν ταῦθα ἀδείας ἀπολαύσωμεν, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτυχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. α. Τιμ. ε. ε.

25 Ομιλ. νζ 10 ΚΑΙ ΕΠΗΡΩΤΗΣΑΝ ΑΥΤΟΝ ΟΙ ΜΑΘΗταὶ αὐτοῦ λέγοντες· τί οὖν ⓐ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

ἴσ. ἐκείνοις αὐτοὶ

30 Οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν τοῦτο ἠδεῖσαν, ἀλλ' " ἐκείνοις αὐτοῖς διεσάφουν, καὶ προεφέρετο ὁ λόγος οὗτος ἐν τῷ ἀπείρῳ δήμῳ, καθάπερ καὶ ὅτε τὸ Χριστοῦ. διὸ καὶ ὁ Σαμαρείτης ἔλεγε· Μεσσίας ἔρχεται, ὅταν ἔλθῃ Ιωαν. δ. κε. ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. καὶ αὖθις πρώτων ⓦ Ιωάννου· Ἠλίας Ιωαν. α. κα. εἶ, ἢ ὁ προφήτης; ἐκφεύγει μὲ γὰρ, ὅπερ ἔφην, ὁ λόγος, καὶ ὁ περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ περὶ τοῦ Ἠλία, οὐχ ὡς ἐγὼ ὃ πρὸ ἐκείνων ἐρμηνεύομεν. αἱ μὲ γὰρ γραφαὶ δύο λέγουσι τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, τὴν τε τῶν ἐνδημησάντων, καὶ τῶν μέλλουσαν· καὶ ταύτας δηλοῖ ὁ Παῦλος ἔλεγε· Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτή- Τίτ. β. ια. ιβ. ριος πᾶσιν ἀνθρώποις παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὰς ἀσεβείας καὶ τὰς κοσμικὰς ιγ.
40 ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν· ἰδοὺ μία· ἄκουσον πῶς καὶ τὴν ἑτέραν δηλοῖ. Εἶπὼν γὰρ ταῦτα ἐπήγαγε· προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ οἱ προφῆται ὃ ἑκατέρας μέμνηνται. τῆς μὲν τοίνυν μιᾶς τῆς δευτέρας προδρόμου λέγουσι ⓦ Ἠλίαν ἔσεσθαι· τῆς γὰρ προτέρας ἐλπίζετο ὁ Ἰωάννης, ἐν καὶ Ἠλίαν ὁ Χριστὸς καλεῖ, οὐκ ὄντα Ἠλίαν ἀλλ' ὄντα τὸ Ζαχαρίου ἐπλήρωσε τὸν ἐκείνου. ὥσπερ γὰρ ἔκφυος προδρόμου ἔσται τῆς δευτέρας παρουσίας, οὕτω καὶ ὄντος τῆς προτέρας ἐλπίζετο. ἀλλ' ⓐ γραμματεῖς ταῦτα συγχέοντες καὶ διαστρέφοντες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ληφτρέφοντες Ⓦ δῆμον, ἐκείνης ἐμνημόνευον μόνης ⲱⲥ Ⓦ δῆμον, τῆς δευτέρας πρᾶσίας, ϗ ἔλεγον· ὅτι Εἰ σοῦτ' ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἔδει Ⓦ Ηλίαν ⲱⲫθῆναι. διὰ τοῦτο καὶ Ⓐ μαθηταὶ λέγουσι· πῶς Ⓐ γραμματεῖς λέγουσιν, Ηλίαν δεῖ ἐλθεῖν ⲱⲫτον; διὰ τοῦτο Ⓒ

Ιωαν. α. κα. ⲱⲥὲς Ⓦ Ιωάννην πέμψαντες Ⓐ Φαρισαῖοι ἠρώτων, Εἰ σὺ εἶ Ηλίας; οὐ μνημονεύοντες οὐδαμοῦ τῆς ⲱⲫτέρας πρᾶσίας. Τίς οὖν ἐστιν ἡ λύσις, ἵνα ὁ Χριστὸς ἐπήγαγεν; ὅτι Ηλίας μὲν ἔρχεται τότε ⲱⲥὸ τῆς δευτέρας μου πράσεως, καὶ νῦν ἦ ἐλήλυθεν Ηλίας, Ⓦ Ιωάννου οὔτω καλοῦ. Εἰ δὲ ἦλθεν Ηλίας. Εἰ δὲ Ⓦ Θεσβίτου ζητοῖς, ἔρχεται. διὸ ϗ ἔλεγον, Ηλίας μὲν ἔρχεται, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. ποῖα πάντα; ἅπερ ὁ ⲱⲫήτης ἔλεγε Μα-

Μαλ. δ. ε. λαχίας. Ἀποστελῶ γὰρ ὑμῖν Ηλίαν Ⓦ Θεσβίτην, ὃς ἀποκαταστήσει καρδίαν πατρὸς υἱοῦ, μὴ ἐλθὼν πατάξω τὴν γῆν ἄρδην. Εἶδες ἀκρίβειαν ⲱⲫητικῆς ῥήσεως; διὰ γὰ Ⓦ Ιωάννου Ηλίαν ἐκάλεσεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας, ἵνα μὴ νομίσῃς τοῦτο καὶ ⲱⲫὸ τοῦ ⲱⲫήτου λέγεσθαι νῦν, ⲱⲫοσέθηκεν αὐτοῦ καὶ τὴν πατρίδα εἰπών, Ⓦ Θεσβίτην· Ιωάννης ὁ Θεσβίτης οὐκ ἦν. καὶ ἕτερον ὁ μὴ τοῦτο ⲱⲫόσημον ποιῆσαι λέγων, μὴ ἐλθὼν πατάξω τὴν γῆν ἄρδην, τὴν δευτέραν αὐτοῦ πρᾶσιν ἐμφαίνων τὴν φο-

Ιωαν. γ. ιζ. βερὰν. τὴν γὰ ⲱⲫοτέραν οὐκ ἦλθε πατάξαι τὴν γῆν. Οὐ γὰ ἦλθον, φησιν, ἵνα κρίνω Ⓦ κόσμον. *δηλοῦν τοίνυν ὅτι ⲱⲥὸ ἐκείνης ἔρχεται ὁ Θεσβίτης τῆς τὴν κρίσιν ἐχούσης, τοῦτο εἶπε, καὶ τὴν αἰτίαν ὁμοῦ διδάσκων τῆς πράσεως αὐτοῦ. Τίς ὁ αἰτία; ἵνα ἐλθὼν πείσῃ σοὺ Ιουδαίους πιστεῦσαι ⲱῷ Χριστῷ, καὶ μὴ πάντες ἀπόλωνται ⲱⲫαθυμοῦντες. διὸ δὴ καὶ αὐτὸς εἰς ἐκείνου αὐσοῦ ⲱⲫαπέμπων τὸ μηνύειν φησί· καὶ ἀποκαταστήσει πάντα, τουτέστι, διορθώσει τὴν ἀπιστίαν τῶν Ιουδαίων τῶν τότε εὐεσχημόνων. διὸ καὶ σφόδρα ἀκριβέστατα εἶπεν. ὃ γὰρ εἶπεν, ἀποκαταστήσει καρδίαν υἱοῦ ⲱⲥὸς πατέρα, ἀλλὰ πατέρας ⲱⲥὸς υἱόν. ὅτε γὰρ πατέρες ἦσαν τῶν ἀποστόλων Ⓐ Ιουδαῖοι, τοῦτο λέγει, ὅτι ἀποκαταστήσει τοῖς δόγμασι τῶν υἱῶν αὐτῶν, τουτέστι, τῶν ἀποστόλων, τὰς καρδίας τῶν πατέρων, τουτέστι, τὸ ἦθος τῶν Ιουδαίων τὸ ἀρχαῖον.

12 Λέγω ὑμῖν, ὅτι Ηλίας ἤδη ἦλθε, ϗ οὐκ ἔγνωσαν αὐτόν· ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν. οὕτω ϗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.

13 Τότε ⲥυνῆκαν ὅτι ⲱⲫὶ Ιωάννου εἶπεν αὐτοῖς. Καίτοι οὕτε Ⓐ γραμματεῖς τοῦτο εἶπον, οὔτε αἱ γραφαί· ἀλλ' ὅμως λοιπὸν ὀξύτεροι ἐγένοντο Ⓒ ⲱⲫοσεκλικώτεροι πρὸς τὰ λεγόμενα, ταχέως ⲥυνιέσαν. πόθεν ὃ ἔγνωσαν τοῦτο Ⓐ μαθηταί; ἐπεὶ ἤδη ⲱⲫειρηκώς αὐτοῖς, αὐτός ἐστιν Ηλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι· ἐνταῦθα ὃ, ὅτι ἦλθε· ϗ πάλιν, ὅτι Ηλίας ἔρχεται, ϗ ἀποκαταστήσει πάντα. ἀλλὰ μὴ θορυβηθῇς, μηδὲ πεπλανῆσθαι Ⓦ λόγον νομίσῃς, εἰ ποτὲ μὲν αὐτὸν ἥξειν, ποτὲ δ' ἐληλυθέναι λέγει. πάντα γὰ ἀληθῆ ταῦτα. ὅταν μὲν γὰρ εἶπεν, ὅτι Ηλίας μὲν ἔρχεται ϗ ἀποκαταστήσει πάντα, αὐτὸν Ηλίαν φησὶ τὸν τότε ἐσομένου τῶν Ιουδαίων ἀπιστροφῆ· ὅταν δ' εἴπῃ, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων ἔρχεσθαι, Ιωάννην λέγει, τὸν τύπον τῆς διακονίας Ιωάννου Ηλίαν καλοῦ. ὃ γὰρ Ⓐ ⲱⲫοφῆται ἔκραζον τῶν ἀνδρείων βασιλέων Δαβὶδ ἀνάληψιν, ϗ τοῦ Ιουδαίους ἄρχοντας Σοδόμων ϗ υἱοὺς Αἰθιόπων ἀπὸ τῶν τύπων. ὥσπερ γὰ ἐκεῖνος τῆς δευτέρας ἔσαι πράσεως, οὕτως οὗτος τῆς ⲱⲫοτέρας ἐγένετο ⲱⲫόδρομος. ϗ διὰ τοῦτο ὃ μόνον Ηλίαν αὐτὸν ὀνομάζει ⲱⲫοφητεύσας, ἀλλ' ἵνα δείξῃ σφόδρα αὐτὸν τῇ παλαιᾷ συμβαίνοντα, ϗ τῶν ⲱⲫοφητείαν ϗ τὴν πρᾶσιν ταύτην ὅσαν. διὰ ϗ ἐπάγει πάλιν, ὅτι ἦλθε, ϗ οὐκ ἔγνωσαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν εἰς αὐτὸν πάντα ὅσα ἠθέλησαν. Τί ἐστι, πάντα ὅσα ἠθέλησαν; ἐνέβαλον εἰς δεσμωτήριον, ὕβρισαν, ἀπεκεφάλισαν, ἤνεγκαν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὅπι πίνακος. οὕτω ϗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. ὁρᾷς πῶς πάλιν εὐκαίρως αὐσοῦ ἀνεμιμνήσκει τὰ πάθη, ἀπὸ τὰ πάθους τὸν Ιωάννου πολλὴν αὐτοῖς ⲱⲫοξενῶν τὴν ⲱⲫαμυθίαν; ϗ ταύτην ὃ μόνον, ἀλλὰ ϗ τὰ ⲱⲫήματα εὐθέως ἐργάσασθαι

* ἀλλ' ἵνα αὐτὸν τὸν κόσμον.

Ιωαν. α. κα.

Μαλ. δ. ε.

ιζ. ἔρπ.

ἰσ. αὐτὸν

κ. ἐν αὐτῷ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σαθαι μεγάλα. καὶ γὰρ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ πάθος ἀφανίζηται, οὐθέως θαυματουργεῖ, καὶ μὴ τοῖς λόγοις, καὶ τοῖς τῶν λεγόντων τούτων. καὶ πολλαχοῦ τοῦτο ποιήσαντά ἐστιν θύρᾳ. τότε γοῦν, φησιν, ἤρξατο δεικνύειν ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ιεροσόλυμα ἀπελθεῖν, καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ πολλὰ παθεῖν. Τότε, πότε; ὅτε ὡμολογήθη Χριστὸς καὶ υἱὸς εἶναι τοῦ Θεοῦ πάλιν ἐν τῷ ὄρει, ὅτε τὴν θαυμαστὴν αὐτοῖς ἔδειξεν ὄψιν, καὶ ἐκεῖ τὴν δόξης αὐτοῦ διελέχθησαν ⓐ τοῖς Φῆται, ἀνέμνησεν αὐτοὺς τῶν παθῶν. Εἶπον γὰρ τὴν τοῦ Ἰωάννου ἐπάγαγε· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. καὶ μικρὸν πάλιν, ὅτε τὸν δαίμονα ἐξέβαλεν, οἱ οὐκ ἴσχυσαν μαθηταὶ ἐκβαλεῖν. καὶ γὰρ καὶ ὅτε ἀναστρεφομένων αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, φησίν· Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ * τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Τοῦτο ὃ ἐποίει, διὰ μεγέθη τὸν θαυμάτων τὴν ὑπερβολὴν τῆς λύπης ὑποτεμνόμενος καὶ πρωτοτρόπῳ αὐτοὺς παραμυθούμενος· ὥσπερ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ μνήμῃ τοῦ θανάτου Ἰωάννου πολλῷ αὐτοῖς πρόσχημα τὴν παράκλησιν. Εἰ δὲ λέγοι τις, τίνος ἕνεκεν μὴ καὶ νῦν ⓦ Ηλίαν ἀναστήσας ἔπεμψεν, εἴπερ τοσαῦτα αὐτοῦ μαρτυρεῖ τὴν πρόνοιαν καὶ ἀγαθά; ἐροῦμεν, ὅτι καὶ νῦν ⓦ Χριστὸν νομίζοντες Ηλίαν εἶναι, οὐκ ἐπίστευον αὐτῷ. ⓐ Μὴ γάρ, φησιν, Ηλίαν σε λέγουσιν, ⓐ ἢ Ιερεμίαν. καὶ Ἰωάννου ἢ Ηλίου τοῦδέν ἐστιν ὃ μέσον, ἢ ὁ χρόνος μόνος. πῶς οὖν τότε πιστεύσουσί, φησι; καὶ γὰρ ἀποκατάστασιν πάντα, καὶ ἅπαξ γνώριμος εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἅπαξ ὃ παθεῖν μέλλει τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅτι πλέον τὸν Χριστοῦ τὴν δόξαν, καὶ * πᾶσιν εἶναι φανερώτερον. ὅταν οὖν τοσαύτης προλαβούσης καὶ τοσαύτης προσδοκίας ἔλθῃ ἐκεῖνος καὶ αὐτὰ κηρύττων τοῦτο καὶ ἀναγγέλλων καὶ αὐτὸς ⓦ Ιησοῦν, σύγχυσιν δέξονται τὰ λεγόμενα. ὅταν οὖν εἴπῃ, οὐκ ἔγνωσαν αὐτόν, καὶ σύγχυσιν καθ' ἑαυτὸν ἀπολογεῖται, οὐ τούτῳ αὐτοὺς μόνον παραμυθεῖται, ἀλλὰ καὶ τὰ δι' ἄλλας ἀδίκως πρὸς αὐτὸν πάσχοντα ἅπερ πάσχει, καὶ τὰ τοῦ λυπηρὰ δύο συγκαλύψας σημείοις, τῷ τε ἐν ᾧ ὁρᾷ, καὶ ᾧ μέλλοντι γίνεσθαι. Ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οὐκ ἐρωτῶσιν αὐτόν, πότε ἔρχεται Ηλίας, ἢ τῇ ἀθυμίᾳ πιεζόμενοι τὰ πάθους, ἢ δεδοικότες. πολλαχοῦ γὰρ ὅταν ἴδωσι μὴ βουλόμενόν τι σαφῶς εἰπεῖν, σιγῶσι λοιπόν. ὅτε γοῦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ διαπελαζόντων εἶπε· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, ἐπήγαγε, καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. ὅπερ ἑκάτερος τῶν εὐαγγελιστῶν αἰνιττόμενος, ὁ Μάρκος μὲν φησιν, ὅτι ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐρωτῆσαι· ὁ Λουκᾶς δέ, ὅτι ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐρωτῆσαι περὶ τοῦ ῥήματος. Μαρκ. θ. λα. Λουκ. θ. κε.

14 Ελθόντων δὲ αὐτῶν πρὸς ⓦ ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ,

15 καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει. πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. 16 Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἴσχυσαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. Τοῦτον τὸν ἄνθρωπον σφόδρα ἀθενοῦντα καὶ πίστιν δείκνυσιν ἡ γραφή. καὶ οὐκ πολλῶν τοῦτο δῆλον, ἔκ τε τοῦ εἰπεῖν τὸν Χριστόν, ὃ πιστεύοντι πάντα δυνατά, ἔκ τε τοῦ εἰπεῖν αὐτόν· τοὺς προσελθόντας, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ, καὶ οὐκ τοῦ τὸν Χριστὸν κελεῦσαι ὃ δαίμονι μηκέτι εἰσελθεῖν εἰς αὐτόν, καὶ οὐκ τοῦ πάλιν εἰπεῖν τὸν ἄνθρωπον ὃ Χριστῷ, εἰ δύνασαι. καὶ εἰ ἡ ἀπιστία αὐτοῦ γέγονεν αἰτία, φησί, τοῦ μὴ ἐξελθεῖν τὸν δαίμονα, τί τοῖς μαθηταῖς ἐγκαλεῖς; δείκνυσι ὅτι δυνατὸν αὐτοῖς καὶ χωρὶς τῆς τοσαύτης πίστεως πολλαχοῦ θεραπεῦσαι. ὥσπερ γὰρ ἤρκει πολλάκις ἡ τοῦ προσιόντος πίστις εἰς τὸ καὶ ἐλαττόνων λαβεῖν, οὕτω τῶν τοιούτων πολλάκις ἤρκεσεν ἡ δύναμις, καὶ μὴ πιστευόντων τῶν προσελθόντων, θαυματουργήσαι. καὶ ταῦτα ἀμφότερα δείκνυται ἐν ταῖς γραφαῖς. οἵ τε γὰρ τοῦ Κορνηλίου, ἀπὸ τῆς αὐτῶν πίστεως ἐπεσπάσαντο τὸ πνεῦμα τοῦ

Περ. ι. δ. Βασ. ιγ. χάριν· ᾗ ὅτι τῦ Ελισαίου ᾖ, σαθινὸς πιστεύσαντος, νεκρὸς ἀνέστη. οἵτε γὰρ ῥίψαντες, ὑ δι' πίστιν, ἀλλὰ δι' ἀπιλίδων ἔρριψαν ἁπλῶς ᾗ ὡς ἔτυχε, φοβηθέντες ὃ πειρατήριον, ᾗ ἔφυγεν· αὐτός τε ὁ ῥιφεὶς ἀποτεθνηκὼς ἰῶ, ᾗ ἀπὸ μόνης τῆς τῦ ἁγίου σώματος δυνάμεως ἀνίστα ὁ νεκρός. ὅθεν δῆλον" ὅτι τεῦθεν, ὅτι ᾗ ⓐ μαθηταὶ ἠσθένησαν, ἀλλ' ὑ πρῶτοι. ⓐ φύλοι γὰρ ὑ πᾶσαν ἐκῆ. θέα ᾖ τῦτο ᾗ ἑτέρωθεν τὼ ἀγνωμοσυνίω, πῶς ὅτι τ' ὄχλου συντυγχάνει τῷ Ἰησῦ χ^ῳ τοῖς μαθηταῖς, λέγων, ὅτι προσηνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, ᾗ οὐκ ἴσχυσ αὐτὸν θεραπεῦσαι. ἀλλ' αὐτὸς ἀπαιτῶν αὖθις τοῖς ἐγκλήμασ ὅτι τ' δήμου, ἐκείνῳ ὃ πλέον λογίζεται· χ. ἐν ταῖς θε.

17 Ὦ γενεὰ γάρ, φησὶν, ἄπιστος ᾗ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; Οὐκ εἰς ὃ τῦτο προσωπον μόνον ἀποτεινόμενος, ἵνα μὴ ἀπορήσῃ τ' ἀνθρώπων, ἀλλὰ ᾗ εἰς πάντας Ἰουδαίους. καὶ γὰρ εἰκὸς πολλοὺς τῶν παρόντων σκανδαλισθῆναι, ᾗ τὰ μὴ προσήκοντα ἐννοῆσαι περὶ αὐτῶν. ὅταν ᾖ εἴπῃ, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν, δείκνυσι πάλιν ἀπαστὸν ὄντα τ' θάνατον αὐτῷ, ᾗ "ὑπομιμνήσκει ὃ προφήτας, ᾗ πιθανὼ τὼ ἀποδημίαν, ᾗ ὅτι ᾗ ὃ φαρωσθῆναι, ἀλλὰ ὃ εἰ) μετ' αὐτῶν βαρύ. ᾗ μενῶ ἕως μέσου τῶν ἐγκλημ^ων, φησὶ φησί; Φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. χ. ὑπομιμνήσκει

Καὶ αὐτὸς διερωτᾷ αὐτὸν, πόσον χρόνον ἔχει, ᾗ ὑπῆ τῶν μαθητῶν ἀπολογούμενος, καὶ κεῖνον ἀγων εἰς ἐλπίδα χρηστὴν ᾗ τῦ πιστεῦσαι, ὅτι ἐς αι αὐτῷ ἀπαλλαγὴ τῦ κακοῦ. ᾗ ἀφίησιν αὐτὸν ἀσασεῖσθαι, οὐ προεὶς ἐπίδειξιν (ὅτῳ γὰρ ὦ ὄχλος συνῆγεν, ᾗ ἐπετίμησεν αὐτῷ) ἀλλὰ δι' αὐτὸν τ' πατέρα· ἵν', ὅταν ἴδῃ θορυβούμενον ὃ δαιμόνιον ἀπὸ τ' κληθῆναι μόνον, κἂν ὕστως ἀναχθῇ εἰς τὼ πίστιν τ' ἐσομένου θαύματος. ὅτῳ γὰρ ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι ἐκ παιδὸς, ᾗ ὅτι εἰ δύνασαι, βοήθει μοι, λέγει· τῷ πιστεύοντι πάντα δυνατὰ, πάλιν εἰς αὐτὸν προτρέπων ὃ ἔγκλημα. ᾗ ὅτε μὲ ἔλεγε ὁ λεπρὸς, Εἰ θέλεις, δύνασαί με καθαρίσαι, μάρτυρα αὐτῦ τῇ ἐξουσίᾳ, ἐπαγόμενος αὐτ' ᾗ βεβαιῶν ὃ ἐπίτιμον, ἔλεγε, Θέλω, καθαρίσθητι· ὅτε δὲ ἔξεστ' οὐδὲν ἄξιον τῆς αὐτῦ δυνάμεως ἐφθέγξατο εἰπών, Εἰ δύνασαι, βοήθει μοι, ὅρα πῶς αὐτὸ διορθοῦται, ὡς ᾗ δεόντως ἐπιτιμῶν. Τί γάρ φησιν; Εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. ὃ ᾖ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· τοσαύτη μοι περιουσία δυνάμεως, ὡς ᾗ ἑτέρους δύνασθαι ποιῶν τοῦτα θαυματουργεῖν· ὥστε ἂν πιστεύῃς ὡς ἐμὲ, ἃ αὐτὸς δύνασαι θεραπεῦσαι, φησὶ, ᾗ τῦτον ᾗ ἑτέρους πολλούς. ᾗ ταῦτα εἰπὼν ἀπήλαξε ⓦ δαιμονίωντα. σὺ ᾖ μὴ μόνον ἐντεῦθεν αὐτῦ σκόπει τὼ προαίρεσιν ἃ τὼ δύναμιν, ἀλλὰ ᾗ ἐκ ἐκείνου τῦ καιροῦ, ὃ ζωοποιήσαν ἔνδον εἶ) τ' δαίμονα. ᾗ γὰρ εἰ μὴ πολλῆς προαιρέσεως ᾗ ὅτε ἀπέλαυεν ὁ ἀνθρωπος, πάλαι ἂν ἀπωλώλει. καὶ γὰρ εἰς ὃ πῦρ αὐτὸν ἔβαλε, φησὶ, ἃ εἰς ὃ ὕδωρ. ὁ ᾖ ταῦτα πολλῷ ᾗ αἰῶνι ἂν πάντως, εἰ μὴ ᾗ ἐν τοσαύτῃ μανίᾳ πολλῷ ἐπέθηκεν ὁ Θεὸς αὐτῷ ⓦ χαλινόν· ὥσπερ οὖν ᾗ ἐπ' ἐκείνων τῶν γυμνῶν τῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις τρεχόντων, ᾗ λίθοις ἑαυτοὺς κατακοπτόντων. εἰ ᾖ σελήνιαζόμενον καλῇς, μηδὲν θορυβηθῇς. τ' γὰρ πατρὸς τ' δαιμονιῶντός ἐστιν ἡ φωνή. πῶς οὖν φησι καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς, ὅτι σεληνιάζομενους πολλοὺς ἐθεράπευσεν; ἀπὸ τῆς τ' πολλῶν ἐπιτονοίας αὐτοῦ καλῶν. ὁ γὰρ δαίμων ὅτι ἁμαρτωλῆ τῦ στοιχείῳ ᾗ ὑπετίθετο τοῖς ἀλγοῦσι, καὶ ἐνίσιν αὐτοῦ χ^ῳ τὰς τῆς σελήνης δρόμους, οὐχ ὡς ἐκείνης ἐνεργούσης (ἀπαγε) ἀλλ' αὐτὸς τ' τὸ κακουργῶν εἰς τὼ τῦ στοιχείῳ ἁμαρτίαν. διᾗ καὶ πεπλανῆσθαι ὡδὲ τοῖς ἀνοήτοις ἐπεκρύπτετο δόξα, καὶ ὕτω αὐτοὺς καλεῖσθαι δαίμονας ἀπατεώνους. οὐδὲ γάρ ἐστιν ὃ τοῦτο ἀληθές.

19 Τότε προσελθόντες ⓐ μαθηταὶ αὐτῦ κατιδίαν ἠρώτησαν αὐτὸν, τίνος ἕνεκεν οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτοὶ τὸν δαίμονα ἐκβαλεῖν; Ἐμοὶ δοκοῦσιν ἀγωνίαν ᾗ δεδιέναι, μήποτε τὼ χάριν, ἣν ἐπιστεύθη, ἀπώλεσαν. ἔλαβον γὰρ ἐξουσίαν χ^ῳ δαιμόνων ἀκαθάρτων. δι'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ τὴν ἐρωτῶσι κατ' ἰδίαν αὐτῷ προσελθόντες, οὐκ αἰσχυνόμενοι, ὅτι οὕτω ἐπιρρήτων καὶ μεγάλου πράγματος ἔμελλον αὐτὸν ἐρωτᾶν. Εἰ γὰρ ὃ ἦρχον ἔξωθεν ἦλθε καὶ ἠλείφθησαν δύ', πείθον ἐμοὶ αἰσχύνεσθαι λοιπὸν τὴν διὰ τῶν λόγων ὁμολογίαν. τί οὖν ὁ Χριστός;

20 Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν, φησιν. ἐὰν γὰρ ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, μετάβηθι, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.

Εἰ δὲ λέγεις, πολὺ ὄρος μετέβηκεν; οὐχ ἵνα εἴπωμι, ὅτι πολλῷ μείζονα ἐποίησαν, μείους νεκροὺς ἀναστήσαντες. οὐδὲ γὰρ ἴσον, ὄρος μεταστῆσαι καὶ θάνατον ἀπὸ σώματος κινῆσαι. λέγονται δὲ μετ' ἐκείνους ἄλλοι τινες ἐκείνων ἐλάττονες πολλῷ καὶ ὄρη χειρὸς καλέσαντος μεταθεῖναι· ὅθεν δῆλον ὡς καὶ ὅτοι μετέθεσαν ἂν καλούσης χειρός. Εἰ δὲ ὅτε οὐκ ἐλύμετο χειρὸς, μὴ ἐγκάλει· ἄλλως δέ, καὶ αὐτὸς οὐκ εἶπεν, ὅτι μεταστήσετε πρώτως, ἀλλ' ὅτι δυνήσεσθε καὶ τοῦτο. Εἰ δὲ μετέστησαν, οὐκ ἵνα οὐκ ἐδωκήθησαν (πῶς γάρ, τὰ μείζονα δυνηθέντες;) ἀλλ' ἵνα οὐκ ἐδοξολογήθησαν, ἀφ' ὧν μὴ ἠρέσθη χειρός. Εἰκὸς δὲ καὶ γενέσθαι τοῦτο, καὶ μὴ γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ πρώτα ἃ ἐθαυματούργησαν, ἐγράφη. ὅτε μέντοι ἀτελέστερον πολλῷ διέκειντο. Τί οὖν; οὐδὲ τούτων τὴν πίστιν εἶχεν ὅτε; οὐκ εἶχον. ἀδιὰ δὲ ἀεὶ οἱ αὐτοὶ ἦσαν· ἐπεὶ καὶ Πέτρος νῦν μὲν μακαρίζεται, νῦν δὲ ἐπιπλήττεται· καὶ οἱ λοιποὶ δὲ εἰς ἄνοιαν σκώπτονται πρὸ αὐτοῦ, ὅτε οὐ ζωῆκαν τὸ πρὸς τῆς ζύμης λόγου. ζωήκεσαν δὲ καὶ ὅτε οὖν μαθηταὶ ἀθεῖησαν. ἀτελέστερον γὰρ διέκειντο περὶ τὸ φανερόν. πίστιν δὲ οὐτοῦτο λέγει, τὴν τῶν σημείων, καὶ σινάπεως μέμνηται, τὴν ἄφατον αὐτῆς δηλῶν δύναμιν. Εἰ γὰρ καὶ τὸ ὄγκῳ μικρὸν ἐστὶ) δὲ σίνηπι δοκεῖ, ἀλλὰ τῇ δυνάμει ἁπάντων ἐστὶ σφοδρότερον. δείκνυσι τοίνυν ὅτι καὶ ὁ ἐλάχιστον τῆς γνησίας πίστεως μεγάλα δύναται, ἐμπνεῦσαι τὸ σινάπεως, ἢ οὐδὲ μέχρι τούτου ἐστὶ μόνον, ἀλλὰ ἢ ὄρη μετέθηκε, καὶ περαιτέρω προέβη. οὐδὲν γάρ, φησιν, ἀδυνατήσει ὑμῖν. σὺ δὲ καὶ τοῦτο αὐτὸ θαύμασον τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸ πνεύματος τὸ ἰσχυρόν· τὸ μὲν φιλοσοφίαν, ὅτι οὐκ ἔκρυψαν αὐτῶν τὸ ἐλάττωμα· τὸ δὲ πνεύματος τὴν ἰσχύν, ὅτι τοὺς οὐδὲ ὡς κόκκον σινάπεως ἔχοντας πίστιν, οὕτω κατὰ μικρὸν ἀνήγαγε, ὡς ποταμοὺς καὶ πηγὰς ἐν αὐτοῖς πίστεως δυναδοῦναι. κ. ἀνήγαγε,

21 Τοῦτο δὲ ἦλθε τοῦτο οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ,

Προσέθηκε, ὃ τῶν δαιμόνων ἄπαν, καὶ ὃ τῶν σιλλωιζομένων λέγων ἐστίν. ὁρᾷς πῶς αὐτοῖς ἤδη ⟨W⟩ περὶ νηστείας προκαταβάλλεται λόγον; μὴ γάρ μοι ἀπὸ τῶν σπουδαζόντων λέγε, ὅτι τινὲς καὶ χωρὶς νηστείας ἐξέβαλον. Εἰ δὲ καὶ περὶ τῶν βαπτιζόντων ἐστὶ δύ' Εἶποι τις, ἑνὸς πάντα καὶ δευτέρα· ἀλλὰ πάσχοντα ἀμήχανόν ποτε τυφωνίᾳ ἀπαλλαγῆναι τῆς μανίας ταύτης.

Δεῖ γὰρ μάλιστα τὸ πράγματος τούτου τοὺς τοιαῦτα νοοῦντι. ἢ μὲν Εἰ πίστεως ΗΘΙΚΟΝ
χρεία, φησὶ, τί δεῖ νηστείας; ὅτι μὲν ἡ πίστεως καὶ ἐκεῖνο οὐ μικρὸν εἰσάγει τὸ ἰσχυρὸν φιλοσοφίαν δὲ πολλὴν ἐνέβαλεν, καὶ ἀγγέλου δεξιὸν καταπλήττει, καὶ ταῖς ἀσωμάτοις δυνάμεσι πιπλήθει. ἀλλ' οὐ καθ' ἑαυτὴν, ἀλλὰ δεῖ καὶ βοηθείας, ἢ "προθυμίας. ὅσα γὰρ ἀγαθὰ δεξιὰ ἀμφοτέρων ἔργα. ὁ μὲν βούλομαι, ὡς χρὴ, καὶ πιστεύων, οὐ πολλῶν δεῖται· ὁ δὲ πολλῶν μὴ δεόμενος, οὐκ ἂν ἠθέλησε φιλοχρήματος· ὁ δὲ μὴ φιλοχρήματος, καὶ πρὸς ἐλεημοσύνην βαπτιστικώτερος. ὁ πιστεύων κοῦφός ἐστι καὶ ἐπερωτικός, καὶ μὴ πάλαι βέβηται, καὶ ἐκ βαθυμίας δεδιέναι ἐκπονηρᾶς, καὶ δεδίλεσται ⟨W⟩ Θεοῦ, καὶ ταπεινοῖ τὴν ψυχὴν ἐπαναβαλλόμενος. διὰ τοῦτο καὶ ⟨C⟩ ἀπόστολοι ἀεὶ σχεδὸν ἐπίστευον. ὁ δὲ βούλομαι μὴ πίστεως διπλᾶς ἔχει τὰς πτέρυγας καὶ τὴν ἀνέμων αὐτὴν κουφοτέρας. οὐδὲ γὰρ χασμᾶται καὶ διατείνεται καὶ ναρκᾷ βούλομαι, ὥσπερ πάσχουσιν ⟨C⟩ πολλοὶ, ἀλλ' ἔστι πυρὸς σφοδρότερος καὶ τῆς γῆς ἀνώτερος. διὸ καὶ μάλιστα ὁ τοιοῦτος τοῖς δαίμοσιν ἐμφρὸς καὶ πολέμιος. οὐδὲν γὰρ ἀνθέστηκε γνησίως βούλομαι δυνατώτερον. Εἰ γὰρ γνησίῳ ὡμὸν τινα ἄρχοντα, καὶ ὑπὲρ Θεοῦ φοβούμενον, ὑπὲρ ἀνθέστη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πον ἀντεπόμενον ἴσχυσεν ὑπερέμψαι, πολλῷ μᾶλλον ⟨ΜΝ⟩ Θεὸν ὑπερπάσεται) ὁ σωφρονῶν αὐτῷ παρεστηκώς, καὶ γαστρὸς κρατῶν, καὶ πνευματικὰ σκεύη. Εἰ δὲ ἀσθενές σοι τὸ σῶμα ὥστε νηστεύειν διὰ παντός, ἀλλ' οὐκ εἰς περισσὸν ἀσθενές, οὐδὲ περὶς ὑπερβάλλον γαστρὸς ἄπονον. Εἰ γὰρ καὶ νηστεύειν οὐ δύνασαι, ἀλλὰ μὴ πνεύματος δύνασαι. οὐ μικρὸν δὲ καὶ τοῦτο, οὐδὲ πολὺ νηστείας ἀπέχον· ἀλλ' ἵνα μὴ καὶ "αὐτὸ καταπατᾶσα τὸ ἀγαθόλουτον τιμῶ μολύναν. καὶ γὰρ οὐδὲν οὕτως ἐκείνῳ τῷ δαίμονι φίλον, ὡς πνεῦμα καὶ μέθη· "ὅπερ καὶ πηγὴ καὶ μήτηρ ἐστὶν ἁπάντων τῶν κακῶν. ἀφ' ταύτης γοῦν ποτε τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς εἰδωλολατρείαν ἐνέβαλε· ἀφ' ταύτης τοὺς Σοδομίτας εἰς παρανόμους ἀνῆψεν ἐρωτας. Τοῦτο γάρ, φησι, τὸ ἀνόμημα Σοδόμων, ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐν πλησμονῇ ἄρτων καὶ βδελυρίας ἐπαπάλων. ἀφ' ταύτης μυρίας ἑτέρας ἀπώλεσε, καὶ τῇ γεέννῃ παρέδωκε. Τί γὰρ οὐκ ἐργάζεται) κακὸν ἡ πυφή; χείρους δὲ ἀνθρώπων ποιεῖ, καὶ θηρίων χείρους. ὁ μὲν γὰρ χοῖρος βορβόρῳ ἐγκαλινδεῖται, καὶ κόπρῳ τρέφεται) · οὗτοι δὲ ἐκείνης βδελυκλοπέρας σιτεῖται τραπέζας, μίξεις ὑπνοῦσιν ἀθέσμους, καὶ παρανόμους ἐρωτας. ὁ τοιοῦτος οὖν δαιμονῶντος διενήνοχεν. ὁμοίως γὰρ ἀναιρεῖται, καὶ μαίνεται· καὶ ⟨ΜΝ⟩ μὴ δαιμονῶντα καὶν μὴ ἐλεῶμεν, τοῦτον δὲ ἀπερεφόμεθα καὶ μισοῦμεν. τί δήποτε; ὅτι αὐθαίρετον ὑπερπάσατο μανίαν, καὶ ὃ τόμα καὶ σοῦ ὀφθαλμοὺς καὶ ῥῖνας καὶ πόντα ἁπλῶς, καταγώγια ὀχετοῦ καὶ ἀμάθειας ἐργάζεται. Εἰ δὲ καὶ τὰ ἐντὸς ἴδοις, ὄψει καὶ τὴν ψυχὴν καθάπερ ἐν λιμνῇ χειμῶνι καὶ κρημνῷ πεπηγυῖαν καὶ ναρκῶσαν, καὶ σοῦ τὸ σκάφος ὠφελήσασαν δυναμένην διὰ τὴν τοῦ χειμῶνος ὑπερβολήν. ἀρχόμεθα εἰπεῖν, ὅσα ἀπὸ πυφῆς πάσχουσι καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καικά· πρὸς δὲ αὐτῶν καταλείπω σωφρονεστέρᾳ τῇ τοῦτα ἀκριβέστερον εἰδότι. τί γὰρ ἀσχρότερον γυναικὸς μεθύσης, ἢ ἁπλῶς ἀκρατοφορημένης; ὅσῳ γὰρ ἀσθενέστερον τὸ σκεῦος, τοσούτῳ πλέον τὸ ναυάγιον, ἂν τε ἐλευθέρα ᾖ, ἂν τε δούλη. ἡ μὲν γὰρ ἐλευθέρα ἐν μέσῳ τῷ θεάτρῳ τῶν δούλων ἀσημονεῖ, ἡ δὲ δούλη πάλιν ὁμοίως μεταξὺ τῶν δούλων· καὶ παρασκευάζουσι τῷ Θεῷ τὰ δῶρα βλασφημεῖσθαι παρὰ τῶν ἀνοήτων. πολλῶν γοῦν ἀκούω λεγόντων, ὅταν τοιαῦτα συμβαίνῃ πάθη· μὴ ἔστω οἶνος. ὦ τῆς αἰσίας, ὦ τῆς παρασκηξίας. ἄλλων ἀμυδρημόντων τὰς τοῦ Θεοῦ δωρεὰς εἰσκαλεῖς· καὶ πόσης τοῦτο μανίας; μὴ γὰρ ὁ οἶνος ἐποίησεν, ἀλλ' ἡ θερμότης, τοῦτο δὲ κακόν; οὐχ ὁ οἶνος, ἀλλ' ἡ ἀκολασία τῶν ἀπολαυόντων κακῶς. εἰπὲ τοίνυν, μὴ ἔστω μέθη, μὴ ἔστω πυφή. εἰ δὲ λέγοις, μὴ ἔστω οἶνος, ἐρεῖς καὶ μακρὸν παραίνεσιν, μὴ ἔστω σίδηρος διὰ τοὺς ἀνδροφόνους, μὴ ἔστω νὺξ διὰ τοὺς κλέπτας, μὴ ἔστω φῶς διὰ τοὺς συκοφάντας, μὴ ἔστω χεὶρ διὰ τὰς μοιχείας· καὶ πόντα ἁπλῶς ἀναιρήσεις. ἀλλὰ μὴ "οὕτω ποίει (σατανικῆς γὰρ τοῦτο γνώμης) μηδὲ διάβαλε ⟨ΜΝ⟩ οἶνον, ἀλλὰ τὴν μέθην. καὶ λαβὼν τοῦτον αὐτὸν νῆφοντα, ἐπίδειξον αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀσημοσύνην, καὶ εἰπὲ πρὸς αὐτόν· οἶνος ἐδόθη, ἵνα δυφρανώμεθα, οὐχ ἵνα ἀσημανώμεθα· ἵνα γελάσωμεν, οὐχ ἵνα γελοιώμεθα· ἵνα ὑγιάνωμεν, οὐχ ἵνα νοσῶμεν· ἵνα ἀθανείαν σώματος διορθωσώμεθα, οὐχ ἵνα ψυχῆς ἰσχὺν καταβάλωμεν. ἐπίμηστέ σε ὁ Θεὸς τῇ δωρᾷ· τί σαυτὸν ὑβρίζεις τῇ ἀμετρείᾳ; ἄκουσον τί φησιν ὁ Παῦλος. Οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸ στόμαχόν σου, καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Εἰ δὲ ὁ ἅγιος ἐκεῖνος καὶ νόσῳ κατεχόμενος, καὶ ἐπαλλήλους ἀῤῥωστίας ὑπομένων οὐ μετέλαβεν οἴνου, ἕως δὲ ἐπέτρεψεν ὁ διδάσκαλος, ἵνα αὐ ῥοίπιμεν συμπνώμεν ἡμᾶς ἐν ὑγείᾳ μεθύοντες; ἐκείνῳ μὲν οὖν ἔλεγεν, οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸ στόμαχόν σου· "ἡμῖν δὲ ἑκάστῳ τῶν μεθυόντων ἐρεῖ, οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὰς πορνείας, διὰ τὰς πυκνὰς αἰσχρολογίας, διὰ τὰς ἑτέρας ὑπερβολὰς τὰς πονηράς, ἃς οὐ μέθη πιεῖν ἔωθεν. Εἰ δὲ μὴ βούλεσθε διὰ τὰ ἰσάδικα ἀπέχεσθαι, διὰ γοῦν τὰς ὑπερβολὰς τὰς δεῦτε αὐτῶν καὶ τὰς ἀνδίας ἀπέχεσθε. οἶνος γὰρ εἰς δυφρόσυνον ἐδόθη. οἶνος γάρ, φησιν, εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου· ὑμεῖς δὲ καὶ ταύτην αὐτὸν λυμαίνεσθε τὴν ἀρετήν. ποία γὰρ εὐφροσύνη μὴ εἰ) ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἀληθινὰς μυρίας ἔχειν, καὶ πόντα ὁρᾶν παρεσκευασμένα, καὶ σκηνοθηλίαν κατέχεσθαι, καὶ τὸν πυρρέποντας δεῖσθαι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεῖας τῆς ἐλαίας καταβρεχόντων τὰς κεφαλάς; Ταῦτά μοι ὑ τοὺς πολλοὺς εἴρηται, μᾶλλον ὁ τοὺς πολλούς· ὐχ ὅπως πάντες μεθύοισι (μὴ γένοιτο) ἀλλ' ὅπως τῶν μεθυόντων ⓐ μὴ μεθύοντες ὑ φροντίζοισι. Διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἀποτείνομαι μᾶλλον τοὺς ὑγιαίνοντας, ἐπεὶ ὑ ἰατρὸς τοὺς ἀῤῥώστους ἀφείς, ἐκείνοις διαλέγε) τοῖς πολλὰ καθημένοις αὐτοῖς. τοὺς ὑμᾶς τοίνυν ἀποτείνω ⓦ λόγον, τοὺς καλῶν μήτε ἀλᾶναί ποτε τῶν πάθει τούτῳ, ὑ τοὺς ἀλόγους ἀνιμάλους, ἵνα μὴ τῶν ἀλόγων φαίνων) χείρους. ἐκεῖνα μὲν γὰρ πλέον τῆς χρείας οὐδὲν ὀπιζητεῖ· ὅτοι ὁ κἀκείνων ἀλογώτεροι γεγένασι, τοὺς τῆς συμμετρίας ὑπερβαίνοντες ὅρους. πόσῳ γὰρ βῆτίων τούτων ὁ ὄνος, πόσῳ ὁ ἀμείνων ὁ κύων; ὑ γὰρ ἕκαστον τούτων τῶν ζώων, ὑ τ' ἄλλων ὁ ἀπλήστων, λύ τε φαγεῖν, λύ τε πιεῖν δέῃ, ὅσον τὴν αὐτάρκειαν οἶδε, ὑ πέρα τῆς χρείας οὐ τρέπει. κἂν γὰρ μείζοι ⓐ κατηναγκάζοντες ὦσιν, ὐχ ὑπέξει) ἀναθεῖν εἰς ἀμετρίαν. Οὐκοῦν ταύτῃ ὑ τῶν ἀλόγων χείρους ὑμεῖς, ὑ τοὺς τοῖς ὑγιαίνουσι ὁ μόνον, ἀλλ' ἐ πολὺ ὑμῶν αὐτοῖς. ὅτι γὰρ κυνῶν ὑ ὄνων ἀτιμοτέρους ἑαυτοὺς εἰς κακρίκατε, δῆλον ἐκεῖθεν. Τὰ μὲν γὰρ ἄλογα ταῦτα οὐκ ἀναγκάζεις πέρα τοῦ μέτρου τροφῆς ἀπολαύειν. κἂν ἔρηταί τις, διὰ τί ἵνα μὴ καταβλάψῃς, ἐρεῖς. σαυτῷ ὁ οὐδὲ ταῦτα προέχεις τοῖς πολλοῖς· οὕτω κἀκείνων σαυτὸν εὐτελέστερον εἰ) νομίζεις, ἐ πολοράς διηνεκῶς χειμαζόμενον. Οὐδὲ γὰρ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς μέθης μόνον τ' οὐκ τῆς μέθης βλάβῃ ὑποπίπτεις, ἀλλὰ ὑ μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὑ καθάπερ, πυρετοῦ παρῃρηκότος, ἡ οὐκ τοῦ πυρετοῦ μένει λύμη, οὕτω καὶ μέθης ἀπελθούσης, ἡ τῆς μέθης ζάλη ὑ ἐν τῇ ψυχῇ ὑ ἐν τῷ σώματι τρέφεται. ὑ ὃ μὴν ἄθλιον σῶμα κεῖται πολλαχοῦ, καθάπερ ἐπὶ ναυαγίῳ σκάφος· ἡ ὁ τούτου παλαιπωροτέρα ψυχή, ἐ τούτου διαλυθέντος, ⓦ χειμῶνα διεγείρει καὶ τὴν ὀπτὴν μίαν ἀνάπλει, ὑ ὅταν δοκῇ σωφρονεῖν, τότε μάλιστα μαίνεται, οἶνον ὑ πίθους ὑ φιάλας ὑ κρατῆρας φανταζομένη. ὑ καθάπερ ἐν χειμῶνι, παυθείσης τῆς ζάλης, ἡ διὰ ⓦ χειμῶνα μένει ζημία, ὅτου ὁ ὑ σταθῇ. ἐ γὰρ ὥσπερ οὐκ τῶν ἀγωνίμων, ὅτου ὑ σταθῇ ἐκκολή ὁ ἔξω κρεῖττον ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν. κἂν σωφροσύνην εὕρῃ, κἂν αἰδῶ, κἂν σύνεσιν, κἂν ἐπιείκειαν, κἂν ταπεινοφροσύνην, πάντα ῥίπτει εἰς ὃ τῆς παρανομίας πέλαγος ἡ μέθη. ἀλλὰ τὰ μὲν ταῦτα οὐκ ἔτι ὅμοια. ἐκεῖ μὲν γὰρ μὲν τὴν ἐκκολὴν ὃ σκάφος κυφίζει) ἐνταῦθα ὁ βαρύνεται μᾶλλον. δύτι γὰρ ἐκείνου τὸ πλοῦτον δέχεται φάμμον καὶ ὕδωρ ἁλμυρὸν ὑ πάντα ⓦ τῆς μέθης φορυτόν, ἅπερ ἅμα τοὺς ὀπισθάτας ἐ ὦ κυβερνήτη καταβαπτίζει ὃ σκάφος εὐθέως. Ἵ οὖν μὴ ταῦτα πάθωμεν, ἀπαλλάξωμεν ἑαυτοὺς τοῦ χειμῶνος. οὐκ ἔστι μὲν μέθης βασιλείαν θεοῦ ἰδεῖν. Μὴ πλανᾶσθε γάρ, φησιν ὁ ἀπόστολος· οὐ μέθυσοι, ὑ λοίδοροι βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσι. ὑ τί λέγω βασιλείαν οὐρανοῦ; μὲν γὰρ μέθης οὐδὲ τὰ πρόντα ὄστιν ἰδεῖν. καὶ γὰρ τὰς ἡμέρας νύκτας ἐργάζεται ἡμῖν ἡ μέθη, καὶ ὃ φῶς σκότος, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνεφγμένων οὐδὲ τὰ ὄντα βλέπουσιν ⓐ μεθύοντες. καὶ ὑ τοῦτο μόνον ὄστι ὃ δεινόν, ἀλλὰ μὲν τούτων καὶ ἑτέραν χαλεπωτάτην ὑπομένουσι δίκην, ἀθυμίας ἀλόγους, μανίαν, ἀῤῥωστίαν, γέλωτα, ὄνειδος διηνεκῶς ὑποφέροντες. ποίαν τοίνυν συγνώμην τοῖς ἑαυτοῦ τοσούτοις ἑαυτοὺς πειρασι καιροῖς; οὐκ ἔστιν οὐδεμία. φύγωμεν τοίνυν ὃ νόσημα τοῦτο, ἵνα καὶ τῶν ἐνταῦθα καὶ τῶν μελλόντων ὀπτυχώμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ ὃ κράτος σὺν ᾧ πατρὶ καὶ ᾧ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ιη. 22 ΑΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ ΔΕ ΑΥΤΩΝ ΕΝ ΤΗ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, 23 Καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

Ινα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΙΝα γὰρ μὴ λέγωσι, Τίνος ἕνεκεν ἐν ταῦτα ἀμφιτείνομεν διωκεῖν, πάλιν ταῦτά φησιν ὅπερ ἀκούοντες ὅτε ἰδεῖν ἐβούλοντο τὰ Ἱεροσόλυμα. ὅρα γοῦν πῶς καὶ τὸ Πέτρου ὅπως μηθέντος, καὶ τὸ περὶ Μωϋσέα καὶ Ἠλίαν περὶ αὐτῶν ἀμφιζητούντων καὶ δόξαν ὃ παράγμα καλεσάντων, καὶ τὸ παρὰ ἄνωθεν φωνὴν ἀφιέντος, καὶ σημείων τοσούτων γεγονότων, καὶ τῆς ἀναστάσεως ὅπου θύραις οὔσης (οὐδὲ γὰρ πολὺ ἔφησε μέλλον ἐν ᾧ θανάτῳ μένειν, ἀλλὰ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεσθαι) οὐδὲ οὕτως ἀνιώμενοι, ἀλλ' ἐλυπήθησαν, καὶ οὐδὲ ἁπλῶς, ἀλλὰ σφόδρα. ἐγίνετο γὰρ τοῦτο δι' ἄγνοιαν ἐπὶ τῶν λεγομένων τὴν δυνάμιν, ὅπερ ὁ Μάρκος καὶ ὁ Λουκᾶς ἀμυδρότερον ἔλεγον, ὁ μὲν, ὅτι ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐρωτῆσαι· ὁ δὲ, ὅτι ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθωνται, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐρωτῆσαι περὶ τοῦ ῥήματος. καὶ μὴν εἰ ἠγνόουν, πῶς ἐλυπήθησαν; ὅτι δὲ πρότερον ἠγνόουν· ἀλλ' ὅτι μὲν ἀποθανεῖται, ἠδεισαν σαφῶς ἀκούοντες· ὅτι δὲ ποτε ἔσται ὁ θάνατος, καὶ ὅτι ταχέως λυθήσεται, καὶ τὰ μυεία ἐργάσεται ἀγαθά, τοῦτο οὐδέπω ἠδεισαν σαφῶς, οὐδὲ ὅτι ποτέ ἐστιν αὕτη ἡ ἀνάστασις· διὰ τοῦτο ἠγνόουν, διὰ καὶ ἐλύπουν. καὶ γὰρ σφόδρα ἀντείχοντο τοῦ διδασκάλου.

24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα;

Καί τινα ἐστὶ ταῦτα τὰ δίδραχμα; ὅτε τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων ἀπέκτεινεν ὁ Θεὸς, τότε τὴν Λευὶ φυλὴν αὐτὸ αὐτῶν ἔλαβεν. εἶπα, διὰ τῶν τοὺς Ἰουδαίοις πρωτοτόκων ἐλάττων ὁ τῆς φυλῆς ἀριθμὸς ἦν, αὐτὶ τῶν λειπόντων εἰς ἀριθμὸν σίκλον συλλεγεν. ἐσίνεσθαι γὰρ ἔμελλον ἐκείνοις ἔτος ἐκράτησε τὰ πρωτότοκα τοῦ φέρειν τὸν εἰσφέρειν. ἐπεὶ οὖν πρωτότοκος ἦν ὁ Χριστὸς, ἐδόκει τῶν μαθητῶν πρῶτος εἶ ὁ Πέτρος, αὐτῷ προσέρχονται. καὶ γὰρ, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, κατὰ πόλιν ἐκάστην ἀπῄσουν. διὰ καὶ ἐν τῇ παρεδρᾳ προσῆλθον αὐτῷ, ὅπου παρεῖς αὐτὸν ἐνόμιζεν ἡ Καπερναούμ. καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἐτόλμησαν προσελθεῖν, ᾧ Πέτρῳ ᾖ, καὶ οὐδὲ τούτῳ μετὰ πολλῆς τῆς σφοδρότητος, ἀλλ' ὑπεκίνησαν. οὐδὲ γὰρ ἐγκαλοῦντες, ἀλλ' ἐρωτῶντες ἔλεγον· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν τὰ δίδραχμα; τί μὲν γὰρ προσῆκεν αὐτῷ δόξαι οὐδέπω εἶχον, ἀλλ' ὡς περὶ ἀνθρώπου οὕτω διεκρίνοντο· πολὺ ἀπέχεμον αὐτῷ τινα αἰδῶ καὶ τιμὴν δείκνυσι τὰ προλαβόντα σημεῖα. τί οὖν ὁ Πέτρος; ναί, φησι. καὶ τούτοις μὲν εἶπεν, ὅτι τελεῖ· αὐτῷ δὲ οὐκ εἶπεν, ἴσως ἐρυθριῶν ὑπὲρ τούτων αὐτῷ διαλεχθῆναι. διὸ καὶ ὁ ἥμερος καὶ ὁ πρᾶος σαφῶς εἰδὼς, προλαβὼν αὐτὸν, φησι·

25 Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;

26 Εἰπόντος δὲ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη· ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.

Ἵνα γὰρ μὴ νομίσῃ ὁ Πέτρος ὅτι περὶ ἐκείνων ἀκηκοὼς λέγει, προλαμβάνει αὐτὸς, τοῦτό τε αὖθις δηλῶν, καὶ παῤῥησίαν αὐτῷ παρέχων ὁπουοῦν προτέρως περὶ τούτων εἰπεῖν. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ἐλεύθερος μὲν εἰμι τῶν δοκούντων κῆνσον. εἰ γὰρ οἱ τῆς γῆς βασιλεῖς παρὰ τῶν υἱῶν αὐτῶν οὐ λαμβάνουσιν, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἀλλοτρίων, πολλῷ μᾶλλον ἐμὲ ἀπαλλάττειν δεῖ τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης, οὐκ ἐπιτρέπει βασιλέως, ἀλλὰ τὰ τοῦ οὐρανοῦ ὄντα [με] υἱὸν καὶ βασιλέα. ὁρᾷς πῶς διέσφλε σοῦ υἱός, καὶ σοῦ οὐχ υἱός; εἰ δὲ οὐκ ἐστὶν υἱός, εἰκὸς καὶ τὸ ὑπόδειγμα προφέρειν τῶν βασιλέων. ναί φησιν, υἱός· ἀλλ' οὐ γνήσιος. οὐκοῦν οὐχ υἱός. εἰ δὲ οὐκ υἱός, οὐδὲ γνήσιος· οὐδὲ αὐτὸς, ἀλλ' ἀλλότριος. εἰ δὲ ἀλλότριος, οὐδὲ τὸ παράδειγμα ἔχει τῶν οἰκείων ἐμοί. αὐτὸς γὰρ οὐ περὶ τῶν υἱῶν ἁπλῶς, ἀλλὰ περὶ τῶν γνησίων διαλέγεται καὶ ἰδίων καὶ τῶν κοινωνούντων τοῖς γνησίοις τῆς βασιλείας. διὰ καὶ πρὸς

ἀντιδιαστολὴν

λειπ. γ. λθ. μ. γ.

* ἄλλοτε δὲ

γρ. ἀλλοτρίων

γρ. ἀμυδρότερον

* οὐκ

γρ. ἰδίοις

αὐτὸ διασολιὼ ἔθηκε τοὺς ἀλλοτρίους, οὕτω καλῶς τοὺς οἰκείους ἐξ αὐτῶν γεγυμνάκασι. τοῦτο γὰρ αὐτῶν, ὃς ἐξ αὐτῶν γεγυμνάκασι. σὺ δέ μοι σκόπει κἀκεῖνο, πῶς τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν τῷ Πέτρῳ γνῶσιν ἐκ πείρας βεβαιοῖ, καὶ οὐδὲ ἀνέξεται ἔτι· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς συγκαταβάσεως τοῦτο δηλοῖ, ὅπερ πολλῆς ἐστὶ σοφίας. καὶ γὰρ τοῦτο εἰπών φησιν·

27 Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς βάλε ἄγκιστρον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον· καὶ εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ. Ὁρᾷς πῶς οὐτε προῄτειται τὴν φόρον, ὅτε ἁπλῶς κελεύει δοῦναι, ἀλλὰ πρότερον δείξας ὅτι ὄντα ὑπεύθυνον, τότε δίδωσι· διὰ μὴν, ἵνα μὴ σκάνδαλον σκανδαλισθῶσι· διὰ δὲ ἵνα μὴ ὦσι. οὐδὲ γὰρ ὡς ὀφειλὴν δίδωσιν, ἀλλ' ὡς τὴν ἐκείνων ἀσθένειαν διορθούμενος. ἀλλαχοῦ μέντοι καταφρονῆ τοῦ σκανδάλου, ὅτε πρὸς βρωμάτων διελέγετο, διδάσκων ἡμᾶς εὐδένειαν κρίσεως, καθ' ἃς οὐ μὴ καταφρονῆ τῶν σκανδαλιζομένων, καὶ καθ' ὁποίας οὐ μὴ καταφρονῆ· καὶ αὖτις ὁ τῆς δόσεως τρόπος δείκνυσιν ἑαυτὸν πάλιν. Τίνος γὰρ ἕνεκεν ὐκ ἐξ ἀποκειμένων κελεύει δοῦναι; ἵν', ὅπερ ἔφην, καὶ ἐν τούτῳ δείξῃ Θεὸν ἑαυτὸν ὄντα τῶν ὅλων. καὶ ὅλης καὶ τῆς θαλάσσης κρατοῦντα, ἐδείξε μὲν γὰρ καὶ ἤδη ἐπιτιμήσας, καὶ τὸν Πέτρον τοῦτον κελεύσας ἐπιβαίνειν τῶν κυμάτων· δείκνυσι δὲ καὶ οὗτος τοῦτο, ἑτέρῳ μὲν τρόπῳ, πολλῷ δὲ καὶ ἐν τούτῳ πρέχων τὴν ἔκπληξιν. οὐδὲ γὰρ μικρὸν ἦν ἀπὸ τῶν βυθῶν ἐκείνων σῶσαι, ὅτι καὶ σῶστος ἐμπεσεῖται ὁ τὸν φόρον ἐκεῖνον τελῶν ἰχθύς, καὶ ὥσπερ ἀμφίβληστρον εἰς τὴν ἄβυσσον ἐκείνην ἀφέντα αὐτὸν τὸ πρᾶγμα ἀγαγεῖν τὴν κομίζοντα τὸν στατῆρα· ἀλλὰ θείας δυνάμεως καὶ ἀπορρήτου τὸ καὶ τὴν θάλατταν οὕτω ποιῆσαι δωροφορῆν, καὶ πρώτοθεν τὴν ὑποταγὴν αὐτῆς ἐπιδείκνυσθαι, καὶ ἰώνακα μεγαλυνθῆναι, καὶ ὅτε τὸν σύνδουλον ἐδέχετο ἀγελαίουσα, καὶ νῦν πάλιν ὅτε πρὸς τὸν ἀπαιτοῦντα ὑπὸρ αὐτὸν δέχεται. καὶ δὸς αὐτοῖς, φησιν, ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ. εἶδες τὸ ὑπέρβαλλον τῆς ψυχῆς; ἴδε καὶ τὸ φιλόσοφον τῆς τοῦ Πέτρου γνώμης. τοῦτο γὰρ ἦν φαίνεται Μάρκος ὁ τούτου φοιτητὴς μεγαφυκῶς τὸ κεφάλαιον, ὅπερ πολλῷ ἐδείκνυ τὴν εἰς αὐτὸν τιμήν. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀρίστην καὶ αὐτὸς ἔγραψε, τὰ δὲ τοιοῦτα αὐτὸν λαμπρὸν ἀπεσίγησεν, ἴσως τὸ διδασκάλου ὑπομενόντος τὸ μεγάλα περὶ αὐτοῦ λέγειν. ἀντὶ ἐμοῦ δὲ καὶ σοῦ εἶπεν, ὅπερ καὶ αὐτὸς προθύτοκος ἦν. ὥσπερ δὲ ἐξεπλάγης τὸ Χριστοῦ τὴν δύναμιν, οὕτω θαύμασον καὶ τὸ μαθητοῦ τὴν πίστιν, ὅτι πρᾶγμα ἀπόρου ὄντως ὑπήκουσε. καὶ γὰρ σφοδρὰ ἀπορεῖν ἦν κατὰ τὴν φύσιν. διὰ δὲ τῆς πίστεως αὐτὸν ἀμείβόμενος, ζωῆθεν ἑαυτοῖς καὶ τὴν τοῦ φόρου δόσιν.

κεζ ιη.

1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον τῷ Ἰησοῦ οἱ μαθηταὶ λέγοντες, Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; Ἐπαθόν τι καὶ ἀνθρώπινον οἱ μαθηταί. διὸ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς ἐπισημαίνεται τοῦτο λέγων, ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, δηλονότι ὅτε πρώτων αὐτὸν προσεπίμησε, καὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, ὧν θατέρους προθύτοκος ἦν, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ἐπ' τούτων ἐποίησεν. εἶτα ἀγνοοῦσι διὰ πάθος ὁμολογῆσαι, ὅπερ ἔπαθον, φανερὰς μὲν αἰτίας λέγουσι, τίνος ἕνεκεν τὸν Πέτρον ἡμῶν προσεπίμησας; καὶ, Εἰ μείζων ἡμῶν σοῦ ἐστιν; (ἠγνόουν γὰρ) ἀδιστάκτως ἐρωτῶσι, τίς ἄρα μείζων ἐστίν; ὅτε μὲν γὰρ σὺν τρισὶν εἶδον προτιμωμένους, οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθον· ὅπερ ὁ εἷς καὶ ἕνα προείσατο τῆς ὑμῶν, τότε ἠλέγησαν· οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα πολλὰ ζηλοτυπήσαντες, τοῦ πάθους ἀνῆψαν. καὶ γὰρ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ δώσω ταῖς κλαῖς, καὶ, ἀκηκόεις εἶ Σίμων Βαριωνᾶ, καὶ ἐν τούτοις, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ τὰ ἄλλα ὁ πρῶτος ὁρῶντες προεκρίζοντο. Εἰ δὲ ὁ Μάρκος φησιν, Οτι οὐκ ἠρώτησαν, ἀλλ' ἐν ἑαυτοῖς διελογίζοντο, οὐδὲν τοῦτο ἐναντίον ἐστὶν ἐκείνῳ. εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς κἀκεῖνο καὶ τοῦτο ποιῆσαι, καὶ πρότερον μὲν ἐν ἑτέρῳ καιρῷ τοῦτο παθεῖν καὶ ἁπαξ καὶ δεύτερον, τότε δὲ καὶ ἐξέπεσεῖν καὶ ἐν ἑαυτοῖς διελογίσασθαι. σὺ δέ μοι μὴ δὲ ἔγκλημα μόνον ἴδοις, ἀλλὰ κἀκεῖνο λογίζου· πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα ζητοῦσιν, ἔπειτα ὅτι καὶ τότε ὕστερον τὸ πάθος ἀπέ-

Μαρ. β. λδ.

θεντο,

θεντο, ϗ τῶ ϖφητείων ἀλλήλοις ϖροσχωροῦσιν. ἡμεῖς ὁ ὐδ' εἰς τὰ ἐλαπώματα αὐτῶν φθάσαι δυνάμθα, σὐδὲ ζητοῦμθ τίς μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ τίς μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς γῆς, τίς ὐπορώτερος, τίς δυνατώτερος. τί οὖν ὁ Χριστὸς; ἀνακαλύπτει αὐτῶν τὸ ζιωειδὸς, ϗ ϖρὸς τὸ πάθος ἀποκρίνεται, οὐχ ἁπλῶς ϖρὸς τὰ ῥήματα.

2 Παρσκαλεσάμθνος γὰρ παιδίον, φησὶν,

3 Εἶπεν· ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὑμεῖς μὲν γὰρ, φησὶν, ζητεῖτε τίς μείζων, καὶ ϖρὸς ϖροφητείων φιλονεικεῖτε· ἐγὼ δὲ τὸ μὴ πρώτων ταπεινότερον ἡγούμενον, ὐδὲ τὸ εἰσόδου τὸ ἐκεῖ ἄξιον εἶναι φημι. ϗ καλῶς. Τὸ ὑπόδειγμα ϖροβάλλ, ϗ οὐ ϖροβάλλ μόνον, ἀλλὰ ϗ ὅτι παιδίον εἰς μέσον ἔστησεν, καὶ ἀπὸ τῆς ὄψεως αὐτοὺς εὐτρέπισεν ϗ πείθων εἰς ταπεινοὺς. ὅτω ϗ ἁπλάστους. ϗ γὰρ φθόνου καθαρὸν τὸ παιδίον, ϗ κενοδοξίας, καὶ τὸ τῶν ϖροφητείων ἐρᾶν, καὶ τῶν μειζόνων κέκληται ἀρετῶν, τὴν ἀφέλειαν καὶ τὸ ἁπλοῦν καὶ ταπεινόν. Οὐκ ἄρα ἀδρείας δεῖ μόνον, οὐδὲ φρονήσεως, ἀλλὰ καὶ ταύτης τῆς ἀρετῆς, τῆς ταπεινοφροσύνης λέγω καὶ τῆς ἀφελείας. ϗ γὰρ ϗ οἱ τοῖς μείζοσι χωλύει τὰ τῆς σοφείας ἡμῶν, τούτων ἡμῖν ὁ πρόεισιν. Τὸ παιδίον, κἂν ὑβρίζηται, κἂν τυπῆται, κἂν λιμᾶται, κἂν δουλάζηται, ὅτε οὐκ ἔχθρα διαφέρει ϗ βασκαίνει, ὅτε οὐ πεύθεται ἐπαίρεται. Εἶδες πῶς πάλιν ἡμᾶς ϖρὸς τὰ φυσικὰ κατορθώματα ἐκκαλεῖται, δεικνὺς ὅτι οὐκ ϖροαιρέσεως ταῦτα κατορθοῦν δυνατόν, ϗ τίνι ποινὴν Μιχαίου ἐπισωρίζων λύπην; Εἰ γὰρ ἡ φύσις, ἵνος ἕνεκεν ἔχθραν τῆς φιλοσοφίας τὰ ϖροβάδειγματα ἔλκει; παιδίον δέ μοι δεῖξον, σφόδρα παιδίον ὄν, ἐν ᾧ μέσῳ ϛησάτω τῶν παθῶν ἀπάντων τούτων ἀπηλλαγμένον. Τὸ γὰρ τοιοῦτον παιδίον ϗ ἀπονοίας ϗ δυσμανίας ϗ βασκανίας ϗ φιλονεικίας ϗ πρώτων τῶν τοιούτων ἀπήλλακται παθῶν, ϗ πολλὰς ἔχον τὰς ἀρετὰς, ἀφέλειαν, ταπεινοφροσύνην, ἀπραγμοσύνην, ἐστὶ οὐδενὶ τούτων ἐπαίρεται, ὅσῳ διπλῆς ἐστὶ φιλοσοφίας, ϗ τὸ κεκτῆσθαι ταῦτα, καὶ μὴ φυσᾶσθαι ἐπ' αὐτοῖς. διόπερ αὐτὸ ϖροήγαγε ϗ ἔστησεν ἐν ᾧ μέσῳ. Ϗ ὁ μέντοι τοῦτο μόνον ⓦ λέγων κατέκλεισεν, ἀλλὰ ϗ περαιτέρω ϖροάγει τὴν ϖροαίνεσιν ταύτην, λέγων·

5 Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. Οὐ γὰρ δὴ μόνον φησὶν, ἐὰν αὐτοὶ τοιοῦτοι γένησθε, μισθὸν λήψεσθε μέγαν, ἀλλὰ κἂν ἑτέρους τοιούτους τιμήσητε δι' ἐμέ, ϗ τῆς" Εἰς ἐκείνους τιμῆς βασιλείαν ὑμῖν ὀφείλω τὴν ἀμοιβήν· μᾶλλον γὰρ ὃ πολλῷ μεῖζον ἔθηκεν, ἐμὲ δέχεται, λέγων. ὅτω μοι σφόδρα ποθεινὸν, τὸ ταπεινὸν ϗ ἁπλοῦν. παιδίον γὰρ ἐνταῦθα, οὐκ ἀνθεφτῶς οὐδ' ὅπως ἀφελεῖς φησὶ ϗ ταπεινούς, ϗ ἀπερρίμμενους ϖρὸ τῶν πολλῶν ϗ δικαταφρονήτους. Εἶτα δὐ ϖροδήλον μειζόνως ποιῶν τὸν λόγον, οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ ϗ ἀπὸ τῆς κολάσεως αὐτὸν σωίζησιν, ἐπάγων ϗ λέγων·

6 Καὶ ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς εἰς ⓦ τράχηλον αὐτοῦ, ϗ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Ὥσπερ γὰρ ⓖ τούτους τιμωρίτας, φησὶ, δι' ἐμὲ ⓦ θεσπεσίου ἔχουσι, μᾶλλον δὲ τῆς βασιλείας αὐτῆς μείζω τιμῶ, ὅτω δὴ ϗ ⓖ ἀτιμάζοντες (τοῦτο γὰρ ὅτι ὁ σκανδαλίσας) τὴν ἐχθὰ τῶν δώσουσι δίκην. Εἰ δὲ σκανδάλον τὸ ὑβρίζειν καλεῖ, μὴ θαυμάσῃς. πολλοὶ γὰρ τῶν μικροψύχων, οὐκ ὡς ἔτυχεν, ἐκ τῆς ϖροφάσεως καὶ καθυβρισθῆναι ἐσκανδαλίσθησαν. ἐταίρων τοίνυν καὶ αὐξων ὁ ἔγκλημα, τῷ δὲ αὐτὸ λῦσαι βλάβω. ϗ οὐκ ἔστι ἀπὸ τῶν αὐτῶν τὸ λιμωδίαν ἐμφαίνει, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ϖρὸς ἡμῖν γνωρίμων ὁ ἀφόρητον αὐτῆς ἐνδείκνυται. ὅτοι γὰρ μάλιστα καθάπτεσθαι βούλεται τῶν παχυτέρων, αἰσθητὰ ἀγαθὰ ϖροβαδείγματα. διὸ ϗ ἐνταῦθα βουλόμενος δεῖξαι, ὅτι πολλοῦ ὑποφέρουσι τὴν λιμωδίαν, ϗ καθικέσθαι τῆς τῶν ὀφειλόντων αὐτῆς ἀπονοίας, αἰσθητῶ ἵνα κόλασιν εἰς μέσον ἤγαγε τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν τῦ μύλυ καὶ τῦ καταποντισμῦ. καίτοιγε ἀκόλυθον τῷ πρότερον ἐιπεῖν· ὁ μὴ δεχόμενος ἕνα τῶν μικρῶν τύτων, ἐκεῖ δ' δέχεται, ὁ πάσης κολάσεως πικρότερον ἰῶ· ἀλλ' ὅπῳ τῶν σφόδρα δυναθήτων καὶ παχυτάτων καὶ τὸ φοβερὸν τῦτο ὐχ ὕτω καθικνεῖτο, ὡήσι μύλον καὶ καταπονισμόν. καὶ οὐκ εἶπεν, ὅλι μύλος κρεμαθήσε) εἰς ⟨ν⟩ τράχηλον αὐτύ, ἀλλὰ συμφέρᾳ αὐτῷ τῦτο ὑπομεῖναι, δεικνὺς ὅτι ἕτερον τύτυ χαλεπώτερον αὐτὸν δυναμένῃ κακόν· εἰ γὰρ τῦτο ἀφόρητον, πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖνο. εἶδες πῶς ἑκατέρωθεν φοβερὸν ἐποίησε τὸν ἀπειλῶ, τῇ μὲ τοῦ γεέννης παραδείγματος συγκείσει σαφέστερον αὐτὸ ποιῶν, τῇ δ' ὑπερβολῇ τῆς ὀχλήσεως πολλῷ μείζονα τῆς ὁρωμένης φαντάζεσθαι παρασκευάσας; εἶδες πῶς περίεργον ἀνέστειλε τῆς ἀπονοίας τὸ φρόνημα; πῶς ἰάσατο τῆς κενοδοξίας τὸ ἕλκος; πῶς ἐπαγρύπνυσε μηδαμῦ τῶν περιττῶν ἐρᾶν; πῶς ἔπεισε τὸν ὀπτὴν μισῆσαι τῶν περιττῶν τὴν ἑκάστῳ πρυτανεύσαν διώκειν τάξιν;

Οὐδὲν γὰρ ἀπονοίας χεῖρον. αὕτη καὶ τὴν ψυχὴν ὀξίησι φρενῶν, καὶ μωρὸν ὀπτίθησι ΗΘΙΚΟΝ δόξαν· μᾶλλον δὲ καὶ σφόδρα ἀνοήτους εἰ) ποιῖ. ὥσπερ γὰρ εἰ ἵις τεῖχος ὢν βιάζοιτο εἰ) τῶν ὀρῶν ὑψηλότερος, ἢ καὶ νομίζοι τῦτο, καὶ ἀνατείνοι ἑαυτὸν ὡς ὑπερβαλούμενος αὐτῶν τὰς κορυφάς, οὐδὲν ἕτερον ζητήσομεν δεῖγμα ἀνοίας· ὕτω καὶ ὅταν ἀνθρωπον ἀπονενοημένον ἴδοις καὶ ἀπρήκτων βλίττονα ἑαυτὸν ἡγούμενον εἰ), καὶ ὕβριν νομίζοντα τὸ μὴ τῶν πολλῶν ζῆν, μὴ ζήτει λοιπὸν ἕτερον ἔλεγχον ἰδεῖν τῆς ἐκείνυ παραφρονίας. τῶν γὰρ φύσει μωρῶν πολὺ καταγελασότερος οὗτος, ὅσον καὶ ἑκὼν τοιῦτον δημιυργεῖ τὸν νόσον. ὁ τοιῦτος μόνον ἀθλιος, ἀλλ' ὅλι καὶ ἀνοήτως εἰς αὐτὸ τῆς κακίας ἐμπίπλει τὸ βάραθρον. πότε γὰρ ὁ τοιῦτος ὀπτανώσεται ἁμαρτημάτων ὡς χρή; πότε αἰσθήσεται πλημμελῶν; καὶ γὰρ ὡς αἰσχρὰ πρᾶξιν καὶ ἀνήκεστον λαβὼν αὐτὸν ὁ σχοῖνος ἀπτεται, καὶ ἄγει καὶ φέρᾳ ραπίζων πανταχόθεν καὶ μυελὸς παρειβάλλων ὕβρεσιν. εἰς τοσαύτην γὰρ αὐτὸν ἀγνοιαν λοιπὸν, ὡς πείθειν καὶ τῷ παίδων καὶ γυναικῶν μεταφερομένῃ, καὶ τῶν περιττῶν τῶν οἰκείων· ἑτέρας δὲ τινὰ πόνον ἀπὸ τῆς τῶν περιττῶν ὠφελείας φυσᾶσθαι παρασκευάζει, καὶ τί λέγοιτ' ἂν ἀνοήτοτερον, ὅταν ἀπὸ τῶν ἐναντίων ὁμοίως φλεγμαίνωσιν, ⟨ι⟩ μὴ ὅπῳ εὐλελεῖς ἔχον πατέρας καὶ πάππους καὶ ὅπι πάππους; ⟨ι⟩ δ' ὅπῳ λαμπρεσεις τὲ περιφανεῖς; πῶς οὖν ἂν τις ἑκατέρων ταπεινώσειε τὸν φλεγμονήν; περὶς μὲν ἐκείνους λέγων, ἀνάξιον πατρικτέρων τῶν πάππων καὶ τῶν προπάππων, καὶ πολλοὺς ἴσως ὑρήσεις ματαίρας καὶ ὀνηλάτας καὶ καπήλυς· περὶς δὲ τύτυς αὖ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς τῶν προγόνων φυσωμένους τὸ ἐναντίον πάλιν, ὅτι καὶ σὺ πάλιν ἀνωτέρω προβῆθι τῶν προγόνων, ὁ πολλῷ σε λαμπροτέρυς πολλοί. ὅτι γὰρ τῦτον ἔχει ⟨ν⟩ δρόμον ἡ φύσις, φέρε καὶ ἀπὸ τῶν γραφῶν ὑμῖν ἀποδείξω. ὁ Σολομῶν ἱὸς βασιλέως ἦν, καὶ βασιλέως λαμπροῦ· ἀλλ' ὁ τύτυ πατὴρ τῶν ἀτελῶν καὶ ἀσήμων, καὶ ὁ προγόνων ἀδοξότερος δὲ πάντως ὁμοίως. οὐδὲ γὰρ ἂν ψιλῷ γραπώτῃ τὸν δυνατέρα ἐζέδωκεν. εἰ δ' ἀναβαίνεις ἀνωτέρω πάλιν ἀπὸ τῶν ἀτελῶν τύτων, λαμπρότερον ὀψῇ τὸ ἦθος καὶ βασιλικώτερον. ὕτω δὲ ὅπι τοῦ Σαούλ, ὕπω καὶ ὅπι πολλῶν ἑτέρων ἄν τις εὕροι ἃ οὐ τῦτο συμβαῖνον. μὴ δὴ μέγα φρονῶμεν ἐντεῦθεν. τί γὰρ ὄφελος, εἰπέ μοι; οὐδὲν ἀλλ' ἢ ὄνομα μόνον περιβλήματος ἔρημον· καὶ τῦτο εἰδέναι χρὴ τὸν ἡμέρων ἐκεῖνον. ἐπεὶ δ' ὕπω πρόκειται ἐκείνη, φέρε καὶ ἀπὸ τῶν πρόσθεν ὑμᾶς πείσωμεν, ὅτι οὐδὲ μία ἐντεῦθεν εὐφροσύνη. εἰ γὰρ καὶ πόλεμος καταλάβοι, καὶ λιμός, καὶ ἕτερον ὁποιῶν, πάντα ἐλέγχεται ταῦτα τὰ τῆς εὐημερίας φυσήματα. καὶ νόσος ἐπέλθοι, καὶ λιμός, οὐκ οἶδε μαγωνίαν ⟨ν⟩ πλούσιον εἰ ⟨ν⟩ πένητα, ⟨ν⟩ ἔνδοξον καὶ τ' ἄδοξον, τ' εὐημερῆ εἰ τ' ἀθλιώτατον· ὅτε ὁ θάνατος, ὅτε αἱ λοιπαὶ τῶν περιπτώσεων μεταβολαί, ἀλλ' ὁμοίως πᾶσι πάντα ἐπαμίσαται, καὶ εἰ δεῖ τι καὶ θαυμαστὸν εἰπεῖν, τοῖς πλουτῦσι μᾶλλον. ὅσῳ γὰρ ἀμελέστεροι τύτων εἰσί, τοσύτῳ μᾶλλον ἀλόντες ἀπόλλυσι)· καὶ ὁ φόβος δὲ πολλὰ τοῖς πλυτῦσι μείζων. καὶ γὰρ ἀρχόντας ὅτοι μάλιστα τρέμουσι,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ τὸν δήμους τῶν ἀρχόντων οὐκ ἔλαττον, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον. πολλὰς γοῦν οἰκίας ζημιοῦσι ὁμοίως καὶ δήμων θυμὸς ἐξ ἀρχόντων ἀνέτρεψεν ἀπειλή· ὁ δὲ πένης ἑκατέρων τούτων τῷ κωμῳδεῖν ἀπήλλαξεν. ὥστε ταύτην ἀφεὶς τὴν εὐγνωσίαν, εἰ βούλει μοι δεῖξαι ὅτι εὐγνώμων εἶ, δεῖξον τῆς ψυχῆς τὴν ἐλευθερίαν, οἵαν εἶχεν ὁ μακάριος ἐκεῖνος, καὶ ταῦτα πένης ὤν, ὁ λέγων τῷ Ἡρῴδῃ, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου· οἵαν ἐκέκτητο ὁ περὶ ἐκείνου τοιοῦτος, ἢ μετ' ἐκεῖνον τοιοῦτος, ὁ λέγων Ὦ Ἀχαάβ, Οὐ διαστρέφω ἐγὼ Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἢ σὺ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου· οἵαν εἶχον οἱ περὶ Φῆλιξ· οἵαν οἱ ἀπόστολοι πάντες. Ἀλλ' οὐχ αἱ τῶν πλούτων δουλεύουσαι ψυχαὶ τοιαῦται, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἐπὶ μικροῖς ὄντες παιδαγωγοὶ καὶ δημόται, ὅπως οὐδὲ ἐπαραὶ ὃ ὄμμα τολμῶσι καὶ ἐπὶ ἀρετῆς παρρησιάσασθαι. ὁ γὰρ τῶν χρημάτων ἔρως καὶ ὁ τῆς δόξης καὶ ὁ τῶν ἄλλων παθημάτων, φοβεροὶ εἰς αὐτοὺς βλέποντες, δουλοπρεπῆς ποιοῦσι καὶ κόλακας. οὐδὲν γὰρ ὅπως ἐλευθερίαν ἀναρῇ, ὡς ὃ βιωτικοῖς ἐμπεπλέχθαι πράγμασι, καὶ τὰ δοκοῦντα εἶναι λαμπρὰ δειλιᾶσθαι. οὐδὲ γὰρ ἕνα δεσπότην καὶ δύο ἐᾷς, ἀλλὰ μικροὺς ὁ τοιοῦτος ἔχει. καὶ εἰ βούλεσθε ἐξαριθμῆσαι τούτους, πολλαχόθεν ἕνα ἴσως τῶν εὐδοκιμούντων ἐν βασιλείοις, καὶ ἔστω αὐτῷ καὶ χρήματα πάμπολλα, καὶ δυναστεία μεγάλη, καὶ πατρὶς ἐπιφέρουσα, καὶ παρὰ πάντων πρόφασις· ὁ πάντων δουλικώτερος καὶ ἀντιφθογγῆσαι αὐτῷ μὴ δοῦλον ἁπλῶς, ἀλλὰ δοῦλον δούλου πολλοὶ γὰρ καὶ οἰκέται δούλους ἔχουσιν. οὗτος μὲν οὖν ὁ δοῦλος τοῦ δούλου ἕνα ἔχει δεσπότην· τί γάρ, εἰ καὶ μὴ ἐλεύθερον; ἀλλ' ἕνα, καὶ παρὰ τοῦ ἐκείνῳ δοκοῦντος ὁρᾶν μόνον. κἂν γὰρ ὁ τούτου δεσπότης αὐτὸν δοκῇ κρατεῖν, ἀλλὰ τέως ἐνὶ μόνῳ πείθεται). κἂν τὰ παρὰ ἐκείνου αὐτῷ καλῶς ἔχῃ, ἐν ἀδείᾳ καὶ ἄπονα καὶ ἀπράγμονα βίον. οὗτος οὐχ ἕνα καὶ δύο μόνον, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ χαλεπωτέρους ἔχει δεσπότας. καὶ παρ' τὸν αὐτὸν καὶ βασιλεύοντα μεμιμνᾷ. οὐκ ἔστι δὲ ἴσον εὐτελῆ δεσπότην ἔχειν, καὶ βασιλέα καὶ πολλῶν τὰ ὦτα ληθρυλλούμενον, καὶ νεῦμα τούτων, νεῦμα δὲ ἐκείνων γινόμενον. οὗτος κἂν μηδὲν ἑαυτῷ συνειδὼς ᾖ, πάντας ὑποπτεύει, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατευομένους, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῷ τεταγμένους, καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθρούς. Ἀλλὰ καὶ οὗτος, φησί, καὶ δεσπότην. καὶ πόθεν ἴσον ἕνα καὶ πολλοὺς ἔχειν τοὺς δεδιλωμένους αὐτόν; μᾶλλον δὲ εἰ τις ἀκριβῶς ἐξετάσειεν, οὐδὲ ἕνα εὑρήσει. πῶς, καὶ τίνι τρόπῳ; ἐκεῖνος μὲν οὐδένα ἔχει τὸ ἐπιθυμοῦντα αὐτὸν ἐκβαλεῖν τῆς δουλείας ταύτης, καὶ εἰσαγαγεῖν ἑαυτόν· ὅθεν οὐδὲ τὸ ἐπιβουλεύοντα ἐν τούτοις ἔχει. οὗτοι δὲ οὐδὲ ἑτέρων ἀπουδοὺς ἔχουσιν, ἀλλ' ἢ ὃ δέδιασαλεῦσαι τὸ εὐδοκιμοῦντα καὶ μᾶλλον ἀγαπώμενον παρὰ τοῦ κρατοῦντος. διὰ καὶ πάντας ἀνάγκη κολακεύειν, τοὺς μείζους, τοὺς ὁμοτίμους, τοὺς φίλους. ἔνθα γὰρ βασιλεία καὶ δόξης ἔρως, οὐδὲ φιλίας εἰλικρινοῦς ἔστιν ἰχνος. ὥσπερ γὰρ οἱ ὁμότεχνοι φιλεῖν ἀλλήλους οὐκ ἂν δύναιντο ἀκριβῶς καὶ γνησίως, οὕτω καὶ οἱ ὁμότιμοι καὶ περὶ αὐτῶν ἐρῶντες ἐν τοῖς βιωτικοῖς· ὅθεν καὶ ὁ πόλεμος ἔνδον πολύς. Εἶδες δεσποτῶν ἐσμόν, καὶ δεσποτῶν χαλεπῶν; βούλει καὶ ἕτερον ὑποδείξω τούτου χαλεπώτερον; οἱ μετ' αὐτὸν ἅπαντες περὶ αὐτοῦ ἡμέαθαι πεύσεσιν, οἱ περὶ αὐτὸ κωλύσαι γενέσθαι πλησίον καὶ προσδραμεῖν. Ἀλλ' ὦ τοῦ θαύματος. ἐγὼ μὲν ὑπερβάλλω δεσπότας δεῖξαι, ὁ δὲ λόγος περιὼν καὶ ἀγωνιζόμενος, πλέον τῆς ὑποθέσεως ἐποίησε, πολεμίους ἀντὶ δεσποτῶν δείξας, μᾶλλον δὲ καὶ πολεμίους καὶ δεσπότας οὐδὲ αὐτούς. δεδραπέτευκα μὲν γὰρ ὡς δεσπότας, φοβεροὶ δέ εἰσιν ὡς πολέμιοι, καὶ ἐπιβουλεύουσιν ὡς ἐχθροί. ὅταν οὖν τις οὐδὲ αὐτοὺς καὶ κυρίους ἔχῃ καὶ ἐχθρούς, τί ταύτης τῆς συμφορᾶς χεῖρον γένοιτ' ἄν; ὁ μὲν δοῦλος, κἂν ἐπιπάπτηται, ἀλλ' ὅμως ἐπιμελείας ἀπολαύει παρὰ τῶν κεκτημένων καὶ εὐνοίας· ὅταν δὲ καὶ ἐπιπάπτον), καὶ πολεμοῦνται, καὶ κατ' ἀλλήλων ἐσήκασι, καὶ τοσούτῳ τῶν ἐν ταῖς μάχαις χαλεπώτερον, ὅσῳ καὶ λαθραία κεντοῦσι, καὶ ἐν προσωπείῳ φίλων τὰ τῶν ἐχθρῶν διαπράττονται,

Ματθ. ιδ. δ. γ. Βασ. ιη. ιι.

πηδᾶσι, ᾗ ὀκ τῆς ἑτέρων πολλάκις εὐδοκιμοῦσι συμφορᾶς. ἀλλ' ὁ τὰ ἡμέτερα ζητῶν· ἀλλὰ κἂν προσέξῃ κακῶς ἕτερος, πολλοὶ ⓐ συνηγορήσωσιν· κἂν εὐδοκιμῇ, πολλοὶ ⓑ συνδόξιοι γίνονται ⓦ ἀπόστολον· Εἴτε γὰρ παύσεται ἡ μῆλος, συμπαύσεται πάντα τὰ μέλη· Εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη, φησί. Τὸ νεῦμα δὲ ἔλεγεν ὁ ταῦτα θαυμάζων, Τίς μοί ἐστιν ἐλπὶς, ἢ χαρά; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς; νεῦμα γέ, Ὅτι νεῦμα ζαλωτύπου, ἐὰν ὑμεῖς φύγητε ἐν Κυρίῳ· νεῦμα γέ, Ἐκ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν· καὶ, Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Ὑπὲρ οὗ ἕνεκεν ἔπαθε τῆς ζάλης ἀνεχόμεθα καὶ τῶν κυμάτων τῶν ἔξωθεν, ᾗ οὐ τρέχομεν ὅπως ⓦ βύβλον λιμνάσωμεν τύπον, καὶ τὰ ὀνόματα ἀφέντες τῶν ἀγαθῶν, ὅπως τὰ πράγματα βασίζομεν αὐτά; δόξα γὰρ καὶ δυναστεία καὶ πλοῦτος καὶ εὐδοκίμησις καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὀνόματα πρὸς ἐκείνους, πράγματα δὲ ἡμῖν πράγματα· ὥσπερ οὖν τὰ λυπηρὰ, θάνατος καὶ ἀτιμία καὶ πενία καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὀνόματα μὲν πρὸς ἡμῖν, πράγματα δὲ πρὸς ἐκείνους. καὶ, εἰ βούλει, τοῦ δόξαν πρῶτον εἰς μέσον ἀγάγωμεν τοῦ πρὸς ἐκείνους πᾶσαν ἐπέρασεν εὐπορίαν. καὶ οὐ λέγω ὅτι ὀλιγοχρόνιος, οὐδ' ὅτι ταχέως σβέννυται· ἀλλ' ὅτε φθεῖ, ὅτε μοι δεῖξον αὐτοῦ. μὴ παιδιᾶς τῆς πόρνης τὰ ὑπογεγραμμένα καὶ τὰς ὑπογραφάς, ἀλλὰ κεκολλωπισμένου εἰς μέσον ἄγε, καὶ ὑπόδειξον ἡμῖν, ἵνα ὅτε αὐτῆς ἐλέγξω τὸ δυσιδές. Σκοπῶ τὸ σχῆμα πάντως ἐρρᾳδυχρον, καὶ τὸ κήρυκος τοῦ φωνοῦ, καὶ τῶν δήμων τοῦ ὑπακούειν, καὶ τοῦ παντὸς τῶν πολλῶν σιγοῦ, καὶ τὸ τύπτεσθαι τοὺς ἀπαντῶντας ἄπαντας, καὶ τὸ ὑπὸ πάντων παρεκβλέπεσθαι. καὶ ταῦτά ἐστι τὰ λαμπρά; φέρε ἴδω, ἐξεπάσωμεν εἰ μὴ παρέπεται ταῦτα, καὶ ὑπόληψις μόνον αὐτῶν. Τί γὰρ σκῆνος ἀπὸ τούτων βελτίων γένοιτο, ἢ τὸ σῶμα, ἢ τοῦ ψυχοῦ; τοῦτο γὰρ δύσθεφτος. ἆρα ὑψηλότερος ἔσται ἐντεῦθεν ἢ ἰσχυρότερος ἢ ὑγιεινότερος ἢ ταχύτερος ἢ ἁπλᾶ αἰσθήσεις ὀξυτέρας κτήσεται) καὶ τερατωδεστέρας; ἀλλ' οὐδεὶς δύναιτο τοῦτο εἰπεῖν. ἴσωμεν οὖν ὅπως τοῦ ψυχοῦ. μή ποτε σκῆψις κέρδος παρασκευάσωμεν ἐντεῦθεν εὑρήσομεν; τί δῆτα; σωφρονέστερος, ὑπεικέστερος, ἡσυχαστότερος ἀπὸ ταύτης ἔσται τῆς θεραπείας ὁ βιοῦτος; οὐδαμῶς. ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἄπεστι. οὐ γὰρ ὅπερ ὅπου τοῦ σώματος, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα συμβαίνει. σκῆψις γὰρ οὐδεὶς τοῦ οἰκείαν παρασκευάσηται ἀρετοῦ τὸ σῶμα· ἐντεῦθεν δὲ μόνον τοῦτο ἔστι τὸ δεινόν, ὅτι οὐδεὶς καρπούσεται χρηστὸν, ἀλλὰ ὅτι καὶ κακοῦ δέχεται) πολλοῦ ἐντεῦθεν ἡ ψυχή. καὶ γὰρ εἰς ἀπόνοιαν καὶ κενοδοξίαν καὶ δύσιν καὶ εἰς θυμὸν καὶ εἰς μυρία ἐλαττώματα βιοῦτα ἐντεῦθεν ἀφέρει). ἀλλὰ χαίρει, φησὶ, καὶ γλίσχρα βύτις, καὶ φαιδρύνεται). ⓦ κολοφωνά μοι τῶν κακῶν εἶπες, καὶ τὸ νοσήματος τὸ μέγιστον. ὁ γὰρ χαίρων ὅτι τούτοις, οὐδὲ ἀπαλλαγῆναι ῥᾳδίως ἂν θελήσειε τῆς ἐπανορθώσεως τῶν κακῶν, ἀλλ' ἀπετείχισεν ἑαυτῷ τῆς θεραπείας τὴν ὁδὸν διὰ τῆς ἡδονῆς. ὥστε τοῦτο μάλιστα ὅτι τὸ δεινὸν, ὅτι οὐδὲ ἀλγεῖ, ἀλλὰ καὶ χαίρει τῇ νοσημάτῳ αὐξομένῳ αὐτῷ. οὐδὲ γὰρ πανταχοῦ τὸ χαίρειν καλὸν, ἐπεὶ καὶ κλέπτειν χαίρουσι κλέπτοντες, καὶ μοιχὸς διαφθείρων τὸ πλησίον γάμον, καὶ ὁ πλεονέκτης ἁρπάζων, καὶ ὁ ἀνδροφόνος φονεύων. μὴ τοίνυν, εἰ χαίρει, ἴδωμεν, ἀλλ' εἰ ὅπως χρησίμως· καὶ διασκευώμεθα μήποτε τοιαύτην εὑρήσομεν τὴν χαρὰν, οἵαν τὴν τοῦ μοιχοῦ καὶ τοῦ κλέπτου. τίνος γὰρ ἕνεκεν, εἰπέ μοι, χαίρει; διὰ τοῦ δοκεῖν τῶν πολλῶν δόξαν, καὶ τὸ δυνατὸν εἶναι φυσᾶσθαι καὶ παρεκβλέπεσθαι; καὶ τί τῆς ὅπου θυμίας ταύτης πονηρότερον γένοιτ' ἄν, καὶ τοῦ ἀτόπου τούτου ἔρωτος; Εἰ δὲ μὴ πονηρόν, παύσασθε τοὺς κενοδόξους σκώπτοντες καὶ μυείοις πλυνοῦσι σκώμμασι· παύσασθε τοῖς ἀπονενοημένοις καὶ ἀναισχύντοις ἐπερώμενοι. ἀλλ' οὐκ ἂν ἀνάσχοισθε· σκοπῶ μυείας ἀξίοις καὶ αὐλοῦ κατηγορίας, καὶ μυείους ἔχωσι ῥαβδούχους. καὶ ταῦτά μοι πρὸς τῶν ἀνεκτοτέρων ἀρχόντων εἴρηται· ὡς τούς γε πλείονας καὶ λῃστῶν καὶ ἀνδροφόνων καὶ μοιχῶν καὶ τυμβωρύχων μείζονα ἀμύητον τοῦ βύρήσομεν ἀπὸ τοῦ μὴ καλῶς κεχρῆσθαι τῇ ἀρχῇ. καὶ γὰρ καὶ

χ. ἀποτειχίσειεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κλέπτοισιν ἐκείνων ἀναισχυντότεροι, καὶ σφάττουσιν ἀμφοτέρους, καὶ ἀσελγαίνουσι πολλῷ τῷ δαιμονιωτέρῳ, καὶ διορύττουσιν οὐ τοῖχον ἕνα, ἀλλὰ οἰσίας καὶ οἰκίας ἀπείρους, ἀπὸ τῆς ἀφθονίας πολλὴν τὴν εὐχλείαν ἔχοντες, καὶ δυσβούλοις δυσελπιδι χαλεπωτάτῃ, τοῖς πάθεσιν ὑποκύπτοντες ἀθλιώδεις, [καὶ τοῦ ζωοδούλους τύπους ἀφειδῶς] καὶ τοῦ ζωοειδῶς αὐτοῖς ἄπαρθρα τέμοντες. μόνος γὰρ ὅδε ἐλεύθερος, καὶ μόνος ἄρχων, καὶ τῶν βασιλέων βασιλικώτερος, ὁ τῶν παθῶν ἀπηλλαγμένος. ταῦτ' οὖν εἰδότες, διώξωμεν τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν, καὶ τῆς πονηρᾶς δουλείας ἀπαλλάξωμεν ἑαυτούς· καὶ μήτε ἀρχῆς οἶκον, μήτε πλούτου τυραννίδα, μήτε ἄλλο τι τοιοῦτον μακαριστὸν νομίζωμεν, ἀλλ' ἀρετὴν μόνην. οὕτω γὰρ καὶ τῆς ἐνταῦθα ἀπολαυσόμεθα ἀδείας, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτυχόμεθα ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ζῶ ᾧ πάντοτε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. χ. διέξωμεν

Ομιλ. νθ. 7 ΟΥΑΙ ΤΩ ΚΟΣΜΩ ΑΠΟ ΤΩΝ ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ. ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὰ σκάνδαλα ἔρχεται.

ΚΑΙ εἰ ἀνάγκη ἐστὶν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, εἶπόι τις ἂν ἴσως τῶν ἐνδεεστέρων, ἵνα παλαίσῃ τὸν κόσμον, δέον ἀμύνασθαι καὶ χεῖρα ὀρέξαι; τοῦτο γὰρ ἰσχυρὸν καὶ πρόσφατον, σκῆνος ὂν καὶ ὑγρὸν τυγχάνοντος. τί οὖν ἂν εἶποιμι πρὸς τὴν οὕτως ἀναίσχυντον γλῶτταν; καὶ τί τῆς θεραπείας ταύτης ἴσον ἐπιζητεῖς; καὶ γὰρ Θεὸς ὢν ἄνθρωπος ἐγένετο δι' σέ, καὶ δούλου μορφὴν ἔλαβε, καὶ τὰ αἰσχιστα πάθη ὑπέστη, καὶ οὐδὲν ἐλίπετο τοῦ εἰς αὐτὴν ἥκοντος. ἀλλ' ὅμως πλέον οὐδὲν γέγονε τοῖς ἀγνώμοσι, διὰ τοῦτο οὐδὲν παλαίει, ὅτι μὴ τὴν τοσαύτην θεραπείαν ἔμειναν ὑπὸ τῆς ἀῤῥωστίας. ὥσπερ ἂν εἴ τις καὶ νήμονα πολλῆς ἀπολαύσαντα ἐπιμελείας, καὶ οὐκ ἐθελήσαντα νόμοις πειθήνιον ἰατευθῆναι ῥήσεσιν, οὐαὶ τῷ δεῖνι ἀνθρώπῳ ἀπὸ τῆς ἀῤῥωστίας, ἀλλὰ διὰ τῆς οἰκείας ἀτυχίας ῥαγδαίας. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν οὐδὲν ὄφελος ἀπὸ τοῦ θρήνου, ἐνταῦθα δὲ τοῦτο εἶδος θεραπείας ἐστί, τὸ παρεισπεῖν τὸ ἐσόμενον καὶ παλαίσαι. πολλοὶ γὰρ πολλάκις συμβαλόντες μὲν οὐδὲν ὠφελήθησαν, θρυπτόμενοι δὲ ἀνιάθησαν. διὸ καὶ μάλιστα τοῦτο χρὴ πεθεῖναι, διεπείρων αὐτοῦ καὶ ἐναγωνίως ποιεῖν καὶ ἐγκαρτέρως παρασκευάζων. μετὰ δὲ τούτων καὶ τὴν εὔνοιαν ἐπιδείκνυται τὴν παρὰ αὐτοῦ ἐκείνης, καὶ τὴν ἡμερότητα τὴν αὐτῆς, ὅτι καὶ ἀντεπιτίθεται δηλονότι, οὐ δυσχεραίνων μόνον, ἀλλὰ καὶ διορθούμενος καὶ τὰ δηλούμενα καὶ τῇ παῤῥησίᾳ, ὥστε αὐτὸν ἀναπλήσασθαι. καὶ πῶς ἔνι τοῦτο, φησίν; εἰ γὰρ ἀνάγκη ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πῶς δυνατὸν ταῦτα μὴ φυγεῖν; ὅτι ἐλθεῖν μὲν τὰ σκάνδαλα ἀνάγκη, ἀπολέσθαι δὲ οὐ πάντως ἀνάγκη. ὥσπερ δ' εἴ τις ἰατρὸς εἶποι (οὐδὲν γὰρ κωλύει τῷ αὐτῷ πολλάκις χρήσασθαι παραδείγματι πάλιν) ἀνάγκη τὴν νόσον τινὰ δεῖξαι, ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη ὀφθαλμῶν πάντως ἐκ τῆς νόσου τοῦ πεσεῖν. τοῦτο δὲ ἔλεγον, ὅπερ ἔφην, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο μανθάνειν ἀφυπνίζων. ἵνα μὴ νυστάζωσιν, ὡς ὑπὸ εἰρηνεύειν καὶ ἀπράγμονα βίον πεμπόμενοι, πολλὰς ἐφεξῆς ταῖς αὐτῶν δείκνυσι πολέμους ἔξωθεν, ἔσωθεν ὅπερ καὶ ὁ Παῦλος δηλῶν ἔλεγεν· Ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι, κίνδυνοι ἐν ψευδαδέλφοις. καὶ Μιλησίοις δὲ διαλεγόμενος ἔφη, ἀναστήσονταί τινες ἐξ ὑμῶν λαλοῦντες διεστραμμένα. καὶ ὁ Χριστὸς δὲ ἔλεγεν, Ἐχθροὶ δ' ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. ὅταν δὲ ἀνάγκην εἴπῃ, οὐ δὲ αὐθαίρετον τὴν ἀξιοπίστου ἀναιρῶν, οὐδὲ τὸ ἐλευθερίαν τὸ παρρησίας, οὐδὲ τὸ ἀνάγκην τινὰ παραγμάτων ὑποβάλλων τὸν βίον φησὶ ταῦτα· ἀλλὰ δὲ πάντως ἐσόμενον προλέγει. ὅπερ ὁ Λουκᾶς ἑτέρᾳ λέξει παρέστησεν εἰπών, ὅτως· ἀνένδεκτόν ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰ σκάνδαλα. Τί δέ ἐστι τὰ σκάνδαλα; κωλύματα τῆς ὁρθῆς ὁδοῦ. οὕτω δὲ καὶ ὁ λύχνος τῆς σκηνῆς τοὺς μὲν τοιούτους δεινοὺς καλοῦσι, τοὺς δὲ τὰ σώματα διαφθείροντας. οὐ τοίνυν ἡ μερίμνησις αὐτοῦ τὰ σκάνδαλα ἀνεῖλε (ἄπαγε) οὐδὲ ὅλως μετεῖπε, διὰ τοῦτο δέ, ἀλλ' ὅλως πρώτως ἔμελλεν ἔσεσθαι, διὰ τοῦτο μετέφηκεν· ὡς εἴγε μὴ ἐβούλοντο καὶ φέροντες αὐτὰ πονηρεύεσθαι, οὐκ ἂν ἦλθον· εἰ γὰρ μὴ ἔμελλον ἔρχεσθαι, οὐκ ἂν μετεμελήθη. ὅλως δὲ οὐκ ἀναιρεῖ τὰ μέλλοντα ἀναιρεθήσεσθαι σκάνδαλα ἐνόησαν σκάφοι καὶ αἰτίαι ἐνόησαν, ἦλθε καὶ τὰ μέλλοντα· "τὸ μέλλον ἔσεσθαι. καὶ εἰ διορθώθησαν σκάφοι, φησί, καὶ μηδεὶς ἔτι τὰ σκάνδαλα νομίζων, οὐκ ἔμελλεν ὁ λόγος ψεύδεσθαι "ψεύδους ἁλίσκεσθαι; οὐδαμῶς. οὐδὲ γὰρ ἂν ἐλέχθη. εἰ γὰρ ἔμελλον διορθοῦσθαι πρώτως, οὐκ ἂν εἶπεν, ὅτι ἀνάγκη ἐλθεῖν· ἀλλ' ὅλως μετῆδει διορθωτὰς εἰσομένους οἰκοθεν, διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι πρώτως ἤξουσι. καὶ τίνος ἕνεκεν αὐτὸς οὐκ αἰρεῖ, φησίν; ἵνος γὰρ ἕνεκεν αἰαρεθῶσι ἔδει; διὰ τοῦτο βλασφημοῦσι; ἀλλ' οὐκ ἐκεῖθεν βλασφημοῦσι ἀπόλλυνται, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτῶν ῥᾳθυμίας. καὶ δηλοῦσιν ἐναρέτοι, καὶ μόνον οὐδὲν ἀδικοῦμενοι ἐντεῦθεν, ἀλλὰ τὰ μέγιστα κερδαίνοντες, οἷος ὦν ὁ Ἰωβ, οἷος ὁ Ἰωσήφ, οἵοι πρώτως δίκαιοι.. εἰ δὲ ἀπόλλυνται πολλοί, διὰ ἑαυτῶν ὕπνον. εἰ δὲ μὴ ὕτως εἶχεν, ἀλλὰ διὰ τὰ σκάνδαλα ἡ ἀπώλεια, πῶς ἀπολέσθαι ἔδει. εἰ δέ εἰσιν διαφεύγοντες, ὁ μὴ "διαφθύγων ἑαυτῷ λογιζέσθω. τὰ γὰρ σκάνδαλα, ὅπερ ἔφην, τὸ διεγείρει καὶ ὀξυτέρους ποιεῖ καὶ ἀκριβεῖς, καὶ οὐ μόνον διὰ φυλακῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ "περιπεσόντα ταχέως ἀνίστησι. ἀσφαλέστερον γὰρ αὐτὸ ἐργάζεται, καὶ δυσάλωτον μᾶλλον ποιεῖ. ὥστε, διὰ νήφωμεν, οὐ μίκρον κέρδος διεγηρέναι. εἰ" γὰρ πολεμίων ὄντων, καὶ τοσούτων πειρασμῶν ὑπεκειμένων καθεύδομεν, τίνες διὰ εἰκὸς ἐν ἀδείᾳ ζῶντες; καὶ εἰ βούλει, τὸ "πρῶτον αὐθέστον σκόπει. εἰ γὰρ ὀλίγον χρόνον, τάχα ἂν οὐδὲ ἡμέραν ὅλην ἐν τῷ παραδείσῳ ζήσας τρυφῆς ἀπολαύσας εἰς τοσοῦτον ἦλθε κακίας, ὡς καὶ ἰσοθεΐαν φαντασθῆναι, καὶ τὸν ἀπατεῶνα διεργέτην νομίσαι, καὶ μιᾶς μὴ καταγεῖν ἐντολῆς· εἰ καὶ τὸ ἐφεξῆς βίον ἀπαλείπτως ἔζη, τί οὐκ ἂν εἰργάσατο, ἀλλ' ὅταν ταῦτα εἴπωμεν, πάλιν ἕτερα ἀντιλέγουσιν ἐρωτῶντες, καὶ διὰ τί αὐτὸν τοιοῦτον ἐποίησεν ὁ Θεός; καὶ ὁ Θεὸς τοιοῦτον αὐτὸν ἐποίησεν (ἄπαγε) ἐπεὶ διὰ τί ἂν ἐσκόλαζεν. εἰ γὰρ ἡμᾶς, ἐν οἷς ἂν ὦμεν ἄποροι, οὐκ ἐγκαλοῦμεν τοῖς οἰκέταις, πολλῷ μᾶλλον ὁ τῶν ὅλων Θεός.. ἀλλὰ πόθεν τοῦτο ἐλήλεθε, φησί; πρὸς ἑαυτὸν καὶ τῆς ἑαυτοῦ ῥᾳθυμίας. τί ἐστι πρὸς ἑαυτόν; ἐρώτησον σαυτόν. εἰ γὰρ μὴ πρὸς ἑαυτὸν εἰσι κακοὶ καὶ κακοί, μὴ κόλαζε τὸν οἰκέτην, μηδὲ ἐπίλημα τῇ γυναικὶ ἐν οἷς ἁμαρτάνει, μηδὲ τύπτε τὸν υἱόν, μηδὲ ἐγκάλει τῷ φίλῳ, μηδὲ μίσει τὸν ἐπηρεάζοντά σε [ἐχθρόν.] πάντες γὰρ ἕτοιμοι ἐλεεῖσθαι, καὶ κολάζεσθαι ἄξιοι, εἰ μὴ οἴκοθεν πλημμελοῦσιν. ἀλλ' οὐ δύναμαι φιλόσοφος, φησί. κἂν τοίνυν ὅταν ζωὸς ὦν οὐκ ἐκείνων τιμῶν ἁπάντων ὦσιν, ἀλλ' ἀνάγκης ἕτερος, δύνασαι φιλόσοφος. ὅταν γοῦν νεκρὸν καταγέλαστος οἰκέτης μὴ ποιήσῃ τὰ ἐπιταχθέντα, καὶ μόνον οὐκ ἐγκαλεῖς, ἀλλὰ καὶ συγκινοῦσιν. οὕτω συμβαίνει, ὅτι τὸ μὲν αὐτοῦ, τὸ δὲ οὐκ αὐτοῦ. ὥστε κἀνταῦθα, εἰ ἤδεις ὅτι τοιοῦτος γίνεσθαι τοιοῦτος, πονηρὸς ὦν, οὐ μόνον οὐκ ἂν ἐνεκάλεσας, ἀλλὰ καὶ συνῆκας ἔδωκας ἄν. καὶ γὰρ δήπου καὶ μὴ τὴν νόσον συνιᾶσιν, καὶ Θεοῦ δὲ δημιουργήσαντος οὐκ ἂν ἐμάνημεν, εἴγε τοιοῦτος ἐξ ἀρχῆς γέγονε. καὶ ἑτέρωθεν δὲ τοιούτους ἐπισκοπήσαι ῥᾴδιον· πολλὴ γὰρ τῆς ἀληθείας ἡ περιουσία. καὶ γὰρ μηδέποτε ἐνεκάλεσας οἰκέτῃ, ὅτι οὐκ ἔστι καλὸς" τῇ ὄψει, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁμοίως τὸ σῶμα, ὅτι οὐκ ἔστι πλούσιος; ὅτι" τῆς φύσεως ταῦτα. οὕτω καὶ τῆς φύσεως ἐγκλημάτων ἀπηλλαγμένοι, καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖ. ὅταν οὖν ἐγκαλῇς, δείκνυσι ὅτι οὐ τῆς φύσεως τὸ ἁμάρτημα, ἀλλὰ τῆς προαιρέσεως. εἰ γὰρ ἐν οἷς οὐκ ἐγκαλοῦμεν, μαρτυροῦμεν τῆς φύσεως εἶναι τὸ πρᾶγμα, δῆλον ὅτι ἐν οἷς ἐπιπλήττομεν, δηλοῦμεν ὅτι προαιρέσεώς ἐστι τὸ πλημμέλημα. μὴ τοίνυν μοι λογισμοὺς εἰς μέσον" ἄγε διεστραμμένους, μηδὲ σοφίσματα, καὶ πλοκὰς ἀραχνῶν

νῶν ὐτελεσέρας, ἀλλ' ὀκφνο πάλιν ἀποκριναί μοι· πόθεν αἱ θεφποις ὁ Θεὸς εἰργάσατο; πόθεν; τοῦτο ἐρῶ. πῶς οὖν ὑ πόνητες ἴσοι κ̄ ⓦ τῆς ἀρετῆς λόγον, κ̄ ⓦ τῆς κακίας; πόθεν ⓐ ἀγαθοὶ κ̄ χρησοὶ ⓒ ὀπτεικφς; πόθεν ⓐ φαῦλοι κ̄ πονηροί; εἰ γὰρ μὴ γνώμης ζῶντα ἔφυτα, ἀλλὰ φύσεως ὄντι, πῶς ⓐ μὴν τοῦτό ἐισιν, ⓐ ὁ ὀκφνο; εἰ μὴν γὰρ φύσει πάντες κακοὶ, οὐδένα οἷόν τε ἦν ἀγαθὸν εἶναι· εἰ δὲ ἀγαθοὶ φύσει, οὐδένα κακόν. εἰ γὰρ μία φύσις ἀνθρφπων ἁπάντων, ἔδει κ̄ τοῦτο πάντας ἓν εἶναι, εἴτε τοῦτο, εἴτε ἐκεῖνο ἔμελλον εἶναι. εἰ δὲ λέγομεν, ὅτι φύσει ⓐ μὴν ἀγαθοὶ, οἱ δὲ κακοὶ (ὅπερ οὐκ ἂν ἔχοι λόγον, ὥσπερ ἀπεδείξαμεν) ἐχερῶ ἀκίνητα ζῶντα εἶναι. τὰ γὰρ τῆς φύσεως ἀκίνητα. σκόπει δὲ· ἅπαντοι πάντες κ̄ παθητοὶ, κ̄ οὐδεὶς ἀπαθής, κἂν μυρία φιλονεικῇ. νεῦρα δὲ ὁρῶμεν ἀπὸ χρηστῶν φαύλως πολλοὺς, καὶ ἀπὸ φαύλων χρήσους γινομένους, οὐδὲ μίαν ῥᾳθυμίαν, οὐδὲ δὲ ἀσυνδησίαν· ὅπερ μάλιστα δείκνυσιν οὐκ ὄντα φύσεως ζῶντα. ὅτε γὰρ μεταβάλλεται, οὐτε ἵνα τοῦτο σημαίνῃ), ἀσυνδησίας δεῖται τὰ φυσικά. ὥσπερ γὰρ εἰς ὃ βλέπειν κ̄ ἀκούειν ὑ δεόμεθα πόνου, οὕτως ὑδὲ ἐν τῇ ἀρετῇ ἱδρώτων ἡμῖν ἔδει, εἰ τῇ φύσει αὐτῇ ἐσυγκεκληρωμένην. πόθεν δὲ ἔνεκεν κ̄ φαῦλος ἐποίει, δυνάμενος ἀγαθοὺς ποιῆσαι πάντας; κ̄ μὴν φαῦλος οὐκ ἐποίησε. πόθεν οὖν τὰ κακά, φησιν; ἐρώτησον σεαυτόν. ἐμὸν γὰρ δεῖξαι, ὅτι οὐχὶ φύσεως οὐδὲ ἀπὸ Θεοῦ. σκοπῶ αὐτόματα, φησιν; ὑδαμῶς. ἀλλὰ" ἀγώνητα; οὐ φήμει δ' ἔφπε, ⓒ ἀποστήσωσιν τῆς μανίας ταύτης, μιᾷ ῥιπῇ ⓦ Θεοῦ τιμωρῶ ⓒ τὰ κακά, κ̄ τιμῇ τῇ δυνατάτῃ. εἰ γὰρ ἀγώνητα, ⓒ ἰσχυρὰ ἔσται κ̄ οὐδὲ δυναστευθῆναι δυνήσεται, οὐδὲ εἰς ὃ μὴ εἶναι) χωρῆσαι. ὅτι γὰρ οὐκ ἀγώνητον φύσει ἔφην, πρωτί που δῆλον. πόθεν οὖν κ̄ ἀγαθοὶ τοσοῦτοι, τοσαύτην δυνάμιν τοῦ κακοῦ ἔχοντος; πῶς ⓐ γνητοὶ τοῦ ἀγνήτου ἰσχυρότεροι; ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὰ" ἀναιρήσει, φησί, ποτε. πῶς οὖν κ̄ ἀναιρήσει τὰ" ὁμοπαθῆ κ̄ ὁμοεθνῆ κ̄" ὁμοπλοκά, ὡς δὲ τις εἴποι; ὦ τῆς τοῦ διαβόλου κακίας, πόσον ἐξεῦρε κακόν; οἵαν ⓦ Θεὸν ἐποίησε βλασφημίαν; οἵῳ τρόπαιον εὐσεβείας ἕτερον δύσφημον ἐπενόησε λόγον; βουλόμενοι γὰρ δεῖξαι, ὅτι οὐκ ἐξ αὐτοῦ τὸ κακὸν, πονηρὸν ἄλλο δόγμα εἰσήγαγον, ἀγώνητα αὐτὰ φήσαντες εἶναι). πόθεν οὖν τὰ κακά, φησιν; οὐκ ἔστι θέλειν, κ̄ μὴ θέλειν. αὖθ' ὃ τὸ θέλειν ⓒ μὴ θέλειν πόθεν; πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. σὺ δὲ ταὐτὸν ποιῆς ἐρωτῶν, ὡς ἐὰν ἐρωμένου σου, πόθεν τὸ βλέπειν καὶ μὴ βλέπειν; εἶτα εἰπόντος μου, οὐκ ἔστι μὲν κ̄ μὴ μὲν, πάλιν ἔρεις, αὖθ' ὃ τὸ μὲν κ̄ μὴ μὲν πόθεν; εἶτα ἀκούσας ὅτι δέξ ἡμῶν αὐτῶν κ̄ ἔστι θέλειν, αἰτίαν πάλιν ἑτέραν ζητοίης. τὸ γὰρ κακὸν οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ' ἢ τὸ παραχωρῆσαι Θεοῦ. πόθεν οὖν τοῦτο, φησιν, ὄρεν ἀνθρφπος; ἔργον" ἄρα ἐστὶ τοῦτο ὄρᾶν, εἰπέ μοι; οὐδὲ γὰρ ἐγὼ τοῦτό φημι, ὅτι δύσκολον τοῦτο. ἀλλὰ πόθεν ἠθέλησε παραχωρῆσαι Θεοῦ; ἀπὸ ῥᾳθυμίας. κύριος γὰρ ὢν ἑκατέρων, πρὸς τὸν μᾶλλον ἀπέκλινεν. εἰ δὲ ἀπορῇς ἔτι κ̄ ἰλιγγιᾷς ταῦτα ἀκούων, ἐγώ σε ἐρήσομαι οὐδὲν δυσχερές οὐδὲ ποικίλον, ἀλλὰ ἁπλοϊκῶτατα κ̄ σαφῆ λόγον. γέγονάς ποτε κακὸς, γέγονας δέ ποτε κ̄ ἀγαθός; ᾧ ὃ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν. ἐκρᾴθυμησάς ποτε παθὼν, κ̄ ἐάλως πάλιν ὑπὸ πάθους; πρότερον μέθη, κ̄ ἐκρᾴθυμησας μέθης; ὠργίσθης πότε, κ̄ οὐκ ὠργίσθης; "πρῇδες πένητα, κ̄ ὐ" πρεῖδες; ἐπόρνευσάς ποτε, κ̄ ἐσωφρόνησας πάλιν; πόθεν οὖν ταῦτα πάντα, εἰπέ μοι. πόθεν; ὅτι (κἂν γὰρ αὐτὸς ὐ λέγῃς, ἐγὼ ἐρῶ) ὅτι "ὃ μὲν ἐσωσύδασας" κ̄ ζωπύρεινας σεαυτὸν, μὴ ὃ ταῦτα ἐξέβυθης κ̄ ἐῤῥαθύμησας. τοῖς μὲν γὰρ ἀπεγνωσμένοις κ̄ δι' ὅλου ὄσιν οὐ κακίᾳ ⓒ δυναθήτως ἔχουσι κ̄ μανιομένοις κ̄ οὐκ ἐθέλουσιν οὐδὲ ἀκούειν τὰ διορθοῦντα αὐτοὺς," οὐδὲ διαλέξομαι περὶ φιλοσοφίας· τοῖς δὲ ποτὲ μὲν οὐ τοιούτῳ, ποτὲ δὲ οὐ τοιούτοις ἡμερωμένοις ἡδέως ἐρῶ· ἥρπασάς ποτε μὴ τὰ μὴ προσήκοντα, μὴ δὲ ταῦτα καταπλαγεὶς ὑπὸ ἐλέου κ̄ τῷ σαυτοῦ μετέδωκας τοῦ δεομένου; πόθεν οὖν αὕτη ἡ μεταβολή; οὐκ δῆλον ὅτι ἀπὸ τῆς γνώμης κ̄ τῆς προαιρέσεως; ἔδηλον· κ̄ οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν εἴποι τοῦτο. διὸ παρακαλῶ σωφρονίζειν κ̄ ἀρετῆς ἐχεσθαι, κ̄ οὐδὲν δεήσεσθε τῶν ζητη-

μάτων.

χ. ὁμοίως

χ. ἀῖδ

χ. φιλονεικῇ.

χ. αὐτὴ

χ. ἀγώνητα

χ. ἀνάγνητον

χ. τὸ σκανδαλον ἔρχ-

χ. ἀναιρῶν

χ. ὁμόζηλα

χ. ὁμηλικα

χ. ἔστιν

χ. βάλα

χ. πρεῖδες

χ. σωπύρεις

ἴσ. ποτὲ

χ. ζωπυρῶν

χ. ἃ

μὴ τούτων. Τὰ γὰρ κακὰ, ὀνόματα ὄντα μόνον, ἐὰν θέλωμεν. μὴ πάντως ζήτει, πόθεν τὰ κακὰ, μηδὲ διαπόρει· ἀλλ' εὑρὼν ὅτι ἀπὸ ῥᾳθυμίας μόνης, φεῦγε τὰ κακά. κἂν εἴπῃ τις, ὅτι ὁ πρὸ ἡμῶν ταῦτα· ὅταν ἴδῃς ὀργιζόμενον οἰκέτην τῷ προσκόπτοντι χωλαγκὶ καὶ ἐγκαλοῦντα παιδὶ καταγινώσκοντα τῶν ἀδικούντων, εἶπε πρὸς αὐτόν· πῶς οὖν ἔλεγες, ὅτι ὁ πρὸ ἡμῶν τὰ κακά; εἰ γὰρ ὁ πρὸ ἡμῶν, τίνος ἕνεκα ἐγκαλεῖς; εἶπε πάλιν, ἀπὸ σαυτοῦ λοιδορεῖς καὶ ὑβρίζεις; εἰ μὴ γὰρ οὐκ ἀπὸ σαυτοῦ, μηδείς σοι ὀργιζέσθω. εἰ δ' ἀπὸ σαυτοῦ, ἀπὸ σοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ῥᾳθυμίας τῆς σῆς τὰ κακά. Οἱ δαί; νομίζεις τινὰς ἀγαθούς; εἰ μὴ γὰρ μηδεὶς ἀγαθός, πόθεν σοι ὁ ὄνομα τοῦτο; πόθεν σοι ἡ ἔπαινοι; εἰ δὲ εἰσὶν ἀγαθοὶ, εὕδηλον ὅτι καὶ τοῖς πονηροῖς ὀπτῖται μίσους. ἀλλ' εἰ μή τίς ἐστιν ἐκὼν πονηρὸς μηδὲ πρὸς ἑαυτὸν, ἀδίκως εὑρεθήσονται ὀπτιλιμπάντες οἱ ἀγαθοὶ τοῖς κακοῖς, καὶ ἔσονται καὶ αὐτοὶ ταύτῃ κακοὶ πάλιν. Οἱ γὰρ δοκοῦντες κάκιον ψέγοιτ' ἂν τοῦ δοκοῦντος εὐθύνειν· τί οὖν βάλλει ἐγκλήμασιν; εἰ δὲ μένουσιν ἀγαθοὶ καὶ ὀπτιμάντες, ἡ τὸ μάλιστα τῆς ἀγαθότητος αὐτῶν δεῖγμα, καὶ τοῖς σφόδρα δυσκόλοις καὶ ἐντεῦθεν δῆλον, ὅτι οὐδεὶς οὐδέποτε ἀνάγκῃ κακός. Εἰ δὲ καὶ μὴ ταῦτα πάντα ζητοῖς, πόθεν τὰ κακὰ, ἀπὸ ῥᾳθυμίας εἴποιμ' ἄν, ἀπὸ ἀργίας, ἀπὸ τοῦ πονηροῖς συγγίνεσθαι, ἀπὸ τοῦ καταφρονῆσαι ἀρετῆς. ἐντεῦθεν καὶ τὰ κακά, καὶ τὸ ζητεῖν τινας, πόθεν τὰ κακά· ὡς τῶν γε κατορθούντων οὐδεὶς ταῦτα διαζητῇ, τῶν διπλοϊκῶς καὶ σωφρόνως ζῆν προαιρουμένων. ἀλλ' οἱ πονηρεύεσθαι μὲν ῥᾳθυμίαν τινὰ καὶ δυσκολίαν τῶν λόγων ὀπτανόν, ἀρχὰς ὑφάσματα πλέκουσιν. ἀλλ' ἡμῖς ταῦτα μὴ διὰ λόγων μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἔργων διαῤῥήξωμεν. οὐδὲ γὰρ ἀνάγκης ἐστὶ ταῦτα. Εἰ γὰρ ἀνάγκης ἦν, οὐκ ἂν εἶπεν· σὺ μὲν τῷ ἀνθρώπῳ, δι' οὗ τὰ σκάνδαλα ἔρχεται. ἐκείνους γὰρ μόνους ταλανίζει, οὐκ ἐκ προαιρέσεως πονηρούς. Εἰ δὲ, διὰ τί, λέγε, μὴ θαυμάσῃς. οὐ γὰρ ὡς ἑτέρου διὰ αὐτοῦ εἰσάγοντος τοῦτό φησιν, ἀλλ' ὡς αὐτοῦ τοῦ πάθους κατασκευάζοντος. οἷόν γὰρ τὸ διὰ τί, τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ ὑφ' ὃν λέγων ἡ γραφή· ὡς ὅταν λέγῃ, Ἐκλησάμην ἀνθρώπων διὰ τοῦ Θεοῦ, τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ δι' ὃν, τοιοῦτον ἐστὶ καὶ τὸ πρῶτον εἰρημένον. καὶ πάλιν· οὐχὶ διὰ τοῦ Θεοῦ ἡ διαστάφησις αὐτῶν ἐστι; καὶ, Πιστὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι οὐκ ἀνάγκης, ἀκουσον καὶ τῆς ἐξῆς. μὴ γὰρ τὸ ταλανίζειν φησίν·

8 Εἰ ἡ χείρ σου, ἢ ὁ ποὺς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. καλόν γάρ σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

9 Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός·

Οὐ πρὸς μᾶλλον ταῦτα λέγων (ἄπαυε) ἀλλὰ πρὸς φίλων, πρὸς τὴν προσκόπτοντων, ὃς ἂν ταύτῃ μᾶλλον ἔχωμεν ἀναγκαίων. τοῦτο καὶ δυσωτέρω εἴρηκε, καὶ νῦν λέγει. οὐδὲν γὰρ ὕπω βλαβερὸν, ὡς ζημιώσεια πονηρά. ὅσα γὰρ ἀνάγκη μὴ δύναται, δύναται φιλία πολλαχοῦ καὶ εἰς βλάβην καὶ εἰς ὠφέλειαν. διὰ μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος τοὺς βλάπτοντας ἡμᾶς ἐκκόπτειν κελεύει, τούτους αἰτιώμενος οὗτος τὰ σκάνδαλα φέροντας. εἶδες πῶς τὴν ἐσομένην ἐκ τῶν σκανδάλων ἀνεκρούσατο βλάβην τῷ προσφέρειν ὅλα πάντως ἔσεσθαι, ὥστε μηδένα ἐν ῥᾳθυμίᾳ εὑρεῖν, ἀλλὰ προσδοκῶντας αὐτὰ νήφειν, ὡς δείγματα μεγάλα ὄντα κακά; οὐ γὰρ δὴ ἁπλῶς εἶπεν, ὀναίμην ὡς κόσμου ἀπὸ τῶν σκανδάλων, ἀλλὰ δεικνὺς μεγάλην τὴν ἐξ αὐτῶν λύμην, τῷ [δὲ] ταλανίσαι πάλιν εἰσάγοντα αὐτὰ, μείζονα δείκνυσιν ἐντεῦθεν τὴν βλάβην. ὃ γὰρ εἶπεν, πλὴν ὀναίμην τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, πολλοῦ δεικνυμένου ἐκείνου τὴν ζημίαν. οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τοῦ πράγματος προσθήκῃ ηὔξησε τὸν φόβον. εἶτα οὐκ ἤρκεσεν τούτοις, ἀλλὰ καὶ δείκνυσι τὴν ὁδὸν, δι' ἧς ἂν τις διαφύγοι τὰ σκάνδαλα. Τίς

δὲ

δέ ἐστιν αὕτη; τοῦ πονηροῦ, φησι, καὶ σφόδρα σοι φίλοι ὤσιν, ἀποτεμνε τῆς φιλίας. ϗ λέγει λογισμὸν ἀναντίῤῥητον. δῦ μὲ γὰρ μιῶσι φίλοι, ὅτε αὐτοὺς κερδανεῖς, ϗ σαυτὸν προσαπολῇς· αὖ δ' ἀποτεμνῃς, τῷ ὄντι σαυτοῦ σωτηρίαν καρπώσῃ. ὥστε εἰ μικρός σε φιλία βλάπτει, ἐκκοπτε ἀπὸ σοῦ. εἰ γὰρ τῶν ἡμετέρων μελῶν πολλάκις ἀποτέμνομεν, ἵνα τὸ αὐτὰ τε ἀνὰ τὸ ὡς ἔχῃ ϗ τοῖς λοιποῖς λυμαίνηται), πολλῷ μᾶλλον ὅτι φίλων τῶν ποιῆ χρή. εἰ δὲ φύσει ἰοῦσα κακὰ, ὠφελεῖ πᾶσα αὕτη ἡ παραίνεσις ϗ ἡ συμβουλή, ὠφελεῖ ἡ ἀφ' τῶν εἱρημένων φυλακή. εἰ δὲ οὐ ὠφελεῖ, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ὠφελεῖ, ἔυδηλον ὅτι γνώμης ἡ πονηρία.

10 Ορᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων.. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μικροὺς δὲ τοὺς ἀληθῶς μικροὺς καλεῖ, ἀλλὰ τοὺς νομιζομένους παρὰ τοῖς πολλοῖς, τοὺς πτωχοὺς, τοὺς ἀκαταφρονήτους, τοὺς ἀγνῶτας. πῶς γὰρ ἂν εἴη μικρὸς, ὁ τοῦ κόσμου πάντος ἀντάξιος; πῶς ἂν εἴη μικρὸς, ὁ τοῦ Θεοῦ φίλος; ἀλλὰ τοὺς παρὰ τῇ τῶν πολλῶν ὑπονοίᾳ τοιούτους νομιζομένους. ϗ δὲ λέγει πρὸς πολλοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑνὸς, καὶ ἐντεῦθεν πάλιν ἀποτειχίζων τὸν τῶν πολλῶν σκανδάλων βλασφῶ. ὥσπερ γὰρ τὸ φοβῆσαι τοὺς πονηροὺς, οὕτω τὸ διαμαρτεῖν τοὺς χρηστοὺς κέρδος ἔχει μέγιστον· ϗ διπλῆ γίνοιτ' ἂν ἀσφάλεια τοῦ προσέχοντι· μία μὲν τοῦ μὴ τῶν σκανδαλιζόντων τὰς φιλίας ἐκτέμνειν, ἑτέρα δὲ ἐκ τοῦ τοὺς ἁγίους τούτους ἔχειν ἐν θεραπείᾳ καὶ τιμῇ. Εἶτα ϗ ἑτέρωθεν αὖθις αἰδεσίμους ποιεῖ λέγων, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἐντεῦθεν δῆλον, ὅτι ἀγγέλους ἔχουσιν οἱ ἅγιοι ἐκάστοτε. ϗ γὰρ ὁ ἀπόστολος φησι περὶ τῆς γυναικός, ὅτι ὀφείλει ἐξουσίαν ἔχειν διὰ τοὺς ἀγγέλους· ϗ Μωϋσῆς ἔφησεν ὅτι ἐστήσατο ὅρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων Θεοῦ. οὐκοῦν οὐ διὰ ἀγγέλων διαλέγεται μόνον, ἀλλὰ ϗ περὶ ἀγγέλων ὑπερέχόντων. ὅταν οὖν εἴπῃ, ὃ πρόσωπον τοῦ πατρός μου, οὐδὲν ἕτερον, ἢ τὸν πλείονα παῤῥησίαν λέγει τὸν πολλὸν ἐμοῦ. Δαυ. λϛ. η.

11 Ηλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

Πάλιν ἕτερον λογισμὸν ἵστησι τοῦ προτέρου μείζονα, καὶ παραβολὴν συνάπτει, δι' ἧς ϗ πατέρα εἰσάγει τοιοῦτα βουλόμενον.

12 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ, φησι; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ πρόβατα ἑκατὸν, ϗ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐνενηκονταεννέα, ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

13 Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ὅτι τοῖς ἐνενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις.

14 Οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρός ὑμῶν, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν τούτων. Ορᾶς δι' ὅσων ἡμᾶς ἀνάγει εἰς τὸ τῶν αὐτέλων ἀδελφῶν ἐπιμέλειαν; μὴ τοίνυν εἴπῃς, χαλεπός ἐστιν ὁ δεῖνα, ἐπονείδιστος, γεωργός ἐστιν, ἀνόητός ἐστι, ϗ καταφρονήσῃς. ἵνα γὰρ μὴ τοῦτο πάθῃς, ὅσα διὰ πόσων σε πείθει μετελαύνειν, καὶ εἰς τὸν τούτων ἐπιμέλειαν ἐμβάλλει. ἔφησε παιδίον, καὶ φησι, γίνεσθε ὡς τὰ παιδία, ἐὰν, ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον, ἐμὲ δέχεται, ϗ ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ, τὰ ἔσχατα πείσεται. καὶ οὐδὲ ἠρκέθη τοῦ παραδείγματι τοῦ τῶν μώλων, ἀλλὰ ϗ ὀυαὶ προσέθηκε, ϗ οὐ τοιούτους ἐκτέμνειν ἐκέλευσε, καὶ ἂν τὰ ξένα χειρῶν ὦσι ϗ ὀφθαλμῶν ἡμῶν. ϗ ἀπὸ τῶν ἀγγέλων πάλιν τῶν ἐγχειρισμένων αὐτοῖς, τούτους οὐ τοὺς αὐτέλως ἀδελφοὺς αἰδεσίμους ποιεῖ, ϗ ἀπὸ τοῦ οἰκείου θελήματος ϗ πάθους (ὅταν γὰρ εἴπῃ, ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός, ϗ ὡς ἔοικεν δηλοῖ, καθάπερ ϗ Παῦλός φησι, περὶ τοῦ ἀδελφοῦ λέγων, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανε) ϗ ἀπὸ τοῦ πάθους, ὅτι οὐδὲ αὐτῷ δοκεῖ ἀπολέσθαι, οὐδὲ ἀπὸ τῆς χρείας ἀπιστίας, ὅτι καταλιπὼν τὰ σεσωσμένα ὁ ποιμὴν ζητεῖ τὸ ἀπολλύμενον, καὶ ὅταν εὑρῇ τὸ πεπλανημένον, κ. τοῦτο.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλημμελῶν, σφόδρα ἡδέται τῇ εὑρέσει καὶ τῇ σωτηρίᾳ τούτου. Εἰ τοίνυν ὁ Θεὸς οὕτω χαίρει ὅτι ᾧ μικρῷ τῷ εὑρεθέντι, πῶς σὺ καταφρονεῖς τῶν τῷ Θεῷ θεωμουδάστων, δέον καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῶν θεραπεῦσαι· ὑπὲρ ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων; ἁμαρτάνεις δῆτα καὶ εὐτελῆς; διὰ αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο μάλιστα δεῖ πρώτως ποιῆσαι, ὥστε αὐτὸν σῶσαι. καὶ γὰρ καὶ οὗτος ἐννενηκονταεννέα ἀφεὶς θεῖναι, ἐπ' ἐκεῖνο ἦλθε, καὶ οὐκ ἤρκεσε τῶν τοσούτων ἡ σωτηρία συσκιάσαι τοῦ ἑνὸς τὴν ἀπώλειαν. ὁ δὲ Λουκᾶς, ὅτι καὶ ὑπὲρ τῶν ὤμων ἐώργει, φησὶ· καὶ μείζων ἦν χαρὰ ὑπὲρ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ὑπὲρ ἐννενηκονταεννέα δικαίοις. καὶ ἀπὸ τοῦ ἐγκαταλιπεῖν μὲν σεσωσμένα δι' αὐτό, καὶ ἀπὸ τοῦ μᾶλλον ὑπὲρ τούτου πάθειν, πολλὴν ἔδειξε τὴν περὶ αὐτοῦ σπουδήν. μὴ δὴ οὖν ἀμεληθῶμεν τῶν ψυχῶν τῶν τοιούτων· καὶ γὰρ πρώτα ταῦτα δι' οὗτος ἐρρήθη. τὸν μὲν γὰρ ἀπειλήσας μηδ' ὅλως ἐπιβήσεσθαι τῶν θερμῶν Ⓦ μὴ ἠμόλυνον παιδίον, καὶ τὴν μίλτην μηνάθιον, Ⓦ τῦφον κατέπνιγε τῶν ἀλαζόνων. ὅδεν γὰρ ὕπνος ἀγάπην πολέμιον, ὡς ἀπόνοια. τὴν δὲ εἰπεῖν, ἀνάγκη ἐστὶν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, ἐκπληρέναι ἐποίησε· ᾧ δὲ προσθεῖναι, ὀναὶ δὲ ᾧ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται, ἕκαστον σπουδάζειν μὴ δι' αὐτοῦ ἡμέσθαι προσκύσασε. καὶ τὸν μὲν κελεῦσαι ἐκκόψαι τὸν σκανδαλίζοντα, οὕτω τὴν σωτηρίαν ἐποίησε· ᾧ δὲ ὑπερβάλλει μὴ καταφρονῆσαι αὐτῶν, ὡς μηδὲ ἁπλῶς ἐπιτάξαι, ἀλλὰ σφοδρῶς (ὁρᾶτε γάρ, φησι, μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων) ὡς ᾧ εἰπεῖν ὅτι Ⓐ ἄγγελοι αὐτῶν βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὡς ὅλη δι' τοῦτο ἦλθον ἐγώ, καὶ ὅτι ὁ πατήρ μου τοῦτο βούλεται, τὸν ὀφείλοντα αὐτῶν ὑπομιμνήσκεσθαι σπουδαιοτέρους ἐποίησεν. ὁρᾷς ἴσον τεῖχος τοῖς πεπλασι, καὶ πόσῳ τῶν ἀκαταφρονήτων καὶ τῶν ἀπολλυμένων ποιῆσαι σπουδήν, ἀπειλήν τε αἰτήσεσα καὶ τοῖς ὑποσκελίζουσιν αὐτόν, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος ἀγαθὰ τοῖς θεραπεύουσι καὶ ἐπιμελουμένοις αὐτῶν, καὶ πρὸ ἑαυτοῦ πάλιν τὸ ὑπόδειγμα φέρων ὡς πρὸ τοῦ παθεῖν;

Τοῦτον ὡς ἡμᾶς μιμησώμεθα, μηδὲν πρὸ ἀξιπτύστων τῶν δακρύων εἶναι ταπεινῶν τε καὶ μαθηρῶν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν· ἀλλὰ ἐὰν σκανδαλισθῆναι δέῃ, κἂν μικρὸς ᾖ, κἂν εὐτελὴς ὑπὲρ οὗ τὸ πάθος, κἂν ὑπόπονον τὸ πρᾶγμα ᾖ, κἂν ὄρη καὶ χρήματος σκανδαλίζειν χρή, πάντα ἔξω φορητὰ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ. οὕτω γὰρ θεσπασθήσεται ψυχὴ Θεῷ, ὡς μηδὲ τοῦ ἰδίου ἡμῶν φείσασθαι. διὸ πρὸ καλοῦ, ὅ ὄρθρου φανέντος, εὐθέως ἐξιόντες ἀπὸ τῆς οἰκίας τὸν ἕνα σκοπὸν ἔχωμεν, καὶ ταύτην περὶ πάντων σπουδήν, ὃ Ⓦ κινδυνεύουσα ἐξαρπάσαι· οὐ λέγω τὸν μόνον Ⓦ κίνδυνον Ⓦ ἀληθῆ (οὐτε γὰρ ὅδε κίνδυνος) ἀλλὰ Ⓦ τῆς ψυχῆς, Ⓦ πρὸ τοῦ σκανδάλου τοῖς ἀνθρώποις ὑπαφερόμενον. καὶ γὰρ ὁ ἔμπορος, ὥστε αὐξῆσαι τὴν θεσιουσίαν, πέλαγος σκαίνει· καὶ ὁ χειροτέχνης, ὥστε θεσπεῖναι τοῖς ὑπαρχοῦσι, πάντα ποιεῖ· καὶ ἡμεῖς τοίνυν μὴ τῆς σωτηρίας μόνον ἀρκώμεθα τῇ ἡμετέρᾳ, ἐπεὶ καὶ ταύτης λυμαινούμεθα. καὶ γὰρ εἰ πολεμῷ καὶ πρὸ τάξει ὁ θεὸς τοῦτο μόνον ὁρῶν γραπτώτης, ὅπως ἑαυτὸν σώσειε· σκέφυγεν, καὶ σὺν ἄλλοις μὲν ἑαυτῷ θεσπαπόλλυσιν· ὥσπερ οὕτω ὁ ληναῖος καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων καὶ ὅπλα λαβέμενος, μὴ τῶν ἄλλων καὶ ἑαυτὸν σώζει. ἐπεὶ οὖν καὶ ἡμέτερος πόλεμος, καὶ πολέμων ἀπάντων ὁ πικρότατος, καὶ πρὸ τάξις καὶ μάχη, ὡς ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἐκέλευσεν, οὕτω ταπεινώμεθα ἐπὶ τῆς πρὸ τάξεως, θεσπὸς σφαγὰς καὶ αἵματα καὶ φόνους προσκευασμένοι, θεσπὸς τὸν ὑπὲρ ἀπάντων σωτηρίαν βλέποντες, καὶ τὰς ἐσηκόλους ἀλείφοντες, καὶ τὰς κειμήλους ἐπείροντες. καὶ γὰρ πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἡμετέρων ἐν ταύτῃ κείνται τῇ πρὸ τάξει τραύματα ἔχοντες καὶ αἵματι περιῤῥεόμενοι, καὶ ὁ θεραπεύων οὐδείς, ὁ τὸ λαοῦ ὢν, ὁ χ ἱερεύς, οὐκ ἄλλος οὐδείς, ὁ πρὸ τάτης, ὁ φίλος, οὐκ ἀδελφός· ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν σκοπεύων ἕκαστος. διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἑαυτῶν κολοβοῦμεν. ἡ γὰρ μελίτη πρόῤῥησία καὶ ἡ ὑδυκίμησις, ὃ μὴ τὰ ἑαυτῶν σκοπεῖν. διὰ τοι τοῦτο ἀθενεῖς καὶ ἀκαταγώνιστοι ὡς ἀνθρώπους καὶ διαβόλου, ὅτι ὃ ἐναντίον τούτου ζητοῦμεν, καὶ οὐ ζωοποιοῦμεν

λέγετε. Λουκ. ιε. χ. ἐπιμελουμένοις. χ. σκάνδαλον. χ. φεύγων. χ. ζητεῖν.

ΗΘΙΚΟΝ

ζομὲν ἀλλήλοις, σὲ δὲ πεφοβήμεθα τὴν χτ̃ Θεὸν ἀγάπη, δι᾽ ἑτέρας ἑαυτοῖς ὑπιζητοῦμεν φιλίας τοιαύτας, ⓐ μὴ ἀπὸ συγγενείας, ⓐ ἢ ἀπὸ ζωηθείας, ⓐ ἢ ἀπὸ κοινωνίας, ⓐ ἢ ἀπὸ γνωτισάσεως, ἢ πρότερον μᾶλλον ἐσμεν φίλοι, ἢ ἀπὸ εὐσεβείας, δίον ἐκ ταύτης μόνης ζωαπτεσθαι τὰς φιλίας. νυνὶ δὲ τοιαυτίον *, Ιουδαίοις καὶ ἕλλησίν ἐστιν ὅπου γινόμεθα φίλοι, ἢ τοῖς τῆς ἐκκλησίας τέκνοις. ναί, φησιν· ὁμῖν γὰρ ἐστι μαθητὴς, ὁ δὲ χριστὸς τοῦ ὑπεικής. τί λέγεις; μαθητὴν ⓦ ἀδελφὸν καλεῖς, ὁ μηδὲ ραπὶ καλεῖν κελεύσμενος; καὶ ἐκ αἰσχύνη τοῦτ᾽ ἐρυθριᾶς ἐκπομπεύων ⓦ ἀδελφόν; ὃ μῖσος ὃ σόν; ⓦ τῶν αὐτῶν σοι κοινωνήσαντα ὠδίνων; ⓦ τῆς αὐτῆς μεταλόντα τραπέζης; ἀλλ᾽ εἰ μὴ ἵνα χτ̃ σάρκα ἀδελφὸν ἔχεις, καὶν μυρία ἐργάζῃ καλά, ἀπορραδίζεις αὐτὸν εἰσελθεῖν, καὶ νομίζεις καὶ αὐτὸς τῆς αἰσχύνης κοινωνεῖν, ἐκείνου καταισχυνομένου· τὸν δὲ πνευματικὸν ἀδελφὸν, δίον ἐλευθεράσαν δεσμωτῆς, σὺ δὲ καὶ μυρίας εἰσβάλλεις κατηγορίας *· μαθητὴς γάρ ἐστι δυσανάσχετος, φησιν. ἐκεῖνο δεῖ τοῦτο γνοὺς φίλος, ἵνα παύσῃς ὄντα τοιοῦτον, ἵνα μεταβάλῃς, ἵνα ἐπισπασάγῃς ὅπου τὸν ἀρετήν. ἀλλ᾽ οὐ πείθεται, φησιν, σὺδὲ ἀνέχεται τῆς συμβουλῆς. πόθεν οἶδα; πρότερον γὰρ καὶ διορθῶσαι ἐπεχείρησας; πρότερον πολλάκις, φησὶ. ποσάκις; πολλάκις; καὶ ἁπαξ δὶς δεύτερον. βαβαί, τοῦτο ἔστι τὸ πολλάκις; εἰ γὰρ διὰ παντὸς τοῦτο ἐποίεις τὸ χρόνῳ, καὶ μεῖν ἐχρῶ καὶ ἀπαγορεύσας; οὐχ ὁρᾶς πῶς διὰ παντὸς ὁ Θεὸς ἡμῖν προσκρούει; διὰ τῶν προφητῶν, διὰ τῶν ἀποστόλων, διὰ τῶν διαπελίσεων; τί οὖν; παύσατο καταρρώσαμεν καὶ παύσατο ἐπείσθημεν; οὐδαμῶς. ἆρ᾽ οὖν ἐπαύσατο προσκρούων; ἆρα ἐσίγησεν; ἀ καθ᾽ ἑκάστην λέγει τὴν ἡμέραν, Ου δύναθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ, καὶ αὔξεται * πολλοῖς τῶν χρημάτων ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ τυραννίς; οὐ καθ᾽ ἑκάστην βοᾷ· ἄφετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν, ἢ ἡμεῖς ἐκ θεμεθα μᾶλλον; ἀ διὰ παντὸς προσκρούει κρατεῖν ὑπιθυμίας, καὶ εἰ χρειττῆς ἡδονῆς πονηρᾶς; πολλοὶ δὲ χείρων μᾶλλον ἐγκαλινδεῖται τῇ ἁμαρτίᾳ ταύτῃ· ἀλλ᾽ ὅμως οὐ παύεται λέγων. τίνος οὖν ἕνεκα μὴ ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν λογιζόμεθα καὶ λέγομεν, ὅτι καὶ ἡμῖν ὁ Θεὸς προσκέκρουται, καὶ σὺκ ἀφίσταται τοῦτο ποιῶν, καίτοι πολλὰ προσκρουόντων ἡμῶν; διὰ ταῦτα ἔλεγεν, ὀλίγοι δὲ σῳζόμενοι. εἰ γὰρ σὺκ ἔρχεται εἰς σωτηρίαν ἡμῖν ἡ καθ᾽ ἡμᾶς αὐτὸν ἀρετὴ, ἀλλὰ δεῖ δὲ ἑτέρας ἔξωθεν ἀπελθεῖν, ὅταν μήτε ἑαυτὸς μήτε ἑτέρους διασώσωμεν, τί πεισόμεθα; πόθεν ἐλπίδα λοιπὸν σωτηρίας ἔξομεν; ἀλλὰ τί ταῦτα ἐγκαλῶ, ὅταν μηδὲ τῶν ζωοιχθώτων λόγον τινὰ ποιώμεθα, γυναικὸς καὶ παίδων δὲ οἰκετῶν, ἀλλ᾽ ἑτέρας αἰθ᾽ ἑτέρων μεμνώμεθα, καθάπερ ⓐ μεθύοντες, ὅπως ⓐ μὴ οἰκέται πλείας ὑβρίσωντο, καὶ μὴ πολλῆς τῆς ασυδῆς ἡμῖν διαχυθήσαται, ⓐ δὲ παῖδες πολιὰ πρὸ ἡμῶν δέξαιντο κλῆσιν, ἡ δὲ γυνὴ χρυσία σχοῖν καὶ ἱμάτια πολυτελῆ καὶ κλίνας; καὶ μηδαμοῦ ἑαυτῶν φροντίζομεν, ἢ τοῦ νοῦν, ἀλλὰ τῶν τῆς γυναικὸς, ἤτε δὲ παιδίου, μᾶλλα τὸ παιδίου. καὶ ταῦτον ποιοῦμεν, οἷον αὖ εἴ τις οἰκίαν ὁρᾷ κακῶς διαχειριζομένην καὶ σὺν τοίχους κλινομένους, ἀφεὶς διασῶσαι τοῦτους, τοὺς δόλους αὐτῆς μεγάλως ἔξωθεν καταστηλάζοι ἢ σώματος νοσοῦντος, τοῦτο μὲν μὴ ὑπομένοιτο, ἱμάτια δ᾽ αὖπω χρυσᾶ ὑφαίνοι ἢ τῆς δεσποίνης κακῶς διακειμένης θεραπαινίδων καὶ ἱστῶν δὲ τῶν χτ̃ τοῦ οἰκίσου σκευῶν καὶ τῶν ἄλλων ὑπιμελοῖτο, ἐκείνου ἀφεὶς ἐρρίφθαι καὶ οἰμώζειν. τοῦτο γὰρ καὶ νυνὶ γίνεται· καὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν κακῶς διακειμένης δὲ ἀθλίως, καὶ θυμουμένης καὶ λοιδορουμένης καὶ ὑπηυμούσης ἀτόπως, καὶ κενοδοξούσης καὶ σαπιζούσης δὲ πρὸς γλῶν συρομένης καὶ ὑπὸ θηρίων τοσούτων ἀσυρεπομένης, ἀφέντες αὐτῆς ἀπελάσαι τὰ πάθη, οἰκίας καὶ οἰκετῶν φροντίζομεν. καὶ εἰ μὴ ἄρκους λαθοῦσα ἀποφύγοι, τὰς οἰκίας ἀποκλείομεν, καὶ χτ̃ ὃν γενοποιὸν τρέχομεν, ὥστε μὴ πεῖσθεῖν τῷ θηρίῳ· νυνὶ δὲ οὐχ ἑνὸς θηρίου, ἀλλὰ πολλῶν ἡμῖν λογισμῶν τοιούτων τὴν ψυχὴν ἀσυρεπτόντων καὶ ἁρπάζειν λαμβανόμεν. καὶ σὺ μὴν τῇ πόλει τοσαύτην ποιούμεθα ἀσυνδίαν, ὡς σὺ ἐρήμῳ τόπῳ δὲ σὺ γαλεάγρας καθείργειν τὰ θηρία, καὶ ὅτε πρὸς τῷ βουλευτηρίῳ τῆς πόλεως,

* γίνεται.

* καὶ μοχθηρὸν ἐστι κακόν.

Λυκ. ιϛ. ιγ. Ματθ. ϛ. κδ.

* ὧδε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πόλεως, ὅτι τοῖς δικαστηρίοις, οὔτε τοῖς βασιλείοις, ἀλλὰ πόρρω πᾶν ἐστὶ μακρὰν διεστηκὼς κατέχομαι· ὅτι ἡ ψυχῆς, ἔνθα ὁ βυλευτήριον, ἔνθα καὶ βασίλεια, ἔνθα ὁ δικαστήριον, ἄνεισι καὶ θεῖα τοῦ νοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ κράζοντα καὶ θορυβοῦντα. ὅλως τὸ πόρρω ἄνω καὶ κάτω λέγει, καὶ πόρρω μεσαίτατα καὶ ἔνδον, καὶ ἔξω, καὶ σφόδρα διεστηκὼς ἕκαστος ἡμῶν πόλεως ἐστὶ καταδρομῆς βαρβάρων θορυβουμένης καὶ ταὐτὸν λέγει, οἷς ἂν εἰ δράκοντος νεοττιὰ φρυγῶν ἐπιλειφθῶσι, πόρρω χοῦ τρέχοντες οἱ φρυγοὶ πέτονται φοβούμενοι καὶ ταραχῆς γέμοντες, ὅτι ἔχοντες ὅποι καταλύσωσι τὸ ἀγανίδιον. ὅλως σφόδρα καλῶ, τὸν δράκοντα ἐλαύνω, συγκλείω, καὶ θεῖα, ἐπιπνίγω, καταφλέγω καὶ σὺν πονηροῖς τύλοις λογισμοὺς τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος σφάζω, ἵνα μὴ καὶ ἡμῖν ἀπειλῇ τοιαῦτα ὁ προφήτης, οἷα καὶ τῇ Ἰουδαίᾳ· Οτι ὀνοκένταυροι οἰκεῖ ὀρχήσουσι ἐκεῖ· ἐχῖνοι καὶ δράκοντες. εἰσὶ γάρ, εἰσὶ καὶ δὴ θεῖοι ὀνοκενταύρων χεῖρες, καθάπερ οἱ ἐρημίαι ζῶντες καὶ λαγωπόδες καὶ τὸ πλέον τοῦ νεότητος πρὸς ἡμῶν τοιοῦτον. καὶ γὰρ ἀγελίας ἔχοντες ὑπὸ θυμίας οὕτω πεδῶσιν, οὕτω λαγωπόδως, ἀχαλίνωτοι φέρονται καὶ τῇ ταχυδρομίᾳ τοὺς ὁδοντων χεῖρας ἔχουσι. αἱ μὲν πατέρες, οἱ τοὺς μὲν πωλοδάμνας ἀναγκάζουσι τοὺς ἵππους σὺν ἑαυτοῖς ῥυθμίζειν μὴ πολλῆς τοῦ ὑπομελείας, καὶ οὐκ ἀφιᾶσιν ὑπὸ πολὺ τοῦ πώλου τὴν ἡλικίαν ἀδάμαστον προελθεῖν, ἀλλὰ χαλινοῦ, καὶ τἆλλα πάντα ὑπὸ πιθανίαν ἐκ προοιμίων, τοὺς δὲ αὖ νέους ὑπὸ πολὺ φρονοῦσιν ἀχαλινώτους φέρεσθαι, σωφρονισμοῦ ἐρήμους, πορνείαις καὶ κύβοις καὶ ταῖς ἐν τοῖς παρανόμοις θεάτροις διατριβαῖς καταχωμένους. δέον προῖκα τῆς πορνείας γυναικὶ παραδοῦναι, γυναικὶ σώφρονι καὶ σοφωτάτῃ. αὕτη γὰρ καὶ ἡ ἀποπώτατος ἀπαίδευτος τοῦ ἀνδρὸς, καὶ δύπ' χαλινοῦ δεῖ πῶλον ἡνίσαι. σὺν δὲ ἑτέρωθεν αἱ πορνείαι καὶ αἱ μοιχείαι, ἀλλ' οὐκ ἐᾷ φέτους εἶναι τοὺς νέους. καὶ γὰρ γυναῖκα ἔχῃ σωφρονιστὴν, καὶ οἰκίας ὑπομελήσει καὶ δόξης καὶ ἀπολήψεως. ἀλλ' ἀνέος ὄντι, φησὶν. οἶδα καὶ γὼ. εἰ γὰρ ὁ Ισαὰκ παρεῖχον τὰ ἐν ὠῷ τῷ νυμφίῳ ἤγαγον, οὐ πρὸ ἡνίκα τὴν ἡλικίαν πᾶς ἄγων, πολλῷ μᾶλλον τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ νέους τὴν φιλοσοφίαν ἑαυτὴν ἀσκεῖν ἔδει. ἀλλὰ νὴ παθῶσιν ἀνέχεσθε σωφρονισμοῦ αὐτοῦ ὑπομένοντες, ἀγρὰ θεραπεύετε καταχωμένους, μολυνομένους, ἐναγεῖς γινομένους, οὐκ εἰδότες ὅτι γάμος κέρδος, τὸ καθαρὸν διατηροῦσα τὸ σῶμα. καὶ ὅτο μὴ ἦ, ὅδεν ὄφελος γάμου. ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον ποιεῖτε. ὅταν μὲν ἐμπλησθῶσι κηλίδων, τότε αὐτοὺς ὑπὸ γάμον ἄγετε, εἰκῇ καὶ μάτην. ὅλως δὲ ἀμφαίνει, φησὶν, ἵνα βύσσινος γένηται, ἵνα ἐν τοῖς πολιτικοῖς λαμπρὸν θεάμασι· τῆς δὲ ψυχῆς ὑμῖν οὐδεὶς λόγος, ἀλλὰ θεραπεύετε αὐτὴν ἐρρυμμένην. ὅλως ὅτο πόρρω συγχύσεως γέμει καὶ ταραχῆς, ὅπερ καὶ μᾶλλον ἡμέλητας, καὶ δὲ αὐτὸ πολλῆς τυγχάνει θεωρίας. οὐκ οἶδα, ὅπου σὺν τοσοῦτον χρεῖος τοῦ παιδὸς, ὡς ὁ φυλάξαι πορνικῆς ἀκαθαρσίας καὶ θαρσίας; ψυχῆς γάρ ἐστιν σὺν. Τί ὠφέλησε δὲ θεοπρόπους, φησὶν, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, ἐμὲ δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἀλλὰ γὰρ πόρρω τῶν χρημάτων ἔρως ἀνέτεινε καὶ κατέδυσε, καὶ τὸν Θεοῦ τὸν ἀκριβῆ φόβον πρὸ ὠθησεν, ὥσπερ τις τύραννος ἀκρόπολιν, οὕτω καὶ τῶν παίδων ψυχὰς κατεδυσεν. διὸ καὶ τῆς τῶν παίδων καὶ τῆς ἡμετέρας ἀμφοῖν σωτηρίας, ἓν μόνον σκοποῦντες, ὅπως διορώτερον ἡμῶν πλοῦτον ἑτέροις ἀφῶμεν, κἀκεῖνοι πάλιν ἄλλοις, καὶ οἱ μὲν ἐκείνους τοῖς μετ' αὐτοὺς, πολλαπλοῦς τῆς ἡμετέρων γινόμενοι κτημάτων καὶ χρημάτων, ἀλλ' ὁ δεσπότης. ἐντεῦθεν πολλὴ ἡ δύσις, ἐντεῦθεν τῶν δούλων οἱ ἐλεύθεροι ἀτιμότεροι. τοῖς μὲν γὰρ δούλοις, εἰ καὶ μὴ δι' αὐτὸν, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς αὐτοῦ ὑπομένομεν· οἱ δὲ ἐλεύθεροι ἐκεῖ ταύτης ἀπολαύουσι τῆς θεωρίας, ἀλλὰ καὶ τούτων ἡμῖν εἰσὶν ὑπολειπόμενοι. καὶ τί λέγω τῶν δούλων; καὶ γὰρ βοσκημάτων οἱ παῖδες ἀτιμότεροι, καὶ ὄνων καὶ ἵππων μᾶλλον ὑπομενόμεθα, ἢ παίδων. καὶ μὴ μικρόν τις ἔχῃ, πολλὴ ἡ φροντὶς, ὥστε ὀνηλατεῖν βύρσῃ ἄριστον, καὶ μήτε ἀγνώμονα, μὴ κλέπτειν, μὴ μέθυσον, μὴ τῆς τέχνης ἄπειρον· καὶ ἡ ψυχὴ παιδὸς βαπτίσασα δεῖ παιδαγωγὸν, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὸν ἐπελθόντα

αἰρόμενα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αἰρόμθα. κἀπτοιγε τῆς τέχνης ταύτης οὐκ ἔστιν ἄλλη μείζων. τί γὰρ ἴσον τῷ ῥυθμίσαι ψυχὴν καὶ ἁρμόσαι νέου ἀνθρώπου; ἢ γὰρ τοῦ πάντος ζωγράφου καὶ πάντος ἀνδριαντοποιοῦ τὴν ταύτην ἔχοντα τὴν ἀκριβέστερον διακεῖσθαι χρή. ἀλλ' ἡμεῖς οὐδένα τούτων ποιούμθα λόγον, ἀλλ' ἐν ὁρῶμθα μόνον, ὅπως παυσθήσῃ τὴν γλῶτταν· καὶ τοῦτο ὃ διαφθείρομεν χρήματα πάλιν ἐπανευδοκιμθα. οὐ γὰρ ἵνα δικαίαν λέγῃ, ἀλλ' ἵνα χρηματίζηται, μεμφόμεθα τὸ λέγειν· ὡς εἰ ἐξὸν καὶ χωρὶς τούτων πλουτεῖν, οὐδεὶς ἡμῖν ἂν οὐδὲ τούτων λόγος. εἶδες πόσην τῶν χρημάτων ἡ τυραννίς; πῶς πάντα κατέχει, καὶ καθάπερ ἀνδράποδά τινα καὶ θρέμματα δήσασα ἕλκει ὅπουπερ ἂν θέλῃ; ἀλλὰ τί δὲ κέρδος ἀπὸ τῶν τοσούτων ἐγκλημάτων ἡμῖν; ἡμεῖς μὲν γὰρ τοῖς λόγοις αὐτὴν βάλλομεν, ἐκείνη δὲ τοῖς ἔργοις ἡμᾶς κόπτει· πλὴν ἀλλ' οὐδὲ ὅπου παυσόμθα τοῖς ἀπὸ τῆς γλώττης αὐτὴν βάλλοντες ῥήμασιν. ἀν μὲν γὰρ ἴδωμεν τί πλέον, ἐκερδήσαμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς· ἂν δὲ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένητε, τοῦτο ἡμέτερον ἅπαν ἀπήρτισαι.* ὁ δὲ Θεὸς καὶ ὑμᾶς ταύτης ἀπαλλάξειε τῆς νόσου, καὶ ἡμᾶς ἐφ' ὑμῖν καυχᾶσθαι παρασκευάσειεν· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ξ. al. 15

ΕΑΝ ΑΜΑΡΤΗ ΕΙΣ ΣΕ Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΣΟΥ,

ὕπαιτε, ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδανας τὸν ἀδελφόν σου. κεζ. μόνου.

Πλὴν* σφοδρὸν κατέτεινε λόγον κατὰ τῶν σκανδαλιζόντων καὶ πόθεν αὐτοὺς ἐφόβησεν, ἵνα μὴ τούτῳ γένωνται πάλιν ὑπαίτιοι σκανδαλιζόμενοι, μηδὲ, ὃ πᾶν νομίζοντες ἐφ' ἑτέροις ἐρρίφθαι, εἰς ἑτέραν κακίαν ἐξέλθωσιν θρυπτόμενοι, καὶ πάντα θεραπεύεσθαι θέλοντες* εἰς ἀπόνοιαν ἐξοκείλωσιν, ὅρα πῶς καὶ αὖθις συστέλλει πάλιν, καὶ κελεύει ἔλεγχον μεταξὺ τῶν δύο γίνεσθαι μόνων, ἵνα μὴ τῇ τῶν πολλῶν μαρτυρίᾳ βαρυτέραν ἐργάσηται τὴν κατηγορίαν, καὶ ἀπαμφοτερίζων γνώμης δυσδιόρθωτος μείνῃ. διὸ φησι, μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. κἂν ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. τί ἐστιν, ἐὰν ἀκούσῃ; ἐὰν καταγνῷ ἑαυτοῦ, ἐὰν πεισθῇ ὅτι ἥμαρτεν. ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. οὐκ εἶπεν, ἔχεις ἐγκαλεῖν ἀμφοτέροις, ἀλλ' ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου, δείκνυς ὅτι καινὴ ἡ ζημία ἀπὸ τῆς ἔχθρας. διὸ καὶ εἶπεν, ἐκέρδησεν ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ σὺ αὐτὸν ἐκέρδησας· διὰ ὧν ἔδειξεν ὅτι καὶ αὐτὸς, καὶ ἑαυτὸν ἐζημιοῦτο τότε· ὁμοῦ τὸν ἀδελφὸν, ὁ δὲ τὸν οἰκεῖον σῶτηρα. τοῦτο καὶ πολλαχοῦ τὰς ὄψεις ἐκάθητο, προσήνει, ποτὲ μὲν τὸν λελυπηκότα τότε τὸν λυπηθέντα ἀγῶνα καὶ λόγον· ἐνθυμοῦ τῆς θυσιαστηρίου πρέσεως, ἐκεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ὕπαγε, διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου· ποτὲ δὲ ἡδικημένου κελεύων ἀφεῖναι τῷ πλησίον. Ἄφες γάρ ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, καθὼς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμθα τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν, λέγων ἐδίδαξεν. ἐνταῦθα δὲ καὶ ἕτερον ὄπτανον ἔφηνεν· οὐ γὰρ λελυπηκότα, ἀλλὰ λυπηθέντα ἀγαπᾶν τοὺς τοιούτους. ὅταν γὰρ ἐκεῖνος ὁ ἠδικηκὼς οὐκ εὐκόλως ἐθέλῃ ἐλθεῖν πρὸς ἀπολογίαν αἰτιωμένου καὶ ἐρυθριῶν, τοῦτον τοῦτον ἕλκει, καὶ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ὥστε καὶ διορθῶσαι τὸ γεγονὸς ἀμαρτάνον. καὶ οὐ λέγω, κατηγόρησον, οὐδὲ ὀπτήμησον, οὐδὲ δίκας ἀπαίτησον καὶ εὐθύνας, ἀλλὰ ἔλεγξόν, φησιν. αὐτὸς μὲν γὰρ, καθάπερ πινὶ κάρῳ, τῷ θυμῷ καὶ τῇ αἰτίᾳ κατέχεται μεθύων· δεῖ δέ σε τὸν ὑγιαίνοντα πρὸς ἐκεῖνον τὸν νοσοῦντα ἀπελθεῖν, καὶ ἀδημοσίευτον ποιῆσαι τὸ δικαστήριον, καὶ οὐ πρὸς ἀδελφὸν τὸν ἰατρεῖον. τὸ γὰρ εἰπεῖν, ἔλεγξον, οὐχ ἕτερόν τί ἐστιν, ἢ ἀνάμνησον τὸ ἁμάρτημα, εἰπὲ πρὸς αὐτὸν ἅπερ ἔπαθες πρὸς αὐτόν· ὅπερ καὶ αὖθις, ἐὰν ὡς χρὴ γένηται, μέρος ἐστὶν ἀπολογουμένου καὶ σφόδρα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σφόδρα ἐφελκομένω τοὺς καλλωπιζομένους. τί οὖν ἐὰν ἀπειθῇ ἡ σκληρὸς ἀφαιρέσεται;

16 Παράλαβε μετὰ σεαυτοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων σταθῇ πᾶν ῥῆμα.

Ὅσῳ γὰρ ἀναιδέστερος εἶη καὶ ἰταμώτερος, τοσούτῳ μᾶλλον ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ἰατρείαν σπεύδειν χρή, οὐκ ἐπὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν. καὶ γὰρ ἰατροῦ, ὅταν ἴδῃ τὸ πάθος δυσ-
5 ένδοτον, οὐκ ἀφίσταται οὐδὲ δυσχεραίνει, ἀλλὰ τότε μᾶλλον προσκυάζεται, ὁ καὶ ἐνταῦθα ποιῆσαι κελεύει. ἐπεὶ γὰρ ἀσθενέστερος μόνος ὢν ἐφοιτᾶς, ἧττον δυνατώτερος τῇ προσθήκῃ. καὶ γὰρ ἰκανοὶ ἦσαν δύο τὸν ἡμαρτηκότα ἐλέγξαι. ὁρᾷς ὡς οὐ τὸ τῶν λελυπημένων ζητεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν λελυπηκότος; ὁ γὰρ ἠδικημένος ὅτος ἐστὶν ὁ ἀλγῶν· ἐκεῖνο τῶν πάντων, αὐτὸς ὁ νο-
10 σῶν καὶ ἀθενῶν καὶ κάμνων. διὰ τοῦτο πολλάκις ἐκφύγον τοὺς τοιούτους ἀγλαΐνιον μὲν μόνον, νιὸν δὲ ἢ μετ' ἄλλων· εἰ δὲ ὀπτιμένοι, καὶ μετὰ τῆς ἐκκλησίας.

17 Εἰπὲ γάρ, φησι, τῇ ἐκκλησίᾳ. Εἰ δὲ τοῦτο μόνον ἐζήτει, οὐκ ἂν ἐκέλευσεν ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ μετανοοῦντι συγχωρεῖν, οὐκ ἂν τοσαυτάκις καὶ τοσούτους ἐπέσκηψεν αὐτοῖς διορθοῦσθαι τὰ πάθη· ἀλλ' οὐκ ἐποίησεν αὐτὸν ἀδιόρθωτον μένουσαν σωτηρίας,
15 χωρὶς εἶασε· νιὸν ἢ ἄπαξ δὲ δὶς καὶ τρὶς αὐτὸν προσπεσόντα κελεύει, καὶ νιὸν μὲν μόνον, νιὸν ἢ μετὰ δύο, νιὸν ἢ μετὰ πλειόνων. διὰ δὴ τοῦτο ὅτι μὲν τὴν ἔξωθεν οὐδὲν πιθανὸν λέγει, ἀλλ' ἐὰν βίᾳ σε ῥαπίσῃ, φησὶν, εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· ἐνταῦθα δὲ ἀχθόμενος. ὅπερ καὶ ὁ Παῦλός φησι, λέγων· Τί μοι καὶ τοὺς ἔξωθεν κρίνειν; τοὺς δὲ ἀδελφοὺς καὶ ἐ- a. Kor. ε. ιβ.
λέγχειν καὶ ἀποστρέφεσθαι κελεύει, καὶ ἀποτίμησιν μὴ πεῖσθῆναι, ἵνα ἐντραπῶσι· τοῦτο καὶ ἐνταῦθα αὐτὸς ποιῶν τοὺς ἀδελφοὺς ταῦτα νομοθετῶν, καὶ τρόπους ἐφίστησιν αὐτοῖς διδασκά-
20 λους καὶ δικαστὰς διδάσκουσα διὰ τῶν κοινῶν τῆς μέθης γινόμενα. Εἰ γὰρ δὲ αὐτός ἐστιν ὁ φθεγξάμενος καὶ ποιήσας πάντα ἐκφυλα καὶ ἄτοπα, ἀλλ' ὅμως ἑτέρων δεῖται τῶν διδάξοντων, καθάπερ οὖν καὶ ὁ μεθύων. καὶ γὰρ πάσης μέθης θυμὸς καὶ ἀμαρτία ἐκστατικώτερον, καὶ ἐν μείζονι τὴν ψυχὴν καθίστησι τοῦ ἀφεσιμοῦν. Οὐαὶ γοῦν τοῖς Δαβὶδ ζωντάτερος ἦν; ἀλλ' ὅμως ἀμαρτῶν οὐκ ἠθέτο, τῆς ἐπιθυμίας αὐτοῦ λογισμοὺς ἀπάτης κατεχούσης καὶ ὥσπερ β. Παρ. 16. α. 6
25 πινός καπνοῦ πληρούσης αὐτοῦ τὴν ψυχήν. Διὰ τοῦτο ἐδεήθη λύχνου τοῦ προφήτου, καὶ ῥημάτων ἀναμιμνησκόντων αὐτὸν ὧν ἔπραξε. διὰ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα ἀγὰ τοὺς τελώνας καὶ τὰς πόρνας προσαγαγεῖν αὐτῷ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐκέλευσε. διὰ τί οὖν τούτῳ κελεύει ἐλέγξαι, καὶ οὐχ ἑτέρῳ; ὅτι τοῦτον ἐπιεικέστερον αὐτὸν ἤνεγκε, τὸν ἠδικημένον, τὸν λελυπημένον, τὸν ἐπηρεασμένον. ὁ γὰρ ὁμοίως τις πρὸς ἑτέρου τοῦ ὑβρισθέντος ἐλεγχόμενος φέρει, καὶ πρὸς αὐτοῦ τοῦ ὑβρι- κ. ζ΄.
30 σθέντος· καὶ μάλιστα, ὅταν μόνος ᾖ διελέγχων αὐτόν. ὅταν γὰρ ὁ δίκαιον αὐτὸν ἀπαιτῶν ὀφείλων, ὅτε καὶ τῆς σωτηρίας φαίνηται ὀρθυμούμενος τῆς αὐτοῦ, μάλιστα πάντων αὐτὸν δυσωπῆσαι δυνήσεται, ὁρῶντα πῶς ὁ δίκαιος ἕνεκεν τούτου γίνεται, ἀλλὰ διορθώσεως. διὰ δὴ τοῦτο οὐκ εὐθέως καὶ σὺν δύο κελεύει λαβεῖν, ἀλλ' ὅταν αὐτὸς ἀπονήσῃ καὶ σοῦ τότε ἐπαφίσιν αὐτῷ πλῆθος, ἀλλὰ μέχρι δύο ποιῆται τὸν προσθήκην, ἢ καὶ ἑνός. ὅταν γὰρ δὲ τούτων καταφρονήσῃ, τότε αὐτὸν ὅτι τῇ ἐκκλησίαι ἐξάγει. ὅπου πολλοὶ ποιεῖται σπουδὴν μὴ ἐκπομπεύεσθαι καὶ τὸ πλησίον ἁμαρτήματα. καίτοι ἠδυνάτο ἐξ ἀρχῆς τοῦτο κελεῦσαι· ἀλλ' ἵνα μὴ τοῦτο γένηται, οὐκ ἐκέλευσεν, ἀλλὰ μετὰ μίαν δὲ δύο τέραν προσμένουσιν τοῦτο νομοθετῶν. Τί δέ ἐστιν, ὅτι στόματος δύο καὶ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται πᾶν ῥῆμα; ἔχεις μαρτυρίαν ἱκανήν, φησιν, ὅτι ὃ σαυτοῦ ἄπαν ἐποίησας, ὅτι οὐδὲν ἐνέλιπες τῶν εἰς σὲ ἡκόντων. ἐὰν δὲ καὶ τούτων προσάκουσῃ, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ, τουτέστι, τοῖς πεφοιτηκόσιν. ἰα. προσεπιδείκνυσιν.

Ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας προσάκουσῃ, ἔστω σοι ὡς ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.

Λοιπὸν γὰρ φύσατα ὁ τοιοῦτος νοσεῖ. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς πανταχοῦ τελώνην εἰς ὑπόδειγμα τῆς μεγίστης τίθησι κακίας. καὶ γὰρ φαυλότερόν φησιν, Οὐχὶ καὶ τελώναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; καὶ πρόσθεν πάλιν, Καὶ τελώναι καὶ πόρναι προάξουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασι- Ματθ. ε. μθ. Ματθ. κα. λα.

λείψω τὴν ἀρχαιότ. τουτέστιν ⓐ σφόδρα κατεγνωσμένοι ⓒ καταδεδικασμένοι. ἀκουέτωσαν ⓐ κέρδεσιν ἐπιπλοῦντες ἀδίκοις, ⓐ οὐδὲ τόκοις ὀπὶ ὀκίοις ἀριθμοιῦντες. Διὰ τί οὖν αὐτὸν μετ' ἐκείνων ἔταξε; Διαμυδόμενος ⓦ ἠδικημένον, καὶ φοβῶν αὐτόν. τοῦτο οὖν ἡ κόλασις μόνον; οὐχί· ἀλλ' ἄκουε ⓒ τῶν ἑξῆς.

18 Ο ἐὰν δήσητε ὅπὶ τῆς γῆς, ἔσαι δεδεμένον ἐν τοῖς ἀρανοῖς. 5

Καὶ ὅτι εἶπε τῷ προσέδρῳ τῆς ἐκκλησίας, δῆσον ⓦ τοιοῦτον· ἀλλ' ἐὰν δήσῃς, αὐτὸς ὃν λελυπημένον ὃ πολὺ ὑπερέπων, καὶ ἄλυτα μένει τὰ δεσμά. ἐκοινῶ τὰ ἔμπαλα πείσει δεινά· ἀλλ' οὐχὶ ὁ ἀγαγὼν ἅπας, ἀλλ' ὁ μὴ θελήσας πειθῶναι. εἶδες πῶς αὐτὸν διπλαῖς κατεδίκασεν ἀνάγκης, καὶ τῇ ἐντεῦθεν πικρείᾳ, καὶ τῇ ἐκεῖ κολάσει; ταῦτα οὖν ἠπείλησεν, ἵνα μὴ ταῦτα συμβαίνῃ· ἀλλὰ φοβούμενος [ⓒ τὴν ἀπειλὴν] ⓒ τὴν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐκβολὴν, ⓒ τ' ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ κίνδυνον, ⓒ ὃ ἐν ἀρανοῖς δεδέσθαι, ἡμερώτερος γένῃ, καὶ ταῦτα εἰδὼς, εἰ καὶ μὴ ἐκ προοιμίων, ἐν γοῦν ὃν πλήθει τῶν δικαστηρίων ἐκλύσῃ τὴν ὀργήν. διὰ τοι τοῦτο ⓒ πρῶτον καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ἐπέστησε κριτήριον, καὶ οὐκ εὐθέως ἐξέκοψεν, ἵνα κἂν τοῦ πρώτου πλησμονήσῃ, τῷ δευτέρῳ ἐλέγξῃ· κἂν ἐκεῖνο διαπύσῃ, ὃ τρίτον φοβηθῇ· κἂν τοῦτο μηδένα ποιήσῃ λόγον, τὴν μέλλουσαν καταπλαγῇ ὠμωρίαν καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ ψῆφόν τε καὶ δίκην.

19 Πάλιν ὃ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ὅτι τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

20 Οὗ γάρ εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. 20

Ορα πῶς καὶ ἑτέρωθεν παραλύει τὰς ἔριδας, καὶ τὰς μικροψυχίας διαιρεῖ, καὶ πρὸς ἀλλήλους συνάγει, οὐκ ἀπὸ τῆς κολάσεως μόνης [τῆς εἰρημένης], ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐκ τῆς ἀγάπης. καὶ γὰρ ἀπειλήσας ἐκεῖνα τῇ φιλονεικίᾳ, τὰ μεγάλα ἐνταῦθα τῆς συμφωνίας πάθημα ἔπαθλα, εἶπε δὲ τὸ πατέρα πείθοισιν ⓐ συμφωνοῦντες ὑπ' ὢν αὐτοῦσι, καὶ τὸ Χριστὸν ἕλξουσιν εἰς τὸ μέσον. ἆρ' οὖν διαμοῦ εἰσι δύο συμφωνοῦντες; καὶ πολλαχοῦ μὲν, ἐνταῦθα δὲ καὶ πανταχοῦ. πῶς οὖν οὐ πάντα ἐπιτυγχάνουσιν; ὅτι πολλαὶ αἱ αἰτίαι δι' ἃς ἀποτυγχάνειν. ἢ γὰρ ἀσύμφορα πολλάκις αἰτοῦσι. καὶ μὴ θαυμάζεις, εἰ ἕτεροί τινες, ὅπου γε καὶ Παῦλος τοῦτο ἔπαθεν, ἰώμενος ἤκουσεν, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται; ἢ ἀνάξιοι τῶν ταῦτα ἀκουσθέντων εἰσὶ, καὶ τὰ πρὸς ἑαυτῶν οὐκ εἰσφέρουσιν· αὐτὸς γὰρ οὗτος κατ' ἐκείνους * ἐπιζητεῖ. Διὰ τοῦτό φησιν, ἐξ ὑμῶν, τῶν εὐαρέστων, τῶν " ἀγγελικῶν ἐπιδεικνυμένων πολιτείαν. ἢ κατὰ τῶν λελυπηκότων οὕτω λέγονται ἐκδικίαν καὶ τιμωρίαν ἐπιζητοῦντες, ὅπερ ἐστὶ κεκωλυμένον. οὕτω γάρ, φησιν, ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν ὑμῶν. ἢ ἀμεταμέλητα ἁμαρτάνοντες αὐτοῦσιν ἔλεον, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον λαβεῖν, οὐ μόνον διὰ αὐτοὺς αὐτοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἕτερος πολλῶν χρὸς ⓦ Θεὸν πρεσβείαν ἔχων ὑπὲρ αὐτῶν παρακαλέσῃ. " καθάπερ ἐκ Ἱερεμίας οὕτω λέγοντος ὑπὲρ Ἰουδαίων ἤκουσε, Μὴ προσεύχου " περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαί σου. διὸ ὃ πάντα πρῶτα, καὶ τὰ συμφέροντα αὐτῆς, καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὴν πάντα εἰσφέρῃς, καὶ βίον παράσχῃς ἀποστολικὸν, καὶ ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπωσιν πρὸς ⓦ πλησίον ἔχῃς, ὑπερβάλλῃ παρακαλῶν. φιλάνθρωπος γὰρ ὁ δεσπότης. εἶτα ὅπως εἶπε, παρὰ τοῦ πατρός μου, ἵνα δείξῃ ἑαυτὸν ὄντα ⓦ πρόεχοντα, καὶ ὑ ⓦ χθυνηκότα μόνον, ἐπήγαγε· ὃ γὰρ ἐὰν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Τί οὖν; οὐκ εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ; εἰσὶ μέν, ἀλλ' οὐχ οὕτως δέ. οὐ γὰρ ἁπλῶς τὴν συνοδον λέγει, οὐδὲ τοῦτο ἐπιζητεῖ μόνον, ἀλλὰ μάλιστα μὲν, ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν εἶπον, καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν μετὰ τούτου· ἔπειτα δὲ καὶ τοῦτο οὐδὲ μετὰ πολλῆς ἀπαιτεῖ τῆς ἀκριβείας. ὁ γὰρ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· εἴ τις ἐμοὶ τῆς πρὸς τὸν πλη-

σίον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οἷον" ἀγάπης ἐστόθεσιν παρηγορίαν ἔχει, μετ' αὐτῆς ἔσομαι, ἂν καὶ ἄλλα ἐνάρετος ᾖ. νυνὶ δὲ τοὺς πλείονας ὁρῶμεν ἑτέρας ἕνεκα φιλίας ἀφορμὰς. ὁ μὲν γὰρ ὅτι φιλεῖται φιλεῖ, ὁ δὲ ὅτι ἐτιμήθη, ὁ δὲ ὅτι ἐν ἑτέρῳ τινὶ βιωτικῷ παρέγματι γέγονεν αὐτῷ χρήσιμος ὁ δεῖνα, ὁ δὲ δι' ἕτερόν τι τοιοῦτον· ὅθεν δὴ καὶ Χριστὸν δύσκολόν ἐστιν εὑρεῖν ἵνα γνησίως καὶ ὡς ἐχρῆν φιλεῖν καὶ πλησίον φιλῶμεν. καὶ γὰρ πλείους ἀπὸ τῶν βιωτικῶν εἰσι ξυνδεδεμένοι παρέγματι ἀλλήλοις· ἀλλ' οὐχ ὁ Παῦλος οὕτως ἐφίλει, ἀλλὰ δι' αὐτὸν Χριστόν. διὸ καὶ μὴ φιλούμενος οὕτως, ὥσπερ ἐφίλει, οὐ κατέλυσε τὴν ἀγάπην, ὅθεν ῥίζαν ἰσχυρὰν κατεβάλετο τῆς φιλίας. ΗΘΙΚΟΝ

Αλλ' οὐχὶ τὰ νῦν οὕτως· ἀλλὰ πρῶτα ἐξετάζοντες εὑρήσομεν καὶ παρὰ τοῖς πολλοῖς φιλίας ποιητικὰ μᾶλλον, ἢ τοῦτο. καὶ εἴ τις πρόσεχε μοι ἐξουσίαν ἐν τοσούτῳ πλήθει τὰ ἐξέτασιν ποιήσασθαι ταύτην, ἐδειξα ἂν τοὺς πλείονας" ἀπὸ τῶν βιωτικῶν παρεφάσεων ἀλλήλοις ξυνδεδεμένους. καὶ δῆλον τοῦτο ἀπὸ τῶν αἰτιῶν τῶν τινὲς ἔμφρανεν ἐργαζομένων. ὅταν γὰρ ἀπὸ τῶν ὁμοτίμων τούτων ἐώσιν ἀλλήλοις ξυνημμένοι, ἂν τοῦτο σφόδρα θερμοὶ πρὸς ἀλλήλους ἐώσιν, σφόδρα φιλοπρεῖς· ἀλλ' ἂν ὕβρεως, καὶ χρημάτων ζημία, ἢ φθόνος, καὶ κενοδοξίας ἔρως, καὶ πᾶν τοιοῦτον ἐπελθὸν" διακόπτει τὸ φίλτρον. οὐ γὰρ οὕτω ῥίζαν τινὰ πνευματικὴν διέλυσεν. ἡ γὰρ διὰ Χριστὸν ἀγάπη βεβαία καὶ ἀρραγὴς καὶ ἀνάλωτος, καὶ σφόδρα διωκόσαν δυνήσεται· καὶ διάβολοι, καὶ κίνδυνοι, οὐ" θάνατος, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. κἂν γὰρ μυρία πάθῃ ὁ οὕτω φιλῶν, πρὸς τὴν ἐστόθεσιν τῆς ἀγάπης ὁρῶν οὐκ ἀποστήσεται. ὁμοῦ γὰρ διὰ τὸ φιλεῖσθαι φιλῶν, κἂν ἀνδρός τι πάθῃ, διαλύει τὴν ἀγάπην· ὁ δὲ ἐκεῖθεν ξυνδεδεμένος οὐδέποτε ἀποστήσεται). διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγεν· Η ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. τί γὰρ ἔχεις εἰπεῖν; ὁ πρὸς μισθὸν ὑβρισεν; ὅτι δύσκολος σφαλεὶς ἐδουλώθη; ἀλλὰ καὶ τοῦτό σε μᾶλλον φιλεῖν προσκυνάζει, διὰ Χριστὸν φιλῆς. ἃ γάρ ἐστιν ὅτι τῶν ἄλλων διαστατικὰ ἀγάπης, ταῦτα ἐν ταύτῃ κατασκευαστικὰ γίνεται. πῶς; πρόσχετον μοι, ὅτι σοι μισθῶν αἴτιος ὁ τοιοῦτος ὅτι· δεύτερον, ὅτι πλείονος δεῖται βοηθείας ὁ δυσκείμενος οὕτω καὶ θεραπείας πολλῆς. διὰ τοι τοῦτο ὁ οὕτω φιλῶν καὶ μόνος ἐξετάζει, οὐ πατρίδα, οὐ πλοῦτον, καὶ τοὺς αὐτὸν ἀγάπῶν, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν· ἀλλά, κἂν μισῆται, κἂν ὑβρίζηται, κἂν ἀπορῆται, μόνον φιλῶν, ἱκανὸν ἔχων ἐστόθεσιν τὸ φιλεῖν, Χριστόν· ὅθεν καὶ ἵστατο πεπηγώς, βέβαιος, ἀπαθὴς ἐπὶ πολὺ, πρὸς σκηνὴν ὁρῶν. καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὕτως ἐφίλησε τοὺς ἐχθρούς, τοὺς ἀγνώμονας, τοὺς ὑβριστὰς, τοὺς βλασφήμους, τοὺς μισοῦντας, τοὺς οὐδὲ ἰδεῖν αὐτὸν θέλοντας, τοὺς ξύλα καὶ λίθους προσπαίοντας αὐτῷ ἀγαπήσας, καὶ ἀγάπῃ τῇ μείζονι καὶ μείζονι ἑτέρων οὐκ ἔστιν εὑρεῖν. Μείζονα γὰρ ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, φησὶν, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. καὶ τοὺς σταυρώσαντας ὃ αὐτὸν καὶ τοσαῦτα εἰς αὐτὸν ἐμπροσποιήσαντας ὅσα πῶς μόνον θεραπεύων. καὶ γὰρ τῷ πατρὶ τοῦτ' αὐτῶν διαλέγεται λέγων· Ἄφες αὐτοῖς· οὐκ οἴδασι τί ποιοῦσι. καὶ τοὺς μαθητὰς ὃ μὴ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς ἀπέστειλε. ταύτην τοίνυν τὴν ἀγάπην καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν, καὶ" πρὸς ταύτην ἀπίδωμεν, ἵνα μιμηταὶ γενόμενοι τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἐνταῦθα καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. ξα. 21 ΤΟΤΕ ΠΡΟΣΕΛΘΩΝ ΑΥΤΩ Ο ΠΕΤΡΟΣ εἶπε· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ιησοῦς, οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΝόμισε μέγα λέγειν ὁ Πέτρος· διὸ καὶ ὡς φιλοπαίγμων ἐπήγαγε, ἕως ἑπτάκις; τοῦτο γάρ, φησιν, ὁ σκέλλουσάς ποιῶν, ποσάκις ποιήσω; ἀεὶ γὰρ ἀεὶ μὲ ἁμαρτάνῃ, ἀεὶ δεῖ ἐλεγχόμενος μετανοῆν, ποσάκις τοῦτον ἀνέχεσθαι κελεύεις ἡμᾶς; ἐκείνῳ μὲν γὰρ τῷ μὴ μετανοοῦντι μηδὲ καταγινώσκοντι ἑαυτοῦ πολλάκις ἐπέθηκας εἰπών, ἔγω σοι ὡς ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης· τούτῳ δὲ οὐκ ἔπι· ἀλλ' ἐκέλευσας αὐτὸν προσιέναι. ποσάκις οὖν αὐτὸν ὀφείλω φέρειν ἐλεγχόμενον καὶ μετανοοῦντα; ἕως ἑπτάκις; τί οὖν ὁ Χριστός, ὁ φιλάνθρωπος καὶ ἀγαθὸς δεσπότης; οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά· οὐκ ἀριθμὸν ἡμῖν ἐνταῦθα, ἀλλὰ τὸ ἀπειρον καὶ διηνεκὲς καὶ ἀεί. ὥσπερ γὰρ τὸ μυριάκις τὸ πολλάκις δηλοῖ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα. καὶ γὰρ τὸ, ἕως ἑπτάκις ἑπτά, τὸ "πολλά φησιν ἡ γραφή. ὥστε οὐκ ἀριθμῷ ζημιώσει τὸν ἄφεσιν, ἀλλὰ τὸ διηνεκὲς ἐδήλωσε καὶ ἀεί. τοῦτο γοῦν καὶ διὰ τῆς παραβολῆς τῆς ἑφεξῆς κειμένης ἔδειξεν. ἵνα γὰρ μὴ δόξῃ τισὶ μεγάλα καὶ φορτικὰ ὑπισχνεῖσθαι, εἰπὼν ἑβδομηκοντάκις ἑπτά, προσέθηκε τὴν παραβολὴν ταύτην, ὁμοῦ τε ἀναγκάζων εἰς ὅπερ εἴρηκε, καὶ μεγαφρονοῦντα ὑπὸ τοῦ πράγματος καταγέλων, καὶ δεικνὺς οὐ βαρὺ τὸ πρᾶγμα ὄν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα εὔκολον. διὰ τοῦτο τὸν αὐτοῦ φιλανθρωπίαν εἰς μέσον ἤγαγε, ἵνα τῇ παραβολῇ μάθῃς, ὅτι κἂν ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ ἀφῇς, κἂν πρώτα ἁπλῶς τὰ ἁμαρτήματα διηνεκῶς συγχωρῇς τῷ πλησίον, ὅσον σταγὼν ὕδατος πρὸς πέλαγος ἄπειρον, τοσοῦτον, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλέον ἀποδεῖσαι ἡ φιλανθρωπία πρὸς τὸν ἄπειρον ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ἧς ἂν χρείαν καθέστηκας διακάζεσθαι μέλλων καὶ βραβεύειν πρέπει. διὸ καὶ ἐπήγαγε λέγων·

23 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἠθέλησε συναραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.

24 Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. 25 Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσε πραθῆναι αὐτὸν καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχεν. Εἶτα, ὅπως φιλανθρωπίας ἀπέλαυσεν οὗτος, ἐξελθὼν ὀφείλοντα αὐτῷ συνδοῦλον ἑκατὸν δηναρίων ἔπνιγε, καὶ τούτοις κινήσας τὸν δεσπότην, πρεσκυλίσας εἰς δεσμωτήριον πάλιν αὐτὸν ἐμβαλεῖν, ἕως ἀποτίσει τὸ πᾶν. Εἶδες ὅσον τὸ μέσον τοῦ εἰς ἄνθρωπον, καὶ τοῦ εἰς Θεὸν ἁμαρτημάτων; ὅσον τὸ μέσον μυρίων ταλάντων καὶ ἑκατὸν δηναρίων· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλέον. ἀλλὰ δὲ τοῦτο καὶ ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τῶν προσώπων, καὶ ἀπὸ τῆς συνεχείας τῶν ἁμαρτημάτων. ἄνθρωπος μὲν γὰρ ὁρῶντος καὶ ἀφισάμενα καὶ συγχωροῦντος ἁμαρτάνειν· Θεοῦ δὲ καθ' ἑκάστην βλέποντος τὴν ἡμέραν οὐκ ἀπεχόμεθα, ἀλλὰ καὶ προσπίπτομεν ἀδεῶς πάντα, καὶ φθειρόμεθα. οὐκ ἐντεῦθεν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑστεροῦσας, καὶ ἀπὸ τῆς τιμῆς, ἧς ἀπολαύσαμεν, χαλεπώτερα δὲ τὰ ἁμαρτήματα. καὶ εἰ βούλεσθε μαθεῖν, πῶς ὅτι μυρία τάλαντα, μᾶλλον δὲ πολλῷ πλείονα τὰ εἰς αὐτὸν ἁμαρτήματα, δεῖξαι πειράσομαι διὰ βραχέων. ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ τοῖς πρὸς κακίαν ῥέπουσι καὶ διηνεκῶς ἁμαρτάνειν φιλοῦσι πλείονα παράσχω τὰ ἀδικήματα, ἢ τοῦ ὑπισχνεῖσθαι εἰς ἀπάγνωσιν ἐμβάλω, ἃ τῶν μαθητῶν εἶπεν, Οἷς δέδοται σωθῆναι; πολλὰ ἀλλ' ἂν ὅπως ἐρῶ, ἵνα τοῦ προσέχοντας ἀσφαλεστέρας ἐργάσωμαι καὶ ὑπισχνείας. οἱ γὰρ σφόδρα νοσοῦντες καὶ σφόδρα λυποῦντες, καὶ τύπτοντες χωρεῖς τῶν λόγων οὐκ ἀφίστανται τῆς οἰκείας ῥᾳθυμίας τε καὶ πονηρίας. εἰ δὲ καὶ ἐντεῦθεν πλείονα λαμβάνοιεν ἀφορμὴν ὀλιγωρίας, οὐ τῶν λεγομένων ἡ αἰτία, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων ἀναισθησίας. ὡς γὰρ λεγόμενα εἰς σωτηρίαν δωρήσεται καὶ κατανύξας τοὺς προσέχοντας μᾶλλον, οἵ τε ὑπισχνούμενοι, ὅταν δέωσι μὴ ἔγκλημα τῶν ἁμαρτημάτων, μάθωσι καὶ τὴν δύναμιν τῆς μετανοίας, μᾶλλον

μᾶλλον αὐτῆς ἀνθέξονται. διὸπερ ἀναγκαῖον εἰπεῖν. ἐρῶ τοίνυν καὶ ἀθήσω τὰ ἁμαρτήματα, ὅσα τε εἰς Θεὸν πλημμελοῦμεν, καὶ ὅσα εἰς ἀνθρώπους. καὶ ἀθήσω δὲ τὰ ἴδια, ἀλλὰ τὰ κοινά· τὰ γὰρ ἴδια ἕκαστος ζωγραφείτω λοιπὸν ἀπὸ τῆς συνειδότος. ποίησω δὲ τοῦτο, προφητείαν τὰς ἀνθρωπείας φησὶ τῆς Θεοῦ. ἵνες οὖν αἱ ἀνθρώπειαι τοῦ Θεοῦ; ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας, καὶ πρώτα δι' ἡμᾶς εἰργάσατο τὰ ὁρώμενα, θέρανον, θάλατταν, γῆν, ἀέρα, τὰ ἐν αὐτοῖς πρώτα ζῶα, φυτά, σπέρματα. διὸ δὲ ἐπιτέμνω διὰ τὸ πέλαγος τῶν ἔργων τὸ ἄπειρον. ψυχὴν ζῶσαν ἡμῖν ἐνέπνευσε, μόνοις πιαιτέλ τῶν ἐπὶ γῆς, παράδεισον ἐφύτευσε, βοηθὸν ἔδωκε, πᾶσι τοῖς ἀλόγοις ἐπέστησε, δόξῃ δὲ τιμῇ ἐστεφάνωσε. μὴ τῶν ἡμέτερον ἀγνώμονα τὸν θεραπείαν μείζονος ἠξίωσε δωρεᾶς. μὴ γὰρ τοῦτο ἴδιος μόνον, ὅτι δέδεδωκε τοῦ παραδείσου, ἀλλὰ καὶ τὸ κέρδος σκόπει τὸ ἐκ τούτου γεγόμενον. μὴ δὲ τὸ ἐκβαλεῖν τοῦ παραδείσου, καὶ τὰ μυρία ἑκάστα ἐργάσασθαι ἀγαθά, καὶ τὰς ποικίλας οἰκονομίας ἐπιτελέσαι, καὶ ὃν ἐπεμψε τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν τῶν διεργεσθέντων καὶ μισουμένων, καὶ τὸν θέρανον ἡμῖν ἀνέῳξε, καὶ τὸν πατέρα δεῖξαν αὐτὸν ἀνέπεπασε, καὶ ἡμᾶς ἐποίησε, τοῦ ἐχθροὺς, τοὺς ἀγνώμονας. δεῖ καὶ μᾶλλον νῦν εἰπεῖν, Ω βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ. ἔδωκε γὰρ ἡμῖν καὶ βάπτισμα ἀφέσεως ἁμαρτημάτων, καὶ ἀμφείας ἀπαλλαγὴν, καὶ βασιλείας κληρονομίαν, καὶ μυρία ἐπηγγείλατο καταρθοῦσιν ἀγαθά, καὶ χεῖρα ὤρεξε, καὶ πνεῦμα ἐξέχεεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν. τί οὖν; μὴ τοσαῦτα τοίνυν καὶ τηλικαῦτα ἀγαθὰ πῶς ἡμᾶς ἀγαπᾶσθαι ἐρεῖν; ἆρα εἰ καθ' ἑκάστην ἀπολογησόμεθα τὴν ἡμέραν ὑπὲρ τοῦ ὕπνος ἡμᾶς φιλανθρώπως, ἐκζητοῦμεν ἂν τινὰ ἀξίαν, μᾶλλον δὲ τὸ πολλοστὸν τῆς ὀφειλῆς κατατίθεμεν; οὐδαμῶς. καὶ γὰρ τοῦτο πάλιν εἰς τὸ κέρδος τὸ ἡμέτερον περιέστραπται. πῶς οὖν ἀγανακτήσομεν ὑπὸ ἀγαπᾶσθαι ὀφείλοντες; καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τοὺς νόμους συνδεόμεθα τοὺς αὐτοῦ. ἀλλὰ μὴ ἀγανακτήσωμεν, ἂν ἐπαφῶ τινὰ γλῶσσαν τοῖς ἁμαρτάνουσιν. οὐ γὰρ ὑμᾶς κατηγορήσω μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμαυτοῦ. πόθεν οὖν βλέπεσθε ἀρξόμενος; ἀπὸ τῶν δούλων; ἀπὸ τῶν ἐλευθέρων; ἀπὸ τῶν στρατευομένων; ἀπὸ τῶν ἰδιωτῶν; ἀπὸ τῶν ἀρχόντων; ἀπὸ τῶν ἀρχομένων; ἀπὸ τῶν γεωργῶν; ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν; ἀπὸ τῶν γερόντων; ἀπὸ τῶν νέων; ἀπὸ ποίας ἡλικίας; ἀπὸ ποίου ἥμους; ἀπὸ ποίου ἀξιώματος; ἀπὸ ποίου ἐπιτηδεύματος; βούλεσθε ἀπὸ τῶν στρατευομένων ποιήσομαι τὴν ἀρχήν; ἵνα τοίνυν μὴ ἁμαρτάνωσιν ὅτοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὑβρίζοντες, λοιδορούμενοι, μεμνόμενοι, τὰς ἀλλοτρίας περιγραμμαίνομένοι συμφορὰς, λύκοις ἐοικότες, πλημμελημάτων ὁδὲ ποτε καθαρεύοντες, πλὴν εἰ μὴ καὶ πλὴν θαλάττης εἴποι τις κυμάτων εἶναι ἐκτός; ποῖον γὰρ αὐλοῖς πάθος οὐκ ἐνοχλεῖ; ποῖον δὲ νόσημα οὐ πολιορκεῖ αὐτῶν τὴν ψυχήν; πρὸς μὲν οὖν ὁμοτίμους ζηλοτύπως διάκεινται, καὶ φθονοῦσι καὶ κενοδοξοῦσι· πρὸς δὲ ὑποτεταγμένους, πλεονεκτικῶς· πρὸς δὲ τοὺς δίκης ἔχοντας, καὶ ὡς εἰς λιμένα καταφεύγοντας, πολεμίως*. πόσαι γὰρ αὐλοῖς ἁρπαγαί, πόσαι πλεονεξίαι, πόσαι συκοφαντίαι καὶ κατηλείαι, πόσαι κολακείαι δουλοπρεπεῖς; φέρε οὖν, καθ' ἕκαστον ἁρμόσωμεν τὸν τοῦ Χριστοῦ νόμον. ὁ εἰπὼν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ μωρέ, ἔνοχος ἔσται τῇ γεέννῃ τοῦ πυρός. ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν. ἐὰν μή τις ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὅτοι δὲ οἱ ἐπιτηδεύσει τοῦφον, καὶ τῶν ἐπαινούντων καὶ θαυμαζομένων καὶ τρεμόντων αὐτοὺς καὶ δεδοικότων θηρία νομοθέτησι χαλεπώτερα, διὰ μὴ τὸν Χριστὸν τοιοῦτος, πλοῦτα δὲ τὰ γαστέρα, διὰ τὰ χρήματα, διὰ τὴν κενοδοξίαν. ἆρα ἕνι ἀριθμῆσαι διὰ ῥημάτων τὰ τῶν πραγμάτων πλημμελείαν; τί δὲ τις εἴποι τὰς χλευασίας αὐτῶν, τὸν γέλωτα, τὰς ἀκαίρους θαλέξεις, καὶ ἀφροσύνας; πρὸς δὲ πλεονεξίας οὐδὲ εἰπεῖν ἔνι. καθάπερ γὰρ ἐν τοῖς ὄρεσι μοναχοὶ, οὐδὲ τί ποτέ ἐστιν ἡ πλεονεξία ἴσασιν, ὅτως οὐδὲ ὅτοι· ἀλλ' ἀπενοχλίας ἐκείνοις. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ διὰ τὸ πόρρω τῶν

χ. παῦτα

χ. δίκαιόν τι εἰπεῖν

Ρω. ια. λγ.

χ. ἐξεπίνομεν.

χ. περιέμεθα

χ. παιδίων;

χ. πονήμενοι,

* ἢ ἐπόρκων. χ. γρ

χ. ἀπλότητες

νοσήματος ἐΐ) ἀγνοοῦσι τὸ πάθος· ὅτοι γὲ ὀλῶ τὸ σφόδρα "ὦ πάθει μεθύειν οὐδὲ ἀλαθαίνεται ὅσον ὅσι τὸ κακόν. ὅτω γὰρ πεπώσατο τὴν ἀρετὴν ἡ κακία αὕτη καὶ τυραννῇ, ὡς μηδὲ ἔγκλημα βαρὺ ἐΐ) νομίζεσθαι αὐτὴν παρὰ τοῖς μεμνημένοις ἐκείνοις. ἀλλὰ βούλεσθε τὰ ἄτακτα ἀφέντες, ἐφ' ἑτέρους ἔλθωμεν ὑπεικεφέρους; φέρε δῶ, τὸ τῶν δημιουργῶν ἦθος καὶ χειροπληθὲς ἐξετάζωμεν. ὅτοι γὰρ μάλιστα δοκοῦσιν ἐκ δικαίων ζῆν πόνων καὶ τῶν ἰδρώτων τῶν ἑαυτῶν. ἀλλὰ καὶ ὅτοι, ὅταν μὴ παρέχωσιν ἑαυτοῖς, πολλὰ εἰλοῦσιν σιωπᾶσθαι ἑαυτοῖς τὰ καλά. τὴν γὰρ ἀπὸ τῆς παρούσης καὶ ἀγορασίας ἀδικίαν ὑπισχνοῦνται τῇ τῶν δικαίων πόνων ἐργασίᾳ, καὶ ὅρκους καὶ ὑπορκίας καὶ ψευδολογίας παρεπιθέασι τῇ πλεονεξίᾳ πολλάκις, καὶ τὸ βιωτικὸν" μέρος μόνων εἰσὶ παραγμάτων, καὶ τῇ γῇ παρεπλωμένοι ἐξετελῶσι, καὶ ὅπως μὴ χρηματίσωσι) πρόσωπα παράσχωσιν, ὅπως ἢ μεταδιδῶσιν τοῖς δεομένοις ἢ πολλῷ πλείονα τὸν ἀποδόσιν, ἀεὶ τὰ ὀφειλόμενα αὔξειν βουλόμενοι. τί αὖ λοιδορίας τὰς ὑπὲρ τῶν τοιούτων, τὰς ὕβρεις, τὰ δημεύσματα, τοὺς ὄκνους, τὰ σωφρονίσματα τὰ πολλῆς γέμοντα καταπλείας, τὰς ἐμπορείας τὰς δυναμένους; ἀλλὰ βούλεσθε καὶ τούτους ἀφέντες, ἐφ' ἑτέρους ἔλθωμεν τοὺς δὴ δοκοῦντας ἐΐ) δικαιοτέρους; τίνες οὖν εἰσιν ὅτοι; ἀγροὶ κεκτημένοι, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς γῆς δρεπόμενοι πλοῦτον. καὶ τί τούτων ἡμῖν ἀδικώτερον; εἰ γὰρ ἐξετάσειέ τις πῶς τοῖς ἀθλίοις καὶ παλαιπώροις κέχρηται γεωργοῖς, βαρβάρων αὐτοὺς ὠμοτέρους εὕροι). τοῖς γὰρ ἐν λιμῷ τηκομένοις, καὶ δι' ὅλης πονουμένοις τῆς ζωῆς καὶ τελέσματα διωκεκῆ καὶ ἀφόρητα ὑπιτιθέασι, καὶ βλακωνίας ὑπιπόνους ὑπιτάττουσι, καὶ ὡς ὄνοις καὶ ἡμιόνοις, μᾶλλον ἢ ὡς λίθοις τοῖς ἐκείνων κέχρηται σώμασιν, οὐδὲ μικρὸν ἀναπνεῦσαι συγχωροῦντες, καὶ πρεχούσης τῆς γῆς, καὶ μὴ πρεχούσης, ὁμοίως αὐλοῖς κατατείνουσι, καὶ σοδομιᾶς αὐλοῖς συγκώμης μεταδιδάσιν· καὶ τί γὰρ ἐλεεινότερον, ὅταν δι' ὅλης ἡμέρας τὸν χειμῶνος πονέσαντες, ἐν κρυμῷ καὶ ὁμίχλῃ καὶ ἀγρυπνίαις δαπανηθέντες, κενῆς ἀναχωρήσωσι τῶν χερσίν, ἐπὶ καὶ προσοφείλοντες, καὶ τὸν λιμὸν τοῦτον καὶ τὴν ναυαγίαν τὰς τῶν ὑπερόπων βασάνους ἐν τοῖς ἐλκυσμοῖς καὶ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ἀπαγωγὰς καὶ τὰς ἀνωδυνωτάτας λειτουργίας* μᾶλλον δεδικότες καὶ φεισόμενος; εἰ δὲ τις εἴποι τὰς ἐμπορείας, ἃς "αὐλοὶ ἐμπορεύον"), τὰς καταπλείας, ἃς αὐλοὶ" καταπλεύονται, ἀπὸ μὴ τῶν πόνων αὐτῶν ἐν τῶν ἰδρώτων λιμοὺς καὶ ὑποδιαίτας πληρωσῶντες, αὐλοῖς ἢ σοδομίαν ὀλίγον ὀφείλοντες αἰσχαιτῶν ὑπιτρέπειν μέρος, ἀλλ' ὁλόκληρον τὸν καρπὸν εἰς τὰς τῆς πλεονεξίας αὐτῶν δυπλοιοῦντες πόθους; καὶ ὀλίγον αὐλοῖς ὑπὲρ τούτου" παρεισπίπτοντες ἀργύριον, καινὰ ἢ ἡμῖν ὄκνων ὑπνοῦσι, καὶ σοδομὲ τοῖς ἑλλιμένων νόμοις νενομισμένα, καὶ δημεύσεις, γραμματεῖα πολλῆς γέμοντα τῆς ἀρᾶς ζωπιθέασιν. σοδομὲ γὰρ ἑκατὸς ἰῶ τὸν πλούτου, ἀλλὰ ὃ ἡμῖν σὺν πάντος ἀπαντῆν βιάζονται, καὶ ζῶντα τὸν ἀπαντωμένον καὶ γυναῖκα ἔχοντος, καὶ παιδία τρέφοντος, καὶ δυσθεράπευτος ὄντος πένητος, καὶ τοῖς οἰκείοις πόνοις καὶ τῶν" ἄλλων καὶ ⟨ϕ⟩ λιμῶν πλεονάζοντος. ἀλλ' οὐδὲν τούτων σύνοδον. δεῖ δὴ ⟨ϕ⟩ τοσοῦτον δύκαμεν ἀναισθήτους εἶπεῖν· ἐκτησθε γάρ, καὶ φείξον γῆ εἰς πόλεως θηριωδίαν ὁ τῶν ἀνθρώπων ἦθος ἐξεδακχεύθη; ταῦτα ἐγὼ λέγω, οὐ τέχνας, οὐδὲ γεωργίαν, οὐδὲ στρατείαν, οὔτε ἀγορὰς διαβάλλων, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτούς. ἐπεὶ καὶ ὁ Κορνήλιος ἑκατοντάρχης ἦν, καὶ ὁ Παῦλος σκυτοτόμος, καὶ μετὰ τὸ κήρυγμα τῇ τέχνῃ ἐχέχρητο, καὶ ὁ Δαβὶδ βασιλεὺς ἦν, καὶ ὁ Ἰὼβ πολλῶν" κτημάτων κύριος ἦν, καὶ μυρίων προσόδων ἀντεῖχεν ἀπέλαυσε, καὶ οὐδὲν ἀντεῖχεν τούτων οὐδενὶ κώλυμα ἐστὴρξε πρὸς ἀρετήν. ταῦτ' οὖν ἅπαντα ἐννοοῦντες καὶ τὰ μύρια τὰ λάθρα ἀναλογισάμενοι, καὶ ἀντεῖχεν "ἀναζῶμεν πρὸς ὃ ἀφίεναι τοῖς πλησίον τὰ ὀλίγα σκῆνα καὶ εὐτελῆ. καὶ γὰρ λόγος ἡμῖν ἡμῆσεται τῶν ἐμπιστευθεισῶν ἡμῖν ἐντολῶν, καὶ οὐκ ἔχομεν πρόφασιν καταβαλεῖν, οὐδ' ἂν ὁλιοῖν ποιήσωμεν. δεῖ γοῦν ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πρὸς ἔκτισιν βύκολόν τε καὶ ῥᾳδίαν ὁδόν, καὶ πάντα δυναμένους δεῖξαι ἐκείνα, ὃ μὴ μυπιακεῖν λέγω. ἵνα οὖν τοῦτο μάθωμεν καλῶς, ἀκούσωμεν ὁδῷ προϊόντες τῆς παβολῆς ἀπάσης. προσηνέχθη γάρ αὐτοῖς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρ. ἐν αὐτῷ

χρ. μένων

χρ. αὐτοῦ

χρ. καταπλέουσιν

χρ. προσοφείλουσιν

χρ. ἄλλων

χρ. ἐπεὶ χθὲς μὲν

χρ. γίνεται

αὐτῷ, φησιν, εἰς ὀφλέτης μυρίων ταλάντων. ὁκ ἔχοντος δὲ αὐτὸ ἀποτίσαι, ἐκέλευσεν αὐτὸν πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ παιδία. τίνος ἕνεκεν, εἰπέ μοι [τὴν γυναῖκα]; ὐκ ὀξ ὠμότητος, οὐδὲ ἀπόνου θεραπείας (καὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἡ ζημία περιέστατο πάλιν. δούλη γὰρ ἰῶ καὶ ἐκείνη) ἀλλ' ἐξ ἀφάτου κηδεμονίας. βούλεται γὰρ αὐτὸν ἤμερον πεῖσαι διὰ τῆς ἀ-
χ. πῶς ἦν μὴ
πειλῆς ταύτης, ἵνα εἰς ἱκετηρίαν αὐτὸν ἀγάγῃ, ὐχ ἵνα πραθῇ. εἰ γὰρ * διὰ τοῦτο ἐ-
ποίει, ὁκ ἂν ἐπένθυσεν αὐτῷ τῇ αἰτήσει; νῦν δὲ ἂν τὴν χάριν ἔδωκε. διὰ τί οὖν πρὸ τοῦ λο-
γοθεσίου τοῦτο ὁκ ἐποίησεν, οὐδὲ ἀφῆκε τὸ ὄφλημα; διδάξαι βουλόμενος πόσων αὐτὸν ὀ-
φλημάτων ἐλευθεροῖ, ἵνα καὶν ταύτῃ ἡμερώτερος πρὸς Ⓦ Σιὼδ ναὸν γένηται. εἰ γὰρ καὶ
μαθὼν τοῦ ὀφλήματος Ⓦ ὄγκον, καὶ τῆς συγχωρήσεως τὸ μέγεθος, ἐπέμεινεν ἄγχων Ⓦ
σὺνδουλον· εἰ μὴ τοσούτοις αὐτὸν προεπαίδευσε φαρμάκοις, ποῦ ὁκ ἂν ἐξῆλθεν ὠμότητος; τί οὖν ὄκνος;

26 Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω, φησίν.

27 Ὁ δὲ κύριος αὐτοῦ σπλαγχνισθεὶς ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

Εἶδες πάλιν φιλανθρωπίας ὑπερβολήν; ἀναβολὴν ἐζήτησε μόνον καιροῦ καὶ ὑπερ-
θεσιν ὁ οἰκέτης· ὁ δὲ μεῖζον, ἢ ἤτησεν, ἔδωκεν, ἄφεσιν ὁλοκλήρου τοῦ δανείσματος καὶ συγχώ-
ρησιν. ἐβούλετο μὲν γὰρ καὶ ἐξ ἀρχῆς δοῦναι, ἀλλ' ὁκ ἐβούλετο αὐτὸν εἰ τὸ δῶρον μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς τούτου ἱκετηρίας, ἵνα μὴ ἀσεφάνωτος ἀπέλθῃ. ὅπερ γὰρ αὐτῷ τὸ παῦν ἰῶ, εἰ δὲ προσέπεσεν οὗτος καὶ ἐδεήθη, ἡ αἰτία τῆς συγχωρήσεως ἐδήλωσε. σπλαγχνισθεὶς γάρ, φησιν, ἀφῆκεν αὐτῷ. ὅπως καὶ ὅτως ἐβούλετο καὶ ὀκνὸν τὰ δοῦναι σπουδοφέρειν, ἵνα μὴ
σφόδρα ἢ κατηχυμένος, καὶ ἵνα παιδευθεὶς ἐν ταῖς οἰκείαις συμφοραῖς συγγνωμονικὸς γένηται τῶν συνδούλων. μέχρι μὲν οὖν τούτου καλὸς οὗτος καὶ ἀγαθός. καὶ γὰρ ὡμολόγησε, καὶ ἐπηγείλατο ἀποδώσειν τὸ ὄφλημα, καὶ προσέπεσε, καὶ παρεκάλεσε, καὶ κατέγνω τῶν οἰ-
κείων ἁμαρτημάτων, καὶ ἔγνω τὸ μέγεθος τοῦ ὀφλήματος. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ἀνάξια τῶν προτέρων. ἐξελθὼν γὰρ οὗτος, οὐδὲ μικρὸν χρόνον πολιῶ, ἀλλ' εὐθέως, ἕναυλον ἔχων τὴν
χ. ἐχρήσατο
ἐνέργειαν, εἰς κακίαν ἀπεχρήσατο τῇ δωρεᾷ καὶ τῇ ἐλευθερίᾳ τῇ παρὰ τοῦ δεσπότου αὐτῷ παρασχεθείσῃ.

28 Εὑρὼν δὲ ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ ὀφείλοντα αὐτῷ ἑκατὸν δηναρία, ἐπιὼν αὐτὸν
χ. ὅ, τι
λέγων, ἀπόδος μοι ὅ τι ὀφείλεις. Εἶδες δεσπότου φιλανθρωπίαν; εἶδες δούλου ὠμότητα; ἀκούσατε Ⓒ ὑπερχρημα τούτων τῶν ποιούντων. εἰ γὰρ ὑπὲρ ἁμαρτημάτων δ
χρὴ, πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ χρημάτων. τί οὖν ὄκνος;

29 Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω. Οὐδὲ τὰ ῥήματα ἠδέσθη, δι' ὧν ἐσώθη. καὶ γὰρ αὐτὸς ταῦτα εἰπὼν ἀπηλλάγη τῶν μυρίων ταλάντων, καὶ οὐδὲ Ⓦ
χ. τοῦ
λιμένα ἐπέγνω, δι' οὗ ὃ ναυάγιον διέφυγε, τὸ κρῆμα τῆς ἱκετηρίας αὐτὸν ἀνέμνησε τῆς τοῦ δεσπότου φιλανθρωπίας· ἀλλὰ πάντα ὄκνα ἀπὸ τῆς πλεονεξίας καὶ τῆς ὠμότητος καὶ
τῆς μνησικακίας ἐκδυών, θηρίου χαλεπώτερος ἐγένου, ἄγχων Ⓦ σύνδουλον. τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; σεαυτὸν ἀπαγαγὼν ὁκ ἀφῆκας, σεαυτοῦ τὸ ξίφος ὠθῶν, καὶ τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν δωρεὰν ἀναπαλεύμενος; ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἐνενόησεν, οὐδὲ ἐμνήσθη τῶν αὐτοῦ, οὐδὲ ἐνέδωκε. κἂν τοῖς ὑπὲρ τῶν ἴσων ἡ ἱκετηρία. ὁ μὲν γὰρ ὑπὲρ μυρίων ταλάντων, ὁ δὲ
ὑπὲρ ἑκατὸν δηναρίων παρεκάλει· καὶ ὁ μὲν Ⓦ σύνδουλον, ὁ δὲ δεσπότην· καὶ ὁ μὲν τελεί-
χ. τοῦτο
ων συγχώρησιν ἔλαβεν, ὁ δὲ ἀναβολὴν ἤτει· καὶ οὐδὲ ταύτην οὗτος ἐδίδου.

30 Ἔβαλε γὰρ αὐτὸν εἰς φυλακήν. 31 Ἰδόντες δὲ οἱ Ⓒ συνδοῦλοι αὐτοῦ, κατη-
χ. διεσάφησαν τῷ δεσπότῃ. χ. συνηγανάκτησαν
γόρησαν αὐτοῦ πρὸς τὸν δεσπότην. Οὐδὲ δοῦλοι τοῦτο ἀρεστὸν ἰῶ, μή τι γε Θεῷ. " Συνήλγησαν οὖν Ⓒ μὴ ὀφείλοντες. ἵνα " οὖν ὁ δεσπότης;

32 Πονηρὲ δοῦλε, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. ὐκ

ἔδει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔδει κἀγὼ σὲ ἐλεῆσαι τὸν Ϲυνδοῦλόν σου, ὡς κἀγώ σε ἠλέησα; Ὅρα πάλιν τὴν ἡμερότητα τοῦ δεσπότου. κρίνεται πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀπολογεῖται μέλλων ἀπατερέπειν αὐτοῦ τὴν δωρεάν· μᾶλλον γὰρ οὐκ αὐτὸς ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁ λαβών. διὸ φησι, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀ- χ. ἀπέρεπεν.
φῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. Οὐκ ἔδει δὲ σὲ ἐλεῆσαι Ⓦ Ϲυνδοῦλόν σου; Εἰ γὰρ καὶ βαρύ σοι τὸ πρᾶγμα εἶναι δοκεῖ, ἀλλ' ἔδει καὶ πρὸς τὸ κέρδος ἰδεῖν τὸ τότε γεγενημένον καὶ τὸ ἐσόμενον. Εἰ γὰρ ἐπαιδεύθης τὸ ὑπόταγμα, τὸ ἔπαθλον ἐννοῆσαι ἔδει, μηδὲ ὅπι λελύπηκεν ἐκεῖνος, ἀλλ' ὅτι σὺ Θεὸν παρώξυνας, οὗ καὶ φιλῆς ἱκετηρίας κατήλλαξας. Εἰ γὰρ καὶ πολὺ τοῦτο φορτικὸν τὸ φίλον ἡγεῖσθαι τὸν λελυπηκότα, πολλῷ βαρύτερον τὸ εἰς γέενναν ἐμπεσεῖν. καὶ εἰ τοῦτο αὐτέθηκας ἐκείνῳ, τότε ἂν ἔγνως, ὅσα πολλῷ τοῦτο κουφότερον. Ὅτε μὲν μυρία χ. τὸ τρωαὐτ. ἐκεῖνο
ταλαντα ὤφειλεν, οὐκ ἐπάλεσε πονηρὸν, οὐδὲ ὕβρισεν, ἀλλ' ἠλέησεν· ὅτε δὲ πρὸς Ⓦ Ϲυνδοῦλον ἀγνώμονα ἐλθεῖν ἐχρῆν, τότε λέγει, πονηρὲ δοῦλε. ἀκούσατε Ⓐ πλεονεξίας (καὶ γὰρ πρὸς ὑμᾶς ὁ λόγος) ἀκούσατε καὶ Ⓐ ἀπλεξίας καὶ ὠμότητος, ὅτι οὐκ ἐτέροις ἐστὲ ὠμοὶ, ἀλλ' ἑαυτοῖς. ὅταν οὖν βούλῃ μνησικακῆσαι, ἐννόησον ὅτι σαυτῷ μνησικακεῖς, οὐκ ἑτέρῳ· ὅτι τὰ σαυτοῦ καταδεσμεῖς ἁμαρτήματα, οὐ τὰ τοῦ πλησίον. σὺ μὲν γὰρ, ὅπερ ἂν ἐργάσῃ, τοῦτο ὡς χ. καπηδο- μαίους
ἂν ἄθεσπος ἐργάζῃ, καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ· ὁ δὲ Θεὸς οὐχ οὕτως, ἀλλὰ μειζόνως σε ἠμωρήσε- ται καὶ ἠμφείαν τὴν ἀεὶ καὶ ἐκ.

34 Παρέδωκε γὰρ αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον,

Τοιοῦτοι, δίνεχῶς. οὔτε γὰρ ἀποδώσει ποτέ. διὰ τί γὰρ οὐκ ἐχρῆν τῇ θεραπείᾳ βελτίων, λείπεται τῇ ἠμωρείᾳ σε διορθοῦσθαι. καίτοιγε ἀμεταμέλητα τοῦ Θεοῦ τὰ χαρίσματα καὶ δωρεαί· ἀλλὰ τοῦτον ἴσχυεν ἡ κακία, ὡς καὶ τοῦτον λῦσαι Ⓦ νόμον. Τί τούτου μνησικακεῖν χαλεπώτερον, ὅταν δωρεὰν θείαν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην ἀνατρέπον φαίνηται; καὶ γὰρ ἁπλῶς αὐτὴν παρέδωκεν, ἀλλὰ ὀργισθείς. ὅτε μὲν γὰρ ἐκέλευσε πρασθῆναι, οὐκ ἐν ὀργῇ τὰ ῥήματα (οὐκοῦν οὐδὲ ἐποίησεν) ἀλλ' ἀφορμὴ φιλανθρωπίας μείζων· νυνὶ δὲ ἀγνωμα- κτησίας πολλῆς ἡ ψῆφος καὶ ἠμωρίας καὶ κολάσεως. Τί οὖν ἡ παραβολὴ βούλεται;

35 Οὕτω ποιήσει γὰρ, φησι, καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ μου, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς καρδίας ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν. Οὐ λέγει ὁ πατήρ ὑμῶν, χ. ἀπ̃ὸ.
ἀλλ' ὁ πατήρ μου. οὐ γὰρ ἄξιον τοῦ τοιούτου καλεῖσθαι πατέρα τὸν Θεόν, τὸν οὕτω πονηρεῦσαι καὶ μισάνθρωπον. δύο τοίνυν ἐνταῦθα ζητεῖ, καὶ καταγινώσκειν ἡμᾶς τῶν οἰκείων ἁμαρτη- μάτων, καὶ ἑτέροις ἀφιέναι, καὶ ἐκεῖνο μεγάλον τοῦτο, ἵνα εὐκολώτερον τοῦτο γένηται (ὁ γὰρ τὰ ἑ- αυτοῦ ἐννοῶν, οὐ συνηγωμιχώτερος ἔσται τῷ Ϲυνδούλῳ) καὶ οὐχ ἁπλῶς ἀφιέναι ἀπὸ στό- χ. συγγναμμο νικώτερος
ματος, ἀλλ' ἀπὸ καρδίας.

ΗΘΙΚΟΝ Μὴ δὴ καθ' ἑαυτῶν τὸ ξίφος ὠθῶμεν μνησικακοῦντες. τί γὰρ σε τοιοῦτον οὐ χ. ἐλύπησε
ἐργάσεται ὁ λελυπηκώς, οἷς σὺ σαυτὸν ἐργάσῃ τῆς ὀργῆς μεμνημένος, καὶ ὀπισσαίνων σεαυτὸν τὸν καταδικάζουσαν * Θεοῦ ψῆφον; ἂν μὲν γὰρ νήφῃς καὶ φιλοσοφῇς, εἰς τὸν ἐκεί- * σι
νου κεφαλὴν ἀφήσεται τὸ δεινόν, κἀκεῖνος ἔσται ὁ πάσχων κακῶς· ἂν δὲ μένῃς ἀλαζονικῶν καὶ δυσκεράινων, τότε αὐτὸς ἐκκοπήσῃ τὸν βλάβην, οὐ πρὸς ἐκεῖνα, ἀλλὰ πρὸς σαυτόν. μὴ τοίνυν λέγε, ὅτι ὕβρισε καὶ διέβαλε καὶ μυρία εἰργάσατο κακά. ὅσα γὰρ ἂν εἴπῃς, χ. ἀποδυ- σωθεν
τοσούτῳ μᾶλλον δεικνύεις αὐτὸν εὐεργέτην. ἔδωκε γὰρ ἀφορμὴν ἀπολύσασθαι τὰ ἁμαρ- χ. μειζένως.
τήματα· ὥστε ὅσῳ μείζονα ἠδικηκὼς ᾖ, τοσούτῳ μείζονος ἁμαρτημάτων ἀφέσεως αἴτιος σοι καθέστηκεν. ἂν γὰρ θέλωμεν, οὐδεὶς ἡμᾶς ἀδικῆσαι δυνήσεται· ἀλλὰ καὶ Ⓐ ἐχθροὶ τὰ μέ- * κβ
γιστα ὠφελήσουσιν ἡμᾶς. καὶ τί λέγω σοὶ, ἀνθρώπῳ; τὸν * διάβολον τί φημι; ἂν πονηρό- χ. χρωῦ
τερον; ἀλλ' ὅμως καὶ ἐκεῖθεν πολλὴν ἀφορμὴν δοκιμασίας ἔχομεν. Ϲ δείκνυσιν ὁ Ἰώβ. εἰ δὲ ὁ διάβολος ἀφορμὴν γέγονε στεφάνων, τί δέδοικας ἀνθρώπου ἐχθρόν; ὅρα δὲ ὅσα κερ- δαίνεις, παρέχων τοῖς ἐχθροῖς φέρων ὑπηρεσίας. πρόσχωμεν οὖν καὶ μίγιστον, ἁμαρτημάτων

ἀπαλλαγήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπαλλαγὴν· δεύτερον, καρτερεῖν δὲ ἐπομονὴν· τρίτον, ἡμερότητα καὶ φιλανθρωπίαν. ὁ γὰρ τοῖς λυποῦσιν ὠμῶς ὀργίζεσθαι, πολλῷ μᾶλλον τοῖς φιλοῦσιν αὐτὸν ἐπιδίδειος ἔσται. τέταρτον, ὃ καθαρεύειν ὀργῆς διηνεκῶς, ἢ σπάνιόν γε εἶναι καὶ ἀμήχανον. ὁ γὰρ ὀργῆς καθαρεύων, δῆλον ὅτι καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἀθυμίας ἀπηλλακται, καὶ οὐκ ἀναλώσει τὸν βίον εἰς ματαιοπονίας καὶ ὀδυνίας. ὁ γὰρ οὐκ ἐπιδιδοὺς ἀπηγριάνεσθαι, οὐδὲ λυπεῖσθαι οἶδεν, ἀγαθοτυφίᾳ ἀπολαύσεται καὶ μειόνων ἀγαθῶν. ὥστε ἑαυτοὺς ὑμνῳδοῦμεν μισοῦντες ἑτέρους, ὥσπερ οἷόν τε καὶ ἑαυτοὺς ἐνεργετοῦμεν ἀγαπῶντες. πρὸς τούτοις ἅπασιν ἀγλέσιμος ἔσῃ καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς, κἂν δαίμονες ὦσι, μᾶλλον δὲ ὅδε ἕξεις λοιπὸν ἐχθρὸν δριμυχείμβυος οὕτω. Ὃ δὴ πάντων μεῖζον καὶ πρότερον, τὴν τοῦ Θεοῦ χερσὶν φιλανθρωπίαν. κἂν ἡμαρτηκὼς ἦς, μετάνοιαν συνῳκείωσας· κἂν καταρθωκὼς ἦς, πλείονα πρόσληψιν πρόσεστιν. ἀνύσωμεν τοίνυν ὃ μηδένα μισεῖν, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ἡμᾶς φιλήσῃ, ἵνα, κἂν μειόνων τυγχάνωμεν ὧν ἀξιούμεθα, ἀλλαγχιωθῇ καὶ ἐλεήσῃ. ἀλλ' ἠδίκησας πρὸς αὐτόν; οὐκοῦν ἐλέησον αὐτόν, μὴ μίσησις· δάκρυσον καὶ θρήνησον, μὴ ἀποστραφῇς. ἀγαθὸν γὰρ εἶ σὺ ὁ προσκεκρουκὼς τῷ Θεῷ, ἀλλ' ἐκεῖνος· σὺ μὲν καὶ βδελυκτὸν ἐποίησας, ἐὰν ἐνέγκῃς. ἐννόησον ὅτι μέλλων ὁ Χριστὸς, ὑπὲρ ἑαυτοῦ μὲν ἔλαθεν, ὑπὲρ δὲ τῶν σταυρωσόντων ἐδάκρυεν. ὅπου καὶ ἡμᾶς ἀλλαχεῖσθαι χρή, ὅσῳ ἂν ἀδικώμεθα, τοσούτῳ μᾶλλον * θρηνῶν τοὺς ἀδικοῦντας. ἡμῖν μὲν γὰρ πολλὰ ἐντεῦθεν καὶ ἀγαθὰ, ἐκείνοις δὲ καὶ ἐναντία. ἀλλ' ὅτι πάντων ὕβρισε καὶ ἐτύπησεν·; οὐκοῦν ὅτι πάντων ἑαυτὸν ἤγαγε, καὶ ἠτίμωσε, καὶ μειόνων κατιδρώτων ἐποίησε σώματα, καὶ δι' πλείονας τοὺς τεφθόνους ὕφλωε, καὶ πολλοὺς δι' τῆς μακροθυμίας ζωήγαγε κήρυκας. ἀλλὰ πρὸς ἑτέρους διέβαλε; καὶ τί τοῦτο, τοῦ Θεοῦ ὄντος τοῦ μέλλοντος ἀπαντᾶν καὶ βυθίους, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων τῶν ἀκουσάντων; ἑαυτῷ γὰρ προσέθηκε κολάσεως ὑποθέσιν, ἵνα μὴ μόνον ὑπὲρ τῶν οἰκείων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ὧν πρὸς σοῦ διελέχθη, δεδοίκῃ λόγον· καὶ σὲ μὲν πρὸς ἀνθρώπους διέβαλεν, αὐτὸς δὲ πρὸς Θεὸν διεβλήθη. Εἰ δὲ σὺκ ἀρκεῖ σοι ταῦτα, ἐννόησον ὅτι καὶ ὁ δεσπότης σου διεβλήθη ὑπὸ τῶν Σατράπων καὶ ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ πρὸς τοῦ μάλιστα φιλουμένους, καὶ ὁ τούτου μονογενὴς πάλιν ὑπὲρ αὐτά. διὰ καὶ ἔλεγεν, Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν, πολλῷ μᾶλλον τοὺς οἰκειακοὺς αὐτοῦ. καὶ διέβαλεν αὐτὸν μόνον ὁ πονηρὸς δαίμων ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ ἐπιτεύξη· διεβάλλετο οὐ περὶ τυχόντα, ἀλλὰ περὶ μέγιστα ὀνείδη καὶ ἐγκλήματα. καὶ γὰρ καὶ δαιμονᾶν αὐτὸν ἔφησε, καὶ πλανᾶν ἔτι δὲ καὶ αἱρέσεων. ἀλλὰ καὶ ἐνεργετήσας ἔπαθες κακῶς; καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ὑπὲρ μὲν τοῦ ποιήσαντος θρηνεῖ καὶ ἄλλη, ὑπὲρ δὲ σεαυτοῦ δὲ χαῖρε, ὅτι Θεῷ γέγονας ὅμοιος, τῷ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντι ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς· εἰ δὲ καὶ ὑπερβαίνῃ σε ὁ τοῦ Θεοῦ μιμεῖσθαι (κρείττονα τὸν νήφοντα ὑπὲρ τοῦτο δυσχερῆ) ἀλλ' ὅμως εἰ σοῦ μεῖζον τοῦτο εἴη δοκῇ, φέρε σε πρὸς τοὺς Ζωοδούλους ἀγάγωμεν, πρὸς τὸν Ἰωσὴφ τὸν μυρία παθόντα καὶ ἐνεργετήσαντα τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὸν Μωϋσέα τὸν μυρίας ἐπιβουλὰς ὑπὲρ αὐτῶν δεηθέντα, πρὸς τὸν μακάριον Παῦλον τὸν ὁσάκις ἀριθμῆσαι ἐχόντα ἅπερ ἔπαθε πρὸς αὐτῶν, καὶ ἀξιοῦντα ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ αὐτῶν, πρὸς τὸν Στέφανον τὸν λιθαζόμενον καὶ προσκαλούμενον συγχωρῆσαι αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ ταῦτα πάντα ἐννοήσας ἔκβαλε πᾶσαν ὀργὴν, ἵνα δὲ ὁ Θεὸς ἀφῇ ἡμῖν πάντα τὰ πεπλημμελήματα, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. καρδίαν εις

χ. λῦ

χ. δούλους

χ. λυθῆναι χ. ἁμαρτήματα,

Ομιλ. ξβ. 1 ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΟΤΕ ΕΤΕΛΕΣΕΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥΣ, ΜΕΤΗΡΕΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΓΑΛΙΛΑΙΑΣ, ΚΑΙ ΗΛΘΕΝ ΕΙΣ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΑΣ, ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΙΟΡΔΑΝΟΥ. κεζ΄ιθ.

Matθ. ι. κε.

Σιωεχῶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Υνεχῶς τὴν Ἰουδαίαν ἀφεὶς ἀφ' τὴν βασιλείαν τὴν ἐκείνων, νῦν ἐπιχωριάζει λοιπόν, ὅπερ ὁ πάθος ἐγλις ἔμηνεν εἶ· ἐμοὶ γὰρ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τέως ἀνεισιν, ἀλλ' εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας. καὶ ἐλθόντι ἠκολούθησαν [αὐτῷ] ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς. ὅτε τῇ τῶν λόγων διδασκαλίᾳ διλωκεν ἐνδιατείνει, ὅτε τῇ τῶν σημείων θαυματουργίᾳ· ἀλλὰ νῦν μὲν τοῦτο, νῦν δὲ ἑκάτερα ποιῶ, ποικίλλων τὴν σωτηρίαν τῶν ἀσθενούντων καὶ ἐπιμελούντων, ὥστε ἀπὸ μὲν τῶν σημείων ἀξιόπιστος, ἐν οἷς ἔλεγε, φανεῖσθαι διδάσκαλος, ἀπὸ δὲ τῆς τῶν λόγων διδασκαλίας ὠφεληθῆναι δὲ ἀπὸ τῶν σημείων κέρδος. τοῦτο δὲ ἐν τῷ ἀγνοεῖσθαι αὐτὸν χειραγωγῆσαι. σὺ δέ μοι καὶ ἐκεῖνο σκόπει, πῶς ὁλοκλήρους ἡμᾶς ἀπεργάζεται ἐν ἑνὶ ῥήματι ἃ μαθηταί, ἃ κατ' ὄνομα ἕκαστον ἀπαγγέλλοντες τῶν θεραπευομένων. οὐ γὰρ εἶπον, ὅτι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα· ἀλλ' ὅτι πολλοὶ, ὃ ἀκόμπασον παιδεύοντες. ἐθεράπευσε δὲ ὁ Χριστὸς, ἐκείνους τε ἐργαζῶν, καὶ δι' ἐκείνων πολλοὺς ἑτέρους. ἡ γὰρ τῆς τούτων ἀθενείας διόρθωσις, ἑτέρους ἐπώρθωσε θεογνωσίας ἐγίνετο· ἀλλ' οὐχὶ τοῖς φαρισαίοις, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο μᾶλλον ἐκπληττόμενοι καὶ θεωρούμενοι αὐτῷ πειράζοντες. ὅπερ γὰρ τῶν γραμματέων ὑπελαμβάνετο οὐκ ἦν, θεολήμπτα· αὐτῷ θεβάλλοντες.

3 Πορευθέντες γὰρ αὐτῷ καὶ πειράζοντες ἔλεγον· εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὢ τῆς ἀπονοίας· ὡρίοντο βαπτίζειν αὐτὸν ἀφ' τῶν ζητημάτων, καίτοιγε ἤδη λαβόντες αὐτοῦ τεκμήριον τῆς δυνάμεως ταύτης. ὅτε γὰρ τὰ σαββάτα πολλὰ διελέχθησαν, ὅτε εἶπον, ὅτι βλασφημεῖ, ὅτε εἶπον, ὅτι δαιμόνιον ἔχει, ὅτε τοῖς μαθηταῖς ἐπετίμησαν ἀφ' τῶν ἀσελγῶν βαδίζουσιν, ὅτε θεῖ λιθίνων διελέχθησαν χειρῶν, πάντα δὲ ἀπέρριψας αὐτῶν τὰ σώματα, καὶ τὴν ἀναίσχυντον ἐμφορέξας γλῶτταν ὅτου πρὸς ἐπεμψεν· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὅτως ἀφίσανται. τοιοῦτον γὰρ πονηρία, τοιοῦτον ἡ βασιλεία, ἀναίσχυντον καὶ ἰταμόν. κἂν μυριάκις ὑπισχνῆται, μυριάκις ἐφίσαται πάλιν. σὺ δέ μοι σκόπει καὶ τὴν ὀκ τοῦ τόπου τῆς ἐρωτήσεως κακουργίαν. οὐδὲ γὰρ εἶπον αὐτῷ, ἐκέλευσας μὴ ἀφιέναι γυναῖκα (καὶ γὰρ ἤδη ἐθεῖ τοῦ νόμου τούτου ἀφαλεῖς) ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐμνημόνευσε ἐκείνων τῶν ῥημάτων, ἀλλ' ὡρμήθησαν μᾶλλον ἐκεῖθεν· οἰόμενοι ἂν μείζονα ποιεῖν τὴν ἐπέδραν, εἰ βουλόμενοι εἰς δυσνομίας αἰτίαν αὐτὸν ἐμβαλεῖν, οὐ λέγουσι, σχετὶ ἐνομοθέτησας τοῦτο καὶ τοῦτο; ἀλλ' ὡς οὐδενὸς εἰρημένου ἐρωτῶσιν εἰ ἔξεστι, προσδοκῶντες ὅτι ὑπελείφθη εἰρηκώς· καὶ ὄντες ἕτοιμοι, εἰ μὲν εἶποι ὅτι ἔξεστιν ἀφεῖναι, φυτίζειν αὐτοῦ τὰ πρὸς αὐτοῦ εἰρημένα, εἰ εἶπεῖν· πῶς οὖν εἶρηκας τὰ ἐναντία; εἰ δὲ τὰ αὐτὰ πάλιν [εἴπῃ,] ἅπερ ἐμπροσθεν, ἀντιθεῖναι τὰ Μωϋσέως. τί οὖν αὐτὸς; οὐκ εἶπε· τί με πειράζετε, ὑποκριταί; καίτοιγε μετὰ ταῦτα λέγει· ἀλλ' ἐν τούτῳ δ' φησὶ τοῦτο. τί δήποτε; ἵνα μετὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τὴν ἡμερότητα ὑποδείξῃ). ὅτε γὰρ ἀεὶ σιγᾷ, ἵνα μὴ νομίσωσι λανθάνειν· ὅτε ἀεὶ ἐλέγχει, ἵνα παιδεύσῃ ἡμᾶς ἡμέρως πρᾶτα φέρειν. πῶς οὖν αὐτοῖς ἀποκρίνεται);

4 Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς;

5 Καὶ εἶπεν, ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα [αὐτοῦ,] καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν·

6. Ὥστε οὐκ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Ορα σοφίαν διδασκάλου. ἐρωτηθεὶς γὰρ εἰ ἔξεστιν, οὐκ εὐθέως εἶπεν, οὐκ ἔξεστιν, ἵνα μὴ θορυβηθῶσι καὶ ταραχθῶσιν· ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀποφάσεως ἀφ' ἧς κατασκευῆς κατέστησε τοῦτο δῆλον, δείκνυς ὅτι καὶ αὐτοῦ ἐστι τὸ πρόσταγμα, καὶ ὅτι οὐκ ἐναντιούμενος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνδρὶ μόνῳ Μωϋσεῖ ταῦτα ἐπέταξεν, ἀλλὰ δι' σφόδρα συμβαίνων. σκόπει γὰρ αὐτὸν ὡς ἀπὸ τῆς δημιουργίας διϊσχυρίζόμενον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ προσάγματος αὐτοῦ. ὁ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐποίησεν ἕνα ἄνδρα καὶ μίαν γυναῖκα μόνον· ἀλλ' ὅτι καὶ τοῦτο ἐκέλευσεν, ὥστε ἓν εἶναι τὴ μιᾷ σωαπτεσθαι. Εἰ γὰρ ἐβούλετο ταύτην μὴ ἀφιέναι, ἑτέραν γ' ἐπεισάγειν, ἵνα ἄνδρα ποιήσας, πολλὰς αὖ ἔπλασε γυναῖκας. νῦν γὰρ τοῦ τρόπου τῆς δημιουργίας, καὶ ὧ τρόπῳ τῆς νομοθεσίας ἐδείξεν, ὅτι ἕνα δεῖ μιᾷ συνοικεῖν ἄνδρα πρώτως, καὶ μηδέποτε διαῤῥήγνυσθαι. καὶ ὅρα πῶς φησιν· ὁ ποιήσας ἐξ ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν [αὐτούς·] τοῦτέστι, καὶ οὐκ μιᾶς ῥίζης ἐγένοντο, καὶ εἰς ἓν σῶμα συνῆλθον. ἔσονται γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Εἶτα φοβερὸν ποιῶν τὸ ταύτης κατηγορῆσαι τῆς νομοθεσίας, καὶ πηγνὺς νόμον, οὐκ εἶπε, μὴ διαστάτε τοίνυν, μηδὲ χωρίζεσθε· ἀλλά τί; ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Εἰ δὲ Μωϋσέα προβάλλῃ, "ἐγώ σοι λέγω Μωϋσέως διαστάντα, καὶ μὴ τοῦτο καὶ τὰ χρόνῳ ἰσχυρίζομαι. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. καὶ πρεσβύτερος οὗτος ὁ νόμος, εἰ καὶ δοκεῖ πρὸς ἐμοῦ νῦν εἰσάγεσθαι, καὶ μὴ πολλῆς χείμαρρος τῆς ασουδῆς. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς" συνήγαγε τὸν γυναῖκα τῷ ἀνδρὶ, ἀλλὰ καὶ μητέρα ἀφιέναι ἐκέλευσε καὶ πατέρα· καὶ οὐδὲ ἐλθεῖν πρὸς τὸν γυναῖκα ἁπλῶς ἐνομοθέτησεν, ἀλλὰ καὶ κολληθῆναι, τῷ τρόπῳ τῆς λέξεως τὸ ἀληθέστατον ἐμφαίνων. καὶ οὐδὲ τοῦτῳ ἠρκέσθη, ἀλλὰ δι' ἑτέρων μείζονα συνάφειαν ἐπεζήτησεν. ἔσονται γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Εἶτα ὑβρίζει τὸ παλαιὸν ἀνέγνω νόμον, καὶ τὰ πρόσκαιρα καὶ ἀληθῆ ῥήματα εἰσενεχθέντα, καὶ ἀξιόπιστον ἀπὸ τοῦ δεδωκότος ἀπέφηνε, μετ' ἐξουσίας λοιπὸν δι' αὐτὸς ἐρμηνεύει τὰ νομοθετῆ λέγων· ὥστε οὐκ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὥσπερ οὖν σάρκα" τέμνειν, φησὶν, ὅτω δι' γυναῖκα ἀφεῖναι, πρόδηλον. καὶ οὐκ ἔστι μέχρι τούτου, ἀλλὰ καὶ τὸ Θεὸν ἐπήγαγε λέγων· ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω, δεικνὺς ὅτι τὰ πρὸς φύσιν καὶ πρὸς νόμον τὸ γινόμενον. πρὸς φύσιν μὲν, ὅτι μία" ἁρμοσθεῖσα σὰρξ· πρὸς νόμον δὲ, ὅτι τοῦ Θεοῦ συνάψαντος δι' κελεύσαντος μὴ διαχωρίζεσθαι, αὐδὲ ἡμεῖς διϊστάμενοι τοῖς παλαιοῖς. καίτοιγε πολλὰ καὶ ἄλλα Μωϋσῆς ἐκέλευσε, καὶ τὰ πρὸς βρωμὰς, καὶ τὰ πρὸς σαββάτων· τίνος οὖν ἕνεκεν ἀδαμοῦ αὐτὸν προβάλλονται, ὡς ἀνταῦθα βουλόμενοι δι' πλῆθος τῶν ἀνδρῶν ὑπερατενσαι αὐτῶ, καὶ γὰρ ἀδιάφορον Ιουδαίοις τοῦτο ἦν, καὶ πρώτως τοῦτό γε ἐπρεσβεύετο. διὰ δὴ τοῦτο τοσοῦτον ἐν ᾧ ὄρει λεγθέντων ταύτης ἐμέμνηντο τῆς ἀποστολῆς μόνης νεῦ. ἀλλ' ὅμως ἡ ἀπόῤῥητος σοφία καὶ ἐκ τούτων ἀπολογεῖται, καὶ φησιν·

8 Οτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔτως ἐνομοθέτησε.

Καὶ οὐδὲ ἐκόντων ἀφίησιν αὐτοὺς ἐκ κατηγείαν μένειν, ὅπῃ καὶ νόμον αὐτὸς ἐκ αὐτῷ δεδωκώς· ἀλλ' ἀφαιρεῖται αὐτὸν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἐκείνων πρωτεύπτει κεφαλήν, ὁ πρωταχοῦ ποιῶ. καὶ γὰρ ὅτε τοὺς μαθητὰς ἐλίμονται τοὺς στάχυας ἤπαιον, δείκνυσιν αὐτοὺς ὄντας εὐθύνους· καὶ ὅτε πρὸ σαββάτων ἐνεκάλουν τοῦ μὴ νίπτεσθαι τὰς χεῖρας, δείκνυσιν αὐτοὺς ὄντας πρὸ σαββάτων· καὶ ἐπὶ τοῦ σαββάτου δ', καὶ πρωταχοῦ, καὶ ἐπὶ τούτων ὁμοίως.

χ. πρὸ

χ. ἐγὼ δὲ λέγω σοι τὸ Μωϋσέως, ἀλλὰ τὸ διαστάτω.

χ. θεσπίσαντος

χ. τέμνεται παιεῖν

χ. τοῦτο

χ. ὑπὲρ

Δαυ. κδ'. α.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁμοίως. Εἶτα, ὅπερ φορτικὸν ἰῶ τὸ εἰρημένον, καὶ πολλῶ ἔφερεν αὐτοῖς τὴν διαβολήν, ταχέως πάλιν ὅπου ἠρξαντο ἀκούειν νόμων καὶ λέγειν, λέγων, ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν εἶπεν·

Ἀπ' ἀρχῆς οὐ σὺν ἐγένετο οὕτω· Τοῦτέστιν, ὅτι διὰ τὴν σκληρότητα ἡμῶν δέδωκεν ἀρχῆς ὁ Θεὸς καὶ ἐνταῦθα. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσι, πόθεν δῆλον ὅτι διὰ τὴν ἡμῶν σκληρότητα τοῦτο εἶπε Μωϋσῆς, ἐκεῖθεν αὐτοῦ πάλιν ἐπισωμίζει. Εἰ γὰρ ἦν πρεσβύμβιος ἰῶ ὁ νόμος καὶ συμφέρων, σὺν δὲ ἐκεῖνος δέδωκεν ἀρχῆς ἐδόθη· σὺν δὲ οὕτω πλάτηων ἔπλασεν ὁ Θεός· σὺν ἂν διαβολὴν εἶπε.

9 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας, καὶ γαμήσει ἄλλην, μοιχᾶται. Ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῦ ἐπεσόμισε, μὴ αὐθεντίας νομοθετῆσαι λοιπόν, ὥσπερ ὅπου τὴν βρωμίαν, ὥσπερ ὅπου "τὸ σαββάτου. καὶ γὰρ ὅπου τὴν βρωμάτων πεφιλάμβνος αὐτούς, ὅτε διελέγετο τοῖς ὄχλοις, ὅτι οὐ τὸ εἰσερχόμβνον κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· καὶ ὅπου τοῦ σαββάτου ἐπισωμίσας αὐτούς, φησίν· ὥστε ἔξεστιν τοῖς σαββάτῳ καλῶς ποιῆν, καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ τοῦτο. ἀλλ' ὅσῳ ἐκεῖ ζωὴν, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ τῶν Ἰουδαίων ἐπισωμισθέντων μαθηταὶ ἐθορυβήθησαν, καὶ προσελθόντες αὐτῷ μετὰ τοῦ Πέτρου ἔλεγον, Φεῦσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην, ὅτω καὶ νῦν θορυβηθέντες ἔλεγον·

10 Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου, συμφέρει μὴ γαμῆσαι. Καὶ γὰρ νῦν ἐκεῖνος μᾶλλον ἢ πρότερον τὸ λεχθέν. διὰ τί τοτε μὲν ἐσίγησαν, νῦν δὲ ἐπιτρέπεις καὶ ἀποκρίνει γέγονε, καὶ ἐρώτησις καὶ πρᾶσις, καὶ σαφέστερος ὁ νόμος ἐφάνη, ἐρωτῶσιν αὐτόν. καὶ φανερὰς μὲν αὐτὰ φῆσι δὲ τολμῶσι, τὸ δὲ ἀπὸ βαρὺ δοκοῦν εἶναι καὶ φορτικόν, τοῦτο εἰς μέσον προάγουσι λέγοντες· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μὴ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. καὶ γὰρ σφόδρα ἐπιπόνως ἔδοκει, ὁ γυναῖκα πάσης κακίας γέμουσαν ἔχειν, καὶ ἀνέχεσθαι ἀνημέρου θηρίου διὰ παντὸς ἔνδον συγκεκλεισμένου. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι σφόδρα τοῦτο αὐτοῖς ἐθορύβει, ὁ Μάρκος αὐτὸ δηλοῖ ἔλεγε, ὅτι καπηλεύοντα εἶπον αὐτῷ. Μαρ. ι. ι.

τί δέ ἐστιν, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μὴ τῆς γυναικός; τοῦτέστιν, Εἰ διὰ τοῦτο "συνῆφθη ἵνα ἓν ὦσιν, Εἰ δὲ ἑκάτερον αἰτίαν" λήψεται ὅτι τούτοις ὁ ἀνὴρ, καὶ πολυταχοῦ παρανομεῖ ἑκάλλων, κουφότερον ποιεῖ ὑπομένειν μάχεσθαι φύσεως καὶ ποιεῖ ἑαυτόν, ἢ ὥρος γυναῖκα πονηρὰν. τί οὖν ὁ Χριστός; οὐκ εἶπε, ναὶ κουφότερον· ἀλλὰ ποῖ δῆτα, ἵνα μὴ νομίσωσιν ὅτι νόμος τὸ πρᾶγμά ἐστιν· ἀλλ' ἐπάγει, 11 Οὐ πάντες χωροῦσιν, ἀλλ' οἷς δέδοται, Ἐπαίρων τὸ πρᾶγμα, καὶ δεικνὺς μέγα ὄν, καὶ ζωὴν ἐφελκόμβνος καὶ προτρέπων. ἀλλ' ὅσα ἐνταῦθα εἰρήκαμεν. αὐτὸς μὲν γὰρ μέγα φησὶ τοῦτο· ἑκάτεροι δὲ κουφότερον. καὶ γὰρ ἀμφότερα ἔδει γενέσθαι, καὶ πρᾶξαι μεγάλα ὁμολογηθῆναι, ἵνα προθυμότερος ἐργάσηται, καὶ σὺν τὴν ἐπιπλήξεως κουφότερον λεχθῆναι, ἵνα καὶ ζωὴν μᾶλλον τὴν πρᾳότητα ἔλωνται καὶ τὴν ἐγκράτειαν. ὅπου γὰρ τὸ περὶ πρᾳότητος εἰπεῖν ἐπιπρεπὲς ἐδόκει εἶναι, σὺν τῆς ἀναίσχυντος τοῦ νόμου τούτου εἰς τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ ἐκείνων ἐκάλεσεν. εἶτα τὸ δυνατὸν δεικνύς, φησίν·

12 Εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες σὺν κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καί εἰσιν οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, Διὰ τούτων λανθανόντως ἑαυτὸν εἰς τὴν τοῦ πράγματος αἵρεσιν, καὶ τὸ δυνατὸν τῆς ἀρετῆς ταύτης κατασκευάζων, καὶ μονονουχὶ λέγων· ὅτι σύνισον εἰ σὺν φύσεως τοιούτος ἦς, ἢ διὰ τὴν τὰ παιδία ἐπηρεαζόντων τὸ αὐτὸ πάθος ὑπέμεινας, τί δὲ ἐποίησας, τῆς ἀπολαύσεως μὴ ἐστερημένος, μαθὼν ὃ σὺν ἔχων; σὺκοῦν ἀνεῖται τῷ Θεῷ νῦν, ὅτι μὴ μαθοῦσι καὶ στεφάνων τοῦτο ὑπομένεις, ὃ χωρεῖς στεφανίων ἐκείνοι· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πολλῷ κουφότερον, τῇ τε ἐλπίδι διηρθρωμένος καὶ τῷ ζωηδότῃ τοῦ καλλωπίσματος, καὶ μηδὲν τῶν ὑπομενόντων ὕστερον κυμαίνουσαν ἔχων. ὁ γὰρ ὕστερος

ἐκτομὴ

ἐκτομὴ μᾶλλον, ὡς λογισμοῦ χαλινὸς τὰ τοιαῦτα οἴδε καταστέλλειν κύματα καὶ γαλήνην ποιεῖν· μᾶλλον δὲ λογισμὸς μόνος. ἀλλὰ τοῦτο τοίνυν ἐκείνους παρῄτησαι, ἵνα τούτους ἀλείψῃ. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο κατεσκεύαζε, τί βούλεται ὁ μὲν τῶν ἄλλων εὐνούχων λόγος αὐτῷ; ὅταν δὲ λέγῃ, εὐνούχισαν ἑαυτούς, οὐ τῶν μελῶν λέγει τοῦτο ἐκτομὴν (ἅπαξ) ἀλλὰ τῶν λογισμῶν τῶν πονηρῶν τὴν αἵρεσιν· ὡς ὅτε τὸ μέλος ἐκτεμών, καὶ ἀρᾷ ὄντως εὐθυωρεῖ, καθὼς ὁ Παῦλός φησιν· Ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς. καὶ μάλα εἰκότως. καὶ γὰρ τὰ τῶν ἀνθρωφόνων ὁ ζιζύφιος τολμᾷ, καὶ τοῖς τοῦ Θεοῦ μεμελλοκόποις τὴν δημιουργίαν δίδωσιν ἀφορμήν, καὶ τὰ Μανιχαίων ἀνοίγει τὰ στόματα, καὶ τοῖς περὶ ἔλλησιν ἀκριβολογιζομένοις τὰ αὐτὰ βλασφημεῖ. τὸ γὰρ ἀποκόπτειν τὰ μέλη, δαιμονικῆς ἐνεργείας καὶ σατανικῆς ἐπιβουλῆς ἔργον ἐστὶν ἀρχῆς γέγονεν ἔργον· ἵνα τοῦ Θεοῦ τὸ ἔργον μεμελλοκόπωσιν· ἵνα τὸ ζῷον τοῦ Θεοῦ λυμήνωνται· ἵνα μὴ τῇ προαιρέσει, ἀλλὰ τῇ τῶν μελῶν φύσει τὸ πρᾶγμα λογισάμενοι, ὅπως ἀδεῶς ἀμύητον αὐτῶν τὸν πολλοὶ, ἅτε μισεύθιωοι ὄντες· καὶ διπλῆν βλασφήμησι τὸ ζῷον τοῦτο, καὶ τὰ μέλη πρῶτον, εἶτα τὴς προαιρέσεως τὴν ἀφ' ὧν ἀναγκῶν προθυμίαν κωλύειν. ταῦτα ὁ μεμελλοκόπος ἐνομοθέτησε, πρὸς ὃ τοῖς εἰρημένοις καὶ ἕτερον πονηρὸν δόγμα εἰσάγων, καὶ "ὃν" οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἐντεῦθεν προσδοκῶν" λέγων, καὶ πρωταχοῦ τὴν βλασφημίαν τοῦ Θεοῦ δοθεῖσαν ἡμῖν ἐλευθερίαν λυμαινόμενος, καὶ πείθων φυλάττειν τὰ κακά· πολλὰ ἕτερα ἐντεῦθεν ἐπιτήδειον δόγματα πονηρά, εἰ καὶ μὴ πρόδηλα. τοιαῦτα γὰρ τοῦ μεμελλοκόπου τὰ δηλητήρια. ἀλλὰ τοῦτο πρόδηλον φεύγειν τὸν τοιοῦτον βλασφημοῦντα. μὴ γὰρ τῶν εἰρημένων, οὐδὲ τὰ τῆς ὑπερβολῆς ἡμερώτερα ἐντεῦθεν, ἀλλὰ καὶ χαλεπώτερα ἔστιν. ἑτέρωθεν γὰρ ἔχει τὰς πηγὰς τὸ κέρμα τὸ ἐν ἡμῖν, καὶ ἑτέρωθεν κυμαίνει. καὶ μὴ, ἀπὸ ἐγκεφάλου· μὴ δὲ, ἀπὸ ὀσφύος φησὶν οἴεσθαι λέγεσιν· ἐγὼ δὲ ἀδαμόθεν ἄλλοθεν εἶναι ποιμαίνω, ἀλλ' ἢ ἀπὸ γνώμης ἀκολάστου καὶ μανίας ἡμμημένης. κἂν αὐτὴ σωφρονῇ, τὴν φυσικὴν κινημένην βλάβος οὐδέν. εἶπον τοίνυν σοὶ εὐνούχισε σεαυτὸν εἰκῇ καὶ μάτην εὐνούχισε, εἰ μὴ τῷ λογισμῷ καὶ αὐτὸ σωφρονοῖεν, καὶ σεαυτὸν [τῆς βασιλείας] τῶν οὐρανῶν προδιενεύοντας, πάλιν ἐπάγει λέγων· ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω, προθυμότερος τε ποιῶν τὴν δεῖξαν ἐπιφορτικὸν τὸ κατόρθωμα, καὶ οὐκ ἀφιεὶς εἰς ἀναγκαιοτέραν τὸ προῆγμα κλειθρῶσαι διὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ ἡμερότητα. καὶ τοῦτο εἶπων, ἔτι σφόδρα ἔδειξε δυσαπόδεκτον, ἵνα πλείονα τῆς προαιρέσεως ἡ φιλοτιμία ᾖ. καὶ εἰ προαιρέσεώς ἐστι, φησι, πῶς ἐρχόμενος ἔλεγε· καὶ πάντες χωροῦσιν, ἀλλ' οἷς δέδοται; ἵνα μάθῃς, ὅτι μέγας ὁ ἆθλος, οὐχ ἵνα ἀποκληρώσῃ τινα ἀναγκασμένῳ ἐπιπολεύσῃς. δέδοται γὰρ ἐκείνοις τοῖς βουλομένοις· εἶπε γοῦν οὕτω, δεικνὺς ὅτι πολλῆς δεῖ τῆς ἄνωθεν ῥοπῆς ὥστε εἰς τοῦτο εἰσελθεῖν τὸ σκάμμα, ἧς ἀπολαύσει πάντως ὁ βουλόμενος. ἔθος γάρ αὐτῷ πολλαχοῦ κεχρῆσθαι τῇ λέξει, ὅταν μέγα τι κατορθοῦσθαι ᾖ· ὡς ὅταν λέγῃ, Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια. καὶ ὅτι τοῦτο ἔστιν ἀληθές, δῆλον καὶ ἐκ τοῦ προσόντος. εἰ γὰρ τῆς ἄνωθεν δόσεως μόνης ἐστὶ, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς συνεισφέρουσιν οἱ προδιενεύοντες, πρόδηλος αὐτοῖς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐπηγγείλατο, καὶ τῶν ἄλλων αὐτοὺς διῆλεν εὐνούχων. σὺ δέ μοι σκόπει, πῶς ὧν ἕτεροι πονηρεύονται, κερδαίνουσιν ἕτεροι. οἱ μὲν γὰρ Ἰουδαῖοι μηδὲν μαθόντες ἀπῆλθον (δεῖ γὰρ ἵνα μάθωσιν ἡμᾶς) οἱ δὲ μαθηταὶ ἐντεῦθεν σκέρδαινον.

13 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

14 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με. τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

15 Καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὰ τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

Καὶ τίνος ἕνεκεν οἱ μαθηταὶ ἀποστρέφουσι τὰ παιδία; ἀξιώματος ἕνεκεν. τί οὖν αὐτὸς;

διδάσκων ἀδελφοὺς μετεπιάζειν καὶ Ⓦ τύφον καταπατεῖν Ⓦ " κομψικόν, ἢ λαμβάνει καὶ ἐναγκαλίζεται, καὶ τοῖς τοιούτοις τὴν βασιλείαν ἐπαγγέλλεται, ὅπερ ἢ ἔμπροσθεν εἴρηκε. χ. ἀνθρώπινα.

ΗΘΙΚΟΝ Καὶ ἡμεῖς τοίνυν εἰ βουλοίμεθα κληρονόμοι γενέσθαι τῶν οὐρανῶν, τὴν ἀρετὴν ταύτην μὴ πολλῆς κτησώμεθα τῆς ἐπιμελείας. οὐδὲ γὰρ φιλοσοφίας ὄρος, μὴ σωφέστερον ἁπλᾶσον εἶναι τὸν βίον ἀγγελικόν. ἢ γὰρ πάντων τῶν παθῶν καθαρεύει ἡ ψυχὴ τοῦ παιδίου. τοῖς λελυπηκόσιν οὐ μνησικακεῖ· ἀλλ' ὡς φίλοις προσέρχεται, ὡς οὐδενὸς ἡγουμένου· ὅσα δὲ ἐν τῇ μητρὶ πασιχθῇ, ταῦτα ἐπιζητεῖ, ἢ πάντων αὐτὰ προτιμᾷ. καὶ βασιλίδα δείξῃς μὴ ἀγαθήματος, ἢ προστιθησιν αὐτὰ τῆς μητρὸς ῥᾳδίως προσεκβεβληκυίας, ἀλλ' ἑλοιτο ἂν μᾶλλον ἐκείνων ἰδεῖν μὴ τάπων, ἢ τὴν βασιλίδα μὴ κόσμου. οὐ γὰρ οἰκεῖον καὶ ἀλλότριον, ἢ πενίᾳ, ἢ πλούτῳ, ἀλλὰ φιλίᾳ ἀγαπωσιν οἵδε· ἢ τῶν ἀναλημμάτων οὐδὲν πλέον ἐπιζητεῖ, ἀλλ' ὅσον ἐμπλησθῆναι τοῦ μαστοῦ, ἢ ἀφίσταται τῆς θηλῆς. οὐ παιδίον οὐ λυπεῖται ἐφ' οἷς ἡμεῖς, οἵ ὑπὲρ ζημίας χρημάτων καὶ τοῖς τοιούτοις· καὶ ἡ χαρὰ πάλιν ἐφ' οἷς ἡμεῖς, οἷς ὑπερήφανοις τούτοις· οὐκ ἐπίσταται γὰρ τὰ κάλλη σωμάτων. ἀλλὰ τοῦτο ἔλεγε· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἵνα τῇ προαιρέσει ταῦτα ἐργαζώμεθα, ἀ τῇ φύσει τὰ παιδία ἔχει. ὑπῆρχε γὰρ Ⓐ Φαρισαῖοι ὑδαμόθεν ἄλλοθεν, ἀλλ' ἢ ἀπὸ κακουργίας ἢ ἀπονοίας ἐπαρθέντες ἀπῆρ ἐπορεύοντο, ἀλλ' οὐδὲν τοῦτο ἄνω ἢ κάτω οὐδὲ μαθητὰς ἀφελεῖς εἰ κελεύει; ἐκείνοις τε αἰνιττόμενος, ἢ τούτους παιδεύων. ἢ γὰρ οὐδὲν οὕτως εἰς ἀλαζονείαν ἐπαίρει, ὡς ἀρχὴ ἢ προεδρία. ἐπεὶ οὖν ἔμελλον ἀπολαύειν Ⓐ μαθηταὶ πολλῆς ὑμῖν ἢ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, προκαταλαμβάνει αὐτῶν τὴν δίκαιοσύνην, οὐκ ἀφεὶς αὐθεφπόνοις παθεῖν, οὐδὲ τιμὰς ἀπαιτεῖν τοῦδε τοῦ πλήθους, οὐδὲ σοφῶν προ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἐν μικρὰ τούτων εἰ δοκῇ, ἀλλὰ μεγάλων καὶ θείων ἐστὶν αἴτια. οὕτω γοῦν Ⓐ Φαρισαῖοι παιδοτριβόμενοι, εἰς τὴν κορωνίδα τῶν κακῶν ἐξέπεσον, οὐ ἀσεβείας, οὐ μεσασμοὺς ὑπὲρ ζητοῦντες. ἀπὸ γὰρ τούτων εἰς δοξομανίαν, εἶτα ὀκρίβην εἰς ἀσέβειαν ἐξώκειλαν. διὰ δὴ τοῦτο ἡκρίβουν μᾶλλον ἀεὶ ὑπὲρ ἀσεβείας διὰ τὸ πειράζειν ἀπῆλθον· τὰ δὲ παιδία βύλεται, ἀ ἐκ τούτων ἀπαθῶν ἠλευθερώμεθα. βούλεται δὴ ἢ ἡμεῖς μὴ τὰ παιδία, ἢ τῇ κακίᾳ νηπιάζωμεν. ἢ γὰρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἕτερος ἰδεῖν οὐρανόν, ἀλλ' ἀνάγκη πάντως εἰς γέενναν ἐμπεσεῖν Ⓦ ὑπουλον ἢ πονηρόν· ἐκ τοῦ τῆς γεέννης ὄφεως, ἐν τούτοις τὰ ἔχθρα πεισόμεθα. ἐὰν γὰρ κακὸς ἦν, φησί, μόνος ἀπώλεσεν τὰ κακά· ἐὰν δὲ ἀγαθὸς, σωθῶ ἢ ὦ πλησίον. σκόπει γοῦν, ὡς τοῦτο ἢ ὑπὲρ τῶν προτέρων συνέβη. ὅτε γὰρ πονηρότερον τι τοῦ Σαοὺλ γέγονεν, ὅτε ἀπλούστερον ἐκ ἀφελέστερον τοῦ Δαβίδ. τίς οὖν ἰσχυρότερος ἦν; ὁ δοκιμότερον αὐτὸν εἰς χεῖρας ἔλαβεν ὁ Δαβίδ, ἢ κύριος τοῦ ἀνελεῖν ἦν ἕτοιμος ἀπέστη; οὐχ ὡς ἐν σαγήνῃ ἢ δεσμωτηρίῳ σιωπηλημμένον εἶχε, ἢ ἐφείσατο, ἢ ταῦτα, ἢ ἑτέρων προσδοκώντων, ἢ αὐτὸς μυρία ἐγκλήματα ἔχων ἐγκλήματα; ἀλλ' ὅμως ἀφῆκε σῶον ἀπελθεῖν. καὶ τοι ὁ μὲν μετὰ πάσης αὐτὸν τῆς φαλάγγος ἐδίωκεν· ὁ δὲ μετ' ὀλίγων φυγάδων ἀπεγνωσμένων ἦν ἁλώμενος, ἐκ τόπους ἐκ τόπων ἀμείβων. ἀλλ' ὅμως ὁ φυγὰς τοῦ βασιλέως προσεγένετο· ὁ μὲν μετ' ἀπλότητος, ὁ δὲ μετὰ πονηρίας προσετάττετο. τί γὰρ δὴ ἦσαν πονηρότερον ἐκείνου, ὃς Ⓦ αὐτῷ στρατηγοῦντα, ἢ τοῖς πολέμοις ἀπαρασκεύαστα καθορθοῦντα, ἢ τῆς νίκης ἢ τῶν ἀγώνων τοὺς μὲν πόνους ἐκκόπτοντα, τοὺς δὲ στεφάνους ἐκείνῳ κομίζοντα ἀνελεῖν ἐπεχείρει; τοιοῦτον γὰρ ἡ βασιλεία· ἀεὶ τοῖς οἰκείοις ὑπερβουλεύει καλοῖς, καὶ Ⓦ ἔχθρα αὐτοῦ πικρὰ καὶ μυρίας προβάλλει συμφοράς. καὶ ὁ δείλαιος ἦν οὗτος, ἕως ὅτε ὁ Δαβὶδ ἀ- α. Βασ. κη. ιε. πέστη, οὐκ ἔρρηξε τὸν φωνὸν ἐκείνῳ τῷ ἐλεεινῷ, ὀλοφυρόμενος καὶ λέγων· Θλίβομαι σφόδρα, καὶ Ⓐ ἀλλόφυλοι πολεμοῦσιν ἐν ἐμοί, ἢ Κύριος ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. ἕως ὅτε ἐχωρεῖτο τὸν Δαβίδ, οὐκ ἔπεσεν ἐν πολέμῳ, ἀλλὰ ἢ ἐν ἀσφαλείᾳ ἢ ἐν δόξῃ ἦν. ἢ γὰρ εἰς τὴν βασιλέα τοῦ στρατηγοῦ διέφαινεν ἡ δόξα. οὐδὲ γὰρ τυραννικὸς ἦν ὁ ἀνὴρ, οὐδὲ θηρίον ἐκβαλεῖν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λφν ἐπεχείρει, ἀλλ' αὐτῷ πθῖζα κατώρθου, ϗ σφόδρα τοῖς αὐτὸν διέκειτο. καὶ τοῦτο ϗ ὁκ ἔ
χ. αὐτὸν μ᾽ τοῦζα δῆλον. ὅτε μὲ γὰρ ὑπ᾽ αὐτῷ ταπόμνος ἰῶ, ἴσως ὡ νόμῳ τ ὑποδαγῆς ταῦτα
δῶ τις λογίσαιτο τ ὁκ ἀκριβῶς ἐξεζαζόντων. ὅπῳ ὃ ἐξήγαγλν αὐτὸν τ βασιλείας ἐκείνν,
τί λοιπὸν ἰῶ ὃ κατέχον αὐτ᾽ ϗ πεῖθον ἄν τοὺς ἐκφνον ἀπέχεσθαι πολέμν; μᾶλλον ὄ, τί
5 ὁκ ἰῶ ὃ προξιὼν ὅπῃ τ σφαγλύ; οὐ πονηρὸς ἄνωλξ ϗ δὶς ϗ πολλάκις τοῖς αὐτ᾽ γέγονεν;
οὐχὶ παθὼν θ᾽; οὐχὶ μηδὲν ἔχων ἐγκαλφν; ὁκ ὅπικίνδυνος αὐτῷ ἡ ὅπισφαλὴς ἡ βα-
σιλεία αὐτν ϗ ἡ ζωτηεία ἰῶ; ν πλνάσθαι ἔδει διλωεχῶς ϗ φθύγειν ϗ τοῖς ἐχάτοις
πέμειν, ζῶντος ἐκείνου ϗ κρατοιῶτος; ἀλλ᾽ ὅμως τούτων ὁδὲν αὐτὸν ἰώάγκασεν αἱμάξαι
χ. αὐτῷ, τὸ ξίφος· ἀλλὰ ϗ καθθύδοντα θύρων, ϗ δεδεμνον, καὶ μόνον, ϗ ὂν μέσοις αὐτοῖς, ϗ τῆς χε-
10 φαλῆς ἁφάμνος, ϗ πολλῶν ὄντων τῶν διεπερόντων καὶ Θεοῦ φῆφον εἰ λεγόντων πρὸ
τοιαύτν θύχαρίν, ἐκφνος ϗ ἐπελίμησε τοῖς ὁρμῶσι, καὶ ἀπέχετο τ φόνου, καὶ σῶον
ἐξέπεμψε ϗ ὑγιῆ. καὶ ὥσπερ ὢν μᾶλλον σωματοφύλαξ αὐτ καὶ ὑπασπιςής, ν πολέ-
μιος, ὅτως ἐκεκάλει τν στρατοπέδων τὴν εἰς Ⓦ βασιλέα προδοσίαν. τί ταύτης τῆς
ψυχῆς ἴσον γνοιτ᾽ ἄν; τί τῆς ἡμερότητος ἐκείνης; τοῦτο γὰρ δνατὸν μὲ καὶ ἐκ τῶν εἰ-
15 ρημνων ζωιδν· πολλῷ ὄ πλέον καὶ ἐκ τῶν νυὶ γνομνων. ὅτν γὰρ τν ἡμετέρν κα-
θαμάθωμεν φαυλότητα, τότε ἀκριβέστερον εἰσόμεθα τῶν ἀγίων ἐκείνων τν ἀρετήν.
δῆλ᾽ πθὸ καλῶ τοὺς Ⓦ ζῆλον ἐκείνων τρέχειν. καὶ γὰρ εἰ δόξης ἐρᾶς, ϗ δῆλ. τοῦτο ὡ πλη-
χ. αὐτῆς σίον ἐπιβουλθύεις, τότε αὐτῆς ἀπολαύσῃ μειζόνως, ὅτν αὐτὴν ἀφιωθύσας ἀπόσχῃ τ
ἐπιβουλῆς. ὥσπερ γὰρ τὸ χρηματίζεσθαι, φιλαργυρείας ἐνδντίον· ὕτω τοὺς τὸ δόξης
20 ἐπιτυχεῖν, τὸ δόξης ἐρᾶν. ϗ, εἰ βούλεσθε, καθ᾽ ἕκαστον ἐξετάσωμεν. ὅπῳ γὰρ τῆς γενέσης
ἡμῖν φόβος ὁδὲ εἰς, ὁδὲ τῆς βασιλείας λόγος πολύς, φέρε κἂν ἀπὸ τν προόντων ὑμᾶς ἀνα-
γάγωμεν. τίνες γάρ εἰσιν ⓐ καταγέλαστοι, εἰπέ μοι; ἆχ ⓐ δῆλ. δόξαν τι ποιοῦντες τ πν
πολλῶν; τίνες ὄ ἐπαινετοί; ἆχ ⓐ τ πθὸ τ πολλῶν δῆλ. διώκοντες ἔπαινον; ὁκοιῶ εἰ τὸ
κενῆς δόξης ἐρᾶν, ἐπονείδιστον, ὁ ὄ κενόδοξος ν δνατὸν λαθθν ἐρῶν αὐτῆς ἐπονείδιστος ἔσται πθύ-
25 τως, ὡς γέγονεν αὐτῷ τὸ τῆς δόξης ἐρᾶν αἴτιον. ν ταύτν ὄ μόνον κατηχμώ ἀλλὰ
ϗ ὧ πολλὰ ἀναγκάζεσθ ποιν αἰσχρά, ϗ δνλοπρεπείας τῆς ἐχάτης γέμοντα. ὕτω καὶ
ⓐ εἰς τὸ κερδαίνειν δῆλ. πντὸς μεμνότες, βλάπτεσθαι μάλιστα ἀπὸ τν. νοσημάτων τῆς
φιλοχερδείας εἰώθασιν ἅπντες.* πολλὰς γοῦν ἀπάγας ὑφίσανται, ϗ τὰ μικρὰ κέρδη
* ὕτω δὴ καὶ ὑπαῦθα. μεγάλας ποιν ζημίας. δῆλ δὲ εἰς προοιμίαν ὁ λόγος σοῦ δεδείχνσεν. ὕτω ϗ τῷ λόγῳ
30 κώλυμα τοῖς τὸ ἡδονῆς ἀπολαύειν τὸ πάθος γίγ. σοῦ γοῦν σφόδρα κατωφερῆς καὶ
γναικοδούλνς, τούτνς μάλιστα ὡς δνδράποδα προσφέρουσιν αἱ γναῖκες, ϗ οὐκ ἂν ποτε
καταξιώσαιεν ἐκφνα ὡς ἀνδράσιν αὐτοῖς κεχρῆσθαι, ῥαπίζουσαι, δῆχθνσαι
καὶ προάγουσαι πθυταχοῦ καὶ θρυπτόμνας, καὶ πθύτα ὑποπάτουσαι μόνον. ὕτω ϗ
τῷ ἀπονενοημνου καὶ δοξομανοιῶτος ϗ δοκοιῶτος εἰ ὑφηλοῦ, σοῦν ταπεινότερόν τι καὶ
35 ἀλμότερον. ὡς γὰρ φιλόπνικον τὸ τν ἀνθρώπων γνος, καὶ πρὸς σοῦν ἕτερον αὐτὴν ἁδίσαται,
ὡς πρὸς ἀληζόνα ὡς ὑποπόπλιν ϗ δόξης δοῦλον. ϗ αὐτὸς ὄ ἐκφνος, ὥστε δῆχτηρῆσαι τὸ ῥῆ-
μα τῆς ἀπονοίας, καὶ τν ἀνδραποδν πρὸς σοῦ πλείονας ὑποδείκνυ), κολακνόν, θεσα-
πνόν, πθυτὸς ἐχυρωνήτν δνλείαν δνλνόν χαλεπωτέρν. ταῦτ᾽ οὖν ἅπθυτα εἰ-
χ. κατανθώ- δότες, " ἀποθώμεθα ταῦτα τὰ πάθη, ἵνα μὴ ϗ σὺν αὐτοῖς δίκλω δῶμεν, καὶ ἐκφ κολαθῶ-
μεν μεν ἀπέρνητα. γνώμεθα τῆς ἀρετῆς ἐρασταί. ὕτω γὰρ καὶ πρὸ τῆς βασιλείας τὰ μέλισα
σόμεθα καρπώσόμεθα καλὰ, καὶ ἀπελθόντες ἐκφ τ αἰωνίων μεθέξομεν ἀγαθῶν· ὧν γέ-
νοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλνθρωπίᾳ τ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ
ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τ αἰώνων. Αμήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. ξγ. 16 ΚΑΙ ΙΔΟΥ ΕΙΣ ΠΡΟΣΕΛΘΩΝ ΕΙΠΕΝ
αὐτῷ· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

ΠΟΙΝΕΣ μὲν οὖν τῶν ἄλλων τὸν νεανίσκον τοῦτον, ὡς ὑπουλον ὄντα καὶ ποινὴν δὲ μὴ πείσεσθαι τοῦ Ἰησοῦ προσελθόντα· ἐγὼ δὲ φιλάργυρον μὲν αὐτὸν καὶ χρημάτων ἐλάττονα οὐκ ἂν προαιτησαίμην εἰπεῖν, ὅπερ καὶ ὁ Χριστὸς διόρθωτον αὐτὸν ἐλεγξεν ὄντα, ὑπουλον δὲ ἁπλῶς, ἀλλ' οὐ μόνον ἀσφαλῆ εἰς τοὺς ἀθλίους κατατολμᾷν, καὶ μάλιστα ἐν ἐξλιπάσμασι, καὶ τὸν τοῦ Μάρκου τοῦτον ἀπηρκέναι τῷ ἐπιφθόνῳ. καὶ γὰρ φησιν· Ὅτι προσδραμὼν τις γονυπετῶν προκάλεται αὐτὸν, καὶ ὅτι ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἠγάπησεν αὐτόν. Ἀλλὰ πολλῶν τῶν χρημάτων ἡ τυραννὶς, καὶ δῆλον ἐντεῦθεν. κἂν γὰρ τὰ ἄλλα ὅλῳ ἐναρέτοι, πρῶτα αὐτὴ λυμαίνεται τὰ καλά. Εἰκότως οὖν καὶ ὁ Παῦλος ῥίζαν αὐτὴν ἀπάντων τῶν κακῶν εἶναί φησι· Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, φησί. Διατί οὖν ὅτε πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο ὁ Χριστὸς λέγων· Τί με λέγεις ἀγαθόν; ἵνα μὴ ὡς ἀνθρώπῳ προσκόπτῃ φιλῷ καὶ ἐνὶ τῶν πολλῶν, καὶ διδασκάλῳ Ἰουδαϊκῷ. Διὰ δὴ τοῦτο ὡς ἀνθρώπου αὐτοῦ διαλέγεται. Εἰ γὰρ πολλαχοῦ πρὸς τὰς ὑπονοίας τῶν πολλῶν ἀποκρίνεται, ὡς ὅταν λέγῃ· Ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· καὶ, Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ὅταν οὖν εἴπῃ, Τί με λέγεις ἀγαθόν, οὐκ ἐμὲ ἀγαθὸν ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἀγαθὸν εἶναι (ἄπαγε) νόμιζε. τί γὰρ εἶπε, τί με λέγεις ἀγαθόν, οὐκ εἰμὶ ἀγαθός· ἀλλ', Οὐδεὶς ἀγαθός· τουτέστιν, Οὐδεὶς ἀνθρώπων. καὶ αὖτος ὅτε τὸ ὅταν λέγῃ, οὐδὲ τὸν ἀνθρώπους ἀποστερῶν ἀγαθότητος λέγει· ἀλλὰ πρὸς ὑπεροψίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητος. Διὸ καὶ ἐπήγαγε, Εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός. καὶ οὐκ εἶπεν, Εἰ μὴ ὁ πατήρ μου, ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐκ ἐξεκάλυψεν ἑαυτὸν τῷ νεανίσκῳ. ὅτε δὲ αὐτοὺς πονηροὺς καλεῖ καὶ ἀνθρώπους λέγων· Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν. Matθ. ζ. ια. Εἰ γὰρ καὶ πονηροὺς καλέσειν, ἀπὸ τῆς φύσεως ἁπάσης πονηρίαν καταγινώσκων (ὃ δὲ, ὑμεῖς, οὐχὶ πάντες ἀνθρωποί, φησιν) ἀλλὰ τὴν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθότητα τῇ τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητι παραβάλλων ἔπαινος ὠνόμασε· Διὰ τοῦτο καὶ ἐπήγαγε, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; καὶ τί ὃ κατεπέτηδεν ἐῶ, φησιν, ἢ τί ὃ χρήσιμον, ὥστε ὅτως αὐτὸν ἀποκρίνασθαι; ἀπάγει αὐτὸν μικρὸν παιδεύει κολακείας ἀπαλλάξαι πάσης, τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀπάντων καὶ τῷ Θεῷ προσπλέειν, καὶ πείθων τὰ μέλλοντα ζητεῖν, καὶ ἐλπίδα ὄντως ἀγαθὸν καὶ τοῦ ῥίζαν καὶ τοῦ πηγὴν ἀπάντων, καὶ αὐτοῦ τὰς τιμὰς ἀναφέρειν. ἐπεὶ καὶ ὅταν λέγῃ, Μὴ καλέσητε διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς, πρὸς ἀντιδιαστολὴν αὐτοῦ τοῦτό φησι, καὶ ἵνα μάθωσι τίς ἡ προφητῶν ὄντων ἀπάντων ἀρχή. Οὐδὲ γὰρ μικρὰν ὑπεδείξατο προκοπὴν τοὺς εἰς ἔρωτα τοιοῦτον ἐμπεσόντας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν μὴ πειραζόντων, τῶν δὲ ἐναντίων νοσημάτων πασχόντων, ἢ τῶν οἰκείων, ἢ τῶν ἀλλοτρίων, αὐτὸς ἐναντίως ζωῆς αἰωνίου καὶ πρασιὰν καὶ Ἀβραὰμ ὁμιλεῖ. καὶ γὰρ λιμοῦ ἐῶ ἡ γῆ καὶ πίνων, ἀλλὰ τῶν ἀχθομένων ὃ πλῆθος ἀπόδυσιν ζωοπνιγῆς. σκόπει γοῦν πῶς ἐστι παρεσκευασμένος τοὺς πρὸς τὸν τῶν ἐπιτεταγμένων ἀκολουθεῖν. τί γὰρ ποιήσας, φησὶ, ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὅτως ἕτοιμος ἐῶ πρὸς ἐργασίαν τῶν λεγομένων. Εἰ δὲ πειράζων προσῆλθεν, ἐδήλωσεν δὲ ἡμῖν καὶ τοῦτο ὁ εὐαγγελιστής, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐποίει, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ νομικοῦ. Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἐσίγησεν, ἵνα Χριστὸς αὐτὸν οὐκ ἐᾶσαι λαθεῖν, ἀλλ' ἐλεγξεν ἐναφῶς, ἢ καὶ ἠνίξατο, ὥστε μὴ δόξαι ἐπατηκέναι καὶ λυθῆναι, πρὸς τοῦτο βλασφημῶν. Εἰ γὰρ πειράζων προσῆλθεν, οὐκ ἐᾶπῆλθε λυπούμενος ἐφ' οἷς ἤκουσε. τοῦτο γοῦν οὐδεὶς

ποτε

γρ. πάντα ἐπὶ νὴ λυμαίνεται αὐτῇ.

γρ. προσέρχ.

γρ. τοῦ τῆς τιμῆς

γρ. ἐπιταξμάτων

γρ. ποιῆ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ποτε ἔπαθε τῶν Φαρισαίων, ἀλλ' ἠγείαιγον ὑπισομιζόμενοι. ἀλλ' ὐκ οὕτως ἔτως· ἀλλ' ἄπειπ κατηφής· ὅπερ ὐ μικρὸν σημεῖον ἐῶ τοῦ μὴ μετὰ πονηρᾶς γνώμης αὐτὸν προσελθεῖν, ἀλλ' ἀσθενεστέρας, καὶ ὑπὸ θυμεῖν μᾶλλον τῆς ζωῆς, κατέχεσθαι ὑπὸ ἑτέρῳ παθῇ χαλεπωτάτῳ. εἰπόντος τοίνυν τοῦ Χριστοῦ·

5 17 Εἰ θέλεις εἰσελθεῖν προς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς, Λέγει· ποίας; ὐχὶ πειράζων (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ νομίζων ἑτέρας ὑπὲρ τὰς νομικὰς εἶναι τῆς ζωῆς προξένους αὐτῷ γενησομένας, ὁ σφόδρα ὑπὸ θυμοῦντος ἐῶ. Εἶτα, ὑπὸ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἀπὸ τοῦ νόμου, φησί·

20 Τοῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ὐκ νεότητός μου· Καὶ οὐδὲ ὐ τοῦτο ἔστι, ἀλλὰ
10 πάλιν ἐρωτᾷ, Τί ἔτι ὑστερῶ; Ο ὐ ἐῶ σημεῖον ἐῶ τῆς σφοδρᾶς ὑπὸ θυμίας αὐτοῦ. οὐ μικρὸν ὑ ὐ ὃ νομίζειν αὐτὸν ὑστερῆν, μηδὲ ἡτοιμάσθαι ἀφικέσθαι τὰ εἰρημένα· προς ὃ τυχεῖν ὧν ἐπεθύμει. τί οὖν ὁ Χριστός; ὑπὸ ἔμελλε μέγα τι ὑποπάπτειν, προστίθησι τὰ ἐπάνω λα, καὶ φησιν·

21 Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, ὐ δὸς πτωχοῖς, ὐ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, ὐ δεῦρο ἀκολούθει μοι· Εἶδες πόσα βεβαίωσα, πόσους στεφάνους ὑπόδοσις. "Ἵνα τί δὲ ταῦτα; εἰ ὃ ἐπείραζεν, οὐκ ἂν αὐτοῦ τοῦτα εἶπε· νυνὶ ὃ δὲ λέγει, ὐ ὥστε αὐτὸν ἐφελκύσασθαι· ὐ ᾧ μισθὸν αὐτοῦ δείκνυσι πολὺν ὄντα, ὐ τῇ γνώμῃ αὐτοῦ δὸ πτωχεύειν, δηλονότι πάντων συσιάζων δὸ δοκοῦν εἶναι βαρὺ τῆς προαιρέσεως. δηλὸ ὐ ταῦτ' εἶπεν ᾧ ἀγῶνα ὐ ᾧ πόνον, τὸ βεβαίωσιν αὐτοῦ δείκνυσι, λέγων· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι· ὐ τότε φησί, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, ὐ δὸς πτωχοῖς· ὐ δεῦτε πάλιν τοι ἕπαθλα, ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, ὐ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ὐ γὰρ τὸ ἀκολουθεῖν αὐτῷ, μεγάλη ἀντίδοσις. καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς. ὑπὸ γὰρ πᾶσι χρημάτων ἐῶ ὁ λόγος, καὶ πάντων αὐτὸν χωρισθῆναι πρήνει, δείκνυς ὅτι ὐκ ἀφαιρῆται τὰ ὄντα, ἀλλὰ προστίθησι τοῖς θεοῖς, ὐ πλείονα ὧν ἐκέλευσε προσδοκᾶν ἔδωκεν, ὐ πλείονα ὃ μόνον, ἀλλὰ ὐ τοσοῦτο μείζονα, ὅσον γῆς οὐρανός, καὶ ἔτι πλέον. θησαυρὸν ὃ εἶπε, τὸ δαψιλὲς τῆς ἀντιδόσεως, τὸ μόνιμον δηλοῦν, τὸ ἀσυλον, ὡς ἐνεχόρει δηλονότι τῶν ἀνθρωπίνων ἁμίλλασθαι τοῖς ἀκύροις. ὐκ ἄρα ἀρκεῖ τῶν χρημάτων καταφρονῆν, ἀλλὰ ὃ δεῖ τὸ δηλωθέντα πεῖσαι, ὐ προθυμούμενον ἀκολουθεῖν τῷ Χριστῷ· τοῦτέστι, πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ κελευόμενα ποιῆν, προς σφαγὰς εἶναι ἕτοιμον ὐ θάνατον καθημερινόν. Εἴπως γὰρ θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, ὐ ἀράτω ᾧ σταυρὸν αὐτοῦ, ὃ ἀκολουθείτω μοι. ὥστε τὸ ῥῆμα τὰ χρήματα πολλῷ μεῖζον τοῦτο τὸ ὑπόδειγμα, τὸ ὐ ἐῶ λοιπὸν τὸ αἷμα ἐκχεῖν· ὐ μικρὸν ὃ ἐστὶ τοῦτο τὸ χρημα ἀπηλλάχθαι συμβάλλεται. Λυκ. θ. κγ.

22 Ακούσας ὃ ὁ νεανίσκος, ἀπῆλθε λυπούμενος. Εἶτα ὥσπερ δεικνὺς ὁ εὐαγγελιστὴς, ὅτι οὐκ ἀπρόσκλητος ἦν πέπονθε, φησιν· Ην γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Οὐ γὰρ ὁμοίως κατέχονται ᾗ τὰ ὀλίγα ἔχοντες, ὐ ᾗ πολλῇ βαπτισθέντες πλουσία. τυραννικώτερος γὰρ ὁ ἔρως τότε ἦν. ὅσῳ ἀεὶ λέγων ὐ παύομαι· ὅτι ὑ προσθήκη τῶν ἐπισιόντων μείζονα ἀνάπτει τῷ φλόγα, ὐ πενεστέρους ἐργάζεται τοὺς κεκτημένους, εἴτε ἐν πλείοσι καθίστησιν αὐτοὺς ὑπὸ θυμίας, ὐ μᾶλλον ἀγωνᾶσθαι τῆς ἐνδείας ποιῇ. σκόπει γοῦν ὐ ἐν τούτῳ οἷαν ἐπεδείξατο τοῦ ἰσχυὸν τὸ πάθος. ᾧ γὰρ μὴ χαρᾶς προσδοκῶντα ὐ προθυμίας, ὑπὸ ἐκέλευσεν ὁ Χριστὸς ῥῆμα τὰ χρήματα, ὅτου κατέχωσε δὲ ἐβαρύνθη, ὡς μηδὲ ἀποκρίνασθαι περὶ τούτων ἀφῆναι, ἀλλὰ σιγῶσαν ὐ κατηφῆ καὶ συννοῦν ἠλόμενον ἀπελθεῖν. Τί οὖν ὁ Χριστός;

23 Πῶς δυσκόλως ᾗ πλούσιοι εἰσελεύσονται εἰς τοὺς βασιλείαν τῶν οὐρανῶν;

Οὐ τὰ χρήματα διαβάλλων, ἀλλὰ τοὺς κατεχομένους ὑπ' αὐτῶν. Εἰ ὃ πλούσιος δυσκόλως, πολλῷ μᾶλλον ὁ πλεονέκτης. Εἰ γὰρ τὸ μὴ δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ, προς βασιλείαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐπρόσιτον, τὸ καὶ τὰ ἑτέρων λαμβάνειν, εἰνόησον πόσον σωρεύει τὸ πῦρ. Τί δήποτε ὁ τοῖς μαθηταῖς ἔλεγεν, ὅτι δυσκόλως ⓐ πλούσιοι εἰσελεύσονται, πένησιν ὅσι καὶ οὐδὲν κεκτημένοις; παρρύων αὐτοὺς μὴ ἀθυμεῖσθαι τὴν πενίαν, καὶ ὡσανεὶ ἀπολογούμενος αὐτοῖς ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ὑπερφρονεῖν ἔχειν. Εἶπων ὁ δύσκολον, πρεσβεῖον δείκνυσιν ὅτι καὶ ἀδύνατον, καὶ οὐχ ἁπλῶς ἀδύνατον, ἀλλὰ μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος. καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ παραδείγματος ἐδήλωσε τοῦ κατὰ τὴν καμηλον καὶ τὴν βελόνην.

χ. πῶς εἰσελεύσεται.

χ. καὶ μετὰ ὑπερβάσεως.

χ. ὅτι

24 Εὐκοπώτερον γάρ, φησι, καμηλον εἰσελθεῖν διὰ τρυπήματος ῥαφίδος, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Οὗτος δείκνυται, ὅτι οὐκ ὁ τυχὼν μισθὸς τοῖς πλουτοῦσι καὶ δυναμένοις φιλοσοφεῖν. διὸ καὶ θεοῦ ἔργον εἶφησεν εἶναι αὐτό, ἵνα δείξῃ ὅτι πολλῆς δεῖ τῆς χάριτος τοῦ μέλλοντι τοῦτο κατορθοῦν. τοῦτο οὖν μαθηταῖς παροῦσιν ἔλεγε·

26 Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατον, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά.

Καὶ τίνος ἕνεκεν ⓐ μαθηταὶ παρεκάθηντο πένητες ὄντες, καὶ σφόδρα πένητες; τίνος οὖν ἕνεκεν θορυβοῦνται; οὐκοῦν τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας ἀληθῶς, καὶ πολλὴν παρὰ ἀνθρώποις φιλοσοφίαν ἔχοντες, καὶ παρὰ τῶν διδασκάλων ἤδη πολλάκις αἰσθόμενοι. ὅτι γοῦν ἐτέρωμον ἐδεδίκει οὐκοῦν ἡ οἰκουμένης ἀπάσης ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὥστε πολλῆς δεῖν θεωρίας τὴν παράκλησιν. Διὰ τοῦτο πρότερον ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε· καὶ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα δυνατὰ παρὰ θεῷ, ἡμέρως ἐμμανῶς καὶ παραφρόνως φερόμενοι αὐτὴν τὴν δεινοπαθοῦσαν παραμυθούμενος, καὶ τὴν ἀγωνίαν καταλύσας. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν ὁ βαπτιστὴς εἰπών, ἐμβλέψας· Ὅτε καὶ διὰ τῶν ῥημάτων αὐτοῖς αἴτησιν, τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν εἰς μέσον ἀγαγών, ὅτω ποιήσας θαῤῥεῖν. εἰ ὁ βούλει καὶ τὸ τρόπον μαθεῖν, καὶ πῶς δὴ τὸ ἀδύνατον ἡμῖν δυνατὸν, ἄκουε. οὐδὲ γὰρ διὰ τοῦτο εἶπε, καὶ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα δυνατὰ παρὰ θεῷ, ἵνα ἀναπαύσῃς καὶ ὡς ἀδυνάτων ἀπέχῃ· ἀλλ' ἵνα τὸ μέγεθος τοῦ κατορθώματος ἐννοήσας ὑπομονήσῃς ῥᾳδίως, καὶ ⓦ θεὸν παρακαλέσας ζωοφανῆναί σοι τὸν καλὸν τοῦτον ἀθλον τῆς ζωῆς ὑπομονῆς. πῶς οὖν ἡμῖν τοῦτο δυνατόν; διὰ ῥᾳθυμίας τὰ ὄντα, διὰ κενοδοξίας τὰ χρήματα, διὰ τῆς πονηρᾶς ὑπερηφανίας ἀπεῤῥιμμένους. ὅτι γὰρ ὁ τῷ θεῷ μόνον αὐτὸ λογίζεται, ἀλλὰ διὰ τοῦτο εἶπεν ἵνα δείξῃ ⓦ ὄγκον τὸ κατορθώματος, ἄκουσον τοῦ μετὰ ταῦτα. Πέτρου γὰρ εἰπόντος,

χ. ταῦτα

27 Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι, καὶ ἐρωτήσαντος, Τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Τὸν μισθὸν εἰσιὼν ἐκείνοις, ἐπήγαγε·

29 Καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀγροὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἑκατονταπλασίονα λήψεται ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

Οὕτω τὸ ἀδύνατον γέγονε δυνατόν. ἀλλὰ πῶς αὐτὸ τοῦτο γέγονε, φησὶ, τὸ ἄφεσις; πῶς δυνατὸν τὸ βαπτιζόμενα ἅπαξ ὑπερθυμίαν τοσαύτην ἀνενεγκεῖν; διὰ τί δὲ ἐκ τῶν ὄντων κενοῦν, καὶ τὰ περιττὰ περικόπτειν. ὅτω γὰρ καὶ περαιτέρω προβήσεται, καὶ δικολωτέραν λοιπὸν δραμεῖται. μὴ τοίνυν ὑφ' ἓν τὸ πρῶτον ζητήσῃς, ἀλλὰ κρέμα καὶ τὴν μικρὸν ἀναβαίνε τὴν κλίμακα ταύτην τὴν εἰς τὸν οὐρανὸν σε ἀναγουσαν, εἰ δυσχερές σοι τὸ ἀθρόον φαίνεται. καθάπερ γὰρ ⓐ πυρέττοντες δριμείαν χολὴν ἔνδον ἔχοντες πλοιάζουσαν, ὅταν ἐπεμβάλλωσί τινα σῖτα ἢ ποτὰ, οὐ μόνον οὐ καταδεννύουσι τὸν δῆλον, ἀλλὰ καὶ ἀναπίμπλησι τὴν φλόγα· οὕτω καὶ ⓐ φιλοχρήματοι, ὅταν τῇ πονηρᾷ ταύτῃ ὑπερθυμίᾳ καὶ τῆς χολῆς ἐκείνης δριμυτέρα τὰ χρήματα ἐπεμβάλλωσι, μᾶλλον αὐτὴν ἐκκαίουσιν. οὐδὲν γὰρ αὐτὴν ὕπως ἴσχυσιν, ὡς ὁ ἀποστόλου τέως τῆς τοῦ κερδαίνειν ὑπερθυμίας, ὥσπερ οὖν τὴν δριμεῖαν χολὴν ἐλλιπάσια καὶ κένωσις. τοῦτο γὰρ αὐτὸ πόθεν ἔσαι, φησίν; διὰ σύνοισης, ὅτι πλουτῶν μὲν οὐδέποτε παύσῃ διώκων δὲ τηκόμενος τῇ τοῦ πλείονος ὑπερθυμίᾳ· ἀπαλλαγεὶς δὲ τῶν ὄντων, καὶ ὁ νόσημα δυνήσῃ σῶσαι τοῦτο. μὴ τοίνυν περιβάλλου πλείονα, ἵνα μὴ ἀκίχητα διώκῃς, καὶ ἀνίατα νοσῇς, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ πολλῶν ἐλεεινότερος ἦς τοιαῦτα λυπῶν. ἀπόκριναι γάρ μοι, τίνα δῶ φάγωμεν βασανίζεσθαι καὶ ὀδυνᾶσθαι, Ⓦ ἐπιθυμοῦντα σιτίων καὶ ποτῶν πολυτελῶν καὶ οὐκ ἔχοντα ἀπολαῦσαι ὡς βούλεται· ἢ Ⓦ οὐκ ἔχοντα ἐπιθυμίαν τοιαύτην; εὔδηλον ὅτι Ⓦ ἐπιθυμοῦντα μέν, καὶ δυνάμενον δὲ μεταχεῖν ὧν ἐπιθυμεῖ. ὅτε γὰρ ὅτι τοῦτο ὀδυνηρόν, τὸ ἐπιθυμοῦντα μὴ ἀπολαύειν καὶ διψῶντα μὴ πίνειν, ὡς καὶ τὸν γέενναν βουλόμενον ἡμῖν ὑποχάψαι Ⓦ Χριστόν, τοῦτον αὐτὸν ὑποχάψαι Ⓦ φησίν, ὃς Ⓦ πλούσιον ὄντως εἰσαγαπᾶν ἀποτηγανιζόμενον. ἐπιθυμοῦν γὰρ σταγόνος ὕδατος, καὶ μὴ ἀπολαύων, ὅπως σκολάζετο. σκοῦ ὁ μὲν χρημ. καταφρονῶν, ἕπεται τὸν ἐπιθυμοῦντα· ὁ δὲ πλήθει βουλόμενος καὶ ὠφελεῖν πλείω, ἀμφω μᾶλλον, καὶ οὐδέπω ἴσασι· ἀλλά, κἂν μυρία λάβῃ τάλαντα, ἑτέρων τοσούτων ἐπιθυμεῖ· κἂν τούτων ἐπιτύχῃ, πάλιν δὶς τοσούτων ἄλλων ἐφίεται· καὶ θαλάττην, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὸν ἥλιον, καὶ πάντα οὗτος ἀπὸ ἡμέρας χρυσίον, κἀκεῖνο ἵνα μεμίσθωται μισθούμενος καὶ φορεσάν· καὶ οὐδέποτε οὕτω σφόδρα ἐπλούτησεν ὡς ἀναπαύσασθαι. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐ τῇ παρούσῃ, ἀλλὰ τῇ ἀφαιρέσει τοῦτο ἴσασι, ὃ κακόν, εἰ σοι γένοιτο ἐπιθυμία ποτὲ ἄπορος πλοῦτος καὶ δι' ἀέρος σὲ πτερωθῆναι, πῶς ἂν τὸν ἄπορον ταύτην ἔσβεσας ἐπιθυμίαν; ὥ πτερὰ ἀγαπλάττειν, καὶ ἕτερα ὄργανα κατασκευάζειν· ἢ τῷ πεῖσαι Ⓦ λογισμόν, ὅτι ἀδυνάτων ἐπιθυμεῖ, καὶ οὐδενὶ τούτων ἐπιχειρῆ δῆλος; οὐδηλον ὅτι τῷ πεῖσαι τὸν λογισμόν. ἀλλ' ἐκεῖνό, φησιν, ἀδύνατον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀδυνατώτερον, ὃ τῆς ἐπιθυμίας ταύτης ὅρον θῆναι. καὶ γὰρ εὐκολώτερον δοκεῖ πτῆναι, ἢ τῇ παρούσῃ τὸν πλείονος πᾶσαν τὴν ἔρωτα. ὅταν μὲν γὰρ ἡ δυνατὰ τὰ ἐπιθυμητά, τῇ ἀπολαύσει παύσασθαι δυνατὸν· ὅταν δὲ ἀδύνατα, εἰς ὀλίγ' ἀσουδάζειν μόνον, ὃ τῆς ἐπιθυμίας ἡμᾶς ἀπάγει, ὡς ἑτέρως τι σὸν ἐνον αἰσχύνασθαι τὴν ψυχήν. ἵν' οὖν μὴ πολυπραγμονῶμεν, Ⓦ διὰ τοῦτο λυπῶντα τὴν χρημάτων ἔρωτα, καὶ ὅταν ποτὲ σιγήσας ἀνεχόμενον ἀφέντες, ἐφ' ἕτερον μεθορμισώμεθα, τὸν καὶ μακαρίσαι ἡμᾶς πιθανῶτα, καὶ πολλῶν ἔχοντα τὴν εὐχέλειαν, καὶ τὴν δόξαν θησαυρῶν ἐπιθυμήσαντα. ὅτε γὰρ πόσος ἐν τούτῳ τοσοῦτος, καὶ ὁ κέρδος ἀφατον, καὶ ἀποτυχὸν οὐκ ἔνι τὸν καὶ ὀπωσοῦν ἀχρυπνοῦντα καὶ μόχθοντα καὶ τῶν πόνων ἀπορῶντα· ὥσπερ οὖν Ⓦ δουλεύοντα αὐτοῖς καὶ ἐκδεδομένον εἰς ἅπαξ ἀνάγκη πᾶσα ἐκπεσεῖν ἐκείνων.

Ταῦτα οὖν ἀπόντα λογιζόμενος τὸν πτερὰν ἐπιθυμίαν ἔκδυε τὴν χρημ. οὐδὲ ΗΘΙΚΟΝ γὰρ τοῦτο αὐτὸ ἔχοις εἰπεῖν, ὅτι τὰ μὴ πρόντα δίδωσι, τῶν ἤδη ὄντων ἀποστερῶ· καίτοι σὲ εἰ τῶν ἐῶ, ἐκεῖνα τοῦτο κόλασις καὶ ἡμυρία. νῦν δὲ οὐδὲ τοῦτο ἔνι. μετὰ γὰρ τῆς γεέννης ἐκείνης καὶ ἐνταῦθα εἰς χαλεπωτέραν σε ἐμβάλλει κόλασιν. καὶ γὰρ οἰκίας πολλὰς ἡ ἐπιθυμία ἀνέτρεψε, καὶ πολέμους χαλεποὺς ἀειρίπισε, καὶ βιαίῳ θανάτῳ κατηνάγκασε καταλῦσαι τὸν βίον· καὶ τῶν κινδύνων ἦ τούτων, τῆς ψυχῆς λυμαίνεται τὴν εὐημερίαν· καὶ δούλον καὶ ἄνδρον, καὶ θράζω, καὶ ψεύστην, καὶ συκοφάντην, καὶ ἁρπαγα, καὶ πλεονέκτην, καὶ τἀλλότρια πάντα τὸν ἔχοντα πολλάκις ἐργάζεται. ἀλλ' ἴσως τὴν λαμπηδόνα τοῦ ἀργυρίου, καὶ τὴν οἰκετῶν ὁ πλῆθος, καὶ τῶν οἰκοδομημ. ὁ κάλλος, καὶ τὴν θεραπείαν τὴν ἐπ' ἀγορᾶς ὁρᾶν καταγοητεύει. τίς οὖν ἂν γένοιτο θεραπεία τῷ πονηρῷ τραύματι τούτῳ; ἆρ' ἐννοήσεις, πῶς σοι ταῦτα τὴν ψυχὴν διαπάσωσι· πῶς σκοτεινὴν καὶ ἔρημον καὶ ἀθλίαν κατασκευάζει καὶ δυσειδῆ αὐτήν· ἂν λογίσῃ μὲν ὅσων ταῦτα ἐκτήθη κακῶν, μὲν ὅσων φυλάττεται πόνων, μὲν ὅσων κινδύνων· μᾶλλον δὲ οὐδὲ φυλάττεται μέχρι τέλους, ἀλλ' ὅταν ἀπάντων ἀφῇ ἡ ψυχὴ ταῦτα λαβοῦσα, ὁ θάνατος ἐπελθὼν ταῦτα μὲν εἰς ἄλλους τοὺς ἐχθροὺς πολλάκις ἐξήγαγε χεῖρας, σὲ δὲ ἔρημον λαβὼν ἀπείσων οὐδὲν τούτων ἐπιτυχόντα, ἀλλ' ἢ τὰ τραύματα καὶ τὰ ἕλκη μόνον, ἅπερ ἐκ τούτων λαβοῦσα ἀπειον ἡ ψυχή. ὅταν οὖν ἴδῃς ταῦτα λαμπρὰ ἐξωθεν ἀπὸ τῶν ἱματίων καὶ τῆς πολλῆς δορυφορείας, αἰκάπυξον αὐτὸ συνειδὸς,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ειδός, ϗ πολλῶ δύρησεις τῶ ἀσχίων ἔνδον, ϗ πολλῶ τῶ κόνιν ὀψ. σύνοησον Ⓦ Παῦλον, Ⓦ Πέτρον· σύνοησον τὸν Ἰωάννην, Ⓦ Ηλίαν· μᾶλλον δ' αὐτ' Ⓦ τῦ Θεοῦ ψυ-
χὴν τ' ὄντα ἔχοντα ποδ τῶ κεφαλῶ κλίναι. σκεύους γλυσ ζηλωτὴς ϗ τ' σκεύους δούλων, ϗ τ' ἄφατον τούτων φαντάζου πλοῦτον. εἰ δ' μικρὸν διαβλέψας σκ τούτων, σκοτωθήσῃ πάλιν,
καθάπερ ἐν ζώνι ναυαγίῳ καίμηνίδος ἐπελθούσης, ἄκουσον τ' ἀποφάσεως τ' Χριστοῦ λεγούσης, 5
ὅτι ἀδύνατον πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τ' βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ϗ ποῖς τ' ἀπόφασιν ταύ-
την θες τὰ ὄρη, ϗ τῶ γῶ, ὡς τῶ θαλάσσαν· ὡς πῶτα, εἰ βούλει, ὧδε λόγῳ ποίησον εἶ)
χρυσόν," ϗ οὐδὲν ἴσον ὄψει τῆς ζημίας τῆς σκυθέν σοι γνωσθήσ. ϗ σὺ μὲ πλέθεσιν γῆς τό- χ. οὐδὲν γὰρ ἴσον
σων ϗ τόσων μέμνησαι, ϗ οἰκιῶν δέκα ϗ ἑξήκοντ' ἢ ϗ πλειόνων, ϗ βαλανείων τοσούτων, ϗ δυσχι-
πόδων χιλίων, ἢ δὶς τοσούτων, ϗ ὀκτὼ μυρίων ἀργυρενδέτων ϗ χρυσεμπαιγῶν. ἐγὼ δ' σκυθρωπὸ φημι, 10
ὅτι εἰ τῶν πλουσιώτων ἕκαστος τῶ πενίαν ταύτην ἀφεὶς (πενία γὰρ ταῦτα ποῖς ὁ μέλλω
λέγειν) ὁλόκληρον σκέκτητο κόσμον, ϗ ἕκαστος αὐτῶν τοσούτους εἶχεν οἰκέτας, ὅσοι νῦν
εἰσὶ πῶτα χῦ γῆς ϗ θαλάττης ϗ οἰκουμένης, ϗ γῶ ϗ θαλάττῃ, ϗ πῶτα χῦ οἰκοδο-
μήματα, ϗ πόλις ϗ ἔθνη, ϗ πῶτα χῦθεν αὐτῷ ὕδατος, ἀντὶ πηγῶν αὐτῷ χρυσίον ἐπέρρει,
τειῶν ὁδῶν σκ ἂν ἔφθασ ἀξίους εἶ) σοὶ οὕτω πλουτοῦσι, τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν 15
σκπεσόντας. εἰ γὰρ νῦν χρημάτων τῶν ἀπολλυμένων ἐφιέμενοι, ὅταν μὴ ἐπιτύχωσι, βα-
σανίζονται· εἰ λάβοιεν αἰωνίων τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν σκείνων, τί λοιπὸν ἀρκέσει εἰς πα-
ραμυθίαν αὐτοῖς; σὸκ ἔστιν σοῦν. μὴ τοίνυν μοι λέγε τῶν χρημάτων ταῦτα οὐσίαν, ἀλλ'
ἐννόησ τῶν ζημιῶν ὅσων σκ ταύτης Ⓐ ταύτης ἐστερήθησαν ἐρασταί, αὐτῶν τούτων σὺν οὐρα-
νοῖς ἀπολλυότες, ϗ ταῦτον πάσχοντες, οἷς ἂν εἷς πάντης ἐν βασιλείοις μεγίστης τιμῆς σκ- 20
πεσών, κόπτοιτο θρηνῳδίαν ἔχων μέγα ὑπὲρ ταύτης φροντίς. σοῦν γὰρ" κρεῖττόν σκείνης ἡ τῶν χ. διαφέρει
χρημάτων σωρεία· μᾶλλον δ' βέλτιον σκείνη. ἡ μὲ γὰρ ὡς ποῖς γεωργίαν ἐπιτήδειος, ϗ
ποῖς βαλανεῖα" κατασκευῶν, ϗ ποῖς ἄλλα τοιαῦτα· ὁ δ' καλλωπυσμένος χρυσὸς ποῖς χ. ἐκκαυτοι
σοῦν τούτων. ϗ εἶδε μόνον ἀχρηστος ἰῶ· νυνὶ δ' ϗ πολλὰς δύναται ὠφελεῖν ἔχοντι ταῖς καμίνοις,
εἰ μὴ εἰς δέον αὐτῷ χρήσαιτο. τὰ γοῦν μύρια κακὰ σύμπυθεν φύεται. ἔξω τοῦτο Ⓐ μὲ ἔξω- 25
θεν, ἀκρόπολιν κακῶν τῶν φιλαργυρείαν σκάλεσαν· ὁ δ' μακάριος Παῦλος, πολλῷ βέλ-
τιον ϗ ἐμφυτικώτερον, ῥίζαν αὐτοῖς ἀποῦσαν τῶν κακῶν εἶπόν. ταῦτ' οὖν ἀποῦσα
σύνοδον τες μάθωμεν ζηλοῦν τὰ ἄξια ζήλου, μὴ ταῖς ἁμαρτίαις οἰκοδομαῖς, μηδὲ τοῖς πολυ-
τελεῖς ἀργοῖς· ἀλλὰ τοῖς πολλῷ παῤῥησίαν ποῖς· Ⓦ Θεὸν ἔχοντας ἄνδρας, τοῖς ἐν οὐρανῷ
πλουτοῦσι, τοῖς τῶν θησαυρῶν σκείνων κυρίους, τοῖς ὄντως πλουσίους, τοῖς διὰ Χριστὸν 30
πένητας· ἵνα τῶν αἰωνίων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τ' Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, μθ' οὗ Ⓦ πατρὶ ἅμα Ⓦ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμὴ ϗ προσκύνησις,
νῦν ϗ ἀεί, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ξδ. ΤΟΤΕ ΑΠΟΚΡΙΘΕΙΣ Ο ΠΕΤΡΟΣ ΕΙΠΕΝ 35
αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πῶτα, ϗ ἠκολουθήσαμέν σοι; τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;

ΠΟῖα πῶτα, ὦ μακάριε Πέτρε; Ⓦ κάλαμον; ὃ δίκτυον; ὃ πλοῖ-
ον; τὴν τέχνην; ταῦτά μοι πῶτα λέγεις; ναί φησιν. ἀλλ' οὐ διὰ
φιλοτιμίαν ταῦτα λέγω· ἀλλ' ἵνα διὰ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης Ⓦ 40
τῶν πενήτων εἰσάγω δῶμον. ὅθεν γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος· εἰ θέλεις
τέλειος εἶ), πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, ϗ δὸς τοῖς πτωχοῖς, ϗ ἕξεις
θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, ἵνα μὴ λέγῃ τις τῶν πενήτων· τί οὖν, ἐὰν μὴ
ἔχω ὑπάρχοντα, οὐ δύναμαι τέλειος εἶ); ἐρωτᾷ Πέτρος, ἵνα σὺ μάθῃς ὁ πένης, ὅτι οὐδὲν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐνίβυθεν ἠλάτησαν· ἐρωλᾷ Πέτρος, ἵνα μὴ τοῦ Πέτρου μαθὼν ἀμφιβάλλῃς (ἐγὼ γὰρ ἀπειλῆς ἕως ἔτι καὶ πνεύματος ἔρημος) ἀλλὰ τοῦ τῦ διδασκάλου τῦ Πέτρου δεξάμενος τὴν ἀπόφασιν θαῤῥῆς. καθάπερ γὰρ ἡμεῖς ποιῦμεν, οἰκειούμενα τοῦ γυμαζα πολλάκις ὑπὲρ ἀλλοτρίων διαλεγόμενοι· ὕτω καὶ ἀπόστολος ἐποίησεν, ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης τὴν πεδσιν αὐτῷ ταύτην προσαγαγών. ἐπεὶ ὅτι γε ἑαυτῷ ἤδει σαφῶς, δῆλον ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων. ὁ γὰρ τὰς κλεῖς τῶν οὐρανῶν εἰληφὼς ἤδη δεξάμενος, πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ τὴν ἐκείνου θαῤῥῆσαι εἶχε. σκόπει δὲ καὶ πῶς ἀκριβῶς ἀποκρίνεται, ὡς ὁ Χριστὸς ἐπεζήτησε. καὶ γὰρ αὐτὸς τοῦ τὸ πλοῖον δύο ταῦτα ᾔτησε· δοῦναι πλοχεῖς τὰ ὑπαρχοντα, καὶ ἀκολουθεῖν. διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς τὰ δύο ταῦτα πέφηνε, τὸ ἀφεῖναι, καὶ τὸ ἀκολουθῆσαι. ἰδοὺ γάρ, φησιν, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. τό τε γὰρ ἀφεῖναι, διὰ τὸ ἀκολουθῆσαι γέγονεν· ἥ τε ἀκολούθησις, ἐκ τῆς ἀφεῖναι εὐκολωτέρα κατέστη, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀφεῖναι θαῤῥεῖν καὶ χαίρειν αὖθις παρεσκεύαζε. Τί οὖν αὐτός;

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Τί οὖν; καὶ Ἰούδας, φησί, καθεδεῖται; ἀδιανόητον. πῶς οὖν, καὶ ὑμεῖς, φησιν, ὅτι δώδεκα θρόνους καθεδεῖσθε; πῶς δὲ τὸ ὑποσχέσεως πληρωθήσεται; ἄκυρον πῶς, καὶ τίνι; λέγω. νόμος ἐστὶ τοῦ τοῦ Θεοῦ κείμενος, διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου τοῖς Ἰουδαίοις ἀναγνωσθείς, καὶ ταῦτα λέγων· Πέρας λαλήσω ὅτι ἔθνος καὶ βασιλείαν, Ιερ. κη. ζ. τοῦ ἐξαίρειν καὶ ἀπολλύειν. καὶ ἐὰν ἐπιστρέψῃ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν, μετανοήσω καὶ γὼ ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐλογισάμην ποιῆσαι αὐτοῖς. καὶ πέρας λαλήσω ὅτι ἔθνος καὶ βασιλείαν, τοῦ ἀνοικοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν. καὶ ἐὰν ποιήσωσι τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν μου, τοῦ μὴ ἀκούειν τῆς φωνῆς μου, μετανοήσω καὶ γὼ περὶ τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἐλάλησα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς. τὸ αὐτὸ γὰρ τοῦτο καὶ ὅτι τῶν ἐθνῶν ἀφυλάκτως ἔθος, φησί. κἂν γὰρ εἴπω τοῦ ἀνοικοδομεῖν, ἀναξίως ἂν αὐτοὶ τοῦ ἔχωσι τῆς ὑποσχέσεως, οὐκ ἐπὶ ποιήσω. ὅταν γέγονεν ὅτι τοῦ ἀνθρώπου πλασθέντος. Ὁ ζῆλος γὰρ ὑμῶν, φησι, καὶ ὁ φόβος ἔσται ὅτι τὰ θεῖα, καὶ οὐκ ἐγένετο. ἀ- Γεν. ϑ. Α.
ναξίων γὰρ ἑαυτὸν τῆς τοιαύτης ἀρχῆς ἀπέφηνεν· ὥσπερ οὖν καὶ Ἰούδας. ἵνα γὰρ μήτε ταῖς ἀποφάσεσι τῆς κολάσεως ἀπογνόντες τινὲς σκληρότεροι γένωνται, μήτε ταῖς τῶν ὑποσχέσεσιν ἁπλῶς ῥᾳθυμότεροι καταστῶσιν, ἀμφότερα ταῦτα διὰ τοῦ προειρημένου, λέγων· κἂν ἀπειλήσω, μὴ ἀπογνῶς (δυνάσαι γὰρ μετανοῆσαι καὶ λυσαί μου τὴν ἀπόφασιν, ὡς Νινευῖται) κἂν ὑποσχωμαί τι ἀρχῆς, μὴ ἀναπέσῃς διὰ τὴν ὑπόσχεσιν. ἀνάξιος γὰρ φανῇς, οὐδέν σε ὠφελήσει ὃ ὑποσχέθαι με, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ λυμαρήσεται. ἐγὼ γὰρ ἀξίᾳ οὐκ ὑπισχνοῦμαι. διὰ τοῦτο καὶ τότε διαλεγόμενος τοῖς μαθηταῖς, οὐχ ἁπλῶς ἐπηγείλατο. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ [καὶ] προσέθηκεν, οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἵνα καὶ ὁ Ἰούδας συκοφάλῃ, καὶ τὰς μὴ ταῦτα ἐφικνούσηται. οὔτε γὰρ πρὸς ἐκείνους εἴρηται μόνους, οὔτε πρὸς Ἰούδαν λοιπὸν ἀνάξιον γεγυμνωμένον. τοῖς μὲν οὖν μαθηταῖς τὰ μέλλοντα ἐπηγείλατο, λέγων· καθίσεσθε ὅτι δώδεκα θρόνους (ἦσαν γὰρ ὑψηλότεροι λοιπόν, καὶ οὐδὲν τῶν παρόντων ἐζήτουν) τοῖς δὲ ἄλλοις καὶ τὰ ἐν ταύτῃ ὑπεσχέθη.

29 Πᾶς γάρ, φησιν, ὅστις ἀφῆκεν ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἢ οἰκίαν, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Ἵνα γὰρ μή τινες ἀκούσαντες τό, ὑμεῖς, [ὡς] ἐξαίρετον τῶν μαθητῶν εἶπον νομίσωσι (λέγω δὴ τὸ μειζόνων καὶ προτείων ἐν τοῖς μέλλουσιν ἀπολαύειν) δείκνυσιν ὁ λόγος, καὶ ἁπλῶσι τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι τὴν γῆν ἅπασαν, καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων καὶ τὰ μέλλοντα πίστευσαι. καὶ τοῖς μαθηταῖς δὲ ἐν προοιμίοις, ὅτε ἀτελέστερον διέκειντο, ἀπὸ τῶν παρόντων διελέγετο. ὅτε γὰρ εἵλκυσεν αὖθις ἀπὸ τῆς θαλάσσης,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λάσσης, ⁊ τῆς τέχνης ἀπέστησε, ⁊ ἀφῆναι ⁊ πλοῖον σκέλυσιν, σὺκ ὠραιόν, οὐ θεῶν ἐ-
Ματθ.δ'.ιθ. μνημόνευσεν, ἀλλὰ τῷ σὺν αὐτῷ θαρραλέῳ, εἰπών· Ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων.
ὅπερ ἦν ὑψηλοτέρους εἰργάσατο, ὅτε λοιπὸν ⁊ περὶ τῶν σκαφῶν ἐλάλησε). τί δέ ἐστι, κρί-
νοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ισραὴλ; τουτέστι, κατακρίνοντες. οὐ γὰρ δὴ δίκαιοι μέλλουσι
καθεδεῖσθαι· ἀλλ' ὥσπερ τῷ βασιλίσσῃ τῆς νότου κατακρινεῖ τὴν γῆν σὺν ἐκείνῃ ἔφησε, 5
⁊ οἱ Νινευῖται ἢ κατακρινοῦσιν αὐτούς· οὕτω δὴ ⁊ οὗτοι. διὰ τοῦτο σὺκ εἶπε, τὰς ἑνδεκα φυλὰς
εἰκαιμψίως· ἀλλὰ τὰς φυλὰς τοῦ Ισραὴλ. ὅπερ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἦσαν τεθραμμένοι ⁊ νόμοις
καὶ ἔθεσι καὶ πολιτείᾳ οἵ τε Ιουδαῖοι καὶ οἱ ἀπόστολοι, ὅταν λέγωσιν οἱ Ιουδαῖοι, ὅτι διὰ
τοῦτο σὺκ ἠδυνήθημεν πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ, ὅτι ὁ νόμος ἐκώλυσε τὰ θαυμαστὰ αὐτοῦ
δέχεσθαι, οὗτος εἰς μέσον θαυμαστὸν τοὺς ⓦ αὐτὸν δοξαμένους νόμιον καὶ πιστεύσαντας, 10
κατακρίνει πολλῷ μᾶλλον ἐκείνους· ὅπερ καὶ ἤδη ἔλεγε, διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται). ⁊ τί μέ-
γα αὐτοῖς ἐπηγείλατο, φησίν, εἰ ὅπερ ἔχουσιν οἱ Νινευῖται, καὶ ἡ βασίλισσα τοῦ νότου, τοῦτο καὶ
οὗτοι ἔξουσι; μάλιστα μὲν καὶ ἄλλα ἔμπροσθεν αὐτοῖς πολλὰ ἐπηγείλατο, καὶ μετὰ ταῦ-
τα ἐπήγαγεν, ⁊ τοῦτο μόνον ὅτι ὃ ἔπαθον· ἄλλως γε, ⁊ ἐν τούτῳ πλεῖόν τι πλεόν
Λουκ.ια.λα. ἐκείνων. πῶς μὲν γὰρ ἐκείνων ἁπλῶς εἶπεν· Ανδρες Νινευῖται ἀναστήσονται) ⁊ κατακρινού- 15
λβ. σι τὴν γενεὰν ταύτην, ⁊ βασίλισσα νότου κατακρινεῖ· πῶς γε οὐ τοῦτον, οὐχ ἁπλῶς· ἀλλὰ πῶς;
ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, τότε ⁊ ὑμεῖς καθίσεσθε ἐπὶ δώδεκα
β.Τιμ.β.ιβ. θρόνους, φησί· δηλονότι, ὅτι ⁊ συμβασιλεύσουσι ⁊ κοινωνήσουσι τῆς δόξης ἐκείνης. Εἰ γὰρ
συμπολιτευόμεθα, φησι, ⁊ συμβασιλεύσομεν. ὥστε γὰρ καθέδρας οἱ θρόνοι δηλοῦσι (μόνος
γὰρ αὐτός ἐστιν ὁ καθεζόμενος ⁊ κρίνων) ἀλλὰ διμερῶς ⁊ δόξαν ἄφατον προσεδήλωσε διὰ τῶν 20
θρόνων. τούτοις μὲν οὖν ταῦτα εἶπε· τοῖς δὲ λοιποῖς πᾶσι ζωὴν αἰώνιον, ⁊ ἑκατονταπλα-
σίονα, μισθὸν ἀντάξια. εἰ δὲ τοῖς λοιποῖς, πολλῷ μᾶλλον δὴ τούτοις, ⁊ ἐν ταύτῃ, ⁊ ἐν τῷ
αἰῶνι τούτῳ ⁊ τοῦτο γενήσεται. κάλαμον γὰρ ⁊ δίκλινα ἀφέντες, τὰ πρώτων οὐσίας μεθ'
ὅλοις εἶχον, τὰς ὑμᾶς τῶν οἰκιῶν ⁊ τῶν χωρίων, ⁊ αὐτὰ τὰ σώματα τῶν πιστευόντων. ⁊
σφαγὰς γὰρ ὑπὲρ αὐτῶν πολλάκις εἶδον, ὡς ⁊ Παῦλος πολλοῖς μάρτυρι, ὅταν λέ- 25
Γεν.δ'.ιε. γῃ· Εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι. ὅταν γὰρ λέγῃ· ὅτι πᾶς
ὅστις ἀφῆκε γυναῖκα, ⁊ τοῦτό φησιν, ὥστε ἁπλῶς μισεῖσθαι τοὺς γάμους· ἀλλ' ὁ πρὸς τὴν
ψυχὴν ἔλεγε, ὅτι ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν, ⁊ οὐχ ἵνα μιαίνω-
μεν ἑαυτούς, οὐδ' ἵνα ἀντῦθεν ἤδη χωρίζωμεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἀλλ' ἵνα πρώτων
προτιμῶμεν τὴν εὐσέβειαν· τοῦτο δὲ ὅτι γυναικὸς ⁊ ἀδελφῶν φησι. δοκεῖ δέ μοι ⁊ τοὺς 30
διωγμοὺς ἐντεῦθεν αἰνίττεσθαι. ὅπερ γὰρ πολλοὶ ἦσαν πατέρες εἰς ἀσέβειαν ἕλκοντες παῖ-
δας, ⁊ γυναῖκες ἄνδρας, ὅταν ταῦτα κελεύωσι, φησι, μήτε γυναῖκες ἔστωσαν μήτε πα-
α.Κορ.ζ.ιε. τέρες. ὅπερ οὖν ⁊ ὁ Παῦλος ἔλεγε· Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. ἀναστήσας
τοίνυν αὐτῷ τὰ θεσπίσματα, ⁊ πείσας ⁊ ὑπὲρ ἑαυτῶν ⁊ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης
θαρρεῖν, ἀπέστη. 35

30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Τοῦτο δὲ ⁊ ἀδιακρίτως καὶ πολλαχοῦ καὶ ἑτέρων εἴρηται· εἴρηται δὲ ὅμως ⁊ πρὸς τούτων, καὶ πρὸς φαρισαίων τῶν ἀπειθούντων, ὅπερ ⁊ ἔμπροσθεν εἶπεν· Οτι πολλοὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν ⁊ δυσμῶν, ⁊ ἀνακλιθήσονται μετὰ Αβραὰμ, ⁊ Ισαὰκ, ⁊ Ιακώβ· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐξω
Ματθ.η.ια. βληθήσονται. εἶτα ἐπάγει ⁊ παραβολήν, εἰς πολλὴν προτρεπομένη ἀλείφων τοὺς ὑπερηφάνους.

χεζ κ. 1 Ομοία γάρ, ὅτι, φησίν, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἅμα ἐξῆλθεν ἅμα πρωὶ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

2 Καὶ συμφωνήσας μετ' αὐτῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς ⓦ
ἀμπελῶνα

ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 3 Καὶ τῇ τρίτῃ ὥρᾳ ἐξελθὼν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργούς,
4 Καὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν.
5 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν καὶ ἕκτην ὥραν καὶ ἐνάτην ἐποίησεν ὡσαύτως.
6 Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;
7 Λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, λήψεσθε.
8 Ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ δὸς αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.
9 Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
10 Καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται, καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. 11 Καὶ λαβόντες ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου,
κ. ἐποίησαν, 12 Λέγοντες· ὅτι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα.
13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν· ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε. οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι;
14 Ἆρον τὸ σόν, καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ καὶ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι, ὡς καὶ σοί.
15 Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;
16 Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

Τί βούλεται [ἡμῖν] ἡ παραβολὴ αὕτη; ἡ γὰρ συμφέρει τῇ πρὸς τὴν πόλει λεγθέντι ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ τοὐναντίον ἄπαν ἐμφαίνει. ἐν ταύτῃ μὲν γὰρ δείκνυσιν ἅπαντας τοὺς αὐτοὺς ἀπολαύοντας, καὶ οὐ τοὺς μὲν ἐκβαλλομένους, τοὺς δὲ εἰσαγομένους· αὐτὸς δὲ καὶ πρὸ τῆς παραβολῆς, καὶ μετὰ τὴν παραβολὴν τοὐναντίον εἶπεν, ὅτι ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι ἐκεῖνοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· τοτέσι, καὶ αὐτοὺς τοὺς πρώτους πρώτους, οὐχὶ πρώτων μᾶλλον, ἀλλ' ἐσχάτων ἐκείνων γινομένους. ὅπερ γὰρ τοῦτο δηλοῖ, ἐπήγαγε· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί· ὥστε διπλῆν κἀκείνους δέκεσθαι, καὶ τούτους παραμυθήσασθαι καὶ πρότερα. ἡ δὲ παραβολὴ οὐ τοῦτό φησιν, ἀλλ' ὅτι τοὺς εὐδοκίμων καὶ πολλὰ πεπονηκότων ἔσονται ἴσοι. ἴσους γὰρ ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, φησι, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. τί οὖν ἐστιν, ὃ φησιν ἡ παραβολή; ἀναγκαῖον γὰρ τοῦτο πρῶτον ποιῆσαι σαφές, καὶ τότε ἐκφέρειν διάλυσιν. ἀμπελῶνα μέν, τὰ ἐπιτάγματα τοῦ Θεοῦ φησιν εἶναι καὶ τὰς ἐντολάς· χρόνον δὲ τὴν ἐργασίας, τὸν πάντα βίον· ἐργάτας δέ, τοὺς διαφόρως καλουμένους ὑπὸ τοῦ [θείου] πρόσταγματος· πρωὶ δὲ καὶ περὶ τρίτην καὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην καὶ ἑνδεκάτην ὥραν, τοὺς ἐν διαφόροις ἡλικίαις προσελθόντας καὶ εὐδοκιμήσαντας. ἀλλὰ τὸ ζητούμενον τοῦτο ἐστιν, εἰ λαμπρῶς εὐδοκιμήκοτες οἱ πρῶτοι καὶ ἀρέσαντες τῷ Θεῷ, καὶ δι' ὅλης ἡμέρας λαμψάντες ἀπὸ τῶν πόνων, τοῦ ἐσχάτου τῆς κακίας κατέλαβον πάθει βασκανίας καὶ φθόνου. ἰδόντες γὰρ αὐτοὺς τοὺς αὐτοὺς ἀπολελαυκότας, φασίν· ὅτι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ἐν ταῦτα μηδὲν μέλλοντες ζημιοῦσθαι, μηδὲ εἰς τὸν ἑαυτῶν ἐλαττοῦσθαι μισθόν, ἐδυσχέραινον καὶ ἠγανάκτουν ὅτι τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς, ὁ φθόνου καὶ βασκανίας ἐστί. ἐν δὲ ἔτι πλέον, ὅτι καὶ ὁ οἰκοδεσπότης ὑπὲρ αὐτῶν διαμαλλομένους, καὶ πρὸς τὸν εἰρηκότα ταῦτα ἀπολογούμενος, πονηρίας αὐτὸν κρίνει καὶ βασκανίας ἑκάτης, λέγων· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ἆρον τὸ σόν, καὶ ὕ-

παγε.

παγε. θέλω γὰρ ἑκάστῳ τούτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; τί οὖν ὅτι ὃ κατασκευάζομεν ἐκ τούτων; καὶ γὰρ καὶ ἐφ' ἑτέρων πολλαχοῦ τοῦτο ἔστιν ἰδεῖν. καὶ γὰρ ὁ υἱὸς ὁ εὐδόκιμος διὰ τοῦτο εἰσάγεται πεπονηρώς, ὅτε εἶδε τὸν ἄσωτον ἀδελφὸν πολλῆς ἀπολαύσαντα τιμῆς, καὶ πλείονος ἢ αὐτός. ὥσπερ γὰρ ὅταν πλείονος ἀπόλαυσιν τοῦ πατρὸς λάβῃ, ὅταν καὶ ἐκφύσις μείζονος τῆς πατρικῆς οὐσίας τῶν δεδομένων ἐπιμάτο· καὶ ἐνταῦθα μαρτυρεῖ ὁ εὐδόκιμος. τί οὖν ἐστιν εἰπεῖν; ὅτι ἔστιν ὑπὲρ εἰς τοιαῦτα διημαρτηκότας, ἢ ἐγκαλῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν (ἄπαγε) φθόνου γὰρ καὶ βασκανίας ὃ χωρίον ἐκεῖνο καθαρόν. εἰ γὰρ ἐνταῦθα ὄντες οἱ ἅγιοι, καὶ τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν διδόασι, πολλῷ μᾶλλον ἐραῦντες ἐκεῖ τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν αὐτοὺς ἀπολαύοντας χαίρουσι, καὶ οἰκεῖα νομίζουσιν εἶ τὰ ἐκείνων ἀγαθά. τίνος οὖν ἕνεκεν ὕστερον ἐγκαλεῖ; τίνος οὖν ἕνεκεν οὕτως ἐξεπέσατε (Ν) λέγω; παροξυνθεὶς δὲ λεγόμενον· ὥσπερ οὖν χρὴ πρώτους τοὺς ἐν τῇ παροξυσμῷ τῇ λέξει παρεργάζεσθαι, ἀλλὰ (Ν) σκοπὸν μαθόντας δι' ὃν ζημιούμεθα, τοῦτον δρέπεσθαι καὶ μηδὲν πολυπραγμονῆν περαιτέρω. τίνος οὖν ἕνεκεν οὕτω ζημιούμεθα αὐτὴ ἡ παροξυσμός, καὶ τί κατασκευάσαι βούλεται; παροξυμοτέρους ποιῆσαι τοὺς ἐν ἑκάστῳ χήρᾳ μεταδιδομένους καὶ χρονιθίους βλέπουσας, μηδὲ ἀφορμὴν νομίζειν ἔλαττον ἔχειν. διὰ δὴ τοῦτο εἰσάγει καὶ διαφέρουσα ἑτέρους ὅτι τοῖς τούτων ἀγαθοῖς· οὐχ ἵνα δείξῃ τεκνοθύτους καὶ δαιμονιώδεις ἐκείνους (ἄπαγε) ἀλλ' ἵνα διδάξῃ τούτους τοσούτων ἀπολαύσαντας ἡμῶν, ὡς καὶ φθόνον ἐντεῦθεν τεκεῖν" δυνάσθαι· ὃ καὶ ἡμεῖς πολλάκις ποιοῦμεν λέγοντες· ὅτι ὁ δεῖνά μοι ἐκακολόγησεν, καὶ ὅπου σε τοσούτων ἠξίωσα τιμῆς· οὔτε ἐγκληθέντες, οὔτε βλαβέντες φθόνον ἐδείξαμεν, ἀλλὰ τούτῳ δείξαι θέλομεν τῆς δωρεᾶς ἧς ἀπώλεσεν. ἀλλὰ τί δήποτε οὐ πρώτους ἐδιώθωσατο; ὃ ἐξ αὐτοῦ ἦκον, ἀπρωτους. εἰ γὰρ οὐχ ὁμῶς πρώτους ἐστήκεισαν, τῷ διαφορᾶν ἀπὸ τῶν κληθέντων γνώμην πεποίηκε. διὰ τοῦτο (Ν) μὲν πρωΐ, (Ν) γὰρ τρίτη, (Ν) γὰρ ἕκτη, (Ν) γὰρ ἐνάτη ὥρας καλοῦνται, (Ν) γὰρ ἑνδεκάτη, ὅτε ἔμελλον ἐστήκεισθαι. τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος δηλῶν ἔλεγε· Ὅτε γὰρ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου. πότε δὲ εὐδόκησεν; ὅτε ἔμελλεν ἐστήκεσθαι. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐβούλετο καὶ ἐκ πρωΐου· ὅπερ γὰρ αὐτὸς ἐκ δὲν ἔδειξε, τότε εὐδόκησεν, ὅτε καὶ αὐτὸς ἔμελλε πείθεσθαι. οὕτω καὶ (Ν) λησῶ ἐκάλεσε, καίτοι δυνάμενος ἐμπρόσθεν αὐτὸν καλέσαι· ἀλλ' ἑκόντος οὐκ ἀνέστησεν. εἰ γὰρ ὁ Παῦλος ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἀνέστησε, πολλῷ μᾶλλον ὁ λῃστής. εἰ γὰρ ὅτου λέξεσιν. σοβεῖς ἡμᾶς ἐμιαθώσατο, μάλιστα μὴ, ὅπερ ἔφθω, καὶ χρὴ πρώτους παρεργάζεσθαι τὰ ἐν ταῖς παροξυσμοῖς· ἐνταῦθα γὰρ σοβεῖ ὁ οἰκοδεσπότης φαίνεται τοῦτο λέγων, ἀλλ' ἑκόντι· αὐτὸς γὰρ αὐτοῦ οὐκ ἐλέγχει, ἵνα μὴ διαπορήσῃ, ἀλλ' ὑπιστάσηται. ὅτι γὰρ πρώτους, τοῦτο ἐξ αὐτοῦ ἦκεν, ἐκ παροῦσης ἐκάλει, ἐδήλωσε καὶ ἡ παροξυσμὸς λέγουσα· ὅτι ἀπὸ παροῦ ἐξῆλθε μισθώσασθαι. πρώτους οὖν δῆλον ἡμῖν, ὅτι παρὰ τε σοῦ ἐκ παροῦσης ἡλικίας, καὶ παρὰ σοῦ ἐν χήρᾳ καὶ βραδίου ἀρετῆς ἐπειλημμένους ἐλήφθη ἡ παροξυσμὸς· παρὰ ἐκείνους μὲν, ἵνα μὴ ἀπονοσῶνται, μηδὲ ὀνειδίζωσι τοῖς περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν· παρὰ τούτους δὲ, ἵνα μάθωσιν ὅτι ἐστὶ καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ ὃ πολὺ διακλῆσασθαι. διὰ γὰρ περὶ σφοδρότητος διελέγετο, καὶ τὰ χρήματα ῥίψαι, καὶ καταφρονῆσαι τῶν ὄντων ἀπάντων· πολλοῦ δὲ τοῦτο ἐδεῖτο τόνου καὶ νεανικῆς προθυμίας, ἀνάπλεων ἐν αὐλαῖς φλέγμα ἀγάπης καὶ ἕτοιμον ποιῶν τὸν γνώμην, δείκνυσιν ὅτι δυνατὸν καὶ ὕστερον ἐλθόντας, τῆς πάσης ἡμέρας λαβεῖν (Ν) μισθόν. ἀλλ' ἕτω μοι τί λέγω; ἵνα μὴ πάλιν αὐτοὺς ἀπονοήσῃ· δείκνυσι δὲ ὅτι τῆς αὐτῆς φιλανθρωπίας ἐστὶ τὸ πρῶτον, καὶ χρὴ ταύτην ἐκ περισσοῦσθαι, ἀλλ' ἀπολαύσοντας καὶ αὐλαῖς τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν· καὶ τοῦτο μάλιστά ἐστιν ὃ βούλεται διὰ τῆς παροξυσμῆς ταύτης κατασκευάσαι. εἰ δὲ ἐπάγῃ, ὅτι ἕτως ἔσονται (Ν) ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ (Ν) πρῶτοι ἔσχατοι· καὶ, πολλοὶ γὰρ κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ, μὴ θαυμάσῃς. οὐ γὰρ ὡς ἐκ τῆς παροξυσμῆς

Ἰδε. κ. 15.

κ. πάλιν ἀπ.

κ. πάλιν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λῆς τοῦτο Σωσαγαγών φησιν· ἀλλὰ τοῦτο λέγε, ὅτι ὥσπερ τοῦτον Σωσέβη, οὕτω καὶ ἐκεῖνο συμβήσεται). ἐνταῦθα μὲν γὰρ οὐκ ἐβούλοντο ἀ. ἐλθεῖν τοῦτοι ἔμελλον, ἀλλὰ τῶν αὐτῶν ἀπόντες ἀπήλαυσαν πᾶσ' ἐλπίδα καὶ τοῦδε τοῦ τυχεῖν προσδοκίαν. ὥσπερ οὖν τοῦτον πᾶσ' ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν ἔξέβη, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἐβούλοντο ἴσοι ἀ. μὴ ταῦτα· οὕτω δὲ τοὐναντίον πλέον συμβήσεται καὶ τοῦδε ἔνδοξότερον, ὃ καὶ ἔμπροσθεν ἠμέλει τῶν προτέρων οὐκ ἐλάττους, καὶ μὴ τούτοις οὐ προτέρους. ὥστε ἕτερον σκῆνος, καὶ ἕτερον ὕδωρ. δοκεῖ δέ μοι ταῦτα λέγειν Ἰουδαίους αἰνιττόμενος, καὶ τῶν πίστιν οὐκ ἔχειν λαμβάνοντας, ὕστερον δὲ ἀμνήσαντας ἀρετῆς καὶ εἰς τὸ πίσω κατενεχθέντας· κἀκείνους πάλιν οὐκ ἀπὸ κακίας αἰνεγκόντας, καὶ πολλοὺς ὑπερακοντίσαντας. ὁρᾶτε γὰρ τὰς τοιαύτας μεταβολὰς καὶ ἐπὶ πίστεως καὶ ἐπὶ βίου γινομένας.

ἀ. ἐγένετο ὁ πρῶτος ἔμπροσθεν

ΗΘΙΚΟΝ

Διὸ παρακαλῶ, πολλοῦ ποιησώμεθα καταδῦναι, καὶ ἐπὶ τῆς πίστεως ἐσάναι τῆς ὀρθῆς, καὶ βίον ἐπιδείκνυσθαι ἄριστον. οὐ γὰρ μὴ ὁ βίον προσθῶμεν τῆς πίστεως ἄξιον, πλὴν ἐφάπλου δώσομεν δίκην. καὶ τοῦτο ἔδειξε μὲν καὶ ὁ ἀπὸ τῶν δένδρων χρόνον ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτε ἔλεγε· Οἱ πατέρες δὲ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον, καὶ πάντες δὲ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον· καὶ προσθείς, ὅτι οὐκ εὐώδησαν. κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἔδειξε δὲ καὶ ὅτι τῶν θυσιλείων ὁ Χριστὸς, ὅτε ἐξεπόμπευε δαίμονας ἐκβαλόντας καὶ προφητεύσαντας, καὶ εἰς κόλασιν ἀπαγομένους. καὶ πᾶσαν δὲ αὐτῶν αἱ παραβολαὶ, οἷς ἡ τῶν πρίθινων, ἡ τῆς σαγήνης, ἡ τῶν ἀκάνθων, ἡ τοῦ δένδρου τοῦ μὴ ποιοῦντος καρπὸν, πλὴν ἀπὸ τῶν ἔργων ἀρετὴν ἐπιζητοῦσι. σοὶ μὲν γὰρ δόγμα ὀλιγάκις παραλέγεται (οὐδὲ γὰρ δεῖται πόνου τὸ πρᾶγμα) σοὶ δὲ βίου πολλάκις, μᾶλλον δὲ πανταχοῦ. διωκεῖς γὰρ ὁ παρὼν πόλεμος, διὰ δὲ ὁ πόνος. καὶ τί λέγω πολιτείαν ὁλόκληρον; καὶ γὰρ μέρος αὐτῆς προφθὰν μεγάλα ἐπάγει κακὰ· οἷς ἐλεημοσύνη προφθάσασα εἰς γέενναν ἐμβάλλει τὸν ὑστερήσαντα, καίτοι οὐχ ὁλόκληρος οὖσα ἀρετή, ἀλλὰ μέρος αὐτῆς. ἀλλ' ὅμως καὶ αἱ παρθένοι ἔξω τοῦ μὴ ἔχειν ταύτην ἐκολάσθησαν· καὶ ὁ πλούσιος δὲ ἔξω τούτου ἀπετηγανίζετο· καὶ ὁ πεινάσας μὴ θρέψαντες, ἐντεῦθεν μὴ τοῦ διαβόλου καταδικάζονται. πάλιν τὸ μὴ λοιδορεῖν, μέρος αὐτῆς ἐστιν ἐλάχιστον. ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο ἐκβάλλει τὸν μὴ κατορθοῦντα. Ὁ γὰρ εἰπὼν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, φησι, μωρε, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. πάλιν ἡ σωφροσύνη καὶ αὐτὴ μέρος ἐστίν. ἀλλ' ὅμως χωρὶς ταύτης οὐδεὶς ὄψεται Κύριον. Εἰρωνίαν γάρ, φησι, διώκετε καὶ ἁγιασμόν, ὃ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται Κύριον. καὶ ἡ παρθενοφροσύνη ὁμοίως μέρος ἐστὶν ἀρετῆς. ἀλλ' ὅμως κἂν ἑτέραν τις ἐπιτελέσῃ καλὴν, ταύτην μὴ κατορθώσῃ, ἀκάθαρτος ἐστι τῷ Θεῷ. καὶ ἄλλον ἂν εἴποι τις Φαρισαῖον, ὃς μείζοις κομῶν ἀγαθοῖς, ἐντεῦθεν πάντα ἀπώλεσεν. ἐγὼ δέ τι καὶ τούτων πλέον εἰπεῖν ἔχω πάλιν. οὐ γὰρ δὴ μέγιον ἓν τι αὐτῶν προφθὰν ἀποκλείει θύραν οὐρανοῦ· ἀλλὰ κἂν ἥμπαν μὴ, μὴ μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας, οὐδὲν ὄφελος πάλιν ποιεῖ. Ἐὰν γὰρ μὴ περισσεύσῃ, φησὶν, ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλέον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐκ εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὥστε κἂν ἐλεημοσύνῃ δῷς, μὴ πλείονα ἢ ἐκείνων, οὐκ εἰσελεύσῃ. καὶ πόσοι σκῆνοι πρόσεχον ἐλεημοσύνῃ, φησί; τοῦτο γὰρ αὐτὸς εἰπεῖν βούλομαι νῦν, ἵνα μὴ μὴ διδόντες, παραιτῶσι πρὸς τὸ δοῦναι· μὴ δὲ διδόντες, μὴ μέγα φρονῶσιν, ἀλλὰ καὶ προσθήκην ἐργάζωνται. τί οὖν ἐδίδοσαν σκῆνοι; τῶν ὄντων ἁπάντων δεκάτην, καὶ πάλιν ἑτέραν δεκάτην, καὶ μετὰ ταύτην, τρίτην. ὥστε γὰρ ἐλάττον τὸ τρίτον τῆς οὐσίας πρόσεχον. τρεῖς γὰρ δεκάται Σωτηρίαν ἦν τοῦτο ποιοῦσι. καὶ μετὰ τούτων καὶ ἀπαρχὰς, καὶ προσφόρια, καὶ ἕτερα πλείονα· οἷς, τὰ ὑπὲρ ἀμαρτημάτων, τὰ ὑπὲρ καθαρισμῶν, τὰ ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὰ ἐν τῷ ἰωβηλαίῳ, τὰ ἐν ταῖς τῶν χρεῶν ἀποκοπαῖς, καὶ ταῖς τῶν οἰκετῶν ἀφαιρέσεσι, καὶ τοῖς δανείσμασι τοῖς ἐκ τῶν ἀπηλλαγμένων. εἰ γὰρ ὁ δεύτερον δοὺς τῶν ὄντων, μᾶλλον δὲ ὁ ἥμισυ (μετὰ γὰρ τούτων σκῆνα Σωτηρίαν ὁ ἥμισύ ἐστιν) εἰς τοσοῦτον ὁ ὁ ἥμισυ διδοὺς, οὐδὲν μέγα

ἀ. πλεῖον

ἀ. παραβαρβαρῶν

Ρεπ. Κορ. ι. γ, δ. Ματθ. ζ. κβ. Ματθ. κε. Ματθ. ιγ. Μαρ. δ.

Ματθ. ε. κβ.

Ες. ιβ. ιδ.

Ματθ. ε. κ.

ἐργάζεται· ὁ μηδὲ τὸ δέκατον τοῦ ἔχων, ἵνος ἄξιος ἔσται; Εἰκότως οὖν ἔλεγον, ὀλίγοι ⓐ σῳζόμενοι. μὴ δὴ [οὖν] καταφρονῶμεν τῆς ⓦ βίου ἐπιμελείας. Εἰ γὰρ μέρος αὐτῆς καταφρονούμενον ἐν τοσαύτῃ φέρει τὴν ἀπώλειαν, ὅταν πρωταχόθεν ὦμεν ὑπεύθυνοι τῇ καταδικαζούσῃ ψήφῳ, πῶς ἀφυβρίζομεν τὴν κόλασιν; ποίαν οὖ δίκαιον; καὶ ποία ἡμῖν σωτηρίας ἐλπίς, φησίν, Εἰ τῶν ἀπειθημυρίων ἕκαστον τὴν γέενναν ἡμῖν ἀπειλῇ; κἀγὼ τοῦτο λέγω· πλὴν ἐὰν προσέχωμεν, δυνατὸν σωθῆναι τὸ τῆς ἐλεημοσύνης κατασκευάζοντας φάρμακον, καὶ τὰ πάθη θεραπεύοντας. οὐ γὰρ οὕτω σῶμα ῥώννυσιν ἔλαιον, ὡς φιλόθεος ψυχὴν καὶ ῥώννυσι, καὶ ἀχείρωτον παῖσιν ἐργάζεται, ⓒ δυάλωτον τοῖς ἀφροδόλῳ ποιεῖ. ὅπου γὰρ αὐ κατάκηται, διολισθαίνει λοιπόν, οὐκ ἐάντος τοῦ ἐλαίου τούτου τοῖς νώτοις τοῖς ἡμετέροις ἐνιζάνειν τὰ ἐκείνου λάβας. τούτῳ τοίνυν ἀλείφωμεν ἑαυτοὺς τὸν ἔλαιον ἀνεχῶς. καὶ γὰρ ὑγιείας ἐστὶν ἀπόδοσις, ⓒ φωτὸς χορηγία, καὶ φαιδρότητος ἀφορμή. ἀλλ' ὁ δῆνα, φησι, τόσα καὶ τόσα ἔχει τὰ λαπτὰ χρυσίου, καὶ ὑδὲν πρεσίεται. καὶ τί τοῦτο πρὸς σέ; ὕτω γὰρ θαυμαστότερος σὺ φανήσῃ, ὅταν ἀπὸ πενίας φιλοπιμότερος

C.Kορ.θ.C. ἐκείνου ᾖς. ὅπου καὶ Μακεδόνας ὁ Παῦλος ἐθαύμασεν, οὐχ ὅτι πλέον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν πλοχείᾳ ὄντες πλέον. μὴ δὴ οὖν πρὸς τούτους ἴδοις, ἀλλὰ πρὸς ⓦ κοινὸν ἁπάντων " κύριον καὶ διδάσκαλον, ὃς οὐκ εἶχε ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. καὶ Ζαχαῖε, φησίν, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τίνα ποιεῖ; μὴ κρίνε ἕτερον, ἀλλὰ σαυτὸν ἀπάλλαξον τῆς κατηγορίας. ἐπεὶ μείζων ἡ κόλασις, ὅταν καὶ ἑτέροις ἐγκαλῇς, καὶ αὐτὸς μὴ ποιῇς· ὅταν ἄλλοις κρίνῳς, τῷ αὐτῷ κρίματι πάλιν ὑπεύθυνος ᾖς καὶ αὐτός. εἰ γὰρ σὺ δὲ κατορθοῦσθαι κρίνειν ἀφίεις ἕτερος, πολλῷ μᾶλλον πάσχουσι. μὴ τοίνυν κρίνωμεν ἕτερος, μηδὲ πρὸς ἕτερος ῥᾳθυμῶμεν βλέποντες· ἀλλὰ πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἐκεῖθεν τὰ ὑποδείγματα φέρωμεν. μὴ γὰρ ἐγώ σε ὑπηρέτησα; μὴ γὰρ ἐγώ σε ἐλυτρωσάμην, ἵνα πρὸς ἐμὲ βλέπῃς; ἄλλος ἐστὶν ὁ ταῦτα πάντα ζῳ παρασχών. τί τὸν δεσπότην ἀφεὶς, πρὸς τὸν ζωόλλυον ὁρᾷς; οὐκ ἤκουσας αὐτοῦ λέγοντος· Μάθετε

Ματθ.ια.κϑ. ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ; καὶ πάλιν, Ὁ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω

Ματθ.κ.κϛ. κϛ. κϐ. σαυτῶν διάκονος; καὶ πάλιν, Καθὼς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι; καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν, ἵνα μὴ πρόσκομμα τοῖς ῥᾳθύμοις τῶν ζωοὐλλων μείνῃς ἐν ὀ-

Ιωαν.ιγ.ιε. λιγωρίᾳ, ἀφέλκων σε τούτων, φησίν· Ὑπόδειγμα δέδωκα ὑμῖν ἐμαυτὸν, ἵνα καθὼς ἐποίησα, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀλλ' οὐκ ἔστι σοι διδάσκαλος ἀρετῆς τῶν ζώντων ἀνθρώπων οὐδείς, οὐδὲ οἷος ἐκεῖνος; οὐκοῦν πλείων ὁ ἔπαινος, μεῖζον τὸ ἐγκώμιον, ὅτι μηδὲ διδασκάλων δύπορῶν γέγονας σὺ θαυμαστός. καὶ γὰρ δυνατὸν τοῦτο καὶ σφόδρα ῥᾴδιον, ἐὰν θέλωμεν. καὶ δηλοῦσιν ⓐ πρῶτοι ταῦτα κατορθώκοτες· οἷ, ὁ Νῶε, ὁ Ἀβραάμ, ὁ Μελχισεδέκ, ὁ Ἰὼβ, καὶ ⓐ κατ' ἐκείνους αἱ θεσπέσιοι πάντες, πρὸς οὓς δυάλυτον καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁρᾶν, ἀλλὰ μὴ πρὸς τούτους, οὓς οὐδέποτε παύεσθε ζηλοιῶντες καὶ ἐν τοῖς συλλόγοις τοῖς ἡμετέροις πρεσφέροντες. καὶ γὰρ οὐδὲν ἄλλο πρωταχοῦ λεγόντων ἀκούω, ἀλλ' ἢ ταῦτα τὰ ῥήματα· ὁ δῆνα ἔκτισατο πλέθρα γῆς τόσα καὶ τόσα· ὁ δῆνα πλουτεῖ· ὁ δῆνα οἰκοδομεῖ. τί κέχηνας ἔξω, δαιμόνιε θεσπέ; τί πρὸς ἑτέρους βλέπεις; εἰ βούλει πρὸς ἑτέρους ἰδεῖν, τοῦτον κατορθοῦσθαι βλέπε, τοῦτον βδδοκιμοῦσθαι, τοῦτον τὸν νόμον μετὰ ἀκριβείας ἅπαντα πληροῦσθαι, μὴ τοῦτον πρὸς κερδαλέαν καὶ ἠπιωμένους. αἰ γὰρ πρὸς τούτους βλέπῃς, πολλὰ ἔνθεν συλλέξεις κακὰ, εἰς ῥᾳθυμίδα ἐμπίπτων, εἰς ἀπόνοιαν, εἰς τὸ καταδικάζειν ἑτέρους. αἰ δὲ τοῦτον κατορθοῦσθαι θριθμῇς, εἰς ταπεινοφροσύνην, εἰς κατάνυξιν, εἰς τὰ μέλεια σαυτὸν " λέ- 40 γε. ἐξαίρεις γε ἀγαθά. ἄκουσον τί ἔπαθεν ὁ Φαρισαῖος, ὅτι τοῦτον κατορθοῦσθαι ἀφεὶς, τὰ πλημμέλεια εἶδεν· ἄκουσον, καὶ φοβήθητι. βλέπε πῶς θαυμαστὸς ἐγένετο ὁ Δαβὶδ, ὅτι πρὸς τοῦτον πρὸς-

Ψαλμ.λϑ.ιϛ. Εϐ.ια.ιγ. νους αὐτοῦ τοῦτον κατ' ἀρετὴν ἔβλεπε. Παροικὸς γάρ, φησιν, ἐγώ εἰμι καὶ πάροικος, καθὼς πάντες ⓐ πατέρες μου. καὶ γὰρ τοῦτο, καὶ πάντες ⓐ κατ' αὐτὸν, τοῦτον ἡμαρτηκότας ἀφέντες,

ἀφέντες, τὸν δοκιμηκότα ἐνενόουν. Τοῦτο γὰρ σὺ ποιεῖς. οὐδὲ γὰρ δικαστὴς αὐτὸς κάθησαι τῶν ἑτέροις πεπλημμεληκότων, οὐδὲ ἐξεταστὴς τῶν ἄλλοις ἁμαρτηκόσιν· σεαυτῷ κρίνειν, ἀλλ' οὐκ ἑτέροις" τοῦτο ἐστὶ παίγνιον. εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκείνομεν, φησὶν, οὐκ ἂν ἐκεινόμεθα· κριθῶμεν δὲ ὑπὸ Κυρίου, παιδευόμεθα. σὺ δὲ τὴν ἔξιν" ἀνέστρεψας, σαυτὸν μὲν ἐν μεγάλοις, τὰ δὲ μικρὰ τῶν πταισμάτων ἀπαιτῶν ἀθῳώσας, τὰ δὲ ἑτέρων μετ' ἀκριβείας ἐξεργαζόμενος. ἀλλὰ μηκέτι τοῦτο ποιῶμεν· ἀλλὰ τῶν τοιούτων ἀφέντες τὴν ἀταξίαν, δικαστήριον [ἐν] ἡμῖν αὐτοῖς καθίσωμεν τῶν [ἐν] ἡμῖν αὐτοῖς ἁμαρτημάτων, αὐτοὶ καὶ κατηγόροι καὶ δικασταὶ καὶ δήμιοι τῶν πλημμελημάτων γινόμενοι. Εἰ δὲ βούλει καὶ τὰ ἑτέρων πολυπραγμόνει, τὰ κατορθώματα μὴ τὰ ἁμαρτήματα ἐξεργάζου· ἵνα καὶ ἐκ τῆς μνήμης τῶν οἰκείων πλημμελημάτων, καὶ ἐκ τοῦ ζήλου τῶν ἑτέρων κατορθουμένων, καὶ ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρωπίνου δικαστηρίου καταδίκης, καθ' ἑκάστην, ὥσπερ πλήκτρῳ τινὶ τῇ συνειδήσει νυττόμενοι, εἰς ταπεινοφροσύνην καὶ μείζονα σπουδὴν ἑαυτοὺς" ἀνάγοντες, τῶν μελλόντων ἐπιτυγχάνωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ξε. 17 ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΙΝΩΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ, παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 18 Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ· 19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ" ἀναστήσεται.

ΕΙς Ἱεροσόλυμα οὐκ ἀθρόον ἀναβαίνει ἐκ τῆς Γαλιλαίας ἐλθών, ἀλλὰ πρότερον πολλὰ μαθητεύσας καὶ ὑποσημήνας φαρισαίους, καὶ σβέσας ἐξεταστὰς τοὺς μαθητὰς πρὸ ἀκριβεστέρας (εἰ γὰρ θέλεις τέλος ἴδῃ), φησὶ, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα) καὶ πρὸ πτωχείας (ὁ δυνάμενος χωρῆσαι, χωρείτω) καὶ πρὸ ταπεινοφροσύνης (ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν) καὶ πρὸ ἀνταποδόσεως τῶν ἐνταῦθα (ὅστις γὰρ ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἑκατονταπλασίονα λήψεται ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ) καὶ πρὸ ἀμοιβῆς τῆς ἐκεῖ (καὶ ζωὴν γὰρ αἰώνιον κληρονομήσει) τότε προσβάλλει τῇ πόλει λοιπὸν, καὶ μέλλων ἀνιέναι πρὸς τὸ πάθος πάλιν ἀθροίζεται. ὅπου γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτὸν ἀθροίζεσθαι τὸ μὴ βουλεσθαι τοῦτο συμβῆναι, ὅπου λανθάνεσθαι, συνεχῶς αὐτὸν ἀναμιμνήσκει, ἐγυμνάζων αὐτὸν τὴν ἀθρόαν τῇ πυκνότητι τῆς ἀναμνήσεως καὶ τῷ λύπῃ ὑποτεμνόμενος. κατ' ἰδίαν δὲ αὐτοῖς ἀθροίζεται ἀναγκαίως. οὐ γὰρ ἔδει εἰς πολλοὺς ἐξενεχθῆναι Ⓦ πρὸς τούτων λόγον, οὐδὲ σαφῶς λεχθῆναι. οὐδὲν γὰρ ἂν τούτου πλέον ἐγένετο. Εἰ γὰρ Ⓤ μαθηταὶ ἐθορυβοῦντο ταῦτα ἀκούοντες, πολλῷ μᾶλλον ὁ τῶν πολλῶν δῆμος. Τί οὖν; οὐκ ἐλέχθη τοῖς πολλοῖς, φησὶν; ἐλέχθη μὲν καὶ πρὸς τοὺς πολλοὺς· οὐχ οὕτω δὲ σαφῶς. Λύσατε γάρ, φησὶ, Ⓦ ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. καὶ, Σημεῖον ἐπιζητεῖ ἡ γενεὰ αὕτη, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου· καὶ πάλιν, ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε. τοῖς δὲ μαθηταῖς οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὥσπερ τὰ ἄλλα σαφέστερον ἐλεγεν, οὕτω καὶ τοῦτο εἶπε. Τίνος ἕνεκεν, εἰ μὴ ζωσθέσαν Ⓤ πολλοὶ [τὴν δύναμιν] τῶν λεχθέντων, καὶ ἐλέγετο; ἵνα μάθωσι μετὰ ταῦτα, ὅτι προειδὼς ὅτι τὸ πάθος ἥξει καὶ ἐκὼν, * οὐκ ἀγνοῶν οὐδὲ ἀναγκαζόμενος.

Ioan. c. 18. καὶ Matth. 26. λθ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λόγος. Τοῖς μαθηταῖς ὁ ὐκ ἀλλὰ τοῦτο μόνον προσέλεγε, ἀλλ' ὅπερ ἔφην, ἵνα ἐγυμνασθέντες τῇ προσδοκίᾳ, ῥᾴδιον ἐνέγκωσι τὸ πάθος, καὶ μὴ ἀμηχάνητον ἐπελθὸν ταράξῃ σφόδρα αὐτούς. διὰ τί οὖν οὐδὲ ἀρχὴν μὴ τὸ θάνατον ἔλεγε μόνον· ὅτε γὰρ ἐμνημόνευσαν, καὶ τἆλλα πάντα προσέθηκαν· οἷον, ὅτι παραδώσουσι τοῖς ἔθνεσιν· ὅτι ἐμπαίξουσι καὶ μαστιγώσουσι τοῦτό τε ἔνεκεν, καὶ ἵν' ὅταν τὰ σκυθρωπὰ ἴδωσιν ἐπελθόντα, καὶ τὴν ἀνάστασιν ἀντεῖδον προσδοκήσωσιν· ὁ γὰρ τὰ λυποῦντα οὐκ ἀποκρυφάμενος καὶ τὰ δικαιοῦντα εἰκότως ἐποιήσατο, εἰκότως ἦλθε καὶ τὸν χρηστὸν πιστεύεται. σκόπει δέ μοι πῶς καὶ ἀπὸ τοῦ χαμηλοῦ σοφὸς ὁ προοίμιον οἰκονομεῖ. ὅτε γὰρ ἤρξατο αὐτοῖς εἰπεῖν, ἵνα μὴ ἀθρόα ταράξῃ· ὅτε πρὸς αὐτὴν τὴν χαμηλήν, ἵνα μὴ καὶ τοῦθεν θορυβήσῃ· ἀλλ' ὅτε πεῖραν αὐτοῦ τὴν δυνάμεως ἔλαβον ἀρκούσης, ὅτε μεγάλας ἔδωκε καὶ ἐπαγγελίας περὶ τῆς ζωῆς τῆς αἰωνίου, τότε καὶ τὸν περὶ τούτων ἐρίβαλλει λόγον καὶ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις, ἀνυφαίνων αὐτὸν τοῖς θαύμασι καὶ ταῖς διδασκαλίαις. ἕτερος ὁ βαπτιστής φησιν, ὅτι καὶ τοὺς προφήτας πρὸ ἐμοῦ ἐμαρτύρατο· ἄλλος δὲ φησιν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἔλεγε τὸ ῥῆμα ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐθαμβοῦντο ἀκολουθοῦντες αὐτῷ. ὀκνοῦσι μὴ ὑπήρχετο, φησί, τῆς προρρήσεως ὁ κέρδος. εἰ γὰρ μὴ ἦδεσαν ἅπερ ἤκουον, οὐδὲ προσδοκᾶν εἶχον· μὴ προσδοκῶντες δέ, οὐδὲ γυμνάζεσθαι ταῖς ἐλπίσιν. ἐγὼ δὲ καὶ ἕτερον τοῦτο ἀπορώτερον φημί, ὅτι εἰ μὴ ἦδεσαν, πῶς ἐλυποῦντο; καὶ γὰρ ἕτερός φησιν, ὅτι ἐλυποῦντο. εἰ τοίνυν μὴ ἦδεσαν, πῶς ἐλυποῦντο; πῶς Πέτρος ἔλεγε· Ἱλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο; τί οὖν ἐστιν εἰπεῖν; ὅτι μὲν ἀποθανεῖται, ἦδεσαν. εἰ δὲ μὴ σαφῶς τῆς οἰκονομίας ἥπτοντο τὸ μυστήριον· ὅτε δὲ τὸν ἀνάστασιν σαφῶς ἥπτοντο, ὅτε οὐκέτι ἦλθε κατορθοῦν. καὶ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐθαμβοῦντο ἀκολουθοῦντες αὐτῷ· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἤλγουν. ἑτέρως μὲν γὰρ ὑφ' ἑτέρων ἀνασπάντας εἶδον· αὐτὸν δὲ μόνον ἀναστήσαντα ἑαυτόν, καὶ ὅτως ἀναστήσαντα ὡς μηκέτι λοιπὸν ἀποθανεῖν, οὐδέποτε εἶδον. τοῦτο οὖν οὐ μισεῖ πολλάκις λεγόμενον. ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς οἶδε ὁ θάνατος τί ποτέ ἐστι, καὶ πῶς ἐπελεύσεται, σαφῶς ἥπτοντο. διὸ καὶ ἐθαμβοῦντο ἀκολουθοῦντες αὐτῷ. οὐ διὰ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ἐμοιγε δοκεῖ, καὶ "σκληρὸν ἐφαίνετο αὐτοῖς τὸ πάθος διαλεγόμενος. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τούτων ἐποίει θαρρεῖν αὐτούς, καὶ ταῦτα συνεχῶς περὶ τῆς ἀναστάσεως ἀκούοντας. καὶ γὰρ μᾶλλον τοῦ θανάτου καὶ τοῦτο μάλιστα αὐτοὺς ἐθορύβει, τὸ ἀκούειν ὅτι ἐμπαίξουσι καὶ μαστιγώσουσι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ὅτε γὰρ ἐνενόησε τὰ θαύματα, τοὺς δαιμονῶντας οὓς ἀπέθηρωσεν, τοὺς νεκροὺς οὓς ἤγειρε, τὰ ἄλλα πάντα ἅπερ ἔθαυμαστούργει, εἶτα ἤκουσαν ταῦτα, ἐξεπλήττοντο, εἰ ὁ ταῦτα ποιῶν ταῦτα πείσεται. διὰ τοῦτο καὶ εἰς ἀποστόλων ἐνέπιπτον· καὶ νεκρὸν μὲν ἐβάπτισεν, νεκρὸν δὲ ἤπτισεν, καὶ νοσοῦσαν οὐκ εἶχον τὰ λεγόμενα. οὕτω γοῦν οὐ ζωὴν ἁπλῶς ἐφοβοῦντο λεγόμενον, ὡς τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου πρὸ αὐτῶν προσελθεῖν, καὶ περὶ προεδρίας αὐτῷ διαλεχθῆναι.

21 Θέλω γάρ, φησίν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καθίσῃ, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.

Πῶς οὖν οὗτος ὁ βαπτιστής φησιν, ὅτι ἡ μήτηρ προσῆλθεν; ἀμφότερα γνώσθαι εἰκός. τὸν γὰρ μητέρα προσέλαβον, ὡς μείζονα τὸν ἱκετηρίαν ἐργασόμενοι, καὶ αὐτὴν Χριστὸν δυσωπήσοντες. ὅτι γὰρ τοῦτο ἀληθὲς ὅπερ ἔφην, καὶ αὐτὸς μᾶλλον ἡ αἴτησις δείκνυσιν, καὶ αἰσχυνόμενοι προσβάλλονται τὸν τεκοῦσαν, σκόπει πῶς πρὸς αὐτοὺς ἀποστρέφει Χριστὸς λόγον ὁ Χριστός· μᾶλλον δὲ προτέρων μάθωμεν τὴν αἰτοῦσι, καὶ ἀπὸ ποίας γνώμης, καὶ πόθεν ὁρμηθεῖσα ἦλθον. πόθεν οὖν ὁρμηθεῖσα ἦλθεν; ἑαυτῶν ἑαυτοὺς τιμωμένους προσδοκήσασα, καὶ προσεδόκησε σκιτοῦθεν ὁρμηθῆναι καὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης. ἀλλὰ τί ποτέ ἐστιν ὁ αἰτοῦσιν; ἀνεκάσει ἑτέρου βαπτιστοῦ τοῦτο σαφῶς σκανδαλύσοντος διὰ γὰρ τοῦ εἰπεῖν, φησί, τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ δόξαν ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἤδη ἀναφανήσεται, ταῦτα ἤτουν. σκόπει γὰρ ὅτι ὁρμὴ φύσεως αὐτή, καὶ αἰσθητή· καὶ ἀπολαύσαντες ὧν ἤτουν, οὐδὲν ὑποστήσονται τοῦ λυπηρῶν. οὐδὲ γὰρ διὰ τοῦτο μόνον αὐτὸ ἐζήτουν, ἀλλ' ὡς καὶ διὰ φθονούμενοι τὰ δυσχερῆ. διὸ καὶ ὁ Χριστὸς πυνθάνων

χ. ἐξεπλήττοντο

χ. διὰ τοῦτο αὐτὸ μόνον

των προῶτον αὐτὸν ἀπάγει τῶν λογισμῶν, κελεύων σφαγὰς καὶ κινδύνους καὶ ἁγματα ἀναμένειν δεινά. δύναισθε γάρ, φησι, πίειν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω; ἀλλὰ μηδεὶς θορυβείσθω, τῶν ἀποστόλων οὕτως ἀτελῶς διακειμένων. οὔπω γὰρ ὁ σταυρὸς ἦν τελεσθείς· οὔπω πνεύματος χάρις δεδομένη. Εἰ δὲ βούλει μαθεῖν αὐτῶν τὴν ἀρετήν, μὴ τὰ τότε αὐτοὺς κατάμαθε, καὶ ὄψει πολλοῦ πάθους ἀνώτερους. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐκκαλύπτει αὐτῶν τὰ ἐλαττώματα, ἵνα μετὰ τὰ τότε γνῶς ἵνες ἀπὸ τῆς χάριτος ἐλάμποντο. ὅτι μὲν οὖν οὐδὲν πνευματικὸν ἦτοιμ, οὐδὲ ἔννοιαν τῆς ἄνω βασιλείας εἶχον, δῆλον ἐντεῦθεν. πάλιν ἰδωμεν καὶ πῶς προσέρχονται, καὶ τί λέγουσι. Θέλομέν, φησιν, ἵν', ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε, ποιήσῃς ἡμῖν. καὶ πρὸς αὐτοὺς ὁ Χριστός· τί θέλετε; οὐκ ἀγνοῶν, ἀλλ' ἵνα ἀναγκάσῃ αὐτοὺς ἀποκρίνασθαι, καὶ ἀνακαλύψῃ τὸ ἕλκος, καὶ ὅπως ἐπιθῇ τὸ φάρμακον. Ⓐ οἱ ἐρυθριῶντες καὶ αἰσχυνόμενοι, ὅπερ [ἰσ. ἤεσαν,] καὶ μετὰ πάθους ἀνθρωπίνου πρὸς τοῦτο ἦσαν, κατ' ἰδίαν ἐκ τῶν μαθητῶν [τῶν ἄλλων] λαβόντες αὐτὸν ἠρώτησαν. προσεπορεύθησαν γάρ, φησιν, ὥστε μὴ ψεύσασθαι αὐτοῖς καταδηλοι, καὶ ὅτως εἶπον ἅπερ ἐβούλοντο. ἐβούλοντο δέ, ὡς ἔγωγε οἶμαι, ὅπερ ἦκουον, ὅτι ὅτι δώδεκα θρόνοις καθεδοῦσθε, τὴν προεδρίαν τῆς καθέδρας ταύτης λαβεῖν. καὶ ὅτι μὲν τῶν ἄλλων πλέον εἶχον, ἤδεσαν· ἐδεδοίκεσαν δὲ Πέτρον, καὶ λέγουσιν· Εἰπέ, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καθίσῃ, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. καὶ κατεπείγουσι λέγοντες, Εἰπέ. Τί οὖν αὐτὸς; δηλῶν ὅτι οὐδὲν πνευματικὸν ἦτοιμ, ὅτε εἰ ἤδεσαν πάλιν ὅπερ ἦτοιμ, ἐτόλμησαν δι' τοσοῦτον αἰτῆσαι, φησίν· 22 Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε· Πῶς μέγα, πῶς θαυμαστόν, πῶς ὑπερβάλλον καὶ τὰς ἄνω δυνάμεις· Εἶτα ἐπάγει·

Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Εἶδες πῶς βύθιος ἀπήγαγε τῆς ὑπονοίας, ἀπὸ τῶν ἐναντίων αὐτοῖς διελεγχθείς; ὑμεῖς μὲν γὰρ περὶ ὑμῶν καὶ στεφάνων μοι διελέγεσθε, φησιν· ἐγὼ δὲ περὶ ἀγώνων ὑμῖν καὶ ἱδρώτων [διελέγομαι.] οὐ γάρ ἐστιν οὗτος ὁ τῶν ἐπάθλων καιρός, οὐδὲ νῦν ἡ δόξα μου φαίνεται ἐκείνη· ἀλλὰ σφαγῆς καὶ πολέμων καὶ κινδύνων καὶ πόνοι. καὶ ὅρα πῶς πρὸς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ἐρωτήσεως καὶ παρηγόρησε καὶ ἐφείλκυσται. οὐδὲ γὰρ εἶπε, δύνασθε σφαγῆναι, δύνασθε τὸ αἷμα ὑμῶν ἐκχεῦν; ἀλλὰ πῶς; δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον; Εἶτα ἐφιλοτίμησε φησιν, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν· ἵνα τῇ πρὸς αὐτὸν κοινωνίᾳ προθυμότεροι γένωνται. καὶ βάπτισμα αὐτὸ πάλιν καλεῖ, δεικνὺς μέγα ἀπὸ τῶν γινομένων Ⓦ καθαρμὸν ἐσόμενον τῇ οἰκουμένῃ. Εἶτα λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα.

Ἀπὸ τῆς προθυμίας βύθιος ἐπῃνεῖ λοιπὸν, οὐδὲ τοῦτο εἰδότες ὅπερ εἶπον, ἀλλὰ προσδοκῶντες ἀκούσεσθαι ὅπερ ἤτησαν. τί οὖν αὐτός;

23 Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε. Μεγάλα αὐτοῖς προεφήτευσεν ἀγαθά· τοιαῦτα, μαρτυρίου καταξιωθήσεσθε, καὶ ταῦτα πείσεσθε ἅπερ ἐγώ· βιαίῳ θανάτῳ τὸν ζωὸν καταλύσετε, καὶ τούτων μοι κοινωνήσετε.

Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασαι παρὰ τοῦ πατρός μου. Ἐπαίρας αὐτῶν τὰς ψυχὰς καὶ ὑψηλοτέρας ποιήσας, καὶ πρὸς λύπην ἀχειρώτους ἐργασάμενος, τότε διορθοῦται αὐτῶν τὸν αἴτησιν. ἀλλὰ τί ποτέ ἐστι τὸ νῦν εἰρημένον; καὶ γὰρ δύο ἐστὶ τὰ ζητούμενα παρὰ πολλῶν· ἓν μὲν, εἰ ἡτοίμασαί τισι τὸ καθίσαι ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· ἕτερον δὲ, εἰ ὁ πρώτων Κύριος, ἐκείνοις, οἷς ἡτοίμασαι, κύριος ἐστὶ παρασχεῖν. Τί οὖν ἐστι τὸ εἰρημένον; μὴ τὸ πρότερον λύσωμεν καὶ τὸ ἡμῖν ἐγχωρεῖ, τότε καὶ τὸ δεύτερον τοῖς ζητοῦσιν ἔσται σαφές. τί οὖν ἐστι τοῦτο; οὐδεὶς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καθεδεῖται, οὐδὲ ἐξ εὐωνύμων. ἄβατος γὰρ πᾶσιν ὁ θρόνος ἐκεῖνος· οὐκ ἀνθρώποις λέγω καὶ ἁγίοις καὶ ἀποστόλοις, ἀλλὰ ἀγγέλοις καὶ ἀρχαγγέλοις καὶ πάσαις ταῖς ἄνω δυνάμεσιν. ὡς γοῦν ἐξαίρετον τοῦ μονογενοῦς ἴδιον ἀεὶ ὁ Παῦλος λέγων· Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λων εἰρηκέ ποτε, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
Ψαλ. ργ. ς. καὶ τοῖς μὲν τοιαῦτα φησίν· Ὁ ποιῶν τὰς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα· τοῖς δὲ υἱόν, Ὁ θρόνος σου ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. πῶς οὖν φησι, τὸ κάθισαι ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ οὐρανῶν μου ἐστὶν ἐμὸν δοῦναι, ὡς οὐκ ὄντων ἄλλων τῶν καθεδουμένων; ἢ οὐκ ὄντων (ἄπαγε) δηλαδὴ τοῖς τοιούτοις ἀπεκρίνατο τῶν ἐρωτώντων, συγκαταβαίνων αὐτῶν τῇ ἀσθενείᾳ. 5
οὐδὲ γὰρ ἥδετο ὑψηλὸν θρόνον ἑκάτερον, καὶ τὸ ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς καθέδραν, ὅπου γε καὶ πολλῷ τούτων καταδεέστερα καθ' ἡμέραν αἰσχύνομαι ἀκούων. ἀλλ' ἓν ἐζήτουν μόνον, τῶν προτείων ἀπολαῦσαι, καὶ μηδένα εἶναι πρὸ αὐτοῦ. ὅπερ καὶ ἤδη ἔφθην εἰπών, ὅτι ὅπου δώδεκα θρόνους ἤκουσαν, ἀγνοήσαντες ὅ, τι ποτέ ἐστι τὸ εἰρημένον, τὴν πρεσβείαν ἐπεζήτησαν. ὁ τοίνυν φησὶν ὁ Χριστὸς τοῦτο ἐστιν· Ἀποθανεῖσθε μὲν δι' ἐμέ, καὶ σφαγήσεσθε τοῦ κηρύγματος ἕνεκεν, καὶ κινωνήσετέ μοι τοῦ πάθους· 10
ἡ μέν γε δεξιὰ τοῦτο ποιῆσαι τῆς προεδρίας ὑμᾶς ἀπολαῦσαι δὲ τὴν προτέραν ταξιν καταβαλεῖν. δεῖ γάρ τις ἕτερος ἔλθῃ καὶ τοῦ μαρτυρίου δὲ τὴν ἄλλην ἅπασαν ἀρετὴν κεκλημένος πολλῷ πλείονα ὑμῶν, οὐκ ὄντων φιλονεικούντων ὑμᾶς καὶ τῶν ἄλλων προκρίνω, ὅταν ἴδω παρασκάπτοντας ἐκείνους ἀπὸ τῶν ἔργων κηρυττομένους, ὑμῖν δώσω τὰ πρωτεῖα. ἀλλ' ἴδωμεν 15
οὐκ εἶπεν, ὡς μὴ λυπῆσαι· αἰνιγματωδῶς δὲ τοῦτο ἀνίστησιν λέγων· τὸ μὲν ποτήριον μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ οὐρανῶν οὐκ ἔστιν ἐμὸν *δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασαι παρὰ τοῦ πατρός μου. πῶς δὲ ἡτοίμασαι; τοῖς ἀπὸ τῶν ἔργων δικαιωθεῖσι γνησίως λαμπρῶς. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν, οὐκ ἔστιν ἐμὸν *δοῦναι, ἀλλὰ τοῦ πατρός μου, ἵνα μὴ ἀσθενῆ μηδὲ ἀτονῆ αὐτὴν φαίνῃς πρὸς τὸ ἀποδοῦναι· ἀλλὰ πῶς; οὐκ ἔστιν ἐμόν, ἀλλ' ἐκείνων οἷς ἡτοίμασαι *. ἵνα δὲ ἀσφέστερον ὁ λέγω γνῷς, ὑπόδειγμα αὐτὸ γυμνάσωμεν, καὶ ὑποθώμεθά τινα ἀγωνοθέτην, εἶτα ἀθλητὰς ἀρίστους πολλοὺς εἰς τὸν ἀγῶνα καθέναι τοῦτον, καὶ δύο προσελθόντας τῶν ἀθλητῶν τῶν μάλιστα ὠκειωμένων τῷ ἀγωνοθέτῃ λέγειν, ὅτι ποίησον ἡμᾶς στεφανωθῆναι καὶ διακηρυχθῆναι, θαρροῦντας τῇ πρὸς αὐτὸν εὐνοίᾳ καὶ φιλίᾳ· ἐκεῖνος δὲ πρὸς αὐτοὺς λέγει, οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασαι ἀπὸ τῶν πόνων καὶ τῶν ἱδρώτων, ἆρ' οὖν καταγνωσόμεθα αὐτοῦ ἀσθενείας; ἀδαμῶς· ἀλλ' ἀποδεξόμεθα αὐτοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τὸ ἀπροσωπολήπτου. ὥσπερ οὖν ἐκεῖνον οὐκ ἂν φαίημεν ἀτονοῦντα μὴ δύνασθαι στέφανον, ἀλλὰ μὴ βουλόμενον διαφθεῖραι τὸν ἀγώνων νόμον, μηδὲ ξενιτεύσαι τὸ δικαίου τὴν ταξιν· οὕτω δὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἔποιμι ἂν τοῦτο εἰρηκέναι, πάντα χθὲς ἀθλητὰς ξενιτεύοντα, μετὰ τοῦ Θεοῦ χάριν, εἰς τὴν τῶν οἰκείων κατόρθωμα δεῖξιν τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας καὶ τῆς εὐδοκιμήσεως ἔχειν. διὰ τοῦτό φησιν, οἷς ἡτοίμασαι. τί γάρ, φησιν, ἄν ἕτεροι φανῶσιν ὑμῶν βελτίους; τί δ' ἂν μείζονα ἐργάσωνται; μὴ γὰρ ὅπλων μαθηταί μου γεγόνατε, διὰ τοῦτο τὰ πρωτεῖα ἀπολαύσεσθε, ἐὰν μὴ τῆς ἐκλογῆς αὐτοὶ ἄξιοι φαίνητε; ὅτι γὰρ αὐτὸς κύριός ἐστι τοῦ πράγματος, δῆλον ἐξ ὧν αὐτὸς πᾶσαν ἔχει τὴν κρίσιν. καὶ γὰρ Πέτρῳ οὕτω φησίν·
Β. Τιμ. δ. κ. ἐγώ σοι δώσω τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. καὶ ὁ Παῦλος δὲ τοῦτο δηλῶν ἔλεγε· Λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ὁ δίκαιος κριτὴς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ· ἐπιφάνεια δὲ τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἠγγελμένα πρότερον λέγεται. ὅτι δὲ Παύλου οὐδεὶς προφητοτερος ἐγένετο, πολλαχοῦ που δῆλον. εἰ δὲ ἀσαφέστερον ταῦτα εἰρηκεν, μὴ θαυμάσῃς. πολλαπερπόμενός τε γὰρ αὐτοὺς οἰκονομικῶς, ὥστε μὴ ὑπὸ τῶν προτείων ἀσχολῆσθαι τὴν μάτην (καὶ γὰρ ἀπὸ πάντες τὸν ἔπαθον ἀνθρωπίνως) καὶ μὴ λυπῆσαι βουλόμενος αὐτούς, τῇ ἀσαφείᾳ ἀμφότερα ταῦτα κατορθοῖ.

γρ. ἵνα μὴ γένηται. ἀλλ. ἵνα γένηται.

24 Τότε ἠγανάκτησαν οἱ δέκα περὶ τῶν δύο.

Τότε,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τότε, πότε; ὅτε ἐπετίμησεν αὐλοῖς. ἕως μὲν γὰρ τοῦ Χριστοῦ ἡ φῆφος * ἰῶ, οὐκ ἠναπάκλωσε, ἀλλ' ὁρῶντες αὐλοὺς προπεμπομένους ἔστρεχον καὶ ἔσιγων, αἰδούμενοι Ⓐ διδάσκαλον καὶ πρύτανιν· καὶ εἰκῇ ᾠδήν ἤκουσε, ἀλλ' εἰς μέσον τοῦτο ἐξενεγκεῖν οὐκ ἐτόλμων. καὶ πρὸς Πέτρον δέ ποτε παθόντες δυσθεφτινον, ὅτε τὰ δίδραχμα ἔδωκεν, οὐκ ἐδυσχέρανάν, ἀλλ' ἠρώτησαν μόνον· τίς ἆρα μείζων ἐστὶν; ὅθεν ὁ σωτὴρ τοῦ μαθητοῦ ἡ αἴτησις ἦν, ἀγανακτῆσαι. ὃ καὶ ἐνταῦθα βυθέως ἀγανακτοῦσιν ὅτε ἠτήθη, ἀλλ' ὅτε αὐλοῖς ἐπετίμησεν ὁ Χριστός, καὶ ἔφησεν οὐκ ἀπολαύσεσθαι τοῦ προφητείου αὐτούς, εἰ μὴ προθήσουσιν ἑαυτοὺς ἀξίους ἦτον. εἶδες πῶς ἀτελέστερον πρώτης διέκειντο, καὶ ὅτοι κελεξαμισάμενοι τοῦ δέκα, καὶ ἑκάτοι φθονδύνιες τοῖς δύο; ἀλλ' ὅσῳ ἔφη, μᾶλλον ταῦτά μοι αὐτοὺς δεῖξον, καὶ ὅλῃ πάντων ἦτον ἀπηλλαγμένους τοῦ παθους. ἀκουσον γοῦν πῶς ἐστὶ αὐτὸς ὁ Ἰωάννης, ὁ νεῶν προσῳκοδομημένος αὐτῶν, πολλαχοῦ τοῦ προφητείου ὄν. Πέτρῳ προσχωρῶ, καὶ δημιουργοῦντι καὶ θαυματουργοῦντι ἐν τῇ πράξει τοῦ ἀποστόλου. καὶ οὐκ ἀποκρύπτει αὐτοῦ τὰ κατορθώματα· ἀλλὰ καὶ τὴν ὁμολογίαν λέγει, ἣν πρώτην σιγῶντων ἐπεδείξατο, καὶ τὴν εἰς τὸ ἅφον εἴσοδον, ὃ προεπίθησεν αὐτῷ Ⓦ ἀποστόλων. ὅθεν γὰρ ἀμφότεροι προέμενον φωρώμενοι, ὃ ἑαυτῷ ἐγκώμιον ὑποτεμνόμενος φησιν· ὅτι γνώριμος ἦν ὁ μαθητὴς ἀρχιερεῖ. ὁ δὲ Ἰάκωβος μακρὸν μὲν οὐκ ἐπέζησε χρόνον· οὐκ προοιμίων δὲ ὅτω διεθερμάνθη, καὶ πρῶτα τὰ δυσθεφτινα ἀφεὶς, πρὸς ὕψος δυσέφραμεν ἄφατον, ὡς θυθέως σφαλῆναι. ὅτω πρώτων ἔνεκεν μὴ ταῦτα ἄκροι [τὸν ἀρετὸν] ἐγένοντο. ἀλλὰ τότε ἠναπάκλησαν. Τί οὖν ὁ Χριστός; προσκαλεσάμενος αὐτοὺς φησιν·

Οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν.

Ἐπειδὴ γὰρ ἐθορυβήθησαν καὶ ἐπαράχθησαν, τῇ τε κλήσει προσ τοῦ λόγου αὐτοὺς καταπροσκύνει, καὶ ταῖς πλησίον αὐτοὺς ἐπιπαύσασθαι. καὶ γὰρ Ⓐ δύο τοὺς χεῖρας τῶν δέκα ἑαυτὸν ἀπορρήξαντες ἐχθρότερον ἐστήκεισαν ἰδιολογούμενοι. ἀφ' τοῦτο δὲ τούτους πλησίον ἄγει, τούτῳ τε αὐτῷ, καὶ ᾧ ὃ εἰρημένον ἐκπορπεδοσας καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἐξαγαγεῖν προθυμούμενος ὃ πάθος καὶ τούτων κἀκείνων. καὶ οὐχ ὡς ἐμπροσθεν, ὅτω νῦν κατεγέλασε. πρότερον μὲν γὰρ παιδία ἄγει εἰς μέσον, καὶ ὃ ἀφελὲς αὐτῶν καὶ τὸ ταπεινὸν μιμεῖσθαι κελεύει· ἐνταῦθα δὲ πληκτικώτερον ἀπὸ τοῦ ἐναντίου ἐντρέπει λέγων· Ⓐ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, Καὶ Ⓐ μεγάλοι κατεξουσιάζουσι.

Παρὰ δὲ ὑμῖν οὐκ ἔσται οὕτως· ἀλλ' ὃς θέλων ἐν ὑμῖν γενέσθαι μέγας, ἔστω ὑμῶν διάκονος,

Καὶ ὃς θέλων εἶναι πρῶτος, ἔστω πάντων ἔσχατος. Δεικνὺς ὅτι "ἐθικὸν τὸ τιμᾶσθαι, τὸ τῶν πρωτείων ἐρᾶν. καὶ γὰρ τυραννικὸν τὸ πάθος, καὶ ζωοχῶς ἐνοχλοῦν, καὶ μεγάλοις δυσφόροις· διὸ τοῦτο καὶ σφοδροτέρας δίδοται πληγῆς. διὸ καὶ αὐτὸς βαθύτερον αὐτῶν καθίσεται, τῇ τῶν ἐθνῶν προσκλήσει φλεγμαίνουσαν τὴν ψυχὴν ἐντρέπων· καὶ τῶν μὲν Ⓦ φθόνον, τῶν δὲ τὴν ἀπόνοιαν ἐκστέμνεται, μονονουχὶ λέγων· μὴ ἀγανακτῆτε, ὡς ὑβρισμένοι· ἑαυτοὺς μᾶλλα βλάπτοισί τε καὶ καταισχύνουσιν Ⓐ οὕτω τὰ προστάγματα τοιοῦτες. ἐν γὰρ τοῖς ἐσχάτοις εἰσίν. ὃ γὰρ "ὅστις πρῶτος ἦν ἡμῖν, οἷα τὰ ἔξωθεν. Ⓐ μὲν γὰρ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν· πρῶτος ἐμοὶ δὲ ὁ ἔσχατος ὅτος πρῶτός ὅστιν. ὅτι δὲ οὐχ ἁπλῶς ταῦτα λέγω, δι' ὧν ποιῶ καὶ πάσχω, λάβετε τὴν ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων. ἐγὼ γὰρ εἰ καὶ πλέον ἐποίησα. βασιλεὺς γὰρ τῶν ἄνω δυνάμεων ὤν, ἄνθρωπος ἠθέλησε γενέσθαι, καὶ καταφρονηθῆναι κατεδέξατο καὶ ὑβρισθῆναι· καὶ σταυρὸς τούτοις ἦρκεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὀπτὶ θανάτου ἦλθον. διὸ τοῦτό φησιν·

Οὐ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. Οὐδὲ γὰρ μέχρι τούτου ἔστιν, φησίν, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἔδωκα λύτρον. καὶ τοῦ ἕνεκα; τῶν ἐχθρῶν. οὐ δ' ἂν ταπεινωθῇς, ὑπὲρ σαυτοῦ.

ἄ. ἄγλος

ἰσ. αὐτῶ

χ πρὸς τοσοῦτον ἀρετῆς ὕψος ἀνέφραμεν, ὡς

χ. ἐθνικῶ

κτιαῶτα τὰ

χ. ὡσοὶ ἔλεγλε, ἐ μέχρι τούτου ἔστιν μόνον, ἀλλὰ

τοῦ· ἐγὼ γὰρ σοῦ. μὴ τοίνυν φοβηθῇς, ὡς τῆς ψυχῆς σου καθαρμοῦ. ὅσον γὰρ οὐ ταπεινωθῇς, τοσοῦτον κατελθεῖν, ὅσον ὁ δεσπότης σου. ἀλλ' ὅμως ἡ καταβασις αὕτη πολλῶν ἀναβασις γέγονε, καὶ τῷ δόξαν ἀκλεμψαν πεποίηκε τῷ ἑαυτοῦ. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ γνέσθαι αὐθεφπος, πᾶσ' ἀπέλεις ἐγνωείζετο μόνοις· ἐπεὶ δὲ θεὸς ἐγένετο καὶ ἐσαυρώθη, τοῦ μόνον ἐκείνων οὐκ ἀπέστησε τῷ δόξαν, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν προσέλαβε, τῷ ἀπὸ τῆς γνώσεως τῆς οἰκουμένης. μὴ δὴ φοβηθῇς, ὡς τῆς ψυχῆς σου καθαρμοῦ, ἐὰν ταπεινώσῃς σαυτόν. ταύτῃ γὰρ μᾶλλον ἐπαίρεταί σε ἡ δόξα· ταύτῃ μείζων γίνῃ· αὕτη τῆς βασιλείας ἡ ὁδός. μὴ δὴ τῷ ἀνομίαν ἔλθωμεν, μὴ δὴ ἐκοῖς πολεμῶμεν. ἐὰν γὰρ βουληθῶμεν μεγάλοι φανῆναι, οὐκ ἐσόμεθα μεγάλοι, ἀλλὰ καὶ πάντων ἀτιμότεροι. εἶδες πῶς πάντα χῶ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ προτρέπει, διδοὺς ἀφορμὰς ὅπερ ὀπτῶμεν; καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δῆλα πολλῶν τοῦτο ἐδείξαμεν, καὶ ὅτι τῆς φιλοχρημοσύνης ἦν, καὶ τῆς κενοδοξοτάτου ὕστως ἐπτίπτε. τίνος γὰρ ἕνεκεν, φησιν, ἔμπροσθεν τῆς ἀνθεφπων ἐλεᾶς; ἵνα δόξης ἀπολαύσῃς; οὐκοῦν μὴ ποίει οὕτω, καὶ ἀπολαύσῃ πάντως. τίνος ἦν ἕνεκεν ἐλεημοσυνεύεις; ἵνα πλουτήσῃς; οὐκοῦν μὴ ἐλεημοσύνῃς, καὶ πάντως πλουτήσεις. ὅπου γάρ ἐστιν ἡ καρδία σου, ἐκεῖ καὶ ὁ θησαυρός σου. τίνος ἕνεκεν τῆς προσευχῆς ἐρᾷς; ἵνα παρὰ τῶν ἀλλων ᾖς; οὐκοῦν τῷ ἐκάστῳ ὀπτάνεσθαι βούλεσθαι, καὶ τότε τῆς προσευχῆς ἀπολαύσῃ. ὥστε εἰ θέλεις ἐλεᾶσθαι μέγας, μὴ ζήτει ἐλεᾶσθαι μέγας, καὶ τότε ἔσῃ μέγας. ἐκεῖνο γὰρ μικρόν ἐστιν ἐκεῖ. ὁρᾷς πῶς αὐτοῦ ἀπήγαγε τοῦ νοήματος, τὴν δεῖξαι ὅτι οὐκ ἐκεῖθεν σκοπεῖσθαι, οὐκ ἐντεῦθεν ὀπτυγχάνουσιν, ἵνα δὲ μὴ φύγωσι, δὲ ἦ διώκωσι; καὶ τῶν ἐθνῶν ἦ δηλοῦ τοῦτο ἐμνήμονευσεν, ἵνα καὶ ταύτῃ δὲ πρᾶγμα ἐπονείδιστον καὶ βδελυκτὸν ἀποδείξῃ. ὁ γὰρ ἀπονενοημένου ἀνάγκη ταπεινὸν εἶναι, οὐκ τοὐναντίον ὁ ταπεινόφρονα ὑψηλόν. τοῦτο γὰρ ὃ ὕψος ὃ ἀληθὲς καὶ γνήσιον καὶ οὐκ ἐν ὀνόματι μόνον, ἀλλ' ἐν πράγματι ὄν. οὐκ ὃ μὲν ἔξωθεν, ἀνάγκης ὄντι καὶ φόβου· τοῦτο ἦ, τὴν δὲ θεοῦ προσοικειον. ὁ Ἰουδαῖος, κἂν πᾶν ὑπερβαίνος θαυμάζηται, ὑψηλὸς μένει· ὥσπερ οὖν ἐκεῖνος, κἂν πάντων ἀνθρώπων θεραπεύηται, πάντων ἐστὶ ταπεινότερος. καὶ ἡ μὲν ἐκ ἀνάγκης ὄντι ψυχή, ὅταν καὶ ἁμαρτεῖ ῥᾳδίως· ἡ δὲ ἐκ προαιρέσεως, ὅταν καὶ μένει βεβαία. ἐπεὶ δὲ τοὺς ἁγίους ἅπαντα θαυμάζομεν, ὅτι πάντων ὄντες μείζους, πάντων μᾶλλον ἑαυτοὺς ἐταπείνουν. διὸ καὶ μένει τῆς σήμερον μένουσιν ὄντες ὑψηλοί, καὶ οὐδὲ ἡ τελευτὴ τὸ ὕψος ἐκεῖνο κατέσπεγκεν.

ΠΘΙΚΟΝ Εἰ δὲ βούλεσθε, ἐκ τῶν λογισμῶν ἐξετάσωμεν τοῦτο αὐτό. ὑψηλὸς εἶναι λέγεται ἢ τοι τοῦ μήκους τοῦ σώματος τοῦτο, ἢ ὅταν ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου ἑστηκὼς τύχῃ· καὶ ταπεινὸς ὡσαύτως ἀπὸ τῶν ἐναντίων· ἰδωμεν οὖν τίς τοιοῦτός ἐστιν, ὁ ἀλαζών, ἢ ὁ μετριάζων· ἵνα μάθῃς, ὅτι ταπεινοφροσύνης οὐδὲν ὑψηλότερον, οὐδὲ ἀλαζονείας χαμαλώτερον. ὁ μὲν οὖν ἀλαζών, πάντων βούλεται εἶναι μείζων, καὶ οὐδένα ἄξιον αὐτοῦ εἶναι φησι, καὶ ὅσης ἂν τύχῃ τιμῆς, πλείονος ἐρᾷ καὶ ἀντέχεται ὃ δὲ οὐδεμιᾶς τετυχηκέναι νομίζει, καὶ διαπαίζει τοὺς αὐθέφπους, καὶ τῆς περὶ αὐτῶν ἐφίεται τιμῆς, ἵνα τί ἀληθέστερον ἂν ἀλαζόνευμα τοῦτο εἴποι; καὶ γὰρ αἰνίγματι τοῦτο εἴοικεν. ὃς γὰρ οὐδὲν ἡγεῖται, πάντων δοξάζεσθαι βούλεται. εἶδες πῶς ὁ ἐπερωτῆσαι βουλόμενος, καταπίπτει καὶ χαμαὶ ἔσηκεν; ὅτι γὰρ οὐδὲν εἶναι νομίζει ἀπὸ πάντας ἀνθέφπους πρὸς ἑαυτόν, αὐτὸς ἀποφαίνεται. τοῦτο γὰρ ἀλαζονεία. τί τοίνυν πρὸς οὐδὲν ὄντα τέχεις; τί περὶ ἐκείνου ζητεῖς πυνθάνῃ; τί τοσοῦτος ὄχλος πρεμάτης; ὁρᾷς ταπεινόν, καὶ ἐπὶ ταπεινοῦ ἑστηκότα; φέρε οὖν, ἐξετάσωμεν τοῦ ὑψηλόν. οἶδεν οὖν ὅσον ἀνθέφπος, καὶ ὅτι μέγα ἀνθέφπος, καὶ ὅτι πάντων ἐστὶν ἔσχατος, καὶ ὅτι τοῦτο εἰς αὐ ἀπολαύσῃ τιμῆς, μέγα τοῦτο εἶναι. ὥστε οὖν μὲ ἑαυτῷ ἀκολουθεῖ, καὶ ἔστιν ὑψηλός, καὶ τῷ ὄντι οὐ μεταλαμβάνουσιν. ὃς γὰρ ἡγεῖται μεγάλους, καὶ ταῖς πρὸς τούτων τιμαῖς μεγάλας εἶναι νομίζει, κἂν μικρὰ τύχωσιν ὄντα, ἐπὶ μεγάλοις ἐκείνοις ἡγεῖται. ὁ δὲ ἀλαζὼν τοὺς μὲν τιμῶντας οὐδὲν εἶναι νομίζει· ταῖς

χ. πάπαις

ὁ

ὑ πρ̀ς αὐτ̀ν ὑμᾶς, μεγάλας εἰ) ψηφίζε). πάλιν ὁ ταπεινὸς πρ̀ς τὸν ἐνδεᾶ ἀλίσκεται πάθους· οὐκ ὀργὴ τύπτω διενοχλῆσαί σε δωυήσε), ὐ δόξης ἔρως, ὐ βασκανία, ὐ ζηλοτυπία. τ̃ς ὑ τύπων ἀπηλλαγμένης ψυχ̃ς τί ἄλλοτ' ἄν ὑψηλότερον; ὁ ὑ ἀληζὼν ἅπασι τύτοις κατέχεται, καθάπερ τις σκώληξ ἐγκαλινδούμενος ἐν βορβόρῳ. κὴ γὰ ζηλοτυπία κὴ βασκανία κὴ θυμὸς ἀεὶ τὸν ἐκείνου διενοχλ̃ ψυχήν. τίς οὖν ὑψηλός; ὁ τ̃ν παθ̃ν ἀνώτερος, ἢ ὁ δοῦλος αὐτ̃ν; ὁ πέμων αὐτὰ κὴ δεδιϰώς, ἢ ὁ ἀχείρωτος κὴ ἀδαμ̃ς ὑπ' αὐτῶν ἀλισϰόμενος; ποῖον ὄρνιν ὑψηλότερα πέτεσθαι φήσομεν ἄν; ⓦ τ̃ν χειρῶν κὴ τ̃ν ϰαλάμων τὸ θηρατὸν ὑψηλότερον ὄντα, ἢ ⓦ μηδὲ ϰαλάμου ἀφιέντα δεηθῆναι ⓦ θηρατοῦ ὐ τὸ χαμαὶ πέτεσθαι, ἐ μὴ δυώασθαι μετεωρίζεσθαί ποτε; οὕτω τοιοῦτος ὁ ἀπονενοημένος ἐστί. κὴ γὰ ἑϰάστη παγὶς βιαίως αὐτὸν αἴρ̃, ἄτε ϰαλάμη ἕρπονται. εἰ ὑ βούλει, κὴ ἀπὸ τ̃ πονηρ̃ δαίμονος ἐκείνου τὸ τοῦτο ἐξέπασον. τί γὰ δ̣αβόλου ταπεινότερον ἤμοιτ' ἄν, ὅτ̃ ἐπήρθη; ἢ ὑ ἀνθρώπου ὑψηλότερον, τ̃ ταπεινοῦν ἑαυτὸν βουλομένου; ὁ μὲ γὰ χαμαὶ σύρεται ὑπὸ τ̃ σφέρνου τ̃ ἡμετέραν ϰείμενος (Πατ̃ρ γὰ, φησιν, ἐποίμ̃ ὄφεων κὴ σκορπίων) ὁ δὲ μ̃ ἀγέλων ἔσηϰεν ἄνω. εἰ ὑ ἐξ ἀνθρώπων τοῦτο βούλει μαθεῖν ἐμφανέστερον, ἀνάϰουσον ⓦ βαρβάρου σκήνους ⓦ τοιαύτ̃ ἀγέλης τραπ̃αι, ὅς οὐδὲ τὰ πᾶσι δῆλα ἠπίσατο· οἷ, ὅτι ὁ λίθος λ̃ λίθος, κὴ τὰ εἴδωλα, εἴδωλα. διὸ ἐ τούτων ϰατώτερος λ̃· ⓐ δὲ βύσεβ̃ς κὴ πιστὸς, κὴ ἐμφ̃ ⓦ ἥλιον ἴσταται, ὧν τί ἤμοιτ' ἂν ὑψηλότερον; οἱ ἐ αὐτ̃ς ἐμφορούμενοι τ̃ ὄφεως τὰς ἀμφίδας, κὴ ἀγέλους πτερωμένους πρεσβεύοντας αὐτ̃ τ̃ θεῷ τ̃ βασιλιϰῷ. ἵνα δὲ κὴ ἑτέρωθεν μάθ̃ς αὐτῶν τὴν ἐυτέλειαν, εἰπέ μοι, τίς ἂν ταπεινωθείη; ὁ βοηθούμενος παρὰ τ̃ Θεοῦ, ἢ ὁ πολεμούμενος; ἐδηλον ὅτι ὁ πολεμούμενος. οὐκοῦν ἄϰουσον παρὰ ἑϰατέρων τούτων τί φησιν ἡ γραφή. Ο Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσεται, ταπεινοῖς ἐ δίδωσι χάριν. πάλιν σε κὴ ἕτερον ἐρήσομαι· τίς ὑψηλότερος; ὁ ἱερώμενος ϰαὶ θυσίαν παρεσϰάγων τ̃ Θεῷ, ἢ ὁ πόρρω που τ̃ς παρ' αὐτὸν παῤῥησίας ὑπάρχων κὴ ποίαν θυσίαν παρεσφέρει ὁ ταπεινός, φησιν; ἄϰουσον τοῦ Δαβὶδ λέγοντος· Θυσία τ̃ Θεῷ, πνεῦμα συντετριμμένον, ϰαρδίαν συντετριμμένην κὴ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐϰ ἐξουδενώσει. Εἶδες τύτυ ὃ ϰαθαρόν; βλέπε ἐ ἐκείνου ὃ ἀϰάθαρτον. ἀϰάθαρτος γὰ, φησι, παρὰ Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοϰάρδιος. παρὰ τύτοις, ὁ μὲ ἔχει ἀναπαυόμενον ⓦ Θεὸν ἐπ' αὐτ̃ (Ἐπὶ τίνα γὰ ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ ⓦ ἡσύχιον κὴ πέμοντά μου τοὺς λόγους) ὁ δὲ μετὰ τ̃ δ̣αβόλου σύρεται. ὁ γὰ τετυφωμένος, ϰαὶ ἐκείνου πείσεται. διὸ κὴ ὁ Παῦλος ἔλεγε· * Μὴ πῶς τυφωθεὶς εἰς ϰρίμα ἐμπέσ̃ τ̃ δ̣αβόλου. ἐ τοιοῦτόν ὑ, ἃ ὁ βούλεται, αὐτ̃ συμβαίνει. βούλεται μὲ γὰ ἀπονοηθῆναι, ὡς τιμ̃σθαι· ὁ ὑ μᾶλλον πάντων ϰαταφρονούμενος, τοῦτ' ἔστιν. ⓐ γὰ ϰαταγέλασοι, ⓐ πᾶσιν ἐχθροὶ κὴ πολέμιοι, ⓐ θεῷ χείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς, ⓐ ϰαὶ ὀργῇ βεβεμισμένοι, ⓐ ἀϰάθαρτοι πρ̀ς αὐτ̃, ἔστι μᾶλλον πάντων εἶσι. τί τοίνυν τύτων χεῖρον ἤμοιτ' ἄν; τὸ γὰ πέρας τοῦτο ἐστὶ τ̃ν ϰακ̃ν. τί ὑ τ̃ν ταπεινῶν ἥδιον; τί ὑ μαϰαριώτερον, ὅταν πεφυτοὶ κὴ ἐπέρασοι ὦσι τ̃ Θεῷ· κὴ τ̃ς πρ̀ς ἀνθρώπων ὑ μᾶλλον ἔστι ἀπολαύσεσι δόξης, κὴ πρύτες αὖλιες ὡς παστάδας ὑμιῶσιν, ὡς ἀδ̣ήφους ἀσπάζονται, ὡς οἰϰεῖα μέλη παρεσίενται. ἡμεῖς μὲν τοίνυν ταπεινοί, ἵνα ἡμεῖς μᾶλλον ὑψηλοί. κὴ γὰ μὴ ἐχθρολ̃ς πολλ̃ς ταπεινοῖ ἡ πόνοια. τύτο ἐταπείνωσε ⓦ Φαραώ. Οὐϰ οἶδα γὰ, φησι, ⓦ Κύριον, κὴ μιγὼν κὴ βατεάζων ἐ χάμπτης ἐγίνετο χείρων, κὴ μετὰ ταῦτα αὐλ̃ς ὁπλοις κὴ ἵπποις ϰατεπονθ̣ίζετο. ἀλλ' ἀπεναντίας τύτ̃ Λβραάμ. Ἐγὼ δέ, φησίν, εἰμι γ̃ κὴ ασοδὸς, ἐ μειόων βαρβάρων ἐχράτησε, κὴ εἰς μέσον ἐμπεσὼν Αἰγυπτίων ἐπήνεσι λαμπροτέρου τ̃ πρεσβείου ἔπαθλον φέρων, κὴ ταύτ̃ς λυτελούμενος τ̃ς ἀρετ̃ς ἀεὶ ὑψηλότερος ἐγίνετο. διὰ τύτο ἀδεται πανταχοῦ, διὰ τύτο θεφανοῦται ϰαὶ μαϰαρύτ̃ται). ὁ δὲ Φαραὼ γ̃ κὴ ασοδὸς, ϰαὶ εἰ τι τύτων ὑπελέστερον ἕτερον. οὐδὲν γὰ

ὕτως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅτως ἀποτρέφεται ὁ Θεὸς ὡς ὑπερηφανίαν. διὰ τοῦτο δὲ ἀρχῆς πάντα ἐποίησεν, ἵνα τοῦτο δείξῃ τὸ πάθος. διὰ τοῦτο ἠνεσχόμεθα, καὶ ἐν λύπαις καὶ ἐν ὀδυρμοῖς, διὰ τοῦτο ἐν πόνῳ καὶ ἐν ἱδρῶτι καὶ ἐν ἐργασίᾳ διήνεκεῖ καὶ πεταλαιπωρήμεθα. καὶ γὰρ δὲ ἀπονοίας ἥμαρτεν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, προσδοκήσας ἰσοθεΐαν· διὰ τοῦτο οὔτε ἅπερ εἶχεν ἔμεινεν ἔχων, ἀλλὰ καὶ τούτων ἐξέπεσε. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀπόνοια, οὐ μόνον οὐδὲν ἡμῖν προσίθησι κατόρθωμα βίου, ἀλλὰ καὶ ἃ ἔχομεν ἀποτέμνεται· ὥσπερ οὖν ἡ ταπεινοφροσύνη, οὐ μόνον τῶν ὄντων οὐδὲν ἀποτέμνεται, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ ὄντα προσίθησι. ταύτην τοίνυν ζηλώσωμεν, ταύτην διώξωμεν, ἵνα καὶ τῆς παρούσης ἀπολαύσωμεν ζωῆς, καὶ τῆς μελλούσης ἐπιτύχωμεν δόξης, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα καὶ κράτος σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, [νῦν καὶ ἀεί, καὶ] εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. γρ. σεναξμοῖς, γρ. ὧν ἔχομεν οὐδὲν ἀπολλύσιν,

Ομιλ. ξς'.

29 ΚΑΙ ΕΚΠΟΡΕΥΟΜΕΝΩΝ ΑΥΤΩΝ ΑΠΟ Ιερειχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

30 Καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες, ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ.

Ιωαν. δ. α. γ.

ΠΟΘΕΝ ἆρα ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα; καὶ ποῦ ποτὲ τότε διέτριβεν· ὁ καὶ μάλα ζητήσεως ἄξιον εἶναί μοι δοκεῖ, διὰ τί μὴ εὐθέως ἐνταῦθα ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀλλὰ διὰ τῆς Σαμαρείας. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοῖς φιλομαθέσιν ἀφήσομεν. εἴ γάρ τις ἀκριβῶς ἐξετάζειν ἐθέλοι, εὑρήσει τὸν Ἰωάννην ἀκριβέστερον αὐτὰ καλῶς, καὶ τὴν αἰτίαν πεφηκότα· ἡμεῖς δὲ τῶν προκειμένων ἐχώμεθα, καὶ τῶν τυφλῶν τούτων ἀκούσωμεν, οἳ πολλῶν βλεπόντων κρείττονες ἀμείνους. οὔτε γὰρ τὴν ὁδηγοῦντα ἔχοντες, οὔτε ἰδεῖν αὐτὸν δυνάμενοι διψῶντα, ὅμως ἐφιλονείκουν ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν, καὶ μεγάλῃ ἤρξαντο τῇ φωνῇ κράζειν· καὶ διωκόμενοι, μᾶλλον ἐβόων. τοιοῦτον γὰρ ψυχὴ καρτερικὴ, δι' αὐτῶν τῶν κωλυόντων αἴρεται. ὁ δὲ Χριστὸς ἐᾷ αὐτοὺς διωκομίζεσθαι, ἵνα μειζόνως αὐτῶν ἡ προθυμία φανῇ, καὶ μάθῃς αὐτοὺς ἀξίως ἀπολαύοντας θεραπείας. διὰ τοῦτο δὲ ἐρωτᾷ· Εἰ πιστεύετε, ὅπερ ὅτι πολλῶν ἐποίει. ἡ γὰρ κραυγὴ καὶ ἡ πρόοδος ἦρκει πᾶσι καταδῆλον ποιῆσαι τὴν πίστιν αὐτῶν. ἐντεῦθεν μάθωμεν ἀγαπητέ, ὅτι κἂν σφόδρα θέλῃς ὠφεληθῆναι καὶ ἀπερριμμένοι, μὴ ἀπογνῶμεν τὸν Θεὸν, καὶ δεῖ ἡμῶν αὐτῶν δυνησόμεθα δοῦναι ὅπερ αἰτώμεθα. ὁρᾷς πῶς οὐδένα τῶν ἀποστόλων ζωηρὸν ἔχοντες, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τοὺς ἐπιστομίζοντας, ἰσχυρᾷ προθυμίᾳ τὰ κωλύματα, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν τὸν Ἰησοῦν. καίτοι πρόρρησίν βίου οὐδεμίαν αὐτοῖς ὁ διαλήψεως μάρτυρος, ἀλλ' ἦρκεσεν αὐτοῖς ἡ προθυμία. τούτους δὴ καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν. κἂν ἀναβάλληται τὴν δόσιν ὁ Θεὸς, κἂν πολλοὶ οἱ ἀπάγοντες, μὴ ἀποστῶμεν αἰτοῦντες. ταύτῃ γὰρ μάλιστα τὸν Θεὸν ἐπιστασόμεθα. ἐρωτῶ καὶ ἐνταῦθα πῶς τὴν σφοδρὰν αὐτῶν προθυμίαν, οὐχ ἡ πενία, οὐχ ἡ πήρωσις, οὐ τὸ μὴ ἀκουσθῆναι, οὐ τὸ τῶν ὄχλων ἐπιπλῆξαι, οὐκ ἄλλο οὐδὲν διεκώλυσε. τοιοῦτόν ἐστι ψυχὴ ζέουσα καὶ πονουμένη. Τί οὖν ὁ Χριστός;

32 Εφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε· τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;

33 Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. Τίνος ἕνεκεν αὐτοὺς ἐρωτᾷ; ἵνα μή τις νομίσῃ, ὅτι ἄλλα βουλομένοις ἄλλα δίδωσιν. ἔπειτα καὶ ἕτερος αὐτῷ γρ. ἀνοιχθῶσιν

τῶ πόντα χοῦ πρότερον τὴν ἀρετὴν τῆ θεραπαινίδι μόνων καταδηλον ποιῆν καὶ ἐκκαλύπτειν
ἅπασι, καὶ τότε ἐπάγειν τὴν ἰατρείαν· διὰ ἓν μόνον, ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους εἰς ζῆλον ἀγάγῃ· διὰ ἕτερον δέ, ἵνα δείξῃ τῆς δωρεᾶς ἀξίους ἀπολαύοντας. τοῦτο γοῦν καὶ ὅπου τῆς Χαναναίας ἐποίησε γυναικός· τοῦτο καὶ ὅπου τοῦ ἑκατοντάρχου· τοῦτο καὶ ὅπου τῆς αἱμορροούσης. μᾶλλον δὲ ἡ θαυμασία γυνὴ ἐκείνη καὶ πρότερον ἔλαβε τοῦ δεσπότου τὴν πρόσρησιν· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὕστερον αὐτὴν προέδραμον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἰατρείαν κατάδηλον αὐτὴν ποιῆ. ὕστερον αὐτῆ πρότερον ἐπεσκοτάδησεν ἵνα διακηρύττειν τῶν. προεστώτων αὐτῆς κατορθώματα, καὶ πολλῷ μείζονα ἀποφαίνειν τῶν ὄντων· ὃ δὴ καὶ ἐνταῦθα ποιῆ. εἶτα, ὅπερ εἶπον ὅπερ ἐβούλοντο, κολαγχιαθεὶς ἤφαλο αὐτῶν. αὕτη γὰρ μόνον ἡ αἰτία τῆς ἰατρείας, διὰ ἣν καὶ εἰς (ν) κόσμον ἦλθεν.
ἀλλ' ὅμως εἰ ἔλεος ἦν καὶ χάρις, οὐκ ἀξίους ἔπιζητῆ. ὅτι γὰρ ἀξιοι, δῆλον ἐξ ὧν ἐβόησαν, ἐξ ὧν λαβόντες οὐκ ἀπεπήδησαν, ὃ πολλοὶ ποιοῦσι, μετὰ ἐνεργεσίας ἀγνωμονοῦντες. ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι τοιοῦτοι· ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς δόσεως καρτερικοί, ἐμμένοντες καὶ γὰρ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ιερουσάλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγῆ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, κεξς κα.
τότε ὁ Ιησοῦς ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ λέγων·

2 Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι·

3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς.

4 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου,

5 Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. καίτοι πολλάκις ἐπέβη τῶν Ιεροσολύμων πρότερον, ἀλλ' οὐδέποτε μετὰ τοσαύτης προφανείας. τί οὖν δή ποτε προοίμια καὶ τότε τῆς οἰκονομίας· καὶ ὅτε αὐτὸς σφόδρα κατάδηλος ἦν, ὅτε ὁ καιρὸς ἦν παθεῖν ἑτοίμως. διόπερ καὶ διαφορώτερον αὐτοῖς ἐνεμίγνυτο, καὶ μᾶλλον κρύπτων ἑαυτόν. οὔτε γὰρ οὐ ἐθαυμάσθη φανερώτερος ὕστερον, καὶ εἰς μείζονα οὐ αὐτοῦ ἐξήγαγε ὀργήν. ὅθεν ὃ καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως πεῖραν ἔδωκεν ἰσχυρὰν, καὶ ὁ σαφεστέρως ὅτι θεὸς ἦν, μειζόνως ἐκλάμπει λοιπὸν, καὶ μηδὲν πλείονος ἅπτηται προφητείας πρὸς τὰ μέλλοντα αὐτοῖς ἐκκαίειν. δυνατὸν μὲν γὰρ ἦν καὶ ἄνευ τοῦ ἐζευχθῆναι τὸν ὄνον θαυμασθῆναι· ἀλλ' οὐ χρήσιμον, οὐδὲ λυσιτελές οὕτω. σὺ δέ μοι θέα ὅσα θαύματα γίνονται, καὶ ὅσαι πληροφορίαι προφητείαι. εἶπεν, ὅτι εὑρήσετε ὄνον· προεῖπεν ὅτι οὐδεὶς κωλύσει, ἀλλ' ὅτι ἀκούσαντες σιγήσουσι. τοῦτο δὲ οὐ μικρὸν κρίμα Ιουδαίων, εἰ τοὺς οὐδέποτε γνωρίμους αὐτῶν οὐδὲ φθονέρως πείθῃ τὰ αὐτῶν προέσθαι καὶ μηδὲν ἀντέχειν· οὗτοι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ θαυμαζόντων πρόντες οὐκ ἐπείθοντο. μὴ δὴ μικρὸν εἰς νομίσῃς τὸ γεγονὸς θαῦμα. τίς γὰρ αὐλὴν ἔπεισε τὸν ἰδίων ἀφαρπασθῆναι, καὶ ταῦτα πένητας ὄντας ἴσως καὶ γεωργούς, μὴ δυσχερᾶναι; καὶ τί λέγω, μὴ δυσχερᾶναι; μὴ ἔρεσθαι, ἢ καὶ ἐρομένους σιγῆσαι καὶ συγχωρῆσαι; καὶ μὲν ἀμφότερα ὁμοίως θαυμαστὰ ἴσως, καὶ εἰ μηδὲν εἶπον ἑλκομένων τῶν ὑποζυγίων, καὶ εἰ εἰπόντες, καὶ ἀκούσαντες, ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει, προεχώρησαν καὶ οὐκ ἀντέστησαν, καὶ ταῦτα οὐκ αὐτὸν ὁρῶντες, ἀλλὰ τοῦ μαθητοῦ. ἀπὸ τούτων οὖν δῆλον παιδεύει, ὅτι καὶ Ιουδαίους ἐδίωκον καὶ ἀκοντας κωλῦσαι δι' ὅλης μέλλοντας αὐτοῦ ὀπίσω, καὶ ἀφώνους κατασῆσαι· ἀλλ' οὐκ ἠδέλησε. καὶ ἕτερον δὲ μὴ τούτων διδάσκει τοὺς μαθητάς, ὅπερ δὴ αἰτήσῃ, δίδοναι, κἂν αὐτὸν κελεύσῃ τὸν ψυχὸν προέσθαι, καὶ ταύτην προέχειν καὶ μὴ ἀντιλέγειν. εἰ γὰρ (ω) ἀγνώσοι αὐτῷ προεχώρησαν, πολλῷ μᾶλλον ἀδεῶς ἀπάντων δέξασθαι δεῖ. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ ἑτέρωθεν πάλιν προφητείαν ἐπλήρου διπλῆν· τὴν μὲν, διὰ ἔργων· τὴν δὲ διὰ ῥημάτων. καὶ ἡ μὲν διὰ τῶν ἔργων ἦν, ἡ διὰ τῆς καθέδρας τῆς ὄνου· ἡ δὲ διὰ τῶν ῥημάτων, ἡ δὲ προ-

φήτου

φήτου Ζαχαρίου. καὶ γὰρ εἶπεν, ὅτι καθεδεῖται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ ὄνου· καὶ καθίσας αὐτὸς καὶ πληρώσας αὐτὴν, ἑτέραν πάλιν ἐδίδου προφητείας ἀρχὴν, δι' ὧν ἐποίει, τὰ μέλλοντα προδιατυπῶν. πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; τῶν ἀκαθάρτων ἐθνῶν τὴν κλῆσιν προανεφώνει, καὶ ὅτι αὐτοῖς ἐπαναπαύσεται, καὶ ἥξουσιν αὐτῷ καὶ ἕψονται, καὶ προφητεία διεδέχετο προφητείαν. γρ. περιαναπαύσεται, ἐμοὶ δὲ οὐ διὰ τοῦτο δοκεῖ μόνον ἐπὶ τὴν ὄνον καθίσαι· ἀλλὰ καὶ μέτρον ἡμῖν φιλοσοφίας παρέχων. οὐ γὰρ δὴ μόνον προφητείας ἐπλήρου, οὐδὲ δόγματα ἐφύτευε τὰ τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ καὶ τὸν βίον ἡμῖν διώρθου δι' αὐτῶν τούτων, πανταχοῦ κανόνας ἡμῖν τιθεὶς τῆς ἀναγκαίας χρείας, καὶ διὰ πάντων τὴν ζωὴν κατορθῶν τὴν ἡμετέραν. διὰ τοῦτο καὶ ἡνίκα τίκτεσθαι ἔμελλεν, οὐκ ἐπεζήτησε λαμπρὰν οἰκίαν, οὐδὲ μητέρα πλουσίαν καὶ περιφανῆ· ἀλλὰ πενιχρὰν, καὶ μνηστῆρα τέκτονα ἔχουσαν, καὶ ἐν καλύβῃ γεννᾶται, καὶ ἐν φάτνῃ τίθεται· καὶ μαθητὰς ἐκλέγων, οὐ ῥήτορας καὶ σοφοὺς, οὐδὲ εὐπόρους καὶ εὐγενεῖς, ἀλλὰ πένητας καὶ ἐκ πενήτων καὶ πάντοθεν ἀσήμους ἐξελέξατο· καὶ τράπεζαν παρατιθέμενος, ποτὲ μὲν κριθίνους ἄρτους παρατίθεται, ποτὲ δὲ παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ἐξ ἀγορᾶς τοῖς μαθηταῖς ὠνεῖσθαι κελεύων· καὶ στιβάδα ποιῶν, ἀπὸ χόρτου ποιεῖ· καὶ ἱμάτια ἀμφιεννύμενος, εὐτελῆ καὶ τῶν πολλῶν οὐδὲν διαφέροντα περιβάλλεται· οἰκίαν δὲ οὐδὲ ἔχει. εἰ δὲ καὶ μεταβῆναι ἐκ τόπου εἰς τόπον ἔδει, ὁδοιπορῶν τοῦτο ποιεῖ· καὶ οὕτως ὁδοιπορῶν, ὡς καὶ κοπιᾶν. καὶ καθήμενος, οὐ θρόνων δεῖται, οὐδὲ προσκεφαλαίου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ποτὲ μὲν ἐν τῷ ὄρει, ποτὲ δὲ παρὰ τῇ πηγῇ· καὶ οὐ παρὰ τῇ πηγῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ μόνος, καὶ Σαμαρείτιδι διαλέγεται. πάλιν λύπης μέτρα τιθεὶς, ἡνίκα θρηνῆσαι ἔδει, δακρύει ἠρέμα, πανταχοῦ κανόνας, ὅπερ ἔφην, καὶ ὅρους πηγνὺς, μέχρι ποῦ προβαίνειν δεῖ, καὶ παραιτέρω μηκέτι. διὰ δὴ τοῦτο καὶ νῦν, ἐπειδὴ συνέβαινέ τινας ἀσθενεστέρους ὄντας ὑποζυγίων δεῖσθαι, κἀν ταῦτα μέτρον ἔθηκε, δεικνὺς ὅτι οὐχ ἵπποις, οὐδὲ ἡμιόνους ζεύξαντας φέρεσθαι δεῖ, ἀλλ' ὄνῳ κεχρῆσθαι καὶ περαιτέρω μὴ προβαίνειν, καὶ πανταχοῦ τῆς χρείας εἶναι. ἴδωμεν δὲ καὶ τὴν προφητείαν τὴν διὰ τῶν ῥημάτων, τὴν διὰ τῶν πραγμάτων. τίς οὖν ἡ προφητεία; ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πρᾶος καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον· οὐχὶ ἅρματα ἐλαύνων, ὡς οἱ λοιποὶ βασιλεῖς· οὐ φόρους ἀπαιτῶν, οὐ σοβῶν καὶ δορυφόρους περιάγων· ἀλλὰ πολλὴν τὴν ἐπιείκειαν κἀντεῦθεν ἐπιδεικνύμενος. ἐρώτησον τοίνυν τὸν Ἰουδαῖον, ποῖος βασιλεὺς ὀχούμενος ἐπὶ ὄνου ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι εἰπεῖν, ἀλλ' ἢ τοῦτον μόνον. ἐποίει δὲ ταῦτα, ὅπερ ἔφην, τὰ μέλλοντα προδηλῶν. ἐνταῦθα γὰρ ἡ ἐκκλησία δηλοῦται διὰ τοῦ πώλου, καὶ ὁ λαὸς ὁ νέος, ὁ ποτὲ μὲν ἀκάθαρτος, μετὰ δὲ τὸ καθίσαι τὸν Ἰησοῦν, καθαρὸς γενόμενος. καὶ ὅρα δι' ὅλου τὴν εἰκόνα σωζομένην. οἱ γὰρ μαθηταὶ λύουσι τὰ ὑποζύγια. διὰ γὰρ τῶν ἀποστόλων κἀκεῖνοι καὶ ἡμεῖς ἐκλήθημεν· διὰ τῶν ἀποστόλων προσήχθημεν, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἡμετέρα εὐδοκίμησις ἐκείνους παρεζήλωσε. διὰ τοῦτο φαίνεται ἡ ὄνος ἀκολουθοῦσα τῷ πώλῳ. μετὰ γὰρ τὸ καθίσαι τὸν Χριστὸν ἐπὶ τὰ ἔθνη, τότε ἥξουσι κἀκεῖνοι Ρω. ια. κε. κϛ. παραζηλοῦντες. καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ Παῦλος ἔλεγεν· Ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται. γρ. τότε ὅτι γὰρ προφητεία ἦν, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων. οὐ γὰρ ἂν ἐμέλησε τῷ προφήτῃ μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας τῆς ὄνου τὴν ἡλικίαν εἰπεῖν, εἰ μὴ τοῦτο ἦν. οὐ ταῦτα δὲ μόνον δηλοῦται διὰ τῶν εἰρημένων, ἀλλ' ὅτι καὶ μετ' εὐκολίας αὐτοὺς ἄξουσιν οἱ ἀπόστολοι. ὥσπερ γὰρ ἐνταῦθα οὐδεὶς ἀντεῖπεν εἰς τὸ κατασχεῖν, οὕτως οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἐθνῶν οὐδεὶς ἠδυνήθη διακωλῦσαι τῶν κατεχόντων αὐτοὺς ἔμπροσθεν. οὐ κάθηται δὲ ἐπὶ γυμνὸν τὸν πῶλον, ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἱμάτια τῶν ἀποστόλων. ἐπειδὴ γὰρ τὸν πῶλον ἔλαβον, ἅπαντα λοιπὸν προΐενται, β. Κορ. ιβ. ιε. καθὼς καὶ Παῦλος ἔλεγεν· Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. σκόπει δὲ τὸ εὐήνιον τοῦ πώλου, πῶς ἀδάμαστος ὢν καὶ χαλινοῦ ἄπειρος, οὐκ ἐσκίρτησεν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐσκίρτησεν, ἀλλ' ὑπάκλως ἐφέρετο. ὁ γὰρ ἁγὶος τὴν μέλλοντος ἰῶ, δηλοῦσα ὃ καταπειθὲς τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν ἀθεΐαν εἰς ὑπακοὴν μεταβολήν. καὶ γὰρ πάντα εἰργάσατο ὃ ῥῆμα ὃ λέγον· λύσαντες ἀγάγετέ μοι· ὥστε καὶ ἄπακτα εὐτακτα, καὶ τὰ ἀκάθαρτα ἡμέρας λοιπὸν καθαρά. ἀλλ' ὄρα ὃ ταπεινὸν τῶν Ιουδαίων. τοσαῦτα θαύματα εἰργάσατο, καὶ οὐδέποτε αὐτὸν οὕτως ὠξεπλάγησαν. ὅπου, ἦ εἶδον ὄχλον ζωοτρέχοντα, τότε θαυμάζουσιν.

Εστείθη γὰρ πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα, Τίς ἐστιν οὗτος;

Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν Ιησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας. Καὶ ὅτε ἐδοξάζετο μέγα λεγὸν, τότε χαμαίζηλος ἦν αὐτῶν ἡ γνώμη καὶ ταπεινὴ καὶ σεσυρμένη. ταῦτα δὲ αὐτὸς ἐποίει, ὑ πομιμνήσκων ἵνα ἐπιδείκνυμθος, ἀλλ' ὁμοῦ μὲν, ὅπερ ἔλεγον, καὶ προφητείαν πληρῶν, καὶ φιλοσοφίαν παιδεύων· ὁμοῦ δὲ καὶ μαθητὰς προσαναθούμενος λυπουμένους διὰ τὸν θάνατον, καὶ δεικνὺς ὅτι ταῦτα πάντα πάθη ἑκών. σὺ δέ μοι θαύμασον τὸν προφήτην τὴν ἀκρίβειαν, πῶς πάντα προεῖπε· καὶ γὰρ ὁ Δαβὶδ, καὶ ὁ Ζαχαρίας προανεφώνησεν.

Οὕτω καὶ ἡμᾶς ποιῶμθα, καὶ ὑμνῶμθα, καὶ ἱμάτια προτιθώμεθα τοῖς αὐτὸν φέρουσι. Ὑνος γὰρ αὖ ἐπήνου ἄξιοι, ὅταν μὴ τὴν ὄνον προβάλλωσιν εἰς ὃ ἐκάθητο, ἀλλὰ τοῖς ποσὶν αὐτῆς ἐκστρωννύωσι τὰ ἱμάτια· ἡμᾶς δὲ αὐτὸν γυμνὸν ὁρῶντες, καὶ ὅλως ἀποδύσαι κελεύομθοι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν χειμώνων δαπανᾶν, μηδὲ ὄντως ὦμθν φιλότιμοι; καὶ οἱ μὴ προακολουθοῦντες ἐμπροσθεν καὶ ὄπισθεν· ἡμεῖς δὲ καὶ προπέμποντα προπεμπόμθα καὶ διαχρυσώμθα καὶ ὑβρίζομθν; πόσης ταῦτα κολάσεως ἄξια; πόσης ἀμφορίας; προσέρχεταί σοι δεόμθος ὁ δεσπότης, καὶ οὐδὲ ἀκοῦσαι βούλει τῆς ἱκετηρίας, ἀλλ' ἐγκαλεῖς καὶ ἐπιπλήττεις, καὶ ταῦτα ἀκούσας τοιούτων ῥημάτων. Εἰ δὲ ἕνα αὐτὸν ἰδοὺς καὶ ὀλίγον ἀργύριον, οὕτω βαναύσος εἶ καὶ ὀλίγωρος καὶ ἀκηκοὼς, εἰ πάντα κενώσας ἔδει, τίς ἂν ἐγένου; οὐχ ὁρᾷς τοὺς ὀνῶ θεάτρῳ φιλοτίμως, ὅσα ταῖς πόρναις προσίενται; σὺ δὲ οὐδὲ ὃ ἥμισυ τούτων δίδως, οὐδὲ ὃ πολλοστὸν πολλάκις. ἀλλ' ὁ μὲν δεξιὸλαος χελεύει δοῦναι τοῖς τυχοῦσι, γέεννάν τε προξενῶν, καὶ δίδως· ὁ δὲ Χριστὸς τοῖς δεομένοις, βασιλείαν ἐπαγγελλόμενος, καὶ οὐ μόνον οὐ δίδως, ἀλλὰ καὶ ὑβρίζεις, καὶ αἱρῇ μᾶλλον ἐπακοῦσαι τοῦ διαβόλου ἵνα κολασθῇς, ἢ πεισθῆναι τοῦ Χριστοῦ καὶ σωθῆναι. καὶ τί ταύτης χεῖρον γένοιτ' ἂν τῆς προπαιδείας; ὁ μὲν γέεννάν σοι προξενεῖ, ὁ δὲ βασιλείαν· καὶ τούτων ἀφέντες, ἐκείνῳ προστρέχετε· καὶ ὦ μὴ προσιόντα παπεμπόμθα, ὦ μαχόμενον ὄντα προσκαλεῖσθε. καὶ ταῦτα ἔξω, οἷς ἂν εἰ βασιλεὺς μὴ ἀλυρηίδα ἔχων, καὶ δεόμθημα προστεινόμθος, μὴ πείθοι· λῃστὴς δὲ μάχαιραν ἐπισείων καὶ θάνατον ἀπειλῶν, πείθοι. ταῦτα οὖν ἐννοοῦντες, ἀγαπητοὶ, δεδιελέγχωμθν ὀλίγα τοῦτο ποτε καὶ ἀνανήψωμθν. καὶ γὰρ ἐγὼ λοιπὸν αἰσχύνομαι περὶ ἐλεημοσύνης διαλεγόμθος, διὰ τὸ πολλάκις περὶ ταύτης τῆς ἐπιτάσεως εἰπὼν, μηδὲν ἄξιον ἀνῦσαι τῆς παραινέσεως. γέγονε μὴν γὰρ τι πλέον, οὐ τοσοῦτον δὲ ὅσον ἐβουλόμην. ὁρῶ μὴν γὰρ ἀπιόντας ὑμᾶς, οὐ δακνηλῆ δὲ τῇ δεξιᾷ· διὸ καὶ φοβοῦμαι, μή πως καὶ φειδομένως θερίσητε. ὅτι γὰρ φειδομένως σπείρομθν, ἐξεπίσωμθν, εἰ δοκεῖ. τίνες εἰσὶ πλείονες ἐν τῇ πόλει, πένητες ἢ πλούσιοι; καὶ τίνες οὔτε πένητες οὔτε πλούσιοι, ἀλλὰ μέσῳ χώρᾳ ἔχοντες; οἶδ' ὅτι ὃ δέκατον μέρος πλουσίων, καὶ ὃ δέκατον πενήτων τῶν ὅλως ἐχόντων. οἱ δὲ λοιποὶ τῶν μέσων εἰσί. διέλωμθν τοίνυν εἰς τοὺς δεομένους ὃ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ ὄψεσθε τὴν αἰσχύνην ὅσην. οἱ μὲν γὰρ σφόδρα πλουτοῦντες, ὀλίγοι· οἱ δὲ μετ' ἐκείνους, πολλοί· πάλιν οἱ πένητες πολλῷ τούτων ἐλάττους. ἀλλ' ὅμως τοσούτων ὄντων τῶν δυναμένων τοῦ παραινεῖσθαι τὸ φεῖσθαι, πολλοὶ πεινῶντες καθεύδουσιν· ὑ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι μετ' εὐκολίας αὐτοῖς ἐπιτρέπειν τοῦ ἔχειν, ἀλλὰ διὰ τὴν πολλὴν αὐτῶν ὠμότητα καὶ ἀπανθρωπίαν. Εἰ γὰρ διέλοιν-

το οἵ τε πλουτοιῶντες, οἵ τε μετ' ἐκείνους, τοὺς δεομένους ἄρτων ἢ ἐνδυμάτων, μόλις ἂν πεντήκοντα ἀνδράσιν ἢ ἢ ἑκατὸν λαχοι πένης εἷς. ἀλλ' ὅμως ἢ ἐν τοσαύτῃ ἀφθονίᾳ τῶν τοσουτων ὄντες, ὀδύρονται καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἢ ἵνα μάθῃς αὐτῶν τὴν ἀπάνθρωπίαν, ἑνὸς τῶν ἑκατὸν πόρων καὶ τῶν μὴ σφόδρα πλουτούντων τοσοῦτον ἡ ἐκκλησία ἔχουσα, ἐννόησον ὅσους ἐπάρκει καθ' ἑκάστην ἡμέραν χήρας, ὅσους πρόσθενοις (καὶ γὰρ εἰς τῶν πεισχιλίων ἀριθμὸν ὁ καπάλογος αὐτῶν ἔφθασε) μετὰ τούτων, τοῖς δὲ δεσμωτήριον οἰκοῦσι, τοῖς ἐν τῷ ξενοδοχείῳ κάμνουσι, τοῖς ὑγιαίνουσι, τοῖς ἀποδημοῦσι, τοῖς τὰ σώματα λελωβημένοις, τοῖς τῷ θυσιαστηρίῳ τοσοῦτον προσεδρεύουσι καὶ θεραπῆς ἢ ἐνδυμάτων ἕνεκεν, τοῖς ἁπλῶς τοσοῦτοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ οὐδὲν αὐτῇ τὰ τῆς οὐσίας ἠλάττωται). ὥστε εἰ δέκα ἄνδρες μόνον ὅτως ἠθέλησαν ἀναλίσκειν, οὐδεὶς ἂν ἦν πένης. ἢ τί ἤλθομεν, φησιν, ἐπὶ παίδες ἡμῶν διαδέχεσθαι; ὃ κεφάλαιον ἔλυε, ἢ ἡ τοσοῦτος πάλιν πλείων ἐγίνετο ἐν ὀλιγωρίᾳ θησαυριζομένων ἀδίκως τῶν κλημάτων. ἀλλ' ὁ βούλεσθε ὅτω; κἂν δέκ ἡμισείας· κἂν ἀπὸ τρίτης μοίρας· κἂν ἀπὸ τετάρτης· κἂν ἀπὸ δεκάτης. ὀφὲ γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν δέκα πόλεων πένητας δυνατὸν ἦν θρέψαι τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. ἢ, εἰ βούλεσθε, ποιήσωμέν τινα τούτων συλλογισμόν· μᾶλλον δὲ οὐδὲ συλλογισμοῦ χρεία. ἢ γὰρ αὐτόθεν καταδηλός ἐστιν ἡ φιλοπλουτία τοῦ πράγματος. ὁρᾶτε γοῦν εἰς τὰς λειτουργίας τὰς πολιτικὰς, ὅσα οἰκία μία ἀναλίσκουσα πολλάκις οὐκ ὤκησεν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν μικρὸν ἠθέλησε τῆς δαπάνης, ἵνα εἷς τῶν πλουσίων ἕκαστος εἰς τὸν πένητας λήτουργὸν λειτουργεῖν ἐβούλετο, ἐν βραχείᾳ καιροῦ ῥοπῇ ἁρπασεν ἂν τὸν ὀρφανόν. τίς οὖν ἂν εἴη συγγνώμη, ποία ἀπολογίας σκιά, ὅταν μηδὲ ὧν ἀφίσασθαι μέλλομεν πρώτως ἀπαγόμενοι ἐντεῦθεν, μηδὲ τούτων μεταδιδῶμεν τοῖς δεομένοις μετὰ δαψιλείας τοσαύτης, μᾶλλον δὲ ὅσης τοῖς ὑπὸ τῆς σκιωπῆς ἑτέροις, ἢ καὶ ταῦτα, τοσαῦτα μέλλοντες καρποῦσθαι ἐκ τούτων; ἔδει μὲν γὰρ, εἰ καὶ ἀπὸ πρώτου ἐνταῦθα ἤμεν, μηδὲ οὕτω φείδεσθαι τῆς καλῆς ταύτης δαπάνης· ὅταν γε μικρὸν ὕστερον ἐντεῦθεν ἀπαγώμεθα, καὶ πρώτων ἀφελκώμεθα γυμνοὶ, ποίαν ἕξομεν ἀπολογίαν, μηδὲ ἀπὸ τῶν τοσούτων παρέχοντες τοῖς λιμώττουσι καὶ ἀγχομένοις; οὐδὲ γὰρ ἀναγκάζω σε τὰ ὄντα μεῖσαι· οὐκ ὀφθῇ μὴ βούλομαι, ἀλλ' ὀφθῇ σφόδρα οἰκειοῦται ὁρῶ. ἢ τοίνυν τοῦτό φημι· ἀλλ' ἀπὸ τῶν καρπῶν ἀνάλωσον, ἢ μηδὲν θησαυρίσῃς ἐντεῦθεν. ἀρκεῖ σοι ὥσπερ ἐκ πηγῆς ἔχειν ὑπερρέοντα τὰ χρήματα τῶν τοσούτων· ποίησον κοινωνοὺς τοὺς πένητας, ἢ γλυκὺ καλὸς οἰκονόμος τοῦ δεσπότου σοι δοθέντων. ἀλλὰ τέλεσματα δίδωμί, φησι. ὀφὲ τοῦτο οὖν καταφρονεῖς, ὅτι ἐνταῦθα οὐδεὶς ἀπαιτεῖ; κἀκείνῳ μὴ τῷ, κἂν ἐνέγκῃ, κἂν μὴ ἐνέγκῃ ἡ γῆ, λαμβάνοντι μετὰ ἀνάγκης ἢ τρεβλιοῦντι ὑπὸ τελμᾶς αἰτοῦντι τῷ ὅτως ἡμέρᾳ, ἢ ὅτε ἀπαιτοῦντι ὅταν ἐνέγκῃ ἡ γῆ, οὐδὲ μέχρι λόγου ἀποκρίνῃ; ἢ τίς σε ἐξαιρήσεται τῶν ἀκαρτερήτων ἐκείνων κολάσεων; οὐκ ἔστιν οὐδείς. εἰ γὰρ ὀφθῇ ἐκεῖ πρώτως ἔλεγεν τιμωρία χαλεπωτάτη μὴ διδόντι, ὀφὲ τὸν γίνη ἀσυνδάμος πρὸς τὴν ἔκλυσιν, ἐννόησον ὅτι ἢ ἐνταῦθα χαλεπωτέρα· ὑπὸ δεθῆναι, οὐδὲ τῷ εἰς δεσμωτήριον ἐμπεσεῖν, ἀλλὰ τῷ ἀπελθεῖν εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. ἀπρόπτων οὖν ἕνεκεν ταῦτα τοσαῦτα κατορθώματα τέλεσματα. καὶ γὰρ πολλὴ ἡ εὐκολία, ἢ μείζων ὁ μισθὸς, ἢ πλείων ἡ ἐμπορία, ἢ χείρων ἡ κόλασις ἀγωνωμονοῦσιν ἡμῖν. κόλασις γὰρ ὀφὲ δέξε) τέλος· οὐκ ἔχουσα. εἰ γὰρ τὸς γραπτὸς μοι λέγῃς τὸς ὑπὸ σοῦ πολεμηθέντας βαρβάροις, ἐστὶ ἢ ἐνταῦθα γραπτόπεδον, ὃ τὸ πῶς ἢ πόλεμος, οὐ ὑπὸ σοῦ πολεμοῦσιν ἀλλὰ πένητες. ὅταν γὰρ λαμβάνωσιν εὐχόμενοι, τὸ Θεοῦ ἵλεω ποιοῦσιν· ἵλεω γὰρ ποιοῦντες, ἀποκρύονται αὐτοὶ βαρβάρων τὰς τῶν δαιμονίων ὑποβουλάς· οὐκ ἀφιᾶσι σφοδρὸν εἰς τὸ πονηρὸν, οὐδὲ ὑποπίπτειν συνεχῶς, ἀλλ' ἐκλύουσιν αὐτοῦ τὸ ἰσχυρόν. ὁρῶν τοίνυν τὸς γραπτὸς τούτους καθ' ἑκάστην ἡμέραν πυκτεύοντας ὑπὲρ σοῦ τῷ ἀληθῶς ἀλλὰ τῶν δεήσεων καὶ τῶν εὐχῶν, ἀπαίτησον σαυτὸν τὸν καλὸν ταύτην εἰσφοράν, τὰς ἐκείνων θυσίας. ἢ γὰρ ἤμερος ὢν ὁ

βασιλεὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βασιλεὺς οὗτος, οὐκ ἔδωκέ σοι τοὺς ἀπαιτοῦντας, ἀλλ' ἑκόντα βούλεται καταθεῖναι. κἂν
κζ' μικρὸν καταβάλῃς, δέχεται· κἂν ἀπορᾷν δόξῃ πολλοῦ χρόνου καταθῇς, ὑ κατεπείγει ⓦ
οὐκ ἔχοντα. μὴ δὴ τῆς μακροθυμίας αὐτῆ καταφρονῶμεν, ἀλλὰ διασειζώμεθα ἑαυ-
τοῖς, μὴ ὀργίλοι, ἀλλὰ σωτηρίοι· μὴ βάναυσοι, ἀλλὰ ζωοί· μὴ κόλασιν ᾗ μισεῖσθαι, ἀλλὰ
5 τιμὰς ᾗ στεφάνους. οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα δοῦναι μισθὸν τῆς μεταχειρίδης τῶν εἰσφερομένων·
οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα καμὸν ἐξαργυρίζοντας. ἂν καταβάλῃς αὐτά, αὐτὸς αὐτὰ μεταπέμψεται
εἰς τὸ ὄψιον ὁ δεσπότης· αὐτός σοι τὴν τραπεζαρίαν κατασκευάζει κερδαλεωτέραν.
Η. κατε- ὐκ ἔστιν ἐνταῦθα τόκων ἀπορπὸν εὑρεῖν τὸ "καταβληθέντων· μόνον καταβαλε, ᾗ εὐθέως λύεται,
σύντων· οὐχ ἵνα γραπτὰς ἑτέροις τραφῶσιν, ἀλλ' ἵνα σοι μένῃ μὴ ἐμπορείας πολλῆς. ἐνταῦθα μείζω
10 γὰρ ἅπερ νῦν λέγω, ἀναλαβεῖν οὐκ ἔνι· ἐκεῖ δὲ μὴ "πολλῆς ἀπολήψῃ πάλιν αὐτὰ τῆς ζημίας,
καὶ κερδανεῖς μείζω καὶ πνευματικώτερα κέρδη. ἐνταῦθα τὰ διδόμενα ἀπαίτησίς ἐστιν· ἐ-
Η. ὀφείλημα. κεῖ [δὲ] χρῆσις καὶ δάνειον καὶ "ὄφλημα. καὶ γὰρ καὶ χειρόγραφά σοι ἐποίησεν ὁ Θεός. Ο Παρ. ιθ. ιζ.
γὰρ ἐλεῶν σώζει, φησί, δανείζει Θεῷ. ἔδωκέ σοι καὶ ἀρραβῶνα, καὶ ἐνέχυρα, καὶ ταῦτα
Θεὸς ὤν. ποῖον ἀρραβῶνα [ἢ ἐνέχυρα]; τὰ ἐν τῷ πρόσθεν βίῳ, τὰ μαθήματα, τὰ πνευμα-
15 τικά, τὰ προοίμια τῶν μηνύσεων. εἰ τοίνυν ἀναβάλλῃ καὶ ὀκνῇς τοσαῦτα ἤδη λαβών, τοσαῦ-
τα προσδοκῶν; ἃ μὲν γὰρ ἔλαβες, ἐστὶ ταῦτα· σῶμα αὐτός σοι διέπλασε· ψυχὴν αὐτός
Η. ζωοέδω- σοι "ἐνέθηκεν· ἐπίμηκές σε λόγῳ μόνον τῶν ὄντων σοι ἀπώντων τὴν χρῆ-
κεν· σιν ἔδωκεν· ἐχαρίσατό σοι τὸ "εἶναι γνῶσιν· ⓦ γὴν ἐπέδωκεν ὑπὸ σῶ· βάπτισμα τοσούτων
κακῶν ἀγαθῶν ἐδωρήσατο· ἔδωκέ σοι τράπεζαν ἱερὰν· ἐπηγγείλατο βασιλείαν καὶ ἀπόρ-
20 ρητα ἀγαθά. τοιαῦτα τοίνυν λαβών, τοσαῦτα μέλλων λαμβάνειν (πάλιν γὰρ ὁ αὐτὸς ἐρῶ)
Η. τάτυς τοῖς χρήματα ἀπολύμενα μικρολογῇ; καὶ ποίαν ἕξεις συγνώμην; ἀλλὰ σὺ παῖ-
δας πρώτως ὁρᾷς, καὶ δι' "αὐτῶν ἀναδύῃ; καὶ μὴν κἀκείνοις παίδευσον τοιαῦτα κερδαίνειν
κέρδη. ᾗ γὰρ εἰ ἀργύριον ἐῶ σοι δεδανεισμένον ᾗ τόκους φέρον, εἶτα ὀφειλέτης διγνώ-
μων ἐῶ, μυριάκις δὴ εἶλε αὐτὴ τὸ χρυσίον ὃ γραμματεῖον καταλιπεῖν ᾧ παιδί, ὥστε αὐ-
25 τῷ ταῖς προσόδοις πλέεσθαι πολλαῖς, ᾗ μὴ ἀναγκάζεσθαι πρεσβείαις ᾗ ζητεῖν ἑτέρους τοὺς
δανεισομένους. ἃ νῦν τοῦτο δὸς τὸ χειρόγραφον τοῖς παιδίοις, ἃ κατάλιπε ⓦ Θεὸν αὐτῶν
ὀφειλέτην. σὺ γὰρ τὸν μὲν ἀγρὸν ὃν πωλῇς ᾗ δίδως τοῖς παιδίοις, ἀλλ' ἐᾷς ὅπως ἡ προσ-
οδος μένοι, ᾗ ὁ τῶν χρημάτων πλεονασμὸς αὐτῶν γένοιτο πλείων ἐντεῦθεν· τὸ δὲ χειρόγραφον
τοῦτο πρώτους ἀγρεῖ ᾗ προσόδων εὐπορώτερον ᾗ τοσούτους φέρον καρπούς, [τοῦτο] δέδοικας
30 καταλιπεῖν; ἃ πόσης ὦν εἴη ὕστο εὐηθείας τε ᾗ ῥᾳθυμίας; ἃ ταῦτα εἰδὼς ὅτι καὶ αὐτῶν
αὐτὸ καταλίπῃς, ᾗ αὐτὸς αὐτὸ λαβὼν ἀπελθὼν πάλιν. τοιαῦτα γὰρ τὰ πνευματικά, πολ-
λαχοῦ ἔχει τὴν φιλοτιμίαν. μὴ δὴ ῥᾳθυμήσωμεν, μηδὲ ἀπρονόητοι ᾗ ὠμοὶ περὶ ἡμᾶς
αὐτοὺς γενώμεθα· ἀλλ' ἐμπορευσώμεθα τὸν καλὸν τοῦτον τραπεζίτην, ἵνα ᾗ αὐτὸν λαβόν-
τες αὐτοῦ ἀπέλθωμεν, ᾗ τοῖς ὑοῖς τοῖς ἑαυτῶν καταλείψωμεν, ᾗ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν
35 ἀγαθῶν, χάριτι ᾗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ
ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν ᾗ ἀεί, ᾗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ξζ. 12 ΚΑΙ ΕΙΣΕΛΘΩΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΙΣ ΤΟ
ἱερὸν, ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας ᾗ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ,
40 ᾗ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, ᾗ τὰς καθέδρας τῶν πω-
λούντων τὰς περιστερὰς, 13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· γέγραπται, ὁ
οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσε[ται]· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπη-
λαιον λῃστῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ιωαν. β. ιδ.

ΤΟυτο γ' Ιωάννης φησίν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἐν ἀρχῇ τῆ διατελίου, οὗτος δὲ πρὸς τῷ τέλει· ὅθεν εἰκὸς δεύτερον γενέσθαι τοῦτο, καὶ διαφόρους καιρούς· καὶ δῆλον δὲ ἀπὸ τῶν χρόνων, καὶ ἀπὸ τῆς ἀποκρίσεως. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ πάσχα προσῆλθε· ἐνταῦθα δὲ πρὸ πολλοῦ. κἀκεῖ μὲν λέγουσιν Ιουδαῖοι· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν; ἐνταῦθα δὲ σιγῶσι, καίτοι ἐπιτιμηθέντες, διὰ τὸ ἤδη θαυμάζεσθαι αὐτὸν παρὰ πᾶσι. τοῦτο δὲ κατηγορία μείζων Ιουδαίων, ὅτι [καὶ] ἀπαξ καὶ δὶς τοῦτο αὐτοὺς ποιήσαντος ἐνέμενον ἐπὶ τῇ κακοπλεία, καὶ δυσθήτον αὐτὸν εἶ ἔλεγον, δέον καὶ ἐντεῦθεν μαθεῖν αὐτὸν τὸν πρὸς τὸν πατέρα τιμὴν, καὶ τὸν οἰκεῖον ἔρωτα. καὶ γὰρ καὶ ἐθαυματούργησε, καὶ ἑώρων τὰς λόγους τοῖς πράγμασι συμφωνοῦντας. ἀλλ' οὐδὲ ὅπως ἐπείθοντο, ἀλλ' ἠγανάκτουν· καὶ ταῦτα τοῦ προφήτου βοῶντος ἀκούοντες, καὶ τῶν παιδίων πρὸ ἡλικίας αἰσθητῶν αὐτόν. διὸπερ καὶ αὐτὸς τὸν Ησαΐαν αὐτοῖς ἐπιτιμᾷ κατηγορῶν καὶ λέγων· ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται. διὰ ταύτης δὲ μόνον δείκνυσιν αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν θεραπεύσας ποικίλα νοσήματα

14 (Προσῆλθον γὰρ αὐτῷ χωλοὶ καὶ τυφλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς)

Καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐξουσίαν ἐνδείκνυται. ἃ δὲ οὐδὲ οὕτως ἐπείθοντο, ἀλλὰ μετὰ τῶν λοιπῶν θαυμάζοντες καὶ τῶν παιδίων ἀκούοντες αἰσθητῶν αὐτὸν κατεπίνεγκον, καὶ φασιν· οὐκ ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσι; μὴ τοῦτο τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν εἰπεῖν πρὸς αὐτούς· οὐκ ἀκούετε τί οὗτοι λέγουσιν; ὡς γὰρ Θεῷ ἥδον ἐκεῖνοι. τί οὖν αὐτός; ὅπως τοῖς φανεροῖς ἀντέλεγεν, ἵνα πλημμελέστερον κέντρῃ καὶ τῇ διορθώσει, λέγων·

16 Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;

Καὶ καλῶς εἶπεν, ὅτι στόματος. οὐ γὰρ τῆς διανοίας αὐτῶν ὃ λεγόμενον ἦν· ἀλλὰ τῆς αὐτοῦ δυναμένης τὰ μυούσης ὃ τῆς γλώττης ἐκείνων ἄμεινον. τοῦτο δὲ καὶ τύπος τῶν ἐθνῶν ἦν τῶν ἐλλιζόντων, καὶ ἀληθῶς ἡγησάντων μεγάλα μετὰ διανοίας καὶ πίστεως, καὶ τοῖς ἀποστόλοις δὲ ἐντεῦθεν οὐ μικρὰ προσέκλησις. ἵνα γὰρ μὴ διαπορῶσι, πῶς ἰδιῶται ὄντες δυνήσονται ὃ κήρυγμα καταλῆξαι, προλαβόντες αἱ παῖδες πᾶσαν αὐτῶν ἐξέβαλον τὴν ἀγωνίαν, καὶ θαρρεῖν παρεσκεύασαν ὅτι δώσει καὶ αὐτοῖς λόγον ὁ τούτους ποιήσας ὑμνῆν. διὰ ταῦτα δὲ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς φύσεως ἦσι δημιουργὸς, ἐδήλου τὸ θαῦμα. αἱ μὲν οὖν παῖδες καίτοι ἄνεσιν ἔχοντες ἡλικίαν, εὐσημα ἐφθέγγοντο τοῖς ἀνω ζωῷσι· αἱ δὲ ἄνδρες προφερσιώτης γέμοντα καὶ μανίας. τοιοῦτον γὰρ ἡ κακία. ἐπεὶ οὖν πολλὰ ἰῶν αὐτοὺς καὶ προσιόντα· τὰ μὲν τῶν ὀχλων· τὰ δὲ [μὲν] τῆς σκολιᾶς τῶν πονηρῶν· τὰ τῶν θαυμάτων· τὰ τῶν παίδων, πάλιν αὐτοὺς καταλιμπάνει, χαλᾶν αὐτῶν τὸν ὄγκον τῆς πάθους, καὶ μὴ βουλόμενος ἄρχεσθαι τῆς διδασκαλίας, ἵνα μὴ ζέοντες τῷ φθόνῳ δυσχερέστερον πρὸς τὰ λεγόμενα.

18 Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε. Πῶς πρωΐας πεινᾷ; ὅτε συνεχώρησε τῇ σαρκὶ, τότε ἐπιδείκνυται αὐτῆς τὸ πάθος.

19 Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν, εἰ μὴ φύλλα μόνον.

Μαρ. ια. ιγ.

Ἄλλος φησὶν εὐαγγελιστὴς, ὅτι οὐδέπω καιρὸς ἦν. Εἰ δὲ καιρὸς οὐκ ἦν, πῶς ἔπεσε εὐαγγελιστὴς φησιν· ἦλθεν, εἰ ἄρα εὕροι καρπὸν ἐν αὐτῇ; ὅθεν δῆλον, ὅτι τῆς διανοίας τῶν μαθητῶν ἦν τοῦτο ἀτενίζεσθαι ἐπὶ δυσκολίαις. καὶ γὰρ πάσης διανοίας ταῖς μαθηταῖς πολλαχοῦ γράφουσιν οἱ εὐαγγελισταί. ὥσπερ οὖν τοῦτο τῆς διανοίας αὐτῶν ἦν, οὕτω καὶ τὸ νομίζειν δεῖ τοῦτο αὐτοὺς κατεσθίειν δεῖ τὸ μὴ ἔχειν καρπόν. Ἵνος οὖν ἕνεκεν κατεσθίη; τῶν μαθητῶν ἕνεκεν, ἵνα θαρρῶσιν. ὅπου γὰρ πανταχοῦ μὲν εὐκρατέστ, οὐδένα δὲ σκόλασεν, ἔδει δὲ καὶ τῆς

ἡμερητικῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πμωρητικῆς αὐτὸ δωὰμεως ἀποδειξιν ποιῆσαι· ἵνα μάθωσι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι δωὰμωος ξηρανθεῖσαν τὴν ἰσχὺν ἀποκατέστησεν αὐτῶν, ἐκὼν συγχωρεῖ καὶ τὸ ξηραίνει. οὐκ ἐβούλετο ἢ τοῦτο εἰς δόξαν θεοῦ πιπτειν, εἰς δὲ φυτὸν τῆς ἐνεργείας αὐτὸ τῆς πμωρητικῆς τὴν ἀπόδειξιν προέκειτο. ὅταν ἢ εἰς τόπους, ἢ εἰς φυτὰ, ἢ εἰς ἄλογα γίνεται τι τοιοῦτον, μὴ ἀκριβολογοῦ, μηδὲ λέγε· πῶς οὖν διεχώρησεν ἡ συκῆ, εἰ καιρὸς οὐκ ἦν; τοῦτο γὰρ ἐρώτησις ληρώδης λέγει· ἀλλὰ τὸ θαῦμα ὅρα, τὸ θαυμάζε καὶ δόξαζε τὸν θαυματουργόν. ἐπεὶ καὶ ὑπὸ τῶν χοίρων τῶν καταποντισθέντων πολλοὶ τοῦτο εἰρήκασι, Ⓦ τὸ δικαίου γυμνάζοντες λόγον· ἀλλ' οὐδὲ ἐνταῦθα προσεκτέον αὐτοῖς. καὶ γὰρ καὶ ταῦτα ἄλογα, ὥσπερ συκῆ φυτὸν ἄψυχον. τίνος οὖν ἕνεκεν πρόκειται τοιοῦτον χῆμα ᾧ προφάσεως, καὶ τίς καιρὸς αὐτῇ ἡ προφάσις; ὅπερ ἔφην, τῆς τῶν μαθητῶν ὑποψίας τοῦτο ἦν. εἰ δὲ μηδέπω καιρὸς ἦν, εἰκῇ τινες Ⓦ νόμον διηλοῦσθαι ἐνταῦθα λέγουσι. καὶ γὰρ τότε καιρὸς ἦν καρποῦ· καὶ ἡ πίστις· καὶ τότε καιρὸς τοῦ καρποῦ τότε, καὶ ἐπέγνω αὐτόν. Ἤδη γὰρ αἱ χῶραι λευκαί εἰσι προς θερισμόν, φησὶ καὶ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν, ἃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε. οὐκ ἄρα τούτων τι αἰνίττεται ἐνταῦθα, ἀλλ' ὥσπερ ἔφην, τὴν δωὰμιν ἐπιδείκνυται τὴν πμωρητικήν. καὶ ὅτι οὐκ τότε λέγειν, ὅπου γὰρ ἦν καιρὸς, δείκνυσι, δηλῶν ὅτι προσηνυσμένως εἰς τοῦτο ἦλθεν, οὐ διὰ τὴν πεῖναν, ἀλλὰ διὰ τοὺς μαθητάς, οἳ καὶ σφόδρα ἐθαύμασαν, καὶ τοι πολλῶν ἤδη σημείων γνωρίμων μειζόνων. ἀλλ' ὅπερ ἔφην, ξένον τοῦτο ἦν. νῦν γὰρ πρῶτον τὴν ἀμφρητικὴν ἐπεδείξατο δωὰμιν. διὰ τοῦτο δὲ ἐν ἄλλῳ φυτῷ, ἀλλ' ἐν τῷ πάντων ὑγροτάτῳ τὸ σημεῖον ἐποίησεν, ὥστε καὶ τοῦτο μεῖζον φανῆναι τὸ θαῦμα. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι διὰ τοῦτο τοῦτο γέγονεν, ἵνα εἰς τὸ θαρρεῖν αὐτοὺς ἀφορμὴν λάβωσι, ἄκουε τί ἐξῆς ὧν λέγει, τί δέ φησιν; Καὶ ὑμεῖς μείζονα ἐργάζεσθε, ἐὰν θέλητε πιστεύειν καὶ εὐχῇ θαρρεῖν.

Ὁρᾷς ὅτι τὸ πάντων διὰ αὐτοὺς γέγονεν, ὥστε μὴ δεδικέναι καὶ τρέμειν ὑπιοῦσαι; διὰ καὶ δεύτερον τοῦτο λέγει, οὐχὴ προσπλάσῃ καὶ πίστει. οὐ γὰρ δὴ τοῦτο ἐργάσεσθε μόνον, φησὶν, ἀλλὰ καὶ ὄρη μεταστήσετε, καὶ ἕτερα πλείονα ποιήσετε, πίστει καὶ εὐχῇ θαρρουῦτες. ἀλλ' Ⓐ ἀληζόνες Ἰουδαῖοι καὶ τετυφωμένοι διαπαλαίειν βουλόμενοι τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, προσελθόντες ἤροντο· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ὑπῆρχε γὰρ τοῖς σημείοις ὑποσκῆψαι οὐκ εἶναι τὸν παραγενόμενον ἐν τῷ ἱερῷ προσφέρειν αὐτῷ διδάσκειν. τοῦτο δὲ καὶ τῷ Ἰωάννῃ φαίνονται ἐρωτῶντες, εἰ καὶ μὴ τούτοις τοῖς ῥήμασιν, ἀλλὰ τῇ αὐτῇ γνώμῃ. καὶ γὰρ οὐκ λέγουσι· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ἀλλ' οὐκ ὠὴ ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· λύσατε Ⓦ ναὸν τοῦτον, καὶ ἐγὼ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν· ἐνταῦθα δὲ εἰκότως ἐμβάλλει. ὅταν δῶλον, ὅτι τὸ ὠὴ" ἀρχὴ καὶ προοίμιον ἦν τῶν θαυμάτων· ἐνταῦθα δὲ, τέλος. ὁ δὲ λέγουσι," τοῦτο ἐστι· Ⓦ διδασκαλικὸν ἐδέξω θρόνον; ἱερεὺς ἐνόμισεν, ὅτι τοσαύτην ἐξουσίαν ἐπεδείξω, φησὶ; τὸ μὴν οὐδὲν ἐποίησεν αὐθάδειαν ἔχον, ἀλλὰ τῆς εὐταξίας προενόησε τὸ ἱερόν· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἔχοντες εἰπεῖν, "τούτῳ ὑποσκήσουσι. καὶ ὅτε μὴν ἐξέβαλεν, οὐκ ἐτόλμησαν εἰπεῖν οὐδὲν διὰ ταῦθαύματα· ὑπῆρ δὲ ὧφθη, τότε ὑπεμάσσι. τί οὖν αὐτός; οὐκ εὐθείας αὐτοῖς ἀποκρίνεται, δεικνύς, ὅτι εἰ ἤθελον ἰδεῖν αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἠδύναντο· ἀλλ' ἀντερωτᾷ αὐτοὺς λέγων·

25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

Καὶ ποία αὕτη [ἡ] ἀκολουθία; μεγίστη μὴν οὖν. εἰ γὰρ εἶπον, ἐξ ἀνθρώπων, εἶπεν αὖ αὐτοῖς· διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; εἰ γὰρ ἐπίστευσαν, οὐκ ἂν ἠρώτησαν ταῦτα. πρεῖ γὰρ αὐτοῦ ὁ κύριος εἶπεν· Οτι οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι Ⓦ ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ· καὶ, Ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· καὶ, Αὐτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ, Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονε· καὶ, Οτι ὃ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ. ὥστε εἰ ἐπίστευσαν ἐκείνῳ, οὐδὲν ἦν ὃ κωλύον αὐ-

Λυκ. γ. ιϛ. Ιωαν. α. κθ. Ιωαν. γ. λα. Ματθ. γ. ιβ.

τοῦ ἐξουσίαν ὁ ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῇ. Εἶπα ὅτι οὐ κακοῦργοι τες ἔλεγον, οὐκ ἴσμεν, οὐκ εἶπεν, οὐδὲ ἐγὼ οὐκ οἶδα· ἀλλὰ τί; οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν. εἰ μὴ γὰρ ἠγνόουν, διδάσκεσθαι αὐτοὺς ἔδει· ὅτι οὐ κακοῦργοι εἰκότως οὐδὲν αὐτοῖς ἀπεκρίνε). καὶ πῶς οὐκ εἶπον, ὅτι ἀνθρώπων τὸ βάπτισμα;

26 Ἐφοβοῦντο τοὺς ὄχλους, φησίν.

Εἶδες διεστραμμένην καρδίαν; πάντα χοῦ τοῦ Θεοῦ καταφρονοῦσι, καὶ διὰ τοῦτο ἀνθρώποις ἀπάντα προσέθεσαν. καὶ γὰρ καὶ τοῦτον διὰ αὐτοὺς ἐφοβοῦντο, οὐκ αἰδούμενοι ⓜ ἄνδρα, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ τῷ Χριστῷ πιστεύειν διὰ τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἤθελον· καὶ πάντα αὐτοῖς ἐντεῦθεν ἐπίκλεπτα τὰ κακά. Εἶτά φησι·

28 Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο, καὶ λέγει τῷ πρώτῳ· ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου εἰς τὸν ἀμπελῶνα.

29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε.

30 Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· " ἀπέρχομαι, καὶ οὐκ ἀπῆλθε. κ. ἐγὼ κύριε,

31 Τίς οὖν ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν αὐτῷ, ὁ πρῶτος.

Πάλιν διὰ προβολῆς αὐτοὺς ἐλέγχει, τῷ τε αὐτῶν ἀγνωμοσύνῃ, καὶ τὸ τῶν σφόδρα κατεγνωσμένων καταπεπτωκὸς αὐτοῖς ἀνιπτόμενος. τὰ γὰρ δύο τέκνα ταῦτά δηλοῖ τοῦτο, ὁ καὶ ὅτι τῶν Ἐξοδ. κ. θ. π. καὶ ἐθνῶν ἐστὶ καὶ ὅτι Ἰουδαίων λέγουσι. καὶ γὰρ οἱ μὲν οὐκ ὑποκρινόμενοι ἀκούσεσθαι, οὐδὲ γνώμενοι κδ. γ. ἀκριβασταὶ τοῦ νόμου, διὰ τῶν ἔργων ἐπεδείξαντο τῷ ὑποκριτῇ· καὶ ὅτοι εἰπόντες, πάντα Δευτ. ε. β. ὅσα ἂν εἴπῃ ὁ Θεός, ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα, διὰ τῶν ἔργων ἠρνήσαντο. διὰ τοι τοῦτο, ἵνα μὴ νομίσωσι ⓜ νόμον αὐτοὺς ὠφελῆσι, δείκνυσιν ὅτι αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο αὐτοὺς καταδικάζει· ὅπερ οὖν καὶ ὁ Παῦλός φησιν· Οτι οὐκ ⓓ ἀκριβασταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, Ρωμ. β. ιγ. ἀλλ' ⓓ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. διὰ τοῦτο, ἵνα καὶ αὐθεκατακρίτους ποιήσῃ, πρὸ αὐτῶν ἐξενεχθῆναι τὸν ψῆφον παρασκευάζει· ὅπερ καὶ ἐν τῇ ἑπομένῃ παραβολῇ ποιεῖ τοῦ ἀμπελῶνος· καὶ ἵνα τοῦτο γνώσηται, ἐπ' ἄλλου προσώπου γυμνάζει τὸ ἔγκλημα. ὅπερ γὰρ ἐξ βουλήσεως οὐκ ἠθέλησαν ὁμολογῆσαι, διὰ παραβολῆς αὐτοῖς ἐμβάλλει λοιπὸν εἰς ὅπερ ἐβούλετο. ὅτε δὲ σωπῶντες τὰ λεγόμενα τῷ ψῆφον ἐξωθοῦσιν, τότε ἀποκαλύπτει λοιπὸν τὸ σωπώμενον, καὶ λέγει· Οτι τελῶναι καὶ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

32 Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· ⓓ δὲ τελῶναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

Εἰ μὲν γὰρ εἶπεν ἁπλῶς, πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς, ἔδοξεν ἂν φορτικὸς αὐλὸς εἶναι ὁ λόγος· νυνὶ δὲ μετὰ τῶν αὐτῶν ψῆφον ἀποφαινόμενος, ἀνεπαχθὴς εἶναι δοκεῖ. διὰ τοῦτο καὶ τὴν αἰτίαν προσέθηκε. Τίς δὲ ἦν αὕτη; ἦλθεν Ἰωάννης, φησὶ, πρὸς ὑμᾶς, οὐ πρὸς ἐκείνους· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἔχετε ἐγκαλεῖν, ὅτι ἠμφιεσμένος ἦλθεν ἢ ὑπέρογκα ἐσθίων καὶ πίνων· ἀλλὰ καὶ ὁ βίος " ἀνεπίληπτος καὶ ἡ πρόνοια πολλή, καὶ οὐ προσείχετε αὐτῷ. καὶ μετὰ τοῦτον καὶ ἕτερον ἔγκλημα, ὅτι πελῶναι προσέφερον· ἐπὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ἄλλο, ὅτι οὐδὲ μετ' ἐκείνους ὑμεῖς. ἔδει μὲν γὰρ καὶ μετὰ τοῦτο· ὃ δὲ μηδὲ μετὰ τοῦτο, πάσης συγνώμης ἐστερημένον ἦν, καὶ ἄφατος κἀκείνων ἔπαινος, καὶ τούτων κατηγορία. πρὸς ὑμᾶς ἦλθε, καὶ οὐ προσήκασθε· οὐκ ἦλθε πρὸς ἐκείνους, καὶ ἐδέξαντο, καὶ οὐδὲ ἐκείνους ἔχετε διδασκάλους. ἔργα δὲ πόσων ἐκείνων δείκνυται τὸ ἐγκώμιον, καὶ τούτων ἡ κατηγορία. πρὸς ὑμᾶς ἦλθεν, οὐ πρὸς ἐκείνους· ὑμεῖς οὐκ ἐπιστεύσατε, τοῦτο ἐκείνους οὐκ ἐσκανδάλισεν· αὐτοὶ ἐπίστευσαν, τοῦτο ὑμᾶς οὐκ ὠφέλησε. τὸ δὲ προάγουσιν, οὐχ ὡς τούτων ἐπομένων, ἀλλ' ὡς ἐλπίδα ἐχόντων, ἐὰν ἐθέλωσιν. οὐδὲν γὰρ οὕτως, ὡς ζηλοτυπία διεγείρει τοὺς παχυτέρους.

δια-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κ. παῦε

διὰ τοῦτο ἀεὶ λέγω· ὅτι ⓐ ἑξακοσιοι, καὶ ⓐ τεσσαρακοντα ἑξακοσιοι. διὰ τοῦτο καὶ πόρνας καὶ τελώνας ἐπήγαγε καὶ τελώνας, ἵνα τοὺς ἀπὸ ἁμαρτημάτων ἐξ ἔρωτος ὄντι χαλεποὺς ἰασάμενος, τοὺς μὲν ἀπὸ σωμάτων, τοὺς δὲ ἀπὸ χρημάτων ἐπιθυμίας. δείκνυσι δὲ ὅτι τοῦτο μάλιστά ἐστιν ἀκοῦσαι νόμου Θεοῦ, τὸ Ἰωάννῃ πιστεῦσαι. οὐκ ἄρα χαρίτος μόνης τὸ εἰσελθεῖν πόρνας, ἀλλὰ καὶ διχνοσωπῆς. ὁ γὰρ μόνουσαν πόρναν εἰσπλθον, ἀλλ' ἐπακούσασαν καὶ πιστεύσασαν καὶ καθαριθεῖσαν καὶ μεταδομόμενα, οὕτως εἰσπλθον. εἶδες πῶς ἀνεπαχθῆ ⓦ λόγον ἐποίησε καὶ τομώτερον ἀπὸ τῆς παραβολῆς, ἀπὸ τῆς τῶν πορνῶν ἐπαγωγῆς; οὐδὲ γὰρ εἶπεν οὐθέως, διατί οὐκ ἐπιστεύσατε Ἰωάννῃ; ἀλλ' ὁ πολλῷ πληκτικώτερον ἦν, τοὺς τελώνας καὶ τὰς πόρνας παρῆκε, ὅτε τοῦτο ἐπήγαγεν, ἀπὸ τῆς τῶν παραπτωμάτων ἀκριβείας διελέγχων αὐτῶν τὸ ἀσύγγνωστον, καὶ δεικνὺς ὅτι διὰ φόβον ἀνθρώπων πάντα ποιοῦσι καὶ δόξαν κενήν. καὶ γὰρ ⓦ Χριστὸν οὐχ ὡμολόγησαν διὰ φόβον, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· καὶ τῷ Ἰωάννῃ πάλιν οὐκ ἐτόλμων κακίζειν· οὐδὲ τοῦτο δι' ἀνάγκην, ἀλλὰ διὰ φόβον. ἅπερ ἅπαντα ἔλεγχε διὰ τῶν Ἐρημιτῶν, καὶ χαλεπωτέραν ὕστερον ἐπήγαγε τὴν πληγήν, εἰπών· ὑμεῖς οἱ εἰδότες καὶ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. κακὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ παραδοθῆναι τὴν ἀρχὴν μὴ ἐλέσθαι τὸ καλόν· μείζων δὲ κατηγορία, τὸ μηδὲ μεταθέσθαι. μάλιστα γὰρ τοῦτο ἐργάζεται πολλοὺς πονηροὺς, ὃ καὶ νῦν πάσχοντας ἐνίους ὁρῶ καὶ ἀπὸ δυναστείας ἑκάστης.

Ἀλλὰ μηδεὶς ἔστω τοιοῦτος· ἀλλὰ κἂν εἰς ἑκατὸν κατενεχθῇ κακίας, μὴ ἀπογινωσκέτω τὴν ὅπως τὸ βέλτιον μεταβολήν. ῥᾴδιον γὰρ ἐκ αὐτῶν τῶν βαράθρων τῆς πονηρίας ἀνενεγκεῖν. ἢ οὐκ ἠκούσατε πῶς ἐκείνη ἡ πόρνη, ἡ ὅτι ἀσελγείᾳ πολλὰς παρελάσασα, πόσας ἀπέκρυψεν ἐν βυθῷ; ἀλλὰ τὴν ὅτι τῆς ψυχῆς τῆς ἡμετέρας, τὴν ἐκ Φοινίκης τῆς πολυανθρωπωτάτης πόλεως. καὶ γὰρ αὕτη ἡ πόρνη ποτὲ μὲν ἡμῖν ἦν, τὰ πρῶτα ὅτι τῆς σκηνῆς ἐχουσα, καὶ πολὺ τὸ ὄνομα αὐτῆς πάντα χρόνον οὐκ ἐν τῇ πόλει τῇ ἡμετέρᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ μέχρι Κιλίκων καὶ Καππαδοκῶν καὶ πολλὰς μὲν ἐκένωσεν οὐσίας, πολλοὺς δὲ ἔλεγεν ὀρφανούς· πολλοὶ γὰρ αὐτῷ καὶ εἰς γυναῖκα διέβαλον, ὡς δὲ τῇ τοῦ σώματος ὥρᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς φαρμάκοις ἐκόσμα τὰ δίκτυα πλέκουσαν. εἷλέ ποτε καὶ βασιλίδος ἀδελφὸν αὕτη ἡ πόρνη. καὶ γὰρ πολλὴ ἦν αὐτῆς ἡ τυραννίς. ἀλλ' ἀθρόον οὐκ οἶδ' ὅπως, μᾶλλον δὲ οἶδα σαφῶς. βουληθεῖσα γὰρ καὶ μεταβληθεῖσα, καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν ἐπισπασαμένη, κατεφρόνησεν ἁπάντων ἐκείνων, καὶ ῥίψασα τοῦ διαβόλου τὰς μαγγανείας, πρὸς ⓦ οὐρανὸν ἀνέδραμε. καίτοιγε οὐδὲν αἰσχρότερον αὐτῆς ἦν, ὅτε ὅτι τῆς σκηνῆς ἦν· ἀλλ' ὅμως ὕστερον πολλὰς παρήλασε τῇ τῆς ἐγκρατείας ὑπερβολῇ, καὶ σάκκον περιεβάλετο πάντα ⓦ χρόνον οὕτως ἤσκητο. ταύτης ἕνεκεν καὶ ὕπαρχος ἀνωχλήθη, καὶ στρατιῶται ὡπλίσθησαν, καὶ μεταπῆσαι πρὸς τὸν σκηνὸν αὐτὸν οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ ἐξαγαγεῖν τῶν ὑποδεξαμένων αὐτὸν πρέσβεων. αὕτη μυσηρίων καὶ αἰσχρῶν τῶν ἀπορρήτων, καὶ τῆς χαρίτος ἀξίαν ἐπιδειξαμένη ἀπουσίαν, ὅτε ⓦ βίον κατέλυσεν, ἅπαντα ἀπονιψαμένη διὰ τῆς χαρίτος, καὶ μᾶλλον τὸ βάπτισμα πολλὴν ἐπιδειξαμένη τὴν φιλοσοφίαν. οὐδὲ γὰρ ψυχῆς ὄψεως μετέδωκε τοῖς ποτε ἑταίραις ὅτι τοῦτο ἐλθοῦσιν, ἀποκλείσασα ἑαυτὴν, καὶ ἔτη πολλὰ καθάπερ ἐν δεσμωτηρίῳ διατελέσασα. οὕτως ἔσονται ⓐ ἑξακόσιοι τεσσαράκοντα ἑξακόσιοι· οὕτω πάντα δὲ πεπυρωμένης ἡμῖν ψυχῆς διὰ κωλύον οὐδὲν γένεσθαι μέγαν καὶ θαυμαστόν. μηδεὶς τοίνυν τὸν ἐν κακίᾳ ἀπογινωσκέτω· μηδεὶς ἐν ἀρετῇ ὢν νυστάζέτω, μήτε ὅπως θαρρείτω. πολλάκις γὰρ αὐτὸν ἡ πόρνη παρελθοῦσα). μήτε ἐκείνος ἀπογινωσκέτω· δυνατὸν γὰρ αὖτον καὶ τοὺς τεσσάρας παρελθεῖν. ἄκουσον οἵ φησιν ὁ Θεὸς πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ· Εἶπον μὴ ὃ πορνήσας αὐτῷ ταῦτα πάντα, πρὸς με ἐπιστρέψον, καὶ οὐκ ἐπέστρεψεν. ὅτε γοῦν ἐπορεύθημεν εἰς τὸν σφόδρα ἀγαπτὸν τοῦ Θεοῦ,

κ. ἐν κακίᾳ ὤν
κ. ἐξῆς
κ. αὐτῷ

Ισρ. γ. α. ζ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θεού, ὑ μέμνηται πῶ πρεσβυτέρων. οὐκ ἔστιν ὡς δῶ ἄθεος ὁ Θεός. οὐ γὰρ ὀνειδίζει τὰ παρελθόντα, οὐδὲ λέγει· ἄχρι τοσούτου χρόνου ἀπελείφθητε, ἀλλὰ μετανοήσωμεν· ἀλλ' ἀγαπᾷ, ὅτι νῦν προσελθωμεν· μόνον ὡς χρὴ προσέλθωμεν. κολληθῶμεν [τοίνυν] αὐτῷ σοφροσύνῃ, ὑ προσπλώσωμεν τᾷ φόβῳ αὐτοῦ τᾷ" καρδίας ἡμῶν. τοιαῦτα γέγονεν οὐκ ἐν τῇ καινῇ μόνον προσώπατα, ἀλλὰ ⟨ἐ⟩ ἐν τῇ παλαιᾷ. τί γὰρ τῶ Μωσαϊκῶ χρεῖον; ἀλλ' ἠδυνήθη θεὸν ἱλεώσασθαι. τί τῶ Σολομῶντος μακρειότερον; ἀλλ' ἀπονυσάξας ἔπεσεν· μᾶλλον ὑ ὑμφότερα ἐν ἑνὶ ἔργῳ δόξαι γνώρισα, ἐν τῷ πατρὶ ⟨ῶ⟩ τοῦτο. ὑ γὰρ ὑ καλὸς ὑ κακὸς γέγονέ ποτε ὁ αὐτός. τί τῶ Ἰούδα μακαριώτερον; ἀλλ' ἐγένετο προδότης. τί τῶ Παύλου ἀθλιώτερον; ἀλλ' ἐγένετο εὐαγγελιστής. τί Ματθαίου χεῖρον; ἀλλ' ἐγένετο ἀπόστολος. τί τῶ Σίμωνος ζηλωτοτέρου; ἀλλ' ἐγένετο καὶ αὐτὸς ἀποστόλων ἀθλιώτερος. πόσας τοιαύτας ἑτέρας βούλει ἰδεῖν μεταβολὰς ὑ πάλαι γεγενημένας, ὑ νῦν γινομένας καθ' ἑκάστην ἡμέραν; ἄχρι δὴ τοῦτο λέγω, μήτε ὁ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀπογινωσκέτω, μήτε ὁ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θαῤῥείτω. πρὸς μὲν γὰρ τοῦτόν φησιν, Ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ· πρὸς δὲ ἑτέρους, Μὴ ὁ πίστιν οὐκ ἐνίσατε; ὑ, Τὰς παρειμένας χεῖρας, ὑ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε. πάλιν πρὸς τούτους φησί, γρηγορεῖτε· πρὸς δὲ ἐκείνους, Εὑρὼν ὁ καθεύδων ⟨ἐ⟩ ἀνάστα ἐκ τῶ νεκρῶν. οὗτοι μὲν γὰρ φυλάξαι δέονται ὅπερ ἔχουσιν, ἑκόντες δὲ ἀπολλύουσιν· ὅτοι μὲν γὰρ τηρήσαντες τὴν ὑγίειαν, ἑκόντες τῆς ἀῤῥωστίας ἀπαλλαγῶσιν. κάμνουσι γάρ· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν καμνόντων ὑγιαίνουσι, ὑ τῶν ὑγιαινόντων ῥαθυμήσαντες ἀῤῥωστοῦσι. πρὸς μὲν οὖν ἐκείνους φησίν· ἴδε, ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτῃς, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται· πρὸς δὲ τούτους, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἆρον ⟨σ⟩ κράβαττόν σου, ὑ ἐλήλυθεις, ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. δεινὴ γὰρ, δεινὴ πρόφασις ἡ ἁμαρτία· μᾶλλον δὲ οὐδὲ πρόφασις μόνον ἐστὶν, ἀλλὰ ⟨ἐ⟩ ἄλλο τι χαλεπώτερον. ὁ γὰρ ἐν ἀργίᾳ μόνον ἀγαθῶν ἐστιν ὁ τοιοῦτος, φημὶ δὲ ἐν ἐνεργείᾳ κακῶν. φῂ ὅμως κἂν οὕτω σφοδρείμυος ᾖς, κἂν θλῖψις μικρὸν ἀναστῆναι, πρῶτα λύει τὰ δεινά. κἂν τεσσαρακονταοκτὼ ἔτη ἔχῃς, ἀπορράπτεις δὲ ἡμέρας ὑγιὴς, οὐδὲν ὁ κωλύων. πρόσεστι δὲ νῦν ὁ Χριστὸς, ὑ λέγει, ἆρον τὸν κλίνῶ σου· μόνον θέλησον· ἀναστήθι· μὴ ἀπογνῶς. οὐκ ἔχεις πλοῦτον, ἀλλ' ἔχεις Θεόν· οὐκ ἔχεις τὰ βαλλάντιά σε εἰς τὸν κολυμβήθραν, ἀλλ' ἔχεις τὴν ὑκ ἀφιέντα σε δεηθῆναι κολυμβήθρας· ὑκ ἔχεις τὰ ὑποδήματα, ἀλλ' ἔχεις τὰ κελεύοντά σοι ἆραι τὸν κλίνῶ. οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὡ ὧ ὑ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. πλοῦ γὰρ θελήσῃς καταπλεῖν εἰς τὸν πηγὸν, οὐδεὶς ὁ κωλύων. οὐκ ἀναλίσκεται, ὑ δαπανᾶται ἡ χάρις. πηγή τίς ἐστιν ἀναβλύζουσα διηνεκῶς, ἐκ τῶ πληρώματος αὐτοῦ πάντες θεραπεύόμεθα ὑ ψυχὰς ὑ σώματα. πρόσερχώμεθα τοίνυν ὑ νῦν. ὑ γὰρ ἡ Ραὰβ πόρνη ἦν, ἀλλ' ἐσώθη· ὑ ὁ λῃστὴς ἀνδροφόνος ἦν, ἀλλὰ παράδεισου πολίτης ἐγένετο. ⟨ἐ⟩ ὁ μὲν Ἰούδας μετὰ τῶ διδασκάλου ὤν, ἀπώλετο· ὁ δὲ λῃστὴς ἐν τῷ σταυρῷ μαθητὴς ἐγένετο. ταῦτα τῶ Θεοῦ τὰ παράδοξα. ὅτως ⟨ἀ⟩ μάλιστα ἠυδοκίμησαν· οὕτως ὁ τελώνης εὐαγγελιστὴς ἐγένετο· οὕτως ὁ βλάσφημος, ἀπόστολος. ταῦτα ὅρα, ὑ μηδέποτε ἀπογνῶς, ἀλλ' ἀεὶ θαῤῥεῖ ὑ ἀναστήσον σαυτόν. ἄνοιγε μόνον τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκ φερούσης ὑ πρόθυμα ταχέως. μὴ τὰς θύρας ἀποκλείσῃς, μὴ τὴν εἴσοδον φράξῃς. βραχὺς ὁ πρὸ ὑμῶν κάμος, ὀλίγος ὁ πόνος. ⟨ἐ⟩ ἰ δὲ ὑ πολὺς ἦν, οὐδὲ ὅτως ἀπαγορεύειν ἔδει. κἂν γὰρ μὴ κάμῃς ⟨σ⟩ κάλλιστον τοῦτον κάματον ⟨σ⟩ ἐν τῇ μετανοίᾳ ὑ ἀρετῇ, ἐν τῷ κόσμῳ πρῶτος καμῇ ὑ ταλαιπωρήσεις ἑτέρως. ⟨ἐ⟩ ἰ δὲ ⟨ἐ⟩ ταῦθα κἀκεῖ κάματος, ἄχρι τί μὴ τοῦτον αἱρούμεθα ⟨σ⟩ πολὺν ἔχοντα ⟨σ⟩ καρπὸν ὑ μεγάλην τὴν ἀμοιβήν; καίτοιγε οὐδὲ ὁ αὐτὸς κάματος οὗτος κἀκεῖνος. ἐν μὲν γὰρ τοῖς βιωτικοῖς ⟨ἐ⟩ κίνδυνοι ζωηροὶ, ὑ ζημίαι ἐπάλληλοι, καὶ ἡ ἐλπὶς ἄδηλος, ὑ ἀνιαρότερα πολλὰ, ὑ χρημάτων ὑ σωμάτων ὑ ψυχῆς δαπάνη· καὶ ὅτε ἡ τῶν καρπῶν ἀπόδοσις πολὺ τῆς ἐλπίδος καταδεεστέρα, ἄνω ἄρα βλαστήσῃ. οὐδὲ γὰρ πάντα χοῦ φέρει

χ. σύρας

δ. Βασ. κα.

ϛ. Βασ. ια. δ.

χ. ἀπανθρωπεύσαι

φέρει καρπὸν ὁ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων ἱδρώς· πλὴν ἀλλ' ὅταν μὴ διαπέσῃ, ἀλλ' ἐν πολλῇ συνέγκῃ τῇ φορᾷ, ἐν βραχεῖ πολλαπλασιάζει τὸν χρόνον. ὅταν γὰρ γηράσῃς, ἐν μηκέτι λοιπὸν ἀκριβῆ τῆς ἀπολαύσεως τὴν αἴσθησιν ἔχῃς, ὥστε σοι φέρειν τὰς ἀμοιβὰς ὁ πόνος. ἐν ὁ μὲν πόνος ἐν ἀκμαίζοντι σώματι· ὁ δὲ καρπὸς ἐν ἡ τρυφή, ἐν γεγηρακότι δὲ πρεπόντως, ἐν ὅταν ἡ τελευταία ἐλπὶς ἐν τῇ αἰσθήσει ὁ χρόνος καταμαραίνῃ, καὶ εἰ μὴ καταμαραίνει, ἡ τῆς τελευτῆς ἐλπὶς οὐκ ἀφίησι τρυφᾶν. οὐκοῦν οὐχ ὕστως· ἀλλ' ὁ μὲν πόνος, ἐν φθορᾷ τῷ τελευτῶντι σώματι· ὁ δὲ τέρψις, ἐν ἀγήρῳ καὶ ἀθανάτῳ καὶ τέλος οὐκ ἔχοντι. καὶ ὁ μὲν πόνος, καὶ πρόσκαιρος καὶ βραχύς· ἡ δὲ ἀντίδοσις, καὶ ὑστέρα καὶ ἀπειρός, ἵνα μὴ ἀδείας ἀναπαύῃ λοιπὸν, μηδὲν προσδοκῶν ἀνδρός. ὃ γὰρ ἔστι μεταβολὴν δῆσαί ποτε λοιπὸν, οὐδὲ ἐκπῶσιν καθάπερ ἐν τῷδε. ποῖα οὖν τῶνδε ἀγαθὰ, τὰ μήτε ἀσφαλῆ, καὶ βραχέα καὶ πήλινα, καὶ πρὶν ἡ φανῆναι ἀφανιζόμενα, καὶ μὴ πολλῶν κλαύματα πόνων; ποῖα δὲ ἐκείνων ἀγαθὰ ἴσα, τῶν ἀκινήτων, τῶν ἀγηράτων, τῶν μηδένα μόχθον ἐχόντων, τῶν καὶ ἐν τῇ χαρᾷ τῶν ἀγγέλων σοὶ στεφάνοις σοι κομιζόντων; ὁ γὰρ χρημάτων καταφρονῶν, ἐντεῦθεν ἤδη λαμβάνει μισθόν, φρονητίδος ἀπαλλαττόμενος, βασκανίας, συκοφαντίας, ὀπισθοβουλῆς, φθόνου. ὁ δὲ σώφρων καὶ κοσμίως ζῶν, καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἀποδημίας στεφανοῦται δὲ ἐντεῦθεν ἀχημοσυνῆς, γέλωτος, κινδύνων, κατηγορίας, τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀπαλλαττόμενος δεινῶν. ταῦτα δὲ ἄλλα πάντα ὁμοίως τῆς ἀρετῆς μέρη ἐντεῦθεν ἤδη ἡμῖν δίδωσι τὸν ἀμοιβόν. ἵν' οὖν καὶ τῶν παρόντων καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτυγχάνωμεν ἀγαθῶν, φύγωμεν κακίαν, καὶ ἐλώμεθα ἀρετήν. ὅτω γὰρ καὶ ἐνταῦθα τρυφήσωμεν, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτευξόμεθα ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

κ. ἀκμαίοντι καὶ ἀκμάτῳ

κ. σωφρόνως

κ. τὰς ἀμοιβάς.

Ομιλ. ξη.

33 ΑΛΛΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΑΚΟΥΣΑΤΕ· ΑΝΘΡΩΠΟΣ ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον· καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.

34 Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. 35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. 36 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.

37 Ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, ἴσως ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. 38 Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τοῦ κληρονομίαν αὐτοῦ.

39 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν.

40 Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; 41 Λέγουσιν αὐτῷ, κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

Πολλὰ

ΠΟλλὰ ἀπὸ τῆς παῤῥησίας αἰνίττεται ταύτης· τὸ θεοῦ τιμᾷ τοῦ ἐνοικοῦντος τοῖς αὐτοὺς ἀνώθεν γεγυμνωμένοις, ὃ δὲ ἀρχῆς αὐτῷ φονικόν, ὃ μηδὲν παῤῥαλειφθεῖσαι τῶν ἡκόντων εἰς ἐπιμέλειαν, ὃ καὶ τοῦ φθορᾶς σφαλῶσαν μὴ ἀποτραφοῦσαι αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ⓦ υἱὸν πέμψαι, ὃ καὶ τῆς καινῆς καὶ τῆς παλαιᾶς εἶναι καὶ ⓦ αὐτὸν ἐκ θεοῦ, ὃ μεγάλα αὐτῷ ⓦ θαύματα καταρθῶσαι, τὸ τοῖς ἐκάτερα δίκαιον τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς πολυπράγμονας, τῷ ἐθνῶν τοῖς κλῆσιν, τῷ Ἰουδαίων τοῖς ἐκπλῆξιν. διὰ τοῦτο οὖν αὐτοῖς μετὰ τοῦτο τοῖς ἐμπροσθεν πάθησιν, ἵνα δείξῃ καὶ ντεῦθεν τὸ ἔγκλημα μεῖζον καὶ σφόδρα ἀσύγγνωστον. πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; ὅτι τοσαύτης τυχόντες ἐπιμελείας, πορισμῶν καὶ τελωνῶν ἠτιμήθησαν, καὶ παῤῥησίαν τοσαύτην. θέα γὰρ αὐτοῖς τοῖς προφήταις τῆς πόλεως, καὶ τοῦ τόπου ἀρχηγὸν τοῦ ἄφατον. καὶ γὰρ ἀπὸ γεωργῶν ἐκ, αὐτὸς ἐποίησε· τὸ φραγμὸν περιθεῖναι· τὸ φυτεῦσαι ⓦ ἀμπελῶνα, καὶ ἄλλα πολλά· τὸ μικρὸν αὐτοῖς καταλιπεῖν, τὸ ἐπιμελεῖσθαι τῶν ὄντων, καὶ ἀφυλάξαι καὶ δοθέντα. οὐδὲν γὰρ ἐκ ἐλλειφθέν, ἀλλὰ πολλὰ ἀπηρτισμένα· καὶ οὐδὲ ὅπως ἐκέρδανον, καὶ ταῦτα τοσούτων ἀπολαύσαντες παῤ αὐτοῦ. ὅτε γὰρ ἐξ Αἰγύπτου ἐξῆλθον, καὶ νόμον ἔδωκε, καὶ πόλιν ἐνέτισε, καὶ θυσιαστήριον κατεσκεύασε, καὶ ναὸν ᾠκοδόμησε· καὶ ἀπεδήμησε· τοιοῦτον, ἐμακροθύμησεν, οὐκ ἀεὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι παῤῥαπόδους ἐπάγων καὶ τιμωρίας. τῷ γὰρ ἀποδημίᾳ, τῷ πολλῷ αὐτοῦ μακροθυμίᾳ φησί. καὶ ἀπέφλε τοὺς δούλους αὐτοῦ (τουτέστι, τοὺς προφήτας) ⓦ καρτοῦ λάβεσθαι· τουτέστι, τῷ ὑπακοῇ, τῷ διὰ τῶν ἔργων ἐπίδειξιν. οἱ δὲ καὶ ταῦτα τῷ κακίᾳ ἐπεδείξαντο· καὶ τοῦ μὴ δοῦναι ⓦ καρπὸν τοσαύτης ἀπολαύσαντας ἐπιμελείας, οὐδὲ χρείας ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῦ δυσχεραίνειν πρὸς αὐτὸν ἐληλύθασι. τοιγὰρ οὐκ ἔχοντας δοῦναι, καὶ ὀφείλοντας, οὐκ ἀγωνακτῆσαι ἐκείνῳ οὐδὲ δυσχεραίνειν, ἀλλὰ παῤῥακαλῆσαι. ⓐ ὃ δὲ μόνον ἠγανάκτησαν, ἀλλὰ καὶ αἱμοῦ ταῖς χερσὶν ἐπλησαν· καὶ δίκαιον ὀφείλοντες, αὖθις δίκαιον ἀπαιτοῦσι. διὰ τοῦτο καὶ δευτέρους ἔπεμψε καὶ τρίτους, ἵνα δειχθῇ καὶ ἡ τούτων κακία, καὶ ἡ τοῦ πέμψαντος φιλανθρωπία. ὡς διὰ μὴ ⓦ υἱὸν θεοῦ ἔπεμψεν; ἵνα οὐκ τοῖς ἐκείνοις ἠγωνισμένοις καταγνόντες ἑαυτοῖς, καὶ ⓦ θυμὸν ἀφέντες, οὐκ ἔνοχον ἑαυτοῖς ἐλθόντα. εἰσὶ δὲ ὡς ἕτεροι λέγει· ἀλλὰ τέως ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἴωμεν. Τί δέ ἐστι τὸ, ἴσως ἐντραπήσονται; καὶ ἀγνοοιῶντος (ἅπαντα) ἀλλὰ θέλοντος δεῖξαι τὸ ἁμάρτημα μέγα, καὶ ἀπολογίας ἀπάσης ἐκπεπτωκός. ἐπεὶ αὐτὸς εἰδώς, ὅτι ἀναιρήσουσιν, ἔπεμψε. λέγει δέ, ἐντραπήσονται [ⓦ υἱόν μου,] τὸ ἠμέλησαν ὀφθῆναι ἀπαγγέλλων, ὅτι ἔδει αὐτοὺς ἐντραπῆναι. ἐπεὶ καὶ ἀλλαχοῦ φησιν, ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν· οὐδὲ ὡς ἀγνοῶν· ἀλλ' ἵνα μὴ λέγωσί τινες τῶν ἀγνωμόνων, ὅτι ἡ παῤῥησις αὐτοῦ γέγονεν ἀναγκαστικὴ τῆς παῤῥακοῆς, διὰ τοῦτο ὅπου σημαίνει τὰ λέξεις, ἐὰν ἄρα λέγων ὡς ἴσως. Εἰ γὰρ καὶ τοὺς δούλους ἀγνώμονες ἐνόμιζοντο, τὸ γοῦν τὸ ἀξίωμα αὐθεντῆσαι ἐζήτουν. τί οὖν ἔστι; δέον προσδραμεῖν, δέον αἰτῆσαι συγγνώμην ὅτι τοῖς πεπλημμεληκόσι, * ἐπαγωνίζονται τοῖς παῤῥησίαις, ἐπὶ τοῖς μίασμασιν, ἀεὶ τὰ παῤῥησίας τοῖς δευτέροις ἀποκρυπτόντες. ὁ δὲ αὐτὸς δηλῶν ἔλεγε, Πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς ταῦτα ἐνεκάλουν ⓐ παῤῥησίαν λέγοντες· Αἱ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις· καὶ, Αἵματα ἐφ' αἵμασι μίσγουσι· καὶ, Οἰκοδομοῦντες Σιὼν ἐν αἵμασιν. διὰ οὐκ ἐσωφρόνιζοντο· καίτοι ταύτην λαβόντες παῤῥησίαν τοῦ ἐντολοῦ, ὃ οὐ φονεύσεις, καὶ μυρίων ἑτέρων κελευσθέντες ἀπέχεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ διὰ πολλῶν καὶ παντοδαπῶν εἰς τὸν φυλακὴν τῆς ἐντολῆς ταύτης ἐναγόμενοι. ἀλλ' ὅμως τοῦ πονηροῦ ἐκείνου οὐκ ἀπέστησαν ζηλώσαι. ἀλλὰ τί λέγουσιν ἰδόντες αὐτόν; δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν. Τίνος ἕνεκεν, καὶ διὰ τί; ὅτι ποτὲ ἔχοντες ἐγκαλεῖν, ἢ μικρὸν, ἢ μέγα; ὅτι ἐτίμησεν ὑμᾶς, καὶ θεὸς ὢν, διὰ θεσπίσας

μαθ. κγ. λβ. Ησ. α. ιε. Ωσ. δ. β. Μιχ. γ. ι.

κ. τῷ

κ. ἐπιμελήσαντο

κ. ἀπέστησαν

κ. ὅμως γὰρ αὐτὸς καὶ εἰδώς,

κ. οὗτοι

ἀνθρωπος ἐλθὼν δι' ὑμᾶς, καὶ τὰ μύρια ἐκεῖνα εἰργάσατο θαύματα; ἀλλ' ὅτι τὰ ἁμαρτήματα συνεχώρει; ἀλλ' ὅτι ὅτι βασιλείαν ἐκάλει; ὅρα δὲ μὴ τῆς ἀσεβείας καὶ τὴν ἀνοιαν πολλῷ μᾶσαν, καὶ τὴν αὐτὴν τῆς σφαγῆς πολλῆς γέμουσαν παρανομίας. Ἀποκλείουσιν γὰρ αὐτόν, φησι, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ πῶς ἀποκλεῖσαι βουλόμενοι; ἔξω τὰ ἀμπελῶνος. Εἶδες πῶς παρρησιάζεται καὶ ὃν τόπον ἔμελλε σφάττεσθαι; καὶ ἐκβαλόντες ἀπέκτειναν. καὶ ὁ μὲν Λουκᾶς φησιν, ὅτι αὐτὸς ἀπεφώνατο, ὁ παθεῖν ἔδει τότε· κἀκεῖνοι εἶπον, μὴ γένοιτο· ὁ δὲ τὴν μαρτυρίαν ἐπήγαγε. ἐμβλέψας γὰρ αὐτοῖς εἶπε· τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; ὁ δὲ πεσὼν ἐπ' αὐτὸν συνθλασθήσεται; ὁ δὲ Ματθαῖος, ὅτι αὐτοὶ τὴν ψῆφον ἐξήνεγκαν. ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο ἐναντιολογίας. καὶ γὰρ ἀμφότερα ταῦτα γέγονε· καὶ τὴν ψῆφον ἐξενέγκαντες αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πάλιν ἀθυμοῦντες τοὺς εἰρηνικοὺς, εἶπον, μὴ γένοιτο· ὁ δὲ τὴν μαρτυρίαν ἐπήγαγε. ἐμβλέψας γὰρ αὐτοῖς εἶπε· τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; ὁ δὲ πεσὼν ἐπ' αὐτὸν συνθλασθήσεται; ὁ δὲ Ματθαῖος, ὅτι αὐτοὶ τὴν ψῆφον ἐξήνεγκαν. ὅπερ δὲ ὅτι τοῦ Δαβὶδ γέγονεν, ὅτε ἔκρινε τὴν παροικίαν τοῦ Ναθαν. σὺ δέ μοι σκόπει καὶ ἐντεῦθεν πῶς δικαία ἡ ψῆφος, ὅταν αὐτοὶ μέλλοντες κολάζεσθαι, ἑαυτοὺς καταδικάζωσιν. εἶτα ἵνα μάθωσιν, ὅτι οὐ μόνον ἡ τοῦ δικαίου φύσις ταῦτα ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ καὶ δῶρον ἦν τοῦ πνεύματος χάρις παρεῦλεγε ταῦτα, καὶ ὁ Θεὸς οὕτως ἐψηφίζετο, καὶ παροφητείαν ἐπήγαγε, καὶ συντεθλιμμένως αὐτοῖς ὀπτιμᾶ λέγων· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. διὰ τοῦτο δὲ ἐπήγαγε· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν· παροδηλῶν, ὅτι τὰ ἔθνη πιστεύοντα, καὶ Ἰουδαίων ὅσοι δὴ καὶ αὐτοὶ πιστεύσουσιν, ἔσονται ἓν, καίτοι τοσοῦτον τοῦ μέσου ὄντος ἐμποδών. εἶτα, ἵνα μάθωσιν ὅτι οὐδὲν τῷ Θεῷ ἐναντίον τῶν γινομένων ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα εὐαπόδεκτον δὲ συμβαῖνον, καὶ παράδοξον, καὶ τῶν ὁρώντων ἕκαστον ἐκπλῆττον (καὶ γὰρ ἐστὶν θαῦμα σφόδρα ἄφατον) ἐπήγαγε λέγων· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη. λίθον ὃν ἑαυτοὺς καλῶ, καὶ οἰκοδόμους τοὺς διδασκάλους τῶν Ἰουδαίων· ὃν καὶ Ἰεζεκιὴλ φησιν, Οἱ οἰκοδομοῦντες τὸ τοῖχον, καὶ ἀλείφοντες ἀναρτύτως. πῶς δὲ [καὶ] ἀπεδοκίμασαν; λέγοντες, οὗτος οὐκ ἔστιν ὁ [τοῦ] Θεοῦ· οὗτος πλανᾷ τὸν ὄχλον· καὶ πάλιν, Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις. εἶτα, ἵνα γνῶσιν, ὅτι οὐ μέχρι τοῦ ἐκβληθῆναι αὐτοὺς ἡ ζημία, ἐπάγει καὶ τὰ καλά, λέγων

44 Πᾶς ὁ πίπτων ὅτι λίθον τοῦτον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Δύο φησὶν ἀπωλείας ἐνταῦθα· μίαν μὲν τὴν ἀπὸ τῆς παροσκάψαι καὶ σκανδαλισθῆναι (τοῦτο γάρ ἐστιν, ὁ πίπτων ὅτι τὸν λίθον τοῦτον) ἑτέραν δὲ, τὴν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως αὐτῶν καὶ τῆς συμφορᾶς καὶ πανωλεθρίας, ἣν καὶ σαφῶς προεδήλωσεν εἰπὼν, λικμήσει αὐτόν. διὰ τούτων δὲ τὴν δύναμιν ἠνίξατο τὴν ἑαυτοῦ. ὁμοίως προφήτης Ἡσαΐας τὴν ἀμπελῶνα αὐτὰ ἀδαὴ φησιν αὐτόν, ἐνταῦθα δὲ καὶ τοὺς ἀρχοντας τοῦ λαοῦ διαβάλλει. καὶ ἐκεῖ μὲν φησι· Τί ἔδει με ποιῆσαι τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐποίησα; καὶ διὰ ἄλλου πάλιν· Τί ἐποίησά σοι, καὶ τί ἔβλυσεν ὁ πατήρ ὑμῶν ἐν ἐμοὶ πλημμέλημα; καὶ πάλιν, Λαός μου, τί ἐποίησά σοι; ἢ τί ἐλύπησά σε; δείκνυσι αὐτὸ τὸ ἀξιόμισον γνώμιον, καὶ ὅτι πάντων ἀπολαύοντες τοῖς ἐναντίοις ἠμείβοντο. ἐνταῦθα δὲ μὴ πλείονος αὐτὸ ἕνεκεν ἐποίουν βολῆς. οὐ γὰρ αὐτὸς ἀποφαίνεται λέγων· τί ἔδει με ποιῆσαι, καὶ οὐκ ἐποίησα; ἀλλ' αὐτοὺς ἐ-

κλίνας

κείνης εἰσάγει φιφιζομένους ὅτι οὐδὲν ἐνέλιπε, καὶ καταδικάζοντας ἑαυτῶν. ὅταν γὰρ εἴπωσιν, ὅτι κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οὐδὲν ἕτερον ἢ τοῦτο λέγουσι, μὴ πολλῆς τῆς εὐσεβείας τὴν φῆφον ἐνεγκόντες. τοῦτο δὲ Στέφανος αὐξῆσαι ἐνεδείξατο, ὃ μάλιστα αὐτοὺς ἔδακνεν, ὅτι πολλῆς ἀπολαύσαντες ἀεὶ τῆς εὐνοίας τοῖς ἐναντίοις ἠμείβοντο τὸν εὐεργέτην· ὅπερ καὶ αὐτὸ μέγιστον ἴσως σημεῖον τοῦ μὴ τὸν κολάζοντα, ἀλλὰ τοὺν κολαζομένους αἰτίους εἶναι τῆς ὑμετέρας τῆς ἐπαγωγοτέρας αὐξήσεως. τοῦτο δὴ καὶ ἐνταῦθα δείκνυται δι' ἃ τῆς παραβολῆς, διὰ τῆς παραφωνίας. οὐδὲ γὰρ ἠρκέθη τῇ παραβολῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ παρεφώνησε διπλοῦν ἐπήγαγε, τὸν μὲν τοῦ Δαβίδ, τὸν δὲ παρ' ἑαυτοῦ. τί οὖν ἐγρῆν ταῦτα ἀκούσαντας ποιεῖν; οὐχὶ παρακινῆσαι; οὐχὶ θαυμάσαι τὸν κηδεμονίαν τὴν ἐμποιηθεῖσαν, τὸν μὴ ταῦτα; εἰ δὲ μηδενὶ τούτων ἐβούλοντο βελτίους, τῷ γοῦν φόβῳ τῆς κολάσεως οὐκ ἔδει γίνεσθαι σωφρονεστέρους; ἀλλ' οὐκ ἐβούλοντο, ἀλλὰ τί μὴ ταῦτα;

45 Ἀκούσαντες, φασίν, ἔγνωσαν ὅτι πρὸς αὐτοὺς λέγει,

46 Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. Ἠθάνοντο γὰρ λοιπὸν ὅτι αὐτοὺς ἠνίπετο. ἀλλὰ ποτὲ μὲν οὖν κατεχόμενος, διὰ μέσου αὐτῶν ἀναχωρεῖ, οὐκ ὀρθῶς· ποτὲ δὲ φανερόμενος, ὠδίνουσαν αὐτοῖς τὴν ὀπτασίαν ἐπέχει. ὃ καὶ θαυμάζοντες ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν [ὁ] Ἰησοῦς; ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. ἐνταῦθα δέ, ὑπὸ τοῦ φόβου τῶν πλήθους κατέχονται, ἐρεθίζεται τούτῳ, καὶ οὐ προσδοκῶσι, ὥσπερ ἐμποδὼν ὄντι, διὰ μέσου αὐτῶν ἀναχωροῦν καὶ μὴ φανερόμενος. οὐ γὰρ ἐβούλετο πάντα ἐκ τοῦ ἀθεσπίστου ποιεῖν, ὥστε πιστευθῆναι τὴν οἰκονομίαν. ἀλλ' ὅ δὲ ἀπὸ τῶν πλήθους ἐσωφρονίζοντο, οὐδὲ ἀπὸ τῶν ἐρημιῶν· οὐ τὴν τῶν προφητῶν μαρτυρίαν, οὐ τὴν ἑαυτῶν ἡδοιῶτο φῆφον, οὐ τὴν τῶν πολλῶν γνώμην. οὕτω καθάπαξ αὐτοῦ ἡ φιλαρχία καὶ ἡ τῆς κενοδοξίας ἐπήρωσεν ἔρως, καὶ ὃ πάντα ζητεῖν. οὐδὲν γὰρ οὕτως ὀπτικὴ κεφαλὴν ὠθεῖ, καὶ κρημνοῦ φέρει· οὐδὲν οὕτω ποιεῖ τὸν μωμένων σκοπεῖσθαι, ὡς ὃ προσπλῶσθαι τοῖς ὀπτικήσεις τούτοις, ὥσπερ οὐδὲν οὕτω ποιεῖ καὶ τούτων καὶ ἐκείνων ἀπολαύειν, ὡς ὃ πάντων σκῆνα προτιμᾶν. Ζητεῖτε γὰρ φησιν ὁ Χριστὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. καίτοιγε εἰ μηδὲ τοῦτο προσέκειτο, οὐδὲ οὕτως αὐτῶν ἐφίεσθαι ἔδει. νυνὶ δὲ ὧν ὧν ἁπλῶς σκῆνα, καὶ ταῦτά ὅτι προσλαβεῖν· ὧν οὐδὲ οὕτως ἐνίοι πείθονται, ἀλλὰ λίθοις ἀναισθήτοις ἐοίκασι, καὶ σκιᾶς διώκουσιν ἡδονῆς. ἵνα γὰρ ἡδὺ τοῦ ὧν πρόντι βίῳ; ἵνα δὲ τερπνόν;

ΗΘΙΚΟΝ Μετὰ γὰρ παρρησίας ὑμῖν πλείονος διαλεχθῆναι βούλομαι σήμερον· ἀλλὰ ἀνάσχεσθε, ἵνα μάθητε, ὅτι ὁ δοκῶν εἶναι φορτικὸς εἶναι βίος καὶ ἐπαχθής, ὁ τῶν μοναχῶν λέγω καὶ τῶν ἐσχατιωτῶν, πολὺ τούτου τοῦ δοκοῦντος εἶναι προσηνοῦς καὶ ἀπαλωτέρου γλυκύτερός τε καὶ ποθεινότερός ἐστι. καὶ τούτου μάρτυρες ὑμεῖς, οἱ θάνατον πολλάκις αἰτήσαντες ἐν ταῖς καταλαβούσαις ὑμᾶς προστάσεσι καὶ ἀθυμίαις, καὶ ἐκείνοις μακαρίσαντες τοὺς ἐν ὄρεσι, τοὺς ἐν σπηλαίοις, τοὺς μὴ γεγαμηκότας, τοὺς τὸν ἀπράγμονα βίον ζήσαντας, οἵ τε ἐν τέχναις, οἵ τε ἐν ταῖς στρατείαις, οἵ τε ἁπλῶς ζῶντες καὶ ἐν ἰκρῇ καὶ ἐν τῇ σκιᾷ διημερεύοντες καὶ ταῖς ὀρχήστραις. καὶ γὰρ σκῆνα, ὅταν μυρίαι δουλοῦσι βρύειν ἡδοναί καὶ ὑφέρουσιν πηγαί, ἀλλὰ μυρίαι ἀκίδεται πικρότεραι βέλη. οὐ γὰρ ἀλλῷ τις ἔρωτι κόρης ἑνὸς τῶν ὀρχουμένων σκῆνα, ἀλλὰ μυρίας στρατείας, ἀλλὰ μυρίας ἀποδημίας χαλεπωτέρας ἀποστέλλεται βάσανον, πάσης πόλεως πολυρκουμένης ἀθλιώτερον θέαμα. πλὴν ἀλλ' ἵνα μὴ σκῆνα ὀξεπάσωμεν τέως, ὃ ζωειδῆ ταῦτα ἀφέντες τῶν ἀληθινῶν, φέρε, πρὸς τὸν τῶν μοναχῶν διαλεχθῶμεν βίον· καὶ τοσοῦτον εὑρήσομεν ὃ μέσον ἑκατέρας τῆς ζωῆς ταύτης, ὅσον λιμένος καὶ πελάγους ζωηχῶς ἀνέμοις διαποιμένου ὃ διάφορον. σκόπει δὲ ἀπὸ τῶν κατηγοριῶν οὐδέν

τα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰ προοίμια τῆς βιημερείας. ἀγρεῖς γὰρ ἡ πόλεις ἢ ὄχλοι ἐν μέσῳ διαφυγόντες θορύβους, ⟨W⟩ ἐν ὄρεσιν εἵλοντο βίον· ⟨W⟩ οὐδὲν ἔχοντα κοινὸν πρὸς ⟨W⟩ πρόσωπα· ⟨W⟩ οὐδὲν ἀνθρώπινον ὑπομένοντα, ἢ λύπαις βιωτικαῖς, ἢ ὀδυνῶν, ἢ φροντίδα τοιαύτην, ἢ κινδύνους, ἢ ὑπόβουλάς, ἢ βασκανίαν, ἢ ζηλοτυπίαν, ἢ ἔρωτας ἀπόπτους, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδέν. ἐντεῦθεν ἤδη τὰ τῆς βασιλείας μυστήρια, ναύπαις ὁμιλοῦντες, ἢ ὄρεσι, καὶ πηγαῖς, καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἐρημίᾳ πολλῇ, καὶ πρὸς τούτων ἀπόρρητα τῷ Θεῷ. καὶ πρῶτος μὲν θορύβου ὁ δωμάλιον αὐλῆς καθαρόν· πρῶτος δὲ πάθους ἡ ψυχὴ καὶ νοσήματος ἐλευθέρα, λεπτὴ καὶ κούφη καὶ τοῦ λεπτοτάτου ἀέρος σφόδρα καθαρωτέρα. ἔργον δὲ αὐλῆς, ὅπερ ἐμοὶ καὶ σοὶ Ἀδάμ πρόδηλόν ἐστιν ἐκ τοῦ καὶ πρὸ τῆς ἁμαρτίας, ὅτε τοῦ δόξαν ἡμφιεσμένος ἦν, καὶ τῷ Θεῷ μετὰ παρρησίας ὡμίλει, καὶ ὁ χρεὼν ἐκεῖνο ὁ πολλῆς γέμον μακαριότητος ᾤκει. Οἱ γὰρ ὅτοι χείρων ἐκείνου διέκειντο, ὅτε πρὸς τῆς πρώτης ἐπέθη ἐργάζεσθαι ⟨W⟩ πρόσταγμα; οὐδεμία φροντὶς ἦν αὐτοῖς βιωτική· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτοις· Θεῷ διελέγετο μετὰ παρρησίας Σωκράτης· τοῦτο μὲν ὅτοι, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ μείζονα ἔχοιτο παρρησίαν ἐκείνου, ὅσῳ καὶ μείζονος ἀπολελαύκασι χάριτος διὰ τῆς τοῦ πνεύματος χορηγίας. ἐρῶ δὲ ὑμῖν ἃ μὴ θαυμάσητε λαμβάνειν· ὅπερ οὐ βούλεσθε, ἀλλ' ἐν θορύβοις, ἐν ἀγρεσιν διάγετε, καὶ λόγῳ μὲν διδάξω ὑμᾶς, ἔργοις δὲ ἀποδείξω τὴν τῆς διαγωγῆς. πρῶτα μὲν οὖν δυνατὸν ἐπελθεῖν τὸν ἐκείνων βίον. ὅτοι ⟨Φ⟩ φωστῆρες τῆς οἰκουμένης, ἐπειδὴ ἥλιος ἀνίσχει, μᾶλλον δὲ πολλῷ πρὸ τῆς ἀκτῖνος, ἀπὸ τῆς εὐνῆς ἀναστάντες ὑγιᾶς καὶ ἐγρηγορότες καὶ νήφοντες (ὅτε μὲν λύπη τις ἢ φροντὶς, ὅτε καρηβαρία ἢ πόνος καὶ πραγμάτων ὄχλος, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδὲν αὐτοῖς ἐνοχλεῖ, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι διάγουσιν ἐν ἡδονῇ) ἀναστάντες τοίνυν εὐθέως ἀπὸ τῆς εὐνῆς φαιδροὶ καὶ γεγηθότες, καὶ χορὸν ἕνα συστάμενοι, ἐν φαιδρῷ τῷ [προσώπῳ τε καὶ] σωφρόνι συμφώνως ἅπαντες, ὥσπερ ἐξ ἑνὸς στόματος ὕμνους εἰς τὸν ὅλων δεσπότην Θεὸν, χαίροντες αὐτῷ καὶ χάριν εἰδότες ὡσανεὶ ἀπόντων αὐτῶν, τὰ ἴδια, τὰ τε κοινὰ ἐνεργετήματα. ὥστε, εἰ δοκεῖ, τὸν Ἀδὰμ ἀφέντες, ἐρωτήσωμεν, τί τὸν ἀγγέλων ἔχει διέπειν ὁ χορὸς τῶν ὑπὲρ γῆς ἀοράτων καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία; καὶ ἡ σοφὴ ἐκείνη αὐλῆς, τῆς ἀνδρείας ἀξία. καὶ γὰρ δὴ καὶ οὗτοι ἐλεεχίτωνας καὶ ἐνενδυσαμένους καὶ διαλαμπομένους εἰσὶν ἐσόλισμοι· ἀλλὰ καὶ οὗτοι μακαρίους ἐκείνους ἀπέλασεν, τὸν Ἠλίαν, τὸν Ἐλισσαῖον, τὸν Ἰωάννην, καὶ τοὺς ἀποστόλους· τῶν ἱματίων κατασκυθασμῶν αὐλῆς, τοῖς μὲν ἀπὸ τειχῶν αἰγῶν, τοῖς δὲ ἀπὸ τειχῶν καμήλων. εἰσὶ δὲ οἷς καὶ δέρματα ἤρκεσε μόνον, καὶ ταῦτα πάλαι πεπονηκότα. εἶτα, ἐπειδὴ ταῖς ᾠδαῖς ἐκείναις εἵπτωσι, καὶ γόνατα κάμψαντες, τὸν ὑμνηθέντα Θεὸν προσκαλοῦσιν ὡσανεὶ προσώπων, ὧν ἔνιοι οὐδὲ εἰς ἔννοιαν ταχέως ἔρχονται. αἰτοῦσι γὰρ δὴ μὲ πρόντων οὐδέν (οὐδεὶς γὰρ αὐλῆς τούτων λόγος) ὃ δὲ μετὰ παρρησίας σιωπᾷ ἐμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ φοβεροῦ, ὅταν ἔλθῃ κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ ὃ μηδένα ἀκοῦσαι τῆς φοβερᾶς ἐκείνης φωνῆς τῆς λεγούσης, οἶδα ὑμᾶς· ὥστε μετὰ παρρησίας σιωπᾷ καὶ πολλῶν τῶν κατορθωμάτων τὸν ἐπιμοχθοῦντα τοῦτον διανύσαντα βίον, καὶ ὃ χαλεπὸν πλεύσαντα πέλαγος ἐξ οὐρίας. πρῶτα δὲ αὐλῆς τῆς θύρας ὁ πατὴρ ὁ καὶ προσευκτικός. εἶτα ἀναστάντες καὶ τελέσαντες τὰς ἁγίας ἐκείνας καὶ συνεχεῖς εὐχὰς, ἀνιοῦσιν ἀκτῖνος εἰς ἔργον ἀπιόντες ἕκαστος, πολλὴν περίοδον ἐντεῦθεν τοῖς δεομένοις συνάγοντες. πῶς νῦν εἰσιν ⟨Φ⟩ τοῖς ἀγοραίοις αὐλοῖς ἐκδιδόντες χεροῖς, καὶ τοῖς ἀσμασι τοῖς πορνικοῖς, καὶ ἐν θεάτροις καθήμενοι; ἀμαυροῦμαι μὲν γὰρ μεμνημένος ἐκείνων, πλὴν ἀλλὰ τοῦ ἀδένας ὑμῶν ἀνάγκη καὶ τοῦτο ποιῆσαι. καὶ γὰρ ὁ Παῦλος ὅπου φησίν· Ὥσπερ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ, οὕτω νῦν παραστήσατε αὐτὰ δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. φέρε τοίνυν, παρεξετάσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν χορὸν τῶν παρθενομένων καὶ τῶν πεπαρθενικότων

χ. διαπείσεται.

χ. πόνοι πραγμάτων, οὐκ ὄχλος.

Λουκ. β. ιδ.

χ. ἐξ εἰας.

χ. τῶν ὑματίων

χ. καὶ

χ. τὰ μέλη ὑμῶν

χ. χορῶν

ἁπαρηχότων νέων ζωεσῶτα ἐν τῇ σκηνῇ, ᾗ τούτων αὐτῶν τῶν μακαρίων, εἰς ἡδονῆς λόγον, δι' ἣν μάλιστα πολλοὶ τῶν ῥᾳθύμων νέων ἁλίσκονται ταῖς ἐκείνων παγίσι. Τοσοῦτον γὰρ ὃ μέσον εὑρήσομεν, ὅσον εἰ ἀπέλων ἰὸς ἥκουσεν ἀδόντων ἄνω τὸ πνευματικὸν μαγῳδίαν ἐκείνῳ, ᾗ κωφὸν ὅτι τῆς κωφρίας καταρυομένων ᾗ χρυζόντων. ἀλλὰ τούτων μὲν γὰρ τῶν κομῶν ὁ Χριστὸς, δι' ἐκείνων ὃ τῆς γλώττης ὁ ἀμφόλος φθέγξ). ἀλλὰ ᾗ σύριγξ ζωηχοῦσιν ἐκείνοις ἀσήμῳ φωνῇ ἐ ἀτερπεῖ τῇ ὄψει, τῶν γνάθων αὐλοῖς φυσωμένων ἐ τῶν νεύρων ἁρμοττομένων. ἀλλ' ἐνταῦθ' ἡ τοῦ πνεύματος ἐνηχὴ χάρις, ὅτι αὐλοῦ ᾗ κιθάρας ᾗ σύριγγος τοῖς τῶν ἀγίων στόμασι κεχρημένη. μᾶλλον ὃ ὅσα δι' εἰπωμεν, ἃ δυνατὸν ἀπολαῦσαι τὴν ἡδονὴν, ἁρπάσαι τοὺς τῷ πλοῦτῳ ᾗ τῇ πλησθείᾳ ζωσπλωμένους. ἁρπάσαι τοῦτο ᾗ ἐβουλόμην τινὰ τῶν τοιούτων μιμησόμενον λαβεῖν, καὶ ἀπαγαγεῖν οἴκαδε καὶ δεῖξαι τῶν ἀγίων τὸν χορὸν τοῦτον, καὶ οὐκ ἂν ἐδεήσε μοι λόγου λοιπόν· πλοῦ, καὶ ζωὸς πλέοντες ἁμελησώμεθα, πειρασόμεθα ᾗ τῷ λόγῳ καὶ κατ' μικρὸν αὐτοὺς ἀναπάσαι τῆς ἰλύος καὶ τῶν τελμάτων. ἐκεῖθεν μὲν γὰρ οὐδέποτε πῦρ δέξεται ἔρωτος ἀτόπου ὁ ἀκροατὴς (ὡς γὰρ οὐκ ἀρχούσης τῆς ὄψεως τῆς πόρνης φλέξαι τὴν διάνοιαν, ᾗ τ' ἀπὸ τῆς φωνῆς ζωεσιθᾶσι λύμης) ἐνταῦθα ὃ καὶ ἐχθὲ τοιοῦτον ἡ ψυχὴ, ἀπολίθεται εὐθέως. οὐχ ἡ φωνὴ ὃ μόνον οὐδὲ ἡ ὄψις, ἀλλὰ ᾗ τὰ ἱμάτια τούτων μᾶλλον θορυβοῦσι τοὺς ὁρῶντας. καὶ πένης ἤ τις τῶν παχυτέρων ᾗ ἠμιγυμνῶν, ἀπὸ τῆς θεωρίας μυρία ἀποδυσπετήσει· πολλάκις ᾗ ζωὸς ἑαυτὸν ἐρᾷ, ὅτι ἡ μὲν πόρνη ᾗ ὁ ἁπαρηχὼς, μαγείρων τέκνα ᾗ σκυτοτόμων, πολλάκις ὃ ἐ οἰκετῶν, ἐν τοσαύτῃ ζωσι τρυφῇ· ἐγὼ ὃ ἐλεύθερος καὶ ἐξ ἐλευθέρων, δικαίους πόνους ἀγορύμενος, οὐδὲ ἅναρ τοῦτα φαντασθῆναι δυνάμενος· ᾗ ὕπνος ἐμπορπατεῖς ὑπὸ τῆς ἀθυμίας ἀπειθεῖν. ὅτι ὃ τῶν μοναχῶν ἁδὲν τοιοῦτον, ἀλλὰ ᾗ τὸ ἐναντίον ἄπαν. ὅταν γὰρ ἴδῃ πλουσίων παῖδας ᾗ ζωηβόντων ζωφανῶν ἐσθῆτος τοιαῦτα ἡμφιεσμένους ἱμάτια, οἷα οὐδὲ ἡ ἕκαστος τῶν πενήτων, καὶ ὅτι τούτῳ χαίροντας, ἐννοήσατε πόσῳ τῆς πενίας ζωαμείνων δέδεμένος ἀπεισι· καὶ πλούσιος ὢν, σωφρονισθεὶς ἀναχωρήσει βελτίων γεγόμενος. πάλιν ἐν μὲν τῷ θεάτρῳ ὅταν ἴδωσι χρυσία ζωεικεμένα τῷ πρανεῖ, ὁ μὲν πένης οἰμώξεται καὶ θρηνήσει, τῷ ἑαυτῷ γυναῖκα οὐδὲν τοιοῦτον ἔχουσαν βλέπων· ἡ ὃ πλουτοιοῦντες ἐπιφέρονται καὶ ἀναπύσουσιν ἀπὸ τῆς θέας ταύτης ἃς ζωοικοῦσας αὐτοῖς. ὅταν γὰρ καὶ ᾠήμα καὶ βλέμμα καὶ φωνὴ καὶ βάδισιν, καὶ πάντα διακεκλασμένα ἐκείνη παρέχῃ τοῖς ὁρῶσιν, ἐμπορπατοῦντες ἀναχωροῦσι καὶ αἰχμάλωτοι λοιπὸν εἰς τὰς οἰκίας εἰσέρχονται τὰς ἑαυτῶν. ἐντεῦθεν αἱ ὕβρεις καὶ αἱ ἀτιμίαι, ἐντεῦθεν αἱ ἀπέχθειαι, οἱ πόλεμοι, ἡ θάνατοι ἡ καθημερινοὶ, ἐντεῦθεν ἀβίωτος τοῖς ἀλοῦσιν ὁ βίος, καὶ ἡ ζωοικοῦσα λοιπὸν ἀηδὴς, καὶ τὰ παιδία ὐχ ὁμοίως ποθητά, καὶ πρόσω διὼ καὶ κάτω τὰ τῆς οἰκίας, καὶ ὑπ' αὐτῆς λοιπὸν τῆς ἀκλίνος ὁ τοιοῦτος ἀνοχλεῖσθαι δεῖ. ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῶν χορῶν τούτων ἀηδία ἡ τοιαύτη, ἀλλ' ἡμέρου καὶ ὡρᾴου δέξεται ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα, πάσης ἡδονῆς ἀτόπου ἀπηλλαγμένον, καὶ εὐκολώτερον αὐτῷ χρήσεται, ἢ ποὶ τούτων. τοιαῦτα ὁ μὲν χορὸς ἐκεῖνος ἴκλει κακά, οὗτος δὲ ἀγαθά· ὁ μὲν ἀπὸ ποιητῶν λύκους ποιῶν, αὐτὸς δὲ ἀπὸ λύκων ἀρνειοὺς ἐργαζόμενος. ἀλλ' ὅπως ποὶ τῆς ἡδονῆς οὐδὲν οὐδέπω τοῦτο εἴρηται ἡμῖν. ᾗ ἵνα μάθητε μὴ θορυβεῖσθαι μηδὲ ὀδυνᾶσθαι τῇ ἀμφίᾳ, μηδὲ ἀθυμεῖν ἐ πένεσι; πλοῦ ἀλλὰ ᾗ ὡραιτέρῳ ⓦ λόγον ποιησώμεθα, ᾗ ἑκατέρας τῆς ὠδῆς ᾗ τῆς θέας [ταύτης] τῷ ἀπόλαυσιν ἐξετάσωμεν, ᾗ ὁμόσαι τῷ μὴ μέτρια ἑκατέρας μύουσαν, ἕως ἂν ἐν τῷ θεάτρῳ καθέζηται ὁ θεατὴς, μὴ ὃ ταῦτα κένδυνον πρωτὸς χαλεπώτερον ἀνύσασαν αὐτόν· ἐνταῦθα ὃ ἀνωεχῶς ἐνακμάζουσαν ταῖς ψυχαῖς ἡ ἑωρακόσιν. ᾗ γὰρ ᾗ τῶν ἀνδρῶν ⓦ τύπον, ᾗ τὸ τόπου ὃ περπνὸν, ᾗ τῆς ἀμφιγωγῆς ὃ γλυκὺ, ᾗ τῆς πολιτείας τὸ καθαρὸν, ᾗ τῆς κοσμίσης ὠδῆς ᾗ πνευματικῆς τῷ χάριν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς ἀμφὶ πρωτὸς ἐνιζάνουσα. ⓖ γὰν τούτων ἀπολαύοντες ἀνωεχῶς τῶν λιμνῶν,

ὥσπερ

ὥσπερ ἵνα χειμῶνα, λοιπὸν φύγωσι τὸν πολλὸν ὄχλον θορύβου. Οὐκ ἀδόντες ἦ μόνον " ἐκ
βυζόμενοι, ἀλλὰ ἐκ ταῖς βίβλοις τερπνὸν ἵνα μέλημα τοῖς ὁρῶσιν εἶσιν. ἐπει-
δὴ γὰρ ⟨ω⟩ χορὸν διῆλυσαν, ὁ μὲν ⟨ω⟩ Ησαΐαν λαβὼν ἐκεῖνο διῆλεγκται, ὁ δὲ τοῖς
ἀποστόλοις ὁμιλῆ, ἕτερος ἐκ πρὸ ἑτέρων πονηθέντα ἕπεται, ἐκ φιλοσοφῆ περὶ Θεοῦ, περὶ τῶ-
5 δε τῶ παντὸς, περὶ τῶν ὁρωμένων, περὶ τῶν ἀοράτων, περὶ αἰσθητῶν, περὶ [τῶν]νοητῶν, περὶ
τῆς ἀτελείας τῶ παρόντος βίου, περὶ τῆς τῶ μέλλοντος " μεγαλειότητος. ἐκ τρέφονται ἦ μεγαλειό-
τητος.
θεσφιλῶ ἀρίστῳ, ὃ σαρκὸς ἀλόγων ἐφημμένους ἀπαθεμένοι, ἀλλὰ λόγια Θεοῦ ἐκδη-
μέλι ἡ κήριον, μέλι θαυμάσιον ἐκ πολλῷ χρήσιμον, ἢ ἐκ τῶν ἔρημον ὁ Ιωάννης πο παλαιὸν Ψαλ.ιη.ια.
ἐσιτεῖτο. Οἱ γὰρ μέλι τῶν ὑ μέλιπαῖ·λινες ἀγρίαι τοῖς ἀνθρώποις ἐφιζάνουσαι συλλέγουσιν,
10 οὐδὲ δρόσον πεπαίνουσαι τοῖς σιμβλοις ἐνιᾶσιν, ἀλλ' ἡ τῶ πνεύματος καπασκυάζουσα χά-
ρις ἐν τοῖς κηρίοις καὶ σίμβλοις καὶ συρίγξιν ταῖς τῶν ἁγίων ἐναποτιθεται ψυχαῖς, ὥστε εἶ ὦ
βλαπτόμενοι μὴ ἀδείας ἐσθίειν διαπαντός. Οὕτως δὴ οὖν ταῖς μαγίπαις καὶ αὐτοὶ μιμούμενοι,
προσίπτωμεν τοῖς κηρίοις τῶν ἁγίων βιβλίων, πολλὴν ἐντεῦθεν δρεπόμενοι τὴν ἡδονήν. ἢ
εἰ βούλει μαθεῖν τὴν τράπεζαν τὴν ἐκείνων, ἐγὼ δείκνυμι τοιαῦτα ἐρευγομένους
15 αὐλοὺς, πάντα πεπληρωμένα καὶ ἡδείας καὶ ὠφελίας γέμοντα πνευματικῆς· οὐδὲν αἰσχρὸν ἐκφέ-
τα στόματα ἐξενεγκεῖν δύναται ῥῆμα, οὐδὲν ἐυτράπελον, οὐδὲν τραχύ, ἀλλὰ πάντα τῶν θεί-
ων ἄξια. Οὐκ ἂν ἴοις ἀμύθητοι τὰ μὴ στόματα τῶν πολλῶν τῶν ἐν ἀγορᾶς συρομένων καὶ
πεύς τὰ βιωτικὰ λυπούντων βορβόρου ἵνους ὀχετοῖς πεφραγμένων· τὰ δὲ τούτων, πηγὰς με-
λιρεούσας καὶ νάματα πεπληρούσας καθαρά. Εἰ δέ τις ἐδυσχέραινεν, ὅτι τὰ τῶν πολλῶν
20 στόματα βορβόρου ἵνους πεπλεῖπον ὀχετοῖς, ἴσθι ὅτι σφόδρα φειδόμενος εἶπον. ἡ μὲν γραφὴ
οὐδὲ τούτῳ κέχρηται τῷ μέτρῳ, ἀλλ' ἑτέρῳ πολλῷ σφοδροτέρῳ πεπαιδείγματι. Ἰὸς γάρ,
φησιν, ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν, καὶ τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν. ἀλλ' ὑ τὰ
ἐκείνων τοιαῦτα, ἀλλ' βύσσου γέμει πολλῆς. καὶ τὰ μὲν οὐτωσὶ τοιαῦτα, τὰ δὲ ἐκεῖ ποῖος
ἡμῖν ἀπολαύσει λόγος; ποία ἐννοήσει διάνοια; τὴν λῆξιν τὴν ἀγγελικὴν; τὴν μακαριό-
25 τητα; τὰ ἄφραστα καὶ ἀπόρρητα ἀγαθά; πάλαι πολλοὶ διεθερμάνθητε νῦν, καὶ εἰς ὀπτὴν μί-
αν ἐκπεπόσατε τῆς καλῆς ταύτης πολιτείας. ἀλλὰ τί ὁ κέρδος, ὅταν ἐν τούτοις " ὦντες μόνον
τὸ πῦρ, ἐξελθόντες δὲ σβέσητε τὴν φλόγα, καὶ καταψυχθῇ οὕτω ὁ πόθος; πῶς
οὖν, ἵνα μὴ τοῦτο γένηται; ὡς ἔστι σοι θερμὸς οὕτω ὁ ἔρως, ἀπελθὼν ἐκεῖ ἐν ἐκείνοις οὕτω
ἀνάπλεως, ἀνάκαυσον αὐτὸν πλέον. ὁ γὰρ οὕτως ὁ πρὸ ἡμῶν λόγος δυνήσεταί σε ἀνάψαι, ὡς
30 ἡ τῶν τραυμάτων θέα. μὴ εἴπῃς, Ἀφελεῖμαι τὴν γυναῖκα, καὶ ἀφανίσω μου τὰ τραύ-
ματα τοῦτον. ἐκ ἔχει ῥᾳθυμίας αὕτη ἡ ἀπάτη. ἄκουσον ὅτι ζημιοῦσθαι τοῖς ἐν τῇ
οἰκίᾳ ἠθέλησέ τις, καὶ οὐκ εἴασεν ὁ " τοῦ φήτης. καὶ τί λέγω ζημιοῦσθαι; θάνατον πα- γ.Βασ.ιθ.η.
τέρα ἠθέλησεν ὁ μαθητὴς, καὶ οὐδὲ τοῦτο ζημιοῦσθαι ὁ Χριστός. καίτοι τί σοι ἄρα δύανται Λευκ.θ.ξ.
κακὸν οὕτως εἶδος, ὡς κηδεία παῖδός; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐπέτρεψε. Τί δήποτε; ὅτι σφο-
35 δρᾶς ἐφέστηκεν ὁ διάβολος, προείσδυσίν τινα βουλόμενος λαβεῖν. κἂν ὀλίγης ἀφορμῆς ὑπο-
λάβῃ καὶ δύαβολῆς, μεγάλων ἐργάζεται ῥᾳθυμίαν. διὰ τοῦτο τοίνυν τις, Μὴ δύα- Σειρ.ε.π.καὶ
βαλλε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. οὕτω γὰρ δυνήσῃ τὰ πλείονα κατορθοῦν, οὕτω καὶ τὸν τῶν οἰ- ιη.κα.
κέτην σοι καλὸν διακείσεται. Ζητεῖτε γάρ, φησι, πρῶτον τὴν βασιλείαν ὑ Θεοῦ καὶ τὴν Ματθ.ς.λγ.
δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Εἰ γὰρ ἡμεῖς τὰς τὰ ἑαυτῶν
40 ὑπερορῶντας, καὶ τὴν ἡμετέρων τὴν ὑπεμέλειαν προτιθέντας ἐν πολλῇ καθιστῶμεν ἀμε-
λείᾳ, πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς ὁ καὶ χωλεῖς τῶν κηδόμενος καὶ προνοῶν. μὴ τοίνυν φρον-
τίσῃς τῶν σῶν, ἀλλὰ ἄφες αὐτὰ τῷ Θεῷ. σὺ γὰρ σὺ φροντίσῃς, ὡς σὺ θεσπος φροντίζεις
" ἂν ὁ Θεὸς προνοήσῃ, ὡς Θεὸς προνοᾷ. μὴ " δὴ φροντίσῃς αὐτῶν σὺ ἀφεὶς τὰ μείζω ς
ἐπεὶ αὐτὸς ὑ σφόδρα αὐτῶν προνοήσεται. ἵν' οὖν σφόδρα αὐτῶν προνοῇ, αὐτῷ μόνῳ πρόσ-

τα ὑπίτεφον. αὖ ὃ καὶ αὐτὸς αὐτὰ μεταχειρίσῃ ἀφεὶς τὰ πνευματικά, οὐ πολλὴ αὐτῷ αὐτὸς ποιήσεται τὴν ἐνοιαν. ἵν' οὖν καὶ σοὶ ταῦτα οὕ διακείσεται, καὶ Φερητίδος ἀπαλλαγῆς ἅπασης, ἔχε τῶν πνευματικῶν, τὰ φέρετα τῶν βιωτικῶν. οὕτω γὰρ ἢ τὴν γλῶ ἕξεις μετὰ τῶν ἀγγέλων, καὶ τῶν μηγόντων ὑπιτυχῆ ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ζὼ τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

κζ. κϛ. Ομιλ. ξθ. 1 ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΙΘΕΙΣ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΙΠΕ πάλιν ἐν παραβολαῖς· 2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ, 3 Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. 4 Πάλιν ἀπέστειλε, καὶ λέγε ἐξῆς.

Ἴδες ἂν ἐν τῇ παρούσῃ ἢ ἐν ταύτῃ τῇ παραβολῇ τὸν μὲν ἢ τὸν δούλων τὸ μέσον; Εἶδες πολλὴν ἑκατέρων τὴν παραβολὴν τὴν συγγνώμην, πολλὴν δὲ καὶ τὴν ἀφροσύνην; ἢ γὰρ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία καὶ ἡ τοῦ πονηροῦ τὴν πολλὴν, ἢ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἀγνωμοσύνην· ἀλλ' ἔχει τι τὸ πλέον ἐκείνης αὕτη. παραφανὲς μὲν γὰρ τὴν ἔκπτωσιν τῶν Ἰουδαίων, ἢ τὴν κλῆσιν τῶν ἐθνῶν· δείκνυσι δὲ καὶ τοῦτο ἢ τοῦ βίου τὴν ἀκρίβειαν, καὶ ὅσον τοῖς ἀμελοῦσιν ἡ δίκη κάθηται. ἢ καλῶς αὕτη μετ' ἐκείνην ἐστίν. ὅπου γὰρ εἶπεν, δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς, δηλοῖ λοιπὸν ἐν ταῦθα [ἢ] ποιῷ ἔθνει, ἢ ὃ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ [ὅτι] καὶ ἄφατον εἰς τοὺς Ἰουδαίους πάλιν τὴν προαίρεσιν ὑπιδείκνυται. ἐκεῖ μὲν γὰρ τοῦ τὰ φαινόμενα φαίνεται καλῶν· ἐν ταύτῃ δὲ ἢ μᾶλλον τὸ σφαλῶαι ὑπίκειται ὑπαναπόμενος αὐτούς· ἢ ὅτε τὴν χαλεπωτάτην αὐτοῖς ἔδει δοῦναι δίκην, τότε καὶ εἰς γάμους αὐτοὺς καλεῖ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ τιμᾷ. ὁρᾷς πῶς καὶ ἐκεῖ ὁ πρότερος καὶ ἔθνη καλεῖται, ἀλλ' Ἰουδαῖοι, καὶ ἐνταῦθα πάλιν. ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖ, ὅτε οὐκ ἠθέλησαν αὐτὸν δέξασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐλθόντα ἔσφαξαν, τότε ἔδωκε τοὺς ἀμπελῶνα· οὕτω καὶ ἐνταῦθα, ὅτε μὴ ἠθέλησαν παραγενέσθαι ἐπὶ τοὺς γάμους, τότε ἑτέρους ἐκάλεσε. Τί τοίνυν γένοιτ' ἂν αὐτοῖς ἀγνωμονέστερον, ὅταν ὑπὸ γάμους καλούμενοι ἀποπηδῶσι; Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἔλοιτο ὑπὸ γάμους ἐλθεῖν, καὶ γάμους βασιλέως, καὶ βασιλέως υἱῷ τοιούτου γάμους; τίνος ἕνεκεν γάμος εἴρηται, φησίν; ἵνα μάθῃς τοῦ Θεοῦ τὴν κηδεμονίαν, τὸν πόθον τὸν περὶ ἡμᾶς, τῶν παρ' αὐτοῦ τὴν φαιδρότητα, ὡς οὐδὲν λυπηρὸν ἐκεῖ ἢ σκυθρωπὸν, ἀλλὰ πάντα χαρᾶς γέμει πνευματικῆς. Διὰ τοῦτο τὸν νυμφίον αὐτὸν ὁ Ἰωάννης καλεῖ, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος λέγει· Ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ τὸν παρθένον, Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστὶν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τί οὖν οὐκ αὐτῷ [πατρὶ] ἁρμόζεσθαι λέγεται ἡ νύμφη, ἀλλὰ τῷ υἱῷ; ὅτι ἡ τοῦ υἱῷ ἁρμοζομένη τοῦ πατρὶ ἁρμόζεται. ἢ γὰρ ἀδελφότης τῇ γραφῇ τοῦτο ἢ τοῦτο λέγεσθαι, διὰ τὸ ἀναβάλλεσθαι τῆς ὑσίας. ἀπὸ τούτου καὶ τὴν αἵρεσιν ἐνεκήρυξεν. ὅπου γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν θανάτου εἶπε, δείκνυσιν ὅτι καὶ μετὰ θάνατον τότε γάμοι, τότε ὁ νυμφίος. ἀλλ' οὐδὲ οὕτω γίνονται βέβαιοι οὐδὲ ἡμερώτεροι, διὰ τί γένοιτ' ἂν χείρων; τί γὰρ αὐτῇ πεῖτα κατηγορία. πρότερον μὲν ὅτι προφάσεις ἀπίστειναν, ἔπειτα ὅτι τὸν υἱόν, μετὰ ταῦτα ὅτι καὶ ἐλθόντες, καὶ εἰς τοὺς γάμους τοῦ προαιρεθέντος καλοῦντος, οὐ παραγίνονται, ἀλλ' αἰτίας πλάττουσι, ζεύγη βοῶν, καὶ ἀγροὺς, καὶ γυναῖκας· καίτοι δοκοῦσιν αἱ προφάσεις εἶναι. ἀλλ' ἐντεῦθεν μανθάνομεν,

Ιωάν. γ. κθ. β. Κορ. ια. β. Εφ. ε. λβ.

μανθάνομεν, κἂν ἀναγκαῖα ᾖ τὰ κατέχοντα, πρώτων προτιμότερον ποιεῖσθαι τὰ πνευματικά. καὶ καλεῖ οὐχὶ προσφάτως, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ τοῦ χρόνου. Εἶπατε γάρ, φησι, τοῖς κεκλημένοις· καὶ πάλιν, καλέσατε τοὺς κεκλημένους, ὅπερ μεῖζονα τὴν κατηγορίαν ἐποίει. καὶ πότε ἐκλήθησαν; ἀλλὰ τοῖς προφήταις ἀπάντων, ἀλλὰ Ἰωάννης πάλιν (αὐτὸς γὰρ πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν πέμπτον ἀπάντας λέγων, ἐκεῖνον δὲ ἀξιοῖ, ἐμὲ δεῖ ἐλαττοῦσθαι) δι' αὐτοῦ πάλιν τοῦ υἱοῦ. Δεῦτε γάρ, φησι, πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ματθ. ια. κη. καὶ πάλιν, Εἴ τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω. οὐ δεῖ ῥημάτων ὁ μόνον, ἀλλὰ καὶ δεῖ πραγμάτων αὐτοὺς καλεῖ, καὶ μᾶλλον τοῦ ἀναλῦσαι δεῖ. Πέτρου καὶ τῶν κατ' αὐτόν. Ο δὲ Ioan. ζ. λζ. Γρηγ. Θ. π. ἐνεργήσας, φησί, Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη. ὅπου γὰρ τὸν ἰδόντες ὠργίσθησαν καὶ ἀνῆλθον, δεῖ τῶν δούλων καλεῖ πάλιν. καὶ ὅτι οἱ καλοί; ὅτι μόχθοις καὶ πόνοις καὶ ἱδρῶσι; οὐχί, ἀλλ' ὅτι πειθοῖ. ὁ παῦρος γάρ μοῦ, φησι, καὶ τὰ στίγματά μου πεπίστευκε. ὅρα πόση ἡ πονηρία, πόση ἡ φιλοτιμία. καὶ οὐδὲ τοῦτο αὐτοῦ ἐπέτρεψεν, ἀλλ' ὅσῳ μείζονος ἐμακροθύμησε, τοσούτῳ μείζονος ἐσκληρύνοντο. οὐδὲ γὰρ ἀσχολούμενοι, ἀλλὰ ἀμελήσαντες ὅλως ἦλθον. πῶς οὖν ὁ μὲν γάμους, ὁ δὲ ζεύγη βοῶν προβάλλονται; ταῦτα γοῦν ἀσχολίας; οὐδαμῶς. τῶν γὰρ πνευματικῶν καλοιῶτων, οὐκ ἔστιν ἀσχολία οὐδεμία ἀναγκαία. ἐμοὶ δοκοῦσι καὶ ταύτας ταῖς προφάσεσι κεχρῆσθαι, τῆς ἀμελείας προκαλύμματα ταῦτα προβαλλόμενοι. καὶ τοῦτο μόνον δεινόν, ὅτι οὐκ ἦλθον, ἀλλὰ καὶ "τὸ πολλῷ χαλεπώτερον δὲ μανιακώτερον, δὲ καὶ συγκόψαι οὐκ ἐλθόντας καὶ ὑβρίσαι καὶ ἀνελεῖν. τοῦτο τοῦ προτέρου χεῖρον. οἱ μὲν γὰρ ἦλθον ἀπαντῶντες προῖσσοντο καὶ καρποὺς, καὶ ἐσφάγησαν· ὅτοι δὲ εἰς γάμους καλοῦντες τοὺς περὶ αὐτῶν σφαλλόμενοι, καὶ αὖθις πάλιν φονεύονται. Τί ταύτης τῆς μανίας ἴσον; τοῦτο καὶ Παῦλος ἔγκα- Ρω. ια. γ. λῶν αὐθις ἔλεγε, τοῦ καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων καὶ τοὺς ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων *. Εἶτα, ἵνα μὴ λέγωσιν, ὅτι ἀντίθεός ἐστι, καὶ δεῖ τοῦτο δὲ παραγινόμενα, ἄκουσον τί λέγουσιν οἱ καλοῦντες· ὅτι ὁ πατήρ ἐστιν ὁ ποιῶν τοὺς γάμους, καὶ αὐτός ἐστιν ὁ καλῶν. τί οὖν μὴ ταῦτα; ὅτι δὲ μόνον οὐκ ἠθέλησαν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀνεῖλον τοὺς ἐπ' αὐθις ἐλθόντας, καταιχθεῖσι τὰς πόλεις αὐτῶν, καὶ τὰ στρατόπεδα πέμψας, ἀνῆλεν αὐθις. ταῦτα ὃ λέγει, παραδηλῶν τὰ ὅτι Ουεσπασιανοῦ καὶ Τίτου γενόμενα, καὶ ὅτι οἱ πατέρα πρώξωμεν, αὐτὸν μὴ πως θύσαντες. αὐτὸς γοῦν ἐστιν ὁ ἐπεξιών. διὰ τοι τοῦτο οὐκ ἀθέως ἀναιρεθέντος τοῦ Χριστοῦ πέπονεν ἡ ἅλωσις, διὰ μὲν τεσσαρακοντα ἔτη, ἵνα δείξῃ αὐτοῦ τὴν μακροθυμίαν, ὅτε ἀπέκτειναν τὸν Στέφανον, ὅτε ἀνεῖλον τὸν Ἰάκωβον, ὅτε ὕβριζον τοὺς ἀποστόλους. εἶδες παραμικρὰ ἀληθεύσαντες καὶ "τάχος; ἔτι γὰρ Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ζῶντος, καὶ ἑτέρων πολλῶν τῶν τῷ Χριστῷ συζῶντων ταῦτα ἔδρασαν· καὶ μάρτυρες ἦσαν τῶν γενομένων οἱ ταῦτα ἀκούσαντες. ὅρα τοίνυν κηδεμονίαν ἄφατον. ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, πάντα ἐποίησε καὶ ἀπήρτισε. τοῖς οἰκείοις ἀναιρεθέντων, ἑτέρους ἀπέστειλε δούλους· ἐκείνων σφαγέντων, οὓς ἔπεμψε· καὶ τούτου ἀναιρεθέντος, καλεῖ αὐτοὺς εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἐλθεῖν. Εἶτα πέμπει ἑτέρους δούλους· οἱ καὶ τούτους ἀνεῖλον. Ὅτε λοιπὸν αὐτοὺς ἀναιρεῖ ἅτε ἀνίατα νοσοῦντας. ὅτι γὰρ ἀνίατα ἐνόσουν, οὐ "τὰ γεγονότα ἔδειξε μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ πορνῶν καὶ τελωνῶν πιστευσάντων, αὐθις ταῦτα ἐποίησαν. ὥστε οὐκ ἀφ' ὧν * ἐτόλμησαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ὧν ἕτεροι κατώρθωσαν, κατακρίνονται ὅτοι. Εἰ δέ τις λέγοι τις, ὅτι διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν οἱ ἐξ ἐθνῶν, ὅτε ἐμαστίχθησαν· καὶ μυρία ἔπαθον οἱ ἀποστολοι, ἀλλ' ἀθέως μὲν τοῦ ἀνάσσοντος (τότε γάρ φησιν αὐθις, πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη) Εἴποιμι ἄν, ὅτι καὶ περὶ τοῦ σαυροῦ, καὶ μὲν οὐ σαυροῦ αὐθις διελέγοντο πρότερον. καὶ γὰρ περὶ τοῦ σαυροῦ φησι τοῖς ἀποστόλοις, πορεύεσθε ὅτι τὰ πεπόδα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ισραὴλ, καὶ μὲν τοῦ σαυροῦ οὐκ ἐκώλυσεν, ἀλλὰ δὲ ἐκέλευσεν αὐθις διελέγεσθαι. Εἰ δὲ καὶ εἶπε, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, ἀλλὰ μετὰ

χ. ἀχθῆς,

χ. ἀσχολία; χ. ἀσχολίας ἐνδημία ἀνάξιον.

χ. ὃ τότε

χ. τότε

χ. ἔγκλημα

χ. ἀσεμνο-

χ. ἀλλ' ἐγκλη-μάτων

*. καὶ Θεῷ μὴ ἁρεσάντων.

χ. ἐπειδὴ καὶ

χ. τοῦτο;

χ. τὸ γεγλυπ-μένον * ἐποίησαν καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πεν.α.π. λων εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβαίνειν ἐδήλωσεν ὅτι ἐκείνοις ἀφαλέξονται πρῶτοις. Λήψεσθε γάρ, φησι, δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε
Γεν.ρ.π. Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. καὶ ὁ Παῦλος πάλιν, Ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε κἀμοὶ εἰς τὰ ἔθνη. διὰ τοῦτο καὶ ④ ἀπόστολοι πρὸς τοὺς Ἰουδαίους πρῶτον ἐχώρησαν, καὶ πολλοὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀφικνεῖσθαι- 5
ντες χρόνου, εἶτα ἐκ τούτων ἐληλυθότες, ὅπου διεσπάρησαν εἰς τὰ ἔθνη. σὺ δὲ ὅρα καὶ ἐντεῦθεν τὴν φιλοτιμίαν τοῦ διαύτου. ὅσους ἐὰν εὕρητε, φησι, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. περὶ τούτου μὲν γὰρ, ὅπερ ἔφην, καὶ Ἰουδαίοις ⓒ Ἕλλησι διελέγοντο, ὅτι πλέον ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ διατρίβοντες· διὸ δὲ ἐπέμφθησαν ὑπὸ βουλομένων αὐτοῖς, ἄκουσον Παύλου τοῦ πρὸς Γαλάτας ἐρ- Πραξ.κη.ε. χ. ἔθνεσι
μηνεύοντος ταύτην, καὶ λέγοντος οὕτως· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον 10
τοῦ Θεοῦ· ὁπόταν δὲ ἀναξίους ἑαυτοὺς κρίνητε, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. διὰ τοῦτό φησι καὶ αὐτὸς, ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, ④ οἱ κεκλημένοι δὲ οὐκ ἦσαν ἄξιοι. ἦλθε μὲν οὖν καὶ πρὸς τούτους οὗτος· ἀλλ' ἵνα μηδεμίαν αὐτοῖς καταλίπῃ ἀναιδείας ἀπολογίας πρό- χ. ἀπολογία
φασιν, καθάπερ εἴδως, πρὸς αὐτοὺς " πρῶτον καὶ ἦλθε καὶ ἐπέμενεν, ἐκείνους τε ὑπισχνούμενος, χ. πρώτοις
καὶ ἡμᾶς παιδεύων τὰ πρὸς ἑαυτὸν ἄπαντα πληροῦν, κἂν μηδεὶς μηδὲν κερδαίνειν μέλλῃ. 15
ἐπεὶ οὖν οὐκ ἦσαν ἄξιοι, πορεύεσθε, φησὶν, εἰς τὰς τριόδους, καὶ ὅσους ἂν εὕρητε, καλέσατε, λέγει,
Ματθ.κα.λα. τοὺς τυφλοὺς καὶ τοὺς ἀπερριμμένους. ὅπερ γὰρ ἀνω καὶ κάτω ἔλεγεν, Οτι πόρναι καὶ τελῶναι
λβ. προάξουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ, Οἱ πρῶτοι ἔσχατοι ἔσονται), καὶ ① ἔμπροσθεν
Ματθ.ιθ.λ. πρῶτοι, δείκνυσιν ὅτι δικαίως ταῦτα ἔπαθον, ὃ μάλιστα πάντων ἐδάκρυεν Ἰουδαίους. καὶ γὰρ τὸ κατα- 20
σκαφῆς χαλεπώτερον μᾶλλον αὐτοὺς ἐκίνησε καὶ πολλῷ μεῖζον, ὃ νῦν ἐκείνων τοὺς ἐξ ἐθνῶν
εἰσερχομένους ὁρᾶν. εἶτα, ἵνα μηδὲ ὕστερον τῇ πίστει θαρρήσωσι μόνῃ, καὶ πρὸ τῆς κρίσεως αὐτοῖς προ-
λέγει τὸ ὅτι τῆς πονηρᾶς προάξουσι, τοῖς μὲν ἀδέπω πεπιστευκόσι, πρὸ δὲ προσελθόντι τῇ πί- χ. πάντα
στει, τοῖς δὲ πεπιστευκόσι, πρὸ τῆς τοῦ βίου ἐπιμελείας. ἔνδυμα γὰρ βίος ἐστὶ καὶ προάξις. καὶ μοι 25
χρήσασθε ἕως ἡ κλῆσις. Τίνος οὖν ἕνεκεν ἀκριβολογεῖται; ὅτι ὃ μὲν κληθῆναι ἐστὶ καθαρθῆναι, χρήσασθε ἕως. ὃ δὲ ἐκλεκτοὺς καὶ καθαροὺς ἐνδυσαμένους μεῖναι" τοιαῦτα διατηροῦσα, τὰ τῶν κλη- χ. πάντα
θέντων ἀκούσης. ὃ κληθῆναι δὲ οὐκ ἀπὸ τῆς ἀξίας γέγονεν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς χρήσεως. ἔδει τοίνυν ἀ-
μείψασθαι τὸν χρόνον τοῦ ἐπακοῦσαι, καὶ τοῦ ἐπιδείξασθαι τοσαύτην πονηρίαν μετὰ τὸν ἀ- ὅσον
μελῆσαι. ἀλλ' οὐκ ἀπέλαυσαν, φησὶν, " ὅσον Ἰουδαῖοι. καὶ μὲν πολλῷ μείζονα ἀπέλαυσαν
ἀγαθά. ἀφ' ὅτου γὰρ ἤρξατο τοῦ χρόνου προσκυλίεσθαι ἐκείνοις, ταῦτα ἀθρόα ἔλαβες
σὺ, οὐκ ἄξιος ὤν. διὸ καὶ Παῦλος λέγει, Τὰ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι ⓦ Θεόν. ἀφ' ὧν Ρωμ.ιε.θ.
ἐκείνοις ὠφείλετο, ταῦτα ἔλαβες. διὸ καὶ πολλὴ κεῖται ἡ δίκη τοῖς ἐρραθυμηκόσι. καθάπερ
γὰρ ἐκεῖνοι ὧν μὴ ἐλθεῖν ὤφειλον, ὅτε καὶ σὺ τοῦ ὅτε καταλιθῆναι μετὰ βίου διεφθαρμέ-
νου. ὃ γὰρ ῥυπαροῖς ἱματίοις εἰσελθεῖν, [τοῦτο αἰνίττεται,] τοῦτο, βίον ἀκήρατον ἔχοντα
ἀπελθεῖν ἐντεῦθεν. διὸ καὶ ἐφιμοῦτο, φησιν. ὁρᾷς πῶς, καίτοι ὅτε τοῦ πράγματος ὄντος κα-
ταδήλου, ὅ προτέρων κωλύει, ἕως δὲ αὐτὸς ὁ ἡμαρτηκὼς τὸν ψῆφον ἐξενέγκῃ; τοῦ γὰρ 35
μηδὲν ἔχειν ἀντειπεῖν, κατέκρινεν ἑαυτὸν, καὶ ὅτε εἰς τὰς ἀπορρήτους " αἴρεται κωλύσεις. χ. ἔλκεται
μὴ δὴ σκότος " ἀκούων, τοῦτο νομίσῃς αὐτὸν ἠμορφάθαι, τοῦ εἰς ἀφεγγὲς πέμπεσθαι χ. ἀκούσεις
χωρίον μόνον, ἀλλ' ὅπου καὶ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. τοῦτο δὲ λέγει, τὰς ἀκαρ-
περήτους ἐνδεικνύμενος ὀδύνας.

ΗΘΙΚΟΝ Ἀκούσατε, ὅσοι μυστηρίων ἀπολαύσαντες, καὶ τοῖς γάμοις προσκαθήμενοι, ῥυπαραῖς τὴν 40
ψυχὴν προσβάλλετε πρὸς ἔξοδον. ἀκούσατε πόθεν ἐκλήθητε. ἀπὸ τῆς τριόδου. Οἱ ὄντες; χ. βλάβης.
χωλοὶ δὲ καὶ ἀπηρωμένοι τὴν ψυχὴν, ὃ πολλῷ χαλεπώτερον τῆς τοῦ σώματος " λώβης. μηδέποτε χ. μηδένα
τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ καλέσαντος, καὶ μηδεὶς " μὲ ἔτω ῥυπαρὰ ἔχων ἱμάτια, ἕκαστος " ἡ- χ. ὑμᾶς
μῶν προσεργαζέσθω τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς. ἀκούσατε γυναῖκες, ἀκούσατε ἄνδρες· οὐ τού-

τῶν

των ἡμῖν δι᾽ τῶν ἱματίων τῶν χρυσοπάστων, τῶν τὰ ἔξωθεν ἡμῖν κοσμοπιζόντων, ἀλλ᾽ ἐκείνων τῶν τὰ ἔνδον. ἕως αὖ γὰρ ταῦτα ἔχωμεν, ἐκφυγεῖν ἀδύνατον. οὐκ ἔστιν ὁμοῦ καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα καλλωπίζειν· οὐκ ἔστιν ὁμοῦ καὶ μαμωνᾶ δουλεύειν, καὶ τῷ Χριστῷ συναναστρέφειν ὡς δεῖ. ἀποθώμεθα τοίνυν ταύτην τὴν τυραννίδα τὴν χαλεπήν. οὐδὲ γάρ, εἴ τις Ⓦ μὴ οἶκον οἰκοδομεῖ χρυσοπαστάδας χρυσᾶ κρεμάσας, σὲ ἤ σὺ ῥᾳδίως γυμνὸν ἐποίει καθίσας, ῥᾳδίως δὴ ἤνεγκας. ἀλλ᾽ ἰδοὺ νῦν τοῦτο σὺ ταύτην ἐργάζῃ, τὴν μὴ οἰκίαν τῆς ψυχῆς σου, τὸ σῶμα λέγω, μυρίοις ποδαπαταῖς καλλωπίζων, ἐκείνην δὲ ἐν ῥᾳδίοις ἀφεὶς καθῆσθαι. οὐκ οἶδα ὅτι Ⓦ βασιλέα τῆς πόλεως μᾶλλον κοσμεῖσθαι δεῖ; δεῖ τοι τοῦτο τῇ μὲν πόλει ποδαπατάσματα ἐκ λίνου κατεσκευάσαι, τῷ δὲ βασιλεῖ, ἀλυσεῖς καὶ δεσμά. οὕτω καὶ σύ. τὸ μὲν σῶμα πολλῷ φαυλότερα ποδήματα ἐνδύσου, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐπίτηδες αὐτῷ, καὶ κάθισον ὅτι ὀχήματος ὑψηλοῦ καὶ ποικίλου· ὡς νῦν γε τοιωδὶ λίον ποιεῖς, τὴν μὲν πόλιν κοσμοπίζων ποικίλως, τὸν δὲ βασιλέα γυμνὸν ἀφεὶς σύρεσθαι δεδεμένον ὀπίσω τῶν ἀλόγων παθῶν. οὐκ ἐννοεῖς ὅτι εἰς γάμον ἐκλήθης, καὶ Θεοῦ γάμον; οὐ λογίζῃ πῶς εἰς ταύτας ταῖς παιδίσκας τὴν κληθεῖσαν ψυχὴν εἰσπέναι χρή; χρυσωτοῖς χρυσοῖς ποικιλμένοις, πεποικιλμένοις; βούλει σοι δείξω σὺν ὕστερον ἐσόλισμένους; σὺν ἐνδύματα ἔχοντας γάμου; ἀναμνήσθητι τῶν ἁγίων ἐκείνων, ὑφ᾽ ὧν ποτὲ ὑμῖν διελέχθην, τῶν τὰ κτήνεια ἐρήμων ἱμάτια, τῶν τὰς ἐρήμους οἰκιῶν. ὅτοι μάλιστά εἰσιν Ⓐ τὰ ἐνδύματα τῶν γάμων ἐκείνων ἔχοντες. ἐκ δήλου ἐντεῦθεν. ὅσας γὰρ δὴ αὐλοῖς δῶς πορφυρίδας, οὐκ ἂν ἔλοιντο λαβεῖν· ἀλλ᾽ ὥσπερ βασιλεύς, εἰ τὸ πλοῦτον τὰ ῥάκια τῆς λαβεῖν κελεύει, ταῦτα αὐτὸν ἐνδύσασθαι, βδελυξαιτο ἂν τὴν στολήν· οὕτω καὶ οἱ πλούσιοι τὴν ἀλουργίδα τὴν βασιλικὴν ἐκείνου. ἐδαμόθεν ἢ ἐτέρωθεν τοῦτο πάσχουσιν, ἀλλ᾽ ἡ μὲν τῆς εἰδέναι τὸ κάλλος τῆς ἑαυτῆς στολῆς. διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἀλουργῆ ἐκείνην χλανίδα διαπτύουσιν, ὡς ῥάκιον. ταῦτα γὰρ αὐτοῖς ὁ σάκκος ἐδίδαξε. καὶ γάρ εἰσιν αὐτῶν τῶν βασιλεύοντος ὑψηλότεροι πολλῷ καὶ λαμπρότεροι. κἂν δυνηθῇς τὰς πύλας ἀναπτύξαι τοῦ νοῦ, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῶν καταδεῖν τῆς Ⓦ ἔνδυν ἅπαντα κόσμον· κἂν εἰς τὴν γῆν καταπέσῃς ἐκ τῆς βυμορφίας τὴν λαμπηδόνα, καὶ τὴν ἀγλαΐαν τῶν ἱματίων ἐκείνων, καὶ τὴν ἀτραπὸν τοῦ ζωειδοῦς αὐτῶν. ἔχομεν εἰπεῖν καὶ παλαιοὺς ἄνδρας μεγάλους καὶ θαυμαστούς· ἀλλ᾽ ὅτι σὺν παχυτέρας τὰ ὑπομνήματα ἐποδείγματα μᾶλλον ἐστί, διὰ τοῦτο ὑμᾶς καὶ ὅτι τὰς σκιὰς πέμπω τῶν ἁγίων ἐκείνων. σὺν δὲν γὰρ ἔχουσι λυπηρόν, ἀλλ᾽ ἅπερ ἐν ὑδρίαις πηλάμυδες τὰς καλύβας, οὕτω πόρρω τῶν ἐν ᾧ πρόκειται βίῳ μοχθηρῶν ἐσκιώνται, στρατοπεδούμενοι τῇ διαβόλῳ, καὶ ὥσπερ χορεύοντες, οὕτω πολεμοῦσιν αὐτῷ. διὰ τοῦτο καὶ καλύβας πηλάμυδες, πόλεις καὶ οἰκίας καὶ ἀγορὰς ἔφυγον. Ⓦ γὰ πολεμοῦντα οὐκ ἔνι ἐν οἰκίᾳ καθῆσθαι, ἀλλὰ διὰ χειμάσαντα τὴν οἴκησιν, ὡς μέλλοντα εὐθέως ἀπαίρειν, οὕτω κατοικεῖν. τοιοῦτοι σκηνῖται πάντες, ἀπενδυτίας [οἰκοῦντες] ἡμῖν. ἡμεῖς μὲν γὰρ οὐχ ὡς ἐν στρατοπέδῳ, ἀλλ᾽ ὡς ἐν πόλει εἰρηνικῇ ζῶμεν. τίς γὰρ ὅτι στρατοπέδου ποτὲ θεμελίους καταβάλλεται, καὶ οἰκίαν οἰκοδομεῖ, ἵν᾽ μικρὸν ὕστερον ἀπολιμπάνειν μέλλει; οὐκ ἔστιν οὐδείς. ἀλλὰ κἂν ὅτι χειρὶ τις, ὡς ποθοῦντες ἀναρτᾶται. τίς ὅτι στρατοπέδου πλέθρα γῆς ὠνῆται, ἢ ποταμίας ζωτηθῆναι; οὐκ ὅστις οὐδείς, καὶ μάλα εἰκότως. πολεμήσας γάρ, φησι, παραπέμψας, καὶ καπηλεύσας. τί τοίνυν φιλοπονεῖς ποιεῖν Ⓦ τόπον, οὐ μικρὸν ὕστερον ἀφήσεις; ὅταν ἀπέλθωμεν εἰς τὴν πατρίδα, τοῦτο ποιεῖ. ταῦτα καὶ σοι λέγω νῦν ἐγώ· ὅταν ἀναχωρήσωμεν εἰς τὴν πόλιν τὴν ἄνω, ταῦτα ποιεῖ· μᾶλλον γὰρ οὐδὲν δεῖ σοι πόνων ἐκεῖ λοιπόν. ὁ βασιλεύς* σοι πάντα ποιεῖ καὶ ἐργάζεται. ἐν τούτῳ γὰρ ἡ ἀρχὴ τοῦ φεύγειν ποικιλίαν μόνον καὶ ζέφακα πήξασθαι· οἰκοδομῆς γὰρ οὐδεμία χρεία, ἄκυρον οἷος τῶν ἀμαξοβίων Σκυθῶν ὁ βίος, οἵτινες καὶ Νομάδας φασὶν ἔχειν δικαιώματα. οὕτω τοὺς χριστιανοὺς ζῆν ἔδει· ποικιλίαν τὴν οἰ-

χειμῶνα

χ. ποίκιλα
χ. τὰ γάμου ἐκείνου

χ. κατάπεσῃς

χ. γραμματεία

χ. ἡμιᾶς

κουμβίω πολεμοῦσας ὃ δηριβόλῳ, αἰχμαλώτους ῥυομένους τοὺς ὑπ' ἐκείνου κατεχομένους, καὶ πόντων τῶν βιωτικῶν ἀπαλλάττουσι. Τί καταστυλάζεις οἰκίαν, ἀνθρωπε, ἵνα μᾶλλον σαυτὸν δήσῃς; τί καταρύπεις θησαυρόν, καὶ κλοιὸς γίνῃ σαυτοῦ Ⓦ πολέμιον; τί περιβάλλεις τείχη, καὶ σαυτῷ καταστυλάζεις φυλακτήριον; Εἰ δὲ δύσκολα τοῦτα εἶναί σοι δοκεῖ, ἀπέλθωμεν πρὸς τὰς ἐκείνων σκηνάς, ἵνα δηλονότι τῶν ἔργων μάθωμεν τὴν εὐκολίαν. καλύβας γὰρ ἐκεῖνοι πηξάμενοι, καὶ ἐπὶ ποσὶν ἔχειν δέον τούτων, οὕτως ἀφίστανται, ὥσπερ Ⓠ τραπέζας τὰς τραπέζης ἐν ἐρήμῳ ἀφέντες. καὶ γὰρ οὕτως ἐσκήνωνται, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ κάλλιον. καὶ γὰρ κάλλιον ἰδεῖν ἐρημίαν σκηνὰς ἔχουσαν μοναχῶν συνεχεῖς, ἢ τραπέζας ἐν τραπέζῃ πρόβατα τεινόντων ἐκ δέρματα πεπυρωμένους, καὶ τῆς τῶν δοράτων αἰχμῆς φαρέτρα κροκωτὰ διαρτῶντας, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων χαλκᾶς ἐγχέλεων κεφαλάς, καὶ πολὺ τὰ ἀστέρων ἀτράπουντας τοὺς ὁμφαλούς, καὶ σιδήρῳ τεθωρακισμένους ὅλους δι' ὅλων, καὶ βασίλεια ἐμβεβλασμένα, καὶ πεδίον κεκλωσμένον πολύ, καὶ ἀριστοποιουμένους καὶ αὐλιζομένους. Οὐδὲ γὰρ οὕτω τερπνὸν θέαμα ἦν τοῦτο, οἷον ὁ ἐγὼ λέγω νῦν. ἀνθρώπου γὰρ ἀπέλθωμεν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἴδωμεν τῶν τοῦ Χριστοῦ τραπεζῶν τὰς σκηνάς, καὶ τὰ πρόβατα πεινώμενα ὀφόμενα, οὐδὲ αἰχμὰς δοράτων, οὐδὲ πέπλους χρυσοῦς φόλον βασιλικὸν ποιοῦντας· ἀλλ' οἷς [ἀν] ἐν ἑνὶ γῇ πολλῷ τούτῳ μακροτέρᾳ καὶ ἀπείρῳ πολλοὺς ἔτεινεν ὑράνους, χιτῶνα καὶ φελωνάδες ἀνθρώπου ἔδειξε θέαμα· οὕτω δὲ σκηνὴ θαυμαστὴ ἔνι. οὐδὲν γὰρ αὐτῶν τὰ καταγώγια χείρονα τῶν ὑραναῦν δήπου). καὶ γὰρ ἄγγελοι καταπαύουσι πρὸς αὐτούς, καὶ ὁ τῶν ἀγγέλων δεσπότης. Εἰ γὰρ πρὸς Ⓦ Αβραὰμ ἦλθον, ἀνδρα γυναῖκα ἔχοντα καὶ παιδία τρέφοντα, ὅπου φιλόξενον εἶδον, ὅτου πολλῷ πλείονα θύρωσιν ἄρετῆς, καὶ ἀνθρώπου σώματος ἀπαλλαγέντα, καὶ ἐν ἄρκυι ἁρπακὸς ὑποφαινόντα, πολλῷ μᾶλλον ἐν τούτοις ἀγγέλοις, καὶ χορεύουσι τὴν αὐλῆς πρέπουσαν χορείαν. καὶ γὰρ τράπεζα πρὸς ἐκείνοις πάσης πλεονεξίας ἀπηλλαγμένη καὶ καθαρὰ καὶ φιλοσοφίας μεστή. οὐκ αἰμοῤῥοῖς χείλεσι πρὸς αὐτοῖς, οὐδὲ κρεῶν κατασπαί, οὐδὲ καρυβδείαι, οὐδὲ καρυκείαι, οὐδὲ κνίσα ἀηδής, οὐδὲ καπνὸς ἀτερπής, οὐδὲ δρόμοι δὲ θορύβοι καὶ ταραχαὶ δὲ κεκυμαὶ ἐπαθεῖς, ἀλλ' ἄρτος καὶ ὕδωρ, ὃ μὴ ἐκ πηγῆς καθαρᾶς, ὃ δὲ ἀπὸ πόνων δικαίων. Εἰ δέ τι καὶ φιλοτιμότερον ἐπιδοῦναι βουληθείεν, ἀκρόδρυα ἢ φιλοτιμία γίνεται, καὶ μείζων ἐν τούτοις ἡ ἡδονή, ἢ ἐν ταῖς βασιλικαῖς τραπέζαις. οὐδεὶς ἐν τούτοις φόβος καὶ δέος, οὐκ ἄρχων ἐκκαλέσεται, οὐ γυνὴ πρόξενον, οὐ παιδίον εἰς ἀθυμίαν ἐνέβαλεν, οὐ γέλως ἀτακτος ἐξέλυσεν, οὐ κολάκων πλῆθος ἐφύσησεν, ἀλλ' ἀγγέλων ἐστὶν ἡ τράπεζα πάσης τοιαύτης ταραχῆς ἀπηλλαγμένη, καὶ σιγὰς δὲ αὐτοῖς χορὸς ἀπλῶς ὑποκείται, καθάπερ ἐν ἐρήμῳ ἀριστοποιῶν ὁ Χριστὸς ἐποίησε. πολλοὶ δὲ οὐδὲ ὑπὸ στέγοις ποιοῦσιν, ἀλλὰ αὐτὴ στέγης Ⓦ θεσπέσιον ἔρεισι, καὶ τὴν σελήνην ἀντὶ φωτὸς λύχνου, καὶ δεσμοῦ ἐλαίου, οὐδὲ τὸ ἀκονησμοῦ. ἐκείνοις μόνοις ἀξίως αἴνεσιν ἄυτη φαίνει. Ταύτην καὶ ἄγγελοι τὴν τράπεζαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ θεωρῶντες, τέρπονται δὲ ἥδονται. Εἰ γὰρ ὅτι ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι χαίρουσιν, ὅτι δικαίοις τοσούτοις μιμουμένοις αὐτοὺς τί οὐκ ἐργάσονται; οὐκ ἔστιν ἐκεῖ δεσπότης καὶ δοῦλος, πάντες δοῦλοι, πάντες ἐλεύθεροι. καὶ μὴ νομίσῃς αἴνιγμα εἶναι τὸ ἐρημίου. καὶ γὰρ δοῦλοι ἀλλήλων, δὲ δεσπόται ἀλλήλων εἰσίν. οὐκ ἔστιν ἑταίρας καταλαβεῖν ἐν καπηλείᾳ γινέσθαι, ὅπερ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων πάσχουσι, τὰς ἐκ τῶν καθημερινῶν κακῶν ἀναλογιζόμενοι φροντίδας· οὐκ ἔστι μὴ τὸ δεῖπνον μεμνῆσαι λησάς, καὶ ἀποκλῆσαι θύρας καὶ ἐπιθεῖναι μοχλόν, οὐδὲ πάλλα δεῖσαι, ἃ πολλοὶ δεδοίκασι, τοὺς λύχνους μὴ ἀκριβείας κοιμίζοντες, μήπου ἀσυνθήρ ἐμπρήσῃ τὴν οἰκίαν. καὶ ἡ δηλαδὴ ἔξω αὐτοῖς τῆς αὐτῆς γέμει γαλιάνης. τὰ γὰρ τοῦτα, ἅπερ ἡμεῖς δαιμονῶμεν, φθέγγονται, τὰ μηδὲν πρὸς ἡμᾶς· ὁ δεῖνα γέγονεν ἄρχων, ὁ δεῖνα ἐπαύσατο ἄρχων, ὁ δεῖνα ἐτελεύτησε, δὲ τὴν κληρονομίαν διεδέξατο ἕτερος, καὶ ἄσα τοιαῦτα. ἀλλ' ἀεὶ πρὸς τῶν μαγόντων φθέγγονται καὶ φιλοσοφοῦσι·

χ. παῖε
χ. αἰχμῆς χ. ὀφθαλμῶν
χ. μαργαρίτης
χ. κομιζόντες

Αυκ. 12. 8.

φοδοπ· ϗ ὥσπερ ἑτέρων οἰκιωτῶν οἰκουμηνίω, ὥσπερ εἰς αὐτὸν μεταστάντες ⓐ ὑρμυδν, ὥστε περ ὀκφ ζωντες, ὅτω ζὰ ὀκφ πθώτα δχαλέχονται, ωδεὶ τῶν κόλπων τῦ Αβρααμ, ωδεὶ τῶν τεφθύων τῶν ἁγίων, ωδεὶ τῆς μ̈ Χεισοδ χερείας· καὶ τῶν π̈ ὄντων αὐδοῖς ωδὲ μνήμη ὡς ωδὲ λόχος. ἀλλ' ὥσπερ ἡμῆς ὀκ ἀν ἀξιώσαιμθώ ἃ εἰπεῖν, ωδεὶ ὧν ⓐ μύρμηκες μ̈ ζὰ ὀπὰς ϗ ζοὺς χειμάρους ωδεπόησιν, ὅτως ωδὲ ὀκφνοι, τί ποιοδμθν ἡμῆς, ἂν ἀ ωδεὶ τῦ βασιλέως τῦ ἀθν, ωδεὶ τῦ πολέμου τῦ ὲν χερσί, ωδεὶ τῶν τῦ δχαθόλυ μηχανημάτων, ωδεὶ τῶν κατορθωμάτων, ὧν ⓐ ἅγιοι κατώρθωσαν. ἃ τοίνυν ωδεὶς ὀκείνοις ἡμῆς ωδιαδεχόμθνοι, μυρμήκων διενθχαμθν; ωδὲν. καθάπερ γὰρ ὀκφνοι τῶν ζωμαίκῶν ὀτιμθχοῶνται, ὅτω ϗ ἡμῆς· ϗ εἰ ἦδε τούτων μόνον ἡμῆς *, νιῶ ὃ ϗ πολλῷ χειρόνων. οὐ γὰ τ̈ δ̈αγκαίων ὀτιμελούμεθα μόνον, καθάπερ ὀκφνοι, ἀλλὰ ϗ τ̈ ωδεπῶν. ⓐ μ̈ γὰ πόεση πθώτος ἐγκλήματος ἀπαλλαγθώνων μετέρχονται, ἡμῆς ὃ πᾶσαν πλεονεξίαν, ϗ ωδὲ ζὰ μυρμήκων μιμούμεθα, ἀλλὰ ζὰ τῶν λύκων, ζὰ τῶν π̈ δαλεων, μᾶλλον ὃ καὶ ὀκείνων χείρες. ὀκείνοις μ̈ γὰ ἡ φύσις οὕτως ἔδωκε πέφεσθαι· ἡμᾶς ὃ λόχω ⓒ "ισοτιμία τεπ̈μηκεν ὁ "Χεισὸς, ϗ τῶν θηείων χεγόναμθν χείρες. ϗ ἡμῆς μ̈ τ̈ ἀλόγων χείρες χεγόναμθν· ὀκφνοι ὃ τῶν ἀπέλων ἴσοι, ξένοι ϗ π̈ επίδημοι πθ̈ ὀντῶν ὄντες· ϗ πθώτα αὐδοῖς ὀπήλλακται ωδεὶς ἡμᾶς, ϗ ὀνδύματα, ϗ ὑφή, καὶ οἰκία, καὶ ὑποδήματα, ϗ λαλιά. ϗ εἰ ὡς ὀκείνων ἠκόστε ζαλεχθώων ⓒ ἡμθν, ὅτε ἀν "ὐρανοπολίται, ἡμῆς ὃ ωδὲ τῆς γῆς ἄξιοι. ὀχὶ δὴ τῦτο ἐπειδὴ ὡς ἀξίωμα ωδιβεβλημθνος ἀπῆλθη ωδεὶς αὐτούς, ὅτε μάλιστα ἐλέγχεται ὁ τύφος ἅπας. ὁ γὰ γηπόνος ὀκφνος καὶ ὁ πθώτων ἀπείρος τῶν βιωτικῶν, τῦ φρατηχδ καὶ μέγα ὀπὶ τῇ ἀρχῇ φρονοῦντος πλησίον καθηται ὀπὶ σβάλδος, ὀπὶ ωδεσκεφαλαίου ρυπῶντος. οὐ γὰ εἰσιν ⓐ αἰρεντες αὐτὸν καὶ φυσῶντες· ἀλλὰ παὐτὸν ζ̈ζ, οἵ ἀν εἰ ὡς ωδὲ χρυσοχόον ἔλθῃ καὶ ῥοδωνιδύ. καὶ γὰ καὶ ἀπὸ ὕ χρυσίου, καὶ ἀπὸ τῶν ῥόδων δέχεται ὑνα λαμπηδόνα. οὕτω καὶ ὀκφνοι ἀπὸ τῆς ὠγῆς τῆς τουτων χερδαίνοντες μικρόν, τῆς ἀπονοίας τῆς ἐμωεσθεν ἀπαλλάπονται. ϗ ὥσπερ εἰ ὡς εἰς ὑψηλὸν "ἔλθοι τόπον, καὶ σφόδρα βεαχὺς ἦ, ὑψηλὸς φαίνεται· οὕτω καὶ οὗτοι, ωδεὶς ζὰς ὑψηλὰς αὐτῶν ἐρχόμθνοι δχαιοίας, τοιοῦτοι φαίνονται ἕως ἀν ὀκφ μθώσι· καπελθόντες ὃ ζαπεινοῶνται πάλιν, ἀπὸ τῦ ὕψους ὀκείνου καταζαίνοντες. ωδὲν π̈ ὀκείνοις βασιλδς, ὐδὲν ὑπαρχε. ἀλλ' ὥσπερ ἡμεῖς πθ̈ παιδίων ζώτα παιζόντων γλωθμν, ὅτω καὶ ὀκεῖνοι τ̈ φλεγμονιὼ πθ̈ ἔξω σοφοιώτων ζαπθύοισι. ϗ δῆλον ὀντεῦθεν. εἰ γὰρ ὡς αὐτοῖς δοίη μ̈ ἀσφαλείας βασιλείαν, ὀκ ἀν ποτε ἔλθοιτο. ἔλθοιτο δ' ἀν, εἰ μὴ μεῖζον αὐτῆς ἐφεύνοιτο, εἰ μὴ ωδεσκαιεῦτο εἰς ὃ ωδεᾶγμα ὀνόμιζον. τί οὖν; ὀκ αὐτομολήσομθν ωδεὶς τοσαύτην μακαειότητα; ὑχ ἥξομθν ωδεὶς τοὺς ἀπέλους τούτους; οὐ ληψόμεθα καθαρὰ ἱμάτια, ϗ ἐμπομπεύσομθν τοῖς γάμοις τ̈τοις· ἀλλὰ μθνοῦμθν ωδεσαγτοιῶτες, πῶν ὀν τ̈ τειοδδις πθωχὸν οὐδὲν ἀμείνον διακείμθνοι, μᾶλλον ὃ ϗ πολλῷ χείρον ϗ ἀθλιώτερον; ϗ γὰ ἐκείνων πολλῷ" χείρες ⓐ κακῶς πλυτοιῶτες, ϗ βέλτιον ἐπαιτδν, ἢ αὐσπάζειν. ὃ μ̈ γὰ ἔχε συνήθμλον, ὃ ϗ κόλασιν φέρει· ϗ ὁ μ̈ οὐδὲν ωδεσκρούει θεῷ, ὃ τ̈ ϗ δ̈ διδεσπόοις ϗ θεῷ· καὶ τοὺς μ̈ πόνους ὑφίσαται τῆς αρπαγῆς, τιὼ ὃ ἀπόλεσιν ἕτερόι πολλάκις ἐκαρπώσαντο ἅπασαν. ζώτ' οὖν εἰδότες ϗ ἀποδεμθνοι τιὼ πλεονεξίαν ζώτην, πλεονεκτήσομθν καὶ δ̈ω, μ̈ πολλῆς ασουδῆς τιὼ βασιλείαν αρπάζοντες. ϗ γὰ ὅστιν, ὀκ ἔστ ῥᾳθυμοιῶτά ὑνα εἰσελθεῖν. ϗμοιο ὃ πθώτας ασουδαίους ϗ ἐγκηθεῖας ϗ ἐμενούτας ζώτης ὀπιτυχδν, χάριτι καὶ φιλανθεωπία τοδ Κυείου ἡμθν Ιησοδ Χεισοδ, ᾧ ἡ δόξα ϗ τὸ κράτος ζὼ τῷ ἀναρχῳ πατεὶ ϗ τῷ πθναγίῳ ϗ ζωοποιῷ πνθύματι, νῦν ϗ ἀεὶ, ϗ εἰς τὸν σύμπθντας αἰῶνας τ̈ αἰώνων. Αμλώ.

Ομιλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. ο. 15 ΤΟΤΕ ΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕΣ ΟΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ
συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσι ἐν λόγῳ.

ΤΟτε, πότε; ὅτι μάλιστα κατεφυγμένας ἔδει, ὅτε ἐκπλαγῆναι τὴν φιλανθρωπίαν, ὅτε φοβηθῆναι καὶ μέλλοντα, ὅτε ἀπὸ τῶν προ-ειρημένων καὶ τῶν μηνύτων πιστευθῆναι ἐχρῆν. ἡ γὰρ ὅτι τῶν θαυμάτων καὶ εἰρημένα ἐδόα. τελώνας γὰρ καὶ πόρνας ἐπίστευσαν, καὶ τοὺς φῶτας ἡ δίκαιοι ὑπερέθησαν. καὶ ἀπὸ τούτων ἐχρῆν καὶ τῆς ἀπωλείας ἑαυτῶν μὴ ὑπολέγειν, ἀλλὰ καὶ πιστεύειν καὶ σωφρονίζεσθαι. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὅτω λήγει τῆς κακίας αὐτῶν, ἀλλ' ὡδίνει καὶ τοῦτο τραγικώτερον. ἀλλ' ὅπῃ καταφεῦν αὐτὸν οὐκ εἶχον (ἐφοβοῦντο γὰρ τοὺς ὄχλους) ἑτέραν ἦλθον ὁδόν, ὡς δὴ εἰς κίνδυνον ἐμβαλοῦντες, καὶ δημοσίων ποιήσαντες ἀδικημάτων. γρ. βασανίσαι

16 Ἀποστέλλουσι δὲ αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός. οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. γρ. ἀνθρώπ.

17 Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ;

Καὶ γὰρ φόβου λοιπὸν ἦσαν ἐκποδὼν τοῦ πραγματος ἀφεστῶτος τοῦ Ρωμαίων ἄρχοντος μεταπεσόντων. ὅπῃ γὰρ εἶδον, ὅτι ἢ πρὸ τούτου ἀπέθανον, ἢ περὶ Θευδᾶν καὶ Ἰούδαν, ὡς ἀποστασίαν μεμετακότων, ἐβούλοντο καὶ αὐτὸν ἀφ' ἑαυτῶν λόγων τοιούτων ἐκποδὼν ἐμβαλεῖν. ἅμα τοῦτο καὶ οὗτοι μαθητὰς καὶ οὐ Ἡρῴδου γράψαντες ἔπεμπον, διπλοῦν, ὡς φῶντο, τὸ κρημνὸν ἑκατέρωθεν ὀρύττοντες, καὶ πρότερον πίπτοντες τὸν παγίδα, ἵν', ὅπερ δὴ εἶπη, ὅπλα βάλωνται· καὶ μὴ ὑπὸ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἀποκρίνηται, αὐτοὶ ἐγκαλέσωσιν· αἱ ὑπὸ αὐτῶν, ὀκτὼ κατηγορήσωσι. κήνσιον ἐστὶ δεδωκὼς καὶ δίδραχμα· ἀλλ' οὐκ ἤδεσαν τοῦτο, καὶ ἑκατέρωθεν μὴ αὐτὸν προσεδόκων αἱρήσειν, ἐπεθύμουν ὃ μᾶλλον κατὰ τῶν Ἡρωδιανῶν αὐτὸν εἰπεῖν τι· διὸ καὶ οὗτοι μαθητὰς πέμπουσιν, εἰς τοῦτο ὠθοῦντες αὐτὸν τῇ προθέσει, ἵνα παραδῶσι τῷ ἡγεμόνι, ὡς τύραννον. τοῦτο δὲ καὶ ὁ Λουκᾶς αἰνιττόμενος ἐδήλωσε λέγων, ὅπερ καὶ ὅπῃ τῶν ὄχλων ἠρώτων, ὡς μεῖζόνα γνώμην ἔχοντα τοῦ μύρτου εἴδους. ἐγίνετο δὲ τοιοῦτον ἄπορον· ἐν πλείονι γὰρ θεάτρῳ τῆς αὐλῆς αὐτῶν ἵστατο τοῦ ἀποδύειν· καὶ ὅρα τοῦ κολακείαν αὐτῶν καὶ τὸ ἐγκεκρυμμένον δόλον. οἴδαμέν, φασιν, ὅτι ἀληθὴς εἶ. πῶς οὖν ἐλέγετε, ὅτι πλάνος ἐστί, καὶ πλανᾷ τὸν ὄχλον, καὶ δαιμόνιον ἔχει, καὶ οὐκ ἔστιν ἀπὸ Θεοῦ; πῶς τοσοῦτον ἐβουλεύσατο αὐτὸν ἀνελεῖν; ἀλλὰ πάντα γίνονται, ἵνα ἡ ὑποκρισις ἀναγνευσῃ. ὅπῃ γὰρ τοσοῦτον εἰπόντες μετὰ αὐθαδείας, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, τοσοῦτον τοῦ ἐρώτησιν οὐκ ἔτυχον ἀποκρίσεως, τοσοῦτον προσδοκῶσιν αὐτὸν τῇ κολακείᾳ χαυνοῦν, καὶ πεῖσαι εἰπεῖν τι κατὰ τῶν καθεστώτων νόμων, καὶ τῆς κατούσης πολιτείας ὑπεναντίον. ὅθεν καὶ τοῦ ἀληθείαν μαρτυρεῖσιν αὐτῷ, ὁμολογοῦντες ὃ οὐ· πλὴν οὐκ ὀρθῇ γνώμῃ, οὐδὲ ἑκόντες· καὶ τοσοῦτον λέγοντες, ὅ μέλει σοι περὶ οὐδενός. ὅρα πῶς εἰσὶ δῆλοι βουλόμενοι εἰς τοῦτο μᾶλλον ἐμβαλεῖν αὐτὸν λόγους τοιούτους αὐτὸν καὶ Ἡρῴδῃ τοσοῦτον, καὶ τυράννου ὑποψίαν λαβεῖν, ὡς κατεξανισάμενον τὸ νόμου, ἵνα ὡς σασιαστὴν καὶ πύραννον κολάσωσι. ὃ γὰρ, ὅ μέλει σοι περὶ οὐδενός, καὶ ὅ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου, περὶ Ἡρῴδου καὶ Καίσαρος ἠνίπτοντο λέγοντες. εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; νικᾷ τιμᾶτε καὶ διδάσκαλον νομίζετε, ἐν οἷς καὶ περὶ τῆς ὑμῶν σωτηρίας διελέγετο καταφρονήσαντες καὶ ὑβρίσαντες πολλάκις. καὶ ὅρα ὃ κακοῦργον αὐτῷ. οὐ λέγουσιν, εἰπὲ ἡμῖν τί ὃ καλόν, τί ὃ συμφέρον, τί ὃ νόμιμον, ἀλλὰ τί σοι δοκεῖ; ὅτω τρὸς γρ. αὐθρώπ. γρ. μεταπεσόντων. γρ. ὧν γρ. ὧσαν γρ. τῇ κρατούσῃ πολιτείᾳ γρ. κατεξανισάμενον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν τῷτο ἔβλεπον, ὃ προσδοκῶσα αὐτὴ ἡ ἐκπολεμῆσαι τὴν κραταιῶσι. καὶ ὁ Μαρκος ὃ ἦν δηλῶν, ἡ ὃ αὐθάδες αὐτῶν σαφέστερον ἐκκαλύπτων, καὶ τὴν φονικὴν αὐτῶν γνώμην, φησὶν αὐλοὶ εἰρηκέναι, Δῶρόν Καίσαρι κλώσον, ἢ μὴ δῶρόν; ἵνα θυμοῦ μὶ ἔπνεον, καὶ Μαρ. ιϛ. ιδ.
ὠδῖνον ὑπεβουλεύω, ἐπ᾽ ἐρεπτείδν. τί οὖν αὐτὸς; τί με πειράζετε ἐποκριταί;
5 Εἶδες πῶς πλοκικώτερον αὐλοῖς ἀμφιλέγεται; ὅπου γὰρ ἀπορτισμὸν ἡ προδηλος ἰδὼ ἡ κακία, βαθυτέραν δίδωσι τὴν τομὴν, προφῶν αὐλοὶ συγχέων καὶ ὑποσμίζων, τὰ τὰ ἀπόῤῥητα αὐτῶν εἰς μέσον ἀγαγεῖν, καὶ δῆλον ἅπασι ποιῆν μὴ οἵας αὐτῷ προσέρχονται διανοίας. Ταῦτα γὰ ἐποίει, ἀναστέλλων αὐτῶν τὴν κακίαν, ὥστε μὴ πάλιν τοῖς αὐλοῖς ὑπιχειρῶσας καταβλάπτεσθαι. καίτοιγε τὰ ῥήματα πολλῆς ἔγεμε θεραπείας. ἡ γὰρ καὶ διδάσκαλον ἐκάλουν ἡ ἀληθῆν ἐμῤῥύουν, καὶ ὃ ἀπροσωπόληπτον· ἀλλὰ Θεὸς ὢν,
10 οὐδενὶ τύτων προσελογίζετο. ὅθεν καὶ κείνους ἐκλεῖν ἐζήτει, ὅτι ὑ χασμοῦ ἡ ὑπόπληξις ἰῶ, ἀλλὰ σημεῖον τῦ τὰ ἀπόῤῥητα αὐτῶν εἰδέναι. ὑ μὴν μέχρι τῆς ὑποπλήξεως ἔστη· καίτοιγε ἦρκει μόνον ἐλέγξαντα τὴν γνώμην αὐτῶν καταιχμῶσαι αὐλοὺς τῆς πονηρείας· ἀλλ᾽ ὑχ ἵσταται μέχρι τύτου, ἀλλὰ καὶ ἕτερος ἀπορράπτει αὐτῶ τὰ στόματα.
15 19 Επιδείξατε γάρ μοί, φησι, τὸ νόμισμα τῦ κλώσου. Καὶ ὡς ἐπέδειξαν, ὅσῳ ἀεὶ ποιεῖ, δῆλα τῆς ἐκείνων γλώττης ἐκφέρει τὴν ἀποφασιν, καὶ αὐλοὺς ψηφίσασθαι προσκυλίζει ὅτι ἔξεστιν, ὅπερ ἰῶ λαμπρὸν καὶ σαφὴς νίκη. ὥστε ὅταν ἐρωτᾷ, ὐκ ἀγνοῶν ἐρωτᾷ, ἀλλὰ ταῖς οἰκείαις αὐτῶν ἀποκρίσεσιν ἐπιθυμίους αὐλοὺς ποιῆσαι βουλόμενος. ὅπου γὰρ ἐρωτηθέντες,
20 20 Τίνος ἡ εἰκὼν, εἶπον ὅτι Καίσαρος· 21 Φησὶν, ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Ου γὰρ ὅτι τῦτο δοιῶσαι, ἀλλ᾽ ἀποδοῶσαι. καὶ ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς εἰκόνος ἡ ἀπὸ τῆς ὑπιγραφῆς δείκνυται. Εἶπε ἵνα μὴ εἴπωσιν, * ἀνθεφ̄ποις ἡμᾶς ἐπιτρέπεις; ἐπήγαγε, τὰ τῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. ἔξεσι γὰρ καὶ ἀνθρώποις τὰ αὐτῶν πληρῶσαι, καὶ Θεῷ δίδοναι τὰ τῷ Θεῷ πρὸς ἡμῶν ὀφειλόμενα. διὸ καὶ Παῦλός φη-
25 σιν, Αποδοτε πᾶσι τὰς ὀφειλάς· ᾧ φόρον, φόρον· ᾧ τὸ τέλος, τὸ τέλος· τῷ φόβον, φόβον· ᾧ τιμὴν, τιμὴν. σὺ ὅταν ἀκούσῃς, ἀπόδος τὰ Καίσαρος Καίσαρι, ἵνα γνῶσκε λέγειν αὐτὸν μόνον, τὰ μηδὲν τὴν ὑσίαν ἀποβαλλόμενα. ὡς ἐνῦ τι τοιῦτον ἦ, ὐκέτι Καίσαρος, ἀλλὰ τῦ δημόσιον φόρος ὅτι τὸ τέλος τὸ τοιῦτον. Ταῦτα ἀκούσαντες ἐπεσομίαθησαν, καὶ ἐθαύμασαν τὴν σοφίαν. ὐκοιῶ πιστεῦσαι ἐκείνοις, ὑκοιῶ ἐκπλαγῆναι. ἦν γὰρ θεότητος αὐτοῖς πρέπον ἀπόδειξιν τὰ ἀπόῤῥητα ἐκκαλύψας, ἡ μετ᾽ ὑποκρίσεως αὐτοὺς ἐπεσόμισε. τί οὖν; ὑπέστρεψαν; ὐδαμῶς,
Ρωμ. ιγ. ζ.
22 Αλλὰ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον,
23 Καὶ μετ᾽ αὐτοὺς προσῆλθον οἱ σαδδυκαῖοι. Ω τῆς ἀνοίας· ἐκείνων ὑποσμιαθέντων ὅτι προσκάλλοται, δέον ὀκνηρότερος γενέσθαι. ἀλλὰ τοιῦτον ἡ θρασύτης,
35 ἀνάκλητον καὶ ἰταμὸν καὶ ἀδιαπότητον ὑπιχειρεῖ. διὰ τῦτο καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς ἐκπληττόμενος αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν, αὖθις τῦτο ὑπισημαίνει λέγων· ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον. ἐν ἐκείνῃ, ποίᾳ; ἐν ᾗ τὴν ἐκείνων κακοργίαν διήλεγξε, καὶ κατήσχυνεν αὐτούς. Τίνες δέ εἰσιν ὅτοι; αἵρεσις Ιουδαίων ἑτέρα παρὰ τὰς Φαρισαίους, καὶ ἐκείνων πολὺ καταδεεστέρα, λέγουσα μὴ εἶ) ἀνάστασιν, μήτε ἄγγελον, μήτε πνεῦμα. παχύτεροι γάρ τινες ὅτοι, καὶ " πρὸς
40 τὰ σωματικὰ ἐπτοημένοι. πολλαὶ γὰρ καὶ ὑπὸ Ιουδαίων αἱρέσεις ἦσαν. διὸ καὶ Παῦλος λέγει, Φα- Πραξ. κγ. η.
ρισαῖός εἰμι, τῆς ἀκριβεστάτης αἱρέσεως παρ᾽ ἡμῖν. ἐπ᾽ ἄξι δὲ ἀναστάσεως μὴ ὄντων ὅτοι πρὸς ἀνάστασιν λέγουσι· λόγον δέ τινα πλάττουσι καὶ πρᾶγμα ζωτιθέασιν, ὡς ἔγωγε οἶμαι, οὐδὲ γενόμενον, οἰόμενοι εἰς ἀπορίαν αὐτὸν ἐμβαλῆν, καὶ θέλοντες ἀνατρέψαι ἀμφότερα, καὶ ὃ ἀνάστασιν εἶ), καὶ ὃ τοιαύτην ἀνάστασιν. " ὁμοίως ὃ καὶ ὅτοι μετ᾽ ἐπιεικείας δεῖξαι " προσκάλ-

λοισι

λοισι λέγοντες· 24 Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν, ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἵνα ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

25 Ησαν οὖν παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησεν· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ·

26 Ομοίως [δὲ] καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά.

27 Υστερον δὲ ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. 5

28 Εν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; Ορα τοίνυν διδασκαλικὰς ἀποκρινόμενον. εἰ γὰρ καὶ ἀπὸ κακουργίας προσῆλθον, ἀλλ' ἔμφασιν καὶ ἀγνοίας ἡ ἐρώτησις ἔχει [μᾶλλον.] διὸ καὶ λέγει αὐτοῖς, ἀποκριταί. Εἶτα, ἵνα μὴ ἐγκαλέσῃ, ὡς περὶ ἑπτὰ μίαν ἔχον, προσῆλθασι καὶ τὸν Μωϋσέα· καίτοιγε ὅπερ ἔφθην εἰπών, πλάσμα ἦν, ὡς ἔγωγε οἶμαι. καὶ γὰρ ἂν ὁ τρίτος ἔλαβε, τοὺς δύο νυμφίους ὁρᾶν νομιζούσης νεκρούς. Εἰ δὲ ὁ τρίτος, ἀλλ' οὐχ ὁ τέταρτος, καὶ ὁ πέμπτος. Εἰ δὲ καὶ ὅτι, πολλῷ μᾶλλον ὁ ἕκτος ἢ ὁ ἕβδομος ἂν ὑπ' αὐτοῦ προσῆλθον, ἀλλ' οἰωνισάντο τὴν γυναῖκα. τοιοῦτοι γὰρ οἱ Ιουδαῖοι. Εἰ γὰρ νῦν πολλοὶ τῶν πάροντων, πολλῷ μᾶλλον τότε ἐκεῖνοι· ὅπου γε καὶ γαμεῖς τοῦτο πολλάκις ὂν οὗτω ξενοκῆν ἔφυγεν, καὶ ταῦτα τοῦ νόμου καταναγκάζοντος. οὕτω γοῦν ἡ Ρούθ ἡ Μωαβῖτις ἐκείνη γυνὴ προῆλθε μακροτέρω τῆς συγγενείας ἐξεκυλίσθη· καὶ ἡ Θάμαρ ὑπέστρεψε τὸν καιρὸν κλέπτουσα σπέρμα καταναγκάζουσα. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ ἔπλασαν δύο ἢ τρεῖς, ἀλλ' ἑπτά; ὥστε οὐκ ἀφελοισίας κωμῳδῆσαι, ὡς φασιν, τὴν ἀνάστασιν. διὸ καὶ λέγουσι, πάντες ἔχον αὐτὴν, ὡς εἰς ἀποφυγήν τι αὐτὸν ἐμβαλοῦντες. τί οὖν ὁ Χριστός; πρὸς ἀμφότερα ἀποκρίνεται, οὐ πρὸς τὰ ῥήματα, ἀλλὰ πρὸς τὴν γνώμην ἰσάμενος, καὶ πάντα μὲν τὰ ἀπόρρητα αὐτῶν ἀνακαλύπτων, καὶ ποτὲ μὲν αὐτὰ ἀνατρέπων, ποτὲ δὲ τῷ ζωηδοπῆ τῶν ἐρωτώντων ἀφιεὶς ἔλεγχον. ὅρα γοῦν ἀνὰ μέσον πῶς ἀμφότερα δείκνυσι, καὶ ὅτι ἀνάστασις ἔσται, καὶ ὅτι οὐ τοιαύτη ἀνάστασις, οἵαν ὑποπτεύουσι. τί γάρ φησι;

29 Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ.

Επειδὴ γὰρ ὡς εἰδότες, Μωϋσέα προβάλλονται καὶ τὸν νόμον, δείκνυσιν ὅτι τοῦτο μάλιστα ἀγνοοῦντων ἐστὶ ταῖς γραφαῖς τὸ ἐρώτημα. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ τὸ πειράζειν αὐτοῖς ἦν, οὐκ ἐκ τοῦ ταῖς γραφαῖς ἀγνοεῖν, καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν μὴ εἰδέναι ὡς χρή. τί οὖν φασιν, εἰ ἐμὲ πειράζετε ἐπὶ ἀγνοουμένων ὑμῖν, ὅπου γε οὐδὲ ὁ Θεὸς τὴν δύναμιν ἴσασιν, ἧς τοσαύτην πεῖραν εἰλήφατε, καὶ οὔτε ἐκ κοινῶν ἐννοιῶν, οὔτε ἀπὸ γραφῶν αὐτὴν ἐγνωτε, εἰ ἀρα καὶ οἱ κοινοὶ λογισμοὶ τοῦτο παρέχουσιν εἰδέναι, ὅτι ὁ Θεὸς πάντα δυνατά; ὥστε μὴ πρὸς ὃ ἐρωτηθὲν ἀποκρίνεται. δηλοῖ γὰρ τοῦτο αἴτιον αὐτοῖς τοῦ μὴ νομίζειν δύασθαι, ὃ νομίζειν τοιαύτην εἶναι τὴν προαίρεσιν, ὃ αἴτιον θεραπεύει, εἶτα καὶ ὃ σύμπτωμα (ἀπὸ γὰρ τούτου καὶ ὁ πόσημα γέγονε) καὶ δείκνυσι τῆς δυνάσεως ποῦ ἔστιν.

30 Εν γὰρ τῇ ἀναστάσει, φησὶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι Θεοῦ ἐν οὐρανῷ. Λουκ. κ. λς. Ο δὲ Λουκᾶς φησιν, ὡς ἰσοὶ Θεοῦ. Εἰ τοίνυν οὐ γαμοῦσι, δῆλον ὅτι ἡ ἐρώτησις. οὐ μὴν δηλοῖ οὐ γαμοῦσι, διὰ τοῦτο ἄγγελοι· ἀλλὰ δηλοῖ ὡς ἄγγελοι, διὰ τοῦτο οὐ γαμοῦσιν. ἀπὸ τούτου δὲ ἕτερα πολλὰ δύναται, ἅπερ ἅπαντα δι' ἑνὸς ῥήματος ὁ Παῦλος ἡνίξατο εἰπών· Παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. καὶ διὰ μὲν τούτων ἐδήλωσεν ἡλίκη ἡ ἀνάστασις· ὅτι οὐ καὶ ἀνάστασίς ἐστι, δείκνυσι. καίτοι ζωαποδείκτῳ τῷ ἐρήμῳ καὶ τόπῳ· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀφελοισίας τῷ λόγῳ πάλιν προσίθησι λέγων. οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα ἔστι μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν. ὅτως, ὅταν μὴ σφόδρα κακουργῶσιν, ἀγνοοῦντες ἐρωτῶσι, καὶ οὐκ ἀφελοισίας διδάσκει· ὅταν δὲ ἀπὸ κακίας μόνης, οὐδὲ ὡρὸς τὸ ἐρωτώμενα ἀποκρίνεται. καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ Μωϋσέως δηλοῖ αὐτούς, δηλονότι κἀκεῖνοι Μωϋσέα προβάλλονται, καὶ φησί·

31 Περὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

31 Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε,

32 Ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Αβραὰμ & Ισαὰκ καὶ Ιακώβ; οὐκ ἔστι Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. Οὐχὶ τῶν οὐκ ὄντων, φησί, καὶ καθάπαξ ἀφανισθέντων, καὶ οὐκ ἔτι ἀνασταμένων. οὐ γὰρ εἶπεν, ἦμεν· ἀλλ' εἰμί, τῶν ὄντων καὶ τῶν ζώντων. ὥσπερ γὰρ ὁ Ἀδάμ, εἰ καὶ ἔζη τῇ ἡμέρᾳ, ἦ ἔφαγε ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἀπέθανε τῇ ἀποφάσει· οὕτω καὶ ὅτοι, εἰ καὶ ἐτεθνήκεσαν, ἔζων τῇ ἐπαγγελίᾳ τῆς ἀναστάσεως. πῶς οὖν φησιν ἀλλαχοῦ, Ἵνα & νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ; ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐναντίον τοῦτο ἐκείνῳ. νεκρῶν γὰρ ἐνταῦθά φησι, τῶν καὶ αὐτῶν ζήσεσθαι μέλλόντων. οἷδε γὰρ & ἀλλαχοῦ νεκρότητα, ὡς ἡνίκα φησίν· Ἄφετε τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. Ρωμ. ιδ. θ. Λυκ. θ. ξ.

χ. ἴσον

33 Καὶ ἀκούσαντες ⓐ ὄχλοι, ἐξεπλήττοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

Οὐδὲ ἐνταῦθα ⓐ σαδδουκαῖοι· ἀλλ' οὗτοι μὲν ἡττηθέντες ἀναχωροῦσι, τὸ δὲ ἀδέκαστον πλῆθος καρποῦται τὴν ὠφέλειαν.

Ἐπεὶ οὖν τοιαύτη ἡ ἀνάστασις, φέρε, πάντα ποιήσωμεν, ἵνα τῶν πορφυρείων ἐκφύγωμεν. ΗΘΙΚΟΝ Εἰ δὲ δοκεῖ, καὶ περὶ τῆς ἀναστάσεως δείξομεν ὑμῖν τινας ταῦτα ἐντεῦθεν ἐπιτηδεύοντας καὶ καρπουμένους, πάλιν ἐπὶ τὰς ἐρήμους ἀπελθόντες. πάλιν γὰρ τῶν αὐτῶν ἄκομψα λόγων, ἵνα μὴ πλείονος ἡδονῆς ἀκούοντας ὑμᾶς βλέπω. ἴδωμεν τοίνυν καὶ τὴμεσι τὰ στρατόπεδα τὰ πνευματικά· ἴδωμεν τὴν φάλαγγα καθαρὰν ἡδονῶν. ὁ γὰρ μὴ δορατῶν εἰσὶν ἐσκηνωμένοι, καθάπερ ⓐ στρατιῶται (ἐνταῦθα γὰρ πρώην κατέλυσα ⓦ λόγον) οὐδὲ μὴ ἀσπίδων καὶ θωρακων· ἀλλὰ γυμνοὶ ὅπλων τινῶν ἀπόντων, καὶ τοιαῦτα ἐργαζόμενοι, οἷα οὐδὲ μὴ ὅπλων ὄντες. καὶ εἰ δύνασαι ζωιδεῖν, ἐλθέ, καὶ χεῖρά μοι ὄρεξον, καὶ ἴδωμεν εἰς ⓦ πόλεμον τοῦτον ἀμφοτέρωι, καὶ ἴδωμεν τὴν παράταξιν. καὶ γὰρ καὶ ὅτοι καθ' ἑκάστην πολεμοῦσι τὴν ἡμέραν, καὶ σφάττουσι τὰς "ἐναντίους, & νικῶσι τὰς ἐπιθυμίας ἀπάσας τὰς ἐπιβουλευούσας ἡμῖν. καὶ "ὁ μὲν πόλεμα ταύτας ἐρρίμμένας χαμαί, καὶ μηδὲ σαίρειν δυναμένας" καὶ ὁ ἀποστολικὸν ὄντως ἔργον δεικνύμενον λόγοις ὁ λέγων, ὅτι οἱ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσε σὺν τοῖς παθήμασι & ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἶδες πλῆθος νεκρῶν κειμένων, ἐσφαγμένων τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος; Ἆρά τοῦτο ἐκεῖ μέθη, οὐδὲ ἀδηφαγία. καὶ δείκνυσιν ἡ τράπεζα καὶ ὁ ἔσπερος ὁ ἐπ' αὐτῇ ἑστηκώς. ἡ γὰρ μέθη καὶ ἡ ἀδηφαγία κεῖται νεκρά. Ἆρά τῆς ὑδροποσίας ἐστηκυῖα, ὁ πολυειδὲς τοῦτο & πολυκέφαλον θηρίον. καθάπερ γὰρ ὁπὶ τῆς μυθοποιουμένης σκύλλης & ὕδρας, οὕτω καὶ ὁπὶ τὸ μέθης πολλὰς ὁρᾷς κεφαλὰς ἰδεῖν· ἐντεῦθεν πορνείαν, ἐκεῖθεν ὀργήν, ἀλλοθεν βλακείαν, ἑτέρωθεν ἐρωτας ἀτόπους φυομένους· ἀλλὰ ἐνταῦθα πάντα ταῦτα ἀπῄρηται. καίτοιγε ἐκεῖνα τὰ στρατόπεδα, καὶν μυρίων θεωμένων" πολεμίων, ἐκεῖθεν τούτων ἀλίσκηται. καὶ ὅτε ὅπλα, ὅτε δόρατα, ὅχ ὅπερ ἂν ἕτερον ᾖ, δυνάμεις ταύτας ἔσπαιραν τὰς φάλαγγας· ἀνὰ τούτους τοὺς μηρούς, τοὺς ἀρίστους, τοὺς ταχυμείους ὑδραγωγοῦσαι θύρεις δὺ χαλκᾶς δεσμῶν δεδεμένους ὑπνῳ καὶ μέθῃ, χαλκᾶς σφαγῆς καὶ τραύματος, καθάπερ τοὺς τεταυματισμένους, κειμένους· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ χαλεπωτέρου. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ κἂν ἀπαίρωσιν· ὅτοι δὲ οὐδὲ τοῦτο, ἀλλ' ἐθέλουσι καταπιεσθῆναι. ὁρᾷς ὅτι μεῖζον τοῦτο τὸ στρατόπεδον καὶ θαυμαστότερον; τοὺς γὰρ ἐκείνων θεωμένους πολεμίους ἀναιρεῖ τὰ θελήσαντα μόνον. ὅτω γὰρ ἀθενῆ αὐτὸν τὸν μητέρα ἀπέντων τῶν κακῶν πιοῦσιν, ὡς μηδὲ ἐνοχλῆσαι λοιπόν. τὸ δὲ στρατηγοῦν κειμένου, καὶ τῆς κεφαλῆς δυπρημένης, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἡσυχάζει. καὶ τὸν νίκην ταύτην ἕκαστον τῶν ἐκεῖ μενόντων ἐργαζόμενον ἴδοι τις ἄν. ὁ γὰρ, ὥσπερ ὁπὶ τούτων τῶν πολεμίων, ἐὰν ὑφ' ἑνός τις λάβῃ πληγὴν, ἑτέρῳ λοιπὸν οὐκ ἔστι βαρεῖ καταπεσεῖν ἀπαλῷ· ἀλλ' ἀνάγκη πάντας τὸ θηρίον τοῦτο παίειν· καὶ ὁ μὴ πλήξας" αὐτὸς & καταδύσων, ἐνοχλῆσαι πάντως. εἶδες νίκην λαμπρὰν; οὕτω γὰρ τὰ στρατόπεδα τὰ πνευματικὰ ὁ οἰκοδομὴς ὁμοῦ ζωνελθόντα ἔσπασε θέσπαιον" ὁ δυνά-

χ. ἐναντίους, χ. ὄφει χ. ἀλλὰ

χ. αὐτὸν ἢ μέλιν

χ. οὐκ ἰσχύει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τω, τῦτο ἕκαστος ἐκείνων ἴσησι, ὡς πολύτα" ἀνατέτραπται, πολλαχοῦ καὶ πολλαχοῦ καὶ πολλαχοῦ πλησίας ῥήματα, νοσήματα μανικὰ καὶ ἀηδῆ, τῦφος, πολύτα ὅσα ἀπὸ μέθης ὁπλίζεται. ὡς μιμοῦνται ⟨ω⟩ ἑαυτῶν δεσπότην, ὃν ἡ γραφὴ γαυριάζουσα ἔλεγλε· Ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ πίεται, διὰ τῦτο ὑψώσει κεφαλήν. βούλεσθε καὶ ἑτέρωθεν πλῆθος νεκρῶν ἰδεῖν; ἴδωμεν ταὶς ἐκ τῆς τυφῆς ἐπιθυμίας, ταὶς ἐκ τῶν ὀψοποιῶν, τῶν μαγείρων, τῶν τραπεζοποιῶν, τῶν πλακοιωτοποιῶν. αἰσχύνομαι μὲν γὰρ πολύτα διηγούμενος. πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐρῶ ταις "ὄρνεις ταὶς ἀπὸ φασίδος, οὐδὲ ζωμοὺς οὐδὲ χύδην μεμυρωμένους, ταὶ ὑγρὰ, ταὶ ξηρὰ ἐδέσματα, τοὺς πολλοὺς τῦτων κειμένους νόμους. καθάπερ γὰρ ἄνα πόλιν "διοικοῦντες, καὶ τραπέζας διατάττοντες· ὥσπερ ἐστὶν, ἵνα πρῶτον, καὶ ἵνα δεύτερον νομοθετῶσι καὶ κατατάττουσι. καὶ μὴ τὸ πρῶτον "ὄρνεις ἐπὶ αἰνθράκων ὀπτημένας ἔνδοθεν μεμεστωμένας ἰχθύων εἰσάγουσιν· ἕτεροι δὲ, ἄλλοθεν ταὶ πρόσιμα ποιοῦνται τῶν πολυτελῶν τῦτων δείπνων· καὶ ἄμιλλα πολλὴ περὶ τῦτων, ὡς ἐπὶ ποιότητος, ὡς ἐπὶ τάξεως, ὡς ἐπὶ πλήθους, καὶ φιλοτιμοῦνται ἐφ' οἷς καταρύτεσθαι ἔδει· ἵνα μὴ, ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς ἡμέρας διήλωσαν, ἵνα δὲ πᾶσαν αὐτὴν, ἵνα δὲ ὅτι καὶ τὴν νύκτα πρόσεθηκεν, λέγοντες. ἴδε δὲ μέχρι ταλαίπωρε τῆς γαστρός, καὶ αἰσχύνη τὴν ἄμετρον ἀπουσίαν. ἀλλ' ὑδὲν τοιοῦτον πρὸς τοῖς ἀγγέλοις ἐκείνοις· ἀλλὰ καὶ αὐτὴν πᾶσαν αἰ ἐπιθυμίαι νεκραί. ὑ γὰρ εἰς πλησμονὴν καὶ τυφὴν, ἀλλ' εἰς χρείαν αὐτοῖς" αἱ τροφαί. οὐκ ὀρνίθων ἐκεῖ θηρεῦται, οὐδὲ ἰχθύων· ἀλλ' ἄρτος καὶ ὕδωρ. ἡ δὲ σύγχυσις αὐτὴ καὶ ὁ θόρυβος ὡς αἱ ταραχαὶ, πόθεν ἐκποδὼν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπὸ τῦ δωματίου, καὶ ἀπὸ τῦ σώματος πολὺς ὁ λιμός· πρόδηλα τὰ τούτοις, πολλὴ ἡ ζάλη. διὰ ῥήξον οὖν τὴν λήκυθον τὴν γαστέρα τῶν τοιαῦτα σιτευθέντων, καὶ ὀψὲ ⟨ω⟩ πολλοῦ φορυτὸν, καὶ ⟨ω⟩ ἀκάθαρτον ὀχετὸν, καὶ ⟨ω⟩ κεκονιαμένον τάφον. τὰ δὲ μὴ ταῦτα ὡς αἰσχύνομαι εἰπεῖν, ταὶ ἐργαὶ ταὶ ἀηδίαι, ταὶς ἐμέτοις, ταὶς κάτωθεν, ταὶς ἄνωθεν ἐκκρίσεις. ἀλλὰ καὶ ταύταις "ἴδοι καὶ βλέπε νεκρὰς ταὶς ἐπιθυμίας ἐκείθεν, καὶ οὐδὲ ἀπὸ τῶν σφοδροτέρως ἐρωσῶν· οὐδὲ τῶν ἀφροδισίων λέγω. καὶ γὰρ καὶ τῦτοι ὅταν πόσεως ἐρρίμμενοι μὴ τῶν ἵππων, μὴ τῶν σκυφοφόρων. σκυφοφόρος γὰρ καὶ ὅπλον καὶ ἵππος αἰσχρᾶς πρόσεως ῥῆμα δῆτον αἰσχρόν. ἀλλ' ὅταν ἵππον ὁμοῦ καὶ ἀναβάτην τοιοῦτον ὡς ὅπλα κείμενα· ἐκεῖ ὁρᾷς, τῦ νῦν τόπου ἅπτου, * καὶ ψυχὰς νεκρὰς ἐρριμμένας. οὐκ ὀπὶ τῆς τραπέζης ὁ μόνον, ἡ νίκη λαμπρὰ τοῖς ἁγίοις ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ ὀπὶ τὰ ἄλλων· ὀπὶ τῶν χρημάτων, ὀπὶ τῆς δόξης, ὀπὶ τῆς βασκανίας, ὀπὶ τῶν νοσημάτων ἀπόντων. ἄρά σοι δοκεῖ τῦτο ἐκείνου τῦ τραπεζῦτος ἰσχυρότερον εἶναι, καὶ ἡ τράπεζα βελτίων; καὶ τίς ὠφελεῖ; οὐδεὶς, οὐδὲ αὐτῶν ἐκείνων, κἂν σφόδρα μαινόμενος ἦ. αὕτη μὲν γὰρ εἰς ὑγιείαν πολλαπέμπει, ἐκείνη δὲ εἰς γέενναν ἕλκει· ταύτην ὁ διάβολος διατάττεται, ἐκείνην δὲ ὁ Χριστός· ταύτην τυφὴ νομοθετεῖ καὶ ἀκολασία, ἐκείνην δὲ φιλοσοφία καὶ σωφροσύνη· ἐν ταύτῃ ὁ Χριστὸς πολλαχοῦ γίνεται, ἐκεῖ δὲ ὁ διάβολος. ἔνθα γὰρ μέθη, διάβολος· ἔνθα αἰσχρὰ ῥήματα, ἔνθα πλησμονὴ, ἐκεῖ δαίμονες χορεύουσι. τοιαύτην εἶχε τράπεζαν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος· διὰ τῦτο οὐδὲ καθόνος [ὕδατος] κύριος ἦν. ἀλλ' ὐχ ὅτι τοιαύτην, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀγγέλων ἤδη μελετῶσιν. ὑ γαμοῦσιν, οὐδὲ γαμίσκονται, οὐδὲ καθεύδουσιν ἀρδην, οὐδὲ τυφοῦσιν· ἀλλὰ πλὴν ὀλίγων ἴσως καὶ "ἀσώματοί γε ὄντες. τίς οὖν ἐστιν ὕπως δύκολος νικᾷν οὐδὲ ἐχθρούς, ὡς ἀριστοποιούμενος ἐσπέρας ἰσχύν; διὰ τῦτο καὶ ὁ προφήτης φησίν· Ητοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν ἔξεναντίας τῶν θλιβόντων με. ὑ γὰρ δὴ τίς ἀμνήστοι καὶ ποτὲ ταύτης "τῦτον εἶπεν ὃ λόγιον τῆς τραπέζης. οὐδὲν γὰρ ὕτω θλίβει ψυχὴν, ὡς ἐπιθυμία ἀτόπος καὶ τυφὴ καὶ μέθη, καὶ ταὶ ἐκ τῦτων κακαί· καὶ τῦτο ἴσασιν ⟨ω⟩ πεῖραν εἰληφότες καλῶς. εἰ δὲ μάθοις καὶ πόθεν αὕτη συλλέγεται ἡ τράπεζα, ὡς πόθεν ἐκείνη, τότε ὀψὲ καλῶς ἑκατέρας τὸ διάφορον. πόθεν οὖν αὕτη συλλέγεται; ἀπὸ μυρίων δακρύων, ἀπὸ χηρῶν πλεονεκτουμένων, ἀπὸ ὀρφανῶν ἁρπαζομένων· ἡ δὲ ἀπὸ πόνων ἰδικῶν. καὶ ἔοικεν αὕτη μὲν ἡ τράπεζα γυναικί

χρ. ἀναμίνικα τῶν πεβαμμένα καὶ πεδιδόφορα

Ψαλμ. ϛθ. ιι.

χρ. ὄρνις.

χρ. οἰκουῶτες

χρ. ὄρνις

χρ. ἴδοι

χρ. ἡ ζάλη.

Ψαλμ. κϛ. ε.

χρ. τῦτον ἐπὶ τῶν ἡ λόγον

γωαικὶ καλῇ ϗ εὐειδεῖ, σὺδενὸς τῶν ἔξωθεν δεομένῃ, ἀλλὰ φυσικὸν ἐχούσῃ τὸ κάλλος· ἐκείνη ὁ πόρνη ζωὶ αἰσχρᾷ ϗ δυσειδεῖ, πολλὰ μὺ βδελύγματα ἐχούσῃ, σὺκ ἰαμυούσῃ ὁ συσκιάσαι τὼ ἀμορφίαν, ἀλλ' ὅσῳ μᾶλλον ἐπὶς γλύπται μᾶλλον ἐλεγχομένῃ. ὃ γὰρ ϗ αὕτη, ὅταν ἐπὶ τέρω γλύπται τῦ συγγλυφομένου, τότε δείκνυσι τὸ αἶσχος μᾶλλον. μὴ γάρ μοι αὐτόνους ἴδῃς σὺ δαιμόνας, ἀλλὰ ϗ κατόνους, ϗ ὅτε αὐτῆς ὄψῃ τὼ αἶσχρότητα. ἐκείνη μὺ γὰ τοὺς συγγλυφομένους, ἅτε ἐλευθέρα ὄσα, σὺδὲν ἀφίησιν αἶσχρὸν εἰπεῖν· αὕτη ὁ σὺδὲν σεμνόν, ἅπα πόρνη ὄσα ϗ ὑπερφρονῇ· αὕτη τὸ χρήσιμον ζητῇ τῦ ζωόντος αὐτῇ, ἐκείνη ὁ τὸ βδελυκτόν. ϗ ἡ μὺ σὺκ ἀφίησι προσκροῦσαι Θεῷ· ἡ δὲ σὺκ ἀφίησι μὴ προσκρούσαι. ἀπίωμεν τοίνυν πρὸς ἐκείνους, ϗ ἐκεῖθεν εἰσόμεθα πόσοις δεσμοῖς ἐσμεν περιβεβλημένοι. ἐκεῖθεν εἰσόμεθα τράπεζαν πρασπήσασθαι μυρίων γέμουσαν ἀγαθῶν, ἡδίστων, ἀδάπανον, φειδοῦς ἀπηλλαγμένην, φθόνου δὲ βασκανίας ϗ νόσου πάσης ἐλευθέραν, ϗ χρηστῆς γέμουσαν ἐλπίδος, ϗ πολλὰ τὰ θέλγητρα ἔχουσαν. σὺκ ἔστι θόρυβος ἐκεῖ, σὺκ ἔστι νόσος, σὺκ ἔστιν ὀργή· πάντα γαλήνη, πάντα εἰρήνη. μὴ γάρ μοι τὼ σιγὼ τῶν δεκονοιώτων εἴπῃς ἐν ταῖς τῶν πλουσίων οἰκίαις, ἀλλὰ τὼ κεκυγλωμένων τῶν ἀρίστων. ὑ τὼ πρὸς ἀλλήλους λέγω (καὶ αὕτη μὺ γὰ καταπέλασος) ἀλλὰ τὼ ἔνδον, τὼ ἐν τῇ ψυχῇ, τὼ πολλὼ ἐπάγουσαν αἰχμαλωσίαν, τοὺς θορύβους τῶν λογισμῶν, τὼ ζάλην, ⓦ ζόφον, ⓦ χειμῶνα· δι' ὧν ἅπαντα μίγνυται ϗ συγχεῖται καὶ νυκτομαχίᾳ ζωὶ προσέοικεν. ἀλλ' σὺκ ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν μοναχῶν τοιαῦτα· ἀλλὰ πολλὴ ἡ γαλήνη, πολλὴ ἡ ἡσυχία. κἀκείνων μὺ ὕπνος θανάτῳ προσεοικὼς δεδέχεται τὼ τράπεζαν, ζωὴ δὲ νῆψις καὶ ἀγρυπνία· ἐκείνων κόλασις, ζωὴ δὲ οὐρανῶν βασιλεία καὶ τὰ ἀθάνατα βραβεῖα. ζωὴ τοίνυν διώκωμεν, ἵνα καὶ τῶν καρπῶν αὐτῆς ἀπολαύσωμεν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. οα. 34 ΟΙ ΔΕ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ ΑΚΟΥΣΑΝΤΕΣ, ΟΤΙ ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, ζωήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό,

35 Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· 36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;

ΑΛιν τὼ αἰτίαν πέφυκεν ὁ εὐαγγελιστὴς, δι' ἣν ἔδει σιγῆσαι, ϗ τὴν θρασύτητα τὼ ἐκείνων ϗ ἐντεῦθεν ἐνδείκνυται. πῶς, ϗ πίνι τρόπῳ; ὅτι βδελυσομένων ἐκείνων ὕστι πάλιν ἐπιπέφυκεν. δέον γὰ καὶ ἐντεῦθεν ἡσυχάζειν· ⓐ ὑ ἐπαγωνίζονται τοῖς πρώτοις, καὶ πρὸ ἄλλου) ⓦ νομικὸν, ὑ μαθεῖν βυλόμενοι, ἀλλὰ ἀπόπειραν ποιούμενοι· ὃ ἐρωτῶσι, ποία ἐντολὴ πρώτη; δῆλον γὰ ἡ πρώτη αὕτη ἰῶ, ἀγαπήσεις Κύριον ⓦ Θεόν σου, πρόσδοκῶντές τινα λαβεῖν παρ' ἐξεῖν αὐτοῖς, ὡς ἐπιδιορθωσόμενον αὐτὼ, δι' ὃ καὶ αὐτὸν δείκνυσιν ἑαυτὸν Θεόν, προβάλλονται τὼ ἐρώτησιν. τί οὖν ὁ Χριστός; δείκνυσιν ὅθεν ἦλθον ἐπὶ τοῦτο, ὅτι ἀπὸ τῆς μηδεμίαν ἔχειν ἀγάπην, ἀπὸ τῦ φθόνῳ τυχεῖν, ἀπὸ τῦ ζηλοτυπίᾳ ἁλῶναι, φησίν·

37 Αγαπήσεις Κύριον ⓦ Θεόν σου.

38 Αὕτη πρώτη ϗ μεγάλη ἐντολή· 39 Δευτέρα ὁ ὁμοία ταύτης, ἀγαπήσεις ⓦ πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. Διατί ὁ ὁμοία ταύτης; ὅτι αὕτη ἐκείνῳ προσοδοποιῷ, ϗ πρὸ αὐτῆς συγκροτῆται πάλιν. Πᾶς γὰ ὁ φαῦλα πράττων μισεῖ τὸ φῶς, ϗ Ioan. γ. κ. οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς. ϗ πάλιν· Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτῦ, οὐκ ἔστι Θεός· καὶ Ψαλμ. νγ. α. C.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

α. Τιμ. ϛ. ι. τί ἀπὸ τούτων; διεφθάρησαν καὶ ἐβλήθησαν εἰς ὑπηνεμίσματα. ἡ πάλιν, Ρίζα πάντων τῶν κακῶν [ἐστὶν] ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεχθέντες ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως.

Ιωαν. ιδ. ιε. κα. κγ. ἡ, Ὁ ἀγαπῶν με τὰς ἐντολάς μου τηρήσει. αἱ δὲ ἐντολαὶ αὐτοῦ πᾶσαι, καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτῶν, ἀγαπήσεις Κύριον Ⓦ Θεόν σου, ἡ Ⓦ πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. Εἰ τοίνυν ὁ ἀγαπῶν

Ιωαν. κα. ιϛ. ιζ. τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ Ⓦ πλησίον ἐστίν (Εἰ γὰρ φιλεῖς μέ, φησίν, ὦ Πέτρε, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου) ὁ δὲ ἀγαπῶν Ⓦ πλησίον, τῶν ἐντολῶν ἐργάζεται φυλακήν. Εἰκότως φησίν,

40 Ἐν ταύταις ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. Διὰ δὴ τοῦτο ὅπερ ἔμπροσθεν ἐποίησε, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ. καὶ γὰρ ἐκεῖ ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦ ζήτου τῆς ἀναστάσεως, καὶ τί ἀνάστασις, ἐδίδαξε πλέον ἢ ἐπύθοντο, παραδύων αὐτοῖς· ὡς ἐνταῦθα τὸν προπτὸν ἐρωτηθείς, καὶ τὴν δευτέραν λέγει σφόδρα ἐκείνης ἀποδέουσαν· δευτέρα μὲν γάρ, ὁ-

α. Κορ. ιγ. ιδ. μοία δὲ ἐκείνης· ἀνιπτόμενος αὐτοῖς ὅθεν ἡ ἐρώτησις γέγονεν, ὅτι ἐξ ἀπειθείας. Ἡ γὰρ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ. Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ὁ μὴ Ματθαῖος φησὶν ὅτι πειράζων ἠρώτησεν, ὁ δὲ Μάρκος τοὐναντίον; Εἰδὼς γάρ, φησίν, ὁ Ἰησοῦς ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, Εἶπεν αὐτῷ· οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· οὐκ ἐνδυτιούμενοι ἑαυτοῖς, ἀλλὰ τὴν σφόδρα ζωφόδοντες. ἠρώτησε μὲν γὰρ πειράζων τοῦτο τὸν ἀρχήν· ἀπὸ δὲ τῆς ἀποκρίσεως ὠφεληθεὶς ἐπῆνέθη. οὐδὲ γὰρ τοῦτο τὸν ἀρχὴν αὐτὸν ἐπῄνεσεν, ἀλλ' ὅτε εἶπεν, ὅτι ὁ ἀγαπῶν Ⓦ πλησίον πλέον ἐστὶ τῶν ὁλοκαυτωμάτων, τότε φησίν· οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅτι τῶν ταπεινῶν ἐφείσε, τὴν τὴν ἀρετῆς κατέλαβε. τὰ γὰρ πρώτα ἐκεῖνα δηλοῖ τοῦτο, τὰ δὲ σάββατα τὰ λοιπά. τὸ οὐδὲ ὅτως αὐτῷ ἀπηρτισμένον Ⓦ ἔπαινον ἔδηκεν, ἀλλ' ἔτι λείποντα. Ὃ γὰρ εἶπεν, οὐ μακρὰν εἶ, δείκνυσιν ἔτι ἀπέχοντα, ἵνα ζητήσῃ τὸ λοιπόν. Εἰ δὲ εἶπόντα αὐτόν, ὅτι εἷς ἐστιν ὁ Θεός, καὶ πλὴν αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἄλλος, ἐπῄνεσε, μὴ γυμνάσῃς· ἀλλὰ τὴν ἐντολὴν κατάμαθε, πῶς πρὸς τὸν ἐπόλημψιν ἀπεκρίνε τῶν γραμματέων. καὶ γὰρ μυρία πρὸς τὸν Χριστὸν λέγουσιν ἀνάξια τῆς δόξης αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦτό γε οὐ τολμήσουσιν εἰπεῖν, ὅτι καθόλου οὐκ ἔστι Θεός. Τίνος οὖν ἕνεκεν ἐπαινῇ αὐτὸν εἰρηκότα, ὅτι πλὴν τοῦ παντὸς οὐκ ἔστιν ἄλλος Θεός; οὐχ ἑαυτὸν ὑπάγων τοῦ Θεοῦ εἰ (ἀπαγε) ἀλλ' ὅπως οὐδέπω κωλύεις ἐκκαλύψαι αὐτοῦ τὸν ἀκότητα, σκιὸν ἀφίησιν ὅτι τοῦ παντὸς δόγματος μένειν, καὶ ἐπαινεῖ τὰ παλαιὰ εἰδότα καλῶς, ὥστε ὑπιτήδειον αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν τῆς καινῆς ποιῆσαι διδασκαλίαν, κἀκεῖνον αὐτὸν εἰσάγων· ἄλλως δέ, ὡς ὁ εἷς ὁ Θεός, καὶ πλὴν αὐτοῦ οὐκ ἔστι, ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ ὡς πάντα χοῦ, οὐ πρὸς ἀθέτησιν τοῦ νόμου, ἀλλὰ πρὸς ἀντιδιασολὴν εἰρη) τῶν εἰδώλων· ὥστε καὶ τοῦτον ἐπαινῶν ὅτως εἰρηκότα ταύτῃ ἐπαινῇ τῇ γνώμῃ. Εἶτα ὅπως ἀπεκρίθη, καὶ δευτερωτᾷ·

42 Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος ἐστὶν υἱός; λέγουσιν αὐτῷ, τοῦ Δαβίδ.

Ὅρα μὴ πόσα θαύματα, μὴ πόσα σημεῖα, μὴ πόσας ἐρωτήσεις, μὴ πόσην ὑπόδειξιν ὁμονοίας τῆς πρὸς Ⓦ πατέρα, τὴν ἀληθῆ λόγων, τὴν δι' ἔργων, μὴ ὃ ἐπαινέσας τοῦτον Ⓦ εἰρηκότα, ὅτι εἷς ἐστιν ὁ Θεός, ἐρωτᾷ, ἵνα μὴ ἔχωσι λέγειν, ὅτι θαύματα μὲν ἐποίησε, ὡς νόμῳ ὑπεναντίος καὶ τῷ Θεῷ πολέμιος ἦν. Διὰ τοῦτο μὴ τοσαῦτα τοῦτο ἐρωτᾷ, λανθανόντως σοφίζων αὐτοὺς εἰς τὸ καὶ αὐτὸν ὁμολογῆσαι Θεόν. καὶ τοῦ μὲ μαθεῖν πρῶτον ἠρώτησε, τί Ⓐ ἄλλοι λέγουσι, καὶ τότε αὐτοῖς· τούτους ὑπὲρ οὐχ ὅτως. ἦ γὰρ ἂν καὶ πλείονα εἶπαν καὶ πονηρά, ἅτε ἀδεῶς ἅπαντα φθεγγόμενοι. Διὰ δὴ τοῦτο τὴν αὐτῶν ἐκείνων ψῆφον δέχεται. ὅπως γὰρ πρὸς τὸ πάθος ἔμμενον ἐναντίον τίθησι τὸν σαφῶς Κύριον αὐτὸν ἀναπηρύπτουσαν προφητείαν, οὐχ πλῶς, οὐδὲ προπετῶς ὅτι τοῦτο ἐλθών, ἀλλ' ἀπὸ αἰτίας βούλεται. ἐρωτήσας γὰρ αὐτοὺς πρότερος, ὅπως οὐκ ἀπεκρίναντο ταλανῶν περὶ αὐτοῦ (οὐ θέμις γὰρ αὐτὸν ἔφασ εἰ) φλαν) ἀνατρέπων τὴν πεπλανημένην αὐτῶν δόξαν, ὅτως εἰσάγει τὸν Δαβὶδ ἀναπηρύττοντα αὐτοῦ τὴν θεότητα. σκιὸν μὲν γὰρ ὑπόμι-

ζον

χ. τὸ οὐδέποτε ἐπαινῶν χρ. σωκλάσ. κεν.

ζον ὅτι υἱὸς Δαυὶδ ἐστιν, διὰ τὸ ἔλεγεν, τῷ Δαυίδ· αὐτὸς γὰρ τοῦτο διορθούμενος προσάγει τῷ προφήτῃ, καὶ τὴν κυριότητα αὐτοῦ, καὶ τὸ γνήσιον τῆς γέννης *, καὶ τὸ ὁμότιμον τοῦ πατρὸς τοῦ πατέρα μαρτυροῦντα. καὶ οὐδὲν μέλλει τοῦτο ἴσα) · ἀλλ' ὥσπερ καὶ φοβῆσαι, καὶ τὸ ἐξῆς ἐπάγει λέγων· ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου· ἵνα καὶ ὕστερος αὐτοὺς ἐπαγάγηται. τὸ ἵνα μὴ λέγωσιν, ὅτι κολακεύων αὐτὸν οὕτως ἐκάλεσε, καὶ δυνάστην καὶ ὕψος αὐτῆς, ὅρα πῶς φησι·

43 Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων·

44 Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Ψαλμ. ρι. α.

45 Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν;

Ὅρα πῶς ὑφειμένως εἰσάγει τὸν προφήτην καὶ ταπεινὸν καὶ δόξαν. πρότερον εἶπε, τί ὑμῖν δοκεῖ, τίνος υἱός ἐστιν; ὡς δι' ἐρωτήσεως εἰς ἀπόκρισιν αὐτοὺς ἀγαγεῖν. εἶτα ὅπερ εἶπον, τοῦ Δαυὶδ, ἐπειδὴ ὁ Δαυὶδ πάδε φησίν· ἀλλὰ πάλιν ἐν ἐρωτήσεως· πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ; ὡς μὴ προσῆναι αὐτοῖς τὰ λεγόμενα. διὰ δὲ εἶπε, τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ; διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀποστολοι ὑφειμένως διελέγοντο περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ λέγοντες, Ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ αὐτὸς ὁμοίως. διὰ τοῦτο ὡς ἐν ἐρωτήσεως τάξει καὶ συλλογισμοῦ τὸ δόγμα εἰσάγει λέγων· πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων· εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; καὶ πάλιν, Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; οὐκ αἴρω τὸ εἶπεν) αὐτοῦ υἱὸς (ἄπαγε· ἡ γραφὴ αὖ Πέτρῳ ἐπετίμησε τάδε τοῦτο) ἀλλὰ τὴν ἐκείνων ὑποψίαν διορθούμενος. ὥστε ὅταν λέγῃ, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι, τοῦτο λέγει· οὐχ οὕτως ὡς ὑμεῖς φατε. ἐκεῖνοι γὰρ ἔλεγον, ὅτι μόνον υἱὸς αὐτοῦ ἐστι, καὶ οὐχὶ καὶ Κύριος, καὶ τοῦτο μετὰ τὴν μαρτυρίαν· καὶ τότε ὑφειμένως. Εἰ οὖν Δαυὶδ Κύριον αὐτὸν καλεῖ, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα ἀκούσαντες, οὐδὲν ἀπεκρίναντο. οὐδὲ γὰρ ἐβούλοντό τι τῶν δεόντων μαθεῖν. διὰ τοῦτο ἐπάγει λέγων, ὅτι Κύριος αὐτοῦ ἐστι· μᾶλλον δέ, οὐδὲ τοῦτο αὐτοὺς ἀπολελυμένως, ἀλλὰ τῷ προφήτῃ μὴ ἑαυτὸν ἀναλαβεῖν, διὰ τὸ σφόδρα ἀπιστεῖσθαι· ὑπὸ αὐτῶν δὲ μᾶλλον ἐβλήθαι περὶ αὐτοῦς.. ὃ δὴ μάλιστα χρὴ σκοπεῖν, καὶ ταπεινὸν δὲ ὑφειμένον τι λέγῃ περὶ αὐτοῦ, μὴ σκανδαλίζεσθαι. ἡ γὰρ αὐτὰ αὐτὴ μετὰ τῶν ἑτέρων πλειόνων, τὸ συγκαταβαίνοντα ἐκείνοις μᾶλλον λέγειν. διὰ τοῦ νῦν ἐν τάξει μὲν πτώσεως καὶ ἀποκρίσεως δογματίζει· αἰνίττεται δὲ καὶ οὕτω τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἴσον ἀκοῦσαι Ἰουδαίων Κύριον τοῦ Δαυίδ. σὺ δέ μοι σκόπει τὸ θαῦμα. ὅτε γὰρ εἶπεν, ὅτι εἷς ἐστι Κύριος, τότε καὶ περὶ ἑαυτοῦ εἶπεν, ὅτι Κύριός ἐστι· τὸ ἀπὸ προφητείας, οὐκ ἔτι ἀπὸ ἔργων μόνον· καὶ δείκνυσιν αὐτὸν ὑπὸ αὐτοῦ ἀμνημόνευτον αὐτοῦ πατέρα (ἕως ἂν θῶ γάρ, φησι, τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου) τὸ πολλῷ κάντεῦθεν ὁμόνοιαν τοῦ γεγεννηκότος πρὸς αὐτὸν τὸ τιμιον. καὶ τούτῳ τὸ τέλος ἐπιτίθησι τῇ προς αὐτὸν προαγωγῇ ὑψηλόν τε καὶ μέγα τὸ ἱκανὸν αὐτῷ ἀπορράψαι τὰ σώματα. καὶ γὰρ ἐσίγησαν δι' ἐκείνου, οὐχ ἑκόντες, ἀλλὰ τῷ μηδὲν ἔχειν εἰπεῖν· καὶ ὅτω καιρίαν ἐδέξαντο πληγήν, ὡς μηκέτι τολμῆσαι τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρῆσαι λοιπόν.

46 Οὐδεὶς γὰρ, φησιν, ἐτόλμησεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπερωτῆσαι αὐτόν.

Οὐ μικρὸν δὲ τοῦτο τοῖς ὀχλοις ὠφέλει· διὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς λοιπὸν τρέπει τὸν λόγον, ἀποστήσας τοὺς λυκους καὶ ἀποκρουσάμενος αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐπιβουλῆς. ἐκεῖνοι γὰρ οὐδὲν ἐκέρδαινον ὑπὸ κενοδοξίας ἁλόντες, καὶ εἰς τὸ δεινὸν ἦλθον πάθος ἐμπεσόντες. δεινὸν γὰρ τὸ πάθος καὶ πολυκέφαλον· οἱ μὲν γὰρ ἀρχῆς διὰ τὴν αὐτὴν, οἱ δὲ χρημάτων, ἄλλοι δὲ ἰχθύος ἐρῶσιν. ὁθεν δὲ βασίζουσι τὸ ὅπερ ἐλεγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

μοσυνίω ἔρχεται ⸌ νηστείαν καὶ βύζας καὶ διδασκαλίαν, καὶ πολλαὶ αἱ τοῦ θηρίου τούτου κεφαλαί.

ΗΘΙΚΟΝ Ἀλλὰ ὃ μέ ὅτι τοῖς ἄλλοις ἐκείνης κενοδοξῶ, θαυμαστὸν οὐδέν· ὃ δ' ὅτι νηστείας καὶ βύζης, τοῦτο ἔστι τὸ ξένον καὶ δακρύων μεστόν. ἀλλ' ἵνα μὴ πάλιν ἐγκαλῶμεν μόνον, φέρε καὶ Ⓦ ζητ. γάμου. ζήτημα, δι' ὃ ἡμῶν αὐτῶν φθυξώμεθα, εἴπωμεν. πρὸς τίνας οὖν ἀποδυσόμεθα πρόφασιν; πρὸς τοὺς ὅτι γρηγόρασιν, ἢ τοὺς ὅτι ἱματίοις, ἢ τοὺς ὅτι ἀργυρᾶς, ἢ τοὺς ὅτι διδασκαλίας, ἢ τοὺς ὅτι σώματι, ἢ τοὺς ὅτι τέχναις, ἢ τοὺς ὅτι κάλλει, ἢ τοὺς ὅτι καλλωπισμοῖς, ἢ τοὺς ὅτι ὠμότητι, ἢ τοὺς ὅτι φιλανθρωπίᾳ καὶ ἐλεημοσύνῃ, ἢ τοὺς ὅτι πονηρίᾳ, ἢ τοὺς ὅτι πλούτῳ, ἢ τοὺς μὴ τὸ πλοῦτο κενοδοξοῦντας; καὶ γὰρ ὅπερ ἔφην, πολλὰς ἔχει τὰς πλεκτάνας τοῦτο τὸ πάθος, καὶ περὶ πέρα τῆς ζωῆς ἡμῶν πρόφασιν. καὶ γὰρ ὁ δεινά, φησιν, ἀπέθανε. καὶ ἵνα θαυμασθῇ, τὰ καὶ τὰ ἐπεσκηψε γενέσθαι. καὶ Διὰ τοῦτο ὁ δῆνα πένης, ⸌ ὁ δεῖνα πλούσιος. τὸ γὰρ χαλεπὸν τοῦτο, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν ἐναντίων ζωύσηκε. πρὸς τίνας οὖν σησόμεθα καὶ θαρραλεξόμεθα πρόφασιν; οὐ γὰρ ἀρκεῖ πρὸς πάντας εἷς καὶ ὁ αὐτὸς λόγος. βούλεσθε οὖν πρὸς τοὺς ὅτι ἐλεημοσύνῃ κενοδοξοῦντας; ἔμοιγε δοκεῖ. καὶ γὰρ σφόδρα τὸ πρᾶγμα τοῦτο φιλῶ, καὶ ἀληθῶ λυμαινόμενον ὁρῶν, καὶ καθάπερ τινὶ βασιλικῇ κόρῃ ⟨θφὸν [καὶ] περιαγωγὸν ἐπιβουλεύουσαν τὴν κενοδοξίαν. τρέφει μέν γὰρ αὐτὴν ἐπ' ἀρχμῇ ὃ καὶ ζημίᾳ μαστροπεύουσα · * τοῦ * καὶ μὲν παθὸς κελεύουσα καταφρονῆν, καλλωπίζεσθαι δ' πρὸς μισθὸν καὶ καταθύεσθαι πολλάκις ἀνδρῶν ἀρέσκειαν, ⸌ τοιοῦτον αὐτὴν πρόσωπον κόσμου, οἷς Ⓐ ἔξω βούλονται, αἰσχρὸν καὶ ἄτιμον, ἀχ οἷς ὁ πατήρ. φέρε δὴ οὖν πρὸς τούτους ἀποτεινώμεθα, καὶ ἔστω τις" ἐλεημοσύνη νομοθήτης μὴ δαψιλείας πρὸς τὸ τῶν πολλῶν ὑπόδειγμα. σκοπῶ πρόφασιν αὐτῇ δικαίαν τοῦ θαλάμου τοῦ παντεκοῦ. καὶ ὁ μὲν πατὴρ οὐδὲ τὴν ἀριστερᾶ φαίνεσθαι κελεύει· αὕτη δ' ἑαυτὸν τοῖς δούλοις ὑπεδείκνυσι καὶ τοῖς τυχοῦσι καὶ οὐδὲ ⸌ εἶδόσιν αὐτόν. ⸌ εἶδες πόρνην καὶ μαστρόπον εἰς ἔρωτα αὐτὸν ἐμβάλλουσαν ἀπίστων ἀνθρώπων, ἵν', ὡς ἀν ἐκεῖνοι κελεύωσιν, οὕτως αὐτὴ ῥυθμίζῃ; βούλει ἰδεῖν πῶς ὁ πόρνον μόνον, ἀλλὰ καὶ μανικὸν ποιᾷ τὸν τοιαύτην ψυχήν; σκόπει καταμάθανε αὐτῆς τὸν γνώμην. ὅταν γὰρ Ⓦ θέαμα ἀφεῖσα, πρέχῃ ὀπίσω φραπεῖν καὶ οἰκοτείχων, κᾆτα ἀμφοδα καὶ τοῖς ξενοποιοῖς διώκουσα τὸν μισοῦσαν αὐτὸν, τὸν αἰσχρὸν καὶ δυσειδῆ καὶ ὁδὲ ἰδεῖν αὐτὸν βδελυρόν, τὸν, ὅπερ πρόσεισι αὐτῇ, μισοῦσαν αὐτὸν, τί ἄν οἶσθ' ἂν τούτου μανικώτερον; ὁδένα γὰρ ὕτω μισοῦσιν Ⓐ πολλοί, ὡς τὸν δεομένους τῆς παρ' αὐτοῦ δόξης. μυρίας γοῦν κατηγορίας κατ' αὐτοῦ πλέκουσι, καὶ ἑαυτὸν ἔξω, οἷς ἂν εἴ τις παρθένον καὶ θυγατέρα βασιλέως ἀπὸ τοῦ θρόνου κατηγγυκὼν τῷ βασιλικῷ, κελεύοι μοιχοῖς ἀνδράσι καὶ ἀσελγέσιν αὐτὴν αὐτὸν ἐκδιδόναι· εἰ δ' ὅτι μὲν γὰρ, ὅσον ἀνδρὸς διώκεις, τοσοῦτόν σε ἀποστρέφον)· ὁ δὲ Θεὸς, ἀνθ' παρ' αὐτοῦ δόξαν ζητῆς, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ ἐφέλκεταί σε καὶ ἐπαγγεῖ, καὶ πολλαπλασίονα ἀποδίδωσί σοι τὸν ἀμοιβήν. εἰ δ' βούλει καὶ ἑτέρωθεν αὐτῆς τὸ ζημίαν καταμαθεῖν, ὅταν δ' ὡς πρὸς ὑπόδειξιν καὶ φιλοτιμίαν, ἀλλὰ λόγισαι πόσοι σε λοιπὸν ἐπεισέρχεται λύπη, καὶ πῶς διωκικὴς ἡ ἀθυμία, ἐνοχλοῦντός σοι τοῦ Χριστοῦ καὶ λέγοντος, ὅτι πάντα ἀπώλεσας σε Ⓦ μαθόν. πάντα χοῦ μὲν γὰρ κενοδοξία κακόν· μάλιστα δ' ὅτι" φιλανθρωπία (ὃ τῆς ἑκάστης ἐστὶν ὠμότητος) καὶ ἀλλοτρίας ἐκπομπεύουσα συμφορᾶς, καὶ μόνον οὐχὶ ὀνειδίζουσα τοῖς ἐν πλουτείᾳ. εἰ γὰρ τὰ καὶ ἰδίας λέγειν εὐεργασίας, ὀνειδίζειν ἐστί· τὸ δὲ εἰς ἑτέρους πολλοὺς καὶ καὶ ἀλλ', τί οἴει εἶ); πῶς οὖν ἐκφθυξόμεθα τὸ δεινόν; ἂν μάθωμεν ἐλεεῖν, ἂν ἴδωμεν τίνων δόξαν ὑπιζητοῦμεν. εἰπὲ γάρ μοι, τίς ὁ τῆς ἐλεημοσύνης τεχνίτης ἐστίν; ὁ τὸ πρᾶγμα καταδείξας Θεὸς δηλονότι, ὁ μάλιστα πάντων αὐτὸ εἰδὼς, καὶ πρὸς ἀπειρον αὐτὸ μεταχειρίζων. τί οὖν; ἀν παλαιστὴς μανθάνῃς, πρὸς τίνας ὁρᾶς, ἢ τίσιν ὑπεδείκνυσαν τὰ ἐν τῇ παλαίστρᾳ, ταῦτα λαμβάνων πάλιν καὶ τὰς ἐμβάσεις, ἢ ταῦτα παιδοτρίβῃ; καὶ μὴν Ⓐ πάντες εἰσὶ πολλοί· ὁ δὲ εἷς. τί οὖν ἀν ἐκείνου θαυμάζοντος ἄλλοι καταγελῶσιν, οὐχὶ καὶ σὺ καταγελάσῃ μετ' ἐκείνων αὐτούς; τί δαί, ἀν πυκτεύειν

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πυκτεύειν μανθάνης; οὐχ ὁμοίως πρὸς ἐκεῖνον ὄψῃ τ' τοῦτο παιδεύειν εἰδότα; ἀν' δὲ λόγοις μετίης, οὐχὶ τ' ῥήτορας τοὺς ἐπαίνους καταδέξῃ, καὶ τ' ἄλλων καταφονήσεις; πῶς οὖν οὐκ ἄξιον, ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις τέχναις, πρὸς τ' διδάσκαλον ὁρᾶν μόνον· ἐνταῦθα δ', θεωμενίου ποιεῖν; καίτοιγε οὐκ ἴσον ἡ ζημία. ἐκεῖ μὲν γὰρ, ἀν' πρὸς ὃ δοκιμῶ τοῖς πολλοῖς παλαίης, καὶ μὴ πρὸς ὃ ὀρθῶς διδασκάλῳ, ἐν τῇ πάλῃ ἡ ζημία· ἐνταῦθα δ', ἐν ἀγωνίᾳ ζωῆς γένηται ὁμοίως Θεῷ κτ' ὃ ἐλεᾷν. ἦμοσ' οὖν αὐτῷ ὁμοίως καὶ κτ' ὃ μὴ βπιδείξασθαι. καὶ γὰρ ἔλεγε θεραπόντων, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν. ἀλλὰ βούλει ἐλεήμων κληθῆναι πρὸς τοῖς ἀνθρώποις; καὶ τί ὃ κέρδος; ὃ κέρδος μὴ οὐδέν, ἡ δ' ζημία ἀπειρος. αὖθις γὰρ ὕστοι, ὡς ἐὰς μάρτυρα καλᾷς, λήσεται γίνονται τ' θησαυρῶν τ' ἐν ὑρανοῖς· μᾶλλον δ' οὐχ ὕστοι, ἀλλ' ἡμᾶς ⓐ τὰ ἡμέτερα συλλέγοντες, καὶ σκορπίζοντες τὰ ἄνω κείμενα. ὧν τῆς καινῆς συμφορᾶς καὶ τ' ἀλλοκότου τύτου πάθους. ὅπου σὴς οὐκ ἀφανίζει, οὐδὲ κλέπτης διορύττει, κενοδοξία σκορπίζει. οὗτος ὁ σὴς τ' θησαυρῶν· οὗτος ὁ κλέπτης τ' ὑποκρισίας τῆς ἐν ὑρανοῖς· οὗτος τὸν ἄσυλον καταρρεῖ πλοῦτον· τοῦτο πάντα λυμαίνεται καὶ ἀφανίζει. ὅπου γὰρ εἶδεν ὁ διάβολος, ὅτι καὶ λῃστὰς καὶ σκώληκι καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιβουλαῖς ἀνάλωτον τὸ χωρίον ἐκκενοῖ, διὰ κενοδοξίας καταρρεῖ ⓦ πλοῦτον. ἀνὰ δόξης ἐπιθυμῆς; εἶτα οὐκ ἀρκεῖ σοι ἡ παρ' αὐτοῦ τοῦ λαμβάνοντος, ἡ παρὰ * τ' φιλανθρώπου Θεοῦ, ἀνὰ καὶ τ' παρὰ τ' ἀνθρώπων ἐρᾶς; ὅρα μὴ τοὐναντίον καταμείνῃς· μή τίς σε καταγνῷ ὡς οὐκ ἐλεοῦντος, ἀλλ' ἐκπορπτοῦντος ⓒ φιλοτιμυμένου, ὡς ἐκπεραγωδοῦντος ἀφορείας συμφοράς. καὶ γὰρ μυστήριόν ἐστιν ἡ ἐλεημοσύνη. κλεῖσον τοίνυν τὰς θύρας, ἵνα μή τις ἴδῃ ἅπερ ἐπιδείξαι θέμις. καὶ γὰρ τὰ μυστήρια τὰ ἡμέτερα τότε μάλιστά ἐστιν, ἐλεημοζύνη καὶ φιλανθρωπία Θεοῦ. κτ' γὰρ ὃ πολύ ἔλεος αὖθις οὕτως ἡμᾶς ἀπειθεῖς ἠλέησε. καὶ ἡ παρθένος ἡ δέησις ἐλέους γέμει, ὅταν ἐπὶ τ' συνεργουμένων παρακαλῶμεν· ⓒ ἡ δευτέρα πάλιν, ἐπὶ ἑτέρων τ' ἐν μετουσίᾳ πολὺ ὃ ἔλεος ἐπιζητοῦσα· καὶ ἡ τρίτη ἡ πάλιν ἐπὶ ἰδίων αὐτ'. καὶ αὕτη τὰ παιδία [τὰ ἄμωμα] τ' δήμου παρεβάλλεται, ⓦ Θεοὶ ὅτι ἔλεον παρακαλοῦντα. ὅπου γὰρ αὖθις κατεγνώκαμεν ἑαυτῶν ἁμαρτήματα, ἐπὶ μὲν τ' πολλὰ ἡμαρτηκότων καὶ ἐγκληθῆναι ὀφειλόντων αὖθις βοᾶμεν· ἐπὶ δ' ἡμῶν αὐτ' ⓐ παῖδες, ὧν τῆς ἁπλότητος οὐ ζηλωτὰς ἡ βασιλεία τ' ὑρανῶν μένει. ὁ γὰρ τύπος οὗτος τοῦτο ἐνδείκνυται, ὅτι ⓐ καὶ ἐκείνης οὐ παῖδας ταπεινοὶ καὶ ἁπλαστοι, ὅτοι μάλιστα δύνανται ἐξαπατᾶσθαι οὐ ἐνθυμούμενοι. αὖθις δ' ὃ μυστήριον πόσον ἐλέους, πόσης φιλανθρωπίας, ἴσασιν ⓐ μεμυημένοι. καὶ σὺ τοίνυν κτ' δύνασαι τ' ζῶν ἐλεᾶν ἀν' θεόν, ἀποκλεισον τ' θύραν· αὐτὸς ὁ ἐλεούμενος ἰδέτω μόνος· εἰ δὲ οἱόντε, μηδὲ οὗτος. ἀν' δ' ἀναπετάσῃς, ἐκπορπτεύεις σε τὸ μυστήριον. ἐνόησον ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος, οὗ τ' δόξαν ἐπιζητεῖς, καὶ αὐτὸς σε καταγνώσεται. καὶ μὲν φίλος ᾖ, πρὸς ἑαυτῷ σε κατηγορήσει· ἀν' δ' ἐχθρός, καὶ πρὸς ἑτέρους σε κωμῳδήσει, καὶ πανδημία ἐκπομπῆς ὢν ἐπιθυμεῖς. σὺ μὲν γὰρ ἐπιθυμεῖς, ἵνα εἴπῃ ὅτι ἐλεήμων· αὐτὸς δ' οὐκ ἐρᾷ τούτου, ἀλλ' ὁ κενόδοξος, ὁ ἀν' θεοπάρεσκος, καὶ ἕτερα πολὺ τούτων χαλεπώτερα. ἀν' δ' κρύψῃς, πάντα ἐρεῖ πάντα τοὐναντία τούτοις· ὁ φιλάνθρωπος, ὁ ἐλεήμων. οὐ γὰρ ἀφίησιν ὁ Θεὸς κρυβῆναι· ἀλλ' ἐὰν σὺ κρύψῃς, ἐκεῖνος καταδήλον ποιήσει· καὶ μεῖζον τὸ θαῦμα, καὶ πλέον τὸ κέρδος. ὥστε καὶ πρὸς τοῦτο αὖθις τὸ δοξάζεσθαι ἐναντίον ἡμῖν τὸ ἐπιδείκνυσθαι. πρὸς γὰρ ὃ κατεύδομεν καὶ ἐπειγόμεθα, πρὸς τοῦτο μάλιστα ἡμῖν αὖθις τοὐναντίον ἀνίστανται. οὐ γὰρ μόνον ἐλεήμονος δόξαν οὐ λαμβάνομεν, ἀλλὰ καὶ τ' ἐναντίαν· καὶ πρὸς ταύτῃ πολλῷ καὶ τ' ζημίᾳ ἐπομνύομεν. πάντων οὖν ἕνεκεν ἀπεχώμεθα ταύτης, ⓒ τῆς τ' Θεοῦ δόξης ἐραστὰς μόνης. οὕτω γὰρ καὶ τ' ἐνταῦθα ἐπιτυχόμεθα δόξης, καὶ τ' αἰωνίων ἀπολαύσομεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τ' αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ.

κ. ὑποδείκνυσι.

κ. κλέπται διορύττουσι.

* αὐτῷ

κ. τὰς θύρας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. οβ. 1 ΤΟΤΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΛΑΛΗΣΕ ΤΟΙΣ Ο-
χλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 2 Λέγων, Ἐπὶ τῆς καθέδρας
Μωϋσέως ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι.
3 Πάντα οὖν ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε.

Δαυ.ε.δ.

ΤΟτε, πότε; ὅτε ταῦτα εἶπεν, ὅτε αὐτοῖς ἐπεσόμισεν, ὅτε ἔσπευσεν εἰς τὸ μηκέτι τολμᾶν πειράζειν αὐτόν, ὅτε ἐδίδαξεν αὐτοὺς ἐχόντως. καὶ ὅπου Κυρίου καὶ Κυρίου ἐμνημόνευσε, πάλιν ὅτι τὸν νόμον αὐτοὺς ἔχει. κατοίγε ὁ νόμος τοιοῦτον οὐδὲν εἶπε, φησιν· ἀλλά, Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστιν. ἀλλὰ νόμον ἡ γραφὴ τὴν παλαιὰν ἅπας καλεῖ. ταῦτα δὲ λέγει, δείκνυσι δηλονότι πρὸς τοὺς τὴν πολλὴν πρὸς γογγυνοντας ὁμόνοιαν. εἰ γὰρ ἐναντίος ἦν, τοιοῦτον ἂν εἶπε πρὸς τὸν νόμον· νῦν δὲ τοσαύτην περὶ αὐτὸν ἐπιδείκνυται κελεύει τὴν αἴρεσιν, ὡς καὶ διεφθαρμένων ὄντων τῶν διδασκόντων αὐτὰ, ἐκείνου κελεύειν ἀντέχεσθαι. ἐνταῦθα δὲ καὶ βίου καὶ πολιτείας διαλέγεται, ἐπειδὴ τοῦτο μάλιστα αἴτιον τῆς ἀπιστίας ἦν τοῖς ἀκούουσιν, ὁ διεφθαρμένος βίος, καὶ ὁ τῆς δόξης ἔρως. διόρθωμα τοίνυν αὐτοῖς, ὃ πρῶτον μάλιστά ἐστιν εἰς σωτηρίαν συντελοῦν, τὸ τῶν διδασκάλων μὴ καταφρονεῖν, μηδὲ κατεξαίρεσθαι τῶν ἱερέων, ἂν ἐκ πονηρίας κελεύει. ἂν κελεύει δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ποιεῖ. καὶ γὰρ διεφθαρμένους ὄντας καὶ κατακρίνεσθαι τῆς τιμῆς, ἐκείνους μὲν πλέον τὸ κρίμα ἐργάζονται, τοῖς δὲ μαθητευομένοις οὐδὲν μέλλουσι παραλιμπάνειν πρὸς ἀκοῆς πρόφασιν. ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ, ὅπερ ὅπου φαῦλος ὁ διδάσκαλος; διὰ τοῦτο ῥᾳθυμότερος γένηται, καὶ ταύτην αἰτίαν τὴν πρόφασιν. ἄνω γοῦν αὐτοῖς ἔσπευσε τὴν ἀρχήν, καί τοι πονηρῶν ὄντων, ὡς καὶ μετὰ τοσαύτην κατηγορίαν εἰπεῖν· πάντα ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε. οὐ γὰρ τὰ ἑαυτῶν λέγουσιν, ἀλλὰ τὰ τοῦ Θεοῦ, ἃ διὰ Μωϋσέως ἐνομοθέτησε. καὶ σκόπει πόσην πρὸς Μωϋσέα κέχρηται τιμῇ, πάλιν τὸ πρὸς τὸν παλαιὸν συμφωνίαν ἐνδεικνύμενος, ὅπουγε καὶ ἐντεῦθεν αὐτοὺς αἰδεσίμους ποιεῖ. ὅτι γὰρ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν, φησίν. ὅπερ οὐκ εἶχεν αὐτοὺς ἀπὸ βίου ἀξιοπίστους ποιῆσαι, ἀπὸ τῶν ἐγχωρούντων τοῦτο ποιεῖ, τῆς καθέδρας καὶ τοῦ ἐκείνου διδασκαλίας. πάντα οὖν, ὅταν ἀκούσῃς, μὴ πᾶσαν ἄκρατον τὴν νομοθεσίαν· οἷς, τὰ περὶ βρωμάτων, τὰ περὶ θυσιῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. πῶς γὰρ ἔμελλε ταῦτα λέγειν, ἃ πρὸς παλαιῶν ἦν; ἀλλὰ πάντα φησὶ τὰ διορθούμενα ἦθος, καὶ βέλτιω ποιοῦντα βίον, καὶ τοῖς τῆς καινῆς συμβαίνοντα νόμοις, ἃ οὐκ ἀφίεντα λοιπὸν ὑπὸ τὸν νόμον ζυγὸν εἶναι. διὰ τί οὖν οὐκ ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς χάριτος ταῦτα διακρίζει, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Μωϋσέως; ὅτι οὐδέπω καιρὸς ἦν πρὸς τοὺς πολλοὺς ταῦτα σαφῶς διαλέγεσθαι. ἐμοὶ δοκεῖ πρὸς τοὺς Ἑβραίους καὶ ἕτερόν τι προοικονομῶν ταῦτα λέγειν. ὅπερ γὰρ μέλλει κατηγορεῖν αὐτῶν, ἵνα μὴ δόξῃ πρὸς τοῖς ἀνοήτοις τῆς ἀρχῆς αὐτοὺς ταύτης ἐρᾷν, ἢ δι' ἀπέχθειαν τοῦτο ποιεῖν, πρῶτον τοῦτο ἀναιρεῖ, καὶ ἀνύποπτον ἑαυτὸν ποιήσας τότε ἄρχεται τῆς κατηγορίας. καὶ τίνος ἕνεκεν αὐτοὺς ἐλέγχει καὶ μακρὸν λοιπὸν ἀποτείνει λόγους κατ' αὐτῶν; προφυλακτόμενος τοὺς ὄχλους, ὥστε μὴ τοῖς αὐτοῖς πεσεῖν. οὐδὲ γὰρ ὅμοιον ἀπαγορεύειν, καὶ οὐ παίσαντας δεικνύναι· ὥσπερ οὐχ ὅμοιον κωλύειν τὰ δέοντα, καὶ οὐ καρδιοῦντας εἰς μέσον ἄγειν. διὰ τοῦτο καὶ προσλαβὼν φησι· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε. ἵνα γὰρ μὴ νομίσωσι διὰ τὸ ἀκούειν αὐτῶν, διὰ τοῦτο καὶ ζηλοῦν, ταύτῃ κέχρηται τῇ ἐπιδιορθώσει, καὶ τὴν δοκοῦσαν αὐτοῖς εἶναι τιμὴν, κατηγορίαν ποιεῖ. ἢ γὰρ διδασκάλου ζημία ἂν ἀθλιώτερον, ὅταν οὗτος μαθητὰς τὸ μὴ προσέχειν αὐτοῖς τῶν βίῳ διασώζῃ; ὥστε ἡ δοκοῦσα

γρ. καταφρόνει.

γρ. πάσης ἀπλῶς.

κηδοσα αὐτῷ εἶ) πρωΐ, μεγίστη κατηγορία ὄντι, ὅταν τοιοῦτον φαίνωνται βίον ἔχοντες, ᾧ ⓐ ζηλωτῶς προσφέρονται. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ κατ' αὐτῶν ἐμπίπτει κατηγορίας· οὐ διὰ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλ' ἵνα δείξῃ, ὅτι καὶ ἡ πρότερα ἀπιστία ἰδοὺ ἠπίστησαν, καὶ ὁ φαρισαῖος ὁ μετὰ ταῦτα οὐκ ἐτόλμησαν, ἀ τοῦ φαρωθέντος δὲ ἀπιστηθέντος ἔγκλημα, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων ἀγνωμοσύνης κατηγορία. θέα γὰρ πόθεν ἄρχεται, καὶ πόθεν αὔξει τὰ ἐγκλήματα. ὅτι λέγουσί, φησι, καὶ ἀ ποιοῦσιν. ἕκαστος μὲν γὰρ ἐγκλημάτων ⓦ νόμον, μάλιστα δὲ ὁ διδασκαλίας αὐθεντίαν ἔχων. διπλῆ γὰρ καὶ τριπλῆ δίκαιος κατακρίνεσθαι· δι' ἓν μέν, ὅτι παραβαίνει· δι' ἕτερον δέ, ὅτι οὐ τὰς ἄλλας ὀφειλὰς διῄρτωσε, εἶτα χιλιάδων, μείζονος ὑμωρίας ἄξιος διὰ τὸ ὑμεῖς· τρίτον δέ, ὅτι καὶ διαφθείρει μείζονας, ἅτε ἐν διδασκάλου τάξει τιθέντα παράνομα. μεθ' ὧν τούτων καὶ ἕτερον αὐτῷ πάλιν λέγει κατηγόρημα, ὅτι πικροί εἰσι τοῖς ὑποδεεστέροις.

4 Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ὄντι τοῦ ὤμους τῶν ἀνθρώπων· αὐτὸς δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. Διπλοῦν τὸν τοῦτο λέγει κακόν, αὐτὸς πολλοὺς μὲν καὶ ἄκρων ἀπαιτῶν ἀσυγγνώστως παρὰ τῶν ἐρχομένων βίου ἀκριβείαν, πολλοὺς δὲ ἑαυτοῖς ἐπιτρέπων τὴν ἄδειαν· ὃ τοιοῦτόν ⓦ ἄδικον ἀρχὴν ἔχειν δεῖ· ἐν μὲν τοῖς καθ' ἑαυτόν, ἀσύγγνωστον εἶναι καὶ πικρὸν δικαστήν· ἐν δὲ τοῖς τῶν ἐρχομένων, συγγνωμονικὸν δὲ καὶ ἥμερον, ὧν ὅτοι ὃ ἐναντιώτερον ἐποίουν. τοιοῦτοι γὰρ πάντες ⓐ λόγοις φιλοσοφοῦντες, ἀσύγγνωστοι καὶ βαρεῖς, ἅτε ἀπείρως τῆς διὰ ἔργων διδασκαλίας. ἀ μικρὰ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ κακία, οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἐπιτείνει τὴν ἐμπροσθεν κατηγορίαν. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς καὶ ἀ- 20 ζ αὔξει ὃ ἔγκλημα. ἀ γὰρ εἶπεν, ἀ δύανται, ἀλλ' οὐ θέλουσι. εἰ οὐκ εἶπε, βασάσαι· ἀλλὰ, δακτύλῳ κινῆσαι, τουτέστι, οὐδὲ ἐγεῖραι, οὐδὲ ἅψασθαι. ἀλλὰ ποῦ ἀσυδαῖοι καὶ εὔτονοι; ἐν τοῖς κεκωλυμένοις.

5 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσί, φησι, πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις.

ἴσ. ὕπερ Εἰς κενοδοξίαν αὐτοὺς διαβάλλων ταῦτα λέγει, "ἅπερ αὐτοὺς καὶ ἀπώλεσε. τὰ μὲν γὰρ ἔμπροσθεν, ὠμότητος ἦσαν καὶ ῥᾳθυμίας· ταῦτα δέ, δοξομανίας. τοῦτο ἀπέστησεν αὐτοὺς τοῦ Θεοῦ, τοῦτο ἐν ἑτέρῳ θεάτρῳ ἀγανίζεσθαι προσκαθίσαι, καὶ διέφθειρεν. οἷοις γὰρ αἰτίοις ἔ- χει τοῦ θεαθῆναι (ἐπεὶ τούτοις ἐπαιδεύθη) καὶ τοῦ ἀγῶνας. καὶ ὁ μὲν ἐν γυναιξὶ παλαίων, τοιαῦτα καὶ τὰ ἀγωνίσματα μέτεισιν· ὁ δὲ ἐν ψυχροῖς καὶ ἀναπεπτωκόσι, καὶ αὐτὸς ῥᾳθυμότερος γίνεται. εἰ, ἔχει τις θεατὴν γέλωτι χαίροντα· γίνῃ γελωτοποιὸς καὶ αὐτός, ἵνα τέρπῃ ⓦ θεατήν· ἕτερος ἀσυδαῖον καὶ φιλοσοφοῦντα· ἀσυδάζει καὶ αὐτὸς τοιοῦτος εἶναι, ὅπως τοιαύτην τοῦ ἐπαινουμένου ἡ γνώμη. ὅρα δὲ πάλιν καὶ ἐνταῦθα μετ' ὀπτασίας τὸ ἔγκλημα. οὐδὲ γὰρ τὰ μὴ ὄντα, τὰ δὲ ἕτερος ποιοῦσιν· ἀλλὰ πάντα ἁπλῶς ὄντως. εἶτα ἐγκαλέσας αὐτοῖς κενοδοξίαν, δείκνυσιν οὐδὲ ὅτι τοῖς μεγάλοις καὶ ἀναγκαίοις κενοδοξοῦσιν (οὐδὲ γὰρ εἶχον· ἔρημοι γὰρ ἦσαν κατορθωμάτων·) ἀλλ' ὅτι * ψυχροῖς καὶ ἀτελέσι, καὶ ἃ τῆς κακίας αὐτῶν τεκμήρια ἰδοὺ.

* μικροῖς καὶ

Πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, φησι, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν. Καὶ ἵνα ταῦτά ἐστι τὰ φυλακτήρια καὶ τὰ κράσπεδα; ὅπως ζωηρῶς ἐπελθὼν θαύμασον τὴν ἀνεργησίαν τοῦ Θεοῦ, ἐκέλευσεν ἐγγράφειν βιβλίοις μικροῖς τὰ ῥήματα αὐτά, καὶ ἐξαρτᾶσθαι αὐτὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν (διὰ καὶ ἔλεγε· Ἔσται σοι ἀσάλευτα" ἐν Δευτ. ε. π. ὀφθαλμοῖς σου) ἃ φυλακτήρια ἐκάλουν· ὡς πολλὰ νῦν τῶν γυναικῶν βιαίως τῶν πραγμάτων ἐξαρτῶσαι ἔχουσι. καὶ ἵνα καὶ ἑτέρωθεν πάλιν ὑπομιμνήσκωνται, ὁ πολλοὶ πολλάκις ποιοῦσιν ὡς ὑπολαμβανόμενοι, λίνῳ ἢ χρόχῃ ⓦ δακτύλιον ἀποδεσμοῦντες, τοῦτο Αελθ. π. λπ. ὁ Θεὸς ὥσπερ παιδίοις ἐκέλευσε ποιεῖν, κλωσμα ὑακίνθινον ὑπὲρ τῶν ἱματίων ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἐπὶ τοὺς πόδας ἀπορράπτεσθαι· ἵνα προσέχοντες ἀναμιμνήσκωνται τῶν ἐντολῶν, καὶ

ἐκλάθ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκαλοῦντο κεφάσεδα. ἐν τούτοις τοίνυν ἦσαν οἱ σπουδαῖοι, τοὺς τελαμῶνας τῶν βιβλίων πλατυύοντες, καὶ τὰ κρᾶσπεδα μεγαλοποιοῦντες· ὅπερ ἐσχάτης κενοδοξίας ἦν. Τίνος γὰρ ἕνεκεν φιλοτιμῇ, καὶ πλατυύεις ταῦτα; μὴ γὰρ κατόρθωμά σου τοῦτο ἐστι; μὴ γὰρ τί σε ὀνίνησιν, ἐὰν μὴ τὰ ἀπ' αὐτῶν κερδάνῃς; οὐ γὰρ ὃ μεγαλυύειν ταῦτα καὶ πλατυύειν ὁ Θεὸς ζητεῖ, ἀλλὰ ὃ μεμνῆσθαι τῆς αὐτοῦ κατορθώσεως. Εἰ δὲ ὅτι ἐλεημοσυύης καὶ νηστείας, καίτοι ἐπιπόνοις οὖσι κατορθώμασιν οὖσιν ἡμετέρεσι, φιλοτιμεῖσθαι οὐ δεῖ· πῶς σὺ τούτοις ἐναβρυύῃ ὦ Ἰούδαϊε, ἃ μάλιστά σου κατηγορεῖ ῥᾳθυμίαν; ἢ οὐχὶ ἐν τούτοις μόνοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑτέροις μικροῖς ταῦτα ἐνόσουν.

6 Φιλοῦσι γάρ, φησι, τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς,

7 Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγορᾶις, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων Ραββί.

Ταῦτα γὰρ εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, ἀλλὰ μεγάλων ἐστὶν αἴτια κακῶν. Ταῦτα δὲ πόλεις καὶ ἐκκλησίας ἀνέτρεψε. καί μοι καὶ δακρῦσαι ἔπεισι νῦν, ὅταν τὰς πρωτοκαθεδρίας ἀκούσω καὶ τοὺς ἀσπασμούς, καὶ λογίσωμαι πόσα ἐντεῦθεν ἑτέχθη κακὰ ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ· ἅπερ οὐκ ἀναγκαῖον εἰς ὑμᾶς ἐξειπεῖν νῦν, μᾶλλον δὲ ὅσοι πρεσβύται σοφοὶ δέονται ταῦτα παρ' ἡμῶν μαθεῖν. σὺ δέ μοι σκόπει, πολλὰ τῆς κενοδοξίας ἐνταῦθα. ἔνθα ἐκελεύοντο μὴ κενοδοξεῖν· ἐν ταῖς συναγωγαῖς, ἔνθα εἰσήεσαν ῥυθμίζοντες ἑτέρους. Τὸ γὰρ ὅτι τῶν δείπνων τούτων παθεῖν ὅπως δήποτε, οὐχ οὕτω δοκεῖ δεινὸν εἶναι· καίτοιγε καὶ ἐκεῖ διδάσκαλον θαυμάζεσθαι ἔδει, οὐκ ὅτι τῆς ἐκκλησίας μόνον, ἀλλὰ πανταχοῦ. καθάπερ γὰρ ὁ ἀνθρωπος, ὅπουπερ αὐτὸν φανῇ, δῆλός ἐστι τῶν ἀλόγων διεσπικώς· οὕτω καὶ διδάσκαλον, καὶ φιλοῦμενον, καὶ σιγῶντα, καὶ ἀριστοποιούμενον, καὶ πανταχοῦ τοιοῦτον τοιοῦτα δῆλον εἶναι δεῖ, ἀπὸ τοῦ βήματος, καὶ ἀπὸ τοῦ βλέμματος, καὶ ἀπὸ τοῦ σχήματος, καὶ ἀπὸ πάντων ἁπλῶς. ἐκεῖνοι μὲν πανταχόθεν ἦσαν καταγέλαστοι, καὶ πανταχοῦ κατησχύνοντο, μηδεπώποτε διώκειν ἀφυγὴν ἔδει. φιλοῦσι γάρ, φησιν. Εἰ μὲν τὸ φιλεῖν ἔγκλημα, τὸ ποιεῖν καὶ θηρᾶν αὐτὰ καὶ σπουδάζειν ὥστε τυγχάνειν, πόσον κακόν; τὰ μὲν οὖν ἄλλα μέχρι τῆς ἐκείνων κατηγορίας ἔστησεν, ὡς μικρὰ καὶ βύτελῆ, καὶ μὴ δεομένων τῆς μαθητῆς καὶ ἐκεῖθεν τούτων διορθωθῆναι· ὃ δὲ πάντων αἴτιον οἶμαι τῆς κακίας, ἡ φιλαρχία, ἐστὶ τὸ μὴ θέλειν ἀρπάζειν διδασκαλικὸν, τοῦτο εἰς μέσον ἀγαγὼν διορθοῦται σπουδαίως, ὥσπερ τοῦτο σφόδρα αὐξῆς καὶ βύτινος ἐπισκήπτων. Τί γάρ φησιν;

8 Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ραββί. Εἶπα καὶ ἡ αἰτία. Εἷς γάρ ὑμῶν ἐστιν ὁ διδάσκαλος· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε· Καὶ οὐδὲν ἕτερος ἑτέρου πλέον ἔχει, κἂν τὸ μηδὲν ἔσῃ πρὸς ἑαυτόν. διὸ καὶ Παῦλος λέγει· Τίς γάρ ἐστι Παῦλος; τίς δὲ Ἀπολλώς; τίς δὲ Κηφᾶς; ἀλλ' ἀπόστολοι; ἢ οὐκ εἶπε, διδάσκαλοι. καὶ πάλιν·

9 Μὴ καλέσητε πατέρα· Οὐχ ἵνα μὴ καλῶσιν, ἀλλ' ἵνα εἰδῶσιν ὃν κυρίως πατέρα καλεῖν χρή. καθάπερ γὰρ ὁ διδάσκαλος οὐκ ἔστι διδάσκαλος ὠφεληθυμένος· οὕτως οὐδὲ ὁ πατήρ. ἐκεῖνος γὰρ πάντων αἴτιος, καὶ τῶν διδασκάλων, καὶ τῶν πατέρων. καὶ πάλιν ἐπάγει·

10 Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί. Εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν καθηγητής, ὁ Χριστός.

Καὶ οὐκ εἶπεν, ἐγώ. ὥσπερ γὰρ ἀνώτερῳ εἶπε· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; καὶ οὐκ εἶπε, περὶ ἐμοῦ· ὅπου καὶ ἐνταῦθα. ἀλλ' ἡδέως ἂν ἐρείμην ἐνταῦθα, τί ἂν εἶπειεν ὁ Εἷς καὶ Εἷς πολλάκις ἁρμόζοντες τῷ πατρὶ μόνῳ ὅτι ἀθετήσει τὸ μονογενοῦς, καθηγητὴς ὁ πατήρ; ἅπαντες ἂν εἶπειεν, καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖ. καὶ μὴν Εἷς, φησίν, ἐστὶ καθηγητὴς ὑμῶν, ὁ Χριστός. ὥσπερ οὖν Εἷς καθηγητὴς λεγόμενος ὁ Χριστὸς οὐκ ἐκβάλλει τὸν πατέρα τῷ εἶναι καθηγητήν· οὕτω καὶ Εἷς διδάσκαλος λεγόμενος ὁ πατὴρ οὐκ ἐκβάλλει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ⓦ μὸν τῦ εἶ διδάσκαλον. τὸ γὰρ Εἷς καὶ Εἷς πρὸς ἀλήθειαν εἶ-
ρηται καὶ τῆς λοιπῆς κλίσεως. ἀπαγορεύσας τοίνυν αὐτοῖς τὸ χαλεπὸν τῦτο νόσημα καὶ
διορθωσάμενος, παιδεύει καὶ πῶς αὖ αὐτὸ ἀφαιρήσεται, διὰ ταπεινοφροσύνης. διὰ
καὶ ἐπάγει·

11 Ο ὢν μείζων ὑμῶν, ἔστω ὑμῶν διάκονος.

12 Ὅστις γὰρ ὑψώσει ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτόν, ὑψωθήσεται.

Οὐδὲν γὰρ τῦ μετεωρίζειν ἴσον. διὰ καὶ συνεχῶς αὐτὸν ἐστὶ μιμνήσκει ταύτης τῆς ἀρε-
τῆς, καὶ ὅτε τὰ παιδία εἰς μέσον ἦγε, καὶ νῦν, καὶ ἀρχόμενος ὅτι τῦ ὄρους τῶν μακα-
ρισμῶν ἐντεῦθεν ἦρξατο, καὶ ἐνταῦθα πρόῤῥιζον αὐτὸ ἀπαρτᾷ ἐντεῦθεν λέγων· ὁ ταπει-
νῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται). Εἶδες πῶς ὀκ ἀφεμένου πρὸς τὸν ναὸν ἀπᾴει Ⓦ ἀκροατής;
οὐδὲ γὰρ δὴ μόνον τῶν πρωτείων ἐρᾶν κωλύει, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔσχατα διώκειν. οὕτω γὰρ τεύξῃ τῆς ἐ-
πιθυμίας, φησί. διὰ τοῦτο ἡ τῶν πρωτείων τὸν ἐπιθυμίαν διώκοντα τὸν ἐσχάτου διώκειν τά-
ξιν. ὃς γὰρ ἂν ταπεινώσῃ ἑαυτόν, ὑψωθήσεται. καὶ πρὸς τὸν ταπεινοφροσύνην ταύτην
θυρήσομεν;

Βούλεσθε πάλιν ὅπου τὸν πόλιν τῆς ἀρετῆς ἴωμεν, καὶ τῶν ἁγίων σκιρτᾶς, καὶ ὄρη λέγω ΗΘΙΚΟΝ
καὶ νάπας; καὶ γὰρ ὁ ὕψος τῆς ταπεινοφροσύνης ὀνόματα τῦτο. ἂν ἄθρησον γὰρ Ⓦ
ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἀξιωμάτων, Ⓦ ἢ καὶ ἀπὸ χρημάτων· ὀνίνες λαμπρεσὶ, πρώτοθεν ἑαυτὸν κα-
τατέλλουσιν, ἀπὸ τῆς ἐσθῆτος, ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἀπὸ τῶν θεραπευομένων, καὶ καθάπερ ἐν
γράμμασι διὰ πρώτων τὸν ταπεινοφροσύνην γράφουσι· καὶ ἄκρα ἐστὶν ὑποκαύματα
ἀλαζονείας, τὸ καλῶς ἀμφιέννυσθαι, καὶ τὸ λαμπρῶς οἰκοδομεῖν, καὶ τὸ πολλοὺς ἔχειν θερα-
πόντας, ἃ καὶ ἀκόντας πολλάκις εἰς ἀλαζονείαν ἐμβάλλει, ταῦτα ὀκ ἄπρακτα ἀνῄρηται. καὶ
αὐλὶ καίουσι πῦρ, αὐλὶ θερμαίνουσι ξύλα, αὐλὶ ἕψουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἐρχομένοις θερμοποιῶνται.
Οὐκ ἔστιν ὑβρίζοντος ἀκοῦσαί τινος ὀκέτι, οὐδὲ ὑβριζόμενον ἰδεῖν, οὐδὲ ὑπερπαπόμενον, οὐδὲ
ὑπερπάπτοντα· ἀλλὰ πρῶτος τῶν θερακευομένων εἰσὶ, καὶ ἕκαστος αὐτῶν πόδας νίπτει τῶν ξένων,
καὶ πολλὴ ἡ περὶ τῦτο μάχη. καὶ ποῖ τῦτο, οὐκ ἐξεπάζων ὅστις ἐστὶν, ἤτε εἰ δοῦλος, ἤτε εἰ
ἐλεύθερος· ἀλλ' ὅτι πρῶτος τὸν θερακείαν ταύτην πληροῖ. οὐδεὶς ὀκέτι, οὐ μέγας, οὐδὲ
μικρός. τί οὖν; σύγχυσις; μὴ γένοιτο· ἀλλ' ἡ περῆτη εὐταξία. κἂν γὰρ ᾖ ὁ μικρὸς, ὁ μέ-
γας οὐχ ὁρᾷ τῦτο, ἀλλὰ τὸ ἐκείνου *καταδέεστερον εἶ) ἑαυτῦ νομίζει, καὶ ταύτῃ ἐστὶν μείζων.
μία τράπεζα πᾶσι, καὶ τοῖς θερακευομένοις, καὶ τοῖς θερακοῦσι, καὶ αὐτὰ ἐδέσματα, καὶ αὐτὰ
ὀνόματα, καὶ αὐτὰ οἰκήματα, ἡ αὐτὴ δίαιτα. μέγας ὀκέτι, ὁ τὸ τελεύτερον ἔργον ἁρπάζων.
ὀκ ἔστιν ἐκεῖ τὸ ἐμὸν καὶ τὸ σόν· ἀλλ' ἐξώσεται τῦτο τὸ ῥῆμα, τὸ μυρίων ἄπιον πολέμων. καὶ τί
θαυμάζεις, εἰ δίαιτα καὶ τράπεζα καὶ στολὴ μία πᾶσιν, ὅταν γε καὶ ψυχὴ μία πᾶσιν, οὐ κτῆ τῶν χρη-
σίαν μόνον (τῦτο γὰρ καὶ ὅτι πρώτων) ἀλλὰ καὶ κτῆ τὸν ἀγάπην. πῶς οὖν αὖτη καθ' ἑ-
αυτῆς ἐπιθείη ποτέ; ὀκ ἔστιν ὀκεῖ πενία καὶ πλοῦτος, δόξα καὶ ἀτιμία. πῶς οὖν δὴ εὕροι
πρόφασιν ἀπόνοια καὶ ἀλαζονεία; Εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι κτῆ Ⓦ τῆς ἀρετῆς
λόγον· ἀλλ' ὅπερ ἔφην, ὀκέτι τῦτο ὁρᾷ. ὁ μικρὸς ὀκ ἀλγεῖ ὡς καταφρονούμενος (οὔτε
γὰρ ὁ καταφρονῶν πᾶς ἐστὶ) κἂν ἀκπύσῃ δέ τις, οὕτω μάλιστα παιδεύονται καταφρονᾶν,
ἀμαυρύνεσθαι, ἀξιοῦτελίζεσθαι, ἀκὶ ῥημάτων, ἀκὶ πραγμάτων· καὶ πολλαχῆς ἡ ἀκαπήεσις συν-
αυξρέφον), καὶ αἱ τράπεζαι αὐτοῖς τῶν τοιῦτων γέμουσι τῶν δακτυμόνων· διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὰ
θέρανα εἰσὶν ἄξιοι. καὶ ὁ μὲν θερακεύτης πολλὰ τραύματα τῶν λῃστῶν ἐχόντων· ὁ δὲ χειροτονητὸς
τυφλός· ὁ δὲ βαστάζει τὸ σκέλος πεπηρωμένον. Οὐκ εἶναι κολάκων ὀκέτι πλῆθος, οὐδὲ θωπα-
σίων· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὅ, τι ποτέ ἐστι κολακεία ἴσασι. πόθεν οὖν δὴ ἐπιτηδεῖόν ποτε; καὶ γὰρ
πολλὴ παρ' αὐτοῖς ἰσότης· διὰ καὶ εὐκολία πολλὴ τῆς ἀρετῆς. καὶ γὰρ τῦτοις μᾶλλον Ⓦ
καταδεέστεροι παιδεύον), ἢ εἰ ἀναγκάζοιντο αὐλοῖς παραχωρεῖν τῶν πρωτείων. ὥσπερ γὰρ
Ⓦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ⓦ θραζω ὁ πλησίον μου καὶ ταραχωδῶς παιδεύει· οὕτω τὸ φιλότιμον ὁ μὴ φιλοτιμούμενος δόξης, ἀλλὰ καταφρονῶν. τοῦτο γὰρ μεγάλης ἀνθρωπείας οὐκ ποιοῦσι. καὶ ὅσῳ μάλιστα πρὸς ἡμᾶς ἐστὶ τὸ τυχεῖν τῶν παρόντων, τοσοῦτος ἀγὼν πρὸς αὐτοὺς ἐστὶ τὸ μὴ τυχεῖν, ἀλλὰ καὶ θορυβεῖσθαι· καὶ πολλὴ [ἡ] ταραχὴ, τίς πλεονεκτήσει μᾶλλον, ἀλλ' ὁ μᾶλλον φθονήσας· ἄλλως γε, καὶ αὐτὰ τὰ ἔργα μετεωρίζειν πείθει, καὶ οὐκ ἀφίησι φλεγμαίνειν. Τίς γὰρ, εἰπέ μοι, γλίσχρος σκαιότερος, καὶ ἀργὸς, καὶ φυτευόμενος, ἢ πλέκων σαγήνας, καὶ σάκκον ὑφαίνων, ἢ ἄλλα τινὰ μεταχειρίζων, μέγα φρονήσει ποτέ; τίς δὲ πενίαν συζῶν καὶ λιμῷ παλαίων, τοῦτο νοσήσει τὸ νόσημα; οὐκ ἔστιν οὐδείς. διὰ τοῦτο οὖν εὐκολος αὐτοῖς ἡ ταπεινοφροσύνη· καὶ ὥσπερ ἐνταῦθα χαλεπὸν τὸ μετεωρίζειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν χρυσωμάτων καὶ θαυμαζόντων, ὅπως οὐκ σφόδρα εὔκολον. ἐν γὰρ τῇ ἐρημίᾳ παρέστηκε μόνον οὐρανὸς, καὶ ὄρνιθας ἰπταμένους ὁρᾷς, καὶ δένδρα στενόμενα, καὶ ζέφυρον πνέοντα, καὶ ῥάχας διὰ φαραγγῶν φερομένους. πόθεν οὖν ἂν ἐπαρθείη ὁ ἐρημίᾳ τοσαύτῃ συζῶν; οὐ μὴ διὰ τοῦτο ἀπολογίαν ἐντεῦθεν ἡμῖς ἔξομεν, ὅτῳ ἐν μέσοις τρεφόμενοι μέγα φρονοῦμεν. ἐν γὰρ ὁ Ἀβραὰμ μεταξὺ Χαναναίων ὢν ἐλεγεν, Ἐγὼ δέ εἰμι γῆ καὶ σποδός· καὶ ὁ Δαυὶδ ἐν μέσοις στρατοπέδοις, Ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος· καὶ ὁ ἀπόστολος ἐν μέσῃ τῇ οἰκουμένῃ, Οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος. ποία τοίνυν ἡμῖν ἔσται παραμυθία, ποία δ' ἀπολογία, ὅταν μηδὲ τοσαῦτα ἔχοντες παραδείγματα μετεωρίζωμεν; ὥσπερ γὰρ σκῆνοι μειρίων πεφυκότων ἄξιοι, παρῶνται τὴν ἀρετὴν ὁδὸν ἐλθόντες· οὕτως ἡμεῖς μειρίων ὑμνεισθαι τετυχότες, μήτε μετ' ἐκείνους ἀπελθόντας ἐν τοῖς γράμμασι κειμένους, μήτε μετὰ τούτους ζῶντας καὶ διὰ τὴν παροῦσαν θαυμαζομένους ὅπου τὸ ἴσον ἐλκόμενοι ζῆλον. πῶς γὰρ ἂν ἔχοις εἰπεῖν μὴ διαρθούμενος; οὐκ οἶδα γράμματα, οὐδὲ γραφῆς ἐπέκυψας, ἵνα μάθῃς τὴν παλαιὰν ταύτην ἀρετάς; μάλιστα μὲν ἡ τοῦτο ἔγκλημα, τῆς σκληρότητος διὰ τοῦτο ἐπιτεινούσης, μὴ ἐπιστένας ἐν μετέχειν τῶν καλῶν ἐκείνων ναμί. πλὴν ἀλλ' εἰ καὶ τοὺς ἀπελθόντας οὐκ ἔγνως διὰ τὴν γραφήν, τοὺς ζῶντας τούτους ἰδεῖν ἔχεις. ἀλλ' οὐδεὶς ὁ χειραγωγῶν. ἐλθὲ πρὸς ἐμέ, καὶ ἐγώ σοι δείξω τὰ καταγώγια τῶν ἁγίων τούτων· ἐλθέ, καὶ μάθε τι πρὸς αὐτὴν χρήσιμον. λύχνοι πανταχοῦ τῆς εἰσιν ὅτοι λάμποντες· τείχη ταῖς πόλεσι περικάθηται καὶ καθίστανται. διὰ ταῦτα τὰς ἐρημίας κατέλαβον, ἵνα καὶ σὲ παιδεύσωσι τῶν ἐν τῷ μέσῳ θορύβων καταφρονεῖν. Ⓐ μὴν γὰρ ἄτε ἰσχυροὶ ὄντες, καὶ ἐν μέσῳ ᾧ κλύδωνι δυνάμενοι γαλήνης ἀπολαύειν· σοὶ γὰρ ᾧ περιπλυνομένῳ πανταχόθεν ἡσυχίας δεῖ, καὶ τοῦ μικρὸν ἀναπνεῦσαι ἐκ τῶν ἐπαλλήλων κυμάτων. βάδιζε τοίνυν ἐκεῖ ζωηρῶς, ἵνα τὴν διηνεκῆ κηλίδα ἀποκαθάρας τοῦ ἐκείνων εὐχαῖς καὶ παραινέσεσι καὶ Ⓦ ἐντεῦθεν ἀρίστα διαγάγῃς βίον, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχῃς ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, κράτος, τιμὴ, ἅμα ᾧ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

γρ. πλείων καταφρονητικός, ἀλλ'

Γεν. ιη. κζ. Ψαλμ. μα. ς. α. Κορ. ιε. θ.

γρ. καθεύδει

γρ. ἀλλαχόθεν

Ομιλ. ογ.

13 ΟΥΑΙ ΥΜΙΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ ΥΠΟΚΡΙΤΑΙ, 14 Οτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.

ΕΝτεῦθεν λοιπὸν εἰς γαστριμαργίαν αὐτοὺς κωμῳδεῖ. καὶ τὸ δεινὸν, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῶν πλουτούντων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν χηρῶν ἐγαστρίζοντο, καὶ τῶν ἐκείνων πενίαν ἐπέτεινον, ὡς διαρθοῦσθαι ἔδει. οὐδὲ γὰρ ἁπλοῦς ἦθιον, ἀλλὰ κατήθιον. εἶτα καὶ ὁ τρόπος τῆς καπηλείας χαλεπώτερος, προφάσει μακρᾷ, φησι, προσευχόμενοι. πᾶς μὲν ἄξιος ὑμνεῖσθαι ὁ κακῶν ἢ ποιῶν· ὁ δὲ διὰ τοῦτο ἀπὸ πλεονεξίας λαμβάνων,

νων, καὶ τοσούτῳ χρώμενος τῆς πονηρίας, πολλῷ χαλεπωτέρας κολάσεως ὑπεύθυνος. καὶ διὰ τοῦτο ἔνεκεν ὧν ἀπεχειροτόνησεν αὐτούς; ὅτι ὁ κηδεὺς οὐκ ἐπέτρεπεν οὐδέπω. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀφίησι μὲν αὐτοῦ τέως· ἀλλ' ἃ λέγει, κατασκευάζει τὸ αἰεξάπαστον τῷ δήμῳ, ἵνα μὴ ἀλλαχοῦ τὴν ἀξίαν αὐτῶν εἰς Ⓦ αὐτὸν ἕλκωνται ζῆλον. ὅπερ γὰρ εἶπεν, ὅσα ἂν 9 λέγωσιν ὑμῖν ποιῆσαι, ποιήσατε, δείκνυσι ποῖα· ὅσα μὴ τοσοῦτον ποιοῦσιν, ἵνα μὴ δι' ἐκείνου νομισθῇ τοῖς ἀκούουσι πρᾶγμα ὑβρίζεσθαι αὐτούς. Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Εἰ γὰρ τὸ μηδένα ὠφελεῖν, κατηγορία· τὸ καὶ βλάπτειν καὶ κωλύειν, ποίαν ἂν ἔχοι συγνώμην; τί δέ ἐστι, τοὺς εἰσερχομένους; τοὺς ὑπο- 10 κρινομένους. ὅταν μὲν γὰρ ὑπακούσῃ ἑτέρωθεν ἔδει, ἀφόρητα ἐποίουν τὰ φορτία· ὅταν δὲ ἑαυτοῦ ποιῆσαί τι τῶν δεόντων, τότε τὸ ἐνδυτῆρα, καὶ μόνον" οὐδὲν ἐποίουν αὐτοῖς, ἀλλ' ὁ πολλῷ πλέον ὄντα εἰς κακίαν, καὶ ἑτέρους διέφθειρον. ὅτοι εἰσὶν Ⓐ λεγόμενοι λοιμοί, Ⓐ ἔργῳ διαφθείροντες τὸν ἑτέρων ἀπώλειαν, οὐκ ἀφιέμενοι τοὺς τοῦ διδασκάλους ἐκτῶντες. εἰ γὰρ διδασκάλου, τὸ σώζειν Ⓦ ἀπολλύμενον, τὸ ἀπολλύειν Ⓦ σώζεσθαι μέλλοντα, λυμεῶνος. εἶπα πά- 15 λιν ἕτερον ἔγκλημα,

15 Ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Τί ἐστιν, οὐδὲ μὴ τὸ μόλις αὐτὸν σαγηνεῦσαι καὶ μὴ μικρῶν πόνων, φείδεσθαι αὐτῶν προσκυλίει ὑμᾶς· καίτοιγε τὸ μόλις κληθέντων φειδόμενα μειζόνως ὑμᾶς ἔδει τῶν ἐπιεικεστέρων ἐργάζεσθαι. ἐν τού- 20 τοις δύο αὐτοῖς ἐγκλήματα· εἰ μὲν, ὅτι ἀγρίων προσώπων πολλῶν, καὶ πολλοῦ δέοντας ἰδρῶτος, ὥστε κἂν ἕνα ἐφελκύσασθαι· ἕτερον δὲ, ὅτι ῥᾳθύμοις προσέρχονται τὴν φυλακὴν τῶν κληθέντων· μᾶλλον δὲ ῥᾳθύμοις μόνον, ἀλλὰ καὶ προδόταις, διὰ τῆς καθ' Ⓦ βίον πονηρίας διαφθείροντες αὐτὸν καὶ χεῖρω ποιοῦντες. ὅταν γὰρ ὅλως διδάσκαλος ἴδῃ τοιούτους ὁ μανθάνων, χείρων γίνεται. ὁ γὰρ ἴσος τῇ μέσῃ τῆς τοῦ διδασκάλου κακίας· ἀλλ' ὅταν μὲν ἀναρέτου ᾖ, 25 μιμεῖται· ὅταν δὲ φαῦλος, καὶ ὑπερβαίνει διὰ τὴν εὐκολίαν τὸν ὑπὸ τὸ χεῖρον. ὁμοίως δὲ καὶ γεέννης φησί, τοῦτέστιν αὐτοῦ γεέννης. εἶπε δὲ, διπλότερον ὑμῶν, ἵνα καὶ ἐκείνους φοβήσῃ, καὶ τοὺτων καθάψηται μειζόνως, ὅτι διδάσκαλοι πονηρίας εἰσί. καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ πλείονα τοῖς μαθηταῖς ἐντεῦθεν ἀπουδάζουσι τὴν κακίαν, ὑπερβαίνοντες αὐτοὺς ὅτι πολλῷ μείζονα φαυλότητα, ἧς ἔλαβον· ὅπερ μάλιστα ψυχῆς διεφθαρμένης ἐστίν. εἶτα καὶ εἰς δύοιαν 30 αὐτοὺς σκώπτει, ὅτι τῶν μειζόνων ἐντολῶν ἐκέλευον καταφρονεῖν. καὶ μὴν τοιοῦτον ἔμπροσθεν ἔλεγλον, ὅτι δεσμεύουσι φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐποίουν πάλιν, καὶ πάντα ἔπραττον εἰς τὸν τῶν ἐμπτικόων διαφθοράν, ἐν τοῖς μικροῖς ζητοῦντες τὸν ἀκρίβειαν, καὶ τῶν μεγάλων καταφρονοῦντες.

23 Ἀποδεκατοῦτε γάρ, φησι, τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρέα τοῦ νό- 35 μου, τὴν κρίσιν, καὶ Ⓦ ἔλεον, καὶ τὴν πίστιν. Ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.

Ἐνταῦθα μὲν οὖν εἰκότως φησὶ ταῦτα, ἔνθα δικαίᾳ ἦν καὶ ἐλεημοσύνη. Τί γὰρ βλάπτει τὸ ἐλεημοσύνην διδόναι; ἀλλ' οὐχ ὡς νόμον τηρούμενα. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ὅταν φησί· διὰ τοῦτο ἐνταῦθα μὲν λέγει, ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι· ἔνθα δὲ περὶ καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων διαλέγεται, οὐκ ἔτι τοῦτο προστίθησιν, ἀλλὰ διαιρεῖ, καὶ δείκνυσιν ἐξ 40 ἀνάγκης τῇ ἐνδον καθαρότητι καὶ τὴν ἔξωθεν ἑπομένην· τοιοῦτον δὲ οὐκεῖ. ὅπου μὲν γὰρ φιλανθρωπίας λόγος ἦν, ἀδιαφόρως αὐτὸ προσεδέχετο, διά τε τοῦτο αὐτό, καὶ ὅτι οὐδέπω κηδεὼν ἦν διαῤῥήδην καὶ σαφῶς τὰ νομικὰ ἀνελεῖν· ἔνθα δὲ παρατήρησις σωματικὴ καθαρμῶν, σαφέστερον ἀναιρεῖται. διὰ δὴ τοῦτο ὅτι μὴ τῆς ἐλεημοσύνης φησί· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι· ὅτι δὲ τῶν καθαρσιῶν οὐχ ὅτως· ἀλλὰ τί;

25 Καθαείζετέ, φησι, τὸ ἔξωθεν τῦ ποτηείου καὶ τῆς πρ̃οφίδος· ἔσωθεν δὲ γέμει ἁρπαγῆς καὶ πλεονεξίας.

26 Καθάεισον ο῀ὖν τὸ ἐντὸς τῦ ποτηείου καὶ τῆς πρ̃οφίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς καθαρόν. Καὶ ἔλαβεν αὐτὸ ἀπὸ παράγματος ὠμολογημένου καὶ δήλου, ἀπὸ ποτηείου καὶ πρ̃οφίδος. Εἶτα δείκνῦσ ὅτι ο῀ὐδεμία βλάβη ἐκ τ῀ῦ καταφρονῆ τ῀ῦ σωματικ῀ῦ καθαρμῶν, μεγίστη δὲ ζημωεία ἐκ τ῀ῦ μὴ φροντίζειν τ῀ῦ τῆς ψυχῆς καθαρσίων, ἅπερ ὄ῀στιν ἀρετή, κώνωπα μ῀ὲν ἐκβάλεσε ταῦτα (μικρὰ γὰρ ἰῶ καὶ ο῀ὐδέν) κάμηλον δὲ ἐκφέρα· ἀφόρητα γὰρ ἰῶ. διὸ καί φησι·

24 Τὸν κώνωπα διϋλίζοντες, καὶ τὴν κάμηλον καταπίνοντες. Καὶ γὰρ καὶ ἐκφέρα διὰ ταῦτα νενομοθέτηται, διὰ τ῀ὸ ἔλεον καὶ τὴν κρίσιν· ὥστε ο῀ὐδὲ τότε ὠφέλει μόνα γινόμενα. ὅτε γὰρ τὰ μικρὰ διὰ τὰ μεγάλα ἰῶ ἐνήργει, εἶτα ἐκφέρα μ῀ὴ ἠμέλει, ταῦτα δὲ ἐσπουδάζετο μόνα, ὑδὲν ἰῶ πλέον ο῀ὐδὲ τότε ἐντεῦθεν. τούτοις μὲν γὰρ ἐκφέρα ὐ῀χ ἕπετο· ἐκφέρα δὲ τούτοις πρώτως. Ταῦτα δὲ λέγ῀ε, δεικνύ῀σ ὅτι καὶ πρὶν ἢ τὴν χάριν π῀ροδεχθέναι, καὶ τ῀ῶν πεφηνημένων, ο῀ὐδὲ τ῀ῶν πεπιστευκότων ταῦτα ἰῶ, ἀλλ' ἕτερα ἰῶ τὰ ζητούμενα. Εἰ γὰρ πρὸ τῆς χάριτος τοιαῦτα ἰῶ, πολλῷ μᾶλλον ὑφηλῶν ἐλθόντων λοιπὸν π῀ροδηλ῀ῦ ταῦτα δύνηται, καὶ καθόλε μετιέναι αὐτὰ ὀ῀κ ἐχρεῶ. πρωταχ῀ῦ μ῀ὲν ο῀ὖν κακία χαλεπόν· μάλισα γ῀ὲ ὅταν μηδὲ νομίζη δεῖσθαι διορθώσεως· ἔ῀ε δ῀ὲ καὶ χαλεπώτερον, ὅταν καὶ ἑτέρους ἀρχειν οἴηται διορθοιῶ· ἅπερ δήλων ὁ Χρισός, ὁδηγοὺς αὐτ῀ῦς καλεῖ τυφλοὺς τυφλῶν. Εἰ γὰρ τὸ μὴ νομίζειν δεῖσθαι ὁδηγ῀ῦ τυφλόν, ἑκάτη συμφορᾶ καὶ ἀθλιότης· ὃ καὶ αὐτὸν ἐβέλειν ὁδηγεῖν ἑτέρους, ὅρα ὅπε πόσον ἀγὰ τὸ βάος ἔθεν. Ταῦτα γ῀ὲ ἔλεγε, ἀμυπόμνους διὰ πρώτων τὴν δοξομανίαν αὐτ῀ῶν, καὶ τὴν σφοδρὰν π῀ερὶ τὸ νόσημα τοῦτο λύσαθαι. τοῦτο γὰρ αἴτιον πρώτων τ῀ῶν κακ῀ῶν αὐτοῖς γέγονε, τὸ π῀ερὶς ὑπίδειξιν πρώτα ποιῆ. τοῦτο καὶ τῆς πίστεως αὐτ῀ὸν ἀπήγαγε, καὶ τῆς ὄντως ἀρετῆς ἀμβλῆ π῀ροσκάσε, καὶ π῀ερὶ καθάρσια ἀφροδίσθαι σωματικὰ μόνα ἔπεισε, τ῀ῶν τῆς ψυχῆς καθαρμ῀ῶν ἀμβλοιώσας. διὰ δὴ τοῦτο ἄγων αὐτ῀ὸν εἰς τὴν ὄντως ἀρετὴν καὶ τὰ καθάρσια τῆς ψυχῆς, ἐλέου καὶ κρίσεως καὶ πίστεως μέμνηται. Ταῦτα γὰρ τὰ ζωοέχοντα ἡμῖν τὴν ζωὴν, ταῦτα τὰ καθαίροντα τὴν ψυχὴν, δικαιοσύνη, φιλανθρωπία, ἀλήθα· ἡ μ῀ὲν εἰς συνήνωμεν ἡμᾶς ἄγουσα, καὶ μὴ ἀφίσα χαλεποὺς μ῀ὲν ἐπ῀ορθοῦν (ὅτω γὰρ δικαίᾳ κερδαίνομεν, φιλανθρωποί τε γινόμενοι, καὶ φιλανθρωπίας ἐντεῦθεν πολλῆς καὶ αὐτοὶ π῀ροδὲ τ῀ῶν ὅλων ἐπολαύοντες Θεοῦ) καὶ π῀ροδασκυάζουσα ζωοῦν τε τοῖς ἐπηρεαζομένοις καὶ ἀμυνεῖν αὐτοῖς· ἡ δ' ὀ῀ρθὴ σα ἀποτεσνας εἶ) καὶ ἐπαούλας. Ἀλλ' ὅτε, ὅταν λέγῃ, ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκ῀ῖνα μὴ ἀφιέναι, ὡς νομικὰ π῀ροστήρησιν ἐισάγων λέγ῀ε (ἄπαγε· τοῦτο γὰρ ἀποδείξαμεν ἔμπροσθεν) ὅτε ὅτι τῆς πρ̃οφίδος καὶ τ῀ῦ ποτηείου ἔιπων, καθάεισον τὸ ἐντὸς τ῀ῦ ποτηείου καὶ τῆς πρ̃οφίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς καθαρόν, ὅτι τὴν παλαιὰν ἡμᾶς ἀγὰ μικρολογίαν· ἀλλὰ τοιωυτοτρόπον μ῀ὲν ο῀ὖν ἄπαν ποιῆ, καὶ δείκνυσιν αὐτὴν π῀ερισσὴν ὄσαν. ὑγὰρ ἔιπε, καὶ τὸ ἔξωθεν καθαείσατε· ἀλλὰ τὸ ἔνδον, ἔ῀ε πρώτως ἔπεται τούτῳ ἐκῆνο. ἄλλως δέ, ο῀ὐδὲ π῀ερὶ ποτηείου καὶ πρ̃οφίδος λέγ῀ε, ἀλλὰ π῀ερὶ ψυχῆς καὶ σώματος διαλέγεται· τὸ μ῀ὲν ἔξω καλῶν τὸ σῶμα, τὸ δ' ἔνδον τὴν ψυχήν. Εἰ δ' ὅτι τῆς πρ̃οφίδος" τ῀ὸ ἔνδον χρεία, πολλῷ μᾶλλον ὅτι σ῀ῶ. ὑμῆς δ' τοιωυτοτρόπον ποιῆτε, φησι· τὰ μικρὰ καὶ ἔξω φυλάττοντες τ῀ῶν μεγάλων καὶ ἔνδον ἀμελῆτε· ὅθεν μεγίστη γ῀ὴ βλάβη, ὅτι νομίζοντες τὸ πρ῀ῶν καπορθωκέναι, τ῀ὰ λοιπὸν καταφρονῆτε· καταφρονοιῶτες δ', ὑδὲ ὅτι σπουδάζετε ἢ ὅτι χάρῃτε αὐτὰ κατορθοιῶν. εἶτα πάλιν εἰσκενοδοξίαν αὐτ῀ὸν σκιάζει, τὰ φος κεχνιαμένους καλῶν, καὶ πᾶσιν ὅτι λέγων, ὑποκριταί· ὃ πρώτων αἴτιόν ὄ῀στι τ῀ὰ κακ῀ῶν, ἔ῀ε ἀπωλείας αὐτοῖς ἐπιτήδευσις. ὐ῀χ ἁπλῶς δὲ τὰ φος κεχνιαμένους ἐκάλεσεν, ἀλλὰ καὶ ἀκαθαρσίας γέμειν καὶ ἀνυποκρίσεως ἔφησε. Ταῦτα δὲ ἔλε-

γε,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

με, δεικνὺς τὴν ἁπλότητα, δι' ἣν οὐκ ἐπίστευσαν, ὅτι μετὰ ἦσαν· ἀποκρίσεως γὰρ δεῖται ἡ ἀνομία. Ταῦτα δὲ οὐχ ὁ Χριστὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ θεοφῆτις συνεχῶς ἐγκαλοῦσιν, ὅτι ἁρπάζουσιν, ὅτι οὐ κρίνουσιν οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῷ δικαίου λόγον. Ὁ πάντα χρὼς βλέπων μὴ θυσίας ἐνεδέχετο τοιαύτας, ταῦτα δὲ ἐπιζητοῦντα· ὥστε οὐδὲν ξένον οὐδὲ καινόν, οὔτε τῆς νομοθεσίας, οὔτε τῆς κατηγορίας, ἀλλ' οὐδὲ τὸ τῆς εἰκόνος τοῦ ταύρου. μέμνηται γὰρ αὐτῆς ὁ θεοφήτης, οὐδὲ ἁπλῶς ταύρου καλέσας, ἀλλὰ ταύρου δύσφημον λαρυγγα αὐτῶν. Ψαλ. ε. ι.

Τοιοῦτοι καὶ νῦν εἰσι πολλοὶ* καλλωπιζόμενοι μὲν ἔξωθεν, πάσης δὲ ἀνομίας ἔνδον πεπληρωμένοι. Ὁ γὰρ καὶ νῦν τῶν μὲν ἔξωθεν καθαρμῶν πολὺς ὁ πόνος, πολλὴ ἡ φροντίς· τῶν δὲ κατὰ ψυχὴν οὐδὲ εἷς. Ἀλλ' εἴγε τὸ ἑκάστου ζωγράφου διαρρήξειέ τις, πολλοὺς εὑρήσει καὶ σκώληκας καὶ ἰχῶρα βρίθοντα καὶ δυσωδίαν ἄφατον· ὑπερθυμίας ἀπόπους λέγω καὶ πονηρίας, αἳ σκωλήκων εἰσὶν ἀκαθαρτότεραι. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἐκείνοις εἶναι τοιούτους, οὐκ ὄντα δεινόν, καίτοι ὂν δεινόν· τὸ δὲ ἡμᾶς τοὺς καταξιωθέντας ναοὺς γεγενῆσθαι Θεοῦ, ταῖς ἐξαφνης γεγενῆσθαι τοσαύτην ἔχοντας δυσωδίαν, τοῦτο ἀθλιότητος ἑκάστης. ἔνθα ὁ Χριστὸς κατοικεῖ, καὶ πνεῦμα ἅγιον ἐνήργησε, καὶ μυστήρια τοσαῦτα, πάφον εἶναι τοῦτον, πόσης τοῦτο ἀθλιότητος; πόσων θρήνων καὶ ὀδυρμῶν, ὅταν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ πάφος ἀκαθαρσίας γένηται; ἐννόησον πῶς ἐγεννήθης, τίνων κατηξιώθης, οἵαν ἔλαβες στολὴν, πῶς ναὸς κατεσκευάσθης ἀρρήτου, πῶς καλὸς, καὶ χρυσῷ καλλωπισθείς, οὐδὲ μυρσινίταις, ἀλλὰ ταῖς τούτων ὑμνωτέραις πνοαῖς. ἐννόησον ὅτι οὐδὲ ταῦρος ἐν πόλει κατασκευάζεται). Οὕτω οὖν οὐδὲ σὺ εἰς τὴν ἄνω φανεῖσαν δυνήσῃ πόλιν. Εἰ γὰρ ἐνταῦθα τοῦτο ἀπείρηται, πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖ. μᾶλλον δὲ καὶ ἐνταῦθα πᾶσιν εἰσὶ καταγέλαστοι, νεκρὰν πορευόμενοι φυχήν· καὶ καταγέλαστος δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ φοβερός. Εἰπέ γάρ μοι, εἴ τις πορεύεται νεκρὸν ἐνδυσάμενον πορφύραν, οὐκ ἂν πάντες ἀπεπήδησαν; οὐκ ἂν πάντες ἔφυγον; ἆρα καὶ νῦν λογίζου. Ὁ γὰρ τοῦτο πολὺ χαλεπώτερον πορεύεται θέαμα πορφύραν, φυχὴν ἐκ τοσούτων ἁμαρτιῶν νενεκρωμένην, φυχὴν πρεπομένην. τίς οὖν ἐλεήσει τοιοῦτον; ὅταν γὰρ σὺ τὴν σαυτοῦ φυχὴν μὴ ἐλεῇς, πῶς ἕτερος ἐλεήσει πῶς ὠμὸν δὲ πολέμιον ὄντα σαυτῷ ἔχθρον; εἴ τις ἔνδον σκάνδυξ δὲ ἐδίπτυνεις κατώρυξε σῶμα νεκρὸν, τί οὐκ ἂν ἐποίησας; σὺ δὲ φυχὴν νεκρὰν κατορύττεις, οὐκ ἔνθα ἀνεσποίησε, οὐδὲ ἔνθα καθεύδῃς, ἀλλ' ἐν τοῖς μέλεσι τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὃ δέδοικας, μὴ μυρίοι καταπεπεζεύσαν δώδωθεν ὑπὲρ τὴν σὴν κεφαλὴν σκηπτοὶ καὶ κεραυνοί; πῶς δὲ καὶ τολμᾷς σκηνὰς βεβαίνειν Θεοῦ καὶ ναοῖς ἁγίοις, ἔνδον τοσαύτης βδελυγμίας ὄζων; εἰ γὰρ εἰς τὰ βασίλεια φέρων τις νεκρὸν δὲ κατορύξας, τὴν ἑκάτην δὲ ἔδωκε δίκην· σὺ τὴν ἱερὰν βεβαίνων πορείαν καὶ τοσαύτης δυσωδίας πλήρης οἶκον, ἐννόησον ὅσην ὑπόσχῃ τιμωρίαν. μίμησαι τὴν πόρνην ἐκείνην, ἣ μύρῳ ἔχρισε τοῦ Χριστοῦ τοὺς πόδας, καὶ τὴν οἰκίαν ἅπασαν ἔπλησεν εὐωδίας· σὺ δὲ τοὐναντίον ποιεῖς εἰς οἶκον τοῦ Θεοῦ. τί γὰρ εἰ καὶ μὴ αἰθάλη νυὶ σὺ τῆς δυσωδίας; τοῦτο γὰρ μάλιστα δεῖ τὸ χαλεπὸν τοῦ νοσήματος· δεῖ καὶ αἴσθησιν καὶ χαλεπωτέραν τῶν τὰ σώματα λελωβημένων τε καὶ ὀδωδότων. ἐκείνη μὲν γὰρ ἡ νόσος καὶ αἴσθησιν τοῖς κάμνουσι παρέχει, καὶ οὐδὲν ἔγκλημα ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐλέους ἐστὶν ἀξία· αὕτη δὲ μίσους καὶ κολάσεως. ἐπεὶ οὖν καὶ ταῦτα χαλεπώτερα, καὶ τὸ μηδὲ αἰσθάνεσθαι αὐτῆς ὡς χρὴ νοσοῦντα, φέρε, βλέπουσά σου τὸν λόγον, ἵνα σε διδάξω σταφὶς αὐτῆς τὸ λυμαῖνον. παρὸν οὖν ἄκουσον τί φάλλων λέγεις· Κατάβηθι ἡτοιμασμένη μου, ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου. ὅταν οὖν μὴ θυμίαμα, ἀλλὰ κάπνος ἀπὸ σοῦ καὶ τῶν σῶν προσευχῶν ἀναβαίνῃ δυσώδης, ποίαν δίκην οὐκ ἄξιος εἶ ὑποσχεῖν; ἆρα οὖν ὁ κάπνος ὁ δυσώδης; πολλοὶ ἴσασι καλλιγυναικῶν προβλέποντες, ἄλλοι παίδων ὥρας προεργαζόμενοι. εἶτα θαυμάζεις πῶς σκηπτοὶ φέρονται, καὶ πόθεν οὐκ βάθεν δύνανται; καὶ γὰρ ἄξια μὲν σκηπτῶν καὶ γεέννης

Ψαλ. ρμ. β.

Ιωαν. ια. β. καὶ ιβ. γ. Ματθ. κς. ζ.

* ἄνθρωποι

ΗΘΙΚΟΝ.

* ἐπλήρωσεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰ γινόμενα· ἀλλ' ὁ Θεὸς, μακρόθυμος ὢν καὶ πολυέλεος, ἀνέχει τέως τὴν ὀργὴν, εἰς μετάνοιάν σε καλῶν καὶ διόρθωσιν. τί ποιεῖς δῦ Θεσπε; κάλλη γυναικῶν περιεργάζῃ, καὶ ὁ φρίττειν ὅτως συνεθίζων εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ; πορνεῖον εἶναι δοκεῖ σοι ἡ ἐκκλησία καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπιμοτέρα; ἐν ἀγορᾷ μὲν * δέδοικας καὶ αἰσχύνῃ φανῆναι γυναῖκα περιεργαζόμενος· ἐν δὲ τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ, αὐτὸν τοῦ Θεοῦ καταλεγομένου σοι καὶ ἀπειλοῦντος ταῦτα, πορνεύεις καὶ μοιχεύεις κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν, καθ' οὗ ἀκούεις μὴ ταῦτα ποιεῖν· καὶ ὁ φρίττεις, οὐδὲ ἐξέφυγας; ταῦτα ὑμᾶς τὰ δεινὰ διδάσκει τῆς ἀσελγείας, ὁ λοιμὸς ὁ δυσκατάλυτος, τὰ δηλητήρια φάρμακα, αἱ χαλεπαὶ τῶν ἀνθρωποκτόνων πάγαι, ἡ μὲν ἡδονῆς τῶν ἀκολάστων ἀπώλεια. διὰ τοῦτο δὲ ὁ σοφὸς ἐγκαλῶν ἔλεγεν· οὐκ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοί σου, οὐδὲ ἡ καρδία σου καλή. βέλτιον τοὺς τοιούτους πηρεῖς εἶναι, βέλτιον νοσεῖν, ἢ εἰς ταῦτα κατακεχεῖσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς. ἐγχεῖν μοι. ὃν ἔνδον εἶχεν τὸ τεῖχος τὸ διέρρηξεν ὑμᾶς τῶν γυναικῶν· ὅπερ οὐ βούλεσθε, ἀναγκαῖον ἐνόμισαν εἶναι οἱ πατέρες καὶ ταῖς σανίσιν ὑμᾶς ταύταις διαπεῖρισαι· ὡς ἐγὼ μὲν αἰσχύνω τὸν πρεσβύτερον, ὅτι τὸ παλαιὸν οὐδὲ ταῦτα ἰδὼν τὰ πείσματα (Εν γὰρ Χριστῷ Ιησοῦ οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ) εἰς ἔπος τῶν ἀποστόλων οὐ ὁμοῦ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἦσαν. καὶ γὰρ οἱ ἄνδρες, ἄνδρες ἦσαν· καὶ αἱ γυναῖκες, γυναῖκες· νῦν δὲ πολὺ τοὐναντίον· αἱ μὲν γυναῖκες εἰς τὰ τῶν ἑταιρίδων ἐαυτὰς ἐξώκησαν ἤθη· οἱ δὲ ἄνδρες ἵππων μαινομένων οὐδὲν ἄμεινον διάκεινται. οὐκ ἠκούσατε, ὅτι ἠχμαλωτισμένοι ἄνδρες εἰς γυναῖκες ἐν τῷ ἐμπορίῳ; καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνος ὁ σύλλογος ἄξιος ἦν· καὶ μάλα εἰκότως. πολλὴ γὰρ καὶ γυναῖκες τότε φιλοσοφίαν ἤσκουν, καὶ ἄνδρες σεμνότητα καὶ σωφροσύνην. ἀκούσατε γοῦν τῆς πορφυροπώλιδος λεγούσης· Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μείνατε παρ' ἐμοί. ἀκούσατε τῶν γυναικῶν, αἳ ἔπεισαν μὲν τῶν ἀποστόλων, αἰδέσιμον ἀναλαβοῦσαι φρόνημα, τῆς Πεισκίλλης, τῆς Περσίδος, τῶν ἄλλων, ὧν αἱ πρόσθεν γυναῖκες τοσοῦτον ἀπέχουσιν, ὅσον οἱ ἄνδρες τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων. τότε μὲν γὰρ ἡ ἀποδημοῦσα οὐκ ἐλάμβανον δόξαν ποτηρίου· νῦν δὲ καὶ θαλάμων τερφόμεναι, μόλις ταύτην διαφθείρουσι τὴν ἀσωτίαν. ταῦτα δὲ ἀπὸ τῶν καλλωπισμῶν γίνεται καὶ τῆς τρυφῆς. τότε ἐκείναις ἔργον ἦν, ἀνῦσαι τὸ κήρυγμα· νῦν δέ, βύρσης καὶ καλάθου φανῆναι βυρσοδώποις. τοῦτο ἡ δόξα αὐταῖς, τοῦτο ἡ σωτηρία· τὰ δὲ ὑψηλὰ καὶ μεγάλα κατορθώματα οὐδὲ ὄναρ φροντίζουσι. Τίς γυνὴ ἀπουδὴν ἐποιήσατο ἀνδράβγιτον ποιῆσαι; Τίς ἀνὴρ ταύτην ἔθετο φροντίδα, ὥστε γυναῖκα διορθώσασθαι; οὐκ ἔστιν οὐδείς· ἀλλὰ τῇ μὲν γυναικὶ πᾶσα ἀπουδὴ περὶ χρυσίων ὑπιμέλειαν * εἰ ματίων εἰ τῶν λοιπῶν τοῦ σώματος καλλωπισμῶν, ἢ ὥστε τὴν ψυχὴν ἀνῦσαι· τῷ δὲ ἀνδρὶ καὶ αὐτῇ, καὶ ἑτέρᾳ πλείσσ, πᾶσαν μηχανὴν βιωτικήν. τίς μέλλων γαμεῖν, ζητεῖ ποῦ ἀσκήσασα καὶ ἀνατροφὴν κόρης; οὐδείς· ἀλλὰ χρήματα εὐθέως καὶ κτήματα, καὶ μέτρα οὐσίας ποικίλης καὶ διαφόρου, καθάπερ τι πρίασθαι μέλλων, ἢ ζωάλλαγμά τι κοινὸν ὑπιτελεῖν. διὰ τοῦτο δὲ ὅτε καλοῦσι γάμον. πολλὴν γὰρ ἴσκασι τὴν λεγόντων· ζωπύλαξεν ὁ δεῖνα τῇ δεῖνι, τουτέστιν, ἔγημε, καὶ εἰς τὰ τοῦ Θεοῦ δωρεὰς συνορίζουσι, καὶ ὥσπερ ὠνούμενοι καὶ πωλοῦντες, ὅτε γαμοῦσι καὶ γαμιοῦνται· εἰ γραμματεῖα πλείονος ἀσφαλείας δεόμενα ζωπυρεῖσιν, ἢ τὰ περὶ τοιούτους καὶ ἀγορασίας. μάθετε πῶς οἱ παλαιοὶ ἐγάμουν, καὶ ζηλώσατε. πῶς οὖν ἐγάμουν ἐκεῖνοι; ζήτουν [ἀγαθοὺς] καὶ ἦν ἡ ζήτησις ἀρετή· διὰ τοῦτο γραμμὴ αὐδεὶς οὐκ ἔδει, οὐδὲ τῆς ἀπὸ χρήτου εἰ μέλανος ἀσφαλείας. ἤρκει γὰρ αὐτὶ πινάκων αὐδεὶς ὁ τῆς νύμφης ζῆτος. καλῶς τοίνυν καὶ ὑμᾶς μὴ χρήματα ζητεῖν καὶ προικισθῆναι· ἀλλὰ ζῆτον καὶ ἐπιείκειαν ζήτησον, καὶ "Αβελβειαν, καὶ φιλόσοφον κόρην, καὶ μυρίων σοι ταῦτα θησαυρῶν ἔσαι βελτίων. διὰ τοῦτο ζητῆς, καὶ ταῦτα ἔξεις· διὰ δὲ ἐκεῖνα παραδραμὼν, ὅπου ταῦτα τρέχῃς, οὐδὲ ταῦτα ἔφθασας. ἀλλ' ὁ δεινά, φησιν, ἀπὸ γυναικὸς πόρρω γέγονεν. οὐκ ἀκμὴν παιδία παραδείγματα

Γεν. γ. κα. Πρξ. ιε. ιε. Πρξ. ιη. ιη. κ. κε. Ρω. ιε. ιβ.

* γρ λίθων

* γρ ἀλλαῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δείγματα φέρων; μυριάκις ηλοίμην πένης, πολλαὶ ἡκουσα λεγόντων, ἢ τοσοῦτος γυναικὸς λαβοίμι πλοῦτον. Τί γὰρ ἀνδρεῖον ἐκείνου τοῦ πλούτου; τίς ταύτης πικρότερον τῆς ὕβρεως; τί δὲ αἰσχρότερον τοῦ ἐπίσημον εἶναι ἐντεῦθεν, καὶ λέγεσθαι τοσοῦτος πλούτων, ὁ δεῖνα. ἀπὸ γυναικὸς ὕβρεως γέγονε; ταῖς γὰρ ἔνδον ἀνδρίας ἀφίημι, ὅσας ἐκ τούτου συμβαίνειν ἀνάγκη· ὁ φεῦ μα τῆς γυναικός, τοῦ δυσθεραπεύτου, "ταῖς μάχαις, τὰ τοῦ οἰκετῶν ὀνείδη· ὁ πένης, ὁ ῥακοδύτης, ὁ ἄτιμος καὶ ὀξ ἀτίμων. τί γὰρ ἦλθεν ἔχων; "ἢ πλοῦτα τῆς κυρίας; ἀλλ' οὐδέν σοι μέλει τῶν ῥημάτων τούτων· οὐδὲ γὰρ ἐλεύθερος εἶ. ἐπεὶ καὶ ⓐ τοσοῦτοι τούτων καταδεέστερα ἀκούουσι, καὶ οὐκ ἀλγοῦσιν οὐδὲ ὅτου, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλλωπίζονται τῇ αἰσχύνῃ· καὶ ὅταν ταῦτα λέγωμεν αὐτοῖς· ἔστω, φησίν, ἡδύ τι καὶ γλυκύ, καὶ ἀποπνίγεσθε με. ὦ τοῦ σκώμματος. οἵας προοιμίας ἐποιήσατο τῷ βίῳ, ὁλόκληρον τὸν ζωὸν" τῶν τοιούτων ἀναπλέσαι δυναμένας; ὅσα γοῦν αὐτὸν ταῦτα τὸν σκωμμικὸν καὶ ὀλεθρίαν ῥῆσιν, ὅσους γέμει τῆς ἀπωλείας. οὐδὲν γὰρ ἄλλο φησίν, ἀλλ' ἢ ταυτὶ τὰ ῥήματα· μηδείς σοι τοῦ σεμνοῦ, μηδείς σοι τοῦ δικαίου λόγος ἔστω· πλοῦτα ἐρρίφθω σκῦλα. ἓν μόνον ζήτησον, τὸν ἡδονήν. κἂν ἀνάγκη σε ὁ τοσοῦτος, αἴρετον ἔστω· κἂν πάντες ἐμπίπτωσιν ⓐ ἀπλουτοῦντες, κἂν τῇ ὀφρύϊ τοσοῦτος βρύωνται βόρβορον, κἂν ὡς κυσὶ ἐλακύνωσι, πάντα φέρε. καὶ τί γὰρ ἄλλο χοῖρες φωνὴν λαβόντες εἶπον; τί δὲ κύνες ⓐ ἀκάθαρτοι; πάλαι δὲ γὰρ ἐκεῖνοι τοιαῦτα ἐφθέγξαντο, οἷα ἂν θέσθαι ἔπεισεν ὁ σκάβολος λυπᾶν. διὸ τοσοῦτος καλῶ τὴν ἀναθησίαν σωτηρίας τοσοῦτος τοιούτων ῥημάτων, φεύγειν τὰς τοιαύτας προοιμίας, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς γραφῆς ἐκλέγειν ἀπενθυμίας αὐτάς ὄσας. Τίνες δέ εἰσιν αὗται; Μὴ πορεύου, φησίν, ὀπίσω "τῶν ἐπιθυμιῶν σου ψυχῆς σου, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀρέξεώς σου κωλύου. καὶ τοσοῦτος πόρνης πάλιν φησὶν ἀπενθυμίας τῇ παροιμίᾳ ταύτῃ· Μὴ τοσοῦτος σχῇς φαύλῃ γυναικί. μέλι γάρ "σταζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, καὶ τοσοῦτος κατὰ βραχὺ λιπαίνει ⓦ φαρυγγα· ὕστερον μέντοι πικρότερον χολῆς βυρσοτις, καὶ πάνυ μάλλον μαχαίρας δίστομον. τούτων τοίνυν ἀκούσωμεν, μὴ ἐκείνων. καὶ γὰρ ἐντεῦθεν ⓐ ἀπελεύθεροι, ἐντεῦθεν ⓐ δουλοπρεπεῖς λογισμοὶ φύονται· ἐντεῦθεν ἄλογα ⓐ αἰσθητοὶ γίνονται, ὅτι πλουτοῦν τοῖς ἡδονὴν διώκειν ἐθέλουσι καὶ τὴν παροιμίαν ταύτην, ἣ ἔχουσι τῶν ἡμετέρων λόγων αὐτόθεν δεῖ κατάλυσις. μὴ γὰρ ὁ ἀποπνιγῶμεν, τί ὁ κέρδος τῆς γλυκύτητος; παύσασθε τοίνυν τοσοῦτον κατασκευάζοντες γέλωτα, καὶ γέενναν ἀνάπτοντες καὶ πῦρ ἄσβεστον, καὶ σκωλέκωμεν κἂν ὀφθῶμεν ποτε ὡς χρὴ τοῦς τὰ μέλλοντα, τοῖς τῶν ὀφθαλμῶν λήμην ἀποβαλόντες· ὅπως καὶ ⓦ ἐνταῦθα βίον κοσμίως καὶ μετὰ πολλῆς τῆς σεμνότητος καὶ εὐλαβείας προέλθωμεν, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

κ.τ κεγχάρματα, κ. ἰχῆ

κ. τότων

κ.τ ἐπιθυμίας κ. ἀποπάζει

Σειρ. ιιι. λ. Ρωμ. ιγ. ιδ. καὶ ε. ε. Παροιμ. ε. γ. δ.,

Ομιλ. οδ'. 29 ΟΥΑΙ ΥΜΙΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΚΑΙ ΦΑ-
ρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν,
30 Καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα αὐτῶν, καὶ λέγετε, Εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.

ΟΥΑΙ ὅτι οἰκοδομοῦσιν, ἀλλ' ὅτι ἐγκαλοῦσιν, ἐκείνοις φησίν· ἀλλ' ὅτι καὶ ταύτῃ καὶ δι' ὧν λέγουσι, καταγινώσκειν προσαποιούμενοι τῶν πατέρων, κείσονται προφάσεις. ὅτι γὰρ προσαπόισις ἐστὶν ἡ κατάγνωσις, ὁ Λουκᾶς φησιν· ὅτι καὶ συνευδοκεῖτε, ὅτι οἰκοδομεῖτε. Οὐαὶ γὰρ ὑμῖν, φησιν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνήματα τῶν προφητῶν· ⓐ οἱ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων

Λυκ. ια. μζ. μη.

πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς· ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε τὰ μνήματα αὐτῶν. ἐνταῦθα γὰρ τὴν γνώμην αὐτῶν διαβάλλει, μετὰ ἧς ᾠκοδόμουν· ὅτι δὲ δι' ὑμῶν τὰ σφαγίων, ἀλλ' ὡς ἐμπεπλήσθαι ταῖς σφαγαῖς, καὶ δεδοικότες, μήποτε τῷ μεγέθει τῶν ταφῶν ἀφανισθέντων μηδαμοῦ ἡ τοσαύτη τόλμης ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ μνήμη. οὕτως ᾠκοδόμουν αὐτῶν τοὺς τάφους, ὥσπερ τι θέατρον ἱστῶντες λαμπρὰς καὶ οἰκοδομάς, καὶ καλλωπιζόμενοι τοῖς ἐκείνων τολμήμασι καὶ ὀπτιδεικνύμενοι. τὰ γὰρ νεκρὰ τολμῶμενα πρὸς ὑμῶν δείκνυσιν ὅτι καὶ τοῦτο τὸ τύπῳ ποιεῖτε τῷ θέατρῳ. καὶ γὰρ τὰ ἐναντία λέγητε, φησίν, ὡς καταγνώσκοντες αὐτῶν, οἷς οὐκ ἂν ἤμην κοινωνοὶ αὐτῶν, εἰ ἤμην ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀλλ' ἡ γνώμη δῆλη ἡ ταῦτα λέγουσα. διὸ καὶ ἐκκαλύπτων αὐτὴν, αἰνιγματωδῶς μοι, εἴρηκε δι' οὗ ὅμως. εἰπὲ γάρ· λέγετε ὅτι εἰ ἤμην ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμην κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν, ἐπήγαγε. 31 Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Καὶ ποῖον ἔγκλημα υἱὸν εἶ ἀνδροφόνου, μὴ μὴ κοινωνῇ τῇ γνώμῃ τοῦ πατρός; οὐδέν. ὅταν δῆλον ὅτι τοῦτο αὐτοῖς προφέρει, τὴν κατὰ καιρὸν συγγένειαν ἀνιπτόμενος. καὶ τοῦτο καὶ ὁ ἑξῆς δηλοῖ. ἐπήγαγε δι' οὗ·

33 Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν. Ὥσπερ γὰρ ὄνομα ἐοικὲ τοῖς γονεῦσι κατὰ τὴν τοῦ ἰοῦ λύμην, οὕτω καὶ ὑμεῖς τοῖς πατράσι κατὰ τὸ φονικόν. εἶτα δείκνυσι γνώμην ἐστίζειν ἀδηλον τοῖς πολλοῖς οὖσαν, καὶ ἀφ' ὧν μέλλουσι τολμᾶν τὴν πᾶσιν ἐσομένων δῆλων κατασκευάζει τὰ εἰρημένα. δῆλον γὰρ εἶπεν, ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας, δῆλαδὴ ὅτι τὴν κατὰ πονηρίαν συγγένειαν λέγει, καὶ ὅτι πλάσμα ἐστὶ τὸ λέγειν, ὅτι οὐκ ἂν ἤμην αὐτῶν κοινωνοί, ἐπήγαγε·

32 Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. πλ. πληρώσετε

Οὐκ ὀκνηρῶν, ἀλλὰ προφανῶν τὸ ἐσόμενον, τουτέστι, τὸ ἑαυτοῦ σφαγιοῦ. διὰ δὴ τοῦτο ἐπάγων Ⓦ ἔλεγχον, καὶ δείξας ὅτι πλάσματα ἐστὶ ἃ περ ἔλεγεν ὑπὲρ ἑαυτῶν ἀπολογούμενοι, οἷς, ὅτι οὐκ ἂν ἤμην κοινωνοὶ αὐτῶν (Ⓒ γὰρ τοῦ διαφόρου μὴ ἀπεχόμενοι, πῶς ἂν τῶν δούλων ἀπέχοντο) καταφορικωτέρῳ τῷ μὴ ταῦτα κέχρηται λόγῳ, ὄφεις καλῶν καὶ γεννήματα ἐχιδνῶν, καὶ λέγων· Πῶς φεύξησθε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης,

Τοιαῦτα τολμῶντες καὶ ἀρνούμενοι, καὶ τὴν γνώμην κρύπτοντες; εἶτα καὶ ἑτέρωθεν αὐτοῦ ἐλέγχων ἐκ προφορικοῦ, φησίν·

34 Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε καὶ μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν. 30

Ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν, ὅτι εἰ καὶ Ⓦ διαφόρως ἐσταυρώσαμεν, ἀλλὰ τῶν δούλων ἀπεχόμεθα δή, εἰ ἤμεν τότε· ἰδού, φησὶ, καὶ δούλους ὑμῖν ἀποστέλλω, προφήτας καὶ αὐτούς, καὶ οὐδὲ αὐτῶν φείσεσθε. ταῦτα δὲ λέγει, δεικνὺς ὅτι οὐδὲν ξένον σφαγιοῦσι αὐτὸν τὸν ἐμὸν τῶν ἐκείνων, φονικῶς τε ὄντων καὶ τῶν δούλων, καὶ πολὺ τὸ δουλεῦον ἐχόντων, καὶ νικώντων τὰς πατέρας τοῖς τολμήμασι. προφήτας δὲ τοῖς εἰρημένοις δείκνυσιν αὐτοὺς καὶ σφόδρα κενοδοξοῦντας. καὶ γὰρ ὅταν λέγωσιν, εἰ ἤμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεν κοινωνοὶ αὐτῶν, κενοδοξοῦντες λέγουσι, καὶ οὐ λόγοις φιλοσοφοῦντες μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις τὰ ἐναντία προφάσεσιν. ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν· τουτέστι, πονηροὶ πονηρῶν παῖδες, καὶ τὴν γλυκυτάτην μισοπονηρότεροι. δείκνυσι γὰρ αὐτοὺς μείζονα τολμῶντας, τῶν τε μετ' ἐκείνους τολμησάντων, καὶ τῶν πολλῷ χαλεπωτέρων ἐκείνων, καὶ ταῦτα ἀκριβολογουμένους, ὡς οὐκ ἂν ποτε τοῖς αὐτοῖς πεπεπτεσον. αὐτοὶ γὰρ καὶ τὸ τέλος ἐπάγουσι, καὶ τὸν κορωνίδα τῶν κακῶν. Ⓒ μὲν γὰρ τοὺς ἐπὶ Ⓦ ἀμπελῶνα ἐλθόντας ἀπέκτειναν· οὗτοι δὲ καὶ [αὐτὸν] Ⓦ γόν, καὶ τοὺς ὑπὲρ γάμου καλουμένους. ταῦτα δὲ λέγει, τῆς συγγενείας αὐτοὺς ἀφιστὰς τῆς τοῦ Ἀβραάμ, καὶ δεικνὺς, ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς ἐντεῦθεν τὸ κέρδος, ἐὰν μὴ τὰ ἔργα μιμήσωνται). διὸ καὶ ἐπάγει· πῶς φεύγητε ἀ-

πὸ

πὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης, ἐκείνοις μιμούμθοι ἐσὺ τὰ τοιαῦτα τετολμηκότας; ἐνταῦθα
ὃ αὐτὸν ἐκ τῆς Ιωαννου κατηγορείας ἀνέμνησε. καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος ὅπως αὐτὸν ἐκάλεσε, καὶ
τῆς μελλούσης αὐτὸν ἐμνησε κρίσεως. Εἶτα ὅπως αὐτὸν ἐφόβει κρίσις καὶ γέεννα, ὃ μὴ
πις θύειν, ἐκ τὰ μέλλειν ὃ παράγμα, ἀπὸ τῶν πρόντων αὐτὸν καταγέλλει, καί φησι·
9 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματᾶς, ἐκ ἐξ αὐτῶν
ἀποκτενᾶτε καὶ σταυρώσετε καὶ μαστιγώσετε·

35 Οπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ὑπὸ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος
Αβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ
ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.

10 36 Αμὴν λέγω ὑμῖν· ὅτι ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

Ορα ἐκ πόσων αὐτὸν ἀσφαλίσατο. Εἶπεν, ὅτι καταγινώσκετε τῶν πατέρων ὑμῶν, δι' ὧν
λέγετε, ὅτι οὐκ ἂν ἐκοινωνήσαμεν αὐτοῖς· καὶ μικρὸν ὕστερον εἰς ὃ ἐπιτέλεσαι. εἶπεν, ὅτι καταγι-
νώσκοντες χείρονα πράττετε καὶ ὑμεῖς· καὶ τοῦτο ἱκανὸν αὐτὸν καταισχῦναι. Εἶπεν, ὅτι οὐκ ἀ-
πιμωρητὶ ταῦτα ἔσται, καὶ φόβον ἐντεῦθεν αὐτοῖς ἐνέπνευσεν ἄφατον. ἀνέμνησε γοῦν αὐτοὺς τῆς
15 γεέννης. Εἶτα ὅπως ἤμυνεν ἑαυτῷ, ἐπέτεινεν αὐτοῖς ἐκ πρόνοια τὰ δεινά. ἥξει γὰρ πάντα
ταῦτα, φησὶν, ὑπὲρ τῆς γενεᾶς ταύτης. προσέθηκε δὲ καὶ σφοδρότητα ἄφατον τῇ ὑμωείᾳ
εἰπών, ὅτι πάντων χαλεπώτερα πείσονται, καὶ οὐδενὶ τούτων ἐγένοντο βελτίους. εἰ δὲ λέγοι
τις· καὶ τί δήποτε χαλεπώτερα πάσχοισι πάντων; εἰπωμεν ἀῦ, ὅτι καὶ πάντων χαλεπώτε-
ρα τετολμήκασι, καὶ οὐδενὶ τῶν γεγονότων ἐσωφρονίσθησαν. ἢ οὐκ ἤκουσας τοῦ Λάμεχ λέ-
20 γοντος· Οὐ δὶς μὲν Καὶν ἐκδεδίκηται ἑπτάκις· ἐκ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά; τοιγαροῦν Γεν. δ. κγ.
πλειόνων ὑμωειῶν ἄξιος ἐγώ, ἢ ὁ Καΐν. Τί δήποτε; καθότι οὐκ ἀδελφὸν ἀπέκτεινε· ἀλλ' ὅτι κδ.
οὐδὲ ὃ τοιοῦτον παράδειγμα ἐσωφρονίσθη. Τοῦτο ἐστὶν ὃ φησιν ὁ Θεὸς καὶ Ἄλλαχοῦ, Ἀποδίδους ἁμαρ- Εξοδ. κ. ε.
τίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν τοῖς μισοῦσί με· οὐχ ὡς τῶν ἄλλοις
τολμηθέντων ἑτέρων διδόντων δίκας· ἀλλ' ὡς τῆς μὴ πλείονας ἁμαρτόντας καὶ κολασθέντας
25 μὴ γνωμῶν βελτιόνων, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ πεπλημμεληκότων, καὶ ἐκείνων τὰς ὑμωείας ὑπο-
μένειν ὄντων δικαίων. σκόπει γὰρ "πῶς θυκαίρως καὶ τὸν Αβελ ἀνέμνησε, δεικνὺς ὅτι φθόνου καὶ κ. ὡς
αὐτὸς ὁ φόνος ἐστί. Τί οὖν ἀῦ ἔχοιτε εἰπεῖν; μὴ γὰρ οὐκ ἔγνωτε τί ἔπαθεν ὁ Καΐν; μὴ γὰρ ἐφησύ-
χασε τοῖς γεγονόσιν ὁ Θεός; μὴ γὰρ οὐκ ἀπέλυσε τὴν χαλεπωτάτην δίκην; μὴ γὰρ οὐκ
ἠκούσατε ὅσα ἔπαθον ⓐ πατέρες ὑμῶν, τοὺς προφήτας ἀνελόντες; καὶ κολάσεσι δὲ ὑμφεί-
30 αις μυείαις ὑξεδόθησαν; πῶς οὖν οὐκ ἐγνώσθε βελτίους; καὶ τί λέγω τὰς κολάσεις τῶν πατέ-
ρων ὑμῶν, καὶ ἅπερ ἔπαθον; αὐτὸς σὺ ὁ καταψηφισάμενος τῶν πατέρων, πῶς χείρω ποιεῖς; καὶ
γὰρ καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ ἀπεφώνασθε, ὅτι κακοὺς κακῶς ἀπολέσει. ἵνα οὖν λοιπὸν ἔξετε συγ-
γνώμην, μὴ τοιαύτην ψῆφον τοιαῦτα τολμῶντες; ἀλλὰ τίς ἐστιν ὁ Ζαχαρίας οὗτος; ⓐ
ὃν ⓦ Ιωάννου πατέρα φασίν· ⓐ ὃν ⓦ προφήτην· ⓐ δὲ ἕτερόν τινα διώνυμον ἱερέα, ὃν
35 καὶ Ιωδαὲ φησὶν ἡ γραφή. σὺ δὲ σκόπει, ὅτι τὸ τόλμημα διπλοῦν ἐστίν. οὐ γὰρ ἁγίας κ. πάνυ ἁγίφ.
ἀνῄρεσεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν "τόποις ἁγίοις. ταῦτα δὲ λέγων, οὐκ ἐκείνους ἐφόβει μόνον, ἀλ-
λὰ καὶ τοὺς μαθητὰς παρεμυθεῖτο, τοῖς μὲν δεινοὺς, ὅτι καὶ ⓐ δίκαιοι περὶ αὐτῶν ταῦτα ἔ-
παθον· τούτους δὲ ἐφόβει, προλέγων ὅτι ὥσπερ ἐκείνοι δίκαιοι ἔδοσαν, οὕτω καὶ οὗτοι τὰ ἔσχα-
τα πείσονται. Διὰ τοῦτο αὐτοὺς καὶ προφήτας, καὶ σοφοὺς, καὶ γραμματέας καλῶ, καὶ ἐν-
40 τεῦθεν πάλιν πᾶσι ἀπολογίαν αὐτῶν αἱρῶν. διὰ γὰρ ἔχετε εἰπεῖν, φησὶν, ὅτι ἀπὸ ἐθνῶν ἀπέ-
στειλας, καὶ διὰ τοῦτο ἐσκανδαλίσθημεν· ἀλλὰ τὸ φονικὸν ἦν ἐκ διαφόρων αἱμάτων εἰς οὗτος ἦτε.
διὸ καὶ προσθεν· ὅτι διὰ τοῦτο προφήτας καὶ γραμματεῖς ἀποστελῶ. τί δὲ οἱ προφῆται πάντες
ἐκεκάλεσαι αὐτοῖς, Αἵματα ἐφ' αἵμασι μίσγεσι, λέγοντες· καὶ ὅτι ἄνδρες αἱμάτων εἰσί. διὰ Ωσ. δ. β.
τοῦτο καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκέλευσε προσφέρεσθαι, δεικνὺς ὅτι εἰ ὑπὸ ἀλόγου οὕτω ἦμιον, πολ-

λῷ

λῶ μᾶλλον ὅτι ἀνθρώπου." Διὰ τοῦτο καὶ τὴν Νῶε λέγει· ἐκδικήσω πᾶν αἷμα ἐκ χειρὸς ἀνδρὸς αὐτοῦ· καὶ μυεῖα τοιαῦτά ἐστιν ἕτερα. Οὐαὶ δὲ μὴ φονεύειν αὐτοὺς διὰ παντὸς ἔμελλον. Διὰ τοῦτο καὶ πνικτὸν ἐσθίειν ἐκέλευσεν. Ὢ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας· ὅλη καὶ παιδευτικὸς ὅλη χειρονομοῦσα, τὰ αὐτὰ ὁμοῦ ἐποίει. πέμπει γάρ, φησι, τοὺς ἐσθίοντας σφαγησομένους· ὥστε καὶ τελευτῆσαι ἠλέγχοντο εἰκῇ λέγοντες, ὅτε μὴ ἦμεν κοινωνοὶ τοῦ πατέρων. Εἰ γὰρ ἦσαν φονεῖς ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἦμεν· καὶ εἰ ἐκεῖνοι τὸν τόπον αὐτῶν ἠδέσθησαν, οὐκ ἂν ἀξίωμα τοῦ προσώπου. Ἐγὼ γὰρ ἁπλῶς οὐ τυχόντας ἦμεν· ἀλλὰ προφήτας καὶ σοφούς, ὥστε μηδὲν αὐτοῖς ἐγκαλεῖν. Τούτους οὖν ἀποστόλους φησὶ καὶ τοὺς μετ' ἐκείνους· καὶ γὰρ πολλοὶ προεφήτευον. εἶτα βαλόμενος αὐξῆσαι φόβον, φησίν· ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ὅτι τὴν γενεὰν ταύτην· τουτέστιν, εἰς κεφαλὰς ὑμῶν ταῦτα πάντα πρόσεστιν, καὶ σφοδρὰν ποιήσομαι τὴν ἀμυναν. ὁ γὰρ πολλοὺς ἠμύρτηκόσι εἰκὸς καὶ μὴ σωφρονισθεῖσι, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ πάλιν καὶ αὐτὸς ἁμάρτων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῷ χαλεπώτερα, χαλεπωτέρων ἐκείνων πολλῷ δίκαιος ἂν εἴη δοῦναι δίκην. ὥσπερ γὰρ εἰ ἐβουλήθη, μεγάλα ἂν ἐκέρδανε τοῖς ἑτέροις παραδείγμασι χρώμενος βελτίων· οὕτως ὅτι οὐδὲ ὁρθωτὸς ἔμεινε, μείζονος ἐστὶ χρεωφειλέτης, ἅτε πλείονος κτησάμενος τῆς χάριτος ἐμπεσὼν ἠμυρτηκόσι καὶ κολασθεῖσι ἀπολελαυκώς, καὶ οὐδὲν καρπωσάμενος. Εἶτα πρὸς τὴν πόλιν ἀποστρέφει τὸν λόγον, καὶ ταύτην παιδεύσας βαλόμενος οὐκ ἀκούουσαν, καὶ φησιν·

37 Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ. Τί βούλεται ὁ διπλασιασμός; ἐλεοῦντος αὐτοῦ καὶ καλοῦντος" τοῦτο δὲ δηλοῖ, καὶ σφόδρα φιλοῦντος. ὥσπερ γὰρ πρὸς ἐρωμένην, φιλησαι μὲν δέδοικε πάντως, καταφρονῆσαι δὲ τοῦ ἔρωτος, καὶ δέδοικε τοῦτο κολάζεσθαι μέλλουσαν, ἀπολογεῖται λοιπὸν μέλλων ἐπάγειν τὴν κόλασιν. ὁ καὶ ἐν τοῖς προφήταις ποιεῖ λέγων· Εἶπον, ἀπάστρεψον πρός με, καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν. Εἶτα καλέσας αὐτὴν, λέγει καὶ ταῦτα μιαφονίας αὐτῆς· Ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν, ποσάκις ἠθέλησα ζωογονεῖν τὰ τέκνα σου, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;

Καὶ ταύτην μὲν καθ' ἑαυτὸν ἀπολογούμενος, ὅτι οὐδὲ τούτοις με ἀπέστρεψας, οὐδὲ ἀπέπεμψας τῆς πρὸς σὲ πολλῆς οἰκονομίας, ἀλλ' ἠθέλησα ἅπαξ καὶ δίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις σε ἐπισπάσασθαι. ποσάκις γάρ, φησιν, ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὥσπερ ὄρνις τοὺς νοσσοὺς ἑαυτῆς, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; τοῦτο δὲ λέγει, δηλονότι ὅτι ἀεὶ ἑαυτοὺς ἐσκόρπιζον ἀπὸ τῆς ἀμυρτημένης, καὶ ὃ φιλόστοργον ἀπὸ τῆς εἰκόνος" ἐπιδείκνυται. ἐγὼ δὲ" φιλόστοργον ὃ ζῶον πρὸς τὰ ἔκγονα. καὶ πανταχοῦ δὲ τῶν προφητῶν ἡ εἰκὼν αὕτη τὸ πλέον φαίνων, καὶ ἐν τῇ ᾠδῇ Μωϋσέως, καὶ ἐν τοῖς ψαλμοῖς τὸ πολλαχοῦ σκέπτω καὶ προνοίαν ἐνδεικνυμένην. Ἀλλ' οὐκ ἠθελήσατέ, φησιν.

38 Ἰδοὺ, ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος, Γυμνὸς τῆς ἐμοῦ βοηθείας. ἄρα αὐτὸς ἐμὲ ὁ καὶ ἔμποσθεν αὐτῶν προϊσάμενος καὶ ζωγρῶν καὶ ἀγαπῶν· ἄρα αὐτός ἐστιν ὁ αὐλὴς καλῶν ἀεί. Ἐὰν δέ φησι τιμωρίαν, ἵνα ἀεὶ ἐδεδοίκεισαν μὴ ἐγκαλῶν. αὕτη γὰρ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἀναβοπιὸν τῆς πολιτείας ἐδήλωσε.

39 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Καὶ τοῦτο ἕκαστον ὃ ῥῆμα σφοδρὸν, σφόδρα αὐλὺς καὶ ἀπὸ τῆς μηλόντων ὑπαστωμένου, οὐκ ἀπὸ τῶν "πρωτοτόκων μόνον" ἐκτείνοντος. τὸν γὰρ μέλλουσαν ἡμέρᾳ ἐν τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας ἐνταῦθα λέγει. τί οὖν; οὐκ εἶδον αὐτὸν" ἀπὸ τότε; ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὧραν ἐκείνην δηλοῖ λέγων, ἀπ' ἄρτι, ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῳ ἡμέρᾳ ἐστὶ καὶ μέσῃ ἡμέρᾳ ἐστὶ καὶ ἐν τέλει. ὅτι γὰρ ἀεὶ αὐλὸς τοῦτο ἐνεκάλουν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐλθὼν τῷ Θεῷ, ἀπὸ τούτου αὐτὸν προτρέπει ἀγαπᾶν αὐτὸν, τὸ συμφωνοῦντα λέγω ἑαυτὸν δεικνύειν τῷ πατρὶ, καὶ δείκνυσιν αὐτὸν ὄντα ἐν τοῖς προφήταις. διὰ τοῦτο καὶ τοῖς αὐτοῖς κέχρηται ῥήμασιν, οἷσπερ καὶ ὁ προφήτης. Διὰ τί ἦν τούτων τὸ τέλος ἐνίξατο, τὸ τῶν δευτέρων προοιμίων ἐδήλωσε τοῖς σφόδρα ἀπιστοῦσιν, ὅτι τότε πάντως αὐτὸν προσκυνήσουσι. τὸ πῶς τοῦτο ἐδήλωσε; πολλὰ εἰπὼν προτερον ἐσώμενα· ὅτι ἀποστελῶ προφήτας· ὅτι ἀνυμρήσουσιν αὐτούς· ὅτι ἐν ταῖς συναγωγαῖς· ὅτι πείσουσι τοὺς ἐξ ἁπάντων αὐτοί· ὅτι ἐρημωθήσεται ὁ οἶκος· ὅτι ἀποσταλήσονται πάντων χαλεπώτερα, τὸ οἷα μηδέποτε προτερον. Ταῦτα γὰρ πάντα τοῖς σφόδρα ἀνοήτοις καὶ φιλονείκοις ἰκανὰ ἦν προδεῖξαι τὸ ἐν τῇ προοιμίᾳ αὐτοῦ ἐσομένου ἀποδειξιν. "ἐρωτήσωμεν γὰρ αὐτοὺς, ἀπέκτειναν προφήτας καὶ σοφοὺς; αἴρουσιν αὐτοὺς ἐν ταῖς συναγωγαῖς; ἀφέθη ὁ οἶκος αὐτῶν ἔρημος; ἦλθε πάντα ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰ τῆς πυμωρείας; οὐδήλον ὅτι, καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖ. ὥσπερ οὖν ταῦτα πάντα ἀληθῆ ἐκβήσεται, οὕτω πάντως ἔσται καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀλλ' οὐδὲν ὄφελος ἐντεῦθεν εἰς ἀπολογίαν αὐτοῖς, ὥσπερ οὖν οὐδὲ τοῖς πολιτείας ἕνεκεν μετεμοήσουσι τότε.

Διόπερ ἔως ἐστὶ καιρὸς, προσπωμεν τὰ ἀγαθά. ὥσπερ γὰρ ἐκείνοις τῆς γνώσεως λοιπὸν ὄφελος οὐδὲν· ὅτως οὐδὲ ἡμῖν ἔσται τῆς ὅτι τὴν πονηρίαν μετεμοίας. ὅτε γὰρ κυβερνήτην τῆς ναυαγούσης ἀφρενιασθείσης τὸ σκάφος πρὸς τὴν αὐτοῦ ῥαθυμίαν, οὐκ ἰατρὸν τὸ κάμνοντος ἀπελθόντος ἔσται τὸ πλέον· ἀλλ' ἕκαστον τούτων πρὸ τοῦ τέλους πάντα χρὴ μηχανᾶσθαι καὶ προγυμνάζεσθαι, ὥστε μηδενὶ κινδύνῳ προπεσεῖν μηδὲ ἀθυμίᾳ· μὴ γὰρ ταῦτα πάντα αὐόνητα. καὶ ἡμεῖς τοίνυν ἕως ἐν τῷ νόσῳ, καὶ ἰατροὺς προσκαλούμεθα, καὶ χρήματα ἀναλίσκομεν, καὶ παντὸς διώκειν ἐσφέρομεν, ἵνα ἀναστάντες ἀπὸ τῆς κακίας, ὑγιεῖς ἐντεῦθεν ἀπέλθωμεν. καὶ ὅσῳ πρεῖττον ἐστὶ δούλους τοὺς ἡμετέρους ποιεῖσθαι προνοίαν, ὅταν αὐτῶν τὰ σώματα κάμνῃ, τοσαύτῳ πρεῖττον ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκείνων ἀγωνίζεσθαι, τῆς ψυχῆς ἡμῶν νοσούσης· καὶ τοὺς τῶν οἰκετῶν ἡμῶν ἐνίοτε ἑαυτῶν, καὶ τῶν σωμάτων τῶν ἐκείνων αἱ ψυχαὶ αὐαγκαιότεραι. ἀλλ' ὅμως ἀγαπητὸν, κἂν τῶν ἴσων γενώμεθα κατορθωτῶν ἐσπεύσαμεν. ἂν γὰρ μὴ νῦν τοῦτο προέξωμεν, ἀπελθόντας λοιπὸν οὐδὲν ἔνι καρπώσασθαι εἰς ἀπολογίαν λόγων. καὶ τίς ὅτως ἀθλιος, φησιν, ὡς μηδὲ τοσαύτῳ ὑπιδείκνυσθαι προνοιαν; τοῦτο γὰρ ἐστὶ δὴ γαμαιτόν, ὅτι ὅτως ἐσμὲν ἄτιμοι πρὸ ἡμῶν αὐτοῖς, ὡς καὶ τῶν οἰκετῶν μᾶλλον ἑαυτῶν καταφρονῆν. τῶν μὲν γὰρ οἰκετῶν πυρεπόντων, καὶ ἰατροὺς καλοῦμεν, καὶ οἰκίαν ἀφορίζομεν, καὶ τοῖς νόμοις πείθεσθαι τῆς τέχνης ἐκείνης καταναγκάζομεν· ἐφ' ἁμαρτιῶν τοῦτων, χαλεπότερα" αὐτοῖς γνώμην, καὶ φυλακὰς προσκαθηζώμεν, ἐᾶν δὲ βουλομένοις αὐτοῖς τὴν οἰκείαν πληρωῦν ὑπιθυμίαν ὑπιτέπομεν. κἂν εἴπωσιν ἐν ὑπιμελούμενοι τοῦτον, φαρμακα δῆν πολλῆς κατασκευασθῆναι τιμῆς, εἰκόμεν· κἂν ὁτιοῦν" ὑπάξωσι, πειθόμεθα, ἐν μαθοις αὐτοῖς τὴν" πρεσαγωγὴν τοῦτων τελοῦμεν. ὅταν δὲ ἡμῖς κάμνωμεν (μᾶλλον δὲ οὐκ ἔστιν ὅτε δὲ κάμνομεν) οὐδὲ ἰατροὺς εἰσάγομεν, οὐ χρήματα ἀναλίσκομεν, ἀλλ' ὥσπερ δημίου τινὸς καὶ ἐχθροῦ καὶ πολεμίου κειμένῳ, οὕτω τῆς ψυχῆς ἀμελοῦμεν. καὶ ταῦτα λέγω, οὐκ ἐγκαλῶν τῇ θεραπείᾳ τῇ πρεῖ σοῦ οἰκέτας, ἀλλ' ἀξιῶν κἂν τοσαύτῳ τὴν ψυχὴν τῆς ἡμετέρας ποιήσασθαι ὑπιμέλειαν. καὶ πῶς δῶ ποιησώμεθα, φησιν; ὑπόδειξον αὐτὴ Παύλῳ νοσοῦσαν· εἰσάγαγε Ματθαῖον" διδασκάλισον Ἰωάννην· ἀκουσον πρὸς αὐτὴν τί δῆ ποιῆν" ὅτω κάμνοντα. πανταχοῦ ἐρῶσι καὶ οὐκ ἀποκρύπτονται. ὁ γὰρ δὴ τεθνήκασιν, ἀλλὰ ζῶσι καὶ φιλοῦνται. ἀλλ' ὁ προσέχει τῷ πυρετῷ" κατεχομένῃ; καταναγκασον αὐτὴ σὺ, καὶ τὸ λοιπὸν αὐτῆς διέκαιρον· εἰσάγαγε τοὺς προφήτας. οὐκ ἔστι χρήματα τοῖς ἰατροῖς καταβεῖναι τούτοις. ὅτε γὰρ αὐλὸς μαθὸν ἐπ' αὐτῇ ἀπαντῶσιν, ὅτε φαρμάκων, ὧν κατασκευάζουσιν, εἰς ἀνάγκην σε δαπάνης ἐμβάλλουσι, πλὴν τῆς ἐλεημοσύνης· ἐν ᾗ τοῖς ἄλλοις δὲ προσδιδόασιν· ἥτις, ὅταν κελεύωσι σωφρονῆσαι, ἀπαλλάττουσί σε ἀχημάτων καὶ ἀτόπων ἀναλωμάτων· ὅταν ἀπέχεσθαι μέθης, εὐπορώτερόν σε ποιοῦσιν. Εἶδες ἰατρῶν

ΗΘΙΚΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν τεχνῶν μὴ ὑγείας ἢ χρήματα προέχοντων; ὥσθ' ἁπλῶς τοίνυν αὐτοῖς, ἢ μᾶλλον πρὸς αὐτῶν τὸ νοσήματος σε τὴν φύσιν· οἶδ', ἐρᾷς χρημάτων πολλάκις καὶ πλεονεξίας, ὥσπερ οἱ πυρέττοντες ψυχρόν; ἄκουσον μοῦ καὶ τούτου. ὥσπερ γὰρ ὁ ἰατρὸς οἱ φησιν· ἐὰν χρείσῃ τῆς ἐπιθυμίας, ἀπολῇ, καὶ δὸς καὶ δός· οὕτω καὶ Παῦλος· Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν [καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου] καὶ ἐπιθυμίας ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. Ἀλλ' ἀκαρτέρητος εἶ; ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος· Ἐπὶ μικρὸν, καὶ ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. Ὁ Κύριος ἐγγύς, μηδὲν μεριμνᾶτε. καὶ πάλιν· Παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. οὐδὲ γὰρ ἐπιτείνει μόνον, ἀλλὰ καὶ διαμυθεῖται ὡς ἰατρός. καὶ ὥσπερ ἐκεῖνοι φύσει ψυχρῶν ἑτέρων ἵνα ἐπινοοῦσιν· οὕτω καὶ οὗτοι μετοχετεύει τὴν ἐπιθυμίαν. βούλει, φησὶ, πλουτεῖν; ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς· ἐπιθυμεῖς θησαυρίζειν; οὐδὲν κωλύω· μόνον ἐν οὐρανοῖς. καὶ ὥσπερ ὁ ἰατρὸς λέγει, ὅτι τὸ ψυχρὸν βλαβερὸν ὀδόντι, νεύροις, ὀστέοις· οὕτω καὶ αὐτὸς ζωτικώτερον μὲν, ἅτε βεβαιολογίας ἐπιθυμοῦντος, σαφέστερον δὲ πολλῷ καὶ δυνατώτερον· Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἡ φιλαργυρία, φησὶν, ὅτι. Ἵνα οὖν δεῖ χρήσασθαι; λέγει καὶ τοῦτο· τῇ αὐταρκείᾳ φησὶ πλεονεξίας. ἔστι γὰρ πολυσμὸς μέγας, φησὶν, ἡ αὐτάρκεια μετὰ εὐσεβείας. Εἰ δὲ δυσαναχωρητεῖς, καὶ πλειόνων ἐπιθυμεῖς, καὶ ὅσων χωρῆς ῥίψαι καὶ πωλῆσαι πάντα, λέγει καὶ ὅπως οὕτως ἀρρώστῳ καὶ τούτοις πῶς χρήσασθαι δεῖ. Ἵνα οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες ὦσι, καὶ οἱ ἔχοντες, ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι. εἶδες οἷα ἐπιτάττει; βούλει καὶ ἕτερον ἐπεισαγάγω τούτῳ ἰατρόν; ἔμοιγε δοκεῖ. οὐδὲ γὰρ εἰσὶν ὅτοι οἱ ἰατροὶ, καθάπερ οἱ τῶν σωμάτων, οἱ πολλάκις ἀντιφιλοτιμούμενοι ἀλλήλοις κατέδυσαν τὰ ἀρρώστους· ἀλλ' οὐχ ὅτοι. τοὺς μὲν γὰρ τὴν τῶν καμνόντων ὑγίειαν, καὶ τοὺς τὴν ἰδίαν ὁρῶσι φιλοτιμίαν. μὴ τοίνυν αὐτῶν δείσῃς ὁ πλῆθος· εἷς ἐν ἅπασι φθέγγεται διδάσκαλος ὁ Χριστός. ὅσα γὰρ ἐγὼ εἰσελθόντα πάλιν ἕτερον καὶ ἕτερα λέγοντα τοῖς τὰ νοσήματος τούτου, μᾶλλον δὲ καὶ διδάσκαλον δι' αὐτοῦ. Οὐ δύνασθε γὰρ Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. ναὶ φησι· καὶ πῶς ταῦτα ἔσται; πῶς τῆς ἐπιθυμίας παυσόμεθα; ἐντεῦθεν καὶ τοῦτο ἔστι μαθεῖν. καὶ πῶς Εἰσόμεθα; ἄκουσον αὐτοῦ καὶ τοῦτο λέγοντος· Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὶς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύττουσι καὶ κλέπτουσιν. Εἶδες πῶς ἀπὸ τοῦ τόπου, ἀπὸ τῶν λυμαινομένων, ἀπαλλάττει τῆς ἐπιθυμίας [ταύτης] τῆς ἐντεῦθεν, καὶ τοῖς πλοῖς τὰ οὐρανῷ, ὅπου πάντα ἀθάλωτα; οὐ γὰρ μεταθήτε, [φησι,] τὸ πλοῦτον ἔχει, ὅπου οὔτε σὶς, οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, οὔτε κλέπται διορύττουσι καὶ κλέπτουσι, καὶ ταύτην ἀποκρούσεσθε τὴν νόσον, καὶ τὴν ψυχὴν ἐν μεγίστῃ καταστήσετε εὐπορίᾳ. μὴ τῶν ἐρημιῶν καὶ τοῦ δείγματος εἰς μέσον ἄγε σε σωφρονίζων, καὶ καθάπερ ὁ ἰατρὸς φοβῶν τὸν ἀῤῥώστον φησιν, ὅτι ὁ δεῖνα ψυχρῷ χρησάμενος ἀπώλετο· οὕτω καὶ αὐτὸς εἰσάγει πλούσιον, καμνοντα μὲν ἐπιθυμοῦντα ζωῆς καὶ ὑγείας, οὐ δυνάμενον δὲ ἐπιτυχεῖν, διὰ τὸ πλεονεξίας ἐφίεσθαι, ἀλλ' ἀπιόντα κενόν. καὶ μὴ τοῦτον ἑτέρου σοι δείκνυσι πάλιν ἕτερος εὐαγγελιστὴς, ἀπολλυμένου, καὶ οὐδὲ ξενικὸν ὄντα κακόν. εἶτα δείκνυσι ὁπῆ εὔκολα τὰ ἐπιτάγματα, φησὶν· Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. συγκαταβατικὸς δὲ ὢν, οὐδὲ τοὺς πλουτοῦντας ἀπογινώσκειν ἀφίησι. Τὰ γὰρ ἀνθρώπου ἀδύνατα, δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ, φησι. κἂν γὰρ πλούσιος ᾖς, δυνατόν σε θεραπεῦσαι ὁ ἰατρός. οὐδὲ γὰρ ὁ πλουτῶν ἀδύνατον, ἀλλ' ὁ δοῦλον ἔχων χρημάτων, καὶ πλεονεξίας ἐραστήν. πῶς οὖν δυνατὸν τὸν πλουτοῦντα σωθῆναι; κοινὰ τὰ ὄντα τοῖς δεομένοις κεκτημένον (οἷος ἦν ὁ Ἰώβ) καὶ τὸ τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν ἐξορίζοντα ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ ἀδαμαντίνην τὴν χεῖρα ὑπερβαίνοντα τὴν ἀνάγκην. δείκνυσί σοι μετὰ τούτων καὶ τοῦτον αὐτὸν τελώνην, τὸ σφόδρα κατεχόμενον τοῦ πυρετοῦ τῆς πλεονεξίας ταχέως ἀπαλλαγέντα. Τί γὰρ τελώνου καὶ πλιχώτερον;

α.Τιμ.ς.θ.
Εβρ.ι.λζ.
Φιλιπ.δ.ε.
α.Κορ.ζ.λα.
α.Τιμ.ς.ι.
α.Κορ.ζ.λα.
Ματθ.ς.κδ.
Ματθ.ς.ιθ.
Λουκ.ιϛ.κδ.
κε.
Ματθ.ς.κς.
Ματθ.ιθ.κς.
Λουκ.ε.κζ.
χ. οἰκίαν
ἰδ. ἑαυτῆς.
η. ἢ πῶς

πηλικώτερον; ἀλλ' ὅμως γέγονεν ἀκτήμων ὁ δι' ἀθεφπος, ἐκ τῦ πείθεσθαι τοῖς θ' ἱαθ νόμοις. ἡ γὰρ τοῦ μαθητᾶ τοιούτος εἶχε, ταῦτα νοσήσαντας τὰ νοσήματα ἅπερ ἡμᾶς, ἡ ὑγιάνθητας παχέως· ὃ ἕκαστον αὐτῶν ἡμῖν δείκνυσιν, ὥστε μὴ ἀπογνῶναι. ὅρα γοῦν τὸν τελώνιον τοῦτον. σκόπει πάλιν ἕτερον ἀρχιτελώνιον· ὃς τετραπλασίονα μὲν κατέφερε δῶσειν ὧν ἥρπασε, τά τε ἡμίση πάντων ὧν ἐκέκτητο, ὥστε κατοδέξασθαι τὸν Ιησοῦν. ἀλλ' ἐκκλήσῃ σὺ ἡ σφόδρα ἐπιθυμᾶς ζημίᾳ; ἔχε τὰ πάντων αὐτὶ τῶν σῶν. ἡ γὰρ πλείονα ὧν ζητᾶς δίδωμί σοί, φησί, τὰ πλουτοποιοῦντα οἰκίας ἀνοίγων σοι καὶ τὴν οἰκουμένην. Ος γὰρ ἀφῆκε πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ ἀγρούς, ἢ οἰκίαν, ἑκατονταπλασίονα λήψεται. οὕτως οὐχὶ πλειόνων ἀπολαύσεις μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ χαλεπὸν τοῦτο δίψος ἀναιρήσεις πάντα πάσι, καὶ οἴσεις πάντα ῥᾳδίως· ἃ μόνον τῶν πλειόνων οὐκ ἐφιέμενος, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀναγκαίων πολλάκις. οὕτως ὁ Παῦλος ἐπείνασε, καὶ ἐσπανιώτερο μᾶλλον, ἢ ὅτε ἤσθιεν. ἐπεὶ καὶ ὁ ἀθλητὴς ἀγωνιζόμενος καὶ τεφθυούμενος, οὐκ ἂν ἔλθοι καταλῦσαι καὶ εἰς ῥᾳστώνην καὶ ἔμπορος τῶν ἐν θαλάττῃ πόρων ἀφάμενος, οὐκ ἂν ἐπιθυμήσειεν ἐν ἀγορᾷ εἶναι λοιπόν. καὶ ἡμᾶς τοίνυν, ἂν γλυσώμεθα ὡς χρὴ τῶν καρπῶν τῶν πνευματικῶν, λοιπὸν οὐδὲ πεινάσομεθα ἔτι τὰ πρόντα εἶναι, καθάπερ ἴσμεν μέθη καλλίστη, τῇ τῶν μελλόντων ἐπιθυμίᾳ ἀλόντες. γλυσώμεθα τοίνυν, ἵνα καὶ τοῦ θορύβου τῶν πρόντων ἀπαλλαγῶμεν, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λευκ. ιθ. α. π.

Ματθ. ιθ. κθ.

Φιλιπ. δ'. ια. ιβ.

Ομιλ. οε. 1 ΚΑΙ ΕΞΕΛΘΩΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ξζ' κδ.

ἱεροῦ ἐπορεύετο· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. 2 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

Πάλιν γάρ εἶπεν, ὅτι ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος, καὶ μυρία ἐμπροσθεν αὐδῆς προφωνήσας χαλεπά· εἶτα οἱ μαθηταὶ ταῦτα ἀκούσαντες, ὥσπερ θαυμάζοντες, προσῆλθον ἐπιδεικνύοντες τοῦ ναοῦ τὸ κάλλος, καὶ διαποροῦντες εἰ τοσαῦτα ἀφανισθήσεται κάλλη, καὶ ὕλης πολυτέλεια, καὶ τέχνης ποικιλία ἄφατος· οὐκ ἔτι λοιπὸν ὡδὶ ἐρημίας ἁπλῶς αὐδῆς διαλέγεται, ἀλλὰ πάντελῆ προς ἀναφωνᾷ τὸν ἀφανισμόν. οὐ βλέπετε γὰρ ταῦτα πάντα, φησί, καὶ θαυμάζετε καὶ ἐκπλήττεσθε; οὐ μὴ μείνῃ λίθος ἐπὶ λίθον. πῶς οὖν ἔμεινε, φησί; καὶ τί τοῦτο; οὐδὲ γὰρ ὅτω διέπεσεν ἡ ἀποφασις. ἢ γὰρ τὴν ἐρημίαν ἐνδεικνύμενος τὴν πάντελῆ, ταῦτα ἔλεγεν· ἢ κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον ἔνθα ἐστὶν ἃ μέρη μέχρι τῶν θεμελίων ἠφανισμένα. μᾶλλον δὲ ταῦτα ποιῶν ἐποίμαινεν ὑμᾶς, ὅπι ἐκ τῶν γεγραμμένων καὶ τῶν λευκάνων καὶ τοῦ σφόδρα φιλονεικοῦντας ὑμᾶς πείθεσθαι, ὡς τέλεον ἀπολωλυμένων.

χ. ἐπάνω λίθος.

χ. τοῦτο

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ὅπι τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος;

Διὰ τοῦτο κατ' ἰδίαν προσῆλθον, ἅτε καὶ τοιούτων πεπυσμένοι. καὶ γὰρ ὠφέλιμον μαθεῖν τὴν ἡμέραν τῆς παρουσίας αὐτοῦ, καὶ τὸ σφόδρα ἐπιθυμεῖν τὴν δόξαν ἐκείνην ἰδεῖν τὴν μυρίων ὅσων ἀγαθῶν αἰτίαν καὶ δύο ταῦτα ἐρωτῶσιν αὐτὸν, πότε ταῦτα ἔσται, τουτέστιν, ἡ τοῦ ναοῦ κατασκαφή, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας. ὁ δὲ Λου-

καὶ

καῦ ἔν φησι ὃ ἐρώτημα ἐστί), ὃ περὶ τῶν Ιεροσολύμων, ἅτε νομιζόντων αὐτῶν τότε ἐκ τῦ παρευθὺ αὐτοῦ ἔσεσθαι). ὁ δὲ Μάρκος οὐδὲ πόθεν ἀρξάμενος φησιν ἐρωτῆσαί περὶ τῆς ζωτελείας τῶν Ιεροσολύμων, ἀλλὰ Πέτρον καὶ Ἰωάννην, ἅτε πλείονα παῤῥησίαν ἐχόντας. τί οὖν αὐτός;

Λουκ. κα. ζ. Μαρ. ιγ. δ.

4 Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ.

5 Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. 5

6 Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων. ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε. δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. Ἐπειδὴ γὰρ ὡς περὶ ἀπωλείας πόλεως ἀκούοντες τὴν ἐπαναστάσιν τὴν Ἱερουσαλὴμ διέκειντο, καὶ ὡς αὖ ἔξω θορύβων ἐσόμενοι. *τὰ ἀγαθὰ μόνα ὠνειροπόλουν, καὶ αὐτίκα μάλα πάντα ἀποκατασταθήσεσθαι προσεδόκων, διὰ τοῦτο πάλιν αὖ τοῖς χαλεπὰ προαναφωνεῖ, ἀναγωνίους ποιῶν καὶ κελεύων διπλῆν νήφειν, ὡς μήτε ὑπὸ τῆς ἀπάτης τῶν ψευδολογιζομένων φενακισθῆναι, μήτε ὑπὸ τῆς τυραννίδος τῶν καταληφομένων κακῶν βιασθῆναι. διπλοῦς γὰρ ὁ πόλεμος, φησίν, ἔσεσθαι, ὅτε τῶν πλησίον, ὅτε τῶν πολεμίων. ἀλλ' ἐκεῖνος πολὺ χαλεπώτερος, ἅτε ἐν συγχύσει καὶ ταραχῇ προαγομένῃ καὶ φοβουμένων καὶ ταραττομένων ἀνθρώπων ὑπερτιθέμενος. καὶ γὰρ πολλὴ τότε ἡ ζάλη ἦν, τῶν Ρωμαϊκῶν ἀρχόντων ἀνθρώπων, καὶ πόλεων ἀλισκομένων, καὶ στρατοπέδων καὶ ὅπλων κινουμένων, καὶ πολλῶν δυκόλως πιστευομένων. πολέμους δέ, οὓς ἐν Ιεροσολύμοις λέγει· καὶ γὰρ δὴ οὗτοι ἔξωθεν καὶ πρωταρχοῦσι τῆς οἰκουμένης. Τί γὰρ ἔμελλεν αὐτοῖς τούτων; ἄλλως δέ, οὐδὲ καινόν τι ἔμελλεν ἔρδειν, εἰ τὰ τῆς οἰκουμένης ἔλεγε πάθη τὰ ἀεὶ συμβαίνοντα. καὶ γὰρ καὶ περὶ τούτων ἦσαν πόλεμοι καὶ ταραχαὶ καὶ μάχαι· ἀλλὰ τοὺς Ιουδαϊκοὺς οὐ μακρόθεν λέγει· ἐπιόντας πολέμους. λοιπὸν γὰρ αὐτοῖς ἐν Φεγγίδι τὰ Ρωμαίων ὦν. ὅπερ οὖν καὶ ταῦτα ἐκφανὲς ὦν αὐτοὺς θορυβῆσαι, περὶ λέγει ταῦτα πάντα. Εἶτα, δείκνυς ὅτι καὶ αὐτὸς ζωπυρεῖν ἐθέσπιζε τοὺς Ιουδαίους καὶ πολεμεῖσθαι, οὐχὶ μάχας φησὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ θεομάχους πληγάς, λιμούς, καὶ λοιμούς, καὶ σεισμούς· δείκνυς ὅτι καὶ τοὺς πολέμους αὐτὸς ἔθασεν ἐπελθεῖν, καὶ οὐχ ἁπλῶς ταῦτα γεγόνηται κατ' ἐμπροσθεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις οὖσαν ζωπύρησιν, ἀλλ' ὅτι τῆς ἄνωθεν ὀργῆς. διὰ τοῦτο οὐδὲ ἁπλῶς ταῦτα ἔφη φησίν, οὐδὲ ἀνθρώπως, ἀλλὰ μετὰ σημείων. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν οἱ Ιουδαῖοι, ὅτι οἱ τότε πιστεύσαντες ἄξιοι τῶν κακῶν τούτων, διὰ τοῦτο καὶ τὴν αἰτίαν αὐτοῖς ἔδειξε τῆς ἐπαγωγῆς. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐμπροσθεν ἔλεγεν, ὅτι ἥξει πάντα ταῦτα διὰ τὴν ἁμαρτίαν τούτων, τῆς μιαροφονίας αὐτῶν μνησθείς. Εἶτα, ἵνα μὴ καὶ νῦν φάσκοντας τῶν κακῶν ἀκούοντες, νομίσωσι διεσπᾶσθαι τὸ κήρυγμα, ἐπάγει· ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι, τοῦτ' ἔστιν, ἃ προεῖπον ἐγώ· καὶ τῶν πεισομένων ἡ ἔφοδος οὐδὲν διαφέρει τῶν παρ' ἐμοὶ εἰρημένων, ἀλλ' ἔσται μὲν θόρυβος καὶ ταραχή, οὐδὲ ἡ ἐμὴ οὐδὲν διασαλεύσει χρησμούς. Εἶτα, ὅπερ εἶπε τοῖς Ιουδαίοις, Ἀπάρτι οὐ μή με ἴδητε, ἕως ἂν εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὧδέ φησι καὶ τοὺς μαθητὰς ἅμα τῇ κατασκαφῇ καὶ τῇ ζωτελείᾳ ἔσεσθαι, καὶ τούτῳ διορθούμενος αὐτῶν τὴν ὑπόνοιαν, ἔλεγεν· ἀλλ' οὔπω ὃ τέλος. ὅτι γὰρ ὅπως ὡς ἔφην ὑπώπτευον, ἐκ τῆς ἐρωτήσεως αὐτῶν μεμάθηκε. Τί γὰρ ἠρώτησαν; πότε ταῦτα ἔσται; τοῦτ' ἔστι, πότε καὶ Ιεροσόλυμα ἁλώσεται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς ζωτελείας τοῦ αἰῶνος; αὐτὸς δὲ οὐδὲν οὐθέως πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἀπεκρίνατο ταύτην, ἀλλὰ πρότερον σκιὰ τὰ καιτεπείγοντα λέγει, καὶ ἃ πρῶτα μαθεῖν ἐχρῆν. οὔτε γὰρ περὶ Ιεροσολύμων οὐθέως, οὔτε περὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας εἴρηκεν· ἀλλὰ περὶ τοῦ ὅτι θύελλα ἀπωλουμένων κακῶν. διὸ καὶ ἀναγωνίους αὐτοὺς ποιῶν λέγων· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες, ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός. Εἶτα, διεξελθὼν αὐτὸς εἰς τὰ περὶ τούτων ἀκροάσεσθε· βλέπετε γάρ, φησι, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. καὶ ἀναγωνίους ποιήσας, καὶ νήφειν παρασκευάσας,

ἀόσας,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ά σας, καὶ ἐπὶ τοὺς πλάνους, τοὺς ψευδοχρίστους τοὺς ὕστερον, τότε τὰ τῶ Ιερουσολύμων λέγει κακά, ἀπὸ τῆς ἤδη ἡμοιβρόων καὶ τὰ μέλοντα ἀεὶ καὶ τοῦτο τοῖς ἀνοήτοις καὶ φιλονείκοις πιστούμενος. πολέμους δὲ καὶ ἀκοὰς πολέμων, ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν εἶπον, τὰς αὐξῆς ὑπούσας φησὶ τὰ ἔσχατα. Εἶτα ὑπῆρ, καθὼς καὶ πρόσθεν, ἐνόμιζον μετ' ἐκεῖνον ⓦ πόλεμον ἥξειν ὃ τέλος, ὅρα πῶς αὐτὸς ἀσφαλίζεται λέγων, ἀλλ' οὔπω ὃ τέλος.

7 Ἐγερθήσεται γὰρ, φησὶν, ἔθνος ὑπὲρ ἔθνος, καὶ βασιλεία ὑπὲρ βασιλείαν. Τὰ πρόσθεν οἰμα λέγει τῶν Ιουδαϊκῶν κακῶν.

8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων, Τοῦτ' ἔστι τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς.

9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς.

10 Εὐκαίρως προσενέβαλε τὰ αὐτῶν κακὰ, ἔχοντα παραμυθίαν ἀπὸ τῆς κοινωνίας· οὐ ταύτην δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν προθεσίαν, ὅτι διὰ τὸ ὄνομά μου. Ἔσεσθε γάρ, φησὶ, μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου.

10 Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι,

11 Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσι πολλούς·

15 12 Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν·

13 Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

Τοῦτο μέγιστον κακὸν, ὅταν καὶ ἐμφύλιος ὁ πόλεμος ᾖ. πολλοὶ γὰρ ψευδάδελφοι" τότε ἦσαν. Εἶδες πεπλουτῶ ⓦ πόλεμον ὄντα, ⓦ ἀπὸ τῶν πλανῶν, ⓦ ἀπὸ τῶν πολεμίων, ⓦ ἀπὸ τῶν ψευδαδέλφων. ὅρα καὶ Παῦλον τὰ αὐτὰ ἀποδυρόμενον καὶ λέγοντα· Ἔξωθεν β. Κορ. ζ. ε. β. Κορ. ια. ιγ.

ἐ πάλιν· κίνδυνοι ἐκ γένους, 10 μάχαι, ἔσωθεν φόβοι, καὶ* κίνδυνοι ἐν ψευδαδέλφοις. καὶ πάλιν· Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοί [εἰσιν] ἐργάται δόλιοι, μεταχημαπιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. Εἶτα πάλιν ὃ πρώτων χαλεπώτερον, ὅτι οὐδὲ πλὴν ἀπὸ τῆς ἀγάπης παραμυθίαν ἔξουσιν. Εἶτα δεικνὺς ὅτι τὸ ἡμερῶον καὶ καρτερικὸν οὐδὲν ταῦτα λυμανῆται, μὴ φοβηθῆτε, φησὶ, μηδὲ ταραχθῆτε. οὐ γὰρ πλὴν προεῖπον ὑμῖν ἵνα μανθάνητε, οὐ προείρηκα ὑμῖν ἵνα δει- 25 νὰ. καὶ τοῦτο σαφῆς ἀπόδειξις, ὃ πρώτως κηρυχθῆναι τὸ κήρυγμα πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης· ὅπως ὑψηλότεροι ἔστε τῶν δεινῶν. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσι, πῶς οὖν ζησόμεθα; τὸ πλέον εἶπεν, ὅτι καὶ ζήσεσθε καὶ διδάξετε πανταχοῦ. διὸ καὶ ἐπήγαγε·

14 Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος, Οὐ τῆς ζωτελείας, ἀλλὰ τῶν Ιερουσολύμων. ὅπου γὰρ 30 περὶ ἐκείνου ἔλεγε, καὶ περὶ τῆς ἁλώσεως τὸ εὐαγγέλιον ἐκηρύχθη, ἄκουσον τί φησιν ὁ Παῦλος· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν· καὶ πάλιν, Τοῦ εὐαγγελίου τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ ⓦ οὐρανόν· ὁρᾷς αὐτὸν ἀπὸ Ιερουσαλὴμ εἰς Ἰταλίαν τρέχοντα. Εἰ δὲ εἰς τοσοῦτον μέρος τῆς οἰκουμένης κατέλαβεν, ἐννόησον δὲ ⓐ λοιπὸν πόσα εἰρ- Ψαλμ. ιη. δ. Ρωμ. ι. ιη. Κολ. α. ς. Κολ. α. ι. γάσαντο. καὶ γὰρ καὶ ἑτέρωθι γράφων πάλιν ὁ Παῦλος ἔλεγε περὶ τοῦ εὐαγγελίου· ὅτι ἐστὶ 35 καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ ⓦ οὐρανόν. Τί δέ ἐστιν, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι; ὅπου κηρυχθῇ μὴ πανταχοῦ," οὐκ ὀπίσω δυσὶν οὖσι δὲ ἵνα, οὐδὲ ἐδέχθη πανταχοῦ, εἰς μαρτύριόν, φησιν, ἔσται τοῖς ἀπιστήσασι· τοῦτ' ἔστιν, εἰς ἔλεγχον, εἰς κατηγορίαν, εἰς κατάκρισιν. ⓐ γὰρ πιστεύσαντες καταμαρτυρήσουσι τῶν μὴ πιστευσάντων, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτούς. διὰ τοῦτο ὁ μὴ ὃ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον πανταχοῦ τὸ οἰ- 40 κουμένης, ἀπόλυται τὰ Ιερουσόλυμα, ἵνα μηδὲ σκιὰν ἀπολογίας ἔχωσιν ἀγνώμονοι ὄντες. ⓐ γὰρ ἰδόντες τὴν αὐτοῦ δύναμιν πανταχοῦ διαλάμψασαν καὶ ἐν ἀκαίρῳ τὴν οἰκουμένην ἐπηγγελμένην, τίνα ἂν ἔχοιεν λοιπὸν συγγνώμην ὅτι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀγνωμοσύνης μένοντες; ὅλη γὰρ πανταχοῦ ἐκηρύχθη τότε, ἄκουσον τί φησιν ὁ Παῦλος· τὸ εὐαγγελίου τὸ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ ⓦ οὐρανόν· ὁ δὲ μέγιστον σημεῖον τῆς τοῦ Χριστοῦ δυνάμεως,

ἡ. χρόνων.

ἡ. ἐκ ἐπιστεύθη ὁ πανταχοῦ, ἔκτοτε εἰς μαρτύριόν ἐστι

ως, ὅλι ἐν Εἴκοσι ἢ ἐν τριάκοντα ὅλοις ἔτεσι τὰ πέραζα τῆς οἰκουμένης κατέλαβεν ὁ λόγος. μὴ ἔτι τοῦτο, φησιν, ἤξει ὁ τέλος, τῶν Ιεροσολύμων. ὅλι γὰρ ὑπὸ αἰτίαν ἔπεσε, δῆλον ἐξ ἧς ἐδήλωσεν. ἐπῆγαγε γὰρ καὶ τὴν φυγὴν, πιστούμενος αὐτῶν ⓦ ἀφυισμόν, καὶ λέγων·

Δαν. θ. κζ. 15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω. Παρέπεμψεν αὐτοὺς ὅπου ⓦ Δανιὴλ. βδέλυγμα τοῦ ⓦ ἀνδριάντα τὸν τότε τὴν πόλιν ἑλόντος φησὶν, ὃν ὁ ἐρημώσας τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἔστησεν ἔνδον· διὰ καὶ ἐρημώσεως αὐτὸ καλεῖ. Εἶπε ἵνα μάθωσιν, ὅλι καὶ ζώντων εἰκόνων αὐτῶν τοῦτο ἔσται, διὰ τοῦτο ἔλεγεν· ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως· ἐξ ὧν ἂν τις μάλιστα θαυμάσειε τὸν Χριστὸν τὴν δυναμιν καὶ τὴν ἐκείνων ἀσθρείαν, ὅλι ἐν τοιούτοις καιροῖς ἐκήρυττον, ἐν οἷς μάλιστα τὰ Ιουδαϊκὰ ἐπολεμεῖτο, ἐν οἷς μάλιστα ὡς σπασταὶ 10 προσεῖχον αὐτοῖς, ὅτε ὁ Καῖσαρ ἐκέλευσε πάντας ἀπελαύνεσθαι. καὶ τοῦτον ζωὲβαινεν, ὥσπερ δὴ εἴ τις, τῆς θαλάττης πάντοθεν ἐγειρούσης, καὶ ζόφου ⓦ ἀέρα πάντα κατέχοντος, καὶ ναυαγίων ἐπαλλήλων γινομένων, ἐκ πάντων δεῦρο τὸν συμπλέοντα σπαζόντων, ἐκ θηρίων κάτωθεν δυόντων καὶ μὴ τὸ κυμα δυαλισκόντων τὸν πλέοντας, καὶ σκηπτῶν φερομένων, καὶ πειρατῶν ὄντων, ἐκ τῶν ἔνδον ἀλλήλοις ἐπιβουλευόντων, αὐθαίρετος ἀπείρους τὸν πλοῦν ὅλως καὶ τοῦτο θαλάττης ἰδόντας κελεύοι τούτους ἐπὶ τῶν οἰάκων καθῆσθαι καὶ κυβερνᾶν ἐκ ναυμαχεῖν, καὶ τόλμαν ἀπειρον ἐπίοντα μὴ πολλῆς τοῦ παράξεως εἰς χειρωμένους ἀκαίρως τὸ ὕτως ὡς εἶπον ταραπομένων χειροῦσθαι καὶ " καταδύειν. καὶ γὰρ ὑπὸ ἐθνῶν ἐμισοῦντο ὡς Ιουδαῖοι, καὶ ὑπὸ Ιουδαίων ἐλιθάζοντο, ὡς τοῖς αὐτῶν πολεμιωτῆς νόμοις, καὶ ὑδαμοῦ σωῶαι ἰῶ. ὕτω πάντα κρημνοὶ καὶ σκόπελοι καὶ προβολοὶ ἦσαν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ ἐν χώραις, καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις· καὶ εἷς ἕκαστος αὐτοῖς ἐπολέμει, καὶ στρατηγὸς, καὶ ἄρχων, καὶ ἰδιώτης, καὶ ἔθνη πάντα, καὶ δῆμοι πάντες, καὶ ταραχὴ τις ἰῶ λέγω πᾶσας ἰῶαι μὴ δυναμένη. καὶ γὰρ σφόδρα μισητὸν ἰῶ τὸ Ιουδαίων γένος τῇ τῶν Ρωμαίων ἀρχῇ, ἅτε μυρία πράγματα αὐτοῖς παρέχοντος· καὶ οὐδὲ ἐντεῦθεν ἐβλάβη τὸ κήρυγμα, ἀλλ' ἡ μὲ πόλις ἀναρπασθεῖσα ἰῶ ἐκ ἐμπεπύρισο, καὶ μυρία τοῦ οἰκουμένης διέθηκε κακά· ⓐ ἦ ἐντεῦθεν ὄντες ἀπόστολοι, νόμους εἰσαγόντες καινοὺς, καὶ τῶν Ρωμαίων ἐκφεύγοντων. ὦ καινῆς καὶ παραδόξου προαιρέσεως· μυριάδας ἀπείρους Ιουδαίων τότε ἐχειρώσαντο Ρωμαῖοι, καὶ δώδεκα ἀνδρῶν ἁπανθρώπου, γυμνῶν, ἀόπλων μαχομένων αὐτοῖς. Τίς παραθήσεται λόγος τὸ θαῦμα τοῦτο; καὶ γὰρ δύο ταῦτα χρὴ τοῖς διδάσκουσιν ὑπάρχειν, τό τε ἀξιοπίστους εἶναι, καὶ τὸ φιλεῖσθαι παρὰ τῶν μαθητευομένων, καὶ μὴ τοῦτων καὶ τὸ τὰ λεγόμενα δύνασθαι εἶναι, καὶ πρὸς τούτοις τὸ ⓦ καινὸν παρεκτὸς ἀπηλλάχθαι καὶ " φορύβων. τότε μὲν ἄπιστα ἐναντία ἰῶ. ὅτε γὰρ ἀξιόπιστοι εἶναι ἐδόκουν, καὶ τῶν δοκούντων ἀξιοπίστων εἶναι ἦσαν ἁπανθρωπότατοι ἅφιστα. οὐκ ἐφιλοῦντο, ἀλλὰ καὶ ἐμισοῦντο, καὶ τῶν φιλουμένων ἀπῆγεν καὶ ἐθῶν, καὶ πατρίων, καὶ νόμων. πάλιν τὰ ἐπιτάγματα πολλοῦ τοῦ δυσκολίου εἶχεν· ὧν ἦ ἀφείλετο, πολλοῦ τοῦ ἡδονῆς. πολλοὺς καὶ αὐτοὶ καὶ ⓐ πειθομένους τοῖς κινδύνοις, πολλοὺς τοὺς θανάτους ὑπέμενον. καὶ μὴ τούτων ἁπάντων ὁ καιρὸς πολλοῦ πρόσχε τοῦ δυσκολίου, πολέμων τέμων, φορύβων, ταραχῆς, " ὡς, εἰ καὶ μηδὲν ἦν εἰρηνικὸν ἰῶ, " ἰσχυρῶς πάντα διαταράξαι. οὐκοῦν εἰπεῖν, Τίς λελύσει τὰς δυναστείας τοῦ Κυρίου, ἀκύρους ποιήσει πάσας τὰς Ψαλμ. ρε. β. αἱρέσεις αὐτοῦ; εἰ γὰρ ⓐ οἰκεῖοι μὴ τῶν σημείων Μωϋσέως οὐκ ἤκουσαν διὰ ⓦ πηλὸν μόνον καὶ τὴν πλινθείαν, τοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν κοπιῶντας καὶ σφαττομένους καὶ τὰ ἀνήκεστα πάσχοντας, τίς ἔπεισεν ἅπαντας ἰῶαι μὴ ἀποστάντας βίου, τὸν ἐπικίνδυνον τοῦτον καὶ αἱματῶν καὶ θανάτων γέμοντα ποιήσασθαι ἐκείνου, καὶ ταῦτα ἀλλοφύλων τῶν κηρυττομένων αὐτοῖς ὄντων, καὶ σφόδρα πολεμίων πάντοθεν; μή τις γὰρ εἰς ἔθνη καὶ πόλεις καὶ δήμους, ἀλλ' εἰς οἰκίαν μικρὰν εἰσαγάγετο ⓦ μισούμενον παρὰ πάντων τὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ δι'

αὐτὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὸ σπουδαζέτω τῶν φιλουμβύων ἀπαλλαγῆναι, παῖδες, καὶ γυναικὸς, καὶ παιδίων· ἆρα οὐκ ὀφθήσεται ἀφανισθεὶς, πρὶν ἢ ἀλῶναι τὸ σῶμα; ἂν γὰρ καὶ ταρσοὶ καὶ μάχη γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς πρόσωπον τὸν οἰκίαν, ἆρα οὐχὶ πρὶν ἢ ὀπῶπαι τῶν ὑδάτων καταλυόντες αὐτὴν ἀναρήσουσιν; ἂν γὰρ καὶ ἀκαταφρόνητος ᾖ, καὶ φορτικὸς ὀπτασία, καὶ φιλοσοφῆν τοὺς τυφῶντας κελεύῃ, καὶ μὴ τούτων πρὸς πολλῷ πλείονας καὶ ὑπερβάλλοντας αὐτὸν ὁ ἀγὼν ᾖ, οὐκ ἔυδηλον ὅτι πάντα πᾶσιν ἀπόλωται; ἀλλ' ὅμως τοῦτο, ὅπερ ἀδύνατον ἐν οἰκίᾳ γενέσθαι μιᾷ, τοῦτο ἐν τῇ οἰκουμένῃ κατώρθωσεν ὁ Χριστὸς ἁπάσῃ, διὰ κρημνῶν καὶ κρημνῶν, διὰ φαράγγων, καὶ σκοπέλων, καὶ γῆς καὶ θαλάττης παραπορεύσας, τοὺς ἰατρεύσας τῆς οἰκουμένης εἰσαγαγών. καὶ εἰ βούλει σαφέστερον ταῦτα μαθεῖν, τοὺς λιμοὺς λέγω, τοὺς λοιμοὺς, τοὺς σεισμοὺς, τοὺς ἄλλας παραλυσίας, πῶς ἰσοείδη πῶς ὠδὶ τούτων Ἰωσήππῳ συγκεκαλυμμένου ἔπεσθε, καὶ πάντα εἴσῃ μὴ ἀκριβείας. διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἔλεγε, μὴ θορυβεῖσθε. δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι· καὶ, ὁ ἐὰν μείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται· καὶ, κηρυχθήσεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, φησιν, ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. ὅπου γὰρ τοιαῦτα τὰ προοίμια ἔσεσθαι εἶπεν, χρονωθέντας δὲ καὶ ἐκκωθέντας τῷ φόβῳ τῶν εἰρημένων συνέφερε λέγειν· ὅτι κἂν μυρία γένηται, δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον πάντας τῆς οἰκουμένης, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. εἶδες πῶς διέκειτο τότε τὰ πράγματα, καὶ πῶς ποικίλος ὁ πόλεμος ἦν; καὶ ταῦτα ἐν ἀρχῇ, ὅτε μάλιστα πολλῆς ἔσχεσον εὐσχίας δεῖται τὰ κατορθουμένων. πῶς οὖν διέκειτο; οὐδὲν γὰρ κωλύει τὰ αὐτὰ πάλιν ἀναλαβεῖν. πρῶτος πόλεμος ἦν, ὁ τῶν ἀπατεώνων· ἐπολέμουν γὰρ, φησι, ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται. δεύτερος, ὁ τῶν Ρωμαίων· μνημόνευε γὰρ, φησι, ἀκούειν πολέμους. τρίτος, ὁ τοὺς λιμοὺς ἐπάγων. τέταρτος, ὁ τοὺς λοιμοὺς καὶ σεισμούς. πέμπτος, ὁ τῶν θλίψεων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς θάνατον. ἕκτος, ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ἕβδομος, παραδώσουσιν ἀλλήλους καὶ μισήσουσιν· ἐμφύλιον δὲ καὶ τοῦτο ἐγείρεται πόλεμον. εἶτα ψευδόχριστοι, καὶ ψευδάδελφοι. εἶτα ψυγήσεται ἡ ἀγάπη, τὸ πάντων αἴτιον τῶν κακῶν. εἶδες μυρία ἦν πολέμων εἴδη; καὶ παράδοξα; ἀλλ' ὅμως μὴ τούτων καὶ ἄλλων πολλῷ πλειόνων (καὶ γὰρ μὴ τῶν ἐμφυλίων καὶ συνήθικος ἠνείχετο πόλεμος) ἐκρατήσεν τῆς οἰκουμένης ἁπάσης τὸ κήρυγμα. κηρυχθήσεται γὰρ, φησι, τὸ εὐαγγέλιον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.

Ποῦ τοίνυν εἰσὶν οἱ τῆς ἡδυσμένης τὴν τυραννίδα ὀπτευόντες καὶ τῶν καιρῶν τὴν εὐφορίαν τοῖς τῆς ἐκκλησίας δόγμασι; τίς γὰρ ἐμνημόνευσε πώποτε, ὅτι ὤφθη Χριστὸς ἑτέρως· ὅτι ζωὴν τράγμα τοιοῦτον· κἀκεῖνοι ἕτερα ψευδόλογοι λέγουσιν, ὅτι δέκα μυριάδες ἐτῶν πρὸ ἦλθον; ἀλλ' οὐδὲν ἐνταῦθα τοιοῦτο πλάσασθαι δυνάμενα. ποίαν τοίνυν εὐφορίαν εἶποιτ' ἄν; οὔτε γὰρ Σόδομα, οὔτε Γόμορρα, οὔτε κατακλυσμὸς ἕτερος ἐγένετο πώποτε. μέχρι τίνος παίζετε, εὐφορίαν καὶ γένεσιν λέγοντες; πῶς οὖν ἐκβαίνει πολλά, φησι, τῶν λεγομένων; σὺ σαυτὸν ἠρήμωσας τῆς Θεοῦ βοηθείας, καὶ προύδωκας, καὶ ἔξω τῆς προνοίας ἔστησας, διὰ τοῦτο ὡς βούλεται τρέφει σε τὰ πράγματα ὁ δαίμων καὶ μετατίθησιν. ἀλλ' οὐκ ὀπὶ τῶν ἁγίων, μᾶλλον δὲ ἐφ' ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν τὸ σφόδρα καταφρονούντων αὐτοῦ. εἰ γὰρ καὶ ὁ βίος ἡμῶν οὐκ ἀνεκλιὲς, ἀλλ' ὅμως τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων οὐ πολλῆς ἐχόμεθα τῆς ἀκριβείας, αὐστηρότερα τῶν τῶν δαιμόνων ἐσμὲν ἐπιβουλῆς. ὅλως δὲ τί ποτέ ἐστι γένεσις; οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ἢ ἀδικία καὶ σύγχυσις, καὶ τὸ εἰκῇ πάντα φέρεσθαι· μᾶλλον δὲ οὐκ εἰκῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετ' ἀλογίας. καὶ εἰ μή τι ἐστὶ, φησι, γένεσις, πόθεν ὁ δίκαια πλουτεῖ; πόθεν ὁ δεῖνα πένεται; οὐκ οἶδα· ὅπου γὰρ σοι τέως ἀφαλέξομαι, παιδεύων σε μὴ πάντα περιεργάζεσθαι, μηδὲ ἁπλῶς ἐντεῦθεν καὶ εἰκῇ φέρεσθαι. οὐδὲ γὰρ ὀπὶ τοῦτο ἀγνοεῖς, ὀφείλεις τὰ οὐκ ὄντα ἀναπλάττειν. βέλτιον ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ μανθάνειν κακῶς. ὁ μὲν γὰρ οὐκ εἰδὼς πολὺ ἀπέχει, τάχα ὅπου πολὺ βούλεται ἥξει· ὁ δὲ,

ἀντὶ τοῦ πολεμούμενος, εἰσαγών. πῶς τὰ δὲ αἰνιττόμενος αὐτὸς πῶς εἶτα προοίμια πῶς τὰ εἶπεν. χρονωθέντας δὲ καὶ ἐκκωθέντας τῷ φόβῳ τῶν εἰρημένων συνέφερε λέγων· ὅτι κἂν μυρία γένηται τῆς ἐπὶ τῶν πολέμων ἀκριβείας. τῶν ἐμφυλίων πολέμων. ναὶ ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲ πλάσασθαι δυνατόν. αὐτῆς.

ὁ ὴ, ὅπῳ τὼ ὄσαν σὸκ οἶδε, τὼ σὸκ ὄσαν πλατῖων, ἀ δωπόσεται ῥᾳδίως τὼ ὄσαν δέξαθαι, ἀλλὰ δεῖ πλειόνος αὐτῳ ἢ πόνου καὶ ἱδρῶτος, ὥστε ὃ πρότερον αἰνελθ. ἢ γὰρ ἐν δέλτῳ ἐξαλειμμένη μὴ βύκολως ἰς ἐπιγράψειεν ἅπερ ἠ΄΄ ἐθέλοι· ἐν ὴ κεχαραγμένη σὸκ ἔστιν ὁμοίως. δεῖ γὰ πρότερον ἀξῆχθαι τὰ κακῶς ἐγλεγραμμένα. ἢ ὅπι τῶ ἰατρῶν ὴ, ὁ μηδὲν προσφέρων τῶ ἀβλαβῶντα προτάγοντος πολλῷ βελτίων ὅστ· ἢ ὁ σαθρὸς οἰκοδομῶ, τῶ μὴ σ᾽ ὅλως οἰκοδομοῦντος χείρων· ὥσπερ οὖν ἢ ἡ γῆ πολὺ βελτίων ἡ μηδὲν ἔχουσα τῆς ἀκάνθας ἐχούσης. μὴ τοίνυν ὅτι ὃ μαθεῖν πολὺ πρέχωμεν, ἀλλ᾽ ἀνεχώμεθά τινα καὶ ἀγνοῆν· ἵν᾽ ὅταν βύρωμεν διδάσκαλον, μὴ διπλοῦν πρὸς ἔχωμεν αὐτῳ τ᾽ πόνον. μᾶλλον ὴ πολλοὶ πολλάκις καὶ ἀδιόρθωτα νοσοῦντες ἐμείναν, τῳ προπεσεῖν ἁπλῶς πονηροῖς δόγμασιν. σὸδὲ γὰ ὅμοιος ὁ ἱδρῶς ἀναπάσας πρότερον τὰ κακῶς ῥιζωθέντα, καὶ τότε σπεῖραι εἰς καθαρὸν αὔρουραν καὶ καταφυτεῦσαι. σὴφ μὲ γὰρ ἀνατρέψαι δεῖ τὰ πρότερον, καὶ τότε ἕτερα σὰθεῖναι· ἐν ταῦθα ὴ προεσκευασμένη ἡ ἀκοή. πόθεν οὖν ὁ δεῖνα πλουτῳ; ἐρῶ λοιπόν· ⓐ μὲ τῶ Θεῶ διδόντος, πολλοὶ ὴ συγχωροῦντος, [ἄλλοι δ᾽ ἄλλης ἀπορρήτω τινὸς οἰκονομίας] πλοῦτον σὰλήσαντο. σὸκ γὰρ ζωτόμος καὶ ἁπλοῦς ὁ λόγος. τί οὖν, φησί, τ᾽ πόρνον αὐτὸς ποιῳ πλουτῳ ἢ τ᾽ μοιχὸν ἢ τ᾽ ἁμαρτωλὸν ἢ τ᾽ κακῶς τοῖς θσι χρημένον; οὐ ποιῳ, ἀλλὰ συγχωρῳ πλοῦτον. πολὺ ὴ τὸ μέσον καὶ σφόδρα ἄπειρον τῶ ποιῆν καὶ συγχωρεῖν. τίνος ὴ ἕνεκεν ὅλως ἀφίησιν; ὅτι σὸδέπω τῆς κρίσεως ὁ καιρὸς, ἵνα τὸ καταξίαν ἕκαστος ἀπολάβῃ. τί γὰρ φαυλότερον ἐκείνου τῶ πλουσίου τῶ μηδὲ τῶν ψιχίων μεταδιδόντος τῳ Λαζαρῴ; ἀλλ᾽ ὅμως ἀπόντων ἀθλιώτερος ἰῶ. σὸδὲ γὰρ σαγήνος ἐφίετο κύριος δι᾽ αὐτὸ μάλιστα τῶτο, ὅτι πλουτῶν ὡμὸς ἰῶ. ἢ γὰρ ἐὰν ὦσι πονηροὶ δύο, ἀ τῶν αὐτῶν σὺν ταῦθα ἀπολαύσαντες, ἀλλ᾽ ὁ μὲ ἐν πλούτῳ, ὁ ὴ ἐν πενίᾳ, ἀχ ὁμοίως σὴφ ἁμαρτήσονται, ἀλλ᾽ ὁ δύπορώτερος χαλεπώτερον. ὁρᾷς γοῦν ἢ τῶτον δεινότερα πάσχοντα, ὅπῳ ἀπέλαβεν ὧδε τὰ ἀγαθά; ἢ σύ᾽ ἴσως, ὅταν ἴδῃς ἀδίκως πλουτοῦντα, δυημεροῦντα, τέναλῳον, δάκρυσον. ἐ γὰρ προθήκη κολάσεως ὁ πλοῦτος σὸκ αὐτῳ. ὥσπερ γὰρ ⓐ πολλὰ ἁμαρτάνοντες, ἐ μὴ βυλόμενοι μετάμοῦν δῆσαν εἰς σιν ἑαυτοῖς δῆσαν ὀργῆς· ὅτως ⓐ, μὴ τῶ ὧδε μὴ κολάζεσθαι, ἢ δύπορίας ἀπολαύοντες, μείζονα κατασκήσον ἑαυτοῖς τ᾽ ζημωρίαν. ἢ ᾽΄ ὅτι, εἰ βύλει, ὐκ ἀπὸ τῶν μηνόντων μόνον, ἀλλὰ ἢ ἀπὸ τ᾽ πρόντος βίου δείξω σοι τ᾽ τοῦτο δῆγμα. ὁ γὰ μακάριος Δαβὶδ, ὅτε τ᾽ ἁμαρτίαν ἥμαρτεν ἐκείνην τ᾽ τ᾽ Βηρσαβεέ, ἐ ἠλέγχετο παρὰ τῶ προφήτου, δῆλα τῶτο μάλιστα ἐκεκάλυπτο σφοδρότερον, ὅτι ἢ πολλῆς ἀπολαύσας ἀδείας τοιοῦτος ἰῶ. ἄκυσον γοῦν τῶ Θεοῦ τῶτο μάλιστα ὀνειδίζοντος αὐτῳ· Οὐκ ἔχρισά σε εἰς βασιλέα, ἐ ἐξειλόμην σε ἐκ χειρὸς Σαὺλ, ἢ ἔδωκά σοι πάντα τὰ τῶ κυρίου σου, καὶ πάντα ⓦ οἶκον Ισραὴλ ἢ Ιούδα; ἢ εἰ ὀλίγα σοι ἰῶ, προσέθηκα ἂν σοι ὡς τοῦτο. ἐ τί ἐποίησας ὃ πονηρὸν ἐνώπιόν μου; οὐ γὰρ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων αἱ αὐταὶ κολάσεις, ἀλλὰ πολλαὶ ἢ διάφοροι, καὶ ἀπὸ χρόνων, ἐ ἀπὸ προσώπων, ἐ ἀπὸ ἀξιωμάτων, καὶ ἀπὸ ζωώσεως, ἢ ἀπὸ ἑτέρων πλειόνων. καὶ ἵνα σαφέστερον ὁ λέγω γένηται, κείσθω εἰς μέσον ἁμάρτημα ἕν, ἡ πορνεία, καὶ σκόπει πόσας τιμωρίας εὑρίσκω διαφόρους, ἃ πρὸ ἐμοῦ τοῦ, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν ἐπορνευσέ τις πρὸ τῶ νόμου· ἄλλως κολάζει). καὶ τῶτο ὁ Παῦλος δείκνυσιν· Οσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται. ἐπορνευσέ τις μετὰ ⓦ νόμον· χαλεπώτερα πείσεται. ὅσοι γὰρ ἐν νόμῳ ἥμαρτον, φησί, διὰ νόμου κριθήσονται. ἐπόρνευσέ τις ἱερεὺς ὤν· προθήκην ἀπὸ τῆς ἀξίας εἰς τὼ ζημωρίαν λαμβάνει μείζονα. διὰ τῶτο αἱ μὲ ἄλλαι ἀνηρούντο πορνευόμεναι· αἱ ὴ τῶν ἱερέων θυγατέρες κατεκάοντο, τῶ νομοθέτου ἐκ περιουσίας δηλοῦντος, πόσῃ ⓦ ἱερέα μᾶλλον κόλασις τῶν ἁμαρτάνοντα. εἰ γὰρ τὼ θυγατέρα μείζονα ἀπῄτησε δίκην διὰ τ᾽ εἰ) θυγατέρα ἱερέως, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸν ⓦ ἱερωμένον. ἐπορνεύθη τις βιαίως· αὖτη καὶ ἀπήλλαξεν κολάσεως.

ἐπορνεύθη

χ. ἐξήλθ.

χίπτω.

Ρω. β. ε.

ἴσ. τότε

β Βασ. 1β. ζ. π. θ.

Ρω. β. 1β.

χ. ἐξ. χ. ἐκαθέτε ποιεῖ,

Λευ. 1ς. κα.

ἐπορεύθη τὴς πλουτούσα, ἑτέρα ὑ πενομένη· πάλιν καὶ ἐν τούτοις διαφορά. καὶ τοῦτο δῆλον ἀφ' ὧν ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν περὶ τοῦ Δαβίδ. ἐπορνεύσε μὲν γὰρ μετὰ τὴν πρᾶξιν τοῦ Οὐρίου· ἀλλ' ἀμώμητος ἀπέλθη, πάντων ἐκείνων χαλεπωτέραν δοὺς δίκην. ἐπορνεύσε μὲν ἡ λουσ[τοῦ βαπτίσματος·] ἐνταῦθα δὲ πολλὰ μυρία λοιπὸν τῶν ἁμαρτήματα λείπεται. καὶ τοῦτο αὐτὸ δηλῶν ὁ Παῦλος ἔλεγεν· Ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως, χωρὶς οἰ- Εβ. ι. κπ.
κτιρμῶν ἀποθνήσκει· πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσε) τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ χάριν τοῦ πνεύματος ἐνυβρίσας; ἐπορνευσέ μὲν ἱερωμένος υἱὸς αὐτὴ μάλιστα πάντων ἡ κορυφὴ τῶν κακῶν. Εἶδες ἑνὸς ἁμαρτήματος πόσαι διαφοραί; ἑτέρα ἡ τοῦ νόμου, ἄλλη ἡ μετὰ νόμον, ἡ τοῦ ἱερωμένου ἄλλη, ἡ τῆς πλουτούσης καὶ τῆς πενομένης, ἡ τῆς κατηχουμένης καὶ τῆς πιστῆς, τῆς τοῦ ἱερέως· καὶ ἀπὸ ζωέσεως ὑ, πολλὴ ἡ διαφορά. Ο γὰρ Λευκ. ιϛ. μζ.
Εἰδὼς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ποιήσας, δαρήσεται πολλάς. καὶ τὸ μετὰ τὰ τοσαῦτα δείγματα [τοσαῦτα δὲ τηλικαῦτα] ἁμαρτάνειν πλείονα φέρει τὴν ὑμωρίαν (διὰ τοῦτό φησιν· ὑμᾶς ὑ τοσαῦτα ἰδόντες ὕστερον μετενοήσατε, καίτοι πολλῆς ἀπολαύσαντες θεραπείας. διὰ τοῦτο καὶ τῇ Ιερουσαλὴμ τοῦτα ὀνειδίζει λέγων· ποσάκις ἠθέλησα ἐπισωαγαγεῖν τὰ τέκνα ὑμῶν, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;) καὶ δὲ ἐν τρυφῇ οἰκοῦσι· τοῦτο δὴ ὑ τοῦ Λαζάρου. καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου ὑ· χαλεπώτερον δὲ ἁμάρτημα γέγ, ὅπερ καὶ αὐτὸς δηλῶν ἔλεγε· μεταξὺ τοῦ Λευκ. ιϛ. κα.
ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ ἀπὸ τῆς ποιότητος ὑ αὐτῶν τῶν πλημμελημάτ. Οὐ γὰρ φα- Παροιμ. ϛ. λ.
σκόν, φησιν, ἐάν τις κλέπτῃ. [κλέπτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ πεινάσῃ.]
καὶ πάλιν· Εὑρέθησαν ἐν ὑμῖν σε, καὶ τὰς θυγατέρας σε. τοῦτο γὰρ πᾶς τὴν πορνείαν συν Ιεζ. ιϛ. κ.
καὶ τὰ βδελύγματά σε. καὶ ἀπὸ τῶν προσώπων πάλιν· Ἐάν τις ἁμάρτῃ ἁμάρτημα τις εἰς ἄν- α. Βασ. β. κε.
θρωπον, προσεύξονται περὶ αὐτοῦ· ἐὰν ὑ εἰς Θεὸν ἁμάρτῃ, τις προσεύξεται περὶ αὐτοῦ; καὶ ὅταν ἐν πολλῷ χείρονας ὄντας ἀπαρρησίαστον τῇ ῥᾳθυμίᾳ, ὅπερ καὶ ἐν τῷ Ιεζεκιὴλ ἐδήλωσε· καὶ Ιεζ. ιϛ. να.
πᾶς τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν ἐποίησας. καὶ ὅταν μηδὲ τοῖς ἑτέρων παραδείγμασι σωφρονισθῇ τις· Εἶδε τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, φησι, καὶ ἐδικαίωσεν αὐτήν. καὶ ὅταν πλείονος ἀπολαύσῃ ἐπιμελείας· Εἰ γὰρ ἐν Τύρῳ, φησί, καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αὗται, πάλαι Ματθ. ια. κγ.
ἂν μετενόησαν· πλὴν ἀνεκτότερον ἔσται Τύρῳ καὶ Σιδῶνι, ἢ τῇ πόλει ταύτῃ. Εἶδες ἀκριβῆ- Λευκ. ι. ιδ.
δον ἀπηρτισμένῳ, καὶ πῶς τῶν αὐτῶν ἁμαρτημάτων ὁ τὸν αὐτὸν διδοὺς δίκην; καὶ γὰρ ὅταν μακροθυμίας ἀπολαύσαντες μηδὲν κερδήσωμεν, χείρονα πεισόμεθα. καὶ τοῦτο δηλοῖ Παῦλος λέγων· Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σε καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυ- Ρω. β. ε.
τῷ ὀργήν. Ταῦτ' οὖν εἰδότες μὴ σκανδαλιζώμεθα, μηδὲ θορυβώμεθα μηδενὶ τῶν γινομένων, μηδὲ τὴν τῶν λογισμῶν ἐπεισάγωμεν ζάλην, ἀλλὰ τῷ ἀκαταλήπτῳ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας προσεχωρηκότες, ἀρετῆς ἐπιμελώμεθα, καὶ φεύγωμεν κακίαν· ἵνα καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ δὲ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. οϛ. 16 ΤΟΤΕ ΟΙ ΕΝ ΤΗ ΙΟΥΔΑΙΑ ΦΕΥΓΕΤΩσαν εἰς τὰ ὄρη, 17 Καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, 18 Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπὶ τῶν τοιούτων καὶ τὴν πόλιν καταληφομένων, καὶ τῶν πειρασμῶν τῶν ἀποστολικῶν, καὶ ὅτι ἀχείρωτοι μενοῦσι, καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν Μακκαβαίων τὴν οἰκουμένην λέγει πάλιν ἐπὶ Ἰουδαϊκὰς συμφορὰς, δεικνὺς ὅτι, ὅταν ὦσιν ὅτοι λαμπροὶ τὴν οἰκουμένην διδάξαντες ἅπασαν, τότε ἐκφύσει ἐν συμφοραῖς. καὶ ὅρα πῶς διηγεῖται (ϖ) πόλεμον, διὰ τῶν δοκούντων εἶναι μικρῶν παιγνίων αὐτοῦ τὸ ἀφόρητον. τότε γάρ, φησὶν, (ⓐ) ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. τότε, πότε; ὅταν τοῦτα γένηται), ὅταν τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ᾖ ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὅθεν μοι δοκεῖ τὰ στρατόπεδα λέγειν. φύγετε τοίνυν τότε, φησίν. οὐδεμία γὰρ λοιπὸν ἐλπὶς σωτηρίας ὑμῖν. ὅπερ γὰρ ἐγένετο πολλάκις αὐτοῖς ἀνενεκθὲν ἐν πολέμοις χαλεποῖς, οἷον ἐπὶ τοῦ Σεναχηρείμ, ὅτε Ἀντιόχου πάλιν (καὶ γὰρ καὶ τότε στρατοπέδων ἐπεισελθόντων, εἰς τὸν ναὸν τοῦ καταληφθέντος συγγραφέντες (ⓐ) Μακκαβαῖοι μετέσχισαν εἰς τὸ ἐναντίον τὰ στρατεύματα) ἵνα οὖν μὴ εἰς νοῦν τοῦτο ἐκπεσόντες ποιήσωσιν, ὅτι ἔσται τις μεταβολὴ τοιαύτη, πάλιν τὸ τοιοῦτον αὐτοῖς ἀπαγορεύει. ἀγαπητὸν γάρ, φησὶ, τὸ γυμνῷ τοῦ σώματι σωθῆναι λοιπόν. διὰ τοῦτο καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν δωμάτων ὄντα ἀφίησιν εἰς τὸν οἶκον εἰσελθεῖν ὥστε ἄραι τὰ ἱμάτια, τὰ ἄφυκτα δηλονότι κακά, καὶ τὸν ἀπέραντον συμφορὰν, καὶ ὅτι ἐμπεσόντα ἀνάγκη πάντως ἀπολέσθαι. διὰ τοῦτο καὶ (ϖ) ἐν τῷ ἀγρῷ ὡσεσίθηπι λέγων· μηδὲ εἰσὶ ὀπισρεψάτω" λαβεῖν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. εἰ γὰρ (ⓐ) ἔνδον ὄντες φεύγεσι, πολλῷ μᾶλλον οἱ ἔξωθεν οὐ χρὴ καταφεύγειν ἐκεῖ.

19 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις· Ταῖς μὲν διὰ τὸ ἀνωφελέστερον, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι καταφεύγειν εὐκόλως, τῷ φορτίῳ τῆς κυήσεως βαρυνόμεναις· ταῖς δὲ διὰ τὸ δεσμῷ κατέχεσθαι τῷ τῆς συμπαθείας τῶν παιδίων, καὶ μὴ δύνασθαι σωφρονίζειν τὰ θηλάζοντα. χρημάτων μὲν γὰρ καταφρονήσας εὐκόλως καὶ ἀνενόησας ῥᾴδιον, καὶ ἱματίων· τὰ δὲ ἀπὸ τῆς φύσεως πῶς ἄν τις διαφύγοι; πῶς δὲ ἡ ἔκκενος θλῦψις) κύφη; πῶς δὲ ἡ θηλάζουσα δυνήσεται πτηνὸν ὑποφεύγειν; Εἶτα πάλιν δείκνυσι τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, φησί·

20 Προσεύχεσθε, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν ἐν χειμῶνι, μηδὲ ἐν σαββάτῳ.

21 Ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐκ ἐγένετο ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδὲ οὐ μὴ γένηται. Ὁρᾷς ὅτι περὶ Ἰουδαίους ὁ λόγος αὐτῷ, καὶ περὶ τὴν ἐκείνους καταληφθεῖσαν κακῶν ὑπερβολήν; οὐ γὰρ δὴ (ⓐ) ἀπόστολοι ἔμελλον σάββατον τηρεῖν, ἢ ἐκεῖ ἔσεσθαι, ἰδίᾳ Θυέσπασιανὸς ταῦτα ἐποίησε. καὶ γὰρ ἔφθασε περιπεσόντες (ⓐ) πλείοσι. Εἰ δέ τις ἀπελείφθη, ἐν ἄλλοις τῆς οἰκουμένης διέτεινε μέρεσι τότε. Διὰ τί δὲ μὴ χειμῶνος, μηδὲ σαββάτου; χειμῶνος μὲν, διὰ τὴν δυσκολίαν τὴν ἀπὸ τοῦ καιροῦ· σαββάτου δὲ, διὰ τὴν ἀθεσίαν τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου. ὅπερ γὰρ φυγῆς χρεία, καὶ φυγῆς ταχίσης, οὔτε δὲ ἐν σαββάτῳ Ἰουδαῖοι τότε φεύγειν ἐτόλμων διὰ (ϖ) νόμον, οὔτε ἂν ἐν χειμῶνι τοσοῦτον εὐκαίρουν ἰδεῖν, διὰ τοῦτο προσεύχεσθε, φησίν. ἔσται γὰρ τότε θλῖψις, οἵα οὐ γέγονε πώποτε, οὐδὲ οὐ μὴ γένηται. Εἰ μή τις νομίσῃ τοῦτο ὑπερβολικῶς εἰρῆσθαι· ἀλλ' εὑρήσει τοῖς Ἰωσήπου συγγράμμασι, μανθανέτω τὴν ἐρημώσεων τὴν ἀληθῆ. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο δύνατόν ἐστι τις εἰπεῖν, ὅτι πιστὸς ὢν ὁ ἀνθρωπος εἰς τὸ συγγράψαι τὰ ἐρημώσεις ἐξώκωσε τὴν πραγματείαν. καὶ γὰρ Ἰουδαῖος ἦν, Ἰουδαίων δὲ σφόδρα Ἰουδαῖος, καὶ ζηλωτὴς, καὶ τῆς μετὰ τὴν Χριστοῦ προνοίαν. τί οὖν φησιν; ὅτι πάντα ἐνίκησε πραγματείαν ἐκεῖνα τὰ δεινά, καὶ πόλεμος οὐδεὶς οὐδέποτε τοιοῦτος οὐ διονοεῖν ἔθνος κατέλαβε. Τοσοῦτος γὰρ ἦν ὁ λιμὸς, ὡς αὐτοῖς ταῖς μητράσι πεπολεμῆσθαι) τὴν παιδοφαγίαν, καὶ ὑπὸ τούτου πολέμους γίνεσθαι, πολλοὺς δὲ καὶ νεκροὺς θηριώδεις καὶ μέσας ἀναῤῥήγνυσθαι καὶ χάσκειν ἔφη. ῥᾴδιον οὖν ἦν εἰκάσαι Ἰουδαίοις· πόθεν ὅτω θεήλατος ὀργὴ καὶ ἀφόρητος ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ πάσων τῶν ἐρημώσεσθαι νομιζομένων,

νων, οὐκ ἐν Ιουδαίᾳ μόνον, ἀλλὰ πάντα χοῦ τῆς οἰκουμένης χαλεπωτέρα; οὐκ ἔνδηλον ὅτι διὰ ταῦτα ὁ τῶν ὅλων ἔμπροσθεν τὸ μίασμα καὶ τὴν ἀποφασιν ταύτην; ἅπαντες εἰποιεν ἄν, καὶ μᾶλλον πάντων ἐγὼ πάντων αὐτὴ ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια. θέα δέ μοι τὴν ἐπιβολὴν τῆς κακίας, ὅταν μηδὲ πρὸς ἐμὲ πρόσθεν μόνον χρόνον τὴν διαβολὴν ταύτην χαλεπωτέραν φαίνῃ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἅπαντα ἅπαντα. οὔτε γὰρ ἐν τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ, ὅτε ἐν ᾧ χρόνῳ πάντα τῷ γνομένῳ, ᾧ τε ἐσομένῳ δυνήσεταί τις εἰπεῖν τοιαῦτα [κακά] γεγονυῖα. καὶ μάλα εἰκότως. οὐδὲ γὰρ ἐτόλμησέ τις ἀνθρώπων, ὁ τῶν πώποτε, οὐ τῶν νῦν ὄντα, τόλμημα οὕτω παράνομον καὶ φοβερὸν ἐργάσασθαι. διὰ τοῦτό φησιν, ἔσται θλῖψις οἵα οὐκ ἐγένετο, οὐδὲ μὴ γένηται.

22 Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς, κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Ἀπὸ τούτων δείκνυσιν αὐτοὺς χαλεπωτέρας ὑμφορίας ἀξίους ὄντας τῆς εἰρημένης, ἡμέρας νῦν λέγων ἀντὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς πολιορκίας ἐκείνης. ὃ δὴ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· εἰ ὀλιγοστὸν ἐκρύπτησε, φησιν, ὁ πόλεμος Ρωμαίων ὁ κατὰ τῆς πόλεως, ἅπαντες ἂν ἀπώλοντο Ιουδαῖοι (πᾶσα γὰρ σάρκα [ἐν ταύτῃ] τὴν Ιουδαϊκὴν λέγει) καὶ ἔξω καὶ ἔνδον. οὐ γὰρ δὴ μόνον τοῖς ἐν Ιουδαίᾳ ἐπολέμουν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πανταχοῦ διεσπαρμένους ἀπεκήρυττόν τε καὶ ἐλοιδόρουν. διὰ τοῦτο πρὸς ἐκείνους μῖσος. ἵνας δ' ἂν ταῦτά φησι τοὺς ἐκλεκτούς; τοὺς πιστούς, τοὺς ἐν μέσοις ἀπειλημμένους ἀνάγκης. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν οἱ Ιουδαῖοι, ὅτι διὰ τὸ κήρυγμά καὶ τὸ προσκεῖσθαι τῷ Χριστῷ ταῦτα γέγονε τὰ κακά, δείκνυσιν ὅτι καὶ μόνοις τοῖς πιστοῖς τούτων οὐκ ἐλύοντο αἴτιοι· ἀλλ' ὅτι, εἰ μὴ ἐκεῖνοι ἦσαν, προέρριζον ἂν ἀπώλοντο ἅπαντες. εἰ γὰρ ἐχωρίσθη ὁ Θεὸς ἐκπαθῶν τὸν πόλεμον, διὰ τί λείψανον ἔμεινεν Ιουδαίων; ἀλλ' ἵνα μὴ σωθῶσι) τοῖς ἀπίστοις Ιουδαίοις οἱ δὲ αὐτῶν γνώριμοι πιστοὶ, ταχέως κατέλυσε τὸν πόλεμον, καὶ πέρας ἔδωκε τῷ πολέμῳ. διὰ τοῦτό φησι, διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. ταῦτα δὲ ἔλεγε, καταλιμπάνων παραμυθίαν τοῖς ἐν μέσῳ ἀπειλημμένοις αὐτῶν καὶ διδοὺς ἀναπνοήν, ἵνα μὴ φοβῶνται, ὡς σωθησόμενοι. εἰ γὰρ ἐν ταύτῃ τοσαύτη τῶν πιστῶν ἡ πρόνοια, ὡς δι' αὐτοὺς καὶ ἑτέρους σώζεσθαι, καὶ τῶν ἀπίστων ἔτι μένειν λείψανα Ιουδαίων διὰ χριστιανούς, πόσον ἐν ᾧ καιρῷ τῶν σεφανων ἡ τιμή; ἐντεῦθεν αὐτοὺς παρεμυθεῖτο μὴ ἀλγεῖν ὅτι τοῖς οἰκείοις κινδυνεύουσιν· ὅπου γε καὶ ἐκείνοι τοιαῦτα πάσχουσι, καὶ ἐπ' οὐδενὶ κέρδει, ἀλλ' ὅτι καιρῷ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς. οὐ παρεμυθεῖτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπῆγε τῶν Ιουδαϊκῶν ἐθῶν λοιπὸν λανθανόντως καὶ δυσπόπλως. εἰ γὰρ οὐκ ἔσται μεταβολὴ λοιπὸν, οὐδὲ ὁ ναὸς στήσεται), ἔνδηλοι ὅτι καὶ ὁ νόμος παυθήσεται). ἀλλὰ φανερῶς μὲν τοῦτο οὐκ εἶπε· διὰ δὲ τῆς παρατελοῦς αὐτῶν ἀπωλείας τοῦτο ἠνίξατο· φανερῶς δὲ οὐκ εἶπεν, ἵνα μὴ προκαιρεῦν πλήξῃ. διὸ οὐδὲ ὁ Χριστὸς προφητικῶς εἰς τὰ περὶ τούτων ἐνέβαλε λόγον· ἀλλὰ ταλαντίσας πρῶτον τὴν πόλιν εἰς ἀνάγκην δεῖξαι καὶ πίστεως τῶν λίθων καὶ τῆς ἐρωτήσεως, ἵνα ὡς ἀνάγκης ἀποκρινόμενος πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἅπαντα προφανῶς φωνήσῃ τὰ μέλλοντα. σὺ δέ μοι σκόπει τὴν πνεύματος οἰκονομίαν, ὅτι τούτων οὐδὲν ἔγραψεν Ιωάννης, ἵνα μὴ δόξῃ δι' αὐτῆς τῶν γεγονότων τὴν ἱστορίαν γράφειν (καὶ γὰρ καὶ τὴν ἅλωσιν ἔζη χρόνον πολύν) ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ἁλώσεως ἀποθανόντες, καὶ μηδὲν τούτων ἑωρακότες ἀνθρώποις γράφοιεν, ὥστε πάντα χόθεν διαλάμπειν τῆς προρρήσεως τὸ ἰσχυρόν.

23 Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε.

24 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

25 Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. 26 Ἐὰν οὖν ε�ίπωσιν ὑμῖν, ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμιείοις, μὴ πιστεύσητε.

27 Ὥσπερ

κ. αὐτῶν

κ. διαλάμψαι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

27 Ωσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

28 Οπου γὰρ ἂν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται καὶ οἱ ἀετοί. Πληρώσας τὰ περὶ Ιερουσαλήμ, εἰς τὴν ἀοίδιον λοιπὸν μεταβαίνει παρουσίαν, καὶ λέγει ἀοίδιος τὰ σημεῖα, οὐκ ἐκείνοις χρήσιμα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς μετ' ἡμᾶς ἐσομένοις πᾶσι. τότε, πότε; ἐν ταύτῃ, ὁ πολλάκις εἶπον, οὐχὶ τῆς ἀκολουθίας ὅτι τοῦ χαρακτῆρος ἕνεκεν εἰρημένων τὸ τότε· ὅπου γὰρ ἀκλυσθῆναι ἐβούλετο εἰπεῖν, ἐπήγαγεν, εὐθέως μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων· ἐν ταύτῃ οὖν οὐχ ὅτως, ἀλλὰ τότε, ἀντὶ τοῦ μετὰ ταῦτα εὐθέως δηλοῖ, ἀλλὰ τὰ ἐν τῷ καιρῷ, ᾧ μέλλει ταῦτα γίνεσθαι ἅπερ ἔμπροσθεν λέγων. ὅτε οὖν ὅταν λέγῃ, ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ὠδαγίνει) Ιωάννης ὁ βαπτιστής, καὶ οὐκ εὐθέως λέγει καιρόν, ἀλλὰ μετὰ πολλὰ ἔτη, ἐν καιρῷ, καθ' ὃν ταῦτα ἐγένετο ἅπερ ἔρχεται ἔμπροσθεν. καὶ γὰρ τῆς γεννήσεως διαλαμβάνει τοῦ Ιησοῦ, καὶ τῆς τῶν μάγων παρουσίας, καὶ τῆς τελευτῆς Ηρῴδου, εὐθέως φησίν· Εν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ὠδαγίνετο Ιωάννης ὁ βαπτιστής, καιροὶ τεσσαράκοντα μεταξὺ γέγονεν ἔτη. Ματθ. γ. α. ἀλλ' ἔξεστι τοῦτο τῇ γραφῇ τρόπῳ κεχρῆσθαι τῆς ἱστορίας τὸ ζῆτημα. οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα, τὸν μέσον ἄπαντα χρόνον παρέλθων καὶ ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῶν Ιεροσολύμων, ἕως τῆς τελειοποιίας τῆς συντελείας, λέγει καὶ ὀλίγῳ πρὸ τῆς συντελείας. Τότε οὖν ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, φησίν, ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. πῶς ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτὸς ἀσφαλίζεται), λέγων τὰ ἰδιώματα τῆς αὐτοῦ παρουσίας τῆς δευτέρας, καὶ τὰ τῶν πλανώντων δείγματα. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐν τῇ πρώτῃ ἐν Βηθλεὲμ ἐφάνη, καὶ ἐν γωνίᾳ μικρᾷ τῆς οἰκουμένης, καὶ οὐδενὸς εἰδότος ἦλθε καὶ ἔμαθεν, οὕτω καὶ τότε φησίν· ἀλλὰ φανερῶς καὶ μετὰ πολυφημείας ἁπάσης, καὶ ὡς μὴ δεῖσθαι τοῦ ταῦτα ἀπαγγέλλοντος. οὐ μικρὸν δὲ τοῦτο σημεῖον τοῦ μὴ λανθανόντως παραγίνεσθαι. σκόπει δὲ πῶς ἐνταῦθα οὐδὲν περὶ πολέμου διαλέγεται (τὰ γὰρ περὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ διηκριβωμένα λέγων) ἀλλὰ περὶ τῶν ἀπατώντων ὅπου χειροήθων. καὶ μὴ γὰρ ὅτι τοὺς ἀποστόλους τοὺς πολλοὺς ἠπάτων (ἐλεύσονται γάρ, φησι, καὶ ἀπατήσουσι πολλούς) καὶ ὅταν τοὺς δυστυχεῖς αὐτοῦ προσοίσας, οἱ καὶ ἐκείνων ἔσονται πικρότεροι. δώσουσι γάρ, φησι, σημεῖα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ἐνταῦθα καὶ ἀντίχριστον φησι, καὶ δείκνυσι τίνας καὶ Μακεδονομάχους αὐτοῦ· περὶ δὲ καὶ Παύλος φησιν ὅτι. καλέσας γὰρ αὐτὸν ἀνθρωπον ἁμαρτίας καὶ υἱὸν ἀπωλείας, ἐπήγαγεν· Οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις. καὶ ὅρα πῶς ἀσφαλίζεται). μὴ ἐξέλθητε, φησίν, εἰς τὴν ἔρημον, μὴ εἰσέλθητε εἰς τὰ ταμεῖα· οὐκ εἶπεν, ἀπέλθετε καὶ μὴ πιστεύσητε· ἀλλὰ μὴ εἰσέλθητε, μηδὲ ἐξέλθητε. καὶ γὰρ πολλὴ τότε ἡ ἀπάτη, διὸ καὶ σημεῖα γίνεσθαι ἀπάτης. Εἰπὼν τοίνυν πῶς ἐκφύγωμεν ὠδαγίνει), οἵ ὅτι ἐν τούτῳ, λέγει πῶς καὶ αὐτός. πῶς οὖν αὐτός; ὥσπερ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ὅπου γὰρ ἂν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοί. πῶς οὖν ἡ ἀστραπὴ φαίνεται; οὐδεὶς ἀπαγγέλλοντος, οὐδὲ εἷς κήρυκος, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν οἰκίαις καθημένοις, καὶ τοῖς ἐν θαλάμοις ἐν ἀκαριαίᾳ ῥοπῇ καὶ τῷ οἰκουμενικῷ δείκνυσι) πᾶσι. οὕτως ἔσται ἡ παρουσία ἐκείνη, οὐ μόνον πάντα καταφανισθήσεται διὰ τὴν ἐκλαμψιν τῆς δόξης. λέγει δὲ καὶ ἕτερον σημεῖον· ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοί· τὸ πλῆθος τῶν ἀγγέλων, τῶν μυρίων, τῶν ἀγίων ἀπόντων δηλονότι. εἶτα λέγει θαύματα φοβερά. Ἵνα δὲ ἴδῃς τὰ θαύματα;

29 Εὐθέως μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, φησίν, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται.

Θλῖψιν ποίαν λέγει ἡμερῶν; ἢ ἀντιχρίστου καὶ τῶν ψευδοπροφητῶν. θλῖψις γὰρ τότε ἔσται μεγάλη, τοσαύτη οὐ γέγονε τῶν ἀπάντων· ἀλλ' οὐκ ἐκτείνει) εἰς χρόνου μῆκος. Εἰ γὰρ ὁ Ιουδαϊκὸς πόλεμος διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκολοβώθη, πολλῷ μᾶλλον οὗτος ὁ πειρασμὸς συναλήσεται

ἴσ. ποίαν

συσαλήσεται δηλ. τοὺς ἀγγέλους τούτους. δηλ. τὸ οὐκ εἶπε, μὴ τῷ θλίψει, ἀλλ' οὐχ ὡς μὴ τῇ θλίψει τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται). ὁμοῦ γὰρ πάντα γίνεται. οἵ τε γὰρ ψευδοπροφῆται καὶ ⓦ ψευδόχριστοι θορυβήσουσι πολλοὺς λέγοντες, καὶ οὐδέποτε αὐτοὺς παύσαι. ὁ γὰρ ὢν μηκέτι τότε μέλλει κατέχειν παρεχὶ τῶν οἰκουμένων. πῶς οὖν πολεμήσεται; μεταχηματιζομένης λοιπὸν ταύτης τῆς κτίσεως. ὁ γὰρ ἥλιος σκοτισθήσεται), οὐκ ἀφανιζόμενος, ἀλλὰ νικώμενος τῇ φωτὶ τῆς προόσεως αὐτοῦ. Καὶ τὰ ἄστρα πεσοῦνται.

Τίς γὰρ αὐτῶν ἔστι χρεία λοιπὸν, νυκτὸς οὐκ οὔσης; Καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται). Καὶ μάλα εἰκότως, ὁρῶσαι τοσαύτην μεταβολὴν γινομένην. εἰ γὰρ ὅτε ἐλύετο τὰ ἄστρα, ὅτως ἔφριξαν καὶ ἐτρόμαξαν (Οτε γὰρ ἐλύπησε ἄστρα, φησί μοι, Φησι, Ιω. λπ.ζ.β. φωνῇ μεγάλῃ πάντες ἀγγελοι) πολλῷ μᾶλλον ὁρῶντες πάντα μεταρρυθμιζόμενα, καὶ τοὺς ζωδύλους αὐτῶν διδόντας οὐθενὸς, καὶ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν φοβερῷ παρεσταμένην δικαστηρίῳ, καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Αδαμ μέχρι τῆς αὐτοῦ προόσεως ἠγορασμένους λόγον ἀπαιτουμένους ἀναπάντων ὧν ἐπράξαν, πῶς οὐ φρίξουσι καὶ σαλευθήσονται;

30 Τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ. Τουτέστιν, ὁ σωτὴρ ἡλίου φαιδρότερος ὤν, εἴτε σκῆνος μὴ σκοτίζεται καὶ κρύπτεται, οὗτος φανεῖ), οὐκ ἂν φανείη, εἰ μὴ πολλῷ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων φαιδρότερος ἦν. τίνος οὖν ἕνεκεν τὸ σημεῖον τοῦτο φανεῖ); ὥστε ἐκ προόσεως πολλῆς ἐπισημαθῆναι τὴν τῶν Ιουδαίων ἀναίσχυντον. καὶ γὰρ δικαίωμα μέγιστον ἔχων ⓦ σωτὴρ, ὅτω προσῆλθε εἰς σκῆνος τὸ δικαστήριον ὁ Χριστὸς, οὐχὶ τὰ πταίσματα μόνον, ἀλλὰ καὶ ⓦ θάνατον τὸν ἐπονειδιστον δικαιεῖ.

Τότε κόψονται) αἱ φυλαί. Οὐ γὰρ χρεία κατηγορίας, ὅταν ἴδωσι ⓦ σωτῆρα. κόψονται, ὅτι ἀποθανόντος, οὐδὲν ὠφελήσουσιν, ὅτι ἐσταυρωμένον οὐ προσεκύνησαν ἔδει. Εἶδες πῶς ἐπέγραψε τὴν προόσιν αὐτοῦ φοβερὰν; πάλιν ἀνέστησε τὰ φερώνυμα τῶν μαθητῶν; δηλ. τοίνυν τοῦτο πρότερον τὰ λυπηρὰ ἴδωσι, ἵνα τὰ χρηστὰ, ἵνα τούτοις αὐτοὺς παραμυθήσηται καὶ ἀναπαύσῃ. καὶ πρὸς τοὺς παθοῦς οὖν αὐτοὺς ἐπαναμιμνήσκει πάλιν καὶ τῆς ἀναστάσεως, καὶ μὴ λαμπροτέρᾳ τῇ σχήματος μέμνηται) τοῦ σωτῆρος, ὥστε μὴ αἰσχύνεσθαι αὐτοὺς, μήτε ὀδυνᾶσθαι, ὅπουγε αὐτὴ σημείου τότε ἔρχεται προφθάνοντος αὐτὸν. ἄλλως δὲ φησιν, Οτι ὄψον) εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. δηλ. δὲ τοῦτο κόψον) αἱ φυλαὶ, ἰδοῦσαι ὅτι οὗτος ἐκεῖνός ἐστιν. ὅπου γὰρ καὶ σωτὴρ ἀνέμνησε, προσέθηκεν ὅτι ὄψονται ⓦ υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον, οὐκ ἐπὶ ὅπῃ τοῦ σωτῆρος, ἀλλ' ὅπῃ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. μὴ γὰρ ὅπῃ τὸν σωτῆρα ἠκουσάς, φησι, νομίσῃς πάλιν σκυθρωπόν εἶναί τι (μετὰ γὰρ δυνάμεως ἥξει καὶ δόξης πολλῆς) φέρει γὰρ αὐτὸν, ἵνα μὴ ἀναπάκειτος αὐτῷ γένηται ἡ ἁμαρτία· ὥσπερ οὖν εἴ τις λίθῳ πλήσειε, αὐτὸν ὑπεδείξε ⓦ λίθον, ἢ τὰ ἱμάτια ἡμαγμένα. καὶ ὁ νεφέλη ἔρχεται ὡς ἀνελήφθη· καὶ τοῦτο ὁρῶσαι θρηνοῦσιν αἱ φυλαί. οὐ μὴν τοι μέχρι θρηνίων ἔσονται αὐτοῖς τὰ δειναὶ, ἀλλ' ὁ μὲν θρηνῶν ἔσται, ἵνα οἰκτρὸν τὸν ψῆφον ἐξενέγκωσι τὸ ἑαυτοῖς καταδικάσωσι τότε ὁ πάλιν

31 Αποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ζωάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.

Οταν οὖν ταῦτα ἀκούσῃς, σπεύδει τῶν μυρόντων τὴν κολασιν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνῳ δώσει τὴν δίκην μόνον, ἀλλὰ καὶ τούτῳ. καὶ ὥσπερ ἀνωτέρω ἔλεγεν, ὅτι ἐρεῖ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὅτως ἐνταῦθα, ὅτι κόψονται. ὅπου γὰρ πολέμων αὐτοῖς διελέχθη χαλεπῶν, ἵνα μάθωσιν, ὅτι μὴ τῶν ἐνταῦθα δεινῶν καὶ τὰ ἐκεῖ αὐτοὺς διαμένει βασανιστήρια, καὶ κατωλοφυρομένους ἐπάγει, καὶ χωριζομένους τῶν ἐκλεκτῶν καὶ γεέννῃ παραδιδομένους· καὶ ἐντεῦθεν πάλιν τοὺς μαθητὰς διεγείρων καὶ δείκνυσι, ὅσων μὲν ἀπαλλαγήσονται δεινῶν, ὅσων δὲ ἀπολαύσονται ἀγαθῶν. καὶ ἵνα δήποτε δι' ἀγγέλων αὐτοὺς καλεῖ, οὕτω φανερῶς ἐρχόμενος;

ἀπὸ μακρὰ

ἰσ. ἔσαι

χ. λαμπρότερα

χ. κακῶν ἢ χ. εἰ ὧν φανερῶς ἔρχεται;

α. Θεσσ. δ'. ιζ. ιε. λθος; ὑμῶν αὐλοὶς ἢ ᾠδαὶ ἐν ταύτῃ. ὁ δὲ Παῦλος, Ὅτι ἁρπαγήσονται ἐν νεφέλαις, λέγει. Εἶπε δὲ ἢ τοῦτο, ὅτε τῶν αἰσθήσεων διελέγετο αὐλοῖς. Αὐτὸς γάρ, φησίν, ὁ Κύριος καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου. ὥστε συνάσας μὲν συλλέξουσιν ἄγγελοι, συλλεγέντας δὲ ἁρπάσουσιν αἱ νεφέλαι, καὶ πάντα πρώτα ἐν ἀκμαιοτάτῃ ἡλικίᾳ, ἐν ἀτιμίᾳ. οὐ γὰρ δὴ αὐλοὺς δύο μόνων καλεῖ, ἀλλ' αὐτὸς ἔρχεται ἐν σάλπιγγι. καὶ τί βούλεται; αἱ σάλπιγγες καὶ ἡ ἠχή; τοὺς ἀγγέλους φησίν, τοὺς εὐφροσύνῃ, τοὺς ἁρπάσαι τὸ τῶν μυρίων ἐκπλήξεως, τοὺς ἐλευθέρους τῶν ἀπολιμπανομένων.

ΗΘΙΚΟΝ Οἴμοι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς φοβερᾶς. δέον ἡμᾶς χαίρειν ὅταν ταῦτα ἀκούωμεν· "ἀλλ' ἀλγοῦμεν καὶ κατηφεῖς ἐσμεν [καὶ σκυθρωπάζομεν.] ἢ μόνος ἐγὼ ταῦτα πάσχω· ὑμεῖς δὲ χαίρετε ἐν τῇ τούτων ἀκροάσει; ὡς ἐμοιγε καὶ φρίκη τις ἐπισέρχεται λεγομένων τούτων, καὶ πικρὸν ὀδύρομαι, καὶ ἐκ βαθυτάτης σπαράττω καρδίας. οὐδὲν γὰρ τούτων πρὸς ἐμέ· ἀλλ' ἐκείνων τῶν μὴ ταῦτα λεχθέντων, τῶν πρὸς τὰ πρῶτα γένους, τῶν πρὸς Ⓦ καταχώσαντα τὸ τάλαντον ὅπερ ἔλαβε, τῶν πρὸς Ⓦ πονηρὸν δοῦλον. Διὰ ταῦτα δακρύω, ὅσης δόξης ἐκπίπτειν μέλλομεν, ὅσης ἐλπίδος ἀγαθῶν, καὶ τοῦτο διηνεκῶς καὶ εἰς ἀεί, ἵνα μὴ μικρὸν ἀποδυσάμενοι. εἰ μὲν γὰρ πόνος πολὺς ἦν ἢ νόμοι βαρεῖς, ἔδει μὲν καὶ οὕτω πρᾶττα ποιεῖν· πολλῷ δὲ καὶ πρὸ φασίν ἵνα ἐδόκουν ἔνιοι πολλοὶ τῶν ῥᾳθύμων, ψυχρὸν μὲν, ἐδόκουν δ' οὖν ἔχειν ὃ ἐπεφώνουν τῷ ὑποταγμένῳ, καὶ ὅτι μέγας ὁ πόνος, καὶ ἀπειρος ὁ χρόνος, καὶ ἀφόρητον τὸ φορτίον· νυνὶ δὲ οὐδὲν τοιοῦτόν ἐστι προβαλέσθαι, ὅπερ μάλιστα τῆς γεέννης ἡμᾶς οὐκ ἦττον Διαπρῶτειν μέλλει ἢ Ⓦ καιρὸν σκῶμεν, ὅταν δὲ μικρὰν ῥοπὴν καὶ ὀλίγην ἰδρῶτα Ⓦ οὐρανὸν ὠνούμενοι καὶ τὰ ἀπόῤῥητα ἀγαθά. καὶ γὰρ καὶ ὁ χρόνος βραχὺς, καὶ ὁ πόνος ὀλίγος· καὶ ὅμως σκληρυνόμεθα, καὶ διαπεπωκαμεν. ἐν γῇ ἀγωνίζῃ, καὶ ἐν οὐρανοῖς ὁ στέφανος· ὑπὸ ἀνθρώπων κολάζῃ, καὶ ὑπὸ Θεοῦ μιᾶς· ἐν δύο ἡμέραις πέχεις, καὶ εἰς ἀπείρους αἰῶνας τὰ βραβεῖα· ἐν φθαρτῷ σώματι ἡ πάλη, καὶ ἐν ἀφθάρτῳ" ἡ ἡμῖν. καὶ χρεὼν ἦν τούτων κἀκεῖνο λογίζεσθαι χρὴ, ὅτι κἂν μὴ διὰ Ⓦ Χριστὸν ἐλώμεθά τι παθεῖν τῶν ὁδυνηρῶν, ἀνάγκη αὐτὰ καὶ ἄλλως ὑπομεῖναι πόνους. οὐδὲ γὰρ δὴ διὰ Ⓦ Χριστὸν μὴ ἀποθάνῃς, ἀθάνατος ἔσῃ· οὐδὲ δὴ διὰ τὸν Χριστὸν μὴ ῥίψῃς τὰ χρήματα, ἔχων αὐτὰ ἀπελθεῖν. ταῦτα ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ, ἃ καὶ μὴ ἀπαιτοῦντος δώσεις διὰ τὸ θνητὸν εἶναι. πάντα σε βούλεται ποιῆσαι σῇ γνώμῃ, ἃ καὶ ἀνάγκη σε δεῖ ποιῆσαι. ποσοῦτον γὰρ ἀπαιτεῖ προσθεῖναι μόνον, τὸ δὲ αὐτὸν γενέσθαι· ὡς ὅλως συμβῶσαι πάντα εἰς πεῖραν ἐλθεῖν, καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως ἀνάγκης ἔσῃ. εἶδες πῶς εὔκολος ὁ ἀγών; ἃ πρώτως, φησίν, ἀνάγκη σε παθεῖν, ἑλοῦ παθεῖν δι' ἐμέ· τοῦτο προσκείσθω μόνον, καὶ ἀρχέσουσαν ἔχω τὴν ὑποχωρίαν. ὃ ἑτέρῳ μέλλεις δανείζειν χρυσίον, τοῦτο δάνειον ἐμοί, καὶ ὅπου πλείονι καὶ ἀσφαλείᾳ μείζονι· ὃ ἑτέρῳ μέλλεις χαρίζεσθαι σῶμα, τοῦτο χάρισαι ἐμοί. καὶ γὰρ ὑποβαίνω σου τοὺς πόνους τῆς ἀντιδόσεως οὐκ πολλῆς τῆς προσοισίας. σὺ δὲ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τὰ πλείονα πρόσεχε τοῦ λιμᾶς, καὶ ἐν δανείσμασι, καὶ ἐν ἀγοραστίᾳ, καὶ ἐν χρατίᾳ· τὸν δὲ Χριστὸν μόνον πλέον ἁπάντων πρόσεχε, καὶ ἀπείρως πλέον, τοῦτον γὰρ καταδέχῃ. καὶ τίς ὁ τοσοῦτος πόλεμος; τίς ἡ τοσαύτη ἀπόῤῥησις; πόθεν λοιπὸν ἔξεις συγγνώμην καὶ ἀπολογίαν, οὐδὲ ἀφ' ὧν ἀνθρώπους προστιμᾶς ἀνθρώπων, ἀπὸ τούτων ἀνεχόμενος τὸν Θεὸν προστιμῶντα τῶν ἀνθρώπων; τί τῇ γῇ προσδίδους τὸ δηναρεῖον; δὸς τῇ ἐμῇ χειρί, φησίν. ἀδοκεῖσοι τῆς γῆς ἀξιοπιστότερος εἶναι ὁ τῆς γῆς δεσπότης; ἐκείνη δὲ καταβληθὲν ἀποδίδωσι, καὶ πολλάκις ἢ οὐδὲ τοῦτο· "σοὶ δὲ ἐγὼ μισθοὺς σοι ἀποδίδωσι τῆς φυλακῆς. ἐγὼ γὰρ σφόδρα ἠμῶν ἐρᾶ. Διὰ τοῦτο κἂν δοῦναι θέλῃς, ἕστηκεν ἕτοιμος· κἂν σπεῖραι, αὐτὸς ὑποδέχεται· κἂν οἰκοδομῆσαι θέλῃς, ἕλκει σε πρὸς ἑαυτὸν, ἐν τοῖς ἐμοῖς, λέγων, οἰκοδόμει." τί πέχεις πρὸς [τοῦτο] πένητας; πρὸς δὲ ἀνθρώπους οὐδὲν πλουτήσαντας; δράμε πρὸς τὸν Θεὸν, τὸν ὑποδ-

μικρῶν

μικρῶν μεγάλα σοι πρέχοντα θεάματα. Ἀλλ' ὅμως ταῦτα ἀκούοιτες ἀνεχώμεθα, ἀλλ' ἔνθα μάχαι καὶ πόλεμοι, καὶ παγκράτια, καὶ δίκαι, καὶ συκοφαντίαι, ἐκεῖ καθίδρυμθα. ἆρ' οὖν ὁ δικαίως ἡμᾶς ἀποστρέφεται καὶ κολάζει, ὅταν εἰς πλοῦτα ἡμῖν ἑαυτὸν πρέχῃ, ἡμεῖς ὃ ἀντιπίπτωμθα; "πλουτῶ που δῆλον. Εἴτε οὖν καλλωπίζεσθαι θέλεις, φησί, τ' ἐμὲν καλλωπισμόν· εἴτε ὁπλισθῆναι, τὰ ἐμὰ ὅπλα· εἴτε ἐνδύσασθαι, "τὸ ἱμάτιον τὸ ἐμόν· εἴτε τραφῆναι, τὴν τράπεζαν τὴν ἐμήν· εἴτε ὁδεῦσαι, τὴν ὁδὸν τὴν ἐμήν· εἴτε κληρονομῆσαι, τὴν κληρονομίαν τὴν ἐμήν· εἴτε εἰς πατρίδα εἰσελθεῖν, εἰς τ' πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ἐγώ· εἴτε οἰκοδομῆσαι οἰκίαν, ἐν τ' σκηναῖς τ' ἐμαῖς. ἐγὼ γὰρ ὧν δίδωμι οὐκ ἀπαιτῶ σε μισθόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο μισθὸν σοι ὀφείλω, ἂν τοῖς ἐμοῖς χρήσασθαι βουληθῇς ἀ-
10 πασι. τί ταύτης ἴσον γλίσχρε; ἂν τ' φιλοπλουτίας; ἐγὼ πατήρ, ἐγὼ ἀδελφός, ἐγὼ νυμφίος, ἐγὼ οἰκία, ἐγὼ τροφός, ἐγὼ ἱμάτιον, ἐγὼ ῥίζα, ἐγὼ θεμέλιος, πᾶν ὅπερ ἂν θέλῃς ἐγώ. μηδενὸς ἐν χρείᾳ καταιδῇς· ἐγὼ καὶ δοῦλος. Ἦλθον γὰρ διακονῆσαι, οὐ διακονηθῆναι. ἐγὼ καὶ φίλος, Ματθ. κ. κη.
καὶ μέλος, καὶ κεφαλή, καὶ ἀδελφή, καὶ μήτηρ, πάντα ἐγώ· μόνον οἰκείως ἔχε
πρὸς ἐμέ. ἐγὼ πένης διὰ σέ, καὶ ἀλήτης διὰ σέ· ὅτι γὰρ οὐ διὰ σέ.
15 οὐκ οἶδ' οὐδὲ συντυγχάνω τῷ πατρί, κἀκεῖ οἶδ' οὐδὲ προσδοκῶ τὰ τοιαῦτα παθεῖν. πάντα μοι σύ, καὶ ἀδελφός, καὶ συγκληρονόμος, ἑταῖρος, καὶ μέλος. τί πλέον θέλεις; τί ⟨ὦ⟩ φιλοπλούτα ἀποστρέφῃ; Τίνα κόσμον κόμμεις; τί εἰς πίθον δύπλεξ τετιμημένον; τοῦτο γάρ ἐστιν, εἰς τ' πρόποτα βίον "ταλαιπωρεῖν. τί εἰς πῦρ ξαίνεις; τίνα ἀεὶ πυκτεύεις; τί εἰκῇ τρέχεις; οὐχὶ ἑκάστη τέχνη τέλος ἔχει; πλουτεῖν που δῆλον. δεῦρό μοι καὶ σὺ τῆς βι-
20 ωτικῆς ταύτης δῆς τὸ τέλος. Ἀλλ' οὐκ ἔχεις. Ματαιότης γὰρ ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. ἴδωμεν εἰς τοῦ τάφους, δεῦρό μοι τὸν πατέρα, δεῦρό μοι τὴν γυναῖκα. ποῦ ὁ χρυσᾶς ἐνδεδυμένος ἱμάτια; ὁ θεὶς τῷ ὀχλήματος κεκοσμημένος; ὁ στρατόπεδα ἔχων; ὁ τὴν ζώνην; ὁ τοὺς κήρυκας; ὁ τοὺς μὲ αἰσχρῶν, τοὺς ὃ ἐμβαλλόντων εἰς δεσμωτήριον; ὁ ἀποκλείων ὃς ἐβούλετο, καὶ πάλιν ἀπαλλάττων ὃς ἤθελε; τοῦδέν ὁρᾶ πλοῦτος ὀστέων καὶ σποδὸς καὶ σκιᾶς. πλού-
25 τα σκῆνα γῆ· πάντα σκῆνα μῦθος· πάντα ὄναρ καὶ σκιὰ καὶ διήγημα φιλὸν καὶ γραφή· μᾶλλον δὲ τοῦδὲ γραφή. τὴν μὲν γραφὴν κἂν ἐν εἰκόνι ὁρᾶμεν· ἐνταῦθα δὲ, τοῦδὲ εἰκόνα. καὶ εἴθε μέχρι τούτων τὰ δεινά. νυνὶ δὲ, πάντα μὲν τῆς ὑλικῆς καὶ τῆς τυφλῆς καὶ τῆς παραφανείας μέχρι σκιᾶς, μέχρι ῥημάτων· τὰ δὲ ἀπ' αὐτῶν, οὐκ ἔτι μέχρι σκιᾶς καὶ ῥημάτων, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ δέχεσθαι μὲν ἡμᾶς οἶδε, καὶ πᾶσιν ἔξεστι δῆλα· αἱ ἁρπαγαί, αἱ πλεονεξίαι, αἱ πορνεῖαι, αἱ μοι-
30 χεῖαι, τὰ μυρία δεινὰ ταῦτα οὐκ ἐν εἰκόνι οὐδὲ ἐν πέφρᾳ, ἀλλὰ γεγραμμένα οὐ καὶ ῥήματα ἀλλὰ θεάματα. ποίοις οὖν ὀφθαλμοῖς; Εἰ γὰρ πατέρα μὲν οὐκ ἂν ἐτόλμησεν ἰδεῖν ⟨συνειδὼς ἑαυτῷ ἡμαρτηκότι εἰς αὐτ⟩, ⟨ὃν⟩ πάντες μᾶλλον ἀπείρως πατρότερον ὄντα πῶς ἀντιβλέψομεν τότε; πῶς οἴσομεν; καὶ γὰρ καταισχυνόμεθα τὸ βήματι τῷ Χριστοῦ, καὶ πάντων ἀκριβὴς ἔσται ἐξέτασις. Εἰ δέ τις ἀπιστεῖ τῇ μελλούσῃ κρίσει,
35 ὁρᾶτω τὰ ἐνταῦθα, τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις, τοὺς ἐν τοῖς μετάλλοις, τοὺς ἐν ταῖς χειρίαις, τοὺς δαιμονῶντας, τοὺς καταπαίοντας, τοὺς νόσοις αἰσχίστοις παλαίοντας, τοὺς πενίᾳ διαπαντὸς πυκτεύοντας, τοὺς λιμῷ συζῶντας, τοὺς πένθεσιν ἀνηκέστοις βεβαρημένους, τοὺς ἐν αἰχμαλωσίαις. οὐ γὰρ ἂν οὕτω "ταῦτα ἐπάθομεν πάντες, εἰ μὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἀπόντας τοὺς τοιαῦτα ἡμαρτηκότας ἔμελλεν ἀναμένειν ἀμοιβὴ καὶ κόλασις. Εἰ δὲ μηδὲν ἐνταῦθα ⟨κατέμειναν⟩
40 λοιποὶ, τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ σημεῖόν σε ποιεῖσθαι δεῖ, τῷ πῶς εἰ μή τιν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν. τοῦδὲ γὰρ ἂν ἀπόντων ὁ αὐτὸς ὢν Θεὸς τοὺς μὲν ἐτιμωρήσατο, τοὺς δὲ ἀφῆκεν ἀτιμωρήτους, τὰ αὐτὰ ἢ καὶ χαλεπώτερα πεπλημμεληκότας, εἰ μή τινα ἔμελλεν ἐκεῖ τιμωρίαν ἐπάγειν αὐτοῖς. Ἀπὸ τούτων τοίνυν τῶν λογισμῶν καὶ τῶν παραδειγμάτων καὶ ἡμεῖς ταπεινώσωμεν ἑαυτοὺς, καὶ ⟨τῇ⟩ κρίσει ⟨ἐμφρόντιστοι⟩ γενόμενοι πιστεύσασαν λοιπὸν καὶ βελτίους ἡμᾶς ἐργάσω-

σαν,

σαν, ἵνα ἀξίως τῆς βασιλείας βιώσαντες ἐνταῦθα, καὶ τὰς μελλούσας τιμωρίας ἀφευξώμεθα, καὶ τῶν αἰωνίων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁμιλ. οζ. 32 ΑΠΟ ΔΕ ΤΗΣ ΣΥΚΗΣ ΜΑΘΕΤΕ ΤΗΝ παραβολήν. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος. 33 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

Εἰπὼν ὅτι οὐθέως μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, αὐτὸς ὁ τότε ἐζήτησε μᾶλλον ὅσον χρόνον, καὶ αὖ τὸ κυρίως τὴν ἡμέραν ἐπεθύμουν Εἰδέναι, ἀφ' τότε δὲ τὸ παράδειγμα τίθησι τῆς συκῆς, δεικνὺς ὅτι οὐ πολὺ τὸ μέσον, ἀλλ' ἐφεξῆς καὶ ἡ προῤῥησία ἀπαντήσεται· οὐκοῦν οὐ μετὰ τῆς παραβολῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν μετὰ ταῦτα λέξεων ἐδήλωσεν εἰπών· γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. ἐντεῦθεν καὶ ἕτερόν τι παρεφθείρει θέρος πνευματικόν, καὶ γαλιλαίως κατ' ἐκεῖνο ἐσοφίζετο τὴν ἡμέραν ἀπὸ τοῦ χειμῶνος τοῦ παρόντος τοῖς δικαίοις· τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς τὸ ἐναντίον, χειμῶνα ἀπὸ θέρους· ὅπερ ἐν τοῖς ἑξῆς ἐδήλωσεν εἰπών, τυφώντων αὐτῶν ἐπιστήσεσθαι τὴν ἡμέραν. ἀφ' ἑτέρου τοῦτο μόνον τῆς συκῆς πέφηκεν, ἵνα τὸ ἀφανισμὸν δηλώσῃ (ὄζειν γὰρ καὶ ἑτέρως αὐτὴν παρασκευάσας) ἀλλ' ἵνα καὶ ἐντεῦθεν πιστώσηται τὸν λόγον οὕτως ἐκβησόμενον πάντως. ὥσπερ γὰρ τοῦτο ἀνάγκη ἦν, οὕτω κἀκεῖνο. καὶ γὰρ ὅπερ ἀν ἐθέλῃ τὸ πάντως ἐκβησόμενον λέγειν, φυσικὰς ἀνάγκας εἰς μέσον παράγει, καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ μακάριος Παῦλος αὐτὸν μιμούμενος. ἀφ' τούτου δὲ πρὸς ἀνάστασιν ἀφαλεγόμενος φησιν· Ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος παραθεὶς, τοῦ αὐτοῦ κέχρηται ὑποδείγματι, Κορινθίοις πρὸς ἀνάστασιν ἀφαλεγόμενος. Ἄφρων γάρ, φησὶ, σὺ, ὃ σπείρεις οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. Εἶτα ἵνα μὴ ταχέως ἐπ' αὐτῇ πάλιν ἔλθωσι καὶ ἐρωτήσωσι, πότε, εἰς μνήμην αὐτοὺς ἀνάγει τῶν προῤῥηθέντων, λέγων·

34 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν ταῦτα πάντα γένηται.

Ταῦτα πάντα, ποῖα, εἰπέ μοι; τὰ τῶν Ἱεροσολύμων; τὰ τῶν πολέμων; τὰ τῶν λιμῶν τὰ τῶν λοιμῶν· τὰ τῶν σεισμῶν· τὰ τῶν ψευδοχρίστων· τὰ τῶν ψευδοπροφητῶν· τὸ πανταχοῦ σπαρῆναι τὸ εὐαγγέλιον· τὰ σήματα· τὰς παραλογίας· τὰ ἄλλα πάντα, ἅπερ εἰρήκαμεν μέχρι τῆς αὐτῆς προῤῥήσεως συμβησόμενα. πῶς οὖν, φησὶν, εἶπεν, ἡ γενεὰ αὕτη; ὁ περὶ τῆς τότε λέγων, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν πιστῶν. οἶδε γὰρ γενεὰν οὐκ ἀπὸ χρόνων χαρακτηρίζειν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τρόπου θρησκείας καὶ πολιτείας· ὡς ὅταν λέγῃ· Αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων σημεῖον. Κύριον. ὅπερ οὖν φύων ἔλεγε· δηλῶ πάντα γενέσθαι· καὶ πάλιν, κηρυχθήσεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο καὶ ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, ὅτι τότε ἐκβήσεται ταῦτα πάντα, καὶ μένει ἡ γενεὰ τῶν πιστῶν ὁσονοῦν τῶν εἰρημένων ἀφαιροῦσα. ἀλλὰ καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἁπλῶς, ἐπὶ τὸ πλεῖον τῶν Ἰουδαίων ἀφανισθήσεται· ταύτης οὖν οὐδὲν παρῆκεν, οὐ λιμὸς, οὐ λοιμὸς, οὐ σεισμὸς, οὐχ αἱ τῶν πολέμων παραλαί, οὐ ψευδόχριστοι, οὐ ψευδοπροφῆται, οὐκ ἀπατεῶνες, οὐχ ἁπλῶς διδόντες, οὐχ ἁπλῶς σκανδαλίζοντες, οὐχ ἁπλῶς ψευδάδελφοι, οὐκ ἄλλος οὐδεὶς τοιοῦτος πειρασμός. εἶτα καὶ μᾶλλον αὐτοὺς εἰς πίστιν ἀνάγων, φησίν·

35 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, ἁπλῶς δὲ λέγει μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

Τοῦτ' ἔστι, τὰ πεπηγότα ταῦτα καὶ ἀκίνητα εὐκολώτερον ἀφανισθῆναι, ἢ τῶν λόγων τῶν ἐμῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐλῶν τὴ ϗαπεσδν. καὶ ὁ διπλέγων ὑπὸρ τύτων βασανιζέτω τὰ εἰρημένα, καὶ θύρων ἀληθῆ (θύρα γὰρ ἐστι πρότος) ἀπὸ τῶν προελθόντων καὶ τοῖς μέλλουσι πιστεύετω, καὶ πρότα ἐξεταζέτω μετ' ἀκριβείας, καὶ ὄψε) τῶν τραγμάτων τὸ τέλος μαρτυρεμῶ τῇ τῆς τροφητείας ἀληθείᾳ. τὰ δὲ στοιχεῖα εἰς μέσον τέθηκεν, ὁμοῦ μὲν δηλῶν, ὅτι προπότερα καὶ ὑρανοῦ καὶ γῆς ἡ ἐκκλησία· ὁμοῦ δὲ καὶ δημιργὸν ἑαυτὸν [καὶ] ἐντεῦθεν" δείκνυσι τῶν πρότος. ἐπειδὴ γὰρ τρὸς ζωτελείας διελέγετο, τραγματος πρὸς πολλοῖς ἀπιστυμένου, δηλῶ τύτο καὶ ὑρανὸν καὶ τὴν γῆν εἰς μέσον ἤγαγε, τὴν δυναμιν αὐτῶν τὴν ἀφατον ἐνδεικνύμενος, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἐξυσίας δηλῶν, ὅτι δεσπότης ὑπὲρ τῶν πρότος, ἐκ" τύτων καὶ τοῖς σφόδρα ἀμφιβάλλουσιν ἀξιόπιστα τὰ εἰρημένα κατασκευάζων.

ἀλλως

καὶ τότε

10 36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας ὐδεὶς οἶδεν, ὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν ὑρανῶν, ὐδὲ ὁ υἱὸς * , εἰ μὴ μόνος ὁ πατήρ. Τῷ μὲν ὖν εἰπεῖν, ὐδὲ οἱ ἄγγελοι, ἐπεσόμισεν αὐλοις ὥστε μὴ ζητῆσαι μαθεῖν, ὅπερ ἐκεῖνοι ὐκ ἴσασι· τῷ δὲ εἰπεῖν, ὐδὲ ὁ υἱὸς, κωλύει μόνον μὴ μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ μηδὲ ζητῆσαι. ὅτι γὰρ οὐκ τύτο εἴρηκεν, ὅρα μετὰ τὴν δύασιν, ὅπῃ τρογερτέρους εἶδε γινομένους, πῶς ἐπεσόμισε μειζόνως. νῦν μὲν γὰρ καὶ τὰ μεγάλα εἴρηκε πολλὰ καὶ ἄπειρα· τότε δὲ ἁπλῶς, Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς. Πρα. α. ζ. εἶτα ἵνα μὴ εἴπωσιν, ὅτι ἠπορήμθα, διεπύθηντο, ὐδὲ τύτου ἐσμὲν ἄξιοι· φησὶν, οἷς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξυσίᾳ. καὶ γὰρ σφόδρα ἔμελεν αὐτῷ τοῦ τιμᾶν αὐτοὺς καὶ μηδὲν ἀποκρύπτεσθαι. διὰ τύτο καὶ τῷ πατρὶ τὸ δύνασθαι, καὶ φοβερὸν τὸ τραγμα ποιῶν, καὶ ἐκείνων ἀποτειχίζων τὴν πύσει τὸ εἰρημένον. ἐπεὶ εἰ μὴ τύτο" ἐστιν, ἀλλ' ἄγνοια, πότε εἴσε); καὶ τὸ λοιπὸν,

20 ἆρα μὴ ἡμῶν; καὶ τίς δὴ τοῦτο εἴποι; καὶ μὲν πατέρα οἶδε σαφῶς, καὶ ὕτω σαφῶς, ὡς ἐκφῦνος μὲν υἱόν· τὴν δὲ ἡμέραν ἄγνοια; εἶτα, τὸ μὲν πνεῦμα ἐρευνᾷ καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς δὲ οὐδὲ τὸ καιρὸν τῆς κρίσεως οἶδεν; ἀλλὰ τὸ μὲν πῶς δεῖ κρίνειν οἶδε, καὶ τὰ ἑκάστου ἀπόῤῥητα ἔπίσταται· ὃ δὲ πολλῷ τούτων ὐτελέστερον, τοῦτο ἔμαθεν ἄγνοιαν; πῶς δή, εἰ Παῦλος δι' αὐτοῦ ἐλάλει καὶ ἐγλύετο, καὶ χωρεὶς αὐτοῦ ἐλάλειτο οὐδὲ ἕν, τὴν ἡμέραν ἠγνόησεν; ὁ γὰρ τοὺς αἰῶνας ποιήσας, δῆλον ὅτι καὶ τοὺς χρόνους. Εἰ δὲ τοὺς χρόνους, καὶ τὴν ἡμέραν. πῶς οὖν ἐκεῖνο ἐποίησεν ἀγνοεῖ; καὶ ὑμᾶς μὲν αὐτοῦ καὶ τὴν οἰκείαν ἐδέαν φατέ, ὃν δὲ υἱὸν οὐδὲ τὴν ἡμέραν, ὃν υἱὸν τε καὶ πνεῦμα ἐν τῷ κόλπῳ ὄντα τε παρῆς, καίτοι πολλῷ μείζων ἡ ὐσία τῶν ἡμερῶν, καὶ ἀπείρως μείζων; πῶς οὖν τὸ μεῖζον ἑαυτοῖς διδόντες, οὐδὲ τὸ ἔλαττον συγχωρῆτε τῷ υἱῷ, Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι; ἀλλ' ὅτε ὑμᾶς ἴστε τὴ τοῦ πατρὸς οὐσίαν ὁ Θεὸς, κἂν μυριάκις ταῦτα μάθητε· ὅτε ὁ υἱὸς ἄγνοιᾳ τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ δι' σφόδρα ὀπίσα). διὰ τοι τοῦτο πρότα εἰπὼν, καὶ τοὺς χρόνους καὶ τοὺς καιροὺς, δι' ὧν αὐτὰ ταῦτα θύρας ἀγαθὰς (ἐκτὸς γάρ ἐστιν ὀπὶ θύρας, φησὶν) ἀπεσίγησε τὴν ἡμέραν. Εἰ μὲν γὰρ ἡμέραν ζητοῖμεν καὶ ὥραν, ὐκ ἀκούσῃ πρὸς ἐμοῦ, φησὶν· Εἰ δὲ καιροὺς καὶ τροθοίμια, ὐδὲν" ἀποκρυφάλμυος ἐρῶ πρότα σοι μετ' ἀκριβείας. ὅτι μὲν γὰρ ὐκ ἀγνοεῖ, διὰ πολλῶν ἔδειξα, διὰ σημάτων εἰπὼν, καὶ τὰ συμβησόμενα ἅπαντα, καὶ ὅσον ἀπὸ τύδε τὸ χρόνου μέχρι τῆς ἡμέρας αὐτῆς (τύτο γὰρ τῆς συκῆς ἐδήλωσεν ἡ τροβολή) καὶ ὅτι τὰ τροφητευόμενα πάντα ἤγαγον αὐτά. Εἰ δὲ μὴ ἀνέῳξά σοι τὰς θύρας, καὶ τύτο συμφερόντως ποιῶ. ἵνα δὲ ἐπέρωθεν μάθῃς, ὅτι διὰ τῆς ἀγνοίας αὐτοῦ τὸ σιγῆσαι, ὅρα μετὰ τῶν εἰρημένων πῶς καὶ ἄλλο τροσήθησι σημεῖον.

καὶ τὸν υἱὸν τ' ἀνθρώπου

καὶ διὰ τοῦτο

καὶ ἀποκρυφο-

40 38 Ὥσπερ δὲ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι τῆς ἡμέρας ἧς εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν,

39 Καὶ ὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἦρεν ἅπαντας· ὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ταῦτα δὲ εἶπε, δηλῶν ὡς ἀνθρώπου ἦν καὶ ἀτροσδοκήτως, καὶ τῶν πλειόνων τυφώντων. καὶ γὰρ ὁ Παῦλος τοῦτό φησιν ὕτω γράφων·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

α.Θεσ.ε.Γ.Λ. Οτ᾽αν λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος ὄλεθρος ἐφίσταται ὀλεθρος. καὶ ὃ ἀπροσδόκητον δηλοῖ, ἔλεγλε· ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ. πῶς οὖν φησι μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων; Εἰ γὰρ πρὸ τότε καὶ Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, καθὼς ὁ Παῦλός φησι, πῶς λέγει μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων; Εἰ πρό, πῶς θλῖψις; πρὸ τοῖς δυναθήτως ἀμφιβολίοις καὶ Εἰρήνη. Διὰ τοῦτο γὰρ οὐκ εἶπεν, ὅταν ᾖ ἡ Εἰρήνη, ἀλλ᾽ ὅταν λέγωσιν εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν, ὃ δυναθὸν αὐτῶν ἐνδεικνύμενος, ὡς τῶν ὅτι Ναὲ, ὅτι δὴ ἐν τοῖς τοιούτοις κακοῖς ἐπεύφων. ἀλλ᾽ οὐχ ἁπλῶς δίκαιοι, ἀλλ᾽ ἐν θλίψει δὲ ἀθυμίας δίηγον. ἐντεῦθεν δείκνυσιν, ὅτι τὸ ἀντιχρίστου ἐλθόντος, καὶ τῶν ἀτόπων ἡδονῶν ὀλισθαίνουσιν ἐν τοῖς πολλοῖς καὶ τῆς οἰκείας ἀπεγνωκόσι σωτηρίας. τότε μαρτυρίαν δὲ χώμοι, τότε καὶ μέθαι. διὸ καὶ μάλιστα ὑποδειγμα τίθησιν ἁρμόζον τοῦ πράγματι. καθάπερ γὰρ τῆς κιβωτοῦ γινομένης οὐκ ὀλίγοι ἐπίστευον, φησιν, ἀλλὰ προσέχειν μὴ ἐν μέσῳ τὰ μέλλοντα προαναιρεῖσθαι κακά· ἐκφυοι ὄντες ὁρῶντες αὐτὰ, ὡς ὑπνοῦντος ἐσομένου δεινοῦ, ὕπνος ἐπεύφων· ὕπνος καὶ νῦν, φανήσεται μὴ ὁ ἀντίχριστος, μὴν ἐν καὶ σωτηρία, καὶ αἱ κηλήσεις αἱ ὀλίγαι τῇ σωτηρίᾳ, καὶ τιμωρίαι ἀφόρητοι. ἀλλ᾽ ὄντες τῇ μέθῃ τῆς κακίας καταχόμενοι, οὐδὲ αἰσθήσονται τοῦ φόβου τῶν ἐσομένων. διὸ καὶ Παῦλός φησιν, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, ὕπνος αὐτοῖς προσήσεται καὶ φοβερὰ ἐκφυα δὲ ἀνήκεστα. καὶ διὰ τί μὴ εἶπε καὶ ὅτι Σοδόμων κακά; καθολικὸν ἠθέλησεν ἐνθεῖναι ὑποδειγμα, καὶ μὴ τὸ προλεχθῶναι ἀπιστηθέν. διὰ δὴ τοῦτο, ὅτι τοῖς πολλοῖς καὶ μέλλοντα ἀπιστεῖται, ἀπὸ τῶν προελθόντων αὐτὰ πιστοῦται, καταστεῖον αὐτῶν τὸ διάνοιαν. μὴ ὁ τῶν Εἰρηναίων καὶ κεῖνο ἐνδείκνυται, ὅτι καὶ ἐμπροσθεν αὐτὸς πεποίηκεν. εἶτα πάλιν ἄλλο σημεῖον τίθησι, δι᾽ ὧν ἀπάντων, ὅτι οὐκ ἀγνοεῖ τὴν ἡμέραν, καταδηλον ποιῶ. Τί δὲ τὸ σημεῖον;

40 Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται·

41 Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι, μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται).

42 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται).

Ταῦτα ὃ πάντα, καὶ τὸ εἰδέναι αὐτὸν δείγματα, καὶ ἀπαίροντα αὐτοὺς τῆς ἐρωτήσεως. Διὰ γὰρ τοῦτο εἶπε καὶ ἐκείνης τῆς ἡμέρας τοῦ Ναὲ· Διὰ τοῦτο εἶπε, καὶ δύο "ὅτι τῆς κλίνης, τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ὕπνος ἀπροσδοκήτως, ὕπνος ἀμελείμνων αὐτῶν ὄντων ἐπελθύσει), καὶ ὃ, δύο ἀλήθουσαι, ὅπερ καὶ αὖθ᾽ οὐκ ἔστι μεμεμνώντων. καὶ μὴ τοῦτο, ὅτι καὶ δοῦλοι, καὶ δεσπόται, καὶ παραλαμβάνονται, καὶ ἀφίενται), καὶ ἐν ἀδείᾳ, καὶ ἐν πόνῳ, καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἀξίας, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης· ὥσπερ ἐν τῇ παλαιᾷ φησιν, Ἀπὸ τοῦ καθημένου ὅτι τοῦ θεήνου ἕως τῆς αἰχμαλώτιδος τῆς ἐν τῷ μύλωνι. ὅπου γὰρ ἔλεγεν, ὅτι δυσκόλως πλούσιοι σώζονται, δείκνυσιν ὅτι οὐ πάντως οὔτε οὗτοι ἀπόλλυνται, οὔτε πένητες σώζονται ἅπαντες, ἀλλὰ καὶ ὃς ἐκείνων καὶ ἐκ τούτων καὶ σώζονται) καὶ ἀπόλλυται). ἐμοὶ ὃ δοκεῖ δηλοῦν, ὅτι καὶ ἐν νυκτὶ ἕξει ἡ προυσία. τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Λουκᾶς φησιν. ὁρᾷς πῶς πάντα μετ᾽ ἀκριβείας οἶδεν; Εἶτα πάλιν, ἵνα μὴ ἐρωτήσωσιν, ἐπήγαγε· γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. οὐκ εἶπεν, οὐκ οἶδα, ἀλλ᾽ οὐκ οἴδατε. ὅταν γὰρ αὐτὸν ἀφεδὸν εἰς αὐτὸν ἀγάγῃ τὸν ὥραν, καὶ φησι, πάλιν αὐτὸν ἀπαίτει τῆς ἐρωτήσεως, βουλόμενος αὐτὸν ἀναγωνίους εἶναι διηνεκῶς. διὰ τοῦτο λέγει, γρηγορεῖτε, δεικνὺς ὅτι διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν.

43 Ἐκεῖνο ὃ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται), ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυχθῆναι τὸν οἰκίαν αὐτοῦ.

44 Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται).

Διὰ τοῦτο οὖν λέγει αὐτοῖς ἵνα γρηγορῶσιν, ἵνα αἰεὶ ἕτοιμοι ὦσι· διὰ τοῦτό φησιν, ὅτε οὐ προσδοκᾶτε, τότε ἥξει, ἀναγωνίους εἶναι βουλόμενος, καὶ διὰ πάντος ἐν ἀρετῇ. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· Εἰ ᾔδεσαν οἱ πολλοὶ πότε ἀποθνῄσκουσι, πάντως ἂν καὶ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ραν ἐπουδάσαν. ἵν' οὕτω μὴ ἐκείνῳ μόνον ἐπουδάσωσι, ἀλλὰ τοῦτο δὲ λέγει ὅτε πλὴν χρι-
νῶ, ὅτε πλὴν ἑκάστου, ἀεὶ αὐτοῖς βουλόμενος τοῦτο προσδοκᾶν, ἵνα ἀεὶ σπουδάζωσι. ἀλλὰ
καὶ τῆς ἑκάστου ζωῆς τὸ τέλος ἀδηλον ἐποίησεν. Εἶτα ἐγκεκαλυμμένως ἑαυτὸν Κύριον ὀνο-
μάζει, ἁδαμοῦ οὕτω σαφῶς εἰπών. ἐπαῦθα δέ μοι δοκεῖ τὸν ῥᾳθύμους,
κ. κρημάτων 9 ὅτι οὐδὲ ὅσῳ περὶ κρήματα σπουδὴν ποιοῦνται ἀκριβῶς τοσοῦτῳ ὅτι περὶ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, ὅταν προσδοκήσωσι, γρηγορῦσι, καὶ
οὐδὲν ἀφιᾶσι τὴν ἔνδυσιν ἀπροσυλητὸν αὐτῶν· ὑμεῖς δὲ, καίτοι εἰδότες ὅτι ἥξει, καὶ παντως ἥξει,
οὐ μᾶλλον ἐγρηγορέτες, φησὶ, καὶ προσκυασμένοι, ὥστε μὴ ἀπροσκυάστως ἐντεῦθεν ἀπε-
νεχθῆναι· ἀλλὰ τοῦτο ἐπ' ὀλέθρῳ ἔρχεται ἡ ἡμέρα τῶν καθευδόντων. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος, εἰ
10 ἤδει, διέφυγεν ἄν· οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐὰν ἦτε ἕτοιμοι, ἀπεφεύξεσθε. Εἶτα ὅπως εἰς τὴν τῆς
χρίστεως ἐνέβαλε μνήμην, καὶ πρὸς τοὺς διδασκάλους πρέπει τὸν λόγον λοιπὸν, περὶ κολά-
σεων καὶ πῶς ἀπαλεύθρους· καὶ προτέρους μὲν τοὺς καταφρονοῦντας, εἰς τοὺς ἀμυρ-
κ. συμφέρον τημένους τελευτᾶν, προσὸν δὲ φοβερὸν κατακλείσαν λόγον. διὸ πρῶτον τοῦτό φησι·

45 Τίς ἄρα ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐ-
15 τοῦ, δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ αὐτῶν;

46 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος [αὐτοῦ] εὑρήσει ποιοῦντα οὕτω-
τως.

47 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

Μὴ γὰρ τοῦτο ἀγνοούμενός ἐστιν, εἰπέ μοι; Εἰ γὰρ ἐπὶ τίνι εἶπεν, οὐδὲ ὁ υἱὸς οἶδεν, ἀγνοῶν
20 αὐτὸν φῆς· ἐπὶ τίνι εἶπε, τίς ἄρα, τί ἂν εἴποις; ἢ γὰρ τοῦτο ἀγνοῶν αὐτὸν φῆς; ἄπαγε. οὐδὲ
γὰρ τῶν δεσποτῶν τοῦτο ἂν τις εἴποι· καίτοιγε ἐκῆν γε αὐτῷδε ἐστὶν εἰπεῖν, ἐνταῦθα δὲ
οὐδὲ τοῦτο. Οἱ δὲ ὅταν λέγῃ, Πέτρε, φιλεῖς με, ἐρωτῶν, οὐδὲ τοῦτο ἤδει; ἢ ὅταν λέγῃ, Ποῦ τε- Ιωαν. κα. ιε.
θείκατε αὐτόν; ἢ ὁ πατὴρ ἀγνοήσεται τοιαῦτα φθεγξόμενος. ἢ γὰρ ἢ αὐτός φησιν· Ἀδὰμ, Ιωαν. ια. λδ.
που εἶ; ἢ, Κραυγὴ Σοδόμων ἢ Γομόρρας πεπλήθυνται πρός με· καταβὰς οὖν ὄψομαι, Γεν. γ. θ.
25 εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρός με τετελεσμένα ἐστίν· εἰ δὲ μή, ἵνα γνῶ. Γεν. ιη. κα.
ἢ ἀλλαχοῦ φησιν· Ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν, ἐὰν ἄρα συνῶσι· ἢ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ δέ, Ἴσως ἁμ- Ιεζ. β. δ. ε.
πεπαύσονται τὸν μὺν· ἅπερ ἁπάντα ἀγνοίας ῥήματα ἐστίν. Ἀλλ' οὐκ ἀγνοῶν ταῦτα ἔ- Λυκ. κ. ιγ.
λεγεν, ἀλλ' οἰκονομῶν τὰ αὐτῷ πρέποντα. ὅπως μὴ ὁ Ἀδὰμ, ἵνα αὐτὸν ἐμβάλῃ εἰς ἀπολο-
γίαν τῆς ἁμαρτίας· ὅπως ὁ τῶν Σοδομιτῶν, ἵνα ἡμᾶς παραδύσῃ μηδέποτε ἀποφαίνεσθαι,
30 πρὶν δὴ αὐτοῖς παραγενώμεθα τοῖς πράγμασιν· ὅπως ὁ τὸν προφήτην, ἵνα μὴ δοκῇ ἡ πρόρ-
ρησις παρὰ τοῖς δυσκόλοις ἀναγκαστική τις εἶναι τῆς παραχῆς· ὅπως ὁ τῆς παραβολῆς τοῦ
εὐαγγελίου, ἵνα δείξῃ, ὅτι ὤφειλον τοῦτο ποιῆσαι καὶ συντελοῦσιν ἡμῖν· ἐνταῦθα δέ, ἵνα μὴ
περιεργάζωνται, μηδὲ πολυπραγμονῶσι πάλιν, ἀλλ' ἵνα δείξῃ τὸ ἀσφαλὲς καὶ πολύτιμον. καὶ
ὅρα πόσης ἀγνοίας ἐνδεικτικὸν τὸ ῥῆμα, εἶτε καὶ κατὰ μόνον ἀγνοῇ. μακαρίζει μὲν γὰρ
35 αὐτόν· μακάριος γάρ, φησιν, ὁ δοῦλος ἐκεῖνος· ἀλλὰ λέγει δὲ τίς ἐστιν οὗτος. τίς γάρ ἐστι, φησιν,
ἄρα οὗ καταστήσει ὁ κύριος αὐτοῦ, καὶ μακάριος οὗ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτω; ταῦτα δὲ οὐ περὶ
χρημάτων εἴρηται μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ λόγου, καὶ περὶ δυνάμεως, καὶ περὶ χαρισμάτων, καὶ περὶ
πάσης οἰκονομίας, ἧς ἕκαστος ἐπιχειρεῖται. αὕτη καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τοὺς πολιτικοὺς ἁρ-
μόσειεν ἂν ἡ παραβολή. ἕκαστον γὰρ οἷς ἔχει πρὸς τὸ κοινὴ συμφέρον ἀποχρῆσθαι δεῖ.
40 κἂν σοφίαν ἔχῃς, κἂν ἀρχὴν, κἂν πλοῦτον, κἂν ὁτιοῦν, μὴ ὅπως βλάβῃ τῶν συνδούλων,
μηδὲ ἐπ' ἀπωλείᾳ ἑαυτοῦ. διὰ δὴ τοῦτο ἀμφοτέρων ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ, φρόνησιν καὶ πίστιν.
καὶ γὰρ ἡ ἁμαρτία ἀπὸ ἀμφοῖν γίνεται. πιστὸν μὲν οὖν αὐτὸν φησιν, ὅτι οὐδὲν ὑποσφίσατο, οὐδὲ
παρανάλωσε τῶν δεσποτικῶν εἰκῇ καὶ ματαίως· φρόνιμον δὲ, ὅτι ἔγνω πρὸς τὸ δέον οἰκονο-
μῆσαι τὰ δοθέντα. ἢ γὰρ ἀμφοτέρων ἡμῖν χρεία, καὶ τοῦ μὴ νοσφίσασθαι τὰ δεσποτικὰ, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ Θεὸς δέον οἰκονομεῖν. αὐ ὃ πατέρων ἀπῇ, ὃ ἕτερον χωλύει. ἀλλ' τε γὰρ πιστὸς ἢ ᾗ μὴ κλέπτῃ, ἀπολλύει ᾗ ᾗ Θεὸς μηδὲν προσῆκον δαπανᾷ, μέγα ὃ ἔγκλημα· αὐ τε Θεὸς ἢ καλῶς οἰκονομῇ, νοσφίζεται ᾗ, πάλιν οὐχ ἡ τυχοῦσα κατηγορία. ἀκούσωμεν δὲ ⓐ τὰ χρήματα ἔχοντες τοῦτα. οὐ γὰρ διδασκάλοις δέλεπται μόνον, ἀλλὰ ᾗ τοῖς πλουτοῦσιν. ἑκάτεροι γὰρ ἐνεπιστεύθησαν πλοῦτον, ⓦ μὴ ἀναγκαιότερον, ⓐ διδάσκοντες· τὸ ᾗ ἐλάττω, ὑμεῖς. ὅταν οὖν τῶν διδασκόντων σκληρτιζόντων τὰ μείζονα, ὑμᾶς μηδὲ ἐν τοῖς ἐλάττοσι βούλεσθε τὸ μεγαλοψυχίαν ἐπιδείκνυσθαι, μᾶλλον ᾗ οὐδὲ μεγαλοψυχίαν, ἀλλ' ἀγνωμοσύνην (τὰ γὰρ ἄλλότρια δίδονται) ποία ἔσται ἀπολογία; ἀλλὰ τέως περὶ τῆς κολάσεως τῶν τὰ ἐναντία ποιούντων, τὴν ὑμῖν τοῦ βδελυκτοῦ ἀκούσωμεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅτι πᾶσι τοῖς ὑπ' ἀρχουσιν αὐτὸν καταστήσει αὐτόν. τί τούτης ἴσον γένοιτ' ἂν τῆς ὑμῶν; πῶς παρασχῆσαι δυνήσεται λόγος τὴν ἀξίαν, τὴν μακαριότητα, ὅταν ὁ τῶν οὐρανῶν βασιλεὺς καὶ τὰ πάντα ἔχων, ἀνάθεμα ὅτι πᾶσι τοῖς ὑπ' ἀρχουσιν αὐτοῦ καθιστᾷν μέλλῃ; διὸ καὶ φεύγειν αὐτὴν καλῶ, ὅτι ἔγωγε μὴ τῶν μικρῶν τὰ μεγάλα προσέσθαι, ἀλλὰ σωφρονήσας ἐν τούτῳ τῶν ἀγαθῶν ἐπέτυχον. Εἶτα, ὅπερ ἀεὶ ποιῶ, ὅταν ἀπὸ τῆς τοῖς ἀγαθοῖς χειμάρρου ὑμῶν, ἀγαλὰ ᾗ ἀπὸ τῆς τοῖς πονηροῖς ἠπειλημένης κολάσεως διορθοῦται τὴν ἀκροατήν. διὸ καὶ ἐπάναγκες.

ἴσ. ἀπολλύει

ἴσ. νοσφίζεται

ἴσ. αἰτήσει

48 Ἐὰν ᾗ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν.

49 Καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίειν ᾗ δὲ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων,

50 Ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,

51 Καὶ διχοτομήσει αὐτὸν ⓦ, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Εἰ ᾗ λέγοι τις, Εἶδες οἵος ἐπεισῆλθε λογισμός, ἀλλ' ὃ μὴ εἰ) γνώσιμον τὴν ἡμέραν; χρονίζει γὰρ ὁ κύριος μοῦ φησιν· Ἑτοιμάσω δὲ, οὐ ἀλλ' ὃ μὴ εἰ) γνώσιμον τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ ἀλλὰ τὸ πονηρὸν εἰ) τὴν οἰκέτην. ἐπεὶ ὦ φεύγωμεν καὶ πάντως πάντα ἕνεκεν οὐκ ἐπεισῆλθεν * αὕτη ἡ ἔννοια; Εἰ γὰρ καὶ χρονίζει ὁ δεσπότης, ἄθλιε; ὅλως προσδοκᾶς αὐτὸν ἥξειν. τί οὖν οὐ μεμνᾶσαι; ἐντεῦθεν [οὖν] μανθάνομεν, ὅτι οὐδὲ χρονίζει. αὕτη γὰρ ἡ τοῦ δεσπότου, ἀλλὰ τῆς τοῦ πονηροῦ οἰκέτου γνώμης ἡ ψῆφος. διὸ καὶ ἀλλ' τοῦτο ἐγκαλεῖται. ὅτι γὰρ οὐ χρονίζει, ἀκούσον Παύλου λέγοντος· Ὁ Κύριος ἐγγύς, μηδὲν μεριμνᾶτε. καὶ, Ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ ἡ χρονιεῖ. σὺ ᾗ δὲ τὸν ἔξης ἄκουε, δὲ μάθῃς πῶς συνεχῶς ὑπομιμνήσκει τῆς ἀγνοίας τὴν ἡμέραν, δηλῶν τοῖς οἰκέταις τοῦτο χρήσιμον ὄν, καὶ ἱκανὸν ἀφυπνίσαι αὐτοὺς καὶ διεγεῖραι. τί γὰρ Εἰ καὶ μηδὲν κέρδος ἀπ' αὐτοῦ τινες ἐντεῦθεν; (οὐδὲ γὰρ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ὠφελουμένων ὠφελήθησάν τινες) ἀλλ' ὅμως οὐκ ἡ παύεται τὰ αὐτοῦ ποιῶν. τί οὖν φησι τὰ ἔξης; ἐλεύσεται ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ τὰ ἑξῆς αὐτοῦ διαθήσει. ὁρᾷς πῶς καὶ πανταχοῦ τὸν ὕπνον, ὃ τῆς ἀγνοίας δεικνὺς χρήσιμον, καὶ τούτῳ ποιῶν ἀναγωνίας ἀεί; τοῦτο γάρ ἐστι ὃ ἀσυνδαζόμενον αὐτῷ, ὃ ἀεὶ ἡμᾶς ἐγρηγορέναι. καὶ ὅτι ἀεὶ ἐν ταῖς τυφαῖς ἀναπίπτομεν, ἐν ᾗ ταῖς συμφοραῖς μᾶλλον συστελλόμεθα, διὰ τοῦτο πανταχοῦ τοῦτο λέγει, ὅτι ὅταν δύσεις ᾖ, τότε ἔρχεται τὰ δεινά. καὶ ὥσπερ ἀνωτέρω διὰ τοῦ Νῶε τοῦτο ἐδήλωσεν, οὕτω καὶ ἐνταῦθά φησιν, ὅταν ὁ δοῦλος ἐκεῖνος μεθύῃ, ὅταν τύπτῃ, καὶ ἡ κόλασις ἀφόρητος. ἀλλὰ μὴ τὴν κόλασιν ἴδωμεν μόνον τὴν ἐκείνῳ χειμάζουσαν, ἀλλὰ κἀκεῖνο σκοπήσωμεν, μήποτε καὶ αὐτὰ παθόντες λάθωμεν. ὃ γὰρ τούτῳ ἔοικασιν ⓐ χρήματα ἔχοντες καὶ μὴ διδόντες τοῖς δεομένοις. ὃ γὰρ καὶ σὺ οἰκονόμος Εἶ τῶν σαυτοῦ χρημάτων, οὐχ ἧττον ἢ ὁ τὰ τῆς ἐκκλησίας οἰκονομῶν. ὥσπερ οὖν ἐκεῖνος οὐκ ἔχει ἔξουσίαν τὰ διδόμενα πρὸς ὑμᾶς Εἰς πένητας, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε σκορπίσαι, ὅπου Εἰς πενήτων ἐδόθη διὰ ἔφοβον· οὕτως οὐδὲ σὺ τὰ σά.

ἴσ. ἐπιδεῖν

Φιλιππ. δ. ε.

25. λανθάνομεν.

Εἰ

Εἰ γὰρ ἡ παιρῶον διεδιέξω κλῆρον, ἡ ὕτως ἔχεις πάντα ἃ ἔχεις, ἡ ὕτω τοῦ Θεοῦ πάντα ὄστιν. Εἶπα, σὺ μὲ, ἅπερ ἔδωκας, ὕτω βάλει μὴ ἀκριβείας οἰκονομεῖσθαι· τὸ δὲ Θεὸν οὐκ οἴει τὰ αὐτὰ μὴ πλείονος ἀπαιτήσειν ἡμᾶς τῆς σφοδρότητος, ἀλλὰ ἀνέχεσθαι αὐτῶν ἁπλῶς ἀπολλυμένων; ὐκ ἔστι ταῦτα, ὐκ ἔστι. ἡ γὰρ δι' τοῦτο τὰ πάντα σοὶ ταῦτα εἴασεν, ὥστε διαῶσαι τὴν ἀνθρώπην ἀνθεῖς ἐν ὐκαίρῳ. Εἰ ὄστιν, ἐν ὐκαίρῳ; τοῖς δεομένοις, τοῖς πεινῶσιν. ὥσπερ γὰρ σὺ τὰ σωδούλῳ ἔδωκας οἰκονομῆσαι· ὕτω ἡ σὲ ὁ δεσπότης βούλεται εἰς δέον ταῦτα δαπανᾶν. δι' τοῦτο ἡ δωυάμενος αὐτὰ ἀφελέσθαι, ἀφῆκεν, ἵνα ἔχῃς ἀφορμὴν ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι, ἵνα ἀλλήλων εἰς χεῖρα καταῤῥήσας πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην θερμοτέραν ἐργάσηται. σὺ δ' λαβὼν, οὐ μόνον ὐ δίδως, ἀλλὰ τύπτεις. καίτοιγε εἰ τὸ μὴ δοῦναι, ἔγκλημα, τὸ τυπῆσαι, ποῖον φέρει συγγνώμην; τοῦτο δέ μοι δοκεῖ λέγειν, τὸν ὑβρεστὴν καὶ τὸν πλεονέκτην ἀνιπτόμενος, ἡ πολλὴν τὴν κατηγορίαν ἐνδεικνύμενος, ὅταν ὕς τρέφειν ἐκελεύσθησαν, τύπτεις τύπτουσι. δοκῶ δέ μοι καὶ τὸν τρυφῶντα ἐνταῦθα αἰνίττεσθαι. ἡ γὰρ τῆς τρυφῆς μεγάλη κεῖται κόλασις. ἐσθίει γὰρ καὶ πίνει, φησί, μετὰ τῶν μεθυόντων, τὴν ἀκριμβεστάτην δηλῶν. οὐ γὰρ δι' τοῦτο ἔλαβες, ἵνα εἰς τρυφὴν δαπανήσῃς, ἀλλ' ἵνα εἰς ἐλεημοσύνην ἀναλώσῃς. μὴ γὰρ τὰ σαυτοῦ ἔχεις; τὰ τῶν πενήτων ἐνεπιστεύθης, κἂν ἀπὸ κληρου παιρῶν κεκλημένος τυγχάνῃς, κἂν ἐκ πόνων δικαίων. μὴ γὰρ ὐκ ἠδυνατο ταῦτα ὁ Θεὸς ἀφελέσθαί σε; ἀλλ' οὐ ποιῶ τοῦτο, σὲ κύριον ποιῶν τῶν εἰς τοὺς δεομένους φιλοπιμίας. σὺ δέ μοι σκόπει, πῶς δι' πασῶν τῶν πραγμάτων κολάζῃ τοὺς ὐκ εἰς τοὺς δεομένους τοῖς χρήμασι χρωμένους τοῖς ἰδίοις. οὗτε γὰρ αἱ πρόφασαι ἥρπασαν τὰ ἀλλότρια, ἀλλ' ὐκ ἐδωκάν τὰ ἴδια· ὅτε ὁ τὸ ἔν ταλαντον καταρύξας ἐπλεονέκτησεν, ἀλλ' ὐκ ἐδιπλασίασεν· ὅτε οἱ πεινῶντας παιδόντες, ὅτι τὰ ἀλλότρια ἥρπασαν κολάζονται, ἀλλ' ἐπειδήπερ τὰ αὐτῶν ὐκ ἐσχήρπισαν, καθάπερ ἡ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος. ἀκούσωμεν τοίνυν ὅσοι χαρίζόμεθα, ὅσοι εἰς δεῖπνα πολυτελῆ πλοῦτον δαπανίσκομεν ἐν δέοντι ἡμῖν προσήκοντα, ἀλλὰ τῶν δεομένων ὄντα. μὴ γὰρ ὅτι ἀπὸ πολλῆς φιλανθρωπίας, ὡς ὐκ ἄν τῶν σῶν ἐκελεύσθης δίδοναι, δι' τοῦτο καὶ τὰ σαυτοῦ νομίζῃς εἶναι τούτου. ἔχρησέ σοι, ἵνα δωνηθῇς εὐδοκιμῆσαι. μὴ τοίνυν σὺ τὰ εἶναι νόμιζε, τὰ αὐτῷ αὐτῷ δίδου. ὅθεν γὰρ εἰ σὺ ἐδημιούργησάς τινι, ἵνα ἀπελθὼν δωνηθῇ τινας ἀφορμὰς λαβεῖν πόρων, ἐκείνου τὰ χρήματα ἔφης ἂν εἶναι. ἡ σοὶ τοίνυν ἔδωκεν ὁ Θεὸς, ἵνα ἐμπορεύσῃ τὴν ὑρανόν. μὴ τοίνυν τὴν ὑπερβολὴν τῆς φιλανθρωπίας ὑποδέσιν ἀγνωμοσύνης ποιήσῃς. ἐννόησον ὅσης εὐχῆς ἄξιον ἐστὶν, τὸ δωνηθῆναι μὴ τὸ βάπτισμα ἐυρεῖν ὁδὸν λύσαν ἁμαρτήματα. εἰ* μὴ τοῦτο εἶπε, δὸς ἐλεημοσύνην, πόσοι ἂν εἶπον, εἶτα ἐστὶν δυνατὸν χρήματα δοθῆναι ἡ ἀπαλλαγῆναι τῶν μηδόντων κακῶν; ὅτι ἦ δυνατὸν τοῦτο γενέσθαι, πάλιν γεγόνασιν ὕπιοι. ἀλλὰ δίδωμί, φησι. καὶ τί τοῦτο; ὐδέπω γὰρ ἔδωκας, ὅσον ἡ τὸν δύο ὀβολοὺς καταβαλοῦσα· μᾶλλον ἦ ὐ τὸ ἥμισυ, ὐδὲ τὸ πολλοστὸν ἐκείνης, ἀλλὰ τὰ πλείονα εἰς ἀνονήτους [ἡ ἀνωφελῆς] ἐκβάλλεις δαπάνας, εἰς συμπόσια καὶ μέθην ἡ ἀσωτίαν ἐμπίπτων, νεῶν μὲ καλῶν, νεῶν ἦ καλούμενος· νεῶν μὲ δυαλίσκων σὺ, νεῶν ἦ ἑτέρους δυαλίσκειν ἀναγκάζων· ὥστε ἡ διπλῶν σοι γένεσθαι τὴν κόλασιν, καὶ ἀφ' ὧν αὐτὸς ποιῇς, καὶ ἀφ' ὧν ἑτέρους προτρέπεις. ὅρα γενῶ ἡ τοῦτον αὐτὸ τὸ ἐγκαλούμενον τὸ οἰκέτην. ἐσθίει γὰρ, φησι, ἡ πίνει μὴ τῶν μεθυόντων. ὐδὲ γὰρ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ ἡ τοῦτο μετ' αὐτῶν οὕτως κολάζει. ἡ μάλα εἰκότως. ὅτι μὴ τῆς οἰκείας διαφθορᾶς ἡ τῆς τῶν πλησίον ἐπανορώσει σωτηρίας. τὸ ἦ Θεὸν ὐδὲν ὅτω πρόξυμον, ὡς τὸ ἐπανορθωτικῶς ἔχειν τὸ τῶ πλησίον προσηκόντων. διὸ ἡ τὸν θυμὸν ἐνδεικνύμενος, διχοτομηθῆναι αὐτὸν ἐκέλευσε. διὰ τοῦτο ἡ τὴν ἀγάπην γνώρισμα τῶν αὐτοῦ μαθητῶν ἔφησεν εἶναι· ὅτι πᾶσα δυάγκη τὸν ἀγαπῶντα, τὰ τοῦ ἀγαπωμένου μεριμνᾶν.

Ταύτης τοίνυν ἐχώμεθα τῆς ὁδοῦ. ἡ γὰρ αὕτη μάλιστα ὄστιν ἡ τοῦς τὸν οὐρανὸν ἀνάγου- ΗΘΙΚΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σα, ἡ τοῦ Χριστοῦ μιμητὰς ἐργαζομένη, ἡ τοῦ Θεοῦ κτίσιν δυναμένη ὁμοίους ποιῆσαι. ὅρα γοῦν καὶ τὰς ἀρετὰς ταύτας ὅσας δυναγκαιοτέρας, αἱ πρὸς ταύτην ἐσκήνωνται τὴν ὁδόν· καὶ, εἰ βούλεσθε, ποιήσωμεν αὐτῶν ἐξέτασιν, καὶ τὰς ψήφους ἀπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐνεγκώμεθα γνώμης. ἔστωσαν τοίνυν δύο ζωῆς ἀρίστης ὁδοί· καὶ ἡ μία αὐτῶν αὐτὸν κατασκευαζέτω καλὸν Ⓜ μεπόντα· ἡ δὲ ἑτέρα, καὶ Ⓜ πλησίον. ἴδωμεν ποία μᾶλλον εὐδοκιμῇ, καὶ πρὸς τὴν κορυφὴν ἡμᾶς ἀγάγῃ τῆς ἀρετῆς. σκοπῶ σκῆνος μὲν ὁ τὰ ἑαυτῆς μόνον ζητῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ Παύλου μικρὸν ἐξέλθω αἰτίας (ὅταν δὲ ἀπὸ τοῦ Παύλου εἶπω, τοῦ Χριστοῦ λέγω) οὐδὲ ἓν ἐγκώμιον καὶ στεφάνους. καὶ πόθεν τοῦτο δῆλον; ἀκουσον τί μὲν τούτῳ προσλέγεται, τί δὲ σκεύῃ. μηδεὶς τὸ ἑαυτῆς ζητείτω, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πλησίον ἕκαστος. ὁρᾷς πῶς τὸ μὲν ἐξέβαλε, τὸ δὲ εἰσήγαγε; καὶ πάλιν, Ἕκαστος ὑμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. εἶτα καὶ ὁ ἔπαινος ἀφανὴς μὴ προσηνέσεως. καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν. ἵνα δὲ μὴ οὕτω τὰ αὐτὰ αἱ ψῆφοι δείξαι τὴν νίκην. ἵνα δὲ καὶ πλουσίας τοῦτο γένηται, ἴδωμεν τί μὲν τῶν κατορθωμάτων μέρος ἡμῶν ἴσατον, τί δὲ ἀφ' ἡμῶν καὶ εἰς ἑτέρους διαβαίνει. σκοπῶ τὸ μὲν νηστεῦσαι, καὶ χαμεύνησαι, καὶ παρθενίαν ἀσκῆσαι, καὶ σωφρονῆσαι, ταῦτα αὐξῆσις ἐργαζομένοις φέρει τὸ κέρδος· τὰ δὲ ἀφ' ἡμῶν εἰς Ⓜ πλησίον διαβαίνοντα, ἐλεημοσύνη, διδασκαλία, ἀγάπη. σκοπῶ καὶ τοῦτο ἄκουσον Παύλου λέγοντος· Οὐ κἂν ψωμίσω μου τὰ ὑπάρχοντα, κἂν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. ὁρᾷς αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν λαμπρῶς ἀπαγορευόμενον καὶ στεφανούμενον; εἰ δὲ βούλεσθε, καὶ ἐκ τρίτου συμβάλωμεν. καὶ ὁρῶ νηστεύοντα, καὶ σωφρονοῦντα, καὶ μαρτυροῦντα, καὶ καταγελῶντα· ἕτερος δέ τις διαβαίνεται τὸ μαρτύριον διὰ τὸν τὸ πλησίον οἰκοδομῶν, καὶ μὴ μόνον διαβαίνεται, ἀλλὰ καὶ ἀπερχόμενον μαρτυρίου χωρεῖς. τίς μᾶλλον εὐδοκιμήσει μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν; ἆρ' οὐ πολλῷ ἐνταῦθα λέγων ἡμῖν, οὐδὲ μακρᾶς τῆς ὁδοῦ. ἐφέστηκε γὰρ ὁ μακάριος Παῦλος τὴν ψῆφον φέρων καὶ λέγων· Τὸ διαλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον· τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκί, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. ἀκούεις, ὅτι καὶ τῆς πρὸς Χριστὸν ἀποδημίας προτιμᾷ τὸ πλησίον τὴν οἰκοδομήν; τοῦτο γὰρ μάλιστα δεῖ σωθῆναι Χριστῷ, τοῦτο τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆσαι. θέλημα δὲ αὐτοῦ οὐδέν ἐστιν, ὡς τὸ συμφέρον τῷ πλησίον. βούλει καὶ τεταρτεῖον εἶπω τούτων ἀπόδειξιν; Πέτρε, εἰ φιλεῖς με, φησί, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. καὶ τρίτον αὐτὸν ἐρωτήσας, τοῦτο ἔφησεν εἶναι φιλίας τεκμήριον. οὐ πρὸς ἱερέας δὲ τοῦτο μόνον εἴρηται, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἕκαστον ἡμῶν, τὸν καὶ μικρὸν ἐμπεπιστευμένων ποίμνιον. μὴ γὰρ ὄγκῳ μικρὸν ἐστι, καταφρονήσῃς. ὁ γὰρ πατὴρ μοῦ, φησιν, οὐδένησεν ἐν αὐλῇ. ἔχει ἕκαστος ἡμῶν πρόβατον· τοῦτο ὑπὸ τὰς πρόσπεσούσας ἀγέτω νομάς. καὶ ὁ ἀνὴρ διδασκάλου ἀπὸ τῆς θύρας, μηδὲν ἄλλο ζητείτω, ἀλλ' ἢ ὅπως ἐργάσηταί τι καὶ εἴπῃ, δι' ὧν ἅπασαν εὐλαβεστέραν ποιήσῃ τὴν οἰκίαν. ἡ γυνὴ πάλιν ἔστω μὲν οἰκουρός, πρὸ δὲ ταύτης τῆς ὑπομνήσεως ἑτέραν δυναγκαιοτέραν ἐχέτω φροντίδα, τὰ τῶν ἔσω ὅπως διαπασα ἐργάσηται ἡ οἰκία. εἰ γὰρ ἐν τοῖς βιωτικοῖς πρὸ τῆς τοῦ οἰκίου ὑπομνήσεως, τὰ δημόσια σπουδάζομεν καταθεῖναι ὀφλήματα, ὥστε μὴ διὰ τὸν ἐν τούτοις ἀγωνοθετῶν δίρεσθαι καὶ ἕλκεσθαι ἐπ' ἀγορᾶς, καὶ μείζονα ἀχθηνδῆν· πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τῶν πνευματικῶν τοῦτο δεῖ ποιεῖν, τὰ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν Θεοῦ καταθεῖναι πρότερον, ἵνα μὴ ἔλθωμεν ὅπου ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· καὶ ταύτας ζητῶμεν τὰς ἀρετάς, αἳ μετὰ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας καὶ τὸν πλησίον τὰ μέγιστα ὠφελῆσαι δυνατὸν δή. τοιοῦτον ἡ ἐλεημοσύνη, τοιοῦτον ἡ εὐχή· μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὴ πρὸς ἐκείνης δυνατὴ καὶ κατορθοῦσα γίνεται. Αἱ εὐχαὶ γάρ φησι, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. οὐκ εὐχὴ δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ νηστεία ἐνταῦθα τὰ νεῦρα ἔχει. κἂν νηστεύῃς χωρὶς ἐλεημοσύνης, οὐδὲ νηστεία τοῦτο πρᾶγμα λογίζεται, ἀλλὰ γαστριζομένου καὶ μεθύοντος χείρων ὁ τοιοῦτος, καὶ τοσούτῳ

γρ. σκηνῶσαι

γρ. τοῦ

γρ. τοῦ θεοῦ βασιλείαν, ὅπως πᾶσα

γρ. ἀνδίκου

σάτῳ χείρων, ὅσῳ τυφῆς ὠμότης χεῖρον ἡ ϛαλεπώτερον. ἡ τί λέγω νηστείαν; ϰαὶν γὰρ σωφροσύνης, ϰαὶν παρθενείας, ἐντὸς ἑστηϰὼς ᾖ νυμφῶνος, ἐλεημοσύνην ὐϰ ἔχων. ϰαίτοι τί παρθενίας ἴσον, ὁ μηδὲ ἐν τῇ ϰαινῇ ἐστὼ νόμον ἦλθε τ᾽ ἀνάϒϰης ὄϕᾳ ὃ ἐπῆρχον; ἀλλ᾽ ὅμως ἐϰβάλλε), ὅταν τὴν ἐλεημοσύνην μὴ ἔχῃ. Εἰ δὲ παρθένοι ἐϰβάλλονται), ὅπου τούτων ὐϰ εἶχον μὴ δαψιλείας τῆς παρεσηϰούσης, τίς δυνήσε) ταύτης αὐθις συνηνώμης τυχεῖν; ὐϰ ἔστιν ϰωθεῖς, ἀλλ᾽ ἀπολέσθαι πάντως ἀνάϒϰη τὸν ταύτην ὐϰ ἔχοντα. Εἰ ϒὰρ ἐν τοῖς βιωτιϰοῖς ϰωθεῖς ἑαυτὸν ζῆν, ἀλλὰ ἡ χειροτέχνης, ἡ ῥαπτώτης, ἡ ϰεωρϒός, ἡ ἔμπορος παρὸς τὸ ϰοινῇ συμφέρον ἡ τὸ τῶν πλησίον ὠφέλιμον ζητοῦντες ἅπαντες πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῶν πνευματιϰῶν τοῦτο δεῖ ποιεῖν. τοῦτο ϒὰρ μάλιστά ἐστι [τὸ] ζῆν· ὡς ὅγε ἑαυτὸν ζῶν μόνον ϰαὶ πάντων ἀφορῶν, παρεπής ἐστι, ϰαὶ ϰοσμοπολίτης, ϰοσμοπολίτης τοῦ ἡλίου τοῦ ἡμετέρου. τί οὖν, φησιν, ἀνὴρ τὰ ϰαθ᾽ ἑαυτὸν παιδεύσω, τὰ τῶν ἄλλων ὀπιζητῶν; οὐϰ ἔστιν, [οὐϰ ἔστι] τὰ τῶν ἄλλων ὀπιζητοῦντα τὰ ἑαυτῶν περιδεῖν. ὁ ϒὰρ τὰ τῶν ἄλλων ὀπιζητῶν, οὐδένα λυπεῖ, ἀλλ᾽ ἐλεῆσαι, ὠφελῆσαι εἰς δύναμιν τὸν ἑαυτῆς, οὐδενός τι ἁρπάσαι, οὐ πλεονεϰτῆσαι, οὐ ϰλέψαι, οὐ ψευδομαρτυρῆσαι, πάσης ἀφέξεται ϰαϰίας, πάσης ὀπλήψεται ἀρετῆς, ϰαὶ ἀνωφελῆ ἀφροσύνης, ϰαὶ βύερϒετήσει τοὺς ὀπιϑυλαβουμένους, ϰαὶ ὅτε λοιδορήσεται ἄνϑρωπος, ὅτε ϰαϰῶς ἐρᾷ, ϰαὶν μυρία ἀϰούσῃ ϰαϰῶς, ἀλλ᾽ ἐρᾷ τὰ ἀποστολιϰά· Τίς ἀσθενεῖ, ϰαὶ οὐϰ ἀσθενῶ; τίς σϰανδαλίζεται, ϛ.Κορ.ια.κθ. ϰαὶ οὐϰ ἐγὼ πυροῦμαι; οὐχ ὕ τοῦτο τὰ ἡμέτερα σπεῦσαι, ὅ πάντως ϰαὶ τὰ τῶν ἄλλων ἕψεται. οὐϰ τούτων ἁπάντων πεισθέντες, ὡς ὐϰ ἔνι σωθῆναι μὴ ὃ ϰοινῇ συμφέρον σπουδῶμεν, ϰαὶ ⓦ διχοτομηθέντα τοῦτον ἰδόντες, ϰαὶ ⓦ ὃ τάλαντον ϰαταρυξάμενα, ταύτην ἐλώμεθα τὴν ὁδὸν, ἵνα ϰαὶ τῆς αἰωνίου τύχωμεν ζωῆς, ἧς ϰλύσαι πάντας ἡμᾶς ὀπιτυχεῖν, χάριτι ϰαὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. ον. 1 ΤΟΤΕ ΟΜΟΙΩΘΗΣΕΤΑΙ Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ϰξζ ϰε.
τῶν ὐρανῶν δέϰα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπαντησιν τοῦ νυμφίου. 2 Πέντε ὃ ἦσαν φρόνιμοι, ϰαὶ πέντε μωραί, 3 Αἵτινες οὐϰ ἔλαβον, φησιν, ἔλαιον.

Ὑπαι αἱ παραβολαὶ τῇ παρούσῃ ἐοίϰασι τῇ τοῦ πιστοῦ δούλου ϰαὶ τοῦ ἀνωφελοῦς ϰαὶ τὰ διαστολιϰὰ ϰαταδηλοῦσι [ϰεφάλαια]. πέντε ϒὰρ εἰσιν αἱ πᾶσαι παρὰ τῶν αὐτῶν διαφόρως ἡμῖν παραινοῦσαι· λέγω δὴ τῆς παρὰ τοῦ ἐλεημοσύνου ϰατορθώσεως, ϰαὶ τοῦ πόνων, ὧν αἱ δυνάμεθα, ⓦ πλησίον ὠφελεῖν, ὡς οὐϰ ἄνευ σωθῆναι ἑτέρως. ἀλλ᾽ ἐνταῦθα μὲ παρὰ πάσης ὠφελείας λέγω ϰαθολιϰώτερον, ἀλλ᾽ εἰς ⓦ πλησίον ὀπιδείϰνυσθαι χρή· ὅπερ ὃ τῶν παρθένων παρὰ ἐλεημοσύνης ἰδιϰῶς τῆς ἐν χρήμασι λέγω, ϰαὶ σφοδρότερον, ἢ ὅπερ τῆς παρούσης παραβολῆς. ἐϰεῖ μὲν ϒὰρ ⓦ τὸ πονοῦντα ϰαὶ μεθύοντα, ϰαὶ τὰ δεσποτιϰὰ σϰορπίζοντα ϰαὶ ἀπολλύοντα ϰολάζει· ἐνταῦθα ὃ ϰαὶ ⓦ οὐϰ ὠφελοῦντα, οὐδὲ δαψιλῶς τοῖς δεομένοις τὰ ὄντα ἀποϰενοῦντα. Εἶχον μὲν ϒὰρ ἔλεος, ϰαὶ δαψιλές ὃ, ἀλλ᾽ ϰαὶ ϰολάζονται. Τίνος δὲ ἕνεϰεν ὅπερ τοῦ παρόντος τῶν παρθένων ταύτην παρατεί τὴν παραβολήν; ϰαὶ οὐϰ ἁπλῶς· οἱονδηποτοῦν ἐπιστήσεται παρόντων; μεγάλα παρὰ παρθενίας διελέϝθη εἰπών· Εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐνευνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν Ματθ.ιθ.ιβ. βασιλείαν τῶν ὐρανῶν, ϰαὶ ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω· ἄλλως δὲ, οἶδε ϰαὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων μεγάλην παρὰ αὐτῆς δόξαν ἐχούσας. ϰαὶ ϒὰρ ὅτι τὸ πρᾶγμα φύσει μέγα, ϰαὶ δῆλον ἐξ ὧν ὅτε ἐν τῇ παλαιᾷ ἐπὶ τῶν ἁγίων ἐϰείνων ϰαὶ μεγάλων ἀνδρῶν ϰατωρθώθη, ϰαὶ ἐν τῇ ϰαινῇ δὲ οὐϰ ἦλθεν εἰς ἀνάγϰην νόμου. ὃ ϒὰρ ἐπέταξε τοῦτο, ἀλλὰ τῇ παραιρέσει τῶν

χρ. κενοῦντα.

χρ. ὁπηλίποτε πάσχειν

α. Κορ. ζ. κε. τῶν ἀκουόντων τὸν καταρθοῦσθαι ἐπέτρεψε. διὸ καὶ Παῦλός φησι· Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω. ἐπαινῶ μὲν γὰρ ⟨W⟩ καταρθοῦντα, οὐκ ἀναγκάζω δὲ ⟨W⟩ μὴ βουλόμενον, οὐδὲ ἐπίταγμα δὲ τὸ παράγγελμα ποιῶ. ἐπεὶ οὖν ⟨C⟩ μέγα τὸ παράγγελμα ἴδῃ, καὶ μεγάλην παῤῥησίαν τοῖς πολλοῖς δόξαν εἶχεν, ἵνα μή τις τοῦτο καταρθῶν, ὡς τὸ πᾶν κατορθωκὼς ἀμελῶς διάκειται, καὶ τῶν λοιπῶν ἀμελῇ, λέγει ταύτην τὴν παῤῥησίαν ἔχων πεῖσαι ὅτι παρθενία ⟨C⟩ καὶ ἄλλα πολλὰ καλά, τῶν ἀπὸ τῆς ἐλεημοσύνης καλῶν ἔρημος οὖσα, μετὰ τῶν πόρνων ἐκβάλλεται, καὶ τὸ ἀπόνηφον, καὶ τὸ ἀνελέημονα ἴσην μοῖραν αὐτοῖς ⟨C⟩ μάλα εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ σωμάτων ἔρωτος ἥττηται, ⟨A⟩ ὃ χρημάτων. οὐκ ἔστι δὲ ἴσον σωμάτων ἔρως ⟨C⟩ χρημάτων. ἀλλ' ὁ τῶν σωμάτων δριμύτερός τε πολλῷ καὶ πυρφυρικώτερος. ὅσῳ γοῦν ἀθενέστερος ὁ ἀνταγωνιστὴς, τοσούτῳ ἀσυγγνωστοι μᾶλλον αἱ νικηθεῖσαι. διὰ τοῦτο δή μοι φαίης αὐτὰς καλάς, ὅτι ⟨W⟩ μείζονα ἐπεδείξασαν πόνον, διὰ ⟨W⟩ ἐλαίαν δὲ πολὺ περιῦδωκαν. λαμπάδας δὲ ἐνταῦθά φησιν αὐτὸ δὲ τῆς παρθενίας χάρισμα, δὲ καθαρὸν τῆς ἀγνωσύνης· ἔλαιον δὲ, τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν περὶ τοὺς δεομένους βοήθειαν.

5 Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον.

Ἐνταῦθα δείκνυσιν οὐκ ὀλίγον ⟨W⟩ χρόνον ἐπόμβιον πάλιν τὸ μεταξύ, οὗ μαθοῦσα ἀπάγων τὸν προσδοκᾶν αὐτὴν μᾶλλα φανῆναι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. καὶ γὰρ τοῦτο ἤλπιζον. διὰ τοῦτο δὲ ⟨C⟩ συνεχῶς αὖθις διαλαμβάνει τῆς ἐλπίδος ταύτης. μετὰ δὲ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο ἐμφαίνει, ὅτι ὕπνος ὁ θάνατός ἐστιν. ἐκάθευδον γάρ, φησι:

6 Περὶ δὲ μέσας νύκτας κραυγὴ γέγονεν. Ἦσαν τῇ παῤῥησίᾳ ἐπέμενεν, ἢ πάλιν δείκνυσιν ὅτι ἐν νυκτὶ ἡ διάσασις γίνεται. τὴν δὲ κραυγὴν ⟨C⟩ ὁ Παῦλος ἐνδείκνυται λέγων· Ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ. καὶ τί βούλονται αἱ σάλπιγγες; τί δὲ ἡ κραυγὴ λέγει; ὁ νυμφίος ἔρχεται. α. Θεσσ. δ. ιε.

7 Ἐπεὶ οὖν ἐκόσμησαν ταῖς λαμπάσας,

8 Λέγουσιν αἱ μωραὶ ταῖς φρονίμοις· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν.

Πάλιν αὖθις μωρίαν καλῶ, δεικνὺς ὅτι οὐδὲν μωρότερον τῶν ἐνταῦθα χρηματιζομένων ⟨C⟩ γυμνῶν ἀπίοντων ἐκεῖθεν, ἔνθα μάλιστα φιλανθρωπίας ἡμῖν χρεία, ἔνθα πολλοῦ τοῦ ἐλέους. οὐ ταύτην δὲ μόνον μωρίαν, ἀλλ' ὅτι ⟨C⟩ προσδοκήσαν ἐκεῖθεν λήψεσθαι, καὶ ἀκαίρως ἐζήτησαν· καίτοιγε οὐδὲν ἐκείνων φιλανθρωπότερον τῶν πτωχῶν ἐστί, διὰ τοῦτο μάλιστα βεβασάνισται. καὶ οὐδὲ ὃ πῶς ζητοῦσι. δότε γάρ ἡμῖν, φησιν, ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν. καὶ ὃ ἀναγκαῖον τῆς χρείας ἐπιδείκνυται). σβέννυνται γάρ, φησιν, αἱ λαμπάδες ἡμῶν. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀπέτυχον· ⟨C⟩ ὅτε ἡ φιλανθρωπία τῶν αἰτουμένων, οὔτε ὃ ἄκολον τῆς αἰτήσεως, οὔτε ὃ ἀναγκαῖον καὶ χρειώδες ἐποίησεν αὐτὰς ἐπιτυχεῖν. ἀλλὰ τί συνεῦδον μανθάνομεν; ὅτι οὐδεὶς ἡμῶν ἐκ τῶν ἔργων προσδοκᾶται, οὐκ ἐπὶ οὐ βούλεται, ἀλλ' ἐπὶ οὐ δύναται). καὶ γὰρ καὶ αὕτη ἐπὶ ὃ ἀδύνατον καταφεύγουσι. τοῦτο καὶ ὁ μακάριος Ἀβραάμ ἐδήλωσεν εἰπών· Ὅτι χάσμα μέγα ἐστὶ μεταξὺ ὑμῶν ⟨C⟩ ἡμῶν, ὥστε μηδὲ βουλομένοις διαβῆναι διαβαίνειν. Λουκ. ιϛ. κϛ.

9 Πορεύεσθε δὲ πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε.

Καὶ τίνες ⟨A⟩ πωλοῦντες; ⟨A⟩ πένητες. καὶ ποῦ ἔπι; ἐνταῦθα, καὶ τότε ζητῆσαι ἐκεῖθεν, οὐκ ἐν τῷ χωρῷ ἐκείνῳ. ὁρᾷς ὅπως γίνεται ἡμῖν ἀπὸ τῶν πενήτων ἡ προσγματεία; κἂν τούτους οὖν ἐλεήσῃς, τὴν πολλὴν τῆς σωτηρίας ἡμῶν δύῃς ἐλπίδα. διόπερ ἐνταῦθα τὸ ἔλαιον ζητεῖν χρή, ἵνα ἐκεῖ χρήσιμον γένηται, ὅταν ὁ καιρὸς ἡμᾶς καλῇ. καλῇ δὲ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ καιρὸς τῆς συλλογῆς, ἀλλ' οὐκ ἔστι. μὴ ζήτει ἀκριβῶς τὰ ὄντα εἰς πυφαὶς καὶ κενοδοξίας. πολλοῦ γὰρ σοι ἐκεῖ χρεία τοῦ ἐλαίου. ταῦτα ἀκούσασαι ἐκεῖναι ἀπῆλθον, ἀλλ' οὐδὲν ὠνήσαντο. τοῦτο δέ φησιν, ἢ τὴν παῤῥαθυμίαν καὶ ὕφαιμον αὐτοῖς· ἢ καὶ διὰ τούτων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τούτων δεικνυς, ὅτι καὶ φιλάνθρωποι γινώμεθα μὴ τὸ ἀπελθεῖν, ὅθεν ἐντεῦθεν κερδήσωμεν εἰς τὸ ἀμαυρεῖν [τὴν κόλασιν.] Οὐκοῦν ὅθεν ταύτας ἤρκεσεν ἡ προθυμία· ὅπου μὴ ἐνταῦθα ἀπῆλθον πρὸς τὰς πωλούσας, ἀλλ' ἐκεῖ· οὕτε ὁ πλοῦτος, ὅτε ὅτω φιλάνθρωπος γέγονεν, ὡς καὶ ὕστερον τῶν αὐτῷ προσηκόντων μεμνῆσθαι. ὁ γὰρ Λ ἐν τῷ πυλῶνι Λευκ. ιε. κη.
χείμωνι προσκαρτέρων, τὰς ὅθεν ὀρωμένας ἀξιοπίστους" τῶν κινδύνων καὶ τῆς γεέννης ἐπείρεται, καὶ προκαλεῖται περιφθεῖραι ἵνας τὰς ταῦτα ἀπαγορεύουσας αὐθις. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἐκεῖνος ἐντεῦθεν ἀπώνατο, ὥσπερ οὐδὲ οὗτος.

Ἐπειδὴ γὰρ ταῦτα ἀκούσασαι ἀπῆλθον, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ μὲν ἕτοιμοι συνεισῆλθον, αἱ δὲ ἀπεκλείσθησαν, Μετὰ τοὺς πολλοὺς πόνους, μετὰ τοὺς μείζους ἱδρῶτας καὶ τὸν ἀφόρητον μάχλον ἐκεῖνον, καὶ τὰ ἐσόπαια ἀκτῆς φύσεως λυπήσης ἀνέσησαν καταισχυνθεῖσαι, καὶ τῶν λαμπάδων ἐσβεσμένων αἰσχρῶς κάτω κύπτουσαι. ὅθεν γὰρ ἀμαυρότερον πλημμελείας" ἐλεημοσύνῃ μὴ ἐχούσης. ὅτω καὶ Λ πολλοὶ τὰς ἀνελεήμονας εἰώθασι καλῶν σκοτεινάς. ποῦ τοίνυν τῆς παρθενίας ὄφελος" καύχημα, ὅτε Λ νυμφίον οὐκ εἶδον, καὶ θεὸν ἐκ κρύσσασαι ἐώσασαι, ἀλλὰ δὲ φοβερὸν σκῆνος ἤκουσαν ῥῆμα, ὑπαγέτε, οὐκ οἶδα ὑμᾶς; ὅταν ὁ αὐτὸς εἴπῃ τοῦτο, οὐδὲν ἕτερον ἡ γεέννα καταλιμπάνεται, ἢ ἀφόρητος κόλασις· μᾶλλον δὲ καὶ τῆς γεέννης τοῦτό δὲ ῥῆμα χαλεπώτερον. τοῦτο τὸ ῥῆμα καὶ τοῖς τὴν οὐσίαν ἐργαζομένοις εἶπε. γεγράφατε δῶν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὔτε τὴν ὥραν. ὁρᾶς πῶς συνεχῶς" τοῦτο ἐπιλέγει, χρησίμως δεικνὺς τὴν ἀγνοίαν τῆς ἐξόδου τῆς ἐντεῦθεν; ποῦ" νῦν εἰσιν Λ ὁ πάντος μὲν τοῦ βίου ῥαθυμοι, ὅταν δὲ ἐγκαλῶνται περὶ ἡμῶν, λέγοντες, ὅλη ἐν χειρῷ τελευτῆς καταλιμπάνω τοῖς δεσπόταις; ἀκουέτωσαν τῆς ῥημάτων, καὶ διορθούσθωσαν. καὶ γὰρ καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ πολλοὶ ἐξέπεσον τούτου, ἀθρόον ἁρπαθέντες, καὶ οὐδὲ ὁπωσοῦν συγχωρηθέντες τοῖς οἰκείοις ὑπὲρ ὧν ἐβούλοντο. αὕτη μὲν οὖν ἡ παραβολή, τὸν ὁμὸν χρημάτων ἐλεημοσύνης ἕνεκεν εἰρηται· ἡ δὲ μετὰ ταῦτα, πρὸς τοὺς ἐν χρήμασιν, ὃ λέγω, οὐ πρόσταται, οὐχ ἑτέρῳ ὁτῳοῦν ὠφελεῖν βουλομένους τὸν πλησίον, ἀλλὰ πάντα ἀποκρύπτοντας. καὶ τί δήποτε αὕτη μὲν ἡ παραβολὴ βασιλέα εἰσάγει, ἐκείνη δὲ νυμφίον; ἵνα μάθῃς πῶς οἰκείως ἔχει πρὸς τὰς παρθένους ὁ Χριστός, καὶ ἀποδυομένας τὰ ὄντα· τοῦτο γὰρ ἡ παρθενία. διὸ καὶ Παῦλος τοῦτον τίθησιν ὅρον τοῦ πράγματος· Ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, φησί, καὶ πρὸς ὃ βῆμα καὶ βύπαρεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως. ταῦτα παραινοῦμαι, φησιν. Εἰ δὲ ἐν τῷ Λουκᾷ ἕτερος κέκτηται ἡ τῶν ταλάντων παραβολή, σκῆνος λεκτέον, ὅτι ἄλλη αὕτη, καὶ ἑτέρα ἐκείνη. ἐν ἐκείνῃ μὲν γὰρ ἀπὸ ἑνὸς κεφαλαίου διαφόρους γεγόνασιν αἱ πρόσοδοι· ἀπὸ γὰρ μιᾶς μνᾶς, ὁ μὲν πέντε, ὁ δὲ δέκα προσεώργασαν, διὸ καὶ τῶν αὐτῶν ἔτυχον [δωρεῶν.] ἐνταῦθα δὲ τοὐναντίον, διὸ καὶ ὁ τέφανος ἴσος. Εἰ γὰρ ὁ δύο λαβών, δύο ἔδωκεν, καὶ ὁ τὰ πέντε πάλιν ὁμοίως· ἐκεῖ δέ, ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιθέσεως ὁ μὲν πλείονα, ὁ δὲ ἐλάττονα προσόδου" ἐποιήσατο, εἰκότως καὶ ἐν τοῖς ἐπαθλοις οὐχ ὁμοίως ἀπολαύσουσιν. ὅρα δὲ αὐτὸν πῶς καὶ δεῦρο οὐκ εὐθέως ἀπαιτοῦντα. καὶ γὰρ ὅπου τὸ ἀμπελῶνος ἐξέδοτο γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν· οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐπέτρεψε καὶ ἀπεδήμησεν, ἵνα μάθῃς αὐτοῦ τὴν πολλὴν μακροθυμίαν. ἐμοὶ δοκεῖ καὶ τὴν αἰτίαν αἰνιττόμενος ταῦτα λέγειν. ἀλλ' ἐνταῦθα οὐκ ἐπὶ γεωργοὶ καὶ ἀμπελών, ἀλλὰ πάντες ἐργάται. καὶ γὰρ πρὸς ἀρχόντας μόνον, οὐδὲ πρὸς Ἰουδαίους, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας διαλέγεται. καὶ Λ μὲν προσφέροντες, ὁμολογοῦσιν δικαίως καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ τοῦ δεσπότου· καὶ ὁ μὲν λέγει, κύριε, πέντε μοι τάλαντα ἔδωκας, ὁ δὲ λέγει δύο, δεικνύτες ὅτι περὶ αὐτοῦ τὴν ἀφορμὴν ἔλαβον τῆς ἐργασίας, καὶ πολλὴν χάριν ἴσασι, καὶ δι' ὃν αὐτὰ λογίζονται. τί οὖν ὁ δεσπότης;

Εὖ δοῦλε ἀγαθέ, φησι (τοῦτο γάρ ἐστιν ἀγαθοῦ, τὸ εἰς Λ πλησίον ὁρᾶν) καὶ πιστέ· ὅτι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀλίγα ἦς πιστός, ὀπὶ πολλῶν σε καταστήσω. Εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου,

Τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ῥήματος τούτου δείκνυσι. διὰ τί γὰρ οὕτως, διὰ τί πῶς;

24 Ἤδειν ὅτι σκληρὸς εἶ ἀνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·

25 Καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου. ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Τί οὖν ὁ δεσπότης;

26 [Δοῦλε πονηρέ,] ἔδει σε καταβαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις.

Τουτέστιν, εἰπεῖν ἐχρῆν, ὠφελήσαι, συμβουλεῦσαι. ἀλλ' οὐ πείθονται. ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοῦτο πρὸς σέ. τί τοῦτο γὰρ ἦν; ἀνθρωποι μὲν γὰρ οὐχ ὅπως ποιοῦσιν, ἀλλ' αὐτὸν τὸν δυνείσαντα, αὐτὸν καὶ ὑπὲρ αὐθίωνος τῆς ἀπαιτήσεως καθιστῶσιν. αὐτὸς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλά σε ἔδει καταβαλεῖν, φησι, τοῖς τραπεζίταις ἐμοὶ ἀπαίτησιν ἐμοὶ ὀφειλομένην· κἀγὼ μὴ ἦκον ἂν ἀπαίτησα, ἦκον λέγων ἀκροάσεως, τὴν τῶν ἔργων ἐπίδειξιν. σὲ ἔδει δὲ εὐκολώτερον ποιῆσαι, ἐμοὶ δὲ δυσκολώτερον ἀφεῖναι. ἐπεὶ οὖν τοῦτο οὐκ ἐποίησας,

28 Λάβετε, φησιν, ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ τὰ δέκα τάλαντα ἔχοντι.

29 Τῷ γὰρ ἔχοντι πολλὰ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Τί δὴ τοῦτο ἐστιν; ὁ χάριν λόγου καὶ διδασκαλίας εἰς τὸ ὠφελῆσαι ἔχων καὶ μὴ χρώμενος αὐτῇ, καὶ τὴν χάριν ἀπολεῖ· ὁ δὲ σπουδὴν προσενέγκας, πλείονα ἀπασάσεται τὴν δωρεάν· ὥσπερ οὖν ὁ κύων, καὶ ὃ ἔλαβεν ἀπόλλυσιν. ἀλλ' οὐ μέχρι τούτου ἡ ζημία τῆς ἀργυρᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀφόρητος ἡ κόλασις, καὶ μὴ τῆς κολάσεως ἡ ἀποφασις πολλῆς γέμουσα τῆς κατηγορίας.

30 [illegible]ὸν δὲ ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε, φησιν, εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Εἶδες πῶς οὐ μόνον ὁ ἁρπάζων καὶ πλεονέκτης, οὐδὲ ὁ κακὸς ἐργαζόμενος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀγαθὰ μὴ ποιῶν κολάζεται κόλασιν τὴν ἐσχάτην;

ΗΘΙΚΟΝ Ἀκούσωμεν τοίνυν τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ ὡς ἔστι κοινὰ, ἀντιλαβώμεθα τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας. λάβωμεν ἔλαιον εἰς τὰς λαμπάδας, ἐργασώμεθα εἰς τὸ τάλαντον. κἂν γὰρ οἰκτήσωμεν καὶ ἐν ἀγρίᾳ ἀλατείᾳ ὦμεν, οὐδεὶς ἡμᾶς ἐλεήσει λοιπὸν σκῶλ, κἂν μυρία θρέψωμεν· κατέγνω ἑαυτῆς καὶ ὁ τὰ ῥυπαρὰ ἱμάτια ἔχων, καὶ οὐδὲν ὠφέλησεν. ἀπέδωκε καὶ ἰδοὺ ὅπερ εἶδεν ἀπέδωκεν ὁ τὸ ἓν τάλαντον, καὶ ὅπως κατεκρίθη. προσεκάλεσαν δὲ αἱ παρθένοι καὶ προσῆλθον καὶ ἔκρουσαν, ἀλλὰ πρώτας εἶχε καὶ μάτην. ταῦτα οὖν εἰδότες, καὶ χρήματα, καὶ σπουδὴν, καὶ προθυμίαν, καὶ πάντα εἰσενέγκωμεν εἰς τὸν τῶν πλησίον ὠφελειαν. τάλαντα γὰρ ἐνταῦθά ἐστιν ἡ ἐκείνου δυνάμις, εἴτε ἐν προθυμίᾳ, εἴτε ἐν χρήμασιν, εἴτε ἐν διδασκαλίᾳ, εἴτε ἐν [ἄλλῳ] οἱῳδήποτε προάγματι τοιούτῳ. μηδεὶς [οὖν] λεγέτω ὅτι ἓν τάλαντον ἔχω, καὶ οὐδὲν δύναμαι ποιῆσαι. δυνάσαι γὰρ καὶ δι' ἑνὸς δόκιμος εἶναι. ὁ γὰρ εἰς τῆς χήρας ἐκείνης πενέστερος, οὐκ εἰ Πέτρου καὶ Ἰωάννου ἀνελευθερώτερος, οἱ καὶ ἰδιώται καὶ ἀγράμματοι ὄντες, ἀλλ' ὅμως ὅπως προθυμίαν ἐπεδείξαντο, καὶ πρὸς τὸ κοινὴ συμφέρον πάντα ἐποίουν, τῶν ὑπαρχόντων ἐπελάθοντο. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐστὶ ταῖς Θεῷ φίλον, ὡς τὸ κοινωφελῶς ζῆν. διὰ τοῦτο λόγον ἡμῖν ἔδωκεν ὁ Θεὸς, καὶ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ σώματος ἰσχὺν, καὶ νοῦν, καὶ σωφροσύνην, ἵνα πᾶσι τούτοις καὶ εἰς τὸν ἡμῶν αὐτῶν σωτηρίαν, καὶ εἰς τὸν τῶν πλησίον ὠφέλειαν χρησώμεθα. οὐδὲ γὰρ εἰς ὕμνους ἡμῖν ὁ λόγος καὶ θυσιῶν χρήσιμος μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς διδασκαλίαν λειτουργὸς καὶ συμβάσεσιν. κἂν μὲν εἰς τοῦτο χρησώμεθα, τῷ δεσπότῃ ἐξηλώσαμεν· ἂν δὲ εἰς τἀναντία, τῷ διαβόλῳ. ἐπεὶ καὶ Πέτρος, ὅτε μὲν ὡμολόγησε τῷ Χριστῷ, ἐμακαρίζετο, ὡς τὰ τοῦ πατρὸς εἰρηκώς· ὅτε δὲ πρὸς τὸν σταυρὸν καὶ ἀπωρύθησεν, ἐπετιμᾶτο σφοδρῶς, ὡς τὰ τοῦ διαβόλου φρονῶν. εἰ δὲ * καὶ ἐνθα ἀγνοίας ἦν τὸ εἰρημένον, τοσαύτη ἡ κατηγορία, ὅταν ἐκόντες πολλὰ ἁμαρτάνωμεν,

* καὶ

ποίαν

χ. συγγνώμης; ποίαν ἔχομεν ἀπολογίαν; τοιαῦτα τοίνυν φθεγξώμεθα, ἵνα αὐτόθεν ἡ δῆλα τὰ ῥήματα τοῦ Χριστοῦ ὄντα. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς εἶπον μόνον, ἔγλεσαι καὶ παρεπάτει, οὐδὲ ἐπὶ εἶπον, ἐβαπτίσθη αἰάσηθι, ὅτε τὰ τοῦ Χριστοῦ λαλῶ· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἂν λοιδορηθεὶς ὠλεγήσω, ἂν ἐπηρεασθεὶς εὐξώμην ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντος. τοιγαροῦν μὴ οὖν ἔλεγον, ὅτι χεὶρ ἐστὶν ἡ γλῶττα ἡμῶν τῶν τοῦ Θεοῦ ποδῶν ἀπολαύει· νυνὶ δὲ πολλῷ πλέον λέγω, ὅτι γλῶττά ἐστιν ἡ γλῶττα ἡμῶν, τοῦ τοῦ Χριστοῦ μιμουμένη, ἐὰν τὴν τοιαύτην ἀκρίβειαν ἐπιδείξηται), ἂν σκῆνα φθεγξώμεθα, ἅπερ σκῆνος βούλεται). τί δέ ἐστιν, ἃ σκῆνος ἡμᾶς βούλεται) φθέγγεσθαι; τὰ ἐπιεικείας γέμοντα ῥήματα, τὰ πραότητος, ὥσπερ οὖν καὶ αὐτὸς ἐφθέγξατο, λέγων τοῖς ὑβρίζουσιν αὐτόν· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ Ιωαν. η. μθ. ἔχω· καὶ πάλιν, Εἰ μὴ καλῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· τῷ δὲ τοιούτῳ μαθητῇ, Ιωαν. ιη. κγ.

χ. τὸ κελεύσαι ἐπαῖρε ἐφ' ᾧ πάσχει; ἐὰν ὕπω. καὶ σὺ λέγεις, ἐὰν εἰς διάρθωσιν" πῶς πλησίον λαλῆς," ἐκτίσθω γλώσσαν ἑτοιμάσθω ἐκείνῃ. καὶ ταῦτα αὐτός φησιν ὁ Θεός. Ὁ μὲν ἐξάγων τίμιον ἐκ ἀναξίου, ὡς Ιερ. ιε. ιθ. στόμα μου ἔσῃ, φησίν. ὅταν οὕτω ἡ γλῶττά σου, ὡς ἡ γλῶττα ἐμοῦ) τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ στόμα σου, ὡς [ὁ] στόμα τοῦ παιδός, καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ναὸς ᾖς, ποία ταύτης λοιπὸν ἴσον ἐμοὶ τὸν ἀδικήσει; οὐδὲ γὰρ, εἰ ἀπὸ χρυσίου ζωνέκειτό σου τὸ στόμα, οὐδὲ, εἰ ἀπὸ λίθων τιμίων, οὕτως ἔμελλε λάμπειν ὡς νῦν, τῷ κόσμῳ τῆς ἐπιεικείας καταυγαζόμενον. τί γὰρ στόματος πολυτιμότερον οὐκ εἰδότος ὑβρίζειν, ἀλλ' εὐλογεῖν [καὶ χρησολογεῖν] μεμελετηκότος; εἰ δὲ οὐκ ἀνέχῃ εὐλογεῖν ⓦ καταρώμενον, σίγησον, καὶ τοῦτο τέως κατόρθωσον, καὶ ὁδῷ πορευόμενος καὶ ἀπουδάζων ὡς χρή, ἐπ' ἐκεῖνο ἥξεις, καὶ * κτήσῃ στόμα τοιοῦτον οἷ εἰρήκαμεν. καὶ μὴ νομίσῃς τολμηρὸν εἶ) τὸ λεχθέν. φιλάνθρωπος γὰρ ἐστιν ὁ δεσπότης, καὶ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ τοῦτο δῶρον ἴδιον. τολμηρόν ἐστι, στόμα" Ἀβραὰμ ἔχειν ἐοικός, δαίμονος πονηροῦ κεκλῆσθαι γλῶτταν ὁμοίαν, μᾶλλον ⓦ μυρίων τοιούτων μετέχοντα, καὶ αὐτῇ κοινωνοῦντα τῇ σαρκὶ τοῦ δεσπότου. ταῦτ' οὖν ἀναλογιζόμενος, γνοὺς κατ' ἐκεῖνον εἰς δύναμιν τὸν ζηλωτὴν καὶ ὑπὲρ σοῦ λοιπὸν ὁ Ἀβραὰμ σοὶ δυσωπήσεται. καὶ γὰρ ὑπομιμνήσκει ⓦ χαρακτῆρα ⓦ βασιλικόν· οἷς τοῦ Χριστοῦ τὰ ὅπλα δι' ὧν νικᾷ. ἵνα δὲ ταῦτά ἐστιν; ὑπείκεια καὶ πραότης. καὶ γὰρ ὅτε ἐν τῷ ὄρει προσβάλλοντα αὐτὸν κατέβαλε καὶ ἐξέτεινεν, οὐχὶ γνωριζόμενος ὅτι Χριστὸς ἦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ῥημάτων αὐτὸν ἐσαγλώσσου τούτων, ἀπὸ ὑπείκειας εἶλεν, ἀπὸ πραότητος ἐβαπτίσατο. τοῦτο δὲ σὺ ποίησον· ἂν ἴδῃς ἂν ἄθεσπον Ἀβραὰμ γινόμενον καὶ προσιόντα σοι, ὅπως καὶ σὺ νίκησον. ἔδωκέ σοι ὁ Χριστὸς ἐξουσίαν γενέσθαι κατ' αὐτὸν εἰς δύναμιν τὸν ζηλωτήν. μὴ φοβηθῇς τοῦτο ἀκούων. φόβος ἐστί, τὸ μὴ γενέσθαι κατ' αὐτόν. φθέγξου τοίνυν κατ' ἐκεῖνον, καὶ γένῃ τοιοῦτος οἷος ἐκεῖνος, ὡς ἂν ἄθεσπον οἴκτιρε ἕνα γενέσθαι. Ἀβραὰμ τοῦτο μείζων ὁ οὕτω λαλῶν, ἢ ὁ προφητεύων. τὸ μὲν γὰρ χαρίς ὅλον, ἐνταῦθα δὲ καὶ πόνος σὸς καὶ ἱδρώς. διδαξον τὸν ψυχὸν ἀγαπλάττειν σοῦ τὸ στόμα στόματι Χριστοῦ ἑοικός. δύναται γὰρ τοιαῦτα δημιουργεῖν, ἂν ἐθέλῃ· οἷς τῷ τέχνῳ, ἂν μὴ ᾖ ῥᾴθυμος. καὶ πῶς πλάττεται τοιοῦτον στόμα, φησί; ἀγαθοῦ ποίων χρωμένῳ; ἀγαθοῦ ποίας ὕλης; ἀγαθοῦ χρωμάτων μὲν καὶ ὕλης σωτηρίας· δι' ἀρετῆς δὲ μόνης καὶ ὑπείκειας, ἀγαθοῦ ταπεινοφροσύνης. ἴδωμεν δὲ πῶς τὸ στόμα ἀγαθοῦ πλάττεται, ἵνα μηδέποτε σκῆνος κατασκευάσωμεν. πῶς οὖν πλάττεται; ἀγαθοῦ ἀρδών, ἀγαθοῦ ὕβρεων, δι' ὑπορχίας, ἀγαθοῦ βασκανίας. ὅταν γὰρ τοῦ ἐκείνου φθέγληταί τις, τὸν ἐκείνου γλῶτταν λαμβάνει. ποίαν οὖν ἔχομεν συγγνώμην, μᾶλλον δὲ ποίαν οὐκ ἐπισπόμεθα τιμωρίαν, ὅταν τὸν γλῶτταν, ἣ κατηξιώθημεν ἀρχὰς λάβομεν δεσποτικῆς, ταύτην ὑποδειλοῦμεν τοῦ ἀγαθοῦ φθεγξομένην; μὴ δὴ ὑποδειλοῦμεν, ἀλλὰ πάσῃ προσώμεθα σπουδῇ, ὥστε αὐτὸν παιδοῦσαι ⓦ δεσπότην μιμεῖσθαι ⓦ ἑαυτῆς. ἂν γὰρ αὐτὸν παιδεύσωμεν τοῦτο, μετὰ πολλῆς τῆς παῤῥησίας ἐροῦμεν τοῦ βήματος ἡμᾶς φησι τοῦ Χριστοῦ. ἂν μή τις ὕστερος εἰδῇ λαλῆν, οὐδὲ ἀκούσεται αὐτοῦ ὁ δικαστής. καθάπερ γὰρ ὅταν Ρωμαῖος ὢν ὁ

χριστὸς

χριτὴς τύχῃ, ὃν ἀκούσε) ἀπολογουμένου δ' οὐκ εἰδότος ὅτω φθέγεσθαι· ὅτω δὲ ὁ Χεισὸς, δ' μὴ χ῾ Ⓦ αὐτ' ἔφτον λαλῆς, οὐκ ἀκούσεταί σε, οὐδὲ ωεσσέξει [σοι.] μάθωμεν τοίνυν ὅτω λαλῆν, ὡς εἴωθεν ἀκούειν ὁ βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος· ασυδιάσωμεν" ἐκείνου μιμεῖσθαι τὴν γλῶτταν. καὶ εἰς πένθος ἐμπέσῃς, σκόπει ὅπως μὴ ἀφῃρέψῃ σε ὁ τόμα τῆς ἀθυμίας ὁ τυραννίς· ἀλλὰ λαλήσεις ὥσπερ ὁ Χεισός. ἐπένθησε γὰρ δι' αὐτὸς χ῾ τ῾ Λάζαρον χ῾ Ⓦ Ιεύδαν. δ' εἰς φόβον ἐμπέσῃς, ζήτησον ὅτω λαλῆσαι πάλιν ὡς" ὁ Χεισός. ἐπέπεσε γὰρ χ῾ αὐτὸς εἰς φόβον ἀφ' σὲ χ῾ Ⓦ οἰκονομίας λόγον. εἰπὲ χ῾ σύ, Πλὴν ὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. καὶ κλαίῃς, διάκρυσον ῥέμα ὡς αὐτὸς· καὶ εἰς ὕπνους ἐμπέσῃς δι λύπην, χ῾ ταῦτα ὡς ὁ Χεισὸς ἀφ-πίθι. χ῾ γὰρ καὶ ἐπεβουλεύθη χ῾ ἐλυπήθη, χ῾ λέγει, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου, χ῾ πάντα σοι τὰ ὑποδείγματα παρέσχεν, ἵνα τὰ αὐτὰ ἀφυλάξῃς μέτρα, χ῾ σὺ δὲ πένθος σοι μὴ ἀφέλῃς καμόνας. ὅτω δυνήσῃ σῶμα ἔχειν ἑοικὸς τῷ ἐκείνου σώματι· ὅτως ὅπὶ γῆς βαδίζων, τῷ οὐρανῷ καθημένου γλώττην ἡμῖν ἐπιδείξεις ὁμοίαν, τὰ μέτρα τὰ ἐν ἀθυμίᾳ, τὰ ἐν ὀργῇ, τὰ ἐν πένθει, τὰ ἐν ἀγωνίᾳ ἀφετήρων. πόσοι" ἡμῶν εἰσιν Ⓐ ὀπτυμοιοῦντες αὐτ' τὴν μορφὴν ἰδεῖν; ἰδοὺ ὄχι ἰδεῖν μόνον, ἀλλὰ χ῾ ψηλάσθαι κατ' αὐτὸν δυνατόν, δ' ασυδιάζωμεν· μὴ ἀδυνατώμεθα τοίνυν. ὐχ ὅτως ἀσαπάζεται ωεσφητῶν σώματα, ὡς ὅπτεικῶν χ῾ ωραέων δ' ἀθεφπων. Πολλοὶ γάρ ἐροῦσί μοί, φησιν, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, δ' ὀνόματί σε ωεσεφητεύσαμεν; χ῾ ἐρῶ αὐτοῖς, ὄχι οἶδα ὑμᾶς. τὸ δ' τῶ Μωϋσέως, ὅπ' σφόδρα ὅπτεικὴς ἦν ὁ ωραὺς (ὁ γὰρ Μωϋσῆς, φησιν, ἦν δ' ἄθεφπος ωραότατος ωᾶσι πόλεως τῶν δ' ἀθέφποις τῶν ὅπὶ τ῾ γῆς) ὅτως ἠασάζετο ὁ ἐφίλει, ὡς εἰπεῖν, ἐνώπιος ἐνωπίῳ, χ῾ τόμα χ῾ τόμα ἐλάλει, ὡσανεὶ φίλος ωρὸς Ⓦ ἑαυ῾ φίλον. ὄχι ὅπτιάσεις δαίμοσι νῦν, ἀλλ' ὅπιτάξεις τότε ὁ τῆς γεέννης πυρὶ, ἐὰν ἔχῃς τῷ τόματι τὸ Χεισοῦ τὸ σῶμα σε ἐοικός· ὅπτιάξεις τῇ ἀδύσσῳ τοῦ πυρὸς, χ῾ ἑρπετὰ, σιώπα, πεφίμωσο, χ῾ μ῾ πολλῆς τῆς παῤῥησίας τῶν ὀρνέων ὅπακούσῃ, ὁ ἀποκαλύσεις τῆς βασιλείας· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὅπιτυχεῖν, χάριτι χ῾ φιλανθρωπίᾳ τ῾ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χεισοῦ, μθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα ὁ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν χ῾ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. οθ. 31 ΟΤΑΝ ΔΕ ΕΛΘΗ Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, χ῾ πάντες Ⓐ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει, φησίν, ὅπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, χ῾ διελεῖ τὰ ωρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων· χ῾ σὺ μὲ ἀποδέξεται, ὅτι πεινῶντα αὐτὸν ἐθρέψαν, χ῾ διψῶντα ἐπότισαν, καὶ ξένον ὄντα ςυνήγαγον, χ῾ γυμνὸν ὄντα ωερίβαλον, ὁ ἀσθενοῦντα ἐπεσκέψαντο, χ῾ ἐν φυλακῇ ὄντα εἶδον· καὶ δώσει τὴν βασιλείαν αὐτοῖς· σὺ δ' ὅπὶ τοῖς ἐναντίοις ἀφανίζων, "πέμψει εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ ἀφανίζοντι καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

Ης ωερικοπῆς ταύτης τῆς ἡδίστης, ἣν ςυνεχῶς τρέφοντες δ' ἀφελιμποιούμεθα, ἀκούσωμεν νῦν μ῾ ασυδοῦς χ῾ καταφύξεως πάσης, εἰς ἣν καὶ ἐφάπτειν ὁ λόγος ἐτελεύτησεν εἰκότως. χ῾ γὰρ πολὺς αὐτοῦ φιλανθρωπίας χ῾ ἐλεημοσύνης ὁ λόγος· δι' χ῾ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν "ὑπ' ταύτης διελέχθη ἀφορμῆς, χ῾ ἐν ταῦθα λοιπὸν σαφέστερόν πως χ῾ θυτονώτερον, δ' δύο ωρόσωπα χ῾ τέλα, οὐδὲ πέντε τιθεὶς, ἀμφὶ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν· εἰ χ῾ τὰ μάλιστα χ῾ αἱ ωρότεραι αἱ δι' τῶν δύο ωροσώπων, δ' δύο ωρόσωπα ἐδήλωσαν, ἀλλὰ μέρη δύο· τὸ μὲ ωλουτούντων, τὸ δ' ὑπὸ πτωχούντων. ἀλλ' ἐν ταῦθα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀνταῦθα δὲ φειδωδέστερον μεταχειρίζει τὸν λόγον καὶ τηλαυγέστερον. διόπερ οὐδὲ λέγει, ὡμοιώθη ἡ βασιλεία λοιπόν· ἀλλ' ἐκκεκαλυμμένως ἑαυτὸν δείκνυσι, λέγων· ὅταν ὁ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. νῦν μὲν γὰρ ἐν ἀτιμίᾳ πολλαχόθεν καὶ ὕβρεσι καὶ ὀνείδεσι, τότε δὲ καθεδεῖται ὅπου θεόν δόξης αὐτοῦ. καὶ συνεχῶς μνημονεύει δόξης. ὅπου γὰρ ὁ σταυρὸς ἐστίν ὧν, τοσοῦτον ἐπονείδιστον ἦν, διὸ τοῦτο ἐπαίρει τὴν ἀκροατήν, ἵνα μὴ ὄψιν αὐτοῦ τὸ δικαστήριον ἄγει, καὶ τὴν οἰκουμένην πρίσιν ἅπασαν. καὶ οὐ ταύτῃ μόνον φοβερὸν ποιῶν λόγον, ἀλλὰ καὶ τῷ δεικνύναι τοὺς ἀγγέλους κενοπομπούς. πρώτους γὰρ ἀγγέλους πρέσσοντας μετ' αὐτοῦ, φησι, καὶ αὐτοὶ μαρτυροῦντες ὅσα διηκονήσαντο πεμπόμενοι πρὸς τὸ δεσπότην πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν· καὶ πάντα χόθεν φειδώδης ἡ ἡμέρα ἐκείνη. εἶτα συναθροίσεται, φησι, πάντα τὰ ἔθνη· τινάς; πᾶσα ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις. καὶ ἀφορίζει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν τὰ πρόβατα. νῦν μὲν γὰρ οὐκ εἰσὶν ἀφωρισμένοι, ἀλλὰ δυνάμει πάντες· ἡ δὲ διαίρεσις τότε ἔσται μετὰ ἀκριβείας ἁπάσης. καὶ πῶς ἀπὸ τῆς σάσεως αὐτοὺς διαιρεῖ καὶ ποιᾷ δήλους· εἶτα καὶ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἑκάστου δήπου ἐνδείκνυται, τοὺς μὲν ἐρίφια καλῶν, τοὺς δὲ πρόβατα, ἵνα τῶν μὲν τὸ ἄκαρπον δείξῃ (οὐδεὶς γὰρ ἀπὸ ἐρίφων καρπὸς γένοιτ' ἄν) τῶν δὲ τὸ πολλῷ πρόσοδον. καὶ γὰρ πολλὴ ἡ τῶν προβάτων πρόσοδος, ἀπό τε ἐρίου, ἀπό τε γάλακτος, ἀπό τε τῶν λιχνευμάτων, ὧν ἀπόντων ἔρημος ὁ ἔριφος. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλογα ἀπὸ φύσεως ἔχει τὸ ἄκαρπον καὶ τὸ ἔγκαρπον· ὀκνηροὶ δὲ ἀπὸ προαιρέσεως. διὸ καὶ κολάζονται· ὀκνηροί, δὲ σφόνοιται ὅτι· καὶ οὐ πρότερον αὐτοὺς κολάζει, ἕως ἂν δικαίσῃ πρὸς αὐτούς. διὸ καὶ φήσας αὐτοῖς, λέγει τὰ ἐγκλήματα· οἱ δὲ μετ' ὀφειλείας φέρεσθαι, φησὶν ὑδὲν αὐτοῖς ὄφελος λοιπόν. καὶ μάλα εἰκότως· ὅλη γὰρ ἅμαρτία αὐτῶν πρόεδρον πρέδραμον. καὶ γὰρ καὶ οἱ πρόσφατα ἄνω καὶ κάτω ὧν ἔλεγον, ὅτι ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν· καὶ ὁ νομοθέτης διὰ πολλῶν εἰς τοῦτο συνῆγε, καὶ διὰ ῥημάτων, καὶ διὰ πραγμάτων· καὶ αὐτὴ ἡ φύσις τοῦτο ἐπαίδευε. σκόπει δὲ αὐτοὺς οὐχ ἑνὸς δὲ δύο μόνον, ἀλλὰ πάντων ἐρήμους ὄντας. καὶ γὰρ δὴ μόνον πεινῶντα οὐκ ἐθρέψαν, οὐδὲ γυμνὸν οὐ περιέβαλον· ἀλλ' οὐδέ, ὃ κουφότερον ἦν, οὐδὲ ἀρρωστον ἐπεσκέψαντο. καὶ σκόπει πῶς κοσφα διατάττει. οὐκ εἶπεν, ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἀπηλλάξατέ με ἄρρωστος ἤμην, καὶ ἀνέσπατέ με· ἀλλ' ἐπεσκέψασθέ με καὶ ἤλθετε πρὸς μέ. δὲ οὐδὲ ἐν τῷ πεινῆν ἐπαιδεύθη ὁ κελευόμενος. οὐδὲ γὰρ πολυτελῆ ἐζήτει τράπεζαν, ἀλλὰ τὴν χρείαν μόνον καὶ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν, καὶ ἐζήτει ἐλεεινῶς τῷ ῥήματι. ὥστε πάντοθεν αὐτοὺς πάντα ἰσχνὰ κολάσαι· ὁ βύκολον τῆς αἰτήσεως (ἄρτος γὰρ ἦν) ὁ ἐλεεινὸν τὸ αἰτοῦντος (πτωχὸς γὰρ ἦν) ὁ συμπαθὲς τῆς φύσεως (ἄνθρωπος γὰρ ἦν) ὁ ποθεινὸν τῆς ἐπαγγελίας (βασιλείαν γὰρ ἐπηγγείλατο) ὁ φοβερὸν τῆς κολάσεως (γέενναν γὰρ ἠπείλησε) ὁ ἀξίωμα τοῦ λαμβάνοντος (Θεὸς γὰρ ἦν ὁ διὰ τῶν πτωχῶν λαμβάνων) ὁ ὑπερβάλλον τῆς τιμῆς, ὅτι τοσοῦτον καταδέχεται κατηξίωσε· τὸ δίκαιον τῆς πρόσχησις, ἀπὸ γὰρ τῶν ἑαυτῶν ἐλάμβανεν. ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα ταῦτα ἡ φιλαργυρία καθάπαξ ἐπήρωσε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ταῦτα τοσαύτης ἀπειλῆς κειμένης. καὶ γὰρ καὶ ὠμότερόν φησι τοὺς οὐ δεξαμένους τοιούτους τῶν Σοδόμων χαλεπώτερα πείσεσθαι· καὶ συνταῦθα φησιν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. εἰ λέγεις· ἀδελφοί σοῦ εἰσι· καὶ πῶς ἐλαχίστους καλεῖς; διὰ γὰρ τοῦτο ἀδελφοί, ὅπου πτωχοί, ὅπου ἀπερριμμένοι. οὐδὲ γὰρ τοιούτους μᾶλλον εἰς ἀδελφότητα καλεῖ, οὐδὲ ἀγνῶτας, οὐδὲ ἀκαταφρονήτους, ἀλλὰ τοὺς μοναχοὺς λέγων τούτους μόνον, οὐδὲ τοὺς ὄρη κατειληφότας, ἀλλ' ἕκαστον πιστόν. κἂν βιωτικὸς ᾖ, πεινῶν ἢ καὶ λιμώττων, καὶ γυμνὸς καὶ ξένος, πάσης αὐτὸν ταύτης τῆς ὀνομασίας ἀποκλείειν βουλεύεται. ἀδελφὸς γὰρ ὁ βαπτισμα ἐργάζεται καὶ ἡ τῶν θείων μυστηρίων κοινωνία. εἶτα, ἵνα μὴ ἑτέρωθεν ἴδῃς τὸ δίκαιον τῆς ἀποφάσεως, πρότερον ἐκείνους ἐπαινῶν οὐ κατορθωκότας, καὶ φησι· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε

Chrysost. tom. 2. Tt

ἡ, ἔστι, ἡ, ὀκνηροί.

πεινῶντα ἡ, ἀρρωστοῦντα.

νομήσατε τῷ ἡτοιμασμένῳ ὑμῖν βασιλείᾳ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ᾗ τὰ ἑξῆς ἀπάντα. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν, ὅτι οὐκ εἰζημθν, ἀπὸ τῶν ζωοδούλων αὐτὸς καταδικάζει· ὥσπερ γὰρ πρόβατα ἀπὸ τῶν τράγων· ᾗ (W) δοῦλον (W) μεθύοντα καὶ γαστριζόμενον ἀπὸ τοῦ πιστοῦ δούλου· ᾗ (W) τὸ ἀλλάντιον καταχώσαντα, ἀπὸ τῶν δύο ἑκατοντάδων· ᾗ ἕκαστον τῶν ἁμαρτανόντων, ἀπὸ τῶν κατορθωκότων. ᾗ αὖ- τη ποτὲ μὲν ὡς ἴσα ἡ σύγκρισις γίνεται, ὡς ἐνταῦθα ᾗ ὅτι τῶν πρόβατα· ποτὲ δὲ ᾗ ἀπὸ τοῦ πλεο-

Ματθ.ιϛ.μα. νάζοντος, ὡς ὅταν λέγῃ· Ανδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ᾗ κατακρινοῦσι τὴν γενεὰν ταύτην,

Ματθ.ιϛ.μϛ. ὅτι ἐπίστευσαν εἰς τὸ κήρυγμα Ιωνᾶ· ᾗ ἰδοὺ πλεῖον Ιωνᾶ ὧδε.ᾗ, Βασίλισσα νότου κατακρινεῖ

τὴν γενεὰν ταύτην, ὅτι ἦλθεν ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶν-

Λυκ.ια.ιθ. τος ὧδε. καὶ ἀπὸ τοῦ ἰσάζοντος ἡ πάλιν, Οτι αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται· ᾗ πάλιν ἀπὸ τοῦ

α.Κορ.ϛ.ϛ.γ. πλεονάζοντος· Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; ᾗ ἐνταῦθα μὲν γε ἀπὸ τοῦ ἰσάζοντος· ᾗ γὰρ πλουσίᾳ πλουσίοις, ᾗ πένητας πένησι παραβάλλει. οὐ ταύτῃ δὲ μόνον δείκνυσι τὴν φῆφον δικαίως ἀποφερομένην, τῶν τὰ ὁμοδούλους καταρθωκέναι ἐν τοῖς αὐτοῖς ὄντας· ἀλλὰ ᾗ ὧν μηδὲ ἐν τούτοις ὑπακοῦσαι, ἐν οἷς οὐδὲν ἡ πενία κώλυμα ἦν· οἷς, ἐν τῷ ποτίσαι διψῶντα, ἐν ᾧ δεδεμένον ἰδεῖν, ἐν ᾧ ἄῤῥωστον ἐπισκέψασθαι. ἐγκωμιά- σας δὲ τοὺς καταρθωκότας, δείκνυσιν ὅσον αὖθις ἦν αὖτοῖς τὸ φίλτρον. δεῦτε γάρ, φησιν, (4) εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασι- λείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. πόσων ἀγαθῶν τοῦτο τὸ ὄνομα δυνάμενον εὐλογημένους εἶ- ναι, καὶ παρὰ πατρὸς εὐλογημένους; ἐκ πόθεν τοσαύτης τιμῆς ἠξιώθησαν; τίς ἡ αἰτία; ἐπεί- νασα γάρ, ᾗ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, ᾗ τὰ ἑξῆς. πόσης ταῦτα τι- μῆς, πόσης μακαριότητος τὰ ῥήματα; ᾗ οὐκ εἶπε, λάβετε, ἀλλὰ κληρονομήσατε, ὡς οἰκεῖα, ὡς πατρῷα, ὡς ὑμέτερα, ὡς ὑμῖν ἄνωθεν ὀφειλόμενα. πρὶν ἢ γὰρ ὑμᾶς γενέσθαι, φησί, ταῦτα ὑμῖν ἡτοίμασα καὶ πρὸ τῆς ἐπιστάσεως, ὅτε ἦν εἶναι τοιούτους ἡμᾶς ἐσομένους. καὶ αὐ- τί τίνων ταῦτα λαμβάνουσιν; αὐτὶ σχοίνου, αὐτὶ ἱματίων, ἀντὶ αὐτοῦ, ἀντὶ ὕδατος ψυ- χροῦ, ἀντὶ ἐπισκέψεως, ἀντὶ εἰσόδου τῆς εἰς τὸ δεσμωτήριον. καὶ γὰρ πάντα χορηγοῦ τῆς χρείας ἐστίν· ἔστι γὰρ καὶ ὅπου τῆς χρείας. οὐ γὰρ δήπου, ὅπερ ἔφην, ὁ κάμνων καὶ ὁ δε- δεμένος τοῦτο ἐπιζητῶν μόνον, ἀλλ' ὁ μὲν λυθῆναι, ὁ δὲ ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀῤῥωστίας· ἀλλ' αὐτὸς ἦμεσος ὤν, πάντα εἰς δύναμιν ἀπαντεῖ· μᾶλλον δὲ ᾗ τὰ εἰς δύναμιν ἐλάττω, ἡμῖν κατα- λιμπάνων φιλοτιμεῖται ἐν ᾧ πλείονι· ἐκείνοις δέ, πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κεκατηραμένοι· οὐκ ἔτι ὑπὸ τοῦ πατρός. οὐ γὰρ αὐτὸς αὐτοὺς κατηράσατο, ἀλλὰ τὰ οἰκεῖα ἔργα. εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον, οὐχ ὑμῖν, ἀλλὰ τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. πεῖ μὲν γὰρ τῆς βασιλείας ὅτε ἔλεγε, δεῦτε (4) εὐλογημένοι, κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν, ἐπήγαγε, τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν πρὸ καταβολῆς κόσμου· πεῖ δὲ τοῦ πυρὸς οὐκέτι, ἀλλὰ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐγὼ μὲν γὰρ τὴν βασιλείαν ὑμῖν ἡτοίμασα, τὸ δὲ πῦρ οὐκ ἐγὼ ὑμῖν, ἀλλὰ τῷ διαβόλῳ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ὅπερ δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς ἐνεβάλετε, ἑαυτοῖς λογίζεσθε. οὐ ταύτῃ δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὰ ἑξῆς, ὥσπερ ἀποδυόμενος αὐτοῖς, καὶ ταῦτα αἰτίας ἀφίησιν. ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. Εἰ γὰρ καὶ ἔξωθεν ἦν ὁ πειρασμός, οὐχ ἱκανὰ τὰ πάθη καὶ (W) ἀνελεῆ κατακλάσαι καὶ ὀπτέμψαι, λιμὸς καὶ κρυμὸς καὶ δεσμὰ καὶ γυμνότης καὶ ἀῤῥωστία, καὶ ὃ αὖθριον πλανᾶσθαι πάντας; ταῦτα γὰρ καὶ ἔξωθεν ἱκανὰ λῦσαι. ἀλλ' ὑμεῖς οὐδὲ εἰς φίλον ταῦτα ἐποιήσατε, καὶ φίλον ᾗ εὐεργέτην ᾗ δεσπότην ὄντα. ᾗ κύνα μὴ δὲ ἰδιωτὴν πεινῶντα, πολλάκις ὀπτικλώμεθα· ᾗ θηρίον ἐὰν θεασώμεθα, ὀπτιπαμπόμεθα· τὸν δὲ δεσπότην ὁρῶν οὐκ ὀπτιάμπτῃ; ᾗ ποῦ ταῦτα ἀπολογίας ἄξια; Εἰ γὰρ τοῦτο μόνον ἦν, οὐχ ἱκανὸν εἰς ἀπόδοσιν; οὐ λέγω τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς τοιαύτης ὅτι τῆς οἰκουμένης παρὰ τοῦ κριθησομένου ὅτι τοῦ θεσπότου τοῦ πατεικοῦ, καὶ βασιλείας τυχεῖν, ἀλλ' αὖθις τὸ ἐργάσασθαι οὐχ

ἱκανὸν

ίχθμὸν εἰς ἀμισθίαν; νυνὶ ὃ καὶ τῆς οἰκουμένης προύσης, καὶ τῆς ἀῤῥήτου δόξης ἐκείνης φαινομένης, ἀναχηρύττει σε καὶ σεφνοῖ, καὶ ὁμολογεῖ τ̅ Ζ̅ φέα ᾗ τ̅ ξενοδόχον, καὶ οὐκ αἰσχύνεται τοιαῦτα λέγων, ἵνα σοι λαμπρότερον ποιήσῃ Ⓦ σέφανον. διὰ δὴ τοῦτο ᾗ ὅτι δικαίως κολάζονται, καὶ κεῖνοι σεφανοῦνται χ̅ῃ̅ χάριν. καὶ γὰρ μυρία ὧν πεποιηκότες, χ̅ρ̅ιτός ἐστιν ἡ φιλοπτωχία, ὃ αὐτὴ μικρῶν οὔτω καὶ βραχέων ὑράνιον τοσοῦτον καὶ βασιλείαν καὶ τηλικαύτην ἀγαθῶν δωρεὰν χαρίζεται.

1 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτελέσεν ὁ Ιησοῦς τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς χ̅ῃ̅ς̅ αὐτοῦ,

2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Πάλιν εὐκαίρως σοι τὰ πάθη ἐφαλείπται, ὅτε βασιλείας ἀνέμνησε, καὶ τῆς ἀντὶ ἀποδόσεως τῆς ἐκεῖ, καὶ τῆς ἀθανάτου κολάσεως, ὡσανεὶ ἔλεγε· Οἱ δεδοίκατε ὅτε τοῖς σοφισταῖς δεινοῖς, τοιούτων ὑμᾶς δυναμένων ἀγαθῶν; σὺ δέ μοι σκόπει πῶς τὸ μάλιστα λυπεῖν αὐτοὺς κερδαλεώτερος ἐμεθοδεύσε καὶ σωφρόνισεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἅπασιν. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας παραδίδομαι· ἀλλὰ τί; οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται, καὶ τότε ἐπήγαγεν, εἰς τὸ σταυρωθῆναι, δεικνὺς μυστήριον ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ἑορτὴν καὶ πανήγυριν. ὅτι σωτηρία τῆς οἰκουμένης τελουμένου, καὶ ὅτι προφητικὸς ἅπαντα ἔπαιζε. διὰ δὴ τοῦτο, ὡς ἀχρείωτος τούτου εἰς παραμυθίαν αὐτοῖς, οὐδὲ εἶπεν αὐτοῖς τι νῦν περὶ ἀναστάσεως. περιττὸν γὰρ ἐκεῖ τοσαῦτα διαλεχθέντα περὶ αὐτῆς πάλιν εἰπεῖν. ἢ ἄλλως ἴσ̅, ὅπερ εἶπον, δείκνυσιν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ παθεῖν μείζον ἀπαλλαγὴ κακῶν, διὰ τὸ πάσχα τῶν παλαιῶν ἀναγκαίως τῶν κατ' Αἴγυπτον ἀναμνήσας αὐτούς.

3 Τότε συνήχθησαν Ⓐ ἀρχιερεῖς καὶ Ⓐ γραμματεῖς καὶ Ⓐ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα,

4 Καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα Ⓦ Ιησοῦν δόλῳ κρατήσωσι καὶ ἀποκτείνωσιν.

5 Ελεγον δέ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

Εἶδες τοῦ ἄφατον τῶν Ιουδαίων πραγμάτων τοῦ δίκαιον θεσμόν; παράνομοις πράγμασιν ὑπεχειρώθησαν, πρὸς Ⓦ ἀρχιερέα ἔρχονται, ἐκεῖθεν βουλόμενοι τοῦ ἐξουσίαν λαβεῖν, ὅθεν κωλύεσθαι ἔδει. Ἐ πόσοι ἦσαν Ⓐ ἀρχιερεῖς; ὁ γὰρ νόμος ἕνα βούλεται, ἀλλὰ τότε πολλοὶ ἦσαν· ὅθεν δῆλον, ὅτι τὰ Ιουδαϊκὰ ἀρχεῖν ἐλάμβανε διαλύεσθαι. ὁ μὲν γὰρ Μωϋσῆς, ὅπερ ἔφην, ἕνα εἶ ἐκέλευσε, καὶ τελευτήσαντος ἐκείνου τότε ἕτερον γίνεσθαι, καὶ τῇ ζωῇ τῇ τούτου τοῦ φυλεῖν ἐμέλησε τῶν ἀκριβῶς ἐργασαμένων φόνον. πῶς οὖν τότε πολλοὶ Ⓐ ἀρχιερεῖς; ἐναυσιαῖοι ὕστερον ἐγένοντο. καὶ τοῦτο ἐδήλωσεν ὁ διαλεκτικὸς, ὅτε περὶ τοῦ Ζαχαρίου διελέγετο, εἰπών· ἐξ ἐφημερείας αὐτὸν εἶ Αβιά. ἆρα οὖν οὐ τοῦτό φησιν ἀρχιερεῖς, ἀλλ' ἀπ' ἀρχιερέων. Λεκ. α. ζ.
Τί δ' ἐσυνεβουλεύσαντο, ἵνα κρατήσωσιν αὐτὸν λάθρα, ἢ ἵνα ἀνέλωσιν; ἀμφότερα. ἐδεδοίκεισαν γὰρ Ⓦ λαόν. διὰ τοῦτο τὴν ἑορτὴν ἀνέμενον προελθεῖν. ἔλεγον γὰρ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ. ὁ μὲν γὰρ Ἡρῴδης, ἵνα μὴ φανερὸν καταστήσῃ τὸ πάθος, οὐκ ἠβούλετο ἐν τῷ πάσχα· ἐκεῖνοι δέ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται. σκόπει δὲ αὐτῶν φοβουμένους, τὰ τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ ἵνα μὴ μίασμα αὐτοῖς μεῖζον ἀπὸ τοῦ φόνου γένηται, ἀλλὰ πάντα ταῦτα δι' ὑποκρίσεως. ἀλλ' ὅμως τῷ θυμῷ ζέοντες, πάλιν μετέθεντο. Εἰπόντες γὰρ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ὅπως Ⓦ προδότην εὕρωσιν, οὐκ ἰσχύσαντο τοῦ φόνου, ἀλλ' ἐν [αὐτῇ ἤγουν τῇ ἑορτῇ] ταύτῃ κατέσφαξαν. διὰ τί δὲ αὐτὸν τότε κατέσχον; τῷ θυμῷ ζέοντες, ὅπερ εἶπον, καὶ τότε αὐτὸν εὑρήσειν προσεδόκησαν, ὡς πάντα, ὥσπερ πεπτρωμένοι, ἐπροσκύπτον. Εἰ δὲ καὶ τὰ μάλιστα αὐτὸς τὴν ἐκείνων πονηρίαν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκένου οἰκονομίαν, ἀλλὰ μυρίων ἄξιοι κολάσεων ἀπὸ τῆς γνώμης. ὅτε γοῦν ἀπολύεσθαι ἔδει, καὶ τοῦ [οὐρανοῦ] λαοῦ δυθύνοις,

ὑπ-δυθύνες, ὅτε ὅτοι τ' ἀθῶον ἀφλον, τ' μυεία ἐυεργετικόζα ϗ τὴν ἐθνεῶν πέως ὑπερι-
δόντα δι' αὐτεύ. ἀλλ' ὦ τῆς φιλαν θεφπίας. σὺ ὅτω μοζθησεις, σὺ [οὕτω σκαιοις καὶ]
μυείων γέμονζας καρδίαν, πάλιν σάζει, καὶ πέμπει σφαγησομθίους σὺ ἀποστόλους ὑπὲρ
αὐτῶν, καὶ δι' αὐτῶν ἱκετηείαν ποιθησιν. Υπὲρ Χεισοῦ γὰ πρεσβύομθά, φησι.

β. Κορ. ε. κ. ΗΘΙΚΟΝ Τοιαῦτα πίνειν παράδειγματα ἔχοντες, οὐ λέγω, ἀποθάνωμθα ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν (ἔδει 5
μὲν γὰ καὶ τοῦτο) ἀλλ' ὅπῳ ἀσθενέστεροι ὦμθν ἡμῆς, σκῆνο λέγω πέως· κἂν μὴ βασκαίνωμθα ἴσ. ἔφυτευ
τοῖς φίλοις, μὴ φθονᾶμθα τοῖς εὐεργετοῦσιν· οὐ λέγω πέως, σὺ κακῶς ποιοῦνζας εὐεργετή- πρ. τοὺ φίλους
σωμθν (ὅπῳθυμεῖ μὲν γὰ καὶ τοῦτο) ἀλλ' ὅπῳ παχύτεροι ἡμεῖς, κἂν μὴ ἀμυνώμεθα. μὴ γὰ
σκιὰν λὶς ὅτι τὰ ἡμέτεζα ϗ ὑποκρισις; τί δήποτε σὺ δζαμέζου πρὸς τὰ πρόζαγμαζα
ἴσαθε; οὐχ ἁπλᾶς μέζαθλα τά τε ἄλλα, ϗ ὅσα πῆ αὐτὸν τ' ζαυρὸν εἰργάσατο, δωὰ- 10
μθνα αὐτοῦς ἀναλέσαθαι, ἀλλ' ἵνα μιμήσῃ τὴν ἀγαθότητα, ἵνα ζηλώσῃς τὴν φιλαν-
θεφπίαν. ϗ γὰ [ϗ] ὑπὲρ ἐχθίους ἔῤῥιψε, ϗ ὃ ὠπλον ἀπεκατέζησε τῷ οἰκέτῃ, ὃ μετ' ὀπ-
ειρείας διελέζθη, ϗ μεγάλα δῶα ὧν ἐπεδείζατο ζαύματα, ζὰ ἀκῆνας ἀπφέφων, ζὰ
πέτρας ῥηγνύς, σὺ τετελθυτηκόζας ἐγείρων, τὴν γυναῖκα τῷ δικαίζοντος φοβᾶν δι' ὀνειρά-
των, ἐν αὐτῇ τῇ κρίσει πᾶσαν παραότητα ὀπιδειξάμθνος ζαυμῆ· ὐχ ἧττον δωαμθίμενον αὐ- 15
τοῦ ὀπιαράσασθαι, μυεία πρὸ λέγων ἐν τῷ δικαστηείῳ, ἐν αὐτῷ τῷ ζαυρῷ βοᾶν· πά-
τερ, ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. ζὰ φεὶς ὃ, πόσα ἐπεδείζατο εἰς τὴν ἐκείνων
σωτηείαν; δωάσας ὃ οὐκ ἰουδαίοις ἐκάλεσεν; οὐκ ἄφεσιν ἔδωκεν ἁμαρτημά-
των; οὐ ζὰ μυεία ἀγαθὰ πρεσῦθηκε; ἵ' τοῦτο πρεσδοξότεφον; ϗ ζαυρώσαντες ϗ "φόνου πρ. φονέας
πέοντες, μᾶ δ' ζαυρῶσαι γενάσιν ὑοὶ Θεοῦ. ἵ' ταύτης ἴσον τῆς κηδεμονίας; ταῦτα 20 της
ἀκούσαντες ἐγκαλυφώμθα, ὅπῃ τοσοῦτον ἀφεϗκαμθν τοῦτο, οὐ μυείσθαι κελθυόμεθα. ἴ-
δωμθν καὶ ὃ δζήγημα ὅπου, ἵνα καὶ καταγνῶμθν ἑαυτῶν τοῦτοις πολεμοῦντες, ὑπὲρ ὧν
Χεισὸς τὴν ψυχὴν "ἔθηκε, ϗ ὁ βουλόμθνοι καταλλαγῆναι, ἐς ἵνα καταλλάξῃ, ὅτε σφα- πρ. ἐλθειν
γῆναι πῆϗτησαντο. ἢ ϗ τοῦτο δαπάνη λὶς ὅτι ϗ χεημᾶ ἀνάλωμα, ὅπερ ἐν τῇ ἐλευμο-
σιώῃ πρεσβάλλεσθε; ἐννόησον ὅσον ὑπὸ θύθωος εἶ, ϗ ὁ μόνον οὐκ δωάδυσῃ πρὸς τὴν 25
ἄφεσιν τῶν σε ἠδικηκότων, ἀλλὰ ϗ δραμῇ πρὸς τοὺς σε λελυπηκότας, ὥστε ζηλέσθαι σοι
συγχωρήσεως ἀφορμήν, ὥστε θύρᾳ πρᾴμθνδον τῶν οἰκείων κακῶν. ἐλλιῶν παῖδες ὑδὲν
μέγα πρεσδοκῶντες, πολλάκις ἐν τοῦτοις ἐφιλοσόφησ· ϗ σὺ μέλλων ὑπὲ τοιαύτας ἐλ-
πίσιν ἀποδημεῖν, δωάδυῃ δὲ ὀκνῇς; ϗ ὅπερ ὁ χεόνος ποιᾷ, τοῦτο οὐκ δωέχῃ πρὸς τὸ χεόνου
ποιῆσαι ζῃ τοῦ Θεοῦ νόμον, ἀλλ' ἀμιαθὴ μᾶλλον, ἢ ὑπὲ μιαθῷ βούλει σοι σθεαθῆναι 30
ὁ πάθος; οὐδὲ γὰ δῶ ἀπὸ τοῦ χεόνου ζήτει τοῦτο, ἔσαι σοί τι πλέον, ἀλλὰ ϗ πολλὴ ἡ κό-
λασις· ὅπῃ ὅπερ ὁ χεόνος εἰργάσατο, τοῦτο ὁ τοῦ Θεοῦ νόμος οὐκ ἐπεισέ σε ποιῆσαι. εἰ δὲ
λέγεις, ὅπῃ φλεγμαίνεις τῆς ὕβρεως * μεμνημένος, αἰαμνήσθητι εἰ τι γέγονέ σοι καλὸν πα- * σου
ρὰ τοῦ λελυπηκότος, ϗ ὅσα σὺ ἑτέρους διέθηκας κακά. κακῶς σε εἶπε ϗ κατήγαγε; λό-
γισαι ὅτι ϗ σὺ ἑτέρους εἶρηκας. πῶς οὖν ὑπιτοῦζῃ συγγνώμης, ἧς ἑτέρους ὐ μεπαδίδως; 35
ἀλλ' οὐδένα εἶρηκας; ἀλλ' ἤκουσας λεγόντων, ϗ ἀπεδέζω. οὐδὲ τοῦτο αὐθύθωον. θέλῃς
μαθεῖν ὅσον ὅσὶν ἀγαθὸν τὸ μὴ μνησικακῆν, ϗ πῶς μάλιστα τοῦτο Θεὸν ὐφαίνει; σὺ
ἐφηδομθίους τοῖς δικαίως πῆ αὐτοῦ κολαζομθίοις πμωρᾶται, κἀκεῖ δικαίως κολάζον), ἀλλὰ
σὲ ὑπιχαίρειν οὐκ ἐχεῖν. ϗ γὰ ὁ πεοφήτης πολλὰ ἐγκαλέσας πρότερον, ϗ τοῦτο ἐπή-
γαγεν εἰπών· Οὐκ ἔπαυον οὐδὲν ὅτι τῇ Ζωτειδῇ τῷ Ιωσήφ· ϗ πάλιν, Οὐκ ἐξῆλθε κα- Αμ. τ. 5. 40
τοικοδομᾶ ἕνα κόμματα οἶκον ἐξήλθομεν αὐτῆς. κἀκεῖ ϗ ὁ Ιωσήφ, τυτέστιν, αἱ φυλαὶ αἱ ἐξ
αὐτοῦ, ὃ ἃ τοῦτον χείτονες, κᾷ Θεοῦ γνώμην ἐπμωρεῖτο, ἀλλ' ὅμως βούλε) ὃ τοῦτοις
ἡμᾶς ζημιοῦν. εἰ γὰ ἡμῆς, "πονηοὶ ὄντες, ὅταν πμωρώμθα οἰκέτην, αὖ ἵνα τῶν συν- πρ. πικροὶ
δούλων γελάσαντα ἴδωμθν, ϗ πῆ ὀξυώμθα μᾶλλον ϗ ἐπ' ἐκείνον μετάγομθν τὴν ὀργήν·

πολλῷ

πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς ὠμφρήσεται τοὺς ἐφηδομένους τοῖς κολαζομένοις. εἰ γὰρ τοῖς τοῦ Θεοῦ κολαζομένοις οὐκ ἐπεμβαίνειν, ἀλλὰ συμπαθεῖν χρή, πολλῷ μᾶλλον τοῖς εἰς ἡμᾶς ἡμάρτηκόσι. ὅτε γὰρ ἀγάπης σημεῖον, τοῦτο πολλοὶ προτίθησιν ὁ Θεός. καθάπερ γάρ ἐπὶ τῆς ἀλεκτρυόνος τὰ βασιλικὰ, οἰκεῖά ἐστι τὰ ἡμέα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν χρωμάτων, ἅπερ τοῦ κλαμύδα καταστολάζει τοῦτο· ὅτω καὶ οὗτοι, αὐτοί εἰσιν ἀρεταὶ αἱ ἡμέραι, ἅπερ δὴ τοῦ ἀγάπην συνέχουσιν. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀγάπην ἐργάζεται, ὡς τὸ μὴ μεμνῆσθαι τῶν εἰς ἡμᾶς ἡμαρτηκότων. μὴ γὰρ οὐκ ἔφερεν καὶ πατέρων μέσεις ὁ Θεός; μὴ γὰρ οὐκ ἔπεμψε τὸν ἠδικηκότα πρὸς Ⓦ ἠδικημένον ἐλθεῖν; οὐκ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου πέμπει πρὸς οἰκέτον αὐτόν, καὶ μὴ διὰ καταλλαγὰς ὅτι τοῦ πρόπεζαν αὐτὸν κακῆς; ἀλλὰ μὴ ἐξέστω τοῦτο προσμείνης οἰκέτον ἐλθεῖν, ἐπεὶ τὸ πρῶ ἀπώλεσας. ἐξὸν γὰρ ὅτο μάλιστά σοι ἱκανὸν ἀφιστον ὁρίζει, ἵνα φθάσῃς οἰκεῖον· ὡς ἐὰν προσκληθεὶς καταλλαγῇς, οὐκ ἐπὶ τοῦ τοῦ Θεοῦ προσταχθῆς γένηται ἡ φιλία, ἀλλὰ τῆς οἰκείου σπουδῆς. ἐξὸν καὶ ἀστεφάνωτος ἀναχωρῆς, οἰκείνου τὰ βραβεῖα λαμβάνοντος. τί λέγεις; ἐλεγρὸν ἔχεις, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ; οὐ γὰρ ἔρχεῖ ἡμῖν ὁ Διάβολος, ἀλλὰ καὶ ὁμοψυχεῖς ὅπισω μένα; εἶδε μηδὲ οἰκέτος ἠθέλησεν ἡμῖν πολεμῆσαι, εἶδε μήτε οἰκέτος Διάβολος ἰῶ. οὐκ οἶσθα πόση ἡ ἡδονὴ μετὰ τὰς καταλλαγάς; τί γὰρ, εἰ καὶ ἐν τῇ ἔρᾳ καὶ στόδρα φαίνεται; ὅτι γὰρ ἥδιον ὃ φιλῶν Ⓦ ἀδικοῦντα ἢ μισεῖν, μετὰ ὃ λυθῶσι τοῦ ἔρωτος τότε δυνήσῃ μαθεῖν καλῶς. ἵ τοίνυν τοὺς μαινομένους μιμούμεθα ἀλλήλους κατεσθίοντες, τῇ οἰκείᾳ σαρκὶ πολεμιῶτες; ἄκουσον καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ πόσος ἰῶ σαφῶς τοῦτο λέγει. ὀδοὶ μνησικάκων εἰς θάνατον. ἀνθρωπος ἀνθρώπῳ συντηρεῖ ὀργὴν, καὶ παρὰ Θεῷ ζητεῖ ἴασιν. κἂν τοι [γε] συνεχώρησεν ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. πῶς οὖν ἐγκαλεῖ; ὅτι κακῶς συνεχώρησεν, οὐχ ἵνα ἀλλήλοις αὐτὰ πειράμεθα, ἀλλ' ἵνα δέει τῷ παθεῖν ἀπεχώμεθα τοῦ τολμᾶν. καὶ ἄλλως ὄν, συνέχωρησεν μὲν προσκαίρου τινός ἐστιν ὀργῆς, τὸ δὲ μνησικακεῖν, ψυχῆς πονηρίαν μαρτυρούσης. ἀλλὰ κακῶς ἔπαθες; ἀλλ' οὐδὲν τοσοῦτον, ὅσον σαυτὸν ἐργάσῃ μνησικακῶν. ἄλλως δὲ, οὐδὲ δυνατὸν ἀνδρα ἀγαθὸν καὶ κακόν ἐν παθεῖν. ἔστω γάρ τις καὶ παιδία ἔχων καὶ γυναῖκα, καὶ φιλοσοφείτω, ἐχέτω δὲ καὶ πολλὰς ἀφορμὰς βλάβης, καὶ χρημάτων προσιστάμενον, καὶ ἀρχῆς δυναστείαν, καὶ φίλους πολλοὺς, καὶ τιμῆς ἀπολαυέτω, πλὴν φιλοσοφείτω (τοῦτο γὰρ δεῖ προσκεῖσθαι) καὶ προσάγωμεν αὐτῷ τὰς πληγὰς τοῦ λόγου, ἐὰν προσιὼν τις μαθητὴς αἱρῇ προδιδάσκαλος· τί οὖν πρὸς Ⓦ οὐδὲν ἡδύμενον εἶ) τὰ χρήματα; τὰ τέκνα αἰωρείτω· τί οὖν πρὸς Ⓦ τὴν δυνάστειαν φιλοσοφοῦντα; τὴν γυναῖκα σφαττέτω· καὶ τί τοῦτο πρὸς Ⓦ πεπαιδευμένον μὴ πενθεῖν τοὺς κεκοιμημένους; εἰς ἀπιμέλειαν ἐμβαλέτω· καὶ τί πρὸς Ⓦ δῆμος χόρτου τὰ πρόσοντα ἡδύμενον; εἰ βούλει, καὶ τὸ σῶμα κολαζέτω, καὶ εἰς δεσμωτήριον ἐμβαλέτω· τί οὖν πρὸς τὸν μαθόντα, ὅτι εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀναχαινοῦται, καὶ ὅτι ἡ θλῖψις δοκιμὴν κατεργάζεται; ἐγὼ μὲν οὖν μηδὲν βλαβῆσεσθαι τὸν ἄνδρα νομίζω· ὁ δὲ λόγος προδιὼν ἔδειξεν ὅτι καὶ ὠφελῆται ἀναχαινούμενος καὶ δόκιμος γινόμενος. μὴ τοίνυν προς ἑτέρους ἀλαζονεύμεθα, ἑαυτοὺς ἀδικοῦντες καὶ ἀθενῆ κατασκευάζοντες τὸν ψυχήν. καὶ γὰρ τῆς τοῦ πλησίον πονηρίας ἐστὶ τοσοῦτον, ὅσον τῆς ἡμετέρας ταλαιπωρίας ἡ ἀγνοιῶν. διὰ τοῦτο δὴ ὑβρίσῃ τις, δακρύομεν καὶ συστελλόμεθα· καὶ ἁρπάσῃ τις, ὃ αὐτὸ πάσχομεν, καὶ τὰ παιδία σκυθρωπὰ καὶ μικρὰ, ἅπερ Ⓘ τῶν ἐμπλίκων ἀναιδέστερα προξενοῦσιν· ὡς ἀνάγκης, ἀλλ' ἀπὸ μικρῶν προφάσεων λυποῦντες. ἀλλ' ὅμως σκυθρωπὰ μὲν ἰδωσιν κλαίοντα, ἐπιμόνως δακνόντες, αὖ γελῶντα, καὶ ἀφίσαντα. ἀλλ' ἡμᾶς καὶ τούτων ἀνοητότερον, ὅτι ὡς ὧν ἔδει γελᾶν, ὡς τούτων ὀδυρόμεθα. διὰ, πρὸς καλῶ, τοῦ παιδικοῦ τούτου διαθέσεως ἀφέντες, τῆς ὑπερανω ἐπιλαβώμεθα. καὶ γὰρ ἄνδρας ἡμᾶς ὁ Χριστὸς εἶ) βούλεται, ἄνδρας τελείους. οὕτω καὶ ὁ Παῦλος ἐκέλευσεν·

Matth. κ. κγ.

Εξοδ. κα. κδ. Λευϊτ. κδ. κ.

κ. ιδ.

1 Cor. δ. 15. Ρω. ε. γ. δ.

α. Κορ. ιδ. κ. Αδελφοὶ, λέγων, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε. νηπιάσωμεν τοίνυν τῇ κακίᾳ, καὶ τὴν πονηρίαν φυγόντες τῆς ἀρετῆς ἐπιλαβώμεθα, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν

Ομιλ. π. 6 ΤΟΥ ΔΕ ΙΗΣΟΥ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΕΝ Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, 7 προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου.

Γυνὴ αὕτη δοκεῖ μία εἶναι καὶ ἡ αὐτὴ παρὰ τοῖς εὐαγγελισταῖς ἅπασιν, οὐκ ἔστι δὲ· ἀλλὰ παρὰ μὲν τοῖς τρισὶ μία τις εἶναι μοι δοκεῖ καὶ ἡ αὐτή· παρὰ δὲ Ἰωάννῃ οὐκ ἔστι, ἀλλ' ἑτέρα τις θαυμαστὴ, ἡ τοῦ Λαζάρου ἀδελφή. οὐκ ἁπλῶς δὲ τῆς λέπρας μέμνηται τοῦ Σίμωνος ὁ εὐαγγελιστὴς, ἀλλ' ἵνα δείξῃ πόθεν θαρρήσασα προσῆλθεν ἡ γυνή. ὅπου γὰρ ἡ λέπρα ἐδόκει σφόδρα ἀκάθαρτον εἶναι πάθος καὶ βδελυκτόν, εἶδε δὲ τὸν Ἰησοῦν θεραπεύσαντα καὶ ἀνθρωπον καὶ τῆς λέπρας ἐκκαθάραντα (οὐδὲ γὰρ ἂν ἐβούλετο μίσημα τοιοῦτον θεραπεῦσαι) καὶ καταθέντα δι' αὐτὸν, ἐθάρρησεν ὅτι καὶ τὴν τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἀκαθαρσίαν ἀποσμήξει ῥᾳδίως. οὐκ ἁπλῶς δὲ καὶ τὴν πόλιν φησὶ τὴν Βηθανίαν· ἀλλ' ἵνα μάθῃς, ὅτι ἐκὼν ἐπὶ τὸ πάθος ἔρχεται. ὁ γὰρ τοσοῦτον διαδιδράσκων αὐτὸν, ὅτε μάλιστα ἐξήφθη αὐτῶν ἡ βασκανία, τότε πλησίον ἔρχεται ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. οὕτως οἰκονομίας ἕνεκα καὶ τὸ τοσοῦτον ἀναχωρεῖν. ἰδοῦσα τοίνυν αὐτὸν ἡ γυνὴ, καὶ τὸ θαρρεῖν λαβοῦσα, ἐντεῦθεν προσῆλθε. εἰ γὰρ καὶ ἡ αἱμορροοῦσα, καίτοι ἐδεῖ ἑαυτὴν συνειδυῖα τοιοῦτον, διὰ τὸν ἀπὸ τῆς φύσεως δοκοῦσαν εἶναι ἀκαθαρσίαν, τρέμουσα καὶ δεδοικυῖα προσῆλθε· πολλῷ μᾶλλον ταύτην οἰκεῖον καὶ ἀναδύεσθαι εἰκὸς ἦν διὰ τὸ πονηρὸν συνειδὸς. διὰ καὶ μετὰ πολλὰς γυναῖκας, τὴν Σαμάρειταν, τὴν Χαναναίαν, τὴν αἱμορροοῦσαν, καὶ ἑτέρας πλείους προσέρχεται, διὰ δὲ πολλὴν ἑαυτῇ συνειδέναι τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ ἀσέλγειαν· καὶ τοῦτο δημοσίᾳ, ἀλλ' ἐν οἰκίᾳ. καὶ πολλῶν ἄλλων ἕνεκεν θεραπείας προσερχομένων σωματικῆς, μόνον αὕτη τιμῆς ἔτυχεν προσιοῦσα μόνης, καὶ τῆς τῆς ψυχῆς διορθώσεως. τοῦτο γάρ τι τοῦ σώματος ἀνάπηρος ἦν· ὥστε καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἂν τις αὐτὴν θαυμάσειε. καὶ τοῦτο ὡς ἂν θεφπῳ προσῆσαν φιλῶ (οὐ γὰρ δὴ τῇ θριξὶ κατέμαξεν) ἀλλ' ὡς μείζονι τῆς ἀναθέματος. διὰ τοῦτο ὁ πρωτος τοῦ σώματος καὶ τῶν μελῶν τιμιώτερον ἦν μέρος, οὗτος τοὺς πόδας ἔβρεξε τοῦ Χριστοῦ, τὴν κεφαλὴν τῆς ἑαυτῆς.

Ματθ. ε. Λουκ. η.

8 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, φησὶ, λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια [ἐγένετο] αὕτη;

9 Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον προτεθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς.

10 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ.

11 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

12 βαλοῦσα γὰρ αὕτη τοῦτο τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν.

13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Καὶ πόθεν οὕτω ἀνόητος ἡ τοιαύτη διάνοια; ἦκουον τοῦ διδασκάλου λέγοντος, ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· καὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐγκαλοῦντος,

λοιῶτος, ὅπ τὰ βαρύτερα ἠφίεσαν, τὴν κρίσιν, ⟨ⓒ⟩ ἔλεον, καὶ τὴν πίσιν· καὶ πολλὰ ἐν ᾧ ὄρει
χ. συνελογίζ. ᾠδεῖ ἐλεημοζώης ᾳλεξθέντος· καὶ ἀπὸ τούτων ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ ἐνόουν,
ὅπ εἰ ὁλοκαυτώματα οὐ προσίεται, οὐδὲ τὴν παλαιὰν λατρείαν, πολλῷ μᾶλλον τὰ ἐ-
λαίου τὴν χρείαν. ἀλλ' ὅτι μὴ οὕτως ἐνόμιζον· ὁ γὰρ ᾳβραὰμ ὁ πατὴρ αὐτῶν ὁρᾶν ἀφίησι (καὶ
γὰρ πολλὴ ἡ βλάβεια ἦν, καὶ ἄφατος ἡ ἀπορία) διὰ τὸ σφόδρα συγκαταβαίνων ζωοχόρη-
σε καὶ κτὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ χυθῆναι τὸ ἔλαιον. εἰ γὰρ μὴ θεσπιον ἦν γενέσθαι καὶ κυοφορηθῆ-
ναι καὶ γαλακτοτροφηθῆναι οὐ προῆτο, τί θαυμάζεις εἰ τοῦτο οὐ διακρούεται; ὥσπερ γὰρ
χ. ὥσπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ κτίσις ὑπέμενε τὸ κάπνος, ὅτω τὸ αὐτὸς τῆς πόρνης, ⟨ⓐ⟩ ὅπερ ἔφθην εἰπὼν, τὴν
αὐτῆς διάνοιαν ἀποδεχόμενος. καὶ γὰρ καὶ ὁ Ιακὼβ στήλην ἤλειψε τῷ Θεῷ, ⟨ⓒ⟩ ἐν ταῖς θυσίαις
ἔλαιον προσήγετο· καὶ ⟨ⓐ⟩ ἱερεῖς μύρῳ ἐχρίοντο. ἀλλ' ⟨ⓐ⟩ μαθηταὶ τὴν γνώμην αὐτῆς οὐκ
εἰδότες ἀκαίρως ἐμέμφοντο, ⟨ⓒ⟩ διὰ ὧν ἐνέκαλουν, δείκνυσι τῆς γυναικὸς τὴν φιλοτιμί-
αν. εἰπόντες γὰρ ὅπ ἠδύνατο τοῦτο τελεσθῆναι διὰ τριακοσίων δηναρίων προσθῆναι, ἔδειξαν ὅσον αὐτὰ
λωσεν εἰς τὸ μέσον αὐτὴ, καὶ ὅλως ἐπεδείξατο τὴν μεγαλοψυχίαν. διὰ καὶ ἐπετίμα
αὐτοῖς λέγων· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; καὶ λογισμὸν προσήθησι, βουλόμενος
αὐτοὺς πάλιν διαμνῆσαι τοῦ πάθους. εἰς ⟨ⓦ⟩ ἐνταφιασμὸν μου γὰρ, φησιν, ἐποίη-
χ. συλλογισ- σε. καὶ ἕτερον προσάγει λογισμόν. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐ-
με δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· ⟨ⓒ⟩, ὅσα ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, λαληθήσεται καὶ ὃ
χ. τοῦτο ἐποίησεν αὕτη. εἶδες πῶς πάλιν τὴν εἰς τὰ ἔθνη ἔξοδον προαναφωνᾷ, καὶ "τῷ αὐτῷ
προσαμυνόμενος αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ θανάτου, εἶπε τοσαύτη μὴ ⟨ⓦ⟩ σαφηνείᾳ ἡ δύναμις ἐκ-
χ. εὐαγγέλιον; λάμψαι, ὡς πάντα μὲν τῆς γῆς ἐκκυθῆναι τὸ κήρυγμα; τίς οὖν οὕτως ἀθλιος, ὡς πρὸς
τοσαύτην ἀνάπλεξιν ἀληθείας; ἰδοὺ γὰρ, ὅπερ εἶπε, πέπτωκε· ⟨ⓒ⟩ ὅπερ ἂν ἀπέλθῃς τῆς
οἰκουμένης, ὃ νῦν ⟨ⓒ⟩ τοῦτο ἀνακηρυττόμενον. καίτοι σοὶ τὸ πρόσωπον ὑπίσημον ἦν, οὔτε
μάρτυρας ἔχον πολλοὺς, οὔτε ἐν θεάτρῳ τὸ γεγονὸς, ἀλλ' ἐν οἰκίᾳ, καὶ οἰκίᾳ λεπροῦ ὄντος,
καὶ μαθητῶν μόνων παρόντων. τίς οὖν αὐτὸ ἐξήνεγκε, καὶ ᾳβδοθῆναι ἐποίησε; ἡ τοῦτο λέ-
γοντος δύναμις. ⟨ⓒ⟩ βασιλέων μὲν μνείων καὶ στρατηγῶν ἀνδραγαθήματα, ὧν καὶ τὰ ἐπισημο-
μνήματα μένει, στήλαι, σεσίγληται, καὶ πόλεις ἀναστήσαντες, καὶ τείχη περιβάλλοντες, καὶ πολέ-
μους νικήσαντες, καὶ τρόπαια στήσαντες, καὶ ἔθνη πολλὰ δηλώσαντες, οὐδὲ δέκ ἀκοῆς, οὐδὲ
δέκ ὀνόματος εἰσὶ γνώριμοι, καίτοι καὶ ἀνδριάντας ἀναστήσαντες καὶ νόμους θέντες· ὅπ ἡ πόρ-
νη γυνὴ ἔλαιον ὀξέχεεν ἐν οἰκίᾳ λεπροῦ ὄντος, δώδεκα ἀνδρῶν παρόντων, ὧν τὸ πάντες ἀ-
χ. ἦλθε δυσι κτὶ τὸν οἰκοδεσπότην· καὶ χρόνος τοσοῦτος παρῆλθε, καὶ ἡ μνήμη τοῦ γεγονότος οὐκ ἐ-
μαράνθη· ἀλλὰ καὶ Πέρσαι, καὶ Ινδοὶ, καὶ Σκύθαι, καὶ Θρᾷκες, ⟨ⓒ⟩ Σαυρομάται, καὶ ὁ τῶν
Μαύρων γένος, καὶ ⟨ⓐ⟩ τὰς Βρεττανικὰς νήσους οἰκοῦντες ὁ ἐν Ιουδαίᾳ γεγόνοτα λαθόντα, ἐν
οἰκίᾳ, μᾶλλον γυναικὸς πεπορνευμένης παρεφέρεσι. μεγάλη ἡ φιλοσοφία τοῦ διαστό-
τος. πόρνης ἀνέχεται, πόρνης πόδας φιλούσης καὶ βρεχούσης ἐλαίῳ, καὶ καταμαστούσης
θριξί· καὶ προσίεται καὶ ἐπιθυμᾷ τοῖς ἐγκαλοῦσιν. οὐδὲ γὰρ ἔδει τοσαύτης ἀπορίας
ἐξαπορηθῆναι τὴν γυναῖκα. σὺ δέ μοι σκόπει κἀκεῖνο, πῶς ἦσαν λοιπὸν ὑψηλοὶ καὶ προ-
θυμοι πρὸς ἐλεημοσύνην. καὶ ᾳβ' τί μὴ ἁπλῶς εἶπεν, ὅπ ἔργον καλὸν ἐποίησεν, ἀλλὰ
προτερον, τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἵνα μάθωσι μὴ ἐκ προοιμίων τὰ ὑψηλότερα.
τοῦτο ἀσθενεστέρους ἀπαιτεῖ. διὰ τοῦτο οὐδὲ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἁπλῶς τὸ πρᾶγμα δέχεται,
ἀλλὰ μετὰ τοῦ προσώπου τῆς γυναικός. καίτοι εἰ νομοθέτει, οὐκ ἂν προσέθηκε τὴν
γυναῖκα. ἀλλ' ἵνα μάθῃς ὅπ δι' αὐτὴν ταῦτα εἴρηται, ἵνα μὴ τὴν βλασφήσασαν αὐτῆς
πίσιν πταρώσωσιν, ἀλλ' ἐκθρέψωσι μᾶλλον, ᾳβ' τοῦτό φησι, παιδεύων ἡμᾶς, ὅπερ ἂν γέ-
νηται καλὸν πρὸς τὸ σύστοιχον, κἂν μὴ σφόδρα ἠκριβωμένον ᾖ, δέχεσθαι αὐτὸ καὶ θαλπειν καὶ
χ. εἰ "ὀπὶ τὸ μεῖζον ἄγειν, καὶ μὴ πρὸς τὸ ἀκριβὲς πᾶσαν ὀπίζητεν ἀκρίβειαν. ἐπεὶ, ὅπερ καὶ
αὐτὸς

αὐτος τοῦτο μᾶλλον ἐβούλετο, δῆλον ἐξ ὧν ϗ γλωσσόκομον βαστάζεσθαι ἐκέλευσεν, ὁ μὴ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. ἀλλὰ ὅτε οὐκ ἀπῆτει τοῦτο ὁ καιρός, ὥστε διορθῶσαι ὃ γεγονὸς, ἀλλ' ὥστε ἀποδείξασθαι μόνον. ὥσπερ γὰρ εἴ τις αὐτὸν ἤρετο χωρὶς τοῦ ποιῆσαι τοῦτο τὴν γυναῖκα, οὐκ ἂν τοῦτο ἀπεφήνατο· ὅτως ὅτῳ ἐποίησεν, εἰς ἓν ὁρᾷ λοιπὸν, ὅπως διαφορηθῇ ἐκ τῆς τῶν μαθητῶν ἐπιτιμήσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτοῦ θεραπείας διαπορηθείη θυμὸν περιφέρουσα, ϗ ἀμείνων ἀπέλθῃ. ϗ γὰρ μὴ ὃ χυθεῖσαν ὃ ἔλαιον, οὐδὲ καιρὸν εἶχεν αὐτῶν ἡ ἐπιτίμησις. ϗ σὺ βλέπε ἐὰν μοῦ ἵνα ἴδῃς σκηνὴν κατασκευάσαντα ἱερεῖ καὶ προσόψαντα, ἢ ἄλλον τινὰ ἐκκλησίας κόσμον, ἢ τεῖχος ϗ ἔδαφος φιλοπονοῦντα, μὴ κέλευε προθεῖναι, ἢ ἀναστατῶσαι ὃ γεγονὸς, ἵνα μὴ πτοήσῃς αὐτοῦ τὴν προθυμίαν· ἀλλ' ὃ πρὶν ἢ κατασκευάσαι ἵνα ἐρᾷ ταῦτα, κέλευε διαθεῖναι πλουσίοις· ἐπεὶ ϗ αὐτὸς οὐκ μὴ πράσαι τὸν μύρον τῆς γυναικὸς, τοῦτο ἐποίησε, ϗ ὅσα φησὶν, εἰς προφητείαν αὐτῆς λέγει. εἶτα ὅτῳ εἶπεν, εἰς μνῆμα ἐνταφιασμοῦ μου ἐποίησεν, ἵνα μὴ δόξῃ ἀπορῶν τὴν γυναῖκα τοῦ τοιούτου πράγματος ἀναμνήσας, ταῦτα ϗ θαυμάτα λέγω, ὅρα δῆλον ὅτι ἐξῆς πῶς αὐτὸν ἀνακλᾶται πάλιν λέγων· ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ λαληθήσεται ϗ ὃ ἐποίησεν αὕτη. τοῦτο γὰρ ϗ τῶν μαθητῶν προθυμία, καὶ κεῖνης προκλησις ϗ ἔπαινος ἦν. πολλοὶ γὰρ αὐτὸν, φησιν, ἀσωτίαν μὴ ταῦτα, ϗ νῦν ὃ προεχειρίσατο τὸ πάθος ταῖς κηδείαις προσαγαγοῦσα. μὴ βλέπε εἰς αὐτὴν ὅτε τὸ μάτι. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀπέχω τῆς καταδικάσαι αὐτὸν, ὡς καὶ κακῶς πεποιηκέναι, ἢ μέμφασθαι, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἐργασμένῳ, ὅτι οὐδὲ ἄφησα λαθεῖν τὸ γεγονὸς, ἀλλ' ὁ κόσμος ἕστηκε τὸ ἐν οἰκίᾳ ἐργασμένον καὶ κρυπτῷ. ϗ γὰρ ἀπὸ βλασφοίας διανοίας ἦν τὸ γεγονὸς, καὶ πίστεως θερμῆς, ϗ ζωτερημένης ψυχῆς. ϗ οὐδὲ τί μηδὲν πνευματικὸν εἰσέχετο τῇ γυναικί, ἀλλὰ τὸν εἰς ἀεὶ μνήμην; ἀπὸ τούτων ϗ πεῖ ἐκείνων θαρρεῖν παρασκευάζων. εἰ γὰρ ἔργον καλὸν ἐποίησεν, εὐδηλον ὅτι ϗ μισθὸν ἄξιον λήψεται.

14 Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα Ιούδας ὁ λεγόμενος Ισκαριώτης πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς,

15 Εἶπε· τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ ἐγὼ παραδώσω ὑμῖν αὐτόν;

Τοτε, πότε; ὅτε ταῦτα ἐλέγετο, ὅτε εἶπεν εἰς ἐνταφιασμόν μου *. ϗ οὐδὲ ἐντεῦθεν κατεύγη, ὅτε ἀκούσας ὅτι κηρυχθήσεται ὃ εὐαγγέλιον πανταχοῦ, ἔδεισε (ϗ γὰρ δυνάμενος ἀφαιρεῖσθαι ὃ ἐρημῶν ἦν) ἀλλ' ὅτε γυναῖκες τοσαῦται ἐπεδείξαντο τιμὴν, ϗ γυναῖκες πεπορνευμέναι, τότε αὐτὸς τὰ τοῦ διαβόλου ἐργάζεται. ϗ τί δήποτε λέγουσιν αὐτοῦ ὃ μαθηταί; ὅτι ἦν ϗ ἄλλος Ιούδας. ϗ οὐδὲ μαθητεύεται εἰπεῖν, ὅτι ἀπὸ τῶν δώδεκα καὶ οὗτος ἦν." οὕτως οὐδὲν κρύπτουσι τῶν δοκούντων εἶναι ἐπονειδίστων. καίτοι ἐνῆν εἰπεῖν ὅτως ἁπλῶς, ὅτι τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τις ἦν (ἦσαν γὰρ ϗ ἄλλοι) νῦν δὲ προστίθασι τὸν δώδεκα, ὡσανεὶ ἔλεγον, τοῦ μαθητοῦ χορὸν, τῶν ἐξαιρέτων λεγομένων, τῶν μετὰ Πέτρου ϗ Ιωάννου. ἑνὸς γὰρ αὐλοῖς ἔμελε, τῆς ἀληθείας μόνης, ὁ τὰ συσκιάσαντα τὰ γινόμενα. διὰ τοῦτο τῶν μὴ σημείων πολλὰ παραλείπουσι, τῶν δὲ δοκούντων εἶναι ἐπονειδίστων οὐδὲν ἀποκρύπτονται· ἀλλὰ καὶ ῥῆμα, καὶ πρᾶγμα, καὶ ὁποιονῦν ἦ, τοῦτο μετὰ παρρησίας διακηρύττουσι· ϗ οὐκ ὅτοι μόνον, ἀλλὰ ϗ αὐτὸς ὁ τὰ ὑψηλότερα φθεγξόμενος Ιωάννης. αὐτὸς γὰρ μάλιστα λέγει ϗ τὰ ὕβρεις, ϗ τὰ ὀνείδη τὰ εἰς αὐτὸν γενόμενα. ϗ ὅσα ποσὶ κακὰ τὸν Ιούδαν,

Λευκ. κβ. δ. "ὅταν αὐλισμάτως ποιήσῃ, ὅταν ἀργυρίου τοῦτο ποιῇ, ϗ ἀργυρίου τοσούτου. ὁ δὲ Λουκᾶς φησιν, ὅτι τοῖς στρατηγοῖς ξυνέθετο. διὰ δὲ ἐσατανίζον τὸν Ιουδαῖοι, διὰ τὴν διαταξίας αὐτῶν ἐπιμιγνομένους ἐπέσησαν αὐλοῖς οἱ Ρωμαῖοι. ϗ γὰρ ἡ ἀρχὴ αὐτῶν μεταπεσοῦσα λοιπὸν εἰς ϗ τὸν προφητείαν. τούτοις οὖν προσελθών, φησι· τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν;

Οἱ

χ. διορθώσασθαι

χ. διαπορηθείη

χ. γνώμην

χ. κακὸν

χ. καρδίαν

χ. ϗ ἄλλως πως

χ. ἀείσιτον

χ. ϗ ποῖος

χ. πῶς ϗ

* τί μέγεν ἦν το πεπρηται.

Οἱ ϗ ἔτησαν αὐτῷ τεσσαράκοντα ἀργύρια. 16 Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῷ. Καὶ γὰρ ἐδεδοίκει ⟨Ϡ⟩ ὄχλον, ϗ μόνον ἀπολαβεῖν ἤθελεν. ὢ τῆς ἀνοίας. πῶς αὐτὸν καθάπαξ ἐπήρωσεν ἡ φιλαργυρία; ὁ γὰρ πολλάκις ἰδὼν αὐτὸν δι' μέσου διϊόντα καὶ μὴ καταχθέντα, ϗ τῆς αὐτοῦ θεότητος ϗ δυνάμεως πολλὰς παράσχοντα τοῖς ἀποδείξεις, παρεσκεύασεν αὐτὸν καθέξειν, ϗ ταῦτα τοσαῦτα αὐτῷ κατεπαίδυνται ϗ φοβερὰ ϗ παρηνῆ ῥήματα, ὥστε καταλῦσαι τὴν πονηρὰν ταύτην ἔννοιαν. οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ δείπνῳ ταύτης ἀπέστη τῆς ὀπτιμγείας, ἀλλ' ἕως ἑκάστης ἡμέρας ⟨καθ'⟩ ἕκαστον αὐτῷ διελέγετο. ἀλλ' οὐδὲν ὠφελὸς ἐκέρδανεν. ὑ μὲν δι' τοῦτο ὁ δεσπότης ἐπαύσατο ἑαυτοῦ ποιῶν.

χ. αὐτὸ

10 Ταῦτα οὖν ϗ ἡμεῖς εἰδότες, μὴ παραλιμπάνωμεν πάντα ποιοῦντες εἰς τὸν ἁμαρτάνοντας ϗ ῥᾳθυμοῦντας, νουθετοῦντες, διδάσκοντες, παρακαλοῦντες, παραινοῦντες, συμβαλλόμενοι, κἂν μηδὲν ὠφελῶμεν. καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς πεῖσαι οὐ δύναται τὸν Ἰούδαν· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐπαύσατο τὰ πρὸς ἑαυτὸν εἰσφέρων, ϗ νουθετῶν, ϗ ἀπειλῶν, ϗ παραινίζων, ϗ ἀδαμοῦ σαφῶς οὐδὲ δήλως, ἀλλ' ὑπικεκρυμμένως. ἐν αὐτῷ ϗ τῷ καιρῷ τῆς παραδόσεως, ϗ φιλῆσαι αὐτὸν κατεδέξατο· ἀλλ' οὐδὲν ὄφελος ἦν τοῦτο. τοσοῦτον ἡ φιλαργυρία κακόν. αὕτη γὰρ αὐτὸν ϗ παράδοσιν ϗ ἱερόσυλον ἐποίησεν. ἀκούσατε πάντες ⟨Ϡ⟩ φιλάργυροι ⟨Ϡ⟩ τὸ τοῦ Ἰούδα νόσημα ἔχοντες· ἀκούσατε, ϗ φυλάξασθε τὸ πάθος. εἰ γὰρ ὁ Σιμὼν τὸν Χριστῷ, ϗ σημεῖα ἐργασάμενος, ϗ τοσαύτης ἀπολαύσας διδασκαλίας, ὅτι μὴ ἀπηλλάγη τοῦ νοσήματος, εἰς τοσοῦτον κατηνέχθη βάραθρον· πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς ⟨Ϡ⟩ μηδὲ

χ. ἀκούοντες, χ. ὑπάρχοντες χ. ζωγραφῶν

20 γραφῶν" ἀκούσαντες, ⟨Ϡ⟩ τὸ πάντος τοῖς" πλησίοις παραπλωμένοις, βάλωτοι τῷ πάθει τούτῳ γένησεσθε, εἰ μὴ" Σωκρατοῦς ἀπολαύοιτε ὀπτιμγείας. καθ' ἑκάστην ἡμέραν Σωκράτης ἐκείνῳ τῷ μὴ ἔχοντι ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι, καὶ καθ' ἑκάστην ἐπανεβαίνετο τὴν ἡμέραν, διὰ ἔργων, ϗ ῥημάτων, μὴ χρυσὸν, μὴ ἀργύριον, μὴ δύο χιτῶνας ἔχειν· ϗ ὅμως οὐκ ἐσωφρονίσθη· ⟨Ϡ⟩ πῶς σὺ παραδόξως παραφεύξασθαι τὸ νόσημα, μὴ σφοδρᾶς ἀπολαύσας θεραπείας, καὶ πολλῆ τῇ ασουδῇ κεχρημένος; δεινὸν γὰρ, δεινὸν τοῦτο τὸ θηρίον, ἀλλ' ὅμως ἂν ἐθέλῃς, ῥᾳδίως περιέσῃ. ὑ γὰρ ὄντι ἡ ὀπτιμία φυσική. καὶ δῆλον τοῦτο ἐκ τῶν ἀπηλλαγμένων αὐτῆς. ⟨Ϡ⟩ γὰρ τῆς φύσεως κτίσμα πάντων ἐστὶν· αὕτη ϗ οὐκ ῥᾳθυμίας ἡ ὀπτιμία γίνεται μόνης· ἐντεῦθεν φύεται, ἐντεῦθεν αὔξεται· ϗ ⟨τοῦ⟩ πρὸς αὐτὸν κεχηνότας ὅταν ἴδῃ, παρὰ φύσιν ποιεῖ ζῆν. ὅταν γὰρ ἀγνοῶσι τοὺς ὁμοφύλους, τοὺς φίλους, τοὺς ἀδελφοὺς, τοὺς συγγενεῖς, ἅπαντας ἁπλῶς, ϗ μὴ τούτων καὶ ἑαυτοὺς, ὑ παρὰ φύσιν τοῦτο ἐστὶ ζῆν; ὅθεν δῆλον ὅτι παρὰ φύσιν ἡ κακία, ϗ ὃ τῆς φιλαργυρίας νόσημα, ᾧ ϗ Ἰούδας περιέπεσεν, πρόδοτης ἐγένετο. ϗ πῶς τοιοῦτος γέγονε, φησι, κληθεὶς ⟨ὑπὸ⟩ τοῦ Χριστοῦ; ὅτι οὐκ ἀναγκαστικὴ τοῦ Θεοῦ ἡ κλῆσις, οὐδὲ βιάζεται τὴν γνώμην τῶν μὴ βουλομένων ἀρέσκειν ἐλέσθαι, ἀλλὰ παρακαλῶ μὲν ϗ συμβαλλόμενος, ϗ πάντα ποιῶ ϗ πραγματεύεται, ὥστε πεῖσαι ἡμᾶς ἀρέσκειν θεῷ· ἐὰν ϗ μὴ ἀναδεξώμεθα τινες, οὐκ ἀναγκάζει. εἰ ϗ βούλει μαθεῖν πόθεν αὐτὸς γέγονε τοιοῦτος, εὑρήσεις ἀπὸ τῆς φιλαργυρίας αὐτὸν ἀπολωλότα. ϗ πῶς ⟨ἀπὸ⟩ τοῦ πάθους αὐτὸς ἐάλω τοῦτο, φησίν; ὅτι" ἐῤῥᾳθύμησεν. ἐντεῦθεν γὰρ αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ, ὥσπερ οὖν ἀπὸ ασουδοῦς αἱ πλοῦτος ὁ ἐναντίον. πόσοι γοῦν βίαιοι γνώμαι, πρόβατον εἰσὶν ἡμερώτεραι νῦν; πόσοι ἀσθενεῖς, σώφρονες μὴ ταῦτα κατέσχον; πόσοι πλεονέκται πρὸς τοῦτο, νῦν ϗ τὰ ἑαυτῶν ἐῤῥιφασι; ϗ τοὐναντίον πάλιν ἀπὸ ῥᾳθυμίας γέγονε. ϗ γὰρ ὁ Γιεζῆ ὑδρὶ ἀγαθῷ γέγονε, ϗ γέγονε μοχθηρὸς ϗ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ νοσήματος. ⟨Ϡ⟩ γὰρ πάντων χαλεπώτατον τοῦτό τὸ πάθος. ἐντεῦθεν τυμβωρύχοι, ἐντεῦθεν ὑδροφόνοι, ἐντεῦθεν πόλεμοι ϗ μάχαι, ϗ ὁ ἐξ ὑπῆς κακὸν, ἐντεῦθεν. ϗ πάντα χρῆσις ὁ τοιοῦτος, ἂν τε θρατηγήσας, ἂν τε δημαγωγήσας δεῖ· μᾶλλον ϗ οὐκ ἐν τοῖς κοινοῖς μόνον, ἀλλὰ ϗ ἐν τοῖς ἰδίοις. κἂν γυναῖκα ἀγαγέσθαι μέλλῃ,

ΗΘΙΚΟΝ

ὑ

ὐ λήψεται τὴν ἀναρέτου, ἀλλὰ τὴν πασῶν φαυλοτάτην· καὶν οἰκίαν πρίασθαι, ὐ τὴν ἐλευθέραν παρέπουσαν, ἀλλὰ τὴν πολιτὴν δυναμένην τ̃ μισθὸν ἀνέγκειν· καὶν οἰκέτας, καὶν ὁτιδὴν ἕτερον ὠφελῆς μέλλῃ, ὃ φαυλότατον λήψεται. Ἐ τί λέγω στρατηγίαν, Ἐ δημαγωγίαν, ὐ οἰκονομίαν; καὶν γὰρ Βασιλικὴν, πάντων ἐστὶν ἀθλιώτερος, καὶ λύμη τ̃ς οἰκουμένης, καὶ πάντων πενέστερος. ὡς γὰρ εἰς τὴν πολλῶν ἀφικέσεται· ὐχὶ τὰ πάντων αὐτ̃ νομίζων εἶ̃ναι, ἀλλ' ἑαυτ̃ ἕνα τὴν πάντων, ὐ τὰ πάντων ἁρπάζων, πάντων ἐλάττονα ἕξειν νομίζει. τ̃ῃ γὰρ τ̃ῆς ὑπερπόντου πλησθέντων ἐπιθυμίᾳ τὰ πρ̃όντα μετρῶν, οὐδὲν ὅρων τὰ πρὸς ἀνάγκην εἶ̃ ἠγήσεται. διὸ καί τις φησί· φιλαργύρου μὲν γὰρ οὐδὲν ἀνομώτερον. ὁ γὰρ τοιοῦτος ὐ ἑαυτὸν ἀποδίδοται, Ἐ κοινὸς ἐπεισέρχεται τ̃ῆς οἰκουμένης ἐχθρὸς, ἀλγῶν ὅτι μὴ χρυσίον φέρει ἀντὶ τ̃ῆς ἀσταχύων ἡ γῆ, ὐ ἀντὶ τ̃ῶν ναμ̃ῶν αἱ κρῆναι, ὐ ἀντὶ τ̃ῶν λίθων τὰ ὄρη, δυσχεραίνων πρὸς τὴν εὐεπιτέλειαν, ἐν τοῖς κοινοῖς ἀγαθοῖς ζημιούμενος πᾶσαν ἀποστρεφόμενος πρόφασιν, ὅθεν οὐκ ἔστιν ἀργύριον λαβεῖν· πάντα ὑπερμισῶν, ὅτου ὐ δύο μόνον συλλέξαι ὀβολοὺς ἕνι· ἀπορίαν μισῶν, οὐ πένητας, τὰς πλουσίους· τὰς μὲν πένητας, μὴ τι προσθήσοντες αὐτῖσωσι, τὰς δὲ πλουτ̃ῦντας, ὅτι μὴ τὰ ἐκείνων ἔχει. ἀπορίαν τὰ αὐτ̃ νομίζει κεκλῆσθαι· ὐ ὡς πρὸς πάντων ἡδικημένους, ὅταν πρὸς πενίαν δυσχεραίνει. πλησμονὴν οὐκ οἶδε, κόρον οὐκ ὑπέστη· πάντων ὅστις ἀθλιώτερος, ὡσπερ οἶμαι ὁ τούτων ἀπηλλαγμένος Ἐ φιλοσοφῶν, ζηλωτότερος πάντων ὅστις. ὁ μὲν γὰρ ἀναρέτος, καὶν οἰκέτης ᾖ, καὶν δεσπότης, πάντων ὅστις μακαριώτερος. οὐδεὶς γὰρ αὐτὸν ποιήσει κακῶς, ὐδ' ἂν ⓐ ὐκ τ̃ῆς οἰκουμένης ζημιώσωσιν ἅπαντες, ὅπλα καὶ στρατόπεδα κινοῦντες, καὶ πολεμοῦντες αὐτ̃· ὁ δὲ μοχθηρὸς καὶ φαῦλος, καὶ τοιοῦτος, οἵ διεγράψαμεν, καὶν βασιλεὺς ᾖ, καὶν μυρία προσήκοντα δόγματα, Ἐ πολλὰ τὸ τυχόντος τὰ ἔσχατα πείσεται. ὅτως ἡ κακία ἀσθενές, ὅτως ἰσχυρὸν ἡ ἀρετή. Τί οἶνον πενθεῖς ἐν πενίᾳ ὤν; τί θρηνεῖς ἑορτὴν ἄγων; καὶ γὰρ ἑορτὴν ὁ καιρός. τί κλαίεις; καὶ γὰρ πρόκηνσις ἡ πτωχεία, ἂν σωφρονῇς. Τί ὀδύρῃ παιδίον; παιδίον γὰρ δεῖ ⓦ τοιοῦτον καλεῖν. "ἐτύπησέ σε ὁ δεῖνα; καὶ τί τοῦτο; καρτερικώτερον σε ἐποίησεν. ἀλλὰ ἀφείλετο χρήματα; Ὃ πλέον ἐστέτεμε τὸ φορτίου. ἀλλὰ τὴν δόξαν προέκοψε; πάλιν ἄλλης ἐλευθερίας ἔδος μοι λέγεις. ἄκουσον καὶ τ̃ῶν ἔξωθεν ταῦτα φιλοσοφούντων ὐ λεγόντων· οὐδὲν πέπονθας κακὸν, ἐὰν μὴ προσθοῖς. ἀλλὰ τὴν οἰκίαν ἀφείλετο, τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκείνην, καὶ προσβόλους ἔχουσαν; ἀλλ' ἰδοὺ, πᾶσα ἡ γῆ ἀνώροφον ἐστὶ, τὰ δημόσια οἰκοδομήματα, εἴτε ἐκ τέρψιν, εἴτε ἐκ χρείαν ἔχην ἐθέλῃς. καὶ τί τερπνότερον, ἢ ὡραιότερον τ̃ῶν τερεώματος τὸ θέαμα; μέχρι τίνος πτωχὸς καὶ πένητας; οὐκ ἔστι πλοῦτον εἶ̃ ⓦ μὴ ψυχῇ πλουτοῦντα· ὥσπερ οὐκ ἔνι πτωχὸν εἶ̃ ⓦ μὴ ἐν διανοίᾳ ἔχοντα τ̃ὴν πενίαν. Εἰ γὰρ κυριώτερον τὸ σώματος ἡ ψυχὴ, οὐκ ἰσχύει τὰ ἀκυρότερα αὐτὴν διαθεῖναι πρὸς ἑαυτά· ἀλλ' ἡ κυρία τὰ μὴ ὄντα κύρια πρὸς ἑαυτὴν ἐφέλκεται καὶ μεταβάλλει. καὶ γὰρ ἡ καρδία ὅταν πνεύματα δέξηται βλάβης, ἅπαν τὸ σῶμα οὕτω διατίθησι· καὶν δύσκρατος γένηται, τ̃ῷ πάντα λυμαίνεται· καὶν λύκαστος, τὸ πᾶν ὀνίνησιν· ἂν δέ τι τ̃ῶν λοιπῶν διαφθαρῇ, τούτης μένουσης ἔνδον ὑγιοῦς, ὐκόλως κἀκείνων τὴν λύμην ἀποπνέουσαν. ἵνα ὃ ὐ σαφέστερον ὁ λέγω ποιήσω, Τί κλάδων ὄφελος, εἰπέ μοι, χλωρῶν, ὅταν ἡ ῥίζα μυραίνηται; Τί ὃ βλάβος τ̃ῶν ἄνωθεν ξηρανθέντων φύλλων, τούτης μενούσης ὑγιοῦς; ὅτω ὐ ἐν τούτοις οὐδὲν ὄφελος χρημ̃ῶν, ψυχ̃ῆς οὔσης πενιχρᾶς, οὐδὲ βλάβος πενίας, ψυχ̃ῆς ὔσης πλουσίας. ὐ πῶς δὲ γένοιτο πλουσία, φησὶν, ἡ ψυχὴ ἐν πενίᾳ χρημ̃ῶν ὔσα; μάλιστα δὲ ὅτε γένοιτο. τότε γὰρ ὐ πλουτεῖν εἴωθεν. Εἰ γὰρ, καθὼς πολλάκις ἐδείξαμεν, τοῦτο "πλουτοῦντος τεκμήριον ὃ καταφρονῆν χρημ̃ῶν ὐ μηδενὸς δεῖσθαι, δῆλον ὅτι ὃ ἐν πενίᾳ εἶ̃ μᾶλλον ποιῆ πλουτ̃ῆν. ὐ γὰρ δυκολώτερον δὲ τις ἐν πενίᾳ, ἢ ἐν πλούτῳ καταφρονήσειε χρημ̃ῶν. ὐ ὅτι μᾶλλον ἐφίεται χρημ̃ῶν ὁ πλούσιος, ἢ ὁ πένης, ὐ πάνυ τι που δῆλον· ὥσπερ ὁ μεθύων μᾶλλον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λον διψᾷ τῦ μεταχόντος αὐτάρκως τῦ πνεύματος. Οὐδὲ γὰρ τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία, ὥστε ὑπὸ πλείονι σβέννυσθαι, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀνάπτεσθαι πέφυκε τούτῳ. καὶ γὰρ ὁ πῦρ ὅταν λάβῃ πλείονα ὕλην, τότε μάλιστα αὔξεσθαι· ὅπω καὶ ἡ τῦ χρημάτ᾽ ἐπιθυμία ὅταν πλέον ἐμβάλῃ χρυσίον, τότε μάλιστα αὔξε᾽). Εἰ τοίνυν ὁ πλειόνων ἐφιέμ᾽, πενίας, ὁ δ᾽ ὢν πλούτῳ τοιούτος, οὗτ᾽ μάλιστα ὢν πενία. ὁρᾷς ὅτι τότε μάλιστα πένεται ἡ ψυχή, ὅταν πλουτῇ· καὶ τότε πλουτῇ, ὅταν ὢν πενία ᾖ; Εἰ δ᾽ βούλει, καὶ ἐπὶ τοσούτων ⟨ν⟩ λόγον γυμνάσωμεν, ἔστωσαν δύο πένητες, ὁ μὲ᾽ ἔχων μυρία τάλαντα, ὁ δ᾽ δέκα· καὶ ἀμφοτέρους ταῦτα ἀφαιρώμεθα. τίς οὖν μᾶλλον ἀλγήσει; ἆρ᾽ ὁ τὰ μυρία ἀπολέσας; οὐκ ἀλλ᾽ οὐ μᾶλλον ἤλγησεν, εἰ μὴ μᾶλλον ἐφίλει. εἰ δ᾽ μᾶλλον φιλῇ, μᾶλλον ἐπιθυμῇ. εἰ δ᾽ ἐπιθυμῇ μᾶλλον, μᾶλλόν ἐστιν ὢν πενία. ὅτο γὰρ μάλιστα ἐπιθυμοῦμεν, τοῦτο μάλιστα ὢν ἐνδείᾳ ἐσμέν. ἀπὸ γὰρ ἐνδείας ἡ ἐπιθυμία. ἔνθα γὰρ μὴ ἡ κόρος, ἐπιθυμίαν οὐκ ἔστιν εἰ᾽). καὶ γὰρ τότε μάλιστα διψῶμεν, ὅταν ἐνδεῶς ἔχωμεν ποτοῦ. ταῦτα δέ μοι ἀπόρρητα εἴρηται, ὥστε δεῖξαι, ὅτι, ἐὰν νήφωμεν, οὐδεὶς ἡμᾶς λυμανῆται· καὶ ὅτι οὐ πολλοὶ πένητες, ἀλλὰ πᾶς ἡμᾶς αὐξεῖ ἡ βλάβη. διὸ πολλοῦ παύσῃ σοῦ τὴν νόσον τῦ φιλαργυρίας ἐκβαλῇν, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ πλουτῶμεν, καὶ τῶν αἰωνίων ἀπολαύσωμεν" ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. διασωθῶν,

Ομιλ. πα. 17 ΤΗ ΔΕ ΠΡΩΤΗ ΤΩΝ ΑΖΥΜΩΝ ΠΡΟΣ-

ἦλθον ⟨ι⟩ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ λέγοντες, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; 18 Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ· ὁ διδάσκαλος λέγει, ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.

ΠΡώτη τῶν ἀζύμων τὴν προσῆλθον φησίν. εἰώθασι γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἀεὶ ἀριθμεῖν τὴν ἡμέραν. καὶ "διὰτοῦτο μνημονεύει, καθ᾽ ὃν ἐν τῇ ἑσπέρᾳ τὸ πάσχα ἔμελλε θύεσθαι. τῇ γὰρ πέμπτῃ τῦ σαββάτου προσῆλθον. καὶ διὰτοῦτο ὁ μὲ᾽ τὴν προσῆλθον τῶν ἀζύμων καλῇ, ⟨ν⟩ καιρὸν λέγων καθ᾽ ὃν προσῆλθον· ὁ δ᾽ ὕστερον λέγει, ἦλθε δ᾽ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, "ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα, τὸ ἦλθε δοῦτο λέγων, ἐγγὺς ὢν, ὅτι θύεσθαι ὢν, τῆς ἑσπέρας δηλονότι μεμνημένος ἐκείνης. ἀπὸ γὰρ τῆς ἑσπέρας" ἄρχονται. διὸ δ᾽ ἕκαστος προσέθηκεν, ὅτε ἐθύετο τὸ πάσχα. * καὶ λέγουσι, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ὥστε καὶντεῦθεν δῆλον, ὅτι οὐκ ἐν ὢν αὐτῷ οἰκίᾳ, οὐκ ἐν ὢν καταγώγιον· ἐγὼ δ᾽ οἶμαι μηδὲ αὐθις ἔχειν. ἢ γὰρ δι᾽ αὐτὸν ἐκ προκαλέσαντα ἦλθειν· ἀλλ᾽ οὐκ ἐν ὢν τούτοις πᾶσιν ἀποταξαμένοις λοιπόν. Ἵνος δ᾽ ἕνεκεν" τὸ πάσχα ἐπετέλει; ἀεὶ δῆτα πρώτων δεικνὺς μέχρι τῆς ἑκάτης ἡμέρας, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνατίος" τῷ νόμῳ. καὶ τί δήποτε πρὸς ἀγνῶτα δὴ θεσπέσιον πέμπει; δεικνὺς καὶντεῦθεν, ὅτι ἠδυνάτο μὴ παθεῖν. ὁ γὰρ τὸν δράνοιαν τοῦτο πείσας ὥστε αὐθις ἀποδέξασθαι, καὶ ταῦτα ἀπόρρητ᾽, τί οὐκ ἂν εἰργάσατο ἐν τοῖς φανεροῖσιν αὖθις, εἴτι ἐβούλετο μὴ παθεῖν; καὶ ὅπερ ἐπὶ τῆς οἴνου ἐποίησε, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα. καὶ γὰρ ἐκεῖ φησιν, ἐὰν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε, * ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· οὕτω καὶ ἐνταῦθα ὁ διδάσκαλος λέγει, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα. ἐγὼ δ᾽ οὐ τοῦτο θαυμάζω μόνον, ὅτι αὐτὸν ὑπεδέξατο ἄγνωστος ὤν, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ προσδοκῶν ἔθραυε ἐπιτιθέμενα θαυμάτων, καὶ πόλεμον ἀσύνηθες, κατεφρόνησε τῆς τῶν πολλῶν ἀπειθείας. εἶτα ἵνα μὴ νομίσωσι, σημεῖον αὐτοῖς δίδωσιν, οἷς ἐπὶ τοῦ Σαοὺλ ὁ προφήτης, λέγων· Εὑρήσεις πινὰ ὀνάσσοντα, καὶ α. Βασ. ι. γ.

ἀσχὴν

χ. παῦτης

χ. καθ᾽ ὢν

χ. ἤρχοντο. δὲ

χ. εἰς τὸ πάσχα ἔρχεται; αὐ

χ. τῷ νόμῳ.

* ὅτι

ασχὴν ἔχοντα· ☩ σὺ ἴσθι, κεφάλιον "Βασάζοντα. καὶ ὅρα πάλιν τῆς δυνάμεως τὸ ὑπόδειξιν. οὐ γὰρ εἶπε μόνον, τὸ παρὰ ποιῶ, ἀλλὰ καὶ ἕτερον προσθήσειν, ὁ χαρὰς μᾶλλον ἐστί. τοῦτο δὲ ἐποίει, ἅμα μὲν τοῦ μαθητὰς ζωγραφῆσαι τοὺς ἀπομιμήσκων τὸ πάθος, ὥστε τὴν τυχοῦσαν τῆς προρρήσεως ἐγκαταθέσθαι μηδεπῶσαν δὲ συμβησόμενον· ἅμα δὲ δεικνὺς αὐτοῖς τε ἐκείνοις, καὶ παρ' ὑποδεχομένῳ, καὶ πᾶσιν Ἰουδαίοις, ὁ πολλάκις εἶπον, ὅτι οὐκ ἄκων ὑπὸ τοῦ πάθους ἔρχεται. προσέθηκε δὲ, μετὰ τῶν μαθητῶν μου· ὥστε καὶ ἐξεκλεισαν ψευδῶς τινὲς τῶν ἀποστόλων, καὶ ἐκεῖνον μὴ νομίσαι κρύπτεσθαι αὐτόν. χ. βασάζων.

20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. Βαθεῖαν τῆς ἀναισχυντίας τοῦ Ἰούδα. καὶ γὰρ ☩ αὐτὸς ἐκεῖ παρῆν, ☩ ἦλθε κοινωνήσων καὶ μυστηρίων καὶ ἄλλων, καὶ παρ' αὐτοῦ "ἐλέγχεται τοῦ τραπέζης, ὅτε καὶ εἰ σημεῖον ἐδίδου, παραύτερος ἐγεγόνει δή. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ Βαπτιστὴς ὑπεσημαίνετο, ὅτι ἑαυτόντων αὐτῶν διαλέγεται περὶ τοῦ προδοσίας ὁ Χριστός· ἵνα καὶ ἀπὸ τοῦ καιροῦ καὶ ἀπὸ τῆς τραπέζης δείξῃ τοῦ πονηρίαν τοῦ προδότου. ὡς γὰρ ἐποίησαν ⓐ μαθηταί, καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ὀψίας γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα. χ. ἐλέγχεται

21 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν εἶπέ, φησιν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Περὶ δὲ τοῦ δείπνου, ☩ οὐδὲ πόδας αὐτοῦ ἔνιψε. καὶ ὅρα πῶς φείδεται τοῦ προδότου. οὐ γὰρ εἶπεν, ὁ δεινά με παραδώσει, ἀλλ' εἷς ἐξ ὑμῶν· ὥστε πάλιν δοὺς αὐτῷ μετανοίας ἐξουσίαν" ☩ λαθεῖν· καὶ αἰρῆται φοβῆσαι ἀπωθοῦσα τοῦ παραμυθοῦσαν τοῦτον. εἷς ἐξ ὑμῶν, τῶν δώδεκά φησι, τῶν πρωταρχῶν μου συμπενήτων, ὧν οὐδὲ πόδας ἔνιψα, οἷς οὐδὲ ἐπιτρέψαιμι. πένθος ἄρα ἀφόρητον ⓦ χορὸν τότε ἐκείνων τῶν ἁγίων κατέλαβε. καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης φησίν· Ἠπορεῖτο, καὶ εἰς ἄλλους ἔβλεπον. καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἠρώτησε, δεδοικὼς περὶ ἑαυτοῦ, καίτοι μηδὲν ἑαυτοῖς τοιοῦτον συνειδότες· οὗτος δέ φησιν, ὅτι ἴσα τῷ. Ἰωαν. ιγ. κβ.

22 Λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος, μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε;

23 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω, ἐκεῖνός ἐστιν.

Ὅρα πότε αὐτὸν ἐξεκάλυψεν, ὅτε οὐδὲ λοιπὸν ἀπαλλάξαι τῆς παρουσίας ἑαυτῆς ἐθέλησε. καὶ γὰρ καὶ ἀποτεθήκεσαν τοῦ δεῖπνου· διὸ καὶ ἐπέκειντο ἐρωτῶντες. οὐκ ἐκείνους δὲ ἀνεῖναι βουλόμενος μόνον τῆς ἀγωνίας τοῦτο ἐποίει, ἀλλὰ καὶ ⓦ προδότην διορθῶσαι θέλων. ὅπου γὰρ πολλάκις ἀκούσας ἀδιορίστως, ἀδιόρθωτος ἔμενεν ἀνάλγητος ὤν, βουλόμενος αὐτὸν καθικέσθαι μᾶλλον, προσαρμὸς τὸ προσωπεῖον ἀνοῦ. ὅπου δὲ λυπούμενοι ἤρξαντο λέγειν, μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; ἀποκριθεὶς εἶπεν·

Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.

24 Ἀλλ' ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Τινὲς μὲν οὖν φασιν, ὅτι ὕστερος ἐπαμύνων ⓦ διδάσκαλον, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ βάπτειν· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ τοῦτο ποιῆσαι ὁ Χριστὸς μᾶλλον αὐτὸν ἐντρέπων, καὶ εἰς διάθεσιν ὑποστρώμνος. ἔχει γὰρ τι καὶ τοῦτο πλέον. Ταῦτα δὲ οὐκ ἁπλῶς παραιτέχειν δοκῶ, ἀλλ' ἐμπεπληγὼς ὑμῶν ταῖς διανοίαις· ☩ οὐκ ἂν ποτε χώραν εὑρὼν ἐμοὶ θυμός. Ἵνα γὰρ ἀνοιδῶ τὸ δοκοῦν ἐκεῖνο, καὶ ⓦ προδότην" ἀνακείμενον μετὰ τοῦ πρώτων σωτῆρος, ☩ τὸ προδίδοσθαι μέλοντα ὕστερος ὑπεικῶς διαλεγόμενον, οὐκ ἂν πρώτα ἰὸν ἐκβάλοι θυμοῦ καὶ ὀργῆς; ὅρα γοῦν πῶς παρέως αὐτῷ προσφέρεται. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς ἔστι γεγραμμένον περὶ αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ πάλιν καὶ οὐδὲ μαθητὰς ἀνακλώμενος ἔλεγε, ἵνα μὴ νομίσωσιν ἀθενείας εἶναι τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ προδότην διορθούμενος. καὶ ὑπὲρ ᾧ ἀνθρώπῳ, φησίν, ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ὅρα πάλιν ἐν τοῖς ἐλέγχοις ἄφατον τὴν παρρησίαν. οὐδὲ γὰρ χ. βασάζων. κεφ. κατακείμενον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὰρ ὀνῶδα καταφορικῶς, ἀλλ' ἐλεφάντειον μᾶλλον τὸ λόγον προσπαίζων, ὡς ζωγεσκιασμένους πάλιν· καίτοιγε οὐκ ἦν ἔμπροσθεν μόνον ἀναισθησία, ἀλλὰ καὶ μυρίων ἄλλων ἀναισχυντία ἀξία τῆς ἐσχάτης ἀγωνιαλήσεως ἐκείνης. μᾶλλον γὰρ τὸν ἔλεγχον τοῦτόν φησι·

25 Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; Ὢ τῆς ἀναισθησίας. ὀξυπαίζει ζωγράφως ἑαυτῷ τοιαῦτα. καὶ γὰρ ὁ εὐαγγελιστὴς θαυμάζων αὐτοῦ τὴν ἀναίδειαν τοῦτο φησι. τί οὖν ὁ πρᾳότατος καὶ ἡμερώτατος Ἰησοῦς; Σὺ εἶπας. Καίτοιγε οὐκ ἐκεῖνο εἶπεν, ὦ μιαρὲ καὶ παμμίαρε, σὺ γάρ ἐστι, καὶ βέβηλε, καὶ θοῦτον τὸν ὄνον ὠδίνων ὃ κακόν, καὶ ἀπελθὼν συμβούλια σατανικὰ ποιήσας, καὶ ἀργύριον ζημιῶσαι λαμβάνειν, καὶ πρὸς ἐμοὶ ὢν διελεγχθεὶς ἔτι τολμᾷς ἐρωτᾶν; ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπεν, ἀλλὰ πῶς; σὺ εἶπας, ὅρεσιν ἡμῖν καὶ χιόνας ἀνεξικακίας πήγνυς. ἀλλ' ἐρᾷς· καὶ μέλλει ἐγγράφεσθαι παθεῖν αὐτὸν ταῦτα, διὰ τί ἐκάλεσε Ἰούδας; τὰ γὰρ γεγραμμένα ἐποίησεν. ἀλλ' οὐ ταύτῃ τῇ γνώμῃ, ἀλλὰ διὰ πονηρίαν. Εἰ δὲ μὴ ὠφέλει σκηπτόν· ὀξυπαίζοις, καὶ τὸ διάβολον ἀπαλλάξεις τοῦ ἐγκλήματος. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι. μείζων γὰρ ἀξίου κολάσεως καὶ σοῦ, κἀκείνου, εἰ καὶ ἡ οἰκουμένη ἐσώθη. οὐδὲ γὰρ ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα τοῦ σωτηρίου ἡμῖν εἰργάσατο, ἀλλ' ἡ τοῦ Χριστοῦ σοφία, καὶ τῆς αὐτοῦ μακροθυμίας ὁ βύθος ἦν, τὰς ἑτέρων πονηρίας εἰς ὃ ἡμῖν συμφέρον ἀποχρωμένου. Τί οὖν, φησιν, εἰ καὶ Ἰούδας μὴ προέδωκεν, ἕτερος οὐκ ἂν προέδωκε; καὶ τί τοῦτο πρὸς ὃ ζητούμενον; ὅτι εἰ σταυρωθῆναι ἔδει τὸν Χριστόν, φησι, διά τινος ἔδει· εἰ δὲ διά τινος, διὰ δυοῖν πάντως ποιητέον. εἰ δὲ πάντες ἦσαν ἀγαθοί, ἀνεποδίσθη ἂν ἡ οἰκονομία καὶ ὑπὸ ἡμῶν. μὴ γένοιτο. αὐτὸς γὰρ ὁ πάνσοφος ἤδει πῶς οἰκονομήσει τὰ ἡμέτερα καὶ τοῦτο συμβάντος. οὐ-
20 πρόσκαιρος γὰρ αὐτοῦ ἡ σοφία καὶ ἀκαταπάληστος. διὰ γὰρ τοῦτο, ἵνα μή τις νομίσῃ, ὅτι ὑπηρέτης οἰκονομίας ἐλήφθη, θαυμάζει τὸν δυοῖν ἄνθρωπον. ἀλλ' ἐρᾷς πάλιν, καὶ εἰ καλὸν ἦν τὸ μὴ γενηθῆναι αὐτόν, τίνος ἕνεκεν εἶασεν εἰς μέσον ἐλθεῖν καὶ τοῦτον καὶ σοῦ πονηρεύεσθαι ἄπαντας; δέον σε τοῖς πονηροῖς ἐγκαλεῖν, ὅτι κύριοι ὄντες μὴ γενέσθαι τοιοῦτοι, γεγόνασι πονηροί· σὺ δὲ τοῦτο ἀφεὶς πολυπραγμονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ περιεργάζῃ, καίτοι εἰδὼς ὅτι οὐκ ἀνάγκη τοὺς ὄντας
25 πονηρούς. ἀλλὰ σοῦ ἀγαθοὺς ἔδει γενέσθαι μόνους, φησί, καὶ γεέννης οὐκ ἦν χρεία οὐδὲ κολάσεως καὶ τιμωρίας, οὐδὲ κακίας ἔγκλος· σοῦ δὲ πονηροὺς ἢ μὴ γενέσθαι, ἢ γενομένους δῦναι ἀπελθεῖν. πρόσχες μοι οὖν ἄξιον πρὸς σὲ εἰπεῖν τὸ ἀποστολικόν· Μενοῦνγε ὦ ἄνθρωπε, Rm. 9. 20.
σὺ τίς εἶ ὁ ἀντικρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, τί με ἐποίησας οὕτως; εἰ δὲ καὶ λογισμὸν ἀπαιτεῖς, ἐκεῖνο δεῖ εἰπεῖν, ὅτι μειζόνως θαυμάζονται οἱ ἀ-
30 γαθοὶ μεταξὺ πονηρῶν ὄντες. καὶ γὰρ καὶ ἡ ἀνεξικακία καὶ ἡ πολλὴ φιλοσοφία αὐτῶν τότε μάλιστα δείκνυται· σὺ δὲ ἐνταῦθα πολλῶν παλαισμάτων καὶ ἀγώνων, ταῦτα λέγων. τί οὖν; ἵνα οὗτοι καλοὶ φανῶσι, καλοὺς ἕτερούς, φησι; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ διὰ τὴν ἑαυτῶν πονηρίαν. οὐδὲ γὰρ, ὅπου πονηροὶ ἦσαν, γεγόνασι πονηροί, ἀλλὰ διὰ τὴν ἑαυτῶν ῥᾳθυμίαν· διὰ καὶ κολάζονται. πῶς γὰρ οὐκ ἂν εἶεν κολάσεως ἄξιοι, τοιαῦτα διδασκάλοις ἐγχέοντες ἀφε-
35 τῆς, καὶ μηδὲν ἐντεῦθεν κερδαίνοντες; ὥσπερ γὰρ οἱ ἀγαθοὶ καὶ καλοὶ διπλῆς ἄξιοι τιμῆς, ὅτι καὶ χρηστοὶ γεγόνασι, καὶ οὐδὲν παρὰ τῶν πονηρῶν ἐκλάπησαν· οὕτω καὶ οἱ φαῦλοι διπλῆς ἄξιοι κολάσεως, ὅτι τε πονηροὶ γεγόνασι, δυωδέκαμοι γενέσθαι καλοὶ (ὃ καὶ δηλοῦσιν οἱ γενόμενοι) καὶ ὅτι οὐδὲν ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν ὠφέλησαν. ἀλλ' ἴδωμεν τί φησιν ὁ δείλαιος οὗτος διελεγχόμενος παρὰ τοῦ διδασκάλου. Τί οὖν φησι; μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; καὶ διὰ τί μὴ δεῖ
40 ἀρχῆς τοῦτο ἠρώτησεν; ἐνόμισε λανθάνειν παρὰ εἰρῆσθαι, εἰς δεύτερον· ὅτε γὰρ αὐτὸν δῆλον ἐποίησεν, ἐτόλμησε πάλιν ἔρεσθαι, τῇ βδελυρίᾳ τοῦ διδασκάλου θαρρῶν, ὡς οὐκ ἐλέγξοντος αὐτόν. διὰ τοῦτο γοῦν καὶ ῥάβδει ἐκάλεσεν. ὦ τῆς πληρώσεως· πῶς αὐτὸν ἐξήγαγε; τοιοῦτον γὰρ ἡ φιλαργυρία. μωροὺς καὶ αὐθέντας ἐργάζεται, ἰταμοὺς καὶ κύνας ἀντὶ ἀνθρώπων, μᾶλλον δὲ καὶ κυνῶν χαλεπωτέρους, καὶ δαίμονας ἀπὸ κυνῶν. οὗτος γοῦν ὁ μὲν διάβολον προσίεται

προσίεται· καὶ ὑπερβολὴν ἔχουσαν, ὡς ὁ Ἰησοῦς δεικνύς φησι· Μακάριος ἐστὶν ὃς οὐ μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. τοιοῦτος γὰρ ποιεῖ καὶ ἡ ἀκόρεστος τῶν χρημάτων ἐπιθυμία, ἐκφεύγουσα, διαπλέκουσα, ὅλους τε λημμάτους· καθάπερ καὶ Ἰούδας ἐγένετο. πῶς οὖν ὁ μὲν Ματθαῖός φησι καὶ ἄλλοι, ὅτι, ὅτε σωσπάσατο τὴν προδοσίαν, τότε ὁ διάβολος αὐτὸν εἰσῆλεν· ὁ δὲ Ἰωάννης, Μετὰ τὸ ψωμίον, φησὶν, εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ Σατανᾶς; καὶ αὐτὸς τοῦτο οἶδεν. ἀνωτέρω γάρ φησι· Δείπνου γινομένου, καὶ τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα, ἵνα αὐτὸν παραδῷ. πῶς οὖν φησι, μετὰ τὸ ψωμίον εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν Σατανᾶς; ὅτι οὐκ ἀθρόον εἰσέρχεται οὐδὲ ὑφ' ἕν, ἀλλὰ πολλὴν ποιήσας τὴν ἀπόπειραν πρῶτον· ὃ δὴ καὶ ἐνταῦθα γέγονε. διαμαχόμενος γὰρ αὐτὸν ἐν ἀρχῇ καὶ παρασαλεύων ῥήμασι, ὅπου εἶδεν ὑπτίδιον πρὸς ἔκπτωσιν, ὅλος λοιπὸν ἐνταῦθα ἔπνευσε, καὶ ὁλοχερὰς αὐτὸν παρεγένετο. πῶς γάρ, εἰ τὸ πάσχα ἦθιον, παρανόμως ἦθιον; ὁ γὰρ διὰ χειμῶνος ἔδει φαγεῖν. Τί οὖν ἐστιν εἰπεῖν; ὅτι μετὰ τὸ φαγεῖν, ἀνέκειντο λοιπὸν ἐστομωμένοι. ἕτερος γὰρ εὐαγγελιστής φησιν, ὅτι κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην οὐκ ἦθιε μόνον τὸ πάσχα, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τὸ πάσχα τοῦτο φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, τουτέστι, κατὰ τὸν συνήθη τοῦτον. Τί δήποτε; ὅτι τότε ἔμελλε τῆς οἰκουμένης ἡ σωτηρία γίνεσθαι, καὶ τὰ μυστήρια παραδίδοσθαι, καὶ τὰ λυπηρὰ λύεσθαι διὰ τοῦ θανάτου. ὅτω κατὰ γνώμην αὐτῷ ὁ σωτὴρ ἦν. ἀλλ' οὐδὲν ἀνήμερον ἦθος ἐμάλαξεν, οὐδὲ ἔκαμψεν, οὐδὲ σύντεινεν. ἐταλαίπωρεν οὖν αὐτὸν εἰκότως, εἰπών, Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ· εἶτα ἐφόβησεν αὐτὸν πάλιν εἰπών, καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη. ὡς δὲ οὐδὲ τοῦτο συνέτεινεν αὐτὸν, εἶπεν, ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. καὶ ἔδειν τούτων αὐτὸν κατέχει, ἀλλ' ὥσπερ σώματος μελέας ἕνος ἐάλω τῆς φιλαργυρίας, μᾶλλον δὲ σώματος χαλεπωτέρου νοσήματος. καὶ γὰρ αὕτη χαλεπωτέρα, ἡ μανία. τί γὰρ ἂν τοιοῦτον εἰργάσατο ὁ μανόμενος; ἢ προῖετο ἄφεσιν σώματος οὗτος, ἀλλὰ προῖετο φόνον δεσποτικόν· οὐκ ἐσπάραξε τὰς χεῖρας, ἀλλὰ προέτεινεν εἰς ὠνὴν αἵματος ἁγίου. διὰ μείζων ἡ μανία, ὅτι ὑγιαίνων ἐμάνετο. ἀλλ' ἢ φθέγξεται ἄσημα; ἢ τῆς φωνῆς ταύτης ἀσημότερον, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; ὁ διάβολος ἦκεν εἰς τὴν γνώμην ἐκείνου. ἀλλ' οὐκ ἐπάταξε τὸν νοῦν τοῖς ποσὶ καιρῶν; καὶ πόσῳ βέλτιον ἐκείνως καιρεῖν, ἢ ὕστερον ἐσάναι ὀρθόν; ἀλλὰ λίθοις ἑαυτὸν οὐκ ἔτυπε καὶ ἔκοπτε; καὶ πόσῳ ἄμεινον ἦν, ἢ τοιαῦτα καταπλήμματα; βούλεσθε εἰς μέσον ἀγάγωμεν τοὺς δαιμονῶντας καὶ τοὺς φιλαργύρους, καὶ ποιήσωμεν σύγκρισιν ἑκατέρων; ἀλλὰ μηδεὶς οἰκείαν ἡγείσθω τὸ πρᾶγμα ὕβρεως. οὐ γὰρ τὴν φύσιν ὑβρίζομεν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα κακίζομεν.

ΗΘΙΚΟΝ Οὐδέποτε ἐνεδύσατο ἱμάτια, λίθους ἑαυτὸν κατακόπτων ὁ δαιμονῶν καὶ ἀβάτους ὁδοὺς καὶ τραχείας ὑπερέχων, καὶ κέρατος ἐλαιωμένου ἐπὶ τοῦ δαίμονος. οὐ δοκεῖ ταῦτα φεύγειν; ἢ οὖν δείξωμεν τοὺς φιλαργύρους τούτων χαλεπωτέρους, καὶ χαλεπώτερα ἐργαζομένους τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτῶν, καὶ οὕτω χαλεπώτερα, ὡς καὶ παιδιὰν πρὸς ἐκεῖνο νομίζεσθαι; ἆρα ἀπήραθε τῆς νόσου; φέρε οὖν ἴδωμεν, τίς ἀνεκτότερον διάκειται αὐτῶν, ὅστις ἦν ὁ ἐκεῖνος. οὐδὲν κωλύει ἕτερος διενεγκεῖν ἑτέρου. καὶ γὰρ μυείων ἀμφοτέρων γυμνῶν αἰχμάλωτοί εἰσι. πολλῷ γὰρ βέλτιον γυμνὸν εἶναι [ἀπὸ] ἱματίων, ἢ τὰ ἀπὸ πλεονεξίας ἐνδεδυμένον περιέναι, καὶ μὴ θοὺς βακχευομένους ὡς Διονύσῳ. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνοι προσωπεῖα καὶ ἱμάτια μανομένων ἔχουσιν· ὅτω καὶ τοῦτοι. καθάπερ τὴ γύμνωσιν τῶν δαιμονώντων ποιεῖ μανία· ὅτω καὶ τὴν περιβολὴν ταύτην μανία ἐργάζεται, καὶ τῆς γυμνώσεως ἡ περιβολὴ ἐλεεινοτέρα. καὶ τοῦτο ἐντεῦθεν δείξαι πειράσομαι. ἵνα γὰρ δὴ εἴπωμεν μᾶλλον μανέσθαι ἐν αὐτοῖς τοῖς μανομένοις, εἰ ἵνας ἑαυτὸν κατακόπτοι, ἢ εἰ ἵνας μὴ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ἀπαντᾷ; δῆλον ὅτι τοῦτο. οὐκοῦν ἐκεῖνοι μὲν ἑαυτοὺς ἐγύμνουν, ὅτοι δὲ καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ἀπαντᾷ. ἀλλὰ διαφέρουσιν ἐκεῖνοι τὰ ἱμάτια. καὶ πόσῳ ἂν ἐδέξατο τῶν ἱματιωμένων ἕκαστος ἱμάτιον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χ. ἐκπίνειν μάτιον ἀφαρράγιῶαι, ἢ πᾶσαν ἀποδυθῶαι τὴν οἰσίαν; ἀλλὰ πληγὰς οὐκ "ἐντείνουσιν εἰς ὃ τοῦτο ποιοῦσιν. μάλιστα μὲν γὰρ τοῦτο ποιοῦσιν ⓐ πλεονέκται, εἰ δὲ μὴ πλούτες, ἀλλ' εἰς τὴν γαστέρα ἀφὲ τῆς λιμοῦ καὶ τῆς πενίας χαλεπωτέρας ἅπαντες ἐνιῶσι ταῖς ὀδυναις. ἀλλ' ὁ διάκονος ἐντείνουσιν ὀδοῦσιν. εἶτε ὀδοῦσι, ὃ μὴ βέλεσι πλεονεξίας χαλεπωτέροις ὀδόντων. ⓐ γὰρ ὀδόντες αὐτῶν Ψαλμ. κζ. 5. ὅπλα καὶ βέλη. Τίς γὰρ μᾶλλον ἁλήσει; ὁ διηθεὶς ἅπαξ καὶ εὐθέως θεραπευθεὶς, ἢ ὁ ἀφὲ πλούτου τοῖς ὀδοῦσι τῆς πενίας κατεσθιόμενος; πενία γὰρ ἀκούσιος καὶ καμίνου καὶ "θηρίων χαλεπώτερον. ἀλλ' ὁ διώκοντες ταῖς ἐρημίαις καθάπερ ⓐ δαιμονῶντες. εἶτε ταῖς ἐρημίαις, καὶ μὴ ταῖς πόλεις κατέτρεχον, καὶ πλούτες δὴ ⓐ ἐν πόλεσιν ἀδείας ἀπήλαυον. νυνὶ δὲ καὶ ταύτην ἐκείνων πλούτων εἰσὶν ἀφορητότεροι, ὅτι ἐν ταῖς πόλεσι τὰ αὐτὰ ποιοῦσιν, ἅπερ ἐν ἐρημίαις ἐκεῖνοι, ταῖς πόλεις ἐρημίας ἐργαζόμενοι, καὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, οὐδενὸς ὄντος τοῦ κωλύοντος, ὅταν τὰ πλούτων συλῶντες. ἀλλ' οὐ βάλλοισι λίθοις τοὺς ἁπλουτοῦντας. καὶ τί τοῦτο; λίθοις μὲν γὰρ ῥᾴδιον καὶ "φυλάξαθαι· ἃ δὲ διὰ χαρτὸς καὶ μόλυβος ἐργάζονται τοῖς ταλαιπώροις πένησι τραύματα, γραμματεῖα μυρίων πληγῶν γέμοντα ζωοποιοῦντες, τίς ἂν ποτε "φυλάξαιτο ῥᾳδίως τὴν ἐμπεσοῦσαν; ἴδωμεν δὲ καὶ "ἑαυτοῖς ὅσα ἐργάζονται. γυμνοὶ περιπατοῦσι τὴν πόλιν· ἱμάτιον γὰρ αὐτοῖς οὐκ ἔστιν ἀρετῆς. εἰ δὲ δοκεῖ τοῦτο αὐτοῖς αἰσχρὸν εἶναι, καὶ τοῦτο τῆς "παρανομούσης αὐτὴν μανίας, ὅτι οὐδὲ αἰσθάνονται τῆς "ἀσχημοσύνης· ἀλλὰ δὲ σῶμα μὲν γυμνωθέντες αἰσχύνονται, τὴν δὲ ψυχὴν γυμνὴν περιφέροντες ἐγκαλλωπίζονται. εἰ δὲ βούλεσθε, καὶ δι' αἴτιον τῆς "ἀναισθησίας ἐρῶ. τί οὖν τὸ αἴτιον; ἐν πολλοῖς μέν τοι γυμνουμένοις γυμνοῦνται· ὥσπερ οὐδὲ αἰσχύνονται, καθάπερ οὐδὲ ἐν τοῖς βαλανείοις ἡμεῖς. ὡς εἴπε πολλοὶ ἦσαν ⓐ τὴν ἀρετὴν περιεβεβλημένοι, τότε ἂν μείζονος τὸ αἶσχος αὐτοῖς ἐφαίνη· νυνὶ δὲ μάλιστα τοῦτο ἐστὶ τῶν πολλῶν δακρύων ἄξιον, ὅτι ὥσπερ τὸ πολλοὺς εἶναι κακοὺς, οὕτω δὲ ἐν αἰσχύνῃ τὰ κακά. μετὰ γὰρ τὴν ἄλλων καὶ τοῦτο εἰργάσατο ὁ διάβολος, τὸ μηδὲ αἰσθησιν ἀφιέναι λαβεῖν τῶν κακῶν, ἀλλὰ ταῖς πληθύσι τῶν μετιόντων τὴν πονηρίαν συνηθίζειν αὐτῆς τὴν αἰσχύνην. ἐπεὶ, εἰ ξενεύοι ἐν πλήθει πολλῶν εἶναι φιλοσοφούντων, μᾶλλον αὖ εἶδεν αὐτὸ τὴν "γυμνότητα ὁ τοιοῦτος. ὅπου μὲν οὖν τῶν δαιμονώντων εἰσὶ γυμνότεροι, δῆλον ἐκ τούτων· ὅτι γὰρ ἐρήμους ἐπέρχονται, οὐδὲ τοῦτο δύ' ἂν τις αὐτείποι. ἡ γὰρ πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἐρήμου πάσης ἐρημοτέρα. εἰ γὰρ καὶ πολλοὺς ἔχει τοὺς ὁδοῦντας, ἀλλ' "ὅμως δυθεφτων οὐδένα, ἀλλ' ὄφεις, σκορπίους, λύκους, ἔχεις, ἀσπίδας. τοιοῦτοι γὰρ ⓐ τὴν πονηρίαν μετιόντες. οὐκ ἐρήμην δὲ μόνον αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ πεζοτέρα ἐκείνης. καὶ τοῦτο δῆλον ἐντεῦθεν. ὅταν γὰρ ὅτω πλήθεσι λίθοι καὶ φάραγγες καὶ ἀκρωρείαι τοὺς διαβαίνοντας αὐτὰς, ὡς ἁρπαγὴ καὶ πλεονεξία ταῖς μετιούσαις αὐτὴν ψυχαῖς. ὅτι δὲ καὶ ταῖς μνήμασι ζῶσι, καθάπερ ⓐ δαιμονῶντες, μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς μνήμασι εἰσὶ, δῆλον ἐντεῦθεν. τί γὰρ ὅτι μνήμασιν; λίθος "σώματα νεκρῶν ἔχων ἐγκείμενον. τί οὖν ἐκείνων ἀφαφέρει τὴν λίθων ταῦτα σώματα; μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνων ἐλεεινότερα ταῦτα. ὅταν γὰρ λίθος ἔχων ὅτι σῶμα νεκρὸν, ἀλλὰ σῶμα λίθων δυσαθητότερον, ψυχὴν περιφέρον νεκρὰν. διὰ τοῦτο οὐ λίθος ἁμαρτοι ταῖς φοιτώσαις αὐλοῖς περιστιπτόν. ὅταν δὲ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν οὕτως ἐκάλεσε τοὺς Ιουδαίους. διὰ τοῦτο μάλιστα ἐπήγαγε λέγων, Εσωθεν δὲ γέμουσιν ἁρπαγῆς καὶ πλεο- Ματθ. κγ. νεξίας. βούλεσθε λοιπὸν *δείξω, πῶς καὶ λίθοις ταῖς ἑαυτῶν καταπέμνοισι κεφαλαῖς; πόθεν κζ. κπ. οὖν περῶτον, εἰπέ μοι; ἀπὸ τοῦ ἐντεῦθεν, ἢ ἀπὸ τοῦ μαθόντων τοῦτο βούλει μαθεῖν, ἀλλὰ τοῦ μαθόντων αὐθις δὲ πολὺς ὁ λόγος· ὀκνοῖμι ταῖς ἐνταῦθα ῥητέον. πόσων γὰρ λίθων δὲ χαλεπώτεραι αἱ φερεντίδες, δὲ κεφαλαὶ πεζώσουσαι, ἀλλὰ ψυχὴν δαπανῶσαι; δεδοίκασι γὰρ μήποτε δικαίως ἐκ τῆς αὐτῶν οἰκίας ἐξέλθῃ ταῖς ἀδίκως ἐπεισελθόντα· πέμοισι γὰρ τῶν ἐραστῶν, "ὁρκίζονται, προξιώνται ποιεῖς οἰκείοις, ποιεῖς ἀλλοτρίοις· δὲ γὰρ μὲν ἀθυμία, γὰρ φόβος, γὰρ θυμὸς αὐτοὺς ἀφεδέχεται. καὶ καθάπερ κρημνοὺς ἀπὸ κρημνῶν

μνῶν ἀμφιβαίνοντες, καὶ τὰ μηδέπω κληθέντα καθ' ἑκάστην παραδοκοῦσι τὴν ἡμέραν. ὅθεν οὐδὲ ἡδονται ὑπὲρ ὧν ἔχουσι, τῷ τε μὴ θαρρεῖν ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, τῷ τὸ ὅλῃ τῇ διανοίᾳ πρὸς τὰ μηδέπω ληφθέντα κεχηνέναι. καὶ καθάπερ ὁ διψῶν ἀεὶ διψῇ, κἂν μυρίας ὑκπίῃ πηγάς, οὐκ ἀπαθανίζεται τῆς ἡδονῆς, ὅταν δὲ μὴ λαμβάνειν κόρον· οὕτω καὶ οὗτοι, οὐ μόνον οὐχ ἥδονται, ἀλλὰ καὶ βασανίζονται, ὅσῳ δὲ πλείονα κτῶνται, τοσούτῳ μᾶλλον τῆς πλείονος ἐπιθυμίας. καὶ τὰ μὲν ἐνταῦθα τοιαῦτα· εἰπωμεν δὲ καὶ τῆς μελλούσης ἡμέρας· εἰ γὰρ καὶ αὐτοὶ οὐ πρόσεχουσιν, ἀλλ' ἡμῖν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. τί τὴν μέλλουσαν οὖν ἡμέραν πονηροὶ κολαζόμενοι ἴδοι τις ἂν τοὺς τοιούτους. καὶ γὰρ ὅταν λέγῃ, Ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψων, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, τούτους κολάζει. καὶ ὅταν λέγῃ, πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ, τοὺς κακῶς πλουτοῦντας οὐδαμοῦ ἀπέμπει. καὶ ὁ δοῦλος ὁ πονηρὸς ὁ μὴ διδοὺς τοῖς συνδούλοις τὰ ὑπάρχοντα τὰ δεσποτικὰ, τῆς τούτων μερίδος ἐστί· καὶ ὁ τὰ λάντον κατορύξας, καὶ αἱ πέντε παρθένοι. καὶ ὅπου δ' αὖ ἀπέλθῃς, τοὺς φιλαργύρους κολαζομένους εὑρήσεις. καὶ νῦν μοι ἀκούσονται, χάος ἐστὶ μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν· * νῦν ὄν, διχοτομηθέντες ἀπελθόντων, ἵνα ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· καὶ πόθεν αὐτοῖς ἐλαυνομένοις ἴδοι τις ἂν, καὶ ὕδατος χάραν ἔχοντας, ἀλλ' εἰς τὴν γέενναν μόνον συναγομένους. τί τοίνυν τὴν ὀρθὴν ἡμῖν πίστεως ὄφελος εἰς σωτηρίαν, ὅταν ταῦτα ἀκούσωμεν, ἐκεῖ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, καὶ σκότος ὀξύτερον, καὶ πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ, καὶ τὸ διχοτομεῖσθαι; " ἐνταῦθα ἀπέχθεια, "κατηγορία, διαβολαὶ, κίνδυνοι, φθονεροὶ, ἐπίβουλοι, τὸ παρὰ πάντων μισεῖσθαι, τὸ παρὰ πάντων βδελύττεσθαι καὶ πῦρ αὐτὸ τὸ δοκιμώτατον κολαστήριον. ὥσπερ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς οὐχ οἱ ἀγαθοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ πονηροὶ θαυμάζουσιν, οὕτω καὶ τοὺς "κακοὺς οὐχ οἱ χρηστοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ⓗ φαῦλοι μισοῦσι. καὶ ὅλως τοῦτό ἐστιν ἀληθές, τοὺς φιλαργύρους πάντας ἂν ἐρεῖμεν, εἰ μὴ πρὸς ἀλλήλους ἀπάνθρωπον ἔχουσιν, * εἰ μὴ ὕβρεων τὸ πρᾶγμα φασιν, ὅταν τις αὐτοῖς προσενέγκῃ τὸ ὄνειδος. καὶ γὰρ ὄνειδος ἕλκατον τοῦτο, καὶ πολλῆς κακίας ἀπόδειξις. εἰ γὰρ χρημάτων ἀφιδεῖν οὐκ ἀνέχῃ, οἵνου προίσῃ λοιπὸν ποτε; ἐπιθυμίας, καὶ δοξομανίας, καὶ θυμοῦ, καὶ ὀργῆς; καὶ πῶς ἂν τις πειθαρχήσειεν ἐπιθυμίας μὲν γὰρ ἕνεκεν τῆς τοῦ σώματος, καὶ ὀργῆς, καὶ θυμοῦ πολλοὶ καὶ τῆς τοῦ σαρκὸς κατασκευῆς λογίζονται, καὶ τὰ ὑπερβολὰς ἀναλήψεσθαι ἰατρῶν παῖδες· καὶ τὸ μὲν θερμότερον καὶ ὑγρότερον, λαγνότερον εἶναι φασι· τὸ δὲ πρὸς ξηρότερον σκυθρωπότητα δυσκρασίαν, ὀρμητικὸν καὶ ἀκρόχολον καὶ θυμώδη· φιλαργυρίας δὲ ἕνεκεν οὐδεὶς οὐδέποτε αὐτοῦ ἤκουσεν οὐδὲν εἰρηκότων τοιοῦτον. οὕτω ῥᾳθυμίας μόνης ἐστὶ καὶ ψυχῆς ἀναλγησίας τὸ νόσημα. διὸ παρακαλῶ, σπουδάζωμεν πάντα τὰ τοιαῦτα διορθοῦν, καὶ τὰ καθ' ἑκάστην ἡμῶν ἡλικίαν ἐπιτηδεύματα πάθη πρὸς τὸ ἐνάντιον μεταθεῖναι. καὶ δὴ καθ' ἕκαστον μέρος τῆς ζωῆς ἡμῶν παραπλέωμεν τὸν τῆς ἀρετῆς πόνους, πόντον χαλεπὸν ὑπερπλέοντες, ἐπὶ ⓜ λιμένα ἐλθόντες ἔρημοι φορτίων πνευματικῶν τὰ ἕλκατα ὑποβρύχια. πέλαγος γὰρ ἐστι τεταραγμένον ὁ παρὼν βίος. καὶ ὥσπερ ἐν τῇ θαλάττῃ ταύτῃ διάφοροί εἰσι κόλποι διαφέροντες ἔχοντες χειμῶνας, καὶ ὁ μὲν Αἰγαῖος διὰ πνεύματα ἐστὶ χαλεπὸς, ὁ δὲ πορθμὸς ὁ Τυρρηνικὸς διὰ τὸ ζεφυρώδη, ἡ δὲ Χάρυβδις ἡ πρὸς τῇ Λιβύῃ διὰ τὰ τέλματα, ἡ Προπόντις ἡ ἔξω τοῦ Εὐξείνου πόντου διὰ τὸ ῥαγδαῖον καὶ ῥόθιον, τὰ ἔξω Γαδείρων διὰ τὴν ἐρημίαν καὶ τὸ ἀπειρέσιον καὶ τὸ δυσόρμητον τῶν τόπων, καὶ ἄλλο μέρος δι' ἕτερον· οὕτω καὶ ὁ βίος τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας. καὶ πρῶτον πέλαγός ἐστιν ἰδεῖν τὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, πολὺν ἔχον ⓜ σάλον διὰ τὸ ἀνόητον, διὰ τὴν εὐκολίαν, διὰ τὸ μὴ πεπηρῶσθαι. διὰ τοῦτο καὶ παιδαγωγοὶ καὶ διδασκάλους ἐφίσταμεν, τὸ λίαν τῇ φύσει διὰ τῆς ἐπιμελείας εἰσφέροντες, ὥσπερ ἐκεῖ διὰ τῆς τέχνης τῆς κυβερνητικῆς. μετὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἡ τοῦ μειρακίου διαδέχεται. θάλασσα, ἔνθα σφοδρὰ τὰ πνεύματα, καθάπερ ἐν τῷ Αἰγαίῳ, τῆς ἐπιθυμίας ἡμῖν αὐξανομένης. καὶ αὕτη μάλιστα ἡ ἡλικία

Ματθ. κε. μβ.

λιχία

λικία δ̓ερθώσεως ἔρημος, ὑ δ̓ιὰ τὸ ἀνοχλῆσθαι μόνον σφοδρότερον, ἀλλὰ κὴ δ̓ιὰ τὸ τὰ ἁμαρτήματα μὴ ἐλέγχεσθαι. κὴ γὰρ κὴ διδάσκαλος κὴ παιδαγωγὸς λοιπὸν ὑπεξίσανται. ὅταν μὲν οὖν τὰ μὲν πνεύματα σφοδρότερον δ̓ιαπνέῃ, ὁ δὲ κυβερνήτης ἀσθενέστερος ᾖ, καὶ ὁ ἀμύνων μηδεὶς ᾖ· ἀνάγκη τὸ χειμῶνος τὸ μέγεθος. μετ' ἐκεῖνο πάλιν ἕτερον μέρος τῆς ἡλικίας, τὸ τῶν ἀνδρῶν ἔπεισιν· ἐν ᾧ τὰ τῆς οἰκονομίας ἐπίκειται, ὅτε γαμῆ, κὴ γάμος, κὴ παιδοποίια, κὴ οἰκίας πρόσταsία, καὶ αἱ πολλαὶ τῶν φροντίδων νιφάδες. τότε δὲ μάλισα καὶ φιλαργυρία αὐθεῖ καὶ βασκανία. ὅταν οὖν ἕκασον μέρος ἡλικίας παρέρχώμεθα μετὰ ναυαγίων, πῶς ἀρκέσομεν τῇ προύσῃ ζωῇ; πῶς τὼ μέλλουσαν δ̓ιαφυξόμεθα κύλασιν; ὅταν γὰρ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ μηδὲν μεμαθήκωμεν ὑγιές, ἐν δὲ τῇ νεότητι μὴ σωφρονήσωμεν, καὶ ἀνδρες γενόμενοι φιλαργυρείας μὴ παύσωμεθα· ὥσπερ εἰς πέλαγος ἐλθόντες, κὴ πάσας τὰς πάλαγας ταύτας τὸ σκάφος τῆς ψυχῆς ἀσθενέστερον κατασκευάσαντες, τῶν σανίδων δ̓ιαλελυμένων, ἀποντισόμεθα εἰς σκότος Ⓦ λιμένα πολὺ ὑπιφερόμενοι φορυτὸν ἀντὶ πνευματικῆς εὐπορείας, κὴ τῷ μὲν διαβόλῳ πρέξομεν γέλωτα, ἡρίων δὲ ἡμῖν αὐτοῖς, κὴ τὰς ἀφορήτους ὑπομασόμεθα τιμωρίας. ἵνα οὖν ταῦτα μὴ γένηται, πόθεν ἐαυτοὺς συσφίγξαντες καὶ πρὸς πάντα τὰ πάθη σάντες, ἐκβαλλώμεθα τὸ πλοῦτον τὸν ἐπιθυμίαν· ἵνα κὴ τῶν μελλόντων ὑπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι κὴ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα κὴ τὸ κράτος σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, κὴ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. πβ. 26 ΕΣΘΙΟΝΤΩΝ ΔΕ ΑΥΤΩΝ, ΛΑΒΩΝ Ο Ἰησοῦς Ⓦ ἄρτον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, κὴ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε, λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. 27 Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, κὴ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων, πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· 28 Τοῦτο ἔστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

BΛέπω, πόσην πήρωσιν τοῦ παθόντος; καὶ τῶν μυστηρίων μετέχων ἔπιεν ὁ αὐτὸς, κὴ τῆς φρικωδεστάτης ἀπολαύων τραπέζης, ὑ μετεβάλλετο. κὴ τοῦτο ὁ Λουκᾶς δηλοῖ λέγων, ὅτι μετὰ τοῦτο εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ Σατανᾶς, ὑ τοῦ σώματος καταφρονῶν ὑ δεσποτικοῦ, ἀλλὰ τῆς δυναμωτίας καταπιλῶν τοῦ παθόντος λοιπόν. κὴ γὰρ μεῖζον τὸ ἁμάρτημα ἐγίνετο ἑκατέρωθεν, κὴ ὅτι μετὰ τοιαύτης γνώμης τοῖς μυστηρίοις παρῆσαν, κὴ ὅτι παρασταλῶν οὐκ ἐλύετο βρυτῶν, ὑτε ἀπὸ τοῦ φόβου, ὑτε ἀπὸ τῆς διεργεσίας, ὑτε ἀπὸ τῆς ὑμῶν. ὁ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐκώλυσεν αὐτὸν, καίτοι πάντα εἰδὼς, ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐδὲν παραλιμπάνει τῶν εἰς διόρθωσιν ἡκόντων. διὰ τοῦτο κὴ παρὰ τοῦτο κὴ μετὰ τοῦτο κὴ διὰ ἔργων, κὴ διὰ λόγων, κὴ διὰ φόβου, κὴ διὰ θεραπείας, κὴ διὰ ἀπειλῆς, κὴ διὰ ὑμῶν· ἀλλ' οὐδὲν ἰῶτον ἀφίησι τοῦ νοσήματος ἐκείνου τοῦ χαλεποῦ. διὸ λοιπὸν ἐκβαλὼν ἀφεὶς, τοῦτο μαθήσας διὰ τῶν μυστηρίων ἀναμιμνήσκει πάλιν τῆς σφαγῆς· κὴ μεταξὺ τῆς τραπέζης παρεισ* (σαφοῦς διαλείπει), τῇ συνεχείᾳ τῆς παρρήσεως βύπροσδέκτον αὐτὸν ποιῶν τὸ πάθος. Εἰ γὰρ τοσούτων γνωμῶν κὴ παρελθόντων ἐθορυβήθης, εἰ μηδὲν τούτων ἀκηκόεισαν, τί ὰν οὐκ ἐποίησαν; κὴ ἐαθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ἄρτον, ἔκλασε. πότε δήποτε τότε κὴ Ⓦ καινὸν τὸ πάσχα τὸ μυστήριον ἐπετέλει τοῦτο; ἵνα μάθῃς πόθεν κὴ τῆς παλαιᾶς αὐτὸν νομοθέτην ὄντα, κὴ ἐν ἐκείνῃ διὰ ταῦτα προσκαρτερηθέντα· διὰ τοι τοῦτο, ἔνθα ὁ τύπος, τὸν ἀληθῆ ὑπέθηκεν. ἢ ὅ ἑτέρωθι τοῦ πληρώματος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν χειρῶν τεκμήριον ἰῶ, καὶ τὸ τοὺς ἀεὶ λοιπὸν ἥκειν τὸ τέλος τὰ τοιαῦτα. ὁ δὲ χα-
ειτεῖ, διδάσκων ἡμᾶς, ὅπως δεῖ τὸ μυστήριον τοῦτο ἐπιτελεῖν, καὶ δείκνυς, ὅτι οὐκ ἄκων ὑπὲ χ. συμπλέκει
τοῦ πάθους ἔρχεται, καὶ παιδεύων ἡμᾶς, ὅπερ αὐτὸς πάσχομεν, οὐχ ἑκόντας φέρειν, ὁ δὲ χρηστὸς καὶ
ντεῦθεν ἀποστείνων ἡμᾶς ἐλπίδας. εἰ γὰρ ὁ τύπος τοσαύτης δουλείας γέγονεν ἀπαλλαγή,
πολλῷ μᾶλλον ἡ ἀλήθεια τὴν οἰκουμένην ἐλευθερώσει, καὶ ὅτι βέρτεσία τῆς ἡμετέρας πα- 5
ερδυθήσε) φύσεως. δεῖ τοι τοῦτο οὕτω τοιοῦτον προέδωκε τὸ μυστήριον, ἵνα ὅτε λοιπὸν
παύσαιμεν ἔδει καὶ νομικά. καὶ τὸ κεφάλαιον ἡ τῶν ἑορτῶν αὐτῶν καταλύει, ἐφ' ἑτέραν αὐ-
τοὺς μετατιθεὶς τράπεζαν φερωνδεσάτην, καὶ φησι· λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά
μου τὸ ὑπὲρ χ. ὑμῶν
πολλῶν κλώμενον. καὶ πῶς οὐκ ἐθορυβήθησαν τοῦτο ἀκούσαντες; ὅτι πολ- 10
λαὶ καὶ μεγάλαι τοιαῦται καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῖς ἦσαν προσκεκλεισμέναι. διόπερ σκῆνος μὲν οὐκέ-
τι κατασκευάζει (καὶ γὰρ αὐταρκῶς ἦσαν ἀκούσαντες) τὴν δὲ αἰτίαν λέγει τοῦ πάθους, τὴν
ἀμυρτημένην τὴν ἀναίρεσιν. καὶ αἷμα κλησθήκης καλεῖ, τουτέστι τῆς ὑποθέσεως, χ. ἐκκλη
τῆς ἐπαγγελίας, τὸν νόμον τὸν παλαιόν (τοῦτο γὰρ καὶ ὑπῆρχεν πάλαι, καὶ τὴν διαθήκην τοῦτο χ. πάλιν
ἐνέχει τὴν ἐν τῇ κλήσει· ὁ ὥσπερ ἡ παλαιὰ προέβαλε μίσχους εἶχεν, οὕτω αὕτη τὸ αἷμα
τὸ διασωτικόν) καὶ ἐντεῦθεν δείκνυσι, ὅτι καὶ μέλλει τελευτᾶν. διὰ δὲ διαθήκης μέμνηται. ἀ- 15
ναμιμνήσκει ἢ καὶ τῆς προτέρας· καὶ γὰρ καὶ ἐκείνη δι' αἵματος ἐκεκράνιστο. καὶ πάλιν λέγει
τὸν θάνατον τὴν αἰτίαν· τὸ ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· καὶ φησιν,

Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Εἶδες πῶς διέλαβε τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐθέλοντας, καὶ
ἀφίησι. καθάπερ γὰρ σκῆνος ἐποιεῖτε, φησιν, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θαυμάτων, οὕτω
καὶ τοῦτο εἰς ἐμέ. σκῆνος δέχεσθε εἰς σωτηρίαν τῶν προφητικῶν· τοῦτο εἰς ἄφεσιν ἁμαρ- 20
τιῶν τῆς οἰκουμένης ἁπάσης. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, φησι, τὸ ἐκχυνόμενον εἰς ἄφε-
σιν ἁμαρτιῶν. Τοῦτο ἔλεγε, καὶ ἐντεῦθεν δεικνὺς ἅμα ὅτι μυστήριόν ἐστι τὸ πάθος καὶ ὁ σαυ-
Δεύτ. ιε. ι. ρός, καὶ διὰ τοῦτο πάλιν προκαλεῖται αὐτοὺς μανθάνειν. καθάπερ Μωϋσῆς φησι, τοῦτο μνη-
μόσυνον ὑμῖν αἰώνιον· οὕτω καὶ αὐτός, εἰς ἐμὴν ἀνάμνησιν, ἕως ἂν προσδοκῶμεν. διὰ τοῦτο
δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα, φησι, τοῦ πάσχα τοῦτο φαγεῖν· τουτέστι, προσδοκῶν ὑμῖν τὰ κρυπτὰ 25
τοῦτο πράγματα, καὶ πάσχα δοκῶν, καθ' ὃ μέλλω πνευματικοὺς ποιεῖν. καὶ αὐτὸς οὖν ἔπιεν διὰ αὐτό,
ἵνα μὴ ταῦτα ἀκούοντες εἴπωσι, τί οὖν, αἷμα πίνομεν, καὶ σάρκα ἐσθίομεν; καὶ τότε θορυβη-
θῶσιν ἐντεῦθεν. καὶ γὰρ ὅτε τοῦτο τοιοῦτόν ἐστι λόγοις, καὶ τοῖς τοιούτοις ῥήμασι "αὐτὰ πολ- χ. παῦτα
λοὶ ἐσκανδαλίζοντο. ἵνα οὖν μὴ καὶ τότε ταραχθῶσι, προῆτος αὐτὸς τοῦτο ἐποίησεν ἀνάγων
αὖθις ἀταράχως εἰς τὴν καινωνίαν τῶν μυστηρίων. διὰ τοῦτο οὖν τὸ ἐαυτοῦ αἷμα αὐτὸς ἔ- 30
πιε. τί οὖν; κἀκεῖνο χρὴ ποιεῖν καὶ τὸ παλαιόν, φησιν; οὐδαμῶς. διὰ γὰρ τοῦτο εἶπε, τοῦτο
ποιεῖτε, ἵνα ἐκείνου ἀπαγάγῃ. εἰ γὰρ τοῦτο ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἐργάζεται, ὥσπερ οὖν ἐργά-
ζεται, προδηλον σκῆνος λοιπόν. ὥσπερ οὖν ὅτι τῶν Ἰουδαίων, οὕτω καὶ "ἐνταῦθα τῆς βέργε- χ. ἐντεῦθε
σίας ἐγκατέδησε τὸ μνημόσυνον τοῦ μυστηρίου, καὶ ἐντεῦθεν ἐμφράττων τῶν αἱρετικῶν τὰ στό- ὅτι τῆς συμ
μάτα. ὅταν γὰρ λέγωσι, πόθεν δῆλον ὅτι ἐτύθη ὁ Χριστὸς, μὴ τῶν ἄλλων καὶ ἀπὸ τῶ μυ- 35 χεσίας οὐκ
στηρίων αὖθις ὑπονοήσωμεν. εἰ γὰρ μὴ ἀπέθανεν "ὁ Ἰησοῦς, τίνος σύμβολα τὰ τελούμενα; χ. ὁ Χριστὸς
ὁρᾷς ὅσα γέγονε παρασκευάζων ἀεὶ ἀναμιμνήσκεσθαι ὅτι ἀπέθανεν [ὑπὲρ ἡμῶν;] ὑπὲρ γὰρ ἐ-
μοῦ ἐστιν ὁ τοῦ Μαρκίωνα καὶ Οὐαλεντῖνον καὶ Μάνιν φύεσθαι, ταύτην ἀρνούμενοι τὴν
οἰκονομίαν, διαπαντὸς ἀναμιμνήσκει τοῦ πάθους, καὶ διὰ τῶν μυστηρίων, ὥστε μηδένα προσ-
λογιάσθαι· ὁμοῦ μὲν σώζων, ὁμοῦ δὲ παιδεύων διὰ τῆς ἱερᾶς τραπέζης ἐκείνης. καὶ γὰρ τὸ 40
κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν τοῦτο. διὸ καὶ ὁ Παῦλος τοῦτο αἴνω τοῦ κάπω τρέφει. Εἶτα ὑπὲρ
πολλῶν ἐκχυνόμενον, φησιν·

29 Οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ταύτης, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅ-
ταν αὐτὸ πίω καινὸν μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. Ἐπειδὴ γὰρ τοῦ πά-

θους

χ. αἰωνας'

χ. τῆς γὰρ αἰωνος

χ. παλαιοί.

χ. προσμαρτυρήσωσι

χ. ξένον, παραλελυμένον, χ. ἔχοντα

θοις ϗ σαφεστ αὐτοῖς διελέξθη, ⁊ ⓦ πρὸ ἀναστάσεως πάλιν εἰσάγ λόγον εἰς μέσον, βασιλείας ἀναμνήσας, ϗ τὴν ἀνάστασιν ὅτω τὴν ἑαυ῀ καλέσας. ⁊ ἵνος ἕνεκεν "μ῀ τὴν ἀνάστασιν ἔπιεν; ἵνα μὴ νομίσωσιν ⓐ παχύτεροι φαντασίαν εἶ῀ τὴν ἀνάστασιν. "τοῦ γὰρ ἀναστῶτος τοῦτο τεκμήριον ἐπήγετο ⓐ" πολλοί. διὸ ϗ ⓐ ἀπόστολοι πείθοντες αὐτοὺς περὶ ἀνα-
5 στάσεως τοῦτο ἔλεγον, οἵτινες ⸀συνεφάγομεν ϗ ⸀συνεπίομεν αὐτῷ. δηλοῦν τοίνυν ὅτι αὐτὸν ὄφονται ἀναστάντα λαμπρῶς, ϗ μετ' αὐτῶν ἕως πάλιν, ϗ αὐτοὶ "μαρτυρήσουσι τοῖς νομοθύοις ⁊ δι' ὄψεως ϗ δικῆ περιμ῀χ, φησίν· ἕως αὖ αὐτὸ πίω καινὸν μεθ' [ὑμῶν,] ὑμῶν μαρτυρούντων. ὑμεῖς γάρ με ὄψεσθε ἀναστάντα. τί δέ ὅτι, καινόν; "καινῶς, τοῦτο ἔστι ξένως, ϗ σῶμα παθητὸν "ἔχων, ἀλλ' ἀθάνατον λοιπὸν ϗ ἄφθαρτον ϗ δεδοξασμένον ⸀σῶμα. οὐ τοίνυν μάχεσθε μ῀ τὴν ἀνάστασιν ἔφαγέ τε ⁊ ἔπιεν (οὐδὲ γὰρ ἐδέησεν λοιπὸν τὸ σῶμα τοῦτον) δικαίως δικῆ τὴν τῆς ἀναστάσεως πληροφορίαν. [δικῆ γὰρ τούτων ϗ τῆς ἀναστάσεως ἐπληροφόρει.] ϗ τίνος ἕνεκεν οὐκ ὕδωρ ἔπιεν ἀναστάς, ἀλλ' οἶνον; ἀλλῶς αἱρέσεων πονηρῶν ῥίζαν ἀναστῶν. ὅθεν γάρ εἰσί τινες ἐν τοῖς μυστηρίοις ὕδατι κεχρημένοι, δείκνυσιν ὅτι ϗ ἰωάννα τὰ μυστήρια παρέδωκεν, οἶνον παρέδωκε, καὶ ἰωάννα ἀναστὰς χωρὶς μυστηρίων φιλῶ τραπέζαν προετίθετο, οἴνῳ ἐκέχρητο, οὐκ τοῦ γεννήματος, φησί, τῆς ἀμπέλου· ἡ ἄμπελος ⸀ἦ οἶνον, οὐκ ὕδωρ γεννᾷ.

30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

Ἀκουέτωσαν ὅσοι, καθάπερ χοῖροι, ἐσθίοντες ἁπλῶς λακτίζουσι τὴν τράπεζαν τοῦ ἀγαθοῦ, ⁊ λύσαντα μ῀ μέθης, δέον εὐχαριστεῖν καὶ εἰς ὕμνον τελευτᾶν. ἀκούσατε ὅσοι τοῦ τελευταίου πάλιν ἀγαθοῦ οὐκ ἀναμένετε τὸν μυστείων. αὕτη γὰρ ἐκείνης σύμβολον. εὐχαρίστησε καὶ πρὸ τοῦ δοῦναι τοῖς μαθηταῖς, ἵνα ϗ ἡμεῖς εὐχαριστῶμεν· εὐχαρίστησε ⁊ ὕμνησε μ῀ τὸ δοῦναι, ἵνα καὶ ἡμεῖς αὖθ' τοῦτο ποιῶμεν. ἀλλὰ τί δήποτε δὲ εἰς τὸ ὄρος ἐξέρχε῀; δῆλον ἑαυτὸν ποιῶν πρὸς τὸ ληφθῆναι, ἵνα μὴ δόξῃ κρύπτεσθαι. ἔσπευδε γὰρ ὅπου ⓦ τόπον ἐλθεῖν ⓦ καὶ Ἰούδα γνώριμον.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς, πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοί.

Εἶτα λέγει καὶ προφητείαν, Γέγραπται γάρ, πατάξω ⓦ ποιμένα, ϗ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα· ὁμοῦ μὲν πείθων αὐτοὺς ἀεὶ προσέχειν τοῖς γεγραμμένοις, ὁμοῦ δὲ δηλῶν ὅτι κ῀ Θεοῦ γνώμῃ ἑαυτὸν δέδωκεν, ⁊ πάντα χθὲς δεικνὺς οὐκ ἀλλότριον ὄντα ἑαυτ῀ τῆς παλαιᾶς, οὐδὲ τὰ ἐν αὐτῇ καταγελώμενον Θεοῦ, ϗ ὅτι οἰκονομία τὸ γινόμενον ἦν, ϗ πάντα προανεκήρυξεν ⓐ προφῆται ἄνωθεν τὰ ἐν τοῖ῀ προφήταις, ὥστε αὐτοὺς ϗ πρὸ τῶν χρηστοτέρων σφόδρα θαρρεῖν. ϗ διδάσκει εἰδέναι, ὅτινες μὲ προ῀ τοῦ σαρκὸς ⓐ μαθηταί, τίνες ⸀ἦ μ῀ ⓦ σαρκός. ⓐ γὰρ σαρκωθέντος αὐτοῦ μηδὲ τῶν ἀγγέλων δυνάμενοι, ὅτοι μ῀ θαύματον σφοδροὶ ϗ ἀδάμαντος ἰσχυρότεροι. ϗ τότε ⸀ἦ αὖθ' ἀπόδειξις τοῦ θανάτου, ἡ φυγὴ τῶν μαθητῶν ϗ ἡ δειλία. εἰ γὰρ ὅσαυτοὶ πεζοὶ τε ⁊ ἐλέγξη, ϗ ἔτι δυναμωτέροι ἵνες φάσκοντες. μὴ ἐσαρκώθη, εἰ μηδὲν τούτων ⸀ἐβλάβη, ποῦ οὐκ ἂν ἐξέπεσον τῆς νομίμου; δικῆ τοι τοῦτο ϗ δικῆ τῶν οἰκείων παθῶν μόνον, ἀλλὰ ϗ δικῆ τῶν ἐν τοῖς μαθηταῖς βεβαιοῖ ⓦ περὶ θανάτου λόγον, ϗ δικῆ τῶν μυστηρίων, πάντοθεν καταμωμῶν σοῦ τὰ Μαρκίωνος νοσιωδέστατα. δικῆ τοῦτο ϗ ⓦ κηρυφαῖον ἀφίησιν ἐρήσαι. εἰ ⸀ἦ μὴ ἐδέδη, μηδὲ ἐσαρκώθη, πόθεν ϗ ἐκείνῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς τοσοῦτος "ἐγίνετο φόβος; ϗ μὴν ἀφῆκεν αὐτοὺς πάλιν μένειν ⓦ σκυθρωπῶν μείναι, ἀλλὰ τί φησι;

χ. ἐγίνετο

32 Μετὰ ⸀ἦ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Οὐδὲ γὰρ ἀπ' οὐρανοῦ φαίνεται βύθεως, οὐδὲ εἰς μακρὰν ἦνα χώραν ἄπεισιν, ἀλλ' ἐν αὐτῷ ᾧ "ἐθνει, ἐν ᾧ ϗ ἐσαρώθη, ἐν αὐτοῖς χθὲς τοῖς χωρίοις, ὡς ϗ ἐντεῦθεν αὐτοὺς πιστώσασθαι, ὅτι ὁ σαρωθεὶς αὐτὸς ἦν ϗ ὁ ἀναστάς, ϗ ταύτῃ σκυθρωπάζοντας μειζόνως παραμυθήσασθαι. δικῆ δὲ-

χ. ἔθνει,

το

το ϗ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν, ἵνα ϖδ φόβου τῶν Ιουδαίων ἀπαλλαγῶτες πιστεύσωσι τῷ λεγομένῳ· δι' ὃ ϗ ἐκεῖ ἐφάνη. 33 Ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν· εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται *, ἀλλ' ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Τί φῄς, ὦ Πέτρε; ὁ ϖροφήτης εἶπεν, ὅτι σκορπισθήσεται τὰ ϖρόβατα, ὁ Χριστὸς ἐβεβαίωσε δὲ εἰρημένον, ϗ σὺ λέγεις οὐχί; οὐκ ἤρκει τὰ ϖρότερα, ὅτε εἶπες, ἱλεώς σοι, ϗ ἐπεσομίαθης; διὰ τοῦτο τοίνυν ἀφίησιν αὐτὸν πεσεῖν, παιδεύων αὐτὸν ἐντεῦθεν πάντα πείθεσθαι τῷ Χριστῷ, ϗ τῆς οἰκείας ζωηδήσεως πιστοτέραν ἡγεῖσθαι τὴν ἀπόφασιν τὴν αὐτοῦ. ϗ οἱ λοιποὶ δὲ οὐ μικρὸν ἐκαρπώσαντο ἀπὸ τῆς ἀρνήσεως τῆς αὐτοῦ, τὴν δυσθεφπίνιν ἀθένειαν καταμαθόντες καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀλήθειαν. ὅταν γὰρ αὐτός τι ϖροείπῃ, οὐκέτι σοφίζεσθαι χρή, οὐδὲ τῶν πολλῶν καταξαίνεσθαι. Τὸ γὰρ καύχημά, φησιν, εἰς ἑαυτὸν ἔχει, ϗ οὐκ εἰς ἕτερον. δέον γὰρ δεηθῆναι ϗ εἰπεῖν, βοήθησον ἡμῖν, ὥστε μὴ ἀποχαθῆναί σε· ὁ δὲ ἑαυτῷ θαῤῥῶν, καὶ φησι· κἂν ϖάντες σκανδαλισθήσωνται ἐν σοί, ἀλλ' ἐγὼ οὐδέϖοτε· κἂν ϖάντες τοῦτο ϖάθωσί, φησιν, ἐγὼ δὲ ϖείσομαι· ὅϖερ εἰς αὐθάδειαν ἀπῆγε ϗ μικρόν. διὸ τοίνυν καταστεῖλαι βουλόμενος ὁ Χριστός, ζωοχώρησε τὴν ἀρρησιν. ὅπως γὰρ οὐδὲ αὐτὸν *, ὅτε τὸν ϖροφήτην ἦκουε (καίτοι διὰ τοῦτο ϗ τῷ ϖροφήτῃ ἐπηγάγετο, ἵνα μὴ αἰτείϖῃ) ἀλλ' ὅμως ἐϖῃδὴ οὐκ ἠθέλησε τὴν ῥημυξίαν, ϖαιδεύεται διὰ τῶν ἔργων. ὅτι γὰρ διὰ τοῦτο ζωοχώρησεν, ἵνα τοῦτο ἐν αὐτῷ κατορθώσῃ, ἄκουσον τί φησιν· Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείϖῃ σου ἡ ϖίστις σου. τοῦτο γὰρ σφόδρα αὐτοῦ καταϖόμενος ἔλεγε, ϗ δηλονότι ὁ ϖάθημα αὐτοῦ τῶν ἄλλων χαλεϖώτερον ϗ ϖλείονος δεόμενον βοηθείας. ϗ γὰρ δύο ἐγκλήμασιν ἔνοχος ἦν, ϗ ὅτι αὐτεῖϖε, ϗ ὅτι τῶν ἄλλων ἑαυτὸν ϖροέθηκε· μᾶλλον δὲ τρίτον, ὅτι ὁ ϖθῶν ἑαυτῷ ἀνέθηκε. Ταῦτα οὖν ἰώμενος, εἴασε ψευσθῆναι τὸ ϖάθημα· ϗ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἄλλους ἀφεὶς, ϖρὸς αὐτὸν ἀποτείνεται. Σίμων γάρ, φησι, Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς σινιάσαι, ὡς σῖτον, τουτέστι, θορυβῆσαι, ταραξῆσαι, ϗ ϖεῖσαι· ἐγὼ δὲ ἐδεήθην σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείϖῃ ἡ ϖίστις σου. Εἰ δὲ διὰ τί, εἰ ϖάντας ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο, σὲ ϖάντων εἶπεν, ἐδεήθην; οὐκ οἶδα ἄλλο τοῦτο ἔστιν ὅϖερ ἔμϖροσθεν εἶπον, ὅτι καθαϖόμενος αὐτὸν ϗ δείκνυσι, ὅτι χαλεϖώτερον τῶν ἄλλων αὐτοῦ τὸ ϖάθημα, ϖρὸς αὐτὸν τρέϖει ϖῶς λόγου; ϗ τίνος ἕνεκεν οὐκ εἶπεν, ἐγὼ δὲ οὐκ εἴασα, ἀλλ' ἐδεήθην; ταϖεινὰ λοιπὸν ϖρὸς τὸ ϖάθος ἰῶν φθέγγεται, ἵνα τὸ ἀνθεφπινον δείξῃ. ὁ δὲ τὸν ἐκκλησίαν ὅτι τῇ ὁμολογίᾳ αὐτοῦ οἰκοδομήσας, ϗ "ὕτω τειχίσας αὐτὸν, ὡς μυρίους κινδύνους ϗ θανάτους αὐτῆς μὴ ϖροσδέχεσθαι, ὁ τῶν ὑρανῶν ταῖς κλεῖς αὐτοῦ δεδωκώς, ϗ τοσαύτης ἐξουσίας ϖοιήσας κύριον, τὸ μηδαμοῦ εἰς ταῦτα θύχῆς δεηθεὶς, ϖολλῷ μᾶλλον εἰς τοῦτο. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἐδεήθην, ἀλλὰ μὴ αὐθεντίας, οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῶν ὑρανῶν. ϖῶς οὖν θύχῆς ἐδεῖτο, ἵνα ἑνὸς ἀνθεφπου σαλευομένου ϖροσφίγξῃ ψυχήν; ἵνος οὖν ἕνεκεν ὕτως εἶπε; διὰ τὴν ἀξίαν ὧν ὑμῖν εἴρηκα, καὶ διὰ τὴν ἐκείνων τὸ ἀθένειαν. οὐδέϖω γὰρ ἦσαν τὸ ϖροσηκούσαν ϖρὸς αὐτὸν δόξαν ἔχοντες. ϖῶς οὖν ἠρνήσατο; [διὰ τοῦτο] οὐκ εἶπεν, ἵνα μὴ ἀρνήσῃ, ἀλλ' ὥστε μὴ ἐκλείϖειν τὴν ϖίστιν, ὥστε μὴ τέλειον ἀϖολέσθαι. τῆς γὰρ αὐτοῦ ϗ δεμονίας τοῦτο γέγονεν. καὶ γὰρ ὁ φόβος ϖάντα ἐξέβαλεν· ἀμεθέξις γὰρ ἦν. ἀμεθέξις δὲ ἐγένετο, ὅτι σφόδρα αὐτὸν ἐγύμνωσεν ὁ Θεὸς τῆς ἑαυτοῦ ϖοπῆς. ἐγύμνωσε δὲ σφόδρα, ὅτι ϗ σφοδρὸν ἐν αὐτῷ τὸ ϖάθος ἦν τῆς αὐθαδείας καὶ τῆς ἀντιῤῥήσεως. ἵνα οὖν ϖοῤῥιζον ἀνέλῃ τοῦτο, διὰ τοῦτο εἴασεν οὕτω καταφθεῖν αὐτὸν τὴν ἀγωνίαν. ὅτι γὰρ χαλεϖὸν ἦν ἐν αὐτῷ τὸ ϖάθος τοῦτο, δῆλον καὶ ἐντεῦθεν. ὃ γὰρ ἠρκέθη τοῖς ϖροτέροις, καὶ τῷ ϖροφήτῃ καὶ τῷ Χριστῷ ἀντειϖών, ἀλλὰ καὶ μὴ ταῦτα εἰϖόντος αὐτῷ τοῦ Χριστοῦ,

34 Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, ϖρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς, ἀϖαρνήσῃ με, λέγει.

35 Καὶ

χ. πῶς λιγμώδεις.

* ἐν σοὶ,

* ἐμοὶ ϗ τοῦτο

χ. ἀϖειϖεῖν

Γάλ. ε. δ.

Λουκ. κβ. λβ.

χ. ἀϖαρνήσῃ.

χ. ἐξῃτήσατο

χ. ϖεῖσαι ϗ ϖείσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

35 Κἂν δέη με ζιὼ σοὶ ἀποθανεῖν, ὑ μή σε ἀπαρνήσωμαι. Ὁ ὃ Λυκᾶς ὅτι- Λυκ. κβ. λδ.
σημαίνεται, ὅτι "ὅσον ἀπηγόρευσεν ὁ Χριστὸς, "τοσοῦτον ἐνέτριβετο ὁ Πέτρος ἐκ τοῦ εὐαγγ.
τί παῦτα, ὦ Πέτρε; ὅτε μὲ ἔλεγον, ἐξῆς δὲ ὑμῶν προδώσει με, ἐφοβοῦ μὴ σὺ εἶ ὁ
προδότης, καὶ ἰωάγκαζες Ⓦ συμμαθητὴν ἐρωτῆσαι, καίτοι σαφῆ σαυτὸν ζιωει-
δῶς ζιοῦσαν· νυνὶ δ' ἀφαρπάζω αὐτὸ βοῶντος καὶ λέγοντος, ὅτι πρώτης σκανδαλι-
σθήσεσθε, ἀπιλέγεις; καὶ ὄκ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δὶς καὶ πολλάκις. τοῦτο γὰρ
ὁ Λουκᾶς φησι. πόθεν οὖν αὐτῷ τοῦτο ζιωέβη; ἀπὸ πολλῆς ἀγάπης, ἀπὸ πολ-
λῆς ἡδονῆς. ὅτῳ γὰρ ἀπηλλάγη τῆς ἀγωνίας ἐκείνης τῆς κατὰ τὴν προδοσίαν,
καὶ Ⓦ προδότην εἶδε, θαῤῥῶν ἔλεγε λοιπόν, ὑ τὴν ἀλλων κατεξουίζατο, λέγων· κἂν
πρώτης σκανδαλισθήσωνται, ἀλλ' ἐγὼ ὑ σκανδαλισθήσομαι. ῥῆμα δὲ ὑ φιλοτιμίας τὸ παρᾶ-
γμα ἰῶ. ὑ γὰρ ἐν τῷ δείπνῳ, τῆς αὐτῶν μείζων ὄντων, ἐλογίζοντο. οὕτως αὐτοῖς πεφιλονίκηκε
τὸ πάθος. Ἀφ' τοῦτο αὐτὸν ἐκώλυσεν, ὄκ ὠθῶν αὐτὸν ὅτι ἀρνήσιν (μὴ γένοιτο) ἀλλ' ἔρη-
μον τῆς αὐτοῦ βοηθείας ἀφείς, ὑ τὴν φύσιν ἐλέγχων τὴν ἀνθρωπίνην. ὅρα γοῦν μὴ Ιωαν. κα. κβ.
ζαῦτα πῶς κατεσκληκὼς ὄντι. ἐ γὰρ μὴ τὴν ἀνάσασιν ὅτῳ εἶπεν, σοὶ ὃ τί; ἐ ἐπεσο-
μίθη, οὐδὲ αὐτὸ εἶπεν λοιπὸν ὡς ἐπαῤῥῆσαι ἐθέλμησεν, ἀλλ' ἐσίγησε. πάλιν πρὸς τὴ ἀ- Ματθ. α. ζ.
ναλήψη ἀκούσας, Οὐκ ὑμῶν ὄστι γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς, πάλιν σιγᾷ, ὑ ὄκ ἀπιλέγει. Πραξ. α. ζ.
καὶ μὴ παῦτα ὅτι τὸ δώματος ἐ τῆς σινδόνος, ἀκούσας φωνῆς λεγούσης αὐτῷ, Α ὁ Θεός ἐ- Πραξ. ι. ιε.
καθάρισε, σὺ μὴ κοίνου· ὑ οὐδὲ σαφῶς εἰδὼς τί ποτέ ὄστι τὸ λεγόμενον τέως, ἠσυχάζει ὑ
ὁ φιλονεικεῖ. παῦτα ὃ πρώτα τὸ πῶμα" ἐκφνο ἐργάσατο. ὑ τοῦ μὲ τούτου τὸ πρῶ
ἀνατίθησιν ἑαυτῷ λέγων, κἂν πάντες σκανδαλισθήσωνται, ἀλλ' ἐγὼ οὐ σκανδαλισθήσομαι·
κἂν δέη με ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι· δέον εἰπεῖν, ἂν ἀπολαύσω τῆς σῆς ῥο-
πῆς. μὴ ὃ παῦτα τοιωῦτον ἄπαν. Τί ἡμῖν προσέχετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ "θυσεβείᾳ Πραξ. γ. ιβ.
πεποικόσι τὸ προπάτορι αὐτοῦ; ἐντεῦθεν μανθάνομεν δόγμα μέγα, ὡς ὄκ ἔρχεται προ-
θυμία ἀνθρώπου, ἂν μὴ τῆς ἄνωθέν τις ἀπολαύσῃ ῥοπῆς· ὑ ὅτι πάλιν οὐδὲν καρδιογνω-
μὸν ἀπὸ τῆς ἄνωθεν ῥοπῆς, προθυμίας ὄκ οὖσης. ἐ παῦτα ἀμφότερα δείκνυσιν Ιούδας
ὑ Πέτρος. ὁ μὲ γὰρ πολλῆς ἀπολαύσας βοηθείας οὐδὲν ὠφελήθη, ὅτῳ μὴ ἐθέλησε καὶ
τὰ πρὸς ἑαυτὸ ζιωσυνεγκεῖν· ὄστι ὃ καὶ προθυμηθείς, ὅτῳ μηδεμιᾶς ἀπέλαυσε βοηθεί-
ας, κατέπεσε. καὶ γὰρ ἀπὸ" δύο τούτων ἡ ἀρετὴ φαίνεται.

Διὸ παρακαλῶ μήτε τὸ πρῶ ὅτι Ⓦ Θεοῦ ῥίψαντας αὐτὸν καθῆσθαι, μήτε ασσυ- ΠΟΙΚΟΝ
δαίοντας νομίζειν οἰκείοις πόνοις τὸ πρῶ κατορθοῦν. ὅτε γὰρ ὑπείξῃς ἡμᾶς αὐτοὺς εἰ βού-
λεται ὁ Θεός, ὅτῳ τοῦτο ὑ τὸ πρῶ αὐτὸς ἐργάζεται· ὅτε ἀληθῶνας βούλεται εἶ, ὅτῳ τοῦτο
ὑ τὸ πρῶ ἡμῖν ἔδωκεν· ἀλλ' ἑκατέρω τὸ βλαβερὸν ἀνελών, τὸ χρήσιμον ἡμῖν ἔιασε. ὅτῳ τοῦτο
ὑ Ⓦ κορυφαῖον ἀφῆκε πεσεῖν, ζιωεσαλιμένον τε αὐτὸν κατασκευάζων, ὑ εἰς πλείονα λοι- Λυκ. ζ. μζ.
πὸν ἀλείφων ἀγάπην. Ω γὰρ δῶ πλοῦν ἀφεθῇ, μειζόνως ἀγαπήσει. πειθώμθα τοίνιν
πρὸς τὸν Θεὸν, ὑ μηδὲν ὑπολογώμθα, κἂν ἐναντίον εἶ δόξῃ τοῖς ἡμετέροις λογισμοῖς·
ὑ ταῖς ὄψεσι τὸ λεγόμενον· ἀλλ' ἔστω ὑ λογισμῶν ὑ ὄψεως κρείττονος αὐτὸς ὁ λόγος. ὅτω ὑ
ὅτι τῶν μυστηρίων ποιησόμθα, ὑ τοῖς κειμθίοις μόνον ἐμβλέποντες, ἀλλὰ τὰ ῥήματα
αὐτοῦ" κατέχοντες. ὁ μὲ γὰρ λόγος αὐτὸς ἀπλοῦς λόγος, ἡ δὲ αἴθησις ἡμῶν διεξαπάτητος. κατέχω-
σθαι.
ὄστε οὐδέποτε διέπεσεν, αὕτη δὲ πλείονα σφάλλεται. ἐπεὶ οὖν ὁ λόγος φησί, τοῦτό ἐστι
τὸ σῶμά μου, ὑ πειθώμθα, ὑ πίς ὐώμθα, ὑ νοητοῖς αὐτὸ βλέπωμθα ὀφθαλμοῖς. οὐδὲν γὰρ
αἰσθητὸν παρέδωκεν ἡμῖν ὁ Χριστός· ἀλλ' αἰσθητοῖς μὲ τράγμασι, πρώτα δὲ νοητά. ὅτω * ὑ
ἐν τῷ βαπτίσματι, διὰ αἰσθητοῦ μὲ τράγματος δίδῃς, τοῦ ὕδατος, τὸ δῶρον· νοητὸν δὲ τὸ ἀπο- * ἀνακλήσεως
τελούμθον, ἡ γέννησις δὲ ἡ * ἀναζήσις. Εἰ μὲ γὰρ ἀσώματος ἦς, γυμνὰ δὲ αὐτὰ σοὶ τὰ ἀ- ἄνωθεν
σώματα παρέδωκε δῶρα· ὅτῳ δὲ σώματι συμπέπλεκται ἡ ψυχή, ἐν αἰσθητοῖς τὰ νοητὰ σοι
δίδωσι.

ωδιδόωσι. πόσοι νῦν λέγουσιν, ἐβουλόμην αὐτὸ τὸ μορφὴν ἰδεῖν, ⟨Ν⟩ τύπον, τὰ ἱμάτια, τὰ ὑποδήματα; ἰδού, αὐτὸν ὁρᾷς, αὐτὸ ἄπτη, αὐτὸν ἐαθίεις. ἀλλ' οὐ μὴ ἱμάτια ἐπιθυμῆς ἰδεῖν· αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸν σοι δίδωσιν, οὐκ ἰδεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἅψασθαι, καὶ φαγεῖν, καὶ λαβεῖν ἔνδον. μηδεὶς οὖν ναυτιάων προσίτω· μηδεὶς ἀκάθαρτος· ἅπαντες πεπυρωμένοι, ἅπαντες ζέοντες καὶ διεγηγερμένοι. εἰ γὰρ Ἰουδαῖοι ἑστῶτες, καὶ ὑποδήματα καὶ ῥάβδους βακτηρίας ἔχοντες ἐν ταῖς χερσὶν, ἔαθιον μὴ κοιμᾶσθαι, πολλῷ μᾶλλόν σε νήφειν δεῖ. ὑπῆρχον μὲν γὰρ εἰς Παλαιστίνην ἐμβαίνοντες ἀξιέναι, διὰ καὶ ὁδοιπόρων χρῆμα εἶχον· σὺ δὲ εἰς ⟨Ν⟩ οὐρανὸν μέλλεις ἀποδημεῖν· διὰ παντὸς ἐγρηγορέναι. καὶ γὰρ καὶ μικρὰ κεῖται κόλασις τοῖς ἀναξίως μετέχουσιν. ἐνόησον πῶς ἀναγκάζῃ τὸ προσέχειν, τὴν τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. ὑπῆρχον κατέσφαξαν τὸ προβάτιον σῶμα· σὺ δὲ ῥιπαρᾷ ὑποδέχῃ ψυχῇ μετὰ τοσαύτας βδελυρίας. οὐδὲ γὰρ ἤρκεσεν αὐτῷ τὸ ἀποθανεῖν, οὐδὲ τὸ ῥαπισθῆναι καὶ σφαγῆναι· ἀλλὰ καὶ ἀναφύρει ἑαυτὸν ἡμῖν· καὶ οὐ τῇ πίστει μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ προφάσει σῶμα αὐτοῦ ἡμᾶς κατασκευάζει. τίνος οὖν οὐκ ἔδει καταρώτερον εἶ ⟨Ν⟩ τούτης ἀπολαύοντα τῆς θυσίας; ποίας ἡλιακῆς ἀκτῖνος τὴν χεῖρα τὴν ταύτην ἀμαυρώσαι τὴν σάρκα; ὃ σῶμα ὃ πλουτοῦν πνεῦμα πνευματικόν; τὴν γλῶσσαν τὴν φοινισσομένην αἵματι φρικωδεστάτῳ; ἐνόησον ποίαν ἐτιμήθης τιμὴν, ποίας ἀπολαύεις τραπέζης. "ὅπερ ⟨Ι⟩ ἄγγελοι βλέποντες φρίττουσι, καὶ οὐδὲ ἀντιβλέψαι τολμῶσιν ἀδεῶς διὰ τὴν ἐκεῖθεν φερομένην ἀστραπὴν, τούτῳ ἡμεῖς τρεφόμεθα, τούτῳ ἀναφυρόμεθα, καὶ γεγόναμεν ἡμεῖς Χριστοῦ σῶμα ἐσμὲν, καὶ σὰρξ μία. Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ Κυρίου; ἀκούσας· ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ; τίς ποιμὴν τοῖς οἰκείοις μέλεσι τρέφει τὰ προβατα; καὶ τί λέγω ποιμένα; μητέρες πολλάκις εἰσὶν, αἳ μετὰ τὰς ὠδῖνας ἑτέρας ἐκδίδασι τροφοὺς τοῖς παιδίοις· αὐτὸς δὲ τοῦτο οὐκ ἐποίησεν, ἀλλ' αὐτὸς ἡμᾶς τρέφει οἰκείῳ σώματι, καὶ διὰ πάντων ἡμᾶς ἑαυτῷ συμπλέκει. σκόπει δέ. ἐγεννήθη οὐκ ἐκ τῆς ἡμετέρας οὐσίας. ἀλλ' οὐδὲν τοῦτο πρὸς τὰς πρᾶξις, φησί· καίτοιγε πρὸς τὰς πράξεις. εἰ γὰρ πρὸς τὴν φύσιν ἦλθε τὴν ἡμετέραν, δῆλον ὅτι πρὸς πράξεις. Εἰ δὲ πρὸς πράξεις, καὶ πρὸς ἕνα ἕκαστον. καὶ πῶς ἅπαντες οὐκ ἐκαρπώσαντο ὃ ἐντεῦθεν κέρδος, φησί; τοῦτο οὐ πρὸς ἐκεῖνον ⟨Ν⟩ ἐκεῖσε ἅπαντων τοῦτο ἐλήλυθεν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς μὴ βουληθέντας. ἐνὶ γὰρ ἑκάστῳ τῶν πιστῶν διαμίγνυσιν ἑαυτὸν διὰ τῆς μυσηρίου. ὃς δὲ ἐβδύνησεν, ἐκτρέφει δι' ἑαυτοῦ, καὶ οὐκ ἄλλῳ ἐκδίδωσι, καὶ τούτῳ σε πείθων πάλιν, ὅτι σάρκα ἔλαβε τὴν ζωήν. μὴ τοίνυν ῥᾳθυμῶμεν τοσαύτης ἠξιωμένοι ἀγάπης τε καὶ τιμῆς. οὐκ ὀφθαλμοὺς ἔχετε τὰ παιδία, τοῦ ὄσπριου θυμίας ὁράσαι; τοῦ μασοῦ; τοῦ ὄσπριου ὁρμῆς ἐμπήγνυσι τῇ θηλῇ τὰ χείλη; μὴ τοσαύτης προσιώμεν καὶ ἡμεῖς τῇ τραπέζῃ ταύτῃ, καὶ τῇ θηλῇ δὲ ποτηρίου δὲ πνευματικοῦ· μᾶλλον δὲ καὶ μετὰ πολλῷ πλείονος "πόθου ἐλκύσωμεν, ὡς παιδία νοσομάζια, δεόμενα πνεύματος τοῦ ἁγίου, καὶ μία ἡμῖν ἔστω ὀδυνη, τὸ μὴ μεταλαβεῖν ταύτης τῆς θρυφῆς. οὐκ ἔστιν ἀνθρωπίνης δυνάμεως ἔργα τὰ προκείμενα. ὁ τότε "ταῦτα ποιήσας ἐν ἐκείνῳ τῷ δείπνῳ, οὗτος δὲ νῦν αὐτὰ ἐργάζεται ὑμῖν. ὑπηρετοῦμεν πάσχειν ἐπέχομεν ἡμεῖς, ὁ δὲ ἁγιάζων αὐτὰ καὶ μετασκευάζων, αὐτός ἐστι. μηδεὶς τοίνυν Ἰούδας πρόσεστω, μηδεὶς φιλάργυρος. Εἰ δὲ μή μαθητὴς, "ἀναχωρείτω. οὐ δέχεται οὗτοι μὴ τοιούτους ἡ τράπεζα. μετὰ γὰρ τῶν μαθητῶν μοῦ, φησι, ποιῶ τὸ πάσχα. αὕτη ἐκείνη ἐστὶν ἡ τράπεζα, καὶ οὐδὲν ἐλαττον ἔχει. οὐ γὰρ ἐκείνῳ μὲν ὁ Χριστὸς, ταύτῃ δὲ ἄνθρωπος δημιουργεῖ· ἀλλὰ καὶ ταύτῃ αὐτός. τοῦτο ἐκεῖνο τὸ ἀνώγεων, ἔνθα ἐκεῖνοι τότε ἦσαν. ἐντεῦθεν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν "ἐξῆλθεν. ἐξέλθωμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι τὰς χεῖρας τῶν πενήτων. τοῦτο γὰρ ὄρος τῶν ἐλαιῶν τὸ χωρίον. ἐλαίαι γάρ εἰσι καταπεφυτευμέναι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, τῶν πενήτων τὸ πλῆθος. "ἀποσάζουσι γὰρ τὸ ἔλαιον τὸ ἐκ χρησιμοῦν ἡμῖν, ὃ αἱ πέντε παρθένοι εἶχον· αἱ δὲ ἕτεραι μὴ λαβοῦσαι ἐντεῦθεν

ψλμ. ρε. β.

χρ. ἔπασεν

χρ. μυσηρίου

χρ. προθυμίας

χρ. αὐτὰ

χρ. παείτω.

χρ. ἐξῆλθον.

χρ. ἀποσάζουσι τὸ

χ. φωβηθῆς θεν ἀπώλοιτο. τοῦτο λαβόντες ἐισίωμεν, ἵνα " φαιδρὰς ἀπαντήσωμεν τοῖς λαμπάσι τῶ νυμφίω. τοῦτο λαβόντες ἐξέλθωμεν ἐντεῦθεν. μηδεὶς ἀπαθὴς θεσπίτω, μηδεὶς ὠμὸς καὶ ἀνέλεὴς, μηδεὶς ὅλως ἀκάθαρτος. ταῦτα πρὸς ὑμᾶς τοὺς μεταλαμβανοντας λέγω, καὶ πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἀφαιρουμένους. καὶ γὰρ ἀναγκαῖον καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀφελεῖθαι, ὥστε μὴ ταυτὸν πολλῆς ἀφαιρέμειν ταυτὶ τὰ δῶρα. καὶ γὰρ μικρὰ κόλασις ὑμῖν ἔσται, εἰ ἴσως (πωειδότες τινὰ πονηρίαν, συγχωρήσητε μετασχεῖν ταύτης τῆς τραπέζης, ὅτι δὲ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ὑμετέρων ἐκζητηθήσετ). καὶν στρατηγὸς ἴσως ἦ, καὶν " ὕπατος ἦς, καὶν αὐτὸς ὁ τὸ ἀφώπλισμα πεσεκείμενος, ἀναξίως ἢ πεσῇ, κώλυσον. μείζονα ἐκείνου τὴν δόξαν ἔχεις. σὺ γὰρ εἰ μὴ πηλοῦ ὕδατος ἐνεχειρίσθης φυλάττειν ποιμνίῳ καταφερῆ, εἶτα εἶδες πεσόντα πολλοὺς ὅπου τοῦ σώματος φέρον Ⓦ βόρβορον, οὐκ ἂν εἴασας ὑπερίδειν κάτω, καὶ θολῶσαι τὸ ῥεῦθρον· νυνὶ δὲ οὐκ ὕδατος, ἀλλὰ αἵματος καὶ πνεύματος πηλοῦ ἐγκεχειρισμένος, καὶ ὁρᾶν " τοὺς βορβόρου χαλεπωτέρου ἀμπλήσθεντας ἔχοντας *, καὶ πεσόντας οὐκ ἀναγκάζεις, οὐδὲ ἀπείργεις; καὶ ἵνα δὲ χοίρους συγχωρῶμεν; διὰ τοῦτο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἐτίμησε ταύτῃ τῇ τιμῇ, ἵνα τοιαῦτα διακρίνητε. τοῦτο ὑμῶν ἡ ἀξία, τοῦτο ἡ ἀσφάλεια, τοῦτο ὁ τεῖχος ἅπας, οὐκ ἵνα λευκὸν χιτῶνισχον καὶ ἀποστίλβοντα περιβαλλόμενοι πεῖτε. καὶ πόθεν οἶδα, φησι, Ⓦ δῆνα καὶ Ⓦ δεῖνα; ἀ πρὸς τοὺς ἀγνοουμένους, ἀλλὰ πρὸς τοὺς γνωρίμων λέγω. εἶτα τί φέρει σοι δέεσθαι; οὐχ ὅτω χαμαὶ τις ἐνεργουμένους ἐνδον εἴ), ὡς τοῦτος, ὃς φησιν ὁ Παῦλος Ⓦ Χριστὸν καταπατῆσαι, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγήσασθαι, καὶ τὴν ΕΒ.ι.κδ.λ. χάριν τοῦ πνεύματος ἐνυβρίσαι. δαιμονιῶντος γὰρ χεῖρον ὁ ἡμαρτηκὼς καὶ πεσών. Ⓒ μὴ γὰρ, ὅταν δαιμονιῶσιν, οὐ κολάζονται· ὅταν γε, ὅταν ἀναξίως πεσπεσῶσιν, ἀθῳωτάτῳ πάντα δίδονται " κολάσει. μὴ τοίνυν τούτους ἐλαιώσωμεν μόνον, ἀλλὰ πολλοὺς ἁπλῶς, ὃς ἂν ἴδωμεν ἀναξίως πεσπεσόντας. μηδεὶς οὖν κοινωνήτω τῶν μὴ μαθητῶν· μηδεὶς λαμβανέτω [ὡς] Ἰούδας, ἵνα μὴ καὶ Ἰούδα πάθῃ. σῶμά ἐστι Χριστοῦ καὶ τοῦτο τὸ πλῆθος. ὅσα τοίνυν ὁ ἀφικνούμενος τοῖς μυστηρίοις, [Ⓒ] μὴ προξενήσῃ Ⓦ διαστάσεις ὅσα ἐκαθάρωσε τὸ σῶμα τοῦτο, μὴ ξίφος δῶς αὐτὴ θεφῆς· ἀλλὰ καὶν ὁσιὸς " ἀνὴρ ἐρχηται μεθέξων, κώλυσον, μὴ φοβηθῇς· φοβήθητι Ⓦ * Θεόν, μὴ ἄνθεφπον. ἂν " φοβηθῇς ἄνθεφπον, Ⓒ ὁσιὸς αὐτὸς καταπεπλαθήσῃ· ἂν " τὸν Θεὸν, καὶ ἀνθεφπους αἰδέσιμος ἔσῃ. Εἰ " αὐτὸς ὁ τολμᾷς, ἐμοὶ " πεσπελθε, καὶ οὐ συγχωρήσω ταῦτα γενέσθαι. τῆς ψυχῆς ἀποκόψομαι πρότερον, ἢ τοῦ σώματος μεταδῶσω τὸν διαστικοῦ πρὸς ἀξίαν, καὶ τὸ αἷμα τὸ ἐμὸν τοῖς πεσῶσιν πρότερον, ἢ τοῦ αἵματος μεταδώσω οὕτω φερόμενος τὸ πεσόν. Εἰ " τις ἐπιστῇ Ⓦ φαῦλόν πολλὰ πεπραγασάμενος, οὐδὲν ἔγκλημα. ταῦτα γάρ μοι πρὸς τοὺς ἄλλους εἴρηται. ἀν " γὰρ τούτους διορθώσωμεν, Ⓒ τοὺς ἀγνοοῦντας ταχέως ἡμῖν ὁ Θεὸς γνωρίσει· ἂν δὲ τούτους ἐάσωμεν, τίνος ἕνεκεν ἡμῖν ἐκείνους ποιήσει φανερούς λοιπόν; ταῦτα δὲ λέγω, οὐχ ἵνα ἀπείργωμεν, οὐδ' ἵνα ἐκβάλωμεν μόνον· ἀλλ' ἵνα διορθώσαντες ἐπάνω ἀγάγωμεν, ἵνα ὑπομνήσωμεν. οὕτω γὰρ Ⓒ τὸν Θεὸν ἵλεων ἕξομεν, Ⓒ πολλοὺς τοὺς κατ' ἀξίαν μεταλαμβάνοντας διώσομεν, καὶ τῆς οἰκείας κατοῦδῆς καὶ τῆς περὶ τοὺς ἄλλους ὑπομνήσεως πολὺ ἀπολήψόμεθα τὸν μισθόν· οὗ γένοιτο πάντας ἡμᾶς τυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ, ᾧ πατρὶ, σὺν τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. πγ. 36 ΤΟΤΕ ΕΡΧΕΤΑΙ ΜΕΤ' ΑΥΤΩΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ Εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, καθίσατε αὐτοῦ, ἕως ἂν ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. 37 Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 38 Καὶ λέγει αὐτοῖς·

αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

Εἰδὴ ἀδιαπαύστως αὐτὸν εἶχον, διὰ τοῦτό φησι· μείνατε αὐτοῦ, ἕως ἀπελθὼν προσεύξωμαι. ἔθος γὰρ αὐτῷ χωρεῖς αὐτὸν προσεύχεσθαι. τοῦτο δὲ ἐποίει, παιδεύων ἡμᾶς ἐν ταῖς εὐχαῖς ἡσυχίαν ἄγειν καὶ ἀσκυβάζειν ἑαυτοῖς καὶ ἐρημίαν πολλήν. καὶ προσλαμβάνει τὸν πέτρον, καὶ λέγει αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. διὰ τοῦτο ἔνεκεν μὴ πάλιν προσλαμβάνει· ἵνα μὴ καταπέσωσιν, ἀλλὰ τούτους * τῆς δόξης αὐτοῦ θεωρούς γινομένους. ἀλλ' ὅμως καὶ τούτους ἀφίησι, καὶ μικρὸν προελθών, εὔχεται λέγων· * μὴ

39 Πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτούς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

41 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Οὐχ ἁπλῶς πρὸς Ⓦ Πέτρον μᾶλλον ἀποτείνεται, καίτοι καὶ τῶν ἄλλων καθευδησάντων· ἀλλὰ καθηγούμενος αὐτῶν καὶ τοῦτο διὰ τοῦτο αἰτίαν ἐμποιῶν ἔλεγεν. εἶτα ὅλῃ καὶ Ⓐ ἄλλοι δὲ οὕτω εἶπον (εἰ πόντος γάρ, φησί, Πέτρου, ὅπου καὶ δεῖ με ζῶν σοὶ ἀποθανεῖν, ἵνα μή σε ἀπονήσωμαι· ὁμοίως δέ, φησί, καὶ πάντες Ⓐ μαθηταὶ εἶπον) πρὸς ἄπαντας διαλέγεται, ἐλέγχων αὐτῶν τὴν ἀσθένειαν. Ⓐ γὰρ συναποθανεῖν αἱρούμενοι, οὐδὲ λυπουμένῳ τότε συλλυπηθῆναι ἴσχυσαν ἐγρηγορότες, ἀλλ' ἐκράτησεν αὐτῶν ὁ ὕπνος. ὁ δὲ ἐκτείνας εὔχεται· ἵνα μὴ δόξῃ ὑποκρίσει τὸ πρᾶγμα, καὶ ἱδρῶτες διαῤῥέουσι διὰ τὴν αἰτίαν πάλιν τὴν αὐτήν. καὶ ἵνα μὴ τοῦτο εἴπωσιν αἰρετικοί, ὅτι ὑποκρίνεται τὴν ἀγωνίαν, διὰ τοῦτο καὶ ἱδρῶτες ὡς θρόμβοι αἵματος, καὶ ἄγγελος ἐνισχύων αὐτὸν ἐφάνη, καὶ μυεῖα φόβου τεκμήρια, ἵνα μὴ λίαν εἴπῃ τὰ ῥήματα πεπλασμένα εἶῃ). διὰ [γάρ τοι] τοῦτο καὶ ἡ εὐχή. τοῦ μὲν οὖν εἰπεῖν, εἰ δυνατόν, παρελθέτω, ἔδειξε τὸ ἀνθρώπινον· τοῦ δὲ εἰπεῖν, πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ, ἔδειξε τὸ ἀναρέτου καὶ ἐμφιλόσοφον, παιδεύων καὶ τῆς φύσεως ἀνθελκούσης ἕπεσθαι τῷ Θεῷ. ὅλῃ γὰρ σὺν ἦρκει τοῖς ἀνθρώποις τὸ πρόσωπον δεῖξαι μόνον, καὶ ῥήματα προσθῆναι. πάλιν τὰ ῥήματα σὺν ἦρκει μόνον, ἀλλὰ καὶ προαγωνίᾳ ἔδει, καὶ ταῦτα συνάπτει τοῖς ῥήμασιν, ἵνα πιστεύσωσι καὶ Ⓐ σφόδρα φιλονεικοῦντες, ὅτι καὶ ἀνθρωπος γέγονε, καὶ ἀπέθανεν. εἰ γὰρ καὶ τούτων ὄντων ἀπιστεῖται παρά τινων ἐπὶ τούτῳ, πολλῷ μᾶλλον, εἰ μὴ ταῦτα ἦν. ὁρᾷς δι' ὅσων δείκνυσι τῆς οἰκονομίας τὴν ἀλήθειαν, δι' ὧν φθέγγεται, δι' ὧν πάθῃ; εἶτα ἐλθὼν λέγει, φησί, τῷ Πέτρῳ, οὕτως οὐκ ἰσχύσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; ἅπαντες ἐκαθεύδησαν, καὶ τῷ Πέτρῳ δὲ τιμᾷ, ἀνιπτόμενος αὐτὸν ἐπὶ ὧν ἐφθέγξατο. καὶ ὁ μετ' ἐμοῦ ᾖ, οὐχ ἁπλῶς κεῖται, ἀλλ' ὡσανεὶ ἔλεγε· γρηγορῆσαι οὐκ ἰσχύσας μετ' ἐμοῦ, καὶ ἐπὶ ἐμοῦ τὴν ψυχὴν [σου] θήσεις; ἡ δὲ ἐξῆς ᾖ τὸ αὐτὸ τοῦτο αἰνίττεται. γρηγορεῖτε γάρ, φησί, καὶ προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. ὁρᾷς πῶς πάλιν αὐτοὺς παιδεύει μὴ ἀπαυθαδιάζεσθαι, ἀλλὰ σωτηρίᾳ τὴν δεινοπαθοῦσαν καὶ ταπεινοφρονοῦσαν, καὶ τῷ Θεῷ τὸ πᾶν ἀνατιθέναι; καὶ νῦν μὲν πρὸς Πέτρον ἀποτείνεται, νῦν δὲ πρὸς πάντας κοινῇ. κἀκείνῳ μὲν φησι, Σίμων, Σίμων, ἐξῄτησεν ὁ Σατανᾶς σινιάσαι ὑμᾶς [ὡς Ⓦ σῖτον,] κἀγὼ περὶ σοῦ ἐδεήθην· κοινῇ δὲ πᾶσιν, οὐχὶ μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν, πάντα δὲ τὸ αὐθαδες αὐτῶν ἐκκόπτων καὶ ἀναγωνίους ποιῶν. εἶτα ἵνα μὴ δόξῃ διὰ ὅλα κατα φοεικὸν ποιεῖν Ⓦ λόγον, λέγει· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ

δὲ

ὁ σὰρξ ἀφελεῖ οὐδέν. Εἰ γὰρ ἠβούλει, φησίν, ἀφιδεῖν θανάτου, ἀλλ' ἔδωκεν, ἕως ἂν ὁ Θεὸς ὀρέξῃ χεῖρα. καθέλκει γὰρ τὸ φρόνημα τὸ ἀρχικόν. ἠ πάλιν ἠνίξατο τὸ αὖθις λέγων·

42 Πάτερ, εἰ δύναται τοῦτο παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. Δείκνυς ἠ ἐνταῦθα, ὅτι σφόδρα συμᾴδει τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, ἠ ὅτι πανταχοῦ τοῦτο ἔπρεπεν ἦν καὶ τοῦτο ἐπιζητεῖν.

43 Καὶ ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας. Μεγάλη ἦν ἠ ἀεὶ τῶν νικώντων ἧττα, ἠ ⓐ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἦσαν βεβαρημένοι. ἠ οὐκ εἶπε πάλιν ὃ αὐτὸ ἀπελθὼν ἐφθέγξατο, βεβαιῶν ὅτι ἀνθρωπος γέγονε. Τὸ γὰρ δεύτερον καὶ τρίτον, ἀληθείας μᾶλλόν ἐστιν ἐν ταῖς γραφαῖς ἐνδεικτικόν· ὥσπερ ἠ Ἰωσὴφ ἔλεγε τῷ Φαραώ, Ὅτι ἐνύπνιον δὶς Γεν. μα. λβ.
ἠ πιστωθῆναι φησὶν ὃ ἐνύπνιον οὐ δευτέρου, ἀλλ' ἀληθείας καὶ τὸ "πιστωθῆναι ὅτι τάχος ἔσται παρὰ τοῦ θεοῦ γένηται. διὰ τοῦτο ἠ αὐτὸς ἠ ἅπαξ ἠ δὶς ἠ τρίτον τὸ αὐτὸ ἐφθέγξατο, ἀλλ' τὸ πιστῶσαι ἡμᾶς τὸ οἰκονομούμενον. Τίνος ἕνεκεν ἦλθεν οὐ δευτέρου; ὥστε αὐτοὺς ἐλέγξαι ὅτι ὕπνος ἐκαπίωσαν ἀπὸ τῆς ἀθυμίας, ὡς μηδὲ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἀφεθέντος. ἁ μὲν ἤλεγξεν, ἀλλὰ διέσῃ μικρόν, δηλῶν τὸ ἄφατον αὐτοῦ ἀφεῖναι, ὅτι οὐδὲ ὀλίγον μηδέντες ἠδύναντο καρτερῆσαι. ἁ διυπνίζῃ ἢ ἐ ὀλιγωρίᾳ πάλιν, ὥστε μὴ πλῆξαι πεπληγότας, ἀλλ' ἀπελθὼν ἠ προσευξάμενος ἠ ἐπανελθών, φησί·

45 Καθεύδετε τὸ λοιπὸν ἐ ἀναπαύεσθε. Καὶ μὲν οὖν ἔστε ἐγρηγορέναι ἔδει. ἀλλὰ δείκνυς ὅτι οὐδὲ τῶν ὄψιν οἴσουσι [ῥᾳδίως] τὸν δεινὸν, ἀλλὰ φυλαδωθήσονται ἠ ἀποσῆσονται τοῦ τῆς ἀγωνίας, ἠ ὅτι οὐδὲ τῆς αὐτῶν δεῖται βοηθείας, ἠ ὅτι δεῖ πρώτως αὐτὸν παραδοθῆναι, καθεύδετε λοιπὸν ἠ ἀναπαύεσθε, φησιν. Ἰδού, ἤγγικεν ἡ ὥρα, ἠ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. Δείκνυσι πάλιν ὅτι οἰκονομίας ἕνεκεν τὸ γινόμενον· ἁ τοῦτο ἦ μόνον, ἀλλὰ ἠ τῷ εἰπεῖν, εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν, ἀνίσησιν αὐτῶν τὰ φρονήματα, δηλῶν ὅτι τῆς ἐκείνων πονηρίας τὸ ἔργον ἦν, ἁ τοῦ αὐτῶν συνθάπτειν εἶναι πλημμελήματι.

46 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἐγγύς ἐστιν. ἰδού, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. Διὰ πάντων γὰρ αὐτὸν ἐπαίδευσεν, ὅτι οὐκ ἀνάγκης τὸ πρᾶγμα ἦν, οὐδὲ ἀσθενείας, ἀλλ' οἰκονομίας ἕνεκα ἀπορρήτου. ἐ γὰρ προῄδει ἥξοντας, καὶ οὐ μόνον οὐκ ἔφυγε, ἀλλὰ ἠ ὁμόσε ἐχώρησε.

47 Ἔτι γὰρ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε, ἠ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν ἠ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων ἠ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. Καλῶς τῶν ἱερέων τὰ σκεύη. μετὰ μαχαιρῶν ἠ ξύλων ἐληλύθει, ἠ Ἰούδας, φησί, μετ' αὐτῶν, εἷς τῶν δώδεκα. πάλιν αὐτὸν τῶν δώδεκα καλεῖ, ἠ οὐκ αἰσχύνεται).

48 Ὁ ἢ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι, κρατήσατε αὐτόν. Βαβαί, πόσῳ ἐδέξατο πονηρίαν ἡ τοῦ προδότου ψυχή; ποίοις γὰρ ὀφθαλμοῖς ἔρρεψε τότε εἰς ⓦ διδάσκαλον; ποίῳ στόματι ἐφίλει; ὦ τῆς μιαρᾶς γνώμης. Τί ἐβουλεύσατο; τί ἐτόλμησε; ποῖον σύμβολον ἔδωκε τοῦ προδότου; ὃν ἂν φιλήσω, φησίν. ἐπαίρει τὴν ἀπειρίαν τοῦ διδασκάλου· ὁ μάλιστα πάντων ἰσχυὸν αὐτὸν συντέψας ἠ πάσης αὐτὸν ἀποστερῆσαι συγχώρησις, ὅτι ⓦ ὕπνος ἦμελεν πρεσβύτου. τίνος ἢ ἕνεκεν τοῦτό φησιν; ὅτι πολλάκις καταίσχυνθεὶς ὑπ' αὐτοῦ διεξῆλθεν, οὐκ εἰδότων αὐτοῦ. ἀλλ' ὅμως καὶ τότε ἂν τοῦτο ἐγίνετο, εἰ μὴ αὐτὸς ἐβουλήθη. τοῦτο γοῦν αὐτὸν παιδεύσας αὐτὸν βουλόμενος, ἠ λοιπὸν ἐπήρωσεν αὐτῶν τὰς ὄψεις, ἐ αὐτὸς ἠρώτα, τίνα ζητεῖτε. ἠ οὐκ ἤδεισαν, καίτοι μετὰ φανῶν ἠ λαμπάδων ὄντες, ἠ ⓦ Ἰούδαν μὲν ἑαυτῶν ἐγνωκότες. εἶτα ὅπως εἶπον, Ἰησοῦν, λέγω· ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε. ἠ οὐκοῦν πάλιν, ἐταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; μετὰ γὰρ τὸ δεῖξαι τῷ ἰσχυῷ τῷ ἑαυτοῦ, λοιπὸν συνεχώρησεν. ὁ ἢ Ἰωάννης φησίν, ὅτι καὶ ἕως αὐτῆς αὐτὸν διώρθου τῆς ὥρας λέγων· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως, οὐδὲ τὸ σχῆμα τῆς προδοσίας Λυκ. κβ. μη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀμελῶν, φησίν; ἀλλ' ὅμως ὅπως δὲ τοῦτο αὐτὸν διεκώλυσε, καὶ φιλανθρωπίαν κατεδείξατο, καὶ ἐδωκεν ἑαυτὸν ἐκών, καὶ ἐπέβαλεν ἑαυτὸν τοῖς χεῖρας, καὶ συνέστησαν κατ' αὐτοῦ τὴν νύκτα, καθ' ἣν ὁ πάντα ἔφασαν. οὕτως ἔζεον καὶ ἐμαίνοντο· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν δυνάμενοι ἴσχυσαν, εἰ μὴ αὐτὸς συνεχώρησεν. οὐ μόνον τοῦτο ἀπαλλάττει τὴν Ἰούδαν τῆς ἀφορήτου κολάσεως, ἀλλὰ καὶ μειζόνως αὐτὸν καταδικάζει, ὅτι καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ τοσαύτην λαβὼν ἀπόδειξιν, καὶ τῆς ὑπατείας, [καὶ τῆς ῥᾳθυμίας,] καὶ τῆς ἡμερότητος, θηρίου πάντος χαλεπώτερος γέγονε.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτ' οὖν εἰδότες φεύγωμεν τὴν πλεονεξίαν. συνεῖναι γὰρ αὐτὸν, συνεῖναι τότε ἐζεβάκχευσεν, συνεῖναι πρὸς ἑκάτερα ὠμότητα καὶ ἀπανθρωπίαν αὐτὸν ἐγύμνωσεν· οὐκ ἔκφυον μόνον, ἀλλὰ καὶ πώλους ἦν ἀλόγους. ὅταν γὰρ τῆς οἰκείας ἀπογνῶναι ποιῇ σωτηρίας, πολλῷ μᾶλλον τῆς τῶν ἄλλων ἐπιμελείας καταφρονεῖν παρασκευάζει, καὶ ὅταν τυραννικὸν ᾖ τὸ πάθος, ὡς καὶ τὸν ἀριμανιώτατον ἔρωτος τῶν σωμάτων ἐπιλελῦσθαι ποιεῖ. διὸ καὶ σφόδρα ἐγκαλύπτομαι, ὅτι χρημάτων μὴ φειδόμενοι πολλάκις ἐκαλίνωσαν ἀκολασίαν πολλοί· διὸ καὶ τὸν Θεοῦ φόβον, οὐκ ἠθέλησαν σωφρόνως καὶ μετὰ σεμνότητος ζῆν. διὸ δὴ φεύγωμεν αὐτήν. καὶ παύσομαι ἀεὶ τοῦτο λέγων. τί γὰρ σωφρονίας, μὴ θέσπε, χρυσοῦ; τί τῆς δουλείαν πικροτέραν ἐργάζῃ; τί τῆς φυλακῆς χαλεπωτέραν; τί τῆς φρενίτιδος δριμυτέραν ποιεῖς; νόμισον εἶναι τὰ ἐν τοῖς μεγάλοις κατορυγμένα ψήγματα, [καὶ] τὰ ἐν τοῖς βασιλείοις πλούτου. καὶ γὰρ εἴπερ εἶχες τὸν ὄγκον ἐκεῖνον, ἐφύλαξας ἂν μόνον, καὶ οὐκ ἂν ἐχρήσω. εἰ γὰρ νῦν τοῖς ἔσω οὐ χέχρησαι, ἀλλ' ὡς ἀνοητείαν ἀπέχῃ, πολλῷ μᾶλλον εἰ τὰ πλείονα εἶχες, τοῦτ' ἂν ἔπαθες. καὶ γὰρ εἰώθασιν οἱ φιλάργυροι, ὅσῳ ἂν πλείονα περιβάλωνται, τοσούτῳ μᾶλλον αὐτῶν φείδεσθαι· ἀνθ' οἷς δά, φησιν, ὅτι ἐμὰ ταῦτα. ἀκουέτω ὁ ὑπολήψει μόνον, οὐκ ὂν ἀπολαύσει ἡ κτῆσις. ἀλλ' ἐμφανὲς ἀνθρώποις εἶναι, φησι, φοβερὸς εἶ. δυσχείρωτος μὲν οὖν μᾶλλον καὶ πλουσίους καὶ πένητας καὶ λῃστὰς καὶ συκοφάντας καὶ οἰκέτας καὶ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ἐπιβουλεύειν βουλομένοις, τούτοις δὲ ἐγκείμενος. εἰ γὰρ βούλει εἶναι φοβερός, ἔκκοψον τὰς λαβὰς, δι' ὧν δυνάμεθά σε ἑλεῖν καὶ λυπῆσαι πάντες καὶ τοῦτο ἐπιστάμεθα. ἢ οὐκ ἀκούεις τῆς παροιμίας λεγούσης, ὅτι πένητα καὶ γυμνὸν οὐδὲ ἑκατὸν ὁμοῦ συνελθόντες δυνάμεθα ἀποδῦσαί ποτε; μεγίστην γὰρ ἔχει πρὸς ἁπάντων πενίαν, ὥστε οὐδὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς χειρώσασθαι δύναται δι' ἃ καὶ ἑλεῖν. καὶ μὴν τοι φιλάργυρον ἅπαντες ὁμοῦ λυποῦσι. καὶ τί λέγω ἰδιῶται, ὅπου γε καὶ σῖτες καὶ σκώληκες ἐπιτρέπουσι τῷ τοιούτῳ. καὶ τί λέγω σῆτας; ὁ χρόνος ὁ πολὺς ἀρκεῖ μόνος, καὶ μηδενὸς ἐνοχλοῦντος, τὰ μέγιστα ἀδικῆσαι καὶ τοιοῦτον. "τίς οὖν ἡ τοῦ πλούτου ἡδονή; ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτοῦ τὰς ἀηδίας βλέπω· σὺ δέ μοι τὴν ἡδονὴν εἰπέ. καὶ τίνες αἱ ἀηδίαι, φησί; φροντίδες, ἐπιβουλαὶ, ἀπιστίαι, μῖσος, φόβος, τὸ ἀεὶ δι' ἡμῶν καὶ ἐν ὁδῷ εἶναι. καὶ γὰρ εἴ τις συμπλέκοιτο κόρῃ ἐρωμένῃ, τὴν ὑπερθυμίαν ἐμπλῆσαι μὴ δυνάμενος, τὴν ἑκάτερα ἀναστρέφει βάσανον· ὅταν δὲ καὶ ὁ πλοῦτος. ἔχει μὲν γὰρ τὴν ὑποψίαν, καὶ συμβαίνει αὐτῇ ἐμπλῆσαι μὲν ἃ δύναται τὴν ὑπερθυμίαν ἅπασαν, ἀλλὰ συμβαίνει τοῦτον, οἷς ἴσως φησὶ σοφὸς ἀνὴρ, Ἐπιθυμία εὐνούχου ἀποπνιγεῖσα νεαίνη. καὶ ὥσπερ εὐνοῦχος περιλαμβάνων παῖδα καὶ στενάζων, ὅταν πλησθῇ ἄπαντες. καὶ τί αὖ τις τἄλλα λέγοι, πῶς ἅπασιν ἀηδὴς ἐστὶν ὁ τοιοῦτος, τοῖς οἰκέταις, τοῖς γεωργοῖς, τοῖς γείτοσι, τοῖς τὰ πολιτικὰ πράττουσι, τοῖς ἀδικουμένοις, τοῖς οὐκ ἀδικουμένοις, τῇ γυναικὶ μάλιστα πάντων, τοῖς παισὶν πλέον ἀπωτέρω; οὐδὲ γὰρ ὡς ἐλευθέρους, ἀλλ' αὐθαδῶν καὶ ἀργυρωνήτων ἀνθρώπων ἀνηλιώτερον αὐτοὺς σκληρεύει, καὶ μυρίας ὀργῆς καὶ λύπης καὶ παροινίας καὶ γέλωτος ἀφορμὰς καθ' ἑαυτὸν παρέχει, κοινὴν πᾶσι κωμῳδίαν προκείμενος. καὶ αἱ μὲν ἡδοναὶ αὗται, καὶ τούτων πλείους ἴσως. καὶ γὰρ αἱ τῆς αὐλῆς πάσας ἐπέλθοι τις λέγω ποτέ, ἀλλ' ἡ πεῖρα μόνη ἀρκέσειεν ἂν δεῖξαι. σὺ δέ μοι τὴν ἡδονὴν λέγε τὴν σύντροφον. δοκῶ πλοῦτον, φησι, καὶ νομίζομεν πλοῦτον. καὶ ποία ἡδονὴ τὸ νομίζεσθαι; φθόνου μὲν οὖν ὄνομα μέγιστον. καὶ γὰρ ὄνομα μόνον ἐστὶν ὁ πλοῦτος, πράγματος ἔρημον. ἀμαὶ καὶ σύντροφον δὲ φεύγειν τὴν ὑπολήψει ταύτην,

Ισαμ. κ. Ε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τη, φησίν, ὁ πλουτῶν. διὰ φειδόμενος) ὥσπερ ὧν ἀλγεῖν ἔδει. ἀλγεῖν δέ φησι, φησίν; οὐ τοῦτο αὐτὸν ποιεῖς πρᾶγμα ἀνήσυχον ἐργάζεται, καὶ δειλὸν καὶ ἀνάσχετον καὶ ποιεῖς ἀποδημίας καὶ ποιεῖς θάνατον. καὶ γὰρ διπλοῦν ἡγεῖται τοῦτο, μᾶλλον τῶν χρημάτων, ἢ τὸ φωτὸς ἐπιθυμῶν. τί τοιοῦτον οὐδὲ ὁ θεὸς πέπονθε, οὐ μὴ χρυσίον φέρει· οὐδὲ ὁ ἥλιος, ὅπως μὴ χρυσᾶς ἀκτῖνας ἀφίησιν. ἀλλ' εἰσὶ λίνες, οἱ καὶ ἀπολαύουσι, φησι, τῶν ὄντων, τευφαίνοντες, λαμπριζόμενοι, μεθύοντες, πολυτελῶς δαπανῶντες. τοὺς χείρονάς μοι τούτων λέγεις. σκῆνος γὰρ μάλιστά εἰσιν οἱ οὐκ ἀπολαύοντες. οὗτοι μὲν γὰρ καὶ ἑτέρων ἀπέχονται κακῶν, ἑνὶ ποθῷ δεδεμένοι ἔρωτι· σκῆνος ὑπὸ τούτων χείρες, ποιεῖς τοὺς εἰρηνεύοντας ἑτέρων δεσποινῶν χαλεπῶν συμφέρεσθαι ἐπισάγοντες, καθάπερ τυράννοις υἱοὶ χαλεποῖς, τῇ γαστρὶ, τῇ τῶν σωμάτων ἡδονῇ, τῇ μέθῃ, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀνηκεστίαις καθ' ἑκάστην λειτουργοῦντες τὴν ἡμέραν, πόρνας τρέφοντες, δεῖπνα πολυτελῆ κατασκευάζοντες, ᾠδοποιοὺς, κόλακας ὠνούμενοι, ὅτι τοὺς ποιεῖ φύσιν σκιρτῶντας ἔρωτας, μυρίοις νοσήμασιν ὑπὸ τούτων καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν περιβάλλοντες. οὐδὲ γὰρ εἰς χρείαν ἀναλίσκεται τὰ ὄντα, ἀλλ' εἰς τὸ φθεῖραι τὸ σῶμα, καὶ συναφθείρει τοῦτο καὶ τὴν ψυχήν· καὶ ταῦτόν ποιοῦσιν, οἷς αὖ εἴ τις τὸ σῶμα κοσμοῖν, δοκῇ εἰς τὴν ἐναντίαν χρείαν ἀναλίσκειν. ὥστε σκῆνος μόνος ἡδονῆς ἀπολαύει, καὶ κύριος ὅτι τῶν ὄντων, ὁ χρώμενος εἰς δέοντας πλούτου· ὅτι οἱ δοῦλοι καὶ αἰσχύνονται. καὶ γὰρ τὰ πάθη τοῦ σώματος ὑπερβάλλουσι, καὶ τὰ νοσήματα τῆς ψυχῆς αὔξουσι. ποία οὖν αὕτη ἀπόλαυσις, ὅπου πολιορκία καὶ πόλεμος καὶ χειμὼν θαλάττιος πάσης ζάλης χαλεπώτερος; καὶ γὰρ δυσήττητος ὁ πλοῦτος λαθεῖν, αἰσχροτέρους ἐργάζεται· καὶ ἀσελγεῖς, ἀσελγεστέρους. καὶ τί τὰ πένητα, φησι, τῆς ζωοτόκου ὠφέλους; εἰκότως ἀγνοεῖς. οὐδὲ γὰρ ὁ τυφλὸς οἶδε, τί τοῦ φωτὸς τὸ κέρδος. ἄκουσον τοῦ Σολομῶντος λέγοντος, ὅτι ὅσον τὸ μέσον σκότους καὶ φωτός, τοσαύτη ἡ περιουσία τοῦ σοφοῦ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα. ἀλλὰ τὸν μὲν σκότει πῶς διδάξομεν; σκότος γὰρ ἐστιν ὁ τῶν χρημάτων ἔρως, οὐδὲν ἀφιεὶς τῶν ὄντων φαίνεσθαι ὡς ἔστιν, ἀλλ' ἑτέρως. καθάπερ γὰρ ὁ μὲν σκότει, κἂν χρυσοῦν ἴδῃ σκεῦος, κἂν λίθον λίμνιον, κἂν ἀληθινὰ ἱμάτια, οὐδὲν εἰ νομίζει (ὁ γὰρ ὁρᾷ αὐτῶν τὸ κάλλος) οὕτω καὶ ὁ φιλάργυρος οὐκ οἶδε τῶν περιστοιχούντων ὡς χρὴ τὸ κάλλος. διδασκέτω μοι τὸν ἀχλὺν τὸν ἀπὸ τῆς πάθους ταύτης, ἐκ τίνος ὀφθῇ τῶν περιεστώτων τὸν φύσιν. ὅταμοῦ γὰρ ταῦτα οὕτω φαίνεται, ὡς ὄντα πενία· ὅταμοῦ ὅπως ἐλέγχεται τὰ ἐνυπάρχοντα μὴ εἰ), οὐκ ὄντα ἐστὶν, ὡς ὄντα φιλοσοφία. ἀλλ' ὦ τῶν δυσήττων αἰθέρων, οἱ καταρῶνται τοῖς πένησι, καὶ φασι καταμύεσθαι τὰς οἰκίας καὶ βίον, ἐκ τοῦ πενίας πάντα φύρεσθαι. τί γάρ ἐστιν αἰσχίων οἰκίας, εἰπέ μοι; οὐκ ἔχει κλίνην ἐξ ἐλέφαντος, οὐδὲ ἐργαστὰ σκεύη, ἀλλ' ἐξ ὀστράκων πάντα καὶ ξύλων. τοῦτο μὲν οὖν μεγίστη δόξα οἰκίας καὶ περιφάνεια. τὸ γὰρ τῶν βιωτικῶν ἀμελῆσαι, εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ψυχῆς πολλάκις ποιεῖ τὸν ὅλον αἰτίαν ἐκλείσκεσθαι πᾶσαν. ὅταν οὖν πολλὰ ἐν τοῖς ἔξω τὴν ἐπιμέλειαν ἴδῃς, τότε αἰσχύνθητι ὅτι τῇ πολλῇ ἀκηδίᾳ σιωπῇ. ἡδέως γὰρ μάλιστα αἱ τῶν πλουτούντων οὐκ ἔχουσιν οἰκίαι. ὅταν γὰρ ἴδῃς ξύλα περιβεβλημένα πάππου, καὶ κλίνας ἐξ ἐλέφαντος ἐνδεδεμένας, ὥσπερ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὥσπερ ἐν τῇ πομπῇ τῆς σκιωπῆς, τί ταύτης ἀκηδεστέρους ἴσον ἡγοῦ; ποία γὰρ μᾶλλον οἰκία ἔοικε τῇ ὀρχήστρᾳ καὶ τοῖς ὑπὸ ταῖς ὀρχήστραις, ἢ τὸ πλουσίου, ἢ ἡ τοῦ πένητος; οὐκ ἔνδηλον, ὅτι ἡ τοῦ πλουσίου; οὐκοῦν αὕτη ἀκηδεστέρους γέμει. ποία οἰκία ἔοικε τῇ τοῦ Παύλου, τῇ τοῦ Λαζάρου; ἔνδηλον ὅτι ἡ τοῦ πένητος. οὐκοῦν αὕτη μάλιστα κεκοσμωμένη καὶ εὐδοκιμεῖ. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι τοῦτο μάλιστα κόσμος οἰκίας, εἰσελθε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ζακχαίου, καὶ μάθε, ὅτε ἔμβλεψεν εἰς αὐτὴν εἰσιόντα ὁ Χριστός, πῶς αὐτὴν ἐκόσμησεν ἐκεῖνος. ἡ γὰρ ἔδραμε πρὸς τοὺς τίτονας, ἀμφίθυρα αὐτῆς καὶ καθέδρας καὶ βάθρα ἐξ ἐλέφαντος πεποιημένα, οὐδὲ ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ταμιείου τὰ ὀπισθόμματα τὰ λακωνικά· ἀλλ' ἐκόσμησε κόσμῳ τῷ Χριστῷ πρέποντι. εἰς

χ. ἀφεμαθὲν

χ. σκότῳ

χ. σκότῳ,

χ. φέρεσθαι.

Λεκ. ιθ. ιι. ὃ ἐστὶν ἰῶ; Τὰ ἡμίσια τῶν ὑπαρχόντων μου δίδωμι, φησι, Κύριε, τοῖς πτωχοῖς, καὶ εἴ τινός τι πεπλεόνακα ἀποδίδωμι. οὕτω καὶ ἡμεῖς κοσμώμεθα τὰς οἰκίας, ἵνα καὶ τοὺς ἡμᾶς εἰσέλθῃ ὁ Χριστός. Ταῦτα καλὰ τὰ ἀμφίθυρα, ταῦτα ὑπὸ οὐρανοῦ βασιλέως. ἐκεῖ οὐ φείδεται. ἐνθάδε δὲ ταῦτα μή, ἐκεῖ καὶ ὁ τῶν οὐρανῶν βασιλεύς. αὐλὴ ὑπὲρ ἑτέρους κοσμῆς, Ματθ. θ. ι. ΧΝ ἁλμάδολον καλέσει καὶ ΧΝ ἐκείνου χρεών. ἦλθε καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τελώνου Ματθαίου. τί οὖν καὶ αὐτὸς ἐποίησε; τῇ προθυμίᾳ πρότερον ἑαυτὸν ἐκόσμησε, καὶ τὰ σαπρὰ ἀφῆκε καὶ ἀκολουθήσας αὐτῷ. οὕτω καὶ ὁ Κορνήλιος ἐκόσμει τὴν οἰκίαν εὐχαῖς καὶ ἐλεημοσύναις. Πραξ. ι. δ. διὸ καὶ μέχρι σήμερον ὑπὲρ αὐτὰ λάμπει τὰ βασίλεια. καὶ γὰρ οἰκίας εὐτέλεια, οὐ σκεύη κείμενα ἁπλῶς, οὐδὲ κλίνη ἠμφιεσμένη, οὐδὲ τοῖχοι καπνοῦ γέμοντες, ἀλλ' ἡ τῶν οἰκούντων κακία. καὶ δείκνυσιν ὁ Χριστός. Εἰς μὲν γὰρ τὴν τοιαύτην, ἂν ᾖ ἀναρέτου ὁ κατοικῶν, οὐκ ἐπαισχύνεται εἰσελθεῖν· εἰς δὲ ἐκείνην, κἂν χρυσοῦν ὄροφον ἔχῃ, οὐδέποτε εἰσελεύσεται. ὥστε αὐτὴ μὲν τῶν βασιλείων λαμπροτέρα, ΧΝ πάντων διαπρεπὴς δεχομένη· ἐκείνη δέ, μὴ τὸν ὄροφον τὸν χρυσοῦν καὶ τῶν κιόνων, ἀμύρας καὶ ὀχετοῖς ἔοικεν ἀκαθάρτοις, σκεύη τὰ δαιμόνια ἔχουσα. Ταῦτα δὲ ἡμῖν οὐ περὶ τῶν πλουτούντων εἰς δέον, ἀλλὰ περὶ τῶν πλεονεκτούντων καὶ φιλαργύρων εἴρηται. οὐδὲ γὰρ σκῆψιν ἡ κατοικία, οὐδὲ φερνὴν ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ χαρίζεσθαι καὶ μεθύειν, καὶ ἕτερα τοιαῦτα ἀδημονοῦν ἐν βίῳ ὑπὲρ τοῦ ὥστε φιλοσοφεῖν." ὅθεν οὐδαμοῦ εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν λαμπρὰν ὁ Χριστός, ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ τελώνου καὶ τοῦ ἀρχιτελώνου καὶ τοῦ ἁλιέως, τὰ βασίλεια ἀφεὶς καὶ τοὺς μαλακοὺς ἐνδεδυμένους ἱμάτια. Εἰ τοίνυν αὐτὸν βούλει καλέσαι καὶ σύ, κόσμησον τὴν οἰκίαν ἐλεημοσύναις, δεήσεσι, πάννυχίσιν ἱκετηρίαις. Ταῦτα [γὰρ] τοῦ βασιλέως Χριστοῦ τὰ ἀναθήματα, σκῦλα καὶ τρόπαια τοῦ ἁρπαστοῦ Χριστοῦ. μηδεὶς τοίνυν ἐγκαλυπτέσθω οἰκίαν ἔχων εὐτελῆ, ἐὰν ταῦτα ἔχῃ τὰ ἐπιβλήματα· μηδεὶς πλούσιος φρονείτω μέγα, οἰκίαν ἔχων πολυτελῆ, ἀλλ' ἐγκαλυπτέσθω μᾶλλον, καὶ ταύτην ζηλούτω σκεύεσιν ἀφεῖς· ἵνα καὶ ἐνταῦθα ΧΝ Χριστὸν ὑποδέξηται, καὶ σκῆψιν τῶν αἰωνίων ἀπολαύσῃ σκηνῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος * εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. ὅσα

κ. αὐτῆς,

χρ. κοσμήσῃς,

κ. ὑπερχεῖν,

χρ. οὐκ

χρ. διὰ τοῦτο

* σιν

κ. ἵνα

* Σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι

Ομιλ. πδ'. 51 ΚΑΙ ΙΔΟΥ ΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΙΗΣΟΥ ΕΚτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ παπάξας ΧΝ δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. 52 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιραν εἰς ΧΝ τόπον αὐτῆς. πάντες γὰρ ΧΝ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται. 53 Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι ΧΝ πατέρα, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; 54 Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι;

Ιωαν. ιγ. ι. Ις ἰῶ ὁ εἷς οὗτος ὁ τὸ ὠτίον κόψας; Ἰωάννης φησίν, ὅτι Πέτρος. τῆς γὰρ αὐτοῦ θερμότητος ἰῶ τὸ πρᾶγμα. ἀλλ' ἐκεῖνο ἄξιον ζητῆσαι, τίνος ἕνεκεν μαχαίρας ἐβάσταζον. οὐ γὰρ ἐβάσταζον, οὐκ ἐντεῦθεν δῆλον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ἐρωτηθέντες εἶπον, ὅτι εἰσὶν ὧδε δύο. τίνος οὖν ἕνεκεν καὶ ἐπέτρεψεν [αὐτοῖς] ὁ Χριστὸς ἔχειν; Ὃ γὰρ καὶ τοῦτό φησιν ὁ Λουκᾶς, ὅτι εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; καὶ ὅπερ εἶπον, οὐδενός, εἶπεν αὐτοῖς, ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον, ἀράτω, [ὁμοίως] καὶ πήρας· καὶ ὁ μὴ ἔχων, πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω

Λεκ. κβ. λη. κβ. λε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀγοράσατω μάχαιραν. καὶ ὅπως εἶπον, ὅτι εἰσὶ μάχαιραι ὧδε δύο, εἶπεν αὐτοῖς, ἱκανόν ἐστι. τίνος οὖν ἕνεκεν εἶασεν ἔχειν; πιστούμενος αὐτοὺς, ὅτι πᾶσαν δώσουσι. διὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, ἀγοράσατω μάχαιραν· οὐχ ἵνα ὁπλίσωνται (ἄπαγε) ἀλλὰ διὰ τούτου τὴν πᾶσαν δόσιν δηλοῖ. καὶ τίνος ἕνεκεν τὴν πήραν ἔχειν, φησίν; ἐπέτεινεν; ἐπαίδευσεν αὐτοὺς λοιπὸν νηφεῖν, καὶ ἐγρηγορέναι, καὶ πολλῇ τῇ οἰκείᾳ χρῆσθαι ἀσφαλείᾳ. ἐν ἀρχῇ μὲν γὰρ ὡς ἀπείρους ὄντας πολλῇ ἐθαλπε τῇ δυνάμει λοιπὸν δέ, ὥσπερ νεοττοὺς καλιᾶς ἐξαγαγών, κελεύει καὶ τοῖς οἰκείοις χρῆσθαι πτεροῖς. εἶτα ἵνα μὴ νομίσωσιν, ὅτι διὰ ἀθένειαν αὐτοὺς ἐᾷ, κελεύων τὴν αὐτὴν ἔχειν συνεσφέρειν, ὑπομιμνήσκει τῶν ὀψιτέρων λόγων· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου, μή τινος ὑστερήσατε; ἵνα δὲ ἀμφοτέρων μάθωσιν αὐτὸ τὸ ἰσχυρὸν, καὶ δι' ὧν [αὖθις] ἕλκεται λιμπάνει καὶ πάλιν ἔρημα. ἀλλὰ πόθεν ἦσαν ὅπλα μάχαιραι; ἀπὸ δείπνου ἦσαν καὶ τραπέζης ἀξελκυσθέντες. εἰκὸς οὖν καὶ μαχαίρας εἶναι ἐκεῖ διὰ τὸ ἀρνίον· τούτους γὰρ ἀκούσαντας, ὅτι ἥξουσί τινες ἐπ' αὐτὸν, λαβεῖν εἰς βοήθειαν ὡς πολεμήσοντας ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου, ὃ τῆς ἐκείνων γνώμης ἦν μόνον. διὰ καὶ ὑπιλμᾶται Πέτρος αὐτὴν χρησάμενος, ὡς μὴ σφοδρᾶς τῆς ἀπειλῆς. καὶ γὰρ ἠρώτησε Χριστὸς οἰκέτην ἐλθόντα, θερμὰς μὲν, πλὴν οὐκ ἑαυτῷ μιαιόν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου τοῦτο ποιῶν. ὁ μὲν ἀφῆκε τινα ἡμέαθαι βλάβην ὁ Χριστός. καὶ γὰρ ἰάσατο αὐτὸν, καὶ θαῦμα μέγα ἐπεδείξατο, ἱκανὸν καὶ τὴν ὑπεικείαν αὐτοῦ καὶ τὴν δυνάμιν ἐμφῆναι, ὡς τὴν τοῦ μαθητοῦ φιλοσοργίαν τε καὶ ῥᾳθυμίαν. καὶ γὰρ ἐκεῖνο φιλοσόργως, καὶ οὗτος πειθηνίως. ἀκούσας γὰρ, βάλε τὴν μάχαιραν * εἰς τὴν θήκην αὐτῆς, οὐδέως ἐπείσθη, καὶ μὴ ταῦτα ὑδαμοῦ τοῦτο ποιῇ. ἕτερος δέ φησιν, ὅτι καὶ ἠρώτησαν, εἰ πατάξομεν· αὐτὸς δὲ Λυκ. κβ. μθ. ν. ἀκώλυσε, καὶ ἰάσατο οἰκεῖον, καὶ δῶμα θητῇ ἐπεπήμησε; καὶ ἠπείλησεν, ἵνα πείσῃ. πῶτες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, φησὶν, ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται. καὶ λογισμὸν προσίθησι λέγων· ἢ δοκεῖτε, ὅτι δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; πλὴν πῶς πληρωθῶσιν αἱ γραφαί; διὰ τοῦτον τὸν θυμὸν αὐτῶν ἔσβεσε, δείκνυς ὅτι καὶ παῖς γραφῆς τοῦτο δοκῇ. διὰ τοῦτο καιρὸν ἠύξατο, ἵνα παρᾴως ἐγνωκῶσι τὸ συμβαῖνον, μαθόντες ὅτι κατὰ Θεοῦ πάλιν ἡ γνώμη. καὶ δύο τούτοις αὖθις παρεμυθήσατο, τὴν τοῦ μισθαρίου τῶν βουλευόντων (πῶτες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, φησὶν, ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται) καὶ ὡς μὴ ἄκων ταῦτα ὑπομεῖναι. δύναμαι γάρ, φησὶ, παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου. καὶ διὰ τί οὐκ εἶπεν, ἢ δοκεῖτε, ὅτι δύναμαι ἐγὼ πῶς αὐτοὺς ἀπολέσαι; ὅτι πιθανώτερος ἦν μᾶλλον τοῦτο λέγων. οὐδέπω γὰρ τὴν προσηκουσαν περὶ αὐτοῦ δόξαν εἶχον. καὶ πρὸ μικροῦ γὰρ ἔλεγεν, ὅτι περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· καὶ, πάτερ, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον· καὶ ἀγωνιῶν ἐφαίνετο καὶ ἱδρῶν, καὶ ὑπὸ ἀγγέλων ἐνισχύόμενος. ἐπεὶ οὖν πολλὰ καὶ δυνάμεως ἐπεδείξατο, οὐκ ἐδόκει πιθανὰ λέγειν, εἴτε εἰρήκει, ὅτι δοκεῖτε, ὅτι δύναμαι ἐγὼ πῶς αὐτοὺς ἀπολέσαι; διὰ τοῦτο φησιν· ἢ δοκεῖτε, ὅτι δύναμαι [ἄρτι] παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου; καὶ αὖθις πάλιν τοῦτο παραπεινῶς ἀπαγγέλλει εἰπών, παραστήσει μοι δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων. εἰ γὰρ εἷς ἀγγέλος ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας ἀγγέλων ὡπλισμένας, τί δώδεκα λεγεῶνας ἔδει, ὅπου χιλίους δυνάθεντας; οὐδέν. ἀλλὰ πρὸς τὸν φόβον αὐτῶν καὶ τὴν ἀσθένειαν σχηματίζει τὸν λόγον. καὶ γὰρ ἀποτεθνηκότες ἦσαν τῇ δέει. διὰ τοῦτο καὶ παραγράφας ὑπεκτείνει λέγων· πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί; φοβῶν αὐτοὺς καὶ ἀντοῦθεν. εἰ γὰρ ἐκείνας τοῦτο δοκεῖ, ὑμᾶς οὐ δυνήσεσθε πολεμοῦντες; καὶ πρὸς μὲν τοὺς μαθητὰς, ταῦτα· πρὸς δὲ ἐκείνους φησίν·

55 Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με. καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Ὅρα πόσα ποιῇ τὰ δυνάμενα αὐτὸς ἀφανίσαι. ὑπλίσθη ἐρρίφη, τὸ ὠτίον τοῦ οἰκέτου ἰάσατο, ἠπείλησεν αὖθις σφαγῆναι, ἐν μαχαίρᾳ γὰρ ἀπολοῦνται, φησὶν, οἱ λαβόντες μάχαιραν. ἀπὸ τῆς τοῦ ὠτίου θερα-

πείας καὶ ταῦτα ὑπισχνοῦτο, πόθεν ἀπὸ τῶν πρόντων, ἀπὸ τῶν μηδόντων ἐμφάνων αὐτοῦ τὴν δύναμιν, καὶ δεικνὺς, ὅτι οὐ τῆς αὐτῶν ἰσχύος ἔργον γέγονε τὸ κρατῆσαι αὐτόν. διὸ καὶ ἐπῆλθε· καθ' ἡμέραν μὴν ὑμῶν ἦμην, καὶ ἐκαθεζόμην διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· κἀντεῦθεν δηλῶν, ὅτι τῆς ἀνάγκης συγχωρήσεως ἦν τὸ ἕλκειν. καὶ ὅρα· τὰ θαύματα τῶν ἁρμῶν, τὴν διδασκαλίαν λέγει, ἵνα μὴ δόξῃ κομπάζειν. ὅτε ἐδίδασκον, οὐκ ἐκρατήσατέ με· ὅτε εἰσῆλθον, ἐπιλήψεσθε. ἐν τῷ ἱερῷ ἦμην, καὶ οὐδεὶς κατέσχε· νυνὶ δὲ ἀεὶ καὶ μέσον νυκτῶν ἐπέπεσθε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων. τί τούτων ἐδέησε τῶν ὅπλων ὁπότε τὸν μὲν ὑμῶν ὄντος ἀεί, ἀπὸ τούτων διδάσκοντος, ὅτι εἰ μὴ ἐκὼν ἐνέδωκεν, οὐδ' ἂν τότε ἥψασθε. οὐδὲ γὰρ ἂν ⓐ ⓦ ἐν χερσὶν ὄντα μὴ δυνηθέντες κατασχεῖν, ἐν μέσῳ αὐτὸν λαβόντες ἐν μηδενὶ θορύβῳ, ὅτε τότε ἂν ἥψασθε, εἰ μὴ ἤθελησεν. εἶτα ἐν τῷ ἀπορεῖν λύει, διὰ τί τότε ἠθυλήθη. χ. δεικνὺς

56 Τοῦτο δὲ γέγονε, φησὶν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν.

Εἶδες πῶς μέχρι τῆς ἐσχάτης ὥρας ἐν αὐτῷ τῷ παθήματι ἐποίει τοὺς διορθώσεως ἐπιδεεῖς, θεραπεύων, προφητεύων, ἀπειλῶν (ἐν μαχαίρᾳ γὰρ, φησὶν, ἀπολοῦνται) δεικνὺς, ὅτι ἐκὼν παθεῖν (καθ' ἡμέραν γὰρ μεθ' ὑμῶν, φησὶν, ἤμην διδάσκων) τὸν πρὸς ⓦ πατέρα συμφωνίαν δηλῶν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Διὰ τί δὲ μὴ ἐν τῷ ἱερῷ αὐτὸν ἐκράτησαν; ὅτι οὐκ ἂν ἐτόλμησαν ἐν τῷ ἱερῷ διὰ τὸν ⓦ ὄχλον. διὸ καὶ ἔξω ἄγηλθε, καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ ἀπὸ τοῦ καιροῦ διδοὺς αὐτοῖς ἀδείαν, καὶ μέχρις ἐσχάτης ὥρας ἀναμένων αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν. ὁ γὰρ ἵνα πεισθῇ τοὺς προφήτας καὶ ἑαυτὸν τοῦ διδοὺς, πῶς ἀναιτία ἐδίδασκε; Τότε πάντες ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ, φησὶν, ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. χ. παῦται

Ὅτε μὲν γὰρ κατεσχέθη, ἔμενον· ὅτε δὲ ἐφθέγξατο ταῦτα πρὸς τοὺς ὄχλους, ἔφυγον. εἶδον γὰρ λοιπὸν ὅτι οὐκ ἔτι διαφυτεῖν ἦν, ἑκόντας ἑαυτὸν τοῦ διδόντος αὐτοῖς καὶ λέγοντος κατὰ ταῦτα γραφάς· τοῦτο γίνεσθαι. Φυγόντων δὲ αὐτῶν, ἀγόντων αὐτὸν πρὸς Καϊάφαν· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθησε καὶ εἰσῆλθεν ἰδεῖν τὸ τέλος. πολλὴ ἡ θερμότης τοῦ μαθητοῦ. Οὐδὲ φυγόντα ἰδὼν ἔφυγε, ἀλλ' ἔστη καὶ εἰσῆλθεν. εἰ δὲ Ἰωάννης· ἀλλὰ γνώριμος ἦν τοῦ ἀρχιερέως. καὶ διὰ τί ἐκεῖ ἀπήγαγον αὐτόν, ἔνθα ἦσαν πάντες συνηγμένοι; ἵνα καὶ κατὰ γνώμην πάντα ποιήσωσι τῶν ἀρχιερέων. ἐκεῖνος μὲν ἦν τότε ἀρχιερεύς, καὶ πάντες ἦσαν αὐτόθι ἀναμένοντες. ὅτω διευκρίνησον δὲ ἠγόρασεν ὁ Ἰησοῦς τόπῳ. οὐδὲ γὰρ ἔφαγεν τότε τὸ πάσχα, φησὶν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠγόρασεν. εἰπὼν γὰρ, ὅτι Πρωΐα ἐστὶν; ὁ Ἰωάννης ἐπήγαγε, οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλὰ φάγωσι τὸ πάσχα. τί δῆτα ἐστὶν εἰπεῖν; ὅτι ἐν ἑτέρᾳ ἡμέρᾳ ἔφαγον, δι' τὸν νόμον ἔλυσαν διὰ τὴν ὑπερθυμίαν τὴν περὶ τὸν σφαγὸν ταύτην. οὐδὲ γὰρ δὴ ὁ Χριστὸς πρέπον τὸν καιρὸν τοῦ πάσχα· ἀλλ' ἐκεῖνοι ⓘ πάντα τολμῶντες, καὶ μυρίους καταπατοῦντες νόμους, ὅπου σφόδρα ἔζεον τῷ θυμῷ, καὶ πολλάκις ἐπιχειρήσαντες ἀνελεῖν οὐκ ἴσχυσαν, τότε δὲ λαβόντες αὐτὸν ἀπροσδοκήτως, εἰλοντο δὲ τὸ πάσχα ἀφεῖναι ὑπὲρ τοῦ φονικοῦ αὐτῶν ἐμπλῆσαι ὑπερθυμίαν. διὸ καὶ σιωπήσαντες ἅπαντες, καὶ σιωπέδριον ὅλον λοιμῶν, δι' ἐρωτῶσί τινα, βουλόμενοι ἄγημα ποιήσασθαι τῇ ὑπερβολῇ ταύτῃ δικαστήριον. οὐδὲ γὰρ ἦσαν ἴσαι αἱ μαρτυρίαι, φησὶν· ὅτω πεπλασμένον τὸ δικαστήριον ὅλον, καὶ θορύβου πάντα ἔγεμε καὶ ταραχῆς. Ἰωαν. ιη. ιε. Ἰωαν. ιη. κη. Ἰωαν. β. 19. χ. πεπλασμένον

61 Ἐλθόντες δὲ ψευδομάρτυρες ἔλεγον, ὅτι οὗτος εἶπεν· ὅτι "λύω τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. Καὶ μὴν εἶπεν, ὅτι ἐν τρισὶν, ἀλλ' οὐκ εἶπε, λύω, ἀλλὰ λύσατε· καὶ οὐδὲ περὶ ἐκείνου, ἀλλὰ περὶ τοῦ σώματος τοῦ ἰδίου. Τί οὖν ὁ ἀρχιερεύς; βουλόμενος αὐτὸν εἰς ἀπολογίαν καταστῆσαι, ἵνα ἐξ αὐτῆς αὐτὸν ἕλῃ, φησὶν· χ. λύσατε

62 Οὐκ ἀκούεις, τί σοι καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ ἐσίγα· ἀνοίγει γὰρ καιρὸν τῆς ἀπολογίας οὐδένος ἀκούοντος. ἐξ οὗ γὰρ ἤρξατο λέγειν μόνον· τὰ δὲ ἄλλα, λῃστῶν ἐφοδος, ὡς ἐν ἀσπαλάῳ καὶ ἐν ὁδῷ ἁπλῶς ἐπελθόντων· διὸ ἐσίγα. ὁ δὲ ἐπέμενε λέγων·

63 Ἐξορκίζω

63 Εξορκίζω σε κτ̃ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. 64 Ὁ δὲ Ἰησοῦς, σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν [τοῦ οὐρανοῦ]. 65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων, ὅτι ἐβλασφήμησε.
5 Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἰδοὺ νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· ἔνοχος θανάτου ἐστίν. τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον, λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

Ἀκούσας δὲ ὁ Πιλάτος τὸν λόγον τοῦτον καὶ τὴν κραυγὴν τῶν Ἰουδαίων, ἐξῆλθε πάλιν πρὸς αὐτοὺς καὶ λέγει αὐτοῖς· ἰδοὺ ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω φέρων τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸν πορφυροῦν ἱμάτιον, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· ἴδε ὁ ἄνθρωπος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες· σταύρωσον αὐτόν, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τὸν λόγον τοῦτον, μᾶλλον ἐφοβήθη· καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούς με σοὶ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐζήτει ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον λέγοντες· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους ἤγαγε ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθά. ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. οἱ δὲ ἔκραζον· ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον. καὶ βαστάζων ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ, ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστί. ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράφε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε· βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα· ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄρραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. καὶ οἱ μὲν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. ἰδὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει· διψῶ. σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ ὄξους ὑσσῷ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· τετέλεσται. καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία· κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε. ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθε οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα· εὗρον δὲ τὸν λίθον ἠρμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, καὶ παρακύψασαι βλέπουσι τὸν νεκρὸν κείμενον ἐν τῷ μνήματι, καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ· ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών· ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναιξί· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπε· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται. πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσι πάντα τὰ γενόμενα. καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ συμβούλιον λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις λέγοντες· εἴπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐλθόντες νυκτὸς ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων· καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν· καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας.

Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἕνδεκα μαθηταὶ τὰ γενόμενα ἐπορεύθησαν εἰς τὸ ὄρος τὸ τεταγμένον ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ· καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. ἀμήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ησαν δὲ ἀπώλοντο· ὁ γὰρ πάθημα δοκῶν, οὐκ μάλιστα καὶ ἔλαμψε καὶ ἐνίκησε τὸ κρᾶτος.

ΗΘΙΚΟΝ Μὴ δὴ πάντα χρὴ ζητῶμεν νικᾶν, μηδὲ πάντα τὸ πάθος φεύγωμεν. ἔστιν ὅτε νίκη μὴ φέρει βλάβην, πάθος δὲ ὠφέλησεν. ἐγὼ γὰρ ὅτι τὸ θυμούμενον, δοκεῖ μὲν ὁ πολλὰ ὑβρικὼς κεκρατηκέναι· ἔστι δὲ μάλιστα ὅτι ὁ πάθημα ὑπὸ τοῦ χαλεπωτάτου πάντων δὲ βλαβεὶς ὁ δὲ ἐνεγκὼν γενναίως, οὗτος ἐνίκησε. καὶ ὁ μὲν ὅλον τὸ οἰκεῖον ἔχυσε σθένος νόσημα, ὁ δὲ καὶ τὸ ἀλλότριον ἀνεῖλε· καὶ ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ οἰκείου πάθους, ὁ δὲ καὶ τοῦ ἀλλοτρίου ἐνεγκόμενος, καὶ ὁ μόνον αὐτὸς ὁ κατεκάη, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑτέρου φλόγα ἀρθεῖσαν εἰς ὕψος ἔσβεσεν. εἰ δὲ ἠθέλησε νικῆσαι τὸν δοκοῦσαν νίκην ἔχειν, καὶ αὐτὸς ἂν ἔπαθε, καὶ κρύσας χαλεπώτερον τοῦτο παθεῖν προσεβάσανεν αὖ, καὶ καθάπερ γυναῖκες, αἰχμαλωτικῶς καὶ ἐλεεινῶς ὑπὸ τοῦ θυμοῦ κατεπαλαίσθησαν αὖ ἑκάτεροι. νυνὶ δὲ καὶ ταύτης ἀπηλλάγη τῆς ἀδημοσιώτου ὁ φιλοσοφήσας, καὶ ζῆται λαμπρῶς καὶ σὺν ἑαυτῷ καὶ σὺν τῷ πλησίον ἔστησε καὶ τῆς ὀργῆς δίχα τῆς καλῆς πάθης. μὴ δὴ πάντα χρὴ ζητῶμεν νικᾶν. καὶ γὰρ ὁ πλεονεκτήσας (ΑΝ) πλεονεκτηθέντα νενίκηκεν, ἀλλὰ κακῶς νίκῃ, καὶ ὅλεθρον φέρουσαν τῷ νικήσαντι· ὁ δὲ πλεονεκτηθεὶς, καὶ δεκτὸν νενικῆσθαι, φιλοσόφως ἐνεγκών, οὗτος μάλιστα ἔστιν ὁ (ΑΝ) στέφανον ἔχων. πολλαχοῦ γὰρ τὸ πάθος βέλτιον, ἢ ἔστι καὶ οὗτος νίκης ἄριστος τρόπος. ἂν τε γὰρ πλεονεκτῇ τις, αὖ τε παίῃ, αὖ τε βασκαίνῃ, ὁ πάθημος καὶ μὴ ὁμόσε χωρῶν, οὗτός ἐστιν ὁ νικῶν. καὶ τί λέγω πλεονεξίαν καὶ βασκανίαν; ἢ γὰρ ὁ εἰς μαρτύριον ἐλκόμενος, ὅταν νικᾷ, δεσμούμενος καὶ μαστιγούμενος καὶ κατακοπτόμενος καὶ σφαττόμενος. καὶ ὅπερ ἐστὶν ἐν τοῖς πολέμοις πάθα τὸ πεσεῖν (ΑΝ) ἀγωνιζόμενον, τοῦτο πρὸς ἡμῶν νίκη. ὑδαμοῦ γὰρ δρῶντες κακῶς νικῶμεν, ἀλλὰ πάντα τὰ πάσχοντες καλῶς. ὅτου γὰρ καὶ ἡ νίκη λαμπροτέρα γίνεται, ὅταν πάσχοντες τῶν δρώντων περιγινώμεθα. ἐντεῦθεν δείκνυται, ὅτι Θεοῦ ἡ νίκη. καὶ γὰρ ἐναντίαν ἔχει τῇ ἔξωθεν νίκῃ τὴν φύσιν, ὃ καὶ μάλιστα ἰσχύος τεκμήριον. ὅπου καὶ αἱ θαλάττιαι πέτραι, ὧν παίεσθαι τὰ κύματα συμβαίνουσιν· ὅπου καὶ οἱ ἅγιοι πάντες ἀνεκηρύχθησαν, καὶ ἐστεφανώθησαν, καὶ λαμπρὰ ἔπαθλα ἔσχον, τὴν ἀποστάσιον ταύτην νικήσαντες νίκην. μηδὲ γὰρ νικήσῃς αὐτὸν, μηδὲ κάμῃς, φησίν· ὁ Θεός σοι ταύτην τὴν ἰσχὺν ἐδώκεν, ὡς μὴ ἐκ συμπλοκῆς νικᾶν, ἀλλὰ ἀνεχόμενον μόνον. μὴ παραπέξῃς, ἃ αὐτὸς ἐξοίσεις, καὶ νενίκηκας. μὴ συμπλακῇς, καὶ ἐστεφανώθης· πολὺ βελτίων εἶ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ, καὶ δυνατώτερος. τί καταισχύνεις σαυτόν; μὴ δῆτα ἐκείνῳ λέγω, ὅτι συμπλακεὶς παρεχώρησε, ἀλλ' ἄφες αὐτὸν τε. θηπέναι καὶ θαυμάζειν σε τὴν ἀμαχον δύναμιν, καὶ παρὰ πάντας λέγειν, ὅτι καὶ χωρεῖς τοῦ συμβάντος ἐκράτησας. οὕτω καὶ ὁ μακάριος Ἰωσὴφ ἀνεκηρύχθη πάντων, ὃ πάθη κακῶς παρεχωρήσας τοῖς ποιούντων. καὶ γὰρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ, καὶ ἡ Αἰγυπτία τοῦ ὑπερβουλεύοντων ἦσαν· ἀλλὰ πάντων αὐτὸς ἐκράτησε. μὴ γάρ μοι τὸ δεσμωτήριον, ὅπερ οὐκ ἔστι ὠκησε, μηδὲ τὰ βασίλεια, ἔνθα διέτριβεν ἐκείνη, λέγε· ἀλλὰ δεῦρό μοι τίς ὁ νικηθείς, τίς ὁ πάθημος, τίς ὁ ἐν ἀθυμίᾳ, τίς ὁ ἐν ὀδύνῃ. ἐκείνη μὲν γὰρ οὐ μόνον τοῦ δικαίου, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ ἰδίου ἰσχυσε κρατῆσαι πάθους· οὗτος δὲ καὶ αὐτῆς τοῦ νοσήματος περιῆν τοῦ χαλεποῦ. εἰ δὲ καὶ
Γεν. λθ. ιδ. ιζ. βούλει, αὐτῷ ἄκουσον τοῦ ῥήματος, τοῦ λέγοντος· "Ὁ θεράπων. * Εἰσήγαγες ἡμῖν ὧδε παῖδα Ἑβραῖον ἐμπαίξαι ἡμῖν. οὐχ οὗτος ἐπέπαιξεν ἀθλία καὶ ταλαίπωρε, ἀλλ' ὁ διάβολος ὁ εἰπών, ὅτι δυνήσομαι καταπλάσαι (ΑΝ) ἀδάμαντα. οὐχ οὗτος εἰσήγαγέ σοι παῖδα Ἑβραῖον ὑπερβουλεύοντα· ἀλλ' ὁ πονηρὸς δαίμων ὁ τὸ ἀκάθαρτον ἀστέγειστον ἐν σοὶ ἐνθεὶς, σκῆνος σοι ἐνέπαιξε. τί οὖν ὁ Ἰωσήφ; σιγᾷ, καὶ οὕτω κατακρίνεται, καθάπερ καὶ ὁ Χριστός. πολὺ γὰρ σκῆνα τύποι τούτων. καὶ ὁ μὲν ἐν δεσμοῖς, ἡ δὲ ἐν βασιλείοις. καὶ τί τοῦτο; ὁ μὲν γὰρ ἐν φανερῷ πολὺς λαμπροτέρως καὶ ἐν λύσει μένων· ἡ δὲ δεσμεύτρια πολὺς ἀθλιώτερον διέκειτο ἐν βασιλικοῖς θαλάμοις διατρίβουσα. οὐκ ἐντεῦθεν δὲ μόνον τὴν νίκην καὶ τὴν ἥτταν

ἐξοίσει

χρ. τοῦ ἡττημένου. * οἷά ἐστι τὰ ῥήματα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὄντιν ἰδεῖν, ἀλλὰ ᾗ ἀπ' αὐτῆ τῆ τέλους. Τίς γὰρ, ὅπερ ἠθέλησεν, ἐποίησεν; ὁ δεσμώτης, ἢ ἡ
ᾗ ἀλλ' ἐχὶ βασιλίς. "Βασίλισσα; ὁ μὲν γὰρ ἐφυλάξε δίαιτηρῆσαι τῷ σωφρονισμῷ, ἢ ᾗ ἀφελέσθαι. τίς οὖν
ἐποίησεν ὅπερ ἠθέλησεν; ὁ κακῶς παθών, ἢ ἡ κακῶς δράσασα; δῆλον ὅτι ὁ παθών. Σὺν-
οιδα δ' ὃς ὄντιν ὁ νενικηκώς. Ταῦτα οὖν εἰδότες, ταύτῃ διώκωμεν τὴν νίκην, τὴν δίχα τῆς
πάσχειν κακῶς· ἐκείνην ᾗ φύγωμεν, τὴν δίχα τῆς δρᾶν κακῶς. Ὕτω γὰρ ἂν ⓜ παρόντα βίον
μὴ ἀνωφελησώμεθα ἀπάσης ᾗ πολλῆς ἡσυχίας ζήσωμεν, ᾗ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν
ἀγαθῶν, χάριτι ᾗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
* σὺν τῷ πατρὶ ᾗ τῷ παναγίῳ πνεύματι * εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

10 Ομιλ. πε. 67 ΤΟΤΕ ΕΝΕΠΤΥΣΑΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ
αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· ⓜ οἱ ἐράπισαν, 68 Λέγοντες, προφήτευσον ἡμῖν Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε.

15 Διὰ τί ταῦτα ἐποίουν, δυαρῆ μέλλοντες; τίς χρεία τῆς κωμῳδίας
ταύτης; ἢ ἵνα ἴδῃς αὐτῶν τὴν ἀκολασίαν ἔξωθεν ἀφ' ἁπάντων· καὶ ὅτι
καθάπερ δήσαντες, ὕστερον τοῦτον παρεσκεύαζον τὴν προμηνίαν,
ᾗ τῆς μανίας ἐνεφορεῦντο, ἑορτὴν ταύτην ποιούμενοι, καὶ μεθ'
ἡδονῆς ὑβρίζοντες, ᾗ ⓜ φονικὸν αὐτῷ ἐνδεικνύμενοι ξύλον; σὺ δέ
μοι θαύμασον τὴν μαθητὴν τὴν φιλοσοφίαν, μεθ' ὅσης αὐτὰ ἀκριβεί-
20 ας ἀπαγγέλλουσιν. ὅθεν ὁ φιλάνθρωπος αὐτῷ ἦθος ἀφανδείκνυται, ὅτι τὰ δεχειῶτα εἰς ἐπαινεί-
δισα ἐξηγοῦνται μὴ ἀληθείας ἀπάσης, οὐδὲν ἀποκρυπτόμενοι, οὐδὲ ἐπαισχυνόμενοι,
ἀλλὰ ᾗ δόξαν ἡγούμενοι μείζω, ὥσπερ οὖν ᾗ ἐστί, τὸ ⓜ δεσπότην τῆς οἰκουμένης ὑπὲρ
ἡμῶν τοιαῦτα πάσχοντα ἀνέχεσθαι. τῆς ᾗ τοῦ αὐτοῦ κηδεμονίας ἐδείκνυτο τὸ ἄφατον, καὶ
τὴν πονηρίαν ἐκείνων τὴν ἀσύνετον, οἳ ταῦτα ἐτόλμων εἰς τὸν ὕστερον ἡμέρᾳ ᾗ ὥρᾳ ὃν
25 τοιαῦτα κατεπάδοντα, οἷα ᾗ λέοντα δρίον ποιῆσαι ἡμερα. οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν ὕστερον
ἐνέλιπεν ἡμερότητος, ὕστερον αὖ ὕβρεως ᾗ ἀπηνείας, δι' ὧν ἐποίουν, δι' ὧν ἔλεγον. ἅπερ ἅπαν-
τα ᾗ ὁ προφήτης Ησαΐας προεῖδεν ὕστερον προφανῶς, εἰ ἐνὶ ῥήματι πᾶς * τὸ ὕβρει
ταύτῃ ἐμφαίνων. Οὐ ἔξωθεν γὰρ ἐκτήσαντο πολλοὶ ὅτι σέ, φησιν, ὕστερον ἀδοξήσει ἀπὸ αὐ- Ησ. ν γ. γ.
θεφτῶν ὁ εἶδός σου, ᾗ ἡ δόξα σου ἀπὸ ἁγίων ἀνθεφτῶν. Τί γὰρ ἦμοιτ' ἂν τῆς ὕβρεως
30 ταύτης ἴσον; εἰς τὸ πρόσωπον γὰρ ἐκφτο, ὃ ἡ θάλασσα ἰδοῦσα ἠδέσθη, ὁ ὅτι φανερῶς ὁ ἥ-
λιος θεασάμενος τὰς ἀκτῖνας * ἀπέστρεψεν, ἐνέπτυον ᾗ ἐράπιζον, ᾗ ὅτι τῆς κεφαλῆς ἐτυ- * ἀπέκρυ-
πτεν.
πτον, ἐμφορούμενοι μὴ δαψιλείας ἀπάσης τῆς ἑαυτῶν μανίας. ᾗ γὰρ πληγὰς τὰς πα-
σῶν ὑβριστικωτέρας ἐνέτεινον κολαφίζοντες, ῥαπίζοντες, ᾗ ταῖς πληγαῖς ταύταις τὴν
ἀπὸ τοῦ ἐμπίπτειν προστεθεῖσαν ὕβριν, ᾗ ῥήματα πάλιν πολλῆς γέμοντα κωμῳδί-
35 ας ἐφθέγγοντο λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν, ὁ παίσας σε, ἐπειδὴ Λυκ. κβ. ξθ.
προφήτην αὐτὸν ἔλεγον ⓜ πολλοί. ἕτερος δέ φησιν, ὅν ᾗ προβάλλοντες τὸ πρόσω-
πον αὐτοῦ τῷ ἱματίῳ, ὕστερον ταῦτα ἐποίουν, ὥσπερ ξύλα ἄτιμον καὶ τετρολιμμένον εἰς μέ-
σον λαβόντες· ᾗ οὐκ ἐλεύθερον μόνον, ἀλλὰ ᾗ δοῦλον ταύτῃ τὴν προμήνυσιν εἰς αὐτὸν
ἐπαργίνουν τότε. Ταῦτα δυανοήσωμεν συνεχῶς, ταῦτα ἀκούωμεν ὡς χρή, ταῦτα ἐγκρά-
40 φωμεν ἡμῶν τῇ διανοίᾳ. ᾗ γὰρ ταῦτα ἡμῶν τὰ σεμνά· ὅτι τούτοις ἐγὼ μέγα φέρω, ᾗ
μόνον ὅτι τοῖς μείζοις νεκροῖς οἷς ἀνέστησεν, ἀλλὰ ᾗ ὅτι τοῖς παθήμασιν οἷς ἔπαθε. Ταῦτα
ἄνω ᾗ κάτω ᾗ Παῦλος τρέφει· φημὶ δὴ τὸν σταυρὸν, τὸν θάνατον, τὰ πάθη, τὰς λοιδορίας,
τὰς ὕβρεις, τὰ σκώμματα. ᾗ νῦν μοι φησιν· Ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέ- Εβρ. ιγ. ιγ.
ροντες· νῦν ᾗ, Ος ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης καταφρονήσας. ᾗ ιβ. β.

69 Οὐ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

69 Ο δὲ Πέτρος ἔξω ἐκαθήτο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα, καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. 70 Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων, οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ, καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου. 73 Μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. 74 Καὶ τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. 75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς.

Ω καινῶν καὶ παραδόξων πραγμάτων. ὅτε μὲν κατεχόμενον εἶδε τὸ διδάσκαλον μόνον, οὕτως ἔζεεν, ὡς καὶ τὴν μάχαιραν σπάσασθαι, καὶ σκιρτᾷ δὲ ὡλίον· ὅτε δὲ μᾶλλον ἀγωνακτῆσαι εἰκὸς ἦν καὶ πυρωθῆναι καὶ σκιρτῆσαι λισθερῶν τινῶν ἀκούοντα, τότε ἔξαρνος γίνεται. τίνα γὰρ οὐκ ἂν ἐξῆψεν εἰς μανίαν τὰ τότε γινόμενα; ἀλλ' ὅμως ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος τῶν δεινῶν καταγωνιστὴς, καὶ μόνον οὐκ ἐνδείκνυται ἀγωνιάσασιν, ἀλλὰ καὶ ἀρνᾶται, καὶ κρεμάσαι τὰ λαιπόρα καὶ βύτελῆ ἀπειλεῖ καὶ φέρει· καὶ οὐδὲ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ἀρνᾶται, καὶ ἐν ἓνὶ χρόνῳ βραχεῖ· καὶ οὐδὲ ὅτι δικαίων (ἔξω γὰρ ἐκεῖ· ἐξελθόντα γὰρ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα ἠρώτησαν) καὶ οὐδὲ ἠθέτο τὰ χρέος τοῦ σώματος. καὶ τοῦτο ὁ Λουκᾶς φησιν, ὅτι ἐνέβλεψεν εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς, δεικνὺς ὅτι οὐ μόνον ἠρνήσατο, ἀλλ' οὐδὲ ἀνεμνήσθη οἴκοθεν, καὶ τοῦτο τοῦ ἀλεκτρυόνος φωνήσαντος, ἀλλ' ἐδεήθη πάλιν τῆς τοῦ διδασκάλου ὑπομνήσεως, καὶ τὸ μὲν βλέμμα γέγονεν αὐτῷ αὐτὴ φωνῆς· οὕτω σφοδρὸς ἦν. ὁ Μάρκος φησὶν, ὅτι ὅτε μὲν ἀπηρνήσατο ἅπαξ, τότε πρῶτον ἐφώνησεν ὁ ἀλεκτρυών· ὅτε δὲ τρίτον, τότε δεύτερον, ἀκριβέστερον διηγούμενος τοῦ μαθητοῦ τὴν ἀθένειαν, καὶ τὸ σφόδρα αὐτὸν ἐπιτεθηκέναι τῷ δεῖν, καὶ ταῦτα πρὸς αὐτοῦ τοῦ διδασκάλου μαθών· καὶ γὰρ φοιτητὴς ἦν Πέτρου. ὅθεν μάλιστα δεῖ τις αὐτὸν ἐκπλαγείη, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἔκρυψε τὸ ἐλάττωμα τοῦ διδασκάλου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων σαφέστερον ἀπήγγειλεν αὐτῷ τούτῳ τῷ μαθητῇ τῷ. πῶς οὖν ἀληθὲς τὸ εἰρημένον, τοῦ μὲν Ματθαίου λέγοντος, ὅτι εἶπεν, ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσῃ με· τοῦ δὲ Μάρκου μετὰ τὸ τρίτον λέγοντος, ὅτι οὐ δεύτερον ἀλέκτωρ ἐφώνησε; σφόδρα μὲν οὖν καὶ ἀληθὲς καὶ σύμφωνον. ὅταν γὰρ καθ' ἑκάστην ἀγρυπνίαν καὶ τρίτον καὶ τέταρτον εἰώθῃ φωνεῖν ὁ ἀλεκτρυών, δηλονότι ὁ Μάρκος, ὅτι οὐδὲ ἡ φωνὴ αὐτὸν ἐπέσχε καὶ εἰς μνήμην ἦγαγε, τοῦτό φησιν· ὥστε ἀμφότερα ἀληθῆ. πρὶν ἢ γὰρ τὴν μίαν ἀγρυπνίαν ἀπαρνήσασθαι τὸν ἀλεκτρυόνα, τρίτον ἀπηρνήσατο· καὶ οὐδὲ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ τῆς ἁμαρτίας ἀναμνησθεὶς κλαῦσαι ἔθελεν φανερῶς, ἵνα μὴ κατηγορηθῇ διὰ τῶν δακρύων· ἀλλ' ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς.

κθ΄ κζ. 1 Καὶ γενομένης ἡμέρας ἄγειν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα πρὸς Πιλάτον.

Ἐπειδὴ γὰρ ἠβούλοντο αὐτὸν ἀνελεῖν, ἀλλοὶ μὲν οὐκ ἴσχυον διὰ τὴν ἑορτὴν, ὅτι τὸν ἡγεμόνα ἄγειν σὺ δέ μοι σκόπει πῶς συνηλάθη τὸ πρᾶγμα, ὥστε ἐν ἑορτῇ γενέσθαι. οὕτω γὰρ ἄνωθεν προδιετυπώτο.

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τελάσηντα ἀργύρια. Τοῦτο καὶ ἐκείνου τὰ τούτων κατηγορεῖα· τὸ μὲν, οὐχ ὅτι μετεμελήθη, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ καὶ βεβαίως, καὶ αὐθεκατάκριτος γέγονεν (ὅτι γὰρ προέδωκεν αὐτὸς ὡμολόγησε) τοῦ δὲ, ὅτι κύριοι ὄντες τοῦ μετανοῆσαι καὶ μεταθέσθαι, οὐ μετενόησαν. σκόπει δὲ πότε μεταμέλεται. ὅτε ἀπηρτίσθη καὶ τέλος ἔλαβεν ἡ ἁμαρτία. τοιοῦτος γὰρ ὁ διάβολος, οὐκ ἀφίησι τοὺς μὴ νήφοντας ἰδεῖν τὸ τοῦτο τὸ κακὸν, ἵνα μὴ μετανοήσωσιν οἱ ἀλόντες. τοσαῦτα καὶ ὧδε λέγοντες τοῦ Ἰησοῦ, οὐκ ἐπεκάμφθη· ὅταν δὲ ἀπηρτίσθη τὸ πλημμέλημα, τότε ἐπεισῆλθεν αὐτῷ ἡ μετάνοια· καὶ οὐδὲ τότε χρησίμως. τὸ μὲν γὰρ καταγνῶναι καὶ τὸ ῥίψαι τὰ ἀργύρια,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀργύρια, ᾗ τὸ μὴ ἀθετηθῆναι Ⓦ δῆμον τ' Ἰουδαϊκὸν, πολύτα ἀποδεκλά· τὸ ᾗ ἀπάγξασθαι, τοῦτο πάλιν ἀσυνήνωσον, ⸂ πονηρὸν δαίμονος ἔργον. προσεξήγατε ᾗ αὐτὸν τῆς μετανοίας, ἵνα μηδὲν ἐντεῦθεν καρπώσηται, ᾗ θανάτῳ αἰχίστῳ ᾗ καταδήλῳ πᾶσιν αἰσχρῷ," πείσας ἑαυτὸν ἀπολέσαι. σὺ ᾗ μοὶ σκόπει" πολυταχόθεν τὴν ἀληθῆαν λάμπουσαν, ᾗ δι' ὧν Ⓐ ἐναντίοι ᾗ ποιοῦσι ⸂ παράκλησις. ⸂ γὰρ ⸂ αὐτὴ ἡ τοῦ προδότου τελευτὴ, τὴν καταικρινόντων αὐτὸν ἀπορράπτουσι τὰ στόματα, ᾗ οὐκ ἀφίσιν αὐτοὺς οὐδὲ σκιὰν ἵνα αἰσχύνην ποιῶ ἀπολογίας ἔχειν. Τί γὰρ δὴ ἔχοιεν εἰπεῖν ἐκεῖνοι, ὅταν ὁ προδότης τοιαῦτα καθ' ἑαυτοῦ ἀφιζόμενος φαίνηται; ἴδωμεν ᾗ ⸂ τὰ ῥήματα, ἃ φασιν.

Ἀπέστρεψε τὰ ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι, ᾗ λέγει, 4 Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. Ⓐ ᾗ εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει.

5 Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ἀνεχώρησε, ᾗ ἀπελθὼν ἀπήγξατο.

Οὐδὲ γὰρ ἠνέγκατο τὸ ζωηδὸς μαστίζον αὐτὸν. σκόπει δέ μοι ᾗ τοὺς Ἰουδαίους τὰ αὐτὰ πάσχοντας. ᾗ γὰρ ᾗ ὅτοι ἀφ' ὧν ἔπαθον ὠφείλοντες διορθωθῆναι, ὑπερτέρουν ἴσαντας, ἕως ἂν τὴν ἁμαρτίαν πληρώσωσιν. ἡ μὲν γὰρ τούτων ἁμαρτία ἤδη πεπλήρωτο (προδοσία γὰρ ἦν) ἡ ᾗ ἐκείνων οὐδέπω. ὅτε ᾗ καὶ ἐκεῖνοι ἀπιστίᾳ, ᾗ προσπλώσαν αὐτὸν, τότε ᾗ αὐτοὶ ταφήσονται· νῦν μὲν λέγοντες, μὴ χάφε, οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων (καίτοιγε τί δεδοίκατε, τί θορυβεῖσθε, νεκροῦ σώματος ὄντι ζωντὸς προσπλωμένου;) νῦν ᾗ φυλάττουσιν αὐτὸν λέγοντες, μήποτε κλέψωσιν αὐτὸν Ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ, ᾗ εἴπωσι τῷ λαῷ ὅτι ἀνέστη· ⸂ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ᾗ μὴν ἐὰν εἴπωσιν, ἐλέγχεται τὸ πρᾶγμα ἐὰν μὴ ἀληθές. πῶς ᾗ ἔφοδοι Ⓐ μηδὲ ζῶσαι τολμήσαντες καταχθέντος αὐτοῦ, ὁ δὲ χορυφαῖος ᾗ πεὶς αὐτὸν ἠρνήσατο κορασίου μὴ φέρων ἀπειλάς; ἀλλ', ὅπερ ἔφην, ἐταράττοντο λοιπόν. ὅτι γὰρ ἠδέσαν προδεικνύμενον τὸ πρᾶγμα, δῆλον ἐξ ὧν ἔλεγον, σὺ ὄψει. ἀκούσατε Ⓐ φιλάργυροι, σκοπήσατε τί ἔπαθεν σκάφος· πῶς ᾗ τὴν χρηματοπώλιν ἐξέπεσε, καὶ τὴν ἁμαρτίαν εἰργάσατο· πῶς ᾗ τῆς φιλαργυρίας σὸν ἀπώλεσε, ᾗ τὴν ψυχὴν ἀπώλεσε τὴν ἑαυτοῦ. Τοιαύτη τῆς φιλαργυρίας ἡ πυρωνίς. ὅτε τὸ ἀργύριον ἀπώνατο, ὅτε τῆς παρούσης ζωῆς, ὅτε τ' μελλούσης· ἀλλὰ πολύτα ἀθεῖον ἀπέβαλε, ᾗ δόξαν λαῶν πονηρὰν καὶ πρὸ αὐτοῦ εἰς ἐκείνους, ὅπως ἀπήγξατο. ἀλλ', ὅπερ ἔφην, μὴ τὸ πρᾶγμα τότε μόνες διαβλέπουσιν. ⸂ σε γοῦν ᾗ τούτους τέως σὸν ἐθέλοντας αἰσθάνεσθαι σαφῶς τοῦ τολμήματος, ἀλλὰ λέγοντας, σὺ ὄψει· ὁ ᾗ αὐτὸ μέγιστον ἦν αὐτοῖς ἔγκλημα. ἔστο γὰρ ᾗ μαρτυροῦντων μὴ ἐστὶ τῇ τόλμῃ ᾗ τῇ προνοίᾳ, ⸂ τοῦ ᾗ τοῦ παθεῖν μεθυόντων, ᾗ σὸν ἐθελόντων ἀποχέσθαι τῆς βαπτισμικῆς ἐγχειρήσεως, ἀλλὰ πεπλασμένης ἀγνοίας προσπεποιημένοι" προσελθόντες ἑαυτοῖς δυσπότως. Εἰ μὲν γὰρ μὴ Ⓦ σαφῶς τοῦτο ἐλέγετο ᾗ μὴ τὸ ἀναιρεθῆναι αὐτὸν, μάλιστα μὲν οὐδὲ τότε λόγον εἶχε δὲ λεγόμενον, πλὴν ἀλλ' ἦ ὅτως αὐτοὺς κατέκρινε· νῦν ᾗ ἔτι πρὸ ὑμῶν αὐτὸν ἔχοντες, ᾗ κύριοι ὄντες ἀφεῖναι, πῶς ἂν δυνήσαιτο ταῦτα λέγειν; ἡ γὰρ ἀπολογία αὕτη, κατηγορία ὑμῶν ἂν γένοιτο μεγίστη. πῶς ᾗ τινι δόξῃ; ὅτι ὅτι Ⓦ προδότην ὅλον δὲ ἔγκλημα φέροντες (σὺ γάρ, φησιν, ὄψει) δυσάρεστοι αὐτοῖς τῆς χειροκτονίας ἀπαλλαγῆναι ἀφέντες αὐτὸν, Ⓐ ᾗ ἐπηγωνίσαντο τῷ τολμήματι, τῇ προδοσίᾳ τ' σαυτὸν προθέντες. Τί γὰρ σκώλυσεν εἰπόντας ἐκείνῳ, σὺ ὄψει, αὐτοῦ ἀποστῆναι τοῦ τολμήματος; νῦν ᾗ ᾗ τοὐναντίον ἐργάζονται· προσιόντες τὴν σφαγὴν, ᾗ πονηρεύονται, καὶ δι' ὧν ποιοῦσι, ᾗ δι' ὧν λέγουσιν, ἀφύκτοις ἐμπλέκοντες ἑαυτοὺς κακοῖς. καὶ γὰρ μὴ ταῦτα ἐπιτρέψαντος τοῦ Πιλάτου, Ⓦ μὴ λῃστὴν ἐζήτουν [ἀφεθῆναι] μᾶλλον, ἢ Ⓦ Ἰησοῦν· ᾗ Ⓦ μὴ λῃστὴν μυρίοις ἐγκλήμασιν ἀλόντα μᾶλλον ἀθῷον. ἀποφαίνουσι Ⓦ ᾗ Χριστὸν τ' οὐδὲν ἠδικηκότα, ἀλλὰ ᾗ τοσαῦτα διεργετηκότα ἀνήρουν. Τί οὖν ὁ Ἰούδας; ὡς εἶδεν αὐτὸν πονοῦν, ᾗ οὐκ ἀνεχομένους δέξασθαι, ἔρριψε τὰ ἀργύρια, ᾗ ἀπελθὼν ἀπήγξατο.

6 Οἱ

κ. ἁμαρτήσας ἑαυτὸν ἀπολύτου. κ. πικτοδων

ἴσ. ἐξελεγκλόντων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον, Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι.

7 Καὶ συμβούλιον λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.

8 Διὸ καὶ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. 5

9 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου,

10 Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.

Εἶδες πάλιν ἀλόγους κατακρίνοντας αὐτόθεν τὸν τοῦ Συνεδρίου; διὰ τί; ἠδέσαν ὅτι τὸν φόνον ἠγόρασαν, οὐκ ἔβαλον εἰς τὸν κορβονᾶν, ἀλλ' ἠγόρασαν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως 10 εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. ἐγένετο δὲ καὶ τοῦτο μαρτυρία κατ' αὐτῶν, καὶ τῆς προδοσίας ἔλεγχος. Ὃ γὰρ ὄνομα τῷ χωρίου, σαλπιστὸς λαμπρότερον ἀνεκήρυττε πᾶσι τὴν μιαιφονίαν αὐτῶν. χ. ἐκήρυττε καὶ οὐδὲ ἁπλῶς αὐτὸ ποιοῦσιν, ἀλλὰ συμβούλιον λαβόντες, καὶ πωλήσαντες ὅτου, ἵνα μηδεὶς ἀθῶος ᾖ τοῦ τολμήματος, ἀλλὰ πάντες ὁμοίως ἔνοχοι. Ταῦτα δὲ ἄνωθεν προεῤῥήθη ἡ προφητεία. ὁρᾷς οὐχὶ σοῦ ἀποστόλους μόνον, ἀλλὰ καὶ σοῦ προφήτας καὶ ἐπονείδιστα μετ' ἀκριβείας διηγουμένους, καὶ πάντοθεν τὸ παθος ἀνακηρύττοντας καὶ προεμφαίνοντας; καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τοῦτο μὴ συνιέντες ἐπῆλθον. Εἰ γὰρ εἰς τὸν κορβονᾶν ἐνέβαλον, οὐκ ἂν ἦτο τὸ πρᾶγμα καταδηλον γέγονε· νυνὶ δὲ χωρίον ὠνησάμενοι, καὶ ταῖς μετέπειτα γνώμαις δῆλον ἐποίησαν τὸ πρᾶγμα.

ΗΘΙΚΟΝ Ἀκούσατε ὅσοι ἀπὸ φόνων δοκεῖτε εὐπρεπείας ποιεῖν, καὶ πολλοὺς λαμβάνοντες ψυχῶν ἀθέσμων. Ἰουδαϊκαὶ αὗται αἱ ἐλεημοσύναι, μᾶλλον δὲ σατανικαί. Εἰσὶ γάρ, εἰσὶ καὶ νῦν οἱ μυρία ἑτέρων ἁρπάζοντες, εἶτα τὸν πένητος ἀπολωλεῖαν νομίζουσιν, εἰ δέκα χρυσίνους, ἢ ἑ-
Μθ. β. ιγ. κατὸν καταβάλωσι, τοῦτ' ὧν καὶ ὁ προφήτης φησίν· Ἐκαλύπτετε ὃν δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον χ. ἐκαλύπτε μου, διὰ βάλεται Χριστὸς πλεονεξίαν τρέφεσθαι, διὰ δίκτυα ταύτην τὴν τροφήν. τί τὸν δεσπότην ὑβρίζεις ἀκάθαρτα προσάγων αὐτῷ; βέλτιον λιμῷ τηκόμενον προεῖδαν, ἢ τρέφειν ἀπὸ τοιούτων. ἐκεῖνο ὠμόν, ἔτι καὶ ὠμὸν καὶ ὑβριστικόν. βέλτιον μηδὲν δοῦναι, ἢ τὰ ἀλλοτρίων ἑτέροις. Εἰπέ μοι, εἴ τινας εἶδες δύο, τὸν μὲν γυμνόν, τὸν δὲ ἱμάτιον ἔχοντα· εἶτα τὸν ἔχοντα τὸ ἱμάτιον ἀποδύσας, περιέβαλες τὸν γυμνόν, ἆρ' οὐκ ἠδίκησας; πάντως δῆλον. Εἰ δὲ ὅπερ ἔλαβες ἑτέρῳ δοὺς ἄπαν, ἠδίκησας, οὐδὲ ἠλέησας, ὅταν δὲ μηδὲ τὸ πολλοστὸν * μέρος
δῶς ὧν ἁρπάζεις, καὶ ἐλεημοσύνην τὸ πρᾶγμα καλεῖς, ποίαν οὐκ ἐποίησε μωρίαν; εἰ γὰρ χωλὸν ἄλογα προσφέροντες δυσθεσπιστοῦσι, σὺ χαλεπώτερα ποιῶν, ποίας τυχὸν συγγνώμης; Εἰ γὰρ αὐτῷ ἀποδιδοὺς τῷ Κυρίῳ ὁ κλέπτης ἔτι ἀδικεῖ, καὶ ὅτως ἀδικεῖ, ὡς πεντάπλασιον προθήκην μόλις λῦσαι τὸ ἔγκλημα, καὶ ταῦτα ὅτι τῶν παλαιῶν· ὁ μὴ κλέπτων, ἀλλὰ βιαζόμενος, καὶ μηδὲ αὐτῷ τῷ ἁφαιρεθέντι δίδοὺς, ἀλλ' αὐτὸ ἐκείνου ἑτέρῳ, καὶ μηδὲ τετραπλασίονα, ἀλλὰ μηδὲ τὰ ἥμισυ, καὶ μηδὲ ἐν τῇ παλαιᾷ, ἀλλ' ἐν τῇ καινῇ πολιτευόμενος, ἐννόησον ὅσον ἔπεται τὸν ἑαυτοῦ κεφαλὸν ζημίαν πῦρ. Εἰ δὲ οὐδέπω δίδωσι τὸν δίκλωνον, δι' αὐτὸ μὴ οὕτω τοῦτο αὐτὸν θρασύνῃσον, ὅτι μείζονα ἑαυτῷ θησαυρίζει τὴν ὀργήν, εἰ μὴ
Λκκ. ιγ. δ. μεταμεληθείη. Τί γὰρ δοκεῖτε, φησίν, ὀφειλέτας μόνους ἁμαρτωλοὺς, ἐφ' οὓς ὁ πύργος κατέπεσε; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ', ἐὰν μὴ μετανοήσητε, καὶ ὑμεῖς ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. μετανοήσωμεν οὖν καὶ δῶμεν ἐλεημοσύνην πλεονεξίας καθαρὰν, καὶ πολλὴν ἔχουσαν τὴν δαψίλειαν. ἐννοήσατε ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι Λευίτας οἰκ χιλίους ἔστεφον, καὶ μετὰ τῶν Λευιτῶν καὶ χήρας καὶ ὀρφανούς, καὶ πολλὰ ἕτερα ἐλειτούργουν, καὶ μετὰ τούτων καὶ ἐστρατεύοντο· νυνὶ δὲ ἀγροὶ, καὶ οἰκίαι, καὶ χ. τοῦτο μισθώματα οἰκημάτων, καὶ ὀχήματα, καὶ ὁρεωκόμοι, καὶ ἡμίονοι, καὶ πολλὴ τοιαύτη πομπὴ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δι' ὑμᾶς καὶ τὴν ὑμετέραν ἀπάνθρωπίαν. Ὃ γὰρ ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς

εἶ)

χ. ἀσεκλοι

ἐξ. ὑμῶν,

εἰ) ⓦ θησαυρὸν τῶν τῆς ἐκκλησίας, ἢ τοῦτον αὐτῇ τὴν ὑμετέραν γίνεσθαι προθυμίαν· νυνὶ δὲ δύο τὰ ἄτοπα γίνεται, καὶ ὑμεῖς ἄκαρποι μένετε, καὶ ⓓ τὰ τοῦ Θεοῦ ἱερεῖς τὰ προσήκοντα ἀ μεταχειρίζονται. μὴ γὰρ οὐκ ἰῶ δυνατὸν ὅπως τῶν ἀποστόλων τὰς οἰκίας μένειν καὶ τοὺς ἀγροὺς; τίνος οὖν ἕνεκεν ἐπώλουν καὶ ἐδίδοσαν; ὅπως τὸν βέλτιον ἰῶ. ἀλλὰ νῦν δέος ἔλαβε τοὺς πατέρας ὑμῶν, ὥστε τοὺς τὰ βιωτικὰ μαινομένων ὑμῶν, καὶ τὰ δ' συλλέγειν, ἀλλὰ μὴ σκορπίζειν, ἵνα μὴ λιμῷ τὰ φθαρῶσιν ⓓ τῶν χηρῶν ἢ ὀρφανῶν καὶ τῶν πενήτων χορεί, διὰ τοῦτο τοῦτο κατασκευάσαι ἰῶ ἀναγκάσθησαν. οὐδὲ γὰρ ἠβούλοντο ἑαυτοὺς εἰς τοιαύτην ἀχημοσύνην ἐμβαλεῖν, ἀλλ' ἐπεθύμουν τὴν ὑμετέραν γνώμην αὐτοῖς προσοδον εἰ), ἢ τοὺς καρποὺς ἐντεῦθεν τρυγᾶν, ἢ αὐλὰς θυχᾶς προσέχειν μόνας· νυνὶ δὲ αὐτοὺς ἰῶ ἀναγκάσατε τῶν τὰ πολιτικὰ προσηκόντων, ἢ διοικούντων προσχήματα, τὰς οἰκίας μιμεῖσθαι· ὅθεν πολλὰ δεῦρο ἢ κάτω γέγονεν. ὅταν γὰρ ἢ ὑμεῖς ἢ ἡμεῖς τοῖς αὐλοῖς ἐνεχώμεθα, τίς ὁ ἀξιλεύθερος τ Θεοῦ; διὰ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἡμῖν δυοῖν ἄξαι τὸ στόμα, ὅτι οὐδὲν τ βιωτικῶν αὐθέντων ἄμεινον ἡ ἐκκλησία δέχεται. οὐκ ἠκούσατε, ὅτι οὐδὲ τὰ ἀποχρώντως συλλεγόμενα χρήματα δέχεσθαι κατεδέξαντο οἱ ἀπόστολοι; νυνὶ δὲ ἢ ὅτι ἔθνος ἢ οἰκονόμοις ἢ καπήλοις προσῆλθον ἡμῶν ⓓ ὀπίσθοπι τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ φερομένοι. ⓒ δέον αὐλοὺς ὑπὲρ τῶν ψυχῶν μεμνᾶν ἢ φερνίζειν τῶν ὑμετέρων· ⓓ ὅ, ὑπὲρ ὧν ὑποδίκους ⓒ φοβοῦνται καὶ λογίζεσθαι ἢ λογισμοὺς ἢ ταμίας μεμφόσιν, ὑπὲρ τούτων καθ' ἑκάστην κόπτονται τὴν ἡμέραν. ταῦτα οὐχ ἁπλῶς ἀποδυρόμενος λέγω, ἀλλ' ὥστε ψεύσθαί τινα διόρθωσιν ἢ μεταβολήν, ὥστε ἡμᾶς ἐλεηθῆναι παλαιστὴν δουλεύοντας δουλείαν, ὥστε ὑμᾶς ψεύσθαι προσοδον ἢ θησαυρὸν τῆς ἐκκλησίας. εἰ ὅ μὴ βούλεσθε, ⓓ πέντε ἰδοὺ τοῦ τῶν ὑμετέρων ὀφθαλμῶν. ὅσοις μὲ δυνατὸν ἡμῖν ἐρχέσθαι, ἀ διαλείφομεν πρόφοντες· ὃς ὅ ἀ δυνατόν, ὑμῖν ἀφήσομεν, ἵνα μὴ τῶν ῥημάτων ἐκείνων ἀκούσητε ἢ τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῶν πρὸς τοὺς ἀνελεῆς καὶ ὠμοὺς λεγομένων, ὅτι πεινῶντά με εἴδετε, ἢ οὐκ ἐθρέψατε. ἢ γὰρ μὴ ὑμῶν ἡμᾶς καταγελάσεις ἡ ἀπόνοια ἐκείνη ποιεῖ, ὅτι τὰς θύρας ἀφέντες καὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀγιωσύνην, ⓓ μὲ οἰνοπώλαις, ⓓ ὅ σιτοπώλαις, ⓓ δὲ τοῖς τὰ ἕτερα καπηλεύουσιν ὤνια, ⓦ πόντα πυκλεύομεν χρόνον. ἐντεῦθεν μάχαι καὶ φιλονεικίαι, καὶ καθημεριναὶ λοιδορίαι *, καὶ ἐκάστῳ τῶν ἱερέων ὀνόματα ἐπίκειται, βιωτικοῖς μᾶλλον οἰκίαις πρέποντα· δέον δὴ τούτων ἕτερα ἀνταλλάξασθαι, καὶ ἐντεῦθεν καλεῖσθαι, ἀφ' ὧν καὶ ⓓ ἀπόστολοι ἐνομοθέτουν, ἀπὸ τῆς τῶν πενήτων προστασίας, ἀπὸ τῆς τῶν ἀδικουμένων προστασίας, ἀπὸ τῆς τῶν ξένων ἐπιμελείας, ἀπὸ τῆς τῶν ἐπηρεαζομένων βοηθείας, ἀπὸ τῆς τῶν ὀρφανῶν προνοίας, ἀπὸ τῆς τῶν χηρῶν συμμαχίας, ἀπὸ τῆς τῶν πρωθένων ἐπισκοπῆς, καὶ ταύτας, ἀντὶ τῆς τῶν χοείων καὶ τῶν οἰκημάτων φερνίδος, προσήκεσθαι τὰς προσηγορίας. ταῦτα γὰρ τ ἐκκλησίας τὰ κειμήλια· ὅτοι ⓓ πρέποντες αὐτῇ θησαυροί, καὶ πολλοὶ ἢ ἡμῖν θυχολίδες, ἢ ὑμῖν ὠφέλειαν προέχοντες, μᾶλλον ὑμῖν θυχολίδες μετὰ τῆς ὠφελείας. ἢ γὰρ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι εἰς δέκα μυριάδων ἀριθμὸν οἶμαι σὺν ἐντεῦθεν συναγομένους πλῆν· ἢ εἰ * ἑνὸς ἀρτύ μεταδίδου τῶν πενήτων ἑνὶ ἕκαστος, ἅπαντες ἢ μὴ ὦν θύποιεῖα· εἰ δὲ ἑνὸς μόνον ὁλοσχερῶς, οὐδεὶς αὖ ἰῶ πένης, οὐκ ἂν τοσαῦτα ἐπεμείναμεν ὀνείδη ἢ σκώμματα ἀπὸ τῆς τοῦ τὰ κτήματα προνοίας. ἢ γὰρ δὴ, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, ἢ δὸς τοῖς πτωχοῖς, ἢ δεῦρο ἀκολούθει μοι, ⓒ τοὺς τῆς ἐκκλησίας προέδρους ὑπὲρ τῶν τῆς ἐκκλησίας κτημάτων καιρὸν αὖ ἔχει λέγεσθαι. ἄλλως γὰρ ἀκολουθῆσαι ὡς χρὴ οὐκ ἔνι, μὴ πόσης φερνίδος ἀπηλλαγμένους παχυτέρας ἢ ἀπιμωτέρας. νυνὶ δὲ ⓓ τοῦ Θεοῦ ἱερεῖς τρυγητὰς ⓒ ἀμητῶ προσκαθῶνται ἢ προάστει ἢ ἀγοραστὰς προσόδων· ⓒ ⓓ μὲ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες πᾶσαν τῶν τοιούτων ἀτέλειαν ἔχον, καίτοι σωματικωτέρων λειτουργίαν ἐγχειρισμένοι· ἡμεῖς δὲ ⓓ τοὺς αὐτὰ τὰ ἄδυτα τῶν θεῶν καλούμενοι, ⓒ εἰς τὰ ἀ-

χ. βιωτικωτέρας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

λητικὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰσιόντες, ἐμπόρων πάλιν καὶ καπήλων ἀναδεχόμενα φερντίδας. ἐντεῦθεν καὶ γραφῶν ἀμέλεια πολλή, καὶ βύβλων ῥᾳθυμία, καὶ ἡ περὶ τὰ ἄλλα πάντα ὀλιγωρία. οὐδὲ γὰρ δυνατὸν εἰς ἀμφότερα σχίζεσθαι μὴ τῆς προσηκούσης ἀπουδῆς. διὸ δέομαι δὲ ἀντιβολῶ πολλὰς ἡμῖν πρότερον ἀναβλύσαι πηγὰς, καὶ τὴν ἄλω καὶ τὸν λιμὸν, τὴν ὑμετέραν ῥᾳθυμίαν ἡμῖν. οὕτω γὰρ καὶ οἱ πέντε διεπεφήσονται θύραθεν, καὶ ὁ Θεὸς δοξασθήσεται, καὶ ὑμεῖς ὅπως πλέον ὅπως δώσετε φιλανθρωπίας, καὶ τῶν αἰωνίων ἀπολαύσεσθε ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὅπως τυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ομιλ. πς. 11 Ο ΔΕ ΙΗΣΟΥΣ ΕΣΤΗ ΕΜΠΡΟΣΘΕΝ ΤΟΥ ἡγεμόνος, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη, σὺ λέγεις. 12 Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων [τοῦ λαοῦ] οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

ΟΡᾶς "ὅπου πρῶτον ἐξετάζει, ὁ μάλιστα ἄνω καὶ κάτω συνεχῶς ἔστρεφον; ὅπου γὰρ εἶδον τὸν Πιλάτον οὐδένα ποιούμενον λόγον τῶν μηνυμάτων, ἐπὶ τὰ δημόσια ἐγκλήματα τὴν κατηγορίαν ἄγοντα. διὰ καὶ ὅπου τοὺς ἀποστόλους ἐποίουν, ταῦτα ἀεὶ προβαλλόμενοι, καὶ λέγοντες, ὅτι πανταχοῦ ἔρχονται κηρύττοντες βασιλέα τινὰ Ἰησοῦν, ὡς περὶ ἀνθρώπου λοιποῦ ψιλοῦ διαλεγόμενοι, καὶ τυραννίδος ὑποψίαν αὐτοῖς προτιθέντες. ὅθεν δῆλον, ὅτι καὶ ὁ διαρρήξας τὸν χιτῶνα, καὶ σκηπλαγμὸν, σκῆψις ἦν· πάντα ἦν σκύβαλα καὶ ἔστρεφον, ὥστε αὐτὸν εἰς θάνατον ἐμβαλεῖν. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Πιλάτος ἠρώτησε τότε. τί δῆτα ὁ Χριστός; σὺ εἶπας. ὁμολόγησεν εἶναι βασιλεύς, "ἀλλὰ βασιλεὺς οὐράνιος· ὃ καὶ ἀλλαχοῦ σαφέστερον ἔλεγε, πρὸς τὸν Πιλάτον ἀποκρινόμενος, Οτι ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· ἵνα μηδὲ σκῆψιν, μηδὲ ταύτην ἀπολογίαν ἔχωσι ποιοῦντα κατηγορεῖν. καὶ λογισμὸν δυσπαρόρητον ἐνθησι λέγων· Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν, ἡ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ. διά τοι τοῦτο, ὥστε ταύτην ἀποκρουσασθαι τὴν ὑποψίαν, καὶ φόβον κατέβαλε, καὶ ἑτέρως καταβαλὼν ἐκέλευσε· καὶ ἰδίᾳ ἂν ἠθέλησαν αὐτὸν ποιῆσαι βασιλέα, ἔφυγε. τί δῆτα οὐ ταῦτα "προϊέμενον εἰς μέσον, φησὶ, ὅτε ἐγκαλούμενος ὅπου τυραννίδι; ὅπου μυρίας ἔχοντες ταύτας ἀπὸ τοῦ πράγματος ἀποδείξεις τὸ δυνάμεως, τὸ πραότητος, τὸ ὅπερ εἰκείας, ἐκόντες ἐτυφλοῦτο καὶ σκοτοῦτο, καὶ διεφθαρμένον τὸ δικαστήριον ἦν. διὰ δὴ ταῦτα πρὸς οὐδὲν ἀποκρίνεται, ἀλλὰ σιγᾷ· καὶ βεβαίαν ἀποκρινόμενος, ὥστε μὴ ἀπὸ τῆς διηνεκοῦς σιγῆς αὐθαδείας δόξαν λαβεῖν, ὅτε ὤρκισεν ὁ ἀρχιερεύς, ὅτε ὁ ἡγεμὼν ἤρετο, πρὸς ἣν ταύτα κατηγορίας αὐτῷ οὐδὲν ὄκνει φησίν. ἵνα γὰρ δὴ πείσειν ἤμελλεν, ὥσπερ καὶ ὁ προφήτης ἀνώθεν τοῦτο αὐτὸ προδηλῶν ἔλεγε· Εν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. ὅπου τοῦτοις ὁ ἡγεμὼν ἐθαύμαζε. καὶ γὰρ "θαύματος ἄξιον ἦν ἰδεῖν τοσαύτην ὑπεικειαν ὑπιδεικνύμενον, καὶ σιγῶντα μυρία εἰπεῖν ἔχοντα. οὐδὲ γὰρ ἐκβοᾶν ἐκ τῆς συνειδήσεως τὴν πονηρὰν "αὐτῷ κατηγόρουν, ἀλλὰ ἀπὸ βασκανίας καὶ φθόνου μόνον. ὅτε γὰρ ἔφησαν ψευδομάρτυρας, διὰ τί μηδὲν ἐχόντων εἰπεῖν ἐπέκειντο ἐπὶ, καὶ τὸν Ἰούδαν ἀποπνιγόμενον ἰδόντες, ὃ κατέσυραν, καὶ τὸν Πιλάτον ταῖς χερσὶν ἀπονιπτόμενον; καὶ γὰρ πολλὰ καὶ περὶ αὐτὸν ἐποίησεν, ὥστε αὐλοῖς" αἰαλῆσαι· ἀλλ' οὐδενὶ τούτων ἐγίνοντο βελτίους. τί δῆτα ὁ Πιλάτος; οὐκ ἀκούεις πόσα σε καταμαρτυροῦσιν ὅτοι; ἠβούλετο μὲν γὰρ αὐτὸν ἀπολογούμενον ἀπαλλαγῆναι· διὰ δὲ ταῦτα ἔλεγε. διὰ τί δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο, καὶ ἕτερόν τι μηχανᾶται. ποῖον δὴ τοῦτο; ἕως μὲν ἀφιέναι αὐλοῖς ἕνα τῶν καταδίκων, καὶ σκεύθην αὐτὸν ἐξελέσθαι ἐπεχείρησεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπεχείρησεν. Εἰ γὰρ μὴ βούλεσθε, φησὶν, ὡς ἀθῷον ἀφεῖναι, κἂν ὡς κατάδικον χαρίσασθε τῇ ἑορτῇ. Εἶδες τάξιν ἀντεστραμμένην. τὴν μὲν γὰρ αἴτησιν τὴν ὑπὲρ τῶν καταδίκων, τοῦ δήμου ἔθος ἦν εἶναι, τὴν δὲ δόσιν, τοῦ ἄρχοντος· νυνὶ δὲ τοὐναντίον γέγονε, καὶ ὁ ἄρχων αἰτεῖ τὸν δῆμον, καὶ οὐδὲ οὕτω γίνονται ἥμεροι, ἀλλ' ἐκθηριοῦνται μειζόνως, καὶ φωνοῦσι μειζόνως ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς βασκανίας ἐκβακχευόμενοι. οὐδὲ γὰρ εἶχον ὅ,τι κατηγορήσωσιν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα σιγῶντος· ἀλλ' ἠλέγχοντο καὶ οὕτω διὰ τὴν τῶν δικαιωμάτων περιουσίαν, καὶ σιγῶν ἐνίκα αὐτοὺς μυρία λέγοντας καὶ μαινομένους.

γ. φονῶσι

19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ τούτῳ. πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

Ὁρᾷς οἷον γέγονε πάλιν, ἱκανὸν πάντας αὐτοὺς ἀνακαλέσασθαι; μετὰ γὰρ τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων πείρας καὶ ἀποδείξεως, καὶ τὸ ὄναρ οὐ μικρὸν ἦν. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ αὐτὸς ὁρᾷ; ἢ ὅτι ἐκείνη ἀξία ἦν μᾶλλον· ἢ ὅτι εἰ αὐτὸς εἶδεν, οὐκ ἂν ἐπιστεύθη ὁμοίως, ἢ οὐδ' ἂν ἐξεῖπε. διὰ τοῦτο οἰκονομεῖται τὴν γυναῖκα ἰδεῖν, ὥστε κατάδηλον γενέσθαι πᾶσι. καὶ οὐχ ἁπλῶς ὁρᾷ, ἀλλὰ καὶ πάσχει πολλά· ἵνα καὶ ἀπὸ τῆς συμπαθείας τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα ὀκνηρότερος γένηται ὁ ἀνὴρ περὶ τὸν φόνον. καὶ ὁ καιρὸς δὲ οὐ μικρὸν συνετέλει. κατ' αὐτὴν γὰρ αὐτὴν τὴν νύκτα εἶδεν. ἀλλ' οὐκ ἦν αὐτῷ ἀσφαλὲς ἀφεῖναι· ἐπειδὴ εἶπον, ὅτι βασιλέα ἑαυτὸν ἐποίει. ἐχρῆν οὖν ἀποδείξεις καὶ ἐλέγχους ζητῆσαι καὶ ὅσα τυραννίδος ἐστὶ τεκμήρια· οἷον, εἰ στρατόπεδα κατέλεγεν· εἰ ὅπλα ἐχάλκευεν· εἰ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐπεχείρει· ὁ δὲ ἁπλῶς παρασύρεται. διὰ τοῦτο οὐδὲ αὐτὸν ἀφίησιν ὁ Χριστὸς τῶν ἐγκλημάτων λέγων, μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει ὁ παραδιδούς μέ σοι. ὥστε μαλακίας ἦν ἡ συγχώρησις, καὶ τὸ μαστίξαντα ἐκδοῦναι. οὗτος μὲν οὖν ἄνανδρος καὶ μαλακός· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς πονηροὶ καὶ κακοῦργοι. ἐπειδὴ γὰρ εὗρέ τινα ἐπίνοιαν, τὸν τῆς ἑορτῆς νόμον τὸν κελεύοντα ἀφεῖναι κατάδικον, τί πρὸς τοῦτο μηχανῶνται; ἔπεισαν τὸν ὄχλον, φησίν, ἵνα τὸν Βαραββᾶν αἰτήσωσιν. Εἶδες πόσην αὐτὸς ποιεῖται πρόνοιαν, ὥστε αὐτοὺς ἀπαλλάξαι ἐγκλημάτων· καὶ πόσην αὐτοὶ σπουδὴν, ὥστε μηδὲ σκιὰν ἑαυτοῖς ἀπολογίας καταλιπεῖν. τί γὰρ ἔδει; τὸν ὡμολογημένον, ἢ τὸν ἀμφισβητούμενον ἀφεῖναι; εἰ γὰρ ἐπὶ τοῖς ὡμολογημένοις ἀφίεσθαι ἔδει, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῖς ἀμφιβόλοις. οὐ γὰρ δήπου ὡμολογημένων ἀνδροφόνων χείρων αὐτοῖς ἐδόκει εἶναι οὗτος. διὰ γὰρ τοῦτο οὐδὲ ἁπλῶς εἶπεν, εἶχον λῃστὴν, ἀλλ' ἐπίσημον· τουτέστι, περιβόητον ἐν κακίᾳ, μυρίους ἐργασάμενον φόνους. ἀλλ' ὅμως κἀκεῖνον τοῦ τῆς οἰκουμένης σωτῆρος προέθηκαν· καὶ οὔτε τὸν καιρὸν ᾐδέσθησαν, ὅτι ἅγιος ἦν· οὔτε τοὺς τῆς φιλανθρωπίας νόμους, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδέν· ἀλλὰ καθάπαξ αὐτοὺς ὁ φθόνος ἀπετύφλωσε, καὶ μετὰ τῆς οἰκείας κακίας καὶ τὸν δῆμον διαφθείρουσιν, ἵνα καὶ τῆς ἐκείνων ἀπάτης τὴν ἐσχάτην δώσωσι δίκην. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖνον ᾐτήσαντο, λέγει· 22 Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Καὶ ταύτῃ πάλιν ἐντρέψαι βουλόμενος, τῷ ποιῆσαι κυρίους τῆς αἱρέσεως, ἵνα κἂν αἰσχυνθέντες αἰτήσωσι, καὶ τῆς αὐτῶν φιλοτιμίας γένηται τὸ πᾶν. τὸ μὲν γὰρ λέγειν, ὅτι οὐχ ἥμαρτε, φιλονεικοτέρους ἐποίει· τὸ δὲ ἐκ φιλανθρωπίας ἀξιοῦν σωθῆναι, ἀναντίρρητον ἔχει τὴν πειθὼ καὶ τὴν αἴτησιν. οἱ δὲ καὶ οὕτως ἔλεγον·

Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ ἔφη· 23 Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, σταυρωθήτω.

24 Ὁ δὲ ἰδὼν ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἐνίψατο τὰς χεῖρας, λέγων· ἀθῷός εἰμι.

χιλιοντάρχης;

Τί οὖν παρεδίδως; τί δὲ οὐκ ἐξήρπασας, καθάπερ τὸν Παῦλον ὁ χιλίαρχος; καὶ γὰρ ἐκεῖνος ᾔδει χαριζόμενος τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ στάσις ἐγένετο δι' αὐτὸν καὶ θόρυβος, ἀλλ' ὅμως ἔστη πρὸς πάντα γενναίως. ἀλλ' οὐχ οὗτος οὕτως, ἀλλὰ ἀνάνδρως καὶ σφόδρα μαλακῶς, καὶ πάντες ὁμοῦ διεφθείροντο. οὔτε γὰρ οὗτος πρὸς τὸ πλῆθος ἔστη, οὔτε τὸ πλῆθος πρὸς τοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ιουδαίας, καὶ πόντα ἤθελεν αὐτῷ ἡ ἀπολογία αἰήρητο. καὶ γὰρ εὐεστῶς ἔκραζον, [τυτέστι, μᾶλλον ἔκραζον,]σαυρωθήτω. ὁ γὰρ φιλάργυρος μόνον ἤθελον, ἀλλὰ καὶ ὅτι πονηρᾶς αἰτίας, καὶ τὸ δικάζοντος ἀντιλέγοντος ἐπέμφυον τὰ αὐτὰ βοῶντες. Εἶδες πόσα ἐποίησε Χριστός, ὥστε αὖθις ἀναχθῆσαι; καθάπερ γὰρ τὴν Ιούδου ἀνεκρύετο πολλάκις, ὅτω καὶ τύτους ἀνέστελλε δι' ἃ τε πόνους τὸ διαβολέως, καὶ διὰ αὐτὸν τὴν ἀγαθότητος τῆς χρίσεως. καὶ γὰρ ὅτε εἶδον τὸν ἀρχοντα καὶ δικάζοντα ἀπονενοημένον καὶ λέγοντα· ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τὸ αἵματος τύτου, ἔδει κατόμνυσθαι καὶ διὰ τὸ ῥημάτων· καὶ ὅτε τὸν Ιούδαν ἀπαγξάμενον, καὶ ὅτε αὐτοὶ τὸν Πιλάτον ἐκάλουν ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ λαβεῖν. ὅταν γὰρ ὁ κατήγορος καὶ κρατὸς ἑαυτὸν καταδικάζῃ, καὶ ὁ ψηφιζόμενος ἀποδύηται τὰ ἐγκλήματα, καὶ ὅμως τοιαύτη κατ' αὐτοῦ τὴν νύκτα φαίνηται, καὶ ὡς καταδίκην αὐτὸν ἐξαιτῆται· ποίαν ἔξουσιν ἀπολογίαν; Εἰ γὰρ καὶ μὴ ἐβούλοντο ἀθῶον εἶναι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ λῃστὴν αὐτοῦ κρεμάσαι ἔδει, καὶ λῃστὴν τὸν ὁμολογημένον καὶ σφόδρα ἐπίσημον ὄντα. Τί οὖν ἐκεῖνοι; ὅπου τὸν δικαστὴν εἶδον τὰς χεῖρας νιπτόμενον καὶ λέγοντα· ἀθῶός εἰμι, ἔκραζον·

25 Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Τότε δὴ λοιπόν, ὅτε καθ' ἑαυτῶν τὸν ψῆφον ἐξενέγκαν, ἐκεχώρησε πόντα γενέσθαι. θέα δὲ ἐνταῦθα τὸν πολλὸν κρατὸς πληξίδα. τοιαύτη γὰρ ἡ ἀλογος ἐρμὴ καὶ ἡ πονηρὰ ἐπιθυμία· οὐκ ἀφίησί τι τῶν δεόντων ἰδεῖν. ἔστω γὰρ, "ὑμῖν αὐτοῖς ἐκρίνατε· τί καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα τὸν ἀρὰν ἕλκετε; ἀλλ' ὅμως ὁ Φιλάνθρωπος τοσαύτη μανίᾳ ἐχρήσατο, καὶ καθ' ἑαυτῶν καὶ κατὰ τῶν παίδων, ἀ μόνον ὅτι τῶν παίδων, ἀλλ' οὐδὲ ἐπ' αὐτῶν τὸν ψῆφον ἐκύρωσεν· ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐδέξατο τὴν μετάνοιαν, καὶ μυρίων ἀγαθῶν ἠξίωσε. καὶ γὰρ καὶ Παῦλος ἐξ αὐτῶν ἦν, καὶ Ps. xx. x. αἱ τῶν πεπιεσμένων μυριάδες ἐν Ιερουσαλήμ. Θεωρεῖς γάρ, φησὶν ὁ Ἰάκωβος, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες πεπιστεύκασιν Ἰουδαίων. * Εἰ δέ τινες ἐναπέμειναν, ἑαυτοῖς λογιζέσθωσαν τὸν πονηρόν.

* ἐν τύτοις ἦσαν.

26 Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, ὃν ὁ Ἰησοῦς φραγελλώσας παρέδωκεν, ἵνα σταυρωθῇ. Καὶ διὰ τί ἐφραγέλλωσεν; ἵνα καὶ παίδικον, ἵνα σχῆμα τοιοῦται τῇ κρίσει βλάβος, ἵνα ἐκείνοις χαρίσασθαι· καίτοιγε ἐστιῶν ἐχρῆν. ὁ γὰρ καὶ τοσοῦτον εἶπε· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. ὁ πολλὰ ἰδὼν τὰ δυνάμενα αὐτὸν κατακρίνοις δυνάμενα, καὶ τὰ σημεῖα, καὶ τὰ θαύματα, καὶ ἡ πολλὴ τοῦ ζῆν τὸ πρόσωπον δεξιοκακία, καὶ ἡ σιγὴ μᾶλλον ἡ φωνή. ὅπου γὰρ, καὶ δι' ὧν ἀπελογήσατο καὶ δι' ὧν ἠύξατο, ὃν δυσσεβῆ ἔδειξε, πάλιν ὁ ὑψηλὸν καὶ μεγαλοφυὲς διὰ τῆς σιγῆς καὶ διὰ τοῦ καταφρονεῖν τῶν λεγομένων ἐπιδείκνυται, διὰ πόντων αὐτοὺς ποιῆσαι ὁ οἶκτον ἐπάγων φαῦμαι· ἀλλ' ὀδενὶ τύτων ἔξεστι ἠθέλησε.

ΗΘΙΚΟΝ Ὅταν γὰρ ἅπαξ, καθάπερ ἐκ μέθης ἢ μανίας τινὸς ἀπόπτυσε, καταστῶσιν οἱ λογισμοὶ, δύσκολον ἀνενεγκεῖν μὴ σφόδρα γυναῖκα ὖσαν τὴν καταπεπωκυῖαν ψυχήν. δεινὸν γὰρ, δεινὸν τοῖς πονηροῖς τύτοις πάθεσι δοῦναι χώραν. διὸ χρὴ πάντα ἔμπροσθεν διακρούεσθαι καὶ ἔξωθεν αὐτῶν τὴν εἴσοδον. ὅταν γὰρ ἐπιλάβωνται τῆς ψυχῆς, ὁ κατακεκτήσωσι, καθάπερ πῦρ εἰς ὕλην ἐμπεσόν, ὅτω λαμπρὸν τὴν φλόγα ἀνάπτουσι. διὸ παρακαλῶ πάντα ποιεῖν ὥστε ἀποτειχίζειν αὐτοῖς τὴν εἴσοδον, μηδὲ τύτῳ "ψυχροφόρῳ λογισμῷ παραμυθούμενος ἑαυτὸν ἐπεισάγειν πονηρόν, λέγοντας· Τί παρὰ τύτο, καὶ τί πρὸς ἐκεῖνο; τὰ γὰρ μικρὰ κακὰ ἐντεῦθεν ἤρξατο). ὁ γὰρ Δαβὶδ μιαρὸς ὤν, πολλῇ κέχρηται τῇ κακουργίᾳ καὶ ὠμότητι καὶ συγκαταβάσει πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπώλειαν, καὶ ἀπὸ τῶν μικροτέρων προσβάλλει. σκόπει δὲ· ἠβούλετο τὸν Σαοὺλ εἰς ἐπαισχυσμὸν ἐμβαλεῖν. ἀλλὰ τύτο εἰ καὶ διὰ τὴν ἀρχὴν ἐνεβούλευσεν, ὀκ ἂν προσῆκεν ἐκεῖνος. πῶς γὰρ ὁ καὶ "ἐλαύνων αὐτὸν; διὰ τύτο πρέμα καὶ τὸν μικρὸν αὐτοῦ εἰσάγει. ὅπου γὰρ ἤκουσε τὸν

Ps. καλινδ.

τὸν

τῶ Σαμουήλ, ϗ πρεσβύσασε μὴ ἀφελομένω ἀυτὸν βασιλείαν τ̄ ὁλοκαύτωσιν, ἐγκαλύμμενός φησιν, ἡ ἀνάγκη τ̄ πολεμίων ἐλύετο μείζων· ϗ δεῦρο θρίωπσαν, ἀλλ' ὡς ὀφθὲν ἐργασάμενος διετέθη. πάλιν ἐκέλευσε τῶ κ̄ τοῦ Αμαληκίτου ὁ Θεός· ὁ ὃ ϗ τοῦτα πρέβη. σὺν ὧν ἐν τοῖς τ̄ Δαβὶδ δέξεσι τολμήματα, ϗ ὅπως ἠρέμα ϗ κ̄ μικρὸν ὀλιγωρίαν ὑκ ἔστι, ἕως εἰς αὐτὸ τῆς ἀπωλείας ὃ βάραθρον ἐλθὼν ἐνέβαλεν ἑαυτόν. ὅπω ϗ ἐπὶ τ̄ Καΐν· σὺν
χ. ἐλίπησεν, βουλῆς πρώρμησεν ἀφεῖναι τὸν ἀδελφόν, ἐπεὶ σὺν αὐ" ἔπεισεν, ἀλλὰ πρότερον πρασκυλάζει τὰ φαυλότερα προστενεῖκαι, λέγων· οὐδὲν τοῦτο ἐστιν ἁμάρτημα. δεύτερον, φθόνον ϗ βασκανίαν ἀνῆψεν, οὐδὲν οὐδὲ πρὸς τοῦτο λέγων. τρίτον, ἀνελεῖν ἔπεισε ϗ ἀρνήσασθαι τ̄ μιαφονίαν, ϗ ὑ πρότερον ἀπέκρυπτεν, ἕως τ̄ κυλοφαίνα ἐπέθηκε τ̄ κακῶν. δεῖ χρὴ τὰ ἀρχὰς
χ. ἀρ' ἀναιρέσεως. μάλιστα μὲν γὰρ, εἰ ϗ" ἐφ' ἑαυτῶν τὰ προφανῆ ἁμαρτήματα εἰσήκει, οὐδὲ ὕπω καταφρονεῖν ἐχρεῖν τῶν προφάντων πλημμελημάτων· νυνὶ ὃ ϗ ὅτι μείζονα αἴρεσιν, ὅταν ἀμάθῃ ἡ ὀφείλοια. δεῖ χρὴ πάντα ποιεῖν ὥστε τὰς ἀρχὰς αὐτῶν ἀναιρεῖν. μὴ γὰρ δὴ πρὸς τὴν φύσιν ἴδῃς τ̄ ἁμαρτήματος, ὅτι μικρά, ἀλλ' ὅτι μεγάλων ἡ ῥίζα ἀμαθυμίαν. εἰ γὰρ χρὴ τι καὶ θαυμαστὸν εἰπεῖν· ὑ τοσαύτης δεῖ ἀσυνεσίας τὰ μεγάλα πλημμελήματα, ὡς τὰ μι-
κρὰ ϗ βύτελῆ. ἐκεῖνα μὲν γὰρ αὐτὴ ἡ φύσις τῆς ἁμαρτίας ἀποτρέφεται πρασκυλάζει· τὰ ὃ μικρὰ αὐτὰ τοῦτο εἰς ῥᾳθυμίαν ἐμβάλλει, ϗ σὺν ἀφίσι ἡμιναίως ὀφείναιν πρὸς τὴν αὐτῶν ἀναίρεσιν. δεῖ ϗ ταχέως γίνεται μεγάλα, καθευδόντων ἡμῶν. τοῦτο ϗ ἐν τοῖς σώμασι συμβαῖνον ἴδοι τις ἄν. ὅπω ϗ ὅτι τ̄ Ιούδα ὃ μέγα τοῦτο ἐτέθη κακόν. εἰ γὰρ μὴ ἔδοξεν αὐτῷ μικρὸν εἶ ὃ κλέπτειν τῶν πενήτων τὰ χρήματα, σὺν ἂν εἰς τοῦτο ὀξιωέθη τ̄ προδο-
χ. ἐξώλισσον σίαν. εἰ μὴ μικρὸν ἔδοξεν εἶ τοῖς Ιουδαίοις ὃ ὑπὸ κενοδοξίας ἁλίσκεται, σὺν ἂν" ὠξωλίσθη εἰς ὃ χειροκτόνοι ἐφεύρε. ϗ πάντα ὁ τὰ κακὰ ὑκ τότε ἴδοι τις ἂν γινόμενα. οὐδεὶς γὰρ ταχέως ϗ ἀθρόον ὅτι τὴν κακίαν ὑκπηδᾷ. ἔχει γάρ, ἔχει ἵνα αἰσχύνῃ ἐγκειμένην ἡμῖν ἡ ψυχὴ, ϗ πρὸς τὰ κακὰ αἰδῶ, ἃ ἀθρόοι σὺν" ἂν τοσοῦτον δύναιτο μετήσειεν, ὡς ὑφ' ἓν
χ. ἵνα εἰς ἀναμαρτησίαν ἴδῃς ἐν ἅπασι ἁλῶναι, ἀπόντα ῥίψαι, ἀλλ' ἠρέμα ἃ κ̄ μικρὸν ἀπόλυται, ὅταν ἀμάθῃ. ὅπω ϗ εἰδωλολατρεία τῶν ἀναθέντων εἰσῆλθεν ἐκεῖθεν μέσον πιστούντων, ϗ τ̄ ζώντων ἃ τῶν ἀποθανόντων. ὅπω ϗ ξόανα προσεκυνήθη· ὅπω ϗ πορνεία ἐκρύτησε, ϗ τὰ ἄλλα κακά. σκόπει δέ. ἐγέλασέ τις ἀκαίρως· ἐφεκάλεσεν ἕτερος· ἄλλος ὀξέλυσε τ̄ φίδον, εἰπών· οὐδὲν πρὸς τοῦτο. τί γὰρ
χ. τούτω ὄντι ὃ γελᾶν; τί γὰρ πρὸς" τοῦτο χρήσοιτ' ἄν; ἀπὸ τούτου δυσαπελίατε ἐτέθη, ἐνθένδε ἀργολογία, εἶτα αἰσχραὶ προφέξεις. πάλιν ἕτερος ἐγκαλύμμενος ὅτι ὦ ὀφείλειν τ̄ πλη-
σίον ϗ λοιδορίαν ϗ κακηγορίαν, καταφρήνησεν, εἰπών· οὐδὲν ὄντι ὃ κακῶς λέγειν. ἀπὸ τούτου μῖσος ἔτεκεν ἄφατον, ἔμφρον ἀσυνεσίαν, λοιδορίας ἀπείρους· ἀπὸ τῶν λοιδοριῶν πλη-
γάς· ἀπὸ τ̄ πληγῶν φόνον πολλάκις. ἀπὸ μὲν οὖν τῶν μικρῶν ὕπω τὰ μεγάλα εἰσάγει ὁ πονηρὸς δαίμων σκῆνος· ἀπὸ ὃ τῶν μεγάλων ὃ ἀπογινώσκειν, ἀλλιῶς οὐτῶ μέθοδον σὺν ἐλάττονα τ̄ προστέρας θύρων. ὑ γὰρ ὕπω ὃ ἁμαρτάνειν, ὡς ὃ ἀπογινώσκειν ἀπόλλυσιν. ὁ μὲν γὰρ πλημμελήσας, αὖ νήφῃ, ταχέως μετανοήσας διορθοῦται ὃ πεπλημμένον· ὁ ὃ ἀπαρρωδήσας ὦ μὴ μετανοῶν, ὀφὼ τῶν σκιπίπτει τ̄ διορθώσεως ταύτης, σὺν ὀπτηθεὶς τὰ ἀπὸ τ̄ μετανοίας φάρμακα. ἔχει καὶ τρίτον χαλεπωτάτην ἐνέδραν· οἵ, ὅταν βλασφείας χῆμα προσιθῇ ὦ ἁμαρτήμασι. ϗ πῶ τοσοῦτον ἴσχυσεν ὁ σφόδρολος, φησίν, ὥστε μίσει τῶν ἁπάντων σαι; ἄκρε οὖν ϗ φυλάττε αὐτὰ τὰ νοήματα. προστέταξεν ὁ Χριστὸς ὀφὼ Παύλῳ γινώσκε
* βλασφείας καὶ ἀπὸ φύσεως μὴ χωρεῖν ἄλλην, ϗ μὴ ἀποστέρειν ἀλλήλους, εἰ μὴ σὺν συμφώνῳ· ἀλλά τινες ἔρωτι δόξης * ἐγκρατείας ἀποσᾶσαι τῶν ἰδίων ἀνδρῶν, ὡς βλασφείς τι ποιοῦσαι, ὤφησαν ὅτι μοιχείαν ἑαυτὰ. σύνοπσον γοῦν ἦλιξον κακὸν, πόνον τοσοῦτον ὑπομένουσας, ὡς τὰ μέγιστα ἠδικημένας εἰσκαλεῖν, ϗ τ̄ ἐχάτην πεῖναι δίκην, ϗ εἰς βάραθρον ἀπωλείας σὺν συνοικοῦν-
τας ὠθεῖν. ἕτεροι πάλιν νόμῳ νηστείας ἀπεχόμενοι σιτίων, κ̄ μικρὸν προῆλθον ὅτι ὃ σαρκοφθο-

αθαι ταῦτα· ὁ καὶ αὐτὸ μεγίστων φέρει τὴν κόλασιν. Ταῦτα γ' ἐστὶν, ὅταν * ἐκ οἰκείας προαιρέσεως πρὸς τὰ ταῖς γραφαῖς δοκοῦντα κρατύνωσιν. ὑπόμισαν δὲ οἱ πρὸς Κορινθίους, τελεότητος εἶδος τὸ πάντων ἀμαρτάνειν ἀπηλλάχθαι, καὶ τῶν κεκωλυμένων· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐν τελεότητος τόπῳ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσχάτης ἀνομίας. Διὰ τοῦτο καὶ σφοδρῶς ἀνίησιν ὁ Παῦλος ὑπὲρ τιμᾶς, καὶ τῆς ἐσχάτης ἔλεγχον ὑποδύνους δίκης εἶναι. ἕτεροι πάλιν ὑλαβείας εἶναι νομίζουσι, τὸ κρημνὸν τὰς κεφαλάς. καὶ τοῦτο γ' ἐστὶν τῶν κεκωλυμένων ὄντι, καὶ πολλὴν ἔχον τὴν αἰσχύνην. πάλιν ἕτεροι τὸ λυπεῖσθαι ὑπὲρ τοῖς ἁμαρτήμασιν ἀμέτρως ὡς κερδαλέον διώκουσιν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ μεθοδείας διαβολικῆς ὄντι, καὶ ἐδίλωσεν ὁ Ἰούδας· ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ἀπήγξατο. Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος ὑπὲρ τοῦ πεπορνευκότος ἐδεδοίκει μή τι πάθῃ τοιοῦτον, καὶ παρῄνει Κορινθίοις ταχέως αὐτὸν ἁρπάσαι, Μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. Εἶτα δείκνυς ὅτι οὐ τῆς ἐνέδρας ὄντι τῆς ἐκείνου, φησίν· ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν, ὅτι μὴ ὅλως πολλοῦ περισπάλλει, φησίν. ἐπεὶ εἰ μὴ πρόνοιας καὶ φανερῶς ἐπολέμει, οὐκοῦν ἂν οὐ ῥᾳδία ὑπῆρχεν ἡ νίκη· μᾶλλον γὰρ ἐκ νεφῶν, ἐὰν ἀφανῶς, οὐκοῦν ἔσται. οὐ γὰρ πείθων μήτε τῶν μικρῶν τινων καταφρονῆσαι, ἀκουσον πῶς διαπαιδαγωγῶν λέγων· Ὃ εἰπὼν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν· καὶ ὁ ἰδὼν ἀκολάστοις ὀφθαλμοῖς, μοιχὸς ἐστὶν ἀπηρτισμένος. καὶ τοὺς γλωσσαλγίας ταλαιπωρίζει, καὶ πάντα τὰ ἄρχοντα καὶ τὰ σπέρματα σωτηρίας τῶν κακῶν, ἐκ περισσοῦ ἄρχεσθαι ῥήματος φησι διδοὺς λόγον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰωσὴφ, ὁ τὰ περισσεύοντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα τῶν παίδων ἐθεραπεύσεν. ὑπὲρ γὰρ τοῦ μὴ ἀπογλυκάνειν φησί· Μὴ ὁ πίπλων οὐκ αἴσχιστα; ἢ ὁ ἀποτρέφων οὐκ ἀποτρέφει, καὶ πάλιν Οὐ θελήσει θελήσω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς δὲ ἀποτρέψαι αὐτὸν καὶ ζῆν· καὶ, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε· καὶ πάλιν, Χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανοῖς ὅταν ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι· καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα ῥήματά τε καὶ παραδείγματα ἐν τῇ γραφῇ κεῖται. ὥστε γ' ὁ φόβος ἀβλαβείας μὴ ἀπόλλυσθαι, ἀκουσον Παύλου λέγοντος· Μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. Ταῦτα οὖν εἰδότες, πάσας ὑπεξιχνεύσωμεν τὰς ὁδοὺς τὰς παραπεπουσας τὸν ῥαθυμίας τοῦ ἀπὸ τῶν γραφῶν ζωσεν. μηδὲ λέγε· Οἶδ γάρ ἐστιν, ἐὰν ἴδω γυναῖκα καλὴν περιέργως; ἀλλὰ τοῦ ἐν καρδίᾳ μοιχείαν ἐργάσῃ, ταχέως καὶ τὸν ἐν σαρκὶ τολμήσεις. μὴ εἴπῃς, Οἶδ γάρ ἐστι τοῦτο, ἐὰν Ⓦ πένητα τοῦτον παραδράμω; ἀλλὰ τοῦτον παραδράμῃς, ἕτερον Ⓦ ἕτερον ἀπαντήσεται, καὶ Ⓦ ἄλλον. μήτε δὴ οὖν πάλιν· Οἶδ γάρ, ἐὰν ἐπιθυμήσω τοῦ πλησίον; τοῦτο γάρ, τοῦτο ἐποίησεν τὸν Ἀχαάβ ἀπολέσθαι· κἀκεῖνος ἀμπελῶνα κατέβαλεν, ἀλλὰ παρὰ ἀξίαν ἔλαβεν. οὐ γὰρ βιαζόμενον δεῖ ὠνεῖσθαι, ἀλλὰ πείθοντα. Εἰ γὰρ ὁ τοῦ περισσοτέρου ἀμπελῶνα καταβοηθεὶς, ὅτω κατεδικάζετο, ὅτι μὴ ἀκοντος ἔλαβεν· ὁ μηδὲ τοῦτο ποιῶν, καὶ παρὰ ἀκοντος ἁρπάζων, καὶ ταῦτα ἐν τῇ χρῄζει πολιτευόμενος, τίνος οὐκ ἔσται κολάσεως ἄξιος; ἵν' οὖν μὴ κολαζώμεθα, βίας ἀπάσης καὶ ἁρπαγῆς καθαροὺς ἑαυτοὺς διατηρήσωμεν, καὶ μὴ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν φυλαττόμενοι, μὴ πολλῆς τῆς ἀσυδησίας ὑπερβαίνωμεν ἀρετῆς. οὕτω γὰρ καὶ τῶν αἰωνίων ἀπολαύσομεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. πζ. 27 ΤΟΤΕ ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΟΣ

παραλαβόντες Ⓦ Ἰησοῦ εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν, 28 καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. 29 καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πετήσαντες ἐμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων.

Σκωρ ἐκ λίνος φιμωθήματος ὁ δράκοντος εἰς πόλεμον τότε ἐκόρυσεν. ἔστω γὰρ, Ιουδαῖοι φθόνῳ καὶ βασκανίᾳ τηκόμενοι ἐπροίουν εἰς αὐτόν· ⓐ γραπτὸν ποῦ τὴν καὶ ἐκ ποίας αἰτίας; οὐκ δῆλον ὅτι ὁ δράκοντος ἰῶ ὁ τότε βασκεύων εἰς πόλεμον; καὶ γὰρ τέρψεις ἐποίουν τοῦ εἰς αὐτὸν ὕβρεις, ὠμοὶ καὶ ἀνημερόφρονες ὄντες. δέον γὰρ συσταλῆναι, δέον δακρῦσαι, ὅπερ καὶ ὁ δῆμος ἔπαθε· τότε μὲν οὐκ ἐποίησαν, τοιοῦτον ὂν ὕβρεως καὶ ἐνύλλοντο, ἴσως καὶ αὖθις χαριζόμενοι τοῖς Ιουδαίοις, ἢ καὶ οἰκείαν δυστροπίαν ἄπονον παρέχοντες. καὶ αἱ ὕβρεις δράφορσι καὶ ποικίλαι. πλὴν γὰρ θείου κεφαλαίου ἐκείνου ποτὲ μὲν ἐκολάφιζον· ποτὲ δὲ τοῦ στόματος τοῦ ἀκανθῶν καθύβριζον· ποτὲ δὲ τοῦ καλάμου ἐτυπτον ἄνδρες μιαροὶ καὶ σιαγεῖς. τίς ἡμῖν ἔσται λόγος λοιπὸν ὅτι ὕβρεσι κινδύνοις μὴ ⓑ Χριστὸν τοῦτα παθεῖν; καὶ γὰρ ἑκάτερος ὅρος ὕβρεως ὁ νόμος ἦν. τοῦδε γὰρ μέρος ἦν, ἀλλ' ἅπαν ὁ σῶμα ὅλον δι' ὅλου ὑβρίζετο· ἡ κεφαλὴ δρᾷ τὸ στέφανον καὶ καλάμου καὶ τὸ κολαφίζεσθαι· ὁ τοῦ προσώπου ἐμπτυόμενον· αἱ σιαγόνες ραπιζόμεναι· ὁ σῶμα ὅλον δρᾷ τῆς μαστίγων, δρᾷ δὲ γυμνοῦσθαι, δρᾷ τῆς περιβολῆς τῆς χλανίδος ἐκ τῆς περισσοποιητὸς περισκωπήσεως· ἡ χεὶρ δρᾷ τοῦ καλάμου, ὃν ἔδωκαν αὐτῇ σκήπτρου κατέχειν αὐτόν· ὁ τόμα πάλιν δρᾷ τῆς τοῦ ὄξους περιστομίδος. τί τούτων ἦν οἱ χαλεπώτερον; τί ὑβριστικώτερον; πάντα γὰρ λόγον ὑπερβαίνει τὰ γεγονότα. καθάπερ γὰρ δεδοικότες μὴ δόξωσιν ἐλλιμπάνειν τι τοῦ πολεμήματος, οὕτω μὴ περιφῆσαι οἰκείας ἀνείλον χεροὶ, τοῦτον ὃν ψήφῳ δικαστοῦ, ὕπως ἄπονα περάσῃσι, καὶ αὐτόχειρες γένοντο), καὶ κατακρίνουσι πρὸς ἑαυτοὺς καὶ καταδικάζουσι, καὶ παρὰ τοῦ Πιλάτου, λέγοντες· ὁ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν· καὶ ἐνύλλονται, καὶ ἐνυβρίζουσι, δι' ἑαυτῶν" δεσμοῦντες, ἀπάγοντες, καὶ τῶν ὑβρεων τῶν ἐπὶ τῶν γραπτῶν αἴτιοι καθίσαν)· καὶ περισπλοῦσι καὶ λοιδορεῖται καὶ ἐμπτύουσι καὶ κωμῳδοῦσιν. οὐδὲν γὰρ ἐνέλιπε ὁ Πιλάτος εἰσπνεῦσαι, ἀλλὰ πάντα αὐτοῖς ἐποίουν, καὶ κατήγορος, καὶ δίκασαι, καὶ δήμιοι, καὶ πάντα γινόμενοι. καὶ ταῦτα ἀναγινώσκει) πρὸς ἡμῖν, ὅταν πάντες συνέρχωνται. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν ἔλλιπες, ὅτι τὰ μὲν λαμπρὰ καὶ περίφανη, οἷς, τὰ σημεῖα καὶ τὰ θαύματα, ὅτι ἐδείκνυτο τοῖς δήμοις καὶ τοῖς λαοῖς, τὰ δὲ ἐπονείδιστα ταῦτα ἀπεκρύπτετο, ὡς κονόμησεν ἡ τοῦ πονήματος χάρις, ἐν πανδήμῳ ἑορτῇ, ὅταν ἄνδρες παμπληθεῖ καὶ γυναῖκες πρῶσι, καὶ πάντες ἁπλῶς κατὰ τὸν μεγάλων τοῦ πάσχα ἐσπέραν, τότε ταῦτα πάντα ἀναγινώσκεται. ὅταν ἡ οἰκουμένη πᾶσα πρῇ, τότε λαμπρὰ ταῦτα ἀνακηρύττεται τῇ φωνῇ· καὶ τούτων ἀναγινωσκομένων καὶ πᾶσι γνωριζομένων, ὁ Χριστὸς πιστεύεται εἶναι Θεός· καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἀπὸ ταῦτα πείθεται, ὅτι τοσοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν κατεξίωσεν ὡς καὶ ταῦτα παθεῖν, παιδεύων ἡμᾶς εἰς πᾶσαν ἀρετήν. ταῦτα τοίνυν ἀπὸ πόνος ἀναγινώσκωμεν. καὶ γὰρ πολὺ τὸ κέρδος, μείζων ἐντεῦθεν ἡ ὠφέλεια. ὅταν γὰρ ἴδῃς τὰ σήματα καὶ τὰ στίγματα αὐτοῦ περισκοπούμενον καὶ χλευαζόμενον, καὶ μετὰ τοσαύτων κωμῳδῶν καὶ κενοδοξιζόμενον καὶ τὰ ἔργα πάσχοντα, κἂν αὐτὸς λίθος ἦς, κατὰ γῆς πεσὼν" μαλακώτερος, καὶ πᾶσαν ἐκβαλεῖς ἀπὸ τῆς ψυχῆς φλεγμονήν. ἄκουε τοίνυν καὶ τῶν ἐξῆς. ὅπου γὰρ ἐνέπαιξαν, ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι, φησι, καὶ γυμνώσαντες ἔλαβον αὐτοῦ τὰ ἱμάτια, καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ, πότε ἀποπνεύσει· καὶ ἀφανέμοντα τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ὅπερ ὅπου τῶν σφόδρα βυτελῶν καὶ ἀπερρίμμενον γῆς καταδίκων, καὶ σοβαρὰ ἐχόντων, καὶ ἐπ' ἐρημίας ἐσταυρωμένων ἁπάντων." μείζονται τὰ ἱμάτια, δι' ὧν τηλικαῦτα γέγονε θαύματα· ἀλλ' οὐδὲν ὠφελῆ τότε, τοῦ Χριστοῦ κατέχοντος τὸν ἀπόρρητον δύναμιν. ὁ μὲ-

χαλεπῶ

χ. δεσμοῦντες,

χ. ἀπαλάπεθ,

χ. ἐμέζον

χρὰ

κρὰ ὃ προσθήκη τῶν αὐτῶν προοιμίας ἐστίν. ὡς γὰρ εἰς ἄτιμον, καὶ ἀπερίμμιτον, οὕτως ἔφιππον, καὶ Ⓦ πτωχῶν δυπλέστατον, οὕτω πτωχὰ ἐτόλμων. Εἰς γοῦν τοῦτο ληστὰς οὐδὲν τοιοῦτον ἐργάσαντο, ἀλλ' εἰς Ⓦ Χριστὸν ἅπαντα ταῦτα ἐτόλμων· καὶ μέσον αὐτὸν ἐσταύρωσαν, ἵνα τῇ δόξῃ τῇ ἐκείνων χαινωθήσῃ. χ. παῦτα

34 Καὶ ἔδωκαν αὐτῷ ὄξος πιεῖν, Καὶ τοῦτο συνεβούλευσε. Ὃ οὐκ ἠθέλησεν. Ἑτέρος δέ φησιν, ὅτι γλυκάλυθος εἶπε, Τετέλεσται· ἡ προφητεία πεπλήρωται ἡ περὶ τούτου. 5

Ιωαν. ιθ. λ. Ψαλμ. ξθ. κε. Ἔδωκέν γάρ, φησιν, εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. Ὃ δὲ ἐκεῖνος οὐ δείκνυσιν ὅτι ἔπιεν. οὐδὲν γὰρ διέφηκε τοῦ ἁπλῶς γεύσασθαι τοῦ μὴ πιεῖν, ἀλλ' ἕν ᾖ καὶ τὸ αὐτὸ δηλοῖ. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ οὗτος ἔγευσεν (ἦσαν) τῆς προοιμίας, ἀλλὰ καὶ γυμνώσαντες καὶ σταυρώσαντες, καὶ τὸ ὄξος προσενεγκόντες, ὥσπερ αὐτερῶ προβάτοις· καὶ ὅπως σταυρὸν βλέποντες ἀνεσχολοπισμένον, ὀνειδίζουσι καὶ αὐλοῖ καὶ Ⓘ προπαρθυόμενοι, ὁ πτωχῶν χαλεπώτερον ἦν, τὸ καὶ ὅτι αἰτίας ἀπαλεῖνος καὶ πλείω ταῦτα παθεῖν, καὶ ὡς ἀλαζόνα καὶ εἰκῇ χρηματίζοντα, ὥσπερ ἔλεγε. διὰ ταῦτα αὐτὸν καὶ ἐσαύρωσιν δημοσίᾳ, ἵνα πτωχῶν ὁρῶντες ἐκπομπεύωσι. διὰ τοῦτο καὶ χερσὶ γραπτοπληγῆς, ἵνα καὶ ἐν δημοσίῳ δικαστηρίῳ τούτων τολμωμένων, τὰ τῆς παρανίας ἐπιτείνῃ). καίτοι τίνα οὐκ ἂν ἐπέκαμψεν ὁ ὄχλος ὁ ἐπακολουθῶν αὐτῷ καὶ θρηνῶν; ἀλλ' ἀκριβῶς τοῦτος. διὰ δὴ τοῦτο ἐκεῖνος μὲν ἀποκρίσεως ἀξιοῖ, τούτους δὲ οὐκέτι. μετὰ γὰρ τὸ παῦσαι ἅπαξ ἤθελον, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ κατασιάζοντες λυμαίνοντο, δεδοικότες αὐτοῦ τὴν ἀνάστασιν. διὰ τοῦτο δημοσίᾳ ταῦτα λέγουσι, καὶ ληστὰς συνεσταύρωσαν, ἐκ βουλόμενοι δεῖξαι ἀπαλεῖνα, ἔλεγον· χ. ἦσαν τινὲς τῶν παρ. χ. ἀλαζόνα

40 Ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, καθίελθε ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

Ἐπειδὴ γὰρ εἶπόντες τῷ Πιλάτῳ ἀνελεῖν τὴν αἰτίαν (αὕτη δὲ ἦν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων) οὐδὲν ἴσχυσαν, ἀλλ' ἐνέσχεν, λέγων· ὃ γέγραφα, γέγραφα· αὖθις λοιπὸν ἐπειρῶντο, δι' ὧν ἐχλεύαζον, δεῖξαι ὅτι οὐκ ἔστι βασιλεύς. διὸ καὶ σκῶμμα ἔλεγον καὶ ταῦτα·

42 Εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστὶ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Καὶ πάλιν, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν δὲ οὐ δύναται σῶσαι· Καὶ τὰ τοιαῦτα σημεῖα σύνηθες ἦν τοῖς ἐχθροῖς τὰ βλάπτειν. καὶ πάλιν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, σῶσον σεαυτόν. ὦ μαινοὶ καὶ παμμίαροι· πῶς, Ⓘ προφῆται οὐκ ἦσαν προφῆται; οὐδὲ Ⓘ δίκαιοι, δίκαιοι, ὅπερ αὐλοῖς οὐκ ἀξιοῦσι τῶν κινδύνων ὁ Θεός; ἀλλὰ μὴν ἦσαν καὶ αὐλοῖ ταῦτα πάσχοντες. Τί οὖν ἴσον τῆς αἰσίας ὑμῶν ἤθοιτ' ἄν; Εἰ γὰρ ἐκείνων οὐκ ἐλυμαίνατο πρὸ ὑμῶν τὴν δόξαν ἡ τῶν κινδύνων ἐπαγωγή, ἀλλ' ἦσαν προφῆται καὶ πάσχοντες ἅπερ ἔπασχον· πολλῷ μᾶλλον ὅτι τοῦτο οὐκ ἐργοῦσιν ὑμᾶς σκανδαλίζεσθαι, καὶ δι' ὧν ἐποίησε, καὶ δι' ὧν εἶπεν ἀεὶ διορθωσαμένου ταῦτα ὑμῶν τὴν ὑπόνοιαν. ἀλλ' ὅμως καὶ τούτων λεγομένων καὶ γινομένων οὐδὲν ἴσχυσαν, οὐδὲ πρὸς αὐτὸν τὸ κακόν. ὁ γοῦν ἐν ἑκάστῃ πονηρίᾳ κατασαπείς, καὶ ἐν φόνοις καὶ τυμβωρυχίαις τὸν ἄπτωτα καταμαλώσας βίον, ὅτε ταῦτα ἐλέγετο, τότε αὐτὸν ὡμολόγησε, καὶ βασιλείας ἐμνημόνευσε, καὶ ὁ δῆμος αὐτὸν ὠλοφύρετο. καίτοιγε ἐδόκει τὴν δυτὰ μαρτυρῆν τὰ γινόμενα τοῖς οὐκ εἰδόσι τὸ μυστήριον τὴν οἰκονομίαν, ὅτι ἀθενὴς καὶ οὐδὲν δυνάμενος· ἀλλ' ὅμως ἡ ἀλήθεια καὶ διὰ τῶν ἐναντίων ἴσχυσε. ταῦτα οὖν ἀκούοντες, ὁπλίζωμεν ἑαυτοὺς κατὰ πάντος θυμοῦ, καὶ πάσης ὀργῆς. κἂν φλεγμαίνουσαν ἴδῃς τὴν καρδίαν σου, σφράγισον δὲ ἕηθος, τὸ σταυροῦ "ὄπιθεν· ἀνάμνησόν τι τῶν τότε συμβάντων, καὶ ὥσπερ χειροτονῶν ἐκβαλοῦ πάντα θυμὸν τῶν γεγυμνασμένων" τούτων ἡ μνήμη. συνόησον τὰ ῥήματα, τὰ πράγματα· συνόησον ὅτι ἐκεῖνος δεσπότης, σὺ δὲ δοῦλος· ἐκεῖνος δι' σέ, σὺ δὲ δι' σαυτόν· ἐκεῖνος ὑπὲρ τῶν βεβρεγκότων καὶ σταυρωσάντων, σὺ δὲ ὑπὲρ ἐαυτοῦ· ἐκεῖνος ὑπὲρ τῶν ὑβρικότων, σὺ δὲ πολλάκις ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἀδικηθέντων· ἐκεῖνος τῆς πόλεως ὁρώσης ἁπάσης, μᾶλλον δὲ τοῦ δήμου χ. σταυρῶσαι. χ. ὑπὲρ.

μου

μα πάντος τῶν Ιουδαίων καὶ τῶν ξένων καὶ τῶν ἐπιχωρίων, ἐφ' οἷς τὰ φιλάνθρωπα ἐφθέγξατο ῥήματα, σὺ δ' ὀλίγων πρόκριτον· καὶ δὲ μεῖζον εἰς ὕβριν, δὲ καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτὸν ἐγκαταλιπεῖν. ⓐ μὲν γὰρ ἔμπροσθεν θεασάμενοι ἀπεπήδησαν· ⓐ δ' ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι ἀνεσκολοπισμένον ἐν μέσῳ λαβόντες, ὕβριζον, ἐλοιδόρουν, ἐχωμῴδουν, ἐγέλων, ἐχλεύαζον, Ιουδαῖοι, γραπτὸν, καὶ πῶλον, ἄνωθεν, ἑκατέρωθεν οἱ λῃσταί. ἡ γὰρ οἱ λῃσταὶ ὕβριζον αὐτόν. ὠνείδιζον ἀμφότεροι. πῶς δ' ὁ Λουκᾶς φησιν, ὅτι ὁ εἷς ἐπετίμα; πλεῖω ἀμφότερα γέγονε. πρότερον γὰρ ἀμφότεροι ὠνείδιζον, ὕστερον δ' οὐκέτι. ἵνα γὰρ μὴ νομίσῃς ἐκ λίθου ζωγράφημα τὸ σῶμα γεγονέναι, ἢ μηδὲ εἰ λῃστὴν λῃστὴν ὁρᾷς, ἀπὸ τῆς ὕβρεως δείκνυσί σοι, ὅτι οὐκ ἄνω ὅπου τοῦ σταυροῦ λῃστὴς ἦν ἡ ἐλθών, ἀλλὰ ἀληθῶς μετεβλήθη. ταῦτα οὖν ἀπόντα λογιζόμενος φιλοσόφει. τί γὰρ πάσχεις τοιοῦτον, οἷ ἔπαθεν ὁ δεσπότης σου; δημοσίᾳ ὑβρίσθης; ἀλλ' οὐ τοιαῦτα. χλευάζῃ; ἀλλ' οὐδὲ τὸ σῶμα, οὐδὲ οὕτω μαστιζόμενος ἦν γυμνούμενος. εἰ δ' ἠκολαφίσθης, ἀλλ' οὐχ ὅτω. πρόσεστι δέ μοι, καὶ ἀπό τινων, ἢ ἀφ' ἑτέρου, ἢ ποτε, ἢ οἷς, ἐκ τοῦ δὴ χαλεπώτατον, ὅτι τούτων γινομένων οὐδεὶς ἐκεκάλει, οὐδεὶς ἐμέμφετο τὰ γινόμενα· ἀλλὰ τοὐναντίον ἐπήνουν ἅπαντες ἢ ζωεχλεύαζον, ἢ ζωεσκωπτον, καὶ ὡς ἀλαζόνα ἐκ ἀπατεῶνα ἢ πλαίον καὶ οὐκ ἔχοντα σῴζειν ὅπου τῶν ἔργων, ἅπερ εἶπεν, ὅτως αὐτὸν ἐλοιδόρουν. ὁ δὲ σιγᾷ πρὸς πάντα, φαρμακα μέγιστα κατασκευάζων ἡμῖν μακροθυμίας.

Αλλ' ἡμεῖς ταῦτα ἀκούοντες, οὐδὲ πρὸς οἰκείαν καρτερῶμεν, ἀλλὰ τῶν ἀγείων ὄνων μεῖζον ἀποπηδῶμεν ἐκ λακτίζωμεν· ἐπεὶ μὲν τῶν εἰς ἡμᾶς ὡμοὶ ἢ ἀπόνητοι ὄντες, ἐπεὶ δὲ τῶν εἰς Θεὸν ἡμῶν πολιοὶ γεγόναμεν.. ἢ πρὸ φίλης δὲ ὁμοίως σχήσομεθα. κἂν λυπήσῃ τις, ἢ φέρωμεν· κἂν ὑβρίσῃ, θηρίων ἀγριαίνομεν μᾶλλον, ⓐ καθ' ἑκάστην ταῦτα ἀναγινώσκοντες τὴν ἡμέραν. ὁ μαθητὴς πρέπουσαν· ⓐ λοιποὶ καταλιπόντες ἔφυγον· ⓐ διεργετηθέντες ἐνέπτυσαν· ὁ δοῦλος τὸν ἀρχιερέως ἐρράπιζεν· ⓐ γραπτὸν σκολαφίζον· ⓐ παιόντες ἔσκωπτον ἐκ ἐλοιδόρουν· ⓐ λῃσταὶ κατηγόρουν· ἐκ πρὸς ἓν ῥῆμα, ἀλλὰ τῇ σιγῇ ἅπαντας ἐνίκα, σὲ παιδεύων ὅλον τῶν ἔργων, ὅτι ὅσῳ μὴν ἐνέγκῃς ῥᾳόως, τοσούτῳ μᾶλλον τὴν κακῶς ποιούντων κρατεῖς, ἢ πρὸς πάσιν ἔσῃ θαυμαστός. τίς γὰρ οὐ θαυμάσεται τὸν ὑπερεῖδον τὰ πρὸς τὸν ὑπηρετοῦντα ὕβρεις; ὥσπερ γὰρ ἐὰν δικαίως τις πάσχῃ, ὃ κακὸν ἐνεγκεῖν ῥᾳόως, νομίζεται πρὰ τοῖς πολλοῖς ἀδίκως πάσχειν· ὅτω κἂν ἀδίκως πάσχῃ, θρασυνεῖται· ἢ, ὃ δικαίως πάσχειν ὑπόνοιαν λήψεται, ἢ καταγέλαστος ἔσται, ὡς αἰχμάλωτος συρόμενος ἐπὶ τῆς ὀργῆς, ἢ τὴν δόξαν ἀπολλὺς τὴν ἑαυτοῦ. τὸν γὰρ τοιοῦτον οὐδὲ ἐλεῦθερον δεῖ προσεῖπεῖν, κἂν μυρίων κατάρξῃ δούλων. ἀλλὰ σφοδρῶς σε πρόξενον ὁ δεῖνα; ἢ τί τοῦτο; τότε γὰρ δὴ τὴν φιλοσοφίαν ἐνδείκνυσθαι· ὡς ὅταν μηδεὶς ὁ προσκυνῶν ᾖ, ἢ τὰ θεῖα ὀφλήματα ἤμεσα. ὅτε γὰρ ἐκφύσα ἀεὶ ἀγειοῦται, ἀλλ' ὅταν αὐτὰ τις διεγείρῃ. ἐκ ἡμῖς τοίνυν, ἀν' τότε μόνον ἡσυχάζωμεν, ὅταν μηδεὶς ὁ προξενῶν ᾖ, τί τὸ πλέον; ἐκφύσα μὴν γὰρ ἢ δικαίως ἀγωνακῇ πολλάκις, ἢ πολλὴν ἔχει τὴν ἀπολογίαν. ἢ γὰρ κινούμενα ἢ νυστάζοντα διεγείρει. χωρεῖς δ' τούτων, ἢ λογισμῷ ὄφιν ἐστηριμένα, ἢ ἐν τῇ φύσει δὲ θηρεύεσθαι ἔχει. σὺ δ' πόθεν, εἰπέ μοι, θηριούμενος ἢ ἀγελαίων δυνήσῃ συνήθης τυχεῖν; τί πεπονθὰς δεινόν; ἡρπάγης; δι' αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο δεῖ ἐνεγκεῖν, ὥστε μείζονος κερδῆναι. ἀλλὰ δόξης ἀπεστερήθης; ἢ τί τοῦτο; οὐδὲν γὰρ ἠλάττωται ταύτῃ τὰ κατὰ σέ, ἐὰν φιλοσοφῇς. εἰ δ' οὐδὲν πάσχεις δεινόν, πόθεν ὀργίζῃ τῷ μηδὲν σε παθόντι κακόν, ἀλλὰ δὲ ὠφελήσαντι; ⓐ μὲν γὰρ ὑμῶν τοὺς μὴ νήφοντας, δὲ χαυνοτέρους ποιοῦσιν· ⓐ δ' ὑβρίζοντες ἢ καταφρονοῦντες, οὐκ ἐᾶσίς σε προσέχοντα καρτερικωτέρους ἐργάζονται. ⓐ γὰρ δὴ ῥᾳθυμοι μᾶλλον ἀδικοῦνται, ἢ ὑβριζόμενοι. δὲ ὅτι μὲν, ἐὰν νήφωμεν, αἴτιοι γινόμεθα φιλοσοφίας ἡμῖν· ἐκεῖνοι δ' τύφου ἡμῶν ἐπαίρουσιν, ἀλαζονείας

ΗΘΙΚΟΝ

χ. ἀπόλλυσι ἰσ. κατάρχῃ

νείας καὶ κενοδοξίας καὶ βλακείας πλεοῦσι, καὶ μαλακωτέρων ἡμῶν ἐργάζονται τὴν ψυχήν. καὶ μάρτυρες οἱ πατέρες οἱ σφῶν ἑαυτοῖς γοῦν καὶ τοσαῦτα κολακεύοντες ὅσα ὑβρίζουσι, δεδοικότες μή τινα ἀντεῦθεν ἀφέλωνται βλάβην, οἱ διδάσκαλοι" τούτῳ τοὺς αὐτοὺς κέντρωσαν τῷ φαρμάκῳ. ὥστε εἰ χρὴ ἀποτρέφεσθαι, κολακεύοντας μᾶλλον, ἢ ὑβρίζοντας χρή. μείζονα γὰρ φέρει λύμην τῆς ὕβρεως τοῦτο· δέλεαρ τοῖς μὴ πεσοῦσι χείρους, καὶ δυσκολώτερον τοῦτο καταφεῖν, ἢ ἐκείνου τὸ πάθος, καὶ ὁ μισθὸς οὗ πολλῷ πλείων ἀντεῦθεν, καὶ ὁ ταῦμα πλέον. καὶ γὰρ θαυμαστότερον ἰδεῖν ἀνθρώπου ὑβριζόμενον καὶ μὴ κινούμενον, ἢ ἀνθρώπου" πλησιάζοντα καὶ μὴ καταπίπτοντα. καὶ πῶς δυνατὸν μὴ κινηθῆναί, φησιν; ὑβρισέ τις; ὁ σημεῖον ὑπέθηκε τῷ στόματι τὸ χεῖρε· ἀναμνήσθητι πόσων τοῦτο ἠμαρτόν, καὶ πόσα σβέννυται. μὴ ἐννόησον τὰς ὕβρεις μόνον, ἀλλ' εἰ καί τι σοι χρηστὸν γέγονέ ποτε πρὸς τὸν ὑβρικότος, καὶ εὐθέως ἠμύνου τοῦτο· μᾶλλον δέ, ἐννόησον τοὺς πόνους τοῦ Θεοῦ φόβον, καὶ ταχέως ἔσῃ" μετεωρότερος καὶ ὑπερτικός. μὴ τοίνυν καὶ ἀπὸ τῶν οἰκετῶν τὰ σῶν λάμβανε τὴν ὑπὲρ τούτων νουθεσίαν. καὶ ὅταν ἴδῃς σαυτὸν μὴ ὑβριζόντα, ἐκεῖνον δέ σπαίροντα, ἐννόησον ὅτι δικαίᾳ φιλοσοφεῖν, καὶ καταγνῶθι σαυτοῦ πρὸς χωννύμενον, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ τῶν ὕβρεων παύσασθαι μὴ ὑβρίζειν, καὶ ὅπως οὐδὲ ὑβριζόμενος ἀλγήσεις. ἐννόησον ὅτι ἐξέφηνεν ὁ ὑβρίζων τὸ μάνεται, καὶ οὐκ ἀγωνιεῖς ὑβριζόμενος· ὅπου καὶ οἱ δαιμονῶντες τύπτουσιν ἡμᾶς, καὶ ὁ μόνον ὁ κινούμενα, ἀλλὰ καὶ ἐλεοῦμεν αὐτούς. τοῦτο καὶ σὺ ποίησον· ἐλέησον τὸν ὑβρίζοντα. δεινῶν γὰρ ἁμαρτάνει, τῷ θυμῷ κατέχεται· χαλεπῷ δαίμονι, τῇ ὀργῇ. λύσον αὐτὸν ἐνεργούμενον ὑπὸ δαίμονος χαλεποῦ, καὶ ἐν βραχεῖ διαφθειρόμενον. τοιοῦτον γὰρ τοῦτο τὸ νόσημα, ὡς μηδὲ χρόνου δεῖσθαι εἰς ἀπώλειαν τὸν ἀνθρωπον. δεῖ καὶ ἵνα ἔλεγχον. Η Σειρ. α. κγ. γὰρ ὀργὴ τὸν θυμὸν αὐτοῦ, φησὶν, ὑπὲρ· τοῦτο αὐτὸ μάλιστα δείκνυσι τὸ τυραννικόν, ὅτι ἐν βραχεῖ καιρῷ μεγάλα ἐργάζεται κακά, καὶ ὁ δεῖπνα πολλῆς τῆς διατριβῆς· ὡς εἶχε πρὸς τὴν ἰδίαν καὶ" μονὴν εἶναι, καὶ δυσπαραγώνιστον εἶναι. βούλομαι δεῖξαι, ἵνα μὴ ὁ ὑβρίζων, ἵνα δὲ ὁ φιλοσοφῶν, καὶ γυμνὸν εἰς μέσον ἀγαγεῖν τὴν ἑκατέρου ψυχήν. εἶδες γὰρ αὖ τὴν μὲν οἰκίαν πελάγει κλυδωνιζομένην, τὴν δὲ" λιμένι βαθεῖ ἀπηλλαγμένην. ὅτε δὲ ταράττεται πρὸς τῶν πονηρῶν τούτων πνευμάτων, καὶ αὐτὰ καταλύει ῥᾳδίως. καὶ γὰρ οἱ ὑβρίζοντες πολλὰ ποιοῦσιν ὥστε δακεῖν. ὅταν οὖν ταύτης ἐκπέσωσι τῆς ἐλπίδος, καὶ αὐτοὶ λοιπὸν καταλύουσι, καὶ διορθωθέντες ἀπέρχονται. ὁ γὰρ ὄντως ἀνθρώπου ὀργιζόμενον μὴ σφόδρα καταγινώσκεσθαι ἑαυτῷ. καὶ γὰρ εἰ ἐπεξιέναι δέῃ, ἔξεστι χωρὶς ὀργῆς τοῦτο ποιῆσαι, καὶ εὐκολώτερον καὶ ζωηρότερον, ἢ μετ' ὀργῆς, καὶ μηδὲν παθεῖν ἀνδρός. ἀνὴρ γὰρ ἐθέλων πρὸς ἡμῶν αὐτῶν τὰ ἀγαθὰ ἔσται, καὶ αὐτάρκεις ἑαυτὸν μὴ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἀσφάλειαν καὶ ὑμῶν. τί γὰρ ζητεῖς τὴν πρὸς ἕτερον δόξαν; σὺ σεαυτὸν τίμησον, καὶ σωθεὶς σε ὑβρίσας δικήσεται. ἂν γὰρ σὺ σαυτὸν ἀτιμάζῃς, κἂν ἅπαντές σε τιμήσωσιν, ὑπ' οὐδενὸς τιμηθήσῃ. ὥσπερ γὰρ ἐὰν μὴ ἑαυτοὺς ὑβρίσωμεν, σωθεὶς ἡμᾶς ἕτερος ὑβριθήσει· οὕτως, ἐὰν μὴ ἑαυτοὺς ὑβρίσωμεν, σωθεὶς ἡμᾶς ἕτερος καταγνώσεται. ἐγὼ γὰρ τις ἀνὴρ θαυμαστὸς καὶ μέγας, καὶ πόλιν αὐτὸν μοιχὸν καλέσασαν, κλέπτην, τυμβωρύχον, ἀνδροφόνον, λῃστήν· ἐκβαλοῦσα δὲ μήτε προέσθω, μήτε ἀγανακτείτω, μηδὲ ζημιούσθω τι τοιοῦτον ἑαυτῷ· ποίαν ἐντεῦθεν ὕβριν; πόσους σωθείσας; τί οὖν, ἐὰν πολλοὶ διαύτην αἰτίαν ἀνδρὸς δόξαν ἔχωσι, φησιν; σωθεὶς οὐχ ὅτι ὑβρίσθη, ἀλλ' ἐκβαλοῦσαν ἑαυτὸν κατήγαγον, καὶ τοιοῦτον τοιοῦτον νομίζοντες. εἰ γὰρ μοι, εἴ τις τὸν ἥλιον σκοτεινὸν εἶναι νομίζοι, ἆρα τὸ ἄστρον διέβαλεν, ἢ ἑαυτόν; ἑαυτὸν δηλονότι, πονηρὸν δόξαν ἢ μεμνημένου ἑαυτῷ παιδιᾶς· οὕτω καὶ οἱ πονηροὶ ἀγαθοὺς νομίζοντες, καὶ ὅτοι τοιοῦτον ἑαυτοὺς καταγνώσονται. δεῖ χρὴ πλείονα σπουδὴν ποιεῖσθαι, ὥστε τὸ βλάβος ἡμῶν ἐκκαθαίρειν, καὶ μηδεμίαν καθ' ἡμῶν αὐτῶν πρόφασιν ἔχειν λαβεῖν, μηδὲ ἀφορμὴν πονηρᾶς. εἰ δὲ ἕτεροι βούλονται μάνεσθαι καὶ ὅτω δέχεσθαι

μένων

γε. πιάτην

γε. πυπτόμενον

γε μέτριος

γε. μάνιμον

γε. παραχὴ ἀπόπτως ἀπηλλαγμένην

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μθύων ἡμῶν, μὴ σφόδρα φεσπίζειν μηδὲ ἀλγεῖν. ὁ μὲν γὰρ πονηρὸς δόξαν λαβὼν ἀγαθὸς ὢν, τοσοῦτον ἀντεῦθεν βλάπτεται εἰς ὃ τοιοῦτος οἷός ἐστιν· ὁ δὲ ὑποπτεύσας εἰκῇ καὶ μάτην, τὴν ἐλαχίστην ἐδίξατο λύμην· ὥσπερ οὖν καὶ ὁ πονηρὸς, ἐὰν ὑπὲρ τοῖς ἐναντίοις ὑποπτεύηται, τοσοῦτον ἀντεῦθεν κερδαίνει, ἀλλὰ καὶ κρίμα ἕξει μεῖζον, καὶ εἰς πλείονα ἤξει φαντμίαν. ὁ μὲν γὰρ ὢν τοιοῦτος καὶ ὑποπτευόμενος, κἂν ταπεινωθείη καὶ ὑπαγνοίᾳ τὰ ἁμαρτήματα αὐτοῦ· ἔστω δὲ λανθάνῃ, εἰς ἀνάγνωσιν ἐκπίπτει. εἰ γὰρ πολλῶν κατηγορουμένων μόλις διακρίνονται οἱ πλημμελοῦντες εἰς τὸ κατακρίθεσθαι, ὅταν μὴ μόνον μὴ κατηγορῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπαινῶσί τινες αὐτοὺς, πότε διαβλέψαι δυνήσονται οἱ τῇ καρδίᾳ συζῶντες; οὐκ ἀκούεις ὅτι καὶ Παῦλος τοῦτο ἐγκαλεῖ, ὅτι οἱ πεπορνευκότα καὶ μόνον οὐκ ἠφίεσαν ὑπαγωναι τὸ οἰκεῖον ἁμάρτημα Κορίνθιοι, ἀλλὰ τιμῶντες καὶ κροτοῦντες αὐτὸν καὶ ἐπέτεινον εἰς κακίαν· διὰ τοῦτο καλεῖ, τοὺς τῶν πολλῶν ὑπονοίας ἀφέντας, καὶ τὰς ὕβρεις καὶ τὰς τιμὰς, ἓν ποιεῖν μόνον, τὸ μηδὲν ἑαυτοῖς ζωηδὲς πονηρὸν, μηδὲ ἑαυτὸν καταβεβλῆσθαι. οὕτω γὰρ καὶ ἐν τούτῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πολλῆς ἀπολαυσόμεθα δόξης· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπάρξαι, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἡ δόξα, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. a. Κορ. ε. a. ζ.

Ομιλ. πη. 45 ΑΠΟ ΔΕ ΕΚΤΗΣ ΩΡΑΣ ΣΚΟΤΟΣ ΕΓΕΝΕΤΟ ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 46 Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν· Ηλὶ, Ηλὶ, λαμὰ σαβαχθανί· τοῦτέστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; 47 Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον ἐξῆς.

ΤΟΥΤΟ ἐστὶ τὸ σημεῖον, ὅπερ ἐπηρώτησαν αὐτὸν ἐπιδεῖξαι δοῦναι, λέγων· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου· τοῦτ' ἔστιν λέγων ὅτι καὶ θάνατον καὶ ταφὸν καὶ τὴν ἀνάστασιν. καὶ πάλιν ἑτέρως δηλοῖ τοῦτο τοῖς μαθηταῖς, ἐλέγχων· Οταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ὅταν σταυρωθῶ καὶ ἀποθάνω, τότε μάλιστα εἰσεσθέ μου τὴν ἰσχύν. μὴ γὰρ τὸ σταυρωθῆναι ἡ πόλις ἀπώλεσε, καὶ Ιουδαϊκὰ ἐπαύσατο, τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐξέπεσον τῆς ἑαυτῶν, τὸ κήρυγμα ἐκώλυσε καὶ τοὺς τόπους τῆς οἰκουμένης ἐξεπόρθησε ὁ λόγος· καὶ γῆ καὶ θάλαττα, καὶ ἡ οἰκουμένη τὸ δυνάμει αὐτοῦ διὰ πάντος ἀνακηρύττουσι. ταῦτά τε οὖν φησι, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν γενόμενα τοῦ σταυροῦ συμβούλευτα. καὶ γὰρ πολλῷ θαυμαστότερον ὅτι τοῦ σταυροῦ περισπωμένου ταῦτα γενέσθαι, ἢ βασιλεύοντος ὅτι τῆς γῆς. οὐ ταύτῃ δὲ μόνον τὸ παράδοξον ἦν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐκ τοῦ ἀνάνδρου γέγονεν, ὅπερ ἐζήτουν· καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ὅπερ οὐδέποτε πρότερον ἐνέβη, ἀλλ' ἢ ἐν Αἰγύπτῳ μόνον, ὅτε τὰ πάντα πεῖσαι ἔμελλε. καὶ γὰρ σκῆνα τούτων τύπος ἦν. καὶ σκότος ποτὲ ἦν. ἐν μεσημβρίᾳ, ἵνα πάντες τὴν γῆν οἰκοῦντες μάθωσιν· ὅτι πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἡμέρα ἦν, ὅπερ ἰσχὺν ἦν αὐτὸν ὑπερβῆναι, καὶ ὃ μεγέθει τοῦ θαύματος μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ εὐκαίρως συμβῆναι. μὴ γὰρ πάντα τὰ τῆς προνοίας, καὶ τῆς παλαιᾶς οἰκονομίας τοῦτο ἦν, ὅτε θυμὸν εἶασαν, ὅτε ἀνέπαυσαν γλῶσσαν, ὅτε κόρον ἔλαβον τῶν σκωμμάτων, καὶ πάντα ἐφθέγξαντο ἅπερ ἠθέλησαν, τότε δείκνυσι τὸ σκότος, ἵνα κἂν ὕπνῳ τὴν ὀργὴν ἀφέντες, κερδάνωσιν ἀπὸ τοῦ θαύματος. ὃ δὲ καταβοῶσιν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, τοῦτο θαυμαστότερον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θαυμαστότερον ἰῶ, ὅ ὄντα ἐν τῷ σαυρῷ ταῦτα ἐνεργεῖν. εἴτε γὰρ αὐτὸν ταῦτα ἐνόμιζον πεποιηκέναι, ἔδει πιστεῦσαι ἢ φοβηθῆναι· εἴτε οὐκ αὐτὸν, ἀλλὰ Ⓦ πατέρα, ἢ ἐκ τούτων ἔδει κατανυγῆναι. ὀργιζομένῳ γὰρ ὅτι τοῖς τολμωμένοις ἰῶ τὸ σκότος ἐκεῖνο. ὅτι γὰρ οὐκ ἰῶ ἔκλειψις, ἀλλ' ὀργή τε ἢ ἀγανάκτησις, οὐκ ἐντεῦθεν μόνον δῆλον ἰῶ, ἀλλὰ ἢ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦτο δῆλον ἰῶ. τεσσαρὰς γὰρ ὥρας παρέμεινεν· ἡ δὲ ἔκλειψις ἐν μιᾷ γίνεται καιροῦ ῥοπῇ. ἢ ἵσασι ἢ Ⓐ ταῦτα τεθεαμένοι· ἢ γὰρ ἢ ὅτι τὴν γῆν τῆς ἡμετέρας οἰκουμένης. Ⓒ πῶς οὐκ ἐθαύμασαν, φησὶν, ἄπιστοι, οὐδὲ ἐνόμισαν εἶναι Θεόν; ὅτι δὲ τὸ ἀνθρώπων γένος τότε ἐν πολλῇ ῥᾳθυμίᾳ ἢ κακίᾳ κατεῖχετο· ἢ δὲ θαῦμα τοῦτο ἦν ἰῶ, ἢ γινόμενον ἀθρόως παρῆλθε· Ⓒ οὐδενὶ τῶν ἀπάντων ὀπτασίαν ἐμέλησε, καὶ πολλὴ τῆς ἀσεβείας ἡ ἀνοχλησία ἰῶ ἢ οἰκουμένη, καὶ οὐδὲ ἠδέσατο τὴν ἡ αἰτία τοῦ γινομένου, ἢ ἐνόμιζον ἴσως κατ' ἔκλειψιν ἢ ἑτέραν τινὰ ἀκολουθίαν φυσικὴν γεγονέναι τοῦτο. ἢ τί θαυμάζεις περὶ τῶν ἔξω τῶν οὐδὲν εἰδότων οὐδὲ ἐπιζητησάντων μαθεῖν ὅσα ῥᾳθυμίᾳ πολλῇ, ὅπου γε Ⓐ ἐν Ἰουδαίᾳ ὄντες μετὰ τοσαῦτα θαύματα ἐπὶ ἐπέρθων ἐνυβρίζοντες; καίτοι σαφῶς αὐτοῖς ἐδείκνυ, ὅτι αὐτὸς οὗτος ἐποίησα- χ. οἱ δὲ
τον. διὰ γὰρ τοῦτο ἢ μετὰ τοῦτο φθεγξεται, ἵνα μάθωσιν ὅτι ἐγὼ ζῶ, ἢ αὐτὸς οὗτος ἐποίησε, ἢ γλώσσῃ καὶ ἐντεῦθεν ἑβραϊκέρωι ἢ λέγει Ἠλί, Ἠλί, λαμμασαβαχθανί, ἵνα μέχρις ἑκάστης ἀναπνοῆς ἴδωσιν ὅτι Ⓦ πατέρα λιμᾷ, ἢ οὐκ ἔστιν αὐτίθεος. διὸ καὶ προφητικῷ λίαν ἀφῆκε φωνῇ, μέχρις ἑκάστης ὥρας μάρτυρα τὴν παλαιάν· ἢ οὐχ ἁπλῶς προφητικῷ, ἀλλὰ ἢ Ἑβραϊκῷ φωνῇ, ὥστε αὐτοῖς γενέσθαι γνώριμον καὶ καταδηλον. καὶ διὰ πάντων δείκνυσιν αὐτὸ τῷ προφήτῃ Ⓦ γεγυμνικότα ὁμόνοιαν. ἀλλ' ὅρα καὶ ἐντεῦθεν τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὴν ἀκολασίαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀνοιαν.

48 Ἐνόμισαν Ἠλίαν εἶναι, φησὶ, τὸν καλούμενον, ἢ αὐθέως ἐποτίσαν αὐτὸν ὄξος. ἕτερος δὲ προσελθὼν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἤνοιξε. Τί γένοιτ' ἂν τούτων παρανομώτερον, ἢ δὲ θηριωδέστερον; οἱ μέχρι τοσούτου τὴν ἑαυτῶν μανίαν ἐξέτειναν ἢ εἰς νεκρὸν σῶμα λοιπὸν ὑβρίζοντες. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς ταῖς παρανομίαις αὐτῶν εἰς ἡμετέραν κέχρηται σωτηρίαν. μετὰ γὰρ τὴν πληγὴν αἱ πηγαὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐκεῖθεν ἀνέβλυσαν. χ. ἔτυψε

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. Τοῦτο ἔστιν ὃ ἔλεγε·
Ιωαν. ι. ιζ. ιη. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· καὶ, Ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ φωνὴν ἀφῆκε μεγάλην, ἵνα δείξῃ ὅτι κατ' ἐξουσίαν τὸ προσῆμα γίνεται· ὁ μὲν Μάρκος φησὶν, ὅτι ἐθαύμασεν ὁ Πιλάτος, εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ ὅτι ὁ χ. ἐπεκέντησε
Μαρ. ιε. μδ'. κεντυρίων διὰ τοῦτο μάλιστα ἐπίστευσεν, ὅτι μετ' ἐξουσίας ἀπέθανεν. αὕτη ἡ φωνὴ τὸ καταπέτασμα ἔλυσε, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνέῳξε, καὶ τὸν οἶκον ἐποίησεν ἔρημον. ἐποίησε δὲ τοῦτο οὐκ ἐνυβρίζων εἰς Ⓦ ναόν· πῶς γὰρ ὁ λέγων· Μὴ ποιεῖτε Ⓦ οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορείου;
Ιωαν. β. ιε. ἀλλ' ἀναξίους αὐτοὺς ἀποφαίνων καὶ τῆς ἐκεῖ λατρείας, ὥσπερ οὖν καὶ ὅτε τοῖς Βαβυλωνίοις αὐτὸν παρέδωκεν. ἢ διὰ τοῦτο δὲ οὐ μόνον ταῦτα ἐγίνετο, ἀλλὰ καὶ τοῦ προφητείας τῆς μελλούσης ἐρημώσεως ἰῶ τὸ συμβαῖνον, Ⓒ τῆς ὅτι τὰ μείζω καὶ ὑψηλότερα μεταθέσεως, καὶ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. μετὰ δὲ τούτων, καὶ ὅτι τῶν μετὰ ταῦτα ἑαυτὸν ἐδείκνυ, ἐκ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως, ἐκ τῆς τοῦ φωτὸς ἀμαυρώσεως, ἐκ τῆς τῶν στοιχείων ἀλλοιώσεως. ὅτι μὲν γὰρ Ἐλισσαῖε, νεκρὸς εἰς ἀφάμβνος νεκρὸν ἀνέστη· νυνὶ δὲ φωνὴ αὐθεντικὴ ἦλθε, τοῦ σώματος ἄνω χειμένου ὅτι τοῦ σταυροῦ· ἄλλως δὲ, καὶ ἐκεῖνα τούτων τύπος ἰῶ. ἵνα γὰρ τοῦτο πιστωθῇ, διὰ τοῦτο κἀκεῖνα ἐγένετο. καὶ οὐχ ἁπλῶς ἐτείρηται, ἀλλὰ καὶ πέτραι ῥήγνυνται, καὶ ἡ γῆ σείεται, ἵνα μάθωσιν ὅτι καὶ αὐτὸς ἠδύνατο ἢ πρᾶσαι ἢ ῥῆξαι. ὁ γὰρ πέτρας Δημιουργὸς καὶ τὸν οἰκουμένην σκοτίσας, πολλῷ μᾶλλον εἰς ἐκείνους ταῦτα ἐποίησεν ἄν, εἴτε ἐβούλετο. ἀλλ' οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' εἰς τὰ στοιχεῖα τὴν ὀργὴν ἀφεὶς, ἐκείνους δὲ ἀπειλείας σῶσαι ἐβούλετο. ἀλλ' ἃ καθυφῆκεν τῆς μανίας. τοιοῦτον γὰρ ὁ φθόνος, τοιοῦτον ἡ βασκανία, ἃ χ ἵσταται ῥᾳδίως. χ. σημεῖον

τὸν

τότε μ̄ οὖν ἡ τοὺς αὐτὰ τὰ φαινόμενα ἰωάσμώτουω· μ̄ ὄ ταῦτα ὅτε σφεκτίδος ὑπεκειμένης ἢ τραπιωτῶν τηρούντων ἀνέστη, ἢ πρὸ αὐτῶν ταῦτα ἦκουσαν τῶν φυλάκων, ἢ ἀργύριον ἔδωκαν, ὥστε ἢ ἑτέρους διαφθεῖραι, ἢ κλέψαι τῆς ἀναστάσεως Ⓦ λέγειν. μὴ τοίνυν θαύμαζε, εἰ ἢ τότε ἠγνωμόνουν (ὅτω καθάπαξ προπεπυσμένοι ἦσαν τοὺς πόντα ἀναστήσειν) ἀλλ' ἐκεῖνο σκόπει, ἡλίκα σημεῖα πεποίηκε, τὰ μ̄ ἐξ ὑψους, τὰ ὄ ὅτι τῆς γῆς, τὰ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ ναῷ, ὁμοῦ μ̄ τὸν ἀναγκαστὴν ἐνδεικνύμενος, ὁμοῦ ὄ ὅτι τὰ ἄδικα ἔσται λοιπὸν βατά, ἢ ὁ ὑψους ἀνοιγήσεται, ἢ τοὺς τὰ ἀληθινὰ ἄγια τῶν ἁγίων τὰ τοιαῦτα μεταχήσεται. ἢ Ⓐ μ̄ ἔλεγον, εἰ βασιλεὺς Ισραὴλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ· αὐτὸς δὲ δείκνυσιν, ὅτι ὑ τοῦ Ισραὴλ μόνον, ἀλλὰ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης. κἀκεῖνοι μ̄ ἔλεγον, ὁ καταλύων τ̄ ναὸν οὗτον, ἢ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶ αὐτόν· αὐτὸς ὄ δείκνυσιν, ὅτι εἰς τέλος ἐρημωθήσε). πάλιν οὗτοι μ̄ ἔλεγον, ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν ὑ δύναται σῶσαι· αὐτὸς ὄ ἐν σταυρῷ μένων, οὐ τοῖς τῶν ἄλλων σώμασι τὴν ἐκ ταφῆς ἐδείκνυ πολλῆς. εἰ γὰρ ὃ τεταρταῖον ἐξελθεῖν Λάζαρον, μέγα· πολλῷ μᾶλλον ὃ πάντας ἀθέως ἐκ πάλαι κεκοιμημένους φανῆναι ζῶντας· ὁ τῆς ἐσομένης ἀναστάσεως σημεῖον ἰσ̄.

52 Πολλὰ γὰρ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη, φησί,

53 Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τοῦ μνημείου, ἢ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, ἢ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. Ἵνα γὰρ μὴ νομισθῇ φάντασμα εἶ ὃ γεγονὸς μόνον, ἢ πολλοῖς φανὲν ἐν τῇ πόλει. ὁ κεντυρίων ὄ τ̄ Θεὸν τότε ἐδόξασε, λέγων· οὕτως ὁ ἄνθρωπος ὗτος δίκαιος ἰσ̄. ὁ Ⓐ ὄχλοι ὄ Ⓐ συνελθόμενοι εἰς τ̄ θεωρίαν, τύπτοντες αὐτῶν τὰ στήθη ἐπέστρεφον. τοσαύτη ὃ ἐφαυρωμένη ἡ δύναμις, ὡς μ̄ χλευασίας τοσαύτας ἢ κωμῳδίας ἢ σκώμματα, ἢ Ⓦ κεντυρίωνα καταυχῶσαι ἢ Ⓦ δῆμον. τινὲς δέ φασιν, ὅτι ἢ μαρτύριόν ἐστι τῶν κεντυρίωνος τοῦτο ἀνδρισαμένου μ̄ ταῦτα ὅτι τῇ πίστει.

55 Ἦσαν ὄ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ θεωροῦσαι μακρόθεν, αἵτινες ἠκολούθησαν Ⓨ διακονοῦσαι αὐτῷ,

56 Ἐν αἷς ἰσ̄ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, ἢ Μαρία ἡ Ιακώβου ἢ Ιωσῆ μήτηρ, ἢ ἡ μήτηρ τ̄ υἱῶν Ζεβεδαίου. Ταῦτα δ̄ ὁρῶσαι αἱ γυναῖκες γινόμενα, αἱ μάλιστα συμπαθέστεραι, δ̄ αἱ μάλιστα ἐφιλοῦσαι. καὶ σκόπει πόση αὐτῶν ἡ προθυμία. ἠκολούθουν αὐτῷ διακονούμεναι, καὶ μέχρι τῶν κινδύνων παρῆσαν. διὰ τὸ δ̄ πῶς ἐθεώρουν· πῶς ἐβόησε· πῶς ἐξέπνευσε· πῶς αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν; ταῦτα ἄλλα ἀπόντα. ἢ αὗται προῆσαν ὁρῶσι τ̄ Ἰησοῦν, ἢ τὸ μάλιστα καταπρίδην γλῶς τοῦτο προῆσον ἀπολαύει τῆς τῶν ἀγαθῶν θεωρίας. τοῦτο μάλιστα ἐπιδείκνυται τὸν ἀνδρείαν. ὁ Ⓐ μ̄ μαθηταὶ ἔφυγον, αὗται ὄ παρῆσαν. τίνες ὄ ἦσαν αὗται; ἡ μήτηρ αὐτοῦ (ταύτην γὰρ λέγει τὸν Ιακώβου) καὶ αἱ λοιπαί. ἄλλος ὄ εὐαγγελιστὴς φησιν, ὅτι καὶ σκόπελον πολλοὶ ἐπὶ τοῖς γινομένοις, καὶ τὸ σῆμα ἔτυπτον· ὁ μάλιστα δείκνυσι τῶν Ιουδαίων τὸν ὠμότητα, ὅτι ἐφ' οἷς ἐνθρώπου ἕτεροι, ἐπὶ τούτοις σκόμπαζον οὗτοι, καὶ οὔτε ἐλέῳ σκάμφθησαν, οὔτε φόβῳ κατεσάλησαν. ὁ γὰρ ὀργῆς τὰ γινόμενα ἰσ̄ μεγάλης σημεῖα· ἢ οὐχ ἁπλῶς σημεῖα, ἀλλὰ θυμοῦ σημεῖα ἄπτωτα, ὁ σκότος, αἱ τεμνόμεναι πέτραι, ὁ καταπέτασμα ῥηγνύμενον μέσον, ὁ τῆς γῆς κλόνος· ἢ πολλὴ τῆς ἀναστάσεως ἰσ̄ ἡ ἐμφορλή.

58 Προσελθὼν ὄ ὁ Ιωσὴφ ἠτήσατο τὸ σῶμα. Οὗτος ἰσ̄ Ιωσὴφ ὁ κρυπτόμενος φοβούμενος· νῦν μοὶ μέγα ἐτόλμησε μ̄ Ⓦ θάνατον τοῦ Χριστοῦ. οὐδὲ γὰρ ἄσημος ἰσ̄, οὐδὲ τῶν λανθανόντων, ἀλλὰ τῆς βουλῆς ἐστίς, ὁ σφόδρα ἐπίσημος· ὅθεν μάλιστα τὸν ἀνδρείαν αὐτοῦ καταδεῖν ἔνι. Εἰς γὰρ θάνατον ἑαυτὸν ἐξέδωκε, τὸν τοὺς πόντας ἀπειθείαν δυσωδέστατον τῇ τοῦ Ⓦ Ιησοῦ οὐσίᾳ, ἢ τολμήσας αἰτῆσαι τὸ σῶμα, ἢ μὴ τοῦτο ἀποστὰς, ἕως οὗ ἐπέτυχεν. οὐ τὸ λαβεῖν ὄ μόνον, οὐδὲ τὸ θάψαι πολυτελῶς, ἀλλὰ ἢ τὸ ἐν τοῖς μνημείῳ τοῦ ἑαυτοῦ ὃ κτίσαι, δείκνυσι τὸ φιλόσοφον ἐν τῷ ἀνδρείαν. ἢ τοῦτο ὄ οὐχ ἁπλῶς ὡχυρωμένῳ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεῖτο, ἀλλ' ὥστε μὴ ἰσοφίσω τινὰ ἡμέαθαι φιλεῖ, ὅτι ἕτερος ἀνθ' ἑτέρου αἴσῃ.

61 Ἦν δὲ Μαρία ἡ Μαγδαλείνη, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

Τίνος οὖν ἕνεκεν αὗται προσεδρεύουσιν; οὐδὲν οὐδέπω μέγα ὡς ἐγείρω καὶ ὑψηλὸν ἤδεσαν περὶ αὐτόν· διὸ καὶ μύρα ἐκόμισαν, καὶ ὡς τάφῳ προσεκαρτέρουν· ὥστε, εἰ λωφήσειν ἡ μανία τῶν Ἰουδαίων, ἀπελθεῖν καὶ προσεχωθοῦν. Εἶδες γυναικῶν ἀνδρείαν; Εἶδες φιλοσοφίαν; Εἶδες μεγαλοψυχίαν, πανταχοῦ ἐν τοῖς ἤθεσι, πανταχοῦ μέχρι θανάτου;

ΗΘΙΚΟΝ Μιμησώμεθα τὰς γυναῖκας ταύτας ἄνδρες, μὴ ἐγκαταλείπωμεν ἐν τοῖς πειρασμοῖς τοῦ Ἰησοῦ. ἐκεῖναι μὲν γὰρ εἰς τελευτήσαντα τοσαῦτα ἀνάλωσε, καὶ τὰς ψυχὰς ἐξέδωκεν· ἡμᾶς δὲ (πάλιν γὰρ τὰ αὐτὰ ἐρῶ) οὐδὲ πεινῶντα τρέφομεν, οὐδὲ γυμνὸν περιβάλλομεν, ἀλλ' ὁρῶντες αὐτὸν περισσοτοιοῦτα παρατρέχομεν. κἂν ποτε ἐν αὐτὸν ἐκεῖνον εἴδετε, τὰ ἐναντία ἂν ἔκαστος ἐκέκραγεν. ἀλλὰ καὶ νῦν ὁ αὐτός ἐστιν. αὐτὸς γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐγώ εἰμι. τίνος οὖν ἕνεκεν καὶ πτωχὰ κενοῖς; καὶ γὰρ καὶ νῦν ἀκούεις λέγοντος, ὅτι ἐμοὶ ποιεῖς· καὶ οὐδὲν τὸ μέσον ἂν τε τούτῳ, ἂν τε ἐκείνῳ δῷς. οὐδὲν ἔλαττον ἔχεις τούτων τῶν γυμνῶν, τῶν τότε τρεφουσῶν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον. ἀλλὰ μὴ θορυβηθῆτε. καὶ γὰρ ὅσον ἴσον αὐτὸν κυρίως φαινόμενον θρέψαι (ὃ καὶ λιθίνων ἐχθρῶν ἐστιν ἐπιτελέσασθαι) καὶ διὰ ἀπόφασιν αὐτοῦ μόνον πέντε, ἢ δύο ἀναπηρῶν, ἢ δύο συγκεκοφότα θεραπεῦσαι. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἡ ὄψις καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ φαινομένου τὸ γινόμενον ποιεῖ σε μείζονα· ἐνταῦθα δὲ ὁλόκληρον σὸν τῆς φιλανθρωπίας τὸ βραβεῖόν ἐστι· καὶ μείζονος τῆς περὶ αὐτὸν αἰδοῦς τὸ δεῖγμα, ὅταν διὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ μόνον τὴν ὁμόδουλον θεραπεύων ἀναπαύῃς ἐν πᾶσιν. ἀνάπαυε τοίνυν πιστεύων τῷ λαμβάνοντι καὶ λέγοντι, ὅτι ἐμοὶ δίδως. εἰ γὰρ μὴ αὐτῷ ἐδίδως, οὐκ ἂν σε βασιλείας ἠξίωσεν. εἰ μὴ αὐτὸν ἀπεστρέφου, οὐκ ἂν σε εἰς ἐφέννυθα ἔπεμψεν, εἰ τὸν τυχόντα πτωχὸν ἔβλεπες· ἀλλ' ὅπου αὐτός ἐστιν ὁ καταφρονούμενος, διὰ τοῦτο μέγα τὸ ἔγκλημα. οὕτω καὶ Παῦλος αὐτὸν ἐδίωκε· διὰ καὶ ἔλεγε, τί με διώκεις; ὅτω τοίνυν διακεκεώμεθα ὡς αὐτῷ τῷ Χριστῷ πρέχοντες, ὅταν πρέχωμεν. εἰ γὰρ τὰ ῥήματα αὐτοῦ τῆς ὄψεως ἡμῶν πιστότερα· ἐπειδὴ οὖν εἶδης πεινῶντα, δυναμνήσθητι τῶν ῥημάτων· δι' ὧν ἐδήλου, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ τρεφόμενος. εἰ γὰρ καὶ τὸ φαινόμενον οὐκ ἔστι Χριστός, ἀλλ' ἐν τούτῳ ᾧ ἔμπαιτι αὐτὸς λαμβάνει καὶ προσαιτεῖ. αἰσχύνθητι οὖν, ὅταν προσαιτοῦντι μὴ δίδῳς. τοῦτο γὰρ αἰσχύνη, τοῦτο λιμοῦ καὶ κόλασις. τὸ μὲν γὰρ προσαιτεῖν αὐτόν, τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος (διὰ καὶ ἐγκαλλωπίζεσθαι ἡμᾶς αὐτῷ χρή) τὸ δὲ μὴ δοῦναι, τῆς σῆς ὠμότητος. εἰ δὲ πιστεύεις νῦν, ὅτι πάντα πιστὸν ποιεῖ τὸν πτωχὸν αὐτὸν ποιοῦντας, πίστευσον τότε, ὅταν εἰς μέσον σε παραγάγῃ, λέγῃ· ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε τούτοις, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. ἀλλὰ μὴ γένοιτο ὑμᾶς ὅπως αὖθις μαθεῖν, ἀλλὰ πιστεύσαντας νῦν δὲ καιρὸν ποιησαμένους, τῆς μακαριωτάτης ἐκείνης ἀκοῦσαι φωνῆς τῆς εἰς τὴν βασιλείαν ὑμᾶς εἰσαγούσης. ἀλλ' ἴσως ἔργῳ· καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ ἐλεημοσύνης διαλέγῃ δὲ φιλανθρωπίας ἡμῖν. οὐδὲ γὰρ παύσομαι τοῦτο λέγων. εἰ μὲν γὰρ κατώρθωται ὑμῖν τοῦτο, μακρὰν μὲν οὐδὲ τότε ἀπὸ τοῦ ἔργου ἐγερῶ, ὥστε μὴ ποιῆσαι ῥᾳθυμοτέρους· πλὴν ἀλλ' εἰ μὲν κατώρθωται, καὶ μικρὸν ἐνέδωκα ἂν· εἰ δὲ οὐδὲ εἰς τὸ μέσον ἐφθάσατε, μὴ πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ πρὸς ἑαυτοὺς ταῦτα λέγετε. καὶ γὰρ ταῦτόν ποιῆς ἐγκαλῶν, ὥσπερ ἂν εἰ παιδίον τὰ ἄλφα στοιχεῖον ἀκούον πολλάκις· καὶ μὴ μανθάνον ἐγκαλοίη τῷ διδασκάλῳ, ὅτι ζωηρῶς ὑπὲρ τούτου τὰ διλωκεῖα αὐτῷ ὑπομιμνήσκει. τίς γὰρ ἀπὸ τῶν λόγων τούτων γέγονεν εὐκολώτερος πρὸς ἐλεημοσύνην; τίς τὰ χρήματα ἔῤῥιψε; τίς τὸ ἥμισυ τῆς οὐσίας; τίς δὲ τρίτον διένειμεν; οὐδείς. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, μὴ μανθανόντων ὑμῶν, ἡμᾶς κελεύειν ἀποστῆναι τῶν διδάσκειν; ζωηρίου μὲν οὖν ἔδει ποιεῖν· εἰ δὲ ἡμεῖς ἐξουλοίμεθα ἀποστῆναι, ὑμᾶς κατέχειν δὲ λέγω, ὅτι οὐδέπω ταῦτα μεμαθήκαμεν· δὲ, πῶς ἀπέστητε ἰσομιμνήσκοντες; εἰ ζωὸν τὸν ὀφθαλμὸν παθεῖν, ἐγὼ

κε. καταλείπωμεν

κ. θλιπάσας γω ὁ ἱκανὸς ἐτύγχανον ὤν, εἶπα " πολλὰ πλάσας καὶ διήγειρα καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ταραχὴν ὑπομένειν μηδὲν ὤκνησα μέγα, ἀλλὰ καὶ ἀπέστην, οὐκ ἀν ἐλπὶν ὅτι ταῦτα τοῦ ἐργαστηρίου θύραις κατεδόησεν αὖ, ῥᾳθυμίαν πολλὴν ἐγκαλῶν, ὅτι τῆς νόσου μηκυνούσης αὐτὸς ἀνεχώρησα; Εἰ δὲ καὶ πρὸς ταῦτα ἐγκαλύμμιος εἶπον, ὅτι κατέπλασα, ὅτι διέχεσα, ἆρα ἠνέσχετο; ἀδάμαλις· ἀλλ' αὐθέως ἀν εἶπε, καὶ τί σὺ ὄφελος, ὅτι ἔτι ἀλγῶ; τοῦτο γοῦν καὶ τὴν

κ. κατανύσεις ψυχῆς λογίζου. τί οὖν, εἰ χθὲς νοσοῦσαν, νυνὶ κῶμα, καὶ σωφρονοῦσαν ἀπεργάσω; οὐκ ἴσμεν μανθάνειν πολλάκις " καταγνόντες, οὐκ ἴσμεν μανθάνειν; καὶ νῦν χθὲς σωφρονίσαντες καὶ ξηρανθεῖσαν πρόκλυζομεν· καὶ διὰ τοῦτο ἕως ἂν αὐτὴν ἴδωμεν ἐκτεινομένην πλέον, οὐκ ἀποστησόμεθα [πειράζοντες.] Εἶδε καὶ ὑμᾶς μηδὲν ἕτερον διελέγεσθε ἢ ὅτι οἰκίας, ἢ ὅτι

κ. ἐν ὀνείρῳ. ἀγορᾶς, καὶ ὅτι πανήγυρις, καὶ ἐν νυκτὶ καὶ " κατ' ὄναρ. Εἰ γὰρ ταῦτα μὴ ἡμέραν ἐμεμνώμεθα ἀεί, καὶ " κατ' ὄναρ ἂν ἐν τούτοις ἦμεν. Τί λέγεις; πρὸς ἐλεημοσύνης ἀεὶ διαλέγεσθαι; ἠβουλόμην καὶ αὐτὸς μὴ πολλοῦ ἂν μοι χρείαν ταύτης πρὸς ὑμᾶς τῆς συμβουλῆς, ἀλλὰ διαλέγεσθαι πρὸς μάχης τῆς πρὸς Ἰουδαίους, τῆς πρὸς Ἕλληνας καὶ αἱρετικούς· ἀλλὰ μηδέπω " ὑγιαίνοντας πῶς δῦ' ἂν καθοπλίσειε; πῶς ἂν εἰς παράταξιν ἄξαιμι ἔτι

κ. ὑγιαίνοντας πνεύματα ἔχοντας ἐπωτιλάς; ὡς εἴγε ὑγιαίνοντας εἶδον καθαρῶς, ὅτι τὴν παράταξιν ὑμᾶς ἄξήταζον ἐκείνην, καὶ εἴδετε ἂν τῇ Χριστοῦ χάριτι μυρίους βαμμένους νέκρους, καὶ φερομένας αὐτὴν ἐπαλλήλους ταῖς κεφαλαῖς. ἐν γοῦν ἑτέραις βιβλίοις πολλοὶ πρὸ τούτων ἡμῖν εἰρωνται λόγοι· ἀλλ' οὐδὲ οὕτω δυνάμεθα καθαρῶς ὅτι τῇ νίκῃ πανηγυρίζειν διὰ τὴν τῶν πολλῶν ὀλιγωρίαν. ὅταν γὰρ αὖθις μυριάκις νικήσωμεν τοῖς δόγμασιν, ὀνειδίζουσιν ἡμῖν Ⓦ βίον Ⓐ τῶν πολλῶν τῶν παρ' ἡμῖν συλλεγομένων, τὰ πνεύματα, τὰ νοσήματα τὰ κατὰ ψυχήν. πῶς οὖν ὑμᾶς θαρρούντως ὅτι τῆς παρατάξεως δείξωμεν, ὅταν ἡμῖν ἐπηρεάζητε εὐθέως βαμμένοι παρὰ τῶν πολεμίων καὶ κωμῳδούμενοι; τὸ μὲν γὰρ ἡ χεὶρ ἀλγεῖ καὶ ἔστι σωφρονίσαι πρὸς διόδοσιν. πῶς οὖν ὁ τοιοῦτος αἰσθήσεται καταγελᾶν καὶ πρὸς ἅλλας δυνήσεται, καὶ μὴ πρωθῶνται τοῖς τῆς ὠμότητος σκώμμασιν; ἑτέροις σκάζουσιν Ⓒ πόδες, ὅσοι

εἰς θέατρα δραμοῦμαι, καὶ τὰ τῶν πορνευομένων γυναικῶν καταγέλα. πῶς οὖν ὅτοι ἐν τῇ μάχῃ δυνήσονται στῆναι, καὶ μὴ βληθῆναι τοῖς τῆς ἀστοχίας ἐγκλήμασιν; ἄλλος γοῦν ὀφθαλμοὺς ἀλγεῖ καὶ πεπήρωται, οὐκ ὀρθὰ βλέπων, ἀλλὰ ἀστοχίας γέμων, καὶ γυναικῶν σωφρονούσῃ προσβάλλων, καὶ γάμους διαρρήγνων. πῶς οὖν ἔσται πρὸς τοῦτον πολεμίους

κ. σείσαι * ἰμᾶς κ. ὑπερόντων ἀντιβλέψαι δυνήσεται, καὶ " κινήσας δόρυ, καὶ βέλος ἀφῆναι πρότερον κεντήσωμεν σκώμμασιν; ἔστιν * ἰδεῖν καὶ γαστέρα ἀλγοῦσαν πολλὰς τ" ὑδρωπιώντων οὐκ ἔλαττον, ὅταν ἀπὸ γαστριμαργίας καὶ μέθης κατέχωνται). πῶς οὖν τούτους μεθύοντας εἰς πόλεμον ἐξαγαγεῖν δυνήσομαι; ἑτέρου δὲ σῶμα ὅτι σεσηπός. τοιοῦτοι γὰρ Ⓐ ἀκρόχολοι καὶ λοίδοροι καὶ βλάσφημοι. πῶς οὖν τούτους ἀληθεύειν ποτὲ ἐν μάχῃ, καὶ μέγα τι καὶ γενναῖον ἐργάσεται, μέθῃ καὶ αὐτὸς ἑτέραν μεθύων, καὶ πολλῷ πλέον τοῖς πολεμίοις Ⓦ γέλωτα; διὰ τοῦτο καθ' ἑκάστην ἡμέραν πείθω τινὰ τὸ στρατόπεδον, τὰ πνεύματα θεραπεύων ταῦτα, τὰ ἕλκη διορθούμενος. Εἰ οὖν μνημονεύητέ ποτε, καὶ ὀπτίδιοι γένησθε καὶ ἑτέρους βάλλειν, καὶ ταῦτα ὑμᾶς διδάξω τὰ τακτικά, καὶ παιδεύσω ταῦτα μεταχειρίζεσθαι τὰ ὅπλα· μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἔργα ὑμῖν ὅπλα ἔσται, καὶ πάντες εὐθέως ἐπανορθώσεσθε, μὴ ἐλεήμονες, μὴ ὀπτικοί, μὴ ἥμερον καὶ ἀνεξίκακοι γένησθε, ἂν πάσῃ ἄλλῃ ἀρετῇ ἅπασαν ὀπτιδίξησθε. Εἰ δέ τινες ἀντιλέγοιεν, τότε καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν προσθήσομεν, ὑμᾶς εἰς μέσον φέροντες· ὡς νῦν γε καὶ σκηνοποιούμεθα, τόγε ὑμέτερον μέρος, ἐν ταῖς δρόμῳ τούτῳ. σκόπει δὲ· λέγομεν ὅτι μεγάλα εἰργάσατο ὁ Χριστός, ἀγέλας ἀντὶ ἀνθρώπων ποιήσας· εἶτα ἀπαιτοῦμεν θηρίων ἀγρίων, καὶ κεκλεισμένων ἐκ τῆς ἀγέλης ταύτης πρᾶξιν τινὰ ἐπίδειξιν, ὅπερ ὁμοιάζομεν. δέδοικα γὰρ μὴ ἀντὶ ἀγέλων, ὥσπερ ἀπὸ συφεῶνος χοίρους ἐξαγάγω καὶ ἵππους ἠλυμαγῆς. οἷ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δα ὅπ ἀληθεῖτε, ἀλλ' ὑ κτ' πθώτων ὑμῶν ταῦτα εἴρηται, ἀλλὰ κτ' τῶν ὑπθυθυνῶν· μᾶλλον γ' ὀθὲ κατ' ἐκείνων, ἐὰν νήφωσιν, ἀλλ' ὑκθ' ἐκείνων· ὡς νεῦ γε πθώτα ἀπόλωλε ⁊ διέφθαρται, ⁊ ἡ ἐκκλησία βουσασίου ὀθὲν διενυόχε ⁊ ἐπαύλεως ὄνων ⁊ καμήλων· ⁊ θεὶ ἐρχομθ θεόθαπον ὑπζητθν, ⁊ οὐ δυνάμθ ἰδθν. οὕτω πθώτες λακλίζουσι, καθάπερ ἵπποι ⁊ οἱονεὶ ἄγελοι, ⁊ κόπρου πολλῆς τὰ ὑποδήματα πληρθσι. τοιαῦτα γὰρ αὐτῶν αἱ θμαλέξεις. ⁊ εἶγε ἐῶ ἰδεῖν τὰ καθ' ἑκάστην ζωὰλξιν λεγόμενα ὑπὸ ἀνδρῶν, ὑπὸ γυναικῶν, εἶδες ἂν τῆς κόπρου ἐκείνης τὰ ῥήματα ἀκαθαρτότερα. διὰ τοῦθο καλῶ μεταβαλεῖν τὸ πονηρὸν τοῦτον ζωὸν εἰδωλον, ἵνα μόνου ἡ ἐκκλησία πνέῃ. νεῦ δὲ θυμάματα εἰ ἀγαθὰ ἀποτεθέμθα ἐν αὐτῇ· τὸ γὰρ νοητὸν ἀκαθαρσίαν οὐ πολλὴν ποιούμθα ἀνθδὲν ὡστε ἐκκαθαίρειν ⁊ ἀπελαύνειν. Τί οὖν ὄφελος; ὀθὲ γὰρ οὕτως ἀγαπώμθα τὸν ἐκκλησίαν κόπρον εἰσάγοντες, ὡς ἀγαπῶμεν αὐτὸν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους φθεγόμθοι πρὸ κερδῶν, πρὸ ἐμπορείας, πρὸ καπηλείας, πρὸ τῶν ὀθὲν πρὸς ἡμᾶς ὄντων· δέον ἀγγέλων ἐν τοῖς ὠσὶ ῥεῦσις, καὶ οὐρανὸν τὸν ἐκκλησίαν ποιῆν, ⁊ μηδὲν ἕτερον ἢ θῳὰς ἐκτενῆς ⁊ σιγὴ μ' ἀκροάσεως εἰδέναι. τοῦτο δὴ ⁊ ἐκ τοῦ νεῦ ποιῆσθμ, ἵνα ⁊ Ⓦ βίον ἐκκαθάρωθμ Ⓦ ἡμέτερον, ⁊ τ" αἰωνίων ἐπιτυχόντες ὑπὲρ χωθμ ἀγαθῶν, χάριτι ⁊ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

χ. ἀρῆκε
χ. αὐτῆς,

χ. θεσπεσιον.
χ. θεσπεσιον;
χ. ἐκ αὖ ἠθελήθησ, ὅταν ἀφωνήθησαν, ἃ ἔπει
χ. μελλοντῶν
χ. ἀπόλυθες

Ομιλ. πθ. 62 ΤΗ ΔΕ ΕΠΑΥΡΙΟΝ, ΗΤΙΣ ΕΣΤΙ ΜΕΤΑ τὸν ὈΔΑΚΤΥΛΟΝ, ζωήθησαν Ⓘ ἀρχιερῆς ⁊ Ⓘ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, · 63 Λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημθν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μ' τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. 64 Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι Ⓦ τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες Ⓘ μαθηταὶ αὐτοῦ * κλέψωσιν αὐτὸν, ⁊ εἴπωσι τῷ λαῷ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, ⁊ ἔσαι ὑ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης.

* φυκλῶς

χ. διεστυρωμένοι.

25

Ἀναπαύεται ἡ πλάνη ἑαυτῇ πρεπόντως, ⁊ τῇ ἀληθείᾳ ἄκυρα συνηγορῆ. σκόπει δὲ· ἔδει πιστωθῆναι, ὅτι ἀπέθανε, ⁊ ὅτι ἐτάφη, ⁊ ὅτι ἀνέστη· ⁊ " πρῶτα ταῦτα διὰ τῶν ἐχθρῶν ἦν πιστά. ὅσα γοῦν τὰ ῥήματα ταῦτα τούτοις μαρτυρούμενα ἅπασιν. ἐμνήσθημθν, φασιν, ὅτι εἶπεν ὁ πλάνος ἐκεῖνος ἔτι ζῶν (σκοπῶ ἐτελεύτησεν) ὅτι μ' τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι Ⓦ τάφον. (σκοπῶ ⁊ ἐτάφη) μήποτε ἐλθόντες Ⓘ μαθηταὶ αὐτοῦ, ⁊ κλέψωσιν αὐτόν. σκοπῶ ὁ τάφος ἐὰν σφαλισθῇ, σκ ἔσαι τις κακουργία. ὑ" μυοπῶ. σκοπῶ δυνατόρρητος ἡ ἀπόδειξις τῆς δυνάσεως, δι' ὧν ὑμᾶς" προεπείνατε, γέγονεν. ὅπου γὰρ ἐσφαλίσθη," θέλημά γέγονε κακουργία. Εἰ δὲ θέλημα γέγονε κακουργία, οὕρηται δ' ὁ τάφος κενός, δῆλον ὅτι ἀνέστη σαφῶς ⁊ ἀνεμποδίστως. Εἶδες πῶς ⁊ ἄκοντες ζωαγωνίζονται τὴν τῆς ἀληθείας ἀπόδειξιν; " σὺ δέ μοι σκόπει τῶν μαθητῶν τὸ φιλάληθες, πῶς τὸν λεγομένων πρὸ τῶν ἐχθρῶν οὐδὲν ἀποκρύπτονται, κἂν ἐπονείδιστα λέγωσιν. ἰδοὺ γοῦν πλάνοι καλοῦσιν, ⁊ ὑ σιγῶσιν αὐτὸ ὅτι. " ταῦτα δ' ⁊ τὸν ἐκείνων δείκνυσιν ὠμότητα, ὅτι θέλε τῷ θανάτῳ" τὸν ὀργὸν ἀφῆκαν, ⁊ τὸν Ⓦ ἁπλοῦν ⁊ φιλάνθρωπον. " ἄξιον δ' καὶ ἐκεῖνο ζητῆσαι, ποῦ εἶπεν, ὅτι μ' τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι; ὑ γὰρ δύρεσις δὴ ὅτω σαφῶς εἰρημένον, ἀλλ' ἡ ὃ τοῦ Ἰωνᾶ τοῦτο ὑπόδειγμα. ὥστε Ⓘ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι ἠδέσαν τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενα, ⁊ ἑκόντες ἐκακούργουν. Τί οὖν ὁ Πιλάτος;

χ. ἑαυτῷ πρεπόντως,
χ. παντοχόθεν
χ. δήμου
χ. χθ ἤν.
χ. κατασκάπτει,
χ. ἐκ ὅτου ἡ θέλημα κακουργία.
χ. ἄξιον ἡ θαυμάσαι μ' τοῦ ἄλλων ⁊ τοῦτο
χ. τῆς μανίας κατηυτήκασι,
χ. ἴσως ἡ οὐ πρὸ ζητήσεως μαθεῖν καὶ πρὸ
χ. ἐκ τῆς

65 Ἔχετε κουστωδίαν, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.

66 Καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

66 Καὶ ἠσφαλίσαντο Ⓦ τάφον, σφραγίσαντες Ⓦ λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.
Οὐκ" ἀφίπη σὺν τραπῶσας μόνους σφραγίσαι. ἄτε γὰρ μαθὼν πάντα εἶπεν αὐτῷ, οὐκ ἐπὶ συμπορεύεσθαι αὐτοῖς ἤθελεν, ἀλλ' ἵνα ἀπαλλαγῆς αὐτῶν καὶ τοῦτο ἀνέχεται, καὶ φησιν· ὑμεῖς, ὡς βούλεσθε, σφραγίσασθε, ἵνα μὴ ἑτέρους ἔχητε αἰτιᾶσθαι. Εἰ γὰρ μόνοι Ⓘ τραπῶσι τὸν ἐσφραγίσαντο, ἠδυνάμην λέγειν (εἰ δὲ ἀπίθανα καὶ ψευδῆ τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ὅμως ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις ἐψαμμύτων, οὕτω καὶ ἐν τούτῳ λέγειν εἶχον) ὅτι Ⓘ τραπῶσι τὸ σῶμα δόντες κλαπῶσι, πῶς ἔχον τοῖς μαθηταῖς Ⓦ πεῖσαι τῆς ἀναστάσεως πλάσαι λόγον· νῦν δὲ αὐτοὶ ἀσφαλισάμενοι οὐδὲ τοῦτο λέγειν δύνανται. Εἶδες πῶς ἀπευδάζουσιν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀκόντες; καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ πεφοβήθησαν, αὐτοὶ ἤτησαν, αὐτοὶ ἐσφράγισε μετὰ τῆς κουστωδίας, ὥστε ἀλλήλων εἶναι κατήγοροι καὶ ἔλεγχοι. καίτοι πότε ἂν ἔκλεψαν; πρὶν σαββάτῳ; καὶ πῶς; οὐδὲ γὰρ ἤθελον" πορευθῆναι. Εἰ δὲ καὶ Ⓦ νόμον προὔβαινον, πῶς ἂν ἐβούλοντο Ⓘ οὕτω δειλοὶ" πορευθῆναι; πῶς δὲ πεῖσαι Ⓦ ὄχλον ἠδυνάμην; τί λέγοντες; τί ποιοῦντες; ποίᾳ δὲ πορευθέντες ἐπὶ τὸν νεκρόν; τίνα δὲ πορισάμενοι ἀντίδοσιν, ποίαν ἀμοιβήν; ἐπὶ ζῶντα, καὶ μόνον καταφρονήσαντα ἰδόντες ἔφυγον, καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ παῤῥησιάζεσθαι ἔμελλον, εἰ μὴ ἀνέστη; καὶ πῶς ἂν ἔχοι ταῦτα λόγον; ὅτι γὰρ "ὅτ' ἂν" ἠδυνήθησαν, ὅτ' ἂν" ἠδυνήθησαν πλάσαι ἀνάστασιν μὴ γενομένην, δῆλον ἐκεῖθεν. πολλὰ γὰρ αὐτοῖς πρὸς ἀναστάσεως διελέχθη, καὶ σιωπῶσι ἔλεγεν [ἀεί,] ὡς καὶ αὐτοὶ *εἰρήκασιν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. εἰ τοίνυν οὐκ ἀνέστη, δῆλον ὡς ἀπατηθέντες ὕστερον, καὶ πρὸς ὀλόκληρον ἔθνος δι' αὐτὸν ἐκπολεμωθέντες, [καὶ] δοικοῦντες καὶ" ἀπόλιδες γενόμενοι ἀπεγράφησαν διὰ αὐτόν, καὶ οὐκ ἂν ἐβλήθησαν τοιαύτην αὐτῷ πρεσθεῖναι δόξαν, ἄτε ἠπατημένοι, ἢ εἰς τὸν ἑκάστης δι' αὐτὸν ἐμπεσόντες κινδύνους. ὅπου γὰρ ἂν ἠδυνήθησαν, εἰ μὴ ὡς ἀληθὴς ἡ ἀνάστασις, πλάσαι αὐτὴν, τοῦτο οὐδὲ λόγος δίδοται. τίνι γὰρ ἐθαῤῥοῦμεν; τῇ δεινότητι τῶν λόγων; ἀλλὰ πόθεν ἦσαν ἀμαθέσι; ἀλλὰ τῇ πρεσθείᾳ τῶν χρημάτων; ἀλλ' οὐδὲ ῥᾴδιον, οὐδὲ ἐπιτρόπους εἶχον. ἀλλὰ τῇ πρεσθείᾳ τοῦ ἤθους; ἀλλ' ἀτελεῖς ἦσαν, καὶ ὄχλῳ ἀτελεῖ. ἀλλὰ τῷ μεγέθει τῆς πατρίδος; ἀλλ' ἀπὸ χωρίων ἦσαν ἀσήμων. ἀλλὰ τῷ πλήθει τῶν ἑαυτῶν; ἀλλὰ τῶν ἕνδεκα οὐκ ἦσαν πλείους, καὶ αὐτοὶ ὃ" διεσπάρησαν. ἀλλὰ ταῖς ἐπαγγελίαις τοῦ διδασκάλου; ποίαις; Εἰ γὰρ μὴ ἀνέστη, οὐδὲ σκῆψιν ἔμελλον αὐτοῖς ἕξειν πιστήν. πῶς δ' ἂν ὠφέλησαν δῆμον μαινόμενον; Εἰ γὰρ ὁ κορυφαῖος αὐτῶν θυρωρὸν ῥῆμα οὐκ ἴσχυσε γυναικὸς, ἢ Ⓘ λοιποὶ ὃ πρώτως δεδεμένον ἰδόντες διεσπάρησαν, πῶς ἂν ἐνεγκόντας εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ἀφεδράμειν, καὶ φυτὸν πεπλασμένον ἀνάστασιν λόγου; Εἰ γὰρ ὁ μὲν πρὸς γυναικὸς ἀπειλὴν οὐκ ἔστη, Ⓘ ὁ δὲ πρὸς" δεσμῶν ὄψιν, πῶς ἠδυνήθησαν πρὸς βασιλέας καὶ ἄρχοντας καὶ δήμους ἵστασθαι, ὅπου ξίφη ἢ πῦρ καὶ κάμινοι καὶ μυρίοι καθ' ἡμέραν θάνατοι, εἰ μὴ τῆς τοῦ ἀναστάντος ἰσχυούσης καὶ ῥοπὴν ἀπέλαυσαν; τοιαῦτα σημεῖα γέγονε καὶ τοσαῦτα, καὶ οὐδὲν τούτων ἠδέσθησαν Ⓘ Ἰουδαῖοι, ἀλλ' ἐξαύρωσαν Ⓦ πεποιηκότα· καὶ τούτοις ἐμέλλομεν ἁπλῶς λέγουσι πείθεσθαι περὶ ἀναστάσεως; οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν. ἀλλ' ἡ τοῦ ἀναστάντος ἰσχὺς ταῦτα εἰργάσατο. σκόπει δέ μοι τὴν κακουργίαν αὐτῶν τὴν καταγέλαστον. ἐμνήσθημεν γάρ, φασιν, ὅτι εἶπεν ὁ πλάνος ἐκεῖνος ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. καὶ εἰ πλάνος ἦν καὶ ψευδῆ ἐκόμπαζε, τί δεδοίκατε, ἢ πρεσθεῖτε ἔχετε, καὶ τοσαύτῃ κέχρησθε ἀσφαλείᾳ; δεδοίκαμεν, φασι, μήποτε κλέψωσιν αὐτὸν Ⓘ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἀπατήσωσι τοὺς πολλούς. καίτοιγε ἀπεδείχθη τοῦτο οὐκ ἔχον λόγον καθ' ὁλοκληρίαν. ἀλλ' ὅμως ἡ κακία φιλόνεικον ἢ ἀναιδές, ἢ τοῖς ἀληθέσιν ὀπισθορμεῖ. ἢ μέχρι τεσσάρων ἡμερῶν κελεύουσιν ἀσφαλισθῆναι Ⓦ τάφον, ὡς ὑπὲρ δογμάτων μαχόμενοι, καὶ βουλόμενοι δεῖξαι ἢ πρὸ τούτου πλανῶν ὄντα, καὶ μέχρι τοῦ τάφου τὴν κακίαν ἐκτείνουσι. δεῖ τοι τοῦτο τάχιον ἀνέστη, ἵνα μὴ λέγωσιν, ὅτι ἐφεύσατο καὶ ἐκλάπη. τοῦτο μὲν γὰρ ἔγκλημα οὐκ εἶχε τὸ "τάχιον

χιον δυάς: ἰῶμαι, ὃ ἐ βεφάσιον, ἀποψίας ἔχεμε. καὶ γὰρ εἰ μὴ τότε ἀνέστη, καὶ σημείων αὐτῶν αὐτὸν καὶ φυλακῆς ὄντων, ἀλλ' ἀναχωρησάντων μετὰ τὸ τέτταρα ἡμέρας, εἰκὸς ἦν τι λέγειν, * εἰ καὶ αἰσθητως. διὰ τοῦτο τοίνυν προέφθασε καὶ ἀνέστη, ὥστε μήτε διαίρεσιν ἄλυσιν ἔχειν προφάσεως. ἔδει γὰρ τῶν καθημένων αὐτῶν, καὶ φυλακῆς ὄντων γενέσθαι τὴν ἀνάστασιν. ὄκνου καὶ ἴσως τῶν τριῶν ἡμερῶν ἔδει γενέσθαι· ὡς εἴγε προελθυσῶν αὐτῶν, καὶ ἀναχωρησάντων ἐκείνων ἐγένετο, ὕποπτον τὸ πρᾶγμα ἔσεσθαι ἦν). διὰ καὶ σφραγίσας ἐκεχώρησεν ὡς ἐβούλοντο, καὶ γραπτῶν ἐπέθεντο καὶ ὄκνει ἐποίησεν ἀλλοῖς ἐν σαββάτῳ ταῦτα ποιοῦσι καὶ ἐργαζομένοις, ἀλλὰ πρὸς ἓν μόνον ἑαυτῶν τὴν ἑαυτῶν πονηρίαν, ὡς ταύτῃ προσεσόμενοι ὅπερ ἑκάστης ἀνοίας ἰῶ καὶ φόβου σφοδρὰ αὐτοῦ καταστέντος λοιπόν. ἃ γὰρ ζῶντα αὐτὸν καταφόντες, ἀφοβώτερον δεδοίκασι. καίτοιγε εἰ φιλὸς ἦν ἀνθρωπος ἰῶ, ἔδει θαρρῆν. ἀλλ' ἵνα μάθωσιν, ὅτι καὶ ἐπὶ ζῶν ἐκὼν ἔπαθεν, ἅπερ ἔπαθεν, ἰδοὺ καὶ σφραγὶς, καὶ λίθος, καὶ κωφωδία, καὶ πᾶσα φυλακὴ, καὶ ὄκνος ἴσχυσαν ἃ νεκρὸν κατασχεῖν· ἀλλ' ἐν ᾗ μόνον τὸ δημοσιευθῆναι τὴν ταφὴν, καὶ πίστωθῆναι ἐντεῦθεν τὴν ἀνάστασιν. καὶ γὰρ γραπτῶν ἐπέθεντο, καὶ Ἰουδαῖοι προσεδρεύουσιν.

κθ΄ κπ. 1 Ὀψὲ δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαλιωὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον.

2 Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ.

3 Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ, ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ *, ὡσεὶ χιών. * λευκόν

Μετὰ τὸ διάσασιν ἦλθεν ὁ ἄγγελος. τίνος οὖν ἕνεκεν ἦλθεν ὁ ἄγγελος, καὶ ἦρε τὸν λίθον; διὰ τὰς γυναῖκας. αὗται γὰρ οὐκ ἦσαν τότε ἐν τῷ τάφῳ. ἵν' οὖν πιστεύσωσιν ὅτι ἠγέρθη, ὁρῶσι τὸν τάφον κενὸν τοῦ σώματος. διὰ δὴ τοῦτο ἀφῆλε τὸν λίθον, διὰ τοῦτο καὶ σεισμὸς ἐγένετο, ἵνα διαναστῶσι καὶ ἀφυπνιωθῶσι. καὶ γὰρ ἦσαν βεβαρημένοι, ὥστε ἕλαιον βαλεῖν, καὶ ἐν νυκτὶ ταῦτα ἐγένετο, καὶ εἰκὸς ἦν λίνας καθεύδησαι. ἀλλὰ τίνος εἵνεκεν φησι, πρὸς αὐτὰς ὁ ἄγγελος εἶπε, μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς; πρότερον αὐτὰς ἀπαλλάττει τοῦ δέους, καὶ τότε διαλέγεται περὶ τῆς ἀναστάσεως. καὶ ὃ ὑμεῖς ἦ, πολλαχοῦ ἐπιδείκνυται τοῦτο τίμιόν ἐστι, καὶ δικαιωτὸς, ὅτι τὰ ἔργα τὰς τετολμηκότας, ἅπερ ἐτόλμησαν, διὰ μὴ μετανοήσωσι, καταλήψεται. ὑμῶν γὰρ ὑμῶν ἐστι τὸ δεδοικέναι, φησὶν, ἀλλ' ἐκείνων τῶν σταυρωσάντων. ἀπαλλάξας τοίνυν αὐτὰς τοῦ φόβου καὶ διὰ τῶν ῥημάτων, καὶ διὰ τῆς ὄψεως (καὶ γὰρ τὸ σῶμα φαιδρὸν ἔδειξεν, ἅτε διαπέλια τοιαῦτα φέρων) ἐπήγαγε λέγων·

5 Οἶδα ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Καὶ οὐκ ἐπαισχύνεται ἐσταυρωμένον καλῶν. τοῦτο γὰρ τὸ κεφάλαιον τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν. 6 Ἠγέρθη, φησί·

Πόθεν δῆλον; Καθὼς * εἶπεν. Ὥστε κἂν ἐμοί, φησι, διαπιστεῖτε, τῶν ἐκείνου μαθηταῖς ῥημάτων, καὶ οὐδὲ ἐμοὶ διαπιστήσετε. Εἶτα καὶ ἄλλη ἀπόδειξις. * αὐτὸς

Δεῦτε, καὶ ἴδετε τὸν τόπον, ὅπου ἔκειτο. Διὰ τοῦτο ἐπῆρε τὸν λίθον, ὥστε καὶ ἐντεῦθεν λαβεῖν αὐτὰς τὴν ἀπόδειξιν.

7 Καὶ εἴπατε τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ὄψεσθε αὐτὸν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Καὶ ἑτέρωθι εὐαγγελίζεσθαι παραινεῖ, ὁ μάλιστα αὐτὰς ἐποίει πιστεῦσαι. καὶ καλῶς εἶπεν, εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπαλλάττων προσγμάτων καὶ κινδύνων, ὥστε μὴ τὸν φόβον διενοχλῆν τῇ πίστει.

8 Καὶ ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς. Τί δήποτε; ἀπλήστου πρᾶγμα εἶδον καὶ παράδοξον, τάφον κενὸν, ἔνδοθεν τεθνεῶτων εἶδον. διὰ καὶ ἤγαγεν αὐτὰς εἰς Γαλιλαίαν, ἵνα ἀμφοτέρων γένωνται μάρτυρες, καὶ τοῦ τάφου, καὶ τῆς ἀναστάσεως. καὶ γὰρ ἐνόουν, ὅτι οὐδεὶς ἂν τοῦτον ἦρε, πρὸ τοσούτων παραγενομένων, εἰ μὴ

μὴ ἑαυτὸν ἀνέχησε. διὰ τοῦτο καὶ χαίρουσι καὶ θαυμάζουσι, καὶ τῆς τοιαύτης δαιμονῆς λαμβάνουσι τὴν ἀμοιβὴν τὸ τοῖς ἀγγέλοις ἴδιον, καὶ εὐαγγελίσασθαι τὰ εἰρηνικὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ὁρατὰ. ἐπεὶ οὖν ἐξῆλθον μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς,

9 [Καὶ] ἰδοὺ ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων, χαίρετε. αἱ δὲ ἐκράτησαν τοὺς πόδας αὐτοῦ, Καὶ μὴν ὑπερβαλλούσης [αὐτῶν] εὐφροσύνης προσδραμούσας, ἐλάμβανον καὶ διὰ τῆς ἁφῆς τεκμήριον καὶ πληροφορίαν τῆς ἀναστάσεως, Καὶ προσεκυνήσαν αὐτῷ. Τί οὖν αὐτός;

10 Μὴ φοβεῖσθε. Πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ δέος ἐκβάλλει προσοδοποιῶν τῇ πίστει. Ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται. Σκόπει πῶς ἡ αὐτὸς διὰ τούτων τὰς μαθητὰς εὐαγγελίζεται, ὁ πολλάκις εἶπον, ὃ μάλιστα ἦλθε ἀπὸ μαθεῖν διὰ τοῦ τῆς Εὔας προδότου εἰς ἡμᾶς ἀλλοιωθὲν εἰς χρηστὰς ἐλπίδας, καὶ τὸ πεπονηκὸς ἰώμενος. Ὑπάγει τις ὑμῶν ἐβούλετο κατ' ἐκείνας ταῖς ἀοιδίμοις ἥδεσθαι, ἢ τοὺς πόδας κατέχειν τοῦ Ἰησοῦ· δοίην δ' ἂν ἔγωγε, ὅσοι βούλεσθε, οὐχὶ τοὺς πόδας ἢ ταῖς χεῖρας μόνον, ἀλλὰ ἢ τοῦ κεφαλοῦ καταρχεῖν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου, τῶν φειδῶν ἀπολαύοντες μυρεψείων καθαρῶς ζωοειδῶς. Οὐκ ἐντεῦθεν δ' μόνον, ἀλλὰ ἢ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ "ὄψεσθε αὐτὸν μετὰ τῆς ἀπορρήτου δόξης ἐκείνης ἢ τοῦ δήμου τῶν ἀγγέλων ἐρχόμενον, εἰ "βουληθείητε εἶναι φιλόθεοι· ἢ ἀκούσεσθε οὐχὶ ταῦτα τὰ ῥήματα μόνον, ὅτι χαίρετε, ἀλλ' ὀφθαλμοὶ δοῦντε ἢ βλεψησθόμενοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν τοῦ κατακοσμήσεως κόσμου.

" Γενώμεθα τοίνυν θεοστεφεῖς, φιλόθεοι, φιλάδελφοι, τὴν ἀγάπην τοὺς πάντας ἐπιδεικνύμενοι, ἵνα ταῦτα ἀκούσωμεν τὰ ῥήματα, ἢ αὐτὸν ὦ Χριστὸν ὑποδεξώμεθα· ἢ ὑμεῖς αἱ χρυσοφορούσαι γυναῖκες, αἱ ὦ δρόμην τὴν γυναικῶν τούτων διασάλπιγγα, ὀφείλουσιν ποτε τὴν νόσον ἀποθεσθε τῆς τῶν χρυσίων ἐπιθυμίας· ὥστε εἰ ζηλοῦτε ταῖς μακαρίαις ταύταις γυναιξίν, δύνασθε ὦ κόσμου, οὗ ἀπέχεσθε, ἐλεημοσύνην ποιούμενοι. Τί δ' ὄφελος, εἰπέ μοι, τῶν λίθων τῶν τιμίων τούτων, ἢ τῶν χρυσοπάστων ἱματίων; χαίρει τούτοις φησίν, ἡ ψυχή, ἢ ὠφελεῖται. ἐγώ σε ὁ κέρδος ἠρώτησα, σὺ δέ μοι ὁ βλάβος εἶπες. τὸ γὰρ τοῦ ταῦτα "ἠρκεῖσθαι ἢ χαίρειν ἢ προσπλέκεσθαι χείρονα οὐδέν. πικρότερα γὰρ ἡ χαλεπὴ "ταύτης δουλεία ἔχει, ὅταν τις ἢ δυσὶ κύριοι δουλεύειν θέλῃ. Ἐπὶ τίνι γὰρ τῶν πνευματικῶν, ὡς ἔοικε, σπουδάσει ποτὲ ἔργων; πότε δὴ καταγάσεται, ὡς δεῖ, τὸ βιωτικὸν προσαγμῆς ἡ χρεὼν ἄξιον εἶναι νομίζουσα ὁ δεδέσθαι χρυσῷ; ὁ γὰρ ἐν δεσμωτηρίῳ μύων ἢ ἡδόμενος, οὐδὲ ἀπαλλαγὴν θελήσει, ὥσπερ οὖν οὐδὲ αὐτή· ἀλλ' ὥσπερ τις ἀχμάλωτος ἡνωμένη τῆς πονηρᾶς ταύτης ἐπιθυμίας, οὐδὲ φωνῆς ἀνέξεται ἀκούσαι πνευματικῆς μὴ τῆς προσκούσης ἐπιθυμίας τε ἢ σπουδῆς, μήτιγε "ἔργον μετελθεῖν. Τί οὖν ὁ κέρδος τοῦ κόσμου τούτου ἢ τῆς "βλαχείας ταύτης, εἰπέ μοι; τέρπομαι, φησί. πάλιν μοι τὴν βλάβην εἶπες, ἢ ὦ ὄλεθρον. ἀλλὰ ἢ ὑμῖν ἀπολαύω, φησί, πολλῆς σοφῆς τῶν ὁρώντων. Τί τοῦτο; ἑτέρας γὰρ τοῦτο ἀφροσύνης ὑποθέσεως, ὅταν εἰς τύφον, ὅταν εἰς ἀπόνοιαν ἄρῃ. φέρε οὖν, ἐπεὶ σὺ ὁ κέρδος σοὶ εἶπες, ἀνάκρουσόν μοι ταῖς βλάβας διηγούμενος. τίνες οὖν ἐντεῦθεν αἱ βλάβαι; ἡ φρενῖτις ἡ μείζων τῆς ἡδονῆς. διὰ πολλοὶ τῶν ὁρώντων τούτων διὰ τῶν παχυτέρων τέρπονται μᾶλλον, ἢ ἡ τοιαύτη. σὺ μὲν γὰρ μεμύησο κομψοπάιζη· ἐκεῖνοι δὲ διὰ τούτου ἑστιῶσι ταῖς ὄψεις. Εἶτα πάλιν ἑτέρα, τὸ ταπεινοῦσθαι τὴν ψυχὴν, τὸ βασκαίνεσθαι πρότερον ὁ πρωταχοῦ (αἱ γὰρ πλησίον δηλητήσασι, κἀκ τῶν οἰκείων ἀνδρῶν ὁπλίζονται, ἢ πολέμους ἀναρρίπτουσι χαλεπούς) μὴ τούτων, τὸ τὴν ὀργὴν ἅπασαν καὶ τὴν φρενῖτιν εἰς τοῦτο ἀποφαίνεσθαι, τὸ τῶν πνευματικῶν μὴ σφόδρα ἀντέχεσθαι καταφρονεῖν, τὸ τύφου ἢ ἀπονοίας ἢ κενῆς πληροῦσθαι δόξης, τὸ τῇ γῇ προσπλέκεσθαι καὶ ἀλληλοφορεῖν,

ΗΘΙΚΟΝ

ζ. παύτης
λ. θεῖπα
χ. ἀπιστοῦντες
χ. δυνησόμεθα ἰδεῖν
χ. βουληθείητε ἦτε φίλοι θεοῦ καὶ φιλάδελφοι ἢ μόνον ἐλάμεθα, ἀλλὰ ἢ ναὸς ἁγιασθῆναι ἢ κουφισθῆναι παρ' αὐτοῦ ἢ μόνον, χαίρετε, καθάπερ ταῖς γυναιξὶν εἶπεν, ἀλλὰ ἢ τὰ τῆς βασιλείας ἄξια ῥήματα, δεῦτε οἱ εὐλογημένοι.
χ. Τίνες δὲ πίνουσι φιλάνθρωποι, ἵνα ταῦτα τὰ ῥήματα παρ' αὐτοῦ ἀκούσητε.
χ. ἰωὼ χλιῶδες
χ. αὐτὴ
χ. ἔργων
χ. βασιλείας
χ. οὐ

πολερῶρρυηδν, ϗ αὐτὶ αἰετῦ γλυέσθαι χοῖρον ϗ κιῶα. ἀφδσα γὰρ τὸ πρὸς ὑρθμὸν βλέπειν ϗ πέτεσθαι, καθάπερ ⓐ χοῖροι, χαμαὶ νεύεις μέπαλλα πρὸς ἐρχαζομδνη ϗ χαμάμις, ϗ ψυχλὸν ἀνανδρον ϗ ἀνδγεύθερον κλωμδνη. ἀλλ' ὑπερφέεις φαινομδνη * ὑπὲ τῆς ἀληθῶς πάντων ὀφθαλμούς; δι' αὐδὲ μὲ οὕτω τῦτο χρυσοφορδν οὐκ ἔδει, ἵνα μὴ κοινὸν γλμη θεάσθην, ϗ πολλῶν κατηγόρων ἀνοίξης στόματα. σοδεὶς γὰρ σε τῶν ὑπερφερομδνων θαυμάζει, ἀλλὰ σκώπτουσιν ὡς φιλόκοσμον, ὡς ἀλαζόνα, ὡς θρκικιῶ γυναῖκα. καὶν εἰς ἐκκλησίαν εἰσελθῃς, ὀξῆλθες σοδὲν λαβοῦσα, ἀλλ' ἢ μυελία σκώμματα, ϗ λοιδορίας, καὶ ἀρὰς, ϗ χὶ πρὸς τὴν ὁρῶντων μόνον, ἀλλὰ ϗ πρὸς τῦ προφήτυ. ϗ γὰρ * ὁ μεγαλοφωνότατος Ησαΐας ἰδὼν σε βοήσει· Τάδε λέγει Κύριος ὑπὲρ ὧν ἀρχύσας θυγατέρας Σιὼν· ἀνθ' ὧν ἐπορδύθη ὑψηλῷ τραχήλῳ ϗ νδύμασιν ὀφθαλμῶν, ϗ τῇ πορείᾳ τῶν ποδῶν σύρουσαι τοὺς χιτῶνας, ϗ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι, ἀνακαλύψει Κύριος τὸν κόσμον αὐτῶν, ϗ ἔσαι αὐτὶ ὀσμῆς ἡδείας κονιορτὸς, αὐτὶ δὲ ζώνης, σχοινίῳ ζώσῃ· ταῦτά σοι αὐτὶ καλλωπισμῦ. ὑδὲ γὰρ πρὸς ἐκείνας ταῦτα μόνας εἴρηται, ἀλλὰ ϗ πρὸς πᾶσαν γυναῖκα μιμυμδνην αὐτάς. ϗ ὁ Παῦλος ὁμοίᾳ ἐκείνᾳ * κατήγγειλε ἔπιπε, λέγων Τιμοθέῳ πρεσβυτέρῳ τῇ γυναικί, Μὴ ἐν πλέγμασιν ἢ χρυσίῳ ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ κοσμεῖν ἑαυτάς. ὥστε πολυτελὴς μὲν βλασφημὸν δὲ χρυσοφορδν, μᾶλλον δ', ὅταν εἰς ἐκκλησίαν εἰσίῃς, ὅταν ὀφθῇς τῶν πενήτων παρίῃς. εἰ γὰρ σφόδρα σαυτὴν κατηγορῆσαι ἐπιθύμησας, ὑκ ἂν ἄλλο πρόσθεν ἔθηκα, ἀλλ' ἢ δὲ τὸ ὠμότητος ὕπο ϗ ἀπανθρωπίας προσωπεῖον. ἐννόησον γὰρ πόσας γαστέρας παρέρχῃ πεινώσας μετὰ τῦ ἱματίου τούτυ, πόσα σώματα γεγυμνωμένα κατὰ τῆς φιλοσοφίας ταύτης τῆς σατανικῆς. πόσῳ βέλτιον ὀφθῆναι ταῖς πεινώσας ψυχαῖς, ἢ λύκοις ὤτων ὀφθῆναι πεπτωκόσιν, ϗ μυρίων πενήτων θεάσασθαι ἐζαρτᾶν εἰκῇ ϗ μάτην; μὴ γάρ σοι δ πλοῦτος ἐγκώμιον; μὴ γάρ σοι δ χρυσοφορδν ἔπαινος; εἰ δὲ ὐκ ἐξ ἀδίκων πόνων ταῦτα προσειλημμένα σοι ἦν, ϗ ὕτω μετίσπ κατηγορία δ νόμιμον· ὅταν γ' ϗ ἐξ ἀδικίας, ἐννόησον πλὴν τοῦ βδελυκτοῦ. ἀλλ' ἐπαίνων ἐρᾷς ϗ δόξης. ὁμοίως ἀπόδυσαι πλὴν καταγέλαστον ταύτην προσωπεῖον, ϗ δότε σε θαυμάσονται πάντες, δότε ϗ δόξης ϗ καθαρᾶς ἀπολαύσῃ τῆς ἡδονῆς· ὡς νῦν γε σκωμμάτων γέμεις, ἀθυμίας πολλὰς ὑποθέσεις ὐκ ὀλίγων καταασκευάζουσα σαυτῇ. αὖ γὰρ ἐκπέσῃ τι τούτων, ἐννόησον ὅσα ἐντεῦθεν ὀλίσθεται τὰ κακά. πόσαι μασιγοῦνται θεραπαινίδες; πόσοι ἀνδρες ἐνοχλοῦνται; πόσοι ἀπάγονται; πόσοι δεσμωτήριον οἰκοῦσι; ϗ δικαστήρια ἐντεῦθεν ϗ εἰσαγωγαὶ, ϗ μυρίαι πάντοθεν ὁρμαὶ ϗ κακοπραγίαι τῇ γυναικὶ πρὸς τὸν ἄνδρα, παρ' ἀνδρὶ πρὸς τὸν φίλον, τῇ ψυχῇ πρὸς ἑαυτήν. ἀλλ' ὐκ ἀπόλωται. μᾶλλον δὲ οὕτω τοῦτο ῥᾴδιον· εἰ ὃ ϗ σωθείη ὅλον πάντως, σωζόμενα πάλιν πολλοῦ παρέχει μεμιμνδν ϗ φειδόδα ϗ ἀνδρίαν, ϗ κέρδος σοδέν. ποία γὰρ ἐνθεῦθεν πρόσοδος τῇ οἰκίᾳ; ἢ ὄφελος αὐτῇ τῇ περικειμένῃ; ὄφελος μὲν ὐδέν, ἀκοσμία δὲ πολλὴ, ϗ καθηγορία πάντοθεν. πῶς δυνήσῃ δ' Χείσοδ φιλῆσαι τοὺς πόδας, ϗ καταχεῖν ὕσπερ ἐσκευασμένη; ὕσον ἀποστρέφει τὸν κόσμον ἐκεῖνος. διὰ ὕσο ἐν τῇ δ τέκνου οἰκίᾳ κατεδέξατο τεχθῆναι, μᾶλλον δὲ σοδὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, ἀλλ' ἐν καλύβῃ ϗ φάτνῃ. πῶς δν αὐτὸ δυνήσῃ ἰδεῖν ὐκ ἔχουσα κάλλος αὐδὲ πρόσωπον, δ θρηκιμένη κόσμον ἐπέρασον αὐτῷ, ἀλλὰ μισηθήν; ⓦ γὰρ αὐτῷ πρέσεσθε δ τοιούτοις δ θαλλωπίζεσθαι ἱματίοις, ἀλλ' ἀρετῇ πρεπόμενοι. ἐννόησον τί ποτε ὄφελος χρυσίον. σοδὲν ἕτερον, ἢ γῆ ϗ ἄσοδος. ἐμποδὼν ὕδωρ; ϗ γέγονε πλοῦς. ἐννόησον, ϗ αἰχμάλωτον ⓦ πλοῦν δεσπότην ποιημένη, ϗ πάντα ἀφδσα ϗ αὐτὴ πρόσκαθημένη, καὶ πάντοθεν αὐτὸν βασάζουσα καὶ προσφέρουσα, καὶ ὅταν εἰς ἐκκλησίαν εἰσίῃς, "ὅτε μάλιστα φεύγει αὐτὸν ἐχθρῶν. σοδὲ γὰρ θεᾷ τῶν ἡ ἐκκλησία ὡσοδόμηται, ἵνα ἐν ταύτῃ ⓦ πλοῦτον ὑπιδείξῃ τῶν; ἀλλ' ἵνα ⓦ πνευματικόν. σὺ δ' ὥσπερ εἰς πομπεῖον" ἀζιοδσα, οὕτω πάντοθεν σεαυτὴν καλλωπίζεις, ἐν τῇ σκιᾷ μεμυμένη, οὕτω μὲ δαψιλείας τὸν καταγέλαστον αὐ-

τῷ.

* τοῖς

* d'ἀϊσι

Ησ. γ. ιϛ.

* βοᾷ ϗ

α. Τιμ. ϛ. θ.

χ. γοῦν

χ. οἰκίας

χ. ὅτε

χ. εἰσοδος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν τούτων βαστάζουσα φορτίον. διά τοι τοῦτο πολλοῖς ἐπεισέρχεται λύμη, καὶ, τῆς ἐκκλησίας διαλυθείσης, ἐν ταῖς οἰκίαις ἐπὶ τῆς τραπέζης ταῦτα ἄν τις ἀκούσειε διηγουμένων τῶν πλειόνων. ἀφέντες γὰρ λέγειν, ὃ καὶ ὃ εἶπεν ὁ προφήτης καὶ ὁ ἀπόστολος, τῶν ἱματίων τὴν πολυτέλειαν, τῶν λίθων τὸ μέγεθος, τὴν ἄλλην ἅπασαν ἀσχημοσύνην τῶν ταῦτα περικειμένων διηγοῦνται. ταῦτα ὑμᾶς πρὸς ἔλεον ὀκνηρὰς ποιεῖ, καὶ οὐκ ἐᾷ συνοικειοῦσθαι ὑμῖν. οὐ γὰρ ἄν τις ὑμῶν ἕλοιτο ῥᾳδίως διακλάσαι τι τῶν χρυσίων τούτων, καὶ θρέψαι πεινῶντα. ὅπου γὰρ καὶ αὐτὴ ἕλοιο ἐν στενοχωρίᾳ εἶναι, ἢ ταῦτα ἰδεῖν διακλώμενα, πῶς ἂν ἑτέρους ἐκ τούτων διαθρέψειας; ὥσπερ γὰρ πρὸς ἔμψυχά τινα, διάκεινται αἱ πολλαὶ πρὸς ταῦτα, καὶ οὐδὲν ἧττον ἢ πρὸς παιδία. ἄπαγε, φησί. *δείξατέ μοι οὖν τοῦτο, δείξατε διὰ τῶν ἔργων, ὡς νῦν γε τὴν ἐναντίαν ὁρῶ. τίς γὰρ πώποτε τῶν σφόδρα "ἑαλωκυιῶν ταῦτα "καταχωνεύσασα, ἐξήρπασε θανάτου παιδίον ψυχικοῦ; καὶ τί λέγω παιδίον; τίς τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν ἀπολλυμένην ἐντεῦθεν ἐπρίατο; τοὐναντίον μὲν οὖν [ὡς] πολλοὶ καὶ καθ' ἑκάστην αὐτὴν διὰ ταῦτα "πωλοῦσι τὴν ἡμέραν. καὶ ἐὰν μὲν σωματικὴ ἀρρωστία γένηται, πάντα ποιοῦσιν· ἂν δὲ τὴν ψυχὴν ἴδωσι διεφθαρμένην, οὐδὲν τοιοῦτον ἐργάζονται· ἀλλὰ καὶ τῶν "ἐκγόνων καὶ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς ἀμελοῦσιν, ἵνα ταῦτα μένῃ τῷ χρόνῳ "ἰούμενα. καὶ σὺ μὲν μυρίων ταλάντων χρυσία περίκεισαι, τὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ μέλος οὐδὲ ἀναγκαίας ἔχει τροφῆς "ἀπολαῦσαι. ἀλλ' ὁ μὲν κοινὸς ἁπάντων δεσπότης, καὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τραπέζης τῆς πνευματικῆς ἅπασιν ὁμοίως μετέδωκε· σὺ δὲ οὐδὲ τῶν ἀπολλυμένων αὐτῷ μεταδίδως, ἵνα μείνῃς συνεχῶς δεδεμένη ταῖς χαλεπαῖς ταύταις ἁλύσεσιν. ἐντεῦθεν τὰ μυρία κακά, ἐντεῦθεν αἱ ζηλοτυπίαι, ἐντεῦθεν αἱ πορνεῖαι τῶν ἀνδρῶν, ὅταν αὐτοὺς μὴ φιλοσοφεῖν παρασκευάζητε, ἀλλὰ τούτοις παιδεύητε χαίρειν, οἷς αἱ πορνευόμεναι ἐγκαλλωπίζονται γυναῖκες. διὰ τοῦτο καὶ ταχέως ἁλίσκονται. εἰ γὰρ αὐτὸν ἐπαίδευσας τούτων μὲν ὑπερορᾶν, σωφροσύνῃ δὲ χαίρειν, εὐλαβείᾳ, ταπεινοφροσύνῃ, οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἑάλω τοῖς τῆς πορνείας πτεροῖς. κοσμήσασθαι μὲν γὰρ οὕτω δύναται πόρνη, καὶ τούτου πλέον· ἐκείνοις δὲ οὐκέτι. ἔθισον οὖν αὐτὸν τούτῳ χαίρειν τῷ κόσμῳ, ὃν οὐκ ἔχει παρὰ τῇ πόρνῃ κείμενον ἰδεῖν. πῶς δὲ αὐτὸν εἰς τὴν συνήθειαν ταύτην ἐμβαλεῖς; ἂν τοῦτον ἀφέλῃς, καὶ ἐκεῖνον περιθῇς. οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ ἐν ἀσφαλείᾳ, καὶ σὺ ἐν τιμῇ, καὶ ὁ Θεὸς ὑμῖν ἵλεως, καὶ ἄνθρωποι πάντες θαυμάσονται, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτεύξεσθε ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα * εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

[Margin: * μὴ γένοιτο. — ἡ. ἑαλωκότων — ἡ. καταχωνεύσας, — ἡ. παιδίου ψυχήν; — ἡ. ἀπολλύουσι — ἡ. ἐγγόνων — ἡ. ἰώμενα. — ἡ. ἀπόλαυσιν. — * καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ ἀνάρχῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι]

Ὁμιλ. ϟ. 11 ΠΟΡΕΥΟΜΕΝΩΝ ΔΕ ΑΥΤΩΝ, ΙΔΟΥ ΤΙνες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. 12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις,
13 Λέγοντες, εἴπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐλθόντες νυκτὸς ἔκλεψαν αὐτόν, ἡμῶν κοιμωμένων. 14 Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.

ΔΙὰ τούτους τοὺς στρατιώτας ὁ σεισμὸς ἐκεῖνος ἐγένετο, ὥστε αὐτοὺς ἐκπλῆξαι, καὶ παρ' αὐτῶν γενέσθαι τὴν μαρτυρίαν· ὅπερ οὖν καὶ συνέβη. καὶ γὰρ ἀνύποπτος ἡ ἀπαγγελία οὕτως ἐγένετο παρὰ τῶν φυλάκων "προσφερομένη. τῶν γὰρ σημείων τὰ μὲν κοινῇ τῇ οἰκουμένῃ, τὰ δὲ ἴδια τοῖς ἐκεῖ παροῦσιν "ἐδείκνυτο. κοινῇ μὲν τῇ οἰκουμένῃ τὸ σκότος, ἴδια δὲ τὸ τοῦ ἀγγέλου, τὸ τοῦ σεισμοῦ. ἐπεὶ οὖν ἦλθον καὶ ἀπήγγειλαν

[Margin: ἡ. προσγινομένη. — ἡ. αὐτόθι.]

(ἡ

(ἡ γὰρ ἀλήθεια πολλὰ τῶν ἐναντίων ἀναχυτροῦσθαι λαμβάνει) ἔδωκαν πάλιν ἀργύρια, ἵνα εἴπωσι, φησίν, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτόν. πῶς ἔκλεψαν, ὦ πονηρῶν ἀνοητότατοι; λαμβάνουσιν τῆς ἀληθείας καὶ πεῖραν, οὐδὲ πλάσαι δύνανται. καὶ γὰρ σφόδρα ἀπίθανον τὸ λεγόμενον, καὶ οὐδὲ σχῆμα τὸ ψεῦδος εἶχε. πῶς γὰρ ἔκλεπτον, εἰπέ μοι, οἱ μαθηταί, ἄνθρωποι πένητες καὶ ἰδιῶται, καὶ οὐδὲ φαινῶν ὅλως τολμῶντες; μὴ γὰρ οὐκ ἦν σφραγὶς ἐπικειμένη; μὴ γὰρ οὐ προκάθηντο τοσοῦτοι φύλακες καὶ στρατιῶται καὶ Ἰουδαῖοι; μὴ γὰρ ἐκ τῶν ὀπίσθιων τοῦτο ἔδει, καὶ ἐμεμιμνων καὶ ἠγρύπνουν καὶ ἐφρόντιζον σκῆνοι; τίνος οὖν ἕνεκεν καὶ ἔκλεπτον; ἵνα πλάσωσι τὸ τῆς ἀναστάσεως δόγμα; καὶ πῶς ἂν ἐπῆλθεν αὐτοῖς τοιοῦτόν τι πλάσαι ἀνθρώποις ἀγαπῶσιν, ὅτι κρυπτόμενοι ζῶσι; πῶς δ' ἂν τὸ λίθον ἀνῆλθεν τὸ ἠσφαλισμένον; πῶς δὲ οὐκ τοσοῦτος διέλαθον; καίτοι εἰ καὶ θανάτου κατεφρόνουν, οὐκ ἂν ἐπεχείρησαν εἰκῇ καὶ μάτην καταπολμῆσαι, τοσούτων ὄντων φυλάκων. ὅτι οὖν καὶ δειλοὶ ἦσαν, ἐδήλωσε καὶ ἐμφανῶς γενόμενα. ὅτε γοῦν εἶδον αὐτὸν ζωγληθέντα, ἀπέδρασαν ἀπεπήδησαν. εἰ τοίνυν τότε οὐδὲ ζῶντα ἐτόλμησαν ζῶντα ὁρῶντες, πῶς ἀποθανόντος οὐκ ἂν ἐφοβήθησαν τοσούτων στρατιωτῶν πλῆθος; μὴ γὰρ θύραν οὐκ ἀνατρέψαι; μὴ γὰρ ἕνα λαβεῖν; λίθος ἐπέκειτο μέγας πολλῶν δεόμενος χειρῶν. δικαίως ἂν ἔλεγον, καὶ ἦσαν ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης, καθ' ἑαυτῶν ἀποφαινόμενοι τοῦτο· ὅτι μὴ τοσαύτην μανίαν δέον μετεμόησαν, οἱ καὶ ἐπαγωνίζονται τοῖς στρατεύσι, καταγέλαστα πλάττοντες πλάσματα· καὶ ζῶντος μὲν τὸ αἷμα ὠνούμενοι, τεθνεῶτος δὲ καὶ ἀναστάντος τὴν τῆς ἀναστάσεως πάλιν ἀφ' χρημάτων ἐκπορεύοντες λόγον. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς, δι' ὧν ποιοῦσιν, ἀλίσκονται πονηρευόμενοι. εἰ γὰρ μὴ προσῆλθον Πιλάτῳ, μηδὲ ἠτήσαντο τὴν κουστωδίαν, μᾶλλον ἠδυνάμην διαῦτα ἀναφωνητὸν· νυνὶ δὲ οὐκ ἔστι. τὸ γὰρ ὥσπερ ἀσυνδέτους ἀπορράπτας καὶ οἰκεῖα σώματα, οὕτω πόνηρα ἐπρόσαξαν. εἰ γὰρ συνῆρπασαν ἦλθον μετ' αὐτοῦ, καὶ ταῦτα ὀνειδιζόμενοι πρὸς αὐτοῦ, πῶς δὴ τοῦτο ἐπόλμησαν; ἀφ' οἱ δὲ μὴ περὶ τούτου ἔκλεψαν, ἀλλ' ὅτε ὑμεῖς ἦλθετε; εἰ γὰρ ἐβούλοντο τοῦτο ποιῆσαι, μηδέπω φυλακῆς τῆς ἐκείνης ἐποίησαν ἀπὸ τῆς πρώτης νυκτός, ὅτε ἀκίνδυνον καὶ ἀσφαλές. τῷ γὰρ σαββάτῳ προσελθόντες ἠτήσαντο πρὸ τοῦ Πιλάτου τὴν κουστωδίαν, καὶ ἐφύλαττον· τὴν δὲ πρώτην νύκτα οὐδεὶς τούτων τῷ ὕπνῳ πρέπω. τί δ' βούλεται καὶ τὰ σεισμὸς καὶ τὴν σμύρνης προσαπτηνύτα; ταῦτα γὰρ εἶδεν ὁ Πέτρος κείμενα. εἰ γὰρ ἐβούλοντο κλέψαι, οὐκ ἀπὸ γυμνὸν ἔκλεψαν τὸ σῶμα, καὶ ἀφ' ὃ μὴ ἐνυβρίσαι μόνον, ἀλλ' ὥστε μὴ ἐν τῷ ἀποδύειν, μέλλειν δὲ βεβαιώσειν, καὶ πρέχειν τοῖς βουλομένοις ἀφανισμὸν καὶ καταφεῖν· μάλιστα δὲ ὅτε σμύρνα καὶ, φάρμακον ὕτω κολλώδες τῷ σώματι δὲ τοῖς ἱματίοις προσαπτηνύς· ὅθεν οὐκ εὐκόλως ἦν ἀποσπάσαι τὰ ἱμάτια τοῦ σώματος, ἀλλὰ πολλοῦ χρόνου οἱ τοῦτο ποιοῦντες ἐδέοντο. ὥστε καὶ ἐνθεῦθεν ἀπίθανον τὸ τῆς κλοπῆς. μὴ γὰρ οὐκ ἤδεσαν τὸν θυμὸν τὸν Ἰουδαϊκόν, καὶ ὅτι εἰς ὠδὴν τὸν ὀργὸν ἀφήσουσι; τί δὲ ὅλως καὶ τὸ κέρδος ἦν αὐτοῖς, εἰ μὴ δώσει; ταῦτα δὴ πόνηρα καὶ ὕστοι ζωγράφοι οἱ ἔπλασαν, ἔδωκαν ἀργύριον, καὶ φασιν· εἴπατε ταῦτα ὑμεῖς, καὶ ἡμεῖς πείσομεν τὸν ἡγεμόνα. δημοσιευθῆναι γὰρ ἐβούλοντο τὸν φωκικόν, εἰκῇ καὶ μάτην πρὸς τὸν ἀληθῆ πυκτεύοντες, καὶ δι' ὧν αὐτοῖς συσκιάζειν ἐπεχείρησαν, ἀφ' τούτων καὶ ἄκοντες προεκδύαζον ἐκλάμπειν αὐτόν. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τὸν δύασιν κυρίου, τὸ αὐδὴν ταῦτα εἰπεῖν, ὅτι οἱ μαθηταὶ ἔκλεψαν. τοῦτο γὰρ ὁμολογούμενον ἐστίν, ὅτι οὐκ ἦν ἐκ τοῦ σῶμα. ὅταν οὖν αὐτοῖς μὴ ὁμολογῶσι μὴ εἶ τὸ σῶμα ἐκ, τὸν δὲ κλοπὸν δεικνύη φανερὴ καὶ ἀπίθανον ἡ προσεδρία αὐτῶν καὶ τὰ σήμαντρα καὶ ἡ τῶν μαθητῶν δειλία, ἀναμφισβήτητος καὶ ἐνθεῦθεν ἡ τῆς ἀναστάσεως ἀπόδειξις φαίνεται. ἀλλ' ὅμως οἱ ἀναίσχυντοι, καὶ πόνηρα τολμῶντες, τοσούτων ὄντων τῶν βλεπομένων αὐτοῖς, εἶπατέ φασιν, ἡμεῖς πείσομεν, καὶ ὑμᾶς ἀμεριμνους ποιήσομεν. ὁρᾶς πῶς διεφθαρμένοις τὸν

Πιλάτου;

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πιλάτον; αὐτὸς γὰρ ἐπείθη. σὺ γραπτὰς; ⓦ δῆμον τ' Ιουδαϊκόν; ἀλλὰ μὴ θαυμάσῃς, εἰ χρήματα γραπτὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀφιεμένοις. εἰ γὰρ τῷ μαθητῇ τοσαύτῳ ἐπεδείξατο τὸν ἴσχυν, πολλῷ μᾶλλον τοῖς τοιούτοις.

15 Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος, φησι, τοῖς Ιουδαίοις ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

Εἶδες πάλιν τὸν μαθητὴν τὸ φιλάνθρωπον· πῶς οὐδὲ τοῦτο αἰσχυνόμενοι λέγουσιν, ὅτι πιστὸς ἐκράτησε λόγος "κατ' αὐτῶν;

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν Γαλιλαίαν,

17 Καὶ ⓐ ἰδόντες αὐτὸν ἐδίσαζον. Αὕτη "μυρίων δεῖται ἑκάστη ὅμως εἶδε) ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ὅτε αὐτοῦ ἐξέπεμπε βαπτίσοντας. εἰ δέ τινες, καὶ τοσοῦτον θαῦμα αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν, πῶς οὐδὲ τὰ μέρη ἑκάστης ἡμέρας ἐλαφρώματα αὐτῶν ἀποκρύπτονται· ἀλλ' ὅμως καὶ ὅτοι διὰ τῆς ὄψεως αὐτὸν ἐβεβαιώθησαν. Τί οὖν φησιν ἰδὼν αὐτούς;

18 Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. Πάλιν δὲ θεοπρεπώτερον αὐτοῖς διαλέγεται). οὐδέπω γὰρ ἦσαν ὁ πνεῦμα ἐπιληφόμενοι ὁ δυνάμενον ὑψηλοὺς αὐτοὺς ποιῆσαι.

19 Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,

20 Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν.

Τὸ μὲν θεῖον δογμάτιζε, ὁ δὲ θεῖος ἀπόστολος θεολογέλλων. καὶ Ιουδαίων μὲν οὐδὲ μέμνηται), οὐδὲ εἰς μέσον φέρει τὰ γεγονότα, οὐδὲ ὀνειδίζει Πέτρῳ τὴν ἀρνησιν, οὐδὲ τὴν ἄλλων οὐδενὶ τῷ φυγεῖν. κελεύει δὲ εἰς τὴν οἰκουμένην ἐκχυθῆναι πᾶσαν, ζωτόμον διδασκαλίαν ἐγχειρίσας τὴν δύναμιν τοῦ βαπτίσματος. εἶτα ὑπὲρ μεγάλα αὐτοῖς ἐπέταξεν, ἐπαίρων αὐτῶν τὰ φρονήματα, φησὶν· Ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Εἶδες αὐθεντίαν πάλιν; εἶδες πῶς ἡ σκηνὴ συγκαταβάσεως ἕνεκεν εἴρηται; ὁ μετ' ἐκείνων ὢν μόνον εἶπεν ἔσεσθαι, ἀλλὰ καὶ μὴ πάντων τῶν μετ' ἐκείνους "πιστευσάντων. ὁ γὰρ διὰ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ⓐ ἀπόστολοι μόνον ἔμενον, ἀλλ' ὡς ἑνὶ σώματι διηγέσεται τοῖς πιστοῖς. μὴ γάρ μοι τὸν δυσκολίαν, φησίν, εἴπατε τῶν προσταγμάτων. ἐγὼ γάρ εἰμι μεθ' ὑμῶν, ὁ πάντα ποιῶν δύκολα. τοῦτον καὶ τοῖς προφήταις ἔλεγον ἐν τῇ παλαιᾷ συνεχῶς, ὃ τῷ Ιερεμίᾳ νεότητα προσδοκῶντι, καὶ τῷ Μωϋσῇ, καὶ τῷ Ιεζεκιὴλ δυσαδυνατοῦσι, ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν· τοῦτο δὲ ἐνταῦθα τοῦτοις. σκόπει δέ μοι καὶ ἐνταῦθα τὴν τούτων διαφοράν. σκῶλοι μὲν γὰρ εἰς ἓν ἔθνος ἀποστελλόμενοι "πολλάκις πρήτοιοῦτό, ὅτοι δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐφθέγξατο εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην πεμπόμενοι. ἀναμιμνήσκει δὲ αὐτοὺς ὃ τῆς συντελείας, ἵνα μᾶλλον αὐτοῦ ἐφίκωνται, καὶ μὴ τὰ παρόντα ὁρῶσιν "ἀνδρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ τὰ ἀπέραντα. τὰ μὲν γὰρ λυπηρά, φησιν, ἄπερ ὑποστήσεσθε, [ἐν] ὃ παρόντι βίῳ συγκαταλύει), ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ αἰὼν οὗτος εἰς συντέλειαν ἥξει· τὰ δὲ χρηστά, ὧν ἀπολαύσεσθε, ἀθάνατα μένει, καθάπερ πολλάκις ἔμπροσθεν εἶπον. ὅτως ἀλείπας ὃ" ἐγείρας αὐτῶν τὰ φρονήματα καὶ τῇ μνήμῃ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐξέπεμψεν. ἡ γὰρ ἡμέρα ἐκείνη τοῖς ἐν καταφρονήσει "ζήσασι ποθεινή, ὥσπερ οὖν τοῖς ἐν ἁμαρτήμασι φοβερά, καθάπερ τοῖς κεκαδικόσι.

Αλλὰ μὴ φοβώμεθα μόνον καὶ φείδωμεθα, ἀλλὰ καὶ μεταδιωκώμεθα, ἕως ἔστι καιρός, καὶ "ἀνενέγκωμεν ἐκ τῆς πονηρείας. δυνάμεθα γάρ, ἐὰν θέλωμεν. εἰ γὰρ ὁ τῆς ἕξεως πολλοὶ τοῦτο ἐποίησε, πολλῷ μᾶλλον μεθ' ὑμῶν. Τί γὰρ φορτικὸν ἐπετάγημεν; ὄρη ἐκτεμεῖν, [ἢ πλοῦν ὁ ἀέρα,] ἢ καθαιρώσασθαι ὁ Τυραννικὸν πέλαγος; ἁδαμῶς· ἀλλ' ὅτως οὐκ ἄλλον πολιτείαν, ὡς μηδὲ ὀργάνων δεῖσθαι, ἀλλὰ "ψυχῆς καὶ ἐγκρατείας μόνης. ποῖα

γὰ

κ. παρ' αὐτῆς ι'

κ. μοι.

κ. ἐσπάλην

κ. ἐνεχείρησεν εἰκὴ καὶ μάτην ἐπιχειρήσαντι

κ. ἀπιστοῦντι τῷ κ. διορίζοντες

κ. εἰσπλεῖν τὸ

κ. πιστευθέντων.

κ. ἀπὸ θεολογικῶς

κ. δεινὰ

κ. ἐπάρας

κ. ζῶσι

κ. ἐκκλίνωμεν

κ. ψυχικῆς

ΗΘΙΚΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὰρ ὄργανα εἶχον ⓐ ἀπόστολοι" ⓐ τοσαῦτα καταρτώσαντες; οὐχὶ μονοχίτωνες καὶ ὑποδήτοι ἀπεστέλλοντο; τί γὰρ δύσκολον τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐπιταγμάτων; μηδένα ἔχε ἐλπίδα, μηδένα μίσει, μηδένα λέγε κακῶς. τὰ ἐναντία μοι δοκῶ τούτων τὰ δυσκολώτερα. ἀλλ' εἶπέ, φησί, ῥίψον τὰ χρήματα, καὶ πᾶσι ἐστὶ τὸ φορτικόν. μᾶλλον μοι δοκεῖ ἐκέλευσεν, ἀλλὰ συνεβούλευσε. πλοῖον εἰ δὲ ἐπίταγμα ἦν, τί δὲ βαρὺ μὴ ἀποφέρειν φορτία καὶ φερεπίδας ἀκμῆτας; ἀλλ' ὦ τῆς φιλαργυρίας. πάντα χρήματα γέγονε· ἀλλὰ τοῦτο πάντα ἄνω καὶ κάτω γέγονε. κἂν μακαρίσῃ τίς τινα, τούτων μέμνηται· κἂν ἀλαζονίσῃ, ἐντεῦθεν ὁ ἀλαζονισμός· καὶ πάντες ⓐ λόγοι ἀλλὰ ταῦτα γίνονται, πῶς ὁ δεῖνα πλουτεῖ, πῶς ὁ δεῖνα πένεται. κἂν" ἐρατεινὸν, κἂν γάμον, κἂν τέχνην, κἂν ὁποιονοῦν μεταχειρίζῃ τις, οὐκέτερον ἀπεστὶ τοῦ προκειμένου, ἕως ἂν ταῦτα ἴδῃ ἴοντα ῥαγδαίως αὐτῷ *. εἶτα δὲ συνελθόντες βαλλυσόμεθα, πῶς ὁ νοσήμασι τούτου ἀπελασόμεθα; οὐκ" ἀγαμενησόμεθα τῶν πατέρων τὰ κατορθώματα, τῶν τειχιλίων, τῶν πεντακισχιλίων, οἱ χθιζὰ πάντα εἶχον; τί ὁ κέρδος τῆς παρούσης ζωῆς, ὅταν εἰς τὸν μέλλουσαν ἐμποδίσῃ αὐτῇ μὴ χρησώμεθα; μέχρι πότε δ' ἀλλοῦ τὸν ἀλλοσάρκιον ὑμᾶς μαμμωνᾶν; μᾶλλον δὲ μέχρι πότε δοῦλοι χρημάτων; μέχρι τίνος δὲ ἐρᾶτε ἐλευθερείας, καὶ ἀμφιβάλλετε ταῖς ὠναῖς τῆς φιλοχρηματίας; ἀλλὰ δοῦλοι ἀνθρώπων γέγονατε δοῦλοι, πάντα ποιεῖτε, εἴ τις ἐλευθερίαν ὑποφέροιτο φιλαργυρίας ὄντες αἰχμάλωτοι, οὐδὲ συνοεῖτε" πῶς τῆς πικρᾶς ταύτης καὶ ἀνελεύθερου ἀπαλλαγῆτε δουλείας· καίτοι τὸ μὲν οὐδὲν ἀλγεινόν, τὸ δὲ τυραννικὸν καὶ πικροτάτην. ἐννοήσατε ἡλίκων τιμῶν κατέδησεν ὑμᾶς ὁ Χριστός. τὸ αἷμα τὸ ἑαυτοῦ ἐξέχεεν, ἑαυτὸν ἐξέδωκεν· ὑμεῖς δὲ μᾶλλον πάντα ἀναπεποιήκατε· εἰ δὲ καὶ χαλεπώτερον, ὅτι εἰ" ἀφράνεσθε τῆς δουλείας, καὶ σπουδῆς ἂν μόνον καὶ ἐγκαλῶν, ἀλλὰ εἰ δι' ὀργῆς, ἰδωμεν πόθεν ἐπέρασεν ὑμῖν γέγονε τυραννὶς δὲ πάθος εἰ τὸ κακόν. πόθεν οὖν, πόθεν ἐπέρασεν τοῦτο γέγονεν; οὐκ ἐν δόξῃ, φησί, εἰ ἀσφαλείᾳ ποιῶ. ποίᾳ ἀσφαλείᾳ, εἰπέ μοι; ἐν τῷ ἁρπάζειν καὶ τὰ μὴ πεινᾶν, μὴ" ῥιγοῦν, μὴ βλάπτεσθαι, μὴ καταφρονεῖσθαι. σκοπῶ ἐὰν ἐπιγελάσωμαί σοι τινὶ" ἀσφάλειαν ταύτην, ἀποφήσῃ τὸ πλεονεκτεῖν; εἰ γὰρ διὰ τοῦτο ὁ πλοῦτος ἐπέρασεν, ἂν δόξῃ χωρεῖς τοῦτο ἔχειν ἀσφάλειαν, τίς χρεία σοι τούτου λοιπόν; καὶ πῶς δυνατὸν μὴ πλουτεῖν τὰ, φησι, τῶν ἐπιτυχεῖν; πῶς μὴ οὖν οὐ δυνατόν; ἐγὼ γὰρ τοῦναντίον ἐρῶ· πλουτοῦντα οὐκ ἔνι τῶν ἐπιτυχεῖν. καὶ γὰρ κολακείαν ἀνάγκη πολλὴν καὶ ἀρπαγὰς καὶ ἁρπαλέους, καὶ δεῖται μυρίων, καὶ δουλείαν ἀφύκτου, καὶ δεδοικέναι, καὶ τρέμειν, καὶ ὑποπτεύειν τοὺς τὰ βασκάνων ὀφθαλμοὺς, καὶ φοβεῖσθαι συκοφαντῶν στόματα, καὶ ἑτέρων φιλαργύρων ἐπιθυμίας. ἀλλ' οὐχ ἡ πενία τοιοῦτον, ἀλλὰ τοὐναντίον ἄπαν· χωρεῖον ἀσυλον ὄντι καὶ ἀσφαλές, λιμὴν εὔδιος, παλαίστρα εἰ γυμνάσιον φιλοσοφίας, ἀπέλικτος βίος μίμημα. ἀκούσατε, ὅσοι πένεσθε, τούτων, μᾶλλον δὲ καὶ ὅσοι πλουτεῖν ἐπιθυμεῖτε. οὐ δὲ πένεσθαι δεινόν, ἀλλὰ δὲ μὴ βούλεσθαι πένεσθαι. μηδὲν δεινὸν νόμιζε εἶναι πενίαν, καὶ σοὶ ἔσται σοι οὐδέν. οὐδὲ γὰρ ἐν τῇ φύσει τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἐν τῇ κρίσει τῶν μαλακψύχων ἀνδρῶν τοῦτο ἐστὶ δεινόν. μᾶλλον δὲ καὶ αἰσχύνομαι, εἰ τοσοῦτον ἰσχὺν πενίας ἔχειν λέγειν, ὅσον οὐδὲν ἐστὶ δεινόν. ἐὰν γὰρ φιλοσοφῇς, καὶ μυρίων ἀγαθῶν ἔσται σοι πηγή. καὶ εἴ τις σοι ἔρχεται καὶ πολιτικὰς δυνάμεις καὶ πλοῦτον, καὶ τοῦτον προσέθηκεν, εἶτα τὴν πενίαν πρὸς αἵρεσιν ἐδίδου λαβεῖν ὅσην ἤθελες, οὕτω δὲ θύρας ἥρπασας, εἶτα αὐτῆς ἔγνως τὸ κάλλος. οἶδα μὲν ὅτι πολλοὶ γλῶσσι τούτων λεγομένων, ἀλλ' ἡμεῖς δὲ θορυβούμεθα, ἀλλ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν ἀνέχεσθαι, καὶ ταχέως ἡμῖν συμψηφίσεσθε. ἐμοὶ γὰρ ἡ πενία κόρη τινὶ κοσμίᾳ καὶ καλῇ καὶ εὐειδεῖ προσοικείαν δοκεῖ· ἡ δὲ φιλαργυρία θηριομόρφῳ γυναικί, * σκύλλῃ τινὶ, καὶ ὕδρᾳ, καὶ ἑτέροις τοιούτοις καὶ τέρασι τοῖς μυθοπλαστῶν πλατομένοις. μὴ γάρ μοι δοῦ κατηγορῆσῃς τῆς πενίας" εἰσενέγκῃς εἰς μέσον, ἀλλὰ

χ. ἔτοι

χ. φραπεί, * καὶ σφοδρῶ

χ. αἰχμωλωτίζεσθα

χ. ἐλευθερίαν

χ. ὅπως

χ. ῥιγῶμεν, χ. βασκάνων

* ἢ

χ. ἐνέγκῃς

ἀλλα* σὺ δι' αὐτῆς λήμψῃ δόξαν. μὴ ταύτης Ηλίας πεφευγὼς ἡρπάγη πρὸς ἐκείνου ἁρπαγήν, μὴ ταύτης Ελισσαῖος ἐλαμψε, μὴ ταύτης Ιωάννης, μὴ ταύτης οἱ ἀπόστολοι ἅπαντες· μὴ ὃ ἐκείνης ὁ Αχαάβ, ἡ Ιεσαβέλ, ὁ Γιεζῆ, ὁ Ιούδας, ὁ Νέρων, ὁ Καϊάφας κατεχρίθησαν. ἀλλ', εἰ δοκῇς, μὴ σὺν πενίᾳ λάμψαντας μόνον ἴδωμεν, ἀλλὰ καὶ σὺν αὐτῇ τῇ κόμῃ ταύτης τὸ κάλλος ἐπισκεψώμεθα. καὶ γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ὅταν αὐτῆς καθαρὸς ᾖ, διυδρὸς, σαφὲς ἔχων θεωρεῖν, καθάπερ ὁ τῆς φιλαργυρίας, νεφῶν μὲν θυμοῦ γέμων, νεφῶν δὲ ἡδονῆς ἐμπεπλησμένος, νεφῶν δὲ ἀπὸ ἀκρασίας τεταραγμένος. ἀλλ' οὐχ ὁ τῆς πενίας τοιοῦτος· ἀλλ' ἥμερος, γαλήνιος, ἡδὺ πρὸς πάντα βλέπων, μειλίχιος, πρᾶος, σωφρονῶν, σφόδρα μισῶν, σφόδρα ἀποστρεφόμενος. ὅπου γὰρ χρήματα, ἐκεῖ ἔχθρας ὑποθέσεις καὶ μυρίων πολέμων. τόμα πάλιν ἐκείνη μὲν ὕβρεων γέμει, τύφου πινός, ἀλαζονείας πολλῆς, ἀγρᾶς, δόλου· ταύτῃ δὲ τὸ τόμα, καὶ γλῶσσα ὑγιὴς, "θυγατρὸς γέμουσα" διδασκούσης, βουλῆς, πρᾳότητος ῥημάτων, φιλοσόφων, θεραπευτικῶν, ἐπαίνων, ἐγκωμίων. Εἰ δὲ καὶ τῷ ἀναλήμματι ἐθέλοις αὐτῆς ἰδεῖν τὸν μηρὸν, οὐ μάχης τε ἐπιεικῶς ὑψηλοτέρα πολὺ τῆς βαδείας. Εἰ δὲ φθήσεταί τις ἀυτῷ πολλοὶ, μὴ θαυμάσῃς. ἐπὶ γὰρ καὶ τῷ ἀληθεῖ ἁρετῷ οὐδόντοι. ἀλλ' ὑβρίζεται, φησὶν, ὁ πένης παρὰ τοῦ πλουτοῦντος. πάλιν μοι τῆς πενίας τὸ ἐγκώμιον λέγεις. Τίς γὰρ, εἰπέ μοι, μακάριος, ὁ ὑβρίζων, ἢ ὁ ὑβριζόμενος; δῆλον ὡς ὁ ὑβριζόμενος. οὐδὲν ἐκείνη μὲν ὑβρίζειν κελεύει, αὕτη δὲ φέρειν γενναίως παρακελεύεται. ἀλλὰ πεινᾷ ὁ πένης, φησὶ καὶ Παῦλος ἐπείνα καὶ ἐν λιμῷ ἦν. ἀλλ' οὐκ ἔχει ἀναπαῦσιν. οὐδὲ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶχε που τὴν κεφαλὴν κλίνη. Εἶδες οἷα πρᾶγμα τῆς πενίας τὰ ἐγκώμια, καὶ πῶς σεμνύνει τὴν πενίαν, πρὸς ποίους ἀνάγει, καὶ πῶς τοῦ δεσπότου ποιεῖ μιμητάς; Εἰ καλὸν τὸ χρυσίον ἦν, τοῦτο δὴ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς ὁ Χριστὸς, ὁ τὰ ἀπόῤῥητα σκεύη δοὺς ἀγαθά. νυνὶ δὲ μόνον οὐκ ἔδωκεν, ἀλλὰ καὶ ἔχειν ἀπηγόρευσε. διὰ τοῦτο ὁ Πέτρος οὐ μόνον οὐ καταδύεται* πενίαν, ἀλλὰ καὶ σεμνύνεται λέγων, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι, Πραξ. γ. ς. φησι. τίς οὖν ἂν ἠθέλησεν ὑμῶν ῥῆξαι τοῦτον τὸν φωνεύοντα; καὶ σφόδρα μὲν οὖν ἅπαντες, ἴσως δὲ εἴποι τις ἄν. οὐκοῦν ῥίψον τὸ ἀργύριον, ῥῖψον τὸ χρυσίον. καὶ ἐὰν ῥίψω, φησὶ, λήψομαι τὴν δύναμιν Πέτρου; Τί γὰρ Πέτρον μακάριον ἐποίησεν, εἰπέ μοι; ἆρα τὸ χωλὸν ἐγεῖραι; οὐδαμῶς, ἀλλὰ τὸ μὴ ταῦτα ἔχειν, τοῦτο αὐτῷ καὶ μέγιστον προσεξένισε. πολλοὶ μὲν γὰρ ταῦτα ἐργασάμενοι πολλοὶ εἰς γέενναν ἐνέπεσον, οἱ δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες βασιλείας ἐπέτυχον. καὶ τοῦτο καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πέτρου μάθωμεν. δύο γάρ ἐστιν, ἃ εἴρηκεν· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, καὶ ὃ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγειραι καὶ περιπάτει. ποῖον οὖν αὐτὸν ἐποίησε λαμπρὸν καὶ μακάριον, τὸ ἐγεῖραι καὶ χωλὸν, ἢ τὸ ῥίψαι τὰ χρήματα; καὶ ταῦτα παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀγωνοθέτου παιδεύου. τί οὖν ἐξῆς τῷ πλουσίῳ φησὶ ζητοῦντι τὸν αἰώνιον ζωήν; οὐκ εἶπεν, ἔγειρον χωλούς, ἀλλά, Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς. καὶ ὁ Πέτρος ὃ πάλιν οὐκ εἶπεν, ἰδοὺ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλομεν δαίμονας (καίτοι καὶ ἐκβάλλων) ἀλλ', Ἰδοὺ ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; καὶ ὁ Χριστὸς δὲ πάλιν Ματθ. ιθ. κζ. πρὸς τοῦτον ἀποκρινόμενος οὐκ εἶπεν, ἐμὲ τις χωλὸν ἐγείρῃ, ἀλλ' ὅστις ἀφῆκεν οἰκίας καὶ ἀγρούς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. καὶ ἡμεῖς οὖν τοῦτον ζηλώσωμεν, ἵνα μὴ καταισχυνθῶμεν, φεῦ ἵνα μὴ παῤῥησίας πραγματῶμεν τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ· ἵνα αὐτῷ ἐπιπασώμεθα τῇ μιᾷ ἡμῶν, ὡς καὶ μετ' ἐκείνων ἴωμεν, ἐὰν θέλωμεν ἐκείνους μιμήσασθαι καὶ ζηλωταὶ γενέσθαι τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας αὐτῶν. ἀπὸ τούτων γὰρ ὁ Θεὸς τεθαύμακε καὶ ἀνακηρύττει, οὐκ ἀπαγγέλλοντας ἐγεῖραι χωλὸν δεδωκότας. οὐ γὰρ ταῦτα ποιεῖ τὸν Πέτρον μακάριον, ἀλλ-

καὶ ὃ ῥίψαι τὰ ὄντα. τοῦτο γὰρ τοῦ ἀποστόλου ὃ κατόρθωμα. ἀλλ' ὁ δώσας ῥίψαι; μᾶλιστα μὲν οὖν δυνατόν· πλὴν οὐκ ἀναγκάζω, εἰ μὴ βούλει, οὐδὲ βιάζομαι· ἀλλ' ἐκεῖνο παραγγέλλω, κἂν τὶ μέσος ἀναλίσκειν τοῖς δεομένοις τῶν πλούτου, τὸ μηδὲν πλέον τῆς χρείας ἁρπάζειν. οὕτω γὰρ καὶ ἀνταύθα ἀποφύγομεν" βιώσομεν βίον καὶ ἀσφαλῆ, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπολαύσομεν, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. κ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν.

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

τῦ Χρυσοστόμου ὑπόμνημα Εἰς Ⓜ ἅγιον
Ἰωάννην * τ̃ βαπτελιςήν.

* ἀπόστολον καὶ

Ἰ τῶν ἀγώνων τῶν ἔξωθεν θεαταί, ὅταν μὲν γυναῖον ἀθλητὴν καὶ τεφανίτην πολὺν ἥκοντα μάθωσι, ζωτς ἐχοισιν ἅπαντες, ὥστε ἰδεῖν αὐτῦ τὰ παλαίσματα, καὶ τὴν τέχνην καὶ τὴν ἰσχὺν ἅπασαν· καὶ ἅπαξ μὲν ὁλόκληρον θέατρον μυριάδων πολλῶν, πολλὰς ἐκεῖ καὶ τὰς τῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ζωτείνοντας ὀφθαλμοὺς, ὥστε μηδὲν αὐτῶν τῶν γινομένων διαδραμεῖν. καὶ μετὰ ταῦτα ἐὰν ἕτερος θαυμαστὸς ὑποδημήσηται, πάλιν ὁμοίως [Ⓐ] αὖθις δὴ ὅταν πληρωθῶσι τὸ θέατρον, καὶ πολλὰ ἀφέντες τὰ ἐν χερσὶν, ἀναλήμματα πολλάκις ὄντα καὶ κατεπείγοντα, διαβαίνετε κἀκεῖθεν μετὰ πολλῆς τῆς σπουδῆς τῶν ᾠδῶν καὶ τῶν χορῶν ἀκούοντες, καὶ τὴν ἀμφοτέρων βασανίζοντες συμφωνίαν. καὶ ταῦτα μὲν Ⓐ πολλοί. Ⓐ δ' ῥητορικῆν ἐμπειρεῖ λόγων, καὶ αὖθις πάλιν ὅταν τῶν σοφιστῶν τὸ αὐτὸ τοῦτο πράττωσιν. ἔστι γὰρ καὶ τούτοις θέατρα, καὶ ἀκροαταὶ, καὶ κρότοι, καὶ ψόφος, καὶ βάσανος τῶν λεγομένων ἑκάστη. Εἰ δ' ῥητορικῆν, αὐλητικῆν τε καὶ ἀθλητικῆν ἀνδρῶν, τῶν μὲν θεαταὶ, τῶν δ' ὁμοῦ θεωρηταὶ καὶ ἀκροαταὶ μετὰ τοσαύτης κἀκείνων τῆς προθυμίας· πόσων ἡμῖν καὶ σπουδῶν καὶ προθυμίαν ἂν εἴποτε δίκαιοι πράξειν, ὅταν αὐλητικοῦ τινος καὶ σοφιστικοῦ νεῶ εἰς ἀγῶνα καθίεντος, ἀλλ' ἀνδρὸς ἀπὸ τῶν ὀρέων φθεγομένου, καὶ βεβυττῆς λαμπροτέρων ἀφέντος φωνάς· πᾶσαν γὰρ τὴν οἰκουμένην ἐπέχει καὶ κατέλαβε καὶ ἐνέπλησε τῆς βοῆς, ὡς τῷ μεγάλα ἀνακεκραγέναι, ἀλλὰ τῷ μὴ τῆς θείας χάριτος κινῆσαι τὴν γλῶτταν. καὶ δὴ θαυμαστὸν, * ὅπου μεγάλη οὖσα ἡ βοὴ οὐκ ἔστι τραχεῖα οὖσα, οὐδὲ ἀηδὴς, ἀλλὰ πάσης μουσικῆς ἁρμονίας ἡδίων καὶ πολυτονωτέρα, καὶ θέλξαι δύνασθαι πλέον, καὶ τοὺς τούτοις ἅπασιν ἀνωτάτω καὶ φερωνυμεστάτη καὶ τοσούτων γέμουσα ἀπορρήτων, καὶ τοσαῦτα κομίζουσα ἀγαθὰ, ἃ τοὺς μὴ ἀκριβείας καὶ προθυμίας λαβόντας καὶ σφοδρότητα οὐκ ἐνί λοιπὸν ἀνθρώπους εἶναι, οὐδὲ ὅτι τῆς γῆς μέλειν, ἀλλ' ἀνωτέρω πάντων ἑστάναι τῶν βιωτικῶν, καὶ τοὺς τὴν ἀγγελικὴν μεθαρμοσαμένους λῆξιν, καθάπερ Ⓜ οὐρανόν, ὅπου τὸν θεὸν οἰκεῖν. ὁ γὰρ τῆς βεβυττῆς υἱὸς, ὁ ἀγαπητὸς τῦ Χριστοῦ, ὁ φίλος τῶν κρ̃ τὴν οἰκουμένην ἐκκλησιῶν, ὁ τῆς κλῆς ἔχων τὰς οὐρανοῦ, ὁ δὲ ποτήριον τῦ

βιωσήβε

5 6

10 15 20 25 30 35 40

κ. κρότος,

κ. ὅτι
κ. ἔστι
κ. φερωνυμεστάτη,
κ. τῦ ἐρανῦ,

τῦ Χεισοῦ πιών, ϗ ὃ βάπτισμα βαπτισθείς, ὁ κατακλυσθεὶς ὑπὲ ὃ ὕδατος ὃ θεασπικὸν μ̄τ' παῤῥησίας πολλῆς, ὃν τ̄ ἡμῖν εἰσέρχεται νεῶ· ὃ δρᾶμα ὑποκρινόμενος, οὐδὲ τοῦ προσώπειῳ κρύπτων τὸν κεφαλὴν (ὃ γὰρ τοιαῦτα ἐργ̄) οὐδὲ ἐπ' ὀκρίβαντος ἀναβαίνων, οὐδὲ ὀρχήστραν τῷ ποδὶ καταπρούων, οὐδὲ ἐαθῆτι κεχοσμημένος χρυσῷ· ἀλλ' εἰσέρχεται τολμῶ ἔχων ἀμήχανον ἔχουσαν κάλλος. τ̄ γὰρ Χεισὸν ἐνδεδυμένος ἡμῖν φανῆναι, ὃν τ̄ πόδας ὑποδεδεμένος ὃν τ̄ ὡφείοις ἐν ἑτοιμασίᾳ τῦ βαπτελίου τ̄ εἰρήνης, τ̄ ζωνῶν ϗ τ̄ ὡδὶ ὃ ἡῆτος ἔχων, ἀλλὰ τ̄ ὁσφῦν, ὐκ ἀπὸ δέρματος φοινικοῦ, οὐδὲ αἰῶθεν ἠλφμυθίνην χρυσῷ, ἀλλ' ἀπὸ τ̄ ἀληθείας ὀξυφασμένην ϗ συγκειμένην αὐτῆς. ὃν τ̄ ἡμῖν φανῆναι νεῶ, ὐχ ὑποκρισιν ἔχων (οὐδὲ γὰ ὑπόκρισις πῦρ αὐτῷ, οὐδὲ πλάσμα ϗ μῦθος) ἀλλὰ γυμνὴν τὴ κεφαλὴν γυμνὴν ἀπαγγέλλ τὴν ἀλήθειαν· ὐχ ἕτερος μὲ ὤν, ἕτερα ϗ ὡδὶ αὐτ· ὃν ἀκούοντας πείθων τ̄ χ̄ματι, τ̄ βλέμματι, τ̄ φωνῆ, ὐκ" ὀργάνων ὡφὸς τὴν ἀπαγγελίαν δεόμενος, οὐ χιθάρας ἢ λύρας, ἢ ἄλλου τῶν τοιούτων ἑτέρου, ἀλλὰ πάντα τ̄ γλώττῃ ἐργάζεται, πάντος μᾶλλον χιθαρίσοῦ, πάσης ϗ μουσικῆς ἡδίω ϗ χρησιμωτέραν φωνὴν ἀφιείς. ἔστι ϗ αὐτῷ προσκήνιον μᾶλλ ὁ οὐρανὸς ἅπας, θεατὴ δὲ ἡ οἰκουμένη, θεαταὶ δὲ ϗ ἀκροαταὶ πάντες ἄγγελοι, καὶ μᾶλλον ἀθέατον ὅσιωρ ἀγγέλοι τυγχάνουσιν ὄντες, ἢ ἐκ γῆς ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦσιν. οὗτοι γὰρ μόνοι τῶν τῆς ἀκριβῶς ἐπακοῦσαι δυνάμεως τ̄ ἁρμονίας, ϗ τ̄ ὅπῃ τ̄ ἔργων αὐτὸν ὑπεδείξαντο. ὡς οἵγε ἄλλοι πάντες, καθάπερ τὰ παιδία τὰ μικρὰ ἀκούουσι μ̄, ὐκ ἴσασι ϗ ἅπερ ἀκούουσιν, ἀλλὰ τοῖς πλακοῦντας ἐσθίουσι ϗ ἀθύρματα παιδικά· ὅτω δὴ ϗ ὅτοι γελῶντες, τρυφῶντες, ϗ πλούτῳ ϗ δυναστείᾳ ϗ τῇ γαστρὶ ζῶντες, ἀκούουσι μ̄ ἔστιν ὅτε τ̄ ἐρημίων, μέγα ϗ οὐδέν, οὐδὲ ὑψηλὸν ὑπὲ τ̄ ἔργων ὑπειλήφασι, τ̄ καθάπαξ τ̄ πλῶ ϗ τ̄ πλινθείᾳ τοῖς σπλοῦν ἑαυτοῖς. τούτῳ τ̄ ἀποστόλῳ αἱ πῶθεν δυνάμεις πρέσκασιν, ὑπληττόμενος ὃ κάλλος αὐτ· τῆς ψυχῆς, ϗ τοῦ ζωοῦ, ϗ τοῦ ὥρου τ̄ ἀρετῆς, δι' ἧς κἀμὲ αὐτὸς ἐπεσπάσατο ⳨ Χεισόν, ϗ τοῦ πνευματικοῦ ἐνέπλησε χάριν. καθάπερ γὰρ λίνα λύρας ἁρμόσαν ϗ λιθοκόλλητοι, χρυσᾶς ἔχουσαν φόρμιγξ, ὅτω τοῦ αὐτ· τοῦτο κατασκευάσας ψυχῆ, ἔδωκε δί αὐτῆς μέγα τι ϗ ὑψηλὸν ἐνηχῆσαι τῷ πνεύματι. ὡς οὖν οὐκέτι τ̄ ἁλιέως, οὐδὲ τ̄ υἱοῦ Ζεβεδαίου, ἀλλὰ τ̄ βαθῆ τ̄ Θεοῦ ἐνέδοτος, τ̄ πνεύματος λέγω τούτου ἀκριβοῦς τοῦ λύρου, ὅτως ἀκούωμεν. οὐδὲν γὰ πῶθεν ἡμῖν ἐρῶ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀγίων τῶν πνευματικῶν, ἅπερ πῶθεν" ἔφη, ἀπὸ τῶν ἀῤῥήτων ἐκείνων, ἃ μηδὲ ἀγγέλοι, πρὶν ἢ * θεάσθαι, ἠδέσαν. μᾶλ' ἡμᾶς γὰ δὴ ϗ ὅτοι * ϗ δι' ἡμῶν ἔμαθον ἅπερ ἔγνωμεν. ἐκ τοῦτο ἐδήλωσεν ἀπόστολος ἕτερος εἰπών· Ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς ἐκ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τ̄ ἐκκλησίᾳ ἡ πολυποίκιλος σοφία τῦ Θεοῦ. εἰ τοίνυν ἐκ ἀρχαί, ϗ ἐξουσίαι, ϗ ἐν χερυβὶμ, ἐκ τὰ σεραφὶμ ἐν τ̄ ἐκκλησίᾳ ἔμαθον ταῦτα, δῆλον ὅτι ϗ αὐταὶ μ̄τ' πολλῆς τῆς σφοδρότητος περὶ ταύτων ἐσπούδασαν τὴν ἀκρόασιν. ἐκ γὰ ϗ τούτῳ τετιμήμεθα οὐ μικρᾶς, ἐφ' μῖν ἡμῖν τοῦ ἀγγέλους μαθεῖν ἅπερ ἠγνοοῦμεν· ἐκ ἐν ἐκ δι' ἡμῶν ὕτω τέως φημί *. πολλῷ οὖν πρέχωμεν ϗ ἡμεῖς τὴν σιγὴν μ̄τ' τῆς οἰκουμίας, μὴ σήμερον μόνον, μηδὲ κ̄τ' τὴν ἡμέραν" ἐν ᾗ ἀκούομεν, ἀλλὰ ἐφ' πάντος τοῦ βίου, ὅπῃ ϗ ἐφ' πάντος ἀκούειν αὐτοῦ καλόν. εἰ γὰ ἐν βασιλείοις νόμιμα ποθοῦμεν εἰδέναι, οἷ, τί εἶπε, τί πεποίηκε, τίβεβούλευται περὶ τῶν ἐρχομένων ὁ βασιλεύων, καίτοιγε πολλάκις οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς ὄντα· πολλῷ μᾶλλον, ἅπερ ὁ Θεὸς εἶπε, πάντων ἀκοῦσαι, ϗ μάλιστα, ὅταν ἡμῖν ἅπαντα ἐφ' φέρῃ. ταῦτα ϗ ἅπαντα μ̄τ' ἀκριβείας ἡμῖν οὐδὲ ἐρῶ, φίλος αὐτοῦ τῦ βασιλεύοντος ὤν· μᾶλλον ϗ ϗ αὐτὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ λαλοῦντα, ϗ πρὸ αὐτοῦ πάντα ἀκούων, ἃ πάντα τῦ παῤῥησίας ἐκφύς. Ὑμᾶς γὰ εἴρηκα φίλους, φησίν, ὅτι πάντα, ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. ὥσπερ οὖν εἴ τινα αἴῶθεν ἐκ τῆς κορυφῆς τῦ ὄρους σχοινίῳ τινὰ ἀθέατον εἴδομεν, ϗ ἐπαγγελλόμενον τὰ σκῆ μετὰ ἀκριβείας ἐρῆν, πάντες ἂν ἐπεδράμομεν, ὅτω

Ἐφ. γ. ι.

Ἰωαν. ιε. ιε.

χ. ἐργάτου

χ. ὑπὸ

χ. λέγω. * τῶτον * διὰ τοῦτο

νυ φανῆς

χ. ἡμᾶς

* πάντων ἢ πάντων ὄντων ἡ μᾶλλ.

χ. ἦν

ὅπω κἀγὼ ἁγιασθῶμεν. ἐκεῖθεν γὰρ ἡμῖν ὁ λύτρωσις δοῦναι λέγεται (οὐ γάρ ἐστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, καθὼς φησὶ καὶ αὐτὸς ὁ Χριστός· Ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου) καὶ τὸν παράκλητον ἔχει φιλοσοφούμενον ἐν ἑαυτῷ τὸν πνεῦμα, τὸν ὅπως ἀκριβῶς εἰδότα τὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς τὰ ἑαυτῆς οἶδεν ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχή, τὸ πνεῦμα τῆς ἀγνωσίας, τὸ πνεῦμα τὸ λύτρωσις, τὸ ἡγεμονικόν, τὸ χειραγωγοῦν εἰς τοὺς οὐρανούς, τὸ ποιοῦν ὀφθαλμοὺς ἑτέρους, τὸ παρασκευάζον τὰ μέλλοντα, ὡς τὰ παρόντα, ὁρᾶν, τὸ μὴ σαρκὸς τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατοπτεύειν παρέχον. πολλοῦ δεῖν παρέλθωμεν τὴν ἡσυχίαν τοῦ πρώτου αὐτοῦ τοῦ βίου. μηδεὶς πλανάσθω, μηδεὶς ἀπατάτω, μηδεὶς ῥᾳθύμως ἐνταῦθα εἰσιὼν μυέσθω· ἀλλὰ μεταχειρισώμεθα ἑαυτοὺς τοὺς τοῦ πνεύματος. ἐκεῖ γὰρ ταῦτα φέρεται, τοῖς ἐκεῖ πολιτευομένοις. καὶ μείνωμεν ὅτι τῆς γῆς, ὅθεν κερδανῶμεν ἐντεῦθεν μέγα. ὅθεν γὰρ τοὺς οὐ βουλομένους ἀπαλλαγῆναι τοῦ χοιρώδους βίου τὸν Ἰωάννην, ὥσπερ οὖν ὅθεν τοὺς ἐνόχλησε τὰ ἐνταῦθα. ἡ μὲν οὖν βεβοημένη καταπλήττει ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἄσημον ἔχουσα τὴν ἠχώ· ἡ δὲ τούτου φωνὴ θορυβεῖ μὲν οὐδένα τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνίησι θορύβου καὶ ταραχῆς, καταπλήττει δὲ δαίμονας μόνους, καὶ τοὺς ἐκείνοις δουλεύοντας. ἵν' οὖν ἴδωμεν ὅπως αὐτὸς καταπλήττῃ, πολλὴν προέχωμεν τὴν σιγὴν, καὶ τὴν ἔξωθεν, καὶ τὴν ἔνδοθεν, καὶ ταύτην μάλιστα. τί γὰρ ὄφελος τοῦ στόματος ἡρεμοῦντος, ὅταν ἡ ψυχὴ θορυβῆται, καὶ πολλὴν ἔχῃ τὴν ζάλην; ἐκείνην ἐγὼ ζητῶ τὴν ἡσυχίαν τὴν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ὅπως καὶ τῆς ἀκοῆς ἐκείνης δέομαι. μηδεμία τοίνυν ἐνοχλείτω ῥημάτων ὀπτασία, μηδὲ δόξης ἔρως, μὴ θυμὸς τυραννείς, μὴ τῶν ἄλλων παθῶν ὁ λοιπὸς ὄχλος. οὐ γὰρ ὅστι μὴ καθαρθῆσαν τὴν ἀκοὴν ἰδεῖν τῶν λεγομένων τὸ ὕψος; ὡς ἰδεῖν χρή, οὐδὲ γνῶναι, ὡς δεῖ, τῶν μυστηρίων τούτων τὸ φερτὸν καὶ ἀπόῤῥητον, καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν ἀρετὴν τὴν ἐν τοῖς θείοις τούτοις χρησμοῖς. εἰ γὰρ μέλος αὐλητικὸν καὶ κιθαρῳδίαν οὐκ ἄν τις μάθοι καλῶς, μὴ πρώτην συντείνας νοῦν, πῶς μυστικὴν φωνὴν καθήμενος ἀκροατὴς ἐπακοῦσαι δυνήσεται ῥᾳθυμῶν ψυχῇ; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς προήει λέγων· Μὴ δῶτε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ, μηδὲ Matth. 7. 6.
ῥίψητε τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων. μαργαρίτας δὲ ταῦτα τὰ ῥήματα ἐκάλεσε, καίτοι πολλῷ ὑμιώτερα τούτων ὄντα, ἐπειδὴ ταύτης τῆς ὕλης οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἑτέρα ὑμιωτέρα. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἡδονὴν αὐτῶν μέλιτι πολλάκις παραβάλλειν εἴωθεν, οὐκ ὅπως τοσοῦτον αὐτῆς τὸ μέγεθος μόνον, ἀλλ' ὅτι ταῦτα οὐδὲν ἕτερον ἡδιον παρ' ἡμῖν. ἐπεὶ ὅτι γε τῶν λίθων φύσιν ὑμίων, καὶ τὰ πρώτα μέλιτος ἡδονὴν καὶ πολλὴν νικᾷ τὴν ἐναβρολίου, ἄκουσον τοῦ Ps. 118. 103.
προφήτου λέγοντος πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν ἐναβρολίου ταύτην διακωμῳδοῦντος· Ἐπιθυμητὰ γάρ, φησιν, ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον· πολλῷ; καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον· ἀλλὰ τοῖς ὑγιαίνουσι· διὰ ἐπήγαγε· καὶ γὰρ ὁ διῶλός σε φυλάσσει αὐτά. καὶ ἄλλαχοῦ πάλιν εἰπὼν αὐτὰ γλυκέα, προσέθηκε, τῷ λαφυρίζειν μου. Ὡς γλυκέα γάρ φησι τῷ λαφυρίζειν μου τὰ λόγιά σου. καὶ τὴν ἐναβρολίου πάλιν Διατριβὴν λέγων· ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον τῷ στόματί μου· ὅπως σφόδρα ὑγιαίνῃ. μὴ τοίνυν μηδὲ ἡμεῖς νοσοποιῶμεν προσερχόμενα τούτοις, ἀλλὰ θεραπεύσαντες τὴν ψυχὴν, ὅτω δεχώμεθα τὴν ἑστίασιν. Διὰ γὰρ τοῦτο τοσαῦτα προεῖπων ὑδάτων καὶ ἔθηκε εἰς τὰς ῥήσεις ταύτας, ἵνα ἕκαστος πρὸς τὰ ἀποθέμενος ἀῤῥωστήματα ἔλθῃ, ὥσπερ εἰς αὐτὸν εἰσιὼν τὸν θεῖνον, ὅπως εἰσίῃ καθαρὸς τὴν θυμὸν, καὶ φθονηρίας, καὶ ἀγωνίας βιωτικῆς, καὶ τῶν ἄλλων ἀπηλλαγμένος παθῶν. ἔστι γὰρ ὅστιν ἕτερος κερδᾶναί τι μέγα ἐντεῦθεν, μὴ προτερον ὅπως διακαθάραντα τὴν ψυχήν. καὶ μή μοι λεγέτω τις, ὅτι βραχὺς ὁ χρόνος ὁ μεταξὺ τῆς σωτηρίας καὶ μωγῆς. ἔξεστι γὰρ οὐχὶ ἐν πέντε μόνον ἡμέραις, ἀλλὰ καὶ ἐν μιᾷ ῥοπῇ μεταθέσθαι τὸν βίον ἅπαντα. τί γὰρ, εἰπέ μοι, λῃστοῦ καὶ μοιχοφόνου χεῖρον; οὐχὶ δὲ ἔσχατον ὅτου τὴν κακίας εἶδός ἐστιν; ἀλλ' ὅμως εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀρετῆς ἀθλήσεως ἔφθασε, καὶ εἰς αὐτὸν ἐχώρησε παράδεισον, οὐχ ἡμέρων δεηθείς, οὐχ ἡμίσους ἡμέρας, ἀλλὰ βραχείας ῥοπῆς.

πῆς· ὥστε ἔξεστιν ἀφνω μεταθέσθαι, καὶ ἡλέσθαι χρύσεον ἀντὶ πηλίνου. ὅπερ γὰρ ἐν φύσει τὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας ἐστίν, οὐκ ἄλλος ἡ μεταθήκη, πάσης ἀνάγκης ἀπηλλαγμένη. ἐὰν θέλητε, καὶ εἰσακούσητέ μου, φησί, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε. ὁρᾷς ὅτι βουλήσεως δεῖ μόνης; βουλήσεως, καὶ τῆς κοινῆς μόνον ταύτης τῆς τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῆς ἐσπουδασμένης. ἐπεὶ ἄπαντας οἶδα εἰς ὑμᾶς ὁρμὴν θέλοντας ἀναπλεῦσαι νεῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἔργων δεῖ τὴν θέλησιν ἐπιδείξασθαι. καὶ γὰρ ὁ ἔμπορος θέλει πλουτεῖν, ἀλλ' ἐὰν μέχρι τῆς βουλήσεως ᾖ τὸ θέλειν ἱκανόν· ἀλλὰ καὶ πλοῖον κατασκευάζεται, καὶ ζυγὰ ναύτας, καὶ κυβερνήτου καὶ κυβερνήτην, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι κατασκευάζει τὸ πλοῖον, καὶ χρυσίον δανείζεται, καὶ τὰ φορτία πέλαγος, καὶ εἰς ξένην ἀπεπλεύσεν χώραν, καὶ κινδύνους ὑπομένει πολλούς, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ἅπερ ἴσασιν οἱ τὴν θάλασσαν πλέοντες. οὕτω καὶ ἡμᾶς δεῖ τὴν βούλησιν ἐπιδείξασθαι. πλέομεν γὰρ καὶ ἡμεῖς πλοῖα, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ γῆς εἰς γῆν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ γῆς εἰς ἄγκυραν. κατασκευάσωμεν οὖν οὐκ λογισμὸν οὐκ ἡμέτερον, τοὺς κυβερνήσαι ἐπιτήδειον τὴν ἄνω φέρουσαν, καὶ ναύτας αὐτῷ πειθομένους, καὶ πλοῖον εὐρεῖον, ὥστε μήτε παῖσαι καὶ ἀγυμία βαπίζεσθαι βιωτικῇ, μήτε ἀλαζονείας ἐπαίρεσθαι πνεύματι, ἀλλ' ὕζωον εἶναι καὶ κόσφον. ἀν' ὅπου οὖν ὁ πλοῖον, ὅπου ὁ κυβερνήτης καὶ οὐκ ναύτας τοιοῦτοι, ἐξ ἀείων πλευσόμεθα, καὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ ἀληθῆ κυβερνήτῃ ἐπιτασσόμεθα τοῖς ἑαυτοῖς, ὃς οὐκ ἀφήσει τὸ σκάφος βαπισθῆναι ἡμῶν· ἀλλά, κἂν μυρίοι πνεύσωσιν ἄνεμοι, καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτιμήσει, καὶ τῇ θαλάττῃ, καὶ αὐτὴ σάλευ πολλὴν ἐργάσεται τὴν γαλήνην. κατασκευάσαντες τοίνυν ἑαυτοὺς οὕτω, τῇ ἐπιούσῃ τοιαύτῃ ἐκκλησίᾳ, εἰ καὶ τοιοῦτόν τι ὑμῖν τῶν χρησίμων ἀκούσας, ἐναπόθεσθε τὰ λεγόμενα τῇ ψυχῇ. μηδεὶς ὁδὸς ἔστω, μηδεὶς πέτρα, μηδεὶς ἀκάνθων πεπληρωμένος. ποιήσωμεν ἑαυτοῖς νεώματα. οὕτω γὰρ καὶ ἡμεῖς μὴ τοιαύτας καὶ σπέρματα καταβαλοῦμεν, ἐὰν ἴδωμεν τὴν γῆν καθαράν· ἐὰν δὲ λιθώδη καὶ τραχεῖαν, σήμερον μὴ βλαστήσοις εἰκῆ πονεῖσθαι. εἰ γὰρ ὁ σπείρειν ἀφέντες, ἐρχόμεθα τὰς ἀκάνθας σκάπτειν, πάλιν ἑκάστης αἰτίας σπέρματα καταβαλεῖν εἰς αὐέργαστον γῆν. τὸν ταύτης ἀπολαύοντα τῆς ἀκροάσεως οὐ δεῖ τῆς δαιμονικῆς μετέχειν τραπέζης. τίς γὰρ κοινωνία δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομία; ἔσηκας ἀκούων Ἰωάννου, καὶ δι' ἐκείνου τὰ τοῦ πνεύματος μανθάνων, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέρχῃ πορνῶν ἀκαθαρσίαν γυναικῶν ἁρπαζομένων, ἀρρένων ἐκκοπτομένων, καὶ μαλακῶν βαπιζομένων τε καὶ βαπιζόντων ἀλλήλους; πῶς δυνήσῃ καλῶς καθαρθῆναι, ἐγκαλινδούμενος βορβόρῳ τοσούτῳ; τί γὰρ οὐχὶ μέρος πᾶσαν καταλέγειν τὴν ἀκαθαρσίαν τὴν αὐτήν; πάντα γὰρ ἐκεῖ τέλως, πάντα αἰσχύνη, πάντα ὄνειδος καὶ λοιδορία καὶ σκώμματα, πάντα ἔκλυσις, πάντα λύμη. ἰδού, παραλέγω καὶ παραγγέλλω πᾶσιν ὑμῖν· μηδεὶς τῆς ταύτης ἀπολαυόντων τῆς τραπέζης φθαρήτω τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν τοῖς δηλητηρίοις ἐκείνοις θεάμασι. πομπὴ πάντα ἐστὶ τὰ ἐκεῖ λεγόμενα καὶ παραπόλωλα σατανικά. ἴστε οἱ μεμνημένοι, ποίας ἡμῖν ἔθεσθε συνηθείας· μᾶλλον δὲ ποίας ἔθεσθε τῷ Χριστῷ, ὅτε ὑμᾶς αὐτὸς ἐμυσταγώγει, τί παρὸν αὐτὸν εἴπατε, τί περὶ τῆς πομπῆς τῆς σατανικῆς αὐτοῦ διελέχθητε· πῶς μὴ τὰ Σατανᾶ καὶ τὰ ἀγέλαστα αὐτοῦ, καὶ ταύτην τότε ἀπεστράπεσθε, καὶ ἐπτοήθητε μηδὲ παραπλῆξαι ὑμᾶς δέος οὕτω μικρὸν μὴ περὶ τοιαύτας ἐπιορκήσεις ἀγνώμων τις γένοιτο, ἀνάξιον ἑαυτὸν καταστήσῃ τῶν μυστηρίων τούτων. οὐχ ὁρᾷς πῶς οἱ ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς οὐχ οἱ περσκεκρυκότες, ἀλλ' οἱ τετιμημένοι καλοῦνται μεθέξοντες τῆς γνώμης ἐκείνης, καὶ εἰς τοὺς φίλους τάττονται τοὺς βασιλικούς; πρεσβευτὴς ἡμῖν ἦλθεν ἐξ οὐρανοῦ, παρὰ αὐτοῦ πεμφθεὶς τοῦ Θεοῦ, περὶ ὧν ἀνακαινίζεται διαλεξόμενος· εἶτα ὑμᾶς ἀφέντες ἀκούσαι τί βούλεται, καὶ τί διαπρεσβεύεται πρὸς ὑμᾶς, καθήσθε μίμων ἀκούοντες; καὶ πόσων οὐκ ἄξια ταῦτα κερδανεῖ, πόσων σκηπτῶν; ὥσπερ γὰρ τραπέζης οὐχὶ μετέχειν δαιμονίων, οὕτως οὐδὲ ἀκροάσεως

χ. χρυσίου

χ. χαλκίας

χ. πηλίνων

χ. ἀποδύσας

ἀπεως δαιμονίων, οὐδὲ μὴ ῥυπαρᾶς τῆς ἐαυτῶν εἰς τὴν λαμπρὰν τράπεζαν ἐμβλη-
θέσθαι τὴν τοσούτων γέμουσαν ἀγαθῶν, ἵνα αὐτὸς προεσκύλασεν ὁ Θεός. τοσαύτη γὰρ αὐ-
τῆς ἡ δυνάμις, ὡς ἐκ τοὺς ⟨W⟩ ὁρῶν αὐτὸν ἀληθῶς ἡμᾶς ἐπᾶραι, μόνον ἐὰν σώφρονι δια-
νοίᾳ προσέχωμεν. οὐ γάρ ὅτι ⟨W⟩ συνεχῶς τοῖς θείοις ἐπαδόλλυον λόγοις, ὅτι τῆς προύσης
μείναι ταπεινότητος, ἀλλὰ ἀνάγκη περιῳθῶμαι βύθεως, κἀκ τοὺς αὐτὸν ἀναπέμψαι ⟨W⟩ φύω
χάρεσι, καὶ τοῖς ἀπείροις ἐντυχεῖν τῶν ἀγαθῶν θησαυροῖς· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς τυχεῖν,
χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ
ἡ δόξα, ἅμα τῷ παναγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ϛ. ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΝ Ο ΛΟΓΟΣ. ξς' α.

ΕΙ μὴ Ἰωάννης ἡμῶν ἔμελλε διαλέξεσθαι, καὶ τὰ αὐτὰ τοὺς ἡμᾶς ἐρεῖ, ἀ-
ναγκαῖον ἴσως καὶ γένος αὐτὰ καταίδα εἰπεῖν καὶ ἀνάξιον. διὰ τί; ὅτι
οὐκ ἐκεῖνος, ἀλλ' ὁ Θεὸς δι' αὐτὰ τοὺς τὰ τῶν ἀνθρώπων φθεγγόμενα
φύσιν, τοιοῦτόν τί μοι δοκεῖ καὶ πρόκλησιν τούτου ἀναζητεῖν· μᾶλλον
γὰρ οὐδὲ οὕτω τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀναγκαῖον. ὅταν γὰρ μά-
θῃς τίς ἐστιν, καὶ πόθεν, καὶ τίνων, καὶ ποταπός, εἶτα ἀκούσῃς αὐτοῦ τῆς
φωνῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας ἁπάσης, τότε εἴσῃ καλῶς, ὅτι οὐκ ἐκείνου ταῦτα ἐστίν, ἀλλὰ τῆ θεί-
ας δυνάμεως τῆς κινούσης αὐτοῦ τὴν ψυχήν· ποίας οὖν ἐστὶ παιδείδος; παιδείδος μὲν οὐδεμιᾶς,
κώμης γε δὴ τελώνης, καὶ χώρας φαυλοτέρας καὶ οὐδὲν φερούσης ἀγαθὸν. τὸν γὰρ Γαλιλαίαν διαλέ- Ιωαν. ζ. νβ.
γεσθαι μὲν ⟨Η⟩ χαμμαλίδες λέγοντες· Ἐρεύνησον, καὶ ἴδε, ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης
οὐκ ἐγήγερται. διαλέγεται δὲ ὁ ἀληθὴς Ἰσραηλίτης λέγων, Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι Ιωαν. α. μζ.
ἀγαθὸν εἶναι; καὶ ταύτης ὢν τῆς γῆς, οὐδὲ ὀπτόμην χωρίου τινὸς [ἐστί]. ἀλλ' οὐδὲ ἐκ
προσηκούσης γνώμης ταῦτ' ἐστίν· παῖδες γὰρ ἁλιέως πένητος, ὕτω πένητος, ὡς καὶ σὺν
παῖδας ὅτι τὸν ἐκ τοῦ ἐργασίου ἀγαπᾶν. ἵνα δὲ ἀπόστολοι, ὅτι οὐδεὶς χειροτόνητος αἱρήσε- Κ. χϑ
ται ⟨W⟩ ὑπ' ἐμοῦ ποιήσας τῆς τέχνης τῆς ἑαυτοῦ κληρονόμον, πλὴν εἰ μὴ σφόδρα καταναγκά-
ζοι πενία, καὶ μάλιστα, ὅταν ἀτελὴς ἡ τέχνη ᾖ. ἁλιέων γὰρ οὐδὲν πενέστερον, οὐδὲ ἀτελέστε- Κ. ὅτε
ρον, ἀλλ' οὐδὲ ἀμαθέστερόν τι γένοιτ' ἄν· πλὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ἀβελτέροις τούτοις ⟨Η⟩ μὲν μείζους Κ. λῆξιν
⟨Η⟩ δὲ ἐλάττους εἰσίν. ὁ δὲ ἀπόστολος ἡμῶν οὐδὲ καὶ ταῦτα τὸν ἐλάττονα τάξιν ἐπεῖχεν. οὐ
γὰρ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐθήρευεν, ἀλλ' ἐν μικρᾷ τινι λίμνῃ διέτριβε. καὶ τοῦτ' αὖ-
τὸν ⟨W⟩ τρεφόμενον μὲν τὸ παρὸς καὶ Ἰακώβου τὸ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ διερρωγότα ῥάκεσι τὰ δί-
κτυα (ὁ καὶ αὖθις τῆς ἑκατὸν πενίας ἦν) οὕτως ἐκάλεσεν ὁ Χριστός. παιδείας δὲ ἐνέκεν τῆς Πραξ. δ. ιγ.
ἔξωθεν, ἔστι μὲν καὶ ἐκ τούτων μαθεῖν, ὅτι οὐδ' ὁποιωοῦν αὐτοῦ μετῆν. ἄλλως δὲ καὶ ὁ Λουκᾶς μάρ-
τυρ, γράφων, ὅτι οὐ μόνον ἰδιώτης, ἀλλὰ καὶ ἀγράμματος ἦν· εἰκότως. ὁ γὰρ οὕτω Κ. ἐμοδόν,
πένης, καὶ μήτε εἰς ἀληθείας ἐμβάλλων, μήτε ἀξιοπίστοις ἐντυγχάνων δύδρασιν, ἀλλὰ τῇ Κ. ἀλλ
"ἀλείᾳ προσπλωμένος, εἴποτε δέ τινι καὶ ξυνῆλθετο, καπήλοις ἰχθύων, καὶ ναυτείοις ὁμι-
λῶν, τί τῶν θείων καὶ ἀληθῶν ἔμελλεν ἄμεινον ὠφελεῖσθαι; πῶς γὰρ οὐχὶ αὐτῶν μιμεῖσθαι τῶν ἰ- Κ. ϑ
χθύων τὴν ἀφωνίαν; οὕτω" διὰ οἶμαι ὁ ἁλιεὺς, ὁ περὶ λίμνας τρεφόμενος, καὶ δίκτυα, καὶ ἰχθῦς, Κ. ἁλιέως,
ὁ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, ὁ παρὸς "ἁλιέως πένητος, καὶ πένητος πενίαν τὴν ἐκά- πένης πένητος
στην, ὁ ἰδιώτης ἰδιωτείαν καὶ ταύτην τὴν ἑκάστην, ὁ γράμματα μήτε πρότερον μαθών, πείας
μήτε ὕστερον μὴ δὲ συνηλθέσθαι τῷ Χριστῷ, ἴδωμεν τί φθέγγεται, καὶ περὶ τίνων ἡμῖν διαλέ-
γεται. ἆρα περὶ τῶν ἐν ἀγορᾷς; περὶ τῶν ἐν ποταμοῖς; περὶ συμβολαίων ἰχθύων; πάντα
γὰρ ἴσως ταῦτα ἁλιέως ἀκούσεσθαι προσδοκᾶς. ἀλλὰ μὴ δείσητε· τούτων μὲν γὰρ οὐ-
δὲν ἀκούσόμεθα· τὰ δὲ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ἃ μηδεὶς μηδέποτε ἔμαθε περὶ τούτου. οὕτω γὰρ ἡ-

μῶν

ῶν ὑψηλὰ δόγματα, καὶ πολιτείαν ἀρίστην, καὶ φιλοσοφίαν ἥκει κομίζων, ὡς εἰκὸς ⓦ ἀπ' αὐτῶν φθεγξόμενον τῶν τοῦ πνεύματος θησαυρῶν. Ταῦτα δῆτα ἁλιέως, εἰπέ μοι; ῥήτορος ἢ ὅλως; σοφιστοῦ ἢ, τὸ τιμιώτερον, φιλοσόφου; "πρωτὸς ἢ τὸν τῶν ἔξωθεν πεπαιδευμένων ⟨φίδν; ἀδαμῶς. ὁ γὰρ ἀυθεντικὸς ἁπλῶς ψυχῆς ⟨δεῖ τῆς ἀκηράτου καὶ μακαρίας ἐκείνης φύσεως. ταῦτα φιλοσοφῶν, ⟨δεῖ τῶν μετ' ἐκείνων δωμένων, ⟨δεῖ ἀθανασίας καὶ ζωῆς ἀπείρου, ⟨δεῖ φύσεως σωμάτων ἀντῶν τε καὶ ἀθανάτων ὑστέρων ἐσομένων, ⟨δεῖ κολάσεως, ⟨δεῖ τοῦ μέλλοντος δικαστηρίου, ⟨δεῖ τῶν "ἐσομένων βδελυγμάτων, τῶν ἐν ῥήμασι, τῶν ἐν πράξεσι, τῶν ἐν λογισμοῖς καὶ διανοίαις, καὶ τί μὴ ἀυθέντης, "εἰπεῖν, τί ἢ κόσμος, καὶ τί μὴ ὁ ὄντως ἀυθέντης, τί ἢ ὁ δικαίως μὴ εἷς, ἐκ ὧν ἢ, πανάγιος καὶ τί ἀρετή. τούτων γὰρ ἕνια ἐζήτησαν μὲν ⓐ ⟨δεῖ Πλάτωνα καὶ Πυθαγόραν. τῶν γὰρ ἄλλων ἐδὲ ἁπλῶς μνημονευτέον φιλοσόφων ἡμῖν· οὕτω καταγέλασοι ἐντεῦθεν μᾶλλον ⟨γενόμενοι ἅπαντες. ⓐ "ἢ τῶν ἄλλων θαυμαθέντες πλέον πρὸς αὐλοῖς, καὶ πιστευθέντες εἷς χορυφαῖοι τῆς βαπτίσεως ἐκείνης, ὅτοι μάλιστα τῶν ἄλλων εἰσί." * καὶ πολιτείας μὲν ἔνεκεν καὶ "δογμάτων ⟨ωθέντες τινὰ ἔγραψαν, "καὶ ἐν ἅπασι παίδων αἰσχρότερον κατεγελάσθησαν. Ταῦτα γὰρ γυναῖκας καὶ νήπια ἅπασι ποιοῦντες, καὶ ⓦ βίου * δυατὸν ἐποντες, καὶ ὃ σεμνὸν ἀφαφθείροντες τὸν γάμου, καὶ ἕτερα τοιαῦτα καταγέλαστα νομοθετοῦντες, ὅτω ⓦ βίον αὐτῶν πρῶτα ἀνάλωσαι. δογμάτων ἢ ἕνεκεν τῶν περὶ ψυχῆς, ⟨δὲ ⟨σωφρόλιόν τινα κατέλιπον αἰσχύνης λοιπόν," μιγὰς καὶ κάνωπας καὶ θαύμυδας ταῖς τῶν αὐθεφτῶν λέγοντες γίνεσθαι ψυχάς, καὶ ⓦ Θεοῦ αὐτὸν ψυχὴν εἷς φάσκοντες, καὶ ἕτερα ἄπτα ἅπερ τοιαῦτα ἀγνοοῦντες. [καὶ τοῦτο μόνον ὅσι ὃ κατηγορίας ἄξιον· ἀλλὰ καὶ ὁ πολὺς αὐτῶν τῶν λόγων βόρβορος. καθάπερ γὰρ ἐν βορβόρῳ τῆδε κἀκεῖσε ⟨δεῖ φερόμενοι, ὅτως ⟨δέποτε ὅπῃ τῶν αὐτῶν ἐρήκεσαν, ἅτε ἀπὸ τῶν ἀθύλων καὶ βαπτισφαλῶν λογισμῶν πρῶτα φθεγξόμενοι.] ἀλλ' ἀχ ὁ ἁλιεὺς ⟨δεῖ ὅτως· ἀνὴρ ἄπρυτα μὲν ἀσφαλείας φθέγγεται, καὶ ὥσπερ ὑπὸ πέτρας ἐρηκώς, ἀδαμοῦ ⟨δεισιφέβιαι. ἐν αὐλοῖς γὰρ τοῖς ἀδύτοις ἠμέλης καὶ ἀξιωθείς, καὶ ⓦ πρώτων δεσπότου ἐν αὐτῷ λαλοῦντα ἔχων, ἀδὲν ἀνθρώπινον ἔπαθεν· σκῆνος ἢ ὥσπερ οἱ τῶν μὴ βασιλείων ἀδὲ ὄναρ βαπτίσματι καταξιωθέντες, ἔξω ἢ ἐπ' ἀληθοῦς μὲν τῶν ἄλλων ἀμαθεύοντες αὐθεφτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀμαθίας καταφρονούμενοι τῶν ἀοράτων," τῷ πολλῷ ἐπλανήθησαν πλάνῳ, * καθάπερ τυφλοὶ καὶ μεθύοντες, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ ἀλλήλοις ⟨σεσύρηξαν, καὶ σὐκ ἀλλήλοις μόνοι, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοῖς, πολλαχοῦ ⟨δεῖ τῶν αὐτῶν ἀεὶ μεταπιπτόμενοι. ὁ ἢ ἀγράμματος ⟨δεῖς; ὁ ἰδιώτης, ὁ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ, ὁ Ζεβεδαίου παῖς (καὶ * μειρακίς καταγλώσιν ἔλλιωες τῆς τῶν ὀνομάτων ἀγριότητος, ⟨δὲν ἦττον μὲν πλείονος αὐτὰ τῆς παῤῥησίας ἐρῶ. ὅσῳ γὰρ αὖ ὃ ἔθνος αὐτοῖς βάρβαρον φαίνηται καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀπέχων παιδεύσεως, τοσούτῳ λαμπροτέρα τὰ ἡμέτερα "φανήσται. ὅταν γὰρ ὁ βάρβαρος καὶ ἀμαθὴς τοιαῦτα φθέγξηται, ἃ μηδεὶς τῶν ἐπὶ γῆς αὐθεφτῶν ⟨ωδέ ποτε, καὶ μὴ φθέγξηται μόνον (καίτοι καὶ εἰ τοῦτο μόνον ἰῶ, μέγα ἃ θαῦμα ἦν) νεῦῳ ἢ ⟨δεῖς τοῦτο καὶ ἕτερον τούτου μεῖζον παρέχη τεκμήριον τοῦ θεόπνευστα εἷς τὰ λεγόμενα, ὃ ⟨δὲ ἀκούοντας πείθειν ἅπαντας ἀμαθῶς τοῦ χρόνου πάντος, ὃς οὐ θαυμάσεται τῷ ἐνοικήσασαν αὐτῷ δύναμιν; ⟨ε γὰρ καὶ τοῦτο μέγιστον, ὅπερ ἔφην, τεκμήριον τοῦ μηδὲν οἰκοθεν αὐτὸν νομοθετῆν) ⟨δεῖ ἢ ὧν ὁ βάρβαρος τῇ μῷ τοῦ θυαγγελίου "συλλεσφῇ τὸ οἰκουμένῳ κατέλαβεν ἅπασαν· ⟨ῷ ἢ σώματι μέσῳ κατέχε τῷ Ἀσίαν, ἔνθα τὸ παλαιὸν ἐφιλοσόφουν ⓐ τ' ἑλληνικῆς συμμορείας ἅπαντες, * ἐν μέσῳ τῶν ἐθρῶν δαμονίων, ⟨ε τ' ζόφον αὐτῶν σβεννύς, καὶ τῷ ἀκροπόλιν τῶν δαιμόνων καταλύων· τῇ ἢ ψυχῇ ⟨σεσς τ' χῶρον ἀνεχώρησεν ἐκῆνον τ' ἁρμοττοντα τῷ τοιαῦτα ἐργασαμένῳ. καὶ τοῦ μὲ ἑλλήνων ἔσθεσαι ἅπαντα καὶ ἠφανίσαι, τοῦ ἢ τούτου καθ' ἑκάστῳ λαμπροτέρα γῆς. ὅξότου γὰρ καὶ ⓐ λοιποὶ ἁλιῆς, ὅξ ἐκείνου τὰ μὲ Πυθαγόρου σεσίγηται, ⟨ε τὰ Πλάτωνος δοκοῦντα ⟨σεσπτερον κρατεῖν· καὶ ⟨δὲ ὅξ

ὀνόματος

ὀνόματος αὐτὸν ἴσασιν ⓐ πολλοί. καίτοι Πλάτων ἡ τυρράννοις ζωγλίνετο μεταχληθείς, ὥς φασι, ἡ πολλοὺς ἔχειν ἑταίρους, ἡ Εἰς Σικελίαν ἔπλευσε· Πυθαγόρας ὁ τὴν μείζω Ἑλλάδα καταλαβών, ἡ χρηπτίας κινήσας εἴδη μυεῖα. τὸ γὰρ βοισὶ διαλέγεσθαι (καὶ γὰρ καὶ τοῦτό φασιν αὐτὸν πεποιηκέναι) οὐδὲν ἕτερον, ἢ χρηπτείας ἐστίν. ἡ δῆλον μάλιστα ἐκ τῶν ἀλόγων ὅτω διαλεγόμενος, ὃ τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν ὠφέλησε γένος, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ἔβλαψε. καίτοιγε ὑπιτηδειότερα πρὸς φιλοσοφίας λόγους ἡ φύσις ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. ἀλλ' ὅμως ἐκ τοῖς βοισὶ διελέγετο, καθάπερ φασί, χρηστόν. οὐδὲ γὰρ τὸν ἄλογον λογικὸν ἐποίησε φύσιν (οὐδὲ γὰρ δυνατὸν αἰθέρα τὸν τοῦτο) ἀλλὰ μαθημείας τοὺς ἀνοήτους ἠπάτα· ἡ ἀνθρώπους ἀφεὶς διδάξαι τι τῶν χρησίμων, ἐπαίδευσεν ὅπως ἴσον ἐστὶν κύαμους φαγεῖν, ἡ τὰς τῶν ἡμιονασμένων κεφαλάς· ἡ τοὺς ζωόντας ἔπειθεν, ὅτι δή ἡ τῶν διδασκάλων ψυχή, ποτὲ μὲν ἄνθρωπος ἐγίνετο, ποτὲ ὁ κόρη, ποτὲ ὁ ἰχθύς. ἆρ' οὖν εἰκότως πόρρω ἐσβέβηκε σκήνης ἡ ἀφανίσθη πέλεον; εἰκότως, ἡ χρὴ λέγειν. ἀλλ' οὐ τοῖς τοιούτοις ἡ ἀγραμμάτοις ὅτως· ἀλλὰ ἡ Σύροις, ἡ Αἰγύπτιοι, ἡ Ινδοί, ἡ Πέρσαι, ἡ Αἰθίοπες, ἡ μυρία ἔθνη ἕτερα εἰς τὸν αὐτὸν μεταβαλόντες γλῶτταν τὰ τοιαῦτα τούτου εἰσαθέντα δόγματα, ἔμαθον αἰθέριοι βάρβαροι φιλοσοφεῖν. οὐκ ἄρα μάτην ἔλεγεν, ὅτι αὐτῷ θεάσεσθαι γέγονε πᾶσα ἡ οἰκουμένη. οὐ γὰρ δὴ τοὺς ὁμοφύλους ἀφεὶς, πρὸς τοὺς τῶν ἀλόγων ματαιοπόνει φύσεις (ὁ πρώτης φιλοσοφίας ἡ ἐσχάτης ἀνοίας ἐστίν) ἀλλὰ μὴ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦτο καθαρεύων τοῦ πάντας, ἓν μόνον ἐσπούδασεν, ὅπως ἡ οἰκουμένη πᾶσα μάθῃ τι τῶν χρησίμων ἡ δυναμένων αὐτὴν ἀπὸ τῆς γῆς μεταθῆσαι πρὸς τὸν οὐρανόν. διὰ τοῦτο οὐδὲ ζόφῳ τινὶ τὸ σκότος ἐκρύψεν ἑαυτῆς τὸν διδασκαλίαν, καθάπερ ἐποίουν σκῆνοι, τῶν ἔνδον ἐναποκειμένων καλῶν τὴν ἀνάληψιν ἀσάφειαν, καθάπερ ἡ τὸ ἀπόκρυμμα, πρόδηλοι ὄντες· ἀλλὰ τὰ τοῦτο δόγματα τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐστὶ φανερώτερα. διὸ καὶ πᾶσι τοῖς τὴν οἰκουμένην ἀνθρώποις ἀνθρώποις εἰθισμοῖς εἶ) ὁ πρὸ διαιζόμενος ἐμαθολόγη· ἀλλὰ ἀπορρίπας τὸν σατανικὸν ταύτην ἀνδρίαν ἅπασαν καὶ λύμην, τοσαύτην τοῖς ῥήμασιν ἐγκατέμιξεν εὐκολίαν, ὡς μὴ μόνον ἀνδράσι ζωστοῖς, ἀγαθὲ γυναιξὶ καὶ νέοις ἅπασιν εἶ) τὰ λεγόμενα δῆλα. ὀπίσευσε γὰρ αὐτὰ ἀληθῆ τε εἶ) καὶ χρήσιμα τοῖς ἀκουομένοις ἅπασι. ὁ μάρτυς πᾶς ὁ μετ' ἐκεῖνον χρόνος. ὅλην τε γὰρ πρὸς ἑαυτὸν ἐφελκύσατο τὴν οἰκουμένην, καὶ πάσης ἀλλοκότου πραγωδίας ἡμέτερον ἀπήλλαξε βίον μετὰ τὴν τῶν λόγων τούτων ἀκρόασιν. διὰ τοι τοῦτο τῆς ψυχῆς ἐλείβδην αἰεὶ ἐκτείνων μᾶλλον ⓐ ταῦτα ἀκούοντες, ἡ τῶν δογμάτων τῶν ἐκεῖνα ἐκδεδοθέντων ἡμῖν. ὁ ἐντεῦθεν τοίνυν, ὁ πανταχόθεν δῆλον, ὅτι οὐδὲν ἀνθρώπινον τὸ τοῦτο, ἀλλὰ θεῖά τε ὁ θεσπιά· ὅτι τὰ διδάγματα τὰ διὰ τῆς θείας ταύτης εἰς ἡμᾶς ἐλθόντα ψυχῆς. οὐ γὰρ χλύπον ῥημάτων, οὐδὲ λέξεως κόμπον, οὐδὲ ὀνομάτων ἡ ῥημάτων κόσμον ἡ σιωπὴν ὁμόμβα πρὸς τὸν αὐτὸν (πόρρω γὰρ ταῦτα φιλοσοφίας ἁπάσης) ἀλλ' ἰσχὺν ἄμαχον ἡ θεῖον, ἡ δογμάτων ὀρθῶν ἀμήχανον δύναμιν, ἡ μυρίων χρημάτων ἀγαθῶν. ἡ γὰρ χρὴ τὴν ἀπαγγελίαν πρὸς ἐργα οὕτω πρὸς τὴν ἡ τῶν σοφιστῶν ἀξίαν, μᾶλλον ὁ οὐδὲ σοφιστῶν, ἀλλὰ μειρακίων ἀνοήτων, ὡς ἡ αὐτὸν τὸν παρ' ἀνδρῶν φιλόσοφον εἰσαγαγὼν τὸν διδάσκαλον τὸν αὐτὸν σφόδρα ἐπαισχυνόμενον ταύτην τὴν τέχνην, καὶ λέγοντα τοῖς δικασταῖς, ὅτι ἀκούσονται παρ' αὐτοῦ ῥήματα ἁπλᾶ ἡ εἰκῇ λεγόμενα, οὐ μύρτι κεκαλλιεπημένα λόγοις, οὐδὲ ῥήμασί τε ἡ ὀνόμασι κεκοσμημένα. οὐδὲ γὰρ αὖ δήπου πρέποι, φησίν, ὦ ἄνδρες, τῇδε τῇ ἡλικίᾳ, ὥσπερ μειρακίῳ πλάττοντι λόγους, εἰς ὑμᾶς αὐτὸν εἰσιέναι. ἡ ὅσα τὸν πολιὸν καταγέλωτα. ὁ γὰρ, ὡς αἰσχρὸν ἡ φιλοσοφίας ἀνάξιον ἡ μειρακίων ἔργον, ἐποίησεν αὐτὸν φεύγειν, τοῦτο μάλιστα πάντων αὐτὸς ἐπετήδευσεν. οὕτω πανταχοῦ φιλοτιμίας

ἦσαν

ἴσ. πάντως

χ. ὑπεδείξας

χ. χρηπτία

χ. μάλιστα
χ. λόγον

χρ. τοῖς ἀνθρώποις
χρ. εἰσίναι,

χ. χρῶ

* ὃν
χρ. νόμων
χρ. ὅμως

* αὐτὸν

χρ. μύας

χ. περὶ

χ. φιλοσοφίας

χ. μάθοι

χ. φανώτερα.

χ. ἔσπασαι

χ. ἀπαγγελίαν.

χρ. τὸν πολιὸν
πλανήσηται
πλανόν,
* πρὸς τὸ ἀρρὴν
των διαλε-
χθῆναι πολ-
σαντες.
* γὰρ

χρ. φαίνεται.

χ. δόγματα
χ. ὡς ἔτυχε

χρ. γραφῆ

καὶ οὐδὲν
εἰς δεῖμοσίν
ἢ φοβερὸν

ἦσαν μόνης. * ᾗ καθάπερ τῶν πάφων τοὺς ἔξωθεν κεκονιαμένους ἀνέπαμφιάσης, ἰχῶρος καὶ δυσωδίας καὶ διεφθορότων ἐνέμοντας ὄντων· ὅπως καὶ τὰ τοῦ φιλοσόφου δόγματα, ἂν τῆς κατὰ τὴν λέξιν ἀπογυμνώσης ὥρας, πολλῆς ἐμπλησθῇς τῆς βδελυγμίας πεπληρωμένα, καὶ μάλιστα, ὅταν τοῦ ψυχῆς φιλοσοφῇ, ἀμέτρως δεινῶς τε αὐτὰ καὶ βλασφημῶν. τοῦτο γὰρ ἡ ἐξωβολικὴ παγὶς, μηδαμοῦ τὴν συμμετρίαν τηρῶν, ἀλλὰ τοῖς ἐφ' ἑκάτερα πλεονασμοῖς πρὸς δυσφημίαν ἐξάγειν τοὺς ἁλισκομένους αὐτῇ. νεῦμα μὲν γὰρ αὐτοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ φησιν οὐσίας εἶναι, νεῦμα δ' αὐτοῦ ὅτως ἀμέτρως καὶ ἀσεβῶς ἐπάρας, μὴ ἑτέρας καθυβρίζει πάλιν ἐμβολῆς, εἰς χοίρους καὶ ὄνους εἰσάγων, καὶ τὰ ἐπὶ τούτων ἀτιμότερα ζῶα. ἀλλὰ τούτων μὲν ἄλις, μᾶλλον δὲ καὶ ταῦτα πέρα τοῦ μέτρου. εἰ μὲν γάρ τι χρήσιμον παρ' αὐτῶν ἐμοὶ μαθεῖν, ἔδει καὶ πλέον ἐνδιατρίβειν· εἰ δ' ὅσον τοῦ ἀχημοσύνου αὐτῶν καὶ τὰ τέλωτα κατοπτεύσαι, καὶ ταῦτα πλέον τοῦ δέοντος εἴρηται παρ' ἡμῶν. Ἀλλὰ ταῦτα ἀφέντες τοὺς ἐκείνων μύθους, τῶν ἡμετέρων ἀψώμεθα δογμάτων, τῶν ἄνωθεν ἡμῖν κατεντυπωμένων * καὶ μηδὲν ἐκείνων ἀνθρώπινον. Φέρε οὖν αὖθις εἰς μέσον τὰ ῥήσεις ἀγάγωμεν, ὁ τοῦ ἐρχομένου παρεκαλέσαμεν ὥστε μετ' ἀκριβείας προσέχειν τοῖς λεγομένοις, τοῦτο καὶ νῦν ὑπομνήσαντες. Τί οὖν ἐρχόμενος ὁ εὐαγγελιστὴς σοῦ εὐθέως φησίν; ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος,

Καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν. Εἶδες παῤῥησίαν καὶ ἐξουσίαν ῥημάτων πολλήν; πῶς οὐδὲν ἀμφιβάλλων, οὐδὲ εἰκάζων, ἀλλὰ πάντα ἀποφαινόμενος φθέγγεται; τοῦτο γὰρ ὅτι διδασκάλου, ὃ μὴ προφέρεσθαι ἐν οἷς ἂν λέγῃ. Εἰ γὰρ ὁ τοῖς ἄλλοις καθηγησόμενος, ἑτέρων δεήσεται τοῦ στηρίξαι δυνησομένου μετὰ ἀσφαλείας αὐτόν, ὁ τοῦ τῶν διδασκάλων, ἀλλὰ τοῦ τῶν μαθητῶν τάξιν ἐπέχειν ἂν εἴη δίκαιος. εἰ δέ τις λέγοι τις, ἐκ τί δήποτε ὃ πρότερον αἴτιον ἀφεὶς, εὐθέως ἡμῖν περὶ τοῦ δευτέρου διείλεκται; ὃ μὲν πρότερον καὶ ὃ δεύτερον προδιαιτησόμεθα λέγειν. * Ἀριθμοῦ γὰρ ὃ θεῖον ἀνώτερον, καὶ χρόνων ἀκηλιδήτως· διὰ δὲ ταῦτα μὲν παρητησάμεθα πατέρα ὁμολογεῖσθαι ἐξ οὐδενὸς ὄντα, καὶ ἐγὼ οὐ παρὸς γεγεννῆσθαι. ναί φησι· τί δήποτ' οὖν πατέρα ἀφεὶς, περὶ τοῦ υἱοῦ διαλέγεται; ὅτι σκῆπτρον μὲν ἅπασι δῆλος ἐστὶ, εἰ καὶ μὴ ὡς πατήρ, ἀλλ' ὡς Θεός· ὁ δὲ μονογενὴς ἠγνοεῖτο, διὰ εἰκότως περὶ τούτου γνῶσιν εὐθέως [καὶ] οὐ προοιμίων ἔπεισεν ἀνθρώπους τοῖς σὰρξ εἰδόσιν αὐτόν· ἄλλως τε, οὐδὲ πατέρα ἐν τοῖς περὶ τούτων λόγοις ἀπεσιώπησε. καὶ θέαμοι τὸ ζωοποιοῦν τοῦ πνεύματικοῦ· οἷδε οὖν αἰθέριον τὸ προσεκτικώτερον καὶ τὸ μᾶλλον πιθανὸν καὶ πιθανούμενον Θεόν. διὰ τοῦτο ἐντεῦθεν προῆκται τὸν λόγον, καὶ προϊὼν καὶ Θεόν φησιν εἶναι· καὶ οὐχ ὡς Πλάτων, μὲν νοῦν, δὲ ψυχὴν ἔλεγεν εἶναι). Ταῦτα γὰρ πόῤῥω τῆς θείας καὶ ἀκηράτου φύσεως. οὐδὲ γὰρ ἔχει τι κοινὸν πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ διαχωρεῖ τῆς πρὸς τὰ κτίσιν κοινωνίας, τῆς κατ' οὐσίαν λέγω, ἃ μόνα τῆς κατὰ τὴν χρῆσιν. διὰ τοι τοῦτο καὶ λόγον αὐτὸν ἐκάλεσεν. ὅπερ γὰρ μέλλει διδάσκειν, ὅτι οὗτός ὁ λόγος μονογενής ἐστιν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα [οὖν] μὴ παθητὰ ὑπολάβῃ τις τὰ τοῦ γίνεσθαι, προλαβὼν τῇ τοῦ λόγου προσηγορίᾳ, προαναιρεῖ τὰ πονηρὰ ὑποφθάνων, τό τε ἐξ αὐτοῦ (δηλονότι) γέννημα δηλῶν, καὶ ὃ ἀπαθῶς. ὁρᾷς ὅτι, οὗπερ εἶπον, διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐν τοῖς περὶ τοῦ υἱοῦ λόγοις ἀπεσιώπησεν; εἰ δὲ μὴ ἀρχὴ ταῦτα τὰ ὑποδείγματα προῆκται ὃ πρῶ, μὴ θαυμάσῃς. περὶ Θεοῦ γὰρ ἡμῖν ὁ λόγος, οὐ μόνον εἰπεῖν, οὔτε ἐννοῆσαι κατ' ἀξίαν δυνατόν. διὰ καὶ ἐξ οὐσίας μὲν οὐδαμοῦ πίπτουσιν ὀνόματα (οὐδὲ γὰρ δυνατὸν εἰπεῖν αὖθις, ὅτι ποτέ ἐστι τὴν οὐσίαν ὁ Θεός) πανταχοῦ δὲ ἡμῖν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν δηλοῖ. καὶ γὰρ λόγον οὐδὲν ἴδοι τις ἂν μικρὸν ὕστερον καὶ φῶς λεγόμενον, ἐκ τοῦ φωτὸς πάλιν ὀνομαζόμενον ζωήν *. οὐ ταύτης δὲ μόνον ἕνεκεν τῆς αἰτίας οὕτως ὠνόμασεν αὐτὸν, ἀλλὰ προφάσεως μὲν ταύτης· δευτέρας δὲ, ὅπερ τὰ τοῦ παιδὸς ἡμῖν ἔμαθεν ἀπαγγέλλειν. πάντα γὰρ, φησιν, ὅσα ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς, ταῦτα ἐγνώρισα ὑμῖν. καλεῖ δὲ αὐτὸν καὶ ζωὴν καὶ φῶς. Ἐπεὶ γὰρ ἀπὸ τῆς γνώσεως φῶς ἡμῖν ἐγένετο, καὶ τοῦτο ἐντεῦθεν ζωή. ἐπεὶ ὅλως οὐκ ἔστιν ὄ-

νομα

* καὶ Πλάτων ὁ θεῖος οὗτος ἐμάνθανεν.

χ. αὐτὸν καὶ χ. διὰ χ. αὖ

χ. διὰ δὲ τοῦτο

* διὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦτο τὸ ἀληθές.

χ. εἰ χρὴ

χ. τοῦτο

χ. ὁ

* ἢ γὰρ ἡμῖν πρέσβεις πάντα. χ. περιττὸν ἐστὶ τὸ μὲν

χ. τοῦτο

χ. πᾶσι τοῖς ναιρεῖ

χ. ὅτι τὸ

νομα ἐν ἀρχοιῶ, οὐδὲ δύο ἢ τρία οὐδὲ πλείω διδάξαι τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἀγαπητὸν ὄχλον πολλῶν χαιῶ δωνηθῶναι καὶν ἀμυδρῶς τοῦ δράξασθαι τῶν τοσούτων αὐτοῦ. οὐχ ἁπλῶς ὁ αὐτὸν λόγον εἴρηκεν, ἀλλὰ μετὰ τῆς τοῦ ἀρίθμου προσθήκης, τῶν λοιπῶν αὐτὸν καὶ ζωὴν χωρίζων. ὁρᾷς ὡς ὁ ματθ. ἔλεγεν, ὅτι ἀπὸ τῶν ὀφρανῶν φθάσεται ἡμῖν ὁ εὐαγγελιστὴς οὗτος; ὅσα γαιῶ οὐκ προοιμίων θυθὺς ποτὲ τὴν ψυχὴν προρώσας ἀνέλκυσε, καὶ τὴν διάνοιαν ἀνήγαγε τῶν ἀκουόντων. πρώτων γὰρ τῶν ἀγαθῶν κρείττω φησὶν αὐτὴν, τοῦ γῆς, τοῦ θαλάσσης, τοῦ ὄφεως, καὶ καὶ τῶν ἀγγέλων ἀνωτέρω ποιῶν, καὶ τῶν χερουβὶμ καὶ τῶν σεραφὶμ, καὶ καὶ τὰς θρόνους, καὶ καὶ τὰς ἀρχὰς, καὶ καὶ τὰς ἐξουσίας, καὶ πάσης ἁπλῶς ἐπέκεινα κλίσεως ὁδοιπορῶν αἰωρεῖται.. τί οὖν; ἕως τοσοῦτον ἀναγαγὼν ὕψος, ἐνταῦθα ἔστησεν ἡμᾶς φησὶν ἰδοὺσεν; οὐδαμῶς. ἀλλ' ὥσπερ εἴ τις ἐκ τῶν ἐσχάτων πρὸς αἰγιαλὸν, καὶ βλέποντα πόλεις καὶ ἀκτὰς καὶ λιμένας, ἐπειδὴ εἰς μέσον ἀγάγῃ πελάγους, τὸ μὴ πρότερον ἀπέστησεν, οὐ μᾶλλ' ἔστησέ που τὸ ὄμμα αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς ἄπειρον ἤγαγε θεωρίαν· οὕτω καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς πάσης ἡμᾶς ἀνωτέρω τῆς κλίσεως ἀγαγὼν, καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνωτέρω ταύτης προπέμψας αἰῶνας, μετέωρον τὸ ὄμμα ἀφίησιν, καὶ δίδοις ἐπιλαβέσθαι τινὸς τέλους εἰς τὸ ἄνω, ἀλλ' μηδὲ ἔστιν. ἀνελλῶν γὰρ ὁ λόγος εἰς ἀρχὴν, ζητεῖ ποίαν ἀρχήν· εἶτα τοὺς θείσκων ἀεὶ φθάνον αὐτὸν τὴν διάνοιαν, οὐκ ἔχει ποτὲ στῆσαι τὸν λογισμὸν, ἀλλ' ἀτενὲς ἐνορῶν, καὶ μηδαμοῦ λῆξαι δυνάμενος, ἀποκαμὼν ἐπιστρέφει πάλιν ὅπου τὰ κάτω. τὸ γὰρ, ἐν ἀρχῇ ἦν, οὐδέν ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ' ἢ τοῦ εἶναι ἀεὶ δηλωτικόν, καὶ ἀπείρως εἶναι. εἶδες φιλοσοφίαν ἀληθῆ καὶ δόγματα θεῖα; οὐχ οἷα τῶν ἑλλήνων χρόνους πιθέντων, καὶ οὐ μὲν πρεσβυτέρους, οὐδ' ὑ νεωτέρους εἶναι λεγόντων θεούς. ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον περὶ ἡμῶν. εἰ γὰρ θεός ἐστιν, ὥσπερ οὖν καὶ ἔστιν, οὐδὲν πρὸ αὐτοῦ. εἰ δημιουργὸς πάντων, πρῶτος αὐτός· εἰ δεσπότης καὶ Κύριος ἁπάντων, πάντα μετ' αὐτὸν καὶ κλίσματα καὶ αἰῶνες.

Εὐαλόμην καὶ εἰς ἀγῶνας καθιέναι ἑτέρους, ἀλλ' ἴσως ἀποκαλυθῆ ὑμῖν ἡ διάνοια. διὸ ΗΘΙΚΟΝ
παραινέσας σκέψα, ἀφ' ὅσον ἡμῖν καὶ πρὸς τὴν τῶν εἰρημένων καὶ πρὸς τὴν τῶν λεγομένων ἀκρόασιν χρήσιμα, πάλιν σιγήσομαι. τίνα δὴ οὖν ταῦτά ἐστιν; οἶδα πολλοὺς ἱλιγγιάσαντας πρὸς τὸ τῶν λεγομένων μῆκος· τοῦτο γάρ, ὅταν ψυχὴ πολλοῖς φορτίοις βαρύνηται βιωτικοῖς. καθάπερ γὰρ τὸ ὄμμα, ὅταν μὲν καθαρὸν ᾖ καὶ ὑγιὲς, ὀξυδερκές τέ ἐστι, καὶ οὐκ ἂν ἀποκάμοι ῥᾳδίως καὶ τὰ λεπτότατα σώματα κατανοῶν, ἐπειδὰν δὲ χυμῶ τινος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπιῤῥυέντος πυκνοῦ, ἢ κάτωθεν λιγνύος καπνώδους αἰνεσθείσης, πυκνή τις περὶ τὴν κόρην γίνεται νεφέλη, οὐδὲν οὐδὲ τῶν παχυτέρων σαφῶς ἀφίησι ζωιδιῶν· οὕτω καὶ ὅτι τῆς ψυχῆς γίνεται πέφυκεν· ὅταν μὲν ἐκκεκαθαρμένη τυγχάνῃ, καὶ μηδὲν ἔχῃ πάθος ἐνοχλοῦν, ἀτενὲς ἐνορᾷ πρὸς ἄκρον ἐνορᾶν χρή· ὅταν δ' ὑπὸ πολλοῖς ἐπιθολωθεῖσα πάθεσιν, ἀπολέσῃ τὴν αὐτῆς ἀρετὴν, πρὸς οὐδὲν τῶν ὑψηλῶν ἀρκέσαι δύναται ῥᾳδίως, ἀλλ' ἀποκάμνει ταχέως καὶ ἀναπίπτει, καὶ πρὸς ὕπνον ἀποκλίνασα καὶ ῥᾳθυμίαν, [καὶ] τὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ ζωὴν τὴν ἐκ τούτης αὐτῇ συμφέροντα προδαπέμπεται, καὶ οὐ προσίεται μετὰ πολλῆς. ὅπερ ἵνα μὴ καὶ ὑμᾶς πάθητε (οὐ γὰρ παύσομαι ἀεὶ ταῦτα παραινῶν) ἐπιῤῥώσατε ὑμῶν τὴν διάνοιαν, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ ἀκούσητε, ἅπερ καὶ πιστοὶ τῶν Ε- εφ. ε. ια.
φεσίων προδὴ Παύλου. τοῖς γὰρ ἐκείνοις πολλὰ ἔφησε καὶ λόγον γεγράφθαι τοῦ δυσερμήνευτον, οὐκ ὀλίγου φύσει τοιούτου ὄντος, ἀλλ' ἐπειδὴ, φησὶν, ὑμεῖς νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. ὁ γὰρ ἀθεὴς τοῦ ἀῤῥώστου, καὶ τοῦ τῆς βραχυλογίας, ὡς τοῦ μακροηγορίας πρόνοιαν ἔχειν πέφυκε, καὶ τὰ σαφῆ καὶ τὰ εὐδιάλυτα δυσκατάληπτα εἶναι νομίζει. ἀλλὰ μηδεὶς ἐμὲ τοιοῦτος· ἀλλὰ πᾶσαν ἀπελάσας φροντίδα βιωτικὴν, οὕτω τότων ἀκουέτω τοῦ δόγματος. ὅταν γὰρ ὀλιγοψυχία καταχθῇ ἀκροατὴν, οὐκ ἂν δύναιτο καὶ ὀλιγοψυχία καταλαβεῖν ἀκροάσεως ὁμοίως· ὅλου μηδὲ ἀρχὴ πολλοῦ ὀλιγοψυχίας μία τυγ-

χάνουσα

χώρουσα ἡ ψυχή, ἀλλ' ἡ ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ λυμαίνεται, καὶ χείρονα ἀσθενεστέρα γίνεται ὑπὸ χρηστότητος τῆς ἑτέρας ἢ ὁ πρῶτος εἰς ἑαυτὸν διαπονώσης. τοῦτο γὰρ ὑπὸ παίδων συμβαίνει. Εἴωθεν. ὅταν μὲν γὰρ ἕνα τις ἔχῃ μόνον, μᾶλλον ὑπερβολῆς ἀγαπᾷ τὸν ἕνα· ὅταν δὲ πολλοὺς παίδων γνήσιον πατήρ, καὶ τὰ τῆς διαθέσεως διαιρεθέντα ἀσθενέστερα γίνεται. Εἰ δὲ, ἔνθα φυσικὴ τυγχάνει καὶ δυνάμις, καὶ συγγενὴς καὶ φιλούμενα, τοῦτο συμβαίνει, τί δὴν εἴποιμεν ὑπὲρ τῆς τοῦ πρεσβύτου προθυμίας καὶ διαθέσεως, καὶ μάλιστα ὅταν ᾖ ἔρωτος ὄντος ἀπενδύσιμος ἀλλήλοις διακεῖσθαι; ἐναντίον γὰρ χρῆμα ἔρως ἑρωτι τοιαύτης ἀκροάσεως. Εἰς τὸν οὐρανὸν εἰσιμὲν εἰσιόντες ἐνθάδε, οὐ τῷ τόπῳ λέγω, ἀλλὰ τῇ διαθέσει. ἔνεστι γὰρ καὶ ὅπου γῆς ὄντα ἐξάνω τὸν οὐρανὸν, καὶ τὰ ἐνθάδε φαντάζεσθαι, καὶ τὰ ἐνθάδε ἀκούειν. μηδεὶς οὖν τὸν ἀέρα τὰ τῆς γῆς ἐπείσακτα ἔστω, μηδεὶς ἐν ταύτῃ ἐστὼς τὰ κατὰ τὸν οἶκον ἐμμενάτω. πολὺ γὰρ οἰκίαν καὶ τὴν ἀγορὰν εἶδεν τὰ ἐντεῦθεν διαφέρειν κέρδη καὶ ἔχει, οὐ ταύτην τοῖς ἐκ τῆς οἰκίας καὶ τῆς ἀγορᾶς φορτίοις βαρυνόμενα. διὰ ταῦτα εἰσιμὲν πρὸ τῆς διδασκαλίας θρόνον, ἵνα ἐντεῦθεν τὴν ἔξωθεν ἀπορρυφώμεθα ῥύπον· διὸ μέλλων καὶ τὴν μικρὰν ταύτην χολὴν ἀπὸ τῶν ἔξω λεγομένων καὶ πραττομένων λυμαίνεσθαι, βέλτιον μηδὲ εἰσελθεῖν τὸν ἀγῶνα. μηδεὶς τοιγαροῦν ἐν ἐκκλησίᾳ τὰ κατὰ τὸν οἶκον μελετάτω, ἀλλὰ καὶ ἐν οἰκίᾳ τὰ κατὰ τὸν ἐκκλησίαν κινείτω· πολὺν ἡμῖν ἔστω ταῦτα πρόσοδον. τῆς γὰρ ψυχῆς ταῦτά ἐστι, καὶ σώματος ἐκεῖνα· μᾶλλον δὲ καὶ σώματι καὶ ψυχῇ τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα διαφέρει. διὰ τοῦτο ταῦτα μὲν ἔξω πρεσβεύομεν ἔργα, πρέσβεις δὲ ἄπαντα τὰ ἄλλα. ταῦτα μὲν γὰρ τῆς μελλούσης τῆς παρούσης ἐστὶ ζωῆς, ἐκεῖνα δὲ ἀμφοῖν ἑτέρας; ἐὰν μὴ τις καὶ τούτων τεθέντα διοικῆται νόμον. οὐ γὰρ δὴ μόνον τί μὴ ταῦτα ἐσόμεθα, καὶ πῶς πότε ζησόμεθα ἐντεῦθεν ἐστὶ μαθεῖν, ἀλλὰ πῶς καὶ πρὸς ἅπαντα οἰκονομήσομεν βίον. ἰατρεῖον γάρ ἐστιν ὁ οἶκος οὗτος ψυχῶν ἐστὶ πνευματικόν, ἵνα ἅπερ δὴ λάβωμεν ἔξωθεν τραύματα, ἐνταῦθα θεραπεύσωμεν· οὐχ ἵνα καὶ ἐντεῦθεν συλλέξαντες ἕτερα, ἅπερ ἀπήραμεν. διὰ γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἡμῖν * διαλεγομένου μὴ προσέχωμεν, οὐ μόνον τὰ παρόντα οὐκ ἀπολυσόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἕτερα προσλήψόμεθα. προσέχωμεν τοίνυν τῷ βιβλίῳ μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας καὶ ἀκριβοῦς ἡμῖν ἀνακαλυπτομένῳ. οὐδὲ γὰρ πολλῆς λοιπὸν δεησόμεθα γραμματείας, διὰ τὰς ἐρχομένας καὶ [τὰς]· ἐπιθέσεις μετὰ ἀκριβείας μαθόντες, ἀλλὰ μικρὸν ἐν προσοιμίοις πονήσαντες, δυνησόμεθα τὸν λοιπὸν τὸν Παῦλον καὶ ἄλλους νοουθετεῖν. σφόδρα γὰρ ὑψηλός ἐστιν ὁ ἀπόστολος ὄντως, καὶ πολλῶν γέμει δογμάτων, καὶ τούτοις διδασκαλεῖον μᾶλλον, ἢ ἑτέροις. μὴ δὴ πρόχειρος ἀκούωμεν. διὰ τοῦτο γὰρ ὑμῖν καὶ κατὰ μικρὸν ὀξηγούμεθα, ὥστε ὑμῖν ἀλήπτους ποιῆσαι τοὺς λόγους, καὶ μὴ διὰ φυγεῖν τὸν μόχθον. φοβηθῶμεν τοίνυν, μήποτε γνώμεθα τῆς φωνῆς ἐκείνης ἐπιβούλιοι τῆς λεγούσης· Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον. τί γὰρ ἐξόμεθα τῶν οὐκ ἀκηκοότων πλέον, ὅταν καὶ μετὰ ἀκροάσιν μηδὲν οἰκαδε ἀπέλθωμεν ἔχοντες, ἀλλὰ θαυμάζοντες τὰ εἰρημένα μόνον; δότε τοίνυν ἡμῖν εἰς ἀγαθὸν ἀσκῆσαι γλῶσσαν, δότε, ἵνα ἡμᾶς ὑπερπαύσητε μείζονος· καὶ εἴ τις ἀκηκόατε ἔχει, ὃ πῦρ ἐπαφιέτω τῷ πνεύματος· εἴ τις σκληρὸν καὶ δυστυπον, λιπαρὸν αὐτὸν ποιείτω καὶ ἁπαλὸν ὡς αὐτῷ χρώμενος * πυρί· εἴ τις κατὰ ὁδὸν ἀπὸ πόντων πατρὸς τῶν λογισμῶν, τρόπος τὰ ἐνδότερα εἰσίτω, καὶ μὴ προσκείσθω τοῖς βουλομένοις εἰς ἀρπαγὴν ὑπιέναι, ἵνα. χωμῶμεν ὑμῶν ἰδόντες τὰ λῃστικά. καὶ γὰρ δὴ οὕτως ἑαυτῶν ὑπιμελώμεθα, καὶ μετὰ φιλοτιμίας τῆς ἀκροάσεως ἐχώμεθα ταύτης τῆς πνευματικῆς, εἰ καὶ μὴ ἀληθῶς, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν, πόντων γοῦν ἀπαλλαγησόμεθα τῶν βιωτικῶν. διὸ προσέχωμεν, ἵνα μὴ καὶ περὶ ἡμῶν λέγηται, ὅτι ἀκοῇ ἀκούσεσθε καὶ οὐ μὴ ἀκούσητε· ἡμῶν. Οἱ γὰρ ἀπείρου διανιόσχεν ὁ ἰδιώτης ἀκροατὴς, Εἰπέ μοι; πῶς ἂν οὐκ δὴν εἴη πόντος ἀληθέστερος ἀληθοῦς, ὁ Θεὸς διαλεγομένου μὴ προσέχων; Εἰ γὰρ ὁ ἀρέσκειν τῷ Θεῷ, τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀληθῆ πον

Ιωαν. ιε. κβ.

κ. ἀπερυφώμεθα, κ. ἔξωθεν

κ. ἔσχεν κ. ἐντεῦθεν

* τῶν ἀγίων

κ. προσέχωμεν

κ. ἀκούσεσθε

κ. ἀληθῆ

κ. ἀρέσκειν

πον ἔχῃ), ἀ μηδὲ ὅπως τοῦτο κατορθώσειεν ἀκοῦσαι θέλων, ἵνα δῶ ἕτερον ἢ θηρίον εἴπῃ; φρόνησον οὖν ὅσον αὐ εἴπη κακόν, τῶ Χριστοῦ θέλοντος ἡμᾶς ἐξ ἀνθρώπων ἰσαγγέλους ποιῆσαι, αὐτοὺς ἐξ ἀνθρώπων εἰς θηρία μεταποιεῖν. τὸ γὰρ τῇ μητρὶ δουλεύειν, καὶ τῇ τοῦ χρημ^τι ἐπιθυμίᾳ κατέχεσθαι, καὶ ὀργίζεσθαι, καὶ δάκνειν, καὶ λακτίζειν, οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ θηρίων ἐστί. καίτοι γε μὴ θηρία, ἓν ἕκαστον, ὡς εἰπεῖν, ἔχει πάθος, καὶ τοῦτο κ^τ φύσιν· ὁ δ' ἄνθρωπος * τοῦ λογισμοῦ τοῦ ἀρχικοῦ ἐκβαίνων, καὶ τῆς κ^τ Θεὸν πολιτείας ἀπορρήγνυς, πᾶσιν ἑαυτὸν ὑποτρέπει τοῖς πάθεσι, καὶ οὐκ ἔστι θηρίου γ^ν μόνον, ἀλλὰ τέρατος πολυμόρφου καὶ ποικίλου, καὶ οὐδὲ τοῦ ἀπὸ τῆς φύσεως συγγνώμου ἔχει. πολλαχοῦ γὰρ καὶ γνώμης ἡ κακία πᾶσα. ἀλλὰ μὴ γένοιτο ποτε ταῦτα παρεῖναι τῆς ἐκκλησίας· ἵνα πολεμῶμεν τ^ν Χριστοῦ. πεπείσμεθα γὰρ παρ' ὑμῶν τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας· ἀλλ' ὅσῳ πεπείσμεθα, τοσούτῳ τοῦ πολεμεῖν οὐδὲν ἧττον ἀποσπούδαστα λόγων· ἵνα μὴ εἰς αὐτοὺς ἀνελθόντες τοὺς χορυφαίους τοῦ ἀρετοῦ, τύχωμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τ^ν Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. γ. ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΝ Ο ΛΟΓΟΣ.

Ροσοχθίζω μὲν ἕνεκεν τῆς τοιαύτης ἀκροάσεως, τοιοῦτον λοιπὸν ὑμῖν παρασκευάζω· ὅπως ταχέως τοῖς παραινέσεσιν ὑπακούσητε τῶν ἔργων ἐδείξατε. ἤ τε γὰρ σωφροσύνη, τό τε αἴτιον τῆς φιλίας, καὶ τὸ ζημιοῦσθαι ἀλλήλους οὐκ ἐνδοτέρω τόπον ἐπείληφεν παρὰ λόγους, καὶ ὅθεν δὴ βέβηκεν ἡμῖν ἡ πρὸς ἡμᾶς φιλονεικία, καὶ τὸ πιεζομένους μὴ θέλειν ἀναχωρεῖν, ἕως ἂν τὸ πνευματικὸν τοῦτο ζῷον ἀναλυθῇ θέατρον, καὶ ἀκρότοι καὶ ὀρχησταὶ, καὶ πολλὰ ἁπλῶς τὰ τοιαῦτα, τεκμήρια τῆς ἐν τῇ ψυχῇ θερμότητος δῆλα εἶναι καὶ τῆς φιλοσοφίας ὑμῶν. δεῖ δὲ τοίνυν τοῦτο πρεσβεῦσαι· οὐκοῦν μόνοι εἰπεῖν καὶ παρακαλέσαι δύσκολον ἡμῖν, ὥστε μείναι ταύτην ἔχειν τ^ν ἀκουστὴν, ἐμὲ μὴ μόνον ἐν ταῦτα αὐτοῖς ἐπιδείκνυσθαι, ἀλλὰ δὲ οἴκοι γνωρίμους, τ^ν ἄνδρα τοῖς τῆς γυναῖκα, καὶ πατέρα τοῖς τ^ν παῖδα τοῖς τούτων διαλέγεσθαι, καὶ λέγειν μὲν τὰ πρὸς ἑαυτὸν, ἀπαιτεῖν δὲ τὰ πρὸς ἐκείνων, καὶ τ^ν καλὸν τοῦτον ἐπισφέρειν ἀπόνως ἔρανον. μὴ γάρ μοι λεγέτω τις, ὅτι τὰ παιδία τοῖς τοιαῦτα ἡμῖν ἀπηχολῆσθαι οὐ χρή. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ μόνον ἀπηχολῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις μόνοις ἔχειν τὴν ἀκουστὴν. πλὴν ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν ἀθένειαν ὑμῶν ταῦτα λέγω τοῦτο, ὥστε αὐτὰ τῆς ἔξωθεν ἀπάγω ὀχλήσεως, ὥσπερ οὐδὲ ὑμᾶς τ^ν πολιτικὴν ἀφέλκω προσγραφ^ν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἑπτὰ τούτων ἡμερῶν, μίαν ἀξιῶ τῷ κοινῷ πρώτων ἡμῶν δοῦναι θεῖναι δεκάτην. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, τοὺς μὲν οἰκέτας ἡμῖν κελεύειν ἅπαντα δουλεύειν τ^ν δεσπότην, ἡμᾶς δ' μηδὲ τῷ ἐλαφρῷ ὀχλῷ ἀπονέμειν τῷ Θεῷ, δὲ ταῦτα, τῆς δουλείας ἀπάσης ἐκείνῳ μὲν οὐδὲν προσιθείσης (φανερὸς γὰρ ὁ θεῖος) εἰς δὲ συμφέρον δ' προσῆκε μᾶλλον ἡμῖν; ἀλλ' εἰς θέατρα μὲν αὐτοὺς ἄγοντες, ὅτε μαθήματα ὅτε ἄλλο τι τῶν τοιούτων προκαλλεῖσθε· σὺ δέ τι τῶν πνευματικῶν κερδῶν δεῖ δὲ συναγαγεῖν, ἀργολίδι δὲ προσχθεῖσα ὀνομάζετε. δὲ πῶς δ' προσοχθίσητε τ^ν Θεὸν, πᾶσι μὲν τοῖς ἄλλοις ὀχλάζοντες δὲ χρεῶν ἀπονέμοντες· δὲ δ' τὰ αὐτὰ μεταχειρίζειν, ὀχληρὸν καὶ οὐκ εὔχαριν εἶναι νομίζοντες τοῖς παισί; μὴ ταῦτα, μὴ, ἀδελφοί. δὲ γὰρ αὕτη μάλιστα ἡ ἡλικία τούτων δεῖται τῶν ἀκουσμάτων. ἀπαλὴ γὰρ ὅσα ταχέως ἀναπίπτεται τὰ λεγόμενα, καθάπερ κηρὸς σφραγίδος, τῆς ἀκροάσεως δὲ ἐν καρδίᾳ, τῇ διανοίᾳ τῇ τούτων ἐντυπουμένης. ἄλλως δὲ ὁ βίος ἀνάγκης τότε δεῖται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔχει πρὸς κακίαν ἀποκλίναι ἢ ἀρετήν. διὰ οὖν τοῦτο καὶ αὐλοὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν θυρῶν καὶ τῶν πρὸ θύρων ἀπαγάγῃ με τῆς πονηρίας, χειραγωγήσῃ δὲ πρὸς τὴν ἀρίστην ὁδόν, ὥσπερ εἰς ἕξιν ἵνα καὶ κατὰ φύσιν αὐλοὶ καταστήσει λοιπόν, ὃ δὴ καὶ ἐκόντες μεταβαλοῦνται ῥᾳδίως πρὸς τὸ χεῖρον, τῆς σωτηρίας ταύτης ἐλκούσης αὐλοὶ πρὸς τὴν τῶν ἀγαθῶν ἐργασίαν. οὕτως ἡμῖν τῶν γεγηθοκότων αἱ δεσμωτήριοι ᾠδαὶ γίνονται, καὶ τοῖς πολιτικοῖς χρήσιμοι πρὸς πράγμασιν, ἀνεύθυνοι τὰ τῶν πρεσβυτέρων ἐπιδεικνύμενοι. ὁ γὰρ ἔστιν, ὥσπερ ἔφθην εἰπών, διαύτης ἀπολαύοντας ἀκροάσεως, καὶ ἀποστόλῳ τοιούτῳ συμπολιτεύεσθαι, μὴ μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ἀγαθὸν λαβόντας ἀπελθεῖν, κἂν ἀνὴρ, κἂν γυνή, κἂν νέος ὁ ταύτης μετέχων τῆς τραπέζης ᾖ. εἰ γὰρ τὰ θεῖα τὰ πρὸς ἡμᾶς λόγῳ ῥυθμίζοντες ἡμερούμεθα, πόσῳ μᾶλλον τῇ πνευματικῇ ταύτῃ διδασκαλίᾳ σοῦ ἀνδρὸς τοῦτο ἐργασόμεθα, ὅταν καὶ τοῦ φαρμάκου καὶ τοῦ θεραπευομένου πολὺ τὸ μέσον ᾖ; ὅπου γὰρ ἡ σὺν ἡμῖν ἀγελοτης τοσαύτη, ὅση ἡ σὺν ἐκείνοις (ἡ μὲν γὰρ φύσεως, ἡ δὲ προαιρέσεώς ἐστιν) ὅτε τῶν λόγων ἡ ἰσχὺς ἡ αὐτή. ἐκείνη μὲν γὰρ ἀνθεφθίνης ὄντι συμφοίας, αὕτη δὲ τῆς τοῦ πνεύματος δυνάμεως καὶ τῆς χάριτος. ὁ τοίνυν ἀπογινώσκων ἑαυτὸν, τὰ θεῖα συνοικείτω τὰ ἡμέρα, καὶ οὐδέποτε τοῦτο πείσει· συνεχῶς γὰρ τοῦτο ἴστω ὃ ἰατρεῦον, τοῦ δὲ πνεύματος ἀκουέτω νόμων δίχα πάντως καὶ χαρᾶς· καὶ οἰκαδε ἀπελθών, ἀπογραφέτω τὰ ἀκουσθέντα τῇ διανοίᾳ· καὶ οὕτως ἔσται ἐν ἐλπίσι χρηταῖς καὶ ἀσφαλείᾳ πολλῇ, τῇ πείρᾳ τῆς προκοπῆς αἰσθανόμενος. ὅταν γὰρ ὁ διάβολος ἴδῃ τοῦ Θεοῦ τὸν νόμον ἐπιγραφέντα τῇ ψυχῇ, καὶ πλάκας αὐτοῦ γινομένην τὴν καρδίαν, οὐ προσελεύσεται λοιπόν. ἔνθα γὰρ αἱ τῆς χάριτος γράμματα βασιλικά, οὐκ ἐν σκληρᾷ χαραττόμενα χαλκῇ, ἀλλ' ὅτι θεοφιλεῖς συμφοίας ἀντὶ πνεύματι τυπωθέντα, καὶ πολλῆς ἀποσύλλουσα τῆς χάριτος, οὐδὲ δυνηθείη ἐκείνος δῶσαι, ἀλλὰ πάρεστιν ἡμῖν δοῦναι τὰ νοητά. οὐδεὶς γὰρ οὕτω φοβερὸν ἐκείνῳ καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου * λογισμοῖς, ὡς συμφοίαν τὰ θεῖα μελετῶσα, καὶ ψυχὴ διὰ παντὸς ἐγκειμένη ταύτῃ τῇ πηγῇ. τοῦτο γὰρ διαύτης ἀναπαύσας τὰ τῶν πρόντων δυνήσεται, κἂν ἀνδρὸς ᾖ, οὐ φυσήσας καὶ ἐπάρας, κἂν αἴσιον ᾖ· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ χειμῶνι καὶ ζάλῃ καὶ γαλήνης ἀπολαύσεται πολλῆς. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῶν τῶν πραγμάτων φύσιν ὁ θόρυβος ἡμῖν ἐργάζεται, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὰ ἀσθενοῦντα τῆς διανοίας τῆς ἡμετέρας. ἐπεὶ, εἰ καὶ τὰ συμβαίνοντα τοῦτο ἐπάγοιμεν, πάντας ἂν ἀνεφύτους τὰς ἐδρᾶς (πάντες γὰρ τοῦτο πλέομεν θάλασσαν, καὶ κωμῆς καὶ ἄλμης ἐπλήσθημεν) εἰ δέ εἰσιν οἱ τὸν χειμῶνος ἐξήκασιν ἔξω καὶ τῆς θαλάσσης μανούσης, ἔνδηλον ὅτι οὐ χειμῶνα οὐ τὰ πράγματα ποιεῖ, ἀλλ' ἡ κατάστασις τῆς διανοίας τῆς ἡμετέρας. διὰ οὖν αὐτοῦ κατασκευάσωμεν οὕτως, ὡς πάντα φέρειν εὐκόλως, οὐκ ἔσται χειμὼν ἡμῖν οὐδὲ κλυδώνιον, λυθείσης ἀεὶ τῆς γαλήνης ὕσης. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδα πῶς προθέμενος μηδὲν ὑπὲρ τούτων εἰπεῖν, εἰς τοσοῦτον ταύτης ἐξενεχθῆναι τῆς διανοίας. συγγνώτε οὖν τῇ μακροτεχνίᾳ ἡμῶν. καὶ γὰρ δέδοικα, καὶ σφόδρα δέδοικα μήποτε ἀσθενεστέρα ἡμῖν αὕτη γένηται ἡ ἀκουσθή· ὡς εἴγε ἐθαρρούμεν ὑπὲρ αὐτῆς, οὐδὲν ἂν διελεγόμεν τούτων ὑμῖν νεῦν. ἱκανὴ γὰρ αὕτη πάντα ὑμῖν διορθώσασθαι τὰ πράγματα. ὥρα δὲ λοιπὸν ὅτι τὰ προκείμενα τὴμεῖν ἰέναι, ὥστε μὴ κεκμηκότας ὑμᾶς προσβάλλειν τοῖς ἀγῶσιν. ἀγῶνες γὰρ ἡμῖν προκεινται πρὸς τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθρούς, πρὸς τοὺς πάντα μηχανωμένους, ὥστε καθελεῖν τὴν δόξαν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, μᾶλλον δὲ τὴν ἑαυτῶν. ἡ μὲν γὰρ μένει διὰ παντὸς, οἵα περ ἐστὶν, οὐδὲν πρὸς τῆς βλασφήμου γλώττης ἐλαττουμένη· ἐκεῖνοι δὲ οἳ φασι προσκεῖσθαι, καθελεῖν σπουδάζοντες, τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀπιμίας πλησθῆσι, καὶ κολάσεως τὸν ψυχικόν. ἵνα οὖν ἐστιν ἃ φασιν, ἡμῶν ταῦτα λεγόντων, ἐκεῖνοι; ὅπου δὲ, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, οὐ δὲ ἀΐδιον δείκνυσιν" ἁπλῶς. καὶ γὰρ καὶ οὐρανοῦ τοῦτο ἐλέχθη καὶ γῆς. ὡς τῆς δυναστείας καὶ τῆς δυσλαβείας τῆς πολλῆς· πρὸς Θεοῦ σοι παλαίσματα, καὶ σύ μοι τὸν γλῶ φέρεις εἰς μέσον, καὶ οὐ τὸν ἀπὸ τῆς γῆς δυσθέατον; ὅκεν ὅτι υἱὸς Θεοῦ ὁ Χριστὸς λέγεται καὶ Θεός,

χ. ἀρχὴ

χ. τῷ

* ὑποπλέκουσι

χ. ἐξαίσιον

ιδ. ὑμῖν

Θεὸς, καὶ ὁ ἅγιος Θεοῦ λέγεται, καὶ Θεὸς δὲ εἶπα. ἐγὼ γὰρ εἶπα, θεοί ἐστε, φησι, καὶ
υἱοὶ ὑψίστου πάντες· φιλονεικήσεις ὦ μονογλυφ τῆς ὑότητος, καὶ οὐδὲν φήσεις αὐτὸν ἔχειν πλέον
κ. ὅταν δὲ καὶ κ. εἶ τοῦτο σε πλέον; οὐδαμῶς, φησι. καὶ μὴν τοῦτο ποιεῖς, κἂν μὴ ὦ λόγῳ λέγῃς. πῶς; ὅτι δὲ
σὺ χάριτι φῆς τῆς ὑοθεσίας μετειληφέναι, δὲ αὐτὸν οὕτω. ὦ γὰρ μὴ φύσει λέγειν αὐ
ὑόν, οὐδὲν ἕτερον, ἢ χάριτι εἶ τοῦτο κατασκευάζεις. πλὴν ἀλλ' ἴδωμεν καὶ ταύτης τὰς
μαρτυρίας ἃς προφέρουσιν ἡμῖν. Εν ἀρχῇ, φησιν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ἡ δὲ γῆ ἦν Γεν. α. α.
κ. ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος· Καὶ ἦν δὴ ἄβυσσος· δεῖ" Αρμαθέμ Σιφᾶ. Ταῦτά ἐστιν ἃ νομί- α. Bas. α. α.
ζουσιν εἶναι ἰσχυρά. καὶ ἔστιν ἰσχυρά· ἀλλ' εἰς δὲ δεῖξαι τὴν παρ' ἡμῖν λεγομένην ὀρθότητα τῆς
δοκιμῆς, ἀσθενέστερα ὄντα ἀπάντων πρὸς δὲ φῆσαι τὴν βλασφημίαν αὐτῶν. τί γάρ, εἰ-
πέ μοι, κοινὸν ἔχει πρὸς δὲ ἐποίησε, δὲ ἦν; τί ἢ ὁ Θεὸς πρὸς δὲ ἄβυσσος; τί δὲ ἄμικτα
μιγνύεις, καὶ συγχεῖς δὲ διαφεύγομεν, καὶ δὲ δῶμεν κἀκεῖ ποιεῖς; ἐνταῦθα γὰρ οὐ δὲ ἦν
δείκνυσι δὲ ἀΐδιον μόνον, ἀλλὰ καὶ δὲ ἐν ἀρχῇ ἦν, καὶ δὲ ὁ λόγος ἦν. ὥσπερ γὰρ δὲ ὄν, ὅ-
κ. τ ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς. τανπερ μὴ πρὸς δὲ θεοῦ λέγηται, δὲ ἐνεφύτευσα χρόνον δηλοῖ μόνον, ὅταν ἢ πρὸς δὲ Θε-
οῦ, "δὲ ἀΐδιον δείκνυσιν· οὕτω καὶ δὲ ἦν, πρὸς μὲν τῆς ἡμετέρας λεγόμενον φύσεως, δὲ πα-
ρελθόντα χρόνον σημαίνει ἡμῖν, καὶ αὖτε τοῦτον πεπερασμένον· ὅταν ἢ πρὸς Θεοῦ, δὲ ἀΐδιον
* ὁμοίως ἐμφαίνει. ἤρκει μὲν οὖν ἀκούσαντα μόνα, καὶ ἀκούσαντα δὲ θεὸν, μηδὲν πλέον ἐννο-
κ. τῇ γεννητῇ πῆσαι πρὸς αὐτὸν, τὴν τῇ φύσει" τοῖς γεννητοῖς προσηκόντων. δὲ γὰρ γεγόμενον, ὅ,τι ἂν ᾖ,
χρόνῳ ἢ αἰῶνι γέγονεν· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δὲ χρόνου μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰώνων πάντων ἀμείνο-
νος. δημιουργὸς γὰρ αὐτῶν ἐστι καὶ ποιητής. διὸ δὲ γάρ, φησι, καὶ δι' αὐτοῦ ἐποίησεν. ὁ δὲ
ποιητὴς πρὸ τῶν ποιημάτων πάντως ἐστίν. ὅπερ ὁ οὕτως ἀναίσθητοί εἰσί τινες, ὡς μὴ ταῦ-
ις. ἑαυτῶν τα μεῖζόν τι πρὸς" αὐτῶν τῆς ἀξίας ἐννοεῖν· ὦ, ἐποίησε, ῥήματι, καὶ τῷ, υἱὸς τοῦ
Θεοῦ, πρεσκεκαλυμμένῳ τὸν σχηνοῦντα τὸ ἀκροατὸ καὶ πᾶσαν ἀναισχυντίαν ἐκκόπτει. πᾶν γὰρ
δὲ ποιητὸν, καὶ ὑφεκτὸς καὶ γῆ, χρόνῳ πεποίηται, καὶ ἀρχὴν ἔχει χρονικήν, καὶ ἀναρχον τούτων ἕ-
κ. μὴ φλυάρει δεν, ὅπερ γέγονεν. ὥστε ὅταν ἀκούσῃς ὅτι ἐποίησε τὸν υἱὸν, καὶ ὅτι υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστι, πρὸς" λοι-
κ. αὐθαίτέν τι πον φλυαρεῖς, " δυόντοτ πινα ἐλίττων λῆρον. ἐγὼ γὰρ καὶ ἑτέραν ἐπιβολὴν ἐποιμι
νὰ αὐελίττων ἀν. ποίαν δὲ ταύτην; ὅτι εἰ καὶ πρὸ τῆς γῆς εἶπεν, ἐν ἀρχῇ ἦν ἡ γῆ, καὶ πρὸ τοῦ υἱοῦ
τοῦ, ὅτι ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ υἱὸς, οὐδὲ οὕτως ἐπιβολὴν μείζονα πρὸ αὐ-
κ. ἐγκεκμμένων τῶν νεῶν" ἐγνωσμένων ἐστὶν ἡμῖν. ἡ γὰρ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀϊδίου προσηγορία
προσλαβοῦσα ὅσα δὲ πρὸς αὐτῶν λέγηται, οὐκ ἀφίησι τὴν διάνοιαν μεῖζόν τι φαν-
κ. ἐδε ταθῆναι πρὸς αὐτῶν, ὧν νεῶν ἴσμεν· ὥσπερ " οὖν ὁ λόγος, κἂν μικρόν τι πρὸς αὐτὸ
λεχθῇ, οὐκ ἀφίησι ταπεινὸν ἐννοῆσαί τι καὶ ἀτελές· ἐπεὶ καὶ προϊὼν φησι πρὸς τῆς γῆς,
[ὅτι] ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος. Εἶπων γὰρ ὅλη ἐποίησεν αὐτὴν, καὶ θεὶς
κ. λοιπὰ αὐτῆς τὸν οἰκεῖον ὅρον, ἀδεῶς λοιπὸν τὰ" ἑξῆς φθέγγεται, εἰδὼς ὅτι οὐδεὶς ὕστερος ἀνόη-
τός ἐστιν, ὡς ἀναρχον αὐτὴν δὲ ἀγένητον ἐννοῆσαι. δὲ γὰρ τῆς γῆς ὄνομα, καὶ δὲ, ἐποί-
ησεν, ἱκανὰ καὶ σφόδρα ἀπίθανον πεῖσαι, ὅτι οὐκ ἀΐδιος, οὐδὲ ἀγένητος, ἀλλὰ τῶν ἐν
κ. οὐρανοῦ χρόνῳ γενομένων ἐστί. χωρὶς δὲ τούτων, τὸ ὡς, ὅτι μὲν τῆς γῆς καὶ τοῦ" ἀνθρώπου ἐστὶ τοῦ εἶ) ἁ-
πλῶς ἐστι σημαντικόν· ἀλλ' ὅτι μὲν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀπὸ τοῦδε τοῦ χωεὶν εἶ), ὅτι δὲ
τῆς γῆς, τοῦ πῶς εἶ). οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἡ δὲ γῆ ἦν ὡς, ἁπλῶς, καὶ ἐσίγησεν, ἀλλὰ πῶς ἦν καὶ
μὴ τὸ γενέσθαι ἐδίδαξεν, οἶδ, ὅτι ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, ἐπὶ τοῖς ὕδασι κρυπτομένη καὶ
φυσημένη. δὲ ὅτι τοῦ Ελκεμᾶ, οὐκ εἶπεν ὅτι ὡς ἀνθρωπος μόνον, ἀλλὰ πρὸς τί ἦλθε καὶ
κ. ἡλῶν τὸ πόθεν ἦν ὡς, " ἐξ Αρμαθέμ Σιφᾶ· ὅτι δὲ τοῦ λόγου ἀχ ὅτου. καὶ ἀσχημονοῦμεν μὲν ταῦτα τοῖς
ἐξ Αρμαθὲμ ἀντεξεταζόντων. εἰ γὰρ τοῖς ἐπὶ ἀνθρώπων αὐτὸ ποιοῦσιν ὑπειπεῖν, ὅταν πολὺ δὲ μέσον
τῆς ἀρετῆς τῶν ἐξεταζομένων ᾖ, κἀκεῖνα τῆς οὐσίας μιᾶς ὄντος· ὅταν καὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν
ἄλλων ἁπάντων ὕστερος ἀπέχον ᾖ δὲ μέσον, πῶς οὐκ ἐκ τῆς μανίας δὲ τὰ τοιαῦτα κινῶν; ἀλλ'

ἴλεως ἡμῖν αὐτὸς ὁ βλασφημούμενος πρὸ ἐκείνων εἶπε. τίνι γὰρ τῶν τοιούτων λόγων ἀνάσχηται ἡμᾶς ἐφορμήσαμεν, ἀλλ' ⓐ τῇ ἑαυτῶν πολεμοῦντες σωτηρίᾳ ἡμῖν προσῆγον. Τί οὖν φημι; ὅτι τοῦτο τὸ ἰῶτ, ὅτι τοῦ λόγου τοῦ εἰ) ἀϊδίως μόνον ὄντι δηλωτικόν (ἐν ἀρχῇ γὰρ ἰῶτ, φησιν, ὁ λόγος) τὸ δὲ ὕστερον ὃ ἰῶτ, τοῦ ποιᾶς ἦναι εἰ). ὅπερ γὰρ μάλιστα τοῦ Θεοῦ τοῦτο ἐστὶν ἴδιον, τὸ ἀΐδιον εἶναι καὶ ἀνάρχον, τοῦτο προσῆκεν τεθῆκεν. Εἶπε, ἵνα μὴ τις ἀκούων τὸ ἰῶτ ἐν ἀρχῇ, ἢ ἀγένητον αὐτὸν εἶπῃ, βαθέως αὖθις ἐμυήσατο, προστοῦ Θεὸν εἶπεν τί ἰῶτ, εἰπὼν ὅτι προὸς ⓦ Θεὸν ἰῶτ. ἢ ἵνα μὴ λόγον αὐτὸν ἁπλῶς νομίσῃ τις εἰ) προφορικὸν ἢ ἐν- χ. ἀληθῆ
διάθετον, τῇ τοῦ ἀρρήτου προσθήκῃ, καθάπερ ἔφθην εἰπών, ἢ διὰ τῆς δευτέρας ταύτης τοῦτο αἱρέσεως. οὐ γὰρ εἶπεν, ἐν Θεῷ ἰῶτ, ἀλλὰ προὸς ⓦ Θεὸν ἰῶτ, τὴν καθ' ὑπόστασιν αὐτοῦ ἰδιότητα ἐμφαίνων ἡμῖν. Εἶτα ἢ σαφέστερον αὖθις προϊὼν ἀπεκάλυψεν ἐ- παναγών, ὅπερ ὁ λόγος οὗτος ἢ Θεὸς ἰῶτ. ἀλλὰ πεπεισμένος, φησί. Τί οὖν ἐκάλυε τοῦτο εἰπών, ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ⓦ λόγον; πρὸς γοῦν τὴν Μαλεξόμβους ὁ Μωϋ- σῆς οὐκ εἶπεν, ἐν ἀρχῇ ἰῶτ ἡ γῆ, ἀλλ', ὅτι ἐποίησεν αὐτὰ, ἢ τότε ἰῶτ. τί τοίνυν ἐκάλυε ἢ ⓦ Ἰωαννίου ὕστερος εἰπών, ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ⓦ λόγον; Εἰ γὰρ πρὸς τῆς γῆς τοῦτο ἔδεισεν ὁ Μωϋσῆς, μή τις αὐτὰ ἀγένητον εἴπῃ· πολλῷ μᾶλλον προὸς τὸν ἰδιοφυῆ Σίναν ἐχρῆν ⓦ Ἰωάννην, εἴτε κτιστὸς ἰῶτ. ὁ μὲν γὰρ κόσμος ὁρατὸς ὤν, αὐτόθεν κηρύττῃ ⓦ ποιητὴν (ⓐ ὁρατοὶ γάρ, φησι, διηγοῦνται δόξαν τοῦ Θεοῦ) ὁ δὲ ἰδιοφυὴς ὄντι, ἢ τὴν κτίσιν σφόδρα ἢ ἀπείρως ὑπερανεβέβηκεν. Εἰ τοίνυν ἔνθα μηδὲ λόγου ἢ διδασκαλίας ἡμῖν ἔδει, προὸς τὸ μαθεῖν ὅτι γλυπτὸς ὁ κόσμος ὄντι, ὅμως σαφῶς αὖθις ἢ προὸ τῶν ἄλλων πέφηνεν ὁ προφήτης· πολλῷ μᾶλλον προὸς τοῦ ἰδιοφυοῦς τοῦτο ⓦ Ἰωάννου ἐχρῆν εἰπεῖν, εἴτε κτιστὸς ἦν. ναί φησιν· ἀλλ' ὁ Πέτρος εἶπε τοῦτο σαφῶς ἢ Μαρκίωνδην. ποῦ ἢ πότε; ὅτε
Πραξ. β. λς. Ἰουδαίοις Μαλεξόμβους ἔλεγεν· Οὗτι Κύριον αὐτὸν ἢ Χριστὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε. Τί οὖν ἢ τὸ ἐξῆς οὐ προσέθηκας, ὅτι τοῦτον ⓦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε; ἢ ἀγνοεῖς ὅτι τῶν λεγο- μένων τὰ μὲν τῆς ἀνθρωπότητος φύσεως, τὰ δὲ τῆς οἰκονομίας ὄντι; Εἰ δὲ μὴ ὄντι, ἀλλὰ πάν- τα ἁπλῶς ὅτι τῆς θεότητος ἐκδέξῃ, ἢ παθητὸν Εἰσάξεις τὸ θεῖον· Εἰ δὲ μὴ παθητὸν, οὐδὲ χ. εἰσάγεις ποιητόν. Εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς θείας αὐτῆς ἢ ἀῤῥήτου φύσεως τὸ αἷμα ἔῤῥευσε, ἢ διὰ τῆς σαρ- κὸς αὐτῆ τοῖς κτίσμασιν ἥλιος ἐπήρθη ἢ ἐτέμνετο, λόγον αὖ εἶχέ σε κατὰ τοῦτο τὸ σόφισμα. Εἰ δὲ τοῦτο μὴ, διὰ τοῦτο ὁ ἀληθὴς βλασφημήσειε, τίνος ἕνεκεν αὐτὸς ἀγνοῶν προσποιῇ ἀ- σύγνωστον ὄντως ἀγνοεῖν, ἢ ἵν' μὴ διὰ ⓐ δαίμονες ὑπερεκρίνοντο; ἀλλωστε, τὸ Κύριος, καὶ τὸ Χριστὸς * οὐκ ἔστιν οὐσίας, ἀλλ' ἀξιώματος. τὸ μὲν γὰρ τῆς ἀξίας ὄντι, τὸ δὲ τοῦ χρισθῆναι. Τί * δηλωτικόν οὖν εἶπεις προὸς τὸ ὑιὸς τοῦ Θεοῦ; Εἰ γὰρ ἢ κτιστὸς ἦν καθ' ὑμᾶς, τοῦτο οὐκ ἂν ἔσχε χώ- ραν. οὐ γὰρ δὴ προότερον ἐγένετο, ἢ τότε αὐτὸν ἐχαρίσατο ὁ Θεὸς, οὐδὲ ἀπέβλητον ἔ- σχε τὸ ἀρχικὸν, ἀλλὰ φύσει * οὐσιωμένον. ἐρωτηθεὶς γὰρ, Εἰ βασιλεὺς εἶπ, ἐγὼ εἰς * ἢ τοῦτο γεγένημαι, φησὶν· ὁ δὲ Πέτρος ὡς προὸς τινὸς χαριστοποιητὸν, οὕτω διαλέγεται. προὸς γὰρ τῆς οἰκονομίας ὁ λόγος αὐτῷ πᾶσι. ἢ Τί θαυμάζεις, Εἰ τοῦτο ὁ Πέτρος φησὶν; Ἀθηναίοις ἴσ. πῶς.
Πραξ. ιζ. λα. γὰρ διαλεγόμενος Παῦλος, ἄνδρα αὐτὸν καλεῖ μόνον, ὅτω λέγων· Ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥ- ρισε, πίστιν παράσχων πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ οὐδέν προὸς τῆς τοῦ Θεοῦ λέξεως μορφῆς, οὐδὲ ὅτι ἴσος αὐτῷ, ἀνεῖ ὅτι ἀπαύγασμα τῆς δόξης αὐτοῦ· Εἰκότως. οὕ- τω γὰρ χαρεὶς τοῦτων τὴν ῥημεῖ- ἰῶτ· ἀλλ' ἀγαπητὸν ἰῶτ αὐτὸν προδεδεῖχθαι τέως, ὅτι ἀνθρωπός ὄντι, ἢ ὅτι αἰέτης. ὅτω ἢ αὐτὸς ἐποίησε Χριστὸς, πρὸ ὃ ὁ Παῦλος μαθὼν ὅτω καὶ παράκλησιν ὠφελούμεθα. ἢ γὰρ εὐθέως ἡμῖν ἐαυτῷ τὰ ἀπόῤῥητα ἐξεκάλυψεν, ἀλλὰ προότερον μὲν νο- χ. οἰκονομοῦ μίζετο εἶναι προφήτης ὁ χρηστὸς ἁπλῶς ἄνθρωπος· ὕστερον δὲ ἐφάνη διὰ τῶν ἔργων ἢ τῶν ῥημάτων τοῦτο ὅπερ ἰῶτ. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἀρχῇ τούτῳ κεχρῆται τῷ ῥήματι. ἢ γὰρ τοιούτοις προφήταις ἐδημιουργεῖ διημερεύειν· ἢ ὅπερ οὐδὲν προὸς τὰ θεό-

τητος

τητος αὐτοῦ τέως σαφὲς μαθεῖν ἴσχυον, διὰ τοῦτο τοίνυν τῆς οἰκονομίας ἀνδιατείνει λόγοις· ἵνα τούτοις ἡ ἀκοὴ γυμνασθεῖσα, τῇ λοιπῇ πραγματοποιήσῃ διδασκαλίᾳ. καὶ εἰ βούλοιτό τις τὴν δημιουργείαν πᾶσαν ἄνωθεν διελθεῖν, εὑρήσει τοῦτο ὁ λέγω σφόδρα διαλάμπον. καὶ γὰρ ἄνδρα αὐτὸν καλῶ καὶ αὐτὸς, καὶ τοῖς τοῦ πάθους, καὶ τῆς ἀναστάσεως, καὶ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως ἀναντείνει λόγοις. καὶ Παῦλος ὅταν λέγῃ, Τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα, οὐδὲν ἕτερον ἡμᾶς παιδεύει, ἀλλ' ὅτι ὁ ἐποίησεν, διὰ τῆς οἰκονομίας προείληπται, ὁ καὶ ἡμῖς ὁμολογοῦμεν. ἀλλ' ὁ τῆς βροντῆς υἱὸς πρὸ τῆς ἀῤῥήτου καὶ προαιωνίου ἡμῖν ὑπάρξεως διαλέγεται νῦν. διὰ τοῦτο, ὃ ἐποίησεν ἀφεὶς, ὃ ἐστὶν ἔθηκεν. ἐρεῖ δέ τις· Εἰ Χριστὸς ἐστὶν, τοῦτο μάλιστα διορίσασθαι. Εἰ δὲ ὁ Παῦλος ἔδοξε, μή τις ὑποπτεύσῃ τὴν ἀνοήτων, ὅτι τοῦ πατρὸς ἔσται μείζων, καὶ ὑποτεταγμένον ἕξει τὸν γεννήσαντα (διὰ γὰρ τοῦτο καὶ Κορινθίοις ἐπιστέλλων ἔλεγεν, Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. καὶ τί τοῦτο; οὐκ ἐπιστήσεται ποτὲ τῷ υἱῷ καὶ τῶν πάντων;) ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ ἀλόγους τοὺς ὑποτάσσεσθαι δέδωκε καὶ φησιν, ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα· πολλῷ μᾶλλον τὸν Ἰωάννην, εἰ Χριστὸς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, φοβηθῆναι ἔδει, μή τις αὐτὸν ἀκυρον νομίσῃ, καὶ τοῦτο παρὰ πάντων διδάξαι. νῦν δὲ ὅπου γεννητὸς ἐστὶν, εἰκότως ὅτε αὐτὸς, ὅτε ἄλλος τοιοῦτος, οὐκ ἀπόστολος, ὅ προφήτης Χριστὸν αὐτὸν ἔφησεν εἶναι. ὁ αὐτὸς δὲ ὁ μονογενὴς οὐκ ἂν ἀλλ' ἀπέφηνεν, εἰ τοῦτο ἦν. ὁ γὰρ τὰ ὕστερα ταπεινὰ φθεγξόμενος διὰ συγκαταβασιν, πολλῷ μᾶλλον τοῦτο οὐκ ἂν ἐσιώπησεν. εἰκὸς γὰρ οὐκ ἀπεικὸς, μᾶλλον αὐτὸν ἔχοντα ὃ ὑφηλὸν σιγῆσαι, ἢ μὴ ἔχοντα τοιοῦτον ἀφεῖναι τοῦτο τὸ σιγᾶν καὶ μεγάλα τῶν προσόντων αὐτῷ· ἐνταῦθα δὲ ὁδεύομεν ἔχοις εἰπεῖν προφάσιν δικαίαν τῆς σιωπῆς. τίνος γὰρ ἕνεκεν ἐσίγα, εἰ Χριστὸς ἦν, ὃ μεγαλύνεσθαι, ὁ τῶν προσόντων πολλὰ ἀπολαύων; ὥστε ὁ διὰ τοῦ τῆς ταπεινοφροσύνης διδασκαλίαν, ἃ καὶ μὴ προσόντα αὐτῷ πολλάκις εἰπὼν ταπεινὰ, πολλῷ μᾶλλον, εἰ Χριστὸς ἦν, τοῦτο οὐκ ἂν ἀπεσίωπησεν. εἰ δὲ οὐκ ἐστὶ, τοῦτο οὐκ ἂν ἀπέλιπεν. ἢ οὐχ ὁρᾷς αὐτὸν, ἵνα μηδεὶς αὐτὸν ἀγνώμων ὑπολάβῃ, πάντα ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ ποιοῦντα καὶ λέγοντα, καὶ δυάξια αὐτοῦ φθεγγόμενον τῆς ἀξίας, καὶ τῆς οὐσίας, ἃ εἰς προφήτου ταπεινότητα καταβαίνοντα; ὃ γὰρ, καθὼς ἀκούω κρίνω· καὶ ὃ, σκήνος μοι εἶπε, κἂν εἴπω καὶ τί λαλήσω, καὶ ὅσα οἶδα, προφητῶν μόνον ἐστίν. Εἰ τοίνυν ταῦτα θέλων τὴν ὑποψίαν ἀνελεῖν, οὕτω ταπεινὰ οὐκ ἀπηξίωσε φθέγξασθαι ῥήματα, πολλῷ μᾶλλον δή, εἰ Χριστὸς ἦν, ἵνα μή τις ἀπιστῶν εἰς αὐτὸν ὑποπτεύσῃ, πολλὰ τοιαῦτα δι' εἶπεν· οἷς, μή νομίζετέ με γεγεννῆσθαι παρὰ τοῦ πατρός· πεποίημαι ἐγὼ, οὐ γεγέννημαι, διὰ δὲ εἰμὶ τῆς οὐσίας ἐκείνου. νῦν δὲ πῶς τοιοῦτον ποιεῖ. σκέψαι γὰρ φθέγγεται τὰ ῥήματα, ἃ ἂν μὴ βουλομένους ἀναγκάζει καὶ ἀκουσίως τὴν ἐναντίαν δέξασθαι ὑποψίαν· οἷς, Ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· καὶ, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακώς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ, Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα· Ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι· καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. καὶ πάντα χοῦ ὅσα, καὶ ὅτι οὕτω πάθοις, καὶ ὅτι ἓν εἶ πρὸς τὸν πατέρα, τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀποδιαλαλεῖ* τοῦ δὲ αὐθεντείαν, καὶ δι' ἑτέρων δὲ πλειόνων ἐνδείκνυται· οἷς, ὅταν λέγῃ· σώπα, πεφίμωσο· Θέλω, καθαρίσθητι· σοὶ λέγω ὃ δαιμόνιον ὃ κωφὸν καὶ ἄλαλον, ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ· καὶ ὅ, Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται· καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα νομοθετῶν καὶ θαυματουργεῖ, ἰσχυρὰ δείξαι αὐτοῦ τοῦ ὑποκειμένου· μᾶλλον δὲ τὸ πολλοστὸν αὐτῶν μέρος, ἰσχυρὸν

Ρω. α. γ.
α. Κορ. ιε. κζ.
διὰ τοῦτο
εἰκὸς δὲ ἦν
Ιω. ι. λη.
Ιω. ιδ. θ.
Ιω. ε. κα.
Ιω. ε. ιζ.
Ματθ. η. ε. γ.
Ματθ. ε. κα. κε.

τοὺς μὴ λίαν ἀναισθητοιοῦντας" παρασαγγεύεσθαι καὶ πείσαι. χ. παρασάγγης

ΠΘΙΚΟΝ Ἀλλὰ γὰρ δεινὸν ἡ "κενοδοξία καὶ παρὰς τὰ λίαν φανερὰ ἀποτυφλώσαι τὸν δεδυνημένον τὰ ἀπ' αὐτῆς ἁλισκομένων, καὶ τοῖς ὡμολογημένοις πεῖσαι φιλονεικεῖν· ἑτέρους γὰρ καὶ σφόδρα εἰδότας παλαιὰς ἐπεπλασμένους, εἰς ὑποκρισιν καὶ αὐτίασιν ἀλείφει. Ταῦτα δὲ ὅτι πρὸς Ἰουδαίων ἐγίνετο. ὁ γὰρ δι' ἄγνοιαν ἠρνοῦντο τὸν Θεοῦ υἱόν, ἀλλ' ἵνα τῆς παρὰ πολλῶν τύχωσι τιμῆς. Καὶ γὰρ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, φησιν, ἀλλ' ἐφοβοῦντο, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· καὶ τὴν αὐτὴν παρέτεινον σωτηρίαν ἑτέροις. ὁ γὰρ ὄντως σφοδρῶς τῆς πρὸς αὐτὸν δουλεύοντα δόξης, τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ τυγχάνειν. διὸ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς εἰπών, πῶς δύνασθε πιστεύειν, δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνοντες, καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ μὴ ζητοῦντες; μέθη γάρ τίς ἐστι βαθεῖα, * καὶ δυσανάγαγον τὸν χρωθέντα ποιεῖ τοῦτο τὸ πάθος, καὶ τῶν ἀλόντων τὴν ψυχὴν ἀποκλείσασα τῶν οὐρανῶν, τῇ γῇ προσπλοῖ, καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέψαι τὸ ἀληθινὸν οὐκ ἀφίησιν, ἀλλ' ὡς βορβόρῳ βαθεῖ πηλοῦ καλινδεῖται πείνῃ, κατασιβαίζουσα δεσπότας αὐλοῖς ὕστερον δυνατούς, ὡς χωρὶς ὑπερβαλλόντων αὐτὴ κρατῆσαι. ὁ γὰρ τοιοῦτος νοσῶν τὸ νόσημα καὶ μηδενὸς κελεύοντος ἀυτομάτως ποιεῖ πάντα, ὅσαπερ ἂν οἴηται τέρπειν αὐτὸν τοὺς κυρίους. ἐπὶ γὰρ ἱματίοις καλοῖς προσπίπτεται δι' ἐκείνους, καὶ καλλωπίζει τὸν ὄψιν, οὐχ ἑαυτῷ τοῦτο, ἀλλ' ἑτέροις ὑπερπαίζων, ἐπ' ἀκολούθοις προσιὼν χάριν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα θαυμάζηται πρὸς ἑτέρων, καὶ πάντα ἀποιεῖ, τῆς τῶν ἄλλων ἕνεκεν ἀρεσκείας ὑπομένει μόνης. ἆρα γοῦν αὖ τι τούτου χαλεπώτερον πάθος; ἵνα * ἕτεροι θαυμάσωσιν αὐτόν, καταχρημνίζεται; Σιωπῶ. Βούλει μαθεῖν αὐτοῦ τὸν τυραννίδα; ἐκφανῶ μὲν οὖν ἐπὶ τὰ εἰρημένα παρὰ τοῦ Χριστοῦ δείξας πᾶσαν αὐλοῦ τὸν τυραννίδα. "ἄκουε γὰρ τῶν ἐξῆς. Εἰ γὰρ ἐθέλοις ἐρωτῆσαί τινα τῶν πολιτευομένων καὶ ἐπὶ πολυτελῆ δαπανωμένων δαπανήματα, τίνος ἕνεκεν τοσοῦτον κενοδοσι χρυσίον, καὶ τί βούλεται αὐλοῖς ἡ τοσαύτη δαπάνη, οὐδὲν ἕτερον ἀκούσῃ πρὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἢ τοῦ δήμου τὸν ἐρέσκειαν. Εἰ γὰρ πάλιν ἔροιο, τί δήποτε ὁ δῆμός ἐστιν, ἐροῦσι, πρᾶγμα θορύβου γέμον καὶ ταραχῶδες, ἐξ οὗ δυοῖας τὸ πλέον συγκείμενον, καὶ ἁπλῶς φερόμενον ἐπὶ τὰ τῆς θαλάττης κύματα, πολλαχοῦ καὶ ἐκ ποικίλου καὶ μαχομένης ξυνισταμένου γνώμης. ὅταν οὖν τις τοιοῦτον ἔχῃ δεσπότην, τίνος ἐλεεινότερος οὐκ ἂν εἴη; ἀλλὰ τὸ μὴ ἂν θεσπρωτοὺς βιωτικοὺς περὶ ταῦτα ἐπαινεῖσθαι, οὐχ οὕτω δεινόν, καίπερ ὂν δεινόν· ὃ δὴ καὶ τοῦ κόσμου λέγοντας ἀποπεπηδηκέναι, καὶ αὐτὰ νοσεῖν, μᾶλλον δὲ χαλεπώτερα, τοῦτο μάλιστα ὅτι τὸ δεινόν. ἐκείνοις μὲν γὰρ μέχρι χρημάτων ἡ ζημία· ἐνταῦθα δὲ μέχρι ψυχῆς ὁ κίνδυνος. ὅταν γὰρ παρὰ δόξαν πίστιν ἀμείβωσιν ὀρθήν, καὶ ἵνα αὐτοὶ δοξάζωνται, ⓦ Θεὸν ἀπιμάζωσι, ἵνα ὑπερβολὴν" οὐκ ἂν ἔχοι βλακείας καὶ μανίας τὸ γινόμενον, εἰπέ μοι; καὶ μὴ οὖν ἄλλα πάθη, καὶ πολλὴν τὴν βλάβην ἔχῃ, φέρει" γοῦν ἵνα καὶ ἡδονὴν, εἰ καὶ παρέσκαμεν καὶ βαρεῖαν. ἐπὶ γὰρ ὁ φιλοχρήματος καὶ ὁ φίλοινος καὶ ὁ φιλογύνης ἕλοιτο ἵνα μετὰ τῆς βλάβης καὶ ἡδονὴν, εἰ καὶ βαρεῖαν· ⓐ ἢ τὰ πάθη αἰχμάλωτα τούτου, ἅπερ πρὸς πάντος κατάπικρον ζῶσι βίον ἐπὶ ἡδονῆς ἀπεστερημένοι. ὁ γὰρ ὑπὸ τυχόντος οὐ σφόδρα ἐρᾶται, δόξης λέγω τῆς παρὰ τῶν πολλῶν· ἀλλὰ δοκεῖ μὲν ἀπολαύειν αὐτῆς, οὐκ ἀπολαύοντος ἢ, διὰ τὸ μηδὲ εἶναι δόξαν τὸ πρᾶγμα. διὰ τοῦτο οὐδὲ δόξα, ἀλλὰ κενὸν δόξης πρᾶγμα εἴρηται τὸ πάθος. κενοδοξίαν" γὰρ αὐτὴ ἡ ⓐ παλαιοὶ πάντες εἰκότως ἐκάλεσαν. διὰ κενὸς γάρ ἐστιν, ἔνδον οὐδὲν ἔχουσα λαμπρὸν καὶ ὑπόδοξον, ἀλλ' ὥσπερ τὰ περισσοπεῖα δοκεῖ μὲν εἶναι λαμπρὰ καὶ ἐπέρχεται, κενὰ ἢ ἔνδον ἐστί (διὰ καὶ τῶν σωματικῶν ὄψεων" βύπερεπέστερα ὄντα, οὐδένα οὐδέποτε πρὸς ⓦ ἔρωτα εἵλε ⓦ ἑαυτῶν) ὕστω, μᾶλλον δὲ ἀθλιώτερον, καὶ ἡ παρὰ τῶν πολλῶν δόξα τὸ δυσκαταγώνιστον τοῦτο καὶ τυραννικὸν πάθος ἡμῖν ἐφημάτισεν. ὅταν γὰρ ἔχει μόνον λαμπρὸν, καὶ ἔνδον αὐτῆς οὐκέτι κενὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀληθείας ἀνάμεσα καὶ ὠφελείας γέμει τῆς τυραννίδος. πόθεν οὖν ἥλεται τοῦτο τὸ πάθος

χ. φιλαρχία.

χ. αὖ ἔχει βλάβης

χ. ἢ

χ. ἐκπαρεπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θος ὅτως ἀληθὲς ὂν, καὶ ἡδονὴν οὐκ ἔχον, φησί; πόθεν ἂν ἐτέρωθεν, ἀλλ' ἢ ἀπὸ ψυχῆς ταπεινῆς καὶ βύτελοῦς; οὐ γὰρ ὅστις ⟨ν⟩ τοῦ δόξης ἀλόγου μέγα τι καὶ νεανικὸν ἐννοῆσαι ταχέως, ἀλλ' ὠχρὸν αὐτὸν εἶναι δεῖ καὶ βύτελῆ καὶ ἄτιμον καὶ μικρόν. ὁ γὰρ δι' ἀρετὴν μὴ μηδὲν ποιῶν, ἵνα ἂν δυνάμεθα ἀρέσκειν μηδενὸς ἀξίοις λόγου, καὶ πάντα δι' ἐκείνων φέρομεν ἀθέμιτος τοῦ

χ. εἰπὲ γάρ μοι. 5 ἐσφυγμένου καὶ πλανωμένου, πῶς δὴ ἄξιος εἶη τινός; "σκόπει δέ. εἴ τις αὐτὸν ἔρωτα· σὺ ἂν τί νομίζεις εἶναι; σὺν πολλοῖς; βέβηλον οὐ ῥᾳθύμως καὶ ἠμελημένους ἐρᾷ. τί δέ; ἕλκιον αἰσχύνεσθαι κατ' ἐκείνους, εἴ τις αὐτὸν ἔρωτα πάλιν, οὐκ δὴ μοι δοκεῖ θελῆσαι αἰσχύνεσθαι κατ' ἐκείνους. πῶς οὖν οὐκ ἔχατος γέλως τοῦ τῶν δόξαν ἐπιβύειν, ὧν οὐκ δὴ ἕλκιον αἰσχύνης ἀπλήστου ποτε; εἰ δὲ λέγοις, ὅτι πολλοὶ καὶ ζωηρότεροι τινές εἰσι· δέ. τοῦτο μάλιστα 10 αὐτῷ καταφερῆ ἐγχεῖ. εἰ γὰρ καθ' ἑαυτοὺς ὄντες εἰσὶν εὐκαταφρόνητοι, ὅταν πολλοὶ αἰσχύνωνται, μείζονος τοῦ συμβήσεται. ἢ γὰρ τῷ καθ' ἕκαστον δύοιν συλλογῶν ὁμοῦ, μείζων ⟨ν⟩ τοῦ τῆς πλήθους αὐξηθεῖσα γίγ. δὲ ⟨ς⟩ * ἕνα μὲν αὐτῶν εἰ λάθοι ποτὲ δύνας, ⟨ς⟩ διορθώσειεν· ὁμοῦ δ' ὄντας, οὐκ ἂν δυνηθείη ῥᾳδίως, ἀφ' τοῦ τὸ τῶν δύοιν ὑπιτείνεσθαι, ⟨ς⟩ δίκην ἀφεμμάτων ἄγεσθαι, καὶ πάντα χοῦ τὰς πρὸς ἀλλήλων ἔπεσθαι δόξας. ταύτης οὖν, εἰ- 15 πέ μοι, τῆς ὑπὲρ τῶν πολλῶν αἰσχυνοίσεσθε δόξης; μή, δέομαι καὶ ἀντιβολῶ. τοῦτο γὰρ πάντα ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε, τοῦτο πλεονεξίαν ἔτεκε, βασκανίαν, κατηγορίαν, ὑπιβουλάς. τοῦτο τοὺς ἥδεσθαι ἡδυπαθείαις τοῖς οὐδὲν ἡδυπαθοῦσιν ὁπλίζει καὶ σκηνοῖς, καὶ ὕστε φιλίαν οἶδεν ὁ τούτῳ τῷ νοσήματι προσιπεσών, ὃ ζωηρίας μέμνηται, οὐκ αἰσθέσθαι ὅλως ὑπέσταται, ἀλλὰ πάντα ἀπὸ τῆς ψυχῆς ῥίψας τὰ καλὰ, τοῖς πάντας σκηπτερολέμωται, ἄσατος, 20 ἄστοργος ὤν. καὶ τὸ μὲν τῆς ὀργῆς πάθος, εἰ καὶ αὐτὸ τυραννικόν τέ ἐστι καὶ ἀφόρητον, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ διενοχλεῖν εἴωθεν, ἀλλ' ὅταν ἔχῃ τοὺς προσιόντας μόνον· τὸ δὲ τῆς κενοδοξίας δεινὸν πάντοτε, καὶ οὐκ ἔστι κακοῦς, ὡς εἰπεῖν, ἐν ᾧ λήξαι δυνήσεται, μὴ λογισμοῦ κωλύοντος αὐτῷ καὶ καταστέλλοντος, ἀλλ' ἀεὶ πρέσειν δ' μόνον ἀναπτίθουσα ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ καὶ τύχωμέν τι κατορθοῦντες, καὶ τοῦτο ἀφαρπάζουσα τῶν χειρῶν, ἔστι δ' ὅτε οὐδὲ ἀφίσασα τοῦ 25 ἔργου κατορθῶσαι. εἰ δὲ τοῦ πλεονεξίαν ὁ Παῦλος καλῶς εἰδωλολατρείαν, τοῦ ταύτης μητέρα καὶ ῥίζαν ⟨ς⟩ πηγὴν, τὴν κενοδοξίαν λέγω, οὐ δίκαιον ὀνομάσαι; οὐδὲ γὰρ ἀφεστηκέναι τῆς κακίας ἀξίαν ἔστιν εὑρεῖν. ἀναπνεύσωμεν τοίνυν, ἀγαπητοὶ, ⟨ς⟩ τὸ πονηρὸν ἀποδυσώμεθα τοῦτο ἱμάτιον, καὶ διαῤῥήξωμεν, καὶ ἀποτέμωμεν, καὶ γενώμεθά ποτε ἐλεύθεροι τοῦ ἐλευθερίου τοῦ ἀληθοῦς, καὶ λάβωμεν αἴσθησιν τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς τοῦ τοῦ Θεοῦ δεδομένης ἡμῖν καὶ 30 καταφρονήσωμεν τῆς τῶν πολλῶν δόξης. οὐδὲν γὰρ οὕτω κατατέλεστον καὶ ἄτιμον, ὡς τοῦτο ⟨ν⟩ πάθος, οὐδὲν οὕτως αἰσχύνης γέμον καὶ πολλῆς ἀδοξίας. καὶ τοῦτο πολλαχόθεν ἴδοι τις ἄν, ὅτι ⟨ν⟩ μὴ δόξης ἐρᾶν, ἀδοξία· δόξα δ' ὄντως, τὸ ταύτης ἀφορᾶν, καὶ μηδένα αὐτῆς ποιεῖσθαι λόγον, ἀλλὰ πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ δοκοῦν ἅπαντα καὶ λέγειν ⟨ς⟩ ποιεῖν. οὕτω γὰρ δυνησόμεθα καὶ μισθὸν λαβεῖν παρὰ τοῦ τοῦ ἡμετέρου ὁρῶντος ἀκριβῶς, ὅταν αὐτοῦ μόνου ἀρκώμεθα θεατῆ.

χ. θέλοντος 35 Τί γὰρ ἡμῖν καὶ ἑτέρων ὀφθαλμῶν δεῖ, τοῦ τιμᾶν" μέλλοντος ἡμᾶς ὁρῶντος ἀεὶ τὰ γινόμενα πρὸς ἡμῶν; πῶς δ' οὐκ ἄτοπον ⟨ν⟩ μὴ οἰκέτου πάντα ὅσα περ ἂν ποιῇ, εἰς ἀρέσκειαν τοῦ δεσπότου ποιεῖν, καὶ μηδὲν πλέον ὑπιζητεῖν τῆς θεωρίας τῆς τούτου, μηδὲ ἑτέρους ὀφθαλμοὺς ἐφέλκεσθαι πρὸς τοῦ πρᾶξιν, κἂν μεγάλοι ⟨ι⟩ θεωρηταὶ ὦσιν, ἀλλ' ἐν μόνον σκοπεῖν, ὅπως ὁ δεσπότης θεάσηται· ἡμᾶς δ' τοιοῦτον ἔχοντας κύριον, ἑτέρους ὑπιζητεῖν θεατὰς, οὐκ ὠ- 40 φελῆσαι μὲν οὐδὲν, βλάψαι δὲ οὐ τῆς θεωρίας δυναμένους, καὶ κενῶσαι πάντα ⟨ν⟩ πόνον ἡμῶν; μή, πρὸς καλῶ· ἀλλ' ὅταν ἔχωμεν τοὺς μισθοὺς λαβεῖν, τὸν καλῶς ἐπαινέτην τῶν γινομένων, τὸν θεατὴν· μηδὲν ἡμῖν καὶ ἀνθρωπίνοις ὀφθαλμοῖς ἔστω. εἰ γὰρ ἐθέλοιμεν καὶ ταύτης ὑπιτυχεῖν τῆς δόξης, ὅτε αὐτῆς ὑπιτυγχάνομεν," ὅταν τὸ πρὸς τὸν Θεὸν ζητῶμεν μόνον. Τοὺς γὰρ δοξάζοντάς με, δοξάσω, φησι. ⟨ς⟩ ὥσπερ χρημάτων τότε μάλιστα εὐπορεῖ- α. Βασ. β. λέξ.

μεν,

Matθ. 6. λγ. μθ, ὅταν καταφερνῶμθ αὐτῶν, καὶ Ⓦ τοῦ τ̃ Θεοῦ ζητῶμθ πλοῦτον μόνον (Ζητεῖτε γάρ, φησι, τὴν βασιλείαν τ̃ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν) οὕτω καὶ ὅτε τῆς δόξης, ὅταν ἡμῖν λοιπὸν ἀκίνδυνος ἡ δόσις ᾖ καὶ ἡ τῶν χρημάτων καὶ ἡ τ̃ δόξης, τότε αὐτὴν ὑπιδαψιλεύεται ὁ Θεός· ἀκίνδυνος δὲ ἐστὶ τότε, ὅταν ἡμᾶς μὴ χρατῇ, μηδὲ προσλίπηται, μηδὲ ὡς δούλοις αὐτὴ ὑπιτάτῃ, ἀλλ' ὡς δεσπόταις καὶ ὡς ἐλθθέροις προσλίπηται. Διὰ γὰρ τ̃το οὐδὲ βούλεται αὐτῶν ἡμᾶς ἐρᾶν, ἵνα μὴ χρατῶμθα πρὸς αὐτῶν. κἂν τ̃το κατορθώσωμθ, δίδωσιν ἡμῖν αὐτὰ μετὰ πολλῆς τ̃ δαψιλείας. τί γὰρ Παύλου λαμπρότερον, εἰπέ μοι, τ̃ λέγοντος· οὐ ζητοῦμθ τοῦτο διὰ δόξαν θνητῶν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν, οὔτε ἀπ' ἄλλων; τί δὲ εὐπορώτερον τοῦ μηδὲν ἔχοντος καὶ πάντα κατέχοντος; ὅταν γὰρ, ὅπερ ἔφθν, μὴ χρατώμθα ἀπ' αὐτῶν, τότε αὐτῶν χρατήσομθ, τότε αὐτὰ ληψόμθα. Εἰ τοίνυν ὑπθυμοῦμθ ὑπιτυχεῖν δόξης, φύγωμθ δόξαν. οὕτω γὰρ δωνησόμθα τ̃ Θεοῦ τοὺς νόμους δύσαντες, τυχεῖν καὶ τῶν ἐνταῦθα, καὶ τῶν ἐπηγελμθνων ἀγαθῶν· χάριτι τ̃ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. Δ. ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΝ Ο ΛΟΓΟΣ, ΚΑΙ Ο ΛΟΓΟΣ ἦν πρὸς Ⓦ Θεόν.

ΤΟῖς ἀρτι τῶν παίδων εἰσαγομένοις πρὸς τὰ μαθήματα, οὐτε πολλὰ ἐφεξῆς ὑπιτθέασιν Ⓐ διδάσκαλοι τὰ φορτικὰ, ὅτε εἰσάπαξ τ̃τον ποιοῦσιν, ἀλλὰ τὰ βραχέα, καὶ τὰ αὐτὰ πολλάκις ἐπαναλαμβάνουσιν αὐλοῖς, ὥστε αὐτῶν ῥᾳδίως ἐπιτυθῆναι τῇ διανοίᾳ τὰ λεγόμθνα, ἀλλὰ μὴ ἐκ προσοιμίων δυχερῶν καὶ αὐλοὺς πρὸς τὸ πλῆθος καὶ τὸ τῆς μνήμης δυσκαθαίρετον, ὀκνηροτέρους ἡμᾶς ποιεῖσθαι πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν δθέντων, ναρκῆς τινὸς αὐλοῖς ἀπὸ τῆς δυσχολίας ἐγκινομθνης. τοῦτον δὴ τὸν αὐτὸς κατασκευάσας βουλόμθνος, καὶ Ⓦ πόνον ὑμῖν ποιῆσαι χαλεπὸν; ἀλλὰ μικρὸν ἀπολαμβάνων παρ' ἐν τῇ θείᾳ ταύτῃ τραπέζῃ, εἰς τὰς ὑμετέρας ὕστως ἐνίημι ψυχάς. διὸ καὶ τῶν αὐτῶν ἅψομαι πάλιν ῥημάτων, οὐχ ὥστε τὰ αὐτὰ πάλιν εἰπεῖν, ἀλλ' ὥστε τὰ λειπόντα προσθεῖναι μόνον. φέρε οὖν, Ⓦ λόγον ἐπὶ τὰ προοίμια πάλιν ἀγάγωμθ. ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Ⓦ Θεόν. τίνος ἕνεκεν, τῶν ἄλλων ἁπάντων εὐαγγελιστῶν ἀπὸ τῆς οἰκονομίας ἀρξαμθνων (καὶ γὰρ ὁ Ματθαῖος φησι, βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαβίδ· καὶ ὁ Λουκᾶς τὰ κατὰ τὴν Μαρίαν ἐν ἀρχῇ ἡμῖν διηγεῖται· καὶ ὁ Μάρκος ὁμοίως τοῖς αὐλοῖς ἐναρξαμένοις λόγοις, τὴν κατὰ Ⓦ βαπτιστὴν Ἰωάννην ἐντεῦθεν ὑφαίνων) τίνος οὖν ἕνεκεν, ἐκείνων ἐντεῦθεν ἀρξαμθνων, ὁ Ἰωάννης τοῦτο μόνον ἐν βραχεῖ καὶ μετὰ ταῦτα ἡνίξατο, εἰπὼν, καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ οὐ τὰ ἄλλα πάντα παρέδραμεν, τὴν σύλληψιν, Ⓦ τόκον, τὴν ἀνατροφὴν, τὴν αὔξησιν, τὴν θείας τε καὶ τῆς αἰδίου γνωρίσεως ἡμῖν διηγεῖται; τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ αἴτιον τούτων, ἤδη πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν τὸ πλέον ἐν τοῖς κατὰ σάρκα διατεινάντων λόγοις, δέος ἦν μή τινες διὰ τοῦτο χαμαιπετεῖς ὄντες, τούτοις ἐναπομείνωσι μόνοις τοῖς δόγμασιν· ὃ καὶ Παῦλος ἔπαθεν ὁ Σαμοσατεὺς ἐκ τούτης τοίνυν αἰτίας τῆς χαμαιζηλίας τοῦ μέλλοντας ἐμπεσεῖσθαι, καὶ εἰς Ⓦ θεομάχους ἐλέγχους, εἰκότως ἄνωθεν ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀϊδίου πίστας τῆς διηγήσεως τὸν ἄρχιν. τὸ μὲν γὰρ Ματθαῖόν ἀπὸ Ἡρῴδου τ̃ βασιλέως, τὸ Λουκᾶ ἀπὸ Τιβερίου Καίσαρος, τ̃ ἀπὸ Μάρκου ἀπὸ τ̃ βαπτίσματος Ἰωάννου πρὸς τ̃ διήγησιν εἰσάλλοντα, πάντα ταῦτα ἀφεὶς τ̃ ἀνωτέρω πάντως αἴρει χρόνου τε καὶ αἰῶνος, ἐκεῖ τὸν ἀγγέλων τ̃ ἀκροατ̃ ἀκοντίζων πρὸς τὸ, ἐν ἀρχῇ ἦν, καὶ οὐκ ἀφεὶς στῆναι πρὸ, πρὸς ὅρον πίστεις, καθάπερ ἐκεῖνοι τ̃ Ἡρῴδου καὶ τ̃ Τιβερίου καὶ τ̃ Ἰωάννου. ὃ δὴ ἄξιον μετ' ἔτους θαυμάσαι,

χ. αὐτ

χ. τότ

μάσαι, ἐκεῖνο μάλιστα εἰπεῖν ἔδει, ὅτι μήτε σοὶ πρὸς τὸ ὑψηλότερον ἑαυτὸν λόγον ἀφεὶς, τῆς οἰκονομίας ἠμέλησε, μήτε ἐκεῖνοι τῷ πρὸς τοῦτης ἐπαυσυδαιότες διήγησιν, τῷ προφανέστερον ἐσπουδακότες ὑπάρξαι καὶ μᾶλλον εἰκότως. ἐν γὰρ τούτῳ τὸ πνεῦμα τὸ κινοῦν πάσας ἀπάντων ψυχάς· διὰ καὶ πολλῷ πρὸ τούτου ἀπαιδεύξαντο τὸ ὁμοούσιον. σὺ δέ, ἀγαπητέ, λόγον ἀκούσας, μηδέποτε ἀναίρει τῶν λεγόντων ἔργον αὐτὸν εἶναι, ἀλλὰ μηδὲ τῶν ἁπλῶς λόγον αὐτὸν εἶναι νομιζόντων. πολλοὶ μὲν γὰρ τοῦ Θεοῦ λόγοι, οἱ δὲ ἄγγελοι ποιοῦσιν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐκείνων τῶν λόγων Θεός. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀπόντες προφητείᾳ δὲ προσγεγραμμένα. (ὅταν γὰρ ἔξω τῆς γραφῆς καλῶν τοῦ νόμους τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἐπιτάγματα καὶ τὰς προφητείας. διὰ καὶ ἐπάγει λέγων πρὸς τοὺς ἀγγέλους· Δυνατοὶ ἰσχύι, ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ) οὗτος ὁ λόγος οὐσίᾳ τίς ἐστιν ἐνυπόστατος, ἐξ αὐτοῦ προελθοῦσα ἀπαθῶς τοῦ πατρός. τοῦτο γὰρ καὶ, ὡς ἔφθημεν εἰπών, δείκνυσι τοῦ λόγου προφορικῆς ἐδήλωσεν. ὥσπερ οὖν ὁ ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, τὸ ἀΐδιον δηλοῖ· ὅτι δὲ, οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν, τὸ σωματοειδὲς ἡμῖν ἐνέφηνεν. ἵνα γὰρ μὴ, ἀκούσας ὅτι ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, ἀΐδιον μὴ νομίσῃς, προσδιορίσῃ διαστήματί τινι τὴν πατρὸς τὴν ζωὴν ὑποστάσεως, ἢ αἰῶνι πλείονι, καὶ τῷ μονογενεῖ· δῶρα ἀρχὴν ἐπήγαγε τὸ, ὅτι ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἦν, ὅτιπερ ἀΐδιος, ὡς αὐτὸς ὁ πατήρ. οὐ γὰρ ἦν ἔρημος θεότητος τὸ λόγου, ἀλλ' ἀεὶ Θεὸς πρὸς Θεὸν ἦν, ὃν ὑποστάσει μόνον ἰδίᾳ. πῶς οὖν, φησιν, εἶπεν ὅτι ἦν ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, εἴγε πρὸς τὸν Θεὸν ἦν; ὅτι ἦν πρὸς τὸν Θεὸν ἦν, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ἦν. οὐδαμοῦ γὰρ περιορίσται ὅτε ὁ πατὴρ ὅτε ὁ υἱός. εἰ γὰρ τῆς μεγαλοσωμίας αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας, καὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός, οὐδὲ τῆς οὐσίας δῆλον ὅτι ἀρχὴν ἔχουσα χρονικήν. ἵνα οὖν μὴ ἀκούσας ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ἵνα νοῆς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης· δῆλον, ὅτι τὸ πρὸ πάντων ἡμέραν αὐτὰ τῶν ὁρατῶν. ὅτω καὶ περὶ τῶν μονογενοῦς, ἀκούων ὅτι ἐν ἀρχῇ ἦν, μετὰ πάντων αὐτὸν νόει τῶν νοητῶν καὶ πρὸ τῶν αἰώνων. εἰ δέ τις λέγοι ὡς, καὶ πῶς ἐστιν υἱὸν ὄντα μὴ νεώτερον εἶναι τοῦ πατρός; (τὸ γὰρ ἐκ γόνου ὂν ἀνάγκη πᾶσα ὕστερον εἶναι τοῦ ἐξ οὗ ἐστιν) ἐροῦμεν, ὅτι μάλιστα μὲν ταῦτα λογισμῶν ἀνθρωπίνων ἐστὶ, καὶ ὁ τοῦτο ζητῶν καὶ ἕτερα τούτων ἀποπώτερα ζητήσει, καὶ οὐδὲ τῇ ἀκοῇ τὰ διαφορὰ πρέποντα δέχεται. πρὸς Θεοῦ γὰρ νῦν ἡμῖν ὁ λόγος ἐστὶν, οὐ πρὸς τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως ἀποχειμένης τῇ τῶν λογισμῶν πίστων ἀκολουθίᾳ τε καὶ ἀνάγκῃ. πλὴν ἀλλ' ἀπὸ πληροφορίας τῶν ἀδυνατωτέρων καὶ πρὸς ταῦτα ἐροῦμεν. εἰπὲ γάρ μοι, τὸ ἀπαύγασμα τοῦ ἡλίου ἐξ αὐτῆς ἐκπηδᾷ τοῦ ἡλίου φύσεως, ἢ ἀλλοθέν πόθεν; ἀτάκτως πᾶσα ὁμολογήσαι τὸ μὴ καὶ ἀπαθείσεις πεπιπρωμένον, ὅτι ἐξ αὐτῆς. ἀλλ' ὅμως καὶ ἐξ αὐτοῦ οὐ τοῦ ἡλίου τὸ ἀπαύγασμα οὐκ ἀΐδιον ἂν ποτε ὕστερον εἶναι φαίημεν τῆς ἡλιακῆς φύσεως, ὅπου μηδὲ χρονὸς ἀπαυγάσματος ἥλιος ἐφάνη ποτέ. εἰ δὲ ὅτι τῶν σωμάτων τούτων τῶν ὁρατῶν καὶ αἰσθητῶν, καὶ ἐκ χρόνου ὄν, καὶ οὐκ ὕστερον ἐξ οὗ ἐστιν, ἐφάνη τι οὖν· νῦν ἀπιστεῖς ὅτι τῆς ἀοράτου καὶ ἀρρήτου φύσεως; τὸ αὐτὸ δὴ τοῦτο ἐστιν οὕτως, ὡς ἐκείνη τῇ οὐσίᾳ πρέπον ἐστίν. διὰ γάρ τοι τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος αὐτὸν ὅτως ἐκάλεσε, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ καὶ τὸ ζωαίδιον πιστῶν. τί δέ, εἰπέ μοι, οὐχὶ πάντες αἰῶνες δι' αὐτοῦ γεγόνασι πάντων καὶ διάστημα ἄπαυστον; ἀναγκαῖον πᾶσα ὁμολογῆσαι μὴ παρεκπαίοντα. οὐκοῦν οὐδὲν μέσον ἐστὶν καὶ πατρός. εἰ δὲ οὐδέν, οὐχὶ ὕστερος, ἀλλὰ ζωαίδιος. τὸ γὰρ πρὸ, καὶ τὸ μὴ χρόνων εἰσὶν ἔννοιαι δηλωτικαί (χωρὶς γὰρ αἰῶνος ἢ χρόνου οὐκ ἂν δυνηθείη τις ταῦτα νοῆσαι τὰ ῥήματα) χρόνων δὲ καὶ αἰώνων ἀνώτερος ὁ Θεός. εἰ δὲ ὅλως ὃ μοῦ φῂς ἐξ ἀρχῆς κατειληφέναι, ὅρα μὴ καὶ τὸ πατέρα οὐκ ἀρχὴν ἀναγκαῖον ἀγαγεῖν καὶ τοῦτον τὸν λόγον καὶ τὸν λογισμόν, προσδιορίσῃ δὲ ἀρχῇ δὲ ὅμως. εἰπὲ γάρ μοι, οὐχὶ ὅρον ἔχειν καὶ ἀρχὴν προσιδεῖς τῷ ὑῷ, ὅτω προῖόν ἀπ' αὐτῆς ὅτι τὸ ἄνω, τὸν πατέρα προφάσει λέγῃς; δῆλον ὅτι. εἰπὲ δῶν μοι· πόσον ὁ πατὴρ προϋπάρχει; ἢ τε γὰρ ὀλίγον, ἢ τε πολὺ δηλῶσαι εἴπῃς, οὐκ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πατέρα ἤγαγες. μετρήσας γὰρ

δῆλον

Ρωμ. ρβ. κα'.

Ἑβρ. α. γ.

δῆλον ὅτι ὃ μέσον, ὅπως ὀλίγον ἐρᾷς ἢ πολύ· μετρῆσαι γὰρ οὐκ ἂν γένοιτο μὴ ἑκατέρωθεν
ὅσης ἀρχῆς. ὥστε καὶ τῷ πατρὶ δέδωκας ἀρχήν, ὅτε εἰς σὲ ἦκεν, καὶ οὐκ ἔστι λοιπὸν χ. ἔστι
οὐδὲ ὁ πατὴρ ἀνάρχως καὶ ἀτελῶς ἡμᾶς. ὁρᾷς ὅτι ὃ πρὸ τοῦ σωτῆρος λεχθὲν ἀληθές ἐστι, καὶ
πρωταχοῦ τὴν δυώαμιν ἐνδείκνυται τὴν αὐτοῦ. τὸ ῥῆμα; ποῖον δὴ τοῦτο; "ὅτι ὁ μὴ τιμῶν χ. τὸ
υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα. ἴσθα οἶδα μὲν πολλοῖς ἀκροατηλήπτου ὂν ὃ λεχθέν· διὸ πολλαχοῦ καὶ
τὰ ἀπὸ τῶν λογισμῶν ἀναδυόμεθα κινδύνου, ὅτι ὅτε μὲν ἀκολουθεῖν αὐτοῖς ὁ λοιπὸς δυώατ'
Σοφ.θ.ιδ. αὖ δῆμος, ὅτε εἰ μὲν ἀκολουθήσειεν, ἔχει τι βέβαιον καὶ ἀσφαλές. Λογισμοὶ γὰρ ἀνθρώπων
δειλοὶ, καὶ ὑποψίας αἱ ἐπίνοιαι αὐτῶν. ἡδέως δὲ ἂν καιρὸν εὑρίμην σὺν ἀντιλέγοντας ἡ-
μῖν, ἵνα ποτὲ ἐστὶ ὃ πρὸ τοῦ πατρὶ λεγόμενον· ὃ ἐμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος
Θεός, καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσται; εἰ γὰρ νεώτερος τοῦ παιδὸς ὁ υἱός, πῶς φησι, μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσται; 10
ἆρ' οὖν ἀναιρήσετε καὶ αὐτοῦ τὴν μονογενοῦς τὴν οὐσίαν; ἀνάγκη γὰρ ἢ τοῦτο τολμᾶν, ἢ μίαν πα-
ραδέξασθαι τὴν θεότητα ἐν ἰσότητι οὐσίας τοῦ παιδὸς καὶ υἱοῦ. ποῦ δὲ ὅλως ὃ, πρῶτα δὶ αὐτοῦ
ἐγένετο, ἀληθές; εἰ γὰρ ἔστιν αἰὼν αὐτοῦ πρεσβύτερος, πῶς ἂν ὁ πρὸ αὐτοῦ δι' αὐτοῦ γενόμε-
νος εἴη; ὁρᾶτε εἰς ὅσον τόλμαν αὖθις ἅπαξ προκινηθείσης τῆς ἀληθείας ὁ λόγος
ἐξήγαγε; ἀλλά τί γὰρ οὐκ εἶπεν ὁ διαγελιστής, ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο, καθάπερ καὶ πρὸ- 15
Ρω. δ. ιζ. των ὁ Παῦλος ἀποφαίνεται λέγων οὕτως, Ὁ καλέσας τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, ἀλλ'
ἐν ἀρχῇ ἦν, φησι; τοῦτο γὰρ ἐναντίον ἐκείνῳ. καὶ μάλα εἰκότως. Θεὸς γὰρ
ὅτε μὲν ὅτε ἔχει τι πρεσβύτερον, ἀλλὰ ταῦτα ἑλλήνων ῥήματα. εἰπὲ δέ μοι καίριον,
ὃ κτίσιν τῶν ἔργων ἀεὶ ἀσυγκρίτως ὑπερέχειν εἰπεῖν ἂν; ὅταν οὖν αὐτοῖς ὅμοιον ᾖ τὸ δὲ
οὐκ ὄντων, πῶς ἡ ἀσύγκριτος ὑπεροχή; εἰ δὲ ἔστιν ὅλως τὸ, ἐγὼ πρῶτος, καὶ ἐγὼ μετὰ ταῦτα, 20
καὶ ἐμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεός; εἰ γὰρ ὁ υἱὸς μὴ εἴη τῆς αὐτῆς οὐσίας, ἕτερος
"ἔστι Θεός· καὶ εἰ μὴ ζωοποιός, ἔστι μετ' αὐτόν· καὶ εἰ μὴ σὺν τῇ οὐσίᾳ πρῶτος, δῆλον ὅτι ἐτέ- χ. ἔστιν ὁ θεός
νετο. εἰ δὲ λέγοιεν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν εἰδώλων ταῦτα εἰρῆσθαι, πῶς οὐ συγχωρῆσαι πρὸς ἀν-
τιδιαστολὴν τῶν εἰδώλων λέγειν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν; εἰ δὲ καὶ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν εἰδώλων
εἰρῆσθαι, πῶς ἑρμηνεύσεις τὴν ῥῆσιν ἅπασι; μετ' ἐμὲ γάρ, φησιν, οὐκ ἔστιν ἄλλος Θεός. οὐκ οὖ- 25
δαίμων τὸν υἱὸν οὕτω φησιν, ἀλλ' ὅτι Θεὸς εἰδωλικὸς μετ' ἐμὲ οὐκ ἔστιν, οὐχ ὅτι υἱὸς οὐκ ἔστι. "ναί φησι. χ. ἔστι γάρ μοι
τί οὖν; καὶ τὸ, ἐμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεός, οὕτως ἐκλήφῃ, ὅτι εἰδωλικὸς μὲν οὐκ ἐτέ- σ.
νετο, ἐγένετο δ' οὖν ὅμως υἱὸς ἐμπροσθεν αὐτοῦ; ἐκ ποίου ἂν οὖν δαίμονος εἴποι; ὅθεν γὰρ αὐ-
τὸν οἴμαι τὸν ὀλίγον οὗτος ἐρᾷ" ἄλλως γ', εἰ μὴ ἔστι ζωοποιὸς ὁ πατρὶ, πῶς ἀπέφθη αὐτοῦ τὸ χ. ὅλως
ζωοποιὸν ἐρᾷς; εἰ γὰρ ἀρχὴν αἰῶνος ἔχει, καὶ ἀτελεύτητος ἦ, ἄπειρος ὅμως οὐκ ἔστι. ὃ γὰρ 30
Εβ.ζ. γ. ἄπειρον, ἑκατέρωθεν ἄπειρον εἶναι χρή· ὅθεν οὖν καὶ ὁ Παῦλος δηλῶν ἔλεγε· Μήτε ἀρχὴν
ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, τὸ τε ἀνάρχον καὶ ἀτελεύτητον" δεικνὺς ταῦτα. ὥσπερ γὰρ χ. δηλῶν
τοῦτο οὐκ ἔχει πέρας, ὅπως οὐδὲ ἐκεῖνο. ὅτε γὰρ οὐ ταῦτα τέλος, ὅτε οὐκ ἀρχή. πῶς δὲ καὶ
ζωὴ ὤν, ἵνα ποτε, ὅτε οὐκ ἦν; τὸν γὰρ ζωὴν ἀεί τε εἶναι, καὶ ἀνάρχως εἶναι, καὶ ἀτελευτήτως,
πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν, εἴπερ ὄντως ἐστὶν ζωή, ὥσπερ οὖν καὶ ἔστιν. εἰ δὲ ἔστιν ὅτε οὐκ ἔστι, 35
πῶς ἂν εἴη ζωὴ τῶν ἄλλων, αὐτὴ ποτε οὐκ οὖσα; πῶς οὖν, φησιν; ἀρχὴν ἔσχεν ὁ Ἰωάν-
νης εἰπών, ἐν ἀρχῇ ἦν; "παρ' ἐν ἀρχῇ προσέχες, καὶ "παρ' ἦν, εἰπέ μοι· καὶ ὅ, ὁ λόγος ἦν; χ. τὸ
οὐκ ἐννοῆς; πῶς; ὅταν πρὸ τοῦ παιδὸς ὁ προφήτης λέγῃ· Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ἕως τοῦ αἰῶνος χ. τὸ
σὺ εἶ· ἆρα ὁρᾷς αὐτῷ πιθεὶς οὕτω φησίν; ὑδαμῶς, ἀλλὰ τὸ ἀΐδιον δηλῶν. οὕτω τοίνυν
καὶ ἐν ταῦτα νόει. οὐ γὰρ ὁρᾷς ἁπλοῦς τοῦτο εἰρηκεν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἀρχὴν ἔσχεν, ἀλλ' ἐν
ἀρχῇ ἦν, ἀλλὰ τοῦ ἦν προαπέμπων ὅτι τὸ ἀνάρχον ἐννοῆς ὁ υἱός. ἀλλ' ἰδού, φησιν, ὁ
πατὴρ μετὰ τῆς τοῦ ἀληθοῦ προφητικῆς εἰρηται, ὁ δὲ υἱὸς χωρεῖς ταύτης. τί οὖν, ὅταν ὁ
ἀπόστολος λέγῃ· τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ πάλιν· ὁ ὢν ὑπὲρ
πάντων Θεός; ἰδοὺ γὰρ ἐν ταῦτα χωρεῖς τοῦ ἀληθοῦ τοῦ υἱοῦ ἐμνημόνευσε. ποίᾳ δὲ τούτου καὶ
ὑπὲ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπὲρ τοῦ παιδός. τοῖς γοῦν Φιλιππησίοις ὑπιστέλλων, οὕτω φησίν· Ος ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑ- Φιλιπ. γ. ς.
πάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ· ἀλλὰ Ρωμαίοις γε πάλιν· χάρις ὑμῖν καὶ εἰ-
ρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. "ἄλλως τε καὶ πρεπτέον ἐστὶν ἐνταῦθα αὐ- Ἄλλως γ΄
τὸ προσεθεῖναι, ἵνα ἀκολούθως προσενεχθῇ ᾧ λέγω. ὥσπερ γὰρ περὶ τοῦ παιδὸς λέγων φη-
σί, πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἐπειδὴ ᾧ πνεύματι τὸ ἀρρενικὸν οὐ προσκειται, οὐκ ἀθετοῦμεν
ἀπὸ τούτου τὸ ἀσώματον τοῦ Θεοῦ· οὕτω κἀνταῦθα, κἂν μὴ προσκειται ᾧ υἱῷ τὸ ἀληθές,
ἀπὸ τούτου ὁ υἱὸς Θεὸς ὁ υἱός. Πῶς δήποτε; Θεὸν γὰρ καὶ Θεὸν εἶπον, οὐκ ἐμφαίνει τι μέσον
ἡμῖν τῆς θεότητος ταύτης, ἀλλὰ τὸ ταυτόν. προσειπὼν γάρ, ὁ Θεὸς ἐστὶν ὁ λόγος, ἵνα μὴ
νομίσῃ τις ἐλαττονᾶν εἶναι τιμὴ θεότητα τοῦ υἱοῦ, εὐθέως αὐτῷ καὶ τὰ γνωρίσματα τῆς γνησίας τι-
θησι θεότητος, τό τε ἀΐδιον δυναμένων (οὐδὲ γὰρ ἐστίν, φησιν, ὡς ἀρχὴ προὸς Ⓦ Θεόν) καὶ τὸ δη-
μιουργικὸν προσιθεὶς, πρώτα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγίνετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονε·
ὃ μάλιστα καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν προφητῶν ἀπομαχοῦ τῆς θείας τῆς αὐτοῦ γνωρίσματος
εἶναι φησι. καὶ συνεχῶς τοῦτο τῆς ἀποδείξεως τὸ εἶδος προτρέφονται Ⓠ προφῆται, καὶ οὐχ
ἁπλῶς, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν εἰδώλων ἀγανιζόμενοι δόξαν. θεοὶ γάρ, φησιν, οἱ Ⓦ οὐ-
ρανὸν καὶ γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν. καὶ πάλιν, ἐγὼ τῇ χειρί μου ἔκτεινα Ⓦ οὐ-
ρανόν· καὶ δεικνὺς θεότητος εἶναι δηλωτικόν, πρωταχοῦ αὖθ' ἡμῖν. αὐτὸς γὰρ ὁ εὐαγγελιστὴς οὐ-
δὲ τούτοις ἠρκέσθη τοῖς ῥήμασι, ἀλλὰ καὶ ζωὴν αὐτὸν ἐκάλεσε καὶ φῶς. Εἰ τοίνυν ἀεὶ μὲν
τὸ παιδὸς ἦν, εἰ πρώτα αὐτὸς ἐδημιούργησεν, εἰ πάντα αὐτοῦ προῆγε καὶ συγκρότει
(τοῦτο γὰρ ἀπὸ τῆς ζωῆς ἠνίξατο) εἰ πρώτα φωλίζει· τίς οὕτως φιλόνικος, ὡς εἰπεῖν Ⓦ
εὐαγγελιστὴν ἀπὸ τούτων ἐσπουδακέναι ἐλαττῶσιν θεότητος εἰσηγήσασθαι, δι' ὧν μάλιστα
ἰσότητα καὶ ὁμοδυναμίαν ἐνδείξασθαι δυνατόν ἐστι; μὴ δὴ συγχέωμεν τὸν κτίσιν μετὰ τοῦ
κτίσαντος· ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς ἀκούσωμεν, ὅτι ἐσεβάσθησαν τὴν κτίσιν παρὰ Ⓦ κτίσαντα. Εἰ γὰρ
καὶ παρέργων λέγειν τοῦτο εἰρῆσθαι, ἀλλ' ὅμως οὐ περὶ τούτων λόγῳ πρωτίστως
ἀπεῖπε, τὸ μὴ δεῖν κτίσει λατρεύειν, ὡς ἑλληνικὸν ὄν.

Μὴ τοίνυν ταύτην ἐπικαλώμεθα" αὐδὴν τὴν ἀρᾶς. διὰ τοῦτο ἦλθεν ὁ τοῦ Θεοῦ υἱός, ἵνα ΗΘΙΚΟΝ
Ἀπὸ κοινοῦ. ταύτης ἡμᾶς ἀπαλλάξῃ τῆς λατρείας· διὰ τοῦτο δούλου μορφὴν ἔλαβεν, ἵνα τῆς δου-
λείας ἐλευθερώσῃ ταύτης· διὰ τοῦτο σταυρὸν ἔπηξε, διὰ τοῦτο ἐρράπισθη, διὰ τοῦ-
το θάνατον ὑπέμεινε τὸν ἐπονείδιστον· μὴ δὴ ταῦτα πάντα ἀνόητα ποιῶμεν, μη-
δὲ πάλιν ὑπὲρ τὰ πρέποντα ἐπφερῶμεν ἀσέβειαν, μᾶλλον δ' ὅτι πολλῷ χαλεπωτέραν.
οὐ γάρ ἐστιν ἴσον, τῇ κτίσει λατρεύειν, καὶ αὐτὸν τὸν δημιουργὸν εἰς κτίσεως κατάγειν εὐτέλειαν,
τόγε εἰς ἡμᾶς ἦκον. αὐτὸς γὰρ μᾶλλον τοιοῦτος ὢν οἷός ἐστι· Σὺ γὰρ ὁ αὐτὸς εἶ, φησι, καὶ τὰ
ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. δοξάζωμεν οὖν. αὐτὸν ὥσπερ πρεσβεύομεν καὶ τὸν πατέρα,
δοξάζωμεν αὐτὸν καὶ διὰ πίστεως καὶ δι' ἔργων. ὅθεν γὰρ ἔφελος ἡμῖν εἰς σωτηρίαν δογ-
μάτων ὑγιῶν, διεφθαρμένης ἡμῖν τῆς ζωῆς· διὰ ῥυθμίσωμεν αὐτὴν πρὸς τὸ ᾧ Θεῷ δοκοῦν,
ἀφροσύνης ἀπάσης, ἀδικίας, πλεονεξίας πόρρω καθιστῶντες ἑαυτούς, ὡς ξένοι καὶ πρεπί-
δημοι δὲ τῶν ἐνταῦθα ἀλλότριοι. κἂν χρήματά τις ἔχῃ πολλὰ καὶ κτήματα, οὕτως αὐτοῖς
κεχρήσθω, ὡς πάροικος δὲ μικρὸν ὕστερον αὐτῶν ἀποστησόμενος καὶ ἐκὼν καὶ ἄκων. κἂν ἠδικη-
μένος τις ᾖ παρά τινος, μὴ ἀθάνατα ὀργιζέσθω, μᾶλλον δὲ μηδὲ προσκαιρα. μιᾶς γὰρ
ἡμῖν πλέον οὐκ ἔδωκεν ὁ ἀπόστολος ἡμέρας τὴν ὀργὴν καταχρήσασθαι. Ὁ ἥλιος γάρ, φησι, μὴ Εφ. δ. κς.
ὑπεδυέτω ὑπὲρ παροργισμοῦ ὑμῶν· καὶ εἰκότως. ἀγαπητὸν γὰρ καὶ ἐν ὕπνῳ βραχεῖ καιρῷ
μηδὲν ἁμαρτάνειν ἀνθρώπους. Εἰ δὲ καὶ νύξ καταλάβοι, δεσπότου τοῦ γεγηπυκότος, μυρίου πυ-
θοῦ ἀπὸ τῆς μνήμης ἡμῖν συλλεγομένου, καὶ κατὰ σχολὴν πικρότερον ἡμῶν ἐξεταζόντων αὐ-
τά. πρὶν οὖν τῆς ὀλεθρίας ταύτης ὑπολαβέσθαι σχολῆς, καὶ σφοδρότεραν ἀνάψαι τὸ πυ-
ρόν, κελεύει προκαταλαμβάνειν καὶ σβεννύναι τὸ δεινόν. ὀξὺ γὰρ τὸ παθος ὅτι τῆς ὀργῆς καὶ
φλογὸς

φλογὸς ἁπάσης ὀξύτερον. διὸ πολλοῦ δεῖ τοῦ ζάχους ἡμῖν εἰς τὸ περιπαθεῖν τῇ φλόγα, καὶ μὴ συγχωρῆσαι τοῖς ὕμνοις ἐρεθίζειν. ἐπὶ γὰρ πολλῶν οὕτως ἄτοπον γίνεται κακὸν τὸ νόσημα τοῦτο. οἰκίας οἶμαι ὅλας κληρικῶν ἀνέτρεψε, καὶ ζωηθείας ἐρημίας διέλυσε, καὶ
Σειρ. α. 19. πραγμοσύνας" ἀπαθεμιθήτους εἰργάσατο ἐν βραχεῖ καὶ ἀκαειαίῳ χρόνῳ. Η γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ αὐτὸ πάλιν αὐτῷ, φησι. μὴ τοίνυν ἀκαλίνωτον ἐάσωμεν τὸ θηρίον· ἀλλὰ κημὸν αὐ- 5
τῷ πάντοθεν σφοδρὸν, τοῦ δικαστηρίου τοῦ μέλλοντος Ⓦ φόβου ἐμβάλωμεν. ὅταν σε λυπήσῃ φίλος, ἢ καὶ προξενήσῃ τοῖς οἰκείοις, ἐννόησον τὰ ἡμάρτημά σοι εἰς Θεόν, καὶ ὅτι τῇ
Λουκ. 5. λζ. τοῦ ἑκόντος ἀπειρεσίᾳ πραότερον σαυτῷ κάθησαι τὸ δικαστήριον ἑκόντα (Ἄφετε γάρ, φησι, καὶ ἀφεθήσεται) ὑμῖν) καὶ ταχέως δραπετεύσει τὸ πάθος. πρὸς τοῦτοις καὶ ἑκόντα σκόπησον, εἰ ποτε εἰς ἀγελαιότητα ἐξενεχθεὶς ἐκράτησας σαυτοῦ, καὶ εἰ ποτε πρεσύρης ὑπὸ τοῦ πάθους, καὶ ἀμφο- 10
τέρους παρέδωκε τοῦ χειρὸς, καὶ ἐντεῦθεν πολλὴν λήψῃ διόρθωσιν. εἰπὲ γάρ μοι· πότε σαυτὸν ἐπήνεσας; πότε ἥσθησο, ἢ ὅτε ἐκράτησας; οὐχὶ τότε σφοδρῶς μὲν ἐγκαλεῖσθαι ἑαυτοῖς, καὶ ἀμειλικτοῦσθαι καὶ μηδενὸς ἐλέγχοντος ἡμᾶς, καὶ πολὺ δὲ τῆς μετανοίας ἡμῖν ἐπεισερχέτω δὲ ῥημάτων ἕνεκεν καὶ παραμυθίας; ὅταν δὲ παροξυνώμεθα, τυφώμεθα, χαυνούμεθα ὡς νενικηκότες; νίκη γὰρ ὀργῆς, καὶ δὲ τοῖς ἴσοις ἀμυνέσθαι (ἐράτη γὰρ· αὕτη ἥτταδέστιν) ἀλλὰ δὲ φρόνως ἐνεγκεῖν 15 χ. αὖτη
παθόντα κακῶς δὲ ἀκηδήσαντα. τοῦτο γάρ ἐστι δὲ πλέον ἔχειν, καὶ δὲ ποιῆσαι, ἀλλὰ τὸ παθεῖν κακῶς. μὴ τοίνυν λέγε ὀργιζόμενος, πάντως αἰτιάσομαι κἀγώ, πάντως ἐπεξελεύσομαι, μηδὲ παρὰ δὲ παρανοοῦντας νικᾶν αὐτίκα μοι λέγων, ὅτι μὲν ἐξόμαι, ἵνα μὲν καταπτήξας ὁ δεῖνα ἀπέλθῃ. καὶ γὰρ διὰ ποτέ σε καταφρονήσεται, ἀλλ' ὅταν ἐπεξέλθῃς· εἰ δὲ καὶ τότε καταφρονήσει, ὡς δῆλον τοῦτο πεῖσαι. σὺ δὲ μὴ ζήτει νικᾶν τὰ παρὰ τῶν ἀνοήτων δόξαν, ἀλλ' ἀποχρεῶν νόμιζε αὐτὸ παρὰ τῶν νοῦν ἐχόντων. ἀλλὰ γὰρ τί σοι μικρὸν καὶ ταπεινὸν καθίζω θεάτρου, * ἄχιν
ὅς δὲ δικαστῶν" ἀλλ' ἰατρείας; παρὰ τοῦ Θεοῦ βάθρου ἀναβλέψον, κἀκεῖνός σε ἐπαινέσει· τὰ χ. ἰατροῦ
δὲ πρὸς ἐκεῖνα θαυμαζόμενον δεῖ παρὰ τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν ὀπίζητεῖν. ἡ μὲν γὰρ καὶ παρὰ χαίειν πολλάκις, καὶ παρὰ ἀπέχθειαν ἑτέρων ἔχει, καὶ κέρδος ἤνεγκεν οὐδέν· ἡ δὲ * τοῦ Θεοῦ * φῶς
ψῆφος ταύτης ἀπήλλακται τῆς δυσμαλίας, καὶ πολλῷ φέρει τῷ θαυμαζομένῳ τιμὴ ὠ- 25
φέλειαν. τοῦτον οἶμαι Ⓦ ἔπαινον διώκωμεν. βούλει μαθεῖν πόσον δὲ ὀργίζεσθαι κακόν; παρέχεται μαχομένοις ἐν ἀγορᾷ ἑτέροις. ἐν γὰρ σαυτῷ τῇ ἀκηδεμονίᾳ καὶ δυνήσῃ ῥᾳδίως ἰδεῖν ἐσκοταμμένῳ καὶ μεθύοντι τῷ λογισμῷ· ἀλλ' ὅταν καθαρεύσῃς τοῦ πάθους, τότε ἐν ἀλλοις
"θεωρῆται σά, τῆς κρίσεως σοι μὴ διεφθαρμένης. "θέα δέ μοι καὶ παροιστρέοντας ὄχλους, καὶ χ. θυμοῦται
θυμουμένους, καθάπερ μαινομένους, εἰς δὲ μέσον ἀκηδεμονοῦντας. ὅταν γὰρ πρὸ δὲ ξῆθος ὁ χ. ὄψει γὰρ
θυμὸς ζέσας ἐφλογίσῃται καὶ ἀγελαίᾳ, πῦρ πνέῃ δὲ στόμα, πῦρ ἀφιᾶσιν Ⓐ ὀφθαλμοί, οἱδεῖ πάντοθεν ἡ ὄψις, ἀπάκλωσται χεῖρες ἐκτείνονται, καταγελάστως πηδῶσιν Ⓐ πόδες, καὶ ἐναλλονται τοῖς κατέχουσι, καὶ μαινομένων οὐδὲν διεφέρασι, πρὸς ταῦτα πάντα αἰσχυνθητοιοῦτες, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀγρίων ὄνων, λακτίζοντες, δάκνοντες. οὕτως ἀνὴρ θυμώδης οὐδὲ θυμίμων. Εἶτα μετὰ Ⓦ πολλῶ γέλωτα τοῦτον διαχωρήσαντες οἴκαδε, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπανελθόντες, μείζονα ἔχουσι τὸν ὀδυνῶν καὶ πολὺ δὲ δέος, ἐννοοῦντες ἀφ' οἵων Ⓐ πρόντες ἦσαν ἰωῶκα ὠργίζοντο. καθάπερ γὰρ Ⓐ παιδαπαίοντες, οὐ πρόντας ἠγνόουν, ἀλλ' ὅταν σωφρονήσασι, τότε ταῦτα λογίζονται, ἆρα μὴ φίλοι; ἆρα μὴ πολέμιοι δὲ ἐμφρονεῖς Ⓐ θεασάμενοι; καὶ γὰρ ὁμοίως ἀμφοτέρων διδόασι, τῷ μὲν ὡς καταγνωσομένων καὶ μείζονα ποιησόντων τὴν αἰσχύνην, τῷ δὲ ὡς ἐφηδησομένων. αὖ δὲ πληγὰς τείναντες "τύχωσιν ἀλλήλοις, χ. ἐντύχωσι
χαλεπώτερον δὲ δέος· οἷς, μή τι τῶν χαλεπωτάτων συμβαίη τοῖς Ⓦ παίουσι, ἢ πυρετὸς ἀκολουθήσας ἐπενέγκοι θάνατον, ἢ οἴδημα φύσαν δεσιατον εἰς Ⓦ τοῖς ἑαυτῶν καταστήσειε κίνδυνον. καὶ τί γὰρ μοι μάχης ἔδει; τί δὲ ὕβρεως δὲ φιλονεικίας; "ἀπόλοιτο δὲ καὶ δὲ χ. ἀπόλλυται
καὶ πᾶσι καταρῶνται τοῖς τοιούτοις λοιπὸν τοῖς ὀπαδοῖς τούτοις, καὶ παραδόσιν αὐτοῖς τῷ ἐχθρῷ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρχὴν, ⸗ δαίμονας πονηρούς· ⸗ ἀλογώτερα, ⸗ ὥρων αὐτοὺς πάντα κακὸν τῶν γεγονότων. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὥρας κακῆς (οὐδὲ γὰρ ὄντων ὥρα κακή ποτε) οὐδὲ δαίμονος [μόνον] ταῦτα πονηροῦ, ἀλλὰ τῆς πονηρίας τῶν ἐναλωκότων. οὗτοι γὰρ ⸗ τοὺς δαίμονας ὑπισχνοῦνται, ⸗ πρώτα ἑαυτοῖς ἐπάγεσθαι τὰ δεινά. ἀλλ' οἰδάνει, φησὶν, ἡ καρδία ⸗ ταῖς ὕβρεσι δάκνεται. οἷδα κἀγώ. πόθεν γὰρ τοῦτο τοῦ δεινοῦ τὸ θαῦμα. ἀν γὰρ θέλωμεν, δυνατὸν πάμφρουσαθαι τὸ πάθος. πόθεν γάρ, ἀρχόντων ἡμᾶς ὑβριζόντων, τοῦτο μὴ πάσχομεν; * ὅτι φόβος ἀντίρροπος ἔσχε τὸ πάθος, ἡμᾶς ἐνδειμάτων, ⸗ τοὺς φωνὰς τῷ ἄρχοντι συγχωροῦν. πόθεν τὸ ⸗ οἰκέται πρὸς ἡμῶν ὑβριζόμενοι μυρία, σιγῇ πρῶτα φέρουσιν; * ὅτι ⸗ αὐτοὶ αὐτῶν αὐτοῖς ὑπεικόμενον ἔχουσι δεσμόν. σὺ δὲ μὴ φθόνον ἐννοήσῃς μόνον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὅτι σε ⸗ αὐτὸς ὁ Θεὸς ὑβρίζει τότε, ὁ κελεύων σιγᾶν, ⸗ πρῶτα οἵοις πράως. ⸗ εἰπέ μοι, ⸗ ὑπόνοια, τί σοι πάθω; ἄλλος μὲ κατέχει καὶ τὴν δόξαν, ⸗ τὴν γλῶτταν· ⸗ "γλυκάσεται καί σοι κἀκείνῳ φιλοσοφίας ἐπιθέσις τὸ ῥῆμα. νικῶ ὁ δαίμων· ὁ δεινά με ὕβρισεν, οὐ σύ· ὅτι ὁ τοῦ Θεοῦ οὐδὲ ταῦτα ἔξομεν τὴν ἀληθῆ; ⸗ ποία. ἡμῖν ἔσται συγνώμη; εἰ πρῶτον ⸗ πρὸς τὸν ἡμέτερον ψυχὴν· ὁ Θεὸς ἡμᾶς ὑβρίζει νικῶν ὁ κατέχων ἡμῶν τὰς χεῖρας· μὴ σκιρτῶμεν, μηδὲ ἔστω ὁ Θεὸς ἀνθρώπων ἀπιστότερος ἡμῖν. ἐφείξατε πρὸς τὸ ῥῆμα; ἀλλ' ὑ πρὸς τὰ ῥήματα βούλεσθαι μόνον, ἀλλὰ ⸗ πρὸς τὸν πρᾶξιν φείδεσθαι "ὑμᾶς. σκέλθωμεν γὰρ ὁ Θεὸς ῥαπιζομένοις μὴ μόνον φέρειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτὸν πρὸς τὸ χεῖρόν τι παθεῖν· ἡμᾶς δὲ μὴ τοσαύτης σφοδρότητος ἐνδυσωπούμεθα, ὡς μὴ μόνον μὴ πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὸ κακῶς παθεῖν, ἀλλὰ καὶ "ἀμύνασθαι, πολλάκις ὂν καὶ ἀρχὴν χειρῶν ἀδίκων, καὶ ἐλαττοῦσθαι νομίζειν, ἂν μὴ πράξωμεν τὰ αὐτά. καὶ γὰρ τὸ δεινὸν τοῦτο ἔστιν, ὅτι καὶ νικᾶν οἰόμεθα τὴν ἐχθρὸν ἥττων ἡττώμενοι, ⸗ κείμενοι κάτω, καὶ μυρίας δεχόμενοι πληγὰς πόθεν δ' ἀμβόλου, κρατεῖν αὐτὸν νομίζομεν. διὸ, παρακαλῶ, μάθωμεν τίς τῆς νίκης ταύτης ὁ τρόπος, καὶ τοῦτο μεταθῶμεν τοῦ τρόπου τὸ εἶδος. τὸ γὰρ παθεῖν κακῶς, τοῦτο ἐστὶ τὸ τραυματίζεσθαι. εἰ τοίνυν βουλόμεθα καὶ ἡμεῖς ἀναρρηθῶναι παρὰ Θεοῦ, μὴ τῶν ἔξωθεν ἀγώνων· ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ νόμων φυλάττωμεν ἐν τοῖς παλαίσμασι τούτοις, καὶ τὸ πρᾶγμα φέρειν μετὰ μακροθυμίας. οὕτω γὰρ καὶ τῶν παλαιόντων περιγενώμεθα, καὶ τῶν στεφάνων καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων τύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ε. 3 ΠΑΝΤΑ ΔΙ' ΑΥΤΟΥ ΕΓΕΝΕΤΟ, ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονε.

ΜΩϋσῆς μὲν ἀρχόμενος τῆς ἱστορίας, καὶ τῆς συγγραφῆς τῆς ἐν τῇ παλαιᾷ, πρὸ τῶν αἰσθητῶν ἡμῖν ἅπαντα λέγει, καὶ ταῦτα ἀπαριθμεῖται δι' ὀλίγων. Ἐν ἀρχῇ γὰρ, φησὶν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. εἶτα ἐπάγει, ὅτι καὶ φῶς ἐγένετο, καὶ δεύτερος οὐρανὸς, καὶ ἀστέρων φύσις, καὶ πάντα τὰ ἐν γῇ ζῴων, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον ἐπεξιόντες πρόσκωμεν. ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς οὗτοι ἅπαντα συντέμνει, ἑνὶ ῥήματι "περιλαμβάνει σκιὰν τε καὶ τὰ σκείνων αἴτια, εἰκότως, ἅτε καὶ γνώριμα ὄντα τοῖς ἀκούουσι, καὶ ὅτι μείζονα ἐπιχειρήσων ἐνθήσειν, καὶ πᾶσαν τὴν θαυματείαν ἐνεπισάμενος, οὐ περὶ τῶν ἔργων, ἀλλὰ περὶ τοῦ δημιουργοῦ καὶ πάντα παραγαγόντος εἰπεῖν. διὰ τοι τοῦτο σκιᾶς μὲν· καίτοιγε τὸ ἔλαττον μέρος τῆς κλίσεως ἀπολαβών· ὑ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δέν γὰρ ἡμῖν πρὸς τὴν ἀνθρώπων διελέγξει δυνάμεων· τούτοις ἀνδράτιζει· ἔστι γ', ἅτε πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνων τὸν ποιητὴν ἀνελθεῖν, εἰκότως ἅπαντα πράγματα ἔχει, καὶ ζῶντα, καὶ τὰ ἀνεί-ψυχα στοιχειώδη ἐνὶ καὶ βραχεῖ λόγῳ πρὸς ἀλήθειαν τοῦ, πνεῦμα δι' αὐτὸ ἐγένετο. καὶ ἵνα μὴ νομί-σῃς πνεῦμα ἀνάλογον μόνον λέγειν αὐτὸν τὸ Μωϋσεῖ εἰρημένον, ἐπάγει,

Οτι καὶ χωρεῖς αὐτὸ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονε. Τούτεστι τῶν γεννητῶν, κἂν ὁρατόν τι ᾖ, κἂν νοητόν, οὐδὲν χωρεῖς τῆς τοῦ ὑιοῦ δυνάμεως εἰς ὃ εἰς πέρας. οὐδὲ γὰρ διὰ τὴν πα-λαιὰν στίλβωσιν τοῦ, οὐδὲ ἕν, ὅτι θήσομαι, καὶ οὗτοι αἱρετικοί. ἀνάγνοι γὰρ βουλόμενοι ὃ πνεῦ-μα κτίσιν εἶπειν, φασιν· ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἦν. ἀλλ' ὅτως ἀπερινόητον καὶ ὃ λεγό-μενον. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲ χωρεῖς ἦν ἐν ταύτῃ τῷ πνεύματος ὑπομνηθῆναι· εἰ δὲ καὶ ἐβούλετο, ἵνος ἕνεκεν ὅτως ἀσαφῶς αὐτὸ τέτευχε; πόθεν γὰρ δῆλον ὅτι περὶ τοῦ πνεύματος τοῦτο εἴρηται; ἄλλως δ', ἀνήσομαι καὶ τῷ λόγῳ τοῦτον, ὃ ὃ πνεῦμα, ἀλλ' αὐτὸν ἐγὼ ὑὸν δι' ἑαυτοῦ γινόμενον. ἀλλὰ σχεδιάσητε, ὥστε μὴ σχεδιάζειν ὑμᾶς ὃ λεγόμενον· ἴθι φέρε, καὶ τὰ ἐκείνων πέως ἀναγνῶμεν ἔσπον. ὅτω γὰρ ἡμῖν φανερώτερον ὃ ἄτοπον ἔσται. ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἦν. ὃ πνεῦμα φασιν εἰρῆσθαι τὴν ζωήν. ἀλλ' ἡ ζωὴ αὕτη καὶ φῶς ἀνθρώπων). ἐπάγει γὰρ, καὶ ἡ ζωὴ ἦν ὃ φῶς τῶν ἀνθρώπων. ἐκοῦσι κατ' αὐτοὺς ὃ φῶς τῶν ἀν-θρώπων ἐν ταύτῃ ὃ πνεῦμα λέγει. τί οὖν; ὅταν ἐπάγῃ καὶ λέγῃ, ὅτι ἐγένετο ἄνθρωπος πα-ρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένος, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἀνάγκη περὶ τοῦ πνεύματος αὐ-τὸν λέγειν καὶ τοῦτο εἰρῆσθαι. ὃν γὰρ ἄνω λέγει εἶπε, τοῦτον περιέων καὶ Θεὸν ὃ ζωὴν καὶ φῶς ὀνομάζει. ζωὴ γὰρ ἦν, φησιν, ὁ λόγος οὗτος, καὶ ἡ ζωὴ αὕτη φῶς ἦν. εἰ τοίνυν ὁ λόγος ζωή, ὁ ὃ λόγος οὗτος καὶ ἡ ζωὴ σὰρξ ἐγένετο, ἡ ζωὴ ἐγένετο σὰρξ, τοῦτέστιν, ὁ λόγος, καὶ αὐτῆς ἐθεασάμθα τὴν δόξαν, ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός. δὴ τοίνυν ὃ πνεῦμα λέγωσιν ἐνανθρω-πῆσαι τὴν ζωὴν εἰρῆσθαι, ὅρα πόσα ἕψεται τὰ ἄτοπα. ἔσαι γὰρ αὖθ' σαρκωθὲν οὐχ ὁ ὑός, ἔσαι μονογενὴς [ὑός] ὃ πνεῦμα. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, εἰς ἕτερον πάλιν ἀτοπώτατον, τοῦτο φεύγον-τες, ἐμπεσοῦνται ὅτως ἀναγνώσκοντες. εἰ γὰρ διὰ ὁμολογήσαμεν, ὅτι περὶ τοῦ ὑοῦ εἴρηται, ὃ μὴ σίξαμεν μηδὲ ἀναγνοῖεν ὥσπερ ἡμεῖς, αὐτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐγὼ γεγενῆσθαι φήσουσιν. εἰ γὰρ ἡ ζωὴ ὁ λόγος, ὃ δὲ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἦν, αὐτός τε ἐν αὐτῷ καὶ διὰ ἑαυτοῦ γέγονε καὶ τὴν ἀ-ναγνωσιν ταύτην. εἶτα ἵνα εἰπὼν ἐν τῷ μέσῳ, ἐπήγαγε· καὶ ἐθεασάμθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός. "ἰδοὺ καὶ μονογενὴς ὑὸς εὑρίσκεται καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ζωῶντα λεγόντων, ὃ πνεῦμα τὸ ἅγιον. πρὸς γὰρ αὐτὸ πᾶσα αὐτῷ αὕτη ἡ διήγησις εἴρηται. ὁρᾶτε, ὅταν σκιαλιθῇ ὁ λόγος τῆς ἀληθείας, πῦ παρατρέπεται, καὶ ποσα τίκτει τὰ ἄτο-πα; τί οὖν; οὐκ ἔστι τὸ πνεῦμα φῶς, "φησιν; ἔστι μὲν φῶς· ἀλλ' ἐν ταύτῃ οὐ περὶ τούτου εἴ-ρηται. ἐπεὶ καὶ ὁ Θεὸς λέγεται πνεῦμα, τοῦτέστιν, ἀσώματος· ἀλλ' οὐ πάντως, εἴπου πνεῦμα εἴρηται, ὁ Θεὸς δηλοῦται. καὶ τί θαυμάζεις, εἰ περὶ τοῦ παρῆς τοῦτό φαμεν; οὐδὲ γὰρ ὅτι τοῦ παρακλήτου ὕστο εἰπεῖμεν ἄν· οἷς, ὅτι ὅπου πνεῦμα, πάντως ὁ παράκλητος δηλοῦται, καίτοιγε τοῦτο αὐτὸ μάλιστα γνωστικόν ὅστιν ὄνομα· ἀλλ' οὐ πάντως, εἴπου πνεῦμα, ὁ παρά-κλητος. καὶ γὰρ καὶ ὁ Χριστὸς Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία λέγεται· ἀλλ' οὐ πάντως, εἴπου Θεοῦ δύναμις καὶ σοφία, "ὁ Χριστός. ὅπου δὴ καὶ ἐν ταύτῃ εἰ καὶ "φωτίζει τὸ πνεῦμα, ὅμφα νιῶ οὐ περὶ αὐτοῦ φησιν ὁ εὐαγγελιστής. ἀλλ' ὅταν αὐξεις τούτων ἀποκλείσωμθα τὴν "ἄτοπον, ἢ πάλιν πόνταχοῦ σπουδάζοντες καὶ τῆς ἀληθείας ἐξάναγ, λέγεισιν, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀ-ναγνώσεως ἐχόμθνοι· ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἦν," ὅτι Εἰ τί, φησι, γέγονε, ζωὴ ἦν. Τί οὖν; καὶ τὰ Σοδομιτῶν πάθη, καὶ ὁ κατακλυσμός, καὶ ἡ γέεννα, καὶ μυεία ὅσα τοιαῦτα; ἀλλὰ περὶ δημιουργίας ὁ λόγος ἡμῖν," φησι. μάλιστα μὲν οὖν κακῶνα δημιουργίας ὅστιν. ἀλλ' ἵνα ἐκ περιουσίας τὸν λόγον αὐτῷ ἐλέγξωμθα, ἐρώμθα αὐτούς· Τὸ ξύλον, εἰπέ μοι, ζωή; καὶ ὁ λίθος, ζωή, καὶ ἄψυχα ζῶντα καὶ ἀκίνητα; ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ὅλον ζωή; καὶ τίς ἀν τοῦτο εἴποι; καὶ γὰρ αὐτοζωὴ

χ. ὁμοῦ

χ. φασιν

χ. ὁ ὑός.
χ. φῶς
χ. ἀτοπω-των,
χ. τῶν ἐσ-γέγονε,
χ. ἐκοσῶ φασι.

αὐτοζωὴ ὁ ἀνθρωπος, ἀλλὰ ζωῆς δεκτικός. ὅρα δὲ πάλιν καὶ ἐνταῦθα τὸ ἄτοπον. κ) γὰρ
κ. ἡ ὄψε μοι τῷ αὐτῷ ἀκολουθίαν καὶ ἐν τούτοις τὸν λόγον παραξόμεθα, ὥστε μαθεῖν τίνι αἴσιλν αὐτῶν
καὶ ἐντεῦθεν. ὥτω γὰρ οὐδὲν ὠδαμῶς ἁρμόττοντα λέγεσι τῷ πνεύματι. ὅταν γὰρ ἐκπέ-
σωσιν ἐκεῖθεν, ἀνθρώποις αὐτὰ παραδιδόασιν, ἃ τὸ πνεύματος ἐνόμισαν ἀξίως εἰρῆσθαι. πλὴν
κ. αὐτῷ 5 ἀλλὰ καὶ ὥτως αὐτὸ ἐξετάσωμεν τὴν ἀναγνωσιν. ζωὴ ἡ κλίσις λέγεται νῦν, οὐκοῦν καὶ φῶς
ἡ αὐτή, ἣ περὶ αὐτῆς ἦλθε μαρτυρήσων ὁ Ἰωάννης· διὰ τί δῆτα μὴ καὶ αὐτός ἐστι φῶς; (οὐκ
κ. πῶς ἔστι τὸ φῶς; ἴσως γὰρ ἐκεῖνος τὸ φῶς, φησι) καίτοι καὶ αὐτὸς τῆς κλίσεως ἴσως. πῶς οὖν οὐκ ἔστιν ἐκεῖνος φῶς;
πῶς δὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἴσως, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο; ἡ κλίσις ἐν τῇ κτίσει ἴσως, καὶ ἡ κλίσις διὰ
τῆς κτίσεως γέγονε; πῶς δὲ καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω; τίνι κλίσιν ἡ κλίσις οὐκ ἔγνω; ὅστις δὲ ἐ-
10 λάκουν αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι. ἀλλ' ἄλις τοῦ γέλωτος. ὑμῖν γὰρ
ἀφίημι λοιπὸν ἐπεξελθεῖν τῇ τῶν λόγων τούτων πραγματείᾳ, ἵνα μὴ αὖθις τοῦτο δόξωμεν προ-
ηρῆσθαι τὸ τελωτοποιεῖν ἁπλῶς, καὶ τὸν ξένον εἰκῇ παιδαγωγῶμεν. εἰ γὰρ μήτε περὶ τοῦ πνεύ-
ματος ταῦτα εἴρηται (ὥσπερ δῆτα οὐδὲ εἴρηται, καθὼς ἀποδέδεικται) μήτε περὶ τῆς κλίσε-
κ. ἀλ. πώτατον ως, ἐχοιντο ἂν ἔτι τῆς αὐτῆς ἀναγνώσεως· τὸ πρώτων ἀτοπώτερον ἐκεῖνο ἔφηται, ὅπερ ἐμ-
15 προσθεν εἰρήκαμεν, τὸ τοῦ γόνου δι' ἑαυτοῦ γεγονῆσθαι. εἰ γὰρ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν ὁ γός ἐστι, τὸ δὲ
φῶς τοῦτο τὸ ζωὴ ἴσως, ἡ δὲ ζωὴ γέγονεν ἐν αὐτῷ· ἀνάγκη πᾶσα τοῦτο ζωογενεσθῆναι καὶ τοῖς ἐ-
κείνων ἀναγνωσιν. διὸ ταύτῃ ἀφέντες, ὅτι τοῦ νενομισμένου ἐλθωμεν ἀναγνωσίν τε καὶ ἐξήγησιν. τίς δέ ἐστιν αὐτή; τὸ μέχρι τοῦ, γέγονεν, ἀναπαῦσαι τὸν λόγον· εἶτα ἀπὸ τῆς ἑξῆς
κ. πιῶτόν λέξεως ἄρξασθαι τῆς λεγούσης·

20 Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν. Ὁ μὲν λέγει τοῦτό ἐστι· χωρὶς αὐτοῦ γέγονεν οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν.
ἐν. πῦ Εἰ δὲ γέγονε τῶν γενητῶν, φησιν, οὐκ ἐγένετο χωρὶς αὐτοῦ. ὁρᾷς πῶς τῇ βραχείᾳ ταύτῃ παρεσ-
θήκῃ πρώτα διορθώσατο τὰ ὑφορμοιοῦντα ἄτοπα; "τὸ γὰρ ἐπαγαγεῖν ὅτι χωρὶς αὐτοῦ ἐ-
γένετο οὐδὲ ἕν, ἢ περιττόν, ὃ γέγονε, τὰ τε νοητὰ περιέλαβε, καὶ τὸ πνεῦμα ἐκτὸς ἔστησεν.
ὅπερ γὰρ εἶπεν, ὅτι πρώτα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ἵνα μή τις λέ-
γῃ· ἀκούω ἐγὼ πρώτα δι' αὐτοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα γέγονε, τῆς περιττῆς ἐδείχθη ταύτης. ἐγὼ
γάρ, φησιν, εἴ τι γενητόν ἐστι, τοῦτο εἶπον δι' αὐτοῦ γεγονέναι, κἂν ὁρατὸν ᾖ, κἂν ἀ-
κ. καὶ ἀνθρώπους. σώματον, κἂν ἐν τοῖς "ἀοράτοις. Διὰ τοῦτο γὰρ ἁπλῶς εἶπον πρώτα, ἀλλ' εἴ τι γέγονε,
τοῦτό ἐστι, καὶ γενητά· τὸ δὲ πνεῦμα ἀγένητον. εἶδες διδασκαλίαν ἀκριβωμένην; ἀνέμνησε
τῆς δημιουργίας τῶν ἁγίων. παρὰ γὰρ Μωϋσῆς ἐδιδάξεν· εἶτα ἐκεῖθεν
30 προσκομίζας, ὅτι τὰ ὑψηλότερα ἀγαγὼν, τὰ ἀσώματα λέγω καὶ ἀόρατα, ἐκτὸς ἔβαλε
τῆς κτίσεως ἁπάσης τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ὥπω δὲ Παῦλος ἀπὸ τῆς χαίτης ταύτης ἐμπε-
σόμενος ἔλεγεν, Ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πρώτα. ὅρα πάλιν δὲ ἐνταῦθα τίνι αὐτῷ ἀ- Κολ.α.ιε.
κριβείᾳ. Τὸ γὰρ αὐτὸ πνεῦμα καὶ ταύτῃ ἐκίνει τὴν ψυχήν. ἵνα γὰρ μήτε ἐκτὸς ἐλθῃ τις
τῶν γενητῶν τι τῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας (διὰ τὸ ἀόρατα αὐτὰ εἶναι), μήτε τούτοις ἐγκατα-
35 μίξῃ τὸν παράκλητον, παραφρονῶν δὲ αὐτὸς τὰ ἀληθῆ καὶ πᾶσι γνώριμα, τὰ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς ἀπαριθμήσας λέγων, Εἴτε ἄγγελοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξου- Κολ.α.ιε.
σίαι. Τὸ γὰρ, εἴτε, ἐφ' ἑκάστου κείμενον, οὐδὲν ἄλλο ἡμῖν ἐμφαίνει, ἢ τοῦτο, τὸ, πρώ-
τα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. Εἰ δὲ τὸ, διά, νομίζεις ἐ-
λαττώσεως εἶναι, ἄκυρον αὐτοῦ λέγοντος· Σὺ καὶ ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίω- Ψαλ. ρα.κε.
40 σας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί, ὁ παρὰ τοῦ υἱοῦ ὡς δημιουργοῦ εἰρημένος,
τοῦτο παρὰ τοῦ υἱοῦ λέγων· οὐκ ἂν εἴποι, εἰ μὴ ὡς παρὰ δημιουργοῦ, ἀλλ' οὐχ ὑπουρ-
γικώτατός τινι, τὴν δόξαν εἶχεν. Εἰ δὲ ἐνταῦθα τὸ, δι' αὐτοῦ, εἴρηται, δι' οὐδὲν ἕτερον
πέφηνα, ἀλλ' ἵνα μὴ ἀγένητον ὑποπτεύσῃ τις τὸν υἱόν. ἐπεὶ, ὅτι καὶ ὁ τῆς δημιουρ-
γίας ἄξίωμα οὐδὲν ἔλαττον ἔχει τοῦ παρόντος, ἄκυρον αὐτοῦ λέγοντος· Ὥσπερ ὁ πατὴρ Ιωαν.ε. κα.

ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Εἰ μὴ οὖν τοῦτο τὸ υἱοῦ καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ δῆλον, κατ' ἀρχὰς σὺ Κύριε, τὸν γῆν ἐθεμελίωσας, εἴρηται, σαφὲς δὲ τῆς δημιουργίας ἀξίωμα. εἰ δὲ περὶ τοῦ παιδὸς τοῦτο εἴρηκέναι λέγῃς, ἀλλ' ἐπὶ Παύλου ἐρῶ· μὴ συνενεμηκέναι δὲ περὶ ἐκείνου λεχθέν καὶ οὕτω τὸ αὐτὸ ἕξεις πάλιν. οὐδὲ γὰρ ἂν καὶ ἐρῶ περὶ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἐνομοθέτησεν, εἰ μὴ σφόδρα ἐθαύμαζεν, ὅτι τῆς ἀξίας ὁμότιμα ἦν. καὶ γὰρ ἴσως ἕλμης ἑκάστης, καὶ τῇ ἀσυγκρίτῳ φέρουσα φύσει, ὅπου τὸν ἐλάττω καὶ ἀποδέουσαν ἐκείνης ἀγαγεῖν. ἀλλ' ὅτε ἐλάττων ἐστὶν, οὔτε ἀποδεῖ τῆς τοῦ παιδὸς οὐσίας ὁ υἱός. διόπερ οὐ ταὐτὰ μόνον ἐθαύμασεν εἰπὼν ὁ Παῦλος περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἕτερα τοιαῦτα. τὸ γὰρ, ἓξ ὧν, ῥῆμα, ὅπερ ὡς ἀξιόν τινα μόνου τοῦ παιδὸς ἀπονέμεις λαβεῖν, καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ φησιν, οὕτω λέγων· Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὔξει εἰς τὸν ἀύξησιν τοῦ Θεοῦ. καὶ οὐκ ἤρκεσεν τούτῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἑτέρωθεν ὑμῖν ἀποφέρει τὰ τόμαια, τὸ, δι' οὗ, τοῦτο, ὅπερ ἐλαττώσεως εἶπε λέγῃς, ὦ πατερ περὶ συνέμων. Πιστὸς γὰρ ὁ Θεός, φησι, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ πάλιν, Διὰ τοῦ θελήματος αὐτοῦ· καὶ ἀλλαχοῦ, Οτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα. καὶ τῷ υἱῷ μόνῳ τὸ, ἐξ οὗ, ἀλλὰ καὶ τῷ πνεύματι περισσενέμηται. καὶ γὰρ τῷ Ιωσὴφ ὁ ἄγγελος ἔλεγε· Μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου. Τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γνωσθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου· ὥσπερ οὖν καὶ τὸ, ἐν ᾧ, τοῦ πνεύματος ὄν, οὐκ ἀπαξιοῖ καὶ τοῦ Θεοῦ περισσενέμειν ὁ περισσότητος οὕτω λέγων· Εν τῷ Θεῷ ποιήσωμεν δυνάμιν. Καὶ ὁ Παῦλος· Δεόμενος, φησιν, εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ὅπερ τοῦ Χριστοῦ ἦ πάλιν τοῦτο εἶπεν λέγων, ἐν Χριστῷ Ιησοῦ. καὶ ὅλως πολλάκις καὶ συνεχέστερον εὑρήσομεν αὐτὸν μεθισταμένους τοὺς τοιούτους λέξεις. Ταῦτα ἦν οὐκ αὐτὸν συνέβη, μὴ πάντα κοινὰ τῆς αὐτῆς οὐσίας ὑποκειμένης. ἵνα ἦ ὃ, πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, μὴ περὶ τῶν σημείων ὑποπτεύσῃς νεῦε λέγειν (περὶ γὰρ τούτων οἱ λοιποὶ διελέξαντο εὐαγγελισταὶ) ἐπάγει μοι ταῦτα λέγων· ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, ἀλλ' ὁ τὸ πνεῦμα. οὐδὲ γὰρ τῶν γινομένων τοῦτο, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τὴν κτίσιν ἅπασαν. ἀλλὰ πέρας ἐχέτω τῶν ἔξης. Εἰπὼν γὰρ περὶ τῆς δημιουργίας ὁ Ιωάννης, ὅτι πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν· ἐπάγει καὶ περὶ τῆς περισσοίας λόγον,

Εν αὐτῷ ζωὴ ἦν, Λέγων. καὶ γὰρ ἵνα μηδεὶς ἀπιστήσῃ πῶς τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα δι' αὐτοῦ γέγονεν, ἐπήγαγε· ὅτι ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν. καθάπερ γὰρ ὅτι τῆς πηγῆς τῆς ἰκμάδος ἀδύνατοι, ὅσον αὐ ὑφέλῃς, οὐδὲν ἠλάττωσας τὸν πηγὸν· οὕτω καὶ ὅτι τῆς ἐνεργείας τοῦ μονογενοῦς, ὅσα αὐ πεποίηκε, οὐδὲν ἐλάττων αὐτὴ γέγονε. μᾶλλον δέ, ἵν' οἰκειοτέρῳ χρήσωμαι παραδείγματι, τὸ τοῦ φωτὸς ἐρῶ, ὃ καὶ αὐτὸς ἐπήγαγε εὐθέως εἰπών· καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς [τῶν ἀνθρώπων.] ὥσπερ οὖν τὸ φῶς ὅσας δὲ φωτίσῃ μυριάδας, οὐδὲν εἰς τὸν οἰκεῖον ἐλαττοῦται λαμπρότητα· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς καὶ πρὶν ἐργάζεσθαι, ἢ μὴ τὸ ποιῆσαι ὁμοίως ἀνελλιπὴς μένει, μηδὲν ἐλαττούμενος, ἀδὲ αὐτοῦ ἐκ τῆς δημιουργίας τῆς πολλῆς· ἀλλὰ κἂν μυρίους δὴ γένῃ κόσμους τοιούτους καὶ ἀπείρους, ὁ αὐτὸς μένει πᾶσιν ἐρχθῆναι, οὐ πρὸς τὸ παράγειν αὐτοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ συγκρατῆσαι μετὰ τὴν δημιουργίαν αὐτούς. τὸ γὰρ τῆς ζωῆς ὄνομα ἐνταῦθα οὐ τῆς δημιουργίας μόνον ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ τῆς προνοίας τῆς μετὰ ταῦτα καὶ τῆς διακυβερνήσεως ἧς λέγομεν παρεσκευάσθαι ἡμῖν, καὶ τῶν θαυμάτων τούτων εὐαγγελίων ἄρχεται. τῆς γὰρ ζωῆς παραγενομένης πρὸς ἡμᾶς, λέλυται τοῦ θανάτου τὸ κράτος, καὶ τοῦ φωτὸς λάμψαντος ἡμῖν οὐκέτι τὸ σκότος ἐστὶν, ἀλλὰ μένει ἀχρεῖος ἐν ἡμῖν τὸ ζῆν, καὶ θανάτου αὐτοῦ περιγενέσθαι οὐ δύναται· ὥστε ὁ περὶ τοῦ παιδὸς εἴρηται, καὶ περὶ τούτου κυρίως

χ. ζωοποιεῖ. χ. ζωοποιεῖ. χ. καταρχὰς

χ. πάλιν καὶ ἀχθ.

χ. ἓν

χ. ἀφέλῃς

χ. ὧν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ως δὴ λεχθείη, Οτι ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν. ὁ δὲ Παῦλος δηλῶν ἔλεγεν· Οτι Πραξ. ιζ. κη.
ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ ζωίστηκε· διὸ καὶ ῥίζα καὶ θεμέλιος εἴρηται. Κολ. α. ιε.
ὅταν οὖν ἀκούσῃς, ὅτι ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, μὴ ζωήτητον νόησον λάβῃς. καὶ γὰρ πρεσβύτερον τὸν πατέρα φησίν· Ωσπερ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν. ἀλλ'
ὥσπερ τὸν πατέρα οὐκ ἂν εἴποις διὰ τοῦτο συγκεῖσθαι, οὕτω μηδὲ τὸν υἱόν. ὃ γὰρ ἐπὶ ἀλ- Ιωαν. ε. κς.
λοτρίου φησίν, ὅτι φῶς ἐστιν ὁ Θεός· καὶ "Ἀλλαχοῦ, ὅτι φῶς οἰκεῖ ἀπρόσιτον. ταῦτα οὖν
πάντα εἴρηται, οὐχ ἵνα ζωήτησιν ὑποπέσωμεν, ἀλλ' ἵνα τὸν μικρὸν ἀναθῶμεν πρὸς
τὸ τοῦ δόγματος ὕψος. ὅπου γὰρ οὐκ ἂν εὐκόλως ὑπόνοιά τις τῶν πολλῶν, πῶς ἐστιν αὐτοῦ
ἀνυπόστατος ἡ ζωή, πρότερον μὲν ἐκεῖνο εἶπε τὸ ταπεινότερον· ἔπειτα δὲ παραδηθέντας πρὸς
τὸ ὑψηλότερον ἄγει. ὁ γὰρ εἰπών, ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ ζωὴν ἔχειν, ἐστὶ πάλιν φησίν, ἐγώ εἰμι
ἡ ζωή, καὶ πάλιν, ἐγώ εἰμι τὸ φῶς. καὶ ποταπόν, εἰπέ μοι, ἐστὶ τὸ φῶς; καὶ τοιοῦτον αἰσθητόν, ἀλλὰ Ιωαν. ε. μδ.
νοητόν, τῇ ψυχῇ φωτίζον αὐτήν. ὅπου γὰρ μέλλει λέγειν ὁ Χριστός, Οτι οὐδεὶς δύναται ἐλ-
θεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ἑλκύσῃ αὐτόν, δείκνυσι τοῦτο πρὸς ἀλλοῦ ἐνταῦθα ὁ εὐαγγελιστὴς ἔφη-
σεν, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ φωτίζων, ἵνα καὶ πρὸς τοῦτο παιδεύσῃ τὸν τοιοῦτον, μὴ τοῦ πατρὸς εἰ λέ- Ιωαν. ιε. ιε.
γῃς αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ υἱοῦ. Πάντα γάρ, φησιν, ὅσα ἔχει ὁ πατήρ μου, ἐμά ἐστι. πρόσχωμεν μὴ
οὖν πρὸς τῆς δημιουργίας ἡμᾶς ἐδίδαξεν· ἔπειτα λέγει καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἀγαθά, ἅπερ πα-
ρέσχεν ἡμῖν ἐλθών, καὶ δι' ἑνὸς ῥήματος ἠνίξατο αὐτὰ ὁ εὐαγγελιστής, εἰπών· καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς
τῶν ἀνθρώπων. καὶ οὐκ εἶπεν, ἦν τὸ φῶς τῶν Ιουδαίων, ἀλλὰ καθόλου τῶν ἀνθρώπων. οὐ-
δὲ γὰρ Ιουδαῖοι μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἕλληνες πρὸς ταύτην ἦλθον τὴν γνῶσιν, καὶ κοινὸν ἅπασι πρόκει-
κειτο τοῦτο τὸ φῶς. τίνος οὖν ἕνεκεν καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς προσέθηκεν, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων εἶ-
πεν; ὅτι νοῦν αὐτῷ πρὸς τῆς φύσεως ταύτης ὁ λόγος ἐστί, καὶ τούτοις ἦλθεν εὐαγγελιζόμενος τὰ
ἀγαθά.

5 Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει. Σκοτίαν, καὶ θάνατον καὶ τὴν πλάνην φησί. τὸ μὲν γὰρ φῶς τοῦτο τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, ἀλλ' ἐκείνου χωρεῖς. τὸ
δὲ κήρυγμα μεταξὺ τῆς πλάνης κρατούσης ἐλάμψε, κἀκείνην ἐφάνισε. καὶ ἐν τῷ θανάτῳ
ἦν ὁμοίως αὐτός, ὅπως αὐτὸν προσιέμενοι, ὡς καὶ σοῦ ἤδη προσκατεχομένους ἀναγάγῃ.
ἐπεὶ οὖν ὅτε ὁ θάνατος αὐτὸν προσιέμενοι, ὅτε ἡ πλάνη, ἀλλ' ἐστὶ φαιδρὸν πρᾶγμα, καὶ
λάμπει μετὰ τῆς οἰκείας ἰσχύος, διὰ τοῦτό φησι,

Καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβε. Καὶ γὰρ ἔστιν ἀκαταγώνιστον, οὐκ ἐμφιλοχωρεῖ τοῖς μὴ φωτισθεῖσι βουλομέναις ψυχαῖς.

Εἰ δὲ μὴ πρόσεχε εἶπε, μὴ σκοτοῦτο θορυβείτω· οὐδὲ γὰρ ἀνάγκη ἐστὶ βία, ἀλλὰ ΗΘΙΚΟΝ
βουλήσει καὶ γνώμῃ προσάγεται ἡμᾶς ὁ Θεός. μὴ δὴ τοίνυν ὀργὰς ἀποκλείσῃς τῷ φωτὶ τού-
του, καὶ πολλῆς ἀπολαύσῃ τῆς τρυφῆς· πῶς γένηται δὲ τοῦτο τὸ φῶς διὰ πίστεως, καὶ πῶς φω-
τιζόμενον καταλάμπει λοιπὸν μετὰ πολλῆς τῆς ἀσφαλείας καὶ σύνεσιν δεξάμενον, καὶ βίον
αὐτῷ προσέχῃς καθαρόν, μένει διηνεκῶς ἐνοικῶν ἔνδον. Ο γὰρ ἀγαπῶν με, φησὶ τὰς ἐντολάς μου Ιωαν. ιδ. κγ.
τηρήσει, καὶ ἐλευσόμεθα ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ πρὸς αὐτόν, φησι, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ὥ-
σπερ οὖν ἡλιακῆς ἀκτῖνος ἀπολαύειν, ὡς ἔχει, οὐκ ἔνι μὴ διανοίξαντα τὰς ὀφθαλμούς· οὕ-
τως οὐδὲ ταύτης μετασχεῖν τῆς λαμπρότητος δυνατὸν, μὴ σφόδρα αἰσθησάμενον
τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα καὶ ὀξυδερκὲς αὖθις πρόθεν κατασκευάσαντα. πῶς δὲ γίνεται τοῦτο; ὅταν
πόνων ἐκκαθάρωμεν τῶν παθῶν τὴν ψυχήν. ἡ γὰρ ἀμαρτία σκότος ἐστί, καὶ σκότος βαθύ.
καὶ δῆλον ἐκ τῆς ἀσυνειδότους δὲ λανθανόντως πράττειν αὐτήν. Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων Ιωαν. γ. κ.
μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς. καὶ, Τὰ κρυφῆ γινόμενα αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν.
καθάπερ [γὰρ] οὖν ἐν σκότῳ τὸ φίλον, οὐκ ἐμπρόσθεν ἂν ἴδοις, ἀλλὰ πάσας ἀγνοεῖ τῶν πραγμά-
των τὰς φύσεις, ὅπου καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ. καὶ γὰρ ὁ πλεονεκτήσας βουλόμενος τὸν ἕτερος τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φίλον ἀπὸ τῦ πολεμίου· ϗ ὁ βασκάνων ⁊ ⟨illegible⟩ σφόδρα ὠφελιμώτερον ὡς ἐμφρόνως ὁρᾶ· ϗ ὁ ὑπὲρ βουλεύων ὁμοίως ποιεῖ πρὸς πάντας ἀπεπολέμησεν· ϗ ἁπλῶς ἅπας ὁ τὴν ἀμαρτίαν ποιῶν, τῦ μεγίστου ἀγαθοῦ διενίσχεται ϗ μαινομένων, ποιεῖ τὸ τῦ παραπλησίαν τ' φύσιν. ⁊ καθάπερ ἐν νυκτὶ ϗ ξύλον, καὶ μόλιβδος, ϗ σίδηρος, ⁊ ἄργυρος, ϗ χρυσός, καὶ λίθος τίμιος, πάντα ὁμοίως ὁρῶμεν, τῦ διακρίνοντος αὐτὰ φωτὸς ἀφαιροῦντος· οὕτω καὶ ὁ βίον ἀκήρατον ἔχων, οὐκ οἶδε τῆς σωφροσύνης τὴν ἀρετὴν, ϗ τῆς φιλοσοφίας τὸ κάλλος. ἐν γὰρ σκότῳ, καθάπερ ἔφθην εἰπών, κἂν λίθοι κέωνται τίμιοι, τὸ κάλλος οὐκ ἐμφαίνουσιν, ϗ ταῦτα τὴν οἰκείαν φύσιν, ἀλλὰ ταῦτα τὴν ἀγνοίαν τῶν ὁρώντων. ϗ τοῦτο ἦν μόνον ἡμῖν τὸ δεινὸν τοῖς ἐν ἁμαρτίαις ὅσι συμβαίνει· ἀλλ' ὅτι ϗ φόβῳ συζῶμεν διηνεκεῖ, καὶ καθάπερ ⟨illegible⟩ διὰ νυκτὸς ἀστεμφῶς βαδίζοντες πέμποιεν, κἂν μηδεὶς ὁ φοβῶν πρῇ· οὕτω ϗ οἱ τὴν ἁμαρτίαν ἐργαζόμενοι θαρρῦσιν οὐκ ἔχουσι, κἂν μηδεὶς ὁ ἐλέγχων ᾖ, ἀλλὰ πάντα δεδίασι ϗ ὑποπτεύουσιν ὑπὸ τῦ ζωικοῦ τοῦ ⟨illegible⟩ κεντούμενοι, ⁊ πάντα αὐτοῖς δέος καὶ ἀγωνία ὅστι μεγάλη, πάντα περιβλέπονται, πάντα φοβοῦνται. φύγωμεν τοίνυν τὴν ὕπνον ὀδυνηρὰν ζωήν· καὶ γὰρ μικρῦ τ' ὀδυνῶν ταύτην θανάτου ἔφεται, θανάτου ἀθανάτου. οὐδὲ γὰρ ὅστι τῆς ὀργῆς τέλος. καὶ ἐν ταύτῃ ᾗ τῶν παραπτόντων οὐδὲν διαλυόμενα ⟨illegible⟩ περιγίνεται πονηρούμενα οὐχ ὑφεῖται. ϗ γὰρ δοκοῦσι πλουτῆν ὑ πλουτοῦντες, καὶ νομίζουσι τυφᾶν ὑ τυφόντες, ϗ ὑ πρότερον ἀγαθάνονται τῆς ἀπάτης ὡς χρὴ ταύτης, ἕως ἂν τῆς μανίας ἀπαλλαγῶσιν, ἕως ἂν ⟨illegible⟩ ὕπνον ἀποτινάξωνται. διὸ νήφειν ϗ ἐγρηγορέναι πᾶσιν ὁ Παῦλος διακελεύεται· ϗ ὁ Κύριος πάλιν ἀπὸ αὐτὰ πάλιν. ὁ νήφων ϗ ἐγρηγορώς, κἂν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἁλῷ, ταχέως αὐτὴν ἀποκρούεται· ὁ δὲ καθεύδων ϗ ἀξεσκέπως, οὐκ αἰσθάνεται πῶς ἐπ' αὐτῆς κατέχεται. μὴ τοίνυν καθεύδωμεν. οὐ γὰρ νυκτὸς ὁ καιρός, ἀλλ' ἡμέρας. ὡς ἐν ἡμέρᾳ τοίνυν εὐσχημόνως περιπατήσωμεν. οὐδὲν γὰρ ἁμαρτίας ἀσχημονέστερον. ἕλκος κακὸν εἰς ἀσχημοσύνης λόγον γυμνοῖ, ἢ ἁμαρτάνοντας ϗ πλημμελοῦντας περιέρχεσθαι. σκῶλον μὲν γὰρ ὑ τοσοῦτον ἔγκλημα, πολλάκις δὲ ϗ ἀπὸ πενίας γένοιτ' ἄν· τὸ δὲ ἁμαρτάνοντος οὐδὲν αἰσχρότερον καὶ ἀπιστότερον. σύνοισωμεν οὖν τοῦ εἰς δικαστήριον ἀπιόντας ἁρπαγῆς ἕνεκα ϗ πλεονεξίας, πῶς αἰσχροὶ ϗ καταγέλαστοι φαίνονται πάντα δυναμωτιωῶτες, ψυδόμενοι ⁊ ἱταμευόμενοι. ἡμᾶς δὲ ὅτως ἐσμὲν ἐλεεινοὶ ϗ ταλαίπωροι, ὡς ἱμάτιον μὲν μὴ δυνάμεως ἁπλῶς περιεργάζεσθαι ϗ διεφθαρμένως, ἀλλὰ, κἂν ἕτερον ἴδωμεν τῦτο πάσχοντα, διορθούμεθα· πάντων δὲ ϗ ἡμῶν ϗ τῶν πλησίον κτῆ κεφαλῆς περιπατουμένων, μηδὲ ἐπαμθάνεσθαι. τί γὰρ αἰσχρότερον, εἰπέ μοι, ἀνδρὸς περὶ γυναῖκα πάριον ἐσόντος; τί δ' ὑβριστοῦ, τί δ' λοιδόρου ϗ βασκάνου καταπλαστότερον γένοιτ' ἄν; πόθεν οὖν ὑ δοκῆ ταῦτα οὕτως εἶναι αἰσχρά, ὡς τὸ γυμνοὺς περιπατῆν; ἀπὸ τῆς ζωηδείας μόνης. τῦτο μὲν γὰρ οὐδεὶς οὐδέποτε ἐχὼν ἔπαθεν· σκῶλον δὲ ἅπασιν αἰεὶ τολμᾶται μὴ ἀδείας. ἐπεὶ εἴ τις εἰς ἀγέλων πλῆθος ἦλθε, πρὸ οἵης οὐδὲν οὐδέποτε τοιῦτον ἐγένετο, εἶδεν ἂν αὐτοῦ ἀκριβῶς ὁ πολιὸς γέλωτα. ϗ τί λέγω πλῆθος ἀγέλων; ἐν γὰρ τοῖς βασιλείοις αὐτοῖς τοῖς πρὸ ἡμῶν, εἴ τις αὐτὴν πορνὸν εἰσαγαγὼν χρῶτο αὐτῇ, ἢ οἴου μίθῃ καταχρήσειν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἀσχημονήσειε, τὴν ἐχάτην δίδωσι δίκην. εἰ δὲ ἐν βασιλείοις οὐκ ἀνεκτὸν τὰ τοιαῦτα τολμᾶν, πολλῷ μᾶλλον, τοῦ πάντων βασιλέως πρόντος, ϗ τὰ γινόμενα θεωμένου ἂν τοιαῦτα τολμῶμεν, τὴν ἐχάτην ὑποστησόμεθα κόλασιν. διὸ παρακαλῶ, πολλὴν ἐν τῷ βίῳ τὴν ἡσυχίαν ἐπιδειξώμεθα, πολλὴν τὴν κατάστασιν. ϗ γὰρ ἔχομεν βασιλέα πάντα ὁρῶντα διηνεκῶς τὰ ἡμέτερα. ἵνα οὖν ἡμᾶς αἰεὶ ἔτο δαψιλῶς φωτίζῃ τὸ φῶς, ἐπιτασώμεθα ταύτην τὴν ἀκτῖνα. οὕτω γὰρ ϗ τῶν ἐνταῦθα ⁊ τῶν μελλόντων ἀπολαύσομεν ἀγαθῶν, χάριτι ⁊ φιλανθρωπίᾳ τῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ϗ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. ς. 6 ΕΓΕΝΕΤΟ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟΣ παρὰ Θεοῦ· ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης.

Εἰ δὲ Θεὸν λόγου ἀξιωθεὶς τὰ κατεπείγοντα ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν, ὁδῷ καὶ τάξει τοῖς βαίνων, καὶ ὅτι Ⓦ τὸν λόγου κήρυκα, τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ, Ἰωάννῃ ἔρχεται λοιπόν. σὺ δ' ἀκούων ὅτι παρὰ Θεοῦ ἀπεστάλη, μηδὲν λοιπὸν ἀνθρώπινον εἰ) νόμιζε τῶν λεγομένων περὶ ἐκείνου. οὐ γὰρ τὰ αὐτῷ, ἀλλὰ τὰ τοῦ πέμψαντος ἅπαντα φθέγεται. δεῖ δὲ ἄγγελος " τοῖς σημαίνουσι· ἀγγέλου δὲ ἀρετὴ τὸ μηδὲν ἴδιον εἰπεῖν. τὸ δ', ἐγένετο, ἐν τάξει δὲ τὸ εἰς τὸ εἶ) προσὸν δηλωτικόν, ἀλλὰ τὸ ἀποστολῆς ὄντος αὐτῆς. τὸ γὰρ, ἐγένετο ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ἀντὶ τοῦ, ἀπεστάλη παρὰ Θεοῦ. πῶς οὖν τὸ, ὢν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, δοκεῖ τοῖς τὸν πατέρα ἀπαραλλαξίας εἰρῆσθαί φασι, δεῖ τὸ μὴ τοῖς κεφαλὴ τὸ ἄρθρον; ἰδοὺ γὰρ ἐν τάξει δέδεται τὸ ἀρ' ἧς ἐγένετο προσῳδῆς). ἆρ' οὖν τοῖς παρὰ εἰρῆ); τί οὖν ἐρῶμεν ᾧ τοιούτῳ λέγοντι· ὅτι ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου τοῖς προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου; τὸ γὰρ ἐμοὶ καὶ σοὶ δύο προσώπων ὄντι δηλωτικόν. ἐξῆλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. τί τοῦτο, ὁ δοῦλος τῷ δεσπότῃ μαρτυρεῖ, ἴσως εἰποις ἂν; ὅταν οὖν μὴ μόνον ὑπὸ τοῦ δούλου μαρτυρούμενον, ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῶν ἴδῃς τοῖς αὐτόν, καὶ μὴ Ἰουδαίων βαπτιζόμενον ὑπ' αὐτοῦ, ἆρ' οὐ μᾶλλον ἐκπλήσῃ καὶ ἀπορήσεις; ἀλλ' οὐ χρὴ ταραχὴν οὐδὲ θορυβῶδες, ἀλλ' ἐκπληκτικὸν τὸν ἄφατον ἀγαθότητα. ἂν δέ τις μείνῃ ἐπὶ ἰλιγγιῶν καὶ θορυβούμενος, ἐρῶ πρὸς αὐτὸν τοῦτο, ὃ πρὸς Ἰωάννου εἶπεν, ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. εἰ δὲ ὅτι πλοῦν ταραχθείη τις, "πάλιν ἐρῶ, ἃ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἔφησε, καὶ πρὸς αὐτόν· ἵνα ὅτι παρὰ ἀνθρώπου τὸν μαρτυρίαν δέχομαι. εἰ τοίνυν μὴ δεῖται τῆς μαρτυρίας ἡμῶν, τίνος ἕνεκεν ἀπεστάλη παρὰ Θεοῦ ὁ Ἰωάννης; οὐχ ὡς αὐτοῦ δεομένου τῆς μαρτυρίας (τοῦτο γὰρ τῆς ἐσχάτης βλασφημίας ἐστίν) ἀλλὰ " ἵνα τί; αὐτὸς ὁ Ἰωάννης διδάσκει λέγων, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. ἐν αὐτοῖς δὲ ὁ Χριστὸς εἶπεν, ὅτι παρὰ ἀνθρώπου τὸν μαρτυρίαν δέχομαι, ἵνα μὴ δόξῃ παρὰ τοῖς ἀνοήτοις ἑαυτῷ πιστεύειν, νῦν μὲν λέγων, ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, ἃ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ (Ⓦ γὰρ Ἰωάννου ἐδήλου) νῦν δὲ λέγων, παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν δέχομαι, ἐπήγαγε τὴν λύσιν ταχέως, εἶπεν· ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμᾶς ἵνα σωθῆτε· ὡσανεὶ ἔλεγεν, ὅτι μὴ Θεός εἰμι, ἀλλὰ Θεοῦ γνήσιος υἱὸς ἐν τῆς οὐσίας ἐκείνης τῆς ἀκηράτου καὶ μακαρίας, οὐδενὸς δέομαι τοῦ μαρτυρήσοντος. καὶ γὰρ μηδεὶς ἐθέλῃ τοῦτο ποιῆσαι, οὐδὲν ἐγὼ παρὰ τοῦτο εἰς τὴν φύσιν ἠλαττωμαι τὴν ἐμήν. ὅπου γε τῆς σωτηρίας μοι μέλει τῆς τῶν πολλῶν, τοῦτο χάριν εἰς τοῦτο κατέβην ταπεινότητος, ὡς ἐν ἀνθρώπῳ τὴν μαρτυρίαν ὑπισχνεῖσθαι τὴν ἐμήν. διὰ γὰρ τὸ χαμαίζηλον ἐν ἀνθρώποις τῶν Ἰουδαίων, ὅτως βύλησιν ἀνθρωπίνην ἦλθεν ἡ εἰς αὐτὸν γίνεσθαι πίστις. ὥσπερ οὖν σάρκα περιεβάλλετο, ἵνα μὴ γυμνῇ τῇ θεότητι προσβαλὼν ἀπώλειαν ἀπολέσῃ, οὕτω ἐν κήρυκα ἀνθρώπου ἐξέπεμψεν, ἵνα τῆς συρφετοῦ ἀκούοντες φωνῆς, εὐκολώτερον Ⓐ τότε ἀκούοντες προσέρχωνται. ἐπεὶ ὅπου γε τῆς ἐκείνου οὐδὲν ἐδεῖτο μαρτυρίας, ἦρκει δεῖξαι μόνον ἑαυτόν, ὅστις ἐν τῇ γυμνῇ τῇ οὐσίᾳ, ἐν καταπλήξαι πάντας. ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἐποίησε διὰ ὅπερ ἔφθην εἰπών. πάντας γὰρ ἂν ἠφάνισε μηδενὸς ἀνανεύοντος τὴν ἀπροσίτον ἐκείνην τοῦ φωτὸς προσβολὴν ἐνεγκεῖν. διὰ τοῦτο ἐν σάρκα, καθάπερ ἔφθην εἰπών, ἐνεδύσατο, ἐν ἐνὶ τῶν ἡμετέρων ὁμοδούλων ἐγχειρίζει τὴν μαρτυρίαν, ὅπου πάντα πρὸς τὸ τῶν ἀνθρώπων ἐναποματτόμενον σωτηρίαν, ἐν πρὸς τὴν ἀξίαν

χ. παρεσημάνθη.

χρ. ἀνωνύμως

χ. λέγω ἃ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἔφησε ἐν πρὸς σὲ ἐχ χ. διότι αὐτὸς ὁ Ἰωάννης ἐπιστάλην εἶπεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑαυτῷ μόνον τὴν ἑαυτῷ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν δεικνὺς ἑαυτὸν ὠφέλιμον τοῖς ἀκούουσιν ὁρᾶν. ὅθεν δεῦρο καὶ αὐτὸς αὐτοπόμπους ἔλεγε, ταῦτα λέγω ὑμῖν ἵνα σωθῆτε. καὶ ὁ βαπτιστὴς ὁ τὴν αὐτὴν τῷ δεσπότῃ φθεγξάμενος, μὴ τὸ εἶπεν, ἵνα μάρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, ἐπήγαγεν, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ· μονονουχὶ λέγων, μὴ νομίσῃς ὅτι διὰ τοῦτο μαρτυρήσων ἦλθεν ὁ βαπτιστὴς Ἰωάννης, ἵνα τι τῷ δεσπότῃ προσθῇ εἰς ἀξιοπιστίας λόγον· ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. ὅτι γὰρ ταύτην προσμελεῖν τὴν ὑποψίαν ἐσπούδαζε. τοῦτό ἐστιν ὃ εἶπεν, οὐκ ἐκεῖνος ἦν τὸ φῶς, [φησὶν] εἰ μὴ πρὸς τὸ ὑποῖσθαι ταύτην ἰσάμβους ἐσπουδάκει τοῦτο, πρόδηλον ἁπλῶς ὃ λεγόμενον, καὶ ταυτολογία μᾶλλον, ἢ σαφηνεία διδασκαλίας ἦν. εἶπων γὰρ, ὅτι ἀπεσάλη ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, πάλιν λέγει. οὐκ ἦν ἐκεῖνος ὁ φῶς; οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ μάτην· ἀλλ' ὅπως τὰ πολλὰ παρ' ἡμῖν μείζων ὁ μαρτυρῶν τοῦ μαρτυρουμένου καὶ ἀξιοπιστότερος πολλάκις εἶναι δοκῇ, ἵνα μή τις καὶ ὅτι τοῦ Ἰωάννου τοῦτο ὑποπτεύσῃ, οὐ παρῃμίων εὐθέως τὴν πονηρὰν ταύτην ὑποψίαν ἀναιρῶν καὶ παρέρριζον αὐτὴν διαπάσας, δείκνυσι, τίς μέν ἐστιν ὁ μαρτυρῶν, τίς δὲ ἐκεῖνος ὁ μαρτυρούμενος, καὶ ἴσον ὂν μέσον τοῦ τε μαρτυρουμένου καὶ τῶν μαρτυρησάντων ὄντα. καὶ τοῦτο ποιήσας, καὶ δείξας αὐθις τὸ ἀσύγκριτον ὑπερέχων, ὕστερον μετὰ ἀδείας λοιπὸν καὶ τῷ λειπομένῳ ἐπεξέρχεται λόγῳ· καὶ εἰ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἦν τῶν δυναστοτέρων ὑφορμοῖς ζηλοίας, τοῦτο ἂν μέσου μὴ ἀκριβείας ἄρας, ὕστερον ἅπασι * μετ' εὐκολίας λοιπὸν καὶ ἀκωλύτως τῶν τῆς διδασκαλίας ἐφεξῆς εἴπῃσι λέγειν.

ΠΟΙΗΣΟΝ Εὐξώμεθα δὴ λοιπὸν, μὴ τῆς τῶν νοημάτων τούτων ἀποκαλύψεως καὶ τῆς τῶν δογμάτων ὀρθότητος, καὶ βίον ἡμῖν γλυκέσθαι καθαρὸν, καὶ πολιτείαν λαμπρὰν. ὅπερ τούτων ὄφελος δέδει, ἔργων μὴ παρόντων ἡμῖν ἀγαθῶν· καὶ γὰρ ἅπασαι τὴν πίστιν ἔχομεν, καὶ τὰ τῶν γραφῶν κατάμαθοιμεν, τῆς δὲ ἀπὸ τοῦ βίου ἀρετῆς ἁπάσης ἔρημοι καὶ γυμνοὶ, οὐδὲν ὄφελος κωλύον εἰς τὸ τῆς γεέννης ἀπενεχθῆναι πῦρ, καὶ εἰς ἄπειρον κολασθῆναι κόλασιν. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ ἀγαθὰ προσδόκιμα ἀναπέμπει εἰς ζωὴν αἰώνιον, οὕτως καὶ τὰναντία τετολμηκότες εἰς αἰώνιον κόλασιν καὶ ἄφατον ἐκδέξονται. διὸ πᾶσαν ὑπιδειξώμεθα σπουδὴν, ὥστε μὴ τὸ ἡμίμισθον ἡμῖν ἀπὸ τῆς ὀρθῆς πίστεως κέρδος ἀφαιρεῖσθαι τῇ τῶν ἔργων ῥᾳθυμίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν δοκιμάσαντας, μὴ πρόσοικοι ἴδωμεν τὸν Χριστὸν. ταύτης γὰρ ἴσον οὐδὲν τῆς μακαριότητος. εἴη πως ἀν. γένοιτο δὲ πάντας ἡμᾶς ὑπαντῆσαι τῷ Ἐρημίᾳ, εἰς δόξαν Θεοῦ πάντα πράττειν· ᾧ ἡ δόξα ἅμα τῷ μονογενεῖ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ζ. 9 ΗΝ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟΝ, Ο ΦΩΤΙΖΕΙ πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο, ὦ πολυπόθητα τέκνα, καταμέρος ὑμᾶς τοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν ἑστιάσθαι νοήμασι, καὶ οὐκ ἀθρόον πάντα ἐκχέομεν, ἵνα ῥᾳδία τε ἀεὶ καταβαινομένων ὑμῖν ἡ φυλακὴ γίνηται. καὶ γὰρ ὅπου τῆς οἰκοδομίας ὁ μὴ μηδέπω τῶν προτέρων λίθων στιβαρῶν ἑτέρους ὑπιθείς, σαθρὸν ἄπαντα καὶ ἀκατάβλητον ὑφαίνει τοῖχον· ὃ δὴ δυναμένων προτέρων παγίδα καὶ χάλικα, καὶ οὕτω τὸ λοιπὸν καταμικρὸν ὑπιθείς, ἀσφαλείας ἅπασαν ἀπαρτίζει τὴν οἰκίαν, οὐκ ὀλιγοχρόνιον ἴνα, οὐδὲ ῥᾳδιάλυτον, ἀλλὰ βεβαίαν κατασκευάζων αὐτήν. τοῦτο καὶ ἡμᾶς μιμούμεθα τοὺς οἰκοδόμους· καὶ γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκεῖνοι τὰς ὑμετέρας οἰκοδομοῦμεν ψυχάς. καὶ γὰρ δεδίκαμεν μήποτε τῆς προτέρας καταβολῆς νεοπαγεῖς προαρχούσης, ἡ τῶν δευτέρων ὑπιθήκη θεωρηθῇ καὶ τοῖς προτέροις λυμαίνηται, τῆς ζωῆς οὐκ ἀρκούσης ἅπαντα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πθντα ὁμοῦ καταχεῖν. τί τοίνυν ὅστ' ὃ σήμερον ἡμῖν ἀναγνωσθέν; ἰω̃ ὁ φω̃ς ὁ ἀληθινόν, ὁ φωτίζει πάντα ἀνθρωπον ἐρχόμενον εἰς (Ⓦ) κόσμον. ὅπερ γὰρ αὖθις περὶ τοῦ Ιωάννου διαλεγόμενος ἔλεγεν, ὅτι ἦλθεν ἵνα μάρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα μή τις αὐτὰ ἀκούων ἀφ' ἑαυτοῦ μάρτυρα ποιῶτε τὸν μάρτυρα ὑπερφυᾶ καὶ τοιαύτην τινὰ ὑπόνοιαν λάβῃ, ἀνῆκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ διάνοιαν, καὶ πρὸς τὸ ἐπέκεινα πάσης ἀρχῆς προέπεμψεν ὑπ' ἀρξιν, τὸ ὕδατος λήγουσαν ὑδὲ ἰσταμένην. καὶ πῶς ἔνι τοῦτο, φησιν, "ὃν ὃν ὄντα ἔχειν; περὶ Θεοῦ διαλεγόμενα, καὶ ὃ πῶς ἐρωτᾷς; καὶ ὑ δέδοικας ὑδὲ φείδεις;" ἀλλ' ἀν μάθοι σε ἕρηται τις, πῶς ἢ ἀμαθὴς ἀπελεύτητον ἔξουσιν αἱ ψυχαὶ τὸ ζωὴ καὶ τὰ σώματα μὴ ταῦτα, καταγελάσῃ τῆς πάνσεως, ὡς ὀκ ἀνθρωπίνης διανοίας ὂν τὰ τοιαῦτα ζητῶν, ἀλλὰ δῶν πιστεύειν μόνον καὶ μὴ περιεργάζεσθαι τὸ εἰρημένον, ἀρκοῦσαν ἔχοντα ἀπόδειξιν τοῦ λεγθέντος, τὴν δύναμιν τοῦ εἰρηκότος· αὐτὸ (Ⓦ) ψυχας καὶ σώματα ἐργαζόμενον, καὶ τῆς κλίσεως ἁπάσης ἀσυγκρίτως ὑπερέχοντα ἀνθρωπον εἰ) φαμεν, τί ὄφελος ἡμᾶς ἀπαιτήσεις; καὶ τίς ἀν ταῦτα καθεστηκέναι εἰ) φαίη ψυχῆς, "ἢ ὑγιαίνοντος λογισμοῦ; ἤκουσας ὅτι ἰω̃ ὁ φω̃ς ὁ ἀληθινόν. τί φιλονεικεῖς εἰκῆ καὶ μάτην ὑπαρχειπσαι ὦ λογισμὴ τὰ ἀπειρον ταύτην ζωὴν; "ὐδὲ γὰρ οἶόντε. τί ζητῶ καὶ ἀζήτητα; τί περιεργάζῃ τὰ ἀκατάληπτα; ἵνα" ἰχνεύεις καὶ ἀνεξερεύνητα; καταμόησον τὴν ἡλιακὴν ἀκτίνων τὴν ῥίζαν αὐτήν. ἀλλ' οὐ δυνήσῃ, καὶ ὅμως ὐκ ἀγανακτῆς ὐδὲ δυσχεραίνεις ὅτι τῇ ἀσθενείᾳ. πῶς οὖν ἐν τοῖς μείζοσι τολμηρὸς ἔσῃ καὶ θρασύς; ὁ δὲ τοῦ βροντὴ υἱὸς ὁ Ιωάννης "ὁ τὸ σάλπιγγα ἔχων τὸ πνευματικὸν, ὃ, φησίν," ἀκούσας τοῦ τὸ πνεύματος ὐδὲν ἐπεζήτησε πλέον· σὺ δὲ ὁ τῆς ἐφήμερος ἀμοιρῶν τὰ ἐκείνης, καὶ ἀπὸ τῶν διαλῶν φθεγξόμενος λογισμῶν, ἐπαρθρώσας τὸ μέγεθος τὰ ἐκείνης γνώσεως φιλονεικεῖς; "ἀρχὴ ὅτου τοιαῦτα ποιῶ ὐδὲ ποιεῖς ὃ μέγεθος τῆς ἐκείνης γνώσεως ἀφικέσθαι δυνήσῃ. τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ ἁγίου πίστις ὁδοδείκτης· δείκνυσι μὲν τοῦ τοῦ Θεοῦ δοθέντων ὅρων ἡμῖν οὐκ πειθομένοις αὐτοῦ ὡς ὅτι πολλῷ μείζοσιν· ὅταν δὲ ταῖς ἐλπίσι ταύταις διαλεάσας, ἐκβάλῃ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος, τότε λοιπὸν ὑ μόνον ὐδὲν πλέον ποιεῖσθαι (πῶς γὰρ, ἁμάρτολος ὤν;). ἀλλ' ὐδὲ εἰς τὰ ποιήσεα, ἔνθα ἀσφαλῶς δὲ βεβαίως διατελέσομεν, ἀφίσιν ἐπανελθεῖν, ἀλλὰ πάντα χῦ πειράζει πλανωμένους δὲ ὀκ ἔχοντας ὑδαμοῦ ξῆναι. ὕτω καὶ (Ⓦ) ποιήτοπλασον ὐκ τῆς τοῦ παιδείσα ἀπαγωγῆς ἐποίησεν ὐκπεσεῖν. ποιήσοδοχία γὰρ μείζονος γνώσεως καὶ τιμῆς φυσίσας αὐτὸν, δὲ τῶν τότε ἐπαρχόντων αὐτῷ μὴ ἀδείας ἐξέβαλεν. ὑ γὰρ μόνον ἰσόθεος ὑ γέγονε, καθὼς ἐπαιρόμενος αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τοῦ θανάτου τυραννίδα "κατέπεσεν, ὑ μόνον ὐδὲν πλέον ἀπὸ τῆς τοῦ ξύλου βρώσεως ποησάμενος, ἀλλὰ καὶ τῆς γνώσεως ἧς εἶχεν, ὑ μικρὸν ἀπολέσας ἐλπίδι πλείονος" γνώσεως. τὸ πεῖ γὰρ αἰσχύνεσθαι, καὶ καταδύεσθαι ὅτι τῇ γυμνότητι ὅτε αὐτῷ ποιήσεμένετο, ποῖ τῆς ἀπάτης αἰῶτέρω ταύτης ὀνείδι τῆς αἰσχύνης· αὐτὸ τε γὰρ τὸ ὁρᾶν ἑαυτὸν γυμνὸν ὄντα, καὶ δεῖσθαι λοιπὸν τῆς ἀπὸ τῶν ἱματίων ποιήσολῆς, δ ἕτερα αὐτῷ πλείονα ἐντεῦθεν ἐφύη πάθη τότε. ὅπερ ἵνα μὴ καὶ ἡμῖς πάθωμεν, πειθώμεθα τῷ Θεῷ, δ μὴ ὠμὼμεν ἐν οἷς αὐτὸς ἡμῖν ποησάταξε, δ μηδὲν περαιτέρω πολυπραγμονῶμεν, ἵνα μὴ καὶ τῶν ἤδη δοθέντων ἡμῖν ἐκπέσωμεν ἀγαθῶν, καθάπερ καὶ ὅτοι πεπόθασι. τῆς γὰρ ἀνάρχου ζωῆς ἀρχὴν ὀπιζητοιῶτες βύρσην, καὶ ἀντὶ ἠδυάντο ἔχειν ἀπώλεσαν, ὅτε* ὃ ζητούμενον βύρσην (ὐδὲ γὰρ ὅστ δυναῖον) καὶ τὸ ὑγιοὺς ποιεῖ μονογλωσσοῦς ἐξέπεσαν πίστεως. ἀλλ' ἡμῖς μὴ μεταίρωμεν ὅσια αἰώνια, ἃ ἐθεντο (Ⓘ) πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἐίκωμεν πάντα τοῖς τοῦ πνεύματος νόμοις, καὶ ἀκούοντες ὅτι ἰω̃ ὁ φω̃ς ὁ ἀληθινόν, μηδὲν πλέον ὀπιζητῶμεν βύρσην. ὐδὲ γὰρ ἔνι ταύτην ὑπερβῆναι τὸν ῥῆσιν. εἰ μὴ γὰρ ὡς ἀνθρωπος ἐγίνετο, ἀνάγκη μέσον εἶ) ἢ τοῦ γινωῶντος δὲ τοῦ γινωσκόμενου. ὅπερ ὃ ἀῤῥῆτος καὶ ὡς Θεῷ πρέπον ὅστ, τοῦ ποῦ καὶ τοῦ μὴ ἀναχώρει. τῶν χρείων γὰρ ταῦτα ὀνόματα· ὁ δὲ υἱὸς καὶ τῶν αἰώνων πάντων ὅστ ποιητής. οὐκεῖῶ οὐ πατήρ, φησιν, ἀλλ' ἀδελφός.

χ. πῶς τε
χ. ἀνθρωπον ὑπὲρ ἔχειν φύσιν;
χ. ὕτα
χ. πῆς ἡ
χ. ὐκ ἔστ.
χ. ἐρμηνεῖς
* ἐπέξῃσι, ἡ
χ. περίνοια
χ. ὁ ἀπὸ τῆς ἀλπιγγος ἰσχὺν τῆς πνευματικῆς,
χ. μαθὼν
χ. διὰ τοῦτο ὠπὸ ὑδὲ ποιεῖς τὸ μέζον ἀφικέσθαι δυνήσῃ.
χρ. χρόνοι ἀ.
χρ. ἀξίας ἐκβάντας ὑ
χ. ἐξέπεσεν,
χ. τὸ πάθος.

φός. ποία ἀνάγκη, εἰπέ μοι; εἰ μὲ γὰρ ἡ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἐξ ἑτέρας ἐλέγομεν εἶναι φύσης, καλῶς ἂν ταῦτα ἔφης τότε. εἰ δὲ ταὐτὸν μὲ φθέγγομεθα τὸ ἀσέβειαν, λέγομεν δὲ τὸν μὲ πατέρα πρὸς τὸ μὴ ἄρχον εἶναι μηδὲ γεγεννηκέναι, τὸν δὲ υἱὸν ἄρχον μὲ εἶναι, γεγεννημένον δὲ ἐκ τοῦ πατρός, ποία ἀνάγκη ἐκ τῆς ἐννοίας ταύτης τὸ ἀσεβὲς λόγον ἐκφυον ἐπεισελθεῖν; οὐδεμία. ἀπαύγασμα γάρ ἐστι· τὸ δὲ ἀπαύγασμα ζωεπινοήσαι τῇ φύσει, ἧς ἐστιν ἀπαύγασμα. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος τοῦτον ἔτως ἐκάλεσεν, ἵνα μηδὲν μέσον ἐννοήσῃς πατρὸς καὶ υἱοῦ. τοῦτο μὲ οὖν τούτου δηλωτικόν· τὸ δὲ ἐφεξῆς τοῦ ἐννοήσεως τὸ ὑφορμᾶσθαι τοῖς ἀνοήτοις ἀποπίπτουσι διορθούσθαι. μὴ γὰρ, ὅτι ἀπαύγασμά, φησιν, ἦκουσας, τῆς ἰδίας αὐτὸν ἀπεστερῆσθαι νομίσῃς ἐννοήσεως. ἀσεβὲς γὰρ τοῦτο, ἐκ τῆς τῶν Σαβελλιανῶν καὶ τῶν ἀπὸ Μαρκέλλου μανίας. ἡμεῖς δὲ οὐχ οὕτω φαμέν, ἀλλὰ καὶ σὺν ἰδίᾳ αὐτὸν εἶναι ἐννοήσαμεν. διὰ τοῦτο εἰπὼν αὐτὸν ἀπαύγασμα, ἐπήγαγεν, ὅλη καὶ χαρακτὴρ ἐστὶ τῆς ἐννοήσεως αὐτοῦ, ἵνα τὸν ἰδίαν ἐννοήσαν δηλώσῃ, ἐκ τῆς αὐτῆς ὄντα αὐτὸν οὐσίας, ἧς ἐστὶ χαρακτήρ. οὐ γὰρ ἀρκεῖ μιᾷ λέξει, καθάπερ ἔφθην εἰπών, τὰ περὶ Θεοῦ παραδοθῆναι δόγματα τοῖς ἀνθρώποις· ἀλλὰ ἀναπηδῶντες, καὶ πολλὰ συμφορήσαντες, ἐξ ἑκάστου τὸ πρέπον ὑπολεξώμεθα. ὕτω γὰρ δυνησόμεθα τῆς ἀξίας ἐφικέσθαι δοξολογίας· ἀξίας δὲ λέγω, τὸν μὲν ἡμετέραν δύνασθαι. εἰ γάρ τις περὶ αὐτὸν τὸν ὄντως ἀξίαν εἰπεῖν δύνασθαι νομίζοι, καὶ φιλονεικεῖν, λέγων ὕτως εἰδέναι Θεόν, ὡς αὐτὸς ἑαυτὸν, οὗτος μάλιστα ἐστὶν ὁ Θεὸν ἀγνοῶν.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτ' οὖν εἰδότες ὠφελώμεθα κατέχοντες μὲ ἀσφαλείας ἃ παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, καὶ μηδὲν περαιτέρω περιεργαζώμεθα. δύο γὰρ τοῖς ταύτην νοσοῦσι τὴν νόσον περιέσται τὰ δεινά· τό τε εἰκῇ παλαιπωρεῖν ζητοῦντας ἃ παρ' βύρεν ἐστὶ δυνατόν, τό τε προξενεῖν τοῖς Θεὸν οὐ περὶ αὐτοῦ τεθεικόσι ὅροις ἀναπτέπειν ἐπιχειροῦντας. ὅσιον δὲ τοῦτο κανὼν τὴν ὀργὴν, οὐδὲν δεῖ περὶ ἡμῶν μαθεῖν πάντας εἰδότας ὑμᾶς. διὸ τῆς ἀπονοίας αὐτῶν ἀφέλωμεν, τρέψωμεν αὐτοῦ τοὺς λόγους, ἵνα διωκεκῶς ἡμᾶς τειχίζῃ. ὅτι ἵνα γὰρ ὑπολέψω, φησὶν, ἀλλ' ἢ ὅτι Θεὸν [πρᾶον καὶ] ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντα μου τοὺς λόγους; ἀφέντες τοίνυν τὴν ὀλεθρίαν ταύτην πολυπραγμοσύνην, ζωτρίψωμεν τὰς καρδίας, πενθήσωμεν τὰ ἡμαρτημένα ἡμῖν καθὼς παρεστάλκεν ὁ Χριστὸς, κατανυγῶμεν ὅτι τοῖς πλημμεληθεῖσιν ἡμῖν, ἀναλογισώμεθα μετ' ἀκριβείας τὰ κατ' Θεὸν ἔρημα πρὸς ἡμῶν ἅπαντα τολμηθέντα χρόνον, ἀπουδάσωμεν αὐτὰ ἀποτείσασθαι πάντα ταχέως. πολλὰς γὰρ εἰς τοῦτο ὁ Θεὸς ἀνέῳξεν ἡμῖν ὁδούς. λέγε γὰρ σύ* παρῆτος τὰς ἁμαρτίας σου ἵνα δικαιωθῇς· καὶ πάλιν, Τὰς ἀνομίας μου ἐξήλειψά σοι, καὶ σύ" ἄφες τὸν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου. οὐδὲ γὰρ μικρὸν ἡμῖν ζωτέλος πρὸς τὸ μεῖζον τῶν ἁμαρτημάτων τὸ μέγεθος ἡ ζωοχὴ αὐτῶν κατηγορεῖα καὶ μνήμη. ἔστι δὲ ἑτέρα ταύτης ἐνεργητέρα ὁδὸς, τὸ μηδενὶ τῶν εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκότων μνησικακῆν, τὸ πᾶσι τοῖς εἰς ἡμᾶς πλημμεληθεῖσι συγχωρῆν τὰ πλημμελήματα. βούλει καὶ τρίτον μαθεῖν; ἄκουσον τοῦ Δανιὴλ λέγοντος· Διὸ τὰς ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι καὶ τὰς ἀνομίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα μετὰ ταύτης, ἡ τῶν εὐχῶν ζωνέχεια, καὶ τὸ προσεδρεύειν* μετὰ καρτερείας ταῖς πρὸς Θεὸν ἐντεύξεσι. φέρει καὶ τρίτον ἡμῖν ὁ μακρὸν καὶ λύσιν τῶν ἡμαρτημένων καὶ νηστεία ὁμοίως, ὅταν μετὰ τῆς εἰς ἑτέρους φιλανθρωπίας γίνηται, καὶ σβέννυσι δὲ σφοδρὸν τῆς ὀργῆς τὸ Θεοῦ. πῦρ γὰρ φλογιζόμενον σβέσει ὕδωρ, καὶ ἐλεημοσύναις ἐξιλασθήσεται ἁμαρτία. ταύτας τοίνυν πάσας ὁδεύωμεν τὰς ὁδούς. διὰ γὰρ ἐν τούτοις ὢμεν τοῖς πόνοις, διὰ εἰς αὐτὰ τὸν σχολὸν διαλύσκωμεν, οὐ μόνον τὰ προσκόπτοντα" ἀπονιψόμεθα πλημμελήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ μέλλον τὰ μέγιστα κερδανοῦμεν. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ Δεσπότης τῷ ἐμβόλῳ σχολὸν προσβάλλειν ἡμῖν, ὅτι εἰς ῥᾳθυμίαν βίον,

*φησὶ γρ. ἀφῆκεν

γρ. ἀπονιπτόμεθα

χ. πῶς κ

βίου, ὅτε εἰς τὴν ὀλεθρίαν ἀφιερχίαν. ἢ γὰρ ἢ" τούτοις μὴ τῶν ἄλλων καὶ ἐντεῦθεν ζωὴ αἰσχύνης ζητήσεις, ἢ ζωὴ λοιδορίας ζωὴ ὑπερβολαῖς ἐπαγγ, ὁκ τὸ φοβούμενος ὁρᾶν, καὶ ἀργυρώνας, ἢ μισθωσίαν τῆς τ῀ Ⓦ βίον ἀρετῆς ποιούμενοι. ἀλλ' ἡμεῖς αὐτῷ ταύτην τὴν πρεσβυτιν ἀποφεύξωμεθα, χρηματίσωμεθα, νήψωμεν, ἵνα ἢ ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ χρόνῳ καμόντες ὀλίγα, τῶν ἀθανάτων ἐν τοῖς ἀπείροις αἰῶσι τύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. η ΗΝ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟΝ, Ο ΦΩΤΙΖΕΙ ΠΑΝΤΑ ΑΝΘΡΩΠΟΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ Ⓦ ΚΟΣΜΟΝ.

Ο ΥΔΕΝ κωλύει καὶ τὴμερον τῶν αὐτῶν ἅπασθαι ῥημάτων, ὅθεν πρώην ὑπὸ τοῦ τοῦ δογμάτων ἐξηγήσεως ἐκωλύθημεν ἅπασι τοῖς ἀναγνωσθεῖσιν ἐπεξελθεῖν. ποῦ τοίνυν εἰσὶν Ⓐ μὴ λέγοντες αὐτὸν ἀληθινὸν Θεόν; ἐνταῦθα μὲν γὰρ φῶς ἀληθινὸν εἴρηται, ἑτέρωθι δὲ ἀλήθεια καὶ ἀλήθεια καὶ ζωή. ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν τῷ λόγῳ, ὅταν ἐκ μέρους γινώμεθα, ὅταν φέσεως ἐπεξελθυσώμεθα· νῦν δὲ τὸ παρὸν ἀναγκαῖον πέως ἐκβῆναι πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην εἰπεῖν. Εἰ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς Ⓦ κόσμον, πῶς ἀφώτιστοι μεμενήκασι τοσοῦτοι; οὐ γὰρ δὴ πάντες ἐπέγνωσαν τὸν Χριστοῦ τὸ σέβας. πῶς οὖν φωτίζει πάντα ἄνθρωπον; τόγε εἰς αὐτὸν ἦκον. Εἰ δέ τινες ἑκόντες τοῦ τῆς μοχθηρίας ὀφθαλμοὺς μύσαντες, μὴ βούλονται τῆς φωτὸς τούτου ἀκτῖνας, ἢ τῆς τὴν τοῦ φωτὸς φύσιν ἡ σκότωσις ἐκείνοις, ἀλλὰ τῆς τὴν κακουργίαν τῶν ἑκόντι ἀποστερουμένων ἑαυτοὺς τῆς δωρεᾶς. ἡμῖν γὰρ χαρὶς εἰς πάντας ἐκκέχυται, ἥκ Ἰουδαῖον. οὐχ Ἕλληνα, οὐ βάρβαρον, οὐ Σκύθην, οὐκ ἐλεύθερον, οὐ δοῦλον, οὐκ ἄνδρα, οὐ γυναῖκα, οὐ πρεσβύτην, οὐ νέον ἀποστρεφόμενον, πάντας ὁμοίως πεποιημένη, καὶ μὴ τῆς ἴσης καλούσα πηγῆς. Ⓐ ὅ οὐκ ἐθέλοντες ἀπολαῦσαι τῆς δωρεᾶς ταύτης, ἑαυτοῖς δίκαιοι τούτου αἴτιον λογίσασθαι τὴν πήρωσιν. ὅταν γὰρ τῆς εἰσόδου πᾶσιν ἀνεῳγμένης, καὶ μηδενὸς τοῦ κωλύοντος ὄντος, ἐθελοκακοῦντές τινες ἔξω μένωσι, τοῦ σφέτερα ἕτερον, ἀλλ' ἢ τὴν οἰκείαν πονηρίαν ἀπόλλυσθαι μόνον.

10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, Καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, Καὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔγνω.

Ἀλλ' οὐχ ὡς τοῦ κόσμου συνεχόμενος· ἀπαγορεύει γὰρ τοῦτο ἐπίσταται· Διὰ τοῦτο σε πάλιν ἐπομένων ὅτι τὴν τοῦ αἰῶνιον ὕπαρξιν τοῦ μονογενοῦς. ὁ γὰρ ἀκούσας, ὅτι ἔργον αὐτοῦ τόδε τὸ πᾶν, καὶ σφόδρα ἀναίσθητος ἦ, καὶ ἐχθρός, καὶ πολέμιος τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, πάντως ἢ ἐκὼν ἢ ἄκων ἀναγκασθήσεται τοῦ τῶν ἔργων ὁμολογῆσαι Ⓦ ποιητήν. ὅθεν μοι ἢ θαυμάζειν ἔπεισιν ἀεὶ τὴν Παύλου τοῦ Σαμοσατέως μανίαν, πῶς τοῦ τὴν ὄντως φανερὰν ἀλήθειαν ἀντιβλέψαι ἐτόλμησε, καὶ ἐκὼν ἑαυτὸν κατεχρήμισεν. οὐδὲ γὰρ ἀγνοῶν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα εἰδὼς" ἡμάρτημε τοῦτ' παθὼν τοῖς Ἰουδαίοις. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς ἀνθρώπους ὁρῶντες, τὴν τῆς πίστεως τοῦ ὕδατος ὑγιές, εἰδότες μὲν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτ' ἀρχοντας οὐχ ὁμολογοῦντες, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· οὕτω καὶ τοῦτον γυναικὶ συνοικοῦντα, τὴν σωτηρίαν φασὶν ἀποδοθῆναι τὴν ἑαυτοῦ. δεινὸν γάρ, ὄντως δεινὸν τῆς κενοδοξίας ἡ τυραννὶς, καὶ σοφῶν ὀφθαλμοὺς ἐκλυφλοῦν ἱκανόν, ὅταν μὴ νήφωσιν. Εἰ γὰρ ἡ δοξοκοπία τοῦτο ἰσχύει, πολλῷ μᾶλλον ἡ ταύτης βιαιοτέρα πάθος. διὰ τοῦτο καὶ Ἰουδαίοις ἔλεγεν ὁ Χριστός, Πῶς δύνασθε πιστεύειν, δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνοντες, καὶ Ιωαν. ε. μδ'. τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητοῦντες;

Καὶ

Καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω [Φησίν]. ὀνομάζει κόσμον δὲ πολλάκις φησὶ τὸ διεφθαρμένον καὶ τοῖς γηΐνοις πεπαγωτικὸς πεφαγμασι, τὸ ψυχρὸν καὶ βαρυχώδη καὶ αὐόητον λαόν. ὡς οἵγε τοῦ Θεοῦ φίλοι καὶ θαυμασοί, πάντες αὐτὸν ἐπέγνωσαν δι' τῆς ὑπάρχου παρουσίας. καὶ πρὸς μὲν τὸν πατριάρχου καὶ αὐτὸς ὀνομασί φησιν ὁ Χριστός, Ὅτι Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη. καὶ πρὸς τὸν Δαβὶδ ὁ Ἰουδαίους ἐλέγχων, ἔλεγε· Πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου; καὶ πολλαχοῦ πρὸς ἐκείνους ἰσάμενος, Μωϋσέως μέμνηται· πρὸς δὲ τοὺς λοιποὺς προφήτας ὁ ἀπόστολος. πάντας γὰρ τοὺς προφήτας ἀπὸ Σαμουὴλ ἐγνωκέναι φησὶν ὁ Πέτρος αὐτὸν, καὶ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ πρόρρησιν διαφωνεῖν, ὅτι λέγων· καὶ πάντες οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῆς καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. τῷ δὲ Ἰακὼβ δὲ τῷ πατρὶ ὦφθη τοῦτο, ὥσπερ οὖν καὶ τῷ πάππῳ, καὶ ἐφάνη, καὶ διελέχθη, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἐπαγγέλλετο δώσειν ἀγαθά, ἅπερ οὖν καὶ εἰς ἔργον ἐξεβίωσε. πῶς οὖν, φησιν, αὐτὸς ἔλεγε· Πολλοὶ προφῆται ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν; ἆρ' οὖν οὐ μετέχουσι τῆς γνώσεως τῆς εἰς αὐτόν; πάνυ μὲν οὖν. διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ τῆς ῥήσεως ταύτης, ἀφ' ἧς νομίζουσί τινες αὐτὸν ἀπεστερῆσθαι, πειρασόμεθα ποιῆσαι φανερόν. πολλοὶ γάρ, φησιν, ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε. ὥστε ἤδεσαν αὐτὸν ἥξοντα· οὐκ ἦν ἀγνοοῦντα, καὶ οἰκονομήσοντα, ἅπερ καὶ ᾠκονόμησεν. οὐ γὰρ ἄν, εἰ μὴ ἤδεσαν, ἐπεθύμησαν. ὁ δὲ μηδεμίαν ἔννοιαν ἔχει, τούτων λαβεῖν ἐπιθυμίαν διωμόσεται. ὥστε ἤδεσαν ἐγὼ τὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ἥξει εἰς ἀνθρώπους. τίνα οὖν ἐστιν ἅπερ οὐκ ἤδεσαν; τίνα ἅπερ οὐκ ἤκουσαν; ταῦτα, ἃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε." Εἰ δὲ καὶ φωνῆς ἤκουσαν καὶ εἶδον αὐτὸν σαφῶς, ἀλλ' οὐκ ἐν σαρκί, οὐδὲ οὕτω τοῖς ἀνθρώποις ζωοδωρεφόλυμον, οὐδὲ μετὰ τοσαύτης αὐδῆς ὁμιλοῦντα τῆς ἀδείας. τοῦτο γοῦν καὶ αὐτὸς δηλοῖ οὐχ ἁπλῶς εἰπὼν, ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἐμέ· ἀλλά τί; ἃ ὑμεῖς βλέπετε· οὐδὲ ἀκούσαι ἐμοῦ, ἀλλά τί; ἃ ὑμεῖς ἀκούετε. ὥστε εἰ καὶ μὴ τὴν ἔνσαρκον παρουσίαν αὐτοῦ εἶδασαν, ἀλλ' ὅμως ἤδεσαν αὐτὴν ἐσομένην, ἧς δὲ ἐπεθύμουν, καὶ ὀπίσω ἔρχεσθαι εἰς αὐτὸν, καὶ μὴ ἑωρακότες αὐτὸν ἐν σαρκί. ὅταν οὖν ἡμῖν ἐγκαλῶσιν Ἕλληνες ταῦτα λέγοντες· τί ὁ Θεὸς ἐπορεύθη ἐποίει χρόνον ὁ Χριστὸς, τὸ τῶν ἀνθρώπων οὐκ ὀπισχνούμενος γένος, καὶ τί δήποτε ἐν ἑκάτῳ τῆς ἡμετέρας ἦλθεν ἀντιλαμβόμενος σωτηρίας, τοσοῦτον ἀμελήσας χρόνον ἡμῶν; ἐροῦμεν, ὅτι καὶ περὶ τούτου ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ προενόει τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ γνώριμος τοῖς ἀξίοις ἦν. Εἰ δὲ δεῖ τὸ μὴ πρόρρησις αὐτὸν τότε ἐπεγνωκέναι, ἀλλὰ διὰ τῶν γραμμάτων αὐτὸν καὶ σαρκὸς ἐκείνου" μόνον ἐγνωκέναι, φαίητε μὴ γνωρίζεσθαι, τοῦτο οὐδὲ νῦν ὁμολογήσετε προσκυνεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὅτι μηδὲ νῦν ἅπαντες αὐτὸν ἴσασιν. ἀλλ' ὥσπερ ὅτι τοῦ προφήτου, οὐδεὶς δὲ δεῖ διὰ τοῦτο ἀγνοοῦντας αὐτὸν, τοῖς εἰδόσι συγχωρήσειεν· οὕτως οὐδὲ ὑπὲρ τῶν ἔμπροσθεν χρόνων ἀμφισβητεῖν χρή, ὅτι πολλοῖς, μᾶλλον δὲ πᾶσιν ἔγνωστο τοῖς γηναίοις καὶ θαυμασίοις δράσιν ἐκείνοις. Εἰ δὲ λέγοι τις, καὶ τίνος ἕνεκεν μὴ πάντες ἐπορεύοντο αὐτῷ, μηδὲ πάντες αὐτὸν ἐθεράπευον τότε, ἀλλὰ μόνοι οἱ δίκαιοι; ἐρήσομαι κἀγὼ, τίνος ἕνεκεν μηδὲ νῦν ἅπαντες αὐτὸν ἴσασι; καὶ τί λέγω περὶ τοῦ Χριστοῦ; ὁ γὰρ πατὴρ ὁ τότε μὴ πάντες μήτε τότε, μήτε νῦν ἔγνωσαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἀδρομάτως ἅπαντα φέρειν λέγουσιν, οἱ δὲ δαιμονίοις τὸν τῶν πάντων ὑπηρέτοις προσθήσουσι; εἰσὶ δὲ οἳ καὶ ἕτερον παρὰ τοῦτον ἀναπλάττουσι Θεὸν, τινὲς δὲ αὐτῷ καὶ τῷ ἀντικειμένῳ εἰς βλασφημοῦσιν" αὐτὸ δυνάμενον, καὶ τοὺς νόμους αὐτοῦ πονηροῦ τινος δαίμονος εἰς νομίζουσι. τί οὖν πρὸς τοῦτο; ὅτι Θεὸν αὐτὸν φήσομεν εἰς, ἐπειδὴ τινὲς εἰσιν οἱ τοῦτο λέγοντες, καὶ πονηρὸν αὐτὸν ὁμολογήσομεν εἰς; (καὶ γὰρ καὶ τοῦτό εἰσιν οἱ βλασφημοῦντες αὐτὸν) ἀπαγε τῆς τοιαύτης ἀφροσύνης καὶ τῆς ἐσχάτης ἀπονοίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πληξίας. Εἰ γὰρ μέλλομεν ἀπὸ τῆς τῶν μαινομένων κρίσεως χαρακτηρίζειν τὰ δόγματα, οὐδὲν κωλύει μαίνεσθαι καὶ αὐτοὺς μανίαν χαλεπωτάτην. Εἶτα ἥλιον μὲν οὐδεὶς λυμαντικὸν ὀφθαλμῶν εἶναι φήσει διὰ τοῦτο νοσοποιοῦσας τὰς ὄψεις, ἀλλὰ φωτιστικὸν, ἀπὸ τῶν ὑγιαινόντων λαμβάνων τὰς κρίσεις· καὶ ὃ μᾶλλον ἂν οὐδεὶς πικρὸν προσείποι, ὅπερ τοῦτο τῇ αἰσθήσει τῶν ἀῤῥώστων δοκεῖ· ὁ δὲ Θεὸν ἀπὸ τῆς τῶν ἀσθενούντων ὑποπτήξεως ἢ μὴ εἶναι, ἢ πονηρὸν [μὴ] εἶναι, ἢ ποτὲ μὲν προνοᾶν, ποτὲ δὲ μηδ' ὅλως τοῦτο ποιᾶν, ψηφιοῦνταί τινες; καὶ τίς αὖ τοιοῦτος ὑγιαίνειν φήσειεν, ἀλλ' οὐκ ἀξεσηκέναι καὶ παιδαγωγεῖν καὶ μαίνεσθαι τὸν ἐχάτιον μανίᾳ; ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω, φησίν· ἀλλ' ὧν ὁ κόσμος οὐκ ἦν ἄξιος, ὅτοι αὐτὸν ἔγνωσαν. Εἶπὼν δὲ καὶ τοῦτο μὴ γνόντας αὐτὸν, ἐνέβαλε τὸν αἰτίαν τῆς ἀγνοίας ἐνθηκεν. οὐ γὰρ ἁπλῶς εἶπεν, ὅτι οὐδεὶς αὐτὸν ἔγνω, ἀλλ' ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω, τουτέστιν, ᾧ τῷ κόσμῳ μόνῳ προσηλωμένοι, καὶ τὰ τοῦ κόσμου φρονοῦντες ἀνθρωποι. οὕτω γὰρ εἴωθε καλῶς αὐδεῖν ὁ Χριστός· ὡς ὅταν λέγῃ· πάτερ ἅγιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω. οὐκ ἄρα αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ ὁ κόσμος ἠγνόησε, καθάπερ ἐλέγομεν. οὐδὲν γὰρ ὕπουλοι διάνοιαν, ὡς ὃ προσετικέναι τοῖς προοδοι.

Ταῦτ' οὖν εἰδότες, ἀποχήσατε ἑαυτοὺς τοῦ κόσμου, καὶ τῶν ἀρχικῶν ἀπορῥήξατε παραμυθίας, καθόσον οἷόν τε. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τυχοῦσιν ὑμῖν ἀπὸ τούτων ἡ ζημία γέγονε, ἀλλ' ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν ἀγαθῶν. οὐ γάρ ἐστιν ἀνθρώπου τῶν κτισμάτων πρόσταγμα βίον ἀντεγκλήμονον παρασχεῖν σοφοῦ, διωκομένου ἕνεκα τῆς εἰς τοὺς οὐρανοὺς γνησίας, ἀλλὰ ἀνάγκη καὶ τοῦτο ἑαυτοῦ δακόπα ἐκείνων ἐκπεσεῖν. Οὐ δύνασθε γάρ, φησι, Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ· ἀνάγκη γάρ ἑνὸς ἔχεσθαι, καὶ τοῦ ἑτέρου μισεῖν. καὶ τοῦτο καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ πεῖρα βοᾷ. ᾧ γοῦν τῆς τῶν χρημάτων ἐπιθυμίας καταγελάσαντες, ὅτοι μάλιστά ἐσμεν ᾧ τοῦ Θεοῦ ἀγαπῶντες ὡς χρή, ὥσπερ οὖν ᾧ τῷ ἀρχῇ, ἐκείνῳ θαυμάζοντες, ὅτοι μάλιστα πάντων ἐσμὲν ᾧ ῥᾳθυμοτέραν τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην ἔχοντες. ψυχὴ γὰρ καθάπαξ ὑπὸ φιλοχρηματίας ἁλοῦσα, οὐ ῥᾳδίως οὐδὲ εὐκόλως ἀναπτήσεται καὶ παρᾶξαι καὶ εἰπεῖν τι τῶν προσηκόντων τοῦ Θεοῦ, ἅτε δὴ ἑτέρᾳ γνωμῇ δεσποτῇ δούλη, καὶ πάντα ἀπενθυτίας ὑπαπτήσσοντος τῷ Θεῷ. ἀνθυπάλατε ποίνιμοι ποτὲ καὶ διεγέρθητε, καὶ ἐννοήσαντες ὅτινος ἐσμὲν οἰκέται, τῷ τούτῳ βασιλείῳ ἀγαπήσωμεν μόνῳ, κλαύσωμεν, θρηνήσωμεν ὑπὲρ τῶν ἐμπεσόντων χρόνων ὧν ἐδουλώσαντο τῷ μαμμωνᾷ, ῥίψωμεν αὐτοῦ καθάπαξ ᾧ ζυγὸν ᾧ ἀφόρητον καὶ ᾧ βαρὺ, καὶ μόνῳ φέροντες ᾧ τοῦ Χριστοῦ τὸ κοῦφον ᾧ ῥᾴστον· οὐδὲν γὰρ ὑπαπτήει τοιοῦτον ἡμῖν, οἷς ὁ μαμμωνᾶς. οὗτος μὲν γὰρ ἐχθρὸς κελεύει πᾶσι γενέσθαι· ὁ δὲ Κύριος τοὐναντίον ἀπόνως ἀπαλλάξεσθαι καὶ φίλον. ἐκεῖνος μὲν πολλῷ καὶ τῇ πλινθείᾳ προσηλώσας (τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ χρυσὸς) οὐδὲ τὰς νύκτας ἀφίησιν ἀναπνεῦσαι μικρόν· οὗτος δὲ τῆς μὲν προσηλῆς ταύτης καὶ ἀνοήτου φερνίδος ἀφίησι, κελεύει δὲ θησαυρεῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, οὐκ ἐκ τῆς εἰς ἑτέρους ἀδικίας, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκείας δικαιοσύνης. ἐκεῖνος μὲν οὖν πολλοὺς ἱδρῶτας καὶ τὰς ταλαιπωρίας ὅτε δύναται πρόφασιν κολαζομένοις ἡμῖν ἐκεῖ καὶ κακῶς πάσχουσι δίκην οὖν αὐτοῦ νόμος, καὶ ὑπτιαίνει τὸν φλόγα· οὗτος δὲ, κἂν ποτήριον ἡμῖν ὑπάσχῃ δοῦναι ψυχροῦ, οὐδὲ τοῦτο μισθὸν καὶ τὴν ἀμοιβὴν ἀφίσιν ἡμᾶς ἀπολέσαι ποτέ, ἀλλὰ μὴ πολλῆς δυνάσθωσι τῆς δαψιλείας. πῶς οὖν οὐκ ἐχάτης δυοῖν ὄντων προσώπων διαστολῆς καὶ τοσούτων γεμούσης ἀγαθῶν ἀμελοῦντας, ἀχαίρω καὶ ἀγνώμονι δουλεύειν τυραννῳ, καὶ ὑδὲν ὅτε ἐν τοῦτῳ ὅτε ἐκεῖ δυναμένῳ τοὺς πειθομένους αὐτῷ προσελθόντας ὠφελῆσαι καὶ βοηθῆσαι; καὶ ὃ ἴδιον μόνον ἐστὶ τὸ δεινὸν, καὶ αὕτη ἡ ζημία μόνον, ὅτι οὐκ ἀμύνει κολαζομένοις, ἀλλὰ ὅτι πρὸς τούτῳ καὶ μυρίοις προσβάλλει κακοῖς, ὅπερ ἔφην εἶναι, τοὺς πειθομένους αὐτῷ. τοὺς γὰρ πλείονας τῶν ἐκεῖ κολαζομένων ἀπὸ ταύτης ἴδοι τις ἂν κολαζομένους τῆς αἰτίας, ὅτι χρήμασιν ἐδουλεύθη, καὶ τὸ χρυσίον ἠγάπησε, καὶ τοῖς δεομένοις οὐκ ἐπήρκεσε. διὸ ἵνα μὴ

ΗΘΙΚΟΝ

Ματθ. ς. κδ.

κ. ἐμπλυτίσῃ

κ. ἀπαλλάττει,

κ. ψυχροῦ,

καὶ ἡμεῖς πάθωμεν, σκορπίσωμεν, δῶμεν τοῖς πένησιν, ἀπαλλάξωμεν τὴν ψυχὴν καὶ τῆς ἐν-
ταῦθα φροντίδος τῆς βλαβερᾶς, καὶ τῆς ἐκεῖ διὰ ταῦτα κειμένης τιμωρίας ἡμῖν. ἀπο-
θώμεθα δικαιοσύνην ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀντὶ χρημάτων τῶν ἐπὶ γῆς συλλέξωμεν θησαυροὺς ἀ-
ναλώτους, θησαυροὺς δυναμένους συναποδημῆσαι πρὸς τὸν οὐρανὸν ἡμῖν, δυναμένους ἡ-
μῖν κινδυνεύουσι παραστῆναι, καὶ ποιῆσαι τὸν κριτὴν ἵλεων τότε, ὃν γένοιτο πάντας ἡμᾶς εὐ-
μενῆ ἔχειν νῦν καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν "ὄντας, ἀπολαῦσαι μετὰ πολλῆς παῤῥησίας τῶν ἡ- γ. ἔχοντας
τοιμασμένων ἀγαθῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τοῖς ὡς χρὴ ἀγαπῶσιν αὐτόν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς
ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ
δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁμιλ. θ. 11 ΕΙΣ ΤΑ ΙΔΙΑ ΗΛΘΕ, ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΑΥτὸν οὐ παρέλαβον.

ΑΝ τῶν προτέρων διαμνημονεύητε νοημάτων, μετὰ πλείονος προθυμίας
καὶ τὰ ἑξῆς "ἐποικοδομήσομεν, ὡς ἐπὶ κέρδει τοῦτο ποιοῦντες μεγά- γ. ἐπιχειρήσομεν
λῳ. οὕτω γὰρ ὑμῖν τε εὐμαθέστερος ἔσται ὁ λόγος τῶν ἤδη λεχθέντων
μεμνημένοις," καὶ ἡμεῖς οὐ πολλοῦ δεησόμεθα πόνου, δυναμένων ὑμῶν γ. ἡμεῖς δὲ
διὰ τῆς πολλῆς φιλομαθείας ὀξύτερον τοῖς λοιποῖς ἐνορᾶν. ὁ μὲν γὰρ
ἀεὶ τὰ διδόμενα ἀπολλύς, ἀεὶ δεήσεται τοῦ διδάξοντος, καὶ οὐδέποτε
εἴσεται οὐδέν· ὁ δὲ ἅπερ ἂν λάβῃ φυλάττων, καὶ οὕτω τὰ λοιπὰ προσλαμβάνων, ταχέως
[ἂν] ἀντὶ μαθητοῦ διδάσκαλος ἔσται, καὶ οὐχ ἑαυτῷ "μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι χρήσι- γ. μόνον
μος. ὅπερ μάλιστα ταύτην ἔσεσθαι προσδοκῶ τὴν ἐκκλησίαν, ἀπὸ τῆς πολλῆς ταύτης
τεκμαιρόμενος φιληκοΐας. φέρε οὖν ὡς ἐν ἀσφαλεῖ θησαυροφυλακίῳ ταῖς ὑμετέραις
ψυχαῖς τὸ ἀργύριον τοῦ Κυρίου παρακαταθώμεθα, καὶ τὰ σήμερον ἡμῖν προτεθέντα ἀνα-
πτύξωμεν, ὡς ἂν ἡ τοῦ πνεύματος παρέχῃ χάρις. Εἶπεν ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω, περὶ
τῶν ἄνω χρόνων λέγων. κάτεισι λοιπὸν τῷ λόγῳ καὶ πρὸς τοὺς τοῦ κηρύγματος χρόνους, καὶ
φησιν· Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον· ἰδίους τοὺς Ἰουδαίους λέγων νῦν, ὡς
λαὸν περιούσιον, "ἢ καὶ πάντας δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ὑπ' αὐτοῦ γεγενημένους. καὶ καθάπερ ἀ- γ. καὶ
νωτέρω διαπορῶν ἐπὶ τῇ ἀνοίᾳ τῶν πολλῶν καὶ ὑπὲρ τῆς κοινῆς αἰσχυνόμενος φύσεως ἔλε-
γεν, ὅτι ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ [ἐγένετο, καὶ] γενόμενος τὸν δημιουργὸν οὐκ ἐγνώρισεν· οὕτω καὶ ἐν-
ταῦθα πάλιν ἐπὶ τῇ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῇ τῶν πολλῶν δυσαναγετῶν ἀγνωμοσύνῃ, πληκτι-
κώτερον τίθησι τὴν κατηγορίαν λέγων, ὅτι οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον, καὶ ταῦτα αὐτὸν ἐλ-
θόντα πρὸς αὐτούς. καὶ οὐχ οὗτος "μόνος, ἀλλὰ καὶ οἱ προφῆται θαυμάζοντες ἔλεγον τὸ γ. μόνον
αὐτὸ διὰ τοῦτο· καὶ Παῦλος δὲ ὕστερον ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκπληττόμενος. καὶ οἱ μὲν προφῆ-
Ψαλμ. οη. ε. ται οὕτως ἐβόων ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ λέγοντες· Λαός, ὃν οὐκ ἔγνων, ἐδούλευσέ
μοι, εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό "με· υἱοὶ ἀλλότριοι γ. μοι
ἐπαλαιώθησαν καὶ ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. καὶ πάλιν, οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ
Ἡσ. ξα. αὐτοῦ ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι· καί, Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν· ἐμφανὴς
Ρω. ια. ζ. ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Παῦλος δὲ Ῥωμαίοις ἐπιστέλλων, ἔλεγε· Τί οὖν; ὃ ἐπι-
Ρω. θ. λ. ζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχε. καὶ πάλιν· Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔ-
θνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην· Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιο-
σύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. καὶ γάρ ἐστιν ὄντως ἐκπλήξεως ἄξιον, πῶς οἱ
μὲν ἐν ταῖς προφητικαῖς ἀνατραφέντες βίβλοις, καὶ τοῦ Μωϋσέως καθ' ἑκάστην ἀκούοντες τὴν ἡμέραν
μυρία περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ λέγοντος παρουσίας, καὶ τῶν λοιπῶν μετὰ ταῦτα προφητῶν, "ἔτι τε αὐτὸν γ. καὶ
θεώμενοι τὸν Χριστὸν καθ' ἑκάστην αὐτοῖς θαυματουργοῦντα, καὶ μόνοις αὐτοῖς "σχολάζοντα, καὶ μή- γ. ὁμιλοῦντα
τε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τε τοῖς μαθηταῖς συγχωρεῖσθαι πέως εἰς ὁδὸν ἐθνῶν ἀπελθεῖν, " ἢ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν εἰσελθεῖν, μήτε αὐτὸν τοῦτο ποιοῦντα, ἀλλὰ αὖθις καὶ πάλιν λέγοντα πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπεσπαλμένα τοῦ οἴκου Ισραὴλ, " καὶ μετὰ τῶν σημείων * δὲ τῶν προφητῶν * ἀκούοντες " καὶ αὐτὸν σωφρόνως αὐτοῦ ἀναμιμνήσκοντα ἔχοντες, ὅπως καθάπαξ ἐπήρωσαν ἑαυτοὺς καὶ " ἐκώφωσαν, ὡς μηδενὶ τούτων " ἐνακουσθῆναι πρὸς τὸ τοῦ Χριστοῦ πίστιν * · ⓐ ὃ δὴ ἐθνῶν τούτων μὴ ὀλέθρου ἀπολαύσαντες, ὅτε θείων λογίων ποτὲ ἀκούσαντες, οὐδὲ ὅσον ὄναρ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀεὶ τοῖς τῶν ψευδαποστόλων σιτρεφόμενοι μύθοις (τοῦτο γὰρ ἡ τῶν " ἔξω φιλοσοφία) καὶ " ποιητῶν λήρους ἀνελίττοντες, καὶ ξύλοις καὶ λίθοις προσπελωμένοι, καὶ ὅτε δογμάτων ὅτε πολιτείας ἕνεκεν εἰδότες τι χρηστὸν καὶ ὑγιὲς (καὶ γὰρ ὁ βίος αὐτοῖς τῶν δογμάτων ἀκαθαρτότερος ἴσως καὶ ἐναντίερος, καὶ μάλα εἰκότως. ⓐ γὰρ οὗτοι θεοὺς αὐτῶν πάσῃ κακίᾳ χαίροντας ὁρῶντες, καὶ δι' αἰσχρῶν μὲν ῥημάτων, δι' αἰσχροτέρων δὲ πραγμάτων θεραπευομένους πραγμάτων, καὶ τοῦτο " νομίζοντας ἑορτὴν καὶ τιμὴν, ἔτι * μᾶλλον δὲ δι' ἀκαθάρτων φόνων καὶ παιδοκτονιῶν τιμωμένους, πῶς οὐκ ἔμελλον ταῦτα ζηλοῦν;) ἀλλ' ὅμως καὶ τοὺς αὐτὸν ⓦ συμφορὰ τῆς κακίας καταπεσόντας, ὥσπερ ἐκ τινος μηχανῆς, ἄνωθεν ἡμῶν καὶ ἀπ' αὐτῆς τῶν οὐρανῶν τῆς κορυφῆς ἀνεφάνησαν λαμπρὰ λάμποντας. πῶς οὖν τοῦτο γέγονε, καὶ πόθεν; ἄκουσον Παύλου λέγοντος. καὶ γὰρ ὁ μακάριος ἐκεῖνος ταῦτα ἀκριβῶς ζητῶν, οὐκ ἀπέστη, ἕως ἔδειξε τὴν ἀπάνθρωπον ῥίζαν, καὶ τοῖς ἄλλοις ταύτην ἐδήλωσεν ἅπασι. τίς οὖν ἐστὶν αὕτη; καὶ πόθεν ἡ τοσαύτη πώρωσις αὐτοῖς; ἄκουσον αὐτοῦ τοῦ τὴν οἰκουμένην ταύτην ἐμπιστευθέντος λέγοντος ταῦτα. τί οὖν φησι, τὴν ἀπόρησιν τῶν πολλῶν λύων ταύτην; Ρω. ι. γ.
Ἀγνοοῦντες, φησι, τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ ζητοῦντες τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. " διὰ ταῦτα ἔπαθον. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς τοῦτο ἑτέρως ἑρμηνεύων φησί· Τί οὖν ἐρῶμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνη, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ισραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. εἰπὲ δὴ μοι τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος. ὃ δὴ " φησὶ τοιοῦτόν ἐστιν· ἀπιστία τούτων γέγονεν αὐτοῖς αἰτία τῶν κακῶν· ταύτην ἔτεκεν ἡ ἀπόνοια. ὅπου γὰρ περὶ τούτου πλέον ἔχοντες ἑλλήνων τοῦ τε νόμου εἰληφέναι, καὶ Θεοῦ εἰδέναι, καὶ τὰ ἄλλα ἅπερ ὁ Παῦλός φησι, μετὰ τοῦ τῆς Χριστοῦ πίστεως εἶδον ἀπὸ τῆς πίστεως μετὰ τῆς αὐτῆς ὁμοπιμίας καλυμμένους κἀκείνους καὶ αὐτοῦ, καὶ οὐδὲν πλέον ἔχοντα ⓦ ὑπερτιμῆς τοῦ ἐξ ἐθνῶν μετὰ τοῦ πίστιν, ἐδικάσθησαν ὑπὸ ἀπονοίας εἰς βασκανίαν ἐλθόντες, καὶ τοῦ τοῦ δεσπότου φιλανθρωπίαν τοῦ ἀφάτου καὶ ὑπερβάλλουσαν οὐκ ἠνέγκαμεν. τοῦτο δὲ αὐτοῖς ἑτέρωθεν μὲν ἐδαμόθεν, ἐξ ἀλαζονείας δὲ καὶ πονηρίας καὶ μισανθρωπίας γέγονε. τί γὰρ, ὦ πάντων ὑμεῖς ἀνοητότεροι, " κατεγελάσατε οὐκ τῆς εἰς ἑτέρους γνωμένης κηδεμονίας; " τί δὲ τὰ ὑμέτερα ἠλαττώθη ἀγαθὰ, τῆς κοινωνοὺς ἑτέρους ἔχειν τῶν αὐτῶν; ἀλλὰ τυφλὸν ὄντως ἡ πονηρία, καὶ τῶν δεόντων οὐδὲν δύναται συνιδεῖν ταχέως. διηθέντες τοίνυν τὴν κοινωνοὺς μέλλειν ἔχειν τῆς αὐτῆς παῤῥησίας, καθ' ἑαυτῶν ὃ ξίφος ὤθησαν, τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας σκαλεύοντες ἑαυτούς· καὶ μάλα εἰκότως. Ματθ. κ. ιγ.
Ἐπῆρε γὰρ, φησιν, οὐκ ἀδικῶ σε· θέλω δὲ καὶ τούτοις δοῦναι ὥσπερ κἀμοί. μᾶλλον δὲ οὐδὲ τούτων ἄξιοι τῶν λόγων εἰσὶ τοιοῦτοι. ἐκεῖνος μὲν γὰρ, εἰ καὶ ἐδυσχέρανεν, ἀλλ' ὅμως ἔχων εἰπεῖν ἡμέρας ὁλοκλήρου πόνους καὶ παλαιπωρείας καὶ " καύσωνας καὶ ἱδρῶτας· ὅτοι δὲ τί ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν; τοιοῦτον μὲν οὐδέν, ῥᾳθυμίαν δὲ καὶ ἀσωτίαν, καὶ τὰ μυρία κακὰ, ἃ δηλονότι πάντας κατηγορεῖν αὐτῶν διετέλεσαν ⓐ πρῶτοι πάντων, διὰ ἃ καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τοῖς ἔθνεσι προσκεκρούκεσαν τῷ Θεῷ. καὶ τοῦτο ὁ Παῦλος δηλῶν ἔλεγεν· Οὐ γὰρ ἔστι διαστολὴ Ιουδαίου τε καὶ Ἕλληνος. πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι. καὶ τοῦτο μὲν ἄπαν τὸ κεφάλαιον χρησίμως καὶ σφόδρα ζώντως Ρω. γ. κβ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατ' ἐκείνων γυμνάζει τὴν ὀπτικολίαν· δυωτέρω γὰρ μείζονος δείκνυσι κολάσεως ἀξίους χ. φησὶ
Ρω. β. ιβ. εἶναι· Ὅσοι γὰρ ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται, φησι, τουτέστι χαλεπώτερον, μὴ τῆς φύσεως καὶ τοῦ νόμου κατηγοροῦντες ἔχοντες ὑπὲρ ταύτης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἔθνεσι τὸν
Ησ. νβ. ε. Ρω. β. κδ. θεὸν βλασφημούντων γελᾶσθαι αἴτιοι. Τὸ γὰρ ὄνομά μου, φησι, δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ἐπεὶ οὖν τοῦτο μάλιστα ἦν ὃ δάκνον αὐτοὺς (καὶ γὰρ καὶ τοῖς πεπιστευκόσιν ἐκ περιτομῆς παράδοξον τὸ πρᾶγμα εἶναι) ἐδόκει· διὰ καὶ ἐνεκάλουν ὁ Πέτρῳ πρὸς αὐτὸν ἀπὸ Καισαρείας ἐπανελθόντι, ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθε καὶ συνέφαγε αὐτοῖς· καὶ μετὰ τὸ μαθεῖν τὴν οἰκονομίαν τὴν τοῦ Θεοῦ, " εἰ καὶ ὕστερον ἐφαίνετο, πῶς καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται, παρ' ἐκπλήττεσθαι ἐνδεικνύμενοι, ὡς οὐκ ἂν ποτε τοῦτο προσεδόκησαν τὸ παράδοξον)" ὅθεν οὖν ἤδει ὅτι μάλιστα αὐτῷ τοῦτο καθήκετο, " ὅρα πῶς αὐτῷ τὸ φορτίον ἐκένωσε, καὶ τὴν ἀλαζονείαν " ἐξέλυσε σφόδρα οἰδοῦσαν. * ἐμέλλησεν γὰρ περὶ τῶν ἑλληνικῶν, καὶ δείξας αὐτοὺς οὐδεμίαν ἔχοντας ἀπολογίαν, οὐδὲ ἐλπίδα σωτηρίας, κατηγορήσας ἀκριβῶς καὶ τῆς τῶν δογμάτων αὐτῶν διαφθορᾶς, καὶ τῆς περὶ βίον ἀκαθαρσίας, μετατίθησιν ὅτι καὶ Ἰουδαίους λόγον· " καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ περιφήτου καταλέξας ἅπαντα, δι' ὧν ἔλεγεν ἐκεῖνος, ὅτι μιαροί τινες ἦσαν, καὶ δολεροί, καὶ ὑπουλοι, καὶ πάντες ἅμα ἠχρειώθησαν, καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς ἐκζητεῖ τὸν Θεόν, ἀλλ' ἐξέκλιναν πάντες, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐπήγαγεν, Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Τί οὖν ἐπαίρεις σαυτόν, ὦ Ἰουδαῖε; τί μέγα φρονεῖς; καὶ γὰρ καὶ σὸν ἐμπέφρακται στόμα, καὶ ἡ σὴ παρρησία ἀνήρπαται, καὶ μετὰ τοῦ κόσμου πάντος καὶ σὺ γέγονας ὑπόδικος, καὶ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐν χρείᾳ κατέστηκας τοῦ δωρεὰν δικαιωθῆναι. ἐγρίμι οὖν μηδὲ, εἰ κατορθωκὼς ἦς καὶ παρρησίαν πολλὴν εἶχες πρὸς τὸν Θεόν, μηδὲ ὕπνα τοῖς μέλλουσιν ἐλεᾶσθαι καὶ σώζεσθαι διὰ φιλανθρωπίαν φθονεῖν. πονηρίας γὰρ τοῦτο ἐκάστης, ὅταν τοῖς ἑτέροις τὴν ἀγαθοῖς, καὶ μάλισα, ὅταν μηδὲ μετὰ τῆς σῆς τοῦτο ἤμελλε γίνεσθαι ζημίας. Εἰ μὲν γὰρ ἡ τῶν ἄλλων σωτηρία τοῖς σοῖς ἐλυμαίνετο καλοῖς, λόγον ἂν εἶχε τὸ ἀλγεῖν· καίτοιγε οὐδὲ τοῦτο " τὸν τὸν μεμαθηκότα φιλοσοφεῖν. Εἰ δὲ μήτε κολαζομένου θατέρου πλεονάζει τὰ τῶν μισθῶν, μήτε δὲ παρόντος ἐλαττοῦται, τίνος ἕνεκεν σὺ κόπτεις σαυτὸν ὑπὲρ ὧν ἕτερος σώζεται δωρεᾷ; ἐγρῆν μὲν οὖν, ὅπερ ἔφην *, μηδὲ, εἰ τῶν ἀδοκιμήτων ἦς, ὅτι τὴν τῶν ἐθνῶν εἰς τὰ ἔθνη γινομένην δίκην ἐλάμβανεν σωτηρίαν. ὅταν δὲ τῶν αὐτῶν ὑπεύθυνος ὢν τῷ δεσπότῃ, καὶ προσκεκρουκὼς καὶ αὐτὸς, δυσχεραίνῃς ὅτι τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς καὶ μεγαφροσύνῃς, ὡς αὐτὸς ὀφείλων μόνος τὸ ἐφίλητος μεταχεῖν, ἀβασκανίας μόνον καὶ πονηρίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκάστης αἰσίας, καὶ πάντων τῶν χαλεπωτάτων αὖ εἶναι ὑπεύθυνος βασανιστηρίων. τὴν γὰρ τῶν κακῶν ῥίζαν ἁπάντων ἐν σεαυτῷ κατεφύτευσας, τὴν ὑπερηφανίαν.

ΗΘΙΚΟΝ. Διὸ καὶ τῆς σοφὸς ἔλεγεν· Ἀρχὴ ἁμαρτίας, ὑπερηφανία, τουτέστι, ῥίζα καὶ πηγὴ καὶ μήΣηρ. ι. ιε. τηρ. οὕτω δὲ ὁ προπάτωρ ἐξέπεσε τῆς μακαρίας ἐκείνης διαγωγῆς· οὕτω καὶ ὁ τοῦτον ἀπατήσας διάβολος ἀπ' ἐκείνου κατεμύησεν τὸ τῆς ἀξίας ὕψος. ὅθεν εἰδὼς ὁ μιαρὸς τῆς ἁμαρτίας ταύτης τὴν φύσιν ἰσχυρὰν οὖσαν καὶ δι' αὐτὴν καταδυσῶν τὸν ἄρωνα, ταύτην ἦλθε τὴν ὁδὸν, ὅτε τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τῆς τοσαύτης κατενεγκεῖν ἐπεχείρησε τιμῆς. τῇ γὰρ ἐπαγγελίᾳ τῆς ἰσοθείας φυσήσας αὐτὸν, οὕτω κατέῤῥιξε καὶ κατέβαλεν εἰς αὐτὰ τὰ ᾅδου τὰ βάραθρα. οὐδὲν γὰρ οὕτω τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἀλλοτρίοι, καὶ τῷ τῆς γεέννης παραδίδωσι πυρὶ, ὡς ἡ τῆς ὑπερηφανίας τυραννίς. ταύτης γὰρ ἡμῖν προύσης, ἅπας ἡμῶν ὁ βίος ἀκάθαρτος ἔσται, κἂν σωφρονῶμεν, κἂν πτωχεύωμεν, κἂν νηστεύωμεν, κἂν εὐχαῖς, κἂν ἐλεημοσύναις, κἂν ὁποιῳοῦν ὑπεπλασώμεθα. ἀκάθαρτος γὰρ, φησι, παρὰ " Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος. χ. Κυρίῳ

καταστέλλομεν

καταξέλωμεν οὖν τοῦτο τὸ φύσημα τῆς ψυχῆς, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν, εἴπε, ἐξελώμεθα, εἰ καθαρεύει τῆς τῷ Δαβὸλῳ κειμένης ἀπηλλάχθαι κολάσεως. ὅπερ γὰρ τὰ ἀλαζόνα καὶ αὐτὰ ἐκείνῳ παθεῖν ἀνάγκη, ἄκουσον τοῦ Παύλου λέγοντος· Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς, εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ παγίδα τοῦ Δαβόλου. Τί ἐστι κρίμα; εἰς τὸν αὐτὸν, φησι, καταδίκην, εἰς τὸν αὐτὸν κόλασιν. πῶς οὖν δυνήσεται τοῦτο τὸ δεινὸν, φησιν; εἶπε λογίσασθαι τὸν ἑαυτοῦ φύσιν, καὶ τὸν ἀμαρτημάτων τὸ πλῆθος, καὶ τὸν ἐκεῖ βασανιστηρίων τὸ μέγεθος, καὶ τὸν ἐνταῦθα δοκούντων λαμπρῶν τὸ ταπεινότερον, οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον Δαβὶδ ἔφερεν, καὶ τὸν ἐκείνου δυνάμεων μᾶλλον μαθεῖν ὀφείλομεν. δὸ τούτους συνεχῶς πρὸ ἑαυτοῦ κινεῖσθαι δεῖ λογισμούς, καὶ τοὺς τὰ μέγιστα κατορθωκότας, ὅτι μνήμης ἔχρηζεν, οὐκ ἂν ἡμᾶς ὁ Δαβὶδ ἐπαρθῆναι δυνήσεται, κἂν μυρία φιλονεικῇ, ἀλλ' οὐδὲ ἀποσκελίσαι τοῦ ἀρχοῦ. ὁ γὰρ Θεὸς ὁ τῶν ταπεινῶν, ὁ χρηστὸς δὲ ὀπτικὸς, αὐτὸς δὲ ὑμῖν καὶ ἡμῖν παρέχοι καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην. οὕτω γὰρ δυνησόμεθα καὶ τὰ ἄλλα μετ' εὐκολίας κατορθοῦν, εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ι. ΕΙΣ ΤΑ ΙΔΙΑ ΗΛΘΕ, ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΑΥΤΟΝ ΟΥ̓ ΠΑΡΕΛΑΒΟΝ.

Ἰλεήμων ὢν ὁ Θεὸς, ἀγαπητὲ, καὶ φιλάνθρωπος, πολλὰ ποιεῖ καὶ παράδοξα πράγματα, ὥστε ἡμᾶς κατ' ἀρετὴν λάμπειν, καὶ βουλόμενος ἡμᾶς εὐδοκίμους εἶναι. καὶ τοῦτο, βίᾳ μὲν οὐδένα οὐδὲ ἀνάγκῃ, πείθοι δ' ἂν καὶ τοῖς ποιοῦσιν οὕτω, τοῦ βουλομένους ἄνωθεν ἕλκει, καὶ παρὸς ἑαυτὸν ὑπάγεται. Διὰ τοῦτο ἐλθόντα αὐτὸν οἱ μὲ ἔλαβον, οἱ δ' οὐκ ἐδέξαντο. οὐδένα γὰρ βούλεται ἄκοντα, οὐδὲ ἀναγκαζόμενον ἔχειν οἰκέτην, ἀλλ' ἑκόντας ἄνωθεν καὶ παρορμωμένους, καὶ χάριν αὐτοῦ τῆς δουλείας εἰδότας. δοῦλοι μὲν γὰρ, ὅταν ἐν χρείᾳ καθεστῶτες τῆς τοῦ οἰκέτου Δεσποίνης, καὶ μὴ βουλομένους πολλοὺς τοῦ τῆς δεσποτείας κατέχεσι νόμου· ὁ δὲ Θεὸς ἀνενδεὴς ὤν, καὶ μηδενὸς τῶν ἡμετέρων ἐν χρείᾳ καθεστηκὼς, τῆς δ' ἡμετέρας ἕνεκεν σωτηρίας μόνον ἅπαντα πράττων, ἡμᾶς αὐτοῦ ποιεῖ τούτου κυρίους· καὶ δηλοῖ τοῦτο τοῦ μὴ βουλομένων οὐδενὶ βίαν ὑπιστῆναι, οὐδὲ ἀναγκάζειν. παρὸς γὰρ ἄκοντας παρὸς ἑαυτὸν ἕλκεσθαι τοῦ δουλείου, ἴσον τοῦ μηδὲ ὅλως δουλεύειν ὄντι. Τί οὖν κολάζει, φησὶ, τοῦτον οὐκ ἐθέλοντας ἀναπαύειν αὐτοῦ; τί δὲ καὶ γέενναν ἠπείλησε τοῖς οὐκ ἀνεγομένοις τοῦ ὑπαγομένου αὐτοῦ; ὅτι καὶ μὴ πειθομένων ἡμῶν σφόδρα κήδεται, λίαν ὢν ἀγαθὸς, καὶ ἀποπηδώντων καὶ φθυόντων οὐκ ἀφίσταται· ἀλλ', ὑπὲρ τοῦ παρόντος τῆς εὐεργεσίας ὁδὸν ἀποσκάπτων, ἐλθεῖν μὴ βουληθέντας τοῦ διὰ τῆς πειθοῦς καὶ τὰ παθεῖν εὖ· τοῦ ἑτέρου ἐπήγαγε τοῦ διὰ τῆς κολάσεως καὶ τὴν τιμωρίαν, πικροτάτην μὲν οὖσαν, ἀναλγήσαι δ' ἂν· ὅμως, ὅταν ἡ παρούσα ἀπομάζηται. ἐπεὶ καὶ οἱ νομοθέται πολλὰς μὲν χαλεπὰς κατὰ τῶν ἡμαρτηκότων διέθεσαν τιμωρίας, καὶ ὅμως αὐτοῦ οὐκ ἀποστρεφόμεθα διὰ ταῦτα, ἀλλὰ δὲ μᾶλλον τιμῶμεν τῶν νομοθετῶν χάριν, καὶ ὅτι μηδ' ἑνὸς δεόμενοι τῶν παρ' ἡμῶν, πολλαχοῦ δὲ οὐδὲ εἰδότες, τίνες ποτὲ ἔσονται μέλλοντες τῆς διὰ τῶν γραμμάτων αὐτῶν ἀπολαύσεσθαι βοηθείας, ὅμως ἐφεύρισαν τῆς κατὰ βίον τὴν ἡμετέραν δυταξίας, τιμῶντες μὲν οὐκ ἐν ἀρετῇ ζῶντας, εἰργόντες δὲ διὰ τῶν τιμωριῶν οὐκ ἀνοσίους, καὶ τῇ τῶν λοιπῶν ἡσυχίᾳ λυμαινομένους. Εἰ δὲ τούτους θαυμάζομεν καὶ φιλοῦμεν, ὁ πολλῷ μᾶλλον τὸν Θεὸν ἐκπλήττεσθαι δεῖ καὶ ἀγαπᾶν τῆς τοσαύτης ἔνεκεν κηδεμονίας; καὶ γὰρ ἄπειρον τὸ μέσον ἐστὶ τῆς * ἐκείνων καὶ τὸ τούτου προ-

ἀναπλήρωσις
ἀφίλησιν
ἀναχώρησις
ἀπαλογία.
ἀγαπητὲ,
ὑπήκοον
ἀκούουσι
ἀλλ', ἐπεὶ οὖν
ἀπώσαντο
οἱ
ἐπεισήγαγε
ὅμως, ὅταν
δὲ ἡ παρεστῶσα ἀπομάζηται, ἀναγκαία ἡ δευτέρας ἡ ἐπεισαγωγή.
παραγραμμάτων
ὡς
κατασώσει τι

νοίας τῆς εἰς ἡμᾶς. ἄφατος γὰρ ὄντως, καὶ ὑπερβολὴν πᾶσαν νικῶν ὁ πλοῦτος τῆς χρηστότητος τοῦ Θεοῦ. σκόπει δὲ· εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, οὐ τῆς αὐτοῦ χρείας ἕνεκεν (ἀνενδεὴς γὰρ, ὅπερ ἔφην, ὁ θεῖος) ἀλλὰ τῆς τῶν ἰδίων * εὐεργεσίας· καὶ οὐδὲ οὕτως αὐτὸν οἱ ἴδιοι εἰς τὰ αὐτῶν προσηγόμενον ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ αὐτῶν προὔλαβον, ἀλλὰ καὶ διεκρούσαντο, καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἐκβαλόντες ἀπέκτειναν· καὶ οὐδὲ οὕτω τῆς μετοικίας αὐτοὺς ἀπέκλεισεν, ἀλλ' ἔδωκεν, εἰ βουληθεῖεν, μετὰ τοσαύτης προσθήκην πάντα ἀπολαύσασθαι καὶ πλημμεληθέντα διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, καὶ τοῖς οὐδὲν τοιοῦτον εἰργασμένοις, ἀλλὰ μᾶλλον πάντων αὐτῷ φίλοις ἐξισωθῆναι. καὶ ὅπου οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ ψυχαγωγίας ἕνεκεν ταῦτα φθεγγόμεθα, λεγέτω μοι τοῦτων ἀφίσι φωνὴν καὶ κατὰ τὸ μακάριον Παῦλον ἀπόντα. οὕτω γὰρ τὸν Χριστὸν διώκων μετὰ τὴν φανεῖσαν, καὶ τὸν ἐκείνου μάρτυρα * τῆς πολλῆς βαθὺν χρόνον, ὅτε μετανόησε καὶ κατέγνω τῶν προτέρων ἁμαρτηθέντων αὐτῷ, καὶ τῷ διωχθέντι προσέθραμεν, εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ εὐθέως καὶ τὰ πρωτεῖα ἔχοντας κατέλεξε, κήρυκα καὶ διδάσκαλον τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἀποφαίνων αὐτόν, βλάσφημον, διώκτην, ὑβριστήν· καθὼς καὶ αὐτὸς ἀγαλλόμενος ὅτι τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν, ταῦτα δι' ἐκείνου ἔπαθε, καὶ οὐκ ἠμύνετο, ἀλλὰ καθάπερ ἐν σκιᾷ τοῖς γράμμασι τὰ πρότερον αὐτῷ τολμηθέντα καταθρηνῶν, ἅπασιν ἐπεδείκνυ, βέλτιον εἰδὼς) νομίζων τὰ πρότερον αὐτοῦ πράγματα πολλῷ βίον ὅτι τὴν φιλανθρωπίαν ὁ μέγεθος τῆς τοῦ Θεοῦ δωρεᾶς, ἡ συσκιάσασα τὸ ἄφατον αὐτοῦ καὶ ἀνεκδιήγητον φιλανθρωπίαν, οἰκειοῦται τὸν οἰκείαν ἅπασιν ἐκπομπεύσασα πλούτῳ. διὰ τοῦτο οὐ κατὰ τρέφει καὶ διώξεις, καὶ ἐπιβουλάς, τοὺς πολέμους τοὺς κατὰ τῆς ἐκκλησίας, νῦν μοι λέγων· Οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεσθῆναι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· νῦν δέ, Ὅτι ἦλθεν Ἰησοῦς ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. καὶ πάλιν· Ἠκούσατε τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν. καθάπερ γὰρ τινα ταύτην ἀμοιβὴν ἀποδιδοὺς τῷ Χριστῷ τῆς εἰς αὐτὸν μακροθυμίας, ὃ δεῖξαι, ἵνα ὅτε καὶ πῶς ἐλθὼν καὶ πολέμιον ἔσωσεν, ὅτω μετὰ πολλῆς τῆς παῤῥησίας κηρύττῃ τὸν μάχιμον, ὧν πάσῃ προθυμίᾳ πρὸς τὸν δεσπότην ἐμαχέσατο τῷ Χριστῷ· μετὰ ταῦτα καὶ τοῖς ἀπεγνωκόσιν ἑαυτὸν χρῆσθαι· ἐκτείνει καὶ ἐλπίδας. καὶ γὰρ καὶ τὸν Χριστὸν δι' τοῦτό φησι προσεύξεσθαι αὐτὸν, ἵνα ἐν αὐτῷ ἐνδείξηται πρῶτον τὸν πᾶσαν μακροθυμίαν καὶ ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χρηστότητος αὐτοῦ, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ γὰρ ἵνα ἁπάσης αὐτοῖς συγγνώμης μείζονα καὶ ἐλπιζόμενα, ἅπερ οὖν καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς ἐμφαίνων, ἔλεγεν·

Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Πόθεν ἦλθεν ὁ πόντα πληρῶν καὶ πόντας ἐξῶν πρέων; ποῖον κενώσας τόπον τῆς αὐτοῦ προνοίας, ὁ πόντα τῇ χειρὶ συνέχων καὶ σφίγγων δρακὶ; τόπον μὲν οὐδ' ἕνα ἦμειψε. πῶς γὰρ; τῇ δὲ πρὸς ἡμᾶς καταβάσει τοῦτο εἰργάσατο. ὅπου γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ ὢν οὐκ ἐδόκει πρᾶξαι, ὡς μήπω γνωρίζεσθαι, ὕστερον δὲ ἑαυτὸν ἐφανέρωσε, τὴν ἡμετέραν ὑποδυσάμενος σάρκα καὶ ἀξιώσας, τὴν φανέρωσιν ταύτην διὰ τὴν κατάβασιν, προσῳκείωσε καλῶς. θαυμάσας δ' ἂν τις τὸ μαθητὸν μὴ αἰσχυνόμενον διὰ τὴν τοῦ διδασκάλου ἀτιμίαν, ἀλλὰ * μετὰ παῤῥησίας τὸν εἰς αὐτὸν γεγυμνασμένον" διαγράφοντος ὕβριν. ὃ τοῦτο "ἢ ὑπὸ μικρὸν τοῦ φιλανθρώπου αὐτοῦ δόγματος τεκμήριον· καὶ ἄλλως ἔστι, τὸ αἰσχυνόμενον ὑπὸ τῶν ὑβριστῶν, οὐχ ὑπὸ τοῦ προσηνέστου αἰσχύνεσθαι χρή. οὕτω μὲν γὰρ ταύτῃ μᾶλλον ἔλαμψε, καὶ μετὰ τὸ ὕβριν τοσαύτην τῶν ὑβριστῶν ποιούμενος προσηνοῦς· ὑπνοι δὲ ἀγνώμονες καὶ μαροὶ πᾶσι "ἀνεφάνησαν, τὸ ὅτι τοιούτοις προσηνόμενον ἀγαθοῖς, ὡς ἐχθρὸν ἀπωσάμενοι καὶ πολέμιον. διὰ τοῦ-

τὴ

χ. ἰδίαν γν. νοιαν πᾶσαν
χ. ἴδιοι.
* ἕνεκεν
χ. ἐκβάλλοντες
χ. αὐτὸν
* σπέρμα
χ. σῴζεσθαι
χ. προσέτι
χ. ἄξιον τὸν μαθητὴν μὴ αἰσχυνόμενον
* καὶ
χ. -τα
χ. καὶ
χ. ἐφάνησαν

α. Κορ. ιε. θ. α. Τιμ. α. ιε. Γαλ. α. ιγ.

χ. λαζίνης τὴν δὲ μόνον ἐλαφθῆναι, ἀλλὰ καὶ ᾧ μὴ τυχεῖν ὧν ἔτυχον ⓐ λαμβάνοντες αὐτόν. τίνος δὲ ἔτυχον ὕστι;

12 Ὅσοι γ' ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι,

Φησί. τί οὖν ὑ λέγεις ἡμῖν, ὦ μακάριε, καὶ τὴν τῶν μὴ δεξαμένων αὐτὸν κόλασιν; ἀλλ' ὅπ μὴ ἴδιοι ἦσαν, καὶ εἰς τὰ ἴδια ⓐ ἐλθὼν οὐ παρέλαβον, εἶπες· τί γ' ἀν' τούτων πείσονται, καὶ ποίαν ὑποστήσονται κόλασιν, ὃ τοῦτο οὐκ ἐπὶ πλεῖστον ἔσχεν; καίτοι μείζονος ἀν' αὐτοῖς ὕστως ἐφόβησας, ⓒ δ' σκληρὸν τῆς ἀπονοίας ἐμάλαξας καὶ τῆς ἀπειλῆς. τίνος οὖν ἕνεκεν ἀπεσιώπησας; καὶ τίς τούτης, φησί, τῆς κολάσεως ἑτέρα μείζων ἀν' ποτε γένοιτο, ὅταν, πρόχειρον ἐξουσίας αὐτοῖς τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, μὴ γένωνται; ἀλλ' ἐκόντες ἑαυτοῖς τὴν χ. ἀποστερῶσιν τοσαύτης ἀποστερήσωσιν εὐγενείας τε καὶ τιμῆς; πλεῖον ἀλλ' οὐδὲ ἐν τούτῳ μόνον αὐτοῖς τῆς ὠμότητος ἔσεται μέρος τὸ μηδὲν λαβεῖν ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄσβεστον αὐτοῦ πῦρ, ὃ καὶ προϊόν, σαφέστερον ἀπεκάλυψε τέως γ' λέγων τὰ ἀπόρρητα ἀγαθὰ τῶν εἰληφότων αὐτόν, καὶ ὧν βραχεῖ πρίσησιν" αὐτὰ τὰ ῥήματα, λέγων ὕστως· ὅσοι γ' ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα τοῦ Θεοῦ γενέσθαι, καὶ δοῦλοι, καὶ ἐλεύθεροι, καὶ ἕλληνες, καὶ βάρβαροι, καὶ Σκύθαι, καὶ ἄσοφοι, καὶ σοφοί, καὶ γυναῖκες, καὶ ἄνδρες, καὶ παιδία, καὶ πρεσβύται, καὶ ἄτιμοι, καὶ ἔντιμοι, καὶ πλούσιοι, καὶ πένητες, καὶ ἄρχοντες, καὶ ἰδιῶται, φησί, πάντες τῆς αὐτῆς ἠξίωνται ὑμῖν. ἡ γὰρ πίστις καὶ ἡ τοῦ πνεύματος χάρις τοῖς ἐκ πάσης κοσμικῆς * αἰωμαλίας" συναγομένοις, εἰς μίαν ἀπάντων ἔπλασε μορφὴν, καὶ εἰς ἕνα ἀπετύπωσε χαρακτῆρα ⓜ βασιλικόν. εἰ τοίνυν τῆς φιλανθρωπίας ἴσον; βασιλεὺς μέ, ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ" διηρτισμένος ἡμῖν πηλοῦ, σοῦ ὁμοδούλους, καὶ τῆς αὐτῆς αὐτοῖς κοινωνοῦντας φύσεως, πολλάκις γ' καὶ ⓜ τόπον ἀμείνους ὄντας, οὐκ ἀξιοῖ καταλέγειν εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ βασιλικόν, διὰ δοῦλοι τύχωσιν ὄντες· ὁ γ' μονογενὴς τοῦ Θεοῦ παῖς οὐκ αἰσχύνεται, καὶ τελώνας, καὶ μάγους, καὶ δούλους, καὶ τῶν πόρνων αἰσχίονας ἑταίρας καὶ πενεστέρους, πολλοὺς γ' καὶ σώματα αἰκάπηρους, καὶ μοιχείαν ἐχούσας λώβην, εἰς ⓜ τῶν τέκνων καταλέγει χορόν. τοσαύτη τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως ἡ ἰσχύς, τοσαύτη τῆς χάριτος ἡ ἐπιῤῥοπή. καὶ καθάπερ ἡ τοῦ πυρὸς φύσις τῇ τῶν μετάλλων ὁμιλήσασα γῇ, χρυσὸν" αὐτὸν ἀπὸ γῆς βύθους ἐποίησεν· ὕτω δή, ⓒ πολλῷ μᾶλλον αὖθι πηλίνων χρυσᾶς τὸ βάπτισμα ἐργάζεται τοὺς λελουμένους, τοῦ πνεύματος, πυρὸς δίκην κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς τὰς ἡμετέρας ἐμπεσόντος ψυχάς, καὶ τὴν μὲ εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ καταγέοντος, τὴν γ' εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου νεοπαγῆ καὶ λαμπρὰν καὶ ὡς ἀπὸ χωνευτηρίου σίλβουσαν ἀναφέροντος. καὶ τί δήποτε οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐποίησεν αὐτοῦ τέκνα Θεοῦ, ἀλλ' ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι; δείκνυς ὅτι πολλῆς δεῖ τῆς σπουδῆς, ὥστε τὴν ἐν τῷ βαπτίσματι τῆς ἰσοθεσίας ἡμῖν ἐντυπωθεῖσαν εἰκόνα, ἀκηλίδωτον διάλυσι διατηρῆσαι καὶ ἀνέπαφον. ἅμα γ' καὶ ἐμφαίνων, ὅτι τὴν ἐξουσίαν ταύτην οὐδεὶς ἡμᾶς ἀφελέσθαι δυνήσεται, ἐὰν μὴ προλαβόντες ἑαυτοὺς ἀφέλωμεθα. χ. λαμβάνοντες εἰ γὰρ ⓐ τῶν δι' ἀνθρώπων κῦρος τινων προλαμβάνοντες, τοσαύτην ἔχουσι τὴν ἰσχύν, ὅσην ⓐ δεδώκατε αὐτοῖς· πολλῷ μᾶλλον ⓐ τῶν τοῦ Θεοῦ ταύτης τυγχάντες τῆς ἡμῶν, διὰ μηδὲν τῆς ἐξουσίας ταύτης ἀνάξιον προάξομεν, πάντων ἐσόμεθα δυνατώτεροι, διὰ τοῦτο καὶ πάντων εἰ) μείζω τε καὶ ἀγαθώτερον τὸν τούτων ἡμῖν ἐγχειρίσαντα τὴν ἡμῶν. ἅμα γ' καὶ ἐνδείξασθαι βούλεται, ὅτι οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ ἡ χάρις ἔπεισιν, ἀλλὰ τοῖς βουλομένοις καὶ ἐσπουδακόσι. τὸ γὰρ καὶ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ κεῖται τῇ τούτων τὸ γενέσθαι τέκνα. διὰ γὰρ μὴ ἕλωνται αὐτοὶ πρόπεσον, οὐκ ἔπεισιν ἡ δωρεὰ, οὐδὲ ἐργάζεται ἡ πάντα χ. ἐκβάλλον πονηροῦ τοίνυν τὸ μὴ κατεναγκασμένον ἐκβαλεῖν, ὃ γ' ἀναίρετον καὶ αὐτεξούσιον δείκνυς, ἔθετο καὶ νῦν εἴρηκε. καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς τούτοις τοῖς ἀπορρήτοις ἀγαθοῖς τὸ μὲν ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, τὸ δὲ δι' ἡμᾶς τὴν χάριν· τὸ γ' τοῦ ἀνθρώπου, τὸ προθυμεῖν τὴν πίστιν. καὶ ἐν τῷ μὲ τοῦτο γ' χρόνῳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρόνῳ πολλῆς ἀφλιπὸν τῆς ἀπωδῆς. ὁ γὰρ ἀρκεῖ πρὸς τὴν τῆς καθαρότητος ἡμῖν φυλακὴν τὸ βαπτισθῆναι καὶ πιστεῦσαι μόνον, ἀλλὰ δεῖ, εἰ μέλλοιμεν ταύτης ἀπολαύσεσθαι τῆς φαιδρότητος, ἄξιον αὐτῆς παρέχεσθαι βίον. τοῦτο γὰρ ἐφ' ἡμῖν ἐποίησεν ὁ Θεός. Τὸ μὲν γὰρ γεννηθῆναι τὴν μυστικὴν γέννησιν, καὶ πάντων ἐκκαθαρθῆναι τὰ πρότερον ἡμαρτημένων ἡμῖν, ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἦν· τὸ δὲ μένειν εἰς τὸ ἔξῆς καθαρεύειν, καὶ μηδεμιᾶς μετὰ ταῦτα δεύτερον κηλῖδα πάλιν, τῆς ἡμετέρας ἐστὶν ἐξουσίας τε καὶ ἀπωδῆς. Διό τοι τοῦτο καὶ τὰ ἑξῆς τῆς γεννήσεως ἡμᾶς ἀνέμνησε, καὶ ἀπὸ συγκρίσεως τῶν σαρκικῶν ὠδίνων τὴν ὑπερφυᾶ ἔδειξεν, εἰπών· χρ. ἔν

13 Οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

Τοῦτο γὰρ ἐποίησεν, ἵνα τὸ εὐτελὲς καὶ ταπεινὸν τοῦ πρεσβυτέρου τόκου καταμαθόντες, τοῦ δι' αἱμάτων καὶ θελήματος σαρκὸς, καὶ τοῦ ὑψηλοῦ καὶ εὐγενοῦς τοῦ δευτέρου, τοῦ ἐκ τῆς χάριτος, ἐπιγνόντες, μεγάλων ὑπὲρ καὶ παντοδαπῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ λάβωμεν ἔννοιαν, καὶ τῆς τοῦ γεγεννηκότος ἀξίαν δωρεᾶς, καὶ πολλὴν μετὰ ταῦτα ἐπιδειξώμεθα ἀπωδήν.

ΗΘΙΚΟΝ Δεῖ γὰρ ὦ μικροί, μήποτε τῷ καλῷ τούτῳ μολυσάντες τοιῷ τῇ μετὰ ταῦτα ῥᾳθυμίᾳ καὶ τοῖς πλημμελήμασιν, ἐκβληθῶμεν τῆς παστάδος καὶ τοῦ νυμφῶνος, κατὰ τὰς πέντε παρθένους ἐκείνας τὰς μωρὰς, αἳ κατὰ τὸν ἔχοντα ἔνδυμα γάμου. καὶ γὰρ καὶ ἔλεος τὰν δαιτυμόνων ἴσως (ἐκλήθη γὰρ καὶ αὐτὸς) ἀλλ' ὅπως μετὰ τοῦ κλῆσιν ἐκ τοῦ τοσαύτου ὑμεῖς δεύσεσιν εἰς τὸ κεκλημένοις, ἄκυρον οἶδα δίδωσι δίκαιον, πᾶς ἐλεεινὸν καὶ πολλῶν ἀξίαν δακρύων. ὠδυρόμενος γὰρ ὅτι τῶν τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης τραπέζης μετασχεῖν, οὐ μόνον εἴργεται τῆς εὐωχίας, ἀλλὰ ἐκ τοῦ χεῖρας δεθεὶς ἐκ τοῦ πόδας ὁμοίως, εἰς τὸ σκότος ἀπελαύνεται τὸ δεύτερον, τὸ αἰώνιον ἐκ ἀπείρων ὀλοφυρμῶν ἐκ * βρυγμῶν τῶν ὀδόντων ἐπιστενάζων. μὴ τοίνυν, ἀγαπητοὶ, μηδὲ ἡμᾶς ἀρκεῖν ἡμῖν πρὸς σωτηρίαν τὴν πίστιν ἐλπίζωμεν. οὐ γὰρ μὴ βίον ἐπιδειξώμεθα καθαρὸν, ἀλλ' οὐδὲ ἀξία τῆς μακαρίας κλήσεως τοῦτης ἱμάτια ἀμφιασάμενοι πορευθησόμεθα, οὐδὲν κωλύει καὶ ἡμᾶς παθεῖν τὰ αὐτὰ, ἅπερ ἐκεῖνος ὁ δείλαιος. καὶ γὰρ ἄτοπον, αὐτὸν μὲν, Θεοῦ ὄντα καὶ βασιλέα, αὐθεφπρς εὐτελῆς καὶ ἀγύρτας καὶ μηδενὸς ἀξίους * μὴ ἐπαισχύνεσθαι, ἀλλὰ τοὺς ἀπὸ τῆς τριόδου εἰς τὸ τράπεζαν ἀγαγεῖν ἐκείνου· ἡμᾶς δὲ τοσαύτην ἀναισθησίαν ἐπιδείκνυσθαι, ὡς μηδὲ τῇ τοσαύτῃ τιμῇ γλυκαίνεσθαι βέλτιον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ κλῆσιν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς μένειν κακίας, εἰς τὸ ἄφατον τοῦ κεκλημένου ἐμπαροινοῦντας φιλανθρωπίαν. οὐδὲ γὰρ ἕνεκα τούτου ἡμᾶς ἐπὶ τὸ πνευματικὸν τοῦτον καὶ φοβερὸν τῶν μυστηρίων ἐκάλεσε κοινωνίαν, ἵνα μετὰ τῆς προτέρας εἰσερχώμεθα κακίας, ἀλλ' ἵνα ἀποδυσάμενοι τὸ αἰσχρότητα, μεταμφιασώμεθα εἰς τοῦτο ἐν τοῖς βασιλείοις ἐσθήμασι ἡμφιάσθαι χρή. Εἰ δὲ μὴ βουλοίμεθα ἄξια τῆς κλήσεως προσφέρειν ἐκείνης, οὐκ ἐπὶ τοῦτο προσῆκεν τετιμῆσθαι, ἀλλὰ παρ' ἡμᾶς. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος ἡμᾶς ἐκβάλλει τοῦ χρ. ἔστι θυμαστοῦ τῶν δαιτυμόνων χορὸς, ἀλλ' ἡμεῖς ἑαυτούς. ὁ μὲν γὰρ τὸ ἑαυτοῦ πᾶν ἐποίησε. καὶ γὰρ τοὺς γάμους ἐποίησε, καὶ τὴν τράπεζαν παρεσκεύασε, καὶ τοὺς καλέσαντας ἔπεμψε, καὶ παρεκαλοῦμεν ἐδέξατο, καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν τελείαν τιμήν· ἡμεῖς δὲ καὶ εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τοὺς παρόντας, καὶ εἰς τὸν γάμον ὑβρίσαντες διὰ τῶν ῥυπαρῶν ἱματίων, τουτέστι, τῶν ἀκαθάρτων προαιρέσεων, εἰκότως ἐκβαλούμεθα λοιπόν. Ταύτῃ γὰρ καὶ τὸν γάμον τιμῶν καὶ τοὺς κεκλημένους, ἀπελαύνει τοὺς ἱματιοῦς καὶ ἀναισχύντους ἐκείνους. Εἰ δὲ εἶασε τοὺς ἐκ τῶν ἡμφιεσμένους τὸ ἱμάτιον, αὐτὸς δὲ ἔδοξε καὶ τοὺς ἄλλους ὑβρίζειν. ἀλλὰ μηδ' ἕνα γένοιτο τοιούτου πειρασθῆναι τοῦ κεκλημένου, μήτε ἡμῶν μήτε ἑτέρων ἕνεκεν. διὰ γὰρ τοῦτο ταῦτα ἡμῖν ἐγράφη, ἵνα ἐν τῇ τῶν γραμμάτων ἀπειλῇ καταφρονηθέντες, μὴ συγχωρήσωμεν εἰς ἔργον ἐλθεῖν τὴν ἀπιστίαν καὶ τὰ κόλασιν ταύτην, ἀλλ' ὅπως τῶν ῥημάτων αὐτὴν στήσωμεν μόνον, καὶ μετὰ λαμπρᾶς ἕκαστος τοίνυν εἰς τὸν κλῆσιν ἐκείνην προσέλθωμεν.

ης

ἧς ἀπολαῦσαι γένοιτο πάντας ἡμᾶς, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομλ. ια. 14 ΚΑΙ Ο ΛΟΓΟΣ ΣΑΡΞ ΕΓΕΝΕΤΟ, ΚΑΙ ΕΣΚΗΝΩΣΕΝ ἐν ἡμῖν.

Μίαν ὑμᾶς ἄπονον αἴτησιν αἰτῆσαι βούλομαι χάριν, παρὸν ἡ τῶν θαυμαστῶν ἄφατον ῥᾳθυμίαν. ἀλλὰ μὴ ἀνάσχησθε τοῦτο τὴν αἴτησιν. ὅτι οὐδὲ βαρύ τι καὶ ἐπαχθὲς αἰτῶ, ὅτε ἐμοὶ τῷ λαμβάνοντι μόνον χρήσιμον ἔσται τὸ διδόμενον, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν τοῖς παρέχουσι, καὶ τάχα πολλῷ πλέον ὑμῖν. Τί ποτ' οὖν ἐστιν ὅπερ αἰτοῦμαι ὑμᾶς; μίαν σαββάτων, ἢ σάββατον, τὰ μέλλοντα ἐν ὑμῖν ἀναγνωσθήσεσθαι τῶν εὐαγγελίων ἐπιδεικνύειν, καὶ τούτων τῶν ἡμερῶν μετὰ χεῖρας λαμβάνων ἕκαστος, οἵτινες καθήμενος ἀναγινωσκέτω συνεχῶς, καὶ πολλάκις ἐπιστρεφέτω μετὰ ἀκριβείας τὰ ἐγκείμενα, καὶ βασανιζέτω πάντα καλῶς, καὶ τί μὲν σαφές, τί δὲ ἄδηλον, καὶ τί πρὸς τῶν ἀνθρωπίνων εἰκὸς δοκοῖ, ὅσα δὲ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀφιλοσοφήτως ἔχοντες, ὅτως ἀπλῶς πάντα τῷ ἀκούσαντι. ἐκ γὰρ μικρᾶς ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀσυνδοξίας καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ἔσται τὸ κέρδος. ἡμεῖς μὲν γὰρ ἐκ πολλῆς ἐπισκοπῆς πολὺν τὸν σαφῆ ποιήσαντες τὸν λεγομένων τὴν δύναμιν, τὴν διανοίας ὑμῶν ἤδη προοικειώσεσθε τῇ τοῦ ῥητοῦ γνώσει· ὑμεῖς δὲ ὀξύτερον καὶ διαλεκτικώτερον τούτου τοῦ τρόπου ἡμῶν ἐπιστήσεσθε, ἐκ τοῦ πρὸς τὴν ἀκρόασιν μόνον, οὐδὲ πρὸς τὴν μάθησιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διδάξαι ἑτέρους. ἐπεί, ὡς γε νῦν οἱ πολλοὶ τῶν ἐνταῦθα παραγινομένων ἀκούουσιν, ὁμοῦ πάντα ἀναγκαζόμενοι μαθεῖν τά τε ῥήματα, τά τε παρ' ἡμῶν εἰς αὐτὰ λεγόμενα, οὐδ' ἂν εἰ ἐνιαυτὸν ὅλον τοῦτο ποιοῦντες διατελοῖμεν, μέγα τι κερδανοῦσι κέρδος. πῶς γάρ, ὅταν μὴ παρέρχου, καὶ ἐνταῦθα μόνον τὸν βλέμμα τοῦτον τοῖς λεγομένοις προσάγωσι χαμαί; εἰ δέ τινες πράγματα αἰτιῶντο καὶ φενακίδας, καὶ πολλοῦ τοῦ τε τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσχολίαν, σφόδρα μοι οὗτος ἐγκλημα οὐ μικρόν, ὃ κινδυνεύει τοσούτων πραγμάτων πλήθει, καὶ τοῖς βιωτικοῖς ὅτῳ σπουδασθῆναι δι' ἡμῶν, ὡς μηδὲ μικρὰν εἰς τὰ πρώτων ἀναγκαιότερα ἀτιμίαν φυλάξαι. ἐπεῖτα δῆλα σκῆψις ταῦτα καὶ πρόφασις, καὶ τηρήσαιεν αἱ αὐτῶν καὶ φίλων συνουσίαι, καὶ αἱ ἐν τοῖς θεάτροις διατριβαί, καὶ τὰ συνέδρια, ἄφαρ θέας ἕνεκεν τῆς τῶν ἵππων ἀμίλλης ποιοῦνται, ἐν αἷς πολλάκις ἡμέρας ἀπώλεσαν ὁλοκλήρους [καὶ φίλοις συνεγένετο ὅπου πολύ,] καὶ οὐδαμοῦ τῶν τοσούτων πραγμάτων ἀσχολίαν ἤλαυσάτο· ἵνα ἐν τούτοις αὖ. Εἶτα ἐν μὲν τοῖς θεάτροις ἀπροφάσιστοι πάντα μὲν καὶ σχολὴν ἄγουσι βαθεῖαν διανάστασιν εἰ δὲ τοῖς θεοῖ δέοι προσέχειν, τοσοῦτον ὑμῖν ταῦτα προσεπόνησε καὶ ἀμήχανον πόνων εἰκὸς δοκεῖ," ὡς μηδὲ μικρὸν" οἴεσθαι δεῖν ἀπονέμειν αὐτοῖς σχολήν; καὶ πῶς ἄξιον ὅτῳ σχεδιωμένους ἀναπτῆναι, ἢ ἥλιον τοῦτον ὁρᾶν; ἔστι δὲ ἑτέρα προφάσεις τοῖς ὅτῳ ῥᾳθύμοις ἀλογωτάτη, τὸ μὴ κεκτῆσθαι μηδὲ ἔχειν βιβλία. καὶ πρὸς μὲν τοῦτο πλουτιοῦσαι, γέλως γὰρ ταύτης ἀποτείνεσθαι τῆς προφάσεως. ὅθεν ἡ τῶν πενεστέρων πολλοὺς οἶμαι κατακεχρῆσθαι αὐτῇ συνεχῶς, σκῆψιν δὲ ἡδέως ἐξαίμιλλον αὐτοὺς, εἰ μὴ πάντα τὰ τῆς τέχνης ὄργανα, ἧς ἐκάστοτε ὅστις δημιουργός, πλήρη καὶ ὁλόκληρα ἔχοι, κἂν μυρία κωλύῃ πενία. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, σκῆψιν μὲν μὴ ἀλλᾶσθαι πενίαν, ἀλλὰ πάντα πράττειν πρὸς τὸ μηδὲν ἡμέας ἐμπόδιον μηδαμόθεν μέλλοντας ἢ τοσαύτην ὠφέλειαν καρποῦσθαι, ἀσχολίαν ἀποδύρεσθαι, καὶ πενίαν; πλὴν ἀλλὰ καὶ εἰ ἦσαν ὅτῳ πάντες εἶεν, ἔνεστιν οὐ τῆς ξυνεχοῦς ἐνταῦθα γινομένης ἀναγνώσεως μηδὲν ἀμοιρεῖν τῶν ἐγκειμένων ταῖς θείαις γραφαῖς.

Εἰ

Εἰ γ᾽ ἀδύνατον ὑμῖν τοῦτο εἶναι δοκεῖ, εἰκότως τοῦτο δοκεῖ. οὐδὲ γὰρ μὴ πολλῆς πολλοὶ καταγίνονται τῆς προθυμίας τῶν λεγομένων ἀκροασόμενοι· ἀλλ᾽ αὐτὸ τοῦτο μόνον ἀφοσιωσάμενοι πρὸς ἡμᾶς, δύνεως ἀποφεύουσιν οἰκαδε. Εἰ δὲ ἦσαν καὶ ἐνδιατρίψαιεν, τί ἂν χωρησαίντων οὐδὲν ἀμφνον δέοικέναι, τῷ σώματι μόνον συνόντα πρόσωπα ἡμῖν· ἀλλ᾽ ἵνα μὴ ὅτι πλέον ταῖς αἰτίαις [ὑμῶν] βαρυώμεθα, καὶ ἐν ταῖς μέμψεσι καὶ ἐν ἀναλώσωμεν ἅπαντα, ἴωμεν ὅπου τὰ τῆς εὐαγγελίας ῥητά. ὥσπερ γὰρ λοιπὸν εἰς τὰ προκείμενα καθίσαι λοιπόν. ἀλλὰ σχολάσατε, ὡς μηδὲν ὑμᾶς τῶν λεγομένων παρελθεῖν. καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, φησι, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. Εἰπὼν ὅτι οὐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν οἱ λαβόντες αὐτὸν, καὶ τέκνα Θεοῦ γεγόνασι, τῆς ἀφάτου ταύτης γεννήσεως τὴν αἰτίαν τοῦ τοιούτου. αὕτη δέ ἐστι, ὁ γνωρίζων σάρκα καὶ λόγον, καὶ τοῦ τοῦ δούλου μορφοῦ ἀναλαβεῖν καὶ διαπόντων. ἐγένετο γὰρ ὁμοίος ἀνθρώπου, Θεὸς γνήσιος ὢν υἱός, ἵνα τοῦ τῶν ἀνθρώπων υἱὸς τέκνα ποιήσῃ Θεοῦ. Ὃ γὰρ ὑψηλὸν τῷ ταπεινῷ προσομιλοῦν, οὐδὲ μὲ σφόδρα εἰς τοῦτο εἰκαίαν καταβλακῶσθαι δόξαν, εἰκὸς ἦν ἀπὸ τῆς πολλῆς ἀνέσεως ταπεινότητος· ὅπερ οὖν καὶ ἐπὶ τοῦ Κυρίου γέγονε. τοῦτο τε γὰρ ἰδίαν φύσιν οὐδὲν ἀπὸ τούτης ἠλάττωσε τῆς συγκαταβάσεως, ἡμᾶς τε οὐκ ἀφῆκε πρωτὸς ἐν ἀδοξίᾳ καθημένους καὶ σκότῳ, πρὸς δόξαν ἄφατον ἀνήγαγε. οὕτω που καὶ βασιλεὺς τοῦ χωλοῦ καὶ πένητος ἀφελεσθαι μὴ ἀπορεῖ καὶ οὐσίας, ἑαυτὸν μὲν οὐδὲν ἠμείνω, εἰκὸς ἦν πᾶσι πρόβλεπτον ἐποίησεν εἶναι καὶ λαμπρόν. εἰ γ᾽ ὅτι τὸ ἐπείσακτον τῶν ἀνθρώπων ἀξίας, οὐδὲν ἐστὶ πρότερον ἢ πρὸς ἐλαφρότερον ὁμιλίαν πρὸς ἐλαφρόν· πολλῷ μᾶλλον ὅτι τὸ ἀκήρατον καὶ μακαρίας ἐκείνης οὐσίας, τῆς ἐπείσακτον μὲν ἐχούσης οὐδὲν οὐδὲ γνώριμον καὶ ἀπογνώριμον, πόλιτα γ᾽ ἐχούσης ἀκίνητα καὶ πεπηγότα εἰς τέλος τὰ ἀγαθά. ὥστε ὅταν ἀκούσῃς ὅτι ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, μὴ θορυβηθῇς, μηδὲ καταπέσῃς. οὐδὲ γὰρ ἡ οὐσία μετέπεσεν εἰς σάρκα. (τοῦτο γὰρ τῆς ἀσεβείας ἐστὶν ἐννοῆσαι·) ἀλλὰ μένουσα ὅπερ ἐστὶν, οὕτω τῷ ἄλλα τοῦ μορφοῦ ἀνέλαβε. Γίνος οὖν ἕνεκεν ὧν, ἐγένετο, κέχρηται ῥήμασι; τὰ τῶν ἀμελικτῶν ἐμφερόντων σώματα. ὅπερ γὰρ εἰσιν οἱ λέγοντες, ὅτι φαντασία τις ἦν, καὶ ὑπόκρισις, καὶ ὑπόνοια τὰ τῆς οἰκονομίας ἅπαντα, δύνωθεν αὐτῶν ἀποκαιρῶν τοῦ βλασφημίαν, ὃ ἐγένετο τέθνηκεν, οὐ μεταβολὴν οὐσίας, ἅπαξ, ἀλλὰ σαρκὸς ἀληθινῆς ἀνάληψιν παράσχῃσα βουλόμενος. ὥσπερ γὰρ ὅταν λέγῃ, Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, οὐ τοῦτό φησιν, ὅτι ἡ οὐσία αὐτοῦ τῆς οἰκείας ἀποστᾶσα δόξης, εἰς κατάραν οὐσιώθη (τοῦτο γὰρ οὐδ᾽ αἱ δαίμονες ἐννοήσαιεν, ὅστε οἱ σφόδρα δύσηποι, καὶ τῇ κῇ φύσιν ἀπεκτηνωμένοι φρενῶν, τοσαύτην ἔχον μὴ τῆς ἀσεβείας καὶ τοῦ παραφρονεῖν) ἀλλ᾽ ὅτι τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς κατάραν δεξάμενος, ἐκ ἀφίπτην ἡμᾶς ἐπαράτους εἶναι) λοιπὸν οὕτω καὶ ἐνταῦθα, σάρκα φησὶν αὐτὸν γενέσθαι, οὐ μεταβαλόντα εἰς σάρκα τοῦ οὐσίαν, ἀλλ᾽ ἀναλαβόντα αὐτοῦ, ἀνεπάφου μενούσης ἐκείνης. Εἰ γ᾽ λέγοιεν, ὅτι Θεὸς ὢν ἅπαντα δυνάται, ὥστε καὶ εἰς σάρκα μεταπεσεῖν ἠδυνάτο, ἐκεῖνο πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν, ὅτι πάντα δυνάται ἕως οὗ μένῃ Θεὸς ὤν. Εἰ γ᾽ μεταβολὴν ἐδέξατο, καὶ μεταβολὴν ὅτι τὸ χεῖρον, πῶς ἂν εἴη Θεός; Ὃ γὰρ μεταβάλλεται, πόρρω τῆς ἀκηράτου φύσεως ἐκείνης. διὸ καὶ ὁ προφήτης ἔλεγε· Πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ γὰρ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. πάσης γὰρ αἰωτέρα μεταβολῆς ἡ οὐσία αὐτοῦ. ὅτε γὰρ χρῆσίν τί ἐστιν αὐτοῦ, ὥστε προκόψαντα αὐτὸν ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν. τί λέγω χρῆσιν; οὐδὲ ἴσον, οὐδὲ μικρόν ἐστι. σκοπῶ λείπεται τὸ ὅτι τὸ χεῖρον αὐτὸν δέξασθαι μεταβολὴν, εἶγε μεταβάλλοιτο· τοῦτο γ᾽ οὐκ ἂν εἴη Θεός. ἀλλ᾽ ἡ βλασφημία πρὸς τὴν τῶν ταῦτα λεγόντων κεφαλὴν. ὅπου γὰρ δεῖ τοῦτο μόνον εἰρῆσθαι, ἐγένετο, ἵνα μὴ φαντασίαν τις ὑπολάβῃς, ἄκουσον δεῖ τῆς ἑξῆς, πῶς σκηνοῦται καὶ λόγον, καὶ τὸ ὑπόνοιαν ἀναιρεῖται

χ. ἐπάγαγε γάρ. χ. ὑπομιμνήσκει τι

χ. ἡμῖν.

ἴσ. ὑμᾶς

χ. ἢ ὅπως ἐλθόντες, ἀκροάσωνται

χ. ῥήματα.

χ. ἢ ἐκ

χ. αὐτοῦ

χ. μυστήριον. χ. θαυμαστὸς ἐστὶ καὶ τοῦ κόσμου. * τῷ

χ. ὅπως

χ. κεφαλαίωσεως,

χ. ὃ

χ. κεκλημένοι

χ. κατακλείσθω, χ. φεύγει, ἢ σπ

* τὸ

Γεν. γ. ιγ.

χ. ὃ δὲ

χ. ἔχει

Ψαλ. ρα. κζ.

χ. αἰωτέρω

χ. ὃ δὲν ἴσον, χ. μικρὸν

χ. μεταβάλλοιτο

χ. ὃ

χ. ἀναπαύεται

ναις ἐπει τῳ πονηρῷ. "τί γὰρ ἐπάγῃ; ἢ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, μονονὰχὶ λέγων, μηδὲν ἄτοπον" ὑπὸ τῆς θύσης ἀπὸ τῦ, ἐλήλυθε. ἃ γὰρ ἔφην εἶπον τῆς ἀτρέπτου φύσεως ἐκείνης; ἀλλὰ σκηνώσειν ἢ κατοικήσειν. ὃ δ' σκηνοῖ ἃ ταὐτ' ἀν εἴη τῇ σκηνῇ, ἀλλ' ἕτερον. ἕτερον γὰρ ἐν ἑτέρῳ σκηνοῖ· ἐπεὶ ἅδη' ἂν εἴη σκήνωσις. οὐδὲν γὰρ ἐν ἑαυτῷ κατοικεῖ. ἕτερον ὃ εἶπεν ἢ τῳ οὐσίαν. τῇ γὰρ ἑνώσει καὶ τῇ ζωαφεία ἓν ἐστιν ὁ Θεὸς λόγος ἢ ἡ σὰρξ, ἃ συγχύσεως γενομένης, οὐδὲ ἀφορισμὸς τῶν οὐσιῶν, ἀλλ' ἑνώσεως ἀῤῥήτε τινὸς ἢ ἀφράστου, "ὃ δ' ὅπως μὴ ζήτει· ἐλήλυθε γὰρ, ὡς οἶδεν αὐτός. τίς οὖν ἐστιν ἡ σκηνή, ἣν κατεσκήνωσεν; ἄνθρωπος τῦ προφήτε λέγοντος· Αναστήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν. πεπτώκει γὰρ ὄντως, πεπτώκει πᾶσα ἀνίατον ἡ φύσις ἡ ἡμετέρα, ἐκ τῆς κραταιᾶς ἐκείνης ἐδείτο μόνης χειρός." οὐδὲ γὰρ ἦν ἕτερος ἀναστῆσαι αὐτὴν, μὴ τῦ τὴν ἀρχὴν ἁψαμένου πλάσαντος, "αὐτῇ χειρὶ ὁρέξαντος, καὶ ἁψαμένου ἀνωθεν τῇ δι' ὕδατος ἀναγεννήσει καὶ πνεύματος. καὶ θέα μοι ὃ φειδὸν καὶ ἀπίῤῥητον" τῦ μυστηρίου. "ἅψασθαι γὰρ ταύτην κατοικεῖ τὴν σκηνήν. τὴν γὰρ σάρκα τὴν ἡμετέραν περιεβάλλετο, οὐχ ὡς πάλιν αὐτὴν ἀφήσων ἀλλ' ὡς ἁψάμενος ἔξων μεθ' ἑαυτῦ. ἃ γὰρ ἂν, εἰ μὴ τοῦτο ἦν, καὶ τὸ θέλημα κατηξίωσεν αὐτὴν τῦ βασιλικοῦ, καὶ φορὰν αὐτὴν περιεποιήσατο ὑπὸ πάσης τῆς ἄνω φαλαγγος, * ἀγγέλων, ἀρχαγγέλων, θρόνων, κυριοτήτων, ἀρχῶν, ἐξουσιῶν. ποῖος λόγος, ποία διάνοια, τὴν τοσαύτην ὑμῶν, τὴν εἰς τὸ γένος ἀγνωμοσύνην τὸ ἡμέτερον, τὴν οὕτως ὑπερφυῆ καὶ φειδὼ περιποιησαμένην δυνήσεται; τίς ἄγγελος; ἢ ἀρχάγγελος; ἢ δύναμις, οὐ τὰ ἐν ὑφανῷ, ἢ τὰ ὑπὸ γῆς. διαῦτα γὰρ τῦ Θεοῦ τὰ κατορθώματα, καὶ οὕτω μεγάλα καὶ ὑπὲρ φύσιν αἱ ἀνέργειαι αὐτῦ, ὡς μὴ μόνον ἀνθρωπίνῃ γλώττῃ, ἀλλὰ καὶ ἀγγελικῇ δυνάμει ὑπερβαίνειν αὐτῶν τὴν ἀκρίβειαν διήγησιν.

Διὸ καὶ ἡμεῖς εἰς σιγὴν τέως (ΜΝ) λόγων" κατακλείσομεν, τοσῦτον ὑμῖν προεκφήναντες, ΗΘΙΚΟΝ ἀμείψασθαι (ΜΝ) τηλικαύτην ἡμῶν ἀνεργέτιν ἀμοιβὰς, αἳ πάλιν εἰς ἡμᾶς ὁ κέρδος" περιήσουσιν ἄπαν· αὗται δέ εἰσι, ὁ τῆς ψυχῆς ἡμᾶς μὴ ἀκριβείας ὀπιμελεῖσθαι τῆς ἡμετέρας. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῆς αὐτῦ φιλανθρωπίας ἔργον, ὃ μηδενὸς ἐν χρείᾳ τῶν ἡμετέρων καθεστηκότα, αὐτὸν λέγειν κομίζεσθαι τὰς ἀμοιβὰς, ὅταν ἡμεῖς τῆς ψυχῆς ὀπιμελώμεθα τῆς αὐτῶν. διὸ ἐκ ἑκάστης [τῆς] ἀρετῆς, καὶ μυρίων κατορθωμάτων ἄξιον *, τοσαύτης ἀπολελαυκότας ὑμῆς, μηδὲ τὰ κατ' δύναμιν εἰσενεγκεῖν, καὶ ταῦτα, τῆς ἐκ τῶν ὑφελείας εἰς ἡμᾶς περιερχομένης πάλιν, καὶ μυρίων ὅτι τούτοις χειρόνων ἡμῖν ἀγαθῶν. ὑπὲρ δὴ τούτων ἀπορρήτων δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ, μὴ ἀρὰ τῶν ῥημάτων μόνον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἀρὰ τῶν πραγμάτων, ἵνα καὶ τῶν μὴ ταῦτα τύχωμεν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὀπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησῦ Χριστοῦ, δι' ὃν καὶ μεθ' ὃν τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν. Αμω. β. ια.

Ομιλ. ιϛ. ΚΑΙ ΕΘΕΑΣΑΜΕΘΑ ΤΗΝ ΔΟΞΑΝ ΑΥΤΟΥ,

δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας,

Α χαρᾶς τῦ δέοντος ἐφαπτόμεθα ὑμῖν ἐπαχθεῖς καὶ φορτικοὶ γενέσθαι, πλημμελεστέρῳ ζήλῳ σπαράττοντες τὸν λόγον, καὶ μακρὰν τῆς τῶν πολλῶν ῥᾳθυμίας ἀπολείποντες τὸν κατηγορούμενον. ἀλλ' εἰ μὲ αὖθ' τοῦτο λυπῆσαι παρελθόντες μόνον ὑμᾶς ταῦτα ἐπεσκήπτομεν, εἰκότως ἂν ἕκαστος ἐδυσχέραινεν. εἰ δ' παρὸς τὸ συμφέρον ὑμῖν βλέποντες, τὸν ἐν τοῖς λόγοις χάριν προεθέμεθα, εἰ καὶ μὴ ἀποδέξασθε βούλε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αθε τῆς προμηθίας ἡμᾶς, ἀλλὰ συγγνῶναι τῆς τοσαύτης δὺ εἶπτε δίκαιοι φιλοτεχνίας. ἐγγὺς γὰρ ἢ σφόδρα δεδίκαμεν, "μὴ" ποσάκις ἐντεῦθεν μὲν ἡμῶν, ὑμῶν δ' οὐκ ἐθελόντων τὸ αὐτὸ ἐπιδείξασθαι πρὸς τὴν ἀκρόασιν φιλοπονίαν, αἱ τῶν μηγόντων δυθυμίαι χαλεπώτεραι γίνονται. διὰ συνεχῶς ἀναγκάζομαι διεγείρειν τε ὑμᾶς καὶ ἀφυπνίζειν, ὥστε μηδὲν τῶν λεγομένων παρρυῆναι. ὅταν γὰρ ὑμῖν μὴ πολλῆς παρῆσίας νεῦμα τε δέξεσθαι βιαίως, καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν παραστῶσαι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. ἐπεὶ δοῦν ἱκανῶς ὑμῶν καταψαύμεθα πρὸς, φέρε τὴμερον ἐκ προοιμίων ἐπὶ τὰς ῥήσεις ἐμβάλωμεν

Εθεασάμεθα, φησι, τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός.

Εἰπὼν ὅτι Θεοῦ τέκνα γεγόναμεν, καὶ δείξας "ὅτι ἔφτω, τῷ τὸ λόγῳ σὰρξ ἐγένετο, πάλιν αὐτοῦ τοῦτο λέγει καὶ ἕτερον κέρδος. τί δ' τοῦτο ἐστιν; ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός· οὐκ οἶδ' θεασάμενοι, εἰ μὴ διὰ τοῦ σωτῆρος σώματος ἡμῖν ὤφθη. εἰ γὰρ Μωϋσέως τῆς αὐτῆς ἡμῖν μετέχοντος φύσεως οὐχ ὑπέμειναν ἅ καὶ "ὀφθῆναι τὸ χειρὸν ὃ προσώπων μόνον δεξαθὲν ἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ προκαλύμματος ἐδέησε τῷ δικαίῳ τὸ δυναμιθὲν ὃ τῆς δόξης ἄκρατον συσκιάσαι, καὶ "ἡμεῖς δὲ προσωπῷ τῷ προφήτῃ τὸ ἐμὸν αὐτοῦ" δείξαι· πῶς θεότητα γυμνὴν," καὶ ἀπροσώπητον καὶ αὐτῆς ταῖς ἀνω δυνάμεσιν, ἡμεῖς δὲ πάλιν δὲ ζητεῖς ἠδυνήθημεν αὖ ἐνεγκεῖν; διὰ τοῦτο ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, ἵνα καὶ προσελθεῖν αὐτῷ, καὶ διαλεχθῆναι, καὶ συναναστραφῆναι δυνηθῶμεν μὴ ἀδείας πολλῆς. τί δέ ἐστι *, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός; ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν προφητῶν ἐδοξάσθησαν, οἷ
β. Βασ. 5. ιζ. αὐτὸς οὗτος ὁ Μωϋσῆς, ὁ Ηλίας, ὁ Ελισσαῖος, ὁ μὲν ἐπὶ πυρίνῳ κυκλώμενος ἅρματος, ὁ δὲ ὅτως ἀναλαμβανόμενος, καὶ μεῖζονές ὁ Δανιὴλ, καὶ οἱ παῖδες οἱ τρεῖς, καὶ ἕτεροι δὲ πολλοί, ὅσοι δὲ θαύματα ἐπεδείξαντο, [ἐδοξάσθησαν] δὲ ἄγγελοι δὲ παρὰ ἀνθρώποις φανέντες, καὶ δὲ τὴν οἰκείας φύσεως ἀπαστράπτον φῶς παρασχόντες τοῖς ὁρῶσιν, οὐκ ἄγγελοι δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ χερουβὶμ μὲ πολλῆς ὤφθη ὃ προφήτῃ τὴν δόξης, καὶ τὰ σεραφὶμ ὁμοίως· πολλῶν δὴ τούτων ἀπάγων ἡμᾶς ὁ Βαπτιστής, καὶ τὴν κλίσεως, καὶ τὴν τῶν ὁμοδούλων * λαμπρότητος. ἀπαγορισάς τὸν διδάσκοντα, τοὺς αὐτὸν ἡμᾶς τὸν ἀγαθὸν ἴσχυσι τὸν χορυφαῖον." ὁ γὰρ προφήτης φησὶν, οὐδὲ ἄγγελος, οὐδὲ ἀρχάγγελος, οὐδὲ τῶν ἀνωτέρω δυνάμεων, οὐκ ἄλλης τινὸς κλίσεως φύσεως, εἶπε τις ἐστὶ καὶ ἑτέρα, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ δεσπότου, αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, αὐτοῦ τοῦ γνησίου μονογενοῦς παιδὸς, αὐτοῦ τοῦ πάντων ἡμῶν Κυρίου * τὴν δόξαν ἐθεασάμεθα. ὃ ὅ, ὡς, ἐνταῦθα οὐχ ὁμοιώσεώς ἐστιν, οὐδὲ παραβολῆς, ἀλλὰ βεβαιώσεως, καὶ ἀναμφισβητήτου διορισμοῦ· ὡσανεὶ ἔλεγεν, ἐθεασάμεθα δόξαν, οἵαν ἔπρεπε καὶ εἰκὸς ἦν ἔχειν μονογενῆ καὶ γνήσιον υἱὸν ὄντα τοῦ πάντων βασιλέως Θεοῦ. καὶ τοῖς πολλοῖς ὅ ἔδος· οὐ γὰρ παραιτήσομαι καὶ ἀπὸ τῆς κοινῆς ζωηθείας Ⓦ λόγον παράσχεσθαι. "οὐδὲ γὰρ πρὸς κάλλος ἡμῖν ὁνομάζ, οὐδὲ πρὸς ἁρμονίαν ζωϊκὴν προσκείται νεῦμα ἐκφῦ, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὑμετέραν ὠφέλειαν μόνον· ὅθεν οὐδὲν κωλύει καὶ ἀπὸ τῆς τῶν πολλῶν ζωηθείας αὐτὸ βεβαιῶσαι. "τίς δέ ἐστιν ἡ ζωὴ τῶν πολλῶν; βασιλέα πολλάκις σφόδρα κεκοσμημένον ὁρῶντές τινες, καὶ πυρίοις ἀπαστράπτοντα λίθοις πόθεν, ἐπειδὴ πρὸς τινας δηλοῦται ὃ κάλλος ἐκεῖνο, Ⓦ κόσμον, τὴν δόξαν, λέγουσι μὲ ὅσαπερ δὴ δηλοῦσι, τῆς ἀλουργίδος ὃ αὐγὸς, τῶν λίθων τὸ μέγεθος, τὴν λαμπρότητα τῶν ἡμιόνων, Ⓦ πρὸς τὸ ζεύγος χρυσοῦν, τὴν "φορμικὴν τὴν ἀπαλὴν καὶ στίλβουσαν. ἐπειδὴ δὲ ἃ θαύματα καὶ ἕτερα πρὸς τούτοις καταλέξαντες, μὴ δυνηθῶσιν ἅπαξ ὧ λέγω παραστῆσαι τὴν λαμπρότητα, οὐδέπω τοῦτο ἐπάγουσι· τί δῆτα πολλὰ λέγω; ἅπαξ ὡς βασιλεύς, ἁπλῶς τοῦτο, ὡς, ὃ τὸ βασιλέως ὅμοιον ἐστὶ δῆλον βουλόμενοι τοῦτον, πρὸς ὃ θαύματα λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸν βασιλέα γνήσιον ἐστὶ). οὕτω τοίνυν καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς τὸ, ὡς, τέθεικε, τὸ ἀπηλλαγμένον τῆς δόξης καὶ ἀνεφέκτον ἀσυγκρίτως παραστῆσαι θέλων. Ⓐ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες καὶ ἄγγελοι * καὶ προφῆται προσαπόμενοι πάντα ἐποίουν, αὐτὸς ὁ μετ' ἐξουσίας

* πᾶς;
χ. δῆμοι ἐξωμοι φανερόμενοι δῆτ ἐπὶ τῆς τοῦ δεσπότη διακονήσαντων
χ. συνιόντες ἤτοι ὁ ἐγ
χ. μήποτε
χ. κερόσαι
χ. ἐκκλησίᾳ καμένου
χ. τὸ ἐμὸν πρόσωπον ἑαυτοῦ φησὶ δηλοῦσθαι
χ. ἔδοξάσθαι
χ. ἔσαν
* τὸ,
χ. φύσεως,
χ. κηρύσσων αὐτὸς τε ὁ λόγος.
* ἡμῶν
χ. μονογενῆ λέγων τὸν προφήτην
χ. καὶ δόξαν παρεσκευάσατο
χ. ἀμα
χ. ὁ
χ. ὁ
* καὶ ἀρχάγγελοι

ἐξουσίας βασιλῆς καὶ δεσπότη πρεπούσης· ὅπερ οὖν καὶ οἱ ὄχλοι ἐθαύμαζον, ὅτι ἐδίδασκεν αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων. ἐφάνησαν μὲν οὖν, ὅπερ εἶπον, καὶ ἄγγελοι μετὰ δόξης πολλῆς ἐπὶ τῆς γῆς· οἵ, ἐπὶ τοῦ Δανιὴλ, ἐπὶ τοῦ Ἀβραὰμ, ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως, ἀλλ' ὡς δούλοις καὶ δεσπότην ἔχοντες, οὕτω πρώτως ἐπορεύθησαν· αὐτὸς γὰρ, ὡς δεσπότης καὶ πρώτων κρατῶν, καὶ ζῶντα μετ' εὐτελοῦς σχήματος καὶ ταπεινοῦ φανείς, ἀλλ' ὅμως καὶ οὕτως ἡ χιλίοις (ιν) δεσπόταις ἐπίγνω (ιν) ἑαυτῆς· * ἀφῆρ μὲν ἀπ' ὄρους μάγους καλοῦντας αὐτὸν, ἀγγέλων δὲ πολὺς πρωταχοῦ κεχυμένος (ιν) δεσπότην προσιόντων καὶ ὑμνούντων αὐτὸν· καὶ ἕτεροι δὲ ἑξαπίνης ἀνεφύοντο κήρυκες, καὶ πρώτως ἀλλήλοις "ἀπρωτῶντες εὐηγγελίζοντο δὲ ἀπόρρητον τοῦτο μυστήριον, οὐ μὲν ποιμένας (ια) ἄγγελοι, οὐδὲ γε τῆς πόλεως (ια) ποιμένες, καὶ τὸν μὲν Μαρίαν ὁ Γαβριὴλ καὶ τὸν Ἐλισάβετ," οὐδὲ γε εἰς τὸ ἱερὸν προσαγομένους ἡ Ἄννα μετὰ τοῦ Συμεών. οὐκ ἄνδρες δὲ καὶ γυναῖκες μόνον ἐπὸ τῆς ἡδονῆς ἐπερώθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸ μηδέπω βρέφος εἰς φῶς ἐξελθὸν, ὁ τῆς ἐρήμου πολίτης λέγω, καὶ τοῦτο ὁμφώνιμος τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ἐσκίρτησεν ἐν τῇ νηδύϊ τῆς μητρὸς ὢν ἔτι, καὶ πάντες μετέσχον τῆς ἐλπίδος τῶν μέλλοντα ἦσαν. καὶ ζῶντα μὲν προσῆν τὸ κοινὸν εὐθέως. "ὅτε δὲ ὅτι πλέον ἑαυτὸν ἐξέφηνε, πάλιν ἕτερα θαύματα τῶν προτέρων ἐφαίνετο μείζονα. οὐκ ἔτι γὰρ ἀσὴρ καὶ ὄρεινος, οὐδὲ ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι, οὐδὲ Γαβριὴλ καὶ Μιχαὴλ, ἀλλ' αὐτὸς αὐτὸν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἐκήρυττεν ὁ πατὴρ, καὶ μετὰ τοῦ βαπτιστοῦ ὁ προφήτης ἐφιππάσιμος αὐτῷ μετὰ τὴν φωνῆς, καὶ μόνων ἐπ' αὐτόν. οὕτως ἃ μὲν ζῶντα ἔλεγεν, ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς προσῆκε παρὰ πατρός. οὐ δι' ἃ ζῶντα μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ὃ μετὰ ζῶντα τοῦτο φησιν. οὐκέτι γὰρ ποιμένες μόνον, οὐδὲ χῆραι γυναῖκες, οὐδὲ ἄνδρες παρεσθύται ἡμᾶς εὐαγγελίζονται, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ "φωνὴ, πάσης σάλπιγγος λαμπροτέρα βοῶσα, καὶ οὕτω" γεγονὸς, ὡς ἐν ζῶσθαι αὐτὸ εὐθέως ἀκουσθῆναι τὸν ἦχον. ἀπῆλθε γὰρ, φησιν, εἰς τὸν Συρείαν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ, καὶ πᾶσιν αὐτὸν ἀπεκάλυψε, καὶ πρώτα πρώτοις ἐθνεσίν, ὅτι βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν προσῆλθεν. οἵ τε γὰρ δαίμονες πρώτοις ἔφυγον καὶ ἀπεπτάσθων, ὅ τε ἅδης ὁ θάνατος ἐγκαλυφάμενος "ἀνεχώρησεν, ὅ τε θάνατος ἐστάλη τότε, καὶ μετὰ ζῶντα τέλεον ἠφανίζετο, καὶ πάσης ἀῤῥωστίας εἶδος ἐλύετο, καὶ * οὐ μὲν νεκροὺς ἤφιει ζῶ μνήματα, οὐδὲ γε μεμηνότας (ια) δαίμονες, τοὺς δὲ ἀῤῥώστους αἱ νόσοι· καὶ ὧν ἰδεῖν προσήμματα προσῆκε θαύματα καὶ φαύματα, ἃ ἅπερ εἰκότως ἐπεθύμησαν προφῆται ἰδεῖν, καὶ οὐκ εἶδον. ὧν γὰρ ἰδεῖν ὀφθαλμοὶ διαπλαπομένοις, καὶ τὸ ποθεινὸν ὀφθὲν, ὃ πρώτες ἐπεθύμησαν δὲ ἰδεῖν, πῶς τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τῆς γῆς ἔπλασεν ὁ Θεὸς, τοῦτο ὂν βραχὺ πᾶσιν ὑποδεικνύτα, καὶ ὂν τῷ βελτίονι τοῦ σώματος μέρει· ζῶντα τε προσαλελυμένα καὶ διαιρεμένα μὴν συγκολλώμενα δὲ ἀλλήλοις ζωαρμοπόρμενα, χεῖρας νεκρὰς κινουμένας, πόδας προσαλελυμένους ἀθρόον ἀλλομένους, ὦτα βεβυσμένα ἀναπετασθέντα, καὶ γλῶτταν ἡδυσμένην μέγα" τὸν προτέρων ἀφωνίαν δεδεμένων. καθάπερ γὰρ ἡ τυχοῦσα ἀρίστη, οἰκίαν ἀπὸ χρόνου σαθρωθεῖσαν ἀναλαβὼν τὸν κοινὸν τότε τὴν ἀνθρώπων φύσιν, οὕτω ταύτης τὰ ἀποκλασθέντα ἀνεπλήρωσε μέρη, τὰ τε διεσῶτα καὶ προσαλελυμένα ζωέσφιγξε, καὶ ζῶ τέλεον πεπλωκότα ἀνέστησε. τί δὴ τις εἴποι τῆς ψυχῆς τὸν προσαλασιν, πολλῷ θαυμαστότερον τῆς ἐν τοῖς σώμασιν οὖσαν; μεγάλη μὲν γὰρ ἡ τοῦ σώματος ὑγεία· πολλῷ δὲ μείζων ἡ τῆς ψυχῆς, καὶ τοσούτῳ μείζων, ὅσῳ ψυχὴ σώματος ἄμεινον· καὶ ταύτην δὲ μόνον, ἀλλ' ὅτι ἡ μὲν τοῦ σώματος φύσις, ἣν ἂν αὐτὸν ἄγειν ὁ δημιουργὸς βούληται, ταύτῃ ἕπεται, καὶ τὸ δυτιπίπτον σέβει· ἡ δὲ ψυχὴ κυρία ἑαυτῆ γνωμόνη, καὶ τὸν προσκλέον τὸ ἐξουσίαν ἔχουσα, καὶ πάντα, ἂν μὴ βάλῃ, πείθει τῷ Θεῷ. ἄκουσαν γὰρ αὐτὸν ἡ βία "τοῦ κατεναλισκομένου, καὶ βουλεῖ ποιῆσαι καλὸν καὶ ἀρεστὸν, ἐπιδήπερ μηδὲ ἔστι τοῦτο ἀφετὸν, ἀγαθὴ χρὴ βουλομένην καὶ ἑκοῦσαν πεῖσαι γνώμην τοιαύτην. ὅθεν χαλεπώτερον τοῦτο ἐστὶν ἐκείνης τῆς ἰατρείας· ἀλλ' ὅμως καὶ οὗτος κατωρθοῦτο, καὶ πολὺ εἶδος κα-

κίας ἠλαττώετο· καὶ ὥσπερ τὰ σώματα τὰ θεραπευόμενα οὐ πρὸς ὑγίειαν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐεξίαν τὴν ἀνωτάτω μετερρυθμίζεται, οὕτω καὶ τὰς ψυχὰς οὐ τῆς κακίας ὁ ἰατρὸς ἀπήλλαξε μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τῆς ἀρετῆς τὴν κορυφὴν ἦγε· καὶ ὁ τελώνης ἀπόστολος ἐγίνετο, καὶ ὁ διώκτης καὶ βλάσφημος καὶ ὑβριστὴς κήρυξ τῆς οἰκουμένης ἀπεδείκνυτο, καὶ μάλιστα διδάσκαλοι Ἰουδαίων ἐγίνοντο, καὶ ληστὴς παράδεισον πολίτης ἀνέῳγε, καὶ πόρνη πολλῇ τῇ πίστει διέλαμπε, καὶ Χαναναία, καὶ Σαμαρίτις γυνή, ἑτέρα πόρνη καὶ αὐτή, ἡμῖν τὸ κήρυγμα τῶν ὁμοφύλων ἀνεδέξατο, καὶ πόλιν ὁλόκληρον σαγηνεύσασα, ἅτε προσήγαγε τῷ Χριστῷ, ἡ τῇ πίστει καὶ τῇ προθυμίᾳ δαίμονα πονηρὸν ἀπελάσασα τῆς τοῦ ζυγατρίου ψυχῆς προσεκαύσατο· καὶ ἕτεροι δὲ πολλῷ τούτων χείρους εἰς τὸν τῶν μαθητῶν βαθμὸν κατελέγοντο τάξιν, καὶ πρώτου ἀθέου μεταμορφίζεται τῶν σωμάτων καὶ παθῶν, τῶν ψυχῶν καὶ νοσήματα, καὶ πρὸς ὑγείαν καὶ τὴν ἀκριβεστάτην ἀρετὴν μετεπλάττοντο. καὶ τούτων οὐ δύο καὶ τρεῖς μόνοι θεσπέσιοι, οὐδὲ πέντε καὶ δέκα καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μόνον, ἀλλὰ πόλεις ὁλόκληροι, καὶ ἔθνη μετὰ πολλῆς τῆς θυμηδίας μετερρυθμίζοντο. τί δὴ οὖν εἴποι τῶν προσαγμάτων τὴν φιλοσοφίαν, τῶν θεσμῶν νόμων τὴν ἀρετήν, τῆς ἀγγελικῆς πολιτείας τὴν εὐταξίαν; τοιοῦτον γὰρ ἡμῖν εἰσηγήσατο βίον, τοιούτους ἡμῖν ἔθηκε νόμους, τοιαύτην κατεσκεύασε πολιτείαν, ὡς οὐδὲ τούτοις χωρισθέντας ἀγγέλους θεωθῆναι, καὶ ὁμοίους θεῷ γενέσθαι τὴν ἡμετέραν, καὶ ἀπόρρητον δυσθέατον κακίας τύραννον ὄντες. ταῦτα οὖν ἄπορα ζωγραφῶν ὁ εὐαγγελιστής, τὰ θαύματα τὰ ἐν σώμασι, τὰ ἐν ψυχαῖς, τὰ ἐν τοῖς στοιχείοις, τὰ προστάγματα, τὰ δῶρα τὰ ἀπόρρητα σκήνη καὶ τῶν θεσπεσίων ὑψηλότερα, τὸν νόμον, τὴν πολιτείαν, τὴν πειθώ, τὰς μαγούσας ἐπῳδὰς εἰσφέρεται, τὰ πάθη αὐτά, τὴν θαυμασίαν ταύτην καὶ ὑψηλὴν γέμουσαν δογμάτων ἀφῆκε φωνὴν λέγων· ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρη χάριτος καὶ ἀληθείας. οὐ γὰρ σὺ τὰ θαύματα μόνον αὐτὸν θαυμάζομεν, ἀλλὰ καὶ σὺ τὰ πάθη· οἷς, ὅτε προσηλώθη τῷ σταυρῷ καὶ ἐμαστιγώθη, ὅτε ἐρραπίσθη, ὅτε ἐνεπτύσθη, ὅτε ἔλαβεν ὅτι κόρρης πληγὰς παρὰ τῶν διεργετηθέντων αὐτῶν. καὶ γὰρ δὴ καὶ τούτοις αὐτοῖς τοῖς δοκοῦσιν ἐπονειδίστοις εἶναι, δι' αὐτὰ ῥῆμα πάλιν ἄξιον ὑπομένειν ἔστιν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς δόξαν τὸ σταυρὸν ἐκάλεσεν. οὐ γὰρ δὴ μόνον κηδεμονίας καὶ ἀγάπης ἐστὶ τὰ γινόμενα, ἀλλὰ καὶ δυνάμεως ἀφάτου. τότε γὰρ καὶ θάνατος ἐφανίζετο, καὶ κατάρα ἐλύετο, καὶ δαίμονες κατηγόρουν καὶ ἐδειγματίζοντο ἀριθμούμενοι, καὶ τὸ χειρόγραφον τῶν ἁμαρτιῶν τῷ σταυρῷ προσηλοῦτο. εἶτα, ὅτε ζῶα ἀοράτως ἐθαυματουργεῖτο, ἐγίνετό τινα καὶ ὁρατά, δεικνύοντα ὅτι ὄντως μονογενὴς ἐστὶν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς κτίσεως πάσης δεσπότης. ἔθυε γὰρ τῷ μακαρίᾳ σώματος κρεμαμένῳ, ἀπέστρεφε μὲν ὁ ἥλιος τὰς ἀκτῖνας, ἐσκοτοῦτο δὲ ἡ γῆ καὶ ἐσείετο πᾶσα, καὶ τάφοι μὲν διερρήγνυντο, ἐξ δὲ ἔδαφος ἐπανέστη, καὶ νεκρῶν δῆμος ἀπειρος ἐξεπήδα καὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσῄει· τῶν δὲ τοῦ μνήματος αὐτοῦ λίθων ἁρμοσμένων τῇ θήκῃ, ἐπὶ δὲ * σημάντρων ἐπικαμένων, ἀνίστατο ὁ νεκρός, ὁ σταυρωθείς, ὁ προσηλωθείς, καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς τότε οὐδὲ ἑνδεκα μαθητὰς ἐμπλήσας, ἔπεμπε τοὺς πάντων οἰκουμένης αὐθέντας, ἰδίους κοινοὺς τῆς φύσεως ἐσομένους ἁπάσης, καὶ (Ν) βίον ὀρθώσοντας, τὴν τῶν θεσπεσίων δογμάτων γνῶσιν πᾶσαν δι' ὅλης διαπεσοῦσας γῆς, καὶ τὴν τῶν δαιμόνων λύσοντας τυραννίδα, καὶ τὰ μεγάλα καὶ ἀπόρρητα διδάξοντας ἀγαθά, καὶ βιαγελισομένους ἡμῖν ψυχῆς ἀθανασίαν καὶ σώματος ζωὴν αἰώνιον, τὰ καὶ νῦν ἐπαναβαίνοντα ἔπαθλα, καὶ μηδέποτε ἐξιόντα τέλος. ταῦτ' οὖν, καὶ τὰ τούτων πλείονα ἐννοήσας ὁ μακάριος οὗτος, ἃ ἤδει μὲν αὐτός, γράψαι δὲ οὐκ ἠνέσχετο δι' ὃ μὴ χωρῆσαι (Ν) κόσμον (Πάντα γὰρ "αὐ" γράφηται καθ' ἕν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι (Ν) κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφέντα βιβλία) φησὶ οὖν ἀπόντα λογισάμενος, ἀνέβοησεν· ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρη χάριτος καὶ ἀληθείας.

Τοις'

Τοις" δη* "τοιούτων μ̃ θαμ̃χ, τοιούτων ỹ καλλιωθέντας ἀχυσμ̃χ, τοσαύτης ỹ ἀπολαύ- ΗΘΙΚΟΝ
σαντας δωρεᾶς, ϗ βίον ἄξιον τ̃ δομ̃χ ἐπιδείκνυσθαι χρή, ὥστε ϵ̃ τ̃ σκῆψε ἀπολαῦσαι καλῶν.
λγε. Ὅτι γὰρ ϗ περιῆλθετο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἵνα μὴ μόνον τ̃ σωτῆρ δόξαν ἴδωμεν
αὐτοῦ, ἀλλὰ ϗ τ̃ μέλλοντ. λγε. τοῦτό" φησι, Θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ϵ̃ ὅπου ὦσιν, ἵνα θεωρῶσι Ιωαν. ν. γ.
τ̃ δόξαν τ̃ ἐμὴν. εἰ ỹ αὕτη ἡ δόξα ὅτω γέγονε λαμπρὰ ϗ περιφανής, τί αὖ τις εἴποι περὶ
ἐκείνης; ὁ γὰρ ὀφθαλμὸς οὐ γῆ φανεῖσαν φθαρτὴ, οὐδὲ ὀπτικοῖς σώμασιν ὄντων ἡμῶν· ἀλλ' ὄν
ἀπαθῆ ϗ ἀγήρω τῇ κτίσει, ϗ μ̃ τοσαύτης λαμπρότητος, μᾶλλ' ὅσης οὐδὲ λόγῳ παραστῆ-
σαι δυνατόν. " ὦ μακάριοι, ϵ̃ τρισμακάριοι, ϵ̃ τοῦτο πολλάκις, ⓐ τ̃ς δόξης καλλιεύ-
μενοι ἐκείνης ἠξιῶσθαι θεατ. περὶ τούτης * ὁ τοσοῦτος φησὶν, ἐρῶτα ὁ ἀσεβὴς, ἵνα
μὴ ἴδῃ τὸν δόξαν Κυρίου. ἀλλ' ἡμῶν μηδένα ἠρόμην ἐρωτῶναι, μηδὲ ἀθέατον αὐτ̃ς γε-
νέσθαι ποτέ. Εἰ γὰρ μὴ μέλλοιμεν ἀπολαύσεσθαι τούτης, εὐχαριστῶ καὶ πρὸ ἡμῶν εἰπεῖν·
καλὸν ἦν ἡμῖν, εἰ μὴ ἐγεννήθημεν. Τί γὰρ ζῶμεν ϵ̃ δυάπονόμεν; τί δ' ἐσμεν, δ̃ τ̃ς θεω-
ρείας ἀποτυγχάνωμεν ἐκείνης, αὐ ⓑ δεσπότου ⓒ ἡμέτερον μηδεὶς ἡμῖν συγχωρήσῃ θεάσα-
σθαι τοῦτο; Εἰ γὰρ ⓓ ὁ φῶς ὁ ἡλιακὸν μὴ θεώμενοι, πάντως θανάτου πικροτέρων ἀπο-
λαύοντες ζωῆς, τί παθεῖν εἰκὸς τ̃ὸν τ̃ φωτὸς ἀποστερηθέντας ἐκείνου; ἐνταῦθα μ̃ γὰρ, ἐν
τούτῳ μόνῳ ἡ ζημία· ἐκεῖ ỹ, ὑ μέλλει τοῦτο μόνον (κἂν τοῦτο μόνον ὦ ὃ δεινόν, οὐδὲ ὅ-
πως ἴσον ὃ τ̃ς κολάσεως ὦ· ἀλλὰ τοσούτῳ χαλεπώτερον, ὅσον ὁ ἥλιος ἐκεῖνος τούτου κρείτ-
των ἀναντιρρήτως ὅστι) νῦν δὲ ϗ ἑτέραι ὅστι παρασδοκῶσαι θεωμένου. τ̃ γὰρ ἐκεῖνο ὃ φῶς οὐχ
ὁρῶντα" οὐκ εἰς ὃ σκότος δεῖ ἀπενεχθῆναι μόνον, ἀλλὰ ϗ κρίεσθαι πρὸ αὐτ̃ πάντως, ϗ τὰ πε-
ρὶ αὐτ̃, ϗ βρύχειν τ̃ὸν ὀδόντας, ϗ μυρία ἕτερα πάσχειν δεινά. μὴ δὴ παρίδωμεν ἑαυτοὺς ἐκ
τ̃ς βραχείας ταύτης ὀλιγωρίας ϵ̃ ἀνέσεως εἰς αἰώνιον ἐμπίπτοντας κίνδυνον, ἀλλὰ γρη-
γορήσωμεν, νήψωμεν, πάντα παράξωμεν ϗ πραγματευσώμεθα, ὥστε ἐκείνης τυχεῖν τ̃ς
ἀπολαύσεως, ϗ πόρρω γενέσθαι τ̃ πονηρ̃ τ̃ πυρὸς τ̃ συμμέτρου μ̃ πολλοῦ ποιῆσαι πρὸς
τῷ βήματος τῷ φοβεροῦ. τ̃ γὰρ ἅπαντας ἐμπεσόντας ἐκεῖ χρὴ νῦν ἐκεῖ πάντως, ϵ̃ ὁ τ̃ς
κολάσεως ἐξαιρησόμενος οὐδεὶς, ϗ πατὴρ, οὐ μήτηρ, οὐκ ἀδελφός. ϗ ταῦτα αὖ ⓔ περι-
φῆναι βοᾷ πάντων· ὁ μ̃ λέγων· Ἀδελφοὶ [ἀδελφὸν] ϗ λυθῆναι, λυτρώσασθαι δύνηθέντος; ὁ
δὲ Ἰεζεκιὴλ ϗ τούτου πολλῷ πλέον ἐδήλωσεν, εἰπών· Ἐὰν στῇ Νῶε ϗ Ἰὼβ ϵ̃ Δανιὴλ, τοὺς υἱοὺς Ιεζ. ιδ. ιδ.
αὐτῶν ϵ̃ τὰς γυναῖκας ϗ μὴ ὀξέλωνται· μία γὰρ περιουσία μόνη, ἡ ἐκ τ̃ν ἔργων ὅστιν ἐκεῖ,
ϗ τ̃ ταύτης ἀπεστερημένον ἑτέρωθεν σωθῆναι οὐκ ἔνι. ταῦτ' οὖν διὰνεκῶς τρέφοντες καὶ
διαλογιζόμενοι, ἐκκαθαίρωμεν ἡμῶν τ̃ βίον ϵ̃ λαμπρὸν ποιήσωμεν, ὥστε μ̃ πρήσιας
ἰδεῖν τ̃ Κύριον, ϗ τ̃ν ἐπηγγελμένων τυχεῖν ἀγαθῶν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τ̃ Κυρίου ἡ-
μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ϗ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τ̃
αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ιγ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΡΤΥΡΕΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ, ΚΑΙ
κεκραγὼς λέγων· οὗτός ἐστιν ὃν εἶπον, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου
γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

ΑΡα μὴ εἰς κενὸν τρέχομεν ϗ κοπιῶμεν; μὴ κ̃ πετρῶν σπείρομεν; ἆρα
μὴ παρὰ τ̃ ὁδὸν ϗ τὰ ἀκάνθας ἡμῖν λανθάνει τὰ σπέρματα πίπτον-
τα; ἀγωνία γὰρ σφόδρα ϗ δέδοικα μὴ δώσοντος ἡμῖν ἡ γεωργία γένη-
ται· ϗ ταῦτα" οὐδὲ μέλλων αὐτὸς εἰς τ̃ τῆς κόπου ταύτης παραλαμβάνε-
σθαι μισθόν. ὁ γὰρ οἷα τῶν γεωπόνων, τοιαῦτα ϗ τὰ τῶν διδασκάλων
ὅστιν. ὁ μὲν γὰρ γεωργὸς μ̃ τοὺς " ἀνιαυσίους πολλάκις μόχθους,

χ. δύναται
χ. πνὰ

χ. ἔσαι, ἀλλὰ καὶ

* τυπίσι

Ιεζ. β. ε.
Ιεζ. γ. ιθ.

χ. διὰ τὸ
χ. τὸ πε-
σεῖν ὅτιν

α. Κορ. γ. ιι.

Εξο. λβ. θ.

* αὐτῷ
χ. μείζονας
χ. θεῖοι

χ. τὸν
χ. σεσωκέναι

χ. λύμη
χ. λελυμ-

Ματθ. α. κβ. κγ.
Ησ. ζ. ιδ.
Ιερ. λα. ιε.

χ. ἡ Παρ-
πεισάντων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γώ σου πάλιν ἀναβαίνῃ, Ἐξ Αἰγύπτου λέγοντος ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. καὶ πρώταχού τοῦτο Ωσ. ια. γ.
ποιοῦσιν. οὐδὲν γὰρ τραχυτέραν τὴν μαρτυρίαν ἐργαζόμενος ἢ νεαρωτέραν, ἅτε ἢ μεγαλοφωνότερος τῶν ἄλλων φθεγξάμενος, ἢ ζῶντας ἢ τεθνεῶτας, οὐδὲ τοὺς πεπελυτηκότας μόνον, ἀλλὰ
ἢ ⟨ν⟩ ζῶντα ἢ τεθνηκότα ἀναστήσαντα καὶ βαπτίσαντα αὐτόν, τοῦτον εἰς μέσον ἄγει
ἐκπλήξει, ἐκπλήττων, Χρυσ. πάπαν
5 Χριστός, ἢ ⟨ν⟩ δεσπότην.* ἀπὸ τοῦ ἁλὸς ποιήσας ἀξιόπιστον τοῖς ἰχθύσιν, ἀλλὰ τῇ τῶν ἀκροατῶν ἀσθενείᾳ συγκαταβαίνων. ὥσπερ γὰρ εἰ μὴ τῷ τοῦ ἁλὸς μορφῷ ἔλαβεν, οὐκ ἂν οὕτω τοῖς ἰχθύσιν ἐκέλευσε λέγειν, ὅτως εἰ μὴ τῇ τοῦ ἁλὸς φωνῇ ταῖς ἀκοαῖς τῶν ὁμοιάλων προσεγύμνασεν, οὐκ ἂν οὕτω πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων τὸν λόγον ἐδέξαντο. τοῖς γὰρ τότε, ἓν ἕτερον χαλεπώτερον ἦν καὶ θαυμαστόν. ὅπερ γὰρ τὸ αὐτὸν ἴνα τοῖς ἐκεῖ μέγα τι λέγειν, τοσοῦτον πλοῦν ποιῇ τῇ μαρτυρίᾳ, ἢ προσίσταται πολλοῖς τῶν ἀκουόντων πολλάκις, ἕτερος τοῖς αὐτὸ
Χρυσ. γοῦν, ἢ τοῦτων ἢ ὅπως ἐῶ. προσαγόμενα μαρτυρήσων. ἢ χρεὼν τοῦτον εἰδέναι πως ⟨ν⟩ πολλοὶ τοῖς τῶν Ἰουδαίων ἀσθενέστερον ἢ Ἰωάννου φόβον αὐτοῖς ἐνεργεῖν μᾶλλον. φωνῇ, ἅτε αὐτῷ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐπιτρέποντες. ἀλλὰ δὴ τοῦτο ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἀναγνώσματος μάθωμεν ἅπαξ ἢ δίς· ἢ ἢ τοῦ Ἰωάννου πολλάκις καὶ Χριστοῦ. ⟨ν⟩ μὲν γὰρ διὰ ἀβεβαιότητα τοῦ λαοῦ τῶν ἀσθενεστέρων ἦν παλαμῶντες, ἢ τῆς αὐτοῦ ἀκοῆς ἀκούειν ἠδυνάμην φωνῆς, ἢ ἀ σφόδρα τῆς ἀνθρωπίνης ἐδέοντο, ἄλλ' ἐκείνῃ πρώτα ἐπεῖχεν, ⟨ν⟩ οὐκ ἐκείνης ἤρχοντο· ⟨ν⟩ ἔτι κάτω τρεφόμενοι, ἢ πολλοῖς τοῖς καλύμμασι συγκεκαλυμμένοι, ἢ ταπεινοτέρας ταύτης ἐδέοντο. ὅτω γοῦν ἢ ὁ Ἰωάννης, ἐπεὶ πρώτον ἐπεδείξατο ἐξουσίαν τοῦ αὐθεντοῦ, οὐκ ἐδέετο διδασκάλων ἑτέρων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων ἐπαιδεύετο. Ὁ γὰρ πέμψας με βαπτίζειν, φησὶν, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα τὸ Θεοῦ καταβαῖνον, οὗτός ἐστιν ⟨ν⟩ ὁ ἐπὶ παίδες Ἰουδαῖοι, ἢ τοῖς τὸ ὑψος ἐκεῖνο μηδέπω φθάσαι ἀκοῦσαι, ἀλλ' ἀνθρώπινον μὲν ἡγεῖτο ἑαυτοῦ ἴδιος λέγοντα, ἀλλὰ τὰ ἄνωθεν ἀπαγγέλλοντα. τί οὖν ἐστι φησιν; αὐτὸς μαρτυρῶ τοῖς αὐτὸ ἢ κέκραγε, λέγων. τί δέ τὸ, κέκραγε, μετὰ παῤῥησίας, φησί, καὶ ἐλευθερίας, χρεὼν ὑποστολῆς ἁπάσης ἀπαιτοῦντα. τί δὲ ἀπαιτοῦντα; τί ὁ μαρτυρῶ καὶ κέκραγα; οὗτός ἐστιν, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. Χρυσ. πάντων ἀνθρώπων, Χρυσ. ὡς Χρυσ. ἀεὶ
καθάπερ γὰρ αἱ μητέρες,* τῶν ὀρθίων τοὺς νεοττοὺς οὐκ εὐθέως, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τὸν πῆσιν ἐκδιδάσκουσιν ἅπασαν· ἀλλὰ νῦν μὲν ποσὸν ἐξάγουσιν, ὅσον ἐξω ἦλθαν τῆς καλιᾶς, νῦν ἢ αὖθις ἀναπαύσασαι πρῶτον, πρεσπείθασι τῇ πτήσει πάλιν, καὶ τῇ μετ' ἐκείνην ἡμέρᾳ ἑτέραν πολλῷ πλέονα. Χρυσόστομος, ἢ ὕστερος ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ὀπτὸ τὸ πρόσκοπον ἄγουσι ὕψος· ⟨ν⟩ αὐτὸν δὴ τρόπον ἢ ὁ μακάριος Ἰωάννης οὐκ εὐθέως ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ οὗτος Ἰουδαίους ἤγαγε, ἀλλὰ πῶς μικρὸν τῆς γῆς ἀναπτῆναι ἐδίδαξεν, εἰπών, ὅτι αὐτὸς κρείττων μου ὁ Χριστός. Χρυσ. ἀναπαύσασαι τῇ πτήσει πάλιν, Χρυσ. πρόσκοπον ἄγουσι, Χρυσ. πρόσκοπον, Χρυσ. ἐκδιδάσκει
" οὐδὲ γὰρ, οὐδὲ τοῦτο μικρὸν μου πῶς, ὃ οὐκ ἀκούοντες τοῦ ὕστερον θαυμάσιον, τοῦ Ἰωάννου λέγω, ἢ τοῖς φθονοῦς, ἢ τοῖς ὃν ἄπιστοι ἐγένοντο, ἢ ὃν ἀ ἤθελον νόμιζον εἶναι). ⟨ν⟩ οὐδὲ πω φανέντα οὐδὲ θαυματουργήσαντα δυνηθῆναι πεῖσαι κρείττονα εἶναι). πῶς οὖν τοῦτο κατορθώσας ἐαυτοῦ ἔδαζεν ἐν ταῖς τῶν ἀκροατῶν διανοίαις, ὅτι τοῦ μαρτυρουμένου ὁ μαρτυρῶν μείζων, τοῦ θαυμαζομένου τοῦτο ὁ μὴ θαυμαστὰ ἐλθών, τοῦ δηλουμένου ἢ τοῖς φανοῦς ὁ μηδέπω φανείς. ἢ ὅρα πῶς σωστῶς εἰσάγει τὸν μαρτυρίαν. ἢ γὰρ φανέντα μόνον ἐπιδείκνυσιν, ἀλλὰ ἢ πρὶν ἢ φανῆναι, ἀνακηρύττει. τὸ γὰρ, οὗτός ἐστιν οὗ εἶπον, τοῦτο δηλοῖ τὸ ὅτι· ὥσπερ οὖν ὁ Ματθαῖος λέγει, ὅτι πρῶτον ἐρχομένου πρὸς αὐτὸν, ἔλεγε· Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, Ματθ. γ. ια.
ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι ⟨ν⟩ ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ. Τίνος ἕνεκεν ἢ πρὸ τοῦ φανῆναι τοῦτο ἐποίησεν; ἵνα εὐπρόσδεκτος ἡ μαρτυρία γένηται φανέν-

τος, τῆς" ἀληθείας ἤδη τῶν ἀκουσάντων τῆς καταφρονήσεως τοῖς περὶ αὐτοῦ λεγθεῖσι, καὶ μηδὲν τῆς τελευταίας περιεσπάσθαι τιμωρίας αὐτῆς*. Εἰ μὲν γὰρ μηδὲν μηδόλως ἀκούσαντες εἶδον (ν) " Κύριον, καὶ ὁμοῦ μετὰ τῆς θεᾶς καὶ τοῦ τῶν λόγων μαρτυρείου ἐδέξαντο τὸ οὕτω θαυμαστὸν καὶ μεγάλον, οὐδεὶς ἂν ὁ τοῦ σχήματος εὐτελὴς περιέστη τῷ μετέχειν τῶν λεγομένων. οὕτω γὰρ εὐτελὲς περιέκειτο σχῆμα καὶ κοινὸν ἅπασιν ὁ Χριστός, ὡς καὶ Σαμαρείτιδας γυναῖκας καὶ πόρνας καὶ τελώνας μετὰ πολλῆς τῆς αἰδοῦς θαρρεῖν αὐτῷ περιστέναι καὶ διαλέγεσθαι. ὅπερ οὖν ἔφην, εἰ ὁμοῦ καὶ τῶν ῥημάτων τούτων ἤκουσαν, καὶ αὐτὸν ἐθεάσαντο, κἂν κατεπέλασαν τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἰωάννου· νυνὶ δὲ πρὶν ἢ φανῆναι τὸν Χριστόν, πολλάκις ἀκούοντες καὶ ἐνεθυμοῦντο τοῖς λεγομένοις περὶ αὐτοῦ, τοιοῦτον ἔπαθον, ὥστε μετὰ τῶν ῥημάτων διδασκαλίαν ἀπὸ τῆς ὄψεως τοῦ μαρτυρηθέντος ἐκβάλλοντας, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πίστεως τῶν ἤδη λεγθέντων καὶ αὐτὸν λαμπρότερον εἶναι νομίζοντες. Ὃ δή, ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὁ μετ' ἐμὲ κηρύσσων, οὐχ ὁ μετ' ἐμὲ γινόμενος," ὅτι. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Ματθαῖος αἰνίττεται λέγων· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνήρ, ὥστε περὶ τῆς ἐκ Μαρίας γεννήσεως αὐτὸν λέγων, ἀλλὰ περὶ τῆς προσίας τῆς κατὰ τὸ κήρυγμα. Εἰ γὰρ περὶ τῆς γεννήσεως ἔλεγεν, οὐκ ἂν εἶπεν, ἔρχεται, ἀλλ' ἦλθε. πεγεννημένος γὰρ ἦν, ὅτε ταῦτα ἐλέγετο. τί οὖν ὅτι ὃ, ἔμπροσθέν μου γέγονε; λαμπρότερος, ἐντιμότερος. * μὴ γάρ, ὅτι ἔμπροσθέν μου ἦλθον κηρύττων ἐγώ, φησιν, ἀπὸ τούτου μείζονα ἐκείνου με νομίσητε. πολὺ γὰρ ἐλάττων ἐγώ, καὶ τοσοῦτον ἐλάττων, ὡς μηδὲ εἰς δούλου τάξιν ἄξιος κατάληπτος. ὅτι γάρ ἐστι ὃ, ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὥσπερ ἑτέρως προδηλῶν ὁ Μάλθαιος ἔλεγεν· οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λύσαι τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ· ὅτι ὃ δὲ ὃ, ἔμπροσθέν μου γέγονε, περὶ τοῦ εἰς ὃ νοῦν προόδου εἴρηται, ἀφ' ὧν ἐπαγωγῆς δῆλόν ἐστιν. εἰ γὰρ ὅτε ἐβούλετο εἰπεῖν, περιττὸν ὃ ἐπαγόμενον ἦν ὃ, ὅτι πρῶτός μου ἦν. Πῶς γὰρ οὕτως ἠλίθιος καὶ ἀνόητος, ὡς ἀγνοῆσαι, ὅτι ὁ ἔμπροσθεν αὐτοῦ γινόμενος, πρῶτος αὐτοῦ ἦν; Εἰ" δὲ περὶ ὑπάρξεως ἦν τῆς προαιωνίου, οὐδὲν ἕτερον ὅτι τὸ λεγόμενον, ἀλλ' ἢ ὅλι ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν." ἄλλως δ', καὶ ἀπρεπέστατον ὃ τοιοῦτον, καὶ ἡ αἰτία εἰκῆ προσέρριπται. τοιοῦτον γάρ, εἰ τοῦτο ἐβούλετο δηλῶσαι, ἐχρῆν εἰπεῖν· ὅλι ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος πρῶτός μου ἦν, ὅτι καὶ ἔμπροσθέν μου γέγονε. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἦν, εἰκότως ἂν τις ταύτην δοίη τὴν αἰτίαν* τὸ δὲ πρῶτον γινέσθαι, οὐκέτι τὸ πρῶτον ἦν αἴτιον. ὃ δὴ ἡμῖς λέγομεν, σφόδρα μὲν ἔχοι λόγον. ἵστε γὰρ ὅπου τοῦτο πολλάκις, ὅλι μὲν δῆλα, ἀλλὰ διὰ τὰ ἀδηλα ἀεὶ αἰτιολογίας δίδοται. Εἰ δὲ περὶ οὐσιώσεως ὁ λόγος ἦν, οὐκ ἦν ἄδηλον ὅλι πρῶτον γινόμενον, πρῶτον ἔδει εἶναι. ὥσπερ δὲ περὶ ἡμῶν λέγεται, εἰκότως τὴν δοκοῦσαν ἀποείδειν εἶναι λύει. Εἰ γὰρ εἰκὸς ἦν πολλοὺς ἀπορεῖν, πόθεν καὶ ποίας πρόφασεως ὕστερον ἐρχόμενος, ἔμπροσθεν γέγονε· τουτέστιν, ἐντιμότερος ἐφάνη. Ταύτης τοίνυν τῆς ζητήσεως λύσιν οὐδεὶς τὴν αἰτίαν· ἡ δὲ αἰτία, τὸ πρῶτον εἶναι αὐτόν. Οὐδὲ γὰρ ἐκ χρόνου, φησι, πρότερος ἦν μου ὤν, ἀλλ' ὅτι πρῶτος ἦν, ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ἀλλὰ πρῶτός μου ἦν, Εἰ δὲ ὕστερος γεγένηται. καὶ πῶς, φησι, Εἰ περὶ τῆς ἐκφωνήσεως τῆς εἰς ἀνθρώπους, καὶ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι πρὸ αὐτῶν δόξης" λέγει, τὸ μηδέπω τέλος εἰληφὸς ὡς ἤδη γεγενημένον λέγει; καὶ γὰρ εἶπε, χρίσεται, ἀλλὰ γέγονεν· ὅλι ἔθος τοῦτο τοῖς προφητεύουσιν οὕτω λέγειν ἐστίν, ὡς περὶ γεγενημένων πολλαχοῦ περὶ τῶν μελλόντων λέγειν. ὁ γοῦν Ἡσαΐας περὶ τῆς σφαγῆς αὐτοῦ λέγων, οὐκ εἶπεν, ὡς προβατον ἐπὶ σφαγὴν ἀχθήσε[ται] (ὅπερ ἐστὶ μέλλοντος) ἀλλ', Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη· καίτοι οὐδέπω ἁρκωθεὶς ἦν, ἀλλ' ὅμως τὸ ἐσόμενον ὁ προφήτης ὡς γεγενημένον λέγει. καὶ ὁ Δαβὶδ (ν) σαφῶς δηλῶν, οὐκ εἶπεν· ὀρύξουσι χεῖράς μου καὶ πόδας, ἀλλ', Ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας, καὶ διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, καὶ ἐπὶ (ν) ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. καὶ περὶ τοῦ προδότου" ἀφελεγόμενος τὸ μηδέπω γεγενημένον, οὕτως" ἔλεγεν· Ὁ ἐσθίων ἄρτους μου" ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ πτέρνισμόν. * καὶ περὶ

χ. μάρτυρα * ἀλλὰ μᾶ ἀδείας δικαιοσύνης τοῦ πολλῶν ψυχὰς καταχρήσ. χ. Χριστὸν αὐτόν.

χ. φησ.

* ὃ γὰρ λέγω τοῦτό ἐστι.

χ. γὰρ

χ. ἀλλὰ

* τὸ πρῶτον γενέσθαι

χ. λέγων χ. πως φησὶ χ. ἐμεγάλυνεν * ὁμοίως

Ησ. νγ. ζ.

Ψαλ. κα. ιη. Ψαλ. μβ. θ. Ιωαν. ιγ. κε.

* λέγει κ. μὴ ἢ πολὺ

ψαλ. ξη. κα.

ὡδὶ τ̃ ὂν ὦ ταυρῶ ἡμολυνόν*, Εδωκεν εἰς ὃ βραδύτερα μὲ χολιῶ, ἢ ὡς τ̃ δίψαν μὲ ἐπόλυσάν με ὄξος. Βούλεσθε ἢ τὸ ἑξῆς ἐπαγάγωμεν, ἢ ἢ τοῦτα ἀπόχρη; ἔγωγε οἶμαι. εἰ γὰρ μὴ κ. ὅμως γοῦν κ. διὰ ὅτι κ. - γία ἡ σάπτυσα

τ̃ πλάτος διωρύξαμεν τὸ χωρίον, ἀλλὰ τ̃ βάθος διεσκάψαμεν· οὐκ ἐλάττονα ἢ τοῦτο ἐκεῖνο πόνον ἔχει καὶ δεδοίκαμεν μὴ κατατείνοντες ὑμᾶς ἀμέτρως, ποιήσωμεν ἀναπεσεῖν.

ΗΘΙΚΟΝ

5 Διὸ τέλος ἐπιθῶμεν τ̃ λόγῳ τὸ πρεπῶδες. ποῖον δέ ἐστι τὸ πρεπῶδες; " δοξολογία πρέπουσα τ̃ Θεῷ. πρέπει ἢ οὐχ ἡ δι' ἡμ̃ μόνον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἡ δι' ἔργων. Λαμψάτω γὰρ ὑμῶν ὁ φῶς, φησίν, ἔμπροσθεν τ̃ ἀνθρώπων, ἵνα ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμ̃ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τ̃ πατέρα ὑμ̃ τ̃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐ γὰρ οὐδὲν φωτεινότερον τ̃ δικαίας πολιτείας " ἐστί, καθάπερ καί τις ἔλεγε τ̃ σοφῶν· Αἱ ἢ ὁδοὶ τ̃ δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπουσι· λάμπουσι ἢ οὐκ ἀπλ̃ς μόνον τοῖς ὃ φῶς ἀπαύγασι δι' ἔργων, ἢ ὁδηγοῦσι πρὸς τὸν ὀρθὸν ὁδόν, ἀλλὰ ἢ τοῖς πλησίον ὄντων ἐκείνων. " ἐκχέωμεν τοίνυν ὃ ἔλαιον ταῖς λαμπάσι ταύταις, ὥστε " ὑψηλότερον ἡμέαθαι τὸ πῦρ, ὥστε πλούσιον φαιδρύνειν τὸ φῶς. Ὁ γὰρ ἔλαιον τοῦτο οὐ νεῶ μόνον πολλὴν ἔχει τὴν ἰσχύν, ἀλλ' ὅταν ἢ αἱ θυσίαι εὐθύνων, πρὸ πολλοῦ δοκίμους πολλῷ ὃ θᾶττον τὴν ἐκείνων δύναμιν. Ἔλεον γάρ, φησι, θέλω, ἢ ἢ θυσίαν· καὶ μάλα εἰκότως. ἐκεῖνο μ̃ γὰρ ἄψυχον τὸ θυσιαστήριον, τοῦτο ἢ ἔμψυχον· καὶ ἐκεῖ μ̃ ὁ ἐπικείμενον ἄπαν τὸ πυρὸς ἧττον δαπανᾷ, ἢ τελευτᾷ εἰς κόνιν, ἢ ἀφανίζεται εἰς τέφραν, ἢ εἰς τὴν τ̃ ἀέρος ὁ καπνὸς ἀναλύεται φύσιν· ἐνταῦθα ἢ οὐδὲν τοιοῦτον, ἀλλ' ἑτέρους φέρει τοὺς κερδοῦς. ἢ ταῦτα ὁ Παῦλος ἐδήλωσε λέγων. τῆς γὰρ φιλοπτωχίας τ̃ Κορινθίων τοὺς θαυμαστοὺς διηγούμενος ἔτως ἔγραφεν· ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ πληροῦσα τὰ ὑστερήματα τ̃ ἁγίων, ἀλλὰ ἢ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τ̃ Θεῷ. ἢ πάλιν, Δοξάζοντες ⓦ Θεὸν ἐπὶ τ̃ ὑποταγ̃ τῆς ὁμολογίας ὑμ̃ εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἢ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας τῆς εἰς αὐτοὺς Ἐ εἰς πάντας, ἢ τ̃ αὐτ̃ δεήσει ὑπὲρ ὑμ̃ ἐπιποθούντων ὑμᾶς. ὁρᾶς εἰς εὐχαριστίαν ἀναλυομένην αὐτὴν, ἢ αἶνον τ̃ Θεοῦ, καὶ συνεχεῖς εὐχὰς τ̃ εὖ πασχόντων Ἐ θερμοτέραν ἀγάπην; θύσωμεν τοίνυν, ἀγαπητοί, θύσωμεν εἰς ταῦτα τὰ θυσιαστήρια καθ' ἑκάστην ἡμέραν. αὕτη γὰρ ἢ εὐχῆς καὶ νηστείας ἢ πολλῶν ἑτέρων ἐστὶ μείζων ἡ θυσία· μόνον δ' ἐκ δικαίου γένηται κέρδους, καὶ πόνων τοιούτων, καὶ πάσης ἡ καταφρονήσεως ἢ ἁρπαγῆς Ἐ βίας. τοιαύτας γὰρ προσίεται προσφορὰς * ὁ Θεὸς, ταύτ̃ ἢ ἑτέρας ἢ ἀποστρέφεται Ἐ μισεῖ. οὐδὲ γὰρ βούλεται ἐξ ἀλλοτρίων αἱμάσθαι συμφορῶν. ἀκήρατος γὰρ ἢ βέβηλος ἡ τοιαύτη θυσία, ἢ προσιέναι μᾶλλον δ', ἢ " ἐξιλεώσασθαι ⓦ Θεόν. δι' πάσης δεῖ κεχρῆσθαι σπουδ̃, ὥστε μὴ ἐν ταύτ̃ θεραπείας ⓦ πιμφθῆναι ἐξυβρίζειν. εἰ γὰρ τὰ δευτερεῖα προσενεγκὼν ὁ Καϊν, καὶ οὐδὲ ἠδικηκὼς ἕτερον, ἔδωκε δίκην τὴν ἐκάτην, ὅταν δ' ἐξ ἁρπαγῆς καὶ πλεονεξίας προσφέρωμέν τι, πῶς ἢ πεισόμεθα χαλεπώτερα; Δι' ἣν γὰρ τ̃τον ἢ τὸ εἶδος τῆς ὑπολ̃ς ταύτης ὑπέδειξεν ἡμῖν ὁ Θεὸς, ἵνα ἐλεᾶσθε, ἢχ ἵνα κολάζωμεν οὓς ὁμοδούλους. ὁ δ' ἐκ ἑτέρων λαμβάνων, ἢ ἑτέρῳ δίδοὺς, οὐκ ἠλέησεν, ἀλλ' ἐπεμωρήσατο, καὶ ἠδίκησεν αὐδικίαν τ̃ ἐκάτην. ὥσπερ οὖν ἔλαιον οὐκ ἂν τύχοι λίθος· οὕτως οὐδὲ ἀπιστία φιλανθρωπίαν. ὅταν γὰρ τοιαύτην ἔχῃ ῥίζαν, οὐκ ἔτι ἐλεημοσύνη τὸ τοιοῦτόν ἐστι. διὰ τοῦτο καλῶ μὴ πρὸς τοῦτο ὁρᾶν μόνον, ὅπως πρέχωμεν τοῖς δεομένοις, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ ἐκ τῆς τ̃ ἑτέρων ἁρπαγῆς. Εἰς γὰρ βυθόμενος, καὶ εἰς καταρώμενος, ἑνὸς φωνῆς ἀκούσετ' ἂν ὁ δεσπότης; ἂν οὕτως ἐσμὲν τ̃ ἀκριβείας ἀγωνῶ, δυνησόμεθα τ̃ τ̃ Θεοῦ χάριτι πολλῆς φιλανθρωπίας καὶ ἐλέους καὶ συγνώμης τυχεῖν ἐφ' οἷς ἡμαρτόμεθα πάντα ⓦ μακρὸν τοῦτον χρόνον, καὶ τ̃ τοῦ πυρὸς ποταμὸν ἐκφυγεῖν· ὃ γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἁπαλλαγῆναι, εἰς " τὸ τ̃ μελλόντων ἀπελθεῖν βασιλείαν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' ὃν τ̃ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τ̃ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τ̃ αἰώνων. Ἀμήν.

ἢ μόνον

κ. ἐξιλεώσωσιτο

ἢ τ̃ μὲν κεφαλαίων ἀναλίσκεσθαι νυμφῶνας

Ομλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. ιδ'. 16 ΚΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΠΛΗΡΩΜΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ Η-
μεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος.

ΠΡοῖμεν ἐλέγομεν, ὅτι Ἰωάννης τὴν ἀπορίαν λύων τῶν μαθητῶν πρὸς ἑαυτὸν ζητεῖ, πόθεν ὁ Κύριος ὕστερον ὑπὲρ τὸ κήρυγμα ἐλθὼν προέβη καὶ μείζων καὶ λαμπροτέρας, ἐπήγαγεν, ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ μία μὲν αὕτη αἰτία· οὐκ ἀρκεθεὶς δὲ εἰπεῖν, ἐλάβομεν καὶ δόξαν πάλιν, ἐπὶ τοῦτο φησι. Τίς δέ ἐστιν αὕτη; ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, φησι, πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. καὶ μετὰ τοῦτων λέγει πάλιν καὶ ἄλλως. ποίαν δὲ ταύτην; ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ δὲ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. καὶ τί ποτέ ἐστι, φησι, τὸ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν; ὅπερ γὰρ τοῦτο τέως ἀκριβὲς ἦν λέγειν. οὐ μεθεκτόν, φησιν, ἔχει τὸν δωρεάν, ἀλλ' αὐθυπόστατον καὶ αὐθεύζατον ὅστις πάντων τῶν καλῶν, αὐθύζων καὶ αὐθυφῶς καὶ αὐθαλήθεια, οὐκ ἐν ἑαυτῷ ζωὴν ἔχων τῶν ἀγαθῶν τὸ πλοῦτον, ἀλλ' ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀποβλύζων ὑπερβλύζων αὐτῶν, καὶ μὴ τὸ ὑπερβλύσαν, μόνων πλήρης, ἢ σοβεῖν ἐπιτρέπομενος ἐκ τῆς εἰς ἑτέρους χορηγίας, ἀλλ' ἀεὶ πηγάζων, καὶ πᾶσι τούτων μεταδιδοὺς τῶν καλῶν, ὅπερ τὸ αὐτὸ μέγιστον τελειότητος. ὃ δὴ ἐγὼ φέρω, μεθεκτόν τέ ἐστι (πολὺ γὰρ ἔτερα γε ἔλαβον αὐτοῦ) καὶ μικρόν τι τοῦ πάντος, καὶ οἱονεὶ σταγών· αὐτελὴς πηγὴς ἀθυσον ἄφατον καὶ πέλαγος ἄπειρον· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τοῦτο τὸ παράδειγμα παραστῆσαι δυνατόν, ὅπερ ἐπιχειρῶμεν εἰπεῖν. σταγὼν μὲν γὰρ ἀπὸ πελάγους ἂν ἔλεγες, αὐτὸ δὲ τὸ πέλαγος ἤλεγξεν, ὡσανεὶ καὶ ἀφανισμὸν ἐλαττώσεως· ὅπερ δὴ τῆς πηγῆς ἐκείνης οὐκ ἔστι τοῦτο εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσον αὐτῆς ἀρύσῃ, τοσοῦτον μᾶλλον ἐπιτρέχουσιν. διὸ χρὴ μᾶλλον ἕτερον ὑποδείγμα ἐλθεῖν, ἀδύνατον μὲν καὶ οὗτος καὶ οὐδὲ δυνάμενον ὅσον ζητοῦμεν παραστῆσαι, μᾶλλον δὲ τοῦ παντὸς ἐλαττούμενον. ἀλλ' οὖν τῷ ἐνοικοῦντι ἡμᾶς πρὸς τὸ ἐνοικεῖν τὸ παρεκβάλλειν ἡμῖν νῦν. ὑποθώμεθα γὰρ εἴ τις πυρὸς πηγὴν, εἶτα ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐκείνης μυρίους λαμπῆσαι, λυχνοὺς καὶ δὶς τοσούτους καὶ τρὶς καὶ πολλάκις· ἆρα οὐκ ὑπὸ τοῦ αὐτῆς μιᾶς πληθότητος ὁ πῦρ καὶ μὴ ὁ μεταδιδοὺς τοσούτοις τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτοῦ; πάντα που δῆλόν ἐστιν. εἰ δὲ ὑπὸ τῶν σωμάτων τῶν μειζόνων, τὸ ἐλαττουμένου ὑπὸ τῆς ἀφαιρέσεως εὑρέθη τι ἴσον, ὃ καὶ μᾶλλον ὁ παρέχειν ἑτέροις καὶ πολὺ ἑαυτοῦ πλέον παραβλαπτόμενον· πολλῷ μᾶλλον ὑπὸ τῆς ἀσωμάτου καὶ ἀπείρου δυνάμεως ἐκείνης τοῦτο συμβήσεται. εἰ γὰρ ἐνταῦθα οὐσία ὅστις ὁ μεταλαμβανόμενον, καὶ σῶμα, καὶ μειζόμενα δὲ μειζόμενα, πολλῷ μᾶλλον, ὅταν περὶ ἐνεργείας ὁ λόγος ᾖ, καὶ ἐνεργείας τῆς δι' ἀσωμάτου οὐσίας, πόθεν εἰκὸς τοιοῦτον παθεῖν. Διὰ τοῦτο καὶ Ἰωάννης ἔλεγεν· ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ συμφωνεῖ τὴν αὐτοῦ μαρτυρίαν τῇ τοῦ Βαπτιστοῦ. ὁ γὰρ, ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, οὐ τοῦ παραδρόμου ἐστὶ ῥῆμα, ἀλλὰ τοῦ μαθητοῦ. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· μὴ νομίσητέ, φησιν, ὅτι ἡμεῖς συνενόμενοι πολὺν αὐτῷ χρόνον, καὶ ἀλλὰ τραπέζης κοινωνήσαντες, ἐφ' ἱκανὸν μαρτυρήσομεν. καὶ γὰρ ὁ Ἰωάννης ὁ μηδὲ εἰδὼς αὐτὸν πρότερον, ὁ μηδὲ συνενόμενος, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον, ὅτε ἐβάπτιζε, μετὰ τῶν ἄλλων αὐτὸν θεασάμενος, ἐβόα, παρῆν ὁ μετ' ἐμὲ, "ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ἡμεῖς δὲ πάντες ἐλάβομεν· ἐκεῖνος μὲν δώδεκα, * οἱ πεντακισχίλιοι, οἱ τετρακισχίλιοι, οἱ πεντακισχίλιοι, αἱ πολλαὶ τῶν Ἰουδαίων μυριάδες, ἀπὸ τοῦ πληρώματος τῶν πιστῶν τῶν τότε, καὶ τῶν νῦν, καὶ τῶν αὖθις ἐσομένων, ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἐλάβομεν. τί δὲ ἐλάβομεν; χάριν ἀντὶ χάριτος, φησιν. ἀντὶ ποίας, ποίαν; ἀντὶ τῆς παλαιᾶς, τὴν καινήν. ὥσπερ γὰρ ἦν δικαιοσύνη, καὶ δικαιοσύνη (Κατὰ δικαιοσύνην γάρ, φησι, τὸν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος) καὶ πίστις, καὶ πίστις (ἐκ πίστεως γάρ, φησιν, εἰς πίστιν) καὶ υἱοθεσία, καὶ υἱοθεσία

Φιλιπ. γ. 5.

(ὧν

χ. ὀλίγη

ἴσ. αὐτῷ τάχα

χ. ἐκοῦσι. ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν.

* οἱ πεντακισχίλιοι,

(ὧν ἡ ὑποθεσία φησὶ) ⁊ δόξα ⁊ δόξα (Εἰ γὰρ τὸ κατακρυβόμενον δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ) ⁊ νόμος ⁊ νόμος (Ο νόμος γάρ, φησι, τῶν πνευμάτων τῆς ζωῆς ἠλευθέρωσέ με) ⁊ λατρεία ⁊ λατρεία (Ων ἡ λατρεία φησὶ· ⁊ πάλιν, Πνεύματι Θεῷ λατρεύοντες) ⁊ διαθήκη ⁊ διαθήκη (Διαθήσομαι γὰρ ὑμῖν διαθήκην καινήν, ὁ καὶ τὴν διαθήκην, ἣν διεθέμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν) ⁊ ἁγιασμὸς ⁊ ἁγιασμὸς, ⁊ βάπτισμα ⁊ βάπτισμα, ⁊ θυσία ⁊ θυσία, ⁊ ναὸς ⁊ ναὸς, ⁊ ῥαντισμὸς ⁊ ῥαντισμός· ὕστερον ⁊ χάρις ⁊ χάρις. Ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ὡς τύποι, ταῦτα δὲ ὡς ἀλήθεια, ὀνομονυμίαν τινά, ἀλλ' οὐχὶ συνωνυμίαν φυλάττοντα· ἐπεὶ ⁊ ἐν τοῖς τύποις, ⁊ ἐν ταῖς εἰκόσι, ⁊ ὁ διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λευκῶν "ὅτι τὸ μέλανος χρώματος ἐγχαραττόμενος, αὐθέκτως λέγεται· ⁊ ὁ δι' ἁλμυρὸς τὴν τῶν χρωμάτων ἀλήθειαν· ⁊ ὅτι τῶν ὑδριαντῶν, ὅ τε "χρυσῆς, ὅ τε πήλινος, ὑδρίας προσηγόρευται· ἀμυλᾶ δὲ μὴ ὡς τύπος, δὲ δὲ ὡς ἀλήθεια. μὴ τοίνυν ὡς ἀπὸ τῆς τῶν ὀνομάτων κοινωνίας, ταυτότητα πραγμάτων νομίσῃς, ἀλλὰ μηδὲ ἄλλο τι εἶναι. Εἰ μὲν γὰρ τύπος ἦν, οὐκ ἂν ἦν ἀμυλότης ἀληθείας· Εἰ δὲ σκιὰν ἐφύλαττεν, ἐλάττων τῆς ἀληθείας ἦν. τί οὖν τὸ μέσον τούτων ἀπορῶν; βούλεσθε ἐπεξέλθωμεν ἓν ἢ δύο τῶν Εἰρημένων πρόχειρα μᾶλλον; ὅταν γὰρ ⁊ τὰ ἄλλα ἔχωμεν ὑμῖν δῆλα· ⁊ ὁμολογοῦμεν πάντες ὡς οὐκ ἂν παίδων ἦν διδάγματα, ταῦτα δὲ, γυναίων ⁊ μεγάλων ἀνδρῶν, ⁊ τὰ μὲν ὡς ἀνθρώποις, τὰ δὲ ὡς ἀγγέλοις νενομοθέτητο. πόθεν οὖν ποιήσασθαι δεῖ τὴν ἀρχήν; βούλεσθε ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς; τί δ' ἂν τὸ μέσον ταύτης κἀκείνης; ἐκείνη, ῥήματος ἦν τιμή· ἐν ταύτῃ δὲ ⁊ τὸ πρᾶγμα ἔπεται. ⁊ διὰ μὲν ἐκείνης φησίν· Ἐγὼ εἶπα, Θεοί ἐστε ⁊ υἱοὶ ὑψίστου πάντες· διὰ δὲ ταύτης, ὅτι οὐκ Θεοῦ ἐλλιπὴς ἦσαν. πῶς δὲ τίνι τρόπῳ; ἀλλὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας ⁊ ἀναλαμπώσεως πνεύματος ἁγίου. κἀκεῖνοι μὲν μὴ τοῦτο ὑγιῶς προσηδείσθην ἔπνευμα δουλείας εἶχον (ἀλλοι γὰρ μύοντες ὅπως ἐπιμόνως τῇ κλήσει ταύτῃ) ἡμᾶς δὲ ἐλεύθεροι ἠνόμηνται [τότε] οὐκ ὀνόματι, ἀλλὰ πράγματι τῷ ὄντι ἐδόξαμεθα. ⁊ τοῦτο ὁ Παῦλος δηλῶν, ἔλεγεν· Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον· ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν ΑΒΒΑ ὁ πατήρ. ἡμνηθέντες γὰρ ἀνώθεν, ⁊, ὡς δι' ἑτέρου τινός, ἀναστοιχειωθέντες, ὅπως σκληθῶμεν υἱοί. ⁊ τῆς ἀναγωσιμίας τοῦτον ἑτέρου τις καταμάθοι, ὃς μὲν οὐδὲ, ὃς δὲ σκληρός, ⁊ πολλοὶ ὀφεται καὶ ταῦτα τῶν διαφορᾶν. σκληροὶ μὲν γὰρ, ἰώτακα μὴ εἰδωλοθύτους, μηδὲ πόρνους, μηδὲ ἐμοίχους, τοῦτο σκληρότητος ὄνομα· ἡμᾶς δὲ οὐκ ἐν τῇ τούτων ἀποχῇ *, ἀλλ' * ἐν τῇ τῶν μειζόνων κλήσει γινόμεθα ἄγιοι. ⁊ προῆκται μὲν ἀπ' αὐτῆς τοῦ πνεύματος τῆς ὑπερφοιτήσεως, ταύτης τυγχάνομεν τῆς δωρεᾶς· ἔπειτα δὲ ⁊ πολιτείας πολλῷ μείζονος τῆς Ιουδαϊκῆς. ⁊ ὅτι ὁ κόσμος τὰ ῥήματα, ἄκουσον ἐκείνους μὲν τί φησιν· Οὐ "φοβεῖσθε, ὁ προκαθαιρεῖται τὰ τέκνα ὑμῶν, ὅτι λαὸς ἅγιος ἐστε. ὥστε πρὸς ἐκείνους τοῦτο ἡ ἁγιωσύνη ὁ τῶν εἰδωλικῶν ἀπαλλάττεται νόμων. προῆκται δὲ ἡμῖν οὐχ ὅτως, ἀλλ' ἵνα ἡ ἁγία, φησι, ⁊ σώματι ⁊ πνεύματι. Εἰρηκὼς δικαίως ⁊ Ⓦ ἁγιασμὸν, οὐ χωρεῖς σεαυτὸν ὄψεται Ⓦ Κύριον· ⁊, Επιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ. ὁ γὰρ ἅγιος ὄνομα ὅτι πρώτων, ὧν αὖ λέγηται; τὴν αὐτὴν ἔννοιαν προσῆκεν· ἐπεὶ ⁊ ὁ Θεὸς ἅγιος λέγεται, ἀλλ' οὐχ ὡς ἡμεῖς. ὅτι γοῦν οὐκ ἴσασι τὴν φωνὴν ταύτην προσῆκον τῶν σεραφὶμ "φεσμηνίαν ὁ προφήτης εἶ φησιν; Οἴμοι ἐγώ, * ὅτι δὲ ἄνθρωπος ὢν ⁊ ἀκάθαρτα χείλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χείλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ. καίτοι ⁊ ἅγιος ⁊ καθαρὸς ἦν· ἀλλὰ πρὸς τὴν ἁγιωσύνην ἡμᾶς "τὴν ἄνωθεν χρινόμενοι, ἀκάθαρτοί ἐσμεν. ἅγιοι ἄγγελοι, ἅγιοι ἀρχάγγελοι, ⁊ αὐτὰ τὰ σεραφὶμ καὶ τὰ χερουβίμ· ἀλλὰ ⁊ τούτης τῆς ἁγιωσύνης "ἑτέρα πάλιν διαφορά, ⁊ πρὸς ἡμᾶς, ⁊ πρὸς ταῦτ' ἐπαφρίζουσα δυνάμις. ἐνταῦθα ⁊ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐπεξελθεῖν, ἀλλὰ μακρὸς ὁ λόγος γίνῃ ⁊ πολὺ τὸ μῆκος· διὰ περαιτέρω "παυσάμενοι πρόεισιν, ὑμῖν ἀφήσομεν τὰ λειπόμενα μεταχειρίσασθαι. ἔξεστι γὰρ ⁊ ὑμῖν καθ' οἶκον ταῦτα συλλέγουσι ζωοδεῖν τὴν διαφοράν,

β. Κορ. γ. ια. Ρω. ιι. β. Ιερ. λα. λα. Εβρ. ιι. ι.

Φσλμ. πβ. ς.

Ρω. ιι. ιε.

Δωτ. ιπ. ε.

β. Κορ. ζ. α. Εβ. ιβ. ιδ.

Ησ. ς. ε.

χ. Θεῖ

χ. χρωμάτων χ. διὰ

χ. χρυσῆς,

χ. φοβεῖσθε,

* μόνον ⁊

χ. ἀδοκιμίαν * ὅπ καταρέτυγμαι, χ. εἰ κρίνομαι ⁊ αὖθις, χ. μείζων ἡ ⁊ Θεῷ ⁊ διαφέρωσι, ὥσπερ ⁊ πρὸς ἡμᾶς· ὕστερον ⁊ πρὸς τοὺς ὑφ' ἡμᾶς δυνάμεις. χ. προελθόντες,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φορᾶν, ϗ τοῖς λοιποῖς ὁμοίως ἐπεξιέναι. Διὸ γὰρ, φησι, σοφῶ ἀφορμὴν, ϗ σοφώτερος ἔσαι. ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ πρὸς ἡμᾶς, ὁ δὲ τέλος ἔσαι πρὸς ὑμᾶς. ἡμῖν δὲ ἀναλογον πάλιν ἀφορμὴ τῆς ἀκολαθίας. Εἶπον, ὅτι τὸ πληρώματος αὐτὸ ἡμεῖς πρώτες ἐλάβομεν, ἐπήγαγε, ϗ χάριν ἀντὶ χάριτος. χάριτι γὰρ ϗ Ἰουδαῖοι διεσώζοντο. οὐ γὰρ ἦλθε ὁ πολυπλανεῖν ὑμᾶς, φησιν, ἀλλὰ ἦλθε τὸν πατέρας ὑμᾶς ἐξελεξάμην. Εἰ τοίνυν ὅτι ἐξ οἰκείων κατορθωμῶν ἐξελέγησαν πρὸ Θεοῦ δῆλον ὅτι χάριτι ταύτης ἔτυχον τῆς ἴσης· ϗ ἡμεῖς δὲ χάριτι πρώτες ἐσώθημεν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως. οὐ γὰρ ὅτι τοῖς αὐτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ πολλῷ μείζοσι ϗ ὑψηλοτέροις. " οὐ τοίνυν τοιαύτη πρὸς ἡμᾶς χάρις. οὐ γὰρ δὴ μόνον ἁμαρτημῶν συγχώρησις ἡμῖν ἐδόθη (ἐπεὶ κοινὸν τοῦτο καὶ τοῖς ἐκείνοις· πρώτες γὰρ ἤμαρτον) ἀλλὰ καὶ δικαιοσύνη, ϗ ἁγιασμὸς, καὶ υἱοθεσία, καὶ πνεύματος χάρις" φανερότερα πολλῷ ϗ δαψιλέστερα. Διὰ ταύτης τοίνυν τῆς χάριτος ἐγνώμεθα τῷ Θεῷ πιστοὶ, οὐκέτι μόνον ὡς δοῦλοι, ἀλλὰ καὶ ὡς υἱοὶ καὶ ὡς φίλοι. Διὰ τοῦτό φησι, χάριν ἀντὶ χάριτος. ϗ γὰρ τὰ τοῦ νόμου ϗ αὐτὰ χάριτος ἦν, ϗ αὐτὸ ὃ ἠμέλησαν" ἀνθρωπον δὲ οὐκ ὄντων (οὐ γὰρ κατορθωμῶν προϋπηργμένων, ταύτην ἐλάβομεν τὴν ἀμοιβήν. πῶς γὰρ, (ϗ) μηδὲ ὄντες; ἀλλὰ Θεοῦ πρώτα χαρίσαντος τῆς δυσεργασίας καταρξάντος) ἃ ὃ ἠμέλησαν ἦν μόνον ἐξ οὐκ ὄντων, ἀλλὰ ϗ ὃ ἠμολήσαμεν δίκαιον μᾶλλον ἢ πρακλέα, ϗ τὰ μὴ πρακλέα, ϗ τοῦτον ἐν τῇ φύσει λαβεῖν (ϖ) νόμον, ϗ ὃ τὸ ζωοποιοῦν κριτήριον ἀδύνατον ἡμῖν πρὸ κατασθῆναι (ϖ) ποιήσαντα, χάριτος ἦν μεγίστης ϗ φιλανθρωπίας ἀφάτου· ϗ ὃ, (ϖ) νόμον ἦν τοῦτον διὰ φθαρέντα δυακῆσαι διὰ τὸ χαριστοῦ, χάριτος ἦν. ὃ μὲν γὰρ ἐπόμβων ἦν, οὐδὲν τῶν ἄπαξ δοθεῖσαν ἐντολῶν πρὸς χράτον ἔχειν; χαλάζεσθαι ϗ ἀμορφοῦσθαι· ὃ δὲ ἠμόμβων ὑ τοῦτο ἦν, ἀλλὰ πάλιν διόρθωσις, ϗ συγνώμη οὐκ ὀφλημάτων, ἀλλ' ἀπὸ ἐλέου ϗ χάριτος δεδομένη. ὅπ γὰρ χάριτος ἦν ϗ ἐλέους, ἄκουσον ψαλ. ρβ. ϛ. ἃ φησιν ὁ Δαβίδ· Ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ Κύριος ϗ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις, ἐγνώρισε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ Μωϋσεῖ, τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ τὰ θελήματα αὐτοῦ. ϗ πάλιν, Χρηστὸς ϗ δίκαιος ὁ Κύριος· διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἐν ὁδῷ ἁμαρτάνουσας. ἐλεημοσύνης οὖν ἄρα ϗ οἰκτιρμῶν ϗ χάριτος ὁ (ϖ) νόμον λαβεῖν. διὰ τοῦτό φησι, χάριν ἀντὶ χάριτος. ἐπ " ἅρμοτερον ἐπαγωνιζομένους τῷ μεγέθει " δεδομένων. ἐπάγει λέγων· ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις ϗ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Εἴδετε πῶς ῥῆμα ἑνὶ ῥήματι ϗ χ̄ῑ μικρόν, ὁ τε βαπτιστὴς Ἰωάννης, ὁ τε μαθητὴς πρὸς τὸν ὑψηλοτάτην τοῦ ἀκροατὰς ἀνάγειν γνῶσιν, πρό τε τῶν τοῖς ταπεινοτέροις ἐγκομιάσαντες. ἐκεῖνος μὲν γὰρ πρὸς ἑαυτὸν συγκρίνας (ϖ) " ἀσυγκρίτως ἀπόντων ὑπερέχοντα, οὕτως αὐτὸν μὴ ταῦτα δείκνυσι τὴν ὑπεροχὴν, λέγων, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, εἶτα ἐπάγων ὅ, πρῶτός μου ἦν· ὅθεν ἡ ἐκείνου μὲν πολλῷ μεῖζον ἐποίησε, τῆς δὲ ἀξίας τῆς τοῦ μονογενοῦς ἔλαττον. οὐ γὰρ πρὸς Ἰωάννην, ἀλλὰ πρὸς (ϖ) ἐκείνου μᾶλλον ἦν μαζόμενον πρὸς Ἰουδαίους ποιῆσαι τὴν σύγκρισιν, τὸ· Μωϋσέα λέγω.

17 Ὁ νόμος γάρ, φησι, διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις ϗ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.

Καὶ θαυμάζειν. οὐ τοῦ πρόσωπου ποιῆσαι τὴν ἐξέτασιν, ἀλλὰ τῶν πραγμάτων. τούτων γὰρ ἀποδειχθέντων, πολλῷ μείζονα ἐξ ἀνάγκης ϗ τοῦ ἀγνώμονας εἰκὸς ἦν πρὸς δέξασθαι τὴν ψῆφον καὶ τὴν ἀπόνοιαν πρὸς τὸν Χριστοῦ. ὅταν γὰρ τὰ πράγματα μαρτυρῇ, τὰ μηδεμίαν ἔχοντα ἀπολογίαν, ὡς πρὸς χάριν λόγος, ἢ πρὸς ἀπιθανότητα τὸ ποιοῦντα, δυαμφισβήτητον καὶ τοῖς ἀγνώμοσι τὴν ψῆφον παίσησιν. οἷα γὰρ δὴ αὐτὰ πρόσθεν (ϖ) ποιήσαντες, τοιαῦτα νῦν φανήσεται. διὰ μάλιστα πάντων αὐτόπτης ἡ πρόσθεν τῶν ὅσι μαρτυρία. ὅρα δὲ ϗ πῶς ἀνεπαχθῆ πιστὰ τὴν πρόσθεσιν ϗ πρὸς τοῖς ἀθενεστέροις. ἵ γὰρ καταπλήξῃ τὸν λόγον τὴν ἀπειρίαν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὀνομάτων γυμνάζει τὴν διαφοράν πρόσδειξιν, χάριν ϗ ἀλήθειαν δυπθεὶς νόμῳ, ϗ ὃ ἐδόθη πρὸ ἐδόθη.

πολὺ

πολύ ὃ μέσον ἑκατέρων. ὃ μὲν γὰρ δίκαιον ἁμαρτάνων ὠφελεῖ, ὃ ἐδόθη, λαβόντος πρὸς ἑτέρᾳ καὶ δόντος οἷς προσετάγη δοῦναι· ὃ δὲ, ἐλπίσας ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια, βασιλέως μετ' ἐξουσίας πάντα ἀφιέντος τὰ ἁμαρτήματα, καὶ αὐτὸ καταπονοῦντος τῷ δωρεᾷ. διὰ ἔλεγε· Λφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι. καὶ πάλιν, Ινα εἰδῇτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει τῷ παραλυτικῷ, ἐγερθεὶς ἆρον τὸν κλίνιόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. "ὁρᾷς πῶς ἡ χάρις ἅπαντα; σκόπει δὲ καὶ τὸν ἀληθινόν. τὸν μὲν οὖν χάριν καὶ ταῦτα, ἃ τὰ τοῦ βαπτίσματος δωρεά, καὶ ἡ "τοῦ πνεύματος χάρις ἡ δι' αὐτοῦ διδομένη δείκνυσι, καὶ ἕτερα πολλά· τὸν δὲ ἀληθινὸν σαφέστερον εἰσόμεθα, ἂν τοὺς τύπους καταμάθωμεν. ἃς γὰρ μηχάσας" πεδήσας ἐν τῇ καινῇ οἰκονομίᾳ προσελθόντες προσιέρχαιναν οἱ τύποι, ὡς τύποι· ἐλθὼν δὲ ἐπετέλεσεν αὐτὰ ὁ Χριστός. ἴδωμεν τοίνυν καὶ τοὺς τύπους ἐν ὀλίγοις. δεῖ γὰρ ἅπαντα διελθεῖν τὰ τῶν τύπων τοῦ" πρόντος χαιροῦ· "ἀφ' ὧν δὲ προσθήσομέν τινα μαθόντες, καὶ τὰ λοιπὰ εἰσόμεθα. βούλεσθε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πάθους ἀρξώμεθα; τί οὖν φησιν ὁ τύπος; Λάβετε ἀρνίον καθ' οἰκίαν, καὶ θύσατε, καὶ ποιήσατε ὡς προσέταξε καὶ νομοθέτησεν· ὁ δὲ Χριστὸς οὐχ οὕτως. οὐ γὰρ προσάπτει τοῦτο ψευδῆ, ἀλλ' αὐτὸς ἀνὴρ γίνεται, θυσίαν ἑαυτὸν καὶ προσφορὰν ὑπὲρ πατρὶ προσενεγκών. ὅρα πῶς μὲν ὁ τύπος ἐδόθη διὰ Μωϋσέως, ἡ δὲ ἀλήθεια ἐγένετο διὰ Ιησοῦ Χριστοῦ. πάλιν ἐν ᾧ ὄρει Σινᾶ τῶν Αμαληκιτῶν "ὑπερατθυόντων, αἱ χεῖρες μὲν ἐπείζοντο τοῦ Μωϋσέως αἰρόμεναι ὑπὸ Ααρὼν καὶ Ωρ ἑκατέρωθεν ἑστώτων· ὁ δὲ Χριστὸς προσηλούμενος, αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τὰς χεῖρας ἀνέτεινεν ἐν ᾧ σταυρῷ. εἶδες πῶς ὁ μὲν τύπος ἐδίδου, ἡ δὲ ἀλήθεια ἐγένετο. πάλιν ὁ νόμος ἔλεγε· "ὑπὸ κατάρατος πᾶς, ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ἡ δὲ χάρις τί φησι; Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. καὶ ὁ Παῦλος, Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα.

Επεὶ οὖν τοσαύτης ἀπολελαύκαμεν χάριτος καὶ ἀληθείας, παρακαλῶ, μὴ δέος δὲ μέγεθος τῆς δωρεᾶς ῥαθυμότερον. ὅσῳ γὰρ μείζονος ἠξιώθημεν τιμῆς, τοσούτῳ καὶ πλείονος ἐσμεν ἀρετῆς ὀφειλέται. ὁ μὲν γὰρ μικρὰ ὑπερτιθεὶς, καὶ μικρὰ ὑποδείξεται, ὁ δὲ "τῆς αὐτῆς καταγνώσεως ἄξιος ἔσται· ὁ δὲ πρὸς τὸν" ἀνώτερον χορυφοῦντα τῆς τιμῆς ἀναβάς, εἶτα χαμαίζηλα καὶ ταπεινὰ ὑποδεικνύμενος, πολλῷ μείζονος ἔσται κολάσεως ἄξιος. ἀλλὰ μὴ γένοιτο πρὸς ὑμῶν τοιαῦτα ἀκοῦσαί ποτε. πεποίθαμεν γὰρ ἐν Κυρίῳ, ὅτι πρὸς τὸν ἀρχαῖον ἃς ψυχὰς ὑμῶν ἐπιστρέψατε, καὶ τῆς γῆς ἀπαναστήτε, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ὄντες, ὡς τὰ τοῦ κόσμου μετακεκινήκατε. ἀλλ' ὅμως καὶ πεπεισμένοι, καὶ παρακαλῶ συνεχῶς τοιαῦτα παρακαλοῦντες. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ἔξωθεν ἀγῶσιν, ὡς τοὺς ἀναπεπαυκότας, οὐδὲ τοὺς ὑπτίους κεῖσθαι; ἀλλὰ τοὺς ἐγηγερκότας, τοὺς ἐπὶ τὰ ἔχοντας ἅπαντες προτρέπονται καὶ θεατά. ἐπ' ἐκείνων μὲν γὰρ ὡς" ἀνόητα ποιοῦντας, καὶ ὡς δυναμένους ἅπαξ τῶν παρακλήτων ὠθεῖ ἀναζῆσαι ἀπορραθυμοῦντας καθάπαξ τῆς νίκης, οὕτω παίονται καταγνώσκοντες· ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἐφ' ὑμῶν μόνον τῶν νηφόντων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀναπεσόντων, εἰ βουληθεῖεν μεταβαλέσθαι, δεῖ μοι προσδοκῆσαι χρηστόν. διὰ πάντα προσήκομεν παρακαλοῦντες, ὀνειδίζοντες, προτρέποντες, ἐπαινοῦντες, ὥστε τὸ ὑμέτερον προθυμότερον σωτηρίαν. μὴ τοίνυν τῇ συνεχεῖ τῆς πολιτείας δυσχεράνητε παρακλήσει. καὶ γὰρ ῥαθυμίαν κατεγνωκότων δεῖ μοι λέγομεν, ἀλλὰ χρείας σφόδρα ἐλπίδας ἐχόντων πρὸς ὑμᾶς. οὐ πρὸς ὑμᾶς ὃ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς λέγοντας ταῦτα εἴρηται, καὶ εἰρήσεται). καὶ γὰρ καὶ αὐτοῖς τῆς αὐτῆς δεόμεθα διδασκαλίας. εἰ γὰρ μὴ πρὸς ἡμᾶς λέγεται, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς οὐδὲν κωλύει ταῦτα λέγεσθαι (καὶ γὰρ εὑρων ἂν εἰθισμένον ὄντα ὁ λόγος διορθώσατο· καὶ ὃ ἐκεῖνος καὶ ἀπηλλαγμένον, ὡς παρρωτέρω πάλιν ἀπαιτήσω) οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς τοῖς ἁμαρτήμασιν ἐσμεν καθεσί.

ΗΘΙΚΟΝ

Μαρ. ε. 6.

Ἐξοδ. ιβ. γ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θαρσί. ἤ τε οὖν ἰατρεία κοινὴ, ζά τε φάρμακα ἅπασι παρέκειται· ἡ γὰρ θεραπεία λοιπὸν ἡ κοινὴ, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν χρωμένων προαίρεσιν ζῆ. ὁμοῖ γὰρ θέλων δεόντως μεταχειρίσαι τὸ φάρμακον, ἀπώναστο τὴν θεραπείας· ὁ δὲ μὴ ὀπιθεὶς τῷ τραύματι, μεῖζον εἰργάσατο τὸ κακόν, καὶ εἰς τὴν χαλεπωτάτην κατέπεσε τελευτήν. μὴ τοίνυν ἀλγῶμεν ἰατρευόμενοι, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον χαίρωμεν, καὶν πικρὰς φέρῃ ζὰς ὀδυνὰς τῆς διδασκαλίας ἡ μελῳδεία. πολὺ γὰρ ἥδιον ἡμῖν ὕστερον ὀπτεύεται ⟨ω⟩ καρπόν. πάντα οὖν εἰς τοῦτο παρέπωμεν*, ὅπως καθαροὶ τραυμζ̄ καὶ πλησθῶν, ἃς ⟨α⟩ τῆς ἁμαρτίας ὀδόντας ἐνιδέσι τῇ ψυχῇ, εἰς ⟨ω⟩ αἰῶνα ἀπάρωμεν ἐκεῖνον, ἵνα ἄξιοι τῆς ὄψεως γενόμενοι τοῦ Χριστοῦ, μὴ ταῖς πεπωρωμέναις καὶ ἀποτόμοις δυνάμεσι ζ̄ τῷ ἡμέραν παραδοθῶμεν ἐκείνῳ, ἀλλὰ ταῖς δυναμέναις εἰς τὸ κληρονομῆσαι εἰσαγαγεῖν ἡμᾶς τῷ θεανδρί, τῷ ἡτοιμασμένῳ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὀπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ιε. 18 ΘΕΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΕΩΡΑΚΕ ΠΩΠΟΤΕ· Ο ΜΟΝΟΓΕΝΗΣ ΥΙΟΣ, Ο ΩΝ ΕΙΣ ⟨ω⟩ ΚΟΛΠΟΝ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ, ΕΚΕΙΝΟΣ ΕΞΗΓΗΣΑΤΟ.

ψαλμ. ριη. ιη.

Ων ὀνομζ̄ καὶ τῶν ῥημάτων τῶν ἐν ταῖς γραφαῖς κειμένων οὐχ ἁπλῶς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπακούειν βούλεται, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς ζητήσεως. Διὰ τοῦτο ὁμοῖ μακάριος Δαβὶδ πολλαχοῦ τῶν ψαλμῶν παρέγραφε πρὸς ἑαυτόν, ὃ εἰς ζητεῖσιν, καὶ ἔλεγεν· Ἀποκάλυψον δὲ ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω ζὰ θαυμάσιά σου ἐκ τοῦ νόμου σου. μετὰ τοῦτον καὶ ὁ τούτου παῖς ἐπισκοπεῖς δείκνυσιν ὅτι δεῖ, καθάπερ ἀργύριον, ἐκζητεῖν τὴν σοφίαν, μᾶλλον δὲ ἐπάνω χρυσίου αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι· καὶ ὁ Κύριος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις παρῄνει ζὰς γραφὰς ἐρευνᾶν, ὅτι πλέον ἡμᾶς εἰς ζήτησιν ἀνάγει. οὐκ ἀπλῶς δὲ οὕτως εἶπεν, εἶγε αὐτόθεν καὶ ἐκ παρέργου αὐτὰς καταλαβεῖν δυνατὸν ἦν τῆς ἀναγνώσεως. τὸ γὰρ ἐν μέσῳ κείμενον καὶ παρέχειρον, σπουδῆς ποτ' ἂν ἐρευνήσαντο, ἀλλὰ τὸ σπουδασμένον καὶ μετὰ πολλῆς εὑρισκόμενον τὴν ζητήσεως. διὰ τοῦτο καὶ θησαυρὸν κεκρυμμένον αὐτὰς εἶναί φησι, πρὸς τὴν ζήτησιν ἡμᾶς διεγείρων. ταῦτα δὲ ἡμῖν εἴρηται, ἵνα μὴ ἁπλῶς, μηδὲ ὡς ἔτυχε, προσβάλλωμεν τοῖς τῶν γραφῶν ῥήμασιν, ἀλλὰ μετὰ ἀκριβείας πολλῆς. εἰ μὲν γὰρ ἀνέξεταστός τις ἐπακούσειε τῶν λεγομένων ἐν αὐταῖς, καὶ δέξαιτο πάντα οὕτως, ὡς εἴρηται, καὶ τὸ γράμμα, πολλὰ τὰ ἄτοπα ὑποπεσεῖται περὶ Θεοῦ. καὶ γὰρ καὶ ἄνθρωπον αὐτὸν εἶναι, καὶ ἀπὸ χαλκοῦ ζωγραφίαν, καὶ ὀργήν, καὶ θυμόν, καὶ πολλὰ ἕτερα τούτων χείρονα περὶ αὐτοῦ δέξεται δόγματα. εἰ δὲ τὸν νοῦν τὸν ἐν ᾧ βάθη κείμενον καταμάθῃ, πάσης ταύτης ἀπαλλαγήσεται τῆς ἀτοπίας. ἐπεὶ καὶ τὸ νῦν παρακείμενον ἡμῖν ἀνάγνωσμα κόλπον φησὶ ⟨ω⟩ Θεοῦ ἔχειν, ὅπερ σωμζ̄ ὄντι ἴδιον. ἀλλ' ὁρᾷς οὕτω μέμηνεν, ὥστε σῶμα ἐπιστῆσαι ⟨ω⟩ ἀσώματον εἶναι. ἵν' οὖν ἀξίως τῆς πνευματικῆς ἐννοίας τὸ πρῶτον ἐκλάβωμεν, φέρε, ἀνώτερον τὸ χωρίον διερευνησώμεθα. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε. ἐκ ποίας ὅτι τοῦτο ἦλθεν ἀκολουθίας ὁ θαυμαστὸς; δείξας πολλῷ τῷ τοῦ Χριστοῦ δωρημζ̄ τῷ ἐπαρκοῦντι, καὶ τὸ μέσον ἀπειρον τοῦτον τε τὸν Διὰ Μωϋσέως οἰκονομηθέντων, ἐπάγει καὶ τὸ αἴτιον οὗπερ τῆς διαφορᾶς. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὑπηρέτης ὤν, ταπεινοτέρων μέτεσχε παρημζ̄ Διάκονος· οὗτος δέ, δεσπότης καὶ βασιλεὺς καὶ βασιλέως υἱὸς ὤν, τὰ πολλῷ μείζονα ἡμῖν ἐκόμισε, συνὼν ἀεὶ τῷ πατρὶ καὶ ὁρᾶν αὐτὸν διαπαντός. Διὰ τοῦτο ἔλεγε, Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε. τί οὖν ἐροῦμεν τῷ μεγαλοφωνοπάτῳ Ησαΐᾳ λέγοντι, Εἶδον ⟨ω⟩ Κύριον ὑπὲρ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου καθήμενον; καὶ ὁ Ἰωάννης

ὁ

ὃ μαρτυρῶν αὐτῷ, ὅτι ταῦτα εἶπεν, ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ; πῇ γὰρ τὸν Ἰεζεκιήλ; καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὅτι τὴν χερουβὶμ καθήμενον αὐτὸν ὁρᾷ. Πῇ δὲ τὸν Δανιήλ; καὶ γάρ καὶ οὗτός φησιν· ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν ἐκάθητο. Πῇ δὲ καὶ αὐτῷ τῷ Μωϋσεῖ λέγωμεν, δεῖξον τὴν δόξαν σου, ὅπως γνωσῶ ἴδω σε; ὁ δὲ Ιακὼβ καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ προσηγορείου ἔλαβεν, Ισραὴλ ὀνομασθείς. Ισραὴλ γὰρ ὁ τὸν Θεὸν ὁρῶν ὅστις. καὶ ἕτεροι δὲ αὐτὸν ἑωράκασι. "πῶς οὖν ὁ Ιωάννης φησί, Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε; δηλονότι ὅτι πρώτης ἐκφάνσεως συγκαταβάσεως ἦν, οὐκ αὐτῆς τῆς οὐσίας γυμνῆς ὄψις. εἰ γὰρ αὐτὸν ἑώρων τὴν φύσιν, οὐκ ἂν ἀφθόρως αὐτὸν ἐθεάσαντο. ἁπλοῦν γάρ ἐστι καὶ ἀσχημάτιστος καὶ ἀσώματος καὶ ἀπερίγραπτος· ὃ καθορᾶν, οὐδὲ ἔσχεν, οὐδὲ προπατεῖ. ταῦτα γὰρ πρώτα σωμάτων. πῶς δέ ἐστιν, αὐτὸς οἶδε μόνος. καὶ τοῦτο ἀφ' ἁγίου προφήτου λόγος * ἔλεγεν ἐμφαίνων· Ἐγὼ ὁράσεις ἐπλήθυνα, καὶ ἐν χερσὶ προφητῶν ὡμοιώθην, τουτέστι, συγκατέβην· ὃ τοῦτο, ὅπερ ἤμελλον, ἐφαίνετο. ὅταν γὰρ ἔλθῃ αὐτὸς ὁ υἱὸς δι' ἀληθοῦς φανήσεσθαι σαρκός, δείκνυσιν αὐτοῦ προεγύμναζεν ὁρᾶν τοῦ Θεοῦ τὴν οὐσίαν, ὡς ἀδύνατον ἦν ἰδεῖν. ἐπεὶ αὖθις ὅπερ ἐστὶν ὁ Θεὸς οὐ μόνον προφῆται, ἀλλ' οὐδὲ ἄγγελοι εἶδον, οὔτε ἐγχωρήσει. ἀλλ' ἐμὲ ἐρωτήσῃς αὖθις, ἀκηκόη προεῖ μὴ τῆς οὐσίας οὐδὲν ἀποκρινομένους," δόξαν ὃ ἐν ὑψίσοις" ἀναπέμποντας τῷ Θεῷ, καὶ "ὅτι γῆς" εἰρήνην, ἐν ἀνθρώποις" εὐδοκίαν. καὶ τοῦτο τῶν χερουβὶμ ἢ τῶν σεραφὶμ ἐπιθυμήσῃς μαθεῖν, τὸ μυστικὸν τοῦ ἁγιασμοῦ μέλος ἀκούσῃ, ὅτι πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. αἱ ταῖς ἀνωτέρω δυνάμεις δέξεται, "οὐδὲν ἄλλο θρήσεις, ἢ ὅτι ἐν ἔρημον αὐτοῖς ὅστι τὸ ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ. Αἰνίττεται γὰρ αὐτὸν, φησι, πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. μόνος δὲ ὁρᾷ αὐτὸν ὁ υἱός, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. "ἡ γὰρ κλῖσις φύσις ἅπασα πῶς καὶ ἰδεῖν δυνατὰ τὰ ἀκλινῆ; εἰ γὰρ ἁπλοῦς τῆς ὁποιασοῦν ἀσωμάτου δυνάμεως, καίτοιγε ἀμηχάνης οὔσης, οὐ δυνάμεθα δέξασθαι θεωρίαν" σαφῶς, καὶ τοῦτο πολλάκις ὑπὸ τῶν ἀγγέλων ἐδείχθη, πολλῷ μᾶλλον τῆς ἀσωμάτου καὶ ἀμηχάνου οὐσίας. "δεῖ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλός φησιν· Ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται. ἆρ' οὖν τῷ πατρὶ μόνῳ τὸ ἀφαίρετον τοῦτο προσθήσεις, ᾧ ὃ υἱὸς οὐκ ἔτι; ἅπαγε· ἀλλὰ καὶ ᾧ υἱῷ." ὅτι δὲ καὶ αὐτῷ, ἄκουε Παύλου τοῦτο δηλοῦντος καὶ λέγοντος, ὅτι εἰκών ἐστιν οὐσίας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου. εἰ δὲ τοῦ ἀοράτου εἰκών, καὶ αὐτὸς ἀόρατος· ἐπεὶ οὐκ ἂν εἴη εἰκών. "εἰ δὲ ἀλλαχοῦ φησι, Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, μὴ θαυμάσῃς· ὅτι ἡ φανέρωσις ἀφ' ἧς τῆς σαρκός, οὐ μᾶλλον τῆς θείας ἐγένετο. ἐπεὶ ὅτι καὶ αὐτὸς ἀόρατος, οὐ μόνον δὲ ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄνω δυνάμεσι, "δείκνυσιν ὁ Παῦλος· Εἰπὼν γάρ, ὅτι ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐπήγαγεν, ὅτι ὤφθη ἀγγέλοις. ὥστε καὶ τοῖς ἀγγέλοις τότε ὤφθη, ὅτε σάρκα περιεβάλλετο· τοῦτο γὰρ ἦν ἑώρων αὐτὸν ὅπως, ὅθεν καὶ αὐτοῖς ἀόρατος ἡ θεία φύσις. "καὶ πῶς, φησιν, ὁ Χριστὸς εἶπε, Μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἀμπαύστου βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς; τί οὖν, καὶ προσωπον ὁ Θεὸς ἔχει, καὶ ἐν οὐρανοῖς προεστήκασι; ἀλλ' οὐκ αὖ πάντα μανεῖη, ὥστε ταῦτα εἰπεῖν. τί δοῦ οὖν ὅστι τὸ λεγόμενον; ὥσπερ ὅταν λέγῃ, Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται, τὴν μὲν δύναμιν ὄψιν φησὶ τὴν ἡμῖν δυνατήν, καὶ τὴν ἔννοιαν τὴν περὶ Θεοῦ· οὕτω καὶ ὅτι οἱ ἄγγελοι." ἐκλητέον, ὅτι ἀφ' τὴν καθαρὰν αὐτῶν δὲ ἀγγελικὴν φύσιν, οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ἢ τοῦ Θεοῦ ἀεὶ φλυπάζονται. δηλοῖ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς φησιν· οὐδεὶς γινώσκει τὸν πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱός. τί οὖν, πρώτης ἐν ἀγνοίᾳ ἐσμεν; μὴ γένοιτο· ἀλλ' οὕτως οὐδεὶς οἶδεν, ὡς ὁ υἱός. ὥσπερ οὖν εἶδον αὐτὸν" πολλοὶ τὴν ἐγχωρησάσαν αὐτοῖς ὄψιν, τὴν δὲ οὐσίαν οὐδεὶς ἐθεάσατο· οὕτως ἴσμεν πολλοὶ τοῦ Θεοῦ, τὴν δὲ οὐσίαν οὐδεὶς οἶδεν, ὅ, τι ποτέ ἐστιν, εἰ μὴ μόνος ὁ γνωσθεὶς ἐξ αὐτοῦ. γνῶσιν γὰρ οὐ ταύτην, τὴν ἀκριβῆ λέγει θεωρίαν τε καὶ κατάληψιν, ἣ τοσαύτην, ὅσην ὁ πατὴρ ἔχει περὶ τοῦ παι-

δός·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δός. καθὼς γὰρ γινώσκει με ὁ πατήρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα. διὰ τί ὁ εὐαγγελιστὴς ὅσα μὴ ὅσης φθάνεται τῆς θεωρίας. Εἰπὼν γάρ, ὅτι Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε, οὐκ εἶπεν, ὅτι ὁ υἱὸς ἰδὼν ἐξηγήσατο, ἀλλ' ἕτερόν τι πλέον τοῦ ἰδεῖν ἔθηκεν, εἰπών, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός. τοῦ γὰρ ἰδεῖν ὃ ἐν τῷ κόλπῳ ἐνδιαιτᾶσθαι, πολλῷ πλέον ἐστίν. ὁ μὲν γὰρ ἁπλῶς ὁρᾷ, ὁ πάντως ἀκριβῶς τὸν φανομένου τὴν γνῶσιν ἔχει· ὁ δὲ τοῖς κόλποις ἐνδιατρίβων, οὐδὲν ἀγνοήσειέ ποτε. "ἀκήκοα οὖν ὅτι οὐδεὶς γινώσκει τὸν πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱός, ἵνα "μὴ λέγῃς, ὅτι εἰ [καὶ] πλέον ἀπάντων οἶδε τὸν πατέρα, ἀλλ' οὐχ ὅσος ἐστὶν οἶδε· διὰ τοῦτο, ὅτε διαλεγόμενος ἐν τῷ κόλπῳ αὐτὸν διδάσκεσθαί φησι τὸν πατέρα, αὐτός τε ὁ Χριστὸς τοσοῦτον αὐτὸν εἰδέναι φησίν, ὅσον ὁ πατὴρ τὸν υἱόν. ἐρώτησον οὖν τὸν δυσπλέγητα· ἄγε δή, εἰπέ, καὶ γινώσκει τὸν υἱὸν ὁ πατήρ; καὶ ἐρᾷ πάντως, δι' μὴ μάτην, ὅτι ναί. μὴ τοῦτο, κἀκεῖνο" ἐρώμεθα πάλιν· τί δή, ἀκριβῆ τινα ὅρασιν καὶ γνῶσιν αὐτὸν ὁρᾷ καὶ γινώσκει; καὶ τοῦτο ὅσον ἐστὶν οἶδε σαφῶς; πάντως δὲ καὶ τοῦτο ἐρᾷ. "ἀπὸ ἓν τούτου λοιπὸν συνάγαγε τὴν ἀκριβῆ καὶ υἱὸν πρὸς τὸν παῖδα καταλῆψιν. αὐτὸς γὰρ εἶπεν, Οἶδα ὡς γινώσκει με ὁ πατήρ, κἄτω κἀγὼ αὐτὸν γινώσκω· καὶ ἀλλαχοῦ, οὐχ ὅλα Θεὸν ἡμᾶς ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν ἐν τοῦ Θεοῦ. διὰ τοῦτο, ὅσον ἔφθη, καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς τοῦ κόλπου μέμνηται, πάντα ταῦτα διὰ τοῦ εἰς ῥήματος τούτου ἡμῖν ἐμφαίνων, ὅλη πολλὴ τοῦ υἱοῦ ἀγάπης ἡ συγγένεια καὶ ἡ ἑνότης, ὅλη ἀπαραλλακτος ἡ γνῶσις, ὅλη ἴσον ἡ ἐξουσία. οὐ γὰρ ἕτερόν τι ἐν τοῖς κόλποις δὴ ἔχει ὁ πατήρ· ἀλλ' οὐδ' ἐν αὐτὸς ἐτόλμησε, δοῦλος ὢν καὶ τῶν πολλῶν εἷς, ἐν τῷ κόλπῳ" τρέφεται τοῦ δεσπότου. τοῦτο γὰρ υἱοῦ γνήσιον μόνον, καὶ πολλῇ τῇ παῤῥησίᾳ πρὸς τὸν γεγεννηκότα χρωμένου, καὶ οὐδὲν ἔλαττον ἔχοντος. βούλει καὶ σὺ ἀΐδιον μαθεῖν; ἄκουσον τί φησιν ὁ Μωϋσῆς περὶ τοῦ παιδός. ἐρωτήσας γὰρ εἰ ἐρωτηθείη παρὰ τῶν Ἰουδαίων, τίς ὁ ἀπεσταλκώς αὐτὸν εἴη," τί χρὴ εἰπεῖν ἀποκρινάμενος αὐτοῖς, ἔκλυσεν· Εἰπέ, ὅτι ὁ ὢν ἀπέσταλκέ με. ὃ ἦν, ὁ ὤν, τοῦ ἀεὶ εἶναι σημαντικόν ἐστι καὶ τοῦ ἀνάρχως εἶναι, καὶ τοῦ ἀΐδίως εἶναι καὶ κυρίως. τοῦτο δὲ ὅτι, ἐν ἀρχῇ ἦν, ἐμφαίνει, τοῦ ἀεὶ εἶναι δηλωτικόν ἐστι· τούτῳ δὴ καὶ ἐνταῦθα χέχρηται ῥητῷ ὁ Ἰωάννης, δεικνὺς ὅτι ἀνάρχως καὶ ἀϊδίως ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ παιδός ἐστιν ὁ υἱός. ἵνα" γὰρ μὴ διὰ τὸ ὀνόματος κοινωνίαν ἕνα τινὰ τῶν χαρέντων ἡγησάμενον ἐαυτὸν εἶναι νομίσῃς αὐτόν, προῆκται ὁ λόγος, διορίσασθαι αὐτὸν τῶν σὺν χαρέντων. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἀρκέσει, ἀλλ' ἔτι κάτω κυπτάσῃς, τοῦτο κωλυτέον ἀκριβὲς ὄνομα, ὁ μονογενής. Εἰ δὲ καὶ μὴ τοῦτο πάλιν κάτω βλέπεις, ἵνα μὴ ἁμαρτήσωμεν, φησί, καὶ ἀνθρωπίνῳ τινὰ ῥῆσιν εἰπεῖν περὶ τοῦ Θεοῦ, τὸ τοῦ κόλπου λέγω, μόνον ἵνα μηδὲν ὑποπτεύσῃς παπαῖνον. Εἶδες φιλανθρωπίαν καὶ κηδεμονίαν δεσπότου; ἀνάξια ῥήματα" εἰσπέπτωκεν ἑαυτῷ ὁ Θεός, ἵνα καὶ ὅπως διαλέγῃς καὶ μέχρι τοῦ ὑψηλοῦ συνοικῇς· καὶ σὺ κάτω μυᾷς; εἰπέ γάρ μοι· τίνος ἕνεκεν ὁ κόλπος ἐν τοῖς πρεπόντως, ὃ παχὺ τοῦτο ὄνομα καὶ σωματικόν; ἵνα σῶμα τὸν Θεὸν ὑποπτεύσωμεν; ἄπαγε, δαιμόνιος φησι. τίνος οὖν ἕνεκεν εἴρηται; εἰ γὰρ μήτε ἡ γνησιότης τοῦ υἱοῦ παρίσταται διὰ τούτου, μήτε ὅτι, μὴ σῶμα ἐστὶ τὸ τοῦ Θεοῦ, πεπλάσθαι ὃ ῥητὸν οὐδεμίαν χρείαν πληροῖ· τίνος οὖν ἕνεκεν εἴρηται; ἐγὼ γὰρ ἀποκρίσομαί σοι τοῦτο πιθανώτερον. οὐκ οἶδα, ὅτι διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἢ ἵνα ὑποδείξωμεν διὰ τούτου τὸ γνήσιον τοῦ μονογενοῦς, καὶ ὅτι ἴσον τῷ πατρί· ἐκεῖνος ἐξηγήσατο, φησί. τί ἐξηγήσατο; ὅτι Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε, ὅτι εἷς ἐστιν ὁ Θεός; ἀλλὰ τοῦτο μὲν καὶ οἱ λοιποὶ πάντες φῶτα, καὶ Μωϋσῆς αὖθις καὶ πάλιν βοᾷ· Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστι· καὶ ὁ Ἡσαΐας· Ἐμοῦ ἐνθάδε μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεός, οὐδὲ μετ' ἐμὲ οὐκ" ἔστι· "τί οὖν πλέον ἐμάθομεν τοῦτο τοῦ υἱοῦ, ὡς ἐν τοῖς κόλποις ὄντος τοῖς πατρικοῖς; "τί δὲ τοῦτο μονογενοῦς; πρῶτον μὲν καὶ αὐτὰ ταῦτα τῆς ἐνεργείας ἐστὶ τὰ ἐκείνου· ἔπειτα πολλῷ πλατυτέραν ἐδέξατο μεθ' ἡδονῆς καλίαν, καὶ ἐγνωμεν, Ὅτι πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ οὐ προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν· καὶ ἐπὶ αὐτοῦ τοῦτο, ὅτι Θεὸν ἰδεῖν ἀδύνατον· ὅτι οὐδεὶς αὐτὸν γινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός· ὅτι πατὴρ ἐστι γνησίου μονογενοῦς.

χ. ἀκριβείας

χ. ἵνα οὐκ ἀκούσωμεν ὅπ οἶδ.

χ. μηδαμοῦ

χ. ἐρεῖ μοι

χ. διὰ τί τὸ συνάγαγε

χ. πῶς ἂν ἀποκριθῇ πρὸς αὐτὸν καλῶς ἀποκριθῆναι ὅπ οἶδε

χ. πῶς

χ. πεπτώκασι ἑαυτῷ δηλ.

χ. ἐπ.

χ. ἡμεῖς δὲ καὶ π. π.

χ. ποῖον δὴ τοῦτο ῥῆμα μαθεῖν; ὅτι πρῶτον

ηλους· καὶ τὰ ἄλλα ὅσα περὶ αὐτοῦ διελέχθη. Ὃ γὰρ ἐζήτησατο, τοῦτο τερατωτέραν καὶ σαφεστέραν δείκνυσι διδασκαλίαν, οὐ τοῦ Ιουδαίους μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦς ἅπασαν ἐποίησατο τὴν οἰκουμένην, καὶ κατόρθωσε. τοῖς μὲν γὰρ προφήταις οὐδὲ Ιουδαῖοι πάντες προσεῖχον· τῷ δὲ μονογενεῖ υἱῷ τοῦ Θεοῦ πᾶσα ἡ οἰκουμένη καὶ ἔδραμε, καὶ ἐπείθη. ἡ τοίνυν ἐζήτησις ἐν τούτῳ τὸ σαφέστερον τῆς διδασκαλίας δηλοῖ· διὸ καὶ λόγος λέγεται, καὶ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος.

Ἐπεὶ οὖν καὶ μείζονος καὶ τελειοτέρας κατηξιώθημεν τῆς διδασκαλίας, οὐκέτι δεῖ προσέχειν τοῖς προφήταις, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ υἱοῦ λαλήσαντος ἡμῖν τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων, πολλῷ μείζονα καὶ ἀξίαν πολιτείαν ἐπιδείξώμεθα τῆς ἡμῶν. καὶ γὰρ ἄτοπον, αὐτὸν μὲν καταδῆναι τοσοῦτον, ὡς μηκέτι δεῖν τῶν δούλων ἡμῖν ἐθέλειν ἀνθρώπων ἀλέγεσθαι, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ, ἡμᾶς δὲ τῶν προτέρων μηδὲν ἐπιδείκνυσθαι πλέον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν, Μωϋσέα· ἡμᾶς δὲ (Ψ) Μωϋσέως δεσποτῶν διδάσκαλον ἔχομεν. Ταύτης οὖν τῆς τιμῆς ἀξίαν φιλοσοφίαν ἐπιδείξώμεθα, καὶ μηδὲν ἔχωμεν κοινὸν πρὸς τὴν γῆν. δεῖ γὰρ τοῦτο ἡμῖν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν διδασκαλίαν εἰσόμισεν, ἵνα εἰκὸς μεταστῶμεν τῶν δεῦρο, ἵνα μιμηταὶ τοῦ διδασκάλου γενώμεθα καὶ δυνάμεν τὴν ἡμετέραν. πῶς δὲ ἔστι μιμητὰς γενέσθαι Χριστοῦ; εἰς τὸ κοινωφελὲς ἅπαντα προαιρούμενος, καὶ μὴ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦντας. Καὶ γὰρ ὁ Χριστός, φησιν, οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλά, καθὼς γέγραπται, (Ψ) ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. μηδεὶς τοίνυν ἐρεῖτω τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω. οὕτω γάρ τις τὸ ἑαυτοῦ ζητῶν, δῆλον τὸ τοῦ πλησίον σκοπῶν· καὶ γὰρ τὰ ἐκείνων ἡμέτερα· σῶμα ἐσμεν ἓν καὶ ἀλλήλων μέρη καὶ μέλη. μὴ τοίνυν ὡς διεστασμένοι διακείμεθα· μηδεὶς λεγέτω, ὁ δεῖνά μοι φίλος οὐκ ἔστιν, οὐδὲ συγγενὴς, οὐδὲ γείτων, οὐδὲ ἔχω τι καινὸν πρὸς αὐτόν· πῶς προσελθύσομαι; πῶς διαλέξομαι; εἰ γὰρ καὶ μὴ συγγενὴς μηδὲ φίλος ἐστὶν, ἀλλ' ἄνθρωπός ἐστι τῆς αὐτῆς σοι μετέχων φύσεως, (Ψ) αὐτὸν ἔχων δεσπότην, ὁμόδουλος καὶ ὁμόσκηνος. εἰς γὰρ τὰ αὐτὰ γέγονε κόσμῳ. Εἰ δὲ καὶ τῆς πίστεως μετέχει τῆς αὐτῆς, ἰδοὺ σοι καὶ μέλος γέγονε. ποία γὰρ φιλία τοσαύτην ἕνωσιν ἐργάσασθαι δύναται δοῦλον, ὅσην τῆς πίστεως ἡ συγγένεια; οὐ γὰρ οὕτω φίλους πρὸς φίλους ἐπιδείκνυσθαι χρὴ τὴν ἐγγύτητα, τοσαύτην ἡμᾶς ἔχειν δεῖ τὴν πρὸς ἀλλήλους οἰκείωσιν· ἀλλ' ὅσην μέλος πρὸς μέλος. τοῦτο γὰρ τὸ βάθος τῆς φιλίας καὶ κοινωνίας ἄλλην μείζονα οἰκείωσιν οὐκ ἂν τις εὕροι ποτέ. ὥσπερ οὖν οὐκ ἂν δύναιο λέγειν, πόθεν μοι οἰκειότης καὶ ἐγγύτης πρὸς αὐτὸν (καταγέλαστον γὰρ τοῦτο) ὅτως οὐδὲ χρὴ τὸν ἀδελφὸν δυνήσῃ τοῦτο εἰπεῖν. Οἱ γὰρ πιστοὶ εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, φησὶ, διὰ τί εἰς ἓν σῶμα; ὥστε μὴ διεστάσθαι, ἀλλὰ τῇ πρὸς ἀλλήλους συνόδῳ καὶ φιλίᾳ, σώματος ἑνὸς ἀκριβῆ φυλακτήριον. μὴ δὴ καταφρονῶμεν ἀλλήλων, ἵνα μὴ ἑαυτῶν χωρίζωμεν. οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ τρέφει καὶ θάλπει αὐτήν. διὰ τοῦτο οἰκίδιον τοῦτον μίαν ἡμῖν τὸν κόσμον ἔδωκεν ὁ Θεός, πολλὰ δὲ ἴσα διένειμεν, ἕνα δύῃ πᾶσιν ἥλιον, ἕνα ἐξέτεινεν ὄρφον, (Ψ) θερινὸν, μίαν αὖραν ἔπεμψε πρὸς ἅπαντας, τὴν γῆν· ἔδωκε καὶ ἑτέραν ταύτης πολλῷ μείζονα πρόπεζαν, ἀλλὰ καὶ ταύτην μίαν (ἴσασιν οἱ συμμύσται τὸ λεγόμενον) ἕνα δεῖπνον γεννήσεως ἅπασιν ἐτοιμάσατο (Ψ) πνευματικὸν, μίαν πᾶσι πηγὴν ἐν τοῖς θρόνοις, ἓν τὸ ποτήριον τὸ αὐτὸ πάντες πίνομεν. καὶ τῷ μὲν πλουτοῦντι πλέον καὶ ἀμείνονα, ὦ πένητι δὲ ἐλάττονα ἐτοιμάσατο, ἀλλὰ πάντας ἐζέσης ἐκάλεσε. τὰ ἀρχικὰ ὁμοτίμως, τὰ πνευματικὰ ὁμοίως προέχει· πόθεν ἡ ὠμότης πολλὴ καὶ τὸ βίον; ἐκ τῆς τῶν πλουτούντων πλεονεξίας τε καὶ ἀλαζονείας. ἀλλὰ μή, ἀδελφοί, μηκέτι ταῦτα γενέσθω, μηδὲ τῶν καθολικῶν καὶ δικαιοτέρων ὄντας ἡμᾶς, ἀπὸ τῶν γηίνων καὶ πρὸς ὀλίγον ἁμαρτάνομεν, πλοῦτον λέγω καὶ πενίας, καὶ συγγενείας σωματικῆς, καὶ ἕδρας καὶ φιλίας. Ταῦτα γὰρ πάντα σκιά, καὶ σκιᾶς εὐτελέστερα, τοῖς τὸν σύνδεσμον ἔχουσι τῆς ἀγάπης ἄνωθεν.

ΗΘΙΚΟΝ

Ρω. ιε. γ.

κ. κηδεμονίας

κ. τί ἐστιν, εἰς

α. Κορ. ιβ. ιγ.

κ. ἀκουσῶ ὅτω κινδύνῳ ἐστὶ πλησίον, ὡς ἔχω θ. ἡμῶν τοῦ ἑαυτοῦ μὴ χωρούντων σάρκα.

κ. μιᾶς καὶ

τ᾽ ἔτι δῶ φυλάξωμεν ἀρραγῆ, καὶ οὐδὲν ἐπεισελθεῖν δυνήσεται τῶν πονηρῶν καὶ διαιρεῖν τὴν πνευματικὴν τῶν πιστῶν ἕνωσιν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι᾽ οὗ καὶ μεθ᾽ οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. κ. παιδευμάτων κ. τῆς πρὸς αὐτὸ ἐνότητος

Ομιλ. ιϛ΄. 19 ΑΥΤΗ ΓΑΡ ΕΣΤΙΝ Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, σὺ τίς εἶ.

Δεινὸν ἡ βασκανία, ἀγαπητέ, δεινὸν καὶ ὀλέθριον τοῖς βασκαίνουσιν, οὐ τοῖς βασκαινομένοις. πρῶτος γὰρ αὐτὸν λυμαίνεται καὶ διαφθείρει, καθάπερ ἰὸς ἡ θανατηφόρος, ἐκεῖθεν ὁρμώμενος αὐτῶν τὰς ψυχάς. εἰ δέ που καὶ τὸν φθονουμένους ἔβλαψε, μικρὸν καὶ οὐδενὸς ἀξίαν βλάβην, καὶ μεῖζον τῆς ζημίας τὸ κέρδος ἔθυσαν. καὶ οὐκ ὅτι τῆς βασκανίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὑπὸ οὐδενὸς παθὼν κακῶς, ἀλλ᾽ ὁ δράσας κακῶς; διὰ τί ἐστιν ὁ τὸν βλάβην δεξάμενος. οὐδὲ γὰρ ἂν, εἰ μὴ τοῦτο ἦν, ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἀδικεῖν προσέταξεν ὁ Παῦλος τοῖς μαθηταῖς, Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε, λέγων· διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι τῷ πάσχοντι κακῶς, ἀλλὰ τῷ ποιοῦντι κακῶς, τὸν ὅλεθρον ἐπάγουσιν πάντα χρόνον. Ταῦτα δέ μοι πάντα διὰ τὴν βασκανίαν εἴρηται τὴν Ἰουδαϊκήν. οἱ γὰρ ἀπὸ τῶν πόλεων ἐκκλησιάζοντες πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων κατηγοροῦντες τῶν οἰκείων, καὶ βαπτιζόμενοι, αὐτοὶ μὲν τὸ βάπτισμα, καθάπερ ἔκ τινος μεταμελείας, πέμπουσιν ἐρωτῶντες αὐτὸν, σὺ τίς εἶ; ὥσπερ γυμνήματα ἐχιδνῶν καὶ ὄφεις, καὶ εἴ τι τούτων χαλεπώτερον. γυμνὰ ποιεῖ καὶ μοιχαλὶς καὶ διεφθαρμένη, μὴ τὸ βαπτίσασθαι, ὅτε τὸν βαπτίζοντα προδιεργάζῃ καὶ πολυπραγμονῇς; καὶ τί ταύτης τῆς ἀλογίας ἀλογώτερον γένοιτ᾽ ἄν; πῶς ἔξεπτε; πῶς ἐξωμολογεῖσθε τὰ ἁμαρτήματα; πῶς ἐπετρέχετε τῷ βαπτίζοντι; πῶς αὐτὸν ἠρωτᾶτε περὶ τῶν μελλόντων; Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ἅπαντα ἀλόγως ἐπεφάνη, τὸν ἄρχοντα καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἀγνοοῦσιν. ἀλλ᾽ οὐδὲν τούτων εἶπεν, οὐδὲ ἐνεκάλεσεν ὁ μακάριος Ἰωάννης, οὐδὲ ὠνείδισεν, ἀλλὰ μετὰ ἐπιεικείας ἅπασης ἀποκρίνεται πρὸς αὐτούς. τίνος οὖν ἕνεκεν τοῦτο ἐποίει, σκοπὸς μαθεῖν ἄξιον. ὥστε πᾶσιν αὐτῶν καταδῆλον τὸν κενοδοξίαν γενέσθαι καὶ φανερόν. πολλάκις πρὸς Ἰουδαίους ἐμβρύτρησεν ὁ Ἰωάννης τῷ Χριστῷ, καὶ ὅτε ἐβάπτιζεν αὐτούς, ἐνεχῶς αὐτὸν πρόσωπα ἐμέμνητο, καὶ ἔλεγεν· ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ὕδατι, ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μού ἐστιν· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. ἔπαθόν τι πρὸς αὐτὸν ἀνθρώπινον πάθος. εἰς γὰρ τὸν τοῦ κόσμου δόξαν ἐπτοημένοι, εἰς πρόσωπον βλέποντες, ἀνάξιον εἶναι ἐνόμιζον ὑποτάττεσθαι αὐτὸν τῷ Χριστῷ. τὸν μὲν γὰρ Ἰωάννην πολλῷ τὰ δεικνύμενα λαμπρὸν ἦν· εἰς πρῶτον ὁ λαὸς καὶ ἐπίσημον καὶ πρόφαντες. ἀρχιερέως γὰρ ἦν υἱός. ἔπειτα ἡ δίαιτα, καὶ ἡ σκληραγωγία, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πάντων ὑπεροψία. καὶ γὰρ ἐσθῆτος καὶ τραπέζης καὶ οἰκίας καὶ ζοφερᾶς ἐκείνης ἐρημίας καὶ τοῦ ἐρήμου τόπου ἔμπροσθεν διέτεινε χρόνον. ὅτι δὲ τοῦ Χριστοῦ πολὺ τοὐναντίον ἦν. Ὅ τε γὰρ λαὸς οὐτελὴς (ὃ καὶ πολλάκις αὐτῷ προσέφερον, λέγοντες· οὐκ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ; καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς;) καὶ ἡ δόκησις ἣν αὐτῷ πατρὸς εἶχεν, τοσοῦτον ἐπονείδιστος ἦν, ὡς καὶ τὸν Ναθαναὴλ λέγειν· ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; καὶ ἡ δίαιτα ἣν χοινή, καὶ τὰ ἱμάτια ἦν οὐδὲν πλέον τῶν πολλῶν ἔχοντα. ὁ γὰρ εἰσέκτητο ζώνιον δερματίνιον, οὐδὲ ἀπὸ τειχῶν ὁ ἔνδυμα εἶχεν, οὐδὲ μέλι καὶ ἀκρίδας ἤσθιεν· ἀλλὰ πᾶσιν

5 10 15 α. Κορ. ε. ζ. 20 25 30 κ. ἦν κ. εἰπεῖν 35 * ἦν * πολ 40 κ. Ἰωαννεῖ

πᾶσιν ὁμοίως διηπᾶτο, ϗ συμποσίοις παρεγίνετο πονηρῶν ἀνθρώπων ϗ τελωνῶν, ὥστε αὐτὸν ἐπισπᾶσθαι. ὅσῳ δὲ ζηλοῦντες ⓐ Ἰουδαῖοι, ἀφ' ἑαυτῶν ὑπενόουν, καθὼς ϗ αὐτὸς φησιν, Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων ϗ πίνων, ϗ λέγουσιν, ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος ⓒ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος ⓒ ἁμαρτωλῶν. ἐπεὶ οὖν ζηλωτὴς ὁ Ἰωάννης ἀφ' ἑαυτοῦ τοὺς ἀκροατὰς ἀπεστρέφετο αὐτοῦ πρὸς ἑαυτόν, ⓦ δοκοῦντα πρὸς αὐτοὺς εὐτελέστερον εἶναι, αἰσχυνόμενοι ϗ δυσχεραίνοντες ϗ βουλόμενοι τοῦτον μᾶλλον ἔχειν διδάσκαλον, φανερῶς μὲν τοῦτο οὐκ ἐτόλμησαν εἰπεῖν, πέμπουσι δὲ τοὺς αὐτὸν προσδοκῶντες ἀφ' ἑαυτῆς τῆς κολακείας αὐτὸν ἐπισπάσασθαι εἰς ὃ ἑαυτὸν ὁμολογῆσαι Χριστόν. ϗ τοίνυν ἵνα δι' ἀποφάσεως πέμπουσιν, ὡς ὅτι τοῦ Χριστοῦ. σκῆπτρον μὲν γὰρ βουλόμενοι καταφέρειν, ὑπερέβαλλον ἀπέφαλλον, ϗ Ἡρῳδιάδους πάλιν, ⓒ τοιούτους ἵνα· ἐνταῦθα δὲ ἱερεῖς ⓒ λευίτας, ⓒ οὐχ ἁπλῶς ἱερεῖς, ἀλλὰ ἐξ Ἱεροσολύμων, τυπτέσι, σοφωτέρους (οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς ταῦτα ἐπεσκήπτοντο ὁ βαπτιστής) ϗ πέμπουσιν ἵνα ἐρωτήσωσι, σὺ τίς εἶ; ϗ μάλα ἡ γλῶττα αὐτῶν πᾶσι καταδήλως ἴσως, ὡς ϗ λέγειν ἀπαγγέλλει, τί ἄρα ὁ παιδίον τοῦτο ἔσται; ⓒ εἰς ὅλον τὸν ὀρεινὸν ὁ λόγος ἐξῆλθεν ὅλον. ⓒ ὅτε πρεσβύτερος πάλιν ὅτι ⓦ Ἰορδάνου, πᾶσαι αἱ πόλεις ἀνεθερμάνθησαν, ⓒ ἐξ Ἱεροσολύμων ϗ ὅλης πάσης τῆς Ἰουδαίας ἐπορεύοντο βαπτισθῆναι πρὸς αὐτόν. τί οὖν ἐρωτῶσι νῦν; ἢ οὐχ ὡς ἀγνοοῦντες (πῶς γάρ, ⓦ τοσούτοις ἔτεσι γνώριμον ὂν ἦλθεν;) ἀλλὰ βουλόμενοι εἰς τοῦτο, ὅπερ εἶπον, αὐτὸν ἀναγαγεῖν. ἀκούσωμεν μοι πῶς ⓒ ὁ μακάριος ὅσοι πρὸς τὴν ἀφωνίαν μὲν ἦς ἠρώτων, ἢ πρὸς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ἀπεκρίνατο. εἰπόντων γὰρ, σὺ τίς εἶ, οὐκ εἶπεν εὐθέως, ὅπερ ἐξ εὐθείας ἴσως εἰπεῖν· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἀλλὰ τί; ὅπερ ὑπώπτευον σκῆπται, τοῦτο ἀφῆλεν. ἐρωτηθεὶς γάρ, φησι, τίς εἶ,

20 Ὡμολόγησε, ϗ οὐκ ἠρνήσατο· ⓒ ὡμολόγησεν, ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός.

Καὶ ὅρα σοφίαν εὐαγγελιστοῦ· πρῶτον μὲν αὐτῷ λέγει, ⓒ τὴν ἀρετὴν τοῦ βαπτιστοῦ δηλῶν, ⓒ τὴν πονηρίαν ϗ τὴν ἀνοίαν τῶν ἐκείνων. "ϗ ὁ Λευὴς δὲ φησιν, ὅτι, τῶν ὄχλων ὑποπτευόντων αὐτὸν εἶναι) τὸν Χριστὸν, πάλιν ἀναιρεῖ τὴν ὑπόνοιαν. τοῦτο οἰκέτου εὐγνώμονος μὴ μόνον μὴ ἁρπάζειν δόξαν δεσποτικὴν, ἀλλὰ ϗ σχεδιάζεσθαι διδομένην ὧδε ὑπὸ πολλῶν. ἀλλ' ⓐ μὴ ὄχλου δὲ ἀφελείας ⓒ ἀγνοίας ὅτι ταύτην ἦλθον τὴν ὑποψίαν· ἵνα ἀπὸ πονηρᾶς γνώμης, ϗ ἧς εἶπον, ἠρώτων αὐτὸν, προσδοκῶντες, ὅπερ ἔφην, ἀπὸ τῆς κολακείας αὐτὸν ἐπισπάσασθαι εἰς ὅπερ ἐσπούδαζον. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο προσεδόκων, οὐκ ἂν εὐθέως ἐφ' ἕτερον ἦλθον ἐρώτησιν, ἀλλ' ἠγωνάκλησαν ἂν ὡς ἀπάδοντα ἀποκρινομένου ϗ οὐ τοῖς τοῦ πατρὸς, ϗ εἶπον ἄν· μὴ γὰρ τοῦτο ὑπωπτεύσαμεν; μὴ γὰρ τοῦτο ᾠόμεθα ἐρησόμενοι; ἀλλ' ὡς ἀλόντες ϗ καταφωρᾶσθαι δόξαντες, ἐφ' ἕτερον ἔρχονται, ϗ λέγουσι·

21 Τί οὖν, Ἠλίας εἶ σύ; ϗ λέγει, οὐκ εἰμί. Καὶ γὰρ ⓒ τοῦτον προσεδόκων ἥξειν, καθὼς ϗ ὁ Χριστὸς φησιν. "ἐρομένων γὰρ τῶν μαθητῶν, πῶς οὖν ⓐ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον, αὐτὸς ἔλεγεν, Ἠλίας μὲν ἔρχεται, ϗ ἀποκαταστήσει πάντα. εἶτα ἐρωτῶσιν·

Ὁ προφήτης εἶ σύ; ϗ ἀπεκρίθη, οὔ. Καὶ μάλα προφήτης ἦν. τίνος οὖν ἕνεκεν ἀρνεῖται; πάλιν πρὸς τὴν ἀμάθειαν βλέπων τῶν ἐρωτώντων. προσεδόκων γάρ τινα προφήτην ἐξαίρετον ἥξειν ἀφ' ὧν λέγει Μωϋσέα· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε. ὅστις ἦν ὁ Χριστός. ἀφ' οὗ τοι τοῦτο οὐ λέγουσι, προφήτης εἶ σύ; ἕνα τῶν πολλῶν ἀνηριθμοῦντο· ἀλλὰ μᾶλλον τὸν ἀρχηγόν· ὁ προφήτης εἶ σύ; σκῆπτρον, φησὶν, ὁ ἀφ' οὗ Μωϋσέως προσαναπεπταμένης ἀφ' οὗ δὴ τοῦτο ϗ ὅστις ἠρνήσατο, οὐ τοῦτο, προφήτης εἶ), ἀλλὰ τοῦτο, ἐκεῖνος ὁ προφήτης.

22 Εἶπον οὖν αὐτῷ, τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; Ὁρᾷς τοὺς μὲν σφοδρότερον ἐπικειμένους ϗ ἐπείγοντας, ϗ ἐρωτῶντας πάλιν,

ϗ. τὸ αὐτὸ ϗ ὧδε ἀφ' ὧν Λευὴς ὅτιν ἰδεῖν τὸ Ἰωάννου λέγοντα πρὸς τοὺς διαλογιζομένους περὶ αὐτοῦ μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστὸς, ὅτι ἔρχεται ἰσχυρότερός μου· ϗ δι' ὧν ἀποκρίνεται αὐτοῖς πάλιν τὸ παιδίον ὑπόνοιαν. ϗ. ἐρωτωμένων

λιν, ϗ οὐκ ἀφισαμένους· Ⓦ ὁ μετ' ὀπτειχείας τοσούτους τοὺς οὐδ' ὅσας ἐννοίας ἀναγκαίως ἀναγκαίως, ϗ τότε τιμὴ ὅσαν τιθέντα;

23 Ἐγὼ γάρ, φησι, φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Ἐπειδὴ γὰρ μέγα τι ϗ ὑψηλὸν ἐφθέγξατο περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὡς πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιαν, ὅτι Ⓦ προφήτην εὐθέως κατέφυγεν, ἀξιόπιστον ϗ ἀνέδην Ⓦ λόγον πιστῶν.

24 Καὶ Ⓘ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων, φησί·

25 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν ϗ εἶπον αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἠλίας, οὔτε ὁ προφήτης; Ὁρᾷς ὡς οὐ μάτην ἔλεγον, ὅτι εἰς τοῦτο αὐτὸν ἀναγαγεῖν ἠβούλοντο; ϗ ὅθεν ἀρχῆς μὲν αὐτὸν οὐκ ἔλεγον, ἵνα μὴ καταφωσι φθόνου τὴν ἅπασιν. Εἶτα ὅπου εἶπεν, οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστὸς, πάλιν ἐκεῖνοι συσκιάσαι βουλόμενοι ἅπερ ἔνδον ἐτύρευον, ὅτι Ⓦ Ἠλίαν ἔρχονται ϵ Ⓦ προφήτην. ὡς ὃ ἔφησε μηδὲ ἐκείνων τις εἴη, ἀποδυόμενοι λοιπὸν, ϗ ϵ προσωπεῖον ῥίψαντες, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ τὸν ὀλεθρὸν αὐτῶν ἐμφαίνουσι γνώμην, λέγοντες· Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς; Εἶτα· πάλιν συσκιάσαι βουλόμενοι, ϗ τὸν ἄλλους προσιδέασι, τὸν Ἠλίαν, ϗ τὸν προφήτην. ὅπου γὰρ κολακεία, οὐχ ἵδρυσαν συσκελίσαι, ἐγκλήματι προσεδόκησαν αὐτὸν δυνάσθαι ἀναγκάζειν εἰπεῖν ὅπερ οὐκ ἦν· ἀλλ' οὐκ ἴσχυσαν. ὦ τῆς ἀνοίας, ὦ τῆς ἀλαζονείας ϗ τῆς ἀκαιρίου προθυμίας. ἀπεσάλητε μαθησόμενοι παρ' αὐτοῦ εἰ ἦν ϗ πόθεν, οὐχὶ καὶ νόμους αὐτῷ θήσοντες. τοῦτο γὰρ πάλιν ἀναγκάζοντων ἦν ὁμολογῆσαι ἑαυτὸν Χριστόν. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ νῦν ἀναισχυντῶ, οὐδὲ λέγω τι θαυμαστὸν προσῆκε ἀνθρώπῳ ὄντι εἰκός· ὑμεῖς ἐμοὶ δικαστὴν ἔθεσθε ϗ νομοθέτην; ἀλλὰ πολλαχοῦ πάλιν τοῦτο δείκνυται.

26 Ἐγὼ μὲν γάρ, φησι, βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν ἕστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε·

27 Οὗτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὃς οὐκ εἰμὶ "ἄξιος ἵνα λύσω τὸ ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.

Τί πρὸς ταῦτα λοιπὸν οὐκ ἔχουσιν εἰπεῖν Ⓘ Ἰουδαῖοι; ἀπαρέγκλητος γὰρ κάντεῦθεν ἡ κατ' αὐτῶν κατηγορία, ἀσύγκριτος ἡ κατάκρισις· αὐτοὶ καθ' ἑαυτῶν τὸν ψῆφον ἐξήνεγκαν. πῶς ϗ τίνι τρόπῳ; ἀξιόπιστον ἡγήσαντο εἶναι Ⓦ Ἰωάννου, ϵ ὅτως ἀληθῆ, ὡς μὴ μόνον ἑτέρους "μαρτυρεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ περὶ ἑαυτοῦ λέγειν πιστεύσαι. οὐδὲ γὰρ ἄν, εἰ μὴ οὕτω διέκειντο, ἐπέμψαν εἰσόμενοι παρ' αὐτοῦ τὰ περὶ ἑαυτοῦ. ἴσασι γὰρ ὅτι μόνοις ἐκείνοις μάλιστα περὶ ἑαυτῶν λέγεσι πιστεύομεν, οἷς ἂν ἀπόντων ἀληθεστέρους εἶναι νομίζομεν. ϗ οὗτο μόνον ἐστὶ τὸ ἀποφεύγειν αὐτοῖς τὰ στόματα, ἀλλὰ ϗ ἡ γνώμη μᾶλλον ἧς πρὸς αὐτὸν "πρόσεσχον. ϗ γὰρ μετὰ πολλῆς ἐξῆλθον τῆς προθυμίας πρὸς αὐτὸν, εἰ ϗ ὕστερον μετεκάλοντο. ἅπερ ἀμφότερα δηλοῖ ὁ Χριστὸς ἔλεγχων· Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος ϵ ὑμεῖς ἠθελήσατε πρὸς ὥραν ἀγαλλιασθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ϵ ἡ ἀπόκρισις ὃ αὐτὸς πάλιν ἀξιοπιστότερον αὐτὸν ἐποίει. ὁ γὰρ μὴ ζητῶν τὸν δόξαν τὸν ἑαυτοῦ, φησιν, ἀληθής ἐστι, ϗ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὗτος ὃ οὐκ ἐζήτησεν, ἀλλ' ἐφ' ἕτερον αὐτοῖς παραπέμπει· ϗ Ⓘ ἀποσαλέντες ὑπὸ τῶν ἀξιοπίστων παρ' αὐτῶν ϗ τὰ πρωτεῖα ἐζήτουν· ὥστε μηδαμόθεν αὐτοῖς εἶναι "καταφυγὴν μηδὲ προφάσιν εἰς τὴν ἀπιστίαν, ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι τῷ Χριστῷ. τίνος γὰρ ἕνεκεν οὐκ ἐδέξασθε τὰ εἰρημένα περὶ αὐτοῦ παρὰ τοῦ Ἰωάννου; ὑμεῖς ἀπεσάλητε τὰς ἐρωτήσας ἐχούσας, ὑμεῖς ἠρωτήσατε δι' αὐτῶν, ὑμεῖς ἠκούσατε ἄρα ἀπεκρίνατο ὁ βαπτιστής· πᾶσι ἐκείνοις προσῆκεν ἐπιδείξαντο, πάντα ἠρεύνησε, ϗ ὡς ὑπωπτεύσατε, πρὸ τοῦ εἶπον· ϗ ὅμως μὴ παρρησίας πολλῆς ὡμολόγησε, μὴ εἶναι μήτε ὁ Χριστὸς, μήτε Ἠλίας, μήτε ὁ προφήτης· ϗ οὐδὲ σιωπᾶν ἔστι· ἀλλὰ ϵ ἐδίδαξε τις εἶναι, ϗ διελέγξαι προσῆκε τῆς οἰκείου βαπτίσματος φύσεως· ὅτι μικρὸν ϗ ἀτελὲς ϵ ὕδατος πλέον ἔχον οὐδέν· "Εἶπε τὸν ἀφορισμὸν τοῦ βαπτίσματος τοῦ πρὸς

Ἰωαν. ε. λε.

"ἄξιος. χ. ἱκανὸς

"πρόσεσχον. χε. ἐδέησαν.

"καταφυγὴν. χζ. κατηγορεῖν

πρὸς. χθ. δεικνὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ ὃ

κ. ἢ βέλτιον αὐτὸν κλητέον, ἢ τὸν θεόν.

κ. κἂν τῷ παντὶ ἐμπεσοῦσιν,

τῷδε τῷ Χριστοῦ διδασκάλου· πρῶτα * μὲν Ησαΐαν Ⓦ τοσαῦτα μαρτυροῦντα αὐτῷ καὶ τοσοῦτον χρόνον, "τὸν μὲν Κύριον καλοῦντα, "Ⓦ ὃ δέσποτον αὐτοῦ καὶ ὑπερέτην ὀνομάζοντα. τί λοιπὸν ἔδει; ἀλλὰ πιστεῦσαι τοῖς μαρτυρηθεῖσι καὶ προσκυνῆσαι, καὶ ὁμολογῆσαι Θεόν; ὅτι γὰρ οὐκ ἀλαζονείας ἕνεκα ἡ μαρτυρία, ἀλλὰ ἀληθείας, ἐδείκνυ μὲν καὶ ὁ τρόπος καὶ ἡ φιλοσοφία τοῦ μαρτυρήσαντος. δῆλον δὲ καὶ ἔξωθεν. "οὐδεὶς Ⓦ πλησίον ἑαυτὸν προσεπήνεσεν, οὐδὲ δόξαν αὐτῷ χαρίσασθαι θέλει, καὶ ταῦτα τοσαύτην οὖσαν· ὥστε οὐκ ἂν οὐδὲ ὁ Ἰωάννης μὴ Θεῷ ὅτι τῷ Χριστῷ ταύτης αὐτὸν ἀξίωσε τῆς μαρτυρίας. εἰ γὰρ καὶ ἀφ' ἑαυτῷ ταύτῃ ὡς μείζονα οὖσαν τῆς οἰκείας φύσεως διεκρούσατο, ἀλλ' οὐκ ἂν ἑτέρᾳ φύσει πάλιν αὐτὴν ἀνέθηκε καταπεπτωκυίᾳ. μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. εἰκὸς γὰρ ἦν αὐτὸν ὡς ἀναμεμιγμένον τῷ λαῷ, ὡς ἕνα τῶν πολλῶν, ἅτε πάντα χοῦν τὸ ἄτυφον καὶ ἀκόμπαστον διδάσκοντα. εἴδησιν δὲ οὐ ταῖς γνῶσιν λέγει τὴν ἀκριβῆ, οἵᾳ, τίς ἐστι καὶ πόθεν. τὸ δέ, ὀπίσω μου ἐρχόμενος, συνεχῶς ἔθησι, μονονουχὶ λέγων· μὴ νομίσητε ὃ πᾶν ὃν τῷ ἐμῷ κηρύγματι βαπτίσματι. οὐκ ἂν δὲ εἰ τοῦτο τέλειον ἦν, ἕτερος ἂν ἦλθε μεῖζον ἐμοῦ πρέξων ἕτερον· ἀλλὰ προσκαιρὸν τοῦτο ἔστιν οὐκείνου καὶ προσδοποίησις. ὡς ἡμέτερα σκιὰ καὶ εἰκὼν ἄλλον χρὴ τὴν ἀλήθειαν ὑπαντήσοντα προσκηρύσσεσθαι. ὥστε αὖθ' ὁ ὀπίσω μου ἐλθεῖν, τοῦτο μάλιστα αὐτοῦ δείκνυσι τὸ ἀξίωμα. εἰ γὰρ πρὸ ἦν τέλειον, οὐκ ἂν δεύτερον ἐζητεῖτο τόπος. ἔμπροσθέν μου γέγονε· τουτέστιν, ὑπερτερος, λαμπρότερος. εἶτα, ἵνα μὴ νομίσωσιν ἀπὸ συγκρίσεως εἰπὴ τὴν "καταβολήν, ὃ αὐσύγκριτον προσλαβοῦσα "βουλόμενος, φησίν· ὃ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λύσαι τὰ ὑποδήματα· τουτέστιν, οὐχ ἁπλῶς ἔμπροσθεν γέγονεν, ἀλλ' οὕτως, ὡς ἐμὲ μηδὲ ἐν τοῖς ἑκάτοις τῶν τοιούτων ἀναθημάτων ἄξιον εἰπῆ. τὸ γὰρ ὑπόδημα λύσαι τῆς ἑκάτης ἀφῆκάνίας ἐστί.

κ. καταβολήν, κ. θέλων, ἐπάγεται.

Εἰ δὲ Ἰωάννης οὐκ ἄξιος Ⓦ ὑποδήματα λύσαι, Ἰωάννης, ὃν μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν οὐ γέγονε· ποῦ ἑαυτὸν ἡμῖν ἑαυτὸς; εἰ ὁ τῆς οἰκουμένης ἀνθρωπος, μᾶλλον δὲ μείζων ("οὐκ ἐν γὰρ αὐτῷ, φησιν, ἄξιος ὁ κόσμος) οὐδὲ ἐν τοῖς ἑκάτοις τῶν "ἀγκωνισαμένων ἐαυτὸν καταλέγεσθαι φησιν ἄξιον εἰπῆ, τί ἐροῦμεν ἡμεῖς Ⓐ μυρίων γέμοντες κακῶν; Ⓐ τοσοῦτον ἀποδέοντες τῆς ἀρετῆς τοῦ Ἰωάννου, ὅσον οὐδὲ ἡ γῆ τοῦ οὐρανοῦ; οὗτοι μὲν οὖν οὐδὲ τὸ λῦσαι Ⓦ ὑποδήματος ἄξιον εἰπῆ ἑαυτὸν φησιν· Ⓐ δὲ τῆς ἀληθείας ἐρῶντες τοσαύτην ἐμάνησαν μανίαν, ὡς καὶ τοῦ εἶδέναι αὐτὸν, ὡς αὐτὸς οἶδεν ἑαυτὸν, "ἀξίους εἰπῆ λέγειν ἑαυτούς. τί ταύτης τῆς προπετείας χεῖρον; τί ταύτης τῆς ἀλαζονείας μανικώτερον; καλῶς πως ἔλεγε σοφὸς ἀνήρ· Ἀρχὴ ὑποφανίας, τὸ μὴ εἰδέναι Ⓦ Κύριον. οὐκ ἂν καταγνωσθῇ δὲ "ἀλάζονος γένηται, οὐκοῦν ἀλάζονος προσῆκον, εἰ μὴ τοῦτο τὸ νόσημα ἐνόσησε. τοῦτο αὐτὸν τῆς παῤῥησίας ἐξέβαλεν οὐκείνης, τοῦτο εἰς τὸν γέενναν ἐπεμψε, τοῦτο τῶν κακῶν αἴτιον αὐτοῖς πάντων ἐγένετο. ἰχνηλατεῖ γὰρ ἡ καθ' ἑαυτὸ ἀλαζονεία παῖσαν ἀρετὴν ψυχῆς, καὶ ἐλεημοσύνῃ βύρη, καὶ ἀγνείᾳ, καὶ νηστείαν, καὶ ὁποιῳοῦν. τὸ γὰρ ὑψηλὸν ὃν ἀνθρώποις, ἀκάθαρτόν, φησι, τῷ Κυρίῳ. οὐκ ἄρα πορνεία μόνον, οὐδὲ μοιχεία μολύνειν εἴωθε τοὺς γεωμόρους αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὑποφανία, καὶ πολλῷ πλέον οὐκείνων. ἀλλὰ τί; ὅτι πορνεία μὲν, εἰ καὶ ἀσύγγνωστον κακὸν, ἀλλ' ὅμως ἔχει τινὰ ὑπερθυμίαν εἰπεῖν· ἀλαζονεία δὲ οὐδὲ αἰτίαν ἂν δύναι τινά, οὐδὲ οἱανδήποτε προφάσιν, δι' ἣν ἂν τύχοι σκιᾶς χωρὶς συλλογισμῆς, ἀλλ' οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν αὐτὴ, ἢ διαστροφὴ ψυχῆς καὶ νόσος χαλεπωτάτη, οὐδαμόθεν ἀλλοθεν πικλωμένη, ἢ ἐξ ἀνοίας. οὐδὲν γὰρ ἀνοητότερον ἀλαζόνος ἀνθρώπου, καὶ πλούτου ἢ πολεμοῦντος, καὶ πολλῷ κεκλημένος τὴν ἔξωθεν σοφίαν, καὶ ἐν δυναστείᾳ καθεστηκώς, καὶ ἅπαντα ταῦτα ἐν ἀνθρώποις εἰπῆ δοκοῦντα ζηλωτὰ προφέρων. εἰ γὰρ ὁ ὄντως καλὸς ἀλαζονοῦλμος ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος, καὶ πάντων ἐκείνων Ⓦ μαθὼν ἀπόλλυσιν, ὁ ἐν τοῖς μηδὲν οὖσιν ἐπαιρόμενος καὶ ὑπὲρ τὸν σκιὰν καὶ ὃ ἄνθος τοῦ χόρτου (τοῦτο γὰρ

κ. ὅτι γὰρ οὐκ ἀλαζονείας ἕνεκα ἡ μαρτυρία, ἀλλὰ ἀληθείας, ἐδείκνυ μὲν καὶ ὁ τρόπος καὶ ἡ φιλοσοφία τοῦ μαρτυρήσαντος.

κ. ἀπὸ συμβίων κ. ἀπαιδαγωγήτους αὐτοῦ λέγειν κ. κατέστησεν ὁ διάβολος,

ΗΘΙΚΟΝ

κ. ἔστω γὰρ περὶ ὧν κρίσει δικαίων ὁ Παῦλός φησιν, ὧν οὐκ ἐν ὧν ἄξιος ὁ κόσμος,

κ. σοφιῶν

Ξηρ. 1. 18.

Λυπ. 16. 15.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὰρ ὄντιν ἡ πρόσθεν δόξα) φυσῶν ἑαυτὸν, πῶς οὐκ ἂν εἴη πάντων κατανενλακότερος, ταῦτ' ποιῶν, ὅπερ ἂν τις ποιήσειε πλωτὰς καὶ πένης, πάντα μὲν τὸν χρόνον λιμῷ τηκόμενος, εἰ δὲ συμβαίη ποτὲ μίαν νύκτα χρηστὸν ὄναρ ἰδεῖν, ἆρα τοῦτο γαυρόμενος; ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε, τῆς ψυχῆς σου διαφθειρομένης χαλεπωτάτη νόσῳ, καὶ τῷ ἐφάπτῳ πενόμενος πενίᾳ, μεγαφρονεῖς ὅλῃ χρυσοῦ ταλάντα ἔχειν τόσα καὶ τόσα; ὅλῃ πλῆθος ἀνδραπόδων; ἀλλὰ ταῦτα οὐ σά. κἂν εἰ μὴ πείθῃ τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν, ἀπὸ τῆς πείρας τῶν παραλαβόντων μάθανε. ἐὰν δὲ οὕτω μείνῃς, ὡς μήτε σὺν τοῖς ἑτέροις συμβαινόντων ταῦτα παθεῖν, μικρὸν ἀνάμεινον, καὶ εἴσῃ ὅσῳ τῶν εἰς σὲ συμβαινομένων, ὅτι σοι τούτων ὄφελος οὐδέν, ὅτε ψυχορραγῶν, κἂν οὐδὲ ὥρας μιᾶς, οὐδὲ ῥοπῆς βραχείας κύριος ὢν, ἀκων εἰς τοῦτο προήκεις αὐτὰ καταλείψας, κἂν τούτους πολλάκις ὃς οὐκ ἐθέλεις. πολλοὶ γὰρ οὐδὲ ὀπτασκήψαι περὶ αὐτῶν συνεχωρήθησαν, ἀλλ' ἀπῆλθον ἀθέου βουλόμενοι μὲν αὐτῶν ἀπολαύειν, οὐ συγχωρούμενοι δέ, ἀλλ' ἑλκόμενοι κἀτέροις αὐτῶν ὀξιζάμενοι, καὶ μετὰ βίας παραχωροῦντες, οἷς οὐκ ἐβούλοντο. ὅπερ ἵνα μὴ πάθωμεν, ἐντεῦθεν ἤδη ἐρρωμένοι καὶ ὑγιαίνοντες διαπεμψώμεθα αὐτὰ πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. οὕτω γὰρ αὐτῶν ἀπολαῦσαι δυνησόμεθα μόνον, ἑτέρως δὲ οὐδαμῶς· οὕτως εἰς ἀσυλον καὶ ἀσφαλῆ τόπον αὐτὰ ἀποθησόμεθα. καὶ γὰρ ὄντιν, οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὄφελος τῶν δυναμένων αὐτὰ ὠφελέσθαι. οὐκ ἔστι θάνατος, οὐκ εἰσὶν ἀληθεῖς ὀφθῆναι, οὐκ εἰσὶ φόβοι κλῆρων, οὐ συκοφαντίαι καὶ ἐπιβουλαί, ἀλλὰ πάντα ἀπελθόντα ἐντεῦθεν πολλὰ ἐπιφερόμενον, διαπαντός ἐστιν αὐτὰ καρπεύεσθαι. εἰς οἷον οὕτως ἄθλιος, ὡς μὴ θελῆσαι τοῖς χρήμασιν ἐντυφᾶν τοῖς ἑαυτοῦ δι' ὅλου; μετακομίσωμεν τοίνυν ἡμῶν πάντα τὸν πλοῦτον, καὶ μεταθῶμεν ἐκεῖσε. οὐκ ὀνων ἡμῖν δεήσει, καὶ καμήλων, καὶ ὀχημάτων, οὐδὲ πλοίων πρὸς τὴν τοιαύτην μετάθεσιν (καὶ γὰρ καὶ ταύτης ἡμᾶς τῆς δυσχολίας ἀπήλλαξεν ὁ Θεός) ἀλλὰ πενήτων ἡμῖν δεῖ μόνον, τῶν χωλῶν, τῶν δυναπήρων, τῶν ἀῤῥώστων. αὐτοὶ τὴν τοιαύτην εἰσὶν ἐγκεχειρισμένοι μετάθεσιν, οὗτοι τὰ χρήματα προπέμποντες εἰς τὸν οὐρανόν, οἵτινες τοὺς τοιούτων χρημάτων κυρίους εἰς τὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν κληρονομίαν εἰσάγουσιν. ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ιζ. 28 ΤΑΥΤΑ ΕΝ ΒΗΘΑΝΙΑ ΕΓΕΝΕΤΟ ΠΕΡΑΝ τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάνης βαπτίζων. 29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

Μεγα ἀγαθὸν παῤῥησία, καὶ τὸ ἐλευθεροστομεῖν καὶ πάντα δύνασθαι τὴν ὁμολογίαν τὴν εἰς τὸν Χριστόν· οὕτω μέγα καὶ θαυμαστόν, ὡς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ τοιοῦτον ἀνακηρύττειν ὑπὲρ τοῦ Παθόντος. καίτοιγε οὐκ ἴσον ἡ ἀνάδοσις. σὺ μὲν γὰρ ὁμολογεῖς ὑπὲρ τῆς γῆς, οὗτος δὲ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ σὺ μὲν, ἀνθρώπων πρόντων, αὐτὸς δὲ ὑπὲρ τοῦ παθόντος καὶ τῶν ἀγγέλων ἁπάντων. τοιοῦτος ὁ Ἰωάννης ἦν, οὐ πλῆθος, οὐ δόξαν, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ὑφορώμενος, ἀλλὰ ταῦτα πάντα καταπατῶν, καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης ἐλευθερείας τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ πᾶσιν ἀνακηρύττων. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐν τόπῳ ὑπεσημήνατο ὁ βαπτιστὴς, ἵνα τὸν παῤῥησίαν δείξῃ τοῦ μεγαλοφώνου κήρυκος· οὐ γὰρ ἐν οἰκίᾳ, οὐδὲ ἐν γωνίᾳ, οὐδὲ ἐν ἐρημίᾳ, ἀλλὰ τὸν Ἰορδάνην καταλαβών, ἐν μέσῳ τῷ πλήθει, παρόντων ἁπάντων τῶν ἐκ τῆς Ἰουδαίας βαπτιζομένων (βαπτίζοντι γὰρ

ἐπεστασαν

ἐπέστησαν ⓐ Ιουδαῖοι) τὴν ἀμαρτωλὸν ἐκείνην ἀνεκήρυξεν ὁμολογίαν τοῦ τῦ Χριστοῦ, τῦ τὸν ὑψηλὸν ἐκείνων καὶ μεγάλων καὶ ἀπορρήτων γέμοντος δογμάτων, καὶ ὡς οὐκ εἴη ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῦ ὑποδήματος αὐτῦ. διὰ τῦτό φησι, ταῦτα ἐγένετο ἐν Βηθανίᾳ· ὅσα ὁ τῦ εὐαγγελίου ἀκριβέστερον ἔχει, ἐν Βηθαβαρᾷ φησιν. ἡ γὰρ Βηθανία οὐχὶ πέραν τοῦ Ιορδάνου, οὐδὲ ὅπου τῆς ἐρήμου ἐστίν, ἀλλ' ἐγγύς που τῶν Ιεροσολύμων. οὗ ὁ τόπος καὶ δι' ἑτέρων αὐτὸν ὑπισημαίνεται. ὅπου γὰρ θαύματα καὶ παλαιὰ διηγήσεις ἔδειξεν, ἀλλὰ καὶ μικρᾶ συμβαίνοντα τῷ χρόνῳ, οὗ πρόσεστι καὶ θεωνύμους μάρτυρας ποιήσασθαι τῶν λεγομένων, καὶ ἀποδεῖξιν καὶ ἀπὸ τῶν τόπων παρέχεσθαι. διαῤῥήδην γὰρ ὅτι οὐδὲν πρὸς ἐμοῦ προσετέθη τοῖς λεγομένοις, ἀλλὰ τὰ ὄντα ἁπλῶς ἀπαγγέλλοντα μὴ ἀληθείας ἀξηγεῖτο, τὴν ἀπὸ τῶν τόπων μαρτυρίαν παραλαμβάνει, ἀποδεικνύων, ὅσῳ ἔφην, οὐ τὴν τυχοῦσαν τῆς ἀληθείας ἐσομένην. τῇ ἑπαύριον βλέπει τὸν Ιησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. διενεύμαντο οὖν κρείττους ⓐ βαπτιστικοὶ καὶ ὁ μὲν Ματθαῖος οὐ πρὶν ἢ δεδῆναι τὸν βαπτιστὴν Ιωάννην χρόνους ἐπιτεμών, ἐπάγεται πρὸς οὗ ἑξῆς. " ὁ δὲ βαπτιστὴς [Ιωάννης] οὐ μόνον οὐκ ὑπιτέμνει, ἀλλὰ τούτοις μάλιστα καὶ ἀναβάλλεται. καίτοι μὲ, μὴ δεῖ ἐλθεῖν τὸν Ιησοῦν ἀπὸ τῆς ἐρήμου, τὰ μεταξὺ σιωπήσας, οἷς, ὅσα ὁ Ιωάννης ἐφθέγξατο, ὅσα ⓐ Ιουδαῖοι ἀποστείλαντες ἔλεγον, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ζωτεμών, μετεπήδησεν αὐθέως ὅπου τὸ δεσμωτήριον. ἀκούσας γάρ, φησιν, ὁ Ιησοῦς ὅτι παρεδόθη Ιωάννης, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. ὁ δὲ Ιωάννης οὐχ ὕπνος· ἀλλὰ τὴν μὲν εἰς τὴν ἔρημον ὁδὸν ἀπεσιώπησεν, ἅτε ἐκ τοῦ Ματθαίου λεγθεῖσαν, τὰ δὲ μὴ τὴν καθόδον τὴν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἡμοιωμένην διηγεῖται, καὶ πολλὰ διελθὼν τότε ἐπάγει. Οὕτω γὰρ ὡς βεβλημένος ὁ Ιωάννης εἰς τὴν φυλακήν. καὶ τίνος ἕνεκεν, φησιν, ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Ιησοῦς, καὶ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δεύτερον τοῦτο ποιεῖ; ὁ μὲν γὰρ Ματθαῖος ἀναγκαίαν αὐτὴν τὴν προσιόντα γενέσθαι φησὶ διὰ τὸ βάπτισμα." ἐπάγει γὰρ ὁ Ιησοῦς, ὅτι οὕτω πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ὁ δὲ Ιωάννης καὶ πάλιν αὐτὸν παραγενόμενον ἔλεγε μὴ τὸ βάπτισμα, καὶ τοῦτο σημαῖνον" ἐδήλωσεν. ἐγὼ γάρ, φησι, πεθάμην τὸ πνεῦμα καταβαῖνον οὐσιωδῶς, καὶ μόνον ἐπ' αὐτόν. τίνος οὖν ἕνεκεν παραγίνεται πρὸς τὸν Ιωάννην; οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς ἦλθεν, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἐπορεύετο. ἐρχόμενον γάρ, φησι, πρός αὐτὸν βλέπει αὐτόν. τίνος οὖν ἕνεκεν ἔρχεται; ὅπως αὐτὸς αὐτὸν ἐβαπτίσῃ μὴ πολλῶν, ὥστε μηδένα ὑποπτεύειν, ὅτι ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἀφ' ἧς καὶ ⓐ ἄλλοι, πρὸς ⓦ Ιωάννην " ἠπείγετο, οἷς, ὡς ἁμαρτήματα ἐξομολογησόμενος, καὶ εἰς μετάνοιαν λυσόμενος ἐν ᾧ ποταμῷ. Διὰ τοῦτο παραγίνεται, δίδωσιν ἅμα τῷ Ιωάννῃ ταύτην πάλιν διορθώσασθαι τὴν ὑπόνοιαν. ἐγὼ γὰρ τῷ εἰπεῖν, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, πᾶσαν ταύτην ἀναιρεῖ τὴν ὑποψίαν. ὁ γὰρ οὕτω καθαρὸς, ὡς καὶ τὰ ἑτέρων ἁμαρτήματα" ἀπολυέσθαι δυνάσθαι, εὐδηλον ὅτι οὐχ ὥστε ἐξομολογήσασθαι ἁμαρτήματα παραγίνεται· ἀλλ' ὥστε δοῦναι ἀφορμὴν ἐκείνῳ τῷ θαύματος τῷ κήρυκι, καὶ δευτέραν φωνὴν τοῖς πρώτερα ἀκηκόσιν ἀκριβέστερον ἐνθεῖναι τὰ εἰρημένα, ἐπὶ τοσοῦτον ἑτέραν πάλιν. ὃ γὰρ, ἴδε, εἴρηται, διὰ τὸ πολλοὺς πολλάκις ἐπιζητῆσαι αὐτὸν ἀπὸ τῶν εἰρημένων, καὶ ἀπὸ μακροῦ τοῦ χρόνου· διὰ τοῦτο πρόσωπα δείκνυσι αὐτόν, ἔλεγε· ἴδε, οὗτός ἐστιν ὁ πάλαι ζητούμενος, οὗτός ἐστιν ὁ ἀμνός. ἀμνὸν γὰρ αὐτὸν καλεῖ, τῆς προφητείας δυναμιμνήσκων Ιουδαίους τῆς Ησαΐου, καὶ τῆς σκιᾶς τῆς κατὰ ⓦ Μωϋσέα· ἵν' ἀπὸ τοῦ τύπου μᾶλλον αὐξηθῇ προσαγάγηται πρὸς τὴν ἀλήθειαν. σκῆνος μὲν οὖν ὁ ἀμνὸς ὑδενὸς καθάπαξ ἁμαρτίαν ἔλαβεν· σοῦ γὰρ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης. κινδυνεύσαν γὰρ αὐτὸν ἀπολέσαι, ταχέως ἀπήλλαξε τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ. 30 Οὗτος ἐστιν, περὶ οὗ εἶπον, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν. Ὁρᾷς καὶ ταῦθα πῶς ὃ ἔμπροσθεν ἑρμηνεύει; εἶπων γὰρ ἀμνόν, καὶ ὅτι αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ὅτι φησίν· ὅτι ἔμπροσθέν μου γέγονε, δηλῶν, ὅτι τοῦτο

ἐστί

χ. ἐπαύριον

χ. ἐπολύσεσθαι

ἔστι δὲ ἔμπροσθεν, ὁ τὰς ἁμαρτίας λαβὼν τοῦ κόσμου, ὁ βαπτίσων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἡ μὲν γὰρ ἐμὴ παρουσία πλέον οὐδὲν εἶχε τοῦ κηρύξαι τὸν κοινὸν τῆς ἀναμονῆς ἀγεφτέτιν, ἡ δὲ τοῦ ὕδατος βάπτισμα παῦσαι δεῖν· ἡ δὲ τότε, ὁ καθαίρων πάντας αὐθεφτας, καὶ χαρίσασθαι τὸ παράκλητον τὴν ἐπέρχεσθαι. διὸ ἔμπροσθέν μου γέγονε μου, τουτέστιν, ἐδείχθη μου λαμπρότερος, ὅτι πρό τῆς μου ἐμοῦ ἀμνοεῖσθαι ⓐ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως τὴν μανίαν "δεξάμενοι προφῆς ὕπω φανερὰν ἀληθῆ δόξαν μόνοι. 5 γρ. διαδέξ.

31 Κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν, Φησιν. αὐτοπαθῶν ἐν τούτῳ τὴν μαρτυρίαν ἐργάζεται, δεικνὺς αὐτὴν ὡς αὐθεφτίνης οὖσαν φιλίας, ἀλλ' ἐξ ἀποκαλύψεως θείας γεγυμνωμένην. οὐκ ἤδειν γὰρ αὐτὸν ἐγώ, φησι. πῶς οὖν ἦν ἐίης ἀξιόπιστος μάρτυς; πῶς ἂν ἑτέρους διδάξῃς, αὐτὸς ἀγνοῶν; οὐκ εἶπεν, οὐκ οἶδα αὐτόν, ἀλλ' οὐκ ἤδειν αὐτόν· ὥστε ταύτῃ μάλιστα ἀξιόπιστος ἦν γένοιτο. πῶς γὰρ ἂν ἐλαείσατο ὃν ἀγνοοῦμεν; 10

Ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ισραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον βαπτίζων ἐν ὕδατι. Οὐ τοίνυν αὐτὸς βαπτίσματος ἐδεῖτο, οὐδὲ ἄλλου τινὰ αἰτίαν εἶχεν ἐκεῖνο ὃ λαβεῖν, ἢ ὃ ποιοῦσα τῇ εἰς Χριστὸν πίστει τοῖς λοιποῖς ἅπασιν. ἵνα γὰρ εἶπεν, ἵνα καθαρὸν αὐτὸν βαπτιζομένους, ἵν' ἀπαλλάξω ἁμαρτημάτων ἦλθον βαπτίζων· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ισραὴλ. τί γάρ, 15 χρ. ἔχλυες ἢ δίως ἤκουες; ἐδάμης.
εἰπέ μοι, τὸ βαπτίσματος χρεὼν οὖν σὺ κηρύξαι, ὃ ἐπαγγέλλεσθαι αὐτὸν "ἤκουες; ἀλλὰ ῥᾳδίως ὕπος ἐδάμης. οὐδὲ γὰρ ἦν ὕπω ζωοποιὸν ἀπόντες, εἰ βαπτίσματος χρεὼν τὸ κήρυγμα ἐγίνετο, οὐκ ἂν ἔμαθον τὴν ἀπὸ τῆς συγκρίσεως ἐπιφοράν. τὸ γοῦν πλῆθος ἐξήρχετο, οὐκ ἀκουσόμενον ὧν ἔλεγε, ἀλλὰ τί; βαπτισάμενοι, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. πῶς δὲ μανθάνοντες ἐδιδάσκοντο τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ βαπτίσματος τὸ "μέσον. 20 γρ. διάφορον.
καίτοι τοῦ Ιουδαϊκοῦ τοῦτο σεμνότερον ἦν, ὃ διὰ τοῦτο πάντες ἐπέτρεχον· ἀλλ' ὅμως καὶ ὕπως ἀτελὲς ἦν. πῶς οὖν ἔγνως αὐτόν; διὰ τοῦ πνεύματος καθόδου, φησίν. ἵνα μή τις νομίσῃ πάλιν, ὅτι ἐν χρείᾳ καθίστησι τὸ πνεύματος, καθάπερ ἡμᾶς, ἄκυρον πῶς ὃ ταύτῃ φυσικὸν ἀναιρεῖ τὴν ἀποφάσιν, δείκνυσι, ὅτι ἡ τοῦ πνεύματος κάθοδος ἐπὶ τοῦ κηρύξαι ⓦ Χριστὸν μόνον ἐγένετο. Εἰ πάντα γὰρ, καθὼς οὐκ ἤδειν αὐτόν, ἐπῆλθον· 25

Ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

Ὁρᾷς ὅτι τοῦτο ἦρξεν τοῦ πνεύματος ἐν, τὸ δεῖξαι τὸν Χριστόν; ἐν μὲν γὰρ καὶ ἡ τοῦ Ιωάννου μαρτυρία ἀνύποπτος· βουλόμενος δὲ αὐτὴν ἀξιοπιστοτέραν ποιῆσαι, ἀνῆγαγεν αὐτὴν ἐπὶ τὸν Θεόν, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ὅπερ γὰρ ἐμαρτύρησεν ὁ Ιωάννης ὅτι μέγα ἦν καὶ θαυμαστόν, καὶ ἐκάνον αὐτοῦ ἀκούοντας ἐκπλῆξαι πάντας, ὅτι, ὅτι τῆς οἰκουμένης ἁπάσης τὰς ἁμαρτίας λαμβάνει μόνος αὐτός, καὶ ὅλη πρὸς τοσοῦτον ἐκάνη λύσαι τὸ δωρεᾶς τὸ μέγεθος· καταισχύνει λοιπὸν ταύτην τὴν ἀπόφασιν. ἡ δὲ καταισχύνη, ὅλη ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι οὐκ ἐδεῖτο βαπτίσματος, καὶ ὅλη ἔργον τῆς τοῦ πνεύματος καθόδου γέγονε τὸ δεῖξαι αὐτὸν ποιῆσαι μόνον. οὐ γὰρ ἦν τῆς τοῦ Ιωάννου δυνάμεως πνεῦμα διδόναι· καὶ δηλοῦσι τοῦτο ⓐ βαπτιζόμενοι ὑπ' αὐτοῦ λέγοντες· Ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἀκηκόαμεν. οὐκ ἄρα τοῦ βαπτίσματος ἐδεῖτο ὁ Χριστός, οὐκ ἐκείνου, οὐχ ἑτέρου τινός, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ βάπτισμα ἐζήτει τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ. τὸ γὰρ ἐλλιπὲς, τοῦτο ἦν τὸ κεφάλαιον πάντων τῶν ἀγαθῶν, τὸ πνεύματος ἀξιωθῆναι τὸν βαπτιζόμενον. Ταύτην οὖν τὴν τοῦ πνεύματος χορηγίαν προσέθηκε θαυμαζόμενος. Πραξ. 19. β.

32 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων· ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν.

33 Κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀγίῳ. 34 Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Σωεχῶς
ἢ τ᾽χε ἀκούω, ἢ εἰκῇ, ἢ ἐπιπλήττ. ἢ τοῦτο οὐκ ἤδειν αὐτόν, φησίν. " τίνος ἕνεκεν καὶ ἀγγέλῳ τινὶ ; συγγενὴς αὐτοῦ ἐστὶν κατὰ σάρκα. Ἰδοὺ Λυκ. α. λγ.
γὰρ, φησιν, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὕτη συνείληφε υἱόν. ἵν᾽ οὖν μὴ δόξῃ χαρίζεσθαι ἀγγέλῳ τινὶ συγγενεῖ, σωεχὴς φησι τοῦ, οὐκ ἤδειν αὐτόν· ἢ κτ᾽ λόγον ἢ τοῦτο
συνέβαινε. ⁂ γὰρ ἄπαντα χρόνον ὅτε τῆς ἐρήμου διέτριβε [ὢν] τῆς πατρῴας οἰκίας ἐκτὸς. πῶς οὖν, εἰ οὐκ ἤδει αὐτὸν κατὰ τῆς τοῦ πνεύματος καθόδου, καὶ εἰ τότε κατέμαθεν αὐτὸν ἐγνώρισε, κατὰ τοῦ βαπτίσματος διεκώλυεν αὐτὸν λέγων · ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι ; τοῦτο γὰρ τεκμήριον τοῦ σφόδρα αὐτὸν εἰδέναι μου. ἀλλ᾽ οὐκ ἐμαντεύσθην καὶ κατὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου, ἢ εἰκότως. Τὰ μὲν γὰρ θαύματα, ὅσα περ παιδὸς ὄντος ἐτέλει, οἷς,
καὶ μάλιστα μάγος, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα, κατὰ πολλοῦ συμβεβήκει τοῦ χρόνου, τὴν Ἰωάννου σφόδρα καὶ αὐτοῦ παιδὸς ὄντος· οὐ γὰρ μεταξὺ πολλοῦ γνωρισθῆναι τοῦ χρόνου, εἰκότως πᾶσιν ἄγνωστος " μου· ἐπεί, εἰ γνώριμος μου, οὐκ ἂν εἶπεν, ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον βαπτίζων. ἐντεῦθεν ἡμῖν λοιπὸν δῆλον, ὅτι τὰ σημεῖα σκιᾶς, ἃ παιδικὰ εἶχε φαντάσματα τοῦ Χριστοῦ, ψεύδη, καὶ πλάσματα ἀνέμων ἐπεισαγόντων ἐστίν. Εἰ γὰρ οὐκ ἀφ᾽ ἧς ἄρξατο μῦθος ἡλικίας ἔλαμψε μαθηταῖς, οὐκ ἂν ὕστερον Ἰωάννης αὐτῷ ἠγνόησεν, οὐδὲ ὁ λοιπὸν πλοῦτος " ἐδεήθη ἂν διδασκάλου τοῦ φανερώσοντος αὐτόν. νεῦε γοῦν αὐτὸς φησι πρὸς τοὺς ἀποσταλέντας, ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, " καὶ ἀγγέλῳ τινὶ τοῦτο ἔλεγε πάλιν· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι. ὕστερον γοῦν ὅτε σαφέστερον μαθητῶν, τοῖς ὄχλοις αὐτὸν ἐκήρυττε, λέγων· ἴδε ἰοὺ ἰοὺ οὗτος ἦν ὁ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνήρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν. ὅτι καὶ ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, καὶ ἀγγέλῳ τοῦτο πέμψας με, ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, αὐτὸς αὐτῷ καὶ κατὰ τῆς τοῦ πνεύματος καθόδου αὐτὸν ἀπεκάλυψε. δι᾽ ἃ καὶ νῦν ἡ προσδοκᾶσθαι, ἔλεγε· ὀπίσω μου ἔρχεται ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν. ὑποτοίνυν ἤδει αὐτὸν κατὰ τὸ ἐλθεῖν ὅτι τὸν Ἰορδάνου καὶ πόθεν βαπτίζειν· ἀλλ᾽ ὅτε ἦλθε βαπτίζεσθαι, τότε αὐτὸν ἔγνω· καὶ ταῦτα τοῦ παιδὸς αὐτὸν ἀποκαλύψαντος ὡς προφήτην, καὶ τὸ πνεύματος δείξαντος βαπτίζόμενον Ἰουδαίοις· δι᾽ ὃς καὶ ἡ κατάδεσις τοῦ πνεύματος γέγονεν. ἵνα γὰρ ἡ Ἰωάννου μὴ καταφρονηθῇ μαρτυρία λέγοντος· ὅτι κατ᾽ ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὅτι ἐν πνεύματι βαπτίζει· καὶ ὅτι κρίνει τὸν οἰκουμενικὸν καὶ ὁ πατὴρ φωνὴν ἀφίησιν μαρτυροῦσαν ⁂ υἱόν, ἢ τὸ πνεῦμα ἔπεισι, τῇ φωνῇ ἔλεγεν ὅτι τῇ κεφαλῇ τοῦ Χριστοῦ. ὅθεν γὰρ ὁ μὲν ἐβάπτιζεν, ὁ δὲ ἐβαπτίζετο, ἵνα μή τις τῶν προόντων περὶ Ἰωάννην νομίσῃ λέγεσθαι τὸ εἰρημένον, ἔρχεται τὸ πνεῦμα καταφερόμενον ἐπὶ τοιαύτῃ ὑποψίᾳ. ὥστε ὅταν λέγῃ, οὐκ ἤδειν αὐτόν, ⁂ ἔμπροσθεν λέγει γέγονεν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βαπτίσματος· ἐπεὶ πῶς αὐτὸν ἐκώλυε λέγων, ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι ; πῶς δὲ καὶ τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ ἔλεγε; πῶς δὲ οὐκ ἐπίστευσαν οἱ Ἰουδαῖοι, φησιν ; οὐδὲ γὰρ μόνος Ἰωάννης εἶδε τὸ πνεῦμα ἐν εἴδει περιστερᾶς. ὅτι εἰ καὶ ἐεῖδον, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα οὐχὶ τῶν τοῦ σώματος ὀφθαλμῶν δεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς διανοίας ὀφθαλμῶν, ὥστε μὴ φαντασίαν παρεισπίπτειν τὸ παρὸν νομίσαι. Εἰ γὰρ θαυματουργοῦντα ὁρῶντες, καὶ ἀπόλυτον ταῖς οἰκείαις χερσὶ τὸν νενοσηκότων καὶ τὸν πεπτηκότων, καὶ ὕστερον αὐτὸν καὶ τοὺς ζωὴν ἐπομαίροντα καὶ ὑγείαν, τοσοῦτον ἐμάθομεν ὑπὸ τῆς βασκανίας, ὥστε ἐναντία τοῖς ὁρωμένοις ἀποφαίνεσθαι· πῶς δὲ ἀπὸ τῆς ὀπτασίας τοῦ πνεύματος μόνης ἀπεκρούσαντο τὴν ἀπιστίαν ; τινὲς δὲ φασιν οὐδὲ πάντας αὐλοὺς τεθεᾶσθαι, ἀλλ᾽ ἢ μόνον Ἰωάννην, καὶ τοῦτο ὑπονοουμένους. Εἰ γὰρ καὶ ἀπιστοῖς ὀφθαλμοῖς δυνατὸν ἦν ἰδεῖν ὡς ἂν εἴδει περιστερᾶς τὸ πνεῦμα κατιόν, ἀλλ᾽ ὅμως καὶ ἀγγέλῳ τινὶ πᾶσα ἀνάγκη πᾶσι καταδηλον εἶναι τὸ γεγονός. καὶ γὰρ καὶ Ζαχαρίας ἐν ἁγίοις εἶδε πολλὰ πεθέατο, καὶ Δανιὴλ καὶ Ἰεζεκιήλ, καὶ κοινωνὸν τῆς θέας ἕνα ἔχον· καὶ Μωϋσῆς πολλὰ εἶδε καὶ οἷα τῶν ἄλλων οὐδείς· καὶ τὴν μεταμορφώσεως καὶ τὴν ὅτε τὸ ὄρος πάντες " ἀπέλαυον οἱ μαθηταί· ἀλλ᾽ οὐδὲ τὴν κτ᾽ τὴν ἀνάστασιν ὅλως ἐκοινώνησε πάντες. καὶ ὅτι δηλοῖ σαφῶς ὁ Λουκᾶς εἰπών· ὅλι ἔδειξεν

ἑαυτὸν

ἑαυτ῎ μ῏ρτυσι τοῖς ⸀περιχειρότονημένοις ⸀ὑπὸ τ῟ Θεοῦ. κἀγὼ ἑώρακα, ⸂καὶ μεμ῏ρτύρηκα, ὅτι⸃ οὗτ῎ ἐστιν ὁ ὑὸς τ῟ Θεοῦ. καὶ ⸀πολὺ ἐμ῏ρτύρησεν, ὅτι οὗτ῎ ἐστιν ὁ ὑὸς τ῟ Θεοῦ; ἀμηνὸν μ῎ ⸂γὰρ αὐτὸν⸃ ⸀καλέσει, καὶ ὅτι πνεύματι βαπτίζειν ἤμελλεν. ⸂εἶπεν· ὑὸν ⸂γὰρ Θεοῦ, ἁδαμοῦ. καίτοιγε μ῏ δ῍ βάπτισμα ⸀ἔσχεν αὐτὸν διαφόροις εἰρηκότα ⓐ ἄλλοι διαπελίσαι, ἀλλὰ τὰ μεταξὺ σιωπήσαντες, καὶ μ῏ τὴν σύλληψιν Ἰωάννου ἡμόμενα τ῟ Χριστοῦ θαύματα λέγουσιν· ἀφ᾽ ὧν ⸀εἰκάζεσθαι εἰκὸς, ὅλα καὶ ταῦτα καὶ πολλῷ ἕτερα πλείονα ⸀παραλελειπέναι. καὶ τοῦτο αὐτὸς οὗτ῎ ὁ διαπελίσας ⸀πρὸς ᾧ τέλει τῆς συγγραφῆς ἐδήλωσε. τοσοῦτον ⸂γὰρ ἀπέχρη τ῟ πλάσαι τι μέγα ⸀περὶ αὐτ῟, ὅτι πάμ῏ ἐδοκιμώτατα ἐπονείδιστα εἶ῍) πάντες" ὁμοφώνως καὶ μ῏ ἀκριβείας ἑνὸς ῥήματος ἀπάσης, καὶ οὐκ ἂν᾽ δύσεις οὐδένα αὐτῷ ⸀παραλιπόντα ὑδὲν τῶν τοιούτων· τῷ ⸂γὰρ θαυμ῏, καὶ μᾶλ῏ "ἄλλοις ἐοίκασιν, καὶ ⸂γὰρ πάντες" ἀπεσιώπησαν. ταῦτα δέ μοι οὐχ ἁπλῶς εἴρηται, ἀλλὰ ⸀πρὸς τὴν τῶν ἑλλήνων ἀναισχυντίαν. ἰκανὸν ⸂γὰρ τοῦτο τ῟ φιλαληθῶς αὐτ῟ ζ῍ῆν σῆμα, καὶ τ῟ μηδὲν ⸀πρὸς χάριν λέγειν. ⸀δυνήσεσθε καὶ ταύτῃ μ῏ τ῟ ἄλλων ὁπλίζεσθαι τῇ τ῟ λόγων ⸀κατασκευῇ ⸀πρὸς αὐτούς· ἀλλὰ ⸀προσέχετε. καὶ ⸂γὰρ ἄτοπον, ⓦ μὴ ἰσχὺν μ῏ ἀκριβείας ⸀ἔχειν τῆς τέχνης ἀγωνίζεσθαι τῆς αὐτ῟, καὶ ⓦ σκυτοτόμον, καὶ τ῟ ὑφῃρημένου, ⸀καὶ πάντας ἁπλῶς σοῦ τεχνίτας· τ῟ ⸂γὰρ χρηστὸν εἶ῍) φάσκοντα, μὴ δύνασθαι λόγων ⸀ἔχειν τῆς οἰκείας ⸀ἀσφαλεῖν πίστεως. καίτοι ἐκεῖνα μ῎ προφθέντα, εἰς χρήματα τὸν ζημιώσαντα ἐνέγκαι· ταῦτα ⸂γὰρ ἀμελούμενα αὐτὸν" ἡμῖν ἀφανίζει τὸν ψυχικόν. ἀλλ᾽ ὅμως οὕτως ἀθλίως διεκείμεθα, ὡς ἐκείνοις μ῏ ἅπασαν ἀπονέμειν ⸀συνήθειαν· τῷ ⸂γὰρ ἀναγκαίων καὶ σωτηρίας ⸀κατάστασις τῆς ἡμετέρας ὄντι, τούτων ὡς οὐδενὸς ἀξίων καταφρονῶ. ⸀οὐκ ἀφίσι σοῦ ἕλκουσα τῆς οἰκείας ταχέως καταπελάσαι πλοίου. ὅταν ⸂γὰρ αὖ μ῏ ⸀ψεύδει ζωγράφοι πάντα ⸀ποιῶσιν, ὥστε συσκιάσαι τὸν δογμ῏ τὴν αἰχμώλιον· ἡμεῖς ⸂γὰρ, ⓐ τῆς ἀληθείας ⸀ἁψάμενοι, μηδὲ ἅψεσθαι τ῟ τόμου δυνώμεθα, πῶς ὑ πολλοῦ τ῟ δόγματος καταγνώσονται τὴν ἀσθένειαν; πῶς οὐκ ἀπάτην καὶ μωρίαν τὰ ἡμέτερα ⸀ὑποπτεύσουσι; πῶς οὐ βλασφημήσουσι τὸν Χριστόν, ὡς εἴρωνα καὶ ἀπατεῶνα, καὶ τῇ πολλῇ ἀνοίᾳ ⸀πρὸς τὴν ἀπάτην ἀποχρησάμενον; ταύτης δὲ ἡμεῖς αἴτιοι τῆς βλασφημίας, οὐκ ἐθέλοντες ἀγρυπνῆσαι ἐν τοῖς ⸀ὑπὲρ εὐσεβείας λόγοις, ἀλλὰ πρὸς ἕτερα διαθέμενοι ταῦτα, καὶ ταῖς γῆς μεριμνῶντες. καὶ ὀρχηστοῦ μὲν ἰδεῖν ἐρᾷ, καὶ ἰσχύει. ⸀καὶ τοὺς θηρίοις πυκνὰ δύοντος, πολλὰ κινδυνεύσαντας), ὥστε ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς ⸀ὑπὲρ αὐτ῟ μικ῏ ἔλαττον ἔχων ἀπελθεῖν, ⸀καὶ μακροῖς ⸀στεφάνοις ἐπαίνοις, ⸀πρὸς τὰς κατηφείας αὐτ῎ ἀπολογίαν ⸀σωπιθέντες, καὶ μυρίοις βάλλοντες σκώμμασι ⸀καὶ ἀναπιμπλῶσι· ⸀ὑπὲρ ὧν χρισταμισμοῦ" ⸀περιειμένων λόγων, πάντες κάτω νεύουσι, καὶ κλαίουσι, ⸀καὶ χαμαὶ πίπτουσι, καὶ καταγελᾶσθαι δύνανται σι. καὶ πῶς οὐκ ἄξια ταῦτα μυρίας ὀργῆς, ὅταν ὁ Χριστὸς ἀπιμότερος ὀρχηστοῦ φαίνηται ⸀πρὸς ὑμᾶς, ⸀εἰ γε ⸀ὑπὲρ μὲν τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων μυρίας ἀπολογίας μεμελετήκατε, καίτοι γε πάντων ὄντων" ἀφαιρετέρων, ⸀ὑπὲρ ὧν τ῟ Χριστοῦ θαυμάτων, καίτοι γε τὴν οἰκουμένην ὑπερπεπλησμένων, οὐδὲ ἐννοῆσαί τι καὶ μεμνῆσθαι δύνεσθε; πῆς δύομεν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, εἰς ἁλίσασιν σωμάτων, εἰς ζωὴν αἰώνιον. δὴ τοίνυν ἔρηταί τις ἑλλήνων, τίς ποτέ ἐστιν οὗτ῎ ὁ πατήρ, τίς ὧ ὁ υἱός, τίς ὧ ὃ πνεῦμα ὃ" ἅγιον; ἢ πῶς καὶ ὑμᾶς, τρεῖς λέγοντες θεοὺς, ἡμῖν ἐγκαλεῖτε πολυθεΐαν; τί ἐρᾶτε; τί ὧ ἀποκρινεῖσθε; πῶς ἀποκρύσεσθε τὸν ⸀περισκολιὸν τῶν λόγων τούτων; τί ὧ, αὖ σιγώντων ὑμῶν πάλιν ἐπενέγκοι ὃ ἕτερον ζ῍ήτημα, τί δέ ἐστιν ὅλως ἀνάστασις, ἐρωτῶ; ἆρα ⸂γὰρ ἐν τούτῳ ⸀τῷ σώματι πάλιν ἀναστησόμεθα; ἆρα ἐν ἑτέρῳ ⸀τινὶ τόπῳ; καὶ εἰ ἐν τούτῳ, πῆς χρεία αὖθι καταλυθῆναι; τί ⸀πρὸς ταῦτα ἐρᾶτε; τί ὧ, δὴ λέγω· ἀφανίσω, καὶ μὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις πεποίηκε ὁ Χριστός; νῦν ἔδοξεν αὐτῷ ⸀προνοῆσαι τῶν ἀνθρώπων, ⓦ ὧ ἄλλον ἀπόντα χρόνον ἡμῶν καταφέρει; "ἢ καὶ ἄλλα ἔτι ⸀πρὸς τούτοις τούτων πλείονα δέξεται ζ῍ήτησις; οὐδὲ ⸂γὰρ αἰὼν καὶ-

ιο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ον πολλα' ἐφεξῆς ζητήματα πιθήτα, ἀλ' λύσεις ἀποσιγᾷν· ὥστε μὴ ἀφελεστέρους ταύτης ἀπολαβεῖν. ἀρκεῖ γὰρ ἁπὰ ἐπιμηθία τοὺς ἀποπνάξαι ὑμᾶς ὕπνον. τί οὖν, αἰ ταῦτα ἀξεπαίζωσιν, ὑμεῖς ὃ μηδὲ τῶν ῥημάτων ἐστακούειν" δυνήσεσθε ἁπλῶς τύπτων, ἀλλα μικρὰν ἐστησόμεθα δίκην, εἰπέ μοι, τοσαύτης πλαίνης ἀγνοι γλυκάνοντοι τοῖς ἐν τῇ σκέπτει καθημένοις; ἐβουλόμην, εἴγε σχολῆς ἀπολαύετε πολλῆς, εἰς μέσον ἀπάντων ὑμῶν μιαρᾶς τινος ἑλληνος φιλοσόφου βιβλίον καθ' ἡμῶν ἐπιμηθίον ἀγαπᾶν, ἁ" ἑτέρου πάλιν πρεσβυτέρου τύτου, ἵν' ὕπνον ἄγω ὑμᾶς δυνηθέντα ἀπὸ τῆς πολλῆς νωθείας ἀπήγαγον. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι, ὥστε καθ' ἡμῶν ἐπιφῦν τοσαῦτα, ἠγρύπνησαν· τίνος δ' ἕνεκεν ἡμεῖς συνεχώμενοι ἀξιοι, εἰ μηδὲ ταῖς παρὰ τῶν καθ' ἡμῶν εἰσάγματα ἀποκρούσασθαι; τίνος ὃ ἕνεκεν ἀπολογίαν ποιητὴ τῆς ἐλπίδος; ἀκ ὁ Παῦλος" ὃ τὰ αὐτὰ φησιν, λέγων· Ο λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως. Ἀλλὰ τί φασι πρὸς ταῦτα οἱ κηφήνων" ἀργότεροι; Ψυχὴ εὐλογημένη πᾶσα ἁπλῆ· καὶ ὁ πορευόμενος ἁπλῶς, πορεύεται πεποιθώς. τοῦτο γὰρ πάντων αἴτιον τῶν κακῶν, ὅτι οὐδὲ ταῖς μαρτυρίαις τῶν γραφῶν πρὸς ὃ δέον ἐπιστήσαντες ἀπολαύομεν· οἱ γὰρ ἁπλοῦν αὐτὸν φησιν, οὐδὲ ἁπλοῦν εἶναι δύτα, ἀλλὰ ἁπονηρον, ἁμὴ κακοῦργον, ἁ ζωτικόν. ἐπεὶ εἰ* τοῦτο ἦν" λέγω, γίνεσθε φρόνιμοι ὡσεὶ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡσεὶ περιστεραί. Ἀλλὰ τί ταῦτα χρὴ λέγειν, εἰς οὐδὲν δέον ἀπάντων τούτων τῶν λόγων; πρὸς γὰρ τοὺς ἐπιμηθίους, οὐδὲ ταῖς ἄλλαις ἡμῖν κατώρθωται, τὰ τοῦ βίου καὶ τῆς ζωῆς λέγω, ἀλλὰ πάντοθεν ἄθλιοι, καὶ καταγέλαστοί ἐσμεν, καὶ ἀπατᾶσθαι μᾶλλον ἀλλήλους ἀεὶ πρόκειται, διορθούμενοι ὃ, ἐφ' οἷς αἰτιώμεθα καὶ ἐγκαλούμεθα, ὀκνηροί. διὸ παρακαλῶ νυνὶ πάλιν ἡμῶν ἀυτῶν γλυκάνοντοι μὴ μέχρι τῆς κατηγορείας ἵστασθαι μόνον (ἁ γὰρ ἀρκεῖ τοῦτο διορθώσασθαι ἁ Θεόν) ἀλλ' ἀρίστω πάντοθεν ἐπιδείξασθαι τὴν μεταβολήν, ἵνα εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ βιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τῆς μελλούσης ἀπολαύσωμεν δόξης· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς τυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ιη. 35 ΤΗ ΕΠΑΥΡΙΟΝ ΠΑΛΙΝ ΕΙΣΤΗΚΕΙ Ο ΙΩ-
ἀννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο· 36 Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. 37 Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ ἁ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

37

Ἀθυμόν πως ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, καὶ ὀξύρροπον πρὸς ἀπώλειαν, οὐ διὰ τὴν τῆς φύσεως κατασκευὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκ προαιρέσεως ῥαθυμίαν· διὸ πολλῆς δέονται τῆς ἐπιμονῆς καὶ ὁ Παῦλος ὃ διὰ τοῦτο γράφων τοῖς Φιλιππησίοις ἔλεγε· Τὰ αὐτὰ γράφειν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν ὃ ἀσφαλές. ἡ μὲν γὰρ γῆ τὰ σπέρματα παραλαβοῦσα ἅπαξ, εὐθέως ἐκδίδωσι τοὺς καρποὺς, καὶ ὑ δέονται δευτέρας καταβολῆς· ὅπερ ὃ τῆς ψυχῆς τῆς ἡμετέρας οὐχ ὕπως, ἀλλ' ἀγαπητὸν πολλάκις ἀποτίραντα καὶ πολλὰ ὑποδειξάμενον ὑπομνῆσαι, ἅπαξ λεγόμενον δυνηθῆναι καρπὸν ἀποδοῦναι. πρῶτον μὲν γὰρ δυσκόλως ἐνίζάνει τῇ διανοίᾳ τὰ λεγόμενα, διὰ τὸ πολλὰ μὲν ὑποκεῖσθαι τὴν σκληρότητα, μυρίας ὃ ἐπεισέρχεσθαι ταῖς ἀκοαῖς, καὶ πολλοὺς ἐπὶ τοῦ ὑπουλοῦντας, καὶ τὰ σπέρματα διαρπάζοντας. ἔπειτα, ὅταν παγῇ καὶ ῥιζωθῇ, τῆς αὐτῆς πάλιν δεῖται σπουδῆς, ὥστε πρὸς ἀκμὴν ἐλθεῖν αὐτὰ, καὶ ἐλθόντα μεῖναι ἀσινῆ, καὶ μηδὲν πάσχειν μηδὲ μηδενός. ὅπερ μὲν γὰρ τῶν σπερμάτων, ὅταν ὁ σπείρων ἀπορριφῇ, καὶ τὴν οἰ-

χεῖρα ἱερεὺς ἀπολάβῃ, καὶ ἐρυσίβης καὶ αὐχμοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων εὐκόλως καταφρονεῖ· ἐπὶ δὲ τῶν δογμάτων οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ τελείως ἐργασθῆναι τὸ πᾶν, πολλάκις ἐπελθὼν χειμὼν εἰς τὸ κλυδώνιον ἀπώλεσε, καὶ πραγμάτων δυσκολίας προσβαλλούσης, καὶ ἀνθρώπων ἀπατᾶν εἰδότων ἐπιβουλευσάντων, καὶ ἑτέρων πειρασμῶν ποικίλων ἐπενεχθέντων, ἐλυμήναντο. Ταῦτα δὲ ἡμῖν οὐχ ἁπλῶς εἴρηται, ἀλλ' ἵν', ὅταν ἀκούσῃς τοῦ Ἰωάννου τὰ αὐτὰ φθεγγομένου, μὴ φλυαρίας καταγνῷς, μηδὲ περιττόν τινα εἶναι νομίσῃς καὶ φορτικόν. ἐβούλετο μὲν γὰρ, ἅπαξ εἰπὼν, ἀκουσθῆναι· ἐπειδὴ δὲ οὐ πολλοὶ τοῖς λεγομένοις προσεῖχον ἐξ ἀρχῆς διὰ τὸν πολὺν ὕπνον, καὶ δευτέρα πάλιν αὐτοὺς ἀφυπνίζει φωνῇ. σκόπει δέ· εἶπεν, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονε· καὶ ὅτι οὐχ ἱκανός εἰμι λῦσαι τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος· καὶ ὅτι αὐτὸς βαπτίζει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα τεθέαται καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ μένον ἐπ' αὐτόν· καὶ μεμαρτύρηκεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. οὐδεὶς προσέσχεν, οὐδὲ ἠρώτησεν, οὐδὲ εἶπε· τί ταῦτα λέγεις, καὶ ὑπὲρ τίνος, καὶ διὰ τί; εἶπε πάλιν, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· οὐδὲ οὕτω καθήψατο τῆς ἀναισθησίας αὐτῶν. διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀναγκάζεται τὰ αὐτὰ λέγειν πάλιν, καθάπερ τινὰ σκληρὰν καὶ ἀνένδοτον γῆν τῇ νεώσει μαλάττων, καὶ τῷ λόγῳ καθάπερ ἀρότρῳ πεπιλημένην ἀνεγείρων τὴν διάνοιαν, ὥστε εἰς τὸ βάθος τὰ σπέρματα καταβαλεῖν. διὰ δὴ τοῦτο οὐδὲ μακρὸν ἐκτείνει λόγον, ὅτι ἓν μόνον ἐσπούδαζε, προσαγαγεῖν αὐτοὺς καὶ κολλῆσαι τῷ Χριστῷ. ἤδει γὰρ ὅτι τοῦτο καταδεξάμενοι καὶ πεισθέντες, οὐ δεήσονται τοῦ μαρτυρήσοντος αὐτῷ λοιπόν, ὅπερ οὖν καὶ γέγονεν. εἰ γὰρ οἱ Σαμαρεῖται λέγουσι μετὰ τὴν ἀκρόασιν αὐτοῦ τῇ γυναικί, Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν (αὐτοὶ γὰρ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστὸς) πολλῷ μᾶλλον οἱ μαθηταὶ *τάχιον ἐχειρώθησαν ἄν, ὃ δὴ καὶ γέγονεν. ἐλθόντες γὰρ καὶ ἀκούσαντες μίαν ἑσπέραν αὐτοῦ, οὐκέτι πρὸς Ἰωάννην ὑπέστρεψαν, ἀλλ' οὕτως αὐτῷ προσηλώθησαν, ὥστε τὴν Ἰωάννου διακονίαν ἀναδέξασθαι, καὶ αὐτοὶ κηρύττειν αὐτόν. εὑρίσκει γὰρ οὗτος, φησὶ, τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὁ Χριστός. θέα δέ μοι κἀκεῖνο, πῶς, ὅτε μὲν ἔλεγεν· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονε, καὶ ὅτι οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ, οὐδένα εἷλεν· ὅτε δὲ περὶ τῆς οἰκονομίας διελέχθη, καὶ ἐπὶ τὸ ταπεινότερον τὸν λόγον κατήγαγε, τότε ἠκολούθησαν οἱ μαθηταί. οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἐστὶ καταιδεῖν, ἀλλ' ὅτι καὶ οὐχ οὕτως οἱ πολλοὶ προσάγονται, ὅταν τι μέγα καὶ ὑψηλὸν περὶ Θεοῦ λέγηται, ὡς ὅταν χρηστὸν καὶ φιλάνθρωπον καὶ εἰς τὴν τῶν ἀκουόντων ἀνθρώπων σωτηρίαν ἀνῆκον. ἤκουσαν γοῦν ὅτι αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, καὶ εὐθέως ἐπέδραμον. εἰ γάρ ἐστιν ἀπολούσασθαι τὰ ἐγκλήματα, τίνος ἕνεκεν, φησὶν, ἀναβαλλόμεθα; πάρεστιν ὁ χωρὶς πόνων ἐλευθερῶσον ἡμᾶς· πῶς οὖν οὐκ ἐσχάτης ἀνοίας ὑπερτίθεσθαι τὴν δωρεάν; ἀκουέτωσαν οἱ κατηχούμενοι, καὶ πρὸς ἐσχάτας ἀναπνοὰς τὴν οἰκείαν ἀναβαλλόμενοι σωτηρίαν. πάλιν εἱστήκει, φησὶν, ὁ Ἰωάννης καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. οὐδὲν ὁ Χριστὸς διαλέγεται, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνος. οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ νυμφίου γίνεται. οὐκ αὐτός τι λέγει πρὸς τὴν νύμφην τέως, ἀλλὰ πάρεστι μὲν σιγῇ, ἕτεροι δὲ αὐτὸν δηλοῦσι, καὶ τὴν νύμφην ἐγχειρίζουσι δὲ ἕτεροι· αὐτὴ δὲ φαίνεται μόνον, καὶ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ ταύτην ἄπεισι λαβὼν, ἀλλ' ἑτέρου παραδόντος αὐτήν. ὅταν δὲ λάβῃ παραδοθεῖσαν, οὕτως αὐτὴν διατίθησιν, ὡς μηκέτι μεμνῆσθαι τῶν κατεγγυησάντων. τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ γέγονεν· ἦλθεν ἁρμοσόμενος τὴν ἐκκλησίαν. οὐδὲν αὐτὸς εἶπεν, ἀλλὰ παρεγένετο μόνον· ὁ δὲ φίλος αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, τὴν δεξιὰν ἐνέθηκε τῆς νύμφης, διὰ τῶν λόγων ἐγχειρίσας αὐτῷ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. λαβὼν αὐτὸς λοιπὸν, οὕτως αὐτοὺς διέθηκεν, ὡς μηκέτι πρὸς τὸν ἐγχειρίσαντα ἀπελθεῖν. οὐ τοῦτο δὲ μόνον*, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν ἐστιν ἐνταῦθα παρατηρῆσαι. καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν γάμων, οὐχ ἡ κόρη πρὸς τὸν νυμφίον

Ιωαν. δ. μβ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νυμφίον ἀπειτιν, ἀλλ' ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐπείγεται; καὶν βασιλέως υἱὸς ᾖ, καὶν ἐντελῆ ζυγα καὶ ἁρματοδρομίαν, καὶν θεραπαινίδα καταπεμπόμενος, μέλλη ὅτω καὶ ἐν ταχεῖ γήμειν. οὐκ εἰς τ' ὑμέτερον αἰῶνα τὸν νυμφίον ἡ φύσις, ἀλλ' αὐτὸς πρὸς τὸ συναφθέντων ταύτην καὶ βύτελῆ προσαγάγηται, καὶ γενομένων τ' γάμων, οὐκ ἐάσει ἐν ταύτῃ μένειν αὐτὴν λοιπόν, ἀλλὰ πρόσω ἀγαγὼν πρὸς τ' οἰκεῖον ἀπήγαγε τόπον. τί δήποτε; ἵν' ὑμεῖς καθ' ἑαυτὸν λαμβάνητε τὸν μαθητὴν τὸν ἑαυτῶν, καὶ πρὸς τούτων αὐτοῖς σχολάζητε; ὁ Ἰωάννης, καὶ ὅτως αὐτοὺς προσδίδωσι τῷ Χριστῷ, ἀλλὰ δημοσίᾳ μετὰ πάντων αὐτοῖς φησιν, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ; ἵνα μὴ δόξῃ συσκευὴς εἶναι τὸ ἔργον. εἰ μὲν γὰρ πρὸς αὐτὸν κατ' ἰδίαν προσκληθέντες ἀπῆσαν, καὶ ὡς χάριν αὐτῷ πρέσβοντες, τάχους ἂν ἴσως καὶ ἀπεπήδησαν· νῦν δὲ ὁπόταν τῆς κοινῆς θεμελίου διδασκαλίας καταδιξάμενοι τὸν ἀκροατὴν γένωνται, βέβαιοι λοιπὸν ἔσονται μαθηταί, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐλισσαίου χάριν ἀκροατηθέντες, ἀλλ' εἰλικρινῶς καὶ πρὸς τὸ κέρδος ὁρῶντες τὸ ἑαυτῶν. ὅταν μὲν οὖν προφῆται καὶ ὅταν ἀπόστολοι πρῶτα ἀπόντα αὐτὸν ἐκήρυττον, ὅταν μὲν περὶ τῆς σαρκὸς προφασίας, ὅταν δὲ μὴ τὸ ἀνάλημψιν· σαφὲς δὲ μόνος πρόντα. διὸ καὶ φίλον αὐτὸν τοῦ νυμφίου φησίν, ὅτῳ δὲ ἐν τοῖς γάμοις μόνος αὐτὸς πρεσβύτερος, αὐτὸς πάντα ἐποίησε καὶ ἀπετέλεσεν, αὐτὸς ὡς παράνυμφος τὸν ἀρχιτρίκλινον ἔστησε καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ προσιόντι, λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. σαφὲς γὰρ τῇ φωνῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμβριθῶς καὶ ἐναύγαζε τὸν Χριστόν, χαίρων καὶ ἀγαλλόμενος. καὶ τί ποιῆς τὸν λόγον προφητικὸν ὄντα, ἀλλὰ θαυμάζῃ μόνον καὶ ἐκπλήττεται τὸν πρόντα, καὶ τῇ δωρεᾷ ἣν αὐτοῖς πᾶσιν, ἐφ' οἷς προσῆλθον, δηλονότι, καὶ τὸν τρόπον τοῦ καθαρμοῦ. ὁ γὰρ ἀμνὸς ἀμφότερα ταῦτα ἐμφαίνει. καὶ οὐκ εἶπεν, ὁ ληστὴς ὁ ἅρπαξ, ἀλλ' ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, ὡς ἀεὶ τῶν ποιούντων αὐτά. καὶ γὰρ ὅτε μόνον ἔλαβεν, ὅτε ἔπαθεν, ἀλλ' ἐξ ἐκείνου μέχρι τοῦ πρόντος αἴρει τὰς ἁμαρτίας, οὐκ ἀεὶ σταυρούμενος (μιᾷ γὰρ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσήνεγκε θυσίᾳ) ἀλλ' ἀεὶ καθαίρων ἡμᾶς τῆς μιᾶς ἐκείνης. ὥσπερ οὖν ἡμῖν, ὁ λόγος, τὸ ἀξιάρετον δείκνυσι, καὶ ὁ υἱός, τὸ ἀλλαγμάτιον πρὸς τοὺς ἄλλους ἐμφαίνει· ὅτῳ καὶ ὁ ἀμνός, καὶ ὁ Χριστός, καὶ ὁ προφήτης, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, καὶ ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ ὅσα δὴ ἐπ' αὐτοῦ λέγηται ἀφ' τῆς τοῦ ἀρχιερέως προθήκης, πολὺ δείκνυσι τὸ διαφέρον. καὶ γὰρ ἀμνοὶ ἦσαν πολλοί, καὶ προφῆται, καὶ χριστοί, καὶ υἱοί, ἀλλὰ πάντων ἐκείνων αὐτὸν ἀφίστησι πολλῷ τῷ μέσῳ· καὶ τοῦτο τῷ ἀρχιερεῖ τούτῳ ἠσφαλίσατο μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τοῦ μονογενοῦς προθήκῃ. τοῦτον γὰρ αὐτῷ κοινὸν πρὸς τὰ πάντα. εἰ δέ τινι προσῆκεν εἶναι δοκῇ, τὸ ὥρᾳ δεκάτῃ ταῦτα λέγεται (ἦν γὰρ ὅτε ὁ καιρὸς τότε τῆς ἡμέρας ἦν· ὥρᾳ γὰρ ἦν ὡς δεκάτη, φησίν) ἐσφάλθαι σφόδρα ὁ τοιοῦτός μοι δοκῇ. ὅπου μὲν γὰρ πολλῶν καὶ τῇ ἀρχῇ δουλευόντων, εἰκότως ὁ μὴ τὰ ἔσχατα καιρὸς οὐκ ἔστι σφόδρα· ὅπου δὲ δίδυμος πρὸς τὰ ἀναγκαῖα, ἀφ' ὧν τὰ καρδίᾳ τοῖς σιλίοις βαρυνόμενα· ἔνθα ὁ αὐτὸς ἦν οὐδὲ ὁ κοινῆς μετέχων ἀφῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐσχάτου μὴ τοσαύτης ἀφίγμενος νήψεως, ὅθ' ὅσης ἡμᾶς ὑπὸ τὰ ἔσω (μᾶλλον δὲ καὶ μὴ πολλῷ πλείονος. ὅπου μὲν γὰρ ἡμῶν πολλάκις τὸ ἐσχάτου τῆς ἀφῆς λείψανα ἀναπολεφθέντα φαντάζῃ τὰ ψυχῇ· ὅκνος δὲ "ἀνὴρ" ἑνὶ τούτων τὸ πλοῖον ἐβάρυνεν) εἰκότως καὶ δείλης ὀψίας ἐκεῖ τοιούτων ἐφήλατο. ἔπειτα καὶ ἐν ἐρήμῳ διέτριβε πρὸ τ' Ἰορδάνου, ἔνθα πάντες μὴ πολλοῦ τοῦ ὁμοῦ πρὸς τὸ βάπτισμα ἀπήντων, τὰ βιωτικὰ βεβαρῆσθαι φεύγοντες τότε. ἐπεὶ καὶ τῷ Χριστῷ τρεῖς ἡμέρας προσκαρτερήσας, καὶ τῆς ἀστοι. ἦν γὰρ σφοδρὸς κήρυκος καὶ βαπτιστοῦ γεωργός, μὴ πρόσωπον ἔπος ἴσως, ἕως δὴ ἴδῃ καταχθὲν τὰ φυτευθέντα λόγον. εἰ δήποτε ὁ πρεσβύτης πάντας τὰ Ἰουδαίας κηρύσσων αὐτὰ, ἀλλ' εἰσῆκε πρὸς τὰ ποταμὸν προσιόντων ἐλθεῖν αὐτὸν, καὶ δεῖξαι προσδοκώμενον; ὅπου δὲ τῶν ἔργων ἐκεῖνο θαυμάζεσθαι ἐβούλετο· ὃ ὁ σταυρὸς ἀνύσας, γνώσεσθαι πάντας ποιήσας μόνον, καὶ πάσας ἴσας ἀκούσας τῆς αἰωνίου ζωῆς· τὸν δὲ μείζονα αὐτῷ καταλείπων μαρτυρίαν τὸν ἀπὸ τῶν ἔργων, καθὰς καὶ αὐτός φησιν· Ἐγὼ δὲ οὐ προσδέομαι τὴν μαρτυρίαν· τὰ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ἵνα ποιῶ, τὰ ἔργα ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατὴρ, Ioan. 5. λδ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πατὴρ, ταῦτά ὅτι τὰ μαρτυρούμενα περὶ ἐμοῦ. ὅρα γοῦν πῶς τὸν ἐνεργέστερον ἰωᾶ. ὅπου γὰρ μικρὸν ἐνέβαλε καὶ ἀπενθῆρα, ἀθρόως ἡ πυρὰ πρὸς τὸ ὕψος ἤρετο. ⓐ γὰρ περὶ τούτου μηδὲ προσέχοντες τοῖς λεγομένοις, ὕστερον λέγουσι, πρὸ τῶν ὅσα εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ἀληθῆ ὄντα. " ἄλλως γ', ἂν ἐκ τοιούτων ταῦτα ἔλεγε, ἔδοξεν ἂν ὑπ' οὐδενὸς τινος ἀνθρωπίνης γνέσθαι τὰ γινόμενα, ἐκ τοῦ προφήτου εἰρημένον" μετὰ τὸ κήρυγμα. γρ. ἂν περὶ τούτου ἐκ γρ. ἰωᾶ γρ. μὴ πλέον συμβαλοῦσι.

Καὶ ἤκουσαν ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ ⓐ δύο, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ.

Καίτοιγε ἦσαν ἕτεροι αὐτῷ μαθηταί, ἀλλ' οὐδενὸς οὐ μόνον οὐκ ἠκολούθησαν, ἀλλὰ καὶ ζηλοτύπως πρὸς αὐτὸν διετέθησαν. Ραββεὶ γάρ, φησιν, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. καὶ πάλιν "Φαίνονται ἐναλλάττειν· Διὰ τί ἡμεῖς νηστεύομεν, καὶ ⓐ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; ἀλλ' ⓐ τῶν Ματθ. θ. 14. ἄλλων βελτίους οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθον, ἀλλ' ὁμοῦ τε ἦκουσαν καὶ ἠκολούθησαν. ἠκολούθησαν οὐχ ὡς τοῦ διδασκάλου καταφρονήσαντες, ἀλλ' ὡς αὐτῷ μᾶλλον πεισθέντες, καὶ δεῖγμα μέγιστον τῆς κρίσει λογισμῷ ὀρθῇ τοῦτο ποιῆσαι ἐξενεγκόντος. οὐδὲ γὰρ προσκληθέντες αὐθ' ἑπόμησαν, ὅπερ ὑπόπτου ἰῶ, ἀλλ' ὅπου πρόσπτε μόνον ὁ μέλλον, ὅπου βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ [καὶ πυρί,] ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ τοίνυν ἀπέστησαν τοῦ διδασκάλου, ἀλλ' ἐβουλήθησαν μαθεῖν τι πλέον φέρει τοῦ Ἰωάννου. καὶ ὅρα τὸν σοφὸν μὴ αἰδοῖ γνωμολογοῦντα. οὐδὲ γὰρ εὐθέως προσελθόντες ἐπηρώτησαν ⓦ Ἰησοῦν περὶ ἀναγκαίων καὶ μεγίστων προφανῶς, "οὐδὲ δημοσίᾳ πρόντων ἀπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ἰδίᾳ παραλεξάμενοι αὐτῷ ἐσοῦδαζον. ἤδεισαν γὰρ οὐ ταπεινοφροσύνης, ἀλλ' ἀληθείας ὄντα τοῦ διδασκάλου τὰ ῥήματα. γρ. ὦ

40 Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Τίνος ἕνεκεν καὶ ὁ τοῦ ἑτέρου οὐκ ἐγνώρισεν ὄνομα; τινὲς μὲν οὐκ ἴσασιν, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἦν ἐκ τῶν ἀποστόλων ἰῶ. οὐδὲν οὖν πλέον τῶν ἀναγκαίων λέγειν ἐχρῆν. τί γὰρ ὄφελος ἐκ τοῦ μαθεῖν ἐκείνου τὸν προσηγορίαν; ἐπεὶ οὐδὲ τῶν ἑβδομήκοντα δύο λέγει τὰ ὀνόματα. τοῦτο
β. Κορ. ιι. ιι. " καὶ Παῦλος ἐποίησε· Σιωπᾷ μαθὼν γάρ, φησι, ⓦ ἀληθῶς ἐν πολλοῖς πολλάκις σοφὸν ὄντα, ὃ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ διαγελίῳ. τοῦ μὲν Ἀνδρέου μέμνηται καὶ δι' ἑτέραν αἰτίαν. ποίαν δή ταύτην; ἵνα, ὅταν ἀκούσῃς ὅτι Σίμων ἀκούσας μετ' αὐτοῦ, δοῦ τε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων, καὶ διπόρησε πρὸς τὸν παράδοξον ταύτην ὑπόσχεσιν, μάθῃς ὅτι ταχὺ δέχεται τῆς πίστεως ὁ ἀδελφὸς ἤδη" προσκατέβαλλετο. γρ. καὶ τὸν Παῦλον ἐπὶ ἰδίων. γρ. προσκατεβάλετο ἰῶ.

38 Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἰδὼν αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, τί ζητεῖτε;

Ἐντεῦθεν παιδευόμεθα, ὅτι καὶ φθάνει τὰς βουλήσεις ἡμῶν ὁ Θεὸς τὴν δωρεᾶς, ἀλλ' ὅταν ἡμᾶς ἀρξώμεθα, ὅταν δὲ θέλειν προσθώμεθα, τότε καὶ αὐτὸς πολλὰς δίδωσιν ἡμῖν τῆς σωτηρίας καὶ ἀφορμάς. τί ζητεῖτε; τί τὸν εἰδὼς τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων, ὁ τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν ἐμβατεύων, οὗτος ἐρωτᾷ; ἀλλ' οὐχ ἵνα μάθῃ (πῶς γάρ;) ἀλλ' ἵνα διὰ τῆς ἐρωτήσεως μᾶλλον αὐτοὺς οἰκειώσηται, καὶ πλείονος μεταδῷ τῆς παῤῥησίας, καὶ δείξῃ τὴν ἀκροάσεως ὄντας ἀξίους· εἰκὸς γὰρ ἰῶ ἐρυθριᾶν καὶ δεδοικέναι, ἅτε ἀγνῶτας ὄντας, καὶ τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν τοῦ διδασκάλου μαρτυρούμενος ἀκηκοότας. ταῦτ' οὖν ἀπόντα λύων, τὸν αἰδῶ, ⓦ φόβον, ἐρωτᾷ, καὶ οὐκ εἴασε σιγῇ μέχρι τῆς οἰκίας ἐλθεῖν· καίτοι ὁ αὐτὸς ἀνέγνωτο, καὶ εἰ μὴ ἠρώτησε. παρέμειναν γὰρ ἂν ἀκολουθοῦντες αὐτῷ, καὶ κατὰ πόδας βαδίζοντες ἐπέστησαν τῇ οἰκίᾳ. τίνος οὖν ἕνεκεν ἐρωτᾷ; τοῦτο ὅπερ εἶπον καταπαύων, καταπρασσύνων τε αὐτοῖς ⓦ λογισμὸν ἐρυθριῶντα ἔτι καὶ ἀγωνιῶντα, καὶ παῤῥέχων θαῤῥῆν. καὶ ἀπὸ τῆς ἀκολουθήσεως ὁ μόνον ⓦ πόθον, ἀγαπὴν καὶ ἀπὸ τῆς ἐρωτήσεως ἐφανέρωσαν. οὐδὲν γὰρ οὐδέπω μαθόντες πρὸς αὐτὸν, οὐδὲ ἀκούσαντες, διδάσκαλον αὐτὸν καλοῦσιν, εἰς οὗ μαθητὰς εἰσωθούμενοι ἑαυτοῦ, καὶ τὸν αἰτίαν δειχνύοντες

δεικνύοντες δι' ὧν ἠκολούθουν, ὡς τι τῶν χρησίμων ἀκουσόμενοι. Θέα δέ μοι καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν. Οὐκ εἶπον, δίδαξον ἡμᾶς περὶ δογμάτων, ἢ τίνος ἑτέρου τῶν ἀναγκαίων· ἀλλὰ τί;

Ποῦ μένεις; Μετὰ γὰρ ἡσυχίας, ὅπερ ἐμαθηθεν ἔφθη, καὶ εἰπεῖν ἡ ὥρα ἀνέβαλλοντο, καὶ ἀκοῦσαί τι πρὸς αὐτοῦ, καὶ μαθεῖν ἤθελον. Διὸ περ οὐδὲ ἀνεβάλλοντο, οὐδὲ εἶπον, ἤξομεν πρώτως αὖθις, καὶ ἀκουσόμεθα διαλεγομένου σε δημοσίᾳ· ἀλλὰ τὴν πολλὴν ἀσυνδενὴν ἣν εἶχον περὶ τὴν ἀκρόασιν ἐπιδείκνυνται, ὡς μηδὲ ὑπὸ τῆς ὥρας ἀποτραπῆναι. Ἐπεὶ γὰρ ἔτυχε λοιπὸν περὶ δυσμὰς ὁ ἥλιος ὤν (ὥρα γὰρ ἦν ὡς δεκάτη, φησί) καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς οὐ λέγει τὰ σημεῖα τῆς οἰκίας, οὐδὲ τὸν τόπον, ἀλλ' ὅπως ἅπαντα πλέον αὖθις ὥρας τὴν ἀκολουθήσιν, δεικνὺς ὅτι αὖθις ἀπεδέξατο· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ αὐτὸς τοιοῦτόν τι εἶπεν· ἀκμὴν ἔστιν εἰς οἰκίαν ἡμῶν ὑμᾶς εἰσελθεῖν, ἀκούσεσθε αὖθις, εἴ τι βούλεσθε, διαχωρήσατε οἴκαδε" ἡμῖν· ἀλλ' ὡς περὶς φίλους καὶ πολὺν αὐτῷ συγγενόμενος χρόνον, ὅπου διαλέγεται. πῶς οὖν ἀλαχοῦ φησιν, Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ· Λεκ. θ. νη.

39 Ἔνθεν ὃ λέγει, ἔρχεσθε, καὶ ἴδετε ποῦ μένω; Ὅτι δὲ, οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ, δηλωτικόν ἐστι τοῦ μηδὲν ἴδιον καταγώγιον κεκτῆσθαι, ἀλλ' ὅτι ἐν οἰκίᾳ τινὶ κατέμεινε. Ἐπεὶ γὰρ καὶ ἡ διδασκαλία τοῦτο βούλεται. ὅτι μὴ οὕτω πρὸς αὐτὸν ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εἶπεν ὁ εὐαγγελιστής· τίνος δὲ ἕνεκεν, οὐκέτι προσέθηκεν, ὡς δῆλον τῆς αἰτίας οὔσης. Οὐδὲ γὰρ ἑτέρου τινὸς ἕνεκεν ὅτε αὐτῷ ἠκολούθησαν, ὅτε ὁ Χριστὸς αὖθις ἐπεισπάσατο, ἀλλ' ἢ διὰ τὴν διδασκαλίαν· ἧς οὕτω δαψιλῶς καὶ προθύμως ἀπήλαυσαν καὶ ἐν νυκτὶ μιᾷ, ὡς βαθέως θαυμάσεις καὶ ἐφ' ἑτέροις" ἡμέραν ἐλθεῖν.

Οὕτω καὶ ἡμᾶς ἐντεῦθεν διδασκῶμεν πάντα πρότερα τίθεσθαι τῆς θείας ἀκροάσεως, καὶ μηδὲν ἕνεκεν ἀκμὴν (εἰ δεῖ) νομίζειν, ἀλλὰ, κἂν εἰς οἰκίαν ἀλλοτρίαν ἀπελθεῖν δέῃ, κἂν γνώριμον ἀνδράσι γεγάθασι μεγάλοις ἀγνῶτα εἶναι, κἂν ἀωρὶ τῆς ἡμέρας, κἂν οἱαδήποτε χαιρῷ, μηδέποτε ταύτης ἀμελῶμεν τῆς ἐμπορείας. Ἐφησὶ γοῦν" οὖν καὶ λοιπὰ καὶ δεῖπνα καὶ τὰ ἄλλα τὰ βιωτικά, καιρὸν ἐχέτω τὸν ὠφελοῦντα· διδασκαλία δὲ περὶ φιλοσοφίας τῆς ἄνω, μηδεμίαν ἀφωρισμένην ὥραν ἐχέτω, ἀλλ' ἅπας αὐτῆς ἔστω ὁ καιρός. Εὐκαίρως γάρ, φησὶν, ἀκαίρως ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παράκαλεσον." καὶ ὁ προφήτης δέ φησιν, Ὅτι ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ τοῖς Ἰουδαίοις δὲ ὁ Μωϋσῆς διαπεπομπὼς τοῦτο πιεῖν ἐκέλευε. Τὰ μὲν γὰρ βιωτικὰ, βαλανεῖα λέγω καὶ δεῖπνα," εἰ δὲ ἀναγκαῖα, ὅμως σπουδῆς γινόμενα, τὸ σῶμα ὠφέλιμον ἐργάζεται· ἡ δὲ τῆς ψυχῆς διδασκαλία, ὅσῳπερ ἂν ἐπιτείνῃ), τοσούτῳ τὴν δεχομένην ἰσχυροτέραν ποιεῖ ψυχήν. νῦν δὲ λήσεις μὲν καὶ φλυαρίαις αἰσχίσταις πάντα καιρὸν ἀφορίζομεν, καὶ τὸν μὲν ἔω καὶ τὸν δείλην καὶ μεσημβρίαν καὶ ἑσπέραν ἕκαστον ἡμῶν ζωοδρυόμεθα εἰκῇ, καὶ τόπους εἰς τοῦτο ἀπαράξαμεν· τῶν δὲ θείων δογμάτων ἅπαξ ἢ δὶς τῆς ἑβδομάδος ἀκούοντες, ναυτιῶμεν, δυσκεροῦς γινόμεθα. τί οὖν τὸ αἴτιον; κακῶς διακείμεθα τὴν ψυχήν, τὸ ἐπιθυμητικὸν αὐτῆς τὸ περὶ ταῦτα καὶ ὀρεκτικὸν ἐξελύσαμεν ἅπαν. Διὰ τοῦτο οὐκ ἐρρῶσθαι πρὸς τὴν τῆς πνευματικῆς τροφῆς ὄρεξιν. μέγα δὲ καὶ τοῦτο μέρος τῶν ἄλλων ἀῤῥωστίας τεκμήριον, τὸ μὴ πεινᾶν μηδὲ διψᾶν, ἀλλὰ δυσαρέστως πρὸς ἀμφότερα ἔχειν. Εἰ δὲ ὅτι σωμάτων τοῦτο συμβαῖνον, νοσήματος χαλεποῦ τεκμήριον, καὶ ἀῤῥωστίας ποιητικόν, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῆς ψυχῆς. πῶς οὖν αὐτὴν ἀναπεπτωκυῖαν καὶ σκληρυμένην ἀναῤῥῶσαι δυνησόμεθα; τί ποιοῦντες, φησὶ, καὶ τί λέγοντες; ἀπόμυθοι τῶν λόγων τῶν θείων, προφητικῶν, ἀποστολικῶν, εὐαγγελικῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. τότε γὰρ εἰσόμεθα ὅτι πολλῷ βέλτιον ταῦτα σιτεῖσθαι, ἢ τὰς ἀκαθάρτους τροφάς. ὅταν γὰρ ἡ τὰς ἀκοὰς φλυαρίας καὶ ζωοδρύας καλῶν. Εἰ γὰρ ἄμεινον, εἰπέ μοι, τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χ τ̄ ἀγορᾶν, ωδὶ τ̄ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ωδὶ τ̄ ἐν ᾧ τραπεζῶ διαλέγεσθε, ἢ ωδὶ τ̄ ἐν ὑ-
ρανοῖς, ϗ ωδὶ τῶν μ̄ τιμῶν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν; τί βέλτιον, ωδὶ τὸ χείτονος λαλῆν ϗ τ̄ τὸ
χείτονος ωεριμ̄, ἢ τὰ ἀλλότρια πολυωραγμονῆν, ἢ τὰ τῶν ἀγγέλων, ἢ τὰ ἡμῖν αὐτοῖς
διαφέροντα ἀναζητῆν; τὰ μ̄ γὰρ τὸ χείτονος, οὐ πάντως σά, τὰ ὴ τῶν οὐρανῶν, σά. ἀλλ' ἔνεστι,
φησιν, ἄπαξ εἰπόντα ταῦτα πληρῶσαι ὃ πᾶν. Τί ὴ ωδὶ ὧν διαλέγεσθε μάτην ἢ εἰ- 5
κῆ οὐκ ἐννοεῖτε τοῦτο, ἀλλὰ πάντα ᾧ βίον εἰς τοῦτο καταναλίσκοντες, τὴν ἐπιθεσιν τ̄
ωδὶ τούτων" οὐδέ ποτε καταδαπανῶσατε; ϗ οὕτω λέγω τὰ πολλῷ τούτων φορτικώτερα. 28. ὅπου ϗ ἵνα
ᾧ μ̄ γὰρ ἐπιχείρεσι ταῦτα ωρὸς ἀλλήλους διαλέγονται· ᾧ ῥᾳθυμότεροι ϗ μᾶλλον
ἠμῳημένοι, μίμους ϗ ὀρχήσας ϗ ἰωιόγρις ἐν τοῖς αὐτῶν ωδείοις λέγοις, τὴν ἀκοὴν μο-
λυνόντες, τὴν ψυχὴν διαφθείροντες, τὴν φύσιν ἐκβακχεύοντες τούτοις τοῖς διηγήμασιν, 10
ἅπασι κακίας εἶδος εἰς τὴν ἑαυτῶν διάνοιαν διὰ ταύτης εἰσάγοντες τῆς διαλέξεως. ἅ-
μα γὰρ ἐφθέγξατο ἡ γλῶσσα τὸ ὀρχουμένου τὸ ὄνομα, ϗ βύθιος ἐνετύπωσεν ἡ ψυχὴ τὴν
ὄψιν, τὴν κόμην, τὴν ἐσθῆτα τὴν ἀπαλήν, αὐτὸν ὄντα τούτων μαλακώτερον ὄντα. ἔπει-
τεσσ πάλιν ἑτέρωθεν ἀνερρίπισε τὴν φλόγα, γυναῖκα πόρνην εἰς τὴν διάλεξιν εἰσαγα-
γών, κἀκείνης τὰ ῥήματα, τὰ σχήματα, τῶν ὀμμάτων ταῖς διαστροφαῖς, τῆς ὄψεως τὸ ὑγρόν, 15
τῶν τειχῶν ταῖς τρεβλώσεσι, τῶν πορφυρῶν τὰ ἐπιτεύγματα, ταῖς ὑποχρωφαῖς. ἆρα οὐκ ἐ-
πάθετέ τι ἐμοῦ τοῦτο διηγουμένου; ἀλλὰ μὴ αἰσχυνθῆτε, μηδὲ ἐρυθριάσητε. ἡ γὰρ τῆς
φύσεως ἀνάγκη τοῦτο ἀπαιτεῖ, ϗ ὅταν διαλίθηται τὴν ψυχήν, ὡς δεῖ ἡ τῶν ἀπαγγελλομένων
δυνάμις ἔχει. Εἰ ὴ ἐμοῦ φθεγγομένου, εἰ ὴ ἐν ἐκκλησίᾳ ἑστῶτες, εἰ ὴ ἐκείνων ἀπέχον-
τες, ἐπάθετέ τι ωρὸς τὴν ἀκρόασιν, ἐνόησον πῶς εἰκὸς διακεῖσθαι τὸν ἐν αὐτῷ τῷ θεάτρῳ 20
καθημένους, τὸν ἄδειαν πολλὴν ἔχοντας, τὸν ἐκτὸς τοῦ σεμνοῦ τούτου ϗ φοβεροῦ χωρίου,
τὸν μ̄ πολλῆς ἀναγκαιότητος ϗ ὁρᾶν τας ἐκεῖνα ϗ ἀκούοντας. ϗ τί δήποτε, ἴσως ἄν τις
τῶν ὑ ωροσεχόντων, εἰ τῆς φύσεως ἡ ἀνάγκη τὴν ψυχὴν οὕτω διακεῖσθαι, ἐκείνην
ἀφεὶς, ἡμῖν ἐγκαλεῖς; ὅτι ὃ μὴ ἀκούοντα τοιαῦτα μανθάνεσθαι, τῆς φύσεως ἔργον· ὃ ὴ 25. εἰσαγαγών
τοιαῦτα ἀκούειν, οὐκέτι φύσεως, ἀλλὰ τῆς ωροαιρέσεως ἁμάρτημα. ἐπεὶ ϗ ᾧ ὁμιλοῦντα 25
πυρὶ διαφθείρεσθαι δεῖ, ϗ τοῦτο ἡ τῆς φύσεως ἀνθένδα βούλεται· ἀλλ' οὐκέτι ϗ ωρὸς τὸ
πῦρ ἡμᾶς ϗ τὴν ἐκ τοῦδε ἀγὰ διαφθορὰν ἡ φύσις. τοῦτο γὰρ τῆς τ̄ ωροαίρεσιν μόνης δεῖ
εἶναι διαστροφῆς. τοῦτο οὖν ἀνελεῖν ἀξιῶ ϗ διορθῶσαι, ὥστε μὴ ἐκόντας ἑαυτοὺς κατακρημ-
νίζειν, μηδὲ ωρὸς τὰ βάραθρα τῆς κακίας ὠθεῖν, μηδὲ αὐθυμάτως τρέχειν ὅπου τὴν πυ-
ρὰν, ἵνα μὴ ϗ τῇ τοῦ διαβόλου κατεσκευασμένῃ φλογὶ καταπήσωμεν ἀσυβουλήτως ἑ- 30
αυτούς. ῥύσαιτο ὃ ωάντας ἡμᾶς ϗ τούτης, κἀκείνης ἀπαλλάξας, ωρὸς αὐτοῦ τοῦ Ἀβραὰμ
κομισθῆναι τοὺς κόλπους, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ϗ μεθ' οὗ
τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ιθ. 41 ΕΥΡΙΣΚΕΙ ΟΥΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΝ ΑΔΕΛ- 31
ΦΟΝ ᾧ ἴδιον Σίμωνα, ϗ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερ-
μηνευόμενον Χριστός· 42 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν ωρὸς τὸν Ἰησοῦν.

Ὁ Θεὸς ωάντα τὸν ἄνθρωπον ποιήσας τὸν αὐθέντην, οὐκ ἀφῆκεν ἐν μό-
νον, ἀλλ' ἔδωκεν αὐτῷ βοηθὸν τὴν γυναῖκα, ϗ ζωοικεῖν ἐποίησεν, εἰ- 40
δὼς ἀπὸ τῆς συσκηνίας ταύτης πολὺ τὸ κέρδος ἐσόμενον. Τί γὰρ, εἰ μὴ
ωρὸς τὸ δέον ἐχρήσαντο τῇ ὑπηρεσίᾳ ταύτῃ ἡ γυνή; ἀλλ' ὅμως εἰ τ̄
ωράγματος αὐτῆ τὴν φύσιν ἴδοις κατὰ μόνας, πολλὴν ἀπὸ τ̄ ζωοι-
κήσεως ταύτης ὄψεται τὴν ὠφέλειαν ὅπου τῶν νοῦν ἐχόντων γινομένην.

οὐκ

οὐκ ὅτι γυναικὸς ὃ μόνον κ᾽ ἀνδρός, ἀλλὰ κἂν ἀδελφοὶ τοῦτο ποιῶσι, κ᾽ αὐτοὶ τῆς ἀνέργειας ἀπολαύσονται. διὸ καὶ ὁ προφήτης ἔλεγε· Τί καλόν, ἢ τί τερπνόν, ἀλλ᾽ ἢ τὸ κατοικεῖν Ψαλ. ρλβ'. α.
ἀδελφοὶ ἐπὶ τὸ αὐτό; κ᾽ ὁ Παῦλος παρήνει μὴ ἐγκαταλιπεῖν τὴν ἐπισυναγωγὴν τὴν ἑαυτῶν. κ᾽ γὰρ τοῦτο ἐστιν, ᾧ τῶν θείων διεσήκαμεν· διὰ τοῦτο κ᾽ πόλις ἐδειμαίνθη κ᾽ ἀγοραὶ κ᾽ οἰκίας, ἵνα ὁμοῦ κ᾽ μετ᾽ ἀλλήλων ὦμεν, ἃ κ᾽ τὴν οἴκησιν μόνον, ἀλλὰ κ᾽ τῆς ἀγάπης ζηλοῦσι. διὰ γὰρ ἐνδεὴς ἡμῶν ἡ φύσις πρὸς τὸ πεποιηκότος ἐγίνετο, κ᾽ οὐκ αὐτάρκης ἐστὶν ἑαυτῇ, συμφερόντως οἰκονόμησεν ὁ Θεὸς τὴν ἐντεῦθεν ἐνδειαν λοιπὸν ἐκ τῆς κ᾽ τὴν ζηλοῦσι πρὸς ἀλλήλων γινομένης ὠφελείας διορθωθῆναι.* ὥστε ὃ λέγω· ἑτέρῳ πρὸς ἑτέρου πλεονάσθαι, κ᾽ τὴν ἐνδεῆ ἡμέσθαι οὕτως αὐτάρκη, καθάπερ οἶμαι κ᾽ ἐν τῇ γενομένῃ νομίζω τῇ Διαδοχῇ μέχρι πολλοῦ τὴν ἀθανασίαν Διατηρῆσαι. καὶ ἵνα μὴ μακρότερον ἐπεξελθεῖν τούτῳ τῷ λόγῳ, δείκνυτα ὅσα ἀπὸ τῆς πρὸς ἀλλήλους ζηλοῦσι τῆς γνησίας κ᾽ εἰλικρινοῦς τὰ κέρδη τοῖς ζηλοῦσι γίνεται· ἀλλ᾽ ἕτερόν ἐστι τὸ κατεπεῖγον νῦν, οὗ δὴ κ᾽ ἕνεκεν ἡμῖν ταῦτα εἴρηται. ὁ γὰρ Ανδρέας μένας πρῶτα ὁ Ιησοῦ, καὶ μαθὼν ἄπερ ἐμαθεν, κ᾽ κατέσχε πρὸς ἑαυτὸν ἵνα θησαυρόν, ἀλλ᾽ ἐπείγε) κ᾽ τρέχει ταχέως πρῶτα ἵνα ἀδελφόν, μεταδιδοὺς αὐτῷ τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἐπλήφει. τίνος δ᾽ ἕνεκεν σὸν εἶπεν ὁ Ιωάννης, τίνα ἐστὶν ἃ διελέχθη πρὸς αὐτοὺς ὁ Χριστός; πόθεν δ᾽ κ᾽ δῆλόν ἐστιν ὅτι διὰ τοῦτο ἔμειναν πρὸς αὐτόν; ἀπεδείχθη μὲν ἡμῖν τοῦτο κ᾽ πρόσθεν· ἔξεστι δ᾽ κ᾽ σὺν τῇ τιμερον ἀναγνωσθέντων μαθεῖν. ὅρα γάρ τι φησὶν οὗτος πρὸς τὸν ἀδελφόν; εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅς ἑρμηνεύεται Χριστός. εἶδες πῶς, ὅσα ἐν βραχεῖ ἔμαθεν, ἔδειξε κ᾽ τῷ τὸ διδασκάλου "σοφίαν πείσαντος αὐτούς, κ᾽ τὸν αὐτὸν πρόθυμόν αὐτὸν κ᾽ ἕξ ἀρχῆς ταῦτα μεμιμνῄσκοντα. τοῦτο γὰρ τὸ ῥῆμα, εὑρήκαμεν, ψυχῆς ἐστιν ὠδινούσης τὴν πρόοισιαν αὐτοῦ, καὶ προσδοκώσης τὴν ἄφιξιν λύσειν, κ᾽ πρὶν αὐτὸν ἐλθεῖν μεθημερίας μὴ τὸ "συμβιῶναι τὸ προσδοκᾶσθαι, κ᾽ ἐπειγομένης ἑτέρως μεταδοῦναι τὸν εὐαγγελίων. τοῦτο ἀδελφικῆς εὐνοίας, τοῦτο φιλίας συγγενικῆς, τοῦτο εἰλικρινοῦς ζήλου θέσεως, ἐν τοῖς πνευματικοῖς κοινωνεῖν χρῆναι ἀλλήλοις. ἀκούσωμεν οὖν κ᾽ τούτου μὴ τὸ ἀρχῆθεν προσηκόντως λέγοντος. οὐ γὰρ εἶπε Μεσσίαν, ἀλλὰ τὸν Μεσσίαν· ὥστε ἕνα τινὰ Χριστὸν προσδοκῶν, οὐδὲν κοινὸν πρὸς τοὺς ἄλλους ἔχοντα. θέα δέ μοι* κ᾽ τὴν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τὴν εὐπειθῆ κ᾽ εὐλύσιον τοῦ Πέτρου διάνοιαν. εὐθέως γὰρ ἐπέδραμε μηδὲν μηνύσας. ἤγαγε γὰρ αὐτόν, φησι, πρὸς τὸν Ιησοῦν. ἀλλὰ μηδεὶς εὐκολίαν αὐτοῦ καταγινωσκέτω, εἰ μὴ πολλὰ ζητήσας οὕτω τὸν λόγον ἐδέξατο. εἰκὸς γὰρ κ᾽ τὸν ἀδελφὸν ἀκριβέστερον εἰρηκέναι αὐτοῖς ταῦτα, κ᾽ διὰ μακρῶν, ἀλλ᾽ ἃ εὐαγγελιστὰ πάντα χορὸν πολλὰ ἐπιτέμνουσι βραχυλογίας ἕνεκα μηδόμενοι. ἄλλως δ᾽, οὐδὲ εἴρηται ὅτι ἐπίστευσεν ἁπλῶς, ἀλλ᾽ ὅλη ἤγαγε αὐτὸν πρὸς τὸν Ιησοῦν, ἐκείνῳ λοιπὸν πάντα δώσων, ὥστε δι᾽ παρ᾽ ἐκείνου μαθεῖν· κ᾽ γὰρ κ᾽ ὁ ἕτερος μαθητὴς ζηλῶν κ᾽ ζηλοῦσθαι ἐβούλετο πρὸς ταῦτα. εἰ" γὰρ ὁ βαπτιστὴς Ιωάννης εἶπεν, ὅτι ἀμνός ἐστι, καὶ ὅτι ἐν πνεύματι βαπτίζει, τὸν σαφέστερον περὶ τούτου διδασκαλίαν ἐπέτρεψε πρὸς ἐκείνου μαθεῖν· πολλῷ μᾶλλον Ανδρέας μᾶν τοῦτο ἐποίησεν, αὐτὸς μὲν οὐχ ἡσύχασεν πρὸς τὴν ἄφιξιν παρ᾽ ἑαυτῷ, εἰς ὃ αὐτὸν τὸ φωτὸς ἕλκυσεν τὸ πλησίον μὲν τοσαύτης ἀσυνδήτου χαρᾶς, ὡς μηδὲ δι᾽ τυχὸν ἀναβαλέσθαι μείνασαν ἑκάστην.

Καὶ ἐμβλέψας αὐτῷ, φησιν, ὁ Ιησοῦς, λέγει· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ιωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος. Αρχεται λοιπὸν ἐνταῦθα ἀποκαλύπτειν τὰ τῆς θεότητος, ἐκ μικρὸν αὐτὸν παρανοίγειν ἀπὸ τῶν ῥημάτων. οὕτω καὶ ὅτι τοῦ Ναθαναὴλ ἐποίησε, καὶ ὅτι τῆς γυναικὸς τῆς Σαμαρείτιδος. τῶν γὰρ σημείων οὐχ ἧττον αἱ προφητεῖαι πρόσασιν, κ᾽ ὁ ἀκόμπαστον ἔχουσι. τὰ μὲν γὰρ ξαύματα καὶ δραστηρίαν πρὸς τοὺς ἀνοήτους (Εν Βεελζεβούλ γάρ, φησιν, ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια) πρὸς ὃ Matth. c. x. f.
τῆς προφητείας οὐδὲν τοιοῦτον ἐλέχθη ποτέ· ὅτι μὲν οὖν τοῦ Σίμωνος κ᾽ τοῦ Ναθαναὴλ τοῦτο

τω

τῷ τῆς διδασκαλίας πρ̃ ἔφη χέρηται, ὅτι ὁ Ἀνδρέου ⸌ Φιλίππου τοῦτο οὐκ ἐποίησεν. τί δήποτε; ὅτι οἰκεῖοι μὲν εἶχον τὰ μυστήρια Ἰωάννου, ὑ μικρὰν προσκυλίω· ὁ δὲ Φίλιππος οὐδ' πρόσωπα ὁρᾶν, ἀξιόπιστον τεκμήριον ἐλάμβανε πίστεως. σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ. ἀπὸ τῶν παρόντων ἡ τὸ μέλλον πιστοῦται. ὁ γὰρ Ⓦ πατέρα εἶπών, δῆλον ὅτι ἡ τὸ μέλλον προηδει. ἡ μετ' ἐγκωμίου ἡ προῤῥησις. τοῦτο δὲ ἡ κολακεύοντος ἦν, ἀλλὰ τὸ μέλλον προλέγοντος· ἡ δῆλον ὀκρ̃θεν. ἄκουσον γοῦν ὅπως τῆς Σαμαρείτιδος, πῶς μετ' σφοδρᾶν ἐλέγχων ποιᾷ τὴν προῤῥησιν· πέντε γάρ, φησιν, ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστι σου ἀνήρ. οὕτω καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πολλαχοῦ διὰ προφητείας πιστὰ λέγων, προὸς τὸ τῶν εἰδώλων δόξαν ἰσάριθμος· ἀπατηλάτωσαν γὰρ " ὑμᾶς, τί μέλλει ἐφ' ὑμᾶς ἔρχεσθαι· ἡ πάλιν, ἀπήγειλα, καὶ ἔσωσα, καὶ οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότριος· καὶ διὰ ὅλης τοῦτο τῆς προφητείας ἐις μέσον ἄγει. ἔστο δὲ μάλιστα ἔργον Θεοῦ, ὅπερ οὐδὲ μιμήσασθαι δυνατὸν οὐ ⓐ δαίμονες, κἂν σφόδρα φιλονεικῶσιν. ὅτι μὲν γὰρ τῷ ψεύδει ἡ φαντασία ὁμοία ἐστὶν, οὐδεὶς ἂν· τὸ δὲ τὰ μέλλοντα προειπεῖν μετ' ἀκριβείας, τῆς ἀκηράτου φύσεως ἐκείνης μόνης ἐστίν. εἰ δέ που καὶ δαίμονες τοῦτο πεποιήκασιν, ἀλλ' ἀπατῶντες οὐδὲν ὠφέλησαν ἑαυτοὺς πλανηταὶ καὶ μάντεις. ὁ δὲ Πέτρος οὐδὲν πρὸς ταῦτα· ἀποκρίνεται. οὐδέπω γὰρ οὐδὲν ἤδει σαφῶς, ἀλλὰ τέως ἐμαίνετο· ὅρα δὲ οὐδὲ ὁλόκληρον τὴν προῤῥησιν κειμένην. οὐ γὰρ εἶπεν, ἐγώ σε μετονομάσω Πέτρον, καὶ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν ὅτι τῇ πέτρᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς. ἐκεῖνο γὰρ αὐθεντίας ἦν καὶ ὄξουσίας μείζονος· ὁ δὲ Χριστὸς οὐκ εὐθέως οὐδὲ ἐξ ἀρχῆς τὰ τῆς ὄξουσίας ἐπιδείκνυται πᾶντα, ἀλλὰ τέως ταπεινότερον φθέγγεται. ὅτε γοῦν ἔδωκε τῆς αὐτοῦ θεότητος ἀπόδειξιν, λοιπὸν αὐθεντικώτερον αὖθις τί φησι, λέγων· " μακάριος εἶ Σίμων, ὅτι ὁ πατήρ μου ἀπεκάλυψέ σοι· ἡ πάλιν, κἀγώ σοι λέγω, σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ τῇ πέτρᾳ ταύτῃ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν. τοῦτον μὲν οὖν οὕτως ὠνόμασε, τοὺς δὲ υἱοὺς Ἰακώβου, υἱοὺς βροντῆς. τίνος οὖν ἕνεκεν τοῦτο ποιῶ; δείκνυσί σοι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ καὶ τὴν παλαιὰν δεδωκώς, αὐτὸς ὁ τὰ ὀνόματα μεταῤῥυθμίζων, ὁ Ⓦ Αβραμ Αβραὰμ καλέσας, καὶ τὴν Σάραι Σάῤῥαν, καὶ τὸν Ἰακὼβ Ἰσραήλ. πολλοῖς μὲν " δὲ ἐκ μετοχῆς τὰ ὀνόματα ἔθηκεν, ὡς τῷ Ἰσαάκ, ὡς ⸌ Σαμψών, ὡς τοῖς ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ καὶ Ὡσηέ· τοῖς δὲ μετὰ τὴν ἀδελφὴν γενεὰν προσηγορίαν, ὡς τοῖς τε Ἱερεμιάδαις, καὶ τῷ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. ἔστο δὲ καὶ τοῖς παλαιοῖς ἦν ἀπὸ τῶν πραγμάτων τὰ ὀνόματα τεθεῖναι, ὅπερ " ἔπου καὶ Ἠλίας πεποίηκε. τοῦτο δὲ οὐκ ἁπλῶς ἦν, ἀλλ' ἵνα τὴν προσηγορίαν ἔχωσιν ὑπόμνημα τῆς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, ἵνα μνήμη διηνεκὴς τῆς μεγάλης τῶν ὀνομάτων προφητείας ἐνηχῶσι τοῖς ἀκούουσιν. οὕτω δὲ Ⓦ Ἰωάννῃ ἐπέθηκεν ὀκάλεσεν. οἷς μὲν γὰρ ἔμβλεπεν ἐκ προφήτης ἡλικίας ἢ ἀρετῆ διαλάμπειν, ὀκρ̃θεν τὰ ὀνόματα ἐλάμβανον· τοῖς δὲ μετὰ ταῦτα μέλλουσιν ὑπισχνεῖσθαι, μετὰ ταῦτα καὶ ἡ προσηγορία ἐπῆκτο.

ΗΘΙΚΟΝ Ἀλλὰ τότε μὲν διάφορα ἕκαστος ἐλάμβανεν ὀνόματα, νῦν δὲ ἓν πάντες ἔχομεν τὸ πάντων μεῖζον ὀκρ̃θος, " χριστιανοί προσαγορευόμενοι, καὶ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ φίλοι, καὶ σῶμα. ἱκανὴ γὰρ αὕτη ἡ προσηγορία πασῶν μᾶλλον ὀκείνων ἡμᾶς διαναστῆσαι, καὶ ποιῆσαι " σφοδροτέρους πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς ἐργασίαν. μὴ τοίνυν ἀνάξια προφέρωμεν τῆς κλῆσεως ταύτης, " ἐννοήσαντες τὸν ὑπερβολὴν τῆς ἀξίας, οὗ τοῦ Χριστοῦ καλούμεθα. οὕτω Παῦλος γὰρ ἡμᾶς ὠνόμασεν. ἐννοήσωμεν καὶ ἀγαθῶμεν τῆς προσηγορίας τὸ μέγεθος. εἰ γὰρ στρατηγοῦ υἱὸς ἐπισήμου, ἢ καὶ ἄλλως λαμπροῦ τινος ἐν λεγομένου τις, μέγα φρονεῖ, τοῦ δεῖνος ὑιὸν ἢ τοῦ δεῖνος, καὶ ἀξίωμα τὸ ὄνομα νομίζει μέγα, καὶ πολλὰ ποιεῖ, ὥστε μὴ διὰ τῆς οἰκείας ῥᾳθυμίας βλασφημεῖσθαι τῷ, ᾧ ἐστιν ἐπώνυμος, προσκρίναθαι· ἡμεῖς δὲ στρατηγοῦ, οὐδὲ ἄρχοντός τινος τοῦ ὑπὸ γῆς, οὐδὲ ἀγγέλου, οὐδὲ ἀρχαγγέλου, οὐδὲ τοῦ σεραφὶμ, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ τῶν βασιλέων καλουμένου ἀπὸ τῆς προσηγορίας,

χ. πεντε ἄνδρ.

χ. ἡμῖν

χ. κἀγὼ σοι λέγω, σὺ εἶ Σίμων, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὁ ἑρμηνεύεται Πέτρος.

χ. ἓν

χ. ἓν ἢ Ἠλίας

χ. τὸ χριστιανοὶ προσαγορεύεσθαι χ. προσημοτέρους χ. ἐννοῆσαν χρὴ τοῦ χριστοῦ καλοῦ μεθα, οὗ ἐσμεν

ηγελίας, ϑχὶ ϗ τὴν ψυχὴν αὐτὴν ϖοιησόμϑα, ὥϛε μὴ ὑϐεῖσαν Ⓦ ὑμᾶϛ ϖοιῆσαι τὰ; ϲὺ δ' ἴϲε τὰ τάγμαϲα τὰ ϐαϲιλικὰ τὰ τῶν ἀϖοϕθόρων ϗ λογχοϕόρων" τὰ ϖῶϲ Ⓦ ϐαϲιλέα, πόϲης ἀϖολαύει ὑμᾶς; ὅϖου ϗ ἡμᾶϛ ἐπῖϒς αὐτ' ϕλυέϖαι καϑαζιωϑέντες ϗ ϖολλῷ ϖλησιέϖεϱον, ϗ τοϱούτῳ ἐγλύτεϱον τ῀ εἰϱημϑύων, ὅϲῳ ϱ σῶμα τῆ κεϕαλῆ μᾶλλον τούτων ϖλησίον ὄϱι, ϖάντα ϖοιῶμϑα δι' ὧν Ⓦ Χϱιϲτὸν μιμησόμϑα. τί οὖν ϕηϲιν ὁ Χϱιϲτός; Αἱ ἀλώϖεκες φωλεοὺϲ ἔχουϲι, ϗ τὰ ϖετεινὰ τ῀ οὐϱανοῦ κατασκηνώϲεις, ὁ δ' υἱὸϲ τοῦ ἀνϑϱώϖου οὐκ ἔχει ϖοῦ τὴν κεϕαλὴν κλίναι. τοῦτο μὲν οὖν αὖ ἀναντήσω ϖϱὸϲ ὑμᾶϛ, ϕοϱτικὸν ἴϲως ϗ ἐϖαμϕοτέϱαις δόξει τοῖς ϖολλοῖς. διὰ τί μὲν ἀκϱίϐειαν ταύτην ἀϕίημι διὰ τί ὑμετέϱαν ἀϑένειαν, ἀξιῶ δὲ μὴ ϖεϱισπᾶϲθαι τοῖς χϱήμαϲιν, ἀλλ', ὥϖεϱ ἐγὼ τῆϲ ἐνϑολῆϲ ἀϕίϲαμεν τῆϲ ϗ τὴν ἀϱχὴν ϗ διὰ τὴν ἀϑένειαν τὴν τῶν ϖολλῶν, οὕτω ϗ ὑμᾶϛ τῆϲ ϗ τὴν ϰακίαν ἔϖοϲ ἴϲχωϲι, ϗ ϖολλῷ ϖλέον. οὐκ ἐγκαλῶ τοῖς οἰκίαϲ ἔχουϲι, ϗ ἀγϱοὺϲ, ϗ χϱήματα, καὶ ἀνδϱάϖοδα· ἀλλὰ μὴ ἀϲϕαλείαϲ" ταῦτα κεκλῆϑαι βούλομαι, ϖϱ μὴ τ῀ ϖϱέϖοντοϲ. τί δέ ἐϲτι, μὴ τ῀ ϖϱέϖοντοϲ; ὅταν ϖάϱξει δεϲϖότην, ϗ μὴ δούλων, ὥϛε κεκτῆϲθαι ὑϖ' αὐτῶν, ϗ μὴ κεκτῆϲθαι ὑϖ' αὐτῶν, ὥϛε κεχϱῆϲθαι αὐτοῖς, ϗ μὴ ϖϱοϲκεχϱῆϲθαι. χϱήματα διὰ τοῦτο ἐδόθη, ἵνα αὐτοῖς εἰϛ ϖάντα ἀναγκαίαϲ χϱώμϑα διακονίας, οὐχ ἵνα ϕυλάϖωμεν. τοῦτο γὰ οἰκέτου, δεϲϖότου ἐϖέϱχεται· δούλου ϖϱὸϲ τηϱῆϲαι, ὃ δὲ ἀναλίϲκειν, κυϱίου, ϗ ϖολλοῦ ἔϱγου τὴν οὐϱϱίαν. ὁ διὰ τοῦτο ἐλήλυθεϲ, ἵνα αὐτὰ καταχώϲῃϛ, ἀλλ' ἵνα αὐτὰ διανείμῃϛ. εἰ δὲ ἐβούλετο ὁ Θεὸϲ αὐτὰ ϕυλάϖεϲθαι, οὐκ ἂν αὐτὰ ἀνθϱώϖοιϛ ἔδωκεν, ἀλλ' εἴαϲεν ἂν ἐν τῇ γῇ κείμενα μένειν· ὅϖῃ δὲ βούλεται αὐτὰ διαϖονᾶϲθαι, διὰ τοῦτο αὐτὰ ἡμᾶϛ εἴαϲεν ἔχειν, ἵνα ἀλλήλοιϛ μεταδῶμεν. ἐν δὲ ϖϱὸ ἑαυτῆϛ κατέχωμεν, οὐκέτι δεϲϖότην τῶν ἐϲμέν. εἰ δὲ βούλει αὐτὰ ϖλείω ϖοιῆϲαι, ϗ διὰ τοῦτο κατέχειϲ, καὶ ἐνταῦθα αὖτη ϖαϲῶν ἀϱίϛη μέθοδοϲ, ὃ ϖαϱήϒϒειλα ϗ ϖάντα χϱόνον διὰ ϖαντὸϲ διανέμειν. οὐδὲ γὰ ἕνι ϕλυέϖαι ϖεϱίοδον διαϖάνηϲ χωϱὶϛ, οὐδὲ ϖλοῦτον ἀϐύθιον ἀναλῶϲαι. τοῦτο ϗ ἐν τοῖς ϐιωτικοῖς νενόμικεν ἴδιόν τι εἶναι. ὥϖεϱ ὁ ἔμϖοϱοϛ, οὕτω ϗ γεωϱγὸϛ, ὁ μὲν τὰ ϖαϱ' ἑαυτοῦ ϖϱοϊέμενοϛ, ὁ δὲ τὰ χϱήματα ἐκϐάλλων τε· ὁ μὲν διαλαϑὼν ϖλάϲ, ὥϛε ϖαϱήϒϒειλα τὰ ἑαυτοῦ· ὁ δὲ ϲῳϲάμενοϛ ὁλόκληϱον μοῖϱαν, τὰ ϖαϱ' ἑαυτοῦ ϖϱοϊέμενοϛ ϗ ϑεϱαπεύων. ἐνταῦθα ϗ, ὅϱα ἑνὸϛ διὰ τούτων, ὃ καταϲκευάϲαϛ ϖλοῖον, οὐ ζῶα βοῶν ϗ ϖϱόϐατα γλῶ, οὐκ ἀνωμαλίαν ἀέϱων μεμιγμένων, οὐ χαλάζηϛ καταϐολὴν ϕοϐηϑῆναι· οὐκ ἔνι κύματα ἐνταῦθα οὐδὲ σκέϖελοϛ· οὐδ' ὁ ϖλοῦϛ ϗ οὗτοϛ ὁ ϖαϱὸϲ ἑνὸϛ διὰ ϖαντὸϛ μόνου, τοῦ ῥίϕαι τὰ ὄντα, τὰ δὲ λοιϖὰ ἅϖαντα ὁ γεωϱγὸϛ ἐκϕύϲει ϖοιήϲει, ὡϲεὶ οὖν ϕηϲιν ὁ Χϱιϲτὸϛ, Ὁ ϖατήϱ μου ὁ γεωϱγός ἐϛι. ϖῶϲ οὖν οὐκ ἄτοϖον, ἔνθα μὴ ἔϛιν ἐϖοιητὴ ϖολλὰ λαϐεῖν, ὕϖλιον εἶναι ϗ ῥᾴθυμον· ἔνθα δὲ ϖολλοὶ μὴ ἱδϱῶτες," ϖολλοὶ δὲ μόχθοι ϗ ϕοϱτίδεϛ, καὶ μὴ ταῦτα ὃ ϖᾶϲ ἐλπίδων ἀϑλιον, ϖᾶϲαν ὑϖεϱϐαίνυϑαι ϖεϱθυμίαν; μὴ, ϖαϱακαλῶ, μὴ μέχϱι τοϱούτου μωϱοϖαϊνώμεθα ϖεϱὶ τὴν οἰκείαν ϲωτηϱίαν, ἀλλὰ ϗ ϕοϱτικώτεϱα ἀϕέντεϛ ϖεϱὶ τὰ ῥᾴϛα καὶ κεϱδαλεώτεϱα τϱέχωμεν, ἵνα καὶ τ῀ μελλόντων ὑϖεϱτύχωμεν ἀγαϑῶν, χάϱιτι καὶ ϕιλανθϱωϖίᾳ τ῀ Κυϱίου ἡμῶν Ἰηϲοῦ Χϱιϲτοῦ, μϑ' οὗ τῷ ϖατϱὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοϖοιῷ ϖνεύματι, νῦν ϗ ἀεί, ϗ εἰϛ τοὺϛ αἰῶναϛ τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λεκ. θ. νη.

Ομιλ. κ. 43 ΤΗ ΕΠΑΥΡΙΟΝ ΗΘΕΛΗΣΕΝ ΕΞΕΛΘΕΙΝ Εἰϛ τὴν Γαλιλαίαν· καὶ ἐυϱίϲκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰηϲοῦϛ, ἀκολούθει μοι. 44 Ἦν δὲ Φίλιπποϛ ἀϖὸ Βηθϲαϊδὰ ἐκ τῆϛ ϖόλεωϛ Ἀνδϱέου καὶ Πέτϱου.

Παυτ

Παροιμ. ιδ. κε.

Ἀνδὶ ὦ μεμιμῶδὶ ἔνεσί τι θεῖον, ὁ προοιμιώδης λόγος φησίν· ἢ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἃ πλέον ἠνίξατο εἰπών· ὁ ζητῶν ἀνείσκει· ὅθεν οὐδὲ ἔπεισί μοι λοιπὸν θαυμάζειν, πόθεν ὁ Φίλιππος ἠκολούθησε τῷ Χριστῷ. ὁ μὲν γὰρ Ἀνδρέας ἀκούσας παρὰ Ἰωάννου, καὶ ὁ Πέτρος παρὰ Ἀνδρέου, οὕτω δὴ πρὸς οὐδενὸς οὐδὲν μαθών, ἢ ὅτι μόνον εἰπόντος τοῦ Χριστοῦ πρὸς αὐτὸν, ἀκολούθει μοι, ἐπείθη τε ἀβρέως, καὶ οὐκ ἀνεχώρησεν, ἀλλὰ καὶ κήρυξ ἑτέρους γίνεται. θαυμαστὸν γὰρ ὅσον Ναθαναὴλ· ὃν ἔγραψέ, φησι, Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν. ὁρᾷς πῶς μεμεμνημένως ἐλέγοντο ἦσαν; ἦν γὰρ, τὸ εὑρήκαμεν, ζητουμένων πως ἐστὶν ἀεί. τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. πρὶν ἢ γὰρ αὐτῷ τινα κοινωνῆσαι, οὐδένα καλεῖ· ποῖος γὰρ οὗτος οὐκ ἀπλῶς, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτοῦ σοφίαν ἐν Σιὼσιν. εἰ μὲν γὰρ, μηδενὸς αὐτῷ μάτην προσελθόντος, αὐτὸς αὐτὸν ἐφείλκυσατο, καὶ ἀπεπήδησαν ἴσως· νυνὶ δὲ ἀφ' ἑαυτῶν ἐλήλυθοι τοῦτο, βέβαιοι λοιπὸν ἔμενον. ὁ δὲ Φίλιππον καλεῖ μᾶλλον αὐτῷ γνώριμον ὄντα. ἅτε γὰρ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ γεγονὼς καὶ τραφεὶς, μᾶλλον αὐτὸν ἐπεγίνωσκε. λαβὼν τοίνυν τοὺς μαθητὰς, ἔρχεται λοιπὸν ὅπου τὴν ἀρχὴν τῶν λοιπῶν, καὶ τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Ναθαναὴλ ὑποσπᾶται. ἀλλ' ὅτι μὲν τοῦτο οὐκ ἐκ τοῦ ὕδατος θαυμαστὸν, δῆλον καὶ ἡ ἀκοὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀπελήλυθε εἰς τὴν Συρίαν ἅπασαν· τὸ δὲ θαυμαστὸν τὸν τῶν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Φίλιππον ἐκ, οὐ μόνον τῶν σημείων ἐπείθησε, ἀλλ' ὅτι δὲ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὄντες, ὅθεν οὐδὲ προφήτης ἐγείρεται, οὐδὲ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι. ἀγριώτερον γάρ πως καὶ παχύτερον τοῦτοι διέκειντο. ὁ δὲ Χριστὸς καὶντεῦθεν αὐτοῦ τὸ ἰσχυρὸν ἀνέφηνεν, ἀπὸ γῆς οὐδένα φερούσης καρπὸν τοὺς τῶν μαθητὰς ἐκκρίτους ἐκλέγων. εἰκὸς μὲν οὖν τὸν Φίλιππον καὶ τὸν τοὺς Πέτρον ἰδόντα, καὶ τὸν τοῦ Ἰωάννου ἀκηκοότα, ἀκολουθῆσαι· εἰκὸς δὲ καὶ τῷ φωνῷ τοῦ Χριστοῦ ἐγκαίσαθαί τι ἐν αὐτῷ. οἶδε γὰρ τοὺς μὴ λεντζαι ἔστεσθαι ὑπιτηδείους. ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς ἀπθωτα ὑπιτέμνεται ταῦτα. ὅτι μὲν οὖν ὁ Χριστὸς ἤμβγεν ἤξειν, ἠπίστατο· ὅτι δὲ ἦν ὁ Χριστὸς ἰῶ, ἠγνόει, ὅπερ αὐτὸν ἡ παρὰ Πέτρου ἢ παρὰ Ἰωάννου ἀκηκοέναι φημί. λέγει δὲ τὸ κώμιον αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, ἵνα μάθῃς, οὗ τὰ ἀθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός.

45 Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψε Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

Λέγει τοῦτο ἀξιόπιστον ποιῶν τὸ κήρυγμα, εἴτε ἀπὸ Μωϋσέως ἔτι καὶ τῶν προφητῶν, καὶ δυσωπῶν τὸν ἀκροατὴν ἐντεῦθεν. ὅθεν γὰρ ὁ Ναθαναὴλ ἀκριβὴς ἦν, καὶ πάντα διεσκεμμένος τῇ ἀληθείᾳ, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς ἐμαρτύρησε καὶ τὸ ἔργον ἐδείξεν, εἰκότως αὐτὸν ὅτι τὸν Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας πρέπεμψεν, ἵνα οὕτω παραδέξηται τὸν κηρυττόμενον. εἰ δὲ γόητα Ἰωσὴφ αὐτὸν λέγει, μὴ θορυβηθῇς. ἐκεῖ γὰρ ταῦτα παῖς ἐνομίζετο εἶναι). καὶ πόθεν δῆλον, ὦ Φίλιππε, ὅτι σοῦ σκληρός ἐστι; τί λέγεις ἡμῖν τεκμήριον; ἢ γὰρ ἐξ ἃ μόνον τὸ ἀποφήνασθαι. ποῖον σημεῖον εἶδες, ποῖον θαῦμα; οὐκ ἔστιν ἀκίνδυνον πῆξαι ἁπλῶς ἐπὶ τοιούτων πραγμάτων. πόθεν οὖν ἔχεις ἀπόδειξιν; τῷ αὐτῷ φησὶν Ἀνδρέᾳ, φησί. καὶ γὰρ σκληρὸς παρεσκεύασε πλοῦτον, οὐ βύρεν, οὐκ ἔχων, οὐδὲ ἐξ ῥημάτων ὑπεδείξατο δυνάμενος ἐπεσπάσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὸν εὑρετέχνα τὸν ἀδελφόν· οὕτω δὴ τὸ ἔστι. πῶς μὲν οὖτος ἐστὶν σκληρὸς ὁ Χριστὸς, τὸ πῶς αὐτὸν τὸν προφῆται προεκήρυξαν, οὐκ εἶπεν· ἐλκέ γ' αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, οὐκ ἀπεισπόμενον λοιπὸν εἰδώς, διὰ τῆς ῥημβγλύσης τὸ διδασκαλίας ἐκείνου.

46 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος, ἔρχου, καὶ ἴδε.

47 Εἶδεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

47 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Τοῦτο ὅπερ εἶπεν, οὐκ Ναζαρὲτ δυνατόν τι ἀγαθὸν εἶναι, ἐπαινῶ καὶ θαυμάζει τὸν ἄνθρωπον· καὶ μεμὼ ἐγκληθῆναι αὐτὸν ἐχρῆν. ὑδαμῶς. ὁ γὰρ ἀπίστως ἐμοῦ ῥήματα, οὐδὲ ἐγκλημάτων ἄξια, ἀλλ' ἐπαίνων. πῶς καὶ πίνω ; ὅτι Φιλίππου μᾶλλον οὗτος ἐσκεμμένος ἐμοῦ τὰ περὶ φιλικά. καὶ γὰρ "ἐμοῦ οὐκ ἦσαν ἀπὸ τῆς γραφῆς, ὅτι ἀπὸ Βηθλεὲμ δεῖ τὸν Χριστὸν ἐλθεῖν, καὶ ἀπὸ τῆς κώμης, ἐν ᾗ ἦν Δαβίδ. τοῦτον γοῦν καὶ τῷ Ἰουδαίοις ἐκήρυττε λέγων· Καὶ σὺ Βηθλεὲμ ὑδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα. οὐ σὲ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. ἐπεὶ οὖν ἤκουσεν ὅτι οὐκ Ναζαρέτ, ἐθορυβήθη καὶ διεπόρησεν, οὐχ εὑρίσκων συμβαίνουσαν τοῦ Φιλίππου τὴν ἐπαγγελίαν τῇ περιφανεῖ περῥήσει. ἆρα ὅ αὐτὸς καὶ ἐν τῇ διαπορήσει τὴν Χριστὸν καὶ τὴν ὀπτεικείαν. ὁ γὰρ εἶπεν δόλως, ἀπατᾶς με, ὦ Φίλιππε, καὶ ψεύδῃ. ὁ πείθομαι, ὁ παραινοῦμαι. ἔμαθον ἀπὸ τῶν περιφανῶν, ὅτι ἀπὸ Βηθλεὲμ ⟨ὃν⟩ Χριστὸν ἐλεύσεσθαι, σὺ δὲ λέγεις ἀπὸ Ναζαρέτ· οὐ ποιμὴν σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπεν· ἀλλά τί; παραινεῖ καὶ σοί, ὃ μὴ καταδέξασθαι ἐκ Ναζαρὲτ αὐτὸν εἶναι, τὴν ἀκρίβειαν τῆς περὶ τὰς γραφὰς δηλοῦν, καὶ ὃ τῶν ὄντων ἀνεξαπάτητον· ταῦ δὲ μὴ διαπύσας ⟨ὃν⟩ ἀπαγείλαντα, τὸν πολιὸν πόθον, οὗ εἶχε περὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν, ἐμφαίνων. ἐνενόησε γὰρ ὅτι εἰκὸς ἐμοῦ Φίλιππον περὶ τὸν τόπον ἐσφάλθαι. ἆρα δέ μοι ἐν τῇ παραίτησιν πῶς ὀπτεικὴ πεποίηται" καὶ ἐν ἐρωτήσεως τάξει. ὁ γὰρ εἶπεν, οὐδὲν ἀγαθὸν ἡ Γαλιλαία φέρει· ἀλλὰ πῶς; ἐκ Ναζαρὲτ δυνατόν τι ἀγαθὸν εἶναι; σφόδρα δὲ ἐμοῦ καὶ ὁ Φίλιππος ζωντός. ἐν γὰρ ὡς ἀπορηθεὶς ἀγανακτῆ καὶ δυσχεραίνει, ἀλλ' ὑπομένει, τὸν ἄνδρα βουλόμενος ἀγαγεῖν, καὶ ἐκ προσοιμίων τῷ ἀποστόλῳ προσπίπτουσαν διτονοίαν ἡμῖν ὑποδεικνύμενος. Διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς φησιν· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. ὥστε ἔστι καὶ ψευδὴς Ἰσραηλίτης, ἀλλ' οὐκ οὗτος τοιοῦτος. ἀδίκασος γὰρ αὐτοῦ, φησιν, ἡ κρίσις· οὐδὲν προὸς χάριν, οὐδὲ προὸς ἀπέχθειαν φθέγγεται). καίτοι Ἰουδαῖοι ἐπερωτηθέντες ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται, εἶπον ὅτι ἐν Βηθλεέμ, καὶ τῷ μάρτυρείαν προφήταν, λέγοντες· Καὶ σὺ Βηθλεὲμ ὑδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν πρὶν ἰδεῖν, ἐμαρτύρουν ταῦτα· ὅτε δὲ εἶδον, ὑπὸ τῆς βασκανίας τὴν μάρτυρείαν ἀπέκρυψαν λέγοντες· Τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ὁ δὲ Ναθαναὴλ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἣν ἐξ ἀρχῆς περὶ αὐτοῦ γνώμην εἶχε, ταύτην ἔμεινε διατηρῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ Ναζαρέτ. πῶς οὖν αὐτὸν Ναζωραῖον οἱ προφῆται καλοῦσιν; ἀπὸ τῆς μιᾶς φωνῆς καὶ τῆς ἐκ διαγωγῆς. Ὃ μὲν οὖν εἰπεῖν, οὐκ εἰμὶ ἐκ Ναζαρέτ, καθὼς ἀπήγγειλέ σοι Φίλιππος, ἀλλ' ἐκ Βηθλεέμ, πρίσιν, ὥστε μὴ δόλως ἀμφισβητήσιμον ποιῆσαι τὸν λόγον, ἐὰν χωρεῖς τοῦτον, ὅτι εἰ καὶ ἔπεισε τοῦτο, οὐκ αὐτὸν ἱκανὸν τεκμήριον ἔδωκε τοῦ αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός. τί γὰρ ἐκώλυε ⟨μὴ⟩ ὄντα Χριστὸν ἀπὸ Βηθλεὲμ εἶναι καὶ σὺν ἄλλοις σὺν ἐκεῖ γεννηθέντας; τοῦτο μὲν οὖν πρίσιν· ὁ δὲ μάλιστα δυνατὸν αὐτὸν ἐπαγαγέσθαι, τοῦτο ποιεῖ δεικνύσι γὰρ ἑαυτὸν πρόντα διαλεγομένοις αὐτοῖς. Εἰπόντος γὰρ ἐκείνου, 48 Πόθεν με γινώσκεις; λέγει, πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. Οὗ δὲ θαυμάσαντος καὶ βεβοηκότος. Εἰπόντος γὰρ τοῦ Χριστοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, οὐκ ἐγκωμιάσθη τοῖς ἐπαίνοις, οὐκ ἐπέδραμε τοῖς ἐγκωμίοις, ἀλλ' ὑπομένει ζητῶν καὶ ἀκριβέστερον διερευνώμενος, καὶ βούλεται τὰ σαφῆ μαθεῖν. αὐτὸς μὲν οὖν ὡς "ἀνθρωπος ἐξήτασεν ἑπόμενος ὁ δὲ Ἰησοῦς ὡς Θεὸς ἀπεκρίνατο. "Ἐν γὰρ εἶπεν, ὅτι θαυμάζω σε οἶδα (καὶ πρὸ τοῦ εἶπον αὐτοῦ τὴν ὑπτεικείαν, οὐχ ὡς ἀνθρώπου αὐτῷ παρηκολουθηκώς; "ἀλλ' ἀνθρώπων ὡς Θεὸς ἐγνω) "καὶ νῦν εἶδόν σε ἐν τῇ συκῇ, ὅτε οὐδεὶς αὐτόθι πρίν, ἀλλὰ μόνος Φίλιππος ἐμοῦ καὶ Ναθαναὴλ, ἐν καὶ ἰδίαν ἀπόρρητα ταῦτα εἶπον. Διὰ τοῦτο εἴρηται, ὅτι ἰδὼν αὐτὸν προέφθασεν, εἶπεν· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἵνα μάθῃ, ὅτι πρίν ἢ πλησιάσαι ⟨ὃν⟩ Φιλίππου, ταῦτα ἐφθέγξατο ὁ Χριστός,

Μιχ. ε. 6. Ματθ. β. 5. Ιωαν. ζ. μβ.

Χ. ἐπιδὼν

Χ. ἴνευσιν

Χ. ἐπιστρωτήσεως

Χ. οὔπω, οὐκ

Χ. ἄνθρωπον
Χ. ἐγὼ εἶπεν, οἶδα, καὶ ἔξωθεν σε οἶδα, καὶ πρὸ τοῦ εἶπον αὐτοῦ, καὶ Χ. ἀνθρώπων Χ. ὅτι

Χριστός, ὥστε μὴ ὑποπτον γενέσθαι τὴν μαρτυρίαν. διὸ καὶ Φίλιππε, φησὶ τὸν τόπον, καὶ ὃ δένδρον. Εἰ μὲν γὰρ εἶπε μόνον πρὸ τοῦ Φιλίππου ἐλθεῖν πρός σε, εἶδόν σε, καὶν ὑποπτεύθη ὡς αὐτὸς αὐτὸν ἀπεσταλκώς, καὶ οὐδὲν μέγα λέγων· νῦν δὲ τὴν τὸν τόπον εἶπεν, καθ' ὃν διέτριβε φωνήσαντος τοῦ Φιλίππου, καὶ τὸ δένδρον τὴν προσηγορίαν, καὶ τῆς ἀκριβείας τὸν καιρὸν, ἀναμφισβήτητον τὴν μαρτύρησιν ἔδειξεν οὖσαν. οὐ τὴν προφήτησιν μόνον ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρως αὐτὸν ἐπαίδδυσεν. Εἰς ὑποψίαν γὰρ αὐτὸν ἤγαγε τῶν τότε λεχθέντων, ὅτι, ὅτι ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; ἐφ' ᾧ δὲ μάλιστα μειζόνως αὐτὸν ἀπεδέξατο, ὅτι καὶ τοῦτα αὐτοῦ φθεγξαμένου, ἃ κατέγνω, ἀλλ' ἐπῄνεσε καὶ ἐθαύμασε. διὸ δὲ ἐκ τούτου ζωσθεν, ὅτι ὁ Χριστὸς ὄντως ἐστὶν, ἀπό τε τῆς προφήτησεως, ἀπό τε τοῦ τὴν γνώμην ἐξεπάσαι μὴ ἀκριβείας αὐτοῦ· ὅθεν δεικνύοντος ἡμῖν, ὅτι καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ ἦπίστει· ἄλλωστε, καὶ ὃ καθ' ἑαυτὸν δόξαντα λέγειν, μὴ μεμφεσθαι, ἀλλὰ δὲ ἐπῄνεσε. ὅτι μὲν οὖν ἐφώνησεν αὐτὸν ὁ Φίλιππος, εἶπε· τί δ' αὐτῷ διελέχθη, δὲ τί ἴδιον ἐκείνῳ, παρῆκεν, ἀφεὶς αὐτὸν τῷ ζωοδότῃ, καὶ ὁ βουλόμενος αὐτὸν ὅπῃ πλέον ἐλέγχειν. τί οὖν, πρὶν ἢ τὸν Φίλιππον φωνῆσαι εἶδεν αὐτὸν μόνον, οὐχὶ ὃ δὲ προ τούτου ἐώρα τῷ ἀκριμήτῳ ὄμματι; ἐώρα, καὶ οὐδεὶς ἀντείποι· ἀλλὰ πέως τοῦτο δὲ κατεπείγον ἐστὶν εἰπεῖν. τί οὖν ἐκφνος; ὅπερ τεκμήριον ἀναμφισβήτητον ἔλαβε τῆς προγνώσεως, ἦλθεν ὅτι τῷ ὁμολογίᾳ, καὶ τῇ αἰδοίᾳ τῇ προτέρᾳ τῆς ἀκρίβειαν δηλοῖ, καὶ τῇ μὴ ταῦτα συγκαταθέσει τῇ θυμωμοσιώλῳ. ἀπεκρίθη γὰρ, φησὶ, καὶ λέγει αὐτῷ· χ. αὐτῷ

49 Ραββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ισραὴλ.

Εἶδες ψυχὴν προχειρῆ γνωμένην ἀληθοῦ, καὶ τοῖς ῥήμασι προϊσταμένην τοῦ Ιησοῦ; σὺ εἶ, φησιν, ἐκφνος ὁ προσδοκώμενος, ὁ ζητούμενος. Εἶδες ἐκπληττόμενον; θαυμάζοντα; σκιρτῶντα; πηδῶντα ἀπὸ τῆς ἡδονῆς;

ΘΗΙΚΟΝ Οὕτω καὶ ἡμᾶς χαίρειν δεῖ, καταξιωθέντας μαθεῖν τοῦ Θεοῦ τὸν υἱόν, χαίρειν ὃ οὐ σχῆ δημοσίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅπῃ τὴν προαιρεσιν αὐτῶν τοῦτο δεικνύων. τί ὃ τῶν χαιρόντων ἐστί; πείθομαι ὦ γνωσιθέντι· πειθομένων δέ ἐστι, τοῦ ποιεῖν ἅπερ ὁ ἐκφνος βούλεται. ἐπεὶ εἰ μέλλοιμεν τὰ προσιόντα αὐτὸν προσάπτειν, πόθεν δηλώσομεν ὅτι χαίρομεν; οὐχ ὁρᾶτε καὶ ἐν οἰκίαις, ὅταν τίς τινα ὑποδέχηται τῶν ποθουμένων, πῶς μὴ χαρᾶς πάντα προσάπτει, πάντα χορὸν περιτρέχων, καὶ εἰ δέοι πάντα τὰ ὄντα προσέλθαι, μηδενὸς φειδόμενος, ὥστε ἀρέσαι ὧ προθυμούμεθα; εἰ γὰρ καλῶν τις μὴ ὑπακούοι, καὶ διαπαύοντα αὐτὸν μὴ παύοιτο, κἂν μυριάκις λέγοι τῇ προσοισία χαίρειν, οὐκ ἂν πιστεύθείη ποτὲ προθύμως τὰ ξενιζομένου δικαίως. ὅτι γὰρ τῶν ἔργων τοῦτο ὅπερ δεικνύειν χρή. οὕτω οὖν ἐπεὶ ἦλθε καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, δείξωμεν ὅτι χαίρομεν, καὶ μηδὲν τῶν προσιόντων αὐτὸν παρέπωμεν, κατασπάσωμεν τὴν οἰκίαν εἰς ὃ προσελθεῖν (τοῦτο γὰρ χαιρόντων) προθυμῶμεν αἱρεῖν ὁ βούλεται φαγεῖν. Τοῦτο δὲ ἀγαλλομένων. ποῖον δέ ἐστι τοῦτο ὃ αἱρεῖσον; αὐτὸς φησιν· Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. παρέψωμεν αὐτὸν πεινῶντα, ποτίσωμεν διψῶντα. καὶν ψυχρὸν δῶς ποτήριον, δέχεται. φιλεῖ γὰρ σε· τὰ δὲ προθύματα τῶν φιλούντων, καὶν μικρὰ τυγχάνῃ, μεγάλα τοῖς ποθοῦσι φαίνεται. μόνον σὺ μὴ καταφρόνησις· καὶν ὁβολοὺς δύο καταβάλῃς, οὐκ ἀποστρέφεται, ἀλλ' ὡς πολλοῦ δέχεται πλοῦτον. ὅπερ γὰρ ἀνενδεὴς ἐστὶ, καὶ ἃ χρείας ἔνεκεν ταῦτα λαμβάνει, εἰκότως οὐκ ἐν τοῖς μέτρῳ τῶν διδομένων, ἀλλ' ἐν τῇ προαιρέσει τοῦ παρέχοντος ὃ πρῶ ὁρίζει. μόνον δεῖξον ὅτι φιλῆς προθυμούμενον αὐτὸν, ὅτι σπουδάζεις ἅπαντα ἐκεῖ τούτου, ὅτι χαίρεις ὅτι τῇ προσοισία. ὅρα αὐτὸς πῶς πρὸς σὲ διάκειται· ἦλθε διά σε, καὶ τοῦ ψυχροῦ ἔδωκεν ἐκεῖ σοῦ, καὶ μὴ ταῦτα οὐδὲ ἱκέτευσά σε προήτησατο· Ὑπὲρ Χριστοῦ γὰρ πρεσβεύομεν, φησιν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. καὶ τίς οὕτω μοχθηρὸς, φησιν, ὡς μὴ φιλῆσι τὸν δεσπότην τὸν ἑαυτοῦ; τοῦτο γὰρ κἀγὼ φημι,

Ιωαν. δι. λδ'. β. Κορ. ε. κ. ζ. ψυχρὸν δῶς ποτήριον

μι, καὶ οἶδα μὴ ὅτι εἴκαιος ἠμῶν εἶν αὐ ἀρνηθεὶη τοῦτο τοῖς ῥήμασι τῇ διανοίᾳ· ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῶν ῥημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων δείκνυσθαι βούλεται ὁ φιλάνθρωπος τοῦτο. δῶ γὰρ λέγωμεν τοῦτο, μὴ ποιῶμεν δὲ τὰ τῶν πονηρῶν, γέλως τοῦτο ἔστιν, οὐκ ὀπὶ τοῦ Θεοῦ δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὀπὶ τῶν ἀνθρώπων. ἐπεὶ οὖν τὸ διὰ τῶν λόγων μόνον ὁμολογεῖν, διὰ δὲ τῶν ἔργων ἀναιρεῖσθαι, οὐχὶ αἰσθητὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὀπιβλαβὲς ἡμῖν, παρακαλῶ, τὸν διὰ τῶν ἔργων ὁμολογίαν παρασθῶμεν, ἵνα καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν τύχωμεν ὁμολογίας καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅταν ὀπὶ τῷ παντὶ ὁμολογῇ τοῦτο ἀξίους ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κα'. ΑΠΕΚΡΙΘΗ ΝΑΘΑΝΑΗΛ ΚΑΙ ΛΕΓΕΙ ΑΥΤΩ, Ραββεί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ισραήλ. 50 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψῃ.

Ολλῆς ἡμῖν, ἀγαπητοὶ, δεῖ τῆς μεθόδου, πολλῆς τῆς ἀγρυπνίας, ὥστε διωρυχθῆναι τὸ βάθος κατοπτεῦσαι τῶν θείων γραφῶν. οὐ γὰρ ἁπλῶς, οὐδὲ καταύδην ἐν τοῖς τὸ θέλημα αὐτοῦ δῆλόν ἐστιν, ἀλλὰ δεῖ μὲν ἐρεύνης ἀκριβοῦς, δεῖ δὲ καὶ εὐχῆς ἐκτενοῦς, ἵνα διωρυχθῶμεν μικρόν τι διαβλέψαι πρὸς τὰ ἄδυτα τῶν θείων λογίων. ἰδοὺ γὰρ καὶ τήμερον ὑμῖν μικρὸν ζήτημα παρόκειται, διὰ καὶ πολλῆς δεόμενον τῆς ἀκριβοῦς καὶ τῆς ἐρεύνης. εἰπόντος γὰρ τοῦ Ναθαναὴλ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Χριστός φησιν· ὅτι εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψῃ." τί ποτ' οὖν ἐν τοῖς εἰρημένοις ὅσῃ τὸ ζητούμενον; ὅτι Πέτρος μὲν μυρία τοσαῦτα θαύματα καὶ διδασκαλίαν τοιαύτην ὁμολογήσας, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, μακαρίζεται, ὡς παρὰ τοῦ Πατρὸς τοῦτο ἀποκάλυψιν δεδεγμένος· ὁ δὲ Ναθαναὴλ καὶ παρὰ τῶν σημείων, καὶ παρὰ τῆς διδασκαλίας τὸ αὐτὸ τοῦτο εἰπών, οὐδὲν τοιοῦτον ἤκουσεν, ἀλλὰ καὶ ὡς οὐδὲν εἰρηκὼς τοσοῦτον, ὅσον ἐχρῆν εἰπεῖν, ὅτι μείζω" παραλήψεται. Τί ποτ' οὖν τὸ αἴτιον; ὅτι τὰ μὲν ῥήματα τὰ αὐτὰ ἐφθέγξατο καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ναθαναὴλ, οὐ μὴν τῆς αὐτῆς γε διανοίας ἑκάτερος, ἀλλ' ὁ μὲν Πέτρος ὡμολόγησεν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ὡς Θεὸν ἀληθῆ, ὁ δὲ ἄνθρωπον φιλόν. καὶ "πόθεν δῆλον τοῦτο ἡμῖν; ἐκ τῶν μὴ τοῦτα εἰρημένων. εἰπὼν γὰρ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐπήγαγε· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ισραήλ. ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ υἱὸς, οὐ τοῦ Ισραὴλ ὅτι βασιλεὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης. ὅθεν ἀπὸ τούτου δὲ μόνον τοῦτο δῆλον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς. τοῦτο μὲν γὰρ Πέτρῳ οὐδὲν ὕστερον προσέθηκεν ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὡς ἀπηρτισμένης αὐτοῦ τῆς πίστεως, τὴν ἐκκλησίαν ἔφησεν ὅτι τὴν ὁμολογίαν οἰκοδομήσει τοῦ ἐκείνου. ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ ὃ ἐνάντιον. ὡς γὰρ πολλοῦ τινος καὶ τοῦ βελτίονος μέρους τῇ ὁμολογίᾳ λείποντος, τοῦτο λοιπὰ προσέθηκε. τί γὰρ φησιν;

51 Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀπάρτι ὄψεσθε (ϖ) οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ὅτι (ϖ) υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁρᾷς πῶς αὐτὸ ἀπὸ τῆς γῆς ἀνάγει καὶ μικρὸν, καὶ ποιᾷ μηκέτι φαντάζεσθαι ἀνθρώπων ἁπλῶς; ᾧ γὰρ ἀγγέλοι διακονοῦσι, καὶ ἐφ' ὃν ἀγγέλοι ἀναβαίνουσι καὶ καταβαίνουσι, πῶς ἂν οὗτος ἄνθρωπος εἴη; διὰ τοῦτο μείζονα τούτων εἶπεν ὄψῃ· καὶ δείκνυσι αὐτὸ, ἐπήγαγε τὴν τῶν ἀγγέλων διακονίαν. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· μέγα σοί, φησιν, ὦ Ναθαναὴλ, ἔδοξεν εἶναι τοῦτο, διὰ τοῦτό με βασιλέα τοῦ Ισραὴλ ὡμολόγησας; τί δῆτα ἐρεῖς, ὅταν ἴδῃς τοὺς ἀγγέλους ἐπ' ἐμὲ καταβαίνοντας; διὰ τούτων πίστωσαι καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτῶν ὁμολογήσας δε-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῶν. ὡς γὰρ ὅτι μὲν βασιλέως γνήσιον, ὅτως ἀνήεσαν καὶ καλήεις οἱ δεῦρο ἥκοντες οἱ βασιλικοί, τοῦτο μὲν, ὥδηλον τὸν καιρὸν τοῦ σωτῆρος, τοῦτο δέ, ὥδηλον τὸν καιρὸν τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀναλήψεως, ἐπεὶ τοῦτο δέ, ὅτε προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ, ὅτε διηγελίζοντο αὐτοῦ τὸν τόκον, ὅτε ἐδόων, δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ὅτι γῆς εἰρήνη· ὅτε προὸς τοὺ Μαριάμ ἦλθον, ὅτε προὸς τὸν Ἰωσήφ. ὅσῳ δὲ ὅτι πολλῶν ἐποίησε, τοῦτο καὶ νεῶν ποιῆ. δύο λέγω προρρήσεις, καὶ τῆς μὲν ἤδη τὸ ἔλεγχον δίδωσι, τὴν δὲ μέλλουσαν ἀπὸ τῆς παρούσης βεβαιοῖ. καὶ γὰρ τὰ λεχθέντων ἐκ μὲν τὴν ἀποδειξιν ἔλαβεν, ὅτι δὲ ὅτι, προὸ τοῦ Φίλιππον φωνῆσαί σε ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε· τὰ δὲ ἐκβήσεσθαι ἔμελλε [καὶ οὐκ μέρεσι δέξεται] ἡ τῶν ἀγγέλων καταβασις καὶ ἀναβασις ἡ ὅτι τοῦ σωτῆρος, καὶ τῆς ἀναστάσεως, καὶ τῆς ἀναλήψεως· ὃ καὶ αὐτὸ ἐκ τῶν εἰρημένων ἀξιόπιστον ποιῆ καὶ προὸ τῆς ἐκβάσεως. ὁ γὰρ ὅτι τοῖς προσελθοῦσιν αὐτῷ τὴν δυναμιν γνῶ, καὶ προὶ τῶν μελλόντων ἀκοῦσαι, εὐκολώτερον καταδέχοιτο αὖ ἐκ τούτων τὴν προφρησιν. τί οὖν ὁ Ναθαναὴλ; οὐδὲν προὸς τοῦτο ἀποκρίνεται. διὸ καὶ ὁ Χριστὸς μέχρι τούτου λόγον ἔσχεν πρὸς αὐτὸν, συγχωρῶν κατ' ἰδίαν ἀναλογίσασθαι τὰ λεχθέντα, καὶ μὴ βαλλόμενος πρῶτα ἀληθοῦς ἐκχέῃ, ἀλλὰ καταβαλὼν εἰς βάθος γῆς τὰ σπέρματα, ἀφίησιν αὐτὴν ὅτι σχολῆς βλαστῆσαι λοιπόν. ὅσῳ δὲ ἄλλαχοῦ δεικνὺς ἔλεγε· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα· καὶ ἐν τῷ καθεύδειν αὐτὸν ἐπέρχεται ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ, καὶ σπείρει ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου.

κεφ. 6. 1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας.

2 Καὶ ἐκλήθη ἡ Ἰησοῦς καὶ εἰς τὸν γάμον. ἦν δὲ ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. Εἶπον δὲ φθάσας ὅτι ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ μᾶλλον γνώριμος ἦν· διὸ καὶ καλοῦσιν αὐτὸν εἰς τὸν γάμον, καὶ παραγίνεται. οὐδὲ γὰρ προὸς τὴν ἀξίαν ἑώρα τὴν ἐαυτοῦ, ἀλλὰ προὸς τὴν συγγενείαν τὴν ἡμετέραν. ὁ γὰρ μὴ ἀπαξιώσας δούλου μορφὴν λαβεῖν, πολλῷ μᾶλλον οὐκ ἂν ἀπηξίωσεν εἰς γάμον ἐλθεῖν δούλων· ὁ τελώναις καὶ ἁμαρτωλοῖς συνανακείμενος, πολλῷ μᾶλλον οὐκ ἂν προσῆτήσατο τοῖς ἐν τῷ γάμῳ προσοῦσι συγκατακλίνεσθαι. καὶ μὴν καλέσαντες τὸν προσκύσαντα προὸς αὐτὸν κρίσιν εἶχον, καὶ ὡς μέγαν τινὰ ἐκάλουν, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς τῶν πολλῶν ἕνα καὶ ὡς γνώριμον. καὶ τοῦτο ἠνίξατο ὁ Βαπτιστὴς εἰπών· ἦν δὲ ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. ὥσπερ οὖν ἐκείνου καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐκάλεσε, ἐκάλεσε καὶ τὸν Ἰησοῦν. 3 Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ, οἶνον οὐκ ἔχουσιν. Ἄξιον ἐν τούτῳ ζητῆσαι, πόθεν ἐπῆλθε τῇ μητρὶ μέγα τι φαντασθῆναι περὶ τοῦ παιδός. οὐδὲ γὰρ σημεῖον ἦν πω πεποιηκώς. τοῦτο γάρ, φησὶν, ἀρχὴν ἐποίησε τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. εἰ δέ τις λέγοι τις, μὴ εἰ τοῦτο τεκμήριον ἱκανὸν τοῦ τοῦτο ἀρχὴν εἶναι τῶν σημείων, ἀλλ' ὅτι προσεδόκα ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, ὡς ἐγχωριεῖν προσῆκον ἐκεῖ γενήσεσθαι, μὴ μὴν τοι πάντως προσῆκον (εἰκὸς γὰρ αὐτὸν ἄλλαχοῦ πεποιηκέναι ἕτερα) ἐκεῖνο προὸς αὐτὸν ἐροῦμεν, ὃ καὶ ἔμπροσθεν εἰπομεν, ποῖον δή τοῦτο; ὅτι Ἰωάννης φησὶν, ἐγὼ οὐκ ἤδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον βαπτίζων. εἰ δὲ καὶ τὸν προφήτην ἡλικίαν ἐφαμαρτύρει, οὐκ ἂν ἐδεήθησαν Ἰσραηλίται ἑτέρου τοῦ φανερώσοντος αὐτόν. ὁ γὰρ εἰς ὕδωρ ἐλθὼν, καὶ ὅτως ἀπὸ τῶν ὑδάτων ὑπὸ τοῖς ἐν Ἰορδάνῃ γνωρισθεὶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν Συρίᾳ καὶ περαιτέρω, καὶ τοῦτα εἰ τεσσεῖν ἔπεσι μόνον τοῦτα πεποιηκώς, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τεσσάρων τούτων δεηθεὶς εἰς ὃ δείξαι ἑαυτὸν (θᾶττον γὰρ καὶ ἐκ τῆς προφήτης πόλεως ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ ἀπῆλθεν) ὁ τοίνυν ἐν βραχεῖ καιρῷ ὅτω διὰ τοῦ πλήθους τῶν ὑδάτων ἐκλάμψας, ὡς αὐτοῦ τὸ ὄνομα καταδῆλον γενέσθαι πᾶσι· πολλῷ μᾶλλον, εἰ παῖς ὢν ἐκ προφήτης ἡλικίας ἐφαμαρτύρει, ὅτι ποσοῦτον χρόνον οὐκ ἔμελλε λήσεσθαι, τὰ τε γὰρ νόμιμα, ὥδε ἀδόξοτερα ἂν ἔδοξεν εἶναι, ἅτε πρὸς μείζονα νόμιμα, ὁ τε χρόνος διπλασίων καὶ τριπλασίων καὶ πολλῷ πλείων ἦν. ἀλλὰ γὰρ οὐδὲν ἐποίησε παῖς

ὢν·

ὧν· ἀλλ' ἐν τῷτο μόνοι ἐμβρύτρησεν ὁ Λυκᾶς, ὅτι ἐκαθέζετο δωδεκαετὴς ὢν τῶν διδασκάλων ἀκροώμενος, καὶ ἀφ' ἧς τῆς ἐρωτήσεως ἐδόκει θαυμαστὸς εἶναι. καὶ ἄλλως δ', εἰκότως καὶ τοῦτον λόγον οὐκ ἤρξατο τῶν σημείων ἐκ τοιαύτης ἡλικίας θαύσεως. ἐνόμισαν γὰρ ἂν φαντασίαν εἶναι τὸ πρᾶγμα. εἰ γὰρ ἐν ἡλικίᾳ τοιαύτῃ ἐθαυμάσθησαν πολλοὶ τῶν ἐπαινωθέντων, πολλῷ μᾶλλον, ἐὰν μειρακίων ὢν κομιδῇ ἐθαυματούργει, καὶ θαῦμα ἦν, καὶ τοιοῦτος ἐφαίνετο ὅτι ὡς ἀληθῶς ἐξ οὐρανοῦ ὥρμησαν δύο, τῇ βασκανίᾳ τηκόμενοι, καὶ αὐτὰ τὰ τῆς οἰκονομίας δύο ἠπιστήθη τὰ πράγματα. πόθεν οὖν ἐπῆλθε τῇ μητρὶ μέγα τι φαντασθῆναι περὶ αὐτοῦ, φησὶν; ἀποκαλύπτεσθαι λοιπὸν ἤρχετο, καὶ ἐξ Ἰωάννου κατάδηλος ἦν, ἐκ τῶν περὶ τοῦ μαθητὰς εἰρηκότων αὐτῷ· καὶ ἀπὸ τούτων ἦν ἀποῤῥήτων, αὐτὴ ἡ σύνεσις, καὶ τὰ περὶ τοῦ σύνεσιν ἐμέλλομεν ἐρεῖν, ἀπὸ τούτου τοῦ παιδὸς ἐνέφηνε τοῖς ἀνοήτοις. ἔγνωσαν γὰρ, φησὶ, πάντα τὰ περὶ τοῦ παιδὸς, καὶ ἐσωτήρει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. τίνος οὖν ἕνεκεν, φησὶν, ἃ περὶ τούτου ταῦτα ἔλεγεν; ὅτι, ὅπερ ἔφην, τότε λοιπὸν ἤρχετο τὰ φανερώδεσθαι ἐλάμβανε. περὶ μὲν γὰρ τούτου, ὡς τῶν πολλῶν ἦν, οὕτω δῆλον· ὅθεν οὐδὲ ἐθάῤῥει τοιοῦτόν τι περὶ αὐτοῦ ἡ μήτηρ εἰπεῖν. ὅτε δὲ ἤκουσεν, ὅτι Ἰωάννης δι' αὐτοῦ ἦλθε, καὶ ὅτι αὐτῷ ἐμβρύτρησεν ἅπερ ἐμβρύτρησε, καὶ ὅτι μαθητὰς ἔσχε, τότε λοιπὸν θαῤῥοῦσα προσκαλεῖ, καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει, οἶνον οὐκ ἔχουσιν. ἐβούλετο γὰρ καὶ ἐκείνοις καταθέσθαι χάριν, καὶ ἑαυτὴν λαμπροτέραν ποιῆσαι ἀφ' τοῦ παιδός. καὶ ἴσως τι καὶ αἰδεσθέντων ἐπαγε, καθάπερ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ λέγοντες, δεῖξον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ, βουλόμενοι τὴν ἀπὸ τῶν θαυμάτων δόξαν καρπώσασθαι. ἀφ' τοῦτο καὶ αὐτὸς σφοδρότερον ἀπεκρίναντο λέγων,

4 Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. Ἐπεὶ ὅτι σφόδρα ἠδέσθη τὴν τεκοῦσαν, ἄκουσον τοῦ Λουκᾶ διηγουμένου, πῶς ὑποτεταγμένος τοῖς γονεῦσιν ἦν, καὶ αὐτὸ τοῦτο τοῦ βαπτιστοῦ λέγοντος, πῶς αὐτὸν προσενόησε καὶ πρὸ αὐτοῦ τοῦ φανεροῦ καιροῦ. ἔνθα μὲν γὰρ οὐ μηδὲν ἐμποδίζοι μηδὲ προσκόπτοι τι τῶν κοινῶν φαινομένων γονέων, ἀναγκαῖον εἶχεν καὶ ὀφειλόμενον, ἐκ δὲ μὴ τοῦτο ποιῇ, κίνδυνος μέγας· ὅταν γὰρ ἀκαίρως τι ζητῶσι, καὶ ἐξοπλίσωσί τι τῶν πνευματικῶν, οὐκ ἀσφαλὲς πείθεσθαι. διὰ καὶ ἐνταῦθα ὅτως ἀπεκρίνατο, καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; οὐδέπω γὰρ τῶν ἐργῶν τοῦ αὐτοῦ δόξαν εἶχεν, ἀλλ' ὅπερ ὠδίνει αὐτόν, ἤξίου καὶ τὴν λοιπὴν τῶν μητέρων συνήθειαν, ὅτως ἅπαντα ἐπιτάττειν αὐτῷ, δέον ὡς δεσπότου στέργειν καὶ προσκυνῶν. διὰ τοῦτο καὶ τότε ὅτως ἀπεκρίνατο. ἐννόησον γὰρ οἷ ἦν, πάντος τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ὄχλου περιεστῶτος αὐτόν, καὶ τοῦ πλήθους τῆς ἀκροάσεως ἐκκρεμαμένου, καὶ τῆς διδασκαλίας προτεθείσης, ἐκείνην προελθοῦσαν μέσην ἀπαλλαγεῖν τοῦ αὐτὸν τῆς θαυμαστώσεως, ἵνα διὰ διαλεχθῇ, καὶ μηδὲ ἔνδον δύνηται ἐλθεῖν, ἀλλ' ἔλκειν αὐτὸν ἔξω μόνον πρὸς ἑαυτήν. διὰ τοῦτο ἔλεγε· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου; οὐχ ὑβρίζων τὴν γεννήσασαν, ἀλλὰ ἀφελὼν τὰ μέγιστα, καὶ οὐκ ἀφεὶς ταπεινὰ περὶ αὐτοῦ φρονεῖν. εἰ γὰρ τῶν ἄλλων ἐκράτει, καὶ πάντα ἔπραττεν, ὥστε ἐνθεῖναι αὐτοῖς τὴν προσκυνοῦσαν περὶ αὐτοῦ δόξαν, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῆς μητρός. ὅπερ γὰρ εἰκὸς ἦν ἀκούσασαν περὶ τοῦ παιδὸς μὴ βλέπεσθαι ὑπὸ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀξιοῦν ἑαυτὴν πάντα διὰ τῶν προστιόντων ἅτε μητέρα οὖσαν, διὰ τοῦτο οὕτως ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτὴν ἐπιτάττων. οὐδὲ γὰρ ἄν ἑτέρως αὐτὴν δύνηται ἀπὸ τῆς ταπεινώσεως ταύτης πρὸς τὸ ὕψος ἐκφῆναι, εἰ προσεδόκα ὡς περὶ παιδὸς ἀεί τι μεγαλοπρεπὲς ἔσεσθαι, ἀλλὰ μὴ ὡς δεσπότην αὐτὸν ὄψεσθαι. ἐκ δὲ τούτου μὴ ταύτης ἕνεκεν τῆς προφάσεως ἔλεγε, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γύναι; καὶ διὰ ἑτέρου δ' ἀναγκαίου αἰδοῦς οὐχ ἧττον. ποιὸν δ' ταῦτα; ὥστε μὴ ἐπιθαυμάζεσθαι τὰ γινόμενα θαύματα. περὶ γὰρ τῶν δεομένων προσκυνήσεως ἐκεῖνα, οὐ περὶ τῆς μητρός. τί δήποτε; ὅτι καὶ μὴ ἐκ τῆς τῶν οἰκείων προσκυνήσεως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πάσχλησιν γενόμενα, κἂν μεγάλα ᾖ, παρέσεται τοῖς ὁρῶσι πολλάκις. ὅταν γὰρ οἱ χρείαν ἔχοντες ὦσι, δύσκολον τὸ θαῦμα γίνεται. καὶ καθαρὸς ὁ ἔπαινος, καὶ πολλὴ ἡ ὠφέλεια. καὶ γὰρ ἰατρὸς εἰ τις ἄριστος εἰς οἰκίαν καμνόντων πολλῶν εἰσελθών, πάσχει μὲν τῶν ἀῤῥωστούντων μηδὲν ἀκούοι μηδὲ τῶν παρόντων ἐκείνοις, ἀπὸ γὰρ τῆς οἰκείας μηδὲς παρακαλοῖτο μόνης, ὕποπλός τε παρὰ τοῖς κάμνουσιν ἔσται * καὶ ἐπαχθής, καὶ ὅτε μὲν τῶν χειμώνων, ὅτε δὲ τῶν πρεσβυτῶν αὐτῷ ἡγήσεταί τις αὐτὸν μέγα τι καὶ γλυκὺ ἐνδείξασθαι δυνάσθαι. διὰ καὶ τότε ἐπετίμησε λέγων, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γύναι; παιδνίων αὐτὴν εἰς ὃ μέλλον μηκέτι τοιαῦτα ποιῆν. ἔμελε γὰρ αὐτῷ καὶ τῆς εἰς τὴν μητέρα τιμῆς, πολλῷ δὲ πλέον τῆς σωτηρίας τῆς τῆς ψυχῆς, καὶ τῆς τῶν πολλῶν ὠφελείας, διὰ ἣν καὶ τὴν σάρκα ὑπέδυ. ὁ τοίνυν ἀπαυθαδιαζομένου πρὸς τὴν μητέρα ταῦτα τὰ ῥήματα ἐῶ, ἀλλ' οἰκονομίας πολλῆς ῥυθμιζούσης αὐτὴν τὰ ἐκείνου, καὶ τὰ θαύματα μετὰ τῆς παρεσπευσμένης πίστεως παρασκευαζούσης ἀξίας. ἐπεὶ ὅτι σφόδρα αὐτὴν ἐτίμα, καὶ χωρὶς τῶν ἄλλων αὐτὸ τοῦτο ὃ δοκῶ ὅτι μετὰ μικρῶν εἰρῆσθαι, μάλιστα ἐνταῦθα ἐμφαίνει. ὃ γὰρ δυσχερῶναι, ἔδειξεν ὅτι σφόδρα αὐτὴν ἐθαύμαζον. πῶς δὲ τίνι δῆλον; τῇ ἐξῆς τοῦτο ἐρεῖ. ταῦτ' οὖν ἐννοῶν, καὶ ὅταν ἀκούσῃς γυναικός τινος λεγούσης· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε· καὶ μασοὺς ἐθήλασας, εἶτα αὐτὸ ἀποκρινομένου· μενοῦνγε μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἀπὸ τῆς αὐτῆς γνώμης καὶ ἐνταῦθα εἰρῆσθαι νόμιζε τὰ ῥήματα. ὁ γὰρ ἀπιθανόμενον τὴν μητέρα ἡ ἀπόκρισις ἐῶ, ἀλλὰ δεικνύτος ὅτι οὐδὲν αὐτὴν ὁ τόκος ὤνησεν οὗ, εἰ μὴ σφόδρα ἐῶ ἀγαθὴ καὶ πιστή. εἰ δὲ τὴν Μαρίαν οὐδὲν ὠφελεῖ χωρὶς τῆς τῇ ψυχῇ ἀρετῆς ὃ γενηθῆναι πρὸ αὐτῆς Χριστόν, πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς, κἂν πατέρα, κἂν ἀδελφόν, κἂν παῖδα ἔχωμεν εὐάρεστον καὶ γλυκύν, οὐδὲν ὄφελος ἐσόμεθα τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου; οὐδὲν τοῦτο ὠφελήσαι δυνήσεται. Ἀδελφὸς γάρ, φησὶν ὁ Δαβίδ, [ἀδελφὸν] οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται δὲ ἄνθρωπος; οὐ μὴν οὐδενὶ γε ἕτερῳ, ἀλλ' οὐ μόνοις τοῖς οἰκείοις κατορθώμασι, μετὰ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος, ἔχει ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχειν δῆλον. ἐπεὶ εἰ τοῦτο ἔμελλεν ὠφελήσειν καθ' ἑαυτό, * ὠφέλησεν ἂν καὶ Ἰουδαίους (συγγενὴς γὰρ ἦν αὐτῷ κατὰ σάρκα ὁ Χριστός) ὠφέλησεν ἂν καὶ τὴν πόλιν ἐν ᾗ ἐτέχθη, ὠφέλησεν αὖ καὶ τοὺς ἀδελφούς. νῦν δὲ οἱ ἀδελφοί, ἕως μὲν ἑαυτῶν ἐμέλοντο, οὐδὲν αὐτοὺς τῆς συγγενείας ἀξίωμα ὠφέλει, ἀλλὰ μετὰ τὸν λοιπὸν κατεγνώσθησαν κόσμον, τότε δὲ ἐθαυμάσθησαν, ὅτε ἀπὸ τῆς οἰκείας ἐλαμψαν ἀρετῆς. ἀλλ' ἡ πόλις καὶ ἔπεσε καὶ ἀνεστράφη, μηδὲν ἀπὸ τούτου κερδάνασα· κατεσφάγησαν δὲ καὶ ἀπώλοντο σφόδρα ἐλεεινῶς καὶ οἱ κατὰ σάρκα συγγενεῖς, οὐδὲν ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὸν συγγενείας εἰς τὸ σωθῆναι κερδάναντες, ὅθεν τὴν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς πρόσασιν οὐκ εἶχον. πολλῶν δὲ μείζους ἀπεφήναν οἱ ἀπόστολοι, ὅθεν τ' ἀληθινὸν καὶ ζηλωτὸν ἔστιν τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεως μετιέναι, καὶ ὅθεν τῆς ἐναντίας. κἀντεῦθεν οὖν μανθάνομεν ὅτι πίστεως ἡμῖν πολυτελοῦς χρεία καὶ βίου λαμπροῦ καὶ φαιδροῦ. τοῦτο γὰρ ἡμᾶς μόνον σῶσαν δυνήσεται. ἐπεὶ καὶ μέχρι πολλοῦ συγγενὴς αὐτῷ ἐθαυμάζοντο πολυτελοῦς, οἱ δὲ δεσπόσιμοι ἐλέγοντο, ἀλλ' ὅμως αὐτῶν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ἴσμεν· τῶν δὲ ἀποστόλων καὶ ὁ βίος καὶ τὰ ὀνόματα ᾄδεται πολυτελοῦς.

ΗΘΙΚΟΝ Μὴ τοίνυν μεγαφρονῶμεν ἐπὶ εὐγλωττίᾳ τῇ σαρκικῇ, ἀλλὰ, κἂν μυρίους ἔχωμεν παρόντας θαυμαστούς, αὐτοὶ καταδαπανώμεθα τὰ ἐκείνων ἀρετάς, εἰδότες, ὅτι οὐδὲν ἀπὸ τῆς ἑτέρων καταδύσεως εἰς τὸν μέλλοντα κερδανοῦμεν κρίσιν· ἀλλὰ καὶ τοῦτο κρίμασεται σφοδρότερον, ὅτι ἀγαθῶν ὄντες πατέρων, καὶ οἴκοθεν ἔχοντες τὸ ὑποδείγμα, μηδὲ οὕτω μιμούμεθα τοὺς διδασκάλους. ταῦτα δὲ λέγω νῦν, ὅτι ὁρῶ ἔλλιπως πολλοὺς, ὅταν τὴν πίστιν αὐτοὺς ἀγωμεν, καὶ παρακαλῶμεν γενέσθαι χριστιανούς, ὅτι τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς γονεῖς καταφρονεῖν καὶ τὴν οἰκίαν, καὶ λέγειν πρὸς αὐτοὺς οἱ παρόντες μοι καὶ ὁπωσδήποτε καὶ

ἐμοὶ οἰκοῦντες

χ. λελύπηκα

χ. ἄλλου δὲ καταφρονοῦντος

χ. τῆς συγγενείας

ζωοποιοῦντες πιστοὶ χρειστιανοὶ τυγχάνοισι. Τί οὖν τοῦτο ποιεῖς σὲ, ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε; ὅτο γὰρ σε μάλιστα ἀπολῆ, ὅτι οὐδὲ ὁ πλῆθος τῶν ζωοποιούντων αἱδεσθεὶς, ποιεῖς τὴν ἀλήθειαν ἔδραμες. πάλιν ἄλλοι τινὲς, πιστοὶ μὲν ὄντες, βίου δ' ἠμυημμένου τυγχάνοντες, παρακαλούμενοι ποιεῖν ἀρετὴν, ὁ αὐτὸ δὴ τοῦτο προβάλλονται λέγοντες· ὁ πατήρ μου ἐμὸς, καὶ ὁ πάππος, καὶ ὁ ὀπίπαππος, σφόδρα εὐσεβῆς καὶ εὐσυδαίμονες ὄντες. ἀλλὰ τοῦτο δή σε κατακρινῆ μάλιστα, ὅτι τοιούτων ὢν ἔγονας, ἀνάξια τῆς οἰκείας ἐποίησας ῥίζης. ἄκουσον ὁ προφήτης τί φησι ποιεῖς τοὺς Ἰουδαίους· Εὑρέθησαν Ἰσραὴλ ἐν γυναιξὶ, καὶ ἐν γυναιξὶ ἐφυλάξατο. καὶ πάλιν ὁ Χριστός· Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη. ἐν πᾶσι γὰρ τῶν ποιητῶν κατορθώματα ἀ μόνον ἀνὴρ ἐπαινεῖται, ἀλλὰ ἐν ἀνὴρ μείζονος αἰδοῦς· ποιεῖ σφέρεται τῆς κατηγορίας. Ταῦτ' οὖν εἰδότες, ἅπαντα ποιήσωμεν, ὥστε δόξαν τῶν οἰκείων ἔργων ἐπαθλῶν ἀπαθλῶν, ἵνα μὴ μάτην ἐαυτοὺς ταῖς εἰς ἑτέρους ἀπατήσαντες ἐλπίσι, ὅτε μάθωμεν ὅτι μάτην ἠπατήθημεν, ὅτε τῆς γνώσεως ἡμῖν ταύτης ὄφελος οὐδέν. Εἰ γὰρ τὰ ἀληθῆ, φησὶ, τίς ἐξομολογήσεταί σοι; οὐκοῦν ἐν ταύτῃ μετάνοήσωμεν, ὥστε τῶν αἰωνίων τυχεῖν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ρωμ.ιε.ιε.

Ομιλ.κβ. ΤΙ ΕΜΟΙ ΚΑΙ ΣΟΙ ΓΥΝΑΙ· ΟΥΠΩ ΗΚΕΙ Η ΩΡΑ ΜΟΥ.

ΕΧρι μόνα πόνου τὸ λέγειν· καὶ τοῦτο ὁ Παῦλος δηλῶν ἔλεγεν, Οἱ καλῶς ποιοῦντες παρεσύτεροι, διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν· μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. Ἀλλὰ τὸν πόνον τοῦτον ὑμῖν κύριοι καὶ κοῦφον ποιῆσαι, καὶ βαρύ. δὸς μὲν γὰρ ἀποπλύντε τὰ λεγόμενα, ἢ μὴ ἀποπλύντε μόνον, ἐὰν δὲ τοῖς ἔργοις μὴ δεικνύητε, βαρὺς ὁ κόπος ἡμῖν ἔσται, ὄφελος δὲ πολὺ εἰκῇ καὶ μάτην· διὸ δὲ ποιεῖτε, καὶ τοῖς ἔργοις ὑπόδειξιν παρέχητε, οὐδὲ αἰσθησιν λαμβάνομεν τῶν ἱδρώτων. ὁ γὰρ ἀπὸ τῶν πόνων γινόμενος καρπὸς, οὐκ ἀφίησι φαίνεσθαι τὸν πόνον τὸ σφοδρόν. ὥστε εἰ βούλεσθε ἡμῖν τὴν ποιμαίαν δεικνύναι, καὶ μὴ σβέσαι μηδὲ ἀδυνετέραν ποιῆσαι, δείξατε ἡμῖν, ὡδὶ καλῶ, καρπὸν, ἵνα κορέσθητε ὁρῶμεν τὰ λήϊα, καὶ ἡμεῖς παῖς τῆς θεσσαλίας ἐλπίσι πεφόρμοι, καὶ πλοῦτον· ὑμῶν ἀναλογιζόμενοι, μὴ ναρκῶμεν ἐμπορευόμενοι τὴν καλὴν ταύτην ποιμαντείαν. οὐδὲ γὰρ μικρὸν ἡμῖν καὶ σήμερον ποιεῖται ζήτημα. τῆς γὰρ μὴ ὄντος τοῦ Ἰησοῦ εἰπούσης ὅτι οἶνον οὐκ ἔχουσιν, ὁ Χριστὸς φησι, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γύναι; ὕπω ἥκει ἡ ὥρα μου· καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐποίησεν ὅπερ εἶπεν ἡ μήτηρ. τοῦτο δὲ τοῦ ποιεῖν οὐκ ἐλαττόν ἐστιν εἰς ζητήσεως λόγον. αὐτὸν οὖν τοῦτον παρακαλέσαντες τὸ θαῦμα ἐργασάμενον, ὕπω καταλύσωμεν εἰς λύσιν. καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ τοῦτο μόνον εἴρηται, ἀληθὲς καὶ· ἄλλο δέ. φησὶ γὰρ ὁ εὐαγγελιστὴς ὅτι οὐκ ἠδυνάμην αὐτὸν πιάσαι, ὅτι οὔπω ἥκει ἡ ὥρα αὐτοῦ. καὶ πάλιν· Οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐλήλυθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. καὶ πάλιν· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν. "Τί οὖν ἐστι τὸ εἰρημένον; ὅτι γὰρ τοῦτο πλείονα ζωὴν ἔμελλον, ἵνα πᾶσι μίαν ἐπαγάγω τὴν λύσιν." πῶς ποτ' οὖν ἐστι τὰ λεγόμενα; οὐκ ἀνάγκη καιρῶν ὁ Χριστὸς ὑποκείμενος, οὐδὲ ὥρας προφυλάττεται, ἐλεγεν, οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. πῶς γὰρ, ὁ τῶν καιρῶν ποιητὴς καὶ τῶν χρόνων καὶ τῶν αἰώνων δημιουργός; Ἀλλὰ τί ποτέ ἐστιν ὅπερ ἠνίξατο; τοῦτο δηλῶσαι βουλεται, ὅτι πάντα μὲν καιρὸν τοῦ προσήκοντος ἐργάζεται, οὐχ ὁμοῦ πάντα ποιῶν. ἐπὶ συγχύσεις τις ἔμελλεν ἔσεσθαι καὶ ἀταξία

Ματθ.ι.ζ.

χ. ἔτω γὰρ σε ταπεινῶ

χ. ἵνα τί μοι ἡ σὴ ὑμῶν ποιμαίνειν μὴ σβ.

χ. ἡμεῖς

χ. κάμωμεν

χ. μὴ γ' τὸ εἰπεῖν

χ. ὅπως ἔλθωμεν

χ. ποιμὴν ὁ αὐτὸς φαίνεται ἀγγελικὴς λέγων· ὃς

χ. ταῦτα πάντα δι' ὅλου ἐναγγελίου εἰρημένα ἐπιτηδεύθα συνάγειν ἵνα πεῖσθη

χ. τί ποτ' ἔστι τὸ λεγόμενον;

χ. ἀλλὰ διὰ τί ὅτε εἰρημέναι τοῦτο δηλῶσαι·

χ. ταῦτα

ἀτολξία" γίνεσθαι, εἰ μὴ τοῖς ωροσηκουσι χαιροῖς" ωρῶτα ἐδημιούργει, ἀλλ' ὁμοῦ ωρῶτα
"ἔφυρε, καὶ ἤνωσιν, καὶ ἀνάστασιν, καὶ κρίσιν. σκόπει δὲ· ἔδει ἡμέσθαι τὴν κλίσιν, ἀλλ' οὐχ ὁμοῦ
πᾶσαν, καὶ τὸν ἀνθρωπον ὃ μέρος τῆς γυναικός, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ὁμοῦ. ἔδει γὰρ ἀνάπαυσιν καταδιαχαθεῖναι ὃ ἥμος τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀνάστασιν ἡμέσθαι, ἀλλὰ πολὺ ὃ μέσον ἑκατέρων. ἐχρῆν δὲ διαθεῖναι τὸν νόμον, ἀλλ' οὐχ ὁμοῦ καὶ τὴν χάριν, ἀλλ' ἕκαστα καιροῖς τοῖς ωροσήκουσιν οἰκονομεῖσθαι. διὰ τοῦτο" αὐτὸς ὑωεκάστη τῆς τῶν καιρῶν ἀνάγκη, "ἀλλὰ τοῖς καιροῖς [αὐτὸς] καὶ ὁ Χριστὸς ἐπέβησεν, ἐπεὶ καὶ ωοιητὴς αὐτῶν αὐτός ἐστι." διὰ τί δὲ οὐ ωαῦθά φησιν· οὕτω γὰρ ἡ ὥρα μου. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· οὕτω δῆλος ἦν τοῖς ωολλοῖς, καὶ ὅτι οὐδὲ τῶν μαθητῶν τὴν χρείαν ωρῶτα εἶχεν, ἀλλ' Ἀνδρέας αὐτῷ ἠκολούθησε, καὶ μετ" αὐτὸν Φίλιππος· ἄλλος δὲ "ἀδελφός. μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὅτι ωρῶτες, ὡς ἐγρῆν, αὐτὸν ἐγίνωσκον, *οὐδὲ ἡ μήτηρ, οὐδὲ ⓐ ἀδελφοί. μετὰ γὰρ τὰ ωολλὰ θαύματα τοῦτο ωεῖ τῶν ἀδελφῶν ἔφησεν ὁ Βαπτιστής, ὅτι οὐδὲ ⓐ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ἀλλ' οὐδὲ ⓐ ἐν τῷ γάμῳ αὐτὸν ἠδείσαν· ἦ γὰρ ἂν αὐδὲ ωροσῆλθον καὶ παρεκάλεσαν, ἐν χρείᾳ καταστάντες. "Διὰ τοῦτό φησιν, οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου; τοιοῦτόν ἐστιν, οὐδέπω γνώριμός εἰμι τοῖς ωολλοῖς, ἀλλ' οὐδὲ ἴσασιν ὅτι ὑστέρησεν ὁ οἶνος· ἔασον αὐδὲ ἀληθὲς τοῦτο ωροῆκτο. οὐδὲ γὰρ ωῶς σοῦ ταῦτά με ἀκούειν ἐχρῆν. μήτηρ γάρ εἶ, καὶ ὃ θαῦμα ὑποπτον ποιεῖς. ἐχρῆν δὲ τὸν δεομένους ωροσελθεῖν καὶ δεηθῆναι, οὐκ ὀφεῖ τοῦτο χρῄζω, ἀλλ' ἵνα αὐδὲ ὃ γινόμενον μετὰ πολλῆς δέξωνται τῆς συγκαταθέσεως. ὁ μὲν γὰρ εἰδὼς ὅτι ἐν χρείᾳ καθέστηκεν, ἐπειδὴ τύχῃ" τῆς βοηθείας, πολλὴν ἔχει τὴν χάριν· ὃ δὲ τῆς χρείας μὴ λαβόν ἀφθόνως, οὐδὲ τῆς διορθώσεως σαφῆ καὶ ωρωμὴν ἀφθονίαν λήψεται. "Οἶνος οὖν ἔνεκεν εἶπεν, οὕτω ἥκει ἡ ὥρα μου, καὶ ωῶς ἠτήσατο, ἐωροτρύνετο ὅπερ εἶπεν ἡ μήτηρ; μᾶλλον μὴν, ὥστε καὶ τοῖς ἀντιλέγουσι, καὶ ὥραν αὐτὸν ὑωοκεῖσθαι νομίζουσιν, ἱκανὴν ἡμῖν ἀπόδειξιν τοῦ μὴ ὑωοκεῖσθαι αὐτὸν ὥραν. εἰ γὰρ ὑωέκειτο, πῶς ἂν τῆς ωροσηκούσης ὥρας μὴ ωαραμενούσης, ἐωροτρύνετο ἂν ὅπερ ἐωροτρύνετο; ἔπειτα ὃ καὶ πλεῖστον μητέρα, ἵνα μὴ Ἰωάννου αὐτὴν πλέγμα αὐτῇ δόξῃ, καὶ αἰσχύνῃ τὴν τεκοῦσαν, ωρόντων τοσούτων, καὶ ἵνα μὴ ἀθετείας λάβῃ δόξαν. καὶ γὰρ ωροσήγαγε αὐτῷ τοὺς Ἰωάννου. ἐπεὶ δὲ τῇ Χαναναίᾳ λέγων, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν ⓦ ἄρτον τῶν τέκνων δοῦναι τοῖς κυναρίοις, ἔδωκε" ⓦ ἄρτον, τὴν ωροσοδρείαν αὐτῆς ἀγαθεῖς· καίτοιγε μετ" ὀργῆς, καὶ ωολλὰ εἰπών· ὅτι οὐκ ἀπεστάλην, εἰ μὴ εἰς τὰ ωρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ· ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα εἶπεν, ἐδιδάσκετο ὃ θυγάτριον τῆς γυναικός. ὅπεν μανθάνομεν ὅτι κἂν ἀνάξιοι ὦμεν, πολλάκις τῇ ωροσοδρείᾳ ποιοῦμεν ἀξίους ἑαυτοὺς τοῦ λαβεῖν. διὰ τοῦτο καὶ ἡ μήτηρ καὶ ωροέπεμψε, καὶ "σαφῶς τοὺς Ἰωάννου ωροσῆγε, ὥστε ωολλὰ πλείονων ἡμέσθαι τὴν αἴτησιν. διὰ τοῦτο καὶ ωροσέθηκε ὅ,

5 Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ωοιήσατε. Ἤδει γὰρ ὅτι οὐκ ἀθετείας ἡ ωαράτησις ἦν, ἀλλὰ τοῦ ἀκομπάστου, καὶ τοῦ μὴ δόξαι ἁπλῶς ὑωορρίπτειν ἑαυτὸν τῷ θαύματι. διὰ" καὶ τοὺς Ἰωάννου ωροσῆγε.

6 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι κείμεναι ἓξ κατ' ⓦ καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.

7 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐμπλήσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐνέπλησαν ἕως ἄνω.

Οὐχ ἁπλῶς εἶπε, κατ' ⓦ καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ἵνα μή τινες τῶν ἀπίστων ὑωοτοπήσωσιν; ὅλη τεχνικὸς ἔνδον ἀπομεναίνης, εἶτα τὸ ὕδατος ἐπιβληθέντος καὶ χρηθέντος, οἶνος λεπτότατος γέγονε. Διὰ τοῦτό φησι, κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, δεικνὺς, ὅτι οὐδέποτε σκεύη οἴνου γέγονε δοχεῖα τὰ ἐκεῖ. ἐπεὶ γὰ ὑδρός ἐστιν ἡ Παλαιστίνη, καὶ οὐκ ἔστι πολλαχοῦ κρουνὰς καὶ πηγὰς ὑπερέχειν, ἐπλήσθησαν ἀεὶ τὰ ὑδρίας ὕδατος, ὥστε μὴ τρέχειν εἰς ποταμοὺς, εἶποτε ἀκάθαρτοι γένοιντο, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἔχειν τὸ καθαρσίου τοῦ ἔσπερ. καὶ τί

ὅπερ τε

χ. ἐπιτύχῃ, χ. ἕκαστον χ. ἐφεύρῃ,

χ. ὁ Χριστὸς χ. ὃς καὶ τοῖς χαιροῖς μάλιστα πάντων ἐστι, χ. ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἐπιτιμᾶται, ὅπου δεῖ, καὶ ὅπου οὐδέν μιν εἰσάγει τὸν λόγον, χειρὸν λέγοντα, δεικνύεται ὅπου οὐδὲν ἀληθὲς ἦν. χ. αὐτῷ χ. ὑδρίαι μὲν λίθιναι εἰσὶν ἔτι. m οὔπω. χ. ὃ ἴσχυσα. διὰ τοῦτο, ὅτι χ. ὃν σφόδρα εἰλεῖτο,

χ. καὶ πάλιν, φησὶν, ἡμῖν

Matth. 15. κε.

χ. μὴ τὸ κύνειν, χ. ἀκούσωμεν,

χ. καὶ ἡ δεσποινα καλῶς αὐτὸν ἐκέλευσε.

δήποτε παρὰ ἡμῶν ἔκλεψε τὸ σπυρίον, ὃ πολλῷ θαυμαστότερον ἐστίν; ἕτερον γάρ ἐστιν, ἐπουρανίῳ ὕλῃ εἰς ποιότητα μεταβαλόν, ἢ αὐτὴ ἡ οὐσία ἐξ οὗ ἦν πεποίηται. θαυμαστότερον μὲν οὖν, ἀλλ' οὐχ ὅτως ἀνθρώποις ἔδοξεν εἶναι πιστὸν τοῖς πολλοῖς. διὰ τοῦτο γοῦν πολλάκις τῶν θαυμάτων παρεισκύπτει τὸ μέγεθος ἑαυτοῦ, ὥστε αὐτὰ βραδύνειν μᾶλλον ἡμᾶς. ἵνα τίνος ἕνεκεν, φησίν, ἠντλήσατε τὸ ὕδωρ αὐτοῦ προσήγαγε, ἢ τότε (ν) οἶνον ἔδειξεν, ἀλλὰ τοῖς διακόνοις ἐκέλευσε; διὰ τὴν αὐτὴν πάλιν αἰτίαν, ἢ ἵνα αὐτῶν μάρτυρας ἔχῃ τοῦ γινομένου τοῦ αὐτήσαντας, ὅτι τοῦ μία φαντασία ἦν τὸ γενόμενον. εἰ γὰρ ἐμοῦ μόνου ἦν ἀναίσχυντος, ἠδυνάμην πρὸς αὐτὸν λέγειν (α) διακονησάμενοι· ἡμεῖς τὸ ὕδωρ ἠντλήσαμεν, ἡμεῖς τὰς ὑδρίας ἐνεπλήσαμεν. πρὸς δὲ τοὺς ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὰς ἐκκλησίας ἀναφύομεν δόγματα διατρέπει. ὅπερ γάρ εἰσί τινες οἱ τοῦ κόσμου δημιουργὸν ἕτερον εἶναι φασι, καὶ οὐκ αὐτοῦ ἔργα τὰ ὁρώμενα, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς ἀνωτέρου Θεοῦ· καὶ τούτων ὀλιγωρίζων τὴν μανίαν, ὅπως τὰ πλείονα πείσῃ τῶν θαυμάτων ἐκ τῶν ἐπουρανίων οὐσιῶν. εἰ γὰρ ἀνθρώπου ὁ δημιουργὸς τοῦ αὐτοῦ, οὐκ ἂν τοῖς ἀλλοτρίοις ἐχρήσατο πρὸς τὴν τῆς οἰκείας δυνάμεως ἐπίδειξιν. νῦν μὲν τοι δείκνυσι, ὅτι αὐτός ἐστιν, ὁ ἐν πᾶσι δημιουργοῖς τὸ ὕδωρ μεταβάλλων, καὶ τὸν ὑετὸν διὰ τῆς ῥίζης εἰς οἶνον τρέπων, ὅπερ ἐν τῷ φυτῷ διὰ πολλοῦ χρόνου γίνεται, τοῦτο ἀθρόον ἐν τῷ γάμῳ ἐργάσατο. ὅπερ ἦν ἐγέμισαν τὰς ὑδρίας, φησίν·

8 Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ, καὶ ἤνεγκαν· 9 ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· (α) οἱ διάκονοι ᾔδεισαν (ν) ἠντληκότες τὸ ὕδωρ) φωνεῖ (ν) νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος,

10 καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον (ν) καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε (ν) ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας (ν) καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Πάλιν οἱ τοῦτο λίαν "ἐπισκώπτοντες λέγοντες· ἐπεὶ μεθυόντων ἀνθρώπων ὁ σύλλογος ἦν, καὶ ἡ αἴσθησις τῶν κρινόντων διεφθαρμένη, καὶ οὐκ ἰσχὺν αὐτὰ λαβεῖν τῶν γινομένων, οὐδὲ κρῖναι τοῖς παροῦσιν, ὡς μηδὲν εἰδέναι πότερον ὕδωρ ἢ οἶνος τὸ γινόμενον ἦν. ὅτι γὰρ ἐμέθυον, αὐτὸς ὁ ἀρχιτρίκλινός, φησιν, ἔδειξε δι' ὧν εἶπε. μάλιστα μὲν οὖν τοῦτο γελοῖον· πλὴν ἀλλὰ καὶ τούτῳ αὐτῷ δέχωμαι τὸν εὐαγγελιστήν. οὐ γὰρ σοῦ διαπτυόμενος φησι σοῦ ψηφιζομένου περὶ τοῦ γινομένου, ἀλλὰ τὸν ἀρχιτρίκλινον (ν) νύμφιον καὶ οὐδένος οὐδέπω γεγαμηκότος. ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο, ὅτι μάλιστα πρώτων (α) τὴν διακονίαν τῶν τοιούτων ἐμπίπτει θορύβοις δεῖπνων, ὅταν μάλιστα εἰσὶν (α) νύμφοντες, ἐν ἔργον ἔχοντες, ὃ ἐν κόσμῳ καὶ ἐν τάξει πρώτα διατιθέναι· διὰ τοῦτο τὴν νύμφουσαν αἰδέσιμον αὐτὴν εἰς μαρτυρίαν τῶν γινομένων ἐκάλεσεν. ὃ γὰρ εἶπεν, "οἰνοχοήσατε τοῖς ἀνακειμένοις, ἀλλὰ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. ὡς ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· (α) οἱ διάκονοι ᾔδεισαν) φωνεῖ (ν) νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος. καὶ τίνος ἕνεκεν μὴ αὐτοῦ διακόνους ἐφώνησεν; (ἵνα γὰρ μὴ καὶ τὸ θαῦμα ἐξεκαλύφθη) ὅτι οὐδὲ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐξεκάλυπτε τὸ γενόμενον, ἀλλ' ἡρέμα καὶ κατ' μικρὸν ἐβούλετο "γνωσθῆναι τῶν σημείων τὴν δύναμιν· εἰ μὴ οὕτω τότε" ἐλέχθη, οὐκ ἂν διηγούμενοι (α) διάκονοι ταῦτα μᾶλλον ἔπεισαν, ἀλλ' ἔδοξαν ἂν μαίνεσθαι, μᾶλλον ἀνθρώπῳ φιλῷ τοῖς πολλοῖς (ν) δοκοῦντι τότε πιστὰ μαρτυροῦντες. αὐτὸ μὲν γὰρ καὶ διὰ τῆς πείρας τὸ σαφὲς ἔγνωσαν (ἀ γὰρ δὴ ταῖς ἑαυτῶν χερσὶν ἥψαντο ἀπιστεῖν) ἐπέρασεν ἢ πιστεῦσαι οὐκ ἦσαν ἱκανοί. διὰ τοῦτο οὐδὲ αὐτὸς ἐξεκάλυψεν ἅπασιν, ἀλλὰ τῷ μάλιστα δυναμένῳ ζωοποιεῖν τὸ γενόμενον, τὴν σταφεστέραν αὐτῷ γνῶσιν τῶν μελλόντι χρόνῳ πραγμάτων. μᾶλλον γὰρ τῶν λοιπῶν σημείων ἐπιδείξειν, καὶ τοῦτο ἔμελλεν (ν) πιστεύειν. ὅτε γοῦν τὸ βασιλικὸν (ν) υἱὸν "ἔμελλε θεραπεύειν, ἐδήλωσεν ὁ βαπτιστής, ὅτι καὶ τοῦτο σαφέστερον γένοιτο. διὰ γὰρ τοῦτο μάλιστα αὐτὸν ἐκάλεσεν ἐκβοῶν, ὅπερ τὸ σημεῖον ἐγνωκὼς ἔμελλεν "ὅπερ καὶ ὁ Ἰωάννης ἐλεγεν· ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον· καὶ ἀπλῶς

κ. ποιεῖ

κ. γεμίσαντες

κ. ἐπισκώπτοντες

κ. γνωσθῆναι

κ. ἐλέχθη

κ. ὕστερον θεραπεύει, διὸ ὧν ἐκεῖ λέγει δείκνυσιν ὁ κ. ὅπερ ἔφην, ὁ δὲ δυλῶν ὁ

ἁπλῶς ὁ οἶνον, ἀλλ' οἶνον κάλλιστον. τοιαῦτα γὰρ τοῦ Χριστοῦ τὰ θαύματα, πολλῷ τῷ μέτρῳ φύσεως τελουμένων ἀρχαιότερα· ἔστι δὲ βίβλια. ὅτω καὶ ὅπου τῶν ἄλλων· ὅτε μέλος διώρθου σώματος χωλόν, τῶν ὑγιαινόντων ἐδείκνυ τοῦτο ἄμεινον. ὅτι μὴ οὖν οἶνος, καὶ οἶνος κάλλιστος ὡς ὁ γεγομημένος, οὐκ ἀγγελικοὶ μόνοι, ἀλλὰ καὶ ὁ νυμφίος καὶ ὁ ἀρχιτρίκλινος μαρτυρεῖν ἤμελλον· ὅτι ὃ ἐκεῖθεν τοῦ Χριστοῦ γεγομημένος, ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀντλήσαντες. ὥστε εἰ δὲ μὴ τότε ἐξεκαλύφθη τὸ θαῦμα, ἀλλ' ὅμως εἰς τέλος σιγηθῆναι οὐκ εἶχεν· οὕτω πολλὰς καὶ ἀναγκαίας αἰτίας εἶχε τὸ μέλλον πραγματεύεσθαι μαρτυρίας. τοῦ μὲν γὰρ τὸ ὕδωρ οἶνον ποιῆσαι, τοῦ ἀγγέλους μάρτυρας εἶχε· τοῦ δὲ καλὸν γεγενῆσθαι τὸν οἶνον, τὸν ἀρχιτρίκλινον καὶ τὸν νυμφίον. εἰκὸς μὲν οὖν τὸν νυμφίον ἀποκρίνασθαι τι πρὸς ταῦτα, καὶ εἰπεῖν· πλὴν ὁμῶς ὁ βαπτιστὴς ἐπιγόμενος πρὸς τὰ ἀναγκαιότερα τῶν πραγμάτων, ἀψάμενος τοῦ σημείου τοῦτο μόνον προέδραμε. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ἐν μαθεῖν, ὅτι οἶνον τὸ ὕδωρ ἐποίησε, καὶ οἶνον καλόν· ἢ δὲ πρὸς τὸν ἀρχιτρίκλινον εἶπεν ὁ νυμφίος, οὐκ ἔτι ἀναγκαῖον ἐνόμισεν εἰς πρόσθεσιν. πολλὰ γὰρ τῶν σημείων πρότερον ὄντα ἀμυδρότερα, τοῦ χρόνου προϊόντος σαφέστερα γέγονεν, ἀπὸ τῶν δὲ ἀρχῆς εἰδότων αὐτὰ ἀκριβέστερον ἀπελθόντα.

ΗΘΙΚΟΝ Τότε μὲν οὖν οἶνον δὲ ὕδατος ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ τότε δὲ, καὶ νῦν πρόσκαιρος καὶ ἀμαρτίας μεταβάλλων καὶ παύεται. εἰσὶ γὰρ, εἰσὶν οὐ θεσπιοι σοφὲν ὕδατος ἀμαφέροντες, ὅταν ψυχροὶ καὶ χαῦνοι δὲ σοφέποτε ἐσκότες. σοφὸν δὲ ὅταν ἀμαθυμίας πρόσκαιρον τῷ Κύριῳ, ὥστε "αὐτῷ τὴν πρόσκαιρον τοῦ οἴνου μεταθῆναι ἕξιν, ὥστε μηκέτι ἀμαρτάνειν, ἀλλ' ἔχειν δὲ ἐπεσυμμένον, καὶ ὑφεσιώτης καὶ ἑαυτῆς δὲ ἑτέρους γίνεσθαι αἰτίας. τίνες δὲ οὖν εἶεν ὅτοι καὶ ψυχροί; καὶ τοῖς ῥέουσι τοῦ πρόσκαιρος βίου προσέχοντες πράγμασιν, καὶ μὴ καταγελῶντες τῆς ἐν ταῦτα τυφῆς, καὶ δόξης καὶ δυναστείας ἐφεσταί. ταῦτα γὰρ πρόσκαιρα ῥύματά ἐστιν, ἰσάμπνοα μὲν ὑδάτων, καὶ δὲ πρόσκαιρος ἀεὶ φερόμενα μετὰ πολλῆς τῆς ῥύμης. καὶ γὰρ ὁ σήμερον πλούσιος, αὔριον πένης, ὁ σήμερον μετὰ κήρυκος καὶ ζώνης καὶ ὀχήματος δὲ πολλῶν τῶν ῥαβδούχων φαινόμενος, πολλάκις τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ δὲ δεσμωτήριον ᾤκησεν, ἑτέρῳ καὶ ἄκων τῆς φαντασίας πρόσκαιρος ἐκείνης. ὁ τυφῶν πάλιν δὲ ἀκαπόλουθος, ἐπειδὰν ἀμαρτήσῃ τινὶ ἑαυτοῦ κατέρᾳ, μέχρι μιᾶς ἡμέρας καὶ δύναται τινὶ ἐκ τούτων ἐπίνομαι αὐτῷ χορηγίαν κατασχεῖν, ἀλλὰ ἀμαπνευσθείσης ἐκείνης, ἀναγκάζεται πάλιν ἕτερα ἐπεμβάλλειν, σοφὲν ἀμαφέρων χειμάρρου. καθάπερ γὰρ ἐκ τοῦ πρότερα ῥύματος προχωρήσαντος, ἕτερα ἐπέρχεται πάλιν· οὕτω δὴ καὶ ἐν ταῦτα, τῆς πρότερας δόξης μὴ τυφῆς, ἑτέρας ἡμῖν δὲ πάλιν. καὶ τοιαύτη τοῦ βιωτικοῦ ἡ φύσις, δὲ μήποτε ἐστάναι λαχοῦσα, ἀλλ' ἀεὶ ῥεῖν καὶ προσύρεσθαι. ὅπερ δὲ τῆς τυφῆς οὐ τοῦτο μόνον ὅτι δὲ προῤῥεῖν καὶ προέχειν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἡμῖν ἕτερα πρόσκαιρα πράγματα. τῷ γὰρ πρώτιστα μὲν ῥύματι τὸ ἰχνεῖον ἀποξύει τοῦ σώματος, τὸ τε ἀνδρεῖον προσύρει τῆς ψυχῆς· καὶ ἀχ οὕτω ταῖς σφοδραῖς τοῦ ποταμείων ῥυμαῖς ταῖς ὄχθαις ἐοικότες σκληρύνειν καὶ ποιεῖν ὑφιζάνειν, ὡς τυφὴ καὶ ἀπάλη ταῖς τῆς ὑγείας ἡμῶν ἐρείσματα πρώτα ἀποσύρει ῥᾳδίως. κἂν ἔλθῃς εἰς ἰατρεῖον, καὶ προσελθὼν ἐρωτήσῃς, πάσας σχεδὸν τῶν νοσημάτων ταῖς αἰτίας σκῆθεν εὑρήσεις οὔσας. ἡ μὲν γὰρ δυσπεψία καὶ ἡ λιτὴ τράπεζα, ὑγείας μήτηρ ὄντι. σκῆ τοῦτο δὲ ἰατρῶν παῖδες οὕτως αὐτῷ ὠνόμασαν, τότε μὴ κορέννυσθαι ὑγείαν καλέσαντες (ἀκορίη γὰρ ἔσθης ὑγιείη) τό τε σπουδαίως ἐσθίεσθαι μητέρα ὑγείας εἰπόντες. εἰ δὲ ἡ ἔνδεια μήτηρ ὑγείας, δῆλον ὅτι ἡ πλησμονὴ μήτηρ νόσου καὶ [ἀρχὴ] ἀῤῥωστίας ὄντι, καὶ πικρὰ πάθη καὶ αὐτῶν ἀναβαίνοντα τῶν ἰατρῶν τὴν τέχνην. καὶ γὰρ ποδαλγίαι, καὶ καρηβαρίαι, καὶ ἀμβλυωπίαι, καὶ χρῆμαι, καὶ ῥῆμοι, καὶ πρέσεις, καὶ ἴκτερος, καὶ πυρετοὶ μακροὶ καὶ φλεγμοναί, καὶ ἕτερα τούτων πολλῷ πλείονα (οὐ γὰρ καιρὸς πάντα ἐπιέναι) οὐκ ἀπὸ σοφίας καὶ φιλοσόφου σκέψεως, ἀλλ' ἐξ ἀδηφαγίας καὶ πλησμονῆς πίκτασθαι πέφυκεν. εἰ δὲ βούλει τῆς ψυχῆς τὰς νόσους ἰδεῖν τὰς ἐντεῦθεν φυομένας, ὄψῃ ὅτι πλεονεξίαι,

χ. πανταχοῦ

χ. αὐτῷ

χ. αἰσχρ.

πλεονεξίαι, βλαχεῖαι, μθμαγχελίαι, νωθεῖαι, ἀσέλγειαι, ἀμαθία πᾶσα ἐντεῦθεν ἔχει τὸν
λόγον. ὅταν γὰρ σαθρὰν ἀμείνονα ἀπὸ τῶν τοιούτων τραπέζων αἱ τρυφῶσαι γένωνται ψυχαί,
κ. παντων ἐκεῖθεν ἀφαστώμθμαι θηρίων. εἶπον γὰρ λύπας ὅσας ἔχουσι καὶ ἀηδίας οἱ τὰς στρβλ-
κ. σπουδ. οῦντες τῇ τρυφῇ; ἀλλὰ πάσας μὲν ἐπελθεῖν ἀδύνατον· ἑνὶ δὲ κεφαλαίῳ τὸ πᾶν ποιήσω φα-
νερόν. τῆς γὰρ τραπέζης, ταύτης δὲ λέγω τῆς πολυτελοῦς, μὲν ἡδονῆς οὐδέποτε ἀπογεύ-
ονται. ἡ μὲν γὰρ ἔνδεια, ὥσπερ ὑτρία, ὅτου καὶ ἡδονῆς μήτηρ ὄντ· ἡ πλησμονὴ δὲ ὥσπερ νό-
σων, ὅτου δὲ ἀηδίας ὄντ πηγὴ καὶ ῥίζα. ἔνθα γὰρ αἱ ἡδοναί, ἐπιθυμίαι εἰσὶ ὄντ· ἐπι-
θυμίας δὲ οὐκ οὔσης, πῶς ἂν εἶεν ποτὲ ἡδοναί; ἀλλὰ τοῦτο μόνον ζωοπρεπέστερος καὶ ὑμνητότερος
οὐ πονηρὸς τῶν πλουσίων ὑφηγήσωμαι δή, ἀλλὰ καὶ πλείονα καρπούμθμος τὴν ὑφηγησί-
10 νειν. ἅπερ πρότερον ἐννοήσαντες, φύγωμθμ μέθην τε καὶ τρυφήν, μὴ τὴν ἐν τραπέζαις μό-
νον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν τὴν ἐν πράγμασι βιωτικοῖς, καὶ διὰ ταύτης ἀπαλλαξώ-
μεθα τὴν ἀπὸ τῶν πνθυμητικῶν ἡδονῶν, καὶ, κτήσ. ἵνα τοῦ πεφήτου, κατατρυφήσωμθμ τοῦ
κ. πάντα Κυρίου (Κατατρύφησον γάρ τοῦ Κυρίου, φησί, καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου)
ἵνα καὶ τῶν ἐν ταύτῃ καὶ τῶν μθμόντων ἀπολαύσωμθμ ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλαν. θρωπίᾳ τοῦ
15 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνθυματι, εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κγ. ΤΑΥΤΗΝ ΕΠΟΙΗΣΕ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΤΩΝ σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας.

20

Πολὺς ὁ διάβολος ἔγκειται καὶ σφοδρός, πανταχόθεν πολιορκῶν τὴν σωτηρίαν τὴν ἡμετέραν. δεῖ τοίνυν ἐγρηγορέναι καὶ νήφειν, καὶ πανταχόθεν ἐπιτειχίζειν αὐτῇ τὴν ἔφοδον. κἂν γὰρ μικρᾶς ἐπιλάβηται
25 ἴχνος ἀφορμῆς, εὐρεῖαν ἑαυτῇ κατασκευάζει λοιπὸν τὴν εἴσοδον· καὶ ὅλως εἰσάγει μικρὸν τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν. Εἰ τοίνυν λόγος ἡμῖν ἐστὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας, μηδὲν ἐν τοῖς μικροῖς αὐτῇ συγχωρῶμθμ ἡμῖν ἐπιέναι, ἵνα ἀπὸ τούτων τὰ μεγάλα προαπαστείλωμθμ.
κ. ὑπολάβωμεν κ. εἰσαγαγεῖν καὶ γὰρ ἑκάστης ἁμαρτίας αἱ ἀρχαὶ μικραί εἰσιν, ἐκφυον δὲ τοσοῦτον ἐπιδείκνυνται σφοδρόν, ὥστε τὴν ἡμετέραν ἀπολλύναι ψυχὴν ἡμᾶς δυνάμενον τὸν αὐτὸν σωτηρίας μηδὲ τὸν ἴσον ἀπέχον μέτρον. Ταῦτά μοι νῦν ἁπλῶς εἴρηται, ἀλλ' ἐπεὶ δέδοικα, μήποτε ἐν μέσῳ τῷ σπόρῳ ὁ ζιζάνιος
30 ἐστὶν ἐπέσπαρται μὴ καθορώμθμος ἡμῖν, καὶ θηριάλωτον ὂν τότε ἡμῖν τὸ πρόβατον, ῥαθυμίᾳ καὶ ἐπιβουλῇ πονηρᾷ ἀποδουκολήσῃ τῆς ἀγέλης καὶ τῆς ἀκροάσεως. Εἰ μὲν γὰρ ἐν
κ. ῥήματα, ἀθλητοῦ τινος ἀγῶνι ἐσκοπούμθμ, ἢ καὶ τὸ σῶμα τοῦ πληγὰς ἐλαμβανεν, οὐκ ἂν ἔργον ἐφαινόμθμα τοιαύτας ἐπιβουλάς. ἐπεὶ δὲ ἀόρατος ἡ ψυχή, καὶ αὐτὴ τὰ ἕλκη δέχεται· πολλῆς ἡ-
35 μῖν ἐστὶ τῆς ἀγρυπνίας, ὥστε ἕκαστον ἑαυτὸν δοκιμάζειν. Οὐδεὶς γὰρ οἶδε τὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ· ὁ μὲν γὰρ λόγος ἅπασι φιλεύεται, καὶ κοινὸν προκεῖται φάρμακον πᾶσι δεομένοις· ἑνὸς δὲ ἑκάστου τῶν ἀκροωμένων λαβεῖν ἐστὶ τὸ ἐπιτήδειον τῇ νοσήματι. Οὐκ οἶδα ἐγὼ τοὺς ἀῤῥωστοῦντας, οὐκ οἶδα τοὺς ὑγιαίνοντας. Διὰ τοῦτο πάν-
* πᾶσιν ἀν- θρώποις ὁμοίως ἁρμόζοντα τα λόγον κινῶ, * ἵν' πᾶσιν ἐπιτήδειον πάθεσιν ἰατρείαν εἰσφέρω, νῦν μὲν πλεονεξίας κατηγορῶν, αὖθις δὲ τρυφῆς, πάλιν ἀσελγείας καθαπτόμθμος, εἶτα ἐλεημοσύνης ζωτηθεὶς ἔπαινον ἐπῳδάκλησιν, εἶτα τῶν ἄλλων ἑκάστου κατορθωμάτων. δέδοικα γὰρ μή ποτε παρεὶς ἐν τῷ λόγῳ ἡμῖν ἀχρόλευθμόν λαθὼν θερισθέντων παθῶν ἕτερον, ἄλλα καὶ μυόντων ὑμᾶς. ὥστε εἰ μὲν εἷς ἐν ταύτῃ ὁ συλλεγόμθμος, οὐκ ἂν ὅπως σφόδρα ἀναγκαῖον εἶναι ἐνόμισα πολυειδῆ ποιῆσαι λόγον. ἐπεὶ δὲ ἐν πλήθει τοσούτῳ πολλὰ εἶναι τὰ παθη εἰκός, οὐκ ἀ-

πικότως

πειχότως ποικίλλομθ τὼ διδασκαλίδ. πθύτως γὰ θυρήσει τὼ ἑαυ̃ χρείδ ὁ λόγος, ἅπασιν ἐφαπλούμθος. Διά τοι τῦτο ἡ γραφὴ πολυειδὴς ἵις ὄσι, πρὸς μυρίων ἡμῖν διαλεγομθη πραγμά̃, ὅπ̃ κινῇ τῇ φύσει διαλέπεται τὼ ἀνθρώπων· ἐν ᾧ πλήθ τοσύτῳ, πολλὰ ἀνάγκη τὰ πάθη τῆς ψυχῆς ἔ̃), εἰ μὴ πθύτα ἐν πᾶσι. τύτων τοίνυν ἑαυτοὺς ἐκκαθάραντες, ἴτω" τὼ θείων λόγων ἀκυόσωμθ, ἐ μ̃ σωτετειμμένης διανοίας ἡ τὼ σήμερον ἡμῖν ἀναγνωσθέντων ἀκούωμθ. τίνα ὖ ταῦτά ὅτι; ταύτην ἐποίησε τὼ ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. εἶπον γὰ πρόθεν, ὅτι τινὲς ὐκ ἀρχὴ ταύτην εἶ̃) φασι. "τί γὰρ, φησιν, εἰ πρόσκειται ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας; "τὼ γὰ ἀρχήν, φησι, ταύτην ἐποίησεν ἐν Κανᾷ. ἐγὼ ὖ τῶν τύτων μ̃ ὐδὲν ἂν ἀκριβολογησαίμην. ἀλλ' ὅτι μ̃ μ̃ τὸ βάπτισμα τῶν σημείων ἦρξατο, ἐ περὶ τῦ βαπτίσματος ὐδὲν ἐθαυματύργησε, ἡ ἔμπροσθεν ἐδηλώσαμθ. εἴτε ὖ τῦτο, εἴτε ἕτερόν πρόφασιν ἐζήτει τὼ μ̃ τὸ βάπτισμα θμολθήναι, ἡ σφόδρα διϊχυρίζεσθαι ἀναγκαῖον εἶναί μοι δοκεῖ.

Καὶ ἐφανέρωσε τὼ δόξαν αὐτ̃, Φησι. πῶς ἐ λέγει τῦτο; ὐδὲ γὰρ πολλοὶ πρόσειχον τῷ" λεγομθίῳ, ἀλλ' ἁ Διάκονοι ἡ ὁ ἀρχιτρίκλινος ἡ ὁ νυμφίος. πῶς οὖν ἐφανέρωσε τὼ δόξαν αὐτ̃; τότε αὖθ μέρος· εἰ ὖ ἦ μὴ τότε, ἀλλ' ὕστερον ἔμθησαν τὸ θαῦμα ἀκυόσεσθαι ἅπαντες· μέχρι γὰ τῦ νῦν ᾄδεται, ἡ ὁ διέλαθεν. ὅτι γὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ πάντες ἤδεσαν, ἀπὸ τῶν ἐπαγομθίων δῆλον. εἰπὼν γὰρ, ἐφανέρωσε τὼ δόξαν αὐτ̃, ἐπήγαγε·

Καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἁ μαθηταὶ αὐτ̃, Οἱ πρὸ τύτου θαυμάζοντες" αὐτόν. ὁρᾷς ὅτι τὰ σημεῖα τότε μάλιστα ἀναγκαῖον ἦν ποιεῖν, ὅτε ἁ ὀργιζόμενοι ἡ πρόσ.. ἔχοντες τοῖς νομοθέταις σαφῶς ἔδειξαν; ὗτοι γὰ ἔμθησαν ἡ πῶς ἂν εἶεν ὀκολώτερον ἡ μ̃ ἀκριβείας πρόσεχειν τοῖς νομοθέταις. ἐ πῶς δὲ ἐθύετο γνώσιμος τῶν σημείων χρεία; ὅτι ἡ διδασκαλία ἰσχυρὰ ἡ πρόφητεία" καὶ τὸ θαῦμα ἐπτείνατο ταῖς τῶν ἀκυόντων ψυχαῖς, ὥστε μ̃ ἀγθέσεως πρόσεχειν τοῖς νομοθέταις, τῆς ψυχῆς" προοικειουμένης ἤδη. ἀγὰ τοι τῦτο πολλαχῦ ἡ ἀλλαχῦ φασιν ἁ διαγελισταὶ μὴ πεποιηκέναι σημεῖον αὐτόν, ἀγὰ ὃ τῶν δυθεόντων σκωμὸν τῶν ἐκ̃ ἀγαπεβόντων.

12 Καὶ μ̃ τούτου κατέβη εἰς Καπερναούμ αὐτὸς ἡ ἡ μήτηρ αὐτ̃ ἡ ἁ ἀδελφοὶ ἡ ἁ μαθηταὶ αὐτ̃. ἡ ἦσαν ἐκ̃ ἡ πολλὰς ἡμέρας.

Τίνος ἕνεκεν προσγίνεται μ̃ τῆς μετ̃ εἰς Καπερναούμ; ὅτε γὰ θαῦμα ἡ δεῖν εἰργάσατο αὐτόθι, ὅτε οἱ τὼ πόλιν οἰκοιῦντες ἐκείνων τῶν ὑγιῶς πρὸς αὐτὸν ἐχόντων ἦσαν, ἀλλὰ ἡ τῶν σφόδρα διεφθαρμένων. καὶ τῦτο ἐδήλωσεν ὁ Χριστὸς εἰπών· Καὶ σύ Καπερναούμ, Λυκ. 1. 15. μὴ ἕως τῦ ὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως τοῦ ᾅδου καταβιβασθήσῃ. τίνος οὖν ἕνεκεν προσγίνεται; ἐμοὶ δοκεῖ ὅπ̃ μικρὸν ὕστερον ἔμθησιν ἀπιέναι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀγὰ τῦτο ὅτε ἀπελθεῖν, ὥστε μὴ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ὀπισύρεσθαι ἡ τὼ μητέρα. ἀπελθὼν ὖ ἡ ὀλίγον ἀγαπείψας χρόνον ἀγὰ τὼ εἰς τὼ μητέρα τιμὼ, ἴτω πάλιν ὑπολαμβάνεται τῶν θαυμάτων, ἀπεκαταστήσας τὼ παλαιωθέν. ἀγὰ τοῦτό φησιν· οὐ μ̃ πολλὰς ἡμέρας

13 Ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα. Πρὸ ὀλίγων ἄρα ἡμερῶν τῦ" πάσχα ἐβαπτίσατο. ἀνελθὼν ὖ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τί ποιεῖ; πρᾶγμα πολλῆς αὐθεντίας γέμον. ὅτε γὰ καπήλους ἐκείνους, ὅτε τραπεζίτας, ὅτε τὰ πρόσεισε πωλοῦντας ἡ βόας ἡ πρόβατα, καὶ ἀγὰ τῦτο ἐκ̃ ἀγανεύοντας ἐξέβαλε. ἡ ἕτερος μὲ διαγελιστής φησιν, ὅτι ἐκ ἄλλων ἔλεγε, μὴ ποιεῖτε ᾧ οἶκον τοῦ πατρός μου οἰκίαν λῃστῶν· ὅτι ὖ

16 Οἶκον ἐμπορίου Φησὶν, ὐκ ἐνομίζε ἀλλήλοις λέγοντες, ἀλλὰ δεικνύοντες ὅτι ἐκ δούλου ὕτο ἐποίησε, ἡ ὅτι ὁ πατ" τοῦ" κυρίου ἀμφότερα λέγοντες, ἀλλὰ νῦν μὲ ἐν προοιμίοις,

χρ. τοῖς θείοις λόγοις προσ- ἐλλομθ, ἡ ἵτω μ̃ σωτετειμμένης σοδρὰ πῶς διανοί.

χρ. πῶς ἂν ἀπόπων φαίνοιτο ἐν Κα.

χρ. κἀμὲ ἀγαπᾶν ἐκέλευε τὼ πατέρα τὼ νῦν Ἰησοῦ σημείων;

χρ. γνώσιμος;

χρ. ἐδήλωσε.

χρ. εἰς

χρ. φασιν.

χρ. πάσχατο

οιμίοις, ιω̃ ὁ τρὸς αὐτὸ ὁ πάθος ἐλθών, τοῦτο ποιῆ. δῆλ δὲ σφοδρότερον τοῖς λόγοις χρησάμενος, ἀπήλαιον ἐκάλεσε λῃστῶν. ἐντεῦθεν ὁ ἐν ἀρχῇ τῶν σημείων ἤρξατο, ἀλλ' ὑφειμένως μᾶλλον τῇ ὑπαινιττομένοις κέχρηται· ὅθεν εἰκὸς δεύτερον τοῦτο τεθῆναι. καὶ ζῆνος εἰεκέν, φησιν, αὐτὸ τοῦτο πεποίηκεν ὁ Χριστός, καὶ τοσαύτῃ σφοδρότητι κέχρηται κατ' αὐτῶν, ὥσθ' ὑβριστοῦ φαίνεται ποιεῖν, καὶ ταῦτα ὑβριζόμενος, λοιδορούμενος, ὡς Σαμαρείτης καὶ δαιμονᾶν κληθεὶς πρὸς αὐτῶν; οὐδὲ γὰρ ἠρκέθη τοῖς λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ φραγέλλιον λαβὼν ὅτως αὐτοὺς ἐξέβαλεν. ⓐ ὁ Ἰουδαῖοι, ἑτέρων μὲν ὑπερφυεστέρων, ἐγκαλοῦσι καὶ ἀγριαίνουσιν· ὅτε ὁ εἰκὸς ἦν αὐτὸν ἐπιμνησθῆναι ὑπομνησθέντας, οὐ τοιούτῳ κέχρηται πρὸς αὐτὸν τρόπῳ. καὶ γὰρ ἐπεμίμησαν, οὐδὲ ὕβρισαν, ἀλλὰ τί φησι;

18 Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; Ὁρᾶς βασανίας ὑπερβολήν; καὶ πῶς αἰτοῦσιν ἄλλων ὑπέρογκον μᾶλλον αὐτοὺς προσῆκεν; ποτὲ μὲν οὖν ἀπήλαιον λῃστῶν ⓦ ναὸν γίνεσθαι ἔλεγεν ὑπ' αὐτῶν, δεικνὺς, ὅτι τὰ πωλούμενα, ἀπὸ κλοπῆς ἦν καὶ ἁρπαγῆς καὶ πλεονεξίας, καὶ οὐ τῶν ἀληθινῶν ἐπιθυμιῶν συμφορᾶν· ποτὲ δὲ οἶκον ἐμπορίου, τὰς ἀναμεμιγμένους αὐτῶν κακοπραγίας ἐνδεικνύμενος. ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν τοῦτο πεποίηκεν; ὅπως ἐπιμείνῃ ἐν σαββάτῳ θεραπεύειν, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ποιῇ ἃ ἐδόκει παρὰ αὐτοῖς τοῦ νόμου παραβάσεις εἶναι, ἵνα μὴ δόξῃ φιλοπαθὴς διὰ τοῦτο εἶναι καὶ δεῖξαι ἐναντίας ἥκων τῷ πατρὶ ταῦτα ποιῇ, ἐντεῦθεν τῆς τοιαύτης ὑποψίας αὐτῶν ποιήσας τὴν διόρθωσιν. ὁ γὰρ δὴ ὁ τοσοῦτον ζῆλον ὑπιδεικνύμενος ὑπὲρ τοῦ οἴκου, πῶς τοῦ οἴκου διαπτύσει καὶ ἐν αὐτῷ θεραπεύσειν ἔμελλεν ἐναντιοῦσθαι. ἐπεὶ μὲν οὖν ἐκράτει καὶ τὰ πρότερα ἔτη, ἐν οἷς τὴν ⓦ νόμον ἐβίω, δεῖξαι τὴν πρὸς ⓦ νομοθέτην αἰδῶ, καὶ ὅτι οὐκ ἀντινομοθετῶν ἦλθεν· ὅπερ ἦν εἰκὸς ἦν ἐκεῖνα λαθεῖν πραγματευόμενον ὧν λέγω, ἅτε καὶ πᾶσιν ὄντα γνώριμα· δεῖ δὲ ἐν οἰκίᾳ πρέσθαι πρώτων λοιπὸν (καὶ γὰρ πολλοὶ πρῆσαν, ἅτε ἑορτῆς πλησίον ὄσης) τοῦτο ποιῇ, καὶ μαστιγίου διωθούμενος. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς ἐξέβαλλεν, ἀλλὰ καὶ τὰς τραπέζας ἀνέτρεψε, καὶ ὃ ἀργύριον ἐξέχεε, διδοὺς αὐτοῖς ἐκ τούτων λογίσασθαι, ὅτι οὐκ ἀφ' ὧν εἰς κινδύνους ῥίπτων ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης καὶ οἴκου, καὶ δεσπότου καὶ οἴκου κατεφρόνησεν ἀφ'. εἰ γὰρ ἐκρινόμενος ταῦτα ἐποίει, πολλῷ μᾶλλον ἐχρῆν μόνον· ὃ δὴ καὶ εἰς κινδύνους κατασῶσαι * (οὐδὲ γὰρ τὸ τυχὸν ἦν) καὶ θυμῷ τοσούτων ἀληθειῶν ἑαυτὸν ἐκδιδῶσι, καὶ δῆμον πολλῆς γέμοντα ἀλογίας καὶ πλάνων ἀφ' ἑαυτῶν καθ' ἑαυτῶν προκρίναι ὑβρίζοντα, ζημιοῦσθαι, οὐκ ἐκκρινούμενον ἦν, ἀλλὰ πολλὰ ἀμαρτάνοντα παθεῖν ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης τοῦ οἴκου. δῆλα τοῦτο οὐδὲ δι' ὧν ποιεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν λέγει, δείκνυσι τὴν πρὸς αὐτὸν συμφωνίαν· οὐδὲ γὰρ εἶπε ⓦ οἶκον τὸν ἅγιον, ἀλλὰ

Τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου. Ἰδοὺ δὲ πατέρα καλεῖ, καὶ οὐκ ὀργίζονται. ᾤοντο γὰρ ἁπλῶς αὐτὸν λέγειν· ὅπερ ὁ πρὸ αἰῶνος πρεσβύτερον ἐφθέγξατο, ὡς ἐκείνῳ πρέποντα τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων ἱστορῶν, τότε ἀγριαίνουσι· τί οὖν ἐκεῖνοι; τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, φησιν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ὦ τῆς ἐσχάτης μανίας. σημείου γὰρ χρεία ἦν, ὅτε τὰ κακῶς γινόμενα παῦσαι, ἢ ⓦ οἶκον ἀπαλλάξαι τοσαύτης ἀθυμίας; ὃ ὁ ζῆλον τοιοῦτον λαβεῖν ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ οὐ μέγιστον σημεῖον ἀρετῆς ἦν; ⓐ οὖν μαθηταὶ αὐτοῦ γνώμονες καὶ ἐντεῦθεν ἐδείκνυντο. καὶ γὰρ

17 Ἐμνήσθησαν δέ, ὅτι δεῖ γεγραμμένον· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με.

Ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι τῆς προφητείας ἐμνήσθησαν, ἀλλὰ τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ἔλεγον, ἅμα μὲν ὑπὲρ τῆς ἀφροσυνερδείας τῆς ἑαυτῶν ἀληθεύοντες ἐκκοπτομένης καὶ προσδοκῶντες ταύτῃ κωλύειν αὐτὸν, ἅμα δὲ ὡς ἐκκαλέσασθαι αὐτὸν εἰς φιλονεικίαν βουλόμενοι, καὶ ἐπισκῆψαι τοῖς νομικοῖς. δῆλα τοῦτο οὐδὲ δίδωσιν αὐτοῖς σημεῖον. ἐπεὶ καὶ πρότερον προσελθοῦσι καὶ αὐτοῦσι, ὃ δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. ἀλλὰ τότε μὲν σαφέστερον, νυνὶ δὲ αἰνιγματωδέστερον.

εἶν.

εσν. ποιᾷ ὃ τοῦτο δηλ. τὴν ἐξάπτειν αὐτῷ ἀναισθησίαν. ὁ γὰρ μὴ αἰτούμενος, ἵνα λάμ- χ. ποιεῖται
βανῃ καὶ σημεῖα δίδοις, οὐκ αἰτούμενος δὲ ἀπεδράφη, εἰ μὴ τὴν δηλουμένην αὐτῷ εἶδε πο- Σαίων.
νηρὰν οὖσαν καὶ δολερὰν, καὶ ὑπουλον τὴν προαίρεσιν. αὐτὸ γὰρ ἀληθὲς ὃ ἐρώτημα σύνο-
σον ὅσης κακίας μεστὸν ἦν. δεῖν γὰρ αὐτὸν ἀποδέξασθαι τῆς ἀπονοίας καὶ τοῦ ζήλου, δεῖν ἐκπλα-
γῆναι ὅτι τοσαύτην τοῦ οἴκου ποιεῖται πρόνοιαν. ⓘ ὃ ἐγκαλοῦσι, καπηλεῖον ἐξεῖναι λέγον- 5
τες, λοιδὸν ὃ τὴν καπηλείαν οὐκ ἐξὸν εἶ), ἀλλὰ μὴ σημεῖον ἦς ἐπιδείξηται. Τί οὖν ὁ Χριστός; χ. π
19 Λύσατε Ⓦ ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. Πολλὰ τοιαῦτα
φθέγγεται, τοῖς μὲν τότε ἀκούουσιν οὐκ ὄντα δῆλα, τοῖς δὲ μετὰ ταῦτα ἐσόμενα. τίνος δὲ ἕνε-
κεν τοῦτο ποιεῖ; ἵνα δειχθῇ προφανῶς αὐτῶν τὰ μετὰ ταῦτα, ὅταν ἐξέλθῃ ἡ τῆς προῤῥήσε-
ως τέλος, ὃ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς προφητείας ταύτης γέγονεν. 10

22 Ὅτε γὰρ, φησὶν, ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, τότε ἐμνήσθησαν ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο
ἔλεγε· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. Ὅτε δὲ ἐλέγετο, ⓐ
μὴ ἠπόρουν τί ποτε ἄρα εἴη ὃ εἰρημένον, ⓘ δὲ ἀμφέβαλον, λέγοντες·

20 Ἐν τεσσαρακονταέξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος· καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς
αὐτόν; Τεσσαρακονταέξ δὲ ἔτη ἔλεγον, τὸν ὕστερον οἰκοδομὸν δηλοῦντες· ἡ γὰρ 15
πρώτη εἰς εἴκοσι ἔτη ἀπηρτίσθη χρόνον. τίνος οὖν ἕνεκεν οὐκ ἔλυσε δὲ αἴνιγμα, καὶ εἶπεν· χ. αἰνίσσεται
ὁ περὶ τοῦ ναοῦ λέγω τούτου, ἀλλὰ περὶ τῆς σαρκὸς τῆς ἐμῆς, ἀλλ' ὁ μὲν εὐαγγελιστὴς ὕστερον
γράφων ὃ εὐαγγέλιον, ἑρμηνεύει ὃ εἰρημένον, αὐτὸς δὲ ἐσίγησε τότε; τίνος οὖν ἕνεκεν [τότε]
ἐσίγησεν; ὅτι οὐκ ἂν Ⓦ λόγον ἐδέξαντο. εἰ γὰρ μηδὲ ⓐ μαθηταὶ ἱκανοί πως ζωπυρεῖναι
τὸ λεχθὲν ἦσαν, πολλῷ μᾶλλον ⓘ ὄχλοι. ὅτε γὰρ, φησὶν, ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, τότε ἐμνήσθησαν 20
καὶ ἐπίστευσαν τῇ λέξει καὶ τῇ γραφῇ. δύο γὰρ ἦν αὐτοῖς τὰ προσπαίσματα πέως· ἓν μὲν, τὸ
τῆς ἀναστάσεως· ἕτερον δὲ, τὸ τούτου μεῖζον, εἰ ὁ Θεὸς ἦν ὁ ἔνδον οἰκῶν· ἅπερ ἀμφότερα ἠνίξ-
ατο εἰπὼν, λύσατε Ⓦ ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἑτέρῳ αὐτόν. ὅπερ καὶ ὁ Παῦλος
Ρω. α. δ. ὑ μικρὸν ἔλεγε σημεῖον φησι θεότητος, οὕτω λέγων· Τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ
πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διατί δὲ εἶπε, καὶ ἐπαύσατο τοῦτο 25
δίδωσι σημεῖον, καὶ παραχρῆμα, νεῦμα οἱονεί λέγων, ὅταν ὑγιώσητε Ⓦ ἐμὸν τὸ σῶμα τοῦτο, τότε
γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι· νεῦμα δέ, ὑ δοθῆναι τοῦτο ὑμῖν σημεῖον, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ· καὶ ἐπαύσατο
πάλιν, ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν; ὅτι τοῦτο μάλιστα ἦν τὸ δεικνύον αὐτὸν ὑκ ὄντα ἀν-
θρώπου ψιλὸν, τὸ δυνηθῆναι κατὰ τοῦ θανάτου ἔτι ὄντα θνητὸν, τὸ τὴν τυραννίδα αὐτοῦ τὴν
μακρὰν καὶ Ⓦ χαλεπὴν καταλῦσαι πόλεμον οὕτω ταχέως. Διὰ τοῦτό φησι, τότε εἰσῆλθε. 30
τότε· πότε; ὅταν ἀναστὰς ὁπλισάμενος [πᾶσαν] τὴν οἰκουμένην, τότε εἰσῆλθε ὅτι κατὰ
τοῦτο ὡς Θεὸς κατὰ Θεοῦ υἱὸς γνήσιος ἐποίουν, ἐκδικῶν τὴν εἰς Ⓦ πατέρα ὕβριν. τί δήποτε δὲ
οὐκ εἶπε, ἢ ποίων σημείων χρεία τοὺς πᾶσαν τὴν νομιζομένην κακῶς, ἀλλ' ἐπηγείλατο
δοῦναι σημεῖον; ὅτι ἐκείνῳ μὲν αἱ αὐτοῖς πλέον προῆκαν, ταύτῃ δὲ μᾶλλον κατέπληξεν. ἀλλ'
ὅμως οὐδὲν πρὸς τοῦτο εἶπον. καὶ γὰρ ἔδοξεν αὐτοῖς ἄπιστον λέγειν, καὶ οὐδὲ ἐρωτῆσαι ἠνείχον- 35
το, ἀλλ', ὡς ἀδυνάτου ὄν, παρῃτοῦντο. Εἰ δὲ νοῦν εἶχον, εἰ καὶ τότε ἄπιστον αὐτοῖς ἔδοξεν
εἶναι), ὅτε τὰ πολλὰ ἐποίησε σημεῖα, τότε δὲ προσελθόντες ἠρώτησαν, τότε αἰτήσασθαι
ἀπορίαν αὐτοῖς λυθῆναι. ἀλλ' ἀνόητοι ὄντες, τοῖς μὲν οὐδὲν ὅλως προσεῖχον τῶν λεγομένων,
τὰ δὲ μετὰ πονηρᾶς ἦκουον διανοίας. διὸ δὲ ὁ Χριστὸς αἰνιγματωδῶς πρὸς αὐτοὺς ἀπεφθέγγε-
το. ἀλλὰ τὸ ζητούμενον σκοπῶμεν, πῶς ⓐ μαθηταὶ οὐκ ἤδεισαν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀναστῆναι 40 χ. εἶχον εἰ-
ἐκ τῶν νεκρῶν; ὅτι ὕπνῳ τῆς τοῦ πνεύματος ἦσαν ἀξιωθέντες χάριτος. διὸ συνεχῶς οὐδὲ πε- δέναι.
ρὶ ἀναστάσεως ἀκούοντες λόγους, οὐδὲν συνίεσαν, ἀλλὰ διελογίζοντο καθ' ἑαυτούς, τί ποτε ἔστι
τὸ ἔστι. τὸ γὰρ πολὺ ξένον καὶ παράδοξον ἦν τὸ λεγόμενον, τὸ, ἑαυτὸν ἵνα δυνάσθαι αἴρειν,
καὶ ἀνιστᾶν ὕστερον. διὰ τοῦτο καὶ Πέτρος ἐπετιμήθη, ὅτι οὐδὲν εἰδὼς περὶ ἀναστάσεως ἐ-

λεγλν,

λεγω, ἱλεώς σοι. καὶ οὐδὲ ὁ Χριστὸς περὶ τοῦ πράγματος αὐτοῖς ἀπεκάλυψε τοῦτο σαφῶς, ἵνα μὴ σκανδαλισθῶσιν οἱ ἀρχὴν λαμβάνοντες τοῦ λεγομένου διὰ τὸ πολὺ παράδοξον, καὶ μηδέπω σαφῶς αὐτὸν εἰδέναι, ὅστις ἐστί. τοῖς μὲν γὰρ διὰ τῶν πραγμάτων βοωμένοις οὐδεὶς αἰ διαπιστήσειε· τοῖς δὲ διὰ τῶν λόγων λεγομένοις εἰκὸς ἦν πολλοὺς διαπιστῆσαι. διὰ τοῦτο οὐκ εὐθέως εἴασε συγκεκαλυμμένον εἶναι τὸν λόγον. ὅτε δὲ διὰ τῆς πείρας πρὸς τὴν ἀληθῆ ἤγαγε καὶ εἰρηνικὰ, τότε λοιπὸν ἔδωκε καὶ τῷ ῥητῷ τὴν σαφήνειαν καὶ τοσαύτην τοῦ πνεύματος τὴν χάριν, ὥστε ἀθρόον πάντα ἀπολαβεῖν. σκόπος γὰρ ὑμᾶς ἀναμνήσει, φησὶ, πάντα. ἐπεὶ γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν αὐδὼ οὐ μιᾷ μόνον σκανδαλόντες ἐαυτοὺς καὶ φυγόντες, καὶ οὐδὲ ἰδεῖν αὐτὸν φάσκοντες, ὀλίγῳ δεῖν τῶν πάντων διὰ τὸν χρόνον γνωρίμων τε καὶ λεγόντων ἐμνημόνευσε, εἰ μὴ πολλῆς ἀπήλαυσαν τῆς τοῦ πνεύματος χάριτος. καὶ εἰ διὰ τοῦ πνεύματος, φησὶν, ἀκούεσθαι ἤμελλον, πῶς χρεία ἦν συζῆναι αὐτοὺς τῷ Χριστῷ, μέλλοντας μὴ κατέχειν τὰ λεγόμενα; ὅτι οὐκ ἐδίδασκε τὸ πνεῦμα, ἀλλ' ἀνεμίμνησκεν ἃ παρὰ τοῦ Χριστοῦ ὁ Χριστὸς εἶπεν. οὐ μικρὸν δὲ εἰς τὴν δόξαν συντείνει τοῦ Χριστοῦ, τὸ διὰ παντὸς φανῆναι εἰς τὸ μνήμιον τῶν λεχθέντων αὐτοῖς. διὰ μὲν οὖν τὴν ἀρχὴν, τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος ἐβούλετο τὸ βαπτισθῆναι τοῦ πνεύματος χάριν ὕστερον δὲ καὶ πολλῷ· ὕστερον δὲ τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς τὸ καταχεῖν τὰ δωρεάν. βίον γὰρ ἐπεδείξατο λαμπρὸν, καὶ πολλῷ τῷ σοφίαι καὶ μεγάλοις τοῦ πόνοις, καὶ κατεγέλασαν μὲν τῆς παρούσης ζωῆς, οὐδὲν δὲ ἠγήσαντο τὰ ἀνθρώπινα, ἀλλ' ἀνώτεροι πάντων ἐφέροντο, καὶ καθάπερ ψυχαὶ ἀετοὶ κοῦφοι, ὑψηλὰ πετόμενοι διὰ τῶν ἔργων, πρὸς αὐτὸν ἀφίκοντο τὸν ὑρανὸν, καὶ διὰ τῶν ἔργων τοῦ πνεύματος τὴν χάριν ἀφατον.

χ. τὴ μνήμη τ λεχθέντων αὐτοῖς.

ΗΘΙΚΟΝ

Τούτους τοίνυν καὶ ἡμεῖς μιμησώμεθα, καὶ μὴ σείσωμεν τὰς λαμπάδας, ἀλλὰ διαπρήσωμεν φαιδρὰς δι' ἐλεημοσύνης. τοῦτο τὸ πυρὸς τὸ φέρος οὕτω διακεκαθαρται. ζωμάξωμεν τοίνυν εἰς ἀγρεῖα τὸ ἔλαιον, ἕως ἐν ζωῇ ἐσμεν. οὐδὲ γὰρ ὅστι τοῦτο χρίσασθαι ἀπελθόντας οἴκοι, οὐδὲ ἀλλαχόθεν αὐτὸ λαβεῖν, ἀλλ' ἢ διὰ τῆς τῶν πενήτων χειρός. συλλέξωμεν τοίνυν ἐντεῦθεν ἤδη μετὰ πολλῆς τῆς δαψιλείας, εἴγε βουλόμεθα μετὰ τοῦ νυμφίου εἰσελθεῖν· εἰ δὲ μή, ἔξω μενεῖ τὸ νυμφῶνος δυάγκη. ἀμὴ χαμον γὰρ, ἀμὴ χαμον, κἂν μυρία κατορθώσωμεν ἀγαθὰ, τῆς ἐλεημοσύνης χωρὶς διπλοῦσθαι τῶν τῆς βασιλείας πυλῶν. διὸ μετὰ πολλῆς ταύτης διπλοειξώμεθα τὸ δαψιλείας, ὥστε ἀπολαῦσαι τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς διπτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κδ'. 23 ΩΣ ΔΕ ΗΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

Ων αὐθεντῶν τότε, οἱ μὲν τὴν πλάνην προσεῖχον, οἱ δὲ τῆς ἀληθείας ἀντείχοντο. ἀλλά καὶ τούτων ἔνιοι πρὸς ὀλίγον αὐτῆς ἀπολαμβανόμενοι, πάλιν αὐτῆς ἐξέπιπτον. τούτους δὲ ὁ Χριστὸς ἀγνοῆσαι μενος, σπέρμασι προέβαλε τοῖς οὐκ ἔχουσι βάθος κειμένοις, ἀλλὰ διὰ ῥίζας ἐπὶ τῆς διπλοειξώμεθα τῆς γῆς ἔχουσιν, ὃς καὶ ταχέως ἀπολωλὸς ἔφη. τούτους δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν τούτοις ἡμῖν ἐδήλωσεν οὕτω λέγων, ὅτι ὡς ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν,

Θεωρήσωμεν αὐτῶν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. 24 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς. Ἐκεῖνοι γὰρ ἀκριβέστεροι ἦσαν οἱ μαθηταί, ὅσοι μὴ ἀπὸ σημείων προσήεσαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς διδασκαλίας. διὸ μὲν γὰρ παχύτερος, τὰ σημεῖα ἐφείλκετο·

ε φείλκετο· τὰς ψ λογικωτέρας, αἱ τῆς φητείας ϗ αἱ διδασκαλίαι. ὅστι γοῦν ἀπὸ διδασκαλίας κατεχέθησαν, ὅτοι τῶν ἀπὸ σημείων ἦσαν βεβαιότεροι· ὡς ϗ ὁ Χριστὸς ἐμακάριζε λέγων· Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες ϗ πιστεύσαντες. ὅπ ψ ὰ τὰ γνησίων ἦσαν ὅτοι, δείκνυσι ϗ ἡ ἐπαγωγή. αὐτὸς γὰρ, φησιν, ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς. διὰ τί; Διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν [τοὺς] πάντας, καὶ ὅπ οὐ χρείαν εἶχεν, ἵνα τις μάρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου. αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Οὗ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν· οὐ προσεῖχε τοῖς ἔξωθεν ῥήμασι, τὰ καρδίας ἐμβατεύων αὐτῆς ϗ τὰς τῶν διανοιῶν εἰσιών· ἃ δὴ προσκαιρον αὐτῶν θερμότητα εἰδὼς σαφῶς, οὐκ ἐβάρρει αὐτοῖς ὡς μαθηταῖς ἀπηρτισμένοις, οὐκ ἐνεχείριζε πάντα τὰ δόγματα αὐτοῖς ὡς ἤδη βεβαίως πιστοῖς γνωρίμοις. Ὃ ψ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων εἰδέναι, ἅ πλάσαντος καὶ μονὰς τὰς καρδίας ὁ Θεός· Σὺ γάρ, φησιν, ἔπλασας καρδίας μονώτατος. Οὐκ ἐδεῖτο οὖν μαρτύρων, ὥστε τῶν οἰκείων πλασμάτων μαθεῖν τὴν διάνοιαν. ὅθεν οὐδὲ ἀπὸ τῆς προσκαίρου πίστεως αὐτοῖς ἐβάρρει. ἀνθρωποι μὲν γὰρ ὄντες τὰ παρόντα, οὔτε τὰ μέλλοντα εἰδότες, πολλάκις ϗ τοῖς δοκοῦσι σοφοῖς, ϗ τοῖς μικρὸν ὕστερον ἀπιστησομένοις ἅπαντα χωρεῖς τινος ὑποστολῆς ϗ λήγουσι ϗ ἐγχειρίζουσιν· ὁ δὲ Χριστὸς οὐχ ὅτως. ἤδει γὰρ αὐτῶν τὰ ἀπόρρητα πάντα σαφῶς. τοιοῦτοι πολλοὶ δὲ νῦν εἰσι, τὴν μὲν πίστεως ὄνομα ἔχοντες, σύνεσιν δὲ ϗ βάθος οὐκ ἔχοντες· ὁ Χριστὸς ἑαυτὸν ἐμπιστεύει, ἀλλὰ τὰ πλείονα ἀποκρύπτεται. καθάπερ γὰρ ἡμεῖς οὐ τοῖς ἁπλῶς φίλοις, ἀλλὰ τοῖς γνησίοις θαῤῥοῦμεν, οὕτω ϗ ὁ Χριστός. ἀκούσον γοῦν τί φησι τοῖς μαθηταῖς ὁ Χριστός. Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους· ὑμᾶς δὲ φίλους μου ἔστε. πόθεν, ϗ πῶς; ὅτι πάντα, ὅσα ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός, ἀπεκάλυψα ὑμῖν. πῶς δὲ τοῦτο οὐδὲ τοῖς Ἰουδαίοις τὰ σημεῖα ἐδίδου αὐτοῦτον, ὅλα πειράζοντες ἤτουν. ἀρ' οὖν ὃ σημεῖα αὐτὸν πειράζοντων ὅστι ἢ τότε, ϗ νῦν. ϗ γὰρ ϗ νῦν εἰσιν οἱ ζητοῦντες ἢ λέγοντες· πῶς δὲ μὴ ϗ νῦν σημεῖα ζητῶ; εἰ γὰρ πιστὸς εἶ, ὡς εἶ χρὴ, ϗ φίλος τοῦ Χριστοῦ, ὡς φίλῳ δεῖ, οὐ χρείαν ἔχῃς σημείων. ταῦτα γὰρ τοῖς ἀπίστοις δίδοται. πῶς οὖν Ἰουδαίοις οὐκ ἐδόθη, φησί; μάλιστα μὲν ἐδόθη· εἰ δὲ ὅστιν ὅπου ϗ αἰτοῦντες οὐκ ἔλαβον, ὅπῳ οὐχ ὑπὲρ οὗ τὴν ἀπιστίας ἀπαλλαγὴν ταῦτα ἤτουν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ μᾶλλον αὐτὴν βεβαιῶσαι τὴν πονηρίαν.

κξ γ. 1 Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων, Νικόδημος ὀνόματι αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων.

2 Οὗτος ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτός. Οὗτος ϗ ἐν μέσῳ τῷ βαγγελίῳ φαίνεται Ⓦ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ποιούμενος λόγον. λέγω γὰρ· Ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει οὐδένα, ἐὰν μὴ πρότερον ἀκούσῃ. πρὸς τοῦτον ϗ Ⓖ Ἰουδαῖοι δυσχεραίνοντες, ἔλεγον· Ἐρεύνησον ϗ ἴδε, ὅπι προφήτης ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται. ϗ μὴν Ⓦ σαφῶς ὁ πάλιν, πολλοῦ τὴν ὑπομένειν τῆς ταφῆς τοῦ θεανθρωπικοῦ σώματος πεποίηται. Ἦλθε γάρ, φησι, ϗ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς Ⓦ Κύριον νυκτός, φέρων μίγμα μύρου ϗ ἀλόης, ὡς λίτρας ἑκατόν. ϗ νεκρὸν διέκειτο μὲν πρὸ Ⓦ Χριστοῦ, οὐχ ὡς ἐγερῶν ὁ, ὅτε μὴν ἀθανασίας τῆς προσηκούσης, ἀλλ' ἔτι ὑπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς κατεῖχετο ἀσθενείας. Διὰ τοῦτο ϗ νυκτὸς ἦλθε, δεδοικὼς ἐν ἡμέρᾳ τοῦτο ποιῆσαι. ἀλλ' ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς οὐδὲ ὅπως αὐτὸν ἀπώσαιτο, οὐδὲ διήλεγξεν, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἀπεστέρησεν, ἀλλὰ ϗ μὴν πολλῆς αὐτῷ τῆς ὑποκρίσεως ἀθανασίας ἀπελέγετο, καὶ δόγματα αὐτῷ ἀθανασίας σφόδρα ὑψηλὰ, ἀναγκαιοτάτως μὲν, ἀθανασίας ὁμῶς. πολλῷ γὰρ μᾶλλον οὗτος συνίωμης ἄξιος ἦν, τῆς ἀθανασίας τοῦτο ποιοῦντος. οὐρανοὶ μὲν γὰρ πάσης εἰσὶν ἀπολογίας ἐκτός· οὗτος ὁ ϗ αὐτὸς καταγνώσεως μὲν ὑπεύθυνος ἦν, ὅ μὴν τοσαύτης. πῶς οὖν ὁ βαγγελιστὴς οὐδὲν τοιοῦτον εἶπε περὶ αὐτοῦ; εἶπε μὲν οὖν ἀλλαχοῦ, Ὅτι ϗ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλ' ὁ οὗτος Ἰουδαῖοι οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ἐνταῦθα ὁ δὲ πρῶτον ἀπὸ τῆς νυκτὸς παρουσίας ἠνίξατο. Τί οὖν αὐτὸς φησι;

Ραββὶ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ραββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιῆσαι, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Επι κάτω τρέφεται ὁ Νικόδημος, ἔτι ἀνθεφπίνως ἔχει πρὸς αὐτοῦ δόξαν, καὶ ὡς πρὸς πρόφητα διαλέγεται, οὐδὲν μέγα ἀπὸ τῶν σημείων φανταζόμενος. οἴδαμεν, φησὶν, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος. Τί οὖν νύκτωρ ἔρχη καὶ λαθραίως πρὸς τὸν τὰ τοῦ Θεοῦ λέγοντα, πρὸς τὸν ἐκεῖθεν ἥκοντα; τί μὴ μεθ' παῤῥησίας διαλέγῃ; ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπεν ὁ Ιησοῦς, οὐδὲ διήλεγξεν αὐτόν. Κάλαμον γὰρ συντετριμμένον οὐ κατεάξει, φησὶ, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει. οὐκ Ησ.μβ.γ. ἐρεῖσει γάρ, φησὶν, οὐδὲ κραυγάσει. καὶ αὐτὸς πάλιν, Οὐκ ἦλθον, φησὶν, ἵνα κρίνω τὸν Ματθ.ιε.κ. κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. οὐδεὶς δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. ἐκεῖνος μὲν τοι ἔτι καὶ τοὺς αἱρετικοὺς φθέγγεται), συνεργοῦντα αὐτὸν, καὶ τῆς ἑτέρων βοηθείας δεόμενον ταῦτα πρᾶξαι, ἅπερ ἔπραξε, λέγων. τί οὖν ὁ Χριστός; ὅρα συγκαταβάσεως ἀφθολμίαν. Εἰπεῖν μὲν, ὅτι οὐδὲν δέομαι τῆς ἑτέρων βοηθείας, ἀλλὰ μετ' ἐξουσίας πάντα πράττω (καὶ γὰρ υἱός εἰμι γνήσιος τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς αὐτῆς παῤῥησίας γεγηνυκότι δυνάμεως) παῤῥησιάσατο πέως ἀφ' ὧν πρᾶξαντες εἰς ὃ ἀκούουσι. ὅπερ γὰρ ἀεὶ λέγω, τοῦτο καὶ νῦν ἐρῶ, ὅτι ὁ ταπεινούμενον εἰς ὃ Χριστῷ, οὐκ ὄντως πέως τιμᾷ ἀξίαν ἀκαλύπτει τιμᾷ ἑαυτῷ, ὡς ὁ πεῖσαι ὅτι οὐδὲν ἐξενωτίας ἔπραξε εἰς ὃ πατρί. ἀφ' τοῦτο ἐν μὲν τοῖς ῥήμασι πολλαχοῦ μετεωρίζων φαίνε), ἐν ᾧ τοῖς πράγμασιν οὐχ οὕτω ποιῶν. ὅταν γὰρ θαυματουργῇ, μετ' ἐξουσίας ποιεῖ πάντα, λέγων, Θέλω, καθαρίσθητι· Ταλιθὰ ἀ- Μαρ.ε.μα. Χ.ταβι.θι νάστηθι· ἔκτεινον τὴν χεῖρα· Αφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι· Σιώπα, πεφίμωσο· Αφιεν τὸν πυρετὸν· Μαρ ε.μα. Λκε ε. κ. Χ. σοι βαστόνου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου· Σοὶ λέγω τὸ πονηρὸν δαιμόνιον ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ· Γε- Μαρ. δ'. λθ. νηθήτω σοι ὡς θέλεις· Εἰρήνη σοι· Μαρ. ς. θ. ἐμοῦ ἔσῃ ἐν ᾧ πεῖραδείσω· Ηκουσαν ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, ὑπὸ φονεῦσεις, ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ ὀργιζόμενος ᾧ ἀδέλφῳ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσαι τῇ κρίσει· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. καὶ πάντα χολὴ πολλῷ ὁράσθω τοῦ αὐθεντίαν οὖσαν αὐτοῦ. ἐν μὲν γὰρ Χ. ἐξίν τοῖς πράγμασιν οὐδεὶς οὐδ' ἐπελάβετο τῶν νομίμων. πῶς γάρ; εἰ μὲν γὰρ μὴ ἐζήτει τὰ λεχθέντα, μηδὲ τέλος ἐφάμιλλαν εἶχεν αὐτὰ ἐκέλευεν, εἶχεν ἂν τις εἰπεῖν ἐκείνων, ὅτι ἀνοίας ἐστὶ τὰ ὑπερτάγματα. ὅθεν ἐζήτουν, καὶ ἀκοὴν ἐξ αὐτοῦ ἐπεσόμιζεν ἡ τοῦ τέλους τῶν νομίμων ἀλήθεια. ὅτι ἐπὶ τῶν λόγων, ἡδυνάμην πολλάκις τοῦ αὐτῶν δυσαρμοστίαν, ἀπόνοιαν ὑπισχνεῖσθαι αὐτῷ. ὁ δὲ ὅτι τοῦ Νικοδήμου νοῦς, φιλοσοφίας μὲν οὐδὲν ὑψηλὸν φθέγγεται, ἀγνιγματωδῶς δὲ ἀνάγκη τῆς ταπεινότητος, διδάσκων, ὅτι αὐταρκὴς αὐτὸς ἐστιν ἑαυτῷ εἰς τὸ τὴν θαυμαστὴν ὑπόδειξιν. τέλεον γὰρ αὐτὸν ἐλλιπῆσαι ὁ πατὴρ καὶ αὐτάρκοιῶτα ἑαυτῷ, καὶ οὐδὲν ἔξωθεν ἀτελές. ἀλλ' ἴδωμεν πῶς αὖθ' τοῦτο κατασκευάζει. εἶπεν ἐκεῖνος, Ραββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος, καὶ ὅτι οὐδεὶς δύναται), πίστει, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. ἐνόμισε μεγάλα τινὰ εἰρηκέναι, ταῦτα εἰρηκὼς πρὸς τὸν Χριστόν. τί οὖν ὁ Χριστός; δείκνυς ὅτι οὐδὲ τῶν προθύρων τῆς προσκυνήσεως ἐπέβη, οὐδὲ ἐν τοῖς προπυλαίοις ἐστὶ, ἀλλ' ἔξω που τῆς βασιλείας πλανᾶται ἔτι καὶ αὐτὸς, καὶ ὅσις ἀν' ἕτερος ταῦτα λέγῃ, καὶ Χ. ἀδέπω "οὐδὲ πρὸς τὴν ἀληθῆ πέρεκυψε γνῶσιν ὁ ταῦτα πρὸς τὸν μονογενοῦς ἔχων τὴν δόξαν, τί φησιν;

3 Αμὴν, ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· Τυτέσιν, ἐὰν σὺ μὴ γεννηθῇς δεύτερον, καὶ τὴν τῶν δογμάτων παραλαβὴς ἀκρίβειαν, ἔξω πού πλανᾶσαι, καὶ πόῤῥω τῆς βασιλείας εἶ τῶν οὐρανῶν. ἀλλ' οὕτω μὲν σαφῶς οὐ φησιν· ἵνα δὲ ἀνεπαχθέστερον ποιήσῃ τὸν λόγον, οὐ πρὸς αὐτὸν ἀποτείνεται φανερῶς, ἀλλ' ἀοριστως λέγει· ἐὰν μή τις γεννηθῇ· μονονοῦ λέγων, οὐ κἂν σύ, κἂν ὁσιοσοῦν ἕτερος ᾖ τοιαῦτα πρὸς ἐμοῦ δοξάζων, ἔξω πού τῆς βασιλείας ἐστὶν· ἐπεὶ, εἰ μὴ τοῦτο βούλομε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νος καταισχύσαι τοὺς ἐλεγε, καὶ ἀναρμοστος πρὸς τὰ εἰρημένα ἡ ἀπόκρισις ἐυ. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν, εἰ τοῦτο ἤκουσαν, καταγελάσαντες ἂν ἀνεχώρησαν· ὅστις γε καὶ οὐτωσὶ ὁ "φιλομαθὴς δείκνυσι. Διὰ τοῦτο γὰρ ἐξ ἀσαφοῦς πολλαχοῦ φθέγγεται ὁ Χριστὸς, πρὸς τὴν ἐρώτησιν τῶν ἀκουόντων διεγειραι βουλόμενος, καὶ προσεκτικωτέρους ἐργάσασθαι. ὃ μὲν γὰρ σαφῶς λεχθὲν ἐξ ῥᾳστώνης πολλάκις τὸν ἀκροατὴν· ὃ δὲ ἀσαφὲς προσεγερτέρους αὐτὸν ποιεῖ καὶ προθυμοτέρους. ὃ δὲ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν· ἐὰν μὴ γλυκυθῆς ἄνωθεν, ἐὰν μὴ μετάσχῃς πνεύματος τοῦ ἁγίου λουτροῦ παλιγγενεσίας, οὐ δυνάσῃ πρὸς ἐμοῦ τὴν προσοικειωσιν δόξαι λαβεῖν. αὕτη γὰρ" οὐ πνευματικὴ ἡ δόξα, ἀλλὰ ψυχική. ἀλλ' οὕτω μὲν οὐκ εἶπε παρασκευάζων αὐτὸν πλῆξαι τὰ περὶ ἑαυτοῦ ξενιζοντα, καὶ ὅσον ἐγχωρεῖ φθεγξάμενον· ἀναγκάζει δὲ αὐτὸν ἀπορῆσαι ὅτι τι μεῖζονα γνῶσιν αὐτὸν, λέγων, ἐὰν μή τις γλυκυθῇ ἄνωθεν. τὸ ἄνωθεν ἐνταῦθα, ἀντὶ μὲν τοῦ οὐρανοῦ φασιν, ἀντὶ δὲ τῆς ἀρχῆς. ἵνα γὰρ μὴ οὕτω γλυκυθέντα, οὐ δυνατὸν ἰδεῖν, φησι, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ἑαυτὸν ἐνταῦθα δεικνὺς καὶ δηλῶν, ὅτι τοῦτο ἐστὶ τὸ ὁρώμενον μόνον, ἀλλ' ἑτέρων ἡμῖν ὀφθαλμῶν δεῖ, ὥστε ἰδεῖν τὸν Χριστόν. ταῦτα ἀκούσας

4 Ὁ Νικόδημος φησὶ· πῶς δύναται ἄνθρωπος γυμνωθῆναι γέρων ὤν; Ῥαδίως αὐτὸν καλῶς, καὶ ἀπὸ Θεοῦ ἐληλυθέναι λέγει, καὶ οὐ δέχεται τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ τὴν πολλὴν θορύβους ἐπεισαγουσαν λέξιν φθέγγεται πρὸς τὸν διδάσκαλον· ὃ γὰρ, πῶς, τοῦτο τὴν μὲν σφόδρα πιστευόντων ἐστὶν ἐπαπόρησις, τῶν ἀπὸ γῆς ὄντων ἔτι. ἐπεὶ καὶ ἡ Σάρρα διὰ τοῦτο ἐγέλασεν, ὅτι τὸ, πῶς, εἶπε· καὶ ἄλλοι πολλοὶ τοῦτο ζητήσαντες, τῆς πίστεως ἐξέπεσαν. οὕτω καὶ οἱ αἱρετικοὶ μαίνονται ὅτι τῆς αἱρέσεως, ταύτην πολλαχοῦ τὴν λέξιν ὀπτιζητοῦντες, οἱ μὲν λέγοντες, πῶς ἐγεννήθη, οἱ δὲ λέγοντες, πῶς ἐσαρκώθη, καὶ τῇ τῶν οἰκείων λογισμῶν ἀσθενείᾳ τὴν ἄπειρον ἐκείνου ὑποβάλλοντες οὐσίαν. ἄνωθεν οὖν· ἐδόθας φυγὴν μὲν τὴν ἀχαρίστων ταύτην πολυτρόπως μυσιῶν. ὅτε γὰρ τὸ πῶς, εἴσονται οἱ ταῦτα ζητοῦντες, καὶ τῆς πίστεως ἐκπεσοῦνται τῆς ὀρθῆς. διὰ τοῦτο καὶ σαφῶς" διαπορῶν τὸν τρόπον ὀπτιζητᾷ (καὶ γὰρ ζωοῦσθαι οἶδε καὶ πρὸς αὐτὸν λέγεται τὸ λεγόμενον) καὶ θορυβεῖται, καὶ ἱλιγγιᾷ, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ ἐστὶν, ἐλθὼν μὲν ὡς εἰς ἄνθρωπον, ἀκούων δὲ μείζονα ἢ καθ' ἄνθρωπον, καὶ ἃ μηδεὶς ἤκουσε πώποτε· καὶ διανίσταται μὲν πρὸς τὸ ὕψος τῶν λεγομένων τέως, σκοτοῦται δὲ καὶ ἴσταται πολλαχοῦ περιφερόμενος, καὶ ζωοῦσθαι ἐκπίπτων τῆς πίστεως. διὰ καὶ ὀπτιλογίᾳ κατασοβαζων ὃ ἀδύνατον, ὥστε εἰς σαφεστέραν αὐτὸν ἐκκαλέσασθαι διδασκαλίαν. Μὴ δύναται γάρ, φησιν, ἄνθρωπος εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὖθις δεύτερον εἰσελθὼν καὶ γεννηθῆναι; Ὁρᾷς πῶς, ὅταν τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς ὑπεκβάλῃ τὰ πνευματικὰ, καὶ καταγέλαστα φθέγγεται, καὶ ληρῶν δοκῶ, καὶ μυθύῳ, ὅταν περιεργάζηται) πρὸς ὃ τῷ Θεῷ δοκοῦν τὰ εἰρημένα, καὶ μὴ δέχηται τὴν τῆς πίστεως συγκατάθεσιν; ἤκουσε γλύψιν πνευματικὴν, ἀλλ' οὐκ ἐνόησε πνευματικῶς, ἀλλ' εἰς τὴν ταπεινότητα τῆς σαρκὸς καθεῖλκυσε τὸ εἰρημένον, καὶ μέγα δόγμα ὄντα καὶ ὑψηλὸν τῆς φυσικῆς ἀνθρωπίνης ἐξήρτησε. Διὰ τοῦτο πληρωδίας πλάτη λοιπὸν, καὶ ἀπειρίας καταγελάστους. διὸ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν, Ὅτι ψυχικὸς ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος. πλὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ τῷ ᾠδῷ τὴν ἐν τῷ Χριστῷ φυλακτέον. οὐ γὰρ ἔσκωψε ὁ λεγὼν, ἀλλ' ἀδυνάτου τοῦ νομίζων, ἐσίγησε. δύο γάρ ἐστι τὰ ἄπορα, ἥ τε γέννησις καὶ τοιαύτη, καὶ τε βασιλεία. ὅτε γὰρ βασιλείας ὄνομα ἤκουσθη παρὰ Ἰουδαίοις ποτὲ, ὅτε γεννήσεως τοιαύτης. ἀλλὰ τέως μὲν ὁ μείζονος ἴσατο, ὃ μάλιστα αὐτοῦ τὴν διάνοιαν κατέσεισε.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτ' οὖν εἰδότες, μὴ λογισμῷ τὰ περὶ Θεοῦ ζητῶμεν, μηδὲ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τὴν πρὸς ἡμῖν ἄγωμεν τὰ ἐκεῖθεν, μηδὲ ἀνάγκη φύσεως κατασοβαλλώμεθα, ἀλλ' εὐσεβῶς πάντα νοῶμεν, πιστεύοντες ὡς εἶπον αἱ γραφαί. ὁ γὰρ" περιεργος καὶ πολυτρόπως κερδαίνει μηδὲν ἄνθρωπος, πρὸς ὃ τῷ τὸ ζητούμενον μὴ εὑρεῖν, καὶ δίκαιον δώσει τὸν ἐξαίτιον. ἤκουσας ὅτι ἐγεννήθη· πίστευσον ὅπερ ἤκουσας· τὸ δὲ πῶς, μὴ ζήτει, μηδὲ διὰ τοῦτο ἀναίρει τὸ γεγενῆσθαι. ἀγνωμοσύνης

μοσιώτης γὰρ ταῦτα ἐχάτης. εἰ γὰρ ἔστ' ἀκούσας ἡδύνησιν, οὐκ ἐκείνῳ τῷ ἀπόῤῥητον, ἀλλὰ ταύτῃ τῇ χάριν, ὅπως μηδὲν μέγα παρὰ αὐτῆς ὑποπτήθυσιν, ἀλλ' ἀν ἀθεόπινα δὲ γεώδη, διὰ τοῦτο ἐσκοτώθη ἡ ἀπόρησεν· ἢ τῷ φεικωδεστάτῳ ἐκείνῳ ἡ πόῤῥω ὑποβαίνουσαν καὶ λόγον καὶ νοῦν παρεργαζόμενοι καὶ πολυπραγμοσύνης, πόσης ἂν εἶεν ἄξιοι τιμωρίας; οὐδὲν γὰρ ὅτῳ ποιῇ" σκοτεινόν, ὡς ἀν ἀθεόπινος λογισμός, ἀπὸ τῆς γῆς πόῤῥω φθεγγόμενος, καὶ μὴ ἀνεχόμενος φωτίζεσθαι αὐτόθεν. πολλῷ γὰρ ἔχει τῷ ἰλυῷ τὸ γεώδες τῶν λογισμῶν. διὰ τοῦτο τῶν αὐτόθεν ἡμῖν ναμάτων χρεία, ἵνα τῆς ἰλύος ὑφιζανούσης, ὅσον αὐτὸ καθαρόν, τοῦτο ἀνω φέρηται, καὶ τοῖς ἐκεῖσε διδάγμασιν ἀναμιγνύηται. τίς ἡ τοῦτο, ὅταν ἡ ψυχὴ βυνώμονα, ἡ ὀρθὸν ὑπιδιξώμεθα βίον. ἔστι γάρ, ἔστι καὶ ἀπὸ ξένων διεφθαρμένων, οὐκ ἀπὸ πολυπραγμοσύνης μόνον ἀκάρπου, σκάνδαλα τῷ ὀφθαλμῷ. διὸ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε Κορινθίοις· Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἠδύνασθε· ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε. ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν, φησίν, ἔρεις, ἢ ζῆλοι, ἢ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε; ἢ ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους δέ, ἢ πολλαχοῦ, τῶν πονηρῶν δογμάτων ταύτην ἴδοι τις ἂν τὴν Παύλου ἔννοιαν λέγοντα τὸν αὐτὸν· τῷ γὰρ ἐμπαθῆ ψυχῇ οὐ δύναται μέγα τι καὶ θαυμάσιον ἰδεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ λίνος λήμης δολερωτέρου, ἀμβλυωπίαν ὑποπιμπλᾷ τῷ χαλεπωτάτῳ. ἐκκαθάρωμεν οὖν ἑαυτοὺς, φωτίσωμεν φῶς γνώσεως, μὴ πείρωμεν ἐπ' ἀκάνθας. τί δὲ τῶν ἀκανθῶν πλῆθος, ἴστε καὶ ὑμεῖς μὴ λέγωμεν. καὶ γὰρ πολλάκις ἠκούσατε τοῦ Χριστοῦ τὸν μέριμνον τοῦ πρόντος βίου, καὶ τὸν ἀπάτην τοῦ πλούτου, τὰς τῶν ἀκανθῶν καλυπτούσας ὀνόματι· εἰκότως. καθάπερ γὰρ σκάνδαλα ἀκάρπου, οὕτω καὶ καθάπερ σκάνδαλα τοὺς ἀπομόνους ἀπεργάζονται, οὕτω καὶ ταῦτα τὰ πάθη· ὥσπερ εὐάλωτοι τοῖς πυρετοῖς καὶ μισηταὶ τοῖς γεωργοῦσι αἱ ἀκάνθαι, οὕτω καὶ τοῦ κόσμου τούτου τὰ πάθη· ὥσπερ ἐν ταῖς ἀκάνθαις θηρία κρύπτεται καὶ ἔχεις καὶ σκορπίοι, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀπάτῃ τοῦ πλούτου. ἀλλ' ἐπαφέλωμεν τὸ πῦρ τοῦ πνεύματος, ἵνα καὶ ταῦτα ἀκάνθας δαπανήσωμεν, καὶ τὰ θηρία φυγαδεύσωμεν, ἵνα καθαρὰν παρέχωμεν τοῖς γεωργοῦσι τὴν ἄρουραν, καὶ μὴ δάκνωσι, τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἀρδεύσωμεν ναμάσι· φυτεύσωμεν τὸ καταπόκαρπον ἐλαίαν, τὸ ἡμερώτατον φυτόν, τὸ ἀειθαλές, τὸ φωτιστικόν, τὸ θρεπτικόν, τὸ ὑγείας ποιητικόν. ταῦτα πάντα ἡ ἐλεημοσύνη ἔχει, ὡς σφραγὶς οὖσα μετὰ τῶν κεκτημένων αὐτό. τοῦτο γάρ ἐστι θάνατος" ἐπελθὼν ξηραίνει τὸ φυτόν, ἀλλ' ἔσπευσεν ἀεὶ φωλίζον τὴν ὀρφάνειαν, τρέφον τὰ νεοσσὰ τῆς ψυχῆς, τὴν ἰσχὺν δυνατωτέραν ἐργαζόμενον. διὸ ταύτην ἔχωμεν διὰνεκῶς, δυνησόμεθα μετὰ παῤῥησίας καὶ τὸν νυμφίον ἰδεῖν, καὶ εἰς τὸν νυμφῶνα εἰσελθεῖν· οὗ γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

λοιπὸς διεξίη.

ἐ. Κορ. γ. 2.

ἢ. πρὸ πνεῦ

ἢ. ἐπελθ.

Ομιλ. κε'. 5

ΑΜΗΝ ΛΕΓΩ ΣΟΙ· ΕΑΝ ΜΗ ΤΙΣ ΓΕΝΝΗΘῌ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

ἰσ. διδασκάλῳ

ἢ. κλίσεως ἢ. παρεστιθέασι ἢ. παραγμάτων παρ' ὑμῶν

ΤΑ παιδία τὰ μικρὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς "διδασκάλους φοιτᾶντα, καὶ δέχεται τὰ μαθήματα, καὶ ἀποδίδωσι, καὶ οὐδέποτε παύεται ταύτης τῆς "κλίσεως, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ τὰς "νύκτας παρεστήκασι τοῖς ἡμέρασις, καὶ ταῦτα ὑπὸ ὀπτικήρων" καὶ παρασκαίρων αἰσχύνεται ποιεῖν. ἀλλ' οὐχ ὑμᾶς τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ὄντας ἡμεῖς τοσοῦτον ἀπαιτοῦμεν πόνον, ὅσον ὑμεῖς τοὺς παῖδας τοὺς ὑμετέρους. οὐ γὰρ καθ' ἑκάστην

τω ἡμέρᾳ, ἀλλὰ δύο μόνον τ' ἑβδομάδος ἡμέρας ᾠδὰς καὶ λοιμὸν προσέχειν τοῖς λεγομένοις, ἢ πρὸς βραχὺ τῆς ἡμέρας μέρος, ὥστε κοῦφον ὑμῖν γενέσθαι τὸν πόνον. διὸ τοίνυν κἀγὼ μικρὰν διαλήψομαι ὑμῖν τὰ ἐν ταῖς γραφαῖς· εἰρηνικὰ, ἵνα μετ' εὐκολίας δέξῃ λαβεῖν ὑμῖν αὐτὰ, καὶ τοῖς ταμιείοις ἐναποθέσθαι τῆς διανοίας, καὶ· οὕτω πρόσιτε διὸ μηνίσεως ποιεῖσθαι κατευδάζειν, ὡς δυνάσθαι καὶ ἀπαλλάττειν αὐτὰ μετ' ἀκριβείας ὑμᾶς, πλὴν εἰ μή τις σφόδρα εὐκίνητός ἐστιν, καὶ νωθὴς, καὶ παιδίου μικροῦ ῥᾳθυμότερος. ἐχώλυσε ποιεῖν τῆς ἀκολουθίας τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων. τὸ γὰρ Νικοδήμου καταπεσόντος, καὶ πρὸς τὸν ἐνταῦθα λόγους εἰληφότος· ἕλκοντος δὲ εἰρημένου, καὶ λέγοντος, ὅ δυνατόν ἐστι γένεσθαι λυπηθῆναι αἰῶνα, ὅσα πάλιν ὁ Χριστὸς σαφέστερον ἀποκαλύπτει τῆς λυπήσεως τὸν τρόπον, ἐχόντα μὴ καὶ ἕτω δυσκολίαν τοῦ ψυχικῶς ἐρωτῶντι, δυναμένου δὲ ὅμως ἀπὸ τῆς ταπεινότητος ἀναλαβεῖν τὰ ἀκόλουθα. τί γάρ φησιν; ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δυνατὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ λόγος οὗτος δηλοῖ, ὅτι ἔστι· σὺ μὲ ἀδύνατον αὐτὸ φῂς εἶναι· ἐγὼ δὲ οὕτως αὐτὸ σφόδρα δυνατὸν εἶναί φημι, ὡς καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ μηδὲ δυνατὸν ἄλλως σωθῆναι. τὰ γὰρ ἀναγκαῖα, σφόδρα καὶ εὐκολα ἐποίησεν ὁ Θεός. τὸ μὲ γὰρ γένναν γέννησις τῆς σαρκὸς, ἀπὸ τῆς μήτρας ἐστὶ· διὰ δὲ ἀποτειχίσας τὰ εἰς τοὺς οὐρανοὺς αὐτῆ. τί γὰρ κοινὸν τῇ γῇ πρὸς τὸν οὐρανόν; ἐκεῖνα δὲ ἐκ πνεύματος οὖσα, ῥᾳδίως ἡμῖν τὰς ἀψίδας ἀναπετάννυσι τὰς ἄνω. ἀκούσατε ὅσοι τῆς φωτισμάτος ἐστὲ ἐκλεκτοί· φείδεσθε, σπουδάσατε· φοβερὰ γὰρ ἡ ἀπειλὴ, φοβερὰ ἡ ἀποφασις. οὐκ ἔστι, φησὶ, μὴ γεννηθέντα ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, διότι τὸ τῆς θανάτου φορεῖ ἔνδυμα, τὸ τῆς κατάρας, τὸ τῆς φθορᾶς· οὐδέπω τὸ δεσποτικὸν ἔλαβε σύμβολον· ξένος ἐστὶ καὶ ἀλλότριος· οὐκ ἔχει τὸ ζωοποίημα τὸ βασιλικόν. ἐὰν μή τις, φησὶ, γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ἀλλ' ὁ Νικόδημος οὐδὲ οὕτω ζωοποιεῖται. οὐδὲν γὰρ χεῖρον τῶν ἰσχνῶν τὰ πνευματικὰ διαπτερύσσειν. διὸ καὶ τοῦτον οὐκ ἀφῆκεν ὑψηλόν τι καὶ μέγα φαντασθῆναι. διὰ τοῦτο δὲ ἡμᾶς πιστοὺς καλούμενα, ἵνα τῷ λογισμῷ τὴν ἀσθένειαν ἀφέντες [τὴν] κάτω, πρὸς τὸ ὕψος τῆς πίστεως δυνώμεθα, καὶ τὰ πλείονα τῶν ἀγαθῶν τῶν ἡμετέρων τῇ διδασκαλίᾳ ταύτης διαπτερύσσωμεν. ὅπερ εἰ καὶ Νικόδημος ἐποίησεν, οὐκ ἂν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα ἀδύνατον εἶναι ἐνομίσθη. τί οὖν ὁ Χριστός; ἀπάγων αὐτὸν τῆς ἐννοίας ταύτης τῆς χαμαὶ συρομένης, καὶ δεικνὺς ὅτι οὐ περὶ ταύτης διαλέγεται τῆς γεννήσεως, φησιν· ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ταῦτα δὲ ἐφθέγγετο, ὡς φόβῳ τῆς ἀπειλῆς ἐπισπάσασθαι πρὸς τὴν πίστιν αὐτὸν βουλόμενος, ὡς πεῖσαι τὸ πρᾶγμα μὴ νομίζειν εἶναι ἀδύνατον, καὶ τῆς περὶ τὴν σαρκικὴν γέννησιν φαντασίας ἀποξῆσαι συρομένων. ἑτέραν λέγω γέννησιν, φησιν, ὦ Νικόδημε. τί δὲ λέγεν ἔλκεις πρὸς τὴν γλῶ; τί τῇ τῆς φύσεως ἀνάγκῃ τὸ πρᾶγμα ἐπιβάλλεις; δυνατός ἐστι τῷ τοιούτων ὠδίνων οὗτος ὁ τόκος· οὐδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς ὑμᾶς. γέννησις μὲ γὰρ καὶ αὐτὴ λέγεται, ἀλλ' ὡς ὀνόματι κοινωνῇ, ὡς ῥήματι διέστηκεν. ἀπόστησον σεαυτὸν τῆς κοινῆς ζωογενείας· ἑτέραν εἰσάγω λοχείαν εἰς τὸν κόσμον· ἄλλως βούλομαι γεννᾶσθαι· οὐκ ἀνθρώπους. ξένον ἦλθον κομίζων δημιουργίας τρόπον· ἔπλασα ἀπὸ γῆς καὶ ὕδατος· οὐκ ἐγένετο χρήσιμον τὸ πλασθέν, ἀλλὰ διεγράφη τὸ σκεῦος. οὐκέτι λοιπὸν ἀπὸ γῆς καὶ ὕδατος πλάσαι βούλομαι, ἀλλ' ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος. εἰ δέ τις ἐρωτᾷ, πῶς ἀπὸ ὕδατος; ἐρωτῶ κἀγὼ, πῶς ἀπὸ γῆς; πῶς γὰρ ὁ πηλὸς εἰς διάφορα μέρη κατεμερίσθη; πῶς δὲ μὴ ἀποκεκλεισμένον μονοειδὲς (γῆ γὰρ ἐστὶ μόνη) τὰ δὲ ἐξ αὐτῆς ἡδύσματα ποικίλα καὶ πολυτρόπα; πόθεν ὀστᾶ καὶ νεῦρα καὶ ἀρτηρίαι καὶ φλέβες; πόθεν ὑμένες καὶ ἀσθενῆ ὀργανικὰ, ὡς ἐγκέφαλοι, καὶ χῆνες, ἧπαρ, καὶ σπλὴν, καὶ καρδία; πόθεν δέρμα, καὶ αἷμα, καὶ φλέγμα, καὶ χολή; πόθεν αἱ τοσαῦται ἐνέργειαι; πόθεν χρώματα ποικίλα; ταῦτα

χ. κείμενα, χ. πρόσιτε μηνίσεως ποιεῖσθαι, χ. ἀλλὰ ἐφ' ἡμῖν πάλιν ἀναλαβεῖν τὰ ἀκόλουθα· χ. καὶ ἕτερον πῶς τοῦ Νικοδ. χ. ὁδηγήσωμεν, χ. μᾶλλον χ. καὶ ὅτι τὸ φῂς. χ. ἡμῖν χ. πτερύσσειν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τα γὰρ οὐ γῆς, οὐδὲ πηλοῦ. πῶς ἡ γῆ δεχομένη σπέρματα βλαστάνει, ἡ δὲ σὰρξ δεχομένη σπέρματα σήπεται; πῶς ἡ γῆ τρέφει τὰ βαλλόμενα, ἡ δὲ σὰρξ τρέφεται ἀπὸ τούτων, καὶ οὐ τρέφει ταῦτα; δῆλον, ἡ γῆ δεχομένη ὕδωρ, οἶνον ποιεῖ· ἡ σὰρξ δεχομένη πολλάκις οἶνον, εἰς ὕδωρ μεθίσταται. πόθεν οὖν δῆλον ὅτι ἀπὸ γῆς ταῦτα, *τῆς γῆς ἀναθλίως ἐχούσης τρεῖς σῶμα; τὰ εἰρηνικὰ λογισμῷ μὲν βιβρῶσκουσι, πίστει δὲ διήνεγκε μόνη. εἰ τοίνυν τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα καὶ φιλοφρόνημα πίστεως δείξαι, πολλῷ μᾶλλον τὰ ἀπορρητότερα τούτων καὶ πνευματικώτερα. καθάπερ γὰρ ἡ γῆ ἡ ἄψυχος, ἡ ἀκίνητος, ἀνεδωρήσατο τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, καὶ τοσαῦτα εἴδη αὐτῆς βλαστήματα γέγονεν, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ὕδατος πνέοντος, τὰ παράδοξα ταῦτα καὶ λογισμὸν ὑπερβαίνοντα εὐκόλως πεφύτευται. μὴ γάρ, ὅπερ μὴ ὁρᾷς ὡς τὰ, ἀπίστει· ἐπεὶ οὐδὲ τὸν ψυχικὸν ὁρᾷς, ἀλλ' ὅμως πιστεύεις ἔχειν ψυχικόν, καὶ ἄλλο ψυχικόν τι ὑπάρχει τὸ σῶμα. ἀλλ' ὁ Χριστὸς οὐκ ἀπὸ τούτου τοῦ παραδείγματος αὐτὸν ἐνόησε, ἀλλ' ἑτέρου. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ καὶ ἀσώματόν ἐστιν, ἡ ψυχή λέγω, ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶ προσήκαγε αὐτῷ, ὅπερ ἐπὶ παχύτερον σκῆνος διέκειτο· ἵνα δείξῃ ὅτι ἕτερον ὑποδείγμα, ὃ μήτε κοινωνίαν τινὰ πρὸς τὸν τῶν σωμάτων ἔχει παχύτητα, μήτε εἰς τὸν τῶν ἀσωμάτων ἀνέβη φύσιν, ὅπερ ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνέμου φορά. καὶ πρῶτον ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἄρχεται τοῦ λεπτοτέρου μὲν τῆς γῆς, παχυτέρου δὲ τοῦ ἀνέμου. ὥσπερ γὰρ ἐν ἀρχῇ ὑπεκείτο στοιχεῖον ἡ γῆ, ὃ δὴ πρῶ τοῦ διαπλάττοντος ἐῶ· οὕτω καὶ νῦν, ὑποκείται μὲν στοιχεῖον ὃ δὴ πρῶ τῆς τοῦ πνεύματος ὕστι χάριτος· καὶ τότε μὲν εἰς ψυχὴν ζῶσαν ἐλήλυθε ὁ ἀνθρωπος, νῦν δὲ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. πολὺ δὲ τὸ μέσον ἑκατέρων. ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ οὐχ ἑτέρῳ προέχει τὸ ζῆν· τὸ δὲ πνεῦμα οὐκ αὐτὸ ζῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους προέχει τοῦτο. οὕτω γοῦν οἱ νεκροὶ ἀνέστησαν ⟨Ⓐ⟩ ἀπόστολοι. καὶ τότε μὲν τῆς κτίσεως ἡμισείας, ὁ ἀνθρωπος ὕστερον πλάττεται· νῦν δὲ τοὐναντίον. πρὸ γὰρ τῆς κτίσεως κόσμου, ὁ ἀνθρωπος ὁ νέος δημιουργεῖται. καὶ γὰρ πρῶτος οὗτος ἡμνήσθη, καὶ τότε ὁ κόσμος μεταρρυθμίζεται· καὶ καθάπερ ἐξ ἀρχῆς ὁλόκληρον ἔπλασεν, οὕτω καὶ νῦν ὁλόκληρον αὐτὸν δημιουργεῖ. ⟨Ⓒ⟩ τότε μέν, φησι, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν· ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν τοιοῦτον. ὁ γὰρ τοῦ πνεύματος λαῶν χάριν, τίνος δεήσεται βοηθοῦ ἑτέρου; ὁ εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ τελῶν, ποίαν ἔχει λοιπὸν συμμαχίας χρείαν; τότε κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησε ⟨Ⓐ⟩ ἄνθρωπον· νῦν αὐτῷ ⟨Ⓒ⟩ Θεῷ ἰώσατο· τότε ἐμφυσήσας ἀρχὴν καὶ θείων ἐκέλευσε, νῦν ὑπερείνω τῶν οὐρανῶν τοῦ ἀπορρήτου ἡμᾶς ἀνήγαγε· τότε πρόσταγμα ἔδωκε τοῦ δράσαι· νῦν δὲ οὐρανὸν ἡμῖν ἀνέῳξε. ὅτε ἐπλάσθη τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ, ὅπερ ἔμελλε καὶ Σωτὴρ ἡμῶν ὁ αὐτός· νῦν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἐν πρώτοις, ὅτε καὶ τὸ φῶς. ἐξ ὧν πάντων δῆλον ὅτι *ἑτέρας ζωῆς ἀμείνονος τὰ τελούμενα ἦν, καὶ καθαρσίου πέρας ἄκρον ἐχούσης. ἡ μὲν γὰρ πρότερα πλάσις ἀπὸ γῆς, ἡ δὲ Ἀδάμ, καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἡ μετ' ἐκεῖνον, ἡ τῆς γυναικός, καὶ ἀπὸ σπέρματος ἡ μία αὐτοῦ, ἡ τοῦ Ἄβελ· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ μιᾶς ἐφικέσθαι δυνάμεθα τούτων, οὐδὲ πρᾶξαι λόγῳ τὰ γενόμενα, καίπερ παχύτατα ὄντα. "πῶς οὖν πρὸ τῆς νοητῆς τῆς ἐμφυτεύσεως τοῦ βαπτίσματος γενήσεται δυνατὸν δοῦναι βύθιον τῆς πολλῷ τούτων ὑψηλοτέρας, καὶ λογισμοὺς ἁπάντασθαι τῆς θαυμαστῆς ⟨Ⓒ⟩ πρόσθεν ταύτης λειτουργίας; ἐπεὶ καὶ ἀγγέλοι τῇ γενήσει ταύτῃ προεστήκασι γνωμόνι· εἰπεῖν ὃ ⟨Ⓦ⟩ δήποτε οὐκ ἂν "ἔχοιεν τῆς θαυμαστῆς ταύτης πρόσθεν δοξοποιΐας, ἀλλὰ προεστήκασι μόνον, οὐδὲν μὴ τελειοῦντες, ὁρῶντες δὲ τὰ γενόμενα. πατὴρ γὰρ ⟨Ⓒ⟩ υἱὸς καὶ ἄγιον πνεῦμα πρόσταγμα ἐργάζεται. πειθώμεθα τοίνυν τῇ ἀποφάσει τοῦ Θεοῦ· ὀφέως γάρ ἐστιν αὕτη πιστοτέρα. ἡ μὲν γὰρ ὄψις πολλαχοῦ ⟨Ⓒ⟩ σφάλλεται· ἐκείνῳ δὲ ἀμήχανον διαπεσεῖν· πειθώμεθα τοίνυν αὐτῇ. ἡ γὰρ "τὰ μὴ ὄντα καλοῦσα, ἀξιόπιστος ἂν "εἴη ⟨Ⓒ⟩ πρὸς τῆς φύσεως αὐτῶν διαλεγομένη. τί οὖν αὕτη φησιν; ὅτι γένεσίς ἐστι τὸ τελούμενον. εἰ δὲ "τις λέγοι, πῶς; ὑπισόμεθα αὐτὸν τῇ ἀποφάσει τοῦ "Θεοῦ, ἥπερ ἐστὶ μετὰ πίστεως καὶ σαφὴς ἀπόδειξις. "Εἰ δέ τις ἐρωτᾷ, τίνος ἕνεκεν τὸ ὕδωρ προείληπται; "ἐρωτήσωμεν

ἡ παῦλα τοῦ σώματος καὶ ἡ ἐγερσίς;

ἡ τοίνυν,

ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ εἰς πάντα λέγειν ἀδυναστον, πῶς δεῖ τῆς νοητῆς καὶ πολὺ τούτων ὑψηλοτέρας γενέσεως ἡμᾶς ἀπαθεστέρους εἶναι τοῦ λέγειν; μᾶλλον δὲ πῶς ἡ ἀσεβῆ λόγων ἀπαιτεῖ-δικαίωσις τῆς κ. ἔχει τις τὸ θαυμαστῆς ἐκείνης γενήσεως καὶ διὰ τῆς βαπτίσματος. καὶ παρεσήκασι πτέρυγες μὲν ἀνδρὸς, μόνον ὁρῶντες τὰ κ. τὰ ὀνόματα ἐξ ὧν ὄντων ἐποίησεν.

κ. σοι κ. Χριστοῦ, κ. ἐπεὶ καὶ ἐ. ρωτῶντα τίνος κ. ἐρωτήσωμεν

μεν καὶ ἡμεῖς, τίνος δὲ ἕνεκεν ἡ γῆ παρὰ τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου διάπλασιν παρήγετο; ὅτι γὰρ καὶ τῆς γῆς χωρὶς ποιῆσαι ἄνθρωπον αὐτῷ δυνατὸν ἦν, παντί που δῆλον. μηδὲν τοίνυν περιεργάζου. ὅτι γὰρ ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος τοῦ ὕδατος ἡ χρεία, οὕτως ἂν μάθοις. τοῦ πνεύματός ποτε καταπταίντος πρὸ τοῦ ὕδατος, οὐκ ἔστη μέχρι τούτου ὁ ἀπόστολος, ἀλλ'

Πράξ. ι μζ. ὡς ἀναγκαίου καὶ τούτου καὶ οὐ περιττοῦ, ὅρα τί φησι· Μήτι τὸ ὕδωρ δύναταί τις κωλῦσαι τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; τίς οὖν ἐστιν ἡ τοῦ ὕδατος χρεία; καὶ ταύτην ἤδη λοιπὸν ἐρῶ, τὸ μυστήριον ὑμῖν ἐκκαλύπτων τὸ ἀποκεκρυμμένον. εἰσὶ μὲν γάρ τινες καὶ ἕτεροι ἀπόρρητοι λόγοι τοῦ πράγματος, τέως δὲ ἐκ τῶν πολλῶν ὑμῖν ἕνα ἐρῶ. τίς οὖν οὗτός ἐστι; θεῖα τελεῖται ἐν αὐτῷ σύμβολα, τάφος καὶ νέκρωσις, ἀνάστασις καὶ ζωή, καὶ ταῦτα ὁμοῦ γίνεται πάντα. καθάπερ γὰρ ἔν τινι τάφῳ, τῷ ὕδατι καταδυόντων ἡμῶν τὰς κεφαλάς, ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος θάπτεται κάτω, καὶ καταποντίζεται εἰς τέλος ἅπας· εἶτα, ἀνανευόντων ἡμῶν, ὁ καινὸς ἄνεισι πάλιν. ὥσπερ γὰρ εὔκολον ἡμῖν βαπτίσασθαι καὶ ἀνανεῦσαι· οὕτως εὔκολον τῷ Θεῷ θάψαι τὸν ἄνθρωπον τὸν παλαιόν, καὶ ἀναδεῖξαι τὸν νέον. τρίτον δὲ τοῦτο γίνεται, ἵνα μάθῃς, ὅτι δύναμις πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ταῦτα πάντα πληροῖ. καὶ ὅτι οὐ στοχασμὸς τὸ εἰρημένον, ἄκουσον Παύλου λέγοντος·

Κολ. β. ιβ. Συνετάφημεν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· καὶ πάλιν, Ὁ παλαιὸς ἡμῶν

Ρω. ϛ. ϛ. ἄνθρωπος συνεσταυρώθη· καὶ πάλιν, Σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐ-

Ρω. ϛ. ε. τοῦ. οὐ μόνον δὲ τὸ βάπτισμα σταυρὸς λέγεται, ἀλλὰ καὶ ὁ σταυρὸς βάπτισμα. Τὸ γὰρ βά-

Μαρ. ι. λθ. πτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, φησί, βαπτισθήσεσθε· καί, Βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι, ὃ ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. καθάπερ γὰρ ἡμεῖς εὐκόλως βαπτιζόμεθα καὶ ἀνανεύομεν, οὕτω καὶ αὐτὸς εὐκόλως ἀποθανών, ὅτε ἠθέλησεν, ἀνέστη· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ ῥᾷον, εἰ καὶ τὰς τρεῖς ἡμέρας διὰ μυστηρίου τινὸς οἰκονομίαν ἀνέμεινε.

ΗΘΙΚΟΝ Τηλικούτων οὖν μυστηρίων καταξιωθέντες, βίον ἐπιδειξώμεθα ἄξιον τῆς δωρεᾶς, πολιτείαν ἀρίστην. ὑμεῖς δὲ μηδέπω τούτων καταξιωθέντες, πάντα πράττετε ὥστε καταξιωθῆναι, ἵνα γενώμεθα σῶμα ἕν, ἵνα ὦμεν ἀδελφοί. ἕως μὲν γὰρ ἂν κατὰ τοῦτο διεστήκωμεν, κἂν πατήρ τις ᾖ, κἂν υἱός, κἂν ἀδελφός, κἂν ὁστισοῦν, οὐδέπω συγγενής ἐστι γνήσιος, τῆς ἄνωθεν συγγενείας διεσπασμένος. τί γὰρ ὄφελος ἀπὸ τοῦ πηλίνου γένους συνῆφθαι, ὅταν ἀπὸ τοῦ πνευματικοῦ μὴ συνημμένοι ὦμεν; ποῖον δὲ κέρδος τῆς ἐν τῇ γῇ ἀγχιστείας, ὅταν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀλλότριοι ὦμεν; ἀλλότριος γὰρ ὁ κατηχούμενος τοῦ πιστοῦ. οὐ γὰρ ἔχει κεφαλὴν τὴν αὐτήν, οὐκ ἔχει πατέρα τὸν αὐτόν, οὐκ ἔχει πόλιν τὴν αὐτήν, οὐ τροφήν, οὐκ ἔνδυμα, οὐ τράπεζαν, οὐκ οἰκίαν, ἀλλὰ πάντα ἐξηλλαγμένα. καὶ γὰρ πάντα ἐπὶ γῆς τούτῳ, καὶ πάντα ἐν οὐρανοῖς ἐκείνῳ· βασιλεὺς τούτῳ ὁ Χριστός, ἐκείνῳ δὲ ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ διάβολος· τροφὴ τούτῳ μὲν ὁ Χριστός, ἐκείνῳ δὲ ἡ σηπομένη καὶ φθειρομένη· καὶ ἔνδυμα πάλιν τούτῳ μὲν τὰ σητῶν ἔργα, ἐκείνῳ δὲ ὁ τῶν ἀγγέλων δεσπότης· πόλις τούτῳ μὲν ὁ οὐρανός, ἐκείνῳ δὲ ἡ γῆ. ὅταν οὖν μηδὲν ἔχωμεν κοινόν, κατὰ τί κοινωνήσομεν, εἰπέ μοι; ἀλλὰ τὰς αὐτὰς ἐλύσαμεν ὠδῖνας, καὶ ἐκ μιᾶς προήλθομεν γαστρός; ἀλλ' οὐδὲν τοῦτο πρὸς συγγένειαν τὴν ἀκριβεστάτην. σπουδάσωμεν τοίνυν τῆς ἄνω πόλεως γενέσθαι πολῖται. μέχρι τίνος ἐπὶ τῆς παροικίας μένομεν, δέον τὴν ἀρχαίαν πατρίδα ἀπολαβεῖν; οὐδὲ γὰρ περὶ τῶν τυχόντων ὁ κίνδυνος. ἀλλ' εἰ γένοιτο, ὃ μὴ γένοιτο, ἀπροσδοκήτου τῆς τελευτῆς ἐπελθούσης, ἀμυήτους ἐντεῦθεν ἀπελθεῖν, κἂν μυρία ἔχωμεν ἀγαθά, οὐδὲν ἡμᾶς ἕτερον λήψεται, ἢ γέεννα, καὶ σκώληξ ἰοβόλος, καὶ πῦρ ἄσβεστον, καὶ δεσμὰ ἄλυτα· ἀλλὰ μὴ γένοιτό τινα τῶν ταῦτα ἀκουόντων ἐκείνης πειραθῆναι τῆς κολάσεως. τοῦτο δὲ ἔσται, ἂν τῶν ἁγίων καταξιωθέντες μυστηρίων, χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ λίθους τιμίους οἰκοδομήσωμεν ἐπὶ τὸν θεμέλιον. οὕτω γὰρ δυνησόμεθα ἀπελθόντες ἐκεῖ φανῆναι πλούσιοι, ὅταν μὴ ἐνταῦθα χρήματα καταλείψωμεν, ἀλλὰ μετακομίσωμεν πρὸς τοὺς ἀσύλους θησαυροὺς

διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀφ' τῶ χφρῶν τῶ πενήτων, ὅτσμ δμνείσωμθμ τῷ Χειστῷ. πολλὰ ὀφείλομθμ σκῆ, οὐ χρήματα, ἀλλ' ἁμαρτήματα· δμνείσωμθμ τοίνυν αὐτῷ χρήματα, ἵνα λάβωμθμ ἁμαρτημάτων συγχώρησιν. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ δικάζων. μὴ ῥαδίσωμθμ αὐτὸν ἐν τούτῳ πτωχοὺς, ἵνα καὶ αὐτὸς ἡμᾶς σκῆ ἀφορμήσῃ. ἐνταῦθα ἐνδύσωμθμ αὐτὸν, ἵνα μὴ ἀφῇ ἡμᾶς γυμνοὺς τῆς ἀσφαλείας τῆς πρὸς αὐτόν. ἐὰν ἐνταῦθα αὐτὸν ποτίσωμθμ, οὐκ ἐρῦμθμ ποτήριον πλούσιον, Πέμψον Λάζαρον, ἵνα ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ ἐπιστάξῃ τῇ γλώσσῃ ἡμῶν ἀποτιγμιζομένῃ· ἐὰν ἐνταῦθα εἰς τὰς οἰκίας ἡμῶν αὐτὸν ὑποδεξώμεθα, σκῆ πολλὰς τροφὰς ποιήσει ἡμῖν μονάς· ἐὰν ἀπέλθωμθμ πρὸς αὐτὸν ἐν φυλακῇ ὄντα, καὶ αὐτὸς ἡμᾶς ἀπαλλάξει τῶν δεσμῶν· ἐὰν ξένον ὄντα συναγάγωμθμ, οὐ παρόψεται ξένοις ἡμᾶς ὄντας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ μεταδώσει ἡμῖν τῆς πόλεως τῆς ἄνω· ἐὰν ἀσθενῆ ὄντα ἐπισκεψώμεθα, ταχέως ἐλευθερώσει ἡμᾶς ἐκ αὐτὸς τῶν ἀσθενειῶν ἡμῶν. ὡς οὖν μεγάλα λαμβάνοντες καὶ μικρὰ δίδοντες, κἂν τὰ μικρὰ δῶμθμ, ἵνα ἐμπορευσώμεθα τὰ μεγάλα· ὡς ἐπὶ χειρὸς, εἰπέρωμθμ, ἵνα ἀμήσωμθμ. ὅτσμ ὁ χειμὼν * καταλάβῃ, ὅτσμ ἡ θάλασσα οὐκ ἔτι πλέηται, οὐκ ἔστι κύκλοι τῆς ἐμπορείας ταύτης ἐσμέν. πότε δ' ἔσται ὁ χειμών; ὅτσμ ἡ ἡμέρα ἐπιφαίνῃ ἡ μεγάλη καὶ ἐπιφανής. τότε γὰρ οὐκ ἐπὶ πλοῦσόμεθα τῷ θαλάσσῃ ταύτῃ τῷ μεγάλῃ καὶ εὐρύχωρον. ταύτῃ γὰρ ὁ παρὼν ἔοικε βίος. νῦν ὅτε σπείρει χειρὸς, τότε ὅτε ἀμᾶται καὶ κερδαίνει. ἐὰν οὖν ἐν τῷ χωρῷ τὸ σπέρμα μὴ καταβάλλῃ σπέρματα, ἐν ἀμήτῳ σπείρων, τοῖς τῷ μηδὲν φύειν καταγέλαστος ἔσται. Εἰ δὲ σπέρμα ἐστὶν ὁ παρὼν χειρὸς, ἵνα τοῦ συλλέξῃ, ἀλλὰ τοῦ σκορπίζειν " χειρὸς δὲ " ἐστὶν λοιπόν. σκορπίσωμθμ τοίνυν, ἵνα συναγάγωμθμ· μὴ βουληθῶμθμ συναγαγεῖν νῦν, ἵνα μὴ ἐν ἄμητον ἀπολέσωμθμ. ἐστὶ γὰρ, ὅπερ ἔφην, ὁ χειρὸς ὅτε ἐστὶ σπείρειν καὶ ἁρπάζειν καὶ ἁναλίσκειν, οὐκ ὅτε ἐστὶ συλλέγειν καὶ ἀποτίθεσθαι. μὴ τοίνυν προσδῶμθμ τῷ εὐχρείᾳ, ἀλλὰ δαψιλῆ τὸ σπέρμα καταβάλλωμθμ, καὶ μηδενὸς φεισώμεθα τῷ ἔνδον, ἵνα μετὰ πολλῆς αὐτὰ ἀπολάβωμθμ τῆς ἀντιδόσεως, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κς. 6 ΤΟ ΓΕΓΕΝΝΗΜΕΝΟΝ ΕΚ ΤΗΣ ΣΑΡΚΟΣ, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι.

Μεγάλων ἡμᾶς μυστηρίων κατηξίωσεν ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ· μεγάλων, καὶ οἵων οὐχ ἡμεῖς ἦμθμ ἄξιοι, ἀλλ' οἵων αὐτῷ παρέχειν πρέπον ἦν. αὐ γὰρ τῇ ἀξίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ λογίσηται τις, οὐ μόνον τῆς δωρεᾶς ἦμθμ ἀνάξιοι, ἀλλὰ καὶ κολάσεως εὐθυνοι καὶ ζημιῶν. ὅπερ ἴδοι τις ἂν τοῦτο εἶδεν, οὐ μόνον κολάσεως ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ καὶ ζωὴν ἐχαρίσατο, πολλῷ τῆς προτέρας " λαμπροτέραν, εἰς ἄλλον ἡμᾶς εἰσήγαγε κόσμον, ἑτέραν ἐδημιούργησε κλίσιν. Εἴ τις γὰρ ἐν Χριστῷ καινὴ κλίσις, φησί. ποία καινὴ κλίσις; ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος· ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. " πρόδηλον ὅτι πεύθημθμ, καὶ σαφὲς τῆς " ἐν αὐτῷ διδασκαλίας " ἐφάπτημθμ ἄξιοι, καὶ εἰς τοῦτο ἥκομεν ἡμᾶς ἀνήγαγθμ. ἐν τοῖς προτέροις οὐχ εὑρέθημεν πιστοὶ, καὶ μείζονα ἐνεχείρισεν· ἑνὸς ἀποχέας, ξύλου οὐκ ἰχύσαμεν, καὶ τὴν ἄνω παρέχε τροφήν. ἐν προδήλοις οὐκ ἐκαρτερήσαμθμ, καὶ σοῦ ὁράσεις ἡμῖν ἀνεπέτασεν. Εἰκότως ἔλεγθμ ὁ Παῦλος· Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως τοῦ Θεοῦ. οὐκέτι μήτηρ; οὐκέτι ὠδῖνες, οὔτε ὕπνοι καὶ ζωοτοκίαι καὶ προπλοκαὶ σωμάτων. " ἄνω λοιπὸν ὑφάνεται τῆς ἡμετέρας φύσεως ἡ κατασκευή,

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπὸ πνεύματος ἁγίου καὶ ὕδατος. τὸ γὰρ ὕδωρ παρείληπται τοῖς τῷ πνεύματι μυουμένοις· ὅταν γὰρ δύῃ ἡ μήτρα τοῦ ἐμβρύου, τοῦτο τοῦ πίστῳ δοθὲν ὕδωρ. ἐν γὰρ τῷ ὕδατι διαπλάττεται καὶ μορφοῦται. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐλέγετο, Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν· ὅτε δὲ ἐπέβη τῷ Ἰορδανείων ῥείθρων ὁ δεσπότης, οὐκέτι ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, ἀλλὰ ψυχὰς λογικὰς καὶ πνευματοφόρους τὸ ὕδωρ ἀναδίδωσι· καὶ ὁ μὲν τῆς πλάσεως ἐίρηται, Ὅτι ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, τοῦτο μὲν τῶν πιστῶν χαρεὶς δοῦ εἶπε μᾶλλον εἰπεῖν. πολλῷ γὰρ φαιδροτέρας ἀφίησι ταῖς ἀκτῖνας ἐκεῖνος. ἀλλὰ δὴ μὴν ἐν τῇ μήτρᾳ διαπλαττόμενον χρόνος δεῖται, ἐν ᾧ ὕδατι ὃν οὐκ ἦν ὅπως, ἀλλ' ἐν μιᾷ ῥοπῇ πρώτα γίνεται. ἔνθα μὴν γὰρ ἐπίκαιρος ἡ ζωή, καὶ ἀπὸ σωματικῆς φθορᾶς ἔχει τὴν ἀρχὴν, βεβαιοῦται δὲ πικτόμενον (τοιαύτη γὰρ τῶν σωμάτων ἡ φύσις· χρόνῳ τὸ σταμβαίνειν δὲ τέλειον) ὅτι δὲ τῶν πνευματικῶν οὐκ ἦν τοιοῦτον. τί δήποτε; ὅτι τέλεια ἐξ ἀρχῆς κατασκευάζεται τὰ γινόμενα. ἀλλ' ὅπερ ὁ Νικόδημος ἀκούων ταῦτα συνεχῶς ἐταράττετο, ὅρα πῶς αὐτὸν παρεκνοίγει δὲ ἀπόρρητον τὸ μυστηρίου τοῦτο, καὶ σαφὲς ἐργάζεται δὲ ἀσαφὲς ἐκείνου τέως. δὸ γὰρ γεγεννημένον, φησὶν, οὐκ ἔστι σάρξ ὅτι· δὸ δὲ γεγεννημένον οὐκ ἔστι πνεύματος, πνεῦμά ἐστιν. ἀπάγει τῶν αἰσθητῶν αὐτὸν ἀπάντων, καὶ οὐκ ἀφίησι τοῖς ὀφθαλμοῖς τούτοις περιεργάσασθαι τὴν μυσταγωγίαν. οὐ γὰρ τοῦ σαρκὸς διαλεγόμεθα, φησιν, ἀλλὰ τοῦ πνεύματος, ὦ Νικόδημε (τέως αὐτὸν τοῦ λόγου τούτου τοῦς δῶρα πρέπειν) μηδὲν τοίνυν τῶν αἰσθητῶν ἐπιζήτει. δὸ γὰρ πνεῦμα οὐκ ἔστιν ὀφθαλμοῖς τούτοις, μηδὲ νόμιζε ὅτι σάρκα τίκτει δὸ πνεῦμα. πῶς οὖν, ἴσως εἴποι αὖ τις, ἡ τοῦ Κυρίου σὰρξ ἐτέχθη; οὐκ ἀπὸ πνεύματος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σαρκός. διὸ δὲ τοῦτο δηλῶν ὁ Παῦλος ἔλεγε· Γενόμενος οὐκ γυναικὸς, γινόμενος ὑπὸ νόμον. δὸ μὲν γὰρ πνεῦμα αὐτῷ διέπλασεν, οὐ μέντοι ἐξ οὐκ ὄντων (ἐπεὶ τί ἔδει τῆς μήτρας;) ἀλλ' ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς παρθενικῆς. δὸ δὲ πῶς, οὐδυνάμεθα ἐρμηνεύειν. τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ἀλλότριον εἰσῆ νομίσῃ τῆς ἡμετέρας φύσεως δὸ πικλόμενον. εἰ γὰρ καὶ τούτου γινομένου, εἰσί τινες οἱ βαπτίζουσι τῇ τοιαύτῃ γεννήσει, εἰ μὴ τῆς σαρκὸς ἐκοινώνησε τῆς παρθενικῆς, πόθεν οὐκ ἂν ἐξέπεσαν ἀσεβείας οὗτοι; δὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστιν. ἐρᾷς πνεύματος ἀξίαν; δὸ γὰρ τοῦ Θεοῦ ἔργον φαίνεται τοιοῦτο. ἀκουστέον μὲν γὰρ φησιν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐγεννήθησαν· ἐκ τούτου δὲ, ὅτι τὸ πνεῦμα αὐτοὺς γεννᾷ. τὸ γεγεννημένον, φησὶν, ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. ὁ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμα πικός ἐστι. γίνεται γὰρ ἐκ τούτου οὐ κατ' οὐσίαν λέγει, ἀλλὰ τοῦ ζῆλον καὶ χάριν. εἰ τοίνυν δὲ ὁ υἱὸς ὅτω γεγένηται), εἰ πλέον ἔχει τὸν ἀνθρώπων τὸ ὅτω γεγεννημένων; πῶς δὲ μονογενής ἐστι; καὶ γὰρ καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγένημαι, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ. εἰ τοίνυν μηδὲ αὐτὸς ἐκ τῆς οὐσίας, τί κεκώλυκεν ἡμᾶς; εὑρεθήσεται ἄρα καὶ τὸ πνεύματος δοθὲν ἐλάττων. ἡ γὰρ τοιαύτη γέννησις ἐκ τῆς τοῦ πνεύματος δεῖται χάριτος. ἆρ' οὖν ἵνα μάθῃ υἱὸς, τῆς τοῦ πνεύματος δεῖται βοηθείας; καὶ τί ταῦτα Ἰουδαίοις διέσηκε δόγμα; εἶπεν τοίνυν ὁ Χριστὸς, ὅτι ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστιν· ὅπερ θορυβούμενον πάλιν εἶδεν, ὅτι ἀσθενὲς τοῦ δόγμα ἄρα καὶ λόγου, ὅτω λέγων·

7 Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, ὅτι δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν.

8 Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει, πνεῖ. Τῷ γὰρ εἰπεῖν, μὴ θαυμάσῃς, δείκνυσιν αὐτοῦ καὶ βάρυνον τῆς ψυχῆς, καὶ ὅτι τὸ λεπτότερον αὐτὸν ἄρα τοῦ σώματος. τοῦ μὲν γὰρ σαρκικοῦ "ἀπήγαγε εἰπών, τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστιν. "ὅπερ δὲ οὐκ ἤδει τί ποτέ ἐστιν ὁ φησι, τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι, λοιπὸν αὖ τὸν τρόπον ἑτέραν μεταφέρει εἰκόνα, οὔτε εἰς τοῦ τῶν σωμάτων ἄγων παχύτητα, οὔτε πρὸς ἀσωμάτων καθαρῶς διαλεγόμενος (οὐδὲ γὰρ ἠδύνατο "ἀκούων χωρεῖν σάρκινος) ἀλλ' εὑρὼν τι μέσον σώματός τε καὶ ἀσωμάτου, τοῦ τὸ ἀέρος φορᾶν, ἐντεῦθεν αὐτὸν ἀνάγει. πρὸς γὰρ αὐτὸν φησιν, ὅτι

γεν. α. κ.

χ. Ἰορδάνου

ἱσ. ἀφίεται

χ. ἀπήγαγε εἰπὼν τὸ χ. ἄγει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σωματικωτέρου, ἐπὶ πολὺ χωρεῖται

χ. εἰ ὅτι λέγει, ὅπ Τῷ φωνῷ αὐτ' ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, ἢ πῦ ὑπάγει.

"Ανῳ" λέγει, ὅπου θέλει, πνεῦ, οὐχ ὡς προαιρεσίν τινα τοῦ ἀνέμου ἔχοντος λέγει τοῦτο, ἀλλὰ τῷ ἀπὸ φύσεως φορᾶν τοῦ ἀκωλύτου καὶ μετ' ἐξουσίας γινομένην δηλοῖ. οἶδε γὰρ ἡ γραφὴ καὶ προσεῖναι τοῖς ἀψύχοις οὕτω διαλέγεσθαι, ὡς ὅταν λέγῃ· Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑ- Ρω.η.κ.
πετάγη οὐχ ἑκοῦσα. Τὸ οὖν, ὅπου θέλει, πνεῦ, τὸ ἀκούεις μὲν ὅτι δηλοῖ τὸ ἀκώλυτον καὶ
χ. ἢ ὅτι προαιρετικὸν τοῦ πνεύματος, καὶ ὅτι ἀναγκαίως ἔχει τὸ ἀκούειν τοῦ πνεύματος, ἐπεὶ μὴ ἀκούσῃς, οὐκ ἂν εἰδείης ὅπου ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει. Οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. Ἐνταῦθα δείκνυσιν ὅτι τὸ συμπέρασμα
ἄπορον. Εἰ γὰρ τοῦτο, φησί, τοῦ πνεύματος, οὗ τοῦ ἀγαθοῦ δέχῃ τῇ ἀκοῇ καὶ τῇ ἀφῇ, τοῦ ὁρμῶντος ἐρμηνεύουσα οὐκ οἶδας, οὐδὲ τοῦ ὁδοῦ· πῶς τοῦ ἀπὸ τοῦ θείου πνεύματος ἐνεργεῖσθαι
χ. πίνων προσεργάζῃ, τοῦ τοῦ ἀνέμου οὐκ ἐπισταμένους, καίτοι φωνῷ ἀκούων; τὸ "ὅπου θέλει πνεῦ, καὶ
ἢ ὅ λέγει, πάντων ὄζειν· προσάσαν τῆς τοῦ προκλήτου εἰρηνικῆς ἐξουσίας.* Εἰ γὰρ τοῦτο οὐδεὶς κατέχει,
ἀλλ' ὅπου θέλει, φέρει· πολλῷ μᾶλλον τοῦ τοῦ πνεύματος ἐνεργεῖν οὐ φύσεως δυνήσονται
χ. ϐ νόμοι καταλύειν, οὐχ ὅρισι σωματικῆς γνώσεως, οὐχ ἁλίου τῶν τοιούτων οὐδέν. ὅτι" γὰρ τοῦ ἀνέμου εἰρηται τὸ, τοῦ φωνῷ αὐτ' ἀκούεις, δῆλον ἐκ τοῦδε. ὃ γὰρ αὖ ἀπίστῳ διαλεγόμενος καὶ οὐκ εἰδότι τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεργεῖν, εἶπε, τοῦ φωνῷ αὐτ' ἀκούεις. ὥσπερ
χ. ϐϐ "οὖν ὁ ἄνεμος ὃ φαίνεται, καίτοιγε φωνῷ δίδους, ὅτως οὐδὲ ἡ τοῦ πνεύματος φαίνεται γνῶσις ὀφθαλμοῖς σώματος, καίτοιγε σῶμα ὁ ἄνεμος, εἰ καὶ λεπτότατον. τὸ γὰρ αἰσθήσει ὑποκείμενον, σῶμα. Εἰ τοίνυν τὸ σῶμα οὐκ ἀγνοεῖς ὅτι μὴ ὁρᾷς, οὐδὲ ἀπιστεῖς ὅτι τοῦτο, εἰ δύναται τοῦ πνεύματος ἀκούων ἰδιότητος, καὶ τοσαύτης ἀπαιτῇς εὐθύτητας, ὅτι σώματος τοῦτο ὂν ποιῶν; τί οὖν ὁ Νικόδημος; ἔτι ὅτι τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀντιλεγούσης πίστεως, καὶ ταῦτα τοσούτου σημείου οὕτω σαφοῦς λεγθέντος αὐτοῦ. ᾧ καὶ ἀπορητικῶς πάλιν ἐπιπόνει,

χ. διὰ ταῦτα 9 Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; Λοιπὸν τοῦς αὐτὸν πληκτικώτερον ὁ Χριστὸς διαλέγεται·

χ. μᾶλλον. 10 Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; Θερα πῶς ἀδαμοῦ πονηρίαν κατηγορεῖ τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ἀνήφαν καὶ ἀφέλειαν "μόνον. καὶ τί κοινὸν αὕτη τοῦς τὰ Ἰουδαϊκὰ ἡ γύμνωσις ἔχει, εἰπέ μοι; τί γὰρ οὐ κοινόν, εἰπέ μοι; ὅ τε γὰρ τοῦτος γυμνόμενος ἀνθρωπος, ἥ τε ἀπὸ τῆς πλευρᾶς γυμνωθεῖσα γυνή, καὶ αἱ τειχεσι, καὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ ὑδάτων ἀπιτελεσθέντα, λέγω δὴ τὰ κτίσματα τοῦ πηλοῦ ἐξ ἧς ὁ Ἐλιεσὲρ τὸ σιδήριον ἐμετεώρισε, τὰ κτίσματα τοῦ ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὡς διέβησαν οἱ Ἰουδαῖοι, τὰ κτίσματα τοῦ κολυμβήθρου ὡς ὁ ἄγγελος ἐκίνει, τὰ κτίσματα τοῦ Σιλωὰμ Νεεμὰν ἐν ᾧ Ἰορδάνῃ καθαρθέντα, ταῦτα πάντα τοῦ γύμνωσιν καὶ καθαρμὸν μέλλοντα ἔσεσθαι, ὡς ἐν τύπῳ προανεφώνει. καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν προφητῶν
χ. εἰρηκότα ἢ "λεγόμενα τοῦτον αἰνίττεται τῆς γυμνώσεως ἐν ᾧ ὁ Σὴρ· οἳ δὲ, Ἀναγελεῖται ὡς Κυρίῳ γυμ- Ψαλμ. κα λδ'.
νωθήσεται πᾶσα ἡ ἐρχομένη καὶ, Ἀναγελάσει τὰ δίκαια αὐτοῦ λαῷ ὃν τεχθησομένῳ, ὃν ἐποίησεν ὁ Κύριος· λς'. Ψαλμ. ρς'. ε.
καὶ τὸ, Ἀναπαήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου· καὶ τὸ, Φωτίζου Ἱερουσαλήμ, ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου Ησ. ξ. α.
ἔρχεται· καὶ, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι. καὶ ὁ Ἰσαὰκ ἢ τύπος τοῦ τῆς γυνήσεως ταύ- Ψαλμ. λα. ϛ.
της. Εἰπὲ γὰρ, ὦ Νικόδημε, πῶς ἐκφυὸς ἐτέχθη; ἆρα νόμῳ φύσεως; οὐδαμῶς, ἀλλὰ μέσος ὁ Σὴρ ταύτης τῆς γυνήσεως κἀκείνης σαφὴς τοῦ· ἐκείνης μὲν, ὅτι οὐκ ζιωσίας, ταύτης δ', ὅτι οὐκ ἐξ αἱμάτων ἐτέχθη. ἐγὼ δ' δείκνυμι ὅτι οὐ ταύτῃ μόνον τοῦ γύμνωσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦ οὐκ παρθένου τοσαυτευφώνουν οὖσαι αἱ Σῆραι. ὅθεν γὰρ οὐκ ἂν ἦν ῥᾴδιος ὅτις θυσεν ὅτι παρθένος τίκτει, τειχεσι τοσοῦτον, εἶτα οὐ τειχεσι μόνον, ἀλλὰ καὶ γεγεννακῖαι. καί τοι τῆς τειχεσι πολὺ θαυμαστότερον τὸ ἀπὸ πλευρᾶς γυνέσθαι γυναῖκα· ἀλλ' ὅπερ ἐλέχθη τοῦ ἐκφυὸς καὶ παλαιὸν, πάλιν ἄλλος δεύτερος Σὴρ νέος καὶ τοσοφατος ὁ τῆς τιρσᾶς, τοσοδοποιῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὧν τῇ πίστει τῆς παρθενικῆς ὠδῖνος. τούτων οὖν αὐτὸν ἀναμιμνήσκων, ἔλεγε· σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;

11 Ὁ οἴδαμεν, λαλοῦμεν· καὶ ὃ ἑωράκαμεν, μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐδεὶς λαμβάνει. Ταῦτα ἴσως λέγει, ἐπιτρωθεὶς πάλιν ἀξιόπιστον τὸν λόγον ποιῆσαι, ἵνα τοὺς τὴν ἀθεΐαν ἐκείνου συνκαταβαίνων τῇ λέξει. τί δέ ἐστιν ὃ φησιν, ὃ οἴδαμεν, λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν, μαρτυροῦμεν; δῆλον γὰρ παρ' ἡμῖν ἡ ὄψις ἐστὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων πιστοτέρα, καὶ βουληθῶμέν τινα πιστώσασθαι, οὐ τοῦτο λέγομεν, ὅτι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ἑωράκαμεν, οὐκ ὀρθῶς οἴδαμεν, ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἀναθεσπιώτερον τοὺς αὐτὸν ἀπαλείπτας, λέγων καὶ ἐντεῦθεν πιστούμενος. καὶ ὅτι ἀληθές ἐστι, καὶ οὐδὲν ἄλλο παῤῥησίαν βούλεται, οὐδὲ ὄψιν αἰσθητὴν ἐμφαίνει, δῆλον ἐκ τῶνδε. Εἰ γὰρ, τὸ γεγυμνωμένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι, καὶ τὸ γεγυμνωμένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστιν, ἐπίστασθε, ὃ οἴδαμεν, λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν, μαρτυροῦμεν. τοῦτο δὲ οὐδέπω γεγυμνωμένον ἦν. πῶς οὖν λέγει, ὃ ἑωράκαμεν; οὐκ ἔδηλον ὅτι λέγει τὴν ἀκριβοῦς γνώσεως, καὶ οὐκ ἄλλως ἐχούσης; καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐδεὶς λαμβάνει. Τὸ μὲν οὖν, ὃ οἴδαμεν, ἦσαν τὴν παῤῥησίαν φησὶν, ἣν τὴν ἑαυτοῦ μόνου· τὸ δὲ, οὐδεὶς λαμβάνει, καὶ δυσχεραίνοντός ἐστι τὸ ῥῆμα νῦν, ἀλλὰ τὸ γινόμενον ἀπαγγέλλοντος. οὐ γὰρ εἶπε, τί δὲ ὑμῶν ἀναισθητότερον ἦν αὖ, οἱ τὰ περὶ ἡμῶν ὕπως ἀκριβῶς ἀπαγγελθέντα καὶ πεισθέντες; ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων καὶ ἐκ τῶν ῥημάτων πᾶσαν ὑπισχνεῖται συνδιανύμενος, τούτων μὲν οὐδὲν ἐφθέγξατο, πρᾴως δὲ καὶ ἡμέρως τὸ συμβησόμενον προεφώνησεν, ἐντεῦθεν εἰς πᾶσαν καὶ ἡμᾶς ἀνάγων πραότητα, καὶ παιδεύων ἡμᾶς, ὅταν πρός τινας διαλεγώμεθα, καὶ μὴ πείθωμεν, μὴ δυσχεραίνειν μηδὲ ἐκπηδᾶν. οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῦ καὶ χαλεπαίνοντα, ἀλλὰ καὶ ἀπειθέστερον ἐργάσασθαι μᾶλλον. διὰ τοῦτο καὶ τῆς μὲν ὀργῆς ἀπέχεσθαι, πρώτοθεν ἀξιόπιστον ποιῶν τὸν λόγον, καὶ παρὰ μὴ ὀργίζεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ μηδὲ κεκράζειν. ὕλη γὰρ ὀργῆς, ἡ κραυγή.

ΗΘΙΚΟΝ Συμποδίσωμεν τοίνυν τὸν ἵππον, ἵνα καταστρέψωμεν τὸν διάβολον· πρεσκόψωμεν τὰ πρόσω τοῦ θυμοῦ, καὶ οὐκ ἔτι προσὼ ὕψος λήψεται τὸ κακόν. ὀξὺ γὰρ ἡ ὀργὴ πάθος, ὀξὺ καὶ δεινὸν κλέψαι τὰ ἡμέτερα ψυχάς. διὰ τοῦτο χρὴ πάντοθεν ἀποφράττειν αὐτῆς τὴν εἴσοδον. καὶ γὰρ ἄτοπον θηρία μὲν δυνάσθαι ἡμεροῦν· τὴν δὲ ἡμετέραν δεινοῦσθαι ἀγελαίνουσαν προσοῦσαν. πῦρ ἐστι σφοδρὸν ὁ θυμὸς πάντα φλέγον τὰ προσιόντα, καὶ ψυχὴν διαφθείρει, καὶ ἀνδρὸς κατασκευάζει καὶ αἰσχρὸν ἰδεῖν, καὶ εἰ μὴ ὀργιζόμενον ἴσως δυνατὸν ἑαυτῷ δῆλον εἶναι τὸ καιρὸν τῆς ὀργῆς, οὐκ ἂν ἑτέρας ἐδεήθη παῤῥησίας. οὐδὲν γὰρ ἀτερπέστερον ὄψεως ὀργιζομένης. μέθη τίς ἐστιν ἡ ὀργὴ, μᾶλλον δὲ μέθης χαλεπωτέρα καὶ δαίμονος ἐλεεινοτέρα. ἀλλὰ ἂν μελετήσωμεν μὴ κεκράζειν, ῥίζαν ὀδὸν φιλοσοφίας εὑρήσομεν. διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος μετὰ τῆς ὀργῆς καὶ τὴν κραυγὴν ἀφεῖλε, λέγων· Πᾶσα ὀργὴ καὶ κραυγὴ ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν. ἡσυχῇ πειθώμεθα τῇ πάσης φιλοσοφίας διδασκάλῳ, καὶ ὅταν ὀργιζώμεθα τοῖς οἰκέταις, τὰ ἁμαρτήματα ἑαυτῶν ἐννοῶμεν, καὶ τὴν ἐπιείκειαν αἰσχυνώμεθα τὴν ἐκείνων. ὅταν γὰρ σὺ μὲν ὑβρίζῃς, ἐκεῖνος δὲ σιγῇ φέρῃ τὴν ὕβριν, καὶ σὺ μὲν ἀδημονῇς, ἐκεῖνος δὲ φιλοσοφῇ, τῶν ἀντὶ πάσης δέχου νουθεσίας. Εἰ γὰρ καὶ οἰκέτης ἐστὶν, ἀλλ' ἀνθρωπος, καὶ ψυχὴν ἔχων ἀθάνατον, καὶ ταῖς αὐταῖς τοῦ κοινοῦ δεσπότου τιμηθεὶς δωρεαῖς. Εἰ δὲ ὁ ἐν τοῖς μείζοσι καὶ πνευματικωτέροις ὁμότιμος ἡμῖν ὤν, δι' ἀνθρωπίνην τινὰ βύτελῆ καὶ μικρὰν ὑποψυχὴν οὕτω ῥᾳδίως φέρει τὰ πρὸς ἡμᾶς, πῶς ἄν ποτε συγνώμης ἀξιοῖμεν, ποίας ἀπολογίας, καὶ διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον μὴ δυνάμενοι φιλοσοφεῖν, μᾶλλον δὲ οὐ βουλόμενοι, ὥσπερ ἐκεῖνος διὰ τὸν ἡμέτερον; ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι, καὶ τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν ἐννοοῦντες, καὶ τὸ κοινὸν τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως, μιμητὰς ἡμᾶς πρωτίστου φθέγξεσθαι, ἵνα καὶ πεινοῖ τῇ καρδίᾳ γινόμενοι, ταῖς

ψυχαῖς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ψυχαῖς ἡμῶν ἀνάπαυσιν βύρωμεν, τὴν τε πρὸ οὖσαν τὴν τε μέλλουσαν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κζ. 12 ΕΙ ΤΑ ΕΠΙΓΕΙΑ ΕΙΠΟΝ ΥΜΙΝ, ΚΑΙ ΟΥ ΠΙστεύετε, πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; 13 Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.

πολλάκις εἶπον, τοῦτο καὶ νῦν ἐρῶ, καὶ οὐ παύσομαι λέγων. τί ὅ τοῦτο ἐστιν; ὅτι μέλλων ὁ Ἰησοῦς ὑψηλὰν ἀπαιτεῖν δογμάτων, διὰ τοῦτο τῶν ἀκροατῶν ἀσθένειαν ἑαυτὸν κατέχει πολλάκις, καὶ οὐ συνεχῶς τοῖς ἀξίοις τῆς μεγαλοψυχίας αὐτοῦ λόγοις ἐνδιατρίβει, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς συγκαταβάσιν ἔχουσι. Τὸ μὲν γὰρ ὑψηλὸν καὶ μέγα, καὶ ἀπαιτεῖν λεγθὲν, ἐκφυσῶσαν τοῦτο ἀξίαν ἐκείνου, καθόσον ἡμῖν ἀνοῦσαν δυνατόν· τὰ δὲ ταπεινότερα καὶ ἐγγὺς τῆς τῶν ἀκροωμένων ἀμαθείας, εἰ μὴ διηνεκῶς ἐλέγετο, οὐκ ἂν ταχέως κατέσχε τὰ ὑψηλά· διὰ τοῦτο ἐστὶ καὶ πλείονα ταπεινότερα τῶν ὑψηλῶν εἰρημένα πρὸς αὐτόν. ἀλλ' ἵνα μὴ τοῦτο ἑτέραν πρὸς ἐργάσηται βλάβην πάλιν, κατέχων κάτω τὸν μαθητήν, οὐχ ἁπλῶς τὰ καταδεέστερα λήψεσθαι, διὰ μὴ τοῦτο εἴπῃ καὶ τὰν αἰτίαν δι' ἣν ταῦτα" λέγει, ὁ δὴ καὶ ἐν ταῖς πεποίηκεν. ὅπερ γὰρ εἶπε περὶ τοῦ βαπτίσματος ἅπερ εἶπε, καὶ τῆς κατ' ἐμὲ χειροτονίας ἡνώσεως τῆς ἐν τῇ γῇ γινομένης, "βουλόμενος μὲν καὶ εἰς τὸν ἡνῶσιν καθεῖναι τὸν ἑαυτοῦ τὸν ἀπόρρητον ἐκείνου δὲ ἀφεμένου, τέως διαβαστάζει, " καὶ οὐ καθίησιν· εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν λέγει δι' ἣν οὐ καθίησι. τίς δέ ἐστιν αὕτη; ἡ παχύτης καὶ ἡ ἀσθένεια τῶν ἀκουόντων." καὶ ταύτην αἰνιττόμενος, ἔλεγε· εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; ὥστε ἐπουσῶν δὲ εἴπῃ μείζονα καὶ ταπεινὰ, τῇ τῶν ἀκουόντων ἀσθενείᾳ λογιστέον αὐτό. τὰ δὲ ἐπίγεια ἐνταῦθά τινες μὲν τοὺς ἀνέμους φασὶν εἰρῆσθαι, τουτέστιν, εἰ καὶ ὑποδείγματα ἀπὸ τῶν ἐπιγείων ἔδωκα, καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπείθητε, πῶς δυνήσεσθε τὰ ὑψηλότερα μαθεῖν; εἰ δὲ τὸ βάπτισμα ἐπίγειον ἐνταῦθά" λέγει, μὴ θαυμάσῃς. ἡ γὰρ ἄνω τὸ ἐν τῇ γῇ τελούμενον, ἡ τοὺς σύγχρονον ἑαυτῆς ἡνώσεως τὸ φιλοδεέστατος ἐκείνης ὀνομάζων, οὕτως αὐτὸ καλεῖ. εἰ γὰρ καὶ ἐπουράνιος αὕτη ἡ ἡνῶσις, ἀλλὰ τοῖς ἐκείνην ἀδιαβλήτως ἀλήθειαν καὶ οὐκ τῆς τῶν παθῶν οὐσίας οὖσαν, ἐπίγειος ἐστι. καὶ οὐκ εἶπεν, οὐκ ἐνοήσατε, ἀλλ' οὐκ ἐπιστεύσατε. ὅταν μὲν γὰρ τοῖς ἐκφανῆ τῆς δυσκολίας, ἃ ἀφῃρεῖ τοῦ νοῦ λαβεῖν ἐστι, καὶ μὴ ῥᾳδίως καταδέχηται, εἰκότως δὴ ἀνοίαν ἐγκαλεῖται· ὅταν δὲ ταῦτα μὴ δέχηται ἃ λογισμῷ μὲν οὐκ ἔστι λαβεῖν, πίστει δὲ μόνῃ, οὐκέτι ἀνοίας, ἀλλ' ἀπιστίας ἐστὶ τὸ ἔγκλημα. ἀπάγων οὖν αὐτὸν τοῦ μὴ ζητεῖν λογισμοῖς τὸ λεγθὲν, στοιβρότερον αὐτὸ καθικνεῖσθαι, ἀπιστίαν ἐγκαλῶν. εἰ δὲ τὴν ἡμετέραν πίστιν χρὴ δέχεσθαι ἡνῶσιν, τίνος ἂν εἶεν ἄξιοι τὴν τοῦ μονογενοῦς λογισμοῖς ἀδιεργάζομενοι; ἀλλ' ἴσως, εἴποι τις ἄν, καὶ τίνος ἕνεκεν ἐλέγετο ταῦτα, εἰ μὴ ἔμελλον πιστεύειν ἀκούοντες; ὅτι εἰ καὶ σκληροὶ μὴ βαπτίσεσθαι, ἀλλὰ μετ' ἀλλοις ἔμελλον αὐτὰ δέχεσθαι καὶ χαίρειν. " καθικνούμενος τοίνυν αὐτοῦ στοιβρότατα, δείκνυσιν *, ὅτι οὐ ταῦτα οἶδε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα πολλῷ πλείονα τούτων καὶ μείζω. καὶ τοῦτο δηλοῖ τῆς ἐπαγωγῆς ἐδήλωσεν, οὕτως εἰπών· καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ποία αὕτη ἀκολουθία; φησί; μεγίστη" μοι δοκῶ καὶ σφόδρα τοῖς ἐμπροσθεν συναφὴ οὖσα. ὅπερ γὰρ σκληρὸς εἶπεν, ὅτι οἶδα μόνον, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας

λ. καθὼς λ. ἐπιθυμια τ̃ χωματων ἀκροατ.

λ. ἐρεῖ,

λ. ἐβούλετο

λ. μὲν καθὼς καὶ τὸν λ. καὶ αἰνιλ. ἐπιτρέπειν,

λ. λέγει·

λ. διὰ

λ. καθικνεῖται

* λοιπὸν,

λ. ἀγαπητὲ

λήλυθας διδάσκαλος, τοῦτο αὐτὸ διορθοῦται, μονονοχὶ λέγων· μὴ νομίσῃς με οὕτως εἶναι διδάσκαλον, ὡς τοὺς πολλοὺς τῶν προφητῶν ἀπὸ γῆς ὄντας· ἐξ οὐρανοῦ γὰρ παρείμι νῦν. τῶν μὲν γὰρ προφητῶν οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς· ἐγὼ δὲ εἰς ἀναβαίνω. Εἶδες πῶς καὶ ὁ σφόδρα δικαίων ὑψηλὸν εἶναι, σφόδρα ἀνάξιον αὐτὸν τῆς μεγαλοψυχίας ἐστίν; οὐ γὰρ εἰς οὐρανὸν μόνον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πάντα χῶρον, καὶ πάντα πλησίον· ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἀνθρωπείαν τοῦ ἀκροατοῦ ἀναλέγεται, καὶ μικρὸν αὐτὸν ἀνάγειν βουλόμενος. ἡμῶν δὲ ἀνθρώπων οὐδαμοῦ τὴν σάρκα ἐκάλεσεν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐλαφρονοίας ὅλον ἑαυτὸν, ἵν' οὕτως εἴπω, ὠθῶμεν νῦν. καὶ γὰρ τοῦτο ἔθος αὐτῷ, πολλάκις μὲν ἀπὸ τῆς θεότητος, πολλάκις δὲ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος τὰ πρῶτα καλεῖν. χ. νν

14 Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε (W) ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, φησὶν, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ (W) ἐγὼ τοῦ ἀνθρώπου. Πάλιν δὲ τοῦτο δεῖξαι ἀπηρτῆσθαι τῶν ἐμπροσθεν, πολλαχοῦ δὲ καὶ αὐτὸ τοῦτο διαφέρειν ἔχει. Εἰπὼν γὰρ τοῦ μείζονος εἰς ἀνθρώπους γεγενημένου βυθρησίαν δι' οὗ βαπτίσματος, ἐπάγει καὶ τοῦτο διαφέρον τῆς τοῦ σταυροῦ. ὥσπερ οὖν καὶ Παῦλος Κορινθίοις διαλεγόμενος ταῦτα ὁμοῦ φησι τὰς βυθρησίας, οὕτω λέγων· Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; μάλιστα γὰρ πάντων τὰ δύο ταῦτα τοῦ ἄφατον αὐτοῦ δείκνυσιν ἀγάπην, ὅτι τε ὑπὲρ ἐχθρῶν ἔπαθε, καὶ ὅτι ἀποθανὼν ὑπὲρ ἐχθρῶν, διὰ τοῦ βαπτίσματος ὁλόκληρον τῶν ἁμαρτημάτων τὴν συγχώρησιν ἐδωρήσατο. τίνος οὖν ἕνεκεν οὐκ εἶπε σαφῶς, ὅτι μέλλω σταυροῦσθαι, ἀλλ' ὅτι (W) παλαιὸν πρὸς ἐπέμψε τύπον τοῦ ἀχρειοῦσθαι; τοῦτον μὲν, ἵνα μάθῃς, ὅτι συνῆν τοῖς παλαιοῖς τοῖς χαροῖς, καὶ οὐκ ἀλλότρια τούτων ἐκήρυττε. ἔπειτα, ἵνα γνῷς ὅτι οὐκ ἄκων ὅτι τοῦ πάθους ἤρχετο. πρὸς τούτοις, ἵνα μάθῃς ὅλως ὅτε αὐτῷ τις ἀπὸ τοῦ σταυροῦ βλάβη, καὶ πολλοῖς αἴτιον τίκτεται σωτηρία. ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ, καὶ πῶς ἦν εἰς τὸν σταυρωθέντα πίστις σώσαι σωθῆναι, ὅταν δὲ αὐτὸς ὑπὸ θανάτου κατεχόμενος ᾖ, ὅτι τῶν παλαιῶν ἡμᾶς ἰσοτίμους ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ πρὸς εἰκόνα χαλκῆν ὄφεως ἰδόντες (A) Ἰουδαῖοι διέφυγον θάνατον, πολλῷ μᾶλλον (A) εἰς τὸν ἐσταυρωμένον πίστις οὖσα, εἰκότως καὶ πολλῷ μείζονος ἀπολαύσονται βυθρησίας. οὐ γὰρ διὰ τὴν ἀνθρωπείαν τοῦ ἐσταυρωμένου, οὐδὲ διὰ τοῦτο ἐπιστεύθη Ἰουδαίοις, τοῦτο μὲν· ἀλλ' ὅτι ἠγάπησεν ὁ Θεὸς (W) κόσμον, διὰ τοῦτο ὁ ἑνιαυτὸς αὐτοῦ ναὸς σταυροῦται, χ. ἐκμέσου τούτου ἐκ τούτου ἦν

15 Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Ὁρᾷς τὴν τοῦ σταυροῦ αἰτίαν καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ σωτηρίαν; ὁρᾷς τοῦ τύπου πρὸς τὴν ἀλήθειαν τὴν συγκρίσεως; οὐ θάνατον" διέφυγον (A) Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸν παρόντα, ἵνα τὸν αἰώνιον (A) πιστεύοντες· οὐ σήματα ὄφεων ἦν ὁ χρεμάμενος ὄφις, ἀλλὰ τοῦ νοητοῦ δράκοντος ἐνεργήματα καὶ πλαγαὶ ὁ σταυρωθεὶς Ἰησοῦς· οὐ τοῖς ὀφθαλμοῖς τούτοις βλέπων ἐθεραπεύετο, ἀλλὰ τοῖς τῆς διανοίας ὀφθαλμοῖς ὁρῶν πρὸς ἀπιστίαν τὰ ἁμαρτήματα· οὐ χαλκοῦς ὁ χρεμάμενος ὢν εἰς σῶμα ὄφεως διατυπωθείς, ἀλλὰ σῶμα θεοπρεπὲς καὶ πνεύματος κατασκευασθέν· οὐ ὄφις ἔδακνε, καὶ ὄφις ἴατο, ὅπου καὶ ἀλλαχοῦ θανάτου ἀπώλεσε, καὶ θανάτου ἔσωσεν. ἀλλ' ὁ μὲν ἀπόλλυς ὄφις, οἷον εἶχεν, ὁ δὲ σώζων, ἵνα καθαρὸς ᾖ· καὶ ἀλλαχοῦ δὲ αὖ πάλιν. ὁ μὲν γὰρ ἀπόλλυς θανάτου, ἁμαρτίαν εἶχεν, ὥσπερ (W) ἰὸν ὁ ὄφις, ὁ δὲ τὸ θεοπρεπὲς, ἁμαρτίας πάσης ἀπήλλαχε, ὥσπερ ὁ χαλκοῦς ὄφις ἰοῦ. Ἁμαρτίαν γάρ, φησὶν, οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ δόλος εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ φησι Παῦλος· Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. καθάπερ γὰρ ἐν ἀθλητικοῖς γυμνάσις, ὅταν ἐπὶ μετεώρου (W) ἀγωνίσηται καὶ ἄρας καὶ καταρράξας, λαμπροτέραν ἀποφαίνει τὴν νίκην· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς, τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ὁρώσης, τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις κατέβαλε, καὶ σὺν ἐπὶ τῆς ἐρημίας χ. ἔφυγον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρημίας πλησμονὴν ἰασάμενος, πάντων τῶν θείων ἀπήλλαξε, χρεμασθεὶς δηλ. τοῦ σταυροῦ. Ἀλλ' οὐκ εἶπε, χρεμασθῶμεν δεῖ, ἀλλ' ὑψωθῶμεν. ὅπερ γὰρ εὐφημότερον εἶχε ἐδόκει δηλῶσαι τὸ ἀκροώμενον καὶ ἐπὶ τοῦ τύπου, τοῦτο τέθεικεν.

κ. καὶ διὰ τί οὐκ εἶπε, κ.

16 Οὕτω γὰρ ἠγάπησέ, φησιν, ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

Ο ὃ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· μὴ θαυμάσῃς ὅτι ἐγὼ μέλλω ὑφίστασθαι, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. καὶ γὰρ καὶ ὁ τοῦ παιδὸς τοῦτο δοκεῖ, καὶ αὐτὸς ὕστερος ὑμᾶς ἠγάπησεν, ὡς ὑπὲρ τῶν ἀλλων δοῦναι τὸν υἱὸν, καὶ ἀλλων ἀγνωμόνων. καίτοι οὐκ ἦν ὡς ἔοικε ὑπὲρ φίλου τοῦτο ποιήσειεν, οὐδὲ ὑπὲρ δικαίου ἁπλῶς, ὅπερ καὶ ὁ Παῦλος δηλῶν, ἔλεγε· Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται. ρα. ε. ζ.

κ. ἐμφατικ. κ. τὸ κ. τὸ

ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν πλατύτερον (τοῖς πιστοὺς γὰρ διελέγετο) ἐνταῦθα ὁ Σωσεσαλμένως μὲν ὁ Χριστὸς, ὅπερ τοῖς Νικόδημον ἦν ὁ λόγος, ἐμφατικώτερον δέ. καὶ γὰρ ἐκεῖσε λέξις πολλὴν ἔχει τὴν ἔμφασιν· τῷ τε γὰρ εἰπεῖν, ὕστως ἠγάπησε, καὶ τῷ, ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, πολλὴν διέκνυσι τῆς ἀγάπης τὴν ὑπόστασιν. πολὺ γὰρ τὸ μέσον καὶ ἀπειρον ἐστί. ὁ γὰρ ἀθάνατος, ὁ ἄναρχος, ἡ μεγαλωσύνη ἡ ἀπέραντος, οὗτος ἀπὸ γῆς καὶ ἀσθενοῦς, οὗτος μυρίων γέμοντας ἁμαρτημάτων, οὗτος ἀπὸ πάντος τοιούτου κροκόδας τὸ χρέος, οὗτος ἀγνώμονας, τούτους ἠγάπησε. καὶ τοὺς μὴ ὄντας ὁ πάλιν ὁμοίως ἐμφατικὰ, ἅπερ ἐπήγαγε, λέγων· ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ὅπερ γὰρ εἶπεν, ὑψωθῆναι δεῖ, ἵνα μὴ θάνατον ὑπέστη, ἵνα μὴ κατηφὴς ὁ ἀκροατὴς ἀπὸ τούτων γένηται τῶν ῥημάτων, "ἀνθρώπινόν τι παθεῖν αὐτὸν νομίσῃ καὶ ἀνάξιον, ἵνα θάνατον αὐτὸν νομίζων αὐτὸν ἀνάξιον εἶναι), σκόπει πῶς αὐτὸν διορθοῦται, υἱόν τε Θεοῦ λέγων εἶναι καὶ δίδυμον, καὶ ζωῆς αἴτιον εἶναι), καὶ ζωῆς αἰωνίου. οὐκ ἀνὴρ ὁ τοῖς ἄλλοις ζωὴν παρέχων ἔμελε τοῦ θανάτου, αὐτὸς ἔμελλεν εἶναι) ἐν τῷ θανάτῳ διατρίβειν. εἰ γὰρ οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν σωρὸν ὄντα οὐκ ἀπόλλυται, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς σωθεὶς οὐκ ἀπόληται. ὁ γὰρ τῶν ἄλλων τὴν ἀπώλειαν διαιρῶν, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς ζωὴν ἀπέλαβε. ὁ τοῖς ἄλλοις παρέχων ζωὴν, πολλῷ μᾶλλον ἑαυτῷ παράζει ζωήν. ὁρᾷς ὅτι πάντα χρὴ πίστεως χρεία; τί γὰρ σωθῆναι παρὰ ζωῆς εἶναι) φησιν, ὁ λογισμὸς μὴ οὐκ ἂν ῥᾳδίως τοῦτο δέξαιτο· ἀλλὰ μαρτυροῦσιν ἐπὶ τοῦ νῦν ἕλληνες καταγελῶντες. ἡ δὲ τοῦ τῶν λογισμῶν ἀσθένειαν ὑπερβαίνουσα πίστις, ῥᾳδίως αὐτὸ καὶ δέξαιτο καὶ κατάρχοι. πόθεν δὲ ὅτι ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τοῦ κόσμον; ἄλλοθεν μὲν οὐδαμόθεν, ἐξ ἀγαθότητος δὲ μόνης.

κ. ὑσαυρωμένον

κ. αὐτὸς

Εντεῦθεν τοίνυν αὐτοῦ τὴν ἀγάπην, αἰχμαλωτίζωμεν τῆς φιλανθρωπίας τὸν ὑπερβολὴν. ΗΘΙΚΟΝ
οὗτος μὲν γὰρ οὐδὲ τὸν μονογενοῦς ἐφείσατο δι' ἡμᾶς· ἡμεῖς δὲ καὶ χρημάτων φειδόμεθα καθ' ἑαυτῶν. αὐτὸς καὶ γνήσιον υἱὸν ἔδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν· ἡμεῖς δὲ οὐδὲ δούλου καταφρονοῦμεν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ ὑπὲρ ἡμῶν. καὶ πῶς ἂν εἴη ταῦτα συνῳμένης ἄξια; καὶ μὴ δὴ θερμὸν ἴδωμεν κινδύνους καὶ θανάτους ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενον, πάντων τοσούτων, καὶ ἐν τοῖς τοσούτοις ἀριθμούμεθα τῶν φίλων, καὶ πάντα αὐτῷ τὰ ἡμέτερα ἐγχειρίζομεν, καὶ αὐτὸν μᾶλλον, ἢ ἡμέτερα εἶναι) φαμεν, καὶ οὐδὲ ὕστως ἠμυνόμεθα ἀντίδοσιν ἀξίαν αὐτῷ διδόναι. ὅτι δὲ τοῦ Χριστοῦ οὐδὲ τοῦτο τὸ μέγεθος τῆς ἀγνωμοσύνης φυλάττομεν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τὸν ψυχὴν ἔθηκεν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὸ αἷμα τὸ τίμιον ἐξέχεε δι' ἡμᾶς, οὐδὲ ὀνους οὐδὲ ἀγαθοὺς γεγενημένους. ἡμεῖς δὲ οὐδὲ χρήματα χέομεν δι' ἑαυτούς, ἀλλὰ πορνεύομεν αὐτὸν γυμνὸν καὶ ξένον ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα. καὶ τίς ἡμᾶς τῆς μιγούσης ἐξαιρήσεται κολάσεως;

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λάπεως; Εἰ γὰρ μὴ ὁ Θεός, ἀλλ' ἡμᾶς ἑαυτοὺς ἐκολάζομεν, ἆρα οὐκ ἂν καθ' ἑαυτῶν τὸ ψῆφον ἐξενέγκαιμεν; ἆρα οὐκ ἂν ὑπὸ τῆς γεέννης ἑαυτοὺς κατεδικάσαμεν πῦρ, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν τὸν ψυχικὸν θέντα λιμῷ τηκόμενον ἐφορᾶντες; καὶ τί λέγω χρήματα; Εἰ γὰρ μελίας ἐψύχομεν ψυχάς, οὐκ ἂν πάσας ὑπὲρ αὐτῶν θεῖναι ἐχρῆν; καίτοιγε οὐδὲ οὕτως ἄξιόν ἐστι τῆς εὐεργεσίας ἐποιήσαμεν ἄν. ὁ μὲν γὰρ σφέτερος εὐεργετεῖ, φανερὸν ὑποδείκνυται τὴν χρηστότητα· ὁ δὲ εὐεργετηθεὶς, ὅταν μὴ δῷ δικαίως ἀποδίδωσιν, οὐ χάριν καταλιπόμενος, καὶ μάλιστα, ὅταν ὁ καταρξάμενος ἐχθρὸς εὐεργετῶν ᾖ· καὶ ὁ ἀντιδιδοὺς δὲ, καὶ εἰς εὐεργέτην καταπίπτει τὰ διδόμενα, καὶ αὖθις αὐτῶν ἀπολαύει πάλιν. ἀλλ' ἡμᾶς οὐδὲ ταῦτα ἐφέλκεται· ἀλλὰ πτώτων ἐσμὸν ἀγνωμονέστερον, οἰκέταις μὲν καὶ ἡμιόνοις καὶ ἵπποις πολλάκις χρυσᾶ πολλὰ ἐπιθέντες, τὸν δὲ δεσπότην γυμνὸν πολλάκις καὶ ῥίγους ὑπὸ θυρῶν ἀμείβοντα, καὶ ἀεὶ πρὸς ταῖς ὁδοῖς ἱστάμενον, καὶ χεῖρας ἐκτείνοντα πολλαχοῦ ἐφορῶντες, πολλάκις δὲ καὶ ἀπαντῶντες ὀφθαλμῷ, καίτοιγε καὶ τοῦτο αὐτὸ δι' ἡμᾶς γέγονεν. ἡδέως γὰρ πενᾶν, ἵνα σὺ πλουτῇς· καὶ γυμνὸς πολλάκις, ἵνα σοι πολλάκις τοῦ τῆς ἀφθαρσίας ἐνδύματος τύχῃ ὑπόθεσιν. ἀλλ' οὐδὲ ὕπνου πολλάκις ἀπολαύομεν τοῦ ὑμετέρου οὐδὲν, ἀλλὰ τὰ ἱματίων τὰ μὲν ὄντως σηπόμενα, τὰ δὲ ἄλλως τῷ χιτῶνι, καὶ πολλάκις τοῖς κεκτημένοις· ὁ δὲ καὶ ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ δεδωκὼς, γυμνὸς πολλάκις. ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ χιτῶνι αὐτὰ ἀποβλέπεθε, ἀλλ' αὐτοὶ πολλάκις γυμνοὶ καλλωπίζεσθε; καὶ τί δὲ πλέον ὑμῖν ἀπὸ τούτων; ἵνα δὲ τὸν ἀληθείαν εἴδῃ πλῆθος ὑμᾶς; καὶ τί τοῦτο; ὁ γὰρ τὸν πολλάκις σε ταῦτα θαυμάσονται, ἀλλὰ τοῖς δεομένοις πᾶν ἐγένετο. ὥστε εἰ βούλῃ θαυμάζεσθαι, ἑτέρως πολλαχοῦ μᾶλλον μελίαν ἀπολαύσῃ κρότων. τότε καὶ ὁ Θεός σε ἐπαινέσεται μετὰ τῶν ἀγγέλων· νυνὶ δὲ ἐπαινέσεται μὲν οὐδείς, φθονήσουσι δὲ ἅπαντες, τὸ μὲν σῶμα κοσμούμενον ὁρῶντες, τὸν δὲ ψυχὴν ἡμφιεσμένην ἔχοντα. οὕτω καὶ γυναῖκι πόρναις πολλάκις ὁ κόσμος, πολλάκις δὲ καὶ πολυτελέστερα καὶ φαιδρότερα πολλάκις ἐκείναις τὰ ἱμάτια· ὁ δὲ τῆς ψυχῆς κόσμος πολλοῖς οὐ δοκεῖ ζηλοῖ μόνον ἐστί. ταῦτα συνεχῶς λέγω, καὶ λέγων καὶ παύσομαι, καὶ πεινῶντων οὕτω κηδόμενος, ὡς τῶν ὑμετέρων ψυχῶν. ἐκείνοις μὲν γάρ, κἂν μὴ πρὸς ἡμῶν, ἀλλ' ὅμως ἐπέρωθεν ἔστιν ἵνα τις πολλαχοῦ ἐλεημοσύνη· κἂν μὴ δῶσιν πολλαχοῦ, ἀλλὰ λιμῷ διαφθαρῶσιν, οὐδὲν μέγα τοῦτο ζημίας αὐτοῖς. τί γὰρ ἔβλαψε τὸν Λάζαρον ἡ πενία, καὶ τὸ ὑπὸ λιμῷ τηκεσθαι; ὑμᾶς δὲ οὐδὲν ἐξαιρήσει τῆς γεέννης, ἂν μὴ τῆς πολλαχοῦ τῶν πενήτων τύχητε βοηθείας· ἀλλ' ἐρῶμεν τὰ αὐτὰ τοῦ πλουσίου, τοῦ διὰ σιτοῦ μὴ τηρωμένου, πολλαχοῦ δὲ καὶ μηδεμιᾶς τυγχάνοντος. ἀλλὰ μὴ γένοιτο μηδένα ταῦτα ἀκοῦσαι ποτε τὰ ῥήματα, ἀλλ' εἰς τοὺς κόλπους Ἀβραὰμ ἀπελθεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κη. 17 ΟΥ ΓΑΡ ΑΠΕΣΤΕΙΛΕΝ Ο ΘΕΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΑΥΤΟΥ, ΙΝΑ ΚΡΙΝΗ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ, ΑΛΛ' ΙΝΑ ΣΩΘΗ Ο ΚΟΣΜΟΣ.

Σειρ. ε. θ.

Σειρ. ιε. ιδ.

Ὅλοι τῶν ῥᾳθυμοτέρων εἰς ἁμαρτημάτων μέτρησιν καὶ ὀλιγωρίας ὑπερβολὴν τὴν τοῦ Θεοῦ κεχρημένοι φιλανθρωπίαν, ταῦτα φέρουσι τὰ ῥήματα· οὐκ ἔστι γέεννα, οὐκ ἔστι κόλασις, πάντα ὁ Θεὸς ἀφίησιν ἡμῖν τὰ ἁμαρτήματα. ὥσπερ βλασφημίζων σοφός τις ἀνὴρ φησι· Μὴ εἴπῃς, ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται· ὀλίγος ἔλεος καὶ ὀργὴ πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλοῖς καταπαύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ. καὶ πάλιν· Κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ πολὺς καὶ ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ. πῶς οὖν, φησι, τὰ τῆς φιλανθρωπίας, εἰ τὰ καθ' ἑξῆς ἀποληψόμεθα τῶν ἁμαρτημάτων, ὅτι μὴ τὰ καθ' ἑξῆς ἀποληψόμεθα,

λη φόμθα, ἀκυε χ τ̃ σεφήτυ χ τ̃ Παύλυ λέγοντος· τ̃ μ̃, Οπ σὺ ἀποδώπις ἑκά- Ψαλμ. ξα. ιε.
στῳ κ̃ τὰ ἔργα αὐτυ· τ̃ ὄ, Ος ἀποδώσει ἑκάστῳ κ̃ ὃ ἔργον αὐτυ. ὁτι ὄ χ οὐ τω πολλὴ ἡ
φιλανθρωπία τ̃ Θεοῦ, χ τ̃τ̃ο ἐντεῦθεν δῆλον. εἰς γὰ δύο ζωῆς αἰῶνας τὰ ἡμέτερα διελὼν
ὁ Θεὸς τ̃τ̃ους, τόν τε πρόσοντα χ τὸν μέλλοντα βίον, χ τὸν μ̃ ἐν ἀγώνων τάξει, τὸν ὄ ἐν χώρᾳ
5 σεφθύων ποιήσας εἴη), πολλῷ καὶ ἐντεῦθεν τὴν φιλανθρωπίαν ἐπεδείξατο. πῶς δ πάνι δῆ-
λον; "ὅτι σεφάξαντας πολλὰ χ χαλεπὰ ἁμάρτηματα, χ ἀ" ἀφεληκότας ἀπὸ νεότητος εἰς Χ. διελὼν πολλῶν
ἕκατον γῆρας μυρίοις τὴν ψυχήν." καταῤῥυπαίνειν κακοῖς, οὐδενὸς τ̃τ̃ων ἀπήτησεν βρ- κ καταῤῥυ-
θμὰς ἡμᾶς τ̃ν ἁμάρτημ̃χ, ἀλλ' ἔδωκεν αὐτ̃ν ἄφεσιν ἀφὶ λούτρου παλιγενεσίας, χ δι- παίνοντας
κημοσιώσω χ ἁγιασμόν ἐχαρίσατο. πάσῃ, φησιν, ἀν ἐκ σεφότης ἡλικίας μυρίων κα-
10 τηξιωθείς ὑις μ̃ τοσ̃τα μυρία ἁμάρτη; ὁτιοῦτος λοιπὸν μείζονος κολάσεως ἄξιος. τ̃ν
γὰ αὐτ̃ν ἁμάρτημ̃χ ἀ τὰς αὐτὰς πέννυμεν δίκας, ἀλλὰ πολλῷ χαλεπωτέρας, ὅταν μ̃ τ̃ν
μυσταγωγίαν πλημμελήσωμεν. ὃ δηλοῖ Παῦλος ὅτω λέγων· Αθετήσας τις νόμον Μωϋ- Εβ. ι. κθ.
σέως, χωρὶς οἰκτιρμ̃ν ἀπὶ δυσὶ ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ (δοκεῖτε) χείρονος
ἀξιωθήσεται τιμωρίας; ὁ τ̃ν υἱὸν τ̃ Θεοῦ καταπατήσας, χ τὸ αἷμα τ̃ης διαθήκης κοινὸν ἡ- Χ. ἢ ἐφ μείζο-
15 γησάμενος, χ τὴν χάριν τ̃ πνεύματος ἐνυβρίσας; μείζονος οὖν ἔσαι κολάσεως ἄξιος ὁ νας κολάσε-
βιοὺς τος. πλὴν ἀλλ' χ τύτῳ μετανοίας ἰωέφξε θύρας, χ πολλοὺς τ̃πους ἔδωκεν εἰς τὸ ται μ̃ τὴν
ἀπονίψασθαι τὰ πεπλημμεληκότα, ἀν ἐθέλῃ. "Ταῦτ' οὖν ἐνόησον ἡλίκα φιλανθρω- χάειν ἁμάρ-
πίας δείγματα, τὸ μὲν χάριτι ἀφῆναι, χ μ̃ τὴν χάριν τ̃ν ἁμάρτόντα χ ἄξιον ὄντα κολάσεως τον.
μὴ κολάζειν, ἀλλὰ διδόναι καιρὸν χ σεφθεσμίαν ἀπολογίας αὐτ̃. διὰ ταῦτα πάντα ὁ Χ. ἐνόησον
20 Χειτὸς σεὸς τ̃ν Νικόδημον ἔλεγεν· Οὐκ ἀπέτειλεν ὁ Θεὸς τ̃ν υἱὸν αὐτ̃, ἵνα κρίνῃ τ̃ν κό- τὴν φιλ-
σμον, ἀλλ' ἵνα σώτῃ τ̃ν κόσμον. δύο γὰ εἰσιν αἱ τ̃ Χειτ̃ σεφοισίαι, ἡ ἤδη γεγενημένη, χ Ιωαν. γ. ιζ.
ἡ μέλλουσα· οὐκ ὅτι τοῖς αὐτοῖς ὄ αἱ δύο· ἀλλ' ἡ μὲν σεσέρα γέγονεν, ὑχ ἵνα ἐξεπάσῃ τὰ
σεσεγκλημένα ἡμῖν, ἀλλ' ἵνα ἀφῇ· ἡ ὄ δευτέρα, ὑχ ἵνα ἀφῇ, ἀλλ' ἵνα ἐξεπάσῃ. διὰ τ̃τ̃ο
τοι μὲν τ̃ης σεσέρας φησὶν· Οὐκ ἦλθον ἵνα κρίνω τ̃ν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τ̃ν κόσμον.
25 τοι ὄ τ̃ης δευτέρας· Οτὰν ἔλθῃ ὁ υἱὸς ἐν τῇ δόξῃ τ̃ παντὸς αὐτυ, φησὶ τὰ μὲν σεῖατα
ἐν δξιᾷ, τὰ ἐείφια δὲ ἀριώνυμεν. καίτοιγε χ ἡ σεσέρα σοφοισία κρίσεως ἰω χ̃ τ̃
τ̃ δικαίου λόγου. διὰ τί; ὅτι σεὶ τ̃ης αὐτ̃ παρουσίας νόμος ἰω Φυσικὸς, χ σεφῆται, χ
γραφὸς πάλιν νόμος, χ διδασκαλία, χ μυεία ἐπαγγελία, χ σημείων ἐπιδείξεις, καὶ κο- Χ. διορθοῦν-
λάσεις, χ ὑμφεία, χ πολλὰ ἕτερα" διορθοῦν δυνάμενα· χ ἀκόλυθον ἰω τ̃τ̃ων πάντων ται ἰω.
30 ἁπαντῆσαι θύμως. ἀλλ' ὅπ φιλάνθρωπός ἐστιν, χ ποιᾶται ἐξέτασιν, ἀλλὰ συγχώρη- Χ. τύτων.
σιν" τέως. ἐπεὶ, εἰ τ̃τ̃ο ἐποίησεν, ἅπαντες ἂν ἀθέου αἱρπάθησαν. Παύτις γὰ ἥμαρ- Ρα. γ. κγ.
τον, φησι, καὶ ὑτερεῖται τ̃ης δόξης τ̃ Θεοῦ. Εἶδες φιλανθρωπίας ἄφατον ὑπερ-
βολήν;

18 Ο πιτεύων εἰς τ̃ν, χ κρίνεται· ὁ ὄ μὴ πιτεύων, ἤδη κέκριται. Καὶ μάλα εἰ
35 μὴ διὰ τ̃τ̃ο ἦλθεν, ἵνα κρίνῃ τ̃ν κόσμον, πῶς ὁ μὴ πιτεύων ἤδη κέκριται, εἰ μηδέπω" πά- Χ. παρέσω
ρεσι τ̃ης κρίσεως ὁ καιρός; ἢ τ̃τ̃ό φησιν, ὅτι αὐτὸ τὸ ἀπιτεῖν ἁμετανόητα, κόλασίς ἐσι (τὸ γὰ
ἐκβὸς εἶη) τ̃ φωτὸς χ καθ' αὑτὸ μείζω ἔχει τὴν τιμωρίαν) ἢ τὸ μέλλον σεσαναφωνεῖ.
καθάσερ γὰ ὁ φονεύων, κἂν μὴ τῇ ψήφῳ τ̃ κρίνατος καταδικασθῇ, τῇ τ̃ σεάγμα- Χ. ἀδίκως
τος" καταδεδίκασαι φύσει· ὅτω χ ὁ ἄπιστος. ἐπεὶ χ ὁ Αδὰμ ἡ ἡμέρᾳ ἔφαγεν ἀπὸ τοῦ
40 ξύλου, ἀπέθανεν. ὅτω γὰ χ ἡ ἀπόφασις εἶχεν· ἧ γὰ ἡμέρᾳ φάγητε ἀπὸ τ̃ ξύλου, ἀ-
ποθανεῖσθε· καίτοι ἔζη. πῶς οὖν ἀπέθανε; τῇ ἀποφάσει, τῇ τ̃ σεάγματος φύσει. ὁ
γὰ ἑαυτ̃ θάνατον ἑαυτὸν τῇ κολάσει ποιήσας, ἑαυτὸ τὴν τιμωρίαν ὀφί, κἂν μὴ τῷ σεάγ- Χ. ἐπιτρέφει
ματι πίῃς, ἀλλὰ τῇ ψήφῳ. ἵνα γὰ μὴ ἀκύσας τις, ὅτι οὐκ ἦλθον κρίναι τ̃ν κόσμον, ἀπ-
μφρητί νομίσῃ ἀμύτητον εἶναι, χ ῥᾳθυμότερος γένηται· χ τοῦτον" ἀποτιχίζει τὴν ὀλιγωρί-

ἀν, λέγων, ἤδη κέκριται. ὅπερ γὰρ ἔμελλεν ἡ κρίσις, καὶ ὅπου παρῶ, ἐκεῖ ἀγαθὸν φόβον τῆς τιμωρίας, καὶ δείκνυσιν ἤδη τοῖς κόλασιν. καὶ τοῦτο οὐκ αὐτὸ πολλῆς φιλανθρωπίας ἐστί, τὸ, μὴ μόνον δοκῶν τὸν υἱόν, ἀλλὰ καὶ τὸν τῆς κρίσεως αὐτὸν καθεδεῖν, ἵνα γνῶσιν ἀξιοῦσι τοῖς ἡμαρτηκόσι καὶ τοῖς ἀπιστοῦσιν ἀπονίψασθαι τὰ πεπλημμεληκότα. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν οὐ κρίνεται. ὁ πιστεύων, οὐκ ὀφείλεται. ὁ πιστεύων, οὐκ ὑπόδικος. ὁ πιστεύων, οὐκ ὑπόλυτος ἁμαρτιῶν. Τί οὖν, δὴ ἀκάθαρτον βίον ἔχῃ καὶ πολλὰς ὀφλήσεις ὀκνῶν ἀγαθὰς; μᾶλλον μὲν τοιούτους, οὐδὲ γνησίους Τit. a. 15. εἶναι πιστοὺς ὁ Παῦλός φησι· Θεὸν γὰρ ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται. πολὺ δὴ τοῦτο ἐκεῖνό φησιν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸν οὐ κρίνει. ἀλλὰ τῷ μὴ ἔργων χαλεπωτέραν δώσει δίκην, ἀπιστίας δὲ ἕνεκεν οὐκ ὀλίγης ἄπαξ. ὁρᾷς πῶς ἀπὸ φοβερῶν ἀρξάμενος, εἰς αὐτὰ δὴ ταῦτα πάλιν τὸν λόγον κατέληξεν; ἀρξάμενος μὲν γάρ φησιν· ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ἐνταῦθα δὲ πάλιν, ὁ μὴ πιστεύων εἰς τὸν υἱόν, ἤδη κέκρι). μὴ γὰρ δὴ νομίσῃς, φησί, τὴν ἀναβολὴν ὠφελεῖν τὸν ὑπεύθυνον ἤδη γεγονότα, ἐὰν μὴ μεταβάλλῃ). τῷ γὰρ ἤδη καταδικασθέντων καὶ κολαζομένων οὐδὲν ἄμεινον ἀφεῖσθαι) ὁ μὴ πιστεύσας.

19 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς. Ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· διὰ τοῦτο κολάζονται, ὅτι σκότος ἀφῆναι, καὶ φωτὶ προσδραμεῖν οὐκ ἠβουλήθησαν. ὑπὲρ ταῦτα γὰρ λοιπὸν καὶ ἀπολογίας αὐτοὺς ἀποστερᾷ πάσης. Εἰ μὲν γὰρ ἦλθον κολάζων, φησί, καὶ ἀπαιτῶν βάθους τῶν πεπραγμένων, εἶχον εἰπεῖν, ὅτι διὰ τοῦτο ἀπεπηδήσαμεν. νυνὶ δὲ ἦλθον ἀπαλλάξαι τοῦ σκότους, καὶ πρὸς φῶς ἀγαγεῖν. τίς οὖν τὸν μὴ βουλόμενον ἀπὸ σκότους φωτὶ προσελθεῖν ἐλεήσειεν ἄν; οὐδὲν γὰρ ἔχοντες ἡμῖν ἐγκαλεῖν, ἀλλὰ μυρία ὑπεργεγυμνωμένοι, φησίν, ἀπιπηδῶσιν ἡμῶν. τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ ἐγκαλῶν ἔλεγε, Οἱ ἐμίσησάν με δωρεάν. καὶ πάλιν· Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον. ὁμοῦ γὰρ ἐν ἀπουσίᾳ φωτὸς ἐν σκότῳ καθήμενος, ἴσως ἂν συγνώμην εἶχεν· ὁ δὲ μετὰ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ τῷ σκότει προσεδρεύων, διεστραμμένης γνώμης καὶ φιλονείκου τεκμήριον ἐκφέρει καθ' ἑαυτοῦ. Εἶτα, ὅπερ ἐδόκει ὂν ἐγκλημάτων ἄπιστον εἶναι τοῖς πολλοῖς (οὐδεὶς γὰρ ἂν σκότος προσιμήσατο φωτός) πίθησι καὶ τὴν αἰτίαν, ἀφ' ἧς τοῦτο ἔπαθον. τίς οὖν ἐστιν αὕτη;

Ἦν γὰρ αὐτῶν, φησι, πονηρὰ τὰ ἔργα. 20 Πᾶς γὰρ ὁ τὰ φαῦλα πράττων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα.

Καὶ μοι δὲ κρίνων οὐδὲ ἐξετάζων ἦλθεν, ἀλλὰ συγχωρῶν καὶ ἀφιεὶς τὰ πλημμεληθέντα, καὶ ἀπὸ πίστεως σωτηρίαν δίδους. πῶς οὖν ἔφυγεν; Εἰ μὲν γὰρ δικαστήριον ἐλθὼν ἐκάθισεν, εἶχέ τινα λέγειν τὸ εἰρημένον. ὁ γὰρ πονηρὰ ζωγραφῶν ἑαυτῷ, καὶ δικάζοντα φεύγειν εἰκὸς· τῷ δὲ συγχωροῦντι καὶ προστρέχουσιν οἱ πεπλημμεληκότες. Εἰ τοίνυν συγχωρῶν ἦλθε, τοῦτον μάλιστα προσδραμεῖν αὐτῷ εἰκὸς ἦν, τὸν πολλὰ ζωγραφοῦντα ἑαυτοῖς ἁμαρτήματα, ὅπερ οὖν καὶ ὅτι πολλῶν γέγονε. καὶ γὰρ καὶ πολῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ. τί οὖν ἐστι τὸ λεγόμενον; ὅτι τῶν αἰσθομένων ἑαυτοὺς ἐν κακίᾳ μενόντων ταῦτά φησιν. αὐτὸς μὲν γὰρ διὰ τοῦτο ἦλθεν, ἵνα τὰ μὲν προτέρα ἀφῇ ἁμαρτήματα, προσέχῃ δὲ τοῖς μέλλουσι ἀσφαλίσεσθαι). ὅπερ δὲ τινές εἰσιν οὕτω χαῦνοι καὶ ἐκλελυμένοι πρὸς τοῦτο * τῆς ἀρετῆς πόνους, ὡς εἰς ἐκείνας ἀναπνοὰς βούλεσθαι προσεδρεύειν τῇ πονηρίᾳ καὶ μηδέποτε αὐτῆς ἀφίστασθαι, τοῦτον ὑπισχνεῖται ἐνταῦθα" δηλοῖ. ὅπερ γὰρ ὁ χειρισμὸς" καὶ ὁ τῆς τοῦ δόγματος ὀρθότητος, καὶ πολιτείαν ὑγιαίνουσαν ἀπαιτεῖ, διδάσκει, φησί, μεταθέσθαι πρὸς ἡμᾶς, ὅπερ μὴ βούλον) βίον ὀρθὸν ὑποδείξασθαι. ὁ μὲν γὰρ ἐν ἐλλείψει ζῶντα οὐδεὶς ἂν διελέγξειεν. ὁ γὰρ θεοὺς τοιούτους ἔχων, καὶ ἑορτὰς ὁμοίως τοῖς θεοῖς αἰσχρὰς καὶ καταγελάστους, ἄξια τῶν δογμάτων καὶ τὰ ἔργα ὑποδείκνυται· ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ,

ῥᾳθύμως

ῥᾳθύμως ζῶντες, ἀπόνως δὲ διώκοντας ἔχοιεν ἂν καὶ ἡγεμόνας. τοσοῦτον δὲ τοῖς ἐμφρονοῖς τῆς ἀληθείας ἐστὶ δῆλα. ὅρα τοίνυν πῶς μὴ ἀκριβείας τί θησιν ὁ Φησιν. οὐ γὰρ εἶπεν, ὁ φαῦλα πεφάξας οὐκ ἔρχεται· πρὸς δὲ φῶς, ἀλλ' ὁ πεφάσων ἀεί, τουτέστιν, ὁ ἀεὶ βουλόμενος "ἐκκυλισθῆναι τῆς ἀμφίτιας βορρόρω, οὐ βούλεται νόμοις ἑαυτὸν ὑποβάλλειν τοῖς ἐμοῖς, ἀλλ' ἐξω μόνων πορνεύειν μετ' ἀδείας, καὶ τὰ ἄλλα πάντα πεφθεῖν τὰ κεκωλυμένα. ἐνταῦθα γὰρ ἐλθών, ὡς ἐν φωτὶ κλέπτης, καταδηλος γίνεται· διὰ ταῦτα τὴν ἀρχὴν φύγῃ τὴν ἐμὴν. πολλῶν χάριν ἔστιν ἀκοῦσαι καὶ νῦν ἑλλιμένων λεγόντων, διὰ τοῦτο μὴ δύνασθαι πρὸς τὴν πίστιν τὴν ἡμετέραν ἐλθεῖν, διὰ δὲ μὴ δύνασθαι μέθης καὶ πορνείας καὶ τῶν τοιούτων ἀφίστασθαι πλημμελημάτων. Τί οὖν, φησιν; οὐκ εἰσί καὶ χριστιανοὶ φαῦλα πεφάσοντες, καὶ ἕλληνες ἐν φιλοσοφίᾳ ζῶντες; χριστιανοὶ μέν· ὅτι φαῦλα πεφάσοντές εἰσιν, οἶδα κἀγώ· εἰ δὲ καὶ ἕλληνες ὀρθῶς βιοῦντες, τοῦτο οὐκέτι οἶδα σαφῶς. μὴ γάρ μοι τοῦτο ἀπὸ φύσεως εἴπῃς ἐπιχειρεῖς καὶ κοσμίως (οὐ γὰρ δίδει τοῦτο ἀρετή) ἀλλ' εἰπὲ μοι πολλῷ ἀπὸ τῶν παθῶν ἀπορρύονται βίᾳ, καὶ φιλοσοφοῦντα. ἀλλ' οὐκ αὖ ἔχοις. εἰ γὰρ βασιλείας ἐπαγγελία, καὶ γεέννης ἀπειλή, καὶ ἄλλη "ἐπιμέλεια τοσαύτη, μόλις κατέχουσι τοῦ αὐθεφτοῦς οὐ φιλοσοφίᾳ, σχολῇ γ' ἂν ἐκεῖ μηδενὸς πεπεισμένοι τούτων μετέλθοιεν ἀρετήν. εἰ δὲ ἕλληνες καὶ ἀπορρίνονται δόξης ἕνεκεν τοῦτο. ποιοῦσιν· ὁ δὲ δόξης ἕνεκα τοῦτο ποιῶν, ὅταν δόξῃ λαθεῖν, οὐ φείσεται τοῦ χρήσασθαι ταῖς ἐπιθυμίαις τῇ πονηρᾷ. πλὴν ἀλλ' ἵνα μὴ δόξωμεν ἡμῖν εἶναι φιλόνεικοι, συγχωρήσωμεν ὀρθῶς βιοῦν αὐτούς. εἰ οὐ ἕλληνισον. οὐδέποτε γὰρ τοῦτο συνωποδύσαι τῷ λόγῳ. ὃ γὰρ ὅτι πολὺ συμβαῖνον εἶπον, οὐ τὸ καθ' ἑκάστους γινόμενον. ὅρα δὲ καὶ ἑτέρωθεν πῶς πάσης ἀποστερεῖ ἀπολογίας αὐτοὺς εἰπών, ὅτι ἦλθε τὸ φῶς εἰς τὸν κόσμον. μὴ γὰρ αὐδί, φησιν, αὐδὲ ἐζήτησαν; μὴ γὰρ ἔκαμον; μὴ γὰρ ἐπόνησαν ἵνα θύρωσιν; αὐδὲ τὸ φῶς ἦλθε πρὸς αὐτούς, καὶ σαφῶς ἑαυτὸ προσέδραμον. εἰ δέ τινες καὶ παρὰ χριστιανοῖς εἶεν πονηροὶ βιοῦντες, ἐκεῖνο μὲν εἰποιμι, ὅτι οὐ περὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἡμομένων χριστιανῶν καὶ οὐ προηγόνων ἀγαθῶν τὴν εὐσέβειαν τοῦτο φησιν (εἰ δὲ καὶ μάλιστα καὶ ὅτοι πολλάκις ἀπὸ βίου πονηροῦ ἐκ τῆς τῶν δογμάτων ἀκριβείας πρὸς σωτηρίαν ἦσαν) ἀλλ' ὅμως καὶ περὶ τούτων "αὐτὸν οἶμαι νῦν λέγειν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐξ ἑλλήνων ἢ Ιουδαίων ὀφειλόντων πρὸς τὴν ὀρθὴν πίστιν "ἐλθεῖν. δείκνυσι γὰρ ὅτι οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν πλανῇ ζῶν ὅτι τὴν πίστιν ἐλθεῖν, μὴ πρότερον μεταχαράξας ἑαυτοῦ βίον ὀρθόν. ἐὰν οὐδεὶς δὲ ἐν ἀπιστίᾳ μείνειε, μὴ πρότερον ἐλόμενος δόγματος εἶναι κακός. μὴ γάρ μοι τοῦτο εἴπῃς· ὅτι σωφρονῶ, καὶ οὐχ ἁρπάζει. ἐγὼ δὲ μόνα ταῦτά ἐστιν ἀρετή. τί γὰρ ὄφελος, ὅταν μὲν ταῦτα μὲ ἔχῃ, δόξης δὲ ἡ δουλος κενῆς, καὶ φίλων ἑταιρείαν ἀχρυνόμενος ὅτι τῆς πλάνης μένῃ; ὅτι γὰρ οὐκ ἔστιν ὀρθῶς βιοῦν. ὁ γὰρ δόξης δοῦλος, ὅτι πορνεύοντος οὐκ ἐλάττων ἐστίν· ἔστι πολλῷ πλείονα καὶ χαλεπώτερα ἐργάζεται* ἐκείνου. ἀλλ' εἰπέ μοι τινα πάντων ἀπηλλαγμένον τῶν παθῶν καὶ πάσης κακίας ἐλεύθερον, καὶ μένοντα πρὸς ἕλληνισμόν. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις. καὶ γὰρ οἱ τὰ ἐναντία λαμπάζοντες, καὶ χρημάτων καὶ γαστρὸς πεφυσιωμένοι, καθάπερ φασί, δόξῃ μάλιστα πάντων αὐθεφτων ἐδουλώθησαν, ὃ πάντων ἐστὶν αἴτιον τῶν κακῶν. οὕτω καὶ οἱ Ιουδαῖοι μεμνήκασιν Ιουδαῖοι· διὰ καὶ ἐκάλουν αὐδεῖς ἔλεγε· Πῶς δύνασθε πιστεύειν, δόξαν παρὰ αὐθεφτων λαμβάνοντες; ἢ τί δήποτε ὦ Ναθαναήλ, ᾧ καὶ ἀληθῶς ἐμαρτύρησεν, οὐ διελέχθη πρὸς τούτων, οὐδὲ ἐξέπεινε λόγον μακρόν; ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος μὴ τοσαύτης πρὸς εἶχετο ἀσυνδησης. οὐδὲ μὲν γὰρ τοῦτο ἔρχεται ἔθετο, ἢ ὅτι ἄλλοι καιρὸν ἀναπαύσεως εἶχον, τοῦτον οὐδὲ καιρὸν ἀκροάσεως ἐποιήσατο· ἐκεῖνος δὲ πρὸς ἕτερα πειθεὶς, ἀφίκετο. πλὴν οὐδὲ ἐκεῖνον πρὸς ἑαυτὸν ἔδραμε. πρὸς γὰρ ἐκεῖνόν φησιν· Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε οὐρανὸν ἀνεῳγμένους, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ὅτι ἐμὲν τὸν αὐθεφτον, τοῦτο δὲ τούτων μὲν οὐδὲν εἶπε, πρὸς δὲ τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀϊδίου ζωῆς διαλέγεται; διαφέρως ἐκεῖ

Ιωαν. α. να.

ἑκάστῳ τοὺς τὴν ὑποκειμένην προαίρεσιν φιλοῦντας. ἐκείνῳ μὲν γὰρ, ὅπου καὶ τὰ τῶν προφητῶν ἥπτετο, καὶ οὐδὲ δειλὸς ὅτως ἦν, ἤρκει τοσοῦτον ἀκοῦσαι μόνον· οὗτος δὲ, ὅπου δειλία ἐπὶ κατεῖχετο, σαφῶς μὲν αὐτὰ τὸ πρᾶγμα οὐκ ἐξεκάλυψε, κατέσεισε δὲ αὐτὰ τὴν γνώμην, ὥστε φόβῳ φόβον ἐκβαλεῖν, τόν τε μὴ πιστεύοντα λέγων κρίνεσθαι, καὶ τὸ μὴ πίστις οὖσιν ἀπὸ ποινηρᾶς γίνεσθαι συνειδήσεως. ὅπου γὰρ καὶ τῆς πράξεως τῶν ἀνθρώπων δόξης πολλοὶ ἐποιοῦντο λόγον, ἢ ταύτης μᾶλλον ἢ τῆς κολάσεως (πολλοὶ γάρ, φησι, τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν· ἀλλ' οὐκ Ἰουδαίους ἦν ὁμολογεῖν) καὶ ἀπὸ ταύτης αὐτὸν καθαίρεται, λέγων· ὅτι οὐκ ἔνεστι ἐμοὶ μὴ πίστις οὖσιν τὰ ἄλλα μὴ πιστεύειν, ἀλλ' ἢ ἀλλὰ τὸ βίον ἀκαθάρτον ἔχειν. καὶ τοιοῦτόν μού φησιν, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς· εἰ ταῦτα οὖν, ἦλθε τὸ φῶς εἰς τὸν κόσμον. εἰ γὰρ τοῖς μιαροῖς συνεσκιασμένως μᾶλλον ἐφέρετο, τοιοῦτόν οὖν, σαφέστερον. Ἀλλ' ὅμως ὑπὸ τῆς δόξης ὁ ἄνθρωπος κατεῖχε τῆς τῶν πολλῶν, ὥστε οὐδὲ παῤῥησιάζεσθαι ἠνείχετο ὡς ἐχρῆν.

ΗΘΙΚΟΝ Φεύγωμεν τοίνυν τὴν κενὴν δόξαν· τοῦτο γάρ ἐστι πάντων τὸ πάθος τυραννικώτερον. ἐντεῦθεν πλεονεξία καὶ χρημάτων ἔρως, ἐντεῦθεν μῖσος καὶ πόλεμοι καὶ μάχαι. ὁ γὰρ τοῦ πλείονος ἐρῶν, ἀδαμαντίνων ἂν δικῶν ἐστερημένος. ἐρᾷ δὲ ἀδαμάντων ἄλλοθεν, ἀλλ' ἢ ἀπὸ τῆς δόξης ἐρᾷν κενῆς. λίνος γὰρ ἔνεκεν, εἰπέ μοι, πλῆθος θυνούχων καὶ ἀνδραποδῶν ἀγέλας, καὶ πολλῷ ἂν πολλοὶ προσβάλλονται φαντασίαν; ἀχρείας ἕνεκεν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μάρτυρας ἔχειν τῆς ἀκαίρου ταύτης φαντασίας τοὺς ἀποθνῄσκοντας. ἀλλ' ποίνιον ταύτην ἀποτέμωμεν μᾶλλον τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κακίας· ἀνελώμεθα μέλη, καὶ ὀφθῶμεν· τὸ κωλύσον ἔσαι τοῦ γέλωτος ὅτως ἡμᾶς οἰκεῖν ὡς ἀνθρώπους. οὐδὲ γὰρ τοσοῦτον κακίαν μόνον ὠθεῖ τοὺς ἁλόντας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρετὰς πρυφέσηκε· καὶ, ὅταν ἡμᾶς ἐκεῖθεν ἐκβαλεῖν μὴ δυνηθῇ, ἐν αὐτῇ τῇ ἀρετῇ πολλοῦ τοῦ ζημίου ἐργάζεται), τοὺς μὲν πόνους ἐάσας ἰδίους ἀναγκάζουσα, τὸν δὲ καρπὸν ἀποστεροῦσα. ὁ γὰρ τοῖς τοιούτοις βλέπων, καὶ νηστεύων καὶ θρηνῶν καὶ ἐλεῶν, ἀπέχει μισθὸν αὐτῶν τὴν τούτοις ζημίαν ἐλεεινότερον ἡγοῦντο· δοῦλον, ἢ ὅταν συμβαίνῃ κόπτεσθαι εἰκῇ καὶ μάτην, καὶ καταγέλαστον γίνεσθαι, καὶ τῆς δόξης ἐκπίπτειν δίκης· ὃ γάρ ἐστιν ἀμφοτέρων ἐφιέμενον, ἀμφοτέρων τυγχάνειν. τυγχάνει μὲν γὰρ ἐστιν ἀμφοτέρων, ὅταν μὴ ἀμφοτέρων, ἀλλὰ τῆς μιᾶς ἐπιθυμῶμεν τῆς ἐκ τοῦ θεάτρου· ἀμφοτέρων δὲ ἐρῶντα οὐκ ἔστιν ἀμφοτέρων τυγχάνειν. διόπερ, εἰ βουλόμεθα δόξης ἐπιτυγχάνειν, φεύγωμεν τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν, καὶ τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ μόνης ἐπιθυμῶμεν. οὕτω γὰρ καὶ ταύτης, κἀκείνης ἐπιτυχόντες ἐσόμεθα· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διʼ οὗ καὶ μεθʼ οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. κθ. 22 ΕΞΗΛΘΕ ΔΕ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΟΥΔΑΙΑΝ ΓΗΝ αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν. [καὶ ἐβάπτιζεν.]

Ὀργὴν τῆς ἀληθείας φιλοτιμότερον ἦν ἰσχυρότερον ἡγοῦντο αὐτοί, ὥσπερ τοῦ ψεύδους οὐδὲν ἀσθενέστερον, κἂν μυρίοις τραπεζώμασι συσκιάζηται. εὐφραδέστατόν τε γὰρ ἐστι καὶ ὅτῳ τύχῃ, καὶ καταῤῥᾴδιον. ἡ δὲ ἀλήθεια γυμνὴ προέκειτο πᾶσι τοῖς βουλομένοις αὐτῆς τὴν ὄψιν ἀσκοπεῖν, καὶ ὅτε λανθάνειν βούλεται, ὅτε κίνδυνον δέδοικεν, οὐκ ὀπίσω λαβοῦσα τὴν ἑαυτῆς δόξης ἐφίεται τῆς παρὰ τῶν πολλῶν, οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀνθρωπίνων ὅτι βούλεται, ἀλλὰ πάντων ἔσχεν αὐτοτέρω, δεχομένη μὲν μυρίας ὑποβουλάς, ἰδιοῦσα δὲ ἀκαταγώνιστος, καὶ οὐ τοῖς αὐτῶν καταφεύγουσα, ὥσπερ οὐκ ἀσφα-

λῶς

λῆ τειχίῳ φυλάττουσα τὴν τῆς οἰκείας δωμάτεως ἀσφάλειαν, καὶ ἂν μὴ λαθραίως ἐκτεπυμένη καταδύσεις, πᾶσι ὀφθεῖσα τοῖς πέριξ ἑαυτῆς. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Χριστὸς ἐν Πιλάτῳ διαλεγόμενος ἔλεγεν· Ἐγὼ πώποτε παῤῥησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ δὲ ἐν" κρυφῇ ἐλάλησα οὐδέν. τοῦτο καὶ τότε εἶπε, καὶ νῦν ἔφασκε. "μὴ γὰρ ἐν κρυπτῷ, φησίν," ἐξῆλθεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν μόνος αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ διέτριβε καὶ ἐβάπτισεν. οὐ μὴν γὰρ ταῖς ἑορταῖς εἰς τὴν πόλιν ἐλήλυθε, ὥστε ἐν μέσοις αὐτοῖς τοσοῦτον τὰ δόγματα καὶ τὴν ἀπὸ τῶν θαυμάτων ὠφέλειαν μὴ ὀφθῆναι τὰς ἑορτάς, ὅτε τοῖς Ἰουδαίοις πολλαχοῦ ἦρχετο, ὅτε δὲ ἐν ταύτῃ πολλοὶ συνέτρεχον. τὸν γὰρ πολυοχλοῦντας ἀεὶ καταλάμβανε τόπους, οὐκ ἐπιδεικνύμενος, οὐδὲ φιλοτιμούμενος, ἀλλὰ πλείοσι τὴν πρὸς ἑαυτὸν παρέχειν ὠφέλειαν σπουδάζων. καίτοι τοσοῦτόν φησιν ὁ εὐαγγελιστής, ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐβάπτισεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ὅθεν δῆλον, ὅτι οὐ ταύτῃ τοῦτό φησι. καὶ τίνος ἕνεκεν" αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισε; τοσοῦτον Ἰωάννης εἶπεν· ὅτι αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· πνεῦμα δὲ ὅπου ἐθέλει πνεῖ. εἰκότως οὖν οὐκ ἐβάπτισεν· οἱ δὲ μαθηταὶ τοῦτο ἐποίησαν, βουλόμενοι πολλοὺς" τοσούτους ἀγαγεῖν τῇ σωτηρίῳ διδασκαλίᾳ. καὶ τί δήποτε, τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ βαπτιζόντων, οὐκ ἐπαύσατο ὁ Ἰωάννης τοῦτο ποιῶν, ἀλλὰ μεμφόμενος βαπτίζων καὶ αὐτὸς, καὶ μέχρι τῆς εἰς τὸ δεσμωτήριον εἰσαγωγῆς τοῦτο ἐποίησε; τὸ γὰρ εἰπεῖν, ἐν ᾧ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνών, καὶ ἐπαγαγεῖν, ὅτι

24 Οὔπω γὰρ βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης, Δηλονότος ἐν, ὅτι ἕως τότε οὐκ ἐπαύσαντο βαπτίζοντες. "τίνος οὖν ἕνεκεν ἕως τότε ἐβάπτισε; καίτοιγε σεμνοτέρους δὴ ἀπέφηνε τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ, εἰπών, ἐκείνων ἀρξαμένων, αὐτὸς ἐπαύσατο. τίνος" οὖν ἕνεκεν ἐβάπτισεν; ἵνα μὴ τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς εἰς πλείονα ζῆλον" ἐμβάλῃ καὶ φιλονεικοτέρους ἐργάσηται. εἰ γὰρ μυριάκις βοᾷν, καὶ τῶν πρωτείων ἀεὶ τοῦ Χριστοῦ παραχωρῶν, καὶ τοσοῦτον ἑαυτὸν ἐλαττῶν, οὐκ ἔπεισεν αὐτοῖς πρόσκαιρον· εἰ καὶ τοῦτο πρός τινα ἔσχε, πολλῷ φιλονεικοτέρους δὴ ἐποίησε. Διὸ καὶ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τότε μάλιστα ἤρξατο κηρύττειν, ὅτε ἀνεπόδην" ὁ Ἰωάννης ἐγίνετο. οἰκονομῶν δὲ καὶ διὰ τοῦτο συγχωρηθῆναι τὸν τελευτὴν Ἰωάννου καὶ παχῦναι αὐτοῦ τὴν ἀκοήν, ὥστε πᾶσαν τοῦ πλήθους τὴν δόξαν ἔτι τὸν Χριστὸν μετελθεῖν, καὶ μηκέτι ταῖς πρὸς ἀμφοτέρων αὐδαῖς σχίζεσθαι γνώμας. χωρὶς δὲ τούτων καὶ ἐν ᾧ βαπτίζειν οὐκ ἐπαύσατο συνεχῶς πολλαπλῶν, καὶ μεγάλα καὶ σεμνὰ δείκνυε τὰ τοῦ Ἰησοῦ. ἐβάπτιζε γάρ, οὐδὲν ἕτερον λέγων, ἢ εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν. ὁ τοίνυν" ταῦτα κηρύττων, πῶς δὴ σεμνοὺς ἀπέφηνε τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ παιδαρίων; ἐπὶ γὰρ τοιούτῳ ἂν ἐδόξεν ζήλῳ ἢ ὀργῇ τοῦτο ποιῆν· " ὃ δὲ ὅπερ ἐφθάνομεν κηρύττων, ἐμφαίνεσθαι ταῦτα ἀπέφαινεν. οὐ γὰρ ἑαυτῷ τὴν δόξαν ἐκπαῖον, ἀλλὰ τῷ Χριστῷ πρὸ ἔπεμπε τοὺς ἀκροωμένους, καὶ οὐχ ἥπτον τῶν μαθητῶν" αὐτῷ συνέσπαιρεν, ἀλλὰ καὶ πολλῷ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ μείζων ἡ μαρτυρία ἦν, καὶ πολλῷ μείζονα δόξαν ἐπὶ πᾶσιν εἶχεν ἐκείνων. ὅπερ οὖν καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς αἰνιττόμενος ἔλεγεν, ὅτι ἐξήρχοντο καὶ ἐβαπτίζοντο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ οἱ περίχωροι τοῦ Ἰορδάνου· καὶ τῶν μαθητῶν ὁ βαπτιζόντων, οὐ διέλιπον πολλοὶ πρὸς αὐτὸν τὴν ἔχοντες. Εἰ δέ τις ἀξιοπαθοῖ· ἐπὶ τί πλέον εἶχε τὸ τῶν μαθητῶν* βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου; ἐροῦμεν, ὅτι οὐδέν. ἐκάτερα γὰρ ὁμοίως τῆς ἐκ τοῦ πνεύματος χορηγίας ἀμοιρεῖ, καὶ αἰτία μία ἀμφοτέροις τοῦ βαπτίζειν, τὸ τοῦ Χριστοῦ προσάπτειν τοὺς βαπτιζομένους. ἵνα γὰρ μὴ ἀεὶ προσέχοντες οὕτω σώσωσι τοὺς ὀφείλοντας πιστεύειν, ὅπερ ὅτι τοῦ Σίμωνος ὁ ἀδελφὸς ἐποίησε, καὶ ὅτι τοῦ Ναθαναὴλ ὁ Φίλιππος, ὃ βαπτίσαι συνεχώρησαν, ὥστε δι' αὐτοῦ ἀπομαθεῖν ἐπαγγελθαι ἀπόντι, καὶ τῇ μιμουσῃ προσοδοποιῆν πίστει. ὅτι δὲ οὐδὲν πλέον εἶχεν ἀλλήλων τὰ βαπτίσματα, τὰ ἐγκλήματα δηλοῖ. ποῖα δὴ ταῦτα;

25 Ἐγένετο

25 Ἐγένετο, φησι, ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. Ζηλοτύπως γὰρ ἔχοντες ἀεὶ πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ μαθητὰς ⓐ μαθηταὶ Ἰωάννου, πρὸς αὐτόν τι ⓦ Χριστὸν, ὅπερ εἶδον αὐτοὺς βαπτίζοντας, ἤρξαντο διαλέγεσθαι πρὸς τοὺς βαπτιζομένους, ὡς τοῦ περὶ αὐτοῦς βαπτίσματος πλέον τι τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ ἔχοντος· ⓒ λαβόντες ἕνα τῶν βαπτισθέντων, ἐπεχείρουν τοῦτον πείθειν· ἀλλ' οὐκ ἔπειθον. ὅτι γὰρ αὐτοῖς ⓐ ὑποδραμόντες εἰσὶν, ἀλλ' οὐκ ἐκφανὲς ἐζήτησεν, ἄκυρον πῶς τοῦτο ὁ εὐαγγελιστὴς ἠνίξατο. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι Ἰουδαίου τινὸς μετ' αὐτῶν ἐζήτησεν, ἀλλ' ὅτι ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου ἐγένετο μετὰ Ἰουδαίου τινὸς περὶ καθαρισμοῦ. σκόπει δέ μοι καὶ ὃ αἰνιγματώδες τοῦ εὐαγγελιστοῦ. οὐ γὰρ καταφορικῶς ἐχρήσατο τῷ λόγῳ, ἀλλ' ἴσον δυνάμει, ὥστε μυθεῖται ὃ ἔγκλημα, ζήτησιν γενέσθαι ἁπλῶς λέγων· ἐπεὶ ὅτι γε ἀπὸ ζηλοτυπίας ἐλέγετο καὶ λεγόμενα, καὶ ἐξῆς δηλοῖ, ἃ καὶ αὐτὰ αἰνιγματωδῶς τέθεικεν.

26 Ἦλθον γάρ, φησι, πρὸς ⓦ Ἰωάννην καὶ λέγουσι, Ῥαββεὶ, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν·

Τουτέστιν, ὃν ἐβάπτισας σύ. τοῦτο γὰρ αἰνίττονται λέγοντες, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, οὐχ, ὃν σὺ λαμπρὸν ἔδειξας καὶ πρόβλεπτον ἐποίησας, τὰ αὐτὰ σοι τολμᾷ· ἀλλ' οὐκ εἶπον, ὃν σὺ ἐβάπτισας, βαπτίζει (ἦ γὰρ ἂν ἠναγκάσθησαν καὶ τῆς φωνῆς ἀναμνῆσαι τῆς ἄνωθεν κατενεχθείσης, καὶ τῆς τοῦ πνεύματος ἐπιφοιτήσεως)· ἀλλὰ τί; ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, τουτέστιν, ὃς μαθητὰς πάλιν ἐποίει πλείονας, ὃς ἡμῶν πλέον εἶχεν ὀφθέν, οὗτος ἑαυτὸν ἀποχίσας, βαπτίζει. καὶ τοῦτο οὐ μόνον ᾤοντο παροξύνειν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ταῖς τὰ αὐτῶν προδοκιμᾶσθαι λοιπόν. πάντες γάρ, φησιν, ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ὅθεν δῆλον ὅτι ὅτε τοῦ Ἰωάννου ἀπεληλύθεισαν, μικρὸν ἔσχον ζήτησιν ἕξαν. ταῦτα γὰρ ἔλεγον ἀτελέστερόν τε διακείμενοι, καὶ οὐδέπω φιλονικίας ὄντες καθαροί. τί οὖν ὁ Ἰωάννης; οὐδὲ αὐτὸς αὐτοῖς σφοδρῶς ἐπεβόμησε, δεδοικὼς μὴ καὶ αὖθις παλιν ἀποχωρήσωσι, ἕτερόν τι κακὸν ἐργάσωνται." ἀλλὰ τί φησιν;

27 Οὐδεὶς δύναται λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Εἰ μὲν ταπεινότερον φθέγξεται πρὸς τοὺς Χριστοῦ, μὴ θαυμάσῃς. οὐ γὰρ ἰσοῦται τοιούτῳ πάθει προκατειλημμένους ἀθρόον καὶ ἐκ προοιμίων διδάξαι τὸ πᾶν· ἀλλὰ θέλει πέως αὐτοὺς καταπλῆξαι καὶ φοβῆσαι, καὶ δηλῶσαι, ὅτι οὐκ ἕτερῳ, ἀλλ' ἢ τῷ Θεῷ πολεμοῦσιν, αὐτῷ πολεμιώτατοι. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Γαμαλιὴλ ἔλεγεν, Οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτὸ, μήποτε καὶ θεομάχοι" εὑρεθῆτε, τοῦτο καὶ αὐτὸς λανθανόντως ἐνταῦθα κατασκευάζει. ὃ γὰρ εἶπεῖν, οὐδεὶς δύναται λαμβάνειν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἄνωθεν, οὐδὲν ἄλλο δηλοῦντός ἐστιν, ἢ ὅτι καὶ "ἀδύνατοις ὑπεχέσθη σι, καὶ ὅτι θεομάχοι ἐντεῦθεν πάλιν εὑρίσκονται. τί οὖν; ⓒ πρὸς Θεοῦ δῶν ἔλαβον ἀφ' ἑαυτῶν; ἔλαβον, ἀλλ' ὑπέως διελύθησαν καὶ ἀπώλοντο· ταῦτα τοῦ Χριστοῦ οὐ τοιαῦτα. ἐντεῦθεν αὐτοῦ καὶ θαυμάζεται ῥῆμα, δείκνυσι ὅτι οὐκ ἂν ἄνθρωπος, ἀλλὰ Θεός ἐστιν ὁ προβαλλόμενος λόγους. ὅθεν εἰ δὲ καὶ λαμπρὰ τὰ ἐκείνου, καὶ πάντες πρὸς αὐτὸν ἔρχονται, θαυμάζειν οὐ χρή. τοιαῦτα γὰρ τὰ θεῖα, καὶ Θεός ἐστιν ὁ ταῦτα κατασκευάζων. οὐ γὰρ ἄνθρωπος ἴσχυσε τοιαῦτά ποτε. "τὰ γὰρ ἀνθρώπινα πάντα εὐφώρατα καὶ ταχέα, καὶ καταῤῥᾳ θυμεῖται καὶ ἀπόλυται· ταῦτα δὲ οὐ τοιαῦτα· οὐκ ἀρα ἄνθρωπινα." καὶ ὅρα πῶς ὅτε εἶπον, ὡ σὺ μεμαρτύρηκας, τότε καὶ τοῦτο ὤοντο προσβαλέσθαι εἰς τιμὴν τοῦ Χριστοῦ καθαίρεσιν, εἰς αὐτοῦ αὐτὸ περιέτρεψε, καὶ πρότερον δείξας, ὅτι οὐ παρὰ τῆς αὐτοῦ μαρτυρίας τὸ λαμπρὸν αὐτῷ γέγονε, μὴ ταῦτα ἐντεῦθεν αὐτοὺς ὑπονομεύει. οὐ γὰρ δύναται, φησιν, ἄνθρωπος λαμβάνειν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ." Εἰ γὰρ ὅλως ἐχρῆσθε τῆς ἐμῆς μαρτυρίας, φησὶ, καὶ ἀληθῆ ταύτην ἠγεῖσθε, μάθετε ὅτι ἀφ' ταύτην μᾶλλον οὐκ ἐμὲ ἐκείνου, ἀλλ'

οὐκ εἶπον

χ. ὅτι ἡ γένεσις ταῦτα λέγει, ὑμᾶς ἐχθίστ.

χ. ὁδὸ ἡ ἐπάνω αὐτὸ ὑδός

χ. ἐχθροὶ χ. πᾶσι φοβερὸς δὲ μιλίσ.

χ. ἐδὼν χ. εἰ γὲ ἀξ.

σκεῖνον ἐμοῦ προφητῶν ἐχεῖν. "τί γὰρ ἐμάρτυρησα; ὑμᾶς καλῶ τάυτα μάρτυρας.

28 "Αυτοὶ γὰρ ὑμᾶς μοι μάρτυρᾶτε, ὅτι εἶπον, ὅλι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χεισὸς, ἀλλ' ἀπεσαλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Εἰ τοίνυν "ἔχεθε τῆς ἐμῆς μάρτυρίας ("ἐγὼ τὴν γὰρ προβάλλεθενιῶ, λέγοντες ᾧ σὺ μεμάρτύρηκας) οὐ μόνον οὐκ ἠλάτ[ω]σαν ὀκ τῶν τὴν ἐμὴν δέξασθαι μάρτυρίαν, ἀλλὰ πλεονεκτεῖ μάλισα ὀκ τάυτα, ἀλλ ὡς τάδε ἐμὴ ἡ μάρτυρία, ἀλλὰ τῶ Θεοῦ ἰῶ. "ὥςε, εἰ ἀξιόπισος ὑμῖν εἶναι δοκῶ, μὴ τῶν ἄλλων χάριν τοῦτο εἶπον, ὅλι ἀπεσαλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁρᾶς πῶς δείκνισι καὶ μικρὸν θείου τὴν φωνὴν ὖσαν; ὁ γὰρ λέγει τοιοῦτόν ἐςι· ἀγάκονός εἰμι, καὶ τὰ τοῦ πέμψαντος λέγω, ὀκ ἀνθρώπινη χάριτι κολακεύων αὐτὸν, ἀλλὰ ᾧ πατεὶ αὐτῶ ᾧ πέμψαντί με ἀγκονόμβιος. ὀκ ἀρα ἐχρῆν πάμιν τὴν μάρτυρίαν, ἀλλ' ὅπερ ἀπεσάλην εἶπον, εἶπον. μὴ τοίνυν ἀγὰ τοῦτο νομίσητε μέγαν εἶναί με. τοῦτο γὰρ ἐκεῖνον δείκνισι μέγαν. ὁ γὰρ κύριος τῶν προφητῶν ἐκεῖνός ἐςιν "ὃν καὶ ἀπέσειλεν.

χ. διὸ καὶ ἐπέμψα λέγων.

29 Ο ἔχων τὴν νύμφιον νυμφίος ἐςίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἑσηκὼς καὶ ἀκούων αὐτῶ, χαρᾷ χαίρει ἀγὰ τὴν φωνὴν τῶ νυμφίου. Καὶ πῶς ὁ λέγων, ὀκ εἰμὶ ἄξιος λῦσαι αὐτῶ [ω] ἱμάντα τῶ ὑποδήματος, φίλον αὐτῶ νῦν φησιν ἑαυτὸν εἶναι; οὐκ ἐπαίρων δὲ καθ' ἑαυτὸν, οὐδὲ κομπάζων ταῦτα λέγει, ἀλλὰ δεῖξαι βουλόμενος, ὅτι καὶ αὐτὸς τοῦτο μάλισα ἀπεύδῃ, καὶ "ὅτε ἀκόντος αὐτῶ οὐδὲ λυπουμένου ταῦτα γίνεται, ἀλλ' ἐπιθυμοῦντος καὶ ἀσπαζομένου, καὶ ὅλι ταῦτά ἐςιν ὑφ' ὧν μάλισα πρῶτα ἔπεσεμψεν." ἀ καὶ σφόδρα ζηλωτὸς ἀγὰ τῆς τοῦ φίλου προσηγορίας ἐδήλωσεν. ὑ γὰρ οὕτως [α] ἀγάκονοι τῶ νυμφίου, ὡς [α] φίλοι χαίρουσι δὲ ὑφορώνται ὧν τοῖς τοιούτοις. οὐ τοίνυν ὃ ὁμότιμον, ἄπαγε, ἀλλὰ ὃ πολὺ τῆς ἡδονῆς προέχουσα βουλόμενος, ἅμα μὲν καὶ συγκαταβαίνων αὐτῶν τῇ ἀσθενείᾳ, φίλον ἑαυτὸν φησιν εἶναι· ἔπει καὶ τὴν ἀγάκρισιν ἐδήλωσεν "εἰπών, ὅτι ἀπεσαλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ἀγὰ δὴ ταῦτα, καὶ ἀγὰ ὃ νομίζειν αὖθις ἀνέκλεσε τοῖς μυρομένοις, φίλον ἑαυτὸν ἐκάλεσε τοῦ νυμφίου, δείκνις ὅτι οὐ μόνον οὐ ἀνέκλεται, ἀλλὰ καὶ σφόδρα χαίρει." τοῦτο γὰρ ἦλθον ἀνῦσαί, φησι, καὶ τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ ἀλγῆσαι τοῖς προπομποῖς, ὅλι τότε μάλισα ἀνῆλγησα, εἰ μὴ τοῦτο ἐγίνετο. εἰ μὴ γὰρ προσῆλθεν ἡ νύμφη τοῖς νυμφίοις, τότε ἀνεκλήθην, ἀλλ' ὑγιαίνω, φησίν, ὅταν τὰ ἡμέτερα ἰῶνται. καὶ γὰρ τῶν ἐκείνου προσκυνούντων ἡμᾶς ἐσμεν [α] ἀδόκιμοι τες. ὁ γὰρ ἐβουλόμην, γένοιτο, καὶ ὑπογινώσκει τὸ νυμφίον ἡ νύμφη, ὃ ὑμᾶς μάρτυρᾶτε" αὐτὴ λέγουσες, ὅλι πρῶτος ἔρχομαι πρὸς αὐτόν. ὅτο γὰρ ἐκαινόδαζον, καὶ ἀγὰ ὅτο πάντα ἔπεσεμψον, καὶ ὅτο νῦν ἐκλεκτικὸς ὁρᾶν, χαίρω δὲ ἀγάλλομαι καὶ σκιρτῶ. τί δέ ἐςιν, ὁ ἑσηκὼς καὶ ἀκούων αὐτῶ χαρᾷ χαίρει ἀγὰ τὴν φωνὴν τῶ νυμφίου; ἀπὸ τῆς προβολῆς [ω] λόγον μετάγαγε ὅπι ὃ προκείμενον. ὅπῃ γὰρ νυμφίου καὶ νύμφης ἐμνημόνευσε, δείκνισιν ἡ νυμφαγωγία πῶς ἔχει, ὅτι ἀγὰ φανῆς καὶ διδασκαλίας. ὅτω γὰρ ἡ ἐκκλησία ἁρμόζεται τῷ Θεῷ. διὸ ὃ Παῦλος ἔλεγε, Η πίσις ὁδὲ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ ἀγὰ ῥήματος Θεοῦ. ἀγὰ τούτων ἐγὼ χαίρω τὴν φωνήν. καὶ ὃ, ὁ ἑσηκὼς ὃ, ὐχ ἁπλῶς πίπτει, ἀλλὰ δείκνις, ὅτι τὰ αὐτῶ πέπαυται, καὶ ὅτι αὐτὸν λοιπὸν ἑσάναι χρὴ καὶ ἀκούειν ἐκείνῳ προσδόκα τὴν νύμφιον, ὡς ὅτι λήτορής ὁδὶ καὶ ἀγάκονος, καὶ τὰ τῆς χρηςῆς ἐλπίδος αὐτῷ, καὶ τὰ τῆς εὐφροσύνης ὀξῆλθεν εἰς ἔργον. ἀγὰ τῶτό φησιν,

Ρω. ι. κ.

χ. εἶτα ὐκ ἀφ' ὧν εἶπε τὴν περὶ τοῦ πῶς αὔξησιν προφαίνει, ἀγ. λὰ καὶ ἡ μίλλουσιν γίνεσθαι φαίνων, δι' ὧν φθάνει εἰπεῖν, ἄρχεται πρὸς τὰ μελλόντων καὶ ὑποφαίνεται. ὑπὸ τῶν εἰρημένων τε καὶ γεγραμμένων ἤδη καὶ παῦται πισούμενος, ἕτοιμος ἐπάγων καὶ λέγων. Ε-κείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαπποῦσθαι. Τῶτ' ἔςιν, ἡ μὲν ἐμὴ χαρὰ πεπλήρωται. Τῶτ' ἔςιν, ἰῶνται πρὸς ἐμοῦ δὲ ἔργον ὁ γάμος ἐσθαι ἔδει, καὶ πλέον οὐδὲν δυνάμεθα ἐργάσασθαι λοιπόν. "Εἶτα ὐχὶ τὴν πρέπουσαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα πάθη αὔξησιν γίνεσθαι κωλύων, καὶ ὡσεὶ τὰ μιγόντων ἀποφαίνει) [λέγων] ἀπὸ τῶν εἰρημένων τε καὶ γεγραμμένων ἤδη καὶ ταῦτα πισούμενος. διὸ καὶ ἐπάγει λέγων·

30 Εκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαπποῦσθαι. Τῶτ' ἔςι, τὰ μὲν ἡμέτερα ἔσι καὶ ἐπαύσατο λοιπόν, αὐξάνει δὲ τὰ ἐκείνου. τῶτο γὰρ ὁ διδάσκαλος νῦν, ὐχὶ νῦν ἔςαι μόνον, ἀλλὰ πολλῷ

πολλῷ μᾶλλον πεσεῖν. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ μάλιστα λαμπρότερα δείκνυσι τὰ ἡμέτερα· διὰ τοῦτο δὴ καὶ ἦλθον, καὶ χαίρω, ὅτι τὰ αὐτὰ πολλῷ ἔλαβε τὸν ὑπόδοσιν, καὶ γέγονε ταῦτα, δι' ἅπερ πρότερα τὰ πρὸς ἡμῶν ἐθρύπτο. Εἶδες πῶς ἡρέμα καὶ μετὰ πολλῆς τῆς σοφίας, τό τε πάθος αὐτῶν κατεπαῴδυνε, καὶ τὴν βασκανίαν ἔσβεσε, καὶ ἀδυνάτους ὑπεχειροῦτο ἔδειξεν, ὧν μάλιστα παύεται κακία; διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὠχνομήκει, ἐπὶ ζῶντος αὐτοῦ καὶ βαπτίζοντος, ταῦτα λέγεσθαι, ἵνα αὐτὸν μάρτυρα τῆς ὑποροχῆς ἔχωσι, καὶ μηδεμίαν, εἰ μὴ πείθοιντο, ἀπολογίαν ἔχειν. οὐδὲ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ ὅτι ταῦτα εἰπεῖν ἦλθεν, οὐδὲ ἑτέρων ἐρωτησάντων. αὐτοὶ γὰρ ἦσαν καὶ πυθόμενοι, καὶ ἀκηκοότες. οὐδὲ γὰρ ὅτως ἀφ' ἑαυτοῦ λέγοντι ἐπείθοντο, ὡς αὐτοκατάκριτον τὸν ψῆφον εἶχον, μὴ τὴν ἐρώτησιν ἀκούοντες ἀποκρινομένου· ὥσπερ οὖν καὶ Ἰουδαῖοι καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἀποτείλασι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀκηκοσι ἅπερ ἤκουσαν, καὶ μὴ πιστεύσωσι, πάσης ἀπολογίας ἑαυτοὺς ἐξέβαλον.

ΗΘΙΚΟΝ Τί τοίνυν ἐντεῦθεν παιδευόμεθα; ὅτι πρότερον αἴτιον τῶν κακῶν ἡ δοξομανία. τοῦτο γοῦν καὶ αὐτοὺς ὅτι τὴν ζηλοτυπίαν ἤγαγε, τοῦτο πάλιν αὐτοὺς μικρὸν λοιφήσαντας διήλεγξε. διὸ

Ματθ. θ. 15. καὶ προσελθόντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσι· Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; φύγωμεν τοίνυν, ἀγαπητοί, τὸ πάθος. ἂν γὰρ τοῦτο φύγωμεν, τῆς γεέννης ἀπαλλαγησόμεθα. τοῦτο γὰρ μάλιστα αὐτῆς δυνάμει τὸ πῦρ, καὶ πρωταχοῦ τὴν ἀρχὴν ἐκτείνει τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ἡλικίαν πᾶσαν καὶ ἀξίαν πᾶσαν καπνίζει τυραννικῶς. τοῦτο γοῦν ἐκκλησίας ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε, τοῦτο καὶ τοῖς πολιτικοῖς λυμαίνεται πράγμασι, τοῦτο καὶ οἰκίας ὁλοκλήρους ἀνέτρεψε, καὶ πόλεις καὶ δήμους καὶ ἔθνη. καὶ τί θαυμάζεις; ὅπου γε καὶ εἰς τὴν ἔρημον ἐξελθὸν, πολλῷ αὐτοῦ κἀκεῖ τὴν δυσωδίαν ἐπεδείξατο. οἱ γὰρ πολλὰ χρήματα χαίρειν εἰπόντες καὶ τὴν τοῦ κόσμου φαντασίαν πᾶσαν, καὶ μηδενὶ συγκινούμενοι, καὶ τὰς τυραννικωτέρας τῶν σωμάτων κρατοῦντες ἐπιθυμίας, οὗτοι πολλάκις, ἀλόντες ὑπὸ κενοδοξίας, πολλὰ ἀπώλεσαν. διὰ τοῦτο ὁ πάντος ὁ πολλὰ καμὼν οὐδὲν κερδάνας, δηλαδὴ μύρια ἀμαρτήσαντος, ὁ φαεσσάμος οὐ τέλων ἦτον ἔχων ἀπῆλθεν. δηλαδὴ ὁ μὴ κατηγορεῖν οὐ πάθος, οὐδὲν ἔργον ἐστὶ (πολλοὶ γὰρ τὰ αὐτὰ ψηφίζονται) ὃ χ' ζητούμενον, ὅπως αὐτοῦ παιγνιώμεθα. πῶς οὖν αὐτοῦ παιγνιώμεθα; διὰ δυλιεύσωμεν δόξῃ δόξης. ὥσπερ γὰρ οὐ τῆς πλούτου καταφρονοῦμεν, ὅταν πρὸς ἕτερον ἴδωμεν πλοῦτον, καὶ τῆς ζωῆς ταύτης ὑπεροροῦμεν, ὅταν συνοήσωμεν τὸν πολλῷ ταύτης ἀμείνω· οὕτω καὶ δόξαν τὴν ἐνταῦθα δικαιοσύνης δωσόμεθα, ὅταν τὴν ταύτης συνοήσωμεν πολλῷ σεμνοτέραν, τὴν ὄντως δόξαν. ἡ μὲν γὰρ κενή τίς ἐστι καὶ ματαία, ὄνομα ἔχουσα πράγματος ἔρημον· ἐκείνη δὲ ἀληθὴς ἡ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, οὐκ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀγγέλου καὶ ἀρχαγγέλου ἐστὶ τοῦ ἀρχαγγέλων διασοτέρου, μᾶλλον δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπαινέτας ἔχουσα. αἰ πρὸς σκηνὴν δ' θεάδεον ἴδηις, ἀν' οὐκ ἀνθρώπου, ἀν' οὐκ ἀγγέλου χρότον σεαυτὸν μεταθῇς, οὐδέποτέ σε δυνήσεται ἡ ἐν ταῦτα καταγεῖν, οὐδὲ γνόμενα ἡήσῃ μεγάλα, οὐδὲ ἀπόντα ζητήσεις. καὶ γὰρ ἐν τοῖς βασιλείοις τούτοις οὐδεὶς τὸν τοῦ βασιλέως πρεσβυτέρων δορυφόρων ἀφεὶς θρόνον τοῦ θεοῦ ἔχοντι καὶ ὅτι τὸ θεῖον καθημένῳ, κολακείαν προσεργάζεται φωνάς, ἢ μιγῶν καὶ κωφῶν προσπαλμῶν καὶ βομβούντων θόρυβον. οὐδὲν γὰρ τούτων ἀμεινον αἱ τῶν δυθεόντων διφημίαι παρέχονται. εἰδότες τοίνυν τῶν ἀνθρωπίνων τὸν βυτέλειαν, πάντα εἰς τοὺς ἀσύλους ζωοταγωγῶμεν θησαυρούς, καὶ τὴν μένουσαν καὶ ἀκίνητον δόξαν ὑπιζητήσωμεν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λ. 31. Ο ΑΝΩΘΕΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΣ, ΕΠΑΝΩ ΠΑΝΤΩΝ ἐστιν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ.

Δειγεν

Δεινὸν ὁ τῆς δόξης ἔρως, δεινὸν, καὶ πολλῶν γέμον κακῶν, ἀνήμερόν τις ὄντως ἐστὶ καὶ δυσκατάπαυστος, καὶ θηρίον ἀνίατον καὶ πολυκέφαλον, κἂν τοὺς τρέφοντας αὐτὸ ὁπλίζόμενον. καθάπερ γὰρ ὁ σκώληξ τὰ ξύλα, ἀφ' ὧν πέπεται, διαφθείρει, καὶ ὁ ἰὸς τὸν σίδηρον, ὅθεν τρέφεται, διαφθείρας, καὶ ἡ κενοδοξία τὸν τρέφουσαν αὐτὸν ἀπόλλυσι ψυχήν· διὸ καὶ πολλῆς ἡμῖν δεῖ τῆς ἀσυλίας, ὥστε ἀφανίσαι τὸ πάθος. ὅρα γοῦν καὶ ἐνταῦθα ὅσα ἐπάδει τοῖς μαθηταῖς τοῦτο παθοῦσιν ὁ Ἰωάννης, καὶ μόλις αὐτοὺς κατασοφεύεται. μὴ γὰρ πρὸ ἐμοῦ ἐλήλυθεν ἐρημιῶν καὶ ἐτέροις αὐτοὺς ἐποτίλῃ λόγοις. ποίοις δὴ τούτοις; ὁ μόνωθεν ἐρχόμενος, Φησιν, ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ὤν, ἐκ τῆς γῆς ἐστί, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, φησὶ, μαρτυρείτω· καὶ ταύτην με ἀξιοπιστοτέραν εἶναι φατε· ἐκεῖνο ὑμᾶς οὐκ ἀγανακτῆσον εἰδέναι; ὡς οὐκ ἔνι τὸν ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐρχόμενον ἀξιόπιστον ἀπὸ τοῦ τὰ γῆς οἰκοῦντος γενέσθαι. ὃ δὲ ἐπάνω πάντων, τί ἐστι; καὶ τί βούλεται δηλοῦν, εἰπεῖν ἡμῖν ἐπιδείξασθαι ἡ λέξις; ὅτι οὐδενὸς δεῖται, φησὶ, καὶ ἀρχὴν ἐστὶν αὐτὸς ἑαυτῷ, καὶ ὅτι πάντων μείζων καὶ κρείττων. τὸ δὲ ἐκ τῆς γῆς ὄντα καὶ λαλοῦντα ἑαυτὸν φησιν, οὐχ ὅτι ἐξ οἰκείας διανοίας ἐφθέγξατο· ἀλλ', ὥσπερ ὁ Χριστὸς εἶπεν· Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, τὸ βάπτισμα ὕστερον καλῶν, οὐκ ἐπὶ ἐπιγείου ἦν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀπορρήτου αὐτοῦ γνώσεως προέβαινε τὸ ἐρημικόν· ὕστερον καὶ ἐνταῦθα, ἐκ τῆς γῆς λαλεῖν ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης εἶπε, τοῦ τὴν Χριστοῦ διδασκαλίαν τὰ αὐτοῦ παραβαλλόντος. οὐδὲν γὰρ ἄλλο δηλοῖ, τὸ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖν, ἢ ὅτι μικρὰ καὶ ταπεινὰ καὶ εὐτελῆ τοῖς ἐκείνου παραβαλόμενα τὰ ἐμὰ, καὶ τοιαῦτα, οἷα εἰκὸς γήϊνον δέξασθαι φύσιν. Παρεμὲ γὰρ ἐκείνῳ πάντες τὴν σοφίας ἀπόκρυφοι. ὅτι γὰρ οὐ τοῖς λογισμοῖς ἀνθρωπίνοις λέγει, δῆλον ἐκ τοῦδε. ὁ ἐκ τῆς γῆς ὤν, φησιν, ἐκ τῆς γῆς ἐστί· καίτοιγε οὐκ ἐκ τῆς γῆς ἦν αὐτῷ τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὰ κρείττονα ὑπερφυᾶ. καὶ γὰρ καὶ ψυχὴν εἶχε καὶ πνεύματος μετέσχεν, οὐκ ἐκ τῆς γῆς. πῶς οὖν ἀπὸ τῆς γῆς εἶναί φησιν; ὁρᾷς ὅτι οὐδὲν ἄλλο φησὶν, ἢ ὅτι μικρὸς ἐγὼ καὶ οὐδενὸς ἄξιος λόγου, ἅτε χαμαὶ ἐρχόμενος καὶ ἐν τῇ γῇ τεθείς· ὁ δὲ Χριστὸς ἄνωθεν ἡμῖν ἀφῖκται; ἀφ' ὧν δὴ τῶν πόνων σβέσας τὸ πάθος, τότε λοιπὸν μετὰ πλείονος τῆς παῤῥησίας φθέγξεται περὶ τοῦ Χριστοῦ. τοσοῦτον γὰρ τοῦτο τοῦ ῥήματος προέβαλλε, μηδέποτε χώραν ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν ἀκροωμένων ἔχειν δυνάμενα. ὅταν δὲ ἀπὸ κεφαλῆς ἀνέστασε, τότε μετὰ ἀδείας λοιπὸν καταβάλλει τὰ σπέρματα, λέγων· ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί.

"Καὶ ὃ ἤκουσε λαλεῖ, καὶ ὃ ἑώρακε μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. Μέγα καὶ ὑψηλὸν εἶπεν πρὸς αὐτὸν, πάλιν ὅτι τὸ ταπεινότερον τοῦ λόγου αἴρει· ὃ γὰρ, ὃ ἤκουσε καὶ ἑώρακεν, ἀνθρωπινώτερόν ἐστιν. οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ παραλαβεῖν, ὄψει, οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀκοῦσαι ἤδει ἃ ἤδει· ἀλλ' ἐν τῇ φύσει τὸ πρὸς εἶναι, τέλειος ἐκ τῶν πατρικῶν κόλπων προελθών, καὶ οὐ διδόμενος τοῦ διδάσκοντος. Καθὼς γάρ, φησι, γινώσκει με ὁ πατήρ, οὕτω κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα. τί οὖν ἐστιν, ὃ ἤκουσε λαλεῖ, καὶ ὃ ἑώρακε μαρτυρεῖ; ἵνα μὴ τῶν αἰσθήσεων τούτων ἡμᾶς πρὸς τὰ μεγαλοφανῆ ἀνάγῃ καὶ ἀξιόπιστον διδάσκαλον, καθ' ὧν ἢ ὄψει τι παραλάβωμεν, ἢ ἀκοῇ δεξώμεθα; ἅτε δὴ πλανωμένοις, καὶ ψευδῆ λέγουσι τοῦτο καὶ ἐνταῦθα κατασκευάσαι βουλόμενος ὁ Ἰωάννης, ἔλεγε τὸ, ἃ ἤκουσε καὶ ἑώρακε· "τοιοῦτός ἐστιν, οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ ψευδὴς ὄντων, ἀλλὰ πάντα ἀληθῆ. διὰ τοῦτο" γοῦν καὶ ἡμᾶς παρεισερχομένους πολλάκις ἐρωτῶμεν· σὺ ἤκουσας; σὺ εἶδες; καὶ δι' ἐχθρῶν τοῦτο; ἀναμφίβολος ἡ μαρτυρία. ὁ αὐτὸς γὰρ ὅταν λέγῃ, Καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ Πατρός μου λαλῶ, Ἰωαν. τε. ιι. καὶ ἃ ἑωράκαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὅσα αὖ ἕτερα τοιαῦτα φθέγγηται, ἵνα μάθωμεν ὅτι διδασκό-

μένος λέγῃ ἃ λέγει (τοῦτο γὰρ τῆς ἐσχάτης ἀνοίας ἐστὶ νομίζειν) ἀλλ' ἵνα μηδὲν τῶν λεγομένων ὑποπτεύηται παρὰ τῶν ἀναισχύντων Ἰουδαίων. ὅθεν γὰρ οὐδέπω τὴν παρρησίαν ταύτην εἶχον, ζωηρῶς ὅπου ἔφυγε, ἐκεῖθεν ἀξιόπιστα ποιῶν τὰ λεγόμενα. καὶ τί θαυμάζεις εἰ ὅπου ἔφυγε πατέρα καταφθάνει· ὅπου γε αὐτὸς ἐβόα ὅτι τοῦ πατρὸς φήσας, καὶ ὅτι ταῖς γραφαῖς πολλάκις ἔρχεται· " ὡς ὅταν λέγῃ, ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ; ἆρ' οὖν ἐκ τῶν πατρῴων ἐλάττονα αὐτὸν φήσομεν, ὅθεν ταῖς ἐκεῖθεν ἔλκει μαρτυρίας; ἄπαγε. διὰ γὰρ τοῦτο τῶν ἀκουόντων ἀσθενεστέρου οὕτω μεθοδεύει λέγων, καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς ἀκηκοώς φησι λαλῶ ἅπερ ἐλάλει, οὐχ ὡς διδασκάλου δεόμενος, ἀλλ' ἵνα ἐκεῖνοι πίστωσι μηδὲν εἶναι ψεῦδος τῶν λεγομένων. ὃ γὰρ λέγει ὁ Ἰωάννης τοιοῦτόν ἐστιν· ἐγὼ δέομαι ἀκοῦσαι τοῦ πρὸς ἐκείνου. διὰ τοῦτο ἔρχεται, καὶ ἐκεῖθεν ἀπαγγέλλων, ἃ μόνος αὐτὸς οἶδε σαφῶς· ὃ γὰρ, ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο ἔστι διηθειῶτος· καὶ τοῦτο μαρτυρίαν αὐτοῦ σοβεῖς λαμβάνει. καίτοι καὶ μαθητὰς εἶχε, καὶ πολλοὶ πεπιστεύκεισαν τοῖς λεγομένοις. πῶς οὖν φησιν, οὐ σοβεῖς; τοῦτο, αὐτὸ τοῦτο ὀλίγοι, εἴρηται νῦν. ἐπεὶ εἰ μηδένα ἔλεγε, πῶς ἐπήγαγεν,

33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν;

Ἐν ταύτῃ καὶ τῶν ἰδίων καθάπτεται μαθητῶν, ὡς οὐ σφόδρα μεγάλων αὐτῷ πίστιν εἰδέναι τέως. ὅτι γὰρ σοβεῖ μὴ ταῦτα ἔλεγεν αὐτῷ, δῆλον καὶ ἐκ τῶν μετέπειτα λεχθέντων. διὰ τοῦτο γὰρ αὐλεῖς, καὶ δεσμωτήριον οἰκῶν, ἐκεῖθεν ἔπεμψε πρὸς αὐτόν, ἵνα αὐτῷ ζωηδίσῃ μᾶλλον. Ματθ. ια. ϛ. Καὶ ὃ καὶ τότε μόλις ἔπεισε θυόν, ὅπερ δὴ καὶ ὁ Χριστὸς αἰνιττόμενος ἔλεγε, Καὶ μακάριος, ὃς ἂν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. " καὶ διὰ τοῦτο καὶ νῦν ἔλεγε, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ σοβεῖς λαμβάνει," καὶ τοὺς μαθητὰς ἀσφαλιζόμενος τοὺς ἑαυτοῦ, καὶ μονονουχὶ " λέγων· μὴ, ὅθεν μέλλουσιν αὐτῷ ὀλίγοι τέως πιστεύειν, διὰ τοῦτο ψευδῆ " νομίσητε εἶναι τὰ λεγόμενα, ἃ γὰρ ἑώρακε," λαλῶ. ταῦτα δὲ λέγει ἅμα καὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς καθαπτόμενος ἀναισθησίας· " ὅπερ οὖν καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς ἐπεξερχόμενος ἐπεμήνυσεν αὐλοῖς, ὅτω λέγων· ὅτι εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. τοῦτο δὲ οὐκ αὐτοῦ ἔγκλημα, ἀλλὰ τῶν μὴ δεξαμένων κατηγορία. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. ὁρᾷς ταῦτα αὐλοῖς καὶ φοβᾷ, δεικνὺς, ὅτι ὁ μὴ τούτῳ πιστεύων, οὐκ αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ πατρὶ ἀπιστεῖ. διὸ καὶ ἐπάγει·

34 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλῶ. Ἐπεὶ οὖν τὰ ἐκείνου φθέγγεται, ὅ τε πιστεύων, ὅ τε ἀπιστῶν, ἐκείνῳ καὶ πιστεύει καὶ ἀπιστῶ. ὃ γὰρ, ἐσφράγισε, τοῦτέστιν, ἔδειξεν. Εἶτα αὔξων καὶ φόβον, " φησὶν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστι, δεικνὺς, ὡς οὐκ ἂν ἄλλως τις ἀπιστήσειε τούτῳ, εἰ μὴ ψευδοδοξοῖ τοῦ πέμψαντος αὐτὸν Θεοῦ. ὅθεν " τοίνυν σοβεῖν οὐδὲν ἐκλύει τοῦ παρὸς λέγω, ἀλλὰ πρώτα τὰ ἐκείνου· ὁ δὲ ἀκούων τούτου, τοῦ πέμψαντος παρήκουσεν. ὅρα πῶς αὐτοὺς καὶ διὰ τούτων καταπλήττει. τέως γὰρ οὐδὲν μέγα ἐνόμιζον εἶναι τοῦ ἀκοῦσαι τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο τηλικούτων κινδύνων " ἐπεκρέμασε τοῖς ἀπίστοις, ἵνα μάθωσιν ὅτι αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ παρακούουσιν οἱ τοῦ Χριστοῦ παρακούοντες. Εἶτα δὲ ἐπεξέρχεται τῷ λόγῳ τούτῳ, πρὸς ὃ " μέτρον τῆς ἀσθενείας αὐτῶν καταβαίνων δὲ λέγων· Οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα. Πάλιν, ὅπερ ἔφην, ὅτι τὰ ταπεινότερον ἀεὶ καὶ λέγων, ποικίλλων αὐτὸν καὶ διαδεχόμενον ποιῶν τοῖς ἀκούουσι τότε. διὸ καὶ ἄλλως ἐπάγει καὶ αὔξησιν καὶ φόβον. Εἰ μὲν γὰρ καὶ περὶ αὐτοῦ εἶπε μέγα καὶ ὑψηλὸν, οὐκ ἂν ἔπεισε θυόν, ἀλλὰ δὲ κατεφρόνησαν ἄν. Διὰ τοῦτο ὅτι καὶ πατέρα δείκνυσι τὸ πρῶτον, πάλιν ὡς περὶ ἀνθρώπου τοῦ Χριστοῦ τέως διαλεγόμενος. τί δέ ἐστιν ὃ φησιν, οὐκ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα; " θέλει δεῖξαι, ὅτι πρώτης ἡμᾶς μέτρῳ τινὶ τοῦ πνεύματος ἐνέργειαν ἐλάβομεν (πνεῦμα γὰρ ἐνταῦθα τὴν ἐνέργειαν φησιν· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ μεριζομένη) ἔστι δὲ ἀμέτρητον ἔχει δὲ ὁλόκληρον πᾶσαν τὴν ἐνέργειαν. εἰ δὲ ἡ ἐνέργεια

αὐτοῦ

αὐτὸ ἀμέτρητος, πολλῷ μᾶλλον ἡ οὐσία. ὁρᾷς ὃ τὸ πνεῦμα ἀπειρον; ὁ τοίνυν πᾶσαν δόξαν μῶν τοῦ πνεύματος τὴν ἐνέργειαν, ὁ τὰ τοῦ Θεοῦ εἰδώς, ὁ λέγων· ὃ ἠκούσαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· πῶς ἂν εἴη δίκαιος ἀπιστούμενος; οὐδὲν γὰρ φησιν, ὃ μὴ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, οὐδὲ ὃ μὴ τοῦ πνεύματός ἐστι. καὶ πῶς οὖν τοῦ Θεοῦ λόγου οὐδὲν φθέγξεται, ἀλλ' ἀπὸ τῆς παρ' ἐκείνου καὶ τοῦ πνεύματος ἀξιόπιστον ποιήσας τὴν διδασκαλίαν. ὅτι μὲν γὰρ Θεός ἐστιν, ἤδεσαν, καὶ ὅτι πνεῦμά ἐστιν, ἠπίσαντο, εἰ καὶ μὴ τὴν προσήκουσαν περὶ αὐτοῦ δόξαν εἶχεν· ὅτι μὴν υἱός ἐστιν, οὐκ ἤδεσαν. διὰ τοῦτο ἀεὶ ὅτι τοῦ πατέρα ἐστὶ καὶ τὸ πνεῦμα κατασφύζει, οὐκόθεν πιστούμενος τὰ λεγόμενα. ἐπεὶ, ἐὰν μὲν ταῦτην αἰτίαν τὴν αὐτήν, καθ' ἑαυτὸν ἐξεπάσῃ τὸν λόγον, σφόδρα ἀποδεὴς τῆς ἀξίας τοῦ Χριστοῦ. ὁ γὰρ διὰ τοῦτο ἀξιόπιστος αὐτοῖς, ὅτι τὴν τοῦ πνεύματος ἐνέργειαν ἔχει (ὁ γὰρ τῆς οὐκόθεν δεῖται βοηθείας) ἀλλ' αὐτός ἐστιν ἐξ ἑαυτοῦ· πῶς οὖν τοὺς τὴν ἀνοησίαν τὴν ἀπελεγχθέντας φθέγξεται, ἀπὸ τῶν ταπεινῶν καὶ μικρὸν αὐτοὺς ἀναγαγεῖν βουλόμενος. ταῦτα οὖν λέγω, ἵνα μὴ ἁπλῶς τὰ ἐν ταῖς γραφαῖς κείμενα προσίεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ λέγοντος, καὶ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροατῶν, καὶ πολλὰ ἕτερα τὰ ἐν αὐταῖς καταμανθάνωμεν. οὐ γὰρ πρώτα ὡς βούλονται ⓐ διδάσκαλοι φθέγγονται, ἀλλὰ τὰ πολλά, * ὡς ἡ ἕξις τῶν ἀσθενούντων ἀπαιτεῖ. διὸ καὶ Παῦλος λέγει· Οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα. ἐβουλόμην μέν, φησίν, ὡς πνευματικοῖς λαλῆσαι, οὐκ ἠδυνάμην δέ· οὐκ ὅπως αὐτὸς ἀδυνάτως εἶχεν, ἀλλ' ὅπως ἐκεῖνοι οὐκ ἠδύναντο οὕτως ἀκοῦσαι. οὕτω καὶ Ἰωάννης ἐβούλετο μεγάλα καὶ διδάξαι τοὺς μαθητάς, ἀλλ' οὐδὲ πω δέξασθαι ἠνείχοντο ἐκεῖνοι· ἀλλὰ τοῦτο τοῖς ταπεινοτέροις ἐν ἀρχῇ εἰκὸς μάλιστα.

Χρὴ τοίνυν διερευνᾶσθαι μετ' ἀκριβείας πάντα. καὶ γὰρ ὅπλα ὅτι τὰ ἀπὸ τῶν γραφῶν πνευματικά. ἀλλ' ἂν μὴ εἰδῶμεν ἁρμόσαι τὰ ὅπλα, καὶ καθοπλίσαι καλῶς τὸν μαθητάν, αὐτὰ μὲν ἔχει τὴν οἰκείαν ἰσχύν, τοὺς δεχομένους δὲ σφῶν οὐφελῆσαι δύναται. ἄνθρωπος γὰρ εἰ θώρακα ἐνδύσῃ, καὶ κράνος, καὶ ἀσπίδα, καὶ δόρυ· εἶτα λαβέτω τις ταῦτα πάντα ὅπλα, καὶ ἐνδυσάτω τοῖς ποσί, τὸ δὲ κράνος ἀντὶ τῆς κεφαλῆς, τῇ ἕξει, καὶ τὴν ἀσπίδα μὴ πρὸ τοῦ ἤθους προβαλέσθω, ἀλλὰ φιλονεικείτω πρότερον τοῖς ποσίν· ἆρα δύναται τὴν τῶν ὅπλων ἀπόνασθαι τούτων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ βλάβην ἐστί; πάντα που δῆλον. ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν ἀσθένειαν τῶν ὅπλων, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀπειρίαν τοῦ χρῆσθαι εἰδότος αὐτοῖς χρήσασθαι καλῶς. οὕτω καὶ ὅτι τὰ γραφῶν, αἰ τὰ πάντα αὐτὰ συγχέωμεν, τὰ μὲν οἰκείαν αὐτοῖς δύναμιν ἔχοντα καὶ ὠφελήσοντα ἡμᾶς ἂν οὐδὲν ὠφελήσουσι. ταῦτα οὖν ἀεὶ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ σχολῇ ὑμῶν, οὐδὲν αἰνῶ πλέον, ἀνὰ τοῖς βιωτικοῖς πάντα τὸν χρόνον προσπλωμένους ὑμᾶς ὁρῶ, τῶν δὲ πνευματικῶν οὐδὲ ὄναρ μετέχοντας. διὰ τοῦτο καὶ ὁ βίος ἡμῶν ἠμέληται, καὶ ὥσπερ τῆς ἀληθείας ἀγωνιζόμενοι πολλῷ ἐλείπομεν τὴν ἰσχύν, ἀλλὰ καταγέλαστοι γινόμεθα καὶ παρ' ἕλλησι καὶ Ἰουδαίοις καὶ παρ' αἱρετικοῖς. καὶ εἰ μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις ἀμελοῦντες, τὴν αὐτὴν σπουδὴν ἐπεδείκνυσθε, ἐμὲ μὲν οὐδὲν ἂν ἐνέκοπτε λογίας ἄξιον τὸ γινόμενον. νῦν δὲ ἐν μὲν τοῖς βιωτικοῖς ἕκαστος ξίφος ἐστὶ δεξιώτερος, καὶ ⓐ τὰ τέχνας μετιόντες, καὶ ⓐ τὰ πολιτικὰ πράγματα παρεσπόντες· ἐν δὲ τοῖς ἀναγκαίοις καὶ πνευματικοῖς πάντων ἐσμὲν ῥᾳθυμότεροι, τοῖς μὲν πτέρναις ὡς ἔργοις χεχρημένοι, ἃ δὲ πάντων ἔργων ἀναγκαιότερα πίστευθαι ἐχρῆν, ταῦτα οὐδὲ πτέρνα εἶναι νομίζοντες. ἢ οὐκ ἴστε ὅτι διὰ τοὺς πρώτους ἀνθρώπους μόνον ἐγράφη τὰ γραφέντα, ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς; οὐκ ἀκούεις δὲ Παύλου λέγοντος· Ὅτι ταῦτα εἰς νουθεσίαν ἡμῶν ἐγράφη, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησαν, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν; καὶ οἶδα μὲν ἐγὼ λέγων, πλεῖον δὲ οὐ παύσομαι λέγων. ὅτο γὰρ πείσω, ἀπολογήσομαι τῷ Θεῷ, κἂν μὴ ὁ ἀκούων ᾖ· ὁ μὲν γὰρ τοῖς προσέχουσι λέγων, ἔχει παραμυθίαν τὸν λέγειν τὸ πείθειν τὸν ἀ-

ΠΟΙΚΟΝ

α. Κορ. γ. β.

κ. πολείναθε

κ. ἔχουσα

κ. ἵνα δίνα λαβωσι μέρος.

κ. πιὸ πλατέρους

κ. ὑμᾶς;

α. Κορ. ι. ια. Ρωμ. ιε. δ.

κροωμένων· ὁ δὲ συνεχῶς λέγων καὶ μὴ ἀκουόμενος, εἶτα οὐ παυόμενος τοῦ λέγειν, πλείονος ἂν εἴη τιμῆς ἄξιος, διὰ τὸ τῷ Θεῷ δοκοῦν καὶ μηδενὸς προσέχοντος τὸ αὑτοῦ πᾶν πληροῦν. ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ ἡμῖν ὁ μισθὸς μείζων ἐκ τῆς ὑμετέρας παρακοῆς, ὅμως ἐπιθυμοῦμεν τοῦτον ἐλαττωθῆναι μᾶλλον, καὶ τὴν ὑμετέραν αὐξηθῆναι σωτηρίαν, μισθὸν μέγαν τὴν ὑμετέραν εὐδοκίμησιν εἶναι νομίζοντες. καὶ ταῦτα λέγομεν νῦν, οὐχ ἵνα ἐπαχθῆ καὶ βαρὺ τὸν λόγον ποιήσωμεν, ἀλλ' ἵνα τὴν ἀλγηδόνα ὑμῖν ἀποδείξωμεν, ἣν ἔχομεν διὰ τὴν ὑμετέραν ῥαθυμίαν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀπαλλαγέντας, τῆς πνευματικῆς ἔχεσθαι σπουδῆς, καὶ τῶν οὐρανίων ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁμιλ. λα. 35 Ο ΠΑΤΗΡ ΑΓΑΠΑ ΤΟΝ ΥΙΟΝ, ΚΑΙ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

ΠΟΛΥ τῆς συγκαταβάσεως τὸ κέρδος ἐν ἅπασι δείκνυται πράγμασιν. οὕτω τὰς τέχνας κατωρθώσαμεν, οὐκ ἀθρόον παρὰ τῶν διδασκάλων πάντα μανθάνοντες· οὕτω πόλεις ἐδειμάμεθα, ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν αὐτὰς συνιστῶντες· οὕτω τὴν ζωὴν διακρατοῦμεν τὴν ἡμετέραν. καὶ μὴ θαυμάσῃς εἰ ἐπὶ τῶν βιωτικῶν τὸ πρᾶγμα τοσαύτην ἔχει τὴν ἰσχὺν, ὅπουγε καὶ ἐν τοῖς πνευματικοῖς πολλὴν ἄν τις εὕροι ταύτης τῆς σοφίας οὖσαν τὴν δύναμιν. οὕτω γὰρ καὶ ἠδυνήθησαν ἀπαλλαγῆναι τῆς εἰδωλολατρείας Ἰουδαῖοι, ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ἐναγόμενοι, καὶ μηδὲν ἐξ ἀρχῆς ὑψηλὸν ἀκούοντες, μήτε δογμάτων, μήτε πολιτείας ἕνεκεν. οὕτω μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν, ὅτε καὶ ὑψηλοτέρων δογμάτων ὁ καιρὸς ἦν, ἅπαντας προσηγάγοντο οἱ ἀπόστολοι, οὐδὲν ἐκ πρώτης ὑψηλὸν φθεγγόμενοι. οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς τοῖς πλείοσι διαλεγόμενος παρὰ τὴν ἀρχὴν ἐφαίνετο· οὕτω καὶ Ἰωάννης ἐποίησε νῦν, ὡς περὶ ἀνθρώπου διαλεγόμενός τινος θαυμαστοῦ, καὶ τὰ ὑψηλὰ συνεσκιασμένως παρενθείς. ἀρχόμενος γοῦν οὕτως ἔλεγεν· οὐ δύναται ἄνθρωπος ἀφ' ἑαυτοῦ λαμβάνειν οὐδέν. εἶτα ὑψηλόν τι συνάψας καὶ εἰπὼν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστὶ, πάλιν εἰς τὰ ταπεινὰ τὸν λόγον κατάγει λέγων ἄλλα τε πολλὰ, καὶ ὅτι, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου ὁ Θεὸς δίδωσι τὸ πνεῦμα. εἶτα ἐπάγει λέγων· ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. εἶτα καὶ εἰδὼς πολλὴν τῆς κολάσεως οὖσαν τὴν ἰσχὺν, καὶ οὐχ οὕτω τῇ τῶν χρηστῶν ἐπαγγελίᾳ τοὺς πολλοὺς ἐπαγομένους, ὡς τῇ τῶν φοβερῶν ἀπειλῇ, ἐν τούτοις κατακλείει τὸν λόγον, οὕτω λέγων· ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν. πάλιν καὶ ταῦτα ἐπὶ τὸν πατέρα ἀνάγει τὸν τῆς κολάσεως λόγον. οὐ γὰρ εἶπεν, ἡ ὀργὴ τοῦ υἱοῦ, καίτοιγε αὐτὸς ἐστὶν ὁ κριτὴς, ἀλλὰ τὸν πατέρα αὐτοῖς ἐπέστησε, μᾶλλον φοβῆσαι βουλόμενος. ἆρα οὖν ἀρκεῖ τὸ πιστεῦσαι εἰς τὸν υἱὸν, φησὶ,
Ματθ. ζ. κα. πρὸς τὸ ζωὴν ἔχειν αἰώνιον; οὐδαμῶς, καὶ ἄκουε τοῦ Χριστοῦ τοῦτο δηλοῦντος καὶ λέγοντος, Οὐ γὰρ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, φησὶν, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ ἡ εἰς τὸ πνεῦμα δὲ βλασφημία ἀρκεῖ καὶ μόνη εἰς γέενναν ἐμβαλεῖν. καὶ τί λέγω περὶ μέρους δόγματος; κἂν γὰρ εἰς τὸν πατέρα τις καὶ τὸν υἱὸν ὀρθῶς πιστεύσῃ, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα δὲ
Ιωαν. ιζ. γ. τὸ ἅγιον, βίον δὲ μὴ ἔχῃ ὀρθὸν, οὐδὲν αὐτῷ κέρδος τῆς πίστεως εἰς σωτηρίαν. οὐκοῦν καὶ ὅταν λέγῃ, αὕτη γάρ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, μὴ νομίσωμεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὴν ἀρκεῖν ἡμῖν εἰς σωτηρίαν τὸ λεχθέν. δεῖ γὰρ ἡμῖν καὶ βίου τῆς πολιτείας καθαρωτάτης· ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα εἴρηκεν, ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐνταῦθα καὶ σφοδρότερον. οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν χρημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἐναντίων τὸν λόγον Χριστίζησιν, οὕτω λέγων· ὁ μὴ πιστεύων εἰς τὸν υἱόν, οὐκ ὄψεται τὴν ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ἐνταῦθεν φαμὲν ἀρκεῖν τὴν πίστιν εἰς σωτηρίαν μόνην. καὶ δείκνυσι καὶ ἐκεῖθεν βίου πολλαχοῦ τῶν εὐαγγελίων ἐφιεμένου. διὰ τοι τοῦτο οὐκ εἶπεν, αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ μόνη; οὐδὲ, ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν μόνον ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ἀλλ' ἐνεκατέρωθεν τοῦτο ἐδήλωσε, ὅτι ἔχει ζωὴν τὸ πρᾶγμα· δεῖ μέντοι καὶ τῆς πολιτείας μὴ ἔπεσθαι, πολλὴ ἔφεται ἡ κόλασις. καὶ οὐκ εἶπε, μένει αὐτόν; ἀλλ' ἐπ' αὐτόν, ἔστηκεν, οὐδέποτε ἀπ' αὐτοῦ ἀποστήσεται. ἵνα γὰρ μὴ νομίσῃς θάνατον εἶναι πρόσκαιρον τὸ, οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλὰ πίστιν ὅτι διηνεκὴς ἡ κόλασις, τοῦτο τέθεικε τὸ ῥῆμα, δεικνὺς ὅτι συζῶσιν αὐτῷ διηνεκῶς. ἐποίησε δὲ τοῦτο, διὰ τούτων αὖθις τῶν ῥημάτων ὠθῶν πρὸς τὸν Χριστόν. διὸ καὶ ἰδίᾳ πρὸς αὖθις τὸν προφαίνεσιν ἐποίησατο, ἀλλὰ καθολικῶς, καὶ ὡς ἂν μάλιστα αὖθις ἐπάγεσθαι ἠδυνάτο. οὐ γὰρ εἶπεν, ἐὰν πίστητε, καὶ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, ἀλλ' ὅτι τὸ κοινὸν πρὸς ἅπαντας εἰρηκὼς λόγον, ὥστε αὐτοπροσώπως ἠκούεσθαι καὶ λεγόμενα, καὶ σφοδρότερον ἢ ὁ Χριστὸς τοῦτο πεποίηκεν. ὁ μὲν γὰρ Χριστὸς φησιν, ὅτι ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται· ἔστι γάρ; οὐκ ὄψεται τὴν ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν· καὶ μάλα εἰκότως. καὶ γὰρ ὁμοίως ἐῶ, αὐτὸν ἵνα πρὸς ἑαυτὸν λέγειν, καὶ ἕτερον πρὸς αὐτόν. τὸ μὲν γὰρ Χριστὸν ὑπόμισαν δι' φιλαυτίας ἕνεκα πολλάκις φθέγγεσθαι καὶ κομπάζειν· ὁ δὲ Ἰωάννης πάντῃ ἀπέλαυνε τῆς ὑποψίας. εἰ μὴ καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Χριστὸς σφοδροτέρῳ κέχρηται λόγῳ, ἀλλ' οὕτως, ὥστε μεγάλην τὴν πρὸς αὐτὸν δόξαν ἔχον λοιπόν.

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς, φησὶν, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει, ἢ Ἰωάννης

2 (Καίτοιγε αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐβάπτισεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ)

3 Ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸς μὲν οὐκ ἐβάπτιζεν, οἱ δὲ ἀπαγγέλλοντες βουλόμενοι διεγεῖραι τοὺς ἀκούοντας εἰς φθόνον, οὕτως ἀπήγγελλον. Τίνος οὖν ἕνεκεν ἀνεχώρησε; οὐ δειλίας ἕνεκεν, ἀλλ' ἐκκόπτων αὐτῶν τὴν βασκανίαν, καὶ παραμυθούμενος φθόνον. δυνατὸς μὲν γὰρ ἦν ἐπελθόντας ὑπομεῖναι, ἀλλ' οὐκ ἐβούλετο συνεχῶς τοῦτο πιεῖν, ὥστε μὴ ἀπιστεῖσθαι τῆς ἀρχῆς τὴν οἰκονομίαν. εἰ γὰρ συνεχῶς κρατούμενος διέφυγε, τοῦτο μᾶλλον ἐπῆρε πολλούς. διὰ τοι τοῦτο καὶ πολλὰ μᾶλλον ἀφειδεστέραν οἰκονομεῖ. ὥσπερ γὰρ ἐβούλετο τις θαυμάζειν ὅτι Θεὸς ἦν; ὅτι οὐ Θεὸς ὤν, σάρκα ἐφορεῖ. διὰ τοῦτο καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῖς μαθηταῖς ἔλεγε· Ψηλάφησόν μου τὰς χεῖρας, ὁρᾷς τὰ τραύματα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει. διὰ ταῦτα καὶ Πέτρῳ ἐπετίμησεν εἰπόντι· Ἱλεώς σοι, κύριε· οὐκ ἔσται σοι ταῦτα. οὕτω σφόδρα αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα ἐδυσώπησεν ἡμᾶς. ἐπεὶ καὶ τὴν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων οὐ μικρὸν τοῦτο τὸ μέρος ἐστὶ, καὶ τὸ κεφάλαιον ἦν, καὶ δι' οὗ πρῶτα γεγένηται καὶ κατώρθωται. οὕτω γὰρ καὶ θανάτου ἐλύθη, καὶ ἁμαρτία ἀνῃρέθη, καὶ κατάρα ἠφανίσθη, καὶ τὰ μυεῖα εἰσήχθη εἰς τὸν βίον ἡμῶν ἀγαθά. διὰ μάλιστα ἐβούλετο τις θύεσθαι τὴν οἰκονομίαν, τὴν ῥίζαν καὶ τὴν πηγὴν τῶν μυείων ἡμῖν ἀγαθῶν· οἰκονομῶν δὲ τὰ ἀνθρώπινα, οὐδὲν τὰ θεῖα συσκιάζεσθαι ἤθελε. διὰ χαρήσας γοῦν, πάλιν τῶν αὐτῶν ἔτυχε, ὧν καὶ πρότερον. οὐ γὰρ ἁπλῶς ὅτι τὴν Γαλιλαίαν ἀπῆρχε, ἀλλὰ μεγάλα τινὰ κατασκευάζων πρόγματα τὰ κατὰ τὴν Σαμάρειαν· καὶ οὐχ ἁπλῶς οἰκονομῶν αὐτά, ἀλλὰ μετὰ τῆς προσηκούσης αὐτῷ σοφίας, καὶ τοῦ μηδεμίαν καταλιπεῖν Ἰουδαίοις μετὰ ταῦτα πρόφασιν ἀναισχύντου τινὸς ἀπολογίας προφάσεως. ὅπερ οὖν ὁ εὐαγγελιστὴς ἀμφιβόλως ἔλεγεν·

4 Εδει δ' αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας, Δεικνὺς ὁδὸν παράδοξον αὐτὸν χ. αὐτὸ
τοῦτο ποιοῦμενον· ὅπερ καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐποίουν. καθάπερ γὰρ σκῆνοι διωκόμενοι ὑπὸ Ἰουδαίων, ὅτε μὲν ἐπὶ τὰ ἔθνη ἤρχοντο· οὕτω δὲ ὁ Χριστὸς, ὅτε αὐτὸν ἀπήλασαν, τότε καὶ ἐκείνων ἥπτετο· ὡς καὶ ἐπὶ τῆς Συροφοινίσσης ἐποίησε γυναικός. τοῦτο δὲ ἐβούλετο, ὥστε πᾶσαν σκηπτὴν Ἰουδαίοις ἀπολογίαν, δι' ἵνα μὴ δυνῶσι λέγειν, ὅτι καταλιπὼν ἡμᾶς, πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους ἀπῆλθε. διὰ τοῦτο δὲ καὶ μαθηταὶ ἀπολογούμενοι, ἔλεγον· Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπεὶ δὲ ἀναξίους κρίνετε ἑαυτοὺς, ἰδοὺ τρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. καὶ αὐτὸς πάλιν, Οὐκ ἤλθον, φησὶν, εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. καὶ πάλιν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ δοῦναι τοῖς κυναρίοις. ἐπεὶ οὖν αὐτὸν ἀπήλασαν, δύρεαν τοῖς ἔθνεσιν ἀνέῳξεν. καὶ οὐδὲ ὅλως πρόσηλυς ἐπ' ἐκείνους ἔρχεται, ἀλλὰ πρῶτον. πρεπὸν τοίνυν

Πρεσβ. ιγ. μεθ. μυστ.

Ματθ. ιε. κεφ.

χ. ὅπως δὲ ἐβέλπε αἰνίττεται πάλιν ἀρχηγέτην ἔρχεται ὄν ὁ Ἰησοῦς ἦν

5 Ἦλθεν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 6 Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ.

Τίνος ἕνεκεν ἀκριβολογεῖται ὁ εὐαγγελιστὴς περὶ τοῦ τόπου; ἵνα, ὅταν μάθωμεν τῆς γυναικὸς λαλούσης· Ἰακὼβ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ τοῦτο, μὴ ξενιζώμεθα. ὁ γὰρ τόπος ἐκεῖνος ἦν, ἔνθα· ἐκεῖ τῆς Δίνας καὶ ἐκεῖ Λεβὶ καὶ Συμεὼν ἀνῃρέθησαν, τὴν χαλεπὴν ἐκείνην εἰργάσαντο φόνον. ἄξιον δὲ εἰπεῖν καὶ πόθεν καὶ Σαμάρεια κληθῆναι. πόθεν οὖν τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαβον; Σομὴρ ὄρος ἐλέγετο ἀπὸ τοῦ κτησαμένου, καθάπερ καὶ Ἡσαΐας φησί· καὶ κεφαλὴ Σομόρων, Ἐφραΐμ. ἀλλὰ καὶ κατοικοῦντες Σαμάρειαν, ἀλλ' Ἰσραηλῖται ἐλέγοντο. χρόνου δὲ προϊόντος, προσέκρουσαν τῷ Θεῷ, καὶ βασιλεύσαντος Φακεὲ μετέλθων Θεγλαθφαλασὰρ, πόλεις τε εἷλε πολλὰς, καὶ ἐπέθετο τῷ Ἡλᾶ, καὶ μετέλων αὐτὸν, ὡσπερ τὴν βασιλείαν ἔδωκεν. ἐπὶ τούτου ἐλθὼν ὁ Σαλμαναασὰρ, εἷλε πόλεις ἑτέρας, καὶ ἀποφορὰς ἐπέθηκε καὶ ἀποστελεῖς. ἀλλ' ὅμως οὐ μετῆκεν. ὕστερον δὲ ἀπέστη τῆς ἀρχῆς, καὶ πρὸς τὸν τῶν Αἰθιόπων κατέφυγε συμμαχίαν. ἐγὼ τοῦτο ὁ Ἀσσύριος, καὶ ἐπιστρατεύσας καὶ μετέλων αὖθις, οὐκέτι τὸ ἔθνος ἐκμένειν ἀφῆκε διὰ τοιαύτας τῆς ἀποστάσεως ἀποψίας· ἀλλὰ τούτους μὲν εἰς Βαβυλῶνα ἤγαγε καὶ Μήδους, ἐκεῖθεν δὲ ἔθνη ἐπήγαγε διαφόρων τόπων ἀλλογενῆ, καὶ κατῴκισεν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ, ὥστε λοιπὸν ἀσφαλῶς αὐτὴν τὸν ἀρχὸν ἔχειν, τῶν οἰκείων ἐχόντων τὸν τόπον. τούτων δὲ γνωμένων, βουλόμενος ὁ Θεὸς διὰ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως, καὶ ὡς οὐ δι' ἀσθενειαν ἐχαρίσατο Ἰουδαίοις, ἀλλὰ δι' ἀμνηστίαν τῶν ἐκδοθέντων, ἐπαφίησι λέοντας τοῖς βαρβάροις, οἵτινες ἐλυμαίνοντο τὸ ἔθνος ἅπαν. ἀπηλέγθη οὖν τὸ βασιλεύειν καὶ πέμπει ἱερέα τινὰ τῶν ἀπαγομένων αὐτοῖς τὸν Θεοδυσίμους. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ οὕτως ἐξ ὁλοκλήρου τῆς ἀσεβείας ἀπέστησαν, ἀλλ' ἐξ ἡμισείας. χρόνου δὲ προϊόντος, πάλιν τοῖς εἰδώλοις ἀπεπήδησαν, ἔστεον δὲ καὶ Θεόν. καὶ τῶν προφητῶν ἐν τούτοις ὄντων, ἐπιμελοῦντες Ἰουδαῖοι, λοιπὸν ζηλοτύπως εἶχον πρὸς αὐτοὺς, ἅτε πρὸς ἀλλοφύλους καὶ πολεμίους, καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους Σαμαρείας αὖθις ἐκάλουν· καὶ οὐ μικρὰν ἐντεῦθεν πρόφασιν αὐτοῖς ἡ φιλονεικία. οὐδὲ γὰρ ταῖς γραφαῖς πάσαις ἐχρῶντο, ἀλλὰ τὰ Μωϋσέως μόνα δεχόμενοι, τῶν προφητικῶν οὐ πολλοῦ ἐποιοῦντο λόγου. ἐφιλονείκουν μάτην εἰς τὴν διάνοιαν εἰσοικίζειν αὐτοὺς τοῖς Ἰουδαϊκοῖς, καὶ ἐφιλοτιμοῦντο ὅτι τῷ Ἀβραὰμ, καὶ προσήνεγκαν αὐτὸν ἐπιχαίροντο, ἅτε ἀπὸ τῆς Χαλδαίας ὄντα· καὶ ὅτι Ἰακὼβ ὁ πατέρα ἐκάλουν, ἅτε ἐκείνου ὄντα ἀπόγονον. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι μετὰ πάντων καὶ τούτους ἐβδελύσσοντο. ὅθεν καὶ τῇ Χριστῷ ταῦτα αἰνιττόμενον λέγοντες· Σαμαρείτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις. καὶ ὅτι τοῦ καταβάντος ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, ταύτης ἕνεκεν τῆς ὑποθέσεως, ὁ Χριστὸς Σαμαρείτην εἰσάγει, καὶ ἔλεον εἰς αὐτὸν πεποιηκότα, καὶ βύτελῃ, καὶ δυσκαταφρόνητον,

πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους καὶ πολεμίους, καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους Σαμαρείας αὖθις ἐκάλουν· καὶ οὐ μικρὰν ἐντεῦθεν πρόφασιν αὐτοῖς ἡ φιλονεικία. οὐδὲ γὰρ ταῖς γραφαῖς πάσαις ἐχρῶντο, ἀλλὰ τὰ Μωϋσέως μόνα δεχόμενοι, τῶν προφητικῶν οὐ πολλοῦ ἐποιοῦντο λόγου. ἐφιλονείκουν μάτην εἰς τὴν διάνοιαν εἰσοικίζειν αὐτοὺς τοῖς Ἰουδαϊκοῖς, καὶ ἐφιλοτιμοῦντο ὅτι τῷ Ἀβραὰμ, καὶ προσήνεγκαν αὐτὸν ἐπιχαίροντο, ἅτε ἀπὸ τῆς Χαλδαίας ὄντα· καὶ ὅτι Ἰακὼβ ὁ πατέρα ἐκάλουν, ἅτε ἐκείνου ὄντα ἀπόγονον. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι μετὰ πάντων καὶ τούτους ἐβδελύσσοντο. ὅθεν καὶ τῇ Χριστῷ ταῦτα αἰνιττόμενον λέγοντες· Σαμαρείτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις. καὶ ὅτι τοῦ καταβάντος ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, ταύτης ἕνεκεν τῆς ὑποθέσεως, ὁ Χριστὸς Σαμαρείτην εἰσάγει, καὶ ἔλεον εἰς αὐτὸν πεποιηκότα, καὶ βύτελῃ, καὶ δυσκαταφρόνητον,

Ἰωαν. ιι. μιν.

χ. Ἰεσθαὶ ὁ ὑ

χ. Ἰησοῦς ὁ

χ. ὑποστολῆς

χ. μυελὸν χ. φόρον ἐπιτ. ἀποστολ.

χ. Σομὴρ ὄρος

χ. Θεγλαθφαλασσαρ,

ἰσ. Ἐφραΐμ Σομόρων.

χ. καὶ ὁδὸν χωρ.

παφερόμενον, ⟨ω⟩ βδελυκτὸν πρὸ αὐτοῦ· καὶ ὅτι τῶν δέκα λεπρῶν, ἀλλοφυὴς ⟨ω⟩ ἕνα φησὶ σῴζε-
τοῦτο (Σαμαρείτης γὰρ ἦν) καὶ αὐτὸς τοῖς μαθηταῖς ὕστερον λέγων ἐκέλευσεν, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, ⟨ς⟩ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε. οὐ τῆς ἰσοτιμίας ἕνεκεν μόνης τοῦ τόπου ἐνέμνησεν ἡμᾶς τοῦ Ιακὼβ ὁ διαγγελιστής, ἀλλὰ καὶ τὸ δεῖξαι τὸν ἀποβολὸν τὸν Ισραηλιτικὸν πάλαι· χαλεπώτερον. καὶ γὰρ ὅτι τῶν προγόνων αὐτῶν εἶδον τόπους αὐτὰ αὐτῶν κατέχοντα ἐκεῖνοι. ἀλλὰ ⟨ω⟩ προγόνοι αὐτῶν ἦσαν οὐκ ὄντα αὐτῶν, ταῦτα δηλοῖ τὴν ῥᾳθυμίαν αὐτῶν καὶ ραθυμίαν, ὄντα αὐτῶν ἀπώλεσαν ὕστερον. "Ὅτως οὐδὲν κέρδος προγόνων εἰς χρηστῶν, ὅταν μὴ τοιοῦτοι τύχωσιν ⟨ω⟩ ὄντες ἐκείνων ὄντες. ⟨ω⟩ Μὴ γὰρ βάρβαροι, ἵνα λεόντων πείραν λάβωσι μόνον, προὴλθον βυθοῦ· ἐκεῖνοι δὲ τοσαύτας ἐπομένους πηγὰς, οὐδὲ ὅτως ἐσωφρονίσθησαν. ἐνταῦθα τοίνυν ὁ Χριστὸς παρεγένετο, ⟨ω⟩ μὴ βαθύτερον καὶ ὑγρὸν ἐκβάλλων βίον ἀεί, ⟨ω⟩ ὀλίγον ὑπὲρ Εἰσάγων καὶ Σωσεχαλμών. ὃ γὰρ ἐπιζητοῦσι χέζεται, ἀλλ' ὅτω βαδίζει ζωτόνως, ὡς καὶ πεπαῦσαι ἐκ τῆς ὁδοιπορίας. καὶ τὸν πρωταρχὸν παιδεύει, ὃ ἀγωνιᾷν εἴη), καὶ ἀπειλῆσαι, καὶ μὴ πολλὰν δεῖσθαι. ὅτω γὰρ βούλεται τῶν περιττῶν ἡμᾶς ἀλλοτρίους εἶναι, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν δυναμένων πολλὰ παρεκπόπτειν. Δηλοῖ τοῦτο ἔλεγεν· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ· δηλοῖ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι τὰ πλείονα διατρίβει, οὐκ ἐν ἡμέρᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν νυκτὶ, καὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις. τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ ἀνακηρύττων, ἔλεγεν· Ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ πίεται, διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν. τοῦτο δὲ* ἐνταῦθα δείκνυσιν· "Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκάθητο ὅτως ὅτι τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη.

7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, δός μοι πεῖν.

8 Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν.

Ἐντεῦθεν μανθάνομεν καὶ ὃ πρὸ τῆς ὁδοιπορίας βέλτιον αὐτοῦ, καὶ ὃ πρὸ τῆς τροφῆς ἡμελημένον, καὶ πῶς "περίεργος τῷ προσώπατι χέζεται. ὅτω δὲ ⟨ω⟩ μαθηταὶ ἐπαιδεύθησαν πάντα καθ' ἑαυτοὺς διατίθεσθαι. καὶ γὰρ ἐπήγοντο ἐφόδια. καὶ δηλοῖ τοῦτο ἕτερος εὐαγγελιστὴς λέγων, ἡνίκα πρὸς τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων αὐτοῖς διελέγετο, ὅτι ἐκεῖνοι ἐνόμιζον ὅτι ἄρτους οὐκ ἐβάσταζον· καὶ ὅτε πεινῶντας εἰσάγει καὶ πίλλοντας τοὺς "σταχύων καὶ ἐσθίοντας· καὶ ὅτε λέγει αὐτὸν ὅτι τὸν σικλῶ ἐλπιδῆναι διὰ τὸν πεῖναν· οὐδὲν ἄλλο, ἢ τοῦτο διὰ πάντων ἡμᾶς παιδεύων, ὃ καταφρονῆν χρὸς, ⟨ς⟩ μὴ περιπαύδασον αὐτῆς νομίζειν εἶναι τὴν λειτουργίαν. σκέπτει γοῦν αὐτὸν καὶ ἐνταῦθα ὅτε ὀπτεφρημένους λιμοῦ, ὅτε, ὅπου μὴ ἐβάσταζον, οὐ περιορμίων καὶ εὐθὺς τὰ ἡμέρας τοῦτο φρονπίζοντας, ἀλλὰ κατὰ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἀπῆμλες ἀριστοποιοῦντας, τροφὰς ἀγοράζοντας· ἀλλ' ὅχ ὡς ἡμεῖς * εὐθέως ἀπὸ κλίνης διανιστάμενοι, πρὸ τῶν ἄλλων ὕστο σκυπτόμενα, ματείρας καὶ τραπεζοποιοὺς καλοῦντες, καὶ μετὰ πολλῆς παιδιᾶς ὀπτοκήπλοντες τῆς ἀπορίας, καὶ μετὰ σκῦλα τῶν ἄλλων [ἀπορούντων] ἀπόλαυοι, καὶ βιωτικὰ περὶ τῶν πνευματικῶν ποιοῦμενοι, καὶ ἃ πρέπει ἔχειν ἐγείρω, ὡς ἀναλγήτα τινὲς μένοντες. διὰ τοῦτο πάντα ἄνω ⟨ς⟩ κάτω τίθησι. τοιοῦτον γὰρ ἐγείρω, ἀπορούντων τῶν πνευματικῶν πολλὰ ποιησαμένους λόγον, μετὰ ὃ πληρώσας σκῆνα, τότε ἀπέσθαι τινῶν. οὐ δὲ ὀπτεφρον ὁ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὃ ἄτυφον ἐνταῦθεν δείκνυται, οὐ ⟨ω⟩ κοπιάσας, οὐδὲ ⟨ω⟩ καθίσας ὀπτὶ τῆς ὁδοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ⟨ω⟩ καταλειφθῶν μόνον, καὶ οὐδὲ μαθητὰς αὐτῷ" προσελθόντας. καίτοιγε ἔζωσ αὐτῷ, εἴτε ἐβούλετο, ἢ μὴ πρὸς τὰς σκηνὰς, ἢ ἀπελθόντων ἐκείνων, ἑτέρους μαθητὰς ἔχειν· ἀλλ' οὐκ ἠθέλησε· καὶ γὰρ οὐδὲ μαθητὰς οὕτως εἶδεν πρότατον καταπατεῖν. καὶ εἰ μέγα, φησὶν, εἰ ἐμετεία ζον, ἴσως εἰ ποιμὴν αὖ, ἁλιεῖς ὄντες καὶ σκηνοποιοί; ἁλιεῖς μὲν ἦσαν καὶ σκηνοποιοὶ," ἀλλ' ἔθεσθον ὃ εἰς αὐτὸν ἐνέβησαν τὸ οὐρανοῦ τὸν κορυφαῖον, καὶ πάντων ἐκβρόντα

Βασιλέων

Ματθ. ι. ε. Λεκ. θ. νβ.

ὑπανθρώπου.

χ. ὕστατος

χ. ἀσαχ.

χ. ἀπελθεῖν.

χ. ἀπὸ ἀγρ. εἰς

βασιλέων σεμνότεροι, ὁμιλητὰ γνέσθαι καταξιωθέντες τοῦ τῆς οἰκουμένης δεσπότου, ⸂καὶ⸃ προσηλθήσαν ⸂ἀλλ⸃ ἀναμαζομένῳ πρότερον. ἵστε δὲ κἀκεῖνο, ὅτι ⸂μὲν⸃ μάλιστα ὀκ ⸂ἀπει-⸃ ρῶν ὄντες, ὅτε μὲν ἀξιωμάτων ⸂ἐπιλέκτων⸃, εὐκολώτερον ἀφέσπασε τοὺς ἀπόστολους, ἅτε ἀπειροκάλως ἐχόντες πρὸς τὸ ὄξαφνες τοῦ λόγου. κατέχων οὖν αὐτοὺς ὁ διὰ τῆς αὐτῆς ⸂ἀπει-⸃ νοφροσύνης, ἐπαίδευεν αὐτοὺς ⸂μὴ⸃ πρότερον ⸂ἀναστῆναι⸃ καὶ μηδαμοῦ δεῖσθαι τῶν ἀγωνισμάτων. αὐτὸς δὲ κεκοπιακὼς ὀκ τῆς ὁδοιπορίας, φησίν, ἐκάθητο οὕτως διὰ τὴν πηγήν. ὁρᾷς ὅτι ἀγὼν ⸂καὶ⸃ κόπον ἡ καθέδρα γέγονε; ἀγὼν ὁ καῦμα; ἀγὼν ὁ πρεμνὸς τοὺς μαθητάς; ἤδει μὲν γὰρ συμβησόμενον ὁ κύριος τοῦτο δὲ ἦλθε προσημαίνων. οὐ μόνον, ὅτε ἀγὼν ὁδὸν οὐκ ἦλθε, πρότερον ἀναπαύσασθαι ἐκέλευε, ἵνα πολλῷ φιλοπάθειαν ἐπιδείκνυται. ⸂καὶ⸃ μὲν γὰρ Ἰουδαῖοι καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐρχόμενον ἀπήλαυνον, ⸂καὶ⸃ δὲ ἑκόντων καὶ ἀλλαχοῦ βαδίζοντα πρὸς ἑαυτοὺς ἐκάλουν· καὶ ⸂καὶ⸃ μὲν ἐφίστατο, ⸂καὶ⸃ ἐπιόντων· ἐκεῖσε ἀναβαίνειν, οὗτοι ἐναντίον καὶ προσκυνοῦσι. τί οὖν ἐδεῖ τοσούτων σωτηρίων ἐπιφανῆναι, καὶ προσημῆναι οὕτω θαυμαίαν ἀφορμήν; τοῦτο μὲν οὖν ἀνάξιον ἦν αὐτοῦ τῆς φιλανθρωπίας. διὸ περ μετὰ τῆς προσηκούσης αὐτῷ σοφίας πρῶτα ⸂καὶ⸃ πρόντα οἰκονομεῖ. ἐκάθητο μὲν γὰρ ἀναπαύων τὸ σῶμα, καὶ ⸂διὰ⸃ τῆς πηγῆς ἀναψύχων αὐτό. ἀλλ' ἦν ὡς τῆς ἡμέρας τὸ μεσαίτατον· ὅπερ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς ἐδήλωσεν εἰπών, ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. καὶ ἐκάθητο οὕτως. τί ἐστιν, οὕτως; οὐκ ἐπὶ θεότητι, φησίν, οὐκ ἐπὶ προσκεφαλαίῳ, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπ' ἐδάφους. ἔρχεται γυνὴ ὀκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. ὅρα πῶς καὶ τοῦ γυναίκα δι' ἄλλο τι δείκνυσιν ἐξελθοῦσαν, πρωταρχοῦ τοῦ ἀναισχύντου τοῦ Ἰουδαίων. ἐπισυμίζων ἀντιλογίαν, [καὶ] ἵνα μή τις λέγῃ, ὅτι ἐνηντιοῦτο ⸂ἐκ⸃ αὐτῷ τῷ προσώπατι, εἰς μὲν πόλιν κελεύων μὴ εἰσιέναι Σαμαρειτῶν, Σαμαρείτας δὲ διαλεγόμενος. διὸ καὶ τὸ, ⸂ἀπεληλύθεισαν⸃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τοὺς πόλιν, ἵνα ⸂σῳφρὰς⸃ ἀναχωρήσωσι, τέθεικεν ὁ εὐαγγελιστής, πολλὰς εἰσάγων αἰτίας τῆς πρὸς αὐτοὺς διαλέξεως. τί οὖν ἡ γυνή; ⸂ἀκούσασα⸃, δὸς μοι πιεῖν, σφόδρα ⸂σωφρόνως⸃ εἰς κατασκοπὴν ἐρωτήσεως ⸂καὶ⸃ πρὸς τὸ Χριστοῦ λόγον παραβολεύει, καὶ λέγει·

9 Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν, αἰτεῖς παρ' ἐμοῦ πιεῖν, οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; ὁ γὰρ συγχρῶν ⸂οὐ⸃ Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. Καὶ πόθεν αὐτὴ Ἰουδαῖον ὑπόμιζεν εἶναι; ἀπὸ τῆς σχήματος ἴσως, καὶ ἀπὸ τῆς διαλέξεως. σὺ δέ μοι σκόπει, πῶς διεσκεμμένον τὸ γυναῖον ἦν. εἰ γὰρ ἐκρίνων φυλάξασθαι, ⸂καὶ⸃ Ἰησοῦν ἐκρίνων ὀκ ἐκείνων. ὁ γὰρ εἶπε, Σαμαρίταις τοῖς Ἰουδαίοις οὐ συγχρῶνται, ἀλλ' Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις ὁ προσίενται. ἀλλ' ὅμως ἡ γυνὴ κατὰ καταπλείας ἀπηλλαγμένη, ὅτε⸃ ὑπόμισεν ἕτερον αὐτῇ προσπίπτειν, οὐδὲ οὕτως ἐσίγησεν, ἀλλ' ὡς οἷόν τε, διορθοῦται τὸ μὴ κατὰ νόμον γινόμενον. ἀλλ' ἐκρίνω δ' ἂν τις διαπορήσειε, πῶς ὁ Ἰησοῦς ἐζήτησε παρ' αὐτῆς πιεῖν, τοῦ νόμου ὀκ ὑπιτέποντος. εἰ γὰρ λέγοι τις, ὅτι διὰ τὸ προειδέναι μὴ δώσουσαν, διὰ τοῦτο μὲν οὖν πολὺ οὐδὲ αἰτῆσαι ἐχρῆν. τί οὖν ἐστιν εἰπεῖν; ὅτι ἀδελφοὺς αὐτῇ λοιπὸν ἐκ τοιούτου ἐκβάλλειν προσήκησεν. ὁ γὰρ οὐ πρὸς ἄλλοις ἀναγκαίοις εἰς τὸ λυσιτελοῦν, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς αὑτοῦ δεῖ πρόνοιαν ποιεῖσθαι. Οὐ γὰρ τὸ εἰσερχόμενον, φησι, κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον. ὁ μικρὸς ὁ κατηγορία γέγονε τοῦ Ἰουδαίων ἡ πρὸς τὴν γυναῖκα διάλεξις. ἐκείνους μὲν γὰρ πολλάκις ἐπεσπάσατο καὶ διὰ ῥημάτων καὶ διὰ θαυμάτων, οὐκ ἐπείσθησαν· αὕτη δὲ ὅρα πῶς κατέχεται ἀπὸ ψιλῆς ἐρωτήσεως. αὐτὸς μὲν γὰρ οὐκ ἐνεκάησατο τέως τούτῳ τῷ προσχήματι, οὐδὲ τὴν ὁδὸν εἰ δέ τινες προτείνοντο, οὐκ ἐκώλυε. καὶ γὰρ τοῖς μαθηταῖς τοῦτο ἔλεγεν· Εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· οὐχί, καὶ προσιόντας διακρούεσθε. σφόδρα γὰρ ἀνάξιον ἦν αὐτοῦ τῆς φιλανθρωπίας. διὰ τοῦτο καὶ ἀποκρίνεται τῇ γυναικί, καὶ φησιν·

10 Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δὸς μοι πιεῖν· σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὸν, ⸂ἔδωκεν αὖ σοι ⸃ὕδωρ ⸂ζῶν. Πρότερον δείκνυσιν ἀξίαν οὖσαν ἀκοῆς καὶ μὴ προφθάσαι, καὶ τότε ἑαυτὸν ἀνακαλύπτει. καὶ γὰρ ἤμελλεν αὐθέως, μαθοῦσα ὅστις ἐστὶν, "ἐπακούσεσθαι, καὶ προσέξειν αὐτῷ· ὅπερ οὐκ Ἰουδαίων ἦν οὐδὲ Ἑλλήνων. καὶ γὰρ μαθόντες ἤτησαν αὐτὸν ἀεὶ, οὐδὲ ἐπεθύμησάν τι μαθεῖν τῶν χρησίμων, ἀλλὰ καὶ ὑβρίζον καὶ ἀπλάτωνον. ἡ δὲ γυνὴ ταῦτα ἀκούσασα, ὅρα πῶς ὑπτίως ἀποκρίνε⸃ται·

11 Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ ⸂ὁ φρέαρ ⸃ἐστὶ βαθύ. πόθεν οὖν ἔχεις ⸂ὕδωρ ⸂ζῶν; Τέως αὐτὴν τῆς ⸂ὑπονοίας τῆς ⸂πετρινῆς ἀνίεσι, καὶ τῶν νομίζων ἕνα τῶν πολλῶν εἶ⸃ναι. ἀ γὰρ ἁπλῶς ἐν ⸂ταῦθα καλῶ ⸂κύριον, ἀλλὰ πολλοῦ ἀπενέγκασα τὴν ὑμῶν. ὅτι γὰρ ὑμᾶσα ⸂ταῦτα ἔλεγε, ἀπὸ τῶν ἐξῆς ἐξήμαθόν δῆλον. ἀ γὰρ κατηγέλασεν, ἀδὲ ἐκωμῴδησεν, ἀλλ' "ἠπόρει τέως. Εἰ δὲ μὴ εὐθέως ⸂τὸ πρῶ ἐνόησε, μὴ θαυμάσῃς. ⸂οὐδὲ γὰρ ὁ Νικόδημος. τί γὰρ ἐκεῖνος φησι; πῶς δυνατ⸃ὸν ⸂ταῦτα γένεσθαι; καὶ πάλιν, πῶς δυ⸃ατὸν ⸂γυναῖκα γέροντα ὄντα; καὶ πάλιν, μὴ δυνατ⸃ὸν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; αὕτη δὲ αἰδεσιμώτερον· Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ⸂ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ἄλλο μὲν γὰρ ὁ Χριστὸς ἔλεγε, ἄλλο δὲ ὑπωπτεύσεν ἐκείνη, ἀδὲν πλέον ἀκούσασα τῶν ῥημάτων, ⸂οὐδὲ ⸂ἐνόησεν τέως τὸ ὑψηλὸν διανοηθῆναι. καίτοι ⸂σὺ ⸃μὲν εἰπεῖν ⸂προπετῶς φθέγξομαι, ὅτι εἰ εἶχες τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν, ⸂οὐκ ἂν ᾔτησας παρ' ἐμοῦ, ἀλλὰ σαυτῷ παρεῖχες ἂν ⸂προτέρως· νῦν δὲ καταπαίζεις. ἀλλ' ἀδὲν τοιοῦτον εἶπεν, ἀλλὰ μετ' ⸂ὑπτίας ἀποκρίνε⸃ται πολλῆς, καὶ ⸂ἐν ἀρχῇ, καὶ μέχρι ⸂ταῦτα. ⸂ἐν γὰρ ἀρχῇ φησι· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν αἰτεῖς παρ' ἐμοῦ πεῖν; καὶ οὐκ εἶπεν, ἅτε ⸂πρὸς ἀλλόφυλον καὶ ἐχθρὸν Σαμαρείτην, μή μοι γένοιτο σοι μεταδοῦναι ἀνθρώπῳ πολεμίῳ καὶ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πλουτισιωτάτῳ. καὶ μέχρι ⸂ταῦτα πάλιν οὐκ ἄσασα μεγάλα λέγοντος, ἐφ' ᾧ μάλιστα δάκνον⸃ται ⸂ἐχθροὶ, ἀ κατετόλμησεν, ⸂οὐδὲ διέσυρεν· ἀλλὰ τί φησι;

12 Μὴ σὺ μείζων εἶ ⸂τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν ⸂τὸ φρέαρ ⸂τοῦτο, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ ⸂οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ⸂τὰ θρέμματα αὐτοῦ;

Ορα πῶς εἰσωθεῖ αὐτὴν εἰς τὴν εὐηχείαν τὴν Ἰουδαϊκὴν. ὃ δὴ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἐκεῖνος τούτῳ ἐκέχρητο τῷ ὕδατι, καὶ πλέον ἔχειν ἀδὲν ἔδοξεν. ταῦτα δὴ ἔλεγε, δείκνυσα πῶς ⸂οὐκ ⸂προπετῆς ἀποκρίσεως ἐδέξατο νόημα μέγα καὶ ὑψηλόν. ⸂τὸ γὰρ, αὐτὸς ἔπιεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ⸂οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ⸂τὰ θρέμματα ⸂αὐτοῦ, οὐδὲν ἄλλο αἰνιττομένης ἐστὶν, ἢ ὅτι ἔχρε μὲν ἐννοίαν μείζονος ὕδατος, οὐχ εὕρισκε δὲ" αὐτὸ, ⸂οὐδὲ οἶδε σαφῶς. ἵνα δὲ σαφέστερον εἴπω ὃ βούλεται εἰπεῖν, τοῦτο ἐστιν· οὐκ ἔχεις εἰπεῖν, φησιν, ὅτι Ἰακὼβ μὲν ἡμῖν ταύτην ἔδωκε τὴν πηγὴν, ἑτέραν δὲ αὐτὸς ἐχρήσατο. καὶ γὰρ αὐτὸς καὶ ⸂οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀπ' αὐτῆς ἔπιον, οὐκ ἂν πιόντες, εἰ γε βελτίονα εἶχεν ἑτέραν. ἀπὸ ταύτης μὲν οὖν οὐδὲ αὐτὸς δυνήσῃ δοῦναι, ἑτέρωθι δὲ βελτίονα οὐκ ἔστι σε ἔχειν, εἰ μὴ καὶ ⸂τὸν Ἰακὼβ ὁμολογεῖς μείζονα εἶ⸃ναι σαυτοῦ. πόθεν οὖν ἔχεις ⸂τὸ ὕδωρ ὃ ἐπαγγέλλῃ δώσειν ἡμῖν; ἆρ' οὐχὶ ⸂οἱ Ἰουδαῖοι οὕτω προσπαθῶς αὐτῷ ⸃διελέχθησαν, καίτοι γε αὐτοῖς ⸂περὶ τῆς αὐτῆς ⸂ὑπονοίας διελεχθῆναι, τοῦ τοιούτου μνημονεύσασι ὕδατος, ἀλλ' ⸂οὐδὲν ἐκέρδησαν· ὅτε δὲ τοῦ Ἀβραὰμ ἐμνημόνευσε, καὶ λίθοις βαλεῖν αὐτὸν ἐπεχείρησαν. ἀλλ' οὐχ ἡ γυνὴ τοῦτον αὐτῷ ⸂τὸν τρόπον προσφέρεται, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς ⸂ὑπτιοτικείας, ⸂ἐν μέσῳ καύματι ⸂ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ, καὶ λέγει καὶ ἀκούει πάντα μετὰ μακροθυμίας πολλῆς, καὶ ⸂οὐδὲ ⸂ἕνος τι τοιοῦτον, οἷ⸃ος εἰκὸς Ἰουδαίους εἰπεῖν, ὅτι μαίνεται καὶ ⸂ἐξέστηκεν ⸂οὗτος· ⸂προσέδησέ με πηγὴ καὶ φρέατι, πλέχων μὲν ⸂οὐδὲν, φυσῶν δὲ τοῖς ῥήμασιν· ἁγλαὸ καρτερὸς καὶ προσφυὲς ἕως εὑρῇ τὸ ζητούμενον.

Εἰ δὲ γυνὴ Σαμαρίτις τοσαύτην ποιήσατο ἀπουδὴν ⸂περὶ τοῦ μαθεῖν τι χρήσιμον, ⸂ΗΘΙΚΟΝ ⸂προσομιλοῦμεν τῷ Χριστῷ, καίτοιγε ἔτι ἀγνοοῦσα αὐτὸν· τίνος ἡμᾶς ταξόμεθα συγγνώμης, καὶ καὶ "εἰδότες αὐτὸν, καὶ μήτε ὄντες ⸂προθυμοὶ φρέαρ, μήτε ἐν ἐρημίᾳ, μήτε ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ, μήτε

ἀκτῖνος

ακτῖνος καθύσης, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ἥλιον τὸν ὄντως ὄρθρον σκιᾶς ἀπολαύοντες καὶ ἀψυχίας, καὶ μὴ καρτερήσωντες ἀκοῦσαί τι τῶν λεγομένων, ἀλλ' ἀπηναίοντες; ἀλλ' οὐκ ἐκείνη τοιαύτη, ἀλλ' οὕτω κατέχεται τοῖς λεγομένοις, ὡς καὶ ἑτέρους καλέσαι. Ἰουδαῖοι γὰρ μόνον οὐκ ἐκάλεσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς βαλομένους· τοσοῦτον ἐκώλυον καὶ ἐπεσπάζον, λέγοντες· ὁρᾶτε, μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν; ἀλλ' ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι. μιμησώμεθα τοίνυν τὸν Σαμαρείτην, ἵνα λεχθῶμεν τῷ Χριστῷ. καὶ γὰρ καὶ νῦν μέσος ἡμῶν ἕστηκε, καὶ ἵνα τοσοῦτον καὶ ἵνα μαθητὰς ἡμῖν φθεγξόμενος. ἀκούσωμεν οὖν καὶ πειθώμεν. μέχρι τίνος ζῶμεν εἰκῇ καὶ μάτην; ἐὰν γὰρ μὴ τὰ δοκοῦντα τῷ Θεῷ πίῃς, εἰκῇ ζῇς ὄντως· μᾶλλον δὲ οὐκ εἰκῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κακῷ. ὅταν γὰρ τὰ δοθέντα ἡμῖν χρόνον ἀναλώσωμεν εἰς οὐδὲν δέον, ἀπελευσόμεθα δίκην δώσοντες τῇ ἐκάστου τῆς ἀκάρπου δαπάνης. οὐ γὰρ δίκην ὁ μὴ χρήματα ἐμπορευσάμενος λαβεῖν, εἶτα καταφαγών, * ἀπαιτηθήσεται παρὰ τῶν πιστευσάντων· ὁ δὲ ζωὴν τοιαύτην δαπανήσας μάτην, οὐ δώσει δίκην. οὐ γὰρ τούτου ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἠγάγετο εἰς τὸν πρόσκαιρον βίον, οὐδὲ ψυχὴν ἐνεπνευσεν, ἵνα ᾧ πρόσκαιρον χρησώμεθα μόνον· ἀλλ' ἵνα πρὸς τὰ μέλλοντα παρασκευασώμεθα ζωήν. τὰ γὰρ ἄλλα μόνα τῷ πρόσκαιρον χρήσιμα βίῳ· ἡμᾶς δὲ διὰ τοῦτο ψυχὴν ἀθάνατον ἔχομεν, ἵνα πρὸς τὴν ἐκείνης τῆς ζωῆς παρασκευὴν πρόθυμα παρέχωμεν. ἵπτων μὲν γὰρ καὶ ὄνων καὶ βοῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων βοσκημάτων ἂν ἐρωτήσῃ τις τὸν χρείαν, οὐδεμίαν ἄλλην ἐροῦμεν, ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ παρόντι βίῳ διακονίαν· οὕτω δὲ ἡμῶν οὐκ ἔστι τοῦτο εἰπεῖν, ἀλλ' ἡ βελτίων κατάστασις, ἣν μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ὅταν ἀποδημίαν· καὶ δεῖ πάντα ποιῆν, ἵνα ἐκεῖ λάμψωμεν, ἵνα μετὰ ἀγγέλων χορεύσωμεν, ἵνα τῷ βασιλεῖ παρεστήκωμεν διαπαντὸς ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἀπεράντοις. διὰ τοῦτο γὰρ ἡ ἀθάνατος γέγονεν ἡ ψυχή, καὶ τὸ σῶμα δὲ ἔσται ἀθάνατον, ἵνα τῶν ἀτελευτήτων ἀπολαύσωμεν ἀγαθῶν. αἰ δὲ τῆς γῆς παρεσπαρμένοις ἦς, τῶν θεαμάτων παρεχομένων· ἐννόησον ὅσοι καὶ ὑβρεις εἰς τὸ δωρεύμενον, ὅταν ἐκεῖνος μὴ ταῦτά σοι παρῇ τεῖνη, σὺ δὲ οὐ πολιὼ αὐτῷ πιούμενος λόγον, τὴν γῆν ἀνταλλάσῃ. διὰ ταῦτα καὶ γέεννάν ἠπείλησεν ἅτε καταφρονούμενος, ἵνα μάθῃς ἐντεῦθεν ὅσων σαυτὸν ἀποστερῇς καλῶν. ἀλλὰ μὴ γένοιτό τινα πεῖσαι λαβεῖν τῆς κολάσεως ἐκείνης, ἀλλ' εὐαρεστήσαντας ἡμᾶς τῷ Χριστῷ τῶν αἰωνίων ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λβ. 13 ΑΠΕΚΡΙΘΗ ΙΗΣΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΠΕΝ ΑΥΤΗ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· 14 ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ, ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ, πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ματθ. γ ια. Ιωαν. ζ. λη.

Ὁ τοῦ πνεύματος τὴν χάριν ποτὲ μὲν ἡ γραφὴ πῦρ, ποτὲ δὲ ὕδωρ καλεῖ, δεικνῦσα ὅτι οὐκ εἰσίασι δύο βαπτίσματα ταῦτα τὰ ὀνόματα, ἀλλ' ἐνεργείας. οὐδὲ γὰρ ἐκ διαφόρων εἰσιόν ζωοποιεῖ τὸ πνεῦμα ἀόρατόν τε ὂν καὶ μονοειδὲς ὄν. Τοῦτο μὲν οὖν ὁ Ἰωάννης δηλοῖ οὕτω λέγων, Αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· Τοῦτο δὲ ὁ Χριστός, Ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ πνεύματος, φησίν, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν. οὕτω καὶ τῇ γυναικὶ διαλεγόμενος, ὕδωρ καλεῖ τὸ πνεῦμα. ὃς γὰρ ἂν πίῃ ἀπὸ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

ἀῶνα. "οὕτω ⸌ὁ πνεῦμα καλῇ, ἀφ' ἧ τῆς τοῦ πνεύ- προσηγείας, "ὃ διεγηγερμένον
ϰ. ἢ πίπτο- τες; ϰ. ὥστε τ ϰ. αἰσθάνεσθαι ϰ. ἀναίξασης ϰ. ἀναδηλῆ
ϰ. αἰσθάνεσθαι ϰ. ἀναίξασης ϰ. ἀναδηλῆ
ϰ. ἀπὸ ⸌ὑ ὁ λαὸς, εἰ μὴ εἰδότες
ϰ. τὸ μὴ
ϰ. θέλει ϰ. ἀγεις
ϰ. χεῖρ' ἢ ἐν ζήσωμεν
ϰ. ἀληθῶς ἐστιν ὁ Χριστός
ϰ. τὸ αὐτὸ λέγει νῦν.

ϰ. ἢ δίπο- τες; ϰ. ὥστε τ ϰ. αἰσθάνεσθαι ϰ. ἀναίξασης ϰ. ἀναδηλῆ

θερμὸν τῆς χάριτος καὶ δαπανητικὸν ἁμαρτημάτων" ἀνηπόμενος. ἀφ' ⸌ὃ τῆς τοῦ ὕδατος, τὸν
τι καθαρμὸν τ' ἐξ αὐτοῦ, καὶ τίνι πολλῷ προφαίνεται τοῖς ἐπιδεχομένοις αὐτὸ ἁγνείας
ἐμφάσεων. εἰκότως. ὥσπερ γὰρ ὕδωρ ἀναδίδοσιν" πνευτοῖς δένδροις κομῶντα καρποφό-
ρους τε καὶ ἀειθαλέσιν, οὕτω τίνι προσφυῶς κατασκευάζει ψυχάς, ὅτε ἀθυμίας, οὔτε σα-
θυμικῆς συγχωρεῦσα αἰσθέσθαι ἐπιβουλῆς, ἀλλὰ σθένεσι τοῦ πονηροῦ πάντα τὰ πεπυ-
ρωμένα βέλη. σὺ δέ μοι σκέψαι τοῦ" Χριστοῦ τίνι σοφίᾳ, πῶς ῥήμα" ἀνάγκ ὃ γινώμενον.
οὐ γὰρ ἂν προφήτης εἶπεν, εἰ ἤδεις πίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δὸς μοι πιεῖν· ἀλλ' ὅτε αὐτῇ ἀφορ-
μὴν προέχειν! ουδαῖον αὐτὸν καλέσας, καὶ ὑπὸ ἔγκλημα ἤγαγε, ἀποκρουόμενος τίνι κα-
τηγορίαν, φησίν, εἰ ἤδεις δίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δὸς μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν· καὶ δίδαγκά-
σας ⸌ὃ μεγάλα ἐπαγγέλλεσθαι μνηθῆναι τοῦ πατριάρχου, οὕτω δίδωσι διαβλέψαι τὴν
γυναῖκα. εἶτα" αὐτεπαγγούσης ἐκείνης, μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ιακώβ, ὃς οὐκ
εἶπε ναί, μείζων εἰμὶ (ἔδοξε γὰρ ἂν κομπάζειν μόνον, τῆς ἀποδείξεως μηδέπω φαινομέ-
νης) δι' ὧν ⸌ὃ λέγει, τοῦτο κατασκευάζει. ὃ γὰρ ἁπλῶς εἶπε, δώσω σοι ὕδωρ, ἀλλὰ προέτει-
νεν ἀγελῶν ὃ τοῦ Ιακώβ, τότε ἐπαίρει τὸ ἑαυτοῦ, ἀπὸ τῆς τῶν διδομένων φύσεως τὸ μέσον τῶν
προσώπων ὅσον, καὶ τὸ διαφέρον τῶν" διδόντων προθεῖσα βουλόμενος, ⸌ὃ τίνι ὑπεροχὴν
τίνι προς Ⓦ πατριάρχῃ. εἰ γὰρ θαυμάζεις, φησί, Ⓦ Ιακώβ, ὅτι τοῦτο ἔδωκε τὸ ὕ-
δωρ· αὐ πολὺ τοῦτο βέλτιον δώσω σοι, τί ἐρᾷς; προελαβοῦσα μείζονα ὁμολόγησας
εἶ με τοῦ Ιακώβ, ᾧ αὐθυπερέγκλη καὶ εἰπεῖν, μὴ μείζων εἶ τοῦ Ιακώβ, ὅτι ἐπαγγέλλη
βέλτιον ὕδωρ δίδναι; ἀλλὰ λάβῃς ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ, πάντως ὁμολογήσεις μείζονα εἶ με. ὁρᾷς
κρίσιν ἀδέκαστον τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῶν" ἡμετέρων" ψηφιζομένης καὶ τοῦ πατριάρχου
καὶ τοῦ Χριστοῦ; ἀλλ' οὐκ Ιουδαῖοι οὕτως· ἀλλὰ καὶ δαίμονας ὁρῶντες ἐκβάλλοντα αὐτόν,
οὐ μόνον τοῦ πατριάρχου οὐκ ἔλεγον μείζονα, ἀλλὰ καὶ δαιμονῶντα σκάλοιεν. ἢ ⸌ὃ γυνὴ
οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐντεῦθεν φέρει τίνι ψῆφον, ὅταν ὁ Χριστὸς βούλεται, ἀπὸ τῆς τῶν ἔργων
ἀποδείξεως. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐντεῦθεν δικαίζεται οὕτω λέγων· Εἰ μὴ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ Ιωαν. ι. λζ.
πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· εἰ ⸌ὃ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύῃτε, τοῖς ἔργοις [μου] πιστεύσατε. οὕ-
τω ⸌ὁ γυνὴ τῇ πίστει προσάγεται. ἀφ' οὗ δὲ καὶ αὐτὸς ἀκούσας, μὴ μείζων εἶ τοῦ πα-
τρὸς ἡμῶν Ιακώβ, τὸν Ιακὼβ ἀφεὶς, πρὸς τοῦ ὕδατος ἀφικνεῖται, λέγων· ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ
τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· καὶ τίνι σύγκρισιν οὐκ ἀπὸ κατηγορίας, ἀλλ' ὡς ὑπερο-
χῆς ποιῆται. οὐ γὰρ λέγει, ὅτι ὃ ὕδωρ τοῦτο κρεῖττόν ἐστιν," οὐδ' ὅτι εὐτελὲς καὶ εὐκατα-
φρόνητον, ἀλλ' ὅπερ ⸌ὃ ἡ φύσις μαρτυρεῖ, τοῦτο τίθησιν· ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψή-
σει πάλιν· ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ἔκου-
σεν ὕδωρ ζῶν ἡ γυνὴ περὶ τούτου, ἀλλ' οὐκ ἐνόησεν. ὅπερ γὰρ καὶ ὕδωρ ζῶν" ὃ ἀέναον καὶ
ἀφαπαύστου ἀναβλύζον λέγεται, τῶν χροιῶν οὐ διακοσμούντων, τοῦτο ἐνόμισεν ἡ γυνὴ λέ-
γεσθαι. ἀφ' τοῦτο σαφέστερον αὐτῇ τοῦτο· δείκνυσιν οὕτω λέγων, καὶ ἀπὸ συγκρίσεως τίνι
ὑπερεχούσῃ ποιούμενος. τί οὖν φησιν; ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ
διψήσῃ εἰς Ⓦ αἰῶνα. τοῦτο γὰρ μάλιστα ἔδειξε τίνι ὑπερεχούσῃ, καὶ ἐξῆς εἰρημένα.
τούτων γὰρ οὐδὲν ἔχει ὃ ἀθάνατον ὕδωρ. τίνα δὲ ὅτι τὰ ἐξῆς; γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδα-
τος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ὥσπερ γὰρ ὁ πηγὴν ἔχων ἔνδον ἀποκαμόντων, οὐκ ἂν ἀλοίη
διψῆ ποτε, οὕτως οὐδὲ ὁ ὃ ὕδωρ τοῦτο ἔχων. ὅπερ ὅτι ἐν αὐτῷ ἡ γυνὴ, πολὺ γλυκύτερα
τοῦ Νικοδήμου φανεῖσα· οὐ γλυκύτερα ⸌ὃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρειότερα. ἐκεῖνος μὲν γὰρ
μειλίοις ποιοῦσι λόγοις, ὅτε ἄλλοι τινὰ ὑπὲρ τοῦτο προεκάλεσεν, ὅτε αὐτὸς ἐπρρήσατο·
αὕτη ⸌ὃ ἀποστολικὰ ὑπεδείκνυτο προβήματα, πάντας διαπελιζομένη καὶ καλοῦσα προς
Ⓦ Ιησοῦν, ⸌ὃ πόλιν ὁλόκληρον ἕλκυσα ἔξω προς αὐτόν. κἀκεῖνος μὲν ἀκούσας, ἔλεγε· πῶς
δύναται

δυνάται ζῶντα ῥεῦσαι; καὶ τοῦ Χριστοῦ φέντος τοιοῦτόν τι σημεῖον σαφές, ὃ τοῦ ἀνέμου, οὐδεὶ ὅτῳ τῷ λόγῳ κατεδέχετο· ἡ γυνὴ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ ὃ μὲν πρῶτον ἠπόρει, ὕστερον δὲ μὴ καταισχυνῆς δεξαμένη τὸν λόγον, ἀλλ' ἐν ἀποφάσεως τάξει, ἐπὶ τὴν λῆψιν εὐθέως ἐπείγεται. ὅθεν γάρ εἶπεν ὁ Χριστός, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον, εὐθέως φησὶν ἡ γυνή·

15 Δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Ὁρᾷς πῶς κατὰ μικρὸν" εἰς τὸ τῶν δογμάτων ὕψος ἀνάγεται; πρῶτον ἐνόμισεν αὐτὸν πλάνον εἶναί τινα Ἰουδαῖον· εἶτα, ὅθεν ζώντων ἀπεκρύσατο τὴν κατηγορίαν (ἔδει γὰρ μὴ εἰπεῖν τὸ πρόσωπον ὑποπτον τὸ μέλλον τοιοῦτα αὐτῷ κατηχεῖν) ἀκούσασα ὕδωρ ζῶν, ἐνόμισε πρὸς ἀγαθοῦ τοῦτο λέγεσθαι. ὕστερον δὲ μαθοῦσα, ὅτι πνευματικὰ ἐκεῖνα τὰ λεγόμενα, ὀπίσθυσε μὲν ὅτι δυνάται τὸ ὕδωρ ἀναρῦσαι τοῦ διψους τὴν χρείαν· ὅπερ δὲ ἦν τί ποτε τοῦτο ἔστιν ἠγνόει, ἀλλ' ἔτι διηπόρει, ἀνώτερόν μὲν αὖ τῶν ἀγαθητῶν εἰ νομίζουσα, τὸ δὲ σαφὲς οὐκ ἐπίστατο· ἐντεῦθεν δὲ ἀκριβέστερον μὲν ἀφελέσθαι, ἀνέμενε δὲ πρὸς καταδοῦσα, δὸς γάρ μοί, φησι, τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. τέως πρεσβύτερον ἐνόμισεν αὐτὸν τοῦ Ἰακώβ. ἀνάδεομαι γάρ τοῦτης τῆς πηγῆς, ἐφ' ᾗ λέγω πρὸς οὗ ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ. ὁρᾷς πῶς αὐτὸν προετίθησι τοῦ πατριάρχου; τοῦτο ψυχῆς βουνώμονος. ἔδειξεν ἡλίκον εἶχε περὶ Ἰακὼβ δόξαν· εἶδε βελτίονα, ὡς ἀνατεχέθη τῇ προσηλύτῳ. ὅτε οὖν ὀλίγος ἡ γυνὴ (ἀνάγκη γὰρ ἁπλοῦς προσεδέξατο τὰ λεγόμενα. πῶς γάρ, ἡ μὴ τοσαύτης" ἀκριβείας ἐζητηκυῖα;) ὅτε ἀπειθὴς καὶ φιλόνεικος. καὶ τοῦτο ἔδειξεν ἀπὸ τῆς αἰτήσεως. κρείττονες Ἰουδαῖοι εἰπέ ποτε· ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τῆς σαρκός μου, ἀνὴρ μὴ πεινάσῃ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἀνὴρ μὴ διψήσῃ πώποτε· ἀλλ' ἀνὴρ μόνον οὐκ ἐπίστευσαν, ἀλλὰ καὶ ἐσκανδαλίσθησαν. ἡ γυνὴ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθεν, ἀλλὰ καὶ προσμένει καὶ αἰτεῖ. Ἰουδαίοις μὲν οὖν ἔλεγον, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἀνὴρ μὴ διψήσῃ· τῇ γυναικὶ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ παχύτερον, ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, οὐ μὴ διψήσῃ. ἐπαγγελία γὰρ ἦν πνευματικῶν, καὶ οὐχ" ὁρωμένων πραγμάτων. Διὰ τοῦτο ἐπάγεται αὐτῆς πρὸς ταῖς ὑποσχέσεσιν, ἐπὶ τοῖς ἀοράτοις ἐνδυναμοῦσι ῥήμασι διὰ τὸ μηδέπω δύνασθαι χωρῆσαι τὴν πνευματικῶν τοῦ ἀκριβείαν. Εἰ γὰρ εἶπεν ὅτι ἐμὲ πιστεύσῃς εἰς ἐμέ, ἀνὴρ διψήσεις, οὐκ ἂν ὑπέστη τὸ εἰρημένον, οὐκ εἶδε τὴν ποτέ ὄντα ὁ ἀγαπεμόνος, οὐδὲ περὶ ποίου διψους ἔλεγε. τίνος οὖν ἕνεκεν οὐχὶ καὶ ὅτι Ἰουδαίων τοῦτο ἐποίησεν; ὅτι σκληροὶ μὲν πολλὰ σημεῖα ἑωρακότες ἦσαν· αὕτη δὲ σημεῖον μὲν οὐδὲν εἶδεν, τῶν δὲ ῥημάτων τούτων ἤκουσε πρῶτον. διὰ τοῦτο λοιπὸν διὰ προφητείας ἀποκαλύπτει τὴν δύναμιν τὴν ἑαυτοῦ, καὶ οὐκ εὐθέως ἐπάγει πρὸς ἔλεγχον, ἀλλὰ τί φησιν;

16 Ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.

17 Ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, καλῶς εἶπες, ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω.

18 Πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας.

19 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.

Βαβαί, πόση ἡ γυναικὸς ἡ φιλοσοφία; πῶς πραέως τὸν ἔλεγχον δέχεται; πῶς γάρ οὐκ ἐμέλλε, φησι; διὰ τί, εἰπέ μοι; οὐχὶ καὶ Ἰουδαῖοι ἤλεγξε πολλάκις καὶ τότε μείζονα; (ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἴσον τὰ ἐν διανοίᾳ ἀπόῤῥητα εἰς μέσον ἀγειν, καὶ πρᾶγμα γινόμενον λαθρα καταδηλον ποιῆν. ὃ μὲν γὰρ, Θεοῦ μόνον ἐστί, καὶ οὐδεὶς ἕτερος οἶδεν, "ἢ ὁ ἐν διανοίᾳ ἔχων· τὰ δὲ κοινωνοῦντες ἅπαντες ἐπίστανται) ἀλλ' ὅμως ἐλεγχθέντες ἀφέρεται πραέως· ἀλλ', εἰ πόντος, ἵνα με ζητήσητε ἀποκτεῖναι, ἀνὴρ μόνον οὐ θαυμάζουσιν, ὡς ἡ γυνή, ἀλλὰ καὶ "λοιδορεῖσι καὶ ὑβρίζουσι. καίτοιγε σκληροὶ μὲν καὶ ἀπὸ ἄλλων σημείων εἶχον τὴν ἀπόδειξιν, αὕτη δὲ τοῦτο μόνον ἐκ ἀκηκοῦα· ἀλλ' ὅμως οὐ μόνον ἀκ ἐθαύμασαν, ἀλλὰ καὶ ὕβρισαν, λέγοντες δαιμόνιον

χ. ἐκεῖ

χ. οὐκ ἐπίστευσαν ἀλλὰ ἐσκανδαλίσθησαν

χ. ὀφρυῶν

χ. λοιδορεῖσθαι καὶ ὑβρίζουσιν

μόνιον ἔχῃς, ὃς σε ζητῇ ἀποκλῆσαι; αὕτη δὲ ὁ μόνον οὐχ ὑβρίζει, ἀλλὰ καὶ θαυμάζει καὶ ἀπο-
πλήττεται, καὶ προφήτην ὑπονοεῖ. καίτοι μειζόνως δὴ ὁ ἔλεγχος τῆς γυναικὸς
ἦλατο, ἢ ἐκείνων ἐκεῖνος. τοῦτο γὰρ ταύτης μόνης ἁμάρτημα ἦν, ἀκμὴ ὁ χιτών· οὐχ
οὕτω δὲ ὅτι τοῖς κοινοῖς, ὡς ὅτι τοῖς ἰδίοις διακόπτει. κἀκεῖνοι μὲν μέγα φρονοῦσι καὶ καυχῶνται, διὰ
τοῦτο 5 Ⓦ Χριστὸν ἀνέλωσι· ὁ δὲ τῆς γυναικὸς ὁμολογητὸς πᾶσι πονηρὸν εἶναι· ἀλλ' ὅμως
οὐκ ἐδυσχέρανεν ἡ γυνή, ἀλλ' ἐξεπλάγη καὶ ἐθαύμαζε. καὶ ὅτι τῷ Ναθαναὴλ τοῦτο αὐτὸ ἐ-
ποίησεν ὁ Χριστός. καὶ γὰρ προσηυμένως τὴν προφητείαν εἰσήγαγε, οὐδὲ εἶπεν, εἶδόν
σε ὑπὸ τὴν συκῆν· ἀλλ', ὅτε ἐκεῖνος εἶπε, πόθεν με γινώσκεις, τότε καὶ αὐτὸς ἐπήγαγε. ἐ-
βούλετο γὰρ καὶ τὴν θαυμαζομένην καὶ τὴν προῤῥήσεων ἀρχὰς ἀπ' αὐτῆς λαμβάνειν τὴν προσ-
10 ούσας αὐτῇ, ὥστε καὶ οἰκειοῦσθαι τοῖς γνωρίμοις μᾶλλον αὐτὸν, καὶ τὴν τῶν κενοδοξιῶν διαφυγεῖν
ὑπόνοιαν. τοῦτο δὴ καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ. ὁ μὲν γὰρ προσηυμένως ἐλέγξας, ὅτι ἄνδρα οὐκ
ἔχεις, ἐδόκει φορτικὸν εἶναι καὶ προπετῆ· ὁ δὲ πρὸ αὐτῆς λαβόντα τὴν αἰτίαν, πάντα ταῦτα δι-
ορθοῖ, καὶ σφόδρα ἀκόλουθον ἦν, καὶ τὴν ἀκουσίαν παραιτεῖσθαι εἰργάζετο. καὶ ποίαν
ἀκολουθίαν, φησὶ, ὁ εἰπεῖν, ὕπαγε κάλεσόν σου Ⓦ ἄνδρα; πρὸς δωρεᾶς ἦν ὁ λόγος καὶ χαρι-
15 τος ὑπερβαινούσης τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· ἐπέκειτο ἡ γυνὴ ζητοῦσα λαβεῖν· λέγει, φώ-
νησόν σου Ⓦ ἄνδρα, * ἐνδεικνύμενος, ὅτι κἀκεῖνον δεῖ κοινωνῆσαι τούτων. ἡ δὲ ἀπευδύουσα λα-
βεῖν, καὶ κρύπτουσα τὸ πράγματος τὸ αἰσχρὸν, καὶ οἰομένη πρὸς ἀνθρωπον ἀμαλέγεσθαι,
φησὶν· οὐκ ἔχω ἄνδρα. ταῦτα ἀκούσας ὁ Χριστὸς, οὐκαίρως λοιπὸν ἐπάγει Ⓦ ἔλεγχον, ἀμ-
φότερα μετ' ἀκριβείας λέγων. τοὺς τε γὰρ προτέρους ἀπήμβλυσε, καὶ " Ⓦ νεῦ
20 κρυπτόμενον ἤλεγξε. τί οὖν ἡ γυνή; οὐκ ἐδυσχέρανεν, οὐδὲ ἀφῆσα ἔφυγε, οὐδὲ ὕβρεν
τὸ πρᾶγμα ὑπόμεινεν), ἀλλὰ θαυμάζει μᾶλλον αὐτὸν καὶ προσκαρτερεῖ πλέον. θεωρῶ
γάρ, φησιν, ὅτι προφήτης εἶ σύ. καὶ σκόπει αὐτῆς τὸν ζῆλον. οὐδὲ ἐνταῦθα θύβεως
ἐπέδραμεν, ἀλλ' ἔτι προσκαρτεῖται καὶ θαυμάζει. ὁ γὰρ θεωρεῖ, τοῦτο ἔστι, φαίνῃ μοι προ-
φήτης εἶναι). εἶτα, ὅπερ τοῦτο ὑπώπτευσεν, οὐδὲν βιωτικὸν αὐτὸν ἐρωτᾷ, ἢ περὶ σώ-
25 ματος ὑγείας, ἢ περὶ χρημάτων, ἢ περὶ πλούτου, ἀλλὰ περὶ δογμάτων θύβεως. τί
γάρ φησιν;

20 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν (Τοὺς περὶ τ' Ἀβραὰμ
λέγουσα. οὐ γὰρ οἶδα Ⓦ ἐγὼ αὐτὸ ἀνενδοιάστως) Καὶ πῶς ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν
Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου χρὴ προσκυνεῖν;

30 Εἶδες πῶς ὑψηλοτέρα τῇ διανοίᾳ γέγονεν; ἡ γὰρ " περὶ τοῦ μὴ σκύλλεσθαι διὰ τὸ διψῆν
μεμνῶσα, καὶ ὑπὲρ δογμάτων ἐρωτᾷ λοιπόν. τί οὖν ὁ Χριστός; οὐκ ἔλυσε τὸ " ζήτημα
(ἦν γὰρ τοῦτο ἐκείνῃ περισπούδαστον περὶ τῶν λεγομένων ἀπλῶς ἀποκρίνεσθαι· προὔκειτο γὰρ ἐκείνῃ)
ἀλλ' ἄγει τὴν γυναῖκα πάλιν ὅπου τὸ μεῖζον ὕψος, καὶ ἀφίστησιν αὐτὴν περὶ τούτων
διαλέγεται, ἕως ὡμολόγησεν ὅτι προφήτης ἐστὶν, ὥστε μετὰ πολλῆς τῆς πληροφορίας ἀ-
35 κούσαι λοιπὸν τῶν λεγομένων. ἡ γὰρ τοῦτο πεισθεῖσα, οὐκέτι λοιπὸν περὶ τῶν ῥηθησομένων
ἀμφιβάλλειν εἶχεν.

Λίσμωθῶμεν τοίνυν καὶ ἐρυθριάσωμεν λοιπόν. γυνὴ πέντε ἄνδρας ἐσχηκυῖα, καὶ Σαμαρί- ΗΘΙΚΟΝ
τις ὄσα, τοσαύτην περὶ δογμάτων ποιεῖται σπουδὴν, καὶ οὐχ ὁ καιρὸς τῆς ἡμέρας, οὐδὲ τὸ ἐφ'
ἑτέρῳ τι προσδιαλέγεσθαι, οὐκ ἄλλο οὐδὲν αὐτὴν ἀπῆγε τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα ζητήσεως·
ἡμεῖς δὲ οὐ μόνον περὶ δογμάτων οὐ ζητοῦμεν, ἀλλὰ καὶ περὶ πόντων ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε
διακείμεθα. ἀλλὰ τοῦτο μὲν πάντα ἡμᾶς. τίς γὰρ ὑμῶν, εἰπέ μοι, ἐν οἰκίᾳ γυναικὸς
πυκλίον ἔλαβε ῥεμισιανικὸν μετὰ χεῖρας, καὶ τὰ ἐγκείμενα ἐπῆλθε, καὶ ἠρώτησε τὴν γραφήν;
οὐδεὶς δὴ ἔχει ταῦτα εἰπεῖν, ἀλλὰ πεπλοις μὲν καὶ κύβοις πᾶσι τοῖς πλείοσιν εὑρήσομεν ἐν-
τας, βιβλία δὲ οὐδαμοῦ, ἀλλὰ πρὸ ὀλίγοις· καὶ ὅτοι δὲ τοῖς οὐκ ἔχουσιν ὁμοίως διάκεινται,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δήσαντες αὐτὰ καὶ ἀποθέμενοι ἀφ' ἑαυτῶν ὡς κυβωτίοις· καὶ ἡ πᾶσα αὐλαῖς ἀπουδῇ τοῦ τῶν ῥημάτων λεπτότητα, ἢ τὸ τῶν γραμμάτων κάλλος, ἢ τοῦ τῶν ἀναγνωσιν. οὐδὲ γὰρ ὠφελείας καὶ κέρδους τοῦ κτῆσιν αὐτῶν ποιοῦνται, ἀλλὰ πλούτου καὶ φιλοτιμίας ἐπίδειξιν ποιούμενοι, τοῦ τοῦτα ἐπουδάκασι· τοσαύτη τῆς κενοδοξίας ἡ ἀφορμή. οὐδενὸς γὰρ ἀκούω φιλοτιμουμένου, ὅτι οἶδε τὰ εἰκείμενα, ἀλλ' ὅτι χρυσοῖς ἔχει γράμμασιν ἐπεγραμμένον. καὶ τί τὸ κέρδος, εἰπέ μοι; ἃ γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν ἐδόθησαν αἱ γραφαί, ἵνα ἐν βιβλίοις αὐτὰς ἔχωμεν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ ἐν καρδίαις εἰκολάψωμεν αὐτάς· ὡς αὕτη γε ἡ κλῆσις, Ἰουδαϊκῆς ὄντι φιλοτιμίας, ὃ ἐν τοῖς γράμμασι κατατίθεται μόνον τὰς ἐντολάς· ἡμῖν δὲ οὐ τοῦτο ἐρρέθη· "ὅτως ὁ νόμος ἐδόθη, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις. καὶ ταῦτα λέγω οὐ κωλύων βιβλία κεκλῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπιθυμῶ τοῦτο καὶ σφόδρα εὔχομαι· βούλομαι δὲ καὶ τὰ γράμματα καὶ τὰ νοήματα εἰς τὴν διάνοιαν μεταφέρεσθαι τὴν ἡμετέραν, ἵνα ὥσπερ καθαίρηται δεχομένη τοῦ τῶν" γραμμάτων νόησιν. εἰ γὰρ ἐν οἰκίᾳ, ἔνθα αἱ βδελυγμίαι ἡ κείμενον, οὐ τολμήσει παρελθεῖν ὁ διάβολος, πολλῷ μᾶλλον ψυχῆς νοήματα τοιαῦτα μεταφερούσης οὐκ ἄψεται ποτε, οὐδὲ ἐπιβήσεται δαίμων, "οὐκ ἀμυδρὰς φύσις. ἁγίασον τοίνυν τὴν ψυχήν, ἁγίασον σου τὸ σῶμα, ἀεὶ ταῦτα ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ἐπὶ τῆς γλώσσης ἔχων. εἰ γὰρ ἡ αἱρεσιολογία καταῤῥυποῖ, καὶ δαίμονας καλεῖ, δῆλον ὅτι ἡ πνευματικὴ ἀνάγνωσις ἁγιάζει, καὶ τὸν τοῦ πνεύματος ἐπιφοιτᾶται χάριν. θεῖαί εἰσιν ἐπῳδαὶ αἱ "γράμματα· ἐπάδωμεν τοίνυν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἐν τῇ ψυχῇ πάθεσι καὶ ἀπ' ἐκείνων φάρμακα*. ἂν γὰρ "εἰδῶμεν ἵνα ὄφις αἱ ἀναγινωσκόμενα, μετὰ πολλῆς ταῦτα ἀκριβείας ἐπιθυμίας. ταῦτα ἀεὶ λέγω καὶ λέγων οὐ παύσομαι. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, οὗ μὲν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ δημόσιος, καὶ ἰδιώτου καὶ ἀρχόντων καὶ ὀνόματα, καὶ χώρη, καὶ πόλεις, καὶ στρατείας λέγειν ἔστιν, καὶ αὐτῶν ἕκαστα τῶν ἵππων καὶ ἀρετῶν, καὶ κακίαν μετὰ ἀκριβείας ἀπαγγέλλειν· ἐνταῦθα δὲ ἐνταῦθα ἀπόντων ἅπαντα μηδὲν τῶν ἐνταῦθα γινομένων εἰδέναι, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν βιβλίων τὸν ἀριθμὸν ἀγνοεῖν; εἰ γὰρ ἡδονῆς ἕνεκεν ἐκεῖνα διώκεις· πλείονα ταύτην ἐνταῦθα ἔσαν ἐπιδείξω. τί γὰρ ἥδιον, εἰπέ μοι, τῆς θαυμασιότητος; ἀνθρώπου ἀνθρώπῳ παλαίοντα ἰδεῖν, ἢ ἀνθρώπου διαβόλῳ πυκτεύοντα, καὶ σῶμα ἀσωμάτῳ δυναμει συμπλεκόμενον, καὶ νικῶντα τὸν ἀπὸ τῆς σῆς γλώσσης ὄντα; ταύτας θεωρῶμεν τὰς πάλας, ταύτας, "ἃς καὶ μιμήσασθαι βούλεται καὶ λεσιτελές, καὶ μιμουμένους στεφανωθῆναι" ἐνί· ἀλλὰ μὴ ἐκείνας, ὧν ὁ ζῆλος αἰσχύνης φέρει τὴν μιμησιν. ἐκείνων μὲν γὰρ μὴ δαιμόνων θεωρὸς τοῦ πόλιν, δὺ ἄγγελοι θεωρῆς· ταύτην δὲ μὴ ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, καὶ τῶν" ἀρχαγγέλων δεσπότου. εἰπέ δῶ μοι, εἴ σοι ἔξεστι μὴ ἀρχόντων ἢ βασιλέων καθημένων θεωρεῖν, καὶ ἀπολαύειν τῆς θεωρίας, ἆρα μεγίστου ἡγοῦμαι εἶναι τοῦτο; ἐνταῦθα δὲ μὴ τοῦ βασιλέως τῶν ἀγγέλων θεωρουμένου," καὶ ὁρᾶν ἐκ μέσων κατεχόμενον τῶν νώτων τὸν διάβολον καὶ πολλὰ φιλονεικοῦντα πεσεῖν ἐθέλοντα, ἰσχύοντα δὲ οὐδέν, ἆρα οὐκ ἐπιθυμεῖς καὶ διώκεις τοῦ τοιαύτην θεωρίαν; καὶ πῶς ἔνι τοῦτο γενέσθαι, φησίν; ἀνάγνωθι τὸ βιβλίον [αὖθις] μετὰ χεῖρας ἔχεις. ὄψει γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ τὰ σκάμματα καὶ τοὺς μακροὺς διαύλους, καὶ τὰς λαβὰς ἐκείνου, τὸν τοῦ δικαίου τοῦ τέχνου. ταῦτα δὲ θεωρῶν εἶσῃ καὶ αὐτὸς οὕτω παλαίειν, καὶ ἀπαλλαγήσῃ δαιμόνων. δαιμόνων γὰρ πανηγύρεις, οὐκ ἀνθρώπων θέατρα, τὰ ἔξω τελούμενα. διὰ τοῦτο καλοῦ τῶν σατανικῶν ἀπέχεσθαι πανηγύρεων. εἰ γὰρ ἐν εἰδωλείῳ οὐ θέμις εἰσιέναι, πολλῷ μᾶλλον εἰς ἑορτὴν σατανικήν. ταῦτα "λέγων καὶ διενοχλῶν οὐ παύσομαι, ἕως ἂν τὴν ὄψιν ἴδω. ταῦτα γὰρ λέγειν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, φησιν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. μὴ δὴ βαρυνέσθω τοῦτο τοῦτο τοῖς ἀκούουσιν. εἰ γὰρ βαρυνέσθαι ἔδει, ἐμὲ ἔδει πολλάκις λέγοντα καὶ" οὐκ ἀκνοῦντα, οὐχ ὑμᾶς τοῦτο ἀεὶ μὴ ἀκούοντας, ἀεὶ δὲ μὴ ἀκούοντας. ἀλλὰ μὴ γένοιτο ἀφ' ἑαυτῶν ταῦτα ὑμᾶς ἐγκαλεῖσθαι, ἀλλ' ἀπαλλαγέντας τῆς ἀκμῆς ταύτης, καταξιωθῶμεν" τῆς πνευματικῆς θεωρίας, καὶ τῆς μελλούσης

χ. ἔπος

χ. ἔστι
ν
χ. διαφέρειν
των νοημάτων

χ. ἢ

χ. θεσπίσαι
* καταλέγειν

ζωοῦν.

χ. ἴδωμεν

χ. ἀγγέλων

χ. εἶναι

χ. καταπεπτωκότα ἢ βλέποντα Σολομὼν ὁλόκληρον Ἰεζεκίαν λέγει καὶ

χ. ὄντα

χ. λέγων ἀεὶ παύσομαι, καὶ ἐγὼ ὁλοκλήρων ἔσω χλῶν ἔσω ἐγὼ τὴν πλέον. ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐκ ὀκνηρόν. ἀσφαλὲς δὲ μὴ ἀκούοντας, ἀεὶ δὲ ἀκούοντας. ἀλλὰ μὴ γένοιτο ἀφ' ἑαυτῶν ταῦτα ὑμᾶς ἐγκαλεῖσθαι, ἀλλ' ἀπαλλαγέντας τῆς ἀκμῆς ταύτης, καταξιωθῶμεν τῆς πνευματικῆς θεωρίας, καὶ τῆς μελλούσης

Ἰουδαίων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Θεσσ

μελλούσης δόξης ἀπολαύσας, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λγ. 21 ΛΕΓΕΙ ΑΥΤΗ Ο ΙΗΣΟΥΣ, ΓΥΝΑΙ, ΠΙΣΤΕΥΣΟΝ ΜΟΙ, ΟΤΙ ΕΡΧΕΤΑΙ ΩΡΑ, ΟΤΕ ΟΥΤΕ ΕΝ ΤΩ ΟΡΕΙ ΤΟΥΤΩ, ΟΥΤΕ ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΕΤΕ ΤΩ ΠΑΤΡΙ. 22 ΥΜΕΙΣ ΠΡΟΣΚΥΝΕΙΤΕ Ο ΟΥΚ ΟΙΔΑΤΕ· ΗΜΕΙΣ ΠΡΟΣΚΥΝΟΥΜΕΝ Ο ΟΙΔΑΜΕΝ· ΟΤΙ Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΕΚ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΕΣΤΙ.

Ανταχοῦ πίστεως ἡμῖν λέγει, ἀγαπητοί, πίστεως, τῆς μηδὲν τῶν ἀγαθῶν, τοῦ τῆς σωτηρίας φαρμάκου καὶ ταύτης ἄνευ οὐδὲν τῶν μεγάλων δογμάτων ἐνί *καταλεῖν. Ἀλλ' ἔοικασι τοῖς πέλαγος νηὸς χωρὶς ἐπιχειροῦσι διαβαλεῖν, οἱ μέχρι μὲν ὀλίγου νηχόμενοι διέρχοῦσι, χερσὶν ὁμοῦ καὶ ποσὶ χρώμενοι, περαιτέρω δὲ προελθόντες, ἄχρις ὑπὸ τῶν κυμάτων βαπτίζονται· οὕτω καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκείοις χρώμενοι λογισμοῖς, πρὶν ἢ μαθεῖν, ναυάγιον ὑπομένουσι· καθὼς καὶ ὁ Παῦλός φησιν· Οἵτινες περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν. ὅπερ ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς πάθωμεν, τὴν ἱερὰν κατέχωμεν ἄγκυραν, δι' ἧς ἐν τῇ Σαμάρειαν ὁ Χριστὸς ἐπάγεται νῦν. Εἰπούσης γὰρ ἐκείνης, πῶς ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ἐν ᾧ δεῖ προσκυνεῖν, ὁ Χριστὸς ἔλεγε· πίστευσόν μοι γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις, οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσκυνήσετε τῷ πατρί. πολὺ μέγα αὐτῇ δόγμα ἀπεκάλυψε, καὶ ὅπερ οὐδὲ Νικοδήμῳ, οὐδὲ τῷ Ναθαναὴλ εἶπεν. αὐτῇ μὲν οὖν ἐπουδάζε σεμνότερα δεῖξαι καὶ αὐτῆς τῶν Ἰουδαίων, καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν πατέρων ἐπορίζετο· ὁ δὲ Χριστὸς οὐ πρὸς ταύτην ἀπεκρίνατο τὴν ἐρώτησιν. προὔκλινεν γὰρ πρὸς τοῦτο εἰπεῖν, ἵνα δεῖξαι, ὅτι μὲν πατέρες ἐν τῷ ὄρει, ὅτι δὲ Ἰουδαῖοι ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνοῦσιν. διὰ τοῦτο μὲν ἀπεσιώπησεν· ἀμφοτέρων δὲ τῶν τόπων τὰ πρεσβεῖα ἀμελῶν, ἀφανίζειν αὐτῆς τὸ φιλόψυχον, δεικνὺς ὅτι οὐδὲ Ἰουδαῖοι, οὐδὲ αὐλὴ ἔχουσί τι μέγα πρὸς δὲ μέλλον δωρεῖσθαι· καὶ τότε τὴν ἀφορμὴν εἰσάγει. πλὴν καὶ ὅτε σεμνότερους ἔδειξε Ἰουδαίους ἀπέφηνεν, οὐ τόπον τόπῳ προτιμῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀφροσύνης ἐκείνοις τὴν προεδρίαν διδούς, ὡσανεὶ ἔλεγε· τόπῳ μὲν ἔνεκεν οὐδὲν δεῖ λοιπὸν φιλονεικεῖν· Ἰουδαῖοι μέντοι ἐν ᾧπερ ὁ πλέον τῶν Σαμαρειτῶν ὑμῶν ἔχουσιν. ὑμεῖς μὲν γάρ, φησι, προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς δὲ προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν. πῶς οὖν οὐκ ἤδεισαν οἱ Σαμαρῖται ὃ προσκυνοῦσιν; ὅτι τοπικὸν καὶ μερικὸν θεὸν ἐνόμιζον εἶναι. ὅτω γοῦν αὐτὸν καὶ ἐθεράπευον, ὅτω καὶ Πέρσαις πεμφάντες, ἀπήγγειλαν, ὅτι ὁ τῆς τόπου τούτου θεὸς ἡμῖν ἀγνωμοσύνης, οὐδὲν πλέον παρὰ αὐτοῖς τῶν τῶν εἰδώλων φρονταζόμενοι. διὸ καὶ ἔλιμον καὶ δαίμονας καὶ αὐτὸν θεραπεύοντες, καὶ τὰ ἄμικτα μιγνύοντες. Ἰουδαῖοι δὲ ταύτης ἦσαν ἀπηλλαγμένοι τῆς ἀνοίας, καὶ τῆς οἰκουμένης αὐτὸν ἤδεσαν εἷς θεόν, εἰ καὶ μὴ πάντες. διὰ τοῦτό φησιν· ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν. μὴ θαυμάσῃς δέ, ὅτι μὴ Ἰουδαίων ἑαυτὸν ἀριθμεῖ· τοῦτο γὰρ τῆς ἀνανοίας τῆς γυναικὸς διαλείπειν, ὡς προφήτης ὢν Ἰουδαῖος· διὸ καὶ, ὃ προσκυνοῦμεν, εἶπεν. ὅτι γὰρ τῶν προσκυνουμένων ὄντι, πάντα που δῆλον. τὸ μὲν γὰρ προσκυνεῖν, τῆς κλίσεως· τὸ δὲ προσκυνεῖσθαι, τῆς κλίσεως ἑκάστου. ἀλλὰ πῶς ὡς Ἰουδαῖος διαλέγεται; τὸ οὖν, ἡμεῖς, ἐν ᾧ ἐσμεν, ἡμεῖς οἱ Ἰουδαῖοί φησιν. ἐπανέρχεται τοίνυν καὶ Ἰουδαϊκά, πάλιν ἀξιόπιστον ἑαυτὸν ποιῶν, καὶ πείθων μᾶλλον τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις προσέχειν, αὐτοπαθῆ ποιῶν. λέγει, καὶ δεικνὺς, ὅτι οὐ τῇ πρὸς τὸ ὁμόφυλον συγγενείᾳ καὶ ἐκείνων ἐπαίρει. ὁ γὰρ πρὸς τὸν τόπον ταῦτα ἀποφαινόμενος, ἐφ' ᾧ μάλιστα ἠύχοιτο οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πλεονεκτῶν πάντων ἐνόμιζον, καὶ τὰ σεμνὰ τούτων καθαιρῶν, εὔδηλον ὅτι

ὅτι οὐδὲ μετὰ ταῦτα πρὸς χάριν τινὸς ἔλεγον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀληθείας ἕνεκα προσῆκεν οὕτω λέγειν. ἐπεὶ οὖν τῶν τοιούτων λογισμῶν πέφευγεν, εἰπών, πίστευσόν μοι γύναι, καὶ τὰ ἑξῆς· ἐπάγει, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν, ἡ ὅτι τῇ οἰκουμένῃ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖθεν γέγονε (τὸ γὰρ εἰδέναι Θεὸν καὶ καταγινώσκειν εἰδώλων, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ἔλαβε· καὶ τὰ ἄλλα πάντα δόγματα, καὶ παρ' ὑμῶν ἂν αὖθις τὸ τῆς προσκυνήσεως, εἰ καὶ μὴ ὀρθῶς, ἀπὸ γοῦν τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀρχὴν ἔλαβε) σωτηρίαν οὖν ἡ ταύτα, ἢ τὴν ἑαυτῶν προῖσαι καλῶς· μᾶλλον δὲ οὐκ ἀν δύοις ἀμφότερα ταῦτα σωτηρίαν καλῶν, ὧν εἶπεν ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστί). ὅπερ καὶ ὁ Παῦλος ἀνιπόθμενος ἔλεγεν· Ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεός. ἐρᾷς πῶς συγκροτεῖ τὴν παλαιὰν, καὶ ῥίζαν δείκνυσι τῶν ἀγαθῶν, ἣ δηλονότι πάντων ἐστὶν ἀναίτιον ὄντα ἑαυτὸν τῷ νόμῳ, εἴτε ἐκ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀποδεκτὸν ἐστί) πάντων τῶν ἀγαθῶν φησιν;

23 Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρί. Πλεονεκτοῦμεν ὑμᾶς, ὦ γύναι, φησὶ, τῷ τόπῳ τῆς προσκυνήσεως· πλὴν ἀλλὰ καὶ οὗτος τέλος ἕξει λοιπόν. οὐ γὰρ τὸν τόπον ἀμφισβητήσεται μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῆς λατρείας· καὶ ταῦτα ὅτι θυσίας ἔσεσθαι. ἔρχεται γὰρ ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν. ὅταν δὲ οἱ προφῆται πολὺν χρόνον ἔλεγον μακρῶν ἀπέρ ἔλεγον, τοῦτο ἀναιρῶν ἐνταῦθά εἶπε, καὶ νῦν ἐστι. μὴ νομίσῃς, φησὶ, ταύτην τοιαύτην εἶναι τὴν προφητείαν, ὡς μετὰ πολὺν γενησομένην χρόνον. τὰ γὰρ πράγματα ἐφέστηκεν ἤδη καὶ ὅτι θυσίας ἐστὶν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ Ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Εἰπὼν δὲ ἀληθινούς, ἔσωσε Σαμαρείτας Ἰουδαίους. εἰ γὰρ καὶ ἐκείνων ἀμείνους ἦσαν, ἀλλὰ τῶν μελλόντων ἐλάττους πολλῷ, καὶ τοσοῦτον, ὅσον ἀληθείας τύπος. λέγει δὲ περὶ τῆς ἐκκλησίας, ὅτι ἡ ἀληθὴς προσκύνησις καὶ Θεῷ πρέπουσα αὕτη ἐστί. Καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Οὐκοῦν εἰ τοιούτους πάλαι ἐζήτει, οὐ βουλόμενος ἐκείνοις ἔσεσθαι χώρησιν τοῦ τόπου, ἀλλὰ συγκαταβαίνων, καὶ διὰ τοῦτο ἵνα καὶ τούτους εἰσαγάγῃ. Τίνες οὖν εἰσιν οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταί; οἱ μήτε τόπῳ περικλείοντες τὴν λατρείαν, καὶ Θεὸν ἐν πνεύματι θεραπεύοντες· καθὼς καὶ ὁ Παῦλός φησιν, Ὧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· καὶ πάλιν, Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. ὅταν δὲ εἴπῃ,

24 Πνεῦμα ὁ Θεός, Οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ, ἢ τὸ ἀσώματον. δεῖ τοίνυν τοῦ ἀσωμάτου καὶ τὴν λατρείαν * τοιαύτην εἶναι), καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἡμῖν ἀσωμάτου προσφέρεσθαι, τουτέστι, διὰ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς τοῦ νοὸς καθαρότητος. διὸ φησι, Καὶ δεῖ προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Ἐπειδὴ γὰρ ἔσεσθαι, καὶ Ἰουδαῖοι τῆς μὲν ψυχῆς ἠμέλουν, πολλὴν δὲ περὶ τὸ σῶμα ἀσυδησίαν ἐποιοῦντο, καθαίροντες αὐτὸ πάντοδαπῶς· φησὶν, ὅτι οὐ τῇ τοῦ σώματος καθαρότητι, ἀλλὰ τῷ ἐν ἡμῖν ἀσωμάτῳ, τουτέστι, τῷ νῷ, ὁ ἀσώματος θεραπεύεται. μὴ τοίνυν περίβαλλεσθε θύετε καὶ μόχθους, ἀλλ' ὅλον σαυτὸν ἀνάθες τῷ Θεῷ καὶ ὁλοκαύτωσον. τοῦτο γάρ ἐστι θυσίαν ζῶσαν παραστῆσαι. ἐν γὰρ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν· ὡς ταῦτα μὲν πρότερα τύπος ἦν, ἢ περιτομὴ, τὰ ὁλοκαυτώματα, τὰ θυμιάματα· νυνὶ δὲ οὐκέτι, ἀλλ' ἀλήθεια τὸ πᾶν. διὰ γὰρ σάρκα, ἀλλὰ πονηρούς δεῖ περικόπτειν λογισμούς, καὶ σταυροῦν ἑαυτὸν καὶ ταῖς ἀλόγοις ἀναιρεῖν ἐπιθυμίαις καὶ καταφρονεῖν. ἰλιγγίασεν ἡ γυνὴ πρὸς τὰ λεχθέντα, καὶ ἀπηλθόντος πρὸς τὸ τῶν Εἰρημιτῶν ὄρος, καὶ καμοῦσα, ἀκούσον τί φησιν·

25 Οἶδα ὅτι ἔρχεται Μεσσίας ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.

26 Λέγει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

26 Λέγω αὐτῇ ὁ Ιησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. Καὶ πόθεν Σαμαρείτης τὸ προσδοκᾶν τὸν τοῦ Χριστοῦ παρῆσθαι, καὶ Μωϋσέα δεξαμένοις μόνον; ἀπ' αὐτῶν τῶν Μωϋσέως γραμμάτων. καὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ καὶ ὁμοίως ἠμείνεσαν, τοῖς τὸν υἱὸν εἰρηκότες· καὶ τοῦ Αβραὰμ ἐν τῇ σκιωῇ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἠμείνεσαν, τοῖς τὸν υἱὸν εἰρηκότες· καὶ τοῦ Αβραὰμ ἐν τῇ σκιωῇ
5 οὗτός ἐστιν ὁ λεγόμενος· καὶ ὁ Ιακὼβ τοῖς αὐτοῦ προφητεύων, ἔλεγε· Οὐκ ἐκλείψει Γεν. μθ. ι.
ἄρχων ἐξ Ιούδα, οὐδὲ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς
προσδοκία ἐθνῶν. καὶ αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς φησι· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς Δευτ. ιη. ιε.
ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ, αὐτοῦ ἀκούσεσθε. καὶ τὰ κατὰ τὸν ὄφιν, καὶ τὰ κατὰ τὴν ῥάβδον
τὴν Μωϋσέως, καὶ τὰ κατὰ τὸν Ισαάκ, καὶ τὸ πρόβατον, καὶ πολλὰ ἕτερα εἰκόνα βαλόμενοι ἐκ-
10 λέγει, τῷ προσοίσειν αὐτὸν αἰσχυνόμενα. καὶ τί δήποτέ, φησιν, οὐκ ἀπὸ ζύτων εἶπε τῇ γυναικὶ ὁ Χριστός· ἀλλὰ τοῦ μὲν Νικοδήμου τὸν ὄφιν εἰς μέσον ἤγαγε, καὶ τοῦ Νικοδήμου
προφητείας ἐμέμνησε· ταύτῃ δὲ δῆλον τοιοῦτον εἶπε; τίνος οὖν ἕνεκεν καὶ διατί; ὅτι οὐχ ὁμοῖοι
μὲν ἄνδρες ἦσαν, καὶ ἐν τούτοις ἐστρέφοντο· αὕτη δὲ γυνὴ πενιχρὰ καὶ ἀμαθὴς καὶ γραφῶν ἄπει-
ρος. διὰ τοῦτο αὐτῇ οὐκ ἀπὸ τούτων διαλέγεται, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τῆς προῤῥήσεως
15 αὐτοῦ ὧν ἐπαύετο, καὶ διὰ τούτων εἰς μνήμην ἄγει τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐκαλύπτει λοιπὸν ἑαυ-
τόν· ὅθεν καὶ τοῖς μαθηταῖς τὴν ἀρχὴν μὴ ζητῆσαι τῇ γυναικὶ εἰπεῖν, ἔδοξεν καὶ αὐτῇ λυσι-
τελῆ καὶ εἰκῇ φθέγξασθαι· νεανὶς γὰρ μικρὰ αὐτοῦ ὧν τὸ μνημεῖον ἄγαν, οὐκαίρως ἑαυτὸν
ἀπεκάλυψε. καὶ τοῖς μὲν Ιουδαίοις συνεχῶς λέγουσι, ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ-
πὲ ἡμῖν εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός," τούτοις μὲν οὐκ ἀπεκρίνατο σαφῶς· ταύτῃ δὲ ἔφθασε φανερῶς
20 αὐτὸς εἰπών. Δυσκολωτέρα γὰρ ἦν ἡ γυνὴ τῶν Ιουδαίων. οὐχὶ μὲν γὰρ οὐχ ὑπὲρ τοῦ
μαθεῖν ἐζήτουν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κωμῳδεῖν αὐτὸν ἀεί. εἰ δὲ ἐβούλοντο μαθεῖν, ἱκανὴ καὶ ἡ διὰ τῶν
ῥημάτων, καὶ ἡ διὰ τῶν γραφῶν, καὶ ἡ διὰ τῶν σημείων διδασκαλία· αὕτη δὲ ἐξ ἀδεκάστου
γνώμης καὶ ἁπλῆς διανοίας ἐφθέγξατο ἂν ἐφθέγξατο. καὶ δῆλον οὐκ ἐπὶ πάντα ἦλθον· ἀλλ'
αὐτῆς ἕνεκεν. ἐξ γὰρ ἤκουσε ἐξ ὅτου ἦλθον, καὶ ἄλλοις ὅπου τοῦτο ἐσταύρωσαν, καὶ πῶς ταχὺ
25 τῆς γυναικὸς ἦν ἰδεῖν καὶ ὃ ἠκριβωμένον, καὶ τὸ πιστόν.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Σφόδρα εἰς καιρὸν ἀπῆντησαν τῆς διδασκαλίας ἀπροπαθείας. Καὶ ἐθαύμαζον, ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπε, τί ζητεῖς; ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; Τί γὰρ ἐθαύμαζον; ὃ ἄτοπον καὶ ὃ ταπεινὸν μᾶλλον ἐπερβολῆς, ὅτι οὕτω τελείως ἦν ἀπερίβλεπτος ὤν, καὶ οὕτως εἶχε τοσαύτης ταπεινοφροσύνης γυ-
30 ναικὶ προσλέγεσθαι παρῆσθαι καὶ Σαμαρείτιδι. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐπλανῶντο, οὐκ ἠρώτησαν τὴν αἰτίαν. ὅτως ἦσαν πεπαιδευμένοι τὸν τῶν μαθητῶν τάξιν διατηρῆν, ὅτως αὐτὸν ἐδεδοίκεσαν καὶ ἠδοῶντο. εἰ γὰρ καὶ μηδέπω τὴν ἀξίαν περὶ αὐτοῦ δόξαν εἶχον, ἀλλ' ὅμως ὡς θαύματός τινι προσεῖχον, καὶ πολλὴν αὐτοῦ ἀπεῖχεν τὸν αἰδῶ. καίτοι γε πολλαχοῦ φαίνονται πολλὰ παῤῥησιαζόμενοι· οἷον, ὅταν ὁ Ιωάννης ὅπου πίπτῃ αὐτοῦ παρὰ τὴν· ὅταν αὐτῷ προσοι-
35 όντες λέγωσι, τίς μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὅταν οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου προσκαλῶσιν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων καθίσῃ. τίνος οὖν ἕνεκεν ἐνταῦθα οὐκ ἠρώτησαν; ὀλίγα μὲν πολλὰ, ὡς εἰς ὀλίγους αἰῶνα, ἀναγκαῖον εἶχεν ἀσκεπάζειν· ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν ὀλίγοις τοσοῦτον διέφερε τὸ γινόμενον. καὶ Ιωάννης μὲν πολλῷ χρόνον τοῦτο ἐποίησε πρὸς αὐτοὺς τέλει, ὅτε πλείονος ἀπήλαυσε παῤῥησίας, καὶ ἐθαῤῥει τὴν ἀγάπην τοῦ
40 Χριστοῦ· οὗτος γὰρ ἐκεῖνος, φησιν, ὃν ἠγάπα ὁ Ιησοῦς. τί τούτου τοῦ μακαρισμοῦ γλυκύτερον ἢ ἴσον;

Ἀλλὰ μὴ μέχρι τούτου σπεύδωμεν, ἀγαπητοί, τοῦ μακαρίζειν ἀπόστολον· ἀλλ' ὥσπερ καὶ τῶν ΗΘΙΚΟΝ
μακαριζομένων γενέσθαι, πειρώμεθα καὶ μιμεῖσθαι ἀκριβῶς, καὶ μιμησώμεθα διαπελιτικῶς, καὶ ἴδωμεν τίνα ἐκεῖνα τὸν ἀγάπην ἐποίησε τὸν τοσαύτην. τίνα οὖν ἐκεῖνα; ἀφῆκε πατέ-

ρα δὲ πλοῖον ϗ δίκλινον, ϗ ἠκολούθει ᾧ Ἰησῦ. ἀλλὰ τῦτο κοινὸν αὐτῷ ϗ τοῖς ⓦ ἀδελφὸν ἰῶ, ϗ τοῖς Πέτρον ϗ Ἀνδρέαν, ϗ τοῖς σὺν ἄλλοις πᾶσι ἀποστόλων. τί δὴ οὖν ὃ ὄξαίρετον ἰῶ, ὁ πολλῶ τῶ ἀγάπῳ ἐποίησεν; ἆρα εὑρήσομεν; αὐτὸς μὲν γὰρ περὶ ἑαυτῦ οὐδὲν τοιῦτόν φησιν, ἀλλ' ἢ ὅτι ἠγαπᾶτο μόνον· τὰ δὲ κατορθώματα αὐτῦ δι' ἃ ἠγαπᾶτο ἀπεσιώπησε μετειάζων. ὅτι γὰρ αὐτὸν ὄξαίρετόν τινα ἀγάπῳ ἠγάπα, πρωτί που δῆλον ἰῶ· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ δι' ἐλεγξόμενος; οὐδὲ ἐρωτᾶν φαίνε) κατ' ἰδίαν αὐτόν, καθὼς Πέτρος πολλάκις, καθὼς Φίλιππος, καθὼς Ἰούδας ὁ Θωμᾶς· ἀλλ' ὅτε τῦ Ζωαποστόλῳ ζαρίσασθαι ϗ ἐπαναπαῦσαι ἠθέλησε, τότε μόνον. ὅτε γὰρ ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων αὐτὸν ἰδυάγκασε θύσας, τότε ἠρώτησε. πολλῶ γὰρ ὅτοι τοῖς ἀλλήλοις εἶχον ἀγάπῳ. οὕτω γοῦν ϗ ὅτι τὸ ἱερὸν ὁμοῦ φαίνοντας δυσαβαίνοντες, ϗ κοινῇ δημηγορῶντες. κἀκεῖνος ὁ Πέτρος θερμότερον πολλαχοῦ ϗ κινῆται ὁ φθέγεται· ϗ τοῖς ᾧ τέλει ἃ ἀκούει τῦ Χριστοῦ λέγοντος, Πέτρε φιλῆς με πλέον τῦτων; ὁ δὲ πλέον τῦτων ἀγαπᾶν, δῆλον ὅτι ϗ ἠγαπᾶτο. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐκ τῦ ἀγαπᾶν ⓦ Ἰησῦν· οὐκῆνο δὲ οὐκ τῦ ἀγαπᾶσθαι τῶδε τῦ Ἰησῦ δῆλον ἐλῦετο. τί οὖν ὅστιν ὁ τῷ ἀγάπῳ ἐποίησε τῶ ὄξαίρετον; ἐμοὶ δοκῆν, πολλῶ ⓦ αὐθρα δοκιμείκειαν δὲ παρασότητα δοκιμδείκνυσθαι· δῆσπερ οὐδὲ πρῆσιαζόμενος πολλαχοῦ φαίνεται. τοῦτο γὰ ἠλίκον ὅστί, ϗ ἀπὸ τῦ Μωϋσέως δῆλον· ϗ γὰ οὐκῆνον τοσοῦτον ϗ τηλικοῦτον τοῦτο ἐργάσατο. οὐδὲν γὰ ζαπεινοφρονῶν ἴσον. ἀφ' τῦτων τῶν μακαρισμῶν ἐντεῦθεν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς. ὥσπερ γὰρ τινα θεμέλιον ϗ κρηπῖδα μείζης οἰκοδομῆς καταβαλέσθαι μέλλων, οὕτω τὴ ζαπεινοφροσιῶν πρῶτον ἐθηκεν. ὃ γὰρ ὅστιν, οὐκ ἔστι ζῶντες σωθῆναι χωρὶς· ἀλλά, κἂν νηστεύῃ τις, κἂν δύχηται, κἂν ἐλεημοσιῶν ποιῇ μὴ ἀπονοίας, βδελυκτὰ ζῶντα, ζῶντες μὴ πτοῦσης, ὥσπερ οὖν ποθεινὰ ϗ ἐπέρασα πτοῦσης, ϗ μὴ ἀσφαλείας πρῶτα γίνεται. μετειάζωμεν τοίνυν, ἀγαπητοί, μετειάζωμεν. ϗ γὰ σφόδρα ῥᾴδιον τὸ κατόρθωμα, ἐὰν νήφωμεν. πῆ γὰ ὅλως ὅστὶ τὸ πρὸς ἀπονοιάν σε ἐπαίρον, ἄνθρωπε; ὐχ ὁρᾶς τῆς φύσεως τὸ εὐτελές; τῆς προαιρέσεως τὸ εὐόλισθον; σύνοησον σαυτῷ τὴν τελευτήν· σύνοησον τῶν ἀμβρτημάτων τὸ πλῆθος. ἀλλ' ἴσως πολλὰ κατορθῶν μέγα φρονεῖς; αὐτῷ μὲν οὖν τούτῳ πολλὰ ἀπόλλυς. δῆσπερ ὐχ ὅτω ⓦ ἀμβρτόντα, ὡς ⓦ κατορθοῦντα σπουδάζειν χρὴ μετειάζειν. τί δήποτε; ὅτι ὁ μὲ ἔχῃ τὴν ἀνάγκην τῦ ζωηδότος· ὁ δὲ, ἂν μὴ σφόδρα νήφῃ, ζαχέως, ὥσπερ ὑπό τινος πνεύματος ἀναῤῥιπισθεὶς, αἴρεταί τε ϗ ἀφανίζε), καθάπερ ὁ Φαραὼ ὁ Αἰγύπτιος. ἀλλὰ πόσοι παρέχῃς; ἀλλ' ὅ τὰ σά, ἀλλὰ ζῶ ὅ δεσπότης, ζῶ κοινὰ τῶν ὁμοδούλων. ϗ δι' ὃ ὅτω μάλιστα ζαπεινῦσθαι χρὴ ἐν τῇ τῶν ὁμοζυγῶν συμφορᾷ, ζῶ ἑαυτῷ πρόσοραν τα, ϗ τὴ οἰκείαν φύσιν ἐν ἐκείνοις μανθάνοντα. ἴσως ϗ ἡμᾶς τοιούτων ἤμεν πρότερον. εἰ δὲ μετέπεσε πρὸς ὑμᾶς ὁ πλοῦτος, ἀλλ' εἰκὸς αὐτὸν ϗ καταλιπῆν πάλιν ὑμᾶς. τί δ' ὅλως καὶ ὁ πλοῦτός ὅστι; σκιὰ ἀθρόνης, καπνὸς δι' ἀλυόμενος, ἄνθος χόρτυ, μᾶλλον δὲ ϗ ἀνθος βύτελέστερον. τί οὖν ὅτι χόρτου μέγα φρονεῖς; ἐυχὶ ϗ ληστὴς πρόσφατος γίνεται πλοῦτος, ϗ μαλθακῆς ϗ πόρναις ϗ τυμβωρύχοις; τῦτο οὖν σε ἐπαίρει, ὅτι τοιοῦτος ἔχεις κοινωνοὺς τῆς κτήματος; ἀλλὰ ὑμῆς ἐρᾶς; ἀλλ' ὑδὲν εἰς ὑμῆς λόγον ἐλεημοσύνης ὀπτιπδειότερον. ἐκεῖναι μὲν γὰ κατηναλωμέναι εἰσὶ ϗ μὴ μίσος, αἱ τιμαὶ δὲ πλόττου ϗ τῆς δυναστείας· αὗται δὲ οὐκ προαιρέσεως ϗ ἀπὸ συνειδήσεως τῶν πόνων· δῆσπερ οὐδὲ ἐκβάλλειν αὐτὰς δύναταί ποτε ⓐ πόνητες. εἰ δ' ἀνθρωποι τοσαύτην τοῖς ἐλεήμοσιν ἀπονέμυσι τὴν αἰδῶ, ϗ πόσα αὐτοῖς ζωθύχου) τὰ ἀγαθά, σύνοησον πηλίκην προσθήκην τῦ φιλανθρώπου Θεοῦ λήψονται τὴν δυτίδοσιν, οἵαν τὴν ἀμοιβήν. τοῦτον τοίνυν ζητῶμεν ⓦ πλῦτον ⓦ ἀεὶ μένοντα ϗ οὐδέποτε δραπετεύοντα· ἵνα ϗ ἀντέχωμεν μεγάλοι, ὡς ἐκεῖνοι μικροὶ, τῶν αἰωνίων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ϗ ἀεί, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ.

χ. ἰδίαν δὲ.

χ. τῦτο

χ. παρεγ.

χ. ἔχειν. χ. αὐτὴ μειζένως.

χ. μεγάλη

χ. πάντ.

χ. οὐσῶν τ χρείαν

χ. ἠγάπατο. ᾳ λέγει.

χ. ἀμβρτάνοντα.

χ. θαρρῶ σεν

Ομιλ. λδ'. 28 ΑΦΗΚΕ ΤΗΝ ΥΔΡΙΑΝ ΑΥΤΗΣ Η ΓΥΝΗ, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· 29 Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;

Ολλῆς ἡμῖν θερμότητος δεῖ καὶ σπουδῆς διεγηγερμένης. Ταύτης γὰρ μόνης οὐκ ἔνεστι τυχεῖν τῶν ἐπηγγελμένων ἡμῖν ἀγαθῶν. καὶ τοῦτο δείκνυσιν ὁ Χριστός, φησι, νῦν μέ, Ἐὰν μή τις ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, Ματθ. ι. λη. καὶ ἀκολουθήσῃ μοι, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· νῦν δέ, Πύρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ Λουκ. ιβ. μθ. τί θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθη; διὰ ἀμφοτέρων τούτων τὸ θερμὸν καὶ πεπυρωμένον μαθητὴν καὶ τοὺς πάντα κίνδυνον προκινδυνεύσαντας ἡμῖν ἐπιδεῖξαι βουλόμενος. τοιαύτη δὲ καὶ αὕτη ἡ γυνή. ὅτε γὰρ ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἀνήφθη, ὡς καὶ τὴν ὑδρίαν ἀφεῖναι, καὶ τὴν χρείαν δι' ἣν προῆλθεν, καὶ δραμοῦσαν εἰς τὴν πόλιν, πάντα τὸν δῆμον ἐλκύσαι πρὸς τὸν Ἰησοῦν. δεῦτε γάρ, φησὶ, καὶ ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. σκόπει σοφὸν καὶ ζηλωτήν. ἦλθεν ὑδρεύσασθαι· καὶ εὐθὺς τῆς ἀληθινῆς ἐπέτυχε πηγῆς, κατεφρόνησε λοιπὸν τῆς ὑδρίας, διδάσκουσα ἡμᾶς, εἰ καὶ ἐκ μικροῦ προφάσεως, ἐν τῇ τῶν πνευματικῶν ἀκροάσει, πάντων ἀναφορὰν τῶν βιωτικῶν καὶ μηδένα λόγον αὐτῶν ποιεῖσθαι. καὶ γὰρ τὸν ἰδίου δεόμενον, ὅταν ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐποίησαν, καὶ οὐ τὴν πεποίηκεν*. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ κληθέντες, ἀφῆκαν τὰ δίκτυα· αὕτη δὲ ἀδεμάτου, τοσούτου προσκειμένου, ἀφίησι τὴν ὑδρίαν, καὶ θυγατέλιστῶν ἔργον ποιεῖ, τὸ ἀπὸ τῆς χαρᾶς ἀναπερωθεῖσα· καὶ οὐχ ἕνα καλεῖ καὶ δεύτερον, καθάπερ Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος, ἀλλὰ πόλιν ὁλόκληρον διαπύσασα καὶ δῆμον τοσοῦτον, ὅτε πρὸς αὐτὸν οὐ ἦγαγε. καὶ σκόπει πῶς Χριστῶς*. οὐ γὰρ εἶπε, δεῦτε, ἴδετε Χριστόν· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ μετὰ συγκαταβάσεως, ὥσπερ καὶ ὁ Χριστὸς αὐτὴν ἐσαγήλυσεν, ὑπεσπάσατο τοὺς ἄνδρας. δεῦτε γὰρ, ἴδετε ἄνθρωπον, φησὶν, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. καὶ οὐκ ἠξιώθη εἰπεῖν ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. καίτοιγε ἐνῆν εἰπεῖν ἑτέρως· δεῦτε, ἴδετε τὸν φθάσαντα· ἀλλ' ὅταν πυρωθῇ ψυχὴ τῷ πυρὶ τῷ θείῳ, τὸν οὐδὲν τῶν ἐν τῇ γῇ λοιπὸν ὁρᾷ, οὐ τὸν δόξαν, οὐ τὸν αἰσχύνην, ἀλλ' ἑνὸς ἴσθι μόνου, τῆς κατεχούσης αὐτὴν φλογός. μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ὁρᾷς πάλιν σοφίαν πολλὴν γυναικός. οὔτε τὸν ἄνδρα ἐσίγησεν, οὔτε ἐσίγησεν. ἐβούλετο γὰρ οὐκ ἐκ τῆς οἰκείας ἀποφάσεως εἰσαγαγεῖν ἀκοάς, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀκροάσεως τῆς ἐκείνου τῆς ψήφου ταύτης ποιῆσαι χειροτονοῦσας, ὃ μᾶλλον αὐτὸν ἐδόκει τὸν λόγον. καίτοι οὐ πάντα αὐτῆς τὸν βίον ἐξήλεγξεν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν εἰρημένων καὶ τῶν ἄλλων ἐπέπεισε. καὶ οὐκ εἶπε, δεῦτε, πίστε θύσατε· ἀλλά, δεῦτε, ἴδετε, ὃ τοῦτο κουφότερον ἦν, καὶ μᾶλλον ἀκοὰς ἐφείλκετο. εἶδες τὸν γυναικὸς τὸν σοφίαν; ἤδει γὰρ, ἤδει σαφῶς, ὅτι γλυκάνθρωποι μόνον τῆς πηγῆς ἐκείνης, τὰ αὐτὰ πίσονται ἅπερ καὶ αὐτή. καίτοιγε εἰ τις τῶν ἄλλων ἦν τῶν παχυτέρων, καὶ ζωγρίσειεν ἂν τὸν ἔλεγχον· αὕτη δὲ ἐκπομπεύει τὸν ἑαυτῆς βίον, καὶ εἰς μέσον προτίθησιν, ὥστε πάντας ὑπεσπάσατο καὶ ἕλκει.

31 Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτὸν λέγοντες, Ραββεί, φάγε.

Ὁρῶντες γὰρ αὐτὸν κεκμηκότα ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, καὶ τῆς φλογὸς ὑπεκαιομένης, παρεκάλουν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ ἦν προπετείας τὸ δεῖσθαι ἐκ περιττοῦ, ἀλλὰ φιλοστοργίας τῆς πρὸς τὸν διδάσκαλον. τί οὖν ὁ Χριστός;

32 Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

33 Ἔλεγον οὖν, φησι, πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Τί τοίνυν θαυμάζεις, εἰ ἡ γυνὴ ὕδωρ ἀκούσασα, ἐπὶ ὕδωρ ἐφαντάζετο, ὅπου γε καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ τὰ ταῦτα

ταῦτα παήρισι, ἐς σοφὲν ὅπω πνθυματικὸν νοῆσιν· ἀλλ' ἀπορῆσι μὴν, πάλιν ὃ τὴν αἰδῶ τ̃ ζιωήθη ἢ τὴν τιμὴν ὃ διδασκάλων νέμοισι, πρὸς ἀλλήλας μὴν ζηλεχθήμνοι, αὐτῷ ὃ πῶς ἂν οὐ τολμῶντες προσαγαγεῖν. τ̃το ἢ ἀλλαχοῦ ποιοῦσιν, ὑπθυμοιῶντες μὴν ἐρωτῆσαι, σὺν ἐρωτῶντες δέ. Εἰ οὖν ὁ Χριστός;

34 Ἐμὸν βρῶμά ἐστί, φησιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τ̃ πέμψαντός με, ἢ τελειώσω αὐτ̃ τὸ ἔργον. Τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν συνεῖδε βρῶσιν εἰκάλεσε, δεικνὺς ὅσην ὑπερθυμίαν ἔχει τῆς ἡμετέρας προνοίας. ὥσπερ γὰρ ἡμῖν πρόφνον τὸ ἐσθίειν, ὅτως αὐτῷ τὸ σωθῆναι ἡμᾶς. ἄκρας ὃ πῶς πρυταγῆ, σὺν εἰς τ̃ προχείρου πρώτα ἀποκαλύπτῃ, ἀλλὰ προῆτον εἰς ἀπορίαν ἐμβάλλει ⓦ ἀκροατήν, ἵνα ἀξιάνθρωπος ζητῆν * τὸ λεχθήμνον, εἶτα ἀπορῶν ἢ κάμνων, μᾶλλον πλείονος ⟨προσδέξηται⟩ προθυμίας φανῇ τὸ ζητούμνον, καὶ μᾶλλον δέξηται πρὸς τὴν ἀκρόασιν. Διατί γὰρ μὴ διῆπεν, ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τ̃ πέμψαντός με; (καίτοι σαφὲς ἦν τ̃το σαφὲς μᾶλλον) ἀλλά τί; ἐγώ, φησι, βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς σὺν οἴδατε. προέτερον γὰρ αὐτοῦ, ὅσῳ ἔφθη, τῇ διαπορήσει προσεπιλεκώτερος ἐργάσασθαι βούλεται, ἢ ἐθίσαι [καὶ] διὰ τοιούτων ἀριγμάτων ἀκούειν τὰ λεχθέντα. τί δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος; λέγει λοιπὸν αὖθις, ἢ ἑρμηνεύει.

35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμόν.

Ἰδοὺ πάλιν τοῖς ζιωθήσοις ὀνόμασιν ἀνάγει πρὸς τὴν τῶν μελλόντων προσδοκίαν αὐτούς. ἢ γὰρ βρῶμα εἶπων, σαφὲς ἕτερον ἐδήλωσεν, ἢ τὴν τῶν μελλόντων προσδοκίαν αὐθεφπων· ἢ ἡ χώρα ὃ ἢ ὁ θερισμὸς τοῦ αὐτοῦ πάλιν τοῦτο δηλοῖ, τὸ πλῆθος τῶν ψυχῶν τῶν ἑτοίμων πρὸς τὴν ⟨προσδοχὴν⟩ τ̃ κηρύγματος· ὀφθαλμοὺς ὃ ἐνταῦθα λέγει, ἢ σὺν τῆς διανοίας, καὶ σὺν τ̃ σώματος (καὶ γὰρ ἑώρων λοιπὸν τὸ πλῆθος ἐρχόμνον τ̃ Σαμαρφτῶν) τ̃ ὃ τῆς προαιρέσεως αὐτῶν ἑτοιμότητα, καὶ χώρας τὰς λευκαινομένας φησίν. ὥσπερ γὰρ ⓖ "σάχυες, ἐπειδὰν λευκανθῶσι, πρὸς ἀμητὸν εἰσὶν ἕτοιμοι· οὕτω καὶ οὗτοι νῦν, φησι, πρὸς σωτηρίαν εἰσὶ πρόθυμοι καὶ δεκτικοί. καὶ διατί μὴ εἶπε σαφῶς, ὅτι ἔρχονται πιστεύσαι ⓓ οἱ Σαμαρεῖται, καὶ ἕτοιμοί εἰσι πρὸς ⟨προσδοχὴν⟩ τ̃ λόγου, κατηχηθέντες ὑπὸ τ̃ Φιλίππου, ⓦ ὃ καρπὸν λοιπὸν ἀποδιδόντες, ἀλλὰ χώραν καὶ θερισμὸν ⟨σκάλεσε⟩; τί βούλεται αὐτῷ αὗται αἱ ῥῆσαι; ἢ γὰρ ἐν ταῦθα μένον, ἀλλὰ ἢ ἐν πρωτὶ ταῦ διαλεγομένῳ τούτῳ ποιῇ, καὶ ⓓ προφῆται ὃ ὧν αὐτῷ κεχρώνται ῥήσει, μεταφορικῶς πολλὰ λέγοντες. τί δήποτε οὖν ὁ αἴτιον; ἢ γὰρ ἁπλῶς ταῦτα τὰ πνεύματος ἀνομοθέτησεν ἡ χάρις· ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν, καὶ διατί; δυοῖν ἕνεκεν προφάσεων. μιᾶς μὲν, ὥστε ἐμφαντικώτερον ἡμᾶσθαι ⓦ λόγον, καὶ μᾶλλον ⟨ἐπ'⟩ αὐτὸν ἄγειν τὰ λεχθέντα. ἡ γὰρ διάνοια τῆς ζιωθήσης τὴν προαγωγὴν εἰκόνος ὑπολαβοῦσα διανίσαται μᾶλλον, καὶ ὥσπερ ἐν γραφῇ τὰ προφήματα ὁρῶσα κατέχεται μείζονως. ἑνὸς μὲν ἕνεκα, τ̃τ· ἑτέρου ὃ, ὥστε καὶ γλυκάνεσθαι τὴν διήγησιν, ἢ μονιμωτέραν εἶναι τῶν λεχθέντων τὴν μνήμην. ἢ γὰρ ὅτως ἀπόφασις χειρῶται καὶ ἀνάγει ⓦ ἀκροατὴν [ⓦ πολιτὴν,] ὡς ἡ διὰ τ̃ προφήτου διήγησις, καὶ ἡ ⟨προγραφὴ⟩ πείσας· ὁ διὰ τῆς παραβολῆς ὅτι μὴ πολλῆς μνόμνον ἰδεῖν τῆς σοφίας.

36 Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ ζιωάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Οὐ γὰρ τ̃ ἀμητοῦ τούτου καρπὸς ὁ εἰς αἰώνιον ζωὴν, ἀλλ' εἰς τὴν προσκαιρον ταύτην προχώρησ· ὁ ὃ πνευματικὸς εἰς τὴν ἀήρω καὶ ἀθάνατον. ὁρᾷς πῶς αὐθεντικὰ μὲν τὰ ῥήματα, πνευματικὰ ὃ τὰ νοήματα, καὶ δι' αὐτ̃ τ̃ λέξεως διαμένει τὰ γήινα ἀπὸ τ̃ ὑρανίων; ὅπερ γὰρ ἐπὶ τ̃ ὕδατος διαλεχθέντος ἐποίησε, τὸ ἰδιάζον αὐτῷ θεὶς, ὅτι ὁ πίνων ὃ ὕδωρ τοῦτο ἢ μὴ διψήσῃ, τ̃το ὃ ἐνταῦθα ποιῇ, [ὃ] εἰς ζωὴν αἰώνιον λέγων τ̃ καρπὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πὸν ζωαγεαθαι τῦτον. Ινα ϗ ὁ σπείρων ὁμῦ χαίρη καὶ ὁ θερίζων. Τίς ἐστιν ὁ σπείρων, ⸂ τις ὁ θερίζων; ⓐ προφῆται εἰσιν ⓐ σπείραντες, ἀλλ' οὐκ αὐτοὶ ἐθέρισαν, ἀλλ' ⓐ ἀπόστολοι. ϗ μὲν δὴ τῦτο ἀπεχέρωται τῆς ἡδονῆς ϗ τῆς ἀμοιβῆς τ πόνων, ἀλλὰ ζωὴν δι') ⸂ ζωὴν ἡμῖν χαρίσιν, εἰ ϗ μὴ ζωὴν ἡμῖν θερίζοισιν. οὐδὲ γὰρ ἀμητὸς ἔργον τῦ σπόρου. ἔνθα οὖν ἐλάττων ἐστὶ μὲν ὁ πόνος, μείζων δ' ἡ ἡδονή, σὺ ζωῆς ὑμᾶς ἐτήρησα, ϗκ ἐν τῷ σπόρῳ. πολλὴ γὰρ ἐκεῖ ἡ ῥαθυμία ϗ ὁ πόνος. ἐν γὰρ τῷ ἀμητῷ ἡ μὲν προσοδος πολλὴ, πόνος δ' ϗ δ' τοσῦτος, ἀλλὰ ⸂ πολλὴ ἡ ἀνεσις. σὺ ζωῆς δ' βούλεται καταστῆσαι δι' τῦτων, ὅτι ϗ προφητῶν θέλημα τῦτο ἐστι, ὃ ἐμοὶ δῶν ἀν θέμπτοις προσελθεῖν· τῦτο ϗ ὁ νόμος κατεσκεύαζε, δι' τῦτο ϗ ἔσπειραν, ἵνα " τῦτον τέκωσι τ καρπόν. χ τύτῳ

δείκνυσι δ' ὅτι κἀκείνους αὐτὸς ἀπέστειλε, ϗ ὅτι πολλὴ ἡ συγγένεια τῇ κοινῇ προς τὸν παλαιὸν, ϗ πάντα ὁμοῦ δι' τῆς προβολῆς. ταύτης κατασκευάζει. μέμνηνται δ' ϗ λόγου προοιμιώδους προφερομένου διὰ πολλῶν. 37 Εν γὰρ τύτῳ, φησὶν, ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθὴς, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, ⸂ ἄλλος ὁ θερίζων. Ταῦτα δ' ἔλεγον ⓐ πολλοὶ, ἐπότε ἄλλοι μὲν τοὺς πόνους ὑπέστησαν, ἄλλοι δ' τοὺς καρποὺς ἐδρέποντο· ϗ λέγει, ὅτι ἐν τύτοις ὁ λόγος ἐν ταῦθα μάλιστα τὸν ἀληθῆ ἔχει. ἐπόνεσαν μὲν γὰρ ⓐ προφῆται, ὑμεῖς δ' τοὺς καρποὺς τοὺς ἐκ τῶν ἐκείνων πόνων ἀμᾶσθε. " καὶ οὐκ εἶπε τοῦς μαθοὺς (τοσῦτο γὰρ ἐκείνοις ἀμισθος ὁ πολὺς ἐκεῖνος πόνος) ἀλλὰ τοὺς καρποὺς. τῦτο ϗ Δανιὴλ ἐποίησε. ϗ γὰρ ϗ αὐτὸς προοιμίας μέμνηται λεγούσης, Ἐξῆλθεν δόξ ἀνόμων πλημμέλεια. α. Βασ. κδ. ϗ ὁ Δαβὶδ ἐν τῷ ψαλμῷ μέμνηται τοιαύτης παροιμίας. δι' τῦτο προλαβὼν εἶ- ιδ. πεν, ἵνα ⸂ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ ϗ ὁ θερίζων. δεῖ γὰρ ἤμυνε λέγειν, ὅτι ἄλλος ἔσπειρε ϗ ἄλλος θερίζει, ἵνα μή τις, ὅπερ ἔφθη, ἀπειρηκὼς τοῦ προφήτας νομίσῃ τὸ μισθοῦ, ξένον τι λέγειν ϗ παράδοξον, ϗ τοῖς ἀσθενοῦσι σύμφωνον, ἀλλὰ τῶν πνευματικῶν ἀξιάρετον ὄν. ἐν μὲν γὰρ τοῖς προφήταις τοῖς ἀσθενοῦσι, ἐὰν συμβῇ ἕτερον σπεῖραι ϗ ἕτερον θερίσαι, οὐχ ὁμοῦ χαίρουσιν, ἀλλ' ἀλγοῦσιν ⓐ σπείραντες, ὅτε ἑτέροις κεκμήκοντες· χαίρουσι δ' ⓐ θερίζοντες μόνοι. ἐνταῦθα δ' οὐχ οὕτως, ἀλλὰ ϗ ⓐ μὴ θερίζοντες ἀπῆρ ἔσπειραν, ὁμοίως τοῖς ἀμῶσι χαίρουσιν· ὅθεν δῆλον ὅτι ϗ αὐτοὶ κοινωνοῦσι τῶν μισθῶν.

38 Εγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπίασαν, ⸂ ὑμεῖς εἰς ⓦ κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. Ταύτῃ προτρέπει μᾶλλον αὐτοὺς. δεῖ γὰρ ἐδάκη ὑπόπονον εἶ) ὃ προβλημα, ὃ τῷ οἰκουμένῳ προελθεῖν ϗ κηρύξαι, δείκνυσιν ὅλι ⸂ χ ῥᾴδιόν ὄν. " ῥᾳδιόν ὄν. ὃ γὰρ σφόδρα ὑπόπονον ἐκεῖνο ἰῶ, ὃ πολλοῦ καμάτου ἐδεῖτο, τὸ καταβαλεῖν τὰ σπέρματα ⸂ ψυχῶν ἀμύητον ἀναγαγεῖν εἰς θεογνωσίαν. τίνος δ' ἕνεκεν ταῦτα φθέγγεται; ἵν', ὅταν αὐτοὺς ἀποστείλῃ εἰς τὸ κηρύξαι, μὴ θορυβηθῶσιν, ὡς εἰς προβλημα ὑπόπονον πεμπόμενοι. τὸ γὰρ ὑποπονώτερον τῷ προφήτῃ ἰῶ, φησι· ⸂ μαρτυρεῖ τὸ ἔργον τοῦ λόγου, ὅτι ὑμεῖς ὑπὲ τὰ εὐκολα ἤλθετε. ὥσπερ γὰρ ὑπὲ θερισμοῦ μετ' εὐκολίας μὲν ὁ καρπὸς ζωάγεται, ϗ ἐν μιᾷ ῥοπῇ ἡ ἄλως πληροῦται τῶν δραγμάτων οὐκ " αἱαμυόντων ταῖς τῶν χειρῶν ξυπαῖς, ϗ χειμῶνα, ϗ ἔαρ, ϗ ὄμβρον· ὕτω ⸂ νεῶ γῆς. ϗ τὰ ἔργα βοᾷ. μεταξὺ γοῦν αὐτοῦ λέγοντος ταῦτα, ἤξίησαν ⓐ Σαμαρεῖται, ϗ ζωήσατο ἀληθὲς ὁ καρπός. διὰ τοῦτο εἶπεν, ἄρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, ϗ βλέπετε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσιν. εἶπε ταῦτα, ϗ τὸ ἔργον ἐφάνη, ϗ τὰ ῥήματα ἐκ τῶν προβλημάτων ἐωρᾶτο. χ ἀναμένων

39 Εκ γὰρ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ, φησιν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρέων διὰ ⓦ λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα.

Σιωπεώντων γὰρ ὅτι οὐκ ἀν ἐβαύμασε προς χάειν ἡ γυνὴ ⓦ διελέγξαντα αὐτῆς τὰ πλήμμελήματα, οὐδ' ἀν ἐπορ τοῦ χαείσασθαι ἑτέρῳ, τὸν ἑαυτῆς ἐξεπόμπευσε βίον.

Μιμησώμεθα δὴ τὴν γυναῖκα καὶ ἡμεῖς· καὶ ὅπι τοῖς οἰκείοις ἁμαρτήμασι μὴ αἰσχυνώμεθα ΗΘΙΚΟΝ

νώμεθα ἀνθρώπους, ἀλλὰ φοβώμεθα, ὡς χρή, Θεόν, τὸν καὶ νῦν ὁρώντα τὸ γινόμενον, καὶ τότε κολάζοντα τοὺς μὴ μετανοήσαντας νῦν· ὡς νῦν γε τοὐναντίον ποιοῦμεν. τὸν μὲν γὰρ μέλλοντα κρίνειν οὐ δεδοίκαμεν· τοὺς δὲ ὧδέ ἡμᾶς παραβλαπτομένους, τούτοις φείδομεν, καὶ τιμῶμεν πρὸ αὐτῶν ἀρχόντων τρέμομεν. διὰ τοῦτο ἐν ᾧ δεδοίκαμεν, ἐν τούτῳ δίδομεν τιμωρίαν. ὁ γὰρ ἀρχόντων ἀνθρώπων ὑφορώμενος νῦν μόνον, Θεοῦ δὲ μὴ ἀρχομένους παρόξυνέ τι ἄτοπον ὁρῶντος, μηδὲ θέλων μετανοῆσαι καὶ μεταβαλέσθαι, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐνώπιον ἐνὸς καὶ δευτέρου, ἀλλὰ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ὀφθήσεται. ὅπου γὰρ καὶ τῶν ἀγαθῶν παρόξεων καὶ τῶν ἐναντίων παραβολή σε παιδεύειν, φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος λέγων· Δεῖ γὰρ ἡμᾶς, φησὶ, πάντας ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος ὅσα ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν. καὶ πάλιν· Ὃς φανερώσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους. ἔπραξάς τι πονηρόν, ἢ ἐνενόησας, ὁ κρύπτεις σεαυτὸν ἀνθρώπων; ἀλλὰ Θεὸν οὐ κρύπτῃς. ἀλλ' οὐδέν τοιοῦτόν σοι μέλει, ἀλλ' ὅτι ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων, τοῦτό σοι φόβος. οἶκοθεν οὖν γνόντες ὅτι οὐδὲ ἀνθρώποις λαθεῖν δυνήσῃ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. πόθεν γάρ, ὡς ἐν εἰκόνι, τότε φήσεται καθ' ὁρωμένους ἡμᾶς, ὡς αὐθεκατάκριτον ἕκαστον γενέσθαι. ὁ τοῦτο δῆλον καὶ ἀπὸ τοῦ πλησίον. καὶ γὰρ τὸν ἐσταφυλοφθόρον πένητα, τὸν Λάζαρον λέγω, τοσοῦτον ὁ πλούσιος, καθ' ὃν πολλάκις ἐβδελύξατο δάκτυλον, τοῦτον ἀνάγκη καλεῖν ἀναμνῆσαι αὐτῷ γενέσθαι τότε. ἀνάγκη τοίνυν, κἂν μηδεὶς ἄλλος ᾖ κατ' ἐμέ, ἕκαστον ἡμῶν εἰς τὸ ἑαυτοῦ συνειδὸς εἰσελθεῖν, καὶ καθίσαι ἑαυτὸν δικαστὴν τῶν λογισμῶν, καὶ εἰς μέσον ἀγαγεῖν τὰ πεπλημμεληκότα, καὶ εἰ μὴ βούλοιτο τότε ἐκπομπεύθηναι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ, ἰάσασθαι ἤδη τὰ τραύματα, βαπτίσματα τὰ φάρμακα τῆς μετανοίας. ἔξεστι γάρ, ἔξεστι μυρίων κέντρων τραυμάτων ἀπηλλάχθαι ὑγιαίνοντα. Ἐὰν γὰρ ἀφῆτέ, φησιν, ἀφέωνται ὑμῶν αἱ ἁμαρτίαι. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ βαπτίσματι καταχωννύμενα τὰ ἁμαρτήματα οὐκέτι φαίνεται· οὕτω καὶ τῶν ἀφανισθήσονται, ἐὰν θελήσωμεν μετανοῆσαι. ἔστι δὲ μετάνοια, τὸ μηκέτι "τὰ αὐτὰ ποιεῖν. ὁ γὰρ τοῖς αὐλοῖς ἐπιχειρῶν ἔοικε τῷ κύνα τῷ τοῦ ἰδίου ἐμέτου ἐπανιόντι *. διὰ τοῦτο ἀφίσασθε καὶ τῇ τροφῇ καὶ τῇ γνώμῃ τῶν τολμηθέντων· καὶ ἀποσπάσατε [καὶ] φάρμακα ἐπιθεῖναι τοῖς τραύμασι τὰ ἀνάπαλιν τῶν ἁμαρτημάτων. οἷον τί λέγω· ἥρπασας καὶ ἐπλεονέκησας; ἀπόσπασον τῆς ἁρπαγῆς, καὶ ἔπιθες ἐλεημοσύνην τῷ τραύματι. ἐπόρνευσας; ἀπόσπασον τῆς πορνείας, καὶ ἔπιθες ἁγνείαν τῷ ἕλκει. κακῶς εἶπες τὸν ἀδελφόν καὶ ἔβλαψας; πᾶσαν" κατήγορον, καὶ ἔπιθες φιλοφροσύνην. καὶ καθ' ἕκαστον οὕτω ποιοῦμεν τῶν πεπλημμεληκότων ἡμῖν, καὶ μὴ παρατρέχωμεν ἁπλῶς τὰ ἁμαρτήματα. ἐφέσηκε γὰρ λοιπόν, ἐφέσηκεν ὁ τῆς βυθίου καιρός. διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἔλεγεν· Ὁ Κύριος ἐγγύς, μηδὲν μεριμνᾶτε. ἀλλ' ἡμῖν τάχα τοῦναντίον ἔστιν ἐπιλέγειν· ὁ Κύριος ἐπί, μεριμνᾶτε. οὐκοῦν μὴ γὰρ καλῶς ἦκουον, μηδὲν μεριμνᾶτε οἱ ἐν θλίψει καὶ πόνοις καὶ ἀγῶσιν ὄντες· οἱ δὲ ἐν ἁρπαγῇ ζῶντες, οἱ ἐν τρυφῇ, οἱ χαλεπὰς βύθυνας μέλλοντες διδόναι, ἐν ἥτοι, σὺ οὐκοῦν ἂν ἀκούσαιεν εἰκότως· ὁ Κύριος ἐγγύς, μεριμνᾶτε. ἐπεὶ γὰρ πολὺς λοιπὸς τῆς σωτηρίας ὁ χρόνος, ἀλλὰ πρὸς τὸ τέλος λοιπὸν ὁ κόσμος ἐπείγει). τοῦτο μὲν πόλεμοι δηλοῦσι, τοῦτο δὲ θλίψεις, τοῦτο δὲ σεισμοί, τοῦτο δὲ ἀνάπτυξις ἔσται. καθάπερ γὰρ σῶμα ψυχορραγοῦν, καὶ ἐγγὺς ὂν τῆς τελευτῆς, μυρίας ἐπιπάσας κακώσεις· καὶ οἰκίας μηκύνουσα κατάπτωσιν, πολλὰ προσπίπτειν εἴωθε δὲ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς καὶ ἀπὸ τῶν τοίχων· οὕτω δὲ τῆς οἰκουμένης ἐγγὺς καὶ ὑπὸ θύραις ἔστηκεν ἡ σωτηρία, καὶ διὰ τοῦτο τὰ μυρία διέσπαρται πανταχοῦ κακά. εἰ γὰρ τότε ὁ Κύριος ἐγγύς, πολλῷ μᾶλλον νῦν ἐγγύς. εἰ προ" τριακοσίοις ἔτεσιν, ὅτε ταῦτα ἐλέγετο, πλήρωμα τῶν καιρῶν καὶ νῦν οὐκοῦν ὁ Παῦλος ἐκάλει, πολλῷ μᾶλλον καὶ νῦν ἐστὶν ὅτε· διὰ ἴσως δι' αὐτὸ τοῦτο ἀπιστοῦσιν. ἐγὼ μὲν διὰ τοῦτο πιστεύειν χρὴ μᾶλλον. πόθεν γὰρ οἶδας, ἀνθρωπε,

β. Πετ. β. κα.

φιλιπ. δ. ε.

κ. πῶν
* καὶ τοῦ κ.
παρομοίως
πῦρ ξηρὸν
καὶ ὑς πηγ
μένον λου
τῷ πάλιν

κ. πηγαί
σίων

αὐ,θεφπε, ὅπι οὐκ ἐπὶς ὃ τέλος, ἢ μὴ βραχὺ χρόνον ἀπομπήσεται τὰ Ἐιρημένα; ὥσπερ γὰρ τὸ ὁλιαῖον τέλος ὑπὸ πλὴ ἑκάπλου ἡμέραν λέγομεν εἶ), ἀλλὰ ἢ ⓦ ἑκατὸν μυῶν, καίτοιγε πειάκοντα ἡμέρας ἔχοντα· ὅτω καὶ πλὴ τοσούτων ἐτῶν καὶ πεπρακόσια ἔτη τέλος εἶπω, ὐχ ἁμαρτήσομαι· ὥστε οὐκ τότε πεφανερώνει ὃ τέλος. συσείλωμεν οὖν ἑαυτοὺς, ἐνπνευφήσωμεν τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ. καὶ γὰρ ἐν ἀδεία διατριβόντων ἡμῶν, ὑ σφόδρα μεμεριμνώντων οὐδὲ πεφοδοκώντων, ὅπις ήσεται ἀθρόον ἡ παρουσία. καὶ ὅτο δηλοῖ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· Ὥσπερ γὰρ ἐν τ ἡμέραις τ Νῶε, καὶ ὥσπερ ἐν τ ἡμέραις τ Λὼτ, ὅτως ἔσαι καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος δηλοῖ, ἔλεγεν· Ὅταν γὰρ λέγωσιν εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, καὶ ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ. τί δέ ἐστιν, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ; πολλάκις αἱ κύουσαι γυναῖκες παίζουσαι καὶ ἀριστοποιοῦσαι, ἢ ἐν βαλανείῳ, ἢ ἐν ἀγορᾷ δρόμους ποιοῦσαι, ἐξέπεσον πρὸ τῶν μελλόντων προσδοκᾶσθαι, διὰ τὸ τῆς ὀδυνης κατεχέσθησαι ἀθρόον. ἐπεὶ οὖν καὶ ἡμέτερα τοιαῦτα, ὦμεν ἀεὶ προσκαθαιρόμενοι· ὑ γὰρ ἀεὶ ταῦτα ἀκουσόμεθα, οὐκ ἀεὶ τούτων ἀξιοῖμεν ἐσόμεθα. Εν γὰρ ᾧ ἄφλη, φησί, τίς ἀξιομολογήσεταί σοι; οὐκοῦν ἐπαυθῶμεν μετανοήσωμεν, ἵν' ὅτως ἵλεων ⓦ Θεὸν ἔχωμεν καὶ πρὸ μέλλουσαν ἡμέραν, καὶ πολλῆς ἀπολαύσαι δυνηθῶμεν συνηνώμης· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς τυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λε. 40 ΩΣ ΟΥΝ ΗΛΘΟΝ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΟΙ ΣΑ-
μαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.
41 Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίς ευσαν εἰς αὐτὸν διὰ ⓦ λόγον αὐτοῦ·
42 Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον· ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν, ὅτι ἐστὶν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστός. 43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

ΟΥ δὲν φθόνῳ καὶ βασκανίας εἶχεν, οὐδὲν κενοδοξίας χαλεπώτερον· αὐτὴ τὰ μεῖα" ἐάσῃ διαφθείρειν ἀγαθά. ⓟ οὖν Ιουδαῖοι πλείονα τῶν Σαμαρειτῶν γνῶσιν ἔχοντες, καὶ τοῖς προφήταις συντεταφέντες, ὕστερον τούτων ἐφάνησαν ὑστερήσαντες. ὅτοι μὲν γὰρ ἐκ τῆς μαρτυρείας ἐπίς ευσαν τῆς γυναικὸς, καὶ σημεῖον ἰδόντες οὐδὲν, ἐξῆλθον προσκαλούμενοι ⓦ Χριστόν" μεῖναι παρ' αὐτοῖς· ⓘ δ' Ιουδαῖοι, ἐκ χαύματα θεασάμενοι, ὑ μόνον ὑ κατέσχον αὐτὸν παρ' ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀπήλασαν, καὶ πάντα ἐποίησαν ὥστε καὶ τῆς χώρας αὐτὸν ἐκβαλεῖν, καίτοιγε αὐτὴ ἡ πρόνοια δι' ἐκείνους ἐγεγόνει. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀπήλασαν, ὅτοι δὲ καὶ μεῖναι παρ' ἑαυτοῖς ἠξίουν. τοῦτο οὖν οὐκ ἔστιν ὃ ποιεῖσθαι προσκαλοῦμαι, εἰπέ μοι, καὶ δεόμενος· ἀλλὰ τοῖς μὲν βουλομένοις ἐκ προχείρου προσεδρεύειν, τοῖς δὲ ἀναπαύσει καὶ βουλομένοις αὐτὸν κατέχειν μὴ δίδοναι ἑαυτόν· ἀλλ' ὐκ οἶδ' τοῦτο ἄξιον τῆς αὐτοῦ κηδεμονίας. Διὰ τοῦτο καὶ" ἐδέξατο, καὶ ἔμεινε παρ' αὐτοῖς ἡμέρας δύο. αὐτοὶ μὲν γὰρ ἐβούλοντο διηνεκῶς αὐτὸν κατέχειν (τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν ὁ εὐαγγελιστὴς εἰπών, ὅτι ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς) αὐτὸς δὲ οὐκ ἠνείχετο· ἀλλ' ἡμέρας δύο μόνον ἔμεινε, καὶ ἐν ταύταις πολλῷ πλείους ἐπίς ευσαν εἰς αὐτόν. καίτοιγε τούτους οὐκ εἰκὸς ἦν πίς ευσαι, τῆς τε σπουδῆς μηδὲν ἐφαπτομένους, καὶ τῶν προφητῶν ἀπείρως ἔχειν· ἀλλ' ὅμως ὅπερ τοῖς λεγομένοις μὴ ἀληθείας ἐδίκαζον, καὶ προσέσχον τοῖς αὐτοῖς, ἀλλ' ὑψηλοτέραν τὴν κολυμβήθραν ἔλαβον ἔννοιαν, καὶ ἐφιλοτιμοῦντο ὅπως μείζονος θαυμάζειν αὐτόν. τῇ γὰρ γυναικί,

κ. διέφθειρεν

κ. εἶναι σὺν αὐτοῖς.

κ. ἐξελέξατο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναικί, φησιν, ἔλεγεν· οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν αὐτῷ. αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστός. ⓐ μαθηταὶ τὸν διδάσκαλον ἐθορυβοῦντο. ὅτοι γὰρ καὶ τῶν Ἰουδαίων κατηγορήσαντες ὡς δικαίως, καὶ τῷ πιστεῦσαι, καὶ ὡς δέξασθαι. οἱμὲν γάρ, ὅσον ὧν πᾶσαν τὴν παραγγελίαν ⁽ χωρεῖσαι, χωρεῖσαι ⁾ αὐτὸν ἐλίθαζον· ὅτοι δὲ οὐδὲ παρὰ αὐτοῦ ὁρμώμενον εἵλκυσαν πρὸς ἑαυτούς. καὶ ⓐ μὴ μὴ σημείων ἀδιόρθωτοι μένουσιν· ὅτοι δὲ χωρὶς σημείων πολλὴν παρὰ αὐτὸν τὴν πίστιν ἐπεδείξαντο, καὶ τούτῳ αὐτῷ φιλοτιμοῦνται, ὡς χωρὶς σημείων πιστεύσαι· οἱμὲν δὲ παύονται καὶ σημεῖα αἰτοῦντες καὶ πειράζοντες. ὅπως εὐγνώμονος ψυχῆς πάντα χρεία. καὶ ἐπιλάβηται τοιαύτης ἡ ἀλήθεια, κατα φανῶς· καὶ μὴ κατάσχῃ, διὰ τοῦτο τὴν αὐτῆς ἀσθένειαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ταύτης ἀγνωμοσύνην τοῦτο ⁽ *. ἐπεὶ καὶ ὁ ἥλιος, ὅταν λάβῃ καθαρὸς ὀφθαλμούς, φωτίζει ῥᾳδίως· ἂν δὲ μὴ φωτίζῃ, τῆς ἐκείνων ἀρρωστίας τὸ ἀμάρτημα, καὶ τῆς ἀσθενείας τῆς τούτου. ἀκουσον γοῦν ὅπου τι λέγουσιν. οἶδαμεν, φησιν, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστός. ὁρᾷς πῶς εὐθέως ἐνενόησαν, ὅτι τὴν οἰκουμένην ἐπισπάσασθαι ἦλθεν, "ὅτι ἐπὶ διορθώσει τῆς κτίσεως ἦλθε σωτηρίας, ὅτι οὐκ ἐν Ἰουδαίοις ἔμελλεν ἀποκλείειν αὐτὸν τὴν οἰκουμένην, ἀλλὰ πανταχοῦ πείρειν αὐτοῦ ⁽ λόγον; ἀλλ' οὐκ Ἰουδαῖοι οὗτος, ἀλλὰ ζητοῦντες τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν· ὅτοι δὲ ὁμολογοῦσιν ἁπλῶς ἐν ἐπιτιμίοις εἶ), οἱμὲν δὲ ἀποστολικὸν διηθοῦντες, ὅτι πρώτης ἠξίωσεν καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι. εἰπόντες γὰρ ὅτι σωτὴρ ἐστι τοῦ κόσμου, ἔδειξαν ὅτι τοῦ ἀπολωλότος· οὐχ ἁπλῶς σωτήρ, ἀλλ' ἐν σφόδρα μεγάλοις. ἦλθον μὲν γὰρ πολλοὶ σῶσαι καὶ προφῆται καὶ ἄγγελοι· ἀλλ' ὁ ἀληθινὸς σωτὴρ οὗτός ἐστι, φησιν, ὁ τὴν ἀληθῆ σωτηρίαν παρέχων, καὶ τὸν προσκαιρον μόνον. τοῦτο πίστεως εἰλικρινοῦς. καὶ γὰρ εἰσιν ἀμφοτέρωθεν θαυμασταί, καὶ ὅτι ἐπίστευσαν, καὶ ὅτι χωρὶς σημείων (ὃς καὶ ὁ Χριστὸς μακαρίζει λέγων, Μακάριοι ⓐ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες) καὶ ὅτι εἰλικρινῶς τοῦτο. καίτοι τῆς γυναικὸς ἀμφιβόλως λεγούσης ἀκούσαντες, μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, οὐκ εἶπαν καὶ αὐτοί, ὅτι καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, καὶ ὅτι "πεπεισμένοι ἐσμὲν, ἀλλ' ὅτι οἴδαμεν· καὶ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς τοῦ κόσμου ὁ σωτήρ. οὐ γὰρ ὡς ἕνα τῶν πολλῶν ⁽ Χριστὸν ὡμολόγουν, ἀλλὰ ⁽ ὄντως σωτῆρα. καίτοι τίνα εἶδον σωθέντα; τῶν ῥημάτων ἤκουσαν μόνον, καὶ εἶπον ἅπερ καὶ, εἰ καὶ θαύματα ἐθεάσαντο πολλὰ καὶ μεγάλα, εἶπον. καὶ τίνος ἕνεκεν ταῦτα καὶ λέγουσιν ἡμῖν ⓐ διαπελίσαι τὰ ῥήματα, καὶ ὅτι θαυμαστῶς διελέξθη; ἵνα μάθῃς, ὅτι πολλὰ τῶν μεγάλων παρὰ τῶν ἐχόντων, ἀπὸ τοῦ τέλους τὸ πᾶν ἐδήλωσε. ἔπεισε γὰρ δῆμον ὁλόκληρον καὶ πόλιν ὅλην διὰ τῶν ῥημάτων. ἔνθα μὴ πείθονται, τότε αἰνίγματα λέγειν καὶ εἰρηνεύει, ἵνα μὴ ἀπὸ τῆς ἀγνωμοσύνης τὸ ἀκούοντας καταψηφίζηται ὁ τοῦ διηγησαμένου. καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

44 Αὐτὸς γὰρ ὁ Χριστὸς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. Διὰ τί τοῦτο προσκειται; ὅτι εἰς Καπερναοὺμ οὐκ ἀπῆλθεν, ἀλλ' εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Κανά. ἵνα γὰρ μὴ ὀξετάσῃς, διατί καὶ τοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔμεινε, παρὰ δὲ τοῖς Σαμαρείταις ἔμεινε, λύθησι τὴν αἰτίαν λέγων, ὅτι ὁ προφήτης αὐτός. διὰ τοῦτο οὐκ ἀπῆλθεν ἐκεῖ, ὥστε μὴ μείζονα αὐτοῖς γένεσθαι τὸ κρίμα. καὶ γὰρ πατρὶς ἐν τούτῳ ἡγεμονίαν αὐτὸν λέγει τὴν Καπερναούμ. ὅτι δὲ οὐκ ἀπίλαυσεν ἐκεῖ ἡμῖν, ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος· καὶ σὺ Καπερναούμ, μὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. πατρὶς δὲ ἰδίαν καλεῖ, ⁽ τῆς οἰκονομίας δηλῶν λόγον, καὶ τοῦτο πλέον ἐνδιατείνων. τί οὖν; οὐχ ὁρῶμεν, φησι, καὶ τοῖς οἰκείοις πολλοὺς θαυμαζομένους; μάλιστα μὲν οὐκ ἀπὸ τῶν ἀπαναίζόντων τὰ τοιαῦτα δεῖ ψηφίζεσθαι. εἰ δέ τινες ἐν τῇ αὐτῶν ἐπιμένουσι, πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ

χ. ἐνεχώπτο. χ. αὐμοῦ

χ. ζητοῦντες

* ἤγουν τῆς ψυχῆς.

ἴσ. ἐν ἔθνη

χ. νομίζομεν

τῇ ἀλλοτρίᾳ. ἡ γὰρ συνήθεια εὐκαταφρονήτους ποιεῖν εἴωθεν.

45 Ὡς οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

Ὁρᾷς ὅτι οἱ κακιζόμενοι οὗτοι μάλιστα αὐτῷ προσιόντες εὑρίσκονται; ὁ μὲν γὰρ ἔλεγεν, ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; ἄλλος δὲ, ἐρώτησον καὶ ἴδε, ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγήγερται. ταῦτα δὲ καὶ αὐτὸν ὑβρίζοντες ἔλεγον, ἐπειδὴ ἐκ Ναζαρὲτ τοῖς πολλοῖς ἐδόκει εἶναι· καὶ τὸ Σαμαρείτην δὲ εἶναι ὠνείδιζον. Σαμαρείτης γὰρ εἶ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις, φησίν. ἀλλ᾽ ἰδοὺ καὶ Σαμαρεῖται καὶ Γαλιλαῖοι πιστεύουσιν εἰς αἰσχύνην τῶν Ἰουδαίων. εὑρίσκονται δὲ καὶ Γαλιλαίων οἱ Σαμαρεῖται βελτίους. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν τῆς γυναικὸς ἐδέξαντο ῥημάτων· οὗτοι δὲ ἑωρακότες τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησεν.

46 Ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Ἀναμιμνήσκει τοῦ θαύματος τῶν ἀκροατῶν, τῶν Σαμαρειτῶν τὸ ἐγκώμιον ἐπαίρων. οὗτοι μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖ γινομένων σημείων ἐδέξαντο αὐτόν· οἱ Σαμαρεῖται δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ᾽ ἀπὸ διδασκαλίας μόνης. ὅτι μὲν οὖν ἦλθεν ἐκεῖ, εἶπε, τὴν δὲ αἰτίαν οὐ προσέθηκε δι᾽ ἣν ἦλθεν. εἰς μὲν γὰρ τὴν Γαλιλαίαν διὰ τὸν φθόνον τὸν Ἰουδαϊκὸν παρεγένετο· εἰς δὲ τὴν Κανᾶ τίνος ἕνεκεν; πρότερον μὲν γὰρ τὴν ἀρχὴν καλούμενος εἰς γάμον· νῦν δὲ τίνος ἕνεκεν καὶ διὰ τί; ἐμοὶ δοκεῖ, τὴν ἀπὸ τοῦ θαύματος πίστιν ἐγγινομένην ἰσχυροτέραν ποιῶν διὰ τῆς παρουσίας, καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἐφελκόμενος τῷ αὐτόκλητος παραγενέσθαι, καὶ τὴν μὲν ἰδίαν ἀφεῖναι πατρίδα, προτιμῆσαι δὲ ἐκείνους. Ἦν δέ τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ.

47 Οὗτος ἀκούσας ὅτι ἥκει ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἦλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν, ἵνα ἔλθῃ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν.

Ἤτοι τοῦ γένους ὢν τοῦ βασιλικοῦ, ἢ ἀξίωμά τι ἀρχῆς ἕτερον οὕτω καλούμενον ἔχων. τινὲς μὲν οὖν τοῦτον ἐκεῖνον νομίζουσιν εἶναι τὸν παρὰ τῷ Ματθαίῳ· δείκνυται δὲ ἕτερος ὢν παρ᾽ ἐκεῖνον, οὐκ ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πίστεως. ἐκεῖνος μὲν γὰρ καὶ βουλόμενον τὸν Χριστὸν ἐλθεῖν ἀξιοῖ μένειν· οὗτος δὲ καὶ μηδὲν τοιοῦτον ἐπαγγειλάμενον, εἰς τὴν οἰκίαν ἕλκει. κἀκεῖνος μέν φησιν, οὐκ εἰμὶ ἄξιος, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· οὗτος δὲ καὶ ἐπείγει, λέγων, κατάβηθι πρὶν ἢ ἀποθανεῖν τὸν υἱόν μου. κἀκεῖ μὲν ἀπὸ τοῦ ὄρους καταβὰς, εἰς Καπερναοὺμ εἰσῄει· ἐνταῦθα δὲ ἀπὸ τῆς Σαμαρείας, καὶ οὐκ εἰς Καπερναοὺμ, ἀλλ᾽ εἰς Κανᾶ ἐλθόντος, παρεγένετο οὗτος. κἀκείνου μὲν ὁ παῖς παρέσει κατείχετο· ὁ δὲ τούτου υἱὸς πυρετῷ. καὶ ἐλθὼν ἠρώτα, ἵνα ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· Ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Τί οὖν ὁ Χριστός;

[κ. ἰσάγει]

48 Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, φησίν, οὐ μὴ πιστεύσητε. Καίτοι τοῦτο πίστεως ἦν, καὶ τὸ ἐλθεῖν καὶ τὸ παρακαλέσαι· καὶ μετὰ ταῦτα δὲ αὐτῷ μαρτυρεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς λέγων, ὅτι εἰπόντος τοῦ Ἰησοῦ, πορεύου, ὁ υἱός σου ζῇ, ἐπίστευσε τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύετο. τί οὖν ἐστιν ὅ φησιν ἐνταῦθα; ἤτοι τοὺς Σαμαρείτας θαυμάζων ἔλεγε ταῦτα, ὅτι σημείων χωρὶς ἐπίστευσαν, ἢ τῆς δοκούσης αὐτοῦ πόλεως εἶναι καθαπτόμενος τῆς Καπερναοὺμ, ἀφ᾽ ἧς οὗτος ἦν. ἐπεὶ καὶ ἕτερός τις ἐν τῷ Λουκᾷ λέγων, πιστεύω Κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ, ἔλεγε πάλιν. ὥστε εἰ καὶ οὗτος ἐπίστευσεν, ἀλλ᾽ οὐχ ὁλοκλήρως, οὐδὲ ὑγιῶς· καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τοῦ πυνθάνεσθαι ποίᾳ ὥρᾳ ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ἐβούλετο γὰρ μαθεῖν, εἴτε αὐτομάτως, εἴτε ἐκ τῆς ἐπιταγῆς τοῦ Χριστοῦ τοῦτο γέγονεν. ὡς οὖν ἔγνω ὅτι χθὲς ὥρᾳ ἑβδόμῃ, ἐπίστευσε καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ὁρᾷς ὅτι τότε ἐπίστευσεν, ὅτε οἱ παῖδες εἶπον, οὐχ ὅτε ὁ Χριστός; τὴν διάνοιαν τοίνυν ἐλέγχει αὐτοῦ, μεθ᾽ ἧς προσελθὼν, ταῦτα ἔλεγεν (οὕτω γὰρ μᾶλλον καὶ εἰς πίστιν αὐτὸν ἐφείλκετο) πρὸ γὰρ τοῦ σημείου οὐ σφόδρα ἦν πεπιστευ-

[κ. δηλοῖ]

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χώς. Εἰ ὃ καὶ ἦλθε καὶ παρεκάλεσεν, οὐδὲν θαυμαστόν. Εἰώθασι γὰρ οἱ πατέρες ὑπὸ πολλῆς φιλίας, οὐ μόνον οἷς θαῤῥοῦσιν ἐπιτρέπειν, ἀλλὰ καὶ οἷς μὴ θαῤῥοῦσι δεῖσθαι, μηδὲν ὅλως παραλιπεῖν βουλόμενοι. ἐπεὶ ὅτι οὐκ πρότερον παρεσπάσθη, ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τότε αὐτὸν εἶδεν· ὡς εἴγε ἰῶ σφόδρα αὐτῷ πεπιστευκώς, οὐκ ἂν ὤκνησε, τοῦ παιδὸς μέλλοντος τελευτᾶν, εἰς τὴν Ιουδαίαν ἐλθεῖν. Εἰ ὃ ἐδεδοίκει, οὐδὲ τοῦτο ἀνέχειν. ὅρα γοῦν καὶ αὐτὰ τὰ ῥήματα πῶς ἐμφαίνει τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀνδρός. δέον γάρ, Εἰ καὶ μὴ παρέσεσθαι, ἀλλ' ὅμως μοῦ τὸν υἱὸν ἐλέγξαι μέγα καὶ φανερὰ ἀθλῶντα περὶ αὐτοῦ, ἄκαιρον πῶς ἔλαβε χαμαὶ σύρεται.

49 Κατάβηθι γάρ, φησι, πρὶν ἢ ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. Ὡς οὐ δυναμένου μοῦ θάνατον αὐτοῦ αἰτήσασθαι, καὶ ὡς οὐκ εἰδότος ἐν οἷς τὰ τοῦ παιδὸς πεφήμακε ἔσχε. δῆλον τοῦτο αὐτὸν ἐλέγχει, καὶ τοῦ Χριστοῦ εἰδότος καὶ θαῤῥοῦντος, δεικνὺς, ὅτι τὰ σημεῖα περιηγουμένως τῆς ψυχῆς ἕνεκεν ἐλάμβε. ἐνταῦθα γὰρ οὐχ ἧττον τοῦ παιδὸς τὸν πατέρα ἀσθενοῦντα περὶ τὴν δόξαν θεραπεύει, πείθων ἡμᾶς μὴ ἀπὸ σημείων, ἀλλ' ἀπὸ διδασκαλίας προσέχειν αὐτῷ. τὰ γὰρ σημεῖα τοῖς πιστοῖς, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις καὶ παχυτέροις. Ὅτε μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ πάθους οὐ σφόδρα προσεῖχε τοῖς λεγομένοις, ἢ μόνοις τοῖς περὶ τοῦ παιδὸς· ὕστερον δὲ ἤμωξε τὸ λεχθὲν διαλαμβάνει, καὶ τὰ μέγιστα καὶ τοῦθεν κερδαίνει· ὃ δὴ καὶ γέγονε. τί δήποτε ὃ ὅτι μὴ τοῦ ἑκατοντάρχου, αὐτεπάγγελτος ἐπῆλθε προσκύνησαι; ἐνταῦθα ὃ οὐδὲν καλύπτωμος ἀπιστία; ὅτι οὐδὲ μὴ ἡ πίστις ἀπέρριπτο. δεῖ γὰρ ἐπελθεῖν ἀπέναντι, ἵνα μάθωμεν τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἀγνωμοσύνην· ἐνταῦθα ὃ οὐκ ἀτελὴς ἰῶ. ἐπεὶ οὖν φῶ καὶ κάτω ἤπειγεν αὐτὸν λέγων, καταβῆθι, καὶ ὅπως ἤδει σαφῶς ὅτι καὶ ἀπὼν θεραπεῦσαι δύναται, δείκνυσιν ὅτι καὶ τοῦτο δυνατὸν αὐτῷ· ἵν', ὅπερ οἴκοθεν ὁ ἑκατόνταρχος ἔσχε, τοῦτο οὐκ τοῦ μὴ παραγενέσθαι Ἰησοῦν μάθῃ. ὅταν οὖν εἴπῃ, ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε, τοῦτο λέγει, ὅτι τὴν προσοῦσαν πίστιν οὐδέπω ἔχετε, ἀλλ' ἔτι ὡς περὶ προφήτου διάκεισθε. ἀνακαλύπτων οὖν ἑαυτὸν, καὶ δεικνὺς ὅτι καὶ χωρὶς σημείων ἔδει πιστεύεσθαι αὐτὸν, ἔλεγεν ἅπερ καὶ τῇ Φιλίππῳ· πιστεύεις ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν τῷ πατρί; εἰ ὃ μή, διὰ τὰ ἔργα πιστεύετέ μοι.

51 Ἤδη ὃ αὐτοῦ καταβαίνοντος, ἀπήντησαν καὶ δοῦλοι αὐτοῦ λέγοντες, ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ.

52 Ἐπυνθάνετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν, ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε. καὶ εἶπον αὐτῷ, ὅτι χθὲς ὥρᾳ ἑβδόμῃ ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.

53 Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.

Ὁρᾷς πῶς τὸ θαῦμα δῆλον ἐγένετο; οὐ γὰρ ἁπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχεν ἀπηλλάγη τοῦ κινδύνου, ἀλλ' ἀθρόον, ὡς φαίνεσθαι μηκέτι φύσεως ἀκολουθίαν εἶναι τὸ γινόμενον, ἀλλὰ τὴν ἐνεργείας τοῦ Χριστοῦ. πρὸς γὰρ αὐτὸν ἐλθὼν τὸν θανάτου ζυγὸν πύλας, ὡς καὶ ὁ πατὴρ ἐδήλωσεν εἰπών, καταβῆθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου, ἀνθρόον ἀπηλλάγη τῆς νόσου· ὅπερ οὖν καὶ τοὺς οἰκέτας ἐδήλωσεν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἴσως, οὐχ ὡς θαυματοποιοῦντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς περιττόν λοιπὸν τοῦ Ἰησοῦ τὴν πρόοσιν εἶναι νομίσαντες, ἀπήντησαν. καὶ γὰρ ἤδεσαν ἐκεῖνοι προσκυνοῦντα· ὅθεν καὶ κατ' αὐτὸν αὐτῷ τὸν ὁδὸν προσέτυχον. ὁ δὲ ἀνθρωπος ἀνεθεὶς τοῦ φόβου, λοιπὸν πρὸς τὸν πίστιν διέκυψε, θέλων δεῖξαι ὅτι τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τὸ ἔργον γέγονε, καὶ φιλοτιμεῖται λοιπὸν ὥστε μὴ δόξαι ἐλκῆ διεγηγέρθαι. ὅθεν μετ' ἀκριβείας πάντα ἐμάθοσαν, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. καὶ γὰρ ἰῶ ἀναμφισβήτητος ἡ μαρτυρία λοιπόν. καὶ γὰρ μὴ παρόντες μηδὲ ἀκούσαντες τοῦ Χριστοῦ δόξαν λεγομένου, μηδὲ τὰς χεῖρας εἰδότες, ὅτοι προσῆλθον τοῦτο διαστόντα μαθόντες, ὅτι οὗτός ἰῶ ὁ χεῖρας, αἰαμφισβήτητον ἔσχον τὴν ἀπόδειξιν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. δόξαν τοῦτο καὶ οὗτοι ἐπίστευσαν.

Τί

Τί τοίνυν ἀπὸ τούτων παιδευόμεθα; μὴ ῥαιθύμως διακεῖσθαι, μηδὲ ἐνέχεσθαι ζητῶν τὰ ΠΟΙΚΟΝ
τοῦ Θεοῦ δωρήματος. ὁρᾷς γὰρ ἐκ νεώτων πολλοὺς τότε βελτιόνων γινομένους, ὅταν ἢ τοῦ παιδὸς κακουμένου, ἢ γυναικὸς ἀρρωστούσης, ἢ δαιμονίας πινὸς ἀπολαύσωσι. χρὴ οὖν μὴ τυγχάνοντας δαιμονᾶν ὁμοίως βιάζεσθαι τοῖς, δοξάζοντας. τοῦτο γὰρ οἰκείων βιαιωμένων ἐστί, τοῦτο ἑτέρων ἐκ φιλοτίμου, ὡς χρή, δεικνύειν, μὴ μόνον ἀνιεμένους, ἀλλὰ καὶ μισοῦντας τὸ ἁμάρτημα. καὶ γὰρ καὶ ταῦτα τοῦ Θεοῦ κηδεμονίας ἔργα. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. ὅταν οὖν ἐν ἀνέσει τις αὐτὸν θεραπεύῃ μόνον, καὶ πολλῆς ἐπιδείκνυται ἀγάπης σημεῖα, οὐδὲ καθαρῶς φιλεῖ τὸν Χριστόν. καὶ τί λέγω ὑγίειαν καὶ χρημάτων ἀφθονίαν, ἢ πενίαν, ἢ νόσον; κἂν γὰρ γέενναν ἀκούσῃς, κἂν ἕτερον χαλεπόν, οὐδὲ οὕτως ἀφίσταται χρὴ τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης. τοῦτο γὰρ οἰκείων βιαιωμένων, καὶ ψυχῆς ἀκλινοῦς· ὁ δὲ τούτου μαχείμενος ἕτερον, καὶ τὰ πρόντα δῆθεν ῥᾳδίως, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτεύξεται ἀγαθῶν, καὶ πολλῆς ἀπολαύσεται παῤῥησίας πρὸς τὸν Θεόν. ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ομιλ. λς'. 54 ΤΟΥΤΟ ΠΑΛΙΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΗΜΕΙΟΝ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

1 Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. κεζ ε.

ΚΑθάπερ ἐν τοῖς μετάλλοις τοῦ χρυσίου, οὐδὲ τὸν βραχυτάτην φλέβα παρελθεῖν ἂν τις δύναιτο τῶν τοιούτων δεινόν, ἅτε πολλοῦ ἐργαζομένου πλοῦτον· οὕτω καὶ ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ἴσμεν ἕν, ἢ μίαν λέξιν οὐκ ἀζήμιον παραδραμεῖν, ἀλλὰ πάντα διερευνᾶσθαι χρή. πνεύματι γὰρ ἁγίῳ πάντα εἴρηται, καὶ οὐδὲν περίεργον ἐν αὐταῖς [γέγραπται]. σκόπει γοῦν καὶ ἐνταῦθα τί φησιν ὁ Εὐαγγελιστής. τοῦτο πάλιν δεύτερον ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν. οὐδὲ γὰρ τὸ δεύτερον ἁπλῶς παρεσιώπησεν, ἀλλ' ἵνα τὸ θαῦμα τῶν Σαμαρειτῶν ἐπαίρει, δείκνυσι, ὅτι καὶ δευτέρου σημείου γενομένου, οὐδέπω παρῆν τὸ ὕψος ἐκείνων ἔφθασαν τῶν οὐδὲν ἑωρακότων ὅτοι (α) τεθαυμάκοι. μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ποία ἑορτή; ἐμοὶ δοκεῖ ἡ τῆς πεντηκοστῆς. καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. συνεχῶς ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπισχεμάζει τῇ πόλει, τοῦτο μὲν ἵνα δόξῃ μετ' αὐτῶν ἑορτάζειν· τοῦτο δέ, ἵνα τὸ πλῆθος ἐπιασπάσηται τὸ ἄδολον. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις (α) ἀφελέστερον διακείμενοι συνήεσαν.

2 Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις προβατικὴ κολυμβήθρα, ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα.

3 Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ χωλῶν, τυφλῶν, ξηρῶν ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Τίς ὁ τῆς θεραπείας τρόπος ἐστί; ποῖον ἡμῖν μυστήριον αἰνίττεται; ἡ γὰρ ἁπλῶς, οὐδὲ εἰκῇ ταῦτα διαγέγραπται, ἀλλὰ τὰ μέλλοντα ἡμῖν ὡς ἐν εἰκόνι καὶ τύπῳ ἐπογράφει· ὥστε μὴ τὸ σφόδρα παραδόξου, ἀπροσδόκητον παραλυόμενον, λυμαίνεσθαι παρὰ τοῖς πολλοῖς, τὴν τῆς πίστεως δύναμιν. τί οὖν ἐστιν ὁ ἐπογράφει; ἔλυσε βάπτισμα δίδωσι, πολλὴν δύναμιν ἔχον καὶ δωρεὰν μείζω· βάπτισμα, πάσας ἁμαρτίας καθαῖρον, καὶ αὐτὴν νεκρὰν ζωὴν ποιοῦν. καθάπερ οὖν ἐν εἰκόνι προγράφεται τοῦτο

(α) τεθαυμάκοι. μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ποία ἑορτή; ἐμοὶ δοκεῖ ἡ τῆς πεντηκοστῆς. καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. συνεχῶς ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπισχεμάζει τῇ πόλει, τοῦτο μὲν ἵνα δόξῃ μετ' αὐτῶν ἑορτάζειν· τοῦτο δέ, ἵνα τὸ πλῆθος ἐπιασπάσηται τὸ ἄδολον. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀφελέστερον διακείμενοι συνήεσαν.

ζωῦτα τῇ κολυμβήθρᾳ ἢ ἑτέρᾳς πλείοσι. καὶ οὐδέποτε μὲν δίδοται ὕδωρ καθαίρειν σωμάτων κηλίδας, καὶ μολυσμοὺς οὐκ ὄντας, ἀλλὰ δοκοῦντας εἶναι, οἷς οὐδὲ ἀπὸ κηδείας, οὐδὲ ἀπὸ λέπρας, οὐδὲ ἀπὸ τοιούτων ἑτέρων· καὶ πολλά κἂν τις ἴδοι δι' ὕδατος γεγενόμενα· διὰ τῆς παλαιᾶς ζωῆς ἕνεκεν τῆς προφάσεως. πλὴν ἀλλὰ πρὸς ὃ κατεπείγει ἰωμεν νῦν. πρῶτον μὲν οὖν, ὡς ἔφθημεν εἰπών, μολυσμοὺς σωμάτων, ἔπειτα καὶ ἁμαρτήματα διαφέρει δὲ ὕδατος ποιᾷ λύσεως. ἐβουλήθησαν γὰρ ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐντεῦθεν ἀγαγεῖν τῆς τοῦ βαπτίσματος πίστεως, οὐκέτι μολυσμοὺς ἁπλῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ νόσους ἰᾶται. αἱ γὰρ ἐντεῦθεν τῆς ἀληθείας εἰκόνες καὶ ὅτι τοῦ βαπτίσματος, καὶ ὅτι τοῦ πάθους, καὶ ὅτι τῶν ἄλλων πεφώτισται τὰ πράγματα χαμαιτύπων ἦσαν. καθάπερ γὰρ ⓐ τοῦ βασιλέως ἐπὶς τὴν ἔμπροσθεν εἶσι λαμπροτέρᾳ σθρυφόρων, οὕτω δὴ καὶ ὅτι τὴν τύπων ἐλήλυθε. καὶ ἀγγέλου καταβαίνοντος ἐτάραττε τὸ ὕδωρ, καὶ ἰατικὴν ἐνεπίμπλη δυνάμιν· ἵνα μάθωσιν Ἰουδαῖοι, ὅτι πολλῷ μᾶλλον ὁ τὴν ἀγέλων δεσπότης πάντα τὰ νοσήματα τῆς ψυχῆς ἰάσασθαι δύναται. ἀλλ' ὥσπερ ἐνταῦθα οὐχ ἁπλῶς ἰᾶτο τὴν ὑδάτων ἡ φύσις (ἦν γὰρ δῶρον δεικνύμενος τοῦτο ἐγίνετο) ἀλλ' ὅτι τῇ τοῦ ἀγγέλου συνεργείᾳ· οὕτω καὶ ἐφ' ἡμῶν οὐχ ἁπλῶς τὸ ὕδωρ ἐργάζεται, ἀλλ' ὅταν τοῦ πνεύματος δέξῃ χάριν, τότε ἅπαντα λύει τὰ ἁμαρτήματα. διὰ ταύτην τὴν κολυμβήθραν κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. ἀλλὰ τότε μὲν ἡ ἀσθένεια κώλυμα τῷ βουληθέντι θεραπευθῆναι ἐγίνετο· νῦν δὲ κύριος ἕκαστος ἔστι προσελθεῖν. οὐ γὰρ ἄγγελός ἐστιν ὁ ταράττων, ἀλλ' ὁ τῶν ἀγγέλων δεσπότης ὁ δὲ πᾶσι ἐργαζόμενος. καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν νῦν ⓑ κάμνοντα, ἀνύθετον οὐκ ἔχω· οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ἐν ᾧ ἔρχομαι καταλειφθῆναι, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει· ἀλλά, κἂν ἡ οἰκουμένη πᾶσα ἔλθῃ, ἡ χάρις οὐκ ἀναλίσκεται, οὐδὲ ἡ ἐνέργεια δαπανᾶται, ἀλλ' ὁμοία μένει καὶ τοιαύτη, οἵα καὶ πρὸ τούτου. καὶ καθάπερ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες καθ' ἑκάστην φωτίζουσι τὴν ἡμέραν, καὶ οὐ δαπανῶνται, οὐδὲ ἀπὸ τῆς πολλῆς χορηγίας ἔλαττον αὐταῖς γίνεται τὸ φῶς· οὕτω, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἡ τοῦ πνεύματος ἐνέργεια οὐδὲν ἐλαττοῦται πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἀπολαυόντων αὐτῆς. τοῦτο δὲ ἐγίνετο, ἵνα ⓒ μαθόντες ὅτι ἐν ὕδατι νοσήματα σώματος ἐνιθεραπεύσαμεν, καὶ τούτῳ πολὺν ἐγκαταθέντες χρόνον, ῥᾳδίως πιστεύσωσιν, ὅτι καὶ νοσήματα ψυχῆς ἰᾶσθαι δυνάμεθα. καὶ τί δήποτε πρώτως ἀφεὶς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ⓓ τεσσαρακοντούτη ἔτη ἔχοντα ἦλθε; τί δὲ καὶ ἐρωτᾷ, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; οὐχ ἵνα μάθῃ (τοῦτο γὰρ πρότερον ἦν) ἀλλ' ἵνα δείξῃ τοῦτο τοῖς ἀκούουσιν καὶ ἵνα γνῶμεν, ὅτι διὰ τοῦτο οὗτος ἀφεὶς ὅτι τοῦτον ἦλθε. τί οὖν ἐκεῖνος;

Ναί Κύριε, φησίν, ἄνθρωπον δὲ οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν. ἐν ᾧ γὰρ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.

Διὰ τοῦτο ἠρώτησε· θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἵνα ταῦτα μάθωμεν. καὶ οὐκ εἶπε, θέλεις σε θεραπεύω; (οὐδὲν γὰρ οὐδέπω μέγα ἐφαντάζετο περὶ αὐτοῦ) ἀλλά, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἐκπληκτικὸς ἡ καρτερία τοῦ ἀνθρώπου. ἔτη τεσσαρακοντακαίδεκα εἶχε, καὶ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς νοσήματος προσεδόκα, καὶ συνεχῶς ἐβασανίζετο καὶ οὐκ ἀφίστατο. εἰ γὰρ μὴ τὰ παρελθόντα, τὰ γοῦν μέλλοντα οὐχ ἱκανὰ ἦν αὐτὸν, εἰ μὴ καρτερικὸς ἦν, ἀπαγαγεῖν τοῦ τόπου; εἰπέ μοι πῶς εἰκὸς ἦν ἐκεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς οὐδὲ κάμνοντας νήφειν. οὐδὲ γὰρ δῆλος ἦν ὁ κινῶν καθ' ὃν ἐπιπάστετο τὸ ὕδωρ· ἀλλ' ⓔ μὴ χωλοὶ καὶ κυλλοὶ ἠδύναντο προτρέχειν· ⓕ τυφλοὶ πῶς ἔφερον; ἀπὸ τοῦ γινομένου δῆλον τοῦτο ἴσως ἐμάνθανον.

ΗΘΙΚΟΝ Αἰσχυνθῶμεν οὖν, αἰσχυνθῶμεν, ἀγαπητοὶ, καὶ στενάξωμεν ὅτι τῇ πολλῇ ῥᾳθυμίᾳ. τεσσαρακοντακαίδεκα ἔτη εἶχε προσδεχόμενος κενὸς, καὶ οὐκ ἐτύγχανεν ὧν ἐβούλετο, καὶ οὐκ ἀφίστατο· καὶ οὐκ ἐτύγχανεν, οὐ πρὸς τὸν οἰκεῖον ἀμέλειαν, ἀλλ' ἐπηρεαζόμενος παρ' ἑτέρων, ἐβίαζε πάσχων, καὶ οὐδὲ ὅτως ἀνῆκε· ἡμεῖς δὲ ἐμοὶ δέκα ἡμέρας προσδεχόμενοι

προσδαίως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βόλου

ασουδαίως ἐσμέν, ἀλλ' ἵνα ῥᾳθυμήσαντες καὶ μὴ πονήσωμεν, ὀκνοῦμεν λοιπὸν τῇ αὐτῇ χεῖρα ἐπὶ τὴν ασουδὴν. Εἰ δὲ ἀθέμιτος μὲν τοσοῦτον παρεδρεύομεν χρόνον, στρατευόμενοι καὶ πολεμούμενοι καὶ πολλαχοῦ τὴν ψυχὴν τραυματιζόμενοι καὶ ἁμαρτάνοντες δουλοπρεπεῖς ἀρχοντίας, καὶ πρὸς ἃ οὐ τέλει πολλάκις καὶ αὐτῆς τῆς ἐλπίδος ἐκπίπτοντες· ἃ δὲ διαστήσαι ἃ ἡμετέρᾳ, ἐνταῦθα πάντως ὀκνοῦμεν ἀπολαβεῖν τὴν ἀμοιβὴν πολλῷ μείζω τῶν πόνων (Η γὰρ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, φησὶν) ὁ καρτερήσας μετὰ τῆς προσηκούσης ασουδῆς. καὶ πόσης ταῦτα κολάσεως ἄξια; Εἰ γὰρ καὶ μηδὲν ἀπολαβεῖν ἦν, αὐτὸ τοῦτο ἃ ζημίωσις ἀπὸ τοῦ ζῆν ἀπαλλάττεσθαι, ὑπὲρ μυρίων αὐτὸν ἀγαθῶν ἄξιον ἦν ἡγεῖσθαι; ἀλλ' ὀπίπονον ἡ διωκόμενος εὐχή· καὶ τί σοι ὀπίπονον τῶν τῆς ἀρετῆς; αὐτὸ γοῦν τοῦτο, φησὶ, πολλῆς ἀπορίας μεστόν, ὅτι τῇ μὲν κακίᾳ ἡδονή, τῇ δὲ ἀρετῇ συγκεκλήρωται πόνος." καὶ πολλοὶ οἶμαι τοῦτο ζητοῦσι. τί δήποτε οὕτω ὁ αἴτιος; ἔδωκεν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεὸς ἐλεύθερον φρονήσεων βίον καὶ πόνων ἀπηλλαγμένον. Οὐκ ἐχρησάμεθα εἰς δέον ὧν δώρῳ, ἀλλὰ διεστράφημεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐξεπέσαμεν τοῦ παραδείσου. Διὰ τοῦτο ὀπίπονον ἐποίησεν ἡμῖν τὸν ζωὸν λοιπόν, ὥσπερ ἀπολογούμενος ὧν ἠμέλησεν ἀνθρώπων, καὶ λέγων, ἔδωκα σοφίαν ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ἐβούλεσθε χείρους τῇ αἰσθήσει." ἀλλὰ τοῦτο ἐκέλευσα λοιπὸν πόνους ὑμῖν ἐπιτεθῆναι καὶ ἱδρῶσαι. ὅπερ ὁ σὸς ἐκεῖνος κατέσχεν ὁ πόνος, ἔδωκε πάλιν νόμον πολλὰς ἐχούσας ἐντολάς, καθάπερ ἵππῳ δυσκόλῳ φέλλια καὶ πέδας ὀπιτιθείς, ὥστε αὐτὰ τὰ σκιρτήματα ὀπιέναι· ὅτῳ καὶ ἃ πολλαχοῦ ποιοῦσι. διὰ τοῦτο ὁ πόνος ὁ βίος, ὅπερ τὸ μὴ πονεῖν διαφθεῖραι ἐώθασιν ἡμᾶς. ἡ γὰρ φύσις ἡμῖν ἐργεῖν οὐκ ἀνέχεται, ἀλλὰ πρὸς κακίαν ἀποκλίνει ῥᾳδίως. Θέλω γὰρ μὴ δεῖσθαι πόνων τὸν σωφρονοῦντα, μηδὲ τὸν ἄλλων ἀρετῶν κατορθοῦντα, ἀλλὰ καθεύδοντας πάντα ἀνιέναι· ποῦ αὖ ἐχρησάμεθα τῇ ἀνέσει; ἆρα οὐκ ἂν πόρος ἀπόνοιαν καὶ ἀλαζονείαν; ἀλλὰ διατί, φησὶ, πολλὴ μοὶ ἡ ἡδονὴ τῇ κακίᾳ, πολὺς δὲ τῇ ἀρετῇ ξυνέζευκται ὁ πόνος καὶ ὁ ἱδρώς; καὶ ποία σοι χάρις ἂν εἴη, εἰ μὴ ὀπίπονον τὸ κατόρθωμα εἴη; καὶ γὰρ νῦν πολλοὺς ἔχω δεῖξαι φύσει τὸ κίνδυνον χαίροντας μισοπονίᾳ, καὶ φθόνῳ δὲ ὡς βδελυρὸν τοῖς πρὸς ἐκείνας ὁμιλίαν· τούτους οὖν σοφρονας καλέσομεν ἢ σεσωσμένους, εἰπέ μοι, καὶ ἀνακηρύξομεν; οὐδαμῶς. σωφροσύνη γάρ ἐστιν, ἐγκράτεια, καὶ τὸ μανθανόντων πρὸς ἡδονῶν. καὶ ἐν τοῖς πολέμοις ὅταν σφοδροὶ ὦσιν οἱ ἀγῶνες, τότε τὰ ἔμπαλα λαμπρότερα γίνονται, ὅταν μηδεὶς ἀνταίρῃ τὰς χεῖρας. Εἰσὶ πολλοὶ καὶ νωθεῖς ἀπὸ φύσεως· τούτους οὖν ὀπιεικεῖς προστεθήμεν; οὐδαμῶς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος τοὺς ζήλους ἔμπροσθεν εὐνουχισμὸν λέγων, οὐ μὴ δύο ἀφίσειν ἀφεφυκότας, οὐ δὲ ἕνα εἰς τὴν βασιλείαν" εἰσάγει. καὶ τί ἔδει κακίας, φησί; καὶ ἐγὼ τοῦτό φημι. τίς οὖν ὁ τῆς κακίας δημιουργός; τίς δὲ ἄλλος, ἀλλ' ἢ ἡ ῥᾳθυμία τῆς προαιρέσεως; ἀλλ' ἔδει, φησὶν, ἀγαθοὺς εἶναι μόνους. καὶ τί ἴδιον ἀγαθοῦ, νήφειν καὶ ἐγρηγορέναι, ἢ καθεύδειν καὶ ῥέγχειν; καὶ διατί, φησὶ, μὴ τοῦτο ἔδοκει εἶναι ἀγαθόν, τὸ μὴ πονοῦντα κατορθοῦν; βοσκημάτων μοι ῥήματα λέγεις καὶ γαστριζομένων καὶ θεὸν τὴν χιλίαν ἡδυπαθούντων. ὅτι γὰρ νωθείας ταῦτα τὰ ῥήματα, ἀπόκριναί μοι· εἰ βασιλέως ὄντος καὶ στρατηγοῦ, εἶτα οὗ βασιλέως καθεύδοντος καὶ μεθύοντος, ἁλωσιπωρόλημνος ὁ στρατηγὸς τὰ ἔμπαλα ἔσησε· τίνι δὴ ἐλογίσω τὴν νίκην; τίς ἂν ἁρπάσαιτο τῶν γινομένων τὴν ἡδονήν; ὁρᾷς ὅτι πρὸς σκῆνα μᾶλλον ἡ ψυχὴ διήκειται, ὑπὲρ ὧν ἔκαμε; διὰ τοῦτο καὶ πόνους ἀνέμιξεν ἀρετῇ, οἰκειώσας αὐτῇ τοιούτῳ βαλόμενος. Διὰ δὴ τοῦτο τῷ μὲν ἀρετῷ κἂν μὴ κατορθώσωμεν, θαυμάζομεν· τὸ δὲ κακίας καὶ ἡδίστης ὕσπερ καταγινώσκομεν. εἰ δὲ λέγεις, Διατί δὴ φύσει καλοὺς μὴ θαυμάζομεν μᾶλλον τοὺς προαιρέσει ὄντων; ὅτι δίκαιον οὐ πονοῦντα μὴ πονοῦντος προτιθέναι. τίνος γὰρ ἕνεκεν πονοῦμεν; ὅπερ τὸ μὴ πονεῖν οὐκ ἠνέσχετο μετρίως. μᾶλλον δὲ εἴ τις μὴ ἀκριβείας ἐξεπάστιε, καὶ ἄλλως ἡ ἀργία διαφθείρειν ἡμᾶς εἴωθε, καὶ πολὺ πλέον οὐ πόνον. Ἀλλ, Εἰ βούλει, συγκλείσωμεν αὖθις, τρέφοντες αὐτὸν

μόνον καὶ γαστρίζοντες, μηδὲ βαδίζειν αὐτὸν ἐῶντες, μηδὲ εἰς ἔργον ἐξάγοντες, ἀλλ' ἀποκαυέτω τραπέζης ἡ κλίνης, ὦ πευφάτω διωκεχῶς· τί ταύτης τῆς ζωῆς ἀθλιώτερον ἡμῖν αὖ, ἀλλ' ἕτερον ὃ ἐργάζεσθαί, φησιν, ἕτερον δὲ πονῆ· "μὴ ἐῶ τότε ἐργάζεσθαι χωρὶς πόνων. καὶ ἐνι, φησί, τοῦτο; ναὶ ἐνι. τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἠθέλησεν, ἀλλ' οὐκ ἰωέχρυ. ἔφηκε γοῦν σε ἐργάζεσθαι ⓐ τροφάδεισον, ἐργασίαν μὴ οὖσαν, πόνον δὲ οὐκ ἀναμίξας. οὐ γὰρ ἂν εἶπερ ἐπῆνει τροφὴ τὴν ἀργίαν ὁ ἀνθρωπος, τοῦτο ἂν ἐπιτιμίου μέρει μὴ ταῦτα ἔθηκεν. ἔστι γὰρ ὦ ἐργάζεσθαι καὶ μὴ ταλαιπωρεῖσθαι, ὥσπερ ⓑ ἄγγελοι. ὅτι γὰρ ἐργάζονται, ἀκουσον τί φησι· Διακονοὶ ἰσχύι, ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ. νῦν μὴν γὰρ ἡ ἰσχὺς ἔνδεια πολὺν τὸν πόνον ποιεῖ· ὅτε δὲ οὐκέτι τοῦτο ἦν. ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, κατέπαυσε, φησιν, ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός· οὐκ ἀργίαν λέγων ἐνταῦθα, ἀλλὰ τὸ μὴ πονεῖν. ὁ γὰρ Θεὸς ἕως νῦν ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. Διὰ τοῦτο τροφιμωτάτην ἀποθεμένους τὰ τῆς ὀλιγωρίας, ζηλοῦν τὴν ἀρετήν. τῆς μὲν γὰρ κακίας ἡ ἡδονὴ βραχεῖα, ἡ δὲ λύπη διωκεκής· τῆς δὲ ἀρετῆς τοὐναντίον, ἀληθὴς ἡ χαρά, καὶ τροφιμαιος ὁ πόνος. καὶ ἐκείνη μὲν καὶ τροφὴ τῶν τεφθόντων ἐργάτην ἀνίπτον τὸν ἑαυτῆς, ταῖς ἐλπίσι τρέφουσα· αὕτη δὲ καὶ τροφὴ τῆς κολάσεως λιμωρεῖται ⓒ ἑαυτῆς ἐργάτην, δι' ζωειδοῦς ἀγχοῦσα καὶ σκληματοῦσα, καὶ πάντα ἀποπλύνειν τροφικυάζουσα. καίτοι πόσων ταῦτα πόνων, πόσων ἱδρώτων χείρονα; εἰ δὲ μὴ ταῦτα ἐῶ, ἡδονὴ δὲ ἐῶ, τί τῆς ἡδονῆς ἐκείνης αὐτελέστερον; ὁμοῦ τε γὰρ φαίνεται καὶ ἀφίπαται μηδαμοῦθεν, καὶ φθύρουσα τροφὴ τὸ καταχθῆναι, κἂν τὴν τῶν σωμάτων λέγῃς, κἂν τὴν τῆς τυφῆς, κἂν τὴν τῶν χρημάτων. οὐ παύονται γὰρ καθ' ἡμέραν γηράσαι. ὅταν δὲ κόλασις ᾖ καὶ λιμὸς ἀεί, τί ἄρα ἂν ἀθλιώτερον τούτου μετέχοντες; ταῦτα οὖν εἰδότες, ἀπάντων ὑπερτῆς ἀρετῆς ὑπομένωμεν. οὕτω γὰρ τῆς ἀληθοῦς ἡδονῆς ἀπολαύσωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λζ. 6 ΛΕΓΕΙ ΑΥΤΩ Ο ΙΗΣΟΥΣ, ΘΕΛΕΙΣ ΥΓΙΗΣ γενέσθαι; 7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· ναὶ Κύριε· ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν.

Ρω. ιε. δ.

Μεγάλα τὰ θείων γραφῶν τὸ κέρδος, καὶ ἀμέτρητος ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια. καὶ τοῦτο δείκνυσι Παῦλος ἐλέγχων, Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς νουθεσίαν ἡμῶν προεγράφη, εἰς ὃν τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν· ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. πάντοθεν γὰρ ὅτι φαρμάκων θησαυρὸς τὰ θεῖα λόγια. ὥστε κἂν ἀπόνοιαν σβέσαι δέῃ, κἂν ἐπιθυμίαν κοιμίσαι, κἂν τὸν τῶν χρημάτων καταπατῆσαι ἔρωτα, κἂν ὀδυνῶν ὑπερίδῃ, κἂν θυμηδίαν ἐνεῖναι, καὶ ὑπομονὴν καταβυθίσαι, πολλοῦ ἐντεῦθεν ἄν τις εὕροι τὴν ἀφορμήν. τίς γὰρ ἡ τῶν πενίᾳ μακρᾷ παλαιόντων, ἢ τῶν νόσῳ χαλεπῇ προσπλεκομένων, δυσγνώστου τὸ προκείμενον χωρίον, καὶ πολλοῦ δέξεται τὴν παράκλησιν; τειάκοντα γὰρ καὶ ὀκτὼ ἔτη παραλελυμένος οὗτος, καὶ καθ' ἑκάστην ἔτος ἑτέρας μὲν ἀπαλλαττομένους ὁρῶν, αὐτὸν δὲ δεδεμένον τοῖς νοσήμασι, τάχα δὲ ὅτως ἀνέπεσε καὶ ἀπέγνω. καίτοιγε οὐ μόνον ἡ τῶν προελθόντων ἀθυμία, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν μελλόντων ἀνελπιστία ἰσχυρὰ εἰκὸς αὐτὸν καταπεῖναι. ἄκουσον γοῦν οἷά φησι, καὶ μάθε τῆς προαιρέσεως τὸ μέγεθος. ὅπου γὰρ εἶπεν ὁ Χριστός, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ναὶ Κύριε, φησιν· ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν. τί τοίνυν τῶν ῥημάτων

χ. κεφάλαια

χ. κἀκεῖνον ἐχρῆν ἐρωτᾶσθαι πρὸς τί εἰς πόνους; ναί, φησι.

ρημένη ἐλεεινότερον ἠμοιτ' ἀν; τί τῶν τραγμάτων εἰπατέρων; Εἶδες καρδίαν συντετριμμένην ὑπὸ τῆς μανίας ἀρρωστίας; Εἶδες πᾶσαν φλεγμονὴν καπνιλμένην; οὐδὲ γὰρ ἐφθέγξατό τι βλάσφημον, ἢ οἷα τοὺς πολλοὺς ἀκούομεν ἐν τῇ παραισίσεσιν, ἢ κατεφάσαν αὐτοῦ τὴν ἡμέραν, ἢν ἐδυνάμεναι πρὸς τὴν ἐρώτησιν, οὐδὲ εἶπε, δέομαι σου καὶ ἡμᾶς τοῦ γέροντας ἐκ κωμῳδήσαι, ὅτι ἐρωτᾷς, εἰ θέλω ὑγιὴς γενέσθαι; ἀλλὰ πρᾴως καὶ μετ' ἐπιεικείας πολλῆς, ναί Κύριε. καίτοιγε οὐδὲ ἤδει τίς ποτε ἐστὶν ὁ ἐρωτῶν, οὐδ' ὅτι θεραπεύειν αὐτὸν ἤμελλεν· ἀλλ' ὅμως μετ' ἐπιεικείας ἀπαντᾷ διηνεῖται, ἢ πλέον οὐδὲν ἀπαιτεῖ, ὡς πρὸς ἰατρὸν φθεγόμενος, ἐκ τοῦ πάθους ἀπαγεῖναι μόνον βουλόμενος. προσεδόκησε γὰρ ἴσως εἰς τοῦτο χρησιμεύσειν αὐτῷ τὴν Χριστὸν, εἰς τὸ ἐμβαλεῖν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ διὰ τούτων αὐτὸν ἐπιτάσσαι τῶν ῥημάτων βούλεται. τί οὖν ὁ Χριστός; *ἔγειρε, ἆρον τὸν κράβαττόν σου, καὶ περιπάτει. τινὲς μὲν οὖν οἴονται τοῦτον εἶναι τὸν ἐν τῷ Ματθαίῳ κείμενον. ἀλλ' οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτο πολλαχόθεν δῆλόν ἐστι. πρῶτον μέν, ἀπὸ τῆς ἡμισείας τῶν προϊσαμένων. ἐκεῖνος μὲν πολλοὺς εἶχε τοὺς ἐπιμελουμένους καὶ φέρουσαι, οὗτος δὲ οὐδ' ἕνα· διὸ φησιν, αὐθέκτορα οὐκ ἔχω. ἔπειτα καὶ τῆς ἀποκρίσεως. ὁ μὲν γὰρ οὐδὲν φθέγεται· οὗτος δὲ πολλὰ διηγεῖται περὶ ἑαυτόν. τὸν δὲ τρίτον, ἀπὸ τοῦ χαμεύνου καὶ τοῦ χρόνου. οὗτος μὲν γὰρ ἐν ἑορτῇ καὶ ἐν σαββάτῳ· ἐκεῖνος οὐκ ἐν ἑτέρᾳ ἡμέρᾳ. καὶ ὁ τόπος οὐκ ἑκατέρων διάφορος. ὁ μὲν γὰρ ἐν οἰκίᾳ θεραπεύεται, ὁ δὲ παρὰ τὴν κολυμβήθραν. καὶ ὁ τρόπος οὐ τῆς θεραπείας ἀπλαγμός. ἐκεῖνός μὲν γάρ φησιν, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· οὗτος δὲ σῶμα ἔσφιγξε πρότερον, καὶ τότε τῆς ψυχῆς ἐπεμελήθη. κἀκεῖ μὲν ἄφεσις (ἀφέωνται γάρ σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, φησιν) οὐταυθα δὲ παρέκτασις καὶ ἀπειλὴ πρὸς τὸ μέλλον αὐτὸν ἀσφαλίζομένη· Μηκέτι γάρ, φησιν, ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένῃ). τὰ δὲ ἐγκλήματα οὐ τῶν Ἰουδαίων διάφορα. οὐταυθα μὲν γὰρ τὸ σαββάτου τὰ ἐργασίαν προφέρεσιν· ἐκεῖ δὲ βλασφημίαν ἐγκαλοῦσιν αὐτῷ. σὺ δέ μοι σκόπει τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας τὸ περιβολαῖον. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦτον αὐτὸν οὐκέτι στιν, ἀλλὰ πρὸς τὸν αὐτὸν οἰκειοῦται διὰ τῆς ἐρωτήσεως, τῇ μεμουσῃ προσοδοποιῶν πίστει, καὶ οὐκ ἀνίστησι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ κλινίδιον κελεύει αἴρει, ὥστε καὶ τὸ γεγονὸς πιστωσασθαι θαῦμα, καὶ μηδένα νομίσαι φαντασίαν εἶναι τὸ γεγονὸς ἢ ὑποκρισιν. οὐδὲ γὰρ ἂν, εἰ μὴ βεβαίως καὶ σφόδρα αὐτῷ συνεπάγη τὰ μέλη, τὸ κλίνιον φέρειν ἠδύνατο. ποίᾳ γὰρ τὰ τοσαῦτα πολλάκις ὁ Χριστός, οὐ προϊσίας οὗτος ἀναμενῶν βουλομένους ὑποστρέφειν. καὶ γὰρ ὅτι τῶν ἄρτων, ἵνα μηδεὶς εἴπῃ ὅτι ἁπλῶς ὑπορέωθησαν, καὶ φαντασία ἦν τὸ γεγονὸς, πολλαπλασιάζει λείψανα τῶν ἄρτων ἐκείθεν πολλά. καὶ τῇ καθαρθέντι δὲ λεπρῷ φησιν, ὕπαγε, δεῖξον σεαυτὸν τοῖς ἱερεῖς· ὁμοῦ τε τὸ καθαρμὸν προσεχόμενος ἀποδείξιν ἀκριβεστάτην, καὶ τῶν ἀνθρώπων μοθεῖν αὐτὸν λεγόντων τῷ Θεῷ, τὰ ἀναίσχυντα ἐμφερόντων σώματα. καὶ ὅτι τὸ οἶνον οὐ τοῦτο ὁμοίως ἐποίησεν. ἐπὶ μὲν γὰρ ἁπλῶς ἔδειξε τὸν οἶνον, ἀλλὰ καὶ ὧδε ἀρχιτεκλίνῳ ἐνεργοῦσα προσκύσασα, ὥστε τῶν γεγονότων εἰδότα ὁμολογῆσαι, μὴ ὑποπτον αὐτῷ ποιεῖν τὴν μαρτυρίαν. διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς φησιν, ὅτι οὐκ ἤδει ὁ ἀρχιτεκλινος πόθεν ἐστὶν, ὃ ἀνδέκατον τῆς μαρτυρίας ἐμφανίων. εἶτα νεκρὸν ἀναστήσας ἄλλαχοῦ φησι· δότε αὐτῷ φαγεῖν, τῆς ἀκριβοῦς ἀναστάσεως τοῦτο προεχόμενος σημεῖον· καὶ διὰ τούτων πολλῶν πείθων τοῦτο ἀνοήτους, ὅτι οὐκ ἀπατεών τις ἐστὶν, οὐδὲ φαντασιοκόπος, ἀλλὰ διὰ σωτηρίαν προεχώρησε τῆς κοινῆς φύσεως τὸν ἀνθρώπων. τί δήποτε οὖν αὐτὸν οὐκ ἀπαρτᾷ πίστιν, ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐποίει, λέγων· τίς θύεις ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; ὅτι οὐδέπω αὐτὸν ἤδει σαφῶς, ὅστις ἐστίν. διὰ μὲν γὰρ τῶν θαυμάτων, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ θαύματα τοῦτο φανερὰ ποιῶν. ἃ μὲν γὰρ ἐν ἑτέροις ἑωρακότες αὐτοῦ τῇ δυνάμει, εἰκότως τοῦτο ἤκουον· ἃ δὲ οὐδέπω μεμαθηκότες αὐτὸν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν σημείων μέλλοντες εἰδέσθαι, μᾶλλον τὰ θαύματα ἀπαιτοῦσι τὴν πίστιν. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῷ τοῦ ἀρχιτεκλίνου τῶν σημείων ὁ Ματθαῖος εἰσάγει τοῦτο τὸν Χριστὸν εἰρηκότα,

χ. ἀπαίτων.
χ. τυφλῶν ἐποίησε λέγων· πιστεύετε

χ. καμάτου μιᾶς, χ. τοσούτου μιᾶς
χ. ἁμαρτὼν ἢ κατεργάσατο

χ. κατακρίνει

τα, ἀλλ' ὅτε πολλοὺς ἐθεραπεύσε, τοὺς μόνους τοῦ δύο τυφλούς. σὺ δὲ κ᾽ ὕστως ὅρα τοῦ σαββάτου πῶς πίπτ. ἀκούσας γὰρ ὅτι * ἄρον τὸν κράββατόν σε κ᾽ περιπάτει, ὑ κατεγέλασεν, οὐδὲ εἶπε· τί ποτε τοῦτο ἐστιν; ἄγγελος κατέρχεται κ᾽ ταράσσει τὸ ὕδωρ, κ᾽ ἕνα θεραπεύει μόνον· σὺ δ᾽ ἀνθρωπος ὢν ἀπὸ ὀπτασίας ῥήματος ἥλπισας μείζονα τῶν ἀγγέλων δωρήσεσθαι; τύφος ταῦτα κ᾽ ἀλαζονεία κ᾽ γέλως. ἀλλὰ τούτων οὐδὲν εἶπεν οὐδὲ ἐνόησεν· ἀλλ᾽ ἅμα τε ἤκουσε, κ᾽ ἠγέρθη, ὡς ὑγιὴς, ὑκ ἠπείθησε τῷ κελεύσαντι αὐτῷ. εὐθέως γὰρ ἐγένετο ὑγιὴς, κ᾽ ἦρε τὸν κράββατον, κ᾽ περιεπάτει, "ὡς τὸ μὴ ταῦτα ὂ πολλῷ μεῖζον ἰῶ. τὸ μὲν γὰρ σῶμα τοῦ ἀρχιὼ ἀνοχλουμένου μηδενὸς πειθήνιον, ὑχ οὕτω θαυμαστὸν τοῦτο· τὸ δὲ μετὰ ταῦτα μαινομένων Ιουδαίων κ᾽ πάντα χέοντων ἐπικειμένων ὡς ἐγκαλουμένων κ᾽ πολιορκουμένων αὐτὸν κ᾽ λεγόντων, οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράββατόν σε, μηδὲ περιέχειν αὐτῷ τῇ μανίᾳ, ἀλλὰ μὴ πολλῆς παῤῥησίας ἐν μέσῳ τῶν θεατῶν τοῦ λυτρωτοῦ ἀνακηρύττη, κ᾽ τοῦ δυνάμενον ὑπισχνίζη γλωττῆσαι, πολλῆς ἔχωνε ἀνδρείας εἶναί φημι. "ὑπισχνουμένων γὰρ Ιουδαίων κ᾽ λεγόντων ὑπολιμητικῶς κ᾽ μετ᾽ ἀσφαλείας αὐτῷ,

10 Σάββατόν ὅστιν, οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράββατόν σε, Ἀκούσαν τί φησιν·

11 Ο ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἆρον τὸν κράββατόν σε, κ᾽ περιπάτει,

Μονονουχὶ λέγων, ληρεῖτε κ᾽ παίζετε, κελεύοντες ὃν ἀπὸ μακρᾶς ὕπνου κ᾽ χαλεπῆς με ἀπαλλάξαντα νόσου, μὴ ὑγιᾶ σας διδάσκαλον, μηδὲ πρᾶγμα πείθεσθαι ἄφρονι κελεύοντα. καίτοιγε εἰκὸς ἦν χαίρειν ἐβούλετο, οὐτω κ᾽ ἕτερος εἶπεν, ὅτι, ὅτι οὐχ ἑκὼν τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ᾽ ἑτέρου κελεύσαντος· εἰ δὲ ἔγκλημα τοῦτο, ἐγκαλεῖτε τῷ ὑπιτάξαντι, κ᾽ ἀποτίθεμαι τὸν κλίνιον· κ᾽ τὴν ὑπεροψίαν ὃ ἔκρυψεν ἀῦ. κ᾽ γὰρ ἤδει σαφῶς οὐχ οὕτω δεικνυμένους ὑπὲρ τῆς τοῦ σαββάτου λύσει, ὡς ὑπὲρ τῆς τῆς ἀῤῥωστίας διορθώσει. ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῦτο ἔκρυψεν, οὐδὲ ἐκεῖνο εἶπεν, οὐδὲ συγχωρῶν ἤτησεν, ἀλλὰ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ τὸν εὐεργεσίαν ὡμολόγ κ᾽ ἀνεκήρυττε. κ᾽ ὁ μὲν σαλλυτος οὕτως· ἐκεῖνοι δὲ σκόπει πῶς κακοῦργως. οὐ γὰρ εἶπον, τίς ὅστιν ὁ ποιήσας σε ὑγιῆ; ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐσίγησαν, ἀῦθις δὲ κ᾽ κάτω τὸν δοκοῦσαν εἶναι σαββάτου εἰς μέσον ἦγον·

12 Τίς ὅστιν ὁ εἰπών σοι, ἆρον τὸν κράββατόν σε, κ᾽ περιπάτει;

13 Ο δὲ τεθεραπευμένος οὐκ ἤδει τίς ὅστιν· Ιησοῦς γὰρ ἐξέκλινεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Καί τί δήποτε ἔκρυψεν ἑαυτὸν ὁ Χριστός; περῶτον μὲν, ἵνα ἀπόντος αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἀῦτοπτος γένηται. ὁ γὰρ αἴσθησιν λαβὼν τῆς ὑγιείας, ἀξιόπιστος ἦν τῆς διέργεσίας μάρτυς. ἔπειτα δὲ, ἵνα μὴ πλέον τούτων σκανδαλίζη τὸν θυμὸν ἐκκαλοῦσα. οἶδε γὰρ κ᾽ ὄψις μόνη τὸ φθονερὸν κ᾽ μικρόν τοῖς βασκαίνουσιν ἐνίεσθαι πονηρόν. ὅθεν τοῦτο διὰ χωρήσας, ἀφίησιν αὐτὸ καθ᾽ ἑαυτὸ τὸ ἔργον ἀγωνίζεσθαι πρὸς αὐτούς, ὥστε μηκέτι αὐτὸν "περὶ ἑαυτοῦ πλέον, ἀλλὰ τοὺς τεθεραπευμένους, κ᾽ μετ᾽ ἐκείνων αὐτοὺς τοὺς ἐγκαλοῦντας. κ᾽ γὰρ δὴ ὅτοι πέως μάρτυρουσι τῷ θαύματι. ὅ γὰρ εἶπον, διατί ταῦτα ἐκέλευσας ἐν σαββάτῳ; ἀλλά, διατί ταῦτα ποιεῖς ἐν σαββάτῳ; ὑχ ὑπὲρ τῆς σαββάτου διαφερόμενοι, ἀλλὰ τῇ φθονερίᾳ τοῦ σαλλυτος φθονοῦντες. καίτοιγε ὅσον εἰς ἀνθρώπινον ἔργον, τοῦτο μᾶλλον ἔργον ἦν, ὅσῳ ἐποίησεν ὁ σαλλυτος· ἐκεῖνο δὲ λέγεις κ᾽ ῥῆμα. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἑτέρῳ κελεύσ λύσῃ τὸ κράββατον· ἀλλαχοῦ δὲ δι᾽ ἑαυτοῦ τοῦτο ἐργάζεται, φύρων πηλὸν, κ᾽ ὀπτικείων ὀφθαλμούς. ποιεῖ δὲ ταῦτα οὐ σαββαίων νόμον, ἀλλ᾽ ὑπερβαίνων. κ᾽ ὑπερ μὲ τούτων ὕστερον. οὐδὲ γὰρ ὁμοίως πρωταχοῦ περὶ σαββάτου πρὸς αὐτοὺς ἐγκαλούμενος ἀπολογεῖται· κ᾽ δεῖ τοῦτο σαφηνῆσαι μὴ ἀκριβείας.

ΘΕΙΚΟΝ Τέως δὲ ἴδωμεν ὅσον ἡ βασκανία κακόν, κ᾽ πῶς σου τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοὺς πηροῖ κ᾽ τῆς τοῦ ἀληθοῦς σωτηρίας. καθάπερ γὰρ ὁ μεμνόμενοι καθ᾽ ἑαυτὸν πολλάκις ὠθοῦσι τὰ ξίφη,

* μετ᾽ ἐξου-
σίας, κ᾽ ἀπο-
κιλλῶν εἶπε
αὐτῷ· ἔγειρε
γε. ὕπαγε εἰς
εἰκόν σου·

γε. θαυμαστὸ
μὲν ὃν κ᾽ τοῦτο·
τὸ δὲ μετὰ
πολλῷ πολὺ
μᾶλλον δ᾽ τὸ
μὲ σαββ

γε. λῦ γάρ, φη-
σι, τὸ σάββα-
τον ὡς Ἰουδαί-
ων ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ. ἃ
λεγόντων ὑμῶν
τῶ, Σάββατον

γε. ἐξέκλινεν

γε. παρ

χ. λύπην

ξίφη, ὅτω καὶ (τ) βασκαίνοντες τοὺς ἓν μόνον ὁρῶντες, τὴν λύμην τῆ φθονερίᾳ, τῆς οἰκείας ἀλογήσει σωτηρίας. ὅτοι καὶ θηρίων χείρους. ἐκεῖνα γὰρ ἡ ἔφυ δεόμενα, ἢ τοῦτον ὑφ' ἡμῶν προσωθέντα, ὁπλίζεται καθ' ἡμῶν· ὅτοι δὲ καὶ ἐνεργετηθέντες πολλάκις, τὰ τῶν ἀδικουμένων [εἰς] τοὺς ἐνεργέτας διέθηκαν. θηρίων μὲν ὅτοι χαλεπώτεροι, δαιμόνων δὲ ἴσοι, πάντα δὲ καὶ ἐκείνων χείρους. ἐκεῖνοι γὰρ τοὺς μὴ ἡμᾶς ἀσεβοῦντας ἔχουσιν ἐχθρούς, τοῖς δὲ ὁμοφύλοις οὐκ ἐπιβουλεύουσιν (ὅθεν τοῦτο καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐπεσόμιζεν ὁ Χριστὸς, ἵνα αὐτὸν ἐν Βεελζεβοὺλ ἔλεγον ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια) ὅτοι δὲ ὅτε τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως ἠδιάθηκε, ὅτε ἑαυτοῖς ἐφείσαντο. τοὺς γὰρ τῶν φθονουμένων, τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς κολάζουσι, βορύβου πάντος καὶ ἀθυμίας πληρεστάτας αὐτὰς εἰκὴ καὶ μάτην. τίνος γὰρ ἕνεκεν ἀλπίς, ἀδελφοί, τοῖς δὲ πλησίον καλοῖς; ἀλγεῖν χρὴ ἡμᾶς, ἐφ' οἷς πάσχομεν κακοῖς, οὐκ ἐφ' οἷς ἑτέροις εὐδοκιμοῦσιν ὁρῶμεν. διὰ τοῦτο ἀπάσης ἀπεστέρηται συγγνώμης τυπτὶ τὸ ἁμάρτημα. ὁ μὲν γὰρ πόρνος ἔχοι τὴν ἐπιθυμίαν εἰπεῖν, καὶ ὁ κλέπτης τὴν πενίαν, καὶ ὁ ἀνδροφόνος (ν) θυμόν, ψυχρὰς μὲν καὶ ἀλόγους, ὅμως δὲ ἔχουσί τινας προφάσεις εἰπεῖν· σὺ δὲ ποίαν αἰτίαν ἐρεῖς, εἰπέ μοι; οὐδεμίαν δὲ δυνάμενον*, ἀλλ' ἢ πονηρίαν ἐπιτεταμένην μόνην. εἰ γὰρ ἐχθροὺς ἀγαπᾶν κελευόμεθα, ὅταν καὶ τοὺς φιλοῦντας μισῶμεν, ποίαν ἴσομεν δίκην; εἰ δὲ ὁ τοὺς φιλοῦντας ἀγαπῶν, οὐδένα ἀμείνονα τοῦ ἐθνικοῦ ἀφήκεισεται· ὁ τοὺς μηδὲν ἠδικηκότων ἐπηρεάζων, ποίαν ἕξει συγγνώμην, ἵνα τοῦτο μυθήσωμαι; ἄκουσον τοῦ Παύλου, τί φησιν· Εἰς τὸ σῶμά μου τοῦτο, ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι· ὅτι δὲ ὅπου φθόνος καὶ βασκανία, καὶ τῆς ἀγάπης αἴρεται), πολλὴ πανταχοῦ δῆλον ὅτι. τοῦτο τὸ πάθος καὶ πορνείας καὶ μοιχείας χεῖρον ἐστὶ· τὸ μὲν γὰρ μέχρι τοῦ πρόσωπος ἵσταται· τῆς δὲ βασκανίας ἡ τυφλὴ ἐκκλησίας ὅλης κατέστρεψε, καὶ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἐλυμήνατο· αὕτη φόνου μήτηρ ἐστίν. οὕτως ἀπέκτεινεν (ν) ἀδελφὸν ὁ Κάϊν, οὕτω (ω) Ἰακὼβ ὁ Ἡσαῦ, οὕτω τὸν Ἰωσὴφ (τ) ἀδελφοὶ, οὕτω τοὺς ἀθεμίτους ἀπάντων ὁ διάβολος. ἀλλὰ σὺ νῦν σὸν ἀνάμνησον, ἀλλὰ πολλὰ τοῦ φόνου ποιῆς χαλεπώτερα, βλέπομεν τὸν ἀδελφὸν ἀχθόμενον, παρὰς πάντα τρόπον λυθεὶς, ἐκλύων τοὺς ὑπὲρ ἀρετῆς πόνους, ἀλγῶν ὅτι τῷ τῆς οἰκουμένης ἀρέσκει δεσπότῃ. οὐκ ἐκείνῳ ἄρα, ἀλλ' ὡς δι' ἐκείνου θεραπευομένῳ πολεμεῖς, ἐκείνον ὑβρίζεις, τὴν σαυτοῦ λυμαινόμενος τῆς ἐκείνου. τοσοῦτος. καὶ τὸ δὴ πάντων χαλεπώτερον, ὅπερ καὶ ἀδιάφορον δόξῃ τὸ ἁμάρτημα εἶναι), καὶ τοιοῦτος τῶν ἄλλων ὅτι χαλεπώτερον. κἂν γὰρ ἐλεεῖς, κἂν ἀγρυπνῇς, κἂν νηστεύῃς, ἀπάντων ἀναγκαιότερος γέγονας φθονοῦντι τῷ ἀδελφῷ. τοῦτο δῆλον ἐκεῖθεν. ἐπορθύσε τις τοῦτο Κορινθίοις ποτέ, ἀλλ' ἐκεκλήθη καὶ διώρθωθη ταχέως· καὶ ἐφθόνησε τῷ Ἄβελ ὁ Κάϊν, ἀλλ' οὐκ ἐθεραπεύθη, ἀλλὰ καὶ τοῦ Θεοῦ συνεχῶς ἐπαδόντος τῷ ἔλεγε αὐτῷ, μᾶλλον ὠδύνε καὶ ἐκυμαίνετο, καὶ πρὸς τὸν φόνον ἠπείγετο. οὕτω δύσκολον ἐκείνου τὸ πάθος χαλεπώτερον, καὶ οὐκ εὐκόλως ἔχει τὴν θεραπείαν, ἐὰν μὴ προσέχωμεν. προόρριζον τοίνυν αὐτὸ πρώτοθεν ἀνασπάσωμεν, ἐκεῖνο ἐννοοῦντες, ὅτι ὥσπερ προσκρούομεν τῷ Θεῷ τηκόμενοι τοῖς ἀλλοτρίοις καλοῖς, οὕτως εὐδοκιμοῦμεν συγχαίροντες, καὶ χρηστοὺς ἑαυτοὺς ποιοῦμεν τῶν ἀποκαμόντων τῷ καταρθῶντι καλῶς. διὸ καὶ Παῦλος προσέταττε Χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων· ἵνα ἑκατέρωθεν μέγα καρπωσώμεθα κέρδος. ἐννοήσαντες τοίνυν, ὅτι καὶ μὴ πονοῦμεν, τῷ πονοῦντι συνοδεύομεν, μισεῖται μὲν ἡ τῶν ἐκείνου τρόφιμον, πᾶσαν ἐκβάλωμεν βασκανίαν, καὶ τὴν ἀγάπην ἐν ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς φυτεύσωμεν· ἵνα συγχρωτοῦντες τοὺς εὐδοκιμοῦντας τῶν ἀδελφῶν, καὶ τῶν πρὸ ὀνόντων καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. λέγει

χ. ἀπολύ.

χ. ἐλλοιθεν, χ. ὅτο πονηρίαν ἐγκωμιάζομεν μόνην.

χ. συγχρωτοῦντες

Ρω. ιβ, ιι.

Ομιλ. λη.

Ομιλ.λη.14 ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ ΕΥΡΙΣΚΕΙ ΑΥΤΟΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ἐν τῷ ἱερῷ, ⁊ εἶπεν αὐτῷ, ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτῃς, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται.

ΑΞΙΟΝ ἡ ἁμαρτία, δεινόν, ⁊ ψυχῆς λύμη· πολλάκις ὃ οὐκ ἀβελτερίας ⁊ σωμάτων ἦλθε τὸ κακὸν ἐπαφλύσαν. διὸ γὰρ τὰ πολλά, τῆς μὲν ψυχῆς ἡμῖν καμνούσης, ἀνάγκης ἐγένετο, τὸ δὲ σῶμα κἂν μικρὰν δέξηται βλάβην, πᾶσαν ποιούμεθα σπουδὴν, ὥστε ἐλευθερῶσαι τῆς ἀῤῥωστίας αὐτό·* ἀφ' ὧν ⁊ ὁ Θεὸς ὅταν κολάζει" πολλάκις ὑπὲρ τῶν ἐκείνῃ πεπλημμεληκότων, ὥστε ἀφ' ἧς τοῦ ἐλάττονος μείζονος ⁊ τὸ κρεῖττον τυχεῖν θεραπείας πόνος. οὕτω ⁊ τὸν ἐκ Κορίνθου Ⓦ παριδόντα ὁ Παῦλος διώρθωσε, διὰ τῆς σαρκὸς ὀλέθρῳ τὸ τῆς ψυχῆς νόσημα ὑπισχνούμενος, ⁊ διὰ σώματος πληγῆς τὸ τραῦμα ἐπαγαγών, οὕτω κατέσχε τὸ κακόν, καθάπερ ἰατρὸς ἄριστος ὑδέρου ἢ σαρκώματα τοῖς ἔνδοθεν φαρμάκοις οὐκ ἐῶντα κατακμῆναι ἔξωθεν. τοῦτο ⁊ ὁ Χριστὸς ἐποίησεν ὅτε τοῦ παραλύτου. ⁊ δηλῶν αὐτὸς, ἔλεγε· ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτῃς, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται. Τί τοίνυν ἐντεῦθεν μανθάνομεν; πρῶτον μὲν, ὅτι αὐτὸς ἐξ ἁμαρτιῶν ἐτέχθη τὸ νόσημα· δεύτερον δὲ, ὅτι πιστὸς ὁ τῆς γεέννης λόγος· ⁊ τρίτον δὲ μακρὰν εἰ ⁊ ἀπείρων τῶν τιμωρειῶν. ποῦ τοίνυν εἰσὶν Ⓐ λέγοντες, ὅτι ἐν ὥρᾳ μιᾷ ἐφόνευσα, ⁊ ἐν βραχείᾳ χαμερροπῇ ἐμοίχευσα· ⁊ ἀθάνατα κολάζομαι; ἰδοὺ γὰρ ⁊ σοὶ σὺν ἐν τοσούτοις ἤμαρτεν ἔτεσιν, ἐν οἷσις ⁊ σχολάζετο. ὁλόκληρον γὰρ αὐθέκαστον βίον ἀνάλωσεν ἐν τῇ μετανοίᾳ τῆς τιμωρείας. οὐδὲ γὰρ ἐν χρόνῳ τὰ ἁμαρτήματα κρίνεται, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τῶν πεπλημμεληκότων. μᾶλλον τούτων καὶ ἕνα ἐστὶν" ἰδεῖν, ὅτι καὶ χαμερπεστέρῳ δῶρον τῶν μετέρων ἁμαρτημάτων δίκαιον, εἶτα τοῖς αὐτοῖς μετεπέσωμεν, χαλεπώτερα πολλῷ [μᾶλλον] πεισόμεθα πάλιν· ⁊ μάλα εἰκότως. ὁ γὰρ μηδὲ τῇ τιμωρείᾳ γενόμενος βελτίων, ὡς ἀναίσθητος λοιπὸν ⁊ καταφρονητὴς ὅτι μείζονα ἄγεται κόλασιν. ἦρκει μὲν γὰρ ⁊ καθ' ἑαυτὸν ἡ ἁμαρτία συγχεῖλαι ⁊ ποιῆσαι σωφρονέστερον Ⓦ" ὀλιθήσαντα ἅπαξ· ὅταν δὲ μηδὲ ἡ τιμωρεία μετασταθεῖσα τοῦτο ἐργάζηται, εἰκότως πικροτέρας αὐτῷ δίδωσι τῆς βασάνου. Εἰ δὲ " δίκαιον δόντες, εἶτα τοῖς αὐτοῖς μετεπέσοντες χαλεπώτερον κολαζόμεθα· ὅταν μηδ' ὅλως ὑμφηθῶμεν." ἁμαρτάντες, πῶς δὲ σφόδρα χρὴ τότε μάλιστα δεδοικέναι ⁊ τρέμειν, αὖτε ἀνήκεστα μέλλοντας ὑποπίπτειν; ⁊ τίνος ἕνεκεν, φησὶ, μὴ πρώτοις ὕστερον κολάζονται; καὶ γὰρ πολλοὺς ὁρῶμεν τῶν φαύλων βιοσωματοιῶτας, σφριγῶντας, ⁊ πολλῆς ἀπολαύοντας ἀνιμελείας. ἀλλὰ μὴ θαῤῥῶμεν, ἀλλ' ὅτι τούτοις μάλιστα πρώτων * δακρύωμεν. τὸ γὰρ μηδὲν αὐτοὺς ἐνταῦθα παθεῖν, ἐφόδιον ἔχει μείζονος τῆς ἐκεῖ τιμωρείας. ⁊ ὅτι δηλαδὴ ὁ Παῦλος, ἔλεγε· Νικῶν ὑπὸ κρινόμενοι ὑπὸ τοῦ Κυρίου, παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. τὰ μὲν γὰρ ἐνταῦθα, κουφοτέρας· τὰ δὲ ἐκεῖ, τιμωρείας ἔσται. Τί οὖν; πρώτα, φησὶ, τὰ νοσήματα ἐξ ἁμαρτημάτων; ⁊ πρώτα μὲν, ἀλλὰ τὰ πλείονα. ἔνια δὲ ἀπὸ ῥᾳθυμίας ἑτέρας ἔχει. ⁊ γὰρ καὶ λαγνιμαργία ⁊ μέθη ⁊ ὀργὴ τὰ ἰσχυρὰ πίπτουσι πάθη. ἐκεῖ δὲ πρώτα χρὴ στηρίζειν ἐν μόνοις, ὥστε δυσχερείστως φέρειν πᾶσαν πλημμέλειαν. ἔχει δὲ ⁊ διὰ ἁμαρτήματα ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς βασιλείαις ὁρῶμεν ἵνα ποδαλγίᾳ καταζεθέντα *. ἔχει δὲ καὶ δι' ὑποδοκίμησιν· ὥσπερ τῷ Ἰώβ φησιν ὁ Θεὸς, Μὴ ἄλλως σοι οἴει με κεχειρηματικέναι, ἢ ἵνα δίκαιος φανῇς; ἀλλά τί δήποτε ὅτι τῷ τραχήλῳ τούτων τὰ ἁμαρτίας εἰς μέσον φέρει ὁ Χριστός; ⁊ γὰρ ⁊ ἐκείνῳ τῷ τραχήλῳ τῷ Ματθαίῳ κειμήλιῳ φησὶ· Θάρσει τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου· ⁊ τούτῳ, ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτῃς. ⁊ οἶδα μὲν, ὅτι ἔνιοι

α.Κορ.ια.λϛ.

γ.Βασ.ιε.κγ
Ε.Παρδ.15.
ϛ.
Ἰωϐ μ.γ.
Ματθ.θ.β.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ωνές ⟨Ψ⟩ ωδάλυτον τῦτον ἀφαβάλλοντες, φασιν αὐτὸν τῦ Χριστοῦ ἡμέσθαι κατήγορον, ἢ
διὰ τῦτο ζῶντα ἀκηκοέναι. Τί οὖν ἀπεὶ ἐκείνου τῦ ωδὰ ⟨Ω⟩ Ματθαίῳ ζῶντα αὐτὰ ἀφεδὸν ἀ-
κούσαντος ἐρεσθμεν; ⟨Ε⟩ γὰρ ἢ ἐκείνῳ φησὶν, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι. ὅθεν δῆλον, ὅτι ωδὲ
⟨Ω⟩ τῦτο ζῶντος ἔνεκεν τῆς ἐπιθέσεως ζῶντα ἤκουε. ἢ τῦτο ἢ" ἐκ τῶν ἐπαγομένων σαφέ-
στερόν ἐστιν ἰδεῖν. μετὰ ζῶντα γάρ, φησὶν, βλέπει αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ὁ Ἰησῦς· ὅπερ μεγίστης
βλασφείας σημεῖόν ἐστιν. οὐ γὰρ ἀνεχώρησεν εἰς ἀγρεὰς ⟨Ε⟩ ωδὲ πάτρας, ωδὲ πενθῆ ἢ ἀνέστι
ἔδωκεν ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐν τῷ ἱερῷ δίδαγε, καίτοιγε τοσαῦτα μέλλων ὑποπλήσειν ἔφοδον, ⟨Ε⟩ πα-
ρὰ πάντων ἐλαφρίαν· ἐκεῖ. ἀλλ' ωδὲν τῦτων ἔπεισεν αὐτὸν ἀπὸς ἰῶσαι τῦ ἱεροῦ. βλέπων
τοίνυν αὐτὸν ὁ Χριστὸς ἢ μετὰ ⟨Θ⟩ ἀφελεβλίας τοῖς Ἰουδαίοις, ωδὲν τοιοῦτον ἠνίξατο. Εἰ γὰ
τῦτο ἐγκαλεῖν ἤθελεν, εἶπεν ἂν ωρὸς αὐτόν· πάλιν τοῖς αὐτοῖς ὑπεναντίος, ἢ ὅτε τὴν θερα-
πείαν ἐζήτησας βελτίων; ἀλλ' ωδὲν τῦτων εἶπεν, ἀλλὰ ωρὸς τὸ μέλλον αὐτὸν ἀσφαλί-
ζεται μόνον. Τί δήποτε οὖν ⟨Ε⟩ χωλοὺς ἢ κυλλοὺς θεραπεύσας, ὑδαμοῦ τῦτων ἐμνημόνευ-
σεν; ἐμοὶ δοκεῖ, τῦτοις μὲν ἐξ ἁμαρτημάτων ἂν τὰ νοσήματα ἡμεῖσθαι, τοῖς δ' ἄλλοις ἐξ ἀσθενείας
φυσικῆς. Εἰ δὲ μὴ τῦτο, ἢ πᾶς ἄλλος, ἀλλ' πάντων ⟨Ε⟩ τῶν ωρὸς τῦτους εἰρημένων, διελέ-
γθη. ὅπῳ γὰρ τῶν ἄλλων πάντων τὸ νόσημα τῦτο χαλεπώτερον· ἀλλ' τὸ μείζονος ἢ τὰ
ἐλαφρὰ διορθοῦται. ὥσπερ γὰρ θεραπεύσας τινὰ ἕτερον, πρόσκεινται δοὺς ἀὸξαν τῷ Θεῷ,
οὐκ ἐκείνῳ μόνῳ ζῶντα ωροσῶν, ἀλλὰ ⟨Ε⟩ δι' ἐκείνου πᾶσιν· οὕτω ⟨Ε⟩ τῦτοις ἢ ἀπὸ τού-
των πᾶσι ἢ τοῖς λοιποῖς ωροσκαιῶς, ⟨Ε⟩ συμβουλεύει ζῶντα, οὐ ἢ ωρὸς τῦτους εἰρηκώς. ωρὸς
δὲ τούτους, καιρὸς ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι πολλῷ σκληρότερον αὐτῦ τὴν ψυχὴν τὸν καρπεῖόν, ἢ ὡς δυ-
ναμένῳ δὲ ωροσκόψασθαι, ωροσαιῶς, τῇ τε ἀὸργησίᾳ ἢ τῷ φόβῳ τῶν μελλόντων κα-
κῶν κατέχων αὐτὸν ὅπῳ τῆς ὑγιείας. ⟨Ε⟩ ὅρα τὸ ἀκέραιον. οὐ γὰρ εἶπεν, ἴδε ὑγιὴς εἶ ἐ-
ποίησα, ἀλλ' ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε. ἢ πάλιν ὡσὰν εἶπεν, ἵνα μή σε κολάσω,
ἀλλ' ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται, ἀπροσωπόληπτος ἀμφότερα διδοὺς, ἢ δεικνὺς χάριτος μᾶλ-
λον ὖσαν τὴν ὑγείαν, ἢ τῆς ἀξίας. ὁ γὰρ ἀνέφικτον ὅτι τὴν ἀξίαν δοὺς ἀπαλλάττει δίκην,
ἀλλ' ὅτι φιλανθρωπίας ἐσώζετο. ἐπεὶ Εἰ μὴ τῦτο ἦν, εἶπεν ἄν, ἰδοὺ δέδωκας τῶν ἁμαρ-
τημάτων δίκην ἐκτετικώς· ἀσφαλίζῃ λοιπόν. νῦν δ' οὐχ ὕτως εἶπεν, ἀλλὰ πῶς; ἴδε ὑγιὴς
γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε. ταῦτα ⟨Ε⟩ ἡμῖν αὐτοῖς ⟨ωνεχῶς ἐπιλέγωμεν, καὶ μὴ κολα-
θέντες ἀπαλλαττώμεθα, τοῦτο ἕκαστος ωρὸς ἑαυτὸν λεγέτω, ἴδε ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρ-
τανε· αἰ δὲ μὴ δῶμεν δίκην τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένοντες, ἐκτὸς τὸ ἀποστολικὸν ἐπάξομεν, Ολι Ρω.β.ε.
τὸ χρηστὸν τῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν ἡμᾶς ἄγει· ἢ δὲ τὴν σκληρότητα καὶ ἀμετανόητον ἡμῶν
καρδίαν θησαυρίζομεν ἑαυτοῖς ὀργήν. ὁ γὰρ σφίγξας τὸ σῶμα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπίρω-
θεν μίαν αὐτῷ ωροέθετο τῆς οἰκείας θεότητος σημεῖον. ὃ γὰρ εἶπεῖν, μηκέτι ἁμάρτανε,
ἐδήλωσεν εἰδότα ωόθεν αὐτῷ γεγόνασι πλημμελήματα· ὅθεν καὶ ωρὸς
τὰ μέλλοντα ἐμέλλεν ἀξιόπιστος εἶναι.

15 Απῆλθεν οὖν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀπήγγειλε τοῖς Ιουδαίοις, ὅτι ὁ Ἰησῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐ-
τὸν ὑγιῆ. Ορα αὐτὸν πάλιν ὅπῳ τῆς αὐτῆς μέλλοντα διώκεσθαι ὠμότητος. ἢ γὰρ εἶπεν ὅτι
αὐτός ἐστιν ὁ εἰπών, ἕτερον ⟨Ψ⟩ κεφάλαιον ἦν. ὅπῳ γὰρ ὀφεῖλον τὸ δοκοῦν ἔγκλημα" τῦτο
ἀεὶ ωροέφερεν, αὐτὸς τὴν ἀπολογίαν ἀεὶ ωροβάλλεται, πάλιν ⟨Ψ⟩ ἵνα δῆλον ποιῶν, ἢ
τῦ ἄλλος ἐφελκύσασθαι αὐτούδων" ⟨Ε⟩ οἰκειώσασθαι. ἢ γὰρ ὕπως δυνάμενος ἦν, ὡς μὴ
τοσαύτην ἀὸργησίαν ἢ ωροσίνεσιν ωροδοῦναι ⟨Ψ⟩ ἀὸργήτῳ, ⟨Ε⟩ κακούργῳ διανοίᾳ τῦτο
εἰπεῖν. Εἰ γὰρ ἢ θεῖον ἦν, Εἰ γὰρ ἀπὸ θεοῦ τις ἢ λίθινος, ἐκμηνεῖ ⟨Ε⟩ ἡ ἀὸργη-
σία ἢ ὁ φόβος αὐτὸν κατασχεῖν. ἢ γὰρ ἕναλον ἔχων τὴν ἀπειλὴν, ἔδεισεν ἂν μή χεῖρόν τι
πάθῃ, μέγιστα λαβὼν τῆς τῦ ἰαθέντος δυνάμεως" τὰ ⟨Ε⟩ ἐνέχυρα· ἀλλωστε, Εἰ διαβάλλειν ἐ-
βούλετο, τὴν ὑγίειαν σιγήσας, τὴν ωροβάσεσιν εἶπεν ἂν ἢ κατηγόρησεν. ἀλλ' οὐκ ἔστι ὕτω,

οὐκ

ὐκ ἔστιν· ἀλλὰ πολλῆς παῤῥησίας καὶ ῥήματα ἢ διγνωμοσύνης, ἢ δυσκηρύτει ⓦ διεστέτιλεν ἐλαττον τὸ τυφλοῦ. Πῶς οὖν ἀνεῴχθη σοι; ἐποίησε πηλὸν, ἢ ἐχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. οὕτω καὶ σοὶ, Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας με ὑγιῆ.

16 Ἐδίωκον οὖν αὐτὸν ⓒ Ἰουδαῖοι, ἢ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. Τί οὖν ὁ Χριστός;

17 Ὁ πατήρ μου, φησὶν, ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. Ὅτε μὲν γὰρ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἀπολογήσασθαι ἔδει, ⓦ Δαβὶδ ⓦ ὁμοδούλου αὐτοῦ. Εἰς μέσον ἔφερεν, Οὐκ ἀνέγνωτε, λέγων, Πῶς ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς; ὅτε γὰρ ἑαυτῷ, ὅτι ⓦ πατέρα κατέφυγε, ἐκατέρωθεν τὸ ὁμότιμον δεικνὺς, ταῦτα πατέρα εἰπεῖν ἰδιαζόντως, καὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ προσῆκεν. Ὃ δὲ τί [γὰρ] μὴ εἶπε τὰ αὐτὰ τοῖς Ἑβραίοις ἡμῶν; αἰσχύνεσθαι αὐτοὺς ἠθέλησεν ἀπὸ τῆς γῆς, ἵνα μηκέτι ὡς ἀνθρώπῳ προσέχωσιν, ἀλλ' ὡς Θεῷ, καὶ νομοθετεῖν ὀφείλοντι. Εἰ δὲ μὴ γνήσιος ἦν υἱὸς, καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας, ἡ ἀπολογία κατηγορίας μείζων ἐστίν. Οὐδὲ γὰρ εἴ τις ὑπάρχης νόμου βασιλικοῦ παραθήκης, εἶτα ἐγκαλούμενος ἀπολογοῖτο οὕτω, καὶ λέγοι ὅτι, καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἔλυσε, δυνήσεται δοκεῖν φυγεῖν, ἀλλὰ καὶ μείζον τὸ ἔγκλημα οὕτως ἐργάσεται. ἀλλ' ὅπερ ἴσα ἐστὶ τῆς ἀξίας ἐν τούτοις, καὶ τὰ τῆς ἀπολογίας ἀπηρτισμένα μᾶλλον ἀσφαλείας ἁπάσης. ἀφ' ὧν γάρ, φησιν, ἀπολύετε τὸν Θεὸν ἐγκλημάτων, ἀπὸ τούτων αὐτοῦ καὶ ἐμέ. διὰ τοῦτο καὶ προλαβὼν εἶπεν, ὁ πατήρ μου, ἵνα καὶ ἀκόντων πείσῃ τὰ αὐτὰ συγχωρεῖν τῇ ἀκριβεῖ γνησιότητα αἰδεσθέντας. Εἰ δέ τις, καὶ πόσου ὁ πατὴρ ἐργάζεται, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ καταπαύσας ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ; τί ἔδει μαθεῖν, καθ' ὃν ἐργάζεται. τίς οὖν ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας; προσηνὴς, συλλήβδην τὰ γλυκύτατα πάντα. ὁρᾷς τοίνυν ἥλιον ἀνατέλλοντα, καὶ σελήνην πλέουσαν, καὶ λίμνας, καὶ πηγὰς, καὶ ποταμοὺς, καὶ ὑετὸν, καὶ φύσεως δρόμον τὸν ἐν τοῖς ἀέρμασι; τὸν ἐν τοῖς σώμασι τοῖς ἡμετέροις, καὶ τοῖς τῶν ἀλόγων, πάντα πάντα δι' ὧν τὸν πάντων Ζωοποιήσας, μεμάθηκε τὴν διηνεκῆ τοῦ παντὸς ἐργασίαν. Ἀνατέλλει γὰρ τὸν ἥλιον αὐτὸς ὅτι πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ὅτι δικαίους καὶ ἀδίκους. καὶ πάλιν· Εἰ δέ τις χόρτον τὸν ἀγρὸν σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον οὕτως ὁ Θεὸς ἀμφιέννυσι· καὶ τοὺς πετεινοὺς διατρέφομένους, ἔλεγε· ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. ἐν τούτοις μὲν οὖν διὰ ῥημάτων ὧν πρὸς ἐποίησεν ἐν σαββάτῳ, καὶ οὐδὲν πλέον προσέθηκεν· ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ γινομένων, καὶ ἀφ' ὧν αὐτοὶ προσῆπτον λύειν τὰ ἐγκλήματα· ἔνθα γὰρ καὶ ἔργον ἠμέλουν σκέλλουσιν, οἷς τὸ τοὺς κλίνους ἆραι, οὐδὲν μέγα πρὸς τὸ προσῆκον ζωοτελοῦν, ἀλλ' ἐν τούτῳ μόνον δεικνύων σαφῆ τὴν σαββάτου λύσιν, ὅτι τὸ μεῖζον ἀνάγκη ⓦ λύειν, μᾶλλον αὐτοὺς καταπλήξαι βουλόμενος ἀπὸ τῆς τοῦ παντὸς ἀξίας, καὶ ἀναγκαῖον ὅτι τὸ ὑψηλότερον. διὰ τοῦτο οὐδαμοῦ προῆκε σαββάτου ἢ ὁ λόγος, οὔτε ὡς ἀνθρώπου μόνου προσηκεῖσθαι, οὔτε ὡς Θεὸς μόνον, ἀλλὰ ποτὲ μὲν οὕτω, ποτὲ δὲ ἐκεῖνος. ἠβούλετο γὰρ ἀμφότερα πιστεύεσθαι, καὶ τῆς οἰκειότητος τὴν συγκατάβασιν, καὶ τῆς θεότητος τὸ ἀξίωμα. διὰ τοῦτο νῦν ὡς Θεὸς ἀπολογεῖται. Εἰ γὰρ ἐμάνθανεν ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων αὐτοῖς ἀεὶ διαλέγεσθαι μόνον, ἔμειναν ἂν ὅτι τῆς αὐτῆς ἀπειρότητος. διὰ τοῦτο ἵνα μὴ τοῦτο γένηται, ⓦ πατέρα εἰς μέσον ἄγει. καίτοι καὶ αὐτὴ ἡ κλίσις ἐργάζεται ἐν σαββάτῳ (καὶ γὰρ ὁ ἥλιος πρέπει, καὶ ποταμοὶ ῥέουσι, καὶ πηγαὶ βλύζουσι, καὶ γυναῖκες λίκνίζουσι) ἀλλ' ἵνα μάθῃς ὅτι ἀπὸ τῆς κτίσεως ἐστιν, οὐκ εἶπε, ναὶ ἐργάζομαι, ἀλλὰ γὰρ ἡ κτίσις ἐργάζεται· ἀλλὰ, ναὶ ἐργάζομαι, καὶ γὰρ ὁ πατήρ μου ἐργάζεται.

18 Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν ⓒ Ἰουδαῖοι, φησὶν, ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυσε τὸ σάββατον, ἀλλ' ὅτι καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε ⓦ Θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

Καὶ οὐκ εἶπε λέγων μόνον, ἀλλὰ καὶ προσῆπτον· οὐ γὰρ ἐν τοῖς ῥήμασι τοῦτο ἐδείκνυ μόνοις, ἀλλὰ πυκνότερον ἐν τοῖς πράγμασι. τί δήποτε; ὅτι τοῖς μὲν λόγοις εἶχον ὑποσκήπτειν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλὴν, ἢ ἀλαζονείαν ἐγκαλῇ· τὴν ἢ τῶν σημείων ὁρῶντες ἀληθῆ ὄντα πεισθήσονται, καὶ ὅτι τῶν ἔργων ἀναντιῤῥήτως τὴν δύναμιν, οὐδὲν ἀντιφέρειν δύνανται λοιπόν. ἀλλ' ὁ μὴ βουλόμενος μετὰ ἀγνωμοσύνης ταῦτα δέχεσθαι φασιν, ὅτι οὐχ ὁ Χριστὸς ἐποίησεν ἑαυτὸν ἴσον τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι τοῦτο ἐπανώρθωσαν. οὐκοῦν ἀνώφελες φέρε καὶ ἐπὶ τούτου ἐπελθωμεν. Εἰπέ δή μοι, ἐδίωκον αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, ἢ οὐκ ἐδίωκον; πάντα που δῆλον ὅτι ἐδίωκον. Ἐξ ὧν τοῦτο ἐδίωκον, ἢ δι' ἕτερόν τι; καὶ τοῦτο ζητοῦμολογεῖται, ὅτι ἐξ οὗ τοῦτο. ἔλυσεν οὖν τὸ σάββατον, ἢ οὐκ ἔλυσεν; οὐδεὶς τοῦτο ἔχοι λέγειν ἀναντιῤῥήτως. πατέρα ἴδιον ἔλεγε τοῦ Θεόν, ἢ οὐκ ἔλεγε; ἐκ τούτου ἀληθές. οὐκοῦν καὶ ἐξ ἧς τῆς αὐτῆς ἀκολουθίας ἔχεται. ὥσπερ γὰρ τὸ πατέρα λέγειν ἴδιον τοῦ Θεόν, ἐκ τοῦ λύειν τὸ σάββατον, καὶ τὸ διώκεσθαι τοῦτο ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐξ οὗ τε ἐκεῖνο καὶ ἐξ οὗ τοῦτο μᾶλλον, οὐχ ὑπονοίας ἁπλῶς ἐνθυμήσεως, ἀλλὰ πράγματος ἀληθείας· οὕτω καὶ τὸ ἴσον ἑαυτὸν ποιεῖν τῷ Θεῷ, τῆς αὐτῆς γνώμης ἀπόφασις ἦν. καὶ ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν ἔστιν ἰδεῖν. τὸ γὰρ, ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι, ἴσον ἐστὶν ἑαυτὸν δεικνύοντος τῷ Θεῷ. Οὐδὲ γὰρ ἐδείκνυ ἂν τούτοις οὐδεμίαν διαφοράν. οὐ γὰρ εἶπεν, ὁπηνίκα μὲν ἐργάζεται, ἐγὼ οὐ συνεργῶ· ἀλλ' ὥσπερ ὁπηνίκα ἐργάζεται, οὕτω καὶ ἐγὼ, καὶ ἰσότητα πολλὴν ἐπεδείξατο. Εἰ δὲ οὐκ αὐτὸς τοῦτο ἐβούλετο κατασκευάσαι, ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι τοῦτο μάτην ἐπανώρθωσαν· οὐκ ἂν ἀφῆκεν αὐτοῖς εἰς τὴν διάνοιαν ἐσφαλμένην, ἀλλὰ καὶ διώρθωσεν ἄν" τοῦτο. καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς οὐκ ἂν αὐτὸ προσιώπησεν, ἀλλ' Εἶπεν ἂν φανερῶς, ὅτι Ἰουδαῖοι μὲν οὕτως ἐπανώρθωσαν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐποίησεν ἑαυτὸν ἴσον τῷ Θεῷ· ὥσπερ καὶ ἀλλαχοῦ τοῦτο ποιεῖ, ὅταν ἴδῃ ἄλλως μὴ λεγόμενον, ἀλλως δὲ ὑποτιθέμενον τὸ λεγόμενον· οἷον, λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, ἔλεγεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἐγὼ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν, οὐκ εἶπε τῆς ἁρπάζοντος αὐτὸ λέγων. ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι τοῦτο μὴ συνιέντες, καὶ νομίσαντες περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ναοῦ λέγεσθαι, ἐν τεσσαρακονταέξ ἔτεσιν, ἔλεγον, ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγείρεις αὐτόν; ἐπὶ οὖν ἄλλο μὲν Εἶπεν αὐτὸς, ἄλλο δὲ ἐπανώρθωσαν οἱ (αὐτὸς μὲν γὰρ περὶ τῆς ἁρπάζοντος αὐτὸ ἔλεγε, οἱ δὲ περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἑαυτῶν οἰόμενοι τοῦτο Εἰρῆσθαι) οὕτω μεμνημένος τοῦτο ὁ εὐαγγελιστὴς, μᾶλλον δὲ διορθούμενος αὐτῶν τὴν ὑπόνοιαν, ἐπήγαγε λέγων· οἱ δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὥστε εἰ καὶ ἐνταῦθα Χριστὸς οὐκ ἐποίει ἑαυτὸν ἴσον τῷ Θεῷ, οὐδὲ τοῦτο ἐβούλετο πρᾶξαι, ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι τοῦτο ἐπανώρθωσαν, διώρθωσεν δὲ καὶ ἐνταῦθα τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν, καὶ Εἶπεν· Ἰουδαῖοι μὲν ἐνόμιζον ἑαυτὸν ἴσον ποιεῖν τῷ Θεῷ, οὐκ οἱ δὲ περὶ τῆς ἰσότητος ἔλεγε. καὶ γὰρ οὐδὲ ἐνταῦθα μόνον, οὐδὲ οὗτος μόνος, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν δι' αὐτῶν τοῦτο φαίνεται ποιῶν καὶ ἕτερος εὐαγγελιστής. ὅτε γὰρ προῄρηκε τοὺς μαθητὰς λέγων· Περισσεύετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, οὐκ οἱ διελογίζοντο, λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν, καὶ ἄλλο μὲν αὐτὸς Εἶπε, ζύμην τὴν διδασκαλίαν καλῶν, ἄλλο δὲ ἐπανώρθωσαν οἱ μαθηταὶ, περὶ ἄρτων Εἰρῆσθαι νομίζοντες, διορθοῦται αὖθις πάλιν οὐκέτι ὁ εὐαγγελιστὴς, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ὅτω λέγων, " πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι περὶ ἄρτων Εἶπον ὑμῖν; ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν τοιοῦτον. καὶ μάλα, φησὶν, αὖθις τοῦτο ἀναιρῶν, ἐπήγαγε ὁ Χριστός,

19 Οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν. Τἀναντίον μὲν οὖν, ἀδελφε, πεποίηκεν· οὐδὲ γὰρ ἀναιρῶν, ἀλλὰ καὶ βεβαιῶν τὴν ἰσότητα τοῦτο λέγει. ἀλλὰ προσέχωμεν μετὰ ἀκριβείας. οὐδὲ γὰρ τὸ τυχὸν ὅτι τὸ ζητούμενον. τὸ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτο πολλαχοῦ τῆς γραφῆς κεῖται καὶ ἐπ' ἀγαθοῦ, καὶ ὅτι τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου· καὶ δεῖ μαθεῖν τῆς λέξεως τὴν δύναμιν, ἵνα μὴ τοῦ μέσου ἁμαρτάνωμεν. Εἰ γὰρ αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν οὕτως ἐλάμβανε τις, ὥσπερ ὅτι παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐλήλυθε, σκόπησον ἡλίκον ἔμελλε τὸ ἄτοπον. οὐδὲ γὰρ Εἶπεν, ὅτι τὰ μὲν δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν, τὰ δὲ οὐ δύναται· ἀλλὰ καθόλου φησὶν, οὐ δύνα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν. ἐρωτῶ τοίνυν Ⓦ δύνηλέγξατέ μοι· οὐδὲν οὕτω ἀφ' ἑαυτοῦ δυνάμενος ποιεῖν ὁ υἱός, εἶπέ μοι; καὶ εἶπεν, ὅλως οὐδέν· ἐργάζηται ὅλως τὸ μέγιστον τῶν ἀ-
φιλιπ.c.2.ζ. γαθῶν ἀφ' ἑαυτοῦ πεποίηκε. ⸋ βοᾷ Παῦλος λέγων, Ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ· ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών. καὶ πά-
Ιωαν.ε.π.ιθ. λιν αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἀλλαχοῦ φησιν, Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐξουσίαν ἔχω λαβεῖν αὐτήν, καὶ οὐδεὶς αὐτὴν αἴρει ἀπ' ἐμοῦ· ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ὁρᾷς καὶ θανάτου καὶ ζωῆς ἐξουσίαν ἔχοντα, ⸋ τὴν τοσαύτην οἰκονομίαν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐργασάμενον; ⸋ τί λέγω περὶ τοῦ Χριστοῦ; ἡμεῖς γοῦν, ὧν οὐδὲν δυτελέστερον ἡμῶν ἐστιν, πολλὰ ἀφ' ἑαυτῶν προσθήκαμεν, καὶ κακίαν ἀφ' ἑαυτῶν αἱρούμεθα, καὶ ἀρετὴν ἀφ' ἑαυτῶν μετερχόμεθα. εἰ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτῶν, μηδὲ ἐξουσίαν ἔχοντες, οὔτε γέενναν ἀμύητοι ὄντες ὑπομένομεν, οὔτε βασιλείας καταρθοῦντες ἀπολαύομεν. τί οὖν ἐστι τὸ, ἀφ' ἑαυτοῦ δύναται ποιεῖν οὐδέν; ὅτι οὐδὲν ἐναντίον τῷ πατρί, οὐδὲν ἀλλότριον, οὐδὲν ξένον δύναται ποιεῖν· ὃ μάλιστα τὴν ἰσότητα ἐνδείκνυται καὶ τὴν πολλὴν συμφωνίαν ἐστί. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εἶπεν, ὅτι οὐδὲν ἐναντίον ποιεῖ, ἀλλ' ὅτι οὐ δύναται; ἵνα καὶ ἐντεῦθεν δείξῃ πάλιν τὸ ἀπερίγραπτον καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἰσότητος. οὐ γὰρ ἀσθένειαν αὐτοῦ κατηγορῶν τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ καὶ πολλὴν αὐτοῦ δύ-
β.Τιμ.c.1c. ναμιν δείκνυσιν· ἐπεὶ καὶ ἀλλαχοῦ φησιν ὁ Παῦλος· Ἵνα μὴ δύο προσγ-
ιγ. μάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν· καὶ πάλιν, Εἰ ἀρνησόμεθα, ἐκεῖνος πιστὸς μένει. ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται· καὶ οὐδέποτε τοῦτο τὸ, οὐ δύναται, δηλωτικὸν ἀσθενείας, ἀλλὰ δυνάμεως ἐστι, καὶ δυνάμεως ἀφάτου. οὐ γὰρ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν, ὅτι ἀνεπίδεκτος ἡ οὐσία ἐκείνη τῶν τοιούτων ἐστίν. ὥσπερ γὰρ ὅταν λέγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀδύνατον Ⓦ Θεὸν ἁμαρτεῖν, οὐκ ἀσθένειαν αὐτοῦ κατηγοροῦμεν, ἀλλὰ ἄῤῥητόν τινα δύναμιν αὐτοῦ ὁμολογοῦμεν· οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς ὅταν εἴπῃ, οὐ δύναμαι ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, τοῦτο λέγει, ὅτι ἀδύνατον καὶ ἀνεγχώρητόν ἐστιν ἐμὲ ποιῆσαί τι ἐναντίον τῷ πατρί. ⸋ ἵνα μάθῃς ὅτι τοῦτο ἐστὶ τὸ λεγόμενον, καὶ ἐξῆς ἐπελθόντες, ἴδωμεν τίσι φησὶν ὁ Χριστὸς, πότερον τοῖς πρὸ ἡμῶν λεχθεῖσιν, ἢ τοῖς πρὸ ὑμῶν. σὺ μὲν γὰρ φῂς τὴν ἐξουσίαν δύασθαι τὸ ῥῆμα, καὶ τὴν προσηκουσαν ἀυτῷ ἀξιοπιστίαν ἀφαιρεῖσθαι· ἐγὼ δέ φημι, ὅλως τὴν ἰσότητα καὶ τὸ ἀπαράλλακτον, καὶ τὸ ὡσανεὶ ἐκ μιᾶς γνώμης καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως γινόμενον ἐμφαίνειν τοῦτο. σκοπῶμεν αὐτὸν ἐρωτῶντα Ⓦ Χριστὸν, καὶ ἰδωμεν δι' ὧν φησιν ἐξῆς, πότερον πρὸς τὴν ζωὴν ἐπαίνοιεν, ἢ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐρμηνεύεται τὰ εἰρημένα. τί οὖν φησιν;

Ἃ γὰρ ὁ πατὴρ ποιεῖ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Εἶδες πῶς προσέρριζον αἰεὶ τὸ ὑμέτερον, ⸋ τὰ εἰρημένα πρὸς ἡμῶν ἐβεβαίωσε; Εἰ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ποιεῖ ἔσαι οὐδὲ ὁ πατὴρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἃ ποιοῦν," εἴτε ὁμοίως αὐτῷ πάντα ποιεῖ. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο ἔστι, καὶ ἕτερον ἄτοπον ἕψεται. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἃ εἶδε Ⓦ πατέρα ποιοῦντα, ἐποίησεν· ἀλλ', ἐὰν μὴ βλέπω Ⓦ πατέρα ποιοῦντα, ἃ ποιεῖ, τῷ πάντα προσδοκᾶν χρόνῳ Ⓦ λήψει· καὶ ἔσαι καθ' ὑμᾶς ἀεὶ τὰ αὐτὰ μανθάνων. εἶδες πῶς τὸ μὴ νόημα ἐστὶν ὑψηλὸν, ἢ ἡ τῆς ἀπει-
νότητος τοῦ ῥήματος καὶ σοῦ" λίαν ἀναισχύντως καὶ μὴ βουλομένους ἀναγκάζει φυτεῖν τὸ χαμαίζηλον, καὶ σφόδρα τῆς ἀξίας ἐκείνης ἀπάδον; εἰς γὰρ ὕτως ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος, ὡς εἰπεῖν Ⓦ υἱὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν μανθάνειν ἃ δεῖ ποιεῖν; πῶς δὲ ἔσαι ἐκεῖνο ἀληθὲς τὸ,
Ψαλμ.ρα κη. Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι; πῶς δὲ τὸ, Παῖζα δι' αὐτὸν ἐγένετο, καὶ χωρεῖς αὐτὸν ἐγένετο οὐδὲ ἕν, εἴ γε τὰ μὴ ὁ πατὴρ ποιεῖ, τὰ δὲ αὐτὸς ὁρῶν μιμεῖται; ὁρᾷς ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν εἰρημένων, καὶ ἐκ τῶν μὴ ταῦτα λεχθέντων, δείκνυται τῆς αὐθεντίας ἡ ἀπόδειξις; εἰ δὲ ταπεινότερον προσάπτει τῷ ῥητῷ ἔνια, μὴ θαυμάσῃς. ὀφθῆναι γὰρ ἐδίωκον αὐτὸν τὰ ὑψηλὰ ἀκούσαντες, καὶ ἀνάξιον εἶναι ὠμολόγουν, ὀλίγων καθυφεὶς δι' αὐτῶν ῥητῶν μόνων, πάλιν ὅπου τὰ ὑψηλότερα αἰνίττεται Ⓦ λέγων, εἶτα πάλιν ὅπου τὰ ταπεινά, ποικίλλων

αὐτὸ

αὐτῷ τὸ διδασκαλίδυ, ὥστε εὐπρόσδεκτον γλυκάζῃ καὶ τοῖς ἀγνώμοσι. σκόπει δὲ εἰπών, ὁ πατὴρ μου ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι, καὶ ἀποφώνας ἴσον ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, πάλιν λέγει· Οὐ δύναται ὁ υἱὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν ὁ ἐάν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα. Εἶτα πάλιν ὅπως τὸ ὑψηλότερον ἀπὸ τοῦ ταπεινοτέρου ποιῇ. πάλιν ὅπως τὸ ταπεινότερον·

5 20 Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα. Εἶδες ὅσον πάλιν τὸ ταπεινόν; Εἰκότως. ὁ γὰρ ἔφθασεν εἰπών, καὶ λέγων δὲ παύσομαι, τοῦτο καὶ νῦν ἐρῶ· ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἰσότητος ταῦτα ποιῶ, ἀλλ' ὑπερβολῆς αὐτὸ ἐπιδίδωσιν, ἵνα τοῦ ἀγνώμονας ἀπὸ τῆς ῥᾳδίας βασκανίας πείσῃ μετ' εὐσεβοῦς διανοίας δέξασθαι καὶ νοήματα. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο ἔστιν, ἐννόησον πῶς ἄτοπον τὸ εἰρημένον,

10 ἀπ' αὐτῆς τῆς ῥᾳδίας γυμνάζων. ὅταν γὰρ εἴπῃ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, θύρεθήσεται πολλὰ μηδέπω μαθών· ὅπερ οὐδὲ ἔοικε ἀποστόλων ἐστὶν εἰπεῖν. τὸ γὰρ πνεῦμα τος ἅπαξ λαβόντες πάντα καὶ ἠδέσαν καὶ ἐδυνάμωντο ἐκεῖνοι, ἅπερ καὶ εἰδέναι αὐτοὺς καὶ δυνάσθαι ἔδει· οὗτος ὁ θύρεθήσεται πολλά, ὧν εἰδέναι ἐχρῆν, μηδέπω μαθών. καὶ τί τούτου γένοιτ' ἂν ἀνοητότερον; Πῶς οὖν ὅτι τὸ εἰρημένον; ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦτον

15 ἔσφιγξε, μέλλει ὁ νεκροὺς ἐγείρειν, δηλῶ τοῦτο ἔστως εἶπε, μονονουχὶ τοῦτο λέγων· θαυμάζετε ὅτι πνεῦμα ἔσφιγξα; μείζονα τούτων ὄψεσθε. ἀλλ' ἔστω μοι οὐκ εἶπε, ταπεινότερον δέ πως διέξεισιν, ἵνα αὐτῷ τὸ θαυμασθῆναι τῇ μικρίᾳ. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι τὸ, δείξει, ἐκεῖνος εἰρηται, ἄκουσον τῆς ἑξῆς πάλιν.

21 Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, φησιν, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωο-

20 ποιεῖ. Καίτοι τὸ, οὐδὲν δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν, ὃν, ὃς θέλει, ἐνδοτικόν ἐστιν. εἰ γὰρ οὓς θέλει, δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν (τὸ γὰρ θέλειν ἐξουσίας) εἰ δὲ δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ, οὐκέτι οὓς θέλει. τὸ μὲν γὰρ, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει, τῆς δυνάμεως δείκνυσι τὴν ἀπαραλλαξίαν· τὸ δὲ, οὓς θέλει, τῆς ἐξουσίας τὴν ἰσότητα. ὁρᾷς ὅτι τὸ, δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν, οὐ τὴν ἐξουσίαν δυναστευομένου ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ ἀπαραλλακτον τῆς δυνάμεως καὶ τῆς θελήματος ἐνδεικνυ-

25 μένου; οὕτω δὲ τὸ, δείξει αὐτῷ, νόησον. καὶ γὰρ καὶ ἀλλαχοῦ φησιν· Ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. καὶ πάλιν δεικνὺς ὅτι οὐκ ἐνέργειαν δεχόμενος ποιεῖ, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις, φησὶ, καὶ ἡ ζωή. Εἶπα, ἵνα μὴ λέγῃς, ὅτι νεκροὺς μόνον ἐγείρει οὓς θέλει καὶ ζωοποιεῖ, τὰ δὲ ἄλλα οὐχ οὕτω ποιεῖ, παραλαβὼν πᾶσαν ἀπέκλεισεν ἀντιλογίαν τοιαύτην, εἰπών· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ· δηλῶν, ὅτι καὶ πάντα ἃ ἐκεῖνος, καὶ οὕτως ὡς ἐκεῖνος

30 ποιεῖ, καὶ νεκρῶν λύσῃς ἀνάστασιν, καὶ σωμάτων πλάσιν, καὶ ἁμαρτημάτων ἄφεσιν, καὶ ἀλλοποιῶν, ὁμοίως ἐργάζεται ὡς γεγυμνικότι.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τούτων παρεισέχυσιν ἡ τῆς ἑαυτῶν ἀμαθοῦς σωτηρίας· τοσοῦτον κακὸν ΗΘΙΚΟΝ τὸ παρρησίας ἐρᾶν. τοῦτο καὶ αἱρέσεις ἔτεκε, τοῦτο τὴν τῶν ἐλλιμένων ἐβεβαίωσεν ἀσέβειαν. ὁ μὲν γὰρ Θεὸς τὰ ἀόρατα αὐτοῦ νοούμενα τοῦτο· ἐκεῖ-

35 νοι δὲ ταῦτα ἀφέντες, καὶ ἀπαξιώσαντες ἀπὸ ταύτης ἐλθεῖν τῆς διδασκαλίας, ἑτέραν ἕτεμον ἑαυτοῖς ὁδὸν· ἀπὸ καὶ τῆς ἴσης ἐξέπεσαν. καὶ Ἰουδαῖοι μὲν οὐκ ὄντες ἦσαν, δόξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ δόξαν οὐ ζητοῦντες. ἀλλ' ἡμεῖς, ἀγαπητοὶ, τοῦτο φεύγωμεν τὸ νόσημα μᾶλλον ὑπερβολῆς δὲ ἀσυνδέτου ἀπάσης. κἂν γὰρ μυρία κατορθώματα ἐργωμεθα, πάντα ἐκπεσεῖται τῆς κενοδοξίας ἡ λύμη. Εἰ τοίνυν ἐπαίνων ἐρῶμεν, τοῦτο

40 παρὰ τοῦ Θεοῦ ζητῶμεν ἐπαίνους. ὁ μὲν γὰρ παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἔπαινος, οἷος ἂν ᾖ, ἅμα τε ἐφάνη καὶ ἀπώλετο· κἂν μὴ ἀπόληται, τὸ κέρδος οὐδὲν ἡμῖν ἐντεῦθεν, καὶ ἀπὸ κρίσεως ἡ ζημία διεφθαρμένης πολλάκις. τί γὰρ θαυμαστὸν ἡ παρὰ ἀνθρώπων ἔχει δόξα· ἧς καὶ ὀρχούμενοι ἀπολαύσουσι νέοι, καὶ διεφθαρμέναι γυναῖκες, καὶ πλεονέκται καὶ ἁρπαγες· ὁ δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ θαυμαζόμενος, οὐ μετὰ τούτων, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἁγίων ἐκείνων θαυμάζεται, τῶν προφητῶν

λέγω, τῶν ἀποστόλων, τῶν ἀγγελικὸν ἐπιδειξαμένων βίον. Εἰ γὰρ τὸ πρᾶγμα ὄχλους καὶ τὸ ἀποβλέπεσθαι παρ' ἑαυτὸ, ζῆλον ἐνέβαλε τοῖς ἀκούουσιν, ἐννόησον ἡλίκον ἀγαθὸν ἐργασόμεθα, ἐὰν ἀπὸ τῆς ἐρήμου ταύτης καὶ τῆς ἀνθρωπίνης συνηθείας ἀπαλλαγέντες, ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀναβῶμεν. Ὅλως δὲ, εἰ καὶ ὄχλων ἐρᾷς, ἐφέλκεται τὸν δῆμον τῶν ἀγγέλων, καὶ γίνεται φοβερὸς δαίμοσι, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων οὐδένα ποιήσῃ λόγον, ἀλλὰ πάντα ὕστερα καταπατήσεις τὰ λαμπρὰ, ὡς βόρβορον καὶ πηλόν· καὶ ὄψει τότε σαφῶς, ὅτι οὐδὲν ὕστερον ἀπολαυστικώτερον ψυχῇ ἀρχομένῃ, ὡς τὸ δόξης ἐρᾶν. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι τῷ τούτης ἐραστῇ, ζῆσαι βίον ἐσωφρονισμένον· ὥσπερ οὖν οὐκ ἔστι πατήσαντα τοῦτο, μὴ τὰ πλείονα τῶν παθῶν καταπατῆσαι. ὁ γὰρ τούτης ἀπειληφὼς, καὶ φθόνου, καὶ φιλοχρηματίας, καὶ πάντων ἀπείρατος τῶν χαλεπῶν νοσημάτων. Ἐπὶ πῶς αὐτῆς ἀπιέσομεν, φησίν; ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου ἰδωμεν δόξαν τοῦ οὐκ ὄντος, ἧς ἐκβάλλειν ἡμᾶς αὕτη βιάζεται. ἐκείνη γὰρ καὶ ἐνταῦθα ποιᾷ λαμπρᾷ, καὶ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ μηδὲν ὄντος ζωποιοῦσα ζωποδημεῖ ζωῇ, καὶ πάσης ἡμᾶς ἐλευθεροῖ δουλείας ἀρχικῆς, ἢ μᾶλλον πολλῆς ἀθλιότητος δουλεύομεν αὐτῇ, ὅλοις ἑαυτοὺς τῇ γῇ καὶ τοῖς τούτου ἐκδόντες πράγμασι. κἂν εἰς ἀγορὰν ἐμβάλῃς, κἂν εἰς οἰκίαν εἰσέλθῃς, κἂν εἰς τὰς ὁδοὺς, κἂν εἰς τοὺς σταθμοὺς, κἂν εἰς τὰ καταγώγια, κἂν εἰς τὰ πανδοχεῖα, κἂν εἰς πλοῖον, κἂν εἰς νῆσον, κἂν εἰς τὰ βασίλεια, κἂν εἰς τὰ δικαστήρια, κἂν εἰς βουλευτήρια, πανταχοῦ τῶν πρόντων ἀπὸ τοῦ βιωτικοῦ πραγμάτων ἀνάπτει τοῦ φρονήματα, καὶ ἕκαστον ἀφ' ἑαυτῶν κοπτόμενον, τοὺς μὲν ἁρπάζας, τοὺς δὲ ἁρπάζας, τοὺς ἀποδημοῦντας, τοὺς μένοντας, τοὺς πλέοντας, τοὺς γεωργοῦντας, τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς, τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι, πάντας ἁπλῶς. Τίς οὖν ἡμῖν ἐλπὶς σωτηρίας ἔσται, ὅταν τοῦ μὲν οἰκοῦντες τὸν Θεὸν, μὴ τὰ τοῦ Θεοῦ φρονῶμεν, ἀλλὰ κεκρυμμένοι ἐν τούτῳ, ξένοι τῶν ἐνταῦθα ὦμεν, καὶ τῶν ἐνταῦθα πολῖται; Τί τούτης τῆς ἀναισθησίας χεῖρον γένοιτ' ἄν, ὅταν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ τῆς κρίσεως, τὰ τῆς βασιλείας ἀκούοντες, οὐδὲ ὅτι τὸν Νῶε μιμώμεθα καὶ οὐκ ἐν Σοδόμοις, τῇ πείρᾳ τῶν πραγμάτων μανθάνωμεν; καίτοιγε διὰ τοῦτο ἐκεῖνα πάντα γέγραπται, ἵνα εἴ τις τοῖς μέλλουσιν ἀπιστεῖ, ἀπὸ τῶν ἤδη γεγενημένων σαφῆ λάβῃ καὶ πεῖραν τῶν μελλόντων τὴν ἀπόδειξιν. Ταῦτα οὖν ἐννοοῦντες καὶ τὰ παρελθόντα καὶ τὰ μέλλοντα, μικρὸν ἔτι ἀναπνεύσωμεν τῆς χαλεπῆς ταύτης δουλείας, καὶ ἵνα καὶ τῆς ψυχῆς ποιησώμεθα λόγον· ἵνα καὶ τῶν παρόντων καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ τὸ κράτος ἡ δόξα, σὺν ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. λθ. 22 Ο ΠΑΤΗΡ ΜΟΥ ΟΥ ΚΡΙΝΕΙ ΟΥΔΕΝΑ, ΑΛΛΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΙΝ ΠΑΣΑΝ ΔΕΔΩΚΕ ΤΩ ΥΙΩ· 23 Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα.

ΠΟλλῆς ἡμῖν δεῖ τῆς σπουδῆς ἐν ἅπασιν, ἀγαπητοί. καὶ γὰρ λόγον δώσομεν καὶ εὐθύνας ὑφέξομεν ἀκριβεῖς καὶ ῥημάτων καὶ πραγμάτων. οὐ γὰρ μέτρον τοῦ πρόντος τὰ ἡμέτερα ἔσηκεν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρα τις ἡμᾶς ἐντεῦθεν ἐκδέχεται ζωῆς κατάστασις, καὶ δικαστήριον προσδοκᾶται φοβερόν. Δεῖ γὰρ ἡμᾶς πανταχόθεν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν. τοῦτο τοίνυν τὸ δικαστήριον ἐννοοῦμεν ἀεί, καὶ ὅταν δυνησόμεθα διὰ παντὸς τοῦ χρόνου εἰς ἐπιστήμην. ὥσπερ γὰρ ὁ τῆς ψυχῆς ἐκβαλὼν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθάπερ ἵππος χαλινὸν ἀπορρήξας, εἰς κρημνοὺς φέρεται (βεβηλοῦται γὰρ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ· διὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἴδοις, ἐπήγαγε· διὰ τοῦτο αἴρονται τὰ κρίματά σου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ) ὅπως ὁ μὴ πάντοτε τοῦτον ἔχων τὸν φόβον,

β. Κορ. ε. 1.

ψαλμ. θ. κζ.

σον, σωφρόνως βαδίσῃς. Ἀναμίμνησκου γάρ, φησι, τὰ ἐγκατάσκηψά σοι, καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα δὲ μὴ ἀμύρ- Σειρ. ζ. λε.
τῃσης. ὁ μὲν γὰρ ἀφεὶς ἡμῖν τὰ ἁμαρτήματα νῦν, οὕτως καθεσθῆναι δικάζων τότε· ὁ ἀποθανὼν δὲ
ἡμᾶς, οὕτως φανῆναι πάλιν κρίνων τὴν φύσιν ἅπασαν. οὐκ ἀδυτέρου γάρ, φησι, χωρὶς ἁμαρτίας
ὀφθήσῃ τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν. διὸ καὶ ἐνταῦθα ἔλεγεν· Ὁ πατὴρ μου δὲ κρίνει Εβρ. θ. κη.
οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ· ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα.
οὐκοῦν τὸν πατέρα αὐτὸν ποιοῦσι θεόν, φησίν; ἄπαγε· διὰ γὰρ τοῦτο εἶπε τὸν υἱόν, ἵνα μάθωσι τὸν υἱὸν
τιμᾶν, ὡς τὸν πατέρα· ὁ δὲ πατέρα αὐτὸν λέγων, οὐκέτι τὸν υἱὸν ὡς πατέρα ἐτίμησεν, ἀλλὰ δὸ
πάλιν συνέχεεν. "ἐπεὶ τοίνυν ὑπέρτεροι ἐσμὲν ἀνθρωποι" οὐχ ὅτω ποιοῦσιν, ὡς ὁμοφύ-
λιοι· διὰ τοῦτο ὅτως εἶπε φοβερῶς, ἵνα καὶ ὁ φόβος εἰς πλείω ἑαυτὸν ἐπιτασάσηται. πᾶσι
δὲ ὅταν εἴπῃ, τοῦτο λέγει, ὅτι καὶ τοῦ κολάζειν καὶ τοῦ τιμᾶν ὅτι κύριος," καὶ ἑκάτερα ποιῇν, ὡς
δὲ ἐβούλη. διὸ δέδωκεν, εἴρηται, ἵνα μὴ ἀγνώμονα αὐτὸν νομίσῃς, μηδὲ δύο πατέρας
εἰ νομίσῃς. πρώτα γὰρ ὅσα "ὅτιν ὁ πατήρ, ζωοποιεῖ καὶ" ὁ υἱός, ἡνωμένοις· καὶ μάθῃς ἐν τοῖς
εἰ υἱός. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι διὸ," ἔδωκεν, ἴσον τοῦ ἐτίμησεν ὅτιν, ἀκριβὲς δὲ ἑτέρα τοῦτο αὖθι
δηλούμενον. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, φησίν, ὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζω-
ὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. τί οὖν; τοσούτου αὐτὸν ἐτίμησε, καὶ τότε ἔδωκε τὴν ζωήν; ὁ μὲν δίδοὺς,
ὅτι ἴσα δίδωσιν. οὐκοῦν ἐκ τῆς ζωῆς χωρὶς ἡνωμένοις; ἀλλὰ τοῦτο ὑδ' ἂν δαίμονες ἐτόλ-
μησαν· μετὰ γὰρ τῆς ἀσεβείας πολὺ καὶ τὸ μύσος ἔχει. ὥσπερ οὖν τὸ, ἔδωκε ζωήν, ἐτίμη-
σεν αὐτὸν ζωὴν ὅτιν· ὕτω καὶ τὸ, ἔδωκε κρίσιν, κριτὴν αὐτὸν ὅτιν ἐτίμησεν. ἵνα γὰρ μὴ, ἀ-
κούων ὅτι αἴτιον ἔχει τὸν πατέρα, τοῦ ἀλλαχοῦ οὐσίας νομίσῃς καὶ ἡμᾶς ἐλαττῶσιν, αὐτὸς ἐρ-
χεταί σε κρίνων, τὴν" ἰσότητα καὶ ἐντεῦθεν δείκνυσι. ὁ γὰρ ἔχων ἐξουσίαν κολάζειν καὶ ἡμᾶς ὃς
βούλεται, καὶ αὐτὰ δυνάμενα τοῦ πατρί. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο ἦσιν, ἀλλ' ὕστερον ἡνωμένοις ἐλάβε
τὴν ἡμῶν, τί γέγονεν ὥστε αὐτὸν ὕστερον ἡμῶν θεῖναι; οὐκ ποίας ὅτι ἦλθε τοῦ κοπῆς,
ὥστε τὴν ἀξίαν ταύτην λαβεῖν καὶ χειροτονηθῆναι; οὐκ αἰσχύνῃ τὰ μὲν θεσπίσια ταῦτα καὶ
λυτελῆ νοήματα τῇ ἀκηράτῳ φύσει καὶ οὐδὲν ἐπείσακτον ἐχούσῃ αἰσχύντως οὕτως ἐπεισ-
άγοντες; τίνος οὖν ἕνεκεν οὕτω φθέγεται, φησίν; ὥστε δυσωδέστερον ἡμᾶς τὸν λόγον, καὶ τοῖς
ὑψηλοῖς τοῦ θεοῦ δοποῖσαι ῥήμασι. διὰ τοῦτο αἰνίττεται ταῦτα ἐκείνοις, κἀκεῖνα τούτοις.
"καὶ ὁρᾷ πως· καλὸν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ταῦτα ἰδεῖν. ὁ πατὴρ μου ἐργάζεται, φησί, κἀγὼ ἐργά-
ζομαι," δείκνυσι ἐκ τούτων ὃ ἴσον καὶ ὃ ὁμότιμον. ἀλλ' ἠθέλησαν αὐτὸν ἀποκτεῖναι. τί οὖν
ποιεῖ" λοιπόν; τῇ λέξει μόνῃ κεχυφίσει, τὰ νοήματα ἅπερ τὰ αὐτὰ δίδωσιν, ὕτω λέγων· ὁ δυ-
νατὸν ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτο. εἶτα πάλιν ὅτι τὰ ὑψηλὰ αἰνίσσεται λόγον, ἃ γὰρ μὴ
ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ, λέγων. εἶτα πάλιν ὅτι ὃ ταπεινότερον· ὁ γὰρ
πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ.
εἶτα πάλιν ὅτι ὑψηλότερον· ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, ὕτω καὶ
ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ὃ ταπεινὸν ὁμοῦ καὶ ὑψηλόν· οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ
κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ. εἶτα πάλιν ὅτι ὑψηλότερον· ἵνα πάντες
τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. εἶδες πῶς τὸν λόγον ποικίλλει, διὰ ὑψηλῶν τε καὶ ταπει-
νῶν αὐτὸν ὑφαίνων ὁμοῦ τε καὶ ῥᾳδίως, ὡς καὶ τοῖς τότε ἡνωμένοις δυσδιάδεκτον, καὶ τοῦ μὴ τοῦτο
μηδὲν βλασφημῆσαι, ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καὶ πρὸς τὸν ἑτέρων τὸν προσοικειοῦσα λαβόντας ἐννοιαν· εἰ γὰρ
μὴ τοῦτο ἦσι, μηδὲ συγκαταβάσεως ἕνεκεν εἴρηται τὰ εἰρημένα, τίνος ἕνεκεν τὰ ὑψηλὰ προσ-
ἐκειτο; ὁ μὲν γὰρ" ὀφείλων μεγάλα πρὸς ἑαυτὸν φθέγξεσθαι, ὅταν μικρόν τι εἴπῃ καὶ τα-
πεινόν, προφάσιν δυσπρόσωπον ἔχει, οἰκονομίας τινὸς ἕνεκεν τοῦτο ποιοῦν. ὁ δὲ δυσπλῆ λέ-
γειν ὀφείλων" πρὸς ἑαυτὸν, δυσμενὰ εἴπῃ, τίνος ἕνεκεν τὰ ὑπερβαίνοντα αὐτὸν τὴν φύσιν
" φθέγξεται; τοῦτο γὰρ οὐκέτι οἰκονομίας τινός, ἀλλ' ἐκστάσεως ἀσεβείας ἐστίν. ὥστε ἡμᾶς μὲν
διηγήσω καὶ τὸν Θεὸν πρέπουσαν αἰτήσω ἔχοντα εἰπεῖν τὰ ταπεινὰ ῥήμασι, τὴν συγκατάβα-

χ. πίνων·

χδ Χριστὸς ἐν-
τεῦθεν δηλοῖ
ἑαυτόν.

χε Εἰπὲ δὴ γὰρ
μοι, ἐκ ποίας
ἀξίας ἐτιμήθη,
πρὸ τῆς κρί-
σεως δέδωκεν
αὐτῷ, φησίν,
ἵνα
χς Πάντας ὡς
αὐτόν.
χζ Τὸν πα-
τέρα,
χη Τὴν υἱόν,
χθ Ἔδωκε τέ-
λειον, τὸ ἐγ.

χλ Ἀφίει αν

χμ Ἔφη χρὴ
ἐξ ἀρχῆς·
χν Ἔδειξεν
ὁ πάλιν;

ο Ἐδύ-

ϟ Ἐδόθη

ϟα Ἀφοσιώ-
σεως μεγάλα

ϟβ Διαπαντὸς
πίνος
ϟγ Εὐσεβείας
ἐλλείπει
ϟδ Εὐσεβείας

σιν, ϗ ὃ παῤῥΰειν μετεμέλεσεν, ϗ τὴν ὀργὴν ταύτης ἡμῖν οἰκειομαγμένων σωτηρίαν· ὃ ϗ αὐτὸς δηλῶν ἔλεγεν ἀλλαχοῦ, ταῦτα ϋ λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ὅπερ γὰρ εἰς τὴν Ἰωαννου κατέφυτι μαρτυρίαν, τὴν ἑαυτῦ ἀφεὶς, ὅπερ μὰλιστα αὐτῦ τῆς μεγαλοσωΐας ἦν, τῆς βαπτελείας [τῆς] τοσαύτης τῶν ῥημάτων πίθεις τὴν αἰτίαν, ἔλεγε· ταῦτα ϋ λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ὑμεῖς ϋ Ⓐ λέγοιτε μὴ ἔχειν αὐτὸν τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ϗ τὴν δυνάμιν ᾧ γεγυμνικότι, εἰ μὴ εἴπητε, ὅταν ἀκούσητε αὐτῦ φθεγομένου, διὰ ὧν ἴσαν δείκνυσι τὴν πρὸς τὸν πατέρα ϗ δυνάμιν ϗ ἐξουσίαν ϗ δόξαν; τίνος ϋ ἕνεκεν ϗ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἀπαιτεῖ σφόδρα καταδεέστερος ὤν, ὡς φατε; ϗ ὅθεν ἐνταῦθα ἴσα ταῖς μόνον, ἀλλὰ ϗ ἐπάνω λέγων·

Ο μὴ τιμῶν Ⓦ τὸν υἱὸν, ὃ τιμᾷ Ⓦ πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ορᾷς πῶς συμπλέκεται ἡ τιμὴ τῦ υἱοῦ τῇ τιμῇ τῦ πατρός; ϗ τί τῦτο, φησι; τῦτο γὰρ ϗ ὅτι τῶν ἀποστόλων ἐστὶν ἰδιον. ὁ γὰρ δεχόμενός, φησιν, ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ὅπερ τὰ τῶν δούλων οἰκειοῦται τῶν ἑαυτῦ, διὰ τῦτο ταῦτά φησιν· ἐνταῦθα ϋ, ὅπερ μία ἐστὶν ἡ οὐσία ϗ ἡ δόξα. διὰ τῦτο ὅτι μὲν τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶπεν, ἵνα τιμῶσι. καλῶς ϋ εἶπεν, ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, ὃ τιμᾷ τὸν πατέρα. ᾧ γὰρ, δύο βασιλέων ὄντων, εἰ ὁ εἷς ὑβρίζοιτο, συνυβρίζεται· ϗ ὁ ἕτερος, ᾧ μάλιστα ὅταν ὁ ὑβριζόμενος υἱὸς ᾖ. ὑβρίζεται μὲν γὰρ ϗ ὁπλίτης προῤῥιφθέντος, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, ἀλλ' ὡς διὰ μέσου. ἐνταῦθα ϋ οὐχ ὕτως, ἀλλ' ὡς δι' ἑαυτῦ. διὰ τῦτο παραλαβὼν εἶπεν· ἵνα τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα, ἵν', ὅταν εἴπῃ, ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, ὃ τιμᾷ τὸν πατέρα, τὴν αὐτὴν" ἐννοήσῃς τιμήν. οὐ γὰρ ἁπλῶς ὁ μὴ τιμῶν, ἀλλ' ὁ μὴ τιμῶν ὕτως, ὡς εἶπόν, φησιν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα. ϗ πῶς, φησι, τῆς αὐτῆς οὐσίας ὁ πέμπων ϗ ὁ πεμπόμενος; πάλιν ὅτι τὰ ἀνθρώπινα καταφέρεις τὸν λόγον, ϗ οὐκ ἐννοεῖς ὅτι ταῦτα πρὸς διδασκαλίαν ἕτερον εἴρηται, ἀλλ' ἵνα ϗ τὸν αἴτιον ἴδωμεν, ϗ εἰς τὴν Σαβελλίου μὴ καταπέσωμεν νόσον, ϗ τῶν Ιουδαίων ἡ ἀσθένεια τὸν θεσπεσθέντα τοῦτον, "ὥστε μὴ νομισθῆναι αὐτὸν δυτίγεον εἶ πρὸς αὐτοῦς. ϗ γὰρ ἔλεγον, οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ τῦ Θεοῦ· οὐκ ἔστι παρὰ Θεοῦ οὐκ ἐλήλυθε. πρὸς ϋ ὃ τὴν ὑπόψιαν ταύτην ἀνέλῃ, ὄχ ὕτω τὰ ὑψηλὰ ὡς τὰ ταπεινὰ συνεβάλλετο. διὰ τῦτο συνεχῶς δύω ᾧ κάτω ἔλεγεν ἀπεστάλθαι, ὄχ ἵνα ἐλαφρώσῃ ἵνα αὐτὸ" νομίσῃς εἶ ὃ ῥῆμα, ἀλλ' ἵνα ἐμφράξῃ τὰ ἐκείνων στόματα. διὰ τῦτο ϗ καταφεύγει συνεχῶς ὅτι τὸν πατέρα, πίθεις μεταξὺ ϗ τὸ οἰκεῖον" εὐχλεὲς ἦν. εἶτε γὰρ πρόπτα πρὸς τὴν ἀξίαν ἔλεγε τὴν ἑαυτῦ, οὐκ ἂν ἐδέξαντο τὰ λεγόμενα σκῆνοι, ὁπόταν ϗ ἀπὸ ὀνομάτων τοιούτων ῥημάτων ἐθίσῃ τε αὐτὸν ϗ ἐλίθασαν πολλάκις· εἶτε πρὸς ἐκείνους ἀφορῶν πρόπτα ἐφθέγγετο ταπεινά, μᾶλλον ταῦτα πολλοὶ ἐβλάβησαν ἄν. διὸπερ ἀναμίγνυσι ϗ χειρὰ τὴν διδασκαλίαν, ϗ διὰ τούτων, ὥσπερ ἔφην, τῶν ταπεινῶν ἐμφράττων τὰ ἐκείνων στόματα, ϗ διὰ τῶν πρὸς τὴν ἀξίαν λεγομένων τὴν εὐτελῆ τῶν ἐνθρωπίνων" ἀποκρούομενος ἔννοιαν πρὸς τοῖς νοῦν ἔχουσι, ϗ δεικνὺς ὅθεν αὐτῷ προσήκουσαν ὅλως. ὃ γὰρ μεταβάσεώς ἐστιν· ὁ Θεὸς πρόπτα χρῆται. "Τίνος οὖν ἕνεκεν φησιν ἀπεστάλθαι; παχύτερα λέγει, τὴν πρὸς τὸν πατέρα ὁμόνοιαν δηλῶν. ὕτω γοῦν ϗ τὰ ἑξῆς σχηματίζει ῥήματα, τῦτο κατασκευάσαι θέλων.

24 Αμὴν γὰρ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, φησιν, ὁ ἀκούων μου τοῦ λόγου, ϗ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ορᾷς πῶς συνεχῶς τὸ αὐτὸ ἴθησι, θεραπεύων ἐκείνων τὴν ὑπόψιαν, ϗ ἐντεῦθεν ϗ διὰ τῶν ἑξῆς, ϗ φόβῳ ϗ εὐεργεσίας ἐπαγγελίᾳ τὴν πρὸς αὐτὸν φιλονεικίαν καταλύων, καὶ ἐντεῦθεν πάλιν καταβαίνων πολὺ τοῖς ῥήμασιν; ϗ γὰρ εἶπεν, ὁ ἀκούων μου τοῦ λόγου, ϗ πιστεύων ἐμοί. ἡ γὰρ δὺ τύφον τὸ πρᾶγμα ἐνόμισαν εἶ ᾧ κόμπον ῥημάτων εἶπόν. εἰ γὰρ μὴ τοσῦτον χρόνον ϗ μυρία θαύματα τῦτο ἐπεδείκνυτο, φθεγξαμένου αὐτὸ ὕτω, πολλῷ μᾶλλον τότε. διὸ ϗ ἔλεγεν αὐτοῖς τότε· Αβρααμ ἀπέθανε, ϗ Ⓐ προφῆται ἀπέθανον· πῶς σὺ λέγεις, "ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα,

Ioan. 11. v. 2.

αἰῶνα, ὁ μὴ γένεται θανάτῳ; ἵν' οὕτω μὴ καὶ ἐνταῦθα ἐκθηλειωθῶσιν, ὅσα λέγηται· ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Οὗτος ὁ μικρὸς εὐπροσδεκτον ἐποίει τὸν λόγον, τῷ μαθεῖν αὐτὸν, ὅτι τῷ πατρὶ πιστεύουσιν ⓐ αὐτοῦ ἀκούοντες. Τὸ γὰρ δεξάμενοι μετὰ προθυμίας, καὶ τὰ λοιπὰ ῥᾴδιον εὐκολώτερον δέχεσθαι· ὥστε καὶ τὸ ταπεινόν τι εἰπεῖν, τοῖς ὑψηλοῖς ζωοτελεῖ καὶ προοδοποιεῖ. Εἰπὼν δὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ἐπάγει, Καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. Δύο τούτοις εὐπροσδεκτον ποιεῖ ⓑ λόγον, καὶ τῷ ⓒ πατέρα εἶναι τὸν πιστευόμενον, καὶ ὡς πολλῶν ἀπολαύειν ἀγαθῶν τὸν πειθόμενον. Τὸ δὲ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, τοῦτέστιν, οὐκολάζεται. Θάνατον γὰρ οὐ τοῦτον φησι τὸν ἐνταῦθα, ἀλλὰ τὸν αἰώνιον, ὥσπερ δὴ καὶ ζωὴν ἑκείνην τὴν ἀθάνατον.

25 Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν, ὅτε ⓓ νεκροὶ ἀκούσουσι τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ⓔ ἀκούσαντες ζήσουσιν. Εἰπὼν τὰ ῥήματα, λέγει καὶ τὴν ἐξ ἔργων ἀπόδειξιν. Ὅπερ γὰρ ἔλεγεν, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ· ἵνα μὴ δόξῃ κόμπος εἶναι τὸ παράδοξον καὶ τύφος, προσέχεται καὶ τὴν ἐξ ἔργων ἀπόδειξιν, λέγων· ἔρχεται ὥρα. Εἶτα, ἵνα μὴ μακρὸν ἐκτοπίσῃς χρόνον, φησὶ· καὶ νῦν ἐστὶν, ὅτε ⓓ νεκροὶ ἀκούσουσι τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ⓔ ἀκούσαντες ζήσονται. Εἶδες αὐθεντίαν ἐνταῦθα καὶ ἐξουσίαν ἄφατον; ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ ἀναστάσει, οὕτω καὶ νῦν ἔσται, φησί. Καὶ γὰρ τότε φωνῆς ἀκούσαντες ἐξαναστησόμεθα· Ἐν κελεύσματι γὰρ, φησι, * τοῦ Θεοῦ ⓓ νεκροὶ * ἀναστήσονται. Καὶ πόθεν δῆλον τοῦτο, φησιν, ὅτι ὁ κόμπος καὶ εἰρωνεία; ἐξ ὧν ἐπήγαγεν, ὅτι καὶ νῦν ἐστὶν. Εἰ μὲν γὰρ εἰς τὸν μέλλοντα μόνον ἐπήγγελτο χρόνον, ἦλθεν ὁ λόγος ὕποπτος εἶναι πρὸς αὐτούς· νῦν δὲ παρέχει τὴν ἀπόδειξιν. Ἐμοῦ γὰρ, φησι, μετὰ τοσούτων μεθ' ὑμῶν, τοῦτο ἐνδείκνυται· οὐκ ἂν δέ, μὴ δυναμένου, ἐπιδείκνυτο τοσοῦτον καιρὸν ἔχειν, ὥστε μὴ πλείονα γέλωτα ὀφλεῖν ἐκ τῆς ὑπερβολῆς. Εἶτα καὶ λογισμὸν ἐπάγει τῶν εἰρημένων ἀποδεικτικὸν, λέγων·

26 Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. Ὁρᾷς τὸ ἀπαράλλακτον καὶ ἐν μόνῳ τῷ διαφορὰν ἐμφαῖνον, τῷ τὸν μὲν, πατέρα εἶναι, τὸν δὲ, υἱόν; ἡ γὰρ, ἔδωκε, λέξις, ταύτην εἰσάγει τὴν διαίρεσιν μόνην, τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἴσα καὶ ἀπαράλλακτα δείκνυσιν. Ὅθεν δῆλον ὅτι μετὰ τοσαύτης ἐξουσίας πάντα ποιεῖ καὶ δυνάμεως, μεθ' ὅσης καὶ ὁ πατήρ, καὶ οὐκ ἐπέρωθεν δυναμούμενος. Οὕτω γὰρ ἔχει ζωὴν, ὥσπερ ὁ πατήρ. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὁ ἐφεξῆς εὐθέως προσέοικε πάλιν, ἵνα ἀπὸ τούτου καταφρονοήσωμεν. ποῖον δὴ τοῦτο; ὅ, ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν. καὶ τίνος ἕνεκεν αἰάσασιν ἡ κρίσιν ἄνω καὶ κάτω τρέφει; ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ, φησιν, ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ; οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. καὶ πάλιν, ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσι δέδωκε τῷ υἱῷ. Καὶ πάλιν, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· καὶ πάλιν, οἱ ἀκούσαντες τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ζήσουσι· καὶ ἐνταῦθα δὲ πάλιν, ἔδωκεν αὐτῷ ἐξουσίαν καὶ κρίσιν ποιεῖν. Τίνος οὖν ἕνεκεν ταῦτα τρέφει συνεχῶς, κρίσιν λέγω δὲ ζωὴν καὶ δύασιν; ὅτι ταῦτα μάλιστα πάντων ἐστὶ δὲ ἐπάγεσθαι, δυναμένα καὶ ⓕ αἰείδοτον ἀκροατήν. ὁ γὰρ πειθεὶς, ὅτι καὶ δύασήσει, καὶ τούτῳ δώσει ταῖς ψυχαῖς τὰ πεπλημμεληκότων, εἰ δὲ μηδὲν ἕτερον εἶδε σπουδαῖον, τοῦτο καταδεξάμενος, προσδραμεῖται πάντως, ἵνα καταπαύσῃ τὸν δικαστήν.

Ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστὶ, μὴ θαυμάζετε τοῦτο. Παῦλος μὲν ὁ Σαμοσατεὺς οὐχ οὕτω φησὶν, ἀλλὰ πῶς; ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρῖναι ποιῆσαι, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. Ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀκολουθοῦσι ἔχει τοῦτο οὕτω λεγόμενον. ἡ γὰρ ἀγία τοῦτο ἔλαβε κρῖναι ὅτι ἀνθρώπου ἐστὶν (ἐπεὶ, εἰ ἐκώλυε πρὸς θεὸν ἀνθρώπους εἶναι κριτάς.) Ἀλλ' ὅπερ τῆς ἀῤῥήτου οὐσίας ἐκεί-

νης ὑός, ἀλλὰ τοῦτο καὶ κεῖται ὄτιν. οὕτω τοίνυν ἀναγνωστέον· ὅτι μὸς ἀνθρώπου ὄτι, μὴ θαυμάζετε τοῦτο. ὅπου γὰρ ἐδόκει τοῖς ἀκούουσι πρόσεσθαι ὃ λεγόμενον, καὶ πλέον οὐδὲν ὑπόμιζον εἶναι ἢ φιλὸν ἄνθρωπον, ἐκ ὧν λεγόμενα μείζονα ἢ κατ' ἄνθρωπον ὧν, μᾶλλον ὧν μείζονα ἢ κατ' ἄγγελον, καὶ Θεοῦ μόνου· ταύτην λύων τὴν ὑπόθεσιν, ἐπήγαγε·

28 Μὴ θαυμάζετε, ὅτι μὸς ἀνθρώπου ὄτιν· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ·

29 Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ πρόξαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πρόξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εἶπε, μὴ θαυμάζετε ὅτι μὸς ἀνθρώπου ὄτι· ἡ γὰρ ἡ μὸς Θεοῦ ὄτιν· ἀλλὰ τῆς ἀναστάσεως ἐμνημόνευσεν; ἔθηκε μὲν αὐτὸ ἀνωτέρω λέγων, ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ μοῦ τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ ἐνταῦθα ἀπεσιώπησε, μὴ θαυμάσῃς. ὃ γὰρ ἔρχεται εἰπών, ὁ Θεοῦ ἴδιον ὢν, δίδωσι τοῖς ἀκροωμένοις ἐξ αὐτοῦ συλλογίσασθαι λοιπὸν, ὅτι ἡ Θεὸς ὢν ἡ Θεοῦ παῖς. περὶ αὐτοῦ μὲν γὰρ λεγόμενον ζωοποιῶν πρόσεστι καὶ τότε ἐκείνοις· ἀπὸ δὲ τοῦ συλλογισμοῦ τῶν θαυμάτων δεικνύμενον, αἰεπιχθεστέρων τὴν διδασκαλίαν ἐποίει. ἡ γὰρ οἱ τοὺς συλλογισμοὺς πλέκοντες, ὅταν τὰ μέρη θέντες, φανερῶς ἀποδείξωσι τὸ ζητούμενον, " οὐκ ἐπάγουσιν αὐτοῖς τὸ συμπέρασμα πολλάκις, ἀλλ' εὐγνωμονέστερον κατασκευάζοντες τὴν ἀκροατὴν ἡ τὴν νίκην λαμπροτέραν ποιοῦντες, αὐτὸν ἐκεῖνον προσκαλοῦνται τὸν ἀντιλέγοντα τὴν ἀπόφασιν ἐξενεγκεῖν, ὥστε μᾶλλον αὐτοῖς ψηφίσασθαι τὸν πρόκριτον, τὰ αὐτοῖς τὴν ὑπὲρ αὐτῶν φερόντων ψῆφον. τῆς μὲν οὖν καὶ τὸν Λάζαρον μνημονεύσαι ἀναστάσεως, τὴν κεῖσιν ἐσήμηνεν (ἡ γὰρ ὄχλος τῶν ἀνέκη Λαζαρος) τὸ δὲ καθόλου εἰπών, καὶ τῶν προσέθηκεν, ὅτι οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες ἐκπορεύσονται εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. οὕτω καὶ Ἰωάννης ἐπήγαγε τῷ ἀκροατῇ, τὴν κεῖσιν λέγων, ἡ ὅτι ὁ μὴ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν· οὕτω καὶ τῷ Νικόδημον· ὁ γὰρ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔλεγε πρὸς αὐτόν, ἃ κεῖται, ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ἤδη κέκριται. οὕτω καὶ ἐνταῦθα καὶ δικαστηρίου καὶ κολάσεως μέμνηται τῆς ὑπὲρ ταῖς πονηρίαις προσέσεσιν. ὅπου γὰρ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ ἀκούων μου τοῦ λόγου καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἃ κεῖται· ἵνα μὴ νομίσῃ τις ὅτι τοῦτο ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν μόνον, ἐπὶ τὰ ἐκ τοῦ βίου προσέθηκεν, εἰπών, ὅτι οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες ἐκπορεύσονται εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. ἐπεὶ οὖν ἔφησεν αὐτῷ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν δώσειν λόγον, καὶ πόθεν ἀπὸ τῆς φωνῆς ἀναστήσεσθαι τῆς αὐτοῦ, πρόκριμα καινὸν καὶ παράδοξον καὶ ὅτι καὶ νεκρῶν ἀπιστούμενον παρὰ πολλοῖς ἐκ τῶν δικαίων πεπιστευκέναι, μήπω γε ὅτε παρὰ Ἰουδαίοις, ἄκυρον πως αὐτὴν κατασκευάζει, πάλιν τῇ ἀσθενείᾳ συγκαταβαίνων τῶν ἀκροωμένων.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ὄτιν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

Καίτοι οὐ μικρὰν τέως ἀναστάσεως ἐν δίδωκεν ἀπόδειξιν ἀναλυτον σφίγξας. διόπερ οὐδὲ πρότερον περὶ ἀναστάσεως διελέχθη, ἕως ἐκεῖνο ἐποίησεν, ὃ τῆς ἀναστάσεως οὐ σφοδρὰ ἀπόδειον ἦν. ἡ τὴν κρίσιν ἣν ἤνιξατο τότε μὲν τὴν τοῦ σώματος σφίγξιν, εἰπών· ἴδε γὰρ τὴν γέενναν· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται· ἀλλ' ὅμως ἐκ τὴν Λαζάρου προσφωνῆς, ἐκ τὴν τῆς οἰκουμένης. ἐκ δὲ δύο ταύτας ἀναστάσεις προσῆπτε, τὴν τε τοῦ Λαζάρου τὴν αὐτίκα μάλα ἐκβησομένην, ἡ τὴν τῆς οἰκουμένης, τὴν μακροῖς ὕστερον ἐσομένην χρόνοις· ταύτην μὲν, ἀπὸ τοῦ πρόκριτος πιστοῦται ἡ τῆς ἐκβάσεως τοῦ χωρεῖν, λέγων· ἔρχεται ὥρα ἐκ ὧν ὅτιν· ἐκείνην δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ Λάζαρον ἀναστάσεως· ἀλλὰ τῶν ἤδη γεγενημένων τὰ μηδέπω γεγενημένα ἐστὶν ὅμοια ἀγαν. ἡ τοῦτο ποιοῦντα πάντα χρὴ

αὐτὸν

αὐτόν ὅστιν ἰδεῖν, δύο πιθέντα προφάσεις ἢ ὡς πρεῖς, ἃ ἂν ἐσόμενα ἀπὸ τῶν γινομένων ἀεὶ πιστούμενον. ἀλλ' ὅμως τοσαῦτα ὡς εἰπὼν ἂν πιθήσαι, ὅπως ἀθενέστεροι ἦσαν, οὐκ ἀρκεῖται τούτοις· ἀλλὰ καὶ δι' ἑτέρων ῥημάτων αὐτῶν καταστέλλει τὴν φιλονεικίαν, λέγων· ὃ δύναμαι ποιῶν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ὅστιν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ὅπου γὰρ ξένα τινὰ καὶ παράλληλα τοῖς αὐτοῖς προφάσεις ἐδόκει λέγειν (σκῆψιν μὲν γὰρ ἔλεγον, ὅτι ὁ Θεός ὅστιν ὁ κρίνων τὴν γῆν ἅπασαν, τουτέστι, τὸ δυσθεώρητον γένος· καὶ τοῦτο ὁ Δαβὶδ πολλαχοῦ ἀπεκηρύττων ἔλεγε, Κύριε λαούς ἐν εὐθύτητι· καὶ, Ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιος τὸ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος· τὸ δὲ, Φησὶ τοῖς πάντας ὁ πάντων καὶ ὁ Μωϋσῆς· ὁ δὲ Χριστὸς ἔλεγεν, ὁ πατήρ μου κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν ἔδωκε τῷ γῷ· ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα· καὶ πάλιν ἀνατίθησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν πατέρα) σφόδρα ἐνταῦθα συγκαταβαίνει τῇ λέξει, καὶ τοσοῦτον, ὅσον ἀπαιτεῖ αὐτῶν ἡ ἀσθένεια, ὥστε τὴν ὀλεθρίαν ταύτην ὑπόνοιαν προφθάσαι καὶ φησιν, ἐγὼ μὲν δύναμαι ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶν οὐδέν· τουτέστιν, οὐδὲν ξένον οὐδὲ παράλληλον, οὐδὲ ὃ μὴ βούλεται ὁ πατήρ, παρ' ἐμοῦ γινόμενον ὄψεσθε, ἢ λεγόμενον ἀκούσεσθε. καὶ προστερον εἰπὼν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί, καὶ δείξας ὅτι ἀνθρώπου ὑπόνοιαν τοῦτον ὑπώπτευον, ὕστω καὶ ἐνταῦθα φησιν. ὥσπερ οὖν ἀνωτέρω εἰπών, ὁ ἀκηκόαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὁ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ ὁ Ἰωάννης, ὁ ἑώρακε μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει· καὶ ἀκριβοῦς ἀμφότερα εἴρηται γνώσεως, οὐχ ἁπλῶς καὶ ἀκοῆς καὶ ὄψεως· οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀκολουθεῖ εἰπών, οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνει, ἢ ὅτι ἀδύνατον ἄλλο τι θελῆσαι αὐτόν, ἢ ὅσα ὁ πατήρ. ἀλλ' οὐκ εἶπεν ὕστω σαφῶς (τί γὰρ ἂν ἐδέξαντο ἐξ εὐθείας τοῦτο ἀκούοντες) ἀλλὰ πῶς; συγκαταβατικῶς καὶ ἀνθρωπίνως σφόδρα καθὼς ἀκούω, κρίνω. πάλιν οὐ διδασκαλίαν λέγων ἐνταῦθα (τί γὰρ εἶπε, καθὼς διδάσκομαι, ἀλλὰ καθὼς ἀκούω) ἀλλ' οὐδὲ ὡς δεόμενος ἀκριβώσεως ταῦτά φησιν (οὐ γὰρ μόνον τὸ διδάσκεσθαι ἀνενδεὴς ὢν, ἀλλὰ καὶ τὸ δεῖσθαι ἀκούειν) τὴν ἑαυτοῦ ὁμοίωσιν δηλῶν καὶ τὴν ἀπαραλλαξίαν τῆς ψήφου· ὡσανεὶ ἔλεγεν, ὕστω κἀκεῖνος, ὡς ἂν εἰ αὐτὸς ὁ πατὴρ ἐκεῖνος ὤν. εἶτά φησι, τὸ οἶδα ὅτι ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ὅστιν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. τί λέγεις; ἔχεις γὰρ θέλημα ἕτερον παρὰ τὸν πατέρα; καὶ μάλα ἀλλαχοῦ φησι· καθὼς ἐγὼ καὶ σὺ ἓν ἐσμεν (περὶ θελήματος λέγων καὶ ὁμονοίας) δὸς αὐτοῖς, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσι· τουτέστιν, ἐν τῇ περὶ ἡμᾶς πίστει. ὁρᾷς ὅτι καὶ μάλιστα δικαιοῦται τοῦτο πεινᾷ, ταῦτά ὅστιν ἅπερ ἔχει ἐγκεχρυμμένον τὸ ὑψηλὸν νόημα; ὃ γὰρ αἰνίττεται, τοιοῦτόν ὅστιν· ὅτι οὐκ ἄλλο μέν τοῦ πατρὸς τὸ θέλημα, ἄλλο δὲ τὸ αὐτοῦ· ἀλλ' ὥσπερ μιᾶς ἀγαθοποιίας ἓν θέλημα, ὕστως ἐμοῦ καὶ τοῦ πατρός. καὶ μὴ θαυμάσῃς εἰ τοσαύτην εἶπε συνάφειαν. καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ πνεύματος τούτῳ χρήσηται ὡς ὑποδείγματι ὁ Παῦλος, λέγων· Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. οὐδὲν οὖν ἄλλο, ἢ τοῦτό φησιν, ὅτι οὐκ ἔστι μοι θέλημα ἕτερον καὶ ἴδιον παρὰ τοῦ πατρός, ἀλλ' εἴ τι ἐκεῖνος βούλεται, τοῦτο ἐγώ, καὶ εἴ τι ἐγώ, τοῦτο καὶ ἐκεῖνος. ὥσπερ οὖν ὦ πατερ οὐδεὶς ἂν ἐγκαλέσειε κρίνοντι, ὕστως οὐδὲ ἐμοί. ἀπὸ γὰρ τῆς αὐτῆς γνώμης ἑκατέρων ἡ ψῆφος φέρεται. εἰ δὲ ἀνθρωπινώτερον ταῦτα ἀκούεται, μὴ θαυμάσῃς. ἀνθρώπων γὰρ αὐτὸν ἐπινόμιζον εἶναι. διὸ χρὴ μάλιστα ἐν τοῖς τοιούτοις μὴ τὰ λεγόμενα ἐξετάζειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπόνοιαν τῶν ἀκροωμένων προστιθέναι, καὶ οὕτω τῶν λεγομένων ἀκούειν, ὡς πρὸς ἐκείνην εἰρημένων. ἐπεὶ, πολλὰ ἔφυγε καὶ ἄτοπα. σκόπει γάρ· εἶπεν, οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν. οὐκοῦν ἕτερόν ὅστι τὸ αὐτοῦ θέλημα. καὶ σφόδρα ἀποδέον, ἐστὶ οὐδὲ ἁπλῶς ἀποδέον, ἀλλ' οὐδὲ ὠφέλιμον ὕστως. ἐπεὶ, εἰ σωτηριώδες ἦν, καὶ συμβαῖνον ὡς τοῦ πατρός, τίνος ἕνεκεν αὐτὸ ζητεῖς; ἀνάθεμα μὴ

Ψαλμ. ξε. 1. Ψαλμ. ζ. 12.

α. Κορ. β. 11.

μὴ γὰρ εἰκότως αὐτοῦτο λέγειν, ὡς πολλὰ θελήματα ἔχοντες τοῦ τὰ τοῦ Θεοῦ διοικοῦμεν· σὺ δὲ τίνος ἕνεκεν τοῦτο φῂς, καὶ πόθεν εἰκὸς τῷ πατρί; τοῦτο γὰρ οὐδὲ ἀνδρὸς ἀκριβοῦντος, καὶ ἐσαυρωμένου εἰπεῖν τις ἂν ἔχοι τὸ ῥῆμα. εἰ γὰρ ὁ Παῦλος ὅτι ἑαυτὸν ἐκέρασε τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐν τῷ, Ζῶ δὲ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ ὁ Χριστός· πῶς ὁ πάντων δεσπότης φησίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ὡς ἑτέρου ὄντος ἐκείνου; τί ὧδε ἐστὶν ὃ φησιν; ὡς ἐπ' ἀνθρώπου τοῦτο λέγει, καὶ ὡς ἐκείνου τὴν ἀκρόασιν τῶν ἀκροωμένων φιλοτιμούμενος. διὰ τί γὰρ ἀπὸ τῆς ἐμπροσθεν ἀπέδειξε τὰ λεγόμενα, καὶ μὴ θεοπρεπῶς, ἀλλ' ἀνθρωπίνως ἀναλεξθεὶς, πάλιν ὡς ἀνθρώπου καταπνεύσαντος τὰ αὐτὰ, καὶ λέγει, ὅτι ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστί. πόθεν δῆλον; ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ὥσπερ γὰρ ἐστὶν ἄνθρωπος, ὁ φιλαυτίας ἀπηλλαγμένος, οὐκ ἂν ἔχοι δικαίως ἐγκαλεῖσθαι, ὡς οὐδὲ τὸ δέον δικάσας· οὕτως οὐδὲ ἐμοὶ δυνήσεσθε νῦν ἐπιτιμᾶν. ὁ μὲ γὰρ θέλων τὰ ἑαυτοῦ ζητεῖν, ἴσως ἂν ἐπιθυμήσειε δι' οὗ πολλοῦ τούτου ἀφελεῖν τὸ δίκαιον· ὁ δὲ μὴ τὰ ἑαυτοῦ σκοπῶν, ἵνα δι' ἕτερα φανῇ τοῦ μὴ τὰ δίκαια ψηφίσασθαι; τοῦτον τοίνυν λογισμὸν καὶ ἐπ' ἐμοῦ ἐξετάζετε. εἰ μὲ γὰρ ἔλεγον μὴ ἀπεσκάλθαι παρὰ τοῦ πάσχειν, μηδὲ εἰς σκῆνος τὸν δίκαιον τῶν γινομένων ἀνέφερον, ἴσως ἄν τις ὑμῶν ὑπενόησεν, ὅτι βουλόμενος ἐμαυτὸν ποιῆσαι λαμπρὸν, οὐ λέγω τὰ ὄντα· εἰ δὲ ἑτέρῳ λογίζομαι καὶ ἀναπέμπω τὰ γινόμενα, τίνος ἕνεκεν, ἢ πόθεν ἂν ἔχοιτε ὑποπτεύειν τὰ λεγόμενα; ὁρᾶς ὡς πῶς τοῦτον κατεσίβασε, καὶ πόθεν τὴν κρίσιν τὴν ἑαυτοῦ δικαίαν εἶπεν· ἐφησεν, ὅτι ἂν ἐν τῶν πολλῶν εἷς ἀπολογούμενος εἶπεν; ὁρᾶς, ὁ πολλάκις εἶπον, πῶς ἀναλάμπει σαφῶς; τί δέ ἐστιν ὃ εἶπον; ὅτι ἡ ὑπερβολὴ τῆς ταπεινότητος τῶν λέξεων, αὕτη μάλιστα πείθει σὲ νοεῖν ἐμοῦ, μὴ ὑπὲρ τοῦ περὶ ἐμοῦ δεδογμένους τὰ λεγόμενα καταπίπτειν, ἀλλὰ προσκυνεῖν μᾶλλον ὅτι τὸ ὕψος τῶν νοημάτων ἐλθεῖν. αὕτη γὰρ τοῦ χαμαὶ συρομένους τότε μετὰ πολλῆς μικρὸν ἀνίησι τῆς δυσκολίας.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτ' οὖν ἅπαντα ἐννοοῦντες, προσκαλῶ, μὴ προσπέχωμεν ἁπλῶς τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ μετὰ ἀκριβείας ἐξετάσωμεν ἅπαντα, τὴν αἰτίαν τῶν λεγομένων πανταχοῦ σκοποῦντες· μηδὲν νομίζωμεν ἀρκεῖν ἡμῖν εἰς ἀπολογίαν τὴν ἀγνοιαν καὶ τὴν ἁπλότητα. οὐ γὰρ ἀκεραίους σκέλθυσε μόνον εἰ, ἀλλὰ καὶ φρονίμους. ἀσκῶμεν τοίνυν μετὰ τῆς ἁπλότητος καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ ὅπου δεῖ τῆς δογμετὸς καὶ ὅπου τοῦ βίου κατορθωμετός· καὶ διαζώμεν ἑαυτοῖς ἐνταῦθα, ἵνα μὴ ζῶμεν τὰς κόσμῳ καπακριθῶμεν τότε, καὶ τοιοῦτοι γινώμεθα περὶ οὗ ζῶμεν δοῦλοι, οἷς βουλόμεθα περὶ ἡμᾶς γενέσθαι τὸ δεσπότην ἡμῶν. ἄφες γὰρ ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. καὶ οἶδα μὲ, ὅτι οὐ φέρει πρᾴως πληγομένην ἡ ψυχή. ἀλλ' ἐὰν ἐννοήσωμεν ὅτι ὑπὲρ ὧν λελυπήκοτι, ἀλλ' ἑαυτοῖς βλάπτομεν, ταχέως ἀφήσομεν τὸν ἰὸν τῆς ὀργῆς. καὶ γὰρ ὁ τὰ ἑκατὸν δηνάρια μὴ συγχωρήσας ὧν πεπλημμεληκότι, οὐ τὸν ὁμόδουλον ἠδίκησεν, ἀλλ' ἑαυτὸν, τοῖς μείζοις ταλάντοις ὑπόδικον ποιήσας, ὧν πρότερον τὴν ἄφεσιν ἔλαβεν. ὅταν οὖν ἑτέρους μὴ ἀφῶμεν, ἑαυτοῖς οὐκ ἀφίεμεν. μὴ τοίνυν τῷ Θεῷ λέγωμεν μόνον, μὴ μνησθῇς τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἕκαστος, μὴ μνησθῶμεν τῶν ἁμαρτημάτων τῶν συνδούλων τῶν εἰς ἡμᾶς γεγενημένων. καὶ γὰρ σὺ πρότερον δικάζεις τοῖς σοῖς, καὶ τότε ἔπεται ὁ Θεός· σὺ τὸν νόμον γράφεις τῆς ἀφέσεως καὶ τιμωρίας, καὶ τὸν τῶν τοιούτων σκοπὸν φῄφον. οὐκοῦν καὶ τοῦ μνησθῆναι καὶ τοῦ μὴ μνησθῆναι Θεὸν σὺ κύριος εἶ. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἀφίναι κελεύει, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφὴν, οὐχ ἁπλῶς ἀφίναι, ἀλλ' ὥστε μηδὲ λείψανα μένειν. ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς οὐ μόνον οὐκ ἤνεγκεν εἰς μέσον ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα, ἀλλ' οὐδὲ ἡμᾶς αὐτοὺς πεπλημμεληκότας ἐμέμνησεν, οὐδὲ εἶπε, τὰ καὶ τὰ ἡμάρτες· ἀλλὰ καὶ ἀφῆκε καὶ ἐξήλειψε τὸ χειρόγραφον, μηδὲ λογισάμενος τὰ παραπτώματα, καθὼς καὶ τοῦτο

τοῦτο Παῦλος ἐδήλωσε. τοῦτο δὴ ποιῶμεν κ᾽ ἡμεῖς, κ᾽ ἀπὸ τῆς ἀφθονίας ἐξαλείφωμεν ἁπάντα. κἂν μέ τι ἀγαθὸν ἐργασώμεθα ἢ τοιοῦτόν τι λελυπηκότος, τοῦτο λογισώμεθα μόνον· ἀν᾽ ὧν δὲ λυπηρὸν κ᾽ ἐπαχθὲς ἐκβάλωμεν κ᾽ ἐξαλείψωμεν, ὥστε μηδὲ ἴχνος ἀναφαίνειν. Εἰ δὲ μηδὲν ἡμῖν ἀγαθὸν γέγονε τοιοῦτον, [τοσούτῳ] πάλιν ὁ μισθὸς μείζων συγχωρεῖται ἡμῖν, κ᾽ πλείων ἡ ἀνάκρισις. ἄλλοι δι᾽ ἀγρυπνίας κ᾽ χαμευνίας κ᾽ μυρίας ἀλγηδόνας ἐξαλείφουσι τὰ ἁμαρτήματα· σοὶ δὲ τῆς ἀνωμαλωτέρας ὁδοῦ, τοῦ μὴ μνησικακεῖν λέγω, πάντα ἔξεστιν ἀφανίσαι τὰ πλημμεληθέντα. Τί τοίνυν οὐ σαυτῷ δοκεῖς, ὡς ⓐ μαθητὴν ὄντι, κ᾽ παιδευομένῳ, κ᾽ τῆς μελλούσης σαυτὸν ἐκβάλλεις ζωῆς, δέον πάντα παρέντα, ὥστε αὐτῆς ἐπιτυχεῖν; Εἰ γὰρ ἡ πρόσοδος οὕτω πόθεινή, τί δῆτα εἴποι τις περὶ ἐκείνης, ἔνθα ἀπέρατος ὁδυνή, κ᾽ λύπη, κ᾽ στεναγμός; ἐκεῖ δεῖσαι θάνατον οὐκ ἔστιν, οὐδὲ πέρας ἐκείνων ἐπιπεῦσαι τῶν ἀγαθῶν. μακάριοι καὶ πεισμακάριοι, κ᾽ πολλάκις τοῦτο, ⓐ τῆς μακαρίας ἐκείνης ἀπολαύοντες λήξεως, ὥσπερ οὖν ἀθλιοι· καὶ πεισάθλιοι, καὶ μυριάκις τοῦτο, ⓐ τῆς μακαριότητος ἐκείνης ἐαυτοὺς ἐκβαλόντες. καὶ τί ποτ᾽ οὖν ἐστι, φησι, τὸ ποιοῦν ἡμᾶς ἀπολαῦσαι τῆς ζωῆς ἐκείνης; ἀκουσον αὐτοῦ τοῦ δικαίζοντος νεανίσκου τοῦ προσελθόντος τῷ Χριστῷ. ὅτι γὰρ εἶπε, Τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; εἶπων ὁ Χριστὸς αὐτῷ τὰς ἄλλας ἐντολάς, κατέληξεν εἰς τὴν τοῦ πλησίον ἀγάπην. κ᾽ τόλμα ἐρεῖ τις τῷ πλουσίῳ κρίνον, ὅτι τὰ ἡμέτερα τοῦτα ἐφυλαξάμεθα. οὐδὲ γὰρ ἐκλέψαμεν, οὐκ ἐφονεύσαμεν, οὐκ ἐμοιχεύσαμεν· ἀλλ᾽ ὑδρίπτειν κ᾽ τοῦτο εἰπεῖν δυνήσῃ, ὅτι ἠγάπησας τὸν πλησίον, ὡς ἀγαπῆσαι ἔδει. εἰ γὰρ ἐβιάσκετό τις, ἢ ἐκακοποίησεν, ἢ οὐκ ἠμύνατο ἀδικουμένῳ, ἢ οὐ μετέδωκε τῶν ὄντων, οὐδ᾽ ἠγάπησε. νῦν δὲ οὐ τοῦτο μόνον ἐπέταξεν ὁ Χριστός, ἀλλὰ κ᾽ ἕτερον. ποῖον δὴ τοῦτο; πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, φησι, κ᾽ δὸς πτωχοῖς, κ᾽ δεῦρο ἀκολούθησόν μοι, τὴν δηλ. τῶν ἔργων μίμησιν λέγων ἀκριβεστάτην. τί τοίνυν ἐντεῦθεν μανθάνομεν; πρῶτον μὲν ὅτι τὸν μὴ πάντα ἔχοντα ταῦτα, οὐκ ἔνι τῶν πρωτείων ἐπιτυχεῖν τῶν ἐν τῇ λήξει ἐκείνῃ. μετὰ γὰρ τὸ εἰπεῖν αὐτόν, ὅτι πάντα ταῦτα ἐποίησα, ὡς καταλελειμμένου μεγάλου τινὸς εἰς τελείαν ἀνάκρισιν, φησιν· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, κ᾽ δὸς πτωχοῖς, κ᾽ δεῦρο ἀκολούθησόν μοι. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο ἔστι μαθεῖν· δεύτερον δ᾽, ὅτι κ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον διήλεγξεν εἰκῇ κομπάζοντα. ὁ γὰρ ἐν πρεσβυτέρᾳ τοσαύτῃ ζῶν, κ᾽ τοὺς ἄλλους πρεσβυτέρους ὢν πενίᾳ, πῶς ἂν τὸν πλησίον ἠγάπησεν. ἀ τοίνυν οὐδὲ ἐκεῖνος ἠλήθευσεν. ἀλλ᾽ ἡμεῖς κἀκεῖνο ⓑ ταῦτα ποιήσωμεν, κ᾽ ἀπογυμνάζωμεν τὰ ὄντα χεννῶσαι, κ᾽ τὸν ἀέρανον θρίαμβον. Εἰ γὰρ ὁ ἀπὸ ἀξιώματός τις βιωτικοῦ ὅλου πολλάκις τὴν οὐσίαν ἐπέδωκεν, ἀξιώματος τοῦ μέλλοντος ἐνταῦθα μνήσθη, κ᾽ οὐδὲ ἐνταῦθα πολὺν παραμένοντος χρόνον (πολλοὶ γὰρ κ᾽ ἀπὸ πολλοῦ τῆς πλουτοῦσι τούτου ἀπεδύσαντο τὴν ἀρχήν, ἕτεροι δ᾽ ἀπὸ ταύτην ἐζημιώθησαν κ᾽ τὴν ζωὴν αὐτὴν πολλάκις· ἀλλ᾽ ὅμως κ᾽ ταῦτα εἰδότες, πάντα κενοῦσιν ὑπὲρ αὐτῆς) εἰ τοίνυν ὑπὲρ ταύτης τοσαῦτα ποιοῦσιν, ὑπὲρ τῆς μελλούσης ἐκείνης κ᾽ ἀναφαιρέτου, τί ἆρα οὐχὶ καὶ ἡμεῖς ἀθλιώτεροι μηδὲ ὀλίγα προϊέμενοι, μηδὲ ταῦτα προσέχοντες, ἀ κ᾽ μικρὸν ὕστερον ὄντες ἐνταῦθα ἀφήσομεν; ποίας οὖν ταῦτα οὐκ ἂν εἴη μανίας, ἀπὸ ἄκοντες ἀφαιρεθώμεθα, ταῦτα παρὸν ἑκόντας δοῦναι, κ᾽ μὴ ἑαυτοῖς λαβεῖν μὴ βεβλημένοις; ἀλλ᾽ εἰ μὴ ὅτι θανάτου τις ἦγεν, εἶτα προῦκειτο, πάντα τὰ ὄντα προέμενον ἀπαλλαγῆναι, κ᾽ χάριν ἂν ὁ πρᾶγμα ἐνομίσαμεν· νῦν δὲ πρὸν τὸν ὅτι γέεννάν τις ἀγαθοῦσαν ὁδὸν, τὰ ἡμίσεα δόντας ἐλευθερωθῆναι, αἱρούμεθα κ᾽ κολάζεσθαι κ᾽ κατέχειν εἰκῇ τὰ μὴ ἡμέτερα, ὡς τὰ ἡμέτερα προέσθαι; τίνα οὖν ἕξομεν ἀπολογίαν, ποίαν συγγνώμην, οὕτως εὐκόλως τὴν μεμυθυμένην ἡμῖν ὁδὸν προϊέμενοι, κ᾽ κρημνῶν φερόμενοι, κ᾽ τὸ ἄκαρπον βαδίζοντες ὁδὸν, κ᾽ τὰ ἐνταῦθα κ᾽ τῶν ἐκ πάντων ἑαυτοὺς ἀποστερούντες, πρὸν ἀμφότερα καρπώσασθαι μετ᾽ ἀδείας; ἀλλ᾽

Εἰ

εἰ μὴ τοσοῦτον, καὶ νεῶ γοιῶ ἀνενέγκωμεν, καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἡδόμεθα, τὰ παρόντα λαμβάνωμεν εἰς δέον, ἵνα καὶ τὰ μέλλοντα μετ' εὐκολίας λάβωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μ. 31 ΕΑΝ ΕΓΩ ΜΑΡΤΥΡΩ ΠΕΡΙ ΕΜΑΥΤΟΥ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. 32 Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.

ΕΙ ἐς χώραν μεταλλικὴν εἰσελθεῖν ἐπιχειρεῖ τῆς τέχνης ταύτης ἄπειρος ὢν, χρυσίον δὲ οὐκ ἐργάσεται, πρῶτα μὲν ἁπλῶς καὶ ὁμοῦ συλλέξων, εἶτα ἐν δεύτερον καθαρθῆναι βουληθεῖς· οὕτω καὶ τὴν θείαν γραφὴν οἱ τὴν ἀκολουθίαν οὐκ εἰδότες, οὐδὲ τοὺς ἰδιώματα τοῦ νόμου αὐτῆς ἐξετάζοντες, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ ἐν τύπῳ πάντα ἐπιόντες, χρυσίον μὲν ἧς φύσεως, οὐδέποτε τὸ ἀναποκείμενον αὐτῇ θησαυρὸν εὑρήσουσι. Ταῦτα δὲ εἶπον νῦν, ὅτι τὸ προκείμενον ἡμῖν χωρίον ἔχει μὲν πολὺν τὸν χρυσόν, οὐ μὴν κατάδηλον, ἀλλὰ πολλῇ κατακεχωσμένον ἀφ' ὧν ἔσω φέρει ἀσαφείᾳ. διὸ χρὴ διασκάπτειν καὶ διακαθαίρειν, ἐπὶ τὰ γνήσια τῶν νοημάτων ἐλθόν. Ἐς γὰρ οὐκ ἂν εὐθέως θορυβηθείη ἀκούων τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής; ἢ γὰρ πολλαχοῦ φαίνεται μαρτυρήσας ἑαυτῷ. τῇ γοῦν Σαμαρείτιδι διαλεγόμενος, "ἐλεγχθήτω" ἐγώ εἰμι" ὁ λαλῶν σοί· καὶ τῷ τυφλῷ ὁμοίως· ὁ λαλῶν μού σού, οὗτός ἐστι· καὶ τοῖς Ἰουδαίοις *· πῶς ὑμεῖς λέγετε, ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον υἱός τοῦ Θεοῦ εἰμι; καὶ ἑτέρωθι δὲ πολλαχοῦ τοῦτο ποιεῖ. πῶς οὖν ἅπαντα ταῦτα ψευδῆ ἦ, ἵνα ἡμῖν ἔσται σωτηρίας ἐλπίς; πόθεν δὲ τὴν ἀλήθειαν εὑρήσομεν, ὅταν αὐτὴ ἡ ἀλήθεια λέγῃ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ μαρτυρία μου ἀληθής; καὶ τοῦτο δὲ δοκεῖ τὸ ἐναντίωμα εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕτερον οὐκ ἔλαττον τούτου. προϊὼν γάρ φησι, καὶ ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμοῦ, ἡ μαρτυρία μου ἀληθής ἐστι. ποῖον οὖν, εἰπέ μοι, δέξομαι, ποῖον δὲ νομίσω ψεῦδος εἶναι; εἰ γὰρ ὅτως οὐκ ἀληθεύομεν ἁπλῶς ὡς εἴρηται, μὴ προσώπων προσεργαζόμενοι, μηδὲ αἰτίαν, μηδὲ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ὑδέν, ἀμφότερα ἔσται ψευδῆ. εἰ γὰρ ἡ μαρτυρία αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀληθής, οὐδὲ τοῦτο αὖθις ἀληθές, οὐ δὶς δεύτερον μόνον, ἀλλ' ἀπείρως πολλαπλοῦν. Τί οὖν ἐστι τὸ εἰρημένον; πολλῆς ἡμῖν δεῖ τῆς ἀκριβείας, μᾶλλον δὲ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος, ἵνα μὴ τοῖς ῥήμασιν ἐναπομείνωμεν ψιλοῖς. ὅταν γὰρ οἱ αἱρετικοὶ πλανῶνται, ὅταν μήτε τὸν σκοπὸν ἐξετάζωσι τοῦ λέγοντος, μήτε τὴν ἕξιν τῶν ἀκουόντων. ἀεὶ γὰρ ταῦτα μὴ προσέχωμεν, ἢ ἕτερα δή, οἷς κεχρήσεις; ἢ τὸ πῖες, ἐς γνώμην ἀκροατοῦ, πολλὰ ἕψεται τὰ ἄτοπα." Τί οὖν ἐστι τὸ εἰρημένον; ἐμέλλον" ἐπιφέρειν αὐτοῖς οἱ Ἰουδαῖοι· ἐὰν σὺ μαρτυρῇς περὶ σεαυτοῦ, ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. διὰ τοῦτο ταῦτα προλαβὼν εἶπεν, ὡσανεὶ" ἔλεγε· "πόθεν ἐρεῖτέ μοι, ὅτι σοὶ πιστεύομεν. οὐδεὶς" γὰρ ἑαυτῷ μαρτυρῶν, ἀξιόπιστός ἐστιν ἐν ἀνθρώποις. τὸ οὖν, ὅτι ἔστιν ἀληθής, οὐχ ἁπλῶς ἀναγνωστέον, ἀλλ" ὡς πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιαν, οἷς, ὅτι ὑμῖν οὐκ ἔστιν ἀληθής. ἢ τοίνυν πρὸς τὴν ἀξίωσιν τὴν αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὑπόνοιαν τὴν ἐκείνων ἐφθέγξατο ταῦτα. ἢ ὅταν μὲν λέγῃ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής, τὴν γνώμην ἐλέγχει τὴν ἐκείνων, καὶ τὴν μέλλουσαν αὐτοῖς πρὸς ἐκείνων ἀπιθανίαν ἐπάγεσθαι· ὅταν δέ, ὅτι καὶ ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, αὐτὴν δείκνυσι τὸ πρᾶγμα τῆς φύσιν, ὅτι ὡς Θεὸν ἀξιόπιστον αὐτὸν δεῖ νομίζειν καὶ περὶ ἑαυτοῦ λέγοντα. ὅτε γὰρ εἶπεν ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ κρίσιν, καὶ ὅτι ὁ πᾶς υἱὸν αὐτῷ δέδοται κρίνειν, ἀλλ' εἰς ζωὴν ἔρχεται, καὶ ὅτι

ὅτι καθελόντας πρώτας διθυρώνας ἀπαιτήσων, ἢ ὅτι τὴν αὐτὴν ἔξουσίαν ἐχέτω παρ' ἐμοῦ καὶ δυνάμεως· μέλλων πάλιν ἄπαντα ταῦτα κατασκευάζειν, ἀναγκαίως τὴν ἀντίθεσιν αὐτῶν τέθεικε πρώτην. Εἶπόν, φησιν, ὅτι ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ· Εἶπον Οτι ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν κρίσιν δέδωκε τῷ υἱῷ· Εἶπον ὅτι οὐ τιμᾷ τὸν υἱὸν, ὡς τὸν πατέρα· Εἶπον ὅτι ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα τιμᾷ· Εἶπον ὅτι ὁ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ πιστεύων, οὐκ ὄψεται θάνατον, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν· Εἶπον ὅτι ἡ φωνή μου τῶν νεκρῶν ἀναστήσει, τοὺς μὲν νίκων, τοὺς δὲ μή· ταῦτα· Εἶπον ὅτι ἀπαιτήσω λόγον τῶν πεπλημμεληκότων ἀπάντων· εἶπον ὅτι δικαίως κρινῶ, καὶ ἀμείψομαι τοὺς καταξιοῦντας. ἐπεὶ οὖν ἄπαντα ταῦτα ἀποφαίνεις ἐμοῦ, καὶ τὰ μὲν λεγόμενα μεγάλα, ἀπόδειξις δὲ οὐκ ἐμοὶ οὐδέπω εἰρημένη σαφὴς ἐκείνοις, ἀλλ' ἀμυδροτέρα· πρότερον τὴν ἀντίθεσιν λύσωμεν, μέλλων ὅπου τὴν κατασκευὴν τῶν "Εἰρηνικῶν ὁρμᾶν," οὕτως πως λέγων, Εἰ καὶ μὴ τοῖς ῥήμασι τοῦτο· ἀλλ' ἴσως ἐρεῖτε, πάντα ταῦτα σὺ λέγεις· οὐκ εἰσὶ δὲ ἀξιόπιστοι μάρτυρες σαυτῷ μαρτυρῶν. τοῦτο τοίνυν πρότερον καταλύων αὐτῶν τὴν φιλονεικίαν, ὃν ζητεῖ ὅπερ ἔμελλον ἐρεῖν, καὶ δείξας ὅτι οἶδεν αὐτῶν τὰ ἀπόρρητα τῆς διανοίας, καὶ ταύτην πρότερον ἀπόδειξιν τῆς αὐτοῦ δυνάμεως παρεχόμενος, ὕστερον μετὰ τὴν ἀντίθεσιν ἐκ ἑτέρας ἀποδείξεις προφέρεται. σαφῶς καὶ διαπρεπῶς, τῆς παρόντων μαρτυρίας τῶν λεγομένων, τὰ ἔργα ταῦτα αὐτοῦ μαρτυρόμενα, τὸ παρὸν τὴν μαρτυρίαν, τὸ Ἰωάννου τὸ κήρυγμα. καὶ ὕστερον πρότερον τὴν ἐλάττω τὴν Ἰωάννου. Εἰπὼν γάρ, ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, ἐπήγαγεν·

33 Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ ἐμαρτύρησε τῇ ἀληθείᾳ.

Καίτοιγε εἰ οὐκ ἔστιν ἀληθὴς ἡ μαρτυρία σου, πῶς λέγεις, ὅτι οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, καὶ ὅτι ἐμαρτύρησε τῇ ἀληθείᾳ; ὁρᾷς πῶς σαφὲς καὶ ἐντεῦθέν ἐστιν, ὅτι ὃ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής, πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιαν εἴρηται; τί οὖν εἰ ἐκεῖνος ἐμαρτύρησε χριστῷ, φησιν; ἵνα γὰρ μὴ τοῦτο λέγωσιν, ὅρα πῶς καὶ ταύτην λύσας τὴν ὑπόνοιαν. οὐ γὰρ εἶπεν, Ἰωάννης ἐμαρτύρησέ μοι, ἀλλὰ πρότερον ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην· οὐκ δὴ ἦ" ἀπεστείλατε, εἰ μὴ ἀξιόπιστον ἡγεῖσθε. καὶ ὃ δὴ μεῖζον· οὐ γὰρ ἔπεμψαν, αὐτὸν πρὸ τοῦ Χριστοῦ ἐρωτῶντες, ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτῶν. οὐκοῦν ἐν τοῖς ὑπὲρ ἑαυτῶν ἀξιόπιστον εἶναι νόμιζον, πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς ὑπὲρ ἑτέρου. πεφύκαμεν γάρ, ὡς εἶπεῖν, ἅπαντες δι' ἔθος μὴ οὕτω πιστεύειν τοῖς περὶ ἑαυτῶν λέγουσιν, ὡς τοῖς περὶ ἄλλων. τοῦτον οὖν οὕτως ἀξιόπιστον εἶναι νόμισαν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἑαυτοῦ μὴ δεηθῆναι μαρτυρίας ἑτέρας. ἃ γὰρ ἀποστάλεντες οὐκ εἶπον, τί λέγεις περὶ τοῦ Χριστοῦ; ἀλλὰ, σὺ τίς εἶ; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; οὕτω μέγα τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἦθος ἐδείκνυτο. Διὰ τοῦτο οὖν ὅλον ἠνίξατο διὰ τοῦ εἰπεῖν, ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς οὐχ ὅτι ἀπέστειλαν, εἶπε μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀπεσταλμένων ἀκριβολογεῖται, * ὅτι ἦσαν ἐξ ἱερέων καὶ τῶν Φαρισαίων, οὐχ ἁπλῶς τυχόντες, οὐδὲ ἀπερρίμμενοι, οὐδὲ οἷοι διαφθαρῆναι καὶ παραλογισθῆναι, ἀλλὰ μετὰ ἀκριβείας ἱκανοὶ μαθεῖν τὰ παρ' ἐκείνου λεγόμενα.

34 Ἐγὼ δὲ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν οὐ λαμβάνω.

Τίνος οὖν ἕνεκεν τὴν Ἰωάννου πρῆγατες; καὶ ποτε οὐδὲ ἡ ἐκείνου, ἀνθρώπου μαρτυρία ἦν. ὁ γὰρ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, φησιν, ἐκεῖνός μοι εἶπεν. ὥστε καὶ ἡ τοῦ Ἰωάννου μαρτυρία, τοῦ Θεοῦ μαρτυρία ἦν· παρὰ γὰρ ἐκείνου μεμαθήκει, ἔλεγεν ἅπερ ἔλεγεν. ἀλλ' ἵνα μὴ λέγωσι, πόθεν τοῦτο δῆλον, ὅτι παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔμαθε, καὶ περὶ τούτου καταγίνωνται, ἐκ τοῦ περιόντος αὐτοὺς ὑπισχνίζει, ἔτι πρὸς τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν ἀφορῶν. οὐδὲ γὰρ ἦν εἰκὸς τοῦτο πολλοῖς εἰδέναι, ἀλλ' ὡς οἰκόθεν λέγοντι, πόθεν προσεῖχεν τῷ Ἰωάννῃ. διὰ τοῦτό φησιν, ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν οὐ λαμβάνω. καὶ εἰ μὴ ἔμελλες παρὰ ἀν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεφπου τὴν μάρτυρίαν λαμβάνειν, ἢ ἐντεῦθεν ἰχνηλάζεσθαι, τίνος ἕνεκεν πρῶτος τὴν μάρτυρίαν αὐτῷ; ἵνα οὖν μὴ ταῦτα λέγωσιν, ἄκουσον πῶς καὶ διορθώσατο τῇ ἐπαγωγῇ τὴν τοιαύτην αἰτίαν. Εἰπὼν γὰρ ὅτι οὐδὲ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν οὐ λαμβάνω, ἐπήγαγε·

Ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ἐγὼ μὲν οὐκ ἐδεόμην τῆς τούτου μαρτυρίας, θεὸς ὤν, τῆς ἀνθρωπίνης. ὅπερ δὲ μᾶλλον αὐτοῖς προσείχετε, καὶ πάντων ἀξιοπιστότερον ἡγεῖσθε, καὶ ἐκείνῳ μὲν ὡς προφήτῃ προσεδράμετε (καὶ γὰρ ἡ πόλις ὅλη τῷ Ἰορδάνῃ ἐξεχύθη) ἐμοὶ δὲ οὐδὲ θαυματουργοῦντι ὅπερ θύσατε, σβέσατε τοῦτο ὑμᾶς δυναμιμνήσκω τῆς μαρτυρίας ἐκείνης.

35 Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε πρὸς ὥραν ἀγαλλιαθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. Ἵνα γὰρ μή λέγωσι· τί οὖν εἰ ἐκεῖνος μαρτυρεῖ εἶπεν, ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐδοξάσθημεν; δείκνυσιν ὅτι καὶ ἀπεδέξαντο τὰ εἰρημένα. καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦ τυχόντος ἔπεμψαν, ἀλλ' ἱερεῖς καὶ Φαρισαίους. καὶ ἠθέλησε ἀγαλλιαθῆναι. ὥστε τὸν ἄνδρα ἐθαύμαζον, καὶ τοῖς λεγομένοις αὐτοῦ προσῆγον οὐκ εἶχον τότε. Ὃ δὲ πρὸς ὥραν, τοῦτο εὐκαλίαν αὐτῶν δεικνύοντος ὅτι, καὶ ὅτι ταχέως αὐτοῦ ἀπεπήδησαν.

36 Ἐγὼ δὲ ἔχω μαρτυρίαν μείζονα τοῦ Ἰωάννου. Εἰ μὲν γὰρ ἐβούλεσθε τὴν ἀκολουθίαν τῶν πραγμάτων προσδέχεσθαι τοῦ πίστιν, ἀπὸ τῶν ἔργων μᾶλλον ὑμᾶς ἂν ἐπηγαγόμην. ὅπερ δὲ βούλεσθε, ὅτι τῷ Ἰωάννῃ ὑμᾶς ἄγω, οὐχ ὡς τῆς ἐκείνου δεόμενος μαρτυρίας, ἀλλ' ὅπερ ἀφ' ὑμῶν τούτων ποιῶ, ὥστε ὑμᾶς σωθῆναι. ἔχω μὲν γὰρ μαρτυρίαν Ἰωάννου μείζονα, τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων· ἀλλ' ὑποσχοπῶ μόνον, ὅπως ἀπὸ τῶν ἀξιοπίστων ὑπολάβητε ὑμῖν ἡδυσμένων, ἀλλ' ὅπως καὶ ἀπὸ τῶν ὑμῖν γνωρίμων καὶ πρὸ ὑμῶν θαυμαζομένων. Εἶτα καθαπτόμενος αὐτῶν, καὶ εἰπών, ὅτι πρὸς ὥραν ἠθέλησαν ἀγαλλιαθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ, τοῦ προσκαιρον αὐτῶν ἔδειξε σπουδὴν καὶ ἀβέβαιον. λύχνον δὲ αὐτὸν ἐκάλεσε, δηλῶν, ὅτι οὐκ οἰκοθεν εἶχε τὸ φῶς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τοῦ πνεύματος χάριτος. Ὃ δὲ πρὸς ἀντιδιασολὴν αὐτοῦ, τάχα οὐκ ἐπὶ τέθνηκεν, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης· ἀλλὰ πρὸς ἀμυδρόν μόνον," καθήψατο σφόδρα αὐτῶν, δεικνύς, ὅτι ἀπὸ τῆς αὐτῆς γνώμης, ἀφ' ἧς ἐκεῖνα κατεφρόνησαν, οὐδὲ τῷ Χριστῷ πιστεῦσαι ἠδυνήθησαν. καὶ γὰρ τὸν θαυμαζόμενον πρὸ αὐτῶν, πρὸς ὥραν ἐθαύμασαν μόνον· ὡς εἰ μὴ τοῦτο ἐποίησαν, ταχέως ἂν αὐτοὶ πρὸς Ἰησοῦν ἐχειραγώγησε. δείξας τοίνυν αὐτοὺς πρώτους δυαυξίους ὄντας συγγνώμης, ἐπήγαγε λέγων· ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζονα Ἰωάννου. ποίαν δὴ ταύτην; τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων.

Τὰ γὰρ ἔργα, φησίν, ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα μοι ἐμοῦ μαρτυρῇ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέστειλεν. Ἐνταῦθα δὲ παραλυθέντος καὶ ὀρθωθέντος δύο ἐμνησε, καὶ ἑτέρων πλειόνων. "τὰ μὲν ῥήματα εἶπεν ἴσως αὐτῶν τις αὐτῷ κόμπον εἶναι, καὶ φιλίας τῆς Ἰωάννου χάριν (κἀκεῖνοι γὰρ τοῦτον ἐνίοτε αὐλοῖς εἰπεῖν πρὸ Ἰωάννου, ὑδρὸς μὴ ἀκριβείας φιλοσοφῆν εἰδότος, καὶ ὥστε πρὸ αὐλοῖς θαυμασθέντος) τὰ δὲ πράγματα ὑπὲρ οὐδὲ πρὸ τοῖς μαινομένοις σφόδρα ταύτην ἠδυνάτο τὴν ὑπόνοιαν ἔχειν. διὰ τοῦτο δεύτερον ταύτην ἐπήγαγε μαρτυρίαν, εἰπών· τὰ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρῇ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ἀπέστειλέ με ὁ πατήρ. ἐνταῦθα δὲ πρὸς τὴν κατηγορίαν τῆς τοῦ σαββάτου λύσεως ἴσατο. ὅπερ γὰρ ἔλεγον ἐκεῖνοι, πῶς δύναται οὗτος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὃ Σάββατον οὐ τηρεῖ; διὰ τοῦτό" φησιν, ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατήρ, καὶ τοιαύτα αὐθεντία ἐποίει, ἀλλὰ δεικνὺς μὴ πολλῆς τῆς περιουσίας, ὅτι οὐδὲν ἐνάντιον τοῦ πατρὶ προσάπτει, διὰ τοῦτο καὶ ὃ πολλῷ ἔλαττον ἔθηκε. Διατί γὰρ οὐκ εἶπεν ὅτι τὰ ἔργα, ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατήρ, μαρτυρεῖ ὅτι ἴσος εἰμὶ τῷ πατρί; ἀμφότερα γὰρ ἦν ἀπὸ τῶν ἔργων μαθεῖν,

δεῖν, καὶ ὅτι οὐδὲν ἐναντίον ποιῶ, καὶ ὅτι ἴσος ἐστὶ τῷ γεγεννηκότος. "Ὥσπερ ἀλλαχοῦ κατασκευάζων ἔλεγον· Εἰ ἐμοὶ μὴ πιστεύετε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί. ἀμφότερα οὖν αὐτῷ ἐμαρτύρει, καὶ ὅτι ἴσος ἐστὶ τῷ πατρὶ, καὶ ὅτι οὐδὲν ἐναντίον ἐποίησεν ἐκείνῳ. τίνος οὖν ἕνεκεν οὐχ ὕστως εἶπεν, ἀλλὰ τὸ μεῖζον ἀφεὶς, τοῦτο τέθεικεν; ὅτι τὸ ἀνυποδιάζόμενον τοῦτο ποιοῦσιν οἱ. Εἰ γὰρ καὶ πολλῷ ἔλαττον τὸ πιστωθῆναι ὅτι παῖς τοῦ Θεοῦ ἦλθε, τοῦ πιστωθῆναι ὅτι Θεός ἐστιν ἴσος αὐτῷ (ἐκεῖνο μὲν γὰρ καὶ παρὰ τῶν προφητῶν ἦν, τοῦτο δὲ, οὐκέτι) ὅμως αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ ἐλάττονος πολλοὶ πέπεται ἀνυποδήτως, εἰδὼς ὅτι περὶ τούτου ἀγωνιζόμενος, καὶ ἐκεῖνο κτήσεται· διὸ λοιπὸν θαρρῶν ἀδεκτον. καὶ τῆς μείζονος οὐδὲν μνημονεύσας μαρτυρίας, τὸ ἔλαττον αὐτῆς ἔργον πέφηνεν, ἵνα διὰ τούτου καὶ ἐκείνου δείξῃ πάλιν. τοῦτο καταπιθάσας πάλιν, ἐπάγει

37 Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, φησὶν, αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ.

Καὶ ποῦ μεμαρτύρηκε περὶ αὐτοῦ; ἐν τῷ Ἰορδάνῃ· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ἀλλὰ καὶ τοῦτο κατασκευῆς ἐδέετο. τὸ μὲν οὖν Ἰωάννου δῆλον ἦν. αὐτὸς γὰρ ἀπέστειλεν, καὶ ἐρωτῆσαι αὐτὸν εἶχον. τὸ δὲ ἐκ τῶν σημείων ἦν ὁμοίως. εἶδον γὰρ γινόμενα· καὶ τοῦτο τοῦ θεραπευθέντος ἦκουσαν, καὶ βαπτισθῆναι, ὅθεν καὶ ἐνεκάλουν. ἐλείπετο δὴ λοιπὸν τὸ περὶ τῆς τοῦ πατρὸς μαρτυρίας ἀποδεῖξαι. Εἶτα μέλλων αὖθις καταπιθάζειν, φησίν· Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε. Καὶ πῶς Μωϋσῆς λέγει· Ὁ Θεὸς ἐλάλει, Μωϋσῆς ἦ ἀπεκρίνατο; πῶς ἦ Δαβίδ φησι· Γλῶσσά μου ἐμελέτησε δικαιοσύνην σου, καὶ τὸν αἶνόν σου ἐν καρδίᾳ ἔκρυψα; καὶ πάλιν Μωϋσῆς· Εἰ ἔστιν ἔθνος τοσοῦτον, ὃ ἤκουσε φωνὴν Θεοῦ; Εξοδ. θ. ιθ. Δαβ. σ. λγ.

Οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε. Καίτοι καὶ ἑωρακέναι αὐτὸν λέγονται καὶ Ἡσαΐας, καὶ Ἱερεμίας, καὶ Ἰεζεκιήλ, καὶ ἕτεροι πλείους. Πῶς οὖν ὅστιν ὃ φησιν ὁ Χριστὸς νῦν; εἰς φιλόσοφον αὐτοὺς ἀνάγει δόγμα καταμικρόν, δεικνὺς ὅτι ὅτε φωνὴ περὶ Θεοῦ, ὅτε εἶδος, ἀλλ' ἀσώματος ἐστὶ καὶ ἀφθέγκτου τοιούτου. ὥσπερ γὰρ εἶπεν, ὅτι ὅτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε, οὐ τοῦτό φησιν, ὅτι φωνὴν μὲν περίεστιν, οὐκ ἀκηκοέναι δὲ ὕστως εἶπεν· ὅτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, ὃ τοῦτό φησιν, ὅτι εἶδος μὲν ἔχει, ὃ θεατὸν δέ· ἀλλ' ὅτι οὐδὲν τούτων περὶ Θεοῦ. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν· Τί καρπάζεις; Μωϋσῆ λελάληκεν ὁ Θεὸς μόνῳ (τοῦτο γοῦν καὶ ἔλεγον· Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσῆ λελάληκεν ὁ Θεὸς, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστί) διὰ τοῦτο φησὶν ὅτε εἶπε, δεικνὺς, ὅτι ὅτε φωνὴ περὶ Θεοῦ, ὅτε εἶδος. καὶ τί λέγω τοῦτο, φησιν; οὐ μόνον ὅτε φωνὴν αὐτοῦ οὐκ ἀκηκόατε, ὅτε εἶδος ἑωράκατε, ἀλλ' οὐδὲ ἐφ' ᾧ μάλιστα ἀγάλλεσθε; καὶ ἐφ' ᾧ μάλιστα πεπλησφορημένοι, ὅτι τὰ περισσότερα αὐτοῦ ἐδέξασθε καὶ κατέχετε, οὐδὲ τοῦτο ὑμῖν δυνατὸν εἶπεν. διὰ τοῦτο ἐπήγαγεν·

38 Οὐδὲ τὸν λόγον αὐτοῦ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν· Τουτέστι, τὰς διαταγὰς, τὰ προστάγματα, τὸν νόμον, οὐ τοσοῦτος. Εἰ γὰρ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὰ διετάξατο, ἀλλ' ὅμως οὐκ ὑμῖν οὐκ ἔστιν, ὅτε μὴ πιστεύετε μοι. Εἰ γὰρ δύο καὶ κάτω "τοῦτό φασιν αἱ γραφαὶ," "ὅτι ἐμοὶ γὰρ τοσοῦτος ὑμῖν ἐστὶν ὃν ἐκεῖνος πιστεύει, διὰ τοῦτο πάλιν ἐπήγαγεν· Ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε.

Εἶτα, ἵνα μὴ λέγωσι, πῶς οὖν; Εἰ μὴ φωνὴν αὐτοῦ ἠκούσαμεν, σοὶ ἐμαρτύρησεν; λέγει· Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς· καὶ ἐκεῖναι εἰσὶν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. Διὰ γὰρ τούτων ἐμαρτύρησε. καὶ "μένω καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἐμαρτύρησε, καὶ ἐν τῷ ὄρει. ἀλλ' οὐ φέρω εἰς μέσον τὸν φωνὴν ἐκείνην. ἴσως γὰρ οὐδὲ "ἠκηκόασιν. τὸν μὲν γὰρ οὐδὲ ἤκουσαν, τὸν ἐν τῷ ὄρει· τὸν δὲ ἤκουσαν μὲν, οὐ περισσεύουσι δέ. διὰ τοῦτο παραπέμπει αὐτοὺς ταῖς γραφαῖς, δεικνὺς ὅτι ἐκ τούτου μαρτυρία ἐκείθεν ἐστί· περίεργον λοιπὸν τὰ παλαιὰ ἀνελεῖν ἐφ' οἷς ἐκόμπαζον, ἢ ὡς ἑωρακότες τὸν Θεὸν, ἢ ὡς φωνῆς αὐτοῦ ἀκηκόαντες. ὅθεν γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτὸν τῇ φωνῇ Ἁψασθαι, καὶ τὰ ἐν τῷ Σινᾶϊ ὄρει φοβεῖσθαι, διορθωσάμενος

τὴν θεὶ ἐκείνων ἐπόνοιαν πρόσχον, καὶ δείξας συγκατάβασιν ὅλα τὰ γεγυμνωμένα, τότε
ΗΘΙΚΟΝ αὖθις ὅπλα τὴν μύρτυρίαν πρὸς ἐπέρμψε τὴν γραφήν.
β. Τιμ. γ. 15. Καὶ ἡμᾶς τοίνυν, ὅταν πρὸς αἱρετικοὺς μαχώμεθα, καὶ καθοπλιζώμεθα ἐντεῦθεν καὶ ἰσχυ-
ριζώμεθα. Πᾶσα γὰρ γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγ-
χον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄν-
θρωπος πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος· οὐχ ἵνα τὰ μὲν ἔχῃ, τὰ δὲ μὴ ἔχῃ. ὁ γὰρ
ἰουδαῖος οὐκ ἄρτιος. Τί γὰρ ὄφελος, εἰπέ μοι, ὅταν θύηται μὲν ἐκτενῶς, μὴ ἐλεῇ δὲ δα-
ψιλῶς; ἢ ὅταν ἐλεῇ μὲν δαψιλῶς, πλεονεκτῶν δὲ [εἴη] καὶ βιαζόμενος; ἢ ὅταν μὴ πλεο-
νεκτῶν μηδὲ βιαζόμενος, πρὸς ἐπίδειξιν δὲ τῶν ἀνθρώπων καὶ φιλοτιμίαν τῶν ὁρώντων; ἢ ὅ-
ταν ἐλεῇ μὲν μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ πρὸς τὸν Θεὸν δοκῇ, ἐπαίρηται δὲ αὐτῷ τούτῳ καὶ
μέγα φρονῇ; ἢ ὅταν μὴ ἁρπαγὴν μὲν ᾖ καὶ νηστείαις προσέχων, φιλάργυρος δὲ καὶ ἐμπορικὸς ἐν τῇ
γῇ προσπλανώμενος, καὶ τὴν μητέρα τῶν κακῶν ἐπεισάγων τῇ ψυχῇ; ῥίζα γὰρ πάντων τῶν
κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία. Φεύξωμεθα τοίνυν τὸ πρᾶγμα, φύγωμεν τὴν ἀμβρησίαν. ὅτε
τὴν οἰκουμένην ἀνάστασιν ἐποίησε, τοῦτο πρῶτα ἐνέσχε, τοῦτο τῆς μακαριωτάτης ἡμᾶς
δουλείας ἀπάγει τοῦ Χριστοῦ. οὐκ ἔστι γάρ, φησί, Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ. ἀξενάντι-
ας γὰρ ὑπάρχει τῷ Χριστῷ. ὁ μὲν γὰρ λέγει, δίδου τοῖς δεομένοις· ὁ δέ, ἁρπαζε καὶ τῶν δε-
ομένων. ὁ Χριστὸς λέγει, καὶ τοῖς * ἀδικοῦσι συγχώρει· οὗτος λέγει, κατασκάπτε πάντας καὶ
τῶν οὐδὲν ἀδικούντων. ὁ Χριστὸς λέγει, φιλάνθρωπος ἔσο καὶ ἥμερος· οὗτος φησιν, ὠμὸς ἔσο
καὶ ἀπάνθρωπος, καὶ μηδὲν εἰ νόμιζε δάκρυα πεινῶντων· ἵνα καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην αὐστηρὸν ἡμῖν
κατασκευάσῃ ⓦ δικαστήν. τότε γὰρ ἡμῖν ἄπορα τὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἥξει καὶ πεπραγ-
μένα, καὶ ⓐ ἠδικημένοι καὶ ⓐ γυμνωθέντες πρὸς ἡμῶν, πᾶσαν ἀπολογίαν ἡμῶν ἐκκλείοντες.
Εἰ γὰρ ὁ Λάζαρος ἀδικηθεὶς μὲν οὐδὲν τῶν τοῦ πλουσίου, μὴ ἀπολαύσας δὲ τῶν ἐκείνου,
πικρὸς ἔσχε τότε κατήγορος, καὶ οὐδεμιᾶς ἀφῆκεν αὐτὸν συγνώμης τυχεῖν· τίνος ἀπολογί-
ας, εἰπέ μοι, τεύξονται ⓐ τὰ μὴ ἐλεῆσαι οἴκοθεν, καὶ τὰ ἀλλότρια λαμβάνοντες, καὶ
τὰ τῶν ὀρφανῶν ἀνατέποντες οἰκίας; εἰ ⓐ μὴ ἐνδύσαντες πεινῶντα ⓦ Χριστόν, τοσού-
του ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν εἵλκυσαν πῦρ· ⓐ τὰ μηδὲν αὐτοῖς προσοφείλοντα ἁρπάζου-
τες καὶ μυρίας πλέκοντες δίκας, καὶ τὰ πάντων ἀδίκως ὠφελημένοι, ποίας ἀπολαύσουσι
συγγνώμης; σκοπῶμεν τοίνυν τοῦτον ⓦ ἑρωτα. σκοπῶμεν δή, μὴ συνοσῶμεν τοὺς
περὶ ἡμᾶς ἀδικήσαντας, οὐ πλεονεκτήσαντας καὶ ἁρπάσαντας. οὐχὶ τῶν μὴ χρημάτων αὐ-
τῶν καὶ πόνων ἀπολαύσουσιν ἕτεροι, αὐτοὶ δὲ ἐν κολάσεσι καὶ λιμοῖς καὶ τοῖς αἰωνίοις ἐίσι
κακοῖς; πῶς οὖν οὐκ ἐξάπαντος ταῦτα αἰσχύνης, κόπτεσθαι καὶ ταλαιπωρῆν, ἵνα καὶ ζῶντες
τοῖς πόνοις καταπεινώμεθα, καὶ ἀπελθόντες ἅπαντες ἀφορήτους ὑπομένωμεν κολάσεις καὶ λιμοῦ
εἰας, δέον καὶ ἐνταῦθα πυφάν (οὐδὲν γὰρ ὕπνου ἡδονὴν ἐργάζεται, ὡς ἐλεημοσύνης Σω-
σιβίου) καὶ ἀπελθόντας ἐκεῖ πόνων ἀπηλλάχθαι τῶν κακῶν, καὶ μυρίων ὑπάρχειν τῶν
ἀγαθῶν; ὥσπερ γὰρ ἡ κακία καὶ πρὸ τῆς γεέννης οὖσα ἐνταῦθα αὐτοὺς μετιόντας κολάζειν
εἴωθεν· οὕτω καὶ ἀρετή, καὶ πρὸ τῆς βασιλείας, οὖσα ἐνταῦθα αὐτοὺς ἐργαζομένους πα-
ρασκευάζει πυφάν, ἐλπίσι χρηστοῖς καὶ ἡδονῇ διηνεκεῖ συζῆν ποιοῦσα. ἵν' οὖν ταύτης ἐ-
πιτύχωμεν καὶ ἐνταῦθα, καὶ τῆς τῶν μέλλουσαν ζωῆς, ἀντεχώμεθα τῶν ἀγαθῶν ἔργων. οὕ-
τω γὰρ τῶν μελλόντων ὑπολυσόμεθα τεφρῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπάρχειν, χάριτι
καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα,
ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομίλ.

κ. ἁπηρτισμένος.

κ. ῥίζαν γὰρ πάντων τῶν κ. ἐστὶν ἡ φιλαργυρία. Παῦλος τὴν φιλαργυρίαν.

* ἐπιβουλεύουσι καὶ κ. ἐξαπατῶσι κ. ἀπατῶσι, κ. σπῶσι

κ. ἀπολαύσουσιν κ. ἔσπευσε

κ. σωσιβίου Σωσιβίου καθαρτικοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ.μα. 39 ΕΡΕΥΝΑΤΕ ΤΑΣ ΓΡΑΦΑΣ, ΟΤΙ ΥΜΕΙΣ ΔΟκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, κἀκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. 40 Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν αἰώνιον ἔχητε.

ΟΥτω ποιώμεθα τὴν πνευματικὴν, ἀγαπητοὶ, λύχνον, μηδὲ ἀρκῶν ἡμῖν νομίζωμεν πρὸς σωτηρίαν, ὃ καὶ ὀπισθοῦν αὐτὰ μετέωκα. Εἰ γὰρ ἐν τοῖς βιωτικοῖς οὐδὲν μέγα ἀπόναιθ' ἂν τις, παρέργως καὶ ὡς ἔτυχεν αὐτοῖς κεχρημένος, πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς πνευματικοῖς τὸν συμβήσεται, ὅπερ καὶ πλείονος ζητεῖται σπουδῆς. διὸ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς προσαπέπεμπεν τοῖς Ἰουδαίοις τὰς γραφὰς, οὐκ εἰς ἁπλῶς ἀνάγνωσιν, ἀλλ' εἰς ἐρεύνην ἀκριβῆ καὶ κατανενοημένην αὐτοὺς παρέπεμπεν. ὃ γὰρ εἶπεν, ἀναγινώσκετε τὰς γραφὰς, ἀλλ', ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. ὅπερ γὰρ τὰ πρεῖα αὐτῶν λευτήρια πολλῆς ἐδεῖτο τῆς ἐπιμελείας (ζωοποιοῦσα γὰρ ἀνωθεν συμφερόντως τοῖς τότε) διὸ τοῦτο καὶ παρασκάπτειν αὐτοὺς μὴ ἀκριβείας καλύπτει νεφέλη, ἵνα τὰ ἐν ᾧ βάθει κείμενα ἐκκαθαίρωσιν βόρβορον. ὁ γὰρ ἐξεπιπολῆς εἴρητο, οὐδὲ ἁπλῶς τὸν ὑπιφαίνειν ἐρρήθη, ἀλλ' ὥσπερ τις θησαυρὸς ἐν πολλῷ τῷ βάθει κατέκειτο· ὁ τὰ κάτω κείμενα ζητῶν, ἀλλὰ μὴ μετ' ἀκριβείας ζητῇ καὶ πόνου, οὐδέποτε ἐκκαθαίρει τὸν ζητούμενον. διὸ περ ἔλεγεν, ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν. οὐκ εἶπεν, ἔχετε, ἀλλὰ δοκεῖτε· δείκνυσι, ὅτι οὐδὲ ἐκείθεν ἐκαρποῦτο μέγα τι καὶ ἀναγκαῖον, ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως προσδοκῶντες σωθήσεσθαι μόνης, πίστεως δὲ μὴ προσούσης. ὁ τοίνυν λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐχὶ θαυμάζετε τὰς γραφὰς; οὐχὶ πάσης ζωῆς νομίζετε αἰτίας εἶναι; ἀπὸ τούτων καὶ αὐτὸς ἀποκρίζομαι νῦν. αὗται γάρ εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ, καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν αἰώνιον ἔχητε. εἰκότως τοίνυν ἔλεγε θ', δοκεῖτε, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς πείθεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῇ φιλῇ ἀναγινώσκει μόνον αὐχεῖν. εἶτα, ἵνα μὴ ἐκ πολλῆς κηδεμονίας φιλοδοξίας λάβῃ πρόφασιν αὐτοῖς ὑπόνοιαν, ὡς διὰ τὸ βούλεσθαι πίστευθῆναι πρὸς αὐτῶν, τὸ ἑαυτῷ σχετλιάζειν νομίζηται (καὶ γὰρ τῆς Ἰωάννου φωνῆς ἀφέλυσε καὶ τῆς μαρτυρίας τὸ Θεοῦ, καὶ τῶν ἔργων τῶν αὐτοῦ, καὶ πολλὰ ἐλεγεν ὥστε αὐτοὺς ὑποπτεύειν, καὶ ζωὴν ἐπιζητεῖσθαι) ἐπεὶ οὖν πολλοὺς εἰκὸς ἦν ὑποπτεύειν, ὅτι δόξης ἕρμα ταῦτα ἐλεγεν, ἄκουσον τί φησι·

41 Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. Τουτέστιν, οὐ δέομαι. οὐκ ἔστι, φησὶν, ἡ ἐμὴ φύσις τοιαύτη, ὥστε δεῖσθαι τῆς παρὰ ἀνθρώπων δόξης. εἰ γὰρ ἥλιος ἀπὸ λυχνικοῦ φωτὸς οὐκ ἂν λάβοι προσθήκην, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ὁ ἀνθρώπινης ἀπέχω δεησθῆναι δόξης. Τίνος οὖν ἕνεκεν ταῦτα λέγεις, φησὶν, ἐὰν οὐ δεῖ; ἵνα ὑμᾶς σωθῆτε. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀνωτέρω εἴρηκεν, ἠνίξατο δὲ καὶ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα εἰπών, ἵνα ζωὴν ἔχητε. Τίθησι δὲ ἑτέραν αἰτίαν. ποίαν δή ταύτην;

42 Ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.

Ἐπειδὴ γὰρ, ὡς δῆλον τὸ Θεὸν ἀγαπῶντες, ἐδίωκον αὐτὸ ὅτι ἴσον ἑαυτὸν ἐποίει τῷ Θεῷ, ἤδει δὲ ὅτι οὐκ ἔμελλον αὐτῷ πείθεσθαι· ἵνα μή τις εἴπῃ, τίνος οὖν ἕνεκεν ταῦτα λέγεις, ἵνα ἐλέγξω ὑμᾶς, φησὶν, ὅτι δι' ἀγάπην τὴν τοῦ Θεοῦ με διώκετε, εἶτα ὁ αὐτὸς μαρτυρῶ μοι καὶ διὰ τῶν ἔργων καὶ διὰ τῶν γραφῶν. ὥσπερ γὰρ περὶ τούτου νομίζοντες ἀντίθεον εἶναι με ἠλαύνετε, οὕτω καὶ νῦν δι' ὧν ταῦτα ἀπέδειξα, προσδραμεῖν ὑμᾶς ἔδει, εἴπερ ἠγαπᾶτε τὸν Θεόν. ἀλλ' οὐκ ἀγαπᾶτε. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ταῦτα εἶπον, ἵνα δείξω ὑμᾶς πρότερον ἔχοντας τύφον, καὶ κομπάζοντας εἶναι, καὶ τὴν οἰκείαν βασκανίαν συσκιάζοντας· οὐκ ἀπὸ τούτων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μελλόντων αὐτὰ κατασκευάζει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

43 Ἐγὼ γὰρ ἦλθον, φησὶν, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐκ ἐδέξασθέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε. Ὁρᾷς ὅτι ἄνω καὶ κάτω διὰ τοῦτό φησιν ἀπεσάλθαι, ἵν' αὐτοῦ τὸ πατρὸς ἐπιληφθῇ τὴν κρίσιν, καὶ οὐδὲν δυνάσθαι ποιῆσαι ἀφ' ἑαυτοῦ, ἵνα πᾶσαν ἐκκόψῃ πρόφασιν ἀγνωμοσύνης; Ἵνα δὲ φησιν ἦλθεν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἰδίου; τοῦ ἀντιχείστου ἀμήτε) ἐκείνου τοῦτο. * καὶ ἀναντίρρητον αὐτοῦ τῆς ἀγνωμοσύνης ἴδιον ἀποδεῖξαι. Εἰ γὰρ ὡς ἀγαπῶντες τοῦ Θεὸν μεδιώκετε, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τὸν ἀντιχείστου τοῦτο ἠμύνασθε ἔδει. ἐκεῖνος γὰρ οὐδὲν τοιοῦτον ἐρεῖ, οὔτε ἀπεσάλθαι παρὰ τοῦ πατρός, οὔτε κατὰ τοῦ νόμου ἦκειν τοῦ ἐκείνου· ἀλλὰ τοὐναντίον ἄπαν, τυραννικῶς καὶ μηδὲν αὐτῷ προσήκοντα ἁρπάζων, καὶ τοῦ ὅτι παρ' ἑαυτοῦ εἰ) λέγων, καθὼς ὁ Παῦλός φησιν, Ὑπεραίρομενον ὅτι πᾶν λεγόμενον Θεοῦ ἢ σέβασμα, ἀποδεικνύων ἑαυτὸν ὅτι αὐτός ἐστι Θεός. τοῦτο γάρ ἐστιν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἰδίου ἐλθεῖν. ἐγὼ γὰρ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου παραγέγονα. ἵνα μὲν οὖν καὶ τοῦτο δείξαι αὐτοῦ οὐκ ἀγαπῶμεν Θεόν, ὃν λέγοντα ἀπεσάλθαι παρ' ἐκείνου, οὐκ ἐδέχοντο· νῦν δὲ καὶ ἐξ ἐναντίου δείκνυσιν αὐτῷ τὴν ἀναισχυντίαν, ὅτι τοῦ τοῦ ἀντιχείστου μέλλειν δέχεσθαι. ὅταν γὰρ τοῦ μὴ ἀπ' ἐκείνου λέγοντα ἀπεσάλθαι μὴ δέχωνται, τοῦ δὲ μὴ ἐλεύσεται ἐκεῖνον, χαμπάζοντας δὲ καὶ λέγοντας ἑαυτοὺς εἶ) τοῦ ὅτι πάντων Θεὸν μέλλουσι προσκυνεῖν, δῆλόν ἐστιν ὅτι βασκανίας ἡ δίωξις αὐτοῖς καὶ τοῦ μισεῖν τοῦ Θεόν. διὰ δὴ τοῦτο δύο ἔφησιν αἰτίας τῶν εἰρηνῶν, καὶ προφάσεις, τὴν" ζηλοτυπίαν· ἵνα σωθῆτε, καὶ ἵνα ζωὴν ἔχητε. ὅπερ δὲ ἔμελλον αὐτὸν χλευάζειν, * ἔφησι καὶ τὴν πληκτικωτέραν, δεικνύς, ὅτι κἂν μὴ πείθωνται ἀκούοντες, ἀλλ' αὐτὸ ὁ Θεὸς πρυτανικοῦ ποιεῖν εἴωθεν. ὁ μὲν οὖν Παῦλος περὶ τοῦ ἀντιχείστου διαλεγόμενος, προφητικῶς εἶπεν, ὅτι πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ. ὁ δὲ Χριστὸς οὐκ εἶπεν ὅτι ἥξει, ἀλλ' ἐὰν ἔλθῃ, φειδόμενος τῶν ἀκουόντων. ὅπερ δὲ προσέθηκε" πᾶσα ἀπερισμένη καὶ αὐτῶν ἡ" ἀγνωμοσύνη, διὰ τοῦτο αὐτὸς μὲν τὴν αἰτίαν ἐσίγησεν αὐτοῖς τῆς πρόνοιας, ὁ δὲ Παῦλος τοῖς δυναμένοις ζητεῖν, μετ' ἀκριβείας αὐτὴν ἐξήτασε. ἐκεῖνός ἐστιν ὁ πᾶσαν ἀπολογίαν αὐτῶν ἀφαιρούμενος. Εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπιστίας αὐτῶν ἔφησι" λέγων·

44 Πῶς δύνασθε πιστεύειν, δόξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητοῦντες; Καὶ ἐντεῦθεν δείκνυσι πάλιν, ὅτι οὐ περὶ τοῦ Θεοῦ ἐσκόπουν, ἀλλ' ἐν προσχήματι τοιούτῳ ὃ οἰκεῖον ἐβούλοντο πάθος ἐκδικεῖν, καὶ * τοσοῦτον ἀπεῖχον διὰ τὴν αὐτῶν δόξαν ποιεῖν ταῦτα, ὅτι αὐτοῖς τὴν ἀνθρωπίνην ἠγαπῶτο μᾶλλον, ἢ τὴν παρὰ ἐκείνου. πῶς οὖν ἤμελλον ὅτοι γε παρ' αὐτῆς ἀναδέχεσθαι τοσαύτην ἀπάτην, ἧς οὕτω κατεφρόνουν, ὥστε τὴν ἀνθρωπίνην αὐτῆς προτιμᾶν; Εἰπὼν δ' ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχουσι, καὶ ἀποδείξας τοῦτο διὰ τῶν ἑκατέρων, διά τε τῶν εἰς αὐτὸν νομιζόντων, καὶ διὰ τῶν εἰς τὸν ἀντιχείστον ἐσομένων," δι' ἐλέγξας" σαφῶς, ὅτι πάσης εἰσὶν ἀπεστερημένοι συγγνώμης, λοιπὸν αὖθις ἐφίστησι τὸν Μωϋσέα κατηγορεῖν, ἐπάγων καὶ λέγων·

45 Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε.

46 Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί. περὶ ἐμοῦ γὰρ ἐκεῖνος ἔγραψεν.

47 Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε;

Ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· πρὸς ἐμοῦ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ὑβρισμένος ἐν τοῖς εἰς ἐμέ. Μωϋσῆ γὰρ μᾶλλον ἠπιστήσατε, ἢ ἐμοί. ὅρα πῶς πάντοθεν πάσης αὐτοὺς ἐξέβαλεν ἀπολογίας. Θεὸν ἐλέγετε ἀγαπᾶν ἐν τῷ διώκειν με· ἔδειξα ὅτι μισοῦντες αὐτὸν τοῦτο ποιεῖτε. " λέγετε λύειν μετὰ σαββάτου, καὶ παραλύειν τὸν νόμον· ἀπεδυσάμην καὶ ταύτην τὴν ἀγγελίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀντιφρεῖαι λιω. "διηχυείζεσθε Μωϋσῆ πιστεύειν δι' ὧν κατ' ἐμοῦ τολμᾶτε· δείκνυμι πάλιν ὅλι τῦτο μὲν ὄχι μάλιστα ἀπιστεῖν τῷ Μωϋσῆ ζοσῖτον γὰρ δέον ὄζενδυτίας ἦκειν τῷ νόμῳ, ὅτι ὐδέ ὄχτιν ἄλλος ὃς ὁ κατηγορήσων ὑμῶν, ἀλλ' ἢ αὐτὸς ὁ Ⓦ νόμον ὑμῖν δεδωκώς. ὥσπερ οὖν καὶ ἐπὶ τῶν γραφῶν ἔλεγθ, ἐν αἷς δοκεῖτε ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· ἵτα καὶ περὶ Μωϋσέως φη-
5 σὶν· Εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε, ἀπὸ τῶν οἰκείων αὐδεῖς χειρόμθνος πσυταχοῦ. καὶ πόθεν δῆλόν, φησιν, ὅλι κατηγορήσει Μωϋσῆς, καὶ ὐ κομπάζεις; τί γὰρ σοι ⓒ Μωϋσεῖ κοινόν; ὃ σάββατον ἔλυσας, ὅπερ ὀκθνος ἐνομοθέτησε κρατεῖν. πῶς οὖν ἦμῶν ἐκεῖνος κατηγο- κ. ἐκεῖνον
ρήσει; πόθεν ὃ δῆλον ὅλι καὶ Εἰς" ἄλλον πιστεύομθν Ⓦ ἰδίῳ ὀνόματι ἦξοντα; ζαῦ-
10 τα γὰρ πρῶτα ἀμάρτυρα λέγθς. καὶ μὲν ἄπαντα ζαῦτα αὐτῶθεν ἔχθ τὴν καταισχύνη. ὅ- τὴν γὰρ ὁμολογηθῆναι, ὅλι παρὰ τοῦ Θεοῦ ἦλθον, ἀπὸ τῶν ἔργων, ἀπὸ τῆς Φωνῆς Ἰωάννου, ἀ- πὸ τῆς μαρτυρίας τῶν παρόντων, δῆλον ὅλι Μωϋσῆς αὐτῷ κατηγορήσει. Τί γὰρ ὀκθνός φησιν; ἐὰν τις ἔλθῃ σημεῖα ποιῶν, ⓒ τοὺς Ⓦ Θεοῦ ἄγων, καὶ ζὰ μέλλοντα προλέγων· μὴ ἀλη- Δατ.ιγ.α.
θείας, μὴ πάσης ἐπακολυθεῖν αὐτῷ χρὴ τῆς προθυμίας. ὁ δὲ Χριστὸς ζαῦτα πρῶτα πε-
ποίηκε. καὶ γὰρ σημεῖα εἰργάσατο μὴ ἀληθείας ἀπάσης, καὶ τοὺς Ⓦ Θεοῦ ἀπῆγαγε κ.ἔτι καὶ τῶς
15 ἔλκε," καὶ ταῖς προῤῥήσεσι ὃ τέλος ἐπήγαγε. ἀλλὰ πόθεν δῆλον ὅτι ἑτέρῳ πισ βύσεισιν; ὀκ τῷ Ⓦ Χριστὸν μισεῖν. Ⓐ γὰρ Ⓦ μὴ τῆς τῷ Θεοῦ γνώμης ἦκοντα ἀποστρεφόμθνοι, βῦ- δηλον ὅτι καὶ Ⓦ λυπῆσον δέξονται. Εἰ δὲ Μωϋσέα πῶς προβάλεται, φάτοι εἰπών, ἐγὼ τοῦτο ἀνθρώπου πρῶτον μάρτυρίαν ὐ λαμβάνω, μὴ θαυμάσῃς. οὐδὲ γὰρ Εἰς Μωϋσέα, ἀλλ' Εἰς ζὰ τῦ Θεοῦ γράμματα αὐτῦ τοῦτο πέμπει. πλὴν ἀλλ' ὅπῃ αἱ γραφαὶ ἐλαΐ-
20 νειν αὐτὸν ἐφόβοιῶ, Εἰς ὃ προσωπον αὐτὸ προάγθ Ⓦ λόγον, Ⓦ νομοθέτην αὐτὸν αὐδῖς ἐφιστὰς κατήγορον, καὶ" ἐμφανεστέρων ἵτα ὃ δέος ποιῶν, καὶ ἕκαστον τῶν πρὸ αὐτῶν λεγο- λιθνειν δέσε- σιν
μένων ἐλέγχει. σκόπει δὲ· ἔλεγον πρὸς τὴν Εἰς τὴν Θεὸν ἀγάπην διώκειν αὐτόν· δείκνυσιν ὅτι ὄχ ὃ μισεῖν τὸν Θεὸν τῦτο ποιοῦσιν. ἔλεγον ἀντέχεσθαι Μωϋσέως· δείκνυσιν ὅτι ὄχ ὃ μὴ πιστεύειν Μωϋσεῖ ζαῦτα ἔπραττον. Εἰ γὰρ Ⓦ νόμον ἐζήλωσε, ἔδει δέχεσθαι Ⓦ ἐκεῖνον
25 πληροῦντα· Εἰ Ⓦ Θεοῦ ἠγάπων, ἔδει πειθῶνα ὦ τοῖς ἐκείνων ἔλκοντι· Εἰ Μωϋσεῖ ὐπίστευον, ἔδει προσκυνῆσαι Ⓦ ἐπ' ἐκείνου προφητευόμθνον· Εἰ δὲ ἐκεῖνος ἀπιστεῖ- ται προ' ἐμοῦ, πόθεν ἀπειθὴς ⓒ ἐμοί, Ⓦ ἐπ' αὐτοῦ κηρυττόμθνον, ἐλαιώσεσθαι πρὸ ὑμῶν. ὥσπερ οὖν θαυμάζοντας Ἰωάννην, ἔδειξε καταφρονοῦντας Ἰωάννου ὄχ τὸ Εἰς αὐτὸ γεγλυ-
30 μμένων· ὅτι νομίζοντας πιστεύειν Μωϋσεῖ, δείκνυσιν ἀπιστοῦντας, καὶ ἀεὶ Εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν πειτρέπει πρῶτα ἅπερ ἐνόμιζον ἐπ' ἐαυτῶν προβάλλεσθαι. πολὺν γὰρ ἀπέ- χω, φησὶν, ἀπαγαγεῖν ὑμᾶς τοῦ νόμου, ὅλι ⓒ αὐτὸν καλῶς κατήγορον ὑμῶν Ⓦ νομο- θέτην. ὅτι μὲν οὖν αἱ γραφαὶ μάρτυρῦσιν, Εἶπε· πολὺ δὲ μάρτυρῦσιν, ὀκέλι προσέθηκε, τὸ φόβον μείζονα αὐδεῖς ἐνθεῖναι βουλόμθνος, καὶ Εἰς ἔρθνθν προβάλλεται, καὶ εἰς ἀνάγκην καταστῆσαι ἐρωτήσεως. εἰ μὲν γὰρ εἶπεν ὀκ τοῦ προχείρου καὶ μηδὲ ἐρωτῶσιν αὐδεῖς, ἀπέβα-
κ. καὶ σιγήσαν- τα ζητῆσαι 35 λον ἂν τὴν μάρτυρίαν· νυνὶ δὲ, εἰ προσεῖχον τοῖς λεγομθνοις, ἔδει προ τῶν ἄλλων" τῦτο ἐρωτῆσαι καὶ μαθεῖν πρὸς αὐτόν. ἔδει γὰρ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς ἀποφάσεσι καὶ ἐν ταῖς ἀπειλαῖς πλεονάζει μᾶλλον, ὀκ ἐν ταῖς ἀποδείξεσι μόνον, ἵνα καὶ οὕτως αὐδεὶς ἐπαγάγηται τὸ φό- βω τῶν λεγομθνων. Ⓐ δὲ καὶ οὕτω σιγῶσι. τοιοῦτον γὰρ ἡ πονηρία. ὅσα δ' ἂν λίς λέγῃ καὶ ποιῇ, ὐ διανίσαται, ἀλλὰ μθνει τὸ οἰκεῖον ἦθος ἀγαπεῦσα.

40 Διὸ χρὴ πᾶσαν κακίαν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ὀκβαλόντας, μηδένα πλέκειν μηδέποτε δόλον. ΗΘΙΚΟΝ
Πρὸς γὰρ τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστέλλει, φησὶν, ὁ Θεός· καὶ" ἄγιον πνεῦμα σοφίας Παρ.κα.ιη.
φεύξεται δόλον καὶ" ἀπαιδεύτου ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων. ὀκθν γὰρ ὕτω ποιῆ μωρούς, Σοφ.α.ε.
κ. καὶ ὁ Σολο- μὼν πολλὰ ἔχων παιδείας κ. ἀπείρους
ὡς πονηρία. ὅταν γὰρ ὕπουλος ᾖ τις, ὅταν ἀγνώμων, ὅταν ἀμέριμνος (ζαῦτα γὰρ τῆς πονηρίας ζὰ Εἴδη) ὅταν μηδὲν ἠδικημθνος λυπῇ, ὅταν πλέκῃ δόλους, πῶς ὀκ ἐκάστης αὐοίας ἀξοί-

σει

σει δεῖγμα; Οὐδὲν οὕτω ποιῇ φρονίμους ὡς ἀρετή. καὶ γὰρ εὐχάριτες καὶ εὐγνώμονας ἐργάζεται, φιλανθρώπους, ἡμέρους, ταπεινούς, ὑπηκόους· τὰ ἄλλα ἅπαντα ἀγαθὰ αὐτὴ τίκτειν εἴωθε. τί οὖν τοῦτο ἰσχυρότερον; πηγὴ γάρ ἐστιν ἡ μήτηρ καὶ ῥίζα φρονήσεως ὅστις ἡ ἀρετή· ὥσπερ οὖν καὶ πᾶσα πονηρία ἐκ δυοῖν ἔχει τὴν ἀρχήν. καὶ γὰρ ὁ ἀλαζὼν καὶ ὁ ὀργίλος, ἐκ διαφόρου φρονήσεως ἑκάτερος τῶν πταισμάτων ἁλίσκεται. διὰ τοῦτο καὶ ὁ τοιοῦτος ἐλεεῖται· χ. ἐν πος

Ψαλμ. λζ. δ. Οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου· τοιοῦτός ἐστιν ὁ μωλωπες μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου· δεικνὺς ὅτι πᾶσα ἀμβλύτης τὴν ἀρχὴν ἐκ ἀφροσύνης ἔχει· " ὥ- χ. ὁδ

Παροιμ. α ζ. σπερ ὁ διάβολος καὶ φόβον Θεοῦ ἔχων, πάντων ἐστὶ σοφώτερος. διὸ καὶ σοφός τις ἐλεεῖται· Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου. εἰ τοίνυν ὁ φοβηθεὶς Θεὸν σοφός ἐστιν εἶναι, ὁ δὲ πονηρὸς τοῦτο οὐκ ἔχει, τῆς ὄντως σοφίας ἐξέπεσε. τῆς δὲ σοφίας ἐξηρημένος τῆς ὄντως, πάντων ἐστὶν ἀνοητότερος, κἂν πολλοὶ αὐτὸν πονηρευόμενον θαυμάζουσιν ὡς ἰσχυρὸν ὄντα ἀδικεῖν καὶ βλάπτειν, οὐκ εἰδότες ὅτι μάλιστα πάντων ἄθλιός ἐστιν ἐκεῖνος, ὅτι νομίζοντες ἑτέρους βλάπτειν, καθ' ἑαυτοῦ τὸ ξίφος ὠθοῦσιν· ὅταν γὰρ αἰσίας ὄντος ἐφάπτηται, ἑαυτὸν πλήττοντα, μηδὲν ἄλλο τοῦτο εἰδέναι, ἀλλ' ἕτερον δοκεῖν ἀδικεῖν ἐν ᾧ καταφάπτειν ἑαυτόν. διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος εἰ- α. Κορ. τ ζ. δὼς ὅτι ἐν ᾧ πλήττει ἑτέρους ἑαυτοὺς αἱμαγμοῦσι, φησί· Διατί μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; Τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖσθαι, ἐν ᾧ μὴ ἀδικεῖν κεῖται· ὥσπερ οὖν τὸ μὴ πάσχειν κακῶς, ἐν ᾧ μὴ ποιεῖν κακῶς, κἂν αἴνιγμα εἶναι δοκῇ τοῖς πολλοῖς τὸ λεγόμενον, καὶ φιλοσοφίαν οὐκ ἐθέλουσι. Ταῦτ' οὖν εἰδότες, μὴ τοῦτ' ἀδικουμένους, μηδὲ τοῦτ' ἐπηρεαζομένους, ἀλλὰ τοῦτο ποιοῦντας καὶ πάσχοντας θρηνῶμεν καὶ δακρύωμεν. ὅτοι γάρ εἰσιν οἱ μάλιστα ἠδικημένοι, οἱ τὸν Θεὸν ἑαυτοῖς ἐκπολεμήσαντες, καὶ μυρίων κατηγόρων δυόντες στόματα, καὶ πονηρὰν κατάκρισιν κατ' τὸν παρόντα βίον ὑποφίαν, καὶ μεγάλων τὸν μέλλοντα ἀγῶνα ὑποπεσούμενοι κόλασιν. ὡς οἵγε ἀδικούμενοι, καὶ πάντα φέροντες γενναίως, τόν τε Θεὸν ἔχουσιν ἵλεων, καὶ πάντας θαυμαστοὺς ἐκ ἀποδεχομένους· οἱ δὲ τοῦτο καὶ κατ' τὸν παρόντα βίον πολλῆς ἀπολαύσονται τῆς εὐφημίας, φιλοσοφίας μέγιστον παρεχόμενοι δεῖγμα, καὶ κατ' τὸν μέλλοντα ζωὴν, τῶν αἰωνίων μεθέξουσιν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑποτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ καὶ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα καὶ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

κξ΄ τ. Ομιλ. μς. 1 ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ ΑΠΗΛΘΕΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΠΕ- 30
ραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας εἰς τὰ μέρη Τιβεριάδος. 2 Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 Ἀπῆλθε δὲ εἰς [τὸ] ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων.

35

Τοῖς δεινοῖς ἀνδράσι μὴ ὁμόσε χωρῶμεν, ἀγαπητοί· ἀλλ' μανθάνωμεν, ὅταν μηδὲν προβλαφθῇ τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν, διδόναι τόπον αὐτῶν ταῖς πονηραῖς ἐπιβουλαῖς. οὕτω γὰρ παύεται πᾶσα θρασύτης. καὶ καθάπερ τὰ ἀκόντια, ὅταν εἰς "σύστασιν ἐμπέσῃ τι καὶ σκληρὸν καὶ αὐτίτυπες, μετὰ πολλῆς τῆς ῥύμης ἀξιοῦσι ζητεῖν ὅπως οὐκ ἀποστείλαντες πάλιν· ὅταν δὲ ῥαγδαῖον τῆς ἀφέσεως μὴ ἔχῃ τὸ ἀντίπαλον, σκλύεται ταχέως καὶ λήγει· οὕτω καὶ ὅταν τῶν θρασυνομένων αἱ θέσεις· ὅταν μὴ αὐτοῖς ὁμόσε χωρῶμεν, ἀγελαιότεροι μᾶλλον, ὅταν εἴκωμεν καὶ προχωρῶμεν, ταχέως πᾶσαν αὐτῶν τὴν μανίαν. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος, ὅταν ἥκουσιν ὅτι ἤκουσαν χ. ἀγαπ

χ. διαπ μένου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Φαρισαῖοι, ὅτι ὁ Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τὸ φθόνον αὐτῶν σβεννύς, καὶ τὸ θυμόν, ὃν εἰκὸς ἦν ἀπὸ τούτων πεπαῦσθαι τῶν λόγων, διὰ τῆς ἀναχωρήσεως καταστορνύων· καὶ εἰς τὴν Γαλιλαίαν πάλιν ἀπέρχεται, διὰ τοῖς ἀοίκοις βαπτίζων τόποις. διὰ γὰρ εἰς Καπερναοὺμ ἦλθεν, ἀλλὰ παρὰ τὴν θαλάσσης, ἠκολούθουν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ποῖα σημεῖα; διὰ τί μὴ αὐτὰ λέγει κατ' εἶδος; ὅτι τὸ πλέον τοῦ βιβλίου ἐστὶ μάλιστα ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν τοῖς λόγοις καὶ ταῖς δημηγορίαις κατωμῳδοῦσαν ἐσπούδασεν. ὅρα γοῦν πῶς ἐν σταυρῷ ὁλοκλήρῳ, μᾶλλον δὲ πῶς καὶ νεκρῷ ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα σαφὲς πλέον ἡμᾶς ἐδίδαξε σημείων ἕνεκεν, ἢ ὅτι τὸν παραλελυμένου μόνον ἐθεράπευσε, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλικοῦ. διὰ γὰρ τοῦτο ἐσπούδαζεν ὥστε ἅπαντα καταλέγειν (ὅπου μηδὲ δυνατὸν ἦν) ἀλλ' ἐκ πολλῶν καὶ μεγάλων, ὀλίγα. ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, θεωροῦντες τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. διὰ σφόδρα φιλοσόφου γνώμης τὸ εἰρημένον. τοσαύτης γὰρ διδασκαλίας ἀπολαύσαντες, ἀπὸ τῶν σημείων ἐκίνουν μᾶλλον· ὁ παχυτέρας γνώμης ἦν. τὰ γὰρ σημεῖα, φησίν, διὰ τοὺς πιστοὺς, ἀλλὰ τοὺς ἀπίστους. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὁ δῆμος ὁ τῶν Μαθθαίων ὅπως. ἀλλὰ πῶς; Ἐξεπλήττοντο πρότερον ὅτι τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, φησίν, ὅτι ἐδίδασκεν αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων. τί δήποτε γὰρ οὗτος ὄχλος καταλαμβάνει νῦν, καὶ οὐκ ἐκείνοτε μετὰ τῶν μαθητῶν; διὰ τὸ μέλλον ἔσεσθαι σημεῖον. τὸ γὰρ τοὺς μαθητὰς ἀναβαίνειν μόνους, κατηφεῖς τοὺς πλήθους μὴ ἀκολουθήσαντος αὐτῷ. διὰ τοῦτο οὖν ἔνεκεν μόνου τοῦτο ποιεῖ, τὸ ὄχλος καταλαμβάνειν, ἀλλὰ καὶ παιδεύων ἡμᾶς ἀεὶ διαναπαύεσθαι ἀπὸ τῶν θορύβων καὶ τῆς ἐν μέσῳ ταραχῆς. ἐπιτήδειον γὰρ τοῖς φιλοσοφίαν ἡ ἐρημία. πολλάκις γοῦν καὶ μόνος αὐτὸς τὸ ὄχλος καταλαμβάνει, καὶ διαννυκτερεύει καὶ εὔχεται, διδάσκων ἡμᾶς ὅτι μάλιστα θεῷ προσιόντα, πάσης ἀπαλλάττεσθαι δεῖ ταραχῆς, καὶ χαμαὶ καὶ τόπον θορύβου καθαρὸν ἐπιζητεῖν. καὶ ἰδοὺ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. πῶς οὖν οὐκ ἀναβαίνει εἰς τὴν ἑορτήν, φησίν, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἐπιτηδείων εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, αὐτὸς εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἔρχεται, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος, ἀλλὰ καὶ τοὺς μαθητὰς ἄγει, καὶ οὐκ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ; ἡ ῥέμα λοιπὸν ὡς ἐξέλυε τὸν νόμον, ἀφορμὴν λαμβάνων ἀπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς πονηρίας.

Καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὁρᾷ ὄχλον πολύν. Δείκνυσιν ὅτι οὐδέποτε ἁπλῶς ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν, ἀλλ' ἴσως ἀκριβολογούμενός τι πρὸς αὐτοὺς καὶ προσέχων καὶ ὑποτρέφων αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν, ὃ μάλιστα αὐτοῦ τὴν κηδεμονίαν ἐνδείκνυ), καὶ τὸ ταπεινὸν καὶ συγκαταβατικὸν τὸ πρὸς ἐκείνους. συνεκάθητο γὰρ αὐτῷ τὰ πρὸς ἀλλήλους ὁρῶντες. εἶτα ἀναβλέψας ὁρᾷ τὸν ὄχλον προσερχόμενον πρὸς αὐτόν. καὶ μὴ οὖν ἄλλοι εὐαγγελισταὶ τοῦτο μαθητὰς φασι προσελθόντας ἐρωτᾶν καὶ προσκαλεῖν ὥστε μὴ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις· ἔστι δὲ φησι τὸν Φίλιππον ἐρωτηθῆναι παρὰ τοῦ Χριστοῦ. καὶ ἐμοὶ δοκεῖ ἀμφότερα τὴν αἰτίαν ἀληθῆ, οὐκ ὀπὶ τῶν αὐτῶν ἡμόρμενα καιρῶν, ἀλλ' ἐκεῖνα τούτων εἰκὸς προσθύτερα· ὡς ἕτερα μὲν ἐκεῖνα, ἕτερα δὲ ταῦτα. τίνος οὖν ἕνεκεν τὸν Φίλιππον ἐρωτᾷ; ἤδει τῶν μαθητῶν τοὺς μάλιστα πλείονος δεομένους διδασκαλίας. διὸ γάρ ἐστιν ὁ μετὰ ταῦτα λέγων· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. διὰ τοῦτο ἀνώτερον αὐτὸν ἐρρύθμιζεν. εἰ μὲν γὰρ ἁπλῶς τὸ σημεῖον ἐγίνετο, οὐκ ἂν τοσοῦτον ἐφαίνετο τὸ θαῦμα· νῦν δὲ πρότερον αὐτὸν ἀναγκάζει ὁμολογῆσαι τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἵνα μαθὼν ἐν τίσιν ἦν, ἀκριβέστερον μάθῃ τὸ μέλλοντος γίνεσθαι θαύματος τὸ μέγεθος. διὰ τοῦτό φησι,

Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους τοσούτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; Οὕτω καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ πρὸς τὸν Μωϋσέα φησίν. διὰ πρότερον τὸ σημεῖον ἐποίησεν, ἕως δὲ αὐτὸν ἠρώτησε· τί ποτέ ἐστιν ἐν τῇ χειρί σου; διὰ τὰ προδιδόξαι καὶ ἀληθὲς συμβαίνοντα τῶν προτέρων ἡμᾶς εἰς πίστιν ἐμβαλεῖν εἰώθει· πρότερον αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ πρόντος κατέδησεν ὁμολογίᾳ, ἵνα τῆς ἐκπλήξεως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλήξεως ἀμομφίας τὴν μνήμην τῶν ὁμολογηθέντων μὴ δυνηθῇ λοιπὸν ἐκβαλεῖν· εἶθ' ὕστερον ἀπὸ τῆς συγκρίσεως μάθῃ καὶ τὸ σημείου τὸ μέγεθος. ὁ δὲ καὶ ἐνταῦθα γέγ. καὶ ἐρωτηθεὶς ἐκεῖνος, φησὶ· 7 Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκέσουσιν, ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ. 6 Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν. αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἤμελλε ποιεῖν. Τί ὅτι, πειράζων αὐτόν; ἆρα ἠγνόει τὸ μέλλον ὁ τῶν ὅλων δημιουργός; οὐκ ἔστι τοῦτο εἰπεῖν. ἀλλὰ τίς ποτε τῆς λέξεως ἡ δύναμις; ἀπὸ τῆς παλαιᾶς δυνατὸν αὐτὴν καταμαθεῖν. καὶ γὰρ ἐκεῖ φησι· Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ ἐπείραζεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀβραάμ, καὶ εἶπε· λαβὲ τὸν υἱόν σου τὸν ἀγαπητόν, ὃν ἠγάπησας, τὸν Ἰσαάκ· οὐδὲ ἐκεῖ ὅτι λέγων φαίνεται ὅτι ἀπὸ τοῦ πείρας δηλέμενον ἰδεῖν τὸ τέλος, εἴτε ὑπακούσεται, εἴτε μή (πῶς γὰρ ὁ τὰ πάντα εἰδὼς ἄγνοιαν ἔσχεν ἡγνώτως αὐτῷ;) ἀλλ' ἀναφαίνων ἀμφότερα εἰρηκεν. ὥσπερ γὰρ ὅταν λέγῃ ἐρευνᾶν τὰς καρδίας τὸν ἀναβλέπων, οὐκ ἀγνοίας τὴν ἔρευναν εἶναι φησιν, ἀλλ' ἀκριβοῦς εἰδήσεως· οὕτω δὲ καὶ ὅταν λέγῃ, ὅτι ἐπείραζεν, οὐδὲν ἄλλο φησὶν, ἀλλ' ἢ ὅτι ἠπίστατο ἀκριβῶς. κἂν ἕτερον δέ ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι δοκιμώτερον αὐτὸν εἰργάζετο, ὥσπερ οὖν καὶ Ἀβραάμ τότε, οὕτω καὶ τὸν Ἰούδαν τῆς τοιαύτης ἐρωτήσεως ἀναγωγεῖς εἰς τὴν ἀκριβῆ τοῦ σημείου γνῶσιν. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὁ εὐαγγελιστής, ἵνα μὴ τῇ ἀσθενείᾳ τῆς λέξεως ἀναπομένας ὑποπτεύσῃς τι ἄτοπον περὶ τῶν εἰρημένων, φησὶν· αὐτὸς ἤδει τί ἔμελλε ποιεῖν. πολλοῦ ἐνταῦθα δεῖ τηρεῖν ἀνάγκην, πῶς, ὅταν ἡ ὑπόνοια πονηρά, δίδυς αὐτὴν ὁ διαβολικὸς μετὰ πολλῆς τῆς ἀσφαλείας. ὥσπερ οὖν ἐνταῦθα ἵνα μή τι τοιοῦτον ὑποπτεύσωσιν οἱ ἀκούοντες, προσέθηκε τὴν διόρθωσιν, εἰπών· αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἤμελλε ποιεῖν· οὕτω καὶ ἐκεῖ λέγων, ὅτι ἐδίωκον αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅ μόνον ὅτι ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλ' ὅτι καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ· εἰ μὴ ἀπόφασις ἦν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν ἔργων βεβαιουμένη, προσέθηκεν ἂν καὶ τὴν διόρθωσιν ταύτην. εἰ γὰρ, ἐν οἷς αὐτὸς φησιν, ὑφορᾶται ὁ διαβολικὸς μὴ ὡς ὑποπτεύσῃ, πολλῷ μᾶλλον ἐν οἷς ἕτεροι περὶ αὐτοῦ τοῦτο ἔλεγον, ὑπεισέπεσεν ἄν, εἰ μὴ προσήκουσαν ἐώρα περὶ αὐτοῦ κατανοοῦσαν ὑπόνοιαν. ἀλλ' οὐκ ἐποίησεν. ἤδει γὰρ αὐτοῦ τὴν γνώμην ὅσαν τοῦτο ἦν ψῆφον ἀκίνητον. διὰ τοῦτο εἰπών· ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ, οὐκ ἐχρήσατο διορθώσει τινὶ τοιαύτῃ. οὐ γὰρ ἐκείνων ἦν ὑπόνοια διεφθαρμένη ὃ λεγόμενον, ἀλλ' ἀπόφασις αὐτοῦ κεκυρωμένη διὰ τῶν ἔργων. ἐρωτηθέντος τοίνυν τοῦ Φιλίππου, φησὶν

8 Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος,

9 Ἔστιν ὧδε παιδάριον ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια. ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; Ὑψηλότερος μὲν τοῦ Φιλίππου ὁ Ἀνδρέας· οὐ μόνον εἰς τὸ πρῶτον ἔφθασεν. οἶμαι δὲ οὐδὲ ἁπλῶς τοῦτο εἰπεῖν, ἀλλ' ἀκηκοότα αὐτὸν τῶν προφητῶν τὰ θαύματα, καὶ πῶς Ἐλισσαῖος ἐποίησε τὸ ὅτι τῶν ἄρτων σημεῖον. διὰ δὴ τοῦτο μέν "ἐπί τι ὕψος, οὐκ ἴσχυσε δὲ προσὸς αὐτὸν φθάσαι τὸν κορυφαῖον. μάθωμεν "τοίνυν τὴν πυκνὴν προσέχοντες, ἵνα ἐσιτοιοῦτοι ἅγιοι ἄνδρες ἐκεῖνοι καὶ μεγάλοι, καὶ τὴν ποσότητα καὶ τὴν ποιότητα τὸν αὐτελειαν αὐτῶν τῆς τραπέζης ἴδωμεν τε καὶ μιμησώμεθα. καὶ τὰ ἐξῆς δὲ πολλῆς ἀθενείας. μὴ γὰρ τὸ εἰπεῖν, ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, ἐπήγαγεν, ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; ἐνόμιζε γὰρ ὅτι ἀπὸ μὲν ἐλαττόνων ἐλάττονα, ἀπὸ δὲ πλειόνων πλείονα ἔμελλε ποιεῖν ὁ θαυματουργῶν· ὅπερ οὐκ ἦν. ὁμοίως γὰρ ἦν αὐτῷ δύκολον ἀπό τε πλειόνων, ἀπό τε ἐλαττόνων ποιῆσαι πηγάσαι τῶν ἄρτων τὴν φύσιν. ὡς γὰρ ὕλης ἐδεῖτο τὸ ὑποχειμένης· ἀλλ' ὥστε μὴ δόξαι τὴν κλίσιν ἀλλοτείαν εἶναι τῆς αὐθεντικῆς σοφίας, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα διδάσκοντες τὰ Μαρκίωνος νοσήσαντες ἔλεγεν, αὐτῇ τῇ κλίσει χέρηται πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῶν θαυμάτων. ἐπεὶ οὖν ἀπέγνωσ ἀμφότεροι καὶ μαθηταί, τότε λοιπὸν θαυματουργεῖ. ὅτω γὰρ μᾶλλον ἐκέρδαινον, πρότερον ὁμολογήσαντες τοῦ πράγματος τὴν δυσχολίαν,

Γεν. κβ. α.

χ. ὑπακούσεται

χ. ἐσιπλανῶν ναι γὰρ χ. πῶς αὐτὸν χ. ἐρεῖ τὸν

* ἢ ὑπὲρ μόνων

σκηλίδω, ἵν', ὅταν γλύπτας, μάθωσι τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν. διὰ τί γὰρ ἔδει σπυρὸν ἔμψυχον ἀπολέσθαι τὸ τῆς σωφρόνης κατορθωθέν, εἰ μὴ ὁμοίως· ἔμελλε γὰρ βλάπτεσθαι σωφρονήσασα πρότερον αὐτὸ ποιοῦν· ἵνα μὴ εἰς ἀθενῆ ἵνα καταπέσωσιν ὑπόνοιαν, ὅρα πῶς αὐτὰς τῷ ἔργῳ διδάσκων ἐπήρε, καὶ τὴν διαφορὰν ἔδειξεν. οὕπω γὰρ τῶν ἄρτων φανέντων, ἵνα μάθῃς ὅτι
5 τὰ μὲν ὄντα, ὡς ὄντα αὐτὰ ὑφέστηκε (καθάπερ ὁ Παῦλός φησιν· Ο καλῶν τὰ μὴ ὄντα, ὡς ὄντα) ὡς ἑτοίμου καὶ προκατασκευασμένης τῆς τραπέζης, ἐκέλευσεν ἀνέχεσθαι τῶν μαθητῶν ἀναπεσεῖν, διὰ τούτου τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἀναστήσας. ὅπερ ἦν καὶ ἐκέρδανεν ἀπὸ τῆς ἐρωτήσεως, βούλεσθαι ὑπακούσαι· καὶ οὐκ ἐθορυβήθησαν, οὐδὲ εἶπον· Τί ποτε τοῦτο ἐστι; πῶς κελεύεις ἀναπεσεῖν, οὐδενὸς ὄντος ἐν τῷ μέσῳ φαινομένου; ἀλλ' οὕτω καὶ τῆς ὄψεως τοῦ σημείου πιστεύειν
10 ἤρξαντο καὶ τῷ ῥήματι τῷ ἐχθὲς τοσοῦτον ἀπιστήσαντες, ὡς εἰπεῖν, πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους; ὅθεν δὲ μετ' εὐθυμίας ἀνέκλιναν τοὺς ὄχλους. ἀλλὰ τί δήποτε τὸν μὲν παραλυτικὸν μέλλων ἀνορθοῦν οὐκ εὔχεται, οὐδὲ τὸν νεκρὸν ἐγείρων, οὐδὲ τὴν θάλατταν χαλινῶν· ἐνταῦθα δ' ὅτι τῶν ἄρτων τοῦτο ποιεῖ; δεικνὺς ὅτι τοὺς θεραπείας δεομένους, βουλόμενος διὰ τῆς
Θεᾶς· καὶ ἄλλως δ', ὅτι τῶν ἐλαττόνων αὐτὸ μᾶλλον ἐργάζεται, ἵνα μάθῃς ὅτι οὐ δεόμενος
15 αὐτὸ ποιεῖ. Εἰ γὰρ δεόμενος, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῶν μειζόνων αὐτὸν ἐποίησεν. ὁ δὲ σκέψαι αὐτοῦ ἐντεῦθεν ποιήσασθαι, δῆλόν ἐστιν ὅτι καὶ ταῦτα συγκαταβατικῶς ἐποίησεν. ἄλλως δ', καὶ ὁ ὄχλος πολὺς ὢν ὁ πρῶτον, εἰ ἐχρῆν αὐτοὺς πειθῆναι ὅτι κατὰ γνώμην Θεοῦ πρόκεινται. διὰ τοῦτο ὅταν μὲν μόνος ποιῇ σημεῖα, οὐδὲν τοιοῦτον ὑποδείκνυται· ὅταν δ' ὅτι πολλῶν αὐτὸ ποιῇ, ὥστε πιστεῦσαι αὐτοὺς ὅτι οὐκ ἀνθρώπου τίνος ἐστίν, οὐδὲ συμπτώματι τῇ γεγεννηκότι, διὰ τῆς δυ-
20 ναμείας ἀναιρεῖ τὸν ἔπαινον. καὶ ἔδωκε τοῖς ἀνακειμένοις, καὶ ἐνεπλήσθησαν. Εἶδες πόσον δούλου καὶ δεσπότου τὸ μέσον; ἐκεῖνοι μὲν γὰρ οὐκ μέσου ἔχοντες τὴν χάριν, οὕτως ἐφαιμαπούργησαν· ὁ δὲ Θεὸς ἀπολελυμένην δυναμένοις, μετὰ πολλῆς ἀπάντων ἐνεργάζετο τὴν εὐεργεσίας.

12 "Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα. ἵνα μὴ
25 Συνήγαγον, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους. Οὐκ ἐπίδειξις ἦν τοῦτο περιττή, ἀλλ' ὥστε φάντασίαν νομισθῆναι τὸ πρᾶγμα. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἐξ ὑποχειμένης ὕλης δημιουργεῖ. τίνος δ' ἕνεκεν τοῖς ὄχλοις ἔδωκε βασάσαι, ἀλλὰ τοῖς μαθηταῖς; ὅτι μάλιστα τοῦτους παιδεύσαι ἠβούλετο τοὺς μέλλοντας διδασκάλοις τῆς οἰκουμένης. τὸ μὲν γὰρ πλῆθος οὐδὲν μέγα ἤμελλε κερδανεῖν ἐκ τῶν θαυμάτων τότε (εὐθέως γοῦν ἐπελάθοντο αὐτοῦ, ἢ μᾶλλον
30 ἕτερον θαῦμα) ὅτοι δ' ἐμέλλησαν τὰ τυχόντα κερδαίνειν ἔμελλον. διὰ δὲ τοῦ Ἰούδα κατάκριμα τὸ μνημονεύειν δὲ τὸ τυχόν, βασάζοντι τοὺς κόφινον. ὅτι δὲ τῆς αὐτοῦ παιδεύσεως ἕνεκεν ταῦτα ἐγένετο, τὸ εἰρημένον ὕστερον δηλοῖ, ὅπου ἀνέμνησεν αὐτοὺς λέγων· Οὔπω νοεῖτε πόσους κοφίνους ἐλάβετε; καὶ τὸ ἱλαρίθμους δὲ τοῖς μαθηταῖς τοὺς κοφίνους τῶν λειψάνων τῆς αὐτῆς ἕνεκεν αἰτίας γέγονεν. ὕστερον δ' ὅτε ἐπαιδεύθησαν, οὐκ ἔτι τοσούτους, ἀλλὰ ἀσυκίδας ἐσθίει. ἐγὼ δ' οὐ τὸ πλῆθος
35 θαυμάζω τῶν γεγενημένων ἄρτων μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ "περισσεύματος. ὅπου οὔτε πλοῦν οὔτε ἔλαττον ἐποίησε περισσευθῆναι, ἀλλὰ τοσοῦτον ὅσον ἐβούλετο, περιφανῶς πόσα ἀνάλωσαν· ὅπερ ἀφάτου δυνάμεως ἦν. ὅτι οὖν τὰ κλάσματα τὸ γεγονός, ἀμφότερα ἐμφαίνοντα, ὅπου τε φαντασία τις ἦν τὰ γεγονότα, καὶ ὅπου δεῖ ἐκείνων ἦν ὧν ἐτεράφησαν· τὸ δὲ τῶν ἰχθύων, τότε μὲν ὑποχειμένων ἐγένετο· ὕστερον δὲ μετὰ
40 τὴν δύασιν οὐκέτι ἐξ ὕλης ὑποκειμένης. τίνος ἕνεκεν; ἵνα μάθῃς ὅτι καὶ νῦν τῇ ὕλῃ ἐκέχρητο οὐ δι' ἔνδειαν, οὐδὲ δεόμενος ὑποδιάθρας, ἀλλ' ὥστε τὰ τῶν αἱρετικῶν ἐμφράξαι στόματα.

14 "Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. Ωραστιμβρίας ὑποβολὴ. μυεῖα τούτων ἐνεργάσατο θαυμασότερα, καὶ οὐδαμοῦ τοῦτο ὡμολόγησαν, ἀλλ'

ὅτε

ότε ἐκείνη ἠθησαν. ἐκ ᾗ τούτου δῆλον ὅτι τοῦ φήτου τινὰ τοῦτο δόκων ἐξαίρετον. Ἡ γὰρ ἐκείνοι ἔλεγον· οὐκ εἶ ὁ τοῦ φήτης; ἡ δ' ὅτι, οὐκ ὄντος ὁ τοῦ φήτης.

15 Ὁ γὰρ Ἰησοῦς γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος. Βαβαί, πόση τῆς μανίας ἡ τυφλωσις, πόση τῆς γνώμης ἡ βωμολία; οὐκέτι νόμον ἐκδικοῦσιν, οὐκέτι αὐτοῖς τῆς τοῦ σαββάτου λύσεως μέλει, οὐκέτι ζηλοῦσιν τὸν Θεόν, ἀλλὰ πάντα ἔρριπται τῆς μανίας αὐτοῖς ἐμπλησθείσης· ὁ τοῦ φήτης ἰδὼν πῦρ αὐτοῖς, καὶ βασιλέα χρεστονδν ἐλόμενον. ὁ δὲ Χριστὸς φεύγει. τί δήποτε, παραδοὺς ἡμᾶς τῷ κοσμικῶν καταφρονῆσαι ἀξιωμάτων, καὶ δεικνὺς ὅτι οὐδενὸς δεῖται τῶν ὄντων; ὁ γὰρ πάντα λυτελῆ ἐπιλεξάμενος, καὶ μητέρα, καὶ οἰκίαν, καὶ πόλιν, καὶ αἵματος φιλίαν, καὶ ἱματίων κολίαν, οὐκ ἔμελλεν ὕστερον ἀπὸ τῶν ἐν τῇ γῇ φαύλων. τὰ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν λαμπρά τε καὶ μεγάλα, ἀγγελοί τε, καὶ ἀστὴρ, καὶ πατὴρ βοᾶν, καὶ πνεῦμα μαρτυρεῖν, καὶ τοῦ φῆται παῤῥησίᾳ διακηρύττοντες· τὰ δὲ ἐν τῇ γῇ πάντα ἐυτελῆ, ἵνα καὶ ὅτου μείζονος ἡ δυνάμις φαίνηται. ἦλθε γὰρ καὶ παραδοὺς ἡμᾶς καταφρονῆσαι τῶν ἐνταῦθα, καὶ μὴ τεθηπέναι μηδὲ ἐκπλήττεσθαι τὰ τοῦ βίου λαμπρά, ἀλλὰ καταγελᾶν ἀπάντων τούτων, καὶ τῶν μυρίων ἐραν. ὁ γὰρ τὰ ἐνταῦθα θαυμάζων, οὐ θαυμάσεται καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἰωαν. ιη. λς. λέγῃ τοῦτο καὶ τῷ Πιλάτῳ φησίν· Ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς γῆς, ἵνα μὴ δόξῃ λοιπὸν ἀνθρωπίνῳ φόβῳ καὶ δωρεᾶς τοῦς τὸ πείθειν ἀποκεκλῆσθαι. τί οὖν φησιν ὁ Ζαχαρ. θ. θ. φήτης; Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραῢς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον. βασιλείαν ἐκείνῳ λέγει τὴν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀλλ' οὐχὶ ταύτην. διὰ δὴ τοῦτό φησι· καὶ δόξαν πραῢς ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω.

ΗΘΙΚΟΝ Μάθωμεν τοίνυν, ἀγαπητοὶ, τῆς τιμῆς τῆς πραῢς ἀνθρώποις καταφρονῆσαι, καὶ μὴ ἐφίεσθαι. τετιμήμεθα γὰρ ὑμεῖς μείζονι, καὶ τοῦς ἐν αὐτῇ πραβαλλομένη, ὑβρεις καὶ γέλωτι καὶ κωμῳδίᾳ ὄντως ὄντι. ὥσπερ οὖν ὁ πλοῦτος οὐκ τοῦς ἐκείνου πενία, καὶ ἡ ζωὴ αὐτῆ χωρὶς ἐκείνης νέκρωσις (ἄφετε γὰρ τοὺς νεκροὺς θάπτειν τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς) οὕτω καὶ ἡ δόξα αὐτῆ τοῦς ἐκείνου ἀγαμαὶ καὶ γέλως ὄντι. μὴ τοίνυν αὐτῷ διώκωμεν. εἰ γὰρ ᾧ πρέχοντες αὐτῆ σπᾶς καὶ ὀνείραν εἰσὶν ἐυτελέστεροι, πολλῷ μᾶλλον αὐτὴ ἡ δόξα. δόξα γὰρ ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. τί γὰρ ἄνθους χόρτου ἐυτελέστερον γένοιτ' ἄν; εἰ δὲ καὶ μόνιμος ἦν, τί τὸν ψυχὸν ὠφελῆσαι ἴσχυσεν ἄν; οὐδέν· ἀλλὰ καταβλάπτει τὰ μέγιστα δούλους ποιοῦσα, δούλους ἀργυρωνήτων χειρῶν, δούλους οὐχ ἑνὶ δεσπότῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ δυσὶ καὶ τρισὶ καὶ μυρίοις διαφόροις ὑπιτάττοισιν ἀνακυόντας. πόσῳ βέλτιον ἐλεύθερον εἶναι, ἢ δοῦλον, ἐλεύθερον μὲν τῆς τῶν ἀνθρώπων δουλείας, δοῦλον δὲ τῆς τοῦ Θεοῦ δεσποτείας; ὅλως δὲ, εἰ βούλει δόξης ἐρᾶν, ἔρα δόξης, ἀλλὰ τῆς ἀθανάτου. καὶ γὰρ λαμπροτέρα αὐτῆς τὸ θέαθρον, καὶ μεῖζον τὸ κέρδος. ὅταν μὲν γάρ σε κελεύσωσι δαπανῶμενον ἀρέσκειν αὐτοῖς· ὁ δὲ Χριστὸς τοὐναντίον λύσον ἄπαντα. καὶ γὰρ ἐκαινοτάπλασιόνα σοι δίδωσι τῶν διδομένων παρὰ σοῦ, καὶ ζωὴν αἰώνιον τούτοις παρέσθαι. τί τοίνυν βέλτιον ἐν τῇ γῇ εἶναι, ἢ ἐν τοῖς οὐρανοῖς; ἐκεῖ ἀνθρώπων, ἢ ἐκεῖ Θεοῦ θαυμάζεσθαι; ὑπὲρ ζημίας, ἢ ὑπὲρ κέρδους; σεφανοῦσθαι τοῦς μίαν ἡμέραν, ἢ τοῦς ἀπείρους αἰῶνας; δὸς μοι δεομένῳ, καὶ μὴ δὸς μοι ὀργιζομένῳ, ἵνα μὴ μετὰ τῶν σῶν χρημάτων καὶ τὴν ψυχὴν ἀπολέσῃς τὴν ἐκείνου. σὺ γὰρ αὐτὸς εἶ τῆς ἀπωλείας τῆς ἐκείνου καὶ τῆς ἀχαίρου φιλοτιμίας. εἰ γὰρ οἱ ὑπὲρ τὸν ὀρχήστρας ἤδεσαν, ὅτι τὸ ὑπιτάττειν αὐτοῖς ἀκέρδες ἔμελλεν ἔσεσθαι, πάλαι ἂν ἐπαύσαντο ταῦτα ὑπιτάττοντες. ὅταν δέ σε κροτοῦντα, χιτῶνα ἐχοντα, ἀναλίσκοντα, ἄπαντα τὰ σαυτοῦ δαπανῶντα θεάσωνται, καὶ μὴ βάλωνται τοῦτο μετιέναι, τῇ τοῦ κέρδους ὑπιθυμίᾳ κατέχονται. εἰ δὲ ἔγνωσαν ὅτι σοὶ ἀνὰ ἐπαινέσεις τὰ ἐκείνων, ταχέως ἂν ἀπέστησαν τῶν πόνων ἅπαντες ἀκέρδες. ὅταν δὲ ἴδωσι τὸ πρᾶγμα πραῢς πολλῶν θαυμαζόμενον, ζηλεσαι αὐτοῖς ὁ τῶν ἄλλων ἔπαινος. Ἀποστῶμεν τοίνυν τῆς ἀκερδοῦς

ὁδὸς δαπάνης, μάθωμεν ὅπῃ τίσιν ἀναλίσκῃ, καὶ πότε χρή. μὴ δὴ ἀμφοτέρωθεν προξενωμεν τῷ Θεῷ, καὶ ζωάγοντες ὅταν δέῃ χρῆ, καὶ σκορπίζοντες εἰς ἄφορ᾽ ἃ δεῖ. πόσης γὰρ οὐκ ἂν ἄξιον εἴη ὀργῆς, ὅταν τῇ πόρνῃ διδῶς ἃ περιέχων τὸν πένητα; εἰ γὰρ ἐκ δικαίων πόνων προῆλθες, καὶ ἐγκλημα ἦν τὸ πεφαγμα, μαθὸν κακίας πλέκειν, καὶ ὅσῳ ἂν κολάζῃ ἐλεῶν, ὅσῳ τούτων τιμᾷς; ὅταν ἴδῃς καὶ ὀρφανοὺς ἀποδυόμενα καὶ χήρας ἀδικουμένας πρὸς ἀσέλγειαν, συνέσπευδον ἦλθον τοῖς ταῦτα τολμῶσιν ἔσται τὸ πῦρ. ἄκουσον τί φησιν ὁ Παῦλος· Οὐ μόνον αὐτοὶ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράττουσι. τάχα σφοδρὰς ὑμῶν κατηφάμεθα. ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς μὴ καθαπτώμεθα, αἰ δι᾽ τῶν πραγμάτων μηνύουσι τιμωρίαν τοῦ ἀδιόρθωτα ἁμαρτάνοντας. τί οὖν ἔφελος ἐν τοῖς λόγοις χαρίζεσθαι τοῖς δι᾽ τῶν ἔργων κολάζεσθαι μέλλουσι; συνευδοκεῖς τῷ ὀρχηστῇ; ἐπαινεῖς τὸ θαυμάζεις; οὕτω ἐκείνου χεῖρας χειρῶν. ταῦτα γὰρ ἡ πανία συνηνώμιλα δίδωσιν, εἰ καὶ λόγον οὐκ ἔχουσαν· σὺ δὲ καὶ τούτης ἀπεστέρησας τῆς ἀπολογίας. κἀκεῖνον μὲν ἐᾶν ἔρωμεν, τί δήποτε καὶ ἄλλας τέχνας ἀφεὶς ὅπῃ ταύτην ἦλθες τὴν ἀναγῆ καὶ μιαράν; ἐρεῖ, ὅτι ἔξεστιν ὀλίγα πονοῦντα, πολλὰ καρποῦσθαι." σὲ δὲ ἐᾶν ἔρωμεν, τί δήποτε θαυμάζεις τοῦ ἐν ἀσελγείᾳ βιοῦντα καὶ ὅπῃ λυμὴ ζῶντα πολλῶν; οὐκ ἔχεις ὅπῃ τὸν αὐτὸν τοῦτον καταφυγεῖν, ἀλλ᾽ ἀνάγκη κἀκεῖνον καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ ἐρυθριᾶν. εἰ δὲ πρὸ ἡμῶν αὐθωάς ἅπαντάμενος σοῦ ἐν ὁδῷ" ἔροις εἰπεῖν, ὅταν ὁ φόβος ἐκεῖνο καὶ ἀποβλέπτον θαμβήσῃ δικαστήριον, ἔνθα τῶν νομίμων καὶ πραγμάτων καὶ πόνων τίνομεν αὐθωάς, πῶς στησόμεθα; ποίοις ὀφθαλμοῖς τὸν χριτὸν ὀψόμεθα; ἢ ἐροῦμεν; τί ἀπολογησόμεθα; ποίαν βύλησιν, ποίαν ἄλλην προβαλούμεθα προφασιν; τὴν τῆς δαπάνης; τὴν τῆς τέρψεως; ἢ τὴν τῆς ἑτέρων ἀπωλείας, ἵνα μὴ τῆς ἐκείνου τέχνης ἀπόλωμεν; οὐκ ἔστιν οὐδὲν εἰπεῖν· ἀλλ᾽ ἀνάγκη κολάζεσθαι πάντας ἀκολάστους οὐκ ἔχουσαν, ὥρας ἐκ βάθους. ὅθεν ἵνα μὴ γένηται, ἐντεῦθεν ἤδη πάντα ἐκκόπτωμεν· ἵνα μὴ χρηστῆς ἐλπίδος ἀπελθόντες τύχωμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι᾽ οὗ καὶ μεθ᾽ οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μγ. 16 ΩΣ ΔΕ ΟΨΙΑ ΕΓΕΝΕΤΟ, ΚΑΤΕΒΗΣΑΝ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, 17 καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον ἤρχοντο εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγέγοντο, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. 18 Ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο.

Χριστόμενος

ΧΡΗΣΤΟΝ ἦν τοῖς μαθηταῖς ὁ Χριστὸς σωματικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς ἡδόμενος τὸ συμφέρον οἰκονομεῖ. καὶ γὰρ βύπορος ὢν καὶ βυμὴ χαμαί, δι᾽ τῶν ἐναντίων πραγμάτων ἐν ᾧ τὸ αὐτὸ καταπυάζει. ὅπερ καὶ νῦν ἐν ταύτῃ πεποίηκεν. ἀφίησι τοὺς μαθητάς, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ ὄρος. ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ μέχρι μὲν τῆς ἑσπέρας παρεμένουν αὐτόν, ἤξειν προσδοκῶντες πρὸς αὐτούς. ἡδομένης δὲ ἑσπέρας, οὐκέτι ἠνείχοντο μὴ ζητεῖν καὶ διδάσκαλον· τοσοῦτος αὐτοὺς κατεῖχεν ἔρως. οὐδὲ γὰρ εἶπον, ἑσπέρα νῦν ὅτι δὲ νὺξ κατέλαβε· ποῦ νῦν ἀπελθησόμεθα; ὀκνηρὸς ὁ τόπος, ὑποφαλὴς ὁ χειμών. ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ τοῦ πόθου" κεντηθέντες ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον. καὶ γὰρ ἁπλῶς ὁ θαλάσσιος καὶ χειμῶν" ἐδήλωσεν, "ἀλλὰ διὰ ταῦτα τὸν θερμὸν αὐτοῦ ἀγάπων" ἐμφαίνων. Τίνος οὖν ἕνεκεν αὐτοὺς ἀφίησι, καὶ" ὃ φαίνεται; τίνος δὲ ἕνεκεν

πυρούμενοι. ἐπισημαίνεται. ἀλλ᾽ ὥστε ἐμφαίνει. καὶ ἀχωρεῖ; μᾶλλον δὲ πάντως ἕνεκεν

ἕνεκεν φάνεται πάλιν μόνος ὅτι τῆς θαλάσσης βαδίζων; ἐκείνῳ μὲν διδάσκων αὐτοῦ πόσον ὄντι ἀπόλειψις, καὶ τί πόδου ἐργαζόμενος μείζονα· τούτῳ δὲ πάλιν πάλιν ἑαυτῷ δύναμιν ἐνδεικνύμενος. ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ οὐ μᾶλλον τοῦ ὄχλου πρόνοιαν ἦκεν, οὕτω καὶ ὅτι τῶν σημείων οὐ μᾶλλον τοῦ πλήθους πάντα ἐώρων. ἐχρῆν γὰρ αὐτοὺς μέλλοντας ἐγχειρίζεσθαι τῆς οἰκουμένης τὴν ἡγεσίαν, ἔχειν τι τῶν λοιπῶν πλέον. καὶ ποῖα σημεῖα καθ' ἑαυτοὺς εἶδον, φησι; τὴν μεταμόρφωσιν τὴν ὅτι τοῦ ὄρους, τοῦτο τὸ ὅτι τῆς θαλάσσης, ἃ μὴ τὴν ἀνάστασιν πολλὰ καὶ μεγάλα ὄντα. ἐγὼ δὲ καὶ ἕτερα σοφίζομαι ἀπὸ τούτων. ἦρχοντο εἰς Καφαρναούμ, τὸ μὲν σαφὲς οὐκ εἰδότες, σκιᾷ δὲ τεσσαρακοντούτει βύρσει αὐτόν, ἢ δὲ καὶ μέσον τὸ πλοῖον. τοῦτο οὖν ὁ εὐαγγελιστὴς αἰνίττεται εἰπών· ὅτι σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ἥ τε θάλασσα μεγάλου ἀνέμου πνέοντος διηγείρετο. τί οὖν ἐκεῖνοι; θαρρήσαντες· πολλὰ δὲ ἴσως καὶ τοῦτο ποιοῦν αὐτοὺς ἀναγκάζοντα καὶ πολλαχόθεν. καὶ γὰρ καὶ ἀπὸ τοῦ καιροῦ (σκοτία γὰρ ἦν) καὶ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος (ἡ γὰρ θάλασσα διηπείρετο) καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου (ἔρημος γὰρ ἦσαν ἐκεῖνοι τῆς γῆς,

19 Ἀλλ' ἐληλακότες ὡς σταδίους εἰκοσι πέντε) Καὶ ἀπὸ τοῦ παραδόξου ὁ τελευταῖον θαρρεῖ ποιεῖται. Θεωροῦσι γὰρ αὐτὸν ὅτι τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα. Καὶ ἐφοβήθησαν αὐτοῖς σφόδρα λέγει·

20 Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Τίνος οὖν ἕνεκεν ἐφθέγξατο; δείκνυς, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ τὰ χειμῶνα λύσων. τοῦτο γὰρ" ἐνέφηνεν ὁ εὐαγγελιστὴς εἰπών, ὅτι

21 Ἠθελον αὐτὸν λαβεῖν. καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς ἐγένετο. Οὐ γὰρ μόνον ἀσφαλῆ, ἀλλὰ καὶ δι' ἀείων αὐτοῖς παρέχει τὸ πλοῖον. παρ' ὄχλῳ μὲν οὐκ ἐπέδειξεν ἑαυτὸν ὅτι τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα. "μείζων γὰρ ἦν τὴν ἐκείνων ἀθένειαν τὸ σημεῖον τοῦτο. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς μαθηταῖς ὤφθη ὅτι πολὺ τοῦτο ποιῶν, ἀλλ' ἅμα τε ὤφθη, καὶ" ἀνεχώρησεν. ἐμοὶ μὲν καὶ τοῦτο δοκεῖ τὸ σημεῖον ἕτερον εἶναι τῶν περὶ τὸν Ματθαῖον χειμῶνος. καὶ ὅτι ἕτερον, πολλαχόθεν δῆλον. "πολλάκις γὰρ τὰ αὐτὰ ποιᾷ σημεῖα, ὥστε" παραπλήσια μὴ μόνον σφόδρα ξενίζεσθαι τοὺς ὁρῶντας, ἀλλὰ καὶ μὴ πολλῆς αὐτὰ δέχεσθαι πίστεως. ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. μετὰ ῥήματος καὶ τὴν δειλίαν ἐξέβαλεν ἀπὸ τῆς ἐκείνων ψυχῆς. ἀλλαχοῦ μὲν οὐχ οὕτως *. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πέτρος ἔλεγε· Κύριε εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρός σε. πόθεν οὖν τότε μὲν οὐκ αὐθέως" τοῦτο ἐδέξατο, νῦν δὲ ἐπείθησαν; ὅτι τότε μὲν ἔτι ὁ χειμὼν ἐπέκειτο σαλεύων τὸ πλοῖον, νῦν δὲ μετὰ τῆς φωνῆς ἡ γαλήνη παρῆν. ἢ εἰ μὴ τοῦτο, τὸ πρότερον ἐκεῖνό ἐστιν ὅπερ ἔφθην εἰπών, ὅτι πολλάκις τὰ αὐτὰ ποιᾶν σημεῖα, εὐπαραδέκτους [τῷ χρόνῳ] τὰ δεύτερα ἀπὸ τῶν πρώτων εἰργάζετο. Τίνος δὲ ἕνεκεν οὐκ ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον; ὃ ζωῦμα μείζον ἐργάσασθαι βουλόμενος, καὶ ἅμα τὴν θεότητα αὐτοῖς ἐκκαλύψαι· γυμνότερον, καὶ δεῖξαι ὅτι τότε εὐχαριστήσας, οὐχὶ δεόμενος βοηθείας τοῦτο ἐποίησεν, ἀλλ' ἐκείνοις συγκαταβαίνων. καὶ εἴασε μὲν χειμῶνα γενέσθαι τὸν χειμῶνα, ἵνα ἀεὶ αὐτὸν ὑπιζητῶσιν· ἔπαυσε δὲ" τὸν χειμῶνα, ἵνα τὴν δύναμιν αὐτοῦ γνωρίσῃ· οὐκ ἀνέβη δὲ εἰς τὸ πλοῖον, ἵνα τὸ ζωῦμα μείζον ἐργάσηται.

22 "Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ ὄντες ἐκεῖ εἶδον ὅτι ἄλλο πλοιάριον οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ ἕν, εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι" Ἰησοῦς οὐκ ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ τίνος ἕνεκεν ἀκριβολογεῖται ὁ Ἰωάννης; "διὰ τί γὰρ οὐκ εἶπεν ὅτι, οἱ δὲ ὄχλοι τῇ ἑξῆς περάσαντες" ἀπῆλθον; ἕτερόν τι ἡμᾶς βούλεται διδάξαι, ὅτι καὶ τοῖς ὄχλοις, εἰ καὶ μὴ οὕτω φανερῶς, ἔδωκε γοῦν λανθανόντως ἐπιστοποίησαι τὸ γενόμενον. εἶδον γάρ, φησιν, ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ ἕν, καὶ ὅτι Ἰησοῦς οὐ" συνανέβη τοῖς μαθηταῖς. καὶ" ἐμβάντες εἰς τὰ ὁπ Τιβεριάδος πλοιάρια, ἦλθον ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν εἰς Καπερναούμ. τί" οὖν ἴσως ἕτερον ἐπιστώσασθαι, ἀλλ' ἢ ὅτι τὴν θάλασσαν περιβάν παρῆν; οὐδὲ γὰρ ἴσως

εἰπεῖν

εἰπεῖν ὅλι ἑτέρῳ πλοίῳ διέβη. ἐν γὰρ ἰῷ, φησιν, εἰς ὃ ἐνέβησαν ⓐ μαθηταὶ αὐτ. ἀλλ' ὅ-
μως μετ' ἀῶμα τηλικοῦτον ἐλθόντες οὐκ ἠρώτησαν αὐτὸν πῶς διέβη, πῶς περιῆλθεν, οὐ-
δὲ ἐζήτησαν τὸ τοσοῦτον σημεῖον μαθεῖν· ἀλλὰ τί φασι;

25 Ραββεὶ, πότε ὧδε γεγένησαι; Πλοῖόν εἰ μὴ τό, πότε, πῆς ἐνταῦθα λέ-
γει ὑπὲρ τοῦ πῶς, εἰρῆσθαι παρ' αὐτῶν. ἄξιον δὲ ἐνταῦθα ζητεῖν τὴν ἔνθρασον αὐ-
τῶν ὁρμήν. ⓐ γὰρ λέγοντες, οὗτος ἐστιν ὁ προφήτης, ⓐ καὶ ᾠδάζοντες ἁρπάσαι καὶ ποι-
ῆσαι βασιλέα, εὑρόντες αὐτὸν οὐδὲν τοιοῦτον βουλεύον· ἀλλὰ τὸ θαῦμα ἐκβαλόντες, ὡς
ἔγωγε οἶμαι, οὐκέτι λοιπὸν ὑπὲρ τῶν προτέρων ἐθαύμαζον. Ἀλλ' ἐπεζήτουν βουλό-
μενοι πάλιν τραπέζης ἀπολαῦσαι οἵας δὲ πρότερον. διέβησαν μὲν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν
καὶ Ἰουδαῖοι Μωϋσέως προηγουμένου, ἀλλὰ πολὺ τὸ μέσον ἐνταῦθα. ὁ μὲν γὰρ θυμούμενος καὶ
ὡς δοῦλος πρὸς ἐργάζετο· οὗτος ὁ μετ' ὀλοσίας ἀπαθής. καὶ ᾗ μὲν νότος τότε πνέοντος
εἶξε τὸ ὕδωρ, ὥστε ὅτι ξηρᾶς ποιῆσαι περιελθεῖν· ἐνταῦθα ὁ θαῦμα μεῖζον ἐγίνετο. μέ-
νουσα γὰρ ὅτι τῆς οἰκείας φύσεως ἡ θάλασσα, ὕστως ἔφερε ⓦ δεικνύτην ὅτι τῶν νώτων, μάρ-
τυρουσα ἐκείνῃ τῇ ῥήσει τῇ λεγούσῃ, Ὃ περιπατῶν ὅτι θαλάσσης ὡς ὅτι ἐδάφους. εἰκότως
ὁ μέλλων εἰς Καπερναοὺμ ἐμβαίνειν τὴν σκληρὰν καὶ ἀπειθῆ, τὸ σημεῖον τῶν ἄρτων ἐργά-
σατο· ὃ μόνον τοῖς ἐν αὐτῇ γινομένοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξω τῆς πόλεως θαυματουργουμένοις
μαθεῖν βουλόμενος" αὐτῆς τὴν ἀπείθειαν. Τὸ γὰρ ὄχλους προσελθεῖν τοσούτους εἰς
τὴν πόλιν ἐκείνην, πολλὴν ὑπεμιμνῆς ἀσυνοδίαν, ποῖον οὐκ ἰῶν ἐνθυμὸν μαθεῖν λίθον; ἀλλ'
οὐκ ἐκεῖνοι τοιοῦτον οὐδὲν ἔπαθον, ἀλλὰ πάλιν ζῆφης ἐπεθύμουν σωματικῆς. διὸ καὶ ὀνει-
δίζονται παρὰ τοῦ Ἰησοῦ.

Ταῦτ' οὖν εἰδότες ἡμεῖς, ὦ ἀπαπτοὶ, ἀγωνιζώμεθα τῷ Θεῷ, καὶ τὴν αἰωνίαν μὴ ἕνεκεν, ΗΘΙΚΟΝ
πολλῷ μᾶλλον τῶν πνευματικῶν. οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸς βούλεται, καὶ ὅλα ταῦτα καὶ σκεύη δί-
δωσι, οὐκ ἀτελεστέρους ἀπάντων τούτοις καὶ παιδοποιίαν, ὅλην τοῖς κόσμον ἐπικεχή-
νασιν. Ἀλλ' ὅταν αὐτὰ λαβόντες ἐν αὐλαῖς ἀναπομείνωσιν, ἐγκαλοῦσι καὶ ὀπτιμίζουσι. ἐ-
πεὶ δὲ ὅτι τὸ" παραλελυμένου προῆγον σκεῦος ἠθέλησε δεῖξαι, ἀλλ' οὐκ ἐκώλυσεν ⓐ πα-
ρόντες. εἰπόντος γὰρ Ὅτι ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἔλεγον, οὗτος βλασφημεῖ. μὴ δὴ, παράκα- Ματθ.θ.κ΄
λει, τοιοῦτον πάθημά τι ἡμῖν, ἀλλ' ἐκείνων εἶδεν" πλείων ἔχει λόγος. διό τί; ὅτι τὰ μὲν γὰρ
πνευματικὰ παρόντων, οὐδεμία ἀπὸ τῶν σαρκικῶν ἡμῖν" ἀπουσίας ζημία βλάβη· ἐκείνων δὲ
οὐκ ὄντων, τίς ἔσται λοιπὸν ἡμῖν ἐλπὶς, τίς δὲ παράμυθία; διὸ χρὴ πάσι τούτων ἀεὶ ⓦ Θεὸν
παρακαλεῖν καὶ ταῦτα αἰτεῖν. Οἶσθα γὰρ καὶ ὁ Χριστὸς ἡμᾶς εὔχεσθαι ἐδίδαξε. καὶ μὴ μόνα-
πλύξωμεν τὸν θύραθεν ἐκείνον, οὐδὲν εὑρήσομεν ἐν αὐτῇ σαρκικὸν, ἀλλὰ πάντα πνευματι-
κά, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ μικρὸν σκεῦος τὸ ἀγαθὸν, ὃ ἔξωθεν γινόμενον πνευματικόν. τὸ γὰρ παράκαι-
λεῖν μηδὲν πλέον ὀπτάζειν τῶν ἀρτων τῶν ὀπτιοσίου, τουτέστι, τῶν καθημερινοῦ, πνευματικῆς
αὖ εἴη καὶ φιλοσόφου διανοίας. Καὶ δὴ πάντα ὅσα· Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, ἐλθέτω ἡ Ματθ.ς.ι.
βασιλεία σου, γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ὅτι τῆς γῆς. Εἶτα εἶπών τὸ αἰ-
σθητὸν σκεῦος, ταχέως ἀπηλλάγη αὐτοῦ, καὶ πάλιν ὅτι τὸν πνευματικὸν" ἤγαγε διδασκα-
λίαν, Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, λέγων, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Ματθ.ς.ιβ.
οὐδαμοῦ ἀρχὴν, οὐδαμοῦ πλοῦτον, οὐδαμοῦ δόξαν, οὐδαμοῦ δυναστείαν, ἀλλὰ πάντα
τὰ εἰς ψυχῆς ὠφέλειαν συντελοῦντα ἐνέθηκε τῇ αἰτήσει· οὐδὲν γήϊνον, ἀλλὰ πάντα οὐ-
ράνια. Εἰ τοίνυν κελευόμεθα ἀπέχεσθαι τῶν βιωτικῶν καὶ παρόντων, πῶς οὐκ ἀν εἴημεν ἄ-
θλιοι καὶ ταλαίπωροι ταῦτα αἰτούμενοι παρὰ Θεοῦ, ἃ ἐκέλευσε καὶ ἔχοντας ἐκβάλλειν, φρον-
τίδος ἀπαλλάττων ἡμᾶς, ὑφ' ὧν ἐπαίρεσθαι μηδεμίαν ἔθεσθαι ἀσυνοδίαν *; τοῦτο γὰρ
ἐστὶ τὸ βαπτολογεῖν. διὰ ταῦτα εὐχόμενοι οὐκ αἰσχυνόμεθα. πῶς οὖν ⓐ πονηροί, φησι, πλη-
τοῦτοι; πῶς ⓐ ἄδικοι δὲ μαθηταὶ, ἁρπάζοντες, πλεονεκτοῦντες; ἃ τοῦ Θεοῦ παρέχοντος ἅπαν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλ' ἁρπάζοντες αὐτὰ καὶ πλεονεκτοῦντες. καὶ πῶς ὁ Θεὸς συγχωρεῖ; ὅτι καὶ ὧν πλουσίῳ τότε
Λυκ. 15. κε. ξυνεχώρησε, μείζονι τιμωρίᾳ αὐτὸν κολάσει. ἄκουσον δέ τί φησι πρὸς αὐτόν· Τέκνον, ἀπέλαβες τὰ
ἀγαθά σου, καὶ Λάζαρος τὰ κακά· νῦν δὲ οὗτος παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. ἵν' οὖν μὴ καὶ
ἡμεῖς ταύτης ἀκούσωμεν τῆς φωνῆς, τρυφῶντες εἰκῇ καὶ μάτην, καὶ πολλὰ ξυνάγοντες ἑ-
αυτοῖς ἁμαρτήματα, ἵνα ἀληθῆ πλοῦτον ἐλώμεθα καὶ τὴν ἀκριβῆ φιλοσοφίαν, ὥστε 5
τυχεῖν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φι-
λανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μετ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁ-
γίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ομιλ. μδ'. 26 ΑΠΕΚΡΙΘΗ ΑΥΤΟΙΣ Ο ΙΗΣΟΥΣ· ΑΜΗΝ, Α- 10
μὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ
τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. 27 Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν
ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ΤΟ θεσπεσιώτερον καὶ λόγου δεόμενον χρήσιμον, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ δεῖ πλη- 15
κτικωτέρου δεῖ τοῦ διδασκάλου. ὅταν γὰρ ἰωσὶν ἡ ὁ μαθητὴς καὶ
παχύς," κέντρῳ διεγείρειν αὐτὸν λοιπὸν χρή, ὥστε τῆς πολλῆς καθικέσθαι
νωθείας. τοῦτο καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ πεποίηκεν ἀλλαχοῦ τε πολλαχοῦ, καὶ ἐν τῷ παρόντι τόπῳ. ἐλθόντων γὰρ τῶν ὄχλων καὶ "εὑρόντων τὸν Ἰησοῦν, καὶ κολακευόντων αὐτὸν καὶ λεγόντων· Ραββί, πότε ὧδε γέγονας· δείκνυς 20
ὅτι τῆς τοιᾶσδε ἀνθρώπων ὄκ ἐφίεται τιμῆς, ἀλλ' ἓν μόνον ὁρᾷ, τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, ὅτα-
πλακτικῶς οὖσι ἀποκρίνεται, οὐ ταύτῃ μόνον διορθῶσαι βουλόμενος, ἀλλὰ καὶ τῶν ὄφ-
ρωσιν αὐτοῖς ἐπικαλύψαι καὶ εἰς μέσον ἀγαγεῖν. τί γὰρ φησιν; ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν·
οὐ διὰ σημεῖον καὶ θεσπισμοῦ καὶ βεβαιώσεως· ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν
ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. πλήττει μὲν ὧν λόγῳ καὶ ἐλέγχει," ἀλλ' οὐκ ἀποτόμως καὶ σφόδρα, 25
ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς φειδοῦς τοῦτο ποιῶν. οὐ γὰρ εἶπεν, ὦ λαίμαργοι καὶ γαστρίδουλοι, τοσαῦτα
ἐφάγετε καὶ ἐμεθύσθητε, καὶ οὐδαμοῦ οὔτε ἠκολουθήσατε, οὔτε ἐθαυμάσατε τὰ γεγενημένα· ἀλλὰ "προσ-
ηνέχθη οὕτω πως καὶ ῥῆμα· ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ
ἐχορτάσθητε· οὐ διὰ τῶν παρελθόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ παρόντος σημείου" λέγων. οὐ γὰρ 30
ὁ χάριν ὑμᾶς ἐξέπληξέ, φησι, τὸ ὅτι τοῖς ἄρτοις, ἀλλὰ τὸ ἐμπλησθῆναι. ἐπεὶ οὐ
κατασχαζόμενος αὐτῷ ἔλεγεν, εὐθέως ἔδειξεν ὀκνοῦν. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο πάλιν ἦλθον, ὡς
μέλλοντες τοῦ αὐτοῦ ἀπολαύσεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγον· Οἱ πατέρες ἡμῶν ἔφαγον τὸ
μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ. πάλιν ὑπὸ τοῦ φθόνου αὐτὸν" ἔλκουσι Φαρισαῖοι, ὅπερ ἦν ἔκλημα καὶ κατη-
γορία μεγίστη. ἀλλ' αὐτὸς οὐχ ἵσταται μέχρι τοῦ ἐλέγχειν, ἀλλὰ καὶ διδασκαλίαν παρεσί-
δησι, λέγων· ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν 35
εἰς ζωὴν αἰώνιον,

Ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δίδωσιν ὑμῖν. τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός. Ο δὲ
λέγει τοιοῦτον ὅτι· μηδεὶς ὑμῶν ἔστω λόγος ταύτης τῆς τροφῆς, ἀλλ' ἐκείνης τῆς πνευματικῆς.
ἀλλ' ἐπειδή τινες τοῦ βαλλομένων ἀγρῶς πρόφασθαι ἀποχείρωνται τούτῳ ὡς λόγῳ, ὡς τὴν
ἐργασίαν ἐκκόπτοντος τοῦ Χριστοῦ," οὐκ ἦλθεν ὁ τοιοῦς αὐτοὺς εἰπεῖν. ὅταν γὰρ, ὡς εἰπεῖν, 40
ἀμβάλλωσι τὸν χριστιανισμόν, καὶ ὅτι ἀργία κωμῳδεῖσθαι παρασκευάζουσι. τοιοῦτον
δ' ἀναγκαῖον εἰπεῖν ὃ τῷ Παύλῳ. τί δ' ἐκεῖνός φησι; μεμνημένοι τοῦ Κυρίου εἰρηκότος·
Πραξ. κ. λ. ε. Μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον, ἢ λαμβάνειν. κἀκεῖθεν δὲ ἦλθον ὁ διδόναι, τῷ ὄκ
ἔχοντι; πῶς οὖν τῇ Μαρθᾳ ὁ Ἰησοῦς φησι· μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά, ἑνὸς δέ ἐστι
χρεία·

χρεία· Μαρία γὰρ τὸ ἀγαθὸν μερίδα ἐξελέξατο; ϗ πάλιν· Μὴ μεριμνᾶτε, φησὶν, εἰς τὸ Ματθ. ς. λδ'.
αὔριον. ἀναγκαῖον γὰρ πάντα νῦν ταῦτα εἰρῆσθαι, οὐχ ἵνα μόνον παύσωμεν ἀργοὺς
ἐργωτῶντας εἰ βούλοιντο, ἀλλ' ἵνα μὴ μάχιμον εἰσάγῃ δοκῇ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. ὡς γὰρ ὡς
ἄλλαχού φησιν ὁ Παῦλος· Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς περισσεύειν ὡς φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχά- α. Θεσσ. δ. ι.
ζειν ϗ πράσσειν τὰ ἴδια, ἵνα εὐσχημόνως περιπατῆτε πρὸς τοὺς ἔξω. ϗ πάλιν· Ὁ κλέπτων Εφ. δ. κη.
μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ
χρείαν ἔχοντι. οὐ ταῦτα γὰρ ὁ Παῦλος σοφὸς ἁπλῶς ἐργάζεσθαι συνέβουσεν, ἀλλ' ὅπως
μὴ πόνῳ ὡς κόπῳ," ὡς ἔχειν ἐντεῦθεν ϗ ἑτέρῳ μεταδιδόναι. ϗ ἑτέρωθι δὲ ὁ αὐτός φησι· ταῖς
χρείαις μου ϗ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. ϗ Κορινθίοις δὲ ὑπεξέλλων
ἔλεγε· Τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον. ὡς α. Κορ. θ. ιη.
ἐν τῇ πόλει δὲ ἐκείνῃ ἠμύνετο, ἔμενε παρὰ Ἀκύλᾳ ϗ Πρίσκιλλᾳ, ϗ εἰργάζετο. ἦσαν γὰρ Πραξ. ιη. ς.
σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην. ἀλλὰ ταῦτα τὴν μάχην δείκνυσι σφοδροτέραν κατὰ ῥητόν· οὐκ-
οὖν ἀνάγκη λοιπὸν τὴν λύσιν ἐπαγαγεῖν. τί οὖν δὴ ἐποίουν παρὰ ταῦτα; ὅτι τὸ μὴ
μεριμνᾶν, οὐ τὸ μὴ ἐργάζεσθαί ἐστιν, ἀλλὰ τὸ μὴ παρασπᾶσθαι τοῖς βιωτικοῖς πράγμα-
σι· τοιοῦτοι, τὸ μὴ ποιεῖσθαι φροντίδα περὶ τῆς εἰς αὔριον ἀναπαύσεως, ἀλλὰ πρόεργον αὐ-
τὴν εἰ νομίζειν. ἔνεστι γὰρ ἐργαζόμενον μηδὲν εἰς τὴν αὔριον ἡσυχάζειν, ϗ ἔνεστιν ἐργα-
ζόμενον μηδὲν μεριμνᾶν. ὁ γὰρ αὐτόν ἐστι μέριμνα ϗ ἐργασία. οὐδὲ γὰρ ὡς τὰ ἔργῳ
θαῤῥῶν ἐργάζεταί τις, ἀλλ' ἵνα μεταδῷ τῷ χρείαν ἔχοντι. ϗ τὸ πρὸς Μάρθαν δὲ εἰρη-
μένον, ὁ περὶ ἔργου ϗ ἐργασίας ἐστίν, ἀλλὰ περὶ τοῦ δεῖν καιρὸν εἰδέναι, ϗ μὴ ☧ τῆς ἀκροά-
σεως χρόνον πρὸς τὰ θορυβωδέστερα ἀναλίσκειν. ὁ τοίνυν εἰς ἀργίαν αὐτὴν ἐμβάλλων, ταῦτα
ἔλεγεν, ἀλλὰ προσπαλῶν τῇ ἀκροάσει. προτρεπόμενος φησὶ, διδάξων ὑμᾶς τὰ δέοντα,
σὺ δὲ περὶ ἀρίστου ἐκαπόδακας. πρόσεξαθε μετὰ βάθους, ϗ πολυτελῆ τράπεζαν παθυμοβυάσας
τράπεζαν; ἑτέραν παθασκεύασον ἑστίασιν, τὴν μὴ προθυμίας ἀκροάσεώς μοι προτρεπομένην,
ϗ τὴν τῆς ἀδελφῆς μιμουμένην πόθον. ὅτε οὖν τὴν φιλοξενίαν κωλύων ταῦτα ἔλεγεν (ἄπαγε·
πῶς γάρ;) ἀλλὰ τὸ μὴ δεῖν ἐν ἀκροάσεως καιρῷ πρὸς ἑτέρα ἀσχολᾶσθαι. τὸ δὲ λέγειν,
μὴ ἐργάζεσθε τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ὅ τοῦτο ἔστιν ἀμπολλύου, ὥστε μὴν ἀργεῖν (ϗ
γὰρ ϗ τοῦτο μάλιστα ἀπολλυμένη βρῶσίς ἐστι. πᾶσαν γὰρ τὴν κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀρ- Σνρ. λ. λθ.
γία) ἀλλ' ὥστε ἐργάζεσθαι ϗ μεταδιδόναι. τοῦτο γὰρ οὐκ ἀπολλυμένη βρῶσίς ἐστι λοι-
πόν. εἰ δέ τις ἀργῶν γαστρίζοιτο ϗ τυφῆς ἐπιμηκοῖτο, οὗτος τὴν βρῶσιν ἐργάζεται τὴν
ἀπολλυμένην· ὥσπερ εἴ τις ἐργαζόμενος ☧ Χριστὸν πρέφοι ϗ ποτίζοι ϗ εἰδύοι, ὃς οὕ-
τως ἀνάθητος ϗ μεμιωδής, ὡς εἰπεῖν ἀπολλυμένην βρῶσιν ἐργάζεσθαι ☧ ποιοῦντα, δι'
ὧν τῆς βασιλείας ἡ ἐπαγγελία τῆς μηνούσης ϗ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων; αὕτη γὰρ μένει διη-
νεκῶς ἡ βρῶσις." ϗ τότε δὲ ὅπως τῆς μὴν πίστεως οὐδένα λόγον ἐποιοῦντο, οὐδὲ ἐσκόπουν
μαθεῖν τίς ὁ ταῦτα ἐργαζόμενος ϗ ποίᾳ δυνάμει, ἐν ᾧ μόνον ἐβούλοντο, χαρίζεσθαι μηδὲν
ποιοῦντες, τὴν τοιαύτην τροφὴν εἰκότως βρῶσιν ἐκάλεσεν ἀπολλυμένην. ἔνθρεφα ὑ-
μῶν τὰ σώματά, φησιν, ἵνα ἀπὸ τούτου τὴν ἑτέραν ὑπιζητήσητε τροφὴν τὴν μένουσαν, τὴν
τρέφουσαν ὑμῶν τὴν ψυχήν· ὑμᾶς δὲ πάλιν ὅτι τὴν γῆν" τρέχετε. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ζωίετε
ὅτι ὑμᾶς οὐκ ὅτι ταύτην ἄγω τὴν ἀτελῆ, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνην τὴν μέσην παρέ-
χουσαν ζωὴν, ἀλλ' αἰώνιον, τὴν οὐ σῶμα, ἀλλὰ ψυχὴν τρέφουσαν. εἶτα ὅπως ὅπου μέγα
τοῖς ἑαυτοῦ ἐφίεται ζήλου, ϗ ἔφησεν αὐτὸς δώσειν αὐτὴν, ἵνα μὴ πάλιν αὖθις προσαιτῇ ὁ λεχθέ-
νων, ἀξιόπιστον ☧ λόγον ποιῶν, ὅτι ☧ πατέρα τὴν χορηγίαν αὐτῆς ἀνάγει. εἰπὼν γάρ;
ἵνα ὁ υἱὸς τὸν ἀνθρώπου δώσει ὑμῖν, ἐπήγαγε· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός, τουτέ-
στιν, ὅτι τούτῳ ἐπέμψε ταύτην ὑμῖν κομίζοντα τὴν τροφήν. δηλοῖ δὲ ϗ ἑτέραν ἐρμηνείαν
ἡ λέξις. ϗ γὰρ ϗ ἀλλαχοῦ φησιν ὁ Χριστός· ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους ἐσφράγισεν, ὅτι ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θεὸς ἀληθής ἐστι, τοῦτέστιν, ἀπέδειξεν αὐθυπερβλήτως· ὃ δή μοι δοκῶ καὶ ἐνταῦθα ἡ λέξις αἰνίττεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔστιν ἄλλο ὃ, ἐσφεράγισεν ὁ πατήρ, ἀλλ' ἢ, ἀπέδειξεν, ἀξιοπίστου τῆς αὐτοῦ μαρτυρίας. ἔδειξε μὲν γὰρ καὶ αὐτὸς ἑαυτόν· ὅπερ οὖν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι διελέγοντο, τὸ παρεῖναι μαρτυρίαν εἰς μέσον ἤγαγε.

ΗΘΙΚΟΝ Μάθωμεν τοίνυν, ἀγαπητοί, ταῦτα αὐτὴν ⟨Ϣ⟩ Θεόν, ἃ ἄξιόν ἐστι πρὸς αὐτὸν αὐτήν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ, ὅπως δὲ τύχῃ, καὶ βιωτικὰ λέγω, βλάβας οὐδεμίαν φέρει. διὸ τε γὰρ πλουτήσωμεν, ἐνταῦθα μόνον ἀπολαυσόμεθα τῆς τυφῆς· οὔτε εἰς πενίαν καταπέσωμεν, οὐδὲν πεισόμεθα δεινόν. οὔτε γὰρ τὰ λαμπρὰ τοῦ παρόντος βίου, οὔτε τὰ λυπηρὰ, εἰς ἀθυμίας καὶ ἡδονῆς λόγον ἔχει τὸν ἰσχυόν, ἀλλ' ἑκάτερα διαφθείνοντα καὶ μετὰ πολλῆς ῥᾳδιουργίας τῆς ταχυτῆτος. διὰ δὲ ὁδὸς κέκληται· "εἰκότως, ἅτε παροδεύοντα καὶ ὀπίσω πλεῖον μένειν οὐ πεφυκότα· τὰ δὲ μέλλοντα ἑκάτερα ἀθάνατα μένει, καὶ τε τῆς κολάσεως, καὶ τε τῆς βασιλείας. ὑπὲρ ἐκείνων τοίνυν πολλῶ ποιώμεθα σπουδὴν ὥστε τὰ μὲν φυγεῖν, καὶ δὲ ἑλέσθαι. τί γὰρ τῆς ἐνταῦθα τυφῆς ὄφελος; σήμερον ἐστι, καὶ αὔριον οὐκ ἔστι, σήμερον μύθος λαμπρὸς ἐν, καὶ αὔριον κόνις" σκεδαννυμένη, σήμερον πῦρ καιόμενον, καὶ αὔριον τέφρα κατασβεννυμένη. ἀλλ' οὐ καὶ πνεύματα τοιαῦτα, ἀλλ' ἀεὶ μένει λάμποντα καὶ ἀνθοῦντα καὶ φαιδρότερα γινόμενα καθ' ἡμέραν. ὁ πλοῦτος ἐκεῖνος οὐδέποτε" ἀπόλλυται, οὐδέποτε μεθίσταται, οὐδέποτε λήγει, οὐδέποτε ἐπάγει φθονητὰς καὶ φθόνον καὶ κατηγορίαν· οὐ σῶμα ἀπόλλυσιν, οὐ ψυχὴν διαφθείρει, οὐ φθόνον ἔχει, οὐ βασκανίαν ὑποσωρεύει. ἅπερ ἅπαντα [ταῦτα] τῷ πλούτῳ τούτῳ παρέσεσται. ἡ δόξα ἐκείνη οὐκ εἰς ἀπονοίαν αἴρει, οὐ φλεγμαίνειν διασκευάζει, οὐδέποτε παύεται, οὐδὲ ἀμφοτέρα ζῇ· ἡ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῖς νεκροῖς πάλιν μένει διηνεκὴς, ἀεὶ ἀκίνητος οὖσα καὶ ἀθάνατος· οὐκ ἔστι πέρας αὐτῆς καὶ τέλος εὑρεῖν. ταύτην τοίνυν ποθήσωμεν τὸν ζωὴν. διὰ γὰρ ποθήσωμεν αὐτὴν, οὐδένα τῶν παρόντων ποιησόμεθα λόγον, ἀλλὰ καταφρονήσομεν τούτων ἁπάντων καὶ καταγελασόμεθα. κἂν εἰς βασιλικὰς αὐλὰς ἡμᾶς εἰσελθεῖν κελεύῃ, οὐκ αἱρησόμεθα ἐκείνην ἔχοντες τὴν ἐλπίδα· καὶ τοῦτο οὐδὲν μακαριώτερον εἶναι δοκεῖ. ἀλλὰ τοῖς καταγωμένοις ἐν τῷ οὐρανῷ ἔρωτι, καὶ τοῦτο μικρὸν καὶ οὐτελὲς ⟨καὶ⟩ οὐδενὸς ἄξιον λέγειν. πῶς γὰρ ὁ τέλος ἔχει, οὐσφόδρα θεῖα σπουδάζων· πῶς ὁ παύεται καὶ σήμερόν ἐστι καὶ αὔριον οὐκ ἔστι, καὶ σφόδρα ἡ μέγα, σφόδρα μικρὸν ⟨καὶ⟩ οὐ καταφθίνοντον εἶναι δοκεῖ. μὴ τοίνυν τῶν φθειρόντων ἀντεχώμεθα, μηδὲ τῶν ῥᾳδιουργούντων καὶ ἀπεργαζομένων, ἀλλὰ τῶν μενόντων καὶ ἀκινήτων· ὧν ἡμῖν πάντας ἡμᾶς ὑπάρχειν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. με. 28 ΕΙΠΟΝ ΟΥΝ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ· ΤΙ ΠΟΙΩΜΕΝ ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; 29 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. 30 Εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;

Ὁ γὰρ μαρτυρίας χεῖρον, οὐδὲν αἰσχρότερον. τοῦτο παχεῖαν ποιεῖ διάνοιαν, τοῦτο σφικτὸν ποιεῖ ψυχὴν, τοῦτο πηροῖ καὶ ἀμβλέπειν οὐκ ἀφίησιν. ὅπερ καὶ νῦν καὶ ὅτε τῶν Ἰουδαίων τοῦτο γινόμενον. ὅπερ γὰρ "ἐκεῖνοι μαρτυρίαν" κεκτήνασι, καὶ ὅλοι τῶν βιωτικῶν ἦσαν, καὶ οὐδὲν ἐνθύμιον πνευματικὸν, μυρίοις αὐτοὺς λόγοις ἐνάγει ὁ Χριστὸς καὶ κένεσθαι ἔχουσι καὶ φειδώ· καὶ οὐδ' ὅτως πείθονται, ἀλλ' ἐπὶ κάτω μένουσι τὰ χείλη.

χείμωνοι. σκόπει γάρ· Εἶπεν αὐτοῖς, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ἔπληξε διὰ τοῦ ἐλέγχου, ἔδειξεν ὁποίαν ζητεῖ χρείαν Θεοφιλοῦς, εἰπών, ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἔδηκεν αὐτοῖς ὃ ἔπαθεν, εἰπών, ἀλλὰ τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἔπειτα καὶ ὃ προσισάμενον αὐτοῖς ἐθεράπευσεν, εἰπὼν ἀπὸ τοῦ πάθους ἀπεσταλθαι. τί οὖν ἐκεῖνοι; ὥσπερ ἐξ ἀνηκόστου, τί οὖν ποιοῦμεν, φασιν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; ζητοῦντα ἦ ἔλεγεν, οὐχ ὥστε μαθεῖν καὶ πρόσχαι (καὶ δείκνυσι τὰ ἐξῆς) ἀλλὰ πάλιν αὐτὸν ὅπερ τοῦ τῆς Θεοφῆς χορηγίαν ἄγοντες, καὶ εἰς ὃ κρέσσον αὐτὸν προκαλέσαι ἐθέλοντες. τί οὖν ὁ Χριστός; τοῦτο ἐστὶ τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ⓐ ἦ εἶπον· τί σημεῖον ποιεῖς, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν;

31 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ. Οὐδὲν δυναμενότερον τούτων, οὐδὲν ἀληθέστερον. τὸ σημεῖον ὄντως αὐτοῖς ἐν χερσὶν ἔπη, ὡς οὐδενὸς γεγενότος, οὕτως ἔλεγον· τί σημεῖον ποιεῖς; καὶ εἰ πόντες, οὐδὲ αὐτῆς τῆς αἱρέσεως τὸ σημεῖον κύριον ἀφιᾶσιν εἶναι, ἀλλ' εἰς ἀνάγκην αὐτὸν οἴονται μεθιστᾶν τὸ μηδὲν ἕτερον ποιῆσαι, ἀλλ' ἢ τοιοῦτον, οἷ ἐγλύφετο ἐπὶ τῶν προγόνων. διὰ τοῦτο λέγουσιν· ⓐ πατέρες ἡμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ· διὰ τούτου νομίζοντες αὐτὸν ἐρεθίζειν, ὥστε τοιοῦτον ποιῆσαι σημεῖον, ὅπερ αὐτῶν θρέψαι δυνατὰ σαρκικῶς. διὰ τί γὰρ οὐδενὸς ἕτερα τῶν προτέρων σημείων ἐμνημόνευσαν, καίτοιγε πολλῶν γνωρίμων τότε, καὶ κατ' Αἴγυπτον, καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἀλλὰ τὸ μάννα; ἆρα διὰ τὴν σφόδρα αὐτὸ ἐπεθύμουν διὰ τὴν γαστρὸς τυραννίδα; πῶς ⓐ προφήτην αὐτὸν λέγοντες καὶ βασιλέα ἐπιχειροῦντες ποιεῖν, ὅτε τὸ σημεῖον εἶδετε, νῦν ὡς οὐδενὸς γνωρίσου ἀξιοῦτε καὶ ἀγνώμονες γεγόνατε καὶ σημεῖον αἰτεῖτε; ποῖα σίτων καὶ κιττῶν λιμοπτόντων ῥήματα ἀφιέντες; νῦν τὸ μάννα θαυμαστὸν ὑμῖν; σκέπτει ἡ ψυχὴ ὑλικῶς κατάξηρος. καὶ ὅρα εἰρωνείαν. οὐκ εἶπον ὅτι Μωϋσῆς τόδε ἐποίησε τὸ σημεῖον, σὺ τί ποιεῖς; νομίζοντες πλήττειν αὐτόν, ἀλλὰ τέως αὐτοῦ μὴ πολλῆς ἀφαιρέσεται τῆς ὑμῶν, προσδοκία τῆς Θεοφῆς. ὅτε οὖν τοῦτο λέγουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς τόδε ἐποίησε, σὺ τί ποιεῖς; ἵνα μὴ δόξωσιν αὐτῷ ἀντιτοιοῦν τῷ Θεῷ· ὅτε Μωϋσέα προφήτην, ἵνα μὴ δόξωσιν αὐτὸν ταπεινοῦν· ἀλλὰ μέσον αὐτὸ τεθείκασι λέγοντες, ⓐ πατέρες ἡμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι Μωϋσέως μείζονα ἔδωκατο ἀρτον ὑμῖν, ὃ ῥαδίου δεηθείς, οὐκ αὐχῆς χρείαν ἐχηκώς, ἀλλὰ πρώτα ποιήσας οἰκοθεν· εἰ δὲ καὶ τὸ μάννα μέμνησθε, ἰδοὺ ὁ ἄρτον ὑμῖν πρὸ ἑξ ἔτους. ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο ὁ χορηγὸς τῶν τότε λόγων ἐστίν, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ σωτηριῶδες, ὅπερ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ἀγαγεῖν Θεοφιλοῦς. καὶ ὅρα τὸ ἀπειρον ζωῆσιν, πῶς ἀποκρίνεται.

32 Οὐ Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν Ⓦ ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν Ⓦ ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Ⓦ ἀληθινόν. Τί δήποτε δὲ οὐκ εἶπεν· οὐχ ὁ Μωϋσῆς δέδωκεν, ἀλλ' ἐγώ; ἀλλ' αὐτὸ μὲν Μωϋσέως Ⓦ Θεοῦ, αὐτὸ δὲ τὸ μάννα ἑαυτὸν τέθηκεν; ὅτι πολλὴ ἐστὶ τῶν ἀκουόντων ἡ ἀσθένεια. καὶ δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς. ἐὰν γὰρ καὶ ὅτως εἰρηκώς, οὐδὲ ὅτως αὐτοῦ κατέσχε, καίτοιγε ἀρχόμενος ἔλεγε· ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ἐὰν ὅτι ταῦτα ζητοῦσι, καὶ διὰ τῶν ἐξῆς αὐτοὺς διορθώσασθαι, καὶ οὐδὲ ὅτως ἀφίστανται. ἀλλ' οὐχ ὅτε τῇ Σαμαρείτιδι ὑπισχνεῖτο δώσειν ὃ ὕδωρ, ἐμνημόνευσε τοῦ πάθους, ἀλλὰ τί φησιν; εἰ ἤδεις τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ τὸ ζῶν. ἐὰν πάλιν, τὸ ὕδωρ ὃ ἐγὼ δώσω· καὶ οὐ προπέμπει πρὸς Ⓦ πατέρα. ἐν ταῦθα ἦ τοῦ πάθους μέμνηται, ἵνα μάθῃς πόση μὲν τῆς Σαμαρείτιδος ἡ πίστις, πόση ἦ τῶν Ἰουδαίων ἡ ἀσθένεια. οὐκ ἄρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸ μάννα; πῶς οὖν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγεται; ὥσπερ πεῖναι οὐρανοῦ φησιν ἡ γραφή· καὶ πάλιν, καὶ ἐβρόντησεν ἐκ οὐρανοῦ ὁ Κύριος. ἄρτον ἦ ἀληθινὸν καλῶ ἐκεῖνον, οὐκ ὅτι ψευδὲς ἐστὶ τὸ ῥηθὲν μα τὸ ὅτι τοῦ μάννα, ἀλλ' ὅτι τύπος ἐστὶ, οὐκ αὐτοαλήθεια. μνησθεὶς ἦ Μωϋσέως, οὐχ ἑαυτὸν" ὑπέθηκεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δηκεν ἐκείνῳ. ὅπω γὰρ αὐτὸν παρεπέμπων Μωϋσέως, ἀλλ' ἔτι παρὰ ἐκείνου μείζονα δόξαν εἶχεν. διὰ τοῦτο εἶπών, οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν, οὐκ ἐπήγαγεν, ὃν ἐγὼ δίδωμι, ἀλλ' αὐτὸ τὸν πατέρα φησὶ διδόναι. ⓐ ἀκούσαντες λέγουσι πάλιν· δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον φαγεῖν. ἐπὶ γὰρ αἰσθητοῦ τοῦ βρώματος ἐνόμιζον εἶναι, ἐπὶ γαστρὸς ἀπολαύειν παρασκευῆς· διὸ καὶ ταχέως παρεστέφανον. τί οὖν ὁ Χριστός; "ἀναγαν αὐτοὺς ἐπὶ μικρόν, φησιν· 5 γρ. ὡς ἀναγαν

33 Ὁ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, καὶ ζωὴν τῷ κόσμῳ διδούς.

Οὐκ Ἰουδαίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, φησί· καὶ οὐκ εἶπεν ἁπλῶς ζωήν, ἀλλὰ ζωὴν, ἑτέραν τινὰ καὶ ἀνάλογον* ζωήν· ζωὴν δὲ λέγει, ὅθεν ἅπαντες ἦσαν νενεκρωμένοι. ⓐ δὲ κἀκεῖ ἐπ' ἐνθυμίαν λέγοντες· * ὥστε ἀναλογον ἐστι.

34 Δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. Ἐλέγχων δὲ αὐτοὺς ὅτι, ἕως μὲν ἀσθητικῶς ἐνόουν τὸν ἄρτον εἶναι τὸν τραπέζης, ἐπέτεινεν· ὅταν δὲ μάθωσιν ὅτι πνευματική τίς ἐστιν, οὐκέτι, φησίν·

35 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς μὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε.

36 Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετέ μοι.

Τοῦτο καὶ Ἰωάννης φθέγγεται ἄνωθεν προειπών· ὁ οἶδε λαλῶν, καὶ ὁ ἑώρακε μαρτυρῶν, καὶ τῇ μαρτυρίᾳ αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. καὶ πάλιν αὐτός· ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ" οὐ πιστεύετέ μοι. τοῦτο δὲ ποιοῦσι προλαμβάνων αὐτοὺς καὶ δεικνύς, ὅτι οὐ παραιτεῖται τὸ πρᾶγμα αὐτοὺς, οὐδὲ δόξης ἐφίεται, οὐδὲ ἀγνοοῦσι τὰ ἀπόρρητα τῆς Ἀθηναίας αὐτῶν, οὐδὲ τὰ πρόντα, οὐδὲ τὰ μέλλοντα. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. μέλλει λοιπὸν εἰς τὸν τῶν μυστηρίων ἐμβαλεῖν αὐτοῖς δόσιν. καὶ πρῶτον περὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ διαλέγεται, λέγων· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. οὐδὲ γὰρ περὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ τοῦτο εἴρηται (περὶ ἐκείνου γὰρ πρὸς τὸ τέλει λέγει· ὃν ὁ ἄρτος δὲ, ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μού ἐστιν) ἀλλὰ πέρας περὶ τῆς θεότητος. καὶ γὰρ ἐκείνη διὰ τὴν θείαν ἄρτος ἐστίν· ὥσπερ οὖν καὶ οὗτος ὁ ἄρτος διὰ τὸ ὑπερφυὲς αὐτοῦ πνεῦμα ἄρτος ἐστὶν οὐράνιος ζῶν. ἐνταῦθα δὲ κέχρηται μάρτυρι, καθάπερ ἐπὶ τῆς προτέρας δημιουργείας. εἶχε γὰρ αὐτῷ μαρτυρῶν τὸ ἔργον τῶν ἄρτων, ὃ πέρας ἐπανορθοῦσθαι αὐτῷ πείθεσθαι. ὅθεν δὲ αἴτιον ἦν καὶ ἐκεῖ καλῶν, διὰ τοῦτο ἐνταῦθα καὶ ἀποφαίνεται. ⓐ δὲ ὑπὲρ παρασκευῆς ἐπιθέσεως ἀπολαύσεσθαι σαρκικῆς, "διὰ τοῦτο οὐκ ἐπαρρήνοντο, ἕως ὅτε μὴ ταῦτα ἀπέγνωσαν τῆς ἐλπίδος. πλὴν οὐδὲ οὕτως ἐσίγησεν ὁ Χριστός, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἐπιτρεπικὰ λέγει. ⓐ γὰρ, ἰδίᾳ παθόν, παρεφήτευε αὐτὸν λέγοντες, ἐνταῦθα σκανδαλίζονται, καὶ τὰ τέκνους καλοῦσιν ὑός· ἀλλ' οὐχ ὅτε οὗτοι ἄρτους ἤθελον, ἀλλ' αὐτὸς ἐστιν ὁ παρεφήτης, ἔλεγεν, καὶ ἤθελον αὐτὸν ποιῆσαι βασιλέα. ἐδόκουν μὲν οὖν ἀγανακτεῖν ὅτι τῷ λεπτὸν αὐτὸν ἐκ τῆς οὐρανοῦ καταβεβηκέναι· ὃ δὲ ἀληθές, οὐ τοῦτο ἦν ὃ ποιοῦν τὴν ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ τὸ μὴ παρασκευὴν ἀπολαύσεσθαι τραπέζης σωματικῆς. εἰ γὰρ οὕτως ἠγανάκτουν, ἐχρῆν ἐρωτᾶν καὶ πυνθάνεσθαι, πῶς ἄρτος ζωῆς ἐστι, πῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκε. νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐ ποιοῦσι, γογγύζουσι δέ. καὶ ὅτι οὐ τοῦτο αὐτοὺς ἐσκανδάλιζε, δῆλον ἐκ τοῦδε. εἰπόντος γὰρ ὅτι ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον, οὐκ εἶπον, προσκάλεσαι ἵνα δῷ, ἀλλὰ τί; δὸς ἡμῖν ⓦ ἄρτον. καίτοι οὐκ εἶπεν, ἐγὼ δίδωμι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν· ⓐ δὲ ὑπερθυμία τῆς ἕξεως καὶ αὐτὸν ἀξιόπιστον εἶναι νομίσαν πρὸς τὸν χρηγόν. ⓐ τοίνυν ἀξιόπιστον εἶναι νομίσαντες πρὸς τὸ δοθῆναι, πῶς ἤμελλον μὴ ταῦτα σκανδαλίζεσθαι, καὶ ταῦτα ἀκούσαντες ὅτι ὁ πατήρ δίδωσι; τί οὖν ἐστι τὸ αἴτιον; ὅτι ἤκουσαν ὅτι φαγεῖν οὐκ ἐνῆ, πάλιν ἠπίστησαν, καὶ προβάλλονται δῆθεν τῆς ἀπιστίας πρόφασιν τὸ, ὑψηλὸν εἶναι ⓦ λόγον. διὰ τοῦτό φησι, καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε· τοῦτο μὲν, τὰ σημεῖα αἰνιττόμενος, τοῦτο δὲ, τῶν ἀπὸ τῶν γραφῶν μαρτυρίων. 15 γρ. ὃ μαρτυρῶν αν ἡμῖν ὁ λαμβάνοντες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶαν. σκῆναι γὰρ εἰσί, φησιν, αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ, ὅτι ἦλθον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· εἰ, πῶς δύνασθε πίστιν, δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνοντες;

37 Πᾶν, ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ μου, πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς μὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. Ορα πῶς πάντα ποιεῖ δι' ἑαυτοῦ σῴζοντος. Διὰ γὰρ τοῦτο ἐπήγαγε τοῦτο, ἵνα μὴ δόξῃ παρεργάζεσθαι καὶ εἰκῇ ταῦτα λέγειν. τί δέ ἐστιν ὃ φησι, πᾶν, ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ ἀναστήσω αὐτὸ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ; τίνος γὰρ ἕνεκεν τῆς χαλεπῆς ἀναστάσεως, ἧς καὶ ἀσεβεῖς μετέχουσιν, ὡς ἐξαιρέτου δώρου μέμνηται τῶν πιστευόντων εἰς αὐτόν; ὅτι οὐχ ἁπλῶς ἀναστάσεως μέμνηται, ἀλλὰ τῆς τοιᾶσδε ἀναστάσεως. πρότερον γὰρ εἰπών, οὐ μὴ ἐκβάλω αὐτόν, καὶ οὐ μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, τότε εἶπε τὸ ἀνάστασιν. ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει Ⓐ μὴ ἐκβάλλονται," φησιν (Αρχετε αὐτὸν καὶ ἐμβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον) Ματθ. κβ. 13. Ⓐ ἢ ἀπόλλυω)· φοβήθητε γὰρ μᾶλλον, φησι, τὴν ἀνάκλησιν καὶ ψυχὴν ἐν σώματι ἐν γεέννῃ ἀπολέσαι. "Ἐγὼ δέ, ζωὴν αἰώνιον δίδωμι, τοῦτο δηλοῖ. ἐκπορεύονται γὰρ Ⓐ μὴ ἐκ φαύλης προαιρέσεως εἰς ἀνάστασιν κρίσεως· Ⓐ ἢ ἐκ ἀγαθῆς, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς. Διὰ τοῦτο τοίνυν τὴν ἀνάστασιν ἐδήλωσεν ἐνταῦθα, τὴν ὅτι τοῖς ἀγαθοῖς. τί ἦ βούλεται διὰ τοῦ λέγειν, πᾶν, ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει; καθάπτεται τῆς ἀπιστίας αὐτῶν, δεικνὺς ὅτι ὁ μὴ πιστεύων αὐτῷ, ὃ θέλημα πληροῖ τὸν παῤῥησίας. Ἐγὼ ὅτω μὲ διὰ γυμνοῦ ἤ φησιν, ὑφειλόμενος δέ. καὶ πάντα χρὴ τὸν ποιεῖν θέλων δεῖξαι τῷ πατρὶ πρόσκειται σὺν ἀπίστοις, οὐκ αὐτῷ μόνῳ. Εἰ γὰρ θέλημα αὐτοῦ τοῦτό ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο ἦκεν, ἵνα σώσῃ" Ⓐ αὐθέντον Ⓐ μὴ πιστεύοντες, τὸ θέλημα αὐτοῦ πληροῦσιν. ὅταν οὖν, φησιν, ὁ πατὴρ ὁδηγῇ ἕνα, οὐδέν ἐστι τὸ κωλύον αὐτὸν ἐλθεῖν πρὸς μέ. καὶ ἀλλαχοῦ φησιν· οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός μέ, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ἑλκύσῃ αὐτόν. ὁ δὲ Παῦλός φησιν, ὅτι αὐτὸς πληροδίδωσιν αὐτὸν τῷ πατρί. ὅταν γὰρ πληροῖ, φησι, τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ὥσπερ οὖν δίδους ὁ πατήρ, οὐκ ἀποστερῶν ἑαυτὸν προέτρεψε τοῦτο ποιεῖ· ὅτω καὶ πληροδίδοσι ὁ υἱός, οὐκ ἐκβαλὼν ἑαυτὸν τοῦτο ποιεῖ. λέγει δὲ πληροδίδοναι, ὅτι δι' αὐτοῦ τὴν προσαγωγὴν ἐφήκαμεν. τὸ δέ, δι' οὗ, τοῦτο καὶ ὅτι τὸ παῤῥησίαν εἴρηται, ὥσπερ ὅταν λέγῃ· Δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· " ἐκ προσώπου τοῦ θελήματος τοῦ πατρός. καὶ πάλιν· Μακάριος εἶ, Σίμων Βαρ Ἰωνᾶ, Ματθ. ιϛ. ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι. ὃ δὲ αἰνίττεται ἐνταῦθα, τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι τὸ τυχὸν πρᾶγμα ἡ πίστις ἡ εἰς ἐμέ, ἀλλὰ τῆς ἄνωθεν δόσεως ῥοπῆς. ἐκ τούτου δὲ ὅλου κατασκευάζει τὸν λόγον, δεικνύς, ὅτι ψυχῆς γυναίας τινὸς * καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεοῦ" ἐφελκομένης αὐτὴν δεῖται ἡ πίστις. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις· Εἰ πᾶν, ὃ δίδωσιν ὁ πατήρ, ἔρχεται πρός σε, καὶ ὃς ἂν ἑλκύσῃ, καὶ οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός σε, ἐὰν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἄνωθεν, πάσης αἰτίας εἰσὶ καὶ ἐγκλήματος ἀπηλλαγμένοι οἷς δίδωσιν ὁ πατήρ. λόγοι ταῦτα φιλοὶ καὶ προφάσεις. δεόμεθα γὰρ καὶ τῆς οἰκοθεν προαιρέσεως. Ὁ γὰρ διδάσκεσθαι προαιρέσεως ὅτι, καὶ Ὁ πιστεύειν. ἐνταῦθα ἦ οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνει δι' ὃ, ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, ἀλλ' ἤ, ὅτι δ' Ὁ τυχὸν πρᾶγμά ἐστι Ὁ πιστεῦσαι εἰς ἐμέ, οὐδὲ λογισμῶν ἀνθρωπίνων, ἀλλὰ τῆς ἄνωθεν ἀποκαλύψεως δεῖ, καὶ ψυχῆς εὐγνωμόνως δεχομένης τὴν ἀποκάλυψιν. Ἐ Ὁ, ὁ ἐρχόμενος πρός μὲ σωθήσεται," τοῦτο δηλοῖ, ὅτι μυρίας ἀπολαύσεται πολλῆς. ὑπὲρ γὰρ τούτων καὶ παρεγνώμεν, φησί, καὶ σάρκα ἀνέλαβον, καὶ τὸν τοῦ δούλου μορφὸν ὑπῆλθον. Εἶτα ἐπήγαγε·

38 Κατέβην ὐχ ἵνα τὸ ἐμὸν θέλημα ποιῶ, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

Τί λέγεις; ἕτερον γὰρ τὸ σὸν, καὶ ἕτερον τὸ ἐκείνου; ἵνα οὖν μὴ τοῦτό τις ὑποπτεύσῃ, διώρθωσε τῇ ἐπαγωγῇ, πάλιν λέγων·

40 Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς

Λυκ. 18. μθ. ζωὴν αἰώνιον. Τοῦτο οὖν ἐστὶ τὸ θέλημα; καὶ πῶς λέγεις· Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί ἤθελον ἰδεῖν, εἰ ἤδη ἀνήφθη; εἰ δὲ καὶ σὺ τοῦτο θέλεις, δῆλον ὅτι ἓν θέλημα. καὶ γὰρ καὶ ἀλλαχοῦ φησιν· ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. τί δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πατρός; ἵνα μὴ ἀπόληται ἐξ αὐτῶν μηδὲ ἕν; τοῦτο δὲ καὶ σὺ θέλεις· καὶ τοίνυν ἕτερον μὲν ἐκεῖνο, ἕτερον δὲ τοῦτο. Οὕτω καὶ ἀλλαχοῦ φαίνεται τὸ πρὸς τὸν πατέρα ἴσον ἐπὶ βεβαιότερον προάγων, φησὶ λέγειν· ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ὁ οὖν λέγει τοῦτο ἐστιν· οὐκ ἀλλοτί τι προσέξων ἦλθον ἢ τοῦτο, ὅπερ καὶ ὁ πατὴρ βούλεται. οὐκ ἰδιόν τι ἐμὸν πρὸς τὸ τοῦ πατρὸς ἔχω θέλημα. πολλάκις γοῦν τὰ τοῦ πατρὸς ἐμὰ ὅτι, καὶ τὰ ἐμὰ ἐκείνου. εἰ τοίνυν καινὰ τὰ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ· εἰκότως φησίν, οὐχ ἵνα τὸ ἐμὸν θέλημα ποιήσω. ἀλλ' οὕτω μὲν οὐ ταῦθα οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ πρὸς ὃ βέλει τοῦτο τηρεῖ. τὰ γὰρ ὑψηλά, ὅπερ ἔφην, τέως ἐγκρύπτει καὶ συσκιάζει, καὶ βούλεται δεῖξαι, ὅτι εἰ εἶπεν ὅτι τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν τοῦτο ἐστί, κατεφρόνησαν ἄν. λέγει τοίνυν, ὅτι καὶ ἐγὼ ἐκείνῳ συμπροσάπτω τῷ θελήματι, βουλόμενος αὐθις μᾶλλον πλῆξαι, ὡσανεὶ ἔλεγε· τί νομίζετε; ἐμὲ προσοργίζεσθε ἀπιστοῦντες; τὸ πατέρα μὲν οὐκ ἐμοὶ προσκυνεῖτε. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πάντες, ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ. δείκνυσιν ἐνταῦθα οὐκ αὐτὸν διούμενον τῆς αὐτῶν θεραπείας, οὐδὲ δι' οἰκείαν χρείαν προσκαλούμενον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνων σωτηρίαν, καὶ διὰ τὸ πρὸς αὐτῶν ὑμνεῖν. ὅπερ ἐν τῇ προτέρᾳ δημηγορίᾳ φησίν, ὅτι δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. καὶ πάλιν, ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἄνω γὰρ καὶ κάτω τοῦτο ἀσυδάζει πεῖσαι ὅτι διὰ τὴν ἐκείνων σωτηρίαν πρόκειται. λέγει γὰρ καὶ πατρὶ δόξαν παρασκευάζειν, ὥστε αὐτοπαθῶς εἶπε. καὶ ὅτι διὰ τοῦτο οὕτω λέγει, διὰ τοῦτο ἐξῆς τοῦτο σαφέστερον ἀπεκάλυψεν. ὁ γὰρ ζητῶν, φησί, τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, ἀληθής ἐστι καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ. τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πατρός, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον,

Καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τί δήποτε συνεχῶς αἴρει καὶ κάτω τρέφει τὴν ἀνάστασιν; ἵνα μὴ τοῖς πρόσθεν θαύμασι κρίνωσι μόνον τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν· ἵνα κἂν ἐνταῦθα μὴ ἀπολαύσωσι, μὴ διὰ τοῦτο ὑπολειφθῶσι τῶν ἄλλων, ἀλλὰ τὰ μέλλοντα προσδοκῶσιν, καὶ ἵνα μὴ διὰ τὸ μὴ κολάζεσθαι τοὺς τοῦτον, αὐτοῦ καταφρονῶσιν, ἀλλ' ἑτέραν προσδοκῶσι ζωήν.

ΗΘΙΚΟΝ Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὐδὲν κέρδαινον, ἡμᾶς δὲ κερδαίνειν ἀναγκάζουσιν ἐν τῷ συνεχῶς ἡμῖν τὴν ἀνάστασιν ἐπηχεῖσθαι. κἂν πλεονεκτῆσαι βουληθῶμεν, κἂν ἁρπάσαι, κἂν ἄτοπόν τι προσέξαι, αὐτίκα τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς νοῦν βαλώμεθα, καὶ τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο προγράψωμεν, καὶ πάντος χαλινοῦ σφοδρότερον κατέξει τὴν ὁρμὴν τὸ ἄτοπον ὁ λογισμὸς οὗτος· καὶ λέγωμεν πρὸς ἄλλους τε ἀεὶ καὶ πρὸς ἑαυτούς, ἀνάστασις ἔστι, καὶ δικαστήριον ἡμᾶς μένει φοβερόν. κἂν ἴδωμεν ἵνα γαυρούμενον καὶ ἐπὶ τοῖς πρόσθεν ἀγαθοῖς φλεγμαίνοντα, τοῦτο αὖθις ἐπιλέγωμεν, ἐμφαίνοντες ὅτι πάντα ἐνταῦθα μένει. κἂν ἕτερον ἀλγοῦντα ἴδωμεν καὶ ἀποδυσπετοῦντα, καὶ πρὸς ἐκεῖνο τοῦτο αὖθις φθεγξώμεθα, δηλοῦντες ὅτι τέλος ἔχει τὰ λυπηρά. κἂν ῥᾳθυμοῦντα δὲ μαστιγούμενον, τοῦτο αὖθις πάλιν ἐπαιάζωμεν δηλοῦντες, ὅτι ἀνάγκη τῆς ῥᾳθυμίας βύθιους δίδυας. ἰσχυρὸν ἔστω τὸ ῥῆμα πάντος φαρμάκου μᾶλλον τὴν ἡμετέραν θεραπεύσαι ψυχήν. καὶ γὰρ ὄντως ἀνάστασις, καὶ ἀνάστασις ἐπὶ γυμνασίαν, καὶ μακρὰν, οὐδὲ παρέργως. ἔστι γὰρ μικρὸν ὅσον, ὃ ἐργάζεται ἡμῖν, καὶ οὐ χρεία. καὶ πάλιν· Πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ· τουτέστι, καὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς· οὐκ ἐμοί, ἵνα ὑπὲρ πάντων αἰσχύνωνται, οὐκ ἐμοί, ἵνα ὑπὲρ πάντων λαμπροτέρων ἀγάλλωνται. καθάπερ γὰρ ἐνταῦθα καὶ δικάζοντες καὶ πονηροὺς κολάζοισι καὶ ἀγαθοὺς τιμῶσι

τιμῶσι δημοσίᾳ· οὕτω δὴ κἀκεῖ γίνε), ὥστε τοῖς μὲν τὴν αἰσχύνην μείζω, τοῖς δὲ τὴν λαμπρότητα ἡμέραν φανεσθαι. Ταῦτα τοίνυν καθ' ἑκάστην ἐκδίκως ἀπορραίνωμεν ἑαυτοὺς τὴν ἡμέραν. Τοῦτα ἂν ἀεὶ τρέφωμεν," σὺν ἐμοὶ φησὶ τὸ πρόσωπον ἡμᾶς διδάσκειν δυνήσε) πραγμάτων. τὰ δὲ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. Ζωοποιῶ τοίνυν τὸ πρὸς ἑαυτὸν φρονεῖν ἡμᾶς καὶ πρὸς ἀλλήλους· δύο ἐστὶν ἃ τὴν κρίσιν καὶ βύθιον τῶν πεπραγμένων. καὶ ὅσοι νομίζουσιν εἰμὶ μυρμηκίαν εἶναι, πολλὰ λεγέτωσαν, καὶ βύθους ἀπαλλαγήσονται τῆς σπερδόνος τὸ νοσήματος. Εἰ γὰρ δύο ἐστὶν ἃ τὴν κρίσιν, οὐκ ἔστιν εἰμὶ μυρμηκία, κἂν μυρία φιλονεικῶσι καὶ ἀποπνίγωνται. Ἀλλὰ γὰρ αἰσχύνομαι χριστιανοὺς πρὸς διδάσκειν. ὁ γὰρ δεόμενος μαθεῖν ὅτι ἔστιν δύο κρίσις, καὶ μὴ σφόδρα πεπεικὼς ἑαυτὸν, ὅτι οὐκ ἀνάγκη καὶ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, τὰ πράγματα φέρεται, οὐκ ἂν εἴη χριστιανός. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ καὶ δέομαι, πάντων τῶν πονηρῶν ἑαυτὸν ἐκκαθαίρωμεν, καὶ πάντα πράξωμεν ὥστε συγκατάβασιν τυχεῖν καὶ ἀπολογίας τῆς τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις· καὶ πότε ζωοτέλεια, πότε δὲ ἀνάστασις ἔσται; ἰδοὺ πόσος γέγονε χρόνος, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ζωόεν. Ἀλλ' ἔσται, πίστευσατε. καὶ γὰρ ὁ τοῦ κατακλυσμοῦ τοιαῦτα ἔλεγεν, οὐ κατέλαβε καὶ κατελέλυσε τὸν Νῶε, ἀλλ' ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ πάντας μὲν ἀπωλείας ἀπεσώσατο, καὶ κιβωτὸν δὲ ἔσωσε τοὺς πιστεύσαντα. ὁ δὲ τοῦτο τοῦ Λὼτ καὶ τοσοῦτον τὸν θεσβύτην πλημμελῶ ἐκείνῳ, ἕως τοῦ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθέντες ἀπώλειας ἠφάνισε. καὶ ὅτε ἐπὶ τούτων, ὅτε ἐπὶ τοῦ τοῦ Νῶε ἑτοίμου τοῦ προσίμιον τῶν μελλόντων συμβήσεσθαι, ἀλλὰ προφώντων, μεθυόντων, ἐμπροσπαιζόντων ἀπάντων, ὅτως ἐκεῖνα γέγονε τὰ ἀφόρητα. οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις ἔσται· ὁ μὴ τοιμίοις πᾶσι, ἀλλ' ἐν μέσαις ὄντων ἡμῶν εὐημερίαις. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλός φησιν· Ὅταν γὰρ λέγωσιν Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσι. Διὰ τοῦτο καὶ "ὅταν φωνήσωσιν ὁ Θεός, ἵνα ἀμέμπτους ὦμεν ἐναντίον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀσφαλείᾳ μὴ θαρραλέως ἡ λέγῃς; οὐ προσδοκᾷς τὴν ἀνάστασιν ἔσεσθαι καὶ κρίσιν; δαίμονες ὁμολογοῦσι ταῦτα, καὶ σὺ" ἀναγνώστης; ἦλθες γὰρ, φασι, πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; καὶ ὃ βάσανον ἔστιν λέγοντες, καὶ κρίσιν ἴσασι καὶ εὐθυμίας καὶ τιμωρίας. μὴ τοίνυν προξενῶμεν τῷ Θεῷ, πρὸς ὃν φαῦλα τολμᾶν, καὶ ἀπιστοῦντες τῷ τῆς ἀνάστασεως λόγῳ. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις ἦρξεν ἡμῶν ὁ Χριστός, οὕτω καὶ ἐν τούτῳ. καὶ γὰρ πρωτότοκος διὰ τοῦτο λέγεται ἐκ τῶν νεκρῶν. Εἰ μὴ ἀνάστασις ἦν, πῶς ἔμελλε πρωτότοκος ἔσεσθαι, μηδενὸς ἐκ τῶν νεκρῶν ἐπομένου; Εἰ μὴ ἀνάστασις ἦν, τοῦ τοῦ Θεοῦ τὸ δίκαιον σώζει), τοσούτων μὲν πονηρῶν εὐημερούντων, τοσούτων δὲ ἀγαθῶν θλιβομένων, καὶ ἐν τῇ θλίψει βίον καταλυόντων; πῦ γὰρ τὰ καθ' ἁρμόδιον ἑκάστος ἀπολήψεται τούτων, εἰ μὴ ἀνάστασις μή ἐστιν; σὺ δὲ τὸν ὀρθῶς βεβιωκότων τὴν ἀνάστασιν ἀμπισχεῖ, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην εὐχονται τὴν ἡμέραν, τὴν ῥῆσιν ἐκείνην τὴν ἀγίαν λέγοντες· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Τίνες οὖν εἰσιν οἱ τὴν ἀνάστασιν ἀμφισβητοῦντες; οἱ βεβήλους ἐχθροὺς τὰς ὁδοὺς καὶ ἀκάθαρτον τὸν βίον, καθάπερ ὁ προφήτης φησί· Βεβηλώσουσι αἱ ὁδοὶ αὐτῶν ἐν πάσῃ καιρῷ· ἀφῃρημέναι οἱ κρίματά σου ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. ὁ γὰρ θεὸς, ὅτι ἔστιν, οὐκ ἔστιν αὐθέκαστον βίον ἔχειν καθαρὸν ἀνάστασιν ἀμφισβητοῦντα· ὡς οἵτε μηδὲν συνειδότες ἑαυτοῖς πονηρὸν, καὶ λέγουσι, καὶ βούλονται, καὶ πιστεύουσιν ὥστε τὴν ἀνταπόδοσιν λαβεῖν. μὴ τοίνυν αὐτὸν προξενῶμεν, ἀλλ' ἀκούωμεν αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι φοβήθητε τὸν δυναμένον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ· ἵνα διὰ τοῦ φόβου γενώμεθα βελτίους, καὶ τῆς ἀπωλείας ταύτης ἀπαλλαγέντες καταξιωθῶμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. μς΄. 41 ΕΓΟΓΓΥΖΟΝ ΟΥΝ ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ ΠΕΡΙ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς·
42 Καὶ ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκέναι;

ΟΝ ὁ Θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἱρέσει αὐτῶν, "γράφων Φιλιππησίοις ὁ Παῦλος φησί τινων ἔλεγε. ὅτι οἱ μὲν Ἰουδαῖοι διοδοτοι, δῆλον μὲν ἀπὸ τῶν ἐμπροσθεν, δῆλον δὲ καὶ ἀφ' ὧν τῷ Χριστῷ προσελθόντες διελέγοντο. ὅτε μὲν γὰρ ἄρτον ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ τὴν γαστέρα ἐνέπλησε, καὶ προφήτην ἔλεγον εἶναι, καὶ βασιλέα ποιῆσαι ἐζήτουν· ὅτε δὲ αὐτοῖς ἐδίδασκε περὶ τῆς πνευματικῆς τροφῆς, περὶ ζωῆς αἰωνίου, ὅτε ἀπήγαγεν αὐτοὺς τῶν αἰσθητῶν, καὶ περὶ ἀναστάσεως διελέγετο, καὶ ὑψηλοτέραν ἐποίει τὴν γνώμην, ὅτε μάλιστα θαυμάζειν αὐτὸν ἐχρῆν, τότε γογγύζουσι καὶ ἀποπηδῶσι. καὶ μοι, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης, καθὼς "ἔφησαν εἰπόντες," οὗτός ἐστι περὶ οὗ φησιν ὁ Μωϋσῆς, Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ, αὐτοῦ ἀκούσεσθε, ἐχρῆν "αὐτοὺς ταῦτα ἀκούειν λέγοντος, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα. ἀλλ' οὐκ ἤκουον, ἀλλ' ἐγόγγυζον. ἐπὶ γὰρ αὐτὸν ἠδιοῦντο διὰ τὸ νεανίσκον εἶναι τὸ τῶν ἄρτων σημεῖον· διὰ τοῦτο φανερῶς μὲν οὐκ ἀντέλεγον, τῷ δὲ γογγύζειν ἐνέφαινον ὡς ἠγωνάκτουν, ὅτι μὴ ἔδωκεν αὐτοῖς πάντοτε ἄρτους ἐκ οὐρανοῦ βρέχων ἐβούλοντο, καὶ γογγύζοντες ἔλεγον· οὐκ ἔστιν οὗτός ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; ὅθεν δῆλον ὅτι οὐδὲ τὸν θαυμαστὸν αὐτοῦ καὶ παραδόξον οὐδέπω ἠδέσαντο γνώμην. διὰ τοῦτο γοῦν αὐτὸν υἱὸν Ἰωσήφ ἔτι λέγουσιν εἶναι, καὶ οὐκ ἐπιμένουσι, οὐδὲ λέγει αὐτοῖς, οὐκ εἰμὶ υἱὸς Ἰωσήφ· ἀλλ' ὅτι υἱὸς Ἰωσήφ ἦν, ἀλλ' ὅμως οὐδέπω ἠδύναντο τὸν θαυμαστὸν ἐκεῖνον ἀκοῦσαι τόκον. εἰ δὲ τὸ σῶμα οὐκ ἠδύναντο σαφῶς ἀκοῦσαι, πολλῷ μᾶλλον τὸ ἄρρητον τοῦ λόγου. εἰ δὲ τὸ ταπεινὸν οὐκ ἀπεκάλυψε, πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖνο οὐκ αὐτοῖς ἐφανέρωσε. καίτοι τοῦτο αὐτοῦ σφόδρα ἐσκανδάλιζε, τὸ ἐξ οὐτελοῦς εἶναι καὶ τῆς τυχούσης· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀπεκάλυψεν, ἵνα μὴ ἕτερον σκάνδαλον ἀναιρῶν, ἕτερον ποιήσῃ. τί οὖν αὐτὸς γογγυζόντων αὐτῶν ἔλεγε;

44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ μου, ὁ πέμψας με, ἑλκύσῃ αὐτόν.
"Τοῦτοις ἀποπηδῶσι Μανιχαῖοι λέγοντες, ὅτι οὐδὲν ἐφ' ἡμῖν κεῖται. καὶ μοι τοῦτο δείκνυσι κωλύοις ὄντας τῆς γνώμης. εἰ γὰρ τις ἔρχεται πρὸς αὐτόν, φησί, τί δεῖ τῆς ἕλξεως; τοῦτο δὲ οὐδὲ ἐφ' ἡμῖν ἀναιρεῖ, ἀλλὰ δείκνυσιν ἡμᾶς βοηθείας δεομένους. καὶ αἰτίαται ἐνταῦθα οὐδὲν τὸν ἀκοντα ἑρπάζοντα, ἀλλὰ τὸν πολλῆς ἀπολαύοντα συμμαχίας. εἶτα δείκνυσι καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἕλκει. ἵνα γὰρ μὴ πάλιν αἰσθητόν τι περὶ τὸν Θεὸν ὑποπτεύσωσιν, ἐπήγαγεν·

46 Οὐχ ὅτι τὸν Θεὸν τις ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα. Πῶς οὖν ἕλκει, φησί; τοῦτο ὁ προφήτης ἀνωθεν εἶπε προαναφωνήσας,
45 Οὐκ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ. Εἶδες τῆς πίστεως τὸ ἀξίωμα; "καὶ πῶς ἀκούσας παρὰ πατρὸς διδαχθείς, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ" τοῦτο μέλλοισι μανθάνειν; διὰ δὴ τοῦτο τὸν τῶν λόγων ποιῶν ἀξιόπιστον, ὅτι οὐ προφήτας αὐτοῖς ἐπέπεμψεν. εἰ τοίνυν ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ, πῶς τινες οὐ πιστεύουσιν; ὅτι τὸ εἰρημένον περὶ τῶν πλειόνων εἴρηται. *τὸ χωρὶς τούτου, "οὐχ ἁπλῶς πάντας τὸ προφητικόν, ἀλλὰ πάντας δηλονότι τοὺς βουλομένους. διδάσκαλος γὰρ προκάθηται, πᾶσιν ἕτοιμος ὢν τὰ αὐτοῦ παραδιδόναι, καὶ εἰς πάντας ἐκχέων τὸν διδασκαλίαν τὸν ἑαυτοῦ. Καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ

ἀπόπεμψον

περὶ τῶν Παύλου ἐπιστολῶν ἀλαζονεύεται ἕλκει δὲ τὸν

ἐν τῇ ἐσχάτῃ

Δευτ. ιη. ιε.

Ιωαν. ς. λθ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑξάτῃ ἡμέρᾳ. οὐ μικρὸν ἐνταῦθα τοῦ γόου τὸ ἀξίωμα, εἶγε ὁ πατὴρ προσάπτει, καὶ δοῦ ἀνίσησιν· οὐχὶ Δημεσύμβους πρὸς Φ πατέρα τὰ ἔργα (πῶς γάρ;) ἀλλὰ δεικνὺς τὸ ἴσο-σάσιον τῆς δυνάμεως. ὥσπερ οὖν ἔλεγον, καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ μαρτυρεῖ ἐμοί, εἶτα, ἵνα μὴ φωνὴν προσεργάζωνται, πρέπεμψεν αὐτοῖς ταῖς χερσὶν· οὕτω καὶ ἐνταῦθα, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο πάθωσι, προσπέμπει αὐτοὺς τοῖς προφήταις, τούτοις ζωηρῶς ἄνω καὶ κάτω τρέφων, δεικνὺς ἑαυτὸν οὐκ ἐναντίον ὄντα τῷ πατρί. τί οὖν Φ πρὸς τοῦτο, φησὶν, οὐχὶ διδακτοὶ ἦσαν τοῦ Θεοῦ; τί οὖν ἐνταῦθα τὸ ἐξαίρετον; ὅτι τότε μὲν δι' ἀγγέλων ἐμυθάνον τὰ τοῦ Θεοῦ· νῦν δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου. εἶτα φησὶν, οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὗτος τὸν τῆς αὐτίας λόγον ἐνταῦθα ὅτι λέγων, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῆς οὐσίας. ἐπεὶ εἰ ὅτι ἔλεγε, πάντες προσῆλθον τοῦ Θεοῦ ἐσμεν. ποῦ οὖν τὸ ἐξαίρετον ἦν ἡμῶν; πῶς δὲ ἔνεκεν τηνικάδε ἀλλ' οὐ τέθνηκε, φησὶν, ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν ἐκείνων ἀναπέφθην. εἰ γὰρ εἰ πόντος, οὐκ ἂν οὐρανοῦ καταβέβηκα, ὅτως ἐσκανδαλίσθησαν· τί οὖν οὐκ ἔπαθον, εἰ καὶ τοῦτο προσέθηκεν; αὐτὸν δὲ ζωῆς ἑαυτὸν καλεῖ, ὅτι τῷ ζωὴν ἅμα συγκρατεῖ ἑαυτῷ καὶ τῷ μέλλοσαν, καὶ φησιν· ὃς αὐτὸν φάγῃ οὐ τοῦ αὐτοῦ τούτου, ζήσεται εἰς Φ αἰῶνα. αὐτὸν δὲ ἤτοι τὰ δόγματα φησιν ἐνταῦθα τὰ σωτήρια, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς αὐτὸν, ἢ τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ. ἀμφότερα γὰρ νοῦν ἔχει τὸν ψυχικόν. καίτοιγε ἄλλαχού φησιν, ἐάν τίς μου Φ λόγον ἀκούσῃ, καὶ μὴ γνῶσηται θαυμάσῃ· οὐ ἐσκανδαλίσθησαν. ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθον, τάχα δὲ ἐπὶ δυσωπεῖσθαι αὐτὸν ἀπὸ τῶν μεγίστων αὐτῶν. ὅρα δὲ πόθεν ποιεῖται τὸν πρὸς ὃ μόνα δέχονται φοβερόν. ἀπὸ τοῦ τέλους ἀκοῦσαι ἐκατέρας τῆς ἔφης. δεικνὺς γὰρ ὅτι καὶ ξένιόν τινα ἐκείνη παρέσχε τὸν χειμῶνα·

49 Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. Εἶτα κατασκευάζει τὸ μάλιστα πεῖσον αὐτοῖς, ὅτι πολλῷ τῶν πατέρων αὐτῶν μείζονων αὐτοὶ ἠξίωνται, οὓς προεῖπε Μωϋσέα ἀμφιπόμβους ἐν μασοῖς ἀνδρας ἐκείνους. Δι' ὃ καὶ ἔλεγεν ὅτι ἀπέθανον Φ τὸ μάννα φαγόντες, ἐπήγαγεν, ὁ τρώγων ἐκ τοῦ ἄρτου τούτου, ζήσεται εἰς Φ αἰῶνα. καὶ τὸ, ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐκ ἄπλως τέθεικεν, ἀλλ' ἀμφιπόμβους ὅτι οὐδὲ ἐξεπάδη ὅπου χρόνον πολύν, οὐδὲ ἐμείσπλησεν εἰς τὸν τῆς ἐπαγγελίας γῆν. οὗτος δὲ ὁ ἄρτος οὐ τοιοῦτος.

51 Καὶ ὁ ἄρτος δὲ, ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μού ἐστιν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. Εἰκότως δὲ ἐνταῦθα Δι' ἀπορήσειεν ἄν τις, ποῖος τῶν λόγων τούτων χαλεπὸς ἦν, οἰκοδομηθῆναι μὲν οὐδὲν οὐδὲ χρησιμεύοντων, καὶ τοῖς οἰκοδομηθεῖσι δὲ λυμαινομένων. ἐκ γὰρ τούτου, φησὶ, πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, λέγοντες· σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος, τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; ἐνταῦθα γὰρ ταῦτα μόνοις προσδοθῆναι τοῖς μαθηταῖς, καθάπερ ὁ Ματθαῖος ἔλεγεν, ὅτι ἰδίᾳ διελέγετο αὐτοῖς. τί δήποτε οὖν ἐφύλαττεν; τί δὲ χρήσιμον τῆς ῥητορείας; πολὺ γὰρ τὸ χρήσιμον καὶ τὸ ἀναγκαῖον. ὅπερ ἐπέτεινεν Ἕλλησι αἰτιοῦντες αὐτὸν τὴν σωματικήν, καὶ τῆς ὑπὲρ τῶν προγόνων προσηκούσης ἀναμιμνήσκοντες, καὶ μέγα τὸ μάννα λέγοντες· δεικνὺς ὅτι πολλὰ σκιὰ τύπος ἦν καὶ σκιά, ἢ ὅπερ παραμικρὰ ἀληθείας ἡ παροῦσά ἐστι, μέμνηται Ἕλλησι πνευματικῆς. ἀλλ' ἔδει, φησὶν, εἰπεῖν, ὅτι Φ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα, ἐγὼ δὲ ἄρτον πρὸς ἔχον ὑμῖν. ἀλλὰ πολὺ τὸ μέσον. ἐδόκει γὰρ τοῦτο καὶ ἔλαττον εἶναι ἐκείνου, τῷ σκιᾷ μὲν ἄνωθεν φέρεσθαι, τοῦτο δὲ κάπω γενέσθαι τὸ θαῦμα τῶν ἄρτων. ἐπεὶ οὖν ἐζήτουν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φερομένου Ἕλλησι, Δι' ὅτο ζωηρῶς ἔλεγεν· ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα. εἰ δὲ ἀζεταζοίτις, τί δήποτε καὶ τὸ προεῖπε μυστηρίων ἐνέβαλε λόγον, σκιᾷ ἐφύλαττεν, ὅτι δὲ τούτων σφόδρα τῶν λόγων ὁ χρόνος ἦν. τὸ γὰρ ἀσαφὲς τῶν εἰρημένων ἀεὶ Φ ἀκροατὴν Δημιουργεῖ καὶ προσεκκαλεῖται

ἐργάζεται. ὑ τοίνυν σκανδαλίζεσθαι ἐδέ, ἀλλ' ἐρωτᾶν" μᾶλλον δὲ πυθέσθαι· νυνὶ δ' ἀνεχώρησαν. Εἰ γὰρ ὡς φήτην αὐτὸν εἶ ἐνόμιζον, ἐχρῆν πιστεῦσαι τοῖς λεγομένοις. ὥστε τῆς ἐκείνων ἀνοίας τὸ σκάνδαλον ἰών, οὐ τῆς ἀπορίας τῶν λεγομένων. σὺ δ' ὅρα πῶς χρὴ μικρὸν αὐτοῦ ἀνήγαγε πρὸς αὐτόν. ἐν ταῦθα γὰρ ἑαυτὸν φησι δίδοναι, οὐ τὰ πέρα· καὶ ὁ ἄρτος δέ, φησίν, ὃν ἐγὼ" δώσω, ἡ σάρξ μού ἐστιν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. ἀλλὰ ξένη τις ἦν ἡ διδασκαλία, φησί, καὶ παράλογος. καίτοιγε ὁ Ἰωάννης ἄνωθεν τοῦτο ἠνίξατο, ἀμυδρῶς αὐτὸ ἀποκαλέσας· ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἤδεσαν, φησιν. οἶδα κἀγώ. ἀλλ' οὐδὲ οἱ μαθηταὶ ἠπίστησαν. Εἰ γὰρ καὶ ἀνασάσεως οὐδέπω τι ἤδεσαν σαφές, καὶ ἐκ τοῦ ἠγνόησαν τί ποτέ ἐστι, λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν· πολλῷ μᾶλλον περὶ τῶν εἰρημένων. ταῦτα γὰρ ἐκείνων ἀσαφέστερα ἦν. ὅτι μὲν γὰρ περὶ τῆς ἀναστάσεως ἔλεγεν, ἤδεσαν, εἰ καὶ μὴ οὕτω σαφῶς εἰρήκασιν οἱ ἁγιογράφοι· ὅτι δὲ σάρκα τις ἔφαγεν, οὐδέποτε οὐδεὶς εἶπεν ἐκείνων. ἀλλ' ὅμως ἐπείθοντο καὶ ἠκολούθουν, καὶ ὡμολόγουν ῥήματα ζωῆς αἰωνίου αὐτὸν ἔχειν. τοῦτο γὰρ μαθητοῦ, τὸ μὴ περιεργάζεσθαι τὰ τοῦ διδασκάλου, ἀλλ' ἀκούειν καὶ πείθεσθαι, καὶ μὴ περισκοπεῖν καὶ ἐξαμβλύνειν τὴν λύσεως. τί οὖν, φησιν, ὅτι τὸ ὠμὸν ζωέβη, καὶ ἀπῆλθον εἰς τοὐπίσω; τοῦτο οὐδὲ τῶν ἐκείνων αἴσθου. ὅταν γὰρ ἡ ζήτησις τοῦ πῶς εἰσέλθῃ, ζωὴ ἐξέρχεται καὶ ἀπιστία. οὕτω καὶ Νικόδημος ἐθορυβεῖτο λέγων· πῶς δύναται ἄνθρωπος εἰσελθεῖν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ; οὕτω δὲ οὗτοι ταὐτόν λέγοντες,

52 Πῶς δύναται δοῦναι ἡμῖν φαγεῖν τοῦτ τὴν σάρκα αὐτοῦ;

Εἰ γὰρ τὸ, πῶς, ζητεῖς, διὰ τί τοῦτο ὅτι τῶν ἄρτων οὐκ εἶπες, πῶς τοὺς πέντε εἰς τοσούτους ἐξέτεινεν; ὅτι τοῦ χρεωδαήναι μόνον ἦσαν τότε, οὐ δὲ τὸ φαῦμα ἰδεῖν. ἀλλ' ἡ πεῖρα τότε, φησὶν, ἐπαίδευσεν· οὐκοῦν ἐξ ἐκείνης ἔδει καὶ τοῦτα νοεῖν οὐ παιδαρίδεια. Διὰ γὰρ τοῦτο προλαβὼν ἔφαυματούργησε ὁ παιδαγωγὸν ἔχειν, ἵνα δι' ἐκείνου διδαχθέντες, μηκέτι διαπιστῶσι τοῖς μὴ τοῦτα λεγομένοις.

ΗΘΙΚΟΝ Ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὐδὲν ἐκαρπώσαντο τότε ἐκ τῶν εἰρημένων, ἡμεῖς δὲ τῆς διεργεσίας δι' αὐτῶν τῶν ἔργων ἀπολελαύκαμεν. διὰ τί δὲ ἀναγκαῖον μαθεῖν τὸ φαῦμα τῶν μυστηρίων τί ποτέ ἐστι, καὶ διὰ τί ἐδόθη, καὶ τίς ἡ ὠφέλεια τοῦ πράγματος. ἐν σῶμά ἐσμεν, καὶ μέλη ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. ἃ οὖν μεμνημένοι ἀκολουθεῖτωσαν τοῖς λεγομένοις. ἵν' οὖν μὴ μόνον τῇ τιμῇ ἀγαπῶμεν τοῦτο ἡνώμεθα, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἰς ἐκείνην ἀναχεραδῶμεν τὴν σάρκα. διὰ τῆς ἕνωσης τοῦτο γίνεται, ἧς ἐχρείσατο, βουλόμενος ἡμῖν δεῖξαι τὸν πόθον, ὃν ἔχει περὶ ἡμᾶς. διὰ τοῦτο ἀνέμιξεν ἑαυτὸ ἡμῖν, καὶ ἀνέφυρε τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς, ἵνα ἓν τι ἡνώμεθα, καθάπερ σῶμα κεφαλῇ συνημμένον. τῶν γὰρ σφόδρα ποθούντων ἐστὶ τοῦτο *. τοῦτο γοῦν ὁ Ἰωὴλ ἀνιπτόμενος ἔλεγε περὶ τῶν οἰκετῶν, οἷς ἐν ὅτῳ μὴ ἐνάρθολος πόθος, ὡς περισφίγγαι ταῖς ἀρχῇν αὐτοῦ ὀπτιθυμεῖν. οὗτοι γὰρ καὶ πολλὰ αὐτῶν ἐνδεικνύμενοι πόθον οὐκ εἶχον, ἔλεγον· τίς δὲ ὄφελος ἡμῖν τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ ἐμπλησθῆναι; διὰ δὴ καὶ ὁ Χριστὸς αὐτὸ πεποίηκεν, εἰς φιλίαν ἡμᾶς ἀγαγὼν μείζονα, καὶ τὸν αὐτοῦ πόθον ἐνδεικνύμενος τὸν περὶ ἡμᾶς οὐκ ἰδεῖν αὐτὸν μόνον παρέσχε τοῖς ὀπτιθυμοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἅψασθαι δὲ φαγεῖν, καὶ ἐμπῆξαι τοὺς ὀδόντας τῇ σαρκὶ καὶ συμπλακῆναι δὲ τὸν πόθον ἐμπλῆσαι πάντα. ὡς λέοντες τοίνυν πῦρ πνέοντες, ὅτως ἀναχωρῶμεν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἐκείνης, φοβερὸν ἀπεργαζόμενοι ἡμῖν ἀκόλουθον ἡνώμενοι, καὶ τῇ κεφαλῇ τῇ ἡμετέρᾳ συνοδοιπορήσαντες, καὶ τῇ ἀγάπῃ ἣν περὶ ἡμᾶς ἐπεδείξατο. ἃ μὲν οὖν ἡνώπησαντες πολλάκις ἑτέρωθι τρέφειν δίδασι τὰ τεθέντα· ἐγὼ δὲ οὐχ ὅτω, φησὶν, ἀλλὰ ταῖς ἀρχῇ τρέφω παῖς ἐμαῖς, ἐμαυτὸν ὑμῖν παραστήσαι πολλὰς ὑμᾶς ἀνῆκε εἰ βουλόμενος, καὶ χρήσασθαι ὑμῖν περὶ τὰ μαγόντων ὑποτεινόμενα ἐλπίδας. ὁ γὰρ ἐνταῦθα ὑμῖν ἐκδοὺς ἑαυτὸν, πολλῷ μᾶλλον ἐν τῷ μέλλοντι ἀδιάφορος

χ. ἐλεγεν
χ. ἀναγκαῖον
χ. παῦ μᾶλλον τῆς συνήθους ἑαυτοῦ. ὅτι λέγοντες, ὅτι μαπι ζωῆς
χ. τὸ μυστικὸν
χ. αὐτοῦ τῶν
χ. δίδασκ... ἔχ οἱ ἔχον ὕστερον, ἀλλ πεναγιάζ...
χ. ἤδεται
χ. ἀπὸ χέσπα·
χ. ἐγένετο
χ. ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως

φὸς ἠθέλησα ὑμέτερος γενέσθαι, συνοινώνησα σαρκὸς καὶ αἵματος δι' ὑμᾶς, πάλιν αὐτὴν ὑμῖν τὴν σάρκα καὶ τὸ αἷμα, δι' ὧν συγγενὴς ἐγνώσθην, ἐκδίδωμι. τοῦτο τὸ αἷμα τὴν εἰκόνα ἡμῖν ἀνθημαῖον ἐργάζεται τὴν βασιλικὴν, τοῦτο κάλλος ἀμήχανον τίκτει, τοῦτο ἀπορραθῆναι τῆς ψυχῆς τὴν ἀνθρωπείαν σὰρκ ἀφίησιν, ἀρρῶν αὐτὴν συνεχῶς καὶ πρέφον. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν σιτίων ἡμῖν αἷμα γινόμενον οὐκ αὐθέως τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ' ἕτερόν τι· τοῦτο δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' αὐθέως τὴν ψυχὴν ἀρδεύει καὶ μεγάλην τινὰ δύναμιν ἐμποιεῖ. τοῦτο τὸ αἷμα" ἀξίως λαμβανόμενον ἐλαφρύνει μὲν δαίμονας καὶ πόρρωθεν ἐλαύνει ποιεῖ, καλῶν τὰ ἄγγελους πρὸς ἡμᾶς καὶ (ιν) διασπᾶται τὴν ἀγγέλων. ὅπου γὰρ ἂν ἴδωσι τὸ αἷμα τὸ διαστικὸν, φεύγουσι μὲν δαίμονες, συνέρχονται δὲ ἄγγελοι. τοῦτο τὸ αἷμα ἐκχυθὲν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐξέπλυνε· πολλὰ 10 περὶ τοῦ αἵματος τούτου ὁ μακάριος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐφιλοσόφησε. ὅτι τὸ αἷμα τὰ ἄδυτα καὶ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἐκάθηρεν. εἰ δὲ ὁ τύπος αὐτοῦ τοσαύτην εἶχεν ἰσχὺν ἔν τε τῷ ναῷ τῶν Ἑβραίων, ἔν τε Λιγύπτῳ μέσῃ τῇ * φλιὰς ἐπιχριόμενον, πολλῷ μᾶλλον ἡ ἀληθὴς. τοῦτο τὸ αἷμα τὸ χρυσοῦν θυσιαστήριον ἁγίασε· τούτου χωρὶς γὰρ ἐτόλμα ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὰ ἄδυτα εἰσιέναι· τοῦτο δὲ αἷμα ἱερέας ἐχειροτόνει· τοῦτο ἐκάθηρεν ἁμαρτίας ἐν τοῖς τύποις. εἰ δὲ ἐν 15 τοῖς τύποις τοσαύτην εἶχεν ἰσχύν, εἰ τὸν σπιλὸν οὕτως ὁ θάνατος ἔφειξε, τὴν ἀληθῆ αὐτὴν, εἰπέ μοι, πῶς οὐκ ἂν ἐφοβήθη; τοῦτο ἡ σωτηρία τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, τούτῳ" λούεται ἡ ψυχὴ, τούτῳ καλλωπίζεται, τούτῳ πυρᾶται, τοῦτο πυρὸς λαμπρότερον ἐργάζεται (ιν) νοιῶν τὸν ἡμέτερον, τοῦτο χρυσοῦ φαιδρότερον τὴν ψυχὴν ποιεῖ, τοῦτο δεξάμενον τὸ αἷμα καὶ τὸν οὐρανὸν ἐποίησε βατόν. φεισπᾶ ὄντως τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας, φεισπᾶν ὄντως τὸ θυσι- 20 αστήριον. ἀνέβαινεν ἐκ τοῦ παραδείσου πηγὴ ποταμοὺς ἀμαθεῖς" ἀφίσα· ἀπὸ τῆς τραπέζης ταύτης ἄνεισι πηγὴ ποταμοὺς ἀφίσα πνευματικούς. παρὰ ταύτην τὴν πηγὴν πεφυτευμένα εἰσὶν οὐκ ἐτέα ἄκαρπα, ἀλλὰ δένδρα πρὸς αὐτὸν φθάνοντα τὸν οὐρανὸν, καρπὸν ἔχοντα ὥριμον ἀεὶ καὶ ἀμάραντον. εἴ τις καυσᾶται, παρὰ ταύτην ἰκέτω τὴν πηγὴν, καὶ καταψυχέτω τὸ καῦσος. καὶ γὰρ αὐχμοὺς λύει, καὶ τὰ ἀληθινὰ πνεύ- 25 τα" παραμυθεῖται, οὐ τὰ ἀπὸ ἡλίου *, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν βελῶν τῶν πεπυρωμένων. καὶ γὰρ τὸν ἀρχὴν ἄνωθεν ἔχει, καὶ τὴν ῥίζαν ἐκεῖθεν, ὅθεν καὶ ἀρδεται. πολλοὶ ταύτης (ιι) ῥυάκες τῆς πηγῆς, ὃς ἀφίσιν ὁ παράκλητος· καὶ μεσίτης ὁ υἱὸς τοῦ, ὁ δίχελλαν ἔχων καὶ ὁδοποιῶν, ἀλλὰ τὴν ἀληθείαν ἀνοίγων τὴν πρὸς ἡμᾶς. αὕτη ἡ πηγὴ, φωτός ἐστι πηγὴ ἀναβλύζουσα ἀ- λήθειας ἀκτῖνας. ταύτην καὶ αἱ νῦν πρεσήκασι δυνάμεις πρὸς τὸ κάλλος ἐνορᾶσαι τὴν ῥέ- 30 θρον, ὅπερ καὶ σαφέστερον ἐκφαίνει τὴν προκειμένων θεωρῆσαι τὴν δυνάμιν καὶ τὰς μύρμα- ρυγὰς τὰς ἀποθρίτους. ὥσπερ γὰρ χρυσοῦ τηκομένου μύρτε τὴν χεῖρα βάλῃ, εἰ οἷόν- τε ἦν, μύρτε τὴν γλῶτταν, χρυσίον αὐθέως αὐτὴν ἐποίησεν· ὕτω δή, καὶ πολλῷ πλέον ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν ἐργάζεται τὰ προκείμενα. δύναται μὲν γὰρ πυρὸς σφοδρότερον ὁ ποταμὸς, ἀλλ' οὐ καίει, ἀλλὰ βαπτίζει μόνον ὅπερ ἂν λάβῃ. ποθὲν δὲ αἷμα μύρτε τοσοῦτο ἀεὶ ἐν 35 θυσιαστηρίοις καὶ ἐν δικαίων σφαγαῖς, τοῦτο ἡ τιμὴ τῆς οἰκουμένης, τούτῳ ἠγόρασε τὴν ἐκκλη- σίαν ὁ Χριστός, τούτῳ κατεκόσμησεν αὐτὴν ἅπασαν. καθάπερ γὰρ μύρτεφος οἰκέτας ὠνού- μενος χρυσίον δίδωσι, καὶ καλλωπίσας πάλιν ἀδεῖς βουλόμενος, χρυσῷ τοῦτο ποιεῖ· ὕτω καὶ ὁ Χριστὸς καὶ ἠγόρασεν ἡμᾶς αἵματι, καὶ ἐκόσμησεν αἵματι. (ιι) τούτου μετέχοντες τοῦ αἵμα- τος μετ' ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων τῶν ἄνω δυνάμεων ἑστήκασιν, αὐτὴν προκείμενοι τοῦ 40 Χριστοῦ τὴν βασιλικὴν στολὴν, τὰ ὅπλα ἔχοντες τὰ πνευματικά. ἀλλ' οὐδὲν εἶπον μέ- δεπω μέγα· αὐτὸν γὰρ εἰσιν ἐνδεδυμένοι (ιν) βασιλέα. ἀλλ' ὥσπερ ὅτι μέγα καὶ θαυμα- στόν· ὕτως ἂν μὲν μὴ καθαρότητος προσέλθῃς, εἰς σωτηρίαν προσῆλθες· ἂν δὲ μὴ πο- νηροῦ ζωηδότος, εἰς κόλασιν καὶ τιμωρίαν. Ὁ γὰρ ἐσθίων, φησὶ, καὶ πίνων ἀναξίως τοῦ Κυ- α.Κορ. ια.κθ. ρίου, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει. εἰ γὰρ (ιι) ῥυπωῶντες τὴν πορφύραν τὴν βασιλικὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χηλάζονται ὁμοίως, ὥσπερ ⓐ διαῤῥηγνύντες· " οὐδὲν ἀπειλὴ τοῦ ἀληθάρτου διανοίᾳ δεδεμένος τὸ σῶμα, τῷ αὐτῷ ἐπορμίσηται πνεύματι τοῖς αὐτοῖς διαῤῥήξασι διὰ τῆς ἡ-
Εcp. 1. κη. λων. ὅρα γοῦν πῶς φοβερὰν ἔδειξεν ὁ Παῦλος τὴν κόλασιν, εἰπών· Ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται πείρας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη; προσέχωμεν τοίνυν ἑαυτοῖς, ἀγαπητοὶ, τοιούτων ἀπολαύοντες ἀγαθῶν· καὶ ὅταν βουληθῶμέν τι λέγειν εἰπεῖν, ἢ συναρπαζόμενοι ἐαυτοὺς ἰδωμεν ὑπὸ ὀργῆς ἢ ἑτέρου τινὸς τοιούτου πάθους· λογισώμεθα τίνων κατηξιώθημεν, οἵου πνεύματος ἀπηλαύσαμεν, ἵνα " ἔσαι σωφρονισμὸς ἡμῖν τῶν ἀλλοτρίων παθῶν ἐκεῖ ὁ λογισμός. μήτι γὰρ τίνος τοῖς πόδσι προσπλώμεθα; μήτι τίνος οὐ διεγειρόμεθα; μήτι τίνος οὐ φειδόμεθα τῆς σωτηρίας τῆς ἑαυτῶν; ἐννοήσωμεν τίνων ἡμᾶς κατηξίωσεν ὁ Χριστὸς, δικαιωθῆναι, δοξασθῆναι, μὴ διὰ πίστεως μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν· ἵνα καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μζ. 53 ΕΙΠΕΝ ΟΥΝ ΑΥΤΟΙΣ Ο ΙΗΣΟΥΣ· ΑΜΗΝ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτοῖς.

54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ.

Ὅταν περὶ πνευματικῆς διαλεγώμεθα, μηδὲν ἔστω βιωτικὸν ἐν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, μηδὲν γήινον· " ἀλλὰ πάντα ἀναχωρείτω, πάντα· ἀδοκοπείσθω τὰ τοιαῦτα, καὶ ὅλοι γινώμεθα τῆς τῶν θείων λογίων ἀκροάσεως μόνης. Εἰ γὰρ βασιλέως ὑποδεχόμενος [πόλει] " ἅπας ἀπελαύνεται θόρυβος· πολλῷ μᾶλλον, τοῦ πνεύματος ἡμῖν διαλεγομένου, " πολλῆς μὲν ἡσυχίας, πολλῆς δὲ ἡμῖν δεῖ τῆς φρενός. καὶ γὰρ φρενὸς ἄξια τὰ λεγόμενα σήμερον. καὶ πῶς, ἄκουε. ἀμὴν [γὰρ] φησι, λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ τις μου φάγῃ τὴν σάρκα καὶ πίῃ μου τὸ αἷμα, οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ. ὅπερ ἔμπροσθεν ἔλεγεν, ὅτι ἀδύνατον τοῦτο ἐστὶ, δείκνυσιν αὐτὸς οὐ μόνον οὐκ ἀδύνατον, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀναγκαῖον. διὸ καὶ ἐπάγει· ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅπερ γὰρ ἔλεγον, ὅτι ὁ τρώγων ἐκ τοῦ ἄρτου τούτου οὐκ ἀποθανεῖται εἰς τὸν αἰῶνα· εἰκὸς ἦν αὐτοῖς προσδοκῶσι τοῦτο, καθὼς καὶ πρότερον ἔλεγον, Ἀβραὰμ ἀπέθανε, καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· καὶ πῶς σὺ λέγεις, ὁ μὴ γεύσεται θανάτου; τίνι αὐτὰ ἔσικεν, λύων τὸ ζητούμενον, καὶ δηλῶν ὅτι οὐκ ἀποθανεῖται εἰς τέλος. συνεχῶς δὲ τρέφει τὸν περὶ τῶν μυστηρίων λόγον, δεικνὺς διὰ πραγμάτων τὸ ἀναγκαῖον, καὶ ὅτι αὐτὸ πρώτως ἡμᾶς δεῖ.

55 Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής ἐστι πόσις.

" Τί ἐστιν ὃ λέγει; ἢ τοῦτο βούλεται εἰπεῖν, ὅτι ἀληθὴς βρῶσις αὕτη ἐστὶν ἡ ψυχὴν σάρξασα, ἢ πιστώσασθαι αὐτοὺς περὶ τῆς εἰρημένων, ὥστε μὴ νομίζειν αἴνιγμα εἶναι τὸ εἰρημένον καὶ παρακολουθεῖν, ἀλλ' εἰδέναι ὅτι πρώτως δεῖ φαγεῖν τὸ σῶμα. εἶτά φησιν·

56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, ἐν ἐμοὶ μένει. " Τοῦτο δὲ ἔλεγε, δηλῶν, ὅτι ἐν αὐτῷ διαχυνόμενα. τὸ δὲ ἑξῆς δοκεῖ μὲν ἀσυμπαθὲς εἶναι, δι' ὃ μὴ δεῖν νοεῖν ἐξεπάσωμεν.

πρὸς

ποία γὰρ, φησιν, ἀκολουθία, μὴ δὲ εἰπεῖν, ὁ πρώτων μου τῇ σαρκὶ ἐν ἐμοὶ μένει, ἐπαγαγεῖν,

57 Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα; Ἐχρῆν οὖν πολλῷ τῷ ἀριμονίᾳ τὸ λεγόμενον. ὅπερ γὰρ ἄνω καὶ κάτω ἔλεγε ζωὴν αἰώνιον, κατασκευάζων αὐτὸ ἐπήγαγε τὸ, ὁ ἐμοὶ μένει. Εἰ γὰρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένει, ζῇ ὁ ἐγὼ, δῆλον ὅτι καὶκεῖνος ζήσεται. Εἶτα φησὶ· καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ. τοῦτο δὲ ὅτι συγκριτικὸν καὶ ὁμοιωματικόν. οὐ λέγει τοιοῦτόν ὅτι· ζῶ ἐγὼ ὅτως, ὡς ὁ πατήρ. καὶ ἵνα μὴ ἀλλόκοτον νομίσῃς, πεποίηκεν αὐτὸς τὸ, διὰ τὸν πατέρα, ὃ τοῦτο δείκνυσι, ὅτι ἐνεργείας ἄνωθέν μοι δεῖται πρὸς τὸ ζῆν. . αἰωτέρω γὰρ τοῦτο ἀναιρῶν ἔλεγεν· ὥσπερ [γὰρ] ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ ἐμοὶ ἔχειν ζωὴν ἐν ἑαυτῷ. Εἰ οὖν δεῖται ἐνεργείας, εὑρεθήσεται, ἢ ὁ πατὴρ μὴ δεδωκὼς οὕτω, ὡς ψεύδεται ὁ λόγος· ἢ εἰ οὕτως ἔδωκεν, οὐδενὸς αὐτὸς [λοιπὸν] δεηθήσεται ἑτέρου τοῦ συγκροτοῦντος. Πῶς οὖν ὅτι διὰ τὸν πατέρα; τὴν αἰτίαν ἐνταῦθα ἀνίστησι μόνον. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ὅτι· καθὼς ὅτι ζῶν ὁ πατὴρ, οὕτω κἀγὼ ζῶ· καὶ ὁ πρώτων με, κἀκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ. ζωὴν δὲ ἐνταῦθα λέγει, οὐ τὴν ἁπλῶς, ἀλλὰ τὴν ἀΐδιον. καὶ ὅτι οὐ πρὸς τῆς ἁπλῶς ζωῆς εἶπεν, ἀλλὰ πρὸς τῆς ἐνδόξου καὶ ἀπορρήτου ἐκείνης, δῆλον ἐκ τῶνδε. καὶ γὰρ πρώτοις, καὶ οἱ ἄπιστοι ζῶσι, καὶ οἱ ἀμύητοι, μὴ φαγόντες ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐκείνης; ὁρᾷς ὅτι οὐ πρὸς ταύτης ὁ λόγος ὅτι ἡ ζωῆς, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνης; ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὁ πρώτων μου τῇ σαρκὶ οὐκ ἀπολεῖται τελευτήσας, οὐδὲ κολασθήσεται· ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τῆς ἀναστάσεως τῆς κοινῆς (καὶ γὰρ ὁμοίως πάντες ἀνίξονται) ἀλλὰ πρὸς τῆς ἐξαιρέτου, τῆς ἐνδόξου, καὶ μισθὸν ἐχούσης.

58 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. ὁ πρώτων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. Συνεχῶς τοῦ λόγου πρὸς τὸ εἰσαγωγικώτερον ἀποβλέπει, ὥστε αὐτὸ ἐντυπῶσαι τῇ τῶν ἀκουόντων διανοίᾳ (ἐκάστη γὰρ ἡμέρᾳ διδασκαλία ἡ πρὸς τούτων) καὶ τὸ πρὸς δύναστιν δόγμα πιστῶσαι, καὶ τὸ πρὸς ζωῆς αἰωνίου. διὰ δὲ τῆς δυνάστου ὥσπερ, ὅπερ ζωὴν αἰώνιον ἐπαγγέλλεται, δεικνὺς ὅτι οὐ νεκρῶν ἐστιν αὕτη, ἀλλὰ μὴ τῆς δυνάστου. καὶ πόθεν ταῦτα δῆλα, φησιν; ἀπὸ τῶν γραφῶν. πανταχοῦ γὰρ αὐτὸν ἐκ παλαιοτέρου πρὸ αὐτῶν κειμένων ταῦτα μαθεῖν. Εἰ πάντων δὲ, ζωὴν διδοὺς ὁ κόσμῳ, εἰς ζῆλον αὐτὸν ἐκάλει, ὥστε καὶ ἀληθῆσαι τοὺς ὅτι τῷ ἄλλως ἀπολαύειν τῆς δωρεᾶς μὴ μείναι ἔξω. Συνεχῶς δὲ ἀναμιμνήσκει τοῦ μάννα, καὶ τὸ διαφορὸν πρίσας, καὶ [αὐτοὺς] εἰς πίστιν ἐκάλων. εἰ γὰρ δυνατὸν ἐλθεῖν τεσσαράκοντα ἔτεσιν, ἀμήτε χωλεῖς καὶ σίτου καὶ τῆς ἄλλης ἀκολουθίας διακεκοπῆσαι τῷ ἐκείνων ζωῇ· πολλῷ μᾶλλον νῦν, ὅπου μείζοσι κατεκληρώθημεν, δυνήσεται τοῦτο. ἄλλως δὲ, καὶ εἰ ἐκεῖνα τύποι ἦσαν, καὶ χωλεῖς ἱδρώτων καὶ πόνων συνέλεγον τὸ φερόμενον· πολλῷ μᾶλλον νῦν τοῦτο ἔστιν, ἔνθα πολλὴ ἡ διαφορά, καὶ τῷ μηδέποτε τελευτᾶν, καὶ ὧν ζωῆς ἀπολαύειν τῆς ἀληθοῦς. καλῶς δὲ ζωῆς πολλάκις μέμνηται, ὅπερ τοῦτο ποθεινὸν αὐτοῖς καὶ ἡδύ, ὡς τὸ μὴ ἀποθανεῖν. ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ τοῦτο ἦν ἡ ὑπόσχεσις, μῆκος βίου, καὶ πολλαὶ ἡμέραι· ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔστι μῆκος ἁπλῶς, ἀλλὰ ζωὴ τέλος οὐκ ἔχουσα. ἅμα δὲ καὶ δεῖξαι βούλεται, ὅτι τοῦ ἐκ τῆς ἀμύρτιας ῥιπτομένου κόλασιν ἀναλαβεῖν νῦν, τοῦ ψῆφον λύων ἐκείνου τοῦ θανατοῦσαν, καὶ ζωὴν φέρουσαν οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' αἰώνιον εἰσάγων ἀπενδυτίας τοῖς πρώτοις.

59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπφαρναούμ. Ἔνθα αἱ πλῆξαι γεγόνασι δυνάμεις, ὥστε ἐγεῖραι αὐτὸν ἀκροατὰς μάλιστα. ποῦ δὲ ἔσχεν ἐν συναγωγῇ ἐδίδασκε καὶ ἐν ἱερῷ; ὁμοῦ μὲν ὁ πλῆθος αὐτῶν θηρεῦσαι θέλων, ὁμοῦ δὲ δεῖξαι βουλόμενος, ὅτι οὐκ ἐναντίος ἐστὶ τῷ πατρί.

60 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν ἀκούσαντες, ἔλεγον· σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος.

Τί ἐστι σκληρός; πραχύς, ὑπόπονος, μόχθον ἔχων. καὶ μέντοι οὐδὲν τοιοῦτον ἔλεγεν. οὐδὲ γὰρ περὶ πολιτείας διελέγετο, ἀλλὰ περὶ δογμάτων, ἄνω δὲ κάτω τρέφων τὸν πίστιν τὸν εἰς ἑαυτόν. Τί οὖν ἐστι, σκληρός ἐστιν ὁ λόγος; ὅτι ζωὴν ἐπαγγέλλεται καὶ ἀνάστασιν; ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔφη καταβεβηκέναι; ἀλλ' ὅτι σωθῆναι ἀδύνατον Ⓦ μὴ φαγόντα αὐτοῦ τὴν σάρκα; Ταῦτα οὖν, εἰπέ μοι, σκληρά; καὶ πῶς ἂν ταῦτα εἴποι; τί οὖν ἐστι σκληρός; δυσπαραδεκτος, ἰσχυρῶν αὐτῶν τὴν ἀσθένειαν, πολλὴν ἔχων Ⓦ φόβον. ἐνόμιζον γὰρ μείζονα τῆς οἰκείας ἀξίας φθέγεσθαι καὶ ὑπὲρ αὐτόν. διὸ καὶ ἔλεγον· Τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; ὑπὲρ ἑαυτῶν ἀπολογούμενοι ταῦτα, ὅπως ἔμφασιν ἀποκρύψωσιν.

61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν ἐν ἑαυτοῖς Ⓐ μαθηταὶ περὶ τούτου (Καὶ γὰρ τοῦτο τῆς αὐτοῦ θεότητος, τὸ τὰ ἀπόῤῥητα φέρειν εἰς μέσον) εἶπα λέγει· 1ᵒ. ὡς ἐν ὕπν.

Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; 62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον. Τοῦτο καὶ ὅπερ τῷ Ναθαναὴλ ἐποίησε λέγων· ὅτι εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πίστις σου; μείζονα τούτων ὄψῃ· καὶ ὅπερ Νικοδήμῳ· ὅτι οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς Ⓦ οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Τί οὖν; ἀποείας ἀποείας ζωὴν πίστις; οὐχί (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ τῷ μεγέθει τῶν δογμάτων καὶ τῇ πλήθει αὐτοῦ ἐπαγαγέσθαι βούλεται. ὁ μὲν γὰρ εἰπὼν ἁπλῶς, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα, οὐδὲν πλέον παρεσκεύασε, μᾶλλον δὲ ἐσκανδάλισεν· ὁ δὲ εἰπὼν, ὅτι τὸ σῶμά μου ζωὴ τοῦ κόσμου, καὶ ὁ εἰπὼν, ὅτι καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ Ⓦ πατέρα, καὶ ὁ εἰπὼν, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα, τὴν ἀποείαν λύει. ὁ μὲν γὰρ ἓν τι μέγα περὶ ἑαυτοῦ φιλόμυθος, κἂν ὑποπτος ἦν, ὡς πλάττων· ὁ δὲ τοσαῦτα ζωείρων ἐφεξῆς, πᾶσι ἀναγκαῖα τὴν ὑποψίαν. πρῶτα δὲ ποιᾷ καὶ λέγει, ὥστε αὖθις ἀπαγαγεῖν τὸν νομίζειν αὐτὸν πατέρα τοῦ Ἰωσήφ. καὶ τοίνυν τὸ σκάνδαλον ὑπετείνατο θέλων τοῦτο ἔλεγεν, ἀλλὰ λύσας μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ Ἰωσὴφ αὐτὸν εἰ νομίζων, οὐκ ἂν προσεδέξατο τὰ λεγόμενα· ὁ δὲ πειθεὶς, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκε, καὶ σκῆψ ἀναζήσεται, εὐχολώτερον ἂν προσέσχε τοῖς λεγομένοις. μᾶλλον δὲ τούτων καὶ ἑτέρων λύσιν ἐπάγει, λέγων· 2ᵒ. τοῦτ' ἐστὶν, 2ᵒ. τοῦ κύ.

63 Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν· ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. Ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· πνευματικῶς δεῖ τὰ περὶ ἐμοῦ ἀκούειν. ὁ γὰρ σαρκικῶς ἀκούσας, οὐδὲν ὠφέλητο, ὅτε μετεωρίζει ἀπέλαυσε. σαρκικὸν δὲ ἦν τὸ ἀμφισβητεῖν πῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκε, καὶ τὸ νομίζειν ὅτι υἱός ἐστι τοῦ Ἰωσήφ, καὶ τὸ, πῶς δύναται ἡμῖν τὴν σάρκα δοῦναι φαγεῖν; Ταῦτα πρῶτα σαρκικά· ἅπερ ἔδει μυστικῶς νοεῖν καὶ πνευματικῶς. καὶ πόθεν, φησὶ, δύναιτο νοῆσαι τίς ποτέ ἐστιν ἡ σάρξ φαγεῖν ἐκείνοις; ἐκείνοις ἔδει τοῦ προσήκοντα ἀναμεῖναι καιρὸν, καὶ πιστωθῆναι, καὶ μὴ ἀπαγρεύειν. 2ᵒ. σε ἀνέ 2ᵒ. ἡρώτησε

Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή· τουτέστι, θεῖα καὶ πνευματικά ἐστιν, οὐδὲν ἔχοντα σαρκικὸν, οὐδὲ ἀκολουθίαν φυσικήν· ἀλλ' ἀπήλλακται πάσης μὲν τοιαύτης ἀνάγκης, καὶ ὑπερκειται καὶ τῶν νόμων τῶν ἐνταῦθα κειμένων. ἕτερον δὲ ἔχει νοεῖν ἐξηλλαγμένον. ὥσπερ οὖν ἐνταῦθα τὸ πνεῦμα εἶπεν, ἀντὶ τοῦ πνευματικὰ, οὕτω καὶ σάρκα εἶπεν, οὐ σαρκικὰ εἶπεν, ἀλλὰ τὸ σαρκικῶς ἀκοῦσαι, ἅμα καὶ αὐτοὺς ἀνιπτόμενος, ὅτι ἀεὶ σαρκικῶν ἐπεθύμουν, δέον πνευματικῶν ἐφίεσθαι. Ἐὰν γὰρ αὐτὸ σαρκικῶς τις ἀκλεῖσθαι, οὐδὲν ἀπώναστο. τί οὖν; ἔστιν ἡ σὰρξ αὐτοῦ σάρξ; καὶ σφόδρα μὲν οὖν καὶ πῶς εἶπεν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν; ἀ περὶ τῆς ἑαυτοῦ σαρκὸς λέγων (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ περὶ τῶν σαρκικῶς ἀκλαμβανόντων τὰ λεγόμενα. τί δέ ἐστι τὸ σαρκικῶς νοῆσαι; τὸ ἁπλῶς εἰς τὰ προκείμενα ὁρᾶν, καὶ μὴ πλέον τι φαντάζεσθαι. τοῦτο γάρ ἐστι σαρκικῶς. χρὴ δὲ μὴ οὕτω κρίνειν τοὺς ὁρωμένους, ἀλλὰ πρῶτα τὰ μυστήρια τοῖς ἔνδον ὀφθαλμοῖς κατοπτεύειν. τοῦτο γάρ ἐστι πνευματικῶς. ὁ μὴ 2ᵒ. ἀπὸ πνέ 2ᵒ. λέγω

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὴ τρώγων" αὐτὸ τὴ σάρκα καὶ πίνων" αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ· πῶς οὖν οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ σάρξ, ἧς ἄνευ ζῆν οὐκ ἐνι; ὁρᾷς ὅτι τὸ, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν, οὐ περὶ τοῦ σαρκὸς αὐτοῦ εἴρηται, ἀλλὰ περὶ τῆς σαρκικῆς ἀκροάσεως;

64 Ἀλλ' εἰσί τινες ἐξ ὑμῶν, οἱ οὐ πιστεύουσι. Πάλιν καὶ τὸ ζωὴν αὐτοῦ τοῖς λόγοις ἀξιῶμα περιτίθησι, τὰ τε μέλλοντα προλέγων, καὶ δεικνὺς ὡς οὐ τῆς ἐκείνων δόξης ἐφιέμενος ταῦτα ἔλεγεν, ἀλλ' αὐτοὺς κηδόμενος. Εἶπων γὰρ, τινές, σὺν μαθηταῖς· προσεξήγαγε. παρὰ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἔλεγε· καὶ ἐσφάκατέ με, ὃς" οὐ πιστεύετέ μοι· σκάνδαλα γὰρ, εἰσί τινες ἐξ ὑμῶν, οἱ οὐ πιστεύουσιν. ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς τίνες εἰσὶν ⓐ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. 65 Καὶ ἔλεγε, διὰ τοῦτο εἴρηκα, οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς μέ, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ· δῶρον ἐκ τοῦ πατρός μου. Τὸ ἐκούσιον σκάνδαλα τῆς οἰκονομίας ὁ διαπελεκίζει ἡμῖν αἰνίττεται, καὶ ὃ ἀνεξίκακον. καὶ ὃ ἐξ ἀρχῆς ἦ, οὐχ ἁπλῶς σκάνδαλα κλαυ· ἀλλ' ἵνα μάθῃς αὐτοῦ τὸ δῶρον πρόγνωσιν, καὶ ὅτι περὶ τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ ὃ μὴ ὃ ἐφέλκυσαι, οὐδὲ μὴ ὃ σκανδαλισθῆναι, τοῦ προδότου ἤδει, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου, ὅπερ ἰδίᾳ θεότητος. Εἶπα καὶ ἐπάγω· ἐὰν μὴ δεδομένον αὐτῷ ᾖ ἦ δῶρον ἐκ τοῦ πατρός μου, πείθων αὐτοὺς πατέρα αὐτοῦ νομίζειν ⓐ Θεόν, ἀλλὰ μὴ ⓦ Ἰωσήφ, καὶ δεικνὺς ὅτι οὐκ ἔστι ὃ τυχὸν ὃ πιστεῦσαι εἰς αὐτόν. Ὡσανεὶ ἔλεγεν, ἃ θορυβοῦσιν, οὐδὲ παροξύνουσιν, οὐδὲ ξενίζουσί με ⓐ μὴ πιστεύοντες· οἶδα τοῦτο ἄνωθεν πρὶν ἢ γένεσθαι· οἶδα τίσιν ἔδωκεν ὁ πατήρ. ὅταν ὃ ἀκούσῃς, ὅτι δέδωκε, μὴ ἀποκλήρωσιν ἁπλῶς νόμιζε, ἀλλ' ἐκεῖνο πίστευε, ὅτι ὁ παραλαμβάνων ἑαυτὸν ἄξιον τοῦ λαβεῖν, αὐτὸς ἔλαβεν.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. Καλῶς ὁ διαπελεκίζων οὐκ εἶπεν, ἀνεχώρησαν· ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, δηλῶν ὅτι τῆς κατ' ἀρετὴν ἐπιδόσεως ἀνεστόμωτο, καὶ ὅτι εἰς ἔχον πάλαι πίστιν ἀπώλεσαν, ἀποκλείσαντες ἑαυτούς. ἀλλ' οὐχ ⓐ δώδεκα τοῦτο ἔπαθον. διὰ καὶ φησι περὶ αὐτῶν·

67 Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Δεικνὺς πάλιν ὅτι οὐ δεῖται τῆς διδασκαλίας αὐτῶν καὶ τῆς θεραπείας, οὐδὲ διὰ τοῦτο αὐτοὺς περιποιεῖται ἐπιδεικνύμενος. πῶς γὰρ ὁ καὶ τούτοις ταῦτα λέγων; διὰ τί οὖν αὐτοὺς μὴ ἐπήνεσε; διὰ τί μὴ ἐθαύμασεν; ὁμοῦ μὲ ὃ τῷ διδασκάλῳ πρέπον ἀξίωμα τηρῶν, ὁμοῦ ὃ δεικνὺς ὅτι διὰ τούτου μᾶλλον ἐφέλκεσθαι ἔδει τὸ θεῖον. Εἰ μὲ γὰρ ἐπήνεσε, νομίζοντες αὐτῷ χάριν διδόναι, καὶ ἔπαθόν τι ἀνθρώπινον· τῷ ὃ δεικνύναι μὴ δεόμενον αὐτὸν τῆς ἀκολουθήσεως αὐτῶν, κατέχε μᾶλλον. καὶ ὁρᾷ πῶς αὖθις συνετῶς εἴρηκεν. ὃ γὰρ εἶπεν, ἀπέλθετε(τοῦτο γὰρ ἀπωθουμένου ἦν) ἀλλ' ἐρωτᾷ λέγων, μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ὅπερ πᾶσαν ἦν ἀφαιρῶντος βίαν καὶ ἀνάγκην, καὶ οὐ βουλομένου αἰδοῖ τινι προσηρτῆσθαι, ἀλλὰ μὲ τοῦ χάριν εἰδέναι. ὧ ὃ μήτε ἐκείνων κατηγορῆσαι φανερῶς, ἀλλ' ῥῆμα καθάψασθαι, ἔδειξεν ὅπως δὴ φιλοσοφεῖν ἐν τοῖς τοιούτοις. ἡμεῖς ὃ τἀναντία πάσχομεν· εἰκότως, ὅτῳ τῆς οἰκείας ἐχόμενοι δόξης, ἅπαντα πράττομεν. διὰ καὶ ἐλαττοῦσθαι νομίζομεν τὰ ἡμέτερα διὰ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν θεραπευόντων. ἔστι ὃ ὅτε ἐκολάκευσαν, ὅτε διεκρούσατο· ἀλλ' ἠρώτησεν. οὐκ ἄρα καταφρονιῶν ἦν, ἀλλὰ μὴ βουλομένου βίᾳ καὶ ἀνάγκῃ κατέχεσθαι. τὸ γὰρ ὕστερον μένειν, ἴσον ὅτι τῷ ἀπελθεῖν. Τί οὖν ὁ Πέτρος;

68 Πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις.

69 Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Ὁρᾷς ὅτι οὐ τὰ ῥήματα ἦν τὰ σκανδαλίζοντα, ἀλλ' ἡ ἀπροσεξία καὶ [ἡ] ῥᾳθυμία καὶ ἀγνωμοσύνη τῶν ἀκουόντων; καὶ γὰρ καὶ εἰ μὴ εἶπεν, ἐσκανδαλίσθησαν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο θρηνῆ προσέχοντες ἀεὶ φορτικῇ, καὶ τῇ γῇ προσπλωμένοι. ἄλλως δὲ, καὶ ὅτι μεῖ

ἐκείνων

ἐκείνων ἰσχυον," ἀλλ' ὅμως πάνδυτα ἐκείνων ἀπεφήνατο, λέγοντες· τοῦς ἵνα ἀπελθοῦσόμεθα; πολλῆς δὲ ῥῆμα φιλοσοφίας ἐμφατικόν. δείκνυσι γὰρ ὅτι πάντως αὐτοῖς ἐστιν ὁ " διδάσκαλος ἀμείνων, καὶ πατέρων, καὶ μητέρων, καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων, καὶ ἀποσάττει αὐτὸ ὡς οὐκ ἔτι λοιπὸν ποῦ καταφυτεῖν. εἶπα, ἵνα μὴ δοκῇ σὺ, τοῦς τίνα ἀπελθυσόμεθα, ἀφ' οὗ" εἰρήκαμεν αὐτῷ, ὡς οὐκ ὄντων τῶν ὑποδεξαμένων αὐτοὺς, οὐθέως ἐπήγαγε· ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. ⓐ μὴ γὰρ σαρκικῶς καὶ μετὰ λογισμῶν ἀνθρωπίνων ἤκουον, ὅτοι δὲ πνευματικῶς, καὶ τῇ πίστει ὃ πάντες ἑπόντες. διὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγε· πνεῦμά ἐστι τὰ ῥήματα, ἃ λελάληκα ὑμῖν· τουτέστι, μὴ ὑποληφθεὶς τὴν τῶν σωματικῶν ἀκολουθίαν καὶ τὴν τῶν μυρμήκων ἀνάγκην τῶν ῥημάτων τῶν ἐμῶν τοῦ διδασκαλείου ὑποκρούσῃ. οὐ τοιαῦτα τὰ πνευματικά· οὐκ ἀνέχεται δουλεύειν νόμοις τοῖς ἐπὶ γῆς. τοῦτο καὶ Παῦλος δηλοῖ, λέγων· Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τουτέστι, Χριστὸν καταγαγεῖν· ἢ τίς καταβήσεται εἰς τὸν ἄβυσσον; τουτέστι, Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. ἤδη τοῦ ἀνάσασιν ὅσοι προσεδέξαντο, καὶ τὸ ἐκεῖ λῆξιν ἅπασαν. ὅρα γὰρ τὸ φιλάδελφον, ⓑ φιλότεκνον, πῶς ὑπὲρ πάντος ἀπολογεῖται τοῦ χορτοῦ. ὑγιὲς εἶπεν, ἐγνωκα, ἀλλ' ἐγνώκαμεν· μᾶλλον δὲ σκέψει πῶς ἐπ' αὐτῷ ἔρχεται τῷ ῥήματι τὸ διδασκάλου, καὶ τὰ αὐτὰ τοῖς Ἰουδαίοις φθεγγόμενος. ⓐ μὴ γὰρ ἔλεγεν· οὐκ ἔστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ· ἔστι δὲ, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ ὅτι ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, ταῦτα πολλάκις ἀκούσας αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἐδείκνυ γὰρ ὅτι πολὺ κατέχει τὰ εἰρημένα, αὐτῷ μνήσας τῶν ῥημάτων. τί οὖν ὁ Χριστός; οὐκ ἐπῄνεσε ⓦ Πέτρον, οὐδὲ ἐθαύμασε, καίτοι ἀλλαχοῦ τοῦτο ποιήσας· ἀγαλλιᾷ δὲ φησιν;

70 Οὐχὶ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ εἷς ἐξ ὑμῶν διάβολός ἐστιν;

Ἐπειδὴ γὰρ εἶπε, καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, ἔξαιρεῖ τὸν χορὸν ⓦ Ἰούδαν. οὐδὲν γὰρ ὠφέλει τῶν μαθητῶν αὐτὸς εἶπε, ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε; φησί, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος· οὐτωσὶ δὲ ὅπως εἶπε, καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, εἰκότως οὐκ ἀφίησι ⓦ Ἰούδαν εἰς τὸν ἐκείνων χορόν. τοῦτο δὲ ἐποίει πόρρωθεν καὶ λύων τοῦ προδότου τὴν κακίαν ἀνακρουόμενος, εἰδὼς μὲν ὅτι οὐδὲν ὀνήσει, τὸ δὲ ἑαυτῷ προσάπτων. καὶ γὰρ τὴν σοφίαν· οὔτε αὐτὸν φθονερὸν ἐποίησεν, οὔτε λαθεῖν εἴασεν· οὐκ-νο μὲν, ἵνα μὴ ἀναμαρτήτως καὶ φιλονεικότερος γένηται· τοῦτο δὲ, ἵνα μὴ νομίζων λανθάνειν, ἀδεῶς ἐργάσηται τὸ τόλμημα. διὸ καὶ προσιὼν φανερωτέρως ἐπάγει τοῦ ἐλέγχου. προτερον μὲν γὰρ καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν ἄλλων ἠλέθμησεν, εἰπών, ὅτι εἰσί τινες ἐξ ὑμῶν, οἱ δὲ πιστεύουσιν (ὅτι δὲ καὶ τὸν προδότην ἠλέθμησεν," ἐδήλωσεν εἰπὼν ὁ εὐαγγελιστής· ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς τίνες εἰσὶν ⓐ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτὸν) ἐπειδὴ δὲ ἐκέμεινε, σφοδρότερον ἐπάγει τὸν ἔλεγχον, εἷς ἐξ ὑμῶν διάβολός ἐστι, καὶ κοινὸν πᾶσι τὸ φόβον κατέπεσεν, ἀκούσαντας ἀναπηδῆσαι. ἄξιον δὲ ἐνταῦθα διαπορῆσαι, τί δήποτε νῦν μὲν οὐδὲν λέγουσιν ⓐ μαθηταί, ὕστερον δὲ δεδοίκασι καὶ διαπορούνται πρὸς ἀλλήλους ὁρῶντες καὶ πιωθόμενοι, μή τι ἐγώ εἰμι Κύριε; καὶ τῷ Ἰωάννῃ ὁ Πέτρος ἐνύει μαθεῖν τὸν προδότην καὶ πυθέσθαι τοῦ διδασκάλου τίς ἐστι;" τί ποτε οὖν ἐστι; ἆρα ὕπω ἦν ὁ Πέτρος ἀκούσας, ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, διὰ τοῦτο οὐδὲ τι δέος εἶχεν· ὕστερον δὲ ἐπετιμήθη, καὶ ἀπὸ πολλῆς διαθέσεως εἰπὼν οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ καὶ Σατανᾶς ἤκουσεν, ἀκούων ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν διαβαλεῖ με, εἰκότως λοιπὸν ἔδεισεν." ἄλλως δὲ, οὐδὲ νῦν φησιν, εἷς ἐξ ὑμῶν διαβαλεῖ με, ἀλλ' εἷς ἐξ ὑμῶν διάβολός ἐστι. διὰ τοῦτο οὐδὲ ἠδέσαν ὃ λεγόμενον, ἀλλὰ πονηρείας ᾠοντο σκώπτεσθαι μόνον. τί δήποτε δὲ τὸ, οὐχὶ ἐγὼ ὑμᾶς, εἶπε, τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ εἷς ἐξ ὑμῶν διάβολός ἐστι; κολακείας ἀπηλλαγμένῳ αὐτὸν τὸν διδασκαλεῖον δεικνύς· ὅπου γὰρ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ηδ πλούτων αὐτὸν ἐγκαταλειφάντων αὐτοὶ παρέμειναν μόνοι, καὶ ὅλως δὲ Πέτρος ὡμολόγουν ἐπὶ Χριστόν, ἵνα μὴ νομίσωσιν ὅτι ὅλως τοῦτο ἔμηνεν αὐτοὺς κολακεύειν, ἀπαλλάττων ἑαυτὸν τῆς ὑποψίας. οὐ λέγω, φησὶν, ὅτι σὺ εἶ· οὐδέν με δυσωπεῖ πρὸς τὸ τῶν κακῶν μὴ ἐλέγχειν. μὴ νομίσητε ὅτι ὅπως ἐπεμείνατε, κολακεύσαντας ὑμᾶς ἀφήσομαι, ἢ ὅπως ἠκολουθήσατε, οὐκ ἐλέγξω σου τὸ ποιη-
5 σεις. ὁ γὰρ πολὺ τοῦτο μεῖζόν ἐστιν εἰς τὸ δυσωπῆσαι τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ τοῦτό με δυσωπεῖ. ὁ μὲν γὰρ παρὰ μισθόν, τῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας πρόκειται τεκμήριον· ὁ δὲ ἐκλεγεὶς παρὰ δὲ διδασκάλου, παρέπεται δόξαν ἀνοίας, ἐκπεπλήκτους, παρὰ τοῖς ἀνοήτους. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τοῦτό με ἀπάτει τῶν ἐλέγχων. τοῦτο γὰρ καὶ νῦν ἐγκαλοῦσι τῷ Χριστῷ Ἕλληνες ψυχρὸς καὶ ἀνοήτως. οὐ γὰρ ἀνάγκη καὶ βίᾳ ποιεῖν ἀγαθοὺς εἴωθεν ὁ Θεός, οὐδὲ ἡ ἐκλογὴ
10 αὐτοῦ καὶ ἡ αἵρεσις βιαστικὴ τῶν καλουμένων ἐστίν, ἀλλὰ παρατρεπτική. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐ βιάζεται ἡ κλῆσις, σκόπει πόσους ζωώσει τῶν κληθέντων ἀπολέσθαι. ὅθεν φανερὸν, ὅτι καὶ ἐν τῇ γνώμῃ κεῖται τῇ ἡμετέρᾳ, τὸ σωθῆναι καὶ ἀπολέσθαι.

Ταῦτα δὴ ἀκούοντες παυδυώμεθα καὶ φεύγωμεν ἀεὶ καὶ ἐγρηγορέναι. εἰ γὰρ ὁ εἷς τὸν ἄγιον ἐκεῖνον ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΘΙΚΟΝ
ρὸν τελῶν, ὁ τοσαύτης ἀπολελαυκὼς δωρεᾶς, ὁ σπυρίδα πεποιηκὼς (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλ-
15 λων ἦν τῶν πεμφθέντων νεκροὺς ἐγεῖραι καὶ λεπροὺς καθαίρειν) ὅπερ ἐάλω νοσήματι [δεινῷ τῷ] τῆς φιλαργυρίας κακῷ, καὶ τὴν δεκάτην τῶν ἑαυτοῦ προὔδωκεν, οὐδὲν αὐτὸν ὠφελήσει, οὔτε αἱ θυρτσίαι, οὐχ αἱ δωρεαὶ, οὐ τὸ μετ' αὐτοῦ εἶναι, οὐ θεραπεία, οὐ τὸ τοῦ πόδας νίψαι, οὐ τὸ τῆς τραπέζης χοινωνῆσαι, οὐ ὃ γλωσσόκομον κατέχειν, ἀλλὰ καὶ ἐφόδια αὐτῷ ταῦτα κολάσεως γέγονε. φοβη-
θῶμεν καὶ ἡμεῖς, μή ποτε ΜΑ Ἰούδᾳ μιμησώμεθα ὅλως τῆς φιλαργυρίας. καὶ παρὰ δόξαν ΜΑ
20 Χριστόν; ἀλλ' ὅταν παρίδῃς πέντε λιμῷ τηκόμενον, ἢ ὑπὸ ψύχους διαφθειρόμενον, τιμᾷ αὐτιμᾷ καὶ αὐτὸς ἐφείλκει" καταδίκαι· καὶ ὅταν ἀναξίως μετέχωμεν τῶν μυστηρίων, ὁμοίως ἀπολλύμεθα τοῖς χειροκλόνοις. ὅταν ἁρπάζωμεν, ὅταν ἀγνώμεν οὐκ καταδεεστέρως, μεμίσῃ ὀπισθοσόμεθα τιμῇ πλησίον. καὶ μάλα εἰκότως. μέχρι γὰρ τίνος ὁ ἔρως ἡμᾶς ὕ-
πνῳ κατέχει τῶν παρόντων πραγμάτων τῶν περιττῶν δὲ ἀνοήτων; ὁ γὰρ πλοῦτος ἐν τοῖς
25 περιττοῖς, ἐν οἷς οὐδὲν ὄφελος ἔχει. μέχρι πίνος περισπλώμεθα τοῖς ματαίοις; μέχρι τίνος καὶ ὀφθαλμοβλέπομεν ἐν τοῖς ὄρεσιν; καὶ νήφομεν; οὐ λαμβάνομεν κόρον τῶν γηΐνων τούτων καὶ παρῤῥεόντων; καὶ παυδυόμεθα ὅλως τῆς πείρας αὐτῶν τιμῇ βιτέλειαν; ἐννοήσωμεν οὖν πρὸ ἡμῶν πλουτήσαντας. καὶ ἵναρ πόσα ἐκεῖνα; καὶ σκιὰ καὶ ἄνθος; [καὶ ῥοῦμα παρῤῥέ-
ον;] καὶ δίψημα καὶ μῦθος; ὁ δεῖνα πεπλούτηκε· δὲ πόσῳ ὁ πλοῦτος; ἀπώλετο καὶ διέ-
30 φθαρται· ἀλλὰ τὰ δι' αὐτὸν ἁμαρτήματα ὅλως μένει, καὶ ἡ ὅλως δὲ ἁμαρτήματα κόλασις. μᾶλλον δὲ, εἰ μὴ κόλασις ἦν, μηδὲ βασιλεία προὔκειτο, ὃ ὁμόφυλον καὶ ὃ ὁμογλυές ἀδελφῆναι ἐλεεῖν, ὃ ὁμοιοπαθὲς δυσωπῆσαι. νῦν δὲ κινδυνος μὴ πέφομεν· πολλοὶ δὲ καὶ ἀνάγκης καὶ ἀρκίδος, καὶ ὅλως φόβου ἰσχυροῦ· δὲ θέατρον ἐστὶ παρὰ τὸν λιμὸν τηκόμενον, δὲ πικρότερον ἡμῖν δὲ ἄλλοτριον τῶν συγγενοῦς, καὶ ἀπικρότερον ἡμῖν δὲ οἰκεῖον τῶν μὴ ὄντος οὐδὲ προσήκοντος.
35 ἀλλ' οἰκοδομεῖσθαι λαμπρὰς οἰκίας, δὲ πολλοὺς ἔχειν οἰκέτας, καὶ εἰς χρυσῆν ὄροφον κατα-
κειμένοις ὁρᾶν καλόν; πρεπτὸν μὲν οὖν δὲ δυνατόν. ἔστι γὰρ ἄλλα οἰκοδομήματα, λαμπρότερα πολλῷ καὶ σεμνότερα τούτων. ὅπερ τοῖς τοιούτοις βύφραίνειν σκιὰ ὀφθαλμοὺς δυσάγκαιον. ὁ γὰρ κωλύσων οὐδείς. βούλει κάλλιστον ὄροφον ἰδεῖν; ἐπάνω καταλαμπούσης, ἴδε κατηστερισμένον ΜΑ οὐρανόν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐμὸς ὄροφος, φησι. καὶ μὲν οὖν μᾶλλον σός, ἢ ἐκεί-
40 νος. δὲ γὰρ ἅλας σε γένοιτο, καὶ κτίσις σοι μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐστιν· οὐκ ἔστι δὲ σός, ἀλλὰ τῶν μετὰ τιμῆ πλουτίσαι κληρονομούντων. καὶ ὁ μὴ δὲ μέγας ὀφειλῆσαι δυνήσεται, ἀλλὰ τοῦ κάλλους τοῦ ΜΑ δημιουργὸν παρεμπέμπων· οὐκ ἔστι δὲ μέγας σε καταλαβεῖν, κατηφὴς σὺ μέγιστος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως γινόμενος, ὅταν αὐτὸς μὴ χρυσῷ περιβεβλημένος ᾖ, ὁ δὲ Χριστὸς μηδὲ ἀναγκαῖον ἔχων ἱμάτιον. μὴ δὴ τοσαύτῃ αἰσχύνῃ ὑποπέσωμεν· μηδὲ διώκω-

μεν

μθν τὰ φθύγγοντα, ϗ φθύγομθν τοῖ μθνοντα· μηδὲ προδῶμθν ἡμῶν τὴν σωτηρίαν, ἀλλ' ἀντεχώμεθα τῆς μθγούσης ἐλπίδος, ⓐ μθν γεγηρακότες, ἀτε εἰδότες φαύλως, ὅτι ὀλίγος ἡμῖν ἐστιν ὁ λείπεται τῆς ζωῆς χρόνος· ⓐ ὦ νέοι, ἀτε πεπεισμένοι σαφῶς, ὅτι ϗ πολὺ δ' λφπόμθνον. ὡς γὰρ κλέπτης ἐν νυκτί, ὕτως ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἔρχε). Ταῦτ' οὖν εἰδότες, καὶ γυναῖκες ἄνδρας παρακαλῶμθν, ϗ ἄνδρες γυναῖκας ὑφετώμθν, ϗ νεωτέρους δὲ πρεσβύτερος διδάσκωμθν, δὲ πάντες ἀλλήλους παραθύνωμθν, τὴν μθν πρόντων ἐπιφοράν, τὴν δ' μελλόντων ἐφίεσθαι, ἵνα ϗ τυχεῖν αὐτ' δυνηθῶμθν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τ' Κυρίου Ιησ Χριστ, [δι' ὃ δὲ] μεθ' ὧ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τ αἰῶνας τ αἰώνων. Αμήν.

κεφ ζ. Ομιλ. μη. 1 ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΠΑΤΕΙ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΜΕΤΑ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ιουδαίᾳ περιπατῆν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν ⓐ Ιουδαῖοι ἀποκτεῖναι. 2 Ην δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τ Ιουδαίων, ἡ σκηνοπηγία.

Ουδὲν φθόνου χεῖρον δ βασιλείας· ὕτως ὁ θανάτος εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν. ὅπου γὰρ εἶδεν ὁ διάβολος τὸν ἀνθρωπον τιμώμενον, οὐκ ἐνεγκὼν τὴν φιλοτιμίαν, πάντα ἐποίησεν ὥστε αὐτὸν ἀνελῆν. καὶ πανταχοῦ τῆς γῆς τούτου εἴδωλα ἀνέστησεν ἀντὶ τ καρπῶν γινόμθνον. οὕτω ϗ Αβελ ἐσφάγη, οὕτω ϗ Δαβὶδ ἐμίμησεν, ὅτε καὶ ἄλλοι πολλοὶ τ δικαίων· ἐντεῦθεν καὶ Ιουδαῖοι ζηλοτυπότεροι γεγόνασι. καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ εὐαγγελιστής ἔλεγε· μθ' ταῦτα περιεπάτει ὁ Ιησ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. ϗ γὰρ εἶχεν ἐξουσίαν ἐν τῇ Ιουδαίᾳ περιπατῆν, ὅτι ἐζήτουν αὐτ' ⓐ Ιουδαῖοι ἀποκτῆναι. Εἰ λέγεις, ὦ μακάριε Ιωάννη; οὐκ εἶχεν ἐξουσίαν ὁ δυνηθεὶς πάντα ὅσα ἠθέλησεν; ὁ εἰπών, τίνα ζητεῖτε, ϗ ῥίψας αὐτοὺς εἰς τὰ ὀπίσω; ὁ πρὸ ϗ μὴ ὁρώμθνος, ὃς οὐκ εἶχεν ἐξουσίαν; πῶς δ' ϗ ὕστερον εἰς μέσον αὐτῶν προελθών, ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, ἐν μέσῃ τῇ ἑορτῇ, διωδόν ὄντος, ϗ τῶν φονεύντων πρόντων, διελέγετο ταῦτα, ἃ μᾶλλον αὐτοὺς πρώξινε; τοῦτο γοῦν ϗ ἐθαύμαζον λέγοντες, οὐχ ὕτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ϗ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, ϗ οὐδὲν αὐτῷ" λέγουσι. τίνα" δήποτε ταῦτα τὰ αἰνίγματα;" ἄπαγε· οὐχ ἵνα αἰνίγματα λέγῃ νομισθῇ, οὕτως εἶπεν, ἀλλ ἵνα δηλώσῃ ὅτι ϗ τὰ τῆς θεότητος ἐπεδείκνυτο, ϗ τὰ τῆς ἀνθρωπότητος. ὅταν μ' γὰρ λέγῃ, ὅτι ἔξεστιν οὐκ εἶχεν, ὡς περὶ ἀνθρώπου διαλέγε), πολλαχοῦ ϗ ἀνθρωπίνως ποιοῦντος· ὅταν δ' λέγῃ, ὅτι ἐν μέσοις αὐλοῖς εἱστήκει, ϗ οὐ κατεῖχον αὐτοί, τῆς θεότητος τὸ δυνάμιν ἐνδείκνυται ἡμῖν. ϗ γὰρ ἐφυγεν ὡς ἄνθρωπος, ϗ ἐφαίνετο ὡς Θεός· ἀμφότερα ἀληθεύων. τὸ τε γὰρ ἐν μέσοις οὖσι τοῖς βουλευσι μὴ κατέχεσθαι, τὸ ἀκαταγώνιστον αὐτοῦ ϗ ἄμαχον ἐδήλου· τό τε ὑποστέλλεσθαι, τὴν οἰκονομίαν ἐβεβαίου δὲ ὀπισθεν, ἵνα μήτε Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς ἔχῃ τι λέγειν, μήτε Μαρκίων ϗ οἱ τὰ ἐκείνων νοσοῦντες. διὰ τοῦτο τοίνυν" πάντων ἐμφερόμενοι τὰ σώματα. μθ' ταῦτα ἰὼ ἡ ἑορτὴ τ Ιουδαίων ἡ σκηνοπηγία. τὸ, μθ' ταῦτα, οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ, ἢ ὅτι πολλῷ μεταξὺ χρόνον ὀπτεμφὴν ὑπερεπήδησε. ϗ ὅτι δηλον ἐκθεν." ὅτε γὰρ εἰς τὸ ὄρος ἐκαθητο, φησιν, ἰὼ ἡ ἑορτὴ ἦν πάσχα· ἐν ταῦθα ϗ τῆς σκηνοπηγίας μέμνη), ϗ ἐν τοῖς πέντε μησὶν οὐδὲν ἕτερον ἡμῖν διηγήσατο, οὔτε ἐδίδαξεν ἡμᾶς ἄλλο τι, ἢ ὃ μθ' οὗ αὐτὸς σημεῖον, ϗ τ' περὶ τοῦ φαγεῖν τὰς χλοωθώσας δημηγορίαν· καίτοι αὐτὸς ἐ διελίμπανε σημεῖα ποιῶν, ϗ Περιπατοῦντος, οὐκ ἐν ἡμέρᾳ, οὐκ ἐν ἑσπέρᾳ, πολλάκις δ' ϗ νυκτός. τοῖς γοῦν μαθηταῖς ὕτως ἔπεσι, ὡς πάντες φασὶν ⓐ εὐαγγελισαί. τί δήποτε οὖν παρέλιπον ἐκεῖνο; ὅτι οὐκ ἐνῆν ἅπαντα καταλέγειν. ἄλλως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄλλως δὲ, ὡς ταῦτα λέγειν ἐπαυδάκασιν, ὑπὸ ὧν ἡ μέμψις, ἡ αἰτιολογία πρὸς τῶν Ιουδαίων· πρόκολωθήκει. ἐκείνοις μὲν γὰρ πολλὰ ὅμοια ἐῶ. ἐγὼ γὰρ ὅτι νοσοῦντας ἐθεράπευσε, καὶ νεκροὺς ἤγειρε, καὶ ὅτι ἐθαυμάσθη, πολλάκις ἀνέγραψα· ἔνθα δὲ ξένον ἔχουσι λέγειν τι, ἢ μέμψιν τινὰ δικαίαν κατ' αὐτοῦ φύεσθαι διηγεῖσθαι, ταῦτα πιθέσθαι. οἷς δὴ καὶ τὸ νῦν ἐστι, ὅτι ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἦσαν αὐτῷ πιστοῦσθαι αὐτῷ. ὡς γὰρ ἐν τῷ τυχοῦσαν ἔχει διαβολὴν τὸ πρᾶγμα· καὶ ἄξιον θαυμάσαι τὸ φιλάληθες αὐτῶν ἦθος, πῶς οὐκ αἰσχύνονται λέγοντες ταῦτα, ἃ δοκεῖ τῷ διδασκάλῳ φέρειν αἶσχος· ἀλλὰ καὶ ταῦτα μάλιστα τῶν ἄλλων ἐπαυδάκασιν ἀπαγγέλλειν. καὶ νῦν γοῦν πολλὰ τοιαῦτα θαύματα, καὶ σημεῖα, καὶ δημηγορίας, ὅτι τοῦ βίου ἐπεπίθοντο.

3 Εἶπον γάρ, φησι, πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μεταβηθι ἐντεῦθεν εἰς τὴν Ιουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα ἃ ποιεῖς.

4 Οὐδεὶς γάρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

5 Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Καὶ ποία, φησὶν, ἀπιστία ἐν ταῦτα; πῶς καλοῦσι γὰρ αὐτὸν θαυματουργῆσαι. πολλὴ σφόδρα. ἀπιστίας γὰρ ἐστὶ τὰ ῥήματα, καὶ ἡ θρασύτης, καὶ ἡ ἄκαιρος παρρησία. ὥρμητο γὰρ ἀπὸ τῆς συγγνείας "ἔξεστιν αὐτῷ μετὰ παρρησίας θαυμαλέεσθαι. ὡς δοκεῖ μὲν ἡ ἀξίωσις δῆθεν φίλων εἶναι· πολλῆς δ' ποτε πείας ἐῶ τὰ λεγόμενα. ἐν ταῦθα γὰρ αὐτῷ καὶ δειλίαν καὶ φιλοδοξίαν ὀνειδίζουσι. τὸ μὲν οὖν εἰπεῖν, οὐδεὶς ἐν κρυπτῷ ποιεῖ, δειλίαν ἐγκαλούντων ἐστὶν, ἅμα καὶ ἐπιτιθυόντων τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ἂν ἀληθῶς γινόμενα· τὸ δ' ἐπαγαγεῖν, ὅτι ζητεῖ ἐν παρρησίᾳ εἶναι, φιλοδοξίας. σὺ δέ μοι σκόπει τὸ Χριστοῦ τὸν δυνάμενον. ἀπὸ γὰρ τούτων τῶν ταῦτα λεγόντων τὰ ῥήματα ὁ τοιοῦτος τῶν Ιεροσολύμων ἐπίσκοπος γέγονεν, ὁ μακάριος Ιάκωβος, περὶ οὗ καὶ Παῦλός φησιν· Ετερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ιάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου· λείπεται δὲ καὶ ὁ Ἰούδας θαυμαστός τις γεγενέναι. καίτοιγε οὗτοι καὶ ἐν Κανᾷ πρῶτον τὸν οἶνον ἐποιήσαντο· πόθεν οὖν αὐτοῖς ἡ τοσαύτη ἀπιστία; ἀπὸ πονηρᾶς γνώμης καὶ φθόνου. τὸ γὰρ συγγενὲς ἐπισφαλές πως ἐμφανίζει τῶν τοιούτων. τίνας δὲ ἐν ταῦθα λέγουσι τοὺς μαθητάς; τὸν ὄχλον τὸν πρεπόμενον, τοὺς δώδεκα. τί οὖν ὁ Χριστός; οἶδα πῶς ἀποκρίνατο. οὐ γὰρ εἶπεν, ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστὲ ταῦτα συμβουλεύοντες καὶ διδάσκοντες; ἀλλὰ τί;

6 Ο καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν. Ενταῦθά μοι δοκεῖ καὶ ἕτερόν τι ἀνίτεσθαι. ἴσως γὰρ αὐτὸν ἐν ἀποδυσῶναι ἐβουλεύοντο, βασκαίνοντες, τοῖς Ιουδαίοις. διὸ καὶ τοῦτο ἐμφαίνων φησὶν, ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστι· τουτέστιν, ὁ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ θανάτου. τί ἀποδυσῶναι κατεπείγετε ἀνελεῖν; Ο δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἕτοιμός ἐστιν. Ὡσπερεὶ ἔλεγε· ὑμεῖς καὶ ἀεὶ ζηλωτὰς τοῖς Ιουδαίοις, οὐκ ἀναιρήσουσιν ὑμᾶς τὰ αὐτὰ ζηλοῦντας αὐτοῖς· ἐμὲ δὲ εὐθέως βουλήσονται ἀνελεῖν. ὥστε ὑμῖν μὲν ἀεὶ ὁ καιρὸς ζωῆς μὴ κινδυνεύουσιν· ἐμοὶ δὲ τότε καιρὸς, ὅταν ὁ τοῦ σταυροῦ καιρὸς ὑπισχνῆται, ὅταν δεῖ ἀποθανεῖν. ὁ γὰρ ὅτε λέγει, ἀντὶ τοῦ ἐξῆς ἐδήλωσεν.

7 Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς. Πῶς γὰρ οὐ τὰ αὐτὰ βλασφημοῦσι καὶ ὥσπερ τῶν αὐτῶν τυγχάνετε; Εμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐλέγχω αὐτὸν, ὅτι πονηρά εἰσιν αὐτοῦ τὰ ἔργα. Τουτέστιν, ὅτι καθάπτομαι καὶ ἐλέγχω, διὰ τοῦτο μισοῦμαι. ἀπὸ τούτων παύσωμεθα κατεῖν ὀργῆς, καὶ μὴ ἀναξιοπαθεῖν, κἂν βούτελῆς ὦσιν οἱ συμβαλλόμενοι. εἰ γὰρ τοὺς πιστεύοντας ὁ Χριστὸς συμβουλεύοντας ἐώλεκε παράνομα, καὶ συμβουλεύοντας τὰ μὴ [δέοντα, ὡς συμβουλεύοντας τὰ οὐκ]" ἀπὸ προαιρέσεως ἀγαθῆς, ἵνος ἡμεῖς τυγχάνομεν συγγνώμης, πῶς καὶ ἀσθενεῖς ὄντες, ὡς πρὸς τοὺς συμβουλεύοντας δυσχεραίνοντες, κἂν ὀλίγον εὐτελέστεροι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τελέστεροι ⓐ ὅτο ποιοῦντες ὦσιν, ἀνάξιον ἑαυτῶ ἡγούμενοι τοῦτο; σκόπει γοιῶ πῶς μὴ θαρσότητος πάσης ἀποκρούει τὴν κατηγορίαν. εἰ πόντων γὰρ ἐκείνων, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. αὐτὸς φησιν· ὁ δυνάται ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖν, εἰ μὲ ὁ κόσμος μισεῖ, ἀναιρῶν αὐτῶν τὴν κατηγορίαν. τοσοῦτον γὰρ ἀπέχω, φησὶ, ζητῶν τὴν παρὰ ἀνθρώπων δόξαν, ὅπε ὁ ἐλαύνων ἐλέγχων αὐτούς, καὶ ζῶπα εἰδὼς μῖσος ἐκ τούτου γινόμενον, καὶ θάνατον καταστυγάζόμενον. καὶ πού ἤλεγξέ, φησι; πότε γὰρ ἐπαύσαντο τοῦτο ποιοῦντες; ὑμεῖς ἔλεγε· μὴ δοκεῖτε, ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα; ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς. Ἐγὼ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε. καὶ, πῶς δύνασθε πιστεύειν, δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητοῦντες; εἶδες πῶς ἔδειξε δι' ἁπάντων, ὅτι ὁ πρὸς αὐτὸν μῖσος ἐποίει ὁ ἔλεγχος ὁ παῤῥησιαστικός, οὐχὶ τὸ σαββάτου λύσις; Ἀλλὰ διὰ ποτε δὲ αὐτοὺς πέμπει εἰς τὴν ἑορτὴν, λέγων·

8 Ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω ἀρτι; Δείκνυς ὅτι ταῦτα εἶπεν, οὐχὶ δεόμενος αὐτῶν, οὐδὲ κολακεύεσθαι θέλων, ἀλλὰ συγχωρῶν τοῖς Ἰουδαίοις πᾶσιν. πῶς οὖν, φησιν, ἀνέβη, εἰπὼν οὐκ ἀναβαίνω; οὐκ εἶπε, καθάπαξ οὐκ ἀναβαίνω· ἀλλὰ, νῦν· τοσοῦτον, μεθ' ὑμῶν. Ὅτι ὁ καιρός ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται. Καὶ μὴν τῷ μέλλοντι πάντα σαφῶς ἤδεσθαι ἐμάχετο. πῶς οὖν οὐκ ἀνέβη καὶ αὐτός; Εἰ γὰρ ὅπερ ὁ καιρός οὔπω παρῆν, διὰ τοῦτο οὐκ ἀνέβη, ἐχρῆν μηδὲ ὅλως ἀναβαίνειν. ἀλλ' ὑπὲρ διὰ τοῦτο ἀνέβαινεν, ἵνα πάθῃ, ἀλλ' ἵνα αὐτῶν παραδύσῃ. τίνος οὖν ἕνεκεν λέγει; ἢ γὰρ ἐδύνατο φανερὸς ἀνέρχεσθαι ἐν τῷ μέσῳ τε εἶ), καὶ κατέχειν αὐτῶν τὴν ὁρμὴν τὴν ἀπαιδεύτου, ὁ πολλάκις ἐποίησεν. ἀλλ' οὐκ ἐβούλετο ζιωεχῶς τοῦτο πιεῖν. Εἰ γὰρ αὖθις φανερὸς καὶ πάλιν αὐτοῦ ἐπήρωσε, μείζονας ἂν τὴν ἑαυτῶν θεότητα διαλέλυπεν ἐποίει, ὃ τέως οὐκ ἔδει, καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἐξεκαλύπτειν. ὅπερ ὃ ἐνόμιζον σκῆνος δειλίας εἶ) ὃ μένειν, δείκνυσιν· αὐτὸς τὸν ὠμότητον, καὶ θάρσος ὃν καὶ οἰκονομίας· καὶ ὅλη τοῦ καιροῦ προειδὼς καθ' ὃν πείσε), ὅτε λοιπὸν ὅπως, ὅτε μάλιστα βουλήσε) εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀναβῶν. ἐμοὶ δοκῶ καὶ ὧδε μὴ εἰπεῖν, ἀναβάντε ὑμεῖς, τοῦτο λέγω, μὴ νομίσητε, ὅτι ἀναγκάζω ὑμᾶς ζιὼ ἐμοὶ μένειν μὴ βουλομένους· ὃ δὲ ἐπαλαγεῖν, οὔπω πεπλήρω) ὁ καιρός μου, δηλωτικός ἐστιν, ὅτι ἔδει καὶ σημεῖα γενέσθαι, καὶ δημιουργείας λεχθῆναι, ὥστε καὶ ὄχλους πιστεῦσαι πλείονας, καὶ τοὺς μαθητὰς τερροτέρους γενέσθαι, τὴν παῤῥησίαν ὁρωντας τοῦ διδασκάλου καὶ ἅπερ ἔπαθε.

ΗΘΙΚΟΝ Μαθωμεν τοίνυν αὐτὸν ἀπὸ τῶν εἰρημένων τὴν ἐπιείκειαν, τὴν ταπεινότητα· μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ πᾶσαν πικρίαν ἐκβάλωμεν. κἂν ἐπαίρηταί τις καθ' ἡμῶν, ἡμεῖς ταπεινοὶ γινώμεθα· κἂν θρασυνώμεθα τις, θεραπεύσωμεν· κἂν δάκνῃ καὶ κατεσθίῃ σκώληκας καὶ κωμῳδῶν, ἡμεῖς μὴ νικώμεθα, μὴ ἀμυνόμενοι ἑαυτοῖς ἀνέλωμεν ἑαυτούς. Καὶ γὰρ θηρίον ἐστὶν ὁ θυμός, θηρίον ὀξὺ καὶ θερμόν. ἐπαίδευσεν τοίνυν ἑαυτοῖς καὶ ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς ἐπῳδὰς, καὶ λέγωμεν, Ὅτι γῆ εἶ καὶ σποδός· καὶ, Τί ὑβρηφανεύεται γῆ καὶ σποδός; καὶ, Ὅτι ἡ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ, πταίσει αὐτῷ· καὶ, Ὅτι ἀνὴρ θυμώδης, οὐκ εὐημέρων. οὐδὲν γὰρ αἰσχρότερον ὄψεως θυμουμένης, οὐδὲν δυσειδέστερον· εἰ δὲ ὄψεως, πολλῷ μᾶλλον ψυχῆς. καθάπερ γὰρ ἀνακωμῳδούμενον βορβόρῳ δυσωδία εἴωθε γίνεσθαι· οὕτω ψυχῆς ταραττομένης καὶ τοῦ θυμοῦ, πολλὴ ἔστιν ἡ ἀημοσύνη καὶ ἀπόνια. ἀλλ' ἵ φέρω, φησὶ, τὴν παρὰ τῶν ἐχθρῶν ὕβριν. ἵνος ἕνεκεν, εἶπέ; ἂν μὲν γὰρ ἀληθὴς ᾖ, καὶ παρὰ ἐκείνου ὀφείλων κατανύττεσθαι, καὶ χάριν ἔχε αὐτῷ τὸν ἐλέγχων· ἂν δὲ ψευδὴς, καταφρόνησον. Εἶπε πέντα, καταγέλασον· * Εἶπε δυσχλῦν ἢ δύσποτον, γενναῖζον παρ' ἐκείνου λοιπόν. ὁ γὰρ εἰπὼν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ὅταν οὖν ὑβρίσῃ, συνόησον τὴν κόλασιν ἣν κολάζεται, καὶ ὑ μόνον οὐχ ἕξεις ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ δάκρυα ἀφήσεις. οὐδὲ γὰρ πρὸς ⓦ πυρέττοντα τις προσέρχεται, ὅτε πρὸς ⓦ φλεγμαίνοντα,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φλεγμαίνοντα, ἀλλ' ἐλεᾷ πάντας τοὺς τοιούτους καὶ δακρύει. τοιοῦτον γάρ ἐστι ψυχὴ ὀργιζομένη. ἀλλά, κἂν ἀμυνάσθαι βούλῃ, σίγησον, καὶ καιρὸν ἔδωκας αὐτῇ τοῦ πληγοῦ· δοῦ ὁ λοιδορίαν λοιδορίᾳ ζωάψῃς, ὁ πῦρ αὖθις ἅψας. ἀλλ' ἀσθενείαν καταγνώσονται οἱ πρόσθεν τες, φησίν, οὐ σιγήσωμεν. οὐκ ἀσθενείαν καταγνώσονται, ἀλλ' ὅτι φιλοσοφίαν θαυμάσονται. καὶ ὁ ὑβριαθεὶς δηχθῆς, ὑβρισας· δηχθεὶς ὁ, ἀναγκάζεις ἀληθῆ νομίζεσθαι καὶ λεγόμενα. Διὰ τί, εἰπέ μοι, ὁ πλούσιος γέγονε κύων πεινῶν; ἆρ' οὐχ ὅτι μὴ ζωοίδευεν ἑαυτὸν πενίᾳ; " καὶ τοίνυν μέλλωμεν γέγονεν ὅτι ταῖς ὕβρεσι, μενοῦν ἵνα ἀποδείξῃ τὴν μὴ ζωοιδείαν τοῖς λεγομένοις. ἄλλως ὁ, μέχρι ποτὲ ταῦτ' ἀνθρώπων δεδοίκαμεν ἀθυμίας; μέχρι ποτὲ τὸ κοινὸν καταφρονοῦμεν δεσπότου, καὶ τῇ ἀρχῇ προσπλεκόμεθα; ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ἔρις καὶ ζῆλος καὶ διχοστασία, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε; γνώμῃ τοίνυν πνευματικῇ, καὶ χαλινώσωμεν τὸ δεινὸν τοῦτο θηρίον. ὀργῆς καὶ μανίας μέσον οὐδέν· ἀλλὰ προσοιμειός ἐστι δαίμων, μᾶλλον ὁ δὲ δαιμονιώντος χαλεπώτερον. ὁ μὲν γὰρ δαιμονῶν, καὶ συσπώμενος ἀπολαύσειεν ἂν· ὁ ὁ ὀργιζόμενος, μυρίων ἐστὶ κολάσεων ἄξιος, ἑκὼν ἑαυτὸν εἰς βάραθρα τῆς ἀπωλείας φέρων, καὶ τοῦ τῆς μελλούσης γεέννης ἐντεῦθεν ἤδη τὸν δίκτυον ὑφαίνων, θορυβοῦ ἵνα ἀπαύστου καὶ ζάλης" ἀσίγητον γὰρ πάσης μὲν νυκτὸς, γὰρ πάσης ὁ ἡμέρας ἐπεισάγων τοῖς τῆς ψυχῆς λογισμοῖς. ἵν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται ἐν τῷ παρόντι κολάσεως, καὶ τῆς ἐν ᾧ μέλλοντι τιμωρίας ἑαυτοὺς ἀπαλλάξωμεν, ἐκβαλόντες τοῦτο τὸ πάθος, παράστημα πᾶσαν ἐπιδειξώμεθα καὶ ἐπιείκειαν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ ἀνάπαυσιν εὕρωμεν τῇ ψυχῇ ἡμῶν, καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, [διὰ οὗ καὶ] μεθ' οὗ σοὶ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα σοὶ ἁγίῳ πνεύματι, [νῦν καὶ ἀεί, καὶ] εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. μθ. 9 ΤΑΥΤΑ ΔΕ ΕΙΠΩΝ ΑΥΤΟΙΣ, ΕΜΕΙΝΕΝ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. 10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν· οὐ φανερῶς, " ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ.

ΠΑΝΤΑ ἀνθρώπινα τοῦ Χριστοῦ οἰκονομούμενα, οὐ διὰ τοῦτα μόνον οἰκονομεῖται, ἵνα τὴν σάρκωσιν βεβαιώσηται, ἀλλ' ἵνα καὶ ἡμᾶς παιδεύσῃ πρὸς ἀρετήν. Εἰ γὰρ πάντα ὡς Θεὸς ἐποίησε, πόθεν ἐδωκάμεθα ἡμεῖς εἰδέναι, πρεσβεύοντες ἀβλαβῶς, εἰ μὴ ποιῇ; διὰ τί λέγω. ἐν τούτῳ τε αὐτῷ ὧν ὡς χοϊκῷ φονεύοντων τοὺς Ἰουδαίους εἰς μέσον Βηθέως προελθὼν κατέσχε τὴν ὁρμήν. Εἰ τοίνυν τοῦτο ἐποίει διὰνεκῶς, ἡμεῖς δ' ἐκωλύομεν τοῦτο ποιῆσαι, πρεσβεύοντες ὁ, πόθεν ἂν ἐγνώμεθα πῶς διὰ τοῦ προσώπου χρῆναι; καὶ πότερον Βηθέως ἀποθανεῖν, ἢ εἰ δὲ οἰκονομῆσαι [δέον] ὥστε προχωρῆσαι ἐν λόγον; ἐπεὶ οὖν οὐκ ἂν ἐμάθομεν ἡμεῖς, ἐν μὴ ἐκωλύομεν, προελθόντες εἰς μέσον εἰ δεῖ ποιῆσαι, διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα πρὸς αὐτὸν παιδεύομεθα. Ταῦτα γάρ, φησιν, εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. ὡς ὁ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε ἀνέβη καὶ αὐτὸς, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. Τὸ εἰπεῖν, ὅτι ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἐμφαίνοντός ἐστιν, ὅτι οὐκ ἐβούλετο μετ' ἐκείνων ἀνελθεῖν. " διὸ καὶ μάθει ἐν ᾧπερ ἐῶ, ὅτε ὅλον κατέσχισεν ἑαυτὸν, ἐκείνων πως " κατεπειγόντων τοῦτο ποιῆσαι. εἰ δήποτε ὁ ἐν παρρησίᾳ διαλεγόμενος ἀεί, ὡς ἐν κρυπτῷ τὸν τοῦτο ποιῇ; οὐκ εἶπε, κρύφα, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. οὕτω γὰρ " ἐδόκει, ὅπερ εἶπον, παιδεύων ἡμᾶς καὶ πράγματα οἰκονομῶν. " καὶ χωρὶς τούτου ὁ οὐκ ἦν ἴσον ζεόντων αὐτῶν καὶ σφαδαζόντων ἐμπεσεῖν, καὶ μὴ ταῦτα τῆς ἑορτῆς διαλυθείσης.

11 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Καλά γε αὐτὸ τὸ τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται· ἑορταῖς καταρθώματα. ὅπῃ φόνον ὥρμησαι, ἢ ἐν τῇ ἑορτῇ βουλεύον) αὐτὸ συλλαβεῖν. οὕτω
Ιωαν. ιᾱ νϛ. γοῦν καὶ ἀλλαχοῦ λέγουσι· Δοκεῖτε ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ ἐν τῇ ἑορτῇ; καὶ ἐνταῦθα ἔλεγον· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; ὥστε τοῦτο πολλὴ μίσους καὶ [τοῦ] ἀπειθείας, σφόδρα ὀνομαστὶ αὐτὸν καλεῖν ἐβούλοντο. πολλὴ ἡ εἰς τὴν ἑορτὴν αἰδώς, μεγάλη ἡ εὐλάβεια. ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἑορτῆς αὐτὸν θηρᾶσαι ἐβούλοντο.

12 Καὶ γογγυσμὸς ἦν περὶ αὐτοῦ πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις. Ἐγὼ οἶμαι δὲ ἀπὸ τοῦ πάντα προῤῥιῶσθαι αὐτοὺς ἔνθα ὁ σημεῖον ἐγίνετο, καὶ μάλιστα ἀγριαίνειν καὶ δεδιέναι, μὴ ὥσπερ ἐπὶ τοῦ προελθόντος ὀργιζομένους, ὡς φοβερωτέρους, μή πάλιν ἐργάσηταί τι τοιοῦτον. ὀξέβαινε γὰρ πανταχοῦ τοῦτο τὸ θέατρον, καὶ ἀκοντες φανερὸν αὐτὸν ἐποίουν. Καὶ οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀγαθός ἐστιν· οἱ δέ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Ἐκείνων μὲν [οὖν] οἶμαι τὴν δόξαν τῶν πολλῶν εἶναι, τούτων δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἱερέων. ὃ γὰρ διαβάλλειν, τοῦτο ἐκείνων βασκανίας καὶ πονηρίας ἐστί. πλανᾷ, φησί, τὸν ὄχλον. τί ποιῶν, εἰπέ μοι; ἆρα φαντάζων, καὶ οὐκ ἐργαζόμενος τὰ σημεῖα; καὶ μὴν τοὐναντίον ἡ πεῖρα μαρτυρεῖ. 13 Οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Ὁρᾷς πανταχοῦ τὸ μὲν ἀρχικὸν διεφθαρμένον· τοὺς δὲ ἀρχομένους ὑγιαίνοντας μὲν τῇ κρίσει, οὐκ ἔχοντας δὲ παῤῥησίαν κατοικοῦσαν, ἧς μάλιστα δεῖ πλήθη δεῖ;

14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐδίδασκε. Τῇ ἀναβολῇ κατοικοδομικωτέρους αὐτοὺς ἐποίησεν. οἱ γὰρ τὴν ἡμέραν ζητήσαντες αὐτὸν τοῦτον, καὶ λέγοντες, ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; ἄφνω παρόντα ἰδόντες, ὅσα πῶς ἐπέτησαν καὶ ἔμελλον ὑπεκεῖσθαι λέγοντα, οἵ τε ἀγαθὸν λέγοντες, οἵ τε μὴ τοιοῦτον· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ὥστε κερδῶαί τι καὶ θαυμάσαι· οὗτοι δὲ, ὥστε ὑπολαβεῖσθαι, καὶ καταχεῖν. ὃ μὲν οὖν, πλανᾷ τὸν ὄχλον, ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν δογμάτων ἔλεγον, οὐ νοοῦντες τὰ λεγόμενα· ὃ δὲ, ἀγαγεῖς, ἀπὸ τῶν σημείων. χαλάσας τοίνυν αὐτῶν τὸν θυμὸν ὅτε ἐπέπη, ὥστε μὴ βολῆς ἀκοῦσαι τῶν λεχθέντων, μηκέτι τὸν ὀργῆς ἐμφορήσαντας τὰ ὦτα. τί μὲν οὖν ἐδίδαξεν, οὐκ εἶπεν· ὅτι δὲ θαυμαστῶς, τοῦτο μόνον λέγει, ὅτι εἶλεν αὐτοὺς καὶ μετέβαλε. τοσαύτη τῶν λεχθέντων ἦν ἡ δύναμις. ὃ δὲ εἶπόντες, ὅτι πλανᾷ τὸν ὄχλον, μεταβαλλόμενοι ἐθαύμαζον· διὰ τί δὲ ἔλεγον,

15 Πῶς οὗτος οἶδε γράμματα μὴ μεμαθηκώς; Ὁρᾷς πῶς δείκνυσι καὶ ἐνταῦθα πονηρίας γέμον τὸ θαυμάζειν αὐτόν; τί γὰρ εἶπεν, ὅτι τὴν διδασκαλίαν ἐθαύμαζον, ἢ ὅτι ἐδέχοντο τὰ λεχθέντα, ἀλλ' ἁπλῶς, ἐθαύμαζον· τουτέστιν, εἰς ἔκπληξίν τινα ἐπιπόνων, καὶ διαπόρων λέγοντες, πόθεν τοῦτο ταῦτα; δέον ἀπὸ τῆς ἀπορίας ταύτης ζωοδεῖν, ὅτι σοφὸν ἀνθρώπινον ὠὴν ἐν αὐτῷ. ἀλλ' ὅπερ τοῦτο αὐτοῖς οὐκ ἤθελον ὁμολογῆσαι, ἀλλὰ μέχρι τοῦ θαυμάζειν ἴσαντο μόνον, ἄκουσον τί φησιν αὐτός.

16 Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή. Πάλιν πρὸς τὸ ὑπόνοιαν αὐτῶν ἀποκρίνεται, ὅτι τὸ πατέρα αὐτοῖς ἄγων, κἀκεῖθεν ὑποτιμᾶσθαι βουλόμενος.

17 Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδασκαλίας, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. Οὐ λέγει ὅτι ἔστι· τὸ πονηρὸν δὲ ἑαυτῶν ἐκκαλεῖται, καὶ τὸν ὀργὸν καὶ τὸν φθόνον, ἐξ ὧν μῖσος τὸ εἰκὸς πρὸς ἐμὲ γεγονυῖαν, καὶ σοφὸν ὂν κωλύον ὑμᾶς γνῶναι ὅτι Θεοῦ ὄντως ἐστὶ τὰ ῥήματα τὰ ἐμά. νεφοῦ γὰρ υἱὸν ἑαυτὸν ὑπισχνεῖτο, καὶ τὸν ὀρθὸν διαφθείρει κρίσιν λάμπουσαν· διὸ ταῦτα δέξεσθε, οὐκέτι τοῦτο πείσεσθε. ἀλλ' ὅτω μὲν οὐκ εἶπεν (ἔπληξε γὰρ διὰ λόγους σφοδροὺς) πολλὰ ταῦτα ἠνίξατο διὰ τοῦ εἰπεῖν, ὁ ποιῶν τὸ θέλημα αὐτοῦ γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ, τουτέστιν, ἢ ἐγὼ ἀλλοτρίου τινὸς καὶ ξένου καὶ ἐναντίου φθέγομαι. τὸ γὰρ, ἀπ' ἐμαυτοῦ, ἀεὶ ὅπερ τοῦτο κεῖται, ὅτι οὐδὲν ἔξω τῶν αὐτῷ δοκούντων λέγω, ἀλλὰ πάντα ἃ ὁ πατὴρ βούλεται, ταῦτα κἀγώ. ἐάν τις τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς. τί ἐστιν, ἐάν τις τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ; ἐάν τις ἐραστὴς ᾖ τοῦ βίου τοῦ καθ' ἡμᾶς, ἐπίσταται τῶν λεχθέντων τὴν δύναμιν· ἐάν τις θέλῃ προσέχειν ταῖς προφητείαις, πότερον

περι κατ' αὐτὰς λαλῶ ἢ ὄ. πῶς οὖν αὐτῷ, ἢ οὐκ αὐτῷ; ὁ γὰρ εἶπεν, ἡ διδασκαλία αὕτη οὐκ ἔστιν ἐμή· ἀλλὰ περὶ τοῦ πέμψαντός με πατρός· περὶ τούτου εἶπεν, ὅτι ἐμή ἐστι, καὶ οἰκειοσάμενος αὐτὴν, τότε ἐπήγαγε, οὐκ ἔστιν ἐμή. πῶς οὖν τὸ αὐτὸ δύναται εἶναι καὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ αὐτοῦ; αὐτοῦ μέν, ὅτι ὡς μὴ διδασκόμενος ἔλεγεν· οὐκ αὐτοῦ δέ, ὅτι τοῦ παρόντος ἐν τῷ διδασκαλία. πῶς οὖν λέγει· Πάντα τὰ ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστι, καὶ τὰ ἐμὰ αὐτοῦ; εἰ γὰρ ὅτι τοῦ παρόντος ἐστί, μέγα τοῦτο οὐκ ἔστι σοι· ψεῦδος ἐκεῖνο. μέγα τοῦτο γὰρ ὠφέλειν εἴωθε σε. ἀλλὰ τό, οὐκ ἐμή, σφόδρα αὐτοῦ καὶ τοῦ παρόντος μίαν εἶναι δηλοῖ τὴν διδασκαλίαν· ὡσανεὶ ἔλεγεν· οὐδὲν ἔχει πρόσκλασμον, ὡς ἑτέρου οὖσα. εἰ γὰρ καὶ ἡ ὑπόστασις ἄλλη, ἀλλ' ὅτι οὐ λέγω καὶ μέγα, ὡς μὴ νομίζεσθαι ἕτερόν τι παρὰ τὸν πατέρα, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὅπερ ὁ πατὴρ εἶπεν, ἡ ἔσεμνυξεν. εἶτα καὶ ἄλλον ἐπάγει συλλογισμὸν δυσπαρόρητον, δι' ἐρωτήσεως τινος ἐξ ἐναντίου γινομένης, καὶ ἐκ τῆς καθημερινῆς παιδεύων. Ἢ τί τοῦτο ἐστιν;

18 Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· Τουτέστιν, ὁ βουλόμενος ἰδίαν τινὰ σῆσαι διδασκαλίαν, δι' οὗπερ ἕτερον βούλεται, φησίν, ἀλλ' ὥστε τὴν δόξαν αὐτοῦ καρπώσασθαι. Εἰ δὲ ἐγὼ ἃ βούλομαι καρπώσασθαι δόξαν, τίνος ἕνεκεν ἰδίαν τινὰ βάλλομαι σῆσαι διδασκαλίαν; ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τουτέστιν, ὁ ἴδιόν τι καὶ προσκλαμένον, διὰ τοῦτο λαλεῖ, ἵνα τὴν δόξαν αὐτοῦ σήσῃ. Εἰ δὲ ἐγὼ τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντός με ζητῶ, τίνος ἕνεκεν ἂν ἐλοίμην ἑτέρα διδάσκειν; ὁρᾷς ὅτι αἰτία τοῖς λόγοις, δι' ὧν καὶ ἔλεγε μηδὲν ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν; τίς δὲ αὕτη; ἵνα πίστωσιν, ὅτι ἃ δόξης ἐφίεται τῆς τῶν πολλῶν. διὰ τοῦτο οὖν ταπεινὰ λέγει, ἐγὼ τὴν δόξαν τοῦ παρόντος ζητῶ, φησί, πάντα μὲν πείσαι βουλόμενος αὐτόν, ὅτι ἃ δόξης ἐραῖ. τοῦ μὲν οὖν ταπεινὰ φθέγγεσθαι πολλαί εἰσιν αἰτίαι, οἷς, τὸ μὴ ἀγώνιστον νομισθῆναι, τὸ μὴ φιλόνικον, τὸ σάρκα περιβεβλῆσθαι, τὸ ἀδυνατεῖν τῶν ἀκουόντων, τὸ διδάσκειν αὐτὸν δυσθεώρητα μετειλῆφεν καὶ μηδὲν περὶ ἑαυτοῦ λέγειν μέγα· τὴν δὲ ὑψηλὰ φθέγγεσθαι μίαν οὖσαν αἰτίαν, τῆς φύσεως τὸ μέγεθος. Εἰ γὰρ, ὅπερ εἶπε, περὶ τοῦ Ἀβραὰμ ἐγώ εἰμι, ἐσκωμμολίθησαν, τί οὐκ ἂν ἔπαθον, ἀεὶ ῥημάτων ὑψηλῶν ἀκούοντες;

19 Οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; Καὶ ποίαν ἀκολουθίαν ἔχει τοῦτό, φησιν, ἢ τί κοινὸν πρὸς τὰ πρότερον εἰρημένα; δύο ἐγκλήματα ἐπήγαγεν· ἓν, ὅτι τὸ σάββατον λύει· ἄλλο, ὅτι πατέρα ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ. ὅτι γὰρ οὐ τῆς ἐκείνων ὑπονοίας ἦν, ἀλλὰ τῆς αὐτῶν γνώμης, καὶ ὅτι οὐχ ὡς πολλοί, ἀλλ' ἐξαιρέτως καὶ ἰσχυζόντως ἔλεγε, δῆλον ἐκεῖθεν. πολλοὶ πολλάκις πατέρα εἶπον τὸν Θεὸν ἑαυτῶν· οἷς, Οτι Θεὸς εἷς ἔκτισεν ἡμᾶς, καὶ πατὴρ εἷς πάντων ἡμῶν· ἀλλ' οὐ πρόσκλασμα τοῦτο ἴσως ἦν ὁ λαὸς τῷ Θεῷ, ὅθεν οὐδὲ ἐσκωμμολίζοντο ἀκηκόοντες. ὥσπερ οὖν ὅτε, οὐκ ἔστιν ὁ τοῦ Θεοῦ, ἔλεγον, οὐ θεραπεύσεν αὐτὸν πολλάκις, καὶ ὑπὲρ τῆς τοῦ σαββάτου λύσεως ἀπελογήσατο· οὕτω καὶ τοῦτο· εἰ τῆς ἐκείνων ὑπονοίας ἦν ἴσως οὐ μὴ τῆς αὐτοῦ γνώμης, διώρθωσεν ἂν καὶ εἶπε· τί με νομίζετε ἴσον τῷ Θεῷ; οὐκ εἰμὶ ἴσος. ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον εἶπεν, ἀλλὰ [καὶ] πλείονα, καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι ἴσος ἐστὶ τῷ ἐξῆς. Ὃ γὰρ, Ωσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱός, καὶ, Ινα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα, καὶ, Τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ, ταῦτα πάντα τῆς ἰσότητός ἐστι συσταπικά. καὶ οὐκ τοῦ νόμου δὲ λέγει· Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἢ τοὺς προφήτας. οὕτως οἶδε καὶ τὰς ὑπονοίας πονηρὰς ὑπονοίας ἐξελεῖν. ἐνταῦθα δὲ τὴν τοῦ ἴσα ὑπονοίαν, οὐ μόνον οὐκ ἀναιρεῖ, ἀλλὰ καὶ βεβαιοῖ. διὸ καὶ ἀλλαχοῦ εἰπόντων αὐτῶν, ὅτι ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν; οὐκ ἀνέλεγε τὴν ὑπόνοιαν, ἀλλὰ καὶ ἐβεβαίωσεν εἰπών· Ινα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπά-

τή. σκῆψο μὲ οὖν ὃ πρότερον ἐπέτεινε, ὃ ἴσον ἑαυτὸν ποιεῖν τῷ Θεῷ, δείκνυς ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνθρωπος, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ λέγει, καὶ πάντα αὐτὰ σκείνῳ διδάσκει· λοιπὸν ὁ πρὸς τοὺς τὸ σαββάτου λύσιν ἰσαται λέγων· ὁ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν πρεῖ τὸν νόμον; ὡσανεὶ ἔλεγλν· Εἶπεν ὁ νόμος, ὁ φονεύσεις· ὑμεῖς δὲ φονεύετε, καὶ ἐμοὶ ἐγκαλεῖτε ὡς παραβαίνοντι τὸν νόμον. ἀλλὰ τί δὲ Εἶπεν, σαββίς; ὅτι πρῶτος ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι. ἐγὼ μὲν οὖν εἰ καὶ ἔλυσα τὸν νόμον, φησίν, ἀλλὰ δι' ἄθεσπον σωτηρίαν· ὑμᾶς δὲ παραβαίνοντας ὅτι κακῶν. ὃ ἐμοὶ Εἰ καὶ παραβασις ἐμοὶ, ἀλλ' ὅτι σωτηρία, καὶ οὐκ ἐγκαλῶ ὑφ' ὑμῶν τῶν τὰ μεγάλα παραβαινόντων ἐμὲ κρίνεσθαι. ὃ δὲ ὑμέτερον, δικάζεται τὸν νόμον πρῶτος. Εἶτα καὶ ἐπαγωνίζεται, καίτοι πολλὰ καὶ πάλαι διαλελεγμένος· ἀλλὰ τότε μὲν ὑψηλότερον τῆς κατ' τοῦ ἀξίαν τοῦ αὐτὸ, νῦν δὲ ταπεινότερον. τί δήποτε; ὅτι οὐκ ἐβούλετο συνεχῶς παραβαίνειν αὐτός. νῦν δὲ τὰ τῆς ὀργῆς ὅπιτέτατο, καὶ εἰς φόνον προήεσαν. διὸ μένει δύο τούτοις κατατέλλων αὐτός· τῷ τε ἐλέγξαι αὐτὸ τὸ τόλμημα καὶ Εἰπεῖν, τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; καὶ ὃ μετ' ὀπιεικείας Εἰπεῖν, μὴ δαίμονιον, ὃς τοῦ ἀληθῆ λελάληκα, καὶ ὃν δεῖξαι, ὅτι φονεύοντες οὐκ εἰσὶν ἄξιοι κρίνειν ἕτερον. σὺ δὲ ὅρα καὶ τῆς ἐρωτήσεως τὸ ταπεινὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἀποκρίσεως σκείνων τὸ ὑψηλόν.

20 Δαιμόνιον ἔχεις, τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; Ὀργῆς τὸ ῥῆμα καὶ θυμοῦ καὶ ψυχῆς ἀναμαρτήτου ὅτι ὃν παραδόξως ἐλπιλέγχεται, καὶ περικαταπληττομένης αὐτῶν, ὡς ὤοντο. καθάπερ γὰρ λησταί τινες ἄδοντες ὅτι τὰς ὀπιβουλὰς, Εἶτα βουλόμενοι ἀφύλακτον ἐργάσασθαι τὸν ὀπιβουλευόμενον, ὑφ' ἡδονῆς τινος σιωπῆς τοῦτο ποιοῦσιν· ὕπνω καὶ ὕπνοι. αὐτὸς δὲ ἀφεὶς ἐλέγξαι τοῦτο, ὥστε μὴ ἀναμαρτητοτέρους ποιῆσαι, πάλιν τῆς ἀπολογίας ἅπτεται τῆς ὑπὲρ τοῦ σαββάτου, ἀπὸ τοῦ νόμου συλλογιζόμενος αὐτούς. καὶ ὅρα πῶς σιωπῶς. οὐδὲν θαυμαστόν, φησιν, εἰ ἐμοῦ παραβαίνετε, ὅπου γε τοῦ νόμου, ὃν δοκεῖτε ἀκριβεῖν, καὶ ὃν νομίζετε παρὰ Μωϋσέως δεδόσθαι, παραβαίνετε. οὐδὲν οὖν καινόν, εἰ τοῖς ἐμοῖς ὑ προσέχετε λόγοις. ὅτι γὰρ ἔλεγεν, ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ Θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἔστι, δείκνυσιν ὅτι καὶ εἰς σκῆψον ὑβριζον. καὶ γὰρ νόμον σκῆπτρος ἔδωκε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

21 Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. Σκόπει πῶς ἔνθα ἂν ἀπολογήσασθαι δέῃ καὶ ὡς ἔγκλημα δεῖξαι, συλλογίζεται. τὸ γὰρ γεγονὸς, ὑ τὸ τοῦ παρόδος, ἀλλὰ τὸ αὐτοῦ πρόσωπον εἰσάγει· ἓν ἔργον ἐποίησα. θέλει δεῖξαι, ὅτι τὸ μὴ ποιῆσαι, λῦσαι νόμον ἐστίν· καὶ ὅτι ὅσα πολλὰ τοῦ νόμου κρείττονα· καὶ ὅτι σύντολον ἐχρῆν δέχεσθαι Μωϋσῆν καὶ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ νόμου κρείττονα. τοῦ γὰρ σαββάτου ἡ περιτομὴ κρείττων· καίτοι οὐκ ἔστι τοῦ νόμου, ἀλλὰ τῶν πατέρων. ἐγὼ δὲ καὶ τῆς περιτομῆς τὸ κρεῖττον ἐποίησα καὶ χρῆσθον. Εἶτα ὑ μέμνηται σύντολῆς νομικῆς, οἷς, ὅτι ἡ ἱερεῖς τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καθάπερ ἤδη εἶπεν, ἀλλ' οὐ μείζονος πρεσβείας. τὸ δὲ θαυμάζετε, τοῦτο ἔστι, θορυβεῖσθε, παραπίπτεσθε. εἰ γὰρ ἔδει εἶ βέβαιον νόμον, οὐκ ἂν ἡ περιτομὴ αὐτοῦ κρείττων ἦν. καὶ οὐκ εἶπεν, ὅτι μεῖζον ἐποίησα τῆς περιτομῆς," ἀλλ' οὐ πρεσβείας ἐλέγχει ὡς εἰπεῖν,

23 Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος. Ὁρᾶς ὅτι τότε μάλιστα ἴσαται ὁ νόμος, ὅταν αὐτὸν λύῃ; ὁρᾶς ὅτι ἡ τοῦ σαββάτου λύσις, τήρησίς ἐστι τοῦ νόμου; ὡς εἰ μὴ ἐλύθη τὸ σάββατον, ἀναίρεται νόμον ἦν λυθῆναι· ὥστε καὶ ἐγὼ ἔσωσα αὐτόν. καὶ οὐκ εἶπεν, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι μεῖζον περιτομῆς εἰργασάμην, ἀλλὰ τὸ γεγονὸς μόνον εἶπών, αὐτοῖς τὴν κρίσιν ἐπέτρεψεν, εἰ μὴ περιτομῆς ἀναγκαιότερον ὁλόκληρος ὑγίεια. ἵνα σημεῖον λάβῃ ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν περὶς ὑγείαν ζημιοῦται, λύεται νόμος, φησίν· ἵνα νόσος τοσαύτης ἀπαλλαγῇ, δυσχεραίνετε καὶ ἀγανακτεῖτε;

24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν. Τί ἐστι, κατ' ὄψιν; μὴ ὅτι Μωϋσῆς μείζονα περὶ ὑμῶν ἔχει τὴν δόξαν, ἀπὸ τῶν τῶν προσώπων ἀξιώματος φέρετε τὴν ψῆφον· ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων

τῶν γραμμάτων φύσεως. τοῦτο γὰρ ὅτι ὃ δικαίως κρῖναι. διὰ τί γὰρ οὐδεὶς ἐνεκάλεσε Μωϋσεῖ; διὰ τί οὐδεὶς ἠπείθησε κελεύοντι τὸ σάββατον λύεσθαι; ἀπὸ ἐντολῆς ἔξωθεν ἐπεισενηνεγθείσης τῷ νόμῳ; ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τοῦ οἰκείου νόμου ἀνέχεται ἐντολὴν εἰσηνεγκεῖν κυριωτέραν, οὗτος δὲ οὐδὲ τοῦ τοῦ νόμου ἐδίσενεγθεῖσαν, ἀλλ' ἔξωθεν, ὅπερ ὅτι μάλιστα θανμαστόν· ὑμεῖς δὲ οἱ νομοθέται, πέρα τοῦ μέτρου ἐκδικεῖτε τὸν νόμον καὶ ἀμιμήτε αὐτῷ. ἀλλὰ ἀξιοπιστότερος ὑμῶν ὅτιν ὁ Μωϋσῆς, ὁ κελεύων λύεσθαι τὸν νόμον πρὸ ἐντολῆς οὐ νομίμης. διὸ χρὴν εἰπεῖν, ὅταν ἄνθρωπον, δείκνυσι μεμικὼς ὑγείαν ὅλῃ τῇ περιτομῇ. καὶ τῆς ἡ ὑγεία τοῦ περιτομῆς; Ψυχή, φησι, πᾶσα, ἥτις ἐὰν μὴ περιτμηθῇ, ἐξολοθρευθήσεται. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπὸ μέρους γεν. ιζ. ιδ. κεκακωμένον, ἀλλ' ὅλον διεφθαρμένον δύεσα. μὴ κρίνετε [τοίνυν] κατ' ὄψιν.

καὶ ἀνθρώπου,

τοῦτο δὲ πῶς τότε ἐθνικὸν μόνον, ἀλλ.

" Τοῦτο πειθώμεθα μὴ τοῖς τότε ἐρῆσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν, ὥστε μηδενὶ ΗΘΙΚΟΝ
τρόπῳ ἀμαφθείρειν τὸ δίκαιον, ἀλλὰ πάντα ἐκβάλλειν τούτου χάριν. Εἴτε πένης, εἴτε πλούσιος ἡ τις, μὴ τοῖς τρόποις τρέπειν, ἀλλὰ τὰ τρόπαια ἐξετάζειν. οὐκ ἐλεήσεις, φησί, πένητα ἐν κρίσει. Τί δή ἐστι τὸ λεγόμενον; μὴ κατακλασθῇς, μηδὲ ἐπικαμφθῇς, φησιν, ἐὰν πένης ὁ ἀδικῶν τύχῃ. Εἰ δὲ πένητι χρείζεσθαι τὸ χρὴ, πολλῷ μᾶλλον πλουτοῦντι. Ταῦτα δὲ λέγω, τὰ τρὸς τοὺς δικάζοντας μόνον; ἀλλὰ καὶ τρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὥστε μηδαμοῦ ἀμαφθείρειν τὸ δίκαιον, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον ἀκέραιον φυλάττειν. Ἀγαπᾷ, φησι, δικαιοσύνην ὁ Κύριος. " ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. μὴ δὴ μισήσωμεν ἑαυτῶν ψυχὰς, μηδὲ ἀγαπήσωμεν ἀδικίαν. " πάντως γὰρ αὐτῆς τὸ κέρδος" νῦν μικρὸν καὶ οὐδέν. " ἀλλ' εἰς τὸ μέλλον μεγάλα ζημιοῖ· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐν τούτοις αὐτῆς ἀπολαυσόμεθα. ὅταν γὰρ μὴ ζημιωθῶμεν τὸν τῆς ἀδικίας μισθὸν, τί ἔσται ἡμῖν; ἀγαπήσωμεν τοίνυν τὸ δίκαιον καὶ μηδαμοῦ" παραβλέψωμεν τοῦτον νόμον. τί γὰρ δυνησόμεθα ἐκείνου παρόντος καρπώσασθαι βίου, ἂν μὴ λάβοντες ἀρετὴν ἀπέλθωμεν; τί δὲ ἐκεῖ ἡμῖν τρεσήσεται; φιλία καὶ συγγένεια καὶ τὸ τῆς δείνος χάρεις καὶ τί λέγω, τὸ τῆς δείνος χάρις; καὶ γὰρ Νῶε, καὶ Ἰωβ, καὶ Δανιὴλ ἔχωμεν παρέσται, οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσει τοῦτο, ὅταν ἀπὸ τῶν οἰκείων ἔργων ὦμεν τρεδεδοικότες. [ἀλλ'] ἑνὸς ἡμῖν δεῖ μόνου, ἀρετῆς τῆς καθ' ψυχήν. αὕτη ἡμᾶς ἀμασῶσα δυνήσεται καὶ ἀπαλλαξαι τοῦ αἰωνίου πυρός· αὕτη" πρεμπέμψαι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

πρεσπέμψαι

Ομιλ. ν.

25 ΕΛΕΓΟΝ ΟΥΝ ΤΙΝΕΣ ΕΚ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΩΝ· οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; 26 Καὶ ἴδε παῤῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήτι ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός; 27 Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν.

Ὑδὲν ἁπλῶς ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς κεῖται· πολλάκις γὰρ εἰρημέναι εἰσὶν ἀμῖν· διὰ πάντα μὴ ἀκριβείας ἐξετάζωμεν. ἐκ γὰρ ἀπὸ μιᾶς λέξεως ἔνεστιν ὁλόκληρον βύρβορον νοεῖν, οὗ διὰ καὶ νῦν ἡμῖν ἔστι τρεκείμενον. πολλοὶ γὰρ ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παῤῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. τί δήποτε τρόσκειται τῶν Ἱεροσολυμιτῶν; δείκνυσιν ὁ Εὐαγγελιστής, ὅτι μάλιστα τῶν μεγάλων ἀπολελαυκότες σημείων ὅτοι πάντων ἦσαν ἐλεεινότεροι, οἳ τῆς θεότητος αὐτοῦ σημεῖον ἑωρακότες μέγιστον, ὃ πάντων τὴν κρίσιν τῶν ἀρχόντων ἐπέτρεπον τῶν διεφθαρμένων.

εφθαρμένων. ἢ γὰρ μέγα σημεῖον, μεμνημένους καὶ φονεύοντας καὶ ἀδικοῦντας καὶ ζητοῦντας ἀνελεῖν, καὶ κατέχοντας ἐν χερσὶν, ἡσυχάζειν ἐξαίφνης; τίς γὰρ δὴ τοῦτο ἐποίησε; τίς ὁλόκληρον μανίαν οὕτως ἔσβεσεν; ἀλλ' ὅμως μὴ τοσαῦτα σημεῖα, ὅσα τοὺς ἀνοήτους καὶ τοὺς μανιώδη. οὐχ ἕστηκεν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ὅρα πῶς ἑαυτοῖς κατηγορεῖσιν. οὓς ζητοῦσι, φησὶν, ἀποκτεῖναι, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. Εἶτα οὐχ ἁπλῶς οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ παρρησιαζομένῳ. ὁ γὰρ παρρησίᾳ λαλῶν καὶ μετ' ἐλευθερίας ἅπασης, μᾶλλον ἂν αὐτοὺς πρῶξιωσεν· ἀλλ' οὐδὲν ἐποίουν. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ὑμῖν δέ τι δοκεῖ; ποίαν ταῦτα αὐτοῦ φέρετε ψῆφον; τοὺς ἀνθρώπους, φησί. διὰ τοῦτο ἔλεγον· ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ὦ τῆς πονηρίας, ὦ τῆς ἀναισθησίας· οὐδὲ ταῖς τῶν ἀρχόντων ἔπονται ψήφοις, ἀλλ' ἑτέραν ἀναφέρουσι διεφθαρμένην, καὶ τῆς οἰκείας ἀξίαν. οἴδαμεν αὐτὸν, φησὶ, πόθεν ἐστίν. Ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστί. Καὶ μοι τὰ ἄρχοντες ὑμῶν ἐρωτώμενοι ἔλεγον, ὅτι ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται. καὶ πάλιν ἄλλοι λέγουσιν, Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσῆς λελάληκεν ὁ Θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. οἴδαμεν πόθεν ἐστί, καὶ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ὅρα μεθυόντων ῥήματα. καὶ πάλιν· μὴ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ἔρχεται ὁ Χριστός; οὐκ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης; εἶδες μεμνημένων ψῆφον; οἴδαμεν, καὶ οὐκ οἴδαμεν· ἀπὸ Βηθλεὲμ ἔρχεται ὁ Χριστός, ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστί. Τί τούτης τῆς μάχης σαφέστερον; ποῖος γὰρ ἕν μόνον εἶδεν, ὃ μὴ πιστεύσαι. τί οὖν ποιοῦσι ταῦτα ὁ Χριστός;

Ιωαν. ϑ. κθ.

γρ. ἀποδεῦαι

28 Καὶ ἐμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθὴς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Καὶ πάλιν· Εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἤδειτε ἄν. πῶς οὖν φησιν ἀκούσεις καὶ εἰδέναι αὐτὸν, καὶ πόθεν ἐστί· καὶ πάλιν, μήτε αὐτὸν εἰδέναι, μήτε τὸν πατέρα; οὐκ ἀναπολογῶν (ἄπαγε) ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἑαυτῷ ἀναλυθῶν. ἑτέραν δὲ λέγει γνῶσιν, ὅταν λέγῃ, οὐκ οἴδατε, ὥσπερ ὅταν λέγῃ· οἱ δὲ Ἕλληνες, οἱ δὲ λοιμοὶ, καὶ οὐκ εἰδότες τὸν Κύριον. καὶ πάλιν, Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω. ὡς καὶ Παῦλός φησι, Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται. ἔστιν ἃ μὴ εἰδέναι εἰδόσι. τοῦτο οὖν φησιν, Εἰ ἐμὲ οἴδατε, οἴδατε ὅτι τοῦ Θεοῦ υἱός εἰμι. ὃ γὰρ, πόθεν εἰμί, τοῦτον ἐν τούτοις φησί. καὶ δῆλον ὅτι τῆς ἐπαγωγῆς. καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθὴς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἀγνοιαν ἐνταῦθα λέγων, τὴν διὰ τὰ ἔργα. [καθὼς Παῦλός φησι, Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται.] οὐδὲ γὰρ ἀγνοίας ἐνταῦθα τὸ ἁμάρτημα, ἀλλὰ κακίας καὶ πονηρᾶς γνώμης, ὅτι καὶ τοῦτο εἰδότες, ἀγνοεῖν βούλονται. πλὴν ποία ἀκηλιδώτα ταῦτα; πῶς γὰρ ἐλέγχων ἀκούσεις, τὰ αὐτῷ φθέγγεται; εἰπόντων γὰρ ἐκείνων, τοῦτον δὲ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν, ἐπήγαγε, καὶ ἐμὲ οἴδατε. τί γὰρ εἶπον ἐκεῖνοι; ὅτι οὐκ οἴδαμεν; καὶ ἀκούσεις μὴ οὖν τοῦτο ἔλεγον, ὅτι οἴδαμεν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν δὴ, οἴδαμεν πόθεν ἐστὶ λέγοντες, οὐδὲν ἄλλο ἐνέφαινον, ἀλλ' ἢ ὅτι οὐκ ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ὅτι τοῦ τέκτονός ἐστιν υἱός· αὐτὸς δὲ ἀκούσεις ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν, λέγων· οἴδατε πόθεν εἰμί, τουτέστιν, οὐκ ἐντεῦθεν ὅθεν νομίζετε, ἀλλ' ὅθεν ὁ πέμψας με. Τὸ γὰρ εἰπεῖν, ὅτι ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, τοῦτο αἰνίττεται, ὅτι ᾔδεσαν ὅτι παρὰ τοῦ πατρὸς ἀπέσταλτο, εἰ καὶ μὴ ἐξεκάλυπτον. διπλῆν γοῦν αὐτοῖς ἐλέγχει. καὶ ἀόρατον μὲν ἀκατ' ἰδίαν ἐλάλησεν, ταῦτα εἰς μέσον ἤγαγε κράζων, ὥστε αὐτοὺς συνεῖναι· ἔπειτα καὶ τὰ κατ' ἰδίαν ἀνοιγόμενα ἐξεκάλυπτεν· ὡσανεὶ ἔλεγε, οὐκ εἰμὶ τῶν ἀπερριμμένων, οὐδὲ τῶν ἁπλῶς ἐλθόντων· ἀλλ' ἔστιν ἀληθὴς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Τί ὅτιν, ἀληθὴς ὁ πέμψας με; εἰ ἀληθὴς ὅστις, ἐπ' ἀληθείᾳ ἔπεμψεν· εἰ ἀληθὴς ὅστι, καὶ ἀπεσταλμένον εἰκὸς ἀληθῆ εἶναι. ἕτερος δὲ τοῦτο καπασκευάζει, ἀπὸ τῶν οἰκείων αὐτοὺς χειρούμενος λόγων. ὅπερ γὰρ ἔλεγον· ὁ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν

θεν ἐστί, δείκνυσι δὲ ἐντεῦθεν ἑαυτὸν εἰ τὸν Χριστόν. δὲ γὰρ ἐκεῖνοι τὸ, σαφὲς γινώσκει, πρὸς αὐτὸν διαφερόντως ἐπιτηδείως τινὸς ἔλεγεν διαφερισμοῦ, δὲ ἐντεῦθεν δείκνυσιν ἑαυτὸν ὄντα τὸν Χριστόν, ὅτι πρὸ τοῦ παθεῖν ἦλθε, καὶ πανταχοῦ τὴν γνῶσιν ἑαυτοῦ μάρτυρα μόνῳ τῷ πατρὶ λέγων· οὐχ ὅτι τὸν πατέρα μᾶλλον εὐηρέστηκεν, εἰ μὴ ὁ ὢν πρὸ τοῦ πατρός. καὶ πρὸ ὤξυνεν αὐτῶν τὰ λεχθέντα. τὸ γὰρ εἰπεῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε αὐτόν, καὶ τὸ ἐλέγξαι ὅτι εἰδότες προσποιοῦνται ἄγνοιαν, ἱκανὸν διακεῖν καὶ καθάψασθαι.

30 Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Ὁρᾷς αὖθις ἀορίστως κατεχομένους, καὶ τὸν θυμὸν αὐτῶν χαλινούμενον; Διὰ τί δὲ μὴ εἶπεν, ὅτι κατεῖχεν αὖθις ἀορίστως, ἀλλ' ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ; δυσθεραπευτότερον ἠθέλησθη φθέγξασθαι καὶ παρρησιαστότερον ὁ εὐαγγελιστὴς, ὥστε αὐτὸν καὶ δυσθεράπευτον ἐποπτεύθηναι. ὅπερ γὰρ πανταχοῦ ὑψηλὰ λέγει, τοῦτο ἕνεκεν τούτων πανταπείρει. ὅταν γὰρ λέγῃ, ὅτι πρὸς αὐτόν εἰμι, οὐχ ὡς προφήτης μανθάνων λέγει, ἀλλ' ὡς ὁρῶν αὐτὸν καὶ μετ' αὐτὸν ὤν.

29 Οἶδα γὰρ αὐτὸν, φησὶν, ὅτι ἐγὼ πρὸς αὐτόν εἰμι. Ὁρᾷς πῶς ἄνω δὲ κάτω καταστιβάζει ὃ, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, καὶ ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι, πρὸς σκῶλον μαχόμενος, τὸ μὴ νομισθῆναι ἀλλότριον τοῦ Θεοῦ; καὶ σκόπει πόσον τῆς ταπεινότητος τῶν ῥημάτων τὸ κέρδος. μετὰ γὰρ ταῦτα πολλοί, φησὶν, ἔλεγον·

31 Ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησε; Πόσα σημεῖα; καὶ μοι τεῖα λοιπὰ σημεῖα, τὸ τοῦ οἴνου, καὶ τὸ τοῦ ἀναλυτικοῦ, καὶ τὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλικοῦ· καὶ οὐδὲν διηγήσαντο πλέον ὁ εὐαγγελιστής. ὅθεν δῆλον, ὅτι πολλάκις εἶπον, ὅτι τὰ πολλὰ παρεσχέτο, καὶ ἐκεῖθεν τούτων ἡμῖν διαλέγεται), ὑπὲρ ὧν οἱ ἀρχόντες συνεκούργων. ἐζήτουν δὲν αὐτὸν πιάσαι δὲ συλεῖν. τίνες; ἢ τὸ πλῆθος, ὃ τῆς ἀρχῆς ὂν ἐφιέμενον, οὐδὲ βασιλείας ἀλλοίας διωκόμενον· ἀλλὰ οἱ ἱερεῖς. οἱ γὰρ τὸ πλῆθος ἔλεγον· ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει; πολλοῦ ἀλλ' οὐδὲ αὕτη λοιπὸν ἡ πίστις, ἀλλ' ὡς πλήθους χυδαίου. τὸ γὰρ λέγειν, ὅταν ἔλθῃ, ὑπὲρ σφόδρα πεπεισμένων λοιπὸν τοῦτον εἶναι τὸν Χριστόν. ἢ τοῦτο οὕτω ἐστὶν ἐνταῦθα, ἢ ὅτι τοῦ Σιωδρομεῖ ἐῤῥήθη πρὸς τοὺς ὄχλους. ὡς γὰρ τῶν ἀρχόντων ἄνω καὶ κάτω σαυδαζόντων δεῖξαι οὐκ ὄντα αὐτὸν οὗτος Χριστὸν, θῶμεν μηδὲ εἶναι αὐτὸν οὗτος Χριστόν· μὴ τοῦτο βελτίων ἔσται σκῶλος; ὅπερ ἀεὶ λέγω, ὅτι παχύτεροι, οὐκ ἀπὸ διδασκαλίας, οὐδὲ ἀπὸ δημηγορείας, ἀλλ' ἀπὸ σημείων σοφίζονται.

32 Ἠκουσαν φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος, καὶ ἐπεμψαν ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. Ὁρᾷς ὅτι τοῦ σαββάτου ἡ λύσις πρόφασις λοιπὸν ὁ ὃ μάλιστα αὖθις ἐδίωκεν, τοῦτο λοιπόν. ἐντεῦθα γὰρ οὐδὲν ἐζητοῦντες ἐγκαλεῖν, ὅτε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτε τοῖς περιτεμνομένοις, ἀλλὰ τὸν ὄχλον ἐβούλοντο πιάσαι αὐτόν· δὲ αὐτοὶ μὲν οὐκ ἐτόλμων, τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι· οὗτος δὲ μακόνοις ἀπέστελλον σκότους. ὢ τῆς τυραννίδος δὲ τῆς μανίας· μᾶλλον δὲ ὢ τῆς ἀνοίας. αὖθις πολλάκις ἐπιχειρήσαντες καὶ οὐκ ἰσχύσαντες, τοῖς ὑπηρέτας δὲ πρᾶγμα ἐπέτρεψαν, ἁπλῶς τὸν θυμὸν αὐτῶν διαναπαύοντες· καίτοι πολλὰ διελέχθη καὶ ἐν τῇ χαλυμβήθρᾳ, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησαν, ἀλλ' ἐζήτησαν μὲν, οὐκ ἐπεχείρησαν δέ. ἐντεῦθα δὲ οὐκ ἔτι φέρουσι, τοῦ ὄχλου μέλλοντος αὐτοῖς προσέχειν. τί οὖν ὁ Χριστός;

33 Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι. Διωλάμβος δὲ ὑπερημμένος καὶ φοβῶν τοὺς ἀκούοντας, ῥήματα φθέγγεται παπεινοφρονεστάτης γλώττης· ὡσανεὶ ἔλεγε, τί σαυδάζετέ με ἀνελεῖν καὶ διῶξαι; μικρὸν ἀναμείνατε χρόνον, καὶ οὐδὲ σαυδάζοντων με κατασχεῖν δυνήσομαι. εἶπα ἵνα μή τις θάνατον καινὸν νομίσῃ, ὃ ἐπὶ μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν ἐστιν (καὶ γὰρ τοῦτο ὑπώμοσαν) ἢ οὕτω τοῦτο μή τις νομίσῃ, καὶ ὅτι οὐδὲν ἀνήρηκε μετὰ τελευτὴν, ἐπάγει· 34 Καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Εἰ δὲ ἔμελλεν ἀναπομένειν τῷ θανάτῳ, ἐδύνατο ἀπελθεῖν.

ἀπελθεῖν. οὐκ ἐγγὺς πάντες ἀπιμεν. ὃ μὴ οὖν ἀφελέσθαι πλῆθος ἐπεκαμπτε τὰ λεχθέντα, ὃ γὰρ θρασύτερον ἐφόβει, ὃ δὲ φιλομαθέστερον ἀνέβυδεν ἑποίει πρὸς τὴν ἀκρόασιν, ὡς ὀλίγου λοιπὸν ὑπολαμπομένου χρόνου, καὶ οὐκ ἐνὸν ἀεὶ ταύτης ἀπολαύσαι τῆς διδασκαλίας. καὶ ὐκ εἶπεν ἁπλῶς, ἐν τῷ θανάτῳ εἰμι, ἀναλύσαι, ἀλλ' ὑμῶν εἰμι, τοῦτέστι, καὶν διώκητε, καὶν ἐλαύνητε, μικρὸν χρόνον ἔτι παύσομαι τὰ ὑπὲρ ὑμῶν οἰκονομῶν, καὶ τὰ πρὸς σωτηρίαν λέγων καὶ πράττων ὑμῖν. Καὶ ὑπάγω πρὸς Ⓦ πέμψαντά με. Φοβῆσαι τοῦτο ἐκέμνον ὡς εἰς ἀγωνίαν ἐμβαλὼν. καὶ γὰρ ὅτι ἐν χερσὶν αὐτοῦ καταστήσων δηλοῖ. ζητήσετε γάρ μέ, φησιν, καὶ μόνον οὐκ ἐπιλήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε. καὶ πῶς ἐζήτησαν αὐτὸν Ⓐ Ἰουδαῖοι; λέγει ὁ Λουκᾶς, ὅτι ἐκόπτοντο γωνίαις ἐπ' αὐτῷ. εἰκὸς δὲ καὶ ἄλλως πολλοὺς καὶ θύειν, καὶ τῆς πόλεως ἀλισκομένης, μεμνῆσθαι τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν παρρησίαν ζητεῖν τὴν αὐτοῦ. ταῦτα δὴ πάντα ἐπῆγεν, βουλόμενος αὐτοὺς ἐφελκύσασθαι. καὶ γὰρ τὸ μικρὸν χρόνον εἰ Ⓦ λειπόμενον, καὶ τὸ μὴ τὴν αἰσχρὰν ποθὲν ἐστεῦθαι, καὶ τὸ μὴ δυνάσθαι λοιπὸν αὐτοὺν θύειν, ἱκανὰ πάντα πεῖσαι προσελθεῖν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ἔμελλε παθεῖν εἰ ἡ παρρησία, οὐδὲν μέγα αὐτοῖς ἐδόκει λέγειν. πάλιν δέ, εἰ ἔμελλε παθεῖν εἰ, δυνατὸν ἦν καὶ θύειν, δεῖ ἂν οὕτως αὐτοὺς ἐτρύφησε. πάλιν, εἰ πολὺν ἔμελλε χρόνον παρεῖναι, καὶ οὕτως ὕπνοι ἂν ἐκράτουντο. νῦν δὲ πρώτον αὐτοὺς ζωπυρεῖ καὶ φοβεῖ. τὸ δὲ, ὑπάγω πρὸς Ⓦ πέμψαντά με, δεικνύοντος ὅτι οὐδεμίαν αὐτῷ γινομένην βλάβην ἀπὸ τῆς βουλῆς τῆς αὐτῶν, καὶ τὰ πάντα ἑκούσιον. δύο τοίνυν προεῖπε προρρήσεις, ὅτι μὴ μικρὸν ἀπελεύσεται χρόνον, καὶ ὅτι οὐχ ἥξουσι πρὸς αὐτόν· ὅπερ οὐκ ἦν ἀνθρωπίνης δυνάμεως, τῷ ἑαυτοῦ τελευτῷ πρεσεῖπεῖν. ὅρα γοῦν καὶ τὸν Δαβὶδ λέγοντα· γνώρισόν μοι, Κύριε, τὸ πέρας μου καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστιν, ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ· καὶ ὅλως ἀόριστός ἐστιν ὁ μαθὼν ὅτο. οὐκ ἦν δὲ ἑνὸς καὶ δύο ἕτερον πιστεῦσαι. ἐγὼ γὰρ οἶμαι καὶ πρὸς τοῦτο ὑπηρέτησε τοῦτο αἰνίττεσθαι, καὶ πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον ἀποτείνειν· ὧ μάλιστα αὐτοὺς ἐπεσπάσατο, δείξας ἑαυτὸν εἰδότα τῆς ἀφίξεως τὴν αἰτίαν· ὡσανεὶ ἔλεγε, πρὸ μικροῦ μὲν ἦν, καὶ ἀπελεύσομαι.

35 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι; Καὶ μὴν οὐκ ἐπιθυμοῦμεν ἀπαλλαγῆναι, οὐ πάντα πεποιήκαμεν ὥστε μὴ βλέπειν αὐτὸν, οὐκ ἐγκλῶ τοῦτο ζητεῖν, ἀλλ' εἰπέ, ὅτι δὴ ἀσμενίζομεν, καὶ πότε γὰρ τοῦτο ἔσται; ἀλλ' ἔπαθόν τι πρὸς τὰ λεχθέντα, καὶ ζητοῦσι πρὸς ἑαυτοὺς ἀνοήτως ὑποπτεύοντες, ποῦ μέλλει πορεύεσθαι;

Μὴ εἰς τὴν Διασπορὰν τῶν ἑλλήνων; Τί ὅτι, διασπορὰν τῶν ἑλλήνων; ὥτω τὰ ἔθνη ἐκάλουν Ⓐ Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ πανταχοῦ διεσπάρθαι, καὶ ἀδεῶς ἀλλήλοις ὑπομίγνυσθαι. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτοῖς λοιπὸν τὸ ὄνειδος ὑπέμενεν. διασπορὰ γὰρ ἦν καὶ αὐτοῖ. τὸ γὰρ παλαιὸν, ἅπαν τὸ ἔθνος εἰς ἓν συνείλεκτο, καὶ οὐκ ἦν ἀλλαχοῦ Ἰουδαῖον οὐδὲν, ἀλλ' ἢ ἐν Παλαιστίνῃ μόνῃ. πρὸς δὴ τοῦτο διασπορὰν τῶν ἑλλήνων ἐκάλουν, ἐνδιάζοντες καὶ μεγαλαυχοῦντες ἐφ' ἑαυτοῖς. τί οὖν ἐστιν, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δυνάσθε ἐλθεῖν; ἐκείνοις γὰρ πάντες ἐπεμίγνυντο τότε, καὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἦσαν Ἰουδαῖοι. οὐκ ἀν οὖν, εἰ τοὺς ἕλληνας ἐδήλου, εἶπεν, ὅπου οὐ δυνάσθε ἐλθεῖν. εἰπόντες δὲ, μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι; οὐκ εἶπον καὶ λυμαίνεσθαι αὐτοὺς, ἀλλὰ διδάσκειν. ὅτως ἤδη καθυφῆκεν τὴν ὀργῆς, καὶ τοῖς λεχθεῖσιν ὑπίστευσαν. οὐκ ἂν γὰρ, εἰ μὴ ὑπίστευσαν, ἐζήτησαν πρὸς ἑαυτοὺς τίς ἐστιν ὁ λόγος.

ΗΘΙΚΟΝ Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴρηται πρὸς ἐκείνους· δέος δὲ μὴ καὶ πρὸς ἡμᾶς καιρὸν ἔχῃ τὰ λεχθέντα, ὅπου ὅπου ἐστὶν, οὐ δυνάμεθα ἀπελθεῖν διὰ τὸν βίον ἡμῶν τὸν ἁμαρτημένον. Ioan. 13. 33. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς μαθητὰς φησι, Θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ· πρὸς δὲ ἡμᾶς δέδοικα μὴ τοὐναντίον λεχθῇ, ὅπου ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, οὐ δυνάσθε ἐλθεῖν. ὅταν γὰρ τὰ ἐναντία

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνάντια τῶν παρόντα μηχανωμένων, πῶς δυνησόμεθα ἀπελθεῖν ἐκεῖ; καὶ γὰρ καὶ τὸν παρόντα βίον, εἴ τις τῶν τραπεζομένων ἀνάξια παρέποι τὰ βασιλέως, οὐ δυνήσεται τὴν βασιλέα ἰδεῖν, ἀλλά, τῆς ἀρχῆς παραλυθείσης, τιμὴ ἐφάπαξ ἀποστήσεται κόλασιν. ὅταν οὖν ἁρπάζωμεν, πλεονεκτῶμεν· ὅταν ἀδικῶμεν, πλήττωμεν· ὅταν μὴ ἐλεημοσύνῃ ἐργαζώμεθα, καὶ δυνησόμεθα ἀπελθεῖν ἐκεῖσε, ἀλλὰ καὶ πεισόμεθα ὁ γέγονε ταῖς παρθένοις. ὅπου γὰρ ἐκεῖ, οὐκ ἐδυνήθησαν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἀνεχώρησαν σβεσθεισῶν αὐτῶν τῶν λαμπάδων· τουτέστι, τοῦ χαρίσματος αὐτὰς καταλιπόντος. τιμὴ γὰρ φλόγα ἐκείνῃ, ἣν θύραθεν ἐναύξαμεν τῇ τοῦ πνεύματος χάριτι, ἂν μὴ βουλώμεθα, σφοδροτέραν ἐργασόμεθα· ἂν δὲ μὴ βουλώμεθα, ταχέως αὐτὴν ἀπολέσομεν. σβεσθείσης δὲ ἐκείνης, οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ἢ σκότος ἐν ταῖς ἡμετέραις ἔσαι ψυχαῖς. ὥσπερ γὰρ καμούσης τῆς λαμπάδος πολὺ τὸ φῶς· οὕτω σβεσθείσης οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ἢ γνόφος ἔσαι. διὸ φησι, τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε· σβέννυται δ', ὅταν ἔλαιον μὴ ἔχῃ, ὅταν αὐτὸ μᾶλλον σφοδροτέρας ἐμβολὴ λήπται, ὅταν ζωπυρῆται καὶ γενοχωρῆται (καὶ γὰρ οὕτω σβέννυ) πῦρ) ζωπυρεῖ) δ' ἐκ τοῦ φερνιδίου βιωτικοῦ, καὶ σβέννυ) ἐκ τοῦ ἐπιθυμίας πονηρᾶς. οὐδὲν δ' αὐτὴν ποιεῖς τοῖς εἰρηνικοῖς οὕτω σβέννυσιν, ὡς ἀπόνοια, θεσπία καὶ ὠμότης καὶ ἀφροσύνη. ὅταν γὰρ ποιῇς τὴν ἔλαιον μὴ ἔχειν δ' ὕδωρ ἐπεμβάλωμεν ψυχρόν (τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ πλεονεξία, ἀποψύχουσα μᾶλλον τῆς ἀδικουμένων τὰς ψυχάς) πόθεν δυνήσεται ἀναφθῆναι λοιπόν; ἀπελθησόμεθα τοίνυν τέφραν τε καὶ κόνιν φέροντες δ' πολὺν ἔχοντες καπνὸν κατηφεστῶτα ἡμῶν, ὅτι λαμπάδας ἔχοντες ἀπεσβέσαμεν. ἔνθα γὰρ καπνός, ἀνάγκη πῦρ εἶ) δ' σβεσθέν. ἀλλὰ μὴ γένοιτο ἡμᾶς τῶν ἀκούσαντος τῆς φωνῆς τῆς, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. πόθεν δ' τοῦτον ἐστιν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς, ἢ ὅταν πέντε ἰδόντες, ὡς οὐκ ἰδόντες αὐτὸν προσκεώμεθα; ὅταν ἡμᾶς ἀγνοήσῃ τὸν πεινῶντα Χριστόν, ἀγνοήσει ἡμᾶς καὶ αὐτὸς ἐλέους δεομένους. δ διδάσκαλος. ὁ γὰρ παιδιόθεν τὸν θλιβόμενον, καὶ μὴ δοὺς ὃν τῶν αὐτοῦ, πῶς ζητήσει λαβεῖν ὃν τῶν αὐτοῦ; διὸ, παρακαλῶ, πάντα ποιῶμεν καὶ πραγματευώμεθα, ὥστε μὴ ἐκλιπεῖν ἡμᾶς τὸ ἔλαιον, ἀλλὰ κομίσαντας τὰς λαμπάδας, δ εἰσελθεῖν τοῦ νυμφίου εἰς τὸν νυμφῶνα· οὗ γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ δ μεθ' ἁγίου πνεύματος, νῦν δ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. να. 37 ΕΝ ΔΕ ΤΗ ΕΣΧΑΤΗ ΗΜΕΡΑ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ τῇ ἑορτῇ, εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραζε λέγων· ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς μέ, δ πινέτω. 38 Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.

Οἷς πρέπον ἐστὶ θείῳ κηρύγματι καὶ τῇ πίστει προσέχοντας, τὸν τῶν διψώντων ἔρωτα ἐπιδείκνυσθαι χρή, καὶ τοσαύτην ἀνάπτειν ἐπιθυμίαν ἐν ἑαυτοῖς. οὕτω γὰρ δυνήσονται καὶ τὰ λεγόμενα μετὰ πολλῆς καταλαβεῖν τῆς φυλακῆς. καὶ γὰρ οἱ διψῶντες, ἐπειδὰν κύλικα λάβωσι, μετὰ πολλῆς αὐτὴν ἔλκουσι τῆς προθυμίας, καὶ τότε διαναπαύονται. οὕτω τοίνυν καὶ οἱ τῶν θείων ἀκούοντες λογίων, εἰ διψῶντες προσλάβοιεν, ἐπιδόσεις καμοῦσι), ἕως ἂν ἐκπίωσιν. ὅπερ γὰρ ἀεὶ χρὴ διψᾶν καὶ πεινᾶν, Μακάριοί, φησιν, οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην. δ σὺν τούτοις φησὶν ὁ Χριστός· εἴ τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς μὲ καὶ πινέτω. Ματθ. ε. ς.
ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἐπιθυμείτω καὶ βιαζέσθω μᾶλλον· ἀλλ' εἴ τις ἔχει προθυμίαν πολλὴν, εἴ τις σπουδάζεται τοῦτο τὸ πάθος, τοῦτον ἐγὼ καλῶ. Διὰ τί δ' ἕνεκεν ἐπεσημήνατο ὁ εὐαγγελιστὴς, ὅτι ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ; καὶ γὰρ καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία, μεγάλη ἦν.

Καὶ

ἀλλὰ μᾶλλον εἰς πυφλωσιν ἀπήλισκεν. Διὸς οὖν ἔνεκεν ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ λέγει, ὅτι ἐν αὐτῇ πάντες ἦσαν συγκεχρωτημένοι. τῇ μὲν γὰρ προτέρᾳ ἡ πρᾶξις ἦν, καὶ τὸν αἰτίαν εἶπε παρὸς τοῦτο ἀδελφός. ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ τοιοῦτον λέγει, ὥστε μὴ ἐκλυθῆναι τὰ λεγόμενα, μελλόντων αὐτῶν εἰς πυφλωσιν ἔσεσθαι. τῇ δὲ ἑβδόμῃ, ὅτε ἀνεχώρησαν οἱ Ἰουδαῖοι, ἐφόδια αὐτοῖς δίδωσι πρὸς σωτηρίαν, καὶ κράζει, τοῦτο μὲν τὴν παρρησίαν αὐτῶν ἐμφαίνων· τοῦτο δὲ δηλῶν τὸν πολιτῶν ὄχλον. καὶ δηλοῖ ὅτι πρὸ τοῦ νοητοῦ διελέγετο πόματος, ἐπάγει· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. κοιλίαν Ψαλ. λθ. ιε. ἐνταῦθα τὴν καρδίαν φησὶ, καθάπερ καὶ ἀλλαχοῦ φησι· Καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου. καὶ ποῦ εἶπεν ἡ γραφή, ὅτι ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος; ὕδατος δὲ τί ἐστιν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καθὼς εἶπεν ἡ γραφή; ἐνταῦθα ἐπιστῆσαι δεῖ, ἵνα ἡ ὃ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσι, τῆς αὐτοῦ ἀποφάσεως. ὅπερ γὰρ ἔλεγεν πολλοί, οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· καὶ, ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει; δείκνυσιν, ὅτι διορθωθῆναι δεῖ τὴν γνώσιν ἔχειν, ἐκ τῶν σημείων οὕτως, ὡς ἀπὸ τῶν γραφῶν πιστεύεσθαι. πολλοὶ γοῦν αὐτὸν καὶ θαυματουργοῦντα ἰδόντες, οὐχ ὡς Χριστὸν ἐδέχοντο· ἔμελλον δὲ λέγειν, ὅτι οὐχὶ αἱ γραφαὶ λέγουσιν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος τοῦ Δαβὶδ ἔρχεται; καὶ ταῦτα μάλα ἐκ κάτω ἔστρεφον. δεῖξαι τοίνυν βουλόμενος, ὅτι οὐ φθάνει τὰ δηλούμενα τούτων ἀπόδειξιν, πάλιν αὐτοὺς εἰς τὰς γραφὰς παραπέμπει. καὶ γὰρ αὖθις ἔλεγεν, ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς· καὶ πάλιν, Ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ· ἐκ, Μωϋσῆς ὑμῖν κατηγορῇ· καὶ ἐνταῦθα, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσι, τὸ δαψιλὲς καὶ ἄφθονον τῆς χορηγίας αἰνιττόμενος· ὅταν γὰρ ἅλλομαί φησι, πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον, τουτέστι, πολλὴν ἔξει χορηγίαν. ἁλλόμενον δὲ οὕτω ζωὴν αἰώνιον λέγει· ἐνταῦθα δὲ, ὕδωρ ζῶν. ζῶν δὲ λέγει, ὃ ἐνεργεῖ ἀεί. ἡ γὰρ τοῦ πνεύματος χάρις, ἐπειδὴ εἰς ἀρχὴν εἰσέλθῃ καὶ "ἱδρυθῇ, πάσης πηγῆς μᾶλλον ἀναβλύζει, καὶ ἀρχαιοτέρα ἐστὶ καὶ ἐξ ἴσου). ὁμοῦ τοίνυν καὶ τὸ ἀνελλιπὲς τῆς χορηγίας δηλοῖ, καὶ τὸ ἄφατον τῆς ἐνεργείας, πηγὴν καὶ ποταμοὺς ἐκάλεσεν· οὐχ ἕνα ποταμόν, ἀλλὰ ἀφάτους· καὶ ἐκεῖ δέ, τὴν πλημμύραν ἀρχὴ τοῦ ἅλλεσθαι παρέ- Ιωαν. β. ιδ. σησε. καὶ ἴδοι τις ἂν τὸ λεγόμενον σαφῶς, εἰ τὴν σοφίαν τοῦ Στεφάνου, εἰ τὴν Πέτρου γλῶτταν, καὶ τὴν Παύλου ῥώμην ἐννοήσειε, πῶς οὐδὲν αὐτοῦ ἔφερεν, οὐδὲν ὑφίστατο, οὐ δήμων θυμούς, οὐ τυράννων ἐπαναστάσεις, οὐ δαιμόνων ἐνέδρας, οὐ θάνατοι καθημερινοί· ἀλλ' ὥσπερ ποταμοὶ πολλῷ ῥοίζῳ φερόμενοι, οὕτω πάντα παρασύροντες ἀπῄεσαν. 39 Ταῦτα δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ πνεύματος, φησὶν, ὃ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον. Πῶς οὖν οἱ προφῆται προεφήτευον, καὶ τὰ μυρία ἐνήργησαν θαύματα; ἀπόστολοι μὲν γὰρ, οὐ πνεύματι ἐξέβαλον, ἀλλὰ τῇ παρ' αὐτοῦ ἐξουσίᾳ, ὡς αὐτὸς φησιν· Εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ Ματθ. ιβ. κζ. δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; ὅτε δὲ ἔλεγε, δηλονότι ὅτι οὐ πάντες πνεύματι ἐξέβαλον παρὰ τοῦ σωτῆρος, ἀλλὰ τῇ παρ' αὐτοῦ ἐξουσίᾳ. ὅτε γοῦν αὐτοὺς ἔμελλε πέμπειν, τότε ἔλεγε· λάβετε πνεῦμα ἅγιον· καὶ πάλιν· ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς πνεῦμα ἅγιον, καὶ τότε τὰ σημεῖα ἐποίουν· ὅτε δὲ ἔπεμπεν αὐτοὺς, οὐκ εἶπεν, ἔδωκεν αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον· ἀλλ' ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν, Ματθ. ι. η. λέγων, Λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε, νεκροὺς ἐγείρετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. ὅπερ δὲ τῶν προφητῶν, οὐδὲ πάντων ὡμολόγηται, ὅτι πνεύματος ἁγίου δόσις ἦν· ἀλλ' ἕως αὐτοῦ ἡ χάρις συναλθοῦσα καὶ ἀποσᾶσα, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολιποῦσα, ἀπὸ τῆς ἡμέρας Μαλ. κγ. λη. ἐκείνης, ἀφ' ἧς ἐρρήθη, Ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. καὶ τοσοῦτον ἐκείνης ἦν, ἀρχὴν ἐλάμβανεν αὐτοῦ ἡ παρουσία. οὐκέτι γὰρ προφήτης πρὸς αὐτοὺς ἦν, οὐδὲ ἐπιστηθύνειν αὐτῶν τὰ "ἄγια ἡ χάρις. ἐπεὶ οὖν ἀνέσαλτο μὲν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἔμελλε δὲ λοιπὸν ἐκχεῖσθαι δαψιλῶς, ταύτης δὲ τῆς ἀφθονίας ἀρχὴ μὲν οὐ τοσοῦτον ἐγίνετο, ἀλλὰ καὶ μειζόνων χαρισμάτων (καὶ γὰρ θαυματοποιὰ ἦν ἡ δωρεά, ὡς ὅταν λέγῃ· οὐκ οἴδατε ποίου πνεύματος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πνεύματός ἐστε· καὶ πάλιν, οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας. καὶ γὰρ οἱ παλαιοὶ δι' αὐτοὶ μὲν πνεῦμα εἶχον, ἄλλοις δὲ οὐ παρῆν· οἱ δὲ ἀπόστολοι μυριάδας ἐνέπλησαν) ὅτε οὖν τοιοῦτόν ἐμοὶ λαμβάνειν τὴν χάριν, ὅπως δι' ἐμοῦ δοθεῖσα, δι' αὐτοῦτό φησιν· ὅπως γὰρ ἐμοὶ πνεῦμα ἅγιον. ἐπεὶ οὖν ὁ Κύριος περὶ ταύτης λέγει τῆς χάριτος, ὁ εὐαγγελιστὴς ἔλεγεν· ὅπω γὰρ ἐμοὶ πνεῦμα ἅγιον, τουτέστι, δοθέν, ἐπεὶ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη, δόξαν καλοῦν σαυτόν. ὅτε γὰρ ἐχθροὶ ἦμεν καὶ ἠμαρτηκότες καὶ ὑστερούμενοι τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ, καὶ θεοσυγεῖς· ἡ δὲ χάρις καταλλαγῆς ἐμοὶ ἀπόδειξις· δῶρον δὲ τοῖς ἐχθροῖς, οὐδὲ τοῖς μισουμένοις, ἀλλὰ τοῖς φίλοις δίδοται καὶ τοῖς ὑπηρετικοῖς· ἔδει πρότερον πρόσωπον τὸν ἐμὸν ἡμῶν θυσίαν, καὶ τὸν ἐχθρὸν ἐμοὶ καταλυθῆναι, καὶ φιλεῖσθαι τοῦ Θεοῦ φίλους, καὶ τότε λαβεῖν τὸ δωρεάν. Εἰ γὰρ ὅτι τῆς ἐπαγγελίας τοῦτο γέγονε τὸ πρὸς Ρω. δ. ιδ.
Ἀβραάμ, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῆς χάριτος. καὶ τοῦτο δηλοῖ ὁ Παῦλος ἔλεγεν· Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται. ὃ δὴ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ δώσειν τὸν κόσμον· ἀλλ' ἀνάξιοι ἦσαν τῆς ἐπαγγελίας οἱ ἔκγονοι, καὶ δι' οἰκείων οὐκ ἠδυήσαντο διαρρῆξαι πόνων. διὰ τοῦτο εἰσῆλθεν ἡ πίστις, παράγμα οὖσαν, ἵνα τὸν χάριν ἐπιδοθῇ), καὶ μὴ διαπέσωσιν αἱ ἐπαγγελίαι. καὶ λέγει· διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι) βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν. διὰ τοῦτο κατὰ χάριν, ὅτι δι' ἔργων οὐκ ἴσχυσαν. τίνος οὖν ἕνεκεν εἰπών, κατὰ χάριν φησὶ, οὐκ ἐπαγαγὼν τὴν μαρτυρίαν; ὅτι διεφθαρμένη αὐτῶν ἡ γνώμη ἦν.

40 Οἱ μὲν οὖν ἔλεγον, οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης·

41 Ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι πλανᾷ τὸν ὄχλον· ἄλλοι δὲ ἔλεγον,

42 Οὐκ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ἔρχεται ὁ Χριστός, ἀλλὰ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης.

Ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὁ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστί. καὶ διάφορος ἦν ἡ γνώμη, ἅτε ἐν πλάνῃ πεπερασμένῳ. οὐδὲ γὰρ ἀκριβῶς προσεῖχον τοῖς λεγομένοις, οὐδὲ τοῦ μαθεῖν ἕνεκεν. διὰ δὴ τοῦτο τούτοις μὲν οὐδὲν ἀποκρίνεται). καίτοι λέγουσι· μὴ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; οὐ Ναθαναὴλ σοφρότερον εἰπόντα καὶ πλησιέστερον, ἐκ Ναζαρὲθ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι), ἐπῄνεσεν ὡς ἀληθῶς Ἰσραηλίτην. ὅτοι μὲν γὰρ; καὶ οἱ προσῆλθον Νικοδήμου εἰπόντος, ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγήγερται), ὡς μαθεῖν ζητοῦντες ἔλεγον, ἀλλ' ἁπλῶς διατρέψαι τὸν περὶ τοῦ Χριστοῦ δόξαν. ἐκεῖνος δὲ ἀληθείας ὢν ἐραστής, καὶ τὰ παλαιὰ ἀκριβῶς πρώτα ἐπισάμενος, τοῦτο ἔλεγεν, αὐτοὶ δὲ μόνον ἑώρων, ὃ διατρέψαι· ὅτι ὁ Χριστὸς ἦν. διόπερ αὐτοῖς οὐδὲν ἀπεκάλυπτεν. οἱ γὰρ καὶ ἑαυτοῖς ἐναντία λέγοντες, καὶ ποτὲ μὲν, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἔρχεται· ποτὲ δὲ, ἀπὸ Βηθλεέμ, ἔδειλον ὅτι καὶ μαθόντες ἠναντιώθησαν. ἔτω γὰρ, τόπον ἠγνόουν, ὅτι ἀπὸ Βηθλεέμ, διὰ τὸν ἀναστροφὴν τὴν ἐν Ναζαρὲθ (καίτοι οὐδὲ τοῦτο συνεγώμιον εἶχεν· καὶ γὰρ ἐκεῖ ἐτέχθη) ἄρα δὲ ὁ γένος ἠγνόουν, ὅτι ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυίδ· πῶς οὖν ἔλεγον, οὐκ ἀπὸ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ ἔρχεται ὁ Χριστός; ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐκείνῳ συσκιάσαι ἐβούλοντο, κακουργῶς ἅπαντα φερόμενοι. τίνος οὖν ἕνεκεν καὶ προσελθόντες εἶπον· ὅτι τὰ μὲν ἄλλα πάντα θαυμάζομεν, κελεύεις δέ σοι πείθεσθαι καὶ τὰς γραφάς, εἰπὲ πῶς αἱ μὲν γραφαὶ λέγουσιν, ὅτι ἀπὸ Βηθλεὲμ δεῖ Χριστὸν ἐλθεῖν, σὺ δὲ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἀφίξαι; ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπον, ἀλλὰ πάντα πονηρῶς φθέγγονται). ὅθεν καὶ ὁ ζητοῦντες, ὁ δὲ μαθεῖν βουλόμενοι, οὐδέπω ἐπήκουσεν ὁ εὐαγγελιστής·

44 Ὅτι τινὲς ἤθελον πιάσαι αὐτὸν, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Εἰ γὰρ καὶ μηδὲν ἕτερον, τοῦτο γοῦν ἱκανὸν ἦν εἰς κατάνυξιν αὐτοὺς ἀγαγεῖν· ἀλλ' οὐ κατενύγησαν, καθὼς φησιν ὁ προφήτης· Διεφθάρησαν, καὶ οὐ κατενύγησαν· τοιοῦτον γὰρ ἡ πονηρία, οὐδενὶ βούλεται εἴκειν, προσὸς ἓν βλέπει μόνον, ὥστε τὸ ὑπεναντιούμενον ἀπελθεῖν. ἀλλὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ψαλμ. κε. κζ. τί φησιν ἡ γραφή, Ὁ ὀρύσσων βόθυνον ἔμπεσεῖται εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται ὅπερ καὶ τότε γέγονεν. αὐτοὶ μὲν γὰρ ἐβούλοντο αὐτὸν ἀνελεῖν, ὡς δὴ σβεννύοντες τὸ κήρυγμα· γέγονε δὲ τοὐναντίον. τὸ μὲν γὰρ κήρυγμα αὐξεῖ τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι· οἱ δὲ ἐκείνων πόνοι εἰς κόπον ἦλθε καὶ ἀπώλοντο, καὶ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας καὶ ἀδείας καὶ λιμένος ἐξέπεσον, καὶ πάσης ἀπεστερήθησαν εὐημερίας, καὶ γέγονε δοῦλοι καὶ αἰχμάλωτοι.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτ' οὖν εἰδότες, μηδέποτε ἐπιβουλεύωμεν ἑτέροις, μαθόντες ὅτι καθ' ἑαυτῶν ἀκονῶμεν ὃ ξίφος, καὶ βαθυτέραν ἑαυτοῖς διδῶμεν τὴν πληγήν. ἀλλ' ἐλπίσατέ τις, καὶ βούλεται αὐτὸν ἀμῦναι θεός; μὴ ἀμύνῃ· οὕτω γὰρ ἀμῦναι θεὸν δυνήσῃ. ἐὰν δὲ ἀμύνῃ, οὐκ ἠμύνω. καὶ μὴ νομίσῃς αἴνιγμα εἶναι τὸ εἰρημένον, ἀλλ' ἀληθῆ λόγον. πῶς, καὶ τίνι τρόπῳ; ὅτι σὺ μὴ ἀμυνόμενος, φησὶν Θεὸν αὐτὸν καθίστας ἡμῖν· ἀμυνόμενος δέ, οὐκέτι. Ἐμοὶ γὰρ οὐκ ἔδικησε, ἐγὼ δὲ ἀπολαμβάνω, λέγει Κύριος. εἰ γὰρ οἰκέται ἔχομεν, καὶ τοὺς ἀλλήλους διενεχθέντας μὴ τῆς δίκης καὶ τῆς κολάσεως ἡμῖν ἀπαλλαγὴν δώσουσιν, ἀλλ' ἑαυτοῖς ὑπιτρέψουσιν, κἂν μυρίακις προσέλθωσιν, οὐ μόνον οὐκ ἀμυνόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἀγωνακτοῦμεν, ἀπατεῶνας λέγοντες καὶ μαστιγίας, τὸ πρῶτον ἡμῶν ὑπιτρέψαι ἐκζητοῦντας· ὅπερ καὶ σὺ ποιεῖς. προσελάβου ἡμῶν ἀπόντων, τοῦτο ἐρεῖ. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, ὅταν προσῇ μὲν παίδων τῶν ἡμετέρων τοσαύτην ἀπαιτοῦντα φιλοσοφίαν καὶ σωφροσύνην· ἡμᾶς δὲ τοσούτῳ μὴ προσχωρῶμεν, ὧν βλέπομεν σοὶ οἰκέτας ἡμῖν προσχωροῦντας; ταῦτα δὲ λέγω ἀφ' ὧν τοσοῦτον ὑμῶν πρὸς τὴν ἀλλήλων κόλασιν. ἐπεὶ τόν γε ἀληθῶς φιλοσοφοῦντα, οὐδὲ τοῦτο χρὴ ποιεῖν· ἀλλὰ συγγινώσκειν καὶ ἀφιέναι τὰ ἁμαρτήματα, εἰ δὲ μή σκῶλον τὸ μέγα ἔσται, τὸ ἄφεσιν αὐτὰ τούτων λαμβάνειν. Εἰ γάρ, Εἰπέ μοι, καταγινώσκεις τοῦ ἡμαρτηκότος, ἵνος ἕνεκεν καὶ αὐτὸς ἁμαρτάνεις, καὶ τοῖς αὐτοῖς περιπίπτεις, ὕβρεσι; μὴ αὐθυβρίσῃς· ἐπὶ σαυτὸν ὕβρεσας. ἔπληξε; μὴ ἀντιπλήξῃς· ἐπὶ σὲ ἁμάρτοεν οὐδαμοῦ. ἐλύπησε; μὴ ἀντιλυπήσῃς· ἐπὶ τὸ κέρδος οὐδέν, ἀλλὰ γέγονας ἐκείνων πάλιν ἴσος. ὅπως αὐτὸν ἀπολύσῃς ἄνευ μετανοίας δυνήσῃ, ἂν μὴ παροξυντικὸς ἐπίσχῃς καὶ ὀπιθοχωρήσῃς, ὅπως αὐτὸν κατασβέσας, ὅπως αὐτὸν ἐγκαύσῃς τὴν ὀργήν. οὐδεὶς κακῷ κακὸν ἴαται, οὐδὲ ἀλείφῃ τὸ κακόν. ταῦτα πρὸς Ἕλληνάς τινες φιλοσοφοῦντες ἀκούσαντες τοίνυν, εἰ πρὸς Ἕλληνας τοὺς ἀνωτέρω τοσαύτης οὔσης τῆς φιλοσοφίας, ἡμᾶς ἐλαττοῦσθαι φανούμεθα, πολλοὶ ἠδικήθησαν, καὶ ἠνέγκαμεν· πολλοὶ ἐσυκοφαντήθησαν, καὶ οὐκ ἠμύναντο· ἐπεβουλεύθησαν, καὶ ὑπερετήσαμεν. δέος δὲ ὁ μικρόν, μὴ μείζους ἡμῶν τινες πρὸς αὐτοὺς κτῶνται βίον εὑρεῖν, καὶ σφοδροτέραν ἡμῖν τὴν κόλασιν ἐργάσωνται. ὅταν γὰρ πνεύματος μεταλαμβάνοντες, βασιλείαν προσδοκῶντες, ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας ἀρχαίων φιλοσοφοῦντες, [μὴ] δεδικότες γέενναν, κολαζόμενοι ἄγγελοι γενέσθαι, μυστηρίων ἀπολαύοντες, μηδὲ εἰς τὴν αὐτὴν ἐκείνοις φθάσωμεν ἀρετήν, ποίαν ἔξομεν συγγνώμην; εἰ γὰρ Ἰουδαίοις ἐπετρέπετο λέγειν (Ἐὰν γὰρ μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη, φησί, πλέον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν) πολλῷ μᾶλλον ἑλλησιν· εἰ Φαρισαίοις, πολλῷ μᾶλλον σοὶ ἀπίστοις. εἰ γὰρ μὴ ἐπιβαινόντων ἡμῶν τὴν ἐκείνων πολιτείαν, ἀποκέκλεισται τὰ τῆς βασιλείας· ὅταν καὶ ἑλλήνων φανώμεθα χείρους, πῶς ἕξομεν ταύτης ὑπιτυχεῖν; πᾶσαν τοίνυν πικρίαν καὶ ὀργὴν καὶ θυμὸν ἐκβάλωμεν. Τὰ αὐτὰ λέγω, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. καὶ γὰρ καὶ ἰατρὸς ὁ αὐτὸς πολλάκις χρᾶται) φαρμάκῳ καὶ ἡμεῖς τὰ παυσόμενα τὰ αὐτὰ συνεχῶς, ἀναμιμνήσκοντες, διδάσκοντες, παρακαλοῦντες. καὶ γὰρ πολὺς τῶν βιωτικῶν περισπᾷ ὁ ὄχλος, καὶ λήθην ἡμῖν ἐμποιεῖ, καὶ διδασκαλίας δεῖ ἡμῖν συνεχοῦς. ἵν' ὃν μὴ μάτην, μηδὲ εἰκῇ συνάγωμεν ταῦτα συλλεγώμεθα, τὸ ἔργῳ τῶν ἔργων ὑπόδειξιν παράσχωμεν, ἵνα καὶ τῶν μελλόντων ὑπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁμιλ.

Ρωμ. ιβ. ιθ.

Ματθ. ε. κ.

Φιλιππ. γ. α.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ομιλ. νβ. 45 ΗΛΘΟΝ ΟΥΝ ΟΙ ΥΠΗΡΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ ἔλεγον αὐτοῖς· διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; 46 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ ὑπηρέται· οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.

ΟΥΔΕΝ τῆς ἀληθείας σαφέστερον, οὐδὲν ἀπλούστερον, ἐὰν μὴ κακουργῶμεν ἡμεῖς· ὥσπερ οὖν καὶ κακουργούντων οὐδὲν δυσκολώτερον. ἰδοὺ γὰρ οἱ μὲν Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, οἱ δῆθεν δοκοῦντες εἶναι σοφώτεροι, ζητοῦντες ἀεὶ τὰ τοῦ Χριστοῦ ἐπιβουλὴν εἶχεν, καὶ θαύματα ὁρῶντες, καὶ γραφὰς ἀναγινώσκοντες, οὐδὲν ἀπώνατο, ἀλλὰ καὶ ἐβλάβησαν· οἱ δὲ ὑπηρέται, οὐδὲν τούτων ἔχοντες εἰπεῖν, ἀπὸ μιᾶς μόνης δημηγορίας ἐχρώθησαν, καὶ ἀπελθόντες ὥστε αὐτὸν δῆσαι, ἐπανῆλθον δεθέντες τοῦ θαύματι. διὰ τοῦτο ζητοῦσιν ὑπ' αὐτῶν θαυμάσαι μόνον δεῖν, ὅτι σημείων οὐκ ἐδείχθησαν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδασκαλίας μόνης ἐάλωσαν (διὰ γὰρ εἶπον, ὅτι οὐδέποτε ἐθαυματούργησεν ἄνθρωπος οὕτως· ἀλλὰ τί; οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος) διὰ τοῦτο τοῦτο ζητοῦσιν αὐτῶν μόνον δεῖ θαυμάσαι, ἀλλὰ καὶ τοῦ προῤῥήσεως, ὅτι τοὺς μὲν ἀποστείλαντας ταῦτα ἔλεγον, τοὺς δὲ Φαρισαίους, τοὺς δὲ πολεμοῦντας καὶ πάντα ἐναντία τούτοις πεποιηκότας, ἦλθον γάρ, φησιν, οἱ ὑπηρέται, καὶ λέγουσιν οἱ Φαρισαῖοι· διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ὃ οὐ ἐλθεῖν, πολλῷ μεῖζον ἢ τὸ μεῖναι. τότε μὲν γὰρ ἀπηλλάγησαν ἂν τῆς τούτων ἐπαρθείας· νυνὶ δὲ κήρυκες γίνονται τῆς τοῦ Χριστοῦ σοφίας, καὶ μείζονα ἐνδείκνυνται τοῦ προῤῥήσεως· καὶ διὰ λέγουσιν, οὐκ ἠδυνήθημεν διὰ τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην προσεῖχον· ἀλλὰ τί; διὰ δέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος. καίτοιγε ἠδυνάμην ἐκεῖνο εἰπεῖν τοῦ ἀπολογίαν· ἀλλ' ἐμφαίνουσιν ἑαυτῶν τοῦ ὀρθοῦ γνώμην. τοῦτο γὰρ οὐχὶ θαυμαζόντων ἐκεῖνον μόνον ἦν, ἀλλὰ καὶ τούτων κατηγορούντων, ὅτι ἔπεμψαν δήσοντας αὐτὸν αὐτοῦ, ὃ ἀκούειν ἐχρῆν. καίτοιγε οὐδὲ μακρῶς ἤκουσαν δημηγορίας, ἀλλὰ βραχείας. ὅταν γὰρ ἡ διάνοια ἀδέκαστος ᾖ, οὐδὲ μακρῶν λόγων δεῖ. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀλήθεια. τί οὖν οἱ Φαρισαῖοι; δεινὰ κατώμωμοῦνται, ὃ ἐναντίον ποιοῦσιν, ὑπεγκαλοῦσιν αὐτοῖς,

47 Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε, λέγουσιν; Ἐπὶ αὐτοῦ κολακεύουσι, καὶ διὰ καταφοβοῦσιν εἰκῆ χρῆσθαι τοῖς λόγοις, δεδοικότες μὴ τέλεον ἀποχλοῦσιν· ἀλλὰ τοῦ ὄχλου ἐμφαίνουσι, καὶ μὴ φειδοῦς φθέγγονται. δεινὰ γὰρ ἐρωτῆσαι, τί ἐλάλησε, καὶ θαυμάσαι τὰ λεχθέντα, τοῦτο μὲν διὰ ποιοῦσιν (ἠδείσαν γὰρ ὅτι ἀληθῆ εἶπεν) ἀπὸ τοῦ τεκμηρίου σφόδρα αὐτοὺς συλλογίζονται.

48 Διὰ τί γὰρ οὐδείς, φησι, τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν; Τοῦτο οὖν τοῦ Χριστοῦ ἐγκαλοῦς, εἰπέ μοι, καὶ οὐχὶ τοῖς ἀπιστήσασιν;

49 Ἀλλ' ὁ ὄχλος, φησίν, ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσιν.

Αὕτη γὰρ ὑμῶν ἡ μείζων κατηγορία, ὅτι ὁ μὲν ὄχλος ἐπίστευσεν, ὑμεῖς οὐ πεπιστεύκατε. καὶ μὴν καὶ τῶν γινωσκόντων τὸν νόμον ἐποίουν οἱ πολλοί· πῶς οὖν ἐπάρατοί εἰσιν; ὑμεῖς γὰρ ἐπάρατοι, οἱ μὴ τηροῦντες τὸν νόμον, οὐκ οἱ τῷ νόμῳ πειθόμενοι. ἐκεῖνο οὖν οὐκ ἀπὸ τῶν ἀπιστούντων ἔμελλεν τὸν ἀπιστούμενον. διὰ γὰρ ὀρθὸς ἔσται τρόπος οὗτος. ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς ἠπιστήσατε τῷ Θεῷ, καθὼς Παῦλός φησι· Τί γάρ, εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ οἱ προφῆται αὐτοῖς ἀεὶ ἐνεκάλουν λέγοντες· Ἀκούσατε ἄρχοντες Σοδόμων· καὶ, οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι. καὶ πάλιν· Οὐχ ὑμῶν ἔστι γνῶναι τὸ κρίμα; καὶ πανταχοῦ σφοδρότερον ἐπιτίθενται αὐτοῖς. τί οὖν; καὶ τῷ Θεῷ

Rom. γ. γ. Ησ. α. ι. Μιχ. γ. α.

Θεῷ τίς ἐγκαλέσει δῆτα τοῦτο; ἄπαγε. ἐκείνων γὰρ τοῦτο τὸ ἔγκλημα. πῶν δ' ἄλλο ἂν ποιήσειε σημεῖον τὸ μὴ γινώσκειν ὑμᾶς (ω) νόμον, ἢ τὸ μὴ πείθεσθαι; ὅθεν ἔφην, ὅτι μὴ τῶν ἀρχόντων ἂν ὑπὸ ὀργῆς ὥρμησεν εἰς αὐτόν, τὸ ὅτι (ι) μὴ γινώσκοντες (ω) νόμον· ἀκολούθως αὐτῶν καθαίρεται ὁ Νικόδημος, ὅταν λέγῃ·

51 Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει (ω) ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ τί ποιεῖ; 5 χρ. ὑμῶν

Δείκνυσι γὰρ αὐτοὺς μήτε γινώσκοντας (ω) νόμον, μήτε ποιοῦντας (ω) νόμον. Εἰ γὰρ ἐκεῖνος μὲν οὐδένα κελεύει ἀποκτιννύναι ἄνθρωπον μὴ πρότερον ἀκούσαντας, ὅτι ἦρξεν ἀκούσαι ὑπὲρ τούτου ὥρμησαν, πολλαχοῦ εἰσὶ τοῦ νόμου. καὶ ὅθεν ἔφην, οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων ὑπὸ ὀργῆς ὥρμησεν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ τοῦτο ὑπομημήνεται ὁ εὐαγγελιστής, ὅτι ἕως ὧδε, ὥστε δεικνὺς ὅτι οἱ ἄρχοντες ὥρμησαν εἰς αὐτόν. πρόφασιν μὲν γὰρ οὐκ εἶπον τὴν προσκυνησαν ἐπεδείκνυντο· πλὴν φθονοῦντες τῷ Χριστῷ. ὅρα δὲ πῶς καὶ μὴ φεισάμενος (ω) ἐλέγχου ἐπάγει. ὃ γὰρ εἶπεν, ὑμᾶς δὲ βούλεσθε αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ ἁπλῶς καταδικάζετε (ω) ἀνθρώπου, ὡς πλάνου· ἀλλὰ προσωνέστερον, τὸ ἄφατον αὐτῶν ὁρμὴν ἐγκόπτων, καὶ ὃ ἀσκεπτον καὶ φονικόν. δῆτα τοῦτο ἐπὶ τὸν νόμον τρέπει τὸν λόγον, λέγων· ἐὰν μὴ ἀκούσῃ ἀκριβῶς, καὶ γνῷ τί ποιεῖ. ὥστε οὐδὲ ἀκροάσεως δεῖ φιλῆς, ἀλλὰ καὶ ἀκριβοῦς. τοῦτο γάρ ἐστι, καὶ γνῷ τί ποιεῖ, τί βούλεται, καὶ διὰ τί, καὶ ὑπὲρ τίνι, πότερον ἐπ' ἀναιρέσει τῆς πολιτείας, καὶ ὡς ἐχθρός. ἀπορηθέντες τοίνυν, ὅθεν ἔφην, οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων ὑπὸ ὀργῆς ὥρμησεν εἰς αὐτόν, ὅτε σφοδρῶς, ὅτε μὴ φεισάμενος αὐτῷ προσωνέχθησαν. ποίαν γὰρ ἀκολουθίαν ἔχει, εἰπέ μοι, εἰπόντος ἐκείνου, ὅτι ὁ νόμος ἡμῶν οὐ κρίνει οὐδένα, εἰπεῖν, 10 χρ. οὐχὶ 15

52 Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; Δέον γὰρ δεῖξαι, ὅτι οὐκ ἀκρίτως ἐπεμψαν αὐτὸν καλέσοντες, ἢ ὅλως οὐ χρὴ μεταδιώκειν λόγοις, ἀλογικώτερον καὶ θυμικώτερον χειρωσασθαι τὴν ἀντίρρησιν. Ἐρώτησον καὶ ἴδε, ὅτι οὐκ ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγήγερται. 20

Τί γὰρ εἶπεν ὁ ἀνθρωπος; ὅτι προφήτης ἐστίν; εἶπεν ὅλως ἀκριτον ἀναιρεθῆναι οὐ δεῖ. (ι) ἢ ὑβριστικῶς, ὡς οὐκ εἰδότι τοῦ γραφῶν οὐδέν, ταῦτα ἐπήγαγον· ὡσανεὶ εἴποι τις, ὦπαπε, μάθε· τοῦτο γάρ ἐστιν, ἐρώτησον καὶ ἴδε. τί οὖν ὁ Χριστός; ὅθεν ἄνω καὶ κάτω τὴν Γαλιλαίαν ἔστρεφον καὶ (ω) προφήτου, ἀπαλλάττων πανταχοῦ ταύτης τῆς ἀλλοτρίας ὑποψίας, καὶ δεικνὺς ὅτι οὐχ εἷς τῶν προφητῶν ἐστιν, ἀλλὰ τοῦ κόσμου δεσπότης, φησίν· 25

κεφ. η. 12 Ἐγώ φῶς εἰμι τοῦ κόσμου· Οὐ Γαλιλαίας, οὐ Παλαιστίνης, οὐδὲ τῆς Ἰουδαίας. τί οὖν [(ι)] Ἰουδαῖοι;

13 Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς, ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ὦ τῆς ἀνοίας· ταῖς γραφαῖς πρέπει μᾶλλον καὶ κάτω, καὶ λέγουσιν, "ὅτι σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς. τί γὰρ ἐμαρτύρησεν; ἐγώ εἰμι ὁ φῶς τοῦ κόσμου. μέγα δὲ λεχθέν, καὶ οὕτως μέγα· ἀλλ' οὐ σφόδρα αὐτὸν ἔπληξεν, ὅθεν οὐ ζητοῦντα αὐτὸν τὸν πατέρα, οὐτε ὑὸς ἐκείνου εἶπεν εἶναι, οὔτε Θεός, ἀλλὰ φῶς τέως. ἐβούλοντο μὲν γὰρ δυνατὸν καὶ τοῦτο· κἂν τοῦτο πολὺ τοῦτο μεῖζον τοῦ εἰπεῖν, 30 χρ. οὖν 35

Ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, Φῶς δὲ σκοτίᾳ νοητῶς λέγων· τουτέστιν, οὐ μένει ἐν τῇ πλάνῃ. ἐν ᾧ καὶ τὸν Νικόδημον ἐφέλκεται, καὶ διάγει ὡς σφόδρα προῤῥησιασάμενον, καὶ [τοῦ] ὑπηρέτας ἐπαινῶ τοῦτο πεποιηκότας. ὃ γὰρ κράξας, τοῦτο ἔστι βλασφήμου καταστοχάσας, ὥστε κἀκείνους ἀκοῦσαι. ἅμα δὲ καὶ αἰνίττεται κρυφῇ τοὺς δόλους πλέκοντας, καὶ ἐν ᾧ σκότῳ καὶ τῇ πλάνῃ· ἀλλὰ τοῦ φωτὸς οὐ πείσονται· καὶ τὸν Νικόδημον ὑπομιμνήσκει τῶν ῥημάτων ἐκείνων ἅπερ ἔλεγε πρώην· Πᾶς ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα. ὅθεν δὲ ἔλεγεν, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀρχόντων ὑπὸ ὀργῆς ὥρμησεν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ τοῦτό φησιν, ὁ τὰ φαῦλα πράσσων οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς· δεικνὺς ὅτι οὐ τῆς τοῦ φωτὸς ἀσθενείας τὸ μὴ ἐλθεῖν, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων διεστραμμένης γνώμης. 40 Ιωαν. γ. κ.

14 Ἀπεκρίθησαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14 Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· καὶ ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου ἀληθής ἐστιν· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι. Οὗτοι φήσασιν εἶπον, τοῦτο δῆτα καὶ ἐβλασφήμουν ὡς καὶ ἐψευσμένως λεχθέν. τί οὖν ὁ Χριστός; ἀναπείσων αὐτούς, καὶ δείκνυς, ὅτι σφόδρα ὡς οἷός τε αὐτοῖς καὶ τῇ ἐπιτάσει τῆς διανοίας αὐτῷ διελέγετο, δι' ἑαυτοῦ τὸν ἐπιθυμοῦντα φιλόν, φησι· καὶ ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἔρχομαι. τί ἐστι τοῦτο; οὐκ ἐν Θεοῦ εἰμι, καὶ Θεός, καὶ υἱός Θεοῦ· ὁ δὲ Θεὸς αὐτὸς ἑαυτῷ ἀξιόπιστος μάρτυς. ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε. ἐθελοντακεῖτε, φησι, καὶ εἰδότες ἐπαπορεῖσθε μὴ εἰδέναι· ἀλλ' ἐπεὶ ὧν ἀνθρώπινης διανοίας ἄπιστα φθέγγεσθε, οὐδὲν πλέον βουλόμενοι ἢ φαινομένου νοῆσαι.

15 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε. Ὥσπερ τὸ κατὰ σάρκα ζῆν, τὸ φαύλως ζῆν· οὕτω τὸ κατὰ σάρκα κρίνειν, ἀδίκως κρίνειν ἐστίν.

Ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα· 16 καὶ ἐὰν κρίνω, ἡ ἐμὴ κρίσις δικαία ἐστίν. Ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἀδίκως κρίνετε. Εἰ δὲ ἀδίκως κρίνομαι, φησι, διατί μὴ ἐγκαλεῖς; διατί μὴ κολάζεις; διὰ τί μὴ κατακρίνεις; ὅτι οὐκ ὅτι ὕστερον ἦλθον, φησι. τοῦτο γὰρ ἐστι τὸ, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα· καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις μου ἀληθής ἐστιν. ἐπεὶ εἰ ἐβουλήθην κρίνειν, ὑμεῖς ἂν τῷ καταδεδικασμένῳ ἦτε. καὶ ταῦτα οὐ κρίνων λέγω, φησίν. οὐ διατοῦτο δὲ εἶπον, οὐ κρίνων λέγω, ὡς οὐ δικαίαν· ὅτι εἰ ἐκείνου, εἶλον ἂν ὑμᾶς. εἰ γὰρ εἰ ἐκείνου, δικαίως ἂν ὑμᾶς κατεδίκασα· ἀλλὰ νῦν κακείνου οὐκ ἔστι. καὶ τοῦ τῆς μηνύσεως μὲν κείσεως ἠνίξατο εἰπών, Ὅτι μόνος οὐκ εἰμί; ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. Ἐνταῦθα δὲ ἠνίξατο, ὅτι οὐκ αὐτὸς μόνος αὐτοὺς καταδικάζει, ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ. Εἶτα αὖ τὸ ζωοεικίασεν, εἰς τὸν αὐτοῦ μαρτυρίαν ἀναγαγών.

17 Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστι. Τί ἂν εἶποιεν ἐνταῦθα οἱ αἱρετικοί; τί πλέον ἔχει τῶν ἀνθρώπων, εἰ ἁπλῶς οὕτως ἐκλάβοιμεν τὸ λεχθέν; ὅτι μὴ γὰρ τῶν ἀνθρώπων διατοῦτο ὤφειλε τοῦτο, ὅτι καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἔστιν ἀξιόπιστος τις· ὅτι δὲ Θεοῦ πῶς ἂν ἔχοι τοῦτο λόγον; πῶς οὖν εἴρηται τὸ δύο; ἆρα ὅτι δύο, ἢ ὅτι ἂν ἀνθρώποι, διατοῦτο δύο; εἰ γὰρ, ὅτι δύο εἰσί, τίνος ἕνεκεν οὐ κατέφυγεν ὅτι Ἰωάννῃ, οὐδὲ εἶπε, μαρτυρῶ ἐγὼ περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ Ἰωάννης; τίνος ἕνεκεν ὅτι ἀγγέλων; τίνος ἕνεκεν ὅτι τῶν προφητῶν; καὶ γὰρ μυρίας ἂν εὗρεν ἄλλας μαρτυρίας. ἀλλ' οὐ τοῦτο βούλεται δεῖξαι μόνον, ὅτι δύο, ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας.

19 Λέγουσιν οὖν αὐτῷ· τίς ἐστιν ὁ πατήρ σου; εἶτα φησίν· οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου. Ἐπειδὴ γὰρ εἰδότες, ὡς οὐκ εἰδότες ἔλεγον καὶ ὡς πειράζοντες αὐτὸν, οὐδὲ ἀποκρίσεως ἄξιοι ἦσαν. διατοῦτο λέγει λοιπὸν πεφωτισμένα ἅπαντα καὶ μὴ πλείονος παῤῥησίας, ἀπό τε τῶν σημείων καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀκηλουθουμένων τῇ μαρτυρίᾳ λαβεῖν, τῷ τε ἐγγὺς εἶναι τοῦ σταυροῦ. οἶδα γάρ, φησι, πόθεν ἔρχομαι. τοῦτο δὲ σφόδρα αὐτῶν καθήψατο· τὸ δὲ ἐπαίρεσθαι, καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, μᾶλλον ἀνῆκεν ἐφόβησεν δέ, ὡς οὐ μέλλοντος αὐτοῦ μένειν ἐν τῷ θανάτῳ. διατί δὲ οὐκ εἶπεν, ὅτι οἶδα, ὅτι Θεός εἰμι, ἀλλ' ὅτι οἶδα πόθεν ἔρχομαι; ἀεὶ τὰ ταπεινὰ δυναμίγνυσι τοῖς ὑψηλοῖς, καὶ αὖπάλιν τὰ ταῦτα πάλιν. εἰπὼν γὰρ ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ τοῦτο δείξας, ἦλθεν ὅτι τὸ ταπεινότερον· ὡσανεὶ ἔλεγεν· οἶδα πόθεν πέπτωκα, καὶ ποῦ ἀπέρχομαι. οὕτω γὰρ ἐνόουν ἀπέστην καὶ ἐπορεύθην. καὶ ἐπεὶ ἐνόουν ἐμαυτὸν ἐκ Θεοῦ ἐλθεῖν, ἀκούσαντες ὅτι πρὸς ἐκεῖνον ἀπέρχομαι, καὶ ὡς σφόδρα ἀπειθοῦσιν. Ἢ γὰρ δῶ εἶπον, φησί, πῶς ἔρχομαι καὶ ἀφ' οὗ, καὶ ἐκεῖθεν τε ἦκον, καὶ ἐκεῖ ἀπιών, ὡς τὸν ἀληθῆ Θεόν. ὑμεῖς δὲ οὐκ ἴστε τὸν Θεόν, διατοῦτο κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε. Εἰ γὰρ τοσούτων ἀκούσαντες τεκμηρίων τε καὶ ἐλέγχων, εἶπε λέγετε, ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής· καὶ Μωϋσέα ἀξιόπιστον ἡγεῖσθε, καὶ ὑπὲρ ὧν περὶ ἄλλων, καὶ ὑπὲρ ὧν περὶ ἑαυτοῦ λέγει τὸν Χριστὸν οὐκέτι, τοῦτο κατὰ σάρκα κρίνειν ἐστίν. ἐγὼ δὲ οὐ κρίνω οὐδένα· καὶ μὴν φησιν, ὅτι ὁ πατὴρ οὐ κρίνει οὐδένα. πῶς οὖν ἐνταῦθά φησι, καὶ ἐὰν κρίνω ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ Ioan. 5. κβ.

ἐμὴ διχηα ὅστν, ὅπ οὐκ εἰμὶ μόνος; πάλιν πρὸς τὴν ἀπάλειψιν τὴν ἐκείνων φθάσεται· τοῦτέστιν, ἡ κρίσις ἡ ἐμή, τὸ παρ ἐμοῦ ἐστιν. οὐκ αὐ ἄλλως ἔκρινεν ὁ πατὴρ κρίνων, εἰ μὴ ὡς ἐγώ· ἢ οὐκ ἂν ἄλλως ἔκρινα ἐγώ, εἰ μὴ ὡς ὁ πατήρ. τίνος γ' ἕνεκεν ἢ τοῦ παρ ἐμοῦ ἐμνημόνευσεν; ἐπειδὴ γὰρ ἐνόμιζεν ἀξιόπιστον εἶναι τὸν ἑαυτοῦ μαρτυρίαν, εἰ μὴ τὸ παρ ἐμοῦ τὴν μαρτυρίαν παρεσκεύασεν· ἄλλως γ', οὐδὲ ἔσχε τὸ λεχθέν. ὅτι μὲν γὰρ τῶν δύο ἀληθῶν, ὅταν δύο ἀλλοτρίων παράσχηται μαρτυρίαν, τότε ἡ μαρτυρία ὅστν ἀληθής (τοῦτο γὰρ ὅτι δύο μαρτυρεῖν) εἰ γ' μέλλοι τις ἑαυτοῦ μαρτυρεῖν, οὐκέτι δύο εἰσίν. ὁρᾷς ὅτι διὰ τοῦτ ἕτερον τοῦτο εἴρηκεν, ἢ ἵνα δείξῃ ὁμοούσιον ἑαυτόν, καὶ ὑ δεόμενον ἄλλης μαρτυρίας, καὶ οὐδὲν ἔλαττον ἔχοντα τοῦ παρ ἐμοῦ; ὅρα γοῦν τὴν αὐθεντίαν. ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ· οὐκ ἂν γ', εἰ ἐλάττονος οὐσίας ἦν, τοῦτο δ' ἔθηκε νυνὶ γ', ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι ἀριθμοῦ ἕνεκεν πρόειληπται, θεὰ τὴν ὄξυσιν οὐδὲν ἔχουσαν παρηλλαγμένον. μαρτυρῇ αὐθεντικός, ὅταν μὲν ἐφ' ἑαυτοῦ ἀξιόπιστος ᾖ, οὐχ ὅταν μαρτυρίας δέηται, καὶ τοῦτο ἐν ἀλλοτρίῳ παράγματι· ἐν δὲ ἰδίῳ, ὅταν μαρτυρίας δέηται τῆς παρ ἑτέρου, οὐκ ἔτι ὅστν ἀξιόπιστος. ἐνταῦθα δέ, πῶς τοὐναντίον. καὶ γὰρ ἐν ἰδίῳ παράγματι μαρτυρῶν, καὶ παρ ἑτέρου λέγων μαρτυρεῖσθαι, ἀξιόπιστον ἑαυτὸν εἶναι φησι, πολὺ μᾶλλον δεικνὺς ἑαυτοῦ τὴν αὐθεντίαν. Διὰ τί γάρ εἶπεν, οὐκ εἰμὶ μόνος, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, καὶ ὅ, δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ὅστν ἀληθής, οὐκ ἀπεσιώπησεν, ἀλλ' ἐπήγαγεν, ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ; δηλονότι τὴν αὐθεντίαν δηλῶν. καὶ πρῶτον μὲν ἑαυτὸν τέθεικεν· ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ· δείκνυσιν ἐνταῦθα τό τε ὁμότιμον, καὶ ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖται τὸ Θεὸν λέγοντες εἰδέναι πατέρα, αὐτὸν οὐκ εἰδότες. καὶ τοῦτο αἴτιον εἶναι φησι, τὸ αὐτὸν μὴ θέλειν εἰδέναι. λέγε δῶν, ὅτι δύνατον εἰδέναι τὸν πατέρα αὐτὸν χωρὶς, ἵνα κἂν οὕτως αὐτοὺς ἐπισπάσηται εἰς τὴν αὐτοῦ γνῶσιν. ὅθεν γὰρ ἀφίεντες αὐτὸν, ἀεὶ τὸν πατέρα ἐζήτουν μαθεῖν, λέγει· καὶ δυνατὸν εἰδέναι τὸν πατέρα χωρὶς ἐμοῦ. ὥστε ὁ τὸν υἱὸν βλασφημοῦντες, οὐκ αὐτὸν βλασφημοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν πεμψαντα.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτα φύγωμεν ἡμεῖς, καὶ δοξάσωμεν τὸν υἱόν. κἂν γὰρ εἰ μὴ φύσεως ἦν τῆς αὐτῆς, οὐκ ἂν οὕτως εἶπεν. εἰ γὰρ ἐδίδασκε μόνον, ἑτεροούσιος δὲ ἦν, ἐνῆν καὶ αὐτὸν ἀγνοοῦντα, εἰδέναι τὸν πατέρα· καὶ πάλιν οὐκ ἦν αὐτὸν εἰδότα πάντως εἰδέναι τὸν πατέρα· οὐδὲ γὰρ ὁ ἄνθρωπον εἰδώς, οἶδεν ἄγγελον. ναί φησι. καὶ γὰρ ὁ τὴν κτίσιν εἰδώς, οἶδε τὸν Θεόν. οὐδαμῶς. πολλοὶ γὰρ εἰσιν οἱ τὴν κτίσιν εἰδότες, μᾶλλον δ' πολλοὶ ἄνθρωποι. (ἴσασι γὰρ αὐτὴν,) τὸν Θεὸν οὐκ ἴσασι. δοξάζωμεν τοίνυν τὸν υἱὸν τὸν Θεὸν, μὴ τῇ δόξῃ ζωῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ δόξῃ τῶν ἔργων. αὕτη γὰρ ἐκείνης ἐκτός, οὐδέν ἐστιν. ἴδε σύ, φησιν, Ιουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ· ὁ δὲ διδάσκων ⓦ ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ ἐν νόμῳ καυχώμενος, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου ⓦ Θεὸν ἀτιμάζεις; ὅρα μή ποτε καὶ ἡμᾶς ὅτι τῇ ὀρθότητι τῆς πίστεως καυχώμενοι, διὰ τοῦ μὴ συμβαίνοντα τῇ πίστει ⓦ βίον ἐπιδείκνυσθαι, ⓦ Θεὸν ἀτιμάζωμεν, ποιοῦντες αὐτὸν βλασφημεῖσθαι. καὶ γὰρ διδάσκαλον τῆς οἰκουμένης, καὶ ζύμωμα, καὶ φῶς, καὶ ἅλας εἶναι βούλεται ⓦ χριστιανόν. τί δέ ὅστι τὸ φῶς; βίος λαμπρὸς, μηδὲν ἔχων ἐσκοτισμένον. τὸ φῶς οὐχ ἑαυτῷ χρήσιμον, οὐδὲ τὸ ἅλας, οὐδὲ ἡ ζύμη, ἀλλ' εἰς ἑτέρους ἐπιδείκνυται τὴν ὠφέλειαν. ὥστε καὶ τὴν ἑαυτοῦ ὠφέλειαν ἀπαιτούμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑτέρων. τὸ γὰρ ἅλας ἐὰν μὴ ἁλίζῃ, οὐκ ἔστιν ἅλας. καὶ ἕτερον δέ τι ἐνδείκνυται, ὅτι, ἐὰν αὐξηθῶμεν καὶ κατορθώσωμεν, ἐσόμεθα πρῶτοι καὶ ἕτεροι. ἕως δ' ἂν αὐξηθῶμεν μὴ κατορθώσωμεν, οὐδὲ ἑτέρους ὀνήσαι δυνησόμεθα. μηδὲν μωρὸν, μηδὲν χεῖρον πρὸ ἡμῶν. τοιαῦτα γὰρ τὰ κοσμικὰ παράγματα, τοιαῦται αἱ βιωτικαὶ φροντίδες· διὰ τοῦτο αἱ πρόγονοι μωραὶ ἐκλήθησαν, ὅτι περὶ τὰ μάταια, τὰ κοσμικὰ παράγματα, ἠσχολοῦντο· ἐνταῦθα μὴν ζημιώσωμεν, ἵνα ὀ ἐκεῖ μὴ ἀποβάλωμεν. δέος οὖν μὴ καὶ ἡμᾶς τὸ αὐτὸ παθεῖν· δέος μὴ καὶ ἡμᾶς ῥυπῶσα ἀπέλθωμεν ἐνδεδυμένοι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δυωθοι ἱμάτια, ἔνθα πόντες ἔχυσι λαμπρὰ ἢ ἀφθονῶ. ὅθεν γὰ ἁμαρτίας ῥυπαρώτερον, οὐδὲν ἀκαθαρτότερον. διὰ τὴν φύσιν αὐτῆς ὁ προφήτης ἐρυθρωδίων ἔδωκα· Προσώζεσαν ἢ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου. ἢ Εἰ βούλει μαθεῖν τῆς ἁμαρτίας τὸ δυσῶδες, ἐννόησον αὐτὴν μὴ τὸ ἡμέσθαι, ὅταν τῆς ἐπιθυμίας ἀπαλλαγῇς, ὅταν μὴ ἐπισχλῇ τὸ πῦρ· ἢ τότε ὄψει τίς ἐστιν ἡ ἁμαρτία. ἐννόησον ⁂ θυμόν, ὅταν ἐν γαλήνῃ ᾖς· ἐννόησον τὴν πλεονεξίαν, ὅταν ἔξω γένῃ τῶν πάθους. ὅθεν αἱρετώτερον, ὅθεν μιαρώτερον ἁρπαγῆς καὶ πλεονεξίας. Ταῦτα ζωεχῶς λέγομεν, οὐκ ἐνοχλῆν ὑμῖν βουλόμενοι, ἀλλὰ κερδᾶναι πολλὰ καὶ θαυμαστόν. ὁ γὰρ ἐν τῷ ἅπαξ μὴ κατορθώσας, ἴσως ἐν τῷ δευτέρῳ ἀκούσας ποιήσει τοῦτο· ἐὰν ὁ δεύτερον ὠδράμῃ, ἐν τοῖς τρίτοις διορθώσεται. γέγονε γοῦν πολλάκις ἡμᾶς πόνων ἀπαλλαγῆναι τῶν πονηρῶν, τοῦ δώσειν τῷ Χριστοῦ ἔχειν, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα ζωὴ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. νγ. 20 ΤΑΥΤΑ ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΕΛΑΛΗΣΕΝ Ο ΙΗ-
ΣΟΥΣ ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν.
ὅτι οὐδὲ ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῆς δυσὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς· πρὸ δὲ πάσης ζητοῦντες αὐτὸν, εἶτα ἐν μέσῳ λαβόντες, καὶ πολλάκις ἐπιχειρήσαντες καταβαλεῖν τε δι' ἑαυτῶν καὶ δι' ἑτέρων, τε δὲ δυνηθέντες, ὅτε ὅτως αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐξεπλάγησαν, ἀλλ' ἐπεπήγεσαν τῇ κακίᾳ, καὶ οὐκ ἀφίσαντο. ὅπου γὰρ ἐπεχείρουν ἀεί, φησὶ· Ταῦτα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν. ἐν τῷ ἱερῷ ἐλάλει, καὶ ἐν τάξει διδασκάλου, ὃ μᾶλλον ἐχθρὸν ἐκείνοις διετέθησαν, καὶ ταῦτα ἐλάλει, ἐφ' οἷς ἐδάκνοντο, καὶ ἐνεκάλουν, ὅτι ἴσον ἑαυτὸν ποιεῖ τῷ πατρί. καὶ γὰρ τὸ, δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστι, πολλὰ ἐμφαίνει. ἀλλ' ὅμως ταῦτα, φησὶν, ἐλάλει ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐν τάξει διδασκάλου, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἔπιασεν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ· τουτέστιν, ὅτι οὐδέπω καιρὸς ἦν ἐπιτήδειος, καθ' ὃν ἠθέλησε σταυρωθῆναι. ὥστε καὶ τότε οὐ τῆς ἐκείνων δυνάμεως ἦρξεν ἔργον, ἀλλὰ τῆς οἰκονομίας τῆς αὐτοῦ. αὐτοὶ γὰρ τε πάλαι ἐβούλοντο, οὐκ ἴσχυον δέ. οὐ τοίνυν οὐδὲ τότε ἴσχυσαν δή, εἰ μὴ αὐτὸς ἐχώρησεν. 21 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς πάλιν ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με. Τί δήποτε λέγει οὗτος χωρεῖν; καταστείλων αὐτῶν τὰς ψυχὰς τε φόβου. ὅρα γὰρ ὅσον τοῦτο" ἐνεποίει ⁂ φόβον. τε γὰρ ἀνελεῖν αὐτὸν βουλόμενοι, ἵνα ἀπαλλαγῶσι, ζητοῦσιν ὅπου ἀπάγει. οὕτω μεγάλα ἀπὸ τοῦ προσώπου ἐφαντάζοντο. τε ἕτερον ἦν διδάξαι αὐτοὺς ἐβούλετο, ὅτι οὐ τῆς ἐκείνων βίας ὁ προσῆμά ἐστιν, ἀλλὰ ἄνωθεν αὐτὸ προσιετύπωσε, καὶ τὴν αἰτίαν εὐθὺς ἀφ' ἑαυτῶν προσέγραψε τῷ λόγῳ. ἔλεγον οὖν· 22 Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν; Τί οὖν ὁ Χριστός; ἀναιρῶν αὐτῶν τὴν ὑποψίαν, καὶ δεικνὺς ὅτι ὃ προσῆμα ἁμάρτημά ἐστι, φησὶν·

23 Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ. Ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐδὲν θαυμαστὸν ὑμᾶς τοιαῦτα ἐννοεῖν ἀνθρώπους σαρκικοὺς, καὶ οὐδὲν λογιζομένους πνευματικόν· ἀλλ' οὐκ ἐγὼ παραίτιος τοιοῦτον· ἄνωθεν γάρ εἰμι. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ. Πάλιν ἐν τοῖς κοσμικὰς ἐννοίας καὶ σαρκικὰς φησιν· ὅθεν δῆλον, ὅτι καὶ τὸ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, οὐ τὸ σάρκα μὴ ἀναληφέναι ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ πορρω τοῦ τῆς ἐκείνων πονηρείας. καὶ γὰρ τοὺς μαθητὰς φησι μὴ εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ὅμως σάρκα εἶχον ἐκεῖνοι. ὥσπερ οὖν ὁ Παῦλος λέγων, Οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, καὶ ἐν σώματι ἐστε φησιν· ὅτε λέγων τοὺς μαθητὰς οὐκ εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου, οὐδὲν ἕτερον, ἢ φιλοσοφίαν αὐτοῖς μαρτυρεῖ. Ρω. η. θ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

24 Εἶπον οὖν ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. Εἰ γὰρ διὰ τοῦτο ἦλθεν, ἵνα ἄρῃ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, καὶ ἕτερος αὐτὴν ἀποδύσασθαι οὐκ ἔνι, εἰ μὴ διὰ λούτρου, δυάγκη τοὺς μὴ πιστεύοντας, ἔχοντας τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ἀπελθεῖν. ὁ γὰρ μὴ βαπτόμενος αὐτὸν θανατοῦσαι διὰ τῆς πίστεως καὶ θάψαι, ἀναστῆναι αὐτῷ, καὶ ἀπελθόντας ἐκεῖ δώσων βασιλείας τοῖς πρεσβυτέροις ἡμαρτηκόσιν. διὰ τοῦτο ἔλεγεν· Ὁ οὖ μὴ πιστεύων, ἤδη κέκριται· καὶ τῷ μὴ πιστεύειν μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ πρεσβύτερα ἁμαρτήματα ἔχων ἀπέρχεται. ἔλεγεν οὖν· Ιωαν. γ. ιη. γρ. ἑαυτῶν

25 Σὺ τίς εἶ; Ω τῆς ἀνοίας· μὴ χρόνον ζητοῦντος, καὶ σημεῖα, καὶ διδασκαλίαν, ἐρωτᾷσι, σὺ τίς εἶ; Τί οὖν ὁ Χριστός; Τοῦτο ἐρχόμενος, περ καὶ λαλῶ ὑμῖν. Ὃ οὖ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· τοῦ ὅλως ἀκούειν τῶν λόγων τῶν πρὸς ἐμοῦ ἀνάξιοί ἐστε, μήτιγε καὶ μαθεῖν, ὅστις ἐγώ εἰμι. ὑμεῖς γὰρ πρώτως πειράζοντες φθέγξεσθε, καὶ οὐδενὶ τῶν πρὸς ἐμοῦ προσέχοντες· καὶ ταῦτα πρώτως ἀδιαλείπτως ἐλέγξαι νεῦν. τοῦτο γάρ ἐστι, γρ. λέγεις

26 Πολλὰ ἔχω λέγειν καὶ κρίνειν· Οὐκ ἐλέγξαι μόνον, ἀλλὰ καὶ κολάσαι· ἀλλ' ὁ πέμψας με, τυγχάνει, ὁ πατήρ, οὐ βούλεται τοῦτο. οὐ γὰρ ἦλθεν κρίναι τὸν κόσμον, ἀλλὰ σῶσαι τὸν κόσμον. Ου γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, φησίν, ἀλλ' ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον. Εἰ τοίνυν εἰς τοῦτό με ἀπέστειλεν, ἀληθὴς δέ ἐστιν, εἰκότως οὐδένα ἐγὼ κρίνω νῦν. ἀλλὰ ταῦτα λαλῶ πρὸς σωτηρίαν, οὐ πρὸς ἔλεγχον. λέγω δὲ ταῦτα, ἵνα μὴ νομίσωσιν ὅτι τοσαῦτα ἀκούων, τοσαῦτα ἀνέχειμαι οὐκ ἐπεξέρχεσθαι, ἢ ὅτι οὐκ οἶδεν αὐτῶν τὰς διανοίας καὶ τὰς κακοηθείας. Ιωαν. γ ιζ. γρ. ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον

27 Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς λέγει. Ω τῆς ἀνοίας· οὐ διέλιπεν αὐτοῖς πρὸ αὐτοῦ διαλεγόμενος, καὶ οὐκ ἐνίνωσκον. Εἶτα, ὅπου πολλὰ σημεῖα ποιήσας καὶ διδάξας, οὐκ ἐπεισάστατο, πρὸ τοῦ φανεροῦ λοιπὸν διαλέγεται, λέγων·

28 Οταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ,

29 Καὶ ὅτι μετ' ἐμοῦ ἐστιν ὁ πέμψας με, καὶ οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ.

Δείκνυσιν ὅτι δικαίως ἔλεγε, τῷ ἐρχόμενος, περ καὶ λαλῶ ὑμῖν. ὕτως οὐ πρεσβεῖον τοῖς λεγομένοις. ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. οὐχ ὑμεῖς τότε μάλιστα προσδοκᾶτε ἀπαλλαγήσεσθαί μου καὶ ἀναιρήσειν; ἐγὼ δὲ λέγω, ὅτι τότε μάλιστα εἴσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι, τῶν τε σημείων ἕνεκεν, καὶ τῆς ἀναστάσεως, καὶ τῆς ἁλώσεως. πρώτως γὰρ ταῦτα ἱκανὰ ἦν ἐμφῆναι αὐτὸν τὸν ἑαυτοῦ. καὶ ὅταν εἴπω, τότε γνώσεσθε τίς εἰμι. ὅταν γὰρ ἴδητέ, φησίν, ὃν οὐδὲν ἀπὸ τοῦ θανάτου πεισόμενον, τότε γνώσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι· τυγχάνει, ὁ Χριστός, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ πρώτως φέρων καὶ ἄγων, καὶ οὐκ ἀναντίος ἐκείνῳ. διὰ τοῦτο ἐπήγαγε, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ οὐδέν· ἀμφότερα γὰρ εἴσεσθε, καὶ τὸν ἑαυτὸν τὸν ἐμὸν, καὶ τὸν ὁμόνοιαν τὸν πρὸς τὸν πατέρα. Ὃ γάρ, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ οὐδέν, Ὃ ἀποδείκνυσιν τῆς οὐσίας δηλοῖ, καὶ Ὃ οὐδὲν ἐκτὸς τῶν πατρικῶν νοημάτων φθέγξεσθαι. ὅταν γὰρ ἐκπέσητε τῆς λατρείας, ὅταν μὴ συγχωρηθῇ ὑμῖν μηδὲ αὐτὸν θεραπεύειν, ὡς πρὸ τούτου, τότε εἴσεσθε ὅτι ἀμαυρῶν ἐμοὶ ταῦτα ποιεῖ, καὶ πρὸς ὀξυώμενος ὑπὲρ τῶν μὴ ἀκουσάντων μου· ὡσανεὶ ἔλεγεν· οὐκ ἂν εἶχε δυνάμεως ἢ ἡμῶν καὶ ἀλλοτρίου, τοσαύτην ἂν ὀργὴν κατ' ὑμῶν ἐκίνησε. τοῦτο καὶ Ησαΐας φησί· Δώσει σοὶ ποινὴν ἀντὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ· καὶ ὁ Δαβίδ, Τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ· καὶ αὐτός, Ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. καὶ αἱ παραβολαὶ δὲ ἀμφότερα δηλοῦσιν, ὅταν λέγῃ· Τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος ἐκείνου; κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς. ὁρᾷς ὅτι πρώτως διὰ τοῦ μηδέπω πιστεύεσθαι ὕτω φθέγγεται; ἐπεὶ ἐὰν αὐτὸν ἀπολῇ, ὥσπερ οὖν καὶ ἀπολῇ (φέρετε γὰρ, φησίν, αὐτὸν ὧδε τοὺς μὴ θέλοντάς με βασιλεῦσαι, καὶ κατασφάξατε) οὕτως ἔ- Ησ. κγ. θ. Ψαλ. β. ε. Ματθ. κγ. λη. Ματθ. κα μ. γρ. τοῦ γένους ἐκείνου

νεκεν

νεκεν δὲ αὐτῦ φησιν ἔργον, ἀλλὰ τ̃ πατρὸς ὃ γινόμενον; πρὸς τὴν ἐκείνων ἀσθένειαν λέγεται, ὁμοῦ ὃ καὶ ἡμῶν ⟨W⟩ γεγυμνικότα. λέγε τῦτο δὲ εἶπεν, "ἀφίω τ̃ οἶκον ὑμῶν ἔρημον, ἀλλ' ἀφίε"). τῦτο μὲ γὰρ ἀπροσώπως τέθεικε. λέγε δὲ τῦ εἰπεῖν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα ὑμῶν, καὶ δὲ ἠθελήσατε, εἶτα ἐπαγαγεῖν, ὅτι ἀφίεται, δείκνυσιν ὅτι αὐτὸς τὴν ἐρήμωσιν εἰργάζετο. ὅπῳ γὰρ, φησιν, βύεργετύμενοι καὶ θεραπεύόμενοι δὲ ἠθελήσατε γνῶναι, κολαζόμενοι εἴσεσθε ὅστις ἐγώ. Καὶ μετ' ἐμῦ ἐστιν ὁ πατήρ. Ινα γὰρ μή νομίσωσι ὃ, ὅπερ ἔφασκε με, ἐλαττώσεως εἶναι, λέγει "μετ' ἐμοῦ ἐστι. ὃ μὲ γὰρ, τ̃ οἰκονομίας· ὃ δὲ, τ̃ θεότητος. Καὶ δὲ ἀφῆκέ με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. Πάλιν ὅτι ὃ ταπεινότερον ⟨W⟩ λόγον κατέλαβε, πρὸς ἐκφυγεῖν ἐλεγχῶς ἰσάμενος ὅπερ ἔλεγεν, ὅτι δὲκ ἔστιν ἐξ αὐτῦ, καὶ ὅτι ὃ σάββατον οὐ τηρῶ, πρὸς τῦτό φησιν· τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε· δείκνυσι, ὅτι ⟨C⟩ τὸ λύειν τὸ σάββατον, ἀρεστὸν αὐτῷ. οὕτω γοῦν καὶ ὅπῳ τῦ ⟨C⟩σωτῆρος φησι· δὸκεῖτε ὅτι οὐ δύναμαι ποιῆσαι καὶ ἑαυτ̃ παρέσχε μὲν; καίτοιγε εἰπὼν μόνον, πίνα ζητῆτε, ἔρριψεν ἂν τίνας. Νῦ οὖν ὑ" λέγει, δὸκῆτε ὅτι ὑ δύναμαι ὑμᾶς ἀπολέσαι, ἔργῳ τῦτο ἐπιδειξάμενος; πρὸς τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν κατασκάπτει. πολλαχῦ γὰρ ἐποίησε τοιῦτο, ὥστε δῆξαι, ὅτι δὲδὲν ἐναντίον ποιῶ τῷ πατρί. οὕτω δὲ ἐνταῦθα δύσθεφπινώτερον φθέγγεται. ὥσπερ "ὃ τό, δὲκ ἀφῆκέ με μόνον, εἴρηται· ὕτω καὶ τό, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

Ταῦτα αὐτ̃ λαλήσαντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Οτε εἰς τὸ ταπεινὸν ⟨W⟩ λόγον κατέλαβε, τότε πολλοὶ ἐπίστευσαν. ἔτι οὖν ἐρωτᾷς, τίνος ἕνεκεν ταπεινῶς φθέγγε"); καίτοιγε σαφῶς ὁ βύαγγελιστὴς ἠνίξατο τῦτο, εἰπών· ὅτι ταῦτα αὐτ̃ λαλήσαντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· μονονυχὶ βοᾷν δοκῶ τύτων τὴν ⟨C⟩ραγμῳδίαν· μὴ θορυβοῦ, ὦ ἀκροατά, ἐμὲ τὸ ταπεινὸν ἀκούσῃς. ⟨C⟩ γὰρ μὴ τοσαύτην διδασκαλίαν μηδέπω πεπεισμένοι ὅτι τῦ πατρός ἐστιν, εἰκότως ταπεινότερα ἤκουον ἵνα πεισθῶσι. τὴν τῦτο οὖν ἀπολογίαν ἐστὶν ἰδεῖν τῶν μηδέπω ταπεινῶς εἰρήσεσθαι. ἐπίστευσαν μὲ οὖν, οὐχ ὡς ἐχρῆν δέ· ἀλλ' ἁπλῶς ⟨C⟩ ὡς ἔτυχεν, ἡδέντες τὴν ἀναπαυσάμενοι ἐπὶ τῇ τῶν λόγων ταπεινότητι. ὅτι γὰρ οὐ τελείαν πίστιν εἶχον, δείκνυσιν ὁ βύαγγελιστὴς ἐκ τῶν μ̃ ταῦτα λόγων, ἐν οἷς αὐτ̃ πάλιν ὑβρίζυσι. τὴν ὅτι ὅτοι αὐτοί εἰσιν ἐκφνοι, ἐδήλωσεν εἰπών·

31 Ελεγεν οὖν ὁ Ιησῦς πρὸς τὸν πεπιστυκότας αὐτῷ Ιουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τ̃ ἐμῷ· Δείκνυσι, ὅτι δὲδέπω προσδέχυτο τὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ μόνον προσεῖχον τοῖς λεγομένοις. δηλῆ [τὴν] πλείονα τοῦτον εἶπεν. ἐκεῖ μὲ γὰρ ἁπλῶς εἶπε, Ζητήσετέ με· νυνὶ ὃ μεῖζον προσέθηκεν, Οτι ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. τὴν Ιωαν. ζ. λδ. τὸ πῶς δείκνυσιν, ὅτι οὐ δύνασθε ἐλθόντες ἐκεῖ προσκαλέσαι με λοιπόν, ταῦτα δὲ λαλῶ Ιωαν. π. κα. εἰς ⟨W⟩ κόσμον. δηλῆ τύτων ἐδήλωσε λοιπὸν ἐξερχόμενον αὐτὸν εἰς τὰ ἔθνη. ὅπῳ ὃ δὲκ ἔγνωσαν λοιπόν, ὅτι ⟨W⟩ πατέρα αὐτοῖς λέγει ἐμπροσθεν, πάλιν φθέγγε") πρὸς αὖτ̃, ⟨C⟩ τὴν αὐτὴν τῆς ταπεινότητος τῦ ῥήμ̃τος τέθεικεν ὁ εὐαγγελιστής.

Αν ὕτω τοίνυν θέλωμεν ταῖς γραφαῖς ἐρευνᾶν μ̃ ἀκριβείας ⟨C⟩ μὴ ἁπλῶς, δυνησόμεθα ΗΘΙΚΟΝ τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας ἐπιτυχεῖν· αἳ δηλῆ παντὸς αὐτᾶς ἐκδιδάσκωμεν, τὴν δογμ̃τος ὀρθότητα τὴν βίον εἰσόμεθα ἠκριβωμένον. κἂν σφόδρα σκληρὸς ᾖς τὴν ἀπονὴς καὶ γαῦνος, κἂν μηδὲν κερδαίνῃ ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις, ⟨W⟩ χρόνον γοῦν καρπώσεται τῦτον, καὶ λήψεταί σου ἵνα ὠφέλειαν, εἰ τὴν μὴ τοσαύτην, ὡς αὐθησιν ἔχειν, ἀλλ' ὅμως λήψεται. Εἰ γὰρ μυρεψεῖόν τις πρίων, τὴν προσκαθήμενος ἐργασηρίοις τοιούτοις, τὴν ἄκων δυσχερῶνται ἐκ τῆς εὐωδίας· πολλῷ μᾶλλον εἰς ἐκκλησίαν ἀπιών. ὥσπερ γὰρ ἐξ ἀργίας ἐργία γίνεται, ὕτω ἐκ τῆς ἐνεργείας προθυμία γίνεται. κἂν μυείων ᾖς γέμων κακῶν, κἂν ἀκάθαρτος, μὴ φύγῃς τὴν ἐνθεῦ διατριβήν. τί οὖν, φησιν, ὅτι ἀκούων οὐ ποιῶ; τὸ μικρὸν

τὸ

τὸ κέρδος ζαλανίζειν ἑαυτόν· οὐκ ἀμελησος οὖτ' ὁ φόβος· οὐκ ἀκριεγ ὕπτο τὸ δέος. ἐὰν ζενάξης μόνον, ὅτι ἀκούων ὃ ποιεῖ, πάντως κὴ ἐπὶ τὸ ποιεῖν ἥξεις ποτέ. οὐ γὰρ ἔνεστι ᾧ Θεῷ δζαλεγόμθιον κὴ ἀκούοντα Θεοῦ δζαλεγομθίου, μὴ κερδαίνειν. εὐθέως γοιῶ συζελλόμεθα, κὴ ζὰς χεῖρας νιπτόμεθα, ὅταν βιβλίον βουλώμεθα λαβεῖν. ὁρᾷς καὶ ζοῦ τῆς ἀναγνώσεως πόση εὐλάβεια; ἀν' ἢ κὴ μὴ ἀκριβείας ἐπέλθωμεν, πολλὴν καρπωσόμεθα τὴν ὠφέλειαν. ὁ γὰρ ἀν', εἰ μὴ ὁ εὐλαβείας καθέστη τὴν ψυχὴν, ζὰς χεῖρας ἀν' ἀπενιπτόμεθα· καὶ γυνὴ, καὶν ἀκατακάλυπτος ἦ, ζοῦτ' ἔστι) εὐθέως τὸ φανὸς, τῆς ἐνδοθεν εὐλαβείας τὸ δεῖγμα ἐνδεικνυμθίη· κὴ ἀνὴρ, ἐὰν κατακεκαλυμμένος ἦ, γυμνοῖ τὴν κεφαλήν· ὁρᾷς πῶς κήρυξ ἦν τῆς ἔνδον εὐλαβείας τὸ ἔξωθεν σχῆμα; εἶπα κὴ εἰς ἀκρόασιν ὁ καθίσας, ἐζενάλξε πολλάκις, κὴ κατέγνω τὸν βίου τὸν πρόντος. ὡς ἐσχωλὴν τοίνυν ταῖς ζραφαῖς, ἀγαπητοὶ, κὴ εἰ μηδὲν ἕτερον, τὰ γοῦν διάγελια ζοιαῦτα δώσομεν ἡμῖν γνέσθαι, κὴ ζαῦτα μεταχειριζώμθια. εὐθέως γὰρ ἀναπτύξας ὁ βιβλίον, τὸ Χριστοῦ ὄνομα ὄψει ἐγκείμθιον, κὴ ἀκούσῃ εὐθέως λέγοντος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις ἡ οὕτω. μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ὁ οὖν ζαῦτα ἀκούων, ὑπτιθυμήσει παρθενίας εὐθέως, ζαυμάσεται τὸν τόκον, ἀπαλλαγήσεται τῆς γῆς. ὁ μικρὰ κὴ ζαῦτα, ὅταν ἴδῃς κὴ πνεύματος καταξιωμθίην τὴν παρθένον, ζ ἀγέλεσθαι αὐτῇ δζαλεγόμθιον. καὶ ζαῦτα μὲν ἐξ ὑπαπολῆς· εἰ δ' ὑπομείνῃς μέχρι τέλους ὑπιών, πάντα εὐθέως δζαπαύσεις τὰ βιωτικά, πάντων καταγελάσῃ τῶν ἐνζαῦθα. καὶν πλούσιος ἦς, σαυτὸν ἡγήσῃ πλοῦτον, ἀκούσας ὅτι τέκτονος ὅσα σὺ εἶναι κὴ ζαπεινῆς οἰκίας, μήτηρ τοῦ δεσπότου σου γέγονε· καὶν πένης ἦς, οὐκ ἐπαιχμωθήσῃ τὴν πενίαν, μαθὼν ὅτι τὴν βιοτελεστάτην οἰκίαν οὐκ ἐπῆρχεν ὁ τοῦ κόσμου δημιουργός. ζαῦτα ἐννοῶν, οὐχ ἁρπάσεις, οὐ πλεονεκτήσεις, οὐ λήψῃ ζὰ τῶν ἑτέρων σου· ἀλλ' ἐρασὴς ἔσῃ μᾶλλον πενίας, ζ ὑποφύγῃ πλοῦτον. ἂν δ' ὅλον τοῦτο ἁμάρτῃς, πάντα ὀζυειδῆ ζὰ κακά. πάλιν, ὅταν ἴδῃς αὐτὸν ὑπὸ φάντης κείμθιον, ὁ σπουδάσεις τῷ παιδίῳ σου περιθεῖναι κόσμον χρυσοῦν, οὐδὲ τῇ γυναικὶ ἐγχρυσόνδετον ποιῆσαι κλίνην. ζαῦτα δ' μὴ σπουδάζων, οὐδὲ ζὰς ἐκ τούτων ἐργάσῃ πλεονεξίας κὴ ἁρπαγάς. πολλὰ δ' ἕτερά ἐστι κερδαίνειν, ἅπερ οὐκ ἔνεστιν οὖ χρόνος λέγειν· εἴσονται δὲ οἱ πεῖραν εἰληφότες. διὸ παρακαλῶ κὴ κἀγὼ παθεῖν βιβλία, κὴ μὴ τῶν βιβλίων ζὰ νοήματα καταγνῶναι, κὴ τῆς ζαναγνοίας ἐλέσθαι. οἱ μὲν γὰρ Ἰουδαῖοι, ὅπερ ὁ παρεστὼς, τῶν χειρῶν ἐκελεύοντο ζὰ βιβλία ἁρπάζειν· ἡμεῖς δ' οὔτε ἐκ χερσὶν, ἀλλ' ἐν οἰκίᾳ πάσθωμεν, δέον ἐντυποῦν τῇ καρδίᾳ. ὅταν γὰρ πρόντα ἐκκαθαίρωντες βίον, τευξόμθια τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπτυχεῖν, χάριτι κὴ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ζ μεθ' ὁ ζαῦ πατρὶ δόξα, κράτος ᾧ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ζ ἀεὶ, κὴ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. νδ'. 31 ΕΛΕΓΕΝ ΟΥΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἔσεσθε, 32 καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, ζ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς.

ΟΛης ὑπομονῆς δεῖται ζὰ ἡμέτερα, ἀγαπητοί· ἡ δ' ὑπομονὴ ἦν, ὅταν μὴ βάθους ἐρρίζωμθία ζὰ δόγματα ᾖ. καθάπερ γὰρ τὴν δρῦν τὴν εἰς βάθος κάτω κόλπους ἀφεῖσαν ζὰς ῥίζας κὴ πρὸς ἀσφαλισμθίαν μὴ ἀκριβείας οὐδεὶς ἀνέμος ποτὲ αὐτὴν ἀνατρέψαι δυνήσεται· οὕτω δὴ κὴ τὴν ψυχὴν τὴν καθηλωμθίην ᾧ τῷ Θεοῦ φόβῳ, οὐδεὶς πειρασμὸς ἀνατρέψαι δυνήσεται). τῷ γὰρ ἐρρίζωσθαι, ὃ καθηλῶσθαι

λωθαι πλέον ὄστ. τοῦτο γοῦν ὁ σωτὴρ ὄμνυε), λέγων· Καθήλωσον ἐκ τῆ φόβου σου τὰς σάρκας μου· ὅτω καὶ σὺ καθήλωσον τὸν Ζιώαφον, ὡσανεὶ ἥλῳ πνευματικῷ. ὥσπερ γὰρ ὅταν δυσάλωτοι, ὅταν ἀνάπτοι θυμάλωτοι γένον), καταρρίπτουται ῥαδίως· ὅπερ καὶ τότε ἔπαθον Ἰουδαῖοι. ἀκούσαντες γὰρ πιστεύσαντες, πάλιν ἐξεπτάπησαν. βαλόμενος οὖν ἐμβαθύναι τὴν πίστιν αὐτῶν ὁ Χριστός, ὥστε μὴ ὅπι πολαίαν εἶ), σκληρὰ τοῖς τὴν ψυχὴν πλημμελεστέροις λέγει. τῶν γὰρ πιστευόντων οὐ καὶ ἐλέγχων ἀνέχεσθαι· ἀ ὃ θέως ἠχείαινον. πῶς οὖν τοῦτο ποιεῖ; παρόντων παραγγέλλει· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ὄντως μαθηταί μου ἔσεσθε, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς, μονονουχὶ λέγων, μέλλω βαθεῖαν διδόναι τομήν, ἀλλὰ μὴ σαλεύεσθε· μᾶλλον δὲ καὶ τῶν αὐτῶν τὸ τύφον αὐτῶν τῆς διανοίας κατέσχισε. Τίνος ἐλευθερώσει, εἰπέ μοι; ἁμαρτημάτων. Τί οὖν ἀλαζόνες ἐκεῖνοι;

33 Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε. Κατέπεσεν εὐθέως αὐτῶν ἡ διάνοια. τοῦτο γέγονεν ἀπὸ τοῦ πρὸς τὰ κοσμικὰ ἐπτοῆσθαι. ἐὰν μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, δηλονότι τοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ εἰδῆτος, ὅτι ὑμεῖς ἐμοί, οὐκ ἐμείνατε δέ. καὶ μέγα ἐπαγγέλλει), τὸ μαθηταί αὐτοῦ ἐκείνους γενέσθαι. ὅταν γὰρ τίνες ἀνεχώρησαν πρώην, αἰνιττόμενος αὐτοὺς φησίν, ἐὰν μείνητε ἐπεὶ καὶ ἦσαν οἱ ὅτι- ς θυσαν, καὶ ἀνεχώρησαν, ὅταν οὐκ ἐμείνατε. Πολλοὶ γὰρ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ [παρρησίᾳ] περιεπάτουν. γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν· τοῦτέστιν, ἐμέ. ἐγὼ γάρ εἰμι ἡ ἀλήθεια. καὶ μὴ Ἰουδαϊκὰ πρόσωπα τύπος ἐστίν· τὴν γὰρ ἀλήθειαν πρὸ ἐμοῦ εἴσεσθε, καὶ ἐλευθερώσει ὑμᾶς τῆς ἁμαρτημάτων. ὥσπερ γὰρ ἐκείνοις ἔλεγεν, ἐν τῇ ἁμαρτίαις ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· οὕτω καὶ τούτοις ἔλεγεν, ἐλευθερώσει ὑμᾶς. καὶ οὐκ εἶπεν, ἀπαλλάξω ὑμᾶς δουλείας· ἀλλὰ τοῦτο αὐτοῖς εἶασε ζητεῖν. τί οὖν ἐκεῖνοι; σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε. καίτοι εἰ ἐγὼ ἀναπείσω, ὅτι ὁ πρὸς ἑτέρῳ εἰκὸς ἦν, τὴν εἰρηκέναι, γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ εἶπεῖν· τί οὖν; νῦν τὴν ἀλήθειαν οὐκ ἴσμεν; ὁ νόμος οὖν ψεῦδος καὶ ἡ γνῶσις ἡ ἡμετέρα; ἀλλ' οὐδενὸς τούτων αὐτοῖς ἔμελεν, ἀλλ' ὅτι κοσμικοῖς πράγμασιν ἀληθοῦσι, καὶ ταῦτα δουλείαν ὑποτεύσαντες. εἰσὶ γάρ, εἰσὶ καὶ νῦν πολλοί, οἱ ὅτι μὴ τοῖς ἀνθρώποις αἰσχύνονται, ὅτι τὴν δουλείαν ταύτην· ὅτι τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας οὐκέτι, καὶ ἕλοιντο ἂν μυριάκις ἐκείνῳ κληθῆναι δοῦλοι τοῦ δουλείαν, ἢ ταύτην ἅπαξ. τοιοῦτοί τινες ἦσαν καὶ τότε, καὶ οὐδὲ ἤδεσαν ἄλλως δουλείαν, καὶ φασι· ἡλίους ἐκάλεσας τοὺς ἀπὸ ἡλίους Ἀβραάμ; τοῦ εὐηλιός, ὃς οὐκ ἐκρίνω διὰ τοῦτο καλέσαι ἡλίους; οὐδέποτε γάρ, φασιν, ἐδουλεύσαμεν. ταιαῦτα γὰρ τῶν Ἰουδαίων τὰ αὐχήματα· σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, Ἰσραηλῖται ἐσμεν· ὑδαμοῦ τῶν οἰκείων κατορθωμάτων μέμνηνται. διὰ τοῦτο πρὸς αὐτοὺς ἀνέκραγεν Ἰωάννης, λέγων· Μὴ δόξητε λέγειν, Matth. γ. β.
ὅτι πατέρα ἔχομεν Ἀβραάμ. διὰ τί δὲ μὴ ἤλεγξεν αὐτοὺς ὁ Χριστός; καὶ γὰρ πολλάκις ἐδουλώσαντο καὶ Αἰγυπτίοις, καὶ Βαβυλωνίοις, καὶ ἑτέροις πολλοῖς. ὅτι ὑπὲρ πρὸς φιλοτιμίαν αὐτῶν τὰ λεχθέντα οὐκ, ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν, καὶ πρὸς ἀνάγκασιν, καὶ πρὸς τοῦτο ἠπείγετο. ἐπεί, εἶπεν ἂν τὰ τετρακόσια ἔτη· εἶπεν ἂν τὰ ἑβδομήκοντα· εἶπεν ἂν τὰ ὅτι τῶν κριτῶν, τὰ ποτὲ μὲν εἴκοσι, ποτὲ δὲ δύο, ποτὲ δὲ ἑπτά· εἶπεν ἂν, πῶς οὐδέποτε διέλιπον δουλεύοντες. ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐσπούδαζε δεῖξαι, δούλους δὲ θεσπέσιον γνωμένους· ἀλλὰ τῆς ἁμαρτίας, ἥπερ ὄστ καὶ χαλεπωτάτη δουλεία, ἧς Θεὸς μόνος ἀπαλλάξαι δύναται). τὸ γὰρ ἀφεῖναι ἁμαρτίας, οὐδενὸς ἑτέρου ὄστ· καὶ τοῦτο καὶ αὐτοὶ ὡμολόγησαν. ἐπεὶ οὖν τοῦτο ὡμολόγησαν Θεοῦ ἔργον εἶναι), εἰς τοῦτο αὐτοὺς ἀνάγει, καὶ φησι·

34 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ὄστι τῆς ἁμαρτίας, Δείκνυσι ὅτι περὶ ταύτης λέγει τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀπὸ ταύτης τῆς δουλείας.

35 Ὁ δὲ

35 Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ· ὁ δὲ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐπειδὴ καὶ περὶ τοῦ νόμου κατεβάλλετο, ἀνυπόμονος ὢν πρὸς τὰ ῥήματα. Ἵνα γὰρ μὴ ἀναπέσωσι τῷ λέγοντι· Ἐὰν μὴ ἀφέλητε ἐκ μέσου σου τὸν ζυγὸν, καὶ τὸ ἐπιτίμιον, καὶ τὸ ῥῆμα τὸ ἄτοπον· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐπὶ τοῖς ῥήμασι τοῖς τοιούτοις ἐλιθοβόλουν τὸν Μωϋσῆν, καὶ φησὶν ἡμᾶς ἀπαλλάξαι δουλείας· διὰ τοῦτο τοῦτο ἐπιτίθησιν. ἐπεὶ ποίαν ἀκολουθίαν εἶχε τὸ εἰρημένον; Πάντες γὰρ ἤμεθα καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτοί. Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλός φησι περὶ τοῦ ἱερέως, Ὅτι ὀφείλει καὶ προσφέρειν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καθὼς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς προσκείμενα ἀδύνατο. καὶ τοῦτο δηλοῦσθαι διὰ τοῦτο εἰπεῖν, ὁ δοῦλος δὲ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἐν ταύτῃ γὰρ καὶ ὁ ὁμότιμον αὐτοῦ δείκνυσι τὸν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ τὸ διαφέρειν δούλου καὶ ἐλευθέρου. ἡ γὰρ παροικία τοῦτο βούλεται, φησίν, οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ δοῦλος. τοῦτο γάρ ἐστι. Ὁ, τι μενεῖ. διὰ τί δὲ οὐ μόνιμα τὰ ῥήματα διαλεγόμενος, οἰκίας ἐμνημόνευσε; δεικνὺς ὅτι ὥσπερ ἐπὶ οἰκίας ὁ δεσπότης, ὅτα πάντων αὐτὸς ἐξουσιάζει. Ὃ δέ, φησὶ, μένει, τοῦτο ἔστιν, οὐκ ἔχει ἐξουσίαν χωρίζεσθαι, ἅτε μὴ ὢν οἰκοδεσπότης· ὁ δὲ υἱὸς οἰκοδεσπότης ἐστί. τοῦτο γάρ ἐστι, μένει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀνθρωπίνων, ἵνα μὴ λέγωσι, σὺ τίς εἶ; ἐμὰ ἐστι πάντα· υἱὸς γάρ εἰμι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ μένω τοῦ πατρὸς, οἰκίαν, τὴν ἐξουσίαν καλῶν. καὶ γὰρ καὶ ἡ ἄλλαχοῦ οἰκίαν καλεῖ τοῦ πατρὸς, τὴν ἀρχήν· Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν. Ὅπερ γὰρ ἐπὶ ἐλευθερίας καὶ δουλείας ὁ λόγος, εἰκότως ἐνταῦθα κέχρηται τῇ μεταφορᾷ, λέγων· ὅτι οὐκ εἶχον ἐξουσίαν ἐκεῖνοι ἀφιέναι.

36 Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ. Εἶδες ὃ ὁμοούσιον τὸ πρὸς τὸν πατέρα, καὶ πῶς δείκνυσι τὴν αὐτὴν ἔχοντα αὐτῷ ἐξουσίαν ἐκείνῳ; ἐὰν ὁ υἱὸς ἐλευθερώσῃ, οὐδὲν ἀνωτέρω λοιπόν· ἀλλὰ βεβαίαν ἔχετε τὴν ἐλευθερίαν. Θεὸς γὰρ ὁ δικαιῶν, τίς ὁ κατακρίνων; ἐνταῦθα δείκνυσι καὶ ἀμαρτίας ἑαυτὸν καθαρεύοντα, καὶ τὴν μέχρι παρρησίας ἐλευθερίαν αἰτίαν παρ' ἑαυτοῦ λαμβάνοντα. οὕτω γὰρ καὶ πρὸς ἀνθρώπους διδάσκων, ἐκείνῳ φησὶ μόνος ὁ Θεὸς· καὶ διὰ τοῦτο πείθει αὐτοὺς μὴ αἰσχύνεσθαι ὅτι τῇ δουλείᾳ ταύτῃ, ἀλλ' ὅτι τῇ τῆς ἁμαρτίας. καὶ βουλόμενος δεῖξαι ὅτι δοῦλοι οὐκ ἦσαν, διὰ τοῦτο ἐκείνῳ ἀποκρούσασθαι μᾶλλον ἢ δείκνυσιν ὅτι ὡς δούλοις, τῷ εἰπεῖν,

Οὕτως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Τοῦτο γὰρ ἐμφαίνοντός ἐστιν, ὅτι αὕτη ἡ ἐλευθερία οὐκ ἀληθής. Εἶτα, ἵνα μὴ λέγωσιν, ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν (εἰκὸς γὰρ τοῦτο καὶ εἰπεῖν) ὅσα πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸν κατηγορίαν ἐκάλεσε τοιαῦτα. ἀφεὶς γὰρ πάντα αὐτῶν ἐλέγξαι τὸν βίον, τοῦτο δὲ μόνον ἐπιχειρεῖ, ὃ ἔπρεπεν ἐβούλοντο, ἀγαγεῖν εἰς μέσον, καὶ φησιν·

37 Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι. Ἐπειδὴ καὶ μικρὸν ἐκάλλυνε τῆς συνηθείας αὐτοὺς ἐκείνης, παιδεύων μὴ μέγα φρονεῖν ὅτι τούτῳ. ὥσπερ γὰρ ἐλευθερία καὶ δουλεία ἀπὸ τῶν ἔργων, οὕτω καὶ συνήθεια. καὶ οὐκ εἶπεν εὐθέως, οὐκ ἐστὲ τοῦ Ἀβραάμ, ἀνθρωποκτόνοι τοιοῦτοι· ἀλλὰ καὶ ζωντέχει τέως καὶ φησιν· οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶ τὸ ζητούμενον, καὶ λοιπὸν καταφοικωτέρα κέχρηται τῇ δημηγορίᾳ ταύτῃ. καὶ γὰρ ἦν ὡς τὰ πολλὰ παρατηροῦσα, ὅτι μέλλων μέγα ἐργάζεσθαι καὶ, μὴ τὸ ἐργάσασθαι πλείονι κέχρηται τῇ παῤῥησίᾳ, ὡς τῆς μαρτυρίας τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων ὑπισχνουμένης αὐτόν. ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι. τί οὖν, εἰ δικαίως φησίν; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο. διὸ καὶ τὴν αἰτίαν ἀθροίζει, Ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν.

Πῶς οὖν φησιν, ὅτι ἔπιστευον εἰς αὐτόν; ἀλλ' ὅπερ ἔφην, μετεπίπτοντο πάλιν· διὸ καὶ σφόδρα αὐτῶν κατήπτατο. Εἰ γὰρ τὸν συνηθείαν αὐχεῖτε ἐκείνου, καὶ βίον ὑπεδείκνυσθαι χρή. εἰ οὐκ εἶπεν, οὐ χωρεῖτε λόγον, ἀλλ' οὐ χωρεῖ ὁ ἐμὸς λόγος ἐν ὑμῖν, ὃ ὑψηλὸν αὐτοῦ τὴν δογμάτων ὑπεδείκνυτο. καίτοι οὐδὲ ἴσως τοῦτο δύναμαι ἐγκλῖναι, ἀλλὰ μᾶλλον ὑμᾶς καὶ θεραπεύειν ὥστε μαθεῖν. τί οὖν, φησιν, οὐ παύσῃ τοῦτο λαλῶν; διὰ τοῦτο ἐπήγαγε·

38 Ἐγὼ

38 Α ἐγὼ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί μου, ταῦτα λαλῶ· καὶ ὑμεῖς ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς ὑμῶν, ποιεῖτε. Ωσπερ, φησίν, ἐγὼ δι' ἀπὸ τῶν ῥημάτων, καὶ ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἐμφαίνω τοῖς πατράσι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀπὸ τῶν πραγμάτων. ὁ γὰρ τῶν αὐτῶν οἴσθα μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν αὐτῶν ἀληθὴς ἔχω τὸν πατρί.

39 Λέγουσιν αὐτῷ· ἡμῶν πατέρα ἔχομεν τὸν Αβραάμ. λέγει αὐτοῖς ὁ Ιησοῦς· Εἰ πατέρα ἔχετε τὸν Αβραάμ, τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐποιεῖτε ἄν.

40 Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι. Συνεχῶς ἐν ταύτῃ τῇ φονικῇ αὐτῶν τρέφει προαίρεσιν, καὶ τὸν Αβραὰμ μέμνηται. ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ ταύτης αὐτοὺς ἀπαγαγεῖν βουλόμενος τῆς συγγενείας, καὶ ὃ πρεπτὸν καύχημα δεῖξαι, καὶ πεῖσαι μηκέτι ἐν ἐκείνῳ τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχειν, μηδὲ ἐν τῇ κατὰ φύσιν συγγενείᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ κατὰ προαίρεσιν. τοῦτο γὰρ ἰσχυρὸν καὶ κωλῦον αὐτοὺς προσελθεῖν τῷ Χριστῷ, τὸ νομίζειν δεῖξαι αὐτοῖς τὴν συγγένειαν ἐκείνην εἰς σωτηρίαν. ποίαν δὲ ἀλήθειαν λέγει; ὅτι ἴσος ἐστὶ τῷ πατρί. διὰ γὰρ τοῦτο ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ιουδαῖοι ἀποκτεῖναι. καὶ φησι· Ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου. Δείκνυσι, ὅτι οὐκ ἐναντία τῷ πατρί ἐστιν ἃ λαλεῖ, πάλιν ἐπ' αὐτὸν καταφεύγει. λέγουσιν αὐτῷ·

41 Ημεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. Τί λέγεις; ὑμεῖς πατέρα τὸν Θεὸν ἔχετε, καὶ τῷ Χριστῷ ἐγκαλεῖτε τοῦτο λέγοντι; ὁρᾷς ὅτι ἀξιαρέτως ἐλεγεν αὐτοῖς πατέρα εἶναι τὸν Θεόν; ὅπερ τοίνυν τῆς συγγενείας αὐτοὺς ἐξέβαλε τοῦ Αβραάμ, τοῦτον ἔχοντες εἰπεῖν, ἕτερόν τι μεῖζον τολμῶσιν, εἰς τὸν Θεὸν ἀνατρέχοντες. ἀλλὰ καὶ ταύτης αὐτοὺς ἐκβάλλει τὴν τιμῆς, λέγων· 42 Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ, ὅτι ἐγὼ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. 43 Διὰ τί οὐκ οἴδατε τὴν λαλιὰν τὴν ἐμήν; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.

44 Υμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν· ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ. Εξέβαλεν αὐτοὺς τῆς συγγενείας τοῦ Αβραάμ· καὶ ὅπερ μεῖζονα ἐτόλμησαν, τότε λοιπὸν ἐπάγει τὸν πληγὴν λέγων· ὅτι οὐ μόνον τοῦ Αβραὰμ οὐκ εἰσίν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῦ διαβόλου εἰσίν, ἀντίρροπον τῆς ἀναισχυντίας δίδοὺς τὸ τραῦμα, καὶ οὐδὲ ἀμύρτυρον αὐτὸν ἀφίησιν, ἀλλ' ἐλέγχοις αὐτὸν κατασκευάζει. τὸ γὰρ φονεύειν, φησί, τῆς ἐκείνου κακίας ἐστί. καὶ οὐκ εἶπεν ἁπλῶς, τὰ ἔργα, ἀλλὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ ποιεῖτε, δεικνὺς ὅτι σφοδρὰς κἀκεῖνος καὶ ὅτι φόνον ἔχοντας, καὶ ὅτι φθόνος ἦν ἡ αἰτία. οὐδὲ γὰρ ἔχων τι τῷ Αδὰμ ἐγκαλεῖ, ἀλλ' ἢ βασκαίνων μόνον, φθύνει. τοῦτο οὖν καὶ ἐν ταύτῃ ἀνίπτει· καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκε· τοιγαροῦν, ἐν τῷ ὀρθῷ βίῳ. ὅπερ γὰρ συνεχῶς αὐτοῦ κατηγόρησεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι, λέγει, ὅτι καὶ τοῦτο ἐκεῖθέν ἐστιν. ἐκεῖνος γὰρ ἔπεκε τὸ ψεῦδος πρῶτος, λέγων· ἢ δ' ἡμέρᾳ φάγητε, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ αὐτὸς αὐτὸς πρῶτος ἐψεύσατο. οὐ θεοὶ μὲν γὰρ, οὐχ ὡς ἰδίῳ αὐτῷ χρῶνται, ἀλλ' ὡς ἀλλοτρίῳ· ὅτος ὁ ὡς ἰδίῳ.

45 Εγὼ δὲ ὅτι ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. Ποία αὕτη ἀκολουθία; οὐδὲν ἐγκαλοῦντες, ἀνέλεῖν με θέλετε. ὅπερ γὰρ ἐλεγχοί ἐστε τῆς ἀληθείας, διὰ τοῦτό με διώκετε. ἐπεὶ εἰ μὴ διὰ τοῦτο, εἶπατε τὸ ἔγκλημα. διὰ τοῦτο ἐπήγαγε·

46 Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγξει με περὶ ἁμαρτίας; Εἶτα ἐκεῖνοι· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα. καὶ μετὰ ἐκ πορνείας ἐγεννήθησαν πολλοί. καὶ γὰρ οὐ προσποιούσας ὅπερ μιξίας ἐποιοῦντο. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐλέγχει, ἀλλὰ πρὸς ἐκεῖνο ἴσαται. ὅπερ γὰρ ἔλεξεν οὐκ οἴδατε ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ διαβόλου ἐκ τούτων ἀπόδειξιν (καὶ γὰρ ὁ φονεύειν διαβολικὸν,

κὸν, καὶ τὸ ψεύδεσθαι διαβολικόν· ἅπερ ἀμφότερα ὑμεῖς ποιεῖτε) δείκνυσιν ὅτι τὸ ἀγαπᾷν, τοῦτο σημεῖον τοῦ ἐκ τοῦ Θεοῦ εἶναι. διατί οὐκ οἴδατε τὴν λαλιὰν τὴν ἐμήν; ἐπειδὴ γὰρ ἀεὶ ἠπόρουν λέγοντες· τί ἐστιν ὅ,τι λέγει, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; διατοῦτό φησιν· οὐκ οἴδατε τὴν ἐμὴν λαλιάν, ὅτι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε. τοῦτο δὲ ὑμῖν γίνεται διὰ τὸ χαμαίζηλον τῆς διανοίας, καὶ διὰ τὸ πολὺ μείζονα εἶναι τὰ ἐμά. τί οὖν, εἰ μὴ δύναιντο συνιδεῖν; ἐνταῦθα τὸ μὴ δύνασθαι, τὸ μὴ βούλεσθαί ἐστιν, ὅτι ταπεινοὺς ἑαυτοὺς εἶναι ἐπαιδεύσατε, ὅτι οὐδὲν μέγα φαντάζεσθαι. ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγον διώκειν αὐτὸν ὡς ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ ζηλοῦντες, διατοῦτο πανταχοῦ πειρᾶται δεῖξαι, ὅτι τὸ διώκειν αὐτόν, τοῦτο μισούντων ἐστὶ τὸν Θεόν· τοὐναντίον δὲ, τὸ ἀγαπᾷν, εἰδότων τὸν Θεόν φησιν. ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. ἀπὸ τούτων σεμνύνονται, ἀπὸ τιμῆς, οὐκ ἀπὸ κατορθωμάτων. οὐκ ἄρα τοῦ ἀλλότριόν με εἶναι, τὸ μὴ πιστεύειν ὑμᾶς τεκμήριον· ἀλλὰ τοῦ ὑμᾶς μὴ εἰδέναι τὸν Θεόν, ἡ ἀπιστία σημεῖον. τὸ δὲ αἴτιον, ἐκ τοῦ θέλειν ψεύδεσθαι καὶ τὰ τοῦ διαβόλου ποιεῖν.
α. Κορ. γ. γ. τοῦτο δὲ ποιεῖ ψυχῆς εὐτέλεια, καθάπερ ὁ ἀπόστολός φησιν· Ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ἔρις καὶ ζῆλος, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε; διατί δὲ οὐ δύνασθε; ὅτι τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν, σπουδάζετε, φιλονεικεῖτε. ὁρᾷς ὅτι τὸ, οὐ δύνασθε, τὸ μὴ θέλειν λέγει; ὅτι Ἀβραὰμ τοῦτο οὐκ ἐποίησεν. ἀλλὰ τίνα ἐστὶν αὐτοῦ τὰ ἔργα; τὸ ἥμερον, τὸ ἐπιεικές, τὸ πειθήνιον. ὑμεῖς δὲ ἐξ ἐναντίας ἵστασθε, ἀπηνεῖς ὄντες καὶ ὠμοί. πόθεν δὲ αὖθις ἐπῆλθεν ἐπὶ τὸν Θεὸν καταφυγεῖν; ἀναξίους αὐτοὺς ἔδειξε τοῦ Ἀβραάμ. βουλόμενοι οὖν τοῦτο διαφυγεῖν, ἐπὶ τὸ μεῖζον ἀνέβησαν. ἐπειδὴ γὰρ ὠνείδισε φόνον, ὥσπερ ἀπολογίαν τινὰ ποιούμενοι ὅτι τὸν Θεὸν ἐκδικοῦσι, τοῦτο λέγουσι. δείκνυσιν [οὖν] ὅτι τοῦτο αὐτὸ ἐναντιουμένων ἐστὶ τῷ Θεῷ. τὸ δὲ, ἐξῆλθον, δείκνυσιν αὐτὸν ἐκεῖθεν ὄντα. ἐξῆλθον δὲ λέγει, τὴν πρὸς ἡμᾶς ἄφιξιν αἰνιττόμενος. ἐπειδὴ δὲ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς εἰπεῖν, ὅτι ξένα τινὰ λέγεις καὶ καινά, παρὰ τοῦ Θεοῦ φησιν ἥκειν. εἰκότως οὖν οὐκ ἀκούετε αὐτῶν, φησιν, ἐκ τοῦ διαβόλου ὄντες. τίνος γὰρ ἕνεκεν ἀναιρεῖτε; τί ἔχοντες ἐγκαλέσαι; εἰ μὴ τοῦτό ἐστι, διατί οὐ πιστεύετέ μοι; οὕτως οὖν αὐτοὺς ὄντας ἐκ τοῦ διαβόλου, ἀπὸ τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ φόνου δείξας, ἔδειξε [καὶ] ἀλλοτρίους ὄντας τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Θεοῦ, ἀπό τε τοῦ μισεῖν τὸν οὐδὲν ἠδικηκότα, ἀπό τε τοῦ μὴ ἀκούειν τὸν λόγον αὐτοῦ. καὶ δείκνυσιν ἄνω καὶ κάτω, ὅτι οὔτε ἀντίθεος ἦν, οὔτε διατοῦτο οὐκ ἐπίστευον, ἀλλ᾽ ὅτι ἀλλότριοι ἦσαν τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ ἁμαρτίαν μὴ πεποιηκώς, ὁ λέγων ἑαυτὸν ἥκειν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖθεν ἀπεστάλθαι, ὁ τὴν ἀλήθειαν λαλῶν, καὶ οὕτω τὴν ἀλήθειαν λαλῶν, ὡς πάντας πρὸς ἔλεγχον προσκαλεῖσθαι, εἶτα μὴ πιστευόμενος, εὔδηλον ὅτι διὰ τὸ σαρκικοὺς ἐκείνους εἶναι οὐ πιστεύεται. οἶδε γὰρ, οἶδε ταπεινὴν ψυχὴν ποιεῖν ἁμαρτήματα. διατοῦτό φησιν· Ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε
Ἑβρ. ε. ια. ταῖς ἀκοαῖς ὑμῶν. ὅταν γὰρ τῶν ἐν τῇ γῇ καταφρονεῖν μὴ δύνηταί τις, πῶς ὑπὲρ τῶν ἐν οὐρανοῖς φιλοσοφήσει ποτέ;

ΗΘΙΚΟΝ

Διὰ τοῦτο, παρακαλῶ, πάντα πραττώμεθα, ὥστε τὸν βίον ἡμῶν κατορθωθῆναι, ὥστε καθαρθῆναι τὴν διάνοιαν, ὥστε μηδὲν ἡμῖν ῥυπαρὸν γενέσθαι κώλυμα. φωτίσατε γὰρ ἑαυτοῖς φῶς γνώσεως, καὶ μὴ σπείρητε ἐπ᾽ ἀκάνθαις. ὁ γὰρ μὴ εἰδὼς ὅτι τὸ πλεονεκτεῖν κακόν, πότε εἴσεται τὸ μεῖζον; ὁ μὴ ἀπεχόμενος τούτων, πότε ἐκείνων ἀνθέξεται; καλὸν τὸ ἁρπάζειν, ἀλλ᾽ οὐχὶ τὰ ἀπολλύμενα,
Ματθ. ια. ιβ. ἀλλὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Βιασταὶ γάρ, φησιν, ἁρπάζουσιν αὐτήν. οὐκ ἄρα μετὰ ῥαθυμίας ἐστὶν ἐπιτυχεῖν αὐτῆς, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς. τί δέ ἐστι, βιασταί; βίας χρεία πολλῆς (στενὴ γὰρ ἡ ὁδός) καὶ νεανικῆς δεῖ ψυχῆς καὶ γενναίας. οἱ ἁρπάζοντες πάντας βούλονται προλαβεῖν· πρὸς οὐδὲν ὁρῶσιν, οὐ πρὸς κατάγνωσιν, οὐ πρὸς κατηγορίαν, οὐ πρὸς τιμωρίαν· ἀλλ᾽ ἑνὸς γίνονται μόνου, τοῦ λαβεῖν ἅπερ βούλονται ἁρπάσαι, καὶ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν παρατρέχουσιν. ἁρπάσωμεν τοίνυν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. οὐ γάρ ἐστιν ἐνταῦθα ἔγκλημα τὸ ἁρπάσαι, ἀλλ᾽ ἔπαινος· ἔγκλημα δὲ, τὸ μὴ ἁρπάσαι. ἐνταῦθα οὐ τῆς ἑτέρου ζημίας ὁ ἡμέτερος γίνεται

πλοῦτος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλοῦτος. ἀσυνδιάσωμεν οὖν αὐτῷ ἁρπάσαι· καὶ ἂν σχολὴ θυμός, καὶ ἂν σχολὴ ὀπτηθυμία, βιασώμεθα τὴν φύσιν· ἡμερώτεροι γενώμεθα· κἂν μωμῶμεν ὀλίγον, ἵνα δυνηπαυσώμεθα διὰ παντὸς. μὴ ἁρπάσῃς χρυσόν, ἀλλὰ ἅρπασον πλοῦτον βάρβαρον δεικνύοντα τὸ χρυσοῦν. Εἰπέ μοι· εἰ τοσοῦτος ἦν ὁ χρυσός, ἵνα δῶ ἥρπασας; οὐκ οἶδ' ὅτι τὸ χρυσοῦν; εἶτα ἔνθα μὲν ὁ ἁρπάζων κολάζεται, ὁ μείζων ὑμᾶς· ἔνθα δὲ ὁ ἁρπάζων ὑμᾶται, τοσοῦτος ὁ μείζων; εἰ γὰρ ἀμφοτέρωθεν κόλασις ἦν, οὐκ ἂν ὅτι τοῦτο μᾶλλον ἤλθες; οὐ ταῦτα ὁ τοῦδε τοιοῦτόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ μαχαιρισμός. τὸ πῶς ἐστιν ἁρπάσαι, φησί; ῥίψον τὰ ὄντα ἐν χερσίν. ἕως γὰρ αὐτὰ κατέχῃς, ἐκεῖνα ἁρπάσαι οὐ δυνήσῃ. σύνοισον γάρ μοι ἄνδρα ἀργυρείου ταῖς χεῖρας πεπληρωμένας ἔχοντα· μὴ δυνήσεται, ἕως ἂν καλέχῃ τοῦτο, ἁρπάσαι χρυσίον, ἐὰν μὴ ῥίψῃ αὐτὸ τὸ βύλυτος γένηται; καὶ ἁρπάζονται ἐυζωνοτέρας δεῖ, ὥστε μὴ καταχεθῆναι. τὰ γὰρ τὰ νῦν εἰσὶν ἐνδυτὰ δυσάμεις κατατέχουσαι ἡμᾶς, ἵνα ἀφέλωνται· ἀλλὰ φεύγωμεν αὐτάς, φεύγωμεν [μηδεμίαν ὀπτὶ σὺν ὁρμῇ λαβεῖν ἔξωθεν,] ἀφαιτέμωμεν τὰ χοινία, γυμνοὶ γενώμεθα τῶν βιωτικῶν. Ὡς χρεία τῶν σπερμάτων ἱματίων; μέχρι ποτὲ καὶ γέλωτα τοῦτον ὀφελήσομεν; μέχρι ποτὲ τὸ χρυσίον κατορύττομεν; ἐβουλόμην παύσασθαι ταῦτα λέγων ἀεί· ἀλλ' ὑμεῖς οὐκ ἐᾶτε, ἀεί μοι προέχοντες ἀφορμὰς καὶ ὑποθέσεις. ἀλλὰ νῦν γοῦν ἀποστῶμεν, ἵνα καὶ ἑτέρους ὠφελήσαντες, τύχωμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. νε. 48 ΑΠΕΚΡΙΘΗΣΑΝ ΟΥΝ ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ ΚΑΙ ΕΙΠΟΝ ΑΥΤΩ· ΟΥ ΚΑΛΩΣ ΛΕΓΟΜΕΝ ΗΜΕΙΣ, ΟΤΙ ΣΑΜΑΡΕΙΤΗΣ ΕΙ ΣΥ, ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΙΟΝ ΕΧΕΙΣ; 49 ΑΠΕΚΡΙΘΗ Ο ΙΗΣΟΥΣ· ΕΓΩ ΔΑΙΜΟΝΙΟΝ ΟΥΚ ΕΧΩ, ΑΛΛΑ ΤΙΜΩ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ.

ΑΝαίσχυντον ἡ κακία καὶ ἀναιδές, καὶ ὅταν κατανύεσθαι δέῃ, τότε μᾶλλον ἀγριοῦσθαι· ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων γέγονε. δέον γὰρ ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσι κατανυγῆναι, θαυμάσαντας τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν τῶν εἰρημένων ἀκολουθίαν· ἐκεῖ καὶ δαιμονῶντα λέγοντες, καὶ φασιν· οὐχὶ καλῶς ἐλέγομεν, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ὅταν γὰρ ὑψηλόν τι εἴπῃ, μανίᾳ τοῦτο δοκεῖ πολλοῖς τοῖς λίαν ἀναισθήτοις εἶναι. καίτοιγε οὐδαμοῦ ὁ εὐαγγελιστὴς εἶπεν ἔμπροσθεν, ὅτι Σαμαρείτην ἐκάλεσαν· ἀλλ' εἰκὸς ἐκ τῆς ῥήσεως ταύτης πολλάκις πρὸς αὐτῶν εἰρῆσθαι τοῦτο. δαιμόνιον ἔχεις, φησί. καίτοι τίς ὁ δαιμόνιον ἔχων; ὁ τιμῶν τὸν Θεόν, ἢ ὁ τὸν τιμῶντα ὑβρίζων; τί οὖν ὁ Χριστός, ἢ παρῄτησε, ἢ ὅτι εἰκῆ; ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πέμψαντά με. ἔνθα μὲν διδάξαι αὐτοὺς ἐχρῆν, καὶ τὸν πολιὸν αὐτῶν κατασβέσαι τῦφον, καὶ παιδεῦσαι μὴ μεγαφρονεῖν ὅτι τοῦ Ἀβραάμ, σφοδρὸς ἦν· ἔνθα δὲ ὑβριζόμενον αὐτὸν ἔδει ἀνείκειν, πολλῇ παῤῥησίᾳ χέχρηται. ὅτε μὲν γὰρ ἔλεγον, ὅτι πατέρα τὸν Θεὸν ἔχομεν καὶ τοῦ Ἀβραάμ, σφόδρα αὐτοῖς κατῄφεσαν· ὅτε δὲ αὐτὸν δαιμονῶντα ἐκάλουν, ὑφειμένως τοῦ λόγου χέχρηται, παιδεύων ἡμᾶς, καὶ μὴ εἰς τοῦ Θεὸν ἐκδικεῖν, καὶ ὅτι εἰς ἡμᾶς προῆκεν.

50 Ἐγὼ δὲ ζητῶ τὴν δόξαν τὴν ἐμήν. Ταῦτα εἰπὼν, φησι, δεικνὺς ὅτι δὲ τοσοῦτον ὑμῖν τὸν Θεὸν καλεῖν πατέρα, ἀνδροφόνοις οὖσιν. ὥστε τῇ τιμῇ τῇ πρὸς ἐκεῖνον ταῦτα ἐφεγγέσαμεν, καὶ δι' ἐκείνου ταῦτα ἀκούω, καὶ δι' αὐτὸν ἀτιμάζετέ με. ἀλλ' οὐδέν μοι μέλει τῆς

ὑμᾶς ζωντας· ἐκείνῳ γὰρ εὐθυὼς ὀφείλετε τῷ λεχθέντων, δι' οὗ ταῦτα ἀκούω πιῶ. ἐ- πιστεύσατε
γκαλινδοῦμαι τῷ δόξαν τὴν ἐμὴν. δεῖ τοίνυν ἀφεὶς ὃ κολάζειν ὑμᾶς, ἐπὶ τοῦτο ἔρχομαι πρᾶγμα τὸ ἐ-
παινεῖν, ἐ συμβουλεύω ταῦτα ποιῆν, δι' ὧν ἂ μόνον τὴν κόλασιν ἀπαφεύξεσθε, ἀλλὰ καὶ τῆ
αἰωνίᾳ ζωῆς ἐπιτεύξεσθε.

51 Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐάν τίς μου τὸν λόγον τηρήσῃ, οὐ μὴ θεωρήσει θάνατον εἰς 5
τὸν αἰῶνα. Ἐνταῦθα οὐ τὴν πίστιν μόνον φησὶν, ἀλλὰ καὶ τὸν βίον τὸν καθαρὸν. καὶ διὰ μὲν ἔλεγε,
ζωὴν αἰώνιον ἔχει· ἐνταῦθα δέ φησι, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσει. ἄμα δὲ καὶ ἀπίστευεν, ὅτι σοφὸν
δόγμα τοῦτο αὐτῷ πιθανὸν. Εἰ γὰρ ὁ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶν, οὐκ ἀποθνήσκει, πολλῷ μᾶλλον
αὐτός. τοῦτο γοῦν ζωοειδῶς καὶ αὐτοὶ λέγουσι·

52 Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται ἀπε- 10 καὶ οἱ
θανον· Τουτέστιν, οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες τοῦ Θεοῦ ἀπέθανον· καὶ οἱ τὸν σὸν ἀκούσαντες καὶ οἱ
οὐκ ἀποθνήσκουσι; νοοῦνται;

53 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ; Ὢ τῆς κενοδοξίας. πάλιν ὑπὲρ τῶν συμφέρων αὐτὸς καταφθέγγεται. καίτοι ἀκόλαστον ἐῶ εἶπεῖν· μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ Θεοῦ; ἢ οἱ ἀκούσαντές σε, τοῦ Ἀβραάμ; ἀλλ' ὃ λέγουσι τοῦτο, ὑπὲρ δὲ τοῦ Ἀβραὰμ ἐλάφρυνα αὐ- 15
τὸν εἶναι νομίζουσι. Ὃ μὲν οὖν προφήτου ἔδειξεν ἀνδροφόνους, καὶ ταύτῃ αὖθις ἀπήγαγε τὴν
συνήθειας· ὡς ὃ ἐκέμεινεν, ἑτέρως αὖθ' μεταβάλλει πάλιν, δεικνὺς ὅτι δύναται πονηρεύεσθαι. καὶ
τοῦτο μὲν τὸ θανάτου σοφὸν αὖθις διελέγχει, σοφὸν ἀπεκάλυψεν, σοφὸν εἶπε, ποῖον λέγῃ θά-
νατον· τέως δὲ πείθει, ὅτι τοῦ Ἀβραὰμ κρείττων ἐστίν, ἵνα καὶ τούτῳ δυσωπήσῃ. μάλιστα μὲν γὰρ
εἰ καὶ ὁ τυχὼν, φησὶν, ἦμεν, οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν σοφὸν ἀδικήσαντα· ὅτῳ δὲ τὴν ἀλήθειαν 20
λέγω, καὶ μυριάκις ἀμείνων πολλῷ ἔχω, καὶ τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένος ὦ, καὶ Ἀβραὰμ ὢ κρείτ-
των, πῶς οὐ μέμνησθε καὶ δύνασθε πεῖσαι, ὅπου χειροῦσθε ἀνέλειν; τί οὖν ἐκεῖνοι; νῦν ἐγνώκα-
μεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. ἀλλ' οὐχὶ Σαμαρείτης ἦσθα. οὐ γὰρ εἶπεν αὐτῷ, δαιμόνιον ἔχεις·
Ιωαν. δ. 16. ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον, Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ; ὅτι μὲν γὰρ ἦσαν ὑβρισταὶ καὶ
ἀλάστορες· ἐκεῖνο οὐ μαθεῖν ἐβούλετο. διὸ καὶ ἠπόρησε, καὶ μὴ τῆς προσποιήσεως συμμε- 25 προσδοκ.
τείας ἀπεκρίνατο, καὶ Κύριον αὐτὸν καλεῖ. ὃν γὰρ πολλῷ μείζονα ἐπαγγελλόμενον καὶ ἀξιό-
πιστον ὄντα οὐχ ὑβρίζεσθαι ἔδει, ἀλλὰ καὶ θαυμάζεσθαι· ὅπερ οὖν, δαιμονῶντα αὐτὸν λέγουσιν.
ἐκεῖνα μὲν οὖν τῆς Σαμαρείτιδος, ἀπορήσεως ἐῶ· ταῦτα οὖν, ἀπιστούντων καὶ διεστραμμένων.
μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ; ὥστε τοῦτο μείζονα εἶναι ποιεῖ τοῦ Ἀβραάμ. ὅταν
οὖν "ὑψωθέντα ἴδητε, ὁμολογήσετε ὅτι μείζων ἐστί. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν, ὅταν ὑψώσητέ με, 30 ὑψώσαντες
τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἐ θεὰ ζωήσειν. σοφὸν αὖ δὲ ἀποχρίσας τῆς συμβουλείας,
δείκνυσιν ἑαυτὸν ἐκείνου μείζονα ὄντα, ἵνα ἐκ πολλῆς τῆς ὑποβολῆς μείζων θεωρηθῇ καὶ τῆς
Ιωαν. ε. κα. προφητῶν. ὅπερ γὰρ ἀεὶ προφήτου ἔλεγεν αὐτὸν, διὰ τοῦτο ἔλεγεν· Ὁ λόγος ὁ ἐμὸς ὃ
χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἐκεῖ μὲν οὖν ἔλεγεν, ὅτι ἐγείρει τοὺς νεκρούς· ἐνταῦθα δέ, οὐ μὴ θεωρήσει θά-
νατον ὁ τηρῶν, ὃ πολλῷ μείζον ἐστὶν ἢ μὴ συγχωρῆσαι κρατηθῆναι θανάτῳ· διὰ μᾶλλον 35
ἠγειρέμενον. τί οὖν ἐκεῖνοι; Τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; Καὶ ὅτι ὑβρισταὶ, σὺ, φησὶ,
βλέπεις σαυτόν. τοιοῦτόν οὖν ὁ Χριστός·

54 Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτὸν, φησὶν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστι. Τί λέγουσιν ἐνταῦθα
οἱ αἱρετικοί; ἤκουσε, μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, καὶ οὐκ ἐθαῤῥύνθη εἰπεῖν
αὐτοῖς ὅτι ναί· ἀλλὰ ζωοεικασμένως αὖθ' ποιεῖ. τί οὖν; οὐδέν ἐστιν ἡ δόξα αὐτοῦ; τοῖς ἐκεί- 40
νοις οὐδέν ἐστιν. ὥσπερ γὰρ λέγει, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθὴς, τοῖς τοῦ ἐκείνων νοοῦ-
σιν· οὕτω καὶ ἐνταῦθά φησιν, Ἔστιν ὁ δοξάζων με. Καὶ διὰ τί μὴ εἶπεν, ὁ πατήρ
ὁ πέμψας με, ὡς ἄνω ἔλεγεν, ἀλλ', ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ὑμῶν ἐστι, καὶ οὐκ οἴδατε αὐτόν; ἐβού-
λετο γὰρ δεῖξαι, ὅτι οὐ μόνον πατέρα αὐτὸν οὐκ ἴσασιν, ἀλλ' οὐδὲ Θεόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. ὥστε εἰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὃ λέγω, ἐγὼ οἶδα αὐτ̃, κόμπος ἐστίν· ἀλλὰ δεῖπεῖν μὴ εἰδέναι, ψεῦδος. ὑμᾶς γὰ λέγοντες εἰδέναι αὐτόν, ψεύδεσθε. ὥσπερ γὰν ὑμᾶς εἰδέναι λέγοντες ψεύδεσθε· ὅτως ἐγὼ, ἐὰν εἴπω μὴ εἰδέναι.

Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτόν. Ἐπειδὴ ἔλεγεν, ἵνα σεαυτὸν ποιᾶς; φησίν· ἐὰν ἐγὼ ποιῶ, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν. ὥσπερ γὰν ἐγὼ αὐτ̃ οἶδα ἀκριβῶς, ὅτως αὐτ̃ ἀγνοᾶτε ὑμᾶς. καθάπερ γὰν ἐστὶ τ̃ Ἀβραὰμ οὐ ὃ πάντες ἀνῆλεν, ἀλλά φησιν, οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε, ὥστε μείζονα ποιῆσαι τὴν κατηγορίαν· οὕτως ἐνταῦθα οὐ ὃ πάντες ἀνῆλεν· ἀλλά τί; ὃν ὑμᾶς λέγετε. δυεῖς τ̃ δῆμ τ̃ ῥημ̃ καύχησιν, μείζονα ἐποίησε ὃ ἔκλημα. πῶς γὰ οἴδατε αὐτόν; ὅτι τ̃ πάντα ὑπ̃ αὐτ̃ λέγοντα καὶ ποιοῦντα, ὥστε αὐτὸν δοξαθῆναι, οὐδείζετε· καίτοι πρ̃ ἐκείνου ἀποστάλεντα. ἀλλὰ τοῦτο ἀμάρτυρον· ἀλλὰ ὃ ἐξῆς κατασκευαστικόν.

55 Καὶ τ̃ λόγον αὐτ̃ τηρῶ. Ἐνταῦθα τ̃ εἶπε πεῖθον, ἡδυνάμην ἐλέγξαι. μενέτω γὰ ἐν ἀπόδειξις τ̃ πρ̃ ἐκείνου ἀπεστάλθαι.

56 Ἀβραὰμ, ὁ πατὴρ ὑμῶν, ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη. Πάλιν δείκνυσιν αὐτοὺς ὄντας ἀλλοτρίους ἐκείνου, εἴγε ἐφ οἷς ἐκεῖνος ἔχαιρεν, ὅτοι ἀλγοῦσι. τὴν γὰ ἡμέραν ἐνταῦθά μοι δοκεῖ λέγειν, τὴν τ̃ σταυροῦ, ἐν τῇ τ̃ κριοῦ φορᾷ καὶ τῇ τ̃ Ἰσαὰκ προεδιετύπωσε. τί οὖν ἐκεῖνοι;

57 Τεσσαράκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; Ὡς ἐπεὶ τ̃ πεντηκοντάετη ἔτι λοιπὸν εἶ τ̃ Χριστόν. λέγ αὐτοῖς· 58 Πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι.

59 Καὶ ἦραν λίθους, ἵνα βάλωσιν ἐπ̃ αὐτόν. Ὁρᾶς πῶς τὸ μείζονα εἶ τ̃ Ἀβραὰμ κατεκαύσατο; ὁ γὰ χαρεὶς, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν, καὶ προσεπύθετο αὐτ̃ γένος, δῆλον ὅτι τὴν ὅτι ὑπερβολὴν ὑπομένω, καὶ ὡς μείζονος. ὅτι γὰ ἔλεγον, ὁ τ̃ τέκνους υἱός, καὶ οὐδὲν πλέον ἐφαντάζοντο, τ̃ μικρὸν αὐτοὺς ἀναγ προεῖς ὑψηλὰ φρονεῖν. ὅτε μὲν οὖν ἤκουσαν, ὅτι οὐκ οἴδατε τ̃ Θεόν, οὐκ ἤλγησαν· ὅτε ὃ ἤκουσαν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγώ εἰμι, ὡς τῆς ὑπερηφανείας αὐτ̃ καταπεπονημένης, ἠγριάνθησαν καὶ ἐλίθαζον. Εἶδε τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ ἐχάρη. δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἄκων ὅτι ὃ πάθος ἔρχεται, εἴγε ἐπαινῶ τ̃ παθόντα ὑπὲρ τ̃ φόνους ἕτοιμοι ἦσαν, καὶ δι ἑαυτ̃ ταῦτα ἐποίουν, μηδὲν ὑποπτεύοντες. Διὰ τί ὃ μὴ εἶπε, πρὸ τ̃ Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ ἦμην, ἀλλ ἐγώ εἰμι; ὥσπερ ὁ πατὴρ αὐτ̃ ταύτῃ κέχρηται τῇ λέξει τῇ, εἰμι, ὅτι καὶ αὐτός. ὃ διαπαντὸς γὰ ἐπὶ σημαντικὴ αὕτη, πάντως ἀπηλλαγμένη χρόνου· διὰ τοῦτο καὶ βλάσφημον αὐτοῖς ἐπὶ δοκεῖ τὸ ῥῆμα. Εἰ ὃ τὴν πρὸς Ἀβραὰμ σύγκρισιν οὐκ ἤνεγκαν, καίτοιγε μικρὰν οὖσαν· εἰ συνεχῶς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἅπαντος, ἆρα ἂν διέλιπον αὐτὸν βάλλοντες; εἶτα φεύγει πάλιν ἀνθρωπίνως, καὶ κρύπτεται, ἐκμανῶν διδασκαλίαν αὐτοῖς προβαλόμενος· καὶ τὰ αὐτ̃ πληρώσας, ἐξῆλθεν ἐκ τ̃ ἱεροῦ, καὶ διεχώρησεν ὅτι τὴν ἴασιν τ̃ τυφλοῦ, διὰ τ̃ ἔργων πιστούμενος, ὅτι πρὸς τ̃ Ἀβραὰμ ὅτιν. ἀλλ ἴσως ἐρᾷ τις· τίνος ἕνεκεν οὐκ ὑπέλυσεν αὐτ̃ τὴν δύναμιν; ἵνα πρὸ μὲν ὅτις θυσαν. παρελευμένον ἐθεράπευσε, καὶ οὐκ ὅτις θυσαν, ἀλλὰ μυρία εἰργάσατο· καὶ ἐν αὐτῷ ὃ πάθῃ ἔρριψεν αὐτοὺς ὑπόνοιαν, καὶ ἐσκότωσεν αὐτ̃ ταῖς ὄψεις, καὶ οὐκ ὅτις θυσαν· καὶ πῶς μὲν ὅτις θυσαν, εἰ τὴν δύναμιν αὐτ̃ ὑπέλυσε; ψυχῆς γὰ ἀπεγνωκέναι χρὴ τὸν πρόθυμον· κἂν σημεῖα ἴδῃ, κἂν τέρατα, μένει τὴν αὐτὴν ἀναισχυντίαν ἔχουσα. καὶ γὰ ὁ Φαραὼ μυρίας δεχόμενος πληγὰς, ὅτε σκολάζειν μόνον, ἐσωφρονίζετο, καὶ μέχρι τ̃ ἑκάστης ἡμέρας ζιοῦτος ἔμενε, διώκων ὡς ἀπέλυσε. διὰ τοῦτο φησὶν ὁ Παῦλος· Μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τ̃ ἁμαρτίας. καθάπερ γὰρ τὸ σώματος νεκροῦται λοιπὸν, καὶ σαθρὰν ἀφθονίαν ἔχει· ὅτω δὲ ψυχὴ, ὅταν πολλοῖς καταφθαρῇ πάθεσι, νεκροῦται πρὸς τὸν ἀρετῶν. κἂν εἴ τι οὖν προσενέγκῃς, ὃ λαμβάνει τ̃ προσώπατος ἀφθονίαν· ἀλλὰ, κἂν κόλασιν, κἂν ὁπουοῦν ἀπειλήσῃς, ἀνάλγητος μένει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΟΙΚΟΝ Διό δή δέομαι, ἕως ἐλπίδας ἔχομεν σωτηρίας, ἕως δυνάμεθα ὑπισχνεῖσθαι, πάντα ποιῶν. ὡς γὰρ ἀπηλγηκότες, καθάπερ τῶν νεκρῶν ὡς ἀπογνόντες, τῇ πνεούσῃ ὃ σκάφος παραδιδόντες, οὐδὲν πρὸ ἑαυτῶν εἰσφέρουσιν· οὕτω καὶ ἡμεῖς πειρώμεθα λοιπόν. ὁ τε γὰρ βάσκανος εἰς ἓν ὁρᾷ μόνον, τὴν ὑπερβολὴν πληρῶσαι τὴν ἑαυτοῦ· κἂν κολάζεσθαι μέλλῃ, κἂν ἀναιρεῖσθαι, τοῦ πάθους τοῦ μόνου· καὶ ὁ ἀκόλαστος καὶ ὁ φιλοχρήματος. Εἰ γὰρ τῶν παθῶν τοσαύτη ἡ τυραννὶς, πολλῷ μᾶλλον τῆς ἀρετῆς. Εἰ δὲ ὑπὲρ θανάτου καταφρονοῦμεν, πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ ταύτης. Εἰ ἐκεῖνοι τῆς ψυχῆς καταφρονοῦσι τῆς ἑαυτῶν, πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας τοῦτο ποιῶν χρή. πῶς γὰρ ἡμῖν ἔσται λόγος, ὅταν τῶν ἀπολλυμένων οὕτω σπουδαζόντων ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας, ἡμᾶς ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας μηδὲ τοσαύτην ὑπιδειξώμεθα σπουδὴν, ἀλλ' ἀεὶ φθόνῳ τηκόμενοι διαμένωμεν; οὐδὲν γὰρ βασκανίας χεῖρον· ἵνα ἕτερον ἀπολέσῃ, καὶ ἑαυτὸν συναπολλύει. βασκάνου ὀφθαλμὸς σκληρὸς) λύπῃ, θανάτῳ συζῇ διηνεκὴς, πάντας ἐχθροὺς ἡγεῖται, τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας. ἀλλ' ὅτι ὁ Θεὸς τιμᾶται, χαίρει ἐφ' οἷς ὁ διάβολος χαίρει. ὁ διὰ τεπίμηται παῤ ἀνθρώπου; ἀλλ' οὐκ ἔστιν αὕτη τιμὴ, μὴ βασκάνου. ἀλλὰ παῤ Θεῷ τεπίμηται; ζήλωσον δὲ ἡμᾶς ὁμοίως. ἀλλ' οὐ βούλει; τί τοίνυν καὶ σαυτὸν συναπολλύεις; τί καὶ κακὸν συναναμβάνεις, δέον συνῳδεσθαι, ἵνα, κἂν κοινωνῆσαι τῶν πόνων μὴ δυνηθῇς, ἀπὸ τοῦ συνῳδεσθαι κερδάνῃς; ἀρκεῖ γὰρ πολλάκις καὶ προαίρεσις μέγα ποιῆσαι ἀγαθόν. ὁ γοῦν Ἰεζεκιὴλ φησὶ διὰ τοῦτο τοὺς Μωαβίτας κολάζεσθαι, διὰ τὸ ὑπιχαίρειν τοῖς Ἰσραηλίταις· καὶ ἄλλους πολλοὺς σώζεσθαι, ὅτι ἕτεροι ὑπὲρ τοὺς ἑτέρων κακοῖς. Εἰ γὰρ τοῖς γενάζουσιν ὑπὲρ τοὺς ἑτέρων κακοῖς δίκη τις παῤ ἡμῶν ἁπλῶς, πολλῷ μᾶλλον τοῖς ἡδομένοις ὑπὲρ ταῖς ἑτέρων συμφοραῖς· ἐνεκάλει τοῖς Μωαβίταις, ὅτι ἐπέχαιρον τοῖς Ἰσραηλίταις· καίτοιγε ὁ Θεὸς ἐκόλαζεν· ἀλλ' οὐδὲ ὅταν αὐτὸς κολάζῃ, ἐφήδεσθαι ἡμᾶς βούλεται τοῖς κολαζομένοις. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς βούλεται αὐξεσι χολᾶσαι. Εἰ γὰρ σωφρονεῖν χρὴ τοὺς κολαζομένους, πολλῷ μᾶλλον ὠμοφαγίου μὴ φθονεῖν. ὅτω γοῦν καὶ περὶ Κορὲ καὶ Δαθὰν ἀπώλοντο, οὐχὶ μὴ φθονησάντες λαμπροτέρους πεισαντες, ἕως οὗ γὰρ κολάσει παῤ αὐτοῦ. Σημεῖον γάρ ἐστιν ἰοβόλου ὁ φθόνος· σημεῖον ἀκάθαρτον [καὶ] κακία προαιρέσεως συνηνωμένη οὐκ ἔχουσα, πονηρία ἀπολογίας ἀπεστερημένη, πάντων αἰτία καὶ μήτηρ τῶν κακῶν. διὸ προθώμεθα αὐτὴν ἀνελωμεν, ἵνα καὶ τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγῶμεν, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διʼ οὗ καὶ μεθʼ οὗ τῷ πατρὶ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἰεζεκ. λε. 16.

ΚΕΦ θ. Ομιλ. νς'. 1 ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΙΔΕΝ ΑΝΘΡΩπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. 2 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ραββὶ, τίς ἥμαρτεν, οὗτος, ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;

Ψαλμ. νς'. ε'.

ΚΑὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. σφόδρα φιλάνθρωπος ὤν, καὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας κηδόμενος, καὶ τῶν ἀγνωμόνων τὰ τόματα ἐμφράξαι θέλων, οὐδένι τῶν εἰς αὐτὸν ἡκόντων παραλιμπάνει, κἂν μηδεὶς ὁ προσέχων ᾖ. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ προφήτης εἰδὼς ἔλεγε· Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα, ὅπου τῶν λόγων ὕφαλον οὐκ ἐδέξατο, ἀλλὰ καὶ δαιμονῶντα ἐκάλεσαν, καὶ σύνεδρον ἐπεχείρησαν, ἐξελθὼν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, θεραπεύει τυφλὸν, τῇ τε ἀποιᾳ τῆς ὑμῶν προαιρέσεως, καὶ διὰ τῆς ἐργασίας τοῦ

σημείου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σημείου δὲ σκληρὸν αὐτῷ καὶ ἀπίστως καταμαθόντων, καὶ τὰ εἰρημένα πιστούμενος· δὲ ποιεῖ σημεῖον, ἀλλ' οὐ τυχὸν, ἀλλὰ τότε πρῶτον συμβάν. ἀπὸ γὰρ τοῦ αἰῶνος, φησὶν, οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. τυφλοῦ μὲν γὰρ ἴσως ἤνοιξέ τις· γεγεννημένου δὲ τυφλοῦ, οὐκ ἔπι. καὶ ὅτι ἐξελθὼν οὐκ τοῦ ἱεροῦ, ὅπου τὸ ἔργον ἦλθεν ὁπτανδές, δῆλον ἐκεῖθεν. αὐτὸς γὰρ εἶδε τὸν τυφλὸν, καὶ οὐχ ὁ τυφλὸς αὐτῷ προσῆλθε· καὶ οὕτω παντελῶς ἀνέβλεψεν, ὡς καὶ τοῖς μαθηταῖς αἰσθητὸν γενέσθαι. ἀπὸ τούτου γοῦν δὲ ὅτι τοῦ ἐρωτῆσαι ἦλθον· ὁρῶντες γὰρ αὐτὸν παντελῶς προσέχοντα, ἐπιμελῶς λέγοντες· τίς ἥμαρτεν, οὗτος, ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ; ἐσφαλμένη ἡ ἐρώτησις. πῶς γὰρ ἂν ἥμαρτε, πρὶν ἢ γεννηθῆναι; πῶς δ', τῶν γονέων ἁμαρτόντων, αὐτὸς αὖ ἐκολάσθη; πόθεν οὖν ἦλθεν ὅπου τοῦ ἐρώτησιν ταύτην; παρὰ τοῦτο τὸν τυφλὸν θεραπεύων, ἔλεγε, Ἰδοὺ ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτῃς. ὅτοι τοιοῦτον ἐννοήσαντες ὅτι ἐκεῖνος διὰ ἁμαρτίας προῆλθε, λέγουσιν· ἔοικεν, ἐκεῖνος διὰ ἁμαρτήματα προῆλθε· διὰ τοῦτο δή τι ἂν εἴποις; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. οὐκ ἡμετέρα γὰρ ὅστις τυφλός. ἀλλ' ἡ γονὴ αὐτοῦ; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο. παῖς γὰρ ὢν πάσχει οὐδὲν δίδωσι δίκην. ὥσπερ οὖν παιδίον κακοῦργον ὁρῶντες λέγομεν· τί ἂν οὗτος εἴπῃ διὰ τοῦτο; τί ἐποίησε τὸ παιδίον; οὐκ ἐρωτῶντες, ἀλλὰ ἀπορριπτοῦντες· οὕτω δὴ καὶ οἱ μαθηταὶ τοσοῦτον ἐρωτῶντες τοῦτο ἔλεγον, ἀλλ' ἀπορριπτοῦντες. Τί οὖν ὁ Χριστός;

3 Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ. Τοῦτο γοῦν οὐχ ἁμαρτημάτων ἀπαλλάττων αὐτοὺς φησιν· οὐ γὰρ ἁπλῶς εἶπεν, οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπήγαγε, Ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ. Ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. ἥμαρτε μὲν γὰρ οὐ οὗτος οὐ οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' οὐκ ἐντεῦθεν, φησὶν, ἡ πήρωσις. Τοῦτο γοῦν ἔλεγε, δεικνὺς τοῦτο ἐμφαίνων, ὅτι οὗτος μὲν οὐχ ὕστερος, ἄλλοι δέ τινες ἐκ τούτων ἐτυφλώθησαν πρὸ αἰῶνος, διὰ τὰς τῶν γονέων ἁμαρτίας. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἁμαρτάνοντος ἑτέρου, κολάζεται ἕτερον. ἐπεὶ, εἰ τοῦτο δώσομεν, κἀκεῖνα δώσομεν, ὅτι πρὸ γενέσεως ἥμαρτεν. ὥσπερ οὖν εἰπών, ὅτι οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε τοῦτο λέγει, ὅτι ἐνὶ οὐκ ἐγένετο ἁμαρτεῖν καὶ κολασθῆναι· οὕτως εἰπών, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, οὐ τοῦτο εἶπεν, ὅτι ἑνὶ διὰ γονέας κολασθῆναι. Διὰ τοῦτο Ἰεζεκιὴλ ταύτην ἀναιρεῖ τὴν ὑπόνοιαν. Ζῶ ἐγὼ λέγει Κύριος, εἰ ἔσται ἡ παροιμία αὕτη ἡ λεγομένη· οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ὡμοδίασαν. καὶ ὁ Μωϋσῆς δέ φησιν· Οὐκ ἀποθανοῦνται πατὴρ ὑπὲρ τέκνων. καὶ πολλαχοῦ φησιν, ὅτι διὰ τοῦτο τοῦτο οὐκ ἐποίησε, φυλάττων τὸν Μωϋσέως νόμον. Εἰ δέ τις λέγει, πῶς οὖν εἴρηται, ὁ ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας γονέων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτους καὶ τετάρτους γενεάς; ἐκεῖνο αὖ εἰπεῖν ἐροῦμεν, ὅτι οὐκ ἔστι καθολικὴ ἡ ἀποφασις, ἀλλ' ἐπί τινων εἴρηται τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐξελθόντων. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ὅπως οἱ ἐξ Αἰγύπτου ἐξελθόντες, μὴ τὰ σημεῖα καὶ τὰ θαύματα, τὰ μεγάλων γενέσθαι χείρους, τῶν οὐδὲν τῶν θαυμαζομένων, τὰ αὐτὰ πείσονται, φησὶν, ἅπερ ἔπαθον ἐκεῖνοι, ὅπως τὰ αὐτὰ τετολμήκασι. καὶ ὅτι περὶ ἐκείνων εἴρηται, παρὰ τούτῳ τις ἐπιστήσας, ἀκριβέστερον εἴσεται. τίνος οὖν ἕνεκεν τυφλὸς ἐγεννήθη; Ἵνα φανερωθῇ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, φησίν. Ἰδοὺ πάλιν ἄπορον ἄλλο, εἰ χωρὶς τῆς τούτου κωλύσεως οὐκ ἐνῆν φανῆναι τοῦ Θεοῦ τὴν δόξαν. μάλιστα μὲν οὖν τοῦτο εἴρηται, ὅτι οὐκ ἐνῆν (ἐνῆν γὰρ) ἀλλὰ διὰ τούτου, ἵνα φανερωθῇ. τί οὖν, φησὶν, ἠδικήθη διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν; ποίαν ἀδικίαν, εἰπέ μοι; εἰ γὰρ μηδὲ ὅλως θεραπεύειν αὐτὸν ἐβούλετο. ἐγὼ δὲ καὶ βλαπτεσθαι αὐτὸν φημι ἀπὸ τῆς πηρώσεως. τοῦ γὰρ ἕνδον ἀνέβλεψεν ὀφθαλμοῦ. τί γὰρ ὄφελος ὅτι τοῖς ἐκτὸς τῶν ὀμμάτων; μείζονα γὰρ κόλασιν ἔμελλον, πηρωθέντες τὸν ἔνδον βλέπειν. τί δὲ τούτου βλαβερὸς ἀπὸ τῆς πηρώσεως; διὰ γὰρ ταύτης ἀνέβλεψεν. ὥσπερ οὖν τὰ κακὰ οὐκ ἔστι κακὰ τὰ καθ' ὑπερβολὴν βίου· οὕτως οὐδὲ τὰ ἀγαθὰ ἀγαθὰ· ἀλλ' ἁμαρτία μόνη κακὸν, πήρωσις δὲ οὐ κακόν. ὁ δὲ οὐκ ὢν μὴ ὄντος εἰς δέον ἐδαπάνησεν, δόξαν εἶχε καὶ οὕτως αὐτὸν ἀφῆναι. φασὶ δέ τινες, ὅτι τοῦτο οὐδὲ ἀπολογικόν ἐστι τὸ ῥηθὲν, ἀλλὰ τῆς ἐκδόσεως·

Ισαι. ιι. 9 ἐκβάσεως· οὐ γὰρ ὡς ὅταν λέγῃ, Εἰς κείμα ἐγὼ ἦλθον εἰς ⓦ κόσμον τοῦτον, ἵνα ⓘ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ ⓘ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. καὶ μέντοι οὐ διὰ τοῦτο ἦλθεν, ἵνα ⓘ

Ρωμ. ια. ιι. βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. καὶ πάλιν ὁ Παῦλος· Τὸ γὰρ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς (ἐν ⓘ ἀπειθεῖς ἀναπολογήτους. καίτοι οὐ διὰ τοῦτο αὐτοῖς ἔδειξεν, ἵνα ἀποστερηθῶσιν ἀπολογίας, ἀλλ' ἵνα τύχωσιν ἀπολογίας. καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ· Νόμος δὲ παρεισῆλθεν,

Ρωμ. ε. κ. ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. καίτοι οὐ διὰ τοῦτο παρεισῆλθεν, ἀλλ' ἵνα κωλυθῇ ἡ ἁμαρτία. ὁρᾷς πανταχοῦ τὸ ἐπίρρημα τῆς ἐκβάσεως ὄν; καθάπερ γὰρ τις οἰκοδόμος ἀέκητος, τῆς οἰκίας τὸ μὲν εἰργάσατο, τὸ δὲ ἀφῆκεν ἀτέλεστον, ὥστε τοῖς ἀπιοῦσι διὰ τὸ λειφανθῆναι καὶ τοῖς τὸ πάντος ἀπολογήσασθαι· οὕτω καὶ ὁ Θεός, καθάπερ οἰκίαν τινὰ σοφωτάτην, τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον συνεκρότησε δυνάμεσι, τὴν τε χεῖρα τὴν ξηρὰν θεραπεύων, τὰ παραλελυμένα μὴ σφίγγων, τοὺς χωλοὺς διορθούμενος, τοὺς λεπροὺς καθαίρων, τοὺς νοσοῦντας ἐκείρων, τοὺς τὰ σπέλη πεπηρωμένους ἀρτίους ποιῶν, τοὺς νεκροὺς ἀπὸ θανάτου καλῶν, μεμυκόσι φθαλμοῖς διηνοίγων, οὐκ ὄντας ἐπιτηδείους· ἀλλ' ἅπαντα τῆς τοῦ φύσιν ἀθενείας ὄντα πρόσκαιρα. εἶτα διορθούμενος, ἐδείκνυ αὐτοῦ τὴν δύναμιν. Εἰπὼν δέ, ἵνα φανερωθῇ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, τοῦτό ἐαυτῷ φησιν, ἀντὶ τοῦ παθεῖν. ἐκείνου γὰρ ἡ δόξα ἐν τούτῳ φανεροῦται. διὸ γὰρ ἤκουον, ὅτι ⓦ ἀνέστησεν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ λίθου τοῦτον ἐκ τῆς γῆς, διὰ τοῦτο ἔπεμψεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸν σταυρόν. ὃ μὲν γὰρ εἰπεῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πλάσας ⓦ ἄνθρωπον, τοσούτοις ἐδόκει ⓘ τοῖς ἀκούουσι· διὰ δὲ τοῦ ἔργου τούτου δείκνυσιν οὐκ ἐπὶ λίθου τοσούτου. διὰ δὴ τοῦτο αὐτὸς χοῦν λαβών, καὶ φύρων τῷ πτύσματι, οὕτω τὴν κεκρυμμένην αὐτοῦ δόξαν ἐφανέρωσεν. ἀνάγκη γὰρ δόξα, ὃ δημιουργὸν αὐτὸν νομισθῆναι τῆς κλίσεως. ἀπὸ γὰρ τούτου καὶ ἄλλα συνεισέρχεται, ἀπὸ τοῦ μέρους καὶ ὃ ὅλον ἕπεται. ἡ γὰρ τοσούτου πίστις καὶ τὸ ἔλαττον ἐβεβαίωσε. τῆς κλίσεως γὰρ ἁπάσης ἀμαυρότερον ἀνθρωπος, καὶ τῶν ἐν ἡμῖν μικρῶν ἀμαυρότερος ὀφθαλμός. διὰ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἐκείνῳ ᾧ ἔδωκε καὶ ὄμματα ἐδημιούργησεν. Εἰ γὰρ καὶ μικρὸν ᾧ μεγέθει τὸ μέλος, ἀλλ' ὅλου τοῦ

α Κορ. ιβ. ιε. σώματός ἐστιν ἀναγκαιότερον. καὶ τοῦτο Παῦλος δηλῶν ἔλεγεν· Ἐὰν εἴπῃ ἡ ἀκοή, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; πάντα μὲν γὰρ διὰ ἐν ἡμῖν, τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἐστὶν ἀπόδειξις· πολλῷ δὲ μᾶλλον ὀφθαλμός. ἔστω γοῦν τὸ πρῶτον ἀκυβερνήτου σῶμα, τοῦτο ᾧ πρώτῃ σώματι τὸ κάλλος ἐργάζεται, τοῦτο κοσμεῖ τὸν ὄψιν, τοῦτο λύχνος ἐστὶν ἁπάντων τῶν μελῶν. ὅπερ γὰρ ἥλιος τῷ οἰκουμένῃ, τοῦτο ὀφθαλμὸς ἐν τῷ σώματι. ἂν σβέσῃς ⓦ ἥλιον, πάντα ἀπώλεσας καὶ συνετάραξας· ἂν σβέσῃς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ πόδες ἀχρηστοι, καὶ χεῖρες, καὶ ψυχή. οἶσθα) γὰρ ἡ γνῶσις, πιστωθέντων τούτων. διὰ γὰρ τούτων τὸν Θεὸν ἐγνώκαμεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου

Ρωμ. α. κ. τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται. οὐκ ἀεὶ τῷ σώματι λύχνος ὁ ὀφθαλμὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ. διὸ περ ὥσπερ ἔν τινι βασιλικῷ χωρίῳ ἵδρυται, τὸν ἀνω λῆξιν λαχών, καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων περικαθήμενος. τοῦτον οὖν διαπλάττει. Εἶτα, ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι ὕλης δεῖται ὅταν ποιῇ, καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι οὐδὲ τὸν ἀρχὴν πολλῆς χρείαν εἶχεν (ὁ γὰρ οὐκ ὄντας ὑσίας καὶ μείζους θαυμαγῶν, πολλῷ μᾶλλον ταύτην χωρὶς ὕλης ἐποίησεν) ἵνα οὖν μάθῃς ὅτι ἡ χρεία ἕνεκεν τούτου ποιεῖ, ἀλλὰ διδάσκων ἑαυτὸν ⓘ δημιουργεῖν ⓦ ἀνθρώπων,

6 Χεισας τὸν πηλόν, φησιν. 7 Ἀπελθε νίψαι. Ἵνα εἰδῇς ὅτι ἡ πηλοῦ δέομαι πρὸς τὸ ποιῆσαι ὀφθαλμούς, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ ἐν αὐτῷ ἡ δόξα ἡ ἐμή. ὅτι γὰρ περὶ ἑαυτοῦ φησιν, εἰπών, ἵνα φανερωθῇ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, ἐπήγαγε·

4 Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με· Τουτέστιν, ἐμὲ δεῖ φανεράσαι ἐμαυτὸν, καὶ ποιῆσαι τὰ δυνάμενά με δεῖξαι τὰ αὐτὰ τῷ πατρὶ πεποιωκότα, οὐ τοιαῦτα, ἀλλὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλὰ τὰ αὐτά, ὁ μείζονός ἐστιν ἀποδημαλξίας, καὶ ὅπερ ἐπὶ τῶν ὧδε καὶ μικρὸν διεγκόντων λέγω. Τίς οὖν αὐτιβλέψῃ λοιπόν, ὁρῶν αὐτὸν τὰ αὐτὰ δυνάμενον ᾧ πατεῖ; ὁ γὰρ ἔπλασε μόνον ὀφθαλμούς, ὧδε ἐνέφυξεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὁρᾶν ἐχαρίσατο· ὅπερ τεκμήριόν ἐστι τῶν τὸ ψυχικὸν ἐμφυσῆσαι. ἐκείνης γὰρ μὴ ἐνεργούσης, ὀφθαλμὸς, κἂν ἀπηρτισμένος ᾖ, οὐκ δύναται ἰδοὶ ποτὲ ὧδε. ὥστε καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐνέργειαν ἐχαρίσατο, καὶ τὸ μέλος ἔδωκε πνεύματα ἔχον, καὶ ἀρτηρίας, τὸ νευρα, καὶ φλέβας, καὶ αἷμα, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ἐξ ὧν συνέχει ἡμῶν τὸ σῶμα. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι ἕως ἡμέρα ἐστί. Τί οὖν βούλεται τὰ ῥήματα; ποίαν ἡμῖν ἀκολουθίαν ἔχει; πολλήν. ὁ μὲν λέγει, τοσοῦτόν ἐστιν ἕως ἡμέρα ἐστὶν, ἕως ἔξεστι τοῖς ἀνθρώποις πίστιν εἰς ἐμὲ, ἕως ὁ βίος οὗτος ἐνέστηκε, δεῖ με ἐργάζεσθαι. Ἔρχεται νύξ, Τουτέστιν, ὁ μέλλων καιρός· Οτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. Οὐκ εἶπεν, ὅτε ἐγὼ οὐ δύναμαι ἐργάζεσθαι· ἀλλ' ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι, τουτέστιν, ὅτε οὐκ ἔτι πίστις ἐστὶν, οὔτε πόνοι, οὔτε μετάνοια. ὅτι γὰρ ἔργον τὴν πίστιν λέγει, λέγουσιν αὐτῷ· τί ποιήσωμεν, ἵνα ἐργασώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; λέγει, τοῦτο ἐστὶ τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. πῶς οὖν τοῦτο τὸ ἔργον οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι τότε; ὅτι οὐ πίστις ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ἐκόντες καὶ ἄκοντες ὑπακούσονται. ἵνα γὰρ μή τις εἴπῃ, ὅτι φιλοπονούμενος οὕτω ποιεῖ, δείκνυσιν, ὅτι φειδόμενος αὐτῶν πόνου ἐργάζεται, ἐν τούτῳ μόνον ἐξουσίαν ἐχόντων πιστεύειν, καὶ μηκέτι δυναμένων ἐκεῖ καρποσθαί τι. Διὰ τοῦτο οὐδὲ προσελθόντος τοῦ τυφλοῦ ἐποίησεν ὅπερ ἐποίησεν. ὅτι μὲν γὰρ ἄξιος ἦν θεραπεύθηναι, καὶ, εἰ ἔβλεπεν, ὅτις θύσειν ἦν καὶ προσῆλθεν, καὶ, εἰ προσῆλθεν, ἔδηλόν ἐστι πρόνοια, δῆλον δὲ ὅτως ἠμύησεν, οὐκ ἐκ τῆς ἐξῆς δῆλον, οὐκ ἐκ τῆς ἀνδρείας, οὐκ ἐκ τῆς πίστεως αὐτῆς. καὶ γὰρ εἰκὸς αὐτὸν ἐννοῆσαι καὶ εἰπεῖν· τί ποτε τοῦτο ἔστι; πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι, ὕπαγε νίψαι· οὐκ ἠδύνατο θεραπεῦσαι, ἢ τότε πέμψαι εἰς τὸν Σιλωάμ; πολλάκις ἐνεφάνιζεν ἐκεῖ μὴ ἐτέρων πολλῶν, καὶ οὐδενὸς ἀπήλαυσα χρηστοῦ. εἰ ἵνα δυνάμιν εἶχε, πρὸ ἐθεράπευσεν· ὅπερ καὶ ὁ Νεεμὰν πρὸς Ⓦ Ελισαῖον ἔλεγε. καὶ γὰρ ἐκεῖνος κελευσθεὶς ἀπελθεῖν λούσασθαι εἰς Ⓦ Ιορδάνην, ἠπίστησε, καὶ ταῦτα φήμης τοσαύτης ὕσης περὶ τοῦ Ελισαίου. Ἀλλ' οὐχ ὁ τυφλὸς ἠπίστησεν, οὐδὲ ἀπέτρεψεν, οὐδὲ ἐλογίσατο πρὸς ἑαυτὸν, τί ποτε τοῦτο ἔστι; πηλὸν ἐχρίω ὀφθῆναι; τοῦτο πρᾶσαι μᾶλλόν ἐστι. πῖς ὕστως ἀνέβλεψέ ποτε; ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἐλογίσατο. Εἶδες πίστιν τερπνὴν καὶ προθυμίαν; Ἔρχεται νύξ. δείκνυσιν οὐ τοῦτο, ὅτι καὶ μετ' Ⓦ σαφοῦς μέλλει προφήτου τῶν ἀσεβῶν καὶ ἐπαίρεσθαι πολλούς. Επὶ γὰρ ἡμέρα ἐστί· Μετὰ τοῦτο τέλεον ἀφανίζει. καὶ τοῦτο δηλῶν ἔλεγε.

5 Οταν ὦ ἐν τῷ κόσμῳ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Ὁ δὲ ἑτέρως ἔλεγε· Πίστευε, ἕως τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι. τί δήποτε ὁ Παῦλος νύκτα μὲν Ⓦ πρόνοια βίον ἐκάλεσεν, ἐκείνου ὄντος ἡμέρου; οὐκ ἐναντιούμενος τῷ Χριστῷ, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ λέγων, εἰ καὶ μὴ τοῖς ῥήμασιν, ἀλλὰ ταῖς ἐννοίαις. καὶ γάρ φησιν, Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικε. νύκτα γὰρ τὴν πρόνοια καλῶ κακήν, διὰ τοῦτο ἐν σκότῳ καθημένους, ἢ διὰ τὸ πολεμεῖν αὐτῷ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὁ δὲ Χριστὸς νύκτα τὸ μέλλον καλῶ, διὰ τὸ τῶν ἁμαρτημάτων ἀνενέργητον. ὁ δὲ Παῦλος νύκτα τὴν πρόνοια βίον καλῶ, διὰ τὸ ἐν σκότῳ εἶναι τοὺς ἐν κακίᾳ διαπειρωμένους καὶ ἀπιστίᾳ.

Πιστοῖς τοίνυν διαλεγόμενος ἔλεγε· ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν, ὡς μελλόντων ΗΘΙΚΟΝ ἀπολαύεσθαι τοῦ φωτὸς ἐκείνου· καὶ νύκτα τὸν παλαιὸν βίον καλῶ. ἀποθώμεθα γάρ, φησι, τὰ ἔργα τοῦ σκότους. ὁρᾷς ὅτι ἐκείνοις εἶναι νύκτα φησί; διὰ τοῦτο λέγει· ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, ἵνα τοῦ φωτὸς ἀπολαύσωμεν ἐκείνου. Εἰ γὰρ τοῦτο οὕτω καλὸν τὸ φῶς, ἐννόησον ἡλίκον ἔσται ἐκεῖνο. ὅσον γὰρ τοῦ λυχνιαίου φωτὸς τὸ ἡλιακὸν κρεῖττον, τοσοῦτον, καὶ πολλῷ πλέον, ἐκεῖνο βέλτιον τούτου. καὶ τοῦτο δηλῶν ἔλεγε· ὅτι ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, τουτέστι, διὰ τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν παῤῥησίαν ἐκείνης τῆς μάρτυρος, ὅτε οὗτοι φάσκουσι. Εἰ δὲ νῦν ἐστὶ τὸ φωτεινὰς ἔχειν οἰκίας καὶ βαθείας μυελοῦ δαπανωμένου χρήματα, οἰκοδομοῦντες, καὶ λαμπρυνόμενοι· σύνοισον πῶς χρὴ καὶ σώματα αὐτὰ δαπανᾶν, ἐστὶ δὲ λαμπρὰς ἡμῖν οἰκίας ἐν ἁγίοις οἰκοδομηθῆναι, εἶτα τὸ φῶς ἐκβάλλειν τὸ ἀπόῤῥητον. ἐνταῦθα μὲν γὰρ καὶ μάχαι καὶ φιλονεικίαι καὶ ὀργὴ καὶ πίμπρασθαι ἔστιν ἃ φθόνος, ἃ βασκανία· ἃ δὲ φιλονεικήσει τις ἡμῖν περὶ προφητείαν. καὶ ταύτην μὲν ἀπολιπεῖν ἀνάγκη πάντως, ἐκείνην δὲ συμπεριφέρει διηνεκῶς· ἢ ταύτην μὲν ἀνάγκη σαθρὰν οὖσαν ὡς χρόνῳ καὶ μυελοῦ ὑποκεῖσθαι, βραβεῦσαι, ἐκείνῃ δὲ μένειν ἀγήρω διηνεκῶς· ἢ ταύτην μὲν ὁ πένης ἂν δυνάμενος οἰκοδομεῖν, ἐκείνην δέ ἐστι καὶ δύο ὁβολῶν οἰκοδομῆσαι, καθαρὰν καὶ λιτήν. ἀλλὰ ταῦτα ἀπονίπτομαι, ὅτι, πόσων ἡμῖν περιεχομένων ἀγαθῶν, ῥᾳδίως μοῦμεν, ὀλίγα εὐμοῦμεν· ἢ ὅπως μὲν ἐνταῦθα λαμπρὰς ὁρίσωμεν οἰκίας, ἅπαντα παρέπομεν· ὅπως δὲ ἐν τοῖς ἁγίοις καὶ μικρὸν κτησώμεθα καταγώγιον, ἀμελοῦμεν, ἀφειδοῦμεν. εἰπέ γάρμοι· ποῦ ἐβούλου οἰκίαν ἔχειν ἐνταῦθα; ἐν ἐρημίᾳ, ἢ ἐν μιᾷ τῶν πόλεων τῶν μικρῶν; ἀλλ' ἐν τῇ βασιλικωτάτῃ καὶ μεγάλῃ, εἶτα πλείων ἡ ἐμπορεία, εἶτα μείζων ἡ περιφάνεια. ἐγὼ δέ σε εἰς πόλιν ἄγω τοιαύτην, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός· ἐκεῖ περικαλῶ κτίζειν τε καὶ οἰκοδομεῖν, δι' ἐλαττόνων χρημάτων, [δι' ἐλάττονος πόνου.] ἐκείνην τὴν οἰκίαν τὴν πενήτων οἰκοδομοῦσιν αἱ χεῖρες, καὶ ἔστι μάλιστα ὅστις οἰκοδομεῖ· ὡς τὰ γενόμενα μηνύομεν ἑκάστης αἰσίας. καὶ γὰρ εἴ τις σε εἰς Περσικὴν ἤγαγε γῆν, ὀφείλομεν τὰ ὄντα, καὶ ἐπανήξοντα· εἶτα ἐκέλευσεν οἰκίας δείμασθαι, ἃς σὺκ ἂν αὐτὸς κατέγνως αἰσίας τῆς ἑκάστης, ὡς ἀχαίρως δαπανᾶν κελεύοντος; πῶς οὖν ὅτι τῆς γῆς τὸ αὖθις ἔστω ποιῇς, ἵνα μικρὸν ὕστερον ἀπολείψῃς; ἀλλὰ τοῖς παισίοις καταλείψω, φησίν. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι μικρὸν ὕστερον καταλείψουσι μετὰ σέ· πολλάκις ἤδη τοῦτο. καὶ οἱ μὲν ἐκείνους πάλιν. καὶ γίνεταί σοι καὶ ἐνταῦθα τὸ παράγμα ἀθυμίας ὑπόθεσις, ὅταν σὸν κληρονόμους καταλαμβάνῃς μὴ ἴδιης· ἐκεῖ δὲ οὐδὲν τοιοῦτόν ἐστιν ὑποπλεῦσαι· ἀλλ' ἀκίνητος ἡ κτῆσις μένει, καὶ σοί, καὶ τοῖς παισίοις, καὶ τοῖς ἐγγόνοις, μὴ τὰ αὐτὰ ἀρετὴ μιμήσωνται. ἐκείνης τὴν οἰκοδομῆς ὁ Χριστὸς ἐφάπεται· ἐκείνην οἰκοδομοῦντα, οὐκ ἀνάγκη ὑπομεληθῆς ἐφιέναι, οὐδὲ φθονεῖν, οὐδὲ μεμνᾶσθαι. ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς τὸ ἔργον ἀναδέξηται, τίς χρεία φθονεῖν; ἐκεῖνος πάντα σώζει, καὶ ἀνίστησι τὴν οἰκίαν. καὶ τοῦτο μόνον ἐστὶ τὸ θαυμαστόν, ἀλλ' ὅτι ὅτως αὐτὴν οἰκοδομεῖ, ὡς σοὶ ἀρεστόν ἐστι· μᾶλλον δὲ καὶ ὡσαύτως τὸ ἀρεστόν, καὶ ὡσαύτως ὁ βούλει. πτωχὸς γάρ ἐστιν ἄνεισος, καὶ σφόδρα σε κήδεται τῶν συμφερόντων. κἂν πένης ᾖς, καὶ βουληθῇς οἰκοδομῆσαι τὴν οἰκίαν ταύτην, οὐ φέρει σοι φθόνον, οὐδὲ πίπλει σοι βασκανίαν. οὐδεὶς γὰρ αὐτὴν ἁρπάσει τῶν ἐπισαμένων φθονεῖν, ἀλλ' οἱ ὁπισάμενοι χαίρειν ἀγγέλοις τοῖς ἁγαθοῖς τοῖς σοῖς· οὐδεὶς αὐτὴν προείσεται δυνήσεται. οὐδεὶς γὰρ αὐτὴν προοικεῖ τῶν τοιαῦτα νοσούντων. γείτονας ἔχῃς ἐκεῖ, οὐκ ἀγίους, οὐ περὶ Παῦλον καὶ Πέτρον, οὐ περὶ Φῶτας ἀπόντας, τοὺς μάρτυρας, τὸν δῆμον τῶν ἀγγέλων, τὸν ἀρχαγγέλων. ἀλλὰ δὴ ταῦτα πάντα, καὶ ὄντα εἰς τὰς πενήτας κενώσωμεν, ἵνα ἐκείνων ὁπιτύχωμεν [τῶν σκηνῶν.] ὧν ἡμοιτο πάντας ἡμᾶς ὁπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. νζ. 6 ΤΑΥΤΑ ΕΙΠΩΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ, ΕΠΤΥΣΕ ΧΑμαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπεν· 7 Ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ.

Τοὺς

Τοὺς μέλλοντάς τι παθεῖν ἀναγνωσθησομένων καρποῦσθαι, σαφὲς τὸ μικρὸν τῶν λεγομένων παραστέχειν ὀφείλει. διὸ δὴ καὶ τοῦτο ἐρευνᾶν τὰς ἡμετέρας ἐκελεύσαμεν· ὅπερ δοκεῖ πᾶσι τοῖς πολλοῖς, κἂν ὁποῖόν τι αὐτόθεν ὂν τὸ δύσκολα, πολλῷ ἐν βάθει τὰ μάλιστα ἔχειν ἀποκεκρυμμένον. ὄρα γὰρ οἷ ἔστι τὸ πρᾶγμα. Ταῦτα εἰπὼν, φησιν, ἔπτυσε χαμαί. ποῖα ταῦτα; ἵνα φανερωθῇ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ὀφείλομεν ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με. οὐ γὰρ ἁπλῶς ἀνέμνησεν ἡμᾶς τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὁ εὐαγγελιστής, καὶ ἐπήγαγεν ὅτι ἔπτυσεν· ἀλλὰ δηλονότι ὅτι ⟨W⟩ λόγου ἕνεκα τῶν ἔργων ἐπιστώσατο. καὶ ὀφείλει τι μὴ ὕδατι χέεσθαι, ἀλλὰ πτύσματι εἰς ⟨W⟩ πηλόν; ἐμίγνυεν. αὐτὸν πέμπειν εἰς ⟨W⟩ Σιλωάμ. ἵν' οὖν μηδεὶς ὑπογραφῇ τῇ πηγῇ, ἀλλὰ μάθῃς ὅτι ἡ ἐκ τοῦ σώματος ἐξελθοῦσα δύναμις αὐτῇ καὶ διέπλασε, καὶ ἀνέῳξε τοὺς ὀφθαλμούς, ἔπτυσε χαμαί. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς ἐπισημαινόμενος ἔλεγε, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος. Εἶτα, ἵνα μὴ δόξῃ τῆς γῆς εἶναι τὸ κατόρθωμα, ἐκέλευσε νίψασθαι. Ἵνος οὖν ἕνεκεν οὐκ εὐθέως τοῦτο ἐποίησεν, ἀλλ' ὅτι ⟨W⟩ Σιλωὰμ ἐπεμψεν; ἵνα μάθῃς τοῦ τυφλοῦ τὴν πίστιν, [καὶ] ἵνα ὑποσημανθῇ τῶν Ἰουδαίων ἡ ἀγνωμοσύνη. Εἰκὸς γὰρ ἦν ἀπορεῖν ὁρῶντας αὐτὸν ἀπιόντα, ⟨W⟩ πηλὸν ἔχοντα ὑπὲρ τῶν ὀφθαλμοὺς κεχρισμένον. παρὸ καὶ δικαίως ἐπέτρεψε πρὸς ἑαυτὸν, τοῖς τε εἰδόσι αὐτὸν, τούς τε ἀγνοοῦντας, καὶ μὴ ἀκριβείας αὖ ἀπῇ πρόσεστιν. ὅπερ γὰρ ὄκνον τυφλὸν ἀναβλέψαντα γνωρίσαι, πολλοὺς ποιεῖ γενέσθαι μάρτυρας διὰ μακρᾶς τῆς ὁδοῦ, καὶ ἀκριβεῖς σταθμοὺς τῆς θεοδόξου τῆς θείας, ἵνα πρόσεχε μᾶλλον ἀκούσωσι μήκεσι δρόμων λέγω, οὐχ ὅτι ἔστιν, ὄκνος ἔστι. πρὸς ὃ τάχιστα, καίπερ βλέπει κατασπεύδοντα, ὅτι οὐκ ἀλλότριός ἐστι τῶν νόμων καὶ τῆς παλαιᾶς, πέμπων εἰς τὴν Σιλωάμ. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο λοιπὸν ὑποπτεύσαι ἐῶ, μὴ ὁ Σιλωὰμ λάβῃ τὴν δόξαν. καὶ γὰρ πολλοὶ πολλάκις ἐκεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπονιψάμενοι, οὐδενὸς ἀπήλαυσαν τοιούτου. καίτοι γε ἡ δυνάμις ἐῶ τοῦ Χριστοῦ, ἡ πρώτως ἐργαζομένη. διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἑρμηνείαν ἡμῖν προσέθηκεν ὁ εὐαγγελιστής. Εἰπὼν γὰρ, Εἰς ⟨W⟩ Σιλωάμ, προσέθηκεν, ὅ ἐστιν ἀπεσταλμένος· ἵνα μάθῃς, ὅτι κἀκεῖ ὁ Χριστὸς αὐτὸν ἐθεράπευσε, καθάπερ ὁ Παῦλός φησιν· Ἐπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. ὥσπερ οὖν πέτρα ἦν ὁ Χριστὸς πνευματική· οὕτω δὲ Σιλωὰμ ἦν πνευματικός. ἐμοὶ δοκεῖ καὶ τὸ ἀληθὲς τῆς τοῦ ὕδατος παρουσίας αἰνίττεσθαι μυστήριον ἡμῖν ἀπόρρητον. ποῖον δὴ τοῦτο; Τὸ ἀπροσδόκητον τῆς ὑπαρνείας καὶ πρὸ ἐλπίδα πᾶσαν. ἀλλ' ὅρα τοῦ τυφλοῦ τὴν γνώμην τὴν πρὸς πρώτην ἀπαχθύσαν. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, Εἰ ὅλως ὁ πηλός ἐστιν, ἢ τὸ πτύσμα τὸ περέχον τοὺς ὀφθαλμοὺς, τί μοι χρεία τοῦ Σιλωάμ; Εἰ γὰρ χρεία τοῦ Σιλωάμ, τίς χρεία τοῦ πηλοῦ; Ἵνος ἕνεκεν ἔχρισεν; τίνος ἕνεκεν νίψασθαι ἐκέλευσεν; ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἐλογίσατο· ἀλλὰ πρὸς ἓν πρεσκύσασθαι μόνον, ἀπῆλθε πεισθεὶς ᾧ κελεύοντι, καὶ οὐδὲν αὐτὸν τῶν γινομένων ἐσκανδάλιζεν. Εἰ γὰρ λέγοι τις, πῶς οὖν ἠνέβλεψεν ἀποθέμενος ⟨W⟩ πηλόν; οὐδὲν ἄλλο ἀκούσεται πρὸς ἡμῶν, ἢ ὅτι τὸ ζητούμενον οὐκ ἴσμεν. καὶ τί θαυμαστὸν, εἰ ἡμεῖς οὐκ ἴσμεν; οὐδὲ γὰρ ὁ εὐαγγελιστὴς ἠπίστατο, οὐδὲ αὐτὸς ὁ τεθεραπευμένος· ἀλλὰ τὸ μὲν γεγονὸς οἶδε, τὸ δὲ ζητούμενον καταλαβεῖν οὐ δύναται. τοῦτο γοῦν καὶ ἐρωτώμενος ἔλεγεν· ὅτι πηλὸν ἐπέθηκεν ὁ κύριος τοῖς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνίψαμαι, καὶ βλέπω. πῶς δὲ τοῦτο γέγονεν, οὐκ ἔχει λέγειν, κἂν μυριάκις ἐρωτήσωσιν.

8 Οἱ οὖν γείτονες, φησὶ, καὶ ⟨Θ⟩ θεωροῦντες αὐτὸν ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαίτης; 9 Ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστι. Τὸ γὰρ παράδοξον οὐ γεγυμνάσθη, καὶ εἰς ἀπιστίαν ἄγει· καίτοι τοσούτων οἰκονομηθέντων ὥστε μὴ ἀπιστῆσαι. οἱ δὲ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαίτης; βαδὲ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας, ποῦ κατέβαινε,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τέσαμε, οὐ προσαγωγὰς μὴ πολλῆς τῆς βύνοίας θεραπεύων, καὶ τοῦτον οὐ Ιουδαίοις ὑπισομίζων; ὅπι γ' οὐ λαμπρεῖς, οὐδὲ τοὺς φιλοφρονεῖς, οὐδὲ τοὺς ἀρχοντας, ἀλλὰ τοὺς ἀσήμους τῆς αὐτῆς ἠξίωσε προνοίας. τὸ γὰρ ὅτι σωτηρία πάντων ἀφίκτο. ὅ γ' ὅτι πολλαπλασίονα γέγονε, τοῦτο τὸ ὅτι τοῦτο γέγ. ὅτε γὰρ ἐκεῖνος ἤδει τίς ὅστιν ὁ θεραπεύσας αὐτόν, ὅτε οὐκ. ἐγένετο γ' τοῦτο μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Χριστοῦ. ἀνεχώρει γ' ἀεὶ θεραπεύων ὁ Ιησοῦς, ὥστε πᾶσαν ἐποφίλην προσαρεθῆναι τῶν σημείων. ⓐ γὰρ μὴ εἰδότες αὐτὸν ὅστις ὅστί, πῶς ἂν ἐκαίσαντο αὐτῷ ⓒ συγκαπασκιάσαντα τὰ γεγονότα; οὐδὲ γὰρ τῶν προϊόντων ἦν οὗτος, ἀλλὰ τῶν καθημένων πρὸς τῇ ὁδῷ τοῦ ἱεροῦ. ἀμφισβητούντων γ' πάντων περὶ αὐτοῦ, τί φησιν ἐκεῖνος; Ἐγώ εἰμι. Οὐκ ἠρέμησεν τῇ προτέρᾳ πίρωσιν, οὐδὲ ἔδειτο τοῦ δήμου ⓦ θυμοῦ, οὐδὲ προῆτήσατο δεῖξαι ἑαυτόν, ἵνα κηρύξῃ ⓦ βυεργέτην.

10 Λέγουσιν αὐτῷ· πῶς ἀνεῴχθησάν σου ⓓ ὀφθαλμοί; 11 Λέγει αὐτοῖς· ἄνθρωπος λεγόμενος Ιησοῦς. Τί λέγεις; ἄνθρωπος τοιαῦτα ἐργάζεται; ἀλλ' οὐδὲν μέγα τέως ἤδει περὶ αὐτοῦ. ἄνθρωπος λεγόμενος Ιησοῦς Ἐποίησε πηλόν, καὶ ἐπέχρισεν. Ὁρᾷς πῶς ἀληθής ὅστιν. σὺ εἶπε πόθεν ἐποίησεν· ὁ γὰρ οὐκ οἶδεν, ὃ λέγει. οὐδὲ γὰρ εἶδεν ὅτι χαμαὶ ἔπτυσεν· ὅτι γ' ἐπέχρισε, δῆλον τῆς ἀναθήσεως ἐμφάθησε ⓒ τῆς ἁφῆς.

Καὶ εἶπέ μοι· ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. Καὶ τοῦτο ἡ ἀκοὴ ἐμαρτύρησε. πόθεν ἐπεγίνωσκεν αὐτοῦ τὴν φωνήν; ἀπὸ τῆς ἀναλέξεως τῆς πρὸς οὐ μαθητάς. τὰ τοιαῦτα λέγων ἄπαντα, τὴν δῆλον τῶν ἔργων μαρτυρίαν λαβών, ⓦ ἵνα πον εἰπεῖν δύναται. εἰ γ' ὅτι τῶν ἀληθῶν καὶ ψιλοφρονούντων πίστεως δεῖ, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῶν ἀοράτων. 12 Λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ ὅστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα.

Ἔλεγον γ' τοῦτο, ὃ ποῦ ὅστιν ἐκεῖνος, φονοῦντες ἤδη κατ' αὐτοῦ. θέα γ' τοῦ Χριστοῦ ὃ ἀκόμπασον, πῶς δ' πρέπω τοῖς θεραπευομένοις. δ γὰρ δόξαν καρπώσασθαι ἐβούλετο, οὐδὲ ὀχλαγωγεῖν, οὐδὲ ὑποδείκνυσθαι. ὅσα πῶς ἄπαντα φιλανθρώπως ἀπεκείνετο ὁ τυφλός. ἐβούλοντο μὲν οὖν ⓦ Χριστὸν δῦρσν, ὥστε αὐτὸν ἀγαγεῖν πρὸς οὐ ἱερεῖς· ὅπερ δὲ οὐκ ἐπέτυχον, ἀγουσι ⓦ τυφλὸν πρὸς οὐ Φαρισαίους, ὡς σφοδρότερον ἐρωτήσοντας. ἀφ' γὰρ τοῦτο ἡ διαπελαιξὶς ὑπισημαίνεται, ὅπι Σάββατον ἦν, ἵνα τῇ πονηρᾷ αὐτῶν γνώμῃ ἐνδείξηται, ⓒ τῇ αἰτίᾳ, δι' ἣν ἐζήτουν, ὡς λαβεῖν δῆθεν βυείσκοντες, ἡ δυνάμενοι θαῦμα θεραπεῦσαι, διὰ τῆς δοκούσης εἶ τοῦ νόμου παραβάσεως. ἡ τοῦτο δῆλον ἐκ τοῦ εὐθέως ἰδόντας αὐτὸν μηδὲν ἄλλο εἰπεῖν, ἀλλ' ἢ, πῶς ἀνέῳξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ἡ ὅσα πῶς λέγουσιν. ἡ γὰρ εἶπον, πῶς ἀνέβλεψας, ἀλλά, πῶς ἀνέῳξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; διδόντες αὐτῷ προφάσιν τοῦ θεραπεῦσαι αὐτὸν ἐπ' ἐργασίᾳ. ὁ δὲ ὡς πρὸς ἀκηκοότας χωτομώτερον φθέγγεται. ὅτε γὰρ τὸ ὄνομα εἶπον, ὅτε ὅτι εἶπέ μοι, ὕπαγε νίψαι, εὐθέως φησί·

15 Πηλὸν ἐπέθηκεν ὅτι τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἡ ἐνιψάμην, ἡ βλέπω. Ὡς πολλῆς ἤδη γεγονυίας θεραπείας, καὶ ἐκείνων εἰρηκότων· ἴδε ὁ Ιησοῦς οἷα ἐργάζεται σὺν σαββάτῳ, πηλὸν χρίσας. σὺ δέ μοι σκόπει, πῶς ἡ παρρησία ὁ τυφλός. ὅτε μὲν γὰρ ἐπ' ἐκείνων ἔλεγεν ἀκινδύνως ἐρωτώμενος, οὐχ ὅτω μέγα ἐῶ τὸ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν· τὸ γὰρ θαυμαστόν ὅστι νῦν, ὅτι ἡ ἐν πλείονι φόβῳ καταστάς, ὅτε ἀρνεῖται, ὅτε σιωπᾷ λέγει τοῖς πρεσβυτέροις. τί οὖν οἱ Φαρισαῖοι; μᾶλλον γ' ἡ ⓓ ἄλλοι; ἤγαγον μὲν αὐτὸν ὡς ἀρνησόμενον, τοὐναντίον δὲ, ἔπαθον ὅπερ οὐκ ἐβούλοντο, ἡ ἀκουσθέντες ἔμαθον. ἡ τοῦτο πανταχοῦ τῶν σημείων ὑποφαύουσι· μᾶλλον δὲ ἐν τοῖς ἑξῆς τοῦτο σαφέστερον ἀποδείξομεν. τί οὖν ⓓ Φαρισαῖοι ἔλεγον; τίνες, οὐ πάντες, ἀλλ' ⓓ ἰταμώτεροι·

16 Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ Σάββατον οὐ τηρεῖ· ἄλλοι ἔλεγον, πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Ὁρᾷς ὅτι ἀπὸ τῶν σημείων ἀνῆγον; ⓓ γὰρ περὶ τούτου πέμψαντες, ὥστε ἀγαγεῖν αὐτὸν, ἄκουσον τί λέγουσι νῦν, εἰ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰ δὲ μὴ πάντες. καὶ γὰρ ἄρχοντες ὄντες ἐκ τῆς φιλοδοξίας εἰς ἀπιστίαν ἔπιπτον. ὅμως δὲ καὶ τῶν ἀρχόντων ⓐ πολλοὶ ἔπίστευσαν εἰς αὐτόν· οὐχ ὁμολογοῦν δέ. ὁ μὲν οὖν πολὺς λαὸς εὐκαταφρόνητος ἦν, ἅτε μηδὲν μέγα σωτελοῦν εἰς τὴν σωαγωγὴν αὐτῶν· ⓐ δὲ ἄρχοντες μᾶλλον προβλεπτοὶ ὄντες, δυσκολώτερον ἐπαρρησιάζοντο. τοὺς μὲν γὰρ φιλαρχία κατεῖχε, τοὺς δὲ δειλία ὁ τῶν Ἰουδαίων φόβος. διὸ καὶ ἔλεγε· πῶς δύνασθε πιστεύειν, δόξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες; καὶ αὐτοὶ μὲν φανερὸν ζητοῦντες ἀδίκως, τὸ Θεοῦ ἔλεγον εἶναι· ⓦ δὲ τυφλοὺς θεραπεύοντα, καὶ δύνασθαι εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸ Σάββατον μὴ τηρεῖν. πρὸς ταῦτα ἀντέπεμπον οὗτοι, ὅτι ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα οὐ δύναται ποιεῖν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν κακούργως τὸ γεγονὸς σιγῶντες, τὴν δοκοῦσαν εἶναι παρὰ Θεοῦ δόξαν εἰς μέσον ἔφερον. οὐ γὰρ ἔλεγον, ὅτι ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἀλλ' ὅτι τὸ Σάββατον οὐ τηρεῖ· οὗτοι δὲ πάλιν ἀθενῶς. δέον γὰρ ἐπιδεῖξαι πῶς τὸ σάββατον οὐ λύεται, ἀπὸ τῶν σημείων ἰσχυρίζονται μόνον· καὶ εἰκότως. ἐπὶ γὰρ διδασκάλου αὐτὸν ἐνόμιζον εἶναι. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο ἦν, καὶ ἕτερος εἶχον ἀπολογήσασθαι, ὅτι τοῦ σαββάτου κύριος ἦν, ὃς αὐτὸς αὐτὸ πεποίηκεν. ἀλλ' οὐδέπω ταύτην εἶχον τὴν γνώμην. οὐδεὶς μέντοι αὐτῶν ἐτόλμα, ἅπερ ἐβούλετο, φανερῶς εἰπεῖν, οὐδὲ ἐν ἀποφάσει, ἀλλ' ἐν ἀμφισβητήσει· οἱ μὲν διὰ τὸ ἀπαρρησίαστον, οἱ δὲ διὰ φιλαρχίαν.

Σχίσμα οὖν ἦν ἐν αὐτοῖς. Τοῦτο τὸ σχίσμα πρῶτον ἤρξατο ἐν τῷ λαῷ· εἶτα ὕστερον καὶ ἐν τοῖς ἄρχουσι. καὶ ⓐ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δέ, οὐχί, ἀλλά, ἀπατᾷ. ⓦ δὲ ἦλθον. ὁρᾷς πῶς ἀσυνετώτεροι τῶν πολλῶν ⓐ ἄρχοντες σκοτίζοντες ὕστερον; ἀλλὰ μὴν τὸ σκοτισθῆναι πάλιν, οὐδὲν ἐπεδείξατο θαυμαστόν, ὁρῶντες τοὺς φαρισαίους ἀπειλοῦντας. ὡς εἴγε τέλεον ἀπεσκίασαν, ταχέως ἂν τοῦ ἀληθοῦς ἐπέγνωσαν. ἔστι γὰρ σκοτισθῆναι καλῶς. διὸ καὶ αὐτὸς ἔλεγε· Οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν. ἔστι γὰρ καὶ ὁμόνοια, ἔστι καὶ διαφωνία. καὶ γὰρ ⓐ ⓦ πύργον οἰκοδομοῦντες, ὡμολόησαν ἐπὶ κακῷ τῶν ἑαυτῶν· καὶ ⓐ αὖθις ἔστοι πάλιν, ἀκούοντες μὲν, ἐπὶ συμφέροντι δὲ ὅμως ἐσκοτίσθησαν. καὶ οἱ περὶ Κορὲ δὲ κακῶς ὡμολόησαν, διὰ τοῦτο καλῶς ἐσκοτίσθησαν. καὶ Ἰούδας ὡμολόησε μετὰ τῶν Ἰουδαίων κακῶς. ἔστιν οὖν σκοτισθῆναι καλῶς, καὶ ἔστιν ὁμολογῆσαι κακῶς. διὰ τοῦτό φησιν· Εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκκοψον αὐτόν· ἐὰν ὁ πούς σου, ἔκτεμε αὐτόν. εἰ δὲ ἀπὸ μελῶν ἀποκόπτεσθαι χρὴ κακῶς ζωντμένα, οὐ πολλῷ μᾶλλον ἀπὸ φίλων κακῶς ζώντων ἡμῖν; ὥστε οὐ πανταχοῦ ὁμόνοια καλὸν, ὥσπερ οὐδὲ πανταχοῦ ἡ διάστασις κακόν. Ματθ. ι. λδ. Ματθ. ε. κθ.

Ταῦτα λέγω, ἵνα φύγωμεν πονηροὺς, καὶ διώκωμεν ἀγαθούς. Εἰ γὰρ ἐν τοῖς μέσοις ΠΘΙΚΟΝ ὄντες καὶ διὰ παντὸς ἔχον ἐκκόπτομεν, φοβούμενοι μὴ ὅλον τὸ λοιπὸν τῷ αὐτῷ λύμῃ ὑποδέξηται σῶμα· πῶς ἂν ποιοῦμεν τοῦτο, ὃν ἐκείνου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ τὸ λοιπὸν διαφυλάξαι μᾶλλον βουλόμενοι· πόσῳ μᾶλλον ὅτι τῶν ζώντων ἡμῖν ὄντι κακία τοῦτο παρέχειν δύναιτο ἄν; εἰ μὲν γὰρ δυνατὰ ἦν καὶ ἐκείνους διορθώσασθαι, καὶ αὐτοὶ μὴ διαβληθῆναι, πάντα ποιεῖν χρὴ· εἰ δὲ κἀκείνοι μένοιεν ἀδιόρθωτοι, καὶ ἡμᾶς διαβληθήσοιεν, ἐκκόπτειν αὐτοὺς δίκαιον ἦν. πολλάκις γὰρ ὅτου κερδανοῦσι μᾶλλον. διὸ καὶ Παῦλος ὅτου πρήνει λέγων· Καὶ ἐξάρατε ⓦ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν· καὶ, Ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας. δεινὸν γὰρ, δεινὸν ζωοποιὰ πονηρῶν. οὐχ ὅτου ταχέως λοιμὸς ἅπεται, καὶ ψυχὴν διαφθείρει τοὺς ἀναχωνευμένους, τοὺς τῶν νοσημάτων κατεχομένους, ὡς ἡ τῶν πονηρῶν κακία ἀνδρῶν. Φθείρουσι γὰρ ἤδη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. καὶ ὁ παῦλος πάλιν· Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε. μηδενὸς τοίνυν φαῦλον ἐχέτω φίλον. Εἰ γὰρ ἡμεῖς φαῦλους ἔχοντες ἐκκηρύττομεν, καὶ οὐκ αἰδούμεθα τὴν φύσιν, οὐδὲ τὸν τούτης νόμους, οὐδὲ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀνάγκην· πολλῷ μᾶλλον τοὺς ζωοφθόρους καὶ γνωρίμους φεύγειν δεῖ, πονηροὺς ὄντας. κἂν γὰρ μηδεμίαν πρὸς αὐτοὺς διδῶμεν βλάβην, τὴν γοῦν πονηρὰν δόξαν διαφυγεῖν οὐκ ἰσχύσομεν. ⓐ γὰρ ἐξῶθεν, καὶ ⓦ βίον ἐρωνασιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ζώντων ἡμᾶς κρίνουσι. ταῦτα δὲ γινώσκει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ρσ. ιε. ιζ. ἐν προφήταις προεγράφη. Περιόδευον γὰρ, φησι, καὶ ἐν δέρμασι μήλων, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι· ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος. ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. καὶ οὗτοι πάντες μαρτυροῦνται διὰ τῆς πίστεως. ἐπὶ τί οὖν ἐμνήσθην τούτων; ἐπὶ τοῦ μὴ ἀπλῶς μηδὲ ῥᾳθύμως ἔχειν πρὸς τὰς γραφάς. οὐ γὰρ ἁπλῶς οὐδὲ περιέργως ἐπίνευσα, ἀλλὰ μετὰ ἀκριβείας ἁπάσης, ὥστε μὴ συμπεσεῖν ἐν τῷ Θεοῦ ὅπερ ὁ σάββατον ἐτήρησε, λέγουσιν αὐτῷ· σὺ δὲ λέγεις τῷ αὐτῷ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; καὶ οὐκ εἶπον, σὺ δὲ λέγεις τῷ αὐτῷ, ὅτι προφήτης ἐστίν. 18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι.

Πᾶς γραφὰς οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ περιέργως ἐπίνευσα χρή, ἀλλὰ μετὰ ἀκριβείας ἁπάσης, ὥστε μὴ συμπεσεῖν. καὶ γὰρ καὶ νῦν εἰκότως ἄν τις ἐνταῦθα ἀπορήσειε, πῶς, εἰπόντες, οὐκ ἔστιν ἐν τῷ Θεοῦ ὅπερ ὁ σάββατον τηρῆ, λέγουσιν αὐτῷ· σὺ δὲ λέγεις τῷ αὐτῷ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; καὶ οὐκ εἶπον, σὺ δὲ λέγεις τῷ αὐτῷ, ὅτι προφήτης ἐστίν. τί δήποτε οὖν εἰπεῖν; οὐκ εἰσὶν αὐτοὶ οἱ λέγοντες, οὐκ ἔστιν ἐν τῷ Θεοῦ· ἀλλ' οἱ φιλονεικοῦντες ἀπ' αὐτῶν, οἱ καὶ εἶπον, ἀνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν. βουλόμενοι γὰρ αὐτοὺς ἐπισπάσασθαι πλέον, ἵνα μὴ δόξωσιν αὐτῷ συνηδρεῦν τῷ Χριστῷ, τὰ λεγόμενα δυνάμεως αὐτοῦ πεῖραν εἰς μέσον ἄγουσι καὶ ἐρωτῶσιν. ὅρα τοίνυν τοῦ πένητος τὴν σοφίαν. ἀπὸ τῶν τοιούτων γὰρ ἐπιστοτέρους φθάνειν. καὶ πρῶτον μὲν φησιν, ὅτι προφήτης ἐστί, εἶτα "κατέπηξεν αὐτῶν τοὺς διεστραμμένους Ἰουδαίους" τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ λεγόντων· πῶς δύναται οὗτος παρὰ τοῦ Θεοῦ, τὸ σάββατον τηρῶν; ἀλλ' ἔλεγεν, ὅτι προφήτης ἐστί.

Καὶ οὐκ ἐπίστευσαν ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως οὗ ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ.

Καὶ σκέψει πόσοις βήμασι χρησάμενος τὸ θαῦμα συσκιάσας καὶ ἀνέλκει· ἀλλ' αὐτὴ τῆς ἀληθείας ἡ φύσις, διὰ ὧν δοκεῖ παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπικρύπτεσθαι, διὰ τούτων ἐκφανεστέρα γίνεται· διὰ τούτων λάμπει, διὰ ὧν συσκιάζεται. εἰ γὰρ μὴ ταῦτα ἐλέγετο, καὶ οὐκ ἂν ἐθαυμάσθη παρὰ τοῖς πολλοῖς τὸ θαῦμα. νυνὶ δὲ ὡς ἀπορίαν παρέχοντες γυμνάσαι τὴν ἀλήθειαν, ὅτως ἀπρόσκοπα προσάπτουσι, καὶ οὐκ ἂν ἑτέρως ἐποίησαν, εἴτε ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ πρῶτα ἐποίουν. καὶ

Ομιλ. ιη. 17 ΛΕΓΟΥΣΙ ΤΩ ΤΥΦΛΩ ΠΑΛΙΝ· ΣΥ ΤΙ ΛΕΓΕΙΣ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ, ΟΤΙ ΗΝΟΙΞΕ ΣΟΥ ΤΟΥΣ ΟΦΘΑΛΜΟΥΣ; Ο ΔΕ ΕΙΠΕΝ, ΟΤΙ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΕΣΤΙΝ. 18 ΟΥΚ ΕΠΙΣΤΕΥΣΑΝ ΟΥΝ ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὰρ ἐπεχείρησαν διὰ τοῦτο τοῦ ζήτου καταβαλεῖν αὐτόν, λέγοντες· πῶς ἀνέῳξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; τοῦτό σοι, μὴ γοητεία τινί; ἡμεῖς γὰρ ἀλλαχοῦ μηδὲν ἔχοντες ἐπισκῆψαι, τῷ ζήτῳ τῆς θεραπείας ἐπιρεάζειν ἐπιχειροῦσι, λέγοντες· Οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν Βεελζεβούλ. Καὶ ἐν ταύτῃ πάλιν, οὐδὲν ἔχοντες εἰπεῖν, ὅτι τὴν κακίαν καταφιλήσει, λέγοντες, ὅτι λύει τὸ σάββατον· καὶ πάλιν, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. ἡμεῖς δὲ φοιτῶντας ὑμᾶς καὶ ἑτοίμους ὄντας ὑπολαβέσθαι τῶν αὐτοῦ πεπαιδευμένων, μὴ πάσης ἠρώτησεν ἀκριβείας, λέγων· τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; καὶ οὐδεὶς ἐφθέγξατο, οὐδὲ εἶπεν, ὅτι βλασφημεῖς, διαμαρτυρόμενον λέγων σεαυτόν. καίτοιγε εἰ εἶχεν εἰπεῖν, οὐκ ἂν ἐσίγησαν. οἱ γὰρ διὰ τὸ ἀκοῦσαι, ὅτι τοῦ Ἀβραάμ ἐστι, λιθάσαντες αὐτόν, καὶ εἰπόντες, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἑαυτοὺς μὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ αὐχοῦντες εἶναι) ἀνδροφόνους ὄντας, τί ἂν τοιαῦτα σιωπῶντα, ὅπου ἐθεράπευσεν, οὐκ εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ διά τὸ μὴ τηρεῖν τὸ σάββατον λέγοντες, εἰ σκιὰν ἔχων ἐλκηματος, οὐκ ἂν προέδραμον. εἰ γὰρ διὰ τοῦτο ἁμαρτωλὸν καλοῦσι, διότι τὸ σάββατον ἐδόκει λύειν, καὶ τοῦτο ἔωλον ἐφαίνη τὸ ἔγκλημα, τῶν μετ' αὐτῶν τεταγμένων ψυχρότητα πολλῷ μικροψυχίᾳ καταγινόντων αὐτῶν. πόθεν οὖν συμποδιζόμενοι, ἐφ' ἕτερον ἔρχονται λοιπὸν δυσχερεστέρους καὶ ἀπαραιτήτους. ποῖον δὴ τοῦτο; οὐχ ὅτι σαββάτου καὶ τηρεῖ; ἢ δῆλον, ὅτι ὡς πιστεύσαντες. πῶς οὖν ἐκάλεσαν ὅτι τὸ σάββατον καὶ τηρεῖ; ἢ δῆλον, ὅτι ὡς πιστεύσαντες. πῶς οὖν καὶ προσείχετε τῷ πολλῷ λαῷ; τοῖς γείτοσι τοῖς εἰδόσιν αὐτόν; ἀλλ', ὅπερ ἔφην, πάντα τὸ ψεῦδος ἑαυτῷ μὴ προσιπίπτει, διὸ ὧν ἐπιρεάζειν τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ· τὴν ἀλήθειαν λαμπροτέραν ἐμφαίνει. ὃ δὴ καὶ νῦν γέγονεν. ἵνα γὰρ μή τις λέγοι, ὅτι οὐδὲν ἀκριβὲς εἶπον οἱ γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν, ἀλλὰ προῳμοίαζον, ἄγουσιν εἰς μέσον τοὺς γονεῖς, διὰ ὧν ἐπίοιεν ἀκοντες, τὸ πεπλημμέλημενον ἀληθὲς δικνεῖσθαι. καὶ γὰρ δῆπου μάλιστα πάντων τὸ τέκνον ἐπίσταται τὸ ἑαυτῶν. ὅπερ γὰρ αὐτὸ καταπλήξασθαι οὐκ ἴσχυσαν, ἀφ' ἑαυτῶν μὴ πάσης προφήτας τε ἀνειρηκότας κηρύττοντα, ἀπὸ τῶν γονέων προσδόκων πιστώσεσθαι τὸ θαῦμα. καὶ ὅρα τῆς ἐρωτήσεως τὸν κακόν. τί γὰρ φησι; εἰπάτωσαν αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον, ὥστε εἰς ἀγωνίαν ἐμβαλεῖν, μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος καὶ τοῦ θυμοῦ προσάγοντα τὸν πόδα.

19 Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν; Καὶ οὐκ εἶπαν, ὁ ποτὲ τυφλός· ἀλλὰ πῶς;

Ον ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη,

Ωσανεὶ κακεύρετων αὐτῶν, καὶ τοῦ Χριστοῦ συκροτούντων· ὦ μιαροὶ καὶ παμμίαροι· καὶ τίς δῶ ἔλθοι πατὴρ τοιαῦτα καταψεύσασθαι παιδός; μονονουχὶ γὰρ λέγουσιν, ὃν ὑμεῖς ἐποιήσατε τυφλόν· οὐ μόνον ὄ, ἀλλὰ δι' ἑδώκατε πάντα τὸν λόγον.

Πῶς οὖν βλέπει νῦν; Ὢ τῆς ἀνοίας. ὑμῶν, φησίν, ὅτι τὸ σκαμώρημα καὶ ἡ κατασκευή. δύο γὰρ τούτοις αὖθις εἰς ἀρνησιν ἄγει ὅπερ χειροῦσι, τό τε εἰπεῖν, οὐ ὑμεῖς λέγετε, καὶ τὸ εἰπεῖν, πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; πειθὼν τοίνυν ἐρωτήσεων γεγομένων, εἰ υἱὸς αὐτῶν ἐστιν, εἰ τυφλὸς ἐγεννήθη, καὶ πῶς ἀνέβλεψε, φασὶ δύο μόνας ὁμολογοῦσι, τό τε πεῖσαι δὲ προσσπήσασι. καὶ τοῦτο ἦν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας γέγονεν, ὥστε μηδένα ἄλλον, ἀλλὰ τοὺς πεθεραπευμένου, καὶ ἀξιόπιστον ὄντα, ταῦτα ὁμολογεῖν. πῶς γὰρ δὴ ἐξεῖσαντο οἱ γονεῖς, καὶ ὧν ἤδεσαν ζωὰ σιγήσαντες διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων; τί γὰρ φασιν;

20 Οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη·

21 Πῶς δὲ νῦν βλέπει, ἢ τίς ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸν ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λόγον λαλήσει. Ἐξίστησιν αὐτὸν ποιήσαντες, ὅταν προφητήσαντο· οὐκ ἔστι παιδίον, φησίν, οὐδὲ ἀτελής, ἀλλ' ἱκανὸς ἑαυτῷ μαρτυρῆσαι.

22 Ταῦτα δὲ εἶπον διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Ὅρα πῶς πάλιν τὸν δόξαν αὐτοῦ ὁ θαυμαστὸς καὶ τὸν γνώμιον εἰς μέσον ἄγει. ταῦτα λέγω διὰ τὸ ῥῆμα ἐκεῖνο, ὃ ἐμισοῦσθαι ἔλεγον εἰπόντες, ὅτι ἴσον ἑαυτὸν ποιεῖ τῷ Θεῷ· ὅτι εἰ καὶ ἐκεῖνο τῆς γνώμης

ιῶ τῶν Ιουδαίων, ἀλλὰ μὴ τῆς κρίσεως τῆ Χριστοῦ, ᾧ προσέθηκεν ἀν' ὧ εἶπεν, ὅτι γνώμη ἰῶ Ιουδαϊκῆ. ἐπεὶ οὖν πρέπερμφαν αὐτὸν τοῖς Ⓦ πεπεραπλωμένον, πάλιν ἐφώνησαν ὀχ δδλότερον. ὧ φανερῶς μὲν ὧ αἰνιγματωδῶς δ λέγουσιν, αἰτίαν ὅτι ὁ Χριστὸς σε ἐθεράπευσε· προφάσει δ' ὑλαβείας τῦτο καπασκευάσαι βούλονται.

24 Δὸς γάρ, φησι, δόξαν τῷ Θεῷ. Τοῖς μὲν γὰρ γονεῦσιν εἰπεῖν, ἐρώτησαν δε ὅτι ὑμῶν ὅδτι, ἢ ὅτι τυφλὸν ἐγέννησατε, σφόδρα ἐδόκει καταγέλαστον εἶ· αὐτῷ δ' πάλιν εἰπεῖν τῦτο, φανερὸν ἰῶ ἀναισχυντία." δθὲν τῦτο μὲν ὁ λέγουσιν, ἑτέρως δ' αὖθ μεταδδύουσι, δὸς δόξαν τῷ Θεῷ, λέγοντες· τετέχνηκεν, ὁμολόγησον ὅτι σὺ σὰδὲν εἰργάσατο.

Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ὅδτι. Πῶς οὖν αὐτὸν σὺ ἠλέγξατε λέγοντα, Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; πόθεν δ' ἴστι ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν; εἰ πόντων δ' κὰτῶν, δὸς δόξαν τῷ Θεῷ, ὧ τότε μηδὲν εἰπόντος, ἀπεκρίσατο ὁ Χριστός, ἐπήνεσε, ἢ σὺκ ἐνεκάλεσεν, σὺδὲ εἶπε, δθὲν τί σὺκ ἔδωκας δόξαν τῷ Θεῷ; ἀλλὰ τί; πιστεύεις εἰς Ⓦ υἱὸν τῦ Θεοῦ; ἵνα μάθῃς, ὅτι τῦτο ἔστι δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ. Εἰ δ' σὺκ ἰῶ ἰσόπιμος ὢν πατρὶ, αὕτη δόξα σὺκ ἂν ἰῶ. ἀλλ' ὅπερ ὁ ὑμῶν Ⓦ υἱός, αὐτός ὅδτιν ὁ ὑμῶν Ⓦ πατήρ, εἰκότως σὺκ ὑπεπιμᾶτο ὁ τυφλός. ὅτε μὲν οὖν προσεδόκων σὺ ζητῆς αἰανεύειν ὧ ἀρνεῖσθαι, σὺδὲν αὐτῷ ἔλεγον· ὅπερ δ' εἶδον σὺδὲν πλέον αὐδὲς γεγνημένον σὺκ τῦτο, ἐπὶ τῦτον ἔρχονται πάλιν λέγοντες, ὅτι ἁμαρτωλός ὅδτιν σὺτος.

25 Ἀπεκρίθη σὺνος ὧ εἶπεν, εἰ ἁμαρτωλός ὅδτιν, σὺκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. Ἆρα μὴ ἐφοβήθη ὁ τυφλός; μὴ γέγοιτο. ὧ πῶς, ὁ εἰπών, ὅτι προφήτης ὅδτι, λέτει, εἰ ἁμαρτωλός ὅδτιν σὺκ οἶδα; ὑχ ὕτως ἔχων, σὺδὲ τῦτο πεπεισὼς ἑαυτόν· ἀλλὰ βυλόμενος ἀπὸ τ τῦ προφήματος μαρτυρίας," ἀφ' σὺκ ἀπὸ τ αὐτ φωνῆς ἀπαλλάξαι τὴν ἔγκλημ ἀὐτὸν, ὧ ἀξιόπιστον ποιῆσαι τὴν ἀπολογίαν, τῆς ἀπὸ τῆς εὐεργεσίας μαρτυρίας καταψηφιζομένης αὐτῷ. Εἰ γὰ μ πλείονας λόγους εἰπόντος αὐτοῦ, ὅτι εἰ μὴ σὺτος ἰῶ θεοσεβὴς, σὺκ ἠδυνάτο τοιαῦτα σημεῖα ποιῆν, ἵνα ἠμφισβήτουν ὡς εἰπεῖν, ὡ ἁμαρτίας σὺ ἐγεννήθης ὅλος· ὧ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Εἰ δ' ἐξ ἀρχῆς τῦτο εἶπε, τί σὺκ ἀὐ ἔπροφθασε; τί δ' σὺκ εἶπεν; Εἰ ἁμαρτωλός ὅδτι, σὺκ οἶδα· ὡσανεὶ ἐλεγε, σὺδὲν γὰρ τότε λέγω νεῶ, σὺδὲ ἀποφαίνομαι τέως· ἐκεῖνο μέντοι οἶδα σαφῶς, καὶ διισχυρίσαμαι ἀὐ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ὢν, σὺκ ἂν ἐδίασε τὰ ἐποίησε. δθὲν τῦτο ὧ ἀὐτοπρόσωπον ἐποίησεν ἑαυτὸν, ὧ τὴν μαρτυρίαν ἀδέκαστον, ὡς σὺκ ἔτι ὑφιζόμενος, ἀλλ' ἀπὸ τῦ προφήματος μαρτυρῶν. ἐπεὶ οὖν σὺκ ἴσχυσαν ἀνατρέψαι σὺδὲ ἀνελεῖν ὃ γεγονὸς, πάλιν ὅπερ ὃ πρότερον ἐρώτων), Ⓦ τρόπον τῆς θεραπείας προσερχόμενοι, καθάπερ" ὑνὲς θήραν ἀσφαλῶς" προκεκυφότες πρώτοθεν διερευνώμενοι, ὧ νεῦ μὲ ὧδε, νεῦ ὃ σαφῶς προέρχονται· ὧ ὅπερ τὸς πρότερος ἐρώτων), λόγους, ἵνα πάλιν σαθῆς αὐτὸς ποιήσωσ ὧ σιωπῶς ἐρωτᾶν, ὧ λέγουσι·

26 Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἀνέῳξέ σε τοὺς ὀφθαλμούς; Τί δ' ὁ σὺνος; νικήσας αὐτὸς ὧ καταβαλών, σὺκ ἔτι λοιπὸν ὑφειμένως ἀμφιλέγεται. ἕως μὲν γὰρ ὃ πρᾶγμα ὀξετάσεως ἐδεῖτο ὧ ἐλέγχων, πρόκειτο τὴν ἀπόδειξιν σὺ σφαλερῶς φερόμενος. ὅπερ δ' εἶλε ὧ σὺνίκησε νίκην λαμπρὰν, θαῤῥῶν ἐπεμβαίνει αὐδὲν λοιπόν· ὧ τί φησιν;

27 Εἶπον ὑμῖν ἅπαξ, ὧ σὺκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν;

Εἶδες παῤῥησίαν ἐπαίτου τοὺς ἄνδρας γραμματεῖς ὧ φαρισαίους; οὕτως ἰσχυρὸν ἡ ἀλήθεια, ὥστε ἀθενὲς ὃ ψεῦδος. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, καὶν πᾶν τυγόντων ὅπλων λάβωνται, λαμπρὸς αὐτὸς ἀποφαίνει· τῦτο δ', καὶν μ πᾶν ἰσχυρὸν ᾖ, ἀσθενεῖς αὐτὸς δείκνυσιν. ὃ δ' λέγω, τοιοῦτόν ὅδτιν· ὃ προσέχετε τοῖς λεγομένοις· δθὲν τῦτο σὺκ ἔτι ἐρῶ, σὺδὲ ἀποκρινοῦμαι ζητοῦσιν ὑμῖν ἐρωτᾶν εἰκῆ, ὧ ὑχ ὑπὲρ τῦ μαθεῖν βυλομένοις ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὑπὲρ τῦ τοῖς λεγομένοις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λεγομένοις ἐπηρεάσαι. Μὴ καὶ ὑμᾶς θέλετε μαθηταὶ αὐτοῦ γενέσθαι; Τέως ἑαυτὸν εἰς τὸ τοῦ μαθητοῦ ἐγκατέταξε χορόν. τὸ γάρ, μὴ καὶ ὑμᾶς, δεικνύοντος ἑαυτὸν ὅτι μαθητοῦ ὄντα. εἶτα αὖθις σκωμμάδησε καὶ διέπληξεν ἐκφυλίως. ὅπερ γὰρ ἤδει, ὅτι σφόδρα αὐτοὺς τοῦτο ἔπληττε, καθάπαξ μοῦ ὑπερβολῆς αὐτοῦ βουλόμενος, τοῦτο εἴρηκεν· ὥσπερ καὶ ψυχῆς περιῤῥησιασμένης καὶ ὑπερορώσης αὐτῶν τὰ μανίας, καὶ δεικνύουσης αὐτοῦ μέγα τὸ ἀξίωμα, ἐφ' ᾧ σφόδρα ἐθαῤῥεῖ, καὶ δηλούσης ὡς ἐκεῖνοι θαυμαστὸν ὄντα αὐτὸν ὕβριζον, αὐτὸς δὲ οὐχ ὑβρίζετο, ἀλλ' ὅπερ ὡς ὕβριν προσέφερον, τοῦτο ὡς μισθὸν ἥρπασε.

28 Σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου, φασίν· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί.

Αλλ' οὐκ ἂν εἶχον λόγον τοῦτο. ὑμεῖς γὰρ οὔτε Μωϋσέως, οὔτε τούτου. εἰ γὰρ ἦτε Μωϋσέως, καὶ τούτου ἂν ἐδέεσθε. Διὰ τοῦτο ἀνωθεν ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς ὁ Χριστός, Εἰ ἐπιστεύετε Μωϋσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί (περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν) ὅπερ εἰς τούτους ἀεὶ τὰς λέξεις κατέφθυνεν. Ioan. 5. μς.

29 Ἡμεῖς οἴδαμεν, ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ Θεός. Τίνος εἰπόντος; τίνος ἀπαγγείλαντος; τῶν προγόνων, φασί, τῶν ἡμετέρων. Εἶτα, τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων οὐκ ἔστιν ἀξιοπιστότερος, ὁ διὰ τῶν σημείων τούτων διαβεβαιούμενος, ὅτι τε ἀπὸ Θεοῦ ἦκεν, καὶ ὅτι τὰ ἄνωθεν φθέγγεται; καὶ οὐκ εἶπαν, ἡμᾶς ἠκούσαμεν, ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ Θεός, ἀλλ' ὅτι οἴδαμεν. τὰ δὲ ἀκοῆς ὑμᾶς, ὦ Ιουδαῖοι, ὡς εἰδότες, διϊσχυρίζεσθε· τὰ δὲ ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἀκοῆς ἐλάττονα εἶναι νομίζετε; καὶ μὴν σκῆπτα μὲν οὐκ οἴδατε, ἀλλ' ἠκούσατε· ταῦτα δὲ οὐκ ἠκούσατε, ἀλλ' εἴδετε. τί οὖν ὁ τυφλός; 30 Εν τούτῳ γὰρ ἐστὶ τὸ θαυμαστόν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί, τοιαῦτα σημεῖα ποιῆς· Οτι δὲ θεοπρεπὴς καὶ τῶν ἐπισήμων περὶ ὑμῶν ὤν, οὐδὲ τῶν ἀφανῶν, οὐδὲ τῶν δοξασμένων, τοιαῦτα δύναται). ὡς εἰκὸς πόθεν δῆλον, ὅτι Θεός ἐστιν, οὐδὲ μᾶς ἀνθρωπίνης δεόμενος βοηθείας.

31 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει. Επειδὴ γὰρ προσβάσονται εἶπον, πῶς δύνανται) ἀνθρωπος ἁμαρτωλός; τοιαῦτα σημεῖα ποιῆν; λοιπὸν καὶ τῶν ἐκείνων προσλαμβάνει κρίσιν, τῶν οἰκείων λόγων· ἐκπεπληγμένων ῥημάτων. ἃ δόξω, φησίν, αὐτὴ καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν κοινά· ταύτῃ τοίνυν ἐμμείνατε. καὶ θέα μοι τὴν σοφίαν. πανταχοῦ τὸ σημεῖον προτρέφει, ὅπερ ἦν τὸ ἐλεῖν οὐκ εἶχεν, ἐξ αὐτῶν συλλογιζόμενος· ὁρᾷς ὅτι καὶ ὁ ἀρχῆς ἔλεγε, ὅτι εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα, καὶ ἀμφισβάλλων (μὴ γένοιτο) ἀλλ' εἰδὼς ὅτι οὐχ ἁμαρτωλός ἐστι; νῦν γοῦν ὅτε χαλεπὸν εἶχεν, ὁρᾶτε πῶς ἀπελογήσατο. οἶδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει, Αλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ. Ενταῦθα γὰρ οὐχὶ μόνον ἁμαρτημάτων αὐτὸν ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀρέσκοντα τῷ Θεῷ δείκνυσι, καὶ τὰ ἐκείνου πάντα προβάλλοντα. ὅπερ γὰρ ἐκεῖνοι θεοσεβεῖς ἔλεγον ἑαυτούς, προσέθηκε, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ. οὐκ ἀρκεῖ γὰρ τοῦτο, φησί, τὸ ὁπωσοῦν σέβειν τὸν Θεόν, ἀλλὰ δεῖ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆσαι. Εἶτα ἐπαίρει τὸ γενος, λέγων·

32 Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου.

Εἰ τοίνυν ὁμολογεῖτε, ὅτι ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, οὐδεὶς ἂν ἐποίησε, καὶ θαῦμα τοιοῦτον, οἷ δὴ οὗτος αὐτὸς ἐποίησεν, δῆλον ὅτι πάντα ἐνίκησεν ἀρετῇ, καὶ μείζων αὐτοῦ ἐστιν, ἢ τὸ τοῦ προφήτου, ἡ δύναμις. τί οὖν ἐκεῖνοι;

34 Εν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Εως μὲν αὐτὸν προσεδόκων ἀρνεῖσθαι, καὶ ἀξιόπιστον εἶναι) ἐνόμιζον, καὶ ἄπαξ καὶ δεύτερον καλοῦντες αὐτόν. Εἰ δὲ μὴ ἐνομίζετε ἀξιόπιστον, τίνος ἕνεκεν ἐκαλεῖτε καὶ δεύτερον ἠρωτᾶτε; ὅπερ δὲ τοῦ ἀληθῆ ἐφθέγξατο σοφὸν αἰδεσθείς, ὅτε μάλιστα αὐτὸν θαυμάσαι ἐχρῆν, τότε αὐτὸν κατεδίκαζον. Τί δέ ἐστιν, ἐν ἁμαρτίαις ἐγεννήθης ὅλος; ἐν ταῦθα" αὐτοῦ καὶ τοῦ τυφλοῦ ὀνειδίζοντες ἀφροσύνῃ· ὡσανεὶ ἔλεγον, ἐκ προφήτης ἡλικίας ἐν ἁμαρτίαις εἶ σύ, προδηλοῦντες ὅτι διὰ τοῦτο

τῶτο γέγονε τυφλός, ὅπερ λέγειν οὐκ εἶχεν. ἐν τύτῳ γοῦν αὐτὸν ᾠδαμωδύμησε ὁ Χειτός, ἔλεγε· Εἰς κρίμα ἐγὼ ἦλθον εἰς Ⓦ κόσμον, ἵνα Ⓘ μὴ βλέποντες βλέψωσι, Ⓒ Ⓘ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται). ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; τί γὰρ εἶπεν ὁ μάθητης; μὴ γὰρ οἰκείαν γνώμην εἰρήκατε; ἀλλὰ κοινὴν κρίσιν εἰρήκασε, λέγων· οἴδαμεν ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκύει; ἀλλὰ τὰ παρ' ὑμῶν λεχθέντα, εἰς μέσον ἤγαγε; Ioan. 9. 41.

Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Εἶδες Ⓦ κήρυκα τῆς ἀληθείας, πῶς ἡ πενία τῆς φιλοσοφίας οὐκ ἐγύμνετο κώλυμα; ὁρᾷς ὅσα ἤκουσεν οὐκ ᾠφελιμίων ἃ ὅσα ἔπαθε; Ⓒ διὰ λόγων ἃ διὰ ἔργων πῶς ἐμαρτύρησε;

ΠΟΙΚΙΛΟΝ Ταῦτα ἃ ἀναπέγραπται, ἵνα ἃ ἡμᾶς μιμώμεθα. Εἰ γὰρ ὁ ἐπαίτης, ὁ τυφλὸς, ὁ μηδὲ ἑωρακὼς αὐτὸν, τοσαύτην βύθεως παῤῥησίαν ἐπεδείξατο περὶ τῆς τῦ Χειτοῦ θεραπλήσεως, περὶς ὁλόκληρον δῆμον σὰς φονεύτας ἃ δαιμονῶντα Ⓒ μαινόμενον, ἃ ἀπὸ τῆς ἐκείνου φωνῆς βαλόμενον καταδικάσαν Ⓦ Χειτόν, καὶ σὺν εἶχεν σὺδὲ ἀνεχώρησεν, ἀλλὰ μετὰ παῤῥησίας ἁπάσης αὐτοῦ ἐπεστόμισε, Ⓒ εἵλετο βλασθῆναι ἔξω μᾶλλον, ἢ περιδεῖναι τὴν ἀλήθειαν· πόσῳ μᾶλλον ἡμᾶς σὲ ἐπὶ τοσῦτον χρόνον ἐν πίστει ζήσαντας, σὲ μυρία γαύματα ἐκ τῆς πίστεως ἑωρακότας, σὲ μείζονα βύεργετηθέντας ἐκείνου, ἃ σὲ ἔνδοθεν ὀφθαλμοὺς ἀναβλέψαντας, ἃ τὰ ἀπόῤῥητα θεασαμένους μυστήρια, ἃ εἰς τοσαύτην κληθέντας τιμὴν, ἅπασαν παῤῥησίαν ἰσχὺν αὐτῶ ἐπιδείκνυσθαι χρὴ περὶ σὲ ἐγκαλῶν ἐπηχθεωμένας ἃ λέγοντάς τι κατ' χρίσταιον, Ⓒ ὑποσμίζειν, ἀλλὰ μὴ συγχωρεῖν ἁπλῶς; δυνησόμεθα γὰρ τῦτο ποιῆσαι, ἐὰν ἃ παῤῥησίαν ἔχωμεν, καὶ ταῖς γραφαῖς προσέχωμεν, καὶ μὴ παῤέργως αὐτὰς ἀναγινώσκωμεν. Εἰ γὰρ ἡμῖς ἀκριβῶς ἐνεῦθεν εἰσέρχοιτο, κἂν οἶκοι μὴ ἀναγινώσκωμεν, περισχεῖν ἃ τοῖς ἐνεῦθεν λεγομένοις, ἱκανὴ ἃ σύνεσις ἡμῶν εἰς ἐμπειρίαν αὐτῶν καταστῆσαι πολλήν. ἃ γὰρ νῦν μὲν ταῦτας, ἄμεινον ἂν ἑτέρας ἀναγνώσκομεν γραφάς· ἀλλ' ἀεὶ ταὐτὰς καὶ ταὐτὰς ἃ διαπεμπτός. ἀλλ' ὅμως ὅτως ἀθλίως Ⓒ πολλοὶ διάκεινται), ὡς μετὰ τοσαύτην ἀνάγνωσιν μηδὲ τὰ ὀνόματα εἰδέναι τῶν βιβλίων καὶ σὺκ ἀσχημόνον), σὺδὲ φρίττουσιν, ὅτω παῤέργως εἰς ἀκροατήριον θεῖον εἰσερχόμενοι. ἀλλ' ἂν μὲν κιθαρῳδὸς, ἢ ὀρχηστὴς, ἢ ἄλλος τις τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς καλέσῃ τὴν πόλιν, μετὰ πολλῆς ἅπαντες τρέχουσι, Ⓒ χάριν αὐτῷ τῆς κλήσεως ἴσασι, ἃ ἡμέρας ὁλοκλήρους ἐκεῖ μένειν ἀναλίσκουσιν, ἐκείνῳ μόνῳ παρεστέχοντες· τῦ δὲ Θεοῦ διὰ τῶν προφητῶν ἃ ἀποστόλων ἡμῖν διαλεγομένε, χασμώμεθα, κινώμεθα, ἱλιγιάμεν· ἃ ἐν μὲν ᾧ θέρει πολὺς ὁ ἀνχμὸς εἶναι δοκεῖ, ἃ τὴν ἀγορὰν καταλαμβάνομεν· ἃ ἐν χειμῶνι πάλιν ὁ ὑετὸς κώλυμα ἃ ὁ πηλὸς, ἃ οἶκοι καθήμεθα. ἃ ἐν μὲν ταῖς ἱπποδρομίαις, σὺκ ὀρθρου βπικειμένου τῦ Ⓦ ὑετὸν στάντος, Ⓘ πλείους, πολλῶν ὄμβρων καταφερομένων, καὶ ἀνέμου σὺ ὕδωρ εἰς ταὐτὸ ῥιπίζοντος, ἑστήκασι μαινόμενοι, ἃ ψύχους καὶ ὑετοῦ καὶ πηλῦ ἃ μήκους ὁδοῦ καταφρονοῦντες, ἃ σὺδὲν αὐτοῦ ὅτε οἶκοι κατέχει, ὅτε σκέπει κωλύει διαβῆναι· ἐνταῦθα δὲ ἃ ὀρόφων ὑπεικειμένων, ἃ θέρμης ὄυσης θαυμαστῆς, ἀναδύονται καὶ ἱδρῶτες ἔχουσι· ἃ ταῦτα ὑπὲρ κέρδες τῆς οἰκείας ψυχῆς. ποῦ ταῦτα ἀνεκτά, εἰπέ μοι; διὰ τί δὲ ἐν ἐκείνοις πάντων ὄυλες ἐμπειρότεροι, ἐν τοῖς ἀναγκαίοις παίδων ἐσμὲν ἀμαθέστεροι. κἂν μέν τις ἡνίοχόν σε ἃ ὀρχηστὴν καλέσῃ, ὑβρίσθαι φῂς, Ⓒ πάντα ποιῇς, ὥστε σε ὃ ὄνειδος ἀποτρίψασθαι· ἂν δὲ ὑπὲρ τῆ θεωρίαν σε ἐλκύσῃ ἃ θεάματος, ὐκ ἀποπηδᾷς· ἃ ἧς ὃ ὄνομα φιλοχρηματίας τέχνης, ταύτην μεταδιώκεις χαρὰν ἅπασαν. ἔνθα δὲ ἃ τὸ θέαμα ἃ ὃ ὄνομα ἔχειν ὀφείλεις, ἃ εἰ ἃ καλέσθαι χρισιανός, σὺδέ τι ποτέ ὄστι τὸ θέαμα οἶδας. τί ταύτης τῆς ἀνοίας ἡμῖν ἂν γένοιτο; ταῦτα ἐβαλόμην συνεχῶς λέγειν πρὸς ὑμᾶς· δέδοικα δὲ, μὴ μάτην ἀπεκάμω ἃ κέρδος χωρὶς. ὁρῶ γὰρ μεμηνότας ἃ νέους μόνον, ἀλλὰ ἃ γέροντας· ἐφ' ὧν μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅταν ἴδω ἄνδρα ἀπὸ τῆς πολιᾶς αἰδέσιμον, καταγελῶντα τῆ πολιᾶ, ἃ παιδίον ὑπισυούμενον. τί γὰρ ἄθλιος τύτε γένοιτο; τί δ' ἔρχ τύτε ἀγχόνης; ὁ παῖς ᾠδὰ τὸν πατέρα ὑπὸ διδάσκεται

διδάσκει) ἀξημονέν. δάκνει τὰ ῥήματα; ὅτι καὶ γὼ βέλομαι ἀναχέαι ὑμᾶς τ ἀγὰ τ ῥημάτων ἀληθείας, ἵνα τ ἀγὰ τ παραμυθ ἀσημοσιώπης ἀπαλλαγῆτε. καὶ γὰρ εἰσί τινες, οἱ πολλῷ ψυχρότεροι τούτων ὄντες· οἱ οὐδὲ ἀκροῶνται ὅπως τοῖς λεγομένοις, ἀλλὰ καὶ μακρὰν" Εἴρκσιν ὑπὲρ τ σώματος λόγον. κἂν μὲ ἐρωτήσῃς, τίς ἐστιν ὁ Αμώς, ἢ ὁ Αβδίας, ἢ ποῖος τῶν προφητῶν ὁ ἀριθμός, ἢ τῶν ἀποστόλων, οὐδὲ χρῆναι δοκῶ. ὑπὲρ γ τῶν ἵππων καὶ ἡνιόχων, σοφιστῶν δ ῥητόρων δεινότερον ἀπολογίαν ζητῆσαι· καὶ μ τοῦτα ἅπαντα λέγουσι, καὶ τί τὸ βλάβος; καὶ τίς ἡ ζημία; ἀγὰ γὰρ τοῦτο φύω, ὅτι οὐδὲ ζημίαν ἴστε τὸ πρᾶγμα, οὐδὲ ὠφέλειαν λαμβάνετε τῶν κακῶν. ἔδωκέ σοι βίου πρόθεσίαν ὁ Θεός, εἰς τὸ θεραπεῦσαι αὐτόν· σὺ δὲ μανίαν ἀναλίσκων αὐτὸν δ εἰκῇ καὶ ὃν οὐδενὶ χρησίμῳ, δέδεξαι ἐπὶ τίς ἡ ζημία; κἂν μὲν ἀργύριον ὀλίγον δαπανήσῃς ἁπλῶς, ζημίαν τὸ πρᾶγμα καλεῖς· ταῦτα δὲ ἡμέρας σε δαπανῶν ὁλοκλήρους εἰς σατανικὰς πομπάς, οὐδεμίαν ἡγῇ ποιεῖν ἄτοπον; δέον εἰς λίτας καὶ δάκρυα δαπανᾶν σε τὸν ζωὸν ἅπασαν· σὺ δὲ εἰς χαυνότητας καὶ θορύβους καὶ αἰσχρὰ ῥήματα, καὶ μάχας καὶ τέρψιν ἀκόλαστον, καὶ ἔργα ἀπὸ μαινομένου γνώμης βίον σε καταναλίσκεις εἰκῇ καὶ ὅπου κακῷ ᾧ σῷ· καὶ μ τοῦτα πρῶτα ἐρωτᾷς, τίς ἡ ζημία, οὐκ εἰδὼς ὅτι πρώτου μᾶλλον ἀφαιρεῖν χρή, ἢ χρόνον. χρυσίον μὲν ἀναλώσῃς, δυνήσῃ πάλιν ἀνακτήσασθαι· χρόνον δὲ ἂν ἀπολέσῃς, δυσκόλως αὐτὸν ἀναλήψῃ. ὀλίγος γὰρ ἡμῖν παραμένει τοῦ προκειμένου βίου. ἂν οὖν εἰς δέον αὐτῷ μὴ χρησώμεθα, τί ἐροῦμεν ἀπελθόντες ἐκεῖ; εἰπὲ γάρ μοι· εἴ τινά σε τῶν ὑῶν ἐκέλευσας τέχνην μαθεῖν· εἶτα ἐκεῖνος οἶκον ἀγὰ πρώτου ἔμαθεν, ἢ δ ἄλλο τι περιεῖδεν, οὐκ ἂν αὐτὸν παρητήσαο ὁ διδάσκαλος; νὴ ἂν εἶπε πρὸς σέ, συγγνῶθι μοι πρὸς μὲ πεποίηκας, καὶ χρόνον ὤφλησας· εἰ μὴ μέλλει τούτῳ χρόνον τοῦτον πρὸ ἡμῶν, ἀλλ' ἐτέρωθι ἀναλίσκειν ὁ παῖς. πῶς σοι προσῆλθα μαθητής; ταῦτα καὶ ἡμᾶς εἰπεῖν ἀνάγκη. ἐρᾷ γ καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν· χρόνον ὑμῖν δέδωκα; φησί, καιρὸς δ μαθεῖν τ τέχνην ταύτην τ τ βλαβείας· τίνος ἕνεκεν εἰκῇ καὶ μάτην τ χρόνον ἀναλώσατε τοῦτον; τί δὲ πρὸς προσῆλθον διδάσκαλον ζωηχῶς οὐκ ἐβασίζετε, οὐδὲ προσείχετε τοῖς λεγομένοις; ὅτι γὰρ τέχνη ἐστὶν ἡ βλάβη, ἄκουσον τί φησιν ὁ προφήτης· Δεῦτε τέκνα, ἀκούσατέ μου, φόβον Κυρίου διδάξω ὑμᾶς. καὶ πάλιν· Μακάριος ἀνθρωπος, ὃν ἂν παιδεύσῃς, Κύριε, καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν. ὅταν οὖν τοῦτον ἀναλώσῃς εἰκῇ, ποίαν ἔξεις ἀπολογίαν; καὶ τίνος ἕνεκεν, φησίν, ὀλίγον ἡμῖν ἐταμίευσαν χρόνον; ὧν τ ἀναισθησίας καὶ τ ἀγνωμοσύνης. ὑπὲρ δ μάλιστα εὐχαριστεῖν ἔδει, ὅτι σοι τοὺς πόνους ἐπέτεμε, καὶ τὰς ἱδρῶτας ἐκένωσε, καὶ τὴν ἀνάπαυσιν μακρὰν ἐποίησε καὶ ἀθάνατον, ὑπὲρ τούτων ἐγκαλεῖς καὶ δυσχεραίνεις; ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδα πῶς ἐκτρέπω τ λόγον ἐξηγούμενος, καὶ μακρὸν εἰργασάμεθα. διόπερ ἀναλαβόντες αὐτὸν συνεῖναι πάλιν. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῆς ἡμετέρας ἐστὶ παλαιπωρείας, ὅτι ἐντεῦθεν μὴ ἂν μακρὸς γένηται ὁ λόγος, πρώτους ἀκηδιάσωμεν· ἐκεῖ δὲ, ἐκ μέσης ἡμέρας ἐξελθόντες, ἕως κἀμπάσι καὶ λύχνοις ἀναχωρῶσιν. ἀλλ' ἵνα μὴ ἀεὶ ἐγκαλῶμεν, παρακαλῶμεν ὑμᾶς λοιπὸν καὶ δεόμεθα· δότε ταῦτα τῇ τοῦ χάριν καὶ ἡμῖν καὶ ἑαυτοῖς, καὶ πρώτων ἀπαλλαγέντες τῶν ἀλλων, τούτοις ἑαυτοὺς προσηλώσωμεν. κερδανοῦμεν μὲν γὰρ καὶ ἡμεῖς δῆλον ὑμῖν τῇ χάριτι καὶ τῇ εὐφροσύνῃ, δ δ σεμνύεσθαι ἐφ' ὑμῖν, καὶ τ ὅτι τούτοις λαβεῖν ἀμοιβάς. παρὰ δὲ μαθόντα ἅπαντα ὑμεῖς καρπώσεσθε, ὅτι μανικῶς οὕτω προσηλωμένοι τῇ ὀρχήστρᾳ προσῆτε τότε, ἀγὰ τ Θεοῦ φόβον καὶ τὴν ἡμετέραν προσκλησιν, ἀπορρήξατε τ νοσήματος ἑαυτούς· καὶ ἐκείνῳ, καὶ ταῖς δεσμὰ διελύσατε, καὶ προσέλθετε παρὰ Θεόν· καὶ ἐδράμετε. οὐκ ἐκεῖ δὲ μόνον λήψεσθε παρὰ μαθόν, ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν εἰλικρινῆ καρπώσεσθε τὴν ἡδονήν. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀρετή, μ τῶν ἐκεῖ στεφάνων καὶ ἐντεῦθεν ἡδὺ κάθηται ἡμῖν βίον. πειθώμεθα τούτῳ τοῖς εἰρημένοις, ἵνα τ τῶν ἐντεῦθεν, καὶ τῶν ἐκεῖσε ὑπερτύχωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, μθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. ιθ 35 ΚΑΙ ΕΞΕΒΑΛΟΝ ΑΥΤΟΝ ΕΞΩ. ΚΑΙ ΗΚΟΥσεν ὁ Ιησῦς, ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; 36 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, καὶ εἶπε· καὶ τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; καὶ τὰ λοιπά.

ΟΙ διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν πάσχοντες τι δεινὸν καὶ ὑβριζόμενοι, ὅτοι μάλιστά εἰσιν οἱ τιμώμενοι. ὥσπερ γὰρ οἱ χρήματα ἀπολλύς διὰ αὐτὸν, οὗτοι μάλιστά ὄντες οἱ πλούσιοι· καὶ οἱ τὴν ψυχὴν αὐτῶν μισῶν, αὐτὸς μάλιστά ὄντες οἱ φιλῶν· οὕτω καὶ οἱ ὑβριζόμενος, οὗτοι μάλιστά ὄντες οἱ τιμώμενος· ὅπερ καὶ ὅτι τοῦ τυφλοῦ γεγένηται. ἐξέβαλον οὖν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἱεροῦ οἱ Ιουδαῖοι, καὶ εὗρεν αὐτὸν ὁ διδάσκαλος τοῦ ἱεροῦ· ἀπηλλάγη τοῦ συνεδρίου τοῦ λοιμικοῦ, καὶ ἐπείτυχε τῆς σωτηρίας πηγῆς· ἠπιμάθη ἐκείνου τῶν Χριστὸν ἀπιμησαίντων, καὶ ἐπιμήθη τοῦ τῶν ἀγγέλων δεσπότου. τοιαῦτα τοὺς τῆς ἀληθείας ἔπαθλα. ὅτω καὶ ἡμεῖς, ἂν ἐν τούτῳ ὦμεν ἀφῶμεν τὰ χρήματα, ὑβρισθῶμεν ἐκεῖ πλείονα· ἂν ἐν τούτῳ δῶμεν τοῖς θλιβομένοις, ἀναπαυσόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς· ἂν ὑβριζώμεθα διὰ τὸν Θεόν, τιμώμεθα καὶ ἐν τούτῳ, καὶ ἐκεῖ. ὡς ὃ ἐξέβαλον αὐτὸν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, εὗρεν αὐτὸν ὁ Ιησῦς. δείκνυσιν ὁ εὐαγγελιστὴς ὅτι ὅτι τούτῳ ἦλθεν, ὥστε αὐτὸν σωτηρίαν. καὶ ὅσα πίστιν αὐτὸν ἀμείβεται· τὸν κεφαλαίῳ τῶν ἀγαθῶν. καὶ γὰρ ἑαυτὸν ἐγνώρισεν αὐτῷ πρότερον ἀγνοοῦντι, καὶ εἰς τὸν τῶν οἰκείων μαθητῶν ἐγκατέλεξε χορόν. σὺ δὲ σκόπει, πῶς τὴν ἀκρίβειαν ὁ εὐαγγελιστὴς ἐζήτειται. Εἰπόντος γὰρ αὐτῷ, σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; λέγει· Κύριε, καὶ τίς ἐστιν; οὐδέπω γὰρ αὐτὸν ᾔδει, καίτοι τεθεραπευμένος. τυφλὸς γὰρ ἦν, πρὶν ἢ τοῦ Χριστοῦ εὐεργέτου ἐλθεῖν, καὶ μετὰ τὴν ἴασιν ἐκ τῶν κυνῶν ἐκείνων ὠνείδιστο. καθάπερ οὖν τις ἀγωνοθέτης, ἀθλητὴν πολλὰ καμόντα καὶ τεφρωθέντα δέχεται. καὶ τί φησι; πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; τί τοῦτο; μετὰ τοσαύτην παῤῥησίαν τὴν τοῦ Ιουδαίους, μετὰ τοσαῦτα ῥήματα, ἐρωτᾷ εἰ πιστεύεις; οὐκ ἀγνοῶν, ἀλλὰ βουλόμενος ἑαυτὸν γνωρίσαι, καὶ δεῖξαι, ὅτι πολλοῦ τιμᾶται τὴν αὐτοῦ πίστιν. ὑβρίσθη με δῆμος τοσοῦτος, φησὶν, ἀλλ' οὐδὲν ἐμοὶ λέγεις ἐκείνων· ἑνός μοι μέλει, τοῦ σε πιστεῦσαι. Κρεῖττον γὰρ εἷς ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ἢ μυρίοι παράνομοι. σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; ὡς καὶ πρὸ καὶ ἀποδεχόμενος τὰ εἰρημένα, ὅτως αὐτὸν ἐρωτᾷ· καὶ προσέτερον αὐτὸν εἰς πόθον ἐαυτῷ κατέστησεν. ὁ γὰρ εἶπεν οὐθέως, πίστευσον, ἀλλὰ κατ' ἐρώτησιν. τί οὖν ἐκεῖνος; καὶ τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; πολλοῦσης καὶ σφόδρα ἐπιζητήσης ψυχῆς τὸ ῥῆμα. ὅταν δὲ τοσαῦτα διελέχθη, τοῦτον ἀγνοεῖ, ἵνα μάθῃς αὖθις τὸ φιλάληθες. ὅπου γὰρ ἦν αὐτὸν ἑωρακώς.

37 Λέγει αὐτῷ· καὶ ἑώρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν. Οὐκ εἶπεν, ἐγώ εἰμι· ἀλλὰ, μέσως ἔπι τὸ ὑπερεσταλμένως, καὶ ἑώρακας αὐτόν. τοῦτο ἔπι ἀθλητοῦ· διὰ τὸ σαφέστερον ἐπήγαγε, ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστι. 38 Λέγει· πιστεύω, Κύριε. καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ εὐθέως. Καὶ οὐκ εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ τεθεραπευκώς σε, ὁ εἰπὼν σοι, ὕπαγε νίψαι εἰς τὸν Σιλωάμ· ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα σιγήσας, φησὶ· πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; εἶτα τοῦ πολλοῦ διὰ θέσιν ἐμφάνων προσεκύνησεν εὐθέως, ὅπερ ὀλίγοι τῶν τεθεραπευμένων ἐποίησαν, οἷς καὶ λεπροὶ, καὶ εἷς ἄλλος, διὰ τοῦτο ἐμφάνων αὐτοῦ τοῦ θείου δυνάμεων. ἵνα γὰρ μή τις νομίσῃ ῥῆμα μόνον εἶναι τὸ λεχθὲν, καὶ τὸ ἔργον προσέθηκε. προσκυνήσαντος δὲ αὐτοῦ,

39 Φησὶν ὁ Χριστός· εἰς κρίμα ἐγὼ ἦλθον εἰς τὸν κόσμον, ἵνα καὶ μὴ βλέποντες βλέπωσι,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πωσι, οἱ βλέποντες τυφλοὶ γίνονται. Τοῦτο καὶ ὁ Παῦλός φησι· Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνη, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ· Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν. Εἰπὼν δέ, Εἰς κρίμα ἐγὼ ἦλθον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, κἀκεῖνον σφοδρότερον ἐβεβαίωσε τὴν πίστιν εἰργάσατο, καὶ ἀνέστησε τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ. καὶ γὰρ ἠκολούθουν αὐτῷ Φαρισαῖοι. Οὓς δέ, Εἰς κρίμα, εἰς μείζονα κόλασιν ἔλεγε· δείκνυσι δὲ ὅτι οἱ κατακρίναντες αὐτὸν, αὐτοί εἰσιν οἱ κατακριθησόμενοι· οἱ δὲ ὡς ἀμαρτωλὸν κατακρίνοντες, αὐτοί εἰσιν οἱ κατακεκριμένοι. ἐνταῦθα δὲ δύο λέγει ἀναβλέψεις καὶ δύο τυφλότητας· τὴν τε ἀθεότητα, τὴν τε νοητήν.

40 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; Ὥσπερ ἀλλαχοῦ ἔλεγον, σοβεροὶ δεδουλώκαμεν πώποτε, ἢ, οὐκ περιείας ἀγεγεννήμεθα· οὕτω καὶ νῦν τοὺς οἰκείους αὐτοὺς κεκτήσασθαι μόνον, καὶ ταύτην ἐπαιρόμενοι τὴν πήρωσιν. εἶτα δείκνυσιν ὅτι βέλτιον τυφλοὺς αὐτοὺς εἶναι ἢ βλέποντας, φησίν· κεκρίνηται

41 Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν. Ἐπειδὴ ἀμείνων ὁ τοιοῦτος τῶν γεγραμμένων ὀνόμιζον εἶναι τὴν συμφοράν, πειρᾶται λοιπὸν ἀνεκλοτέρους ὑμῖν ἔφερε τοὺς κόλασιν, πολυταχοῦ πεικότων καὶ δυσσεβήματα φρονήματα, καὶ εἰς ἔννοιαν ἄγων μεγάλων καὶ θαυμασίων. Νῦν δὲ λέγετε, ὅτι βλέπομεν.

Ὥσπερ οὖν φησιν, οὐ ὑμᾶς ἐλέγχετε, ὅτι Θεὸς ὑμῶν εἶ, ὅτω δὴ καὶ ἐνταῦθα· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπετε· ἁμαρτία ὑμῶν μένει. ἐνταῦθα ὅπερ ἐνόμιζον ἐγκώμιον εἶναι μέγα, τοῦτο δείκνυσιν αὐτοῖς κόλασιν φέρον· καθάπερ δὲ τοὺς ἐστερημένους τῆς ὁράσεως οὐ πήρωσις πεποίηκε τοῦ μὴ γνωρίζειν τὸν ἐκ τυφλοῦ· εἶτα πρὸς τῆς τυφλότητος αὐτῶν ὠφελεῖται. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν, ἁμαρτίαν τὴν ἡμετέραν πήρωσιν ἁμαρτάνομεν, ἀλλ' ὡς πλοῦτον φθόνοντες ἀποστρεφόμεθα, διὰ τοῦτο πρώτα ποιεῖται τὸν λόγον. ὃν ἀπλῶς ὁ εὐαγγελιστὴς ἐμνημόνευσεν, ὅτι ἦκουσαν ὧν οὐκ ἐβεβαίωσαν τῶν Φαρισαίων ταῦτα μετ' αὐτοῦ ὄντες, καὶ εἶπον· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; ἀλλ' ἵνα σε ἀναμνήσῃ, ὅτι ὅτοι σκληροὶ ἦσαν μετέστρεψαν ἀποστάντες, εἶτα λιθάσαντες. ἦσαν γὰρ ἐνίοτε ἀπολείως ἀκολουθοῦντες, καὶ ῥᾳδίως εἰς τὸ ναὸν μεταβαλλόμενοι. πόθεν οὖν καταβάλλει, ὅτι οὐκ ἔστι πλοῦτος, ἀλλὰ πονηρία; ἐκ τῶν γνωρίσματα ἑκατέρου, καὶ τοῦ ποιμένος, καὶ τοῦ πλοῦτου καὶ λυμεῶνος, ἃ ἀπ' αὐτῶν προέχων αὐτοῖς ἐξετάζειν τὸν τῶν τοιούτων ἀληθῆ. καὶ μετέστρεψεν, τίς ὁ πλοῦτος καὶ ὁ κλέπτης δείκνυσιν, ἀπὸ γραφῶν αὐτὸν οὕτω καλῶν, καὶ λέγων·

1 Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής. Ὁρᾷς τὰ διάγματα τοῦ λῃστοῦ· πρῶτον, ὅτι οὐ παῤῥησίᾳ εἰσέρχεται· δεύτερον, ὅτι οὐ διὰ τῆς γραφάς· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, μὴ διὰ τῆς θύρας. ἐνταῦθα δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ αἰνίττεται, καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἐσομένων· τόν τε ἀντίχριστον, καὶ τοὺς ψευδοχρίστους· τόν τε Ἰούδαν καὶ Θευδᾶν, καὶ εἴ τινες ἕτεροι τοιοῦτοι γενήσονται. Εἰκότως δὲ θύραν τὰς γραφὰς ἐκάλεσεν. αὗται γὰρ ἡμᾶς προσάγουσι τῷ Θεῷ, καὶ τὴν θεογνωσίαν δωρήσουσιν· αὗται προβατα ποιοῦσιν· αὗται φυλάττουσι, καὶ τοὺς λύκους ἐκ ἀφιᾶσιν ἐπεισελθεῖν. καθάπερ γὰρ ἡ θύρα ἀσφαλὴς, ὅταν ἀποκλείει τοὺς αἱρετικοὺς τὴν εἴσοδον, οὕτω ἀσφαλείᾳ καθιστῶσα ἡμᾶς περὶ ὧν δὲ βλώμεθα πάντων, καὶ ἐκ ἐῶσα πλανᾶσθαι. κἂν μὴ προσκαλύσωμεν αὐτὴν, ἐκ ἐσόμεθα δύσχειρωτοι τοῖς ἐχθροῖς. Διὰ ταύτης καὶ τοῦ ποιμένος καὶ τοῦ προβάτου εἰσόμεθα ἀπόντας. τί δέ ἐστιν, εἰς τὴν αὐλήν; προβατα τὰ προβατα καὶ τὴν ἐκείνων προφοράν. ὁ γὰρ μὴ ταῖς γραφαῖς χρώμενος, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, τουτέστιν, ἑτέρᾳ ἑαυτῷ δὲ μὴ νενομισμένῃ τέμνων ὁδὸν, οὗτος κλέπτης ἐστίν. ὁρᾷς καὶ ἐνταῦθεν τὸν πατρὶ συμφωνοῦντα, τὰς γραφὰς εἰς μέσον προφέρειν·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ιωαν. ι. λθ. φέρειν; ἀλλὰ τοῦτο καὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἔλεγεν, Ἐρευνᾶτε ταῖς γραφαῖς· καὶ Μωϋσέα παρήγαγεν εἰς μέσον, καὶ μάρτυρα αὐτὸν καλεῖ, καὶ τοὺς προφήτας πολλούς. πάντες γάρ, φησιν, ἀκούσαντες ἐκ τῶν προφητῶν, ἤξουσι πρὸς μέ. καὶ Εἰ ἔπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἔπιστεύετε ἂν ἐμοί. ἐνταῦθα γοῦν τὸ αὐτὸ μεταφορικῶς εἴρηκεν. Εἰπὼν γάρ, ἀναβαίνων ἄλλαχόθεν, καὶ τοὺς γραμματέας ἠνίξατο, ὅτι ἐδίδασκον ἐντάλματα, διδασκαλίας ἀνθρώπων, καὶ τὸν νόμον παρέβαινον· ὅτερ οὖν καὶ αὐτὸς ἐνεδίζων ἔλεγεν, Οὐδεὶς δέ μου ποιεῖ τὸν νόμον. καὶ καλῶς Εἶπεν, ἀναβαίνων, οὐκ Εἰσιών, ὅσαπερ ὅτι κλέπτου θρηνοῦ ἐπορπηδήσας βαλανείου, καὶ ὑπευθύνως πάντα παραφέροντος. Εἶδες πῶς ἐπεγράψατο τὴν λῆξιν; σκόπει καὶ τὸ ποιμένος τὸ γνώρισμα. τί οὖν τοῦτό ἐστιν;

2 Ὁ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ἔστι ὅτιν ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων· 10

3 Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούει τὰ πρόβατα, καὶ τὰ ἴδια καθ' ὄνομα. 4 Καὶ ὅταν ἐξαγάγῃ αὐτά, πορεύεται ἔμπροσθεν αὐτῶν. Εἶπεν καὶ ὁ ποιμὴν καὶ τοὺς λυμεῶνας καὶ δείγματα. ἴδωμεν πάλιν πῶς αὖθις ἐφήρμοσε καὶ ἑξῆς. τούτῳ, φησίν, ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει. ἐπέμεινε τῇ μεταφορᾷ, ὥστε ἐμφανεστέραν ποιῆσαι τὴν λέξιν. Εἰ δὲ καὶ τὴν λέξιν ἐτέλεσε τὴν προβολὴν ἐξετάζειν, οὐδὲν κωλύει θυρωρὸν ἐνταῦθα νοεῖν τὸν Μωϋσέα. ἐκεῖνος γὰρ ἦν ὁ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ ἐμπιστευθείς· ὃ δὲ τὴν φωνὴν ἀκούει καὶ τὰ πρόβατα, καὶ τὰ ἴδια καθ' ὄνομα. ὅπερ γὰρ ἄνω καὶ κάτω ἔλεγον αὐτὸν ἀπατεῶνα εἶναι, καὶ τοῦτο ἐκ τῆς ἀπιστίας τῆς ἑαυτῶν ἐβεβαίουν λέγοντες· Τίς τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν; δείκνυσιν, ὅτι οὐκ αὐτὸν ἐκ τῆς ἐκείνων ἀπιστίας λυμεῶνα καὶ πλάνον ἦν καλῶν· ἀλλ' αὐτοὺς ἐκ τοῦ μὴ προσέχειν αὐτῷ, καὶ τῆς τῶν προβάτων ἀκολουθίας ἐκβεβληκότας ταύτης. εἰ γὰρ ποιμένος ὅτιν, ὃ διὰ τῆς νενομισμένης εἰσιέναι θύρας· αὐτὸς γὰρ εἰσῆλθε διὰ ταύτης· οἱ μὴ ἀκολουθήσαντες ἅπαντες δῆλον ὅτι πρόβατα· οἱ δὲ ἁρπαγέντες ὑπὸ τῶν ποιμένων διέβαλον, ἀλλὰ τῆς τῶν προβάτων συγγενείας ἐξέβαλον ἑαυτούς. Εἰ δὲ λέγει προσεῖναι τῇ θύρᾳ ἑαυτόν ἐστι, πάλιν ὑπὲρ ἡμῶν θορυβεῖσθαι. καὶ γὰρ καὶ ποιμένα ἑαυτὸν λέγει, καὶ πρόβατον, καὶ διαφόρως ταῖς οἰκονομίαις κηρύττει ταῖς ἑαυτοῦ. ὅταν γὰρ προσάγῃ ἡμᾶς τῷ πατρί, θύραν ἑαυτὸν καλεῖ· ὅταν δὲ ὑπομένῃ, ποιμένα. ἵνα γὰρ μὴ τοῦτο ἔργον εἶναι νομίσῃς αὐτοῦ μόνον τὸ προσαγαγεῖν, λέγει καὶ ποιμένα ἑαυτόν. καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ καλεῖ τὰ ἴδια πρόβατα, καὶ ἐξάγει αὐτά, καὶ αὐτὸς ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται. καὶ μοῦ τὐναντίον ἐστὶ ποιμένες ποιοῦσιν, ὄπισθεν αὐτῶν ἀκολουθοῦντες. ἀλλ' αὐτὸς, δεικνὺς ὅτι ἀπάγων ὁδηγήσει πρὸς τὸν ἀληθινὸν, ἀπεναντίας ἐκείνοις ποιεῖ· ὥσπερ οὖν καὶ ὅτε τὰ πρόβατα ἔπεμπε, οὐκ ἔξω τῶν λύκων, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν λύκων ἔπεμπε. πολὺ γὰρ παραδοξότερα αὕτη ἡ ποιμαντικὴ τῆς παρ' ἡμῖν. δοκεῖ δέ μοι καὶ πρὸς τὸ τυφλὸν ἀνιᾶσθαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἐξήγαγε καλέσας ἐκ μέσου τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ τῆς φωνῆς, καὶ ἐπέγνω.

5 Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.

Ἦτοι τοῦτο πρὸς Θευδᾶν λέγει ἐνταῦθα καὶ Ἰούδαν (καὶ γὰρ ἅπαντες, ὅσοι ὑπὲρ αὐτὸν ἀναστάντες, διεσκορπίσθησαν, φησιν) ἢ τοῦτο μὴ τούτοις μέλλοντας ἀπατᾶν ψευδοχρίστους. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν ἕνα ἐκείνων τοῦτον εἶναι, ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπ' ἐκείνων ἀφαιρεῖ. καὶ πρῶτον μὲν πάθοι ἀφορμὴν, τὴν ἀπὸ τῶν γραφῶν διδασκαλίαν (αὐτὸς μὲν γὰρ ἀφ' ὧν αὐτὸς ἀπέστη, ἐκείνοι δὲ οὐκ ἐντεῦθεν αὐτοῦ ἐφείλκυντο) δευτέραν, τὴν τῶν προβάτων ὑπακοήν. αὐτῷ μὲν γὰρ ἦν ζῶντι μόνον, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντι πάντες ὅσοι αὐτῷ ἐκείνως δὲ οὐδέποτε εἶσαν. καὶ τρίτην δὲ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν ἀμείνω. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὡς τύραννοι, καὶ ὅτι ἀποστάται· πάντα ἐποίουν· αὐτὸς δὲ οὕτω πόρρω ἑαυτὸν διαστήσειν ἐπιφανείας, ὡς, καὶ θελόντων αὐτὸν ποιῆσαι βασιλέα, φυγεῖν, καὶ ἐπερωτώντων, εἰ ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι,

χ. πρὸ τοῦ

σαι, ἐκελεῦσαν καταξῆναι, ⁊ αὐτὸν ἀπαδοῦναι τὸ δίδραχμα. πρὸς τούτοις, αὐτὸς μὲν ὑ-
πὲρ τῆς σωτηρίας τῶν πεπλανημένων ἦλθεν, ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσι, φησὶν· ἐκφυ-
γόντες δὲ καὶ τῆς πλουσίας αὐτοῦ ζωῆς ἀπέστησαν. καὶ ἐμὲ μὲν πεψεύδωνται οὗτοι ἐμπιστευθέντες
καὶ ἔφυγον· αὐτὸς δὲ ὅτως ἔστι γνησίως, ὡς καὶ τὴν ψυχὴν ἀπαδοῦναι· ⁊ ἐμὲ μὲν ἀκούοντες καὶ
ἀναγκαζόμενοι καὶ φύγοντες ἔπαθον ἃ ἔπαθον· σοὶ δέ, ἐκὼν καὶ προαιρούμενος ὑπέμει-
νεν ἅπαντα.

6 Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν ἵνα τί λαλεῖ
αὐτοῖς. Καὶ τίνος ἕνεκεν ἀσαφῶς εἶπε; προσεκλικωτέρους αὐτοὺς ποιῆσαι βουλό-
μενος. ἐπεὶ οὖν τὸν κατεσκεύασε, λύει λοιπὸν τὴν ἀσάφειαν, ὅτι λέγων·

9 Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, εἰσελεύσεται), καὶ ἐξελεύσεται, ⁊ νομὴν
εὑρήσει· Οἷον, εἰ ἀσφαλείᾳ ἔσαι καὶ ἀδεία (νομὴν δὲ τὴν σωτηρίαν καλεῖ
καὶ βοσκὴν τῶν προβάτων, καὶ ἔξοδον καὶ κυριότητα) τοιοῦτον, ἔνδον μενεῖ, καὶ σωθεὶς αὐτὸν
ἐξωθήσει)· ὅπερ οὖν ὅτε τῶν ἀποστόλων λέγονεν, οἱ μετ' ἀδείας εἰσῆσαν, καὶ ἐξῆσαν, ὡς πά-
σης κύριοι γεγυμνωμένοι τῆς οἰκουμένης, καὶ σωθεὶς αὐλεῖς ἐκβαλεῖν ἴσχυσε.

8 Πάντες ὅσοι ἦλθον, κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβα-
τα. Οὐ περὶ τῶν προφητῶν φησιν ἐνταῦθα, καθὼς οἱ αἱρετικοί φασιν. ἐκείνων γὰρ
ἤκουσαν, καὶ δι' ἐκείνων ἐπίστευσαν, ὅσοι καὶ ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ· ἀλλὰ περὶ Θευδᾶ ⁊ Ἰού-
δα λέγει καὶ τῶν ἄλλων τοιούτων. ἄλλως δέ, καὶ ὅ, οὐκ ἤκουσαν τὰ πρόβατα, ἐπαινοῦντος εἴ-
πεν· οὐδαμοῦ δὲ φαίνεται ἐπαινοῦντος τοὺς προακούσαντας τῶν προφητῶν, ἀλλὰ τοὐναντίον κα-
κίζοντος καὶ διελέγχοντος σφοδρῶς. ὅθεν δῆλον, ὅτι ὅ, οὐκ ἤκουσαν νῦν περὶ τῶν τοιούτων ἐκεί-
νων εἴρηκε). 10 Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται, εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ·
Οὗπερ τότε γέγονε, πολλῶν σφαγέντων καὶ ἀπολομένων. Ἐγὼ δὲ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι,
καὶ περισσὸν ἔχωσι. Καὶ τί ζωῆς περισσότερον, εἰπέ μοι; βασιλεία οὐρανῶν. ἀλλ'
ὅπου λέγει τοῦτο, ἀλλ' ὅ τῆς ζωῆς ὄνομα περιτρέφει, ὅπερ καὶ αὐλῆς γνώριμον.

11 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός.

Ἐνταῦθα λοιπὸν περὶ τοῦ παθητοῦ διαλέγεται), δεικνὺς ὅτι διὰ τοῦτο κόσμου σωτηρίας τὸ γέ-
νεσθαι, καὶ οὐκ ἄκων ὅτι τοῦτο ἔρχεται. Εἶπα λέγει ὁ δεῖγμα τοῦ ποιμένος πάλιν καὶ τοῦ μισθωτοῦ.
Ὁ μὲν γὰρ ποιμὴν τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ τίθησιν· 12 Ὁ μισθωτὸς δέ, καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ
εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει, ⁊ ἔρχε-
ται ὁ λύκος καὶ ἁρπάζει αὐτά. Ἐνταῦθα δείκνυσιν ἑαυτὸν οὕτω κρατοῦντα, ὡς πα-
τέρα, εἴγε ποιμὴν αὐτός ἐστι, καὶ ἴδια αὐτοῦ ἐστι τὰ πρόβατα. ὁρᾷς πῶς ἐν ταῖς παροιμι-
ώδεσι ὑψηλότερον φθέγγεται, ἔνθα σιωπᾶσθαι ὁ λόγος, καὶ οὐ δίδωσι λαβεῖν φθονερὸν τοῖς
ἀκροωμένοις; τί δὲν ὁ μισθωτὸς οὗτος ποιεῖ; θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα,
καὶ ἔρχεται ὁ λύκος καὶ ἁρπάζει αὐτά. ὅτι ἐκεῖνοι πεποιήκασιν· αὐτὸς δὲ τοὐναντίον. καὶ γὰρ, νίκα σιω-
πᾶσθαι, φησὶν· Ἄφετε τούτους ὑπάγειν, ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος, ὃν οὐδένα ἔδωκα ἐξ αὐτῶν ἀπώλεσα. ἔστι Ιω. ιη. θ.
δὲ ἐνταῦθα καὶ νοητὸν ἐπιπεδοῦσαι λύκον. καὶ γὰρ οὐδὲ ἐκείνου ἔβασεν ἀπελθόντα ἁρπάσαι
τὰ πρόβατα. ὁ λύκος δέ ἐστιν οὗτος μόνον, ἀλλὰ καὶ λέων. Ὁ γὰρ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος, α. Πετρ. ε. η.
φησὶν, ὡς λέων περιέρχεται ὠρυόμενος. οὗτος καὶ ὄφις καὶ δράκων ἐστί. Πατεῖτε γὰρ ἐπά- Λουκ. ι. ιθ.
νω ὄφεων καὶ σκορπιῶν.

Διὸ, παρακαλῶ, ἡμῶν ἐπὶ τῷ ποιμένι νεμόμενοι· μονούμενοι δὲ, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ- ΗΘΙΚΟΝ
τοῦ ἀκούωμεν, ἐὰν αὐτῷ πειθώμεθα, ἐὰν μὴ ἀλλοτρίᾳ ἐπώμεθα. καὶ ποία αὐτοῦ ἐστιν ἡ φωνή;
Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· μακάριοι οἱ ἐ- Ματθ. ε. γ.
λεήμονες. δὲν ταῦτα περιπατῶμεν, ἐπὶ τῷ ποιμένι μονούμεν, καὶ ὁ λύκος ἔνδον ἡμᾶς οὐ
δυνήσεται· ἀλλά, κἂν ἐπέλθῃ, ὅτι κακῷ τῷ ἑαυτοῦ τοῦτο ἐργάσεται. ποιμένα γὰρ ἔχο-
μεν

μῆν. οὕτω φιλῶ τὰ ἡμᾶς, ὡς ἐκεῖνα τὰ ψυχικὰ ὑπὲρ ἡμῶν ἐκδιδῶναι. ὅταν οὖν καὶ δυνατὸς ᾖ, καὶ φιλῇ, τί τὸ κωλύον ἡμᾶς σωθῆναι; οὐδέν, εἰ μὴ ἡμεῖς αὐτοὶ ἀποσταίημεν. πῶς
Matth. 6. κβ'. γὰρ ἀποστησόμεθα; ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος· Οὐ δυνάσθε δυσὶ κυρίοις δουλεύειν, Θεῷ καὶ μαμωνᾷ. ἂν τοίνυν τούτῳ δουλεύωμεν, οὐκ ἀποστησόμεθα τοῦ ἐκείνου τυραννίδα. καὶ γὰρ τυραννίδος ἀπάσης πικρότερον ἡ τοῦ χρήματος ἐπιθυμία. ἡδονὰς μὲν γὰρ οὐδεμίαν ἔχει φορτίδας ἀλλ', ἐὰν φόνους, καὶ ἐπιβουλάς, καὶ μίσος, καὶ συκοφαντίας, καὶ ἀρετῆς μυρία κωλύματα, ῥαθυμίαν, ἀσέλγειαν, πλεονεξίαν, μέθην· ἃ καὶ σοῦ ἐλευθέρους δούλους ποιῇ καὶ ἀργυρωνήτων χείρας, καὶ δούλους, οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ τῶν χαλεπωτέρων τοῦ παθεῖν καὶ τοῦ νοσημάτων τῆς ψυχῆς. ὁ τοιοῦτος πολλάκις τοῦ καὶ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπους μὴ ἀρεσκόντων τολμᾷ, δεδιὼς μή τις αὐτοῦ τὴν δεσποτείαν ἀφέληται ταύτην. ὦ πικρᾶς δηλαδὴ καὶ ἀφορήτου δυναστείας. πολὺ γὰρ μᾶλλον πάντων ἐστὶ χαλεπώτατον, ὅταν ἐν πονηροῖς καὶ κακοῖς ἡδόμεθα, καὶ τὴν ἄλυσιν ἀσπαζόμεθα, καὶ δεσμωτήριον οἰκητῶν σκότους πεπληρωμένον, εἰς φῶς ἀξελθεῖν οὐ βουλόμεθα, ἀλλ' ἐπισφίγγομεν ἑαυτοῖς τὰ κακά, καὶ σπεύδομεν ἐν νοσήμασι. ὅθεν οὐδὲ ἀπαλλαγῆναι δυνάμεθα, ἀλλὰ τοῦ τὰ μέταλλα ἐργαζομένων χαλεπώτερον ἀφορίζεσθαι· τοὺς μὲν πόνους ἐκείνων τὴν ἀκαθαρσίαν νομιζόντες, τοῦ δὲ κέρδους οὐκ ἀπολαύοντες. καὶ δὴ χεῖρον πάντων, ὅτι, κἂν ἀπαλλάξαι βουληθῇ τις τῆς πικρᾶς ταύτης αἰχμαλωσίας ἡμᾶς, οὐκ ἀνεχόμεθα, ἀλλὰ καὶ δυσχεραίνομεν καὶ ἀγανακτοῦμεν, οὐδὲν ἧττον τοῦ μαινομένων ἀφαιρεῖσθαι ταύτην, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πάντων ἐκείνων ἀθλιώτεροι, καὶ τοσοῦτον, ὅσον οὐδὲ ἀπαλλαγῶμεν τῆς μανίας ἐξελθόντες. μὴ γὰρ δὴ τοῦτο πρόφασις εἰς τὸν κόσμον, ὦ ἄνθρωπε, τοῦτον; μὴ γὰρ δὴ τοῦτο λέγοντας αἰνέσεται ὁ Θεός, ἵνα τὰ μέταλλα ταῦτα ἐργάζῃ, καὶ συλλέγῃς χρυσίον; οὐ δι' ταῦτα ἔπλασέ σε κατ' εἰκόνα, ἀλλ' ἵνα αὐτῷ δουλεύσῃς, ἵνα τῶν μελόντων ἐπιτύχῃς, ἵνα μὴ ἀγγέλων χορὸς εἷς. τί τοίνυν ἐκβάλλεις σεαυτὸν τῆς τοιαύτης συγγενείας, καὶ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἀπιμίαν δὲ δυσμένειαν δέχῃ; ὁ δι' αὐτὰ σοὶ λύσας ὠδῖνας (ὠδῖνας δὲ λέγω τὰ πνευματικά) λιμῷ διαφθείρεις, σὺ δὲ ὑπὸ πλησμονῆς διαῤῥήγνυσαι· ὁ ἀδελφός, γυμνὸς δὲ σῶμα περιάγει, σὺ δὲ καὶ τοῖς ἱματίοις ἱματία καταστοιβάζεις, ἐπιτειχίζων τοῖς σκώληξι τὴν τοιαύτην πρόβολον. καὶ πόσῳ βέλτιον ἦν τὰ σώματα περιβάλλειν τὰ τῶν πενήτων. ὅπου γὰρ καὶ ἀνάλωτα ἔμενε, καὶ φερεπόνου ἀπάσης ἀπήλλαττε, καὶ τὴν μέλλουσάν σοι ζωὴν ἐκόμιζεν. εἰ γὰρ μὴ βάλει ταῦτα ἡμέραν σπεύδοντα, δὸς τοῖς πτωχοῖς. ἐκεῖνοι γάρ εἰσιν οἱ τὰ ἱμάτια ταῦτα εἰδότες πνέοντα κάλλος. καὶ γὰρ τὸ κιβωτίου τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ πρεπωδέστερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον. οὐδὲ γὰρ μόνον φυλάττει τὰ ἱμάτια, οὐδὲ ἀνάλωτα διατηρεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ λαμπροτέρα ἐργάζεται. τὸ κιβώτιον πολλάκις μὲν τῶν ἱματίων ληφθέν, ἐρράτη σε πρεπέβαλε ζημίαν· ταύτην δὲ οὐδὲ θάνατος λυμαίνεσθαι δύναται τοῦ φυλακίου. οὐδὲ γὰρ θυρῶν ἐνταῦθα ἡμῖν δεῖ καὶ μοχλῶν· οὐκ οἰκετῶν ἀγρυπνούντων· οὐκ ἄλλης τινὸς τοιαύτης ἀσφαλείας. καὶ γὰρ πάσης ἐπιβουλῆς ἀπήλλακται, καὶ ἀπόκειται φυλακτήριον, ὥσπερ εἰκὸς τὰ ἐν τοῖς θησαυροῖς κείμενα. πάσῃ γὰρ κακίᾳ ἐκεῖνος ὁ τόπος ἄβατος. ταῦτα ὅτε ἡμεῖς ἀεὶ λέγοντες διαλιμπανόμεθα, ὅτε ὑμεῖς ἀκούοντες πείθεσθε. ἓν ἓν ἄτοπον, ψυχῆς ἐσμεν οὗτοι, καὶ πρὸς τὸ ζῆν κεχηνότες καὶ χαμαὶ συρόμενοι· μᾶλλον δὲ μὴ χαμαὶ τῶν ὑμῶν καταγώγιον κακίαν, ὡς πάντας ἀνίατα νοσεῖν. εἰ γὰρ καὶ ὁ τῷ πλούτῳ μεθύοντες, ἐμφορούμενοι τοῦ ἀκαίρου πρὸς τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ὁ πενίᾳ συζῶντες δυνήσονται διανήψαι πρὸς τὰ λεγόμενα. καὶ τί ταῦτα πρὸς τοὺς πένητας, φησίν; οὐ γὰρ χρυσοῦς ἀνθρώπους ἐστίν, οὐδὲ ἱμάτια τοσαῦτα, φησίν. ἀλλὰ ἄρτος ἐστὶν ἀνθρώπου καὶ ὕδωρ ψυχρόν· ἀλλ' ὀδόντες δύο, καὶ πόδες, ὥστε ἐπισκέψασθαι, τοῦ ἀῤῥωστοῦντος. ἀλλὰ γλῶσσα καὶ λόγος, ὥστε παρακαλέσαι πρὸς βελτίωσιν. ἀλλ' οἰκία δὲ εἴη, ὥστε ὁμοδίαιταν ποιῆσαι πρὸς ξένον. οὐ γὰρ δὴ τάλαντα χρυσοῦ τόσα δὲ τόσα ἀπαιτοῦμεν παρὰ τῶν πενήτων· ἀλλὰ ταῦτα μὲ

παρὰ

τῶν πλουτούντων. Εἰ δέ τις πένης εἶη, καὶ ὅπου τῶν ἄλλων ἔρχεται ὑγρός, ὁδὲ ὁ-
βολὸν λαβεῖν ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐπαγγεῖλε), ἀλλὰ καὶ μείζονα ἐρᾷ τῶν πολλὰ βεβληκότων εἰ-
λικρινεῖαν πρὸς αὐτόν. πόσοι τῶν νῦν ἐσηκότων ἤυξαντο κατ' ὀφθαλμὸν γλυφεῖν Ⓦ καμεῖν, καθ'
ὃν μὴ σαρκὸς ὁ Χριστὸς ἀφειπόλει τὸν γλῶ, ὥστε καὶ ὁμοδίαιτοι αὐτῷ γλυφεῖν καὶ σύσκη-
νοι; ἰδοὺ νεῶ ἔξεστι τοῦτο γλυφεῖν, καὶ καλῶς αὐτοὶ μᾶλλον ὅπου ἄριστον καὶ ἑστιᾶσθαι μετ'
αὐτοῦ, καὶ ὅπου μείζονι κέρδει. τῶν μὲν γὰρ ποτε αὐτῷ ζωοεστιαθέντων πολλοὶ καὶ ἀπώλοντο,
οἷος καὶ ὁ Ἰούδας εἷς, καὶ ἕτεροι ὅ τοιοῦτοι· τῶν δὲ καλουμένων αὐτὸν ἕκαστος νῦν εἰς τὸ οἰκεῖον
τὸν ἑαυτοῦ, καὶ μεταδιδόντων αὐτῷ τραπέζης καὶ στέγης, βλογίας ἀπολαύσεται μεγάλης.
Δεῦτε γὰρ, φησιν, Ⓐ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὸν ἡτοιμασμένον ὑμῖν Ματθ.κε.λδ.
βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα [γὰρ,] καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ
ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλα-
κῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρὸς μέ. ἵν' οὖν τούτων ἀκούσωμεν τῶν ῥημάτων, ἐνδύσωμεν Ⓦ γυμνόν,
συναγάγωμεν Ⓦ ξένον, θρέψωμεν Ⓦ πεινῶντα, ποτίσωμεν Ⓦ διψῶντα, ἐπισκεψώ-
μεθα Ⓦ ἀῤῥωστοῦντα, ἴδωμεν Ⓦ ἐν φυλακῇ, ἵνα παῤῥησίας ἀπολαύσωμεν, καὶ ἀμάρτημῶν
συγχώρησιν λάβωμεν, καὶ τῶν ἀγαθῶν μεταχωμεν ἐκείνων, τῆς καὶ λόγου ὑπερβαινόντων καὶ
νοῦ· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ομιλ. ξ. 14 ΕΓΩ ΕΙΜΙ Ο ΠΟΙΜΗΝ Ο ΚΑΛΟΣ, ΚΑΙ ΓΙ-

νώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. 15 Καθὼς γινώσκει με ὁ
πατήρ, κἀγὼ γινώσκω Ⓦ πατέρα, καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν
προβάτων.

ΜΕγα, ἀγαπητοὶ, μέγα ἐκκλησίας πρᾶγμα, καὶ πολλῆς δεόμενον φι-
λοσοφίας καὶ ἀνδρείας τοσαύτης, ὅσης ὁ Χριστὸς εἶπεν, ὥστε τὴν ψυχὴν
ὑπὲρ τῶν προβάτων θεῖναι, ὥστε μηδέποτε ἐγκαταλιπεῖν αὐτὰ ἔ-
ρημα καὶ γυμνά, ὥστε πρὸς Ⓦ λύκον ἴσα καὶ γυναικός. τοῦτο γὰρ ὁ
ποιμὴν τοῦ μισθωτοῦ διέσηκεν. ὁ μὲν γὰρ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν πρω-
ταχοῦ σκοπεῖ, τῶν προβάτων ἀμελῶν· ὅστις δὲ πρωταχοῦ τὴν τῶν
προβάτων ὠφελείαν ζητεῖ, τὴν ἑαυτοῦ παρεὶς ἐχόντως. Εἶπων τοίνυν τοὺς ποιμένας ἀπὸ δείγματα,
δύο τίθησι τοὺς λυμεῶνας· ἕνα, Ⓦ κλέπτην τὸν θύοντα καὶ ἁρπάζοντα· ἕτερον δὲ, τὸν τούτων
μὲν οὐδὲν ποιοῦντα, γινομένων δὲ τούτων οὐκ ὀπισθοφόρμουν οὐδὲ κωλύοντα· δι' ἐκείνων μὲν
τοὺς πρὸ Θεοδώρου αἱρετικούς, ἀφ' ὧν τοὺς Ἰουδαίων διδασκάλους ἐκπομπεύων, καὶ κιν-
δυνεύοντας οὐδὲν φροντίζοντας τῶν ἐμπεπιστευμένων αὐτοῖς προβάτων. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Ἰεζεκι- Ἰεζεκ.λδ.β.
ὴλ ἀνώθεν ἐγκαλῶν αὐτοῖς ἔλεγλε, Οὐαὶ, ὦ Ⓐ ποιμένες Ἰσραὴλ· μὴ βόσκουσιν ἑαυτοὺς Ⓐ
ποιμένες; ἀλλὰ τὰ πρόβατα βόσκουσιν Ⓐ ποιμένες; ἀλλ' ὀκνοῦντα τοιοῦτον ἐποίουν, ὅπερ
μέγιστόν ἐστιν εἶδος κακίας, καὶ τῶν ἄλλων αἴτιον πάντων. ἀφ' τοῦτο γάρ φησιν· ὅτε δὲ πεπλα-
νημένον ἐπέστρεφον, οὐδὲ τὸ ἀπολωλὸς ἐζήτουν, οὐδὲ τὸ συντετριμμένον ἐδέσμουν, οὐδὲ τὸ
ἀῤῥωστοῦν ἐθεράπευον, ὅπερ ἑαυτοὺς, καὶ ὑπὲρ τὰ πρόβατα, ἔδει σχεῖν. ὅπερ καὶ ὁ Παῦλος ἑτέρῳ
ῥήματι πάλιν ἐδήλου λέγων· Οἱ γὰρ πάντες τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ· καὶ πάλιν· Φιλιπ.β. κα.
Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ πλησίον ἕκαστος. ἀλλ' ἀμφοτέρων ἑαυτὸν διέσωσεν ὁ α. Κορ. ι. κδ.
Χριστός· ἐκείνων μὲν τῶν ὅτι λύμη προβαλλομένων, τῷ εἰπεῖν, Ἀφ' τοῦτο ἦλθον, ἵνα ζωὴν
ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσι· τούτων δὲ τῶν παρεωρώντων ὑπὸ τῶν λύκων ἁρπαζόμενα τὰ πρό-
βατα, τῷ μὴ καταλιπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὸν θεῖναι ὑπὲρ αὐτῶν, ὥστε μὴ τὰ πρό-
βατα

κατα ἀποθανῶν. ὅπῳ γὰρ αὐτὸν ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν, ὅτε τῆς διδασκαλίας μετέθετο, ὅτε οὐδὲ τις φύσεως προσῆκεν· ἀλλ' ἔστι ᾗ ἔλεγον ἀποθανῶν. Διὰ τοῦτο φῶσ ᾗ κάτω ἔλεγλν· ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Εἶτα, ὅπῳ ἀμάρτυρα ἐδόκει τὰ λεγόμενα εἶ (ὃ μὲν γὰρ, τῇ ψυχῇ μου τίθημι, ἁ μὴ πολὺ τὴν ἀπόδειξιν ἔλαβε· τὸ δὲ, ἵνα ζωὴν ἔχωσι, ᾗ περισσὸν ἔχωσι, μὴ πρὸ ἐντεῦθεν ἔμελλεν ἀποδημίαν συμβήσεσθαι, τὸν ἀγῶνα (ω) μέλλοντα) 5
τί ποιῇ; ῥάτερον ἀπὸ πατέρα πίστεται, ἀπὸ τῶν δοκούντων τῇ ψυχῇ, ὅτι δὲ τῇ ζωῇ δί-
Ρω. ε. ι. δωσιν. ὅπερ ᾗ ὁ Παῦλος ἔλεγλν· Οτι εἰ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θα-
Ρω. η. λβ. νάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα. ᾗ πάλιν ἄλλαχοῦ· Ος γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ ζῳοποιήσει αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν συνεχάρησαν; ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐγκαλοῦσιν αὐτῷ νῦν, ἃ ᾗ πρότερον, λέ- 10
γοντες· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς, ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής; ὅτι πολλάκις ἐπεσόμισεν αὐτοῦ, ᾗ πλείων ἡ παρρησία πρὸς αὐτοῦ ἀπὸ τῶν σημείων ἐγένετο. εἶτα, ὅπῳ εἶπεν ἀνωτέρω, ᾗ τὰ ῥόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει ᾗ ἀκολουθεῖ αὐτῷ, ἵνα μή τις εἴπῃ· τί οὖν πρὸς σοῦ μὴ πιστεύσαντας; ἄκουσον τί ἐπήγαγε, Ϛ γινώσκω τὰ ἐμά, ᾗ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν· ὅπερ ᾗ ὁ 15
Γω. ια. ε. Παῦλος δηλῶν ἔλεγλν· Οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ᾗ ὁ Μωϋσῆς· Εγνω
Β. Τιμ. β. ιθ. Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· ἐκείνους λέγω, φησὶν, οὓς προέγνω. εἶτα, ἵνα μὴ τῆς γνώσεως ἴσον τὸ μέτρον νομίσῃς, ἄκουσον πῶς διορθοῦται αὐτὸ τῇ ἐπαγωγῇ· γινώσκω τὰ ἐμά, φησι, καὶ γινώσκομαί ὑπὸ τῶν ἐμῶν. ἀλλ' οὐκ ἴση ἡ γνῶσις. ἀλλὰ πῶς ἴση; ὅτι τοῦ πατρὸς καὶ ἐμοῦ. 20
οὐδὲ γὰρ, καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω (ω) πατέρα. ἐπεὶ, εἰ μὴ τοῦτο ἐβούλε-
το κατασκευάσαι, τίνος ἕνεκεν αὖθις ἐπήγαγεν; ὅπῳ γὰρ πολλαχοῦ ἑαυτὸν τίθησιν ὡς ἴσον τῷ πρὸς πολλῶν, ἵνα μή τις νομίσῃ ὅτι, ὡς ἄνθρωπος, ὅπως ἐγίνωσκεν, ἐπήγαγε· καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα. οὕτως ἀκριβῶς αὐτὸν ὁπίσαμεν, ὡς αὐτὸς ἐμέ. διὸ καὶ τοῦτο καὶ
Λκ. ι. κβ. ἔλεγλν· Οὐδεὶς γινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατὴρ· καὶ τὸν πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱός, κεχωρισμένου πινά γνῶσιν λέγων, καὶ τοιαύτην, οἵαν οὐδεὶς ἕτερος δύναται χεῖν. ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου. ζωοποιῶ τοῦτο λέγλ, δηλῶν ὅτι οὐκ ἔστι πλάνος. ἐπεὶ καὶ ὁ ἀπόστολος, ὅτε αὐτὸν ἐβούλετο δεῖξαι γνήσιον ὄντα διδάσκαλον, καὶ πρὸς τοὺς ψυδαποστόλους ἀντιπαρεξήγατε τὸν
Β Κορ. ια κ. λόγον, ἀπὸ τῶν κινδύνων καὶ τῶν θανάτων ἑαυτὸν ζωώσῃ, λέγων· Εν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις. τὸ μὲν γὰρ λέγλν, ὅτι φῶς εἰμι καὶ ζωὴ εἰμι, ἐδόκει εἶ τύφου πρὸς τοὺς ἀνοήτους· τὸ δὲ λέγλν, ἀποθανῶν βούλομαι, οὐδεμίαν βασκανίαν εἶχεν, οὐδὲ φθόνον. διὸ τοῦτο οὐδὲ λέγουσιν αὐτῷ· σὺ μαρτυρεῖς περὶ σεαυτοῦ· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔ-
στιν ἀληθής. πολλοὶ γὰρ ἐδείκνυ τὸ ῥῆμα κηδεμονίαν, εἴγε ὑπὲρ τῶν λιθαζόντων ἐβούλετο ἑαυτὸν σκοδιῶαι. διὸ τοῦτο Ϛ οὐχαίρως τοῦ περὶ τῶν ἐθνῶν εἰσάγλ λέγειν.

16 Καὶ γὰρ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, φησὶν, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν. Ιδοὺ πάλιν τὸ, δεῖ, ῥῆμα χείμαρον, οὐκ ἀνάγκης ὄντα, ἀλλὰ τοῦ πρώτου ἐσομβοῦ δηλωτικόν· ὡσανεὶ ἔλεγε, πῶς θαυμάζετε, εἰ οὗτοί μοι μέλλουσιν ἕπεσθαι, καὶ τὰ πρό-
σατα τῆς φωνῆς μου ἀκούειν; ὅταν γὰρ καὶ ἄλλα ἴδητέ μοι ἀκολουθοῦντα καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούοντα, τότε ἐκπλήττεσθε μειζόνως. Εἰ δὲ λέγλ, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης,
Φ. Κορ. ζ. ιβ. μὴ θορυβείσθω. ἡ γὰρ διαφορὰ περὶ τὸν νόμον μόνον, καθάπερ καὶ ὁ Παῦλός φησιν· Οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία. κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν. δείκνυσιν ἀμφοτέρους ἐσκορπισμένους καὶ μεμιγμένους, καὶ ποιμένας οὐκ ἔχοντας, κἀκείνους καὶ τοῦτους, οὕπω τὸν καλὸν ποιμένα δεχομένου ποιμένος. Εἶτα ᾗ τὴν μέλλουσαν αὐτῶν προσφωνῆσαι ζωοφάσαν, Οτι ἔσον-
Εφεσ. β. ιδ. ται μία ποίμνη. Οπερ ᾗ αὐτὸ πάλιν ὁ Παῦλος ἐδήλωσεν εἰπών· Ινα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον.

17 Διὰ τοῦτό με ἀγαπᾷ ὁ πατὴρ, ὅτι ἐγὼ τὴν ψυχήν μου τίθημι, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τιώ. Καὶ τί τῶ ῥήματος τούτου ταπεινότερον ἠκούσατ' ἄν, εἴγε δι' ἡμᾶς ὁ δεσπότης ἀγαπᾶσθαι μέλλει ὁ ἡμέτερος, ὅπερ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθνήσκει; τί οὖν, εἰπέ μοι, ⟨Ⓚ⟩ ἐμὲ προσῆκον ἦν ἀγαπᾶν, ἀλλὰ νῦν τῆς ἀγάπης ἤρξατο ὁ πατὴρ, ἢ ἡμᾶς γενέσθαι μᾶλλον τῆς ἀγάπης αὐτοῦ ἄξιοι; ὁρᾶς πῶς κέχρηται τῇ συγκαταβάσει; τί οὖν ἐστιν αὐτῶ κατασκευάσαι βούλεται; ὅπερ ἄλλοτε ἄλλον αὐτὸν ἔλεγεν ὁ παῖς καὶ πλούσιον, καὶ ὅτι λύμη ἥκειν αὐτὸ καὶ ἀπώλεια, λέγει· καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, ὅτο γοῦν με ἔπεισεν ἀγαπᾶν ὑμᾶς, τὸ ὅτω ὑμᾶς ἀγαπᾶσθαι παρὰ τοῦ παιδός, ὡς ἐμὲ δι' αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶσθαι πρὸς αὐτοῦ, ὅπερ ὑμῶν ἀποθνήσκω. μὴ τοίνυν τοῦτο ἡδὺ καὶ κερδαλέον βούλεται), ὅτι τε οὐκ ἀκόντων ὅπερ τὸ προσῆκον ἔρχεται (εἰ γὰρ ἀκόντων, πῶς ἀγάπης ἐστὶ ποιητικὸν τὸ γινόμενον;) καὶ ὅτι καὶ ὡς πατρὶ μᾶλλον ἐστὶν ἡδὺ καὶ κερδαλέον τοῦτο δοκεῖ. εἰ δὲ ὡς δεσπότῃ μᾶλλον ἡδὺ καὶ κερδαλέον), μὴ θαυμάσῃς. πολλάκις γὰρ τοιούτων εἰρήκαμεν αἰτιῶν, καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ λέγειν ἀνάγκη καὶ ἐπαχθές. Ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.

18 Καὶ οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐξουσίαν ἔχω λαβεῖν αὐτήν. Ἐπειδὴ γὰρ πολλάκις ἐβουλεύσατο αὐτὸν ἀνελεῖν, λέγει, ὅτι μὴ βουλομένου ἐμοῦ, ἀνόητος ὑμῖν ἐστιν ὁ πόνος. καὶ οὐκ οὖν προτέρου τὸ δεύτερον κατασκευάζει, ἀπὸ τοῦ θανάτου τὴν ἀνάστασιν. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον. καὶ γὰρ ἀμφότερα καινὰς γέγονε, καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν σωτηρίαν. προσέχωμεν δὲ μετ' ἀκριβείας τοῖς λεγομένοις. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι, φησί, τὴν ψυχήν μου. ἦ πῶς οὐκ ἔχει ἐξουσίαν θεῖναι τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτοῦ; ἑκάστῳ γὰρ βουλομένῳ δοῦναι τὸν ἑαυτὸν ἀνελεῖν. ἀλλ' οὐχ οὕτω φησίν· ἀλλὰ πῶς; ὅπως ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι, ὡς μηδένα δυνηθῆναι, ἀκοντος ἐμοῦ, τοῦτο ποιῆσαι, ὅπερ ὅτι μὴ θεσπίζων οὐκ ἐνῆν. ἡμεῖς γὰρ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἄλλως θεῖναι, ἀλλ' ἀναγκαζόμενοι ἑαυτούς. εἰ δὲ ἐπιβουλεύονταί τινας ἢ κυρίους ἀνελεῖν, οὐκ ἐπὶ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ θεῖναι, ἢ μὴ· ἀλλὰ ἢ ἀκόντων ἡμῶν σχήσουσιν αὐτοὺς ἀναγκασθῆναι. ἐπ' αὐτοῦ δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλὰ, ἢ ἑτέρων ἐπιβουλευόντων, κύριος ἦν αὐτὸς μὴ θεῖναι αὐτήν. εἰπὼν οὖν, ὅτι οὐδεὶς αὐτὴν αἴρει ἀπ' ἐμοῦ, τότε ἐπήγαγε· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου· τουτέστιν, ἐγὼ μόνος ἐξαρκῶ κύριος τοῦ θεῖναι αὐτήν, οὐδεὶς ἐφ' ἡμῶν οὐκ ἔστι· καὶ γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι πολλοὶ κύριοί εἰσι τοῦ λαβεῖν αὐτὴν ἀφ' ἡμῶν. ἀλλὰ τοῦτο παράδοξον οὐκ εἶπεν (οὐδὲ γὰρ ἔμελλεν ὁ λόγος ἀξιόπιστος εἶναι) ἀλλ' ὅτε τὴν ἀπὸ τῶν προφητῶν ἔλαβε μαρτυρίαν, ἃς πολλάκις ὑπεβουλεύσαντες οὐκ ἴσχυσαν αὐτὸν καταχεῖν (καὶ γὰρ ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν μυριάκις) τότε λοιπὸν φησιν, οὐδεὶς αὐτὴν αἴρει ἀπ' ἐμοῦ. Εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, καὶ ἐκεῖνο ἔπεται, ὃ ἐκόντα ὅπερ τοῦτο ἔρχεσθαι. τοῦτο δὲ ὄντος ἀληθοῦς, καὶ ἐκεῖνο βεβαίωσαι, τὸ, ἡνίκα ἂν βουληθῇ λαβεῖν αὐτὴν, δυνηθῆναι πάλιν. εἰ γὰρ τὸ ἀποθανεῖν μεῖζον ἦν τοῦ ἀναστῆναι, μηδὲ ἐκεῖνα λοιπὸν ἀμφίβαλλε. τὸ δὲ αὐτὸν μόνον ἐξαρκοῦν τοῦ τὴν ψυχὴν ἀφεῖναι, δείκνυσι καὶ τοῦ λαβεῖν αὐτὴν κύριον ὄντα ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας. ὁρᾶς πῶς ἀπὸ τοῦ προτέρου τὸ δεύτερον κατεσκεύασε, καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ τὴν ἀνάστασιν ἔδειξεν ἀναμφισβήτητον; Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ παιδός. Ποίαν δὴ ταύτην; τὸ ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ κόσμου. ἆρ' οὖν ἀνέμεινεν ἀκοῦσαι προτέρου, καὶ τότε ἔλαβε, καὶ ἐδέησεν αὐτὸ μαθεῖν; καὶ τίς ἂν τοῦτο νοῶν ἔχων εἴποι; ἀλλ' ὥσπερ ἀνωτέρω εἶπον, ἀφ' οὗτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, τὴν ἐκούσιον ἐδήλωσεν ὁρμήν, καὶ τὴν τῆς ἐνεργείας ἀνῆλεν ὑπόνοιαν· οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐντολὴν ἔλαβε φέρειν παρὰ τοῦ παιδός εἰπών, οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνει, ἢ ὅτι ἐκείνῳ δοκεῖ τοῦτο, ὃ ἐγὼ ποιῶ· ἵν', ὅταν αὐτὸν ἀνέλωσι, μὴ νομίσωσιν ὡς ἐγκαταλελειμμένον καὶ προδιδόμενον ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀνηρηκέναι, μηδὲ ὀνειδίσωσιν ἅπερ ὠνείδισαν· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν δὲ δύναται σῶσαι· καὶ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, καταβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. καὶ μᾶλλον δι' τοῦτο δὲ καταβαίνει, ὅπερ υἱός ἐστι τοῦ Θεοῦ. Εἶπε, ἵνα μὴ ἀκούων, ὅτι ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ παιδός, ἀλλότριον αὐτὸν τοῦ κελεύσαντος νομίσῃς, προλαβὼν ἔλεγεν· ὁ ποιμὴν

ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων, δηλῶν τούτων δεικνὺς αὐτὸν ὄντα τὰ πρόβατα, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ κατόρθωμα ἐκ πολλῶν ὁ μεγαλημόνων, καὶ ὁ δεόμενον αὐτῶν σύντολης. εἰ γὰρ σύντολης ἐδεῖτο, πῶς ἔλεγεν, ἀπ' ἐμαυτοῦ τίθημι; ὁ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τιθεὶς, ὁ δέεται σύντολης. ἐπὶ τὴν αἰτίαν ἣ τίθησι, δι' ἣν ὅτο ποιῇ. ποῖα ἦν αὕτη ὅτι; τὸ ποιμαίνειν αὐτὸν εἶναι, καὶ καλὸν ποιμαίνειν. ὁ δὲ καλὸς ποιμὴν ὁ δοῦναι ἑτέρου ὁ προὲς τοῦτο αὐτὸν δηλονοτι ἐπιτήσοντος. εἰ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων τοῦτο, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν· Ὅτι ἑαυτὸν ἐκένωσεν. Οὐδὲν οὖν ἄλλο ἢ σύντολη ἐν τούτοις βούλεται κεῖσθαι, ἀλλ' ἢ τὸν προὲς τὸν πατέρα ὁμόνοιαν δεῖξαι. Εἰ δὲ οὕτω παπεινὸς εἴρηται καὶ ἀνθρώπινος, τῆς τῶν ἀκουόντων ἐστὶν ἀσθενείας ἡ αἰτία. Φιλιπ. β. ζ.

19 Σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις. 20 Καὶ ἔλεγον, ὅτι δαιμόνιον ἔχει [καὶ μαίνεται·] τί αὐτοῦ ἀκούετε; 21 Οἱ δέ, ὅτι ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου. μὴ δαιμόνιον δύναται ὀφθαλμοὺς τυφλῶν ἀνοῖξαι; Ἐπειδὴ γὰρ μείζονα ἢ κατ' ἄνθρωπον τὰ λεγόμενα καὶ ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας, δαιμονῶντα αὐτὸν ἔλεγον, τέταρτον ἤδη τούτῳ αὐτὸν προσοιπόντες. καὶ γὰρ ἔμπροσθεν ἔλεγον· Δαιμόνιον ἔχεις, πῖς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; καὶ πάλιν· Οὐ καλῶς ἐλέγομεν, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; καὶ ἐνταῦθα· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· Τί αὐτοῦ ἀκούετε; μᾶλλον δὲ καὶ τέταρτον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις αὐτὸν ἀκηκοέναι. Ὃ γὰρ λέγω, καλῶς ἐλέγομεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις, καὶ τὸ δεύτερον καὶ τρίτον, ἀλλὰ τῷ πολλάκις εἰρηκέναι τοῦτο, σημεῖόν ἐστιν." ἄλλοι δὲ ἔλεγον, φησι, ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται ὀφθαλμοὺς τυφλῶν ἀνοῖξαι; ὅπερ γὰρ ἀπὸ ῥημάτων οὐκ ἐδύναντο πιστοποιεῖν, τοῦτο ἀπὸ τῶν ἔργων ἐπιοιοῦντο. μάλιστα μὲν γὰρ οὐδὲ τὰ ῥήματα δαιμονώντος ἐστίν· εἰ δὲ καὶ πείθεσθε ἀπὸ τῶν ῥημάτων, ἀπὸ τῶν ἔργων ἐπιστώθητε. εἰ δὲ μὴ δαιμονώντος ἐστί, μείζονα δὲ ἢ κατ' ἄνθρωπον, δῆλον ὅτι θείας τινὸς δυνάμεως ἐστί. Εἶδες συλλογισμοὺς; ὅτι γὰρ μείζονα ἢ κατ' ἄνθρωπον ἦν, δῆλον ἐκ τοῦ λέγειν, ὅτι δαιμόνιον ἔχει· ὅτι δὲ δαιμόνιον οὐκ εἶχεν, ἐδήλωσεν ἀφ' ὧν ἐποίησε. πῶς οὖν ὁ Χριστὸς; οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀποκρίνεται. πρότερον μὲν γὰρ ἀπεκρίναντο, ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω· νυνὶ δέ, ὑπὲρ τῶν. ὅπερ γὰρ τὰ ἔργα τὰ σημεῖα πρὸς ἔφερεν ἀπόδειξιν, ἐπὶ τὰ λοιπόν. ὑπὲρ δὲ γὰρ ἀποκρίσεως ἦσαν ἄξιοι οἱ δαιμονῶντα αὐτὸν καλοῦντες ὑπὲρ τούτων, ὑπὲρ ὧν θαυμάζειν καὶ θεὸν ἡγεῖσθαι αὐτὸν ἐχρῆν. πῶς δὲ ἔδει τὰ πρὸς αὐτὸν λοιπὸν ἐλέγχων, αὐτῶν κατ' ὀμμάτων ἰσαμβύων καὶ διελεγχόντων ἀλλήλους; ἔργα τοῦτο ἐστὶ καὶ θαύματα πολλὰ ἔφερεν. ὑπὲρ ἔργα οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς παιδεύων ὑπείκειαν καὶ μακροθυμεῖν πᾶσαν.

ΗΘΙΚΟΝ Τοῦτον τοίνυν ζηλώσωμεν. οὐδὲ γὰρ ἐσίγησε μένων, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπῆν, καὶ ἐρωτηθεὶς ἀπεκρίνετο, καὶ τὰ τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ ὑπεδείκνυτο· καὶ δαιμονᾶν κληθεὶς καὶ μαινόμενος πολλοὺς ἀνθρώπων μυρία διώρθωτο μενῶν, καὶ οὐκ ἄπαξ, οὐδὲ δίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, οὐ μόνον οὐκ ἠμύνατο, ἀλλὰ καὶ θεραπευτὴν αὐτοῖς οὐ διέλιπε. καὶ τί λέγω θεραπευτήν; ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν ψυχῶν αὐτοῦ ἔθηκε, καὶ σταυρόμενος ὑπὲρ αὐτῶν τῶν πατρὶ προσλέγεται. Ταῦτ' οὖν καὶ ἡμεῖς μιμησώμεθα. τοῦτο γὰρ ἐστι Χριστοῦ εἶναι μαθητὴν, τὸ σταυρὸν εἶναι καὶ ὑπομένειν. πόθεν δὲ γνοίη τις ἐν ἡμῖν αὐτὴν ἡ σταυρότης; ἐν ταῖς ἁμαρτίας ἡμῶν λογιζώμεθα συνεχῶς, καὶ πενθῶμεν, καὶ δακρύωμεν. οὐδὲ γὰρ ἀνέχεται ψυχὴ τοσαύτην συνοικοῦσα ὀδύνην προθύμως καὶ ὀργίζεσθαι. ἔνθα μὲν οὖν ἡ πένθος, ὀργὴν εἶναι μὴ χρεών· ἔνθα λύπη, πᾶσα σκοπιὰν ὀργή· ἔνθα συντριβὴ διανοίας, οὐδεὶς προθυμός. ὑπὸ γὰρ πένθους μαστιζομένη ἡ διάνοια, οὐδὲ χολὴν ἔχει διεγερθῆναι· ἀλλ' ἂν σεισθῇ πικρὸν, καὶ κλαύσεται πικρότερον. καὶ οἶδα μὲν, ὅτι πολλοὶ γελῶσι ταῦτα ἀκούοντες· ἀλλ' ἐγὼ σοὶ γελῶντας θρηνῶν ἡδέως παύσομαι. πένθος γὰρ ὁ πρῶν καιρὸς καὶ θρηνῶν καὶ ὀδυρμῶν. πολλὰ γὰρ καὶ ἐν ῥήμασι καὶ ἐν πράγμασιν ἁμαρτάνομεν· οὗ δὴ ποιάδος πλημμελοῦντας γέεννα ἐκδέχεται, καὶ ποταμὸς ζέων πυρὸς τὸ ῥεῖθρον, καὶ βασιλείας ἐκπτώσεις, τὸ πάντων χαλεπώτατον. τούτων οὖν ἡπειλημένων, αὐτὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰπέ μοι, γελᾷς σὺ καὶ τρυφᾷς; καὶ ὃ δεσπότης σου προξωμολόγου καὶ ἀπηλθωτος, ἔπαγες ἀναπεπλωκώς; καὶ ὁ δεδικὼς μὴ τούτῳ σαυτὸν λαμπρυνεῖν ἀνάψης τὸν κάμινον; Οὐκ ἀκούεις τί καθ' ἑκάστην ἡμέραν βοᾷ; πεφώνα τὰ με εἴδετε, καὶ οὐκ εἰφέψατε· διψῶντα, καὶ οὐκ ἐποτίσατε. παρύεσθε εἰς τὸ πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· καὶ ταῦτα ἀπειλῶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἀλλ' ἔφρεψά, φησιν, αὐτόν. πότε, καὶ πόσας ἡμέρας; δέκα καὶ εἴκοσι; ἀλλ' ὁ τοσοῦτον βούλεται χρόνον μόνον, ἀλλ' ὅσον ὀπὶ [τῆς] γῆς διατρίβεις. ἐπεὶ καὶ αἱ παρθένοι εἶχον ἔλαιον, ἀλλ' οὐκ ἤρκουν πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν. καὶ γὰρ καὶ αὗται ἀνῆψαν τὰς λαμπάδας, ἀλλ' ἀπεκλείσθησαν τοῦ νυμφῶνος· καὶ μάλα εἰκότως. ἔφθησαν γὰρ ὀσφρανθεῖσαι τοῦ τῆς τοῦ νυμφίου παρουσίας. ὅθεν τούτου πολλοῦ ἡμῖν δεῖ τοῦ ἐλαίου, καὶ ὀλυμπιάδος τῆς φιλανθρωπίας. ἀκούσωμεν γοῦν τί φησιν ὁ προφήτης· Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. Οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς τοῦ πλησίον οὕτως ἐλεῆσαι δεῖ, κατὰ τὸ μέγα ἔλεος τὸ παρ' ἡμῖν. οἷοι γὰρ ἂν γενώμεθα πρὸς τοῦ ὁμοδούλους, τοιοῦτον τυχόμεθα τοῦ δεσπότου. ποῖον γὰρ ἔλεος μέγα; ὅταν μὴ ἐκ τοῦ πρέποντος δώμεθα, ἀλλ' ἐκ περισσεύματος. εἰ γὰρ μηδὲ ἐκ τοῦ περισσεύματος, πῶς ἡμῖν ἔσται ἐλπὶς; πόθεν τῶν κακῶν ἐκείνων ἀπαλλαγή; πῶς δυνησόμεθα φυγεῖν καὶ σωτηρίαν εὑρεῖν; εἰ γὰρ αἱ παρθένοι μετὰ τοσούτους καὶ τηλικούτους ἱδρῶτας καὶ διαμίλλην οὐδαμοῦ ἔσχον παρρησίαν, τίς ἡμῶν παρρησήσεται, ὅταν ἀκούσωμεν ἐκεῖνα τὰ φοβερὰ ῥήματα αὐτοῦ τοῦ δικαζοντος, λέγοντος καὶ ὀνειδίζοντος ἡμᾶς, ὅτι πεινῶντά με οὐκ ἐθρέψατε; ἐφ' ὅσον γὰρ οὐκ ἐποιήσατε ἑνί, φησι, τῶν ἐλαχίστων τούτων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε· οὐ περὶ τῶν μαθητῶν λέγων ταῦτα μόνον, οὐδὲ περὶ τῶν δυνηρευμένων ἢ τῶν μοναχῶν βίον, ἀλλὰ περὶ παντὸς ἀνθρώπου πιστοῦ. ὁ γὰρ τοιοῦτος, κἂν δοῦλος ᾖ, κἂν τῶν ἐν ἀγορᾷ πεπρασμένων, πιστεύῃ δὲ εἰς ἢ Θεόν, δίκαιον πάσης αὐτὸν ἀπολαμβάνειν εὐνοίας. κἂν περίδωμεν ἢ τοιοῦτον γυμνόν, ἢ πεινῶντα, ταῦτα ἀκουσόμεθα τὰ ῥήματα· ἢ μάλα εἰκότως. Τί γὰρ βαρύ, ἢ τί ἐπαχθὲς ἠτήσατο παρ' ἡμῶν; τί ὃ τῶν σφόδρα δυσκολωτάτων ἢ ῥᾳστων; οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἀθανάτου ἡμῖν, ἢ οὐκ ἀνέστησάτε με, ἀλλ' οὐκ ἐπεσπάσασθέ με· οὐκ εἶπεν, ἐν φυλακῇ ἡμῖν, ἢ οὐκ ἐξεβάλετέ με, ἀλλ' οὐκ ἤλθετε πρὸς μέ. ὅσῳ πίνειν καὶ φαγεῖν ἐπιτάγματα, τοσούτῳ μείζων ἡ κόλασις τοῖς παρακούουσι. τί γὰρ καὶ φορτικώτερον, εἰπέ μοι, τοῦ βαδίσαι καὶ εἰς δεσμωτήριον εἰσελθεῖν; ἢ τί ῥᾴδιον; ὅταν γὰρ ἴδῃς οὐ μὴ δεδεμένους, οὐδὲ ἀγχομένους, οὐδὲ κομμένους καὶ ῥάκια περικειμένους, οὐδὲ ὑπὸ λιμοῦ φθειρομένους, καὶ ὡς κυνὰς τοῖς ποσὶ περιτρέχοντας, ἑτέρους δὲ πλουσίως διωρυγμένους, ἄλλους δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἐπαιρομένους δεδεμένους, ἢ μεθ' ἡμέραν μὴ ἐπαιτοῦντας, καὶ οὐδὲ τὴν ἀναγκαίαν συλλέγοντας ἔξω, ἐν ἑαυτοῖς δὲ πολλὰ τῶν ἐφεστώτων τὴν πονηρὰν ἐκείνην καὶ ὠμὴν ἀπαιτουμένους λειτουργίαν· κἂν λίθος τις ἦς, πάντως ἔσῃ φιλανθρωπότερος· κἂν τὸν ὑλικὸν ἢ ἀλαλευμένον ζωὴν βίον, πάντως ἔσῃ φιλοσοφώτερος, τὰ δυσθεώπινα παραγγέλματα ὅτι τῆς ἀλλοτειότητος ὑπισχνῆται τῶν συμφορῶν. ἢ γὰρ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἡμέρας ἔννοιαν λήψῃ πάντως, καὶ τῶν ποικίλων κολάσεων. ταῦτα δὲ τρέφων καὶ λογιζόμενος, καὶ θυμόν, καὶ ὀδύνην, καὶ τὰ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων ἔρωτα ἐκβαλεῖς πάντως, καὶ πάντος λιμβὸς γαλιωτάτῳ γαλιωτέρᾳ ἐργασίᾳ τὴν ψυχήν· καὶ τοῦτο διακριβείου φιλοσοφήσεις ἐκείνου, ἐννοῶν ὅτι εἰ τοσαῦτα ἀνθρώπους τοσαύτη περίνοια καὶ πάντοις καὶ φόβος καὶ ἀπειλαί, πολλῷ μᾶλλον τοὺς Θεῷ. Οὐ γάρ ἐστιν ἀξιόπιστα, εἰ μὴ τοὺς Θεοῦ. οὐκοῦν τοῖς ἀρχὴν ταῦτα δοῦναι λαβοῦσιν, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς αὐτὰ ἐργάσεται. καὶ γὰρ, εἰ μὴ τοῦτό ἐστιν ὁ φόβος, πάντα δὲ ἀπολώλει· ὅπου τοσούτων κολάσεων ὑπεικειμένων πολλοὶ τοὺς τὴν κακίαν αὐτομολοῦντές εἰσι. ταῦτα φιλοσοφῶν, καὶ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην ἔσῃ προθυμότερος, καὶ πολλὴν χαρπώσῃ τὴν ἡδονὴν, καὶ πολλῷ μείζονα τὴν ἀπὸ θεάτρου καὶ καθαιρόντων. ἢ μὴ γὰρ ἔκφυγεν ἀνασάντες, φλέγον ὂν τὸν τῆς ὑπερθυμί-

Matth. κδ.

Ψαλμ. ν. α.

Ρωμ. ιγ. ε.

ας καμόμενοι. ὅταν γὰρ ἴδωσι τὰς ἀνεπιτερωμένας ἐκείνας ὑπὸ τῆς σκιώδους γυναικὸς, καὶ μυρία λάβωσιν ἐκεῖθεν τραύματα, θαλάσσης κυμαινούσης ὀδὲν ἄμεινον διακειμένου, τοῦ τύπου τῶν ὀφεων, τῶν ῥημάτων, τῆς βαδίσεως, τῶν ἄλλων πάντων περὶ τὸν ὀφθαλμῶν ἰαμάτων, καὶ τοῦ ψυχοῦ ἀὐτῆς πολιορκουμένου. ⓐ δὲ ἐντεῦθεν ἀξελθόντες, ὀδὲν ὑγιὲς πάσχουσι τοιοῦτον, ἀλλὰ πολλοῦ καρπούμενοι τοῦ γαλιλαίου καὶ τοῦ ἀβραξίδα. ἡ γὰρ καρδία ἡ ἐκ τῆς ὄψεως τῶν δεδεμένων ἐπληρωμένη, ἄπαν ἐκφυσᾷ σβέννυσι ὁ πῦρ. κἂν ἀπαντήσῃ γυνὴ πορνευομένη καὶ ἀκόλαστος ἐξελθόντι τῶν δεσμωτῶν, ὀδὲν αὐτὴν ἐργάσεται χεῖρον. ὡς γὰρ ἄπλαστος λοιπὸν γεγόνασι, διὰ τοῦτο οὐκ ἀλώσεται τοῖς δικτύοις τῆς ὄψεως ἐκείνης, διὰ τῆς ὄψεως τῆς ἀκολάστου, τὸ φόβου τῆς κρίσεως περὶ ὀφθαλμῶν αὐτῇ τότε κειμένου. Ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ πρῶην εἶδος πνευφῆς ἐπιβὰς ἔλεγεν· Ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους, ἢ πορευθῆναι εἰς οἶκον γέλωτος. καὶ ἐνταῦθα μὲν τοσαύτην ἐπιδείξει τὴν φιλοσοφίαν, ἐκεῖ δὲ ἀκούσῃ τὰ μυρία μανίας ἄξια ῥήματα. μὴ τοίνυν ἀμελῶμεν τῆς τοιαύτης περιέξεως καὶ περιεργασίας. κἂν γὰρ μὴ δυνηθῶμεν ἐφικέσθαι εἰσενεγκεῖν, μηδὲ ἐργάσεσθαι βοηθῆσαι δόντες, ἀλλὰ παρακαλέσαι λόγῳ, καὶ τοῦ κειμένου ἀνασῆσαι ψυχοῦ δυνησόμεθα, καὶ ἕτερα ὑπισχνησάμενοι πολλὰ, καὶ τοῖς ἐμβαλοῦσι θαλεύσωμεν, καὶ οὐ ἐφεξῆς ἡμερωτέρους ποιοῦντες, καὶ ἢ μικρὸν ἢ μέγα πάντως ἐργασόμεθα κέρδος. εἰ δὲ λέγεις, ὅτι οὐκ εὐδαίμονές εἰσιν ἐκεῖ, οὐδὲ εὔχρηστοι, οὐδὲ ὑπήκοοι ἄνδρες· ἀλλ' ἀνδροφόνοι καὶ τυμβωρύχοι καὶ βαλαντιοτόμοι καὶ μοιχοὶ καὶ ἀκόλαστοι καὶ πολλῶν γέμοντες κακῶν, πάλιν ἀναγκαίαν μοι καὶ ἐντεῦθεν δεικνύεις τῆς ἐκεῖ θεραπείας τὴν περίφασιν. οὐ γὰρ διὰ τοῦτο μὲν ἀγαθοὺς ἐλεῖν, τοῦτο δὲ πονηροὺς κολάζειν ἐκελεύσθημεν· ἀλλὰ πᾶσι πάντας ἐνδείκνυσθαι τὴν φιλανθρωπίαν ταύτην. Γίνεσθε γάρ, φησιν, ὅμοιοι τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅτι ἀνατέλλει ⓦ ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. μὴ τοίνυν κατηγορῇ τῶν ἀλλοτρίων πικρῶς, μηδὲ ἔστω σφοδρὸς δικαστὴς, ἀλλ' ἥμερος καὶ φιλάνθρωπος. καὶ γὰρ ἐν ἡμῖν, εἰ καὶ μὴ μοιχοὶ μηδὲ τυμβωρύχοι μηδὲ βαλαντιοτόμοι γεγόναμεν, ἀλλ' ἔχομεν ἕτερα πλημμελήματα μυρίας ἀξίας κολάσεως. ἐν γὰρ τῷ ⓦ ἀδελφὸν μάτην ἐκαλέσαμεν πολλάκις, ὅπερ τοῦ γέεννάν ἡμῖν προξενεῖ· καὶ γυναικὸς ἀκολάστοις ἐβλέψαμεν ὀφθαλμοῖς, ὅπερ μοιχείαν ἀπηρτισμένην ἐνώπιον αὐτοῦ· ἐν ὀργῇ πολλάκις ἐγενόμεθα ἀξίως, ὅπερ ἡμᾶς ἐνόχους ποιεῖ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. μὴ τοίνυν πικροὶ γινώμεθα τῶν ἄλλων ἐξεταταί, ἀλλὰ ἐν ἡμῖν αὐτῶν ἐννοήσωμεν, ἐν ὅτῳ παυσόμεθα τῆς ἀπανθρωπίας ταύτης καὶ τῆς ὠμότητος. χωρεῖς ὃ τούτων, κἀκεῖνό ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι καὶ ἐπιτηδείους ἀνθρώπους πολλοὺς εὑρήσομεν αὐτόθι, καὶ τῆς πόλεως πολλάκις ἀνταξίως πάσης. ἐπεὶ καὶ τὸ δεσμωτήριον ἐκεῖνο, ἔνθα ὁ Ἰωσὴφ ἦν, πολλοὺς εἶχε πονηρούς· ἀλλ' ὅμως πάντων ἐπεμέλητο ὁ δίκαιος ἐκεῖνος, καὶ ἦν [καὶ] αὐτὸς μᾶλλον τῶν ἄλλων χρυσοῦμενος ὅστις ἦν. καὶ γὰρ τῆς Αἰγύπτου πάσης ἀνάξιος ἦν, καὶ τὸ δεσμωτήριον ὅμως εἶχε, καὶ οὐδεὶς ἤδει τῶν ἔνδον ὄντων. καὶ νῦν τοίνυν πολλοὶ ἐν εἰκὸς ἔνεισι καὶ ἐπιτήδειοι, εἰ καὶ μὴ πᾶσιν εἶεν καταδηλοι· καὶ ἡ περὶ σοῦ τοιαύτης ἐπιμέλεια, τῆς περὶ πάντας συμπαθοῦς δίδωσί σοι τὴν ἀμοιβήν. διὸ καὶ μηδεὶς ἢ τοιοῦτος, καὶ ἐνταῦθα πολλὴ ἡ ἀνάπαυσις. ἐπεὶ καὶ ὁ δεσπότης ὁ σὸς, οὐχὶ δικαίοις διελέγετο μόνον, οὐδὲ ἀναμαρτήτως ἔφευγε· ἀλλὰ καὶ τὴν Μαγδαληνὴν μετὰ πολλῆς ἐδέξατο τῆς εὐνοίας, καὶ τὸν Σαμαρίτην τὸν ἀναγὴ καὶ ἀκάθαρτον, καὶ ἑτέραν ἑταίρων πάλιν, ἀφ' ἧς καὶ ὠνείδιζον ⓐ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐδέξατο καὶ ἐθεράπευσε· καὶ σοῦ πόδας βρεχομένους ἀπὸ τῶν δακρύων τῆς ἀναγοῆς ἠνείχετο, παιδεύων ἡμᾶς συγκαπένας εἶναι τῶν ἁμαρτίας ὄσι. τοῦτο γὰρ μάλιστα φιλανθρωπία. τί φῆς; λῃσαὶ καὶ τυμβωρύχοι τὸ δεσμωτήριον οἰκοῦσι; τί γὰρ πάλιν, εἰπέ μοι, δίκαιοι πάντες εἰσὶν ⓐ κατοικοῦντες; ἀλλ' οὐχὶ πολλοὶ καὶ τούτων χείρους μυρίῳ πλείονος ληστεύοντες δυσωπίας; ⓐ μὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὴ γὰρ ἐκ τῆς μηδὲν ἔτερον, τὴν γῆν ἐρημίαν καὶ τὸ σκότος προβάλλονται, καὶ τὸ λανθάνοντες τοῦτο ποιῶ· οἱ δὲ τὸ προσωπεῖον ῥίψαντες, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ τὰ κακὰ μετέρχονται, βίαιοι δὲ ἅρπαγες ὄντες καὶ πλεονέκται. καὶ γὰρ δύσκολον δῆτα διὰ θρώπου ἀδικίας κατηγορεῖν. εἰ δὲ μὴ χρεῖσιν ἁρπάζομεν, μηδὲ πλέθρα γῆς τόσα καὶ τόσα, ἀνὴρ ὅμοιος ἁπάντων καὶ κλοπὴν τὸ αὐτὸ ἐπ-
5 ελάβοσι καὶ οἷς δυνάμεθα κἀλέγχομεν. ὅταν γὰρ ἐν τοῖς συμβολαίοις, καὶ νίκα δ' ἀδικεῖσθαι δεῖ τι, ἢ καὶ ἀποδοῦναι, φιλονεικῶμεν καὶ βιαζώμεθα ἔλαττον τῆς ἀξίας καταβαλεῖν, καὶ πάντα ὑπὲρ τούτου ποιῶμεν, τί λῃστεία τὸ πρᾶγμα ἐστίν; τί κλοπὴ καὶ πλεονεξία; μὴ γάρ μοι εἴπῃς, ὅτι οὐκ οἰκίαν, οὐκ ἀνδράποδα προσαιτῶ. ἡ γὰρ ἀδικία τὸ ῥοπὴν τῶν ἀφαιρουμένων, ἀλλὰ τῇ
10 προαιρέσει τῶν κλεπτόντων κρίνεται. τὸ γὰρ ἄδικον καὶ τὸ δίκαιον ἐν μεγάλοις καὶ ἐν μικροῖς τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν· καὶ βδελυκτὸν μύς ὁμοίως ἐγὼ καλῶ, κἂν βαλάντιόν τις ἁρπάσῃ χρυσοῦν λάθρᾳ, κἂν ἀνθράκινος προσάψηται τῆς ἀξίας προσαιτήσῃ τὴν ψυχήν· καὶ τοιχωρύχος ἐστίν, ὁ τοῖχον διελὼν μόνον καὶ ὑφελόμενος τῶν ἔνδον, ἀλλὰ καὶ ὁ δίκαια ὀφλισκάνων καὶ ἀφελόμενος τὰ πλησίον. μὴ τοίνυν τὰ ἡμέτερα προσαρπέχοντες, τῶν ἀλλοτρίων
15 ψυχώμεθα δικασταί· μηδὲ, ὅπερ φιλανθρωπίας κομιεῖς, ὀξυτάζωμεν πανταχοῦ· ἀλλ' ἐννοήσαντες πῶς ἐκ ἡμᾶς διεκείμεθα πάλαι, ψυχώμεθα ποτὲ ἡμέρους καὶ φιλανθρώπους. πῶς οὖν διεκείμεθα; ἀκουσον Παύλου λέγοντος· Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀπειθεῖς, ἀνόητοι, πλανώμενοι, Τιτ. γ. γ.
δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, φυγοτοί, μισοῦντες ἀλλήλους. καὶ πάλιν, Ἦ- Εφ. ε. γ.
μεν γάρ, φησι, τέκνα ὀργῆς. ἀλλ' ὁ Θεὸς ὥσπερ ἐν δεσμωτηρίῳ κατειλημμένους ἰδὼν, καὶ ἀ-
λύσεσι χαλεπαῖς δεδεμένους πολὺ τῶν ἀπὸ σιδήρου χαλεπωτέραις, οὐκ ἐπῳμώθη, ἀλλ'
20 ἦλθε καὶ ἐπέστη τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ τὸν μυρίων ἀξίους κολάσεων ἐξήγαγέ τε ἐκεῖθεν, καὶ εἰς βασιλείαν ἦγαγε, καὶ τοῦ ἄρχοντος λαμπροτέρας ἐποίησεν, ἵνα καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ ποιῶμεν καὶ δυνάμεθα τὸν ἡμέτερον. καὶ γὰρ ὅταν λέγῃ τοῖς μαθηταῖς· Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα τοὺς Ιωαν. ιγ. ιδ.
μῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. τὸ παράδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. οὐκ ὅτι οὐ
25 νίπτειν τοὺς πόδας τοῦτον χρὴ φεύγειν νόμον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οἷς περὶ ἡμᾶς ἐπεδείξατο. ἀνδροφόνος ἐστὶν ὁ τὸ δεσμωτήριον οἰκῶν· ἀλλ' ἡμεῖς τὸ καλὸν ποιοῦντες μὴ σκηνοῦμεν. τυμβωρύχος ἐστὶ καὶ μοιχός; ἀλλὰ μὴ τὰ κακίονα, ἀλλὰ τὰ συμφορώτερα ἐλεῶμεν. πολλάκις γοῦν, ὥσπερ ἔφην, εὑρεθήσεται σκηνοῦντες εἰς μυρίων ἀπαξίους ἀνδρῶν. κἂν συνεχῶς ἀπίῃς
30 πρὸς τοὺς δεδεμένους, οὐκ ἀποβλύξῃ τοιαύτης θήρας. ὥσπερ γὰρ ὁ Αβραὰμ καὶ τοῖς τυχοῦσι ξενοδοχῶν ἐπέτυχέ ποτε καὶ ἀγγέλων, ὅπου καὶ ἡμεῖς ὑπιβλύζομεν καὶ μεγάλων ἀνδρῶν, ἂν ἔργον θῶμεν πρᾶγμα ποιησώμεθα. εἰ γὰρ χρὴ καὶ θαυμαστόν τι εἰπεῖν, οὐχ ὅπως ἐπαίνων ἄξιος ὁ μέγας ὑποδεχόμενος, ὡς ὁ τὴν οἰκουμένην σκηνοῦν· σκηνοῖ μὲν γὰρ ὁ μικρὰν ἀφορμὴν ἔχει τοῦ ἑαυτῷ
35 βίον πορίσασθαι· ὁ δὲ ἀπορριμμένος καὶ ὑπὸ πάντων πεπατημένος, ἕνα λιμὸν μόνον ἔχει, καὶ ἔλεον τοῦ ποιοῦντος αὐτὸν δεῖ· ὥστε φιλανθρωπία καθαρὰ τοῦτο μάλιστά ἐστι. καὶ ὁ μὲν θαυμαστὸν καὶ φιλοθεωτέρων πολλάκις καὶ πρὸς ἀνθρώπων ὑπιδεῖξαι ὄγκον ἐποίησεν· ὁ δὲ τὸν ἀπορριμμένον καὶ ἀπεγνωσμένον, διὰ μόνων τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ τοῦτο ἐργάζεται. διὰ, κἂν δοκῶμεν ποιῶμεν, χαλεπὸς καὶ ἀναπόρθητος σοὶ δοκεῖ κελεύσθαι· κἂν
ἐλεημοσυνῶν ἐργαζώμεθα, ἐλαχίστοις καὶ βυτελεῖς ἐλεεῖν ἐπετάγημεν. ΕΦ' ὅσον γὰρ ἐ- Ματθ. κε. μ.
ποιήσατε, φησιν, ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Εἰδότες τοίνυν τὸν ἐκεῖ κεί-
μενον θησαυρὸν, εἰσίωμεν συνεχῶς καὶ προσματτυώμεθα, καὶ τὰς πόρτας τὰ θέατρα σπα-
λ. διώκωμεν. δας ἐκεῖ πετάσωμεν. κἂν μηδὲν ἔχῃς εἰσενεγκεῖν, εἰσάγαγε τὸν ἀπὸ τῶν λόγων παράκλησιν. ὁ γὰρ δεῖ μόνον τὸν πένητα, ἀλλὰ καὶ τὸν εἰσιόντα ὁ Θεὸς ἀμείβεται. ὅταν γὰρ εἰσελθὼν πέμψασαν καὶ δεδοκιμάκῃ τὸν ψυχὴν ὠφελείας, προσκαλῶν, βοηθῶν, ἐπισχύων, μισθὸς ἀμοιβὴν, φιλοσοφεῖν προσκυλίζων, ὁ μικρὸν καὶ ἐντεῦθεν λήψῃ τὸν μισθόν. ἔξω

μὴ γὰρ σε τοιαῦτα διαλεγομένῳ, πολλοὶ δὲ ἠμάσην) καὶ τοῦ τῆς πολλῆς τρυφῆς διαχεχυμένοι· οἱ δὲ ἐν συμφοραῖς ὄντες, καταπαλτόμενοι αὐτοῖς τῆς διανοίας, μὴ πολλῆς τῆς ὀπτικείας καὶ προσ- χ. αὐτῷ
έχοντι τοῖς λεγομένοις, δὲ ἐπαινέσον) καὶ ἔσον) βέλτιοι. ἐπεὶ καὶ Παύλου δημηγοροῦντος, Ἰουδαῖοι μὲν πολλάκις κατεγέλων· ἡμεῖς δὲ δεσμῶται μὴ πολλῆς ἐπικροαίνετο τῆς ἡσυχίας. οὐδὲν γὰρ ὅτως εἰς φιλοσοφίαν ὀπτικὸν ἐστὶν, καταστάσεις τὴν ψυχὴν, ὡς συμφορὰ καὶ πειρασμὸς καὶ θλῖ- 9
ψις ὀπτικειμένη. ταῦτ' οὖν ἐννοήσαντες ἀπόντα, ὅσα μὲν τοῦ ἔνδον ἀγαθὰ, ὅσα δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐργασάμενα ζωηρῶς αὐτοῖς" ἀναμιγνύμενοι, καὶ τὰς ἐν ἀγορᾷ διατριβὰς, καὶ τὰς ἀκαίρους ἀ- χ. ἀναμιγ μεθα.
σχολίας ἐκεῖ καταναλώσωμεν· ἵνα κἀκείνοις κερδήσωμεν, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς θυφεάνωμεν, καὶ τὴν Θεοῦ δεξαμενὴν σκοδομησάντες, τῆς αἰωνίου ὀπτυχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ πατρὶ ἡ δόξα, ζωὴ ὁμοούσιον πνεύ- 10
ματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ξα. 22 ΕΓΕΝΕΤΟ ΔΕ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΝ ΙΕΡΟΣΟ-
λύμοις, καὶ χειμὼν ἦν· 23 καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος. 24 ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ· 15
ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις;

Ασα μὲν ἀρετὴ καλὸν, μάλιστα ἡ ὀπιείκεια καὶ πραότης. τοῦτο ἀνθρώπους δείκνυσιν ἡμᾶς· τοῦτο τῆς θηρίων διίστησι· τοῦτο τοῖς ἀγγέλοις ὁμιλεῖσθαι παρασκευάζει. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ζωηρῶς πολλαχοῦ τοῖς λόγοις ἀνθίστησι τῆς ἀρετῆς, πραότητα καὶ ὀπιείκειαν καλοῦν. οὐ λόγοις δὲ ἀνθίστησι μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ πραγμάτων τοῦτο παιδεύει· νεὼ μὲν ῥαπιζόμενος, καὶ φέρων· νεὼ δὲ λοιδορούμενος καὶ ὀπεσκελυζόμενος, καὶ πάλιν τοῖς ὀπεσκελυζόσιν ἐφιστάμενος. ἀλλὰ καὶ δαιμονῶντα καλέσαντες καὶ Σαμαρείτην, καὶ πολλάκις θελήσαντες ἀνελεῖν καὶ λιθάσαντες, οὐ- τοι κυκλώσαντες αὐτὸν ἠρώτων, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός· καὶ οὐδὲ οὕτως αὐτοὺς διεκρούετο μετὰ τοσαύτας καὶ τοιαύτας ὀπεσκελάς, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἀπεκρίνατο τῆς ὀπιείκειας· μᾶλλον δὲ ἀνώθεν ἀναγκαῖον δεξάμενος λόγον ἀπόντα. ἐλθέτω γάρ, φησι, τὰ ἐγκαίνια ἐν Ιεροσολύμοις, καὶ χειμὼν ἦν. μεγάλη τις ἦν αὕτη ἑορτὴ καὶ δημοτελής. τὴν γὰρ ἡμέραν ἐκείνην ὁ ναὸς ἐνεκαινίσθη, ἐπειδὴ ἐλθόντων αὐτῷ ἀπὸ τῆς μακρᾶς αἰχμαλωσίας τῆς ἐν τῇ Περσίδι, τοῦτον ἦγεν μετὰ πολλῆς τῆς σπουδῆς. ἐν ταύτῃ πρῶτον ὁ Χριστὸς τὴν ἑορτὴν. λοιπὸν γὰρ τὴν Ιουδαίαν ζωηρῶς ἐπεχωρίαζεν, ὅθεν τὸ πάθος ἦν ὀπὶ θύραις. ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ιουδαῖοι, καὶ ἔλεγον· ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις;

Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ. Καὶ οὐκ εἶπε, τί ζητεῖτε παρ' ἐμοῦ; δαιμονῶντα ἐκαλέσατε πολλάκις καὶ μεμνόμενον καὶ Σαμαρείτην, ὃν ἀνθρωπον εἶναι νομίσατε καὶ πλανῶν· καὶ πρώην ἐλέγετε, σὺ μαρτυρεῖς περὶ σεαυτοῦ· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής· πῶς οὖν ἐξετάζετε, καὶ παῤ ἐμοῦ βούλεσθε μαθεῖν, ὃ τὴν μαρτυρίαν ἐκβάλλετε; ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπε, καίτοιγε εἰδὼς τὴν γνώμην μεθ' ἧς ἐξήταζον πονηρὰν οὖσαν. τί μὲν γὰρ κυκλώσαντες αὐτὸν καὶ εἰπεῖν, ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; ἐδόκει πόθου τινὸς εἶναι καὶ φιλομαθείας· ἡ δὲ διάνοια μεθ' ἧς ἠρώτων, διεφθαρμένη τις καὶ ὑπουλος. ἐπεὶ γὰρ τὰ μὲν ἔργα οὐκ ἠνέσχοντο συκοφαντοῦντα τε καὶ ἐπήρεια, τοῖς δὲ λόγοις ὑπισκεῖσθαι εἶχον, ἑτέρως ἐξετάζοντες ἢ ὡς εἴρηται, ἀεὶ πτύσεις προσῆγον, ὑπονομεύειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν λόγων βουλόμενοι· καὶ τοῖς ἔργοις οὐδὲν ἐγκαλεῖν δυνάμενοι, λαβεῖν τινα ἀπὸ τῶν ῥημάτων ἐπεθύμουν θύραν. διὰ τοῦτο ἔλεγον, εἰπὲ ἡμῖν. καίτοι πολλάκις εἶπε. καὶ γὰρ τῇ

τῇ Σαμαρείτιδι ἔλεγεν, Ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι Ιωαν.δ.κς. Ιωαν.θ.λζ.
ὁ τυφλῶ, Εὐφρανθῆς αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετ' σοῦ ἐκεῖνός ἐστι. καὶ ἐκείνοις ὃ εἶπεν, εἰ μὴ οὕτως, ἀλλὰ δι' ἑτέρων ῥημάτων. καίτοιγε εἰ τοιοῦτον εἶχον, καὶ ὀρθῶς ἐξεπάζειν ἐβούλοντο, διὰ λόγων αὐτὸν ὁμολογῆσαι λοιπὸν ἐκείνων ἕνεκεν. διὰ γὰρ τῶν ἔργων αὐτὸς ἐπεδείξατο τοῦτο πολλάκις. νενὶ δὲ σκόπει δ διεγραμμένον αὐτῶν ἐστὶ φιλόνεικον. ὅταν μὲν γὰρ δημηγορῇ καὶ διὰ λόγων παιδεύῃ, λέγουσι· Τί σημεῖον δεικνύεις; ὅταν δὲ διὰ τῶν ἔργων πλέονα τὰ ἀποδείξεις, λέγουσιν αὐτῷ, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ, τῶν ἔργων βοώντων ῥήματα ζητοῦντες, καὶ τῶν ῥημάτων διδασκόντων ὅτι τὰ ἔργα καταφθύουσι, τοιοῦτοι δὲ ἀεὶ ἰσάμβοι. ὅπου γὰρ τὸ μαθεῖν ἕνεκεν ἐζήτουν, τὸ τέλος ἔδηξεν. οὐ γὰρ ὅπως ἀξιόπιστον εἶχον, ὡς καὶ τοῦτο μαρτυρῶντα δεῖξαι θαῦμα, μικρά τινα φθεγξάμενον, βλέπειν ἐλίθασαν, ὥστε καὶ τὸ κυκλῶσαι καὶ τὸ ἐπικεῖσθαι μετὰ πονηρίας ἐγίνετο. καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐρωτήσεως πολλῆς ἔγεμεν ἀπιστίας. Εἰπὲ [γὰρ] ἡμῖν παῤῥησίᾳ, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός. καίτοιγε μετὰ παῤῥησίας ἅπαντα ἔλεγεν ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπιχωριάζων ἀεί, καὶ οὐδὲν κρύφα ἐλάλει, ἀλλὰ διὰ τοῦτο κολακείας πολλαὶ λέγονται ῥήματα, λέγοντες· ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; ἵνα αὐτὸν ἐκκαλέσωνται, πάλιν ὑπὸ λαβεῖν βρῶσιν. ὅπου γὰρ πάντα χορὸς διὰ τοῦτο ἠρώτων, οὐχ ἵνα μάθωσιν, ἀλλ' ἵνα τοῖς λεγομένοις ἐπισκήψωσιν, οὐκ ἐντεῦθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχόθεν δῆλόν ἐστι. καὶ γὰρ ὅτε πολὺν ἐρωτῶντες, Εἰ ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ καὶ ὅτε Ματθ.κβ.ιζ. πρὸς ἀφέσεως γυναικὸς διελέγοντο· καὶ ὅτε περὶ ἐκείνης ἐπιθυμοῦντο, ἣν ἔφασαν ἑπτὰ ἄνδρας ἐσχηκέναι, ἐάλωσαν οὐκ ἀπὸ φιλομαθείας, ἀλλ' ἀπὸ γνώμης σκαιᾶς πάντοθεν αὐτὸν περισκάψαντες. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν αὐτοῦ ἐλέγχει λέγων· τί με πειράζετε, ὑποκριταί; δεικνὺς ὅτι οἶδεν αὐτῶν τὰ ἀπόῤῥητα· ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν τοιοῦτον φθέγγεται, παιδεύων ἡμᾶς μὴ πάντοτε ἐλέγχειν τοὺς ἐπιβουλεύοντας, ἀλλ' ἐπιεικείᾳ καὶ παραθέσει πολλὰ φέρειν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀνοίας ἕνεκεν, τῶν ἔργων αὐτὸν ἀνακηρυττόντων, τὴν ἀπὸ τῶν λόγων ζητεῖν μαρτυρίαν, ἄκουσον πῶς αὐτοῖς ἀποκρίνεται· ὁμοῦ μὲν αὐτοὺς ἀνιπτόμυθος ὅτι περιαστῶς ταῦτα ἐζήτουν, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ μαθεῖν· ὁμοῦ δὲ δηλῶν, ὅπι καὶ τῆς διὰ τῶν ῥημάτων σαφεστέραν ἀφῆκε φωνὴν, τὴν διὰ τῶν ἔργων.

25 Πολλάκις γάρ, φησὶν, εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετέ μοι. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ἐκεῖνά ἐστι τὰ μαρτυροῦντα περὶ ἐμοῦ. Ὅπερ καὶ ὁ μακάριος περὶ αὐτῶν συνεχῶς πρὸς ἀλλήλους ἔλεγεν· οὐ γὰρ δύναται δαιμόνιον ἀνθρώπου τυφλοῦ ἀνοίξαι· καὶ, οὐδεὶς δύναται σημεῖα τοιαῦτα ποιεῖν, ἐὰν μὴ ᾖ μετ' αὐτοῦ ὁ Θεός. καὶ θεωροῦντες τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει, ἔλεγεν· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅταν ἔλθῃ ὁ Χριστός, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν ἐποίησεν οὗτος; καὶ ἄλλοι δέ τινες ἐντεῦθεν ἐβούλοντο πιστεῦσαι αὐτῷ, λέγοντες· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; ἐπεὶ οὖν περισσοποιοῦντο τότε ἀπὸ φιλοδοξίας πείθεσθαι ῥήματος, καὶ τοσούτοις μὴ πεισθέντες ἔργοις, ἐλέγχει τὴν πονηρίαν αὐτῶν λέγων· ὅτι εἰ τοῖς ἔργοις δέ πιστεύετε, πῶς τοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; ὥστε εἰκότως ἡ ἐρώτησις. 26 Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, φησὶ, καὶ οὐ πιστεύετέ μοι, ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. Ἐγὼ μὲν γὰρ τὰ πρὸς ἐμαυτοῦ πάντα ἐπλήρωσα, ἃ προεθεσπίσθη ποιήσας ἐγὼ· εἰ δὲ μὴ ἀκολουθεῖτέ μοι, οὐκ ὅτι οὐκ εἰμὶ ποιμὴν, ἀλλ' ὅτι ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ πρόβατα τὰ ἐμά.

27 Τὰ γὰρ πρόβατα τὰ ἐμά, φησι, τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ ἀκολουθεῖ μοι,

28 Καὶ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐδεὶς δύναται ταῦτα ἁρπάσαι ἐκ τῆς χειρός μου. 29 Ὃ πατήρ, ὃς ἔδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστὶ· καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου.

30 Ἐγὼ

30 Εγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. Σκόπει πῶς ἐν τῷ ἀπαγορεύειν, μᾶλλον ἐπεὶ εἰς τὴν ἀκολουθησιν ἀλλοις. ὑμεῖς οὐκ ἀκούετέ μου, φησιν· οὐδὲ γὰρ ἐστε πρόβατα. ⓐ δὲ ἀκολουθοῦντες, ὅτοι τῆς ποίμνης εἰσί. Ταῦτα δὲ ἔλεγλν, ἵνα φιλονεικήσωσι γλυκάζ προβατα. Εἶτα, εἰπὼν ὧν τύχονται, παρακινίζει τούτους, ὥστε αὐτοις διεγείραι καὶ εἰς ὀπθυμίαν ἐμέδησν. τί οὖν; εἰ μὴ τὴν δυνάμιν τῆ παζς οὐδεὶς ἁρπάζει· σὺ δὲ οὐκ ἰσχύεις, ἀλλ' ἀσθενὴς εἶ πρὸς τὴν φυλακὴν; ὑδαμῶς. καὶ ἵνα μάθῃς ὅπ ὃ, ὁ πατὴρ, ὃς ἔδωκέ μοι, δι' ἐκείνης εἴρηται, ἵνα μὴ πάλιν αὐτὸν ἀνάπθεον εἴπωσιν· εἰπὼν, ὅτι οὐδεὶς ἁρπάζει αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου, πρεπὼν ἔδειξε τὴν αὐτῆ χέρα καὶ τῆ παζς μίαν ὖσαν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο, ἀκόλουθον ἦν εἰπεῖν, ὅτι ὁ πατὴρ, ὃς ἔδωκέ μοι, μείζων πάντων ὅστ, καὶ οὐδεὶς δυνατα ἁρπάζειν αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μα. ἀλλ' οὐκ εἶπεν ὕτως, ἀλλ' ἐκ τῆς χέρος τῆ παζς μου. Εἶτα ἵνα μὴ νομίσῃς, ὅτι αὐτὸς μθή ὅστιν ἀσθενὴς, δῆλ· ὃ τὴν τῆ παζς δύναμιν ἐν ἀσφαλείᾳ τὰ πρόβατα ὅστ, ἐπήγαγλν· ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν· ὡσανεὶ ἔλεγλν, ὃ δῆλ τοῦτο εἶπον, ὅτι δῆλ ⓦ πατέρα οὐδεὶς αὐτὰ ἁρπάζει, ὡς αὐτὸς ἀσθενῶν τηρῆσαι τὰ πρόβατα. ἐγὼ γὰ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν· κζ τὴν δύναμιν ἐν ταῦθα λέγων. καὶ γὰρ πρὸ τούτης ἐδ ὁ λόγος ἅπας αὐτῷ· Εἰ ὃ ἡ δύναμις ἡ αὐτὴ, βδηλον ὅπ καὶ ἡ ὐσία. ὅθλ γὰρ μυρία ἐποίουν ⓐ Ιουδαῖοι, βπβουλεύοντες, ἀποσυναγώγους ποιοῦντες, λέγλ· ὅπ πάντα αὐτοις εἰκῆ καὶ μάτην μεμηχάνηται. ἐν γὰ τῇ χειρὶ τὸ παζς μὰ ὅστ τὰ πρόβατα, ὥσπερ ὁ προφήτης λέγλ· Εν τῇ χειρί μα ἐζωγράφησά σε καὶ πίγκ. Εἶτα δεικνὺς μίαν ὖσαν τὴν χεῖρα, ποτὲ μὲ αὐτὴ, ποτὲ ὃ τὸ παζς εἶ φησιν αὐτοις. χεῖρα ὃ ὅταν ἀκούσῃς, μηδὲν ἀνθητὸν νομίσῃς, ἀλλὰ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἰσχὺν. Εἰ δὲ δῆλ τὸ οὐδεὶς ἥπαζεν, ὅτι αὐτὸν ὑπερδυνάμα, πρεπὸν ἦν ὃ ἐξῆς εἰπεῖν, ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. Εἰ γὰ ἐλάπτων ἦν, πολλῆς τὸ τολμῆς ὃ ῥῆμα. οὐδὲν γὰρ ἕτερον, ἢ ὃ τῆς δυνάμεως ἰσοςάσιον δείκνυσιν· ὅπερ [οὖν] καὶ Ιουδαῖοι ζωειδότες, λίθοις αὐτὸν ἐβαλον. ἀλλ' οὐδὲ ὕτω καθεῖλε τὴν δόξαν ταύτην καὶ τὴν ὑπόνοιαν. Ϲ μὲν Εἰ κακῶς ὑπωπθυσαν ἐκεῖνοι, ἔδει διορθῶσαι Ϲ εἶπεν· πρὸς ἕνεκεν ταῦτα ποιεῖτε; οὐκ ἴσθι μάρτυράν μοι καὶ τὴν πατρὶ δύναμιν ταῦτα εἶπον ἐγώ. νυνὶ δὲ, πάντων τἀναντίον ποιῇς, Ϲ ἵστησι τὴν ὑπόνοιαν, καὶ συγκροτῇ, καὶ ταῦτα ἀχαριμνίων ἐκείνων. ὁ γὰρ ἀπολογεῖται ὑπὲρ τῶν Εἰρημνίων, ὡς κακῶς λεχθέντων; ἀλλὰ Ϲ ἐκείνοις ὀπτιμᾷ, ὡς μὴ τὴν προσήκουσαν δόξαν ἔχουσι περὶ αὐτό. ὅθλ γὰρ ἔλεγεν,

Ησ. μθ. ιϛ.

33 Οπ περὶ καλοῦ ἔργου σὲ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅπ σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιῇς σεαυτὸν Θεόν. Ακουσον τί φησιν· 35 Εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τὸ Θεοῦ ἐγένετο, 36 Πῶς ὑμῖς λέγετε ὅπ βλασφημῶ, ὅτι εἶπον υἱός Θεοῦ εἰμι; Ο ὃ λέγει τοιοῦτόν ὅστιν· Εἰ ⓐ χάριτι τὸ λαβόντες, οὐκ ἐγκαλοῦνται θεοὺς ἑαυτοὺς καλοῦντες, ὁ τῇ φύσει τὸ ὢν ἔχων, πῶς ἂν εἴη δίκαιος ὀπτιμᾶσθαι; ἀλλ' ὕτω μὲ οὐκ εἶπεν, ὕστερον ὃ αὐτὸ κατεσκεύασε, πρότερον λαβόντας καὶ καθυφεὶς ᾧ λέγω, καὶ εἰπών· Ον ὁ πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλε· Καὶ πρόσωπον ἀντὶ ⓦ θυμόν, πάντα ἐπάγλ σαφῆ τὴν ἀπόφασιν. τέως μὲν γὰρ ὥστε διορθῶσαι ⓦ λόγον, ταπεινότερον διελέγξῃ· ὕστερον ὃ ὅπ τὸ μείζον αὐτὸν ἀνήγαγλν, ὕτως εἰπών· 37 Εἰ μὴ ποιῶ τὰ ἔργα τὸ παζς μα, μὴ πιστεύετέ μοι· 38 Εἰ ὃ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ οὐ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις μα πιστεύσατε. Οράς πῶς τοῦτο, ὅπερ εἶπον, κατασκευάζῃ, ὅτι εἰς οὐδέν ὅστιν ἐλάπτων αὐτὸ, ἀλλὰ πάντα χοῦ ἴσος; ὅθλ γὰ τὴν οὐσίαν αὐτὸ ἰδεῖν ἀμήχανον ἦν, ἀπὸ τῆς τῶν ἔργων ἰσότητος τε καὶ ταυτότητος τὴν ἀπόδειξιν τῆς κζ τὴν δυνάμιν ἀναδιδάσκαλίας πρέχεται. καὶ τί πιστεύσομθν, εἰπέ; Οπ ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί. Ουδὲν γὰρ ἄλλο ἐγώ, ἢ ὅπερ ὁ πατὴρ, μθών υἱός· οὐδὲν ἄλλο ἐκεῖνος, ἢ ὅπερ ἐγὼ, μθὼν πατὴρ. καὶ ἐν ἐμοὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐμέ γνῷ τις, Ⓦ πατέρα ἔγνω· καὶ Ⓦ πατέρα ἔγνω, Ⓦ υἱὸν ἔμαθεν. Εἰ γὰρ ἐλάττονα αὐτὸν τῆς δυνάμεως, καὶ τὰ τῆς γνώσεως διέψυστο. οὐδὲ γὰρ ὅστις ἄλλῳ δι' ἄλλης οὔτε οὐσίαν οὔτε δύναμιν μαθεῖν. 39 Ἠθέλησαν οὖν αὐτὸν πάσας, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν, 40 Καὶ ἀπῆλθε πάλιν τὸν Ἰορδάνην, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων τὸ πρότερον, 41 Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· ὅτι Ἰωάννης ἐποίησε σημεῖον οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ αὐτοῦ, ἐστιν ἀληθῆ. Ὅταν γὰρ τι μέγα καὶ ὑψηλὸν φθέγξηται, αἰσχυνῆς πλέως, ἐνδιδοὺς αὐτῶν τῷ θυμῷ, ὥστε λοιδορῆσαι καὶ λῆξαι τὸ πάθος ἀφ' ἑαυτοῦ· ὃ δὴ καὶ τότε ἐποίησε. τίνος δὲ ἕνεκεν Ⓦ τόπον ὁ διάγγελος λέγει; ἵνα μάθῃς ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτο ἀπῆλθεν ἐκεῖ, ἀναμιμνήσκων αὐτοὺς τῶν ἐκεῖ γενομένων τε καὶ λεχθέντων περὶ Ἰωάννου, καὶ τῆς μαρτυρείας τῆς ἐκείνου. ἐλθόντες γὰρ ἐκεῖ, οὐδέπω ἀνεμνήσθησαν τοῦ Ἰωάννου. ἀφ' οὗτο καὶ λέγουσιν, ὅτι Ἰωάννης μὲν οὐδὲν σημεῖον ἐποίησεν. ἐπεὶ ποία ἀνάγκη τοῦτο λοιπὸν πεφθεῖναι, ἀλλ' ὅπερ ὁ τόπος αὐτοὺς εἰς μνήμην ἤγαγε τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ εἰς τὴν τῆς μαρτυρείας αὐτοῦ μνήμην ἦλθον; ὅρα δὲ πῶς συλλογισμοὺς πλέκουσιν ἀναμφισβητήτους. Ἰωάννης μὲν σημεῖον οὐδὲν ἐποίησεν· οὗτος δὲ ποιεῖ, φησιν. ὑπὸ οὖν καὶ ἐντεῦθεν ἡ ὑπεροχὴ δείκνυται. Εἰ τοίνυν, ἐκείνου σημεῖον οὐδὲν ποιήσαντος, ὅμως ἐπίστευσαν, πολλῷ μᾶλλον τούτῳ. Εἶτα, ὅπερ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ μαρτυρήσας, ἵνα μὴ τὸ σημεῖον αὐτὸν μὴ πεποιηκέναι δόξῃ δι' ἀξίωσιν τῆς μαρτυρείας ἀποφαίνειν, ἐπήγαγον· εἰ δὲ σημεῖον οὐδὲν ἐποίησεν, ἀλλ' ὅμως πάντα ἦλθοσι πρὸς αὐτὸν, ὑπὲρ τοῦτον ὄντος ἐκείνου, ἀλλ' ἐκεῖνον ἀφ' ὧν οὗτος ἐποίησεν ἀξιόπιστον ἀποφαίνοντες. 42 Πολλοὶ τοίνυν ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

Πολλὰ γὰρ ἐκεῖνος αὐτοῦ τὰ ἐφελκόμενα. καὶ γὰρ ἐμέμνητο τῶν ῥημάτων ὧν ἔλεγε, ἰσχυρότερον ἑαυτῷ καλῶν αὐτόν, καὶ φῶς, καὶ ζωὴν, καὶ ἀλήθειαν, καὶ τὰ λοιπὰ ἅπαντα, καὶ τῆς φωνῆς τὸ ἀῤῥαγὲς ἐνεδείσης, καὶ τὸ πνεύματος τὸ ἐν παρεστηκόσι εἶδος φανέντος ὅτε καὶ δείξαντος αὐτὸν ἅπασι· καὶ μὴ τούτων, τίνι ἀπὸ τοῦ θαυμαζομένου ἀποδείξειν, εἰς ἐκεῖνον ὁρῶντες ἐβεβαιοῦντο λοιπόν. Εἰ γὰρ Ἰωάννην, φησὶ, πιστεύειν ἐχρῆν· πολλῷ μᾶλλον τούτῳ. Εἰ χρεὼν σημείων ἐκείνῳ, πολλῷ μᾶλλον τούτῳ, μὴ τῆς ἐκείνου μαρτυρείας, καὶ τῶν ἀπὸ τῶν σημείων ἀποδείξιν ἐχόντι. ὁρᾷς ὅσον αὐτοῦ ὤνησεν ἡ περὶ Ⓦ τόπον διατριβὴ, καὶ ἡ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων ἀπαλλαγή; διὰ τοῦτο αὐτοῦ συνεχῶς ἐξάγει καὶ ἀπάγει τῆς ἐκείνων συνουσίας. ὅπερ οἶμαι καὶ ὁ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ποιήσας φαίνεται, πόῤῥω τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ τῆς ἐρήμου αὐτὸν Ἰουδαίοις διαπλάττων καὶ ῥυθμίζων ἐν ἅπασιν.

Ὁ καὶ ἡμῖν παραινῶ ποιεῖν, ἀγέλας μὲν φεύγειν κελεύων καὶ θορύβους καὶ ταραχάς, ἐν δὲ ΗΘΙΚΟΝ τῷ παντὶ εἴδει τοῦτο εὐχεσθαι μετὰ τῆς ἡσυχίας. καὶ γὰρ πλοῖον ταραχῆς ἀπαλλαγὴν, ἀσφαλείας πλήρης· καὶ ψυχὴ πραγμάτων ὅσα ἐκτὸς, ἐν λιμένι κάθηται. διὸ καὶ τοὺς μοναχοὺς φιλοσοφωτέρους τῶν ἀνδρῶν ἐγὼ εἶναι, οἰκουμενικὰς περιστάσεις τὰ πλείονα. ὅτου γὰρ καὶ ὁ Ἰακὼβ ἄπλαστος ἐγένετο, ὅπερ οἰκίαν ᾤκει, καὶ τῶν ἐν μέσῳ θορύβων ἐλεύθερος ἦν. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς αὐτὸ πέφυκεν ἡ γραφὴ εἰπεῖν ὅσα, οἰκεῖν οἰκίαν. ἀλλὰ καὶ ἐν οἰκίᾳ πολλὰς, φησὶν, ὁ θόρυβος. ὅπερ συνέβαλε, καὶ περιῆρε σαυτῇ φροντίδων ὄχλον. ὁ μὲν γὰρ ἀνὴρ ἐν μέσαις τρεφόμενος [ταῖς] ἀγοραῖς καὶ δικαστηρίοις, ὥσπερ ὑπό τινων κυμάτων, τῶν ἔξωθεν περιδυπλήσεται θορύβων· ἡ δὲ γυνὴ καθάπερ ἔν τινι διδασκαλείῳ φιλοσοφίας τῇ οἰκίᾳ καθημένη, καὶ τῷ νοῒ χαλάσουσα εἰς ἑαυτὸν, καὶ δυνήσεται περιέχειν καὶ ἀναγνώσεσι καὶ τῇ ἄλλῃ διατριβῇ φιλοσοφίᾳ. καὶ καθάπερ Ⓦ ταῖς ἐρήμοις οἰκοῦντες, οὐδένα ἔχουσι τὸν ἐνοχλοῦντα· οὕτω δὲ αὐτὴ δύναται πολλοὺς ἔνδον ὄντας, διὰ μακρὸν διάστημα ἀπολαύειν γαλήνης. Εἰ δέ ποτε καὶ ἐξελθεῖν ἀνάγκη γένοιτ' ἄν, οὐδὲ τότε ἐκεῖ θορύβων ἐστὶ θέσις. ἢ γὰρ μέχρι τῆς ἐν ταύτῃ πρωτοστασίας, ἢ νίκα ἄν ὁ σῶμα λάβῃ θεραπευθῆναι δεῆ, ἀναγκαίας τὰς μακρὰς ἐξόδους· τὸν δὲ πλείονα χρόνον ἔνδον κάθηται, καὶ δυνατὸν αὐτῇ τε φιλοσοφεῖν, καὶ Ⓦ ἄνδρα δεχομένῃ

ιέω τεταραγμένον καταστέλλειν, ρυθμίζειν, πρεπώδειν αὐτῷ τὰ πρέποντα καὶ ἄγεια τῶν λογισμῶν, καὶ ὅταν πάλιν ἐκπέμπειν, ὅσα μὴ ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς ἐφελκύσατο καρδίας, ἀποθέμενον· ὅταν δὲ ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔμαθε καλά, μᾶλλον ἑαυτῷ φέροντα. Οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν ἰσχυρότερον γυναικὸς βλαβούσης καὶ ζωοτόκου πρὸς τὸ ῥυθμίζειν ἄνδρα καὶ διαπλάττειν αὐτὸν τῷ ψυχῇ ἐν οἷς δεῖ ζῆλη. ὅταν γὰρ φίλων, ὅταν διδασκάλων, ἤ τε ἀρχόντων ὅταν δύνηται, ὡς τῆς ζωοτόκου πρέπει σύμβουλος, συμβαλλομένης. ἔχει γὰρ ἅπαντα καὶ ἡδονὴν ἡ πρέπουσα, διὰ ὃ σφόδρα φιλεῖται τῷ συμβουλεύουσαν. καὶ πολλοὶ δὴ ἔγωγε λέγω ἄνδρας σκληροὺς καὶ ἀπειθεῖς καταμαλαττομένους ὅταν. αὕτη γὰρ καὶ τραπέζης αὐτοῖς, καὶ οἰκίας, καὶ παιδοποιΐας, καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων, καὶ εἰσόδων καὶ ἐξόδων, καὶ πολλῷ πλείονα κοινωνοῦσα ἑτέρων, καὶ εἰς ἅπασιν αὐτοῖς δεδεμένη, καὶ ὅταν αὐτοῖς ζωγραφίαν, ὡς εἰκὼς σῶμα κεφαλὴν ζωῆς φέρει, αἰ τύχῃ ζωστὴ τις ὅσα καὶ ἐμμελὴς, ἀπομιμεῖται (σωφρόνως) καὶ ἁπλῶς εἰς τὸν τῆς ζωοποιοῦ ἐπιμέλειαν. δεῖ τοῦτο πρᾶγμα ἔργον τοῦτο πλησθῆναι καὶ τὰ δέοντα συμβαλεῖν. ὥσπερ γὰρ πρὸς ἀρετὴν, ὅταν καὶ πρὸς κακίαν πολλὰ ἔχει τὸν ἰσχυρόν. αὕτη Ⓦ Ἀβεσσαλὼμ ἀπώλεσεν, αὕτη Ⓦ Ἀμνὼν, αὕτη Ⓦ Ἰωὰβ ἔκλεψεν· αὕτη Ⓦ Νάβαλ ἐξήρπασε τῆς σφαγῆς· αὕτη ὁλόκληρον ἔθνος διέσωσε. καὶ γὰρ Δεββώρα καὶ Ἰουδὶθ ἀνδρῶν στρατηγῶν κατορθώ- 15
α. Κορ. ζ 15. ματα ἐπεδείξαντο· καὶ ἄλλαι δὴ μυρίαι γυναῖκες. Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλός φησι· Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ Ⓦ ἀνδρὶ σώσεις; καὶ ὅτι τῶν χρόνων ὁ ἐκείνων, τῶν Περσίδα καὶ τὸν Μαρεὰμ καὶ τὸν Πρίσκιλλαν, ἀποστολικῶν ἀναιδῶς σκαμμὸν εἴδωμεν, ἄστερ ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς ζηλοῦν, καὶ μὴ ῥήμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ πράγμασι ῥυθμίζειν τὴν ζωοποιοῦσαν. πῶς ὃ αὐτὸν παιδεύσομεν; δείξω καὶ πράγματος· ὅταν σε μὴ πονηρὰν οὖσαν ἴδῃ, μηδὲ πολυ- 20
τελῆ καὶ φιλόκοσμον, μηδὲ πρὸς τὰς ζημίας ἀπαρτῶσαν πρέπειας, ἀλλ' ἐγκεκυφυῖαν τοῖς δόμοις, τότε γὰρ, τότε καὶ συμβαλοῦσης ἀνέξεται. ἐὰν δὲ φιλοσοφῇς μὲν τοῖς ῥήμασιν, ὦν δὲ τοῖς πράγμασι ζῶσα τὰ πρέποντα, καταγνώσεταί σε φλυαρίαν πολλήν. ὅταν δὲ μὴ τῶν ῥημάτων καὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἔργων προσέχεις αὐτῷ διδασκαλίαν, τότε καὶ ἀποδέξεταί σε καὶ πειθήσεται μᾶλλον· οἷς, ὅταν χρήσιμον μὴ ζητῇς, μηδὲ μυρεψικὰς, μηδὲ ἱματισμοῦ πολυτελοῦς· ἀλλ' αὐτὶ τούτων, κοσμιότητα, σωφροσύνην, βύνοιαν, καὶ πρὸ σαυτῆς ζῶσα εἰσαγάγης, καὶ πρὸ ἐκείνου ζῶντα ἀπαιτῇς. Εἰ γὰρ χρὴ εἰς ἀρέσκειαν ποιεῖν ἀνδρὸς, ψυχὴν δεῖ, καὶ σῶμα κοσμεῖν, καὶ διαφθείρειν. οὐδὲ γὰρ ὅτι χρήσιμον προσκείμενον ποιήσει ἐπαρκέσαν καὶ παθεῖν ἐκείνῳ, ὡς σωφροσύνη καὶ βύνοια πρὸς αὐτὸν, ἢ ὃ ἐπαρκέσαν παθεῖν τῆς ζωοποιοῦ. ζῶντα μᾶλλον χρὴ τοὺς ἄνδρας. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὁ κόσμος ἢ προσίσταται αὐτῇ, εἰς 30
γενοῦ καὶ χρήματα αὐτῇ κτήσας, καὶ δαπανᾷν καὶ φορτίδα πολλὴν προσέχων· καὶ ὃ εἰ- χ. κ.
ρημένα προσπλώσει τῇ γυναικὶ Ⓦ ἀνὴρ. βύνοια γὰρ καὶ φιλία καὶ πόθος ὅτε φορτίδας προσέχει, ὅτε δαπανᾷν ἐργάζεται, ἀλλὰ τοὐναντίον ἅπαν. κἀκεῖνος μὲν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς ζωηθείας προσκρὴς γίνεται· ὁ δὲ τῆς ψυχῆς καθ' ἑκάστην αὐτῇ τὴν ἡμέραν ἢ μείζονα ἀναπτῇ τὴν φλόγα. ὥστε, εἰ βούλῃ ἀνδρὶ ἀρέσκειν, κόσμῳ τὴν ψυχὴν σωφροσύνῃ, βύνοιᾳ, πρεπούσῃ οἰκίας. ζῶντα καὶ μᾶλλον χρῆσθαι, καὶ οὐδέποτε παύεται. ὁ γὰρ καταλύει Ⓦ κόσμον τοῦτον, ὁ νόσος ἀπόλλυσι. τὸ μὲν γὰρ τοῦ σώματος κόσμον χρόνος πολὺς ἀξέλυσε, καὶ νόσος ἀνάλωσε, καὶ ἕτερα πλείονα· ἡ δὲ τῆς ψυχῆς πάντων ἐστὶν ἀνώτερα τούτων. κἀκεῖνος μὲν ὁ κόσμος καὶ φθόνον ἔχει, καὶ ζηλοτυπίαν ἀνάπτει· οὗτος δὲ καθαρὸς ἐστὶ νοσημάτος, καὶ πάσης ἀπηλλαγμένος κενοδοξίας. ὅτω καὶ ἡ τὴν οἰκίαν εὐκολώτερα ἔσται, καὶ ἡ πρὸς τὸν δεσμὸν μετὰ εὐμενείας, ὅταν ὃ χρήσιμον μὴ τῷ σώματι παρῇ σοι προσκείμενον ᾖ, μηδὲ ἡ χεῖρας δεσμοῖς, ἀλλ' εἰς ἀναγκαίας ἀπαχθῇ χρείας· οἷς, εἰς ἁρμοσθέντι οἰκεῖον, καὶ χ.
παίδων ἐπιμελήσῃ ἀναγκαίαν, ἢ ἑτέρας χρείας προφάσεις. αἰ δὲ μὴ ζῶντα ᾖ, προσκέπται δὲ αὐτὰ ἡ ὄψις, καὶ ἡ καρδία ἐνοχλῆται, τί τὸ κέρδος; ποῖον τὸ ὄφελος; οὐκ ἀφίησι τὸ ζῶν-

τας

της ψυχῆς μου ὀφθῆναι ἐκείνη λυπουμένη. ἴστε γὰρ, ἴστε ὅτι, κἂν αὐτὴ πασῶν ἐυαρεστεστάτη ἦν τις γυναῖκα, ὑ δυάσται τέρπεσθαι ἐν ὀδυνωμένῃ τῇ ψυχῇ. ⓦ γὰρ μέλλοντα τέρπεσθαι, χαίρειν δεῖ μᾶλλον καὶ ἀγάλλεσθαι. τὸ χρυσίον ὃ πρώτως σεσωρευμένον εἰς ⓦ κόσμον τοῦ σώματος τῆς γυναικείου, καὶ ξενοχωρίας ὄσης κτῆμα οἰκίαν, ὁδεμία τέρψις ὁσὶ τῶν ζωοποιῶν. ὥστε, εἰ βουλόμεθα ἀρέσκειν τοῖς ἀνδράσιν, ἐν ἡδονῇ αὐξεις κατασήσωμεν. ἐν ἡδονῇ ὃ κατασήσομεν, αὖ πρεπέλωμεν ⓦ κόσμον καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ. ταῦτα γὰρ ἅπαντα πρὸς αὐτὸν τῆς νυμφαγωγίας τὴν χαρὰν ἔχειν δοκεῖ· ὕστερον δὲ ὦ χρόνῳ μαραίνεται). εἰ γὰρ τὸ ὑγιαῖν ὕπω καλὸν ὄντα, καὶ τὸ ἥλιον ὕπω λαμπρὸν, ὑ σῶμα ὑδὲν ἀν ἔχοις ἴσον εἰπεῖν, ὑχ ὁμοίως θαυμάζομεν ἀφ' τὸ ζωηφόν· πῶς σῶμα κεκαλλωπισμένον θαυμάσομεν; ταῦτα λέγω, βουλόμενος ὑμᾶς κοσμεῖσθαι τὸν κόσμον τὸν ὑλῆ, ὃν ὁ Παῦλος ἐπέταξε· Μὴ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν δι' ἔργων ἀγαθῶν. ἀλλὰ τοῖς ἔξω ἀρέσκειν βούλει, καὶ ἐπαινεῖσθαι πρὸς αὐτῶν; μάλιστα μὲν οὖν, ὑ σώφρονος γυναικὸς ὁ πόθος οὗτος· πλὴν, εἰ βούλει, καὶ τούτους ὕτως ἐρασὰς ἕξεις σοφοὺς καὶ τῆς σωφροσύνης ἐπαινέτας. ἐκείνων μὲν γὰρ οὐδεὶς ἐπαινέσεται ὀπτασίας καὶ μέτεως, ἀμᾶ ἀκόλαστοι καὶ λάγνοι· μᾶλλον δὲ, οὐδὲ ὅτι ἐπαινέσονται, ἀμᾶ καὶ κακῶς ἐρῶσιν, ἀνατρεφόμενοι ταῖς ὄψεσι τῶν τοιούτων γυναικῶν σωτίας· ταύτην δὲ κἂν ἅπαντες καὶ ὅτι καὶ πρῶτοι ἀποδέξονται, οὔτε μηδὲν κακὸν πρὸς αὐτῆς λαμβάνοντες, ἀμᾶ καὶ διδασκαλίαν φιλοσοφίας· καὶ πολὺς μὲν ἔσται τῶν ἀνθρώπων ὁ ἔπαινος, πολὺς δὲ τῶν πρὸς τὸν Θεὸν ὁ μισθός. τοῦτον τοίνυν ζηλώσωμεν τὸν κόσμον, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ μὴ ἀδείας ζήσωμεν, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ξβ. 1 ΗΝ ΔΕ ΤΙΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΛΑΖΑΡΟΣ ΑΠΟ ιϛ ια.

Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. 2 Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ.

Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ἴδωσί τινας τῶν ἀρεσκόντων τῷ Θεῷ πάσχοντάς τι δεινόν, οἷον, ἢ ἀῤῥωστίαν περιπεσόντας, ἢ πενίαν, ἢ ἄλλο τινὶ τοιούτῳ, σκανδαλίζονται· οὐκ εἰδότες, ὅτι τῶν μάλιστα τῷ Θεῷ φίλων τὰ τοῦτα πάσχειν ἐστίν· ἐπεὶ καὶ ὁ Λάζαρος τῶν φίλων ἦν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἠθείει. τοῦτον γοῦν καὶ οἱ πέμψαντες ἔλεγον· Ἴδε, ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ἀλλ' ἴδωμεν αὖθις τὸν προκείμενον. ἦν τις, φησὶν, ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας. ὑχ ἁπλῶς, οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, εἶπε πόθεν ἦν ὁ Λάζαρος, ἀλλὰ δεῖξαι ἵνα αὐτὸν ἦν μὴ ταῦτα ἐρεῖ. τέως ὃ τοῦ προκειμένου ἐχώμεθα. καὶ ταῦτα ἀδελφὰς ὃν αὐτὸν ἡμᾶς διδάσκει χρησίμως· [καὶ ἔστι ὁ πλέον εἶχε Μαρία, ἐπάγων καὶ λέγων·] ἦν δὲ Μαρία, ἡ ἀλείψασα ⓦ Κύριον μύρῳ. ἐν ταύταις ἴσως τισὶ θεωρούσιν, πῶς, φασιν, ἠύξετο ὁ Χριστὸς γυναικὸς τοιαῦτα ποιούσης; προσῆκον μὲν οὖν ἐκεῖνο ἀναγκαῖον μαθεῖν, ὅτι ὑχ αὕτη ἐστὶν ἡ πόρνη ἡ ἐν τῷ Ματθαίῳ, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ Λουκᾷ· ἄλλη γὰρ αὕτη. ἐκείνας μὲν γὰρ πόρνας δή τινες ἦσαν καὶ πολλῶν γέμουσαι κακῶν. αὕτη δὲ, καὶ σεμνὴ καὶ σωφρονοῦσα. καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἐσωφρόνησε τὸν Χριστόν. δείκνυσι δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς, ὅτι καὶ αἱ ἀδελφαὶ ἐφίλουν αὐτὸν, καὶ ὅμως συνεχώρησε τὸν Λάζαρον ἀποθανεῖν. τίνος δὲ ἕνεκεν οὐκ ἐώσασαι τὸν ἀδελφὸν κάμνοντα, ὅπερ ἐποίησεν ὁ ἑκατόνταρχος καὶ ὁ ἄρχων ὁ βασιλικὸς, ἀπῆλθον πρὸς αὐτὸν, ἀμᾶ πέμψασαι; σφόδρα ἐθαῤῥοῦν τῷ Χριστῷ, καὶ πολλὴν πρὸς αὐτὸν εἶχον οἰκειότητα.

σιν.

Ἀλλ' ἦν δὲ τις, φησὶ, Μαρία. Ἀμφισβητοῦσι, Ἀλλ' ἑτέρα τις σεμνή. Γυναῖκας

σιν. ἀλλως δι, καὶ χωλαῖχες ἦσαν ἀσθενεῖς, καὶ ὦ πένθη κατείχοντο· ἐπεὶ ὅλη ἡ καταφθονουσα τῶ ἐπαίοιω, ὕτερον ἐδήλωσαν. ὅλι μὲν οὖν οὐκ ἐω αὐτη ἐκείνη, δῆλον. ἀλλα καὶ ἐκείνου τινος ἕνεκεν ἐδέξατο ὁ Χειστός, φησιν; ἵνα λύση τὸν κακίδην· ἵνα δείξη τὸν φιλανθρωπίαν· ἵνα μάθης, ὅλι οὐκ ἔστι νόσημα νικῶν αὐτὸ τὸν ἀγαθότητα. μὴ ζόινει τῦτο μόνον ἴδης, ὅλι ἐδέξαλο, ἀλλα καὶ εἶπο σκόπει, πῶς μετέδωκε. καὶ τινος ἕνεκεν ἀναμιμνήσκει τ᾽ ἰσοτιμίας ταύτης ἡμας ὁ δυσπελιστής· μᾶλλον ὃ τί διδάξαι βύλεται τὸ λέγειν,

5 Ηγάπα ὃ Ιησῦς τὸν Μαρθαν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ☩ Λάζαρον;

Μηδέποτε ἀγδωκίδν μηδὲ δυσχεραίνειν, εἰ τις ἀσθένδα γδοιτο ὡς ἐν τοῖς ἀσυδαίοις ἀνδρας καὶ τὸ Θεῶ φίλυς.

3 Ιδε, ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. Εἰς οἶκτον ἐπισπάσασθαι ἐβούλοντο τὸν Χειστόν. ἐπὶ γὰρ ὡς ἀνθρώπῳ τοσοῦτον ἴσχυεν. καὶ δῆλον ἐξ ὧν λέγουσιν, εἰ ἧς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανε· " καὶ οὐκ τῦ μὴ εἰπεῖν, ἴδε, Λάζαρος ἀσθενεῖ, ἀλλ᾽ ἴδε, ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. τί οὖν ὁ Χειστός;

4 Αὕτη ἡ ἀσθένδα οὐκ ἔστι τοὸς θάνατον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς δόξης τῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῆ δι᾽ αὐτῆς ὁ υἱὸς τῦ Θεοῦ. Ορα πῶς πάλιν μίδν τὸν δόξαν φησὶν αὐτὸ καὶ τῦ παῖδός. Εἰ πὼν γὰρ Θεοῦ, ἐπῆγαγε, ἵνα δοξασθῆ ὁ υἱὸς τῦ Θεοῦ. αὕτη ἡ ἀσθένδα οὐκ ἔστι τοὸς θάνατον. ὅπερ γὰρ ἔμελλεν ἐκεῖ ἡμέρας δύο μένειν, τέως αὐτὸν ἀποπέμπει, τῦτο ἀπαγγέλλοντας. ἐφ᾽ ᾧ καὶ θαυμάσας ὅτι ταῖς ἀδελφαῖς αὐτὸ," πῶς ἀκηύσασαν, ὅτι οὐκ ἔστι τοὸς θάνατον, καὶ ἰδοῦσαν αὐτὸν ἀποθνήσκοντα, οὐκ ἐσκανδαλίθησαν, ἀπενδωπίας τοῦ τοιάυματος γενομένου· ἀλλα τοσοῦτον " ☩ ὅτω, καὶ οὐκ ἐνόμισαν αὐτὸν ἀφανισθήσεσθαι. Ὃ ὃ, ἵνα, ἐντεῦθα οὐκ ἀπολογίας, ἀλλ᾽ ἐκδάσεως ἔστι. Σιωπᾶν μὲν γὰρ ἐπέτρωθεν ἡ ἀῤῥωσία, ἐζήσαν ὃ αὐτῇ εἰς δόξαν Θεοῦ.

6 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἔμεινεν ἡμέρας δύο. Τίνος ἕνεκεν ἔμεινεν; ἵνα ἀποπνύσῃ καὶ ταφῇ, ἵνα μηδεὶς ἔχῃ λέγειν, ὅτι ὕπω τελυτήσαν τα αὐτὸν ἀνέστησεν· ὅτι κάμος ἦν, ὅτι ἔκλυσις ἦν, ὅλι καλαλωμὴ ἦν, καὶ ὁ θάνατος δι᾽ τῦτο καὶ χρόνον τοσοῦτον " ἔμεινεν, ὡς καὶ φθορὰν ἡνέσθαι, καὶ εἰπεῖν," ἤδη ὄζει. 7 · Εἶτα λέγει τοῖς μαθηταῖς· ἀγωμὲν εἰς τὴν Ιουδαίαν.

Τί δήποτε ὐδαμοῦ τοσέπων ἀνεχοῦ, ἐνταῦθα τοσλέγει; ἐδεδοίκεισαν σφόδρα· " καὶ ἐπεὶ ταύτη διέκειντο, τοσλέγει, ἵνα μὴ τὸ ἀθεῖον ταραίξῃ αὐτός. τί ὃ ☩ μαθηταί;

8 Νῦν ἐζήτυν σε Ιουδαῖοι λιθάσαι, ☩ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; Εδεδοίκεισαν μὲν οὖν καὶ ὑπὲρ αὐτῦ· τὸ ὃ πλέον, μᾶλλον ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὕπω γὰρ ἦσαν ἀπηρτισμένοι. διὰ καὶ τῦ δέει καταστόμωμος λέγει Θωμας· ἀγωμὲν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀποθάνωμεν. ἀσθενέστερος γὰρ τὴν ἄλλων ἐω καὶ " ἀπιστότερος. ἀκῦσον πῶς αὐτοῦ δι᾽ ὧν φησι τοῦ θαῤῥύνει ὁ Ιησῦς.

9 Οὐχὶ δώδεκα ὧραι εἰσὶ τῆς ἡμέρας; " Η τοῦτο τοίνυν φησὶν, ὅτι ὁ μηδὲν ἑαυτῷ ζυμφέρως πονηρὸν, οὐδὲν πείσεται δεινόν· ὃ ὃ καὶ φῶλα τοσφώνων, πείσεται (ὥστε ἡμας καὶ χρὴ δεδοικέναι, οὐδὲν γὰρ ἄξιον θανάτυ ἐτοσέξαμεν) ἢ ὅτι ὁ τὸ φῶς τῦ κόσμου τῦτο βλέπων, ἐν ἀσφαλείᾳ " ἐστίν. Εἰ ὃ ὁ τὸ φῶς τῦ κόσμου τῦτο βλέπων, πολλῷ μᾶλλον ὁ μετ᾽ ἐμοῦ, ἐὰν μὴ ἀποστήσῃ ἑαυτὸν ἐμοῦ. τούτοις τοῦ θαῤῥύνας, ἐπάγει καὶ τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἀναλαμβάνει ὅσαν τῆς ἀφίξεως τῆς ἑαυτοῦ· καὶ δείκνυσι, ὅτι οὐκ εἰς τὰ Ιεροσόλυμα μέλλουσιν ἀπιέναι, ἀλλ᾽ εἰς Βηθανίαν,

11 Λάζαρος ὁ φίλος, φησὶ, κεκοίμηται, καὶ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.

Τυτέστιν, οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀνδρῖς ἀπειμι πάλιν ἐγκαλεξόμενος ☩ ὁμόσε χωρήσων τοῖς Ιουδαίοις, ἀλλα ☩ φίλον ἐξυπνίσων ☩ ἡμέτερον. 12 Λέγουσιν ὁ μαθηταί· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. Τοῦτο ὃ οὐχ ἁπλῶς εἶπον, ἀλλ᾽ ἐγκόψαι βουλόμενοι τὸν ὁδὸν προισίαν. λέγεις, φησὶν, ὅτι καθεύδει; σκοτῶ δ᾽ καταπείγει τὸ ἀπελθεῖν. καίτοι αὐτὸς διὰ τῦτο εἶπεν, ὅλι ὁ φίλος ἡμῶν, ἵνα δείξῃ ἀναγκαίαν τὴν προισίαν. ἐπεὶ οὖν ὀκνηρὸ τερον

εφτερον διέκειντο, 14 Τότε λέγλ, ἀπέθανε. Τὸ μὲ οὖν πρότερον, τὸ ἀκόμπασον πρόδηλον βυλόμθρος, ἔλεγλν· ὅτι δὲ ὁ Ζωῆκαν, ἐπάγλ· ἀπέθανε,

15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς. Τί δήποτε δι' ὑμᾶς; ὅτι πρότερον οὐκ ὢν ἐκεῖ, ἢ ὅτι, ἐπειδὴ ἀναστήσω, σφόδρα ἔσαι ἰσχυρία. ὁρᾶς πῶς ἐπ' ἀτελέστερον διέκειντο ⓐ μαθηταί, ἢ οὐκ ἠδέσαν αὐτοῦ τὴν δύναμιν ὡς ἐχρῆν; τοῦτο δ' ἐποίουν ⓐ μεταξὺ φόβοι ταράττοντες αὐτῶν τὰς ψυχὰς καὶ θορυβοῦντες. ὅτε μὲν ἔλεγε, κεκοίμηται, λέγλ· πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν· ὅτε δ' εἶπεν, ἀπέθανεν, οὐκέτι προσέθηκε, πορεύομαι ἵνα ἀναστήσω αὐτόν. ἢ γὰρ ἠβούλετο τοῖς ῥήμασι προσλέγειν, ἃ ἁρμόττει ἔργων ἔμφασιν βεβαιοῦσθαι, ἢ ἀκενόδοξον πάντα χρὴ διδάσκειν ἡμᾶς, ἢ ὃ μὴ δεῖν ἁπλῶς ὑποπτεύεσθαι. Εἰ δ' ὅτι τῆς ἐκπαρτάρχης τῶν ἐποίησε προσκληθείς (εἶπε γάρ, Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν) ἵνα δείξῃ τὴν ἐκείνου πίστιν, τοῦτο εἶπεν. Εἰ δέ τις λέγοι τις, πόθεν ὕπνον ὑπέλαβον ⓐ μαθηταί, ἢ οὐδὲ ἀπὸ τούτου ζωόγωσαν θάνατον εἶ), ἀπὸ τοῦ εἰπεῖν, πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν; (ἢ γὰρ αἰσίας ἦν, εἴγε προσεδόκων καὶ δια πέντε ἢ δέκα αὐτὸν πορεύεσθαι ὥστε ἐξυπνίσαι) ἐκεῖνο δὲ εἴποιμι, ὅτι ὑπόμιζον τοῦτο αἴνιγμα εἶ), οἷα πολλὰ διελέγετο. πρώτης μὲν οὖν ἐδιδοίκεισαν τὴν τῶν Ιουδαίων ἔφοδον, ὑπὲρ ὃ οὐδὲ ἄλλοις ὁ Θωμᾶς· διὸ ἢ ἔλεγεν,

16 Ἀγωμεν, ἵνα ἢ ἡμεῖς ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Καὶ τινές φασιν, ὅτι ἐπεθύμει ὁ αὐτὸς ἀποθανεῖν· οὐκ ἔστι δέ. δειλίας γὰρ μᾶλλον ὁ ῥῆμα. ἀλλ' οὐκ ἐπεθυμήθη. διεβάσταζε γὰρ αὐτοῦ τὴν ἀδθένειαν ἐπ. ὕστερον μέντοι πάντων ἰσχυρότερος γέγονε καὶ ἄληπτος. τὸ γὰρ θαυμαστὸν τοῦτο ἔστιν, ὅτι ⓜ ὕστερος ἀδθενῆ πρὸ τοῦ σταυροῦ, μετὰ ⓜ σταυρὸν δὲ τὸ πρεσβύτερον τῇ δυνάμει θερμότερον πάντων αὐτὸν ὁρᾶτε· τοσαύτη ἡ τοῦ Χριστοῦ δύναμις. ὁ γὰρ μετὰ τοῦ Χριστοῦ εἰς Βηθανίαν μὴ τολμῶν ἀπελθεῖν, οὗτος ⓜ Χριστὸν ἐν ὄχλῳ, τὸν ἀδελφὸν τὸν οἰκειότατον διέβαινε, καὶ ἐν μέσοις δήμοις ἐστρέφετο φονεῦσι καὶ βυλομένοις αὐτὸν λιθάσαι. Εἰ δὲ ἀπὸ δεκαπέντε σταδίων ἦν ἡ Βηθανία, ὅσον ἐστὶ μίλια δύο, πῶς πέλαρτάρχης ὁ Λάζαρος; ἔμεινε δύο, καὶ τοῦ δύο ἦλθε ἀπαγγέλλοντος καθ' ὃν καὶ ἐτελεύτησεν· εἶπε κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν προεβύετο. διὰ τοῦτο καὶ κλαθῶαι ἀνέμεινε, καὶ ἐκ ἀτεπάγγελτος ἦλθεν, ἵνα μή τις ὑποπτεύσῃ τὸ γεγονός. καὶ οὐδὲ αὐταὶ προεβύοντο αἱ φιλοτιμίαι, ἀλλὰ ἄλλοι πέμπουσαι. 18 Ἦν δ' ἡ Βηθανία ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. Οὐχ ἁπλῶς τοῦτο ἐθεσπίζετο· ἀλλὰ βούλεται διδάξαι ὅτι ἐπὶς ἦν, καὶ εἰκὸς ἀπὸ τοῦτο πρόφασιν πολλοῖς. διὸ καὶ τοῦτο δηλῶν ἐπάγλ λέγων· 19 Πολλοὶ ἐκ τῶν Ιουδαίων ἦλθον, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτάς.

Καὶ πῶς προεμοτοῦντο αὐτὰς φιλοτιμίας ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, κἂν τοῖς ζωόθεντο, ἐάν τις ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἵνα ἀποσυνάγωγος γένηται; ἢ διὰ τὴν δύαγκαν τῆς συμφορᾶς, ἢ ὡς βύλτιστέρας αἰδούμενοι, ἢ ⓐ μὴ πονηροί, ὅτοι προῆσαν. πολλοὶ γοῦν καὶ ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν. Ταῦτα δ' λέγλ ὁ βυαγγελιστής, πιστούμενος ὅτι τέθνηκε Λάζαρος. Τί δήποτε δ' ὁ πανταχοῦ ἐκλαμβάνει τὴν ἀδελφὴν Μάρθα εἰς ἀπάντησιν ἐρχομένη τοῦ Χριστοῦ; βούλεται καινοτέραν αὐτὰ ζωοτυχεῖν, καὶ τὸ γεγονὸς ἀπαθεῖλαι. ὅπερ δ' αὐτὴν εἰς ἐλπίδας ἤγαγε, τότε ἔπεισε καὶ καλεῖ τὴν Μαρίαν, καὶ ἀπήντησεν αὐτᾷ, τῶ πένθους ἀκμάζοντος ἔτι. ὁρᾶς πῶς ζέον τὸ φίλτρον ἦν; αὕτη δέ ἐστι περὶ ἧς ἔλεγε· Μαρία δ' τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο. πῶς οὖν, φησι, θερμοτέρα νῦν ἡ Μάρθα φαίνεται; οὐ θερμοτέρα, ἀλλ' ὅπως μαθοῦσα ἦν ἐκείνη· ἐπεὶ αὕτη δὲ ἀσθενεστέρα ἦν. ἢ γὰρ ἀκούσασα τοσαῦτα, ἐδὲ ταπεινὰ φθέγξε· ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. ἐκείνη δ', καίτοι μηδὲν ἀκούσασα, τοιοῦτον οὐδὲν ἐφθέγξατο, ἀλλ' ὑγιὲς πιστεύσασα λέγει· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἀπέθανεν. ὁρᾶτε ὅση Φιλοσοφία γυναικός, εἰ ἢ ἀσθενὴς αὐτῆς ἡ γνώμη; ἰδοῦσα γὰρ τὸν Χριστὸν, οὐκ εἰς ὑψηλοὺς οὐδὲ εἰς κακοζήλους οὐδὲ ὀλοσυγμοὺς ἐκπίπτουσιν, ὅπερ πάθος

ὁρμὴν ἡμεῖς, ἐπειδὴ ἵνας γνωρίμους ἐπεισιόντας ἰδωμεν τοῦ πένθους· ἀλλὰ οὐδέπω Ⓦ διδάσκαλον θαυμάζουσιν. ἐπίστευον μὲν οὖν καὶ ἀμφότερα εἰς Ⓦ Χριστὸν, ἀλλ' οὐχ ὡς προσῆκεν. "Ὅπου γὰρ ἀκριβῶς ἠπίσαντο, ὅτε ὅτι Θεὸς ἦν, ὅτε ὅτι οἰκεῖα δυνάμει καὶ αὐθεντίᾳ ταῦτα ποιεῖ· ἅπερ ἀμφότερα αὐτοῖς ἐδίδαξεν. "Ὀκνῶ μὲν γὰρ ἡγεμονεύειν τοῦ λέγειν,

21 Εἰ ἦς ὧδε σὺκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου, "Τοῦτο ἦν τοῦ λέγειν,

22 Ὅσα ἂν αἰτήσῃ Ⓦ Θεὸν, δώσει σοι, Ὡς περὶ ἀρετῆς τινος καὶ δυσκόλου κατορθώματος λεγόμενα. "Ὁρᾶς ἦν καὶ τί φησιν ὁ Χριστός·

23 Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Ἐκεῖνο πέως δύναται εἰπεῖν, ὅσα ἂν αἰτήσῃ· ὁ γὰρ εἶπεν, αἰτῶ, ἀλλὰ τί; ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Ὃ μὲν οὖν εἶπεν, ὦ γύναι, ἐπὶ κάτω βλέπεις, καὶ δόμαι βοηθείας ἑτέρας, ἀπ' ἐμαυτοῦ πάντα ποιῶ, σφόδρα εἰῶ φορτικὰ, καὶ προσέστηκε μὲν τῇ γυναικὶ· ὃ δὲ εἶπεῖν ἀναστήσεται, μέσον ἐῶ πιστοῦσθαι Ⓦ λέγων. καὶ ὄφελε τὸν ἑξῆς ἦν ταῦτα ἅπερ εἶπον ἠνίξατο. Εἶπούσης γὰρ,

24 Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, Σαφέστερον δείκνυσι αὐτὸ τὸ αὐθεντικὸν, λέγει· 25 Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· Δηλοῖ, ὅτι καὶ δεῖται ἑτέρου βοηθοῦντος, εἴγε αὐτός ἐστιν ἡ ζωή· Εἰ δὲ δεῖται ἑτέρου, πῶς ἂν εἴη αὐτὸς ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή; ἀλλ' ὅπως φιλοσόφως οὐκ εἶπεν, ἠνίξατο δὲ ἁπλῶς. πάλιν δὲ ἐκείνης εἰπούσης, ὅσα ἂν αἰτήσῃ, αὐτὸς πάλιν λέγει· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται, Δείκνυς ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ χορηγὸς τῶν ἀγαθῶν, καὶ πρὸ αὐτοῦ δεῖ αἰτεῖν.

26 Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς Ⓦ αἰῶνα. Ὁρᾶ πῶς αὐτῆς ἀνάπτει Ⓦ νοῦν. ὁ γὰρ τότε ἐῶ ζητούμενον μόνον, τὸ Λάζαρον ἀναστῆσαι, ἀλλ' ἔδει καὶ ταύτην καὶ σὺν πρόνοιαν μετ' αὐτῆς τοῦ ἀνάστασιν μαθεῖν. διὰ τοῦτο περὶ τῆς ἀναστάσεως φιλοσοφεῖ διὰ τῶν ῥημάτων. Εἰ δὲ ἡ ἀνάστασις αὐτός ἐστι καὶ ἡ ζωὴ, οὐ τόπῳ περιεκλείεται, ἀλλὰ πανταχοῦ πάντων οἶδεν ἰᾶσθαι. Εἰ μὲν οὖν εἶπεν, ὡς ὁ ἑκατοντάρχης, εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου, τοῦτο μὲν ἐποίησεν· ὅπερ δὲ ἐκάλεσαν αὐτὸν πρὸς ἑαυτὰς, καὶ συναπολωλέναι ἠξίωσαν, τοῦτο ἕνεκεν συγκάτφσιν, ὥστε αὐτὰς ἀναστῆσαι ἀπὸ τῆς ταπεινότητος "τῆς περὶ αὐτὸν, καὶ συναγίνεται κεῖ τὸν τόπον. ὁμοῦ καὶ συγκατιὼν δείκνυσι καὶ οὕτως, ὅτι καὶ ἀπὼν δύναται θεραπεύειν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ βραδύνει. οὐ γὰρ ἂν ἔφαινε χάρις δύπεως δοθεῖσα, εἰ μὴ καὶ ἡ δυσωδία προσεχώρησε. καὶ πόθεν ἦδει ἡ γυνὴ τὸν μέλλουσαν ἀνάστασιν; ἠκηκόει πολλὰ τοῦ Χριστοῦ περὶ ἀναστάσεως λέγοντος, ἀλλ' ὁμοῦ ἐκείνη αὐτὴ ἐπεζήμει ἰδεῖν καὶ "ὁρᾶ πῶς κάτω τρέφεται ἔτι. ἀκηκόασα γὰρ ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ, τοιοῦτος εἶπεν, ἀνάστησον αὐτόν· ἀλλὰ τί; 27 Πιστεύω ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τί οὖν ὁ Χριστὸς πρὸς αὐτήν; 25 Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται, Τοῦτον τὸν θάνατον τὸν κοινὸν λέγων· 26 Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ, Τὸν θάνατον ἐκεῖνον δηλοῖ. ἐπεὶ οὖν ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις, μὴ θρυβηθῇς, εἰ καὶ τέθνηκεν ἤδη, ἀλλὰ πίστευε. οὐ γὰρ ὅτι τοῦτο θάνατος. πέως αὐτὴν ὅπως ὦ συμβεβηκότι πρεμυθήσατο, καὶ ἐλπίδας ἐνεφύσησε, καὶ τοῦ εἰπεῖν ὅτι δυνήσεται, καὶ τοῦ εἰπεῖν, ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ὅτι ἀναστᾷ, κἂν πάλιν ἀποθάνῃ, οὐδὲν πείσεται. ὥστε οὐ χρὴ φείδεσθαι τοῦτον Ⓦ θάνατον. Ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι οὔτε σοὶ τέθνηκεν, οὔτε ὑμεῖς τεθνήξεσθε. Πιστεύῃς τοῦτο; λέγει ἐκείνη· πιστεύω ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς Ⓦ κόσμον ἐρχόμενος. Δοκεῖ μοι μὴ ζωηρὰν τὸ γύναιον τὸ λεχθέν. ἀλλ' ὅπερ μοὐ μέγα τι ἐῶ, ζωῆδεν· οὐ μικρὸν κατενόησε δὲ πάνυ. διὰ τοῦτο ἕτερον ἐρωτηθεῖσα, ἕτερον ἀποκρίνεται. πέως μοὐτοι ἐκεῖνο ἐκέρδανε, δὲ καταλῦσαι δὲ πένθος. τοιαύτη γὰρ τοῦ Χριστοῦ λόγων ἡ δύναμις· διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνη προσέφθασε, καὶ αὕτη ἠκολούθησεν. ἡ γὰρ εἰς Ⓦ διδάσκα-

λον

λοι βύνοια, τ̃ πρ̃όντος οὐ σφόδρα αἰθάνεται ζωεχῶρῃ· ὥστε μ̃ τ̃ης χαιτὸς ἡ γνώμη τ̃ γυναικ̃ὸς φιλόσοφος ἰῶ.

Ἀλλὰ νῦν μ̃ τ̃ῶν ἄλλων κακ̃ῶν ἀ τ̃ο τ̃ῶν γυναικ̃ῶν ὸ νόσημα κρατεῖ. ὑπόδειξιν οὖν ΗΘΙΚΟΝ
χ. ἀμάω ὑσται τοῖς θηρίοις ποιῶν) ἀ τοῖς κωκυτοῖς," γυμνῶσαι βραχίονας, ἅπαν ἐρρ̃ῶσαι τείχας, χαλε-
πὰς δρᾶς ποιοῦσαι κ̃ τ̃ῶν πρ̃αγμάτων. ἀ τ̃το ποιῶσιν αἱ μ̃ὶ ἀπὸ πένθους, αἱ δ̃ ἀπὸ ὑπο δείξεως
ἀ φιλοτιμίας, αἱ δ̃ ἀπὸ ἀσωτίας· ἀ τοῦ βραχίονας γυμνῶσιν, ἐπ' ὀ̃φεσι καὶ τ̃ῶν τε ἀν-
δρῶν. τί ποιῇς, ὦ γύναι; γυμνοῖς στεατιτῶ ἀχημόνως, εἰπέ μοι, ὑπὲ μέσης τ̃ης ἀγορ̃ᾶς, τῶ
χ. καὶ κωκύῃς ἡμέρας χαλεπὰς, καὶ πι- Χριστοῦ μέλος οὖσα, ἀνδρῶν πρ̃όντων κ̃ τ̃ ἀγορ̃ᾶς τείχας πλεῖς; ἀ δ̃ρ̃αχίζεις ἐαυτ̃ὴν,
δ̃ῆς, καὶ χρη- ἀ μέγα κωκύῃς, ἀ χορ̃ὸν ᾠδ̃ῶν ἄ̃ς, ἀ μαινάδων γυναικ̃ῶν εἰκόνα ἀφασώζεις, ἀ οὐχ ἡγῇ τοῦ
Θεοῦ πορ̃ευόμενον; πόσης ταῦτα μανίας; ἆρ' οὐ γελᾶσονται ἕλληνες; ἆρ' οὐ μῦθος τὰ ἡ-
μέτερα εἶν) νομίσουσι; ἐρ̃ῶ γάρ· οὐκ ἔστιν ἀνάσασις, ἀλλὰ χλευὴ τὰ τ̃ῶν χριστιανῶν, ἀ-
πάτη ἀ συνοικυή. καθάπερ γὰρ σβεννύος ὄντος μ̃ ταῦτα, οὕτω κωκύουσιν αἱ πρ̃ὸς αὐλ̃ῖς γυ-
χ. ἐγκε. ναῖκες. οὐ προσέχουσι τοῖς ῥήμασι τοῖς ἐν τοῖς βιβλίοις αὐτ̃ῶν" κεχαραγμένοις· πλάσμα-
τα οἰκεῖα πάντα; καὶ δηλοῦσιν αὖται. εἰ γὰρ ὑπ̃ίστευον, ὅτι ὁ τεθνηκὼς οὐ τεθνήκει;
χ. ἐνεπυ- ἀλλ' ὑπὲ βελτίονα ζωὴν μετέστη, οὐκ ἂν αὐτὸν ὡς οὐκ ἐπ̃ὸντα ἐθρηνοῦσαν, οὐκ ἂν οὕτω" κα-
σάμενα. τεκόπτοντο, οὐκ ἂν τιαύτας ἀφ̃ῆκαν φωνὰς ἀπίστως γεμούσας· οὐκ ἔστι σε ὀ̃φομαι; οὐκ ἔλ-
λιπε σε ἀπολήφομαι. μῦθος ἄπαντα τὰ πρ̃ὸς αὐλ̃ῖς. εἰ γ̃ δ̃ κεφάλαιον τ̃ῶν ἀγαθ̃ῶν οὕτω δ̃ρα-
πετ̃ῶται, πολλῷ μᾶλλον ἀ τὰ ἄλλα τὰ πρ̃ὸς αὐλ̃ῖς σεμνά. οὐχ οὕτως ἕλληνες γυναικίζον-
ται. πολλοὶ πρ̃ὸς αὐλ̃ῖς ἐφιλοσόφησαν· καὶ ἀκούσασα [ἑλλὶν]γυνὴ τοῦ παιδὸς ἐν πολέ-
μῳ τοῦ πεσόντος, οὐδαίως ἤρετο· πότ̃ερον ἡ τ̃ῆς πόλεως πῶς ἀφάκειται τρ̃όπαια; ἀ ἄλλος φιλόσοφος ἐστεφανωμ̃ένος, ὅτ̃ι ἤκουσεν ὅτι ὑπ̃ὲρ τ̃ῆς πατρίδος ὁ παῖς ἔπεσεν,
ἀφελόμενος Ⓦ στέφανον, ἀ ἐρ̃ήμενος ὁποτέρως τοῖν δυοῖν, ὅτ̃ι ἔμαθε Ⓦ πεσόντα, Ⓦ
στέφανον οὐδὲς πάλιν ἐπέθηκε. πολλοὶ γ̃ ἡμ̃ῖς ἀ θυγατέρας ἐπέδωκαν εἰς σφαγὰς, δυ-
μένας πρ̃ῶτες· αἱ δ̃ Λακωνικαὶ γυν̃αῖκες ἀ τοῦ παιδὸς τοῖς παισὶν, ἢ τ̃ ἀσπίδα ἀφασῶσαι
ἐκ τ̃ῶ πολέμου, ἢ ἐπ' αὐτ̃ῆς ἐνεχθῆναι νεκρόν. ἀφ' ἡμ̃ῶν ταῦτα αἰχμώμεθα ὅτι ἕλληνες τοιαῦτα
φιλοσοφοῦσιν, ἡμεῖς δ̃ ἀχημονοῦμεν. Ⓐ πρ̃ὸς δυνάσεως οὐδὲν εἰδότες, τὰ τ̃ῶν εἰδότων
προσ̃άπτουσιν· Ⓐ δ̃ εἰδότες, τὰ τ̃ῶν ἀγνοούντων. πολλοὶ ἀ ὁ ἀφ' Θεοῦ οὐ ποιοῦσι, τ̃ῦτο δ' ἀν-
χ. λύουσιν θρ̃ώπων ᾠδ̃ῶ προσ̃άπτουσι πολλάκις. αἱ γὰρ δυπορώτερα τ̃ῶν γυναικ̃ῶν τείχας οὐ" πλύ-
νουσιν, οὐ βραχίονας γυμνοῦσιν. ὁ ἀ αὐτὸ κατηγορίας ἑκάστης, οὐκ ὅπ̃ῃ οὐ γυμνῶσιν, ἀλλ'
ὅπ̃ῃ οὐ δι' εὐλαβ̃είαν αὐτὸ προσ̃άπτουσιν, ἀλλὰ ἀφ' ὃ μὴ δόξωσι καταιχμύειν ἑαυτ̃ῶν. εἶτα
ᾠδῶς μ̃ὶ πένθους κρατεῖ, ὁ δ̃ τ̃ῦ Θεοῦ φόβος οὐ κρατεῖ; ἀ πῶς οὐκ ἑκάστης ταῦτα κατηγο-
ρίας ἄξια; ἐρ̃ῶ οὖν ὑμ̃ῖν ὁ ποιῶσιν αἱ πλουτ̃ῦσαι ἀφ' Ⓦ πλοῦτον, ἀφ' ὃ πενομένας ἀφ' ὃ τ̃ῦ
Θεοῦ φόβον ποιῇ· νῦν δ̃ πρ̃ώτα ἀπεναντίας, κἀκεῖναι ἀφ' ὑπερηφανίας φιλοσοφ̃οῦσι, ἀ αὖται
ἀφ' ὑπερφυχίαν ἀχημονοῦσι. τί ταύτης τ̃ης ἀνωμαλίας χεῖρον; πρ̃ώτα δ' ἀνθρ̃ώπους,
πρ̃ώτα ἀφ' ὧν ταῦτα προσ̃άπτομεν· ἀ ῥήματα προσ̃αφερσιώτης γέμοντα φθ̃όνου καὶ
χ. θριῶντας πολλ̃ῆς γέλωτος. ὁ δ̃ ὁ μ̃ὲ Κύριος φησι· Μακάριοι Ⓐ πενθοῦντες, οὗ τὰ ἀμ̃ῦτήματα "πεν- Matth. c. 5.
θ̃ῶσι λέγων. ἀ οὐδεὶς ἐκεῖνο πενθεῖ ὃ πένθος, οὐδὲ φερωτίζει τ̃ῆς ψυχ̃ῆς ἀπολωλυίας· τ̃ῦτο
χ. πενθεῖν, καὶ δ̃ οὐκ ἐκελεύσθημεν" παράπαν, ὥστε προσ̃άπτομεν. διὰ οὖν φησι; καὶ ἄνθρωπον ὄντα ἕνα μὴ δακρύειν;
προσοῦμεν. "ὑδὲ ἐγὼ τ̃ῦτο κωλύω," ἀλλὰ κωλύω ὃ κόπτεσθαι, ὃ ἀμέτρως τ̃ῦτο ποιῆν. οὐκ εἰμὶ ἀπηνὴς,
χ. μὴ γὰρ ἐγὼ κωλ. οὐδὲ ἀπιθὴς· οἶδα ὅτι ἡ φύσις ἐλέγχεται, ἀ ἐπιζητεῖ τὴν ζωὴν ἀφ' ὧν ὁμιλίδν τ̃ῶν
χ. ὐ κωλύω ἀλγεῖν, ἀλλὰ κωλύω ἀχημονεῖν. ἐκ εἰμὶ καθημερινῶν. οὐκ ἔνεστι μὴ λυπεῖσθαι. τ̃ῦτο ἀ ὁ Χριστὸς ἐδειξεν. ἐδάκρυσε γὰρ ὑπὲ τ̃ῦ Λαζά-
ρου. τ̃ῦτο δὲ σὺ ποίησον· δάκρυσον, ἀλλ' ἠρέμα, ἀλλὰ μ̃ὴ βυχημοσύνης, ἀλλὰ μ̃ὴ τ̃ῦ φόβου
τ̃ῦ Θεοῦ. δὴ δακρύσῃς οὕτως, οὐχ ὡς τ̃ῇ ἀνάσασιν ἀφαπιστῶν ὕστο ποιεῖς, ἀλλ' ὡς οὐ φέρων τ̃ὸ
χωρισμόν. ἐπεὶ καὶ σὺ ἀποδημ̃ήσας καὶ διαχωρισθεὶς δακρύομεν· δὴ δ' ποιῶμεν τ̃ῦτο ὡς
ἀπογινώσκοντες.

ἀπογινώσκοντες. ὅυτω γὰρ σὺ δάκρυσον, ὡς ἀποδημοῦντα προσπέμπων. ταῦτα δὲ νομοθετῶν λέγω, ἀλλὰ συγκατιών. εἰ μὲν γὰρ ἁμάρτωλός ὁ τεθνηκώς, καὶ πολλὰ τοῦ Θεοῦ προσεκχουκώς, δεῖ δακρύειν· μᾶλλον δὲ οὐδὲ δακρύειν μόνον (τοῦτο γὰρ οὐδὲν ὄφελος ἐκείνῳ) ἀλλὰ ποιεῖν τὰ δυνάμενά πνα παραμυθίαν αὐτῷ" πρεπόντως ποιοῦσαι, ἐλεημοσύνας καὶ προσφοράς. δεῖ δὲ καὶ ὑπὲρ τούτου χαίρειν, ὅτι ἀνέκοπτε τὰ τῆς κακίας αὐτῷ. εἰ δὲ δίκαιος, ἀγάλλεσθαι" πάλιν, ὅτι ἐν ἀσφαλείᾳ τὰ ἐκείνου κεῖται, καὶ ἀπήλλακται τῶν τοῦ μέλλοντος ἀδηλίας· δὺ μὲν νέος, ὅτι ταχέως ἀπηλλάγη τῶν ἐν τῷ μέσῳ κακῶν· αὖ δὲ πρεσβύτης, ὅτι ὁ δίκαιος πολύνους ἦν), τοῦτο μὲν κέρδει λαβεῖν ἀπῆλθε. σὺ δὲ ταῦτα ἀφεὶς λογίζεσθαι, τὰς θερμοτέρας καταπίπτεσθαι προθυμίας, ὡς δίκην πεμφθέντα, ὃν ἀπελθόντα, ὅσον ἑκάστης ἐστὶν" ἀπιμίας. ἡ γὰρ πρὸ τοῦ τετελευτηκότι, οὐ θρῆνοι καὶ οἰμωγαί· ἀλλ' ὕμνοι καὶ ψαλμῳδίαι, καὶ βίος ἄρτιος. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἀπελθών, μετ' ἀγγέλων ἀπελεύσεται, κἂν μηδεὶς προσπτύσῃ τοῦ λειψάνου· οὗ δι' ἐφθαρμένους, κἂν τῇ πόλει ἔχῃ προσπέμψασαν, οὐδὲν κερδανοῦσι. βούλει πέμψαι ἀπελθόντα; ἑτέρους πέμψον, ἐλεημοσύνας ποιοῦν, [ὀργεσίας, λιτουργίας.] ἡ δὲ ὄφελος ἀπὸ τῶν πολλῶν ὀδυρμῶν; ἐγὼ δὲ καὶ ἕτερον ἤκουσα χαλεπόν· ὅτι δὴ πολλαὶ καὶ ἑορτὰς ὑπισχνοῦνται) διὰ τῶν θρήνων, τῇ θερμότητι τῆς κοπετοῦ φιλανθρωπίας δόξαν ἑαυταῖς κατασκευάζουσαι. ὡ διαβολικῆς" ὑπονοίας· ὡ σατανικῆς ἐφευρέσεως. μέχρι ποτὲ γῆ καὶ ἀσπὶς ἡμῖν; μέχρι ποτὲ αἷμα καὶ σάρκες; ἀναβλέψωμεν εἰς τὸν οὐρανόν," λάβωμεν ἔννοιαν τῶν πνευματικῶν. πῶς ἔλλησιν ἐπιπεμψάμεθα δωρησόμεθα; πῶς προσαμυνούμεθα τοιαῦτα ποιοῦντες; πῶς αὐλοῖς πρέπουσαν ἀναστάσεως ἀναλεξόμεθα; πῶς τῆς ἄλλης φιλοσοφίας; πῶς αὐλοὶ βιωσόμεθα μετ' ἀδείας; "οὐκ οἶδας, ὅτι ἀπὸ λύπης σκιρτᾷ γυνατος;" σκοπίζουσα γὰρ ὁ θεραπικὸν τῆς ψυχῆς, οὐ μόνον οὐδὲν ἀφίσιν ἰδεῖν τῶν δεόντων, ἀλλὰ καὶ πολὺ ὁ βλάβος ἐργάζεται. σκεπτώμεθα οὖν καὶ τῷ Θεῷ προσκρούομεν, καὶ ἐαυτοὺς, οὔτε τὸν ἀπελθόντα ὠφελοῦμεν· ὕπου γὰρ καὶ τῷ Θεῷ εὐαρεστοῦμεν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις εὐδοκιμοῦμεν. ἐὰν γὰρ μὴ καταπέσωμεν καὶ αὐλοὶ, ταχέως ἀναιρεῖ ὁ λείψανον τῆς ἀθυμίας· ἐὰν δὲ ἀγανακτῶμεν, ἀφίσιν ἡμᾶς σκώληκες τῇ λύπῃ χρήσασθαι. ἐὰν εὐχαριστῶμεν, οὐκ ἀθυμήσομεν. καὶ πῶς δυνατὸν, φησι, μὴ λυπεῖσθαι, ὁ υἱὸν ἢ θυγατέρα ἢ γυναῖκα ἀποβαλών; οὐ λέγω, μὴ λυπεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ ἀμέτρως τοῦτο ποιεῖν. ἐὰν γὰρ συνιδωμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀφείλετο, ὅτι θνητὸν ἔδομεν ἄνδρα καὶ υἱὸν, ταχέως ληψόμεθα παραμυθίαν. ὁ γὰρ ἀγανακτεῖν, μεῖζόν τι τῆς φύσεως βαρύνοντων ὄγκον. ἄνθρωπος ἐγενήθης, καὶ θνητὸς· τί οὖν ἀλγεῖς, ὅτι ὃ τῇ φύσει ἐχώρησε; μὴ ἀλγεῖς ὅτι ἐθάνων τέθνηκε; μὴ ζητεῖς χωρεῖν" τοῦτον ζῆν; οὕτω ποιεῖ καὶ ὅτι τὸ θανάτου, καὶ μὴ ζητεῖ τέως ἀθανασίαν θνητὸς γενόμενος ἀπαλλάττεσθαι. μὴ τοίνυν ἄλγει, μηδὲ κατακόπτου, ἀλλὰ σέβου τὰ κοινῇ πᾶσι νομοθετηθέντα· ἄλγει γὰρ τῶν ἁμαρτημάτων. ὅτου γὰρ πένθος καλὸν, τοῦτο" φιλοσοφία μεγίστη. σχοινῶ τοῦτο πενθῶμεν διηνεκῶς, ἵνα τῆς ἐκεῖ χαρᾶς ὑπερτύχωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. ξγ. 30 ΟΥΠΩ ΔΕ ΕΛΗΛΥΘΕΙ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΙΣ ΤΗΝ

κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἀπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.
31 Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ τὰ ἑξῆς.

Μεγα ἀγαθὸν φιλοσοφία· φιλοσοφίαν δὲ λέγω, τὴν πρὸς ἡμῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἔξωθεν, ῥήματα καὶ μῦθοι μόνον εἰσί, καὶ οὐδὲ αὐλοὶ μύθοι" φιλόσοφόν τι ἔχοντες. δόξης γὰρ ἕνεκεν ἅπαντα γίνονται τὰ πρὸς ἐκείνους. μέγα τοίνυν ἀγαθὸν ἡ φιλοσοφία, ἣ τὰς ἀμοιβὰς ἐντεῦθεν ἡμῖν ἀποδίδωσιν. ὅτε γὰρ χρημάτων καταφρονῶν, ἐντεῦθεν ἤδη καρπώσεται τὸ" ὄφελος, φεύγοντα ἀπαλλαττόμενος πειρατῶν καὶ δυσκόλων· ὅ τε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ τε δέξαν καταπαλαῖ, ἐντεῦθεν ἥδη λαμβάνει Ⓦ μαθόν, σὸ δὲ νὸς δοῦλος ὢν, ἀλλ' ἀληθῶς ἐλεύθερός ἐλευθερῶ· ὁ τῶν ἀγγέλων ἐπιθυμῶν, ἐντεῦθεν λαμβάνει τὴν ἀντίδοσιν, σὸ δὲν τὰ πρόντα εἰ νομίζων τερά ματα, ἢ λύπης ἀπάσης κρατῶν ῥᾳδίως. ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ καὶ ἡ γυνὴ αὕτη φιλοσοφοῦσα Ⓦ μαθὸν ἐντεῦθεν ἀπέλαβε. καὶ γὰρ, πάντων τῶν ἐγκαθημένων

χ. πενθοῦσα· 5 πενθοῦσα καὶ κοπτομένη, διὰ τοῦτο ἐλήλυθεν τερὸς αὐτὸν τὸ διδάσκαλον, διότε τὴν ἀξίαν ἐτήρησεν, διότε ὑπὸ τῆς πένθους κατεῖχέτο (καὶ γὰρ μετὰ τῆς ἄλλης ταλαιπωρείας αἱ πενθοῦσαι καὶ τοῦτο τὸ νόσημα ἔχουσι, φιλοπαιδίαν δηλ. τῶν τεθνηκότων βουλόμεναι) ἀλλ' οὐδὲν τούτων

χ. ἀλλ' ἀναζάτα δέως ἀπάντων. αὐτῶν ἔπαθεν, ἀλλ' ἅμα ἤκουσε, καὶ ἔρχεται ταχὺ τερὸς αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ὅπως ἐλαλύθη εἰς

χ. ἡ τύπτων· χ. ἀξιόμισος 10 τὸ κώμιον. σχολαιότερον γὰρ ἐβάδιζεν, ἵνα μὴ δόξῃ ἐπιρρίπτειν ἑαυτὸν τῷ σημείῳ, ἀλλ' ἀξιοῦσθαι τῆς ἐκείνων. ἢ τοῦτο μὲν βουλόμενος αἰνίξασθαι ὁ βαπτιστὴς ὅ, ἐγείρεται ταχὺ, εἶπεν· ἢ δείκνυσιν, ὅτι ὥσπερ ἐδράμομεν, ὡς τεφθάσαι αὐτὸν ἐρχόμενον. ἔρχεται δὲ οὐ μόνη, ἀλλὰ καὶ σὺν τῇ οἰκίᾳ βαπτισθεῖσα Ἰουδαίας· σφόδρα Σωσεταὶ δηλονότι τοῦτο καὶ λέ-

χ. εἶπε τερὸς αὐτόν. χ. ὀλοφυρομένη γει ἐφώνησεν αὐτῇ ἡ ἀδελφή, ὥστε μὴ βαταστέξαι τοὺς Σωσελθόντας, καὶ σὸδὲ τῷ αὐτῷ εἶπεν. ἦλθε γὰρ αὐτῇ πολλοὶ καὶ ἀνεχώρησαν. νῦν δὲ ὡς "κλαῦσαι ἀπερχομένη πρώτης ἠ-

15 κολούθουν· καὶ δηλονότι τούτων πάλιν, ὅτι πεθνηκε Λάζαρος, πιστεύει.

32 Καὶ ἔπεσεν βπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Θερμοτέρα αὕτη τῆς ἀδελφῆς. διότε ὄχλον ἠδέσθη, διότε ἐπανῆλθεν ἐκεῖ αὐτοῦ (ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ τῶν ἐβραίων, οἵτε καὶ ἔλεγον· σὸκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;) ἀλλὰ πάντα ἀξέβαλε τὰ ἀνθρώπινα, πρόντος τοῦ διδασκάλου, ᾧ εἰς ἐγίνετο

20 μόνῳ, τῆς εἰς Ⓦ διδάσκαλον τιμῆς. καὶ τί φησι; Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, σὸκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. Τί δὲ ὁ Χριστός; σὸδὲν αὐτῇ διαλέγεται τοιοῦτον, σὸδὲ λέγει ταῦτα; ἀλλὰ καὶ τερὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς (ὄχλος γὰρ πρὸ αὐτοῦ πολὺς, ᾧ σὸκ ἐᾶν ῥᾳδίως καιρὸς ἐκείνων) ἀλλὰ μόνον μετεωρίζει τε καὶ συγκαταβαίνει; καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύ-

χ. οὐκ ἔστι ἀδύν σιν πιστοῦμενος δακρύει ῥῆμα, καὶ ὃ σημεῖον τερὸς ὃ πάσχει ἀναβάλλεται. ὅλως γὰρ 25 ὃ ἦν μα μέγα ἐν, καὶ τοσοῦτον, οἷ ὀλιγάκις ἐποίησε; καὶ ἔμελλον "πολλοὶ πιστεύειν δι' αὐτοῦ, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ αὐτῷ ποιῆσαι τερὸ σῇ τοῖς ὄχλοις, καὶ μηδὲν κερδαίνωσιν ὑπὸ τοῦ μετέχοις, πολλοὶ βπιστᾶ) μάρτυρας "τῇ συγκαταβάσει, ἵνα μὴ τὴν θήραν ἀπολέσῃ, καὶ "δείκνυσιν ὅσον ἐν ἀνθρωπίνης φύσεως.

χ. μικρὰ καρδαίνειν δ' ὧν. χ. ἐπὶ συγκαταβαίνων, χ. σπ τέως τ ἀνθρωπίνων φύσιν. δακρύει γὰρ καὶ συγκείται. οἷδε γὰρ πάθος ἀναρρίπτειν πένθος. εἶτα βπιμήσας ᾧ πάθῃ (τὸ γὰρ, ἐνεβριμήσατο ᾧ πνεύματι, τοῦτο ἔστιν, ἐπέσχε τῇ συγχύ-

30 σιν) οὕτως ἐρωτᾷ, 34 Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; Ὥστε μὴ μετ' ὀλοφυρμοῦ ἡμᾶς λαβεῖν τὴν ἐρώτησιν. τί δήποτε ὁ ἐρωτᾷ; οὐ βουλόμενος ἑαυτὸν βπιρρίπτῃ, ἀλλὰ πάντα τερὸ ἐκείνων μανθάνειν καὶ τοῦ καλοῦμενος πιεῖν, ὥστε πάσης ταχυφίας ἀπαλλάξαι τὸ σημεῖον. Λέγουσιν αὐτῷ· ἔρχου καὶ ἴδε. 35 Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ὁρᾷς ὅτι οὐ-

χ. σοις. ἃ δὲν ἠδύπω τ αὐτὰς. δὲν οὕτω ἀναστάσεως σημεῖον ἐπεδέδεικτο, σὸδὲ οὕτως ἀπειστν ὡς ἀναστήσων, ἀλλ' ὡς δα-

χ. σων, ἀκκ σων τί φησιν, οἱ μὲ ἔλεγον, ἴδε πῶς ἐρ. α. ἄγ λοι δ' ἔλεγον, ἐκ ἰδού. 35 χρύσων; ὅτι γὰρ οὕτως ἀπιέναι ἐδόκει, ὡς θρηνήσων, ἀλλ' οὐχ ὡς ἀναστήσων, "δηλοῦσιν Ἰουδαῖοι, οἳ δὴ καὶ ἔλεγον· 36 Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἔλεγον·

37 Οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ποιήσας ἀνοιγῶσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Οὐδὲ ἐν ταῖς συμφοραῖς τῆς πομπείας καθυφίεσαν· καίτοι ὃ μέλλει ποιεῖν, πολὺ θαυμασότερον. τοῦ γὰρ ἔσπσαι Ⓦ θανάτου βπιόντα, ὃ τοῦ καλοῦμενον καὶ κρατήσαντα ἀπελάσαι, πολλῷ μεῖζόν ἐστιν. δι' ὧν οὖν ἔδει θαυμάζειν αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ἐκ τούτων αὐτὸν βλασφήμουσι. τέως ὁμολογοῦσιν ὅτι ἀνέῳξε τοῦ τυφλοῦ τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ δεῖον ἦν ἐκείνου θαυμάζειν, ᾧ ἀπὸ τούτου καὶ ἐκεῖνο συνέβαλλόμενοι, ὡς τοῦ γεγονότος. οὐκ ἐντεῦθεν ὃ μόνον δείκνυνται πάντες διεφθαρμένοι· ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ μήπω ἐλθόντος, μηδὲ βπιδεξαμένου, τερὸ λαμβάνειν αὐτοὺς ταῖς κατηγορίαις, οὐκ ἀναμένοντας τοῦ

σώματος ὁ τέλος. Εἶδες πῶς διεφθαρμένη αὐτῷ ἡ κρίσις ἰῶ; ἔρχεται τοίνυν εἰς τὸ μνῆμα, καὶ πάλιν ὑβριπμᾶ τὸν πάθει. τί δήποτε" ὁ θεῖος εὐαγγελιστὴς ἄνω καὶ κάτω φησὶν, ὅτι ἐδάκρυσε, καὶ ὅτι ἐνεβριμήσατο; ἵνα μάθῃς, ὅτι ἀληθῶς τὴν φύσιν τὴν ἡμετέραν περιεβάλετο. ὅπερ γὰρ μεγάλα τοῖς αὐτὸν δηλοῖ ὅτι λέγων τῶν ἄλλων μᾶλλον ὕστος, καὶ ἐν τοῖς σωματικοῖς πολὺ" ταπεινότερον ἑαυτὸν φήνηται. οὐδὲν γοῦν τοιοῦτον εἶπεν, οἷ ἕτεροι, ὅτι θεῖλυπος γέγονεν, ὅτι ἀναγκαῖος· ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον, ὅτι ἑαυτὸν ἐταπείνωσε. ὁ γοῦν ἐλλειφθὲν ἐκεῖ ἀνεπλήρωσεν ἐνταῦθα διὰ τῶν πόνων. τοῖς γὰρ τῶν θανάτου διαλεγόμενος, λέγει· ὅξοιτόν ἐστιν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου· " καὶ οὐδὲν ταπεινὸν ἐκεῖ φθέγγεται. διὰ τοῦτο ὁ καὶ ἐν τοῖς πάθει πολὺ ὁ ἀνθρώπινον αὐτοῖς προσάπτουσιν, ἀπὸ τούτου δηλωτέον, ὅτι ἀληθῆ τὰ τῆς οἰκονομίας. καὶ ὁ μὲν Ματθαῖος, ἀπὸ τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ γοργύρου καὶ τοῦ ζόφου καὶ τοῦ ἱδρῶτος· οὗτος ὁ, ἀπὸ τῶν πόνων πιστοῦται. οὐκ ἀν" ὁ, εἰ μὴ τῆς φύσεως ἰῶ τῆς ἡμετέρας, ἐκεῖθεν τῶν πόνων ἐκρατήθη, καὶ ἄπαξ, καὶ δεύτερον. τί ὁ Ἰησοῦς; τῷ μὲ ἐγκλήματι ἔνεκεν οὐδὲν ἀδίκως ἀπολογεῖται· τί γὰρ ἔδει διὰ ῥημάτων ὑβριστοῦ μέλοντας αὐτίκα διὰ τῶν ἔργων τοῦτο πάσχειν, ὅπερ ἀνέπαθέτερον ἰῶ καὶ μᾶλλον καταισχύνας αὐτοὺς ἰκμὸν;

39 Φησὶ ὁ, ἄρατε τὸν λίθον. Τί δήποτε δὲ οὐχὶ ἀπὸν ἐκάλεσε καὶ προέτρεψεν αὐτόν; " μᾶλλον ὁ διὰ τί καὶ τοῦ λίθου ἐπιχειρήσου ἐποίησεν ἄνας ἰῶναι; καὶ γὰρ ὁ δυνάμενος σῶμα κινῆσαι νεκρὸν τῇ φωνῇ, ἐξ ἐψυχωμένον πάλιν δεῖξαι, πολλῷ μᾶλλον λίθον κινῆσαι ἴσχυσεν ἂν" τῇ αὐτῇ φωνῇ· ὁ δεδεμένον χειρίας καὶ ποσὶ συμπεποδισμένον διὰ τῆς φωνῆς βαδίζειν προάσκευάσας, πολλῷ μᾶλλον λίθον ἐκίνησεν ἄν. τί δήποτε οὖν οὐκ ἐποίησεν; ἵνα αὐτοῦ μάρτυρας ποιήσῃ τοῦ θαύματος· ἵνα μὴ τοῦτο λέγωσιν, ὁ καὶ ὅπου τοῦ τυφλοῦ, ὅπου ἐστὶ ὅδιν, οὐκ ἔστιν ἐστί. αἱ γὰρ χεῖρες, καὶ τὸ κεκρυμμένον εἰς τὸ μνημεῖον, ἐμάρτυρεσιν ὅπου αὐτός ὅδιν. ὥστε, εἰ μὴ προεῖντο, ἐξ φαντασμα ἂν ὑνόμιζε, ἢ ἕτερον αὐθ' ἑτέρου ὁρᾶν. νῦν δὲ τὸ κεκρυμμένον εἰς τόπον, καὶ λίθον ἄραι, ἐξ τὸ" ἐσπαργανωμένον τεθνηκότα ὅπου περιπάτειν λύσαι τῶν δεσμῶν, ἐξ τὸ σὸν φίλος σὸν ὄξενεγκόντας τοῦ τάφου, ὡς αὐτός ὅδιν, ἀπὸ τῶν" ἀπαργάνων ὑπομνῆσαι, ἐξ τὸ ταῖς ἀδελφαῖς μὴ ἀπολειφθῆναι, καὶ τὸ ταῦτα εἰπεῖν, ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ὅδιν· πολλὰ ἤδη ταῦτα ἰκμαὶ ὑπομίσας ἀνωμονοίας, μάρτυρας ἡμομένους τοῦ σημείου. διὰ τοῦτο αὐτοῦ κελεύει λίθον ἄραι ἀπὸ τοῦ τάφου, δεικνὺς ὅπου αὐτὸν ἐγείρει. διὰ τοῦτο καὶ ἐρωτᾷ· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; ἵνα οἱ ἀπόντες, ἔρχου ἐξ ἴδε, καὶ ἀγαγόντες αὐτὸν, μὴ ἔχωσι λέγειν ὅλι ἕτερον ἤγειρεν· ἵνα καὶ ἡ φωνὴ καὶ αἱ χεῖρες μάρτυρῶσιν (ἡ μὲ φωνὴ λέγουσα, ἔρχου ἐξ ἴδε· αἱ δὲ χεῖρες λίθον ἄραντα, τὰ σπάργανα λύσασαι) ἐ ἡ ὄψις ἐξ ἡ ἀκοὴ (ἐκείνην τὴν φωνῆς ἀκούσασα, αὕτη ἰδοῦσα ἐξελθόντα) καὶ ἡ ὀσφρησις δὲ τῆς δυσωδίας ἀπλαμβάνομένη. Φησὶ γάρ, ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ὅδιν. Εἰκότως ἄρα ἔλεγεν, ὅτι οὐδὲν" ἀ ζωοποιεῖ τὸ γινόμενον ὧν εἶπεν ὁ Χριστός, ὅτι, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται. ὅρα γοῦν καὶ ἐνταῦθα ἵ φησιν, ὡς ἀδυνάτων τῶν θαυμάτος ὄντος λοιπὸν διὰ χρόνον. καὶ γὰρ ἰῶ ξένον, τὸ τεταρταῖον καὶ διεφθορότα ἀνάξησαι νεκρόν. καὶ τοῖς μὲ μαθηταῖς εἶπεν, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, θεὶ ἑαυτῷ δηλοῖ· τῇ γυναικὶ δὲ, ὁ-ψὴ τὸν δόξαν τοῦ Θεοῦ, θεὶ τοῦ πατρὸς λέγων. ὁρᾷς ὅπου ἡ ἀσθένεια τῶν ἀκουόντων τῆς διαφορᾶς τῶν λεγομένων αἰτία ὅδιν; δυναμιμνήσκει δὲ ὧν διελέχθη θεὸς αὐτοῖς, χρεῶν ὅπου πιστοῦσθαι ὡς ἂν ἀμνημονοῦσι. οὐκ ἐβούλετο δὲ τέως παρέξαι σὸν θαῦμα· διὸ φησιν,

40 Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι, ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψῃ τὸν δόξαν τοῦ Θεοῦ;

ΗΘΙΚΟΝ Μέγα ἄρα πίστις ἀγαθὸν, μέγα, καὶ μεγάλης δεικνύον σὸν μὴ βίου κατορθοῦσαν αὐτῷ· ἀπὸ ταύτης καὶ δὴ θεσπίσι τὰ τοῦ Θεοῦ ποιεῖν ἐν τῷ ὀνόματι ἐκείνου. ἐξ καλῶς ὁ Χριστὸς ἔλεγε· Ἐὰν ἔχητε πίστιν, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, μεταβήθι, καὶ μεταβήσε) · καὶ πάλιν, Ὁ πιστεύ-

Ματθ. ιζ. κ. Ιωαν. ιδ. ιβ.

ων

ων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει. ποῖα φησι μείζονα; ἆρα (α) μαθηταὶ φάνον) μὴ ταῦτα ποιοῦντες. καὶ γὰρ ὁ σὰρξ πέτρα νεκροὺς ἤγειρεν. ὥστε ἐκπρύστετο καὶ ἡ ἁγία Χειρὸς μᾶλλον δυνάμις. ἐπὶ γὰρ οὐκ οὕτως ἐθαυμάσθη ζῶντα αὐτὰ θαυμαζόμενα ἁμαρτεῖν, ὡς θανόντος αὐτοῦ ἑτέρους ἐν τῷ ὀνόματι ἐκείνου μείζονα αὐτοῦ δυνηθῆναι. ἀναμφισβήτητος γὰρ ἦν ἡ τοῦ ἐκείνου μὲν γὰρ εἶχον ἂν καὶ εἰπεῖν, ὅτι φθόνος μὲν ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ μόνου πολλῷ μείζονα γινόμενα σημεῖα, ἢ ὅτε αὐτὸς συνανεστρέφετο μεθ' ἡμῶν, οὐκ ἐπίστευσαν, εἰ μὴ σφόδρα ἀνάγκης ἦν. μέγα τοίνυν ἀγαθὸν πίστις, ὅταν ἀπὸ βαρβαρικῆς γένηται διανοίας, ἀπὸ φίλτρου πολλοῦ καὶ ζέουσης ψυχῆς. αὕτη φιλοσόφους ἡμᾶς δείκνυσιν, αὕτη τὴν ἀτέλειαν τῆς ἀνθρωπίνου ἀποκρύπτει, καὶ τοὺς λογισμοὺς ἀφύσα κάτω, ὡς τὸν οὐρανοῦ φιλοσοφεῖν παραγμένων· μᾶλλον δέ, ὅπερ ἡ τοῦ θεοῦ σοφία βούλεται καὶ δύναται), * οὐκ ἀπειρίας τοῦτο αὐτὴ καταλαμβάνει καὶ καταφρονεῖ. ἐχώμεθα τοίνυν ταύτης, καὶ μὴ λογισμοῖς τὰ καθ' ἑαυτοὺς ὑπερέπωμεν. ἀφ' ἡ γὰρ Ἕλληνες, εἰπέ μοι, σοφίαν βύρσῃ ἠδυνήθησαν; ἢ χὶ σοφίαν πᾶσαν τὴν ἔξωθεν ἔγνωσαν; πόθεν οὖν ἁλιέων καὶ σκηνοποιῶν καὶ τοῦ ἀσυνέτων παραγμένοι; οὐκ ἴσασιν; ἆρ' οὐχ ὅτι σκῆνοι μὲν λογισμοῖς, ὅτοι δὲ πίστει τὸ πᾶν ἐπέτρεψαν; ἀφ' οὗτος Πλάτωνος καὶ Πυθαγόρου καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν πλανηθέντων ὅτοι παρεγένοντο, καὶ οὐκ ἀστρολογίας καὶ μαθηματικῆς καὶ γεωμετρίας καὶ ἀριθμητικῆς καταπεφρόνησαν, καὶ πᾶσαν παίδευσιν ἀπαθῆ ἐποίησαν, καὶ τοσοῦτον ἐγένοντο βελτίους, ὅσον (α) ἀληθῶς φιλόσοφοι καὶ ὄντως τῷ φύσει μωρῶν καὶ παραπεπτώκοντος. ὅσα γὰρ· ἀθάνατον εἶπον τὸν ψυχὴν ὅτοι· μᾶλλον δὲ οὐκ εἶπον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔπεισαν. σκῆνοι δὲ πρότερον μὲν οὐδὲ ἤδεσαν ὅ, τί ποτέ ἐστι ψυχή· ὅτε δὲ εὗρον, καὶ διέγνωσαν ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτὸν, πάλιν δὲ αὖ ἔπαθον, (α) μὴ ἀσώματον εἶπόντες εἶ) αὐτὸν, (α) ὃ σῶμα, καὶ αὖτις σώματι συγκαλύπτεσθαι. πῶς οὐρανοῦ πάλιν (α) μὴ εἶπον, ὅτι ἐμψυχος καὶ Θεός· (α) ὃ ἁλιεῖς, ὅτι ἔργον Θεοῦ δὲ τεχνίτης, δὲ ἐδίδαξαν καὶ ἔπεισαν. ἀλλὰ δὲ μὲν Ἕλλησι λογισμοῖς χεῖρον ἦθος θαυμαστὸν σοφόν· δὲ τοὺς δοκιμωτάτους εἶ) πίστις, τούτους βούλεσθαι ψυχικοὺς, τοῦτο ἐστὶ τὸ "θρήνων ἄξιον. ἀφ' τοῦτο καὶ οὗτοι ἐπλανήθησαν, (α) μὴ λέγοντες ὅτως εἰδέναι Θεόν, ὡς αὐτὸς ἑαυτὸν οἶδεν, ὅπερ οὐδεὶς οὐδὲ ἐκείνων ἐτόλμησεν εἰπεῖν· (α) ὃ λέγοντες μὴ δύνασθαι (ν) Θεοῦ ἀπαθῶς ἁψασθαι, μηδὲ συγχωροῦντες αὐτῷ πλέον τῶν" αὐθεκτῶν ἔχειν· (α) δὲ λέγοντες, ὅτι ὅτε δὴ βίος ὀρθὸς οὐδὲν ὠφελεῖ, ὅτε πολιτεία" ἀκριβής. ἀλλ' ὑμεῖς ταῦτα ἐλέγχειν νικῶ. ὅτι μὴ γὰρ οὐδὲν ὠφελεῖ πίστις ὀρθή, βίου ὄντος διεφθαρμένου, καὶ ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ Παῦλος δηλοῦσι, ὃ πλέον τοῦτο τὸ μέρος φεύγοντες· ὁ μὲν Χριστὸς", ὅταν διδάσκῃ· Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ πάλιν, Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ (α) ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν (α) γὰρ μὴ προσέχοντες ἑαυτοῖς, εὐκόλως εἰς πονηρίαν" ἐξολισθαίνουσι, καὶ πίστιν ἔχουσιν ὀρθήν) ὁ δὲ Παῦλος, ὅταν Ἑβραίοις ὑπερέλλων ὕστερον λέγῃ καὶ πᾶσαν, εἰρήνην μετὰ πάντων διώκετε καὶ (ν) ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται (ν) Κύριον, ἁγιασμὸν καλῶν τὴν σωφροσύνην, ὥστε ἕκαστον ἀρκεῖσθαι τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ χρῆ, καὶ μὴ" πειρᾶσθαι ἑτέρας. τὸ γὰρ μὴ ἀρκούμενον, ἀμήχανον σωθῆναι· ἀλλ' ἀνάγκη πάντως ἀπολέσθαι, καὶ μυρία ἔχῃ καταρτώματα. μὴ γὰρ πορνείας ἀδύνατον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. μᾶλλον δὲ οὐ πορνεία τοῦτο λοιπὸν, ἀλλὰ μοιχεία. ὥσπερ γὰρ ἡ δεδεμένη ἀνδρὶ, ἂν ἑτέρῳ" ἐλθῇ, λοιπὸν μεμοίχευται· οὕτως ὁ δεδεμένος γυναικὶ, ἂν ἑτέραν ἔχῃ, ἐμοίχευσεν. ὁ δὲ τοιοῦτος οὐ κληρονομήσει βασιλείαν, ἀλλ' εἰς γέενναν ἐμπεσεῖται." ἀκούσον καὶ τούτων τί φησιν ὁ Χριστός· Ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβεσθήσεται. σβέννυμι γὰρ ἔχει

Ματθ. ζ. κα.

Λουκ. ι. ιζ.

Μαρκ. θ. μδ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔχει συνιώμιλω ὁ μὴ γυναῖκα ἢ ὡδαμοῦ τοσαύτην δέους εἰσφέρων. τοῦτο γὰρ ἀκριβείας λοιπόν. Εἰ δὲ ἡ αὐτῆς τῆς γυναικὸς ἀπέχονται (ἵ) πολλοὶ ὅταν νηστείας καιρὸς ᾖ, ὅταν προσευχῆς· ὁ μὴ δὲ ἑαυτὴν ἐρεύγομενος, ἀλλὰ ἡ ἑτέρα μιγνύμενος, πόσην σοὶ σωρεύει τὴν ἀνομίαν; Εἰ (ν) ἀπολύσαντα τὴν ἑαυτοῦ καὶ βαλόντα ἑτέραν μίγνυσθαι σοὶ ἐνῆν (μοιχείας γὰρ τοῦτο ἦν)· ἔνδον αὐτῆς οὔσης ἑτέραν ἐπεισάγων, πόσον ἐργάζεται κακόν; μηδὲ ἰς πάντων τὸ νόσημα συνεχωρεῖτο μένειν ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ προέρριζον διάσπατο. οὐχ οὕτως ἀδικεῖ τὴν γυναῖκα, ὡς ἑαυτόν. οὕτω γὰρ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο χαλεπὸν καὶ ἀσύγγνωστον, ὅτι, ἂν μὲν εἰδωλολάτρην χωλὴν μὴ βλαμμένην ἐκείνου, κωλύει τὴν γυναῖκα ὁ Θεός· πόρνου δ' ἐὰν χωλανθῇ, οὐκέτι. ὁρᾷς ὅσον δεῖ τοῦτο κακόν; Ἐὰν γάρ τις, φησὶ, πιστὴ ἄνδρα ἔχῃ ἄπιστον, καὶ αὐτὸς εὐδοκῇ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν. ὥστε δ' πόρνης οὐχ οὕτως· ἀλλὰ τί; Ἐὰν μὴ ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ πρακτὸς λόγου πορνείας, μὴ αὐτὴν μοιχευθῆναι. Εἰ γὰρ ἡ ζωοῦσα σῶμα ἕν ἐστι, τὸ συνιὸν μόνον πόρνη ἀνάγκη ἓν σῶμα γίνεσθαι. πῶς οὖν δέξεται ἡ κοσμία τὸν Χριστοῦ μέλους ὄντα; ἢ πῶς ἑαυτῇ ζωὰν τὸ μέλος τῆς πόρνης; καὶ ὄφρα τὸν ἀνθρωπον. ἢ μᾶλλον τοῦ ἀπίστου ζωοποιοῦσα, οὐκ ἔστιν ἀκάθαρτος (ἡγίασται γάρ, φησὶν, ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικὶ) ἐπὶ δὲ τῆς πόρνης οὐχ οὕτως· ἀλλὰ τί; ἄρα οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω μέλη πόρνης; ἐκεῖ μὲν γὰρ ὁ ἁγιασμὸς μέλει κἀκείνου ζωοποιοῦντος, καὶ οὐκ ἐξίστα· ἐνταῦθα δὲ διαχωρεῖ. δεινὸν γὰρ ἡ πορνεία, δεινὸν, καὶ ἀθάνατον ὥστε ξενῶσα κόλασιν. καὶ ἐνταῦθα δὲ μυεῖα ἐπισπᾶται κακά. βίον γὰρ παλαίπωρον καὶ μοχθηρὸν ἀναγκάζεται ζῆν ὁ τοιοῦτος, καὶ τῶν κολαζομένων οὐδὲν ἄμεινον διάκειται). Εἰς ἀλλοτρίαν οἰκίαν ὑπεισιὼν μὴ δέος καὶ δόμων πολλοῦ, καὶ πόλεως ὁμοῦ ὑποπτεύων καὶ οἰκέτας καὶ ἐλευθέρους. διὸ παρακαλῶ ἀπαλλάξαι τοῦ νοσήματος τούτου. εἰ δὲ μὴ πείθεσθε, τοῦ πορθμοῦ μὴ ἐπιβαίνετε τοῦ ἱεροῦ. καὶ γὰρ τὰ φώτα ἐμπεπλησμένα πορφύρα, καὶ νόσου γέμοντα, οὐ δεῖ μὴ τὸ ὑγιαίνοντα ἀπελαύνειν, ἀλλ' ἀπελαύνειν τὸ ποίμνης, ἕως ἂν τὴν νόσον ἀποθῶνται. μὴ Χριστοῦ γενώμεθα μὴ δὴ μὴ πόρνης γλυκάνθα. οὐκ ἔστι τὰ ἐνταῦθα πορνεῖον, ἀλλ' ἐκκλησία· καὶ δὴ μὴ τὴν πόρνης ἂν ἔχῃς, μὴ τῆς ἐν ἐκκλησίᾳ, ἵνα μὴ δέους τὸν τόπον. εἰ γὰρ μὴ γέεννα ἰῶ, εἰ γὰρ μὴ κόλασιν ἰῶ, μὴ ταῖς ζωφήκασι ἐκείνας καὶ ταῖς γαμηλίοις λαμπάδας, μὴ τὸ εὐνὴν τὴν δικαίαν, μὴ τὴν παιδοποιΐαν, μὴ τὴν κοινωνίαν, πῶς δύνῃ ὥστε σχολάζειν ἑτέρᾳ; πῶς οὐκ αἰσχύνῃ, οὐδὲ ἐρυθριᾷς; οὐκ οἶδας, ὅτι (ἀ) μὴ τὴν τελευτὴν τῆς ἑαυτοῦ ἑτέραν ἐπεισαγόμενοι, πολλῶν καταγινώσκονται, καίτοι δ' κόλασιν ἔχει ὥστε γάμος; σὺ δὲ καὶ ζώσης ἑτέραν ἐπεισάγῃς. καὶ πόσης ζωῆς λαγνείας; μάθε τί περὶ τοῦ πιόντων εἴρηκε· ὁ σκώληξ, φησὶν, αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβεσθήσεται). Φείδου τὴν ἀπειλήν, φοβήθητι τὴν κόλασιν. οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα τοσαύτη ἡ ἡδονὴ, ὅση ἐκεῖ λιμώττεια. ἀλλὰ μὴ γένοιτο ἵνα ἐναντίωσιν γένωμαι τῆς κολάσεως ἐκείνης· ἀλλὰ τὴν ἀγωνιῶντα ἀσχολίαν, ἰδεῖν (ν) Χριστὸν, καὶ τῶν ἐπηγγελμένων τυχεῖν ἀγαθῶν, [ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀπολαῦσαι] χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ οὖν δόξα, κράτος καὶ τιμὴ σὺν ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Θμλ. ξθ. 41 Ο ΔΕ ΙΗΣΟΥΣ ΗΡΕ ΤΟΥΣ ΟΦΘΑΛΜΟΥΣ ἄνω, καὶ εἶπε, πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. 42 Ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ (ν) ὄχλον (ν) περιεστῶτα εἶπον, καὶ τὰ ἑξῆς.

Ο πολλάκις

Πολλάκις εἶπον, τοῦτο καὶ νῦν ἐρῶ, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐχ ὅπως τοὺς τὴν ἀξίαν ὁρᾷ τὴν ἑαυτοῦ, ὡς πρὸς τὴν σωτηρίαν τὴν ἡμετέραν· διὰ τοῦτο οὐχ ὅπως τι μέγα φθέγξηται, ἀλλ' ὅπως δυνάμενον ἡμᾶς ὠφελῆσαι λέγει. Διὰ τοῦτο τὰ μὲν ὑψηλὰ καὶ μεγάλα, ὀλίγα, καὶ αὐτὰ ἐγκεκρυμμένα· τὰ δὲ ταπεινὰ καὶ εὐτελῆ, πολλὰ παρρησίᾳ τοῖς αὐτοῦ λόγοις. ὅπου γὰρ τούτοις ἐπήχθοντο μᾶλλοι, τούτοις καὶ ἐνδιατείνεται, καὶ ὅτε αὐτὰ διέλθοι φθέγγεται, ὥστε μὴ σὺν μετὰ βλασφημίας, ὅτε αὖ σιωπᾷ, ὥστε μὴ σὺν τότε σκανδαλισθῆναι. Διὰ μὲν γὰρ τῆς ταπεινότητος πρὸς τὸ πλῆθος ἔξελθόντες, καὶ ἐξ ἑνὸς ὑψηλοῦ δόγματος τὸ πᾶν διανήσονται καταδεῖν· διὰ δὲ ἀεὶ ταπεινοὶ ὄντες, εἰ μὴ πολλάκις ταῦτα ἤκουον, οὐδ' ἂν ὅλως προσῆλθον. ἀμέλει γοῦν σὺν μετὰ τοσαῦτα μέσοισιν, ἀλλὰ καὶ λιθάζουσι καὶ διώκουσι, καὶ αἰσχρῶν ὀνειδίζουσι, καὶ βλάσφημον ἀποκαλοῦσι. καὶ ὅταν μὲν ἴσον ἑαυτὸν ποιῇ τῷ Θεῷ, οὕτω λέγουσιν, σὺν βλασφημεῖ· ὅταν δὲ εἴπῃ, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι σου, ἔπι καὶ δαιμονῶντα καλοῦσιν· ὥσπερ καὶ ὅταν θανάτου κρείττονα εἶναι τὸν ἀκούοντα αὐτοῦ τὴν ῥημάτων, ἢ καὶ ὅταν λέγῃ, ἐγὼ καὶ τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ, ἐγκαταλιμπάνουσιν αὐτόν· καὶ σκανδαλίζονται πάλιν, ὅταν λέγῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβεβηκέναι. Εἰ γοῦν ταῦτα οὐκ ἔφερον ἀσθενείας λεγόμενα, σχολῇ γ' ἄν. Εἰ δὲ πρώτων ὑψηλὸς ἦν ὁ λόγος καὶ ὅτως ὑφαίνετο, πρόσεστιν ἄν αὐτῷ. ὅταν γοῦν λέγῃ, καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατὴρ οὕτω λαλῶ καὶ, ὃ ἐπ' ἐμοῦ τοῦ οὐκ ἐλήλυθα, τότε πιστεύουσι. Καὶ ὅτι τότε, δῆλον ἀπὸ τοῦ τὸν εὐαγγελιστὴν τοῦτο ὑπομιμνήσκεσθαι καὶ εἰπεῖν, ὅτι ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ὑπίστευσαν εἰς αὐτόν. Εἰ τοίνυν τὸ μὲν ταπεινὰ φθέγγεσθαι πρὸς πίστιν ἐφέλκε, τὸ δὲ ὑψηλὰ ἀπεστύγει, πῶς οὐκ ἐχάτης ἀνοίας μὴ ζητοῦμεν λογίζεσθαι τὴν ταπεινὴν τὴν αἰτίαν, ὅτι διὰ τοῦτο ἀκριβάζει εἰρηται. ἐπεὶ καὶ ἄλλοχοῦ μέγα τι εἰπὼν βουληθεὶς ἑαυτὸν ζητεῖσθαι, τὴν αἰτίαν ταύτην προσθεὶς εἶπεν· ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, βάλε ἄγκιστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ὃ δὴ ποιῶ καὶ ἐνταῦθα. μὴ γὰρ ὃ εἶπεν· ἐγὼ ἤδειν ὅτι πρώτοτέ μου ἀκούεις, ἐπήγαγε· Ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον προεῖπον, ἵνα πιστεύσωσι. μὴ ἡμέτερα τὰ ῥήματα; μὴ σοφισμὸς ἀνθρώπινος; ὅταν οὖν τις ἀπὸ τῶν γεγραμμένων μὴ ἀνέχηται πείθεσθαι, ὅτι ἐσκανδαλίζοντο ὅτι τοῖς ὑψηλοῖς, ἀκούων τοῦ Χριστοῦ λέγοντος διὰ τοῦτο ταπεινὰ φθέγγεσθαι, ἵνα μὴ σκανδαλισθῶσι, πῶς λοιπὸν τῆς φύσεως εἶναι τὰ εὐτελῆ πιστωτεύσει ῥήματα, ἀλλὰ μὴ συγκαταβάσεως; ὅτι καὶ ἀλαχοῦ, φωνῆς ἐνεχθείσης ἄνωθεν, ἔλεγε· Οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. καίτοι ὦ μὴ ὑψηλὰ ἔξεστι πολλὰ περὶ ἑαυτοῦ λέγειν ταπεινά· ὦ δὲ ταπεινῷ ὑ θέμις περὶ ἑαυτοῦ μέγα τι καὶ ὑψηλὸν φθέγξασθαι. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀπὸ συγκαταβάσεως ἦν, τὸ τὴν διδασκομένων ἀσθένειαν αἰτίαν ἔχει, μᾶλλον δὲ τὸ σάρκα περικείσθαι, τὸ δὲ * νομίζεσθαι, καὶ τὸ παραβύειν σὺν ἀκούοντας μηδὲν περὶ ἑαυτοῦ μέγα λαλῆν, καὶ τὸ δωρεὰν δοθέν, καὶ τὸ ἀπιστεῖσθαι ἥκειν παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ ἰσοπαθεύεσθαι λύειν τὸν νόμον, καὶ τὸ βασκαίνειν σὺν ἀκούοντας, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπεχθῶς διακεῖσθαι, διότι ἔλεγεν ἑαυτὸν ἴσον τῷ Θεῷ· τὸ δὲ ταπεινὸν ὄνομα τινα ὑψηλὸν περὶ ἑαυτοῦ λέγειν, σύνεσμεν ἔχει αἰτίαν· ὅτε ἐυλογεῖν, ὅτε ἀλογεῖν· διὰ ἡ ἀπόνοια δοκεῖ μόνον καὶ διαβολὴ καὶ τόλμα ἀσύνετος. Τίνος οὖν ἕνεκεν ταπεινὰ φθέγγεται, τῆς ἀπορρήτου καὶ μεγάλης ὑσίας ἐκείνης ὤν; τῶν τε εἰρημένων ἕνεκεν, καὶ ὥστε μὴ νομισθῆναι ἀλαζόνητος. καὶ γὰρ Παύλου τοιοῦτόν τι φαίνεται φοβηθείς· διὸ καὶ ἔλεγε, Χωρὶς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ἀσεβὲς γὰρ τοῦτο ἡγήσατο. Εἰ γὰρ ἐλάττων τοῦ γεννήσαντος ὤν καὶ ἑτέρας οὐσίας, ἴσος ἐνομίζετο, οὐκ ἂν πάντα ἐποίησεν, ὥστε μὴ νομισθῆναι τοῦτο; νῦν δὲ αὐτὸς τοὐναντίον ποιῶ, λέγων· εἰ μὴ ποιῶ τὰ ἔρ-

γα

Μαρ. β. ζ. Ιωαν. ι. λγ. Ιωαν. ι. νβ.

Ιωαν. ιβ. ιγ.

α. Κορ. ιι. αζ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γα τῦ πέμψαντός με, μὴ πιστεύετέ μοι. καὶ ὃ λέγω δέ, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ, τὴν ἰσότητα ἡμῖν αἰνίττεται. ἐχρῆν δὲ μᾶλλον πολλῆς αὐτὸ σφοδρότητος καθελεῖν, εἰ γε καταδεέστερος ἦν, καὶ μηδαμοῦ ὅλως εἰπεῖν, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ, ἢ ὅτι ἓν ἐσμεν, ἢ ὅτι ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα. καὶ γὰρ τοῦτο δυνάμεως ἦν ὅτε λόγος ἦν, καὶ ἐλεγεν, ἐλεγεν, Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν· καὶ τοῦτ' ἐξουσίας ἦν ὅτε λόγος ἦν, πάλιν ἔλεγεν, Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ· ὅπερ οὐ δυνατὸν ἦν ἑτέρας οὐσίας οὖσαν ποιεῖν. εἰ δὲ καὶ δυνατὸν ἦν, ἀλλ' ἐγὼ τοῦτο εἰπεῖν, ἵνα μὴ ἀποπιστεύσωσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν εἶναι. εἰ γὰρ ἵνα μὴ ἀποπιθάσωσιν ὅτι δυσθεός ἐστι, καὶ μὴ προσοίκειται αὐτῷ φθόνος πολλάκις, πολλῷ μᾶλλον ἔδει τότε. νῦν δὲ τὸ λέγειν, ἵνα διμόφυλον ἦν, καθὼς διμόφυλον τὸ πατέρα· ἢ δὲ λέγειν, τὰ ἔργα ἃ ἐκεῖνος ἐργάζεται καὶ ἐγὼ ὁμοίως ποιῶ· καὶ τὸ λέγειν ἑαυτὸν δύνασθαι ἐκ ζωῆς τοῦ κόσμου, ἀρκούντως δεῖ τοῦ γνησίου τὸν ἑαυτὸν, καὶ τὴν ἰσοτιμίαν ἰσχύοντος, ἣν εἶχον ἐκεῖνοι. "Εἶδες πῶς ὅτι μὲν τὸν νόμον οὐ λύει, τοσαῦτα λέγει καὶ ἀπολογεῖται· τὴν δὲ δόξαν τῆς ἰσότητος τῆς πρὸς τὸν πατέρα οὐ μόνον οὐ καθαιρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἵστησιν; [οὕτω] καὶ ἐκείνων, ὅτι βλασφημεῖς ὅτι ποιεῖς σαυτὸν θεὸν, ἀπὸ τῶν αὐτοῦ ἔργων ἰσότητος αὐτὸ ἔστησε. καὶ τί λέγω, "ὅτι ὁ υἱὸς τοῦτο ἐποίησεν, ὅπερ καὶ ὁ πατὴρ, ὁ μὴ" στέρεσθαι λαβών, τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖ; καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐμηχανᾶτο πολλὰ πρὸς αὐτὸ βαπεινὰ λεγθῆναι διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀκουόντων. τὸ γὰρ, Ἀδὰμ ποῦ εἶ; καὶ τὸ, Ἵνα γνῶ, εἰ ἄρα κατὰ τὴν κρυφὴν αὐτῶν διανοητικὴν ἐπιστήμην· καὶ τὸ, Νῦν ἔγνων ὅτι φοβῇ τὸν Θεόν σου· καὶ τὸ, Εἰδὼ ἄρα ἀκούσονται· ἢ [τὸ,] Εἰ αὐτὰ ἐποίησαν· καὶ, Τίς δώσει τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ τούτου οὕτως εἶναι; καὶ τὸ λέγεσθαι, Οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς, Κύριε· καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα ἐν τῇ παλαιᾷ εἰ μὴ τις σκλέρυνει, ἀναξιότητα τοῦ Θεοῦ ἀξίας ὄντα εὑρήσει. ἢ ὅπου τὸν Ἀχαὰβ ἔφησαν· Τίς ἀπατήσει μοι τὸν Ἀχαάβ; ἢ τὸ ἀεὶ τὴν ἑλληνικὴν θεῶν κατὰ σύγκρισιν ἑαυτῶν προπάτειαν, πάντα ἀνάξια τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἕτερος ἄξια ἔγραψε, "ὅτι οὕτω φιλάνθρωπός ἐστιν, ὡς διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἢ τὴν τῇ ἀξίᾳ αὐτοῦ πρεπόντων ῥητῶν ἀφορίσαι. "καὶ γὰρ καὶ αὐτὸ, τὸ ἀνθρωπον ψεύδεσθαι, ἀνάξιον, καὶ τὸ δοῦλον μορφὴν λαβεῖν, καὶ ταπεινὰ φθέγγεσθαι ῥήματα, καὶ ταπεινὰ πρᾶξαι, ἀνάξιον μέν, εἰ τις πρὸς τὴν ἀξίαν αὐτοῦ σκοπεῖν ἰδοὺ ἄξιον δὲ, εἰ τις τὸν ἄφατον τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας πλοῦτον λογίσαιτο. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα τῆς ταπεινότητος τῶν ῥημάτων αἰτία. ποία αὕτη; ὅτι τὸν μὲν πατέρα καὶ ἠδέσαν καὶ ὡμολόγουν, αὐτὸν δὲ οὐκ ἠδέσαν. διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτὸν καταφεύγει ὡς ὁμολογημένον, ἅτε αὐτὸς οὐκ ὢν οὐδέπω ἀξιόπιστος· οὐ πρὸς τὴν οἰκείαν εὐτέλειαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἄνοιαν τῶν ἀκουόντων καὶ τὴν ἀσθένειαν. διὰ τοῦτο καὶ εὔχεται καὶ λέγει· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. εἰ γὰρ οἷς θέλει ζωοποιεῖ, καθὼς ὁ πατὴρ, οὕτω ζωοποιεῖ, τίνος ἕνεκεν πρὸς αὐτὸν καλεῖ; ἀλλ' ὥρα λοιπὸν "ἀνωθεν "ὀφείλειν τὸ χωρίον. ἤρξαν οὖν τὸν λίθον οὗ ἔθηκεν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπε· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ἐρωτήσωμεν οὖν (ΑΝ) αἱρετικόν· ἀπὸ τῆς εὐχῆς ῥοπὴν ἔλαβε, καὶ τὸν νεκρὸν ἀνέστησε; πῶς οὖν τὰ ἄλλα χωρὶς εὐχῆς ἐποίει, λέγων· Σοὶ λέγω τὸ δαιμόνιον, ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ· καὶ, Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ, Ἐγερθεὶς ἆρον τὸν κράβαττόν σου· καὶ, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου· καὶ τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο; εἰ δὲ ὅλως ἔχει τὸν ἀποστόλων πλέον, εἶπε καὶ αὐτὸς "ἀπὸ εὐχῆς ποιῶ; μᾶλλον δὲ ὅτε σκῆπτρον μὴ εὐχῆς πρᾶγμα ἐποίουν, ἀλλὰ καὶ χωρὶς εὐχῆς πολλάκις τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ καλοῦντες. εἰ δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοσαύτην εἶχεν ἰσχύν, πῶς αὐτὸς εὐχῆς ἐδεήθη; εἰ δὲ εὐχῆς ἐδεῖτο, σὺν αὐτῷ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἴσχυσεν. ὅτε δὲ ὅλως ἐποίει τὸν ἀνθρωπον, ποίας εὐχῆς ἐδεήθη; εὐχὴ ὁμοίωμα σκῆψις πολλή; ποιήσωμεν γάρ, φησιν, ἄνθρωπον. τί δὲ ἀσθενέστερον, εἰ εὐχῆς ἐδεῖτο; ἴδωμεν δὲ καὶ τίς ἡ εὐχή. πάτερ, εὐχαριστῶ

Ιωαν. ι. λ. ιωαν. ε. κα.

Γεν. γ. θ. Γεν. ιη. κα. Γεν. κβ. ιβ. Ιεζεκ. γ. ια. Δευτ. ε. κθ. Ψαλμ. πε. ιζ.

β. Παραλ. ιη. ιθ

Μαρκ. θ. κε. Μαρκ. α. μα. Ιωαν. ε. θ. Ιωαν. α. μα. Ματθ. θ. β. Μαρκ. δ. λθ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶ σοι, ὅτι ἠκουσάς μου· τίς τοίνυν οὕτως ἦν ξαυτὸ ποτε; τοιγαροῦν ἡ [γλῶ]σσα εἰπεῖν, εὐχαριστῶ σοι
λέγει, δεικνὺς ὅτι οὐ δεῖται εὐχῆς. ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις. τοῦτο εἶπεν, οὐχ
ὡς αὐτοῦ ἀδυναζοῦντος, ἀλλ' ὡς μιᾶς γνώμης οὔσης τίνος δὲ ἕνεκεν ἡ εὐχῆς ῥῆμα ἀνέλαβε,
μὴ ἐμοῦ, Ἀλλ' αὐτοῦ ἀκουσον λέγοντος· Διὰ τὸν περιεστῶτα ὄχλον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με
ἀπέστειλας. οὐκ εἶπεν, ἵνα πίστωσιν ὅτι ἐλήφθην εἰμί· ὅτι χρείαν ἔχω ῥοπῆς τῆς ἐμῆς ποιή-
σεν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δυνάμεν ποιῆσαι· ἀλλ' ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ταῦτα γὰρ πρῶτα ἡ
εὐχὴ δηλοῖ, δι' ἁπλοῦς αὐτοὺς ἐκαλέσωμεν. οὐκ εἶπεν, ἀπέστειλάς με ⓦ ἀθενοῦντα, τὸν
τὴν δουλείαν ἐπεγνωκότα, τὰ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ποιοῦντα· ἀλλὰ ταῦτα πρῶτα ἀφεὶς, ἵνα μηδὲν
τούτων ὑποπτεύσῃς, τίθησι τὰ ἀληθῆ τῆς εὐχῆς αἰτίαν, ἵνα μὴ ἀνάξιόν με νομίσωσιν· ἵνα μὴ λέ-
γωσιν, ὅτι ἔστιν ὁμοῦ Θεοῦ· ἵνα δείξῃ τὴν γνώμην ζωὴ τὸ ἔργον γινόμενον· μονονοὺ λέγων, ὅτι
εἰ ἐμοῦ ἀνάξιος, οὐκ ἂν προσεχώρησε τὸ γινόμενον. τὸ δέ, ἤκουσάς μου, ἢ ὅτι φίλων λέγει ἢ
ὅτι ὁμοτίμων. ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις, τουτέστι, πρὸς τὸ ἡμέτερον μου τὸ θέλημα ὑ
δέομαι εὐχῆς, ἀλλ' ὥστε πεῖσαι ὅτι σοι καὶ ἐμοὶ μία βούλησις. τί οὖν εὐχῇ; ἵνα σὺ ἀθε-
νὴς ᾖ παχυτέρους. 43 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐκραύγασε φωνῇ μεγάλῃ. Διὰ τί
γὰρ οὐκ εἶπεν, ἐν τῷ ὀνόματι τῷ παρ' ἐμοῦ δοῦναί μοι ἔξω; ἵνα τί μὴ εἶπεν, αἴτησον αὐτὸν,
πάτερ· ἀλλὰ Ταῦτα πρῶτα ἀφεὶς, ἢ εὐημέρου ῥῆμα ἀναλαβών, ἵνα τῶν παραγμάτων
τὴν αὐθεντίαν ἐνδείκνυται; ὅτι δὲ τοῦτο τῆς αὐτοῦ σοφίας, ἵνα μὴ ῥημάτων συγκαταβασιν,
ἵνα ἢ τῶν ἔργων ἀξιοῖ αὐτὸν ἐπιδείκνυσθαι. ἔδει γὰρ οὐδὲν ἄλλο εἶχον ἐγκαλεῖν αὐτῷ, ἀλλ'
ἢ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἢ οὕτω σὺν πολλοῖς ἠπάτων, τοῦτο ἕνεκεν μὲν ἐπαρρολῆς δείκ-
νυσι τοῦτο αὐτῷ δι' ὧν φησι, ἐξ οὗ τρόπου ἡ ἀθένεια ἐκείνων ἀπῄτει. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἢ ἄλλως
δεῖξαι τὴν συμφωνίαν μὴ τῆς οἰκείας ἀξίας· ἀλλ' οὗτοι ἐδυνάσαν ἀναβιῶναι τοσοῦτον ὁ ὄχλος.
καί φησι· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. Τοῦτο ἔστιν ὃ ἔλεγεν· Ἐρχέσθω ὥρα, ὅτε ⓒ νεκροὶ ἀκούσουσι τῆς φωνῆς Ιωαν. ε. κη.
τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ⓐ ἀκούσαντες ζήσουσι. ἵνα γὰρ μὴ νομίσῃς, ὅτι πρὸς ἑτέρου ἔλαβε τὴν ἐνέργειαν,
δείκνυσιν ὅτι καὶ τοῦτο ἐδίδαξε, καὶ δεῖξαι τὰ ἔργων ἐπέδειξε. καὶ οὐκ εἶπεν, δώσει· ἀλλά, δοῦς ἔξω, ὡς
ζῶντι δεσπότης νεκρῷ τετελευτηκότι. Τί ταύτης τῆς ἐξουσίας ἄμοιρε; εἰ ἴσον; εἰ μὴ ἰδίᾳ Πραξ. γ.
δυνάμει τοῦτο ποιεῖ, πλέον ἔχει τῶν ἀποστόλων τῶν λεγόντων· Τί ἡμῖν προσέχετε, ὡς ἰδίᾳ δυνά-
μει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; εἰ γὰρ οὐ ποιῶν ἰδίᾳ δυνάμει, οὐ προσ-
εδόξαζε τοῦτον, ὅσῳ ⓐ ἀπόστολοι περὶ ἑαυτῶν ἔλεγον, ἔσονταί πως ἐκεῖνοι μᾶλλον φιλοσοφοῦν-
τες, τῷ δοκεῖν ταπεινοῦσθαι τὴν δόξαν. Καὶ ἀλλαχοῦ· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; ⓒ καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπα-
θεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι. Εἶπα ⓐ μὲν ἀπόστολοι, ὅτι ὑδὲν οἰκοθεν ἐποιοῦμεν, ταῦτα
ἔλεγον ὥστε πεῖσαι τοῦτον· αὐτὸς γὰρ τοιαύτην περὶ ἑαυτοῦ δόξαν ἔχων, οὐκ ἂν τὴν ὑποψίαν
ἀφῆκεν, εἴτε μὴ οἰκείᾳ αὐθεντίᾳ ἐποίει; καὶ πῶς ἂν τοῦτο εἴποι; καὶ μοι τὸ ἐναντίον ποιεῖ
ὁ Χριστὸς λέγων· ἵνα τὸν περιεστῶτα ὄχλον εἴπον, ἵνα πιστεύσωσιν. ὥστε εἰ ὑπὲρ ὄχλου ἦν, οὐκ
ἐμοῦ χρεία τῆς φωνῆς. εἰ δὲ μὴ ἐμοῦ ἀνάξιον αὐτὸ τοῦτο ἔλεγε, διὰ τί ἐκείνοις τὴν αἰτίαν λο-
γίζεται; διὰ τί δὲ μὴ εἶπεν, ὅτι ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σοῦ εἰμί σου ἴσος; ἐχρῆν γὰρ διὰ τὴν
ὑποψίαν περὶ τοῦτο ἐλθεῖν. ἀλλ' ὅτε μὲν ὑπωπτεύετο λύειν ⓦ νόμον, τὴν λέξιν αὐ-
τὴν τέθηκε, μηδὲ εἰρηκότων τι ἐκείνων, Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον λῦσαι ⓦ νόμον· ἐνταῦθα Ματθ. ε. ιζ.
δὲ ἔφησι τὴν ὑποψίαν. ὅλως δέ, τί ἔδει περιόδου τοσαύτης καὶ αἰνιγμοῦ; ἦρκει γὰρ εἰ-
πεῖν, οὐκ εἰμὶ ἴσος, καὶ ἀπαλλαγῶμεν. τί οὖν; οὐκ εἶπέ, φησιν, ὅτι ὑ ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ
ἐμοῦ; ἀλλὰ καὶ τοῦτο ζωηρισμένως, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἀθένειαν, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰ-
τίας ἀφ' ἧς καὶ ἡ ὀργὴ γέγονε. Τί δέ ἐστιν, ὅτι ἤκουσάς μου; τουτέστιν, ὅτι σοῦ ἐναντίον ἐμοῦ
πρὸς σέ. ὥσπερ οὖν ὅ, ὅτι ἤκουσάς μου, ὑ τοῦτο ἐστι δηλωτικὸν, ὅτι αὐτὸς οὐκ ἴσχυεν (εἰ
γὰρ τοῦτο ἦν, οὐκ ἀδυναμία μόνον ἦσαι, ἀλλὰ καὶ ἄγνοια, εἶτα πρὸ τοῦ εὔξασθαι οὐκ ἤ-
δει ὅτι μέλλει ἐνεργεῖν ὁ Θεός· εἰ δὲ οὐκ ἤδει, πῶς ἔλεγεν, ὅτι πορεύομαι ἵνα ἀζυπνίσω αὐ-
τόν;

ἀκούσῃς, ἢ ὡσπερ λέγω.

ἀθένεια τὸ παντὸς μὴ ἀκούειν τοῦ θεοῦ, ἀδύνατον ἐναντίον ἐμοῦ πρὸς σέ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τόν; ἢ οὐκ ἐροῦμεν, παρὰ δόξαν ἡμῶν τῷ πατρὶ ἵνα ἐξυπνίσῃ αὐτόν.) ὥσπερ οὖν τοῦτο οὐκ ἀσθενείας, ἀλλ' ὁμολογουμένως ἔστιν· οὕτω καὶ ὅ, πολλάκις μου ἀκούεις. ἢ τοῦτο οὖν ἐστὶν εἰπεῖν, ἢ ὅτι πρὸς τὴν ὑποκειμένην τῶν ἐκείνων ἐρρήθη. εἰ γὰρ ὅτε ἡγιάσει, ὅτε ἠθέτει, δῆλον ὅτι διὰ τοῦτο τὰ ταπεινὰ φθέγγεται ῥήματα, ἵνα καὶ ὑπὲρ τῆς ὑποβολῆς πειθῆς δὲ ἀναγκαίως ὁμολογήσας, ὅτι οὐ τῆς ἀξίας αὐτοῦ ἐστιν, ἀλλὰ τῆς συγκαταβάσεως. τί οὖν ὁ τῆς ἀληθείας ἐχθρός; ὁ παρὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκουόντων εἰρηκέ, φησί, ὁ ἥκουσάς μου, ὅτι ἵνα δείξῃ τὴν ὑποχωρίαν. ἡμεῖς μὲν οὐ τοῦτο οὐκ ἴσμεν δείξαι τὴν ὑποχωρίαν, ἀλλὰ σφόδρα ταπεινώσαι ἑαυτόν, καὶ ἀποφῶσαι οὐδὲν ἀνθρώπου πλέον ἔχοντα. ὁ γὰρ οὐχεσθαι, ὁ τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ τοῦ Σωτῆρος. ὁρᾷς ὅτι ἀδαμόθεν ἐτέρωθεν ὅτι τοῦτο ἦλθεν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπιστίαν ἐκείνων; ὅρα γοῦν [καὶ] ὁ ἔργον μαρτυρῶν αὐτῷ τὸν αὐθεντήσαντα. ἐκάλεσε, καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς σωειλημμένος. εἶτα, ἵνα μὴ δόξῃ φαντασία εἶναι (τὸ γὰρ ἀναστῆναι ὁ ἐξελθεῖν δεδεμένον οὐκ ἔλαττον ἐδόκει εἶναι παράδοξον) ἐκέλευσεν αὐτὸν λῦσαι, ἵνα καὶ ἀψαμένοι καὶ πλησίον γενόμενοι, ἴδωσιν ὅτι ὄντως ἐκεῖνός ἐστι. καὶ φησιν·

44 Ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν. Εἶδες τὸ ἀκόμπαστον; οὐκ ἐπάγει αὐτόν, οὐδὲ κελεύει μετ' αὐτοῦ πορεύεσθαι, ὥστε μὴ δόξαι ἰσότιμον ἐπιδείκνυσθαι. οὕτως ἦδει μετριάζειν. γνωρίζουσι τὸ σημεῖον, ἀλλὰ μὴ θαυμάζουσι· οἱ δὲ πρόσελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς Φαρισαίοις. τί οὖν ἐκεῖνοι; δεινὸν ἐκπλήττεσθαι καὶ θαυμάζειν, βουλεύονται αὐτὸν ἀνελεῖν, τὸν δυνάμενον καὶ νεκροὺς ἀναστῆσαι. ὦ τῆς ἀνοίας· τὸν ἐν τοῖς ἄλλων σώμασι θανάτου φρικτὸν ὁμενον θανάτῳ πραδώσειν ἐνόμιζον.

47 Καὶ λέγουσι· τί ποιοῦμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ; Ἄνθρωπον αὐτὸν ἔτι καλοῦσιν, ἀπὸ τοσούτων λαβόντες ἀπόδειξιν τῆς αὐτοῦ θεότητος. τί ποιοῦμεν; πιστεύσαι ἔδει καὶ θεραπεῦσαι καὶ προσκυνῆσαι, καὶ μηκέτι νομίζειν ἄνθρωπον.

48 Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, ἔρχονται Ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν πόλιν. Τί ἐστιν· ὁ βουλεύονται ποιεῖν; τὸν λαὸν ὑπεισελθόντα βούλονται λοιπὸν, ὡς μέλλοντες κινδυνεύειν ὑπὲρ ὑποστάσεως. ἐὰν γὰρ ὀχλαγωγῶμεν, φησί, μαθήσουσιν αὐτὸν Ῥωμαῖοι, ὑποπτεύσουσιν ἡμᾶς, καὶ ἐλεύσονται καὶ καθελοῦσιν ἡμῶν τὴν πόλιν. Οὗτος ἕνεκεν, εἰπέ μοι; μὴ γὰρ ἀποστασίαν ἐδίδασκεν; οὐκ ἐπέτρεψε φόρον δοῦναι Καίσαρι; ἢ βασιλέα αὐτὸν ποιῆσαι ἠθελήσατε, καὶ ἔφυγε; ἢ τελώνιον ἀκόμπαστον μετεδίωκε βίον, μήτε οἰκίαν ἔχων, μήτε ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν; ταῦτα μὲν οὖν ἔλεγεν, ἀπωσδικοῦντες, ἀλλὰ βασκαίνοντες. ἔδει δὲ καὶ μὴ προσδοκώντων αὐτῶν, καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν πόλιν ἔλαβον, ὅπου δῆλον αὐτόν. καὶ γὰρ πόρρω πάσης ὑποψίας ἦν τὰ λεγόμενα. ὁ δὲ ἰδιώτης νοσεῖν, καὶ ἄσεμνον διδάσκων βίον, καὶ ἀρχῆς πειθαρχεῖν ἀπατῶν, ἢ τυραννίδα ζητῶν, ἀμελῶς κατέλυεν. ἀλλ' ἀπὸ τῶν πρότερον ἐζητοῦμεν, φησίν. ἀλλ' ἐκεῖνοι ἀποστασίαν ἐδίδασκον· οὗτος δὲ τἀναντίον. ὁρᾷς ὅτι ὑπόκρισις ἦν τὰ λεγόμενα; τί δὲ ἐπαιδεύετο τοιοῦτον; δορυφόρους συνεκρότει ἐπήγετο; ὄχλους ἐπεσύρετο; ἢ τὰ ἐρημίας ἐδίωκεν; ἀλλ' ἵνα μὴ δόξωσι τὸ πάθος τῷ ἑαυτῶν λέγειν, τὴν πόλιν φασὶ κινδυνεύειν πᾶσαν, καὶ τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι, καὶ πρὸ τῶν ἑκάστων αὐτοῖς εἶναι τὸν φόβον. οὐ ταῦτα τῆς αἰχμαλωσίας ὑμῖν αἴτια γέγονεν, ἀλλὰ τὰ ἐνθυμήματα, καὶ ταῦτης, καὶ τῆς εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τῆς ἐπὶ Ἀντιόχου τῆς μετὰ ταῦτα· ἢ τὸ εἶναι πρὸς ὑμῶν θεραπεύοντας, ἀλλὰ τὸ εἶναι ἐν ὑμῖν ἀδικουμένους καὶ θεὸν προσοργίζοντας, τοῦτο ὑμᾶς ἐκδότους ἐποίησεν. ἀλλὰ τοιοῦτον ὁ φθόνος· οὐδὲν τῶν δεόντων ὁρᾷ ἀφιείς, ἅπαξ πηρώσας τὸν ψυχόν. ἢ χρὰ ἐδίδασκεν εἶναι; ἢ ῥαπιζομένους τὸν δεξιὸν στρέφειν καὶ τὸν ἕτερον; ἢ φέρειν ἀδικουμένους; ἢ μείζονα ἐπιδείκνυσθαι προθυμίαν πρὸς τὸ κακῶς πάσχειν, ἢ ἕτεροι ἔχουσι πρὸς τὸ κακῶς ποιῆσαι; ταῦτ' οὖν, εἰπέ μοι, τυραννίδα ζητοῦντος, ἢ τυραννίδα καθαιρουμένου;

ΗΘΙΚΟΝ Ἀλλ', ὅπερ ἔφην, δεινὸν ἡ βασκανία καὶ ὑποκρίσεως γέμον· τοῦτο τὸν οἰκουμένων μυρί-

ων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ων ἐνέπλησε καλῶν· ἀπὸ τοῦ νοσήματος τούτου τὰ δικαστήρια [κρινομένων] πεπλήρωται· ἀπὸ τούτου δόξης καὶ ἀρχῆς ἔρως· ἀπὸ τούτου φιλαρχία καὶ ὑποψία· ἐντεῦθεν ὁδοὶ λῃστῶν μιαροὶ, καὶ θάλασσα πειρατῶν ἐχθρὸν· ἐντεῦθεν τὸ τῶν οἰκουμένων φόνοι· ἐντεῦθεν τὸ τῶν ἡμῶν διέσπασαι. ὅπερ αὐτὸ ἴδοις κακόν, ἀπὸ ταύτης ἐνὸς ἔρωτος καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας εἰσεκώμασε· τοῦτο ἀνώδυνα τὰ μεῖα εἰργάσατο δεινά· τοῦτο τὸ φιλαργυρεῖσθαι ἔτεκεν. αὕτη ἡ νόσος τὰ ἀνώδυνα κάτω ἐποίησε, καὶ τὸ δίκαιον διέφθειρε. Δῶρα γάρ, φησὶν, ἐκτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν, καὶ ὡς φίμος στόματι, ἀποστρέφει ἐλεγχούς. οὗτοι δοῦλοι αὐτοὶ ἐλευθέρων ποιοῦσι· τοῦτο τούτων καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκούομεν τὴν ἡμέραν, ὃ πλέον οὐδὲν ἄλγος. Θηρίων γνώμη χείρους· ὀρφανοὺς ἁρπάζομεν, χήρας γυμνοῦμεν, πένητας ἀδικοῦμεν, οὐαὶ ὅτι οὐαὶ ζημιούμεθα. οἴμοι, ὅτι ἀπόλωλε βύλασις ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἡμῖν ὅσι τὸ θρηνῶν λοιπόν· μᾶλλον δὲ τοῦτο οὐδὲ καθ' ἑκάστην λέγειν τὴν ἡμέραν. οὐδὲν ἐν δυσχερεῖ ἀνούμεθα, οὐδὲν ἐν συμβουλῇ καὶ παιδαγωγίᾳ λείπεται ἀρά· ὃ δακρύειν. τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἐποίησε· πολλὰ τοῖς ἐν Ιερουσολύμοις παιδαγωγήσας, ὡς οὐδὲν ὠφέλιμον ἴδοιεν, ἐδάκρυσεν αὐτῶν τὴν πώρωσιν. τοῦτο καὶ ἀγαθὸν ποιοῦσι· τοῦτο καὶ ἡμᾶς προσήκουσι ποιεῖν. θρηνοῦσι λοιπὸν ὁ κύριος, καὶ δακρύων καὶ οἰμωγῆς. δύκησεν ἐπὶ καὶ ἡμᾶς νῦν, Καθέσατε τὰ θρηνοῦσα, καὶ προὲς τὰ σοφὰς ἀποστείλατε, καὶ φθογξάσθωσαν. ταχὰ ἄτοπα δυσπρόσβατα ἐκβαίνει ὁ νόσημα τῶν τὰ οἰκίας οἰκοδομοιούτων τὰ λαμπρὰς, τῶν ἀγρῶν προσβαλλομένων ἕως ἁρπαγῆς. θρηνῶν δύκησεν· ἀλλὰ συλλάβεσθέ μοι καὶ ὑμᾶς τῶν θρηνούντων, καὶ γογυμνωμένοι τε καὶ ἠδικημένοι τοῖς ὑμῶν θρηνοῦσι καταγάγετέ μου τὰ δάκρυα. ἀλλὰ θρηνοῦντες, μὴ ἑαυτούς, ἀλλ' ἐκείνους θρηνήσωμεν· οὐχ ὑμᾶς ἠδίκησαν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἀπώλεσαν. ὑμᾶς μὲν γὰρ ἔχετε τὸν βασιλέα τῶν ὑδάτων ἀντὶ τῶν ἀδικίας· ἐκείνους δὲ τὸν γέενναν ἀντὶ κέρδους. τοῦτο τοίνυν βέλτιον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν. θρηνήσωμεν αὐτοὺς θρηνῶν, μὴ ᾠδὴν, ἀλλὰ ᾠδὴν· ἀπὸ τῶν ἐκείνων χαρῶν, ὧν καὶ προφῆται ἐθρήνησαν. θρηνήσωμεν μετὰ Ησαΐου πικρὸν, καὶ εἴπωμεν· Οὐαὶ οἱ συναπτόντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν ἐγγίζοντες, ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνται τι. μὴ οἰκεῖτε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς; οἰκίαι μεγάλαι καὶ καλαὶ, καὶ οὐκ ἔσονται οἱ οἰκοῦντες ἐν αὐταῖς. θρηνήσωμεν μετὰ τοῦ Ναοὺμ, καὶ εἴπωμεν μετ' ἐκείνου· ἰδοὺ ὁ οἰκοδομῶν εἰς ὕψος τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· μᾶλλον δὲ θρηνήσωμεν αὐτούς, καθάπερ καὶ ὁ Χριστὸς τότε, λέγων· Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. ὅτω, παράκλητος, θρηνοῦντες καὶ ἡμᾶς μὴ παυσώμεθα. Εἰ δὲ μὴ ἄχημον, καὶ κοπώδη τὸν τῆς τῶν ἀδελφῶν ῥᾳδυμίας· μὴ κλαίωμεν ᾠδὴν ἤδη τεθνηκότα, ἀλλὰ κλαίωμεν ᾠδὴν ἁρπαγὰ, τὸ πλεονέκτην, τὸν φιλάργυρον, τὸν ἄπληστον. διὰ τί νεκρὸν θρηνοῦμεν, ἐφ' ὧν οὐδέν ἐστιν ἀδύνατον λοιπόν; θρηνήσωμεν τούτους, ἐφ' ὧν ἐστὶ καὶ μεταβολή. ἀλλ', ἡμῶν θρηνοῦντων, ταχὰ αὐτοὶ γλάσιν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο θρηνῶν ἄξιον, ὅτι γλάσιν ἐφ' οἷς ἔδει πενθεῖν. Εἰ μὲν γὰρ ἔπασχόν τι ἀπὸ τῶν ὀδυρμῶν τῶν ἡμετέρων, ἐχρῆν παύσασθαι ὀδυρομένους ὡς μέλλοντας διορθοῦσθαι· ὅπου δὲ ἀναίτιος κεῖνται, μὴ ὠμῶμεν ἡμᾶς κλαίοντες, μὴ τοὺς πλουτοῦντας ἁπλῶς, ἀλλὰ τοὺς φιλαργύρους, τοὺς πλεονέκτας, τοὺς ἁρπαγάς. τὸ κακὸν ὁ πλοῦτος (ἔστι γὰρ αὐτῷ καὶ εἰς δέον χρήσασθαι, ὅταν εἰς τοὺς δεομένους ἀναλίσκωμεν)· ἀλλὰ κακὸν ἡ πλεονεξία, τὰ ἀθανάτους προξενοῦσα κολάσεις. θρηνήσωμεν τοίνυν. ἴσως γὰρ ἡμᾶς ἐς αὖ διόρθωσις· ἢ κἂν ἐμπεσόντες μὴ ἀπαναγῶσιν, ἕτερος γοῦν ὑπεκπεσόντας τῷ δεινῷ, ἀλλὰ φυλάξονται. γένοιτο δὲ καὶ εἰς ἐκείνους ἐλθοῦσαν ἐλευθερωθῆναι τοῦ νοσήματος, καὶ ἡμῶν μηδένα πεῖσαι ποτε, ἵνα καὶ πάντες τῶν ἐπηγγελμένων τύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ζ. πλεονεξία· καὶ ὁδοὶ πολιορκοῦσι καὶ ὁδοί.

ζ. τὸ νόσημα πολλά τε αὖθις καὶ κάτω ποιοῦν, καὶ τὸ δίκαιον διαφθεῖρον. Δῶρα

ζ. καὶ τοῦτο δεῖ καθ' ἑκ.

ζ. ἐμφορεῖν.

ζ. κοινὸν,

ἄλλως λέγουσι δεῖ δεῖ

ζ. ποτε ζ. ἀλλ' ἕτεροι πάθει.

Σειρ. κ. κθ.

Ψαλμ. ιβ. α.

Ιερ. θ. ιε.

Λευκ. ς. κδ.

Ομιλ. ξε. 49 ΕΙΣ ΔΕ ΤΙΣ ΕΞ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙΑΦΑΣ ΑΡ-
χιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν,
50 Οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ὑμῖν, ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ
ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται· καὶ τὰ ἑξῆς.

Ψαλμ. θ. ιε. ΕΝεπάγησαν ἔθνη ἐν ᾗ ἔφθορᾷ ἧ ἐποίησαν· ἐν παγίδι ταύτῃ, ἣν ἔκρυ-
ψαν, συνελήφθη ὁ πούς αὐτῶν. τοῦτο ὅτι Ἰουδαίων γέγονεν. αὐτοὶ
μὲν γὰρ ἔλεγον διελεῖν τὸν Ἰησοῦν, ἵνα μὴ ἔλθωσιν οἱ Ρωμαῖοι, καὶ ἄρωσιν
αὐτῶν τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν πόλιν. ὅπερ ἦν διῦλον, ταῦτα ἔπαθον·
καὶ ἅπερ ὡς διαφθειρόμενοι ἐφοβοῦντο, ταῦτα ὅπερ ἐφοβοῦντο, διέ-
φυγον. ἀλλ' οὐ μὴ ἀναιρεθεὶς ἔσται ἐν ὁρμαῖς· οἱ δὲ ἀνελόντες, τὴν γέ-
ενναν κληρονομοῦσι. καίτοι τοῦτα ἐσκέψατο· ἀλλὰ τί; ἐβούλετο, φησιν, ἀνελεῖν αὐτὸν
ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης. εἶπον γάρ, ὅτι ἐλεύσονται οἱ Ρωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν τὸ ἔθνος.
εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν, ἀναισχυντότερος ὢν
τῶν λοιπῶν· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν. ἆρα ἐκεῖνοι ἀμφέβαλλον, καὶ οὐ ταύτῃ βουλῆς προσε-
τέθησαν (ἔλεγον γάρ· τί ποιοῦμεν;) τοῦτο οὗτος ἀναισχύντως καὶ μυρίᾳ τῇ κεφαλῇ καὶ μετ' ἰ-
ταμότητος ἀνεβόησε. τί γὰρ φησιν; ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμ-
φέρει, ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.

51 Τοῦτο δὲ οὐκ εἶπεν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ προσεφήτευσεν ἀρχιερεὺς ὤν.

Ὁρᾷς πόση τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξιοσίας ἡ δυνάμις; ὅπερ γὰρ ὅλως ἠξίωτο τῆς ἀρ-
χιερωσύνης, καίτοι ἀνάξιος ὢν τοῦ πράγματος, προσεφήτευσεν, οὐκ εἰδὼς ἅπερ ἔ-
λεγε· καὶ τῷ στόματι μόνον ἐκίνησεν ἡ χάρις, τῆς δὲ διανοίας καρδίας οὐχ ἥψα-
το. πολλοὶ γοῦν καὶ ἄλλοι τὰ μέλλοντα εἶπον, ἀνάξιοι ὄντες, ὁ Ναβουχοδονόσορ, ὁ Φαραώ,
ὁ Βαλαάμ· ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἡ αἰτία δῆλη. οὐ γὰρ λέγω, ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν· ὑμεῖς ἐπὶ καθήσθε, ἐπ' οἰκη-
οότερον τῷ προσώπῳ προσέχετε, καὶ οὐκ ἴστε ἑνὸς ἀνδρὸς σωτηρίας ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ κα-
ταφρονῆσαι. ὅρα πόση τοῦ πνεύματος ἡ δυνάμις· ἀπὸ διανοίας πονηρᾶς ἤρξατο ῥήματα
προσευχεῖν προφητείας γέμοντα θαύμασης. τέκνα γὰρ Θεοῦ ἅπαντα καλεῖ ὁ εὐαγγελιστής,
Ιωαν. ι. ιε. ἀπὸ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι· ὥσπερ οὖν καὶ αὐτὸς φησι, Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, καὶ αὐτὸς
ἀπὸ τοῦ μέλλοντος αὐτὰ καλεῖ. τί δέ ἐστιν, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου; μετὰ τῶν
ἄλλων δὲ τοῦτο διέφθαρτο. οὐκέτι γὰρ ἦν χρόνον ἀπόμοτα τῆς ζωῆς ἱεράτευον, ἀλλ' ἐνι-
αυτόν, ὃς δ' ἂν χρόνασιν ὠνηταὶ αἱ ἀρχαί. πλεῖω δὲ καὶ ὅτι πρὸ τοῦ ἔλθῃ τὸ πνεῦμα. ὅπερ γὰρ
ἔλαβες χεῖρας ἦρεν κατὰ τοῦ Χριστοῦ, τὸ πλοιάριον αὐτοῦ ἐγκατέλιπε, καὶ μετῆλθε ὅτι τοῦ
ἀποστόλου. καὶ τοῦτο τὸ κατάπέτασμα ἐδήλου σχιζόμενον, καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ φωνὴ ἡ λέγουσα·
Ματθ. κζ. λη. Ἰδοὺ, ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. καὶ Ἰώσηπος γὰρ μετὰ βραχὺ ἡμόλυνος χρόνον, ἔφη λιναῦς
ἀγέλας τοῦ ἔθνους θαυμάζειν, εἰ μὴ βουληθεῖεν ἐκεῖνοι μεταστῆναι, καταλιπεῖν αὐτούς.
ἕως μὲν γὰρ ὁ ἀμπελὼν εἰστήκει, πάντα ἐγίνετο· ὅπερ γὰρ τὸν κληρονόμον ἀπέκτειναν, οὐκ ἔτι,
ἀλλ' ἀπώλοντο. καὶ καθάπερ ἱμάτιον λαμπρὸν ἀπὸ παιδὸς ἀχρήστου τῶν Ἰουδαίων λαβὲ-
ων ὁ Θεὸς, τοῖς βυσσινώμοσι δούλοις ἔδωκε τοῖς ἐξ ἐθνῶν, ἐκείνους ἐρήμους ἀφεὶς καὶ γυμνούς.
καὶ μικρὸν γὰρ τοῦτο ἴσως, τὸ καὶ τὸν ἐμφρόνως προσφητεύσαι ταῦτα. τοῦτο καὶ οὗτος ἄλλως ὑπασάσα-
σθαι ἠδύνατο. καὶ μὴ γὰρ τῷ αὐτῷ προσαίρεσιν, εὐαντίως ἔζεβε. ὅπερ γὰρ ἀπέθανε, κ. δ΄
ἀφ' τούτου τῆς μιμούσης κολάσεως ἀπηλλάγησαν οἱ πιστοί. τί ἐστιν, ἵνα συναγάγῃ τοὺς
ἐκλύς καὶ τοὺς μακρὰν; ἓν σῶμα ἐποίησεν. ὁ δὲ Ρώμη καὶ Ἑλλάδος, τοὺς Ἰουδαίους μέλος εἶ νο-
μίζει ἑαυτοῦ. τί ταύτης τῆς συναγωγῆς ἴσον; καὶ πρώτων κεφαλὴ ὁ Χριστός.

53 Απ'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

53 Απ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ⓐ Ιουδαῖοι, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

Καίμοιγε πρότερον ἐζήτουν. λέγε γάρ· Διὰ τοῦτο ἐζήτουν ⓐ Ιουδαῖοι αὐτὸν ἀπο- Ισαν. ε ιη.
κτεῖναι· ἢ, Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ἀλλὰ τότε μὲν ἐζήτουν, νυνὶ δὲ καὶ συνῴδασαν τῷ γνώ- Ισαν. ζ. ιθ.
μῃ, καὶ ὡς ἔργῳ τῷ πράγματι κεχρῶνται.

5 54 Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Πάλιν ἀνθρωπίνως
χ. παῦται ἑαυτὸν σῴζει, καὶ συνεχῶς τοῦτο ποιεῖ· τῷ δὲ αἰτίᾳ εἶπον, διὰ τοῦτο πολλάκις ἀπῆλθε καὶ
ἀνεχώρησε. καὶ νῦν ἐκεῖθεν τῆς ἐρήμου διατρίβει ἐν Ἐφραθά, καὶ σὺν ἐλάχιστοις μετὰ τῶν μα-
θητῶν αὐτοῦ. πῶς οἴει θορυβεῖσθαι τοὺς μαθητάς, ὁρῶντας αὐτὸν ἀνθρωπίνως σῴζόμενον; οὐδεὶς
λοιπὸν ἠκολούθησε. τῆς γὰρ ἑορτῆς οὔσης ἐγγὺς, πρότερον ὅτε τὰ Ἱεροσόλυμα ἐτέχνων· αὐτοὶ γὰρ,
10 ὅτε πρώτως ἔχαιρον καὶ ἐπομνύριζον, τότε κρύπτονται, τότε ἐν κινδύνοις εἰσίν· ἀλλ' ὅμως
προέρχονται. Ἐν γὰρ τῇ Γαλιλαίᾳ, τοῦ πάσχα ὄντος καὶ τῆς σκηνοπηγίας, ἐκρύπτοντο· καὶ πάλιν
μετὰ ταῦτα τῆς ἑορτῆς οὔσης, ὥσθ' φεύγειν καὶ ὡς κρύπτεσθαι μόνοι τῶν ἄλλων μετὰ παῤῥησίας,
τῶν αὐτοῦ μόνοι ὑπεδείκνυμεν.. ἐντεῦθέν φησιν ὁ Λουκᾶς αὐτὸν εἰρηκέναι, ἐγὼ προείρηκα ὑμῖν
ἐν τοῖς πειρασμοῖς. ταῦτα γὰρ ἔλεγε, δεικνὺς ὅτι τῶν αὐτοῦ τρόπων ἐνδεᾶ μοιῶται.

15 55 Πολλοὶ δὲ ἐκ τῆς χώρας ἀνέβησαν ἀγνίσαι ἑαυτούς.. 57 Καὶ ἔδωκαν
τοῦ ἀγγελίας ⓐ ἀρχιερεῖς καὶ ⓐ Φαρισαῖοι, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. Θαυμαστὸς ἀγνισμὸς
μετὰ μιαφόνου προαιρέσεως, μετὰ δολοφόνου διανοίας, μετὰ ἡμαγμένων χειρῶν.

56 Καὶ ἔλεγον· δοκεῖτε ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ ἐν τῇ ἑορτῇ; Διὰ τοῦ πάσχα ἐπεβούλευον,
καὶ ⓦ καιρὸν τῆς ἑορτῆς ἐποιοῦντο τοῦ καιρὸν σφαγῆς· τουτέστιν, ἐν ταῦθα αὐτὸν ἐμπεσεῖν δεῖ, τοῦ
20 καιροῦ καλοῦντος αὐτόν. ὢ τῆς αἰσχρείας· ὅτε πλείονος ἔδει τῆς βλαβείας, καὶ σὺν ὅτι τοῖς
ἑκατοῖς ἐλημμύροις ἀφίεναι, τότε ⓦ οὐδὲν ἠδικηκότα θηρεῦσαι ὅπως χειρώσωσι. καίτοι καὶ
ἤδη τοῦτο ποιήσαντες οὐ μόνον οὐδὲν ὠνῆσαν, ἀλλὰ καὶ καταγέλαστοι γεγόνασι. διὰ τοῦτο συνε-
χῶς ἐμπίπτων διαφεύγει, καὶ βαλλομένους αὐτὸν αἰεὶ λαθὼν καταίσχει καὶ ἀπορῶν ποιεῖ τὴν τῆς δυ-
βαλλομένους ναμέως ἀποδείξεως κατωμύξαι βαλόμενος· καὶ ἵνα, ὅταν λάβωσιν αὐτόν, μάθωσιν ὅτι οὐ τῆς οἰ-
25 κείας ἰσχύος ἰῶ, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου συγχωρήσεως ὃ γινόμενον. οὐδὲ γὰρ τότε ἴσχυσαν κρατῆσαι αὐτὸν
συλλαβεῖν, καὶ ταῦτα πλησίον ὄντος τοῦ Βηθανίας· ἐπεὶ ὅτε ἦλθε Σιλωάμ, ἔρριψεν αὐτοὺς χαμαί.

1 Πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, 2 Καὶ κξ ιδ.
ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ Μάρθα διηκόνει, καὶ Λάζαρος εἷς ἦν. Τοῦτο δὲ τῆς ἐλπιζο-
μένης ἀναστάσεως σημεῖον ἦν, ὃ μετὰ ἡμέρας πολλὰς καὶ ζῆν καὶ ἐσθίειν. Ἡ δὲ Μάρθα διηκόνει.
30 ὅθεν δῆλον, ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς ὁ ἄριστον ἦν· ἅτε γὰρ φίλοι καὶ φιλάνθρωποι δέχονται ⓦ Ι-
ησοῦν. τινὲς δέ φασιν ὅτι ἐν ἀλλοτρίᾳ οἰκίᾳ τοῦτο ἐγένετο. ἡ δὲ Μαρία οὐ διηκόνει· μαθήτρια γὰρ ἦν. πάλιν ἐνταῦθα αὕτη πνευματικώτερον. οὐ διηκόνει γάρ, ὡς κεκληδόνι, οὐδὲ καὶ-
νόν τι ποιοῦσα τῷ Σωτῆρι· ἀλλ' εἰς αὐτὸν μόνον καθίστησι τὴν ὁμιλίαν, καὶ οὐχ ὡς ἀνθρώ-
πῳ προσέπιπτεν, ἀλλ' ὡς Θεῷ. ὃ γὰρ μύρον ἦν, τοῦτο ἔχεε, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς ἀ-
35 πέμαξεν, ἅπερ οὐκ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐγίνοντο πρὸ αὐτοῦ τοιαῦτα, οἷα ⓐ πολλοί. ἀλλ' ἐπε-
λήμησεν ὁ Ἰούδας, προσχήματι δοὺς βλαβείας. τί οὖν ὁ Χριστός;

7 Ἔργον καλὸν ἐποίησεν εἰς ⓦ ἐνταφιασμόν μου. Τί δήποτε οὐκ ἤλεγξε ⓦ
μαθητὰν ὄντα τῆς γυναικός, οὐδὲ εἶπε τοῦτο ὅπερ ὁ εὐαγγελιστὴς εἶπεν, ὅτι ἀφ' τῶν οἰκεί-
ων κλοπὴν ἐπετίμα τῇ γυναικί; τῇ πολλῇ μακροθυμίᾳ συνεῖχεν αὐτὸν ἐβούλετο. ὅτι γὰρ
40 ἤδει ὅτι προδότης ἦν, φύσιν αὐτοῦ ἤλεγξε πολλάκις εἰπών· οὐ πάντες καθαροί· καὶ, εἷς
ἐξ ὑμῶν διάβολός ἐστιν. ἐβούλετο μὴ οὖν, οἷα οἶδεν αὐτὸν προδότην, οὕτω ἤλεγξε ὁ φανε-
ρῶς, ἀλλὰ συνεχώρησεν, ἀναγκάσασθαι αὐτὸν θέλων. πῶς οὖν ἄλλος φησὶν, ὅλοι πάν-
τες ⓐ μαθηταὶ τὸν ἐφόβηξαν; καὶ πάντες, κἀκεῖνος· ἀλλ' ⓐ λοιποὶ οὐ τῇ αὐτῇ προαι-
ρέσει. Εἰ δέ τις ὀξυτάζοι, τί δήποτε κλέπτην ὄντα ὁ γλωσσόκομον ἐνεχείρισε τῷ σωτῆρι, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οἰκονομεῖν ἐποίησε φιλάργυρον ὄντα, ἵνα δὲ εἴποιμι, ὅτι τὸν μὲ ἀπόῤῥητον λόγον ὁ Θεὸς οἶδεν· εἰ δέ μι χρὴ καὶ ἡμᾶς σοφιζομένους εἰπεῖν, ἵνα πᾶσαν ἐκκόψῃ πρόφασιν. ἐγὼ εἶχον εἰπεῖν, ὅτι διὰ χρημάτων ἔρωτα τοῦτο ἐποίησε (καὶ γὰρ ἱκανὸν εἶχεν ἐκ τῆ γλωσσοκόμου τῆ ἐπιθυμίας τὴν πρόληψιν) ἀλλὰ διὰ πονηρίαν πολλήν, ἣν ἐβούλετο κατέχειν ὁ Χριστός, πολλῆ συγκαταβάσει πρὸς αὐτὸν χρησάμενος. διὰ τοῦτό ἐκεκάλει αὐτὸν κλέπτοντα, καὶ ποιῆσε εἰδῶς, ἐμφράττων τὴν πονηρὰν ἐπιθυμίαν, καὶ πᾶσαν ἀφαιρῶν ἀπολογίαν. ἄφετε αὐτὴν, φησιν· εἰς γὰρ τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τοῦτο ἐποίησε. πάλιν δὲ προδότην ἀνέμνησεν, ἐνταφιασμὸν εἰπών. ἀλλ' οὐ καθικνεῖται αὐτοῦ ὁ ἔλεγχος, οὐδὲ μαλάσσει τὸ ῥῆμα, καίτοι ἰσχνὸν αὐτὸν εἰς οἶκτον ἐμβαλεῖν· ὡσανεὶ ἔλεγεν, ἐπαχθής εἰμι καὶ φορτικός; ἀλλὰ δύσμενον μικρὸν, καὶ ἀπελθόντα. καὶ γὰρ τοῦτο κατεσκεύαζεν ἐνταῦθα λέγων· χ. κολάσει

8 Ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἀλλ' οὐδὲν τούτων δεινὸν καὶ μεμνημένον ἐπέσκηψε. καίτοι ἐκ τούτων πολλῷ πλείονα καὶ εἶπε καὶ ἐποίησε, καὶ τοῦ πόδας αὐτοῦ ἔνιψε καὶ αὐτῷ τὴν νύκτα, καὶ τραπέζης αὐτοῦ μετέδωκε καὶ ἄλων· ὁ δὲ βάλληρικὸς οἶδε κατέχειν ψυχὰς (καὶ ῥήματα ἕτερα ἐφθέγξατο, ἡδέα καὶ λίαν μαλάξαι) καὶ ταῦτα, οὐ περὶ πολλοῦ τοῦ χρόνου, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ἵνα μηδὲ ὁ χρόνος εἰς λήθην ἐμβάλῃ. ἀλλὰ πρὸς ἄπαντα ἔστι.

ΗΘΙΚΟΝ Δεινὸν γὰρ ἡ φιλαργυρία, δεινὸν· καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα πηροῖ, καὶ θηρίου χαλεπωτέρους ποιεῖ, καὶ ζωοφθόρους, καὶ φιλίαν, καὶ κοινωνίαν, καὶ τὴν τῆς οἰκείας ψυχῆς σωτηρίαν ἀνόητον συγχωροῦσα, ἀλλὰ καθάπαξ πάντων ἀποστήσασα, δούλους αὐτῆς ποιεῖ τοὺς ἀλόγους, καθάπερ λύσις τυραννὶς χαλεπή. καὶ ὃ δεινὸν τῆς ὕστω πικρᾶς δουλείας, ὅτι δὲ χαρὰν αὐτῆς ἔχει ἀνάπειρον· καὶ ὅσῳπερ δὲ αὐτῇ μᾶλλον δουλεύουσι, τοσούτῳ καὶ τῆς ἡδονῆς αὔξεται· καὶ ταύτῃ μάλιστα ἀνίατον τὸ νόσημα γίνεται, ταύτῃ δυσάλωτον τὸ θηρίον. τοῦτο γοῦν Γιεζῆ λεπρὸν ἀντὶ μαθητοῦ καὶ προφήτου πεποίηκε· τοῦτο τοῦ Ἀναΐδου ἀπώλεσε· τοῦτο Ἰούδαν προδότην ἐργάσατο· τοῦτο τοὺς Ἰουδαίων ἄρχοντας διέφθειρε, λαμβάνοντας δῶρα καὶ κοινωνοὺς κλεπτῶν νομοὺς. τοῦτο μυρίους πολέμους εἰσήγαγεν, αἰχμαλώτους δὲ καὶ ὁδοὺς, θρηνῶν τε καὶ οἰμωγῶν τὰς πόλεις πλησθῆναι. τοῦτο καὶ δεῖπνα ἐποίησε γενέσθαι ἀκάθαρτα καὶ τραπέζας ἀναγκῆς, καὶ εἰδώλων θυσίας ἐπλήσατο. διὰ τοῦτο αὖθις εἰδωλολατρείαν ἐκάλεσεν ὁ Παῦλος. ἀλλ' οὐδὲ ὕστως ἐφόβησε. διὰ τί γὰρ εἰδωλολατρείαν φησίν; ἔχουσι πολλοὶ χρήματα, καὶ χρήσασθαι αὐτοῖς θέλουσιν, ἀλλὰ ἀφιεροῦσιν, εἰς ἐγγόνους [καὶ δὴ ἐγγόνων] προπέμποντες αἰώνια, καθάπερ ἴνιδα δύσημάτων θέλοντες ἅψασθαι. ἐὰν δέποτε καὶ ἀναγκασθῶσιν, ὥσπερ ἀθέμιτόν τι προσάψαντες, ὕστω διήκειναν. καὶ ἄλλως γε, ὥσπερ ὁ ξόανον προσιέμενος ἕλλην· ὕστω σὺ τὸ χρυσίον θύεις πιστεύῃ καὶ μοχλοῖς, ἀντὶ ναοῦ τὸ κιβώτιον κατασκιάζων καὶ ἀποπτέρνιος σκιρτᾷς ἀργυρεῖς. ἀλλ' οὐ προσκυνεῖς, καθάπερ ἐκεῖνος τὸ ξόανον· διὰ πᾶσαν ἐπιδείκνυσαι περὶ αὐτὸ θεραπείαν. πάλιν ἑκάστοτε ἡδίως δὲ τοῦτο ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ψυχὴν προσοιτο, ἢ τὸ ξόανον. τοῦτο καὶ ὁ τὸ χρυσίον φιλοῦντες. διὰ τί οὐ προσκυνῶ τὸ χρυσίον, φησίν. οὐδὲ ἐκεῖνος τὸ εἰδωλόν, φησι, προσκυνεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐνοικοῦντα δαίμονα· ὕστω καὶ σὺ, κἂν μὴ τὸ χρυσίον προσκυνῇς, διὰ τὴν ὕψωσιν τοῦ χρυσίου καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐπιπηδῶσά σε τῇ ψυχῇ δαίμονα. δαίμονος γὰρ χαλεπώτερον τῆς φιλαργυρίας ἡ ἐπιθυμία, καὶ ταύτῃ πολλοὶ μᾶλλον πείθονται, ἢ ἑτέροις τοῖς εἰδώλοις. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πολλὰ παρακούουσιν· ἐνταῦθα δὲ πάντα ἕτοιμοι, καὶ ὅσα ἂν εἴπῃ ποιῆσαι, πείθονται. τί λέγεις; πολέμιος ἔσω, φησὶν, ἐχθρὸς ἀπόντων, ἀγνοεῖ τὴν φύσιν, καταφεύγει Θεοῦ, καταθύσόν μοι σαυτόν· καὶ πάντα πείθονται. καὶ τοῖς μὲν ξοάνοις βοῦς καὶ πρόβατα θύουσιν· ἡ δὲ φιλαργυρία λέγει, θῦσόν μοι τὸν σαυτοῦ ψυχὴν, καὶ πείθει. ὁρᾷς οἵους ἔχει βωμούς; οἷα δέχεται θύματα; βασιλείαν Θεοῦ καὶ κληρονομίαν οὐρανῶν καὶ πλεονεξίαν· καὶ οὐδὲ ὕ-

τω

τω δεδοίκασι. καίτοιγε πόσων ἡ ἐπιθυμία αὐτη ἀσθενεστέρα. ὑ γὰρ ἔμφυτος ὧδε φυσικὴ (ἢ γὰρ αὐτὴ πᾶσι τὴν ἀρχὴν ἐνετέθη) νῦν ὀλίγοις οὐκ ἰῶ δύωθεν, οὐδὲ ἤρκεσε λιμὸς χρυσίου. ἀλλ', εἰ βούλεσθε, λέγω πόθεν εἰσῆλθε ὁ κακόν. ἕκαστος Ⓦ περὶ αὐτὸ ζηλοῦντες ἐπέτεινον ὃ νόσημα, ἡ Ⓦ δ' βουλόμενον ὁ περιλαβεῖν ἐρεθίζει. ὅταν γὰρ ἴδωσιν οἰκίας λαμπρὰς, ἡ πλῆθος ἀργύρου, ἢ ἀνδραπόδων ἀτέλειαν, ἡ ἀργυρᾶν σκεύην, ἡ πολυτίμητον ἱματίων φορυτὸν, πάντα περιπίπτουσιν, ὥστε ἐκφρονεῖν. ὥστε οἱ περὶ τῶν δευτέρων αἴτιοι γίνονται), καὶ κἀμοὶ τῶν μετ' αὐτοὺς. εἰ γὰρ ἐβούλοντο σωφρονῆσι, διὰ τοῦτο ἐδιδάσκοντο, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τούτοις ἐστὶ ἀπολογία. εἰσὶ γὰρ ἕτεροι χρημάτων καταφρονοῦντες. καὶ πῶς, φησι, καταφρονῆσ; ὃ γὰρ δεινόν, ὅτι ἐκ πολλῆς κακίας εἰς ἀδυνάτου δοκεῖ περιεστάναι, καὶ οὐδὲ πιστεύεταί τις κατορθῶν. εἶπω τοίνυν πολλοὺς οὐκ ἐν ταῖς πόλεσι, οὐκ ἐν τοῖς ὄρεσι; καὶ τί ὃ κέρδος; οὐδὲ γὰρ ἀπὸ τούτων ἔστε βελτίους. ἀλλως γ', ὑ περὶ τούτου ἡμῖν ὁ λόγος νῦν, ὥστε κενῶσαι τὰ ὄντα· ἐβουλόμην δὲ πλοῦτ' ἀπ' ὀφθ μείζονα ὑμῶν ὃ φορτίον, οὐκ ἀναγκάζω· ἀλλ' ὥστε μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐφίεσθαι παύσαι, ὥστε οὐ τῶν ὄντων μεταδιδόναι. πολλοὺς γ' τοιούτους εὑρήσομεν τοῖς οἰκείοις ἀχθομένους, τῶν ἑαυτῶν ὀπτομένους, μύους, ἡ ἀπὸ δικαίων ζῶντας πόνων.. ἀγὰ τί μὴ τούτους ζηλοῦμεν ἡ μιμούμεθα; ἐννοήσωμεν οὖν περὶ ἡμῶν· οὐχὶ τὰ κλήματα αὐτῶν ἔσπευδε μόνον τὰ ὀνόματα αὐτῶν διασώζοντα; τοῦ δήνος ὃ βαλάντιον, ἡ τὸ δήνος ὃ περάτειον, ἡ ὃ κατάλυμα; οὐχὶ βύθεως θαυμάσιον τέρας, ἐννοοῦντες πόσον πόνον ἐκάμετε, πόσας ἁρπαγὰς ἥρπασε, ἡ ὑδαμοῦ φαίνεται; ἀγ' ἐντεῦθεν σὺν ἑτέροις τοῖς ἐκείνου, ὃς οὐδὲ περιεσθόνησε, ζώντα γ' ἡ ἐξῆρεν, ἐκείνου τὴν ἐκάστου δίδοντος δίκην. ταῦτα ἡ ἡμᾶς μένει. πάντως γὰρ ἀποθανούμεθα, πάντως ὃ αὐτὸ τέλος ἐκφησόμεθα. πόσων ὁρμὴν, εἶπέ μοι, πόσων δαπάνην, πόσας ἀπειθείας ἐκτέσησαν; ἡ τί ὃ κέρδος; κόλασις ἀθάνατος, ἡ τὸ μηδεμίας τυχεῖν παραμυθίας· ὃ τὸ μὴ ζῆν μόνον, ἀλλὰ ἡ ἀπελθόντας κατηφεῖσθαι παρὰ πάντων. τί δέ; τῶν πολλῶν ἐκ εἰκόνας ὅταν ἴδωμεν ἀναχειμένας ἐν ταῖς οἰκίαις, οὐχὶ μᾶλλον θρηνοῦμεν; ἀληθῶς καλῶς εἶπεν ὁ περιφήτης· Πλὴν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. ταραχὴ γὰρ ὄντως ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδή· ταραχὴ ἡ δόρυβος περιπός. ἀλλ' οὐκ ἐν ταῖς μοναῖς ταῖς αἰωνίοις τοῦτο ἔστιν, οὐδὲ ἐν ταῖς σκηναῖς ἐκείναις. ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἕτερος ἐμόχθησε, ἡ ἕτερος ἀπολαύει· ἐκεῖ δ' τῶν ἑαυτῶ μόχθων ἕκαστος ἔσται κύριος, ἡ πολυπλασίονα λήψεται τὴν ἀμοιβήν. πρὸς ἐκείνην τοίνυν ἐπειγώμεθα τὴν κλῆσιν, ἐκεῖ κατασκευάζωμεν ἑαυτοῖς οἰκίας, ἵνα ἀναπαυσώμεθα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ψαλμ. λγ. η.

κὲ κατανοῆσ.

Ομιλ. ξς'. 9 ΕΓΝΩ ΟΥΝ ΟΧΛΟΣ ΠΟΛΥΣ ΕΚ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ὅτι ἐκεῖ ἐστι, καὶ ἦλθον, ὑ διὰ Ⓦ Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα ὑ Ⓦ Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.

ΣΠερ ὁ πλοῦτος τοὺς ὑ περιστέλλας σκηπτοφορεῖν εἴωθεν, ὅπου ἡ ἀρχή. ἐκεῖνος μὲν γὰρ εἰς πλεονεξίαν, αὕτη δ' εἰς ἀπόνοιαν ἄγει. ὅρα γοῦν τὸ ἀρχόμενον πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ὑγιαῖνον, οὐδὲ ἀρχόντας διεφθαρμένους. ὅπου γὰρ ὅποι αὐτῷ ὀπτῆρες ὦσιν, λέγουσι μὴ συνεχῶς Ⓒ διαπελίσαι, ὅτι πολλοὶ ἐκ τοῦ ὄχλου ὀπτῆρες ὄντες αὐτῷ, ἐκ δὲ τῶν ἀρχόντων ἠπίστουν. ἡ οὐδὲ λέγουσιν, ὑχὶ ὁ ὄχλος, Μή τις τῶν ἀρχόντων ὀπτῆρες ὦσιν εἰς αὐτόν; ἀγὰ Οἱ, φησι; τὸ πλῆθος, Ⓒ μὴ εἰδότες Ⓦ Θεόν, ὀπτῆρες ἀληθεῖς τοί εἰσι. τοὺς πιστεύοντας ὀπτῆρας ἀληθεῖς ἔλεγον, ἑαυτοὺς δὲ διαφεύγοντας συντετυφλωμένους. Ἰωαν. ζ. μη.

επους. καὶ σὺν αὐτῷ δὲ τὸ θαῦμα θεασάμενοι, ὑπῆγον ⓐ πολλοί· ⓐ δὲ ἀρχιερεῖς οὐκ ἠρκοῦντο μόνον τοῖς οἰκείοις κακοῖς, ἀλλὰ καὶ τὸν Λάζαρον ἀνελεῖν ἐπεχείρουν. ἔχω, τὸν Χριστὸν, ὅτι τὸ σάββατον ἔλυεν, ὅτι ἴσον ἑαυτὸν ἐποίει τῷ πατρὶ, καὶ Ἀλλὰ τοὺς Ῥωμαίους ὃς φατε· τῷ Λαζάρῳ δὲ ἔχοντες ἐγκαλεῖν ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀναιρεῖν; μὴ ἄρα τὸ καλῶς παθεῖν ἔγκλημα; ὁρᾷς πῶς αὐτῶν φονικὴ ἡ προαίρεσις; καίτοι πολλὰ σημεῖα εἰργάσατο· ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς οὕτως ἐξεθηρίωσεν, οὐχ ὁ περιβλεπτος, οὐχ ὁ τυφλός. πολὺ γὰρ ἐν τῇ φύσει θαυμαστότερον ἦν, ἐν μὲν πολλοὶ ἐγεγόνει, καὶ ἦν περιβλεπτος νεκρὸν τετραήμερον ἰδεῖν προϊόντα καὶ φθειρόμενον. καλά γε τῆς ἑορτῆς τὰ καταρτίσματα, φόνοις ἀναμιγνύναι τὴν πανήγυριν. ἄλλως γὰρ, οὐκεῖ μὲν ἐδόκουν ἐγκαλεῖν τὸ σάββατον, καὶ ταύτῃ ἀπάγειν σου τὸν ὄχλον· σὺν ταύτῃ γὰρ, ὅτῳ μηδὲν εἶχον μεμφασθαι, καὶ τὰ θεραπευόμενον ποιοῦντα τὴν ὑπουργίαν. σὺν τούτῳ γὰρ, διὰ ὅτι συνιστάσθαι τῷ πατρὶ εἶχον εἰπεῖν. ἡ γὰρ βύβλος αὐτοὺς ἐπεσόμιζεν. ἐπεὶ οὖν καὶ ὁ ἀεὶ συνεκάλουν ἀνήρητο, καὶ τὸ σημεῖον λαμπρὸν ἦν, ὑπὸ τὸν φόνον ὁρμῶσιν. ὥστε καὶ ὑπὸ τὰ τυφλοῦ τοῦτο ἂν ἐποίησαν, εἰ μὴ εἶχον ἐγκαλεῖν τὸ σάββατον. ἄλλως γὰρ, οὐκεῖνος μὲν ἄσημος ἦν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν οὐκ ἔτι ἱερεύς· οὗτος δὲ ὑπέσημος· καὶ δῆλον οὐκ ἔτι πολλοὺς ἐλθεῖν εἰς θαυμασίαν τῷ ἀδελφῷ· καὶ πάντων ὁρώντων τὸ θαῦμα ἐγίνετο, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς περιβλεπτοποιίας. ὅθεν τοῦτο πάντες ἔτρεχον ὀφθῆναι. τοῦτο οὖν αὐτοὺς ἐδάκνε, τὸ τῆς ἑορτῆς ἐσώσης πάντας ἀφέντας ὑπὲρ τὴν Βηθανίαν ἔρχεσθαι. ἐπεχείρησαν οὖν αὐτὸν ἀνελεῖν, καὶ οὐδὲν ἐδύκουν τολμᾶν· ὅπως ἦσαν φονικοί. καὶ ὅθεν τοῦτο ἄρχεται ὁ νόμος, ἀπὸ τότε ἄρχεται· ὁ φονεύσεις. καὶ ὁ προφήτης τοῦτο ἐγκαλεῖ· Αἱ χεῖρες αὐτῶν αἵματος πλήρεις. πῶς οὖν πρόφασις μὴ προπατεῖ ἐν τῇ Ἰσραήλ, εἰς τὴν ἔρημον ἀναχωρῶν, πάλιν εἰσέρχεται πρόφασις; σβέσας τὸν θυμὸν τῇ ἀναχωρήσει, πεπαυμένοις αὐτοῖς ἐφίσατο· ἄλλως γὰρ, τὸ πλῆθος τὸ προάγον καὶ τὸ ἑπόμενον ἐκίνουν αὐτοὺς εἰς ἀγωνίαν αὐτὸν ἐμβαλεῖν. οὐδὲν γὰρ ὅτως ἐπεπαύσατο αὐτοῦ σημεῖον, ὡς τὸν Λαζάρου. καὶ ἄλλος γὰρ διαγελῶντός φησιν, Οὐκ ἐρεῖς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ἱμάτια, καὶ ὅτι πᾶσα ἡ πόλις ἐσείσθη· μετὰ τοσαύτης εἰσῆλθε λαμπρότητος. ἐποίει γὰρ τοῦτο, προφητείαν τὴν μὲν τυπῶν, τὴν δὲ πληρῶν· καὶ τὸ αὐτὸ τὴν μὲν ἐλύετο ἔρχεσθαι, τὴν δὲ πῶλος. τὸ μὲν γὰρ, Χαῖρε ὅτι ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι πρᾶος, προφητείαν πληροῦντος ἦν· τὸ δὲ ἐπ' ὄνον καθίσας, μέλλον πρᾶγμα προσχηματυποῦντος, ὅτι τὸ ἀκάθαρτον τῶν ἐθνῶν ζυγὸν ἐρρίγει ὑποχείριον ἔχων. πῶς δὲ ⓐ ἄλλοι φασὶν, ὅτι μαθητὰς ἔπεμψε καὶ εἶπε· Λύσατε τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον· οὗτος δὲ οὐδὲν τοιοῦτόν φησιν, ἀλλ' ὅτι ἀναίσιον ὄχλων ἐκάθισεν; ὅτι ἀμφότερα ἠνέσχετο ἴσως, καὶ μετὰ τὸ λυθῆναι τὴν ὄνον ἀγόντων τῶν μαθητῶν, ὑπέστησαν αὐτὴν ἐπικαθίσαι. τὰ δὲ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ τῶν ἐλαιῶν ἔλαβον, καὶ τὰ ἱμάτια ὑπεστόρεσαν, δεικνύντες ὅλιγον μείζονα, ἢ περὶ προφήτου δόξαν εἶχον περὶ αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον·

13 Ὡσαννὰ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Ὁρᾷς ὅτι τοῦτο μάλιστα αὐτοὺς ἀπέπνιγε, τὸ πειθῶσι πάντας ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνθρωπος; καὶ τοῦτο μάλιστα διήρει τὸν δῆμον, τὸ λέγειν αὐτὸν προφήτην ἥκειν; τί δέ ὅτι,

15 Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών; Ἐπειδὴ πάντες αὐτῷ ⓐ βασιλέως ὡς ὑπὸ τὸ πολὺ ἄδικοί τινες ἦσαν καὶ πλεονέκται, καὶ προέδωκαν αὐτοὺς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τὸ πλῆθος διέστρεφον, καὶ ἀνθυπάτους ἐποίουν τοῖς πολεμίοις, θάρρει, φησίν· οὗτος ὁ τοιοῦτος, ἀλλὰ πρᾶος καὶ ἐπιεικής· καὶ δείκνυται ἀπὸ τῆς ὄνου. οὐ γὰρ στρατόπεδον ὑπισυρόμενος εἰσῆλθεν, ἀλλ' ὄνον ἔχων μόνον.

16 Τοῦτο οὐκ ἠδεσάν, φησιν, ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι καὶ ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένον.

Ὁρᾷς ὅτι τὰ πλείονα ἠγνόουν, ὅτῳ αὐτὸς οὐκ ἀπεκάλυπτεν αὐτοῖς; καὶ γὰρ ὅτε εἶπε, λύσατε ⓦ ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτὸν, οὐδὲ τότε ἤδεσαν ⓐ μαθηταί.

ιε. τοῦτο

παῤ. ϗ ἄλλος ℨ εὐαγγελιςὴς λέγϑ, ὅπ ἰῶ κεκρυμμένος ὁ λόγος ἀπ' αὐτῶν, ϗ ὐκ ἠδεσαν ὅτι
ϑ ἐξ αὐτὸν ἀνάςᾳσιν ὐκ τῶν νεκρῶν. Ἀλλὰ τῦτο μὲ εἰκότως ἐκρύπτετο (ἐξὸ ϗ ἄλλος λέ- Ματθ.ιζ κγ.
γϑ εὐαγγελιςὴς, ὅτι καθ' ἕκαςον ἀκούοντες ἤλγοιν ℰ ἦσαν ἐν κατηφείᾳ· τῦτο ℨ, ὐκ τῦ μὴ
εἰδέναι ⓦ τὴν τῆς ἀναςάσεως λόγον) ἀλλὰ τῦτο μὲ εἰκότως ἐκρύπτετο, ἅτε μεῖζον ἢ
κατ' αὐτύς· ὃ ϗδέποτε τῆς ὄνου ϗϑὰ τί ἀῦτῖς ὐκ ἀπεκαλύφϑη; ὅτι ϗ τῦτο μέγα ἰῶ. ὅρα
χ.ἐκπεμπεύ- ϗ φιλοσοφίαν ἐναγελισοῦ, πῶς ὐκ ἐπαγωμύετας τὸν πρεσβέρων αὐτῶν ἀγνοίαν ἐκ-
ων. πεμπαύειν. ὅτι μὲ ὅῶν γέγραπται, ἠδεσαν· ὅτι ℨ ἐπ' αὐτῷ γέγραπται, ὐκ ἠδεσαν. ϗ γὰρ
ἀῦ ἐσκανδάλισεν αὐτύς, εἴγε βασιλεὺς ὢν τοιαῦτα μέλλοι πάσχειν ℰ ὕτως ἐκδέδοσθαι. ℰ
ἄλλως ℨ, ὐκ ἀῦ εὐθέως ἐχάρησαν τὴν γνῶσιν τῆς βασιλείας, ἰῶ ἔλεγε. ℰ γὰρ ἄλλος εὐ-
αγγελιςὴς φησιν, Ὅτι περὶ βασιλείας ἐδόκουν ταύτης λέγεσθαι. Ματθ.κ κε.

17 Ἐμβριμᾶται δὲ ὁ ὄχλος, ὅτι ἀνέςησε ⓦ Λάζαρον. Οὐ γὰρ ἀῦ τοσῦτοι με-
τέθεντο ἀξιόφνης, φησὶν, Εἰ μὴ ἔτι ὄντα ὧν σημεῖον.

19 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς αὐτύς· θεωρεῖτε, ὅτι ὐκ ὠφελεῖτε ὐδέν; ἴδε, ὁ κό-
σμος ὀπίσω αὐτῦ ἀπῆλθ· Δοκεῖ δέ μοι τοῦτο εἰς τῶν ὑμαγόντων μὲ, ἀῦ τολμώντων δὲ πρὸ-
ῥησιάσασθαι· Εἶτα ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως κατεγνόντων αὐτὸς ὡς ἀνήνυτα ὑπεχθρεῖῶντας.
κόσμον δὲ ὀνομάζει πάλιν τὸν ὄχλον φασίν. οὐδὲ γὰρ ἡ γραφὴ κόσμον ϗ τῶν χίσιν λέγειν, ϗ
ἀῦ ὐ πανηγεία ζώντας. καὶ ὃ μῶν φησιν, ὅταν λέγῃ, Ὁ ὐκ φέρων εἰς ἀριθμὸν τὸν κόσμον Ησ μ κς.
αὐτῦ· τὸ δὲ, ὅταν μὴ λέγῃ, Ὁ κόσμος ὑμᾶς ὐ μισεῖ, ἐμὲ δὲ μισεῖ. ϗ χρὴ ταῦτα ἀκριβῶς εἰ- Ιωαν. ζ.ζ.
δέναι, ἵνα μὴ ὡδὲ τῶν σημασίαν τῶν ὀνομάτων λαβῶν πρὸς ἔχωμεν τοῖς αἱρετικοῖς.

20 20 Ἦσαν δέ τινες τῶν ἑλλήνων ἀναβάντες προσκυνῆσαι εἰς τὴν ἑορτήν.
Ἑλληνες ὄντες λοιπὸν τῇ προσηλυτοι γίνεσθαι, ἦσαν εἰς τὴν ἑορτήν. τῆς φήμης ὧν ἐξα- Ισ. ξε ιεσαν
δοξείσης, λέγεσι· 21 Θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. Ὁ δὲ Φίλιππος ὡδὲ ἁπλῶς
τῷ Ἀνδρέᾳ, ἅτε προὶ αὐτὸν ὄντι, ϗ ὃ προῆλθε μα αὐτῷ κοινοῦται. ἀλλ' ὡδὲ τοῦτ' ἀπλῶς
ἀῦεντεῖ. ἤκουσε γὰρ· Ὅτι Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε. ἐξὸ τῦτο μὲ τῶν μαθητῶν κοι- Ματθ. ι. ε.
νωνεῖ, τῷ διδασκάλῳ ἀναφέρει· ἀμφότεροι γὰρ εἶπον αὐτῷ. ὁ δὲ τί φησιν;

23 Ἦλθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ ὑὸς τῦ ἀνθρώπου.

24 Ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τῦ σίτυ πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει.
Τί ὅτιν, ἦλθεν ἡ ὥρα; ἔλεγλν, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, πᾶσαν ἐγκόπτων ἀγω-
μοσιμίαν τοῖς φασιν ἀπὸ Ἰουδαίων, καὶ κατεῖχεν αὐτύς. ἐπεὶ ὖν ἐπέμενον ὅτοι ἀπειθοῦν-
τες, ἕτεροι δὲ ἐβούλοντο πρόσελθεῖν, καιρὸς λοιπὸν, φησὶν, ὅπὶ ὁ πάντος ἐλθεῖν πάντων πε-
πληρωμένων. Εἰ γὰρ μέλλομεν τύτοις μὲ [ϗ] ἀπειθοῦσι πρόσεδρεύειν, ἐκείνοις δὲ ℰ βου-
λομένοις μὴ πρόσιέναι, ἀνάξια τῆς ἡμετέρας ἔσαι ταῦτα κινδεμονίας. ἐπεὶ ὖν ἐμέλλεν
ἀφίστειν τὸν μαθητὰς ὅτι τὰ ἔθνη λοιπὸν ἴεναι μέλλει τὸ σαρξὶν, ὁρᾷ δὲ αὐλοὺς προπεδῶντας,
φησὶ· καιρὸς ὅτι τὸ σαρξὶν ἐλθεῖν. ὁ πρότερον γὰρ αὐλοὺς εἴασεν, ἵνα ἢ εἰς μαρτύριον αὐλοῖς.
35 ἕως γὰρ ἐξὸ τὸ ἔργον αὐτὸν διεπράσαντο, ἕως αὐτὸ ἐσαύρωσαν, ὐκ εἶπε, Πορθθέντες μα- Ματθ.κη. ιθ.
θητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη· ἀλλ', Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε· ϗ, Οὐκ ἀπεςάλην, Εἰ μὴ Ματθ. ι.ε.
εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκυ Ισραήλ· ϗ, Οὐκ ἔςι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέ- Ματθ.ιε.κδ.
κνων, ϗ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ὅπερ ℨ ἐμίσησαν αὐτὸν, ϗ ὕτως ἐμίσησαν ὡς ἀνελεῖν, πρεσ- Ματθ.ιθ.κς.
τὸν ἰῶ πρόσεδρεύειν ἐξακροωμένων ἐκείνων. ϗ γὰρ πρῳτήσαντο αὐτὸν λέγοντες· Οὐκ ἔχο- Ιωαν.ιθ.ιε.
μὲν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. τότε δὴ λοιπὸν αὐτὸν ἀφῆκεν, ὅπερ αὐλοὶ ἀφῆκεν. ἐξὸ τῦτο Ματθ.κγ.λζ.
40 λέγϑ· Ποσάκις ἠθέλησα ὅπισωναγαγεῖν τὰ τέκνα ὑμῶν, ϗ ὐκ ἠθελήσατε; Τί ὅτιν, ὁ κόκ-
κος τῦ σίτυ ἐὰν μὴ πεσὼν ἀποθάνῃ; πρεὶ τῦ σαρξὸ λέγει. ἵνα γὰρ μὴ θορυβῶνται ἀνοῦν-
τες ὅτι, ὅτε ϗ ἕλλιμες πρόσηλθον, τότε ἀνῃρέθη, λέγει, αὐτὸ μὲ ὅῶν τὸ μαλιςα αὐτὸν ποιῆ
προσελθεῖν, καὶ αὐξήσει ὃ κήρυγμα ὃ ἐμόν. Εἶτα, ὅπερ ἀπὸ λόγων ὐχ ὅντως ἔπειθεν, ἀ-

πὸ

πὸ τῆς τῶν σπερμάτων πείρας αὐτὸ μεταδεύει λέγων, ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ σίτῳ τοῦτο γίνεται· μᾶλλον φέρει καρπόν, ὅταν ἀποθάνῃ. Εἰ δὲ ἐν τοῖς σπέρμασι τοῦτο, πολλῷ μᾶλλον ἐν ἐμοί. Ἀλλ' οὐκ ἤδεσαν οἱ μαθηταὶ τὰ λεγόμενα. διὸ συνεχῶς αὐτὸ πάσχει ὁ βαπτιστής, ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῆς μὴ τούτων φυγῆς. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τῆς ἀναστάσεως διαλεγόμενος ὁ Παῦλος τὸν λόγον ἐκίνησε. 5

ΗΘΙΚΟΝ Ποῖον οὖν ἔχουσιν ἀπολογίαν οἱ τῇ ἀναστάσει διαπιστοῦντες, ἐν τοῖς σπέρμασι τοῦ σώματος καθ' ἑκάστην μεταπαιδευόμενοι τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν φυτοῖς, καὶ ἐπὶ τῆς ἡμέτερας γενέσεως; σαπρότερον γὰρ ἐξ ἀφθαρσίας τὸ σπέρμα, καὶ πότε γενέσθαι ἡμῖν. ὅλως δέ, ὅταν ὁ Θεὸς ἃ ποιῇ, λογισμῶν οὐκ ἔστι χρεία. πῶς γὰρ ἐξ οὐκ ὄντων ἡμᾶς ἐποίησε; ταῦτα πρὸς Χριστιανοὺς λέγω, τοὺς λέγοντας πείθεσθαι γραφάς. ἐγὼ δὲ καὶ ἕτερον ἐρῶ ἀπὸ λογισμῶν ἀνθρωπίνων. τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ἐν κακίᾳ διαφθείρουσιν, οἱ δὲ ἐν ἀρετῇ. ἀλλὰ τῶν ἐν κακίᾳ διατριβόντων πολλοὶ εἰς ἑκατὸν γῆρας ἦλθον εὐπαθοῦντες· τῶν δὲ ἐν ἀρετῇ, καὶ ἀνωτέρω γενομένων. πότε οὖν τὰ κατ' ἀξίαν ἀπολήψεται ἕκαστος; ἐν ποίῳ καιρῷ; ναί, φησιν· ἀλλὰ σωμάτων οὐκ ἔστιν ἀνάστασις. οὐκ ἀκούουσι τοῦ Παύλου λέγοντος, Δεῖ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν; καὶ πῶς ψυχῆς (οὐδὲ γὰρ φθείρεται ἡ ψυχή) ἡ ἀνάστασις ἢ τοῦ πεπλωκότος λέγεται· ἔπεσε δὲ τὸ σῶμα. Διατί δὲ ἢ καὶ βούλει ἀνάστασιν εἶναι σώματος; πότερον οὐ δυνατὸν τῷ Θεῷ; ἀλλὰ μὴν ἐξάπτης λόγου. ἀλλ' οὐ πρέπει; διατί δὲ πρέπει τὸ φθαρτὸν καὶ πόνοις καὶ θανάτοις κοινωνῆσαν, κοινωνῆσαι καὶ τῆς ἀφθαρσίας; εἰ γὰρ μὴ ἔπρεπεν, οὐδ' ἂν ἦλθε πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐλθεῖν, οὐκ ἂν σάρκα αὐτὸς ἀνέλαβεν. ὅπερ καὶ ἀνέλαβε, καὶ αὐτὴν ἀνέστησεν, ἀκούσον τί φησι· Βάλε τὸν δακτύλους σου, καὶ ἴδε, ὅτι πνεῦμα ὀστᾶ καὶ νεῦρα οὐκ ἔχει. διατί δὲ τὸν Λάζαρον ἀνέστησεν, εἰ βέλτιον ἦν χωρὶς σώματος ἀναστῆναι; τί δὲ παίζει σημείου καὶ ἐνεργείας αὐτὸ ποιεῖ; τί δὲ ὅλως ἔδωκε θεραπείας; μὴ τοίνυν ἀπατᾶσθε πρὸς τῶν αἱρετικῶν, ἀγαπητοί. καὶ γὰρ ἀνάστασίς ἐστι, καὶ χρίσις ἔσται. ταῦτα δὲ ἀναιροῦσιν, ὅσοι μὴ βούλονται δοῦναι λόγον τῶν πεπραγμένων. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο τὴν ἀνάστασιν τοιαύτην ἔδωκεν, οἵαν γέγονεν ἡ τοῦ Χριστοῦ. ἀπαρχὴ γὰρ ἐκείνου, καὶ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν. Εἰ δὲ ἀνάστασις τοῦτο ἐστι, ψυχῆς καθαρμὸς καὶ ἁμαρτιῶν ἀπαλλαγή, ὁ δὲ Χριστὸς οὐκ ἥμαρτε, πῶς ἀνέστη; πῶς ἡμᾶς τῆς κατάρας ἀπηλλάγημεν, εἴπερ καὶ αὐτὸς ἥμαρτε; πῶς δὲ λέγει, Ὅπερ ἔρχεται ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν; ταῦτα γὰρ τὸ ἀναμάρτητον δηλοῖ τὸ ἐκεῖνος. οὐκοῦν κατ' αὐτοὺς ἢ οὐκ ἀνέστη," ἢ ἵνα ἀναστῇ, ἥμαρτε πρὸ τῆς ἀναστάσεως. Ἀλλὰ καὶ ἀνέστη, καὶ ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν. οὐκοῦν ἀνέστη σώματι· καὶ ταῦτα δόγματα ταῦτα τῶν πονηρῶν οὐδέν ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ' ἢ κενοδοξίας ἔκγονα. Φεύγωμεν τοίνυν τὸ τοιοῦτο νόσημα. Φθείρουσι γάρ, φησιν, ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. οὐκ ἔστι ταῦτα ἀποστόλων διδάγματα. Μαρκίων ἐστὶ καὶ Οὐαλεντῖνος ὁ ταῦτα καινοτομήσας. Φεύγωμεν τοίνυν, ἀγαπητοί. οὐδὲν γὰρ ὄφελος βίου καθαροῦ, δογμάτων διεφθαρμένων· ὥσπερ οὖν οὐδὲ τοὐναντίον, δόγματος ὑγιοῦς, ἐὰν βίος ᾖ διεφθαρμένος. Ταῦτα ἔλλιπες ἔτεκεν, ταῦτα κενοὶ ἠύξησαν, ἀπὸ τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων λαβόντες, καὶ τὴν ὕλην ἀγένητον λέγοντες, καὶ πολλὰ τοιαῦτα. ὥσπερ οὖν εἶπον, ὅτι οὐκ ἂν εἴη δημιουργός, μὴ ὑποκειμένης ὕλης ἀγενήτου· οὕτω καὶ τὴν ἀνάστασιν ἠθέτησαν. Ἀλλὰ μὴ προσέχωμεν, εἰδότες Θεοῦ δύναμιν" παντοκρατορικὴν μὴ προσέχωμεν. ὑμῖν λέγω ταῦτα. ἡμεῖς γὰρ τὸν τρόπον αὐτοὺς οὐ ζητήσομεν μάχιμον. ἀλλ' ὁ ἄοπλος καὶ γυμνός, καὶ εἰς ἀθενεῖς ἐμπέσῃ, καὶ ἰσχυρότερος ᾖ, ῥᾳδίως ἀλώσεται. Εἰ μὲν γὰρ γραφὰς προσείχετε, καὶ μὴ ἑκάστην ἑαυτοὺς ἡκονᾶτε τὴν ἡμέραν, οὐκ ἂν προῆνεσα τὸν τρόπον ἐκεῖνος φεύγειν μάχιμον, ἀλλὰ καὶ συμπλέκεσθαι συνεβούλευσα δή. Ἐπεὶ δὲ ἰσχυρὰ ἡ ἀλήθεια. ὅπλον δὲ χεῖρας αὐτὸν οὐκ οἴδε, διδοῦσα τὸν συμπλοκήν, μὴ λαβόντες ὑμᾶς ἄοπλους καταβάλωσιν. οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν ἀσθενέστερον ἐκείνων τῶν τῆς τοῦ πνεύματος

βοηθείας

βοηθείας ἠρημωμένων. Εἰ δὲ τῇ ἔξωθεν κέχρεώ) σοφίᾳ, θαυμάζειν χρή, ἀλλὰ καταγελᾶν, ὅτι τοῖς μωροῖς κέχρεώ) διδασκάλοις. ὅτε γὰρ ἐδεῖ Θεοῦ, ὅτε δὲ ἐδεῖ κτίσεώς τι ὑμᾶς εὗρεν ἠδυνήθησαν σκῆνοι· ἀλλ' ἅπερ ἡ πρὸ ἡμῶν χρεία ἐπέτασται, ταῦτα Πυθαγόρας σαθρὰ ἦδει, ἀλλ' ἔλεγεν ὅτι θάμνος* καὶ ἰχθὺς καὶ κύων ΚΕΦ ἡ ψυχή. τούτοις οὖν, εἰπέ μοι, προσέχειν δεῖ; καὶ πῶς ἂν ἔτι λόγον; μεγάλοι εἰσὶν ἐν τῇ κώμῃ σκεῦνοι, καλοὶ βοσκύχοις πρέφουσι, καὶ πείθωνας ἀναβιβάλλωται· μέχρι τούτων ἀνδρῶν ἡ φιλοσοφία. ἀλλ' ὃ τὰ ἔνδοθεν ἴδῃς, πέφρα καὶ κόνις καὶ ὑγιὲς σαθρόν, ἀλλὰ τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, πάντα ἀκαθαρσίας ἔχων γέμοντα καὶ ἰχῶρος, καὶ τὰ δόγματα πάντα σκωλήκων. ὁ γοῦν πρῶτος αὐτῶν ὃ ὕδωρ ἔφησεν ΚΕΦ) Θεοὶ, καὶ ὁ μετ' ἐκεῖνον ὃ πῦρ, ἄλλος τὸν ἀέρα, καὶ εἰς τὰ σώματα κατενεχθησαν. τούτοις οὖν, εἰπέ μοι, θαυμάζειν χρή, τοῖς σαθρὰ ἐννοίᾳ ἀσωμάτου λαβόντας Θεοῦ; Εἰ δέποτε καὶ ὕστερον ἔλαβον, ἀλλ' ὅτι συγενέσθαι ἐν Αἰγύπτῳ τοῖς ἡμετέροις. ἀλλ' ἵνα μὴ πολιὸν ὑμῖν ἐπάγωμεν βόρυβον, ἐκεῖθεν τὸν λόγον καταλύσωμεν. ἀν' ἐκεῖνα γὰρ ἀρξώμεθα τὰ ἐκείνων προπετέστατα δόγματα, καὶ τί μὲν πρὸς Θεοῦ, τί δὲ πρὸς ὕλης, τί δὲ πρὸς ψυχῆς, τί δὲ πρὸς σωμάτων εἶπον, πολὺς ἔψεται γέλως· καὶ σαθρὸν τῆς πρὸ ἡμῶν κατηγορίας δείσονται. αὐτοὶ γὰρ ἀλλήλοις ἔβαλον. ὁ μὲν καθ' ἡμῶν γράψας τὸν πρὸς τῆς ὕλης λόγον, ἑαυτὸν ἀνῄρει. διόπερ ἵνα μὴ ματαίως ὑμᾶς ἀποχολήσωμεν, καὶ λαβύρινθον λόγων ἀνελίσσωμεν, ταῦτα ἀφέντες, ἐκεῖθεν ἐρῶμεν, τῆς ἀκροάσεως τὸν θεῖον ἔχεσθαι γραφῶν, καὶ μή μοι λοιδορεῖν εἰς σαθρὸν δέον· ὁ μὲν Παῦλος πρὸς Τιμόθεον, καίτοι γε πολλῆς σοφίας ἐμπεπλησμένος, ἐπὶ τῷ ἀπὸ τῶν σημείων ἔχοντι δυνάμιν. πεισθῶμεν τοίνυν ἐκείνῳ, καὶ τὰς φλυαρίας ἀφέντες, τῶν ἔργων ἐχώμεθα, φιλαδελφίας λέγω καὶ φιλοξενίας· καὶ πολιὸν ποιησώμεθα τῆς ἐλεημοσύνης λόγον, ἵνα τῶν ἐπηγγελμένων τύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ν. μθ' ἐ πλ. ποιεῖ ἡ δ. ἄ- μετρ. ἀγ. π. νῶν καὶ εἰς τοὺς αἰ. τ' αἰ. Ἀμήν.

25 Ομιλ. ξς. 25 Ο ΦΙΛΩΝ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΑΥΤΟΥ ΑΠΟΛΕ- σει αὐτήν· ὁ δὲ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 26 Ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω·

ΛΥκᾶς ὁ πρῶτον βίος, καὶ πολλῆς γέμων ἡδονῆς· ἀλλ' οὐχ ἅπασιν, ἀλλὰ τοῖς προσπλωθήσοις αὐτῷ. Εἰ δέ τις εἰς τὸν ἀγῶνα διαβλέψειε, καὶ τὰ ἐκεῖ ἴδοι καλά, ταχέως αὐτὸν καταφρονήσει, καὶ οὐδὲν ποιήσεται λόγον· ἐπεὶ καὶ κάλλος ὠμῆς, ἕως μὲν ἕτερον μὴ φάνηται λαμπρότερον, θαυμάζεται· ἐπειδὰν δὲ φανῇ τὸ κρεῖττον, καταφρονεῖται τὸ πρότερον. διὰ τοίνυν θελήσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς ἐκεῖνο τὸ κάλλος ἰδεῖν, καὶ τὴν ὑπαρέπειαν τὴν ἐκεῖ βασιλείας καταπεῖσαι, ταχέως ἑαυτοὺς τῶν δεσμῶν ἀπολύσωμεν τῶν πρόντων. δεσμὸς γάρ τίς ἐστιν ἡ πρὸς τὰ πρόντα συμπάθεια. καὶ εἰς ὕπνον ἡμᾶς ἐνάγων ὁ Χριστός, ἄκυσον τί φησιν· ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ὁ ἐμοὶ διακονῶν, ἐμοὶ ἀκολουθείτω. καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμός. ἀμίγματι ἐοικέναι δοκεῖ τὰ λεγόμενα. ἀλλ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πολλῆς ἐμπέπλησαι σοφίας. καὶ πῶς ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν; ὁ δὲ ἐπιθυμίας αὐτοῦ ποιῶν καὶ ἀπόπτως, ὁ χαριζόμενος αὐτῇ πρᾶγμά τι δεινόν. διὸ καὶ πρόσθεν τις λέγων, Μὴ πορεύου ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς σου. οὕτω γὰρ αὐτὴν ἀπολεῖς (τὸ γὰρ ὁδοῦ Ξηρ. ιη. λ. τῆς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ἀγούσης ἀπάγει) ὥσπερ οὖν ὁ ἀνάξιον ὁ μισῶν αὐτὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, σώσει αὐτήν. τί δέ ἐστιν, ὁ μισῶν αὐτήν; ὁ μὴ εἴκων αὐτῇ πάντα βλέποντα κελευούσῃ. καὶ οὐκ εἶπον;

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ϵ ι .ϵν, ὁ μὴ ϵἴκων αὐτῇ, ἀλλ' ὁ μισῶν αὐτὴν. καθάπερ γὰρ τὴν μισουμένων οὐδὲ φωνὴν ἀκοῦσαι ἡδϵῶμϵν, οὐδὲ ὄψιν ἰδϵῖν ἡδέως· ὅτω καὶ τὴν ψυχὴν, ὅταν ἐναντία ὑπολάβῃ τὴν τῶν Θϵῶν δοκούντων, μϵτ' σφοδρότητος ἀποστρέφϵται χρή. ὅπου γὰρ ὠδὶ θανάτου μέλλῃ λοιπὸν ἀκούϵιν ἀλλϵίως ἀμαλέγϵιν, θανάτου τὸ ἐναντίον, καὶ ὡσϵὶ δὴ κατηφοῦντα ϵἰ καταπίπτοντα, ὑπὸ δολίου ἐπιλαβόμϵνος λέγων, τί λέγϵ, ἐὰν μὴ ϖ ἐμὲ θάνατον ἀγναίως ἐνέγκητϵ; ἀλλὰ γὰρ ὑμϵῖς αὐτοὶ μὴ ἀποθάνητϵ, ὑμῖν ἐστιν κέρδος ὀδύνη. καὶ ὅρα πῶς ὡδαμοῦ φϵύγϵι ϖ λέγων. σφόδρα μὲν φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς τὸ ἀκοῦσαι ὅτι δϵῖ ἀποθανϵῖν φιλοψυχοῦντα μάλιστα· καὶ τί λέγω τὸ παλαιόν; ὅτϵ δϵ καὶ πολλοὶ οὐρήσομϵν ἡδέως πρὸ τοῦ θανϵῖν ἐπιθυμοῦμϵν, ὑπὲρ τοῦ τὸν πρόσθϵν καρπώσασθαι βίον, καὶ ταῦτα ὠδὶ τὴν μελλόντων πϵπιστϵυμένους· οἱ, ἐπειδὰν ἴδωσιν οἰκοδομήματα καὶ τϵχνήματα καὶ μηχανήματα, δακρύουσιν ὑπιλέγοντϵς· πόσα ἂν ἄνθρωπος μηχανᾶται, καὶ γῆς κόνις; ὅτω πολλὴ τῆς πρὸ ούσης ζωῆς ἡ ὑπϵρθυμία. ταῦτα τοίνυν ἀμαλεύων ὁ Χριστὸς ἵνα δϵσμά, φησὶν· ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ϵἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξϵι αὐτήν. ὅπου γὰρ ἐκϵίνοις ὡδαμοῦ ἔλϵγϵ, δϵ τὸ φόβον αὐτῶν καταλύων, ἄκυρον τὴν ἐξῆς· ὁ ἐμὲ διακονῶν, ἐμοὶ ἀκολουθϵίτω, ὠδὶ δὲ θανάτου λέγων, δϵ τὴν διὰ τῶν ἔργων ἀκολουθησιν ἀπαιτῶν. δϵῖ γὰρ πάντως τὸν διακονοῦντα τῷ διακονουμένῳ ἕπϵσθαι· δϵ σκῆψιν πότϵ αὐτοὺς ταῦτα διϵλϵγϵ)· οὐχ ὅτϵ ἐδιώκϵντο, ἀλλ' ὅτϵ ἐθαρρήσαν, ὅτϵ ἐνόμισαν ἐν ἀσφαλϵίᾳ ϵἶναι διὰ τὴν τῶν πολλῶν ὁμιλίαν καὶ θϵραπϵίαν· ὅτϵ καὶ διώκϵιν ἠδύναντο καὶ ἀκοῦσαι· καὶ ἀφϵὶς τὸν φανϵρὸν αὐτὸν, καὶ ἀκολουθϵίτω μοι τουτέστιν, ἀϵὶ ταῦτα πϵραινόμϵνος ἔσο, φησὶ, τοῖς κινδύνοις, τοῖς θανάτοις, τοῖς ἀποδημίαις τὴν ἀντιθϵσιν. ϵἶπα, ὅπου τὰ φορτικὰ ϵἶπϵ, καὶ ὃ ἔπαθϵν λέγϵι. ποῖον γὰρ τοῦτο ἴσως; ὃ αὐτὸν ἀκολουθῆσαι, καὶ ϵἶναι ἔξω ὄντα· δϵικνὺς ὅτι δυνάσϵται ϖ θάνατον καταδέξασθαι). Ὅπου γάρ ϵἰμί, φησὶν, ἐγὼ, ϵἰκῆ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμός. Ποῦ δὲ ὁ Χριστός; ἐν οὐρανοῖς. καὶ ποῖ τῆς ἀναστάσϵως τοίνυν ὑπομϵταχωρῶμϵν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ νῷ. Ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, ἀγαπήσϵι αὐτὸν ὁ πατήρ. Διὰ τί οὐκ ϵἶπϵν, ἐγώ; ὅπου οὐδϵπω τὴν ϖροσήκουσαν τιμὴν αὐτῷ δόξαν ϵἶχον, ἀλλὰ μϵίζονα τὴν παρὰ τοῦ παντός. ϕ γὰρ μηδὲ ὅπα ἀναπνϵῖν αὐτὸν ἐκϵλϵῦον ϵἰδότϵς, πῶς μϵγάλα τὴν αὐτοῦ ἐφαντάσθησαν; διὰ δὲ τοῦς υἱοῦς Ζϵβϵδαίου φησὶν, Οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται παρὰ τοῦ πατρός μου· καίτοιγϵ αὐτὸς ὢν ὁ κρίνων. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ γνήσιον πϵρίϵστησιν. ὡς γὰρ γνησίου παιδὸς διακόνου, οὕτως ὁ πατὴρ ἀποδέξϵται.

27 Νῦν ἡ ψυχή μου τϵτάρακται. καὶ τί ϵἴπω; πάτϵρ, σῶσόν μϵ ἐκ τῆς ὥρας ταύτης.

Καὶ μὴν τοῦτο οὐκ ἔστι ϖϵρισκόμϵνον ὅτι ϖ θάνατον ἐλθϵῖν. μάλιστα μὲν οὖν ϖϵρισκόμϵνον. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν, ὅτι αὐτὸς ἔζω τὴν ὠδίνων ὧν τὴν ἀνθρωπίνων, δικαίως ὠδὶ θανάτου φιλοσοφῇ, καὶ ἡμῖν δϵ ἀκινδύνου παραινῇ, δϵίκνυσιν ὅτι καὶ ἀγωνίαν αὐτὸν, ὁμοίως δὲ καὶ ϵὐχῆς μνήμην ὑπομϵίνϵται. ταῦτα γὰρ τῆς οἰκονομίας ἐστὶν, καὶ τῆς θϵότητος. διὰ τοῦτό φησι· νῦν ἡ ψυχή μου τϵτάρακται (ἐπὶ ϵἰ μὴ τοῦτο ἔστι, ποίαν ἀκολουθίαν ἔχϵι ὃ λϵγθὲν, καὶ τί ϵἰπεῖν, πάτϵρ, σῶσόν μϵ ἐκ τῆς ὥρας ταύτης;) καὶ ὅτω τϵτάρακται, ὡς δ' ἀπαλλαγῆναι ζητῶν, ϵἶγϵ οἰκεῖν διαφυγεῖν. ταῦτα τῆς ἀνθρωπίνης φύσϵως καὶ ἀσθενήματα. ἀλλ' οὐκ ἔγωγϵ ἐρῶ ϵἶπω, φησὶν, ἀπαλλαγῶ αὐτῶν. Διὰ γὰρ τοῦτο ἦλθον ϵἰς τὴν ὥραν ταύτην· Ὡσανεὶ ἔλϵγϵ, καὶν θορυβώμϵθα, καὶν ταραττώμϵθα, μὴ φύγωμϵν θάνατον· ἐπὶ καὶ γὼ νῦν ταραττόμϵνος, ὅ λέγω ὥστϵ φυγϵῖν. διὰ τί φέρϵ ὃ ὑπὸν ὅ λέγω, ἀπάλλαξόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ τί;

28 Πάτϵρ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Καίτοι τῆς ταραχῆς τοῦτο δυναγαζούσης λέγϵιν, τὸ ἐναντίον λέγω, δόξασόν σου τὸ ὄνομα, τουτέστιν, ἄγαγϵ λοιπὸν ὑπὶ ϖ φανϵρόν· ὁ πολὺ δὲ μᾶλλον ἀνθρώπινον ὑποδϵίκνυται, καὶ τὴν φύσιν μὴ βουλομένου ἀποθανϵῖν, ἀλλὰ τῆς πρὸ ούσης μϵταχωρῆσαι ζωῆς· δϵικνὺς, ὅτι οὐκ ἔζω τὴν ἀνθρώπων παθῶν ἐγώ. ὥσπϵρ γὰρ τὸ πϵι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νην ουκ ἔγκλημα, οὐδὲ τὸ καθεύδειν ὅπως δὲ τὴν πρόσις ζωῆς ἐφίεται, ὁ ὁ Χριστὸς σῶμα καθαρὸν ἁμαρτημάτων εἶχεν, οὐχὶ φυσικῶν ἀναγκῶν ἀπηλλαγμένον· ἐπεὶ οὐδ' ἂν σῶμα ἦν. Διὰ δὴ τούτων ἢ ἑτερόν τι ἐπαίδευσε. ποῖον δὴ τοῦτο; ἵνα, εἴ ποτε ἐν ἀγῶνι καταστήμεν ⁊ διωγμῶν, μηδὲ οὕτως ἀποπηδήσωμεν τῶν προκειμένων. πρῶ ὁ εἰπεῖν, πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα, δείκνυσιν, ὅτι ὑπὲρ ἀληθείας ἀποθνήσκει, δόξαν εἰς Ⓦ Θεοῦ τὸ πρᾶγμα καλῶν· καὶ τοῦτο ζωὴ ἔφαινε μὴ Ⓦ φανερόν. ἔμελλεν ὑποστρέφειν ἡ οἰκουμένη, καὶ γνωρίζειν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ θεραπεύειν αὐτόν· καίτοι γε τὸ τοῦ πάθους μόνον, ἀλλὰ ⁊ τὸ τοῦ ἁγίου· ἀλλ' ὅμως τοῦτο σιγᾷ. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν· καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. Πού ἐδόξασεν; ἐν τοῖς προφήταις λιπαροῦσι. καὶ πάλιν δοξάσω μὴ Ⓦ φανερόν. τί οὖν ὁ Χριστός;

30 Οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Εἰκῆ οἱ βροντὴν ἐνόμιζον εἶναι, ἢ ἄγγελον αὐτῷ λελαληκέναι. καὶ πόθεν τοῦτο ἐνόμισαν; μὴ γὰρ οὐχὶ πρὸ τοῦ καὶ ἡ θεῖος ἦν ἡ φωνή; ἀλλὰ βαρέως αὐτοῖς ἀπέπιπτε, διὰ τὸ παχυτέρων εἶναι καὶ σφριγώντων καὶ ῥαθύμων. καὶ Ⓐ μὴ Ⓦ ἦχον κατέχειν μόνον· Ⓐ ὅ, ὅτι μὴ ἐναρθρος ἦν ἡ φωνή, ἠγνόησαν· τί ὅ ἐσήμαινεν, οὐκ ἔγνω. τί οὖν ὁ Χριστός; οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Διὰ τί τοῦτο εἶπε; πρὸς ἐκεῖνο· ἐνιστάμενος ὁ ἔλεγεν ἀεί, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ νομίζων τοῦ Θεοῦ δοξάζεσθαι, πῶς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὃ τὸ ὄνομα δι' αὐτὸν δοξάζεται; Διὰ γὰρ τοῦτο ⁊ ἡ φωνὴ ἐγένετο. διὸ καὶ αὐτὸς φησιν, οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς· οὐχ ἵνα ἐγὼ μάθω τι ἀγνοῶν πρὸ αὐτῆς (πάντα γὰρ οἶδα τὰ τοῦ πατρός) ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ὅπερ γὰρ ἔλεγον, ὅτι ἄγγελος ἐλάλησεν αὐτῷ, ἢ βροντὴ γέγονε, καὶ οὐ προσεῖχον, φησίν· ὅπερ δι' ὑμᾶς ἐγένετο, ἵνα κἂν ὅπως σκάνδαλα πρὸς τὸ ἐρωτῆσαι τί τὸ λεχθέν. Ⓐ ὅ ἐπαισθόμενοι, οὐδὲ ὅπως ἐπύθοντο ἀκούσαντες, ὅτι ὠφελῆς ἕνεκεν τὸ πρᾶγμα. πρὶ γὰρ οὐκ εἰδότι προσῆλθε ὁ ἐλέγετο, εἰκότως οὐκ ἐδόκει ὠφέλιμος εἶναι ἡ φωνή. δι' ὑμᾶς ἡ φωνὴ γέγονεν. ὁρᾷς ὅτι καταπεινᾷ δι' αὐτοὺς ὁ λόγος, οὐχ ὡς τοῦ θεσμοθύτου βοηθείας;

31 Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κάτω βληθήσεται. Τοῦτο πόθεν ἀκολουθεῖ ἔχει προσῆλθε δὲ, ἐδόξασα καὶ δοξάσω; πολλῷ δὲ σφόδρα σωφρόνησαν. ὅπερ γὰρ εἶπε, δοξάσω, δείκνυσι καὶ Ⓦ ἔστιν τῆς δόξης. Τίς ὁ ἔστιν; ἐκεῖνος βληθήσεται κάτω, φησί. τί δέ ἐστι, κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου; ὡσανεὶ ἔλεγε, δικαστήριον ἔστω καὶ ἐκδίκησις. πῶς καὶ ἵνα ἴδητε; ἀφλε Ⓦ προῆτον ἀνθρώπων, ὑπεύθυνον λαβὼν τῇ ἁμαρτίᾳ (διὰ γὰρ τῆς ἁμαρτίας εἰσῆλθεν ὁ θάνατος) ἐν ἐμοὶ τοῦτο οὐχ εὕρε. τίνος οὖν ἕνεκεν ἐκεπόθησε, καὶ θανάτῳ παρέδωκε; τίνος ἕνεκεν εἰς τὸν Ἰούδα ψυχὴν ἐνέβαλεν ὥστε με ἀνελεῖν; μὴ γὰρ μοι εἴπῃς νῦν, ὅτι ὁ Θεὸς ὠκονόμησε (τοῦτο γὰρ ἐγὼ τοῦ διαβόλου, ἀλλὰ τῆς αὐτοῦ σοφίας) πέως ἐκείνου ἡ γνώμη ἐξεταζέσθω τὸ πονηρόν. πῶς οὖν κρίνεται ὁ κόσμος ἐν ἐμοί; ὡσανεὶ δικαστηρίου καθεζομένου, λεχθήσεται πρὸς αὐτόν, ἔφη, πάντας ἀνθρώπους ἔσπασε τὸ ἁμαρτίας ἐστὶ τὸ θανάτου λύρειν· Ⓦ Χριστὸν δέ· τί αἴφλες; οὐκ ἔυδηλον, ὅτι ἀδίκως; ὄντως δὲ αὐτὸν ἐκδικηθήσεται ὁ κόσμος ἅπας· ἵνα ὁ καὶ σαφέστερον ᾖ, καὶ ὅτι παραδείγματος ἕνεκεν ποιοῦσι φανερόν. ἔστω τις βίαιος τύραννος, πάντας οὗτος ἐμπίπτοντας μυρίοις προσβάλλων κακοῖς. οὗτος ἐὰν συμβαλὼν βασιλεῖ, ἢ ὑφ' βασιλέως, ἀνέλῃ αὐτὸν ἀδίκως, ὁ ἐκείνου θάνατος καὶ οὗτος ἄλλως ἐκδικήσας δικαιώσεται. ἔστω τις ὀφειλέτης ἁπάντων, καὶ τυπτέτω, καὶ εἰς δεσμωτήριον ἐμβαλλέτω· εἶτα ἐκ τῆς αὐτῆς ἀπορίας καὶ τὸν ὀφείλοντα τοῦτον τὸν αὐτὸν εἰρκτὴν ἀγέτω. οὗτος καὶ ὢν εἰς τοὺς ἄλλους ἐποίησε δώσει δίκην. ἀναιρήσει γὰρ αὐτὸν ἐκεῖνος. οὕτω καὶ ὅπερ γοῦν γέγονεν. ὢν γὰρ εἰς ἡμᾶς ἐποίησεν ὁ διάβολος, δι' ὧν εἰς Ⓦ Χριστὸν ἐτόλμησεν, ἀπαιτηθήσεται δίκην. καὶ ὅπερ τοῦτο αἰνίττεται, ἄκουσον τί φησι· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου βληθήσεται κάτω διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐμοῦ·

32 Καὶ

32 Καὶ ἐγὼ ἐὰν ὑψωθῶ, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Τυτέστι, ἀπὸ τοὺς ἐξ ἐθνῶν. Ἵνα μή τις εἴπῃ, πῶς βλασθήσεται κἀκεῖνα, εἰ μὴ σὺ προσέλθοιτο; λέγει, οὐ προσέλθοιτο· πῶς γάρ, τοῦ μὴ ὄντος ἄλλου ἕλκοντος; ἢ οὐ λέγει τοῦτο ἀναίσασιν, ἀλλ' ὁ τῆς ἀναισάσεως πλέον ὄντι, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Εἰ μὴ γὰρ εἴπει, ὅτι ἀναστήσομαι, οὐπω δῆλον ὅτι ἢ πιστεύσει· τοῦ δὲ εἰπεῖν, ὅτι πιστεύσουσιν, ἀμφότερα ζωαποδέδεικται, ὅτι καὶ ἀναστήσεται. Εἰ γὰρ νεκρὸς ἔμεινε, καὶ φιλὸς ἀνθρωπος ἦν, οὐδεὶς ἂν ἐπίστευσε. πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. πῶς οὖν φησιν, ὅτι ὁ πατὴρ ἕλκει; ὅτι, μοῦ ἕλκοντος; πατὴρ ἕλκει. ἑλκύσω δέ, φησιν, ἅτε οὐκ ἀπὸ τυράννου κατεχομένους, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν μόνων οὐ δυναμένους προσελθεῖν καὶ τὰς ἐκείνου χεῖρας διαφυγεῖν, ἅτε ἀντεχομένου. ἀλλαχοῦ δὲ τοῦτο ἁρπαγὴν καλεῖ. Οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσῃ. Ταῦτα οὖν τὸ βίαιον αὐτοῦ πρίασθαι ἔλεγεν. ὅπερ οὖν ἐκεῖ ἁρπαγὴν, ἐνταῦθα ἕλξιν ἐκάλεσε. Matth. 12. κθ.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτ' οὖν εἰδότες, διεγερθῶμεν, δοξάσωμεν τὸν Θεόν, μὴ διὰ πίστεως μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ βίου· ἐπεὶ οὐκ ἂν εἴη δόξα, ἀλλὰ βλασφημία. ὁ γὰρ οὕτω βλασφημούμενος Θεός, ἕλκων ὅντως μιαρούς, ὡς χριστιανοὺς διεφθαρμένους. διὸ δὴ δέομαι πάντα ποιεῖν, ὥστε δοξάζεσθαι τὸν Θεόν. οὐαὶ γάρ, φησι, τῷ δούλῳ ἐκείνῳ, δι' ὃν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημεῖται (ὅταν γὰρ οὐαὶ ᾖ, πᾶσα αἰτίας κόλασις καὶ τιμωρία ἕπεται) μακάριος ἦν, δι' ὃν τὸ ὄνομα δοξάζεται. μὴ τοίνυν ὡς ἐν τῇ σκηνῇ ὦμεν· ἀλλὰ πάντα φεύγωμεν τὰ ἀνῳρτήματα, μᾶλλον δὲ τὰ εἰς κοινὸν διαβαίνοντα βλάβεως, ὅπου μάλιστα ἐν τούτοις ὁ Θεὸς βλασφημεῖται. τίνα γὰρ ἕξομεν συγγνώμην, ὅταν ἑτέροις δίκην προσκαλούμενοι, τὰ ἑτέρων ἁρπάζωμεν; πῖς ἡμῖν ἔσται ἐλπὶς σωτηρίας; εἰ μὴ πεινῶντα ἔθρεψας, κολάζῃ· εἰ δὲ ἢ ἀπέδυσας ἐνδεδυμένον, ποίας πύξῃ συγγνώμης; ταῦτα ζωηρῶς λέγοντες ἢ παυσόμεθα. ἴσως γὰρ ⓐ τὴν μέρον μὴ ἀκούσαντες, αὖθις ἀκούσονται· ⓐ δ' τὸ αὖθις μὴ προσέχοντες, τὸ μετ' ἐκείνου πειθήσονται. Εἰ δέ τινες καὶ ἀπειθῶς εἶεν διακείμενοι, ἀλλ' ἡμῖν ἀνεύθυνον ἔσται τὸ δικαστήριον. Τὸ γὰρ ἡμῶν ἐπληρώσαμεν. ἠβούλετο μήτε ἡμᾶς αἰσχυνθῆναι ὑπὲρ τοῖς λεγομένοις, μήτε ὑμᾶς ἐγκαλύψασθαι· ἀλλὰ πρῶτος δυνηθῆναι μετὰ παῤῥησίας σιωπᾶν ὑπὲρ τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα καὶ αὐτοὶ δυνηθῶμεν καυχήσασθαι ἐφ' ὑμῖν, καὶ τὴν ἡμετέραν καλὴν ἀποδημίαν ἴνα λάβῃ, τὴν ὑμετέραν εὐδοκίμησιν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ομιλ. ξη. 34 ΑΠΕΚΡΙΘΗ ΑΥΤΩ Ο ΟΧΛΟΣ, ΗΜΕΙΣ ΗΚΟΥσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς λέγεις σύ, ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

ΥΦωρᾶτον ἡ πλάνη καὶ ἀθενές, κἂν μυρίοις ἔξωθεν ἀλείφηται χρώμασι. καθάπερ γὰρ τὰ σαθρὰ τῶν τοίχων κονιῶντες, οὐκ ἰῶνται διὰ τῆς ἀλοιφῆς διορθοῦνται· οὕτω καὶ [ⓐ] ψευδόμενοι ῥᾳδίως ἐλέγχονται· ὃ δὴ καὶ ἐνταῦθα πεπόνθασιν [ⓐ] Ἰουδαῖοι. τοῦ γὰρ Χριστοῦ πρὸς αὐτοὺς εἰπόντος· ὅταν ὑψωθῶ ἀπὸ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν· ἡμεῖς ἠκούσαμεν, φασιν, ἀπὸ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, ὅτι ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; ἆρα ᾔδεσαν κἀκεῖνοι ὅτι ὁ Χριστὸς ἀθάνατός ἐστι, καὶ ζωὴν ἔχει πέρας οὐκ ἔχουσαν. Οὐκοῦν κἀκεῖνοι ᾔδεσαν ὅπερ ἔλεγε. καὶ γὰρ πολλαχοῦ τῶν γραφῶν ὁμοῦ καὶ τὸ πάθος καὶ ἡ ἀνάστασις κεῖται. καὶ γὰρ Ἡσαΐας ἅμα ταῦτα πάθησιν, Ὡς πρόβατον ὅπου Ησ. νγ. ζ.

ὑπὸ σφαγὴν ἤχθη λέγων, ᾗ τὰ ἑξῆς ἅπαντα· ᾗ ὁ Δαβὶδ ἐν τῷ δευτέρῳ ψαλμῷ, καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ σιωπᾷ περὶ τούτων ἀμφοτέρων. ᾗ ὁ πατριάρχης ὃ εἶπεν, ἀμφιβόλων ἐνεπλήσθη ὡς λέοντι, ἐπήγαγε· Καὶ ὡς σκύμνος λέοντος, τίς ἐγερεῖ αὐτόν; ὁμοῦ ᾗ ὃ πάθος ᾗ τὸ Gen. μθ θ. Num. κδ. θ.
ἀναίσθητον ἐνδείκνυται. Ἀλλ' ὅτι νομίζοντες ὑπισχνίζεσθαι αὐτὸν ᾗ δικαιοῦσθαι ὄντα Χει-
5 στὸν οὐκ ἐκ τούτου, ὁμολογοῦσιν ὅτι ὁ Χριστὸς εἰς τὸν αἰῶνα μένει. Ἴδε ὁρᾷς πῶς κακοῦργος. οὐ γὰρ εἶπον, ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν ὅτι ὁ Χριστὸς οὐδέν πάσχει, οὐδὲ φανεροῦται, ἀλλ' ὅτι μένει εἰς τὸν αἰῶνα. καίτοι οὐδὲ τοῦτο ἦν εἰρημένον ἀνθρώπινον. τῇ γὰρ ἀθανασίᾳ τὸ πάθος οὐκ ἐναντίον κώλυμα. ἐντεῦθεν ἔστιν ἰδεῖν, ὅτι πολλὰ τῶν ἀμφιβόλων ζητήσαντες, ᾗ ἑκόντες ἐπακούσῃ-
10 σαι ἐπαύθησαν, τῷ μὴ ἐθελῆσαι ἀκοῦσαι. ὅταν γὰρ ἔφθη τοῦ θανάτου ἀναληφθεὶς αἰωνίου, ἀκούσαντες τὸ ὑψωθῆναι ἐπαύθησαν, τῷ μὴ ἐθελῆσαι ἀκοῦσαι. εἶτα λέγουσι· Τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; τοῦτο κακοῦργος. μὴ γὰρ δὴ νομίσῃς, φησὶν, ὅτι περὶ σοῦ τοῦτο λέγομεν, ᾗ εἶπῃς ὅτι δι' ἀπέχθειαν ἐναντιούμεθα. ἴδου γὰρ οὐκ οἴδαμεν περὶ τίνος λέγῃς, ᾗ ὅμως ἀποφαινόμεθα. Τί οὖν ὁ Χριστός; ὑπισχνίζομαι αὐτοὺς ἐκ δεικνύεις, ὅτι τοῦ πάθους οὐδὲν κώλυμα πρὸς τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα,

35 Ἔτι, φησὶ, μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστί. Δηλῶν, ὅτι ὁ θάνατος αὐτοῦ με-
15 τάστασίς ἐστι. καὶ γὰρ τὸ φῶς τὸ ἡλιακὸν οὐκ ἀναιρεῖται, ἀλλὰ μικρὸν ὑποχωρῆσαν πάλιν φαίνεται. Περιπατεῖτε, ἕως τὸ φῶς ἔχετε. Ποῖον ἐνταῦθα λέγει καιρόν; ἅρα τὴν πρόδουσαν ζωὴν ἅπασαν, ἢ τὸν μετὰ τὸ φανερὸν χρόνον; ἔγωγε οἶμαι ἀμφοτέρους. δηλοῖ γὰρ τὴν ἄφατον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, πολλοὶ ᾗ μετὰ τὸν φανερὸν ἐπίστευσαν. λέγει δὲ ταῦτα κατεπείγων αὐτοὺς εἰς τὴν πίστιν, ὅπερ ᾗ ἀνωτέρω πεποίηκεν, οὕτω λέγων, Ἔτι μικρὸν Ioan. ζ. λγ.
20 χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ; οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει.

Πόσα γοῦν ἐγὼ καὶ Ἰουδαῖοι νῦν παρεθέμεθα, ᾗ οὐκ ἴσασι τί παρεθέμεθα, ἀλλ' ὡς ἐν σκότῳ, οὕτω βαδίζοντες; δικαίου μὲν τὴν ὁρθὴν ὁδεύειν ὁδὸν, τὴν δὲ ἀναντῆ βαδίζοιεν, σαββατον
ἴσ. τηροῦντες, χαταγελῶντες, ᾗ νόμον φυλάττοντες, ᾗ βρωμάτων παραπηρήσεις, ἴδε οὐκ ἴσασι ποῦ πε-
ριπατοῦσι. Διὰ τοῦτο ἔλεγε·

25 36 Περιπατεῖτε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε, Τουτέστιν, ἐμοὶ υἱοί. καίτοι ἐν παροιμίοις φησὶν ὁ εὐαγγελιστὴς, Οτι οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, Ioan. α. ιγ.
ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν, τουτέστι, τοῦ παθεῖν· ἐνταῦθα ᾗ αὐτὸς λέγεται τούτους γεννᾶν, ἵνα μάθῃς, ὅτι μία ἐνέργεια παθεῖν ᾗ γεῦ. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ᾗ ἀπελθὼν ἀπ' αὐτῶν, ἐκρύβη. Νεῦμά τι κρύπτεται; οὐδὲ γὰρ λίθοις ἦραν κατ' αὐτοῦ, οὐδὲ ἐβλα-
30 σφήμησάν τι τοιοῦτον, οἷς ἐμπεσθεν. λίνος οὖν ἕνεκεν ἐκρύβη; ἆρα καρδίας ἐμβατεύων ἤδει τὸν θυμὸν αὐτοῖς ἀγειλάμενον, εἰ ᾗ μηδὲν ἐφθέγγοντο· ἤδη ζέοντα δὲ φονῶντα, καὶ οὐ περιέμενεν ὥστε εἰς ἔργον ἐξελθεῖν, ἀλλὰ κρύπτεται, παραμυθούμενος αὐτῶν τὸν φόνον. ὅρα γοῦν πῶς αὐτὸν ἠνίξατο ὁ εὐαγγελιστής. εὐθέως γοῦν ἐπήγαγε·

37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Ποῖα τοσαῦτα; ὅσα
35 παρέλιπεν ὁ εὐαγγελιστής. ἴδε οὐκ τοῦτο μόνον ταῦτα δέ τοῦτο δῆλον. ᾗ γὰρ ὑποχωρήσας ᾗ ἐν-
δοθεὶς, ᾗ ἐπανελθὼν πάλιν ὑφειμένως αὐτοῖς διαλέγεται, ὥστε λέγων· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, Ioan. ιβ. μδ.
οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με. ὅρα γὰρ τί ποιεῖ. ἄρχεται ἀπὸ ταπεινοῦ καὶ ζωοποιοῦ ᾗ ζωοποιοῦντος ἀνθρώπου, καὶ καταφθάνει εἰς τὸν πατέρα· εἶτα πάλιν μάγει τὸν λόγον. ᾗ ὅταν ἴδῃ οὐκ ἀθετουμένους ὑποχωρῇ, ᾗ πάλιν ἐφίσταται, ἴδε ἀπὸ ταπεινῶν παροιμιάζεται πά-
40 λιν. ᾗ ποῦ τοῦτο ἐποίησε; ποῦ γὰρ οὐκ ἐποίησεν; ὅρα γοῦν ἐν ἀρχῇ τί φησι· Καθὼς ἀκούω, Ioan. ε. λ.
κρίνω. εἶτα ὑψηλότερον· Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς ᾗ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς Ioan. ε. κα.
θέλει ζωοποιεῖ. πάλιν, Ἐγὼ δὲ κρίνω ὑμᾶς, ἄλλος ἐστὶν ὁ κρίνων. εἶτα διαχωρῆ πάλιν. εἶτα ὑπο- Ioan. π. ν.
στὰς τὴν Γαλιλαίαν, Ἐργάζεσθε, φησὶ, μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην. ᾗ εἰπὼν περὶ αὐτοῦ μεγά- Ioan. ε. κζ.
λα, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκεν, ὅτι ζωὴν αἰώνιον δίδωσι, πάλιν διαχωρῆ. ᾗ τὴν σκηνοπηγίαν πά-

λιν ἐπίστευσαν, ὃ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖ. καὶ διηνεκῶς ἴδοι τις ἂν οὕτω ποικίλλοντα τὴν διδασκαλίαν, παρουσίᾳ, ἀπουσίᾳ, ταπεινοῖς, ὑψηλοῖς λόγοις· ὃ καὶ ἐνταῦθα πεποίηκε. τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτὸν, φησιν,

38 Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος Ἡσαΐου, ὃν εἶπε· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων
Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; Καὶ πάλιν 39 Οὐκ ἠδύναντο, φησι, πιστεύειν, ὅτι εἶ-
πεν Ἡσαΐας· ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε. 41 Ταῦτα δὲ εἶπεν, ὅτε εἶδε
τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. Ἰδοὺ πάλιν τὸ, ὅτι, καὶ εἶπεν, οὐχὶ αἰτιολογίας, ἀλλ' ἐκβάσεως. οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ εἶπεν Ἡσαΐας, οὐκ ἐπίστευον· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ ἔμελλον πιστεύειν, διὰ τοῦτο εἶπεν Ἡσαΐας. τί οὖν οὐχ οὕτως ὁ εὐαγγελιστὴς λέγει, ἀλλὰ τὴν ἀπιστίαν ἀπὸ τῆς προφητείας, οὐ τὴν προφητείαν ἀπὸ τῆς ἀπιστίας εἶναί φησι· καὶ περαιτέρω, σφοδρότερον τοῦτο αὐτὸ τίθησιν, οὕτω λέγων, διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι εἶπεν Ἡσαΐας; ἐντεῦθεν παραστῆσαι διὰ πολλῶν βούλεται τὸ τῆς γραφῆς ἀψευδές· καὶ ὅτι ἅπερ προεφήτευσεν, οὐχ ἑτέρως ἐξέβη, ἀλλ' ὡς εἶπεν. ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ, καὶ τίνος ἕνεκεν ἦλθεν ὁ Χριστός; οὐκ ᾔδει ὅτι οὐκ ἔμελλον αὐτῷ προσέχειν; καὶ τοὺς προφήτας εἰσάγει τοῦτο εἰδότας. ἦλθε δὲ, ἵνα πρόφασιν μὴ ἔχωσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἃ γὰρ προεῖπεν ὁ προφήτης, ὡς πάντως ἐσόμενα προεῖπεν. εἰ γὰρ μὴ πάντως ἔμελλεν ἔσεσθαι, οὐκ ἂν προεῖπε· πάντως δὲ ἔμελλεν ἔσεσθαι, ἐπειδὴ ἀνιάτως εἶχον ἐκεῖνοι. εἰ δὲ κεῖται τὸ, οὐκ ἠδύναντο, ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἤθελον, μὴ θαυμάσῃς. καὶ γὰρ καὶ ἀλλαχοῦ φησιν· (Ματθ.ιθ.ιβ.) Ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω. οὕτως οἶδε πολλαχοῦ δύναμιν τὴν προαίρεσιν λέγειν. καὶ πάλιν· (Ιωαν.ζ.ζ.) Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ. τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῇ κοινῇ συνηθείᾳ φυλαττόμενον ἴδοι τις ἄν· ὡς ὅταν λέγῃ τις, οὐ δύναμαι ἀγαπῆσαι τὸν δεῖνα, τὸ σφοδρὸν τῆς βουλήσεως δύναμιν λέγων. καὶ πάλιν, οὐ δύναται ὁ δεῖνα γενέσθαι χρηστός. καὶ ὁ προφήτης δὲ τί φησιν; (Ιερ.ιγ.κγ.) Εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ, καὶ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὁ λαὸς οὗτος δυνήσεται εὖ ποιῆσαι μεμαθηκὼς κακά. οὐ τοῦτό φησιν, ὅτι ἀδύνατος αὐτοῖς ἡ τῆς ἀρετῆς ἐργασία· ἀλλ' ὅτι οὐ βούλονται, διὰ τοῦτο οὐ δύνανται. καὶ ὃ λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς, τοῦτό φησιν, ὅτι ἀδύνατον ἦν ψεύσασθαι τὸν προφήτην. οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἀδύνατον ἦν αὐτοὺς πιστεῦσαι. ἐνῆν γὰρ, καὶ πιστευσάντων αὐτῶν, ἀψευδῆ μένειν. οὐ γὰρ ἂν ταῦτα προεῖπεν, εἰ πιστεύειν ἔμελλον. τί οὖν, φησιν, οὐχ οὕτως εἶπεν; ὅτι ἰδιώματα τινὰ ἡ γραφὴ τοιαῦτα ἔχει, καὶ δεῖ τοῖς νόμοις αὐτῆς παραχωρεῖν. Ταῦτα δὲ εἶπεν, ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ. τίνος; τοῦ πατρός. πῶς οὖν ὁ Ἰωάννης περὶ τοῦ υἱοῦ λέγει, ὁ δὲ Παῦλος περὶ τοῦ πνεύματος; οὐχ ὡς συναλείφοντες τὰς ὑποστάσεις, ἀλλὰ μίαν ἀξίαν δηλοῦντες εἶναι, φασι. (Πραξ.κη.κε.) καὶ γὰρ τὰ τοῦ πατρὸς, τοῦ υἱοῦ, καὶ τὰ τοῦ υἱοῦ, τοῦ πνεύματός ἐστι. (γρ. πατρὸς) καίτοι πολλὰ δι' ἀγγέλων εἶπε, καὶ οὐδεὶς λέγει, καθὼς εἶπεν ὁ ἄγγελος· ἀλλὰ τί; ὁ Θεὸς εἶπε. τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δι' ἀγγέλων εἰρημένα, τοῦ Θεοῦ ἂν εἴη· οὐκ ἔτι δὲ καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῶν ἀγγέλων. ἐνταῦθα δὲ τοῦ πνεύματός φησιν εἶναι τὰ ῥήματα. Καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. τί ἐλάλησεν; (Ησ.ς.α.) Εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς. δόξαν οὖν ἐνταῦθα φησι, τὴν ὄψιν ἐκείνην, τὸν καπνὸν, τὸ ἀκοῦσαι μυστηρίων ἀπορρήτων, τὸ ἰδεῖν τὰ Σεραφὶμ, τὴν ἀστραπὴν τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου πηδῶσαν, ἣν ἀντιβλέψαι αἱ δυνάμεις οὐκ εἶχον ἐκεῖναι. (Ησ.ς.η.θ.) καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. τί ἐλάλησεν; ὅτι ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν· Τίνα ἀποστείλω, καὶ τίς πορεύσεται; καὶ εἶπον· ἰδοὺ ἐγώ εἰμι, ἀπόστειλόν με. καὶ εἶπεν· ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆ-
τε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 40 Ἐτύφλωσε γὰρ αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς,
καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, μή ποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν.

Ἰδοὺ πάλιν ἕτερον ζήτημα· ἀλλ' οὐκ ἔστιν, ἐὰν ὀρθῶς προσέχωμεν. ὥσπερ γὰρ ὁ ἥλιος τῶν ἀσθενῶν πλήττει τὰς ὄψεις οὐ παρὰ τὴν οἰκείαν φύσιν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν μὴ προσεχόντων τοῖς τοῦ Θεοῦ λόγοις γίνεται. οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Φαραὼ τὴν καρδίαν σκληρῦναι λέγεται, οὕτω

καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἐπὶ τῶν φιλοτεκνούντων τοῖς τοῦ Θεοῦ λόγοις γίνεσθε. ἰδίωμα γὰρ καὶ τοῦτο τῆς γραφῆς· ὡς ἐπὶ τοῦ, Παρέδωκεν εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ἐπὶ δὲ, ἀπέστειλε τοῖς ἔθνεσι· καὶ τοῦτο, Συνεχώρησεν, ἀφῆκεν. οὐχὶ γὰρ ἐνεργεῖ ταῦτα εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑτέρων πονηρίας τοῦτα νομίζεται δίκαιον. ὅταν γὰρ ἐγκαταλείφθωμεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, παραδιδόμεθα δὲ διαβόλῳ· τῷ διαβόλῳ δὲ παραδιδόντες, μυρία πάσχομεν δεινά. φοβῶν τοίνυν καὶ ἀκροατὴν φησιν, ἐσκλήρυνε καὶ πεῖσθαι ἔδωκεν. ὅτι γὰρ αὐτὸς οὐ μόνον οὐ παραδίδωσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἐγκαταλιμπάνει, ἐὰν μὴ βουληθῶμεν, ἀκούσον τί φησιν· Οὐχὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν διίστασιν μέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν; καὶ πάλιν, Οἱ μακρυνόντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται. ὁ δὲ Ὡσηέ φησιν· Επελάθου νόμου Θεοῦ σου, κἀπιλήσομαί σου κἀγώ. καὶ αὐτὸς δὲ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις· Ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα ὑμῶν, καὶ σὺ οὐκ ἠθελήσατε; καὶ ὁ Ησαΐας δὲ πάλιν, Ηλθον, καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος· ἐκάλεσα, καὶ οὐκ ἦν ὁ ὑπακούσομαι. ταῦτα δὲ λέγω, δεικνὺς ἡμᾶς ἐρχομένους τῆς ἐγκαταλείψεως, καὶ αἰτίους γινομένους τῆς ἀπωλείας. ὁ γὰρ Θεὸς οὐ μόνον οὐ καταλιπεῖν θέλει κολάσαι βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι κολάζει, μὴ θέλων αὐτὸ ποιεῖ. Οὐ βούλομαι γάρ, φησι, τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. ὁ δὲ

Ησ. ναθ. β. Ψαλ. οϛ. κζ. Ωση. δ. ε. Λευκ. ιγ. λδ. Ησ. ν. β. Ιεζεκ. ιη. λβ.

Ἀπολλινάριος μέλλων τὸ Ιερεμιάμ καὶ διακρύει, ὁ καὶ Ησ. ὅσῳ μαν.

Χριστὸς ἐπὶ τῇ καταστροφῇ Ιερουσαλὴμ δακρύει, ὁ καὶ ἡμᾶς ἐπὶ φίλων ποιοῦμεν.

Ησ. πολλοὶ

Ταῦτ' οὖν εἰδότες, πάντα παραιτώμεθα ὥστε μὴ ἀφίστασθαι τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐχώμεθα τῆς ΗΘΙΚΟΝ καὶ ψυχικῆς ὠφελείας καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, καὶ μὴ παραιτώμεθα ἡμῶν τὰ μέλη (τοῦτο γὰρ μαινομένων καὶ ἐξεστηκότων ἐστὶν) ἀλλ' ὅσῳ αὖ κακῶς διακειμένους ἴδωμεν, θεραπεύωμεν μᾶλλον. καὶ γὰρ καὶ ἐν τοῖς σώμασι πολλοὺς πολλάκις ὁρῶμεν δυσιάτοις ἕλκεσι καὶ αὐίατα νοσήματα, καὶ οὐ παυόμεθα ἕως ἂν πάθωμεν φάρμακα. τί γὰρ ποδαλγίας χεῖρον; τί δὲ χειράγρας; ἆρ' οὖν παρακούσωμεν τῶν κάτω; οὐδαμῶς· ἀλλὰ πάντα ποιοῦμεν ὥστε ποδαγρίας ἰατοὺς ἀπολαῦσαι, ἕλκη δὲ καὶ τραύματα. τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν ποιῶμεν· καὶ, ἂν αὐίατα νοσῶσι, μὴ ὠμῶμεν θεραπεύοντες, καὶ βασάζωμεν ἀλλήλων τὰ βάρη. οὕτω γὰρ πληρώσομεν νόμον τὸν Χριστοῦ, καὶ τυχόμεθα τῆς ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. ξθ. 42 ΟΜΩΣ ΜΕΝΤΟΙ ΚΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΑΡΧΟΝτων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. 43 Ηγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ἀντὶ τοῦ ἢ παρ' τὴν τοῦ Θεοῦ.

Ρωμ. α. κπ.

ΑΝτα μὲν φεύγειν ὁμοίως ἡμῖν ἀναγκαῖον καὶ τὴν ψυχὴν διαφθείροντα πάθη· πολλῷ γε πλέον ἐκφεύγειν καὶ πολλὰ καὶ διὰ ἑαυτῶν πικίζοντα ἁμαρτήματα· τοῦτό μοι λέγω, τὴν φιλαργυρίαν. ἔστι μὲν οὖν καθ' ἑαυτὸ δεινὸν καὶ νόσημα· πολλῷ γε μᾶλλον χαλεπώτερον, ὅτι ῥίζα καὶ μήτηρ ἐστὶ πάντων τῶν κακῶν. τοιοῦτον καὶ ἡ κενοδοξία. ἰδοὺ γοῦν καὶ ὅτι τῆς πίστεως διὰ τὴν δόξης ἀπερράγησαν ἔρωτα. πολλοὶ γάρ, φησιν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· διὰ δὲ τοὺς Ιουδαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ὅπερ οὖν καὶ αὐτοῖς ἀνωθεν ἔλεγε, Πῶς δύνασθε πιστεύειν, δόξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητοῦντες; οὐκ ἄρα ἄρχοντες ἦσαν, ἀλλὰ δοῦλοι δουλείαν τὴν ἐσχάτην. πλὴν ἀμφὶ καὶ οὗτοι ὕστερον ἐλύθη ὁ φόβος. ὑδαμοῦ γὰρ ὅτι τῶν ἀποστόλων ὁρῶμεν τοῦτο κατεχομένους ἐν πάθει. καὶ γὰρ ἄρχοντες ἐπ' ἐκείνων ἐπίστευσαν καὶ ἱερεῖς. ἡ γὰρ τοῦ πνεύματος χάρις ἐλθοῦσα,

Ιωαν. ε. μδ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σα, πάντας αὐτοὺς ἀδάμαντος ἐποίησε στερροτέρους. ἐπεὶ οὖν ἕτοιμον ἦν αὐτὸν κωλύσαι, οὐκ ἐκώλυσε πιστεῦσαι τότε, ἀλλὰ καιρὸν ἐδίδου φησίν·

44 Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με·

Ὥσπερ οὖν ἔλεγε, τί δεδίκατε πιστεῦσαι εἰς ἐμέ; εἰς τὸν Θεὸν ἡ πίστις διαβαίνει δι' ἐμοῦ, οὕτω καὶ ἡ ἀπιστία. ὅρα πῶς διὰ πάντων τὸ ἀνθρωπάρεσκον δείκνυσι τῆς οὐσίας. καὶ οὐκ εἶπεν, ὁ πιστεύων ἐμοί, ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι τῷ ῥήματι ἔνεκεν ἔλεγεν, ὁ καὶ ἐπ' ἀνθρώπων δυνατὸν ἦν εἰπεῖν. ὁ γὰρ τοῖς ἀποστόλοις πιστεύων, οὐκ ἀνθρώπῳ πιστεύει, ἀλλὰ τῷ Θεῷ. ἀλλ' ἵνα μάθῃς, ὅτι περὶ τῆς εἰς τὴν οὐσίαν πίστεως αὐτὸς φησιν, οὐκ εἶπεν, ὁ πιστεύων μοι τοῖς ῥήμασιν, ἀλλ' ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ. καὶ διὰ τί μηδαμοῦ, φησίν, εἶπεν αὐτὸς τοῦτο; ὁ πιστεύων εἰς τὸν πατέρα, οὐκ εἰς τὸν πατέρα πιστεύει, ἀλλ' εἰς ἐμέ; ὅτι εἶπον πρὸ, ἰδοὺ ἡμεῖς πιστεύομεν εἰς τὸν πατέρα, καὶ εἰς σὲ οὐ πιστεύομεν. καὶ γὰρ ἀσθενέστερον ἔτι διέκειντο. διὸ τοῖς μὲν μαθηταῖς διαλεγόμενος οὕτως εἶπε· Πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. τούτους δὲ ἀσθενεστέρους ὁρῶν τὰ δίαδοτα ἀκούσαντα ῥήματα, ἄλλως ἀναγκάζει, δεικνὺς ὅτι οὐκ ἔστι πιστεῦσαι τῷ πατρὶ, μὴ πιστεύσαντας εἰς αὐτόν. καὶ ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι ὡς ἐπ' ἀνθρώπου εἴρηται, ἐπάγει· Ιωαν. ιδ'. α.

45 Ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. Τί οὖν; σῶμά ἐστιν ὁ Θεός; οὐδαμῶς. θεωρίαν γάρ, τὴν διὰ νοὸς φησιν ἀναβῆναι, καὶ ἀπιδεῖν τὸ ἀμοούσιον δηλῶν. καὶ τί ἐστιν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ; ὡς ἂν εἴποι τις· ὁ διὰ ποταμοῦ διαγεύμενος ὕδωρ, οὐ διὰ ποταμοῦ, ἀλλὰ διὰ πηγῆς λαμβάνει. μᾶλλον δὲ καὶ αὕτη ἔτι ἀσθενεστέρα ἡ εἰκὼν τοῦ πραγματικείμενον.

46 Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ πατὴρ τούτῳ καλεῖται πολλαχοῦ ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ ἐν τῇ καινῇ, καὶ αὐτῷ κέχρηται ὡς ὀνόματι. διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος ἀπαύγασμα αὐτὸν καλεῖ, ἐντεῦθεν μαθών. καὶ πολλαχοῦ δείκνυσιν ἐνταῦθα τὴν πρὸς τὸν πατέρα συγγένειαν καὶ οὐδὲν τὸ μέσον, εἴγε τὸ εἰς αὐτὸν πίστιν, μὴ εἰς αὐτὸν, ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον διαβαίνειν φησί. φῶς δὲ ἑαυτὸν ἐκάλεσε, διὰ τὸ τῆς πλάνης ἀπαλλάττειν, καὶ τὸ κοντὸν λύειν σκότος. Εβρ. α. γ.

47 Ἐάν τίς μου μὴ ἀκούσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν. οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. Ἵνα γὰρ μὴ νομίσωσιν ὅτι διὰ ἀσθένειαν τοῦτο καταφρονοῦντας παρέδραμε, διὰ τοῦτο εἶπε τὸ, οὐκ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον. Εἶτα, ἵνα μὴ ῥᾳθυμότεροι ταύτῃ γένωνται, μαθόντες ὅτι ὁ πιστεύων σώζεται, ὁ δὲ ἀπιστῶν κολάζεται, ὅρα πῶς αὐτοῖς καὶ φοβερὸν ἐπέστησε δικαστήριον, ἐπάγων. καὶ λέγων· 48 Ὁ ἐμὲ ἀθετῶν, καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν. Εἰ ὁ πατὴρ οὐδένα κρίνει, καὶ σὺ οὐκ ἦλθες ἵνα κρίνῃς τὸν κόσμον, τίς αὐτὸν κρίνει; Ὁ λόγος οὗ ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν. Ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγον, ὅτι οὐκ ἔστιν οὐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦτό φησιν, ὅτι οὐ τότε δυνήσονται ταῦτα λέγειν, ἀλλὰ τὰ ῥήματα, ἃ ἐλάλησα νυνὶ, ἐν τάξει ἔσται κατηγόρου, ἐλέγχοντα αὐτοὺς καὶ πᾶσαν ἀπολογίαν. καὶ ὁ λόγος οὗ ἐλάλησα. ποῖος λόγος;

49 Ὅτι ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα· ὅτι ὁ πέμψας με πατὴρ, ἐκεῖνός μοι ἔδωκεν ἐντολὴν, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω, Καὶ ὅσα τοιαῦτα ἕτερα. ἀρὰ τούτων διὰ αὐτοὺς ἕνεκα ἔλεγεν, ἵνα μηδεμίαν ἔχωσιν ἀπολογίας προφάσιν· ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο ἦν, τί Ησαΐας πλέον ἔξει; ἢ γὰρ ἐκεῖνος ὃ αὐτὸ τοῦτό φησι· Κύριος ἔδωκέ μοι γλῶσσαν παιδείας, τοῦ γνῶναι καιρὸν ἐν ᾧ ἐρεῖ λόγον. τί δὲ Ἰερεμίου; καὶ γὰρ ἐκεῖνος, ὅτε ἐπέμπετο, ἐνεπαίζετο. τί δὲ Ἰεζεκιήλ; ἢ γὰρ ἐκ τοῦ τὴν κεφαλίδα καταφαγεῖν, ὅτε ἐφθέγξατο. ἄλλως δέ, εὑρεθήσονται μέλλοντες ἀκούειν ὅπερ ἔλεγεν, αἴτιοι τῆς γνώσεως ὄντες αὐτοῖς. εἰ γὰρ ὅτε ἐπέμπετο, ἐνετείλατο τότε ἔλαβε, τί εἴπῃ, λοιπὸν ἐρᾷς ὅπου καιρὸν οὐκ ἦδει. καὶ τί τούτων ἀσεβέστερον τοῦ ῥήματος, εἰ οὕτως αὐτὰ τις δέχοιτο, καὶ μὴ καταμανθάνοι τῆς ταπεινότητος Ησ. ν. δ. Ιεζ. γ. α.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κ. φέρεται; τος αὐτῷ τιν'' αἰτήσω; ἀλλ' ὁ μὲν Παῦλός φησι κ) αὐτὸς εἰδέναι κ) σοὶ μαθητὰ ὁμολογῶ, τί δὲ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν κ) εὐάρεστον κ) τέλειον· ὁ δὲ υἱὸς οὐκ ἠπίστατο ἕως ἀποτολιῶ ἐλάβε; κ) πῶς σὺ ἔχοι λόγον τοῦτο; ὁρᾷς ὅτι διὰ τοῦτο εἰς ὑπερβολὴν ταπεινότητος ἀφ' ἑαυτοῦ ἐλήλυθα ἀλλ', ἵνα κἀκείνους ὑπαποστήσω, κ) σοὶ μὴ ταῦτα ὑποτοπήσῃ; διὰ τοῦτο αὐθέντινα φθέγγεται ῥήματα, ἵνα κἂν ὕστερος ἀναγκάσῃ φυγεῖν τὸ βυτελὲς τῶν λεχθέντων; ζωοειδῶς ὅτι ἀ τῆς φύσεως ἐστὶ τὰ λεχθέντα, ἀλλὰ τῆς τῶν ἀκουόντων ἀσθενείας.

50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἀποτολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ, καθὼς εἰρήκεί μοι ὁ πατήρ μου, οὕτω λαλῶ. Ὁρᾷς τὸ ταπεινὸν τῶν εἰρημένων; ὁ γὰρ ἀποτολιῶ λαβών, οὐκ ἔστιν ἐαυτοῦ κύριος. καίτοιγε αὐτὸς φησιν· ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς κ) ζωοποιῇ, οὕτω κ) ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιῇ. Εἶτα ἐγείραι μὲν οὓς θέλει ἐξουσίαν ἔχει· εἰπεῖν δὲ ὃ βούλεται οὐκ ἔχει; ὃ οὖν θέλει εἰπεῖν διὰ τῆς εἰρημένου, τοῦτ' ἔστιν· ὅτι οὐκ ἔχει φύσιν τὸ παρὰγμα ἕτερα μὲν ἀκοῦσον λέγειν, ἕτερα δὲ ἐμὲ φθέγγεσθαι. κ) οἶδα ὅτι ἡ ἀποτολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστι. τοὺς ἀκούοντας τοῦτο πλανᾶν λέγοντας, καὶ ὅτι λύμη τοιαύτη γενέναι τοῦτο εἶπεν. ὅταν ὃ λέγῃ, ἐγὼ δὲ κρίνω," μὴ εἶ τῆς ἀπωλείας τῶν τοιούτων ἑαυτὸν δείκνυσιν αὐτόν. διὰ τί γὰρ τὰ τοιαῦτα μορφοῦται, μέλλων ἀφίσεσθαι αὐτῶν κ) μηκέτι συγκίνεσθαι, ὅτι τοῦτον ἐγὼ ὡς ἴδιον φθεγόμενος διελέγξω ὑμῖν; ἀλλὰ πρὸς τὰ τοιαῦτα τοῦ παθεῖν. κ) διὰ τοῦτο εἰς τὰ ταπεινὰ ⟨Ν⟩ λόγον τοὺς ἀκούοντας κατέκλεισεν, ἵνα εἴπῃ, ὅτι ἕως τέλους ταύτην τοὺς ἀκούοντας ὑστέρησα ἀφῆκα φωνήν. ποίαν δή ταύτην; καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ. Εἰ δὲ ἀντίθεος ἦμεν, τοὐναντίον ἂν εἶπον· ὅτι οὐδὲν τῶν ἐμῶν Θεῷ δοκιμώτερον λέγω, ὥστε εἰς ἐμαυτὸν τοσοῦτον εἰσῆλθε δόξαν. νυνὶ δὲ τοσοῦτον εἰς αὐτὸν πρόσχημα ἀνήγαγον, ὡς μηδὲν'' ἐμοῦ φῆσαι. τίνος οὖν ἕνεκεν ἀ τὴν δύνασθέ μοι λέγοντι, ὅτι ἀποτολιῶ ἔλαβον, κ) οὕτω σφοδρᾶς ἀναφέρῃ τῷ πονηρῷ ὑμῶν ὑποψίαν τῆς ἀπιστίας; ὥσπερ γὰρ τοὺς ἀποτολιῶ δεχομένους ἀδύνατον ἄλλο τι ποιῆσαι ἢ λέγειν, ἢ ὅσα ⟨Ε⟩ πέμψαντες βούλονται, ἕως ἂν ἀποτολιῶ πληρώσι κ) μὴ παράχρημα πίωσιν· οὕτως οὐδὲ ἐμὲ ἄλλο τι παρῆκαι ἢ εἰπεῖν δυνατόν, ἀλλ' ἢ ἅπερ ὁ πατὴρ βούλεται. Α γὰρ ἐγὼ ποιῶ, ἐκεῖνος ποιεῖ, ὅτι μετ' ἐμοῦ ἐστι, κ) οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ. ὁρᾷς πῶς πρόχειρον δείκνυσι ζωγραφούμενον ἑαυτὸν τῷ γνησίῳ, ⟨Ε⟩ οὐδὲν μέσον ὄν; καὶ γὰρ ὅταν λέγῃ, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, οὐ τὴν ἐξουσίαν ἀφαιρούμενος λέγει, ἀλλὰ ὃ ἀλλότριον καὶ ἀνάρμοστον ἀναιρῶν. Εἰ γὰρ ἀν θεοποιοὶ ἐαυτῶν, πολλῷ μᾶλλον ὁ μονογενὴς υἱός." καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶ ἀληθές, ἄκουσον τί φησιν ὁ Παῦλος, ὅτι Ἐκένωσεν ἑαυτὸν καὶ προέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ', ὅπερ ἔφην, δεινὸν ἡ κενοδοξία, δῆλον. αὖτη γὰρ καὶ ἐκείνους μὴ πιστεύειν, καὶ ἑτέρους κακῶς πιστεύειν ἐποίησεν, καὶ ἃ δι' ἐκείνους ἐλέγετο φιλανθρωπίας ἕνεκεν, ταῦτα εἰς ἀσέβειαν ἐκλαβόν.

Φύγωμεν τοίνυν τὸ θηρίον τοῦτο διὰ πάντων. ποικίλον γάρ ἐστι κ) πολυπρόσωπον, κ) πολυταχοῦ διαπείρει τὸν οἰκεῖον ἰόν, ⟨Ε⟩ ἐν χρήμασι, κ) ἐν τρυφῇ, κ) ἐν κάλλει σωμάτων. διὰ τοῦτο πολυταχοῦ τὰ χρείαν ἐπιφέρομεν· διὰ τοῦτο ἡ τοῦ πάντα ἰάματα πλεονεξία, ὁ πολὺς τῶν οἰκετῶν ἐσμός· διὰ τοῦτο πολυταχοῦ μὲν ἡ χρεία καταπεφώνηται, κ) ἐν οἰκίαις, καὶ ἐν ἱματίοις, κ) ἐν τραπέζῃ· ἡ δὲ πλεονεξία κρατεῖ. βούλει δίξης ἀπολαύειν; ἔργασαι ἐλεημοσυνῶν· τότε σε ἐπαινέσονται ⟨Ι⟩ ἄγγελοι, τότε σε ὁ Θεὸς ἀποδέξεται. νυνὶ μὲν γὰρ τὸ θαῦμα μέχρι τῶν χρυσοτοίχων ἔστηκε κ) τῶν ὑφαντῶν· σὺ δὲ ἀστεφάνωτος ἀναχωρεῖς, καίπερ ὁρῶσα σεαυτὸν δεχομένην πολλάκις. ἀν' δὲ ταῦτα μὴ τῷ σώματι φερόμενος, ἀλλ' εἰς τὰ γαστέρος τῶν πενομένων κενώσῃς, πολλὸς ὁ κρότος πρόσωπα χθὲν ἔσαι, πολλὸς ὁ ἔπαινος. τότε αὐτὰ ἔξεις, ὅταν ἐπέρχῃς ὅλως· ἕως δ' ἂν μόνη κατέχῃς, οὐκ ἔχεις. θησαυρὸς γὰρ ἄπιστος ἡ οἰκία· φησαυρὸς δὲ βέβαιος αἱ τῶν πενήτων χεῖρες. τί τὸ σῶμα κοσμεῖς, τῆς ψυχῆς ἡμελημένης, ἀκαθαρσίᾳ κατέχομένης; τί μὴ τοσαύτην ἀπονέμεις τῇ ψυχῇ πρόνοιαν, ὅσην τῷ σώματι; καὶ-

κ. τί ἦν ἐκεῖνο τὸ ἠρημένον ἢ τί, φησιν, ὅτι ἐκ ἐμαυτοῦ. κ. ἐκ εἶμι τῆς ἀπωλείας τῶν τοι. ἄπιστος, φησιν, ἐμοί· αὐτοί. διὰ τί

Ιωαν. η. πθ.

φιλιπ. β. ζ.

ΗΘΙΚΟΝ

τοιγε πλείονα ἕδει· ἀλλ' ὅμως," ἀγαπητοί, καὶν τὴν ἴσην αὐτῇ πρόθεσιν ἔλῃ παρέχειν. χ. ἀγαπητοί,
εἰπέ γάρ μοι· Εἴ τις σε ἤρετο, τί βούλει, τὸ σῶμά σου εἰς λαμπρὸν καὶ εὐεκτοῦν καὶ ὥραν νικᾶν
καὶ ἱμάτια φορᾶν πολυτελῆ· ἢ τοῦτο μὲν ἀνάπηρον ἔχειν καὶ νόσων ἐμπεπλησμένον, καὶ χρυσοφορᾶν
καὶ καλλωπίζεσθαι; ὁ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τῆς φύσεως τοῦ σώματος ἔχειν τὴν εὐμορφίαν,
ἢ τὴν περιβολὴν τῶν ἱματίων; Εἶτα ὅτι μὲν τοῦ σώματος τούτου αἱρήσῃ, ὅτι δὲ τῆς ψυχῆς τοῦ- 5
ναντίον; καὶ αἰχμαλωτεῖ αὐτὴν ἕλκουσα καὶ δυσιδῆ καὶ μιαιφόνον, οἵει τι κερδοσθαι ἀπὸ τῶν χρυ-
σίων; καὶ ποσῆς ταῦτα ἀξίας; στρέψον τὸν κόσμον τοῦτον ἔνδον, καὶ τὰ περιδέραια ταῦτα τῇ
ψυχῇ περίθες. Τὰ μὲν γὰρ σώματι περικείμενα, ὅτε εἰς ὑγίειαν, ὅτε εἰς εὐμορφίαν αὐτοῦ ὅπο
ὀνίνησιν (οὔτε γὰρ τὸ μέλαν λευκὸν ἐργάσεται, οὔτε τὸ αἰσχρὸν καλὸν ἢ εὐειδές) τῇ δὲ ψυχῇ
μὴ περιθῇς, ταχέως αὐτὴν ἀντὶ μελαίνης λευκὴν ἐργάσῃ· αὐτὶ αἰσχρᾶς καὶ δυσειδοῦς κα- 10
Ησ. α. ιη. λὴν δὲ εὐειδῆ. Καὶ οὐκ ἐμός ὁ λόγος, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου οὕτω λέγοντος· Ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρ-
Λευκ. ια. μα. ταίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ· καὶ, Δότε ἐλεημοσύνην, καὶ πάντα ὑμῖν ἔσται καθα-
ρά. οὐ σαυτὴν μόνην, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνδρα ὅταν φιλανθρωπὴν καλὴν ποιήσεις. ἀν' γὰρ
ἴδωσι τὸν κόσμον τοῦτον ἀποθεμένην, ὁ πολλοὺς ἔξωσι δαπάνης ἀνάγκην· οὐκ ἔχοντες γάρ,
πλεονεξίας ἀποσχήσονται πάσης, καὶ εἰς ἐλεημοσύνην ἔσονται εὐκολώτεροι, καὶ ὑμᾶς ἀνωτέρους 15
δυνήσεσθε μὴ προῖκος συμβαλέσθαι τοὺς δέοντας. νικᾷ γὰρ πᾶσαν πρόφασιν τὴν τοι-
αύτην ἐξοισόμην. ποίῳ γὰρ σώματι ταῦτα φιλοτιμήσεσθε; ποίοις ὀφθαλμοῖς ἀνθρώπων βλέψετε
ἐλεημοσύνην ἀπαιτοῦσαι τοὺς ἄνδρας, ὅταν τὰ πλείονα εἰς τὴν τοῦ σώματος περιβολὴν
ἀναλίσκητε; τότε δυνήσῃ μὴ προῖκος φιλοτιμεῖσθαι τῷ ἀνδρὶ περὶ ἐλεημοσύνης, ὅταν
τὸν κόσμον τῶν χρυσίων ἀποθῇ. καὶν μηδὲν αἰτήσῃς, ὃ σαυτῆς ἐπλήρωσας ἅπαν· μᾶλλον 20
Α. Κορ. ζ. ιε. ἂν μὴ χάριν μὴ τὸ σὸν κερδανῶ, φησὶ, διὰ τῶν πραγμάτων" αὐτῶν φιλοτιμήσῃ. Τί γὰρ χ. ἀπῆ
οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ὥσπερ οὖν νικᾷ τὸ σὸν ἐκ σαυτῆς καὶ τὸ σὸν ἐκείνου δώσεις
τὸν λόγον, ὅτως, ἐὰν τὴν φιλοτιμίαν ταύτην ἀποδύσῃ πᾶσαν, διπλοῦν τὸ στέφανον ἕξεις,
μὴ τὸ ἀνδρὸς στεφανηφορήσασα καὶ συμπλέουσα τῷ σοὶ ἀκηράτους ἀγῶνας ἐκείνους, καὶ τῶν
ἀγωνίων ἀπολαύουσα ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλαν- 25
θρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΧΨΣ ιγ. Ομιλ. ο. ΠΡΟ ΔΕ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ, ΕΙ-
δὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς
τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπη- 30
σεν αὐτούς.

Α. Κορ. ια. α. Μιμηταί μου γίνεσθε, φησὶν ὁ Παῦλος, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. διὰ γὰρ
τοῦτο καὶ σάρκα ἐκ τοῦ φυράματος ἔλαβε τοῦ ἡμετέρου, ἵνα δι' αὐτῆς
Ρωμ. η. γ. ἡμᾶς παιδεύσῃ τοῦ ἀρετοῦ. Ἐν γὰρ ὁμοιώματι σαρκός, φησιν, ἁ- 35
μαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί. Καὶ αὐ-
Ματθ. ια. κθ. τὸς ὁ Χριστὸς φησι· Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς
τῇ καρδίᾳ· καὶ ταῦτα οὐ διὰ ῥημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν πραγ-
μάτων ἐδίδασκε. καὶ γὰρ καὶ Σαμαρείτιδι καὶ δαιμονιῶντα αὐτὸν ἐκάλεσε, καὶ πλάνον, καὶ λί-
θους ἠφίεσαν κατ' αὐτοῦ· καὶ νῦν μὲν ὑπηρέτας ἀπέστελλον ἵνα φαεισάμενοι, ὥστε αὐτὸν" συλ- 40 χ. ἀναιλῶσι
λαβεῖν, νῦν δ' ἄλλους καθίεσαν ὑπεξουλεύοντας· καὶ αὖθις πολλάκις ὑβρίζοντες διετέλεσαν, καὶ
ταῦτα οὐδὲν ἔχοντες ἐγκαλεῖν, ἀλλὰ καὶ εὑρεσιτεχνοῦντες διωκεσμούς." καὶ ὅμως μὴ τοσαῦτα χ. ἀπὸ
οὐκ ἀφίσασαι αὐτοῖς ἐν ποιῷ καὶ διὰ ῥημάτων καὶ διὰ πραγμάτων. καὶ οἰκέτου δέ τινος ῥα-
πίσαντος αὐτόν, φησιν· Εἰ μὲ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς,
τί

τί με δέρεις; ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἐπιβουλεύοντας. ἴδωμεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς τί ποιεῖ νῦν· μᾶλλον δὲ καὶ ἃ νῦν ἐπιδείκνυται πρὸς τὸν ἐπίβουλον. ὃν γὰρ μάλιστα πάντων ἐχρῆν μισεῖν, ὅτι μαθητὴς ὤν, καὶ τραπέζης καὶ ἁλῶν κοινωνήσας, καὶ θαύματα ἰδών, καὶ τοσούτων ἀξιωθείς, πάντων ἐποίησε χαλεπώτερα, λίθοις μὲν οὐ βάλλων, οὐδὲ ὑβρίσας, ἀλλὰ προδοὺς αὐτὸν καὶ παραδούς, τοῦτον ὅρα πῶς φιλοφρόνως δέχεται, νίπτων αὐτοῦ τοὺς πόδας. καὶ γὰρ ταύτῃ αὐτὸν κατασχεῖν ἐβούλετο τῆς πονηρίας ἐκείνης. καίτοιγε ἐκεῖνον, εἴπερ ἤθελε, καὶ ξηρᾶναι αὐτὸν ὡς τὴν συκῆν, καὶ διατεμεῖν ὥσπερ τὰς πέτρας ἔρρηξε, καὶ διασχίσαι ὥσπερ τὸ καταπέτασμα· ἀλλ' οὐκ ἐβούλετο ἀνάγκῃ, ἀλλὰ προαιρέσει τῆς ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἀπαγαγεῖν. διὰ τοῦτο καὶ ἔνιπτε τοὺς πόδας· καὶ οὐδὲ τοῦτο ᾐδέσθη ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος καὶ ἄθλιος. Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, φησίν, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα. οὐ τότε εἰδώς, ἀλλ' ὅτι ἐποίησεν, ὅπερ ἐποίησεν, εἰδὼς πάλαι. ἵνα μεταβῇ. μεγαλοφρόνως ὁ εὐαγγελιστὴς μετάβασιν αὐτοῦ τὸν θάνατον καλεῖ. ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. εἶδες πῶς μέλλων ἐγκαταλιμπάνειν αὐτοὺς σφοδροτέραν τὴν ἀγάπην ἐπιδείκνυται; τὸ γάρ, ἀγαπήσας, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς, τοῦτο δηλοῖ, οὐδὲν ἐνέλιπεν ὧν τὸν σφόδρα ἀγαπῶντα εἰκὸς ἦν ποιῆσαι. τί δήποτε δὲ οὐκ ἐξ ἀρχῆς τοῦτο ἐποίησε; τὰ μείζονα ὕστερον ἐργάζεται, ὥστε αὐτῶν ἐπιτεῖναι τὴν οἰκείωσιν, καὶ πολλὴν αὐτοῖς προαποθέσθαι παράκλησιν πρὸς τὰ μέλλοντα ἐπιέναι δεινά. ἰδίους δὲ αὐτοὺς λέγει κατὰ τὸν τῆς οἰκειώσεως λόγον· ἐπεὶ καὶ ἄλλους ἰδίους λέγει κατὰ τὸν τῆς δημιουργίας, ὡς ὅταν λέγῃ· Οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. (Ιωαν. α. ια.) τί δέ ἐστι, τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπειδὴ ἦσαν αὐτοῦ ἴδιοι καὶ οἱ τετελευτηκότες, οἱ περὶ τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ οἱ κατ' ἐκείνους· ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ κόσμῳ ἦσαν ἐκεῖνοι. ὁρᾷς ὅτι παλαιᾶς καὶ καινῆς αὐτός ἐστιν ὁ Θεός; τί δέ ἐστιν, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς; ἔμεινεν ἀγαπῶν διηνεκῶς, καὶ τεκμήριον τῆς πολλῆς ἀγάπης τοῦτο λέγει. καίτοιγε ἀλλαχοῦ ἕτερον εἶπε, τὸ, τὴν ψυχὴν τεθεῖναι ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ· ἀλλ' οὔπω ἐκεῖνο ἐγεγόνει. τίνος δὲ ἕνεκεν τοῦτο [νῦν] ἐποίησεν; ὅτι πολλῷ θαυμαστότερον ἦν, ὅτε λαμπρότερος παρὰ πᾶσιν ἐφαίνετο· καὶ παραμυθίαν δὲ οὐ μικρὰν κατέλιπε μέλλων ἀναχωρεῖν. ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλον ὀδυνᾶσθαι σφοδρῶς, ἀντίρροπον αὐτοῖς διὰ τούτων παράκλησιν ἐπεισάγει.

γ. ποιεῖ — γ. μεγαλοφροσύνης — γ. ἐπιτεῖναι,

2 Καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα, ἵνα παραδῷ αὐτόν. Τοῦτο ἐκπληττόμενος εἶπεν ὁ εὐαγγελιστὴς δηλῶν, ὅτι τοῦτον, τὸν ἤδη προδοῦναι ἐλόμενον αὐτόν, ἔνιψε. δείκνυσι δὲ αὐτοῦ πολλὴν τὴν πονηρίαν, ὅτι οὐδὲ τῶν ἁλῶν αὐτὸν ἡ κοινωνία κατέσχεν, ὃ μάλιστα οἶδεν ἐπέχειν πονηρίαν, οὐ τὸ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας παραμεῖναι τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ διαβαστάζοντα.

γ. παρενέβαλεν ὁ εὐαγ.

3 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα αὐτῷ εἰς χεῖρας δέδωκεν ὁ πατήρ, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει. Ἐνταῦθα καὶ θαυμάζων λέγει, ὅτι ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος, ὁ παρὰ Θεοῦ ἐλθών, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπιών, ὁ πάντων κρατῶν, τοῦτο εἰργάσατο· καὶ οὐδὲ οὕτως ἀπηξίωσε καταδέξασθαι πρᾶγμα τοσοῦτον. παράδοσιν δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὴν τῶν πιστῶν σωτηρίαν ἐνταῦθα καλεῖ. καὶ γὰρ ὅταν λέγῃ, Πάντα μοι παρεδόθη παρὰ τοῦ πατρός μου, (Ματθ. ια. κζ.) ταύτην λέγει τὴν παράδοσιν· ὡς καὶ ἀλλαχοῦ φησι, Σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας· (Ιωαν. ιζ. ς.) καὶ πάλιν, Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ἑλκύσῃ αὐτόν· (Ιωαν. ς. μδ.) καὶ, Ὅτι ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. (Ιωαν. γ. κζ.) ἢ τοῦτό φησιν, ἢ ὅτι οὐδὲν ἐλαττοῦσθαι ἔμελλεν ἀπὸ τούτου, ἀπὸ Θεοῦ ἐξελθὼν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγων καὶ πάντα ἔχων. ὅταν δὲ ἀκούσῃς παράδοσιν, μηδὲν ἀνθρώπινον ὑπολάβῃς. τὴν γὰρ εἰς τὸν πατέρα ἐνδείκνυται τιμὴν καὶ ὁμόνοιαν. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτῷ παραδίδωσιν, οὕτω καὶ αὐτὸς τῷ πατρί. καὶ δηλοῖ Παῦλος λέγων, Ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρί. (α. Κορ. ιε. κδ.) ἀνθρωπινώτερον δὲ αὐτὸ ἐνταῦθα εἶπε, τὴν πολλὴν περὶ αὐτοὺς ἐπιμέλειαν δεικνύμενος καὶ τὴν ἄφατον περὶ

γ. παρέδωκεν — γ. ἢ τοῦτό φησιν, ὅτι — γ. καθὼς φησι — γ. ἐνδ.

αὐτούς

αὐτοὺς ἐμφαίνων ἀγάπην, ὅτι ὡς οἰκείων ἐπεμελεῖτο λοιπὸν, διδάσκων αὐτοὺς τὴν μητέρα τῶν ἀγαθῶν τὴν ταπεινοφροσύνην, ἣν καὶ ἀρχὴν καὶ τέλος ἔφησεν εἶναι τῆς ἀρετῆς. οὐχ ἁπλῶς δὲ πρόσκειται τὸ, ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει· ἀλλ' ἵνα μάθωμεν ὅτι ἄξια ἐποίει τοῦ ἐκεῖθεν ἐλθόντος καὶ ἐκεῖ ἀπιόντος, ἅπαντα καταπατῶν τῦφον.

4 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ δείπνου, τίθησι τὰ ἱμάτια. Ὅρα πῶς οὐ τῷ νίψαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέρως τὸ ταπεινὸν ἐνδείκνυται. οὐ γὰρ πρὶν ἢ κατακλιθῆναι, ἀλλὰ μετὰ τὸ ἀναπεσεῖν πάντας, τότε ἀνέστη. ἔπειτα οὐδὲ ἁπλῶς νίπτει, ἀλλὰ τὰ ἱμάτια ἀποτιθέμενος. καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων ἔστη, ἀλλὰ καὶ λέντιον διεζώσατο. καὶ οὐδὲ τούτῳ ἠρκέσθη· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐγέμισε, καὶ οὐχ ἑτέρῳ πληρῶσαι ἐκέλευσεν, ἀλλὰ πάντα αὐτὸς ἐργάζεται ταῦτα, διὰ πάντων δεικνὺς ὅτι οὐκ ἀφοσιουμένους δεῖ ποιεῖν τὰ τοιαῦτα, ὅταν αὐτὰ ποιῶμεν, ἀλλὰ μετὰ πάσης προθυμίας. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τοῦ προδότου πρῶτου νίψαι τοὺς πόδας, ἐκ τοῦ εἰπεῖν,

5 Ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, Καὶ ἐπαγαγεῖν,

6 Ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ταῖς χερσὶ ταύταις, φησὶν, αἷς ὀφθαλμοὺς ἀνέῳξας καὶ λεπροὺς ἐκάθηρας, καὶ νεκροὺς ἀνέστησας; πολλὴν γὰρ ἔμφασιν καὶ τοῦτο ἔχει· διόπερ οὐδὲ ἐδεήθη αὐτῷ τι πλέον εἰπεῖν, ἢ τὸ σύ. καὶ γὰρ καθ' ἑαυτὸ ἱκανὸν ἦν τὸ πᾶν ἐνδείξασθαι. Ζητήσειε δ' ἄν τις εἰκότως, πῶς οὐδεὶς αὐτὸν τῶν ἄλλων ἐκώλυσεν, ἀλλὰ Πέτρος μόνος, ὅπερ οὐ μικροῦ φίλτρου καὶ αἰδοῦς ἦν. τίς οὖν ἐστιν ἡ αἰτία; ἐμοὶ δοκεῖ πρότερον τὸν προδότην νίψαι, εἶτα πρὸς τὸν Πέτρον ἐλθεῖν, καὶ τοὺς ἄλλους ἀπ' ἐκείνου παιδευθῆναι λοιπόν. ὅτι μὲν οὖν ἄλλον τινὰ πρὸ αὐτοῦ ἔνιψε, δῆλον ἐκ τοῦ εἰπεῖν, ὅτε δὲ ἦλθε πρὸς Πέτρον. ἀλλ' οὐκ ἔστι σφοδρὸς κατήγορος ὁ εὐαγγελιστής. τὸ γὰρ ἤρξατο, τοῦτό ἐστιν αἰνιττομένου. εἰ δὲ καὶ ὁ Πέτρος πρῶτος ἦν, ἀλλ' εἰκὸς τὸν προδότην ἰταμὸν ὄντα καὶ πρὸ τοῦ κορυφαίου κατακλιθῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἑτέρωθεν τὸ ἰταμὸν αὐτοῦ δείκνυται, ὅταν βάπτῃ μετὰ τοῦ διδασκάλου, καὶ ὅταν ἐλεγχόμενος μὴ κατανύσσηται. ἀλλ' ὁ μὲν Πέτρος ἅπαξ ἐπιτιμηθεὶς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ ταῦτα ἀπὸ φιλοστοργίας τὰ ῥήματα εἰπὼν, οὕτω συνεστάλη, ὡς καὶ ἀγωνιῶν καὶ τρέμων ἑτέρου δεηθῆναι πρὸς τὴν ἐρώτησιν· οὗτος δὲ συνεχῶς ἐλεγχόμενος οὐκ ᾐσθάνετο.

6 Ὅτε γοῦν ἦλθε πρὸς τὸν Πέτρον, λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;

7 Λέγει αὐτῷ· ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι· γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα.

Τουτέστι, τὸ κέρδος ὅσον τὸ ἐκ τούτου, τὴν ὠφέλειαν τῆς διδασκαλίας, καὶ πῶς ἱκανὸν εἰς πᾶσαν ἀγαγεῖν ταπεινοφροσύνην ἡμᾶς. τί οὖν ὁ Πέτρος; ἔτι κωλύει, καὶ λέγει·

8 Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Τί ποιεῖς, ὦ Πέτρε; οὐ μέμνησαι τῶν προτέρων ῥημάτων; οὐκ εἶπας, ἵλεώς σοι, καὶ ἤκουσας, ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ· καὶ οὐδὲ οὕτω σωφρονίζῃ, ἀλλ' ἔτι σφοδρὸς εἶ; ναὶ, φησί· πολὺ γὰρ τὸ γινόμενον καὶ ἐκπλήξεως γέμον. ἐπεὶ οὖν ἀπὸ πολλῆς ἀγάπης τοῦτο ἔπραττεν ἐκεῖνος, ἀπὸ τῆς αὐτῆς αὐτὸν χειροῦται πάλιν καὶ ὁ Χριστὸς, ὥσπερ [οὖν] καὶ ἐκεῖ σφοδρῶς ἐπιτιμήσας καὶ εἰπὼν, Σκάνδαλόν μοι εἶ, (Ματθ. 15. κγ.) οὕτω καὶ ἐνταῦθα λέγων, Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Τί οὖν ὁ θερμὸς καὶ διακαής;

9 Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. Καὶ ἐν τῇ παραιτήσει σφοδρὸς, καὶ ἐν τῇ συγχωρήσει σφοδρότερος γέγονε· ἑκάτερα δὲ ἐξ ἀγάπης. διὰ τί γὰρ οὐκ εἶπε, τίνος ἕνεκεν ἐποίει τοῦτο, ἀλλ' ἀπειλὴν ἐνέθηκεν; ὅτι ἐκεῖνος μὲν οὐκ ἂν ἐπείσθη. εἰ γὰρ εἶπεν, ἔασον, διὰ γὰρ τούτου πείθω ὑμᾶς ταπεινοφρονεῖν, ὑπέσχετο ἂν μυριάκις τοῦτο ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸν δεσπότην τοῦτο ποιῆσαι. (Ιωαν. 15. ἰ.) νῦν δὲ τί φησιν; ὃ μάλιστα ἐδεδοίκει καὶ ἔτρεμε, τὸ διαχωρισθῆναι αὐτοῦ. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ συνεχῶς ἐρωτῶν, ποῦ ὑπάγεις; διόπερ καὶ ἔλεγεν, ὅτι

ὅτι καὶ τὴν ψυχήν" δώσω ὑπὲρ σοῦ. Εἰ γὰρ ἀκούσας, ὅτι οὐκ οἶδας ὁ ποιῶ ἐγώ, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα, σοὶ δ' ὅπως ἀπέσῃ, πολλῷ μᾶλλον, εἰ ἔμαθε. Διὰ γὰρ τοῦτο εἶπε, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα, εἰδὼς, ὅτι ἐμὲ νεῦν μάθῃ, ἀντιπείσεται ἐκεῖνα. καὶ οὐκ εἶπε, δίδαξον οὖν με, ἵνα ἀφῶ· ἀλλ' ὁ πολλῷ σφοδρότερον ἐκεῖνα, οὐδὲ μαθεῖν ἠνείχετο, ἀλλ' ἐνίσταται λέγων· οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας. ὅπερ δὲ ἠπείλησεν, εὐθέως ἐχάλασε καὶ τοῦτο. Τί δέ ἐστι, γνώσῃ μετὰ ταῦτα; μετὰ ταῦτα· ποτε; ὅταν τῷ ἐμῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐκβάλῃς, φησίν· ὅταν ἴδῃς εἰς τοὺς ἀέρινους ἀναλαμβανόμενον· ὅταν τοῦτο τὸ παθος μάθῃς, ὅτι ἐκ δόξαν" κάθηται, τότε εἴσῃ ὃ νεῦν γινόμενον. Τί οὖν ὁ Χριστός; ὅπερ εἶπεν ὁ Πέτρος, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν,

10 Ο λελουμένος, φησίν, οὐ χρείαν ἔχει, εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι μόνον, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος. καὶ ὑμεῖς καθαροί" ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

11 Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν. Καὶ εἰ καθαροί εἰσι, τίνος ἕνεκεν νίπτει τοὺς πόδας; ὥστε ἡμᾶς μετεωρίζειν μαθεῖν. Διὰ τοῦτο οὐκ ἐφ' ἑτέρου μέρους ἦλθεν, ἀλλ' ὁ τῶν ἄλλων ἀτιμότερον εἰ) δοκῶ. τί δέ ἐστιν, ὁ λελουμένος; ἀντὶ τοῦ, ὁ καθαρός. ἀρ' οὖν αὐτοὶ καθαροὶ ἦσαν" οἵγε οὐδέπω τῶν ἁμαρτημάτων ἦσαν ἀπηλλαγμένοι, οὐδὲ πνεύματος ἐξωκισμένοι, ἅτε τῆς ἁμαρτίας ἔτι κρατούσης, τῆς κατάρας τοῦ χειροτονοῦντος, τοῦ ἱερείου οὐδέπω προσενεχθέντος; πῶς οὖν αὐτοὺς καθαροὺς εἰ) λέγῃ; "ἀλλ' ἵνα μὴ δόξῃ ταῦτα νομίσῃς αὐτοὺς καθαρὸς ὡς ἁμαρτημάτων ἀπηλλαγμένους, ἐπήγαγε· ἴδε, ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· τουτέστι, ταύτῃ τέως ἐστὲ καθαροί· ἤδη δὲ φῶς ἐδέξασθε· ἤδη τῆς πλάνης ἀπηλλάγητε τῆς Ἰουδαϊκῆς. καὶ γὰρ ὁ προφήτης φησί· Λούσασθε, καθαροὶ γίνεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. ὥστε ὁ τοιοῦτος λέλουται καὶ καθαρός ἐστιν. ἐπεὶ οὖν πᾶσαν πονηρίαν ἔρριψαν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐκεῖνοι, καὶ μετ' εἰλικρινοῦς διαθέσεως ζωὴν ἀσπάζονται, διὰ τοῦτό φησι πρὸς αὐτοὺς τὸν προφητικὸν λόγον, ὁ λελουμένος ἤδη καθαρός ἐστι. καὶ γὰρ ἐκεῖ λοῦσιν, οὐ τὸ διὰ ὕδατος λέγει τὸ Ἰουδαϊκόν, ἀλλὰ τὸν τῆς" ζωοποιοῦς καθαρμόν. Ησ. α. ιη

Γενώμεθα τοίνυν καὶ ἡμεῖς καθαροί· μάθωμεν καλὸν ποιεῖν. τί δέ ἐστι τὸ καλόν; Κρίνετε ὀρφανῷ καὶ δικαιώσατε χήραν· καὶ δεῦτε, καὶ διαλεχθῶμεν, λέγει Κύριος. πολὺς ὁ λόγος ἐν ταῖς γραφαῖς τῶν χηρῶν καὶ [τῶν] ὀρφανῶν· ἀλλ' ἡμῖν οὐδὲν τούτου λόγος. κἀπιτιμᾶν συνόντων ἡλίκον τὸ ἔπαθλον. Ἐὰν ὦσί, φησιν, αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ· ἐὰν ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡς ἔριον λευκανῶ. καὶ γὰρ ἀπροσκατάτευτον ἡ χάρις· διὰ τοῦτο πολλοὶ χωροῦσιν αὐτῆς ποιῆται συνουσίαν. καὶ γὰρ πρὸν δευτέρους ὁμιλῆσαι γάμους, διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον τὰ ἀπὸ τῆς χηρείας χωμώσουσι δεινά. ὁρέγωμεν τοίνυν αὐτῆς χεῖρα ἄπτωτες καὶ ἀῆττες καὶ γυμνάχες, ἵνα μήποτε χωροπωλῶμεν τὰ τῆς χηρείας δεινά." κἂν χωροπωλῶμεν, πολλοῦ ἀποδώμεθα φιλανθρωπίας" ἡμῖν ἀφορμήν. ὁ μικρὰ δυνάμενος τῶν δακρύων τῆς χήρας ἐστίν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν διανοίξαι δύναται. μὴ τοίνυν αὐτῆς ἐπεμβαίνωμεν, μηδὲ χείρονα ποιῶμεν τὴν συμφοράν, ἀλλὰ πάντι τρόπῳ βοηθῶμεν." οὕτω ποιῶμεν, πολλοὺς ἑαυτοῖς περιβαλούμεθα ἀσφάλειαν καὶ τῶν παρόντων καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. οὐ γὰρ ἐν τούτοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἡμῶν προστήσονται, τὰ πλείονα τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν διὰ τῆς εἰς αὐτοὺς εὐσπλαγχνίας χωρεμνόμενοι, καὶ μετὰ παῤῥησίας ποιοῦσαι τὸν δεσπότην ἵλεων τοῖς βήμασι τοῦ Χριστοῦ· "ὃ γὰρ ἠθέλετε ποιῶσιν ὑμᾶς ἵνα τύχητε, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. ΠΟΙΚΟΝ Ησ. α. κγ. Ησ. α. ιη

Ομιλ.

Ομιλ. κα. 12 ΚΑΙ ΕΛΑΒΕ ΤΑ ΙΜΑΤΙΑ ΑΥΤΟΥ, ΚΑΙ ΑΝΑΠΕΣΩΝ, ΠΑΛΙΝ ΕΙΠΕΝ ΑΥΤΟΙΣ· ΓΙΝΩΣΚΕΤΕ Τ΄ ΠΕΠΟΙΗΚΑ ΗΜΙΝ; ΚΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ.

ΑΛΕΠΟΝ, ἀγαπητοί, χαλεπὸν εἰς βάθος κακοῦ ἐλθεῖν. λοιπὸν γὰρ δυσθεράπευτος ἡ ψυχὴ γίνεται. διὰ τοῦτο χρὴ πάντα ποιεῖν, ὥστε μὴ ἁλῶναι τῷ ἄρχειν. εὐκολώτερον γὰρ μὴ ἁμαρτεῖν, ἢ ἁμαρτόντα ἀναλήψασθαι ἑαυτόν. ὅρα γοῦν, ὅπως ἐκάλεσεν ἑαυτὸν ὁ Ἰούδας, πόσης ἀπολαύει βοηθείας, καὶ οὐδὲ ὅτω διανίσταται. εἶπε πρὸς αὐτὸν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν διάβολός ἐστιν· εἶπεν, ὅτι ὁ πάντες πιστεύουσιν· εἶπεν, ὅτι ὁ καὶ πάντων λέγω· καὶ, ὅτι οἶδα ἐγὼ οὓς ἐξελεξάμην, καὶ οὐδενὸς τύπτων ἀφαιρεῖται. ὡς δὲ ἔνιψε τοὺς πόδας, καὶ ἀνέλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ κατεκλίθη, φησί· γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; οὐκέτι πρὸς Πέτρον μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἅπαντας διαλέγεται.

13 Ὑμεῖς φωνεῖτέ με, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ.

Ὑμεῖς φωνεῖτέ με· τὴν κρίσιν αὐτῷ προσλαμβάνει. εἶπα ἵνα μὴ τῆς ἐκείνων χρίτος εἶναι δόξῃ τὰ ῥήματα, ἐπαγέ· εἰμὶ γάρ. ὥμ οὖν πρὸς αὐτὸν τὸ λόγον εἰσαγαγεῖν, δύο τέως ἀνέπαφα ποιεῖ· ὃ δὲ πρὸς ἐκείνην εἰσαχθέντα βεβαιῶσαι πρὸς ἑαυτόν, ἀνύποπτον. εἰμὶ γάρ, φησιν. ὁρᾷς ὅταν πρὸς τὸν μαθητὰς διαλέγηται, πῶς ἐκκαλύπτων τὰ καθ' ἑαυτὸν φθέγγεται μᾶλλον; ὥσπερ οὖν λέγει, μὴ καλέσητε διδάσκαλον ὑπὲρ τῆς γῆς· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής· ὅτω λέγει, καὶ μὴ καλέσητε πατέρα ὑπὲρ τῆς γῆς. ὃ δὲ εἷς καὶ εἷς, ὅ πρὸς τὸν παρὸν εἴρηται μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ ἑαυτὸν ἐκβάλλων ἔλεγε, πῶς φησιν, ἵνα γοῦν φωτὸς ἀπόλαυσε; καὶ πάλιν, εἰ διδάσκαλον μόνον ἔλεγε καὶ πατέρα, πῶς λέγει, εἰμὶ γάρ· καὶ πάλιν, εἷς ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός;

14 Εἰ οὖν ἐγώ, φησιν, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, καὶ ὑμεῖς ἀλλήλων ὀφείλετε νίπτειν. 15 Τοῦτο γὰρ ὑπόδειγμα ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.

Καὶ μοι οὐκ ἔστι θαυμάσαι. αὐτὸς μὲν γὰρ διδάσκαλος καὶ κύριος, ὑμεῖς δὲ ἀλλήλων ὁμόδουλοι. τί οὖν ἐστι τοῦτο, οὕτω; μετὰ τῆς αὐτῆς ταπεινώσεως. διὰ γὰρ τοῦτο ἀπὸ τῶν μειζόνων παραδείγματα λαμβάνει τὰ ὑποδείγματα, ἵνα κἂν τὸ ἔλαττον ἐργασώμεθα. τὸ γὰρ διδάσκαλοι τοῖς παισὶ τὰ γράμματα μετὰ πολλοῦ τοῦ κάλλους γράφουσιν, ἵνα κἂν πρὸς τὸ κατάδεεστερον ἔλθωσι τῆς μιμήσεως. ποῦ νῦν οἱ διαπτύοντες τοὺς ὁμοδούλους; ποῦ νῦν οἱ τὰ ἱμάτια ἁπαρτοῦντες; τί προσέταττε τοὺς πόδας ὁ Χριστὸς ἐνίψαι, τί ἱερατεύσαι καὶ κλέπτου, καὶ πάλιν τὸν καιρὸν τῆς παραδόσεως, καὶ διὰ πάσης ἔλεγχε τραπέζης κοινωνὸν ἐποίησε, καὶ σὺ μεγαφρονεῖς καὶ τὰ ὀφρῦς ἀναστρέφεις; τοὺς πόδας οὖν ἀλλήλων νίπτωμεν, φησιν· ὀκνοῦμεν καὶ τῶν οἰκετῶν. καὶ τί μέγα, εἰ καὶ τῶν οἰκετῶν; ἐνταῦθα μὲν γὰρ ὁ δοῦλος καὶ ὁ ἐλεύθερος, ἀνομοῦ ὄντι διαφορᾷ· ἐκεῖ δὲ, παραγνωρίζει ἀλήθεια. φύσει γὰρ αὐτὸς κύριος ἐστιν, καὶ ἡμεῖς δοῦλοι, καὶ οὐδὲ τοῦτο προῃτήσατο νῦν [πιθαν.] νυνὶ δὲ ἀγαπητὸν, εἰ μὴ τοῖς ἐλευθέροις ὡς δούλοις ἡμᾶς χρησαίμεθα, ὡς αἰδραπόδοις δεσπότου. καὶ τί ἐρεῖ μοι τότε, τοσαύτης μὲν ἀνεξικακίας ὑποδείγματα λεγόντες, αὐτοὶ δὲ οὐδὲ μικρὸν μιμούμενοι, ἀλλ' ὄζειν ὀνειδίας ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐσκώπτομεν, ἐπαιρόμενοι καὶ τῷ ὀφείλειν οὐκ ἀποδιδόντες; ὅτε εἰ ἐθέλεις γὰρ ἡμᾶς ἀλλήλων κατέστησεν ὁ Θεὸς, αὐτὸς καταρξάμενος τούτου, καὶ ὀφειλέτας ἑαυτοῦ μόνους. αὐτὸς μὲν γὰρ κύριος ἐών· ἡμεῖς δὲ πρὸς τοῦτο ἐσιωπῶμεν. ὁ δὲ καὶ ἀνῆξατο διὰ τοῦτο εἰπεῖν· εἰ οὖν ἐγὼ, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, οὕτω καὶ ὑμεῖς. τὸ μὲν γὰρ ἀκόλουθον ἦν εἰπεῖν, πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς καὶ δοῦλοι· ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὰ διὰ τοῦτο τῶν ἀκροωμένων.

π

τί δήποτε ὁ αὐτὸς νῦν πεποίηκεν; ἔμθμον λοιπὸν τιμῆς ἀπολαύεσθαι ⓐ μὴ πλείονος, ⓐ ὁ ἐλαττόνος. ἵν' οὕτω μὴ κατ' ἀλλήλων ἐπαίρωνται, ἢ ταῦτα λέγωσιν ἃ νῦν τοῦ τότε, τίς ὅστις μείζων; μηδὲ ἀγανακτῶσι τοῖς ἀλλήλοις, πρώτων αὐτῶν καθαιρῆ τὰ φρονήματα, λέγων· ὅτι κἂν σφόδρα ἦς μέγας, ὀφείλεις ὅτι τοῦ ἀδελφοῦ μηδὲν μέγα φρονῆν. ἢ οὐκ εἶπε δὲ μεῖζον, ὅτι Εἰ ἐγὼ τῶν ποδῶν ἔνιψα, τί μέγα, αἱ ὑμεῖς τοὺς ἀλλήλων; ἀλλὰ διὰ τῶν ἔργων αὐτὸ δηλώσας, εἴασεν ἐν τῇ κρίσει τῶν θεωμένων λοιπόν. διὰ τοῦτο ἔλεγε, ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται. τοῦτο γάρ ἐστι διδάξαι, τὸ διὰ τῶν ἔργων αὐτὸ ποιῆν. τίνα γὰρ οὐκ ἂν τοῦτο τύφον καθέλοι; ποίαν οὐκ ἂν κενώσειεν ἀπονοίαν καὶ ἀλαζονείαν; ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβίμ, οὗτος τοὺς ποδας ἔνιψε τοῦ προδότου· σὺ δὲ ἄνθρωπε, γῆ καὶ σποδὸς ὢν καὶ τέφρα καὶ κόνις, ἐπαίρεις σεαυτὸν, καὶ μέγα φρονῆς; καὶ πόσης οὐκ ἂν εἶης ἄξιος γεέννης; Εἰ οὕτως ὑπτιωμεῖς μεγάλα φρονήματος, δείξω ἐγώσοι δείξω ὁδόν. οὐδὲ γὰρ οἶδας τί ποτέ ἐστιν. ὁ τοίνυν τοῖς πρώτοις ὡς μεγάλοις προσέχων, οὗτος ψυχῆς ἐστιν ἀτελοῦς. ὥστε οὐδὲ ταπεινοφροσύνη γνοίη ἄν, εἰ μὴ μετὰ μεγαλοψυχίας· οὐδὲ φύσημα, εἰ μὴ ἀπὸ μικροψυχίας. καθάπερ γὰρ ⓐ παῖδες ⓐ μικροὶ προσκαὶ ἀτελῆ τῶν προγυμνασμάτων ἐπίδοσιν, προσὸς σφαίρας καὶ τροχοὺς καὶ ἁρπαγάλας κεχηνότες, τῶν ὄντως μεγάλων οὐδὲ ἔννοιαν λαβεῖν δύνανται· οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα, ὁ μὴ φιλοσοφῶν οὐδὲν ἡγήσεται τὰ πρόκειμενα (ὁποιουοῦν οὐδὲ αὐτὸς αἱρήσεσαι καταμαθεῖν, οὐδὲ πρὸς ἕτερα αὐτὰ λαβεῖν) ὁ δὲ μὴ τοιοῦτος ἐναντία πείσεται, προσὸς ἀρπαγὰς καὶ σπιὰς καὶ ὀνείρατα καὶ τὰ τούτων ἁδρομέτερα προγυμνάσματα ἐπιτηδεύσας.

16 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.

17 Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. 18 Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω, ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, ὅτι ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ Ⓜ ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ [τὴν] πτέρναν αὐτοῦ. Ὀ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα λέγει ἀντιπάτρος. Εἰ γὰρ οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν, πῶς ἐμοῦ ὁ ταῦτα γέγονε, πολλῷ μᾶλλον χρὴ ταῦτα περὶ ὑμῶν γενέσθαι. Εἶτα; ἵνα μή τις εἴπῃ, τί δήποτε ταῦτα λέγεις; νῦν γὰρ οὐκ οἴδαμεν; προσέθηκε τοῦτο αὐτὸ, οὐχ ὡς ἀγνοοῦσι ταῦτα λέγω, ἀλλ' ἵνα διὰ τῶν ἔργων ἐπιδείξητε τὰ λεγόμενα. ὃ μὲν γὰρ εἰδέναι, πάντων· ὃ δὲ ποιῆν, ὀλίγων. διὰ γὰρ τοῦτο εἶπε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. διὰ δὴ τοῦτο αὐτὸ συνεχῶς καὶ ἐγὼ ἀεὶ λέγω, κἀκεῖνοι εἰδότων ὑμῶν, ἵνα εἰς τὸ ἔργον ὑμᾶς ἐμβιβάσω. ἐπεὶ καὶ Ἰουδαῖοι οἴδασιν, ἀλλ' οὐκ εἰσὶ μακάριοι. ὀλίγων γὰρ ποιοῦσιν αὐτά. ὀλίγων δὲ πάντων, φησίν, ὑμῶν λέγω. βαβαὶ τῆς ἀνεξικακίας. οὐδέπω Ⓜ προδότου ἐλέγχει, ἀλλὰ συσκιάζει τὸ πρᾶγμα, ἀντιδοὺς αὐτῷ μετανοίας χώραν. καὶ ἐλέγχει, καὶ οὐκ ἐλέγχει οὕτω λέγων· ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ Ⓜ ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ πτέρναν. δοκεῖ δέ μοι καὶ τοῦτο, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ πρὸς τοῦτο εἰρῆσθαι, ἵνα εἴ ποτε πρὸς οἰκετῶν, ἢ παρά τινων ἀτελεστέρων πάθοιέν τινες κακὸν, μὴ σκανδαλίζωνται, εἰς τὸ καὶ Ⓜ Ἰούδαν ἀφορῶντες πρόσκλημα, ὃς μυρίων ἀπολαύσας ἀγαθῶν, τοῖς ἐναντίοις ἠμείβετο τὸν εὐεργέτην. διὸ καὶ ἐπήγαγε· ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ ἄρτον· καὶ πάντα τὰ ἄλλα πρὸς εἰς τοῦτο, ὃ μάλιστα ἰσχυὸν ἐπὶ αὐτὸν καταμαθεῖν καὶ ἀντιτάξαι, τέθεικεν· ὁ πρὸς ἐμοῦ τρεφόμενος, ὁ πρὸς ἐμοῦ τραπέζης κοινωνῶν, φησί. ταῦτα δ' ἔλεγε, παιδιῶν αὐτοὺς τοὺς κακῶς ποιοῦντας διεργετῶν, κἂν μυρίως ἀναίτιως ἔχοντες. εἰπὼν δέ, ὑμῶν λέγω, ἵνα μὴ εἰς πολλοὺς προσκόψῃ ὁ λόγος, ἀποκλείει λοιπὸν αὐτὸν οὕτω λέγων· ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον. ὃ γὰρ, ὑμῶν πάντων, ὑμῶν πάντως εἰς ἕνα προσκόπτει τὸν λόγον· διὸ ἐπήγαγε, ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, δείκνυσι ἐκείνῳ ᾧ ταλαιπώρῳ, ὅτι οὐκ ἀγνοῶν συλλαμβάνεται,

ἀλλὰ

ἀλλὰ δὲ σφόδρα εἰδώς· ὃ δὲ αὐτὸ μάλιστα πάντων ἐκβιάζεται ἐμὲ αὐτὸν καταχεῖν. ἡ οὐκ εἶπε, παραδίδωσιν ἐμέ· ἀλλ', ἥρεν ἐπ' ἐμὲ πλεονασμόν, τὸ δολερὸν καὶ ὕπουλον καὶ λαθραῖον τῆς προδοσίας παραστῆσαι βουλόμενος.

ΗΘΙΚΟΝ Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα μὴ μνησικακῶμεν τοῖς ἀδικοῦσιν· ἀλλ' ἐλέγχωμεν αὐτοὺς καὶ θρηνῶμεν. θρηνῶν γὰρ ἄξιοι, οὐχ ὡς πάσχοντες, ἀλλ' οἱ ποιοῦντες κακῶς ἑαυτούς. μὴ γὰρ μέγιστα ἀδικοῦσιν ὅ τε πλεονέκτης, ὅ τε συκοφάντης, ὅ τε ἕτερόν τι κακὸν ἐργαζόμενος· ἡμᾶς δὲ ὠφελοῦσι τὰ μέγιστα, ἐὰν μὴ ἑαυτοὺς ἀδικῶμεν. οἵ τι λέγω· ἥρπασεν ὁ δῆνα; ἠυτύχησε; μᾶλλον τῆς ἀδικίας σὺ, καὶ ἐδόξασας τὸν Θεόν; μείζους δίκας τῆς εὐτυχείας ἐκείνης ἐκαρπώσω μισθούς· ὥσπερ οὖν ἐκεῖνος ἄφατον ἑαυτῷ ζωὴν ἅμα καὶ πῦρ. εἰ δὲ λέγοι τις· πῶς, εἰ μὴ ἠδυνάμην ἀμύνασθαι ἀδικήσαντα ἀσθενέστερος ὤν; ἐκεῖνο ἂν εἴποιμι, ὅτι ἠδύνασο μὲν θῦσαι δὲ δυσχερᾶναι, δὲ ἀποδυσωπῆσαι. τοῦτο γὰρ ἐν ὁσίοις ἡμῖν, τὸ καταισχῦναι τὸν λελυπηκότα, τὸ καταφάσαι αὐτοῦ μείζονα, δὲ τοὺς πάντας ὀφθαλμούς. ὁ τοίνυν τοῦτο μὴ ποιήσας, καὶ τοῦ μὴ ἀμύνασθαι μισθὸν λήψεται. δῆλον γὰρ ὅτι ἐκείνου κύριος ὤν, οὐκ ἂν ἐποίησεν. ὁ γὰρ ἠδικημένος, τῷ παθητῷ χέρητι ὅπλῳ, ὅταν μικρόψυχος ὢν, καταφαίς, λοιδορίαις, ἐπιβουλαῖς ἀμύνεται τὴν ἀδικηκότα. ταῦτα τοίνυν σὺ μὴ ποιήσῃς μόνον, ἀλλὰ καὶ θῦσαι δεῖ αὐτόν. "καὶ γὰρ ἂν ταῦτα μὴ ποιήσῃς, ἀλλὰ καὶ δύξῃ ὑπὸ αὐτοῦ, τῷ Θεῷ γέγονας ὅμοιος. Εὔχεσθε γάρ, φησιν, ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε ὅμοιοι τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὁρᾷς πῶς μέγιστα κερδαίνομεν ἀπὸ τῆς τῶν ἐχθρῶν ἐπηρείας; οὐδὲν οὕτω Θεὸν ἀφραίνει, ὡς τὸ μὴ ἀποδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ. καὶ τί λέγω, μὴ ἀποδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ; τιμωρίαν μὲν οὖν ἀποδιδόναι ἐπετάγημεν, ἐνεργείας, εὐχάς. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς μέλλοντα αὐτὸν παραδιδόναι, τοῖς ἀνωτίοις πᾶσιν ἐμείψατο· οἷς, οὐ πόδας ἔνιψεν, ἤλεγχε λάθρα, φειδομένως ἔπληττεν, ἐτεροκίνδυνε, τραπέζης καὶ φιλήματος μετεδίδου· καὶ οὐδὲ" τούτοις ἐφείσατο βελτίων· ὁ [ὅμως] πολλοὺς ἔσωσεν αὐτὸς ἑαυτὸν παραδούς. ἀλλά, φέρε, ὁ ἀπὸ τῶν δούλων σε παιδεύσωμεν, καὶ οὐ παιδείαις, τῇ ἐν τῇ παλαιᾷ, ἵνα ἐνδείξῃ σοφίαν ἔχοντας ἡμᾶς ἀπολογίας ἀφορμὴν, ὅταν μνησικακῶμεν. βούλεσθε οὖν εἴπω Μωϋσέα, ἢ ἐπὶ τὸν λόγον αὐτὸν ἀγάγωμεν; ὅσῳ γὰρ ἀνεχαιότερα διεξίῃ τὰ παραδείγματα, τοσούτῳ μᾶλλον ἡμᾶς νικήσομεν. τί δήποτε δέ; ὅτι τότε δυσκολώτερα ἦν ἡ ἀρετή. οὐδὲ γὰρ ἦσαν ἐγκεφαλοι ἔχον ἐκεῖνοι τότε, οὐ βίων παραδείγματα· ἀλλὰ γυμνὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ φύσις ἠγωνίζετο, καὶ ἀνερμάτιστος πάντα χρόνον ἠκολούθει ἰδαγκάζετο. ἀλλὰ τοῦτο καὶ Νῶε ἐπαινῶ, οὐχ ἁπλῶς τέλειον ἐκάλεσεν, ἀλλὰ προσέθηκεν, ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ, τουτέστιν, ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ὅτε πολλὰ τὰ κωλύματα ἦν. ἐπεὶ μετ' αὐτὸν ἔλαμψάν ἕτεροι, καὶ ὅμως οὐδὲν ἔλαττον αὐτῶν ἔζει. ἐν γὰρ τοῖς χρόνοις αὐτοῦ τέλειος ἦν. τίς οὖν περὶ Μωϋσέως μακρόθυμος; ὁ μακάριος δὲ γυναῖος Ἰωσήφ· ὃς τῇ σωφροσύνῃ λάμψας, οὐκ ἔλαττον ἔλαμψε τῇ μακροθυμίᾳ. ἐπροδόθη γὰρ οὐδὲν ἠδικηκώς, ἀλλὰ θεραπεύων, δουλεύων, τὰ οἰκεῖα πάντα ἐπιδεικνύμενος. καὶ τί ἐγκαλῶ γοῦν αὐτῷ φήσειν πονηρόν, καὶ οὐκ ἠμύνατο, καίτοι τὸν πατέρα ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ· ἀλλὰ καὶ ἁπλοῦς ἀπῆλθε κομίζων αὐλοῖς εἰς τὴν ἔρημον ἔφηβον· δὲ οὐχ εὑρὼν αὐλούς, καὶ παρεκάκησεν, οὐδὲ ἐπέστρεψε (καίτοιγε εἶχε πρόφασιν, εἰπεῖν ἐβούλετο) ἀλλὰ πρὸς τὰ θεῖα καὶ τοὺς ὁμοίους ἐκείνους ἦλθεν ἀλύφου γνησίου φυλάττων προαίρεσιν. πάλιν τὸ δεσμωτήριον οἰκήσας, καὶ τὴν αἰτίαν ἐρωτηθείς, οὐδὲν εἶπε πρὸς αὐτὸν πονηρόν· ἀλλ' ὅτι οὐδὲν ἐποίησα, καὶ κλοπῇ ἐκλάπην ἐκ γῆς Ἑβραίων. καὶ μὴν ταῦτα πάλιν ἠνώμενος κύριος, καὶ ἔθρεψε καὶ ἀπήλλαξε μυρίων δεινῶν. οὐ γὰρ νήφωμεν, οὐκ ἰσχύει τὸ πλησίον ἡ κακία τῆς ἀρετῆς ἡμᾶς ἐκβαλεῖν τῆς ἑαυτοῦ. ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι τοιοῦτοι· ἀλλὰ καὶ ἀπέδυσαν, δὲ αὐτὸν ἐπεχείρησαν, καὶ ὀνειδίζουσι δὲ ἐνύπνιον, καίτοι καὶ τοῦτο πρὸς αὐτοῦ" κομισάμενοι, δὲ ζωῆς καὶ ἐλευθερίας αὐτὸν ἐκβαλεῖν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκβαλῶ ἐπεχείρουν. ἢ ⓘ μὴ ἤθελον, τί ὃ ἀδελφὸν ἐωρῶν ἐν λάκκῳ γυμνὸν ἐρριμμένον. τί ταύτης τῆς ἀνελεημοσύνης χεῖρον; πόσων ἀνδροφόνων οὐκ ἦσαν χείρονες; ἢ μὴ ταῦτα ὃ αὐτὸν ἀπελθόντες, μυρίοις θανάτοις παρέδωκαν, ἀνθρώποις βαρβάροις ἢ ἀγρίοις αὐτὸν ἀποδόμενοι τοῖς βαρβάροις μέλλουσιν ἀπιέναι. ἀλλ' αὐτὸς ἡμόμενος βασιλέα, οὐ μόνον τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ἀφῆκεν, ἀλλὰ ἢ τῆς ἁμαρτίας αὐτοὺς τότε, τότε εἰς αὐτὸν ἦκον, ἀπήλλαξεν, οἰκονομίαν Θεοῦ τὰ γεγενημένα καλῶν, ἀ ποιεῖν ἐκείνων· καὶ ἅπερ ὃ ἐποίησεν εἰς αὐτούς, ἀ μνησικακῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶ ἀδελφοῦ ταῦτα πάντα ὑπέστη κρίνατο. μὴ γοῦν ταῦτα, ὅπερ εἶδεν ἀντεχόμενος αὐτὸ, ἔρριψε δὲ τοσοῦτον θάρρος, ἢ ὠλόλυξε δὲ τοσοῦτον ὡς τὰ μέγιστα ὑπηρετημένος, ὁ πάλαι πρὸ αὐτῶν ἀνηρημένος, ἢ πάντας αὐτοὺς εἰς Αἴγυπτον κατήγαγε, ἢ μυρίαις ἀνεργεσίαις ἠμείψατο. τίνα οὖν ἔξομεν ἀπολογίαν, μὴ νόμων ἢ χάριν ἢ τοσαύτης φιλοσοφίας ὀπίσσω μηδὲ τοσοῦτος χάειτος ἢ τὸν νόμον ζηλώσαντες; τίς ἡμᾶς ἐξαρήσει τῆς κολάσεως; ἀ γὰρ ἐστιν, οὐκ ἔστι μνησικακίας χαλεπώτερον. ἢ τοῦτο ἐδήλωσεν ὁ τὰ μυρία πάλαι ὀφειλῶν· εἶτα οὐκ ἀπαντηθείς, ἢ πάλιν ἀπαντηθείς· οὐκ ἀπαντηθεὶς μὲν διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν· ἀπαντηθεὶς δὲ διὰ τὴν οἰκείαν πονηρίαν, ἢ τὸ μνησικακῆσαι τῷ συνδούλῳ. ἅπερ πάντα μαθόντες, ἀφῶμεν τοῖς πλησίον τὰ ἁμαρτήματα, ἵνα τοῖς ἐνδυτοῖς αὐτοῖς ἀμειβώμεθα, ἵνα καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ τύχωμεν φιλανθρωπίας, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

20 Ομιλ. οβ. 20 ΑΜΗΝ, ΑΜΗΝ ΛΕΓΩ ΥΜΙΝ, Ο ΛΑΜΒΑΝΩΝ, ἐὰν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ἢ ὁ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει ⓦ πέμψαντά με.

ἀνταπόδοσις, 25 Μεγάλη τῆς πρὸς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ θεραπείας ἡ ἀνταπόδοσις, καὶ οὐ καρποὺς ὑπέσχετο ἡμῖν ἀποδώσειν. ὁ δεχόμενος γάρ, φησιν, ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· ὁ δὲ λαμβάνων ἐμέ, λαμβάνει ⓦ πέμψαντά με. τοῦ δὲ ⓦ Χριστὸν δέχεσθαι ἢ ⓦ τοῦτο πατέρα, τί ἄλλοτ' ἂν εἴη ἴσον; ἢ ποία αὕτη ἀκολουθία πρὸς τὰ ἔμπροσθεν εἰρημένα; τί δὲ καινὸν ἔχει πρὸς ὃ εἶπεν, ἐὰν ποιῆτε ταῦτα, μακάριοί ἐστε, ὃ ἐπαγγέλλειν, ὁ δεχόμενος ὑμᾶς; μεγάλη καὶ σφόδρα ζωοδοῦσα. καὶ σκέψει πῶς. ὅπερ γὰρ ἔμελλον ἐζιέναι καὶ πολλὰ πάσχειν δεινά, δύο ἔσποις αὐτοὺς παραμυθεῖται· ἑνὶ μὲν, τῷ πρὸς ἑαυτούς· ἑτέρῳ δὲ, τῷ πρὸς ἑτέρους. ἐὰν γὰρ φιλοσοφῆτε, φησιν, ἐμὲ δηλονότι πάντος ἔχοντες ἐν μνήμῃ, ἢ ἅπερ ἔπαθον, καὶ ἅπερ ἐποίησα, πρὸς φέροντες ἀπλῶς, ῥᾳδίως οἴσετε τὰ δεινά. ὁ τοῦτο δὲ μόνῳ τῷ ἔσπῳ, ἀλλὰ ἢ τῷ παρὰ πάντων πολλῆς ἀπολαύειν θεραπείας. ἢ ὃ μὲν πρότερον ἐδήλωσεν, εἰπών· ἐὰν ποιῆτε ταῦτα, μακάριοί ἐστε· ὃ δὲ ἕτερον, ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται, λέγων. ταῦτα γὰρ πάντων ἀνέῳξεν αὐτοῖς οἰκίας, ὥστε καὶ ἐκ τῆς τῶν ἔσπων φιλοσοφίας, καὶ ἐκ τῆς τῶν θεραπευόντων προθυμίας διπλοῦν ἔχειν παράκλησιν. εἶτα, ὅπερ ταῦτα αὐτοῖς διετάξατο ὡς μέλλουσι τὴν οἰκουμένην διατρέχειν ἅπασαν, ὑπνοῦν ὅλη ἑκατέρων τούτων ὁ προδότης ἀπεστέρηται, ἢ σοβεῖσθαι αὐτῶν ἀποκαλύσεται, ὅτε τῆς ἐν τοῖς πόνοις ἐστρωμένης, ὅτε τῆς τῶν ὑποδεχομένων θεραπείας, ἐστερήθη πάλιν. ὅπερ ἢ ὁ θαυμασιώτατος ὅπισθεν μαρτυρόμενος ἢ δηλῶν, ὅτι δι' ἐκείνου ταῦτα ἔπαθε), ἐπάγει.

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν· εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Πάλιν εἰς πρώτας πρεύσεις ⓦ φόβον τῷ μὴ ὀνομαστὶ εἰπεῖν·

22 Οἱ ὑ ἀποροῦντα, Καίτοι ἑαυτοῖς μηδὲν ζημιοῦντες πονηρόν. τῶν οἰκείων γὰρ λογισμῶν τῷ ἀπόφασιν τοῦ Χριστοῦ πιστότερον ἡγοῦντο· διὸ καὶ ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους. "Ὧ μὴ οὖν εἰς ἕνα ἀφιεῖσαν ὁ πόνος, ἵνα ἐτέμνετο τὸν φόβον." Ὧ ὑ ἀφαθεῖναι, εἰς ἑξύμων, ζημιεπάρασεν ἁπάντας. Τί οὖν; ⓐ μὴ ἄλλοι βλέπουσιν εἰς ἀλλήλους, ὁ δὲ πάντα καθ' ἑαυτὸν θερμὸς Πέτρος χ. τὴ χ. τὸ 5.

24 Τῷ Ἰωάννῃ νεύει. Ἐπειδὴ γὰρ καὶ ἀφέστερον ἐπεπιμήθη, καὶ βαλομένῳ νίψαι ἐκώλυσε, ὃ πάντα καθ' ἑαυτὸν ἐξέκεπαι ἀπὸ πόδου μὴ ὁρμῆς, ἐγκαλούμενος ὑ, τότε χάριν δεδικώς, ὅτε ἠσύχασεν, ὅτε ἐφείξατο· ἀλλὰ διὰ μέσου τοῦ Ἰωάννου βάλε) μαθεῖν. ἐκεῖνο ὑ ἄξιον διὰ πορῆσαι, τί δήποτε, πάντων ἀγωνιώντων, τρεμόντων, καὶ χορυφαῖος δεδικότος, ὁ Ἰωάννης ὥσπερ ἐντυφών, ἀνάκειται εἰς ⓦ κόλπον τοῦ Ἰησοῦ· καὶ οὐκ ἀνάκει) μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ζήτει ἐπιπίπτει; καὶ τοῦτο μόνον ἄξιον ζητήσεως, ἀλλὰ ὃ τοῦτο ἐξῆς. τί ὑ τοῦτο ἐστιν; ὁ πρὸς ἑαυτὸν λέτι, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Διὰ τί γὰρ μηδεὶς ἕτερος τοῦτο εἶπε πρὸς αὐτόν; καίτοι καὶ ⓐ ἄλλοι ἠγαπῶντο· ἀλλ' οὗτος πλέον τῶν ἄλλων. Εἰ ὑ μηδεὶς ἄλλος τοῦτο πρὸς αὐτὸν εἶπεν, ἀλλ' αὐτὸς πρὸς ἑαυτόν, θαυμαστὸν ὄντως. πῶς δὲ αὖ καὶ Παῦλος, καίτοι καλοκἀγαθος, ὅτω λέγων· 10

B. Kor. 12. β. Οἶδα ἄνθρωπον πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων. καίτοιγε ὁ μικρὸν αὐτοῦ διῆλθεν ἐγκώμια ἕτερα. ἢ μικρὸν εἰ) σοι δοκεῖ ὃ ἀκούσαντα, ἀκριβῶς μοι, εὐθέως ἀφέντα τὰ δίκτυα καὶ ⓦ πατέρα, ἀκολουθῆσαι, καὶ ὃ μὴ Πέτρου μόνον αὐτὸν λαβεῖν εἰς ὃ ὄρος, καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν εἰς οἰκίαν εἰσελθόντα; αὐτὸς ὑ ἡλίκον ἐγκώμιον τοῦ Πέτρου διῆλθε, καὶ οὐκ ἀπεκρύψατο, εἰρηκέναι ⓦ Χριστὸν λέγων· Πέτρε, φιλεῖς με πλέον τούτων; καὶ πῶς καθ' ὑ δείκνυσιν αὐτὸν θερμὸν καὶ γνησίως ἔχοντα πρὸς αὐτόν. ὅτε γοῦν ἔλεγεν, ἐξῆς ὑ Νί; οὐκ πολλοῦ πόδου ἦτο ἔλεγε. τί οὖν ἄλλος οὐδὲν εἶπε πρὸς αὐτόν; "Ὅτι οὐδὲ αὐτὸς εἶπεν ἄν, εἰ μὴ εἰς τοῦτο ἐνέπεσε τὸ χωρίον. Εἰ γὰρ εἶπεν, ὅτι Πέτρος ἐνθυσιν Ἰωάννῃ ἐρωτῆσαι, καὶ μηδὲν ἄλλο προσέθηκε, πολλοὺ ἐπιέι τὸν ἀποροῦντα, καὶ ζητεῖν ἠνάγκαζεν ἡμᾶς τὸν αἰτίαν. Διὰ τοῦτο λύων αὐτὸς ταύτην, ἀνέκειτο, φησιν, εἰς ⓦ κόλπον τοῦ Ἰησοῦ. ἢ μικρὸν οἶδ μεμαθηκέναι, ἀκούσας ὅλα ἀνέκειτο· καὶ τοιαύτης" αὐτῆς ὁ διδάσκαλος μετεδίδου παῤῥησίας; Εἰ ὑ καὶ τοῦτο τὸν αἰτίαν ζητεῖς μαθεῖν, ἀγάπης τὸ προῆγμα ἦν. Διὰ τοῦτό φησιν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς. ἐγὼ ὑ αὐτὸν καὶ δι' ἄλλο οἶμαι τοῦτο ποιῆν, βαλόμενον δεῖξαι ἀλλότριον" ἑαυτὸν τοῦ ἐγκλήματος. Διὰ τοῦτο παῤῥησιάζε) καὶ θαῤῥεῖ. ἐπεὶ διὰ τί μὴ ἐν ἄλλῳ χωρίῳ τοῦτο εἶπεν, ἀλλ' ὅτε ὁ χορυφαῖος ἐνθυσενεῖνα γὰρ μὴ νομίσῃς, ὅτι ὡς μείζονι ὄντι ἐνθυσεν, λέτει ὅτι διὰ τὸ πολλῷ ἀγαπᾶσθαι τοῦτο ἐγίνετο. τί ὑ ὁ βαπτιστὴς τῷ ζήτει; οὐδὲν οὐδέπω πρὸς αὐτὸν μέγα ἐπεπώθειν· ἀλλως ὑ, ὃ τῷ ἀθυμίαν καταφαύνει. Εἰκὸς γὰρ ὃ τῷ ὕψιν αὐτὸν εἰ) καταφῆ τότε. Εἰ γὰρ τοῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἐπροσέχθησαν, πολλῷ μᾶλλον τοῖς ὄψεσι. μειλιασόμενος τοίνυν αὐξεις τῷ λόγῳ καὶ τῇ ἐρωτήσει, προσοδοποιῆ καὶ συγχωρῆ δύναμεσιν ὅτι ὃ ζῆθος. σκόπει ὑ αὐτὸν καὶ τὸ ἀκόμπασον. οὐ γὰρ εἶπε τὸ ὄνομα, ἀλλ' ὅπ ὃν ἠγάπα· "καθάπερ καὶ Παῦλος, ὅτε ἔλεγεν, οἶδα ἄνθρωπον πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων. τότε δὴ προῆτον αὐτὸν ἐλέγχει ὁ Ἰησοῦς, καὶ οὐδέ τότε ὀνομαστί· ἀλλὰ πῶς; χ. ἀπὸ ὁ Π ἔλεγ. 15 20 χ. ἀλλ' 25 ἴσ. αὐτῷ χ. αὐτὸν 30 35

26 Ὡ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον δώσω. Καὶ ὁ ζῆπος ἐντρεπτικός. οὐδὲ γὰρ τῇ τραπέζαν ἠδέσθη, τοῦ αὐτοῦ ἄρτου κοινωνήσας. ἔστω, ἡ κοινωνία τῶν ἀλλων οὐκ ἐνέτρεψε· τὸ καὶ πρὸς αὐτὸν δέξασθαι τὸ ψωμίον, ἵνα οὐκ ἂν ἐπεισασάσατο; ἀλλ' οὐκ ἐκρυον.

27 Διὸ καὶ ὁ Σατανᾶς τότε εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν, Γελάσας αὐτὸν τῆς δυσχερωτίας. ἕως γὰρ ὧν τοῦ χορτοῦ, οὐκ ἔβλαπτε δήποτε, ἀλλ' ἔξωθεν" προσέβαλλεν. ὅπου ὑ δῆλον αὐτὸν ἐποίησε καὶ ἀφώλισεν, ἐπεπήδησε λοιπὸν μετ' ἀδείας. οὐδὲ γὰρ ἔδει τοιοῦτον ὄντα καὶ ἀδιόρθωτον ὅτι πολὺ μόνον κατέχειν ἔνδον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν λοιπόν, καὶ ἅποτ μηδέντα λαμβάνει τότε σκῆνος, καὶ καταλιπὼν αὐλεις ἐξῆλθε" νυκτός. χ. ἀπὸ τ. 40 χ. προσέβ. χ. ἐκπὸ.

27 Λέγει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

27 Λέγ. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἑταῖρε, ὁ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. 28 Καὶ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων. Βαβαί, πόση ἡ ἀναισθησία; πῶς οὐκ ἐμαλάχθη οὐδὲ ἠσχύνθη; ἀλλὰ ἀναισχυντότερος ἐγένετο, ἀξιῶν· Τὸ δέ, ποίησον τάχιον, ὑπερφυοῦς ἦν οὐδὲ συμβαλλόντος, ἀλλ' ὑποπτεύοντος καὶ δεικνύοντος, ὅτι αὐτὸς μὲν ἐβούλετο διορθώσασθαι· ὅπερ ἦν ἀδιορθώτως ἔχειν, ἀφίησιν αὐτόν. καὶ τοῦτο οὐδεὶς, φησὶν, ἔγνω τῶν ἀνακειμένων. πολλὴν ἂν τις ἐνταῦθα ἀπορίαν εὕροι, εἰπέ, ἐρωτησάντων τῶν μαθητῶν τίς ἐστι, λέγει· ᾧ βάψας τὸ ψωμίον ὑποδώσω, καὶ οὐδὲ οὕτω ζητήσαν· πλὴν εἰ μὴ λάθρα εἴρηκεν, ὥστε μηδένα ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ ὁ Ἰωάννης, ὅτε τοῦτο ἔλεγε τὸ σῆμα ἀναπεσών, ἐρωτᾷ μενοῦνγε καὶ τοῖς τί ἐστι, ὥστε μὴ ψεύδεσθαι φανερὸν ᾧ τοῖς τότε, καὶ ὁ Χριστὸς οὕτως ἀπεκρίνατο, οὐδὲ τότε αὐτὸν ἐποίησε φανερόν." καὶ ὁ μὲν καθ' ἑαυτὸν ἐμφαντικῶς εἶπεν, ἑταῖρε, ὁ ποιεῖς, ποίησον τάχιον," ᾧ ὃ οὐδὲ οὕτω ζητεῖσαν. τοῦτο δὲ ἔλεγε, δεικνὺς ὅτι ἀληθῆ τὰ τοῖς τοῦ Ἰουδαίους εἰρημένα ἵνα αὐτὸν τεθνάτω. ἦν γὰρ τοῖς ἐκείνοις εἰρηκὼς τὸ, Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν, καὶ οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ. ἕως μὲν οὖν κατεῖχεν, οὐδεὶς ἴσχυεν· ὅπερ ἦν ἀφῆκε λοιπὸν, δύσκολον τότε τὸ πρᾶγμα ᾖ. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα αἰνιττόμενος εἶπεν, ὁ ποιεῖς, ποίησον τάχιον· καὶ οὐδὲ τότε" αὐτὸν δῆλον ἐποίησε. Τάχα γὰρ καὶ αὐτὸν ἦν διέσπασαν, τάχα καὶ ὁ Πέτρος ἦν ἀφεῖλεν αὐτόν. Διὰ τοῦτο οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων. ἆρα οὐδὲ ὁ Ἰωάννης; οὐδὲ οὗτος· οὐ γὰρ ἂν" προσεδόκησεν ὅτι μαθητὴς ὄντι τοσοῦτον" χωρήσει προδοσίας. ὅπερ γὰρ πόρρω τῆς τοιαύτης πονηρίας ἦσαν, οὐδὲ περὶ ἑτέρων τοιαῦτα ὑποπτεύειν εἶχον. ὥσπερ οὖν ἔμπροσθεν αὐτοῖς εἶπεν, ὅτι οὐ περὶ πάντων λέγω, ἦν ἐγὼ ἐξελεξάμην, ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρε τὴν πτέρναν αὐτοῦ ἐπ' ἐμέ· οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀνόμασεν περὶ ἑτέρου λέγεσθαι.

30 Ἦν δὲ νὺξ ὅτε ἐξῆλθε, φησί. Διὰ τί μοι τὸ καιρὸν λέγει; ἵνα μάθῃς τὴν ἰταμότητα, ὅτι οὐδὲ ὁ καιρὸς αὐτὸν ἐπέσχε τῆς ὁρμῆς· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο αὐτὸν κατέδηλον ἐποίησε. "καὶ γὰρ φόβῳ κατεχόμενοι ἦν ἀγωνίας πολλῆς τότε ἐθορυβοῦντο· ἦν τῷ μὴ ἀληθῆ τὰ εἰρημένων αὐτῶν οὐκ ἦδεσαν," ἀνωφέλητον δέ, ὅτι, τοῖς πέπεισιν ἵνα ᾖ λέγω, ταῦτα ἔλεγε. πολλῷ γὰρ ἐποίησε τὸ σωζειν τὴν ἐπιμέλειαν, διδάσκων ἡμᾶς πολλῷ μᾶλλον περὶ τούτου ποιεῖσθαι σπουδήν.

29 Ἐδόκουν δέ τινες, ἀλλ' ὅπερ ὁ γλωσσόκομον εἶχε.

Καίτοιγε οὐδεὶς φαίνεται τοιοῦτον οὐδὲν αὐτοῦ χρήματα, ἀλλ' ὅτι μὲν ἔτρεφον αὐτὸν οὐκ ἀνέχονται αἱ μαθήτριαι, εἶπε· τοῦτο δὲ ἀδημονοῦντος ἦν λέγειν. πῶς δέ, μὴ πήραν, μὴ χαλκὸν, μὴ ῥάβδον κελεύων ἐπιφέρεσθαι, γλωσσόκομον ἐπιφέρεσθαι τοῖς τὴν τῶν πενήτων διακονίαν; ἵνα μάθῃς ὅτι καὶ σφόδρα ἀκτήμονας καὶ ἐσταυρωμένους, τούτου δὴ τὰ μέγιστα πολλῷ ποιεῖσθαι τὸν τοιοῦτον. πολλὰ γὰρ τοῖς τὴν ἡμετέραν οἰκονομίαν διδασκαλίαν ἐπορεύετο. τοῦτο οὖν καὶ λέγειν ἐνόμισαν αἱ μαθηταί, ἵνα τοῖς πένησί τι δῷ, καὶ οὐδὲ οὕτω συνέτρεχε τὸ μέγιστον ἑκάστης ἡμέρας μὴ θελῆσαι αὐτὸν τοιοῦτον ποιῆσαι. τοῦτο ἦν ἡμᾶς δὴ ποιεῖν, καὶ μὴ ἐκπομπεύειν τὰ τῶν ζώντων ἀμαρτήματα, καὶ ἀνιάτως ἔχοντα. καὶ γὰρ καὶ μετὰ ταῦτα ἐλθόντι τοσοῦτον φίλημα ἔδωκε, καὶ κατεδέξατο τοσοῦτον πρᾶγμα τοσοῦτον, καὶ ὅπερ τὸ πολλῷ" πλημμελέστερον ποιῆσαι, ᾧ φανερὸν" αὐτὸν, ᾧ θανάτου τὸν ἐπονείδιστον· καὶ πάλιν ἐκεῖ τὸν αὐτὸν φίλαυτον θεραπεύειν ἐπεδείκνυτο, καὶ δόξαν ἐνταῦθα τὸ πρᾶγμα καλὸν, διδάσκων ἡμᾶς, ὅτι οὐδὲν ὕστερον αἰσχρὸν καὶ ἐπονείδιστον, ὁ μὴ λαμπρότερον ποιεῖ τὰ μετὰ ταῦτα, ὅταν μετὰ Θεοῦ ᾖ. Μετὰ τοῦτο ὁ δέξηθεν τὰ Ἰούδαν ὅτι" τὸ προδοῦναι, λέγει·

31 Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, Ταύτην ποιοῦνται τοῦ λογισμοῦ τὴν μαθητῶν αἰτίαν, καὶ πείθων μὴ μόνον μὴ κατηφεῖν, ἀλλὰ καὶ χαίρειν. διὰ τοῦτο δὲ Πέτρου δεξιᾶς ἐπεμήσατο. Τὸ γὰρ ἐν θανάτῳ νομιζόμενον προσεῖναι θάνατον, δόξα μεγάλη· καὶ ὅτι

χ. ἐκεῖνος ὁ μὲν ἡμώτερον ἐλεγξαι αὐτὸς, ὁ χ. ἐκεῖνοι ὁ ἐλεγεν.

χ. αὐτοῖς ἰσ. αὐτοῖς ἐκεῖνον

χ. ἐξῆλθε

χ. ἐκεῖνοι ἐκ τῶν

χ. ἐνόμισε δέ, φησιν, ὅτι

χ. χαλεπώτερον χ. αὐτὸν,

ἰσ. τῷ

τῶτο ἔστιν ὃ πρὸ ἐμοῦ ἔλεγθ, Ὅταν ὑψωθῶ, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ πάλιν, Λύσατε τὸν ναὸν τῶτον· καὶ πάλιν, Σημεῖον δὲ δοθήσεται ὑμῖν, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. πῶς γὰρ δόξα μεγάλη, τὸ μὴ θάνατον ἰσχύσαι πρὸ τοῦ θανάτου μείζονα; ἵνα γὰρ πίστις δυνηθῇ ἡ ἀνάστασις, μείζονα εἰργάσαντο οἱ μαθηταί. Εἰ δὲ μὴ ἔζη, καὶ Θεὸς ἦν, πῶς ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ τοσαῦτα εἰργάσαντο ὅπι; Ιωαν. ιβ. λγ. Ιωαν. β. ιθ. Λεκ. ια. κθ.

32 Καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτόν. Τί ἐστι, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ; τῶτ' ἔστι, δι' ἑαυτοῦ, καὶ δι' ἑτέρου. Καὶ εὐθέως δοξάσει αὐτόν· Τῶτέστιν, ἅμα τῷ σταυρῷ. οὐδὲ γὰρ δεῖ χρόνου πολλοῦ φησιν, οὐδὲ μακρᾶς τῆς διατάσεως ἀναμένειν ἡμέρας· οὐδὲ τότε δείξει λαμπρὸν, ἀλλ' εὐθέως ἐν αὐτῷ τῷ σταυρῷ καὶ λαμπρὰ φανήσται. ὁ γοῦν ἥλιος ἐσκοτίσθη, αἱ πέτραι ἐρράγησαν, τὸ καταπέτασμα ἐράγη, πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη, ὁ Ἅδης σπόμενα εἶχε, καὶ φύλακες πρὸς ἐκπλήξεως· καὶ ὑπεκινήθη τῷ σώματι τῦ λίθου, ἀνέστη τὸ σῶμα· τεσσαρεσκαιδεκάτη ἡμέρᾳ πρῶτον, καὶ ἡ τοῦ πνεύματος ἦλθε χαρμονή, καὶ πάντες αὐτὸν εὐθέως ἀνεκήρυττον. τῶτο ἔστι, δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθέως δοξάσει αὐτόν· οὐ δι' ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, οὐδὲ δι' ἄλλης τινὸς δυνάμεως, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ. πῶς γὰρ καὶ ἐδόξασε δι' ἑαυτοῦ; πάντα προάξας καὶ πρὸς δόξαν τὸν ὑιόν· καίτοι πάντα ὁ υἱὸς ἐποίησεν. ὁρᾷς ὅτι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ γινόμενα τῷ πατρὶ ἀναπέμπει; 5 10 15

33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

Ἀρχεται λοιπὸν τῶν λυπηρῶν μᾶλλον τὸ δεινόν. ὅτε γὰρ Ἰούδας ἐξῆλθεν, οὐκ ἐπ' ἐσπέρας ἦν, ἀλλὰ νύξ. ὅπερ γὰρ ἔμελλον μικρὸν ὕστερον ὑπισχνεῖσθαι, ἐδεῖ πάντα τῶν μαθητῶν ἀφελεῖν ἀῶλείς, ὥστε ἔχειν ἐν μνήμῃ· μᾶλλον δὲ τὸ πνεῦμα πάντα αὐτοὺς ὑπέμνησε. πολλὰ γὰρ εἰκὸς, ἅτε προῶν τότε ἀκούοντας, καὶ τοιούτους μέλλοντας πειρασμοὺς ὑποφαίνειν, ἀποβάλλειν αὐτούς. καὶ γὰρ καὶ πρὸς ὕπνον καταφερόμενοι (καθὼς καὶ ἕτερός φησιν ἀναγελιστὴς) καὶ ἀθυμία ξυνεχόμενοι (καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς λέγει· Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν) πῶς ἂν ταῦτα πάντα κατέχον ἀκριβῶς; τί δήποτε οὖν ἐλέγετο; ἵνα μικρὸν αὖθις ἐγίνετο κέρδος εἰς τὸν Χριστοῦ δόξαν, καὶ σαφῶς εἰδέναι μὴ ταῦτα ὑπομιμνησκόμενοι, ὅτι ταῦτα πάλαι ἀκηκόατες ἦσαν παρὰ τοῦ Χριστοῦ. διὸ καὶ ἐνεκεν προκαταβάλλει αὐτὸν τὸν ψυχικὸν, λέγων· Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι; τοῖς μὲν γὰρ Ἰουδαίοις εἰκότως ἐλέγετο· ἡμᾶς δὲ τίνος ἕνεκεν ὑπίσης εἰς τὸν αὐτὸν ταύτην ἄγεις ἐκείνοις τοῖς ἀνωμόσιν; ἀδαμῶς. διὰ τίνος ἕνεκεν εἶπε, καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις; ἀνέμνησεν ὅτι οὐχὶ νῦν ἀπὸ τῆς τοῦ δεινοῦ προθεσίας ταῦτα προλέγει· ἀλλ' ἄνωθεν αὐτὰ προῄδει, καὶ μάρτυρες αὐτοῖ ἀκούσαντες, ὅτι καὶ πρὸς Ἰουδαίους ταῦτα ἔλεγε. διὰ δὲ προσέθηκε τὸ, τεκνία· ἵνα ἀκούσαντες, καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις, μὴ καὶ πρὸς αὐτοὺς ὁμοίως εἰρῆσθαι τὸ εἰρημένον νομίσωσιν. ἀλλὰ καταβάλλων τοίνυν αὐτοὺς, ἀλλὰ προμυθούμενος ταῦτά φησιν· ἵνα μὴ ἀπροσδόκητα ὑπισάντα αὐτοῖς τὰ δεινὰ συναράξῃ. ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. δείκνυσιν, ὅτι ὁ θάνατος αὐτοῦ μετάστασις ἦν, καὶ μετάθεσις ἀμείνων εἰς τόπον σώματος οὐ δεχομένου φθαρτά. Ταῦτα δὲ λέγει, καὶ ἵνα εἰς αὐτὸν διεγείρων πόθον καὶ θερμότερον πιεῖν. ἴστε γὰρ ὅτι, ἐπειδὴ ἴδωσιν τὸν φιλτάτων ἡμᾶς ἀναχωροῦντας, μᾶλλον ἀθερμαινόμενα, καὶ μᾶλλον, ὅταν ἴδωμεν εἰς τόπον ἀπιόντας, εἰς ὃν οὐδὲ δυνατὸν ἡμῖν ἀπελθεῖν. ἐκείνους μὲν οὖν φοβῶν ταῦτα ἔλεγε, τούτοις δὲ τὸν πόθον ἀνάπτων. τοιοῦτός, φησὶν, ἐστὶν ὁ τόπος, ὥστε μὴ μόνον ἐκείνους, ἀλλὰ μηδὲ ὑμᾶς τοὺς φιλτάτους δύνασθαι παραμένειν ἐκεῖ. ἐν ταῦθα δὲ τὸ ἀξίωμα τὸ ἑαυτοῦ δείκνυσι· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. διὰ τί ἄρτι; ἕτερος ἐκείνοις, καὶ ἕτερος ὑμῖν· τουτέστιν, οὐ μετ' ἐκείνων. ποῦ δὲ αὐτὸν ἐζήτησαν οἱ Ἰουδαῖοι, ποῦ οἱ μαθηταί; οἱ μαθηταί μὲν, ὅτε ἔφυγον· οἱ Ἰουδαῖοι δὲ, ὅτε τὰ δυνήκεσα ἔπαθον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παχον δεινα ἀ πονηρα ἐπαφιεμενα λογον, τῆς πολεως αὐτῆς ἀλωσις, ⁊ τῆς θεηλατου, πονηρου κατ' αὐτων φερομενης ὀργης. ἐκεινοις μεν οὖν τοτε ἔλεγε δι' ἐμου νυν ἀπιστω, ὑμιν δε νυν δι' ἐμου το μη ἀπροσδοκητα ἐπελθειν τα δεινα.

34 Εντολην καινην διδωμι ὑμιν. Επειδη γαρ εις θορυβον αὐλοις ἐμπεσειν εικος ην τα θεατρα ἀκουοντας, ὡς ἐρημους μελλοντας ἔσεσθαι, παραμυθειται αὐλοις, νυν παντων των ἀγαθων ριζαν ἀ ασφαλειαν προσβαλλων αὐλοις, νυν ἀγαπαν λεγων· ὡσανει ἔλεγεν, ἀλγειτε ἀπιστους ἐμου; ἀλλ', ἐαν ἀγαπατε ἀλληλους, ἔσεσθε ἰσχυροτεροι. πως οὖν τουτο εἰπεν; ὅτι ὁ τουτου μαλλον ὠρεγετο αὐλοις, εἰπεν. 35 Εν τουτῳ γνωσονται παντες, ὅτι ἐμοι μαθηται ἐστε. Διατουτο γαρ τουτο ἁμα ἐδηλωσεν, ὅτι ου σβεσθησεται ὁ χορος, οποτε ἀ γνωρισμα αὐλοις ἔδωκε. τουτο δε εἰπεν, ὅτε ὁ προδοτης αὐτων ἀπεχωρησεν. πως δε αὐτοις ἐντολην λεγει καινην, τι ἀ ἐν τῃ παλαια κειμενην; αὐτος αὐτοις ἐποιησε καινην ὡ δεσποτης. ἐπηγαγε γαρ· Καθως ἠγαπησα ὑμας. Ου γαρ προϋπηργμενων ὑμιν κατορθωματων ὀφλημα ὑμιν ἀπεδωκα, ἀλλ' αὐτος κατηρξα, φησιν. Οὕτω ἀ ὑμας δι' ἐρωτος τειν τους φιλτατους χρη ἀ μη ὀφειλοντας αὐτοις. ἀ ἀφεις εἰπεν τα θαυμαζα, ἀ ἐμελλον ποιειν, ἀπο της ἀγαπης αὐτοις χαριζηεσθαι. τι δηποτε; ὅτι τουτο μαλιστα δεικνυον ὠν ἐφιεμενους ἀγιας. πασης γαρ ἐστιν ἀρετης ἐποθεσις. δια τουτο μαλιστα ἀ σωζομενα παντα. τουτο γαρ ἐστιν ἐμοι, φησι, μαθητην· οὕτως ὑμας ἀπαντες ἐπαινεσονται, οταν ἰδωσιν ὑμας μεμυημενους τῃ ἐμῃ ἀγαπῃ. Τι οὖν; ἀ πολλῳ μαλλον τα θαυμαζα δεικνυσι τουτο; ἀ δαμως. πολλοι γαρ ἐρασται· Κυριε, οὐκ ἐν τῳ ὀνοματι σου δαιμονια ἐξεβαλομεν; και παλιν χαιροντων αὐτων ὅτι τα δαιμονια αὐτοις ὑποτασσεται, φησι· Μη χαιρετε, ὅτι τα δαιμονια ὑμιν ὑποτασσεται· ἀλλ' ὅτι τα ὀνοματα ὑμων γεγραπται ἐν τοις οὐρανοις. και μαλα τουτο πῃ οἰκουμενην ἐπηγαγετο, ὅπως ἐκφυγωσι πλανην. εἰ δε μη ἐν ἐκφυγωσι, ἀτε τοτε παρελθοντες. τουτο γαρ ἐποιησε καλους ἀ ἀγαθους, ὁ τῃ καρδιαν πονηρων ἀ τῃ ψυχῃ ἑνι μονον. Εἰ δε διεστησαν ἀπ' ἀλληλων, ἀπωλετο ἀ ἀπολωλει.

Οὐκ ἐκεινοις δε ταυτα διελεγετο μονοις, ἀλλα ἀ πασι τοις μελλουσι πιστευειν εἰς αὐτον. ἐπει ἀ ἐν ἀλλο ἐστι ὁ σκανδαλιζον ἑλλιπως, ἢ ὁ μη ἀγαπων ἑνι. ἀλλα και το σημαινα μη γινεσθαι ἐγκαλουσι, φησιν. Διατι ἀ ἐχ ἁπτω. που δε τῃ ἀγαπῃ ἐπεδειξαντο ἀποστολοι; ὁρας Πετρον ἀ Ιωαννην ἀδιαστατως ἐχοντας ἀλληλων, ἀ ὅπου τοιουτον ἀναβαινοντας; ὁρας Παυλον ἁπτομενον αὐτοις διαφερομενον, ἀ ἀπιστης; Εἰ γαρ τα ἀλλα ἐκεκλωτο, πολλῳ μαλλον εἰχεν τῃ μητερα των ἀγαθων. ἀπο γαρ ψυχης ἀρετης ἁπτεται το τουτο το παθημα βλαστανει· ἐνθα δε πονηρια, τουτο ξηραινεται το φυτον. ὁταν γαρ, φησι, Πληθυνθῃ ἡ ἀνομια, ψυγησεται ἡ ἀγαπη των πολλων. ἀ ἐλλιπως δε ἁπτεται σημαινα, ὡς βιος· βιον δε οὐδεν ἁπτεται ποιειν, ὡς ἀγαπη. ἐκεινα μεν γαρ οὐ ποιοικιλως πολλακις ἀ πλανης ἐκαλεσαν· βιου δε ἁπλαστευεσθαι οὐκ ἀν ἐχοιεν καθαρου. ὁτε μεν οὖν ἁπτο το κηρυγμα διεδοθη ἑως, εἰκοτως τα σημαινα ἐθαυμαζετο· νυν δε ἀπο βιου χρη θαυμαζεσθαι. οὐδεν γαρ ἁπτως ἀντιπιπτει ἑλλιπως, ὡς ἐρεται· οὐδεν σκανδαλιζει, ὡς κακια· ἀ εἰκοτως. ὁταν γαρ ἰδῃ πλεονεκτουντα, ἁρπαζοντα, και ἀναιτια κελευοντα, ἀ τοις ὁμοφυλοις, ὡς θηριοις, χειροηθιον ἀ κελευθεντα ἀ ἐχθροις ἀγαπαν, λεπρον ἐρασται ἀ εἰρηνικα. ὁταν ἰδῃ τεθνηκοντα θανατον, πως δεξεται του περι ἀθανασιας λογους; ὁταν ἰδῃ φιλαρχιαν και τοις ἀλλοις δουλευοντας παθεσιν, ἀκριβεστερον ἐν τοις ἑαυτῃ μελει δογμασιν, οὐδεν μεγα περι ἡμων φανταζομενος. ἡμεις γαρ ἐσμεν ἁπαντες, ἡμεις του μελειν αὐτοις ὑπο της πλανης. τα μεν γαρ δογματων, των περι ἑαυτοις παλαι κατεγνωσαν, ἀ τα ἡμετερα ὁμοιως θαυμαζοισιν· ἐν τῳ βιου δε ἡμων κωλυονται. το μεν γαρ δια λογων φιλοσοφησαι, ἐξην (πολλοι γαρ ⁊ περι αὐτοις τουτο ἐποιησαν) ὑπιζητουσι δε τα δια των ἐργων ὑπιδειξιν. Διατουτο παλαιους περι

πρὸς ἡμᾶς ἐνοείτωσαν. ἀλλ' ἁδαμῶς πίστιν δύνασι, ἀλλὰ τοῦ νεκροῦ ζῶντας ἐπιζητοῦσιν. δεῖξον γάρ μοι, φησι, τῷ πίστιν ἐξ ἔργων σου. ἀλλ' οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ μᾶλλον ὁρῶντες ἐκ τῶν ἐναντίων ἡμᾶς τοὺς πλησίον, λυμαινομένους τῇ οἰκουμένῃ. ταῦτα ἐλλιπῶς κατέχει, καὶ οὐκ ἀφίησι τοὺς ἡμᾶς μεταστῆναι. ὥστε ἡμεῖς τούτων δίκην δώσομεν· οὐχ ὑπὲρ ὧν κακῶς πεπράξαμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ὧν βλασφημεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. μέχρι τίνος χρήματα, καὶ τυφῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐσμὲν πεπεδεδεμένοι πάθεσιν; ἀποσῶμεν οὖν λοιπόν. ἀκούσωμεν τί φησιν ὁ προφήτης πρὸς τινων ἀνοήτων· Φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. ὅτι καὶ τῶν προόντων τοῦτό ἐστιν εἰπεῖν. ὅτω πολλοὶ καὶ τῶν ἀπόντων πεφιλόνεικονται. ὅτω καὶ αὖθις ὀνειδίζων ἔλεγε ὁ προφήτης· Μὴ οἰκήσετε μόνοι ὅτι τῆς γῆς; διὸ καὶ δέδοικα μή τι γένηται χαλεπόν, καὶ πολλοῦ ὅτι ἀπασωσώμεθα τοῦ τοῦ Θεοῦ τιμωρεῖσθαι. ὅπερ ἵνα μὴ γένηται, τῆς ἀρετῆς ὅτι μεμαθήκαμεν πάσης, ἵνα καὶ τῶν μεγίστων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ησ.κε.ιγ.

Ησ.ε.ιι.

χρ. ὀπισθόμεθα

Ομιλ.οη. 37 ΛΕΓΕΙ ΣΙΜΩΝ ΠΕΤΡΟΣ, ΚΥΡΙΕ· ΠΟΥ ΥΠΑΓΕΙΣ; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅπου οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.

ΜΕγα ἀγάπης καὶ πυρὸς αὐτὸ σφοδρότερον, καὶ τοῦ αὐτὸν λύειν τὸν δεσμόν. ἀλλ' οὐδὲν ὅτι κωλύμασι, ὅπερ αὐτῆς τῷ ῥαγδαῖον ὁρμῶν ὅτι ἐμποδίζειν δυνήσεται. ὁ γοῦν θερμότατος Πέτρος, ἀκούσας ὅπου ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς δὲ δύνασθε ἐλθεῖν, τί λέγει; Κύριε, ποῦ οὐ δύνασαι; ὅτι οὐκ εἶπεν, ὡς οὐκ ὅτω μαθεῖν βουλόμενος, ὡς ἀκολουθῆσαι ὅτι θυμοῦμαι. Φιλοτιμίας μὲν οὖν εἶπεῖν, ὅτι ἔρχομαι, οὐκ ἐτόλμησε τέως· φησὶ δὲ ποῦ οὐ δύνασαι; ὁ Χριστὸς δὲ οὐ τοῖς ῥήμασι, ἀλλὰ τοῖς πράγμασι τὴν ἀπόκρισιν ἀποκρίνεται. ὅτι γὰρ τοῦτο ἤθελε, δι' ὧν ὁ Χριστὸς εἶπε, δῆλον. Τί γὰρ φησιν; ὅπου ἐγὼ οὐ δύνασαι ἀκολουθῆσαι. ὁρᾷς ὅτι τὸ ἀκολουθῆσαι ἐπεπόθει, καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτᾷ; ἀκούσας δέ, ὅτι ἀκολουθήσεις ὕστερον, οὐδὲ ὅτω τὸν πόθον κατέσχε· καίτοι χρησὰς ἐλπίδας λαβών, ἀλλ' ὅτως ἐπείσθη ὡς εἰπεῖν,

χρ. κωλύσ' μοῦ σφοδρότερον. χρ. ὅσον τὸ ἀκόλουθησαι τῷ κύριμα.

38 Διὰ τί σου δύναμαί σοι νῦν ἀκολουθῆσαι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.

Ἐπειδὴ γὰρ ἀπιστίαν καὶ φόβον τῆς προδοσίας, καὶ τὸν γνησίων ἐφθόνει καὶ αὐτὸς ὤν, μετὰ παῤῥησίας δι' ἑαυτοῦ λοιπὸν ἐρωτᾷ, τῶν ἄλλων σιγώντων. Τί λέγεις, Πέτρε; εἶπεν, ὅτι σου δύνασαι, καὶ σὺ λέγεις, * δύναμαι; οὐκοῦν εἶσῃ ἀπὸ τῆς πείρας αὐτῆς, ὅτι οὐδὲν σοῦ ὄντος ἡ ἀγάπη, μὴ τῆς ἄνωθεν παῤῥούσης ῥοπῆς. ὅθεν δῆλον, ὅτι καὶ τὸ πάθημα ἐκεῖνο, αὐτὸ κηδόμενος, ζωοχόρησεν. ἐβούλετο μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τῶν τοιούτων παιδεῦσαι· ὅτι δὲ ἐπέμεινε τῇ σφοδρότητι, αὐτὸς μὲν οὐκ ἐπέδωκεν αὐτόν, ὅτε ὥσπερ ὅτι τὸν ἀρνησιν, εἴασε δὲ ἔρημον, ὥστε μαθεῖν τὸν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν. Εἶπεν, ὅτι δὲ παραδοθῶμαι, καὶ λέγει· Ἱλεώς σοι, σου μὴ ἔσαι σοι τοῦτο. ἐπεπλήσθη, καὶ οὐκ ἐπαιδεύθη· ἀλλὰ πάλιν, βουλομένου τοῦ Χριστοῦ νίψαι αὐτοῦ τοὺς πόδας, φησίν· " οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. ἀκούσας πάλιν, ὅτι οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, λέγει· κἂν πάντες σκανδαλισθῶσιν ἐν σοί, ἐγὼ οὐ σκανδαλισθήσομαι. ἐπεὶ οὖν εἰκὸς ἦν αὐτὸν εἰς ἀπόνοιαν ἐκπεσεῖν μεγίστην ἀντιπλέγειν αὐτῷ, παιδεύει λοιπὸν αὐτὸν μὴ ἀντιτίπτειν. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Λουκᾶς ἀντιπόμπους, αὐτὸν φησιν εἰρηκέναι· Καὶ ἐγὼ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· τυπτέσιν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἀπόλῃ, ἀλλὰ

Ματθ.ιϛ.κβ.

Λουκ.κβ.λβ.

χρ. ὁ μὴ πταίσοις ἕως τοῦ εἰς τ

πάντων

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πάντων ζαπεινοφρονεστάτου αὐτὸν διδάσκων, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐλέγχων φύσιν ὅτι οὐδὲν αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν ὑγιὲς ὑπάρχει. ὅπου γὰρ ἡ πολλὴ ἀγάπη ἀντιλογικὸν αὐτὸν ἐποίησε, σωφρονίζει λοιπὸν αὐτὸν, ἵνα μὴ καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα τοῦτο πάθῃ, ὅταν τῆς οἰκειότητος τὴν οἰκονομίαν ἀναδέξηται· ἀλλ' ἵνα ἀναμιμνησκόμενος ὧν ἔπαθεν, ὑπομνώσκῃ ἑαυτόν. καὶ ὅρα σφοδρότητα τοῦ σώματος. ὁ γὰρ ἅπαξ εἰς δὶς τὸν ἔπαθεν, ἀλλ' ὅτως δέξεται, ὡς ἐν βραχεῖ καιρῷ τεῖχον εἰπεῖν τὸ ῥῆμα τὸ τῆς ἀρνήσεως· ἵνα μάθῃ, ὅτι οὐχ οὕτως ἠγάπησεν, ὡς ἠγαπήθη. ἀλλ' ὅμως ταῦτα πεσὼν πάλιν λέγει· ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; ὅτως οὐκ ἀπὸ ψεύδους, ἀλλ' ἐκ τοῦ γυμνωθῆναι τῆς ἀνωθεν βοηθείας τέτρωται. τὴν μὲν οὖν ἀγάπην ἀποδέχεται ὁ Πέτρος, τὴν δὲ ἐξ αὐτῆς ἀκολουθοῦσαν ἀντιλογίαν παραιτεῖται. εἰ γὰρ ἀγαπᾷς, ὀφείλεις ὡς ἠγαπημένῳ πείθεσθαι. εἶπε καὶ σοὶ καὶ τοῖς μετὰ σοῦ, ὁ δυνάσας· τί φιλονεικεῖς; οὐκ οἶδας, τί ποτέ ἐστιν ἀπαγόρευσις Θεοῦ; ὅπου ἐν τούτῳ μαθεῖν οὐ θέλεις, ὅπου οὐχ οἷόν τε μὴ πεισθῆναι, ὁ λέγω, ἐν τῇ ἀρνήσει αὖθις μαθήσῃ. καίτοι πολύ σοι τοῦτο τότε ἀπιστότερον εἶναι ἐφαίνετο. τοῦτο μὲν γὰρ οὐδὲ ἤδεις· ἐκείνου δὲ τὴν γνῶσιν αὐτὸς εἶχες ἐν τῇ ψυχῇ. ἀλλ' ὅμως ἐγίνετο τὸ μηδὲ προσδοκηθέν. τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ὅπου γὰρ ἤκουσεν, ὅτι Ιωαν. ιε. ιγ.
μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἐπεπόθησεν θύεσθαι, ἀκόρεστος ὢν καὶ τῶν ἄκρων ἐφικνεῖσθαι βουλόμενος. ἀλλ' ὁ Χριστὸς, δεινοὺς ὄντι μόνον δεῖ ταῦτα μετ' αὐθεντίας ἐπαγγέλλεσθαι, φησί·

39 Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι· Τουτέστι, νεῶ. οὐδὲ γὰρ ἰῷ πολὺ τὸ διάστημα. ἀεὶ γὰρ τῶν νυκτῶν διελέγετο, καὶ προῆλθε καὶ δευτέραν ἰῶ φυλακὴν διελθοῦσα. κεζ ιδ

20 1 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία. Τοῦτο λέγει, ὅπου εἰκὸς ἰῶ αὐθις ἀκούσαντας ταραχθῆναι. εἰ γὰρ ὁ κορυφαῖος καὶ οὕτω διέπιπτεν περὶ φωνῆς ἀλεκτόρος τρὶς ἀπαρνησάμενος ἤκουσε, μεγάλην τινὰ προσδοκᾶν αὐθις πρέπουσαν ἐποίησε, εἰκὸς ἰῶ, ἱκανὴν καὶ τὰς ἀδαμαντίνους πρεπτέσθαι ψυχάς. ἐπεὶ οὖν ταῦτα λογιζομένους εἰκὸς ἰῶ αὐτοὺς καὶ ἐκφῆναι, ὅρα πῶς αὐτοὺς προδιαμυθεῖται, μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, λέγων· τούτῳ προέτρεψε τὸ θεότητος αὐτοῦ τὸ δυνάμιν ἐνδεικνύμενος, ὅπου καὶ τῇ ψυχῇ εἶχον, ταῦτα οἶδε καὶ εἰς μέσον ἄγει.

Πιστεύετε εἰς Θεὸν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε· Τουτέστι, πρώτα προελθόντα τὰ δεινά. ἡ γὰρ εἰς ἐμὲ πίστις καὶ Θεὸν γεγνηκότα, δυνατωτέρα τῶν ἐπιόντων ὄντι, καὶ οὐδὲν εἰάσει κρατῆσαι τῶν δυσχερῶν. εἶτα ἐπάγει·

2 Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν. Ὥσπερ Πέτρον ἀλύοντα προδιαμυθεῖται λέγων, ἀκηλυθήσεις ὕστερον· ὅτου καὶ τούτοις ταύτην τὴν ἐλπίδα ἐπιφαίνει. ἵνα γὰρ μὴ νομίσωσιν ἐκείνῳ μόνῳ τὴν ἐπαγγελίαν δεδόσθαι, φησίν· ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν. Εἰ δὲ μή, εἶπεν ἂν ὑμῖν, πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· πορεύσομαι

Τουτέστιν, ὅπου καὶ ὑμᾶς ἐκεῖνος ὁ χῶρος δέξεται ὁ καὶ Πέτρον. ἀφωνία γὰρ ἐκεῖ πολλὴ κατηγορίων, καὶ οὐκ ἔνι εἰπεῖν ὅτι ἑτοιμασίας δεῖται. ὅπου γὰρ εἶπεν, οὐ δύναταί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἵνα μὴ νομίσωσιν εἰς τέλος ἐκεκεῖνον, ἐπάγει· τοῦτ' εἶπε καὶ ἐπάγει

3 Ἵνα, ὅπου ἐγώ εἰμι, καὶ ὑμεῖς ἦτε. Τοσαύτην τὸ προάγματος τοῦτο πεποίηται τὴν ἀσφάλειαν, ὅτι ἤδη καὶ τοῦτο ἐλπίζομεν, εἰ μὴ πάλαι ὑμῖν προεσκεύασε, δεικνὺς ὅτι σφόδρα αὐτοὺς ἔχει θαρρεῖν καὶ πεποιθέναι. εἶτα, ἵνα μὴ δόξῃ, ὥσπερ ψυχαγωγῶν αὐτοὺς, λέγειν, ἀλλὰ πιστεύσωσιν ὅτι ὅτως ἐστὶν, ἐπάγει· ἐνταῦθα δείκνυσιν

40 4 Καὶ ὅπου ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. Ὁρᾷς πῶς δίδωσιν αὐθις ἀποδεῖξαι τὸ μὴ ἁπλῶς ταῦτα εἰρῆσθαι; τοῦτο ὃ λέγει, ὅπου ζωῆδεν ἐκείνῳ τὴν ψυχὴν τοῦτο λοιπὸν ζητοῦσαν μαθεῖν. ὁ μὲν γὰρ Πέτρος, οὐχ οἷός τε μαθεῖν, ἀλλ' ὥστε ἀκηλυθῆσαι, ἔλεγε ὅπερ ἔλεγε. ὅπου δὲ ἐπεπιμήθη σκάνδαλον, καὶ ὁ τέως ἀδύνατον ἐδόκει εἶναι, δυνατὸν αὐτὸς ἀπεφήνατο, ἀδύνατον δὲ φανὲν εἰς ἐπιθυμίαν αὐτὸν ἦγαγε τοῦ γνῶναι μετ' ἀκριβείας αὐτό.

ἐκεῖνο δὲ εἶπεν, ἐπεὶ ζωῆδεν.

ἔδειξεν.

αὐτό. Διὰ τοῦτο τούτοις φησί· καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. ὥσπερ γὰρ εἶπεν, ἀπρονήσῃ με, μηδενὸς μηδὲν προφθεγξαμένου, ἐκ τοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐρευνῶν, ἔλεγε· μὴ ταράττεσθε· ὅτω καὶ ἐνταῦθα εἰπών, ὅτι οἴδατε, τὴν ὑπομιμνήσκων ἐδήλωτὴν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν, ἐκ αὐτὸς αὐτοῖς δίδωσι προφάσιν τοῦ ἐρωτῆσαι. ὃ ὑ, ποῦ ὑπάγεις, Πέτρος μὲ ἀπὸ φιλοτιμίας πολλῆς, Θωμᾶς ὑ ἀπὸ δειλίας λέγει. γρ. φησί· γρ. ἐκ δηλοῖ ὅτι ἐκ αὐτῶν

5 Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις. Τὸν τόπον οὐκ ἴσμεν, φησί· ἐκ τὴν ἐκεῖ φέρουσαν ὁδὸν πῶς εἰδόμεθα; καὶ ὅρα μεθ' ὅσης ὑποστολῆς. ὁ γὰρ εἶπεν, εἰπὲ ἡμῖν τὸν τόπον· ἀλλ', οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις. τοῦτο γὰρ πάλαι πρώτης μαθεῖν ὠδίνων. εἰ γὰρ Ἰουδαῖοι διηπόρουν ἀκούοντες, καίτοιγε ἀπαλλαγὴν αὐτῶν βουλόμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐκ μὴ δέποτε αὐτῶν χειραγωγῆσαι βουλόμενοι μαθεῖν ἤθελον. ἐδεδοίκεισαν μὴ ὃν αὐτὸν ἐρωτῆσαι· ἐρωτῶσι ὑ ὅμως πάντα τὸ πολλοῦ πόθου καὶ τῆς ἀγωνίας. Τί οὖν ὁ Χριστός; γρ. ἐσαθεῖ γρ. Κύριε;

6 Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς (ΜΝ) πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. Τί οὖν οὐκ αὐθέως ἐρωτηθεὶς ἐφθέγξατο τὸ Πέτρου, ποῦ ὑπάγεις, εἶπεν, ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, ὑμεῖς ὑ ἀδυνατεῖτε ἐλθεῖν νῦν· ἀλλὰ πόσους ἐνέβαλε λόγων πλεῖσθαι, ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις ζωπηθείς; Ἰουδαίοις μὲν γὰρ εἰκότως τοῦτο οὐκ ἔλεγε· τούτοις ὑ διὰ τί; εἰπὲ μοι καὶ τούτοις καὶ Ἰουδαίοις, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει καὶ νῦν ὑ αὖθις λέγει σαφέστερον ἢ πρότερον. ἀλλως ὑ, καὶ Ἰουδαίοις μὲν σαφῶς ἔτως οὐκ εἶπεν. εἰ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἀδύνατε πρὸς τὸν πατέρα ἐλθεῖν, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ, αὐθέως ἂν τύφον τὸ πρᾶγμα ἐνόμισαν· νῦν δὲ ἀποκρύψας, εἰς ἀγωνίαν αὖθις ἐνέβαλε. καὶ τοῖς μαθηταῖς ὑ τίνος ἕνεκεν ἔτως εἶπέ, φησί, καὶ πρὸς Πέτρον; ἤδει αὐτοῦ τὴν πολλὴν πρόθυμίαν, καὶ ὅτι μᾶλλον ἐντεῦθεν ὑπεισέρχεται ῥᾳθυμία. ὥστε οὖν αὐτὸν ἀπαγορεῦσαι, κρύπτει. κατορθώσας δὲ ὅπερ ἐβούλετο πρὸς τὴν ἀσαφείαν καὶ τὸ κρύψαι τὸν λόγον, πάλιν αὖθις ἐκκαλύπτει. εἰπὼν γὰρ, ὅπου ὅπου εἰμί, οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν, ἐπήγαγε, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσι· καὶ πάλιν, οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. τοῦτο οὖν οὐκ ἐβούλετο αὖθις πρὸς τὴν ἀρχὴν εἰπεῖν, ὥστε μὴ εἰς πλείονα ἀθυμίαν ἐμβαλεῖν· ὅθεν ὑ αὐτοῦ κατεπράυνε, τότε λέγει. Ἀπὸ γὰρ τῆς ὑποπτερώσεως τοῦ Πέτρου ὁ πολὺς τῆς ἀθυμίας "ὄζεβαλεν, εἰς φόβον" τε ἐμπεσόντες μήποτε καὶ αὐτὰ ἀκούσωσι, κατεκέλλοντο μᾶλλον. ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός." τοῦτο ἀποδειξις τοῦ, οὐδεὶς ἔρχεται, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ· ὃ δέ, καὶ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή τοῦ, ὅπου πρώτως ταῦτα ἔσαι. οὐδὲν τοίνυν πρὸς ἐμοῦ ψεῦδος, εἰ ἀλήθεια· εἰ ὑ καὶ ζωή, ὥστε αὐτὸς ὁ θάνατος ὑμᾶς κωλύσαι δυνήσεται ἐλθεῖν. ἄλλως ὑ, εἰ ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός, ὑ δεήσεσθε τοῦ χειραγωγοῦντος· εἰ δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια, οὐ ψεῦδος καὶ λεγόμενα· εἰ ὑ καὶ ζωή, καὶν ἀποθάνητε, πεύξεσθε τῶν εἰρημένων. ὃ μὲν οὖν τῆς ὁδοῦ καὶ ζωῆς καὶ ὡμολόγησαν· τὰ δὲ λοιπὰ ἠγνόουν. ὑ μὲν ἐπόλμων εἰπεῖν ἄπορ ἠγνόουν· ἀλλ' ὅμως πολλὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τὴν προθυμίαν ἔλαβον. εἰ" ποίνυν ἐγὼ κύριός εἰμί, φησί, τοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀγαγεῖν, πρώτως ἤξετε ἐμοῦ. οὐδὲ γὰρ ὅστιν ἑτέραν ἐλθεῖν ὁδόν. εἰπὼν δὲ ἐμπροσθεν, ὑδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ἑλκύσῃ αὐτόν· καὶ πάλιν, ἐὰν ἐγὼ ὑψωθῶ ἀπὸ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν· καὶ νῦν πάλιν, οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ, δείκνυσιν ἴσον ἑαυτὸν τῷ γεγωνικότι. πῶς δὲ εἰπών, ὅποι ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε, ἐπήγαγε· 7 Εἰ ἐμὲ ἐγνώκειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν, καὶ ἀπάρτι γινώσεσθε αὐτόν, καὶ ἑωράκατε αὐτόν; Οὐχὶ ἐνδυπολογῶν. ἤδεσαν μὲν γὰρ αὐτόν, οὐχ ὕτω δὲ, ὡς ἐχρῆν. Θεὸν μὲν γὰρ ἤδεσαν, πατέρα δὲ οὐδέπω. ὕστερον γὰρ ὁ πνεῦμα ἐπελθὸν πᾶσαν ἐν αὐτοῖς κατεσκεύασε τὴν γνῶσιν. ὁ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ὅστιν· εἰ ἤδειτε τὴν ἐμὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἀξίαν, καὶ τὸν τοῦ πατρὸς ἤδειτε. καὶ ἀπάρτι γινώσεσθε αὐτόν, καὶ ἑωράκατε αὐτόν (ὃ μὲν μέλλοντος, ὃ δὲ πρόντος) τυτέστιν, δι' ἐμοῦ. ὅμην δὲ λέγει, τὴν τῆς διανοίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

δχθόιαν γνῶσιν. οὐδὲ μὴ γὰρ ὁρωμένοις δυνάμεθα καὶ ὁρᾶν καὶ ἀγνοῆν· οὐδὲ ὁ γινωσκο-
μένοις δ' δυνάμεθα γνώσκειν καὶ ἀγνοῆν. δχὰ ὅτό φησι, καὶ ἑωρακάτε αὐτόν· ὥσπερ φησὶν, ὧφ ἡμ
καὶ ἀπέλθοις. καίτοιτε ἦκ αὐτοῖ ἡ θυσία ὤφθη· ἀλλ' ὅμως φησὶν ὤφθαι δηλαδὴ, ὡς ἐκείνοις ἰδᾶν
δυνατόν. "ὅτω ὁ Εἰρὴν, ἵνα μάθῃς ὅτι ὁ αὐτὸν ἑωρακώς, ⟨W⟩ πεπλυνκότα οἶδεν. ἐθεάσαν-
5 το δ' αὐτὸν καὶ γυμνῇ τῇ οὐσίᾳ, ἀλλὰ σάρκα περιβεβλημένον. οἶδε δ' ἀλλαχοῦ καὶ τιμὼ ὄψιν Ματθ. ε. η.
γνῶσιν λέγειν· ὡς ὅταν λέγῃ, Μακάριοι ⟨Α⟩ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ ⟨W⟩ Θεὸν ὄψον-
ται. καθαροὺς δ', οὐχὶ οὐδὲ πορνείας ἀπηλλαγμένους, ἀλλὰ τοὺς πονηρῶν ἁμαρτημάτων φη-
σί. πᾶσα γὰρ ἁμαρτία ῥύπον ἐντίθησι τῇ ψυχῇ.

Πλύνα τοίνυν περιπόθητε, ὥστε ἀποσμῆξαι τιμὼ ῥυπαρίαν. ἀποσμήχῃ δ' ἂν ἔστον δ' ΗΘΙΚΟΝ
10 λοῦσον· ὕστερον δ' δὲ ἕτεραι ὁδοὶ πολλαὶ καὶ πονηραὶ. φιλάνθρωπος γὰρ ὢν ὁ Θεὸς, δὲ μὴ
ταῦτα ἔδωκεν ἡμῖν ὁδοὺς ποικίλας ἀπαλλαγῆς· ὧν περίτη πασῶν ἐστιν ἡ διὰ τῆς ἐλεημο- Σαρ. γ. κθ.
σύνης. Ἐλεημοσύναις γὰρ, φησι, καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι. ἐλεημοσύνῃ δ' ἐστὶ
καὶ τιμὼ δὲ ἀδικίας λέγω. τοῦτο γὰρ οὐδὲ ἐλεημοσύνη, ἀλλ' ὠμότης δὲ ἀπάνθρωπία. τί
γὰρ ὄφελος ἐνδῦσαι ἕτερον, καὶ ἐνδῦσαι ἕτερον; ἀπὸ γὰρ οἰκίας τὸ περίττωματος ἀρχέσθαι
15 δεῖ. τοῦτο δ' ἀπάνθρωπία. κἂν γὰρ πάντα τὰ περὶ ἑτέρων δῶμεν, οὐδὲν κέρδος ἡμῖν. καὶ
δείκνυσι ὁ Ζακχαῖος, ὃς τότε ἔφησεν ἀξιλεοῦμεν ⟨W⟩ Θεὸν, ἀλλὰ τὰ ἁρπαγέντων τετραπλα- Λουκ. ιθ. η.
σίονα. ἡμεῖς δ' μυρία ἁρπάζοντες, καὶ ὀλίγα διδόντες, νομίζομεν ἵλεων ποιεῖν ⟨W⟩ Θεὸν, "οὐκ
εἰδότες ὅτι μᾶλλον αὐτὸν προξενοῦμεν. εἰπὲ γάρ μοι· εἶτε οἶον νεκρὸν καὶ σεσηπότα ἀπὸ
τῆς πείρας καὶ τῶν ἀμφόδων ἑλκύσας ὅτι τὸ θυσιαστήριον ἔφερες, ἆρα οὐκ ἂν ἄπρεπές σε
20 κατέλυσαν, ὡς ἀναγὴ καὶ μυσαρόν; τί οὖν, ἐὰν ἐλέγξω ὅτι ἡ θυσία ἡ δὲ ἁρπαγῆς μυσαρωτέ-
ρα τούτου, ποίας τευξόμεθα ἀπολογίας; θαλῶμεν γάρ τι κεμηλίων γεγυμνῶσθαι δὲ ἁρπαγῆς
καὶ οὐ τεθνηκότος μᾶλλον ὄδωδε; βούλει μαθεῖν πόσῳ τῆς ἁμαρτίας ἡ σηπεδὼν ὄζει; ἄκου-
σον τοῦ προφήτου λέγοντος· Περισώζεσαν καὶ ἐσάπησαν ⟨Α⟩ μόλωπές μου. σὺ δ' ἴσως μὲ ψαλμ. λζ. ε.
ῥηνίζῃ ⟨W⟩ Θεὸν ἀξιοῖς ὑπολαβεῖσθαι ὧν ποιεῖς κακῶν· αὐτὸς δ' δι' ὧν ποιεῖς ἁρπάζων καὶ
25 πλεονεκτῶν, καὶ καθοσιοῦσθαι δίωνεκῶς, ὑπιπτεῖς σε τιμὼ ἁμαρτάνειν ὅτι δ
ζυλαφίειον. νεῖν δ' δ τοῦτο μόνον ὄζει τὸ ἁμάρτημα, ἀλλὰ καὶ τὸ τούτου χαλεπώτερον, ὅτι ταῖς
τῶν ἀγίων μολύνεις ψυχάς. τοῦτο μὲ γὰρ λίθος ὄζει καὶ ἀναίζεται· ἐκεῖναι δ' ἴσχε πάντως αὐ-
τὸν φέρουσι ⟨W⟩ Χριστόν· καὶ τολμᾷς ἐκεῖ πέμπειν ἀπὸ τοιαύτης ἀκαθαρσίας; ἀλλ', φησιν·
οὐκ αὐταὶ ταῦτα χρήματα, ἀλλ' ἕτερα. γέλως ταῦτα καὶ λῆρος. οὐκ οἶδας, ὅτι κἂν εἰς
30 πολὺ πλῆθος χρημάτων τῆς ἀδικίας ἐμπέσῃ ῥανὶς, πάντα μολύνεται; καθάπερ οἶνου εἰς
πηλὸν καθαρὸν κόπρου τινὸς ἐμβαλὼν, πᾶσαν αὐτὸν ἀκάθαρτον ἐργάσατο· ὅτω καὶ ὁ ἐν
πλούτῳ πλεονεξία τις εἰσελθοῦσα, πάντα ἀποπνίγει τοῖς ἐκεῖθεν δυσωδίας. εἶτα
χεῖρας μὲ νιπτόμεθα εἰς ἐκκλησίαν εἰσίοντες· τιμὼ δ' καρδίαν οὐκέτι. μὴ γὰρ αἱ χεῖρες φέρει
φωνὴν ἀφιᾶσιν; ἡ ψυχὴ" περιφέρει τὰ ῥήματα· εἰς ἐκείνην ὁ Θεὸς καθορᾷ. οὐδὲν δὲ
35 τῆς τοῦ σώματος καθαρότητος, ἐκείνης μεμολυσμένης. τί γὰρ ὄφελος, ἂν ταῖς ἔξωθεν μὲν
χεῖρας ἀποσμήξῃς, ταῖς δ' ἔνδον ἀκαθάρτους ἔχῃς; τὸ γὰρ δεινὸν καὶ πάντα δυσπερίτρεπτον τοῦτο
ἐστιν, ὅτι τὰ μικρὰ διδοικότες, τῶν μεγάλων καταφρονοῦμεν. τὸ μὲν οὖν ἀτίμοις χρῆσθαι
ὠφελεῖσθαι, ἀλλὰ φορεῖν· τὸ δὲ ἀτίμως ἔχειν, τοῦτο ἐστὶ τὸ πάντων ἔσχατον τῶν κακῶν." ἀκού-
σωμεν καὶ Ἰουδαίοις τοῖς περὶ ταῖς τοιαύταις ἀκαθαρσίας ἠχληκόσι τί" Εἰρηται; Ἀπόπλυναι Ιερ. δ. ιδ.
40 ἀπὸ κακίας τιμὼ καρδίαν σου· ἕως πότε ἔσονταί σοι διαλογισμοὶ πόνων σου; ἀποπλύνωμεν
" καὶ ἡμεῖς, μὴ βορβόρῳ, ἀλλ' ὕδατι καθαρῷ, ἐλεημοσύνῃ, καὶ μὴ πλεονεξίᾳ. περίττον ἀπαλ-
λαγῆναι τοῦ ἁρπάζειν, δὲ τότε ὑπόδειξαι τιμὼ ἐλεημοσύνην. Ἐκκλίνωμεν ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιή- ψαλμ. λδ. κζ.
σωμεν ἀγαθόν. ζήσουν ταῖς χεῖρας ἀπὸ πλεονεξίας, καὶ ὕπως αὐταῖς ὑπὸ τιμὼ ἐλεημοσύνην ἀ-
πε. ἀν' δ' ταῖς αὐταῖς ἄλλως ἀποδύωμεν, εἰ καὶ μὴ τοῖς ἐξ ἐκείνων" ἀφηρημένοις ἐνδύωμεν.

οὐδὲ

ς. ἐδὲ ὅτω ἀμφιβάλλομεν τὴν κόλασιν. ἡ γὰρ ἀπόθεσις τῆς ἁμαρτίας, πάσης πλημμελείας ἀπόθεσις ἐστίν. τὸ γὰρ ὅτως ἐλεεῖν ὃ μὴ ἐλεεῖν χρεών. ἐπεὶ καὶ ὁ Παῦλος βέλτιον ἦν μηδὲ ὅλως πεπιστευκέναι. Εἰ γὰρ ὁ τὰ ἐλάττω χαρισάμενος, τῷ Θεὸν πρόξενον, ὁ τὰ ἀλλότρια διδοὺς, πῶς ὁ πρόξενος; ἐγώ σοι εἶπον, φησι, μὴ ἁρπάζειν, καὶ σὺ με ἐξ αὐτῆς ἁρπάζεις; Οὐ νομίζεις; ὅπερ ἦδομαι τούτοις; οὐκοῦν ἐρῶ πρὸς σὲ, Ὑπέλαβες ἀνόμοιόν, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος. ἐλεύξω σε καὶ ποιήσω χρεοσώπον σὸν τὰς ἁμαρτίας σου. ἀλλὰ μὴ γένοιτο μηδένα τούτης ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς, ἀλλ' ἐλεημοσύνῃ καθαρεύειν ἐργασαμένους, καὶ λαμπρὰς τὰς λαμπάδας ἔχοντας, ὅπως εἰς τὸν νυμφῶνα εἰσέλθωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Φιλιπ. μβ. κα.

Ομιλ. οδ'. 8 ΛΕΓΕΙ ΑΥΤΩ ΦΙΛΙΠΠΟΣ, ΚΥΡΙΕ· ΔΕΙΞΟΝ ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. 9 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακώς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα.

Πις. γ. γ.

Μὴ προφήτης ἔλεγεν Ἰουδαίοις· Οἷος πόρνης ἐλήφθη σοι, ἀπηναγκάσθης πρὸς πόλεμον; ὡς ἔοικε τοῦ οὐκ εἰκῆ τὴν πόλιν δίκαιον μόνον ταῦτα εἰπεῖν, ἀλλὰ δὲ τοῖς δυναμένοις πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀποβλέπουσι. τὸ γὰρ Φιλίππου πρὸς τὸν Χριστὸν εἰπόντος, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα σου, φησὶ· τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; καὶ ὅμως λίαν εἰσὶ μετὰ ταῦτα ῥήματα ταῦτα ἀπορίζοντες τὸν γενναιότατον τῶν υἱῶν. καίτοι πόθεν μείζων ταύτης ζητεῖται ἐγκύτητα; λίαν γὰρ ἐκ τῆς ῥήσεως ταύτης καὶ εἰς τὴν Σαβελλίου νόσον ἐκπίπτουσιν. ἀλλὰ καὶ τούτους καὶ ἐκείνους ἀφέντες ἡμεῖς, ὡς ἐκ παραδρόμου ταῦτα, ἴδωμεν τῶν εἰρημένων τὴν ἀκρίβειαν. τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε, φησι; τί γάρ; σὺ εἶ ὁ πατήρ, ὃν ὀφείλω γνῶναι; οὐχί, φησι. Ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲ εἶπεν, οὐκ ἔγνωκας αὐτόν· ἀλλ', οὐκ ἔγνωκάς με, οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνων, ἢ ὅτι οὐδέν ἐστιν ὁ υἱὸς, ἢ τοῦτο ὅπερ ἐστὶν ὁ πατήρ, μόνον τῷ εἶναι υἱός. πόθεν ὃ ὅτι τοῦτο ἦλθεν ὁ Φίλιππος; ἔλεγεν, Εἰ ἐμὲ ἐγνώκειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν· καὶ τοῖς Ἰουδαίοις πολλάκις εἶπε τοῦτο. ἐπεὶ οὖν ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Πέτρος πολλάκις, καὶ Ἰουδαῖοι, Πῶς ἐστιν ὁ πατήρ, ἠρώτησεν ὃ αὐτὸν καὶ ὁ Θωμᾶς, καὶ οὐδεὶς οὐδὲν ἔμαθε σαφές, ἀλλ' ἐπὶ πλοῦστο τὰ λεχθέντα, ἵνα μὴ δόξῃ προσχαρὴς εἶ ὁ Φίλιππος καὶ διενοχλῇ αὐτὸν μετὰ τῶν Ἰουδαίων ἐρωτῶν καὶ αὐτὸς, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα σου, ἐπήγαγε, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν· οὐδὲν πλέον ζητοῦμεν. καίτοι ὁ Χριστὸς ἔλεγεν, Εἰ ἐμὲ ἐγνώκειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν, καὶ ἀπ' ἄρτι γε τὸν πατέρα ἐγνώκατε· ὁ δὲ αὐτὸς ἐπιστρέφει πάλιν, καὶ φησι, τὸν πατέρα δεῖξον, ὡς αὐτὸν εἰδὼς ἀκριβῶς. Ἀλλ' οὐκ ἀνέχεται αὐτοῦ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅπερ πάλιν ὁδὸν αὐτὸν ἵστησι, δι' αὐτοῦ τὸν πατέρα μανθάνειν πείθων· αὐτὸς γὰρ τοῖς τοῦ σώματος ὀφθαλμοῖς τότε ἐβούλετο ἰδεῖν, ἵνα τοῖς τοῦ πίστεως ἀκούων, ὅπερ εἶδον τὸν Θεόν. Ἀλλὰ συγκατάβασις ἐστὶ σφόδρα, ὦ Φίλιππε. διὸ καὶ τοῦτο ὁ Χριστὸς ἔλεγε· Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· καὶ πάλιν, Πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρός με· Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε· καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ, Οὐδεὶς ὄψεται ὃ πρόσωπόν μου, καὶ ζήσεται. τί οὖν ὁ Χριστός; σφόδρα ὅπερ μυστικῶς· τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; καὶ οὐκ εἶπεν, οὐκ εἶδές με, ἀλλ' οὐκ ἔγνωκάς με. μὴ γάρ σε βούλομαι, φησι, μαθεῖν; τὸν πατέρα σου ἰδεῖν ζητῶ

Ιωαν. α. ιη. Ιωαν. ε. με. Ιωαν. ε. λζ. Εξοδ. λγ. κ.

Χ. πιστ.

Χ. καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶ νιῶ· σὺ δέ μοι λέγε, οὐκ ἐγνωκάς με; ποίαν ἂν ἀκολυθίαν ἔχῃ τοῦτο; πολλῶ μᾶλλον οὖν. ὅπῳ γὰρ τοῦτο ἐστιν, ὅσῳ ἐστὶν ὁ πατὴρ, μείζων υἱός, εἰκότως ἂν αὐτῷ δείκνυσι τὸν γεγεννηκότα. εἶτα διαιρῶν φησὶν· ὑποτάσεις, φησίν· ὁ ἑωρακώς ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα, ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι αὐτὸς πατήρ, αὐτὸς υἱός. εἰ γὰρ αὐτὸς ἦν ὁ πατήρ, οὐκ ἂν εἶπεν, ὁ ἑωρακώς ἐμέ, ἐκεῖνον ἑώρακε. πῶς οὖν οὐκ εἶπεν αὐτῷ, ἀδύνατα αἰτεῖς, καὶ ἐγὼ ἄνθρωπος; ἐμοὶ γὰρ μόνῳ τοῦτο δυνατόν. ὅπῳ εἶπεν, ἀρκεῖ ἡμῖν, ὡς αὐτὸν εἰδώς, δείκνυσιν ὅτι καὶ αὐτὸν ἑώρακεν. ἢ γὰρ ἂν κἀκεῖνον εἶδεν, εἰ καὶ αὐτὸν ἠδυνήθη. διόπερ ἔλεγεν· ὁ ἑωρακώς ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα. εἰ τις ἐμὲ εἶδε, κἀκεῖνον ὄψεται. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν, ὅτι ὅτε ἐμέ, ὅτε ἐκεῖνον δυνατόν ἐστιν ἰδεῖν. ὁ γὰρ Φίλιππος τοῦτο δι' ὄψεως ἐζήτει γνῶσιν. καὶ ὅπῳ αὐτὸν μὴ ἑωρακέναι ὑπελάμβανεν, ἐβούλετο δὲ καὶ τὸν πατέρα ὅτως ἰδεῖν, δείκνυσιν ὅτι ὡσαύτως ἐκεῖνον εἶδεν. εἰ δέ λέγοι τις ὄψιν ἐνταῦθα τοῦ γνῶσιν, οὐδὲ τοῦτῳ μὴ πλέγω· ὁ γὰρ ἐμὲ γνούς, φησίν, ἔγνω τὸν πατέρα. ἀλλ' οὐκ εἶπε τοῦτο· ἀλλὰ ὃ ὁμοούσιον ἐβουλήθη εἶπεν, ὁ τοῦ ἐμοῦ οὐσίαν εἶδώς, εἶδε καὶ τοῦ πατρός. καὶ τί τοῦτό φησι; καὶ γὰρ ὁ τοῦ κτίσιν εἰδώς, οἶδε καὶ τὸν Θεόν. καίτοι πολλοὶ ἴσασι τὸν κτίσιν καὶ ἑωρακέναι· τὸν δὲ Θεὸν οὐκ ἴσασι πάντες. ἀλλως δέ, ἴδωμεν τί ὁ Φίλιππος ζητεῖ ἰδεῖν. ἆρα τοῦ σοφίαν τοῦ πατρός; ἆρα τοῦ ἀγαθότητα; οὐχί· ἀλλὰ τοῦτο τί ποτέ ἐστιν ὁ Θεός, αὐτοῦ τὴν οὐσίαν. τοιοῦτο οὖν ἀποκρίνεται ὁ Χριστός, ὁ ἑωρακώς ἐμέ. ὁ δὲ τοῦ κτίσιν ἰδών, οὐχὶ καὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐσίαν εἶδεν. εἰ τις εἶδεν ἐμέ, τὸν πατέρα μου εἶδε, φησίν· εἰ δὲ ἑτέρας οὐσίας ἦν, οὐκ ἂν τοῦτο εἶπεν. ἵνα δὲ καὶ παχυτέρου ἄψωμαι λόγου, οὐδεὶς χρυσὸν ἀγνοῶν, ἐν ἀργύρῳ τοῦ χρυσίου τοῦ οὐσίαν ἰδεῖν δύναται. ὁ γὰρ ἄλλη δι' ἄλλης φαίνεται φύσις. διὸ τοῦτο καλῶς ἐπεμήνυσεν εἰπών, τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι· τοσαύτης ἀπέλαυσας διδασκαλίας, εἶδες σημεῖα μετ' ἀληθείας, καὶ πολλὰ ἅπερ θεότητος ἴδια, ἃ ὁ πατὴρ μόνος ἐργάζεται, ἀμέριστα λυόμενα, ἀπόρρητα εἰς μέσον ἀγόμενα, θάνατον ἀναχωρισθέντα, δημιουργίαν ἀπὸ γῆς γενομένην, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; ὅπῳ γὰρ σάρκα περιέκειτο, διὰ τοῦτο εἶπεν, οὐκ ἐγνωκάς με. εἶδες πατέρα· μὴ ζήτει πλέον ἰδεῖν. ἐν ἐκείνῳ γὰρ με ἑώρακας. εἰ εἶδές με, μηδὲν περιεργάζου. καὶ γὰρ ἐν ἐμοὶ ἐκεῖνον ἔγνως.

10 Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί; Τουτέστιν, ἐν ἐκείνῃ τῇ οὐσίᾳ φαίνομαι. Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ. εἶδες ἐκβολὴν ὑποβολιμαίου, καὶ μιᾶς οὐσίας ὑπόδειγμα; ὁ δὲ πατὴρ, ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. πῶς ἀπὸ ῥημάτων ἐξαίφνης ἐπὶ τὰ ἔργα ἦλθε; ὃ γὰρ ἀκόλουθον ἦν εἰπεῖν, αὐτὸς λαλεῖ τὰ ῥήματα· ἀλλὰ δύο δίδωσιν ἐνταῦθα, τὴν διδασκαλίας καὶ σημείων. ἢ ὅπῳ καὶ τὰ ῥήματα ἔργα ἦν. πῶς οὖν αὐτὸς ποιεῖ; καὶ μάλα ἀλλαχοῦ φησιν· εἰ μὴ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι. πῶς οὖν ἐνταῦθα πατέρα φησὶ ποιεῖν; ὃ αὐτὸ τοῦτο δηλῶν, ὅτι οὐδὲν μέσον πατρὸς καὶ υἱοῦ. ὃ δὲ λέγει τοῦτο ἐστιν· οὐκ ἀλλως ἐποίησεν ὁ πατήρ, καὶ ἄλλως ἐγώ. καὶ μάλα ἀλλαχοῦ καὶ αὐτὸς ὃ ὁ πατὴρ ἐργάζεται, λέγων· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι· οὐκ ἀπὸ ὃ ἀποδέλλακτον τῶν ἔργων, ἐνταῦθα ἢ ὃ ταὐτὸν ἐνδεικνύμενος. εἰ ἢ ἡ ποιότης τῶν λέξεων ἔμφασιν ταπεινότητα ἐμφαίνει, μὴ θαυμάσῃς. ποιότερον γὰρ εἰπών, ὃ πιστεύεις, τότε τοῦτο ἐφθέγξατο, δεικνὺς, ὅτι ὑπὲρ τοῦ εἰς πίστιν αὐτὸν ἀγαγεῖν ὅτως ἐφθέγξατο τὰ ῥήματα· ὑπὲρ γὰρ καρδίας αὐτῶν ἐνεβάτευε. Ιωαν. ε. ιζ.

11 Πιστεύετε ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί; Εἶδεν ὑμᾶς ἀκούοντας πατέρα καὶ υἱόν, μηδὲν ἕτερον ζητῆν εἰς πίστασιν τῆς τοῦ οὐσίαν συγγενείας. εἰ δὲ ὑμῖν οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο πρὸς ὃ δόξαι ὃ ὁμότιμον καὶ ὁμοούσιον, καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων μάθετε. καὶ ὃ, ὁ ἑωρακώς ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα μου, εἰ πρὸς ἔργων ἐλέγετο, οὐκ ἂν ὕστερον εἶπεν·

Εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα πιστεύετέ μοι. Εἶτα δείκνυσι, ὅτι ὃ ταῦτα δύναται μόνον, ἀλλὰ

ἀλλ' ἀ ἄγγελος πολλῷ τούτων μείζονα, μᾶλλον ἐπαγγελλόμενος αὐτὰ ποιῆσαι. ὁ γὰρ λέγω, ὅτι καὶ μείζονα τούτων δυνάμεως ποιῆσαι· ἀλλ' ὁ πολλῷ θαυμαστότερον ἦν, ἡ ἑτέρους δυνάμεις δοῦναι, φησί, καὶ μείζονα ποιῆσαι τούτων.

12 Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι. Τοῦτέστιν, ὑμᾶς ἔστι λοιπὸν ὃ θαυμαστεργεῖν, ἐγὼ γὰρ ἀπέρχομαι. Εἶτα, ἵνα μὴ ἀΰσωσιν ὅπερ ὁ λόγος ἐβούλετο, φησίν·

13 Ὅτι ὃ ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου [λήψεσθε, καὶ ἐγὼ] τοῦτο ποιήσω, ἵνα ἐν ἐμοὶ δοξασθῇ ὁ πατήρ. Ὁρᾷς πῶς πάλιν αὐτὸς ποιεῖ τοῦτο; ποιήσω γάρ, φησιν, ἐγώ. καὶ οὐκ εἶπεν, αἰτήσω τὸν πατέρα, ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ. καὶ μικρὸν ἀνωτέρω ἔλεγε· ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ· ἐνταῦθα δὲ αὐτὸς δοξάσει τὸν πατέρα. ὅταν γὰρ ὁ υἱὸς φαίνηται μεγάλα δυνάμενος, δοξασθήσεται ὁ γεγεννηκώς. τί δέ ἐστιν, ἐν τῷ ὀνόματί μου; ὅταν ἀποστολοι ἔλεγον, ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγειρε καὶ περιπάτει. πολλὰ γὰρ τὰ σημεῖα, ἃ διὰ τοῦ ὀνόματος ἐποίησαν, αὐτὸς ἐνήργει, καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτῶν.

14 Ἐγὼ ποιήσω, φησίν. Ὁρᾷς αὖθεν τίνα; τὰ δι' ἄλλων αὐτὸς ποιῶ· τὰ δὲ δι' αὐτοῦ οὐκ ἰσχύει, ἀλλ' ἐκεῖνο τοῦ πατρὸς ἐνεργοῦμενος· καὶ τίς αὐτῶν τὰ εἴπωι; τίνος δὲ ἕνεκεν δεύτερον αὖθις τίθησι; βεβαιῶν ἑαυτῷ λόγον, καὶ δεικνὺς ὅτι τὰ μείζονα συγκαταβάσεως ἦν. τὸ δέ, πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, τοῦτο ἔστιν· οὐκ ἀπολοῦμαι, ἀλλ' ὅπου τῆς οἰκείας ἀξίας μένω, καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς εἰμι. πάντα δὲ τοῦτα τῷ Παύλῳ μυθολογούμενος αὖθις ἔλεγε. Δεῖ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς μηδέπω τοὺς περὶ τῆς ἀναστάσεως εἰδότας λόγους ἀκοῆς ἦ σκυθρωπόν, ἑτέρους ἐπαγγέλλεται ποιῆσαι δῶσειν αὐτοῖς, πολυτρόπως θεραπεύων αὐτούς, καὶ δεικνὺς ὅτι μόνον διδάσκων, καὶ οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ μείζονα ἐπιδείξεται δυνάμεις.

ΗΘΙΚΟΝ Ἀκόλουθον ἂν εἴη τοίνυν αὐτῷ καὶ λοιδορῆσαι καὶ σωφρονίσαι. Εἰ γὰρ καὶ μὴ πρέπει διασμός,
Κολ. γ. ε. ἀλλ' ἑτέρῳ πρέπει θανάτῳ κτείνειν. Νεκρώσατε γάρ, φησι, τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. σβέσωμεν οὖν ἐπιθυμίαν, ἀποκλείσωμεν θυμόν, ἀνέλωμεν φθόνον. τοῦτο ἔστι θυσία ζῶσα. οὐκ εἰς τέφραν αὕτη ἡ θυσία τελευτᾷ, οὐδὲ εἰς καπνὸν ἀναχεῖται, οὐδὲ ξύλων δεῖται καὶ πυρὸς καὶ μαχαίρας. ἔχει γὰρ πῦρ καὶ μάχαιραν, ὃ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ταύτῃ χρησάμενος τῇ μαχαίρᾳ περίτεμε τῆς καρδίας τὸ περιττὸν καὶ ἀλλότριον· ἀνοῖξον τὸ μεμυκὸς τῆς ἀκοῆς. τὰ γὰρ νοσήματα καὶ αἱ πονηραὶ ἐπιθυμίαι ἐμφράττειν εἰώθασι τοῦ λόγου τὴν εἴσοδον. καὶ γὰρ χρημάτων ἐπιθυμία πεφυτευμένη, οὐκ ἀφίησιν ἀκοῦσαι τοῦ περὶ ἐλεημοσύνης λόγου, καὶ βασκανία προσκαθημένη διστομίζει τὴν περὶ τῆς ἀγάπης διδασκαλίαν, καὶ ἕτερον νόσημα ἐμπεσὸν πάλιν ἄλλο, ἕτερον αὐτοῦ κατασκευάζει πρὸς πάντα. ἀνέλωμεν τοίνυν τὰς πονηρὰς ἐπιθυμίας. καὶ γὰρ ἀρκῆ θελήσαι, καὶ πάντα ἔσεσθαι. μὴ γάρ δὴ τοῦτο εἴπωμεν, ὅτι τυραννικόν ὁ τῶν χρημάτων ἔρως, ἀλλ' ὅτι τῆς ἡμετέρας ῥᾳθυμίας ἡ τυραννίς. πολλοὶ γοῦν ὑδρίαν, ὃ ἔστιν ἀργύριον εἰδέναι λέγουσιν. οὐ γάρ ἐστι φυσικὴ ἡ ἐπιθυμία αὕτη. αἱ γὰρ φυσικαὶ ἀνώδυνον καὶ ἄκρας ἀρχῆς κατελήφθησαν· χρυσὸς γὰρ καὶ ἄργυρος καὶ μέχρι πολλοῦ χρόνου ὑδρίαν, ὃ, τί ποτέ ἐστι, γνώριμον ἦν. πόθεν οὖν ἠύξηται ἡ ἐπιθυμία αὕτη; ἀπὸ κενοδοξίας καὶ ῥᾳθυμίας ἑκάτης. τῶν γὰρ ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἶπον ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ φυσικαί, αἱ δὲ οὐδέτερον τούτων. οἷόν τι λέγω· ὅσαι μὴ πληρούμεναι φθείρουσι τὸ ζῶον, αὗται φυσικαὶ καὶ ἀναγκαῖαι τυγχάνουσιν, οἷόν ἡ τῶν σιτίων καὶ ποτοῦ, καὶ ἡ τοῦ καθεύδειν ἐπιθυμία· ὁ δὲ τῶν σωμάτων ἔρως, φυσικὸς μέν ἐστιν, οὐκ ἀναγκαῖος δέ. πολλοὶ γοῦν αὐτοῦ περιεγένοντο, καὶ οὐκ ἀπώλοντο. ἡ δὲ τῶν χρημάτων ἐπιθυμία, οὔτε φυσική, οὔτε ἀναγκαία, ἀλλὰ περιττή. κἂν βουλώμεθα, ἐν δεήσει μέ-
Matth. κ. ιθ. θα αὐτῆς τὴν ἀρχὴν. ἀμήν δὲ ὁ Χριστὸς περὶ πίστεως ἀεὶ λεγόμενος, φησίν· Ὁ δυνά-
Luc. ιδ. λγ. μενος χωρεῖν, χωρείτω· περὶ δὲ χρημάτων, οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τί; Ἐὰν μή τις ἀποτάξηται αὐ-

τοῦ

τῶ πᾶσι τοῖς ὑπ' ἀρχουσιν, οὐκ ἔστι μοι ἄξιος. ὁ μὲν γὰρ ἰῶ ἰῦχολον, πῦρ ἥνει· ὁ δὲ ὑπερβαίνει τοὺς πολλούς, ὑπιτρέπει τῇ προαιρέσει. τί τοίνυν πάσης ἀποστερῶμεν ἑαυτοὺς ἀπολογίας; ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ τῶ τυραννικωτέρω πάθους ἁλοὺς ὑπ πολλῶ δώσει δίκιλω· ὁ δὲ ὑπὸ τῶ ἀσθενῶς χειρωθεὶς, πάσης ἀπεστέρηται ἀπολογίας. τί γὰρ ἐροῦμεν, ὅταν λέγῃ· πεινῶντά με εἴδετε, καὶ οὐκ ἐθρέψατε; ποίαν ἕξομεν ἀπολογίαν; πῶς πενίαν προβαλούμεθα πάντως. ἀλλ' οὐκ ἐσμὲν τῆς χήρας ἐκείνης πενέστεροι, ἥτις δύο ὀβολοὺς βαλοῦσα, πάντας ὑπερηκόντισεν. ἡ γὰρ ποσότητα εἰσφορᾶς ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς, ἀλλὰ μέτρα γνώμης· καὶ τοῦτο δὲ τῆ αὐτῆ κηδεμονίας. θαυμάσαντες τοίνυν αὐτῆ τὴν φιλανθρωπίαν, τὰ δυνατὰ συνεισενέγκωμεν· ἵνα καὶ μετὰ παῤῥησίας βίον καὶ μετὰ μέλλοντα πολλῆς τυχόντες τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας, δωρησάμενοι ἀπολαύσωμεν τῶν ἐπηγελμένων ἡμῖν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Χ. φοβᾶς

Ομιλ. οε

15 ΕΑΝ ΑΓΑΠΑΤΕ ΜΕ, ΤΑΣ ΕΝΤΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΜΑΣ ΤΗΡΗΣΑΤΕ· 16 Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, 17 Ο ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό.

ΠΡαγων ἡμῖν λόγῳ παραίνεσιν πολυτελοῦς, καὶ τῆς δι' ῥημάτων ὑπερβαίνουσης. εἰπεῖν γὰρ καὶ ἀκοῦσαι, πολλῷ τῶ ῥᾴδιον· παρᾶξαι δὲ οὐκέτι ὁμοίως εὔκολον. τί δήποτε δὲ ταῦτα εἶπον; ὅτι πολλοὶ νῦν εἰσι λέγοντες φοβεῖσθαι τὸν Θεὸν καὶ ἀγαπᾶν, τοῖς δὲ ἔργοις τὰ ἐναντία ὑπερδείκνυνται· ὁ δὲ Θεὸς πάντων τῶν ἔργων ἀγάπην ὑπιζητεῖ. διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἔλεγε· ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσετε. ὑπὲρ γὰρ εἶπεν, ὅτι ὃ ἐὰν αἰτήσητε, ἐγὼ ποιήσω, ἵνα μὴ νομίσωσιν ἁπλῶς τὴν αἴτησιν ἰσχύειν, ἐπήγαγε· ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τότε, φησὶ, ποιήσω. ὑπὲρ δὲ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς καὶ ἀκούσασθαι, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, θορυβεῖσθαι, φησὶν· ἃ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν θορυβεῖσθαι νῦν, ἀλλὰ τὸ πείθεσθαι τοῖς λεγομένοις. ἔδωκα ὑμῖν ἐντολὴν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· ἵνα οὕτω ποιῆτε ἀλλήλοις, καθὼς καὶ ἐγὼ ὑμῖν ἐποίησα. τοῦτο ἔστιν ἀγάπη, τὸ πείθεσθαι τούτοις, καὶ εἰκεῖνο τῶ ποθουμένῳ. καὶ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν. συγκαταβάσεως πάλιν ὁ λόγος. ὑπὲρ γὰρ οὐδέπω αὐτὴν ἐγνωκόσας εἰκὸς ἦν σφόδρα ὑπιζητεῖν τὴν συνουσίαν ἐκείνην, τὰ ῥήματα, τὴν καὶ σάρκα αὐτοῦ προσεῖναι, καὶ μηδεμίαν διέχεσθαι παραμυθίαν ἀπόντος, τί φησιν; ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, τουτέστιν, ἄλλον ὡς ἐμέ. ἀγνωμονήσασι καὶ τὰ Σαβελλίου νοσοῦντες, καὶ τὰ τοῦ πνεύματος ἀτιμίαν ἔχοντες. καὶ γὰρ τὸ ῥητὸν τοῦτο λόγου τοῦτο ἐστὶν, ὅτι οὐκ ἀθετεῖσθαι ἐτόλμησε τὰς αἱρέσεις μιᾶς πληγῆ καταπαύσαι. τὸν μὲν γὰρ εἰπεῖν, ἄλλον, δείκνυσιν αὐτὸν τῆς οὐσίας τὴν διαφοράν· τὸν δὲ εἰπεῖν, παράκλητον, τῆς θείας τὴν συμφωνίαν. διὰ τί δὲ φησιν, ἐρωτήσω τὸν πατέρα; ὅτι εἰ εἶπεν, ἐγὼ πέμψω, οὐκ ἂν ὁμοίως ὑπίστευσαν· νῦν δὲ τὸ ἀπροσδιόριστον τοῦτο ἐστὶν, ὥστε πιστωθῆναι αὐτόν. ὕστερον γὰρ αὐτὸς φησιν αὐτὸν πέμπειν, λέγων· λάβετε πνεῦμα ἅγιον· ἀνεβαίνειν δὲ φησιν ἐρωτᾶν τὸν πατέρα, ὥστε ἀξιόπιστον ποιῆσαι τοῖς τὸν λόγον. ὑπὲρ δὲ ὁ Ἰωάννης φησὶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν. ὃ δὲ εἶχε, πῶς παρ' ἑτέρου λαμβάνῃ; καὶ πάλιν, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. τί δὲ τοῖς ἀποστόλοις πλέον εἶχεν, εἰ πατὴρ ἀξιοῖ ἔμελλεν, ὥστε διδόναι ἑτέρους, ὁπότε ἐκεῖνοι πολλάκις καὶ χωρὶς εὐχῆς φαίνονται τοῦτο ποιοῦντες; πῶς δ', εἰ καὶ ἀξίωσιν παρὰ

Ioan. a. 15.

εσι τ παῤῥησίᾳ πέμπεται, αὐτὸ ἀφ' ἑαυτ ἐφίπαται; πῶς ὁ πρ ἑτέρου πέμπεται ὁ πάντα-
Πραξ. ιγ'. χοῦ παρὼν, καὶ διχιεσῶν ἰδία ἑκάστῳ καθὼς βάλεται, καὶ λέγων μτ' αὐθεντίας, Αφορίσατε δή μοι Ⓦ Παῦλον καὶ τ Βαρνάβαν; καίτοι τῇ Θεῷ ἐλειτούργουν Ⓦ λειτουργοῦντες, ἀλλ' ὅμως μτ' αὐθεντίας εἰς ὃ ἴδιον ἔργον ἐκάλεσεν· ἀχ ὅπου ἐπ' ἄλλο ἔργον ἐκάλει, ἀλλ' ἵνα τὴν ἐξουσίαν δείξῃ. τί οὖν, φησίν, ἐστιν, ἐρωτήσω Ⓦ πατέρα; δεικνὺς τῆς πρ ὑσίας Ⓦ καιρόν. ὅτε γὰρ αὐλοὶ ἐκάθαρε διχὶ τῆς ὑσίας, τότε ἐπέπλη ὁ πνῦμα ὁ ἅγιον. καὶ τί δήποτε οὗτος μετ' αὐτῶ οὐκ ἐπήρχετο; ὅτι οὐδέπω ἰῶ ἡ ὑσία αἰωνεγμένη. ὅπῳ γ λοιπὸν καὶ ἡ ἁμαρτία ἐλύθη, καὶ αὐλοὶ πρὸς κινδυνους ἐτέμποντο, καὶ πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀπεδύοντο, ἔδει Ⓦ ἀλείφοντα ἐλθεῖν. Τίνος δὲ ἕνεκεν οὐκ εὐθέως μτ' τὴν ἀνάστασιν ὁ πνῦμα ἔρχεται; ἵνα σὺ πολλῇ αὐτ καταστάντες ὑπερηφανίᾳ, μτ' πολλῆς αὐτὸ δέξωνται χάριτος. ἕως μὲ γὰρ ἰῶ μετ' αὐτῶ ὁ Χριστὸς, οὐκ ἦσαν ἐν θλίψι· ὅπῳ δὲ ἀπῆλθε, γυμνωθέντες καὶ ἐν φόβῳ πολλῷ καταστάντες μτ' πολλῆς ἔμαθον αὐτὸ τ προθυμίας δέχεσθαι. Μεθ' ὑμῶν μένει.

Τοῦτο δηλοῖ, ὅτι οὐδὲ μτ' τελευτ ἀφίσταται. ἵνα δὲ μή πως ἐκλείπειν ἀκηκόασιν, πάλιν ἐπισάρκωσιν ἑτέραν ὑποπτεύσωσι καὶ ὀφθαλμοῖς προσδοκήσωσιν αὐτὸ θεωρῆν, διορθούμενός φησιν·

Ο ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό. Οὐ γὰρ οὕτως ὑμῖν ζωνέσται, ὡσπερ ἐγώ· ἀλλ' ἐν αὐταῖς οἰκήσει τ ὑμετέραις ψυχαῖς. τοῦτο γὰρ ἐστι, τὸ ἐν ὑμῖν ἔσται. πνεῦμα δὲ ἀληθείας αὐτὸ καλεῖ, δείκνυσι τούτου σοὶ τύπους σοὶ ἐν τῇ παλαιᾷ δηλῶν. ἵνα μὲν ὑμῶν ᾖ. τί ἐστι, μὲν ὑμῶν ᾖ; ὃ φησιν αὐτὸς, ὅτι ἐγὼ μὲν ὑμῶν εἰμι. ἄλλως ἦ, καὶ ἕτερόν τι αἰνίττεται, ὅτι οὐ πείσεται ταῦτα ἅπερ ἐγώ, οὐτε ἀποφοιτήσει. Ο ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό. Τί γὰρ, εἰπέ μοι, τῶν ἄλλων θεωρητόν; οὐδέν. ἀλλ' ἐν ταῦτα τὴν γνῶσιν φησιν. ἐπῆγαγε γοῦν· Οὐδὲ γινώσκει αὐτό. Οἶδε γὰρ καὶ ὅτι τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως θεωρίαν λέγειν. ὅπῳ γὰρ τῶν αἰσθήσεων πεμπτέρα ἐστὶν ἡ ὄψις, διὰ ταύτης ἀεὶ τὴν ἀκριβῆ παρίστησι γνῶσιν. κόσμον ἦ ἐνταῦθα, οὐ πονηρὸς φησι, καὶ ταύτῃ προσαμφυόμενος αὐτοὺς ὡς δοῦναι αὐτοῖς δῶρον ὑξαίρετον. ὅρα πόσοις ἐπῆρε τ προσεῖ αὐτὸ λέγων. εἶπεν, ὅτι ἄλλος ὡς ἐγώ ἐστιν· εἶπεν, ὅτι οὐκ ἀφίσιν ὑμᾶς· εἶπεν, ὅτι πρὸς ὑμᾶς μόνους ἔρχε), ὥσπερ οὖν καὶ ἐγώ· εἶπεν, ὅτι ἐν ὑμῖν μένει· ἀλλ' οὐδὲ ὅπου τὴν ὀφθαλμὸν αὐτῶ ὑξέβαλεν. αὐτὸν γὰρ ἐζήτουν ἐπὶ, καὶ τὴν ζωὴν τὴν αὐτ. τοῦτο γοῦν θεραπεύων, φησίν·

18 Οὐδὲ ἐγὼ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Μὴ δείσητε, φησιν· οὐ διχὰ τοῦτο εἶπον ἄλλον παράκλητον πέμπειν, ὡς αὐτὸς ὑμῶν εἰς τέλος ἀπαλλαγείς· οὐ διχὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι πρὸ ὑμῶν μένει, ὡς οὐκέτι ὀφόμενος ὑμᾶς. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς. ὅπῳ γὰρ ἀπερχόμενος ἔλεγε, τεκνία, διχὰ τοῦτο καὶ ἐνταῦθά φησιν· οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς. παράκλητον οὖν τὸν ἀπελθεῖν ἔλεγεν, ὅτι ἤξετε ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· ἐνταῦθα ᾖ, ὅπῳ μακρὸς ὁ χρόνος ἐσόμενος ἦν, δίδωσι τὸ πνῦμα. ἀλλ' ὅπῳ μὴ εἰδότες, ὅ, τι ποτε ἦν ὃ λεγόμενον, οὐκ εἶχον ὑπολαβεῖν παράκλησιν, οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανοὺς λέγει. τοῦτο γὰρ μάλιστα ἐζήτουν· ἀλλ' ὅπῳ [ὅ,] ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς δηλονότι καὶ προσόντος ἰοῦ πρ ὑσίου, ἵνα μὴ πάλιν τὴν αὐτὴν ὑποζητῶσι πρ ὑσίαν οἶδα καὶ πρότερον, ὅρα πῶς αὖθ' σαφῶς μὲ οὐκ εἶπεν, ἠνίξατο δέ. εἰπὼν γὰρ,

19 Επι μικρὸν, καὶ ὁ κόσμος οὐ θεωρεῖ με, Επῆγαγον, Υμεῖς ᾖ θεωρεῖτέ με· Ωσανεὶ ἔλεγον, ἔρχομαι μὲ πρὸς ὑμᾶς, ὁ μὲν ὁμοίως, ὡς πρότερον, καθ' ἑκάστην ὑμῖν ἀεὶ συνηνόμενος τὴν ἡμέραν. καὶ ἵνα μὴ λέγωσι, πῶς οὖν Ιουδαίοις εἶπας, ἀπέρχομαι οὐκ ὄψεσθέ με; λύει τ ὑπόθεσιν εἰπὼν, πρὸς ὑμᾶς μόνους· ἐπεὶ καὶ ὁ πνεῦμα τοιοῦτόν ἐστιν. Οτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. Οὐ γὰρ δή ὁ σωτὴρ διέγνω ἡμᾶς εἰς τέλος, ἀλλ' ἡ προσπὼ μικρὸν ἀποκρύπτει

ποκρύπτει μόνον ζωλώ δὲ μοι δοκεῖ οὐχὶ τὴν πρᾶξιν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν μέλλησιν λέγειν.

20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν.

Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν παθῶν, ὑσίας ἐστὶν· ὅτι δὲ αὐτοῦ, ὁμονοίας καὶ βοηθείας τοῦ πρὸς τὸν Θεὸν τὸ εἰρημένον. καὶ πῶς ἔχει λόγον, εἰπέ μοί, φησι; πῶς μὲν οὖν τὸ ἀνώτερον ἔχει λόγον; πολὺ γὰρ τὸ μέσον καὶ σφόδρα ἄπειρον τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν μαθητῶν. Εἰ δὲ τὰ αὐτὰ κεῖται ῥήματα, μὴ θαυμάσῃς. οὐδὲ γὰρ ἡ γραφὴ πολλάκις τοῖς αὐτοῖς ῥήμασιν ὅτε Θεοῦ καὶ δυσσεβῶν χείλεσιν οὐχ ὁμοίως κεχρῆσθαι· ἐπεὶ καὶ θεοὶ λεγόμεθα, καὶ ἐγὼ Θεοῦ, καὶ τὸ αὐτὸ ἴσμεν ἔχει τὸ ῥῆμα ἐφ' ἡμῶν καὶ τοῦ Θεοῦ χείλεσιν. καὶ Εἰκὼν ὁ υἱὸς λέγεται καὶ δόξα, καὶ ἡμεῖς· ἀλλὰ πολὺ τὸ μέσον. καὶ πάλιν, ὑμεῖς ἐστε Χριστοῦ, Χριστὸς ἐστὶ Θεοῦ· οὐχ ὁμοίως ἐστὶ Θεοῦ ὁ Χριστὸς, καὶ ἡμεῖς τοῦ Χριστοῦ. τί δέ ἐστιν ὃ λέγει; ὅταν μάσῃσθε, φησιν, ἔσεσθε ὅτι οὐκ ἀπέχομεν τοῦ πατρός, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν ἔχω δύναμιν, καὶ ὅτι μὲν ὑμῶν εἰμι διωκτός, τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἀγωνιῶντων τὸν αὐτὸν ὑμᾶς βοήθειαν παρ' ἐμοῦ νομιζόντων, τὸν ἐχθρὸν κατεσκληκότων, ὑμῶν πρὸς ῥησιαζομένων, τὸν δεινὸν ὄντα μέσον νομιζόντων, τοῦ κηρύγματος καθ' ἑκάστην ἀνθρώπους πρὸς ῥησιαζομένων, τὸν δεινὸν ὄντα μέσον νομιζόντων, τοῦ κηρύγματος καθ' ἑκάστην ἀνθρώπους πρὸς ῥησιαζομένων, τὸν δεινὸν ὄντα μέσον νομιζόντων τῆς εὐσεβείας. καθὼς ἀπέστειλέ με, κἀγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς. ὁρᾷς ὅτι οὐδὲ ἐνταῦθα τὸν αὐτὸν ἴσμεν ἡ λέξις ἔχει; Εἰ γὰρ τοῦτο οὕτως ἐνενοήκαμεν, οὐδὲν ἔσονται διεστηκότες οἱ ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τί δέ φησι, τότε γνώσεσθε; ὅτι τότε εἶδον αὐτὸν ἀναστάντα καὶ ζωοῦντα αὐτούς· τότε τὸν ἀκριβῆ πίστιν ἔμαθον. μεγάλη γὰρ ἡ τοῦ πνεύματος δύναμις ἦν, ἡ πολλὰ οὐ δυναμένους παιδεύουσα. 21 Ὁ ἔχων μου τὰς ἐντολὰς καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με.

Οὐ γὰρ ἐρχεῖται τὸ ἔχειν μόνον, ἀλλὰ καὶ φυλακῆς ἡμῖν δεῖ ἀκριβοῦς. Διὰ τί δὲ πολλάκις αὐτοῖς τὸ αὐτὸ λέγει; ὅτι, ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσετε· καὶ, ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς· καὶ, ἐάν τις μου ἀκούσῃ τοῦ λόγου καὶ τηρήσῃ αὐτόν, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ μὴ ἀκούων σου τοὺς λόγους μου οὐκ ἀγαπᾷ με. οἶμαι αὐτὸν αἰνίττεσθαι τὴν ἀθυμίαν αὐτῶν. διὸ πολλὰ περὶ θανάτου αὐτοῖς ἐφιλοσόφησε λέγων· ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν· καὶ, ἐὰν μή τις λάβῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθήσῃ μοι, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· μέλλει δὲ καὶ ἕτερα πλείονα λέγειν, ὀνειδίζων αὐτούς φησι· νομίζετε ὑμεῖς ἐξ ἀγάπης πάσχειν τὸ λυπεῖσθαι; τὸ μὴ λυπεῖσθαι μᾶλλον οὖν ἀγάπης ἐστίν. ὅτι δὲ ὅλου καταπεπυδάσαι βούλεται, εἰς αὐτὸ περιῆγε τὸν λόγον ἀνέκαθεν. εἰ γὰρ ἠγαπᾶτέ με, φησιν, ἐχάρητε ἄν ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι. νῦν γὰρ ἐστὶ δι' ἃ λυπεῖσθε. τὸ δὲ ὅτι Πορεύεσθαι πρὸς θάνατον, οὐκ ἔστι τῶν ἐμῶν ἀποστόλων μεμνημένου ποιεῖν. ἐχρῆν γὰρ ὑμᾶς χαίρεσθαι, εἴγε οὕτως ἠγαπᾶτέ με." καὶ γὰρ ὁ ἐμὸς λόγος πολλοὺς μὴ φοβεῖσθαι ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα. διὸ τοιούτους καὶ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, καὶ ἐγώ,

22 Καὶ ἐμφανίσω αὐτοῖς ἐμαυτόν. Εἶτα ὁ Ἰούδας· καὶ τί, φησιν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν; Ὁρᾷς ἀπὸ διειλίας πεπληρωμένου αὐτοῦ τὸν ψυχήν; ζωοχόθη γὰρ καὶ ἐταράχθη, καὶ ἐνόμισεν, ὥσπερ οὖν νεκροὺς ὁρᾶσθαι ὄναρ, οὕτω καὶ αὐτὸν μέλλειν ὄψεσθαι· ἵν' οὖν μὴ τοῦτο ὑποπτεύσωσιν, ἄκουσον τί φησιν·

23 Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐλευσόμεθα πρὸς αὐτὸν, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα·

Μονονουχὶ λέγων, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐμφανίζει ἑαυτὸν, οὕτω καὶ ἐγώ. καὶ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅτι μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα, αἴνιξε τὸν ὑποφήτην, ὅπερ ὀνειδιζόμενον οὐκ ἔστι. σὺ δέ μοι θέα μαθητὴν φορτούμενον καὶ δυσβουλούμενα σαφῶς Πνεῦμα ἅγιον ἐπιθυμεῖ. καὶ γὰρ εἶπεν, ἵνα ἡμῖν ὅτι ἀποθνήσκω, καὶ ὡς τεταλαιπωρηκότες, μέλλω ἡμῖν ἐφίσασθαι· ἀλλ' οὐκ εἶπεν οὕτως, ἀλλά, Διὰ τί ἐστιν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; λέγω οὖν, ὅτι ὑμᾶς ἀποδέχομαι, ὅτι ὑμεῖς τὸν ἐντολόν μου τηρεῖτε. ἵνα γὰρ μὴ μετὰ ταῦτα ὁρῶντες αὐτὸν, φάντασμα νομίσωσι, διὰ τοῦτο παρελήλυθεν. καὶ ἵνα μὴ

μη ὅτως, ὡς εἶπον, νομίσωσιν ἀλλοῖς φαίνεσθαι, λέγει καὶ τὴν αἰτίαν· διὰ δὲ τοῦτο ἐντολὰς μου τηρῆν, λέγει ὅτι καὶ ὁ πνεῦμα ἄγιον μέλλει φαίνεσθαι. Εἰ γὰρ τοσοῦτον αὐτῷ συνῆμμένοι χρόνον, ὥστε φέρεσιν ἐκείνῳ τὴν οὐσίαν, μᾶλλον γε καὶ νοοῦσιν αὐτόν· τί ἂν ἔπαθον, εἰ τοῦτο τὴν ἀρχὴν ὅτως ἀλλοῖς ἐφάνη; Διὰ τοῦτο δὲ ξιωσθείσι, ἵνα μὴ φάντασμα τὸ παράγμα νομισθῇ. Εἰ γὰρ ὅπου τοῦ ὑδάτων ἰδόντες τοῦτο ἐνόμισαν, καίτοι τῆς αὐτῆς ὄψεως φαινομένης καὶ ἐπὶ πολλοῦ διαγάντος, τί ἂν ἐποίησαν, εἴγε εἶδον αὐτὸν βύθεως ἀναγάντα, οὐκ εἰδότα κατεχόμενον καὶ ἐπαρχόμενόν; διὰ τοῦτο ξιωχῶς ἀλλοῖς λέγει, ὅτι φανήσται, καὶ διὰ τί φανεῖται, καὶ πῶς, ἵνα μὴ φάντασμα νομίσωσιν. κ. ἢ αὖ

24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ. Καὶ ὁ λόγος, οὐκ ἐστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. Ὥστε οὐκ ἐμὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρα ἀγαπᾷ ὁ μὴ τούτων ἀκούων τῶν λόγων. Εἰ γὰρ τοῦτο τεκμήριον ἀγάπης, τὸ ἀκούειν τῶν ἐντολῶν, αὗται δὲ τοῦ παρόντος εἰσὶν, ὁ ἀκούων οὐχὶ τὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρα ἠγάπησε. πῶς δὲ σός καὶ οὐ σός; τοιοῦτον, ὅτι οὐδὲν ἔξω τοῦ παρόντος φθέγξομαι, οὐδὲ ἴδιόν τι ἄλλο παρὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ. κ. μὴ. κ. ἐκείνου.

25 Ταῦτα ἐλάλησα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. Ἐπειδὴ ταῦτα ἀσαφῆ ἦν, καὶ διὰ μὲν οὐδὲ συνίεσαν, διὰ δὲ πλείονα δὲ ἀμφέβαλλον, ἵνα μὴ θορυβῶνται πάλιν, μηδὲ λέγωσι, ποίας ἐντολάς, ἀπήλαυζεν αὐτοὺς τῆς ἀγωνίας ἄπασης, εἰπών·

26 Ὁ δὲ παράκλητος, ὃν πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει.

Τάχα ἀσαφῆ διὰ εἰρημένα νῦν ὑμῖν, ἀλλ' ἔστι τούτων σαφὴς διδάσκαλος ἐκεῖνος. Ὃ δὲ, παρ' ὑμῖν μένει, ἀμπλακοῦμέν ἐστιν, ὃ πάντες ἀπειλον. Εἶπα, ἵνα μὴ λυπῶνται, φησιν· ὅπερ ἐκωλυε παρ' ἀλλοῖς αὐτὸς μένων, καὶ τὸ πνεῦμα μὴ ἔρχεται, οὐδὲν μέγα οὐδὲ ὑψηλὸν διανοοῦνται ξιωθέντες. Ταῦτα δὲ λέγει, παραμυθούμενος αὐτοὺς ἡνιαίως ἐνεγκεῖν αὐτὸν τὴν ἀναχώρησιν, ὡς μεγάλων αὐτὴν ἐσομένην ἀλλοῖς ἀγαθῶν. Ξιωχῶς δὲ παράκλητον καλεῖ, διὰ τὰς ξιωχρύσας αὐτοὺς τότε θλίψεις. ἐπεὶ οὖν καὶ ταῦτα ἀκούοντες ἐταράττοντο ἐννοοῦντες τὰς ἐπαγγελίας, τοὺς πολέμους, τὴν ἀναχώρησιν τὴν αὐτοῦ, ὅρα πῶς αὐτοὺς καθίστησι πάλιν λέγων·

27 Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, Μονονουχὶ λέγων, τί βλάπτεσθε ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου ταραχῆς, ἕως δὲ εἰρηνεύητε πρὸς μέ; οὐ γὰρ ξιαύτη αὕτη ἡ εἰρήνη. ἣν μὲν γὰρ ἔξωθεν, καὶ ὅτε κακῶς ἦξ πολλάκις καὶ ἀνόητος, καὶ τοῦτον ἔχοντας οὐδὲν ὠφέλησεν· ἐγὼ δὲ δίδωμι τοιαύτην, ὥστε μετ' ἀλλήλων εἰρηνεύειν, ὅπερ ὑμᾶς ἰσχυροτέρους ποιεῖ. ἀλλ' ὅπερ πάλιν εἶπεν, ἀφίημι, ὅπερ ἐμὲ ἀναχωρητοῦντος, καὶ ἱκανὸν ἐμὲ ἀλλοις συνέχειν, διὰ τοῦτο πάλιν φησί·

Μὴ ταραττέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. Ὁρᾷς ὅτι τὰ μὲν ὑπὸ φιλοστοργίας, τὰ δὲ κατὰ δειλίας ἔπαθον; κ. ἀπὸ

28 Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἄν, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ μείζων μού ἐστι. Καὶ πόθεν τοῦτο ἀλλοῖς χαρὰν φέρειν ἔμελλε; ποίαν ὠφελουμένην; τί οὖν ἐστι; Ὁ εἰρηνεύων; οὐδέπω ἤδεσαν περὶ τῆς διαστάσεως, οὐδὲ οἵαν ἐργάζεται περὶ αὐτὸν δόξαν εἰκὸς ἦν· πῶς γάρ, μηδὲ ὅτι ἀναστήσεται εἰδότες; τὸν δὲ πατέρα μείζονα ἐνόμιζον. λέγει οὖν, ὅτι εἰ καὶ περὶ ἐμοῦ ἐδειλιάσατε, ὡς οὐκ ἀρκοῦντος ἐμαυτὸν παραμυθεῖσθαι, οὐδὲ θαρρεῖτε ὅτι μὴ τὸν σωτῆρα πάλιν ὑμᾶς ἥξομαι· ἀλλὰ ἀκούσαντες ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ἀπέρχομαι, ἔδει χαίρειν λοιπόν, ὅτι πρὸς τὸν μείζονα ἄπειμι καὶ δυνατὸν πάντα λύσαι τὰ δεινά. ὑμεῖς ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. διὰ τί οὖν τοῦτο ἔπαθεν; ὅτι ὅπως σφόδρα θαρρῶ, φησι, τοῖς μαθηταῖς, ὡς καὶ προειπεῖν· ὅτως δὲ δέδοικα. κ. ἐαυτὸν

29 Τοῦτο γέγραπται καὶ εἶπον ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γώ εἰμι. Ωσανεὶ ἔλεγε, μὴ ἠδειτε, εἰ μὴ ἐγὼ εἶπον. οὐκ ἀν ἦ εἶπον, εἰ μὴ ἐθάρρουν. Εἶδες συγκαταβάσεως Ⓦ λόγον ὄντα; Ⓒ γὰρ ὅταν λέγῃ· Δοκεῖτε ὅτι ὑ δυνά- Ματθ κε.νγ.
μην παρακαλέσαι Ⓦ πατέρα, καὶ παρέστησέ μοι δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων, πρὸς τὴν ὑποψίαν τῶν ἀκουόντων φθέγγεται. οὐδὲ γὰρ ἂν εἶπόι τις ἂν, κἂν σφόδρα ἦ μεμηνώς, ὅτι οὐκ ἐδυνατο ἑαυτῷ βοηθῆσαι, ἀλλ' ἀγγέλων ἐδεῖτο· ἀλλ' ὅτῳ πρὸς αὐτὸν, ὡς δυνάμενον, ἐδόξαζεν εἶχον, ἀφ' τούτου φησὶ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων. καίτοιγε ἁπλῶς αὐτοὺς ἠρώτησε, καὶ ἐφείσατο εἰς τὰ ὀπίσω. Εἰ ὃ λέγοι τις μείζονα εἶ Ⓦ πατέρα καὶ ὁ αὐτὸς τῷ υἱῷ οὐσίαν, οὐδὲ τοῦτο ἀντερῶμεν. ἀλλ' ὑ μὴν τοῦτο ἑτέρας εἶ Ⓦ γὸν οὐσίας ποιᾷ. ὁ ὃ λέγω, τοιοῦτόν ἐστιν· ἕως μὲν ἂν ἐν τούτῳ ὦ, εἰκὸς νομίζειν ὑμᾶς ὅτι κινδυνεύομεν· ἐὰν ὃ ἐκεῖ ἀπέλθω, θαρρήσατε ὅτι ἐν ἀσφαλείᾳ ἐσμέν. ἐκείνου γὰρ οὐδεὶς ἀδικηθέσθαι δυνήσεται. τοῦτο ὃ πολλὰ πρὸς τὴν ἀσθένειαν τῶν μαθητῶν ἐλέγετο. καὶ αὐτὸς μὲν γὰρ θαρρῶ καὶ ὑ φεύγω τὸν θάνατον· ἀλλὰ γὰρ τοῦτο εἶπε, τοῦτο εἶπον ὑμῖν πρὶν γενέσθαι. ὅτῳ δὲ, φησὶν, ὑμῖν οὐδέπω δυνατόν ἐστιν Ⓦ ἀκολουθεῖν τούτων δέξασθαι λόγον, ἀπὸ τοῦ παρόντος, οὐ ὀνομάζετε μέγαν εἶ, εἰσάγω τὴν παράκλησιν. παράμυθησάμενος τοίνυν αὐτοὺς, πάλιν λέγει τὰ λυπηρά·

30 Οὐκέτι λαλήσω μετ' ὑμῶν. διὰ τί; ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. Κόσμου ὃ ἄρχοντα, τὸν διάβολόν φησι, καὶ οὐ πονηρεύεσθαι αὐτὸν ἀνθρώπους οὕτω καλῶν. ὑ γὰρ ἀγαθοῦ ἀρχὴ καὶ γῆς· ἐπεὶ δὲ ἔπεσε πρώτα καὶ κατέβαλεν· ἀρχὴ ὃ τῶν ἑαυτοῦ παραδιδόντων αὐτῷ. διὰ τοῦτο καὶ ἄρχοντα τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου καλεῖ, σκότος ἐνταῦθα πάλιν τὰς πονηρὰς πράξεις καλῶν. τί οὖν; ὁ διάβολός σε δύναται; ὑ δυνατός. οὐ γὰρ ἔχει ἐν ἐμοὶ οὐδέν. πῶς οὖν σε αἱρεθήσονται; ὅτῳ βούλομαι, καὶ ἵνα γνῷ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα. οὐ γὰρ ἐπαναθήσεως ὧν θανάτῳ, φησὶν, οὐδὲ ὀφείλων αὐτῷ, διὰ τί; ἀγαπῶ τὸν εἰς τὸν πατέρα ἐπανορθῶ. τοῦτο δέ φησιν, ἵνα πάλιν αὐτοῦ ἀνασῴσῃ τὴν ψυχήν, καὶ μάθωσιν ὅτι οὐκ ἄκων, ἀλλ' ἑκὼν ὑπὲρ τοῦτο ἔρχεται, καὶ ὅτι καταφρονῶν τοῦ διαβόλου. ὑ γὰρ ἤρκει τὸ εἰπεῖν, ὅτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, ἀλλὰ συνεχῶς αὖθις τοῦτο τρέφει τὸ λυπηρόν, εἰκότως, ἕως ἂν αὖθις πρὸς αὐτοὺς δυσδιάλυτον ποιήσῃ πρὸς ὑφαίνων αὐτοῖς τὰ χρηστά. διὰ τοῦτο πολλάκις λέγω, ὑπάγω καὶ ἔρχομαι, καὶ ὅπου ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ἵνα καὶ ὑμεῖς ἦτε· καὶ, ὑ δύναμαι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσετε ὕστερον, καὶ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι· καὶ, ὁ πατήρ μείζων μού ἐστι· καὶ, πρὶν γενέσθαι εἴρηκα ὑμῖν· καὶ, ὅτι οὐκ ἀπὸ δυσαγκῶς τοῦτα πάσχω, ἀλλὰ δι' ἀγάπην τὸν πατέρα· ὥστε συνοῖσαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ ὀλέθριον τὸ πρᾶγμα οὐδὲ βλαβερὸν ἔσται, εἴγε ὅτε σφόδρα αὐτὸν ἀγαπῶν, καὶ ὁ ἀγαπώμενος πρὸς αὐτὸν ὅτῳ βούλεται. ἀλλὰ διὰ τοῦτο τὰ χρηστὰ τοῦτα ἀναμίγνυς; συνεχῶς ἔλεγε καὶ τὰ λυπηρά, ἐνυμνάζων αὐτοὺς τὸν διάβολον. καὶ γὰρ τὸ, πρὸς ὑμᾶς μένει, καὶ ὅτι συμφέρει ὑμῖν ἡ ἀναχώρησις, παραμυθουμένου ἐστί. διὰ γὰρ τοι τοῦτο τοσαῦτα μεῖζα εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος, τὸ, ἐν ὑμῖν ἔσται, καὶ, ὁ ὁ κόσμος ὑ δύναται λαβεῖν, καὶ, αὐτὸς ἀναμνήσει πάντα· Ⓒ, πνεῦμα ἀληθείας, καὶ πνεῦμα ἅγιον, καὶ παράκλητον, Ⓒ, ὅτι συμφέρει ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν ὡς ἀβοήθητοι ὄντος τοῦ προστατοῦντος καὶ βοηθοῦντος. συμφέρει ὃ λέγω, δηλονότι πνευματικῆς αὐτοῖς ἐργάσεται.

Τοῦτο γοῦν καὶ ὁρᾶτε γελώμενον. Ⓐ γὰρ πέμποντες καὶ δεδικότες, μὴ τὸ λαβεῖν τὸ ΗΘΙΚΟΝ
πνεῦμα εἰς μέσους ἤλλοντο τοὺς κινδύνους, καὶ τοῖς σίδηρον καὶ πῦρ καὶ θηρία καὶ πελάγη, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀπεδύσαντο περιφέρειαν. καὶ Ⓐ ἀγράμματοι καὶ ἰδιῶται μετὰ τοσαύτης διελέγοντο παῤῥησίας, ὡς ἐκπλήττειν τοὺς ἀκροωμένους. ἀπὸ γὰρ πηλίνων σιδηρᾶς αὐτοὺς ἐποίησε τὸ πνεῦμα, καὶ θαλασσίους εἰργάσατο, καὶ πρὸς τοὺς τῶν δαιμόνων καταπτῆναι ἀφῆκε. τοιαύτη γάρ ἡ χάρις ἐκείνη. κἂν ἀγυμίδα εὕρῃ, δεξιὰν, κἂν ὁπλομάχον πο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρο

νημεν, δια πνᾶ, κᾶν δειλίαν, ἐκβάλλει, ϗ σὺν ἀφίησι λοιπὸν αὐ θεσπον εἶ ⓦ μεταχώρα αὐτὸ, ἀλλ' ὥσπερ εἰς αὐτὸν μεταστάντα ⓦ οὐρανὸν, πάντα τὰ ἐκεῖ φαντάζεσθαι ποιεῖ-
Πραξ.δ.λς. σκυβάζει. διὰ τοῦτο δεῖται πολλῶν παρηγόρων" αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶ· ἀλλὰ πρόσε- χ. ὧν
καρτέρουν ταῖς εὐχαῖς ἐν ἀγαλλιάσει ϗ ἀφελότητι καρδίας. τοῦτο γὰρ μάλιστα δεῖται
Γαλ. ε.κς. ὃ πνεῦμα ὃ ἅγιον. Ο γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος, χαρὰ, εἰρήνη, πίστις, παράκλησις. ϗ μὲν 5
ϗ ἀληθῶσι πολλάκις ⓐ πνευματικοί, φησιν. ἀλλ' ἡ λύπη χαρᾶς ἐστιν ἡδίων. ἐπεὶ δὲ ὁ
Κάϊν ἐλυπήθη, ἀλλὰ τὴν τοῦ κόσμου λύπην· ϗ ὁ Παῦλος ἐλυπήθη, ἀλλὰ τὴν κτ̃ Θεοῦ.
πῶς γὰρ ὅπερ ἂν ᾖ πνευματικὸν, κέρδος ἔχει μέγιστον· ὥσπερ ϗ ὃ κοσμικὸν ἅπαν, ζημίαν
ἑκάστην. ὅπως ἀσώμεθα τοίνυν τὴν ἀμαχον τοῦ πνεύματος βοήθειαν, ϗ ἐντολὰς τη- 10
ροῦντες, ϗ σὺν τῶν ἀγγέλων ἐσόμεθα ἐλάττους. ὅτε γὰρ σκῆνος, ὅπερ ἀσώματοί εἰσι,
ἴδιοί εἰσιν (εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, σὺν τοῖς ἀσωμάτοις, καὶ θεσπων χείρους ϗ ἀλόγων εὑ-
ρέθησαν· ϗ ἐπὶ τοῖς σώμασι ἔχουσιν, ἀσωμάτων κρείττους. πάντες γοῦν ⓐ δίκαιοι τὴν γῆν οἰ-
κοῦντες, ὡς σώματα ἔχοντες, κατώρθωσαν ἅπερ κατώρθωσαν. ὡς γὰρ παρεπίδημοι ὄντες ϗ 15
ξένοι, τὴν γῆν ᾤκησαν· ⓦ ἦ οὐρανοί, ὡς πολῖται. μὴ τοίνυν μηδὲ σὺ λέγε, σάρκα φεί- χ. πῶς οὐκ ἀ-
χειμαι· ϗ διὰ μαι φειλέτης," οὐδὲ τῶν ὑπὲρ ἀρετῆς ἱδρώτων λαβέτω. μὴ κατηγο- ρετῆς ἱδρώ-
ρήσῃς τοῦ δημιουργοῦ. Εἰ γὰρ τὸ σάρκα φορεῖν ἀδυνάτον ποιεῖ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἦν τὸ των. μὴ κατη-
ἔγκλημα. ὅπερ οὐ ποιεῖ ἀδυνάτον, ἔδειξεν ὁ τῶν ἁγίων χορός. ⓦ γοῦν Παῦλον οὐκ ἐ-
κώλυσε τῆς σαρκὸς ἡ φύσις γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος ἐγένετο· οὐδὲ Πέτρον λαβεῖν ϗ κλεῖς τῶν
οὐρανῶν. ὃ δ' Ενὼχ σάρκα φορέσας, μετετέθη, ὃ οὐκ εὑρίσκετο. ὅτω ϗ ὁ Ηλίας ἁρπά- 20
γη μετὰ τῆς σαρκός· ϗ ὁ Αβραὰμ μετὰ τοῦ Ισαὰκ ϗ τῶν ἐξόδου σάρκα ἔχοντες ἔλαμψαν· ϗ ὁ
Ιωσὴφ μετ' αὐτῆς ἐπάλαισε πρὸς τὸ ἀκόλαστον σκῆνος γυμάσιον. ϗ τί λέγω σάρκα; καὶν γὰρ
C.Τιμ.C.β. ἅλυσιν τῇ χειρὶ περιθῇς, οὐδὲν ἐβλάβη. Εἰ γὰρ ϗ ἐγὼ δέδεμαι, φησὶν ὁ Παῦλος, ἀλλ' ὁ λό-
γος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. ϗ τί λέγω δεσμὰ ϗ ἅλυσιν; περιάδες γὰρ" δεσμωτήριον καὶ κλῆθρα, χ. δεσμωτή-
ριον
ϗ οὐδὲ ὅτω κώλυμα γίνεται τῇ ἀρετῇ. ὅτω γοῦν ἐμπυρεύσας ὁ Παῦλος. δεσ- 25
μὸς γὰρ ψυχῆς, οὐ σίδηρος, ἀλλὰ δειλία ϗ χεημᾶτι ὀπιθυμία, ὃ τὰ μυεῖα πάθη. ταῦτα
δεσμεῖ, κᾶν λελυμένον ᾖ τὸ σῶμα. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σώματος ταῦτα πίπτεται, φησὶ. σκῆψις
ταῦτα ϗ περίφασις ψευδής. Εἰ γὰρ ἀπὸ τοῦ σώματος ἐπίπτετο, πάντες ἂν αὐτὰ κατέ-
μαθον. ὥσπερ γὰρ κόπτειν ὃ ὕπνον ϗ τὸ πεινᾶν ϗ διψᾶν οὐκ ἐνι ἀμφιβαλεῖν, ὅτι φύσεώς ἐ- 30
στιν· ὅτω ϗ ταῦτα, εἰ τοιαῦτα ἦν, οὐδένα ἂν ἀφῆκαν ἔξω τοῦ αὐτῶ εἶ τυραννίδος. εἰ δὲ πολλοὶ ἀμ-
φεύγουσιν, εὐδηλον ὅτι ῥᾳθυμούσης ἐστὶ ψυχῆς ταῦτα ἐλαττώματα. ταύτην τοίνυν ἐγ-
κόψωμεν, ϗ μὴ κατηγορῶμεν σώματος, ἀλλ' ἐπιστατήσωμεν αὐτὸ τῇ ψυχῇ· ἵνα εὐκόλιον
ἔχοντες, τῶν αἰωνίων ὀπτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ
Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

χξζ ιϛ. Ομιλ. οϛ. 31 ΕΓΕΙΡΕΣΘΕ, ΑΡΩΜΕΝ ΕΝΤΕΥΘΕΝ. ι ΕΓΩ 35
εἰμὶ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ· ὑμῶν τὰ κλήματα, ϗ ὁ πατήρ μου ὁ γεωρ-
γός ἐστι.

Δειλιῶ ϗ ἀνδρῶν τὴν ψυχήν ἡ ἀμαθία ποιεῖ· ὥσπερ οὖν μεγάλην ϗ ὑψηλήν, ἡ τῶν ὑφανίων δόγμα παίδευσις. οὐδεμίας γὰρ ἀπο- 40
λαύουσα ὀπτμελείας, δειλὴ πάς ἐστιν· ϗ κτ̃ φύσιν, ἀλλὰ κτ̃ προαίρεσιν. ὅταν γὰρ ἴδω τ̃ ἀνδρῶν μίαν ποτὲ, νυνὶ δ' δειλὸν, οὐκέτι φύ-
σεως εἶ φημι τὸ πάθος. τὰ γὰρ τῆς φύσεως ἀμετάθετα. πάλιν,
ὅταν ἴδω τοῦτον νῦν δειλιῶντα ἀθρόον τολμηρὰς γνωμοθύσεις, τὸν αὖθ' πάλιν
ψηφίζομαι,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φηφίζομαι, τῇ προαιρέσει τὸ πρῶ δοκιμαζόμενος. ἐπεὶ δὲ οἱ μαθηταὶ σφόδρα ἦσαν δειλοί, πρὶν ἢ μαθεῖν ἅπερ ἐρῶ, καὶ τῆς τοῦ πνεύματος ἀξιωθῆναι δωρεᾶς· ὕστερον μὲν γὰρ, λεόντων ἐθύοντο θρασύτεροι. Ὁ δὲ Πέτρος, καίτοι σὺν ἐγγὺς ἀπειλῶ, καὶ κεφαλῆς ἀκρέματος ἠμύνετο, καὶ μυρία κινδυνῶν ὑπὲρ ἐμοῦ ἐτόλμα· ἀλλ' ὥσπερ ὄναρ πάσχων ἃ ἔπασχεν, οὕτως ἐπαρρησιάζετο. ἀλλ' ὁ πρὸ τοῦ φαυλοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς ἔλεγε· ἐπίρρεπές, ἀγωμαι σύντεθθεν. Τίνος ἕνεκεν, εἰπέ μοι; ὑπὲρ ἦλθε τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἔμελλεν ὑπηρετεῖσθαι ὁ Ἰούδας; ἀλλ' ἐδεδοίκει μὴ ὀχλήσῃ ἐλθὼν καταισχύνῃ αὐτόν, καὶ πρὶν ἢ πληρῶσαι τὴν ἀνείσφορον διδασκαλίαν, ὑπεξῶσιν οἱ ὑπεβουλεύοντες; ἄπαγε· πόρρω ταῦτα αὐτοῦ τῆς ἀξίας. Εἰ τοίνυν μὴ ἐδεδοίκει, τί δήποτε ἀπωθήσησιν αὐτόν, καὶ μὴ τὸ πληρῶσαι, τότε εἰς τὸν κήπον ἄγει τὸν Ἰούδαν γνώριμον; Εἰ ὃ καὶ προεβλήθη ὁ Ἰούδας, οὐκ ἠδυνάτο αὐτὸν πληρῶσαι ταῖς ἐνθήκαις, ὃ μὴ παρόντος ἐποίησε; Τίνος οὖν ἕνεκεν ἀφίσατο; μικρὸν ἀναπνεῦσαι δίδωσι τοῖς μαθηταῖς. καὶ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτόν, ἅτε ἐν καταδήλῳ χωρίῳ ὄντα, τρέμειν καὶ δεδοικέναι, ἀπό τε τοῦ χωρίου, ἀπό τε τοῦ τόπου (καὶ γὰρ νὺξ ἦν βαθυτάτη) καὶ μηδὲ προσέχειν τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἀεὶ περιτρέφεσθαι καὶ φαντάζεσθαι τοὺς ὑπεισερχομένους. καὶ μάλιστα ὁπότε καὶ ὁ λόγος ὁ τοῦ διδασκάλου προσδοκᾶν ἐπιτείνει τὰ δεινά. ἔτι γὰρ μικρόν, φησι, καὶ οὐκέτι εἰμὶ μεθ' ὑμῶν, καὶ ἔρχεται ὁ τοῦ κόσμου τούτου ἄρχων. ἐπεὶ οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούοντες ἐθορυβοῦντο, ὡς αὐτίκα μάλα ἀλωσόμενοι, ἅτε εἰς τόπον ἄλλοις ἔπεσιν, ἵνα νομίσαντες ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι, μὴ ἀδείας λοιπὸν ἀκούσωσι. καὶ γὰρ ἔμελλον μεγάλων ἀκούσεσθαι δογμάτων. διὰ τοῦτό φησιν, ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. Εἶτα ἐπαγαγών, φησιν· ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. τί βούλεται διὰ τῆς παραβολῆς αἰνίττεσθαι; ὅτι οὐ μὴ προσέχοντα τοῖς λεγομένοις ζῆν οὐκ ἔνι, καὶ ὅτι τὰ μέλλοντα σημεῖα ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ δυνάμεως· ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. τί οὖν; ἐνέργειας δεῖται ὁ υἱός; ἄπαιτ. Τὸ γὰρ ὑπόδειγμα τοῦτο οὐ τοῦτο δηλοῖ. ὅρα γοῦν μοι ὅσης ἀκριβείας ἐπέρχεται τῇ παραβολῇ. ἡ γὰρ τοῦ ῥίζαν ἀποκαύειν ἢ ὑπομελείας τοῦ γεωργοῦ, ἀλλὰ τὰ κλήματά φησιν. ἡ ῥίζα ὃ δι' οὐδὲν προείληπται ἐνταῦθα, ἀλλ' ἵνα μάθωσιν, ὅτι τῆς αὐτοῦ δυνάμεως χωρὶς οὐδὲν ἐργάζεσθαι δύνανται, καὶ ὅτι ὕστερος αὐτοὺς ἰώσθαι δεῖ τῇ πίστει, ὡς τὸ κλῆμα τῇ ἀμπέλῳ.

2 Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἴρει αὐτὸ ὁ πατήρ. Ἐνταῦθα βίον αἰνίττεται, δείκνυσι, ὅτι χωρὶς ἔργων οὐκ ἔστιν εἶναι ἐν αὐτῷ. Καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό. Τυτέστι, πολλῆς ὑπομονῆς ἀπολαύειν ποιεῖ. καίτοι ἡ ῥίζα δεῖται ὑπομονῆς περὶ τοῦ κλήματος, περισκάπτομένη, γυμνουμένη· ἀλλ' οὐδὲν ἐνταῦθα περὶ ταύτης φησίν, ἀλλὰ τὸ πᾶν περὶ τοῦ κλήματος· δείκνυσι, ὅτι αὐτὸς μὲν ἑαυτῷ ἀρκεῖ, οἱ δὲ μαθηταὶ δέονται πολλῆς παρὰ τοῦ γεωργοῦ βοηθείας, κἂν σφόδρα ἀναρέτοι ὦσι. διὰ τοῦτό φησι, τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό. τὸ μὲν γὰρ, ὅλως ἄκαρπόν ἐστιν, οὐδὲ ἐν τῇ ἀμπέλῳ εἶναι δύναται· τὸ δὲ, ὅλως καρπὸν φέρει, γονιμώτερον αὐτὸ ἐργάζεται. τοῦτο δὲ καὶ περὶ ταύτης εἰλήφθαι αὐτῶν εἰρῆσθαι τότε ἐπαγομένων εἰκὸς ἦν ὃ. τὸ γὰρ, καθαίρει αὐτό, περικόπτει ἐστὶν, ὅπερ γονιμώτερον ποιεῖ τὸ κλῆμα. ὅθεν δείκνυται ὅτι οἱ πειρασμοὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἰσχυροτέρους ἐργάζονται. Εἶτα, ἵνα μὴ λέγωσι, πρὸς τίνων ταῦτα λέγει, καὶ πάλιν εἰς ἑαυτὸν ἐμβάλῃ, φησίν· 3 Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν.

Ὁρᾷς πῶς ἑαυτὸν εἰσάγει ὑπομνούμενον τῶν κλημάτων; ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἐκάθηρα, φησι. καίτοι πολὺ δυνατώτερον δείκνυσι πατέρα τοῦτο ποιοῦντα. ἀλλ' οὐδὲν μέσον παρεὶς καὶ ὑμοῦ. διὰ τί δὲ οὐκ ἀρξαμένη λοιπὸν τὰ πρὸς ὑμᾶς. εἶτα, ἵνα δείξῃ, ὅτι οὐχὶ τῆς αὐτῶν δειλίας ἕνεκα τοῦτο ἐποίησεν, ἀλλ' ἵνα προκόψωσιν, ἐπάγει· 4 Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ φέρειν καρπὸν, ἐὰν μὴ μένῃ ἐν ἐμοί. Ἵνα γὰρ μὴ ἀπὸ τῆς δειλίας ἀποχλωσῖ,

ἀπηλλαθῶσι, χωνευθεῖσαν αὐτῷ τῷ φόβῳ τὴν ψυχὴν ἀπορρίπτει καὶ ἑαυτὸν συγκαλᾷ καὶ ζητᾷ· ὑποστένει λοιπὸν ἐλπίδας. ἡ μὲν γὰρ ῥίζα μένει· ὁ δὲ ἄρεσθαι καὶ ἀφίεσθαι, τὰ κλημάτων ἐστίν. Εἶτα, ἑκατέρωθεν προορμήσας, καὶ ἀπὸ τῶν ζητῶν, καὶ ἀπὸ τῶν λυπηρῶν, ἃ παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖ σοφῶς·

5 Ὁ ὢν ἐμοὶ μένων, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Ὁρᾷς καὶ νῦν οὐκ ἐλαττον ἰσχυροποιοῦντα τὸν παρόντος τοῦ τῶν μαθητῶν ὑπομένειν; ὁ μὲν γὰρ πατὴρ καθαίρει, αὐτὸς δὲ ἐν ἑαυτῷ κατέχει. Ὃ δὲ ἐν τῇ ῥίζῃ μένειν, τοῦτο ποιεῖ καρποφορεῖν τὰ κλήματα. τὸ μὲν γὰρ μὴ καθαιρόμενον, μένον δὲ ἐν τῇ ῥίζῃ, φέρει καρπόν, εἰ καὶ μὴ ὅσον προσῆκε· ὃ δὲ μὴ μένον, οὐδ' ὅλως. Ἀλλ' ὅμως καὶ ὃ καθαίρει, τοῦ μου ἐδείχθη ὄν, καὶ τὸ μένειν ἐν τῇ ῥίζῃ, τοῦ παρόντος τοῦ τὴν ῥίζαν γεγεννηκότος. Εἶδες πῶς κοινὰ πάντα, καὶ τὸ καθαίρειν, καὶ τὸ τῆς δυνάμεως τὸ ἀπὸ τῆς ῥίζης ἀπολαύειν; μεγάλη μὲν οὖν ζημία καὶ τὸ μηδὲν δύνασθαι ποιεῖν, πολὺ δὲ μείζων τὸ τὴν ἴσην τοῖς κόλασιν, ἀλλὰ προαιρετέρων προσάγειν τὸν λόγον. 6 Ἐβλήθη γάρ, φησιν, ἔξω, Οὐκ ἔτι τῆς γεωργικῆς ἀπολαύων χειρός· Καὶ ξηραίνεται, Τυπτόμενον, εἰ τι εἶχε τῆς ῥίζης, ἀποπίπτει), εἰ πινα χάριν, γυμνοῦται ταύτης, καὶ ἐρημοῦται τῆς ἔσθεν βοηθείας καὶ ζωῆς. καὶ τί τὸ τέλος; Εἰς τὸ πῦρ βάλλεται). Ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ὁ μένων πρὸς αὐτόν. Εἶτα δείκνυσι πῶς ἐστι τὸ μένειν, καὶ φησιν· 7 Ἐὰν τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ. Ὁρᾷς ὅλη καὶ περὶ τούτου εἰκότως ἔλεγον, ὅτι τὸν ἀφ' ὧν ἔργων ὑπόδειξιν ζητεῖ; Εἰπὼν γὰρ, ὅτι ὃ ἐὰν αἰτήσητε ποιήσω, ἐπήγαγεν· ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσετε· καὶ ἐνταῦθα, ἐὰν μένητε ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θελήσητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ἔλεγε, δεικνὺς ὅτι οὐ μὴν ὑπεύθυνοντες αὐτῷ, καταναγκάσονται· αὐθαίρετα δὲ καρπὸν οἴσουσι. τὸν φόβον τοίνυν ἐξ αὐτῶν εἰς ἐκείνους μεταθεὶς, καὶ δείξας ὅτι αὐθαίρετα ἀκολουθήσουσι ἔσονται, φησιν· 8 Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα ὑμεῖς ἐμοὶ γένησθε μαθηταί, καὶ καρπὸν πολὺν φέρητε. Ἐντεῦθεν τὸν λόγον ἀξιόπιστον ποιεῖ. Εἰ γὰρ εἰς δόξαν τοῦ παρόντος μόνον τὸ καρποφορεῖν, οὐκ ἀμφήσει τὴν δόξης τῆς ἑαυτοῦ. καὶ γένησθε ἐμοὶ μαθηταί. ὁρᾷς πῶς ὁ τὸν καρπὸν φέρων, οὗτός ἐστι μαθητής; Τί γ' ἐστὶν, ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ; τουτέστι, χαίρει, ὅταν ἐν ἐμοὶ μένητε, ὅταν καρπὸν φέρητε.

9 Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς. Ἐνταῦθα λοιπὸν δυσθεσπινώτερον διαλέγεται. τὸ γὰρ, ὡς προεῖς" δυσθέσποις εἰρημένον, τοῦ οἰκείου ἐχείρωσε. ὁ γὰρ καὶ ἀποθανεῖν ἑλόμενος, καὶ δούλους ὄντας καὶ ἐχθροὺς καὶ πολεμίους τοσαύτης καταξιώσας τιμῆς, καὶ εἰς οὐρανοὺς" ἀναγαγὼν, πόσον ἐπεδείξατο μέτρον ἀγάπης; Εἰ τοίνυν ἀγαπῶ ὑμᾶς, θαρρεῖτε· εἰ τοῦ παρόντος ἐστὶ δόξα τὸ καρποφορεῖν, μηδὲν ὑποπτεύετε πονηρόν. Εἶτα ἵνα μὴ ὑπόπτοις ἐργάσηται, ὅρα πῶς ὑποσφίγγει πάλιν. Μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.

Ταῦτα γὰρ ὑμεῖς κύριοι. πῶς γὰρ τοῦτο ἔσται; 10 Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρῆτε, φησὶ, καθὼς ἐγὼ τοῦ παρόντος τὰς ἐντολὰς τετήρηκα. Πάλιν δυσθεσπίνως ὁ λόγος προέρχεται. ἐν γὰρ δήπου νομοθέτης ὑπὸ ἐντολὰς ἔμελλε χείσεσθαι. ὁρᾷς ὅτι ὅπερ ἀεὶ λέγω, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα δείκνυται διὰ τῶν ἀκροωμένων ἀσθένειαν; προεῖς γὰρ τοὺς ὑποίοις αὐτῶν πολλὰ λέγει, καὶ διὰ πολλῶν δείκνυσιν ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντας, καὶ οὐκ ἐχθροὺς αὐτῶν ἀπολυμένους, καὶ ὅτι πολὺ, ὅπερ ἔχουσιν, ἀπὸ μέρους ἔχουσι, καὶ ὅτι βίον αἰώνιον ὑπισχνεῖται καθαρὸν, σοφὸς αὐτῶν προείσεται ποτέ. σκήπτει δὲ αὐτὸν αὐθενλιχώτερον ἀλλοῖς διαλεγόμενον. ἐν γὰρ εἶπε, μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου παρόντος, ἀλλ' ἐν τῇ ἐμῇ· εἶτα ἵνα μὴ λέγωσιν, ὅτε πᾶσιν ἡμᾶς ἐξεπολέμωσας, τότε ἡμᾶς ἀφίης καὶ διαχωρεῖς, δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἀφίσιν, ἀλλ' οὕτως αὐτοῖς κεκόλληται), ἐὰν θέλωσιν, ὡς τὸ κλῆμα [ἐν] τῇ ἀμπέλῳ. καὶ πάλιν, ἵνα μὴ θαρρήσαντες ὑπιοι γένωνται, καὶ φησιν ἀκίνητον εἶναι) τὸ καλὸν, ἐὰν ῥᾳθυμῶσιν. Εἶτα ἵνα μὴ εἰς ἑαυτὸν προσίσῃ τὸ προσβλημα, καὶ πιστεῖν προσκαλᾶται μᾶλλον, φησίν· ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ. πρωταρχὸν γὰρ τὸ ἐμὲ καὶ τὸ

τοῦ

τῶ παθεῖς δείκνυσιν ἀγάπω εἰς αὐτούς. οὐκ ἄρα τὰ Ἰουδαίων δόξα, ἀλλὰ ταῦτα ἀεὶ ἐμιμνον λαμβάνειν. εἶτα, ἵνα μὴ λέγωσιν, ἐξεπέσομεν τῶν πατρώων," ἐγκατελείφθημεν, γυμνοὶ καὶ ἔρημοι πάντων ἐγενόμεθα, εἰς ἐμέ, φησι, βλέπετε. ἠγάπημαι μὲν οὖν τῶ παθεῖς, ἀλλ' ὅμως πάσχω ταῦτα τὰ προσκείμενα. οὐ τοίνυν οὐδὲ ὑμᾶς χρὴ τὸ μὴ ἀγαπᾶν ἐγκαταλιμπάνωνται. εἰ γὰρ ἐγὼ δυνησόμην, καὶ οὐ πιστὸν τοῦτο τεκμήριον τῶ μὴ ἀγαπᾶσθαι μὲν οὖν τῶ παθεῖς, οὐδὲ ὑμᾶς θορυβεῖσθαι χρή. αὖ γὰρ ὅπου τῆς ἀγάπης μνήσθητε τῆς ἐμῆς, οὐδὲν ὑμᾶς ταῦτα τὰ δεινὰ προσβλάψαι δυνήσεται εἰς τὸν τῆς ἀγάπης λόγον.

Ἐπεὶ οὖν μέγα ἐστὶν ἀναταγώνιστον ἡ ἀγάπη, ἣ οὐκ ἔστι ῥῆμα μιλεῖν, ὅπου δείκνυται διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν. αὐτὸς ἐχθροὺς ὄντας κατήλλαξεν, ἡμᾶς φίλους γενομένους μείνωμεν· αὐτὸς ἤρξατο, ἡμεῖς καὶ ἀκολουθήσωμεν· αὐτὸς οὐκ εἰς οἰκεῖον κέρδος ἀγαπᾶ (ἀνενδεὴς γάρ ἐστιν) ἡμεῖς καὶ εἰς ὃ συμφέρει ἡμῖν· αὐτὸς ἐχθροὺς ὄντας ἐφίλησεν, ἡμᾶς καὶ φίλους ὄντας ἀγαπήσωμεν· ὡς νικῶμεν τὰ ἐναντία ποιοῦντες. καθ' ἑκάστην γὰρ ἡμέραν βλασφημεῖται διὰ ἡμᾶς ὁ Θεός, διὰ τὰς ἁρπαγάς, διὰ τὰς πλεονεξίας. ἢ τάχα τις ὑμῶν ἴσως ἐρᾷ· καθ' ἑκάστην ἡμέραν ποῦ πλεονεξίας μεμάληκε. εἶτα ἢ καθ' ἑκάστην νύκτα σιτῶ τοῦτο εἰπεῖν· εἶτα ἢ ὅταν ἀγορᾶ προσκολλᾶσθαι, ἢ ὅπου τῆς τραπέζης· εἶτα ἢ γυναῖκας, ἢ φίλους, ἢ παῖδας, ἢ οἰκέτας, ἢ γεωργούς, ἢ γείτονας, ἢ αὐτὸ δὴ ἔδαφος, ἢ οὐ τοίχους ἦν δυνατὸν ταύτην ἀεὶ ῥηγνύναι τὴν φωνήν, ἵνα κἂν μικρὸν οὕτως σπεδάσωμεν. τὴν γὰρ οἰκουμένην κατέλαβεν ἅπασαν τοῦτο τὸ νόσημα, καὶ τὰς πόλεις κατέχει ψυχάς, καὶ πολλὴ τῆς μαμμωνᾶ ἡ τυραννίς. ἀπὸ Χριστοῦ ἐλευθερώθημεν, καὶ ταῖς χρυσοῖς δουλεύομεν. ἑτέρου τοῦ δεσποτείου ἀνακηρύττομεν, καὶ ἑτέρῳ πειθόμεθα· καὶ ὅταν μὲν οὐ διατάξῃ, μετὰ προθυμίας ἀτακτούμεθα, καὶ ἦθος, καὶ φιλίαν, καὶ φύσιν, καὶ νόμους, καὶ πάντα ἠγνοήσαμεν δι' ὄκνον. οὐδεὶς ἀναβλέπει εἰς τὸ ὄφελος· οὐδεὶς ἔννοιαν τὰ μέλλοντα. ἀλλ' ἔσται κἀμοὶ, ὅτε οὐδὲ τῶν λόγων τούτων ἔσται κέρδος. Εἰ γὰρ ταῖς ἄδηλη, φησί, τίς ὁμολογήσεταί σοι; ποθεινὸν ὁ χρυσίον, καὶ πολλοὶ προέχει τοῦ ἀργυρίου ἡμῖν, καὶ διμοίρους εἶχε ποιᾷ· ἀλλ' οὐχ οὕτως, ὡς ὁ ὄφις. τὰ γὰρ πλουτοῦντα καὶ ἀποφέροντα πολλοὶ καὶ μισοῦσι· τὸν δὲ ἀρετὴν ζῶντα καὶ ἐνδιῶντα καὶ τιμῶσιν. ἀλλὰ καταγελᾶται ὁ πένης, κἂν ᾖ ἀρετὴς ἡ, φησιν. ἀλλ' οὐ ταῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ ταῖς ἀληθείαις. διόπερ οὐδὲ ὅπως φοβεῖσθαι χρή. οὐδὲ γὰρ, εἰ κατεμυκτήρισε μὲ ὄνος, καὶ κατέγελασεν κολοιός, ἢ ὄφις πάντες ἐπῄνεσαν· ἀφέντες τοῦτο δὲ ἴδωμεν, πρὸς ταῖς ἀληθείαις κρούσας εἰσδραμὼν δύ. καὶ γὰρ ὄμοιοι κολοιῶν, καὶ ὄνων χείρονες ἢ τὰ πρόβατα θαυμάζοντες. εἶτα δὴ μὲ βασιλεὺς ἐπίτειος θαυμάζῃ, οὐδένα τῶν πολλῶν ποιῇ λόγον, κἂν πάντες καταγελάσωσιν· δὴ ὃ ὁ τῶν ὅλων δεσπότης σε ἐπαινῇ, καθαρὸν καὶ κοινωνὸν εὐφημίας ὀπτίζητε; τοῦτο γὰρ οὗτοι πρὸς ἢ Θεόν, μᾶλλον ὃ οὐδὲ τοῦτο, ἀλλ' εἰ μιτότατον εὐτελέστερον. μέχρι τίνος ὦν βορβόρῳ τρεφόμεθα; μέχρι τίνος βλάκας καὶ γαστριμάργους καθίζομεν ἡμῖν θεατάς; σκῆνοι οὐ κυβεύοντας δοῦναι ὃ δοκιμάζειν καλῶς, οὐ μεθύοντας, οὐ τῇ γαστρὶ ζῶντας· ἀρετῆς ὃ ἢ κακίας οὐδὲ ὁπωσοῦν φροντίζεσθαι δοῦμεν. εἶτα ἐάν τίς σε σιωπήσῃ, ὅτι οὐ τοιούτους τῶν ἀνδρῶν οὐκ ὀπίσασα ἕλκει, οὐδὲν ἡήσει δεινόν, ἀλλὰ καὶ καταπλήσει τὸ τῶν ἀπειρίαν τοιούτων προσκαλουμένου· ἀρετὴν ὃ ἀσκῆσαι βουλόμενος, οὐ οὐδὲν τοιούτους εἰδόσας, δοκιμασάς τούτων καθίζεις; διὰ τοῦτο οὐδέποτε φθάνομεν εἰς τὸν πένητα ἐκεῖνον. ἢ γὰρ τοῖς ἐμπείροις, ἀλλὰ τοῖς ἀμαθέσιν ὀπαδήσομεν τὰ ἡμέτερα. σκῆνοι ὃ οὐ κρίνουσι τὸν τῆς τέχνης λόγον, ἀλλὰ κρίνουσι τὴν οἰκείαν ἀμαθίαν δοκιμάζουσι. διὸ ὦ, παρακαλῶ, καταφρονῶμεν τῶν πολλῶν· μᾶλλον ὃ μηδὲ ἐπαίνων ὀπιζώμεθα, μὴ χρημάτων, μὴ πλούτου, μηδὲ κακόν τι νομίζωμεν πενίαν. ἢ γὰρ φρονήσεως καὶ σωφροσύνης καὶ πάσης φιλοσοφίας διδάσκαλος ἡμῖν ἡ πενία. ἐπεὶ καὶ ὁ Λάζαρος πενίᾳ ζωώζῃ, ἢ ἐστεφανοῦτο· καὶ ὁ Ἰακὼβ ἀρτου μόνου ὀπιτυχεῖν ἐπεθύμει, καὶ ὁ Ἰωσὴφ ἐν ἐφάτῃ πενίᾳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

πενία ἐπιφέρει, καὶ οὐχὶ δοῦλος μόνον ἰδοὺ, ἀλλὰ καὶ δεσμώτης· καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον αὐτὸν θαυμάζομεν. καὶ οὐχ ὅτως ἐπαινοῦμεν, ὅτε ⟨W⟩ σῖτον διενέμετο, ὡς ὅτε δεσμωτήριον ᾠκει· οὐχ ὅτε τὸ διάδημα περιέκειτο, ἀλλ' ὅτε τὴν ἅλυσιν· οὐχ ὅτε ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐκαθέζετο, ἀλλ' ὅτε ἐπεβάλλετο καὶ ἐπολεμεῖτο. Ταῦτα οὖν ἅπαντα ἐννοοῦντες, καὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἀγώνων τούτων πλεκομένων στεφάνων, μὴ πλοῦτον καὶ πομπὴν καὶ τρυφὰς καὶ διαφθορὰν· ἀλλὰ πενίαν, καὶ ἅλυσιν, καὶ δεσμὰ, καὶ καρτερίαν τὴν ὑπὲρ ἀρετῆς θαυμάζωμεν. τὸ μὲν γὰρ τέλος ἐκείνων, θρύψεων γέμει καὶ ταραχῆς, καὶ τοῦ πάντα συγκεχλημένου βίου· τούτων καρπὸς, οὐρανὸς, καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀγαθὰ, ἃ μήτε ὀφθαλμὸς εἶδε, μήτε οὖς ἤκουσεν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 10

χ. ἐπολέμ.

χ. τρυφῆς

Ομιλ. οζ. 11 ΤΑΥΤΑ ΛΕΛΑΛΗΚΑ ΥΜΙΝ, ΙΝΑ Η ΧΑΡΑ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. 12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς.

15

Ἅντα τὰ ἀγαθὰ τότε ἔχει ⟨W⟩ μισθὸν, ὅταν εἰς τέλος ἔλθῃ ὁ τρόσπηχυν· ἐὰν δὲ σκηπτῇ μεταξὺ, ναυάγιον γίνεται. καθάπερ ὁ πλοῦτον ὁ μεγάλως, ἐὰν μὴ φθάσῃ καταντῆσαι τοὺς τοῦ λιμένας, ἀλλ' ἐν μέσῳ βαπτισθῇ τῷ πελάγει, οὐδὲν ἀπώναντο τὸ πολλοῦ πλοῦ, ἀλλὰ καὶ μείζονα εἰργάσαντο τὴν συμφοράν, ὅσῳ καὶ πλείους ἐπῆραν πόνους· οὕτω καὶ αἱ τρεῖς τὸ τέλος τῶν πόνων ἀναπεσοῦσαι ψυχαὶ καὶ ἐν μέσοις σκυλόμεναι τοῖς ἀγῶσι. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εἰρήνην ἔλεγε ζωὴν αἰώνιον θησαυρίσασθαι τοῖς καθ' ὑπομονὴν ἔργων ἀγαθῶν πεῖραν· ὅθεν οὖν καὶ ὅτι τῶν μαθητῶν ὁ Χριστὸς καταστοχάζεται νῦν. ὅτε γὰρ ἀπεδέξατο αὐτοὺς, ⟨C⟩ ἔχαιρεν ἐπ' αὐτῷ· εἶτα τὸ πάθος πλησιάζει καὶ τὰ σκυθρωπὰ ῥήματα διὰ κόπειν ἔμελλε τὴν ἡδονὴν, μὴ τὸ διαλείψειν ἰσχυρὰ καὶ παραμυθήσασθαι αὐτοὺς, φησί· Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ· τουτέστιν, ἵνα μὴ ἀποθεθῆτε μου, ἵνα μὴ δυσκόλητε ⟨W⟩ δρόμον. ἐχαίρετε ἐν ἐμοὶ καὶ σφόδρα ἐχαίρετε, ἀλλ' ἐκέπεσεν ἀθυμία. Ταύτην οὖν δέχομαι, ἵνα τὸ τέλος ἔλθῃ ἡ χαρὰ, δεικνὺς, ὅτι οὐ λύπης ἄξια τὰ παρόντα, ἀλλ' ἡδονῆς. Εἶδον ὑμᾶς σκανδαλισθέντας· οὐ κατέφθινσα, οὐκ εἶπον, διὰ τί γὰρ μὴ μάτην ἠγωνίασε; ἀλλ' ἐλάλησα ὑμῖν τὰ παρακλήσεως φέροντα. ἵνα τοίνυν βούλωμαι ὑμᾶς ἀπαθεῖς ὄντας τῆς αὐτῆς ἀγάπης τυχεῖν. ἠκούσατε περὶ βασιλείας· ἐζητήσατε. ἵν' οὖν πληρωθῇ ἡ χαρὰ ὑμῶν, ταῦτα εἶπον ὑμῖν. αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἐντολὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς. ὁρᾷς τοῦ Θεοῦ τὴν ἀγάπην συμπεπλεγμένην τῇ ἡμετέρᾳ, καὶ ὥσπερ στεφάνην πινὰ ζωσμένην; διὰ τοῦτο ποτὲ μὲν δύο φησὶ ταῦτα ἐντολὰς, ποτὲ δὲ μίαν. οὐ γὰρ εἴσι τῆς παρούσης λαβόμενον, μὴ τὴν ἄλλην ἔχειν. ποτὲ μὲν γάρ φησιν, Ἐν τούτῳ ὁ νόμος καὶ ⟨Q⟩ οἱ προφῆται κρέμανται· ποτὲ δὲ, Ὅσα θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν ⟨Q⟩ οἱ ἄνθρωποι, ταῦτα καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. ἔστι γὰρ ὅτε ὁ νόμος καὶ ⟨Q⟩ προφῆται. καὶ, Πλήρωμα νόμου ἡ ἀγάπη· ὁ καὶ ἐνταῦθα λέγει. Εἰ γὰρ τὸ μεῖναι, ἀπὸ τῆς ἀγάπης γίνεται· ἡ δὲ ἀγάπη, ἀπὸ τῆς τῶν ἐντολῶν τηρήσεως· ἡ δὲ ἐντολή ἐστιν, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· τὸ μεῖναι ἐν τῷ Θεῷ, ἀπὸ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης γίνεται. καὶ οὐχ ἁπλῶς ἀγάπην φησὶν, ἀλλὰ καὶ ⟨W⟩ ὅπου δηλοῖ· καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς. πάλιν δείκνυσιν, ὅτι οὐχὶ μίσους ἐστὶν αὕτη ἡ ἀναχώρησις, ἀλλὰ ἀγάπης· ὥστε με μᾶλλον ἐχεῖν θαυμάζειν ὑμᾶς τότε. ὑπὲρ γὰρ ὑμῶν τὴν ψυχήν μου τίθημι. φησὶν οὐδαμοῦ οὕτω φησὶν αὐτὸ· ἀλλὰ

ἴσ. δὲ

Ρω. 6 ζ.

Ματθ. κδ. μ.
Ματθ. ζ. ιβ.

Ρω. ιγ. ι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λα δυωτέρω μθῳ, ϗ ἄρισον ὑποζυγίων ποιμνία· ἐνταῦθα γ', ὃν τρ̃ πρωτοκλισίαν αὐτοῦ ἡ δεικνύναι τῆς ἀγάπης τὸ μέτρον, ἡ ἑαυτὸν ὅσις ἐστί. Διὰ τίνος γ' ἕνεκεν πρωτοκλισίαν τῶν ἀγαπώντων ἐπαίρει; ὅτι τοῦτο ἔστι τὸ δεῖγμα τῶν μαθητῶν, τοῦτο τὸ συγκρότημα τῶν ἀρετῶν. διὰ τοῦτο ϗ ὁ Παῦλος τοσαῦτα περὶ αὐτῆς φησιν, ἅτε μαθητὴς ὢν γνήσιος τοῦ Χριστοῦ, ϗ πεῖραν αὐτῆς λαβών.

14 Ὑμεῖς φίλοι μοῦ ἐστε. Οὐκ ἔτι ὑμᾶς λέγω δούλους.

15 Ὁ γὰρ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ ὁ κύριος αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μοῦ ἐστε. πρῶτα γὰρ ὅσα ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Πῶς οὖν λέγει, πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι; οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ ἢ πρῶτα ἤ, ϗ ἀκούσαντα κατασκευάζει, ἢ ὅτι οὐδὲν ἀλλότριον φθέγξεται, ἀλλ' ἢ ἃ παρὰ τοῦ πατρός. ὅπερ ἦν τοῦτο μάλιστα δοκεῖ φιλίας εἶναι τὸ τὰ ἀπόρρητα λέγειν, ϗ παρ' ἑαυτῆς ἠξιῶσθαι τέ, φησι, τῆς κοινωνίας. πρῶτα ἦν ὅτε εἶπε, ὅσα ἀκούσας ἐμοῦ, λέγει. Εἶτα ϗ ἄλλο τεκμήριον ἡ τὸ τυχεῖν φιλίας τίθησι. ποῖον δὴ τοῦτο;

16 Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, φησίν, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς. Τουτέστιν, ἐγὼ τῇ φιλίᾳ ἐπέδραμον τῇ ὑμετέρᾳ. ϗ οὐδὲ ἐν τούτῳ ἔστη. Ἀλλά ϗ ἔθηκά, φησίν, ὑμᾶς, Τουτέστιν, ἐφύτευσα, Ἵνα ϗ ὑμεῖς ὑπάγητε. Ἐπὶ τῇ μεταφορᾷ κέχρηται τῆς ἀμπέλου· τουτέστιν, ἵνα σκιρτᾶτε, Καὶ καρπὸν φέρητε, ϗ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ. Εἰ γὰρ ὁ καρπὸς μένει, πολλῷ μᾶλλον ὑμεῖς. ἃ γὰρ ἐφίλησα μόνον ὑμᾶς, φησίν, ἀλλά ϗ τὰ μέγιστα ἀνηγόρευσα, πρῶτα χοῦ τῆς οἰκουμένης σκιρτώντων ὑμῶν τὰ κλήματα. ὁρᾷς δ' ὅσων δείκνυσι τὸν ἀγάπην; ὃ τὰ ἀπόρρητα εἰπεῖν, ὃ περιφῶτας ἐπιδραμεῖν τῇ φιλίᾳ, τῷ μεγάλα αὐτοῖς χαρίσασθαι τὰ ἀγαθά, ὃ παθεῖν ὑπὲρ αὐτῶν ἅπερ ἔπαθε τότε. Ἀπὸ γ' τούτων δείκνυσιν, ὅτι ϗ πρόθυμόν σφισι διατελοῦντας μέλλουσι δώσειν καρπόν. αἰτίαν γὰρ τῆς πρὸς αὐτοῦ βοηθείας ἀποφαίνεται, ἵνα ὑμεῖς καρποφορήσητε. Ἵνα ὅ ἐὰν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. Καίτοι γε αὐτοῦμοῦ ἐστι τὸ ποιῆσαι. εἰ γὰρ ὁ πατὴρ αἰτεῖται, πῶς ὁ υἱὸς ποιεῖ; ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐκ ἐλαττῶν ὁ υἱός.

17 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Τουτέστιν, οὐκ ὀνειδίζων ταῦτα λέγω, ὅτι τὴν ψυχήν μου τέθεικα, ὅτι πρόθυμος ὑμῖν ἐπέδραμον, ἀλλ' εἰς φιλίαν ὑμᾶς ἐκάλεσα. Εἶτα διὰ τί τὸ διώκεσθαι πρὸ τῶν πολλῶν ϗ ὀνειδίζεσθαι χαλεπὸν ἦν ϗ δύσκολον, ϗ ἰσχνὸν ϗ τὴν ὑψηλὴν ταπεινώσασαν ψυχήν, διὰ τοῦτο μυεῖ προειπών, πότε εἰς τοῦτο καθῆκεν ὁ Χριστός. προελεήσας γὰρ αὐτῆς τὴν ψυχήν, οὕτως ὅτι ταῦτα ἔρχεται, ϗ αὐτὰ ἐκ προθυμίας δείκνυσι παρ' αὐτῆς ὄντα, ὥσπερ ϗ τὰ ἄλλα ἀπέδειξε. καθάπερ γὰρ εἶπεν, ὅτι θέλω μᾶλλον οὐκ ἀλγεῖν, ἀλλά ϗ χαίρειν δίδωμι, ὅτι ἀπέρχομαι πρὸς τὸν πατέρα (θέλω γὰρ ἐγκαταλιμπάνων αὐτούς, ἀλλά ϗ σφόδρα φιλῶν τοὺς ποιῶ) οὕτω ϗ ἐνταῦθα δείκνυσιν, ὅτι χαίρειν, οὐκ ἀλγεῖν δεῖ. ἐκ ὄρεξιν πῶς αὐτὸ κατασκευάζει. θέλω γὰρ εἶπεν, οἶδα λυπηρὸν ὂν τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ δι' ἐμὲ φέρετε, ὅπερ ϗ δι' ἐμὲ πάσχετε. οὐδέπω γὰρ αὐτὴ ἡ πρόφασις ἰσχυρὰ ὡς θαρρῆσαι. διὸ περ αὐτὴν ἀφεὶς, ἑτέραν προτίθησι. ποίαν δὴ ταύτην; ὅτι τῆς προτέρας ἀρετῆς τοῦτο τεκμήριον. ϗ τοιοῦτον ἀλγεῖν ἐχρῆν, οὐχ ὅτι μισεῖσθε πω, ἀλλ' εἰ ἐμέλλετε φιλεῖσθαι. τοῦτο γὰρ αἰνίττεται ἐκ τοῦ λέγειν.

19 Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει. Ὥστε εἰ ἐφιλεῖσθε, δῆλον ὅτι πονηρίας ἀφεφέρετε δεῖγμα. Εἶτα, ὅπερ τοῦτο προειπὼν οὐκ ἐξεργάσατο αὐτό, ἐπεξέρχεται πάλιν ὃ λέγω.

20 Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, ϗ ὑμᾶς διώξουσιν. Ἐδείκνυ ζηλῶσαι αὐτοὺς ἐπὶ τούτῳ μάλιστα νομοθέτας. ἕως μὲν γὰρ ἦν ἐν ἀρχῇ ὁ Χριστός, πρὸς οὐδένα ἦν πόλεμον εἶχον· ὅπερ ἐστὶ μετέπειτα, πρὸς αὐτοὺς πάλιν ἦλθεν ἡ μάχη. Εἶτα ὅπερ ὀλίγοι ὄντες ἐθορυβοῦντο δήμου τοσούτου μέλλοντες πόλεμον καταδέχεσθαι, δύσηνιν αὐτοῦ τῇ ψυχῇ

ψιν. ἐγὼ λέγων· ὅτι ὅτε μάλιστα χαρᾶς ἔργον ἐστί, τότε μισεῖσθαι παρ' αὐτῶν. ὅτω γάρ μοι κοινωνῆσετε τῶν παθῶν. ὥστε οὐκ ἐᾷ θορυβεῖσθαι χρή. ὑμεῖς γάρ ἐμοῦ κρείττονες, ὥσπερ οὖν καὶ πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἶτα καὶ τρίτη παραμυθία, ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ὑβρίζεται μετ' αὐτῶν.

21 Ταῦτα δὲ πάντα ποιήσουσι, φησι, διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με. Τοῦτο, καὶ ἕκαστον ὑβρίζουσι. πρὸς τούτοις συνηθύμησε λυπεῖσθαι, καὶ παθεῖν ἕτερον παραμυθίαν, φησίν· χ. δόξου

22 Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον, Δεικνὺς ὅτι ἀδίκως καὶ τὰ εἰς αὐτὸν καὶ τὰ εἰς ἐκείνους ἐργάσονται. Τί οὖν ὅτι τοσαῦτα ἡμᾶς ἤγαγες κακά; οὐχὶ πρὸς ἡδεῖς τοὺς πολέμους; ὁ μῖσος; φησὶ τοῦτο πάλιν φησίν· κ. ἤγαγε

23 Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ, Οὐ μικρὸν καὶ ἐντεῦθεν αὐτοῖς πρόφασιν κόλασιν. δηλῶν γὰρ ἀνω καὶ κάτω πρεσβεύοντο, ὅτι διὰ τὸ πατέρα αὐτὸν ἐτίμησεν, αἰσχρῶν αὐτὸν τὴν ἀπολογίαν ἐποιοῦντο. οὐ γὰρ ἔχοντες πρόφασιν· τὴν ἀπὸ τῶν λόγων διδασκαλίαν παρεχόμην, τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων πρόσθηκα τοῦ Μωϋσέως νόμου. ὃς πολλὰ τοιαῦτα ποιοῦντα καὶ λέγοντα πιστεύεσθαι ἀπῄτησε, καὶ ἐκέλευσεν, ἐάν καὶ πρὸς βδελυρείαν ἄγῃ, καὶ θαύματα παρέχῃ μέγιστα. οὐχ ἁπλοῦς ἦν εἶπε σημεῖα, ἀλλὰ δι' μηδεὶς ἄλλος ἐποίησε. Ματθ. ὁ. λγ. καὶ τούτων αὐτοὶ μάρτυρες οὕτω λέγοντες· Οὐδέποτε οὕτως ἐφάνη ἐν τῷ Ἰσραὴλ· καὶ, Ἰωαν. ὁ. λϛ. Οὐκ ἠκούσθη ἐκ τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· καὶ ὃ κατὰ τὸν Λάζαρον τοιοῦτον, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα, καὶ ὁ τῆς θαυματουργίας τρόπος ἀκριβὴς, καὶ παράδοξα ἅπαντα. τίνος οὖν ἕνεκεν, φησὶ, καὶ σὲ καὶ ἡμᾶς διώκουσιν; ὅτι ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει. παραμυθησάμενος τῶν ῥημάτων αὐτούς, ὧν καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἶπε τοὺς ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἠπιώτερον, ἵνα μὴ πλήξῃ· ἐνταῦθα δὲ τοὐναντίον τὸ πρᾶγμα ἀπεκάλυψε. καὶ πόθεν δῆλον ὅτι διὰ τοῦτο μισούμεθα; ἀπὸ τῶν εἰς ἐμὲ γεγομένων. τίνος γάρ, εἰπέ μοι, τῶν λεχθέντων ἢ τῶν πραχθέντων ὀπλαβέσθαι ἔχοντες οὐκ ἐδέξαντό με; εἶτα ἐπειδήπερ παράδοξον ἐκπληκτον ἦν ἡμῖν, εἶπε καὶ τὴν αἰτίαν· τοῦτο δέ, τὴν πονηρίαν τὴν αὐτῶν. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἴσα· ἀλλὰ καὶ πρὸς φήτλιν ἐπάγει, δεικνὺς αὐτὸν πρόωθεν προφωνοῦντα καὶ λέγοντα,

Ψαλμ. ξη ε. 25 Ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. Οὗ καὶ Παῦλος ποιεῖ. πολλὰν γὰρ θαυμάζοντων πῶς Ἰουδαῖοι οὐκ ἐπίστευσαν, προφήτας ἄγει προλέγοντας πρόωθεν καὶ τὴν αἰτίαν δηλοῦντας, ὅτι ἡ πονηρία αὐτῶν καὶ ἡ ἀπόνοια τῆς ἀπιστίας αἰτία. τί οὖν; εἰ τὸν λόγον σου οὐκ ἐτήρησαν, οὐδὲ τὸν ἡμέτερον τηρήσουσι. Εἰ σὲ ἐδίωξαν, καὶ ἡμᾶς διώξουσι. Εἰ σημεῖα εἶδον, οἷα οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, εἰ ῥημάτων ἤκουσαν, οἵων οὐδεὶς, καὶ οὐδὲν ἀπώφελητο· εἰ τὸν πατέρα σου μισοῦσι, καὶ σὲ μετ' ἐκείνου· τίνος οὖν ἕνεκεν ἡμᾶς ἐκβαλοῦσι; πῶς ἡμεῖς ἀξιόπιστοι λοιπὸν ἐσόμεθα; πῖς ἂν πρόσσχοι τοῖς ὁμοφύλοις ἡμῖν; ἵν' οὖν μὴ ταῦτα ἐννοοῦντες θορυβῶνται, ὁρᾶ οἷα ἐπάγει προλέγων. κ. ῥήματα

26 Ὅταν ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ.

27 Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε. Ἐκεῖνος ἀξιόπιστος ἔσται· πνεῦμα γὰρ ἀληθείας ἐστί. διὰ τοῦτο οὐ πνεῦμα ἅγιον, ἀλλ' ἀληθείας αὐτὸ καλεσε. ὃ δὲ, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, δηλοῖ ὅτι πάντα οἶδεν ἀκριβῶς, καθάπερ καὶ αὐτὸς φησι περὶ ἑαυτοῦ· ὅτι οἶδα πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω, καὶ ἐκεῖ περὶ ἀληθείας διαλεγόμενος. οἱ ἐγὼ πέμψω. ἰδοὺ οὐκ ἔτι ὁ πατὴρ μόνος, ἀλλὰ καὶ ὁ υἱός ἐστιν ὁ πέμπων. καὶ ὑμεῖς δὲ ἔχετε, φησὶ, τὸ ἀξιόπιστον ὅτι σὺν ἐμοὶ γεγόνατε, καὶ μὴ παρ' ἑτέρων ἀκηκόατε. κ. καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐντεῦθεν διϊσχυρίζονται, λέγοντες· Οἵτινες ἐνωπιάζομεν καὶ ἐνεπίομεν αὐτῷ. ὅτι δὲ οὐ Πραξ. ι. μα.

πρὸς

πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν Παρ.), ὅτι μαρτυρεῖ τὸ πνεῦμα τοῖς λεγομένοις. 1 Ταῦτα λελάληκα κζ' ις'.
ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε· Τυπτέσιν, ὅταν ἴδητε πολλοὺς ἀπειθοῦντας καὶ δεινὰ
πάσχοντας ὑμᾶς. 2 Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς. Ἤδη γὰρ ζωνεθέντος, ἐ-
δόθης ὁμολογήσῃ Κ Χριστόν, ἵνα ἀποσυνάγωγος γένῃ). Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς
ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ.
Οὕτω τὸν ὑμέτερον διώξουσι φόνον, ὡς πρᾶγμα εὐσεβὲς καὶ τῷ Θεῷ ἀρέσκον. εἶτα τὴν ὑπ
μυσίαν ἐπάγει πάλιν·

3 Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν Κ πατέρα, οὐδὲ ἐμέ.

Ἀρκεῖ ὑμῖν εἰς παράκλησιν, ὃ δι' ἐμὲ καὶ Κ πατέρα ταῦτα πάσχειν. οὐ ταῦθα δύνα-
μενος μνησικακεῖν πάλιν ἀλόγοις μανιασμοῖς, ὧν ἀφῄρημαι ἔλεγε· Μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς Ματθ. ε. ιβ.
καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν, ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ· χαίρετε καὶ
ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

4 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵν', ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε τούτων.

Ὥστε ἀπὸ τούτων καὶ τὰ λοιπὰ πίστα ἡτείσθε. οὐ γὰρ ἔξετε εἰπεῖν, ὅτι κολακεύων ἡμᾶς τὰ
πρὸς χάριν ἔλεγον μόνον· οὐχ ὅτι ἀπάτης ἐστὶ τὰ εἰρημένα. οὐ γὰρ δὴ ὁ μέλλων ἀπατᾶν, καὶ
ταῦτα προείπεν ὑμῖν τὰ ἀποτρέποντα. διὰ τοῦτο οὖν προεῖπον, ἵνα μὴ ἀπροσδόκητα
προσπεσόντα ὑμᾶς διαταράξῃ· καὶ δι' ἑτέραν δὲ αἰτίαν, ἵνα μὴ λέγητε, ὅτι οὐ προῄδειν ἐσόμε-
να ταῦτα. μνημονεύετε οὖν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. καὶ γὰρ ἀεὶ προσιέμενοι ἦμεν τῇ διώξει αὐτῶν
πονηρὸν, ὡς λυμεῶνας ἐλαύνοντες· ἀλλ' οὐκ ἐθορύβει σοὺς μαθητάς τοῦτο, προσαχθύσαν-
τας δὲ εἰδότας ὑπὲρ ὧν ἔπασχον. ἱκανὴ γὰρ αὐτοὺς ἡ αἰτία τῶν γινομένων διασῶσαι. Διὰ
τοῦτο αὐτοῖς πάντα μετὰ προσθήκης φέρει λέγων· οὐκ ἔγνωσάν με, οὐδ' ὅτι δι' ἐμὲ ποιήσουσι καὶ Διὰ
τὸ ὄνομά μου καὶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὅτι ἐγὼ προῆλθον ἔπαθον, οὐδ' ὅτι οὐκ ἀπὸ δικαίας αἰτίας
ταῦτα τολμῶσι.

Ταῦτα δὲ ἡμεῖς ἐν τοῖς πρόσθεν τρέφομεν, ὅταν μηδέ πονηρόν τι πάσχωμεν ἀνθρώ- ΠΟΙΟΝ
πων, εἰς τὸν ἀρχηγὸν ἡμῶν ὁρῶντες καὶ τελειωτὴν τῆς πίστεως, ὅτι μηδὲ φαύλων ἀνθρώ-
πων, οὐδ' ὅτι δικαίως, οὐδ' ὅτι δι' ἀρετὴν, οὐδ' ὅτι δι' αὐτόν. μὴ γὰρ ταῦτα ἐννοῶμεν, ἄπορα ῥᾴδια ἔσται καὶ φορητά. εἰ γὰρ
ὑπὲρ ἀγάπης τις πάσχων ὅσα πάσχει· διὰ τὸν Θεὸν ἐάν τις πάθῃ τι, ποίαν λήψεται ἄνεσιν
τὸ δεινοῦσθαι γὰρ αὐτὸς πρᾶγμα ἐπονείδιστον τὸ σαυτὸν, δόξαν ἐκάλεσε δι' ἡμᾶς· πολλῷ μᾶλλον
ἡμᾶς ὅταν διὰ σὲ πάσχωμεν χρή. Εἰ γὰρ παθὼν ὅτω δυνατὸν ἦν καταφρονεῖν, πολλῷ μᾶλλον χρὴ
μὴ καὶ πλεονεξίας. δεῖ τοίνυν, ὅταν τι μέλλωμεν πάσχειν ἀνδρὸς, μὴ τοὺς πόνους, ἀλλὰ δὲ τοὺς
τρόφους ἐννοεῖν. ὥσπερ γὰρ Κ ἔμποροι, οὐ τὰ πεπραγμένα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ κέρδη λογίζον-
ται· οὕτω καὶ ἡμᾶς, Κ δεσπότου, καὶ τιμὴ τοῖς Κ Θεοῦ προῆκεν ἀναλογίζεσθαι χρή. κἂν
ἡδὺ φανῇ τὸ πλεονεκτεῖν, ἐννόησον ὅτι ὁ Χριστὸς οὐ βούλεται, καὶ ἀνδρὸς οὐθένος φανεῖται. πάλιν
δὲ ἐπαχθὲς ἢ ὃ πεῖσαι δόξαν, μὴ μίσει τῆς ἀπωθούσης ψυχῆς Κ λογισμόν· ἀλλ' οὐθέ-
ως μεταλαμβάνωμεν τὴν διάνοιαν ὅπως τὸν ἀμπελῶνα ἀπὸ τοῦ καύσεως. καὶ ὅταν φορτικὸν ἢ ὃ κατα-
φρονεῖν ἔρωτος γυναικὸς ἀλλοτρίας, λογίζου Κ ἀπὸ τοῦ πόνου τέρμονα, καὶ ῥᾳδίως οἴσεις
τὸν πόνον. Εἰ γὰρ δυσθέατον φόβος ἀποτρέπει τῶν ἀτόπων πραγμάτων, πολλῷ μᾶλ-
λον ὁ τοῦ Χριστοῦ πόθος. σκληρὰ ἡ ἀρετή· ἀλλὰ πείθωμεν αὐτῆς τῇ ὕψει τῆς τῶν μελλόν-
των ἐπαγγελίας τὸ μέγεθος. Ἃ μὴ γὰρ ἐναρέτοι, καὶ χωρεῖς τούτων αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν ὡρεί-
αν ὁρῶσι, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν μετέρχον), καὶ διὰ τὸ Κ Θεῷ δικοῦν, οὐκ ὅτι μισθῷ ἐργά-
ζον)· καὶ μεγάλα ἡγεῖται τὸ σωφρονεῖν, καὶ διὰ τὸ μὴ κολάζεσθαι, ἀλλ' ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέταξεν.
Εἰ δέ τις ἀσθενέστερος, καὶ τὰ βραδύτερα ἐννοείτω. οὕτω καὶ ὅτι τῆς ἐλευθερώσεως ποιούμεθα,
καὶ ἐλεοῦμεν τοὺς ὁμοφύλους, μὴ δὴ προσορῶμεν τὸν τοῦ λιμοῦ φθαρησομένους. πῶς γὰρ
οὐκ ἄτοπον, ἀθλεῖν μὲν ὅτι τῆς τραπέζης καθέζεσθαι γελῶντας καὶ τρυφῶντας· ἑτέρων δὲ

δι' ἃ μὴ ὁδὸν παιδιὰν ἀγοῦσας ὀλοφυρομένων, μηδὲ ὑπισχνεῖσθαι τοῖς ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ διὰ δυσχεραίνειν καὶ ἀπαιδίαν καλῶν; τί λέγεις, ὦ θεμπε; δι' ἄρτον ἵνα τις ἀπάτην πλέκει; ναί, φησιν. οὐκοῦν ταύτῃ μάλιστα ἐλεεῖσθω· ταύτῃ μάλιστα τῆς αἰσχύνης ἀπαλλαττέσθω. εἰ δὲ μὴ βούλῃ δοῦναι, μηδὲ ὑβρίσῃς· εἰ δὲ μὴ βούλῃ λοῦσαι ὃ ἰωάννου, μὴ ὥσῃς εἰς βάραθρον. τοιοῦτον γὰρ ὅταν προσελθόντα ἀπώσῃ Ⓦ πένητα, ἵνα ἔσῃ Ματθ. ζ. c. Ⓦ θεὸ σῶσαι καλῶν. Ὦ γὰρ μάτεφ μετεφτέ, φησιν, ἀνάμετρηθήσεται ὑμῖν. σκόπησον πῶς ζωστροφεῖς σκῆνος ἄπεισι, κάτω κακοφώς, ὀδυρόμενος, μὴ τὴν πενίας καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ὕβρεως πληγὴν λαβών. εἰ γὰρ ὃ ἐπαιτεῖν καταφρονήσῃς πάλαι, ὃ αἰτοῦντα μὴ λαβεῖν, καὶ ὑβρισθέντα ἀπελθεῖν, σκόπει πόσοι χειμῶνα ἐργάζεται. μιᾷ τίνος τοῖς θηρίοις ἐοίκαμεν, καὶ τῇ φύσει αὐτῶν δῆλα τὰ πλεονεξίαν ἀγαθόν; πολλοὶ φεναζουσιν ἐπὶ τούτοις· ἀλλ' ὁ βούλομαι νῦν, ἀλλὰ δῆλα πάντος τοῦτον ἔχειν Ⓦ ἔλεον. σκόπησόν μοι τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅταν παραστῶμεν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ὅταν παρακαλώμεν ἐλεηθῆναι, καὶ εἰς μέσον αὐτοὺς ἀγαγὼν ὁ Χριστὸς λέγῃ πρὸς ἡμᾶς, ὅτι διὰ ἄρτον ἕνα καὶ ὀβολὸν ἕνα τοσοῦτον τῆς ψυχῆς ταύτης ἐπεραίσατε κλυδώνιον, τί ἐροῦμεν; τί ἢ ἀπολογησόμεθα; ὅτι γὰρ καὶ εἰς μέσον αὐτοὺς ἄξει, ἄκουσον τί φησιν· ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνοι λοιδορίαν ἐρεῖσί τι πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' ὁ θεὸς ὑπὲρ αὐτῶν ἡμῶν καθάψεται. ἐπεὶ καὶ Λουκ. ιϛ. Ⓦ Λάζαρον ὁ πλούσιος εἶδε· ἃ οὖν Λάζαρος οὐδὲν πρὸς αὐτὸν εἶπεν, ὁ δὲ Ἀβραὰμ τὸ ὑπὲρ ἐκείνου λόγον ἐποιήσατο· οὕτω καὶ ὅτι τὸ πενήτων ἔσαι, τῷ νῦν πρὸς ἡμᾶς καταφερομένῳ. οὐ γὰρ χεῖρας αὐτοὺς προτείνοντας ὀψόμεθα ἐλεεινῷ σχήματι, ἀλλ' ἐν ἀναπαύσει ὄντας· ἡμεῖς δὲ ὃ ἐκείνων λυπήσεται σχῆμα· καὶ εἴ τε ὃ σχῆμα μόνον, καὶ μὴ ὃ πολλῷ χαλεπώτερον, πονηρίαν. οὐδὲ γὰρ ὁ πλούσιος ψυχὴν ἐπεδύετο χρηστὰ θεῖναι ἐκεῖ· ἀλλ' ἀπειλαγίζετο ἐνηχαλάζετο χαλεπῶς, καὶ ἤκουσεν, Οὐ ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος τὰ Λουκ. ιϛ. κε. κακὰ μὴ τοῖνυν μέλῃ σοι τῆς πλούτου νομίζωμεν. ἔστι γὰρ ὡς ὅλον ἡμῖν ἔσαι κολάσεως, ἐὰν μὴ πρόσχωμεν· ὥσπερ οὖν ἐὰν πρόσχωμεν, καὶ ἡ πενία προτεθεῖσα ἡμῖν ἡ πυρᾶς καὶ ἀναπαύσεως ἡμῖν. ἃ γὰρ ἁμαρτήματα ἀποθησόμεθα, ἂν εὐχαρίστως ταύτην φέρωμεν, καὶ πολλοῦ ποιησόμεθα τὸν Θεὸν κτώμενα τοῦ ἀπαρρησίαν. μὴ τοίνυν ἀεὶ τὰ ἀδεῖα ζητῶμεν, ἵνα ἀδείας ἀπολαύσωμεν ἐκεῖ· ἀλλὰ τοῦ ὑπὲρ ἀρετῆς δόξωμεν πόνους, καὶ τὰ πρόσκαιρα προεικάσωμεν, καὶ μηδὲν πλέον ὑπιζητῶμεν, ἀλλ' εἰς τοῦτο δεσμώτους τὰ ὦτα πάντα ἀναλίσκωμεν. ἵνα γὰρ ἐξομολογήσωμεν, ὅταν αὐτὸς μὲ ἡμῖν Ⓦ ὀφειλὴν ἐπαγγέλληται, ἡμεῖς δὲ μηδὲ ἄρτον αὐτῷ προσενέγκωμεν; ὅταν αὐτὸς λύσῃ σοι τὸν ἥλιον αἰωνίως, καὶ πᾶσαν τῆς κτίσεως προσέχῃ τὴν οἰκονομίαν· σὺ δὲ οὐδὲ ἱμάτιον αὐτῷ δίδως, οὐδὲ στέγης κοινωνὸν ποιεῖς; καὶ τί λέγω ἥλιον καὶ κτίσιν; ὃ σῶμά σοι προσενήνεκται, τὸ αἷμα τὸ ἴδιον ἔδωκε· σὺ δὲ οὐδὲ ποτηρίου μεταδίδως. ἀλλ' ἔδωκας ἀπαίδ; ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο ἔλεος. ἕως γὰρ δύ' ἔχων μὴ ἐπροικῆς, οὐδέπω ὃ πρὸς ἐπλήρωσας. ἐπεὶ καὶ αἱ πρόθεναι ταῖς λαμπάσιν ἔχουσαι, εἶχον ἔλαιον, ἀλλ' οὐ διαφιλές. ἐγὼ οὖν, εἰ καὶ ἀπὸ τοῦ σαυτοῦ παρῆχες, μηδὲ οὕτως εἶ φειδωλός· νῦν δὲ πάντα δεσπότου δίδεις, ἵνος ἕνεκεν μικρολογῇ; εἶπω βούλεσθε τὴν αἰτίαν ταύτης τῆς ἀπονοσφισίας; ἀπὸ πλεονεξίας ζωάγρησι τὰ ὄντα, καὶ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην εἰσὶν ὀκνηροὶ οὗτοι. ὁ γὰρ ὕστερος μαζῶν κερδαίνειν, ἀναλίσκειν οὐκ οἶδε. πῶς γὰρ ἂν τις παρεσκευασμένος εἰς ἁρπαγὴν, πρὸς τὸ ἐναντίον ἑαυτὸν ῥυθμίσειεν; ὁ γὰρ τὰ πρὸ ἑτέρων λαμβάνων, πῶς δώσῃ τὰ ἑαυτοῦ προέσθαι ἑτέρῳ; καὶ γὰρ κύων μιγεῖσα ὄρκτῳ ἀπολύεσθαι, φυλάττειν οὐκέτι δύναται τὴν ἀγέλην. διὰ τοῦτο τοὺς τοιούτους καὶ ἀναιρῶσιν Ⓓ ποιμένες. ὅταν ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς πάθωμεν, ἀποκτώμεθα τὴν τοιαύτης δοίνης. ἔστι γὰρ καὶ ὅτοι ὄρκτῳ ἀπολύον), Ⓓ τὸ διὰ λιμοῦ θάνατον ἐπεισαγόντες. ἀκούεις πῶς πάντα κοινὰ ἡμῖν δέδωκεν ὁ θεός; εἰ γὰρ οὐ χρήμασιν εἶασε πένεσθαι, καὶ αὐτὸ τῆς τοῦ πλουσίων ἕνεκεν ἐποίησε φιλοτιμίας· ἵνα ἔχωσι μισθὸν

τῆς

τῆς εἰς ἐκείνους ἐλεημοσύνης ἀποδύεσθε τὰ ἁμαρτήματα. σὺ δὲ κἂν τύπτῃ ὁμοίως δὲ ἀπώθρωπος γένῃ. ὅθεν δῆλον ὅτι εἰ καὶ ἐν τοῖς μείζοσι ταύτην ἔλαβες τὴν δόξαν, μείους δὲ εἰργάσω φόνους, καὶ τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν ἅπασαν ἀπέκλεισας. ὅπερ ἵνα μὴ γένηται, ἀνάγκη τὴν ἐκείνοις ἀπλησίαν διέκοψεν. εἰ δὲ ἀλγεῖτε ταῦτα ἀκούοντες, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ταῦτα γινόμενα ὁρῶν. μέχρι πότε σὺ πλούσιος, κἀκεῖνος πένης; μέχρι τῆς ἑσπέρας, περαιτέρω δὲ οὐκ ἔλυ. ὥστε μικρὰ βραχὺς ὁ βίος, καὶ πάντα ἐν ἑκάστοις, καὶ πάντα ὅτι θύραις ἔστηκε λοιπόν, ὡς ὥσπερ βραχεῖαν τὸν πᾶν εἶναι νομίζεσθε. τί σοι δεῖ τὰ μείζονα ἐρευνᾶσθαι, καὶ πλήθους οἰκετῶν καὶ οἰκονόμων; ἀφ' οὗ μὴ μείζους ἔχῃς κήρυκας τῆς ἐλεημοσύνης; οὐ μόνον γὰρ τὰ μιξοῦν ἀνδρείῳ ἀφίησι φωνῇ, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ὑπισχνεῖται λῃστάς· τὰ δὲ τῶν πενήτων ταμιεῖα εἰς αὐτὸν ἀναβήσεται (Ψ) Θεόν, καὶ ἡδὺν (Ψ) παρέσται ἐργάσεται βίον, καὶ πάντα λύσει τὰ ἁμαρτήματα, καὶ δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ ὑμῖν τῷ ἀνθρώποις οἵσει. τί τοίνυν φθονῇς σεαυτῷ τοσούτων ἀγαθῶν; ἀγαθὸν γὰρ ἐκείνοις, ἀλλὰ σαυτὸν μᾶλλον ποιήσεις μείζονα, ἐκείνους ἀνέρχεται. τοῖς μὲν γὰρ τὰ πρόσκαιρα ἐπανορθώσεις, σαυτῷ δὲ τὰ μέλλουσαν δόξαν καὶ παρρησίαν περιποιήσῃ· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ζῶν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ομιλ. οη. 4 ΤΑΥΤΑ ΔΕ ΕΞ ΑΡΧΗΣ ΟΥΚ ΕΙΠΟΝ ΥΜΙΝ, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. 5 Νυνὶ δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις· 6 Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν.

Μεγάλη τῆς ἀθυμίας ἡ τυραννὶς, καὶ πολλῆς ἡμῖν τῆς ἀνδρείας δεῖ, ὥστε ἕνεκα τοῦ πάθους γυναικώδεις, καὶ τὸ χρήσιμον ἀπ' αὐτοῦ καρπωσομένους, τὸ πρόσωπον ἐᾶν. ἔχει γάρ τι καὶ χρήσιμον. ὅταν μὲν γὰρ ἁμαρτανώμεθα ἡμεῖς ἢ ἕτεροι, τότε μόνον λυπεῖσθαι καλόν· ὅταν δὲ ἀνθρωπίναις πράξεσί τισιν ἐμπέσωμεν, ἄχρηστος λοιπὸν τῆς ἀθυμίας ἡ χρῆσις. ἐπεὶ οὖν καὶ σοῦ μαθητὰς οὐδέπω τελείους ὄντας αὐτὴ κατεπάλαισεν, ὅρα πῶς αὐτοῦ διορθοῦται διὰ τῆς ὑπομνήσεως. ἐν μὲν γὰρ τούτῳ αὐτὸν ἐρωτῶντες (ἐν μὲν ὁ Πέτρος ἔλεγε, ποῦ ὑπάγεις; καὶ ὁ Θωμᾶς ἦν, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; καὶ ὁ Φίλιππος· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα σου) ὕστερον ἀκούσαντες ὅτι ἀποσωλεῖς ποιήσουσι, καὶ ὅτι μισήσουσιν ὑμᾶς, καὶ ὅτι ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξει λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ, οὕτω κατέπεσον, ὡς ἀφασίᾳ καταχεθῆναι λοιπὸν, καὶ μηδὲν αὐτῶν ἀφελέσθαι. ὅπερ οὖν αὐλὸς ὀνειδίζων ἔλεγε· ταῦτα δὲ ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον ὑμῖν, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. νυνὶ δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, ποῦ ὑπάγεις· φησὶ ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. δεινὸν γὰρ ἡ ταύτης ἀμετρία, δεινὸν καὶ θανάτου καταφυγικόν. διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἔλεγε· μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. ταῦτα δὲ ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον ὑμῖν, φησι. τίνος δὲ ἕνεκεν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπεν; ἵνα μὴ ὡς λέγῃ, ὅτι ἀπὸ τῶν πολλάκις συμβαινόντων σοφιζόμενος ἔλεγε. ἐπεὶ καὶ δι' ὁποτεοῦν πράγματι ἐπιχειρῇ τοσαῦτα ἔχοντι δυσχερῆ; ἤδειν μέν, φησιν, αὐτὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς, καὶ διὰ τοῦτο μὴ εἰδέναι οὐκ ἔλεγον, ἀλλ' ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. καὶ τοῦτο αἰνιττόμενος πάλιν· ὡσανεὶ ἔλεγε, ὅτι ἐν ἀσφαλείᾳ ἦτε, καὶ ἐξὸν ὑμῖν ἐρωτᾶν ὅτε ἐβούλεσθε, ἐπ' ἐμὲ ὁ πόλεμος ἅπας συῤῥιπίζετο, καὶ πολιτὸν ὑμῖν ἦν εἰπεῖν ταῦτα ἐξ ἀρχῆς. ἆρ' οὖν τοῦτο τότε οὐκ εἶπεν; ἀλλ' οὐ δώδεκα καλέσας ἔλεγε·

Ματθ. κγ. Ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε, καὶ μαρτύριον ὑμῖν ἔσται εἰς αὐτούς; πῶς οὖν φησιν, ὅτι οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με; ὅτι μάτην καὶ ἀπαγωγὰς προεῖπεν καὶ ἀποφώτισεν, ἵνα μὴ ὅταν ἴδῃ ὁ θάνατος αὐτὸν ἔξω παραπόδας, ὡς ἐπὶ λατρείᾳ τὸ πρᾶγμα νομίζεσθαι. τούτου δὲ πολλῶν μᾶλλον ἕνεκεν καὶ ἐμοῦ ἀπελθεῖν, εἶπε μένειν ὡς ἀσεβῆ καὶ λυμεῶνες κριθήσεσθαι. πρὸς τοῦτο καιρὸς ἦν εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐλάλησεν πάντα ἐμοῦ παρόντος εἶπεν· οὐ ταῦτα δὲ τὰ Ἰουδαϊκὰ προσέθηκε μετὰ πλείονος τῆς παρρησίας, ὅτι ἐπὶ τούτοις ἦν ἐδίδαξε. νυνὶ δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν λέγει, ποῦ ὑπάγεις, ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. διὰ τοῦτο καὶ αὐτὴ παραμυθία τὸ μαθεῖν αὐτούς, ὅτι ἤδει τὴν ἀθυμίαν τὴν ἐπερχομένην. ὑπὸ γὰρ τῆς ἀγωνίας τῆς περὶ τὴν ἐρημίαν τὴν αὐτοῦ καὶ τὰ μέλλοντα οὐκ εἰδέχεσθαι αὐτοὺς δεινά (οὐδὲ γὰρ ἤδεσαν, εἰ δυνήσονται) ἀνδρείους διεγεῖραι βούλεται. Τίνος οὖν ἕνεκεν καὶ μὴ ταῦτα εἶπεν αὐτοῖς, ὅτε τὸ πνεύματος κατῃξιώθησαν; ἵνα μάθῃς ὅτι σφόδρα ἦσαν εὐαρέστοι. εἰ γὰρ μηδέπω πνεύματος καταξιωθέντες, οὐκ ἀπεπέδησαν τῇ λύπῃ καταχωσθέντες, ἐνόησάν τινες ἔνδηλον ἔσεσθαι τῆς χάριτος ἀπολαύσαντες. Εἰ γὰρ πότε ἀκούσαντες ἀνέσχον, ᾧ πνεύματι αὐτὸ παρ' ἐλεγχόμεθα· νυνὶ δὲ ὁλόκληρος τῆς διανοίας αὐτοῖς ὄντος ὁ καρπός, καὶ σαφὴς τοῦ πόθου τὸ πρὸς τὸν Χριστὸν ἀπόδειξις, γνησίως ἐπὶ τῷ ἀφάνειαν βασανίζοντος.

7 Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λέγω. Οὐκ πῶς παραμυθεῖται αὐτοὺς πάλιν. τὸ γὰρ πρὸς χάριν λέγω, φησίν, ἀλλά, κἂν μυριάκις λυπῆται, τὸ συμφέρον ἀκοῦσαι δεῖ. ὑμῖν μὲν γὰρ κρεῖττόν ἐστιν ἐμὲ πορεύεσθαι· τὸ γὰρ συμφέρον ἕτερον. κηδεμόνου δέ ἐστι, τὸ μὴ ὅτι πρὸς συμφέρουσι τὴν γνωρίμων φείδεσθαι, καὶ ἀπαγαγεῖν τὸν λυσιτελοῦντος αὐτούς.

Ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, φησίν, ὁ παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ. Τί λέγουσιν οὗτοι οἱ τοσοῦτον τοῦ πνεύματος οὐκ ἔχοντες δόξαν; συμφέρει δεσπότου ἀπελθεῖν, καὶ δοῦλον παραμυθεῖσθαι; εἶδες πῶς πολλὴ τοῦ πνεύματος ἡ ἀξία;

Ἐὰν γὰρ ἀπέλθω, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. Καὶ τί δὲ κέρδος;

8 Ἐκεῖνος ἐλθὼν, ἐλέγξει τὸν κόσμον. Τουτέστιν, οὐκ ἀπαρνηθῆναι ταῦτα προέξουσιν, ὧν ἐκεῖνος ἔλθῃ. ἰσχυρὰ μὲν γὰρ τὰ ἤδη γεγενημένα ἐπιστομίσαι αὐτούς· ὅταν δὲ καὶ δι' ἐκείνου ταῦτα γένηται, καὶ διδάγματα πολλῷ σαφέστερα καὶ σημεῖα μείζονα, πολλῷ μᾶλλον καλαχριθήσονται, ὁρῶντες τοσαῦτα ἐν τῷ ὀνόματι μου γινόμενα. ὅπερ σαφεστέραν ποιεῖ τῆς δυνάσεως τὴν ἀπόδειξιν. νυνὶ μὲν γὰρ δυσὶν λέγειν, ὅτι ὁ τοῦ τελείους υἱός, ὃν ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· ὅταν δὲ ἴδωσι θάνατον λυόμενον, καὶ ἅδου σκυλλομένου, χωλεῖαν φύσεως διορθουμένην, δαίμονας ἐλαυνομένους, πνεύματος χρηστὸν ἅπαντα, καὶ ταῦτα πάντα ἐμοῦ καλουμένου γίνεσθαι, τί ἐροῦσιν; ἐμαρτύρησε γὰρ περὶ ἐμοῦ καὶ ὁ πατήρ· μαρτυρήσει δὲ καὶ τὸ πνεῦμα. καίτοι καὶ παρὰ τοῦ ἐρχομένου ἐμαρτύρησεν· ἀλλὰ καὶ νυνὶ τοῦτο ποιήσει. τὸ δὲ, ἐλέγξει 9 Περὶ ἁμαρτίας, Τουτέστι, πᾶσαν ἀπολογίαν αὐτοῖς σκοτοῦσα, καὶ δείξει πεπλημμεληκότας ἀσυγγνώστως.

10 Καὶ περὶ δικαιοσύνης, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· Τουτέστιν, ὅτι ἄληπτον προκόμιον βίον. καὶ τοῦτο τεκμήριον, τὸ πρὸς τὸν πατέρα πορεύεσθαι. ὅπου γὰρ αἰεὶ τοῦτο συνεχάλουν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ἁμαρτωλὸν αὐτὸν ἔλεγον καὶ παράνομον, φησίν· ὅτι καὶ ταύτην ἀναιρήσει τὴν πρόφασιν. Εἰ γὰρ τὸ νομίζεσθαι ἐμὲ μὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ τοῦτο παράνομον δείκνυσιν· ὅταν δείξῃ τὸ πνεῦμα ἐκεῖ με ἀπελθόντα, καὶ οὐ πρὸς ὧδε, ἀλλὰ μένοντα ἐκεῖ (τὸ γὰρ, οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με, τοῦτο ἐστι δηλοῦντος) τί ἐροῦσιν λοιπόν; ὅρα δι' ἀμφοτέρων ἀναιρούμενην τὴν πονηρὰν ὑπόνοιαν. ὅτε γὰρ τὰ σημεῖα ποιῶ, ἁμαρτωλὸς (οὐ γὰρ δύναμαι) ἁμαρτωλὸς σημεῖα ποιῶ) ὅτε τὰ παρὰ Θεῷ ἔθη διαπορεῖται, ἁμαρτωλός. ὥστε οὐκ ἔτι ἐδύναντο λέγειν, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ.

11 Περὶ

ἴσ. ἀνεπίληπτον

χρ. πάντα

χρ. ἤ ἐρχόμενον

χρ. δύναται

11 Περὶ ἧς κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. Πάλιν ἐνταῦθα τὴν περὶ δικαιοσύνης ἀνάκρισιν λέγει, ὅτι καὶ ἐπαλλάξαι τὴν ἀνάδικον. οὐκ ἀφῆκε δὲ ἁμαρτωλὸς ὢν κατηγορῆσαι· ὅπερ οὐδεὶς δίκαιός τις ἀνθρώπων ποιῆσαι ἴσχυσεν. ὅτι γὰρ κατακέκριται δι' ἐμέ, εἴρηται οἱ καταπαλαίσαντες αὐτὸν ὕστερον, καὶ τὴν ἀνάρσιν μου σαφῶς εἰδότες, ὅπερ καὶ κεκραγότος αὐτοῦ ἐστιν. 5 οὐ γὰρ ἴσχυσέ με κατασχεῖν. ἐπεὶ δὲ ἔλεγον, ὅτι δαιμόνιον ἔχω, καὶ ὅτι πλάνος εἰμί, καὶ Ζητᾶ μου ζητήσαι ἕως ὅτου. οὐ γὰρ δὲ αὐτὸν εἶλον, εἶπε ἁμαρτία ὑπεύθυνος ἡμῶν· νυνὶ δὲ κατακέκριται καὶ κεκράξεται. 12 Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. Οὐκοῦν συμφέρει ἐμὲ ἀπελθεῖν, εἶπε τότε μέλλετε βαστάζειν, ὅταν ἀπέλθω. καὶ τί γέγονε; μεῖζόν σου τὸ πνεῦμά ἐστιν, ὅτι νῦν μὲν οὐ δύνασθε βαστάζειν, ἀκμὴν δὲ ἡμᾶς 10 βαστάζειν ἀναμένουσι; μείζων ἡ ἐκείνου ἐνέργεια καὶ τελειοτέρα; οὐ τοῦτο. ἐὰν γὰρ ἀκμὴν τὰ ἐμὰ ἐρᾷ. διὰ τοῦτό φησιν· 13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ, λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ. 14 Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 15 Πάντα, ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, ἐμά ἐστιν. Ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει καὶ ἀναμνήσει, καὶ ἐν ταῖς θλίψεσιν ὑμᾶς παραμυθήσεται, ὅπερ αὐτὸς οὐκ ἐποίησε, καὶ ὅτι συμφέρει ἐμὲ ἀπελθεῖν, κἀκεῖνον ἐλθεῖν, καὶ νῦν μὲν οὐ δύνασθε βαστάζειν, ὅτε δὲ δυνήσεσθε, καὶ ὅτι ὁδηγήσει εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· ἵνα μὴ ταῦτα ἀκούοντες μεῖζον τὸ πνεῦμα νομίσωσι, καὶ εἰς ἀσεβείας ὑποψίαν ἑκάστῳ ἐμπέσωσι, διὰ τοῦτό φησιν, ὅτι τοῦ ἐμοῦ λήψεται· τουτέστιν, ἅπερ αὐτὸν ἐγὼ εἶπον ἐγώ, ταῦτα κἀκεῖνος ἐρᾷ. ὅταν δὲ εἴπῃ, ὅσα ἂν ἀφ' ἑαυτοῦ λαλήσει, ὅσα ἐναντία, ὅσα ἴδια παραὶ τὰ ἐμά φησιν. ὥσπερ οὖν 20 περὶ ἑαυτοῦ λέγων, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, τοῦτό φησιν, ὅτι ὅσα τοῦ Πατρός, ὅσα ἴδια καὶ πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἀλλότρια, ἵνα καὶ ὅτι τοῦ πνεύματος. τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἐμοῦ, δι' ὧν ἐγὼ οἶδα, ἐκ τῆς ἐμῆς γνώσεως. μία γὰρ ἐμοῦ καὶ τοῦ πνεύματος γνῶσις. καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐπῆρεν αὐτὴν τὴν ἀθυμίαν. ὡσεὶ ὅσον γὰρ οὔπω τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὡς ὡσεὶ τὸ μανθάνειν τὰ μέλλοντα. τοῦτο γοῦν συνεχῶς ἠρώτων αὐτόν, ποῦ ἀπέρχῃ, 25 τίς ἐστιν ἡ ὁδός; καὶ ταύτης οὖν ἀπαλλάττων αὐτοὺς τῆς φροντίδος, λέγει· ὅτι πάντα ὑμῖν ὡσεροῦς, ὥστε μὴ ἐμπεσεῖν ἀφυλάκτους. σκῆνος ἐμὲ δοξάσει. πῶς; ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἐμοῦ δώσει ταύτας ἐνεργείας. ὅπου γὰρ μείζονα εἶδηλον ποιῆν σημεῖα παραλογιζόμενον τοῦ πνεύματος, διὰ τοῦτο πάλιν τὴν ἰσοτιμίαν εἰσάγων, φησίν· σκῆνος ἐμὲ δοξάσει. ποίαν λέγει πᾶσαν ἀλήθειαν; καὶ γὰρ καὶ τοῦτο αὐτοῦ μαρτυρεῖ, ὅτι ἡμᾶς ὁδηγήσει εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. αὐτὸς 30 μὲν γὰρ διὰ τὸ σάρκα περιβεβλῆσθαι, καὶ διὰ τὸ μὴ δόξαι παρ' ἑαυτοῦ λέγειν, καὶ διὰ τὸ μηδέπω αὐτοὺς τὴν ἀνάσασιν εἰδέναι σαφῶς, καὶ ἀτελεστέρους ἔτι, καὶ διὰ τοὺς Ἰουδαίους, ἵνα μὴ ὡς παρανομοῦντα δόξωσι κολάζειν, οὐδὲν μέγα ἐφθέγξατο συνεχῶς, ὅτε τοῦ νόμου σαφῶς ἀπέστησεν. ὅπου γὰρ αὐτὸν ἀπεκηρύχθησαν οἱ μαθηταί, καὶ ἔξω λοιπὸν ἦσαν σκῆνοι, καὶ πολλοὶ πιστεύειν ἔμελλον καὶ τὰ ἁμαρτήματα ἀφίεσθαι, καὶ ἄλλοι ἦσαν ἃ περὶ αὐτοῦ λέγοντες, οὐκ ἔλυε 35 αὐτοὺς περὶ ἑαυτοῦ μεγάλα εἰκότως ἐφθέγξατο. ὥστε τὰ ἀγνοίας τὰ ἐμῆς, φησί, τὸ μὴ εἰπεῖν ἄρτι εἰπεῖν ἐγείρων, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀκουόντων ἀδυνατίας. διὰ τοῦτο εἰπών, ὁδηγήσει εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ἐπήγαγεν· ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ ἐρᾷ. οὐ γὰρ οὐ διδασκαλίας τὸ πνεῦμα δεῖται, ἀλλ' ἀκουσόν τοῦ Παύλου λέγοντος· Οὕτω δὲ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ὥσπερ α. Κορ. ε. 11. οὖν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου οὐ μανθάνον παρ' ἑτέρου οἶδεν· οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐκ ἔστιν ἐμοῦ 40 λήψεται· τουτέστι, ζωῆς ἃ τοῖς ἐμοῖς ἐρᾷ. πάντα, ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, ἐμά ἐστιν. ἐπεὶ οὖν ἐμά ἐστιν ἐκεῖνα, σκῆνος ἐστὶν οὐκ αὐτὰ τοῦ Πατρὸς ἐρεῖ, οὐκ αὐτὰ ἐμοῦ ἐρᾷ. διὰ τί δὲ οὐκ ἦρχεν πρὶν ἢ αὐτὸν ἀπελθεῖν; ὅτι ὅπου τὰ καλέσας ἀφθείσης, ὅπου τὰ ἁμαρτίας λυθείσης, ἀλλ' ἔτι πάντων ὑπευθύνων ὄντων τῇ παραβάσει, οὐκ ἦν πρεπόν. δεῖ οὖν, φησί, τὴν ἔχθραν λυθῆναι, καὶ καταλλαγῆναι ἡμᾶς τῷ Θεῷ, καὶ τότε δέξασθαι τὸ δῶρον σκῆνος. διὰ τί δὲ φησι, πέμψω αὐτόν; τουτέστι, προπαρασκευάσω

σιβυάσω ὑμᾶς περὶ τ' ἐπαοδοχμῦ. πῶς γὰρ ὁ παράκλητος ἐν πέμπεται; ἀλλως δ', ἐγὼ τ' ὑποσάσεων ὁ διάφορος δείκνυσι. διὰ δύο γ' ταῦτα ἄτω φησίν, ἵνα δηλῶσαι ὅτι δύο παράκλητους εἶχεν, πείθων τὸ πνεύματος ἐλθεῖν. ἵνα αὐτὸ θεραπεύσωσιν. ἠδυνάτο μὲν γὰρ ὁ αὐτὸς ταῦτα ἐργάζεσθαι· ἀλλ' ἀφῆκε τῶν ἐκείνῳ συγχωρῆσαι μαρτυρεῖν, ἵνα μάθωσιν αὐτοῦ τὴν ἀξίαν. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἠδυνάτο τὰ ἅγια παραδέχεσθαι· ὁ γὰρ υἱὸς αὐτὸ ποιῇ, ἵνα μάθωσιν αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ὅτι καὶ τοῦτο. διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐσαρκώθη, ὡς πνεύματι πηρὸν τὴν ἐργάσασθαι, καὶ ἁμφοτέρων τὰ σώματα τὴν τὴν ἐπιθέσεις τῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας εἰς ἀφορμὴν ἀσεβείας λαμβανόντων. ὅταν γὰρ λέγωσιν, ὅτι διὰ τοῦτο ἐσαρκώθη ὁ υἱός, ὅτι καταδέστερος ἦν τοῦ πατρός, ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς, τί οὖν φασὶν εἰπεῖν περὶ τοῦ πνεύματος; καὶ γὰρ ἔλαβε σάρκα, καὶ διὰ τοῦτο μεῖζον τοῦ υἱοῦ ἐρεῖτε, οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ κατάδεστερος. διὰ τοῦτο δὲ ὅτι τοῦ βαπτίσματος ἡ τελεία συλλαμβάνεται. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ οὐ πάντων ἐργάσεται, οὐδὲ ὁ υἱός, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἀλλ', ὅτι μὲν οὐκ ἐστὶ παρὰ τοῦ ἀμφισβητεῖν, τοῦτο ἀμφίλογον ἐστὶν οὐκ ἐστὶ υἱοῦ καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, προείληπται ἐν τῇ μυσταγωγίᾳ, ἵνα ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς χρηστότητος τῶν ἀπορρήτων ἐκείνων ἀγαθῶν καὶ τῆς κοινωνίας τῆς ἀξίας καταμανθάνωμεν. ἐπὶ τοῦτο δεῦρο) ὁ υἱὸς καθ' ἑαυτὸν ταῦτα, ἀφ' ὅτι δὲ "Βαπτίσματος μὴ τοῦ παρὰ δεῦρο), καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἄκρατον ταῦτα σαφῶς. τοῖς γὰρ Ἰουδαίοις ἔλεγεν· Ἵνα γὰρ εἰδῆτε ὅτι ἔξεστιν ἐμοὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἁμαρτίας τῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· καὶ πάλιν, Ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε· καὶ, Ἐγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς. Εἶτα μὴ ταῦτα, Ἵνα ζωὴν, φησίν, ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσιν. ἵνα δῶμεν ὅτι καὶ τὸ πνεῦμα τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦν. ποῦ ἐστιν ἰδεῖν; Ἐκάστῳ δὲ ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος, φησί, δίδοται πρὸς τὸ συμφέρον. οὐ τοίνυν ταῦτα προέχων, καὶ ἁμαρτήματα πολλῷ μᾶλλον ἀφίησι. καὶ πάλιν· Τὸ πνεῦμα ἐστὶ τὸ ζωοποιοῦν δὲ, Ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν· καὶ, Τὸ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην· καὶ πάλιν, Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. ἐὰν γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας. καὶ τότε δὴ πάντα ἅπερ ἐποίουν, συλλαμβανομένου τοῦ πνεύματος ἐναμματούργουν. καὶ Κορινθίοις δὲ γράφων ἔλεγε Παῦλος· Ἀλλ' ἀπελούσασθε, ἀλλ' ἡγιάσθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἐμοῦ τοῦ παρόντος πολλοὶ ἤκουσαν, καὶ τὸν υἱὸν δὲ εἶδον πολλὰ ἐργασάμενον, οὐκ ἦν τοῦ πνεύματος οὐδὲν οὐδέπω σαφῶς ἠδέσαι, ἐναμματούργει, καὶ τὰ τελείου εἰσάγει γινόσιν. ἀλλ' ἵνα μὴ μεῖζον ὑπόνοιαν ὑποτεθῆναι (ὅπερ ἐφθην εἶπον) διὰ τοῦτό φησιν· ὅσα δ' ἀκούσῃ, λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ. ἐπεὶ, εἰ μὴ τοῦτο ἦν, πῶς οὐκ ἄτοπον, εἰ τότε ἔμελλεν ἀκούειν, καὶ διὰ τοὺς μαθητευομένους; οὐδὲ γὰρ τότε ἔμελλε καθ' ὑμᾶς εἰδέναι, εἰ μὴ διὰ τοῦ ἀκουσομένους. καὶ τί τοῦτο παράνομόν ἐστιν τοῦ ῥήματος γένοιτ' ἄν; ἄλλως δὲ τί καὶ ἔμελλεν ἀκούσεσθαι; καὶ ταῦτα πάντα" εἶπε διὰ τοὺς προφητῶν; εἶτε γὰρ περὶ τῆς τοῦ νόμου λύσεως ἔμελλε διδάσκειν, εἴρητο· εἴτε περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς οἰκονομίας, καὶ ταῦτα εἴρητο. τί γὰρ καὶ πρότερον ἔμελλε μὴ ταῦτα ἐρεῖν; καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ. ἐν ταῦτα μάλιστα δείκνυσιν αὐτοῦ τὸ ἀξίωμα, ὅτι Θεοῦ τοῦτο μάλιστα ἴδιον, τὸ λέγειν τὰ μέλλοντα. εἰ δ' καὶ ἄλλοι μαθηταί πρὸς ἑτέρων, οὐδὲν πλέον ἔξει τὸ προφητῶν· ἀλλ' ἐναντία τὴν ἀπηριθμημένων παρὰ τοῦ Θεοῦ γνῶσιν δηλοῖ, ὅτι ἀδύνατον ἄλλοθι φθέγξασθαι αὐτό. τὸ γ', ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, ἵνα ἐκ τοῦ ἀγαθίσματος τοῦ εἰς τὴν σάρκα τὴν ἐμὴν ἐλθόντος, ἡ [ὅτι] διὰ τῆς γνώσεως, ἧς καὶ ἐγὼ ἔχω, οὐχ ὡς δεόμενος, οὐδὲ ὡς πρὸς ἕτερα μαθών, ἀλλ' ὡς μιᾶς οὔσης ἐμοῦ τῆς αὐτῆς. ἐμοῦ δὲ τί ὅτως εἶπε, καὶ μὴ ἑτέρως; ὅτι οὐδέπω τοῦ πνεύματος ἦσαν λόγον. διὸ περ ἐν κατασκευάζει μόνον, ὥστε πιστευθῆναι αὐτὸ καὶ δεχθῆναι πρὸς αὐτῶν, καὶ μὴ σκανδαλισθῆναι. ὅτι γὰρ ἔλεγον, εἷς ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος ὁ Χριστός, ἵνα μὴ.

Μαρκ.ϛ.ι. Ιωαν.ιϛ.λϛ. Ιωαν.ι.κη. α.Κορ.ιϛ.ζ. Ιωαν.ϛ.ξγ. Ρωμ.η.ιι. Ρωμ.ϛ.ι. Γαλ.η.ιϛ.

α.Κορ.ϛ.ιι.

κ. καθ

κ. παρέλθῃ

μὴ νομίσωσι πᾶσι κρύειν ἐκείνῳ πειθόμενοι, μία ἡ ἐμὴ καὶ ἡ ἐκείνου διδασκαλία, φησί, ἐστιν· ἃ ἔξ ὧν ἔμαθον ἐγὼ διδάσκειν, ὁπ τῶν αὐτῶν καὶ αὐτὸς ἐρῶ. μὴ δὴ νομίσητε ἕτερα εἶ τι ἐκείνου. καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνα ἐμά ἐστι καὶ τ' ἐμοῦ συγκροτεῖ δόξαν. ἓν γὰρ θέλημα παρὸς καὶ ὑμῶν καὶ ἀγίου πνεύματος. ὅτω καὶ ἡμᾶς εἶ βούλεται λέγων, ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς καὶ ἐγὼ καὶ σὺ ἓν ἐσμεν.

Οὐδὲν γὰρ ὁμονοίας ἴσον οὐδὲ συμφωνίας. ὁ γὰρ ἑνὸς, πολλοστός ἐστιν ὅπως. ἂν γὰρ ΗΘΙΚΟΝ
ὁμόψυχοι ὦσι δύο ἢ δέκα, οὐκ ἐπὶ ἑνὸς ἐστιν ὁ ἑνὸς, ἀλλὰ δεκαπλασίων ἑκατὸς αὐτῶν γίνεται, καὶ εὑρήσεις ἐν τοῖς δέκα ⓜ ἕνα, καὶ ἐν ᾧ εἰσὶν δέκα. κἂν ἕβδομον ἔχωσιν, ὁ ᾧ ἐνὶ παρόντι ἑπτὰ, ὡς τοῖς δέκα παρεσταλών, ὅτως ἀλίσκεται. οὐ γὰρ ὑφ' ἑνὸς βάλλεται μόνον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν δέκα τριῶν. ἠπόρησεν ὁ εἷς; ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐν ἀπορίᾳ. ᾧ γὰρ μείζονι μέρει, τούτοις, τοῖς ἐνέα, εὐπορεῖ, καὶ ᾧ ἀπορῶ συσκιάζεται μέρος, ᾧ ἐλάττον, ὅμως τὸ πλείονος τῶν εὐπορούντων. ἕκαστος τούτων ἑπτὰ χεῖρας ἔχει ἃ ἑπτὰ ὀφθαλμούς, καὶ πόδας τοσούτους. ἃ γὰρ τοῖς ἑαυτοῦ μόνον ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑτέρων, ἃ τοῖς ἑαυτῶν βαδίζει ποσὶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑτέρων· οὐ ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶν ἐργάζεται, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐκείνων. ψυχὰς ἔχει δέκα. ἃ γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκείνας ὑπὲρ αὐτῶν μεριμνᾷσιν. εἰ δὲ καὶ ἑκατὸν ἦσαν, ᾧ ἂν ἦσαι πάλιν, ἃ ἐπαθήσει τὰ τῆς δυνάμεως. εἶδες ἀγάπης ὑπερβολήν, πῶς ἀκαταγώνιστον ποιεῖ ⓜ ἕνα ἃ πολλαπλασίω; πῶς ὁ εἷς καὶ πολλαχοῦ δυνατὸς ἐστί; ὁ αὐτὸς καὶ ἐν Περσίδι ἃ ἐν Ρώμῃ· καὶ ὅπερ φύσις ἃ δυνατὸς, ἡ ἀγάπη δυνατὸς. ᾧ μὲν γὰρ αὐτὸ ἐν ταῦτῃ ἔσαι· ᾧ δὲ ἐκεῖ· μᾶλλον δὲ ὁλόκληρος ἐν ταῦτῃ, ἃ ὁλόκληρος ἐκεῖ. ἐὰν δὲ χιλίους ἔχῃ φίλους, ἢ δισχιλίους, ἐνίκησον πολὺ πάλιν ὑπερβήσει τὴν τῆς δυνάμεως. ὁρᾷς πῶς αὐξητικὸν ἡ ἀγάπη; ὃ γὰρ θαυμαστὸν τοῦτο ἐστι, ὃ χιλίους ποιῆσαι τὸν ἕνα. τίνος οὖν ἕνεκεν ἃ κλαίομεν τὴν δυνάμιν ταύτην, ἃ ἐν ἀσφαλείᾳ καθιζώμεν ἑαυτοῖς; τοῦτο δυνατείας ἃ πλούτου χρῆσιν πάντος, τοῦτο ὑγείας, τοῦτο αὐτὸ τὸ φωτὸς πλῆθος, τοῦτο εὐθυμίας ὑπόθεσις. μέχρι τίνος εἷς ἕνα ἃ δύο παρεῖσθαι τινὰ ἀγάπην; μάθε ἃ ὅσῃ σπουδῆς ὃ πρᾶγμα. ἔστω τις μηδένα φίλον ἔχων, ὅπερ δυσίας ἐστὶν ἐσχάτης (μωρὸς γὰρ ἐρῶ, ἀλλ' ἀνάσχου μοι φίλος·) ὁ πιοῦτος ποίου ζήσεται ζωῆς; κἂν γὰρ μυριάκις ᾖ πλούσιος, κἂν ἐν ἀφθονίᾳ καὶ τρυφῇ, κἂν μυρία ἀγαθὰ κεκτημένος, πάντων ἔρημος ἃ γυμνὸς καθίσεται. ὅτι δὲ τῶν φίλων οὐχ ὅτως, ἀλλά, κἂν πένητες ὦσι, τῶν πλουσίων εὐπρεπέστερόν τυγχάνουσι· ἃ ἅπερ αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ οὐκ ἔχοιμεν εἰπεῖν ὅτι χειρῆς, ταῦτα ὁ φίλος ἱρῆ· καὶ ὅσα δυνάμεθα ἑαυτοῖς χορίσασθαι, δι' ἑτέρου δυνήσεται ἃ πολλῷ πλείονα, ἃ πάσης ἡμῖν ἔσαι ἀπολαύσεως ἃ ἀσφαλείας ὑπόθεσις. ἃ γὰρ δεῖ παθεῖν καὶ κακῶς ὑπὸ τοσούτοις δορυφόροις φυλαττόμενον. ἃ γὰρ τοιούτοις τοῦ βασιλέως ⓐ σωματοφύλαξι ἀκριβῶς, ὡς ὅτι. ⓐ μὲν γὰρ ἀνάγκῃ ἐκ φόβου τιμὴ φυλακὴν ἐπιδείκνυται· ⓐ δὲ εὐνοίᾳ καὶ ἀγάπῃ· πολλῷ δὲ φόβου τοῦ θανατικωτέρα αὕτη. κἀκεῖνος μὲν τοῦ φύλακας αὐτῷ δέδωκεν, οὐδὲ δὲ τούτοις μᾶλλον, ἢ ἑαυτῷ θαρρεῖ, καὶ διὰ τούτους οὐδένα τῶν ἐπιβουλευόντων δέδωκεν. ἐμπορευσώμεθα τοίνυν τὴν ἐμπορείαν ταύτην· ὁ πένης, ἵνα τῆς πενίας ἔχῃ ἀπαλλαγήν· ὁ πλούσιος, ἵνα ⓜ πλοῦτον ἐν ἀσφαλείᾳ κεκτημένος ᾖ· ὁ ἄρχων, ἵνα μὴ ἀσφαλείας ἀσφαλείᾳ ἄρχῃ· ὁ ἀρχόμενος, ἵνα εὐμενῆς ἔχῃ τοὺς ἄρχοντας. τοῦτο ἡμερότητος ἀφορμή, τοῦτο πραότητος ὑπόθεσις. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς θηρίοις σκῆνα μάλιστα ἐστὶ χαλεπὰ καὶ ἀπήθανα, τὰ μὴ ζωπλοκόμενα. διὰ τοῦτο πόλεις οἰκοῦμεν, καὶ ἀγορὰς ἔχομεν, ἵνα ἀλλήλοις συνῶμεν. τοῦτο καὶ Παῦλος ἐκέλευσε λέγων· Μὴ ἐγκαταλιμπάνοντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν. οὐδὲν γὰρ ὅτως ὡς μόνωσις κακόν, καὶ ὃ ἀσυνδυν καὶ ἀπερίπτον. τί οὖν ⓐ μοναχοί, φησι, καὶ οἱ ἐν ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων κατειληφότες; οὐδὲ ἐκεῖνοι φίλων εἰσὶ χωρὶς, ἀλλὰ οὐ μὲν ἐπὶ τῆς ἀοράτου ἔφυγον θορύβους, πολλοὺς δὲ ἔχουσιν ὁμοψύχους καὶ ἀκριβῶς ἀλλήλοις συνδεδεμένους. καὶ ἵνα τοῦτο κατορθώσωσιν

σιν, διεχώρησαν. ὅπου γὰρ ἡ τῶν χρημάτων φιλονεικία πολλὰς ποιεῖ τὰς ἔριδας, διὰ τοῦτο ἐκ μέσου γίνονται τοῖς ἀγάπῃ χαίρουσι μετ' ἀκριβείας πολλῆς. τί οὖν, εἰ τις μόνος εἴη, φησί, κἀκεῖνος μυρίους ἔχοι φίλους; ἐγὼ μὲν γὰρ βούλομαι, εἰ δυνατόν, καὶ συνδιατρίβειν ἀλλήλοις εἰδέναι· τέως δὲ μὴ μετὰ τῆς φιλίας ἀκίνητα. ὁ γὰρ ὄχλος ποιητὰς φίλους. πολλοῖς γεννῶν ἔχουσι τοὺς θαυμάζοντας· οὐκ ἂν δὲ ἐθαύμασαν, εἰ μὴ ἐφίλουν. καὶ αὖθις πάλιν (χαίρει γὰρ ἅπασα βροτὸς) τῆς οἰκειότητος, ὅπερ μέγιστον φιλίας ἐστὶ τεκμήριον. διὰ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς μυστηρίοις ἀσπαζόμεθα ἀλλήλους, ἵνα ᾖ πολλοὶ φιλούμενοι ἕν· καὶ ὅτι τῶν ἀμυήτων κενὰς πιούμεθα τὰς εὐχάς, λιπαρεύοντες ὑπὲρ νοσούντων, καὶ τῶν καρπῶν τῆς οἰκουμένης, καὶ γῆς καὶ θαλάττης. ὁρᾷς πᾶσαν τῆς ἀγάπης τὴν δύναμιν; ἐν ταῖς εὐχαῖς; ἐν τοῖς μυστηρίοις; ἐν ταῖς συνδιαίτοις; τοῦτο πάντων αἴτιον τῶν ἀγαθῶν. διὰ ταύτης ἐχώμεθα μετ' ἀκριβείας, καὶ τὰ παρόντα καλῶς οἰκονομήσομεν, καὶ τῆς βασιλείας ἐπιτευξόμεθα· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ.οθ. 16 ΜΙΚΡΟΝ, καὶ οὐ θεωρεῖτε με· καὶ πάλιν μικρόν, καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. 17 Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐστιν ὃ λέγει, μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. χ. ἐκπ. χ. παρεμυθ.

Ἦν ὀδυνωμένῳ ψυχῇ καὶ ὑπὸ ἀθυμίας κατεχομένῳ πολλῆς, ἐδεῖτο τοῦ Ἰησοῦ καταβάλλειν, ὡς τὰ τοῦ λύπου πίκτοντα ῥήματα τρεφόμενα συνεχῶς. τί δήποτε οὖν ὁ Χριστὸς εἶπεν, ὑπάγω, καὶ οὐκέτι λαλήσω μεθ' ὑμῶν, συνεχῶς τὰ αὐτὰ τρέφῃ, λέγων· μικρόν, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με; ὅτε γὰρ αὐτοῦ ἀνεκλήσατο τὸν περὶ τοῦ πνεύματος λόγον, ὅτε πάλιν αὐτῶν καταβάλλει τὰ φορτίσματα. διὰ τοῦτο οὖν ἔνεκεν τούτου ποιεῖ; βασανίζει τὸν διδάσκαλον καὶ δοκιμωτέραν ἐργάζεται, καὶ συνεθίζει καλῶς ἀκούειν ἐν τῇ τῶν λυπηρῶν ἀκροάσει γενναίως ἀνέχεσθαι αὐτὸν τοῦ χωρισμοῦ. ὁ γὰρ ἐν τοῖς ῥήμασι τούτου μεθιστάντες, ἔμελλον καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν αὖθις ῥᾳδίως οἴσειν λοιπόν. Εἰ δέ τις ἀκριβῶς ἐξετάσειε, καὶ αὐτὸ τοῦτο παραμυθία ἐστί, τὸ εἰπεῖν ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ἀπέρχομαι. τοῦτο γὰρ δηλοῦντος ἦν, ὅτι οὐκ ἀπόλλυται, ἀλλὰ μεταστάσις ἐστὶν αὐτοῦ ἡ τελευτή. καὶ ἑτέραν παραμυθίαν αὖθις ἐπήγαγεν. τὸ γὰρ εἶπε, μικρόν, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, μόνον, ἀλλὰ καὶ προσέθηκε· μικρόν, καὶ ὄψεσθέ με, δηλῶν ὅτι καὶ ἐπανήξει, καὶ πρὸς ὀλίγον ἔσται ὁ χωρισμός, καὶ διάκενὴς ἡ μεθ' αὐτοῦ συνουσία. τοῦτο μάθωμεν οὖν συνήθως. ὅταν καὶ εἰκότως ἄν τις θαυμάσειε, πῶς πολλάκις τοῦτα ἀκούοντες, ὡς μηδὲν ἀκηκοότες, ὥσπερ ἀμφιβάλλουσι. πόθεν οὖν τοῦτο συνίεσαν; ἢ διὰ τὴν λύπην, ὡς ἔγωγε οἶμαι (αὕτη γὰρ ἐξέβαλε τῆς διανοίας αὐτῶν τὰ λεγόμενα) ἢ διὰ τὴν ἀσάφειαν τῶν λεγομένων. διὸ καὶ ἔδοξεν αὖθις δύο ἐναντία πάθοι· οὐκ ὄντα ἐναντία. Εἰ γὰρ ὀφόμεθά σε, φησί, πολὺ ὑπάγεις; εἰ δὲ ὑπάγεις, πῶς ὀφόμεθά σε; διὰ τοῦτο λέγουσιν, οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. ὅτι μὲν γὰρ ἀπέρχεσθαι ἤμελλεν, ἤδεσαν· ἠγνόουν δὲ ὅτι μετὰ μικρὸν ἥξει πρὸς αὖθις. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἐπιτιμᾷ αὖθις, ὅτι οὐ συνῆκαν τὸ λεγόμενον. βαλόμενος γὰρ αὖθις ἐμπῖξαι τὸ περὶ τοῦ θανάτου δόγμα, τί φησιν;

20 Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς·

Οπερ ἐστὶ τοῦ θανάτου δηλωτικὸν καὶ τοῦ σωροῦ· Ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται. Επειδὴ γὰρ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι, ταχέως ἐπέστρεφον τὴν πίστιν, ὅτι οὐκ ἀποθανοῦνται, εἶτα ἀκούσαντες ὅτι ἀποθανοῦνται, ἀμφέβαλλον οὐκ εἰδότες τί ποτέ ἐστι τὸ μικρόν, φησὶ· κλαύσετε καὶ θρηνήσετε·

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τε· ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται). Εἶτα δείκνυσι, ὅτι μὴ τὴν λύπην χαρὰν γίνεσθαι, καὶ ὅτι ἡ λύπη λύεται τὴν χαράν, καὶ ὅτι αὕτη μὲν βραχεῖα, ἡ δὲ ἡδονὴ ἀπέραντος, ὅτι παράδειγμα ἦλθε κοσμικόν· καὶ τί φησιν;

21 Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει. Καὶ κέχρηται παραβολῇ ἡ καὶ πρὸς φῆτραν, συνεχῶς τῇ ἐπαρβολῇ τῶν ὠδίνων τὰς ἀγωνίας παραβάλλοντες. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ὠδῖνες λήψονται ὑμᾶς· ἀλλ' ἡ ὠδὶς τῶν τόκων γίνεται χαρᾶς αἰτία· ἅμα καὶ πρὸς ἀναστάσεως πιστούμενος λόγον, καὶ δείκνυσι ὅτι ὃν ἐτεύθεν ἀπελθεῖν, ὁμοίον ἐστὶ τῷ ἀπὸ μήτρας ἀπελθεῖν εἰς λαμπρὸν φῶς· ὡσανεὶ ἔλεγε, μὴ θαυμάσητε ὅτι θρήνου λύπης τοιαύτης ὄντι τὰ συμφέροντα ὑμᾶς ἄγω· ἐπεὶ καὶ ἡ μήτηρ ὅτι ὃ ἠμέλλετο μήτηρ οὕτως ἔρχεται χαρᾶς λύπης. αἰνίττεται) ὃ ἐνταῦθα καὶ μυστικόν· ὅτι ἔλυσεν αὐτὸς τὸν θανάτου καὶ ὠδῖνας, καὶ νέον ἀνάστασιν ἀποφαίνεται πεποίηκε. καὶ οὐκ εἶπεν ὅλη προελεύσεται ἡ θλῖψις μόνον, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται αὐτῆς (τοσαύτη ἡ παραδεχομένη χαρά) ὅτω καὶ τοῖς ἁγίοις ἔσται. καὶ μᾶλλον δὲ χαρὰ τοῦτο χαίρει ἡ γυνή, ὅτι ἦλθεν ἄνθρωπος εἰς κόσμον, ἀλλ' ὅτι αὐτῇ παιδίον ἐτέχθη. ἐπεὶ, εἰ χαρὰ ἦν τὸ ἔχαιρεν, οὐδὲν ἐκώλυε καὶ ἐφ' ἑτέρᾳ γυναικὶ πικτούσῃ καὶ μὴ πιθύσας χαίρειν. τίνος οὖν ἕνεκεν ὅπως εἶπεν; ὅτι εἰς τοῦτο μόνον προέλαβε τὸ παράδειγμα, εἰς ὃ δεῖξαι προέκαμεν μὲν τὴν λύπην, διαμενεῖ δὲ τὴν χαρά· καὶ εἰς ὃ μεθίσασιν εἰς ζωήν, καὶ εἰς τὸ μέγα τῆς ὠδίνων τὸ κέρδος. καὶ οὐκ εἶπεν, ἐτέχθη παιδίον, ἀλλ', ὅτι ἄνθρωπος. ἐνταῦθα γάρ μοι τὴν ἀνάστασιν αἰνίττεται τὴν αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐκ ἐκείνῳ ὡς ὠδίνοντι θανάτῳ, ἀλλὰ τῇ βασιλείᾳ ἵκλεσθαι ἔμελλε. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν, ἐγεννήθη αὐτῇ παιδίον, ἀλλ', ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς κόσμον.

22 Καὶ ὑμεῖς οὖν νῦν μὲν λύπην σχήσετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. Εἶτα, ὅτι οὐκ ἔτι ἀποθανοῦνται δηλοῖ, φησί·

Καὶ οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. 23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν.

Πάλιν οὐδὲν ἄλλο καταισθάνεται ἀπὸ τούτων, ἢ ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐστι. τότε γὰρ εἴσεσθε πάντα τὰ λοιπά. Τί δέ ἐστιν, ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε; καὶ δείσεσθε μεσίτην, ἀλλ' ἀρκεῖ τὸ ὄνομα μόνον εἰπόντας πάντα λαβεῖν. Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἐὰν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου. Δείκνυσι τοῦ ὀνόματος τὴν δύναμιν, εἴτε μὴ ἐρώμενος, μηδὲ παρακαλούμενος, ἀλλ' ὀνομαζόμενος μόνον, καὶ πάντα τῷ πατρὶ ποιῇ θαυμαστά. ποῦ δὴ τοῦτο λέγουσιν; ἔνθα λέγουσιν, Ἐπίδε ὅτι καὶ ἀπειλᾷς αὐτῷ, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας λαλεῖν τὸν λόγον σου, καὶ ποιῇ ἐν τῷ ὀνόματί σου σημεῖα. καὶ ἐσείσθη ὁ τόπος ἔνθα ἦσαν. Πραξ. δ. κδ'.

24 Ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν. Ἐντεῦθεν δείκνυσιν, ὅτι συμφέρῃ πάλιν αὐτὸν ἀπελθεῖν, εἴγε ἕως τότε οὐδὲν ἠτήσαν, καὶ τότε [δὲ] λήψονται πάντα ὅσα ἂν αἰτήσωσι. μὴ γὰρ, ὅπως λοιπὸν δώσω ὑμῖν, νομίσητε ἐγκαλεῖσθαι· τὸ ὄνομά μου μείζονα ὑμῖν δώσει παρρησίαν. ἐπεὶ οὖν συνεσπασμένα ἦν τὰ εἰρημένα, φησί·

25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν, καὶ ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν. Ἐσαι καιρὸς, ὅτε πάντες εἴσεσθε σαφῶς. λέγει δὲ τῆς ἀναστάσεως χρόνον. τότε παρρησίαν πρὸς τὸν πατέρα ἀναγγελῶ ὑμῖν (καὶ γὰρ ὅτι τεσσαράκοντα ἡμέρας συνῆν καὶ διελέχθη αὐτοῖς, συναλιζόμενος καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ) νῦν μὲν γὰρ ἐν φόβῳ ὄντες, καὶ προσέχετε τοῖς λεγομένοις· τότε δὲ ἀνασάντα ἰδόντες καὶ συνιόντες δυνήσεσθε παρρησίαν πάντα μανθάνειν, ὅτι αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑμᾶς φιλήσει, τῆς εἰς ἐμὲ πίστεως βεβαίας γενομένης.

26 Καὶ οὐκ ἐρωτήσω τὸν πατέρα. Ἀρκεῖ ἡ εἰς ἐμὲ ἀγάπη πρὸς ἐμὲ ὑμῶν.

27 Οπ ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε, ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. 28 Ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐξῆλθον, καὶ ἔρχομαι εἰς τὸν κόσμον. πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τέρα. Επειδὴ γὰρ ὁ τῆς ἀναστάσεως λόγος οὐχ ὡς ἔτυχεν ἀλλοις παρεμυθεῖτο, ἀλλ' αὐτὸν τοῦτον ὃ ἀκούειν ὅτι παρὰ Θεοῦ ἐξῆλθον, κἀγὼ ὑπάγω, συνεχῶς αὐτὰ παρεισφέρει. ὃ μὴ γὰρ ἠδύναντο, ὅτι ὀρθῶς πιστεύουσιν εἰς αὐτὸν· τὸ δὲ, ὅτι μέλλουσιν ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι· ὅτε μὲν οὖν ἔλεγε, μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με, εἰκότως ἠγνόουν· νυνὶ δὲ οὐκέτι. τί δήποτε, ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε; οὐκ ἐρεῖτε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα σου, καὶ ποῦ ὑπάγεις, ὅπου πᾶσαν εἴσεσθε τὴν γνῶσιν, ἢ διὰ τοῦτο) περὶ ὑμᾶς ὁ πατὴρ, ὥσπερ κἀγὼ ἔστομαλισα αὐτοὺς ἀναπνεῦσαι ἐποίησε· ὃ μαθεῖν ὅτι ὦ πατεῖ ἔσον) φίλοι. διὸ λέγουσι·

30 Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα. Ὁρᾶς ὅτι περὶ ὃ ὑφορμοῦν τὴν διάνοιαν ἀπεκείνατο; Καὶ ὃ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· Τοῦτο, πρὶν ἢ ἀκοῦσαι οἶδας τὰ σκανδαλίζοντα ἡμᾶς, καὶ ἀνέπαυσας, διὰ τοῦτο εἶπες ὁ πατὴρ ὑμᾶς φιλεῖ, ὅτι ἐμὲ πεφιλήκατε. μετὰ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα, τότε λέγουσι, νῦν οἴδαμεν. ὁρᾶς πῶς ἀπελαύειν; εἶτα διὰ τοῦτο ὥσπερ ἵνα καὶ χάριν αὐτῷ προσέχοντες λέγουσι, νῦν οἴδαμεν, λέγει, πολλῶν δεῖσθε ἑτέρων, ὥστε διὰ τοῦτο ὃ τέλειον ἐλθεῖν. οὐδέν οὐδέπω ὑμῖν κατώρθωται). νῦν οὖν παραδώσετέ με τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τοσοῦτος ὑμῶν κρατήσει φόβος, ὥστε μηδὲ μετ' ἀλλήλων διαμενεῖν ἀναχωρῆσαι. ἀλλ' ὁρᾶτε ἀπὸ τούτων πείσομαι δεινόν. ὁρᾶς πῶς πάλιν συκοφαντικὸς ὁ λόγος; τί τοῦτο γοῦν αὐτοῖς καὶ ἐκάλεσε, ὅτι συκοφαντίας δέον) δεινεκῶς. διὰ τοῦτο γὰρ ἔλεγον, ἴδε νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις, καὶ διὰ τοῦτο πιστεύομέν σοι, δείκνυσιν ὅτι νῦν, ὅτε πιστεύουσιν, διὰ τοῦτο πιστεύουσιν, διὰ τί παραδίδοται αὐτοῖς τὰ ῥήματα. ταῦτα λέγει, εἰς ἕτερον αὐτοὺς παρεκπέμπων καιρόν. τὸ δὲ, 32 Ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι, Δι' αὐτοὺς πάλιν τέθεικε. διὰ τοῦτο γὰρ αὖ καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐβούλοντο μαθεῖν εἶπα δεικνὺς, ὅτι διὰ τὴν τελείαν γνῶσιν παραδίδου αὐτοῖς ταῦτα λέγων, ἀλλ' ὥστε τὸν λογισμὸν αὐτοῖς μὴ ταράττειν (εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς λογίζεσθαι, ἀνθρώπινά τινα, καὶ ὅτι διὰ μιᾶς ἀπολεῖσθαι παρ' αὐτοῦ βοηθείας) φησί· 33 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· Τουτέστιν, ἵνα μὴ σκανδαλητέ με διὰ τὴν ἀνανδρίαν ὑμῶν, ἃ νῦν παραδέδεκται. μὴ οἴησθε εἰς δόγμα τις ἐλκέτω τὰ λεγόμενα. Εἰς γὰρ ἡμετέραν εἰρήνην) παρακληθήσεσθε καὶ ἀγαπήσω. διὰ τί γὰρ μέχρι τούτου, φησί, τοιαῦτα πάσχουσι, "φησὶν) ὑμῖν τὰ πρὸς τὴν δεινὴν· ἀλλ' ἕως δὲ ἦτε ἐν τῷ κόσμῳ, θλῖψιν ἕξετε, ἐν ᾧ νῦν ὅτε παρὰ δίδομαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα. ἀλλὰ θαρσήσατε τῷ λογισμῷ. διὰ τί γὰρ πείσεσθε δεινόν. τὸ γὰρ διδασκάλου παρειμένου τὴν ἐξουσίαν, ἅπαντα μᾶλλον ἀλύειν. ἐγὼ πῶς νενίκηκα, εἶπέ μοι, τὸν κόσμον; εἶπον μὲν ἤδη, ὅτι τὸν ἄρχοντα αὐτοῦ κατέβαλον κάτω· εἴσεσθε δὲ ὕστερον, πολλῶν εἰκόντων ὑμῖν καὶ παραχωρούντων.

ΗΘΙΚΟΝ Ἐξεστὶ δὲ καὶ ἡμῖν νικᾶν, ἐὰν βουλώμεθα, εἰς ἀρχὴν τῆς πίστεως ἡμῶν ἀφορῶντας, καὶ τοῦτον βαδίζοντας τὸν ὁδὸν, ὃν αὐτὸς ἡμῖν ἔστειλε. ὅτως οὐδὲ θανάτου ἡμῶν φείσεται. τί οὖν; οὐ "πεθησόμεθα, φησιν; ἀπὸ γὰρ τούτου δῆλον, ὅτι οὐ φείσεται. καὶ μὴν τότε ὁ ἀγωνιστὴς ἔσται λαμπρὸς, οὐχ ὅταν μὴ συμπλακῇ τῷ ἐχθρῷ, ἀλλ' ὅταν συμπλακεὶς μὴ κατάσχηται. οὐ τοίνυν ἅμα τῷ συμπλοκῷ θνητοὶ, ἀλλὰ διὰ τὸν νίκην ἀθάνατοι. τότε γὰρ δὴ ἦμεν θνητοὶ, εἰ ἐμείναμεν αὐτῷ διηνεκῶς. ὥσπερ οὖν οὐκ ἂν εἴποιμι τὰ μακροβιώτατα τῶν ζώων ἀθάνατα, καίτοιγε πολλοῦ μήκους χρόνου ἔχω θανάτου· ὅτως οὐδὲ θνητὸν, ἅμα ὃ λύεσθαι θανάτῳ, μέλλοντα μὴ θάνατον αἴσασθαι. εἰπέ γάρ μοι, εἴ τις ποτὲ ὀλίγον ἐρυθριάσειε, τοῦτον ὅτω καλέσωμεν διηνεκῶς ἐρυθρόν *; οὐδαμῶς. οὐ γὰρ ὅτι ὃ ποτὲ γμα ἔχει. εἴ τις ὠχρὸς ἡμῶν, τοῦτον ἰκτεριῶντα ποτὲ προσερούμεν; οὐδαμῶς. ποτὲ καιρὸν γὰρ ὃ πάθος. οὕτω καὶ οὐδὲ θνητὸν καλέσεις μέν ὀλίγῳ χρόνῳ θνητὸν ἐν θανάτῳ· ἐπεὶ δὲ τοῦτο καθ' ὅλου ὅτως ἐρῶμεν. πεθνήκασι γάρ, ὡς εἰπεῖν, καὶ εἰσὶν ἀνενέργητοι. ἀλλὰ φθείρει τὰ σώματα; καὶ τί τοῦτο; οὐ γὰρ ἵνα ἐν φθορᾷ μείνῃ, ἀλλ' ἵνα βελτίω ἡμῖν. νικήσωμεν τοίνυν κόσμον, ποτὲ ἀθανασίαν δραμώμεθα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μφωμεν, ἀκηλευθήσωμεν τῆ βασιλεῖ, πήσωμεν καὶ αὐτοὶ δεῖπνον· καταφρονήσωμεν αὐτῶν τῶν ἡδονῶν. καὶ δεῖ πόνων. μεταθῶμεν τὸν ψυχικὸν τρόπον ὃν εὑρεῖν, καὶ νενίκηται ὁ κόσμος ἅπας. δοῦ μὴ δέδοικε μήσης αὐτὸν, νενίκηται· οὐ καταγελάσης αὐτοῦ, ἥττηται. ξένοι ἐσμὲν καὶ πάροικοι· μηδενὶ τοίνυν τῶν λυπηρῶν ἀλγῶμεν. οὐδὲ γὰρ, εἰ πατρίδος ἠξιώμεθα λαμπρᾶς καὶ τρυφῶν καὶ ἡδονῶν εἰς μακρὰν τινα χώραν ἀπῆλθες, μηδενὶ γνώριμος ὤν, μηδὲ παῖδας ἔχων, μηδὲ πλοῦτον, εἶτά τις ὕβρισεν, ἤλγησας ἄν, ὡς οἶκοι ταῦτα παθών. ὃ γὰρ οἰδέαν σαφῆς, ὅτι ὡς ξένη καὶ ἀλλοτρία εἶ, πάντα φέρειν εὐκόλως ἔπεισε, καὶ τὸ καταφρονεῖσθαι καὶ τὸ πεινῆν καὶ διψῆν καὶ τὸ ὁποιονοῦν παθεῖν. τοῦτο λόγισαι καὶ νῦν, ὅτι ξένος εἶ καὶ πάροικος, καὶ μηδέν σε τῶν ἐν τῇ ξένῃ ταύτῃ θορυβείτω. καὶ γὰρ πόλιν ἔχεις, ἧς πολίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. ἀλλ' ἡ πάροικησις αὕτη πολὺς βραχὺ χρόνος καὶ ὀλίγον· ὀβολόν μοι τοῦτον πάντα, ὑβριζέτω, λοιδορείτω· ἐν ξένῃ ἐσμὲν καὶ εὐτελῶς ζῶμεν. τὸ γὰρ δεινόν, ὅτι τῆς πατρίδος τοῦτο παθεῖν, ὅτι τῶν πολιτῶν· τότε ἡ μεγίστη ἀθυμοσύνη καὶ ζημία. ἐνταῦθα μηδεὶς ἡμῶν γνώριμον ἔχῃ, πάντα θυμικῶς ὑφίσταται· ἡ γὰρ ὕβρις ἀπὸ τῆς γνωρίμης τοῦ ὑβριζόντων χαλεπωτέρα γίνεται. εἰ, ἐνταῦθά τις εἰδὼς τὸν ὑπάρχοντα ὄντα ὕπαρχον ὑβρίσῃ, τότε ἡ ὕβρις πικρά· ἐνταῦθα δὲ ἰδιώτην νομίσας ὑβρίσῃ, οὐδὲν ἄλλο παθεῖν δυνάμενα τῶν ἀνθρωπίνων τοιούτων. ὅταν οὖν καὶ ἡμᾶς λοιδορῶσι μέτα. οὐδὲ γὰρ ἴσασιν ὅπερ ἐσμὲν καὶ ὑβρισταί, οἵτινες, ὅτι πολίτας τῶν ἀγγέλων καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀποτετραμμένους πατρίδα, καὶ τῶν χερουβὶμ ἐσμὲν συγχορευταί. μὴ τοίνυν ἀλγῶμεν, μηδὲ ὑβρεσθῆναι νομίζωμεν τινὰ ὑβρεν. εἰ ἐνόμιζον, οὐκ ἂν ὑβρισαν. ἀλλὰ πῶχοις καὶ βύτελεῖς νομίζουσι; μὴ τοίνυν μηδὲ ἡμᾶς ταύτην ὑβριν νομίζωμεν. εἰπέ γάρ μοι, εἴ τις ὁδοιπόρων, παῖδας τοῦ αὐτοῦ φθάσας, ὀλίγον διάστημα ἀπωδοχείου ἐκαθέζετο πεμπόντων ἀδικεῖ· εἶτα ὁ πανδοχεύς, ἢ τῶν ὁδοιπόρων τις, ἀγνοῶν ὅστις ἂν εἴη, δυσχεράνειε πρὸς ἐκεῖνον καὶ λοιδορηθείη· ἆρα γελάσεται τὸν ἄγνοιαν ἐκείνου; ἢ τέρψει μᾶλλον αὐτὸν ἡ πλάνη; οὐκ ἐντυφήσει, ὡς ἄλλου τινὸς ὑβριζομένου; ὅτω καὶ ἡμᾶς πεφύκαμεν. ἐν γὰρ τῷ πανδοχείῳ καὶ ἐνταῦθα πεμπόμενοι τοῦ ἡμετέρου, τοῦ ὁδοῦ τῆς τοῦ ὁδοῦ ταύτης. ὅταν ὁμοῦ πάντα ἡμῶν ἴδωμεν, τότε εἴσονται τίνας ὑβρίζουσιν. ὅτι τότε κάτω νεύουσι, τότε ἐρυθριῶσιν· τοῦτ' ἔστιν ὃν ἔχομεν ἡμᾶς ἀφρονες εἰς γέλωτα. δύο τοίνυν τούτοις παραμυθησώμεθα ἑαυτοὺς, ὅτι τε ἡμᾶς οὐχ ὑβρίζομεν (καὶ γὰρ ἴσασιν οἵτινες ἐσμεν) καὶ ὅτι, κἂν βουλώμεθα δίκην λαβεῖν, δώσουσιν ὕστερον χαλεπωτάτην. ἀλλὰ μὴ γένοιτό τινα ὕβριν ὠμεῖν καὶ ἀπαθῆ ἔχειν ψυχήν. ἵνα οὖν, καὶ παρὰ τῶν ὁμοφύλων ὑβριζώμεθα; τοῦτο γὰρ ὄντι τὸ φορτικόν. τοῦτο μὲν οὖν ὄντι τὸ κακόν. τί δήποτε; ὅτι οὐχ ὁμοίως τοῦ ἀγαπωμένους ὑβρίζοντας φέρομεν, καὶ ὃς οὐκ ἴσμεν. ταῦτα γοῦν παραλαβόντες τοὺς ὑβριζομένους, λέγωμεν τὰ ῥήματα πολλάκις· ἀδελφός ἐστιν ὁ ὑβρίζων, φέρε γενναίως· πατὴρ ἐστί· θεῖος ἐστιν. εἰ δὲ τῶν ἀδελφοῦ καὶ πατρὸς τὸ ὄνομα δυσωπεῖ, πολλῷ μᾶλλον, ἂν εἴπω τούτων γνησιώτερον. οὐ γὰρ ἀδελφοὶ μόνον ἀλλήλοις ἐσμὲν, ἀλλὰ καὶ μέλη τοῦ σώματος ἐσμεν. εἰ δὲ τῶν ἀδελφοῦ ὄνομα δυσωπεῖ, πολλῷ μᾶλλον τὸ τῶν μελῶν. οὐκ ἤκουσας τῆς ἔξω παροιμίας λεγούσης, ὅτι δεῖ τοὺς φίλους μὴ τῶν ἐλαττωμάτων ἔχειν; οὐκ ἤκουσας Παύλου λέγοντος, Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε; οὐχ ὁρᾷς τοὺς ἐρανίζοντας; ἀναγκάζομαι γὰρ, ὅπερ ἀφ' ὑμῶν τὸ παράδειγμα σχεῖν οὐκ ἔχομεν, ἐπ' ἐκείνων τῶν ἐπιτιθέντων λόγον ἀπαιτεῖν. ποιῶ δὲ καὶ ὁ Παῦλος ὅτω λέγων· Εἶτα τοὺς μὴ τὸ σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδαγωγούς, καὶ ἐνετρεπόμεθα; μᾶλλον δὲ οὐκ ἐροῦμεν εὐχαριστότερον εἰπεῖν, ὅπερ Ῥωμαίοις φησὶν, Ὥσπερ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὸ ἀνομίαν· ὅτω παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ. διὰ ὅτο καὶ ἡμεῖς θαρροῦντες ἐχώμεθα τοῦ παραδείγματος. οὐχ ὁρᾷς οἵους τοὺς ἐρανίζοντας, πόσα ὅτοι πορνῶν γυναικῶν παρεκαλοῦμεν πάθεσι δεινὰ, ῥαπιζόμενοι, τυπτόμενοι, γελώμενοι, θρυπτόμενοι, δυσχεραινόμενοι πόρνης, ἀποστρεφόμενοι, μυρία ὑβριζόμενοι; ἀλλ' ὅμως καὶ ἀπαξ ἡδύ τι τὸ

ἥμερον

Ephes. 4. 32. Rom. 5. 19.

ἡμέραν ἴδωσιν, πάντα αὐτοῖς ἐν εὐπορίᾳ, καὶ πάντα ἀσφαλῶς φέρει, καὶ πενία, καὶ νόσος, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ἕτερον. ὁ γὰρ βίον ἑαυτῷ τίθεν ἀθλιόν τε καὶ μακάριον, ὡς δι' τὴν ἐρωμένην ἔχουσι πρὸς αὐτὴν διάκειμένην. καὶ δόξαν ἴσασιν διὰ θεοπνεύστου, οὐκ ἀπιστοῦσι· ἀλλά, καὶ ὑβρίζῃ τις, ὑπὸ τῆς πολλῆς ἡδονῆς καὶ τῆς περὶ ἐκείνης εὐημερίας, ἄπαντα φέρουσι ῥᾳδίως· ἐκείνη γὰρ καὶ λοιδορήσῃ, καὶ εἰς ὃ πρόσωπον πτύσῃ, ῥοδοδακτύλους βάλλεσθαι νομίζουσι ταῦτα πάσχοντες. καὶ τί θαυμαστόν, εἰ πρὸς αὐτὴν οὕτω διάκεινται; καὶ γὰρ τὴν οἰκίαν [τὴν] ἐκείνης πασῶν ἡδίστην λαμπροτέραν νομίζουσι, καὶ πλουσίαν, καὶ καλὰ πάσχουσα. καὶ τί λέγω τὸν τοίχους; καὶ γὰρ τοὺς τόπους αὐτοὺς, ἔνθα διατρίβουσι τὴν ἑταίραν, ὁρῶντες διανίστανται. ἐν τοῖς δέ μοι δοκεῖ λοιπὸν τὸ ἀποστολικὸν εἰπεῖν. καθάπερ ἐκφύσας φησὶν, ὥσπερ παρεφήσαλε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ, οὕτω παραφήσαλε τὰ μέλη ὑμῶν τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. τοῦτον καὶ ἐγὼ λέγω, ὡς ἠναπήσαμεν ταύτῃ, ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, καὶ οὐδὲν δεινὸν πείσομεθα πρὸ ἐμοῦ. καὶ τί λέγω ἀλλήλους; οὕτως ἀγαπήσωμεν τὸν Θεόν. ἐφείξαλε ἀκούσαντες ὅτι τοσοῦτον ἀπέχω μέσον ἀγάπης ἐμοῦ Θεοῦ, ὅσον περὶ τὴν πόρνην ἐπεδειξάμεθα; ἀλλ' ἐγὼ φείπω, ὅτι οὐδὲ τοσοῦτον ἐπιδεικνύμεθα. καὶ, εἰ βουλεσθε, ἐπεξέλθωμεν τῷ λόγῳ, εἰ καὶ σφόδρα φορτικὸν τὸ λεγόμενον. ἡ ἐρωμένη τοῖς ἐρῶσιν οὐδὲν ἀπαιχθὲς ἔχουσιν, ἀλλ' ἀλμίδα καὶ αἰσχύνην καὶ ὕβριν. τοῦτο γὰρ εἰ ποιῇ τὸ πρόσωπον πτύσῃ γυναικί, κατεγέλασεν, αἰσχρὸν, ἄτιμον. ὁ δὲ Θεὸς ὑπὲρ τὸν οὐρανοὺς ἐπαγγέλλεται ἀγαθὰ, καὶ γοῦς ἡμᾶς ἐποίησε, καὶ ἀδελφοὺς τοῦ μονογενοῦς, καὶ ζωὴν σοι μυρία πρόσεχε, καὶ τελευτῶντι ἀνάστασιν, καὶ τοσαῦτα ἐπαγγέλλεται δώσειν ἀγαθὰ, ἅπερ μηδὲ ἐνόησαν δυνατόν, καὶ ἀμίους καὶ αἰδεσίμους ἡμᾶς ποιῇ. καὶ πάλιν, ἐκείνη διαπεμφὴν ἀναγκάζει πάντα τὰ αὐτῇ εἰς βάραθρον καὶ ἀπώλειαν· ὁ δὲ Θεὸς ἀπείρων κελεύει οὐρανῶν, καὶ ἑκατονταπλασίονα δίδωσι, καὶ ζωὴν αἰώνιον. πάλιν, ἐκείνη ὡς ἀνδράποδα πρόσεστιν ἃ κέκτηται τὰ φιλοῦντα, τυράννου πάντως χαλεπώτερον ὑπάρχουσα· ὁ δὲ Θεὸς φησὶν, οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ἀλλὰ φίλους. εἶδετε τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὸ ἀνάμεσον κακοῦ, καὶ τὸ ἀγαθὸν τὸ ἐμόν; τί οὖν τὰ μὴ ταῦτα; ταύτης μὲν ἕνεκεν καὶ ἀγρυπνοῦσι πολλοὶ, καὶ ἅπερ δι' ὑπαξίαν μὴ προθυμίας ὑπομένουσι, καὶ οἰκίαν ἀφίασι, καὶ πατέρα, καὶ μητέρα, καὶ φίλους, καὶ χρήματα, καὶ πρόσταγμα, καὶ πάντα ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἐρημίᾳ τὰ αὐτῶν· τοῦ δὲ Θεοῦ πολλάκις ἕνεκεν, μᾶλλον δὲ ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκεν, οὐδὲ τείτιμον μοῖραν ἀναλώσαι αἱρούμεθα τῶν ὄντων, ἀλλὰ πεινῶντα ὁρῶντες προσορῶμεν, καὶ πρόσταγμα ἔχομεν γυμνὸν, καὶ οὐδὲ λόγου μεταδίδομεν. ἐκείνης δὲ κἂν θεραπαινίδα ἴδωσιν ἀέρασαι καὶ βαρβαρον, ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἑστῶτες, ὥσπερ ἐγκαλλωπιζόμενοι καὶ ἀγαλλόμενοι διαλέγονται, μακρῶν λόγων ἀνελίποντες διαύλους· καὶ οὐδὲν εἰ τὸ βίον πάντα νομίζουσι δι' αὐτὴν, οὐκ ἀρχόντας, ὑ βασιλείαν (καὶ ἴσασιν ὅσοι τὸ νοσήματος ἐλπίφασι πεῖραν) καὶ χρήμ ἔχουσι πλείονα ὑπαπούσῃ, ἢ σὺν αὐθοῖσιν ἑτέροις. ἆρ οὐκ εἰκότως γέεννα; ἆρ οὐκ εἰκότως μυρίαι κολάσεις; ἀναπήσωμεν τοίνυν, καὶ πρόσχωμεν τῇ τοῦ Θεοῦ διακονίᾳ κἂν ὀλίγον, κἂν τὸ ἥμισυ μέρος, ὑ τῇ πόρνῃ προσέχωσιν ἕτεροι, κἂν τὸ τείτον. τάχα φείπετε πάλιν· καὶ γὰρ καὶ αὐτός. ἀλλ' οὐκ ἐβουλόμην ὑπὲ τῶν λόγων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲ τῶν πραγμάτων φείπειν ὑμᾶς. νυνὶ δὲ σὺν ταῦτα μὲ ἡμῖν ἡ καρδία συστέλλεται, ὀξελθόντες δὲ πάντα ῥίπτομεν. τί οὖν ὁ κέρδος; διὰ μὲ γὰρ ὀκῇ δέῃ χρήματα ἀναλίσκειν, ὀδὲ ἰς πενίαν ὀδύρεται, ἀλλὰ καὶ δαπανῶσα μᾶλλον ἔδωκε πολλάκις ἀλοιᾷ· σὺν ταῦτα δέ, ἐὰν ἐλεημοσυνῶν μνησθῶμεν, παίδας ἐκ γυναικὸς, ἐκ οἰκίαν καὶ πρόσταγμα, καὶ μυρίας πρόφασις ἡμῖν προβάλλονται. ἀλλ' ἡδονὴ πολλὴ, φησὶν, ὀκῇ; τοῦτο γὰρ ὄστιν ὁ θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι. τί οὖν, ἐὰν δείξω μείζονα σὺν ταῦτα τὴν ἡδονὴν; ὀκῇ μὲ γὰρ ὁ μικρὸν ὑποτέμνεται τῆς ἡδονῆς ἡ αἰσχύνη καὶ ἡ ὕβρις καὶ ἡ δαπάνη, δύτερον ὁ πόλεμος καὶ ἡ ἀπέχθεια· σὺν ταῦτα δὲ οὐδὲν τοιοῦτον. τί γὰρ τῆς ἡδονῆς ταύτης ἴσον, εἰπέ μοι, καθῆσθαι προσδεχόμενα ὑ ἀ-

ερανοὶ

εκνόν ϗ τὼ ἐκῆ βασιλείαν, ϗ τὼ λαμπρότητα τῶν ἀγίων, ϗ τὼ ζωὼ τὼ ἀτελεύτητον; ἀλλὰ ταῦτα ἐν θεσσοδοκίαις, φησὶν, ἐκῆνα ὃ ἐν πείρᾳ. ποίᾳ πείρᾳ; βούλῃ ϗ ἐνταῦθα τὰ ἐν πείρᾳ εἶπω; ἐννόησον πόσης ἐλευθερείας ἀπολαύεις, ϗ πῶς οὐδένα δέδοικας οὐδὲ πέμεις ἀρετῇ συζῶν, οὐκ ἐφθόν, οὐκ ὀπίσουλον, ὐ συκοφαίτλω, ὐ Ⓦ πλοῦδοκιμοιῶτα, οὐκ ἀντεραςὼ, ὐ ζηλότυπον, ὐ πενίαν, ὐ νόσον, οὐκ ἄλλο τῶν ἀνθρπίνων οὐδέν· ἐκῆ, ὃ, κᾂν μυρία τῆ γνώμιν ἦμῆ), ϗ ὥσπερ ἐκ πηγῶν ὁ πλοῦτος ὀπορρέῃ, ὁ τῶν ἀντεραςῶν πόλεμος, ϗ αἱ ὀπίσουλαὶ, ℭ Ⓤ λόχοι πάντων ἀθλιώτερον ποιήσει τὸν μετ' ἐκείνων πλωτοῦντα Ⓦ βίον. τῆς γὰρ καταπλύσου θρυπτομένης ἐκείνης ϗ τρυφώσης, ἀνάγκη Ⓦ πόλεμον ἀναρρίπίζεσθαι εἰς τὼ ἐκείνης ἀρέσκειαν. τοῦτο οὖν μυρίων θανάτων χαλεπώτερον καὶ πάσης ἀφορητότερον μυφορίας. ἀλλ' οὐκ ἐνταῦθα τοιοῦτον οὐδέν. Ο γὰρ καιρὸς, φησὶ, τῶν πνευμάτων, ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη. ὐδαμοῦ πόλεμος, οὐδὲ ἔρις· μάτων ἀχαρὶς δαπάνη, οὐδὲ οἰκείδη μετ' δαπάνης. κᾂν ὀλοὺν δῇς, κᾂν ἄρτον, κᾂν ποτήριον ψυχροῦ, πολλοῦ σοι τὼ χαρὶν εἴσεται, ℭ οὐδὲν ὅτι τὸ σε δακεῖν ϗ λυπῆσαι ποιῇ, σὺ δὲ πάντα ὥστε ποιῆσαί σε ἔνδοξον, ϗ πάσης ἀπαλλάξαι αἰσχύνης. ἵνα οὖν ἔξομεν ἀπολογίαν, ποίαν συνῳκειώμεν, ταῦτα μὲν ἀφέντες, τοῖς ὃ ἐναντίοις ἑαυτοὺς ἐκδιδόντες, ϗ εἰς τὸ τῶ πυρὸς κάμινον τὸ χαμαὶ ὑῶν ἑκόντες ἑαυτοὺς ἐκβάλλοντες; δῆθ' ὧδε καλῶ τοὺς τὰ τοιαῦτα νοσοῦντας ἀναχύσασθαι ἑαυτοὺς, ϗ πρὸς τὸ ὑγιεῖν ἐπιμαγαγεῖν, μηδὲ ἀφιέναι εἰς ἀπόγνωσιν ἐμπεσεῖν. ἐπεὶ ϗ ὁ υἱὸς ἐκεῖνος πολλῷ χαλεπώτερα τούτων ἔπαθεν· ἀλλ' ὅμως πρὸς Ⓦ οἶκον ἐπανῆλθε τὸ πατρῷον, ϗ ἐπὶ τῆς πρώτερας ἐλάμπετο τιμῆς, ϗ τῶ δόξης τοῦ πατρὸς ἐνδοξότερος ἐφάνη λαμπρότερος. τοῦτον ϗ ἡμεῖς ζηλώσωμεν, ϗ πρὸς τὸ πατέρα ἐπανελθόντες ὀφθῆναι ποτε, τῆς αἰσχυνηλοσίας ἀποσῶμεν ἐκείνης, ϗ πρὸς τὼ ἐλευθερίαν ἐαυτοὺς μεταγάγωμεν, ἵνα καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἀπολαύσωμεν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ πρέπει ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ομιλ. ϖ. ΤΑΥΤΑ ΕΛΑΛΗΣΕΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ, ΚΑΙ ΕΠΗΡΕ ΤΟΥΣ ὀΦΘΑΛΜΟΥΣ [αὐτοῦ] ΕΙΣ Ⓦ ΟΥΡΑΝΟΝ, ϗ ΕΙΠΕ· ΠΑΤΕΡ, ΕΛΗΛΥΘΕΝ Η ὥΡΑ, ΔΟΞΑΣΟΝ ΣΟΥ Ⓦ ΥΙΟΝ, ΙΝΑ ℭ Ο ΥΙΟΣ ΣΟΥ ΔΟΞΑΣῌ ΣΕ. ιεζ ιζ.

Ποιήσας ℭ διδάξας, φησὶν, ὅτι μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ϗ μάλα εἰκότως. ὃ μὲν γὰρ δῆθ' ῥημάτων φιλοσοφῶν, δύκολον· ὁ ὃ δῆθ' τοῖς ἔργων ὑπόδειξις, γνωμίου πνὸς ϗ μεγάλου. δῆθ καὶ ὁ Χριστὸς ὡδὶ ἀνεξικακίας ὑπογραμμὸς μέσον ἑαυτὸν ποιεῖται, κελεύων ἐκῆθεν λαμβάνειν τὰ ὑποδείγματα. δῆθ τοῦτο ϗ μὴ τὼ ὧδαίνεσιν ταύτην ὅτι θύκλω πρέπει), παιδεύων ἡμᾶς ἐν τοῖς πειρασμοῖς πάντα ἀφιέναι, ὅτι Ⓦ Θεὸν καταφθύσομεν. ὅθεν γὰρ εἶπεν, ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε, ϗ κατέσεισεν αὐτῶν τὰς ψυχὰς, δῆθ τῆς θύχης ἀνίσησι πάλιν. ὡς γὰρ ἀνθρπίνως ποιεῖν ἐσῆν· ϗ διὰ ἐκείνους ταῦτα ποιῇ, ὥσπερ οὖν ϗ ὅτι Λαζάρου, καὶ λέγει τὼ αἰτίαν, ὅτι δῆθ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ναί, φησὶν· ἀλλ' ὅτι μὲ τῶν Ιουδαίων εἰκότως ταῦτα ἐγίνετο· ὅτι ὃ τῶν μαθητῶν τίνος ἕνεκεν; ϗ ἐπὶ τῶν μαθητῶν εἰκότως. Ⓤ γὰρ μὴ τοσαῦτα λέγοντες, νῦν οἴδαμεν, ὅτι πάντα οἶδας, μάλιστα πάντων βεβαιωθῆναι ἐδέοντο. ἄλλως ὃ, οὐδὲ θύκλω ὁ θαυμελιστὴς ὃ παρῆγμα καλῶ· ἀλλὰ τί φησιν; ἦρε σου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, ϗ δῆλέξιν αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα μᾶλλον εἰ) φησιν. Εἰ ὃ ἄλλως λέγει εὐχὴν, ℭ δείκνυσιν αὐτὸν ποτὲ μὲ ὅτι γέ-

Ioan. ια. μϚ.

Ιωαν.ια.μδ. ναται καμπτόμενον, ποτὲ μὲν ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν αἴροντα, μὴ δυνάμενος. Διὰ γὰρ τούτων παιδεύομαι σὲ ἐκτενέστερον ἐν ταῖς δεήσεσιν, ἵνα καὶ ἔξωθεν ἀναβλέπωμεν, μὴ τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς σαρκὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας· καὶ ἵνα καμπτώμεθα τὰ γόνατα, τὴν ἑαυτῶν καρδίαν συντρίβοντες. ἦλθε γὰρ ὁ Χριστός, οὐχ ἑαυτὸν δεῖξαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀρετὴν παιδεύσων ἄφατον. τὸν μὲν παιδεύοντα, οὐ διὰ ῥημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ πραγμάτων παιδεύειν χρὴ. ἀκούσωμεν τοίνυν τί φησιν ἐνταῦθα. πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε. πάλιν δείκνυσιν ἡμῖν ὅτι οὐκ ἄκων ὅτι τὸν σταυρὸν ἔρχεται. πῶς γὰρ ὁ καὶ εὐχόμενος τοῦτο ἡμέλησεν, καὶ δόξαν ὃ σταυρὸς καλῶν, οὐκ αὐτοῦ μόνου τοῦ σταυρωθέντος, ἀλλὰ καὶ τοῦ πατρός; ἐπεὶ καὶ ὕστερον ἐλύπει. ὁ γὰρ υἱὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ ἐδοξάσθη. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ σταυροῦ οὐδεὶς Ιουδαῖοι αὐτὸν ἤδεσαν· Ισραὴλ γάρ μέ, φησιν, οὐκ ἔγνω· μετὰ δὲ τὸν σταυρὸν ἡ οἰκουμένη ἅπασα προσέδραμεν. Εἶτα λέγει καὶ τὸν τρόπον τῆς δόξης, καὶ πῶς αὐτὸν δοξάσει. Ικα.α.γ.

2 Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ μὴ ἀπόληται.

Τὸ γὰρ ἐνεργητικὸν ἀεί, ὡς Θεῷ δόξα. τί δέ ἐστι· καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός; τέως δείκνυσιν, ὅτι οὐκ εἰς Ιουδαίους μόνους τὸ τοῦ κηρύγματος ἔστι ζωοποιὸν, ἀλλ' εἰς τὴν οἰκουμένην ἐκτείνεται πᾶσαν, καὶ προκαταβάλλεται προοίμια τῶν ἐθνῶν. ὅπερ γὰρ εἶπεν, εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε· μέλλει δὲ μετὰ ταῦτα λέγειν, πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, δείκνυσι καὶ τὸ πατέρα τοῦτο βουλόμενον. σφόδρα γὰρ τοῦτο ἐσπανδάλιζεν Ιουδαίους, ὡς καὶ μαθητὰς δέ. οὐδὲ γὰρ μετὰ ταῦτα εὐκόλως ἠνείχοντο τῶν ἐθνῶν ἅπτεσθαι, ἕως τὴν τοῦ πνεύματος ἔλαβον διδασκαλίαν. καὶ γὰρ ὁ μικρὸν σκάνδαλον ἐντεῦθεν Ιουδαίοις ἐγένετο. μετὰ οὖν [τὸ] ἀναστῆναι τοῦ πνεύματος ἐπιδεῖξαι, εἰς τὰ Ιεροσόλυμα πορευόμενος ὁ Παῦλος, μάλιστα ἅπτεται ἐγκλήματα διαφυγεῖν, εἰπὼν τὰ μὴ τὴν σινδόνα. τί δέ ἐστιν, ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός; πότε ἄρα τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔλαβεν, ἐρήσομαι τοὺς αἱρετικούς; πρὸ τοῦ πλάσαι αὐτούς, ἢ μετὰ τὸ πλάσαι; αὐτὸς μὲν γὰρ φησι μετὰ τὸ σταυρωθῆναι καὶ ἀναστῆναι. τότε γοῦν λέγει, ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία· πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη. τί οὖν; οὐκ εἶχεν ἐξουσίαν τῶν ἔργων τῶν ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἐποίησε μὲν αὐτούς, ἐξουσίαν δὲ αὐτῶν οὐκ εἶχε μὴ τὸ ποιῆσαι; καὶ μὴν φαίνεται πάντα αὐτὸς ποιῶν καὶ ἐν τοῖς ἄνω χοροῖς, καὶ τοὺς μὴ κωλάζων ὡς ἀμαρτάνοντας (οὐ μὴ κρύψω γάρ, φησὶν, ἀπὸ τοῦ παιδός μου Ἀβραάμ, ὃ ἐγὼ μέλλω ποιεῖν) τοὺς δὲ καὶ διορθοῦσθαι. Εἶτα τότε μὲν εἶχε, νῦν δὲ ἀπώλεσε, καὶ πάλιν ἔλαβε; καὶ ποῖος ἂν ταῦτα δαίμων ἐφθέγξατο; Εἰ δὲ ἡ αὐτὴ ἐξουσία καὶ τότε καὶ νῦν (ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει, φησὶ, τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ) τί δὴ, τὸ εἰρημένον; ἔμβλεψον αὐτοὺς πέμπειν εἰς τὰ ἔθνη· ἵν' οὕτω μὴ νομίσωσι καινοτομίαν εἶναι ἐξ τὸ λέγειν, οὐκ ἀπεστάλην, εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ισραὴλ, δείκνυσι καὶ τοῦ πατρὸς τοῦτο βουλόμενον. Εἰ δὲ μὴ πολλῆς αὐτοῦ τῆς εὐτελείας φθέγγεται, θαυμάσῃς οὐδέν. ὅταν γὰρ καὶ ἐκείνους ὠφελῆσαι τότε, καὶ οὐ μὴ ταῦτα· καὶ ὅπερ εἶπον, ἀεὶ τῇ τῆς εὐτελείας ὑπερβολῇ σφόδρα ἔπειθεν ὅτι συγκαταβάσεως ἕνεκα λεγόμενα. τί δέ ἐστι, πάσης σαρκός, ὁ γὰρ δὴ πάντες ἐπίστευσαν. καὶ μὲν, τὸ αὐτὸ μέρος, πάντες ἐπίστευσαν· εἰ δὲ μὴ προσεῖχον τοῖς λεγομένοις, ὁ τῶν διδάσκοντος τὸ ἔγκλημα, ἀλλὰ τῶν μὴ δεχομένων. χ.ἁρπαγῆν

Ινα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δῶ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Εἰ δὲ καὶ ἐνταῦθα ἀνθεστηκώτερον φθέγγεται, μὴ θαυμάσῃς. τῶν τε γὰρ εἰρημένων αἰτίαν ἔνεκεν τοῦτο ποιεῖ, καὶ φυλαττόμενος ἀεὶ ὁ αὐτὸς τὸ μὴ εἰς ἑαυτὸν λέγειν μέγα, ὅθεν τοῦτο προσίσατο τοῖς ἀκροωμένοις, διὰ τὸ μηδὲν μέγα περὶ αὐτοῦ φαντάζεσθαι τέως. ὁρῶν Ιωάννης, ὅταν ἐξ οἰκείου φθέγγηται προσώπου, οὐχ οὕτω ποιεῖ, ἀλλ' ὅτι τὸ ὑψηλότερον ἀνάγκη λέγειν, οὕτω λέγων· πάντα

δι'

δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν· καὶ, ὅτι ζωὴ ἦν, καὶ ὅτι φῶς ἦν, καὶ ὅτι εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν· οὐχ ὅτι οὐκ εἶχεν ἐξουσίαν, ἐμὴ ἔλαβεν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἑτέροις ἔδωκεν ἐξουσίαν τοῖς γεγενημένοις τέκνα Θεοῦ. καὶ ὁ Παῦλος ὁμοίως ἴσον αὐτὸν λέγων τῷ Θεῷ. Φιλιπ.ε.ε. αἰ τὸς ὃ ἀνθρωπινώτερον αὐτοῦ ὕστερον λέγων· ἵνα πᾶν, ὃ δέδωκας αὐτῷ, δῷ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον.

3 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, τοῦτο ἀντιδιαστολὴν τῶν οὐκ ὄντων θεῶν φησι. καὶ γὰρ εἰς τὰ ἔθνη αὐτοὺς πέμπειν ἔμελλεν. εἰ δὲ οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ δηλοῦσι τὸ μόνον ἐκβάλλουσι τοῦ ἀληθινὸν Θεὸν τὸν υἱόν, ὅτω τοιοῦτοι καὶ τὸν Θεὸν οὐκ ἔχουσι. καὶ γὰρ φησι, Τὸν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε. τί οὖν; οὐκ ἔστι Θεὸς ὁ υἱός; εἰ δὲ Θεὸς ὁ Ιωαν.ε.μδ. υἱός, καὶ μόνου τοῦ πατρὸς λεγομένου, ἴσον ἦν καὶ ἀληθινὸς, καὶ μόνου ἀληθινοῦ καλουμένου. τί δέ; ὅταν λέγῃ Παῦλος· Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας, οὐκ ἐκβάλλει τὸν Βαρνάβαν; α.Κορ.θ.ς. οὐδαμῶς. τὸ γὰρ, μόνος, τοῦτο, ἀντιδιαστολὴν ἑτέρων ἐστί. εἰ δὲ οὐκ ἀληθινὸς Θεὸς, πῶς ἀληθινά; ὁπόταν γὰρ τοῦ ἀληθινοῦ ἡ ἀλήθεια διαφέρει. τὸν μὴ ἀληθινὸν ἄθεον εἶναι φαίη τις ἂν, καὶ οὐδὲν ἄθεον; ὅπως, εἰ ἀληθινὸς Θεὸς οὐκ ἔστιν ὁ υἱός, πῶς ἔστι Θεός; πῶς ὃ ἡμᾶς θεοὺς ποιῆσαι καὶ υἱοὺς, μὴ ὢν ἀληθινός; ἀλλ' ὑπὲρ τούτων ἀκριβέστερον ἡμῖν ἐν ἑτέροις εἴρηται. διὸ τῶν ἑξῆς ἐχώμεθα.

4 Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς. Καλῶς εἶπε, ὅπου τῆς γῆς. ἐν γὰρ τῷ οὐρανῷ δεδόξασται ἐν τε τῇ φύσει τὴν δόξαν ἔχων, καὶ τοῦτο τῶν ἀγγέλων θεραπευόμενος. οὕτω δὲ καὶ ἐκείνης τῆς δόξης φησὶ τὴν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ συγκεχλημένης (ἐκείνην γὰρ τὴν δόξαν, καὶ μηδεὶς αὐτὸν δοξάσῃ, θᾶττον πεπληρωμένην ἔχων) ἀλλὰ ταύτην φησὶ τὴν ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων λατρείας γινομένην. ὁμοίως καὶ τὸ, δόξασόν με, τοιοῦτόν ἐστι. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι τὸν τρόπον τῆς δόξης φησὶν, ἄκουσον τῶν ἑξῆς. Τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω αὐτό. Καίπερ [γε] ἀρχὴν ἔτι τοῦ θαύματος εἶχε, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἀρχήν. πῶς οὖν λέγει, ἐτελείωσα; ἢ ὅτι ὃ ἐμαυτῷ πᾶν ἐποίησα· ἢ ὅτι τὸ ἐσόμενον, ὡς ἤδη γενόμενον λέγει· ἢ ὃ μάλιστα πάντων ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτι τὸ πᾶν ἐμοῦ ἤδη γεγενημένου τῆς τῶν ῥιζῶν τῶν ἀγαθῶν καταβεβλημένης, ἢ πάντως δὲ δυάσεως ἐμέλλον ἔψεσθαι οἱ καρποὶ, καὶ τῶν τοῖς μέλλουσι μὴ τῶν παρόντων ἀπόνειαν καὶ ζωοφάνειαν δηλοῦντος πάλιν συλλαβατικῆς φησιν, ὃ ἔδωκάς μοι. εἰ γὰρ δὴ θεμένου ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν, πολὺ τῶν τῆς δόξης αὐτοῦ ἀποδεόντων ἂν εἴη. ὅτι γὰρ δὲ οἰκείας ὅτι τῆς γνώμης ἦλθε, πολλαχόθεν δῆλον· ὡς ὅταν λέγῃ Παῦλος, Ὅτι οὕτως ἠγάπησεν ἡμᾶς, ὥστε παραδοῦναι ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ, Ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών· Φιλιπ.β.ζ. Ιωαν.ιι.θ. καὶ πάλιν, καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς. 5 Δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ, ᾗ εἶχον, πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι, παρὰ σοί. Καὶ ποία ἡ δόξα ἐκείνη; ἔστω μὴ γὰρ παρὰ ἀνθρώπου εἰκότως ἀδόξου ἐμοῦ δηλοῦ τὸ πρεπεκείμενον ἔνδυμα· πῶς καὶ παρὰ Θεῷ δοξασθῆναι ζητεῖ; ἢ οὖν ἐν ταύτῃ φησὶ; πρὸ τῆς οἰκονομίας ὁ λόγος· ἐπεὶ ὅπῳ δεδόξασο τῆς σαρκὸς ἡ φύσις, οὐδὲ ἀφθαρσίας ἀπολαύουσα, ὅτε τοῦ θεοῦ κοινωνήσασα τοῦ βασιλικοῦ. δηλοῦ τοῦτο οὐκ εἶπεν, ὅπου τῆς γῆς· ἀλλὰ παρὰ σοί.

Ταύτης καὶ ἡμεῖς ἀπολαυσόμεθα τῆς δόξης κἂν ὀλίγοι μέγεθος, ἐὰν νήφωμεν. ΗΘΙΚΟΝ δὲ τοῦτο Παύλου φησὶν· Εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. μυρίων ἄρα ἀξίοι Ρω.η.ιζ. δακρύων ἐσμὲν, τοσαύτης παρεκειμένης δόξης, δηλονότι καὶ ὕπνον ἀποβαλόντες ἑαυτοῖς. καὶ εἰ γέεννα μὴ ἦν, ἀθλιώτεροι πάντων, οἷς βασιλεῦσαι πρὸν καὶ συνδοξασθῆναι τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, τοσούτων ἑαυτοὺς ἀποστερωῦντες ἀγαθῶν. εἰ γὰρ κατακοπῆναι ἔδει, εἰ γὰρ μυρίας ἀποθανεῖν θανάτους, εἰ μυρίας ὑπεδύναι ψυχὰς καὶ τοσαῦτα σώματα καθ' ἑκάστην ἡμέραν· οὐκ ἔδει τοσαῦτα ὑπομεῖναι ὑπὲρ τοσαύτης δόξης· νυνὶ δὲ οὐδὲ ἓν μικρὸν καταφρονοῦμεν,

νοδρμῶμ, ὥσπερ ὕστερον ἐξ ἀχόντες ἀπεσπάσθημεν· ὁ καταφρονοδρμῶν χρημάτων, τῶν μυρίοις ἡμᾶς περιβαλλόντων κακοῖς, τῶν σκληρῶν ἀφαιρουμένων, τῶν ἐκ τούτων ἡμῶν· τὰ γὰρ ἐκ ἡμῶν ἐξοικειοδρμῶμ, καὶ πατρῷα ἔχωμεν. ὅταν ὁ λέων πεσῇ, ὁ σκώληξ ἀτελεύτητος, ὁ ἄσβεστον πῦρ, ὁ βρυγμὸς ὀδόντων, πῶς οἴσομεν ταῦτα, εἰπέ μοι; μικρὸς τίνος ὁ πόλεμος ἐστίν; ἀλλ' εἰς μάχας καθημερινὰς καὶ φιλονεικίας καὶ λόγους ἀνωφελεῖς τὸ πᾶν δαπανῶμεν, τῷ γαστρὶ τρέφοντες, τὸ σῶμα πιαίνοντες, καὶ τῆς ψυχῆς ἀμελοῦντες· τῶν μὴ ἀναγκαίων οὐδένα ποιούμενοι λόγον, τῶν δὲ περιττῶν καὶ ἀνοήτων πολλὴν τὴν φροντίδα; καὶ λαμπρυσύς μὲν οἰκοδομοῦμεν τοίχους, καὶ ὠνούμεθα πολυτελῆς οἰκίας, καὶ παντοδαπῶν οἰκετῶν ἀτέλειαν εἰσφερόμεν, καὶ οἰκονόμους διαφόρους ὑπονοοῦμεν, ἀγρῶν, οἰκιῶν, χρημάτων ἄρχοντας, καὶ ἀρχόντας ἀργόντων καθιστῶντες· τῆς δὲ ψυχῆς ἠρημωμένης οὐδεὶς ἡμῖν λόγος. καὶ τί τούτων ἔσται τὸ φέρας; οὐχὶ μίαν γαστέρα πληροῦμεν; οὐχὶ ἓν σῶμα περιβαλλόμενοι; πῆς ὁ πολὺς τῶν θορύβος; τί δήποτε, ὧν ἕνεκα τὴν μίαν ταύτην ζωὴν ἐλαχόμεν, ταύτην ἀκάνθομεν, ταῦτα πράττομεν εἰς τοιοῦτον λειτουργίαν, χαλεπὴν ἑαυτοῖς ὑπονοοῦντες σωτηρίαν; ὁ δὲ πλείων δεσμὸς, πολλῶν σωμάτων κρατεῖ τούτων. ἐπεὶ καὶ τῶν οἰκετῶν πολυτελὴς ἐστὶν ὁ δεσποτικὸς, καὶ θεραπείας ἕτερον εἰσφέρει βάρος μείζονα· καὶ ἄλλως ὁ πολὺς χωρεῖ ἐκείνων οὐκ εἰς ἀγορὰν ἐμβαλεῖν πολεμοῦν, οὐκ εἰς βαλανεῖον, οὐκ εἰς ἀγῶνα· ὅπου ὁ πολλάκις χωρεῖ ἐκείνου παντοῦ περιιέναι. ἀλλ' ὁ πλοῦτος ἐστὶ κύριος, ἂν μὴ πρᾶσιν ἡ πολλοῖ, ὁ πολλὰ προσελθεῖν εἰκόθεν, ἀλλὰ κἂν προσκύψῃ τῆς οἰκίας μόνος, καταγέλαστον ἑαυτὸν ἐνομίζει. τάχα τινὲς γελῶσιν ἡμᾶς ταῦτα λέγοντας· ἀλλὰ διὰ τοῦτο μείζονα δακρύων ἄξιοι ἂν εἶεν. ὅτι γὰρ δουλείᾳ τοῦτο, ἡδέως ἂν σε ἐρωτήσαιμι· ἐδούλου δεῖσθαι τῶν ἡδυσμάτων τῷ σώματι συν προσκρούοντος, ἢ τοῦ κύλικα τοῖς χείλεσι προσάγοντος; ὁ δὲ δακρύων ἐνόμιζες ἀξίους εἶναι τοῦ μηκέτι ταῦτα; τί δ', εἰ βαστάζοι σου λινᾶν ἑτέρου πρὸς ὃ βούλοιο διωκόν, οὐκ ἂν σεαυτὸν ἐλεεινὸν ὁ ἀθλιώτερον τούτου πάντων ἐνόμιζες; οὐκοῦν ὁ νῦν ὕστερον ἐκεῖθεν ἐστὶ· πολὺ γὰρ μᾶλλον φέρει, εἴπερ ὑπὸ ἀλόγων, εἴτε ὑπὸ ἀνθρώπων ταῦτά τις πάσχοι. τί δ', εἰπέ μοι· ἐκεῖ ὁ ταύτην διεκβαίνων ἡμῶν ἄγγελος, ὅτι οὐ δέονται ὅσων ἡμεῖς; οὐκοῦν ὅσῳ μὲν ἐλαττόνων δεόμεθα, τοσούτῳ πρὸς ἐκείνους εὐδρόμου· ὅσῳ δὲ πλειόνων, τοσούτῳ πρὸς τὸν ὑπάκουον τοῦτον καταπίπτομεν βίον. ὁ ἵνα μάθῃς, ὅτι ταῦτα ὕστερα ἐκεῖ, ἐρώτησον ἐκεῖ γενηθέντας, ποῖον μακαρίζουσι βίον, τὸν ὅτε ἐκ τοιούτων μετίσιν, ἢ τὸν ὅτε αὐτῶν κρατοῦσιν; ἐκεῖ γὰρ τοῦτο αὐτοῖς ἐκείνοις ἐκπλήττει, ὅτι οἱ νεότητι μυρίοντες οὐδὲ ἴσασι τῆς δουλείας τὸν χαροπολύν. τί δ' οἱ πορευόμενοι· ὅταν πολλὰ διψῶντες πολλὰ πίνωσι καὶ πολλῶν δέωνται, ἢ ὅταν ὑγιάναντες ἀπαλλαγῶσι τῆς ὑπερβολῆς, ἑαυτοὺς μακαρίζουσιν; ὁρᾷς, ὅτι πάντα χορὸν τὸ πολλῶν δεῖσθαι ἐλεεῖν, καὶ πόρρω φιλοσοφίας, τῆς δουλείας καὶ ὑπερβολῆς ὑπάρχει; τί τοίνυν ἐκόντες ὑπομένομεν ἑαυτοῖς τὴν ἀθλιότητα; εἰπὲ γάρ μοι· εἰπὲ μοι χωρεῖς στέγης καὶ τοίχων μηδὲν βλαπτόμενον οἰκεῖν, οὐκ ἂν ἕλοιο τοῦτο μᾶλλον; τίνος οὖν ἕνεκεν τὰ σύμβολα τῆς ἀσθενείας ὑπομένεις; ὁ διὰ τοῦτο τὴν Ἀδὰμ μακαρίζομεν, ὅτι γυμνὸς ἐφείτο, οὐκ οἰκήματος, οὐκ ἐνδύματος; ναί, φησιν· ἀλλὰ νῦν ἐν χρείᾳ καθεστήκαμεν. ἵνα τοίνυν τὴν χρείαν αὐξήσωμεν· εἰ γὰρ πολλοὶ καὶ τὰ τῆς χρείας πολλὰ, πεποιήκασι (δούλους λέγω καὶ οἰκήματα καὶ χρήματα) ἵνα δὲ ἔχωμεν ἀπολογίαν, τὴν χρείαν ὑποβαλόμενοι; ὅσῳ δὲ πλείονα περιβάλλῃ, τοσούτῳ δουλικώτερος γέγονας. ὅσῳ γὰρ δὲ πλείονων δεηθῇς, τοσούτῳ τῆς ἐλευθερίας ἐπέτμησε. ἡ μὲν γὰρ ἀκριβὴς ἐλευθερία, τοῦ μηδενὸς ὅλως δεῖσθαι· ἡ δὲ μετ' ἐκείνην, τοῦ ὀλίγων δεῖσθαι, ὡς ἀγγέλοι μάλιστα ἔχουσι, καὶ τούτων μιμηταί. τοῦ δὲ καὶ ἐν θνητῷ σώματι μηδὲν ζητεῖν καταρθῶσαι τοῦτο, σκοπὸν ἡλίκον ἔχει τὸ ἔπαινον. τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε Κορινθίοις γράφων· Ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι· καὶ, ἵνα μὴ θλίψιν τῇ σαρκὶ ἔξωσιν πιστοί. διὰ τοῦτο χρήματα λέγεται, ἵνα χρώμεθα εἰς δέον, οὐχ ἵνα φυλάττωμεν ἐξ κατορύττωμεν.

α. Κορ. ζ. κα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρύεσθαι. τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι κτήσασθαι; ἀλλὰ κτηθῆναι. Εἰ γὰρ τοῦτο μέλλοιμεν σκεπτεῖν, ὅπως αὐτὰ πολλὰ ποιήσαιμεν, οὐχ ἵνα ἀπολαύσωμεν εἰς δέον, αὐτέσπασται ἡ ζωή, καὶ σκῆνα ἡμᾶς κέκτηται, οὐχ ἡμεῖς σκῆνα. ἀπαλλαγῶμεν τοίνυν τῆς χαλεπῆς ταύτης δουλείας, καὶ θεωρήσωμεν ποτὲ ἐλεύθεροι. πῶ μείζονες ἑαυτοῖς ἐπινοήσωμεν καὶ ποικίλους δεσμούς; οὐκ ἀρκεῖ σοι τῆς φύσεως ὁ δεσμός, καὶ ἡ ἀνάγκη, καὶ ὁ τῶν μειζόνων πεσαγμὸς ὄχλος· ἀλλὰ σεαυτῷ πλέκεις δίκτυα, καὶ ποῖς ποσὶ βαρεῖς βάλλεις; καὶ πότε ἐπιλήψῃ τοῦ θέρους, καὶ ποῖς ὕφος τοῖς σὰ σκῆνος διώκῃ; ἀγαπητὸν γὰρ, ἀγαπητὸν πάντα ταῦτα διαφυγόντα τὰ χωρία διωκηθῆναι τῆς ἄνω πόλεως· τοσαῦτα ἕτερα ἐστὶ τὰ κωλύματα· ἅπερ ἵνα νικήσωμεν ἅπαντα, τῆς ἀτελείας ἐχώμεθα. οὕτω γὰρ ἐπιλησόμεθα καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. πα. 6 ΕΦΑΝΕΡΩΣΑ ΣΟΥ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΙΣ ἀνθρώποις, οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ κόσμου. 7 Σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.

Μεγάλης βουλῆς ἄγγελος λέγεται ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τῶν τε ἄλλων ἕνεκεν ὧν ἐδίδαξε, καὶ παρηγορίας ὅτι τὸν πατέρα εἰς ἀνθρώπους καταγγέλλειν. ὅπερ οὖν καὶ νῦν φησιν, ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις. Εἰπὼν γὰρ, ὅτι ἐτελείωσά σου τὸ ἔργον, ἐπεξηγεῖται πάλιν αὖθις, λέγων ποῖον ἔργον. τὸ μὲν οὖν δῆλον ἦν τὸ ὄνομα. καὶ γὰρ ὁ Ησαΐας φησὶν· Ομείσθω τὸν Θεὸν τὸν ἀληθινόν. ἀλλ' ὁ πολλάκις εἶπον, τοῦτο καὶ νῦν λέγω, ὅτι εἰ καὶ δῆλον ἦν, ἀλλ' Ιουδαίοις, καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσι· νυνὶ δὲ περὶ τῶν ἐθνῶν φησι. καὶ τοῦτο μόνον δηλοῖ, ἀλλ' ὅτι καὶ πατέρα αὐτὸν ἐγνωσαν. οὐκ ἔστι δὲ ὅμοιον μαθεῖν, ὅτι δημιουργός ἐστι, καὶ ὅτι υἱὸν ἔχει. ἐφανέρωσε δὲ αὐτοῖς τὸ ὄνομα, καὶ διὰ λόγων, καὶ διὰ τῶν ἔργων. Οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. ὥσπερ ἀνωτέρω φησὶν, οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς μὲ, ἐὰν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ· καὶ, ἐὰν μὴ ἑλκύσῃ αὐτὸν ὁ πατήρ μου· οὕτω καὶ ἐνταῦθα, οὓς ἔδωκάς μοι. καὶ μᾶλλον αὐτὸς φησιν ὀλίγον ἔμπροσθεν ἑαυτόν. ὅταν δῆλον, ὅτι δύο ἐνταῦθα κατασκευάζει διὰ τῶν εἰρημένων, ὅτι τε οὐκ ἐναντίος τῷ πατρί, καὶ ὅτι βούλημα αὐτοῦ τὸ πιστευθῆναι αὐτοῖς τῷ υἱῷ. σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας. ἐνταῦθα διδάσκει σφόδρα ἀγαπώμενον τὸν υἱὸν παρὰ τοῦ πατρός. ἐπεὶ ὅτι μὲν οὐκ ἐδεήθη τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς, δῆλον ἐκ τοῦ. αὐτὸς αὐτοὺς ἐποίησεν; αὐτὸς αὐτῷ προσοικεῖ διαπαντός· πῶς οὖν αὐτοὺς ἔλαβεν; ἀλλ', ὅπερ ἔφην, τοῦτο δηλοῖ τὸ πρὸς τὸν πατέρα ὁμοίωσιν. Εἰ δὲ ἀνθρώπινος τις βούλοιτο αὐτὸ ἐξετάζειν, καὶ ὥσπερ ὡς εἴρηται, ἀκριβὲς ἔσονται τοῦ πάθους. Εἰ γὰρ ὅτε ὁ πατὴρ αὐτοὺς εἶχεν, οὐκ εἶχεν αὐτοὺς ὁ υἱὸς, εὐδηλον ὅτι καὶ ὅτε ἔδωκεν αὐτοὺς τῷ υἱῷ, αὐτὸς ἀπέστη τῆς διαστοτείας· καὶ τὸ ἀποπώτερον πάλιν. εὑρεθήσονται γὰρ οὐκ ἄν ἦσαν τοῦ πατρὸς ἀτελεῖς ὄντες· ὅτε δὲ πρὸς τὸν υἱὸν ἦλθον, τότε γνήσιοι τέλειοι. ἀλλὰ τέλος ταῦτα καὶ εἰπεῖν. Νῦν οὖν διὰ τούτων δηλοῖ ὅτι καὶ αὐτῷ δέδωκε τὸ πιστεύειν αὐτοῖς τῷ υἱῷ. καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι,

Καὶ νῦν ἔγνωσαν ὅτι πάντα ἃ ἔδωκάς μοι, παρὰ σοῦ εἰσιν.

Πῶς τὸν λόγον σου ἐτήρησαν; τῷ ἐμοὶ πιστεῦσαι, καὶ μὴ προσέχειν τοῖς Ιουδαίοις. ὁ γὰρ πιστεύων αὐτῷ, φησὶν, ἐσφαλίσατο ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστι. λανθάνει δὲ λέγοντες, ὅτι νῦν ἔγνωσαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστιν· ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι τοῦτο λόγον. πῶς γὰρ ἔμαθεν ἀγνοῶν ὁ υἱὸς τὰ τοῦ πατρός; ἀλλὰ πρὸς τοὺς μαθητὰς εἴρηται. ἐπεὶ δὲ γὰρ αὐτὰ εἶπον, φησὶν, ἔμαθον ὅτι πάντα ὅσα ἔδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν· οὐδὲν ἀλλότριον, οὐδὲν ἴδιον

δίδον ἐμοὶ πρὸς αὐτόν. ὃ γὰρ ἴδιον, ὡς ἐπ' ἀλλοτρίῳ τὰ πολλὰ τίθησιν. ἔγνωσαν ὄντως ὅτι πάν- ἰσ. σὺ
τα, ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ εἰσὶ διδάγματα καὶ δόγματα. καὶ πόθεν ἔμαθον; ἀπὸ τῆς φω-
νῆς τῆς ἐμῆς. οὕτω γὰρ ἐδίδασκον. καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ πρὸς σὲ ἦλθον. τοῦτο γὰρ πᾶσα πίστις ἐκπορίζει κατασκευάσασα εὐαγγελίου.

9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ. Τί λέγεις; ὡς ἀγνοοῦντα τὸν πατέρα διδάσκεις; ὡς 5
πρὸς ἄνθρωπον οὐκ εἰδότα βλέπει; τί οὖν βούλεται αὐτῷ ἡ βλαίρεσις; ὁρᾷς ὅτι δι' οὐδὲν ἕτερον ἡ εὐχὴ γίνεται, ἀλλ' ἵνα μάθωσι τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει εἰς αὐτούς; ὁ γὰρ μὴ μόνον χρ. τὸ
Ἃ παρ' αὐτοῦ πρόσεσχον, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐπὶ τούτῳ πρόσθακαλῶν, πλείονα δείκνυσι τὸν πό-
θον. τί οὖν ὅτι, περὶ τούτων ἐρωτῶ; Οὐχ ὑπὲρ πάντος τοῦ κόσμου, φησίν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἔ- 10
δωκάς μοι. Σωρηχῶς λέγει ὃ, ἔδωκας, ἵνα μάθωσιν, ὅτι παρὰ πατρὸς τοῦτο δοκεῖ. εἶ-
πα δὲ ὅτι σωρηχῶς εἶπε, σοί εἰσι, διὰ σύ μοι αὐτοὺς ἔδωκας, ἀναρχίαν τινὰ ποιῶν ὑπο-
ψίαν, ἵνα μή τις νομίσῃ πρόσφατον αὐτὸν εἶναι τῆς ἀρχῆς, καὶ νῦν αὖθις εἰληφέναι, φί-
φησι;

10 Τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. Εἶδες ἰσοτιμίαν; 15
ἵνα γὰρ μή, ἀκούων ὅτι ἔδωκάς μοι, νομίσῃς αὐτοὺς ἀλλοτρίαν τινὰ παῖδας δόξασθαι, ἢ πρὸς
τοῦτο τὸ ἐμοῦ, ἀμφοτέρους ἀνῆλεν, εἰπὼν ἅπερ εἶπεν· ὡσανεὶ ἔλεγε, μήτε ἀκούων ὅτι ἐμοὶ
αὐτοὺς ἔδωκας, νομίσῃς αὐτοὺς ἀλλοτρίους εἶναι τοῦ παιδός (τὰ γὰρ ἐμὰ αὐτοῦ ἐστι) μήτε ἀκού-
ων ὅτι σοὶ ἦσαν, νομίσῃς ἀλλοτρίους αὖθις εἶναι ἐμοῦ. τὰ γὰρ αὐτοῦ ἐμά ἐστιν. ὥστε ὃ, ἔδωκας, συν-
καταβάσεως μόνης ἕνεκεν εἴρηκεν. ἅπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει, τοῦτο φησὶν ὅτι καὶ ἅπερ ὁ υἱὸς ἔχει, τοῦτο παιδός.
Οὐκ δὲ δὲ ὅτι ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐδόθη, ἀλλ' ὅτι μείζων ἐστὶν ἰσοτιμίας. τὸ μὲν 20
γὰρ τοῦ ἐλαττόνος, ὅτι τὸ μείζονός ἐστι πολλοῖς δῆλον· ὃ δὲ ἔμπαλιν, οὐκέτι. ἐν ταύτῃ δὲ
Ἰωαν. 15. 16. αὐτιτρέφει, ἡ δὲ αὐτιστροφὴ τὴν ἰσότητα δηλοῖ. τοῦτο δὲ ἀλλαχοῦ δηλῶν ἔλεγε· Πάντα χρ. διδύμου.
τὰ τοῦ πατρός ἐμά ἐστι, διὰ γνώσεως βλαστήσαντος. ὃ δή, ἔδωκάς μοι, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἵ-
να δείξῃ, ὅτι οὐχ ὡς ἀλλότριος ἐλθὼν αὐτοὺς ἐπεσπάσατο, ἀλλὰ τοὺς ἰδίους ἔλαβεν. εἶτα δὲ
τὴν αἰτίαν τίθησι καὶ ἀπόδειξιν, λέγων· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς· τουτέστιν, ἢ ὅτι δόξουσαν αὐ- 25
τῷ ἔχω, ἢ ὅτι δοξάσουσιν ἐμέ, σοὶ πιστεύοντες καὶ ἐμοί, καὶ δοξάσουσιν ὁμοίως. Εἰ δὲ οὐχ ὁμοίως
δεδόξασαι ἐν αὐτοῖς, οὐκέτι αὐτοῦ ἐστὶ τὰ ἐκείνου. οὐδεὶς γὰρ ἐν οἷς οὐκ ἔχει δόξουσαν
δοξάζεται. πῶς δὲ δεδόξασαι ἐμοίως; ἅπαντες ὁμοίως ἀποθνήσκουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς καὶ
ὑπὲρ τοῦ παιδός, καὶ κηρύσσουσιν, ὥσπερ καὶ τὸν πατέρα καὶ ὥσπερ ἐν ᾧ ὀνόματι αὐτοῦ λέγουσι πάν-
τα γίνεσθαι, οὕτω καὶ ἐν ᾧ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ. Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν 30
τῷ κόσμῳ εἰσί. Τουτέστι, κἂν μὴ φαίνωμαι καθ' ὑπόστασιν, ἀλλὰ τούτων δοξάζομαι. τί
δήποτε δὲ ὑπερβαίνων λέγει, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ οὐκ εἰμί· καὶ ὅτι, ὑπάγω ἀφίημι ὑμᾶς, ὅτι αὐτοὺς
ἀπολαμβάνω, ὅτε ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ τετήρηκα ὑμᾶς; εἰ γὰρ ταῦτα ἁπλῶς ἐκλάβοι
τις, πολλὰ ἕψεται τὰ ἄτοπα. πῶς γὰρ ἂν ἔχοι λόγον, ὃ μὴ ὂν αὐτὸν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ὅτε ἀπει- χρ. χωρίζομαι.
σιν, ἑτέρῳ ὑμᾶς προσκαθέσθαι; ταῦτα γὰρ ὡς ἀνθρώπου φιλοῦ χωρίζομένου αὐτῶν 35
διωκόντως ὑπερήματα. ὁρᾷς ὅπου ἀνθρωπίνως τὰ πλάσματα βλασφημεῖται, καὶ πρὸς τὴν αὐτῶν
βλάβειαν, νομιζόντων ὅτι πλείονα ἵνα ἔχῃ ἀσφάλειαν ἀπὸ τῆς παρουσίας αὐτῶν; διὸ φη-
σιν, ὅτε ἐγὼ ἦμην, ἐτήρουν αὐτούς. καὶ μὴν λέγει, ὅτι ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ μεθ' ὑμῶν
εἰμὶ ἕως τῆς συντελείας. πῶς οὖν ὡς χωρίζεσθαι μέλλων ταῦτα λέγει; ἀλλ', ὅπερ ἔφην,
πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιαν, ἵνα μικρὸν ἀναπνεύσωσιν, ἀκούοντες αὐτοῦ ταῦτα λέγοντος καὶ 40
προσκαθαπτομένου τῷ πατρί. ὅπου γὰρ πολλὰς περὶ αὐτοῦ προσκλήσεις ἀκούοντες οὐκ
ἐπείθησαν, λοιπὸν τῷ πατρὶ βλασφημοῦντι τὴν εἰς αὐτοὺς στοργὴν ὑποδεικνύμενος· ὡσανεὶ
ἔλεγεν, ὅπου πρὸς ἑαυτὸν με συγκαλῶ, καθίστησιν αὐτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ. ἐγὼ γὰρ πρὸς
σὲ ἔρχομαι. Τί λέγεις; καὶ δέδωκας τηρεῖν αὐτούς; ναί, δέδωκα μέν. Τίνος οὖν ἕνεκεν ταῦτα λέ-

γει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γεις; ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην. τοῦτέστιν, ἵνα μὴ θορυβῶνται ἀτελέστεροι ὄντες. ταῦτα δὲ εἶπων, ἐδήλωσεν ὅτι διὰ τὴν ἐκείνων ἀνάπαυσιν καὶ τὴν μεγάλην πρὸς ταῦτα
χ. ἐδέκτο παῤῥησίαν ἔλεγεν· ἐπεὶ δικαίως ἂν μοι λέγοις εἰ). νῦν δὲ οὐκ εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί. τοῦτο γὰρ ἐστι μάλιστα ἐπιθυμοῦν ἐκεῖνοι. τέως δὲν αὐτοῖς συγκαταβαίνει. εἰ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐγὼ τηρῶ αὐτούς, οὐκ ἂν οὕτως ἐπίστευσαν. διόπερ φησί·

11 Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου. Τουτέστι, διὰ τῆς σῆς βοηθείας.

12 Ὅτε ἤμην ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ αὐτοὺς ἐτήρουν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

Πάλιν ὡς ἀνθρωπος διαλέγεται καὶ ὡς προφήτης· ἐπεὶ καὶ δαιμονᾶν φαίνεται ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Θεοῦ πεποιηκώς. Οὓς ἐδίωξάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. Καὶ ἀλλαχοῦ φησι· πῶν ὃ ἔδωκάς μοι, οὐ μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ. κἀκεῖνος ἀπώλετο μόνος, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ὕστερον. πῶς οὖν φησιν, οὐ μὴ ἀπολέσω; τὸ ἐμὸν μέρος, οὐ μὴ ἀπολέσω· ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ σαφέστερον διελὼν ἔλεγεν, οὐ μὴ ἐκβάλω αὐτὸν ἔξω· οὐ προδώσει ἐμοῦ ἀθροῦντος, οὐδὲ ἐγκαταλιμπάνοντος. εἰ δὲ ἀφ' ἑαυτῶν ἀποπηδῶσι, τοὺς ἀναγκάσω οὐκ ἔλκω.

13 Νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι. Ὁρᾷς ἀνθρωπινώτερον συγκεκαμμένῳ τῷ διαλέξει; ὥστε εἴ τις βούλοιτο ἐλαττοῦσθαι Ⓦ υἱὸν ἀπὸ τούτων, ἐλαττώσει καὶ Ⓦ πατέρα. ὅταν
χ. μὲν γὰρ "γὰρ ὦ ἐρχῆς, πῶς ὃ μὲν ὡς διδάσκων φησὶ καὶ σαφωνίζων αὐτῷ, ὃ δὲ ὡς προσκαλέλλων. ἐγὼ μὲν ὡς διδάσκων, ὡς ὅταν λέγῃ· καὶ πρὸς τὸν κόσμου ἐρωτῶ· ἐγὼ δὲ ὡς προσκαλέλλων· ἐγὼ ἐτήρησα αὐτοὺς ἕως ἄρτι, καὶ οὐδεὶς ἀπώλετο· καὶ σὺ τοίνυν τήρησον αὐτούς, φησι. καὶ πάλιν· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας· καὶ, ὅτε ἤμην ἐν τῷ κόσμῳ, ἐτήρουν αὐτούς. ἀλλὰ πρότερον ἡ λύσις, τὸ πρὸς τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν εἰρῆσθαι τὰ εἰρημένα. εἰπὼν δὲ, ὅτι οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἐπήγαγεν, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. ποίαν γραφὴν φησι; τὴν πολλὰ περὶ αὐτοῦ προειρήκυσαν. οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἀπώλετο, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. καὶ περὶ τούτου πολλὰ καὶ ἔμπροσθεν διελέξατο, ὅτι ἰδιάζων ἔσται ἡ γραφῆς ὅστις ὁ τρόπος, ὡς ἀπολογίαν τιθεμένης καὶ ἐκ τῆς ἐκβάσεως συμβαίνοντα. καὶ δεῖ πρὸς μὴ ἀκριβείας ἐξετάζειν, καὶ Ⓦ τρόπον τοῦ λέγοντος, καὶ τὴν ὑπόθεσιν, καὶ οὐ τὸ ὁμοίους εἶναι τῆς γραφῆς, εἰ μὴ μέλλομεν παραλογίζεσθαι. ἀδελφοὶ γάρ, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσί.

Τοῦτο δὲ οὐχ ὑπὲρ τῆς τῶν γραφῶν κατανοήσεως ἀναγινώσκειν χρὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ ΗΘΙΚΟΝ
ὑπὲρ τῆς περὶ Ⓦ βίον ἀσυδησίας. καὶ γὰρ Ⓐ παῖδες Ⓐ μικροὶ, τῶν μὲν μεγάλων οὐκ ἐφίενται, τὰ δὲ μηδενὸς ἀξιοθαυμάζειν εἰώθασι. καὶ γὰρ ὀχήματα, καὶ ἵππους, καὶ τὸν ὀρεωκόμον, καὶ τοὺς ζυγούς, πρώτα δὲ ὀφρύκιον πεποιημένα, χαίρουσι βλέποντες· ἂν δὲ βασιλέα καθήμενον ἐπ' ὀχήματος ἴδωσι χρυσοῦ καὶ ἡμιόνων ζοῦγος λαμπροῦ καὶ πολυτελῆ τὸν κόσμον, οὐδὲ ὑπερφέρονται. καὶ νύμφας πάλιν ἀπὸ μιᾶς τῆς αὐτῆς ὕλης λαβόντες πεποιημένας, καλλωπίζουσι· ταῦτα δὲ οὕτως ἀληθῆς καὶ λαμπούσας, οὐδὲ ἴσασι. καὶ ὑπὲρ πολλῶν ἑτέρων ὃ αὐτὸ παθεῖν. τοῦτο πολλοὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων ποιοῦσι νῦν. ταῖς μὲν γὰρ τῶν οὐρανῶν ἀκυροῦντες, οὐδὲ προσέχουσι· πρὸς δὲ τὰ πήλινα πρώτα ὁμοίως τοῖς παισὶν ἐσπουδακότες, καὶ Ⓦ ἀπὸ τῆς γῆς πλοῦτον τεθήπασι, καὶ δόξαι δὲ τυφλῷ ἐν ὄψει πρόκειται βίῳ θαμῶσι· καίτοι αὐτὰ μὲν ὅτι παιδικὰ ὥσπερ σκῆνα· σκῆνα γὰρ ζωῆς καὶ δόξης δὲ ὑπέστεως αἴτια. ἀλλ' ὥσπερ Ⓐ παῖδες, τῶν μὲν ἀποστερούμενοι κλαίουσιν, ἐκείνων δὲ οὐδὲ ἡδέσθαι ἐν ὀπθυμίᾳ ἴσασιν· οὕτω δὴ καὶ τῶν ὑδρῶν εἰ) δοκούντων πολλοί. διὰ τοῦτό φησι· Μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσί. χρημῖν· ἐρᾷς, εἰπέ μοι· καὶ οὐκ ἐρᾷς πλούτου τοῦ μένοντος, ἀλλὰ ἀθυρμῖν παιδικῶν; εἶτα, ἂν μὴ ἴνα ἴδῃς θαυμάζοντα μολύβδου νόμισμα καὶ κατακύπτοντα ὥστε ἀνελέσθαι, καὶ καταγνῶσι πολλοὶ αὐτοῦ τῆς πενίας. σὺ δὲ τὰ τούτων διατελέσεα ζωάγων, ἐν τοῖς πλου-
χ. ωὐτῶν τοῦ" σαυτὸν ἀριθμεῖς; καὶ πῶς ἂν ἔχοι τοῦτο λόγον; πλούσιον γὰρ ἐκεῖνον εἰ) φήσομεν, Ⓦ

ὑποφερῶντας

ὑποφορώνται τῶν πρόντων ἀπολύτων. σπεῦδε γὰρ, σπεῦδε τῶν μικρῶν τούτων, ἀφυγεῖν καὶ χρυσᾶ καὶ τῆς ἄλλης φαντασίας αἱρήσει) καταγελάσαι, ἀλλ' μὴ τῶν μειζόνων ⟨ω⟩ πόθον ἔχῃ, ὥσπερ οὖν σπεῦδε τοῦ μολυβδίνου νομίσματος ἢ. καὶ σὺ τοίνυν ὅταν ἴδῃς ἀθέμιτον πλοῦτον ⟨ω⟩ κόσμον ὑπερέχοντα, μηδαμόθεν ἄλλοθεν νόμιζε τοῦτο ποιεῖν, ἢ ἀπὸ τοῦ τοὺς μείζονα βλέπειν κόσμον. οὕτω καὶ γεωργὸς τῶν ὀλίγων πυρῶν καταφρονεῖ, ὅταν μείζονα τοῦ σπόρου ἴδῃ ⟨ω⟩ ἀμητόν. εἰ δ' ἀδύνατον τῆς ἐλπίδος ὄσης, τῶν ὄντων καταφρονοῦμεν· πολλῷ μᾶλλον ὅταν τῆς βεβαίας τοσαύτης ὑπολαμβάνωμεν. διὸ δὴ δέομαι καὶ παρακαλῶ, μὴ ζημιοῦν ἑαυτούς, μηδὲ βόρβορον κατέχοντας ἀποφέρειν ἑαυτοῖς τὸν θησαυρόν, μηδὲ καλάμης καὶ ἀχύρου τὸ πλοῖον εἰς τὸν λιμένα ἀγαγεῖν. ὁ βουλόμενος τις λεγέτω πρὸς ἡμᾶς, δυσχεραινέτω πρὸς τὴν συνεχῆ τῆς παρρησίας· φλυάρους καλείτω, περίεργος, ἐπιθυμητὰς· οὐκ ἀποστησόμεθα συνεχῶς ὑμῖν παρρησιαζόμενοι, καὶ συνεχῶς ἐκεῖνο τὸ τῶν προφητῶν πᾶσιν ὑποφωνοῦντες ὑμῖν· τὰς ἁμαρτίας σου σὺ ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀνομίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων, καὶ ἄφαλμα αὐτὰς ὅπως ζῶν τροχίλῳ. μὴ σήμερον μὲ ποίησῃς, αὔριον ὁ ἄπορος. καὶ γὰρ τὸ σῶμα τοῦτο καθημερινῆς δεῖται τροφῆς· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐκείνη. κἂν μὴ καταβάλῃ, ἀσθενεστέρα γίνεται καὶ ἀκροτέρα. μὴ δὴ παρίδωμεν ἀπολλυμένην. ἀγρυπνήσωμεν. πολλὰ λῃστεύει καθ' ἑκάστην ἡμέραν πάθη, ὀπτυομένη, ὀργιζομένη, ῥαθυμοῦσα, λοιδορουμένη, ἀμισουμένη, βασκαίνουσα. δεῖ τοίνυν αὐτῇ καὶ φάρμακα κατασκευάζειν. ὑ μικρὸν δὲ τὸ τῆς ἐλεημοσύνης φάρμακον, πᾶσι τοῖς πάθεσιν ὑπεναντίωμα δυνάμενον. Διότε γὰρ ἐλεημοσύνην, φησὶ, καὶ πάντα ὑμῖν ἔσται καθαρά· ἐλεημοσύνην, μὴ πλεονεξίαν. τὸ γὰρ ἐκ πλεονεξίας οὐ μιαίνει, κἂν τοῖς δεομένοις δῷς. ἐλεημοσύνη γὰρ, ἡ πάσης ἀπηλλαγμένη ἀδικίας ἐστίν· αὕτη πάντα ποιεῖ καθαρά. ἔστο καὶ νηστείας βέλτιον καὶ χαμευνίας. καὶ τοίνυν σκληρὰ μοχθηρότερα καὶ ὑπερηφανώτερα, ἀλλ' αὕτη κερδαλεωτέρα. φωτίζει ψυχήν, λιπαίνει, καλλύνει καὶ ὠφελίαν ποιεῖ. οὐχ οὕτω τοῦ ἀθλητοῦ ὁ τῆς ἐλαίας καρπὸς αὐξήσει, ὡς τοῦ ἀγωνίσασθαι τῆς εὐσεβείας τυχὸν τὸ ἔλαιον ἀνακλᾶται. ἀλείφωμεν τοίνυν τὰς χεῖρας, ἵνα πρὸς τὴν ὑπάλειψιν ὑπαίρωμεν καλῶς. ὁ μισθὸς ἐλεᾷ ⟨ω⟩ διόλυσον, ταχέως καὶ τὸ πλεονεκτεῖν ἀποστήσει)· ὁ ἁρπαγὴν σὺν ᾧ δίδυναι πένησι, ταχέως ὀργῆς ἀποστήσει), καὶ τοῦτο μέγα φερεῖ ποτέ. καθάπερ γὰρ τοῦ τετραυματισμένου συνεχῶς θεραπεύοντα ἰατρὸν, συμβαίνει) ῥᾳδίως, ἐν ταῖς ἑτέρων συμφοραῖς τὴν ἀνθρωπίνην καθορᾶν φύσιν· οὕτω καὶ ἡμᾶς ἐκεῖ * ταῖς τῶν πενήτων συνεισελθόντας ὑπακοῆς, φιλοσοφήσομεν εὐκόλως, καὶ οὐ θαυμάσομεν πλοῦτον, οὐδὲ μέγα εἰ τὰ πρόντα ἡγησόμεθα, ἀλλὰ καταφρονήσομεν πάντων, καὶ μεταρσιοι γινόμενοι πρὸς ⟨ω⟩ ἐκεῖνον, εὐκόλως ὑπερτρεξόμεθα τῶν ἀγωνίων ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χρ. μολίζδη

* ἐν

Ομλ. πδ. 14 ΕΓΩ ΔΕΔΩΚΑ ΑΥΤΟΙΣ ΤΟΝ ΛΟΓΟΝ σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.

Ὅταν ἀναρέτοις ἡδόμενοι διαχώμεθα πρὸς τὴν πονηρὰν, καὶ τῆς ἀρετῆς ἐφιέμενοι χλευαζώμεθα παρ' ἐκείνων, μὴ ἀλυώμεν, μηδὲ δυσχεραίνωμεν. τοιαύτην γὰρ ὁ πρᾶγμα τὴν φύσιν ἔχει, καὶ πονηρὸν μῖσος εἴωθε τίκτειν ἡ ἀρετὴ πρὸς τοὺς πονηρούς. φθονοῦντες γὰρ τοῖς ὑπεικῶς βιῶν βουλομένοις, καὶ οἰόμενοι πρόσκοπτειν ἑαυτοῖς ἀπολογίαν, ἐξ ὧν τῶν ἑτέρων δόξαν καταβάλλουσι, μισοῦσί τε ὡς τὰ ἐναντία

ἵνα μετὰ ὀνίας, ἢ πάντα παρέπουσιν ὑπὲρ τῆς καταισχύνης Ⓦ βίου Ⓦ ἐκείνων. ἀλλὰ μὴ ἀληθῶμεν. τοῦτο γὰρ ἀρετῆς σημεῖον. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς φησιν· Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει. καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν· Οὐαὶ ὑμῖν, ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες Ⓓ ἄνθρωποι. διὰ τοῦτο καὶ σκάνδαλα φησι· Ⓦ λόγον σου δέδωκα αὐτοῖς, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς. πάλιν λέγει τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἄξιοί εἰσι πολλῆς παρὰ τοῦ παντὸς ἐπιμελείας τυχεῖν. διὰ γάρ σε ἐμισήθησαν, φησι, καὶ τὸν λόγον τὸν σόν· ὥστε δίκαιοι πάσης ἂν εἶεν ἀπολαῦσαι προνοίας. 15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. Πάλιν σαφηνίζει Ⓦ λόγον, πάλιν πρωτότερον ἐργάζεται· ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἐνδεικνυμένου, ἢ ὅτι πολλὴν αὐτῶν ποιεῖται κηδεμονίαν, ὃ μὴ ἀκριβείας ποιεῖσθαι τὴν ὑπὲρ αὐτῶν παράκλησιν. καὶ μᾶλλον αὐτὸς ἔλεγλε, ὅλα πάντα ποιήσει ὁ πατήρ, "ὅσα δ' ἂν αἰτήσωσι. πῶς δὴν ἐντεῦθεν αὐτὸς ὑπὲρ αὐτῶν παρακαλεῖ; οὐδὲν ἄλλο, ὅπερ ἔφην, ἢ τὴν ἀγάπην ἐνδεικνύμενος.

16 Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. Πῶς οὖν ἀλλαχοῦ φησιν, Οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου, ἦσαν; ἐκεῖ μὲν τὴν φύσιν λέγων, ἐνταῦθα δὲ τὴν προαίρεσιν· ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀξιώσεως πνευματικῆς ἐγκώμιον· τοῦτον, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου ἔλεγε, ὅτι αὐτοὺς αὐτὸς ἔδωκεν, καὶ ὅτι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐτήρησαν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο μισοῦνται. εἰ δὲ λέγει, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου, μὴ θορυβηθῇς. τὸ γὰρ, καθὼς, ἐνταῦθα οὐκ ἔστιν ἀπαρέγκλιτος ἀκριβείας. ὥσπερ γὰρ, ὅταν ἐπὶ αἰτίᾳ καὶ τῆς παθῆς λέγῃ τὸ καθὼς, πολλὴν ἢ ἰσότητα δείκνυσι τοῦ τε φύσεως συνδέσμου· ὅτως ὅταν ἐφ' ἡμῶν καὶ αὐτοῦ λέγηται, πολὺ δὲ μέσον δείκνυσι καὶ πολὺ ἐν μέσῳ καὶ ἀπείρων ἑκατέρας τῆς φύσεως. εἰ γὰρ ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν αὐτὸς, οὐδὲ δόλος ἂν εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, πῶς δυνατὸν ἂν Ⓓ ἀπόστολοι παρισοῦσθαι αὐτῷ; τί οὖν ἐστιν ὃ φησιν, οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί; πρὸς ἕτερον ὁρῶν, οὐδὲν κοινὸν πρὸς τὴν γῆν ἔστιν αὐτοῖς, ἀλλὰ τὴν οὐρανῶν πεπιστεύκασι πολιτείαν. ἐκ τούτων οὖν τὴν ἀγάπην αὐτοῦ δείκνυσιν, ὅταν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοὺς ἐγκωμιάζῃ, καὶ παραπέμπηται τὰ γεγυμνικά. εἰπὼν οὖν, τήρησον αὐτούς, οὐ μόνον τῆς τῶν κινδύνων ἀπαλλαγῆς φησι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν πίστει προκοπῆς. διὸ καὶ ἐπήγαγε,

17 Ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Ἁγίους ποίησον διὰ τῆς τοῦ πνεύματος δόσεως καὶ τῆς ὀρθῆς δογμάτων. ὥσπερ ὅταν λέγῃ, καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ φησι· παιδεύσον αὐτοὺς, δίδαξον τὴν ἀλήθειαν. καὶ μᾶλλον τοῦτο λέγει τὸ πνεῦμα ποιῆσαι. πῶς οὖν αὐτὸ προσῆκε τῆς παρ' αὐτοῦ αἰτεῖσθαι; ἵνα μάθῃς· πάλιν τὴν ἰσοτιμίαν. τὰ γὰρ ὀρθὰ δόγματα ἐκεῖθεν τοῦ Θεοῦ λεγόμενα, ἁγιάζει τὴν ψυχήν. Εἰ δὲ λέγῃ φησὶν ἁγιάζεσθαι, μὴ θαυμάσῃς. καὶ ὅτι πρὸς ἑαυτὸν ἁγιάζει φησὶν, ἐπήγαγε· Ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι.

Τοῦτ' ἔστιν, ἐν δὲν ψεῦδος ἐν αὐτῷ, πάντως ἢ σκιώδη δεῖ πάντα καὶ εἰρημένα, καὶ ὅτι οὐδὲν τυπικὸν δηλοῖ πάλιν, οὐδὲ σωματικόν. καθὼς καὶ Παῦλός φησι πρὸς τῆς σκιᾶς, ὅτι ἦλαστεν αὐτὰ ἐν ῥήματι. οἶδε γὰρ καὶ ῥῆμα Θεοῦ καθαίρον. ἔοικε δέ μοι καὶ ἕτερον δηλοῦν τὸ, ἁγίασον αὐτοὺς, οἱονεὶ τὸ ἀφόρισον. αὐτὸν τῷ λόγῳ καὶ τῷ κηρύγματι. καὶ τοῦτο πάλιν ἐκ τῆς ἑξῆς δῆλον.

18 Καθὼς γάρ ἐμέ, φησιν, ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτούς.

Ὁ λέγει καὶ Παῦλος, Θέλημος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. ὑπὲρ οὗ γὰρ ὁ Χριστὸς ἀφῆκαν, ὑπὲρ τούτου καὶ οὗτοι τὴν οἰκουμένην κατέλαβον. τοῦ, καθὼς, πάλιν ἐνταῦθα οὐχ ὁμοιώσεως ὅπου αὐτὸς καὶ τοὺς ἀποστόλους ἔπεμψεν. πῶς γὰρ ἄλλως ἂν ἐγχωρήσειεν ἀθέοις ἀποστόλους; ἔθος δὲ αὐτῷ καὶ τὸ μέλλον ὡς γενόμενον λέγειν.

19 Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν τῇ ἀληθείᾳ.

Τί ἐστιν, ἁγιάζω ἐμαυτὸν; προσφέρω καὶ θυσίαν. αἱ γὰρ θυσίαι πᾶσαι ἁγίαι λέγονται· καὶ

καὶ κυρίως ἅγια, τὰ τῷ Θεῷ ἀνακείμενα. ὅπερ γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν τύπῳ ὁ ἁγιασμὸς ἦν ἐν τῷ βαπτίσματι· νυνὶ δὲ οὐκ ἔστιν ἐν τύπῳ, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ἀληθείᾳ· διὰ τοῦτο φησιν· ἵνα ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. καὶ γὰρ καὶ αὐτοὺς ἁγιάζω καὶ ποιῶ βαπτίσματι· ἢ μᾶλλον διὰ τοῦτο τὴν κεφαλὴν ἔτεμον, ἵνα δι' αὐτοῦ τοῦ ἁγιάζεσθαι φησιν, ἢ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς θύω. Παρασκευάσατε γάρ, φησι, καὶ μέλη ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν· καὶ, Ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. καὶ χωρεῖς θανάτου, θυσίαν αὐτὸν ἐργάζεται καὶ προσφοράν. ὅπου γὰρ τοῦ θυσίαν ἠνίξατο τὸν αὐτόν, ἐνταῦθα ἁγιάζω, δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς.

Rom. 6. a. Ψαλμ. μγ. κδ.

20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων.

Ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν αὐτὸ ἀπέθανεν, εἶπε δέ, ὅτι ὑπὲρ αὐτοῦ ἁγιάζω ἐμαυτόν· ἵνα μή τις νομίσῃ, ὅτι ὑπὲρ τῶν ἀποστόλων τοῦτο μόνον ἐποίει, ἐπήγαγεν· οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τὸν λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ. εἰκότως πάλιν διέκρινεν αὐτῶν τὰς ψυχάς, δείξας ἐσομένους πολλοὺς μαθητάς. ὅπερ γὰρ, ὅπερ εἶχον ἀξαίρετον, κοινὸν ἐποίησε, πάλιν αὖθις προαμυθεῖται, δηλῶν ὅτι τὰ ἄλλων σωτηρίας γινομένους αὐτοῦ αἰτίους. εἰπὼν δὲ καὶ περὶ σωτηρίας αὐτὸ καὶ ἁγιασθῶσι τῇ πίστει τῇ θυσίᾳ, λέγει λοιπὸν περὶ ὁμονοίας, καὶ εἰς τοῦτο λοιπὸν κατακλείει τὸν λόγον, ἐνταῦθεν ἀρξάμενος, καὶ εἰς αὖθις καταλύσας. καὶ γὰρ ἀρχόμενός φησιν, ἐν τούτῳ καιρῷ δίδωμι ὑμῖν. εἶτα ἐνταῦθα,

περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων. ἵνα μή τις νομίσῃ, ὅτι ὑπὲρ τῶν ἀποστόλων τοῦτο μόνον ἐποίει, ἐπήγαγεν· οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τὸν λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ. καὶ τεθεν πάλιν διέκρινεν αὐτῶν τὰς ψυχάς, δείξας ἐσομένους πολλοὺς μαθητάς. ὅπερ γὰρ, ὅπερ εἶχον ἀξαίρετον, κοινὸν ἐποίησε, πάλιν αὖθις προαμυθεῖται, δηλῶν ὅτι τὰ ἄλλων σωτηρίας γινομένους αὐτοῦ αἰτίους. εἰπὼν δὲ καὶ περὶ σωτηρίας αὐτὸ καὶ ἁγιασθῶσι τῇ πίστει τῇ θυσίᾳ, λέγει λοιπὸν περὶ ὁμονοίας, καὶ εἰς τοῦτο λοιπὸν κατακλείει τὸν λόγον, ἐνταῦθεν ἀρξάμενος, καὶ εἰς αὖθις καταλύσας. καὶ γὰρ ἀρχόμενός φησιν, ἐν τούτῳ καιρῷ δίδωμι ὑμῖν. εἶτα ἐνταῦθα,

21 Ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ, καὶ ἐγὼ ἐν σοί. Πάλιν τὸ, καθὼς, οὐκ ἀκριβοῦς δεικνύοντος ἐπ' αὐτῶν. οὐδὲ γὰρ δυνατὸν αὐτοῖς ἓν τοσοῦτον, ἀλλ' ὡς ἂν θεοῖς δυνατόν· ὥσπερ ὅταν λέγῃ, γίνεσθε οἰκτίρμονες, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν. τί δέ ἐστιν,

Ἐν ἡμῖν; Ἐν τῇ πίστει τῇ εἰς ἡμᾶς. ὅπερ γὰρ οὐκ ἐᾷ ὅτω σκανδαλίζει ἀπορίας, ὡς ὃ διεσπάσθαι, τοῦτο κατασκευάζει ὥστε ἡνῶσθαι ἕν. τί οὖν; ἐνῶσεν αὐτὸ, φησι; καὶ σφόδρα ἐνωσεν. ἀπόστολοι γὰρ οἱ ἀπὸ τῶν ἀποστόλων πιστεύσαντες, ἓν εἰσιν, εἰ καί τινες ἐξ αὐτῶν διεσπάσθησαν. οὐδὲ γὰρ ὅτο αὐτοῦ προῆλθεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο ἦπε, καὶ ἐδείξε τὸν ἀνθρώπων ῥᾳθυμίας ὄν. Ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Ὅπερ οὖν καὶ ἀρχόμενος ἔλεγεν, ὅτι ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ ἐστε μαθηταί, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καὶ πῶς ἐντεῦθεν πιστεύειν ἔμελλον, ὁ πᾶς τῆς εἰρήνης εἶ Θεός, φησιν. διὸ τοίνυν, ἅπερ ἐξ ὧν ἔμαθεν, διατηροῦσιν, εἰσενεγκὼν τὸ διδάσκαλον ἐπὶ τῶν μαθητῶν ἀκούοιες· ἐπεὶ εἰ μάχονται, οὐκ ἐρεῖσιν εἰρηνικοῦ Θεοῦ εἶναι μαθητάς· μὴ ὄντα δὲ, μὲ εἰρηνικὸν, οὐκ ὀμολογήσουσιν ἀπεσταλθαι παρὰ σοῦ. ὁρᾷς πῶς μέγει τέλους τοῦτο κατασκευάζει ὁ πρὸς τὸν πατέρα ὁμοιοπαθές;

22 Κἀγὼ τὴν δόξαν, ἣν ἔδωκάς μοι, ἔδωκα αὐτοῖς· Τὴν διὰ τῶν σημείων, τὴν διὰ τῶν δογμάτων, ἵνα οὐκ ὦσιν. αὕτη γὰρ δόξα, ἵνα ὦσιν ἓν, τὰ σημείων μείζων. ὥσπερ γὰρ ὁ τὸν Θεὸν θαυμάζοισιν, ὅτι οὐκ ἔστι φάσις, οὐδὲ μάχη παρὰ τῇ φύσει ἐκείνῃ, ἡ μεγίστη αὕτη δόξα· ὅτω δ' ὅτοί, φησιν, ἐντεῦθεν ἡνώθωσαν λαμπροί. ὁ πῶς ὁ πατέρα, φησιν, αἰτεῖ τοῦτο δοθῆναι αὐτοῖς, αὐτὸς αὐτὸ λέγων διδόναι; εἴτε γὰρ διὰ σημείων, εἴτε διὰ ὁμονοίας, εἴτε διὰ εἰρήνης ὁ λόγος αὐτῷ, φαίνεται αὐτὸς αὐτοῖς ταῦτα προσκεχώς. ὅθεν δῆλον ἦν, ὅτι παρρησίας ἕνεκεν τῆς παρ' αὐτοῦ ἡ αἴτησις γίνεται.

23 Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί. Πῶς ἔδωκε τὴν δόξαν; ἐν αὐτοῖς ἡμέρωσε, καὶ τὸν πατέρα ἔχων μὲ ἑαυτῷ, "ὥστε αὐτοῖς" συγκροτῆν. ἀλλαχοῦ δέ, οὐχ ὅτω φησίν. ὁ γὰρ δι' αὐτοῦ τὸν πατέρα παρεγίνεσθαι, ἀλλ' αὐτὸν καὶ τὸν πατέρα παρεγίνεσθαι, καὶ μενεῖ παρ' αὐτῷ πυκνῶς, ἐκεῖ μὲν ὁ τῶν Σαδδουκαίων, ἐνταῦθα δὲ Ἀρείου τοῦ ἐπονειδίστου διαιρῶν.

Ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος, ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

Συνεχῶς αὐτὸ λέγει, δεικνὺς σημεῖον μάλιστα τοῦ εἰρηνικοῦ δυναμοῦσθαι ὀπαδοὺς εἶναι. ὥσπερ γὰρ ἡ ἔρις πολυπτικόν, ὅτως ἡ συμφωνία συγκροτητικόν. Καὶ ἠγάπησα αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. Πάλιν ἐνταῦθα ὅ, καθὼς, ὡς ἄνθρωπον ἀγαπηθῆναι ἐζωρφ[illegible]

Ps. 116. a. Ψαλμ. μγ. κδ.

κ. ἁγίαν
κ. ἐποίει
κ. πελαδπε-
κ. διδαγμά-
των,
κ. διαμεί-
μνω,
κ. ὡς
κ. συζηρᾶν
κ. τὰ τῶν
Σαδδουκαίων
ὑπονοίζων
στόματα, ἐν-
κ. αὐτοῖς
κ. διαίρεσις
κ. ἄνθρωπ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χωρῆς· ᾗ τεκμήριον τῆς ἀγάπης ὃ ἑαυτὸν ἐχαρίσατο αὐτῶν δοὺς αὐτούς. εἰπὼν τοίνυν, ὅτι ἔσονται ἐν ἀσφαλείᾳ, ὅπως μὴ ἀθετήσαιτέ με, ὅτι ἔσονται ἄγιοι, ὅτι πολλοὶ πίστιν θήσονται δι' αὐτῶν, ὅτι πολλῆς ἀπολαύσουσι δόξης, ὅτι οὐκ αὐτὸς αὐτοὺς ἠγάπησε μόνος, ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ, λέγει λοιπὸν ὡς
ἰσ. ἐνταῦθεν ὑπὲρ τῶν μὴ τοιούτων ἐνταῦθα ἀποδημίαν, ὡς τῶν βεβαίων καὶ ἀστεφύρων τῶν ἀποκειμένων
5 αὐτοῖς. 24 Πάτερ γάρ, φησιν, ὃς ἔδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσιν.

Ὅπερ οὖν ἐζήτουν ἀεὶ λέγοντες, ποῦ ἐστιν ἀπίασι; τί λέγεις; τοῦτο ἐν αἰτήσει λαμβάνεις; καὶ σοῦ τοῦτο ἔχεις; πῶς οὖν αὐτοῖς ἔλεγες, καθίσεσθε ἐπὶ δώδεκα θρόνους; πῶς ἕτερα ἐπαγγέλλω πλείονα καὶ μείζω; ὁρᾷς ὅτι πρώτως συγκαταβάσεως ἕνεκεν; λέγει; ἐπεί, πῶς ἐλεγχθήσεται ὕστερον; ἀλλ' ἐστὶ πλείονος πληροφορίας καὶ ἐνδείξεως ἀγάπης τοῦτο φησιν.
10 Ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ἔδωκάς μοι. Πάλιν οὗτος πρὸς τὸν πατέρα ὁμονοίᾳ σημαῖνον, ὑψηλότερον μὲν τῶν πρώτων (πρὸ καταβολῆς γὰρ κόσμου, φησὶν) ἔχον δὲ ἵνα καὶ αὐτὸ συγκαταβαίνῃ. ἔδωκάς μοι, λέγει. Εἰ δὲ μὴ οὗτος ἐστὶν, ἡδέως ἂν ἐροίμην σοῦ αὐτὸν λέγοντας· ὁ δίδους, ὑφεσῶτι δίδωσιν. ἆρ' οὖν πρότερον αὐτὸν ἐγέννησας, ὕστερον τὴν δόξαν ἔδωκας, πρότερον ἀφεὶς τὴν ἀδοξίαν; καὶ πῶς ἂν ἔχοι οὗτος λόγος; ἑρᾷς ὅτι τὸ, ἔδωκεν, ἐγέν-
15 νησεν ὄντι; δέδοικά τι ὃ μὴ εἶπεν, ἵνα μετέχωσι τῆς δόξης· ἀλλ' ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν; σὺ ταῦτα αἰνίττῃ, ὅτι ἡ πᾶσα ἀνάπαυσις αὐτῇ ὄντι, ὃ θεωρεῖν ἐστὶν ὑπὸν τοῦ Θεοῦ. οὗτος γοῦν καὶ δοξάζεσθαι πεφυκὼς· ὁ δὲ Παῦλός φησιν, Ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι. ὥσπερ γὰρ οἱ πρὸς ἀκτῖνας θεωρίων τὰς αἴγας ἀπολλύοντες λε-
χ. πλείονα πτόητας, ἀπὸ τῆς ὄψεως ἔχουσι τὸ ἀπόλλυσιν· ὅπου καὶ τότε, καὶ πολλῷ μᾶλλον ὅτου ἡμῖν ἐργά-
20 σεται τὴν ἡδονήν. ἅμα δὲ καὶ δείκνυσιν, ὅτι οὐ τοῦτο ἐστὶ τὸ ὁρώμενον, ἀλλά φημι τὴν οὐσίαν.
χ. ὕσα.

25 Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω. Τί βούλει τοῦτο; ποῖον ἔχει τὸ ἀκολουθοῦν; δείκνυσιν ἐνταῦθα μηδένα εἰδότα Θεὸν, ἀλλ' ἢ μόνους οὓς ὁ υἱὸν ἐπεγνωκότας. οὐ δὴ λέγά τοιοῦτόν ἐστιν· ἐβουλόμην ἀπολυθῆναι τοῦτο εἰπεῖν, ἀλλ' οὐκ ἔγνωσάν σε, καίτοι σοῦ ὄντες
25 ἔργον ἐγκαλῶν. τοῦτο γάρ ἐστι, πάτερ δίκαιε. ἐν ταύτῃ μοι σκοπεῖ καὶ δυσχεράνων ταῦτα λέγειν, ὅτι ὁ υἱὸς ἀγαθὸν καὶ δίκαιον οὐκ ἠθέλησαν ὑπονοῆσαι. διὸ γάρ Ἰουδαῖοι ἔλεγον τὸν Θεὸν εἰδέναι, αὐτὸν δὲ μὴ εἰδέναι, πρὸς τοῦτο ἀποτείνει λέγων, Ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου, Ἀπολογίαν ζητοῦντες πρὸς τὰς κατηγορίας τῶν Ἰουδαίων. ὁ γὰρ δόξαν λαβὼν, ὁ ἀγαπηθεὶς πρὸ καταβολῆς κόσμου, ὁ μαρτυρηθεὶς βουλόμε-
30 νος ἔχειν αὐτοῖς τῆς δόξης ἐκείνης, πῶς ἀνάξιος ἦν τοῦ πατρός; ὃ τοίνυν οὗτός ἐστιν ὅπερ φασὶν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι αὐτοὶ μὲν σε γινώσκουσιν, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ· ἀλλὰ τοιοῦτόν ἐστιν, ἐγὼ μὲν σε οἶδα, αὐτοὶ δέ σε οὐκ ἔγνωσαν. Καὶ ὅτι δὲ ἔγνωσαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

Ὁρᾷς ὅτι αὐτοῖς αἰνίττεται τὸν λέγοντας μὴ εἶναι αὐτὸν ἐκ Θεοῦ, καὶ πρὸς τοῦτον τὸν λόγον ἀναφαλαιοῦται πάλιν;
χ. τοῦτο

35 26 Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω. Καὶ μὲν δὴ πολύμαθος φησὶ πολλαχοῦ γνῶσιν· ἀλλὰ ταύτῃ δὲ πολύμαθος ἐμά ἐστιν. Ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς. Εἰδὼς μάθωσι, τίς σὺ, τότε εἰσὶν ὅτι οὐκ ἀπεχθανόμενός ἐγώ, ἀγαθὸν τὸν σφόδρα ἠγαπημένων, καὶ γνήσιος υἱὸς καὶ συνημμένος. τοῦτο δὴ πεισθέντες ὡς χρή, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς ἐμὲ καὶ τὴν ἀγάπην διατηρήσουσιν ἀκριβῆ. ἀγαπώντων δὲ αὐτῶν ὡς
ἰσ. ἀπήντησεν, 40 χρή, ἐγὼ μένω ἐν αὐτοῖς. ὁρᾷς πῶς εἰς καλὸν τέλος ἀπήρτισεν, εἰς ἀγάπην, τὴν πρώτων μητέρα τῶν ἀγαθῶν, ἀπαρτίσας ὁ λόγος;
χ καλῶν

Πίστιν οὖν ποιῶμαι, καὶ ἀγαπῶμεν ὁ Θεόν, ἵνα μὴ καὶ ἡμῶν λέγηται, Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται· καὶ πάλιν, Τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. ὅταν γὰρ ἐκεῖνος μὲν καὶ οἰκέτας καὶ συγγενεῖς καὶ ἀλλοτρίοις ὑπακούῃ· σὺ δὲ μηδὲ σοῦ πρὸς
ΗΘΙΚΟΝ Τιτ. α. 15. α. Τιμ. κ. 19

ωσὲς ὄχλος ωσοσήκοντας θεραπεύης, ὡς ἔσαι ϛι λοιπὸν ἀπολογία, τῶ Θεοῦ βλασφημου-
μένου ϗ ὑβριζομένου δι' σέ; σκέπει γὰρ πόσας ἐδωκεν ἡμῖν ἀφορμὰς ὑποψίας ὁ Θεός. Ⓦ
μὴ ὡς συγγνώμη, Ⓦ ἢ ὡς φίλοι, τ' ἢ ὡς γείτονα, τ' ἢ ὡς πολίτῶ, τ' ἢ ὡς ἀνθρωπον ἐλέει,
φησίν. ἀνθ' ὧν μηδέν σε τούτων κατέχη, ἀλλὰ πάντα διαῤῥήξης τὰ δεσμὰ, ἀκούσῃ δ' Παύλου,
ὅτι ἀπίστου εἶ χείρων· ὅτι ὄκνος μὴ σοὶ νῦν ἐλεημοσύνης ἀκούσας, σοὶ τ' ὂν ὀφανῶ, 5
ὑποπτήξαντι σε τῇ φιλανθρωπίᾳ· σὺ δ' αὐτοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾷν κελευσθεὶς, τοὺς οἰκείους,
ὡς ἐχθρούς, ὁρᾷς, ϗ χρημάτων φείσῃ μᾶλλον ἢ σωμάτων. κρίνει τὰ μὲν ἀναλισκόμενα σοὶ πει-
σθεὶ δεινὸν· σοὶ δ' ὑπερορώμενος, οἰκτίσει). Ὡς οὖν ἡ μανία χρημάτων φείσεσθαι, ϗ ἀφείσειν
συγγνώμης; πόθεν σοὶ ὁ πόθος εἰσεκώμασε; πόθεν ἡ ἀπανθρωπία αὕτη καὶ ἡ ὠμότης; εἰ
γάρ τις, ὥσπερ ὅπου θεατρου κορυφῆς καθῆσας, Ⓦ κόσμον κατοπτεύσειε πόντου, μᾶλλον δ', εἰ 10
βούλεσθε, μίλητου τέως μεταχειρισώμεθα πάλιν. εἴ τις τοίνυν ἐφ' ὑψηλοῦ καθίσας πόντου κα-
πιδεῖν δυνηθείη ϗ ἀνθρώπινα, ἐννόησον ὅσην καταγνώσεται ἀλογίαν; ὅσα δάκρυα οἴσει; ὅ-
σων γελάσεται γέλωτα; ὅσων μισήσει μῖσος· τοιοῦτον γὰρ τεθέαται ὡς ἐγέλωτος ϗ ἀ-
νοίας ϗ δακρύων ϗ μίσους ἐστὶ) ἄξια. ὁ δεῖνα τρέφει κύνας, ἵνα θηρία ἄγρια σαγηνεύσῃ, αὐ-
τὸς εἰς θηριωδίαν ἐκπίπτων· ἕτερος οἴκους ϗ ζώνας, ἵνα μετακομίζῃ λίθους· ἀνθρώπους δ' πε- 15 κ. ἐμπίπτων
ιορᾶ λιμῷ τηκομένους. ϗ χρῆσιν μὲν ἀπείρων δαπανᾷ, ἵνα λιθίνους ἀνθρώπους ἐργάσῃ)·
οὗτοι δ' οὕτως ἀνθρώπους λίθινους ἡμιμόρους ἐκ τῆς κακουχίας, ἐκφορᾶ. ἕτερος ψηφίδας
χρώματος συλλέγων μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας τοσοῦτον τοίχον· τὰς δ' γαστέρας τῶν
πενήτων γυμνὰς ὁρῶν, οὐκ ἐπικάμπτεται. ὃ δὲ μὲν τοῖς ἱματίοις αὐτῶν ἱμάτια πάλιν ἐπι-
νοῶσιν· ἕτερος δ' οὐδὲ αὐτὸ τὸ σῶμα γυμνὸν περιβάλλειν ἔχει. οἱ δικαστηρίοις δ' πάλιν ἄλ- 20
λος ἄλλον κατέπιεν· ἄλλος εἰς πόρνας ἀναλίσκει ὃ εἰς ὀψοφαγίας· ἕτερος εἰς μίμους ϗ ὀρχή-
στρας· εἰς οἰκετῶν μυριάδας ἕτερος λαμπρὰς, εἰς ἀδοξίας ἀγρῶν ϗ οἰκιῶν. πάλιν ὁ μὲν τόκοις ἀριθ-
μῷ, ὁ δ' τόκῳ τόκων, ὁ δὲ γραμματεῖα ζωντίθησι πολλῶν γέμοντα φόνων, ϗ ἀδελφῶν τὸν ἀπὸ τῆς νυκ- κ. πήκτ.
τὸς ἀνάπαυσιν καρπούται, ὅτι τοῖς ἑτέρων κακοῖς ἀγρυπνῶν. ἡμέρας δ' ἡμοιρηκὼς, ὁ μὲν ὅτι κ. μ
κέρδος ἄδικον, ὁ δ' ὅτι δαπανῶν ἀσελγῶς, Ⓐ δ' ὅτι κλοπὴν διεδημοσιευμένην τρέχοντι. καὶ 25
τῶν μὲν πεπτωκότων ὃ κεκωλυμένων πολλὴ ἡ σπουδή· τῶν δ' ἀναγκαίων σοὶ δὲ ὁ λόγος. Ⓐ δ'
κεῖνοντες, ὃ μὲν οἴομα δικαστῶν ἔχοντι· ὃ δ' ἔργων ληστῶν ϗ ἀνδροφόνων. κἂν γὰρ δίκης τις
ἐξεπάσῃ, κἂν τὰ ἀφαιρήσῃ, μυρία πάλιν εὑρήσει ϗ ἐνεργοῦντα κακὰ, δόλους, κλοπὰς, ἐπι-
βουλὰς· ϗ πρὸς τοῦτο ἅπασα ἡ σχολὴ, τῶν δ' πυθμαπόθεν λόγος σοὶ δὲ· ἀλλὰ πρὸ ὀφ-
θαλμῶν ὑμῖν τὸ μόνον ἰδεῖν ἐνοχλοῦσιν ἅπαντες. ὃ δ' ζητούμενον δ' τοῦτο ἐστιν· ἀλλ' ἔργων 30
δεῖ ἡμῖν ϗ διανοίας καθαρᾶς. ἀνθ' ὧν πρὸ πάσαν ἡμέραν ἀναλώσης εἰς πλεονεξίαν, εἶτα
μικρὰ ῥήματα εἰσελθὼν εἴπῃς, δ μόνον οὐκ ἐπιπίπτας ἴλεω Ⓦ Θεόν, ἀλλὰ ϗ πρόξεως
μείζονος. εἰ γὰρ βάλει καταλλάξαι σε τ' δεσπότῃ, ἔργα ἐπίδειξαι, μάθε Ⓦ φορτὸν τῶν
συμφορῶν, βλέπε σοὶ γυμνοὺς, σοὶ πεινῶντας, σοὶ ἀδικουμένους. μυρίας ϗ φιλανθρωπίας ἕτερον ὁδοὺς. μὴ τοίνυν ἀπατῶμεν ἑαυτοὺς, εἰκῇ ϗ μάτην ζῶντες· μηδὲ, ὅτι νῦν ὑ- 35
γιαίνομεν, καταφρονήσωμεν· ἀλλ' ἐννοήσαντες ὅτι πολλάκις εἰς νόσον καταπεσόντες ϗ εἰς
ἔσχατον ἀῤῥωστίας ἐλθόντες, ἀπεθάνομεν παῤ δέξ ϗ τῇ προσδοκίᾳ τῶν μελλόντων, προσδοκή-
σωμεν πάλιν εἰς τὰ αὐτὰ καταπεσεῖσθαι, ἵ Ⓦ αὐτὸν κτησώμεθα φόβον, ϗ γνώμεθα βελ-
τίους· ὡς γά γε νῦν μυρίας κατηγορίας ἄξια. Ⓐ μὲν γὰρ οἱ τοῖς δικαστηρίοις λέουσιν ἐοίκασι ϗ
κυσὶν, Ⓐ δ' οἱ ταῖς ἀγοραῖς, ἀλώπηξιν, Ⓐ δ' Ⓦ ἀπροσήμονα ζῶντες βίον, σοὶ δ' ὅτοι εἰς 40
δέον τῇ ἀπροσημοσύνῃ κέχρηνται), τ' ἁπλῶν ἅπασαν εἰς θέατρα ϗ τὰ ἐκ θεάτρου κακὰ ἀναλί-
σκοντες. ϗ ὁ μὲν ὅπου μέλι πῆς γνοὺς μύρμηξ, σοὶ δὲ Ⓐ δὲ ζηλωτὰς τες ϗ δακνόμενοι, ὅτι μὴ ἴ-
σα αὐτοῖς προσπέσοι, πολλοί· ὥστε ϗ τοῦτο πάλιν κολάζεσθαι, ἵ μὴ ποιοῦντας τὰ ποιη-
Ρω.α.λϛ. τά. Οὐ γὰρ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ ϗ ζηλοῦσι τοὺς προσπέσοι. ϗ γὰρ τὰ τῆς
προθυμίας

προθυμίας αὐτῶν ὁμοίως διέφθαρ). ὅθεν δῆλον, ὅτι κ γνώμης ἐστὶ σημεῖα δίκαια. Ταῦτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν λέγω, κ λέγων ἃ παύσομαι. αἰ μὲν γὰρ πίνες ἀκούσωσι, κέρδος· αἰ δέ μηδεὶς ὁ προσέχων ᾖ, τότε ἀκούσεσθε ταῦτα, ὅτε κέρδος οὐδὲν ὑμῖν, κ μέμψεσθε ἑαυτοῖς, κ τῆς αἰτίας ἡμᾶς καθαροί. Ἀλλὰ μὴ γένοιτο· ταύτην μόνον ἡμᾶς τὴν ἀπολογίαν ἔχειν, ἀλλὰ κ καύχημα ὑμᾶς γενέσθαι ἡμῶν προθύμως ἐπὶ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κοινῇ τὴν ἀγαθὴν ἀπολαύσωμεν, χαίροντες κ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ πρέπει ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

κζ

Ομιλ. πγ. ΤΑΥΤΑ ΕΙΠΩΝ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΞΗΛΘΕ ΣΥΝ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς κ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

ΠΡΕΙΤΤΟΝ ὁ θάνατος καὶ φόβον γέμων πολλοῦ· ἀλλ' οὐ πρὸς τοὺς τοῦ λόγου φιλοσοφίαν εἰδότας. ὁ μὲν γὰρ μηδὲν πρὸ τῆς μελλόντων σοφὸς βαπτισάμενος, ἀλλὰ βλάπτουσιν ἵνα καὶ τελευτήσῃ ζωῆς ὃ προσῆκεν, ἀναμένειν νομίζων, εἰκότως φείδεται καὶ δέδοικεν, ὡς εἰς ὃ μὴ εἰσῆλθεν ἀφορῶν. ἡμᾶς δὲ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι τὰ ἀόρατα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας αὐτοῦ μαθόντες, καὶ ἀποδημίαν τὸ παρὸν νομίζοντες, οὐκ ἂν εἰκότως δικαίοι γενέσθαι, ἀλλὰ κ χαίρειν κ εὐφραίνεσθαι, ὅτι τὸν βίον ἀφέντες, ἐφ' ἕτερον ἐρχόμεθα ἀμείνω πολλῷ κ λαμπρότερον κ τέλος οὐκ ἔχοντα. ἅπερ οὖν κ ὁ Χριστὸς διδάσκων ἔλεγεν· τὸ ἔργων, τὸ βία κ ἀνάγκη, ἀλλ' ἑκὼν ὅπου ὁ πόθος ἔρχεται. Ταῦτά, φησιν, ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθε πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς κ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2 Ἤδει δὲ κ ὁ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνῆλθεν ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Μέσων νυκτῶν ὁδοιπορῶν, καὶ ποταμὸν διαβαίνει, κ ἐπεὶ εἰς τὸν τῶν παραδότην γνώριμον τόπον ἐλθὼν, ἐκκόπτων τοὺς βουλομένους τὸν πόνον, κ ἀπαλλάττων ἀσφαλείας αὐτοῦ ἀπάσης, κ δίκαιος τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἐκὼν ὅτι ὁ παθητὸς ἔρχεται· ὅπερ ἱκανὸν αὐτοῦ μάλιστα παραμυθήσασθαι ἐκεῖ. κ γὰρ καθίσησιν ἑαυτὸν, ὥσπερ ἐν δεσμωτηρίῳ, ἐν τῷ κήπῳ. Ταῦτα ἐλάλησεν αὐτοῖς. τί λέγεις; ἐμοὶ τῷ πατρὶ διελέγετο, ἐμοὶ ηὔχετο. διὰ τί οὖν μὴ λέγεις, ὅτι παυσάμενος τῆς εὐχῆς ἦλθεν ἐκεῖ; ὅτι οὐκ εὐχὴ ἦν, ἀλλὰ λαλιὰ διὰ τοὺς μαθητὰς γινομένη. κ εἰσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν κῆπον. οὕτως αὐτοὺς τὸ δέος ἀπήλλαξεν, ὡς μὴ δυσπιτεῖναι λοιπὸν, ἀλλὰ κ εἰς τὸν κῆπον εἰσελθεῖν. πῶς οὖν ὁ Ἰούδας ἐκεῖ ἤρχετο; ἢ πόθεν μαθὼν ἐκεῖ ἦλθεν; ἐντεῦθεν δῆλον, ὅτι ταῦτα πολλὰ ἔξω διευκλέρευεν. ὁ γὰρ ἂν, εἶγε οἴκοι ἐμεῖνε, ὅτι τοῦ ἐρημον ὁ Ἰούδας ἦλθεν, ἀλλ' ὅτι τοῦ οἰκίου, ἐκεῖ προσδοκῶν αὐτὸν εὑρήσειν καθεύδοντα. ἵνα οὖν μὴ ἀκούσας, κῆπον, κρύπτεσθαι νομίσῃς, ἐπήγαγε, ὅτι ἤδει ὁ Ἰούδας τὸν τόπον· κ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ὅτι κ πολλάκις συνῆλθεν ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. κ γὰρ πολλάκις αὐτοῖς συνεγίνετο ἰδίᾳ, τοῦ ἀναγκαίων ἀπαλλάττων ἐμπόδιος, ἐν ὧν οὐθέμις ἑτέρους ἀκούσαι. ποιεῖ οὖν τοῦτο κ ἐν ὄρεσι κ ἐν κήποις μάλιστα, καθαρὸν θορύβων ζητῶν ἀεὶ χωρίον, ὥστε μὴ τοῦ ἀνοίαν ἐκκρούεσθαι τῆς ἀκροάσεως.

3 Ὁ οὖν Ἰούδας παραλαβὼν τὸν στρατὸν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ. Καίτοι πολλάκις καὶ ἄλλοτε ἔπεμψαν συλλαβεῖν αὐτὸν· ἀλλὰ οὐκ ἴσχυσαν. ὅθεν δῆλον, ὅτι κ τότε ἐκὼν ἑαυτὸν ἔδεδωκε. καὶ πῶς τοῦ στρατὸν ἔπεισαν; ἄνδρες ἦσαν τραπῶσαι, χειμῶν ποιῆσαι πολλὰ μεμυστηκότες.

4 Ιησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξῆλθε, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε; Τουτέστιν, οὐκ ἀπὸ τῆς προνοίας ἐκείνων ἔμαθεν αὐτὰ μαθεῖν, ἀλλ' ἀπαρέγχως ὡς πάντα εἰδὼς ταῦτα, οὕτω καὶ ἔλεγε καὶ ἐποίει. διὰ τί δὲ μὴ ὅπλων ἐπέρχονται μέλλοντες συλλαμβάνειν; ἐδεδοίκεσαν τὸν ἐπομβρίας· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀωρεὶ τῶν νυκτῶν ἐπέστησαν. καὶ ἐξῆθεν λέγει αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε; 5 Οἱ δὲ λέγουσιν, Ιησοῦν τὸν Ναζωραῖον. 5

Εἶδες δυνάμιν ἄμαχον, πῶς ἐν μέσῳ ὢν ἐπήρωσεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς; ὅτι γὰρ τὸ σκότος αἴτιον ἦν, ἐδήλωσεν ὁ εὐαγγελιστής, εἰπών, ὅτι καὶ λαμπάδας εἶχον. εἰ δὲ μὴ λαμπάδες ἦσαν, ἀπὸ τῆς φωνῆς γοῦν ἔδει γνωρίσαι· εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνοι ἠγνόουν, πῶς ὁ Ιούδας ἠγνόησεν, ὁ ζυγὸν αὐτῷ διυφασμένος; καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς εἱστήκει μετ' αὐτῶν, καὶ τοὐναντίον ἤδει πλέον, ἀλλὰ καὶ ἔπεσε μετ' αὐτῶν ὕπτιος. ἐποίησε δὲ τοῦτο ὁ Ιησοῦς, δηλῶν ὅτι οὐ μόνον συλλαβεῖν αὐτὸν οὐ δυνάμενοι, ἀλλ' οὐδὲ ἰδεῖν ὄντα, εἰ μὴ αὐτὸς ἐνεδίδου. 10

7 Πάλιν λέγει αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε; Ὧν τῆς ἀνοίας. Τὸ ῥῆμα αὐτὸ ἔβαλεν αὐτοὺς ὕπτιους, καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπέστρεψαν τοσαύτην μαθόντες δυνάμιν, ἀλλὰ πάλιν ὑπιτιθέντας τοῖς αὐτοῖς. ἐπεὶ οὖν τὰ αὐτὰ πάντα ἐπλήρωσε, τότε λοιπὸν ἑαυτὸν παραδίδωσι.

8 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι. Εἰ ζητεῖτε οὖν τὸν Ιούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτόν. Οσα δὲ ἀνεπαχθῆ τῷ εὐαγγελιστοῦ, πῶς οὐχ ὑβρίζει τὴν προδότην, ἀλλὰ δηλοῦται τὸ γεγονὸς, ἓν μόνον δεῖξαι σπουδάζων, ὅτι τὸ πᾶν τῆς αὐτοῦ συγχωρήσεως γέγονεν. Εἶτα ἵνα μή τις λέγῃ, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν εἰς τοῦτο ἤγαγε, ἑαυτὸν ἐγχειρίσας καὶ δῆλον καταστήσας αὐτοῖς, ὑπεδεδιέναι μὲν ἅπαντα ἅπερ ἐκεῖνοι ἔμελλον αὐτοὺς ἀνακρούσασθαι, ὑπομένοντα τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀπώλειαν εἶχον ἀπολογίαν, τότε ἑαυτὸν ἐνεχείρισε λέγων· Εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπαγέτω, μέχρι τῆς ἑκάστης ὥρας τὴν εἰς αὐτοὺς φιλανθρωπίαν ἐνδεικνύμενος. Εἰ γὰρ ἐμοῦ δεῖσθε, φησι, μηδὲν ὑμῖν ἔστω πρὸς τούτους κενόν. ἰδοὺ γὰρ ἐμαυτὸν παραδίδωμι.

9 Ινα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.

Απώλειαν δὲ ἐνταῦθα οὐ ταύτην φησὶ τὴν τοῦ θανάτου, ἀλλ' ἐκείνην τὴν αἰώνιον. ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς ἐπὶ τοῦ παρόντος αὐτὸ προλαβεῖν φαίνεται δι' αἰτίας, πῶς καὶ αὐτοὺς ἐσώθησαν μετ' αὐτοῦ καὶ κατέσχεν, καὶ μάλιστα τοῦ Πέτρου προξενήσαντος αὐτοῖς δι' ὧν εἰς τὸ δοῦλον ἐποίησε. Τίς οὖν αὐτοὺς κατεῖχεν; ἄλλος μὲν οὐδεὶς, ἢ ῥίψασα αὐτοὺς δυνάμις ὑπτίους. ὅπερ οὖν καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς δηλοῖ, ὅτι οὐ τῆς ἐκείνων γνώμης ἦν, ἀλλὰ τῆς τοῦ συλληφθέντος δυνάμεώς τε καὶ ἀποφάσεως, ἐπήγαγε· ἵνα ὁ λόγος πληρωθῇ ὃν εἶπεν, ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν. ὁ γοῦν Πέτρος θαρσήσας ταύτῃ τῇ φωνῇ καὶ τοῖς ἤδη γεγυμνωμένοις, ὁπλίζεται κατὰ τῶν ἐπελθόντων. Πῶς, φησιν, ὁ κελεύσας μὴ πήραν ἔχειν, μὴ δύο χιτῶνας, μάχαιραν ἔχει; ἐμοὶ δοκεῖ τοῦτο αὐτὸς δεδοικὼς προεσκευάσθαι πάλαι. Εἰ δὲ λέγεις, πῶς ὁ κελεύσας μὴ ῥαπίζειν, ἀνδροφόνος γίνεται; μάλιστα μὲν μὴ ἀμύνεσθαι παρεσκεύαζε· ἐνταῦθα δὲ οὐχ ἑαυτῷ ἤμυνεν, ἀλλὰ τῷ διδασκάλῳ. ἔπειτα δὲ οὐδὲ τέλειοί πως καὶ ἀπηρτισμένοι ἦσαν. σὺ δέ, εἰ βούλει Πέτρου φιλοσοφοῦντα ἰδεῖν, ὃν μὲν τοῦτο παραμαρτυρόμενον καὶ παρρησίᾳ φέροντα, καὶ μυρία πάσχοντα δεινὰ, καὶ οὐ προξενοῦντα. ὁ δὲ Ιησοῦς καὶ ἐνταῦθα θαυμαστουργεῖ, ὁμοῦ τε παιδεύων ὅτι οὐδὲν ποιοῦσι κακῶς βιαζόμενοι ἀρκεῖν, καὶ τὴν δυνάμιν ἐκκαλυπτόμενον τὴν ἑαυτοῦ. τούτῳ μὲν οὖν τὸ ὠτίον ἀπέδωκε, Πέτρῳ δὲ φησιν, ὅτι πάντες οἱ λαβόντες μαχαίραν ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται· ὥσπερ καὶ ὅτι τὸ νυμφεῖον ἐποίησε, διὰ παιδὸς τὸν οἶνον αὐτὸς χαλάσας· οὕτω καὶ ἐνταῦθα. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ δούλου παρεσήμηνεν ὁ εὐαγγελιστὴς, ὑπὲρ πολὺ μέγα τὸ γινόμενον ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὀπτικὸν μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντα, καὶ μικρὸν ὕστερον μέλλοντα ῥαπίζειν αὐτὸν, καὶ ὅτι τὸν ἐντεῦθεν μέλλοντα ἀναῤῥιπίζειν πόλεμον κατὰ τῶν μαθητῶν ἐπεκάθισε. διὰ τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα τέθεικεν ὁ εὐαγγελιστὴς,

λιστὴς,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λιςής, ὥςε τοῖς πότε ἀναγινώσκουσιν ἐζῆναι ζητῆσαι καὶ διεργάσασθαι, εἶτε οὕτως λέγετε τὰ γεγραμμένα. οὐχ ἁπλῶς ὁ καὶ ὁ δεξιὸν ὦτίον λέγει· ἀλλ', ἐμοὶ δοκεῖ, τὴν ὁρμὴν εἰπεῖν τοῦ ἀποστόλου θέλων, ὅτι σφόδρα ἐπ' αὐτὴν ὥρμησε τὴν κεφαλήν. ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἀπειλῆ μόνον αὐτὸν κατέχει, ἀλλὰ καὶ ἕτερα προσαμφιέζεται, λέγων·

ἴσ. ἕτερος

11 Τὸ ποτήριον, ὃ ἔδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό; Δείκνυσιν ὅτι οὐ τῆς ἐκείνων δυναμένους ὁ νομοθέτης, ἀλλὰ τῆς αὐτοῦ συγχωρήσεως· καὶ δηλοῖ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀντίθεός τις, ἀλλ' ὑπήκοος μένει θανάτῳ τῷ πατρί. 12 Τότε λοιπὸν συλλαμβάνεται ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἔδησεν αὐτόν, 13 Καὶ ἀπήγαγον πρὸς Ἄνναν. Διὰ τί πρὸς Ἄνναν; ὑπὸ τὴν ἡδονὴν ἐνεπόμπευον τοῖς νομοθέταις, ὡς δὴ θέαμα ἐποίουν. Ἦν δὲ οὗτος πενθερὸς τοῦ 10 Καϊάφα· 14 Ὁ δὲ Καϊάφας οὗτος ἦν ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν. Τί πάλιν ὑπέμνησεν ἡμᾶς τῆς προφητείας ὁ εὐαγγελιστής; δηλοῖ ὅλη ὑπὲρ σωτηρίας ταῦτα ἐγίνετο. καὶ τοσαύτη τῆς ἀληθείας ἡ ὑπερβολή, ὡς καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτὰ προαναφωνεῖν· ἵνα γὰρ μὴ δεσμοὶ ἀκούσας ὁ ἀκροατὴς θορυβῆται, ἀναμιμνήσκει τῆς προφητείας ἐκείνης, ὅτι ἡ σωτηρία τῇ οἰκουμένῃ ὁ θάνατος αὐτοῦ ἦν.

15 15 Ἠκολούθησε δὲ Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. Τίς ἐστιν ὁ ἄλλος μαθητής; αὐτὸς ὁ ταῦτα γράψας. καὶ τίνος ἕνεκεν ἑαυτὸν οὐ λέγει; ὅτε μὲν γὰρ ὅτι ὁ ξῆλος ἀνέπεσε τῷ Ἰησοῦ, εἰκότως ἑαυτὸν κρύπτει· νῦν δὲ τίνος ἕνεκεν τοῦτο ποιεῖ; τῆς αὐτῆς ἕνεκεν αἰτίας. ὃ γὰρ καὶ ἐνταῦθα μέγα κατόρθωμα δικαίως, ὅτι πολλῶν ἀποπηδησάντων αὐτὸς ἐπηκολούθει. διὰ τοῦτο κρύπτει ἑαυτόν, καὶ προσέθηκεν ἑαυτῷ τὸν Πέτρον. καὶ εἰκὸς ὁ ἰωάννης ἐθαυμάσθη ὅτι μὴ ναὶ νῶν, ἵνα μάθῃς, ὅτι ἀκριβέστερον διηγεῖται τῶν ἄλλων διὰ τὴν αὐλήν, ἀτε ἔνδον ὤν. καὶ ὅρα πῶς ταπεινοῖ τὸ ἴδιον ἐγκώμιον. ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ, πῶς, πολλῶν ἀναχωρησάντων, οὗτος καὶ ἐνδοτέρω τοῦ Σίμωνος εἰσῆλθε; λέγει, ὅτι καὶ τοῦ ἀρχιερέως γνώριμος ἦν· ὡς μηδένα θαυμάζειν ὅλως ἠκολούθησε, μηδὲ ὅτι ἀνδρείᾳ αὐτὸν ἀνακηρύττειν. τοῦτο δὲ θαῦμα ἐκεῖνο ἦν τοῦ Πέτρου, ὅτι οὕτω προδεὴς ὢν καὶ μέχρι τῆς αὐλῆς ἦλθε, πολλῶν ἀναχωρησάντων. τὸ μὲν οὖν ἐλθεῖν ἐκεῖ, πόθου· τὸ δὲ μὴ εἰσελθεῖν ἔνδον, ἀγωνίας καὶ φόβου. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ταῦτα ἀνέγραψεν ὁ εὐαγγελιστής, προδοποιῶν τὴν ἀπολογίαν τῆς ἀρνήσεως. καὶ γὰρ ὡς μέγα τι πρᾶγμα αὐτὸ φησιν, ὅτι γνώριμος ἦν τῷ ἀρχιερεῖ· ἀλλ' ὅπερ εἶπεν, ὅτι συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ μόνος, ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι ὑψηλῆς γνώμης ἦν τὸ πρᾶγμα, φησὶ καὶ τὸν αἴτιον. ὅτι δὲ καὶ ὁ Πέτρος εἰσῆλθεν δῆλον, εἴπερ ἐπετράπη, διὰ τοῦτο ἐξῆς ἐδήλωσεν. ὅπερ ἔνδοθεν ἐξῆλθε, καὶ τὴν θυρωρὸν ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰσαγαγεῖν, οὕτως εἰσῆλθεν ὁ Πέτρος. διὰ τί δὲ αὐτὸς αὐτὸν οὐκ εἰσήγαγε; τοῦ Χριστοῦ εἴχετο, καὶ ἐπηκολούθει. διὰ τοῦτο τὴν γυναῖκα ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν αὐτόν. τί οὖν ἡ γυνή;

πρ. ἐπέτρεψεν

17 Μὴ καὶ σὺ ἐκείνῳ μαθητῇ εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ὁ δὲ φησιν, οὐκ εἰμί.

Τί λέγεις, ὦ Πέτρε; οὐχὶ πρώην εἶπες, ὅτι, κἂν δέῃ με καὶ τὴν ψυχήν σου θεῖναι, θήσω; τί τοίνυν γέγονεν, ὅτι οὐδὲ θυρωροῦ φέρεις ἐρώτησιν; μὴ γὰρ τῶν καταχόντων εἷς; θυρωρὸς ὢν ἐντελὴς καὶ ἀπερρίμμενη, καὶ οὐδὲ ἡ ἐρώτησις θαρσεῖα. οὐ γὰρ εἶπε, τοῦ πλούσου καὶ τοῦ λυμεῶνος μαθητὴς εἶ, ἀλλά, τοῦ ἀνθρώπου τούτου ὅπερ ἐλεούσης μᾶλλον καὶ καταπαμπολμώσης ἦν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἴσχυεν ὁ Πέτρος. τὸ δέ,

πρ. καὶ σὺ

"μὴ καὶ σύ, διὰ τοῦτο εἴρηται, ὅπερ ὁ Ἰωάννης ἔνδον ἦν. οὕτω προσηλωμένος διελέγετο ἡ γυνὴ· ἀλλ' οὐδενὸς τούτων ἠνέσθη, οὐδὲ εἰς ὃ νοῦν ἔλαβεν, οὐδὲ ὅτε τὸ πρῶτον, οὐδὲ ὅτε τὸ δεύτερον, ἀλλ' οὐδὲ τὸ τρίτον, ἀλλ' ἕως ἂν ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ οὐδὲ τοῦτο αὐτὸν εἰς ἔννοιαν ἤγαγεν, ἕως ὅτε ἔβλεψεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς πικρόν. καὶ αὐτὸς μὲν εἰσῆκει θερμαινόμενος μετὰ τῶν τοῦ ἀρχιερέως δούλων· ὁ δὲ Χριστὸς ἔνδον κατεῖχετο δεδεμένος. ταῦτα δὲ λέγομεν, οὐ τοῦ Πέτρου κατηγορεῖν θέλοντες, ἀλλὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰρημένων τὴν ἀλήθειαν ὑπιδεικνύμενοι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

19 Ο οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τ̃ Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας. Ὢ τῆς πονηρίας. Συνεχῶς ἀκούων ἐν τῷ ἱερῷ δημηγορουμένου καὶ παῤῥησίᾳ διδάσκοντος, νυνὶ βούλεται μαθεῖν. ὅπερ γὰρ ἔγκλημα οὐδὲν εἶχον προσενεγκεῖν, περὶ τῶν μαθητῶν ἠρώτων· ἴσως, ποῦ εἰσι, καὶ τίνος ἕνεκεν αὐτοὺς συνέλεξε, καὶ τί βουλόμενος, καὶ ὅτι τίσι. τοῦτο δὲ ἔλεγεν, ὡσανεὶ τασιαστὴν καὶ νεωτεροποιὸν ἐλέγξαι θέλων, ὡς οὐδενὸς ἑτέρου προσέχοντος αὐτῷ, ἀλλ' ἢ μόνων ἐκείνων, ὡς ἐργαστηρίου τινὸς ὄντος πονηροῦ. Τί οὖν ὁ Ἰησοῦς; τοῦτο φησὶν ἕπτων, φησίν·

20 Ἐγὼ παῤῥησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ, Οὐχὶ τοῖς μαθηταῖς ἰδίᾳ· Ἐγὼ παῤῥησίᾳ ἐδίδαξα ἐν τῷ ἱερῷ. Τί οὖν; οὐδὲν ἐλάλησεν ἐν τῇ κρυφῇ; ἐλάλησε μέν, ἀλλ' οὐχ, ὡς ὅτοι τόμιζον, δεδοικὼς καὶ συσάσεις ποιούμενος, ἀλλ' εἶπου τῆς τῶν πολλῶν ἀκροάσεως αἰώτερα τὰ λεγόμενα ἐῶ. 21 Τί με ἐπερωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοόᾳς. Οὐκ αὐθαδιαζομένου ὅτι τὰ ῥήματα, ἀλλὰ παῤῥοιῶτος τῇ τῶν Ἑβραίων ἀληθείᾳ. ὅπερ οὖν ἀρχόμενος ἔλεγε· ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής, τοῦτο δὲ νῦν αἰνίττεται, ἐκ περιουσίας βουλόμενος ἀξιόπιστον καταστῆσαι τὴν μαρτυρίαν. ὅπερ γὰρ τῶν μαθητῶν ἐμνημόνευσε, τί φησιν; ἐμὲ περὶ τῶν ἐμῶν ἐρωτᾷς· ἐρώτησον τοὺς ἐλθόντας, τοὺς ὑποδούλους, τοὺς διώκοντας· ὅτοι λελέπωσαν. αὕτη γὰρ ὅτι τῆς ἀληθείας δυναμφισβήτητος ἡ ἀπόδειξις, ὅταν τοὺς ἐχθροὺς ὧν ἐστὶν ἐκεῖνος λέγει καλὴν μαρτυρᾶς. Τί οὖν ὁ ἀρχιερεύς; δέον ὅτω ποιήσασθαι τὴν ἐξέτασιν, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖνος.

22 Εἷς δὲ τῶν παρεστηκότων ὑπηρετῶν ἔδωκεν αὐτῷ ῥάπισμα λέγων τάδε εἰπόντι.

Τί τότε γένοιτ' ἂν ἀναμφίβολον; φρίξον θεατά, ἔκστηθι γῆ τῇ τῶν δεσπότου μακροθυμίᾳ καὶ τῇ τῶν ἀλόγων ἀγωμοσυνίᾳ. καίτοι τί ποτε ἐῶ ὃ λεχθέν; ἀ γὰρ ὡς συκοφάντης εἰπεῖν ἔλεγε, τί με ἐρωτᾷς; ἀλλὰ πᾶσαν συκοφαντίαν βουλόμενος ἀγωμοσυνίᾳ καθεῖσιν. ἐπὶ τούτοις ῥαπίζεις, πρόσωπα σεσαγμένα καὶ ἀφανισμένα καὶ μετακινηθέντα δυναμένου, τούτων μὲν οὐδὲν ποιεῖ· φέρεται δὲ ῥήματα πᾶσαν δυναμένα θηριωδίαν συλλαβεῖν. 23 Καί φησιν, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· Τουτέστιν, εἰ μωρὰ ἔχεις ὑπολαβεῖν τῶν εἰρημένων, ἀπόδειξον· εἰ δὲ οὐκ ἔχεις, τί με τύπτεις; ὁρᾷς τὸ δικαστήριον θορύβου γέμον καὶ ταραχῆς καὶ θυμοῦ καὶ συγχύσεως; ἠρώτησεν ὁ ἀρχιερεὺς ὑπερφυῶς καὶ δολερῶς· ἀπεκρίνατο ὁ Χριστὸς ἐξ οἰκείας, καὶ ὡς ἐξεῶ. Τί τοίνυν τὸ ἀκόλουθον ἐῶ; διελέγξαι, ἢ ἀποδέξασθαι τὸ εἰρημένον. ἀλλ' ἀγνοῶ· ἀλλ' ὁ δοῦλος αὐτὸν ῥαπίζει. ὅπως οὐχὶ δικαστήριον, ἀλλὰ σύσασις καὶ τυφλαὶ καὶ ἀνόμβατα. Εἶτα μηδὲ ὅπως εὑρίσκοντές τι πλέον,

24 Πέμπουσιν αὐτὸν δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν. 25 Ἦν δὲ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Βαβαί, πόσῳ κάρῳ κατείχετο ὁ θερμὸς καὶ μεμηνὼς ἀπαγόμενου τοῦ Ἰησοῦ; ὥστε μηδὲ τοσαῦτα δεδιὼς κινδύνου λοιπὸν, ἀλλ' ἔτι θερμαίνεται), ἵνα μάθῃς ὅση τῆς φύσεως ἡ ἀσθένεια, ὅταν Θεὸς ἐγκαταλίπῃ· καὶ ἐρωτηθεὶς πάλιν ἀρνῆται,

26 Εἶτα λέγει ὁ συγγενὴς τοῦ δούλου οὗ ἀπέκοψεν ὁ Πέτρος τὸ ὠτίον, Ἀλγῶν ὅτι ὧν γεγυμνασμένος· Οὐκ ἐγώσε εἶδόν σε ἐν τῷ κήπῳ; Καὶ οὐδὲ ὁ κῆπος αὐτὸν εἰς μνήμην τῶν γεγυμνασμένων ἤγαγεν, οὐδὲ ἡ πολλὴ φιλοστοργία, ἣν ἐκεῖνος ἐπεδείξατο ἐκείνων, ἀλλὰ πρόσωπα ταῦτα ἀπὸ τῆς ἀγωνίας ἐξέβαλε. Τί δήποτε δὲ οἱ εὐαγγελισταὶ ὁμοφώνως περὶ αὐτοῦ ἀνέγραψαν; ἀχὶ τ̃ μαθητ̃ κατηγορῆσαι, ἀλλ' ἡμᾶς παιδεῦσαι βουλόμενοι, πόσον κακὸν τὸ μὴ Θεῷ τὸ πρῶτον ὑπεξέπειν, ἀλλ' ἑαυτῷ θαῤῥεῖν. σὺ δὲ θαύμασον τ̃ διδασκαλίαν τοῦ ἀνδρείαν, ὅτι τὸν κατεχόμενον καὶ δεδεμένον πολλῶν ἐποίησε μαθητ̃ περιόντα, δίχα τ̃ βλέμματος αὐτοῦ κείμενον ἀνίσας, καὶ εἰς δάκρυα καθέλκων. ἄγουσιν οὖν αὐτὸν πρὸς Πιλάτον ἀπὸ τοῦ Καϊάφα. ἐγένετο δὲ τοῦτο, ἵνα τῶν δικαστῶν τὸ πλῆθος καὶ ἀκόντων αὐτῶν ὑπιδείξῃ τὸ βεβασανισμένον τῆς ἀληθείας. ἐῶ δὲ περαίνειν. πρὶν ἢ μὲ

ἀλέχθοσα

ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς Καϊάφου ἀγ.) · περὶ τρὶς Πιλάτου · δι' ὧν δείκνυ) ὁ εὐαγγελιστὴς, ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς νυκτὸς ἀπῆν ὁ Καϊάφας ἐρωτώμενος, οὐδὲν ἔξηλέγχετο · διὸ δὲ πρὸς τὸν Πιλάτου. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν τοῖς ἄλλοις ἀφεὶς διηγήσασθαι, αὐτὸς τὰ ἑξῆς λέγει. καὶ σκόπει τὴν Ἰουδαίων τὸ καταπέλαστον. Ⓦ ἀθῷον συλλαβόντες, καὶ ὅπλα βα-
5 σάσαντες, εἰς τὸ τρικαιτώριον οὐκ εἰσέρχον), ἵνα μὴ μιανθῶσι. καίτοι ποῖος μολυσμὸς, εἰπέ μοι, ὅπου ἔνεστι δικαστήριον, ἔνθα δίκαι Ⓐ ἀδικουμένων διδόασιν; Ⓐ ἀποδεκατοῦντες τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον, φονεύοντες δὲ ἀδίκως οὐκ ἐνόμιζον μιαίνεσθαι · δικαστηρίῳ δὲ καὶ θαλάττῃ μιαίνειν ἑαυτοὺς ἠγνόουν. τίνος ἕνεκεν αὐτὸν οὐκ ἀνῆλον, ἀλλ' ὑπὸ Ⓦ Πιλάτου ἤγαγον; μάλιστα μὲν τὸ πολὺ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν καὶ τῆς ἐξουσίας" ἵστατο μηδὲν λοιπὸν, ἵστατο καὶ Ρωμαίους τῶν τρόπων κειμένων. καὶ ἄλλως ἦ, ἐδεδοίκεισαν μὴ δίκαιον ὑστερον" δῶσειν κατηγορηθέντες πρὸς αὐτόν. τί δέ ἐστιν, ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα; καὶ μάλιστα αὐτὸς ἐν ἐμοὶ πεποιηκὼς τὴν μιᾷ τῶν ἀζύμων. ~~ἐπειδὴ τὸ~~ πάσχα τὴν ἑορτὴν πᾶσαν λέγει. ~~ἢ ὅτι πότε ἐποίουν τὸ πάσχα, αὐτὸς ἦν τρόπος μόνος αὐτὸ προδοῦναι, πρὶν τὴν σφαγὴν τῆς προσκυνήσεως καὶ τὸ παλαιὸν ἔληγε τὸ πάσχα.~~ ἀλλὰ ὅπλα βαστάσαντες, ὅπερ οὐκ ἐξῆν, καὶ αἷμα ἐκχέοντες, ἵνα τὸ τόπου ἀκηλιδόλητον ὦσι, καὶ δίκαιοι τρὸς ἑαυτοὺς Ⓦ Πιλάτου.

29 Καὶ ἐξελθὼν, φησὶ · ἵνα κατηγορίαν ἔχητε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;

Ὁρᾷς ἀπηλλαγμένον τῆς φιλαρχίας" αὐτὸν δὲ βασιλείας; ἰδοὺ γὰρ αὐτὸν δεδεμένον καὶ ἵνα τοσούτων ἠδίκουν, οὐκ ἐνόμισεν ἔλεγχον ἔχειν ἀναμφισβήτητον κατηγορίας · ἀλλ' ἐρωτᾷ, ἄτοπον εἰ) λέγων τὴν μὲν κρίσιν αὐτοῖς ἀρπάσαι, τὴν δὲ κόλασιν χωρὶς κρίσεως ὑπο-
20 τρέναι ἐκείνῳ. τί οὖν ἐκεῖνοι;

30 Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. Ὦ τῆς ἀνοίας. Τί γὰρ οὐ λέγετε τὴν κακοποιΐαν, ἀλλὰ συσκιάζετε; ἵνα οὐκ ἐλέγχητε τὸ κακὸν; ὁρᾷς πάντα χαλεπὰ τοῦ Πιλάτου ὑποπτεύοντος τὴν ἐξ ἀνοίας κατηγορίαν, καὶ οὐδὲν δυναμένους εἰπεῖν; Λυπεῖ" ἐκεῖνος ἠρώτησε περὶ τῆς διδασκαλίας, καὶ ἀκούσας ἔπεμψε πρὸς Καϊάφαν · ὁ δὲ αὐτὸς ἐρωτήσας
25 πάλιν, καὶ μηδὲν εὑρὼν, ἀπέστειλεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. ὁ Πιλάτος λέγει, ἵνα κατηγορίαν φέρετε κατ' αὐτοῦ; καὶ οὐδὲ οὐδαμοῦ ἔχοισί τι εἰπεῖν, ἀλλὰ σχασμοῖς τισι χέχρηνται πάλιν. ἐντεῦθεν αὐτὸς ἀπορήσας φησί· 31 Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ Ⓦ νόμον ὑμῶν κρίνατε [αὐτόν.] εἶπον οὖν ἐκεῖνοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.

32 Τοῦτο δὲ ἔλεγεν, ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, οὗ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ
30 ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Καὶ πῶς τοῦτο ἐδήλου, οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα; ἢ τοῦτό φησιν ὁ εὐαγγελιστὴς, ὅτι οὐχ ὑπὸ αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ἔμελλεν ἀναιρεῖσθαι· ἢ ὅτι σταυρώσαι αὐτοὺς οὐκ ἔξεστιν. Εἰ δὲ λέγοισιν, οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν οὐδένα, καὶ Ⓦ κτεῖναι ἐκεῖνόν φασιν. ἐπεὶ ὅτι γε δυνήσεται, καὶ ἀλλαχοῦ δηλοῖ δυνήσεται, δείκνυσιν ὁ Στέφανος λιθαζόμενος· ἀλλὰ σταυρῶσαι αὐτὸν ἐπεθύμουν, ἵνα καὶ Ⓦ ὅπου τῆς τελευτῆς σκῶμμα διώσωσιν. ὁ δὲ
35 Πιλάτος ἀπαλλαγῆναι ἐπιθείας βουλόμενος, εἰς κρίσιν μὲν οὐκ ἀφίησι μακράν·

33 Εἰσελθὼν δὲ ἐρωτᾷ τὸν Ἰησοῦν, καὶ φησι, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

34 Ὁ δὲ εἶπεν· ἀπὸ σαυτοῦ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι τοῦτο εἶπον; Τίνος ἕνεκεν τοῦτο ἐρωτᾷ ὁ Χριστός; τὴν πονηρὰν τῶν Ἰουδαίων ἐκκαλύπτων γνώμην θέλων. ἠκηκόει μὲν οὖν παρὰ πολλῶν τοῦτο ὁ Πιλάτος. ὅπου δὲ οὐδὲν ἔφερον εἰπεῖν ἐκεῖνοι, καὶ τὸ μὴ πολλὴν γί-
40 νεσθαι τὴν ζέεσιν, ὅπερ ἀεὶ συνεφέρετο, τοῦτο εἰς μέσον ἀγαγεῖν βάλεται. ὅπου δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅπι κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνετε αὐτὸν, δεῖξαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ἔστιν Ἰουδαϊκὸν τὸ ἀμάρτημα, λέγουσιν· ὅτι οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν. οὐ γὰρ δὴ κατὰ Ⓦ νόμον Ⓦ ἡμέτερον ἤμαρτεν, ἀλλὰ καινόν ἐστι τὸ ἔγκλημα. τοῦτο οὖν ζωπυρῶν ὁ Πιλάτος, ὡς μέλλων κινδυνεύειν, λέγει· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; οὐ πάνυ ἀγνοῶν ὁ Χριστὸς ἐρωτᾷ, ἀλλὰ καὶ κατηγορηθῆναι τοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σὺ Ιουδαίων βασιλεύς, φησιν, ἄλλοι σοι εἶπαν; ὅπερ οὖν ἐμφαίνων ὁ Πιλάτος ἔλεγε,

35 Μήτι ἐγὼ Ιουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος σου καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἐνταῦθα βασιλεύσας ἑαυτὸν ἀπαλλάξαι. εἶτα ὅπως εἶπε, σὺ εἶ ὁ βασιλεύς; ἐλέγχων αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, φησὶ, τοῦτο γὰρ ἤκουσας παρὰ τῶν Ιουδαίων. ἵνος ἕνεκεν οὐκ ἀκριβῶς ποιῇ τὴν ἐξέτασιν; εἶπον, ὅτι κακοποιός εἰμι· ἐρώτησον, τί κακὸν ἐποίησα. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ ποιῆς, ἁπλῶς δὲ αἰτίας ζωπηθείς. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπὸ σαυτοῦ τοῦτο λέγεις, ἢ ἕτεροί σοι εἶπαν περὶ ἐμοῦ; εἶπα σαφῶς, ὅτι μὲν οὐκ ἤκουσε, πρόσχημα δὲ οὐκ ἔχει λέγειν, ἁπλῶς δὲ ἔπεται τῇ δήμῳ, παρέδωκά σε ἐμοί, λέγων· δεῖ οὖν σε ἐρωτῆσαι τί ἐποίησας. τί οὖν ὁ Χριστός;

36 Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Ἀναγκαίως Πιλάτου δὲ σφόδρα οὐδὲν πονηροῦ, οὐδὲ κατ' ἐκείνους, ἃ βούλεται δεῖξαι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνθρωπος ψιλός, ἀλλὰ Θεός, καὶ Θεοῦ υἱός. Ἵνα τί φησιν; Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, ὑπηρέται ἐμοὶ ἠγωνίσαντο ἄν, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ιουδαίοις. Ὅπερ ἐδεδοίκει πάντως ὁ Πιλάτος, διέλυστε, τὴν τῆς τυραννίδος ὑποψίαν. Εἶτα οὐκ ἔστι· καὶ τοῦ κόσμου τούτου ἡ βασιλεία αὐτοῦ; πάνυ μὲν οὖν. πῶς οὖν φησιν, οὐκ ἔστιν; οὐχ ὅτι οὐ κρατεῖ καὶ ἐνταῦθα, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄνωθεν ἔχει τὸν ἀρχηγόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπινη, ἀλλὰ πολλῷ μείζων ταύτης καὶ λαμπροτέρα. Εἰ οὖν μείζων, πῶς ὑπὸ ταύτης ἑάλω; ἐκών, καὶ ἑαυτὸν παραδούς. ἀλλ' οὐκ ἀποκαλύπτει τοῦτο, ἀλλα τί φησιν; Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν, ὑπηρέται ἐμοὶ ἠγωνίσαντο ἄν, ἵνα μὴ παραδοθῶ. δείκνυσιν ἐνταῦθα τῆς βασιλείας τῆς πρὸς ἡμᾶς τὸ ἀσθενές, ὅτι ἐν τοῖς ὑπηρέταις ἔχει τὸν ἰσχύν· ἡ δὲ ἄνω, αὐτάρκης ἐστὶν ἑαυτῇ, μηδενὸς δεομένη. οὐκοῦν ἐν αἱρετικοῖς λαβόντες ἀφορμὰς, ἀλλότριον αὐτὸν εἶναι φασι τοῦ δημιουργοῦ. τί οὖν, ὅταν λέγῃ, Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε; τί δέ, ὅταν λέγῃ, οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου; ὅταν τε τὸν βασιλείαν αὐτοῦ τῆς οὐσίας καὶ τῆς ὑποστάσεως, ἀλλὰ δεικνύς, ὅσον ἐφίκου, οὐκ ὄντων ἀνθρωπίνων οὐδὲ ὑποκειμένων. τί οὖν ὁ Πιλάτος; 37 Οὐκοῦν βασιλεύς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι. Εἰ τοίνυν βασιλεύς γεγένηται, καὶ τὰ ἄλλα πάντα γεγένηται, καὶ οὐδὲν παρελήλυθεν ἔχει. ὥστε ὅταν ἀκούσῃς, ὅτι καθὼς ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν, μηδὲν ἄλλο, ἢ τὸν γέννησιν νόμιζε· καὶ ὅτι τῶν ἄλλων ὁμοίως. Καὶ διὰ τοῦτο ἦλθον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· Τουτέστιν, ἵνα τοῦτο αὐτοῖς εἴπω καὶ διδάξω καὶ πείσω πάντας.

ΗΘΙΚΟΝ Σὺ δὲ ταῦτα ἀκούων, ὦ ἄνθρωπε, καὶ ὁρῶν παντοίως σε διασυρόμενον καὶ ὑβριζόμενον, μηδέν ἐστι τὰ πρόσκαιρα παράγματα νόμιζε. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, εἰ ὁ μὲν Χριστὸς τοσαῦτα ὑπὲρ ἐμοῦ ἔπαθε διὰ σέ· σὺ δὲ οὐδὲ ῥήματα πολλάκις φέρεις; ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐμπτύεται, σὺ δὲ καλλωπίζῃ ἱματίοις καὶ δακτυλίοις; κἂν μὴ τῆς παρὰ πάντων εὐφημίας τύχῃς, ἀβίωτον εἶναι νομίζεις βίον. καὶ οὐκ ἐμὲ μόνον ὀνειδίζεται, σκώμματα φέρει, πλαγὰς καταπλάστους καὶ τῆς σιαγόνος· σὺ δὲ πάντα χορὸν ἁμᾶσθαι βούλει, καὶ ἃ φέρεις ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ; οὐκ ἀκούεις Παύλου λέγοντος· Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ; ὅταν οὖν σέ τις κωμῳδήσῃ, μνήσθητι σου τοῦ δεσπότου, ὅτι μετὰ χλεύης αὐτὸν παρεσκεύασαν, καὶ διὰ ῥαπισμοῦ αὐτὸν διέσυρον, καὶ ἐμπτυσμοῦ αὐτὸν ἐπεδείκνυντο· αὐτὸς δὲ ἃ μόνον οὐκ ἠμύνατο, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐναντίοις ἠμείφατο, φαρμάκου καὶ ὑποφείας. τοῦτον δὴ καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν. ὅταν γὰρ δυνησόμεθα καὶ ὕβρεως ἀπαλλαγῆναι πάσης. ὁ γὰρ ὑβρίζων, ἀλλ' ὁ μικροψυχῶν καὶ ἀλγῶν ταῖς ὕβρεσιν, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ καταισχυνόμενος καὶ ὕβρεις καὶ δάκνων ποιῶν. ἂν γὰρ μὴ ἀλγήσῃς, οὐχ ὑβρίσθης. ὅταν γὰρ παρὰ σοῦ ποιοῦνται, ἀλλὰ παρὰ σοῦ πάσχονται καὶ ὃ τι καὶ δεινὰ πάσχειν. τί γὰρ ὅλως ἀλγεῖς; εἰ μὲν ἀδίκως ὑβρίστο, ταύτῃ μᾶλλον ἀναισθησίαν ἔχειν, ἀλλ' ἐκεῖνον ἐλεεῖν· εἰ δὲ δικαίως, πολλῷ μᾶλλον ἡσυχάζειν χρή. ὥσπερ

γὰρ

γὰρ εἰ πένητα ὄντα πλούσιον ἐποιεῖτέ τις, οὐδὲν ὑπὸς σὲ τὸν εἰρηνικὸν ὁ ἔπαινος, ἀλλὰ χλευασία μᾶλλον τὸ ἐγκώμιον· ὅπως δὲ ὑβρίζων τὰ μὴ ὄντα εἶπη, οὐδὲν ἐποίς σε πάλιν ὁ ὀνειδος. εἰ δ' ὅπλαμβάνεται ὁ Σωκράτης τῶν εἰρηνικῶν, μὴ ἀλγήσης τοῖς ῥήμασιν, ἀλλὰ διόρθωσον τοὺς τρόπους. καὶ ταῦτα λέγω ὅτι τῶν ἀληθῶς ὑβρεων. ἐπεὶ δὲ πενίαν ὠνείδιζη καὶ δυσχέρειαν, κατέλασον πάλιν. ὁ γὰρ ὀνειδος ταῦτα τὸν ἀκούοντος, ἀλλὰ τὸν λέγοντος, ἅτε οὐκ εἰδότος φιλοσοφεῖν. ἀλλ' ὅταν ὅτι πολλῶν ταῦτα λέγηται, φησιν, ἀγνοοιῶτων τὴν ἀλήθειαν, ἀφόρητον ἔχει τὸ ἔλεγχος. τοῦτο μὲν μάλιστα ὅτι φορητόν, ὅταν σοι θέλῃ παρὴ μάρτύρων ἐπαινέται, ἀποδεχομένων, σκωπτόντων ἐκεῖνον, κωμῳδούντων. ὁ γὰρ ὁ ἀμυνόμενος, ἂν ὁ μηδὲν εἰπών, οὕτω ἦν μαστὸς τοῖς νοῦν ἔχουσιν. αὖ δὲ μηδεὶς ἢ νοῦν ἔχων τῶν πρόσθεν, ταύτῃ μάλιστα αὐτὸν κατέλασον, καὶ ἐπιτύφησον τῷ θεάτρῳ τοῦ θεάτου. οὐκ ἔστε γὰρ πάντες ἐπαινέσονται καὶ προτήσονται καὶ ἀποδέξονται. ἔρχεται δὲ εἰς ἄγελος αὐτὴ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης. καὶ τί λέγω οὗτος ἄγελος, ὁπότε αὐτὸς σε ὁ δεσπότης ἀνακηρύξη; τούτοις τοῖς λογισμοῖς γυμνάζωμεν ἑαυτούς. καὶ γὰρ ἔστιν ἐλάττωμα ὑβριστέντα σιγῆσαι, ἀλλὰ τοὐναντίον ὑβριστέντα ἀμύνασθαι. εἰ γὰρ ἐλάττωμα ἦν τὸ φέρειν σιγῇ τὰ λεχθέντα, οὐκ ἂν εἶπεν ὑβριστέντα ἀμύνασθαι. εἰ γὰρ ἐλάττωμα ἦν τὸ φέρειν σιγῇ τὰ λεχθέντα, οὐκ ἂν εἶπεν ὁ Χριστός· Ἐάν τίς σε ῥαπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. Ματθ. ε. λθ.

σ. ἀνακηρύ-ξει;

σ. χρηστ.

ὅτω τὰ μὴ ὄντα λέγῃ, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν ἐλεεῖσθαι, ὅτι τὴν τῶν "κατηγορούντων ὕβριν πάσχει" κόλασιν καὶ τιμωρείαν, οὐδὲ γραφὰς ἀναγινώσκειν νόμος ἄξιος. Τῷ γὰρ ἁμαρτωλῷ φησιν ὁ Θεός, ἵνατί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου; καθήκουσα τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις. αὖ δὲ τὰ ὄντα εἶπη, καὶ ὅπως ἐλεεῖνός. ἐπεὶ καὶ ὁ Φαρισαῖος τὰ ὄντα ἔλεγεν· ἀλλὰ καὶ οὗτος, τὸν μὴ ἀκούοντα ἔβλαψεν οὐδέν, ἀλλὰ καὶ ὠφέλησεν· ἑαυτὸν δὲ ἀπεστέρησε μυρίων ἀγαθῶν, ναυάγιον ἀπὸ τῆς κατηγορίας ἑαυτοῦ μείνας ταύτης. ὥστε ἀμφοτέρωθεν ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀδικούμενος, ὁ σύ. σὺ δέ, ἂν μὴ φῇς; διπλᾶ κερδανεῖς· τό τε ὀργίλεον τοῦ Θεοῦ τῇ σιγῇ, καὶ τὸ μετεωρίζειν μειζόνως, καὶ ἀφορμὴν λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρηνικῶν διορθοῦσθαι τὰ πεπλημμένα, καὶ τὸ τῆς δόξης τῆς ἀνθρωπίνης ὑπερορᾶν. καὶ γὰρ συνέβη ἡμῖν τὸ ἄλγος ἐγένετο, ὅτι πολλοὶ τῶν τῶν ἀνθρωπίνων ὑπόνοιαν κεκτήνασιν. ὅπως ἐὰν θελήσωμεν φιλοσοφεῖν, εἰσόμεθα καλῶς ὅτι οὐδὲν τὰ ἀνθρώπινα. μάθωμεν τοίνυν, καὶ τὰ ἐλαττώματα ἑαυτῶν ἀναλογισάμενοι, δείξωμεν τῷ χρόνῳ τὴν τούτων διόρθωσιν, καὶ τῷ μὴ πρόσθεν μισεῖ τοῦτο, τῷ δὲ ὅπου τὸ ἔτερον, καὶ τῷ μετ' ἐκεῖνον ἄλλο πάλιν οἰκοδομῶμεν ἑαυτοὺς κατορθοῦν. καὶ ὅπως, καθάπερ βαθμοῖς τισιν ἀναβαίνοντες, φθάσωμεν τοῦ θρόνου διὰ τῆς κλίμακος τοῦ Ἰακώβ. καὶ γὰρ ἡ κλίμαξ ἐκείνη καὶ τοῦτό μοι δοκεῖ τῆς ὄψεως ἐκείνης αἰνίττεσθαι δοκῆ, τὴν μικρὸν διὰ τῆς ἀρετῆς ἀνάβασιν, δι' ἧς ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβῶμεν ἐνι, καὶ βαθμοῖς αἰθηροῖς χρωμένους, ἀλλ' ὑπόδοτε ὕπνων καὶ διορθώσει. ὑπολαβόντα τοίνυν τῆς ἀποδημίας ταύτης καὶ τῆς ἀναβάσεως, ἵνα ὑπευχόντες τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ ἐκ πόντων ἀπολαυσώμεθα ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

χ. χρωμένους.

Ομιλ. πδ. 37 ΕΓΩ ΕΙΣ ΤΟΥΤΟ ΓΕΓΕΝΝΗΜΑΙ, ΚΑΙ ΕΙΣ

τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

Θαυμαστὸν

Ο Αυμασὸν ἡ μακροθυμία, ἢ ὥσπερ ἐν βύσσῳ λιμνύει καθίησι τὴν ψυχὴν, κυμάτων ἀπαλλάττουσα ἐκ πνευμάτων πονηρῶν. ἢ ταύτην πρωταχοῦ μὲν ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ἐπαίδευσεν· μάλιστα γοῦν νῦν χρινόμενος ἢ ἀγόμενος καὶ ἀδικαζόμενος. ἐκ γὰρ τοῦ τὸν Ἄνναν ἀπενεχθεὶς, μὴ πολλῆς ἀπεκρίνατο τῆς ἐπιτηδείας, καὶ τοῦ Ⓦ ῥαπίσαντα ὑπηρέτην εἶπε· τί πρὸς τὸν ἀρχιερέα δυνάμενα τοῦτον· κἀκεῖθεν τοῦ Καϊάφα, εἶτα τοῦ τὸν Πιλάτον ἐλθὼν, ἢ ὁλόκληρον διαπρήσας νύκτα ἐν τούτοις, δι' ἀπόντων τὴν αὐτοῦ ῥᾳδιότητα ἐπιδεικνύμενος· καὶ λεγόντων, ὅτι κακοποιός ἐστι, καὶ ἐλέγχει μὴ δυναμένων, εἰσήκει σιγῶν· ὅτε ἠρωτήθη τοῦ τῆς βασιλείας, τότε ἐφθέγξατο τοῦς τὸν Πιλάτον, παιδεύων αὐτὸν καὶ ἀνάγων τοῦς ὑψηλότερα. Ἀλλὰ τί δήποτε ὁ Πιλάτος οὐκ ἐπ' αὐτῷ ποιεῖται τὴν ἀξέτασιν, ἀλλ' ἰδίᾳ εἰς τὸ πραιτώριον εἰσελθών; μεγάλην πνὰ εἶχεν ἀπόνοιαν τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐβούλετο μὴ θορυβούμενος Ἰουδαίων πρῶτα ἀκριβῶς μαθεῖν. εἶτα δηθεν εἶπε, τί ἐποίησας; τοῦ μὲν τοῦτο οὐδὲν ἀπεκρίνατο· τοῦ δὲ μάλιστα ὁ Πιλάτος ἀκούσας ἐπόδει, τῆς βασιλείας τῆς αὐτοῦ, τοῦ ταύτης ἀποκρίνεται λέγων· ἡ βασιλεία μου οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· τουτέστι, βασιλεύς μού εἰμι, ἀλλ' οὐ τοιοῦτος, οἵ σὺ ὑποπτεύεις, ἀλλὰ πολλῷ λαμπροτέρας, καὶ δι' αὐτῶν ἢ δι' ὧν ἐξῆς, ὅτι οὐδὲν εἴργασαι αὐτὸν δεινόν," ἀποφαίνων. ὁ γὰρ εἰπὼν, εἰς τοῦτο γεγένημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἦλθον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ, δείκνυσιν οὐδὲν εἰργασμένον αὐτὸν δεινόν. εἶτα εἰπὼν, πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς, ὑπεσπάτησε δι' αὐτῶν καὶ πείθει γνέσθαι τῶν λεγομένων ἀκροατήν. εἰ γάρ ἐστι, φησὶν, ἀληθὴς, ἢ ταῦτα ποιεῖ, πρώτως ἀκούσεταί μου. οὕτω γοῦν ἢ αὐτὸν εἶλε τοῖς βραχέσι ῥήμασιν, ὡς εἰπεῖν·

38 Τί ἐστιν ἀλήθεια; Ἀλλὰ τοῦς μὲν κατεπείγον ἴσατε. Σωσθῆναι γάρ, ὅπερ τοῦτο μὲν ἐδεῖτο χαρᾶς ὃ ἐρώτημα· θέλει γὰρ αὐτὸν ἁρπάσαι τῆς ὁρμῆς τῶν Ἰουδαίων. εἰδὲ ἐξῆλθε, ἢ τί φησιν; Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. Καὶ σκόπει πῶς Σωτῆρος. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι, δηθεν ἥμαρτε καὶ ἄξιος ἐστι θανάτου, ζημιώσασθε αὐτὸν τῇ ἑορτῇ· ἀλλὰ τοσοῦτον αὐτὸν ἀπαλλάξας αἰτίας ἁπάσης, τότε οὐ τοσούτου ἀξιοῖ, εἰ μὴ βούλοιντο ὡς ἀθῷον ἀφιέναι, κἂν ὡς ἐπιβούλιον ὃν χαρᾷ ζημιώσασθαι. εἰδὲ ἐπήγαγε·

39 Ἐστι συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· Εἶτα συντεμνικῶς, Βούλεσθε οὖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐκραύγασαν οὖν πάντες· 40 Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ Ⓦ Βαραββᾶν. Ὢ τῆς μανιώδους γνώμης· οὐκ ἐμοὶ ὁμοίους αὐτοῦσι, καὶ οὐκ ἐπιθύμους ἀφιᾶσι· Ⓦ ἢ ἀνύθιον κλάσαι κελεύουσιν. οὐδὲ γὰρ ἀνδρὶς αἴνωσεν ὁ νόμος. σὺ δὲ δι' ἁπάντων σκόπει τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ δεσπότου ἐπὶ τούτοις. ἐμάστιξεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, ἅπαξ ἐκλύσαι βουλόμενος ἢ καταμυθήσασθαι Ⓦ Ἰουδαϊκὸν ζῆλον. ὅτι γὰρ τοῖς προτέροις οὐκ ἤρκεσεν αὐτὸν ἀνελεῖσθαι, πευδῶν μέχρι τούτου δεινὸν ἦσαν, καὶ ἐμάστιξε, καὶ νομίσαι τὰ νομόμενα συνεχώρησε, πλὴν κλαμύδα ἢ Ⓦ στέφανον περιτεθῆναι, ὥστε αὐτῶν κλάσαι τὴν ὀργήν. διὰ τοῦτο καὶ ἐστεφανωμένον ἐξήγαγε πρὸς αὐτούς, ἵνα πλὴν ὕβρεων εἰς αὐτὸν γενομένων ἰδόντες, μικρὸν ἀναπνεύσωσι τῶν πάθους ἢ ἐμέσωσι τὸν ἰόν. καὶ πῶς Ⓐ γραπτὸν τοῦτο ἐποίουν, εἴγε μὴ ὑπῆρχεν ἔθος ἄρχοντος ἰδεῖν εἰς χάριν τῶν Ἰουδαϊκῶν. ἐπεὶ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν πρὸ ἐκείνου κελευσθέντες εἰσῆλθον νυκτὸς, ἀλλὰ τοῖς Ἰουδαίοις χαριζόμενοι, χαριζόμενοι εἶχεν πάντα ἐτοίμων. ἀλλ' ὅμως τοσούτων καὶ τηλικούτων νομισμάτων αὐτὸς εἰσήκει σιγῶν, ὅπερ οὖν ἢ ἐπὶ τῆς ἀξετάσεως ἐποίησε, ἢ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. σὺ δὲ μὴ μόνον ἀκουε ταῦτα, ἀλλὰ ἢ ἐπὶ τῆς διανοίας ἔχε διηνεκῶς, καὶ τὸν βασιλέα τῆς οἰκουμένης ἢ τῶν ἀγγέλων πάντων ὁρῶν χιλιαζόμενον ἐπὶ τραπέζης, διὰ ῥημάτων, διὰ πραγμάτων,

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

μάτων, ϗ πάντα φέροντα σιγῆ, μιμοῦ δηλ. τῶν ἔργων αὐτός. ὅθεν γὰρ εἶπεν ὁ Πιλάτος, τὸν βασιλέα τῶν Ιουδαίων, καὶ ἅπαμα αὐτῷ χλευασίας λοιπὸν ἐπιθέασιν.

4 Εἶτα ἔξαγαγὼν αὐτόν, φησιν· Ἐγὼ ἐν αἰτίαν εὑρίσκω κατ' αὐτοῦ. Εξῆλθεν ξζ 18.
οὖν ἔχων τὸ στέφανον, ϗ οὐδὲ ὅτως ἐσβέσθη ἡ ὀργή, ἀλλ' ἐζόων· σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. ἰδὼν
5 τοίνυν ὁ Πιλάτος ἐκεῖνα πάντα γινόμενα, φησιν·

6 Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε. Οθεν δῆλον ὅτι καὶ τὰ πρότερον δηλ. τὸ ἐκείνων ζωοχόρησε μανίαν. Ἐγὼ γάρ, φησιν, ἐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω κατ' αὐτοῦ.

Ορα δηλ. πόσων ὁ δικαστὴς ἀπολογεῖται, ζωοχῶς αὐτὸν ἀπὸ πάντων ἐγκλημάτων· ἀλλ' οὐδὲ κωλύει τῶν ἐπέρχεσθαι. ϗ γὰρ ὅ, λάβετε ϗ σταυρώσατε, * ἀφοσιούμενός ἐστι, ϗ
10 ὅτι πρᾶγμα οὐ συγχεχωρημένον ἀνδρὶ ὠγοωῦτος. αὐτοὶ μὲν οὖν ἤναγον αὐτόν, ἵνα μὴ τῆς τοῦ ἀρχόντος κρίσεως τύχοι ἡμῶν· ζωοῦσθαι γὰρ τοιοῦτον, ἀπὸ τῆς κρίσεως τοῦ ἀρχόντος αὐτὸν ἀπολύεσθαι μᾶλλον. Εἶτα, ὅθεν κατηχμώθησαν,

7 Ημεῖς νόμον ἔχομεν, φησι, ϗ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν Θεοῦ ἐ
ποίησεν ἑαυτόν. Πῶς οὖν, εἰ πάντος τοῦ δικαστοῦ, λάβετε αὐτόν, ϗ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν
15 κρίνατε, ἐλέγετε, οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ἐνταῦθα γ' ὅτι τὸν νόμον καταφθύ-
γετε; ϗ σκήπτει τὸ κατηγορεῖν. ὁτὸν Θεοῦ ἐποίησεν ἑαυτόν. τοῦτο ἔγκλημα, εἰπέ μοι, ὃ τὰ τοῦ ὑοῦ τοῦ Θεοῦ προσάπτοντα λέγειν αὐτὸν εἶ) ὁτὸν τοῦ Θεοῦ; πῶ οὖν ὁ Χριστός; ϗ ζωῦτα πρὸς ἀλλήλους διαλεγομένων αὐτῶν ἐστιγα, πληρῶν ὃ προφητικὸν σκῆνο, ὅτι οὐκ ἀνοίγει τὸ στό-
20 μα αὐτοῦ· ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. Εἶτα Πιλάτος μᾶλλον φοβεῖται, πῶς αὐ-
τῶν ἀκούσας, ὅτι ὁτὸν Θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησε, ϗ δέδοικε μήποτε ἡ ἀληθὲς ὃ λεγόμενον, ϗ δόξῃ προσημεῖν· αὖθις ἐξάγει προσαγαγὼν ϗ ῥημάτων τοῦτο μαθόντες ὑ πεφείκασιν, ἀλλ' αἰαμερῦσιν αὐτόν, ὑπὲρ ὧν ἐχθρῶν προσκυνῶν. Διὰ τοῦτο οὐκέτι αὐτὸν ἐρωτᾷ, τί ἐποίησας; ἀλλ' ἀνωθεν πάλιν ὑπὸ τοῦ φόβου καταστενόμενος ποιεῖται τὴν ἔξέτασιν, λέγων· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; ἀλλ' οὐκ ἀπεκρίνατο. ὁ γὰρ ἀκούσας, ὅτι εἰς τοῦτο γεγέννημαι ϗ εἰς τοῦτο ἥλ-
25 ηον, ϗ ὅτι ἡ βασιλεία μου οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν, ϗ ὀφείλων ἀντιστῆναι ϗ ἐξελέσθαι, τοῦτο μὴ οὐκ ἐποίησεν, ἠνείχετο τῇ Ιουδαϊκῇ ὁρμῇ. Εἶτα σκῆνοι πανταχόθεν ἐπισυμιζόμενοι, ἐπὶ δημόσιον ἔγκλημα τὸν λόγον ἐξάγουσι, λέγοντες· Ο ποιῶν ἑαυτὸν βασιλέα, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Εχρῆν οὖν τοῦτο ἐξετάσαι μετὰ ἀκριβείας, εἴτε τυραννίδι ἐπέθε-
το, ϗ τὴν Καίσαρος βασιλείας σκάλαι ἐπεχείρησεν. ἀλλ' ὁ ποιῶν τὴν ἐξέτασιν μετὰ ἀκρι-
30 βείας. δηλ. τοῦτο οὐδὲν αὐτῷ ἀπεκρίνατο, ὅθεν ἤδει Εἰκῇ πάντα ἐρωτῶν. ϗ ἄλλως γ', τὰ ἔρ-
γων μαρτυρούντων αὐτῷ, οὐκ ἐβούλετο διὰ λόγου νικᾶν ϗ ἀπολογίαν ζωιτθέναι, δεικνὺς ὅτι ἑκὼν ὑπὸ τοῦτο ἔρχεται. ἐπεὶ οὖν ἐσίγησε, 10 Φησὶν ὁ Πιλάτος· σὺ οἶδας ὅτι ἐξου-
σίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; Ορᾷς πῶς ἑαυτὸν προκατέκρινεν; εἰ γὰρ σὺ σοὶ τὸ πῶς κρίνας, δίνος ἕνεκεν ἐδεμίαν αἰτίαν εὑρὼν οὐκ ἀπολύεις; ἐπεὶ οὖν καθ' ἑαυτοῦ τὴν ἀπόφασιν ἐξήνεγκε, ὅτε λέγ-
35 11 Μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει ὁ παραδιδούς μέσοι, Δεικνὺς ὅτι ϗ αὐτὸς ὑπεύθυνος ἁμαρτίας ἐστίν. Εἶτα καταφωνῶν αὐτοῦ τὸ φρόνημα ϗ τὸ τύφον, φησιν· Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον, Δηλῶν ὅτι ἁπλῶς ϗ κατὰ τὴν τῶν πολ-
λῶν ἀκολουθίαν τοῦτο γινόμενον, ἀλλὰ μυστικῶς ἐπιτελούμενον. ἵνα μὴ ἀκούσας, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον, νομίσῃ τὸ πρωτὸς ἀπηλλάχθαι ἐγκλήματος, δηλ. τοῦτο εἶπε· μείζονα ἁ-
40 μαρτίαν ἔχει ὁ παραδιδούς μέ σοι. ϗ μὴν εἰ δεδομένον ἦν, ὅτε ἐστί, ἐπὶ σκῆνοι ὑπεύθυνοι ἐγκλημάτων. Εἰκῇ ζωῦτα λέγεις. ὃ γὰρ δεδομένον ἐστὶ ζωῦτα ὃ συγχεχωρημένον ἐστίν· ὡσανεὶ ἔλεγεν, εἶασε ζωῦτα γενέσθαι· ὁ μὴν δηλ. τῶν τῆς πονηρείας σκότος ὑμᾶς. καπ-
πλήξεν αὐτὸν δηλ. τῷ ῥήματι, ϗ σαφῆ προέφερετο τὴν ἀπολογίαν. ὅθεν ϗ ἐζήτει αὐτὸν ἀ-
πολῦσαι σκῆνος. Ἀλλ' αὖθις πάλιν ἐκραζον·

12 Εἰπὼ

12 Εαν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. Επειδὴ γὰρ ἀπὸ τοῦ νόμου παραγαγόντες ἐγκλήματα οὐδὲν ὤνησαν, κακουργοῦσι πάλιν ἕτερον νόμοις, λέγοντες· Πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Καὶ πῶς οὗτος τυραννὸς ἐφάνη; πόθεν δὲ ἔσχετο δηλῶσαι τοῦτο; ἀπὸ τῆς ἀλουργίδος; ἀπὸ τοῦ διαδήματος; ἀπὸ τοῦ ῥήματος; ἀπὸ τῶν τραπεζῶν; οὐχὶ μόνος ἀεὶ μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν ἐβάδιστε, πολλὰ εὐτελῶς μετιών, καὶ θρηνῶν, καὶ κλαίων, καὶ οἰκτιζόμενος; ἀλλ' ὧν τῆς μὲν διαβολῆς, καὶ τῆς ἀκριβοῦς σκιαλίας. ὁ γὰρ Πιλάτος, νομίσας κινδυνεύειν λοιπὸν, εἰ παίδευσι ταῦτα, δέδεκται μὲν ὡς δέον παῦσαν τὸ πρᾶγμα (τὸ γὰρ καθίσας τοῦτο ἐδήλου) τοσαύτην δὲ ποιησάμενος δέησιν, παραδίδωσιν αὐτὸν, νομίζων δυσωπήσειν αὐτούς. ὅπερ γὰρ ὅτως αὐτὸ ἐποίει, ἄκυσον τί φησιν·

14 Ιδε ὁ βασιλεύς ὑμῶν. Επειδὴ δὲ εἶπον [ἐκεῖνοι,] σταύρωσον, πάλιν ἐπήγαγε λέγων· 15 Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; οἱ δὲ ἔκραζον, οὐκ ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. Εκόντες ἑαυτοὺς ὑπέβαλλεν τῇ κολάσει. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς αὐτοὺς παρέδωκεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ παρῆσαν τῆς προνοίας αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπεροχῆς ἑαυτοὺς ἀξιέβαλλον. καὶ ὑπὲρ ὁμοφώνως ἠρνήσαντο τὸν βασιλέα, εἶασεν αὐτοὺς ταῖς ἑαυτῶν ψήφοις παραπίπτειν. καίτοι τὰ λεγόμενα ἐκραύγαζον τῆς ὀργῆς αὐτοὺς λοιπόν. Ἀλλ' ἐδεδοίκεισαν, μὴ πάλιν ἀφεθεὶς ὁ λῃστὴς, καὶ πάντα ἐκεῖνα τοῦτο ἔπαθον. δεινὸν γὰρ ἡ φιλαρχία, δεινὸν, καὶ ψυχὴν ἐκραύγαζον ἀπολέσαι. Διὰ τοῦτο οὐδέποτε αὐτὸν ἠκύσαν· ἀλλ' ὁ μὲν Πιλάτος ἀπὸ φιλανθρωπίας ἐβούλετο ἀφεῖναι· ὅτοι δὲ ἐγκείμενοι λέγοντες, σταύρωσον. καὶ τί δήποτε ὅτως ἠθέλησαν αὐτὸν ἐπιχειρεῖσαι; ἐπονείδιστος γὰρ ὁ θάνατος ἐκεῖνος. δεδικότες οὖν μὴ τις αὐτὸν τοῦτο γνῶναι μηνύσῃ, καταδιάζουσι καὶ ὅτε λιμωττίαν ἀγαγεῖν τὸν ἑπάρατον, οὐκ εἰδότες, ὅτι διὰ τοῦτο ἐκραύγαζον, ἀκουσόν τί φασιν· ἡμῖς ἠκούσαμεν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἔφησεν, ὅτι μένει εἰς τὸν αἰῶνα. διὰ τοῦτο πρόφασιν ἐκύκων, ἵνα καὶ μετὰ τοῦτο τρέφοντες, ὥσπερ τὰ μιαρώτατα λυμαίνωνται· καὶ ὅτι ἐκεῖνος ἐπεβόων, σταύρωσον, δῆμος ἄγριος ἐκ τῶν ἀγρίων διεφθαρμένος.

ΗΘΙΚΟΝ Ημῖς δὲ μὴ μόνον διανιπτόμεθα τοῦτα, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῆς διανοίας φέρομεν αὐτὰ, ὡς ῥέφυον ὡς ἀκάθαρτον, ὡς ἱμάτιον, ὡς κάλαμον, τὰ ῥαπίσματα, τὰς ὅτι κόρρης πληγὰς, τὰ ἐμπτύσματα, τὸν εἰρωνείαν. ἱκανὰ γὰρ τοῦτα ἅπασαν ὀργὴν καθελεῖν. κἂν χλευάζωμεν, κἂν ἀδίκως τι πάσχωμεν, συνεχῶς λέγωμεν· οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· καὶ τὰ τοῦτα τῶν Ιουδαίων λεγόμενα φερόμεθα εἰς μέσον, ἀφ' ἑφθέγξαντο λυπήσαντες καὶ λέγοντες, ὅτι δαιμόνιον ἔχεις, καὶ Σαμβρείτης εἶ σὺ, καὶ ὅτι ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλεις τὰ δαιμόνια. διὰ γὰρ τοῦτο τοῦτα πάντα ὑπέμεινεν, ἵνα αὐτὸν καὶ ἴχνος βαστάσωμεν ἡμεῖς, καὶ σκώμματα φέρωμεν ἃ μάλιστα τῶν λοιδοριῶν ἔξισται. ἀλλ' ὅμως αὐτὸς οὐ μόνον ἔφερε ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πάντα ἐποίησεν, ὥστε σῶσαι καὶ ἀπαλλάξαι τοῦ ταῦτα ποιοῦντας τῆς ἀποκειμένης κολάσεως. Εἰ γὰρ καὶ τοῦ ἀποστόλους ὅτι τῶν τότων ἔπεμψε σωτηρία. ἀκούεις γοῦν αὐτῶν λεγόντων, ὅτι οἴδαμεν ὅτι οὐ ἠγνοήσατε, εἰ διὰ τοῦτων εἰς μετάνοιαν αὐτοὺς ἐκάλουν. ταῦτα καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν. οὐδὲν γὰρ οὕτως Θεὸν ἵλεων ποιεῖ, ὡς τὸ ἀγαπᾶν τοὺς ἐχθροὺς, καὶ εὖ ποιεῖν τοὺς ἐπηρεάζοντας. ὅταν τις ἐπηρεάζῃ, μὴ πρὸς αὐτὸν ἴδῃς, ἀλλὰ πρὸς κινοῦντα δαίμονα, καὶ τὸν ὀργὸν ἅπασαν κατ' ἐκείνου κένωσον· αὐτὸν δὲ ἐλέει τὸν ὑπ' ἐκείνου κινούμενον. εἰ γὰρ τὸ ψεῦδος ἀπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ τὸ ὀργίζεσθαι εἰκὸς πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖθεν. ὅταν κωμῳδούμενα ἴδῃς, ἐννόησον ὅτι ὁ διάβολός ἐστιν αὐτὸν ὁ κινῶν. καὶ γὰρ χειρὶ δυὰν τὰ σκώμματα. ὁ γὰρ κεκλυσθεὶς πένθειν, καὶ ἀκούων, καὶ γελῶντες· εἶτα ὀνειδίζων καὶ σκώπτων δεικνύμενος, καὶ τοῦ λοιδορεῖσθαι πρὸς ἡμῶν, ἀνὰ θρηνεῖν ἄξιος, ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς ἐταράχθη ὡς Ιούδαν ἐννοήσας. ταῦτα οὖν ἅπαντα μιμεσώμεθα ὅτι τῶν ἔργων. καὶ γὰρ ταῦτα μὴ κατορθώσωμεν, εἰκὴ καὶ μάτην εἰς τὸν κόσμον ἤλθομεν· μᾶλλον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λον· ὃ γὰρ ὄπι κακῶ. ὁ γὰρ ὄστιν ἡ πίστις ἐχθρὴ εἰς τ̃ βασιλείαν εἰσκαλεῖν· ἀλλὰ καὶ ταύτην μάλιστα καλαχρίναι τὸν βίον φαῦλον ὄπιδεικνυμένους ἔχει. Ὁ γὰρ εἰδὼς τὸ θέλημα τ̃ κυρίου αὐτ̃, Λκκ. ιϛ. μη
ὃ μὴ ποιήσας, δαρήσε πολλάς. καὶ πάλιν, Εἰ μὴ ἦλθον, φησι, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον. νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ὁ δὲ μισῶν ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. Εἰ δὲ τὰ ἔργα οὐκ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ ἔχουσιν· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. Ιωαν. ιε. κγ.

Ἀφικόμεθα καταξιωθέντες, καὶ κοινωνοὶ καταστάντες μυστηρίων ἀπαλλαττόντων, καὶ τ̃ σωθέντος τάχτων μεθεκτικοτάτων ἐλπίδων. ἢ οὐδενὶ χείρους; εἰ γὰρ ἐκεῖνοι ἀφ' ὧν δόξαν κενὴν τοσαύτην ἐπεδείξαντο φιλοσοφίαν, πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς ἀφ' τοῦ τῷ Θεῷ δοκοῦντος χρὴ πᾶσαν ἀρετὴν ὑπερβάλλειν. νῦν δὲ σοφὲ χρημ̃ καταφρονοῦμεν· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν καὶ τῆς ἑαυτῶν πολλάκις ἐφείσαντο ψυχῆς, καὶ παῖδας ἐπέδωκαν ἐν πολέμοις τῇ τῶν δαιμόνων μανίᾳ, καὶ τῆς φύσεως κατεφρόνησαν ἀφ' ὧν ὑπὸ δαίμονας· ἡμεῖς δὲ οὐδὲ ἀργυρίου ἀφ' τ̃ Χριστόν, οὐδὲ ὀργῆς ἀφ' τοῦ λοιδορεῖν τῷ Θεῷ, ἀλλὰ φλεγμαίνομεν, καὶ πυρεττόντων οὐδὲν ἀμείνονι ἀφικείμεθα. καὶ καθάπερ ἐκεῖνοι τῇ κακῷ κατεχόμενοι ἀφικνοῦνται εἰσιν· ὅτω καὶ ἡμεῖς, ὥσπερ ἀπὸ πυρετ̃ λυσσώδους ἀγχόμενοι, ἀδαμάστ τῆς ὑπερθυμίας ἐσμὲν δεδράμεθα, καὶ ὀργὴν καὶ φιλοχρηματίαν αὐξόμεθα. ἀφ' ὧν οὐδὲν αἰσχυνόμεθα καὶ ἐκπλήττομεθα, οὐδὲ μὴν ἕλκοντες βλέπων χρημ̃ καταφρονῶμεν, οὐδὲ ὃ ἡμῖν μεγάλους ἀπόνοιαν· εἰ γὰρ καὶ τούτων δύσκολον καθαρεῦσαι φιλοσοφίαν αὐτ̃, ἑτέρους ἀλόντας, θυμῷ καὶ βασκανίᾳ· καὶ πρᾶγμα δύσκολον καθαρεῦσαι φιλοσοφίαν αὐτ̃· ὃ δὲ αἴτιον, οὐ συνυδάζομεν τὰ φάρμακα λαβεῖν οὐδ' τῶν γραφῶν, οὐδὲ μὴ κατακούσεως αὐτῶν προσέχομεν, καὶ ὀλιγωρίας καὶ ῥᾳθυμοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς, εἰ ποτε σχολὴν ἀγάγοιμεν. ἀφ' ὅτο, ἐπειδὴ πολὺς φόρυτος ἔλθῃ βιωτικῶν πραγμ̃, ὑπικλύζει πάντα, καὶ εἴ τι ἦσαν κέρδος, ἀπόλλυσιν. οὐδὲ γὰρ, εἴ τις τραῦμα ἔχων, εἶτα φάρμακον ὑπιδεῖς, μὴ μὴ ἀκριβείας ὑπιδήσειεν, ἀλλ' ἐάσειεν σήπεσθαι, καὶ ὕδατι, ἢ κόνει, ἢ αὐχμῷ, καὶ μυρίοις ἑτέροις τοῖς δυναμένοις ὑπιτείλαι τὸ ἕλκος ἑαυτῷ σκιδνῖν," μηδὲν τι πλέον αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ τῶν φαρμάκων ἀθενέστερον, ἀλλὰ καὶ τ̃ οἰκείου ῥαθυμίαν. ὅτο καὶ ἡμῖν συμβαίνει εἰωθὸς, ὅταν τοῖς μὲν θείοις λόγοις μικρὸν προσέχωμεν, τοῖς δὲ βιωτικοῖς ἀνθέον ἑαυτοὺς σκεδάννυμεν καὶ διωκόμεθα. ὅτω γὰρ ὁ αὐτὸς ἀποπνίγεται πᾶς, καὶ πάντα ἄκαρπα γίγ. ἵν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται, μικρὸν ἀναβλέψωμεν, ἀναβλέψωμεν εἰς τὸν ἀέρα, καὶ κατανοήσωμεν εἰς τὰ μνήματα καὶ τὰς σορὸς τῶν ἀπελθόντων. καὶ ἡμᾶς γὰρ τὸ αὐτὸ μένει τέλος, καὶ αὐτὴ τῆς ἀποδημίας ἀνάγκη πολλάκις προ̃ τῆς ἑσπέρας ἡμῖν ὑπισήσεται. ἀνασκευαζώμεθα τοίνυν πρὸς τὴν ἔξοδον ταύτην. καὶ γὰρ πολλῶν ἡμῖν ἀφ' τῶν ἐφοδίων· ἐπεὶ καὶ πολὺ ὃ χαλεπὸν σκάφ, πολλὴ ὁ αὐχμὸς, πολλὴ ἡ ἐρημία. οὐκ ἔστιν εἰς πανδοχεῖον καταλῦσαι λοιπὸν, οὐκ ἔστιν ἀμπορέσαι τι μὴ πάντα ἐντεῦθεν λαβόντα. ἄκουσον γοῦν τί λέγουσιν αἱ παρθένοι, ὅταν ἀγόρασατε παρὰ τῶν πωλούντων· ἀλλ' ὑστέρησαν ἀπῆλθουσαν. ἄκουσον τί φησιν ὁ Αβραάμ· ὅπα χάσμα μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν. ἄκουσον τί φησιν ὁ Ιεζεκιὴλ περὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ὅπα Νῶε καὶ Ιὼβ καὶ Δανιὴλ οὐδὲ υἱοὺς αὐτῶν ὑμᾶς μὴ ῥύσονται. ἀλλ' ἡμᾶς μὴ γένοιτο τούτων ἀκοῦσαι τῶν ῥημ̃, ἀλλ' ἀρκοῦντα τῆς αἰωνίου ζωῆς λαβόντας ἐντεῦθεν τὰ ἐφόδια, μετὰ παῤῥησίας ἰδεῖν τὸν Κύριον ἡμῶν Ιησοῦν Χριστὸν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. πε. 16 ΤΟΤΕ ΟΥΝ ΠΑΡΕΔΩΚΕΝ ΑΥΤΟΝ ΑΥΤΟΙΣ Ὁ ΠΙΛΑΤΟΣ ἵνα σταυρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν Ιησοῦν, καὶ ἤγαγον [αὐτὸν,] 17 Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν ἑαυτῷ ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ἐβραϊστὶ δὲ Γολγοθᾶ, 18 Οπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν.

Αἱ

Αἰωτεραγίαν τοῦ ὑ πρεσβύτερον τας δεινας* καὶ ωδαλαλῆν ἡ ωδαρύραν. ὅτω καὶ Ιουδαῖοι ωδὸς τὸν ἀρχὸν ἀπολλύοντες τῆς τῦ Θεοῦ ῥοπῆς, ⓦ νόμον τῆς τῶν ἐθνῶν βασιλείας ἐπεζήτουν, καὶ ἐν ἐρήμῳ· μᾶ ὃ μάννα κρομμύων ἐμέμνηντο. κᾶ ⓦ αὐτὸν δὴ ἔφον καὶ ἐν ζωῇ, τὸν βασιλείαν τῦ Χριστοῦ ωδαιτώμενοι, τὸν τῦ Καίσαρος ἐπ' αὐτοῦ καλοῦν. τοιγαροῦν δι' τῦτο ἐπέτρεψεν αὐτοῖς βασιλέα κᾶ τὸν αὐτῶν ἀποφασιν. ἐπεὶ οὖν ταῦτα ἤκουσεν ὁ Πιλάτος, πᾶ ἔδωκεν αὐτὸν ἵνα σαυρωθῇ· σφόδρα ἀλόγως. δέον γὰρ ἐρωτῆσαι, εἴγε ἐαυτὸν ἐβασίλευσεν ὁ Χριστὸς ὑπὲρ τῦ καίσαρος, καὶ ἀπὸ τῦ φόβου μᾶλλον τὸν ἀποφασιν ἤνεγκε. καίτοι ἵνα μὴ τῦτο πάθῃ, ωδεσλαβεῖν ὁ Χριστός φησιν, ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ἀλλὰ τοῖς πᾶ οὖσιν ἑαυτὸν ὅλον δοὺς, οὐδὲν μέγα φιλοσοφῆσαι ἠθέλησε· καίτοι ὃ τῆς γυναικὸς ὄναρ ἱκανὸν ἦν αὐτὸν καταπλῆξαι. ἀλλ' οὐδενὶ τούτων ἐγίνετο βελτίων, οὐδὲ ωδὸς τὸν θάνατον ἔβλεπεν, ἀλλὰ πᾶ ἔδωκεν αὐτόν. ⓐ ὃ ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸν σαυρὸν ὡς καταδίκῳ λοιπόν. κᾶ γὰρ ὃ ξύλον οἰωνίζοντο, καὶ οὐδὲ ἦτειν ἰωείχειν. οὕτω καὶ ἐν ᾧ τύπῳ γέγονε. κᾶ γὰρ ὁ Ισαὰκ τὰ ξύλα ἐβάστασεν. ἀλλὰ τότε μὲν μέχρι τῆς γνώμης τοῦ πατρὸς ἔστι ὃ ωδάγμα (τύπος γὰρ ἦν) νῦν δὲ κᾶ ὅτι τῶν ἔργων ἔζηλθεν. ἀληθῆ γὰρ ἦν. κᾶ ἦλθεν εἰς τὸν κρανίου τόπον. τινὲς φασιν ἐκεῖ τὸν Αδὰμ τετελευτηκέναι καὶ κεῖσθαι· καὶ ⓦ Ιησοῦν ἐν ᾧ τόπῳ, ἔνθα ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν, ἐκεῖ κᾶ ὃ σταυρὸν ἦσαι. κᾶ γὰρ σταυρὸν ἔζῃει βαστάζων τὸν σαυρὸν κᾶ τῆς τῦ θανάτου τυραννίδος. καὶ καθάπερ ⓐ νικηταὶ, οὕτω καὶ αὐτὸς ὅτι τῶν ὤμων ἔφερε τὸ τῆς νίκης σύμβολον. τί γὰρ, εἰ καὶ ἑτέραν γνώμην" ἔσχαπον ταῦτα ⓐ Ιουδαῖοι; σαυροῦσι ὃ αὐτὸν καὶ μᾶ λῃσῶν, ἀκόντες καὶ ἐν τούτῳ τὸν ωδοφητείαν πληροῦντες. ἃ γὰρ ὑβρίζοντες ἐποίουν οὗτοι, ταῦτα τῇ ἀληθείᾳ ζωετέλει· ἵνα μάθῃς ὅτι αὐτῆς ἡ δυνάμις. καὶ γὰρ κᾶ τῦτο ἀνῶδεν ωδοφήτης, Οτι μᾶ δύομαι ἐλογίθη. ἐβούλετο τοιγαροῦν συσκιάσαι ὃ γινόμενον" ὁ δαίμων· δὴ οὐκ ἴσχυσεν. ἐσαυρώθησαν μὲν γὰρ ⓐ τρεῖς, ἔλαμψε ὃ μόνος ὁ Ιησοῦς· ἵνα μάθῃς, ὅτι ἡ δυνάμις αὐτῦ ὃ πανταχοῦ ἐνεργάσατο. καίτοι, τῶν τριῶν ὅτι τῷ σαυρῷ ωδοσηλωθέντων, τὰ ζώματα ὅτως ἐγίνετο· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς οὐδὲν τῶν γινομένων ἐπέτρεψεν οὐδενὶ ἐκείνων, ἀλλ' ἢ μόνῳ τῷ Ιησοῦ. ὅτως ἕωλος ἡ τῦ Ἀβεσσαλὼμ βουλὴ γέγονε, κᾶ εἰς τὸν αὐτῦ ὃ πατὴρ ωδιετράπη κεφαλήν. κᾶ γὰρ ἐκ τῶν δύο τάφων διεσώθη εἷς. ὁ μόνον τοίνυν οὐκ ἐπηρέασε τῇ δόξῃ τοῦ σαυρῷ, ἀλλὰ κᾶ ζωετέλεσεν οὐ μικρόν. τὸ γὰρ κλονῆσαι τὰς πέτρας οὐκ ἔλαττον ἦν τὸ λῃστὴν ἐν σαυρῷ μεταβαλεῖν, καὶ εἰς ωδάδεισον εἰσαγαγεῖν.

19 Εγραψε δὲ καὶ πίνακα ὁ Πιλάτος· Ομοῦ μὲν τοῦ Ιουδαίοις ἀμυνόμενος, ὁμοῦ δὲ ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῦ Χριστοῦ. ὅτω γὰρ ὡς φαῦλον ἐξέδωκεν, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτου τῇ κοινωνίᾳ τῶν λῃστῶν βεβαιῶσαι ἐπιχείρων, ἵνα μηδενὶ λοιπὸν ἀξίᾳ πονηρεύεσθαι φέρειν αἰτίας καὶ κατηγορῆν, ὡς φαύλου ὄντος καὶ πονηροῦ, ἐμφανῆ ποιῶν αὐτῦ τὰ σώματα καὶ πᾶσιν τῶν κατηγορεῖν βουλομένων, καὶ δεικνὺς ὅτι τῷ οἰκείῳ βασιλεῖ ἐπιθυέσησαν, ὥσπερ ὅτι ζηταίου ὄντος, ὅτω τὰ γράμματα ἔθηκε, λαμπρὰν ἀφιέντα φωνὴν, καὶ τὸν νίκην δηλοῦντα, καὶ τὸν βασιλείαν ἀνακηρύττοντα, εἰ καὶ μὴ ὁλόκληρον· καὶ τοῦτο δι' μιᾶς γλώττης, δι' ὅλης τέσσι φωναῖς δῆλον ἐποίησεν. ὅπῃ γὰρ πολλοὶ ἦσαν εἰκὸς μιγάδας ὄντας τοῖς Ιουδαίοις διὰ τὴν ἑορτὴν, ὥστε μηδένα ἀγνοῆσαι τὸν ἀπολογίαν, ταῖς φωναῖς ἁπάσαις τῶν Ιουδαίων τὴν μαρτυρίαν ἐσηλίτευσε. κᾶ γὰρ κᾶ ἐσαυρωμένῳ ἐβάσκαινον. καίτοι τί τοῦτο ὑμᾶς ἔλαπτεν; ἀδὲν. εἰ γὰρ ζητὸς ἦν ὁ ἀθενὴς καὶ σθένους ἔμελλε, τί διεδίκαιε τὰ γράμματα λέγειν, ὅτι βασιλεὺς ἐστὶ τῶν Ιουδαίων; καὶ τί φασιν;

21 Εἰπὲ,

* καὶ

ΗΣ. ιγ. θ.

ΣΤ. ἐπέτρεψεν

ΣΤ. διὰ δὲ ἐκ ἰσχ. ὁ δαίμων.

ΣΤ. σαυρωμένῳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

21 Εἰπέ, ὅπ αὐτὸς εἶπε. Νεῦρ μὲν γὰρ ἀπόφασις ἐστὶ ἡ κοινὴ φήφος· ἀλλ' ἡ προσ-
τεθῆ, ὅλη σκῆψις εἶπε, τῆς αὐτῆ προπετείας καὶ ἀλαζονείας δείκνυσ) ὃ ἔγκλημα ὄν. Ἀλλ'
οὐχ ὁ Πιλάτος ἠρέτησεν, ἀλλ' ὅτι τῆς προτέρας ἔση γνώμης. οὐ μικρὰν ἡ ἀπειθῆ
εἰκονομένη, ἀλλὰ ὃ πολύ. ὅπερ γὰρ κατεχώθη τῷ φανερῷ ὃ ξύλον, ὡς σαθρὸς αὐτὸν ἀ-
νελεῖσθαι σπουδάζοντος, πᾶν ἡ φόβον ὑπεκφεύγειν, καὶ πρὸς ἕτερα καταπείγοντα τὸν πι-
στεύοντας σπεύδειν, ἔμελλε ἢ μέλλουσι ὕστερον ὑπιζητεῖσθαι· εἰκὸς ἦ τοῦτο πρὸς ὁμῶν κεῖσθαι
φανερόν· ἵνα μὴ ἀγνοῶσιν ὁ τῶν δεσπότου, πρᾶττον μὲν ἀπὸ τοῦ μέσου αὐτὸν κεῖσθαι, ἔπειτα
ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ πλάγιου δῆλος πᾶσιν ἐγίνετο. ⓦ γὰρ τῶν λῃστῶν πλάγιος οὐκ ἦν. ⓦ σὲ
γραπῶσι διενείμαντο τὰ ἱμάτια, ⓦ ἢ χιτῶνα οὐκ ἐπ. ὅρα πάλιν παχὺ δι' ὧν ἐπονηρεύοντο
τὰ τῆς ἀσεβείας πληρώματα. ἐκ γὰρ ἐκ τούτου δῆλον ἦν, ὅτι τοιγε τρεῖς ἦσαν φανε-
ρόμυθοι· ἀλλὰ τὰ τῶν ἀσεβείαν ἐπ' αὐτῷ ἐπληροῦντο. δῆλα δὴ γὰρ μὴ ὅτι τῶν ἄλλων
τοῦτο ἐποίησαν, ἀλλ' ὅτι τούτου μόνου; σὺ δέ μοι σκόπει τῆς ἀσεβείας ἀκρίβειαν. οὐ γὰρ ὅτι
ἐμερίσαντο μόνον, ἀλλὰ ὅτι ἢ οὐκ ἐμερίσαντο, εἶπεν ὁ τῆς γραφῆς. τὰ μὲν οὖν διενείμαντο,
ⓦ ἢ χιτῶνα· ἢ διενείμαντο, ἀλλὰ κλήρῳ ὃ τοῦ ἁγίου ἐπέτρεψαν. τὸ ἦ,

23 Ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφάντου, Οὐχ ἁπλῶς τοῦτο· ἀλλ' ⓦ λόγῳ φασὶν ἀλ-
λαχοῦ δι' αὐτοῦ δηλοῦσθαι, ὅτι οὐχ ἁπλῶς αἱ θρὶξ τοῦ φανερόμυθος ἦν ὁ ἄνωθεν,
τῷ θεότητα εἶχε. ἄλλοι ἦ αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ χιτωνίσκου φασὶ τὸ εὐαγγελιστὴν ἰσορρόν. ὅπερ γὰρ
ἐν Παλαιστίνῃ δύο ῥάκη συμβάλλοντες ὕστερον ὑφαίνουσι τὰ ἱμάτια, δηλοῦ ὁ Ἰωάννης ὅτι τοιοῦ-
τος ἦν ὁ χιτωνίσκος, φησὶν ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφάντος. τοῦτο ἦ ἐμοὶ δοκεῖ λέγειν ἀμιτόμυθος ὃ
εὐπλεκὲς τῶν ἱματίων. ἢ ὅτι καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οὕτω καὶ ἐν τῇ σταλῇ ὃ λιτὸν ἐ-
δείκνυε σχῆμα. 24 Καὶ ⓦ μὲν γραπῶσι ταῦτα ἐποίουν, Αὐτὸς ἦ ἢ φανερόμυθος
ἐδοξάσθησαν τῷ μητέρα αὐτοῦ ὦ μαθητῇ, παιδοῦν ἡμᾶς μέλειν ἑκάστης ἀναπνοῆς πᾶ-
σαν ποιεῖσθαι ὑπιμέλειαν τῆς γεγεννηκότος. ὅτε μὲν οὖν ἀκαίρως ἐπόχλησε, λέγει· τί ἐμοὶ
καὶ σοὶ γύναι; ἢ, τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου; ἐνταῦθα ἦ πολλαχοῦ τὴν φιλοσοργίαν ὑπεδείκνυται, ἢ
ἐδοξάσθησαν αὐτὴν ὦ μαθητῇ ὃν ἠγάπα. πάλιν ἑαυτὸν κρύπτει ὁ Ἰωάννης μετεωρίζων. εἰ
γὰρ ἢ ἐβούλετο κομπάζειν, ἢ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνέδωκε δι' ἣν ἠγάπατο. ἢ γὰρ εἰκὸς ἦν μεῖ-
ζόν τινα ἐπὶ ἦ θαυμαστὸν. τίνος ἦ ἕνεκεν οὐδὲν ἕτερον ὦ Ἰωάννη δηλοῦτε), οὐδὲ ἐδοξά-
σθησαν αὐτὸν" κατηφοῦντα; ὅλη γνοῦς οὐκ ἦν τῆς τῶν ῥημάτων ἐδοξοκλήσεως· καὶ
ἄλλως δέ, ἢ μικρὸν ἦν ὃ τιμηθῆναι αὐτὸν τιμῇ τοιαύτῃ, ἢ τῆς ἐδοξάσθης λαβεῖν ⓦ μι-
σθόν. σὺ δέ μοι σκόπει πῶς ἢ ἐσταυρωμένος ἅπαντα ἀταιρίαζων ἐποίησε, ὦ μαθητῇ δηλο-
λεγόμενος ἐκεῖ τῆς μητρός, τῆς ἀσεβείας πληρῶν, ὦ λῃστὴ χρησάς ἐναντείνων ἐλπίδας.
καίτοιγε πρὶν ἢ σταυρωθῆναι, φαίνεσ) ἰδρῶν, ἀδωνιῶν, δεδοικώς. τί οὖν τοῦτο ἐστιν; ἁδὲν ἄπορον,
ἁδὲν ἀσαφές. σκῆψις μὲν γὰρ ἡ τῆς φύσεως ἀσθένεια ἐδείκνυ· ἐνταῦθα ἦ ἡ τῶν δυνάμεως ἐπεισ-
σία ἐδείκνυτο. ἄλλως ἦ, ἢ ἡμᾶς δι' ἀμφοτέρων παιδοῦσι τότων, καὶ πρὸ τῶν δεινῶν θορυ-
βοῦμθα, μὴ δηλ τοῦτο ἀφίσασθαι τῶν δεινῶν· ἐπειδὴ ὃ εἰς ⓦ ἀγῶνα ἐμβαλλόμθα, πολύτα ῥᾴ-
σα ἢ εὐχερῆ ἡγεῖσθαι. μὴ τοίνυν τρέμωμθα θάνατον. ἔχει μὲν γὰρ ἡ ψυχὴ κατὰ φύσιν ὃ
φιλόζωον· ἀλλ' ἐν ἡμῖν κεῖται λοιπὸν ἢ λύσαι ταύτης τὰ δεσμά, ἢ τῇ ὑπιθυμίαν ἀθενῆ
ποιῆσαι, ἢ δῦσαι καὶ τυραννικωτέραν ἐργάσασθαι. ὥσπερ γὰρ ἔχρῶν τῇ ὑπιθυμίᾳ τῆς
τῶν σωμάτων μίξεως, ὅταν ἦ φιλοσοφῶμθα, ἀσθενῆ ποιοῦμθα τὴν τυραννίδα· οὕτω δὲ ὑπὲρ τῆς
ζωῆς συμβαίνει. καθάπερ γὰρ τὴν ὑπιθυμίαν τῶν σωμάτων ἐνέθηκε ταῖς παιδοποιίαις,
συγχεῶν ἡμῶν τὰ σπλάγχνα ὁ Θεός, ἢ κωλύων τὴν διωτέρω τῆς ἐγκρατείας ὁδεύειν
ὁδόν· οὕτω καὶ ⓦ πόθον τῆς ζωῆς ἐνέσπειρε, κωλύων ἑαυτοὺς ἀναιρῶν, οὐκ ἐμποδίζων ἦ ἡμῖν
πρὸς τὸ τῆς πρώτης ζωῆς ἐπανορθῶν. ἐκ χρὴ τοίνυν ἐπὶ δόξαν τὰ μέτρα δηλαδὴ, καὶ μήτε
ἀθυμάτως ὑπὲρ ⓦ θανάτου ἱέναι ποτὲ, κἂν μυρία δὲ ἔχῃ δεινά· μήτε ἐλκομθους ἐπὶ τῶν

χ. τὸ τῆς ἀσεβείας ἐπ' αὐτῷ ἐπληρῶτο.

χ. κατηφοῦντα,

ῷ Θεῷ οἰκοιώτων ἀιαδύεαθαι καὶ οἰκεῖν, ἀλλὰ θαῤῥῦναι ἀποδύεαθαι, τὴν μέλλουσαν τῆς πρὸσης ζωῆς περιμῶναι. 25 Αἱ γυναῖκες προφήκεισαν ὦ σωρῷ,

Καὶ τὸ ἀσθενέσερον ἦλος ἀνδρόπερον ἐφάνη. Ὅτε. ὅτω πάντα μετεσκευάζετο λοιπόν. αὐδὲς ὁ τὴν μητέρα θαυμάζων, φησίν·

26 Ἰδε ὁ υἱός σε. Βαβαὶ τῆς ἀμᾶς· ὅση ⓦ μαθητὴν ἐτίμησε τιμήν; ὅπῳ γὰρ αὐδὲς ἀπῆλ λοιπόν, τῷ μαθητῇ προέδωκε τηρῆσοντα. ὅπῳ γὰ εἰκὸς ἦν, ἅτε μητέρα ὄσαν, ἀλγεῖν, ἢ τὴν περισασίαν ζητεῖν, εἰκότως αὐτὴν ἐγχειρίζει τῷ πονουμένῳ.

27 Τότῳ φησίν, ἴδε ἡ μήτηρ σε. Ταῦτα ὁ ἔλεγε, ζωαπτῶν αὐδὲς εἰς ἀγάπην· ὅπερ οὖν ἢ ὁ μαθητὴς ζωιεὶς, εἰς τὰ ἴδια αὐτὴν ἔλαβε. διὰ τί γὰ μηδεμιᾶς ἄλλης ἐμνημόνευσε γυναικός, καίτοι ἓ ἑτέρα εἰσῆκει; διδάσκων ἡμᾶς πλέον τι νέμειν ταῖς μητράσιν. ὥσπερ γὰ ἀναπιμπλῶσι τοῖς γνοῦσι πεῖρα πνευματικὴ, οὕτε εἰδέναι χρὴ, ὅτως ὅταν μηδὲν ἐμποδίζωσιν, ἀπαν ὃ εἰκὸς ἀπονέμειν αὐδὲς δεῖ, ἢ περὶ τ ἄλλων αὐτοὺς πένεσαι, ἀνὰ ὧν ἔτεκον, μᾶλλ ὧν ἀνέθρεψαν, μᾶλλ ὧν μυρία ὑπέσησαν δεινά. ὅτω ἢ Μαρκίωνος ὑπεσομίζηᾳ τ ἀναγνωσιπάν. εἰ γὰ μὴ ἐγνώκη χῦ Χριστὸν, μηδὲ μητέρα ἔσχε, φῶς ἕνεκεν τοσαύτην περὶ αὐτὴν μόνην ποιῆται περίνοιαν; 28 Μετὰ ταῦτα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα τετέλεσται· Τυτέσιν, ὅτι οὐδὲν λείπει τῇ οἰκονομίᾳ. πάντα γὰ ἐπαύδαχε καθὼν δεῖξαι ⓦ θάνατον τοῦτον ὄντα, εἴγε ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ τελευτᾶν τος ὃ πᾶν ἦκειν, ἢ ὑ περότερον ἐπῆκε τῷ σώματι ἡ τελυτὴ, ἕως ὅτε αὐτὸς ἐβούλετο· ἐβούλετο ὃ μᾶλ τὰ πάντα Ισα. 1. 10. πληρῶσαι. διὰ τοῦτ ἢ ἔλεγεν, Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, ἢ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Εἰδὼς οὖν πάντα πεπληρωμένα λοιπά· διψῶ, πάλιν ἐνταῦθα περιφητείαν πληροῖ. σὺ δέ μοι τὸ μιαρὸν τῆς πρεσώτων ἐνόησον. καὶ γὰ μυρίους ἔχομεν ἐμφρεῖς, ἢ ἀνήκεσα πεπονθότες ὧμεν, ὁρῶντες ἀνθρώπους ἀναισθήτους καταπαμπάλλα. ὅτοι ὃ οὐδὲ ὅτως ἐαυτοῖς περὶς αὐτὸν, οὐδὲ τοῖς ὁρωμένοις γενέσαι ἤμεροι, ἀλλ ὄζεθηριοῦντο μᾶλλον, ἢ τὴν εἰρωνείαν ἐπέτεινον· ἓ αὖτῳ περιενέγκαντες ὄξος, ὅτως αὐτὸν ἐπόπιζον, ὡς τοῖς καταδίκοις αὐτὸ περιφέρονται· ἐπεὶ ἓ ὕσωποι διὰ τοῦτο περίκειτ). 30 Λαβὼν οὖν φησι, τετέλεσται. Εἶδες ἀταραχῶς ἢ μετ ἐξουσίας πάντα περαίνοντα; ἓ τὸ ἑξῆς ὃ τοῦτο δηλοῖ. ὅπῳ γὰ πάντα ἁπηρτίαθη, κλίνας τὴν κεφαλὴν (οὐδὲ γὰ αὕτη περιῆλωτο) τὸ πνεῦμα ἀφῆκε, τυτέσιν, ἀπέψυξε. καίτοι ἀ μᾶλ ὁ κλίνας τ κεφαλὴν ὁ ἐκπνεύσας· ἀνθρῶ ὃ ὁ Ἰωαννίου. ἀδὲ γὰ ὅπῳ ἐξέπνευσεν, ἔκλινε τ κεφαλήν, ὅπερ ἐφ ἡμῶν γίγ, ἀλλ, ὅπῳ ἔκλινε τ κεφαλήν, ὅτε ἐξέπνευσε· δι ὧν πάντων ἐδήλωσεν ὁ εὐαγγελιςής, ὅτι ὑ πάντος κύριος αὐτὸς ἦν. ἀλλ οἱ Ἰουδαῖοι πάλιν, ⓐ τ κάμηλον καταπίνοντες, καὶ ⓦ κώνωπα διϋλίζοντες, τηλικοῦτον ἐργασάμενοι ὅλμημα, σβέντης ἡμέρας ἀκριβολογοῦν). 31 Ἐπεὶ γὰ προσκυνῆ ἦν λοιπόν, ἵνα μὴ μείνῃ ὅπι τὰ σωμένα τὰ σώματα, ἠρώτησαν ⓦ Πιλᾶτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη. Ὁρᾶς πῶς ὅτιν ἰσχυρὰ ἡ ἀλήθα; δι ὧν ὀκνοι ασυδαίζοισι, διὰ τύτων ἡ περιφητεία πληροῦται. ἀπὸ γὰ τύτων ἑτέρα αὐδὲς αὕτη περιαναφώνησις λαμβάνει τέλος. ἐλθόντες γὰ ⓓ στρατῶται, τῶν μὲ ἄλλων κατέαξαν τὰ σκέλη· τὸ ὃ Χριστοῦ ὀκ ἔτι. ἀλλ ὅμως ὅτι χαμαιζόμενοι τοῖς Ἰουδαίοις ἔνυξαν αὐτῷ τὴν πλευρὰν τῇ λόγχῃ, ἢ νεκρὸν τὸ σῶμα λοιπὸν ἐνύβριζον. ὥτῆς μιαρᾶς περιαιρέσεως ἢ σκαιᾶς. ἀλλὰ μὴ θορυβηθῇς μηδὲ καταφήσῃς, ἀγαπητέ. ἃ γὰ ἀπὸ πονηρᾶς ἑκάστου γνώμης ὀκνοι, ταῦτα τῇ ἀληθείᾳ ζωιωγωνίζετο. περιφητεία γὰ ὦ ἢ ἐντεῦθεν λέγουσα· Ὀφρῦν), εἰς οὓς ἐξεκέντησαν. ἢ ὑ ὅτο μόνοι, ἀλλὰ ἓ τοῖς μέλλουσιν ἀπιστεῖν ἐγίνετο πίστεως ἀπόδειξις τὸ τολμηθέν, οἷς ὦ Θωμᾶς ἢ τοῖς κατ ἐκεῖνον. μᾶλ ὃ τότε ἢ μυστήριον ἀπόῤῥητον ἐτελεῖτο. ἐξῆλθε γὰ ὕδωρ ἓ αἷμα. οὐχ ἁπλῶς ὃ, οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, αὗται ἐξῆλθον αἱ πηγαί· ἀλλ, ὅπῳ ἐξ ἀμφοτέρων τύτων ἡ ἐκκλησία

ζωέστηκε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συνέσηκε. καὶ ἴασιν ⓐ μυσταγωγοὶ λόγοι, δι' ὕδατος μὲν ἀναγεννώμενα, δι' αἵματος δὲ καὶ σαρκὸς τρεφόμενοι. ἐντεῦθεν δέχομαι λαμβάνει τὰ μυστήρια, ἵν', ὅταν πρόσωπον ὦ μεστὸν πιστεύω, ὡς ἀπ' αὐτῆς πίνων τῆς πλευρᾶς, ὅτω προσίω.

35 Καὶ τοῦτο ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινή ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Τυ-
5 τέστιν, ὁ περὶ ἑτέρων ἤκουσα, ἀλλ' αὐτὸς πρῶτον εἶδον, καὶ ἀληθινή ἐστιν ἡ μαρτυρία· εἰκότως. ὕδωρ γὰρ καὶ αἷμα ἐξηγεῖται, ὁ μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ἐκπλήττει, ἵνα ⓦ καταπλούσιος λοιπὸν ἀλλ' αὐτὸς ὢν τῶν αἱρετικῶν ἀσφαλιζόμενος σώματα, καὶ τὰ μέλλοντα προσδυαφωνεῖν μυστήρια, καὶ τὸ ἐναποκείμενον αὐτοῖς κατοπτεύων θησαυρὸν, ἀκριβολογεῖται περὶ ὧν συμβαίνοντος.

36 Πληροῦται γὰρ καὶ ἐκείνη ἡ προφητεία, ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται.

10 Εἰ γὰρ καὶ περὶ τοῦ πάσχα Ἰουδαίοις ἀμφισβητοῦντος εἴρηται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀληθῶς ὁ τύπος προέδραμε, καὶ ὅπερ τότε μᾶλλον ἔδει. Διὰ τοῦτο καὶ ⓦ προφήτης εἰς μέσον ἤγαγε. ὅπως γὰρ δύω καὶ κάτω ἑαυτὸν εἰς μέσον φέρων οὐκ ἐδύνατο ἀξιόπιστος εἶναι, παρίστησι ⓦ Μωϋσέα λέγων, ὅτι ἁπλῶς οὐδὲ τοῦτο ἐγίνετο, ἀνὰ δύωθεν προσεγράφη. καὶ ὅτι ἔστιν ἐκεῖνο τὸ εἰρημένον, ὅτι ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται). Ⓒ πάλιν τὸν προφήτην πρὸς ἑαυτὸν τὸν πί-
15 στιν προσέχει. Ταῦτα δὲ εἶπον, φησιν, ἵνα μάθητε ὅτι πολλὴ ἡ συγγένεια τοῦ τύπου πρὸς τὴν ἀλήθειαν. ὁρᾶς πόσῳ πιστεῖται κρείττων Ⓒ δοκῶ ἐπονείδιστον εἶναι καὶ αἰσχύνης φέρον; τὸ γὰρ καὶ εἰς νεκρὸν ὑβρίσαι σῶμα ⓦ τραπώτῳ, τοῦ σωρωθῆναι πολλῷ χεῖρον ἦν. ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτά, φησιν, εἶπον, καὶ μὴ πολλῆς κρύψεως εἶπον, ἵνα πιστεύσητε. μηδεὶς τοίνυν ἀπιστείτω, μηδὲ αἰσχύνηλος βλασφημείτω τὰ ἡμέτερα· τὰ
20 γὰρ μάλιστα ἐπονείδιστα δοκοῦντα ⓒ). Ταῦτά ὅτι τὰ σεμνολογήματα τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν.

38 Μετὰ ταῦτα ἐλθὼν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, μαθητὴς ὤν·

Οὐ τῶν δώδεκα, ἀλλὰ τῶν ἑβδομήκοντα ἴσως. λοιπὸν γὰρ νομίσαντες ἐσβέσθαι τὸν ὀργὸν τοῦ σωροῦ, μὴ ἀδείας προσῆσαν, Ⓒ τῆς κηδείας ἐπεμέλοντο. προσελθὼν τοίνυν, φησὶ τοῦ Πιλάτου τὸν χάριν αἰτεῖ, καὶ δίδωσιν ἐκεῖνος. Τί γὰρ οὐκ ἔμελλε; Συνωμο-
25 λαμβάνει) αὐτῷ καὶ Νικόδημος, καὶ πολυτελῆ ποιεῖ τὴν ταφήν. ἔτι γὰρ ὡς περὶ ἀνθρώπου διέκειντο φιλοῦ. καὶ Φέρουσιν ἀρώματα, ἃ μάλιστα τὸ σῶμα πέφυκεν ἧττον σήπεσθαι καὶ μὴ συγχωρεῖν ταχέως εἰς διάλυσιν τῇ φθορᾷ· ὅπερ οὐδὲν μέγα περὶ αὐτοῦ φαντα-
ζομένων ἦν· πλὴν ἀλλὰ πολλὴν φιλοστοργίαν ἐπεδείκνυντο. πῶς δὲ οὐδεὶς τῶν δώδεκα προσῆλθεν, οὐκ Ἰωάννης, οὐ Πέτρος, οὐκ ἄλλος τις τῶν ὀπισθίων; καὶ ὅτε τοῦτο κρύπτει ὁ
30 μαθητής. Εἰ γὰρ τὸν φόβον λέγει τὸν τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὅτοι ὑπὸ αὐτοῦ κατείχοντο φόβου. καὶ γὰρ καὶ ὑπὲρ ἦν, φησι, κεκρυμμένος διὰ ⓦ φόβον τῶν Ἰουδαίων. καὶ οὐκ ἔχοι τις εἰπεῖν, ὅτι ὑπὸ σφόδρα αὐτὸν κατεφρονεῖν τοῦτο ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δεδικαίωκε ὅμως προσῆλθεν. ὁ δὲ Ἰωάννης καὶ πρὸ καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀποψύξαντα, οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησε. τί οὖν
35 ἐστιν; ἐμοὶ δοκεῖ τῶν σφόδρα ὀπισθίων εἶναι (καὶ ἀπὸ τῶν ἀνταφίων δῆλον) καὶ τῷ Πιλάτῳ δῆλος ὑπὸ καὶ ἔτι ἔλαθε. καὶ ἀνταφιάζει λοιπὸν, οὐχ ὡς καταδίκην, ἀλλ' ὡς ἔθος τοῖς Ἰουδαίοις πολυτελῶς, ὡς μέγα τινὰ καὶ θαυμαστόν. ὅτε δὲ ἀπὸ τοῦ κρεμοῦ ἀνεῖχον-το (ἀνάτης γὰρ ὥρας ἐγγενομένης τῆς παρασκευῆς, εἶτα μεταξὺ τοῦ Πιλάτου προσιόντων, καὶ καθαιρούντων τὸ σῶμα, εἰκὸς καὶ ἐπέσχον κατασχεῖν, ἂν ἡ θέμις οὕτω καὶ ἐργάσασθαι) τιθέασιν αὐτὸν εἰς τὸ πλησίον μνημεῖον. οἰκονομεῖται δὲ εἰς κρείττον αὐτὸν τεθῆναι μνημεῖ-
40 ον, ἔνθα μηδεὶς ἐτέθη, ὥστε μὴ ἑτέρου τινὸς νομισθῆναι τὸν ἀνάστασιν γεγενῆσθαι τοῦ μετ' αὐτοῦ κειμένου· καὶ ὥστε οὐ μαθητὰς δυνηθῆναι μετ' εὐκολίας προσελθεῖν, καὶ θεατὰς τῶν συμβάντων γενέσθαι πλησίον ὄντος τοῦ τόπου· καὶ τῆς ταφῆς δὲ μάρτυρας εἶναι οὐκ αὐτοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐχθροῖς. τὸ γὰρ σήμαντρα ἐπιθεῖναι τῷ τάφῳ, καὶ φύλακας ἐκεῖ προσκαθῆσθαι στρατιώτας, μάρτυρας ἦν τῇ ταφῇ. τῆς γὰρ ἀναστάσεως οὐχ

ἦπλον ὁμολογηθῆναι τοῦτο ἐσπούδακεν ὁ Χριστός. διὸ καὶ ⓐ μαθηταὶ πολλαὶ περὶ τούτου ποιοῦνται σπουδάς, ὥστε δεῖξαι ὅτι ἐτελεύτησε. τοῦ μὲν γὰρ δύασθαι ὁ μὴ ζῶντα ἅπας ἔμελλε βεβαιοῦν χρόνος· ἐκείνη δὲ εἰ ποτε ζωπυρήσαθη, καὶ μὴ σφόδρα καταδηλος γένηται, ἔμελλε λυμαίνεσθαι τῷ τῆς ἀναστάσεως λόγῳ. διὰ τοῦτον δὲ μόνον ἕνεκεν τὸ ἐφίλει τεθῆναι γέγονεν, ἀλλ' ὥστε καὶ ψευδῆ δεικνῦναι ⓑ περὶ τῆς κλοπῆς λόγον.

κβ κ. 1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων (ταυτέστι, τῇ κυριακῇ) Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται περὶ ὄρθρου βαθέος, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου.

Ἀνέστη μὲν γὰρ, καὶ τοῦ λίθου καὶ τῶν σημαντήρων ὑπεκειμένων. ὅπου δὲ ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἄλλοις πληροφορηθῆναι, δύο εἰς τὸ μνημεῖον μετὰ τοῦ ἀναστάσιν, καὶ οὕτω πιστεῦται τὸ γεγονός. τοῦτο γοῦν καὶ τῇ Μαρίᾳ ἐκίνησε. πάνυ γὰρ περὶ τὸν διδάσκαλον φιλοστόργως ἔχουσα, ὅπου τὸ σάββατον παρῆλθεν, οὐκ ἀνέχετο μηκύνειν, ἀλλ' ἦλθεν ὄρθρου βαθέος, ἀπὸ τοῦ τόπου τὴν Δαμωλίδα ἵνα εὑρεῖ βουληθῆν. καὶ "ἰδοῦσα τὸν τόπον, καὶ τὸν λίθον ἠρμένον, οὐκ εἰσῆλθεν, οὐδὲ διέκυψεν, ἀλλ' ὅπου μαθητὰς ἔδραμεν ἀπὸ πολλοῦ τοῦ πάθους· ὅτου γὰρ ἐκεῖ αὐτῇ τὸ σπουδαζόμενον, μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους μαθεῖν ἤθελε τί γέγονε τὸ σῶμα. καὶ γὰρ ὁ δρόμος τοῦτο ἐβούλετο, καὶ τὰ ῥήματα τοῦτο ἐμφαίνει.

χ. σα τ λίθον ἠρμ.

2 Ἦραν γάρ, φησι, τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ τεθείκασιν αὐτόν.

Ὁρᾷς πῶς οὐδέπω περὶ ἀναστάσεως ἤδει τι σαφές, ἀλλ' ᾤετο μετάθεσιν γεγονέναι τοῦ σώματος, καὶ ἁπλάστως πάντα ἀπαγγέλλει τοῖς μαθηταῖς; ὁ δὲ διαγελιστὴς οὐκ ἀπεχέρησε τὴν γυναῖκα ἐγκωμίου τηλικούτου, οὐδὲ αἰσχύνῃ ἐκόμισε τὸ πρὸ αὐτῆς αὐτοὺς μαθεῖν πρεσβυτέρας ταῦτα διὰ νυκτερινούσης. οὕτω πάντα ζητεῖ ὁ φιλάληθες αὐτὸ διδάσκειν τὸν ζήλον. ἐπεὶ οὖν ἦλθε, καὶ ταῦτα εἶπεν, ἀκούσαντες ἐκεῖνοι μὲν πολλῆς τῆς σπουδῆς ἐφίσαν τοῦ μνημείου, καὶ θεωροῦσι τὰ ὀθόνια κείμενα, ὅπερ ἦν ἀναστάσεως σημεῖον. ὅτε γὰρ εἰ μετέθηκάν τινες, τοῦτο ἂν ἐποίησαν ὁ σῶμα γυμνώσαντες· ὅτε εἰ ἔκλεψαν, "τούτου ἂν ἐφρόντισαν, ὥστε ἆραι τὸ σινδόνιον, καὶ σὺν τυλίξαι, καὶ θεῖναι εἰς ἕνα τόπον· ἀλλὰ πῶς; ὡς εἶχεν ἔλαβον ἂν ὁ σῶμα. διὰ γὰρ τοῦτο παραλαβὼν ὁ Ἰωάννης φησὶν· ὅτι σμύρνης ζωπάφη πολλῆς, ἡ μολύβδου οὐχ ἧττον συγκολλᾷ τῷ σώματι τὰ ὀθόνια· ἵν' ὅταν ἀκούσῃς ὅτι τὰ σινδόνια ἔκειτο ἰδίᾳ, μὴ δύσχρηστον τὸ λεγόμενον ὅτι ἐκλάπη. καὶ γὰρ οὕτως δύσκολος ὁ κλέπτων, ὡς περὶ περᾶγμα τοιοῦτον τοσαύτην ἀναλίσκειν σπουδήν. τίνος γὰρ ἕνεκεν τὰ σινδόνια ἠφίει; πῶς δ' ἂν ἔλαβε τοῦτο ποιῶν; καὶ γὰρ πολὺ εἰκὸς ἦν αὐτὸν δύαλωσαι χρόνον, καὶ καταφωρον γενέσθαι μέλλοντα καὶ βασανιζόμενα. τί δήποτε δ' καὶ χωρεῖς τὰ ὀθόνια κεῖται, καὶ τὸ σινδόνιον χωρεῖς ἐντετυλιγμένον; ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐκ ἦν σπευδόντων οὐδὲ θορυβουμένων τὸ περᾶγμα, ὅ χωρεῖς μὲν ἐκεῖνα, χωρεῖς δ' ταῦτα ἐνθεῖναι καὶ ἐντυλίξαι. διὰ τοῦτο τῇ ἀναστάσει ὑπῆρξουσαν. διὰ τοῦτο μὲν ταῦτα αὐτῆς φαίνεται ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ὄψεως πιστωθεῖσιν. ὅρα γοῦν καὶ ἐνταῦθα τὸ ἀτυφον τοῦ διαγελιστοῦ, πῶς τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐρμηνείας τῷ Πέτρῳ μαρτυρεῖ. περιφθάσας γὰρ αὐτὸν καὶ ἰδὼν τὰ ὀθόνια κείμενα, οὐδὲν πλέον πολυπραγμονεῖ, ἀλλ' ἀφίσται· εἰκὸς δ' ὁ θερμὸς ἐκεῖνος ὑστερον γενόμενος, ἅπαντα κατὰ πόδα εἰσῆλθεν ἀκριβῶς, καὶ τί πλέον εἶδε, καὶ τότε οὐκ ὅτε τῇ θεᾷ προσεκλήθη. μετὰ γὰρ εἰσελθὼν, τὰ ἐνταφια εἶδε κείμενα καὶ σπαρῆναι. διὰ γὰρ ἐλεῖν, καὶ χωρεῖς μὲν ταῦτα, χωρεῖς δ' εἰκὸς θεῖναι ἐλίξαντα, ἵνος ἂν μετ' ὀπτῆς μελείας ποιοῦντος, καὶ οὐχ ὡς ἔτυχε θορυβουμένου.

ΗΘΙΚΟΝ Σὺ δ' ὅταν ἀκούσῃς, ὅτι γυμνὸς ὁ δεσπότης ἐκεῖνος, παῦσαι τῆς περὶ τὴν κηδείαν μανίας. τί γὰρ βούλει; ἡ περιπεῖν αὐτὴ δαπάνη καὶ δύοντος, πολλοὶ μὲν φέρουσα τοῖς κηδεύουσι ζημίαν, ὦ δ' ἀπελθόντι κέρδος οὐδέν, ἀλλ', εἰ χρὴ τι εἰπεῖν, καὶ βλάβην; ἡ γὰρ πολυτέλεια τῆς ταφῆς τυμβωρυχίας αἰτία γέγονε πολλάκις, καὶ γυμνὸν καὶ ἄταφον ἐποίησεν ἐρ-

ρίφθαι

ρίφθαι ⟨ω⟩ ὀπιμῳῶς παφέντα. ἀλλ' ὦ τῆς κενοδοξίας. πόσῳ γὰρ ὃν ⟨ὃ⟩ πάνθ' τιὼ τυφαννίδα ὑπιδείκνυ⟨σ⟩ι; πόσῳ τὴν ἀῤῥοιαν; πολλοὶ γοῦν, ἵνα μὴ ὅλον λέγω⟨μ⟩, τὰς λεπτὰς ἐκείνας ὀθόνας ἀμφιεσάμενοι, ⟨καὶ⟩ πολλῶν τὴν ἀρωμάτ⟨ω⟩ν ἐμπλήσαντες, ὥστε διπλῆν γλυέσθαι τοῖς ἐπιπρεάζουσιν ἀῤῥησία, ὕπω τῇ γῇ παραδεδώκασι. ταῦτ' οὖν ὑ μαινομένων; ταῦτ' ὑ παραπαόντων; φιλοτιμίαν ὑπιδείκνυσθαι, ⟨καὶ⟩ πάλιν αὐτὰ ἀφανίζειν; ναί, φησιν· ἵνα μὴ ἀσφαλείας χέ- χ.-λιν ἀφα.
⟨η⟩ παραδῶ⟨μ⟩ τῷ νεκρῷ, ταῦτα πάντα μηχανώμεθα. τί οὖν, αἱ ⟨ἡ⟩ τυμβωρύχοι μὴ λάβωσιν, ⟨ἡ⟩ σῆτες ὑ λήψονται; ἢ ⟨ἡ⟩ σκώληκες; πῶ; ἀν' ⟨ἡ⟩ σῆτες ⟨καὶ⟩ ⟨ἡ⟩ σκώληκες μὴ λάβωσιν, ὁ χρόνος ⟨καὶ⟩ ὁ ἰχὼρ οὐκ ἀπολῇ; θαλλὰν ⟨ὃ⟩ μὴ τυμβωρύχης, μὴ σῆτας, μὴ σκώληκας, μὴ χρόνον, μὴ ἄλλο μηδὲν δαπανᾶν τὰ κείμενα· ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ ὃ σῶμα ἀνέπαφον ⟨ἔτι⟩ μένει τῆς ἀναστάσεως, ⟨καὶ⟩ αὐτὰ δὴ ταῦτα καινὰ ⟨καὶ⟩ νεοπαγῆ ⟨καὶ⟩ λεπτὰ τηρεῖσθαι. ἵ πλέον ἐντεῦθεν τοῖς ἀπελθοῦσι ⟨χρῆ⟩, ὅταν γυμνὸν ᾖ ὃ σῶμα ἐγείρῃ⟨ν⟩, ταῦτα ⟨ὃ⟩ ἀναλάβῃ μᾶλλον ⟨καὶ⟩ μηδὲν ἡμᾶς ὠφελῇ πρὸς ταύ ἐυθηνίας ἐκείνας; ἵνος οὖν ἕνεκεν, φησιν, ὅπου τοῦ Χριστοῦ γέγονε; μάλιστα μὲν μὴ παραβαλλε ταῦτα τοῖς ἀνθρώπινοις· ἐπεὶ ⟨καὶ⟩ μύρον ὄζειχεν ἡ πόρνη ὅπου ⟨καὶ⟩ ἀγίους πόδας ἐκείνου. εἰ ⟨δὲ⟩ χρὴ ⟨καὶ⟩ περὶ τούτων εἰπεῖν, περῶτον μὲν οὐκ εἰδότων τὴν περὶ ἀναστάσεως λόγον τὴν ποιούντων ταῦτα ἐγίνετο· ὅμως οὐ τοῦτό φησι· καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ιουδαίοις. ὑ γὰρ τοὺς δώδεκα ἦσαν οἱ τοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ, ἀλλ' ἑκατόν ⟨ἡ⟩ μὴ σφόδρα αὐτῶν ἀριθμοῦντες. ⟨ἡ⟩ γοῦν δώδεκα οὐχ ὅτως αὐτῶν ἐθίμων, ἀλλὰ θανάτῳ ⟨καὶ⟩ σφαγῇ ⟨καὶ⟩ τοῖς ὑπὸ αὐτοῦ κινδυνοις. ἐπὶ μὲν γὰρ ⟨δὲ⟩ ἐκείνη μυρὶ· πολλῷ ⟨δ'⟩ ἐλάττων ταύτης ἦν ἔπον. ἄλλως ⟨δ'⟩, ὅπερ ἔφθην εἰπών, περὶ ἀναστάσεων ἡμῖν ὁ λόγος νῦν· τότε ⟨δ'⟩ ταῦτα περὶ τῆς διακοσύτου ἐγίνετο. ⟨καὶ⟩ ἵνα μάθῃς ὅτι τούτων ὑδεὶς τῷ Χριστῷ Ματθ. κϛ. λϛ.
λόγος, εἶπε· Ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ ὀστέα ἔχω καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⟨καὶ⟩ διελῶντα, ⟨καὶ⟩ ἐπιστίσατε· ⟨δὲ⟩ γυμνόν, ⟨καὶ⟩ περιεβάλετε· ⟨καὶ⟩ ὕδατος μοῦ ἔδωκε, ⟨δὲ⟩ τεθνεῶτα, ⟨καὶ⟩ ἐβάψατε. ⟨καὶ⟩ ταῦτα λέγω, ὑ ταφὴν ἀναιρῶν (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ τὴν ἀσωτον σκιὰν ⟨καὶ⟩ τὴν ἄκαιρον φιλοτιμίαν. τὸ γὰρ πάθος, φησί, ⟨καὶ⟩ ἡ ὀδυνη, ⟨καὶ⟩ ἡ πρὸς ⟨ω⟩ ἀπελθόντα συμπάθεια ταῦτα πεῖσαι. οὐκ ἔστι ταῦτα συμπαθείας τῆς πρὸς τὸν ἀπελθόντα, ἀλλὰ κενοδοξίας. ἐπεὶ ⟨εἰ⟩ βάλοι ζωοποιῆσαι ⟨ὁ⟩ τεθνηκότι, δείκνυμί σοι ἑτέραν ὁδὸν κηδείας, ⟨καὶ⟩ διδάσκω σε ἱμάτια λιθέναι, ⟨τὰ⟩ ζωοποιούμενα αὐτῷ, καὶ λαμπρὸν ἀποφαίνοντα. ταῦτα γὰρ ⟨τὰ⟩ ἱμάτια, ὅτε μὲν ⟨τοῦ⟩ σητὸς ἁλίσκε⟨ται⟩, ὅτε ⟨δὲ⟩ τοῦ χρόνου δαπανᾶ⟨ται⟩, οὐδὲ ⟨τοῦ⟩ τυμβωρύχου κλέπτεται. ποῖα δὴ ταῦτά ἐστιν; ἡ τῆς ἐλεημοσύνης ῥοπή. αὕτη γὰρ μετ' αὐτοῦ ἀνίσταται ἡ στολή. ἐλεημοσύνης γὰρ σφραγὶς μετ' αὐτοῦ. ἀπὸ τούτων λάμποισι τῶν ἱματίων ⟨καὶ⟩ τότε ἀκούοντες, πεινῶντά με ἐθρέψατε. ταῦτα ὑπὲρ σήμους ποιῇ, ταῦτα ῥᾳδιουργῇς, ταῦτα σὺ ἀσφαλείᾳ καθίζησι· ταῦτ' ⟨δὲ⟩ νεκρὸν, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ δαπάνη σητῶν, ⟨καὶ⟩ τράπεζα σκωλήκων. ⟨καὶ⟩ ταῦτα λέγω, ὑ κηδεύειν κωλύων, ἀλλὰ μετὰ συμμετρείας τοῦτο ποιῇν, ὥστε σκέπειν ⟨τὸ⟩ σῶμα, ⟨δὲ⟩ μὴ γυμνὸν παραδιδόναι τῇ γῇ. ⟨εἰ⟩ γὰρ ζῶντας μηδὲν ἔχειν πλέον κελεύει ἀλλ' ἢ σκέπασμα· πολλῷ μᾶλλον τελευτήσαντας. ὑ γὰρ ὅτω τετελευτηκότος ⟨δὲ⟩ τὸ σῶμα δεῖται ἱματίων ὡς ζῶν ⟨καὶ⟩ ἐμπνέον. ζῶντες μὲν γὰρ, ⟨καὶ⟩ ψύχους ἕνεκεν ⟨καὶ⟩ εὐσχημοσύνης δεόμεθα τῆς τῶν ἱματίων ῥᾳδιουργίας· τελευτήσαντες ⟨δὲ⟩, τούτων μὲν οὐδενὸς ἕνεκεν· ἵνα ⟨δὲ⟩ μὴ γυμνὸν κεῖ⟨ται⟩ τὸ σῶμα, δεόμεθα τῶν ἐνταφίων· ⟨καὶ⟩ ταῦτ' ⟨δὲ⟩ ἐνταφίων ⟨δὲ⟩ ἔχομεν κάλυμμα κάλλιστον τὸν γῆν, ⟨καὶ⟩ τὴν τοιαύτην τοῦ σώματος φύσει περιποιοῦσαν. ⟨εἰ⟩ τοίνυν ἔνθα τοσαῦτα χρήματα, οὐδὲν δεῖ περιττὸν ὑπάρχειν· πολλῷ μᾶλλον, ἔνθα τοσαύτη ἡ ἀνάγκη, ἄκαιρος ἡ φιλοτιμία. ἀλλ' ⟨ἡ⟩ ὁρῶντες γελάσονται, φησι. μάλιστα μὲν καὶ ἡ ὃς ὁ γελῶν, ὑ πολιὸν δεῖ ποιεῖσθαι λόγον τοῦ ὅπως σφόδρα αἰσχυνόντος· νυνὶ ⟨δὲ⟩ πολλοὶ ⟨ἡ⟩ θαυμάζοντες μᾶλλον, ⟨καὶ⟩ τὴν φιλοσοφίαν δεχόμενοι τὴν ἡμετέραν. γέλωτος γὰρ ἄξια ὑ ταῦτα, ἀλλ' ἃ ποιοῦμεν νῦν, ὀδυρόμενοι, πενθοῦντες, συγκατορύττοντες ἑαυτοὺς τοῖς ἀπελθοῦσι. ταῦτα ⟨δὲ⟩ γέλωτος ⟨καὶ⟩ κολάσεως ἄξια· ⟨δὲ⟩ ⟨ὃ⟩ φιλοσοφῶν ⟨καὶ⟩ ἐν τούτοις ⟨δὲ⟩ ἐν τῇ τῶν ἱματίων συμμετρία, σεμνούς ⟨καὶ⟩ ἐπαίνους ἡμῖν παρέξεις, ⟨καὶ⟩ πολλοὺς ἡμᾶς προτρέψεσι, ⟨δὲ⟩ θαυμάσον⟨ται⟩ τὸν Χριστοῦ δυνάμιν,

δώσαμεν, ἢ ἐρεῖσι· βαβαί, πόση ἡ τοῦ σταυροῦντος ἰσχύς; ἔπεισε τοὺς ἀπολλυμένους καὶ φθειρομένους, ὅτι οὐκ ἔστι θάνατος ὁ θάνατος. διὰ τοῦτο καὶ τῶν ἀπολλυμένων ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀποστελλόντων εἰς ἀποδημίαν ἀμείνω. ἔπεισεν αὐτοὺς, ὅτι τὸ σῶμα τὸ φθαρτὸν τοῦτο καὶ χοϊκὸν, ἱμάτιον ὑπεδύσατο τῶν σπερμάτων καὶ χρυσοπάστων πολὺ λαμπρότερον, τῇ ἀφθαρσίᾳ δηλονότι. διόπερ οὐδὲ πολλοῦ τοῦ τάφου ποιοῦνται τὴν ταφὴν, ἀλλ' ὑπὲρ φιλοσοφοῦντα ἴδωσιν, ἐρεῖσι· διὰ ἣ καταγελῶσιν, γυναικίζομένους, χρεῶν ἀπαιτοῦντα ἡδυπαθοῦντας καὶ κωμῳδίσουσι, καὶ μυεῖα κατηγορήσουσι, θρασύνεσθαι τῇ εἰκῇ δαπάνῃ, τῇ μεταμοπονίᾳ. καὶ γὰρ ταῦτα ἀκούομεν κατηγορούντων πάντων· καὶ μάλα εἰκότως. ποίαν γὰρ ἔξομεν ἀπολογίαν, ὅταν ὃ μὴ σῶμα εἰς ἰχθῦας καὶ σκώληκας δαπανώμενον καλλωπίζωμεν, τὸν Χριστὸν περιορῶντες διψῶντα, γυμνὸν περιοῦσαν ξένον. παυσώμεθα τοίνυν τῆς ματαίας ταύτης ἀσωτίας· κηδεύσωμεν οὖν αὐτὸν ἀπελθόντες, ὡς καὶ ἡμῖν καὶ ἐκείνοις συμφέρει πρὸς δόξαν Θεοῦ· πολλὴ γὰρ αὐτῷ ὑπὸ τελέσωμεν ἐλεημοσύνῃ· συμπέμψωμεν αὐτοῖς ἐφόδια
Βασ.δ'.ιθ.λδ κάλλιστα. Εἰ γὰρ μνήμη θαυμαστῶν ἀνδρῶν τετελευτηκότων πρέσβις τῶν ζώντων (Υπὲρ Δαυὶδ γὰρ, φησι, τῆς πόλεως ταύτης δι' ἐμὲ καὶ τοῦ Δαυὶδ τοῦ παιδός μου) πολλῷ μᾶλλον ἐλεημοσύνη τῶν ἐργαστηρίων αὕτη γὰρ, αὕτη καὶ νεκροὺς ἀνέστησεν, ἰσχὺς αὕτη καὶ χεῖρας ἀνέστησαν αἱ χῆραι. χ. παρίστησι
Πραξ.θ.λς. ὑποδεικνύουσαι ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν ὅσα ἡ Δορκάς. ὅταν οὖν ἴδῃς μέλη τελευτᾶν, ὁ οἰκεῖος τῷ τελευτῶντι κατασκευαζέτω τὰ ἐνταφια, καὶ πειθέτω τοὺς ἀποδόντα τοῖς δεομένοις τὰ καταλιμπάνειν. μὴ τούτων ἀποστερείτω τὴν ἰαλίαν, κληρονόμον ἀφιέναι τὸν Χριστόν. Εἰ γὰρ οἱ βασιλεῖς ἐκφέροντες κληρονόμοις, τοῖς οἰκείοις μοῖραν καταλιμπάνουσιν ἀσφαλείας· ὁ τὸν Χριστὸν ἀφεὶς ὑπὸ τῶν παίδων, ἐννόησον ὅσων ὑπαίτιος βύθων καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς αὐτοῦ πᾶσι; ταῦτα ὅτι τὰ ἐνταφια καλά, ταῦτα ὀνίνησι καὶ τοὺς μόνον ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπορουμένους. ἂν ὕστερον ἐνταφιασθῶμεν, λαμπρὰν ὑπὸ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα κομῆν. διὰ ἣ τὸ σῶμα θεραπεύοντες τῆς ψυχῆς ἀμελοῦμεν, πολλὰ ἐκεῖ πεισόμεθα φλυᾶν, ἢ πολλὴν ὀφλήσομεν γέλωτα. τοῦτο γὰρ ἡ τυχοῦσα ἀσημοσύνη, γυμνὸν τῆς ἀρετῆς ἀπελθεῖν· διὸ δεῖ ὕστερον τὸ σῶμα ἁπαφον ἐρριμμένον καταιμύειν, ὡς ψυχὴ τότε γυμνὴ τῆς ἀρετῆς φαινομένη. ταύτην ἀμφιάσωμεν, ταύτην περιείλωμεν, μάλιστα μὲν πρὸ τοῦ πόντου τὸν χειμῶνα· εἰ δὲ ἐνταῦθα ἠμελήσαμεν, κἂν τελευτήσαντες νήψωμεν, ἐπὶ τοῖς οἰκείοις ἐπισκήψωμεν συμπαθεῖν ἀπελθοῦσι διὰ ἐλεημοσύνης ἡμῖν. ὕστερον ὑπὲρ ἀλλήλων βοηθούμενοι παῤῥησίας πολλῆς· ὑπὲρ τύχωμεν, χάριτι δὲ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ δόξα τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. χ. ἐπιτυχόμεθα.

Ομιλ. πς. 10 ΑΠΗΛΘΟΝ ΟΥΝ ΠΑΛΙΝ ΠΡΟΣ ΕΑΥΤΟΥΣ ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ· 11 Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω.

Ειπαθές πως τὸ γυναικεῖον γένος, καὶ πρὸς οἶκτον ἐπιῤῥεπέστερον. τοῦτο δὲ εἶπον, ἵνα μὴ θαυμάσῃς ἢ ὀκνήσῃς ποτε Μαρία μὲ πικρῶς ἐνθρηνοῦσα τῷ τάφῳ· Πέτρος δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθεν. ΟΙ μὲν γὰρ μαθηταί, φησιν, ἀπῆλθον πρὸς ἑαυτούς· ἡ δὲ εἱστήκει δακρύουσα. καὶ γὰρ ἡ φύσις βέμπλωτος, καὶ ΟΥ πρὸς ἀναστάσεως οὐδέπω σαφῶς ἤδει λόγον· καθάπερ ἐκεῖνοι τὰ ὀθόνια θεασάμενοι καὶ πιστεύσαντες, ἀπῆλθον πρὸς ἑαυτοὺς ἐκπλησσόμενοι. καὶ ἵνος ἕνεκεν οὐκ εὐθέως ἦλθον εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καθάπερ αὐτοῖς ζωτέρακις πρὸ τοῦ πάθους; αἰνέμνον οὖν λοιποὶ ἴσως· καὶ ἄλλως χ. καὶ ὅπ' ἀ

λως ὄ, ἐπὶ ἐν ἀκμαζούσῃ ἦσαν σκιρτήξει. ὅτοι μὲ οὖν ἀπῆλθον· ἐκείνη δὲ ἐξήκει πρὸς τῷ τόπῳ. μέγα γάρ, ὅπερ ἔφην, πρὸς προθυμίαν καὶ μνῆμα φαινόμενον. ὁρᾷς γοῦν αὐτὴν, ὥστε πλέον ἀναπαύεσθαι, καὶ προκύπτουσαν καὶ βουλομένην τὸν τόπον ἰδεῖν ἔνθα τὸ σῶμα ἔκειτο; Διὰ δὴ τοῦτο καὶ τῆς πολλῆς ταύτης σπουδῆς μισθὸν ἔλαβεν ὁ μικρόν. ὁ γὰρ σὺν εἶδον μαθηταί, τοῦτο εἶδεν ἡ γυνή πρώτη, καθημένους ἀγέλους, μὴν πρὸς ποδῶν, δὲ πρὸς κεφαλῆς ἐν λευκοῖς· καὶ τὸ σῆμα φαιδρότητος πολλῆς γέμον καὶ χάριτος. ὅπου γὰρ σὺν ἐν τῇ γυναικὸς ἡ Διάνοια, ὡς ἀπὸ τοῦ σπουδαίου προσδιέσθαι τὴν ἀνάστασιν, γίνεταί τι πλέον, καὶ ἀγγέλους θεωρᾷ καθημένους ἐν φαιδρῷ τῷ σήματι, ὥστε αὐτὴν ἀναζῆσαι τέως τὸ πάθος ἐντεῦθεν καὶ προθυμηθῆναι. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῇ πρὸς ἀναστάσεως λέγουσιν· ἀλλ' ἡρέμα προσδιαλέγεται τῷ δόγματι τούτῳ. εἶδεν ὄψις φαιδρὰς καὶ μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν συνήθειαν· εἶδε σῆμα λαμπρὸν· ἤκουσε συμπαθοῦς φωνῆς.

13 Τί γάρ, φησι, γύναι, τί κλαίεις; Διὰ δὲ τούτων ἀπρόπτων, ὥσπερ θύρας ἀνοιχθείσης καὶ μικρὸν εἰς πρὸς ἀναστάσεως ἤγετο λόγον. καὶ ὁ τρόπος δὲ τῆς καθέδρας αὐτῶν, εἰς ἐρώτησιν αὐτὴν ἦγε. καὶ γὰρ σύνεφαινον ὅτι ἠδέσαν τὸ γεγονός. Διὰ τοῦτο καὶ ὁμοῦ κάθηνται, ἀλλὰ διεσκοτισμένοι ἀλλήλων. ὅπου γὰρ οὐκ εἰκὸς αὐτὴν τολμῆσαι ἁπλῶς πυθέσθαι, καὶ τῇ ἐρωτήσει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς καθέδρας ἄγουσιν αὐτὴν ὅπως Διαλεξιν. τί οὖν αὕτη; θερμῶς ἅμα καὶ φιλοσόφως· Ἦραν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ τεθείκασιν αὐτόν. Τί φῂς; οὐδέπω οὐδὲν περὶ ἀναστάσεως οἶδας, ἀλλ' ἕλκει θέσιν φαντάζῃ; ὁρᾷς πῶς οὐδὲν ἀγγέλων κατεδέξατο δόγμα;

14 Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω. Καὶ ποία αὕτη ἀκολουθία, πρὸς ἐκείνους Διαλεγομένη, καὶ μηδέπω μηδὲν ἀκούσασαν περὶ αὐτῶν, στραφῆναι εἰς τὰ ὀπίσω; ἐμοὶ δοκεῖ ταῦτα λεγούσης αὐτὴ ἄφνω φανεὶς ὁ Χριστὸς ὄπισθεν αὐτὴ σκιρτῆξαι σὺν ἀγγέλοις· καὶ ἐκείνους θεασαμένους τε δεῖσαι τὸν ὦ σῆμα καὶ ὦ βλέμμα καὶ ὦ κίνημα τοῦ θείου ἐμφύσας, ὅτι τὸν Κύριον εἶδον· καὶ τοῦτο τὸν γυναῖκα ἐπέστρεψε καὶ εἰς τὰ ὀπίσω στραφῆναι ἐποίησεν. ἐκείνοις μὲν οὖν ὅτως ἐφάνη· τῇ γυναικὶ δ' οὐχ ὅτως, ὥστε αὐτὸν μὴ ἐκ προθέσεως σκιρτῆξαι τῆς ὄψεως, ἀλλ' ἐν ἀτελεστέρῳ καὶ κοινῷ ὦ σήματι. καὶ δῆλον ἐξ ὧν καὶ κηπουρὸν αὐτὸν εἰ ὑπέλαβε. τὸν δὲ ὅτω ταπεινὸν οὐκ ἔδει ἀληθῆ ὅτα τὰ ὑψηλὰ ἀγαπᾶν, ἀλλ' ἡρέμα. πάλιν οὖν αὐτὴν ἐρωτᾷ·

15 Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; Τοῦτο ἐνέφηνεν εἰδέναι αὐτὸν βούλεται ἐρωτῆσαι, καὶ εἰς ἀπόκρισιν ἦγαγε. ὅτο οὖν καὶ ἡ γυνὴ σιωπῆσα, οὐκ ἐπὶ τὸ ὄνομα οὗ Ἰησοῦ λέγει, ἀλλ' ὡς εἰδότος οὗ ἐρωτῶντος περὶ οὗ πωθάνεται, φησίν· Εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας, κἀγὼ αὐτὸν ἄρω. Πάλιν θέσιν καὶ αἴρσιν, καὶ τὸ βαστάσαι, ὡς περὶ νεκροῦ διαλεγομένη φησίν. ὃ δὲ ἐμφαίνει, ὅτο ἔστιν· εἰ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων ἤρασε αὐτὸν σύνθεν, εἰπάτε μοι, κἀγὼ λήψομαι αὐτόν. πολλὴ ἡ θύννοια καὶ φιλοσοφία τῆς γυναικός· ὑψηλὸν ὂ οὐδὲν οὐδέπω περὶ αὐτῆς. διὰ τοῦτο λοιπὸν προσέθηκεν αὐτῇ τοῦτο, οὐ δι' ὄψεως, ἀλλὰ διὰ φωνῆς. ὥσπερ γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις ποτὲ μὲ ἐγνωρίζετο, ποτὲ ὂ ἄδηλος ἦν κατ' ὠν· οὕτω καὶ θελομένοις, ἐνίοτε ἐθούλετο, τότε γνώριμον ἑαυτὸν ἐποίει. καὶ γὰρ ὅτε τοῖς Ἰουδαίοις ἔλεγε, τίνα ζητεῖτε; οὐ τὴν ὄψιν, ἀλλὰ τὴν φωνὴν ἐπέγνωσαν, ἕως ἠθέλησεν. ὁ δὴ καὶ ἐνταῦθα ἐνέβη. καὶ ὃ ὄνομα αὐτῆς μόνον ἐκάλεσεν, ἀνειδίζων καθαπτόμενος, ὅτι ταῦτα πρὸς τοῦ ζῶντος ἐφαντάζετο. πῶς ὄ; 16 Στραφῆσα λέγει, Εἴπε πρὸς αὐτὴν διαλέγεται; ἐμοὶ δοκεῖ ἐπιστῆσαι αὐτὴν ὃ, ποῦ τεθείκατε αὐτόν, στραφῆναι πρὸς σὺν ἀγγέλους, ὡς ἐρωτῶσαν, τί ἐξεπλάγησαν· εἶτα τὸν Χριστὸν καλέσαντα αὐτὴν ὀνόματι πρὸς ἑαυτὸν ἀπ' ἐκείνων, καὶ διὰ τῆς φωνῆς δῆλον ἑαυτὸν ποιῆσαι. ὅτε γὰρ ἐκάλεσεν αὐτὴν, Μαρία,

Μαρία, πότε αὐτὸν ἐπέγνω. οὕτως οὐκ ὀφεως ἰῶ, ἀλλὰ φωνῆς ἠ ὄπτασις. Εἰ δὲ λέγοιεν, πόθεν δῆλον ὅτι ⓐ ἀπέλθοι ὄζεως λάγησαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεστράφη ἡ γυνή; καὶ οὐκ ἂν ἔσυσι, πόθεν δῆλον ὅτι ἥψατο αὐτοῦ, καὶ προσέπεσεν; ἀλλ' ὥσπερ τοῦτο δῆλον ἀπὸ τοῦ εἰπεῖν, μή μου ἅπτου· οὕτω κἀκεῖνο ἀπὸ τοῦ εἰπεῖν, ὅτι ἐστράφη. ἵνος δὲ ἕνεκεν εἶπε,

17 Μή μου ἅπτου; Τινές φασιν, ὅτι χαλεπὴν αἰτεῖ πνευματικὴν, ἀκούσασα μὴ τῶν μαθητῶν λέγοντος· Ἐὰν πορευθῶ πρὸς ⓦ πατέρα, ἐρωτήσω αὐτὸν, καὶ δώσει ὑμῖν ἄλλον παράκλητον. καὶ πῶς ἡ μὴ πρέπουσα μετὰ τῶν μαθητῶν ταῦτα ἤκουσεν; ἄλλως δέ, καὶ πόρρω τῆς Ἰουδαϊκῆς ταύτης καὶ τοιαύτης φαντασίας. πῶς δὲ αἰτεῖ, οὐδέπω πρὸς ⓦ πατέρα ἀπελθόντος; τί οὖν; δοκεῖ μοι βούλεσθαι αὐτὴν ἐπὶ ζωῆς αὐτοῦ, ὥσπερ τότε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς μηδὲν ἐννοῆσαι μέγα, εἰ καὶ πολλῷ βελτίων ἐγηγένει μετὰ σαρκα. ταύτης γοῦν ἀπάγων αὐτὴν τῆς ἐννοίας, καὶ τὸ μετὰ πολλῆς αὐτοῦ δειλίας ἀφέλεσθαι (οὐδὲ γὰρ τοῖς μαθηταῖς φαίνεται λοιπὸν ὑπερωρίζων ὁμοίως) δύο ἀντὶ τούτου τὸ ἀφανοῦν, ὥστε ἀδεσμώτερον αὐτοῦ προσελθεῖν. τὸ μὲν οὖν εἰπεῖν, μή μοι προσθῇ, καθάπερ καὶ πρότερον (οὐ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς τὰ πράγματα, οὐδὲ ὁμοίως μέλλω ζωὴν λοιπὸν ὑμῖν) προσαντες ἰῶ καὶ κόμπον ἔχον· τὸ δὲ εἰπεῖν, ὅτι πω ἀναβέβηκα πρὸς ⓦ πατέρα, εἰ καὶ ὀψέποθές, τὸ αὐτὸ δηλοῖ τοῦτο ἰῶ. Εἰπὼν γὰρ ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ἐμφαίνει ὅτι οὐκ ἀπεύδει καὶ ἐπείγεται ⓦ· ἵνα οὐκ μέλλοντα ἀπιέναι, καὶ μηκέτι μετ' αὐτῶν τρέφεσθαι, οὐκ ἔδει μετὰ τῆς αὐτῆς ὁρᾶν ἀφανοῦς, ἧς καὶ πρὸ τούτου. καὶ ὅπερ τοῦτο ἔστι, δηλοῖ τὸ ἑξῆς.

Πορεύου, καὶ εἰπὲ τοῖς ἀδελφοῖς, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν. Κἂν οὐκ ἔμελλεν αὐθέως ὑπὸ ποιεῖν, ἀλλὰ μετὰ πεντεκαίδεκα ἡμέρας. πῶς οὖν τοῦτό φησιν; διὰ τοῦτο βουλόμενος αὐτὸν διανοῆσαι καὶ πεῖσαι, ὅτι εἰς τοῦτο ἀναγκαῖος ἀπαίρει). Ὃ δή, πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν, τῆς οἰκονομίας ὅστιν, ἐπεὶ καὶ ὁ ἀναβιῶσαι τῆς σαρκὸς ὅστι. πρὸς γὰρ τοὺς οὐδὲν μέγα φανταζομένους ταῦτα φθέγγεται). ἑτέρους ὑὸν αὐτὸς πατήρ, καὶ ἑτέρους ἡμῶν; πόθεν μὴ οὖν. εἰ γὰρ τῶν δικαίων ἑτέρους Θεός, καὶ τῶν ἀλλων ἀνθρώπων· πολλῷ μᾶλλον τοῦ ἰοῦ καὶ ἡμῶν. ὅπερ γὰρ εἶπε, εἰπὲ τοῖς ἀδελφοῖς, ἵνα μὴ ἀπὸ τούτου ἴσον τι φαντασθῶσι, δείκνυσι τὸ συγκεχυμένον. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐβούλετο καθίσθαι ὅπου τὸν θεοῦ ὑὸν πατεῖσθαι, ὅτοι γε εἰσῆναι. ὥστε εἰ καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν ἐν σαρκὶ ἀδελφὸς ἡμῶν ἐγένετο, ἀλλὰ τῇ ὑμῇ πολὺ διενήνοχε, καὶ οὐδέ ἐστιν εἰπεῖν ὅσον.

18 Αὔτη μὲν οὖν ἀνέχει ταῦτα ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς. Τοσοῦτον ὅστι σωφροσύνη καὶ καρτερία καλόν. σκῆνοι γὰρ πῶς λοιπὸν οὐκ ἤλγησαν μέλλοντος ἀπιέναι, οὐδὲ ἐφθέγξαντο οἷα καὶ πρότερον; τότε μὲν οὖν ὡς τεθηξομένους, τὸ ἔπαθον· νῦν δὲ ἀναστάντος, ἵνος ἕνεκεν ἔμελλον ἀλγεῖν; ἀπήγειλε δὲ καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὰ ῥήματα, ἅπερ ἐκεῖνα ἰῶ αὐτοῖς προδιαμυθήσασθαι. ὅπερ οὖν εἰκὸς ἰῶ τοὺς μαθητὰς ταῦτα ἀκούοντας, ἢ δεδιέναι τὴν γυναῖκα, ἢ πιστεύσαντας ἀλγεῖν, ὅτι αὐτοῖς ὑ κατεξίωσε τοῦ ὄψεως, καίτοιγε ἐπαγγελλόμενος ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ αὐτοῖς φανεσθαι· ἵν' οὖν μὴ ταῦτα τρέφοντες ἀλύσωσιν, οὐδὲ ἡμέραν μίαν ἀφῆκε διελθεῖν, ἀλλ' εἰς ὑπομνησιν αὐτοῖς ἀγαλῶν ὧν τε ἤδη εἰδέναι ἐγείρας αὐτὸν, ὧν τε οὐδέπω τὸ γυμνικὸς ἀκῦσαι, δι' ὧν ἐν αὐτοῖς ἰδεῖν καὶ πεισθῆναι (ὃ καὶ αὐτὸ μάλιστα τοῦ πόθου ἐπιτείνει πλείονα) τότε οὐσίας ἡνωμένης ἐφίσατο, καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ θαύματος. καὶ τί δήποτε ἑτέρως ἐφάνη; ὅτι τότε μάλιστα εἰκὸς ἰῶ αὐτοῖς εἶναι πεισθῆς. ἀλλὰ τοῦ θαυμαστὸν, πῶς φησι θαυμα αὐτὸν οὐκ ὀνόμασαν. καὶ γὰρ κεκλεισμένων εἰσῆλθε τῶν θυρῶν καὶ ἀναθεόν. μάλιστα μὲν ἡ γυνὴ προσλαβοῦσα πολλὴν τὴν πίστιν εἰργάσατο· ἄλλως δὲ, καὶ πρωΐας καὶ ἡμέραν τὴν ὄψιν αὐτοῖς ἐπέδειξεν. ἡμέρας δὲ οὐκ ἐπέσχε ἰῶ, ὡς συλλεγῶσι πάντας ὁμοῦ. πολλὴ γὰρ ἡ ἔκπληξις. οὐδὲ γὰρ τὴν ἡμέραν ἐπαπέλυσεν, ἀλλ' ἀναθεόν ἔστι μέσος, καὶ

Ιωαν. 15, 16.

χ. ἐφίσατο

χ. ὅτε

ἐπέδειξε

ἐπέδειξε τῶ πλυθεῖν καὶ τὰς χεῖρας. ἅμα δὲ καὶ τῇ φωνῇ κατεσόρεσε κυμαίνοντα τ' λογισμόν, εἶπών·

19 Εἰρήνη ὑμῖν, Τυτέστι, μὴ θορυβεῖσθε, καὶ ῥήματος ἀναμιμήσας, ὁ πρὸ βραχέος εἶπεν, Εἰρήνην τὴν ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν· καὶ πάλιν, ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχετε, ἐν δὲ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε.

20 Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τ' Κύριον. Ὁρᾶς ὅτι τῶν ἔργων τὸν λόγους ἐκβαίνουσι; ὁ γὰρ ἔλεγε πρὸ τοῦ σταυροῦ, ὅτι πάλιν ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν· τοῦτο νῦν ἔργῳ ἐπλήρωσεν. ἅπαντα δὲ ταῦτα εἰς πίστιν ἀκριβεστάτην. ὅπερ γὰρ πόλεμον ἀσπόνδου εἶχον πρὸς Ἰουδαίους, συνεχῶς ὑπολεῖπε, εἰρήνην ὑμῖν, δυσπρόσιτον δίδοὺς τὸν πόλεμον τὸν δαιμονιώδη. τοῦτον γοῦν πρόσθεν μὴ τὴν ἀνάστασιν εἶπε· τὸ ῥῆμα (διὸ καὶ Ἰαῦλος πανταχοῦ φησι, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη) πᾶς ὁ γνωσθεὶς χαρὰν ἀναλελίζεται, διότι οὐ λύπας ὁ Ματθ. κη. θ. ἥλιος σκότος ἔδυ, ἐ ταῦτην ἐδέξατο πρότην ἡμέραν. καταλλήλως μὲν οὖν τοῖς ἀνδράσι διὰ πόλεμον, εἰρήνην, ταῖς γυναιξὶ, διὰ τὴν λύπην, εὐαγγελίζεται χαρὰν πάντα τὰ καταλύσας τὰ λυπηρά, ὑπολεπόμενα τὰ κατορθώματα τοῦ σταυροῦ. ταῦτα δὲ ἵνα μὴ εἰρήνην. ἐπεὶ οὖν ἅπαντα ἀνῄρηται τὰ κωλύματα, φησὶ, τὴν νίκην κατέσησα λαμπρὰν καὶ κατόρθωτα πρώτα, εἶτα λοιπὸν φησί·

21 Καθὼς ἀπέσταλέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. Οὐδεμίαν ἔχετε δυσχολίαν ἀπὸ τε τῶν ἤδη γεγονότων, ἀπό τε τῆς ἀξίας ἐμοῦ τοῦ πέμποντος. [διὸ φησιν] ἐν τούτοις ἐπαίρει αὐτῶν τὴν γνώμην. καὶ δείκνυσι πολὺ τὸ ἀξιόπιστον, εἴγε μέλλοιεν αὐτὸ τὸ ἔργον ἀνανδέχεσθαι. καὶ οὐκέτι προσκλησις πρὸς τὸν πατέρα γίνεται, ἀλλ' αὐθεντίαν δίδωσι αὐτοῖς τὴν δύναμιν. 22 Ἐνεφύσησε γὰρ, καὶ εἶπε· λάβετε πνεῦμα ἅγιον.

23 Ὧν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφέωνται, καὶ ὧν κρατῆτε, κεκράτηνται.

Καθάπερ γὰρ τὶς βασιλεὺς ἄρχοντας ἀποστέλλων, ἐξουσίαν εἰς δεσμωτήριον καὶ ἐμβαλεῖν καὶ ἀφιέναι δίδωσιν· οὕτω δὲ τούτους ἀποπέμπων, τοῦτο προβάλλει τὴν δύναμιν. πῶς οὖν φησιν, ἐὰν μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ, καὶ δὴ δίδωσι; πινές φασιν, ὅτι τὸ πνεῦμα ἔδωκεν, ἀλλ' ὑποτυπώσεως αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς ἐμφυσήματος κατέσησεν. Εἰ γὰρ ἄπελθον ἰδὼν ὁ Δημιὴλ ἔζεσε, τί τὸν ἀπόῤῥητον χάριν ἐκείνου δεχόμενοι οὐκ ἂν ἔπαθον, εἰ μὴ μαθηταὶ αὐτοῖς τοῦτερον κατεσκεύασε; διὰ τοῦτο οὐκ εἶπε, φησιν, ἐλάβετε πνεῦμα ἅγιον· ἀλλὰ, λάβετε πνεῦμα ἅγιον. οὐκ ἂν δέπω ἀμάρτῃ καὶ τότε εἰληφέναι αὐτοὺς λέγων ἐξουσίαν ἵνα πνευματικὴν ἐ χάριν· ἀλλ' οὐχ ὥστε νεκροὺς ἐγείρειν καὶ δυνάμεις ποιεῖν, ἀλλ' ὥστε ἀφεῖναι ἁμαρτήματα. διάφορα γὰρ τὰ χαρίσματα τοῦ πνεύματος. διὸ ἐπῆγαγεν, ὧν ἂν ἀφῆτε, ἀφέωνται, δεικνὺς ποίαν εἶδος ἐνεργείας δίδωσιν. οὐκ εἶπε μὴν ἐσταυρωμένου ἡμέρας τὸν τῶν σημείων ἔλαβον ἐνέργειαν. διὸ φησι· λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος δὲ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ· μάρτυρες δὲ διὰ τῶν σημείων ἐγίνοντο. ἐ γὰρ ἁφατος ἡ τοῦ πνεύματος χάρις, καὶ πολυειδὴς ἡ δωρεά. τοῦτο δὲ γίνεται, ἵνα μάθῃς, ὅτι παρὰ τοῦ καὶ τοῦ πνεύματος ἁγίου μία ἡ δωρεὰ καὶ ἐξουσία. ἃ γὰρ δοκεῖ διαίζοντα τοῦ παρὰ τοῦ, ταῦτα καὶ τοῦ υἱοῦ φαίνεται καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. πῶς οὖν οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, φησὶν, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ἑλκύσῃ αὐτόν; ἀλλὰ τοῦτο δείκνυται τοῦ υἱοῦ ὄν. ἐγὼ γάρ εἰμί, φησὶν, ἡ ὁδός· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ὅρα δὲ ἀδιὰ καὶ τοῦ πνεύματος ὄν. οὐδεὶς γὰρ δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. καὶ πάλιν, οὐδὲ ἀποστόλους ποτὲ μὲν ὑπὸ τοῦ παρὰ, ποτὲ δὲ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ, ποτὲ δὲ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος δεδόσθαι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰς διαιρέσεις τῶν χαρισμάτων παρὰ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ὁρισθὲν οὔσας.

Πάντα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΗΘΙΚΟΝ Πάντα πάντως προφάσεως ὥστε δικαίαν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔχειν πρὸς ἑαυτούς, καὶ τοῦτ' ἐγχειρεῖσθαι τὴν ἐνέργειαν μὴ πολλῆς θεραπεύοντας τῆς ὑμῶν. μεγάλη γὰρ ἡ τῶν ἱερέων
Εφ. ιγ. ις. ἀξία. ὧν ἂν ἀφῆτε, φησίν, ἀφέωνται αὐτοῖς ἁμαρτίαι. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγε· Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε, καὶ ὑποφέρετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. καὶ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς λόγον ἀποδώσοντες. διὰ τῆς πολλῆς δὲ θεραπείας αὐτοὺς ἀπολαύειν. ἐὰν δὲ ἐπεμβαίνητε μὴ τῶν ἄλλων αὐτοῖς ὑμᾶς, καὶ τὰ ὑμέτερα καλῶς ἕξει. ἕως μὲν γὰρ ἂν εὐθυμία διάγῃ ὁ κυβερνήτης, ἂν ἀσφάλεια ἔσται καὶ τοῖς ἐπιβάταις· ἂν δὲ, λοιδορουμένων ἐκείνων καὶ ἀπράτως ἐχόντων πρὸς αὐτὸν, ἀλαπίπτῃ, καὶ ἀγρυπνῆν ὁμοίως δύναται, οὔτε τῷ τέχνῃ χρήσασθαι, καὶ ἄκων μυρίοις αὐτὸν περιβάλλει κακοῖς. ὅπου καὶ
χ. κἂν μὲ χ. θεραπεύωσι ἱερεύς, ἂν μὲν ἀπολαύσῃ τῆς παρ' ὑμῶν τιμῆς, καὶ τὰ ὑμέτερα διαθεῖναι καλῶς δυνήσεται· ἂν δὲ ἀτιμίᾳ αὐτοὺς περιβάλητε, καὶ χεῖρας ἀνιάσαντες, οὐχειρώτους μᾶλλον ὑμῖν αὐτοὺν ποιήσετε τοῖς κύμασι, κἂν σφόδρα γνησίοι ὦσιν. ὁπόσον τι περὶ τῶν Ἰουδαίων φησὶν ὁ Χριστός; ὅτι τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν Ⓐ γραμματεῖς καὶ Ⓐ Φαρισαῖοι. πάντα οὖν ὅσα λέγουσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε. νῦν δὲ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν Ⓐ ἱερεῖς· ἀλλ' ὅτι τῆς τοῦ Χριστοῦ. τῷ γὰρ ἐκείνου διεδέξαντο διδασκαλείῳ. διὸ καὶ
6. Κορ. ε. κ. Παῦλός φησιν· Ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. οὐχ ὁρᾶτε ὅτι τὴν ἔξωθεν ἀρχὴν ἅπαντα κατεπόησεν, καὶ ἥμεν βελτίους ὄντες πολλάκις καὶ βίᾳ καὶ ζημίαις τῶν διαζόντων αὐτούς; ἀλλ' ὅμως διὰ Ⓐ δεδοκότα σοφὸν τούτων ἐνοῦσιν, ἀλλ' αἰδοῦνται τὴν ψῆφον τοῦ βασιλεύοντος, κἂν ὁτιοῦν ὁ λαὸς ἢ τὴν ἀρχήν. εἶτα ἂν μὲν ἄνθρωπος χρηστοπάθῃ, τοσοῦτος φόβος· ὅ γε Θεοῦ χειροτονητός, καὶ ταραττόμεθα τοῦ χειροτονήτου μόνον καὶ λοιδορούμεθα καὶ μυρίοις ὀνείδεσι πλυνόμεθα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κωλυθέντος κρίνειν, καὶ τῶν ἱερέων τὴν γλῶτταν ἀκονῶμεν; καὶ ποῦ ταῦτα ἀπολογίας ἄξια, ὅταν τὸ μὲν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἡμετέρου δικαίου μὴ βλέπωμεν, τὸ δὲ κάρφος τοῦ ἑτέρου πικρῶς ἐρευνῶμεν; οὐκ οἶδα ὅπως καὶ χαλεπώτερον σαυτὸν ποιεῖς ὁ δικαστήριον ὅταν δικάζῃ; καὶ ταῦτα λέγω, οὐκ ἀποδεχόμενος τοὺς ἀναξίως τῶν ἱερωσύνων διοικοῦντας, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἐλεῶν καὶ δακρύων. ὑμῶν δὲ τοῦτό φημι δίκαιον εἶναι τῶν ἀρχομένων κρίνειν, [καὶ μάλιστα τῶν πόνου ἀφελεστέρων.] κἂν ὁ βίος αὐτῶν σφόδρα διαβεβλημένος ᾖ, σὺ δὲ, ἂν σαυτὸν παρέσχῃς," οὐδὲν παραβλαβήσῃ εἰς τὰ ἐγχειρισμένα αὐτῷ παρὰ τοῦ Θεοῦ. εἰ γὰρ διὰ ὄνου φωνὴν ἀφθέγκτου ἐποίησε, καὶ διὰ μωρίας βλογίας πνευματικὰς ἐμηχανήσατο, ὅν ἀληθῶ στόματι καὶ ἐν ἀκαθάρτῳ γλώττῃ τοῦ Βαλαὰμ ἐνεργήσας διὰ τοῦτο παρεσκεύασε Ἰουδαίοις· πολλῷ μᾶλλον δι' ὑμᾶς τοὺς "δυνωμένους, καὶ εἰ σφόδρα φαῦλοί εἰσιν Ⓐ ἱερεῖς, καὶ αὐτοὶ πάντα ἐργάσεται, ἐὰν πέμψῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. οὐδὲ γὰρ ὁ καθαρὸς ἀπὸ τῆς οἰκείας ὑπισχνεῖται αὐτὸ καθαρότητος, ἀλλὰ χάρις ἐστὶν ἡ τὸ πᾶν ἐργαζομένη. πάντα γάρ, φησὶ, δι' ὑμᾶς, εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς. ἃ γὰρ ἐγχειρίζεται ὁ ἱερεὺς, Θεοῦ μόνου ἐστὶ δωρεῖσθαι· καὶ ὅπερ ἂν ἡ ἀνθρωπίνη φθάσῃ φιλοσοφία, ἐλάττων τοῦ ζήτου ἐκείνης φανήσεται. καὶ ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα ῥᾳθύμως τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομῶμεν, ἀλλ' ἵνα μὴ ῥᾳθυμοτέρων πάντων τῶν παρεστώτων ὑμᾶς Ⓐ ἀρχόντων ἐκείνοις πολλάκις ὑπεσωρεύηται κακά. καὶ τί λέγω τοὺς ἱερεῖς; ὅτε ἀγγέλους ὅτε ἀρχαγγέλους ἐργάσασθαί τι δεῖ;

Εἰς

Εἰς τὰ δεδομένα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα πάντα οἰκονομεῖ· ὁ ἱερεὺς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν γλῶτταν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ πρέσβεις χάριν. καὶ γὰρ οὐδὲν δίκαιον ἐπὶ τῇ ἑτέρου κακίᾳ εἰς τὰ σύμβολα τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὴν πίστιν παρεισάγειν παρακαλεῖσθαι. ταῦτα οὖν ἅπαντα εἰδότες, καὶ τὸν θεὸν φοβώμεθα, καὶ τὸν ἱερέα αὐτοῦ ἐνθύμως ἔχωμεν, πᾶσαν αὐλῆς ἀπονέμοντες τιμήν· ἵνα καὶ τῶν οἰκείων κατορθώμασι, καὶ τῆς εἰς ἐκείνους θεραπείας πολλὴν λάβωμεν παῤῥησίαν τοῦ θεοῦ τὸν ἀμοιβέα, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμή, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. πζ. 24 ΘΩΜΑΣ ΔΕ ΕΙΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ, ΛΕΓΟΜΕνος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. 25 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἑωράκαμεν τὸν Κύριον. ὁ δὲ εἶπεν, ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ μὴ πιστεύσω.

ΟΣπερ ὃ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε πιστεύειν, εὐκολίας ἐστίν· οὕτω δὲ πέρα τοῦ μέτρου περιεργάζεσθαι καὶ πολυπραγμονεῖν, παχυτάτης ἀφροσύνης δηλωτικὸν καὶ τοῦτο καὶ ὁ Θωμᾶς ἐγκαλεῖται. τοῖς γὰρ ἀποστόλοις εἰρηκόσιν, ὅτι ἑωράκαμεν τὸν Κύριον, οὐκ ἐπίστευσεν· καὶ τοσοῦτον ἐκείνοις ἀπίστων, ὅσον ὃ πεπραγμένα μηδύμβιος ἀδιώατον εἶ· τουτέστι, τὸν ὄντως ἀνάστασιν. καὶ γὰρ εἶπεν, ὅτι καὶ πιστεύω ὑμῖν· ἀλλ', ἐὰν μὴ βάλω τὴν χεῖρά μου, καὶ πιστεύω. πῶς οὖν, πάντων ζωωγμένων, οὗτος ἀπελιμπάνετο μόνος; εἰκὸς ἦν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς ἤδη ἡμωμένης μηδέπω καὶ τότε αὐτὸν ἐπιφοιτᾶν. σὺ δὲ ὅταν ἴδῃς ἀπιστοῦντα μαθητήν, ἐννόησον τὸ διαφορὸν τῆς φιλανθρωπίας, πῶς καὶ ὑπὲρ μιᾶς ψυχῆς δείκνυσιν ἑαυτὸν τραύματα ἔχοντα, καὶ προσχωρεῖ ἵνα ἀγαπήσωσι καὶ τὸν ἕνα, καίτοι τῶν ἄλλων παχύτερον ὄντα. διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἀναστάσεως τῆς παχυτάτης ἐζήτει πίστιν, καὶ οὐδὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπίστευεν. καὶ γὰρ εἶπεν, ἐὰν μὴ ἴδω· ἀλλ', ἐὰν μὴ ψηλαφήσω, φησί, μή πως φαντασία τὸ ὁρώμενον ᾖ. καὶ μιᾷ ἡμέρᾳ ταῦτα ἀπαγγέλλοντες ἀξιόπιστοι τότε ἦσαν, καὶ αὐτὸς ἀναμένων· ἀλλ' ὅμως, ὅπερ πλέον ἐζήτησεν, οὐδὲ τούτων αὐτὸν ἀπεξέρησεν ὁ Χριστός. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εὐθέως αὐτῷ φαίνεται, ἀλλὰ μεθ' ἡμέρας ὀκτώ; ὥστε μεταξὺ κατηχούμενον αὐτὸν ἀπὸ τῶν μαθητῶν καὶ τὸ αὐτὸ ἀκούοντα, καὶ εἰς πλείονα ἀκριβῶσαι πόθον, καὶ πιστότερον πρὸς τὸ μέλλον ἡνέσθαι. πόθεν ἔμαθεν ὅτι καὶ ἡ πλευρά; ἀνεφάνη; πάλιν τῶν μαθητῶν ἀκούσας. πῶς οὖν τὸ μὲν ἐπίστευσε, τὸ δὲ οὐκ ἐπίστευσεν; ὅτι τοῦτο πολὺ παράδοξον καὶ θαυμαστὸν ἦν. σκόπει δέ μοι τὸ φιλαλήθες τῶν ἀποστόλων, πῶς τὰ ἐλαττώματα καὶ κρύπτουσιν, ὅτε τὰ ἑαυτῶν, ὅτε τὰ ἑτέρων, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς αὐτὰ ἀναγράφουσι τῆς ἀληθείας. ἐφίσταται δὲ πάλιν ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸ προδειμαίνει πρὸ ἐκείνου ἀξιωθῆναι, οὐδὲ ἀκηκοὼς τοιοῦτον, ἀλλὰ, μηδὲν εἰπόντος, αὐτὸς προλαβών, ἅπερ ἐπεθύμει, πληροῖ, δεικνὺς ὅτι καὶ, ταῦτα ἐφθέγξατο πρὸς αὐτὸν μαθητὰς, πρὸ ἐμοῦ. καὶ γὰρ τοῖς ῥήμασιν ἐχρήσατο τοῖς αὐτοῖς, καὶ σφόδρα ἐπιτηδείως καὶ εἰς τὸ ἑξῆς παραδυσικῶς. εἰπὼν γὰρ,

27 Φέρε δεῦτε τὸν δάκτυλόν σου, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ βάλε [τὴν χεῖρά σου] εἰς τὴν πλευράν μου· Ἐπήγαγε, Καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Ὁρᾷς, ὅτι ἀπιστίας ἦν ἡ ἀμφιβολία; ἀλλὰ πρὶν ἢ ὃ πνεῦμα λαβεῖν· μετὰ δὲ ταῦτα οὐκέτι, ἀλλ' ἀπηρτισμένοι λοιπὸν ἦσαν. ὃ ταύτην δὲ μόνον ἐπετίμησεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἑαυτοῦ τὴν ἕξιν. ὅπερ γὰρ ἐκεῖνος ἐνέπνευσε πλεονεκτηθείς, καὶ ἀνέβοησεν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

28 Ο Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου· Λέγει, 29 Ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας. μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες. Τοῦτο γὰρ ὅτι πίστεως, οὐ τὰ μὴ ὁ-
Εσ.μ.α. ρώμενα δέχεσθαι. Ἐστι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις πραγμάτων, ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐνταῦθα δέ οὐ τοὺς μαθητὰς μακαρίζει μόνους, ἀλλὰ καὶ τοὺς μετ' ἐκείνους πιστεύσοντας. καίτοι, φησίν, οἱ μαθηταὶ εἶδον, καὶ ὅτι πιστεύσαν. ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ἐζήτησαν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν 5
σωμάτων εὐθέως τὸν περὶ ἀναστάσεως ἐδέξαντο λόγον, καὶ πρὶν ἢ τὸ σῶμα θεάσασθαι, πάντων πίστιν ἐπεδείξαντο πᾶσαν. ὅταν οὖν λέγῃ τις νῦν, ἐβουλόμην τοὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνους εἶναι, καὶ ὁρᾶν τὸ Χριστὸν θαυματουργοῦντα, ἐννοείτω, ὅτι μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες. ἄξιον δὲ καὶ διαπορῆσαι πῶς σῶμα ἄφθαρτον τύπτεις ἐδείκνυτο τοῖς ἥλοις, καὶ ἀπτὸν ἐν 10
ταῖς χερσί. ἀλλὰ μὴ θορυβοῦ θῆς. συγκαταβάσεως γὰρ ἦν τὸ γινόμενον. τὸ γὰρ ὕστερον λεπτὸν καὶ κοῦφον, ὡς κεκλεισμένων εἰσελθεῖν τοῖς θύραις, παχύτητος πάσης ἀπηλλαγκός· ἀλλ' ὥστε πιστευθῆναι τοῖς μαθηταῖς, τοῦτο δείκνυται, καὶ ὥστε μαθεῖν ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ σταυρωθείς, καὶ οὐκ ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ ἀνέστη. Διὰ τοῦτο" ἀνέστη ἔχων τὰ σημεῖα τοῦ σταυροῦ, καὶ τρώσει διὰ τοῦτο. χ. αἴσαπ
ἐνταῦθα ἐπίσηλοι τοῦτο δύο καὶ κάτω σημεῖον ἐποιοῦντο τῆς ἀναστάσεως, λέγοντες· οἵτινες ζωντανοῦμεν αὐτῷ καὶ ζωντανούμεθα. ὥσπερ οὖν ὅτι τοῦ κυρίου περιπατοῦντα θεωροῦντες περὶ τοῦ σταυροῦ, οὐ λέγομεν ἄλλης φύσεως τὸ σῶμα ἐκεῖνο, ἀλλὰ τῆς ἡμετέρας· ὅτω καὶ τοῦ ἀνάστασιν αὐτὸν ὁρῶντες οὐ τοιοῦτον ἔχοντα, οὐκ ἐροῦμεν αὐτὸν φθαρτὸν εἶναι λοιπόν. διὰ γὰρ τοῦτο ἐνεδείκνυτο. χ. αἰσθ.

30 Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Ἐπειδὴ γὰρ ἐλάττονα τῶν ἄλλων οὗτος εἶπεν ὁ εὐαγγελιστής, λέγει ὅτι οὐδὲ οἱ λοιποὶ πάντα πάντα εἶπον, ἀλλ' ὅσα ἱκανὰ εἰς πρὸς πίστιν ἐφελκύσασθαι τοὺς ἀκούοντας. ἐπεί, εἰ πάντα, φησίν, ἐγέγραπτο, οὐδὲ τὸν κόσμον οἶμαι χωρῆσαι τὰ βιβλία. ὅθεν δῆλον ὅτι οὐ φιλοτιμίας ἕνεκεν, ἀλλ' ὠφελείας ἔγραψαν, εἶπον, ἀλλὰ τοῦ χρησίμου μόνου. οἱ γὰρ τὰ πλείονα ἀφέντες, πῶς" ἐνταῦθα διὰ φιλοτι- ἴσ. ταῦτα
μίαν ἔγραψαν; τίνος οὖν ἕνεκεν οὐ πάντα ἐπῆλθον; μάλιστα μὲν διὰ τὸ πλῆθος· ἔπειτα δὲ κἀκεῖνο ἐννοοῦσι, ὅτι ὁ μὴ πιστεύσας τοῖς εἰρημένοις, οὐδὲ τοῖς πλείοσι προσέξει· ὁ δὲ ταῦτα δεξάμενος, οὐδὲν δεήσεται ἑτέρου εἰς τὴν πίστεως λόγον. ἐμοὶ γοῦν ἐνταῦθα πέπεισται τὰ μὴ τοῦ σώματος λέγειν σημεῖα. διὰ φησιν, Ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

Ὥσπερ γὰρ περὶ τῆς ἀναστάσεως ἔδει πολλά, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι υἱὸς ἐστι Θεοῦ· ὅτω καὶ μὴ τοῦ ἀνάστασιν, ἵνα καταδέξωνται ὅτι ἀνέστη. Διὰ τοῦτο καὶ προσέθηκεν, ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὅπου μόνοις ἀνῆκτο ζωντανοῦσθαι μὴ τοῦ ἀνάστασιν. διὸ καὶ ἔλεγεν· ὁ κόσμος οὐκέτι με θεωρεῖ. εἶτα, ἵνα μάθῃς ὅτι τῶν μαθητῶν ἕνεκεν μόνον ἐγίνετο τὰ γινόμενα, ἐπήγαγεν, 31 Ἵνα καὶ πιστεύσαντες ζωὴν αἰώνιον ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, κγ΄ κα.

Κοινῇ πρὸς τὴν φύσιν διαλεγόμενος, καὶ δηλῶν ὅτι οὐκ ἐκείνῳ τῷ πιστευομένῳ, ἀλλ' ἡμῖν ἀνῆκτο τὰ μέγιστα χαριζόμενος. ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, τουτέστι, διὰ αὐτοῦ. αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ ζωή. 1 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν τοῖς μαθηταῖς ὅπι τῆς θαλάσσης τῆς Τι-
βεριάδος. Ὁρᾷς ὅπι οὐ συνεχῶς ἀνῆκτο ὅπι χωρεῖν, οὐδ' ὥσπερ ἐμπροσθεν; ἐφάνη γοῦν τῇ ἑσπέρᾳ, καὶ ἀπέπτη· εἶτα μετὰ ἡμέρας πάλιν, καὶ πάλιν ἀπέπτη· εἶτα μετὰ ταῦτα ὅτι τῆς θαλάσσης, καὶ πάλιν μετὰ πολλοῦ τοῦ φόβου. τί δέ ἐστι τὸ, ἐφανέρωσεν; οὐκ τότε δῆλον, ὅτι οὐκ ἐωρᾶτο, εἰ μὴ συνκατέβη, ἀλλὰ τὸ λοιπὸν ἄφθαρτον εἶχε τὸ σῶμα καὶ ἀπερίγραπτον. ὅπως δ' ἐνεκεν ἐμνήσθη τοῦ τόπου; δείκνυσι ὅτι τὸ πλεῖον ἀφῆλε δίκης, ὡς λοιπὸν ἀνῆκτο καὶ προκόπτειν τὰ οἰκίας, καὶ πολλαχοῦ πρεσβεύειν. ὁπόταν γὰρ ὅτι τὰ οἰκίας συνεκλεισμένοι ἦσαν, ἀλλ' ὅτι τὴν Γαλιλαίαν ἦσαν, τὸν κίνδυνον ἐκκλίνοντες τῶν Ἰουδαίων. ἐρχεται τοίνυν ὁ Σίμων ἁλιεύσας. ὅπου γὰρ ὅτε αὐτὸς ἀνῆκτο ζωντανοῦσθαι, ὅτε τὸ πνεῦμα δοθὲν ἦν, ὅτε τι ἐχειρισμένοι τότε ἐτύγχανον, οὐδὲν ἔχοντες προσκόπειν τὸ τέχνῳ μετῆσαν. 2 Καὶ ἦσαν Σίμων ὁμοῦ καὶ Θωμᾶς ὁ Να-

θαναὴλ

Ἰωάνηλ ὁ ὑπὸ τῷ Φιλίππου κληθεὶς, καὶ Ⓐ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι δύο. Οὐδὲ οὕτω ἔχοντες προσέχειν, ἐπὶ τοῦ ἀλείμματος ἦσαν, καὶ ἐν νυκτὶ τοῦτο αὐτοῖς ἐποίουν διὰ τὸ προσδεᾶς εἶναι. Ὅτι καὶ ὁ Λουκᾶς φησιν. Μὴ ὅτι ἐστὶ τοῦτο σκάφος, ἀλλ' ἕτερον τοῦτο. Ⓐ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ εἰπόντος διὰ τὸ ζωοδεσθαι λοιπὸν ἀλλήλοις, καὶ ἅμα βουλόμενοι θεάσασθαι τὸ ἀλείμμα καὶ τὸ χολικὸν θῦ
κ. διαζέσθαι. 5 θεσθαι. κάμψοντι τοίνυν, καὶ ταλαιπωρήσουσιν ἐφίσταται ὁ Ἰησοῦς, καὶ οὐκ αὐθαίρετον ἑαυτὸν δείκνυσιν, ὥστε καὶ εἰς ἀμέλειαν ἐλθεῖν. λέγει οὖν αὐτοῖς·

5 Μήτι προσφάγιον ἔχετε; Τέως ἀνθρωπικώτερον διαλέγεται, ὡς μέλλων τι ὠνήσασθαι παρ' αὐτῶν. ὡς δὲ ἀνέπεισαν μηδὲν ἔχειν, σκέλεσι βαλεῖν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ βαλόντες ἐπέτυχον τῆς ἄγρας. ὡς δὲ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, πάλιν τὰ ἰδιώματα τῶν οἰκείων ἐπιδείκνυνται
10 ζήπων Ⓐ μαθηταὶ, Πέτρος καὶ Ἰωάννης. ὁ μὲν γὰρ θερμότερος, ὁ δὲ ὑψηλότερος ἦν· καὶ ὁ μὲν ὀξύτερος ἦν, ὁ δὲ διεσκεπτικώτερος. διὰ τοῦτο ὁ μὲν Ἰωάννης προέτρεχεν τῷ Ἰησοῦ, ὁ δὲ Πέτρος προῆλθε πρὸς αὐτόν. καὶ γὰρ οὐ τὰ τυχόντα γνώμενα ἦν σημεῖα. τίνα δὲ ἦν τὰ γνώμενα; πρῶτον μὲν ὃ πολλὰς συλλογιζώμεθα ἐνταῦθα ἀφορμάς· ἔπειτα, ὃ μὴ θαυμάσωμεν ὃ δίκτυον· εἶτα, τὸ, πρὶν ἐπιβῆναι, εὑρεθῆναι τὰς ἀναθράκας, καὶ ἰχθὺν ἐπικείμενον καὶ ἄρτον.
15 Οὐκέτι γὰρ ἐξ ὕλης ὑποκειμένης ἐποίει, ὥσπερ διά τινα οἰκονομίαν ἐποίει πρὸ τοῦ σταυροῦ. ὡς οὖν ἐπέγνω αὐτὸν, πάντα ἐῤῥίφη, καὶ ἐνταῦθα καὶ διέζωσατο ὁ Πέτρος. ὁρᾷς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ Ⓐ πάθος; καίτοι ἀπὸ διακοσίων πηχῶν ἦσαν· ἀλλ' οὐδὲ ὕστερος σκαρτέρησε τῷ πλοίῳ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ νηχόμενος προῆλθετο. Τί οὖν ὁ Ἰησοῦς;

12 Δεῦτε, φησὶν, ἀριστήσατε. καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐρωτῆσαι αὐτόν.
20 Οὐκέτι γὰρ τοῦ αὐτοῦ παῤῥησίαν εἶχον, οὐδὲ ὁμοίως ἐθαῤῥοῦμεν, οὐδὲ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν διὰ λόγου λοιπὸν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ αἰδοῦς ἀπαθέζοντο προσέχοντες πρὸς αὐτόν.

Ἠδεισαν μὲν γὰρ ὅτι ὁ Κύριός ἐστι· Καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἠρώτων, τίς εἶ. τοῦ δὲ μορφοῦ ἀλλοιότερον ὁρῶντες, καὶ πολλῆς ἐκπλήξεως γέμοντες, σφόδρα ἦσαν καταπεπληγ-
25 μένοι, καὶ ἐβούλοντο τί περὶ αὐτῆς ἐρωτᾶν· ἀλλὰ ὁ δέος, καὶ ὁ ἔνδεια αὐτοὺς, ὅτι οὐχ ἕτερός τις ἦν, ἀλλ' αὐτὸς, ἐπεῖχεν τοῦ ἐρώτησιν, καὶ μέγιον ἦθος, ἅπερ αὐτοῖς ἐδημιούργησε μετὰ πλείονος ἐξουσίας. ἐνταῦθα δὲ οὐκέτι ἀναβλέπει εἰς Ⓐ ὄρεγνον, οὐδὲ τὰ δύθεφπινα σκάφια ποιεῖ, δεικνὺς ὅτι κἀκεῖνα συγκαταβάσεως ἕνεκεν ἐγένετο. ὅτι δὲ οὐδὲ συνεχῶς ἐπεχωρίαζεν, οὐδὲ ὁμοίως, λέγει,

30 14 Ὅτι τρίτον τοῦτο ἐφάνη αὐτοῖς, ὅτε ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. Καὶ καλοῦσι τὸν τοῦ ὀψαρίων σύστασιν, δεικνὺς ὅτι ὁ ὁρώμενον οὐκ ἦν φάντασμα. Ἀλλ' ἐνταῦθα μὴ ὃ λέγει,
σ. ἐπὶ αὐτῷ ὅτι ἔφατε μεῖναι αὐτῷ· ὁ δὲ Λουκᾶς ἀναγράφει αὐτὸν φησιν, ὅτι συναλιζόμενος αὐτοῖς ἦν. τὸ δὲ πῶς, οὐκ ἡμέτερον εἰπεῖν· θεὸς γὰρ ἦν προδοξότερα ταῦτα ἐγίνετο· οὐκ ὡς τῆς φύσεως δεομένης βρωμάτων λοιπὸν, ἀλλὰ συγκαταβάσεως πρὸς ἀποδεῖξιν τῆς ἀναστάσεως
35 γνωμένης.

Τάχα ταῦτα ἀκούοντες διεθερμάνθητε, καὶ τὰς συνάξεις αὐτῶν τότε ἐμακαρίσατε, καὶ τὰς μέλλουσας συνέσεσθαι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως. οὐκοῦν ἀπόντα παρόντα ποιῶμεν, ὥστε ὃ προσωπον σκάνδαλον τὸ φαινόμενον ἰδεῖν. Εἰ γὰρ νῦν ἀκούοντες οὕτως σκιρτῶμεν, καὶ ἐπιθυμοῦμεν κατ' ἐκείνας γενέσθαι τὰς ἡμέρας, ἃς ἐπὶ τῆς γῆς διέτεινε, καὶ φωνῆς ἀκούσαι, καὶ ὄψιν ἰδεῖν, καὶ προσελθεῖν, καὶ ἅψασθαι, καὶ διαλεχθῆναι· σύνοπτον ἦλιξον αὐτὸν ὄντα ἰδεῖν. οὐκέτι ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι, οὐδὲ δύθεφπινα ποιοῦντα, ἀλλ' ὑπὸ ἀγγέλων δορυφορούμενον, ἐν ἀκηράτῳ καὶ αὐτοῖς ὄντας, καὶ σκάνδαλον βλέποντας, καὶ τῆς ἄλλης εὐημερίας ἀπολαύοντας τῆς πάντα νικώσης λόγον. διὸ δή, παρακαλῶ, πάντα προσάπτωμεν, ὥστε μὴ τῆς τοσαύτης σκοπεῖν δόξης. οὐδὲν γὰρ δύσκολον, ἐὰν θέλωμεν· οὐδὲν φορτικὸν, ἐὰν προσ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐχωμεν. εἰ γὰρ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν. πῶς ἐστιν, ὑπομένομεν; εἰ ταῖς θλίψεις φέρομεν, εἰ τοῦ διωγμοὺς, εἰ τὴν γενὴν βαδίζομεν ὁδόν. ἡ γὰρ γενὴ, τῇ φύσει μὲν ἐστιν ἐπίμοχθος· τῇ
Β. Κορ. δ. 17. προαιρέσει δὲ τῇ ἡμετέρᾳ κεῦφη ἐστὶ, τῇ τῶν μελλόντων ἐλπίδι. Τὸ γὰρ παρ' αὐτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. μεταστήσωμεν τοίνυν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀναπόπτους σκηνὰς φανταζώμεθα, καὶ βλέπωμεν. διὰ γὰρ τῶν ἐκείνοις ἀεὶ προσέχομεν, καὶ πρὸς τὰ ἡδέα τὰ ἐνταῦθα πεισόμεθά τι, καὶ τὰ λυπηρὰ βαρέως οἴσομεν· ἀλλὰ δὲ τούτων καὶ τῶν ὁμοίων καταγελασόμεθα, καὶ οὐδὲν ἡμᾶς ὄφελος δουλώσαι, οὔτε ἐπαρᾶς δυνήσεται, μόνον διὰ τὸν πόθον" ἐκεῖ τείνωμεν, διὰ πρὸς τὸν ἀγάπων ἐκεῖνον βλέπωμεν. καὶ τί λέγω, οὐκ ἀληήσομεν τοῖς πρόσθεν δεινοῖς; ὅταν γὰρ ὁρᾶν δόξωμεν αὐτὰ λοιπόν. τοιοῦτον γάρ ἐστιν ὁ ἔρως. οὐ γοῦν μὴ συμπαρόντας ἡμῖν, ἀλλ' ἀπόντας, ποθουμένους ᾖ, καθ' ἑκάστην φανταζόμεθα τὴν ἡμέραν. μεγάλη γὰρ τῆς ἀγάπης ἡ τυραννίς. πάντων ἀφίησι, καὶ τῷ ποθουμένῳ προσδεσμεῖ τὴν ψυχήν. ἂν ὅταν τὸν Χριστὸν ἀγαπήσωμεν, πάντα τὰ ἐνταῦθα σκιὰ, πάντα εἰκὼν φαντάσματα καὶ ὄναρ. ἐροῦμεν καὶ ἡμεῖς· Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις ἢ στενοχωρία; οὐκ εἶπε, χρήματα, Ρωμ. π. λε. ἢ πλοῦτος, ἢ κάλλος (ταῦτα γὰρ σφόδρα εὐτελῆ καὶ καταγέλαστα) ἀλλὰ τὰ δεινώτατα εἶπε) βαρία πάθη, λιμοὺς, διωγμοὺς, θανάτους. εἶπε σκῆνος μὴ ὡς ὄντα καὶ ταῦτα διέπτυσεν· ἡμεῖς δὲ ὅλα χρήματα χωρίζομεν τῆς ζωῆς τὴν ἡμετέραν, καὶ τὸν φῶτος ἀποχζόμεθα. Παῦλος μὲν τὸν θάνατον, οὐδὲ ζωὴν, οὐδὲ ἀνεφῶτα, τὰ μέλλοντα, τὰ κόσμου ἐπέρχεται πρόσπτωμα τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης· ἡμεῖς δὲ χρήσιμον ὀλίγον αὐτὸν ἰδόμενοι, σκηνούμεθα, καὶ οὐδὲ αὐτὸ παρέλθωμεν νόμους. εἰ δὲ οὐκ αἰσχρὰ ταῦτα λεγόμενα, πολλῷ μᾶλλον γινόμενα. Τὸ γὰρ δεινὸν τοῦτο ἐστιν, ὅτι ἀκούοντες μὲν φείδομεν, πράττοντες δὲ οὐ φειδόμεθα· ἀλλὰ καὶ ὀμνύομεν δικόλως, καὶ ἐπιορκοῦμεν, καὶ ἁρπάζομεν, καὶ τόκους ἀπαιτοῦμεν, καὶ σωφροσύνης ἀμελοῦμεν, καὶ εὐχῆς ἀκριβεστάτης ἀφεικάμεν, καὶ τὰ πλείονα τῶν ἐπιταγμάτων, καὶ χρημάτων ἕνεκεν τῶν μελῶν τῶν ἡμετέρων οὐδένα ποιούμεθα λόγον. ὁ γὰρ χρημάτων ἐρῶν, μυεῖα πλησίον διαφθείρει κακὰ, καὶ ἑαυτὸν μετ' ἐκείνου. καὶ γὰρ ἁρπάσαι ῥᾳδίως, καὶ λοιδορήσαι, καὶ μωρὸν καλέσαι, καὶ ὀμεῖται, καὶ ἐπιορκήσει, καὶ οὐδὲ τὸ παλαιοῦ τὰ μέτρα" διατηρεῖ νόμου. καὶ γὰρ διατηρήσει
ἀγαπήσει τὸ πλησίον ὡς ὃ χρήσιμον ἀγαπῶν. καίτοιγε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐχθροὺς κελεύομεθα διὰ τὴν βασιλείαν φιλεῖν. εἰ γὰρ τὰ παλαιὰ ἐπιτάγματα πληροῦντες, καὶ δωρησόμεθα ἐπιδιῶναι τῆς βασιλείας τὸ ἀγαθὸν, ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν πλέον ἐκείνων· οἱ δὲ ἐκεῖνα παραβαίνοντες, τίνος τεύξόμεθα ἀπολογίας; ὁ χρήμων ἐρῶν, καὶ μόνον ἐχθροὺς οὐκ ἀγαπήσει, ἀλλὰ καὶ φίλοις ὡς ἐχθροῖς χρήσεται. καὶ τί λέγω φίλους; καὶ γὰρ αὐτοὺς πολλάκις τὴν φύσιν ἠγνόησαν οἱ χρημάτων ἐρῶντες. ὁ τοιοῦτος καὶ συγγένειαν οἶδεν, καὶ ζωπηθείας μέμνηται, καὶ ἡλικίαν αἰδεῖται, καὶ φίλον ἔχειν ἀναλαὶ, ἀλλὰ πρὸς πάντας ἀπαθῶς διακείσεται, καὶ πρὸς τῶν ἄλλων πάντων, πρὸς ἑαυτόν· καὶ μόνον τὴν ἀπώλειαν τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν μυείαν ἑαυτὸν καταπτεῖναι φεύγουσι καὶ μόχθοις καὶ λύπαις. καὶ γὰρ ἀποδημίας καὶ ἀπραξίας καὶ κινδύνους καὶ ἐπιβουλὰς, καὶ πᾶν ὁποιονοῦν ὑποστήσεται, μόνον ἵνα τὴν ῥίζαν τῶν κακῶν ἔχῃ πρὸ ἑαυτοῦ, καὶ πολὺ χρήσιμον ἀριθμῇ. τί τοίνυν ἡμῖν τῆς νόσου ταύτης χαλεπώτερον; καὶ γὰρ καὶ πευφῆς καὶ ἡδονῆς ἁπάσης ἐστέρηται, διὰ ἣν πολλὰ ἀνῦρ τόλμησιν ἀνόσιοι, καὶ δόξης καὶ τιμῆς. ὁ γὰρ χρημάτων ἐρῶν, καὶ ὑποπτεύει μυείας, καὶ κατηγόρους ἔχει πολλοὺς, καὶ τοὺς βασκαίνοντας, καὶ τοὺς διαβάλλοντας, καὶ τοὺς ἐπιβουλεύοντας. οἱ μὲν γὰρ ἀδικούμενοι μισοῦσιν, ἅτε κακῶς πάσχοντες· οἱ μηδέπω παθόντες, δεδοικότες μὴ πάθωσι, καὶ ζωπηθέντες τοῖς πεπονθόσι, ἐπιδείκνυνται πόλεμον τοῦτον· οἱ μείζους καὶ δυνατώτεροι, διακόμενοι καὶ ἀγωνιστιῶντες ὑπὲρ τῶν ταπεινοτέρων, ἐπὶ οἷς καὶ βασκαίνοντες, ὁμοίως ἐπὶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σὶν ἐχθροὶ καὶ μισῶσι. καὶ τί λέγω τοὺς ἀνθρώπους; ὅταν γὰρ καὶ τὸν Θεὸν ἐκπεπολεμωμένον ἔχῃ τις, τίς αὐτῷ λοιπὸν ἐλπὶς ἔσαι; ποῖα παῤῥησία; τίς παράκλησις; ὁ χειμάτων ἐρῶν, ὁ χρῆσθαι αὐτοῖς δυνήσεταί ποτε, ἀλλ' οὐδὲ λιμὴν ἔσαι καὶ φύλαξ, ὁ δεσπότης. πλείστα γὰρ ἀεὶ ποιῶν κατανυκτάζων, ὁμοίως ἀνάλισκεν ἅπαντι, συγκόπτῃ ἑαυτὸν, καὶ πάντων πενήτων πενέστερον παρεισέσται, [ὡς] ὁμοίως τῆς ὀπτηρμίας ἰσάριθμος. καίτοιγε χρήματα, οὐχ ἵνα φυλάξωμεν, ἀλλ' ἵνα χορτάσωμεν, χρήσασιν· εἰ δὲ μέλλοιμεν αὐτὰ καταρύπτειν ἑτέροις, πῶς οὐκ ἂν ἡμῶν ἀθλιώτεροι, οἱ πολὺ ἐχόμενα καὶ πάντων συλλαβόντες κατανυκτάζοντες, ἵνα καὶ ἀποκλείσωμεν ἔνδον, καὶ τὴν κοινὴν ἐκκόψωμεν χρῆσιν; ἔστι καὶ ἑτέρα νόσος ταύτης οὐχ ἥττων. οἱ μὲν γὰρ εἰς τὴν γῆν καταρύπτουσιν, οἱ δὲ εἰς τὴν γαστέρα καὶ ἡδονὴν καὶ μέθην, μᾶλλον δὲ εἰς τὴν ἀδικίας καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀσελγείας πορευθέντες ἑαυτοῖς κόλασιν. καὶ οἱ μὲν πορνείας καὶ κόλασιν· οἱ δὲ κύβους καὶ πόρνας· οἱ δὲ ἑτέρας τοιαύτας λειτουργοῦσι δαπάνας, μυρίας τέμνοντες ἑαυτοῖς εἰς γέενναν φερούσας ὁδούς, τὴν ὀρθὴν καὶ νενομισμένην ἀφέντες, τὴν πρὸς ἑσπέραν φερουσαν. καίτοιγε οὐχὶ κέρδος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡδονὴν μείζονα τῶν εἰρημένων ἔχει. ὁ μὲν γὰρ πόρνας ὁδούς, καταγέλαστος ἔσαι καὶ αἰσχρὸς, καὶ πολλοὺς ἔξει πολέμους καὶ βραχὺν τὴν ἡδονὴν· μᾶλλον δὲ οὐδὲ βραχύν. ὅσα γὰρ αὖ πάλιν ταῖς ἑταιριζομέναις γυναιξὶ, οὐδεμίαν χάριν αὐτῷ εἰσόνται. Πίθος γὰρ τετρημένος ὅστις οἶκος ἀλλότριος. καὶ ἄλλως δὲ, ἐ- Παρ. κγ.
ταμὸν δὲ γῆρας ἐκεῖνο, καὶ ὃν ἄδηλον ποῖα στοιχεῖα αὐτῆς ἔρωτα πρόβαλεν ὁ Σολομών, καὶ πότε ἴσαται μόνον, ὅταν πάντων γυμνωθέντα ἴδῃ ἐρασιήν· μᾶλλον δὲ οὐδὲ πότε ἴσαται, ἀλλὰ καὶ ὑπερκαλλωπίζεται μειζόνως, καὶ ἐπερμεαίνει κειμήλιον, καὶ πολιὰ κατ' αὐτῆς κυκλοῖ λωτα, καὶ ὅσα τοιαῦτα αὐτὸν ἐργάζεται [illegible] ἵνα οὐδὲ ἐπελθεῖν λέγω δυνατόν. ἀλλ' οὐχὶ ἡ ἡδονὴ τῶν σωζομένων τοιαύτη. ὑπερβολὴν γὰρ ἑτέραν οὐκ ἔχει τις εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες χαίρουσι καὶ ἀγάλλονται, οἵ τε δι' ἀκοῆς πάσχοντες, οἵ τε ὁρῶντες. οὐ θυμὸς, οὐκ ἀθυμία, οὐκ ἀχθηδὼν καὶ ὄνειδος τὴν τοῦ τοιούτου πολιορκεῖ ψυχήν· ἀλλὰ πολλὴ μὲν εὐφροσύνη καὶ συνειδότος, πολλὴ δὲ καὶ τῶν μελλόντων ἐλπὶς· λαμπρὰ γὰρ καὶ πολλὴ καὶ παρρησία, καὶ πλείων πάντων καὶ τοῦ Θεοῦ εὔνοια καὶ ἀσφάλεια, καὶ χρημάτων οὐδὲ εἷς, οὐδὲ ὑποψία· ἀλλὰ λιμὴν ἀκύμαντος καὶ γαλήνη. ταῦτα οὖν ἅπαντα ἐννοοῦντες, καὶ ἡδονὴν ἡδονῆς παραβάλλοντες, ἐλώμεθα τὴν βελτίω, ἵνα καὶ τῶν μελλόντων ὀπτυχώμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ομιλ. πη. ΟΤΕ ΟΥΝ ΗΡΙΣΤΗΣΑΝ, ΛΕΓΕΙ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΤΩ Σίμωνι Πέτρῳ, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναὶ, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.

Ολλὰ μὴν ὅτι καὶ ἕτερα τῶν δωρεῶν δωρεῶν προεῖπον ἡμῖν τοῖς τῷ Θεὸν, καὶ δείξας λαμπροὺς καὶ εὐδοκίμους· ὃ γε μάλιστα πάντων προέχον ἡμῖν τὴν ἄνωθεν εὔνοιαν ἡ τοιαύτης πλησίον ὅστις κηδεμονία, ὅπερ οὖν καὶ ὁ Χριστὸς ἀπαιτεῖ τῷ Πέτρῳ. διὸ δὴ τέλος εἶχεν αὐτοῖς τὰ τῆς ἐδωδῆς, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναὶ, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· Βόσκε τὰ πρόβατά μου. Καὶ τί δήποτε, τὸν ἄλλως πανταχοῦ, τοῦτον παρὰ τοὺς ἄλλους ἐρωτᾷς; ἐκκριτος ἦν τῶν ἀποστόλων, καὶ στόμα τῶν μαθητῶν, καὶ κορυφὴ τοῦ χοροῦ. διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος ἀνέβη ποτὲ αὐτὸν ἱστορῆσαι μᾶλλον τοὺς ἄλλους· ἅμα δὲ καὶ δεικνὺς αὐτῷ, ὅτι χρὴ θαῤῥεῖν λοιπὸν, ὡς τῆς ἀρνήσεως ἐξελαθομένης, ἐγχειρίζεται τὴν ποίμνην

σίαν αὐτοῦ τῆς ἀδελφῆς. καὶ τίνι μὲν ἄρτιον οὐ προσφέρει, σαφὲς ὀνειδίζει ὁ γεγονώς· λέγει γάρ, ὅτι εἰ φίλης με, προέτρεψας τῶν ἀδελφῶν, καὶ τίνι θερμῷ ἀγάπῳ, ᾧ δηλονότι πάντων ἐπεδείκνυσο καὶ ἐφ' ᾗ ἠγαλλιάσω, νῦν δὲ ἔδειξον, καὶ τίνι ψυχρῷ, ὃν ἔλεγες. ἦσθαι γὰρ ἐμοὶ, τοιούτῳ γὰρ τῶν προσθάτων ἐλπίδος τῶν ἐμῶν. ἐπεὶ οὖν ἅπαξ ἐρωτηθεὶς καὶ δεύτερον, χ. ἐπερωτ.
αὐτὸν Ⓦ τὰ ἀπόῤῥητα τῆς καρδίας εἰδότα μάρτυρα ἐκάλεσεν, εἶτα ὁ πρωτοπλάστης καὶ πρίν, ζωνεζωσμένος, πάλιν δεδιικὼς τὸ πρότερον (καὶ γὰρ τότε διημυζόμενος ἠλέγχετο μὴ ταῦτα) διὰ τοῦτο πάλιν ἐπ' αὐτὸν καταφεύγει. τὸ γὰρ Εἶπεῖν,

17 Σὺ οἶδας πάντα, Τοῦτο ἔστι, τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα. ὁρᾷς πῶς ἐλπίδος βεβαίων καὶ σωφρονέστερος, οὐκ αὐθαδιαζόμενος λοιπὸν καὶ ὑπερλέγων; διὰ γὰρ τοῦτο ἐταράχθη, μή ποτε ἐγὼ μὴν νομίζω φιλῶ, ὁ φιλῶ δέ· ὥσπερ καὶ πρότερον πολλὰ νομίζων καὶ διημυζόμενος ἠλεγχόμην ὕστερον. τοιοῦτον οὖν αὐτὸν ἐρωτᾷ καὶ τοιοῦτον ὑπισχνεῖται τὰ αὐτά, δείκνυς ὅσα πάθη τὴν προσασίαν τῶν οἰκείων προσβάτων, καὶ ὅτι τοῦτο μάλιστα τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης σημεῖον. Εἰπὼν δὲ αὖθις τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης, προαγορεύει αὖθις καὶ τὸ μαρτύριον ὅπερ ἔμελλεν ἀποπληρώσειν, ἐμφαίνων ὅτι οὐκ ἀπιστῶν αὖθις ἐλεγχθεὶς ἅπαξ ἐλέγχθη, ἀλλὰ καὶ σφόδρα πιστεύων, τῆς δὲ εἰς αὐτὸν ἀγάπης τὸ δεῖγμα δεῖξαι βουλόμενος καὶ παραδοῦσαι ἡμᾶς, ποίῳ δηλονότι τρόπῳ μάλιστα αὐτὸν ἀγαπῶν. διὸ φησιν·

18 Ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἄλλοι σε ζώσουσι καὶ οἴσουσιν, ὅπου οὐ θέλεις. Καὶ μάλιστα τοῦτο ἤθελε καὶ ἐπεθύμει· διὸ καὶ χ. ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ ἄξουσιν, ὅπου οὐ θέλεις. ἐδήλωσεν αὖθις τοῦτο πεποίηκεν. Ὅτε γὰρ δύω ἦν καὶ ἔλεγε, τίνι ψυχρῷ μοι ἔσῃ σοῦ δώσω, καὶ, κἂν δέῃ με ζῶ σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι; ἀπέδειξεν αὖθις τίνι θυμῷ ἐθυμοῦτο. Τί οὖν ἐστι τὸ, ὅπου οὐ θέλεις; τὴν φύσεως λέγει τὸ συμπαθὲς καὶ τὴν σαρκὸς τὴν ἀνάγκην, καὶ ὅτι ἀκουσία ἀπορρήγνυται τοῦ σώματος ἡ ψυχή. ὥστε εἰ καὶ τὰς τῆς προαιρέσεως ἔῤῥωτο, ἀλλ' ὅμως καὶ ὕστερος ἡ φύσις ἠλέγχετο. σαθρὸς γὰρ ἀπαθὴς τὸ σῶμα ἀποτίθεται, τοῦτο τοῦ Θεοῦ, ὅπερ καὶ ἐρωτηθεὶς ἔφη, συμφερόντως οἰκονομήσαντος, ὥστε μὴ πολλοὺς γίνεσθαι τοὺς βιαίους θανάτους. εἰ γὰρ τούτων ὄντων ἴσχυσεν ὁ διάβολος ὅτε ἐργάσασθαι, τί μυρίους ὅτι κρημνοὺς ἤμελλε καὶ βόθρους· εἰ μὴ τοσαύτη ἦν ἡ ὀπτυμία τῆς ψυχῆς τοῦ σώματος, κἂν ἀπὸ τυχούσης ἀφορμῆς ταχέως ἂν οἱ πολλοὶ τοῦτο ὥρμησαν. Ὃ δὲ, ὅπου οὐ θέλεις, τὴν φυσικὴν δηλοῦντός ἐστι συμπάθειαν. πῶς οὖν εἶπεν, ὅτε ἦς νεώτερος, πάλιν λέγει, ὅταν δὲ γηράσῃς; ὅτι γὰρ δεικνύντος ἐστὶ μὴ ὄντα τότε νέον. οὐδὲ γὰρ ἦν· ἀλλ' οὐδὲ γεγηρακώς, ἀλλ' ἀνὴρ τέλειος. Τίνος οὖν ἕνεκεν διέμνησεν αὐτὸν τοῦ προτέρου βίου; δηλῶν, ὅτι τοιοῦτος καὶ αὐτός. ἐν μὲν γὰρ τοῖς βιωτικοῖς, ὁ μὲν νέος χρήσιμος, ὁ δὲ γεγηρακὼς ἄχρηστος· ἐν δὲ τοῖς ἐμοῖς, φησὶν, οὐχ οὕτως, ἀλλ', ὅταν ἐπέλθῃ τὸ γῆρας, τότε ἡ ἀρετὴ λαμπροτέρα, ὅταν ἡ ἀνδραγαθία προφανεστέρα, ὅταν ἀπὸ τῆς ἡλικίας κωλυομένη. Ταῦτα οὖν ἔλεγεν, ὑπαπτηττόμενος αὐτὸν, ἀλλὰ διεγείρων. ἤδει γὰρ αὐτοῦ τὸ πάθος, καὶ ὅτι τοῦτο πάλαι ὠδίνει τὸ καλόν. ὁμοῦ οὖν καὶ τὸν τρόπον δηλοῖ τοῦ θανάτου. Ὅπερ γὰρ ὁ Πέτρος ἀφ' ἑαυτοῦ ἐβούλετο εἶναι ἐν τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ κινδύνοις, θαῤῥεῖ, φησίν. ὅταν γὰρ ἐμπλήσω σε τῆς ἐπιθυμίας, ὥστε ἅπερ οὐκ ἔπαθες νέος ὤν, ταῦτά σε δεῖ παθεῖν γηγερακότα. Εἶτα ἐγείρων τὴν ἀκροατικὴν ὁ εὐαγγελιστής, ἐπήγαγε·

19 Ταῦτα οὖν ἔλεγε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. Οὐκ εἶπεν, ἀποθανῇ· ἀλλὰ, δοξάσει τὸν Θεόν, ἵνα μάθῃς ὅτι τὸ παθεῖν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, δόξα τοῦ πάσχοντος καὶ ἰσμή.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φησὶ, λέγει· ἀκολούθει μοι. Ἐντεῦθεν πάλιν ὁ κηδεμονικὸν ἀνίτης καὶ σφόδρα πρὸς αὐτὸν οἰκείως διακεῖσθαι. Εἰ γὰρ λέγοι τις, πῶς οὖν ὁ Ἰάκωβος Ⓦ θᾶττον ἔλαβε τὴν Ἱερουσαλήμ; ἐκεῖνο ἂν εἴποιμι, ὅτι τοῦτον [οὐ τοῦ θάνου, ἀλλὰ] τῆς οἰκουμένης ἐχειροτόνησε διδάσκαλον. 20 Στραφεὶς οὖν ὁ Πέτρος, βλέπει τὸν μαθητὴν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φητὴν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ,

21 Καὶ λέγει· Κύριε, οὗτος δὲ τί; Τίνος ἕνεκεν ἀνέμνησεν ἡμᾶς τῆς ἀσαλείστου ἐκείνης; ἆρ' οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ δεικνὺς ὅσον ὁ Πέτρος τὴν παῤῥησίαν ἔχει μετὰ τὴν ἀρνησιν. ὁ μὲν γὰρ τότε μὴ τολμῶν ἐρωτῆσαι, ἀλλ' ἑτέρῳ τοῦτο ἐπιτρέπων, οὗτος καὶ τὴν παρρησίαν ἐπιστεύθη τῶν ἀδελφῶν, καὶ ὁ μόνον ἑτέρῳ τὰ καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἐπιτρέπει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ ἑτέρου παρασάτει τῷ διδασκάλῳ πεῖσαι λοιπόν· καὶ Ἰωάννης μὲν σιγᾷ, ὑφηνὸς ὁ Ἀμαλήκης· δείκνυσι δὲ καὶ ἐνταῦθα τὴν ἀγάπην ἣν πρὸς αὐτὸν εἶχε. καὶ γὰρ σφόδρα ἐφίλει τὸν Ἰωάννην ὁ Πέτρος, ἡ τοῦτο ἡ οὐκ ἐπὶ μὴ τούτων δῆλον· ἡ δηλονότι ἡ βαπτιστοῦ ἢ πρώτου δείκτου· τούτων ὁ Σωστρατος, καὶ ἐν ταῖς προάξεσιν. ἐπεὶ οὖν μεγάλα αὐτῷ προῆκται, καὶ τὴν οἰκουμένην ἐνεχείρισε, καὶ ὃ μαρτύριον προανεφώνησε, καὶ ἀγάπην ἐμαρτύρησε πλείονα τῶν ἄλλων, βουλόμενος καὶ τοῦτον λαβεῖν κοινωνόν, φησιν· οὗτος δὲ τί; ἡ τίνι αὐτῷ ἡμῖν ὁδὸν ἥξει, καὶ καθάπερ τότε αὐτὸς μὴ δυνάμενος ἐρωτῆσαι, τοῦτον προβάλλει· ὕτω καὶ νῦν ἀποδιδοὺς αὐτῷ τὴν ἀμοιβὴν, καὶ νομίσας αὐτὸν βούλεσθαι ἐρωτᾶν τὰ καθ' αὐτὸν, εἶτα μὴ θαῤῥοῦν, αὐτὸς ὑπεδέξατο τὴν ἐρώτησιν. Τί οὖν ὁ Χριστός;

22 Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; Ἐπειδὴ σφόδρα κηδόμενος ἔλεγε, καὶ μὴ βουλόμενος αὐτὸν ἀφανισθῆναι, δείκνυσι ὁ Χριστὸς ὅτι ὅσον αὐτὸν ἀγαπήσῃ, τοσοῦτον τὴν αὐτοῦ οὐ φθάνει, φησὶν· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, τί πρὸς σέ; διὰ τούτων παραδύων ἡμᾶς μὴ ἀχαλίνους εἶναι, μηδὲ πολυπραγμονεῖν μηδὲν πέρα τῶν δοκούντων αὐτῷ. ὅπερ γὰρ ἀεὶ ὁ Πέτρος εἰς τὰς τοιαύτας ἐρωτήσεις θερμὸς ὢν, καὶ προπετὴς, σκώπτων αὐτὸν πάλιν τὴν θερμότητα, καὶ παύσας [illegible] μὴ περιεργάζεσθαι, τοῦτό φησιν.

23 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς [μαθητὰς] ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. Οὐκ εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ', ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; Μὴ γὰρ δι' νομίσῃς, φησὶν, ἐνὶ τρέπῳ με τὰ καθ' ὑμᾶς διοικεῖν. ὅτο δὲ ἐποίει τῆς αἱρέσεως συμπαθείας τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀπάγων αὐτούς. ὅπερ γὰρ ἔμελλον τῆς οἰκουμένης τὸ ὅπτρον ἀναδέχεσθαι, οὐκ ἔδει συμπεπλέχθαι λοιπὸν ἀλλήλοις. ἡ γὰρ ἀν μεγάλη τοῦτο τῇ οἰκουμένῃ γένοιτο ζημία. διόπερ αὐτῷ φησιν· ἔργον ἐνεχειρίσθης, αὐτὸ σκόπει, καὶ φύγε δὲ ἄθλει καὶ ἀγωνίζου. τί γὰρ εἰ δὲ βούλομαι αὐτὸν μένειν ἐνταῦθα; σὺ τὰ σεαυτῷ σκόπει καὶ μεμέλημα. σὺ δέ μοι καὶ ἐνταῦθα τὸ ἄτυφον ἐνδείκνυσο τῷ διαγελίσου. εἰπὼν γὰρ τὴν δόξαν τῶν μαθητῶν, διορθοῦται αὐτὴν, ὡς δ' ἐσωφρόνησεν αὐτῶν ὅπερ εἶπεν. οὐ γὰρ εἶπέ, φησιν, ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθανεῖται, ἀλλ', ὅτι ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν.

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς, ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Τί δήποτε τῶν ἄλλων οὐδενὸς τοῦτο ποιοῦντος, οὗτος μόνος ταῦτά φησι, καὶ δευτέρου τοῦτο ποιεῖ μαρτυρῶν ἑαυτόν; δοκεῖ γὰρ προσοῖσασθαι τοῖς ἀκροωμένοις. τί οὖν ἐστι τὸ αἴτιον; λέγε· ὕστερος πρὸς τὸ γράφειν ἐλθεῖν, τοῦ Χριστοῦ κινήσαντος αὐτὸν ὅπερ τοῦτο καὶ διεγείραντος, καὶ διὰ τοῦτο δείκνυσιν αὐτοῦ τὴν ἀγάπην συνεχῶς, αἰνιττόμενος τὴν αἰτίαν, ἀφ' ἧς ὅπερ τὸ γράφειν ὥρμησε. διὰ τοῦτο καὶ συνεχῶς μέμνηται*, ἀξιόπιστον ποιῶν τὸν λόγον, καὶ δηλῶν ὅτι κινηθεὶς ἐκεῖθεν ἦλθεν ὅπερ τοῦτο. καὶ οἶδα, φησὶν, ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἃ λέγω. Εἰ δὲ μή" πιστεύουσιν οἱ πολλοὶ, ἔξεστιν αὐτοῖς ἀπὸ τούτου πιστεῦσαι. ποίου; τοῦ ἑξῆς εἰρημένου.

25 Εστι γὰρ, φησὶ, καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γραφῇ καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ὅρα δῆλον, ὅτι οὐκ ἀν ἐξηρίσαμεν. ὁ μὲν τοσούτων ὄντων οὐδὲ τοσαῦτα εἰπὼν ὅσα οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ τούτων μὲν τὰ πλείονα παρέλιπον, ταῖς ὑπερβολαῖς ταῖς Ἰουδαϊκαῖς, ταῖς καταλύσεις, τῷ μίσος, ταῖς ὕβρεις, ταῖς λοιδορίας εἰς μέσον προθεὶς, καὶ δηλώσας πῶς καὶ δαιμονῶντα τὸν πλῆθος ἐκάλουν, ἴνδη-

*αὐτῆς.

χ. πιστεύσωσιν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λην ὅτι οὐκ ἀν ἐψευσάμην. τὸ γὰρ ζημιοῦμενον τοιούτοις ἔδει ποιεῖν, καὶ μὴ ἐπονείδιστα ἀποκρύεσθαι, καὶ λαμπρὰ προτιθέναι. ἐπεὶ οὖν ἀπὸ πολλῆς πλεονεξίας ἔγραφεν ἃ περ ἔγραφεν, ἵν' ὑφαιτήσηται τὴν ἑαυτῆς μαρτυρίαν εἰς μέσον φέρων, προκαλούμενος καθ' ἕκαστον ἐξετάζειν καὶ βασανίζειν τὰ γεγραμμένα. ἔθος γὰρ ἡμῖν, ὅταν σφόδρα ἀληθεύειν δοκῶμεν, μήτε τὴν ἑαυτῶν μαρτυρίαν ἀρνεῖσθαι. εἰ δὲ ἡμεῖς τοῦτο τοιοῦμεν, πολλῷ μᾶλλον ὁ Πραξ. β. λ. β. σκῆνος ὁ πνεύματι γεγραφὼς ὅπερ οὖν καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι κηρύττοντες ἔλεγον· Ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες, φησιν, ὧν λέγομεν, καὶ τὸ πνεῦμα ὃ ἔδωκε τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. καὶ πᾶσι δὲ πρόδηλον, καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖν ἀπολιμπάνεται, καὶ τὴν μητέρα συνεχείθη· ἅπερ πάντα σημεῖα τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης, καὶ τοῦ μὴ ἀκριβείας εἰδέναι πάντα. εἰ δὲ τοσαῦτα ἔφησε γεγράφθαι τὰ σημεῖα, μὴ θαυμάσῃς· ἀλλὰ συνοήσας τὸν ἄφατον τοῦ ποιοῦντος δυνάμιν, δέξαι μὴ πίστεως τὸ εἰρημένον. ὥσπερ γὰρ ἡμῖν εὔκολον φλέγεσθαι· ὅτως ἐκείνῳ, μᾶλλον δὲ πολλῷ ῥᾷον, ποιῆσαι ἅπερ ἤθελεν. ἤρκει γὰρ θελῆσαι μόνον, καὶ πάντα εἶπετο.

ΗΘΙΚΟΝ Περσέχωμεν οὖν ἀκριβῶς τοῖς εἰρημένοις, καὶ μὴ παραλίπωμεν αἰσθάνεσθαι αὐτὰ καὶ διερευνώμενοι. ἀπὸ γὰρ τῆς συνεχοῦς συντυχίας ἐστί τι πλέον ἡμῖν. ὅτω τὸν βίον τὸν ἑαυτῶν συκαθαίρωμεν δυνησόμεθα, ὅτω τὰς ἀκηθίας ἐκτεμεῖν. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀμαρτία καὶ ἡ βιωτικὴ φροντὶς, ἄκαρπον καὶ ὀδυνηρόν. καὶ καθάπερ ἡ ἀκανθα, ὅταν μὴ κατέχῃ, κεντᾷ τὸν κατέχοντα· οὕτω καὶ τὰ βιωτικὰ, ὅταν μὴ κατάσχῃς, λυπεῖ τὸν ἐπιστρέφοντα αὐτὰ καὶ θάλποντα. ἀλλ' οὐ τὰ πνευματικὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ μαργαρίτῃ τινὶ προσοίκειε· ὅταν αὐ προσιρέψῃς, τέρπει σε· φωνὴν μοι. οὐ λέγω· ἐποίησέ τις ἐλεημοσύνην· οὐ μόνον τὴν ἐλπίδι τοῦ μέλλοντος τρέφει, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐνταῦθα ἀγαθοῖς γάνυται, θαρρᾶν παρέχουσα καὶ μὴ πολλῆς πάντα ποιεῖν τῆς παῤῥησίας. προσιεμένου πονηρᾶς ἐπιθυμίας· καὶ περὶ τῆς βασιλείας ἐντεῦθεν ἤδη τὸν καρπὸν ἔλαβεν, ἐπαινούμενος, θαυμαζόμενος περὶ τῶν ἄλλων πάντων μᾶλλον τοῦ οἰκείου Ζωσιδότου. καὶ ἔκασον ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων τοιοῦτόν ἐστιν, ὥσπερ οὖν τὰ πονηρὰ καὶ περὶ τῆς γεέννης ἐνταῦθα κολάζει ὁ Ζωσιδότος. κἂν τὰ μέλλοντα ἐννοήσῃς ἀμείνω, πρόδηλος καὶ ἐν ὄχλοις καὶ μυδενὸς κολάζοντος γέγονας· κἂν τὰ παρόντα, πολλοὺς ἔχεις ἐλέγχους καὶ μὴ ἐκτοπίας ζῆς, καὶ οὐδὲ αὐτοβλέφαι δυνήσῃ τοῖς ἠδικηκόσι λοιπόν· μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς μὴ ἠδικηκόσιν. οὐ γὰρ τοσαύτῃ ἐπ' αὐτῷ καρπούμεθα τὴν ἡδονὴν, ὅσην τὴν ἀθυμίαν, ὃν Ζωσιδότος καταδοαθέντος, τὴν ἔξωθεν μὲν θεάτρων καταγινωσκόντων, τὸ Θεοῦ προξενουμένου, τῆς γεέννης ὠδινούσης ἡμᾶς λαβεῖν, τὴν λογισμῶν οὐχ ἡσυχαζόντων. βαρὺ γὰρ, βαρὺ καὶ φορτικὸν ἡ ἀμαρτία, καὶ μολίβδου παντὸς χαλεπώτερον. ὁ γοῦν αἰσθόμενος αὐτῆς, οὐδὲ μικρὸν ἀναβλέψαι δυνήσεται, κἂν σφόδρα ἀναίσθητος ᾖ. ὅτω γοῦν καὶ ὁ Ἀχαὰβ, καίτοι σφόδρα ἀσεβὴς ὤν, ὅπως ταύτης ἥψατο, κάτω κύπτων ἐβάδιζε, Ζωστεσιμμένος, καὶ πεπαλαιπωρημένος. ἀλλὰ τοῦτο καὶ σάκκον περιεβάλετο καὶ πηγὰς ἠφίει δακρύων. ἂν τοῦτο ποιῶμεν ἡμεῖς, καὶ πενθῶμεν ὡς ἐκεῖνος, ἀποδυσόμεθα τὰ ἐγκλήματα, ὡς Ζακχαῖος, καὶ ἡμεῖς τελούμεθά τινος συγγώμης. καθάπερ γὰρ ὅταν τὴν τῶν οἰδημάτων καὶ τὴν συείλησιν, ἂν μὴ προσέχωμεν ἐκεῖσε τοῖς ῥεύμασιν ἐπιῤῥέοντα καὶ ὁ τραῦμα ὑπολείπεται, ὅσα ἂν ἐπιθῇσι φάρμακα, τῆς πηγῆς τὸ κακὸν μὴ καταχθείσης, εἰκῇ πάντα ποιεῖ· οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἂν μὴ τὴν χεῖρα στήσωμεν τῆς πλεονεξίας, καὶ τὴν πονηρὰν ταύτην ὑπῤῥοὴν ἀναστείλωμεν, κἂν ἐλεημοσύνῃ δῶμεν, εἰκῇ πάντα ποιοῦμεν. ὁ γὰρ θεραπεύων δι' αὐτῆς, ἐπέλθουσα ἡ πλεονεξία κατέκλυσε καὶ ἐλυμήνατο, καὶ χαλεπώτερον τὸ πρότερον εἰργάσατο. παυσώμεθα τοίνυν ἁρπάζοντες, καὶ ὅτως ἐλεήσωμεν. εἰ δὲ εἰς κρημνοὺς ἑαυτοὺς φέρωμεν, πῶς δυνησόμεθα

ἔσ. ἀποκρίνεσθαι.

χ. βασ. καὶ ὡς.

χ. ῥευμάτων

χ. κατέλυσε

δωνησόμεθα ἀναπνεῦσαι; καὶ γὰρ εἴ τις τὸν μέλλοντα καταπίπτειν ὠθῶσεν ὅστις ἡ ἐλεημοσύνη) ἕτερος ὑπ' κάτωθεν βιάζοιτο, οὐδὲν ἔσαι τι πλέον τῆς πάλης, ἡ δὲ δικαιοσύνη τὸν ἀνθρωπον. ἵν' οὖν μὴ τοῦτο πάθωμεν, βαρούσης τῆς πλεονεξίας κάτωθεν, ἡ ἐλεημοσύνη καταλιποῦσα ἡμᾶς ἀνω φύσωμεν ἑαυτοὺς, καὶ ἀναπεπάσωμεν, ἵνα διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν κακῶν καὶ διὰ τῆς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐργασίας τελειωθέντες, ἐπιτύχωμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΤΟΝΑΕ,
Excusum in Collegio Regali.
M. DC. X.

Δημοσια Κεντρικη Βιβλιοθηκη Βερο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας